I
00314

NICOLAUS DE
LIRA IN
RE
ALIQUOS SCRIPT
LIBROS.

I
00314

b18599904

Prologus.

Nicolaus de Lira —

1

Expositio cõfratris cuiusdã de ordine postillatoris in prologum librorũ paralypomenon sequit.

Septuaginta interpretum ꝛc. Iste prolog⁹ ꝓponit trãslationi beati hieronymi: q̃ paralypomenõ de hebreo in latinũ trãstulit: sic ipe testat in .ij. li⁹ Rufinũ

In li⁹ tẽporũ .i. paralypomenõ qui hebraice dr̃ dabreiamin ad scm̃ chromatiũ papaz ꝓfatiuncula vsus sũ:

a Si. lxx. interpretũ ꝓposita excusatiõe: ostẽdit motiuũ trãslationis faciende. s. instantiã chromatũ pape: que notatur in vbo impellendi: cuz dr̃: Impelleres. i. instãdo ꝓpelleres. In scõa oñdit sue trãslationis necessitatez: tum ꝓpter vetcis corruptiõem: tum ꝓpter nouarũ repugnãtiã ꝛ diuersitatẽ: ibi Nũc vero cũ ꝓ varietate regionũ ꝛc. tertio probabiliꝫ arguit q̃ sua trãslatio a latinis recipiẽda sit: ꝛ ꝓmo arguit ꝓ locũ a simili sic: ibi Si igit alĩs licuit. scõo ꝓ locum ab auctẽ: ibi Qui inuiolata editõe veteri ꝛc. quarto dicit q̃ auctes quas ꝓmisit nõ introduxit q̃si volens. lxx. ꝙincere: sed vt posset suis obtrectatoribus rñdere: ibi Hoc pace veterũ loq̃r ꝛc. quinto latinoz beniuolentiã captat: recitãdo bona q̃ eis fecerat: ibi Ceterũ memini ꝛc. sexto attẽtum eque reddit lectorẽ translatiõis insinuãs vtilitatẽ: ibi Et qõ nũc de beniamin ꝛc. His dictis aliquos passus lr̃e exponamus.

a Si. lxx. interptum pura. i. incorrupto.

b Ut ab eis. de hebreo

c In grecũ vsa est editio prima. supflue. q̃tũ ad hec q̃ integre transtulerũt: nõ q̃ntũ ad ea q̃ scient omiserũt: quoz additio nõ erat supflua: sed valde necessaria.

d Mi. pr̃ ꝛ amice.

e Chromati eporũ sanctissime atq; doctissime .i. primatũ sapientie ꝛ sanctitatis sup eos hñs: qui debẽt esse sancti ꝓ innocentiã quo ad seipos: ꝛ ministerio sanctificãtes alios: ꝛ docti ad informandũ subditos.

f Impelleres. .i. instanti pelleres monẽdo: Ut hebrea tibi vo. la. fmo. trãs.

g Qõ. n. semel aures ho. occupauerat. i. trãslatio. lxx. quã iaz oẽs audierãt ad mĩ⁹ ꝓ famã.

h Et nascenti⁹. i. ꝓmittiue: Ecclesie: roborauerat fidẽ.

i Justum erat etiã nr̃o silentio ꝓprobari. i. iustũ erat vt aliã translatiõem nõ facerẽ: ꝛ ita silẽdo. i. a translatiõe cessando: translatiõem. lxx. cũ alĩs approbarẽ.

k Nũc vo cum ꝓ va. re. di. le. exemplaria. sicut ꝙ inferius vbi dr̃: Alexãdria ꝛ egypt⁹ ꝛc.

l Et germana illa ãtiquaq; trãslatio ꝛc. Translatio. lxx. dr̃ germana: q̃ facta fuit a germanis. i. fratrib⁹: q̃ oẽs iudei erant. antiq̃ dicit quia oium fuit ꝓma.

m Nr̃i arbitrij putas. i. nr̃o iudicio cõmittendũ putas.

n Aut e pluribus. translatiõibus.

o Judicare quid verũ sit. vt. s. qõ verũ est approbem⁹: et obelo cetera iugulem⁹.

p Aut nouũ opus in veteri. ꝛc. .i. sup vetus opus. lxx.

q Illudentibusq; iudeis cornicũ ꝛc. Cornix auis est nigra ꝛ garrula: ꝛ multum gaudet qñ videt cadauera: ꝓ quam signant iudei nigri peccatis: garruli in detrahendo: maxime xpianis. gaudẽt. n. cum vident cadauera. i. ecclesie mortifera detrimenta: quib⁹ oculi ꝓfigunt⁹: cũ occasiones huius gaudij subtrahũt fm hoc ꝓstrue lr̃am. Tu putaz nostri arbitrij esse nouũ opus. i. nouã translatiõem. Londere. in q̃ sint addita ea q̃ deficiunt in translatione. lxx. ꝛ sic debeã Lonfigere oculos cornicuz. vt dr̃ in vulgari, puerbio. i. occasionez gaudij de defectib⁹ nr̃is subtrahere: Judeis illudẽtib⁹. illudendo nobis improperantib⁹ q̃ ita detruncatã ꝛ falsam bibliã habeam⁹: defect⁹. n. biblie sunt q̃si q̃dã foramina ꝓ q̃ vident q̃ nr̃a biblia ẽ corrupta: si ergo defect⁹ suppleant: foramina obstruunt: ꝛ sic q̃si cornicũ. i. emulorũ oculi cõfigunt: q̃ nihil vlteri⁹ qõ despicere valeant intuent. vñ versus: Lumina cornicis fodis: obturãs inimicis Rimas: ne videant qõ lacerare queãt. Si rimas adimis: nõ figunt lumina rimis: Nec tũc deridٔent: nil q̃ turpe vident. Sic igit oñdit q̃ trãslatio sua ẽ necessaria ꝓpter nouarũ translationũ repugnantiã et diuersitatẽ. s. diuersa ꝓtinentiũ: ꝛ exemplificat qõ pr⁹ dixerat: q̃. s. ꝓ varietate regionũ diuersa ferunt exemplaria: cũ dicit: r Alexãdria ꝛ egyptus. ille due regiones q̃ expositę sunt supra in epla ad paulinũ.

s Jn. lxx. suis. i. sibi acceptis ꝛ q̃si appropriatis: q̃ aliorũ translatões nõ recipiũt.

t Hesichiũ laudat auctorẽ. q̃ ipius exẽplaria hẽnt in auctoritate: q̃ ipe transtulit de. lxx. editione: nõ tñ immediate. dicit. n. hiero. in li. illustriũ virorũ q̃ hesichi⁹ Cesaree vbiꝫ eps plurimo labore corruptã bibliothecã origenis ꝛ pãphili in membranis instaurare conat⁹ est: in opusculo de vocabulis biblie inuenies q̃d est membrana.

v Lõstãtinopolis vsq; ad antiochiã ꝛc. Lõstantinopolis dr̃ quasi Lõstantini polis i. ciuitas: quã troaicie vrbẽ Lõstantin⁹ ex suo nomine instituit. Antiochia metropolis ẽ regni Antiochi: sic patet in textu j. mach. iij. e. lucianus sicut ait hiero⁹. in li. illustriũ virorũ vir ditissim⁹ antiochene ecclie ꝓsbr̃ tantũ in scripturarũ studio laborauit: vt vsq; nũc quedã exẽplaria scripturarũ luciana nuncupent passus nichomedie: ob confessionem xpi.

x Medie int̃ has ꝓuincie pale. co. legũt. .i. in palestina ꝓpositos. palestina ꝓuincia est asie: de q̃ dicit Jsidorus etymolo. xiiij. palestina, puincia philistijm metropolum habuit: que nũc ascalon dicit: huic ab oriente mare

1

rubꝛ occurrit: a meridiano latere iudea excipit: a septẽtrionali plaga tyrioꝛ finib⁹ clauditur: ab occasu egyptio limite terminat. y Quos ab origene elaboratos. i. cuꝫ magno labore ꝓpositos: sicut. s. dictũ est in ꝓlogo iosue sup lr̃am illam: Ut ꝑ grecoꝛ hexapolis ꝛc̃. ꝛ sup lr̃am illã: Cur origenem mirant ꝛc̃.

z Eusebi⁹ et pãphilus vulgauerũt. Iero. in li. illustriũ viroꝛũ: Eusebi⁹ cesaree palestine epc̃s: in scripturis diuinis studiosissimus: ꝛ bibliothece diuine cũ pãphilo martyre diligentissim⁹ p̃uestigatoꝛ: edidit infinita volumina. Idez in eodẽ: Pamphilus p̃sbyter eusebij cesariensis epi necessari⁹ tãto bibliothece diuino amoꝛe flagrauit: vt maximã ptem origenis volũminuꝫ sua manu descripserit q̃ vsqꝫ hodie in cesariensi bibliotheca habent.

a Tripharia. i. triplici: a triꝫ qđ est tres ꝛ phares diuisio: qa in tres ptes diuisa.

b Quattuoꝛ editionũ. s. lxx. symmachi aquile: ꝛ theodociõis vide illa loca ꝓlogi iosue: de quib⁹ supꝛa ꝓximo facta ẽ mentio.

c E regiõe singula vba describẽs. in exaplois: in quib⁹ lr̃a vnius translatoꝛis scribebat ex aduerso ꝫ literã alteri⁹. d Ut vnus. s. trãslatoꝛ.

e Dissẽtiẽs. ab alijs.

f Ceris ꝓsen. arguat. i. reꝓhẽsibilis oñdat: et in q̃ plures cõsenserint ãs verũ ꝛ immutabile censeat: ꝛ nõ solũ vbi q̃ttuoꝛ exemplaria ꝓposuit.

g Sed qđ maioꝛis audacie est ꝛc̃. lr̃a plana ẽ. quid sit asteric⁹: quid obelus: inuenies. s. in illo ꝓlogo: Desiderij mei ꝛc̃.

h Si igit ꝛc̃. hic arguit q̃ latini deberent suã translatiõem libeni recipe: ꝛ ꝑmo ꝑ locũ a simili dicẽs: Si igit alijs licuit. origeni. s. ꝛ alijs. s. dictis.

i Nõ tenere. immutabilit.

k Qđ semel acceperãt. s. trãslationem. lxx. i. si licuit eis post translationẽ veterẽ quã semel acceperãt ꝛ approbauerãt nouas trãslationes facere.

l Et post. lxx. cellulas. ꝓtinens ponit ꝑ ꝓtento. methonomia est. i. post translatõem. lxx. qui fm Aug⁹ in cellis singulis trãstulerũt: sed nõ fm hiero⁹ qui ait:

m Que vulgo. i. vulgariter.

n Sine auctoꝛe. aliq̃ de his mentionẽ faciente.

o Jactant. i. iactant asserũt. supbia. n. est asserere qđ nulla ꝑ se ꝑ̃ nõ auct̃e: vñ latent inuchit ꝫ aug⁹.

p Singulas cel. aperuẽ. i singulas editiões facẽ: in q̃b⁹ addidert aliq̃ trãslatõi. lxx. ꝛ hoc ẽ qđ sequit:

q Vocqꝫ i ec. legit. i. i regionib⁹. s. ꝓximo mẽoratis.

r Qđ. lxx. nescierꝫ. i. qđ q̃si nesciẽtes i sua editõe omiserꝫ.

s Cur me ñ sus. latini mei. q. d. bñ ꝑ̃ suscipe: exquo dicte ecclie nouas trãslationes alioꝛ interꝑtum suscepere. Deiñ arguit ꝑ locum ab auct̃e: q̃ recipiẽda sit tanq̃ auctẽtica: qꝫ ẽ hebreoꝛ ꝛ apl̃oꝛ ꝛ euangelistarũ auctoꝛitatib⁹ ꝓfirmata: vñ dicit:

qm̃ nazareus vocabit: ꝛ vi debũt in quẽ ꝓpunxerũt. et illud apli: Qđ oculus ñ vidit nec auris audiuit: ꝛ i coꝛ hois nõ ascẽdit que ꝑparauit de⁹ diligẽtib⁹ se: cẽteraq̃ his silia in hebreoꝛũ libris inueniri. Certe apli ꝛ euangeliste septuagita interꝑtes nouerant: ꝛ vñ eis hec q̃e in septuaginta interꝑtibus nõ habẽt: J Xꝑs dñs nr̃ vtriusq̃ testamti ꝓditoꝛ i euãgelio sm iohannẽ: Q̃ui credit inqt in me sicꝫ dicit scriptura: flumina de vẽtre ei⁹ fluẽt aque viue. Utiq̃ scriptũ ẽ: qđ saluatõ scriptũ esse testatur. Ubi scriptũ est: Septuaginta nõ hñt: apocrypha nescit ecclesia. Ad hebreos igit reuertendũ est: vndẽ et dom̃in⁹ loq̃t: ꝛ discipuli exempla ꝑsumunt. Hec pace veteꝝ loq̃uoꝛ ꝛ obtrectatoribus meis tantũ rñdebo: q̃ cãnino dente me rodunt: in publico detrahẽtes: ꝛ legentes in angulis: id ẽ accusatoꝛes ꝛ defensoꝛes: cuꝫ in alijs ꝓbent: qđ in me reꝓbãt: q̃asi vtus ꝛ viciuꝫ

Cur me nõ recipiant latini mei: qa sum latin⁹ sicut ꝛ ipi.

t Qui in uiolata editõe veteri. hoc dicẽ ꝫ origenẽ: qui in trãslatione. lxx. miscuit theodocionis editionẽ: ꝛ sic vtraq̃ cõrupit.

v Jta noua ꝓdidi vt laboꝛem meũ. i. editionem meã a me laboꝛiose ꝓpositã.

x Hebreis ꝛ qđ his maius ẽ apl̃is auctoꝛib⁹ ꝓbatur. Apli. n. multa dixerũt de vitate hebraica q̃ nõ inueniunt in. lxx. trãslatiõe: que ꝑ̃ inueniri in libello: quem ipe fecit de optimo genere interꝑtandi: ꝛ hoc ẽ q̃ dicẽ:

y Scripsi nup libꝝ ꝛc̃. queda epla ẽ quã scripsit hiero. ad Pammachiũ de optimo genere interꝑtãdi: in q̃ scribunt oia exẽpla q̃ ponunt hic. q̃ plene inuenies supꝛa in illo ꝓlogo. s. Desideꝛij mei. ante medium. s.

z Ceteraq̃ his similia. supꝛ. ostendens.

a In hebreoꝛ libris inueniri. ab illo loco. s. Scripsi nuper ꝛc̃. vsqꝫ huc debet legi sub vno versu: ꝛ ꝓpter hoc resumitur hic oñdens:

b Certe apli ꝛ eua. lxx. inꝑte. i. trãslationẽ. lxx. inꝑtetũ.

c Nouerãt ꝛ vñ eis hoc dicẽ. i. vñ habuert vt dicerẽt.

d Que in. lxx. inẽ. ꝛc̃. q. d. qđ hebraica vitate hoc habuert.

e Utusq̃ testi ꝓditoꝛ. hoc ẽ ꝫ manicheũ: q̃ dicebat ve. te. esse a magno deo: et nouũ ab exiguo.

f Qui cre. i me. Jo. vj. s. Eccl̃ia nescit. i. nõ recipit vel nõ approbat Apocrypha. in ꝓlogo iosue circa ꝓncip̃ exponit qđ sit apocryphũ. aliq̃ dicũt q̃ apocrypha ẽ noiatiui casus (singlari) nu. vt sit sensus:

g Apocrypha eccl̃ia. i. q̃ apocryphis vtit.

h Nescit hoc. exq̃. lxx. nõ hñt.

i Ad heb. igit. i. ad hebraicã vitatẽ.

k Reuertẽdũ ẽ. vbi hec repiunt.

l Uñ. de q̃ hebraica vitate

m Dñs lo. hec pace veterũ ꝛc̃. i. lxx.

n Loq̃r ꝛ obtre. i. detractatõib⁹.

o Canino. i. rapido vel irrõnabili.

p In angul. i. i occulto.

q Jidẽ ac. ꝛ de. eiusd̃.

r Dũ i a. ꝑbet. i. ꝑmẽdet i alioꝝ scꝑt.

s Qõ in me reprobãt. i. qõ in scptis meis vitupant.
t Quasi vtus ꝛ vi. nõ in reb' sint sed cum aucto. mutentur. i. q̃si diuersitas auctoꝝ faciat editõem pciosam vel vicioſam: ꝛ nõ potius pciũ vel viciũ iparum rerũ.
v Editionẽ. lxx. i. translatõem. lxx. correctã ꝛ Nostris. i. latinis.
y Nec inimicũ debẽ existimari. i. reputari super me puto: ꝛ Eorum. ſ. trãslatõez:
a Quos edisse ro. i. expono vel cõfirmo p hebraicam veritatem
b In cõuentu. i. in cõgregatiõe:
c Fratrũ. i. fidelium latinoꝝ: vñ patet q̃ non inuideo nec detraho ipsis. d Inextricabiles moras. i. lõgas sentẽtias
e Siluaz. i. ꝓfusionem multã: sicut arbores cõfuse sunt in silua: ita q̃ a remotis vix vna discerni põt ab alia. f Sensuumqꝫ barbariẽ. hoc dicit: quia editio septuaginta ita confusa erat ꝛ cõrupta q̃ videbat eẽ barbara: ꝛ barbaraſ ꝛ ignotas habere dictionũ significatiões. Digererem. i. exponerem vel ordinatim distinguerem Per cola. i. p membra ꝛ distinctiões Uersuũ. colum dr a colon: qõ est mẽbrum. est aũt colum pũctata ꝓlatio alicuius oratiõis p maiores decisiones ꝛ per clausulas quasdã cõstantes ex duabus dictõibus vel pluribus: vt hic: Nõ me fraudabis: nõ ledes: nõ ſpoliabis. vñ colum interptatur pcisus sensus vel longa sentẽtia. In ꝓlogo sup Esaiam pleni' inuenies de colo comate ꝛ piodo. Juxta hismenium. quidã fuit philosophus q̃ dicebat: si noluerint me alij audire: tñ canam mihimetipsi. Quidã dicũt hismeniũ esse fluuiũ iuxta quem orgia bachi celebrãtur cũ clamore: quibusdã. ſ. clamantibus: alijs silentib' et clamantes deridentib': ꝛ est sensus: Si aures ceteroꝝ surde sint. i. si ceteri translatiõem meam cõtemnãt ꝛ eã audire noluerint: tñ ego canam. i. trãsferã Mihimetipi ꝛ meis. amicis Juxta hismeniũ. i. sicut faciebat hismen' phs Uel iuxta hismeniũ. i. sicut illi q̃ celebrabãt orgia iuxta fluuiũ illum: nõ dimittebant ꝓpter astãres qui eos deridebant. orgia orgioꝝ dicebant sacrificia bachi: ab orge qõ est cultura: qz ad culturã anime credebant pertinere vel dicunt ab orge qõ est ira: quia in sacrificijs bachi frequenter mouenbant ad iram. Item or dicit bonum: geterra: vñ dicunt orgia in quib' multũ vini ꝛ annone exponebantur.

Explicit qualiscunqꝫ explanatio istius ꝓlogi. Credo q̃ iste ꝓlogus immediate post sequentẽ scribi debeat: ſz vicio scriptoꝝ in plurib' bibliꝫ vn' ab altero sepatur.

nõ in rebus sint: sed cuz auctore mutent. Cetez memini editiõnẽ septuaginta trãslatorũ olim de greco emẽdatam tribuisse me nõstris nec inimicũ debẽ existimari eoruz quos in conuentu frãtrũ semp edissero. Et qõ nũc dabreiamin. i. vba dierum interptatus sum: iccirco feci: vt inextricabiles moras ꝛ silũam nominũ q̃ scriptorũ cõfusa sunt vicio: sensuumqꝫ barbariem aptius ꝛ p versuum cola digererẽ: mihimetipi ꝛ meis iuxta hismeniũ canens: si aures surde sunt ceterorũ.

Jncipit exposicio alterius ꝓlogi.

DRius tñ aliquid de nomine istoꝝ libroꝝ ꝛ ordine pstringamus. Notanõ q̃ dabreiamin hebraice: palypomenon grece: vba dierũ dicim' latine: vñ ꝛ a Hiero. in ꝓlogo sup Regum dabreiamin chronicus. i. tempaneus appellat: quia cõtinet quedã gesta temporũ ab adam vsqꝫ ad captiuitatem babylonicã sub sedechia factam: in quã terminat vltimus liber Regũ: sicut et secũdus Paralypo. ꝛ quia libri palypomenon cõmunicant in materia cuz libris Regũ: ꝛ qm̃ in his supplent que min' ibi dicũtur: ideo post libros Regũ immediate sequunt. Sed cũ in libris Reguz agatur de vtroqꝫ regno. i. iuda ꝛ israel: in palypomenon tñ de regibus iuda agitur: preponunt aũt libris esdre: quia finis secũdi paralypomenõ idem est cuz pncipio esdre. Quis scripserit dabreiamin ignorat: vnde inꝰ apocrypha deberet sic patet supra cõputari: tñ inꝰ agiographa cõputatur: sicut patet. s. in pncipio ꝓlogi Josue. Deriuatiõem palypomenon inuenies. s. in epla ad Paulinuz in. viij. caplo. Jtez nota q̃ Hieronymus dabreiamin correxit ꝛ trãstulit. pmo enim correxit septuaginta: postmodũ nouam editõem fecit ad petitionem Chromacij pape de hebreo transferens in latinũ: ꝛ quia correctio pcessit translatiõem: ideo ꝓlogum qui correctioni preponit anteponendũ reor: scilicet Eusebi' Hieronymus ꝛc. qui in septem pticulas diuidi potest ad presens: pmo enim captat benivolentiã preponẽs amicabilez salutationem dicens: Eusebius ꝛc. secũdo subdit modum quo sacre scripture didicit veritatẽ: didicit enim laboriose diuersa loca peragrãdo: quod notat cum dicitur: Quoniã grecorũ ꝛc. Item didicit humiliter: nõ de se ꝑsumendo: quod notatur cum dicit: Fateor enim ꝛc. Item didicit ordinate: peritiorem doctorem eligẽdo: quod notatur cuz dicitur: Deniqꝫ cũ a me ꝛc. tertio innuit q̃ necessaria ẽ sua correctio: scilicet propter grecorũ ꝛ latinorũ codicum falsitatem: quod notatur ibi: Libere enim loquor ꝛc. quod tamen nõ attribuit vicio septuaginta interptum: sed culpe scriptorũ. quarto ostẽdit cum apud hebreos liber paralypomenõ vnus sit: cur apud nos recepit sectionem: ibi Hoc pmum sciendũ ꝛc. quinto excitat lectoris attentionẽ: ꝛ hoc propter duo: scilicz propter difficultatem: ꝛ vtilitatem. difficultatem insinuat cum dicit: Illud etiam attendendũ ꝛc. vtilitatem indicat cuz dicit: Ad extremũ q̃ omnis eruditio ꝛc. sexto dicit q̃ quis nõ ambigat aliquibus displicituram: dommonis tñ ꝛ rogatiani oratõibus adiutus fecit istam correctionem: ibi Orationuz itaqꝫ vestraruz. de cuius veritate ne forte aliquis dubitaret vltimo docet vitare dubitatõis occasionem: ꝛ hoc dupliciter pmo cum alijs cõferendo: ibi Siquis in hac interptatione ꝛc. secũdo asterici ꝛ obeli officiũ attendendo: ibi Ubicunqꝫ ergo astericos ꝛc. littera satis plana est: vñ leuiter pertrãsibo. Eusebius Hieronymus. binomius erat sicut patet hoc in epistola quã ipse fecit de clerici vita vel monachi: que sic incipit: Eusebius hieronym' Octeano suo salutem. Dommoni ꝛ rogatiano suis. amicis: Jn christo iesu salutẽ. ſequitur: Athenas. ciuitatem grecie: et dicunt athene: q̃si litorales: vel ab acta quod est litus: qz in litore erãt posite. vel dicuntur athene: quasi immortales ꝓpter studiũ quod ibi viguit quia immortalis ẽ sapiẽtia: ab a qõ est sine: et thanatos qõ est mors. Et tertiuz virgilij. eneydos. A troade. regione: de qua dicit Jsido. xiij. etymolo. Est regio troadis superiecta ab aquilonis pte galathie: a meridiano vicina est lycao

nſe: ab oziente adheret lydie: ab occidẽte belleſpõtiaco mari finitur. Per leuchatẽ. ꝑmontoziũ iuxta neapolim: in quo attici apollinis templũ fuit: ita dicit Iſidozus etymol. .xiiij. Acroceraunia. mõteſ ꝓpter altitudinem ⁊ fulminũ ictus vocant. Et nota q ꝑ compoſitiõem a ceros qõ eſt coz nu ⁊ amnis dicunt ceraunia ceraunioꝝ: cõmotiones ⁊ exaltationes vndarũ in tempeſtate quaſi coznuti amnes. Item ceraunia dicunt ſaxa eminẽtia in mari ad inſtar coznuuz: vnde Ouidius in .xv. metamozpho. Saxa fugit dextra ꝑrupta ceraunia parte et per compoſitiõem ab acros qõ eſt monſ poſſum' dicẽ acroceraunia ſcopulos magnos ⁊ cacuminatos ⁊ in amne vl' in mari tñ ſm illud Iſiõ. ſunt inter armeniã ⁊ hyberiam. Ad ſicilias. regionez ſic dictã a ſiculo fratre Itali: ꝑus tñ a ſicano rege ſicania dicta eſt: ⁊ etiaz trinacria ꝓpter tres mõtes quos habet. ſ. peloꝝ: pachinũ: et lilybeum vnde Iſidozus etymõ. .xiiij. Trinacria grecũ qõ latine triãdra dicit: quaſi in tres quadras diuiſa: hec ab italia exiguo freto diſcreta: aphzicum mare pzoſpectans: in cuius freto ſcilla eſt et caribdis: quibus nauigia aut abſozbentur aut collidunt. Saluſtius dicit Italie coniunctam fuiſſe ſiciliam: ſed mediũ ſpaciũ impetu maris diuiſum ⁊ ſciſſum. Ad oſtia tyberis. i. ad pozrus tyberis qui dicunt oſtia: quia ſicut per oſtia fit introitus ⁊ exitus domoꝝ: ſic in pozrtu patet introitus ⁊ exitus fluuioꝝ. vl' dicunt ſic ab hoſte: quia illic hoſtibus occurritur. Tyberis italie fluuius a Tyberio rege albanoꝝ dicitur qui in hũc fluuiũ decidit ⁊ de exitio ſuo nomẽ dedit: nam antea ⁊ albula antiquũ nomen a coloze habuit q̃ nuib' albus ſit: ipe aũt eſt tyberis qui ⁊ tybriſ: ſed tyberi in quotidiano ſermone: tybzis in verſu dz: ita dicit Iſido. etymol. xiiij. Flagitaſſetis. i. poſtulaſſetis: vide in opuſculo de vocabulis biblie: vbi exponit flagitiuz: et ibi inuenies oziginem hui' verbi. Ut vobis palypomenon latino ſmone transferrem. i. translatõem palypomenon ſm ſeptuagintа qui de hebzeo transtulerũt in grecuz: de greco verterem in latinũ: et q̃ ita ſit legendũ patet ꝑ hoc quod dicit in fine ꝓlogi: Ubicũq; ergo aſtericos ꝛc̃. Cõſtat enim q̃ ipe nõ poſuit aſtericos ⁊ obelos in illa trãſlatiõe quã fecit de hebzeo in latinũ: ſed ſolũ in cozrectione translatiõis ſeptuagintа interꝓtũ: vnde dicit ipe in fine ꝓcedẽtiſ ꝓlogi: Memini editionem ſeptuagintа translatozũ olim de greco emendatã tribuiſſe me noſtris. De tyberiade. Hic põit duplex lr̃a. qdã ſic legũt: Scripſi. i. aliq̃d doctrine ad me ſumpſi. aſſumẽ eniz dicit ad ſe ſumere vel ad aliq̃d ſumere. De tyberiade quondã auctoze. i. doctrine doctoze: Legis quon. auc. qui

tium virgiliſ libzũ a troade per leuchaten et acrocerauniа ad ſiciliam ⁊ inde ad oſtia tyberis nauigauerint: ita ſanctã ſcripturaz lucidi' intuebitur: qui iudeam oculis contemplatus eſt: ⁊ antiquarum vbiuz memoziaſ locoꝝq; vel eadez vocabula vel mutata cognouerit. Unde ⁊ nobis cure fuit cũ eruditiſſimis hebzeoꝝ hũc labozem ſubire: vt circuiremus, puinciam quã vniuerſe chziſti eccleſie ſonant. Fateoz eniz mi dommon ⁊ rogatiane chariſſimi nunq̃m me ī diuinis voluminibus ꝓpziis viribus credidiſſe nec habuiſſe opinionẽ meam: ſed ea etiaz de quib' ſcire me arbitrabar: introgare me ſolitum. Quanto magis de bis ſuper quibuſ anceps eram. Beniqz cum a me nuper litteris flagitaſſetis: vt vob paralypomenõ latino ſermone transferrez: de tyberiade legis quõdaz auctozem qui apud hebreos admiratiõi habebatur: aſſumpſi: ⁊ contuli cum eo a vertice vt aiũt vſq; ad extremum vnguem: ⁊ ſic confirmatus auſus ſum facere qõ iubebatis. Libere eniz vobis loquoz. Ita enim in grecis et latinis codicibus hic nominũ liber vicioſus eſt: vt nõ taz hebzea q̃z barbara q̃dam ⁊ ſarmatica nomina cõiecta arbitrandum ſit. Nec hoc ſeptuaginta interꝓtibus: q ſpirituſancto pleni ea q̃ vera fuerũt: tranſtulerant: ſed ſcriptoꝝ culpe aſcribendũ: dum de inemẽdatis inemẽdata ſcriptitãt: apud hebzeos admiratiõi habebat. quia mirabant ipſius ſapientiã ⁊ doctrinam. n Et cõtuli. i. collatõez feci Cum eo. de palypomenon A vertice vt aiũt. vulgariter loquentes Uſq; ad extremũ vnguem. i. vſq; ad finem. Cantuarienſis ponit ibi aliã lr̃am. ſ. Quendãle gis auctozez. et legit ſic: Aſſumpſi. mihi Quendam auctozem. i. doctozem Legis de tyberiade. ciuitate: in qua tũc vigebat ſtudiuz hebzeoꝝ. Cetera nõ mutant. Et ſic. collatione facta Confirmat'. in vitate hebzaica: Auſus ſuz facere quod iubebati): libere enim vobis loq̃r. i. ſecure: q̃ſi diceret: neminẽ timeo hoc dicẽdo.

Hic nominũ liber. ſ. cõtentiuus: quia multa nõia cõtinet hominuz ⁊ locozũ: ſicut patet in ꝓncipio primi libzi. Ita vicioſus ẽ in grec et latinis codicibuſ. vt facta collatiõe ad hebzaicã veritatem Arbitranduz ſit. i. iudicandum Non. eſſe Tam. i. tñ he

(1)

brea. nomina Quã. i. q̃tum arbitrandũ eſt eſſe: Barbara quedã ⁊ ſarmatica nomina ꝓiecta. q̃ſi diceret: magis iudicãdũ eſt eſſe barbara ⁊ ſarmatica vel pharmatica q̃ hebzea. Barbara. i. extranea a veritate hebzaica. Sarmate populi ſunt: vñ Lucanuſ in .j. libzo: Et qui te laxis imitant ſarmata bzacis: Uãgiones bathaniq; truces. vñ ſarmaticus ca cum nomẽ gentile: vnde Ouidi': Ne mea ſarmaticũ contegat oſſa ſolum. Dicit aũt Iſiõ li'. ix. Sarmate patentib' campis armati inequitabant p̃iuſquã eos lentulus danubio ꝓhiberet. atq; inde ob ſtudium armoꝝ ſarmate nũcupati exiſtimãtur: ⁊ inde dicunt noia Sarmatica: q̃ſi ꝓ.ſus ab hebzaicis aliena: vel Pharmatica. i. cõmixta. pharma eiz vel pharmatõ lingua ſyroꝝ dicit vnguentuz vel medicamentũ: ⁊ inde hec pharmatica dicit medicina: ⁊ inde dr̃ pharmatic' a um: ad vnguentũ vel medicinã pertinens. ⁊ quia vnguẽtum ⁊ medicina ex diuerſis ſimul mixtis pzeparantur: ideo nomia ex diuerſis linguis cõmixta pharmatica dicuntur. Qui ſpirituſancto pleni. hoc videt dicere ironice: quia in illo ꝓlogo. ſ. Deſiderũ mei ꝛc̃. dicit aperte q̃ mendaciũ fuit ſeptuaginta interꝓtes ita diuiſos ꝑ cellulas trãſtuliſſe. Ad hoc dicendũ q̃ hieronymus nõ inuehitur, ibi cõtra ſeptuaginta: ſed cõtra Auguſtinũ qui ita diuidebat eos: h aũt aſſerit eos plenos fuiſſe ſpiritu ſancto quo inſpirante transtulerũt: nõ tñ diuiſi vt dicit Auguſtinus. De inemendatis. exemplaribus Inemẽdata. exemplaria Scriptitãt. ideſt frequẽter ſcribunt.

(1) Signe a la luz q̃. r. ⁊ repe dria nomina subtractis..

regma saba. istud nomẽ aliũ scribit in hebreo q̃ saba p dictũ: qz istõ scribit p lr̃am sim in p̃nci': primũ aũt p samech. b Iste cepit esse potẽs in t̃ra. post diluuiũ. n. fuit potẽtioz alijs: t induxit posteritatẽ noe ad faciendũ ciuitatẽ t turrim ꝓ dñm: de quib' hĩ gen. xj. t nolentes ad opus ꝓdictum violenꝫ ꝓpellebat ✶ ló Gen. x. dr̃: Robust' venatoz hominũ coz̃ dño.

Chus aũt genuit nemroth. Iste cepit esse potẽs in t̃ra. Mesraim vo genuit ludim t ananim t laabi t nepthuim: phetrusim qqz t chasluim de qbus egressi sũt philistijm t capthurim. Chãnaan vo genuit sidonẽ primo genitũ suuz: etheũ qqz t iebuseũ t amorreũ t gergeseum eueũqz t arachеuz t sinẽũ: aradiũ qqz t samareũ et emathеũ. Filij sem: elam et assur: et arphaxat et lud et arã. Filij arã: hus et hul: t gether t mes. Arphaxat aũt genuit sale: q t ipe genuit heber. Duo heber nati sũt duo filij: nomẽ vni phalech: qz in dieb' ei' diuisa ẽ t̃ra: t nomẽ fris eius iectan. Iectan aũt genuit elmodad t saleph: t asormoth t iare adurã qqz et vçal et decla. ebal etiã t abimael t saba: necnõ t ophir t euila et iobab. oẽs isti filij iectã. Sem arphaxat sale heber phalech ragau: seruch nachor tare abram: iste ẽ abraã. Filij aũtẽ abraã isaac et ismael. Et he generationes eoz Primogenit' ismaelis: nabaioth t cedar et abdebel t mabsã t masma t duma massa addad et thema iachur naphis cedma. Hi sũt filij ismaelis. Filij aũt cethure ꝓcubine abraã qs genuit: çamraz iecsam madã madian iesboc et Sue. Duo filij iecsan: saba t dadã. Filij autẽ dadan: asurim t latusim t loomim. Filij autẽ madian: epha t epher et enoch t abida t eldaa: Oes hi filij cethure. Genuit autem abraã isaac: cuius fuerunt filij: esau et israel. Filij esau: eliphaç rabuel iaus

c Mesraim vo gen. ludim t̃. isti popli sunt nobis ignoti: t et plures alij hic noiati.

d De quibus egressi sunt philistijm t capthuri. Dicũt aũt hebrei alicq ꝙ phetrusim t chasluym ꝓmutabant adinuicez vxores: alicq volũtarij: et alicq p raptum vel furtũ: t ex tli cõcubitu nati sunt philistijm t capthurij. Alij vo dicũt honest' ꝙ phetrusim t casluym ꝓhebãt ad inuicẽ mr̃imonia et ex hoc ꝓcreati sunt philistijm et capthurim.

e Chanaaz vo genuit sidonẽ. a q̃ noiata ẽ ciuitas sidon: q̃ est in puincia phenicis: t t̃ra istoz h noiatoz fuit data filijs isr̃l. f Aracheũ. qui ꝓdidit archas oppidũ ptra tripolim in radicib' libani situ. g Et sinẽũ. sic. n. debet scribi: qz in hebreo incipit p lr̃am samech: qui ciuitatem ꝓdicte ꝓpinquã noie sin edificauit. h Aradiũ. a quo dicti sunt aradij.

i Emathеũ. a quo nõiata ẽ ciuitas emath. k Filij sem. Hic ꝓsequit generatões sem: vt pueniat ad abraã.

l Elam. a q̃ dr̃i sunt elamite. m Et assur. a q̃ assyrij. n Et arphaxat. a q̃ descenderẽt chaldei. o Et lud. a q̃ ludij. p Et aram. a q̃ syri: vñ t in hebreo syria vocat aram. q Hus. in aliquib' libris inponit: Filij aũt aram hus t̃. eo ꝙ sic hĩ gen. x. sed hic nõ ponit in hebreo: eo ꝙ actoz hui' libri breuit̃ trãsire voluit: et iõ omisit ꝙ isti essent filij arã: exꝓmẽs tm̃ capita pploz Hus. a q̃ noiata est t̃ra hus: de q̃ nat' fuit iob fm alios: qz sic noiat Job. j. r Et hul. a q̃ gnari. s Gether. a q̃ gethari. Et mes. a q̃ meones dr̃i sunt. t Arphaxat aũt ge. sale q̃ t ipe ge. heber. a q̃ denoiati sunt hebrei. nõ. n. denoiati sunt ab abraã q̃si abraei vt vr̃ dicẽ aug'. t alicq alij: tum qz abraã vocat hebre' Gen. xiij. vbi dr̃ Et ecce vn' qui euaserat nũciauit abraã hebreo. ex q̃ pz ꝙ vocat hebre' ab aliq̃ precedẽte ipm. s. ab heber: tũ qz hoc nomẽ abraã incipit p aleph lr̃am: hoc aũt nomẽ heber breus incipit p lr̃am hayn: sicut t hoc nomen heber.

v Nomẽ vni phalech. qđ interꝓtat diuisio. Ex h' dicunt hebrei ꝙ heber habuit spũm ꝓphetic: imponẽdo nomẽ filio fm ꝓprietatẽ orbis futurã. s. diuisionẽ hoim fm diuersitatẽ linguarũ: iõ sequit: Quia in dieb' ei' diui. ẽ t̃ra. sequit: x Et iobab. dicũt aliqui ꝙ iste fuit iob: sz hebrei dicũt ꝺriũ: dicẽtes ꝙ descẽdit de nachor: t silr hiero'. idẽ dicit: put dcm fuit gen. xxij. t pleni' dicet cũ ad libz iob dño cõcedente veniemus.

y Sem arphaxat. t̃. h repetit gnãtiões descẽdentes de sem p arphaxat vt vẽiat ad abraã: ꝓpi quẽ facta ẽ ꝓdictarũ gnãtionũ deductio: vñ subdit:

z Abraã iste ẽ abraam. ꝓmo. n. vocat' fuit abraã: sz postea mutatũ ẽ nomẽ ei' et vocatus est abraã: vt hĩ Gen. xvij. vbi cã mutatões nois hui' pleni us posita ẽ. a Filij aũt abraã. hic ꝓnter p vxoꝛes abraã deducit generatões vsq̃ ad iacob: a q̃ descendit dauid: t ꝓ facit qđ dcm est: 2° breuit describit generatões esau q̃ nõ erãt ꝓsequẽde: ibi Filij aũt esau. Circa ꝓm dr̃: a Filij aũt abraam isaac. de sara.

b Et ismael. ò agar ancilla. c Primo genitus ismael t̃. iste gnãtiões h noiantur ꝓpi merita abrae: qa descẽdert de eo: q̃uis nõ essent ad diuinũz cultũ electe. d Filij aũt cethure. Dicũt hebrei ꝙ ista cethura fuit ipa agar: sic pleni' dr̃ Gen. xxv. expositores tm̃ nr̃i cõiter dicũt ꝺriũ: sic ibidẽ pleni' dcm fuit. e Genuit aũt abraã isaac. de vxore sua ꝓncipali sara. f Lui' fuert filij esau t isr̃l. vt hĩ genꝫ xxv. iste tm̃ isr̃l ꝓmo vocat' ẽ iacob: t postea isr̃l: t rõ mutationis hui' nois hĩ Gen. xxij. t ibidẽ expolita fuit plenius. g Filij esau. Hic ꝓnter describunt gnãtiões esau q̃ erãt dimittende: t q̃ expolite fuert genꝫ. xxxvj. tm̃ ad intellectũ seqntium aliq̃ sunt h̃ breuit repetẽda: ꝓm̃ est ꝙ eadẽ plona in sac̃ scriptura freqnter plurib' nõibus noiatur: sic esau: seyr: edõ sunt noia eiusdẽ hois. 2m̃ est ꝙ idẽ nomẽ aliqñ variat in ꝑncipio vel in fine: sic chonias iechonias iechonian idẽ nomẽ ẽ sic variatũ: t ex his ptingit ꝙ vna plona aliqñ putat due qz vnũ nomen ei' in vno loco scripture expimit: t aliud in alio: vel qz idẽ nomen in plurib' locis ponit: tm̃ variatũ mõ ꝓdicto. tertiũ est ꝙ horrei habitauerũt in t̃ra seyr siue idumea añ esau t filios ei': vt hĩ Deut. ij. postq̃ aũt filij esau in t̃ra illa dñati sunt: ꝓmo fuerũt ibi duces: scõo reges: t iterũ regnũ fuit reductũ ad ducatũ: sicut pleniꝰ dictũ fuit Gen. xxxvj. Primo q̃ describunt hic generatões esau añ regnũ: 2° tpe regni: ibi Isti sunt reges. iti° tpe ducũ: ibi Adad aũt mortuo. Adhuc ꝓmo ponunt generatões esau añ regnũ: 2° generatiões horreoz que fuert añ esau incipiẽdo a seyr horreo: a q̃ idumea denoiata fuit t̃ra seyr: ibi Filij seyr. Circa ꝓmũ dicit: g Filij esau eliphaç. de ada vxore sua. h Rabuel. de alia vxore sua noie bessamach. i Jaus. q̃ vocatur

hieus Heñ.xxxvj. k Et ielam.qui vocat hielon ibidē. l Et chore.istos ꝯtuor habuit esau de olibania ītia vxore: filij eliphaz ꝛc̄.sequit: m Thamna amalech. Dicūt aliqui ꝙ thamna fuit ꝓcubina eliphaz: vt vī hīi geñ.xxxvj. ꝓputatur tñ hic inter filios eliphaz: eo ꝙ fuit nutrita in domo ei⁹ cū filijs suis: et ad ostēdendum ꝙ de ea fuit nat⁹ amalech: q̄ immediate post eā noīatur. Pōt etiā aliter dici ꝙ thamna ē nomē equiuocum ad masculum ⁊ femināː vñ dr infra dux thamna eodē ca. ⁊ sic ponitur hic ꝓ masculo inter alios filios eliphaz Heñ.aūt.xxxvj. ponitur ꝓ femina: vbi dr Cōcubina eliphaz.

n Filij seyr. Hic ꝓñter agit de generatiōe ꝓncipū: qui dñati sūt in idumea añ esau et filios eius: vñ iste seyr fuit de genē horreoꝝ ⁊ ab illo denoīata fuit terra illa ītra seyr.

o Soror āt lothā fuit thamna. ista fuit ꝓcubina eliphaz de q̄ ꝓdictū est. p Filij sebeon ahaia et ana. iste ē ana qui inuenit aq̄s calidas in solitudine: vt hī geñ.xxxvj ⁊ ibidē fuit expositū.

q Isti sunt reges. h agit de regib⁹ descendentib⁹ ab esau: et h⁹ fit specialit̄ ꝓpter honorem isaac: vt oñdatur reges ab eo ꝓcessisse: nō solus ꝓ iacob de q̄ descendit dauid sed etiā ꝓ esau. dicūt etiā hebrei ꝙ isti reges de esau descedentes regnauerūt vsq̄ ad tps dauid: q̄ fecit sibi idumeā tributariā: vt hī.ij.Re.viij. ⁊ abstulit ab eis nomen regiū: ponēs ibi custodes siue p̄fectos q̄ redderēt ei rōnem. r Regnauit ꝓ eo iobab. Dicūt aliqui ꝙ iste fuit iob sicut ⁊ p̄cedens: sed hebrei dicūt ꝓtrariū dicentes ꝙ descēdit de nachor vt p̄dictū est: ⁊ hoc vī p hoc ꝙ iob aliter scribit in hebreo q̄ iobab: q̄ nomē iob incipit ꝓ aleph lr̄am: iobab vo ꝓ ioth.

s Regnauit ꝓ eo saul. iste ē alius ab eo qui fuit rex israel añ dauid: iste.n.fuit idume⁹: ⁊ ille iudeus. t Mehetabel filia matred filie meçaab. in hebreo hī: Filia meçahab: ⁊ sonat in hebreo: cuius aurū: ⁊ ꝓ hoc designat ꝙ pī istius fuit dives in possessiōe auri: vt dicit glo. hebraica. v Adad aūt mortuo. Hic describunt duces edom regib⁹ succedētes. x Dux thamna. Dicūt aliqui ꝙ thamna ⁊ oolibama sūt noīa mulierū: que ponunt inter noīa ducū ꝓpter actus virtutis quos fecerūt: sicut ⁊ delbora inter iudices: vt hī Judi.iiij. Sz hoc fuit improbatū geñ.xxxvj. ꝙ thamna ⁊ oolibama q̄ fuerūt mulieres ꝓcesserūt reges qui fuerī in edom. Thāna aūt ⁊ oolibama q̄ ponunt inter duces fuerī post illos reges vt patet in textu: ⁊ iō dicendū ꝙ hic sunt noīa virorꝝ: Heñ.xxxvj. sunt noīa mulierū: q̄ sunt eq̄uoca ad masculum ⁊ femināː vt ꝓdictū est. Aliqui vo hebrei dicunt ꝙ sunt noīa ciuitatū vel regionū: vt sit sensus: Dux thāna .i. ciuitatis vel regionis sic noīate: ⁊ sic de alijs: sed textꝰ nō vī bñ ad hoc ꝓcordare: vñ cōcludit in fine: y Hi duces edom.s.ꝓnominati.

Additōes in libros palypo. inciꝑ ꝓmo palꝑ.j. ca. vbi dicit in postilla: Ipse genuit heber.

Additio. Hebrei nō sūt ōnoīati ab heber filio sem: nec ab alio aliquo p̄cedente abraaz: sed noiant hebrei ab ipso abraā nō rōne ꝓpꝛij noīs: q̄ sic dicerent abrei cū aleph in ꝓncipio: ñ aūt hebrei cū ha in. Rō aūt huius denoīatiōis hī plene.s. Matth. xxj.ca.in additōe 2⁹: vide ibi. Vide replicā generalez post .xxx.ca. scōi totiꝰ huiꝰ positā: vbi ꝓ pñti ca. ⁊ eius additiōe replicator ad correctoriū geñ.x. capli se remittit. Ca.II.

+ Jlij aūt israel. h ꝓñter describit generatio ipsius iacob: q̄ fuit tota electa in .xij. p̄archis: vt p iudā p̄iarchā pueniat ad regnū dauid: de q̄ est ꝓncipalis intētio huiꝰ libri. ꝓmo g̃ agit de dicta generatōe p p̄iarchas: ⁊ ꝓmo describit ordo generationū ipsius iude: eo ꝙ de ipo descēdit dauid: de cuiꝰ regno ꝓncipalit̄ intendit: 2⁹ symeonis qui ptim hitauit in sorte iude in medio ārti ca. ibi Et filij symeon. itio rubē et gad ⁊ dimidie tribꝰ manasse: q̄ simul habitauerūt vltra iordanem: ca.v. 4⁹ ipsius leui: ca.vj. ānto isachar ⁊ neptali ⁊ manasse ⁊ ephraim ⁊ asser q̄ residui erāt extra sortez iuda. vij. ca. sexto ipsius beniamin: ca. viij. Circa ꝓmum describit ꝓmo generatio iude vsq̄ ad dauid ⁊ fratres eiꝰ: 2⁹ generatio ipsius dauid: ca. ij. ītio reuertit scriptūa ad generatōem iude aliq̄ addendo: ca. iij. Circa ꝓmum ꝓmittit. xij. p̄iarcharum generatio: cū dr: a Filij āt israel ꝛc̄. ⁊ patet lr̄a. scōo describit generatio iude patriarche: cū dr: Filij iuda. ⁊ ꝓmo ipius immediate: scōo filiorum eiꝰ: ibi Filij aūt phares. Circa primū dr: b Filij iuda her onam. isti duo fuerūt mortui sine liberis: eo ꝙ fuerūt mali coram dño: vt hī geñ.xxxviij. c Hi tres nati sunt ei de filia Sue chananitidis. ex q̄ dicūt aliqui ꝙ fue ē nom̄ vxoris ipius iude: sed hoc fuit improbatū

Gen. xxxviij. ⁊ oñsum q̄ est nomen p̄is vxoris iude: et ꝓpter hoc debet ħ poni chananitide: referendo ad filiã sue q̄ fuit vxor iude ⁊ fuit de genẽ chanaan. c Tha mar aũt nurus eius pepit ei phares ⁊ çaram. q̄s ꝓcepit de socero suo simulãs se esse meretricẽ: eo q̄ iniuste detinebat in viduitate: vt habet Gen. xxxviij. d Filij aũt phares. ħ agitur de generatiõe filiorũ iude: et primo ip̄ius phares ⁊ çare: 2° filiorũ ip̄sorũ: ibi Filij charmi. Circa p̄mũ dr̄ Filij aũt phares esrom et camul: filij q̄q̄ çare çamri ⁊ ethã ⁊ eman chalcal q̄q̄ ⁊ darã. dic ħ glosa hebraica: q̄ isti q̄ttuor vltimi sunt illi ũdem de quib⁹ dr̄. iij. regũ. iiij. q̄ salomõ erat sapientior ethan ezraite et eman et chalcal et dorda filij maol sed glo. hebraica sup locũ illũ. iij. Re. dicit q̄ illi q̄tuor fuerũt leuite ⁊ cantores in domo dñi: isti aũt q̄ttuor hic notati fuerũt de tribu iuda descendentes ab eo p̄ çaram filiũ eius: vt patet in textu. Illi aũt de tribu iuda nõ admittebant in domo dñi ad officiũ leuitarũ. Itẽ illi dicunt filij maol isti vo filij çare: ex quib⁹ patet q̄ isti sunt alij ab illis.

iuda malus coram dño: ⁊ occidit eum. Thamar aũt nurus eius pepit ei phares ⁊ çara. Omnes ergo filij iuda q̄nq̄. Filij aũtẽ phares: esrom ⁊ camul. Filij q̄q̄ çare: çamri et ethan et eman: chalcal q̄q̄ ⁊ daran simul q̄nq̄. Filij charmi: achar: qui turbauit isrl ⁊ peccauit in furto anathematis. Filij ethan: azarias. Filij aũtẽ esrom qui nati sunt ei ierameel ⁊ ram: et calubi. Porro ram genuit aminadab: Aminadab autem genuit naason principez filiorum iuda. Naason quoq̄ genuit salma: de quo ortus est booz. Booz vero genuit obed: qui et ipse genuit isai. Isai aũt genuit primogenitum heliab: secũdũ aminadab: tertiũ symmaba: q̄rtũ nathanabel: q̄ntuz raddai: sextũ ason: septimũz dauid quorũ sorores fuerũt saruia ⁊ abigail. filij saruie: abisai ioab ⁊ azahel tres. Abigail aũt genuit amasa: cuius p̄r fuit iether ismaelites. Caleb vero filius esrom accepit vxorem nomine azuba: de q̄ genuit ierioth. Fuerũtq̄z filij eius: iaser ⁊ sobab ⁊ ardon. Cunq̄z mortua fuisset azuba: accepit vxorem caleb ephrata: que peperit ei

e Filij charmi. Hic p̄ñter agitur de generatiõe filiorũ phares ⁊ çare: ⁊ p̄mo de generatiõe filiorũ çare: 2° de generatõe filiorũ phares: ibi Filij aũt esrom. Circa p̄m dr̄: e Filij chãmi. q̄ fuit filius çabdi filij çare: vt hĩ Jos. vij. f Achar. iste Josue. vij. vocat achaz: put ibi plenius fuit oñsum: ⁊ in aliquib⁹ locis vocat achor. idem. n. nomen hebraicũ frequenter variat: vt dictũ est ca. p̄cedenti. g Qui turbauit isrl. furãdo rem ꝓsecratã dño: vt hĩ Josue. vij. h Filij ethan. q̄ fuit filius çare. i Azarias. hoc exponit duplicit: vno mõ q̄ ponit hic plurale p singulari. s. filij p filius: alio mõ q̄ licet solus azarias tang⁹ p̄ncipalior noiet: tñ alij fratres ei⁹ subintelligunt: q̄z actor hui⁹ libri breuit ⁊ q̄si cronice loquit. k Filij aũt esrom. ħ ñter agit de generatiõe duorũ filiorũ phares diffusius: ⁊ p̄mo de generatõe esrom: de q̄ descendit dauid: 2° de generatione caleb q̄ facta notabilia fecit: vt hĩ in li. Josue: ⁊ li. Judicũ: ibi Caleb vo. Circa p̄m dr̄: k Filij aũt esrom q̄ nati sunt ei iceramahel ⁊ ram. iste vocat aram Matthei. j. l Et calubi. iste est caleb.

m Booz vo genuit obeth. tres fuerũt booz: auus: p̄r: ⁊ filius: sicut fuit declaratũ plenius Ruth vlt. ⁊ Matt. j. et ꝓpter hoc hic sub vno noie: quoz p̄mus fuit filius salmon: ultimus vo genuit obeth. n Septimũ dauid. ꝓrium vi. j. Re. xvj. ⁊ xvij. vbi dr̄ q̄ isai habuit octo filios ⁊ dauid fuit vltim⁹: ⁊ sic fuit octauus. Dicendũ q̄. j. Re. int̄ filios isai cõputatur ionathã filius sammaha fratris dauid: quẽ isai nutriuerat int̄ filios suos: ⁊ eũ adoptauerat in filiũ: ⁊ fm hoc dauid dr̄ octauus filius: hic aũt enumerant solũ filij isrl naturales: ⁊ sic dauid ẽ septim⁹. sequit: o Cuius p̄r fuit iether ismaelites. Dicũt aliqui hebrei q̄ iste iether fuit de filijs ismael: sed dimissa gentilitate cõuersus fuit ad ritũ iudeoz: retinuit tñ sibi p̄mũ cognomen: sic Marci. xiij. vocat simon leprosus: quẽ dñs curauerat a lepra: tñ retinebat sibi cognomẽ leprosi. alij dicũt q̄ fuit iude⁹ natione sed iuit ad peregrinandũ in terrã ismaelitaz: sicut elimelech i terrã moab: vt hĩ Ruth. j. ⁊ iñ traxit illud cognomẽ. p Caleb vo. Hic p̄ñter describunt generationes ip̄ius caleb: et dividit in tres ptes: q̄z p̄mo describit ptem generatõis: 2° reuertitur scriptura ad describẽdum generatiõem esrom: ibi Post hec ingressus ẽ esrom. vt iñ transeat ad generationes aliorũ filiorum esrom: ibi Nati sũt ãt. Circa p̄m dr̄: p Caleb vo filius esrom accepit vxorem noie azaruba: alis azuba. Dicit glo. hebraica sup p̄m palypo. ca. ij. q̄ caleb habebat octo annos q̄n accepit azabuã: ⁊ genuit ex ea ierioth: q̄ natus est nono anno etatis caleb: q̄ nõ vz satis ꝓueniens q̄ in tali etate genuisset caleb: ⁊ q̄z tũc tardius accipiebant vxores viri q̄ modo: sed hoc inconueniens ⁊ illa que sequunt dicũt hebrei ad saluandũ: licet male fm vitatẽ: intellectũ scripture: ⁊ subditur: q Accepit vxorẽ caleb ephrata. dicit ħ glo. hebraica quã aliqui expositores nr̄i sequunt ⁊ male sic credo q̄ hec fuit maria sor mosi: ⁊ q̄ caleb. x. annoz exp̄s genuit ex ea hur: ⁊ hur octo annoz genuit vri ⁊ vri octo annorum genuit beçeleel: qui fecit tabernaculuz vt hĩ Exo. xxxj. sed in hac glosa includunt̄ multa inconueniẽtia. Primũ est de mr̄imonio caleb ⁊ marie: quia caleb in exitu de egypto erat tm̃. xxxix. annoz: q̄ patet: q̄z anno se quẽti missus fuit ad explorandũ terrã: vt hĩ Nu. xiij. ⁊ tũc fuit. xl. annoz tm̃: vt hĩ Josue. xiiij. Maria aũt in exitu de egypto erat. xcv. annoz vel circit̄: q̄ꝺ ꝓbat sic: q̄z moyses in exitu de egypto fuit. lxxx. annoz vt hĩ Exo. vij. in natiuitate vo moysi maria iaz erat. xv. annoz vel circit̄: q̄z erat ita magna ⁊ sagax q̄ iuit ad p̄siderandũ quid accideret de moyse exposito in flumine: ⁊ suasit filie pharaonis vt q̄reretur mulier hebrea ad nutriendũ eum: vt hĩ Exo. ij. ⁊ sic maria fuit xcv. annoz vel circit̄ q̄n caleb fuit. xxxix. ⁊ iõ si accepit eã decẽ annoz existẽs: sequit̄ q̄ tũc maria fuit. lxvj. annoz: q̄ꝺ est satis verisibile: q̄ mulier tã scã ⁊ ꝓphetissa ⁊ tã antiqua nupta esset cũ puero. x. annoz. Scõm inconueniens est q̄ statim ex ea genuisset hur: tũ q̄z fm naturã nõ erat in eo vtus generãdi: ⁊ in ea trãsierat tp̄s cõcipiendi. Tertiũ est: q̄ hur ⁊ vri genuissent existẽtes octo annoz tm̃: nisi ponatur miraculũ q̄ꝺ nõ vr̄ necessariũ: nec ẽ verisile q̄ scriptura ista miracula tacuisset in trib⁹ dictis generatõibus. Quartũ est q̄ beçeleel fecisset tabernaculũ cũ esset. x. annoz vel parum plus: cũ tñ Exo. xxxvj. dr̄ vir sapiens: q̄ꝺ nõ pot̄ dici de puero. x. annoz. Q̄ aũt sequat ad p̄dictam glosaz patet sic: q̄z

fm eam caleb .x. annoꝝ genuit hur: ⁊ hur octo annoꝝ vri: ⁊ vri octo ānoꝝ beselehel: ⁊ sic a natiuitate caleb vsqꝫ ad generatōem beselehel fluxerūt anni .xxvj. ⁊ tps in q̄ hur ⁊ vri fuerūt in vtero matrū suarū anteq̄ essent nati .s. xvij. menses qui faciūt annū ⁊ dimidiū: et sic tūc caleb fuit .xxvij. annoꝝ ⁊ dimidij: si igit cū hoc ponat tps nouem mensiū a generatiōe beselehel vsqꝫ ad ei⁹ natiuitatē ⁊ .x. annos vite eius habem⁹ .xxvij. annos et tres menses. cū igit incepit facere tabernaculum xxxix. vite caleb vt dictū est. s. habeat ꝓpositum .s. q̄ beselehel hēbat tm̄ .x. ānos vel parum plus qm̄ incepit facē tabernaculuz: qz incepit facē .xxxix. anno ipius caleb mense septimo vt dicunt hebrei. Igit ad ista inconuenientia euitanda et alia q̄ possent seq̄ ex p̄dicta glosa: dicendū q̄ ephrata q̄ hic dicit vxō caleb nō fuit maria sororꝫ moysi: sic dictum fuit Exo .xvj. nec iste beselehel q̄ descendit de caleb fec̄ tabernaculū: ⁊ p ꝓns q̄ hur vri et beselehel q̄ hic ponunt descēdisse de caleb: fuerit alij ab illis qui ponunt exo. xxxj. licet isti ⁊ illi fuerūt de tribu iuda: qz in eadem tribu erant multe cognatōes: ⁊ n̄ ē incōueniens q̄ i duabus cognatōibus eiusdem trib⁹ auus p̄ ⁊ fil⁹ siliter nominentur in vno tpe vel diuersis. Nec mirandū qd̄ dictum fuit Exo. xvj. hur auū beselehel q̄ fecit tabernaculum de tribu iuda fuisse maritū marie: qz trib⁹ sacerdotalis ⁊ regia sic cōmiscebant p mrimonia. a P⁹ hec ingressus ē esrō. hur. Porro hur genuit vri ⁊ vri gēuit beselehel. Post hec ingressus ē esrom ad filiam machir p̄tris galaad ⁊ accepit eā cū esset annoꝝ sexaginta. Que pepit ei segub: sed ⁊ segub gēuit iair: et possedit vigititres ciuitates in tra galaad. Cepitqꝫ gessur ⁊ aran oppida iair: ⁊ canath ⁊ viculos ei⁹ sexaginta ciuitatū. Oēs isti filij machir p̄is galaad. Cūm āt mortuus esset esrom: ingressus ē caleb ad ephratam Habuit q̄qꝫ esrom vxorez abia q̄ pepit ei assur patrē tecbue. Nati sunt āt filij ieramehel: p̄mogeniti esrō ram p̄mogenitus ei⁹: et buna ⁊ aram ⁊ asom et achia. Duxit q̄qꝫ vxorē alterā ieramehel noie atthara: q̄ fuit mr̄ onam. Sz et filij ram p̄mogeniti ieramehel fuerit moos ioamin ⁊ achar. Onam āt habuit filios semei ⁊ iadan. Filij aūt semei: nadab et abisur. Nomē vero vxoris abisur abiahil: q̄ peperit abobban ⁊ molid. Filij āt nadab fuerūt saled et apphaim. Mortu⁹ est aūt saled absqꝫ liberis. Fil⁹ vo apphaim iesi: q iesi gēuit sesan. Pozo sesan gēuit obolai. Filij āt iadai frīs semei: iether ⁊ ionathan. Sz ⁊ iether mortu⁹ ē absqꝫ liberis. Porro ionathā gēuit phalech ⁊ çiça. Isti fuerit filij ieramehel p̄mogeniti esrom. Sesan āt nō habuit filios sed filias: ⁊ seruū egyptiuz noie ieraa. Dedit qꝫ ei filiā suā vxorez: q̄ pepit ei ethei. Ethei āt genuit nathan: et nathā gēuit çadab. Zadab q̄qꝫ genuit ophal: ⁊ ophal genuit obed. Obēd genuit iehu: iehu genuit açariam. Açarias gēuit belles: ⁊ belles gēuit helasa. Helasa genuit çiçamoy: çiçamoy genuit sellū. Sellū gēuit ithamian: ithamia āt genuit elisama. Filij aūt caleb frīs ieramehel: mesa p̄mogenitus ei⁹: ipe est p̄ ciph filij maresa p̄is hebron. Porro filij hebron: chore ⁊ taphua et recem et samma. Sāma āt gēuit raam p̄em hierchaam: ⁊ recem gēuit semmei: fil⁹ semmei maon: ⁊ māon p̄ bethsur. Epha āt ꝓcubina caleb pepit aran et musa ⁊ geçeç. Porro aran genuit ieçē. Filij iahaddai: regom ⁊ ioathā ⁊ gesan phalech ⁊ epha ⁊ saaph. Concubina caleb maacha peperit saber et tharana. Henūit āt saaph p̄ madmena Sue p̄ez machbena: ⁊ patrez gabaa. Filiā vo caleb fuit achsa. Hi erant filij caleb filij hur p̄mogeniti ephrata. ⁊ nō caleb: qa ipe ⁊ fil⁹ eius iair habuerūt ibi possessionē. alio mō q̄ iste iair fuit hō bellicosus: ⁊ aliqs ciuitates recuperauit ibidē: quas syri rapuerūt a filijs isrl. e Cū aūt mortuus esset esrom ingressus ē caleb ad ephratam. Jn hebreo hī: Jngressus ē caleb ephratā. ⁊ ē hic ephrata nomē ciuitatis: q̄ altero nomine vocabat bethleem: ⁊ ē sensus q̄ mortuo esrō qui dñabat in bethleem: caleb fil⁹ eius ingressus est illuc tanq̄ succedēs patri. fm aliqs hec ē lra: Et postea mō tuus est esrom in chalebephrata. et est chalebephrata nomē ville ꝓpositum ex noie caleb ⁊ noie vxoris sue in q̄ mortuus ē esrom p̄ caleb. f Hūitqꝫ esrom vxorez abia. poterant. n. tūc habe plures vxores sil. g Que pepit ei assur pa. tecbue. i. dñm talis ville. h Nati sūt āt. Hic transit ad describendū generationes alioꝝ filiorū esrom: Filij ieramehel p̄mogeniti esrom. Ex h⁹ p̄z q̄ aram p quē texit genealogia xp̄i: nō fuit p̄mogenitus esrom: sic nec salomō ipius dauid. i Et buna nē. et patet lra vsqꝫ ibi: Sesan aūt nō habuit filios. hoc vi ꝓtradicere ei qō ꝓponit i textu. k Pō ro sesan genuit oholai: als ahalai. Dicendum q̄ iste oholai mortuus est añ p̄em ⁊ sine liberis: ⁊ fm hoc dī h: l Sesan āt nō habuit filios. s. sibi succedentes. m Obed genuit iehu. aliqui libri hñt iesu ⁊ male: qz sic scribit in hebreo. sequitur: n Maon p̄ bethsur. i. dñs vel magn⁹ in tali villa: et eodē mō illud qō sequitur: o Henuit aūt saaph p̄ madmena. ⁊ qō subdit: Sue p̄em machbena et patrez gabaa. noia sunt villarū: ista tm̄ gabaa ē alia ab illa gabaa q̄ fuit in tribu beniamin. p Filia vēo caleb fuit achsa. q̄ fuit vxor othoniel: fm q̄ h̄ Josue. xv. ⁊ Judi. ꝑmo. q Filij hur ꝑmogeniti ephrata. ⁊ nō caleb: qa

Hic reuertit scptura ad describēdū generatiōes esrom aliaꝫ a p̄dictis. b P̄is galaad. i. dñi galaad: erat. n. ita magn⁹ in terra illa q̄ vocabat eius p̄. c Que pepit ei segub. sic .n. debet scribi: p b in fine ⁊ nō per p vel p r: vt hēnt aliqui libri ⁊ male. d Et possedit .xxiij. ciuitates in tra galaad. Querit hic quomō iste habuit possessionē in terra galaad cū esset de tribu iuda ex pte patris vt dictū est: que trib⁹ nō habebat ibi possessionē. Ad qō rndetur vno mō q̄ machir adoptauit p̄em eius segub in filiū: ⁊ sic p hanc adoptiōem

añ habuit filiũ de aguba noie ierioth: vt ꝓdictum est.
r Sobal pr̃ cariathiarim. i. oñs vel famosus in villa sic noiata: ꝛ eodẽ mõ qõ subditur: pr̃ bethleez et pater bethgader. s Qui videbat dimidiũ requietionũ .i. mansionũ illi⁹ terre: ꝛ iõ ibat ad videndũ illas mansiones tanq̃ earũ curam hñs. t Et de cognatiõe cariathiarim. supꝰ. exierunt. v Jethrei ꝛc. ꝛ sequit: Ex his egressi sũt saraite ꝛ esthabolite. i. habitatores saraa ꝛ esthabolicz. n. filij dan habitauerint ad tps in ciuitatib⁹ istis: eo q⁹ trib⁹ dan adhuc non habebat possessionẽ: vt hĩ Jud. xviij. tñ erãt in sorte iude: et ptinebant ad viros de tribu ei⁹: cuius genealogia hic describit. x Filij salma pr̃is bethleem. i. oñi bethleem. y Et nethophati. i. alterius ville sic noiate ꝺ q̃ fuit banaa nethophathites qui nominat inter fortes dauid. j. xj. capl'o: iõ subditur:
z Lorõe dom⁹ ioab. hoc est illi q̃ descẽderũt de salma fuerũt viri fortes ꝛ bellicosi tpe ioab: qui fuit ꝓnceps militie dauid: ꝛ iõ per adiutoriũ ipsor̃ z Lorone. i. victorie augmẽtate sunt domui ioab. a Et dimidiũ r equietionis saraí. i. habitatõis hui⁹ ciuitatis ptinebat ad eos. b Lognatiões q̃z scribarũ habitantiũ in iabes. i. in domo iabes seu tabernaculis ei⁹: et hic ẽ iabes nomẽ viri: vt videbit ca. iiij. quẽ dicunt hebrei fuisse othoniel: q̃ fuit perit⁹ valde in lege ꝛ doctor magn⁹: ꝓpr̃ q ꝺ cinei qui descenderũt de iethro socero moysi recedẽtes de ciuitate palmarũ: accesserũt ad ipm iabes: vt ab eo addiscerẽt legẽ qr erant ꝓseliti ꝛ ꝑsi ad iudaismũ vt dictũ fuit Judic̃. j. ꝛ rõne ist⁹ iabes qui fuit de tribu iuda: qr fuit frater caleb vt hĩ Judicũ. j. fit hic mẽtio de istis cineis qui nõ fuerũt de tribu iuda: sed discipuli istius iabes q̃ alio nomine dictus ẽ othoniel c Lanẽtes atq̃ resonãtes. i. legẽtes in libris legis diuine: q̃ lectio fit ꝓ modũ cantus rõne accent⁹. d Et in taber. ꝓmorãtes. ꝛ nõ in domib⁹: vt patet hier. xxxv. vñ ꝓcluditur:
e Hi sunt cinei. s. discipuli ipius iabes. f Qui vene. de caloꝛe. i. feruore religionis ꝛ deuotiõis: g Patris dom⁹ rechab. qr rechabite fuerũt valde religiosi et sobrij: vt hĩ hier. xxxv. ꝛ iste rechab a quo noiati sunt rechabite: descẽdit de iethro. In ca. ij. vbi dr̃ in postilla: Lanẽtes atq̃ resonãtes. i. legentes. Additio.
Scripture sacre textus legit cõiter ab hebreis in suis scholis ꝓ modũ cantus: nõ rõne accẽtus: qr accentus posset ꝓpr̃ie ꝺuari sine cantu: sed hoc fit rõne sententie: vt est notũ peritis in illa lectura: vñ ꝛ alio cantu vtũtur in psalterio: alio in ꝓphetis: alio in libro iob: alio vẽo in libro ꝓuerbiorꝫ ꝛ huiusmõi: licet quo ad accentũ vniformiẽ se habeãt in oĩbus libris: ꝛ de hoc cantu intelligendũ est qõ hic dicit Lanentes.

La. III.

DAuid vo. hic oꝓnter describunt generationes dauid: de q̃ ꝓncipaliꝰ intendit iste liber: et ꝓmo describit generatio ei⁹ vsq̃ ad salomonez: 2° de salomone vsq̃ ad trãsmigrationem in babylonem: ibi Filⁱ aũt salomonis. tertio post octam trãsmigratiõez: ibi Filij iechonie. Circa ꝓmũ dr̃: Dauid vero ꝛc. sequit: b Secundũ daniel de abigail. Iste vocat chelead. ij. Reg. iij. ca. fuit .n. binomi⁹: cui⁹ cãm dicũt hebrei: quia dauid post mortẽ nabal cito accepit abigail ꝛ eam ip̃gnauit: ꝛ cũ nat⁹ fuisset puer: alicq̃ derisores dicebant q⁹ erat filⁱ⁹ nabal: ꝓpter qõ dauid noiauit eũ daniel: q̃ interptatur iudicium dei. d. Judicet deus. i. oñdat per euidẽs signũ cui⁹ iste puer ẽ filⁱ⁹: et tũc deo faciente facies pueri assimulata ẽ faciei dauid: ꝛ tũc noiauit eum cheleab: q̃ interptatur q̃si pr̃. i. similis pr̃i. c Tertiũ absalon. q̃ cõiurauit ꝓtra pr̃em suũ dauid: vt hĩ. ij. Re. xv. ca. d Quartũ adoniã. qui voluit regnare pr̃e dauid nesciẽte: vt hĩ. iij. Re. j. e Sextũ iethrahã de egla. i. michol que vocat hic egla. i. vitula ꝓpter eius insolentiã despiciendo dauid: vt hĩ. ij. Re. vj. f Uxore sua. qr fuit ꝓma eius vxor ꝛ ꝓncipalis: iõ noiat vxor dauid p̃ ceteris. g Symmaa ꝛ sobab ꝛ nathan ꝛ salomõ q̃ttuor de bersabee. ꝓnuz vi Prouer. iiij. vbi dicit salomon: Ego fui vnigenit⁹ ꝛ tenellus coꝝ matre mea. ex quo vr̃ q⁹ licet dauid habuerit alios filios de alijs vxorib⁹: tñ fuit vnigenitus ipi bersabee et dauid simul iunctis: alⁱ⁹. n. filius quẽ genuit dauid de ea in adulterio nõ ꝓputatur hic: tum qr adulterin⁹: tum qr fuit mõ tuus añ octauũ diem: ꝛ p ꝓñs incircũcisus: ꝛ sic nõ pertinẽs ad ꝓplm iudaicũ: qr circũcisio est signũ diuiden) ist⁹ a gentilibus: et iõ de alijs trib⁹ filijs bersabee hic noiatis dicendũ: q⁹ fuerũt filij naturales vxie: ꝛ adoptiui ipius dauid: q̃ mortuo vria accepit vxorẽ eius bersabee: ꝛ eĩ filios adoptauit.
h Filia amihel. iste. ij. Reg. xj. vocat heliam: qr fuit binomius: sic ꝛ multi alij. i Oẽs hi filij dauid absq̃ filijs cõcubinarꝫ. iste fuerũt vxores dauid: nõ tñ ita ꝓncipales sicut alie: ꝓpter qõ dicunt hic ꝓcubine. k Habuerũt sorores thamar. s. ex pte pr̃is: sed fuit sor̃ absalõ ex pte pr̃is ꝛ matris. l Filⁱ⁹ aũt salomonis roboã. Hic ꝓnter describitur generatio dauid a salomõe vsq̃ ad transmigratiõem baby

lonis ⁊ mozes ⁊ opa hic noiatoꝝ describunt. iij. Re. iij.

m Filij ãt iosie fuerẽt ꝑmoge. iohannã. iste vocat ioachaz iij. Re. xxiij. nec fuit ꝑmogenit⁹ in etate qz erat. xxij. ãnoꝝ tm̃ cũ regnare cepisset: ⁊ trib⁹ tm̃ mensib⁹ regnauit: cui successit ioakim frater ei⁹. xxv. annoꝝ existẽs: vt dr ibidẽ: ⁊ iõ dr hic ꝑmogenitus di gnitate: qz de filijs iosie ꝑmus regnauit.

n Tert⁹ sedechias q̃rtus sellũ. de isto q̃rto nõ fit mentio. iij. Reg. int̃ filios iosie: ⁊ iõ dicũt aliq̃ q̃ iste sellum fuit idẽ cum sedechia: ⁊ dr idẽ tert⁹ et q̃rtus diuerꝝ respectibus: qz dr tert⁹ int̃ filios iosie: sed dr q̃rtus in regia dignitate: ḋa post Joakim frem ei⁹ regnauit iechonias filius ioakiz: cui successit sedechias: ⁊ sic fuit q̃rtus rex int̃ illos qui successerũt iosie regi: ⁊ hoc dic̃ ra. sa. super xxij. ca. hier. vbi ꝑm eum sedechias vocat sellũ: ꝓpter hoc ãt vt dicũt vocatus fuit sellũ: qui signat cõsummationez in hebreo: ḋa fuit vltim⁹ rex de filijs dauid: tñ post reditũ de babylone circa tpa xp̃i: aliq̃ descẽdentes de machabeis fuerũt reges: nõ tñ in sac̃ scriptura ꝓputantur int̃ reges: qz nõ fuerũt instituti p vnctionẽ. Posset etiã alit dici q̃ iste sellũ fuit q̃rtus fili⁹ iosie: sed int̃ alios nõ noiatur. iij. Re. qz fuit intentus ad honorẽ regiũ. o Filij iechonie. h describunt generatões dauid post trãsmigrationẽ babylonis: cũ dr: Filij iechonie asir salathiel tc̃. iste iechonias cui⁹ filij describunt post trãsmigrationẽ babylonis: fuit alia iechonia filio ioachin q̃ regnauit añ sedechiã: vñ dicit hiero. sup Matt. q̃ ꝑmus describit p k ⁊ m: secũdus p c et n: ⁊ fuit fili⁹ ꝑmi. Notandũ h q̃ quedã glo. sup locũ istũ dicit: q̃ dauid in spũsancto vidit futuras octo generatões ab eo p salomonem vsq̃ ad ioas: sic hic enumerate sũt: et tũc ꝓcindendũ regnũ suũ ad tps a filijs suis p athaliã: que int̃fecto semine regio vsurpauit sibi regnũ: vt hr. iij. Re. xj. ⁊ ꝓpt̃ hoc fecit psalmũ q̃ incipit: Saluũ me fac dñe qm̃ deficit sanctus. q̃ intitulat: p octaua. s. generatõe dauid: vt reduceret ad eũ regnũ sicut factũ est p ꝓuidentiã ioiade sacerdotis. Itẽ vidit a ioas vsq̃ ad iosiã octo generatões: ⁊ vidit iosiã occidendũ a pharaone rege egypti: ⁊ in filijs ei⁹ regnũ deficere in transmigratõe babylõis: ⁊ sic fecit aliũ psalmũ: Dñe ne in furoꝛe tuo arguas me. 2m. vt remanerẽt filij iechonie p q̃s deduceret genealogia vsq̃ ad xp̃m: ⁊ iõ intitulat iste psalm⁹ p octaua generatõe sicut ⁊ ꝑm⁹: nec sunt plures psalmi hoc mõ intitulati: tñ sup libꝝ psalmoꝝ. d. ra. sa. q̃ octaua ibi accipit p instro musico octo cordaꝝ: in quo cantabant isti psalmi. p De phadaia ozti sunt çozobabel tc̃. Matt. j. çozobabel dr filius salathiel: ⁊ Aggei. j. ⁊. ij. Esdre. v. ꝓpter qd̃ dicũt aliq̃ q̃ iste phadaia est idẽ qui ⁊ salathiel: ita q̃ noiatus fuit pluribus noibus: sic ⁊ plures alij in scriptura. Alij vo dicũt: q̃ fuerit fratres sicut ꝓtendit h text⁹: ⁊ q̃libet eoꝝ habuit filiũ noie çozobabel: ⁊ p çozobabel filiuz salathiel deducit genealogia xp̃i Matt. j. h aũt mentio fit de çozobabel filio phadaia. q Zozobabel ge. mosollã tc̃. fm ꝑmã opinionem q̃ dicit salathiel et phadaiaz esse eundẽ hoiem iste mosollã filius çozobabel vocat abiud Mat. j. ita q̃ fuit binomius. r Açabã q̃z. sequit: Quicq̃. ⁊ refert ad filios enumeratos post salomich sozoꝛẽ eoꝝ tm̃: ⁊ nõ ad ꝓcedẽtes. sequit postea: s Cui⁹ filij attus et ceteri sex nũo. qd̃ est intelligendũ cũ ꝓe eoꝝ simul numerato.

filij genuit açariam. Pozo açarie fili⁹ ioathã ꝓcreauit achaz ꝓem eçechie: d̃ quo natus ẽ manasses: sed ⁊ manasses genuit ammõ ꝓem iosie. Filij ãũt iosie fuerũt: ꝑmogenit⁹ iohãnã: secũdus ioachim: tertius sedechias: q̃rtus sellum. De ioachim nat⁹ ẽ iechonias ⁊ sedechias. Filij iechonie fuerũt: asir salathiel: melchirã: phãdaia señneser ⁊ iecemia: samaꝛ ⁊ nabadia. De phadaia ozti sunt çozobabel ⁊ semmei Zozobabel genuit mosollã ananiã ⁊ salomith sozoꝛez eoꝝ: ãsabam q̃z ⁊ obol et barachiam ⁊ asadiam iosabeseth q̃nq̃z. Fili⁹ autẽ ananie phaltias ꝑ hieseie: cui⁹ fili⁹ raphaia. Hui⁹ quoq̃z filius arnau: de q̃ natus ẽ obdia: cui⁹ fili⁹ fuit sechenias. Fili⁹ sechenie: semeia: cũ⁹ filij attus ⁊ egiaal ⁊ baria ⁊ naaria et saphat et sesa sex numero. Fili⁹ naarie: elioenai ⁊ eçechias ⁊ eçricã tres Filij elioenai oduia et heliasub ⁊ pheleia ⁊ accub ⁊ iohannan ⁊ dalaia ⁊ anan septem.

Ca. IIII.

Filij iũda: phares: esrõ et charmi et hur et subal. Rabia vo filius subal genuit iaad: de q̃ nati sũt aburnai ⁊ laad. Hẽ genẽationes sarathi. Jsthã quoq̃z stirps etham iesrahel ⁊ iesema ⁊ iedebos. Nomẽ q̃q̃z sororis eorum asalephum. Phuniel ãt ꝑter gedor ⁊ eser ꝑter osa. Jsti sunt filij hur ꝑmogeniti ephrata ꝑ̃ tris bethleẽ. Assur vo ꝑris thecue erãt due vxões alaa ⁊ naara. Pepit ãt ei naara oozam ⁊ epher ⁊ themã et aastari. Jsti sunt filij naara.

Ca. IIII.

Filij iuda. hic ꝓnter reuertit scriptura ad ꝺscribendũ generationes tribus iuda: vt aliq̃d addat qd̃ nõ fuerat supra expressum. Circa qd̃ sciendũ q̃ iudas legit habuisse quinq̃z filios. s. her ⁊ onã ⁊ sela de filia Sue chananea: vt dictũ ẽ. c. ij. ca. ⁊ phares ⁊ çaram de thamar nuru sua: ⁊ qz de isto descendit de phares cui⁹ fr̃ vterin⁹ fuit çarã: iõ ꝓ⁹ describunt gnãtiones iude p phares ⁊ çarã: qz liber iste factus ẽ ꝓncipaliter ꝓpt̃ dauid: 2⁹ describunt gnãtiones iude p sela: ibi Filij sela. her ãt ⁊ onam mortui fuerũt sine liberis: vt hr Genẽ. xxxviij. ⁊ iõ p eos nõ describit alia generatio. Circa p̃m sciendũ q̃ scriptura freq̃nter trãsit de generatõibus phares ad gnãtiones çare ⁊ ecõuerso: iõ nõ põt ibi poni ꝑcisa diuisio: iõ exponit sine diuisione.

a Filij iuda. sup. sũt q̃ sequunt: eo⁹tñ mõ q̃ filij filioꝝ dicunt filij ꝑmi ꝑis: etiã multũ lõginqui: sic oes hoies dicunt filij adã: qz solus phares int̃ h noiatos fuit filius ei⁹ immediat⁹. b Et chãmi. iste fuit de tribu çare: vt hr. s. ca. ij. c Et hur ⁊ sobal. isti descenderũt de caleb vt pz ex dictis ca. ij. sequit: d De gnãtio. sarathi. qz saraite ⁊ estaholite descenderũt de sobal: vt hr in fi. ca. ij. e Jsta q̃z stirps ethan. iste fuit fili⁹ çare: vt hr circa ꝑncipiũ ca. ij. f Nomẽ q̃z sozo. eoꝝ asalephũ. ⁊ est vna dictio: ⁊ noiatur ista mulier int̃ viros: qz fuit famosa: ⁊ idẽ dicẽdũ ẽ de aliis. g Pr̃ gedor. i. dñs vel famosus in tali villa: ⁊ eoꝺ mõ qd̃ subdit: h Pr̃ osa. exponat illud vt. s. i Jsti sunt fi. hur ꝑmo. ephrata. fuit. n. ꝑmogenitus hui⁹ mulieris: vt dcm est ca. ij. nõ tñ fuit ꝑmogenit⁹ caleb mariti ei⁹: qz hẽbat filiũ de alia vxoꝛe ꝑcedẽti. k Pr̃is bethleẽ. dr aũt hic iste hur pr̃ bethleẽ

q; filiꝰ eius salma qui cõputatur ꝗsi eadẽ ꝑsona cũ ꝑe: dẽ pẽ bethleem. s. ca. ij. vsus finem. l Et ethan. iste ẽ alius a ꝑcedenti q̃ fuit filiꝰ çare: q; iste descẽdit de phares ꝑ esrom. m Fuit ãt iabes inclytus ꝑ frib9 suis. iste fuit othoniel frater caleb: vt dcm est. s. ij. ca. ꝛ dr in clytus ꝑ fratribꝰ suis: tam rõne fortitudinis: quia ꝑcussit ciuitatez cariathsepher ut hr Judi. j. q̃ rõne scientie: qa fuit doctor magnus in lege: vt. s. dictũ est. n Et mr eiꝰ vocauit nom̃ illi ꝰ iabes. qd signat dolorem: cuiꝰ rõ subditur: o Quia peperi eũ in dolore. ꝓpter difficultatem partꝰ. eodẽ mõ dr gen. xxxv. q rachel vocauit nomen filij sui benoni. i. filiꝰ doloris mei. p Jnuocauit vo iabes deũ isral. faciendo votũ sub ꝓditiõibus sequentibꝰ: sicut fecĕ iacob gen. xxviij. q Si bñdicens bñdixeris mihi. dando mihi gr̃am tuã. r Et dilatauẽis terminos meos. i. hereditatẽ meã. s Et fuerit manus tua mecũ. me ꝓtegẽdo ab inimicis. t Et feceris me a malicia nõ oppmi. i. custodieris me a pccis ꝛ trãsgressionibꝰ legis: ꝛ h subintelligit votũ seu ꝓmissionem ab eo fore factã dño: si ab eo recipet ista bñficia: sicut fecit iacob Gen. xxviij. Si fuerit dns mecũ ꝛc. qd aũt fuerit votũ istiꝰ iabes: nõ hr ex textu nec ex alĩq̃ glosa quã viderim: sed ex ꝑdictis põt ꝓsecturari q ꝓmisit deo vacari ꝓ templatõi ipsi ꝰ ꝛ doctrine legis: modus. n. antiq̃z sapientũ fuit in talibꝰ finire vitã suã. ad hoc ãt requirũtur bñficia ꝑdicta. s. quies ꝛ puritas mentis ꝛ ꝓtectio et bñdictio diuina. v Et ꝓstitit ei deꝰ qd ꝑcatus ẽ. i. bñficia dicta: ꝛ ipe reddidit deo vota sua: vt dic hic glosa hebraica: sed q̃ fuerũt illa nõ dr: sed pñt cõsecturari mõ ꝑdicto. x Caleph ãt. licet supi ꝰ descripserit gnatiões caleph in pte: hic tñ reuertit ad describẽdũ aliq̃ que nõ erãt exꝑssa: ꝛ pz lra vsq; ibi: y Hi sũt viri recha. nomen ẽ loci: a q̃ denoiati sunt isti. z Filij ãt ceneç. iste silr fuit de tribu iuda: ꝛ dicũt aliq̃ q fuit frater caleb senior ipo: ꝛ mortuo pre custodiuit eũ ꝓpter qd vocatus fuit pr eiꝰ: ꝛ in caleb dictus ẽ ceneẽsꝰ: vt hr Josue. xiij. Alij dicũt q mõtuo pre caleph: iste ceneç accepit mrem eius vxorẽ ꝛ nutriuit eũ: ꝛ in dictus ẽ caleb cenoçenus: ꝓut dictũ fuit Josue. xiij. a Othoniel. iste fuit filiꝰ naturalis ceneç: ꝛ vocatꝰ est. s. iabes a mre vt dcm est: a pre vo dictus ẽ othoniel: sic beniamin a mre fuit vocatus benoni: ꝛ a pre beniamin: vt hr gen. xxxv. b Saraias ãt genuit ioab. iste vr aliꝰ a ioab ꝓncipe militie dauid. c Prem. i. dñm. d Uallis artificũ. sic notiate ab habitatoribꝰ: vt pz in textu. e Filij vo caleph. h adhuc describit alias gnationes caleph. f Filij iephone. s. dcm est. ij. ca. q caleph fuit filiꝰ esrom: ꝛ io dicũt aliq̃ q pr caleph fuit binomiꝰ: ꝛ dictꝰ est esrom ꝛ iephone. Glo. vo hebraica dic: q iephone nõ est nomen hois: sed caleph dictꝰ est iophone qo interptatur diuertẽs: eo q diuertit se a ꝓsilio exploratorꝝ auertentiũ ppm isrl ab ingressu tre ꝓmissionis: vt hr Nu. xiij. sicut aliquis dr filius mortis: eo q fecit aliquid dignum morte. g Filij q̃z hela et ceneç. vna dictio ẽ: ꝛ ideo aliqui libri hñt male: ꝛ ceneç. h Et fi. esra iether ꝛ mereth. aliq̃ exposito dicũt q isti sunt amram aarõ ꝛ moyses filij eiꝰ eo q sbdit: h Genuitq; mariã. sed hoc ẽ falsum: q; h nõ agit de genealogia tribꝰ leui de q̃ fuerũt amram et filij eiꝰ: sed de genealogia tribꝰ iude: vt patet ex decursu huiꝰ capli vsq; ad locũ vbi incipit agere de tribu symeõ: ꝛ ad hoc rñdent isti dicentes: q hic in tbu iuda agit de istis q̃uis fuerint de tribu leui occasione marie: que fuit vxor caleb: ꝛ vocata ẽ ephrata alio noie: sed hoc. s. imꝑbatũ est. ij. ca. ꝛ Exo. xvij. ꝛ xxxj. ꝓpter qo dicendũ q iste esra descẽdit de ialebiel de tribu iuda: ꝛ maria q̃ h posita ẽ: est alia a sorore moysi. i Uxor ãz eiꝰ. dic hic glo. hebraica q li eius refert ad caleph: ita q iudaia pepit ei sequentes. s. iereth ꝛ ceteros. k Heber patrem socho. i. dñm talis ville: ꝛ eo mõ exponat qo sbdit: Prem çanoa. l Hi ãt filij bethie. dicũt aliqui q ista bethia fuit vxõ mered: ꝛ tũc legitur sic lra que sequit: m Quã accepit mered. s. vxorem: sed tũc nõ habet ad quid referat lra ꝑcedens cum dicitur: Hi aũt filij bethie. quia nulli eiꝰ filij hic nominant fm istam expositiõem: ꝓpter quod alij dicunt q fuit vxor caleph cõuersa tamen ad iudaismũ: sicut ꝛ multi alij egyptij: vt habet Exo. xij. ꝛ fm hoc sic pũctatur lra: Hi aũt filij bethie filie pharaonis quaz accepit. supple caleph. n Mered. ꝛ alij qui subintelligunt ꝛ nõ nominant. Uel dicendũ: q cum dicit hic: Hi aũt filij bethie. ponit plurale pro singulari. o Et filij vxoris odaie. Dicunt aliqui q odaie est nomen viri: ꝛ quod subdit: p Sororis nathan. refertur ad li vxoris: ita q nomen proprium eius nõ exprimatur: sed fratris eius ꝛ mariti. Dicũt alij q fuit vxor caleb sicut et ꝑcedens: et cum dicit: Et filij vxoris. subintelligitur caleph. q Filij sela. Hic cõsequenter agitur de generatõe sela filij iude. r Pr maresa. nomen ẽ ciuitatis vel ville. s Et cognatiões domus operãtium byssum in domo iuramẽti.

Porro filij alaa: sereth isar ꝛ ethnan. Hus ãt genuit anob ꝛ soboba et cognationẽ abarel filij arum. Fũit ãt iabes inclyt9 ꝑe fribus suis: et mr eius vocauit nomen illi ꝰ iabes dicẽs: qa peperi eũ in dolore. Jnuocauit ergo iabes deũ israel dicens: Si bñdicẽns bñdixeris mihi et dilataueris tminos meos: et fuerit manus tua mecum: et feceris me a malicia nõ oppmi. Et prestitit deꝰ que ꝑcatus est. Caleb aũt frater Sua genuit machir: qui fuit pr esthon. Porro esthon genuit bethrapha et phesse et tehinna prem vr naas. Hi sũt viri recha. Filij aũt ceneſ: othõniel ꝛ saraia. Porro filij othõiel: athat ꝛ maonathi Maonathi genuit ophra. Saraias ãt genuit ioab pa

trem vallis artificũ. Jbi qp pe artifices erãt. Filij vo caleph filij iephone: hir ꝛ bela ꝛ nabeç. Filij quoq; bela: et ceneç. Filij q̃q; ialel: el çiph et çipha thiria et asrahel. Et filij esra: iether ꝛ mereth ꝛ epher ꝛ iabalon. Bẽ nuitq; mariam ꝛ sammai ꝛ iesba prem esthamo. Uxor quoq; eiꝰ indaia peperit iareth patrez gedor: ꝛ hẽber prem çocbo: et ichutiel patrem çanoa. Hi aũt filij bethie filie pharaonis quam accepit mẽced: et filij vxõis odaie sorꝝ naham pris ceila garmi ꝛ esthamo q fuit de machati. Filij quoq; simon: ammon ꝛ rimma. Filius anan: ethilon ꝛ filij iesi çoeth ꝛ bençoeth. Filij sela filij iude: her pater lecha: et laada pat maresa: et cognationes domus operãtium

Dicũt expositores cõiter q̃ dom⁹ iuramẽti vocat hic tabernaculũ moysi: vel ſm alios templũ ſalomonis: et q̃ iſti de quib⁹ hic agit fecerũt cortinas de byſſo in tabernaculo moyſi vel in tẽplo ſalomonis: vel forte in vtroq; ſm tñ diuerſas generatões ſibi ſuccedentes in diuerſis tpibus: ⁊ deſcẽderunt de ſela filio iude et ſic intelligit q̃ dr: Et cognatões domus operantiũ byſſuz ⁊c. ſubintelligendũ eſt deſcenderũt de ſela.

byſſum in domo iuramẽti ⁊t q̃ ſtare fecit ſolem: Uiriq; mẽdacij ⁊ ſecũr⁹ ⁊ incedẽs: q̃ui p̃ncipes fuerũt in moab ⁊t que reuerſe ſũt in lehem. Hæc aũt verba vetera. Hi ſũt figuli hãbitãtes in plãtationib⁹ ⁊t i ſepibus apũd regẽ in opibus eius: cõmoratiq; ſunt ibi. Filij ſymeõ: namuel et iamin iarib çara ſaul. Sellum filius eius: mabſam filius eius: maſma filius eius Filij maſma: amuhel filius eius: çachur filius eius: ſemmei filius eius. Filij ſemmei ſedecim ⁊ filie ſex. Fratres autẽ eius nõ habuerũt filios multos: vniuerſa cognatio nõn potuit adequare ſummã filiorum iuda. Hãbitauerũt autẽ in berſabee et molada

t Et q̃ ſtare fecit ſolem. Expoſitores nri dicũt cõiter q̃ hoc intelligit ỏ elimelech: q̃ orauit dñm vt ſol ſtaret: vt p hoc hoies illius tpis implicati mltis peccatis a malo retraherent viſo tali ſigno: qỏ cum nõ feciſſent: dñs immiſit famem: ita q̃ elimelech qui erat de potẽtioribus in bethleem coactus fuit pegrinari in terrã moab cũ vxore ſua ⁊ duob⁹ filijs: vt habet Ruth. j.

v Uiriq; mendacij. Iſti ſunt chelyon ⁊ mahalon filij elimelech: q̃ mortui ſunt in ira moab ſine ple: ⁊ iõ dicunt viri mẽdacij: q̃ nõ reliquerũt effectũ ſui matrimonij. x Securus ⁊ inceden⁹. interptationes ſunt iſtox noim mahalon ⁊ chelyon. y Qui p̃ncipes fuerũt in moab. In hebreo hẽ Qui mariti fuerũt in moab. q̃ ibi acceperũt mulieres moabitidas vt hẽ Ruth. j. z Et q̃ reuerſe ſunt in bethleem. In hebreo tñ nõ hẽ beth ſed tñ lehem: ſubintelligit tñ. hec aũt lra dr de noemi ⁊ ruth: qui mõtuis maritis venerũt in bethleem: q̃ ruth voluit dimittere ſocrũ ſuã redeuntẽ. Ad hoc ĝ inducte ſunt iſte p̃ſone: ad oñendum q̃ deſcenderũt de ſela filio iude: cum dr: Et qui ſtare fecit ſolẽ. i. elimelech ⁊ cetere p̃ſone deſcẽderũt de ſela: excepta tñ ruth moabite. a Hec aũt ſunt v̄ba vetera. Iſtud addit q̃ hiſtoria elimelech que hẽ in libro ruth p̃ceſſit tpa regum: ꝓpter q̃ ſcript⁹ fuit iſte liber paralyp. ⁊ maxime ꝓpter dauid: vt frequẽter ſupra dictũ eſt. Hebrei vỏ dicunt q̃ elimelech nõ fecit ſtare ſolẽ ozinib⁹ ſuis: ſed magis cã auaricie tpe famis iuit in terram moab: nolens diſtribuere bona ſua paupibus hebreis recurrentib⁹ ad ipm: q̃ erat vir potẽs ⁊ diues: ꝓpter qỏ punitus fuit a deo: q̃ mortu⁹ fuit in ira moab: ⁊ filij ſui i paupertate: qỏ patet ex hoc q̃ noemi vxor ſua redijt in bethleẽ vacua tpalibus bonis: ꝓpter qỏ ruth nurus ſua iuit ad colligendũ ſpicas in agro alieno: vt hẽ Ruth. ij. et ꝓpi hoc hebrei paſſum iſtũ aliter exponunt: nec mirũ: q̃ lra hebraica multũ diſtat a translatõe nra. ꝓmo ĝ lra ſm hebreos ponetur p partes iuxta translatõem nram: vt magis videat vbi ẽ diſſonantia ⁊ etiã ꝙſonantia. ꝓmo ĝ vbi trãſlatio nra hz: t Et q̃ ſtare fecit ſolem. in hebreo hẽ: Et iochim. ⁊ eſt nomen ꝓpriũ vnius hois: nec vi q̃ ei⁹ interptatio aliquo mõ ſignificat q̃ fecẽit ſtationẽ ſolis. v Uiriq; mẽdacij. in hebreo hẽ: Et viri coçeba. ⁊ hoc eſt ꝓpriũ nomẽ loci vt dicũt hebrei: licet coçeba ꝓput eſt nomẽ appellatiuũ ſignificet mẽdaciũ: ſicut in latino aliq̃ noia ſunt equoca ad ꝓpriũ ⁊ appellatiuũ: ſic ꝓpendũ eſt ꝓpriũ nom̃ cuiuſdã ville ſatis note in frãcia: ⁊ ẽ nom̃ appellatiuũ: ſm q̃ dr. ij. Re. xvij. Currens aũt achimaas p viã ꝓpendũ ⁊c. x Et ſecur⁹ incedẽs. in hebreo hẽ: Et ioas ⁊ ſaraph. licet aũt ſaraph poſſet interp̃tari incedens: tñ ioas nõ interp̃tatur ſecur⁹: nec ſm hiero⁹ nec ſm remigiũ qui interp̃tati ſũt noia hebraica. y Qui p̃ncipes fuerũt in moab. in hebr. hẽ: Qui mariti fuerũt in moab. z Et q̃ re. ſũt in bethleẽ. in he. hẽ: Et hitatores bethleẽ. ⁊ hec ĝ eſt lra ſm hebreos: Et iochim ⁊ viri coçeba ⁊ ioaſ ⁊ ſaraph q̃ mariti fuerũt in moab: ⁊ hitantes ſeu hitatores bethleẽ. q̃ ſic exponit ab eis: Et iochim. i. quidã vir famoſus ſic noiatus: Et viri coçeba. i. de tali loco a q̃ ſũt noiati: ſic̃ pariſienſes a pariſij. Et ioas et ſaraph. noia ſunt virox qui mariti fuerũt in moab: q̃ ibi iuerũt ad pegrinandũ ex aliq̃ cã: ſic̃ ⁊ elimelech: et ibi acceperũt vxores. Et hitantes i leem. i. in bethleẽ ⁊ ſupplendũ ẽ: oes iſti p̃dicti deſcẽderũt de ſela filio iuda ſic̃ ⁊ p̃cedẽtes. a Hec ãt ſunt v̄ba ve. hoc aũt additum ẽ ab eſdra ſcriptore hui⁹ libri vt dicũt hebrei: q̃ in genealogia trib⁹ iude genealogiçauerat aliq̃s ſui tpis ſic̃ iechonias ⁊ çorobabel ⁊ aliq̃s alios q̃ fuerũt eſdre ꝓtẽporanei ne crederet q̃ iſti genealogiçati de ſela eſſent ſui tpis: iõ dixit: a Hec ſũt v̄ba ve. q. d. iſti fuerũt longe añ tpa nra. b Hi ſũt figuli ⁊c. h oñdit q̃ iſti vltimo dicti fuerũt artifices in plurib⁹ artib⁹: q̃ aliq̃ eox fuerũt figuli. i. formãtes vaſa teſtea: vl ſm aliq̃s faciẽtes formas ſeu modulos ad fundẽdũ vaſa cuprea: ⁊ q̃tũ ad iſtos dr Hi ſũt figuli. aliq̃ vỏ de p̃dictis fuerũt plãtatores ⁊ cultões vinearũ: ⁊ q̃tũ ad iſtos ſubdit: c Hitantes in plãta. q̃ in talib⁹ fuerũt occupati. d Et in ſepib⁹. ſ. faciẽdis ad clauſurã vinearũ ⁊ plãtationũ. hebrei tñ dicũt h: Et in clauſuris ſiue muris. ⁊ dic̃ h glo. hebraica q̃ hoc dr: q̃ aliq̃ de p̃dictis erãt artifices muroz lapideoz. e Apud regẽ in ope. ſuis. erãt. n. p̃dicti artifices excellẽtes i artib⁹ p̃dictis: ⁊ iõ vocabant ad opa regis. f Cõmorati q̃ ſũt ibi. i. ꝓpe loca vbi erãt opa regl fiẽda. g Filij ſymeon. h ꝓnter agit de generatõib⁹ trib⁹ ſymeõ: ⁊ p⁹ in cõi: ⁊⁹ in ſpẽali q̃tũ ad viros notabilis fortitudinis: ibi Moſobab q̃z. Circa p̃m ſcienđ q̃ poſt tribũ iude imediate h agit de tribu ſymeon añ ruben q̃ fuit p̃mogenit⁹: q̃ filij ſymeõ hitauerũt in ſorte iude p magnũ tps ex cauſis q̃ poſtea tãgunt. dic̃ igit: Filij ſymeõ namuel ⁊ iamin ⁊c ⁊ legat ſic̃ iacet lra vſq; ibi: h Fres ãt ei⁹ nõ ha. fili. mul. ⁊ vni. cognatio. ſ. ipſi⁹ ſymeõ. i Nõ po. adeq̃re ſum. fi. iuda. hoc dcm ẽ q̃ in tribu ſymeõ fuerũt pauci reſpectu trib⁹ iude: ⁊ iõ recepti fuerũt in ſorte iuda: cui⁹ vna cã fuit q̃ filij iuda habuerũt duplicẽ ſortẽ: vna q̃ſi acq̃ſitam: alia q̃ſi acq̃rendã vi armoz ſi poſſent q̃ erat trib⁹ bellicoſioz: put dcm fuit plen⁹ Joſ. xix. ⁊ iõ in diuiſiõe ire. vij. tb⁹ q̃ ñ acceptauerãt hẽditatẽ vt hẽ Joſ. xix. aliq̃ ciuitates de tbu iude fuerũt aſſignate filijs ſymeõ: ⁊ aliq̃ filijs dan. Alia cã fuit q̃ filij iuda lz eẽent plures q̃ filij ſymeõ vt dcm ẽ: tñ nõ erãt tot q̃ poſſent ſufficienter ꝑpare irã ſibi aſſignatã: ⁊ ſors ſymeõ p maiori pte erat occupata adhuc ab aduerſarijs: ita q̃ ñ hẽbãt locũ ſufficiẽtẽ: iõ filij iuda receperũt eos in aliq̃b⁹ locis ſuis ꝓter ciuitates eis aſſignatas p ioſue: volũtarie tñ ad tps vt. j. videbãt ne creſcẽt beſtie ꝏ eos: ſi ira eox ꝓ pte remanẽt inhitata: ⁊ vt ffres ſui filij ſymeõ hẽrẽt locũ: ⁊ vt mutuo ſe iuuarẽt ꝏ aduerſarios vtuſq; trib⁹: vt hẽ Judi. j. vñ ſb dr: k Hita. ãt i berſabee. ⁊ ceteris q̃ erãt de ſorte iude

vñ subdit: a De ciuitates eoꝝ vsqꝫ ad regē dauid. filij.n.symeon ꝓpter longā inhabitatōem ciuitates eis traditas ad tps vt dictū est: postea noluerūt reddere filijs iuda: qñ multiplicati fuert sufficienē ad populandū sortē suā: ꝓpter qō tpe saul fecerūt de hoc querimoniā sed ipe neglexit facere eis iusticiā in odiū dauid q̄ erāt ō tribu iuda: r iō qñ dauid obtinuit regnū post saul eiecit filios symeon de ciuitatibus eis ꝓcessis ad tps a filijs iuda mō supradicto: nō autē de illis que fuerāt eis assignate p iosue. ex q̄ patz q̄ ꝑscriptio nō valet: si nō fuerit iustus titulus. Sciendū tn̄ q̄ Josue.xix. inter ciuitates eis assignatas p sortem a iosue noiantur etiā accōmodate seu ad tps ꝓcesse: qz iste hic posite: ibi ponunt saltez ꝓ maiozi pte. Alij aūt expositōes nr̄i alit exponunt qō dicitur hic:

b Usqꝫ ad regm dauid. q̄ hoc dī specialiter ꝓpter ciuitatem siceleg: quā recupauit dauid: r extūc facta est regnū iuda: vt hī.j.Regū.xxvij. sed hoc nō valet: qz hic dī q̄ ciuitates iste fuerūt filiozū symeon vsqꝫ ad regē dauid: dauid āt nō accepit siceleg de manu filiozuz symeō: sed magis ex ꝓcessione achis regis geth: vt hī.j.Re.xxvij.

r basarsual r in ballaa r in asom r in tholad r in bathuel r in horma r in siceleg r in bethmarchaboth r in arsarsusim r in bethberai r in saraim. Hē ciuitates eoꝝ vsqꝫ ad r̄gē dauid: villē q̄qꝫ earū ethaim r aen rēmon r thocen r asan ciuitates qn qꝫ: r vniuersi viculi eoꝝ p circuitū ciuitatū istaꝝ vsqꝫ ad baal. Hec est habitatio eorum r sedij distributio. Mosobab q̄qꝫ r iemleth r iosa filꝰ amasie r iobel iehu filius iosabie filij saraie filij asibel r elieonai r iacoba r isuaia r asaia r adibel r isimibel r banaia. çiça q̄qꝫ filius sephei filij allon: filij adaia: filij semri: filij samaia: isti sūt nominati ꝓncipes in cognatōibus suis r in domo affinitatū suarū multiplicati sunt vehemēter Et ꝓfecti sunt vt ingrederent in gador vsqꝫ ad orientem vallis: et vt q̄rerent pascua gregibꝰ suis. Jnuenerūtqꝫ pascuas vberes r valde bonas: r terrā latissimā r quietā r fertilē: in qua añ habitauerāt de stirpe chā. mali supuenturi: sicut r de filijs dan dī Judi.xviij. q̄ inuaserant ciuitatē lachis: eo q̄ ira erat fertilis r pplus ibi habitans quietꝰ r securus nō formidās aliquid mali: r ꝓ ꝓns inprouisus ad resistendū. tps aūt in quo fecerūt hoc filij symeon oñditur cum dī: In diebus ezechie regis iuda. r patet.

i De filijs q̄z symeon. hic ꝓnter describit fortitudo filiozuz symeō ꝓtra amalechitas: vñ subditur:

k Et ꝓcusserunt reliquias que euadē potuerāt amalechitaꝝ. dicūt alicꝰ q̄ isti amalechite fuert reliquie que euaserunt manū saul: qñ ꝓcussit amalech: vt hī.j.Re.xv. Alij vo dicūt q̄ fuert amalechite qui euaserunt manū dauid qñ percussit latrunculos qui incenderāt sicelech: ex quibus euaserant .cccc. viri: vt habetur ꝓmo Re.xxx. r siue isti fuerūt siue illi: recollegerunt se in monte seyr: r ibi multiplicati fuerūt vsqꝫ ad tps quo filij symeon percusserūt eos: et habitauerūt ibi pro eis.

Hi ergo venerūt q̄s supra descripsimꝰ noiatim in diebus eçechie regis iuda: r ꝓcusserūt tabernacula eoꝝ r habitatores q̄ inuenti fuerant ibi: r deleuert eos vsqꝫ ad pñtem diē: habitauerūt qꝫ ꝓ eis qm̄ vberrimas pascuas ibidē repperert. Hē filijs q̄qꝫ symeon abiert in monte seir viri qngenti habentes ꝓncipes phaltiā et naariā r raphiā r oçibel filius iesi: et ꝓcusserūt reliquias q̄ euadē potuerant amalechitarū: r habitauert ibi ꝓ eis vsqꝫ ad diem hanc.

Filij quoqꝫ rubē .v. ꝓmogeniti isrl: ipe qꝑ fuit ꝓmogenitus eiꝰ: sed cū violasset thorū ꝓris sui: data sunt ꝓmogenita eiꝰ filijs ioseph filij isrl: et nō ē ille reputatus in ꝓmogenitū Dōro iudas q̄ erat fortissimus inr fratres suos: de stirpe eiꝰ ꝓncipes germinati sunt: ꝓmogenita āt reputata sūt ioseph. Filij ergo ruben ꝓmogeniti isrl: enoch r phallu: esrom: r charmi. Filij iobel: samaia filꝰ eius: gog filꝰ eius: semmei filius

La.V.

Filij quoqꝫ ruben. hic cōsequēter describitur generatio rubē vbi ꝓmo soluitur tacita q̄stio: scdo describitur dicta generatio ibi Filij ergo ruben. Circa ꝓmū dicitur:

a Filij q̄z rubē ꝓmogeniti isrl. ex hoc q̄ ruben dicit hic ꝓmogenitus posset aliquis querere: q̄re ruben nō habuit duplicem portionē et ꝓncipatū respectu fratrum suoꝝ: qz hoc erat de ratiōe ꝓmogeniture. Ad hoc respondet cum subditur: b Sed cū violasset thoꝝ patris sui. quia dormiuit cum baala vxōe patris sui: nec latuit hoc ipm iacob: ꝑm q̄ dicit Gen̄.xxxv. r ideo ius ꝓmogeniture q̄tum ad duplicē portionem trāstulit iacob ad ipm ioseph: qñ duos eius filios scilicz ephraim r manasse adoptauit: ordinās q̄ quilibz eoꝝ acciperet portionē hereditatī: sicut r filij iacob naturales: vt habet Gen̄.xlviij. ꝓncipatū aūt transtulit ad tribū iuda Gen̄.xlix. dicēs: Juda te laudabūt fratres tui rē. r subditur ibidem: Nō auferetur sceptrū de tribu iuda r dux de femore eius rē. r ꝑm hoc patet littera ista cū dicit: c Data sunt ꝓmogenita eius filijs ioseph rē. s. q̄tum ad duplicem portionem. d Filij ergo ruben. hic cōsequenter describitur generatio ruben: et ꝓmo describitur generatio rubenitarum: secundo fortitudo eoꝝ: ibi In diebus aūt saul.

Circa ꝑmū legatur lr̄a vt iacet vsq; ibi: e Beera fil'. ei⁹. Dicūt aliqui q; iste fuit beri pī oçee ꝓphete: vt habet in ꝓn cipio ꝓphetie sue. f Quez captiuū duxit theglatphala sar rex assyrioꝝ. qui in dieb⁹ phaçee regis isrl' cepit plures ciuitates de terra isrl': ⁊ habitatores saltez ꝑncipaliores trā stulit in terrā assyrio tum: vt hz̄. iiij. Regū .xv. ⁊ iō iste inī alios tūc fuit ductus: q; fu it de maioribꝫ: vñ sb dit: g Et fuit ꝑn ceps in tribu ruben. ⁊ ex hoc vī q; oçee filꝰ ei⁹ fuit nobilis. sequi tur: h Usq; ad ne bo. mons ē trans ioz danē in quo fuit moz tuus moyses.

i Multū q̄ppe nu merū iumen. possī. in tra galaad. filij. n. ru ben habebāt pecoza multa: ꝓpter qō peti uerunt terrā illā sibi assignāi: q; erat apta animalib⁹ nutriēdis: vt hz̄ Nume. xxxij.

k In dieb⁹ āt saul. hic ꝑnter describitur foztitudo rubenitaꝝ ⁊ occasiōe eoꝝ fit mē tio de tribu gad ⁊ di midia tribu manasse qui iuuerūt rubenitas in ꝓlio. dicit g: In di ebus aūt saul. qui fu it ꝑmus rex in israel ꝑ electōem diuinam: q; abimelech qui añ regnauerat vt hz̄ Ju dicū. ix. fuit ꝑ vsurpa tionez. l Ꝓeliati sunt cōtra agarenos. Isti fuerūt filij cethu re: q; cethura et agar fuit eaꝺ mulier vt di cūt hebrei: ꝑ dictū fuit diffusꝰ gen̄. xxv. ⁊ isti qui dicūtur hic agareni: descenderūt de agar nō per ismae lem sed ꝑ alios ei⁹ filios: vt videbit infra.

m Habitaverūtq; ꝓ eis in taber. eoꝝ. q; agareni nō habita bāt in domib⁹: sed in tabernaculis. n Filij vo gad. Hic ꝑnter agit de generati onibus gad ratione p̄dicta: ⁊ legatur lr̄a vt iacet vsq; ibi:

o Oēs hi numerati sunt ⁊c.] Dicūt aliqui q; nō fuit vna numeratio: sed duplex: q; isti reges nō fuerunt ꝓtempanei. Pōt etiā dici q; fuit eadē numeratio: q; licet hieroboā filꝰ nabath rex isrl' de quo hz̄. iij. Re. xij. regnauerit longe añ io athan: tñ alius hieroboā rex isrl' de quo hz̄. iiij. Re. xv. fuit ꝓtempaneus ipi ioathan: q; anno. xxvij. istius hieroboam regnauit oçias qui etiā dictus ē azarias in iuda: ⁊ sic regna

eius: micha filꝰ eius: reehia filꝰ eius: baal filꝰ ei⁹: beera filꝰ ei⁹: quem captiuū duxit theglatphalasaar rex assyrioꝝ: et fuit ꝑncepſ in tribu ruben. Fratres aūt ei⁹ ⁊ vni uersa cognatio eius qñ nu merabant ꝑ familias suas: habuerūt ꝑncipes iehibel ⁊ zacharia. Porro bala filius azaz filij samma filij io bel: ipse habitauit in aroer ūsq; ad nebo ⁊ beelmeon. Cōtra orientalē quoq; pla gam bitauit vsq; ad introi tū beremi ⁊ fluuiū euphra ten. Multū quippe iumen toꝝ numerū possidebāt in terra galaad. In diēbus āt saul ꝑliati sunt ꝑ agarenos ⁊ inter fecerūt illos: habita uerūtq; ꝑ eis in tabernacu lis eoꝝ in omni plaga q̄ re spicit ad orientē galaad. Filij verō gad e regione eoꝝ habitauerūt in terra basan vsq; selcha: iobel in capite ⁊ saphan secūdus: ianai āt ⁊ saphat in basan. Fratres vero coꝝ scōm domos co gnationū suarū: michael et mosollā et sebe et iozi et ia chan ⁊ çie ⁊ beber septem. Hi filij abiahil: filij vri: filij iara: filij galaad: filij micha hel: filij ieseſi: filij ieddo: filij buz. Fres quoq; filij abdi' bel filij guni ꝑncipeſ domꝰ in familijs suis: ⁊ habitaue

rūt in galaad ⁊ in basan et in vinculis eius: ⁊ in cūctis suburbanis saron vsq; ad terminos. Omēs hi nume rati sunt in diebus ioathan regis iuda: ⁊ in dieb⁹ hiero boam regis isrl'.] Filij rūbē ⁊ gad ⁊ dimidie tribus ma nasse: ūiri bellatores scuta portātes ⁊ gladios: ⁊ tendē tes arcuz eruditiq; ad ꝓlia quadraginta q̄ttuō milia et septingēti sexaginta ꝓcedē tes ad pugnā dimicauerūt ꝓtra agarenos. Ithurei vo ⁊ naphei ⁊ nodab prebue rūt eis auxiliū. Traditiq; sunt i manus eoꝝ agareni: ⁊ vniuersi q fuerāt cum eis q̄ dñm inuocauerūt cuz ꝑ liarent: ⁊ exaudiuit eos: eo q; credidissent in eū. Ceperuntq; omnia q̄ possederāt: camelorū q̄nq̄ginta milia: ⁊ ouiū ducēta quinq̄ginta milia: asinos duo milia: et animas hoim centū milia. Vulnerati aūt multi corru erūt. Fuit. n. bellū dñi. Habitaueruntq; ꝑ eis vsq; ad trāsmigratōez. Filij quoq; dimidie tribꝰ manasse poſ sederūt terrā a finib⁹ basan vsq; baal hermō ⁊ sanir et montē hermon. Jngēs q; pe numerꝰ eāt. Et hi fuerāt ꝓncipeſ domꝰ cognatōis eoꝝ epher: ieſi ⁊ beliel ezribel ⁊ bieremiaꝝ odoia ⁊ iedihel

uit. xv. annis cū hieroboam q̄ regnauit. xlj. annis: vt hz̄ .iiij. Re. xiiij. oçias aūt fuit percussus lepra: ⁊ extūc ioa than cepit regnare viuente ꝑe: quia gubernauit ꝓplm ⁊ palatiū: ⁊ sic potuit regnare tempe huius hieroboā.

p Filij ruben. Hic cōsequēter reuertit ad oñendum qualit̄ filij rubē et gad ⁊ dimidia tri bus manasse de bellauerūt agare nos: q; erant viri fortes ⁊ in armis exercitati: ⁊ hoc ē q; dī: q Uiri bellatores ⁊c. ⁊ q; i hoc bello habue rūt auxiliū dei vt patebit infra.

r Ithurei vo ⁊ naphei ⁊c. Dicūt aliqui expositōes nr̄i q; isti fuerunt de filijs isrl': ⁊ pro pter hoc adiuuerūt filios rubē in hoc bello ꝓ agarenos. hebrei āt dicūt et meli⁹ vt videt q; isti descenderunt de agar ꝑ ismae lem: q; Gen̄. xxv. inter filios ismael ponit Ithur: a q̄ dicti sunt ithurei et naphis: a q̄ naphei: ⁊ iō iuuerūt agarenos q̄ de ea dem matre descēderant: ꝑ aliuz tñ filium vel ꝑ alios q̄ ꝑ ismaelez: sic dictū ē supra. Alii qui tamē dicūt q; isti agareni descē derunt de agar ꝑ ismaelem: et ꝑ ce dar filiū eius: ⁊ re tinuerunt sibi no men ab agar mre ismaelis. Ithuri āt ⁊ naphei deno minati sūt a filijs ismael: vt dictum est: ⁊ ꝓpter hoc ꝓ buerunt auxiliuz agarenis tanq̄ si bi ꝓpinquis: ⁊ de bellati fuerūt cuz eis a filijs ruben: vñ subdit: Traditiq; sunt in manus eoꝝ agareni et vniuersi qui fuerāt cum eis. cuius causa ꝑncipalis subdit: s Quia dñm inuocauerūt ⁊c. q̄si diceret: licet filij ruben ⁊ gad ⁊ dimidie tribus manasse essent viri fortes et docti ad prelium: tamē nō vicerūt ꝑn cipaliter virtute ꝓpria: sed diuina. t Filij quoq; di midie tribꝰ manasse. Hic cōsequenter occasione p̄dicta describit aliquas generatōes manasse: cū subdit: Et hi fuerunt ꝑncipes domus cognatōis eoꝝ epher ⁊ ieſi ⁊c.

Cõsequenter ponit cã captiuatõis eoz cũ dr: v Reliquerũt aũt deũ. tpe manahen ⁊ phacee filij romelie. x Et fornicati sunt post deos popu. re. p idolatriã. y Quos abstulit dñs coz̃ eis. i. coz̃ filijs israel. q. d. dij pploz habitantiũ in ira ꝓmissionis añ filios israel nõ potuerunt eos saluare: sed abstulit eos dñs coram filijs isrl: iõ iustũ fuit q filij isrl conuersi ad cultuz illozũ deoz de ira illa eijcerent: ideo subdit: z Et suscitauit dñs deus isrl spũm. i. volũtatẽ impugnandi filios israel.

a Phul regis assyrioz. de q̃ habet. iij. Re. xv.

b Et spiritũ teglath phalasar. ỏ quo hr ibidem.

c Et transtulit rubẽ ⁊c. Jeijciẽdo de terra sua.

d Et adduxit eos i ale ⁊ i aboz. loca talia assyrie.

viri fortissimi et potentes: ⁊ nobilati duces i familijs suis. Reliquerũt aũt deũ ꝑm suoz: et fornicati sunt post deos pploz terre: quos abstulit dñs coz̃ eis: et suscitauit deus isrl spm̃ phul regis assyrioz et spiritum theglat phalasar regis assur: et trãstulit rubẽ ⁊ gad ⁊ dimidiã tribũ manasse: ⁊ adduxit eos in ale ⁊ in aboz ⁊ ara ⁊ fluuiũ goçan vsq̃ ad diem hanc. La. VI.

Filij leui gerson caath ⁊ merari. Filij caath: amram isaar hebron ⁊ oçihel. Filij amram: aarõ moyses ⁊ maria. Filij aarõ: nadab et abiu eleaçar ⁊ ithamar. Eleaçar gẽuit phinees ⁊ phinees gẽuit abisue. Abisue vo genuit bocci: ⁊ bocci genuit oçi: oçi gẽuit çaraiam: ⁊ çaraias genuit meraioth. Porro meraioth genuit amariã: ⁊ amarias genuit achitob: achitob gẽuit sadoch: et sadoch genuit achimaas. Achimaas gẽuit açariã: açarias genuit iohãnan: iohanã genuit açariam. Jpe est q sacerdotio functus ẽ in domo quã edificauit salomõ in hierlm.] Genuit aũt açarias amariã: ⁊ amarias genuit achitob Achitob genuit sadoch: et sadoch genuit sellũ. Sellũ genuit helchiã: ⁊ helchias genuit açariã. Açarias gẽuit çaraiam: et çaraias genuit iosedech. porro iosedech egressus ẽ: qñ trãstulit dñs iudã ⁊ hierlm p manus nabuchodonosoz. Filij ergo leui: gerson caath ⁊ merari Et hec nomina filioz gerson: lobni et semei. Filij caath: amrã ⁊ isaar ⁊ hebron ⁊ oçihel. Filij merari: mooli et musi. Hec aũt generatiões leui scõm familias eorum. Gerson: lobni filius eius: iaath filius eius: çamma filius eius: ioaa filius eius: addo filius eius: çara filius eius: iethrai filius eius. Filij caath: amminadab filius eius: chore filius eius: asir filius eius: helcana filius eius: abiasaph filius eius: asir filius eius: caath filius eius: vriel filius eius: oçias filius eius: saul filius eius. Filij helcana amasai et achimoth et helcana. Filij helcana: sophai filius eius: naath filius eius: heliab filius eius: hieroam filius eius: helcana filius eius. Filij samuel: primogenitus vasseni ⁊ abiã. Filij aũtẽ merari mooli: lobni filius eius: semmei filius eius: oça filius eius: samaa filius eius: aggaia filius eius: asaia filius eius. Jsti sũnt quos cõstituit dauid sup cãtores domus dñi: ex quo collocata est arca: et ministrabant ipse heli summũ sacerdotiũ ex ordinatiõe tamen diuina: vt dictum fuit Ruth. j. ⁊ primo Re. ij. ca. ita q fuit simul iudex ⁊ summus sacerdos: vt habet. j. Re. j. ⁊ descendit de thamar filio aaron. d Achitob genuit sadoch. in isto sadoch reductũ fuit summũ sacerdotiũ ad filios eleaçar: q: salomon eiecit abiathar de summo sacerdotio: vt haberur. iij. Regum. et instituit sadoch: abiathar aũt descenderat de heli.

e Jpe est qui sacerdotio functus ẽ in domo quã edificauit salomon ⁊c.] Jn illa ãt domo seu templo multi alij functi sunt summo sacerdotio: scilicz sadoch: achimaas: et plures alij: quare igit dicitur de isto açaria singulariter: Jpse ẽ qui sacerdotio functus est: ⁊c. Ad qỏ dicendum q hoc ẽ q çelo dei ductus cõstanter restitit ozie regi iude volenti thurificãe in templo dñi: ꝓpter quod percussus fuit lepra: vt habet infra. ij. libro. xxvj. f Et saraias genuit iosedech. istuz saraiaz interfecit nabuch. ⁊ iosedech filius eius ductus est cuz alijs captiuus in babylonem. Dicũt autem aliqui: q iste fuit esdras sacerdos et scriba. sed ỏ hoc plenius dicetur cum ad libz̃ esdre veniemus dño concedente.

g Filij ergo Leui. Hic consequenter describit generationes gersonitaruz: primo tamen repetit in genẽali aliqua ỏ generationibus leui: ⁊ patet littera: secundo descendit ad gersonitas: describens generationes eorum descendendo: dicens:

h Gerson lobni filius eius ⁊c: filij chaath. Hic describit generatiões chaathitarum: put chaathite diuiduntur cõtra aaronitas: vt predictum est: ⁊ describit istas generationes similiter descendendo: dicẽs: Filij chaab: aminadab filius eius ⁊c. i Filij samuel primogenitus vasseni ⁊ abiam. nõ est intelligendũ: q vterq̃ fuerit primogenitus: sed abias fuit primus post vasseni k Filij aũt merari. Hic ꝓsequenter describitur generatio meraritarũ siliter descendendo: ⁊ patet lra. a Jsti sunt. Hic cõsequenter agitur de officijs leuitarum: quoz aliqui

Capitulũ. VI.

Filij leui. Hic describit genẽatio leuitarũ: ⁊ primo describitur eoruz genealogia: secundo describũtur eorum officia ibi Jsti sunt quos constituit dauid. tio eoruz habitacula ibi Et hec habitacula eoz. Circa primum sciendũ q trib⁹ leui fuit primo diuisa in tres ptes sm tres filios leui. s. gerson: chaath: et merari. de chaath vo descendit aaron qui fuit summus sacerdos: ⁊ de eo descenderũt alij sacẽdotes ⁊ isti vocati sunt aaronite: alij aũt descendentes de chaath retinuerũt sibi nom̃ ꝓmune: ⁊ vocati sunt chaathite: ita q in tribu leui fuerũt sic ẽttuoz ptes: videlicet: aaronite: chaathite: gersonite: et merarite: sicut dictũ fuit plenius libro Numeroz. primo igit ponit generatio aaronitarũ: cum dr: Filij aaron ⁊c. b Eleaçar genuit phinees. istam generatiõem deducit: q: summũ sacerdotiuz post aarõ datũ est eleaçaro ⁊ filijs ei⁹ de ordinatõe dñi: vt hr Nu. xx. c Bocci genuit oçi. ab isto oçi accepit

erāt simplices leuite: alij cū hoc sacerdotes: sicut aaron ⁊ filij eius: qui erāt de tribu leui. ꝓmo igit determinant officia leuitarū simpliciū: scdo sacerdotū: ibi Aaron vo. De simplicibus leuitis alicq erāt cantores ad dicendū diuinas laudes: de quib⁹ agit primo: alij in alijs officijs ꝓstituti: de quibus agit scdo: ibi Fres qz eoꝝ. Circa primū sciendū: q postq dauid obtinuit regnū adduxit arcā dñi o domo obededon in ciuitatē dauid: ⁊ posita fuit i tabernaculo qō fecerat dauid: vt hz. j. regū. vj. ⁊ extūc instituit dauid cātores ⁊ alios leuitas: qui officia exercerēt corā dño q diu illa arca fuit in illo tabernaculo: ⁊ postea fuit translata ad templū p salomonez edificatū. inter cantores aūt erāt tres ꝑncipales de trib⁹ cognationibus supradictis: videlicz: Heman. de filijs caath: Et asaph o filijs gerson: Et ethan. de filijs merari. et erāt sic ordinati q heman cuz societate sua erat in medio: asaph aūt cū societate sua ad dexterā: ethan vo cū sua ad sinistrā ⁊ ex his patet lra paucis exceptis: cum dr:

a Isti sunt quos cōstituit dauid sup cantores. s. q infra sequūtur: ex quo collocata est arca in tabernaculo facto a dauid. cetera patēt ex dictis vsq ibi: b Et frat eius asaph rc. vocant aūt asaph ⁊ socij sui frēs ipius heman ⁊ alioꝝ qui erant in societate sua: q̄a licet essent de duab⁹ cognatiōibus: s. chaath ⁊ gerson: tn erant de eadē tribu. s. de tribu leui. cetera patēt ex dictis. c Fratres qz. Hic agit de officijs aliorꝝ leuitarū: cum dr: Fratres qz eoꝝ leuite. ⁊ dicunt fratres qz de eadē tribu: vt iā dictū est. d Qui ordi. sunt in cuctum mini. taber. qz aliqui erāt ianitores: ⁊ aliqui custodes vasorꝝ: ⁊ alij ministrabāt sacerdotib⁹ in oblatōibus sacrificioꝝ: ⁊ sic de alijs officijs q nō exprimunt hic. ista. n. officia cātorꝝ leuitarū ⁊ sacerdotū plenē exprimunt ⁊ describunt infra eodē li. a. xxij. ca. vsq ad. xxvj. inclusiue. e Aarō vo. Hic describunt officia sacerdotū breuiter tn: cum dicit:

f Adolebāt incen. sup altare holo. qō erat extra tabernaculū in atrio ⁊ ibi cremabāt incēsum simplex: qō offerebat cū hostijs ⁊ oblatōibus. g Sup altāe thymiamatis. qō erat intra tabernaculū añ edificatiōez templi: ⁊ postea in tēplo qñ fuit edificatū: ⁊ sup illud cremabāt thymiamata qō erat ꝓpositum ex q̄ttuor speciebꝰ ꝑciosis ⁊ redolentibus: vt hz Exo. xxx. b In oē opus sanctisanctorꝝ. licet enim illa ps tabernaculi in q̄ erat altare thimiamatis ⁊ candelabrꝝ ⁊ mensa ꝓpositionis vocaret sanctum vel sancta tm̄modo: tn omnia opa que fiebāt ibi a sacerdotibus: vtpote expositio lucernaruz: propositio panum: et crematio thymiamatis: fiebāt propter reuerentiam ipius dei cuius sedem repn̄tabant: illa q erat intra ptem tabernaculi q dicebat sanctū sanctorꝝ videlicet arca cherubin et ꝓpiciatorium: sicut dictū fuit plenius: Exodi. xxv°. vnde et de propiciatorio dabant responsa diuina: quasi a deo ibidē specialiter habitante: ⁊ ideo ꝑdicta opera dicūtur opa sanctisanctorum. i Hi autez sunt filij aaron. Hic ꝓsequenter replicat genēationes aaron: incipiendo ab aaron ⁊ terminando in achimaas filio sadoch: et nō procedit vltra: quia solummō enumerātur sacerdotes ab aaron per eleaçar filiū eius: qui fuerunt vsq ad tempus salomonis: q̄ edificauit tēplū.

k Et hec habitacula eoꝝ. Hic ꝓsequēter agitur de ciuitatibus ⁊ locis filioꝝ leui: incipiendo a sacerdotibus filijs aaron: cum dicit: Dederūt ergo eis hebron in terra iuda. sequit: l Agros āt ciuitatis ⁊ villas chaleph filio iephone. Ciuitas enim hebron ⁊ territoriū in circuitu fuit datū chaleph per iosue: sicut habet Josue xiij. ita q erat dñs ꝓncipalis ciuitatis ⁊ suburbij q̄uis cōcederent habitationi sacerdotū. territoriū aūt ⁊ ville que erāt ibi fuerūt sue q̄tum ad habitatōem ⁊ dñium. m Porro filijs aaron dederūt ciuitates. ⁊ hic debz fieri pūctus: ⁊ subintelligunt q postea subdunt. n Ad ꝓfugiendum hebron. Hic simili fit punctus: qz ille que immediate sequūtur nō fuerūt ciuitates refugij: fuerūt enim tm̄ sex ciuitates refugij: tres circa iordanem. s. hebron: sichem: ⁊ cedes in galilea: ⁊ tres trās iordanem. s.

(1) Signe el cap. VI. acaba Paralipomenon en la vltima linea v.ª de la signat. P. "Des ciuitates (hoj. 11)

Cogũt. coadunant: ⁊ in ista significatiõe ponit virgilius cogere in Bucco. dicẽs in tertia egloga: Tityre coge pecus: tu post carecta latebas. Idem in eadẽ egloga: Cogite oues pueri si lac p̃ceperit estus. E regione. i. ecõtrario: sicut vna regio opponit alij vel disponit cõtra eam.

Propt̃ latitudinem. vnius nominis. Sed et ipse appellatiões. i. nomina Nõ sonãt. i. significãt Homines vt plerique. i. aliq̃ Estimãt ⁊c̃. ex quo sequit magnũ incõueniens eo q̃ nomina ita male scribunt q̃. s. facta interpretatione nominuz ſm figurarũ adaptationem q̃dam historie recitãtur nõ vere. Aliquando enim nomina hominuz accipiũtur ꝓ nominibus locoꝝ: ⁊ hoc ẽ qd̃ dicit hic: Et oblique. i. non recte sub interpretatõe. i. expositione nominuz vnius lingue: per nomina alterius: Et figura. ficta Eoꝝ. nominuz: que sic falso dicuntur hic figurari per illud.

Quedã narrantur histõie. quasi dicẽt: ex corruptione nominuz seq̃tur cõruptio narratiõis historiaꝝ

De quibus. s. historijs In regnorum libro dicit. libꝝ Regũ appellat librum regnoꝝ: qꝛ ibi agitur de duobus regnis. s. de regno duarum tribuum quod dicit regnũ iuda: ⁊ de regno decem tribuum: quod dicit regnum israel: Nonne ecce hec scripta sunt ⁊c̃. Hic patet q̃ liber verborum dierum regum iuda est paralypomenon. Que vtiq̃ in nostris codicibus. trãslatis de editione septuaginta Nõ habent. qd̃. i. cui Simile nõnulli. i. aliqui Faciũt in bruto. in illo libro dicto Ciceronis dialogo. dialogus dicit liber in quo ſmo versatur int̃ duos: sicut est dialogus gregorij: in quo ſmo versatur inter ip̃m ⁊ petrũ discipulum suũ: ⁊ similit̃ in bruto dialogice versat sermo inter Brutum ⁊ Catonem auũculuz suũ: ⁊ dr̃ dialog' a dia qd̃ est duo ⁊ logos qd̃ est ſmo: q̃i dualis vl̃ duoꝝ ſmo

Secent. i. diuidant

In tres partes. i. in tres libros. Etiaz illud attendendũ est q̃ frequẽter nomina nõ sonant. i. nõ representant Uocabula hominum. sed aliarum Rerum. s. vrbiũ vel regionum vel aliorũ locorum Significãtias sonant ad extremum. i. vltimo attendendũ est Q̃ omnis. i. perfecta Eruditio scripturarũ. s. legis ꝓphetarum et agiographorum Perstricte. i. summatim dicte

Leuiter. i. breuiter: Per cõpendia. i. breuiter et vtiliter dicta. Compendiuz dicitur quicquid breue et vtile ẽ: vide in opusculo de vocabulis biblie.

Misi libruz. quem trãstuli de greco in latinum. s. de editiõe septuaginta interpretũ Beniuolis. i. mihi bona volentibus Placiturum tam̃ inuidis displiciturum nõ ambigo. i. dubito. ambigere dicitur quasi ad ambo sese agẽ quãdo nescit q̃d eligat de duobus: sed indifferẽter se habet ad vtrunq̃.

Plini'. ille auctor qui fecit librũ de naturali historia: vbi agit de diuersis naturis reꝝ. Quid sit asteric': q̃d obelus: inuenies supra ante mediũ istius ꝓlogi: qui sic incipit. s. Desiderij mei ⁊c̃. Cetera plana sunt.

Explicit qualiscunq̃ explanatio istius prologi.

⁊ sepe tria nõia subtractis e medio syllabis in vnũ vocabulum cogũt: vel e regione vnũ nomen propt̃ latitudinem suã in duo vel tria vocabula diuidũt. Sed ⁊ ipse appellationes nõ homines vt plerique estimãt sed vrbes: ⁊ regiones: ⁊ saltus: ⁊ ꝓuincias sonãt: ⁊ oblique sub interp̃tatione ⁊ figura eorum quedã narrant̃ historie: de quibus in regnoꝝ libro dicitur: Nõne ecce hec scp̃ta sunt in libro verborũ dierũ regum iuda: que vtiq̃ ĩ nostris codicibus nõ habent̃ Hoc primũ sciendum q̃ apud hebreos paralypomenon liber vnus sit: et apud illos vocat' dabreiamin. i. verba dierũ: qui ꝓpter magnitudinem apud nos diuisus ẽ. Deinde etiaz illud attendendũ: q̃ frequenter nomina nõ vocabula hoĩum sed rerũ vt dixi significantias sonant. Ad extremuz q̃ om̃is eruditio scripturaruz in hoc cõtinetur: ⁊ historie que vel p̃termisse sunt in suis locis: vel ꝑstricte leuiter: hic per quedaz verboꝝ cõpẽdia explicent̃. Orationũ itaq̃ vestraꝝ adiutus auxilio: misi libꝝ beniuolis placiturum: tñ inuidis displiciturũ esse nõ ambigo. Optima enim queq̃ vt ait plinius malũt ꝯtemnere plerique q̃z discere. Siqs in hac int̃pretatione voluerit aliquid rep̃hendere: interroget hebreos: suam conscientiam recolat: videat ordinẽ textũq̃ sermonis: ⁊ tũc nostro labori si potuerit detrahat. Ubicũq̃ ergo astericos. i. stellas radiare in hoc volumine videritis: ibi sciatis de hebreo additum qd̃ in latinis codicibus nõ habetur Ubi v̓o obelus transuersa scilicz virga p̃posita est: illic signat̃ quid septuaginta int̃pretes addiderũt: vl̃ ob decoris gratiam: vel ob spiritussancti auctoritatem: lz in hebreis voluminibus non legat̃. Explicit p̃fatio.

Postilla sup ꝑalypomenon incipit.

Ollligite fragmẽta ne pereãt: Jo. vj. ſm ſniam beati Aug. ſup Jo. p fragmẽta iſta intelligunt v̄ba xp̄i ad capiendũ ſubtilia: ppt qđ nõ fuerũt data turbis: vt ea ſecũ portarẽt: ſed magis fuit p̄ceptũ xp̄i diſcipul: vt ea colligerẽt: qz doctoreſ oz bis t̄rarũ futuri erãt: vt dicit ibidẽ glo. ſpeciali tñ ratõe v̄ba xp̄i dicunt fragmẽta colligenda: qz p xp̃m non fuerũt in aliq̃ ſcripto collecta: nõ. n. legit diſcipulis aliq̃d ſcripto tradidiſſe: ſed tñ verbo qđ cõueniebat doctrine xp̄i q̃ eſt verbũ coeternuz deo p̃ri: veruntñ diſcipuli ei⁹ ab eo inſpirati iſta fragmẽta collegerũt in q̃ttuor euãgelijs t in alijs libris no. te. ſm q̃ eis dictũ fuerat: Colligite fragmẽta ꝛc. Nũc aũt ita ẽ q̃ illa q̃ in no. te. fa. ſunt: figuraliť in veteri p̃ceſſerunt: ſm q̃ vł .j. ad Coꝛ. x. Oĩa in figura ꝓtingebãt illis. ppt qđ in figura collectõis v̄boꝛ xp̄i ia dicte: fuit diuinit⁹ inſpiratũ eſdre ſacerdoti t legis doctori: vt aliq̃ ad ve. teſtm̃ pertinẽtia: q̃ a ſcriptoꝛib⁹ ip̃m p̃cedẽtib⁹ fuerãt dimiſſa vel min⁹ plene ſcripta: in hoc libro p ip̃m colligerent. lz. n. aliq̃ dicũt q̃ ſcriptõ hui⁹ libri ignoꝛat: tñ ra. ſa. hẽm⁹ dicentẽ q̃ eſdras ip̃m ſcripſit: t hoc ad pfectiõez ve. te. vñ dicit btũs hiero. in epla ad paulinũ p̃ſbyteꝝ: De vniuerſis ſacre ſcripture libris palyp. liber vn⁹ inſtrumẽti veteris epitome tant⁹ ac talis ẽ: vt abſq̃ illo ſiq̃s ſcientiã ſcripturarũ ſibi voluerit arrogare: ſeipſuz irrideat: t lz incipiat a mũdi p̃ncipio ppter qđ chronica vete. doꝛ: tñ ei⁹ p̃ncipalis intẽtio verſat ad ſcribẽdũ ea q̃ circa libꝛos regũ dimiſſa erãt. ppt qđ hiero. in epla p̃dicta ſubdit Per ſingla quippe nõia iũcturaſq̃ v̄boꝛ: t p̃termiſſe in regum libris tãguntˇ hiſtoꝛie: t innũabiles explicãtur euãgelij q̃ones. ppt qđ in hoc libꝛo ſilis ꝓceſſus ẽ ſic in libꝛo regũ: ſicut magis videbit in hui⁹ libri diuiſione. La. I.

Incipit p̃im⁹ liber dabreiamin. i. palypomenon. La. I.

Dam ſeth. Liber palypo. ſic diuidit: qz p̃⁹ agit de regno iſraelij vnito: ſcõo de biptito. ij. libꝛo. Circa p̃m̃ ſciendũ q̃ texit generatiões vſq̃ ad dauid: vt oñdatur q̃liter dauid deſcẽdit a p̃ib⁹ ſanctis: iacob: iſaac: t abꝛaã: qui p̃m⁹ fidẽ vnꝰ dei ꝓſtanꝫ publice p̃dicauit: ſic dictũ fuit Genẽ. xij. t occaſione huius oñdit q̃liter abꝛaam deſcẽdit ab adã p pries ſcõs. ſ. ſeth: noe: ſem: t alios electos. P̃im⁹ igit liber palyp. ſic diuidit: qz p̃mo q̃ſi chronice texit geneal⁹gias vſq̃ ad dauid: et tũc ꝓſequit de factis ei⁹. x. ca. Quo ad p̃m̃ p̃mo ponit oꝛdinem generationũ vſq̃ ad iacob: qz vſq̃ ad eum nulla gnãtio fuerat tota electa: 2° a iacob p. xij. p̃iarchas texunt gnãtiones ſeq̃ntes vſq̃ ad trãſmigrationẽ babylonis: ca. ij. ttio gnãtiones poſt tranſmigrationẽ: ca. ix. Circa p̃mũ texit p̃mo gnãtiones ab adã ad noe: 2° p tres filios noe venit ad abꝛaã: ibi Filij iaphet. ttio p tres vxoꝛes abꝛaã venit ad iacob: dãs cuilibet nũm certũ: ibi Filij aũt abꝛaã. Circa p̃m̃ doꝛ: a Adã seth ꝛc. ſubintelligit genuit: t ſic de alijs. de cayn aũt t abel filijs adam nõ facit mentionẽ: qz abel mortuꝰ fuit ſine generatiõe: t generatio ipſi⁹ cayn fuit tota deleta in diluuio. Generatões aũt iſte plen⁹ poſite ſunt Genẽ. v. t ibidẽ fuerũt ex poſite. b Sem cham t iaphet. in iſtis nõ ſubintelligit genuit: qz vnus nõ genuit aliũ: ſed fuerũt fratres t filij noe: vt hi Genẽ. v. t ſcribunt ꝫ quaſi tres gnãtioneſ: qz filij eoꝛ occupauerũt tres ptes oꝛbis: filij ſem aſiam: filij iaphet europã: t filij cham aphꝛicã: vt dicit ioſeph⁹. j. li. antiq̃ tatũ. iſtud tñ eſt intelligendũ p maioꝛi pte: nõ tñ totaliť qz filij iaphet obtinuerũt ptem aſie: t filij cham ſiliter.

magog mãdai t iãuan thũbal moſoch thirãſ. Deinde filij gomer: aſcenẽ et ripbãt t togoꝛma. Filij ãt iãuã: eliſa ẽt tharſis cethi t dodanĩ Filij chãm: chus t meſraiz phũt ẽt chanaan. Filij aũtẽ chus: ſaba ẽt euila ſabathã t regma t ſabathaca. Deinde filij regma: ſaba t dadã. (1)

c Filij iaphet. Hic p̃ñter p filioſ noe deſcendit ad abꝛaã: t p̃mo ponit generatiões iaphet et gnãtiones cham: qz ille non erãt p̃ſequẽde: vltimo vo gnãtiões ſem: qz ille erãt p̃ſequende tanq̃ a deo electe: qz ab illis deſcẽdit abꝛaã iſaac t iacob t duodecim p̃iarche: et tandẽ dauid de p̃iarcha iuda: cuiꝰ regnũ p̃ſequit liber iſte: vt p̃dictum eſt. Cõſiderandũ q̃ etiã ſicut dicit hiero. li. de hebꝛaicis q̃ſtionib⁹: iſti filij noe a quib⁹ populata eſt ira poſt diluuium: nõia locis t gentibus reliquerũt: ex quib⁹ poſtea mutata ſunt plurima ppter longitudinẽ tempoꝛ t bella ſupenientia: p que deleta ſunt nõia multarũ gentiũ t mutata nõia ciuitatũ: aliq̃ tñ adhuc pmanẽt in ſe vel in aliq̃ ſimili ſeu ppinquo. d Gomer. a q̃ nõiati ſũt galathe t poſtea gallici: vt dicũt aliqui. alij aũt dicunt ecõuerſo: q̃ a gomer p̃mo dicti ſunt gallici: et poſtea galathe: qz ſenones galli duce Brenne obtinuerũt italiaz: t poſtea intrãtes greciã: vocati ſunt a rege Bithynie in auxiliũ: t obtenta victoꝛia p mercede laboꝛis acceperũt quandã regni eiuſ ptem: quã vocauerũt ex ſuo nomine gallogreciã: et nũc dicit Galathia: cuiꝰ habitatoꝛes modo galathe dicunt. e Magog. a quo deſcenderũt ſcythe ſm hieronymũ. f Madai. a q̃ medi. g Et iauan. a quo greci: vñ t adhuc grecia in hebꝛeo iauan nominat. h Thubal. a quo hiſpani. i Moſoch. a q̃ cappadoces: vñ t apd eos adhuc manet ciuitas moſcha. k Thiras. a q̃ traces. l Filij gomer ꝛc. non facit mẽtionẽ de filijs magog: thubal: moſoch: t thiras qz ſicut dicit glo. hebꝛaica: lz enim iſti hẽrent filios multos: tñ oĩes poſteri cuiuſlibet fecerũt tñ vnã populũ: filij aũt gomer fecerũt plures ppl̃os: t ſimiliť filij madai: ppter qđ hic nominant. m Riphat. in hebr. hẽ h dicit phat: t iſte Genẽ. x. vocat riphat etiã in hebꝛeo: cuiꝰ cãm aſſignat glo. hebꝛaica. d. q̃ iſte fuit binomiuſ: t in Genẽ. ponit vnũ nomen ei⁹: t hic aliud. Põt etiã dici t melꝰ vt videt: q̃ idẽ eſt nomen riphat t diphat: mutatũ tamẽ aliqualiť in p̃ncipio: ſic in latino idẽ nomen ẽ nicolinus t colinus: t idem põt dici in ꝓſimilibus: n Et togoꝛma. a quo togoꝛdite ppli dicti ſunt. o Filij iauan eliſa. a q̃ dicti ſunt eliſei p̃imo: t poſtea eolides. p Et tharſis. a q̃ deſcenderũt cilices: vñ t ciuitas metropolis eoꝛ vocata ẽ tharſus: vñ natus fuit paulus apl⁹: vt hi Act. xxj. q Filij cham chus. a q̃ dicti ſunt ethiopes: vñ t in hebꝛeo ethiopia chus nominat. r Et meſraim. a quo egyptij: vñ t egypꝰ meſraim dicit in hebꝛeo. s Phut. a quo dicti ſunt phuthei p̃mo: vñ ibidẽ eſt fluuius phut nominatus: poſtea dicti ſunt libyes. t Et chanaan. a quo dicti ſunt Chananei: quoꝛum terram poſtea filij iſrael poſſederunt. v Filij autem chus ſaba. a quo dicti ſunt ſabei. x Et euila. a quo Getuli. y Sabatha. a quo Sabathani. z Filij

(1) Sigue el Libro dela Paralipomena en la siga p 3 r° 11 Chus aũt genuit nemroth (hij. 3ª)

Item aliq̃ dicunt hic in textu: ⁊ Nu.xiiij.q̃ vident obui are huic expositiõi: qꝛ hic dr̃: a Occidert aũt eos vi ri geth.q̃ erãt philistei: ⁊ Nu.xiiij.dr̃: ꝙ amorrei ⁊ ama lachite interfecerũt illos qui ꝯ voluntatẽ moysi ausi fu erũt ire ad p̃lium. Itẽ hic dr̃: ꝙ isti fuerũt occisi a gethe is: eo ꝙ descende rãt ad inuadẽduz possessiones eoꝝ: ibi aũt dr̃: At illi ꝯtenebrati ascẽde runt in montẽ ad pugnãdum cõtra amorreuz et ame lech: ⁊ iõ ꝓpt ista nõ vr̃ posse stare ista expositio 2ª. tertio mõ exponi tur de viris existẽ tibus de tribu e phraim: q̃ postq̃ habuerũt sortem in t̃ra ꝓmissionis ꝑ iosue: mltiplica ti fuert ⁊ robora ti: et ꝯfidentes de sua mltitudine et fortitudine: descẽ derunt de monte ephraim v̄sus ter ram philistinoꝝ: q̃ est sup mãe me diterraneũ: sed vi ri geth idigene oc ciderũt eos: et po nitur in textu:

b Indigene. ad exp̃mendũ modũ occisionis. indige ne.n. dicunt nati de terra illa: vñ in digene dicunt q̃si inde geniti: ⁊ ꝓpt hº sciebant passus terre difficiles ad transeundũ: et sic pugnauerũt cũ fi lijs ephraim in lo co vbi filij ephra im nõ poterãt se bñ defendere: igit̃ s̃m istã expõnem oportet dicere ꝙ ille ephraim qui dr̃ hic lamentasse fili os suos occisos qui fuerũt p̃ncipales in hoc facto. s. illo ꝯflictu: fuit aliº ab ephraim filio ioseph: ⁊ multo tempe post ip̃m: tñ noiatus eodẽ nõie: sicut frequẽter ꝯtingit: ⁊ huic expositõi ꝯsonat qd̃ subdit̃: c Filia ãt eius sa ra q̃ edi. bethoron infe. ⁊ supe. Nõ.n. potuert iste ciuita tes edificari ab ip̃a: donec filij ephraim fuerũt potentes in sorte sua. d Et oçençara. istã ciuitatez noiauit ex noie suo. sed dicte expositiõi vr̃ obuiare qd̃ subdit̃. s. ꝙ iosue filiº nun descendit de istis: ⁊ tñ certũ est ꝙ ip̃e fuit añ ingressum t̃re ꝓmissiõis: ⁊ iã erat senex ⁊ ꝓuecte eta tis: qñ diuisit terrã filijs israel: vt hr̃ Josue.xiij. ⁊ iõ s̃m istã expõnem tertiã: qñ subdit̃ hic: Porro filiº eiº rapha. oportet dicere ꝙ ista lr̃a nõ refert ad p̃cedentia immedi ate: sed ad ephraim filiũ ioseph: ita ꝙ ꝓpter reuerentiã iosue q̃ fuit valde magnus in ppl̃o isrl̃: scriptura incipit de scribere eius genealogiã ab ephraim p̃riarcha: vt sit sensus: e Porro filiº eius. i. ephraim patriarche. f Rapha et reseph et thale de quo. s. thale Natus ẽ thaan ⁊c̃. sequitur: g Qui habuit filiũ iosue. ⁊ sic iosue descẽdit de ephraim i septima generatiõe.

Occiderũt ãt eos viri geth indigene: qꝛ descenderãt vt inuadẽnt possessiones eoꝝ Luxit igit̃ ephraim p̃r eoꝝ multis diebus: ⁊ venerunt fratres eius vt cõsolarẽtur eũ. Ingressusqꝫ ẽ ad vxorẽ suam: q̃ ꝯcepit ⁊ pepit filiũ ⁊ vocauit nomen eiº beria: eo ꝙ in malis domº eiº or tus esset. Filiã aũt eius fuit sara: q̃ edificauit bethorõ inferiorẽ ⁊ supiorẽ: et oçen çara. Porro filiº eiº rapha ⁊ reseph ⁊ thale: de quo na tus est thaan q genuit laa dan. Huius q̃qꝫ filius ãmi ud qui genuit elisama de q̃ ortus ẽ nun: qui habuit fili um iosue. Possessio ãt eo rũ ⁊ habitatõ bethel cũ fili abº suis: ⁊ ꝯ orientẽ noran: ad occidẽtalẽ plagã gaçer ⁊ filie eiº. sichem q̃qꝫ cũ fili abus suis vsqꝫ ad asa cũ fili abus eius: iuxta filios quo qꝫ manasse bethsan ⁊ filias eius: thanac et filias eius: mageddo ⁊ filias eius: dor ⁊ filias eius. In his habita uerunt filij ioseph: filij isrl̃. Filij aser: iemua et iesua et isui ⁊ baria: ⁊ sara soror eo rum. Filij aũt baria: heber ⁊ melchiel. Ip̃e ẽ p̃r barça ith. Heber ãt gẽuit iephlat ⁊ somer ⁊ iothan et suaa so rorẽ eoꝝ. Filij iephlat pho sech ⁊ chamaal ⁊ asoph. hi filij iephlat: Porro filij so mer: ahi ⁊ roaga et iaba et aram. Filij ãt helem fratris eiº: supha ⁊ iemna et selles ⁊ amal. Filij supha: sue ay naphet ⁊ sual ⁊ beri ⁊ iam ra bosor ⁊ odõ ⁊ samma et salusa ⁊ iethran ⁊ bera. Fi lij gether: iephone et phas pha et ara. Filij aũt olla: a ree ⁊ auihel ⁊ resia. Omẽs hi filij aser: p̃ncipes cogna tionuz electi atqꝫ fortissimi duces ducũ. Numerus aũt eoꝝ etatis que apta essꝫ ad bellũ: vigintisex milia.

Ca.VIII.

Beniamin autẽ genuit bale primogenitũ su um: asbal secũdum: ahara tertiũ: noaha quartũ: et ra pha quintũ. Fuerũtqꝫ filij bale: addoar ⁊ gera et abi ud: abisue quoqꝫ ⁊ naman ⁊ achia: sꝫ et hiera ⁊ sephu phan et vram. Hi sunt filij ahod principes cognatio num habitantiũ in gabaa: qui trãslati sunt in manath

h Possessio aũt e. ⁊ habitatõ bethel cũ filiabus suis. i. cũ vil lis sibi adiunctis: ista tñ ciuitas bethel alia ẽ a hierl̃m: que voca ta fuit bethel: ꝓut di ctum fuit gen̄. xxviij. q̃a hierl̃m ptim fuit in sorte iude: ⁊ partiz i sorte beniamin. ista aũt bethel fuit in sor te ephraiz: ⁊ ibi posu it hieroboaz vnuz de duobº vitulis aureis q̃s fecit: vt habet̃. iij. Regl. xij. i Filij a ser. hic vltimo descri bitur genealogia aser ⁊ patet lr̃a vsqꝫ ibi: k Ip̃e est p̃r barça ith. nomen ẽ loci vbi melchiel fuit dñs vel vir famosus. l Filij gether iepho ne. iste est alius a p̃re chaleb: qui fuit de tri bu iuda: iste ãt de tri bu aser.

Ca.VIII.

Beniamin ãt. hic resumit̃ genealogia beniamin vt diffusius scribat̃: ⁊ hoc fit principalit̃ ꝓ pter saul regez: qui fu it de hac tribu. p̃mo igitur ponit̃ genealo gia beniamin in gene rali: secũdo ipsiº saul i speciali: ibi In gaba on autẽ. Circa p̃rimũ dicitur: a Benia min autẽ genuit bale p̃rimogenitũ suum ⁊ baal secundũ. qui vocat̃ asbel: Nume ri. xxvij. b Fuerũtqꝫ filij bale addoar ⁊ gera. Dicunt ali qui ꝙ iste gera fuit pater semei: sed hoc nõ est verum: qꝛ iste gera fuit nepos beniamin p̃riarche: vt patet hic: a cuiº tem pore vsqꝫ ad tempus semei fluxerũt sexingenti anni ⁊ plus: quia anno q̃dringentesimo ⁊ octogesimo egressionis de egy pto fundatũ fuit templũ per salomonẽ: vt habet̃. iij. Regũ. vj. qui salomon interfecit semei: vt habet̃. iij. Regum. ij. et ideo ille gera qui dicit̃ pater huius semei: scd̃o Regum. xvj. fuit alius ab isto gera: et longo tempore post ipsum. c Hi sunt filij ahod. Iste ẽ qui vocat̃ aioth: Judicum. iij. qui fuit iudex in israel: et interfecit eglon regez moab: vt ibi dem habetur. d Qui translati fuerunt in manath. id est in sepulchrum: vt dicũt aliqui expositores nostri: et in telligitur hoc de gabaonitis: qui ꝓpter vxorem leuite quaz

afflixerãt incredibili libidine: vt hĩ iudicũ. xix. interfecti fuerunt: ⁊ isti descenderũt de aoth: sed lra sequens ꝓtrariat huic expositiõi in qua dr: e Naaman aũt ipe trãstulit eos ⁊ achia ⁊ hiera. associati fuerũt illi i hoc facto: cũ igitur isti fuerint de tribu beniamin q̃ nõ interfecerũt ꝑdictos gabaonitas sed magis iuuerunt eos: vt hĩ Judicũ. ij. patet q̃ dicta expositio nõ est vã: ⁊ iõ dicunt hic hebrei q̃ manath non significat ħ sepulchr: sed ẽ nomẽ ꝓpriũ cuiusdã terre: ad quã isti fuerũt trãslati p naaman ⁊ socios eius. Utrũ aũt fuerũt translati illuc p bellũ vel p ꝓmutationem hereditatuz seu alio mõ: nõ dicũt expositores hebraici vl latini. f Porro saarahim genuit i regione moab. causa aũt ẽre illuc iuit subdit:

g Postq̃m dimisit husim ⁊ bara vxores suas. q̃ forte erãt ad ultere vel sibi tediose ⁊ iõ eis dimissis accepit aliã vxorem in regione moab: de q̃ subditur: h Genuit aũt de edes vxore sua ioab. ⁊ ceteros.

i De husim vero. q̃ fuit ꝓma vxõ saarahiz: vt ꝑdcm ẽ: Genuit achitob. ⁊ subditur: k Hic edificauit ono ⁊ lod. nomia sunt ciuitatũ q̃s edificauit samaath.

l Et filias ei⁹. i. villulas adiacẽtes.

m Bara autẽ ⁊ sama. bara hic ẽ nomẽ viri. n Principes cognationũ habit. in hailon. nomẽ est ciuitatis de qua dr Josue .x. Sol ꝺ gabaon ne mouearis: et luna cõtra hailon. o Hi. s. bara ⁊ sama ⁊ socij eorz. p Fugauerũt habitatores geth. philistei. n. q̃ habitabant in geth ascenderunt in sortẽ beniamin ad depcandũ: ⁊ ab istis de tribu beniamin fuerũt debellati ⁊ fugati: sicut ecõuerso filij ephraiz volentes depdari getheos: ab ipis fuerũt debellati ⁊ occisi: vt dictũ fuit ca⁹. ꝓcedenti. q Et ala als haio ⁊ sesac rẽ. noia sunt virorz de beniamin qui fuerũt in debellatione getheorz: vsq; ibi exclusiue. r Filij elphaal. vbi incipit describere alias generatiões. s Hi ꝓtiarche. i. ꝓncipales inter ꝓncipes illi⁹ cognatiõis. t Qui habitauerũt in hierlm. hec. n. ciuitas ptim cadit in sortẽ iude: ⁊ ptim in sortẽ beniamin: vt dictũ fuit in libro Josue: ⁊ iõ nõ solũ habitabãt ibi alicq̃ de tribu iuda: sed etiã alicq̃ de tribu beniamin.

v Jn gabaon ãt. Hic ꝓnter describit cognatio saulis regis in speciali: cum dr: Jn gabaon ãt habitauerũt abbi gabaon. in hebr. hĩ: Pr̃i gabaon. ⁊ sunt due dictiões: ⁊ signant illũ qui erat ꝓncipalis in illa ciuitate. ⁊ q̃ ista sit lra vera pz ex hoc: q̃ circa finem ca. sequentis vbi rsumitur ista cognatio q̃si sub eisdem vbis: ⁊ dr ibidẽ: Jn gabaon aũt ꝓmorati sunt pr̃i gabaon rc. qñ ãt dicit hic: habitauerũt. subintelligunt alij q̃ in eadẽ ciuitate habitauerunt cũ isto ꝓncipali. x Cis et baal ⁊ ner. ex hoc dicũt doctores q̃ cis pr̃i saul: et ner pr̃i abner ꝓncipis militie saul fuerũt fratres: ⁊ p ꝓsequens saul et abner cognati germani: vt dictũ fuit. j. Reg. xiiij. y Ner ãt genuit cis. ꝛ quo genuit eũ: qz dcm est q̃ fuit frater eius. Ad hoc dicunt expositores ꝓmuniti q̃ fuit frater eius senior eo: ⁊ iõ mortuo patre iste ner educauit ⁊ custodiuit cis fratrẽ suum: ⁊ ex hac nutritiõe vocat hic pr̃i eius: ꝓpter q̃ iste cis dr habuisse alium patrẽ naturalem. j. Reg. ix. vbi dr: q̃ erat vir de beniamin noie cis filius abiel rc.

z Et cis genuit saul. vt hĩ. j. regũ ibidẽ. a Et hiſ baal. iste. ij. reguz vocat hisboseth: ⁊ successit saul i regno fratrib⁹ suis interfectis. b Et miribaal. iste est qui vocat miphiboseth. ij. Re. q̃ fuit ꝓmensalis dauid ꝓpr amorẽ ionathe pr̃is sui. cetera legant ꝓut iacẽt in lra vsq; ibi: c Et multos habentes filios ac nepotes. c. l. li milia nõ est de textu: qz nõ est in hebreo nec i libris correctis: ⁊ merito: qz in tota tribu beniamin nõ erãt tot viri bellatores: et multomin⁹ in generatõe vn⁹ hõis q̃ vocat hic vlam.

Naamã autẽ ⁊ ochia ⁊ hiera ipe trãstulit eos ⁊ genuit oza ⁊ abiud. Porro saarahim genuit i regiõe moab: postq̃m dimisit husiz ⁊ bara vxores suas. Genuit aũt de edes vxore sua iobab ⁊ sebia ⁊ mosa ⁊ molochbom iehus q̃z et sethia et marmach. Hi sunt filij ei⁹ principes i familijs suis. Pr̃ hus im vero genuit achitob et elphaal. Porro filij elphaal: heber: et misaam: et samad. Hic ædificauit ono et lod ⁊ filias ei⁹. Bãra aũt et sama ꝓncipes cognationũ habitãtium in hailon. Hi fugauerũt habitatores geth: ⁊ haio ⁊ sesac ⁊ hierimoth ⁊ zabadia ⁊ arod ⁊ heder: michael quoq; ⁊ iespha et ioaa filij baria. Et zabadia ⁊ mosollaz ⁊ ezeci ⁊ heber ⁊ esamari ⁊ iesiia ⁊ iobab filij elphaal. Et iaciz ⁊ zechri ⁊ zabdi ⁊ elioenai et seleth ai ⁊ heliel ⁊ adaia ⁊ baraia et samarath: filij semei. Et iespban ⁊ heber ⁊ heliel et abdon ⁊ zechri ⁊ hanan et ananiat aila ⁊ anathothia et iephdaia ⁊ phanuel: filij sesac. Et samsari ⁊ sooria et otholia et hiersia helia ⁊ zechri: filij hieroaz: Hi pr̃arche ⁊ cognationũ ꝓncipes qui habitauerũt in hierlm.

Jn gabaon autẽ habitauerũt abigabaon ⁊ nom̃ vxoris eius maacha: filiusq; ei⁹ primogenit⁹ abdon ⁊ sur ⁊ cis ⁊ baal et nadab: gedur q̃q; ⁊ abio et zacher et macelloth. Et macelloth genuit samaa. Habitaueruntq; ex adusso fratrũ suoz in hierusalẽ cũ fratrib⁹ suis. Ner aũt genuit cis: ⁊ cis genuit saul. Porro saul genuit ionathã ⁊ melchisue ⁊ abinadab ⁊ hisbaal. Filius autẽ ionathan miribaal: ⁊ miri baal genuit micha: filij micha phiton ⁊ melech ⁊ thara abaz: ⁊ abaz genuit ioada: ⁊ ioada genuit almoth ⁊ asmoth ⁊ zamri. Porro zamri genuit mosa: ⁊ mosa genuit baana: cui⁹ filius fuit raphaia de quo ortus est elasa q̃ genuit asel. Porro asel sex filij fuerũt his nominibus: ezricã: bochru: ismahel: saria: abadia: anã. Hĩ hi filij asel. Filij ãt esech fratris eius: vlam ꝓmogenit⁹: et hus scõs: et eliphaleth tertius. Fuerũtq; filij vlam viri robustissimi: ⁊ magno robore tẽdentes arcũ: ⁊ multos hñtes filios ac nepotes centũ quinq̃ginta. Hĩs hi filij beniamin.

Universus er .IX. go isrl dinumerat⁹ est (91)

Universus g isrl. Supr⁹ descripte sunt .IX. generationes descẽdentes a filijs iacob vsq; ad

signe el capo .IX. e la liga Ri r⁰ el summa cort scripta est.
(vij.12)

boçor ramoth in galaad: et gaalon in basan: vt hī Jo sue. xx. ꝛ licet iste sex ciuitates noi-nant in hoc ca. in diuersis locis: nō tm noiant hic ciui tates cōfugij nisi due tm. s. hebron ꝛ sichez: sed de alijs ꝗttuor idē ē no tandū. a Oēs ciuitates. xiij. tot fuerūt fm vitatez vt hī in libro Jo sue. b Filijs āt chaath residuis. i. qui nō erāt sacer-dotes: ita ꝙ dice-bantur chaathite tm ꝛ nō aaronite vt dictū est supra istis defecerūt alia habitacula.

c Porro filij ger son. hic ꝓnter agi tur ō habitaculis gersonitarū ꝛ me raritarum oñden do ꝙ ciuitates ꝛ a quib' tribub' assi gnate sūt eis: et cū hoc ēt intermiscz aliq̄ de filijs cha-ath: ꝛ patet littēa vsqz ibi:

d Quas voca uerūt ex noibus suis. licet leuite et sacerdotes denōi-nauerunt loca eis assignata ad ha-bitandū ꝛ nutriē duz pecora ex no minibus suis: ad hoc ꝙ istud eēt te stimoniū in futu-rū: qz ista erāt eis assignata a filijs isrl: qz tribus leui nō habuit heredi tatem distinctā si cut alie tribus. ce tera patēt in lr̄a.

Oēs ciuitātes tredecim cū suburbanis suis: p cognati ones suas. Filijs āūt caath residuis ō cognatōe sua de derūt ex dimidia tribu ma nasse in possessionez vrbes decē. Porrō filijs gerson p cognationes suas de tribu ysachar ꝛ de tribu aser ꝛ de tribu neptalim et de tribu manasse in basan vrbes tre decim. Filijs aūt merari p cognatōes suas de tribu ru ben ꝛ de tribu gad ꝛ de tri bu çabulon: dederūt sorte ci uitates duodecim. Dederūt quoqz filij isrl leuitis ciuita tes ꝛ suburbana earū. Dederūtqz p sortē ex tribu fili orū iuda ꝛ ex tribu filiorum symeon et ex tribu filiorum beniamin vrbes has qūas vocauerūt nominib' suis: et his qui erāt ex cognatio ne filiorum caath. Fueruntqz ciuitates i terminis eorum de tribu ephraim. Dederūt er-go eis vrbes ad ꝓfugiendū sychem cum suburbanis suis in monte ephraim et ga-zer cū suburbanis suis: iec-maan ꝙqz cum suburbanis suis: ꝛ bethoron sili: necnō ꝛ helon cū suburbāis suis: ꝛ gethremmō in eūdē modū Porro ex dimidia tribu manasse aner ꝛ suburbana ei': balaā ꝛ suburbana ei': his videlz ꝙ de cognatiōe fili orū caath reliq erāt. Filijs āt gerson de cognatiōe dimi-die tribus manasse gaulon in basan ꝛ suburbana eius: et astaroth cū suburbanis suis. De tribu ysachar ce-des cū suburbanis suis: et dabereth cū suburbāis su-is: ramoth ꝙqz et suburba-na eius: ꝛ anem cū suburba nis suis. De tribu vero aser masal cū suburbanis suis: ꝛ abdon similit: asach ꝙqz ꝛ suburbana ei': roob cum suburbanis suis. Porro de tribu neptalim cedes i gali lea et suburbana ei': amon cū suburbanis suis: ꝛ caria thaim ꝛ suburbana ei'. Filijs autē merari residuis de tribu çabulō: remmono et suburbana ei': ꝛ thabor cū suburbanis suis. Trās ior danem ꝙqz ex aduerso hie rico ꝑ orientez iordanis de tribu ruben bosor in solitu dine cū suburbanis suis: et iassa cū suburbanis suis: ca demoth ꝙqz et suburbana ei': ꝛ miphaath cum subur banis suis. Necnō ꝛ de tri-bu gad: ramoth i galaad ꝛ suburbana eius: ꝛ manaim cū suburbanis suis: sed ꝛ e-sebō cū suburbanis suis: et iecer cū suburbanis suis.

Porrō filij isa- .VII. char: thola ꝛ phua ia sub ēt samron ꝗttuor. Filij thola: ozi ꝛ raphaia ꝛ ieri-hel ꝛ iemai ꝛ iepsez ꝛ samu el ꝓncipes per domos co-gnationū suarū. De stirpe thola viri fortissimi nūmēa ti sunt in dieb' dauid: vigin tiduo milia sexcēti. Filij o-zi: israhia de quo nati sunt michael ꝛ obadia et ioel ꝛ iesia qūinqz omnes ꝓnci pes: cū eis p familias ꝛ po pulos suos accincti ad pūgnā viri fortissimi: trigitasex mi lia. Multas. n. habuerunt vxores ꝛ filios. Frēs ꝙqz e-orū p oēm cognatiōem isa chār robustissimi ad pugnā dum: octogintasexptē milia nūerati sūt. Filij beniamin: bale ꝛ bochō ꝛ iadihel tres Filij bale esbon ꝛ ozi ꝛ ozi hel ꝛ ierimoth ꝛ vzai ꝙnqz ꝓncipes familiarū et ad pu gnādum robustissimi. Nu merus aūt eorum vigintiduo milia et trigintaquattuor. porro filij bochō çamira ꝛ ioas ꝛ elieçer ꝛ elioenai et

Ca. VII.

Porro filij isa-char. Hic ꝓse quēter ponit generationes aliaruz sex tribuū: scilicet: isa char: beniamī: nepta liz: manasse: ꝛ ephrai-im: ꝛ aser. de tribub' vero dan et çabulon nō facit mentionem. Primo ergo agit de generationibus istaꝝ tribuum: secūdo resu mit tribus beniamin vt diffusius describa tur capl'o. viij. Circa primū describitur p-mo generatio tribus isachar: secundo beni amin: ibi Filij beniamin. tertio neptalim ibi Filij aūt neptaliz. quarto manasse: ibi Porro filij manasse. quinto ephraim: ibi Filij autē ephraim. se xto aser: ibi Filij aser De tribu vero dan ꝛ çabulon nō describit aliqua genealogia: cu ius causa ab aliq̄bus assignatur: quia que libet tribus habebat librū genealogie sue: Esdras autē scriptor huius libri vt dictuz fuit a ꝓncipio sollicitā non inuenit libros ge nealogiarū trib' dan ꝛ tribus çabulon: ꝗa perditi fuerūt in capti-uatione decem tribu um vel alio mō. Circa primū dicitur: Fi-lij isachar rē. ꝛ subdi tur: b Et samrō. Iste vocatur semron Gen. xlvj.

c Numerati sūt in diebus dauid. quādo ꝓcepit numerare po-pulū vt habet. ij. Re gum. xxiiij.

d Quinqz omnes ꝓncipes. hoc intelligi tur cōnumerato pīe. cetera patēt vsqz ibi:

e Filij beniamin. H cōsequenter describit genealogia trib' beni amin. ꝛ patz lr̄a vsqz ibi:

f Sephan ꝛ aphā filij hir: ⁊ aſim filij aſer. In hebreo hī: Filij aber. ⁊ ponit hic filij in plurali ꝓ filius. vel cū iſto aſim intelligunt alij filij aber. Dicit aūt hic gloſa hebraica q̄ eſdras iſtos ſaphan ⁊ ceteros poſuit hic vltimo in genealogia beniamin: qz neſciebat vtrū eſſent de tribu beniamin vel nō: eo q̄ nō inuenit reductiōem genealogie ipoꝝ ad tribuz beniamin certitudialiter. ſed hoc nō videt ꝓueniēter dictū: tum qz hebrei dicunt q̄ eſdras ſcripſit hūc libꝝ ꝓ adiutoriū ⁊ directionē aggei et ẓacharie ꝓphetarū ſibi ꝓtēporaneoꝝ: qui ſpū ꝓphetico loq̄bant: tuz qz i ſcriptura ſacra ſi aliquid eſſet poſituz: dubiū hoc eſſet a ſpiritu humano: ⁊ nō a ſpū diuio. g Filij aūt neptalim. Hic ponit genealogia tribus neptaliz: ⁊ multū breuiter. h Filij bale. Iſta āt fuit ancilla rachel ab eadē cōiugio ipi iacob data: vt hī Gen. xxx. de q̄ natus fuit neptalim: vt hī ibidem: ⁊ iō cum dī: h Filij bale. li filij refert ad neptalim: et ē ſingularis numeri ⁊ genitiui caſus: ſi āt ſit pluralis numeri ꝓut ſonat lra hebraica: ſic filij neptalim hic dicunt filij bale mris ſue: eo mō loquendi q̄ in ſacra ſcriptura filij filioꝝ dicunt filij parentū. i Porro filij manaſſe. Hic deſcribit genealogia tribꝰ manaſſe. k Pepit machir prem galaad. fuit. n. potēs et magnus in terra illa: ꝓpter qō dī pater eius: vt frequenter dictum eſt in ꝓſimilibus. l Et habuit ſoroꝛē noie maacha. Iſta ē alia ab illa maacha q̄ cito poſt dī vxō machir. m Nathaz ſunt filie ſalphaath. iſte fuit lapidatus ꝓpter collectionem lignoꝝ in ſabbato: nec habuit filios: ꝓpi qō eius filie acceperūt ꝓtem hereditatis loco ꝓis de volūtate dñi: vt hī Nu. xxvij. ſequit: n Soroz aūt eius regina pepit virū deoꝛ. in hebreo hī: Pepit ſechoz: ⁊ eſt nomen ꝓpriū vni⁹ hominis: vt dicūt hebrei. o Filij aūt ephraim. Hic deſcribit genealogia tribꝰ ephraim: ⁊ legat lra ꝓut iacet vſq; ibi: a Occiderūt aūt eos viri geth. iſtud āt exponit ab hebreis multipliciter: Uno mō q̄ iſti deſcēdentes de ephraim filio ioſeph prē eius adhuc viuente añ exitū filioꝝ iſrl de egypto ſub moyſe collegerūt multitudinē vt intrarēt terrā ꝓmiſſionis: tum qz ioſeph mortiēs dixerat: q̄ dñs poſt mortē ſuaz educeret filios iſrl de egypto: ⁊ inducēt eos in terrā ꝓmiſſionis: vt hī Gen. vlī. tum qz iacob ꝓiarcha benedicēdo filios ioſeph ꝓpoſuerat ephraiz ipi manaſſe: vt hī Gen. xlviij. ꝓpter qō filij eius erāt magis elati ⁊ audaces: ⁊ venerūt versus terrā ꝓmiſſionis ꝑ viam breuiorē. ſ. ꝑ terrā philiſtinoꝝ que vicina ē: vt hī Exo. xiij. ⁊ tūc a getheis fuerūt debellati qz ꝓoccupabant tꝑs redeūdi ad terrā ꝓmiſſionis: ſm q̄ dī Gen. xv. q̄. cccc. annis debebrēt eſſe filij iſrl peregrini in terra nō ſua: vt ibidē fuit declaratū qui nondū adhuc erant ꝓpleti. ⁊ huic expoſitiōi ꝓcordat qō poſtea hic dicit. ſ. q̄ ioſue filius nun miniſter moyſi i exitu de egypto nepos fuit eliſama filij amiud: filij ſaadon: filij thale: filij beria: vt dicunt hebrei: filij ephraim: ⁊ ſic in ſexta generatōe natus eſt ioſue de ephraiz: ſicut ⁊ eleaçar de leui in q̄nta: vt dictū fuit Gen. xv. Sed huic expoſitōi obuiat qō dicit in textu: Filia āt eius. ſ. ephraiz: Fuit ſara q̄ edificauit bethoron inferiorez ⁊c. q̄a iſte ciuitates ſunt in terra ꝓmiſſionis in ſorte ephraim: vt hī ioſue. xvj. vbi nō potuit edificari per mulierē deſcēdentem de ephraiz niſi poſt ingreſſum filioꝝ iſrl in terraz ꝓmiſſionis: ⁊ aſſignationez hēditatum ſingulis tribubus. a natiuitate vō ephraim vſq; ad illud tꝑs fluxerūt anni. cclvj. ad mīn⁹: ⁊ iō non vī q̄ tūc poſſet ēe aliqua filia genita ab ephraim q̄ edificaſſet ciuitateſ illas. ꝓbatō aſſumpte: q̄a a natiuitate iſaac uſq; ad exitu⁊ de egypto fluxerunt anni. cccc. amri et ieremoth et abia et anathbut et almathā. Omēs hi filij bochor. Numerati ſunt aūt ꝓ familias ſuas ꝑncipes cognationū ſuarū ad bella fortiſſimi: vigīti milia ⁊ ducenti. Porro filij iadihel: balan. Filij aūt balan: iehus ⁊ beniamin ⁊ aboth ⁊ chanana ⁊ iothā et thar'ſis ⁊ haiſaar. Omēs hi filij gadihel ꝑncipes cognationum ſuaꝝ viri fortiſſimi decem ⁊ ſeptē milia et ducēti ad plīū ꝓcedentes: ſephān quoq; ⁊ haphan filij hir: ⁊ aſim filij aber. Filij āutem neptalim: iaſihel ⁊ gumi et aſer ⁊ ſellū filij bāle. Porrō filiꝰ manaſſe: eſrihel: ꝓcubi naq; eius ſyra pēpit machir ꝑrem galaad. Machir aūt accepit vxorē filijſ ſuiſ happhim ⁊ ſepham: ⁊t habuit vxorē noie maacha. Nom autē ſecūdi ſalphaath. Hā teq; ſunt ſalphaath filie: et pepit maacha vxō machir filiū: vocauitq; nomē eius phares. Porro nomē frīs eius ſares: ⁊ filij eius vlam et reben. Filiꝰ aūt vlā: bedan Hi ſunt filij galaad filij machir: filij manaſſe. Soro āt eius regina pepit virū decoꝛ ⁊ abieçer ⁊ moola. Erāt āt filij ſemida: ahin ⁊ ſechem ⁊ leci ⁊ aniam. Filij āutē ephraim: ſuthala: bareth filius eius: thaath filius eius: elada filius eius: thaath filius eius: ⁊ huius filius çadab: et huius filiuſ ſuthala ⁊ huius filius eçer et elad. (1) vt declaratū fuit Gen. xv. a quib⁹ ſi ſubtrahant anni q̄ fluxerūt vſq; ad natiuitatē ephraim remanēt anni. ccx. qz iſaac ſexagenarius genuit iacob: vt hī Gen. xxv. Iacob vero centū triginta annoꝝ erat: qn̄ deſcendit in egyptum: vt hī Gen. xlvij. et ſic de ꝑdictis. cccc. annis vſq; ad exitū de egypto remanēt. ccx. ad minus a natiuitate ephraim: qz natuſ erat qn̄ iacob deſcendit in egyptū: vt hī Gen. xlvij. quib⁹ ſi addant. xl. anni quib⁹ filij iſrl fuerunt in deſerto poſt exitū de egypto: ⁊ ſex in quib⁹ ioſue pugnauit ꝯ reges chanaan anteq̄ diuideret terraz: ꝓut oñſum fuit Joſue. xj. ⁊. xiij. habent anni. cclvj. igit ſm iſtā expōnem oportet dicē q̄ ſara q̄ hic dī filia ephraiz: nō fuit filia eius immediata: ſed ꝑ multas generatiōes deſcendit de eo: ⁊ fuit in ptāte ſua poſtq̄ filij iſrl in terra ꝓmiſſionis habuerūt ſortes aſſignatas: ⁊ ſic edificauit ciuitates dictas: ꝓpter qō hic notatur int̄ filios ephraim ꝓtiarche: ꝓpter magna q̄ fecit in edificatōe ciuitatum. Alio mō exponit de illis qui ꝓtra volūtatē moyſi poſt exitū de egypto iuerūt ad plīum ꝯ aduerſarios ⁊ debellati fuerūt ⁊ multi eoꝝ occiſi: vt hī Nu. xiij. in fine: et ſm hoc nō pōt dici q̄ iſte ephraim qui dī hic eos lamentaſſe fuerit ephraim filiꝰ ioſeph: qz illud bellū fuit ſcēdo āno egreſſionis de egypto: ⁊ ſic iſte ephraim fuiſſet tūc ccxij. annoꝝ vt pz ex ꝓdictis: ⁊ nō eſt veriſile q̄ tantū vixerit: maxime qz Exo. j. dī q̄ moꝛtuꝰ fuit ioſeph ⁊ oēs cognatio illa: anteq̄ filij iſrl exirēt de egypto. Itē dato q̄ vixiſſet: trāſiuiſſet in eo tꝑus generādi: ⁊ tñ de iſto ephraim qui dī hic lamētaſſe filios ſuos: dī q̄ poſtea genuit Beria. ſic notians eū: Eo q̄ i malis dom⁹ eius ort⁹ eſſet. i. ꝑ occiſionē filioꝝ. Beria. n. interꝑtatur in malo.

(1) ligne extra hoj. anterior rō decap. VII. "Occiderunt aut eos viri geth -
(hoj. 10a)

trāſmigratōez babylonis: hic ꝓsequēter agit de illꝭ q̄ fuerūt post trāſmigratōez. Et diuidit pñs caplm i tres pteſ quia ꝑmo ponit ꝓtinuatio reſpectu p̄cedētiū: z executō p̄sentiū: ibi Qui aūt habitauerūt: z ꝓtinuatō reſpectu ſequētiū: ibi Jn gabaon aūt. Circa ꝑmū dicit: Uniuerſus g̃ iſrl dinumerat⁹ eſt. q. d. lz in p̄cedētib⁹ genealogie filioꝝ iſrl ſint deſcripte: h⁹ tñ eſt breuit⁊ chronice ſed numer⁹ ocāꝝ genealogiaruꝫ alibi deſcript⁹ eſt p̄fecti⁹: ⁊ vbi ſcptuſ ſit h̄ oñdit cū ſubdit: a Et ſumma eoꝝ ſcripta ē ⁊c. Jdē aūt gloſa hebraica: q̄ liber iſte vbi ſcripte ſūt genealogie pfecte vſq̄ ad mīma nō h̄: ſic nec liber aye ſilonitis: ⁊ abdo vidētis: ⁊ plures alij libri q̄ in ſcriptura allegantur: nec tñ hñtur. Aliq̄ vero exponūt de numeratōne facta ꝑ ioab ò p̄cepto dauid: q̄ cōtinetur ſcdo libro regū. xxiij. b Trāſlati ſūt in babylonē ⁊c.] Nō fit hic mētio de trāſlatōe filiorū iſrl: q̄ fca fuit ꝑ theglathphalaſar regē aſſyrioꝝ de q̄ habet. iij. regū. xv. nec de illa q̄ facta eſt per ſalmanaſar. ix. āno oſee de q̄ habet. iij. regū. xvij. qz de iſtis duab⁹ captiuitatib⁹ nō redierūt ad terrā iſrl: ſed de tertia captiuitate q̄ facta fuit ꝑ nabuch. regē babylonis: q̄ trāſtulit illos q̄ habitabāt in regno iuda. ſ. tribū iuda ⁊ beniamin ⁊ leui: qz de iſta captiuitate poſt. lxx. annos redierūt in hieruſalē ⁊ in trā iſrl: de licētia cyri regis pſaꝝ: vt hī ſcdo palip. vltimo ca⁰: ⁊ primo eſdre ꝑmo: ⁊ aliq̄ redierūt in ꝑticulis pſonis q̄ adhuc viuebāt: vt hī ꝑmo eſdre. iij. q̄ fūdato tēplo ſcdo: illi q̄ viderāt ꝑmū tēplū flebāt. Alij aūt redierūt i filijs: i quib⁹ pies manēt aliquo mō. Sciendū tamen q̄ de alijs tribubus aliq̄ euaſerūt man⁹ theglath phalaſar ⁊ ſalmanaſar: q̄ venerūt ad habitandū in regno iuda: ſed iſti poſtea fuerūt trāſlati i babylonez ꝑ nabu h̄. cū alijs: ⁊ de captiuitate redierūt cū ipis aliqui ꝑticulis pſonis: qui nōdū erant mortui: ⁊ aliq̄ in filijs ſuis: vt hī infra. c Qui aūt habitauerūt. Dic cō ſequēter agit de illꝭ q̄ redierūt: ⁊ ꝑmo de tribub⁹ i gnāli ſcdo de tribu leui i ſpeciali: ibi De ſacerdotib⁹ aūt. Circa ꝑmū dī: c Qui aūt habitauerūt ꝑmi. i. primo redeuntes de captiuitate babylonica. d Jn vrbib⁹ ſuis. ⁊ poſſeſſionib⁹ ⁊c. et q̄ de illis loq̄tur ꝓz ꝑ ſimilē modum loquēdi de iſtis ꝑmo eſdre. v. vbi dī: Hi aūt filij ſūt puitie q̄ aſcēderūt de captiuitate ⁊ ſeq̄tur: Reuerſi ſūt in hierlm ⁊ iudeā vnuſq̄ſq̄ i ciuitatē ſuā. ⁊ in fine capituli dicit: Habitauerūt ġ ſacerdotes ⁊ leuite de pplo ⁊ cātores ianitores ⁊ nathinei i vrbibus ſuis vniuerſuſq̄ iſrl in ciuitatib⁹ ſuis.

ēt ſūma eoꝝ ſcripta eſt in libro regū iſrl ⁊ iuda:] trāſlatiq̄ ſūt in babylonē ꝓpter delictū ſuū.] Qui aūt habitauerūt ꝑmi i poſſeſſionib⁹: ⁊ in ūrbib⁹ ſuis iſrl: ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite ēt nathinei: ꝑmorati ſūt in hierlm de filijs iuda ⁊ de filijs beniamin. De filijs q̄z ephraim ⁊ manaſſe othei filius amiud fili⁹ emri: filij omrai: filij bonni. De filijs phares filij iuda: ⁊ de ſiloni: aſaia ꝑmogenit⁹ ⁊ filij ei⁹. De filijs aūt çara: iehuel ⁊ frēs eoꝝ ſexcēti nonagīta. Pozro de filijs beniamin: ſalo fili⁹ moſollā filij oduia filij aſana ⁊ iobama fili⁹ ieroam ⁊ helaz fili⁹ oçi filij mochori ⁊ moſollā fili⁹ ſaphacie filij rabuel filij iebanie ⁊ frēs eoꝝ ꝑ familias ſuas nongēti q̄nq̄gintaſex. Hēs hi ꝑncipes cognatōnum: ꝑ domos patrū ſuoꝝ. De ſacerdotib⁹ aūt iedaia ioiarib ⁊ iachin: açarias q̄z fili⁹ helchie filij moſollam filij ſadoch filij meraioth filij achitob pōtifex domus dei Pozro adaias fili⁹ ieroam filij phaſor filij melchia ⁊ maaſia filius adibel filij ieçra filij moſollā filij moſollamoth filij emmer: frēs q̄z eoꝝ p̄ncipes ꝑ familias ſuas mille ſeptīgenti ſexaginta fortiſſimi robore ad faciendū op⁹ miniſterij in domo dei. De leuitis autez ſemeia fili⁹ aſſub ⁊ filij eçricā filij aſebia: de filijs merari. Bachachar q̄z carpētari⁹ ⁊ galal ⁊ mathania fili⁹ micha filij çechri filij açaph ⁊ obdia filius ſemeie: filij galal: filij idithū: ⁊ barachia filius aſa: filij helcana q̄ habitauit in atrijs nethophati. Janitores autē ſellum ⁊ achub ⁊ thelmō: ⁊ abimā ⁊ frater eoꝝ ſellū p̄nceps vſq̄ ad illud tp̄us in pōta regis ad orientē obſeruabāt ꝑ vices ſuas de filijs leui. Sellum vero filius chore filij abiaſaph filij chore cū fratrib⁹ ſuis: ⁊ domos p̄ris ſui: ſ. cōgregationis: ſuper opus miniſterij cuſtodes ſeruabāt: ſicut p̄res eoꝝ in caſtris dñi custodierāt introitum: ⁊ p̄ſidebāt ingreſſui. Finees aūt filius eleazar fuit dux ſuper eos ante hec tp̄a: cū eo fuit dñs. Zacharias aūt filius meſellemie oſtiarius erat ad ianuā tabernaculi fœderis. Omnes hi q̄ electi fuerāt ad ingrediendū ſuper limen portarum fuerūt ducenti duodecim. Hi numerati ſūt in villis ſuis: quos cōſtituerāt dauid ⁊ ſamuel videns fidelitatē eoꝝ. Ipſi ⁊ filij eoꝝ ſuper portas domus dñi: id eſt tabernaculi cuſtodiebāt vices ſuas. Erāt autē contra quatuor ventos mundi: orientalis: occidentalis: ſeptentrionalis: ⁊ meridianus. Fratres quoq̄ eoꝝ q̄ habitabāt in villis ſuis: ſeptē diebus ſtabāt cū eis ſuccedentes ſibi vicibus ſuis. Nā quatuor principes ianitorum ſtabiles erāt: leuite ſcz: ⁊ p̄erant cellis ⁊ thesauris domus dei. Et nathinei. iſti erāt gabaonite ad iudaiſmū ꝓuerſi: ⁊ fuerunt deputati ad portandū aq̄s ⁊ ligna ad locū cultꝰ diui: vt hī ioſue. ix. f Cōmorati ſūt i hieruſalē de filijs iuda ⁊c. i reditu ò captiuitate babylonica ſoliciti fuerūt illi q̄ p̄ſidebāt pplo: vt ciuitas hierlm habitaret: eo q̄ ibi reedificatū fuit tēplū ad cultū diuinū: ſed multi de pplo magis volebant habitare i alijs locis iudee ad colēdum agros ⁊ vineaſ ⁊ p̄ſilia ⁊ q̄ habitatorib⁹ in hierlm ūminebāt pericula ab aduerſarijs: eo q̄ ciuitas illa erat odioſa gētib⁹ habitātib⁹ i ſamaria ⁊ ciuitatib⁹ cū adiacētib⁹: vñ ⁊ frequēter ipediuerūt reedificatōz tēpli ⁊ ciuitatis: vt pz eſdre. j. ⁊. ŭ. i pluribus locis: ꝑpter qò aliq̄ de pplo iſrl qui erāt deuotiores obtulerūt ſe volūtarie ad habitādū in hierlm: ꝑpi q̄ ò bñdixit illꝰ ò⁹ vt hī neemie xj. Sz qz illi ñ ſufficiebāt miſſe ſūt ſortes ad determinādū q̄ hītarēt ò ſingul tribu⁹ i hierlm: vt hī ibidē. Sciēdū aūt q̄ iſtoꝝ habitantiū in hierlm numeri ⁊ noia i pluribus variāt h̄: ⁊ neemie. xj. cui⁹ variatōis triplex rō aſſignat: Pria ē q̄ ñ integralr exp̄mun tur i vtroq̄ loco: ſz parti h̄ ⁊ ptim ibi: ꝑpi qò aliq̄ h̄ tacen tur q̄ ibi exp̄mūtur: ⁊ ecōuerſo: Scda rō ē: qz plures ò iſtiſ fuerūt binomij vl trinomij: ⁊ ſub vno noie h̄ exp̄munt: ⁊ ibi ſ⁹ alio. Tertia ē: qz idē nom̄ aliq̄n variat i hebreo: ſic ⁊ i latio: vt frequēter dcm ē: ⁊ ꝑpi talē variatōez videt aliq̄n variari pſone: q̄ tñ ſūt eedē: ⁊ ſic p̄t ſolui diſſonātie appentes: ⁊ diſcurrat lra ſic iacet. g De ſacerdotib⁹ autē. Dic ꝑnter agit de tribu leui i ſpeciali: ⁊ ꝑmo de ſacerdotibus: ⁊ pz lra vſq̄ ibi. h Filij ſadoch. Iſte fuit alius ab illo ſadoch quē ꝓſtituit ſalomō ſūmū ſacerdotē ꝑ abiathar. tertio reg. ŭ. Et lōgo tpe poſterioꝝ illo. i De leuitis aūt. Poſt q̄ enūerauit ſacdotes: ꝑnter enumerat leuitas ꝓz noia ⁊ officia. k Bachachar q̄z carpentari⁹. iſte ſic noiat: qz ꝑerat alijs carpētarijs i ope dñi. Leuite ei talia opa mechanica ñ faciebāt: ſed i miſterijs dom⁹ dñi fuiebāt. l Jn porta regis ad orientē obſeruabāt. lz ei dom⁹ regia tūc eēt deſtructa:

tamē loca circa tēplū retinebāt noia p̄cedē tia añ captiuitatē babylonicā. m Phinees autē filius eleaçar erat dux eoz. dicunt aliq̄ q̄ iste fuit phinees nepos aaron: ꝛ tūc cū dicit hic: n Dux eoz. nō est referendū ad illos leuitas q̄ ministrabāt in scō templo post reditū captiuitatis babylonice fūdato: sed ad illos leuitas q̄ in p̄pīis officijs fuerūt instituti p moysen ꝛ aaron: vt habetur libro numerorū: Uidet tñ melius dictū q̄ iste phinees fuit alius ab illo: ꝛ multo tp̄e posterior videlicz post reditū captiuitatis babylonice: ꝛ p̄e fuit leuitis hic p̄noiatis. Uñ ꝛ iste phinees inter leuitas p̄fuit: Alius vero fuit sacerdos succedēs i summo sacerdotio p̄ii suo: vt habet numeri .xxv. nec ē incōueniēs q̄ in diuersis tp̄ib⁹ p̄ ꝛ filius in eadē cognatōe vel diuersis tp̄ib⁹ siliter noient: ꝛ ideo iste phinees ꝛ eleasar pat⁹ eius fuerūt alij ab illis qui in libro numeroz similiter noiantur. o Quos p̄stituerūt dauid ꝛ samuel. non q̄ p̄stituerūt istos i psonis p̄p̄ijs: sed ancessores eoz instituēdo in istis officijs. Sciēdū q̄ dauid post mōtē samuelis istos ordines instituit: sz q̄ samuel de hoc ipm informauerat: ideo dicit cum ipo eos instituisse.

p In fide sua. istud potest referri ad dauid ꝛ samuelē: q̄ fideliter istituerūt: ꝛ ad institutos: q̄ fideliter executi sunt. q Per quatuor vētos erant ostiarij. licet enī in tēplo esset tm vnū ostium. s. i pte orientali: tñ in atrijs que erant in circuitu erant introitus plures fm q̄tuor ptes mundi.

r Fratres autē eoz in viculis morabantur. videlicz extra sui. Hi sūt chorite sup opa misterij: custodes vestibulorū tabernaculi ꝛ familie eoz p vices castroz dñi: custodientes introitū. Phinees aūt filius eleaçar erat dux eorū coram dño. Porro çacharias filius mosollamia ianitor porte tabernaculi testimonij. Oēs hi electi i ostiarios p portas ducenti duodeci ꝛ descripti i villis p̄p̄rijs: quos p̄stituerūt dauid ꝛ samuel videl i fide sua: tā ipos q̄z filios eoz in ostijs dom⁹ dñi: ꝛ i tabernaculo vicib⁹ suis: Per quatuor vētos erāt ostiarij. i. ad orientē ꝛ ad occidētē ꝛ ad aq lonē ꝛ ad austz. Frēs autē eoz i viculis morabant ꝛ veniebāt i sabbatis suis de tē pore vsq̄z ad tps. Hos q̄tuor leuite credite erat ois numer⁹ ianitoz: et erāt custodientes exedras ꝛ thesauros dom⁹ dñi. Per gyrū q̄z tēpli dñi morabātur i custodijs suis: vt cū tps fuisz ipsi mane aperirēt fores. De boz ḡne erāt ꝛ super vasa misterij. Ad numerē eni ꝛ i ferebant vasa et efferebant De ipis et q credita habebāt vtēsilia sāctuarij: p̄erāt simile et vino ꝛ oleo et thuri ꝛ aromatib⁹. Filij aūt sacerdotum vnguēta ex aromatib⁹ p̄ficiebāt. Et mathias leuites p̄mogenit⁹ sellū chorite: p̄fect⁹ erat eoz q̄ i sartagine frigebant. Porro de filijs caath frib⁹ eoz sup panes erāt p̄positōis vt sp nouos p singula sabbata p̄parārēt. Hi sūt p̄nci pes cātoz p familias leuitaz q̄ in exedris morabantur: ita vt die ac nocte iugit suo misterio deseruirēt. Lapita leuitaz p familias suas p̄ncipes māserūt i hierlz In gabaon aūt p̄morati sūt p̄ gabaon iahibel: ꝛ nom̄ vxoris ei⁹ maacha. Filius p̄mogenit⁹ ei⁹ abdō ꝛ sur ꝛ cis ꝛ baal ꝛ ner ꝛ nadab gedoz q̄z ꝛ abio ꝛ çacharias ꝛ macelloth. Porro marcelloth genuit semmaon. Isti habitauerūt e regione frm suoz i hierlm cū frib⁹ suis. Ner aūt genuit cis ꝛ cis genuit saul: ꝛ saul genuit ionathā: ꝛ melchisue ꝛ aminadab ꝛ esbaal. Filius ātē ionathā miribaal: ꝛ miribaal genuit micha. Porro filij micha: phiton ꝛ melech ꝛ thara ꝛ abaç. Abaç autez genuit iara. ꝛ iara genuit alamath ꝛ açmoth ꝛ çāri. Zamri aūt genuit mosa: mosa vero genuit baana cui⁹ filius raphaia genuit elasa: ō q̄ ortus ē esel. Porro esel sex filios habuit bisnōib⁹: eçricā bochru ismahel saria obdia anan. Hi filij esel.

.La.X.

Philistijm aūt pugnabāt ꝰ isrl: fugerūtq̄z filij isrl palestinos: ꝛ cecidērūt vulnerati in monte gelboe. Cūq̄z appropinq̄ssēt philistei psequentes saul ꝛ filios eius: p̄cusserūt ionathā ꝛ aminadab ꝛ melchisue filios saul. Et aggrauatū est p̄liū contra saul: inuenerūtq̄z eū sagittarij: ꝛ vulnerauerunt iaculis. Et dixit saul ad armigerum suū Euagina gladium tuum ꝛ interfice me: ne forte veniant incircuncisi isti ꝛ illudāt mihi. Noluit aūt armiger eius hoc facere timore perterritus. Arripuit ergo saul ensem: ꝛ irruit in eum.

hierlm ꝛ in alijs ptibus iudee: q̄a nō oēs erāt necessarij ad ministrādū sil in templo. sed p vices venie bāt in hierlm ad ministrandum: ꝛ postea ad loca p p̄ria recedebāt.

s His q̄tuor leuitis. qui erāt p̄ncipales in q̄tuor ostijs p̄dictis.

t Creditus erat ois numer⁹ ianitoz. q̄z hoc erat i dispositōe ipsoz.

v Et erant sup exedras. i. habitacula circa tēpluz edificata. x Ad numerū eni inferebātur vasa. itra locū custodie.

y Et efferebantur. ad ministrandū i ipis. z Et qui credita habebant vtensilia. i. sue custodie commissa. a Pre erat simile. i. farine de ethico purgatissime: de qua fiebāt panes p̄positōis. b Et vino. de quo fiebāt libamēta. c Et oleo. quo cōcinabantur lucerne.

d Et thuri ꝛ aromatibus. de q̄bus fiebat thymiama. cetera patēt in lra. e In gabaon aūt. hic ponit cōtinuatō ad sequēs capl̄z vbi agit de trāslatiōe regni ad dauid post mortē saulis ꝛ ideo resumitur genealogia saulis q̄ posita est ca°. p̄cedenti: ꝛ iō exponat sic ibi.

.X.

Philistijm āt. hic incipit scptura describere act⁹ ip̄i⁹ dauid ꝛ ei⁹ regnū: de q̄ p̄cipalit intēdit i h° li°: ꝛ iō p̄mo describit ip̄i⁹ dauid electōne electi solēnis iunctio. c. xi. z iuncti gubernatio. c. xiij. Circa p̄mū nōndū

q̄ licet dauid viuēte saule elect⁹ fuerit in regē a dño: vt hī.j.reg.xvj.tñ ista electio ñ hūit effectū nisi q̄ mōtuo saule trāslatū fuit regnū ad ip̄z:ꝛ iō in h⁹.c.p̄mo describit saul ꝛ filioꝝ ei⁹ occisio: 2° occisi vitupato: ibi Die ꝙ altero:3° vitupati solēnis tumulatio:ibi Hoc cū audissent viri iabes:4° regni trāslatō:ibi Mortu⁹ ē ꝙ saul. Tres p̄me ptes patēt ex his q̄ dicā sūt .j. regū vltio. hoc excepto:

b Et caput affixerūt in tēplo dagon. ponēdo illō in loco eminenti sup stipitē vel lancā ad suā magnificētiā ō victoria habita:ꝛ idoli veneratōez cui p̄ncipaliť attribuebāt illā victoriā. e Subter quercuz q̄ erat in Jabes. p̄imo regū vltio dī in nemore iabes.iuxta enī ciuitatē erat nem⁹ in q̄ erat quer⁹ nōbilis sb̄ q̄ fuit ista sepultura. o Mortu⁹ ē ꝙ saul. Hic p̄ñter agit de translatōne regni ad dauid p mortē saulis cū dicit: Mortu⁹ est ergo saul.vtꝝ aūt saul sit dānat⁹ vel saluat⁹ dcm̄ fuit diffuse p̄mo regū vltimo.ꝛ sm opinionē que dic̄ ipsuz esse saluatū:exponit qō dicit hic:

e Pro p̄ iniq̄tates suas.i.in penā iniq̄tatū suarꝝ p̄cedentiū: sic̄ fur suspēdit ꝓp̄ furta sua: si tñ penitet ꝛ penā pacīter sustineat saluat ꝛ sic fuit de saule vt dcm̄ fuit p̄mo regū diffuse sc̄z istaz viā. f Eo q̄ p̄uaricatus sit mādatū dñi.regē amalech viuū cōseruādo:ꝛ spolia capiēdo:vt hī p̄mo regū.xv. g Sed insup etiam phitonissam ꝙsuluerit.eo q̄ nō habebat rñsum a dño: vt hī p̄mo reg.xxviij. h Nec sperauerit in dño. qō pz ad phitonissam recurrēdo:tñ sm istā opinionē de oīb⁹ istis ꝛ alijs malis suis finaliť vere penituit:ꝛ sperauit in dño de ꝙsecutōe vite eterne:licet nō sperauit de conser-

Ad cū vidissēt armiger ei⁹ videlicet mortuū eē saul: irruit etiā ip̄e gladiuz suū ꝛ mortu⁹ ē. Interiit ergo saul ꝛ tres filij eius:ꝛ oīs dom⁹ illi⁹ pariť ꝙcidit. Ad cū vidissent viri isrl̄ q̄ habitabāt in cāpestrib⁹:fugerūt: ꝛ saul ꝛ filijs ei⁹ mortuis derelic̄rūt vrbes suas ꝛ huc illucq̄ dispsi sunt: venerūtq̄ philistijm ꝛ habitauerūt i eis. Die igit altero detrahētes philistijm spolia cesoꝝ:iuenerunt saul ꝛ filios eius iacētes i mōte gelboe Cūq̄ spoliassent eū ꝛ amputassēt caput armisq̄ nudassēt:miserūt i terram suā vt circūferret ꝛ ostenderet idolorum templis ꝛ pplis. Arma aūt eius ꝙsecrauerūt in phano dei sui: ꝛ caput affixerūt in tēplo dagon. Hoc cū audissēt viri iabes galaad oia .s. q̄ philistijm fecerāt sup saul: ꝙsurrexerūt singuli virorꝝ fortium:ꝛ tulerūt cadauera saul ꝛ filiorū eius: attulerūtq̄ ea in iabes ꝛ sepelierūt ossa eorum sūbt̄ quercū q̄ erat in iabes ꝛ ieiunauerūt septē dieb⁹. Mortu⁹ est ergo saul p̄ꝰpter iniq̄tates suas:eō q̄ p̄uaricat⁹ sit mādatū dñi qō p̄cepat:ꝛ nō custodierit illud: sed insup etiaz phitonissam ꝙsulerit nec sperauerit in dño,ꝓpter quod interfecit

uatōne p̄ñtis vite:quia sniaz domini de sua morte ꝛ filioꝝ suorum audiuerat ꝛ acceptauerat:acq̄escēdo voluntati diuine. Sm vo opinionē q̄ dicit ip̄m esse dānatū : alit exponit ista lra cū dī: o Mortu⁹ ē aūt saul ꝓpter iniq̄tates suas. ꝓpter q̄s fuit derelict⁹ a dño ꝛ manibus inimicoꝝ suorum tradit⁹ h Nec sperauerit in dño . qz ex desperatōe se occidit ꝛ sic de salute eterna nō sperauit. i Et trāstulit regnū ei⁹ ad dauid. sic̄ p̄dixerat p samuelē p̄mo regum xv.ꝛ.xvj.

In ca⁹.x. vbi dicit in postilla: Utrū aūt saul. Additio.

Prima istarū opinionuz q̄ tenet q̄ saul fuit saluat⁹ ē hebreoꝝ q̄ in multis locis deuiant a veritate sacre scripture. Scōa vero opinio q̄ dic̄ ip̄m saulē eē dānatū est doctorū nr̄oꝝ p̄cordit: q̄ q̄ dē opinio scōa scōrum doctoꝝ tenēda est tā q̄ ꝙsona veritati,put plenī hī in additōe sup p̄mū regum vltio vide ibi. Vide replicā gnālē post.xxx. capl̄m scōi toti⁹ hui⁹ positā: vbi ꝓ p̄ñti ca⁹ ꝛ ei⁹ additōe replicatoz ad correctoriū p̄imi regū vltimi capli se remittit. XI.

Congregat⁹ ē igit. Hic p̄ñt describit ip̄⁹ dauid electi inunctio 2° iebuseoꝝ debellatō 3° p motoꝝ dauid ex p̄ssio: 2ª ibi Abijt q̄z 3ª ibi Hi p̄ncipes virorꝝ fortiū ꝛc. Circa p̄mū dī: a Cōgregat⁹ ē igit oīs isrl̄ ad dauid in hebrō. h⁹ nō fuit stati post mortez saul:sz post mortē isboseth filij sui: vt hī scōo reg.v. b Os tuū sum⁹ ꝛ caro tua. hec exposita sūt scōo regū.v. c Unxerūt q̄ eū regē.solēniť sup totū pplm̄ isrl̄:qz ante fuerat iunct⁹ p samuelē:sz secrete:vt hī.j.regū.xvj.ꝛ p tribū iuda sup illaz tribū tñ:vt hī scōo reg.ij. d Abijt q̄z. Hic p̄ñter describit iebuseoꝝ debellatio:ꝛ pz snia ex dcis p̄mo reg.v. hoc excepto: e Joab aūt reliq̄ vrbis extruxit . erat enī p̄ncepsmilitie:ꝛ iō circa domū regiā edificauit tabernacula bellatoꝝ:vñ scōo reg.xj. dī de vria etheo:q̄ fuit vn⁹ de.xxx. fo-

tib⁹. dormiuit aũt vri as añ portã dom⁹ cũ alijs ſuis domini ſui i. viris bellatorib⁹ q̃ remãſerãt cũ rege.

f Hi principes. Hic ꝯſequẽter exp̃mũtur illi q̃ virtute armorũ iuuerũt dauid ad cõſecutõez regni: ⁊ p̃mo nõiant̃ pricipaliores: 2⁹ min⁹ pricipaliores. ca⁹. xij. Snia p̃me pt̃ pz ex his que dcã ſũt ſcdo reguz. xxiij. vbi iſti fortes ponũtur: licet quãtum ad aliq̃d diuerſimode: q̃ diuerſitas ibidẽ ẽ expoſita h⁹ excepto qd̃ h̃ dr̃ de eleaçar.

g Hi ſteterũt in medio agri ⁊ defenderẽt eũ. ſcdo regũ. xxiij. dr̃ Stetit ille in medio agri: ⁊ tuit⁹ ẽ eũ. licet eni alij de pplo iſrael fugerint: tamẽ duo. remãſerunt. ſ. eleaçar ⁊ ſammaa fili⁹ agge: cui ſcdo regũ. xxiij. ſingulariť iſtud factũ attribuitur: tuz qꝛ in hoc facto fuit pricipal': lz hic taceat: tũ qꝛ aliud factuz valde notabile ante immediate aſcribit̃ ip̃i eleaçar: vt patet ibidem.

eo. Hi pricipes viroꝝ fortium dauid q adiuuerũt euz vt rex fieret ſup oẽm iſrael iux̃ verbũ dñi qd̃ locutus eſt ad iſrael: ⁊ iſte numeruſ robuſtoꝝ dauid. Jeſbaan fili⁹ ahamoni: princeps int̃ triginta: Jſte leuauit haſtã ſuam ſup trecẽtos vulneratos vna vice. Et poſt eum eleaçar fili⁹ patrui ei⁹ ahoites: q erat int̃ tres potẽtes Jſte fuit cũ dauid i aphec dñi qñ philiſtijm ꝯgregati ſũt ad locũ illuz in p̃liũ. Et erat ager regionis illi⁹ plenus ordeo: fugeratqꝫ ppl̃s a facie philiſtinoꝝ. Hi ſtẽterũt i medio agri: ⁊ defenderũt eũ. Cũqꝫ pcuſſiſſẽt philiſteoſ: dedit dñs ſalutẽ magnã pplo ſuo. Deſcẽderũt aũt tres de trigita principibus ad petraz in q̃ erat dauid ad ſpelũcã odollã: qñ philiſtijm fuerãt caſtrametati i valle raphaim. Porro dauid erat i preſidio: ⁊ ſtatio philiſtinoꝝ in bethleem. Deſiderauit igit̃ dauid aquã ⁊ dixit: O ſiquiſ daret mihi aquaz de ciſterna bethleem: q̃ eſt in porta Tres ergo iſti p media caſtra philiſtinoꝝ prexerunt ⁊ hauſerũt aquã de ciſterna bethleẽ q̃ erat i porta ⁊ attulerũt ad dauid vt biberet: Qui noluit ſz magis libauit illã dño dicẽs: Abſit vt i ꝯſpectu dei mei hoc faciã: ⁊ ſanguinez viroꝝ iſtorũ bibã: qꝛ in periculo aiarũ ſuaꝝ attulerunt mihi aquã. Et ob hãc cãz noluit bibere. Hec fecerũt treſ robuſtiſſimi. Abiſai q̃z frater ioab ipſe erat priceps triũ: ⁊ ip̃e leuauit haſtã ſuã contra trecẽtos vulneratos: ⁊ ip̃e erat int̃ tres noiatiſſim⁹ int̃ tres ſecũdus: inclitus ⁊ priceps eoꝝ. Verũtñ vſqꝫ ad tres p̃mos nõ pueneãt. Banaia fili⁹ ioiade viri robuſtiſſimi q multa opera ppetrarat de capſehel: ipſe pcuſſit duos arihel moab Et ip̃e deſcẽdit ⁊ int̃fecit leonẽ in media ciſterna tẽpe niuiſ: ⁊ ip̃e pcuſſit virũ egyptiũ: cuius ſtatura erat quiqꝫ cubitoꝝ: ⁊ habebat lanceã vt liciatoriuz texẽtium. Deſcẽdit igit̃ ad eũ cũ v̄ga ⁊ rapuit haſtã quã tenebat manu: ⁊ interfecit eũ haſta ſua. Hec fecit banaia filiuſ ioiade: q erat int̃ tres robuſtos nõiatiſſim⁹: int̃ trigita prim⁹. Verũtamẽ ad tres vſqꝫ nõ puenerat. Poſuit aũt eũ dauid ad auriculaz ſuaz. Porro fortiſſimi viri i exercitu: aſahel frat̃ ioab: ⁊ eleanan fili⁹ patrui ei⁹ de bethleez: ſãmoth arodites helles plonites: iras fili⁹ acces thecuites: abieçeranathotites: ſobochai vſatites ilai ahotites marai netophatites: heleth filius baana netophatites ethai fili⁹ ribai de gabaath filiorum beniamin banaia pharathonites: hurai de torrẽte gaaç abiel arabathites: açmoth bauranites: eliaba ſalabonites: filij aſſen geçonites: ionathã fili⁹ ſaie aarithes: ahiã fili⁹ ſachar ararithes: eliphal fili⁹ vr: epher meheratithes: ahia phellonites: eçro carmelites: naarai fili⁹ açbilohel frater nathan: mibaar fili⁹ agarai: ſelech ãmonites: naarai berothites armiger ioab filij ſaruie: iras iethre⁹: iareb iethre⁹: vrias hethe⁹: çabad fili⁹ ooli: adyna fili⁹ ſechar rubenites p̃nceps rubenitaꝝ: ⁊ cũ eo triginta: haanan fili⁹ macha: ⁊ ioſaphat mathanithes: oçias aſtharothites: ſẽma ⁊ ſahihel fi-

J ꝯ. .XII. hic ꝓnter exꝓmuntur ad iutores dauid minus ꝓcipales: ꝛ ꝓmo adiutores eius i saul ꝑsecutione: ꝛ in regni adoptõe: ibi Jste q̃ qz ẽ numer⁹. Circa ꝓmã ptẽ nominãt adiutões dauid stãte ꝑsecutione saul: ꝛ trib⁹ de q̃bus fuerũt: ꝛ loca de quibus ad dauid venerũt. ꝓmo ergo ponunt isti adiutores ingnãli cũ dõ: a Hi q̃z ve. ad da. i sichelech. q̃ eãt ciuitaſ assignata ipsi dauid ab achis rege geth: vt hĩ ꝓmo reguz .xxvij. b Tẽdẽtes arcũ. i. hñtes artẽ sagittãdi: vñ sequit: c Et dirigẽtes sagittas. ſ. vtraqz manu: sic ꝓmittit de arte fũdibularia: Cõsequẽter ponunt in speciali cuz dõ: d De frib⁹ saul ex beniamin. hoc exꝓmit ad ꝛclaratõez bonitatis dauid: q ꝓpinq saul venerũt i adiutoriũ dauid i ꝑsecutõe eius existẽtis: qz sciebãt ipi⁹ dauid innocẽtiam ꝛ saul malicią. e Sz ꝛ de gaddi. h⁹ est de tribu gad: sicut patz: qz istis noiatis subditur: Hi de filijs gad ꝛc. trãsfugert ad dauid cũ lateret i deserto: lõgo enim tpe fuit in deserto maon: ꝛ in deserto ziph: ꝛ in alijs locis ad fugiẽduz aptis. f Facies eoz q̃si facies leonis. iuadẽtib⁹ resistẽdo. g Et veloces q̃si capree. fugientes ꝑsequẽdo. ẽ tñ hic hypbolica locutio ad designãdũ magnã eoz audaciã ꝛ agilitatẽ. h Hi de filijs gad ꝓncipes exercit⁹. ſ. fuerũt postq̃ dauid habuit regnũ: qz q̃diu fuit in fuga saul: nõ hẽbat tantũ ꝑsim q̃ faceret exercitũ: vñ sequit: i Nouissim⁹. i. minoz inter istos lij bothã araoziteſ: iedibel filius çari: ꝛ ioha frat ei⁹ thosaiteſ: belibel mabumites: ꝛ ieribai ꝛ iosoia filij elnaẽ ꝛ iethbma moabites elibel ꝛ obed ꝛ iasibel de masobia. Caplm. XII.

J quoqz venerũt ad dauid in sichelech cũ adhuc fugẽt saul filiũ cis q erãt fortissimi ꝛ egregij pugnatores tẽndẽtes arcuz ꝛ vtraqz manu fũdis saxa iaciẽtes: ẽt dirigẽtes sagittas De frib⁹ saul ex tribu bẽiamin. Princeps abieçer ꝛ ioas filij samaa: gabaathites ꝛ iasibel ꝛ phalleth filij asmoth ꝛ baracha ꝛ iehu anato thites: samaias q̃z gabaonites: fortissim⁹ inter triginta: ꝛ sup triginta: hieremias ꝛ hieçibel ꝛ iohãnã ꝛ ieçabad gaderothites et luçai ꝛ ierimuth ꝛ baalia ꝛ samaria ꝛ saphatia araphites. Helcana ꝛ iesia ꝛ açrahel ꝛ ioeçer ꝛ iesbaam de careim: ioela q̃z ꝛ çabadia filij iozoam de gedor. Sed ꝛ de gaddi trãsfugerũt ad dauid cũ lateret i deserto: viri robustissimi ꝛ pugnatores optimi: tenentes clypeũ ꝛ hastã. Facies eoz q̃si facies leonis: ẽt veloces q̃si capree in mõtib⁹. Eçer ꝓceps: obdias secũd⁹: eliab tertius: masmana quartus: hieremias quint⁹: ethi sextus: heliel septim⁹: iohannan octau⁹: helçebad non⁹ hieremias decim⁹: bachanai vndecim⁹. Hi de filijs gad: ꝓncipes exercit⁹. Mino rissim⁹ cẽtuz milib⁹ ꝓerat ꝛ maxim⁹ mille. Jsti sũt q trãsierunt iordanẽ mẽse primo qñ iundare ꝓsueuit ripas suas: et oes fugauerũt q morabãtur in vallib⁹ ad orientalẽ plagã ꝛ occidẽtalẽ. Venert aũt ꝛ ó beniamin ꝛ de iuda ad ꝑsidiũ in q̃ morabat dauid. Egress⁹ qz est dauid obuiam eis ꝛ ait: Si pacifice venistis ad me: vt auxiliemi mihi: coz meũ iũgatur vob: Si aũt i sidiamini mihi ꝓ adũsarijs meis cũ ego iniqtatẽ i mãib⁹ nõ habeã: videat de⁹ patrũ nroz ꝛ iudicet. Spũs vo dñi indũit abisai principẽ int triginta ꝛ ait: Tui sum⁹ o dauid: ꝛ tecuz fili isai. Pax pax tibi: ꝛ pax adiutõib⁹ tuis. Te ei adiuuat ó⁹ tu⁹. Suscepit g⁹ eos dauid ꝛ cõstituit turme ꝓncipes. Porro de manasse trãsfugerunt ad dauid qñ veniebat cũ philistijm ad uersus saul vt pugnarz ꝛ nõ dimicauit cũ eis: qz inito cõsilio remiserũt eũ principes philistinoz dicẽtes: Periculo capitis nri reuertet ad dñm suuz saul. Ñ igit reuersus est i sicelech trãsfugerũt ad euz de manasse ednas ꝛ iosabad ꝛ iedibel ꝛ michael ꝛ ednal ꝛ iosabath ꝛ beliu ꝛ salathi: principes milituz in manasse. Hi prębuerũt auxilium dauid aduersus latrũculos. Omnes enim erant viri fortissimi: ꝛ facti sũt principes in exercitũ. Sz ẽt p singulos dies vẽiebãt ad dauid: ad auxilianduz ei: ũsqz dum fieret grandis ꝓncipes. ſ. c. militib⁹ perat: ꝛ maxim⁹ mille. Non enim legitur dauid habuisse viros ante mortem saul nisi tantum sexcẽtos vt habet primo regum xxvij. ꝛ .xxx. k Jsti sunt qui trãsierũt iordanem. ad inuadẽdum hostes. l Ñ inundare cõsueuit. hoc ponit ad oñdendũ maiorem eoz fortitudinem ꝛ audaciam: qz tunc cuz maiore difficultate poterat iordanis trãsiri m Et oes fuga. quimo. in vallib⁹. illi enim erãt gentiles q̃ partez terre filioz israel occupauerãt. n Venerũt aũt ꝛ de beniamin ꝛ de iuda. illi eiz de beniamin timẽtes ne dauid aduentũ eo rũ haberet suspectuz sicut accidit de facto: vt pz in lra sequenti: rogauerũt illos ó tribu iuda vt associarẽt eos: vt sic dauid qui erat de tribu iuda eos recipet securi⁹ vñ ꝛ illi de tribu iuda rñderũt ꝓ eis ipi dauid ó eoz aduentu dubitãti: vñ sequit: o Spirit⁹ vo. i. audacia ꝛ cõstãtia loquẽdi: qz nõ accipit ꝓ spũ ꝓphie. p Jnduit abisai. in hebreo hĩ amasai: ꝛ dicũt hebrei q̃ iste fuit amasa: viqz tñ fuit nepos dauid de duabus tñ sororib⁹ ei⁹: vt dictũ fuit scdo reguz xvij. q Te enim adiuuat de⁹ tu⁹. q. d. merito iustũ est q̃ hoies te iuuẽt. r Suscepit g⁹ eos dauid. confidẽs de vbo nepotis sui s Porro ó manasse trãsfugert ꝛc. Jstud nõ ẽ intelligẽdũ: q illi venirẽt ad pugnãduz cõ saul ꝛ alios filios isrl sz illo tpe venert ad dauid. ſ. aliquãtulũ post: qñ de illa via dauid reuersus fuit in sicelech: vt hĩ in lra. t Hi prebuerũt auxilium dauid aduersũ latrũculos. q̃ succẽderant sicelech: ꝛ populũ captiuũ duxerãt: vt hi ꝓmo reg. xxx. v Sz ꝛ p singulos dies veniebãt ad dauid. maxie post mortẽ saul. x Usqz dũ fieret grãdis nũs q. exercit⁹ dei. h⁹ dr ad denõdũ

venientiū multitudi-
nē: qz de deo dī Job
xxv. Nūqd ē nūs mi
litū ei⁹. y Iste q̄z ē
nūs p̄ncipum tē. Hic
p̄ñter ponūtur adiu-
toēs dauid i regni ad
eptōe: t pz lr̄a pauci⁹
exceptis. z Filij iu
da portātes clypeū t
hastā sex milia .dccc.
Nō est mirādū si ō a-
liq̄b⁹ tribub⁹ alijs i se
quētib⁹ ponit maior
nūs veniētium ad da
uid in hebron: vt hī i
lr̄a: qz añq̄ dauid ve
niret i hebron maior
ps trib⁹ iude adhese-
rat ip̄i dauid. a Jo
iada q̄z p̄ceps. dic̄ h̄
glosa hebraica: q̄ iste
fuit p̄ banaie: qui. s.
noiat⁹ ē int̄ fortes da
uid. b Sadoch
etiā puer egregie ido
lis. istud addit ad red
dēdū rōem q̄re noiat⁹
int̄ p̄cipes: lz eēt iu-
venis. c De filijs
q̄z isachar viri erudi
ti. erāt ei isti studiosi i
lege: t sciebāt optime
p̄sulere: q̄d t qñ esset
aliq̄d agendū: ppt̄ h⁹
seq̄tur: d Oīs aūt
reliq̄ trib⁹ eoz p̄silia
seq̄bat. qz cetere trib⁹
eoz p̄silijs acq̄escebāt
e Oēs isti tē. ve. in
he. vt p̄sti. dauid re.
sup vni. isrl. qz añ fue
rat inūct⁹ rex sup tri-
bū iuda tm̄: vt hī. ij.
regū. ij. c. f Sed t
oēs reliq̄ ex isrl. h⁹ est
t illi q̄ nō venerūt in
hebrō: sz in ciuitatib⁹
alijs remāserāt: desi-
derabāt ꝓmotōez da
uid ad regnum. g
Preparauerāt eni eis
frēs sui. h⁹ eniz sb̄dit
ad oñdēduz q̄lit̄ tāta
multitudo veniēs ad
dauid i hebron h̄uit
victualia trib⁹ dieb⁹.

In aūt .xiii.
p̄silū. Postq̄ de
scripta est ip̄i⁹ da
uid inunctio: hic p̄ñt
describit sui regimis
dispositio: q̄ quidez ē
optima qñ incipit a
diuinis: qz qñ rex q̄ i
tpalib⁹ est dei vicari⁹
numer⁹ quasi exercit⁹ dei.
Iste q̄z ē numer⁹ p̄cipum
exercit⁹ q venerāt ad dauid
cū eēt in hebron: vt trāsfer-
rēt regnū saul ad euz iuxta
verbū dñi. Filij iuda porta-
tes clypeū t hastā: sex mi-
lia octingēti expediti ad p̄-
liū. De filijs symeō viroz
fortissimoz ad pugnāduz
septē milia cētū. De filijs le
ui: q̄tuor milia sexcēti. Jō-
iada q̄z princeps de stirpe
aaron: t cū eo tria milia se
ptigēti. Sādoch etiā puer
egregie indol⁹ t dom⁹ p̄tis
ei⁹ p̄cipes vigintiduo. De
filijs aūt beniamin frīb⁹ sa
ul tria milia. Magna eni
ps eoz adhuc seq̄bat̄ do-
mum saul. Porro de filijs
ephraim vigiti milia octin
gēti: fortissimi roboze viri
noiati in cognatōib⁹ suis.
Et ex dimidia tribu manas
se decē t octo milia: singu-
li p noia sua venerūt vt cō-
stituerēt regez dauid. De fi
lijs q̄z isachar viri eruditi
q nouerāt singula tpa ad p̄
cipiēdū qd facere deberet
isrl: p̄ncipes ducenti. Oīs
aūt reliq̄ trib⁹ eoz p̄silū se
quebat̄. Porro de çabulō
q egrediebantur ad p̄liū t
stabant in acie instructi ar-
mis bellicis q̄q̄ginta mi-
lia venerūt in auxiliū nō in
corde duplici. Et de nepta
lim p̄cipes mille: t cum
eis instructi clypeo t basta
trigita t septem milia. De
dan etiā ꝑpati ad p̄liū: vigi
tiocto milia sexcēti. Et de
aser egrediētes ad pugnaz
t in acie ꝓuocātes: q̄dragi
ta milia. Trās iordanē aūt
de filijs rubē t de gad t di
midia parte trib⁹ manasse:
instructi armis bellicis: cē-
tuz viginti milia. Omnēs
isti viri bellatores expediti
ad pugnādum corde pfcō
venerūt in hebron: vt cōsti
tuerēt regē dauid sup vniū
sum isrl. Sed t oēs reliqui
ex israel vno corde erāt vt
rex fieret dauid: fueruntq̄z
ibi apud dauid tribus die
b⁹ comedētes t bibentes.
Prep̄auerāt enim eis frēs
sui. Sz t q iuxta eos erant
vsq̄z isachar t çabulō t ne
ptalim: afferebāt panes in
asinis t camel⁹ t mul⁹ t bo
b⁹ ad vescēdū: farinā pala-
tas vuā passaz vinū oleuz
boues arietes: ad oēm co-
piā. Gaudiū quippe erat i
isrl: Caplm. xiii.

Init aūt p̄silū dauid
cū tribunis t cēturio
nib⁹ t vniūsis p̄cipi
b⁹: t ait ad oēm cetum isrl:
Si placet vob⁹ t a dño do
nō egredier⁹ sermo quē lo
quor: mittam⁹ ad frēs nr̄os
reliq̄s in vniūsas regiones
israel: t ad sacerdotes t le
uitas q habitāt i suburba-
nis vrbiū: vt ꝓgregētur ad
nos: t reducam⁹ arcaz dei
nr̄i ad nos. Nō eni requisiui
m⁹ eā in diebus saul. Et rñ
dit vniūsa multitudo vt ita
fieret. Placuerat eni cūcto
omni ppl'o Cōgregauit er
go dauid cūctuz isrl'a syor
egypti: vsq̄z dū ingrediar'
emath: vt adduceret arcaz
dei ō cariathiarim. Et ascē
dit dauid t oīs vir isrl' ad
collē cariathiarim q est in
iuda vt afferret inde arcaz
dñi dei sedētis super cheru
bim vbi inuocatū ē nomē
ei⁹. Imposuerūtq̄z arcam
dei sup plaustrū nouuz de
domo aminadab. Oça aūt
t frēs ei⁹ minabant plau-
strū. Porro dauid t vniū-
sus isrl' ludebant corā deo
oī virtute: i cāticis t i cithā
ris t spalteriis t tympanis
t cymbal' t tubis. Cuz aūt
pueniss̄ent ad areā chidon
bñ se hz erga deū
de⁹ in agēdis dirī
git euz: q̄ ꝑmo de
scribit deuotō da
uid: erga deū i ar
ce veneratōe: 2° in
tēpli edificatōe. c.
xvij. 3° in cult⁹ di
uini ampliatōe. c.
xxij. Et inter ista
ponūtur illa q̄ p-
tinēt ad bonitatē
sui regimis. Circa
p̄muz arce depor
tatō inchoat: t 2°
interrupta ꝓsūmat
c. xv. Circa p̄mū
p̄mo describit re-
uerētia dauid i di
uinis: 2° ei⁹ prudē
tia i humanis. c.
xiij. Reuerentia
vō dauid i dīnis
oñdit in reuerēti
deportatōne arce
testamēti: q̄ q̄dez
deportatō p̄mo i
cipit: 2° ppt̄ impedi
mētū supueniēs i
terrūpit: ibi Cum
aūt pueniss̄et. snia
aūt huj⁹ caplī pz
ex dcis scōo libro
regū. vj. c. h⁹ exce
pto. b Cū aūt
pueniss̄et ad areā
cydon. scōo regū
vj. dī: Ad aream
nachor. ad q̄ dī
cēdū est: q̄ iste lo-
cus erat binomi⁹
vel oñs loci: t sic
ponit hic vnū no
men: Aliud vō se
cūdo regū. vj. c.

Mſit .xiiii. q̃z hirã rex tyri. Dic ꝓnter describit prudentia dauid i agẽdis: t ꝓmo i multiplicatõe amicoꝝ: 2° in debellatõe aduersarioꝝ: ibi Audietes aũt. Et vtrũ qz faciebat ad regni sui firmamentũ: vt pz. sñia aũt huꝰ capli pz ex dictis scdo reg.c.v. vsqz ad finẽ illius capli: hꝰ excepto: b Nõ ascẽdes pꝰ eos: recede ab eis.p hꝰ nõ est itelligendũ: q dauid retrocederz ab aduersarijs: sz de mãdato dei declinauit a latere gyrando exercitũ philistinoꝝ: vt in illa parte signo sibi a deo dato inuaderet ipz: vt hz scdo reg.v. c Diuulgatũqz est nomen dauid. ppt duplicẽ victoriã ꝑdcãz d Et dñs ꝛc. sup oẽs gẽtes. q erãt in circuitu regni sui: itaqz nullꝰ audebat regnũ suuz molestare. .xv.

Fecit ãz sibi domos. h deductio arce prius inrupta ex cã dcã. xiij. ca. ꝓsummat: et ꝓmo describit arce depositio: 2° ipiꝰ depositate debita veneratõ: ca. xvj. Prima i duas: qz primo describit ad hꝰ debita ꝓpatio: 2° subdit deuota portatio: ibi Et tulerũt filij leui arcã circa ꝓmum dr: a Fecẽ ãz sibi domos i ciuitate dauid. de ista edificatõe dcm est .ꝯ. pj. ca. sed h breuit resumit: eo q dauid fecẽ ibi apportari arcã ad citatẽ fgiã: vt hz t ꝓtetẽdit oca manũ suã vt sustentaret arcã: bos quippe lasciuiẽs paululum iclinauerat eã. Irasꝰ est itaqz dominꝰ cõtra ocam: t pcussit eũ eo q tetigisset arcam: t mortuꝰ est ibi coram domino. Cõtristatusqz ẽ dauid eo q diuisisset dñs ocam: vocauitqz locũ illũ diuisio oce vsqz in pñtez diẽ. Et timuit deum tũc tpis dicẽs: Qñ o possum ad me intro ducẽ arcã dei: Et ob hanc cãm nõ adduxit eaz ad se: hoc ẽ in ciuitatẽ dauid: sed aũtit in domũ obededom gethei. Mãsit ergo arca i domo obededõ tribꝰ mensibꝰ: t bñdixit dñs domui eiꝰ t oibꝰ q hẽbat. .xiiii.

Misit qũoqz hiraz rex tyri nũcios ad dauid t ligna cedrina t artifices parietũ lignorũqz: vt edificarẽt ei domũ. Cognouitqz dauid eo q cõfirmasset eũ dñs in regẽ sup israel: t subleuatũ est regnũ suũ super pplz eiꝰ israel. Accepit qz dauid aliaſ vxores i bierusalez: genuitqz filios t filias. Et hec noia eoꝝ q nati sunt i hierlim: Sãma t sobabnathan t salomon iebar t elisu t elipheleth: noga quoqz t napheg t iaphie elisama t baliada t elipheleth. Audietes autẽ philistijm eo q vnctus eẽt dauid in regẽ sup vniũsum israel: ascẽderũt oẽs vt quererẽt eũ. Qñ cũ audisz dauid egressus est obuiã eis. Porro philistijm venientes diffusi st i valle raphai Cõsuluitqz dauid dñm dicẽs: Si ascẽdã ad philisteos: t si trades eos i manu mea. Et dixit ei dñs: Ascẽde t tradã eos i manu tua Cũqz illi ascẽdissent i baalpharasim: pcussit eos ibi dauid t dixit: Diuisit deꝰ inimicos meos ꝑ manum meã sicut diuiduntur aq̃: t iccirco vocatũ est nomẽ illiꝰ loci baalpharasim. Dereliq̃runtqz ibi deos suos: qs dauid iussit exuri. Alia etiã vice philistijm irrueꝛt: t diffusi sũt in valle. Cõsuluitqz rursũ dauid dñm t dixit ei deꝰ: Nõn ascẽdas pꝰ eos recede ab eis: t veniesꝑ tra illos ex aduſo pirozũ Cũqz audieris sonitũ gradiẽtis in cacumine pirozũ tunc egredieris ad belluz. Egressus ẽ enĩ deꝰ añ te vt pcutiat castra philistijm. Fecẽ ergo dauid sic ꝑcepat ei deꝰ: t pcussit castra philistinoꝝ de gabaan vsqz gazeta. Diuulgatũqz ẽ nomẽ dauid in vniũsis regionibꝰ t dñmin dedit pauorẽ eiꝰ sup oẽs gẽtes. .xv.

Fecit quoqz sibi domos in citate dauid: t edificauit locũ arce dei: tẽtenditqz ei tabernaculũ. Tunc dixit dauid: Illicitũ ẽ vt a quocũqz portet arca dei: nisi a leuitis quos elegit dñs ad pötãdũ eã: t ad ministrãduz sibi vsqz in eternũ. Congregauitqz vniũsum israel in hierlim: vt afferret arca dei i locũ suuz quẽ ꝑparauerat ei: nẽcnon t filios aarõ t leuitas. De filijs caath: vrihel princeps fuit: t fres eiꝰ duceti viginti. De filijs merari: asaia pnceps t fres eiꝰ duceti trigita. De filijs gerson: iohel pnceps t fres eiꝰ centũ viginti. De filijs elisaphã: semeias princeps: t fres eiꝰ duceti. De filijs hebron: elibel pncepſ t fres eiꝰ octogita. De filijſ ozihel: aminadab pnceps t fres eiꝰ centũ duodecim. Vocauitqz dauid sadoch t abiathar sacerdotes t lepe se locũ cultui dino aptũ: vñ subdit: b Tetẽditqz ei taberna culũ istud fuit aliud a tabernaculo qõ fecerat moyses: qz illud remãsit i gabaa vsqz ad edificatõez tẽpli ꝑ salomonẽ: vt hz ifra xxj. c Tunc dixit dauid illicitus est ꝛc. hꝰ eni dicẽ ꝑ ꝓsideratõnẽ legi: Numeri. iiij. c t. vij. t p mortẽ ozẽ: eo q arcaz fecerat de portãi sup plaustz p boues. d Congregauitqz vniuersuz isral. vt cũ maiori solẽnitate fieret deportatõ arce. e Necnõ t filios aaron. vt dirigerent leuitas in arce deportatõe: ita q offensio dei nõ venirz sup eos: vñ subdit postea:

g Ne vt a principio. ſ. portatóis arce: vt dictū eſt. ca. xiij. f Quia nō eratis pītes. vos qui ſcitis legez. h Per cuſſit noſ dñs. qz pcutiendo oçam morte ſubita dauid ⁊ totus pplus fuit timore pcuſſus: qō nō fuiſſet factū ſi ſacerdotes ſciētes legē fuiſſēt pītes: qz nō pmiſiſſent arcā ſup plaſtrū portari. i Sanctificati ſūt ergo ⁊c. p ptinētiā ab vxoribus oīones ⁊ ieiunia ⁊ cō ſimilia. k Et tulerūt filij leui. D ſcpta debita pparatōe: hic ꝓnter deſcribit deuota deportatio. ſ. cum laudib⁹ diuinis ⁊ ſacrificijs: ⁊ h⁹ eſt qō dī Et tulerunt filij leui arcā. de loco vbi eāt in gabaon. l Sic pcepat moyſes. Nūi iij. vbi pcipit q arca per leuitas de ſtirpe caath in pricijs hūeris ⁊ vectib⁹ deportet m Dixitqz dauid pri leui. vt ꝓſti. ō fra. ſuis cātores. ad canēdū diuinas laudes nō ſolū vocib⁹ humanis ſz etiā cuz hoc inſtrumētis muſicis iō ſubdit: n In org. muſi. nablis videlicz ⁊ lyris. oue ſūt ſpecies cithare. lyra eni tangit cū plectro: nabluz vero cū digitis: vnū tñ p alio frequenter ponitur: ⁊ ecouerſo: ⁊ le gatur lra ſicut iacz vſqz ibi: o Pro octaua canebāt epirion. aliqui libri hñt ſimchion: tñ idē ſignant ſcōm q dicunt expoſitores nri: ⁊ eſt ſignificatō iſta: victori ō triūphus ſiue palma ⁊ fm expoſitores noſtros h⁹ erat principiū cātici qō cātabant ⁊ frequēter reſumebat in ꝓceſſu cātici: ſicut ſit in cātileniſ. qō aūt dī hic: Pro octaua. per hoc itelligit octaua reſurrectōnis xpi: qz tūc obtiuit palmā ⁊ triūphū: q̄ q̄dez reſurrectō ſiue glia reſurrectōis figurabat p cantum illū. In hebreo vero hī ſic: Sup octauā ad fortificādū vel vincendū. qō ſic exponūt hebrei: ſuuitas: vnihel aſaiam iobel ſemeiā elibel ⁊ aminadab ⁊ dixit ad eos: Vos q eſtis principes familiaꝝ leuitarū ſcificami cū frib⁹ vīs: ⁊ aſſerte arcā dñi dei iſrl ad locū qui ei pparat⁹ eſt: nē vt a principio: quiā nō eratis pītes percuſſit nos dñs: ſic ⁊ nūc fiat: illicituz qd nob agētib⁹. Sanctificati ſunt ergo ſacerdotes ⁊ leuite] vt portarent arcā dñi dei iſrl. Et tulerūt filij leui arcā dei ſicut pcepat moyſes iuxta vbū dñi humeri ſuis in uectib⁹. Dixitqz dauid principib⁹ leuitaꝝ: vt ꝓſtituerent de frib⁹ ſuis cātores i ōrganis muſicoꝝ: nablis videlicet ⁊ lyris ⁊ cymbal: vt reſonaret i excelſis ſonit⁹ leticie. Cōſtitueruntqz leuitas bemā filiū iobel: ⁊ de frib⁹ ei⁹ aſaph filiū barachie: de filijs vō merari frib⁹ eoꝝ: ethan filiū chuſaie ⁊ cū eis fres eoꝝ. In ſecūdo ordine çachariā ⁊ ben ⁊ iaçibel ⁊ ſemiramoth ⁊ iehibel ⁊ anni eliab ⁊ banaiam ⁊ maaſiaz ⁊ mathathiā ⁊ elipbalu ⁊ macenīā ⁊ obededō ⁊ iehibel ianitores. Porro cātoēs hemā aſaph ⁊ ethā in cymbal⁹ eneis ꝓcrepātes Zacharias autē ⁊ oçibel ⁊ ſemiramoth ⁊ iahibel ⁊ anni eliab ⁊ maaſias ⁊ banaias in nablis archana cātabant. Porro mathathias ⁊ eliphalu ⁊ macenias ⁊ obededō ⁊ iehibel ⁊ oça çiu in citharis prō octaua canebāt epinichion. Chonenias aūt princeps leuitarū ꝓphētie erat: ⁊ ad pcinēdā melodiā: erat quippe valde ſapiens. Et bārachias ⁊ helcana ianitores arce. Porro ſebenias ⁊ ioſaphat ⁊ nathanael ⁊ amaſai ⁊ çacharias ⁊ banaias ⁊ elieçer ſacerdotes clāgebāt tubis coꝝ arca dei: ⁊ obededō ⁊ abias erāt ianitores arce. Igitur dauid ⁊ oēs maiores natu iſrl ⁊ tribuni: ierūt ad deportādaz arcā federis dñi de domo obededom cū leticia. Cūm qz adiuuiſſet de⁹ leuitas q portabant arcā federis domini: imolabātur ſeptē tauri ⁊ ſeptez arietes. Porro dauid erat indut⁹ ſtola byſſina: ⁊ vniuſi leuite q portabāt arcā federis cātores qz ⁊ chonenias princeps ꝓphetie inē cantoreſ. Dauid aūt indut⁹ erat ephot lineo Vniuſuſqz iſrl deducebāt arcā federis dñi i iubilo ⁊ ſonitu buccine ⁊ tubis ⁊ cymbal⁹ ⁊ nablis ⁊ citharis ꝓcrepātes. Cūqz pueniſſet arca federis dñi vſqz ad ciuitatez dauid: michol filia ſaul ꝓſpiciēs p feneſtrā: vidit regē dauid ſaltātē atqz ludētē: ⁊ deſpexit eū in corde ſuo. .XVI.

Etulerūt igit arcam dei ⁊ ꝓſtituerūt eā in medio tabernaculi qō tetēderat ei dauid: ⁊ obtulerūt holocauſta ⁊ pacifica corā domino. Cūqz ꝓpleſſet dauid offerēs holocauſta ⁊ pacifica bñdixit pplo in noie dñi: ⁊ diuiſit vniuerſis p ſingulos a viro vſqz ad mulierem tōrtam panis ⁊ partez aſſe carnis bubale:

p octauā. i. ſup inſtrumētū octo cordaꝝ in q̄ cāebant laudes: ⁊ ē mod⁹ loquēdi hebraic⁹ ſup octauā. q. d. in inſtrumēto muſico octo cordaꝝ. Ad fortificādum vel vincendū. ſicut eni in ſolēnitatib⁹ magnis vn⁹ chor⁹ in eccleſia nitit in cantu aliū ſuparе: ſic etiā iſte leuite faciebant

p Prophetie p⁹ erat. qz oñdebat eis q̄ dicta ꝓphetica debebāt canere. q Et bara chias ⁊ helcana ianitores arce. qz dū portaret arca cauebant ſolicite ne aliq̄ ō idebito mō appropiārēt ad eā: ſic qñ eāt i tabernaculo cuſtodiebāt portas ne aliq̄ indebite ſe ingererēt. r Cūqz adiuuiſſet de⁹ ⁊c. dicūt h⁹ hebrei q iſtud adiutoriū intelligit p h⁹ q arca portabat ſeipaz: h⁹ eſt dcm q dīna virtute ſic portabat: q leuite portatores eius nullū pond⁹ ſentiebāt: ⁊ p iſto miraculo fuit fcā immolatō. s Porro dauid erat indut⁹ ſtola byſſina Quia depoſit⁹ regalib⁹ inſignijſ: accepit veſtē ſi ez leuitis ſe hūiliādo ⁊ coꝝ deo exaltādo: ꝓt quod michol filia ſaul deſpexit eū: de q̄ cōtēptu plen⁹ dcm fuit ſcōo regū. vj. in fine. .XVI.

g Etulerunt igitur. Hic ꝓnter deſcribitur deuotō dauid in arce iā portate veneratōe: ⁊ pmo i hoſtijs oblati domino: ⁊ bñficijs collatis pplo: 2° in deuoto obſeqo: ibi Conſtituitqz coꝝ arca. ſnia pīme ptis pz ex dcis ſcōo reg. vj. h⁹ excepto: b Tortā panis. ſcōo regū. vj. dī: Collyridā panis. ⁊ dicūt expoſitores cōiter

q̄ est idem gen⁹ panis: ⁊ dī torta a torqueo torques: q̄ pasta vñ formaī p man⁹ pistoris pus cōcutiē ⁊ torq̄tur. c Cōstituitq̄z. Hic p̄n. er oñditur deuotio dauid i obsequio deuoto cōā arca qō īstituit: ⁊ pmo ponit scō̄z noiatio: 2° cātus determinatō: ibi Cōfitemi dño: 3° vtri usq̄z stabilitō: ibi Dereliquit itaq̄z ibi ⁊c. Circa pri mū dī: Cōstituit q̄z coraz arca dñi de leuitis q̄ ministrarēt ⁊ recordarent opez ei⁹: ⁊ glorificarēt atq̄z laudarēt dñm deū isrl̄ asaph p̄cipē: ⁊ secūndum ei⁹ çachariaz. Dorro iabi hel ⁊ semiramoth: ⁊ iehi hel ⁊ mathathiā ⁊ eliab ⁊ banaiam ⁊ obededom: ie, hiel: sup̄ organa psalterij ⁊ lyraſ: asaph aūt vt i cymbalis ꝓsonaret: banaiā vero ⁊ açihel sacerdotes: cā nere tuba iugiter. i. q̄n offerebaī iuge sacrifi ciū mane ⁊ vespe g Cōfitemi domino. Hic p̄nter describit cātici siue diuine laudis determinatō ⁊ accipitur ex duobus psalmis: videlicet cētesimotertio ⁊ nonagesimoquīto: in q̄ cantico p̄mo ad dei laudē pp̄lis isrl̄ inuitat: specialiē: 2° tot⁹ mūd⁹ generaliē: ibi Cātate dño. Circa p̄ mū dī: g Cōfitemini dño. p̄fessione hūiliatōis pctā ꝓpria recognoscēdo: q̄ hūiliatio disponit ad efficaciā oīonis: ſm illud eccle. xxxv. Oīo hūliantis se nubes penetrabit ⁊c. 2° p̄fessione diuine laudis: iō subdit: h Et inuocate nomē ei⁹. eius misericordiā ⁊ grām implorādo. i Notas fa. in po. adinuētōes ei⁹. s. q̄liter mō mirabili ⁊ inaudito saluauit pp̄lm isrl̄ de egypto. k Cātate ei. oze. k Et spallite ei. cōde. l Et nārate oīa mirabilia ei⁹. que fecit in rubri maris diuisiōe: ⁊ iozdanis siccatōe: ⁊ in alijs factis mirabilib⁹. m Laudate nomē sanctū eius. p tot bñficijs ab eo collatis. n Letet cor q̄rentiū dñm. leticia eni dī quasi latitia: eo q̄ tūc dilataī cor in bono iuento: qō maxime ē in deo: cuz sit bonū infinitū. o Querite faciē ei⁹ semp. q̄ quanto plus a deuotis iueniī: tanto ardēti⁹ plus q̄rit. p Recordamini mirabiliū ei⁹. repetitio ſnie est p̄dicte de mirabilib⁹ filijs isrl̄ factis: sic frequēter fit in cāticis: Dicuntur tn̄ mirabilia inquātū recedūt a facultate intellectus humani. q Signoz. inquātū sūt figure alicui⁹ futuri. r Et iudicioz. inquātū sūt pūitiua alicui⁹ maleficij sicut submersio egptioz in mari rubro ⁊ sīlia. s Semē isrl̄ serui ei⁹. supple lauda deū. t Filij iacob electi ei⁹. idē eni homo fuit iacob ⁊ israel: vt hī Gene. xxxij. Et dī hic electi⁹ dei: q̄ tota gnātio sua fuit electa in duodeci pīarchis: vt dcm̄ fuit supza .c.ij. nō sic aūt fuit de isaac ⁊ abraam ⁊ pīarchis p̄cedētib⁹.

⁊ frixā oleo similam. Cōstituitq̄z coraz arca dñi de leuitis q̄ ministrarēt ⁊ recordarent opez ei⁹: ⁊ glorificarēt atq̄z laudarēt dñm deū isrl̄ asaph p̄cipē: ⁊ secūndum ei⁹ çachariaz. Dorro iabihel ⁊ semiramoth: ⁊ iehihel ⁊ mathathiā ⁊ eliab ⁊ banaiam ⁊ obededom: iehiel: sup̄ organa psalterij ⁊ lyraſ: asaph aūt vt i cymbalis ꝓsonaret: banaiā vero ⁊ açihel sacerdotes: cā nere tuba iugiter coraz arca federis dñi. In illo die fec dauid p̄ncipē ad p̄fitēdum dño asaph ⁊ frēs ei⁹. Cōfitemini dño ⁊ inuocate nomē ei⁹: notas facite i pp̄lis adinuētōes ei⁹. Cantate ei ⁊ psallite ei et narrate oīa mirabilia ei⁹: laudate nomn̄ sanctū eius: letet cor q̄rentium dñm. Querite dñm ⁊ vtutē ei⁹: q̄rite faciē ei⁹ semper. Recordamini mirabiliū ei⁹ que fec: signoz illius et iudicioz oris ei⁹. Semē isrl̄ serui ei⁹: filij iacob electi ei⁹. Ipe dñs de⁹ noster: in vniuersa terra iudicia eius Recordamini i sempiternuz pacti eius: ſmonis quē p̄cepit i mille gnātōes. Quē pepigit cū abraam: ⁊ iuramenti illi⁹ cū isaac. Et cōstituit illud iacob in p̄ceptū: ⁊ isrl̄ in pactum sempiternū dicēs: Tibi dabo terrā chanaan: funiculum hereditatis vestre. Cū essent pauci numero pui ⁊ coloni ei⁹. Et trānsierūt de gēte in gentē: ⁊ de regno ad populū alteruz. Non dimisit quēq̄z calūniari eos: sed increpauit p eis gētes. Nolite tangere christos meos: ⁊ in prophetis meis nolite malignari. Et vocauit famē sup̄ terrā: ⁊ omne firmamentum panis cōtriuit. Misit ante eos virū: in seruū venūdatus est iosep. Humiliauerūt in compedibus pedes eius: ferrum pertransiit aiam eius. Donec veniret verbum eius: eloquium dñi inflāmauit eum. Misit rex ⁊ solui fecit eum: princeps populorum ⁊ dimisit eum. Et constituit eum dñm domus sue: ⁊ principem omnis possessionis sue. Vt erudiret principes eius sicut semetipsum: ⁊ senes eius prudentiam docere. Et intrauit isrl̄ egyptum: ⁊ iacob accolauit in terra chā. Et auxit populum suum nimis: ⁊ firmauit eum super inimicos eius. Conuertit cor eorum vt odirent populum eius: dolum fingerent in seruos eius. Misit moysen seruum suum: aaron quem elegit ipsum. Posuit in eis verba signorum suorum: ⁊ prodigiorum in terra chā. Misit tenebras ⁊ obscurauit: ⁊ non exacerbauerunt sermones suos. Conuertit aquas eorum in sanguinem: ⁊ occidit pisces eorum. Produxit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipsorum. Dixit ⁊ venit cynomia ⁊ cenifes in omnibus finibus eorum. Posuit pluuias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum. Et percussit vineam eorum ⁊ ficum eorum: ⁊ contriuit lignum finium eorum. Dixit ⁊ venit locusta ⁊ bruchus cuius non erat numerus. Et comedit omne fenum in terra eorum: ⁊ comedit fructum terre eorum. Et percussit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum. Et eduxit eos cum argento ⁊ auro: ⁊ non erat infirmus in tribubus eorum. Lętata est egyptus in profectione eorum: quia inuasit timor eorum super eos. Expandit nubem in protectionem eorum: ⁊ ignem vt luceret eis per noctem. Petierunt ⁊ venit coturnix: ⁊ panem celi saturauit eos. Rupit petram ⁊ fluxerunt aque: abierunt in sicco flumina. Quoniam memor fuit verbi sancti sui quod habuit ad abraam puerum suum. Et eduxit populum suum in exultatione: ⁊ electos suos in leticia. Et dedit illis regiones gentium: ⁊ labores populorum possederunt. Vt custodiant iustificationes eius: ⁊ legem eius requirant. Alleluia.

v Ipe dñs de⁹ nr̄. p vera fidē ⁊ culturā. x In vniuersa terra iudicia ei⁹. q. d. licet speciali mō dicaī de⁹ ppli isrl̄: tn̄ ei⁹ ptās se extendit ad oēs. y Recordamini i sempiternuz pacti eius. q̄d sit pactū illud postea subditur: z Sermonis quē p̄cepit in mille gnātōes. Hic accipit nūs determinat⁹ p indeterminato: quia istud p̄ceptū fcm̄ ē oi b⁹ imitatorib⁹ abrae p verā fidem: iō sb̄dit: a Quē pepit cum abraā: ⁊ iuramenti illi⁹ isaac. de isto iuramēto hī Ge. xxij. Per meipsuz iurauī dicit dñs: q̄ō factū fuit nō solū ꝓpt abraaz: sed ꝓpt isaac: vñ de pacto cadēte sub illo iuramēto subdit ibidē: Possidebit semē tuū portas inimicoz suorū: q̄ō impletū fuit i posteris abrae descendētib⁹ ab eo isaac: Et bñdicent in semie tuo oēs gentes terre. q̄ō impletū ē i xp̄o ab abraam p isaac ſm carnē descendēte: ⁊ sic pz q̄ pactū p̄dictum ⁊ p̄ceptuz ad oēs fideles se extēdit. b Et p̄stituit illud iacob in p̄ceptuz. q̄z sic fides ab abraā deriuata est ad isaac: ita ab isaac ad iacob: ⁊ p̄nter ad. xij. p̄iarchas: ⁊ vlterius ad oēs fideles. c Tibi dabo trā chanaā. i hac ꝓmissiōe p̄cipalit intelligit p̄o missio glie: q̄ est tra viuētiū: q̄z cū p̄miū ipsi⁹ dei excedat meritū hūanū: oportet q̄ sb̄ ꝓmissione boni terreni p̄cipaliter intelligaī aliq̄ bonū spūale. s. celeste: q̄z act⁹ meritorij p̄cellit bōis terrenis: sic diffusi⁹ dcm̄ fuit Gen. xv. d Cū eēnt pauci nūo. sic pz de abraā Gen. xij. vbi vocat⁹ a dño ⁊ segregat⁹ ab infidelib⁹ būit in cōitiua sua sarai vxorē suā: ⁊ loth nepotē suū tm̄: excepta familia. Jacob etiā p̄iarcha descēdit in egyptū cū. lxx. psonis: vt hī Gen. xlvj. vel. lxxv. vt hī exodi. j. ex q̄ pz q̄ tpe intermedio q̄ō fuit satis magnū: fideles fuerūt i pauco nūo. e Et trāsierūt ò gēte i gētē. q̄z abraā descēdit in egyptū: ⁊ inde redijt i trā chanaā: ⁊ inde i terrā palestinoz. Silr isaac pegrinat⁹ fuit i gerara: silr iacob i syria apud labā: ⁊ itez ò terra chanaā descēdit i egyptū: vt pz ex decursu libri gen. ⁊ sic tāq̄ pegrini trāsierūt de gēte ad gētē ⁊ de regno ad regnū. f Nō dimisit quēq̄ calūniari eos. repmēdo eoz aduersarios: sic pz de isaac ad quē venit rex gerare ad q̄rēdū fed⁹ ⁊ amicitiā cū eo duct⁹ timore diuino q̄uis fuī ei⁹ aliq̄s molestias pastorib⁹ isaac intulissent: vt hī Gen. xxvj. silr labā insequēs iacob fuit a deo repssus: ne aliq̄d duz ꝑ eū agēt: Gene. xxxj. silr vicini hitatoz sychen a ꝺo fuert triti ne pseq̄rent iacob ⁊ filios ei⁹. ppt̄ inuisectōez sychimitaz. xxxv. g Sz increpauit p eis reges. q̄z pharaonē regē egypti flagellauit ꝓpt vxorē abraā: vt hī Gen. xij. ⁊ si milit regē gerare: vt hī Gen. xx. silr rex egypti p⁹ moztez iacob fuit multiplr flagellat⁹ cū toto regno suo p filijs isrl̄: q̄s iniuste affligebat: vt hī in exodo. b Nolite tangere chri-

stos meos. vocant aũt h̄ pr̄iarche chr̄isti. i. vncti. s. vnctõne gr̄e: vel q2 de ip̄is exierũt reges ⁊ sacerdotes q̄ p vnctõez in stituebãtur i lege. i Et in ꝓphetis meis nolite malignari. habuerãt eni pr̄iarche sp̄m̄ ꝓphetic̄ũ: vt p3 de abraã Gene. xv. ⁊ de isaac Gene. xxvij. ⁊ de iacob Gene. xlix. k Cãtate dño. Hic ꝓñt duo uid i cãtico iuitat ad dei laudẽ oẽs gnãliṫ: ⁊ p̄mo ponit ista iuitatio: 2° sb̄dit q̄dã ad ditio: ibi Et dicite. Circa p̄mum d̄r: k Cãtate dño ois tra. i. oẽs habitãtes i terra ⁊ accipit hic ꝓtinẽs p ꝓtẽto. l Annũcia te ex die in die salutare ei⁹. salus eni corpalis ⁊ spñal' oim depẽdet a deo ꝓtinue: ⁊ iõ debet recognosci q̄tidie. m Narrate i gẽtib⁹. q̄ nõ sũt de filijs isr̄l. n Gl'iam ei⁹. i. maiestatẽ sue potestatis: iõ subditur: o In cũctis popul' mirabilia ei⁹. q̄ fecit educẽdo filios isr̄l de egypto ⁊ i terrã. p̄missionis inducẽdo. p Quia magn⁹ dñs ⁊ laudabil' nimis. est eni magnitudinis ⁊ bonitatis infinite: ⁊ iõ nõ põt ab intellectu creato ꝓhendi: nec p ꝓsequẽs quãtũ laudabile est laudari ꝓpt̄ q̄ d̄r ecclc. xliij. Bñdicẽtes dñm ⁊ exaltate illũ quãtũ potestis: maior eni oi laude. q Et horribilis sup oẽs deos. Hoib⁹ malis q̄s põt p voluntate sua punire: non aũt sic pñt dij falsi: iõ sb̄dit: r Oẽs eni dij pl'orũz idola. i. quedã ꝓficta ⁊ vana nullã potẽtiã hñtia. s Domin' aũt celos fec. vt hĩ Gen. j. t Cõfessio ⁊ magnificentia corã eo. q̄ põt expõi dupliciṫ: Uno mõ de celo empyreo: vbi ẽ habitatio dei ⁊ sanctor̄ speciali mõ: licet sit vbi q̄ p eẽntiã pñtiã ⁊ potẽtiã: ibi aũt corã deo ẽ p̄fessio diuine laudis: q2 ibi ẽ laus iugis ⁊ magnificẽtia dei: vbi magis relucet q̄ alibi v Fortitudo ⁊ gaudiũ. q̄ est de bono pñti bonũ aũt diuinũ pñtialiṫ hĩ ibi. Alio mõ põt exponi de tẽplõ seu tabernaculo vbi erat arca ⁊ ꝓpiciatoriũ: q̄ erat q̄si sedes dei: vt dcm̄ fuit exodi. xxv. ibi eni erat: Confessio. peccator̄: Et magnificẽtia. diuine laudis p sacerdotes ⁊ leuitas pctã ꝓpa ac pplí ⁊ magnificẽtiam dei ꝓfitẽtes. Fortitudo. q2 de⁹ erat ꝓtector ⁊ defensor speciali illũ loci: fm q̄ heliodor⁹ h̄ expr̄ṫ dixit scõo mach. iij. Ille q̄ in cel' hz habitatõez visitator ⁊ adiutor est loci rẽ. Et gaudiũ. q2 sacerdotes deuoti ibi gaudebãt i dño. x Afferte dño familie pplorũ. i. oim gẽtiũ. y Gl'iaz ⁊ iperiũ. ꝓfitẽtes ei⁹ maiestatẽ ⁊ dñiuz sup oẽm creaturã. z Leuate sacrificiũ. i. apportate leuandũ: q2 portabãtur sacrificia ad locũ diuini cult⁹: q̄ sacrificia leuabãtur sup altare a sacerdotib⁹. a Et venite i ꝓspectu ei⁹. q2 sacrificia offerebant in atrio q̄ erat corã tabernaculo seu tẽplo: vbi dicebatur de⁹ habitare speciali mõ: hz eni alie natões a iudeis ñ intrarẽt locũ vbi sacrificia offerrebãtur in altari holocaustor̄: tñ bñ p eis offerebant ibi sacrificia: vt hĩ p̄mo mach. vij. b Et adorate dñm i decore sãcto. ⁊ nõ sicut hypocrite: q̄ adorãt i decore nõ sãcto: q2 licet exteri⁹ habeãt decorẽ religiositatis: nõ tñ sb̄est veritas sanctitatis. c Cõmoueat a facie illi⁹ ois terra. i. oẽs inhabitãtes terrã faciãt ei teuerẽtiã. d Ipe eni fũdauit orbẽ imobilẽ. q̄ põt dupl'r intelligi. Uno mõ q̃ntũ ad motũ localẽ: hz eni in aliq̄b⁹ ptib⁹ orbis sit mot⁹ localis: vtpote i elemẽtis ⁊ mixtis i q̄b⁹ ẽ mot⁹ rect⁹: ⁊ i orbi b⁹ celestib⁹ q̄ circulariṫ mouẽtur: tñ celũ empyreũ q̄ est sup̄m⁹ orbis: ⁊ ira q̄ est circa cẽtrũ sũt imobilia: ⁊ p h⁹ hz orbis quãdã imobilitatẽ fm totũ: hz aliq̄ ptes moueãtur. Alio mõ q̃ntũ ad mutatõez de eẽ ad nõ eẽ: q2 hz orbis incepit eẽ p creatiõnẽ: durabit tñ in eternũ: ⁊ fm h⁹ hz imobilitatẽ. e Letẽt celi. i. angli ⁊ sci habitãtes in gl'ia celesti. f Et exultz ira. i. hoies terreni. vel Celi. ad lr̄az q̄ dicunt metaphorice letari q̄ñ aere serenato appet facies celi clara ⁊ lucida: ⁊ p oppositum turbari: q̄ñ obscuris nubib⁹ ⁊ tẽpestati b⁹ obtegit. Et exultet ira. q̄ d̄r h⁹ mõ exultare: q̄ñ incipit renascẽtia, pducẽ. g Tonet mare ⁊ plẽitudo ei⁹. ex multitudie ei aq̄z i mari existẽtiũ defacili multiplicant vñ ⁊ collidũt ad rupes i mari ⁊ litore existẽtes ⁊ etiã adiuicẽ: ⁊ inde gnãtur son⁹ q̄ vocat marl rugit⁹: ⁊ hz silitudinẽ tonitrui. h Exultẽt agri rẽ. dicunt aũt agri metaphorice exultare: q̄ñ in eis apparẽt flores ⁊ herbe: sic ⁊ pratũ d̄r ridẽ. i Tũc laudabũt ligna salt⁹. dicunt aũt metaphorice laudare inquãtũ folia ⁊ cetera q̄ pducũt: potẽtiaz ⁊ sapiaz dei ondũt: inducũt aũt ista ad dei laudẽ i cãtico: q2 sũt hõib⁹ mã diuine laudis: iquãtũ q̄cq̄d ẽ pulcritudinis ⁊ bonitatl i eis reducẽdũ est i gl'iaz ꝓditoris fm q̄ d̄r sap. xiij. A magnitudie spẽi ⁊ creature spẽal'r poterat ꝓgnosci bil'r creator eor̄ videri: ⁊ p ꝓñs laudari. k Qz venit iudicare ira. istud inducit, p cã pdcẽ laudis diuine. si ei, puidẽtia dei tm̄ se extẽdẽt ad celestia: ⁊ nullo mõ ad ista iferiora gnãbilia ⁊ corruptibilia fm q̄ dixerũt aliq̄ i q̄z psona d̄r Job. xxij. Nubes latibulũ ei⁹: nec nr̄a ꝓsiderat: circa cardies celi pambulat. pulchritudo ⁊ bonitas: q̄ sũt ẽ isti iferioribꝰ ñ cẽnt reducẽde i laudẽ ⁊ gl'iaz sapiẽtie diuine: hz q2 ei⁹ sapia ⁊ puidẽtia ad oia se extẽdũt quãtũcũq̄z mima: iõ q̄cq̄d pulchritudis ⁊ bonitatl ẽ in eis reducit i laudẽ diuinã: ⁊ ppt̄ h⁹ d̄r h: Qz venit. ira. q. d. q2 iudiciũ sue discretõis ⁊ puidẽtie se extẽdit vsq̄z ad elemẽtũ ire q̄ est ifimũ: iõ oia pdcã i laudẽ ⁊ gloriã dei sũt reducẽda. Alio mõ exponit: q̄ p ista iuisibilia pdcã intelligũtur iusti simplices: q̄ hẽbũt mãz leticie ⁊ laudis i vltimo aduẽtu iudicis fm q̄ dic̄ saluator dicipul' suis Luce. xxj. loquẽdo de lignis pcedẽtib⁹ iudiciũ futurũ: His aũt fieri icipiẽtib⁹ respicite ⁊ leuate capita via. i. exhilarate corda fm q̄ dic̄ btus Grego⁹. sup istuz locũ. l Cõfitemi dño q̄ñ bon⁹. Hic i fine resumit pncipiũ cãtici: hz vba aliq̄lit mutent sic in cãtilenis in fine pncipiũ repetit. m Et dicite salua nos de⁹ rẽ.] hz aliq̄s ista additio facta fuit ab ipo dauid: q2 hz tpe ei⁹ filij, isr̄l nõ eẽnt captiuati: nec p orbẽ dispsi: nec p ꝓñs ꝓgregãdi

tñ ſpū ꝓphico ꝓuidit iſta fieri de futuro ꝑ teglathphalaſar ⁊ ſalmanaſar reges aſſyrioꝝ: ⁊ ꝑ nabuch. regē babylōis: vt hī ārto reg. iō p̄cāticū p̄dcm̄ iſtō addidit ad ipetrā dū ꝯgregatōz oiſpſionis ⁊ captiuitatꝭ future. Scōz alios vō iſta additio poſita fuit ab eſdra ſcptore huius libri q̄ in reditu captiuatōis babylonice fuit ſacdos ⁊ doctor ppli vt hī ꝓmo eſdre: ⁊ qz tūc multi de filijs iſrl erāt adhuc diſpſi i natōib⁹: iō ꝑ ipoz cōgregatōe addidit h⁹ eſdras i fine p̄dci cātici: qō a leuitis i tēplo ſcōo cātabat: n Et dicat omnis ppls amē. i. ſic fiat: o Et hymnū dō .i. laudē. p Dereliqt. Dic ꝯnter deſcribit p̄dcōz ſtabilitio: qz dauid nō ordinauit p̄dicta tm̄ ad hora: ſz etiā ꝓ futuro: iō ſeqtur: q Ut mīſtrarēt i ꝓſpcū arce iugit̄. cū hoc etiā ordiauit: q̄ fieret cult⁹ diuinus i loco vñ adduxerat arcā: qz ibi remāſerat tabernaculum qō fecerat moyſes: ⁊ altare holocauſtoruz: ⁊ h⁹ eſt qō dī: r Sadoch aūt ſacdotē ⁊ frēs ei⁹ xc. ⁊ pz lra. s Reuerſus ē ois ppls. q̄ nō erat deputat⁹ ad miſtrādū corā arca i hierlm: vel i tabernaculo moyſi in gabaon t Et dauid vt bñdiceret. i. bñfacēt. v Domui ſue .i. familie ſic fecerat alijs: vt ꝑ miniſtros tuos. Bñdict⁹ dñs deus iſrl ab eno vſq; in enū: et dicat ois pplus amen et hymnuz deo. Dereliqt ita qz ibi coraz arca federi dñi aſaph ⁊ frēs ei⁹: ut miſtrarēt i ꝓſpectu arce iugit̄ per ſingulos dies ⁊ vices ſuas Porro obededom ⁊ frēs ei⁹ ſexagintaocto ⁊ obededō filiū idithū ⁊ oca: cōſtituit ianitores. Sadoch aut tē ſacerdotē ⁊ frēs ei⁹ ſacerdotes coram tabernaculo dñi i excelſo qō erat in gabaon: vt offerrēt holocauſta dño ſuper altare holocauſtomatis iugit̄ mane ⁊ veſpe: iux̄ oia q̄ ſcpta ſunt i lege dñi quā p̄cepit iſraeli. Et poſt eū: hemā ⁊ idithū ⁊ reliqs electos: vnūquēqz vocabulo ſuo ad ꝓfitēduz dño: qm̄ in enū miſericordia ei⁹. Hemā quoqz ⁊ idithū canētes tuba ⁊ q̄tiētes cymbala ⁊ oia muſicoruz organa ad canēdum dño. Filios autem idithum fecit eſſe portarios. Reuerſuſqz eſt omnis popul⁹ in domū ſuā: et dauid vt bñdiceret etiā domui ſue.

Capitulum. XVII.

Cum aūtem habitaret dauid in domo ſua: dixit ad nathan prophetā: Ecce ego habito in domo cedrina: arca aūt federis dñi ſub pellib⁹ eſt. Et ait nathā ad dauid: Oia q̄ in corde tuo ſūt fac: dñs ei tecuz eſt. Igit̄ nocte illa factus eſt ſmo dñi ad nathā dicēs: Uade ⁊ loqre dauid ſeruo meo: Hec dic dñs: Nō edificabis tu mihi domū ad habitādū. Neqz ei māſi in domo ex eo tēpe q̄ eduxi iſrl ō terra egypti vſqz ad diē hāc: ſz fui ſp mutās loca tabernaculi: ⁊ i tētorio manēs cū oi iſrl. Nūquid locut⁹ ſū ſaltē vni iudi cū iſrl quib⁹ p̄receperaz: vt paſcerēt populū meū ⁊ dixi: āre non edificaſti mihi domum cedrinā: Nūc ita qz ſic loqueris ad ſeruum meum dauid: Hec dic dominꝰ exercituū: Ego tuli te cū in paſcuis ſeqreris gregem: vt eſſes dux ppli mei iſrl: ⁊ fui tecū q̄cūqz perrexiſti: ⁊ interfeci oēs inimicos tuos coram te: feciqz tibi nomen quaſi vni⁹ magnoz q̄ celebrātur i terra. Et dabo locū ppło meo iſrl. Plātabitur ⁊ habitabit i eo: ⁊ vltra nō ꝓmouebit: nec filij iniquitatis atterēt eos ſicut a principio: ex dieb⁹ quib⁹ dedi iudices ppło meo iſrl: ⁊ humiliaui vniuſos inimicos tuos. Annūcio ergo tibi q̄ edificatur⁹ ſit tibi dñs domū. Cūqz impleueris dies tuos vt vadas ad pres tuos: ſuſcitabo ſemē tuū poſt te qō erit de filijs tuis: ⁊ ſtabiliam regnū ei⁹. Ipſe edificabit mihi domum: ⁊ firmabo ſolium eius vſqz in eternum. Ego ero ei in patrem: ⁊ ipſe erit mihi in filium: ⁊ miſericordiam meā non auferaz ab eo ſicut ab ſtuli ab eo qui ante te fuit. Et ſtatuam eam in domo mea: ⁊ in regno meo vſqz in ſempiternum: ⁊ thronuſ eius erit firmiſſimus in perpetuum. Juxta omnia verba hec: ⁊ iuxta vniuerſam viſionem iſtam: ſic locutuſ eſt nathan ad dauid. Cum qz veniſſet rex dauid ⁊ ſederet coram domino dixit: Quis ego ſum domine deus: ⁊ que domus mea: vt preſtares mihi talia: Sz ⁊ hoc parum viſum eſt in conſpectu tuo. Jdeoqz locutus es ſuper domum ſerui tui etiam in futurum: dictum eſt in principio huius capituli.

Capitulum. XVII.

Cum aūt habitaret. Deſcpta deuotōe dauid i arce dñi veneratōne: hic ꝯnter ponit ei⁹ deuotio i tēpli edificatōe: habuit eni volūtatez pfectā ipm edificādi: ſz fuit ꝓhibit⁹ a dño ⁊ dilata fuit hec edificatio vſqz ad tp̄s ſalomonis filij ſui: verum tamē dauid magnaz ptē materie ꝓparauit Prio g ipi⁹ dauid oñ dit ſāctū ꝓpoſitū ad tēpli edificatōez: 2° ip ſi⁹ ſtudiū circa materie ꝓpatōnem. c. xxij. Pria in tres: qz ꝓmo circa h⁹ pōit declaratio ſci ꝓpoſiti ad tēpli edificatōez: 2° dilatio ſui iperij per aduerſarioz depſſionē c. xviij. 3° pcuſſio populi ppi dō elatōem c. xxj. Diuiſio aūt pn̄tis capli ⁊ ei⁹ ſnia patēt ex dictis ſcdo reguz vij. exceptis q̄ ſequūt b Nunqd locut⁹ ſū ſaltez vni iudicū iſrl. ſecundo regum .vij. dicitur: Nunquid loquens locut⁹ ſum ad vnam de tribub⁹ iſrl Dicendū q̄ qlibet iudex iſrl fuit ō aliq̄ tribu iſrl: vt pz ex decurſu libri iudicuz: ⁊ qlibet eoz tūc tpis i ſua tribu erat ꝓncipal⁹: ⁊ iō idē eſt loq vni iudicū ⁊ vni tribuū. c Et dedi locū populo meo iſrl. ſcdo reg. dī: Et ponā locuz populo meo iſrl. Dicēduz q̄ loc⁹ vbi fuit fūdatū tēplū p ſalomonē iā erat ſub ptāte dō: qz omnā cui⁹ erat: ipſi dauid erat ſbiect⁹: ⁊ iō ħ loqtur de⁹ p modū pteriti. c Et dedi locū xc. tñ tēplum adhuc nō erat ibi edificatū nec fūdatū: ⁊ ꝓpter hoc loqtur deus per modū futuri: ſecundo regū dicens:

Et ponam locuz rē. vl' poteſt dici r melius loquitur hic de futuro p modū ꝓteriti p pter certitudinē ipleti onis vbi diuini: quia ita erat certū de futuro ac ſi iā eſſet ꝓteritū. .XVIII.

a Actuz eſt autē. Hic ꝓfit deſcribit dilatatio imperij ipſi' dauid p aduerſariox ſuox depſſiōez circa qō pmo ponit debellatō aduerſatiū 2° pūitio iniuriātiū. c. xix. Diuiſio āt r ſnia hui' capli. xviij. pz ex dcis ſcdo regū. vij. c. exceptis q̄ ſequūtur: b Et tolleret geth. nomē eſt vni' ciuitatū philiſtinox de quīq; pricipalib': vt pz. j. regū. vj. c Et filias eius. ideſt villas ei adiacentes r ſubditas d Cepit ergo dō mille quadrigas ei'. r ſeptē milia eqtuz: ac viginti milia viroz peditū. ſcdo reg. viij. dī Et captis dauid ex pte eius mille. dcc. eqtib': r. xx. milibus pedituū rē. dicēdū q; nō eſt ꝯdictio: qz minor numer' icludit in maiori: r iō ſi fuerūt ſeptē milia equitū: vt h dī: fuerūt etiā mille. dcc. vt dī ibi. ſed h maior nūs exꝑmit r ibi minor: qz nō ponit ibi p cīſe nūs alios excludēdo. e Sz r hui' pcuſſit dauid vigiti milia viroz. ſcdo regū dī. xxij. milia: r eo dē mō ſoluit ſic r pcedēs: r qz ſcriptura nō curauit hic exꝑmere duo milia q̄ erant vltra ſūmā pricipalez. f Abiſai vo fili' ſaruie pcuſſit edō in valle ſalinarū. ſcdo reg. viij. h' attribuit ipſi dauid. dicēdum q; attribuit dauid ſic regi abiſai vero ſic ducī vni' aciei: q̄ fec̄ qd notabile i illa victoria. g Poſtro filij dauid ꝓmi ad manū regis. r feciſti me ſpectabilez ſup oēs hoies. Dñe de' meus qd vltra addere pōt dauid cū ita glorificaueris ſeruū tuū: r cognoueris eū: Domine ꝓpt famulū tuū iuxta cor tuū feciſti oēm magnitudinē hāc: r notā eē voluiſti vniūſa magnalia. Dñe nō eſt ſimil' tui: r nō eſt ali' de' abſq; te ex oīb' q̄s audiuim' auribus nr̄is. Quis eni eſt ali' vt ppls tu' iſrael gens vna in tra ad quaz p rexit de' vt liberaret r face ret pplm ſibi: r magnitudine ſua atq; terroribus eijceret natōes a facie eius quā de egypto libaret: Et poſuiſti pplm tuū iſrl' tibi in populū vſq; in eternū: r tu dñe fact' es de' eis. Nūc igitur dñe ſmo quē locutus es famulo tuo r ſup domū eius: cōfirmet in perpetuū: r fac ſicut locut' es: pmaneatq; r magnificet nomē tuū vſq; in ſempiternuz: r dicatur dñs exercituū de' iſrl': r domus dauid ſerui eius pmanet coram eo. Tu eni dñe deus meus reuelaſti auriculā ſerui tui vt edificaēs ei domū r iccirco iuenit ſeruus tuus fiduciā vt oret coram te. Nūc ergo dñe tu es de' r locut' es ad ſeruū tuū tanta bñficia: r cepiſti bñdicere domui ſerui tui vt ſit ſp coram te. Te eni dñe bñdicēte bñdicta erit in ꝑpetuū .XVIII.

a Actū eſt autē p' hec vt pcuterz dauid philiſtijm r humiliaret eos: et tolleret geth et filias ei' de manu philiſtijm: pcuteretq; moab r fierēt moabite ſerui dauid: offerētes ei mūera. Eo tpe pcuſſit dauid etiam adadeçer regē ſoba regionis emath qñ prexit vt dilataēt iperiū ſuū vſq; ad flumē euphratē. Cēpit ergo dauid mille q̄drigas ei' r ſeptē milia eqtū: ac viginti milia viroz peditū. Subneruauitq; oēs eq̄s curruū exceptis centū q̄drigis q̄s reſeruauit ſibi. Supueit aūt r ſyrus damaſcen' vt auxiliū ꝓberet adadeçer regi ſoba. Sed r hui' pcuſſit dauid vigitiduo milia viroz Et poſuit milites i damaſco: vt ſyria q̄z ſeruirz ſibi r offerret mūera. Audiuitq; eū dñs i cūctis ad q̄ prexerat. Tulit q̄z dauid pharetras aureas q̄s habuerāt ſerui adadeçer: r attulit eas i hierl'z: necnō de thebath r chun vrbibus adadeçer erīs plūmū: de q̄ fec̄ ſalomō mare eneū r colūnas r vaſa enea. Qō cum audiſſet thou rex emath pcuſſiſſe videlicet dauid oēm exercitū adadeçer regis ſoba: miſit adurā filiū ſuū ad regē dauid: vt poſtularet ab eo pacez r ꝓgtulareť ei eo q̄ pcuſſiſſet r expugnaſſet adadeçer. Adūſari' qppe erat thou adadeçer. Sz r oīa vaſa aurea r argētea r enea cōſecrauit dauid rex dño: cū argēto r auro qō tulerat ex vniūſis gētib': tā de idumea r moab r filijs āmon q̄z de philiſtijm r amelech. Abiſai vo fili' ſaruie pcuſſit edō in valle ſalinaz decem r octo milia: r ꝓſtituit i edō pſidiū: vt ſeruiret idumea dauid. Saluauitq; dñs dauid i cūctis ad q̄ prexeāt. Regnuit ergo dauid ſup vniūſum iſrl' r faciebat iudiciū atq; iuſticiam cūcto pplo ſuo. Poſtro ioab filius ſaruie erat ſuper exercitum r ioſaphat filius abiluth acōmentarijs. Sadoch aūt fili' achitob r abimelech filius abiathar ſacerdotes: r ſuſa ſcriba.

qz erāt ꝓmi in honoribus: r iō vocātur ſacdotes ſcdo regū. vij. i. maiores int illos q̄ aſſiſtebāt regi dauid.

a Eci .XIX. dit autem. Hic ꝓñter describit punitio iniuriantiũ dauid: t ꝑmo describit illata iniuria: 2° vindicta debita: ibi Oz cũ audisset dauid. t hec ps diuidit in duas ptes: qz ꝑmo describit bellatio auxiliantiũ filijs ammon q̃ ꝺõ iniuriati fuerãt: 2° punitio filiorz ammon q̃ iniuriã fecerãt: 2ª incipit a principio .xx. capll. sunia aũt hª capll. xix. ꝑz ex dictis scdo reg. x. c. exceptis q̃ sequuntur: b Et ꝑsicdit ꝛc. vsqz ad pedes. aliq̃ libri hñt Usqz ad iguina. Snia tñ ẽ: q illa ps vestiũ fuit prescisa q̃ a natibꝰ descẽdebat inferius ita q apparebãt eorz turpia. c Cõduxerũtqz trigintaduo milia curruũ. i. triginta duo milia hoĩnuz pugnãtiũ in curribꝰ Sciendũ tñ: q ñ fuerũt tot pugnãtes in curribꝰ: qz i vniuerso nõ fuerunt nisi triginta duo milia peditesꝫ cũ aliis ꝓputãdo: vt ꝑz scdo reg. x. sz qz pugnãtes in curribꝰ erãt principales: iõ sub nũo eorz aliꝰ h ponuntur: t ab eis denominãtur. d Et regẽ maacha cuz pplo eiꝰ. iste ppls nõ ꝓtinet in nũo predcõ: qz ab isto habuerunt mille viros vltra trigintaduo milia predcã: vt ꝑz scdo regum. x. e Sophat aũt princeps militie adadeçer. iste vocat sobat: scdo reg. x. qz talia noia variãtur

Banaias q̃z filiꝰ ioiade super legiones cerethi t felethi. Porro filij dauid ꝑmi ad manũ regis. .XIX.

Lcidit aũt vt moreretur naas rex filiorz ãmon: t regnaret anon filius eiꝰ ꝓ eo. Dixitqz dauid Faciã misericõdiã cũ anõ filio naal. Prestitit ei mihi patꝝ eiꝰ misericordiaz. Misitqz dauid nũcios ad ꝓsolãdũ eũ sup mortẽ ꝑis sui. Qui cũ pueniss̃et i trazꝫ filiorz ãmon: vt ꝓsolarẽt anõ: dixerũt ꝑncipes filiorz ammõ ad anõ. Tu forsitã putas q dauid honorl cã in ꝑem tuũ miserit q ꝓsolarẽtur te: nec aduertis q vt exploret t inuestigẽt t scruteñt terrã tuã venerit ad te serui eiꝰ. Igit anon puerosꝫ dauid decaluauit t rasit: ẽt ꝑcidit tunicas eorz a natibꝰ vsqz ad pedes t dimisit eosꝫ. Qui cũ abissent t hoc mãdassẽt dauid: misit i occursũ eorz. Gradez enĩ ꝓtumeliã sustinuerũt: t ꝑcepit vt manerẽt in biericho donec cresceret barba eorz: t tũc reũterẽtur. Uidẽtes aũt filij ãmon q iniuriã fecisset dauid tã anon q̃z reliquus ppls: miserũt mille talenta argenti: vt ꝓducer ẽt sibi ꝺ mesopotania t ꝺ syria macha: t de soba curruꝫ t eqtes. Cõduxerũtqz triginta duo milia curruũ ẽt regẽ maacha cũ pplo eiꝰ. Qui cuz vẽissẽt: castrametati sũt e regione medaba. Filij q̃z ãmon cõgregati de vbibꝰ suis: venerũt ad bellũ. Qꝺ cũ audisset dauid: misit ioab t oẽm exercitũ virorz fortiũ. Egressiqz filij ãmõ direxerũt aciẽ iuxt̃ portã ciuitatis. Regesꝫ aũt q ad auxiliũ eiꝰ venerãt sepati in agro steterunt. Igit ioab intelligẽs bellũ ex aduerso t ꝑtergũ cõtra se fieri: elegit viros fortissimos de vniuerso isrl t prexit ꝓtra syrum. Reliquã autez ptẽ ppli dedit sub manu abisai frĩs sui t prexerũt ꝓtra filios ãmõ Dixitqz: Si vicerit me syr: auxilio eris mihi: si autẽ superauerit te filij ãmon: ero tibi in presidiuz. Cõfortare t agam viriliter ꝑ pplo nr̃o t ꝑ vrbibꝰ dei nr̃i. Dñs aũt qꝺ in ꝓspectu suo bonũ est faciat. Perrexit gꝰ ioab t ppls q cũ eo erat ꝓtra syruz ad preliũ: t fugauit eosꝫ Porro filij ãmon videtes q fugisset syrus ipi q̃z fugerũt abisai frem eiꝰ: t ingressi sunt ciuitatẽ. Reũsusqz ẽ etiam ioab in bierlim. Uidens autẽ syrus q cecidisset corã isrl: misit nuncios t adduxit syrum q erat trãs fluuiuz. Sophat autẽ princeps militie adadeçer erat dux eorz. Qꝺ cum annunciatum eẽt dauid: cõgregauit vniuersum isrl: t transiuit iordanem: irruitqz in eos t direxit ex aduerso aciem illis ꝓtra pugnãtibꝰ. Fugit autẽ syrꝰ isrl. Et interfecꝫ dauit de syris septẽ milia curruũ: t q̃draginta milia peditũ] t sophat exercitꝰ principem. Uidẽtes autẽ serui adadeçer se ab isrl eẽ supatos: trãsfugerunt ad dauid t fuierunt ei. Noluitqz vltra syria auxilium ꝑbere filijs ammon.

Capitulum.XX.

Actũm est autẽ post anni circulum eo tpe quo ſolent reges ad bella procedere congregauit ioab exercitum t robur militie: t vastauit terrã filiorz ammõ. Perrexitqz t obsedit rabba. Porro dauid manebat i bierlim qñ ioab

frequẽter i principio vel i fine: vt alias dictũ est. f Et interfecꝫ dauid de syris septez milia ꝛc. scdo reg. x. dr̃: Et occidit dauid de syris septingentos curruꝫ t. xl. milia eqtũ Ad ꝓcordãtiã huiꝰ dicẽdũ: q ibi fuerũt. dcc. curruꝫ tñ: vt ibi dr̃: sz in quolibet curru. x. pugnatores: t sic erãt ibi. vij. milia hoiz pugnãtiũ in curribꝰ qui dicuntur h. vij. milia curruũ. i. i curribꝰ pugnãtiũ: eo mõ q̃. s. dictũ est: fuerũt etiã ibi vigiti milia peditũ: t xl. milia equitũ: sz eqtes hic tacentꝫ: q ibi ex ꝑmutur: t econuerio pedites ibi tacẽtur q̃ h exꝑmutur: qz illud qꝺ in vno loco scpture omittit: i alio supplet: sic ꝓz in decursu euãgelioz: t eodem mõ in libris palip. t in libris regu. .XX.

Actũ ẽ ãt. Hic ꝓñter debellatis adiutoribus filiorum ammon ponitur punitio ipsorz: t scdo sbiũgit narratõ triũ bellorz dauid famosorz: ibi Post hec initũ ẽ bellũ. snia aũt ꝑme ptis ꝓz ex dictis scdo reg. xij. c. in fine his exceptis. b Porro dauid manebat in bierlim. in hac remãsiõe cõmisit ꝺõ pctm cum bersabee vxore vrie: qꝺ hic omittit: qz diffuse scribit scdo liꝰ regũ. xj. caꝰ. t. xij.

c Tulit aũt dauid coronã melchon. nomen ẽ idoli filiorum ãmon: vt dicũ fuit secũdo regũ. xij. d Manubias q̃z. i. spolia q̃ sic nõiant: eo q̃ manib⁹ rapiũtur.

e Post hec. Hic succincte ponit narratio triũ bellorũ: ꝛ pz sñia ex dcis scõo li⁹ regum xxj. ca. in fine vbi addit vnũ bellũ in q̃ ies bidenob nisus fuit occidere dauid lassatuz ex labore belladi: sed ꝟ obmittit ꝓpt reuerẽtiã dauid: vt dicũt hebrei: ꝟ tñ ponũtur duo dubia: primum est cũ dr: Post hec. q. ista tria bella fuissent post ꝓdicta: qd nõ est verũ saltẽ de bello in q̃ dauid pcussit goliath: qz ꝟ ponit in secũdo loco: ꝛ tñ fuit ꝑ mũ bellũ ꝟz cõez opinionẽ. Scõm ponit cũ dr: f Frez goliath. qd exponit duplicit. Uno mõ q̃ iste sit idẽ cũ goliath quẽ interfecit dauid: sic fuit expositũ scõo reg. xxj ꝛ ꝟz h⁹ hec ẽ lra: Frez goliath getheũ. ꝛ est sensus: q̃ dauid pcussit goliath gtheũ fratrẽ istorũ alioꝝ gigantũ duorũ: q̃ ꝟ noiant. Alio mõ q̃ iste q̃ dr ꝟ pcussus fuit aliuz a goliath fre ei⁹: ꝛ scõm h⁹ hec ẽ lra: Frem goliath gethei. ꝛ è sen⁹ q̃ dauid pcussit frem goliath q̃ erat sibi simil in fortitudine ꝛ magnitudine: ꝛ scõm ista expositõz oportz ꝑnter dicere: q̃ istud bellũ omittit scõo regũ. xxj. tñ ꝑma expositõ cõior est. g Hi sũt filij raphaim. i. gigãtũ: vel de gẽte gigãtẽo.

Ca. XXI.

Onsurrexit ãt sathã. Hic ꝓsequẽter describit pcussio pplí ꝓpt ipi⁹ dauid elatiõem: ꝛ pz diuisio ꝛ sñia huius capli ex dcis scõo reg. vltio

pcussit rabba: ꝛ destruxit eã. Tulit autẽ dauid coronã melchon de capite ei⁹ ꝛ inuenit i ea auri põdo talẽtũ ꝛ pretiosissimas gẽmas: fecitqz sibi inde diadema. Abnubias q̃z vb̃ plurimas tulit: pplm autẽ q̃ erat in ea eduxit: ꝛ fecit sup eos tribulas: ꝛ trabas: ꝛ ferrata carpẽta trãsire: ita vt dissiccarẽtur ꝛ ꝓterẽnt. Sic fecit dauid cũctis vrbib⁹ filiorũ ammõ: ꝛ reũsus ẽ cũ oi pplo suo i hierlz. P⁹ hẽc initũ est bellũ in gazer adũ sũ philisteos: in q̃ pcussit sobochai vsathithes saphai de gnẽ raphaim: ꝛ hũiliauit eos. Aliud q̃z bellũ gestũ est adũsus philisteos: i quo pcussit adeodat⁹ filius salt⁹ bethleemites frem goliath gethei: cuius baste lignũ erat q̃si liciatoriũ texẽtiũ. Sed ꝛ aliud bellũ accidit in geth: in q̃ fuit hõ longissim⁹ senos hñs digitos i. simul vigitiq̃tuor: q̃ ꝛ ipse de raphai fuerat stirpe generat⁹. Hic blasphemauit isrl: ꝛ pcussit eũ ionathan filius samaa fris dauid. Hi sũt filij ráphaim i geth q̃ ceciderũt in manu dauid ꝛ seruoꝝ eius.

.XXI.

Onsurrexit autem sathã ꝓtra isrl: ꝛ icitauit dauid vt numeraret israel. Dixitqz dauid ad ioab: ꝛ ad ꝓcipes pplí: Ite ꝛ numerate isrl a berfabee vsqz dan ꝛ afferte mihi numeꝝ vt sciã. Rñditqz ioab: Augeat dñs pplz suũ cẽtuplũ q̃z sunt. Nõne dñe mi rex oẽs sui tui sũt: Quare hoc q̃rit dñs me⁹ qd i peccatuz reputet israeli: Sz fimo regis magis ꝑualuit. Egressusqz ẽ ioab ꝛ circuiuit vniuersũ isrl: ꝛ reũsus ẽ hierlm Deditqz dauid numeꝝ eorũ q̃s circuierat: ꝛ inuent⁹ est oĩs numer⁹ isrl mille milia ꝛ cẽtũ milia viroꝝ educentiũ gladiũ. De iuda aũt q̃dringẽta septuagita milia bellatoꝝ. Naz leui ꝛ beniamin nõ numeãuit: eo q̃ inuit⁹ exeq̃ret regis imperiũ: Displicuit aũt deo qd iussũ erat: ꝛ pcussit isrl. Dixit qz dauid ad deuz: peccaui nimis vt hoc facerẽ. Obsecro auser iniqtatez sui tui: qz incipienter egi. Et locutus est dñs ad gad videntẽ dauid dicens: Uade ꝛ loqre ad dauid: ꝛ dic ei: Hec dicit dñs: Triũ tibi optõem do: vnũ qd voluerís elige vt faciã tibi. Cũqz venisset gad ad: dauid dixit ei: Hec dicit dñs: Elige qd voluerís. Aut trib⁹ annis pestilẽtiã: aut trib⁹ mẽsib⁹ te fugere hostes tuos: ꝛ gladium eoꝝ nõ posse euadere: aut ꝛb⁹ dieb⁹ gladiũ dñi ꝛ mortẽ vsari i tra ꝛ anglz dñi interficere i vniuersis finib⁹ isrl. Nũc igit vide qd rñdeã ei q̃ misit me. Et dixit dauid ad gad: Ex oi parte me angustie p̃mũt: sz melius mihi est vt incidã in man⁹ dñi: qz multe sunt miserationes ei⁹: q̃z in manus hoim. Misit ergo dominus pestilentiaz in israel: ꝛ ceciderunt de israel septuaginta milia viroꝝ. Misit q̃z anglz i hieru salẽ: vt pcutẽt eã. Cũqz pcutereť vidit dñs ꝛ miserť ẽ sup magnitudinẽ mali: ꝛ iperauit angelo qui percutiebat: Sufficit iaz cesset man⁹ tua. Porro angel⁹ dñi stabat iuxta areã ornan iebusei: leuansqz dauid oculos suos: vidit angelũ domini stantẽ inter celũ ꝛ terram: ꝛ euaginatum gladium in manu eius: ꝛ versuz ꝓtra hierlm: ꝛ ceciderũt tã

c. excepti q̃ sequũtur: b Nã leui ꝛ beniamin non nũerauit rẽ.] ꝛ iõ istas duas tribus dimisit: qz hẽbat accusatõem i pmptu si de hoc regi accusareť. De tribu leui. qz statim poterat dicẽ: q̃ nõ erat numerãda sicut alie: qz alie trib⁹ nũerãtur a. xx. ãnis ꝛ. ỹ. vt hĩ numeri. j. Trib⁹ aũt leui ab vno mẽse ꝛ. ỹ. vt hĩ numeri iij. Silr de tribu beniamin poteãt dicere: q̃ ꝓpt vxorẽ leuite fuit fere deleta: vt hĩ iudi cũ. xx. ꝛ iõ postea fuit pue reputatõnis ꝓpatiue ad alias: ꝛ ꝓpt h⁹ poterat se excusare ioab ab ei⁹ numeratõe: qz paz creuisset nũs. c Cũqz pcutereť. i. cũ angel⁹ se disponeret ad percutiẽ dũ pplm i hierlz.

d Porro oman ꝛc. cū eo abscōderunt se. pre timore: nec mirꝫ qꝫ etiā dauid qui erat fidelis ⁊ deuot⁹ in visiōe angeli supra modū pterrit⁹ fuit. e Et tribulas. instrumenta sunt lignea: dcā a tero teris: eo q fruges cū ipsis terūtur. f Et exaudiuit eū dñs in igne de celo. s. dato: ⁊ h⁹ fuit signū mānifestū accepta tōis diuine: sic in oblatiōe abel: Genesis .iiij. ⁊ helie iij. regū ca. xviij. g Et nō ꝓualuit dauid ire. nō est i telligēdū q ꝓpter hoc dauid altare ꝓstruxerit in area oman iebuꝛei: ⁊ ibi obtulēit: qꝫ tenebat ad hoc de mandato dei sibi facto p gad ꝓphetā: vt hī in lra. sꝫ postꝙ fecerat istō sacrificiū libenter iuisset ad offerendū itez in gabaō vbi eāt altare holocaustoꝝ: sꝫ non potuit: eo q ex visiōe angeli fuit nimis territ⁹: ⁊ p cōsequēs infrigidat⁹ ⁊ debilitat⁹: ita q ꝓtūc non poterit ire.

Ca. XXII.

Dixitq̄ dauid. Postꝙ descripta est de uotō dauid i volūtate edificandi tēplū: si dñs ꝓmisisset: hic cōsequēter ponit ei⁹ deuotio in ꝓparatōne materie: vt salomō facili⁹ tēpluꝫ edificaret. Et ꝓimo ponit materie ⁊ opariorꝫ ꝓparatō: 2° iniūgit salomoni edificatio: ibi Uocauitq̄ salomonē. Circa ꝓimū dī: a Dixitq̄ ōō hec ē dom⁹ dei ꝛc. istō refertur ad illud qō dictū est ca°. p cedenti: q dñs exaudiuit dauid in igne de celo: p h⁹ ei vidit dauid: q dñs eligebat locū illū: vt ibi edificaret templū ⁊ altare: sic ⁊ postea fa-

ipse q̄ꝫ maiores natu vestiti cilicijs ꝓni in terrā. Dixitq̄ dauid ad deū: Nōne ego sum q iussi vt nūerare tur pplus: Ego q peccauī: ego q malū feci. Iste grex q ꝓmeruit: Dñe d⁹ me⁹ vtatur obsecro man⁹ tua i me: ⁊ in domū ꝓris mei: pplus aūt tu⁹ nō pcutiat: Angel⁹ aūt dñi ꝑcepit gad vt dicēt dauid: vt ascēderet extruꝛetq̄ altare dño deo i area oman iebusei. Ascēdit ergo dauid iux̄ sermonē gad: quē locut⁹ ei fuerat ex noie dñi. Porro oman cuꝫ suꝰ spexisset ⁊ vidisset angeluꝫ q̄tuoꝝq̄ filij ei⁹ cū eo: abscōderūt se. Nā eo tpe terebat i area triticū. Igit cuꝫ veniret dauid ad omā: ꝓspexit eū oman: ⁊ ꝓcessit ei obuiam de area: ⁊ adoꝛauit euꝫ ꝓnus i terrā. Dixitq̄ ei dauid: Da mihi locum aree tue vt edificē i ea altare domino: ita vt quātū valet argēti accipias: ⁊ cessꝫ plaga a pplo. Dixit aūt oman ad dauid: Tolle ⁊ faciat dñs me⁹ rex qōcūq̄ ei placet. Sed ⁊ boues do in holocaustū: ēt tribulas i ligna: ⁊ triticū in sacrificiū: oia libēs ꝑbebo. Dixitq̄ ei rex dauid. Nequaq̄ ita fiat: sꝫ argētū dabo quātū valet. Neq̄ enim tibi auferre debeo: ⁊ sic offerre dño holocausta ḡtuita. Dedit ergo dauid oman ꝓ loco siclos auri iustissimi pōder⁹ sexcētos: ⁊ edificauit ibi altare dño: obtulitq̄ holocausta ⁊ pacifica: ⁊ inuocauit deū ēt exaudiuit eaꝫ in igne de celo sup altare holocausti ꝓrecepitq̄ dñs angelo: ⁊ ꝓuertit gladiū suuꝫ in vagi nā. Protin⁹ ergo dauid vidēs q exaudisset euꝫ dñs i area oman iebusei: īmolauit ibi victimas. Tabernaculū aūt domini qō fecerāt moyses in deserto ⁊ altare holocaustoꝝ ea tēpestate erat in excelso gabaon: ēt ñ ꝓualuit dauid ire ad altare vt ibi obsecraret deuꝫ: Nemo ei fuerat tūore pterrit⁹: vidēs gladiū angli dñi.

Dixitq̄ dāuid .xxii. Hec est domus dei: ⁊ hoc altare i holocaustum isrl. Et ꝑcēpit vt ꝓgregarētur oēs ꝓselīti de terra isrl ⁊ cōstituit ex eis latomos ad cedēdos lapides ⁊ polidendos vt edificaret dom⁹ dei. Ferrū q̄ꝫ plūmū ad claues ianuaꝝ ēt ad cōmissuras atq̄ iūcturas prepauit dauid: ēt eris pōdus innumerabile. Ligna q̄ꝫ cedrina non poterant estimari: q sidonij ⁊ tirij deportauerunt ad dauid. Et dixit dāuid: Salomō fili⁹ me⁹ puer puulus est ⁊ delicatus. Dō mus aūt quā edificari volo domino talis esse debet vt in cūctis regionib⁹ nomīetur. Prepabo ergo ei necessaria. Et ōb hāc causaꝫ añ mortem suā oēs ꝓparauit ipensas. Uocauitq̄ salomonē filiū suuꝫ: ⁊ ꝑcepit ei vt edificaret domuꝫ dño deo isrl. Dixitq̄ dauid ad salomonē. Fili mi: volūtat⁹ mee fuit vt edificarē domū nōi dñi dī mei: sꝫ sc̄ūs ē sermo dñi ad me dicēs: Multuꝫ

hec est dom⁹ dei ꝛc. i. hic edificabit: vñ statim sūbditur de oparijs cū dī: c Et ꝑcepit vt cōgregarētur omnes ꝓselīti. isti erāt ꝓuersi ad iudaismū de alīs gētib⁹. istis aūt imposita sūt ista opa q erāt grauia ⁊ fusilia: sicut ⁊ iosue imposuit gabaonitis de portatōe lignoꝝ ⁊ aq̄ꝝ ad locū dīni cult⁹: vt hī iosue. ix. dicūt aūt ex positores nr̄i cōfīt: q hoc factū fuit diuina dispositōe ad designādū q ecclesia eēt edificāda p gētiles ad fidē xp̄i ꝓuersos: iudeis ꝓ maiori ꝑte reprobatis Cōsequenter sūbdit de ꝑparatōe materie cū dī: d Ferrū q̄ꝫ plūmuꝫ ad claues ianuaꝝ. ad ꝓtegēdū fortit assereꝫ ⁊ ligna. e Et ad cōmissuras. i. incastraturas clauis ferreis fōtificādas. f Et eris pond⁹ inūerabile. ad faciēdū mare eneū ⁊ alia vasa: q̄ꝫ multa fuerūt enea: vt dcm fuit tertō regū. dī autem: innumerabile. ñ simplicit: qꝫ erat finituꝫ: sed ad designādū magnā multitudinē: ⁊ ē hyperbolica locutio. g Et dixit dauid: salomō fili⁹ me⁹ puer puul⁹ ē. ex hoc dicūt aliq: q salomon erat tūn. xij. annoꝝ qñ cepit regnare: sꝫ h⁹ fuit ꝓbatū satis diffuse tertio regū. xj. h Dom⁹ aūt ꝛc. vt i cūctis regionib⁹ noiet. ꝓpter eius eminētiaꝫ sic ⁊ dñs i infinitū excellit oēs creaturā: ꝓpter qō ⁊ salomō fecē ei⁹ altitudinē. cxx. cubitoꝝ: sic diffuse fuit dcm. iij. reg. ⁊ hī. j. ij. li°. iij. i Et ob hāc cāz añ mortē suā oēs ꝑparauit ipēsas. i. aliīs ō oib⁹: qꝫ salomō mltas addidit: sicut dī: Omne aial fuit in arca noe: qꝫ de singulis spēb⁹ fuerūt aliq idiui dua: vt hī Gen. vj. k Uocauitq̄. hic ꝓpr̄ iniungit salomōi edificatio dom⁹ dei: ⁊ pz lra vsq̄ ibi: l Sꝫ factus est sermo dñi ad me ō. Multū sā. ꝛc.

istud fuit dictū sibi p nathā: q̄ denūciauit sibi domū edifi-
cādam nō p ipsū sed eⁱ filiū. m Non poteris edificare
domū noi meo ⁊c. Joicūt hebrei q̄ hoc intelligit principali
ter de sanguine vrie: ⁊ alioꝛ cū eo occisoꝛ ad mandatū da
uid neq̄ssimū: vt hī scdo regū. xj. ⁊ de sanguie sacerdotū ef
fuso occasione dauid
vt hī pmo regū. xxij.
⁊ de sanguine etiā mlꝛ
toꝛ iustoꝛ ⁊ innocē
tū: qui fuerunt int̄ ali
os gentiles malos q̄s
dauid pluries debella
uit: ⁊ lō de hoc inept⁹
fuit ad edificāduz do
mū dñi. n Filius
qui nascet tibi. Jstud
fuit expositū scdo re-
gū. vij. seq̄tur postea:
o Tūc enī pficere
po. si cus. madata ⁊c.
ex hoc enī q̄ aliq̄s po
nit diligētiam ad obe
diēdum deo: efficitur
dignus de congruo:
vt deus dirigat eū in
agēdis. p Ecce ego
in pauptatícula mea
⁊c. q̄ ois creatura ad
deū ꝓpata indigēs est
⁊ paup: h⁹ tamē expo
nūt hebrei ad lr̄az de
dauid q̄ fuit paup re-
spectu salomonis: tū
q̄ venit paup ad re-
gnū: tum q̄ opoꝛtuit
eū multa expēdere in
bellis frequentibus.
q Habes q̄z plurí-
mos artifices. de con
uersis ad iudaismuz:
vt p̄dictuz est: cū his
tamē fecit salomō ve
nire multos alios de
tyro ⁊ sidone: vt ha-
beť. iij. regū. ⁊ ifra. ij.
libꝛo scdo. r Pre
cepit q̄z da. cūctis pri
ci. israel vt adiu. salo
monē. q̄ opⁱ erat val
de sūptuosum: ⁊ ad
bonū totⁱ ppli oꝛdia
tū. cetera patēt i lr̄a.

Jsanguinē effudisti: ⁊ plūma
bella bellasti: nō poteris
edificare domuz nōi meo:
tāto effuso sanguine coꝛaz
me.] Filiꝰ q̄ nasceť tibi:
erit vir quietissim⁹. Facīā enī
eū requiescere ab oīb⁹ inimi
cis suis p circuitum: ⁊ ob
hāc cām pacific⁹ vocabit̄:
⁊ pacez ⁊ ociū dabo in israel̄
cūctis diebus eⁱ⁹. Jpe edi-
ficabit domum nōi meo: ⁊
ipse erit mihi in filiū: ⁊ ego
ero illi in p̄tem: firmaboq̄z
soliū regni eⁱ⁹ sup israel̄ i eter
nū. Nūc ergo fili mi sit dñs
tecuz ⁊ ꝓsperare ⁊ edifica
domū dño deo tuo: sic lo-
cutus est de te. Detq̄z tibi
domin⁹ p̄rudētiā ⁊ sensum
vt regere possis israel̄: ⁊ custo
dire legē dñi dei tui. Tūnc
enī ꝓficere poteris: si custo
dieris mādata ⁊ iudicia q̄
p̄cepit dñs moysi vt docēt
israel̄. Cōfoꝛtare ⁊ virilit̄ age:
ne timeas neq̄z paueas. Ec
ce ego i pauptatícula mea
pparaui ipensas dom⁹ dñi
auri talēta cētū mília: ⁊ ar-
gēti mille mília talentoꝛuz:
eris vo ⁊ ferri nō est pōd⁹:
vincit enī numer⁹ magnitu
dine. Ligna ⁊ lapides pre
parauí ad vniūsa ipendia.
Habes q̄z plurimos artifi
ces: latomos ⁊ cemētarios
artificesq̄z lignoꝛum: ⁊ oim

artiū: ad faciēdū opus: pru
dētissimos: i auro ⁊ argen-
to: in ere ⁊ ferro: cui⁹ nō est
numerus. Surge igit̄ ⁊ fac:
⁊ erit dñs tecū. Precepit q̄
q̄z dauid cūctis p̄cipibus
israel̄: vt adiuuaret̄ salomonē
filiū suū: cernitis ingens q̄
dñs deus vester vobiscum
sit: ⁊ dederit vobis requm
p circuitū: ⁊ tradiderit oēs
inimicos vīos in man⁹ ve-
stras: ⁊ subiecta sit terra co
rā dño: ⁊ coꝛaz ppl'o eius.
Prebete igit̄ coꝛda vīa ⁊
aias vīas: vt q̄ratis domi-
nū deuz vīm: ⁊ cōsurgite ⁊
edificate sāctuariū dño do
vt introducat̄ arca federis
⁊ vasa dño ꝓsecrata in do-
mū q̄ edificat̄ nōi dñi.

b Et ꝯgregauit oēs p̄ri. israel̄ ⁊ sa. atq̄z leuitas. vt oꝛdi-
naret cultū diuinū: ⁊ istud fec̄ dauid vltimo anno vite
sue: vt hī infra. xxvj. c. in fine. hebrei dicunt q̄ h⁹ fecit a
p̄cipio regni sui. Dicēdū q̄ a p̄cipio regni sui fec̄ hoc
in pte: q̄ adducta arca in ciuitatē dauid: statuit ibi fieri
cultū dei iugiter:
vt dcm̄ est supra
xvj. sz in fine vite
sue fec̄ pfectius.
c Numeratiq̄z
sūt leuite a. xx. an
nis. q̄ extunc po
terāt aliq̄ officia
facere in mīsterio
tēpli. d Et su
pra. qđ exponūt
aliqui vsq̄z ad. l.
annū: ⁊ nō vltra.
sed hoc nō videť
vez: q̄ licet i qui
quagesimo anno
cessarēt i templo
mīstrare quātuz
ad officia laboꝛi-
osa: tm̄ tūc ficbāt
custodes vasoꝛuz
sacroꝛ ⁊ thesau-
roꝛ: vt hī nnme
ri. viij. hic aūt oꝛ
dinat dauid non
solū de leuītis in
sacrificijs mīstrā-
tibus: sed etiaz de
sacrīstis ⁊ thesau
roꝛ custodib⁹: vt
hī. i. xxvj. e Ex
his ele. sunt ⁊ di.
in mi. do. dñi. i.
ad mīstranduz sa
cerdotib⁹ in casi-
bus necessarijs: vt
hī infra. xxix. in
excoꝛiatōe aialiū
⁊ lotōe hostiarū:
⁊ i multis alijs of
ficijs circa talia
req̄sitis. f Ui
gintiq̄tuoꝛ mília.
ꝓpt̄ h⁹ apposita ē
adhuc maioꝛ su-
ma: ꝓpt̄ multitu
dinē ⁊ pōd⁹ mīste
rioꝛ. g Prepo
sitoꝛ aūt ⁊ iudi-
cū sex milia. scōz
aliq̄s ꝓpositi hic

Jtur .XXIII. dauid ⁊c. Post-
q̄ descripta ē ip
sius dauid deuotō cir
ca tēpli edificatōez: hic ꝓnter ondit̄ eⁱ⁹ deuotō circa diuini
cult⁹ ampliatōez ⁊ oꝛdinatōez: Et pmo oꝛdinātur leuite in
dei ministeriū: 2° p̄cipes ⁊ ppls in regis ⁊ dei obsequiū. c.
xxvij. Circa pmū pmo ponit̄ sūma leuitaꝛ ⁊ officia eoꝛ in
gnāli: 2° magis in speciali. c. xxiij. Prima i duas: q̄ primo
ponūtur officia leuitaꝛ in gnāli: 2° assignat rō dicti: ibi Di
xit enī dauid. Prima adhuc in duas: q̄ pmo i gnāli ponit̄
numer⁹ ⁊ officia leuitaꝛ: 2° distinctio familiaruz: ibi Et di
stribuit. Circa pmū dicit: a Jgit̄ dauid senex ⁊ plen⁹ die
rū regē constituit solomonē. de q̄ p̄stitutōe hī tertō regū. j.

noiant custodes vasoꝛ ⁊ thesauroꝛ: iudices aūt illi q̄
docebāt ppl'm: fm alios vero ijdē sūt ꝓpositi ⁊ iudices
s. ppli doctores. vñ in ve. test. doctores vocabāt p̄cce
ptores: ⁊ fm illud dictū dicendū esset cōsequēter: q̄ cuz
ianitoꝛib⁹ intelligūtur custodes vasoꝛ ⁊ thesauroꝛ: eo
q̄ fuabāt claues ostioꝛ illoꝛ locoꝛ in qb⁹ talia repone
bātur cū oꝛ: h Pozro. iij. milia ianitoꝛes. q̄z alicq̄ cu
stodiebāt ostia exterioꝛa: alicq̄ aūt ostia domoꝛ in qb⁹
thesauri: vestes sacre: ⁊ vasa erāt reposita. i Extoti
dem psaltes. idest cantoꝛes qui erant quatuoꝛ milia.

k Et distribuit. Hic ꝓnter ponit distinctio familiarum quia i tribu leui erāt plures familie: & distinguūtur ſm tres filios leui. ſ. gerſon chaath & merari. & icipit hec diſtinctio a filijs gerſon cū dī: l Et gerſon. ſupple filij fuerūt: m Leedan & ſemei. Iſte leedā vī eē idē cū illo q̄ ſupra ſexto caplō vocat lobeni: ita q̄ in domo gerſō fuerūt due familie: lobēitica: & ſemeitica: & q̄libet iſtarū hic diuidit in plures: Prima i ſex. cum dicitur: Filij leedā ꝛc. & ſequit: o Filij ſemei ſalomith ꝛc. Iſte ſemei fuit filius leedā & fuit ꝑncipalior alijs filijs leedā: ꝓpt̄ q̄ ab eo denōiant tres familie: Cōſequēter diuiditur ſcda familia. ſ. ſemeitica in tres cum dī: p Porro filij ſemei leeth. Iſte ſemei fuit frāt leedan: & licet habuerit q̄tuor filios: tñ habuit tm̄ familas tres: quia duo filij i vna familia fuerūt ordinati: quia paucos filios habebāt: vt hī in lra. q Filij caath. Hic ꝓnter ꝺſcribūtur familie caab vſq̄ ad aaron & moyſē: de quorū fama lijs agit ꝓnter: & ꝑmo quātū ad aarō cū dī: r Separatuſq̄ ē aarō ꝛc. Fuerūt eni deputati a ꝺo ad ſacerdotiū & iō habuerūt nomē ſpeciale vltra alios chaathithas & uocati ſūt aaronite: vt dcm̄ ſuit. ē. vj. ca. Cōſequēter agit de familijs deſcēdētib' a moyſe cū dicit: s Moyſi ꝺq̄ hōis dei. & vocat homo dei: qz de' cū eo familiarit loquebat: ſic̄ homo ad amicū ſuū: vt hī exodi. xxxiij. t Filij merari. Hic ꝓnter deſcribūtur familie ipſi' merari: & ꝓz lra vſq̄ ibi: v Acceperūtq̄ eas filij eis fratres eaꝝ. i. cognati germani: qz eis & eleaçar fuerūt fres x Hi filij leui i cognatōib' ꝛc. quedā epilogatio eſt reſpectu p̄cedētiū. y Dixit eni dauid. Hic ꝓnter reddit ratio cuiuſdā dicti: qz dictū eſt circa p̄cipiū huius capli: q̄ dauid diſtinxit leuitas ſm diuerſa officia. ſ. ſacerdotū doctoꝝ cantoꝝ ianitoꝝ & ſacriſtaꝝ: & hui' ratō hic aſſignat a dauid: qz exquo arca habuit ſtabilē māſionem: ita q̄ nō debebat vltra portari de loco ad locū: qō fuit edificato tēplo de quo hic agit: leuite fuerūt expediti de multi & magnis onerib': q̄ erāt in deportatōe tabernaculi: & vaſorū & aliorū pertinētiū ad cultū miniſterij: & ideo diuinis laudib' & ſacrificijs & ſilibus debeant eē magis intenti. & hoc eſt qō dī: z Reqem dedit dominꝰ de' ꝛc. i. de ꝑmo dabit cōplete: qz p ſpm̄ ſciebat templū cito cōplēdū: & patet lra paucis exceptis a Et in exedris. i. cameris. b Et in loco purificatōis. i. i atrio vbi erāt lauatoria ad purificatōnem ſa erdotū & ablutōez ſacrificioꝝ. c Sacerdotes autē ſup panes ꝓpoſitōis. de quib' dcm̄ fuit exo. xxv. d Et ad ſimile ſacrificium. i. farine tritice purgatiſſime: q̄ aliq̄n offerebat in ſacrificiū p ſacerdotes. e Et ad lagana. paſta erat cocta in aqua. f Et açima. i. açimos panes. g Et ſartaginem. i. ad panes i ſartagine frixos. h Et ad tōrēdū. ſ. ſpicas nouas q̄ tōrebāt & ūna p ꝓfricatōez excutiebāt ex qb' ſacrificiū offerebāt: & de iſtis oibus dcm̄ fuit plen' leui. ij c. i Sup oē pōd' atq̄ mēſurā. qz ō materia arida de q̄ fiebāt ſacrificia: accipiebat ad pōd' ꝓz diuerſitatē ſacrificioꝝ & oblatōnū Et mā liq̄doꝝ accipiebat ad mēſurā: & oia iſta ptinebāt ad officiū ſacdotū. Cōſequēter diſtinguūtur officia leuitaꝝ cū dī: k Leuite vō vt ſtēt mane ad ꝓfitēdū ꝛc. i. q̄n offerebat iuge ſacrificiū matutinū i ortu ſol'. l Sūrq̄ ad veſperaz. q̄n offerebat iuge ſacrificiū añ ſol' occaſū. m Tā in ob. hol. dicūt aūt holocauſta ſacrificia tōlit incēſa. n Quā i ſabbati. q̄ celebrātur i memoriā bñficij creatōis. o Et kalēdis. i. neomenijs: a neos qō ē nouū: qz i nouilunijs fiebāt hec feſta in mēoriā bñficij gubernatōis mūdi: q̄ q̄dē gubernatō ꝓſtitit i motōe ſtellaꝝ & opatōne ſua. mutatio aūt i iſtis inferioꝝ elemētat multū ſeq̄t motū lune: ꝓpt̄ qō i nouilunijs fiebāt iſta feſta: p Et ſolēnitatib' reliqs. ſ. paſche pentecoſtes

et diſtribuit eos dauid p vices filioꝝ leui: gerſon vide licet & caad & merari. Filij gerſon: leedan & ſemei. Filij leedan ꝑncipes: iehihel & çethan & iohel tres. Filij ſemei: ſalomith & oçihel & aran tres. Iſti ꝑncipes familiaꝝ leedan. Porro filij ſemei: leeth & çiça & iaus & baria. Iſti filij ſemei q̄tuor: Erat aūt leeth ꝑior: çiça ſecūdus. Porro iaus & baria nō habuerūt plūmos filios: & iccirco in vna familia vnaq̄ domo ꝓputati ſunt. Filij caath: amram & iſaar hebron & oçihel q̄tuor. Filij amram: aaron & moyſes Sepatuſq̄ eſt aaron vt miniſtraret i ſāctaſāctoꝝ: ipſe & filij eius in ſempiternū: & adoleret incēſuz dño ſm ritū ſuū: ac bñdiceret nōi ei' in ꝑpetuū. Moyſi q̄z hoīs dei filij annumerati ſūt i tribu leui. Filij moyſi: gerſon & elieçer. Filij gerſon: ſubuel ꝑmus. Fuerūt autē filij elieçer: toobia ꝑim': & nō erāt elieçer filij alij. Porro filij roobia multiplicati ſūt nimiſ. Filij yſaar: ſalomith ꝑim'. Filij hebron: ieriau ꝑim': amarias ſcdus: iaçihel tert': iehemaan q̄rtus. Filij oçihel: micha ꝑmus: ieſia ſecūdus. Filij merari: mooli & muſi. Filij mooli eleaçar & cis. Mortuus ē aūt eleaçar: & nō habuit filios ſed filias: acceperunt q̄z eas filij cis fres eaꝝ. Filij muſi mooli & eder & ieri muth tres. Hi filij leui i cognatōibus & familijs ſuis: ꝑncipes p vices & numerū capitū ſingulorum: q̄ facie bāt opa miniſterij domus dñi a viginti annis & ſupra Dixit eni dauid: Requiez dedit dñs de' iſrl' ꝑplo ſuo & habitatōem hierlm vſq̄ in eternū: nec erit officij leuitarū vt vltra portet tabernaculū: & oia vaſa eius ad miſtrandū. Juxt̄ ꝑcepta ꝺq̄ dauid nouiſſima ſupputabitur numer' filioꝝ leui: a vigīti ānis & ſ. ē. & erūt ſb manu filioꝝ aarō: in cultu domus dñi i veſtibulis: & in exedris: & in loco purificatōnis & in ſāctuario & i vniuerſis operib' miniſterij tēpli dñi. Sacerdotes autez ſup panes ꝓpoſitōis & ad ſimile ſacrificiū & ad ſagena & açima & ſartaginez & ad torrendum & ſup omne pōd' atq̄ menſuraz. Leui te vō vt ſtēt mane ad ꝓfitēdū & canēdū dño: ſilr q̄z ad veſpaz tāz i oblatōez holocauſtoꝝ dñi q̄z i ſabbāt & kalēdis & ſolēnitatib' reliq ſ

tubaꝝ:expiatõnis tabernaculoꝝ:de quib⁹ dcm̃ fuit pleniꝰ leuit.xxiij. v Ut admiſtrẽt in domo dñi.ipis ſacerdoti b⁹ de ſtirpe aaron deſcẽdentibus. La.XXIIII.

Poro filijs aaron. hic cõſequẽter diſtiguũtur offícia leuitaꝝ magl in ſpeciali: ꝛ ꝓmo quãtũ ad ſacerdoteſ ꝛ doctores: 2° quãtũ ad cãtores:ca°.xxv. 3° quãtũ ad ſacriſtas ꝛ ianitores:ca°.xxvj. Pria in duas: qꝝ primo de ſacerdotib⁹:2° de doctoribꝫ:ibi Poro filioꝝ leui. Circa primũ ſciẽdũ q aarõ ꝛ filijs ei⁹ datũ fuit ſacerdotiuꝫ a deo:vt habet exodi xxviij. ita q aaron erat ſũm⁹ ſacerdos:ꝛ filij ei⁹ ſacerdoteſ ſub eo ſcilz eleaçar ꝛ ithamar:ita q ſummũ ſacerdotiũ datũ fuit eleaçar ꝛ filijs ei⁹: ſed tẽpore heli trãſlatũ fuit ſummũ ſacerdotiũ ad domũ ithamar ꝺ q erat heli vt dictum fuit ꝓmo regũ.ij. Poſtea vo tempore ſalomonis reductuꝫ fuit ſummũ ſacerdotium ad domũ eleaſar: qꝝ ſalomõ abiecto abiathar de ſummo ſacerdotio inſtituit ſadoch ſummũ ſacerdotẽ: q erat de domo eleaçar vt dcm̃ fuit tertio regũ.ij. Dauid ergo añ moꝛtẽ ſuã volẽs ordinare ſacerdotũ officium:fecit recẽſeri principales de vtraq; domo:ꝛ iuenit plures ꝺ domo eleaſar q̃ de domo ithamar: ꝛ ſic cõſtituit.xxiiij. ſacerdotes:q officiarẽt tẽplũ p hebdomadaſ ſibi ſuccedẽtes .xvj. de domo eleaçar:ꝛ octo de domo ithamar: ꝛ cũ hoc fecit duas domos ꝓncipales: vnã ſup filios eleaçar:ꝛ aliã ſup filioſ ithamar qꝺ pz ex h⁹ q ſadoch qui erat ꝓncipalis inꝰ filios eleaçar ꝛ achimelech inꝰ filios ithamar nõ noiantur inꝰ illos: qui fuerũt inſtituti ad officiãdũ per hebdomadas ſeu vices:qꝝ erãt principales in duab⁹ domib⁹ ꝑſidentib⁹.xxiiij. hebdomadarijs ꝑdictis. Sadoch tñ ꝛ ſui ſucceſſores qui erãt de eleaçar habuerũt ſummũ ſacerdotium ad quos ſpectabat ingredi ſanctũſanctoꝝ in die expiatõnis .ſ.decima die ſeptimi mẽſis.ſacerdotes aũt alij qui erant hebdomarij p vices intrabãt quotidie ptem tẽpli q̃ diceba tur ſancta ad cremãdũ thymiama ſup altare incenſi:ꝛ in h⁹ ꝓſiſtebat ꝓſũmatio ſaccrdotij:vt dicit aplus ad hebreos.ix.c. Quilibet autẽ ſacerdos hebdomadarius hẽbat pres ſacerdotes ſ⁹ ſe in hebdomada ſua. Q aũt dicũt aliq̃ q ille erat ſũmus ſacerdos p totũ annũ:in cui⁹ hebdomada cadebat expiatõnis feſtũ: pz falſũ: qꝝ a tpe dauid q ordinauit iſtas vices ſacerdotũ: q̃libꝫ anno fuiſſet mutatũ ſũmũ ſacerdotium qꝺ ñ legit in teſtõ veteri eẽ factũ: ſz moꝛtuo pze ſuccedebat ei filꝰ in ſummo ſacerdotõ. exhiſ q̃ ocã ſt pz lra paud excepti.

a Poro filijs .XXIIII. aaron be ptitõeſ erãt Filij aarõ:nadab ꝛ abiu ꝛ eleaçar ꝛ ithamar. b Moꝛtui ſunt autẽ nadab ꝛ abiu añ pzes ſuũ abſq; liberis: ſacerdotioq; fũctꝰ eſt eleaçar ꝛ ithamar. c Et diuiſit eos dauid.i.ſadoch ꝺ filijſ eleaçari: ꝛ abimelech de filijs ithamar ſm vices ſuaſ ꝛ miſteriũ: iuẽtiq; ſũt multo plures filij eleaçar in ꝓncipib⁹ viris:q̃z filij ithamar d Diuiſit aũt eis hoc ẽ filijs eleaçar ꝓncipes p familias ſedeci: ꝛ filijs ithamar p familias ꝛ domos ſuaſ octo Poro diuiſit vtraſq; inꝰ ſe ꝛ familias ſoꝛtib⁹. Erant eni principes ſãctuarij ꝛ principes dom⁹ dei: tã de filijs eleaçar q̃z ꝺ filijs ithamar. e Deſcripſitq; eos ſemeias filꝰ nathanael ſcriba leuites:coꝝ rege ꝛ principibus ꝛ ſadoch ſacerdote ꝛ abimelech filio abiathar: ꝓncipib⁹ ꝙz familiaꝝ ſacerdotaliũ ꝛ leuitarũ vnã domũ q̃ ceteris ꝑerat eleaçar:ꝛ altera domũ q̃ ſub ſe hẽbat ceteros ithamar. f Exiuit ãt ſoꝛs ꝓma ioiarib:ſcda iede ie:tercia harim: q̃rta ſeoꝛi quita melchia:ſexta maimna:ſeptima accbos: octaua abia:nona ieſu:decima ſechenia:vndecima eliaſib duodecima iacim:tredecima hoppha: decimaq̃rta iſbaal:qntadecima belgal ſextadecima emmer:decimaſeptima eçir: decimaoctaua aphſes: decimanona epheçeia:viceſima eçechiel:viceſimaꝓma iachin viceſimaſcda gamul:viceſima tertia dilaiau:viceſimaq̃rta maçiau. g Hę vices eorũ ſm miſteria ſua vt ingrediant domũ dei: ꝛ iuxt ritũ ſuũ ſub manu aaron pzis eoꝝ:ſic pcepat dñs de⁹ iſrl Poro filioꝝ leui q reliq fuerãt ꝺ filijs amrã: erat ſubahel:ꝛ de filijs ſubahel iedeia. h Dẽ filijs q̃z roobie: princeps ieſiaſ. Iſaaris vo filꝰ ſalemoth: filiuſq; ſalemoth ianadiath: filꝰ q̃z eiꝰ ieriau ꝓm⁹:amarias ſcds iaçihel tertꝰ:iethmoã q̃rtꝰ: Filꝰ oçihel micha: filꝰ micha:ſamir. Frat micha: ieſia:filiuſq; ieſie:çacharias. Filij merari: mooli ꝛ muſi Filꝰ oſiau:bẽnon. Filꝰ q̃z merari: oçiau ꝛ ſoem ꝛ ſachur ꝛ hebri. Poro mooli filꝰ eleaçar:q nõ hẽbat liberoſ. Filꝰ vo cis:ierami hel. Filij muſi: mooli eder ꝛ ierimoth. Iſti filij leui ſz domos familiaꝝ ſuarum. i Miſerũtq; ꝛ ipſi ſoꝛtes ꝫ fres ſuos: filios aarõ coꝝ dauid rege ꝛ ſadoch ꝛ abimelech ꝛ ꝓncipib⁹ familia

a fuerſt filij amrhã. b Filij merari. Iſti doctoꝛes fuerſt ꝺ tribu leui ꝺſcẽdẽtes p mẽari. i Miſerũtq; ꝛ ipſi ſoꝛ.ꝛc] h⁹ ẽ dcm̃ q ſic filij aarõ erãt ordiati i offõ ſacdotũ p ſoꝛtes vt ꝓdcm̃ ẽ:ita etiã iſti i offõ doctoꝝ. Itẽ qꝝ i eẽſi nũo

c Deſcripſitq;.e.ſe ad memoriaz i futuꝝ q̃ eſſz ꝓma in miſtrãdo:ꝛ q 2ª: ꝛ ſic ꝓnter:ne i poſteꝝ ꝺ h⁹ ſurgẽt a liq ꝓtẽtõ. d Octaua abia. de iſta ſoꝛte fuit çacharias pr iohis baptiſte:vt hr lu.j. e Sñ ma.aarõ ꝛc] i.ſ⁹ ſũmo ſacdote ab aarõ deſcendẽte q vocat h aaron: eo q pſonaz ipi⁹ repñtabat.

f Poro ſi. le. hic ꝓnter agit de doctoꝛib⁹ ſeu iudicib⁹ magl in ſpeciali. g De filijs ãt amrhã ꝛc. Iſti vidẽtur fuiſſe de filijs moyſi: quia aaron ꝛ moyſes

ſicut ei fuerũt inſtituti vigĩtiquatuor ſacerdotes hebdomadarũ plures alios ſub ſe hñtes: ſic fuerunt inſtituti xxiiij. pcipales doctores q̃ hic notant. ſ. ſubahel iedeia ieſias iſaaris ſalemoth ianadiat ieriau amarias iaçihel iechmoan amicha ſamir ieſia. ⁊ iſti fuerũt de filijs amrham bẽnon oçiam ſobez çachur hebri eleaçar ieramihel mooli eber ierimoth. iſti fuerũt de filijs merari. Alij autẽ quoꝝ noia hic interponũtur fuerũt frẽs iſtoꝝ vel patres imediati vel mediati: ⁊ ſic ponũtur ñ tanq̃ pcipales doctores: ſz ſicut eis attinẽtes. Sciendũ etiã q̃ iſta noia i plurib⁹ aliis ſonãt in hebreo q̃ h exp̃mũtur i latino.

k Tã ma. q̃ mino. oẽs ſors eq̃liter diuidebat. qz ille ſup que cadebat ſors p̃ma erat pcipuus: ⁊ ſic de alijs p̃ñter ſiue eẽnt iuniores i etate ſiue ãtiq̃ores: ſiue maioris reputatiõis ſiue minoris. Credibile tñ eſt q̃ diuina ordinatõe p̃ ſcia futuroꝝ: ſors pcipua cecidit ſup magis aptũ de futuro ad illud officiũ: ⁊ ſic p̃ñter de alijs ordinate: ſic dcm̃ fuit numeri xxvj. q̃ i diuiſiõe terre p ſortes ordinatõe diuina ſortes ſic cadebãt q̃ portio maioris eueniebat tribui hñti maiores multitudinẽ pſonaꝝ: ⁊ minor hñti minores: ⁊ ſic de alijs pportionabilit: ꝛz q̃ dr̃ pꝛouerb. xvj. Sortes mittũtur in ſinũ: ſed a dño tpant.

La. XXV.

a Bit dauid rũ ſacerdotaliũ ⁊ leuiticaꝝ tã mãiores q̃z minores omnes ſors equaliter diuidebat

I Bitur dauid .xxv. ⁊ magiſtratꝰ exercitꝰ ſegregauerũt i miniſteriuꝫ filios aſaph ⁊ heman ⁊ idithun: qui ꝓphetarent in citharis ⁊ pſalterijs ⁊ cymbalis ſm numeꝝ ſuũ dedicato ſibi officio ſeruientes

b De filijſ aſaph çachur ⁊ ioſeph ⁊ natania ⁊ aſarela filij aſaph ſub manu aſaph ꝓphetantes iuxta regem.

c Porro idithun filij idithũ godolias ſozi ieſeias ⁊ ſabias ⁊ mathathias: ſex ſub manus p̃is ſui idithun: q̃ in cithara ꝓphetabat ſup cõfitentes ⁊ laudantes dominũ.

d Heman q̃z filij hemã boccias mathamu oçihel ſubuhel ⁊ ierimothanani as anani eliatha geldelthi ⁊ romethieçer ⁊ ieſbaccaſa mellothi othir moçioth

e Oẽs iſti filij hemã videtes regis in ſermonibus dei ũt exaltaret cornu. Deditq̃z deꝰ hemã filios q̃tuordecim ⁊ filias tres. Uniuerſi ſub manu p̃is ſui ad cantãdũ in tẽplo domini diſtributi erant in cymbalis ⁊ pſalterijſ ⁊ citharis i miſteria domus dñi iuxt regẽ: aſaph videlicet ⁊ idithũ ⁊ heman. Fuit autũ numerꝰ eoꝝ cum fratribus ſuis q̃ erudiebãt canticũ dñi cũcti doctores ducẽti octogintaocto. Adhi ſerũtq̃z ſortes p vices ſuas ex equo tã maioꝝ q̃z minoꝝ doctꝰ paritꝛ ⁊ idoctꝰ. Egreſſaq̃z eſt ſors p̃ma ioſeph q eãt de aſaph ſecũda godolie ipſi ⁊ filijs eiꝰ ⁊ frib⁹ eius duodecim: tertia çachur filijs ⁊ fratribus eius duodecim: quarta yſari filijs ⁊ fratribus eiꝰ duodecim: quinta nathanie filijs ⁊ frib⁹ eius duodecim: ſexta boccias filijs ⁊ fribus eiꝰ duodecim. ſeptima iſrebela filijs ⁊ fratribꝰ eiꝰ duodecim octaua eſaie filijs ⁊ frib⁹ eiꝰ duodeci: nona mathanie filijs ⁊ fribus eiꝰ duodeci: decima ſemeie filijs ⁊ frib⁹ eiꝰ duodeci: vndecia eſrabel filijs ⁊ frib⁹ eiꝰ duodecim: duodecia aſabie filijs ⁊ frib⁹ eiꝰ duodecim: tertiadecima ſubahel filijs ⁊ frib⁹ eius duodeci: q̃rtadecia mathathie filijs ⁊ frib⁹ eiꝰ duodecim: quintadecima ierimoth filijs ⁊ frib⁹ eius duodeci: ſextadecima ananie filijs ⁊ frib⁹ eiꝰ duodeci: ſeptimadecima ieſboccaſe filijs ⁊ frib⁹ eiꝰ duodecim: decimaoctaua anani filijs ⁊ fratribus eius duodecim: nonadecima mellothi filijs ⁊ fratribus eius duodecim: viceſima eliatha filijs ⁊ fratribus eius duodecim: viceſimaprima othir filijs ⁊ fratribus eius duodecim: viceſimaſecunda goddolathi filijs ⁊ fratribus eius duodecim: viceſimatertia açiud filijs habet eoꝝ ſub ſe habebat. xij. eũ aſſociãtes: ⁊ deſeruiebãt ordiate. xxiiij. hebdomadarijs ſacerdotũ ſupra dictis: ita q̃ p̃mus de iſtis vigĩtiq̃tuor exercebat officiũ ſuũ cũ pꝛio hebdomadario: ⁊ ſcõs cũ ſcõo: ⁊ ſic de alijs: ⁊ de iſtis vigint q̃tuor cãtoꝛib⁹ quatuor fuerũt de filijs aſaph: ⁊ ſex de filijs idithun: ⁊ q̃tuordeci ò filijs hemã: inſtituti ſũt autẽ iſti. xxiiij. cantores p ſortes q̃s eſſet p̃mus ⁊ q̃s ſcõus: ⁊ ſic p̃ñter: ita q̃ ñ ſunt ordinati ſm ordinẽ patrũ vel etatũ: ſed ſup quẽlibẽ q̃z cadebat ſors p̃ma ille erat p̃mꝰ: ⁊ ſic de alijs: ſicut dcm̃ eſt de doctoꝛib⁹ caplo p̃cedẽti: ⁊ his dcis pz lra paucis exceptis q̃ diſcurrentur.

b Qui ꝓphetarẽt i citharis ⁊ pſalterijs. i. ꝓphetias canerẽt: vt cõit exponit. Hebrei vero dicũt q̃ dñ canerẽt in iſtrumẽtis muſicis fiebat ſup eos ſpiritꝰ dñi: ⁊ ꝓphabãt ſicut dr̃ ò heliſeo: q̃rto regũ. iij.

c Porro idithũ filij. ſupple ſũt q̃ ſequunt: idithũ iſte fuit filiꝰ p̃mi: ita q̃ eſt nomẽ equocũ ad patrẽ ⁊ filiũ: ⁊ eodẽ mõ dicẽdũ eſt ò hemã cũ ſb̃dit: o

d Hemã q̃z filij hemã videtes regis. i. ꝓphe: qz q̃ hodie dr̃ ꝓpha olim appellabat videẽs: vt hr̃ j. reg. ix.

e Dicebant autẽ iſti ꝓphe: qz canebãt ꝓphias: vel qz hẽbãt ſpm̃ ꝓphie: vt dcm̃ ẽ ſ.

e Ut exaltaret cornu. i. ad hꝰ laudabãt deũ: vt ipſe exaltarz fortitudinẽ ⁊ potẽtiã regni dauid: ⁊ ꝓpter hꝰ dicebantur videtes regis: qz orabãt ꝓ rege ⁊ eius regno. Aliq̃ hebrei exponũt hꝰ de rege meſſia quẽ adhuc iudei expectãt ⁊ ꝓ cuꝰ aduẽtu: vt dicũt cãtores deũ orabãt: in eiꝰ eni aduẽtu ſperãt ſup oẽs gentes eleuari ⁊ eiſ domiari ſed hꝰ fuit ipletũ i aduentu dñi noſtri ieſu chriſti: ſicut dcm̃ fuit diffuſius ꝓmo regũ. ij. caꝑ. ſup finẽ cantici anne.

f Miſerũtq̃z ſortes p vices ſuas ex equo. ſine acceptatione generis vel etatis: ſeu alterius conditionis. Credibile eſt tamen q̃ ſortes

a Hic ꝓſequẽter agit de diſtictõe ⁊ ordinatõe cantoꝝ. Circa q̃ ſciẽdũ: q̃ fuerũt tres pcipales cantores ſ. aſaph ⁊ hemã ⁊ idithũ: ⁊ iſti ſupra. vj. c. vocãt ethan de filijs aũt iſtoꝝ triũ inſtituti ſunt. xxiiij. cãtores: ⁊ ql i

cadebãt ordinatõe diuina ſm aptitudines ꝑsonaꝝ ad offi-
cia ſua: ſic dcm̃ eſt de doctoribꝫ ⁊ ſacerdotibꝫ caplo ꝓcedẽti.

Diuiſiones aũt ianitoꝝ. hic ꝓſequẽter .XXVI.

Agit de ordinatõe ianitoꝝ ⁊ ſacriſtaꝝ: ⁊ ꝑmo de ia
nitoribꝫ: 2o de ſacriſtis ſeu cuſtodibꝫ: ibi Porro achi
as. Circa ꝑmũ ſciẽdũ
q̃ diuiſiones ianitoꝝ
ſeu ordines nõ accipi
unt ſm ordines ſacer
dotũ: ſicut accepti ſũt
ordines doctoꝝ ⁊ cã
toꝝ: vt dictũ ẽ ſuperi
us: ſz ſm ordines poꝛ
taꝝ. Erãt aũt i atrio
tẽpli vbi erãt iſti poꝛ
tarũ quatuoꝛ introi
tus ſm q̃tuoꝛ ptes oꝛ
bis. ſ. porta orientalis
ex q̃ pte eãt ingreſſus
tẽpli: ⁊ occidẽtalis: ex q̃
pte erat ps posterioꝛ
tẽpli q̃ dicebat ſactuz
ſanctoꝝ: ⁊ porta aq̃
lonaris ⁊ auſtralis que
erant ex lateribꝫ tem
pli: igit ſm iſtas q̃tu
oꝛ ptes diſpoſiti ſunt
ianitores p ſortes vi
delicet q̃ cuſtodirent
portã orientalẽ: ⁊ qui
occidẽtalẽ: ⁊ qui aq̃
lonarẽ: ⁊ q̃ auſtralez
⁊ q̃õ ex his dcis pz
ſa paucis exceptis q̃
diſcurrent. b Qz
bñdixit illi dñs. iſtud
ponit ad oñendum
rõnem q̃re iſte obede
dõ ita multiplicatus
erat i ꝓle: ꝑut tan
git in textu. iſte ei ſm
doctores fuit ille obe
dedom: in cui⁹ domo
fuit arca poſita: vt hi
ſcdo regũ. vj. ꝓpt q̃d
dñs bñdixit obededõ
⁊ omnẽ domũ ei⁹: vt
dicit ibidẽ. ſ. multipli
cãdo eũ in ꝓle maꝛie
maſculina: ⁊ in bois
ſpũalib⁹ ⁊ tpalibus.
c Sechri princeps
nẽ. q̃d exponit vno
modo ſic q̃ iſtud ponit reſpõdẽdo tacite queſtioni. Dicunt
ei q̃ iſte ſechri erat pui valoris: ⁊ iõ poſſet q̃ri q̃re pr̃ ei⁹ cõſti
tuit eũ principẽ in domo ſua. Et reſpõdet hic: q̃ hoc fuit eo
q̃ nõ habuerat ꝑmogenitũ: ſed iſtud nõ videt valere: q̃z ſal
tẽ iſte ſechri fuit ꝑmogenit⁹ ei⁹ vel alius: ꝓpter q̃d alio mõ
exponit ad q̃riũ videlicet q̃ iſte ſechri fuit valẽtioꝛ aliꝭ fra
tribus ſuis: ꝓpt q̃d pater fecit eum p̃ncipẽ inꝫ eos: q̃uis nõ
eſſet ſenioꝛ: ſic̃ dauid fecit de ſalomone: ⁊ plures aliꝭ reges
q̃ fecerũt ſibi ſuccedere i regno iuniores: ⁊ ꝓpter hoc dicit
hic: d Nõ enim habuerat ꝑmogenitũ. ſupple q̃ cẽt alicui⁹
valoris ſeu reputatõis: ⁊ tal⁹ modus loquẽdi bñ inuenitur
alibi in ſcriptura. e Miſſe ſi nẽ. Jſine acceptõe erat vl
generi: ſic dcm̃ eſt de cãtoribꝫ. c. ꝓce. f Porro ꝛach. filio
ei⁹ nẽ. Jhoc dꝛ ad reddẽdum rõnẽ: q̃re fuit poſit⁹ ꝓinci
palis i porta ſeptẽtrionali: ſic̃ pat ſu⁹ in orientali: qz non
fuit ſic de aliꝭ portis: q̃ pater ⁊ filij eẽnt principales i du
abus portis aliꝭ. g In q̃ parte dom⁹ nẽ. Jſtud idu
cit ad oñendũ: q̃ in illa pte reqrebat magna cuſtodia:
qz ibi tractabant
ſenes ſeu iudices
ordiarũ negocia
cõia: ⁊ determina
bãt dubia: ⁊ ideo
ſors illa cecidit ſu
p obededom: qui
erat homo valẽs
⁊ potẽs: eo q̃ bñ
dixerãt eũ dñs: vt
ꝑdcm̃ ẽ. h Ad
orientẽ vero leuite
ſex. qz illa porta
erat añ ingreſſuz
tẽpli: ⁊ iõ reqreba
tur ibi magna cu
ſtodia. i Et
vbi erat ꝓſiliũ bi
ni ⁊ bini. ibi eni
duplicabãtur cu
ſtodes: qz require
bat maioꝛ cuſto
dia rõne ꝓdicta.
Myſtice exponẽ
do portas predi
ctas ſm ſenſuz al
legoꝛicum: porta
orientalis ſignat xp̃i
incarnatõez: quia
tũc viſitauit nos
oriẽs ex alto: oc
cidẽtalis ei⁹ paſſi
onẽ: quia tũc occi
dit ſol iuſticie: in
cui⁹ ſignũ ſol ob
ſcuratus fuit i me
ridie. Aq̃lonaris
ei⁹ reſurrectõnem
qz tũc chriſtus re
diit ab inferis tã
q̃ ab aq̃lone: de
q̃ dꝛ hieremie pri
mo. Ab aq̃lone
pãdet oẽ malum
Auſtralis ei⁹ aſcen
ſonẽ: ſicut i pũcto
auſtrali ſol viſibi
lis eſt in ſua ma
ioꝛi altitudine. p iſta eni q̃tuoꝛ xp̃i myſteria habemus i
troitũ ad atriũ eccleſie militãtis vt p hec poſtea acceda
mus ad tẽplũ eccleſie triũphantis. Scõm vero ſenſum
moꝛalẽ porta orientalis deſignat humane originis vilita
tez: porta occidentalis mortis ꝓpinquitatẽ: porta aqui
lonaris infernalis ſupplicij grauitatẽ: qz ab aq̃lone pã
detur omne malum: vt ſupꝛa dictũ eſt. Auſtralis vero
celeſtis gaudij immenſitatẽ: quia ibi ſol iuſticie lucet in
ſua virtute. per conſideratõem eni iſtoꝝ quatuoꝛ re
ſilit homo a peccato: ⁊ incipit bonũ opari: ⁊ ſic per iſta
quaſi per quatuoꝛ portas habet introitum ad atrium
militantis eccleſie per participationem meritoꝝ: vt
ſic vlterius tranſeat ad atrium triumphantis eccleſie p

chias ſecũduſ: tabelias ter
ti⁹: ẓacharias quart⁹. Oẽs
hi filij ⁊ frẽs hoſa tredeci.
Hi diuiſi ſũt in ianitoꝛes:
vt ſp principes cuſtodiarũ
ſicut ⁊ frẽs eoꝝ miniſtrarẽt
in domo dñi. Miſſe ſũt er
go ſortes ex equo: ⁊ puis
⁊ magnis p familias ſuas
in vnãq̃q̃ portaꝝ. Cecidit ergo ſors orientali ſele
mie. Porro ẓacharie filio
ei⁹ viro prudẽtiſſimo ⁊ eru
dito J obtigit plaga ſeptẽ
trionalis. Obededom ve
ro ⁊ filijs ei⁹ ad auſtrũ in q̃
ptẽ dom⁹ erat ſenioꝝ conci
lium: J ſephima ⁊ hoſa ad
occidẽtem iuxt̃ portã q̃ duc
ad viã aſcẽſionis: cuſtodia
ꝫ cuſtodiã. Ad orientẽ vero
leuite ſex: ⁊ ad aq̃lonẽ q̃tu
oꝛ p diẽ: atq̃ ad meridiẽ ſi
militꝫ in die quatuoꝛ: et vbi
erat concilium bini ⁊ bini.
In cellulis q̃z ianitoꝛũ ad
occidentem: quatuoꝛ i via
biniq̃z p cellulas. Ad ſeptẽ
trionẽ vero ⁊ meridiem: q̃
terni per dies ſingulos mu
tabantur: ⁊ ad baſilicam
concilij ad occidentem bi
ni: habentes ſubiectos ali
os in via: biniq̃z per cellu
las. De ſunt diuiſiões iani
toꝝ filioꝝ chore ⁊ merari.

adeptõem premioꝝ. k Põro achias. hic ꝓnter agitur de ordinatiõe sacristarũ ⁊ prefectoꝝ: ⁊ ꝑmo agitur de sacristis: scõo de ꝑfectis ibi: Isaaritis. sacriste aũt dicebãtur illi qui custodiebãt vasa diuino cultui deputata ⁊ sacerdotũ ornamẽta: ⁊ ea q̃ erant in sacrificijs ⁊ cultu diuino necessaria: ⁊ aurũ ⁊ argẽtuꝝ ⁊ similia: que ex deuotione fuerant dño cõsecrata: ⁊ patz lr̃a vsqꝫ ibi: l Que sanctificauit rex da. ⁊ per ꝑncipes ⁊c.] qñ enim habebãt victoziã solennez: ꝓciosa que ibi reperiebant in ꝑda ꝓncipes bellatorũ offerebant: vel prem eoꝝ ꝓsecrãdo diuino cultui ita ꝙ nõ possent alijs vsibus applicari: ⁊ hoc legitur esse factũ a tempe moysi: qñ deuicti madianitis ꝓnci pes exercituꝫ quic quid auri inuenerũt in ꝑda ꝓsecrauerunt dño: vt hĩ Nume. xxxj. in fine. m Hec aũt vniuersa ⁊c. Hoc nõ refertur ad ea que fuerũt sanctificata vl̃ ꝓsecrata dño per dauid et bellatozes suos q̃ fuerũt post saul: sed ad ea que fuerũt sanctificata et cõsecrata dño ex predis victoziarũ quas habuerunt saul ⁊ ꝓncipes ei⁹. n Et ioab fili⁹ saruie. istud refertur ad tꝑs dauid cui⁹ militie ꝓnceps fuit ioab. o Isaaritis vo. hic ꝓnter agit̃ de ꝑfectis in opib⁹ exterioꝝib⁹: ⁊ hoc est qõ dr̃: p Ad opa fozin. sup israel ad docen. ⁊ ad iudi. eos. Alii qui. n. de leuitis scientes legẽ fuerũt ordinati ad docendũ pplm in locis distantib⁹ a hierlm: ⁊ ad determinãdũ dubia in quib⁹ simplices dubitabãt. hebrei tñ aliter exponũt qõ dr̃ hic: Ad opa fozinsec⁹ ⁊c. dicẽtes ꝙ isti leuite fuerũt ordinati ad hoc ꝙ cederent ligna cedrina in libano: ⁊ ad adducendũ ea in hierlm: simil̃r ad abscindẽdos lapides de montib⁹ ꝓ reparatiõe eoꝝ q̃ in templo vel circa templũ essent renouãda vel de nouo edificãda ⁊ q̃tum ad hoc dicunt doctozes ⁊ iudices: qz ꝑerant operarijs ⁊ disponebant quid esset agendũ: ⁊ puniebant transgressozes mandatoꝝ suoꝝ. q Põro de hebronitis. i. de leuitis descẽdentib⁹ ab hebron: de q̃ dictũ est supza. r Preerãt israeli trãs iozdanẽ. vbi habitabãt

Põro achias erat sup thesauros domus dñi et vasa sanctoꝝ. Filij ɋqꝫ dan filij gersonni. Be ledan principes familiarũ: ledan et gersonni ieihelí. Filij ieihelí ça than ⁊ iobel fratres ei⁹ sup thesauros dom⁹ dñi amramitis ⁊ isaaritis ⁊ hebronitis ⁊ oçihelitis. Subahel ãt filius gerson filij moysi prepositꝰ thesauris: frater ɋqꝫ ei⁹ elieçer: cui⁹ filius raabia ⁊ hui⁹ filius esaias ⁊ hui⁹ filius ioram: hui⁹ quoqꝫ fili⁹ çechri: ⁊ hui⁹ ſili⁹ selemith. Ipse selemith et fratres ei⁹ sup thesauros scõꝝ que sãctificauit dauid rex et ꝓncipes familiarꝝ ⁊ tribuni ⁊ cẽturiones ⁊ duces exercit⁹:] de bellis et manubijs ꝓliorum q̃ cõsecrauerant ad instaurationẽ ⁊ supellectilem templi dñi. Hec aũt vniũsa sanctificauit samuel videʒ] ⁊ saul fili⁹ cis: ⁊ abner filius ner: ⁊ ioab fili⁹ saruie: omnesqꝫ sanctificaueãt ea per manũ salemith ⁊ fratrũ ei⁹. Isaaritis vẽo ꝑerat conenias ⁊ filij ei⁹ ad opa forinsec⁹ sup israel: ad docendũ ⁊ iudicãdũ eos. Pozro de hebronitis asabias ⁊ fratres eius viri fõtissimi mille septingẽti preerãt israeli: trãs iozdanem ꝯ occidẽtez in cũctis opibus dñi ⁊ in ministeriũ regis.] Hebronitarũ autez ꝓncepſ fuit ieria scõm familias et cogtiões eoꝝ. Anno dragesimo anno regni dauid recẽsiti sunt ⁊ inuẽti sũt viri fortissimi in gaçer galaad: fratresqꝫ ei⁹ robustioris etatis duo milia septingẽti ꝓncipes familiarũ. Preposuit aũt eos dauid rex rubenitis ⁊ gaditis et dimidie tribu manasse: in oñe ministeriũ dei ⁊ regis. .xxvii. Filij ãutẽ israel scõm numerũ suũ ꝓncipes familiarũ: tribuni ⁊ centuriones ⁊ ꝑfecti q ministrabant regi iuxt̃ turmas suas: ingredietes ⁊ egredietes p singulos mẽses in ãno: vigintiq̃tuoꝝ milib⁹ singuli preerãt. Primẽ turme in ꝑmo mẽse isbõam ꝑerat fili⁹ çabdihel: et sub eo vigintiq̃ttuoꝝ milia. Be filijs phares: ꝓncẽps cunctoꝝ ꝓncipum in exercitu mense ꝑmo. Scõi

dne trib⁹ ⁊ dimidia. s In cũctis opibus dñi ⁊c.] erant .n. ibi alique vinee ⁊ agri dño ꝓsecrati quoꝝ ꝓcuentus cedebant in ministeriũ templi. erãt etiã ibi aliqui reddit⁹ ⁊ prouentus ꝓ rege colligẽdi: ⁊ in vtroqꝫ officio erãt ibi instituti. t Quadragesimo ãno regni dauid recẽsiti sunt. i. ꝑdicte numeratiões ⁊ distinctiones leuitaꝝ facte fuerũt. xl. anno regni dauid q̃ fuit vltimus annus. s. vite sue. istõ ãt hic exꝑimit: qz numeri ⁊ ordines bellatoꝝ qui ponunt̃ cassequẽti fuerũt a ꝓncipio regni dõ: qõ patz ex hoc ꝙ asael frat ioab noiatur ꝓncepſ in q̃rta turma: ⁊ tñ ipse fuit occisus circa ꝓncipiũ regni dauid: cum adhuc eẽt ꝓtentio int̃ domum dauid ⁊ domũ saul de regno: vt hĩ. ij. Re. ij. ca.

Ca. XXVII.

Filij autẽ israel. hic ꝓnter describitur ordinatio ꝑpli ad regez et ad deũ. tũc enim populus ẽ bñ ordinatus qñ est obediens regi: ⁊ rex diuine volũtati. Talis aũt fuit dauid ⁊ in ꝓncipio regni sui facta fuit ista ordinatio: vt dictũ est ꝑcedẽti ca. tñ ponit hic ẽxpli ꝓ modum repetitõis qz voluit similẽ ordinationẽ esse in regno filij sui salomõis. Circa qõ primo ponit ordinatio militaris: secundo popularis: ibi Põro tribub⁹. tertio familiaris: ibi Super thesauros aũt regis. Circa ꝓmum sciẽduz ꝙ dauid distinxit milites ꝓ duodecim cohoztes ⁊ in qualibet erant. xxiij. milia bellatoꝝ: ita ꝙ ꝓma cohoꝛs erat cuz rege ꝑmo mense pata ad resistendũ aduersarijs: vel ad sedandũ populũ: si aliqua seditio oziret: ⁊ secũda cohoꝛs in secũdo mẽse: et sic de alijs ꝓsequenter: tñ qñ imminebat bellum vbi oportebat cõgregare maiozem exercitũ: oñes duodecim cohoztes erant parate vt essent cũ rege. In ordine igit̃ istarum cohoztũ oñdit hic quis fuerit ꝓnceps in ꝓma cohoꝛte: ⁊ quis in scõa: et sic de alijs: et patet lr̃a ex dictis paucis exceptis. b Prime turme. i. ꝑme cohozti militũ. c Isboam ꝑerat. iste. s. xj. ca. vocat iesboam. ista noia variant̃ sicut freqñter de ꝓpꝛijs hebraicis dictũ est in ꝓncipio vel in fine. d De filijs phares. de q̃ tribu erat dauid: ⁊ iõ voluit istũ honozare non solum ꝓpter ꝓbitatem: sed ꝓpter trib⁹ identitatem: vñ subditur: e Princeps cũctoꝝ principũ. qz nõ solum ꝑerat ꝑme turme: imo etiã ꝓncipes aliaꝝ. xj. turmarũ erãt sub eo.

f Preerat aũt turme ipius. ſ. banaie. g Almiçadab filius ei⁹. ſ. ſub pñe: z qñ pi nõ poterat intendere: qz erat regis cõſiliarius: vt hĩ. ſ. ij. ca. h Quartus mẽſe q̃rto aſahel fr̃ ioab. ex q̃ patet q̃ iſta ordinatio militũ facta fuit viuente adhuc aſahele. i Et çabadias filius ei⁹ poſt eũ. qz aſahel parũ vixit poſt iſtam ordinatiõem: qz fuit occiſus circa pncipiũ regni dauid: vt hĩ. ij. Re. ij. ca. k Põro tribub⁹. hic pñter deſcribit ordinatio popularis: z accipit ſm trib⁹: qz cuilibz perat vnus pfect⁹ ex pte regis q̃ leuabat cenſum ad prouidendũ regi z domui ei⁹: z oñditur hic q̃s cuilibet tribui perat: z patz lr̃a vſq; ibi: l Noluit aũt dauid. aliqui libri habẽt Voluit. ſed male qz ioab de mandato dauid numerauit ſolum pplm̃ q̃ poterat ad bellum pcedere: z hoc ẽ a viginti ãnis z ſupra: infra aũt noluit numerare: cui⁹ cauſa ſbdit: m Quia dixerat dñs vt multiplicãet ꝛc̃. q. d. ſi vix potuer̃t numerari viri potẽtes ad bellũ pcedere: multo minus poſſent numerari: ſi cũ viris numerarent etiam pueri. n Joab filius ſaruie ceperat nũare. vt hĩ. ſ. xxj.

o Nec cõpleuit qz ſup hoc irruerat ira dei in iſrl̃. licet. n. ira dei poſt numeratiõez venerit ſup pplm̃ vt hĩ. ſ. xxj. tñ ioab a pncipio numeratõis hoc timuit: ppter qõ inuit⁹ iuit ad numerãdum: z magnã ptem numerare omiſit: z ppter hoc dr̃ hic q̃ ira irruẽat. ſ. anteq̃ totũ eſſet numeratũ.

p Et iccirco numerus eoz q̃ fuerãt recẽſiti. ſ. a ioab. q Nõ eſt relat⁹ in faſtos re. i. in libros de hac numeratione regi traditos: qz ioab etiam de numeratis ab eo reſcidit ptem ppt eandez cãm ppter quã dimiſerat numerare ptem ppli. ſ. ne dauid nimis ſuperbiret ex maiori numero ſibi tradito: ppter quaz ſuperbiã timebat ioab dei irã venire ſup pplm̃ z regez: ſicut dictũ fuit. ſ. xxj. z. ij. Re. xxiiij. Alij alit̃ exponunt q̃ numer⁹ iſte ſiue ppli numeratio nõ fuit redactus:

r In faſtos regis dauid. i. in libris de factis dauid no tabilib⁹ z pmendabilibus: qz iſta numeratio nõ erat ad dauid commẽdationez: ſed magis ad vituperiuz. faſtus faſti idẽ ẽ q̃ liber chronicalis. vñ in heb. hic hr̃: In vbis dierũ regis dauid. ſed pri ma expoſitõ veri or videt: qz ille q̃ ſcribit hiſtoriam vl̃ chronicã debz ita fideliter ſcribẽ illa q̃ ſũt ad vituperiũ: ſicut illa q̃ ſũt ad laudẽ: et ſic ioſeph⁹ reprobat nicolaum anthiochenum q̃ ſcripſit facta hẽodis aſcaloníte: omittẽs ea q̃ erãt vituperabilia. s Sup theſauroſ. hic pñter deſcribit ordinatio familiãris. i. familie que erãt in officijs domus et in alijs negocijs: cum dr̃: Sup theſauros aũt regis. q̃ erãt in hierlm̃: vnde ſequitur:

t His aũt theſauris qui erãt in vrbib⁹. ſ. alijs a hieruſalẽ. v Et in vicis. i. in villis muro nõ clauſis.

x Et in turrib⁹. i. fortalicijs pregnũ edificatis ad regni munitionẽ.

y Opi aũt ruſtico z agricolis. q̃a dauid hẽbat alios agros ex hereditate pria: et alios ex officio regio. z Vineaꝝ; cultorib⁹. eodẽ mõ exponat ſicut de agris.

a Cellis aũt vinarijs. i. cellarijs vbi ſeruabant vina. b Sr̃ oli. z ficeta. vt colligerent fructꝰ: de oliuis fierz oleũ: z fic⁹ fuarent p vſu hoim. c Sr̃ apoũt olei. i. cellaria vbi ſuabant olei vaſa. d Sr̃ came

menſis hẽbat turmã dudi aohites: z poſt ſe alter noie macelloth q̃ regebat ptem exercit⁹ vigintiq̃ttuoz miliũ Dux q̃q; turme ẽt̃ie in mẽſe ẽtio erat banaias filius ioiade ſacerdotis: z in diuiſione ſua vigintiq̃ttuoz milia. Jpe ẽ banaias fortiſſim⁹ inter triginta z ſuper triginta Preerat aũt turme ipſi⁹ amiçadab filius ei⁹. Quartus menſe q̃rto açabel fr̃ ioab: et çabedias filius ei⁹ poſt eũ: z in turma ei⁹ vigintiq̃ttuo milia. Quintus mẽſe qnto pnceps ſamaoth ieçerites: z in turma ei⁹ vigintiq̃ttuoz milia. Sext⁹ mẽſe ſexto hira filius acces thecuites: z in turma ei⁹ vigintiq̃ttuoz milia. Septim⁹ mẽſe ſeptimo helles phallonites de filijs ephraim: et in turma ei⁹ vigintiq̃ttuoz milia. Octau⁹ mẽſe octauo ſobochai vſathites de ſtirpe çarai: z i turma ei⁹ vigintiq̃ttuoz milia. Non⁹ menſe nono abieçer anathotites de filijs iemin: z in turma ei⁹ vigintiq̃ttuoz milia. Decimus mẽſe decimo marai z ipe nethopbatites de ſtirpe ſarai: z in turma ei⁹ vigintiq̃ttuoz milia. Undecim⁹ mẽſe vndecimo banaiaſ pharathonites de filijs ephraim: z i turma ei⁹ vigintiq̃ttuoz milia. Duodecim⁹ menſe duodecimo holdai nethophatites de ſtirpe gothoniel: z i turma ei⁹ vigintiq̃ttuo milia. Põro tribub⁹ preerãt in iſrl̃: rubenitis dux elieçer filiuſ çechri: ſymeonitis dux ſaphacias filius macha. leuitis: aſabiaſ filius chamuel: aaronitis: ſadoch: iuda: heliu frat̃ dauid: iſabhar: amri filius michabel. çabulonitis: ieſmaias filius abdie. neptalitibus ierimoth filius oçibel. filijs ephraim: oſee filius oçaçiu. dimidie tribui manaſſe iobel filius phadaie. z dimidie tribui manaſſe in galaad: iaddo filius çacharie. beniamin autẽ iaſiibel filius abner. dan vo eçribel filius ieroam. Hi pncipes filioz iſrl̃. Noluit aũt dauid numẽare eos a viginti annis infer⁹: qm̃ dixerat dñs vt multiplicaret iſrl̃ q̃ſi ſtellas celi. Joab filius ſaruie cepat numerare: nec ꝓpleuit: qz ſup hoc ira dei irruerat in iſrl̃: et iccirco numerus eoz q̃ fuerãt recẽſiti nõn ẽ relat⁹ in faſtos regis dauid. Sup theſauros aũt regis fuit aſmoth filius adihel. His aũt theſauris qui erãt in vrbib⁹ et i vicis et in turrib⁹ pſidebat ionathan filius oçie. Operi aũt ruſtico z agricolis q̃ exercebãt terram perat eçri filius chelub. vinearuq; cultoribus ſemeias romathites. cellis aũt vinarijs çabdias aphonites. Nã ſuper oliueta z ficeta q̃ erãt in campeſtrib⁹: balanan gederithes. ſuper apothecas aũt olei: ioas. Pozro armẽtis q̃ paſcebant in ſarona: ppoſitus fuit ſethrai ſaroniteſ: et ſup boues in vallib⁹ ſaphat filius adli. ſuper camelos vo: vbil iſmaelites: z ſuper asinas iadias meronothites. ſuper oues hagri: iazis agarenus. omnes iſti principes ſubſtantie regis dauid.

los vo vbi ismaelites. qz ismaelite meli⁹ sciũt nutrire et custodire camelos q̃ israelite. e Sup oues q̃z iaçim agaren⁹. agareni. n. habitabãt tm̃ in tentoriis: z iõ meli us poterãt custodiꝛ oues porrãdo habitacula sua de loco ad locũ ad inueniendũ pascua. f Oẽs hi pncipes sb̃e regis dauid. i. per asinos: iadaias merano thites: supẽr oues quoqz iaçim agaren⁹. Oñẽs hi pncipes substãtie regis dauid Jõnathan aũt patruus dauid ꝓsiliarius ũir prudẽs et lr̃at⁹: ip̃ẽ z iahibel fili⁹ achamoni erãt cum filijs regis. Achitophel etiã ꝓsiliari⁹ regis: z chusi arachites amic⁹ regis. Post achitophel fuit ioiada fili⁹ banaie z abiathar. Princeps aũt exercitus regis erat ioab.

Quinoca .XXVIII. uit igit dauid oẽs pncipes isrl: duces: tribuuz ẽt ꝓpositos turmaꝝ qui mini strabãt regi: tribunos q̃qz ẽt cẽturiones ẽt q ꝑerãt substãtie z possessionib⁹ regis filiosqz suos cũ eunuchis: z potentes et robustissimos quosqz in exercitu hierlm. Cunqz surrexisset rex z stetisset: et ait: Audite me fres mei z pplis meus: Cogitaui vt edificarẽ domũ in q̃ requiesceret arca federis dñi ẽt scabellũ pedũ dñi dei nr̃i z ad edificãdũ oia ꝓparaui. Deus aũt dixit mihi: Nõ edificabis domũ noi meo: eo q̃ vir bellator es z sanguinez fuderis: sed elegit dñs deus isrl me de vniuersa domo patris mei vt esses rex sup isrl in sempiternũ. Dẽ iuda. n. elegit principes. Porro de domo iuda domũ pris mei z dẽ filijs pris mei placuit ei vt me eligẽt regẽ sup cũctũ isrl: is z de filijs meis: filios .n. mihi multos dedit dñs: eligit salomonẽ filiuz meũ: vt sederet in throno regni dñi sup isrl: dixitqz mihi: Salomon filius tu⁹ edificabit domũ meã z atria mea. Jpm .n. elegi mihi in filiũ: z ego ero ei in patrez: et firmabo regnũ ei⁹ vsqz in eternũ: si p seuerauerit facere precepta mea z iudicia sicut z hodie Nunc ergo coram vniuerso cetu isrl audiente deo nr̃o cũstodite z pquirite cũcta mãdata dñi dei nr̃i: vt possideatis terrã bonã: z relinq̃tis eã filijs vris post vos vsqz in sempiternũ. Tu aũt salomon fili mi scito deũ patris tui: et serui ei cõde pfecto et animo volũtario. Omnia enim cõda scrutat dñs: z vniuersas mentiũ cogitatiões intelligit. Si q̃sieris eum: inuenies: si aũt dereliq̃ris eũ: pjciet te in eternũ. Nunc ergo quia elegit te dñs vt edificet domũ in sanctuariũ: esto fortis et fac.

Quinoca .XXVIII. Describit qualit dauid tradidit salomoni filio suo exemplar oim agendoꝝ in tẽplo: z pmo in ducit sibi subditos ad salomonis obedientiã: z salomoni initũgit edificatiõis templi curã: ibi Tu aũt salomõ. itio tradit sibi agendoꝝ formã: ibi Dedit ãt. Circa p̃m dr̃: Cõuocauit igit dauid oẽs pncipes isrl. z p̃ter speci ficauit istos pncipes. d. b Duces tribuũ. qui erant .xij. tribub⁹. c Et ꝓpositos turmarũ. militariũ: et q̃ ministrabãt regi i domo sua in diuersis officijs. d Tribunos q̃z. qui erant mille bellatoꝛib⁹: z erãt sub ꝓpositis turmarũ: qz q̃libet turma ptinebat. xxiij. milia bellatozes vt dcm ẽ ca. p̃ce. e Et cẽturiones. qui erant. c. bellatoꝛib⁹: z erãt sub tribunis. f Et q̃ ꝑerãt sb̃e z possessionib⁹ regis. i. diuitijs ei⁹ artificialib⁹ z naturalib⁹: mobilib⁹ z imobilib⁹. g Filios q̃z suos cũ eunuchis .i. nutritoꝛib⁹ eoꝝ z doctoꝛibus: qui dicunt eunuchi: eo q̃ erãt casti z honesti. h Cunqz surrexisset rex z stetisset. s. sup gradũ ad loquendũ qui erat in atrio tabernaculi qđ fecerat dauid ꝓ arca dñi reponẽda: vt hĩ ẽ. xv. ca. vt dicunt hebrei. alij vo dicunt q̃ surrexit de lecto suo i q̃ iacebat p̃ nimia senectute et debilitate: vt hĩ. ij. Reg. j. surrexit tm̃ ad horã vt magis audiret. i Cogitaui vt edificarẽ z̃c vt hĩ. ẽ. xvij. ca. k Et scabellũ pedũ dñi dr̃i nr̃i. qz itra scm̃ sanctoꝝ erat q̃si sedes dei: ita q̃ fm vnã opinionẽ ꝓpiciatoriũ qđ portabat ab ip̃is cherubin erat q̃si sedile z operculũ arce erat q̃si scabellũ. fm aliã vẽo opinionẽ opculuz arce erat ꝓpiciatoꝛium z sedile dei: pauim̃tũ vo qđ erat añ arcam erat q̃si scabellũ: ꝑ quod diffusi⁹ fuit dcm exo. xxv. l Ad edificãdum oia ꝓparaui. i. aliq̃ de oibus vt. ẽ. expositũ est. xxij. z cetera q̃ sequunt vsqz ibi: m De iuda. n. eleg. pncipes. qz in trãsitu maris rubri tribus iuda ꝓmo secuta ẽ moysen alijs formidantibus: iõ meruit regiaz dignitatẽ: vt dictũ fuit Exo. xiiij. n De filijs pris mei placuit ei z̃c vt hĩ. j. Re. xvj. o Elegit salomonẽ filiũ meũ. ex q̃ patz q̃ salomõ fuit ꝓmotus ad regnũ nõ solũ voluntate humana sed ẽt diuina: z hãc ordinatiõez nũciauit nathan ipi dauid vt hĩ. ẽ. xvij. z ij. Re. vij. p Nunc igit coram vniuerso cetu isrl. sup. oico q̃ sequunt: q Custodite z pquirite z̃c vt p h⁹ beatis abundantiã bonoꝝ tpaliũ: et vltern⁹ bonoꝝ spualiũ z eternoꝝ: que ꝓncipaliter intelligunt ꝓmissa a deo sub pretmissione tpaliuz bonoꝝ: sic dictũ fuit. ẽ. xvj. z plenius Deu. xv. r Tu aũt salomon. Hic p̃ter dauid imponit salomoni filio suo curã regni z edificatiõis templi: z qz noticia dei via est ad oia alia bona: eo q̃ nõ amat bonũ nisi cognitum: iõ p̃inducit eũ ad hñdum dei noticiã. d. Scito deum pris tui. s. ad ei⁹ latriã: Et fui ei corde pfecto z̃c. cui⁹ cã subditur: s Oia. n. corda scrutat dr̃. ita q̃ nihil ẽ absconditum ab oculis ei⁹. t Si q̃sieris eũ inuenies. qz faciẽti qđ in se ẽ dr̃ supplet residuũ. v Quia elegit te dñs z̃c. q. d.

exquo deus te elegit ad regnum ⁊ templi sui edificiū: nō debes timē de ꝓsummatōe: qz qui cepit ipe pficiet si feceris debitum tuū. x Dedit āt dauid. hic ꝓnter dauid salomōi tradidit formā ⁊ exemplar oīm agendoꝝ. a Descriptionem porticꝰ. q̄ erat añ introitū templi. b Et cellariorū. dicūt aliq̄ q̄ sub pauimento tēpli erant cellaria ad reponēdum aromata ⁊ aliq̄ alia q̄ indigent cōseruari in frigido loco. alij āt dicunt q̄ ista cellaria intelliguntur due mansiones tēpli inferiores.

c Et cenaculi. i. tertie mansionis tēpli.

d Et cubiculoꝝ in adytis. loca sunt vbi iacebāt custodes templi: ⁊ fm hebreos erāt quedā appendicia iuxta muꝝ templi exterius ascendētia. xv. cubitis in trib⁹ lateribꝰ templi. s. australi: aq̄lonari: ⁊ occidētali.

e Et domꝰ ꝓpiationis. i. sanctiscorum vbi erat ꝓpiatorium: ⁊ de oīmbꝰ istis dicm est plenꝰ. iij. Re. vj.

f Atrioꝝ. erāt enim ibi tria atria. s. atrium sacerdotū: atriū hoīm mūdoꝝ: ⁊ atrium mulierū. g Et exedrarum. i. camerarū.

h In thesauros domus dñi. vbi reponebant vasa sacra et vestes sacerdotales ⁊ similia. i Et in thesauros scōrum. vbi reponebant illa q̄ erant deo ꝓsecrata ad faciēdum necessaria i templo ⁊ reparandū ea q̄ essent reparanda.

k Aurū in pondeꝝ singula vasa. nō est intelligendū q̄ dauid tradiderit salomoni totū aurū ⁊ argētum qđ in vasis fiendis tēpli erat necessariū: sed tradidit in scripto quantū pondus auri ⁊ argēti debebat poni in q̄libet vase aureo ⁊ argēteo. l Sed ⁊ ad cādelabra aurea. qz. x. fuerūt candelabra aurea in tēplo salomonis: vt hī. iij. Reg. vij. in fine. m Aurū q̄q̄ dedit in mēsam ꝓpositōis. sup quā ponebant panes ꝓpositōis. n Similr ⁊ argentū in alias mēsas argēteas. sup q̄s parabant ea q̄ erant offerēda.

o Et leūculos aureos. nō inuenit scriptū q̄ in tēplo salomonis fuissent leūculi aurei: ⁊ iō aliqui dicūt q̄ isti sunt leones q̄ fuerūt in throno salomonis: de q̄ hī. iij. Re. x. sed hoc nō habz apparentiā: tum qz nō hī in scriptura q̄ illi leones fuerint aurei: sed magis vī q̄ fuerūt eburnei: sicut ⁊ throꝰ tum qz hic agit tm̄ de edificatōe templi ⁊ ptinentiū ad ipm Ille aūt throꝰ nō fuit in templo nec de ptinentib⁹ ad ipm: sed fuit in porticu domꝰ regie vbi salomon sedebat ad iudicandū: et iō alij dicūt q̄ isti leones fuerūt in luteribꝰ vbi fuerūt leones figurati: vt hī. iij. Re. vij. sed hoc vidēt falsum: qz illi fuerūt de ere: vt patet ibidē: isti aūt scribunt aurei: ⁊ iō ista vident ꝓcedere ex discordia trāslationis nře ab hebraico: vbi. n. habem⁹ hic: Et leunculos aureos. in hebreo hī: Expiatōia aurea et credo q̄ rō huius diuersitatis trāslatiōis nře ad hebraicū fuit: qz dictio signās expiatoriuz et dictio signās leunculū in hebreo habēt magnam silitudinez lr̄arum fm hebreos vēo dicunt hic expiatoria aurea batini aurei in q̄bus portabat sanguis intra scm̄scoꝝ in die expiatōis.

p Silr q̄q̄ et in leōes argēteos. in hebr̄. hī: In expiatoria argentea. et erāt batini de argento in quib⁹ recipiebatur sāguis victimarū q̄ erat effundēdus i altari holocaustoꝝ.

q Altari aūt in q̄ adolebat incen. istud altāe erat iuxta ptez templi q̄ dicebat sancta cōtra parietez diuidentem scm̄ ⁊ sanctum sanctoꝝ.

r Et vt ex ipso fieret simi. q̄drige cherubin. qz pōtabant ꝓpiatoriū q̄ erat q̄si sedes dei: ⁊ ō ista dispositione dictuz fuit plenꝰ. iij. Re. vj. ⁊ Exo. xxv.

s Dia inquit venerūt scripta manu dñi ad me. dicūt .n. hebrei q̄ samuel ex reuelatōe dei docuit dauid de oibus istis. Pōt etiā dici q̄ ipemet dauid habuit hoc p reuelatiōnē a deo. ceia patēt ex dictis. Ca. XXIX.

a Locutusq̄ ē rex ād. hic ꝓnter dauid rex inuitat oēm pplum ad adiuuandū in ope dñi salomonem filiū suū: ⁊ primo circa hoc describit regis ⁊ pplī oblatio: 2° grarum actio: ibi Sed dauid. 3tio regis salomonis reuocatio: ibi Unxerūt aūt. 4° ipsiꝰ dauid felix ꝓsummatio: ibi Igit dauid. Circa p̄m ponit inuitatō regis vbo. d. b Salomonē filiū meū elegit de⁹ ⁊c.] nō est intelligendū p hoc q̄ fuerit tūc tm̄ duodeciz ānorum: sic declaratū fuit plenꝰ. iij. Re. xj. sed dī puulus et tenellus respū tanti opis: ⁊ hoc dicebat dauid vt induceret oēm pplm ad auxiliādū. 2° ponit inductio p factū cū dī: c Prepauī impē. nō totas sed de oibꝰ aliqbus: iō

subdit: Auruz ad vasa aurea ꝛc. et sequit: o Lapides onychinos. habentes colorez vnguis humani.

e Et quasi stibinos. i. colorís stibij. est aũt stibiuz vnguentũ q̃ mulieres depingũt facies suas: vñ. iij. regum. ix. dr q̃ ieçabel depinxit oculos suos stibio.

f Et mar. parium. i. coloríb' varium: ꝛ dr a paro ĩsula vbi ꝓmo fuit repertũ. Et sup hec aurũ ꝛ argentum ꝛc. sequit:

g De pecu. meo exceptis h. q̃ prepaui. duplicuz mõ dauid o. volit donaria ꝓ mo dñi edificã vno mõ de sbltia ꝓpria ꝛ speciali et ꝗtuz ad hoc dicit: De peculio meo. est. n. pecuium cẽsus ꝓpr valde dilect'. ad o mõ obtulit ō ꝑ ri osis q̃ accepat ō ꝑ dis hostiuz ꝛ dño ꝓsecrauerat: ꝛ q̃ntum ad hoc dic:

h Exceptis his q̃ prepaui ꝛc. de auro ophir. qđ ẽ optimũ: vt dictũ fuit. iij. Re. ix.

i Ad deauran. pietes templi. qui fuerũt laminis aureis opti: vt dm fuit iij. Re. vj. Cõsequenter dauid hortat alios ad offerendum ꝓ dom' dei edificatione. d.

k Et sic̃s sponte offert. quia nõ placẽt deo sacrificia coacta. cetera patẽt vsq̃ ibi:

l Per manũ iehibel gersonitis. ꝛrium vi. s. xxvj. q̃ selemith erat sup thesauros scõz. dicendũ q̃ iste selemith fuit custos thesauroz dom' dñi q̃tum ad ea q̃ fuerunt de ꝑdis hostiũ ꝓsecrata: iste vo iehibel dr hic thesaurari' coz q̃ fuerũt sponte oblata.

m Letatusq̃ argẽtea: es in enea: ferrũ in ferrea: ligna ad lignea: lapides onychinos ẽt q̃si stibinos ꝛ diuersoz colorz: omnẽq̃ ꝑciosuz lapidẽ: ẽt marmoz pariũ abũdantissime: ꝛ sup hec que obtuli in domũ dei mei de peculio meo aurũ ꝛ argentũ do in tẽplũ dei mei: excẽptis his q̃ preparaui in edẽ scãm: tria milia talenta auri de auro ophir: ꝛ septẽ milia talẽtoz argẽti ꝓbatissimi ad deaurandos parietes tẽpli ꝛ vbicũq̃ op' est aurũ de auro: ꝛ vbicũq̃ op' est argẽtũ de argẽto. Opa fiãt ꝑ manus artificũ: ẽt siqs spõte offert: impleat manũ suã hodie ꝛ offerat quod voluerit dño Pollicite sũt itaq̃ ꝓncipes familiarũ ꝛ ꝓceres tribuuz israel: tribuni q̃q̃ ꝛ cẽturiones ꝛ ꝓncipes ꝓncipũ possessionũ regis: dederũtq̃ in opa domus dñi auri talẽta q̃nq̃ milia et solidos decẽ milia: argẽti talẽta decẽ milia: ꝛ eris talẽta decẽ ꝛ octo milia: ferri q̃q̃ centũ milia talẽtoz: ꝛ apud quencũq̃ inuẽti sũt lapides dederũt in thesaurũ dom' dñi per manũ iehibel gersonitis. Letãtusq̃ est pplus cũ vota sponte ꝓmitterẽt: qa corde toto offerebãt ea dño. Sz ẽt dauid rex letat' ẽ gaudio magno: ẽt bñdixit dño coram vniũsa multitudine: ẽt ait: Bñdict' es dñe deꝰ israꝫ pr̃is nr̃i ab ẽtno in eternũ. Tua ẽ dñe magnificẽtia ꝛ potentia ꝛ gloria atq̃ victoria: et tibi laus. Cũcta. n. q̃ in celo sunt ꝛ in ẽra tua sunt. Tuũ dñe regnũ: ꝛ tu es sup oms ꝓncipes. Tue diuitie: ꝛ tua ẽ gloria: tu dñaris oĩm. In manu tua ṽtus ꝛ potẽtia: in manu tua magnitudo ꝛ imperiũ omniũ. Nũc igit deꝰ nr̃ ꝓfitemur tibi ꝛ laudam' nomẽ tuum inclytũ. Quis ego ꝛ qs pplus meus: vt possimus hec tibi vniũsa ꝓmittere: Tua sũt oĩa: et q̃ de mãu tua accepim': dedim' tibi. Peregrini. n. sum' coram te ꝛ aduene: sicut oms pres nr̃i. Dies nr̃i q̃si vmbra sup terrã: ꝛ nulla ẽ mora. Bñe deꝰ nr̃: ois hec copia quaz parauim' vt edificaret dom' nomini scõ tuo de manu tua ẽ ꝛ tua sũt oĩa Scio deꝰ meus q̃ ꝓbes corda ẽt simplicitatem diligis: vñ ꝛ ego in simplicitate cordis mei let' obtuli vniuersa hec: ꝛ pplum tuũ q̃ hic reptus ẽ vidi cũ ingẽti gaudio tibi offerre donaria. Bñe deꝰ abraã ꝛ isaac ꝛ israꝫ pr̃m nr̃oz custodi in eternũ hanc volũtatẽ cõdis eoz: ꝛ semp in veneratõem tui mẽs ista pmaneat. Salomõi q̃q̃ filio meo da cor pfectũ vt custodiat mandata tua ꝛ testimonia tua et cẽmonias tuas: ꝛ faciat vniũsa: ꝛ edificet edẽ cuius impẽsas parauí. Prẽcepit ãt dauid vniũse ecclesie: Bñdicite dño deo nr̃o. Et bñdixit ois ecclesia dño deo pr̃m suoz: ẽt inclinauerũt se ꝛ adorauerũt deũ: et dẽinde regẽ. Immolauerũtq̃ victimas dño ꝛ obtulerũt holocausta die sequẽti: tauros mille: arietes mille: agnos mille cũ libaminibus suis ꝛ vniũso ritu abũdantissime in omnẽ israꝫ. Et Et cõmederũt ꝛ biberũt coram dño ĩ die illo cũ grãdi

est pplus cũ vota sponte ꝓmitterent. cui' cã subdit: Quia toto cõ de offerebãt ea. i. valde volũtarie: ꝛ in talibus solet hõ gaudere.

n Sz ꝛ dauid. hic ꝓnter ponit gr̃arum actio: ꝛ ꝓmo ꝗtuz ad ipm dauid cũ dicit:

o Et bñdixit dño. ꝓ devotõe sua ꝛ pplí sibi subiecti: quã sciebat esse donũ dei.

p Et ait bñdict' es dñe deus. ꝛ patet lr̃a vsq̃ ibi: q Quis ego ꝛ qs pplus me'. q. d. nihil boi possum' a nobis: sed totũ ꝓvenit ex tua bonitate. s. bona q̃ tibi offerimus: ꝛ bona volũtas quã a te habemus.

r Peregrini. n. sum' corã te ꝛc. Jvñ dictuz fuit abrae Genes. xv. Scito ꝓnoscens q̃ peregrinũ sit futuruz semen tuuz in terra nõ sua: ꝛ p hoc oñdit dauid: q̃ pria nr̃a. ꝓpria nõ est hic inferi' sed i celestib': ꝛ hoc intellexerunt pres antiq̃ ẽm qđ oñdit apls ad Hebre. xj. Dies nr̃i quasi vmbra. quia vita humana brevis ẽ ꝛ instabilis. s Scio deꝰ meus q̃ ꝓbes corda. dr. n. deꝰ aliquid ꝓbare nõ ad hoc q̃ aliquid fiat sibi notũ qđ prius ignotũ erat: sed alijs: sicut ꝓbauit patientiam iob vt alijs notificaret ꝛ daret patiẽtie exemplũ. t Et simplicitatem diligas. ꝓ ut simplicitas oppoꝫ tur duplicitati. cetera patent vsq̃ ibi:

v Prẽcepit aũt dauid. vbi ponit gr̃aruz actio de ipso pplo de ipi' dauid ꝑcepto: iõ sequit: x Et inclinauerũt se ꝛ adorauerunt deũ. adoratõe latrie. y Deiñ regẽ. adoratione dulie.

z Immolauerũtq̃ victimas. gr̃as agentes facto sicut fecerat vbo ꝛ signo. ꝛ Et comederũt ꝛ biberũt coraz dño. .i. in hierlm vbi erat arca dñi: vel in tentoriis ad hoc paratis ꝓpe tabernaculũ dñi. de hostijs. n. pacificis vna pars erat

offerentiū: ⁊ de illa comedebāt offerentes ad reuerentiā dei quasi aliquid sacrū. a Et vnxerūt scdo salomonē. Hic ꝯsequenter ponit regni salomonis renouatio: quia als fuerat vnctus in gion ꝑ sadoch sacerdotem de mādato dauid: vt habet. iij. Re. ꝑmo. b Seditqꝫ salomon sup soliū domini. vocat hic soliū dñi thron⁹ regni isrl: quia in illo regno deus vere colebatur: nō sic aūt in alijs regnis idolatrie subiectis. c Et cūctis placuit. non fuit aūt sic de absalon ⁊ adonia: vt patet ꝑ dicta. ij. Reg. de absalon: ⁊. iij. de adonia. d Et cūcti filij regis dauid dederūt manū. i. ꝑ fidem ꝓmiserunt seu iurauerūt ꝙ fidelit subessent salomoni. e Igitur dauid filius isai. Hic vltimo ponit ipsi⁹ dauid felix ꝯsummatio cū subditur: f Et mortuus ē in senectute bona. i. plenus bonis tempalibus ⁊ spūalibus. g Scripta sūt in libro samuelis videntis. hic liber est ꝑmus ⁊ secūdus Regum. h Et in libro nathan ꝓphete atqꝫ in volumine gad videntis. Isti duo libri nō habentur apud nos nec apud hebreos: quia nō fuerūt ꝑ esdram reparati. i Siue in isrl siue in cūctis regnis terraꝝ. qꝛ dauid nō solū fecit facta notabilia ⁊ memoria digna in regno isrl sed etiā in alijs regnis ꝑ circuitum que sibi subiecit virtute armoꝝ: vt habet supra. xviij. xix. ⁊. xx.

leticia et vnxerūt scdo salomonē filiuꝫ dauid. Vnxerūt aūt eum dño in principē: et sadoch in pontificem. Seditqꝫ salomon sup solium dñi in regeꝫ ꝓ dauid patre suo et cūctis placuit: ⁊ paruit illi omnis isrl. Sed ⁊ vniuersi ꝑncipes ⁊ potentes et cūcti filij regis dauid dederunt manū: et subiecti fuerūt salomoni regi. Magnificauit ergo dñs salomonē sup oēm israel: ⁊ dedit illi gloriam regni qualeꝫ nullus habuit añ eum rex isrl. Igitur dauid fili⁹ isai regnauit sup vniuersum isrl: ⁊ dies quib⁹ regnauit sup israel: fuerūt quadraginta anni. In hebron regnauit septē annis: et in hierusalē annis trigintatribus et mortuus est in senectute bona plen⁹ dierū ⁊ diuitijs ⁊ gloria: et regnauit salomon filius eius ꝓ eo. Gesta aūt dauid regis ꝑora ⁊ nouissima scripta sunt in libro samuel videtis et in libro nathan prophe: atqꝫ in volumine gad videtis: vniuersiqꝫ regni ei⁹ fortitudinis ⁊ temporū que transierūt sub eo siue in isrl: siue in cūctis regnis terrarum.

Explicit dabreiamin liber primus.

In ca. xxix. vbi dicit in postilla: Est autē stibium vnguentum.

Additio ꝑma.

Sictio q̄ hic ponitur in hebreo vbi nos habem⁹ stibium: nō significat vnguentū: sed puluerē seu collyriū nigruꝫ quod ponit in oculis ad decorē et ꝯseruatiōem sanitatis oculoruꝫ: vñ de iesabel non hētur i hebreo ꝙ depinxit oclos suos stibio: sꝫ ꝙ posuit stibiū in oculis suis: qd̄ consonat huic lr̄e. nam sicut inueniūtur marmores habētes colorē vnguis humani qui dicūtur onychini: ita inueniunt alij habentes coloreꝫ nigrum cū nitore: q̄ dicūtur stibini ratione ꝑdicta.

In ca°. vltimo vbi dicit in postilla: Et in libro Nathan ꝓphete ⁊c̄.

Additio 2ª.

Sicut ꝑm⁹ liber Regum rationabiliter attribuit samueli: eo ꝙ ipe fuit ꝑncipalis propheta ꝯtemporaneus sauli: simili mō pñt attribui scds ⁊ tertius Regū nathan ꝓphete seu gad: qui fuerūt contemporanei ꝓphete regi dauid: ⁊ etiā salomoni.

Postilla fratris Nicolai de lyra super primū Paralypomenon finit.

Secūdus palypomenō incipit. La.I.

Onfortat' est ergo salomō. Postq̄ in libro ꝓmo actū est de regno isrl': ꝓueniente.s. ipsi dauid ex mera volūtate diuina: hic ꝓnter agit de eodē regno ꝓueniente ex successiōe ꝓna

Sicut.n. inī filios dauid salomon a deo elect' fuit: vt hī libro.j.ca. vlī. sic in regno patri suo successit. Primo igit de isto regno agit ꝑut fuit integrū ⁊ vnitus: scō de ipso ꝑut fuit defalcatū ⁊ p titum: ca. x. Circa ꝓmū agitur ꝓmo de deuotōne salomonis circa diuina: scō de ei' magnificentia circa humana: ca. viij. ista tī diuisio nō est ꝑcisa: ꝙa inī illa que oñdunt de uotiōez salomōis in diuinis: inīponuntur aliqua q̄ oñdunt ei' magnificentiā in humanis et ecōuerso: sz dicta diuisio accipitur ꝑm ptē maiorez. Circa ꝓmū vo oñditur ꝓmo deuotio salomonis in oblatiōe sacrificij: scō in edificatiōe tēpli: ca'. .ij. Prima adhuc in duas: q̄z primo oñdit salomonis deuotio in sacrificijs: scō interponitur ei' magnitudo in diuitijs: ibi Congregauitq̄z. Prima adhuc in duas: q̄z ꝓmo describit salomonis oblatō: scō diuina acceptatio: ibi Ecce ā in ipa nocte. Sūia vo istarum duarū partium patet ex dictis ij. Re. ij. ca. a ꝓncipio capitlī vsq̄z ad mediū: exceptis que sequunt:

b Precepit salomon vniuerso isrāeli. ꝙa voluit honorare deū nō solum ꝑ seipm: sed ⁊ p ppm sibi subiectū. d Tribunis ⁊ centurionib' ⁊c. hoc addit ad exponendū illud qō ꝓmittit: c Uniuerso isrāeli. q̄z tota multitudo ppli nō fuit ibi sed isti qui erāt ꝓncipales in pplo: ⁊ iō totus ppls in ipis virtualiter ꝓtinebatur. e Arcā aūt dei adduxēat dauid de cariathiarim. ij. Re. vj. dī q' adduxit eam de domo aminadab q̄ erat in gabaa. dicēdum q' ꝑm vītatem fuit adducta ō gabaa: sed q̄z cariathiarim est q̄dā ciuitas ꝓpinqua ipsi gabaa: ⁊ ppls fuit ibi cōgregatus ꝓpter deductionē arce: iō dicitur ꝑ de cariathiariz ipam adductā fuisse: vt dictū fuit ibidem. f Altare q̄z eneum. istud altāe erat holocaustoz: ⁊ ꝓpter hoc salomō voluit ibi offerre. g Ascēditq̄z salomō ad altare. nō p seipm: sed p sacerdotes: ad quoz officiuz spectabat offerre sup altare: in scōa ptē dī: h Qui tā innumerabilis ē q̄ puluis terre. hyperbole ē: ad designandū magnā populi multitudinem. i Ut egrediar et ingrediar coram populo tuo. iste egressus intelligit ad bella ꝓ defensione popli: ingressus vero ad iudicia: ad p scindendū populi litigia. k Uenit ergo salomō ab excelso gabaon i hierlm. vt ibi coram tabernaculo vbi erat arca dñi offerret hostias: sic ⁊ in gabaon obtulerat.

l Congregauitq̄z. oñditur magnificētia salomonis in diuitijs ⁊ patet sentētia ex dictis .iij. Regū. x. ca. in fine. La.II.

a Screuit aūt. b hic ꝓnter describit deuotio salomonis in edificatiōe tēpli: et ꝓmo describit hui' edificationis ꝓparatio: scō opis ꝓsecutio .iij. ca. ītio tēpli edificati dedicatio: ca. v. Preparatio aūt edificatiōis consistit in materia ⁊

Incipit dabreiamin siue Paralypomenon liber secundus. La.I.

Onfortāt' est ergo salomon filius dauid ī regno suo ⁊ dñs erat cum eo: ⁊ magnificauit euz in excelsuz. Precepitq̄z salomon vniuerso isrl'i tribūnis ⁊ centurionibus ⁊ ducibus et iudicib' oīs isrl' et ꝓncipibus familiarū: ⁊ abiit cū vniuersa multitudine ī excelsum gabaon vbi erat tabernaculum federis dñi: qō fecit moyses famul' dei in solitudine. Arcām autez dei adduxerat dauid de cariathiarim in locū quem ꝑ parauerat ei ⁊ vbi fixerat illi tabernaculū: hoc ē in hierusalem. Altāre quoq̄z eneum qō fabricat' fuerat beselebel fili' vri filij ur: ibi erat coram tabernaculo dñi qō ⁊ requisiuit salomon et oīs ecclia. Ascēditq̄z salomō ad altare eneū coram tabernaculo federis dñi: ⁊ obtulit in eo mille hostias. Ecce autē in ipa nocte apparuit ei de' dicens: Postula qō vis vt dem tibi. Dixitq̄z salomon deo: Tu fecisti cum dauid pre meo misericordiam magnā: ⁊ cōstituisti me regem ꝓ eo: nunc ergo dñe de': impleat sermo tu' quē pollicit' es dauid pri meo. Tu.n. me fecisti regē super ppm tuū multū: qui tā innumerabilis est q̄z puluis tre. Da mihi sapientiā ⁊ intelligentiā: ut ingrediar ⁊ egrediar coram populo tuo. Quis.n. pōt hunc populū tuū digne q tā grandis ē iudicare? Dixit aūt de' ad salomonē: Quia hoc magis placuit cordi tuo ⁊ non postulasti diuitias et substātiā ⁊ gloriā: neq̄z aias eoz qui te oderāt: sed nec dies vite plurimos: petisti aūt sapientiā ⁊ sciam vt iudicare possis ppm meū sup quez ꝓsti tui te regē: sapiētia ⁊ sciētia data sūt tibi. Diuitias ā et substantiā ⁊ gloriā dabo tibi: ita vt nullus i regib' nec añ te nec post te fuerit simil' tui. Uenit ergo salomō ab excelso gabaon in hierlm coram tabernaculo federis: ⁊ regnauit sup isrl'. Congregauitq̄z sibi currus ⁊ eqtes: et facti sunt ei mille q̄dringēti currus: et duodecim milia equitū: ⁊ fecit eos esse in vrbib' q̄drigarū et cū rege in hierlm. Prebuitq̄z rex argentū et aurū in hierlm q̄si lapides: ⁊ cedros q̄si sycomoros q̄ nascunt in campestrib' multitudine magna. Adducebant aūt ei equi ō egypto ⁊ de choa a negociatoribus regis: q ibāt et emebant ꝓcio q̄drigā equoruz sexcētis argēteis: ⁊ equū cētum quinq̄ginta. Similiter de vniuersis regnis cethe oz ⁊ a regib' syrie emptio celebrabatur. La.II.

Decreuit aūt salomon edificāe domū nomini dñi: ⁊ palatiū sibi. Et numerauit septuaginta milia viroz portantiū humeris: et octogita milia q cederēt

operarijs ô quib⁹ hic agit: et patet sentẽtia ex dictis.iij. Re.v.ca. vbi eadem ponunt licet ordo in aliquibus variet: hic etiã addũtur aliq̃ que discurrẽtur. b Ad ꝓpositiõem panũ sempiternã. qz semp erant ibi panes ꝓpositiõis: nõ tñ semp ẽdem panes qz in sabbato amouebant primi: ⁊ ponebãtur noui. c Et ad holocaustomata mane et vespere. hoc eãt iuge sacrificium.

d Sabbatis q̃qz ⁊ neomenijs. cẽ. q̃ sint ista festa dictũ fuit ꝑmo li.xxiij. in fine.

e Si.n.celuz et celi celoꝝ cẽ. hoc dixit salomõ ad remouendũ errorẽ: ne aliq̃s crederet deitatẽ loco determinato circũscribi.

f Mitte ḡ mihi virum eruditũ .iij. Re. vij.dr: Misit q̃qz rex salomon ⁊ tulit hirã de voluntate.n. hirã regis tyri iuit. iste hiram fuit notabilis artifex: et iõ dicit ab eo missus: ad petitiõem tamẽ salomonis.

g Et ordei choros totidem.iij. Re.v.nõ fit mentio de isto ordeo: quia ibi solũ fit mẽtio de cibo hoim: ordeũ autẽ istud erat ad pabulũ aialium.

h Olei q̃qz cẽ. immediate subdit in hebreo: Et vini bathos vigiti milia. qõ omittitur in trãslatõe nra qz patet ex hoc quod infra dr: Triticum ergo ⁊ oleũ ⁊ vinũ cẽ.

i Misi ḡ cẽ hiram ꝑem meũ. rex.n. tyri vocabat eũ ꝑem: tuz ꝓpter etatem: tum ꝓpter artis sue excellentiam: vt patet in lra. Hebrei tñ dicũt hic: hirã ꝑis mei. qz oia noia apud eos sunt indeclinabilia sicut cornu et gelu. i. artificem excellentẽ a tpe ꝑis mei: ⁊ sicut fuit excellẽs apud eũ: ita ⁊ mecũ. k Filiũ mulieris de fi. dan cui⁹ ꝑ fuit tyri⁹. .iij. Re.vij. dr: Et tulit hiram de tyro filiũ mulieris vidue de tribu neptalim ꝑe tyrio. quod exponũt hebrei sic: q⁹ fm lapides in montibus: ꝓpositos q̃z eoꝝ tria milia sexcentos. Misit q̃qz ad hiraz regem tyri dicens: Sicẽ egisti cũ dauid ꝑe meo: ⁊ misisti ei ligna cedrina: vt edificaret sibi domũ in q̃ ⁊ habitauit sic fac mecũ vt edificem domũ noi dñi dei mei vt cõsecrem eã: ad adolendũ incẽsum corã illo ⁊ fumiganda aromata: ⁊ ad ꝓpositiones panũ sempiternã: et ad holocaustomata mane et vespere: sabbatis q̃qz ⁊ neomenijs ⁊ solẽnitatibus dñi dei nri in sempiternũ q̃ mãdata sunt isrl̃i. Dom⁹.n. quaz edificare cupio magna est. Magn⁹ est.n. deus nr̃ sup oẽs deos. Quis ergo potit ꝑualere vt edificet ei dignã domũ: Si ẽni celũ ⁊ celi celoꝝ cape eũ nequeũt: quantus ego sum vt possim edificare ei domũ: Sz ad hoc tñ: vt adoleat incẽsuz corã illo. Mitte ergo mihi virũ eruditũ q nouerit opari in auro ⁊ argento ere et ferro purpura coccino ⁊ hiacyntho: ⁊ q sciat sculpeꝛ celaturas cũ his artificib⁹ q̃s me cũ habeo in iudea et in hierlim: q̃s ꝑparauit dauid ꝑ me⁹. Sz ⁊ ligna cedria mitte mihi et arbeutina et pinea de libão. Scio.n. q⁹ serui tui nouerint cedeꝛ ligna ô libano. Et erũt serui mei cũ seruis tuis vt parent̃ mihi lig̃ plurima. Domus.n. quã cupio edificãe magna ẽ nimis ⁊ inclyta. Preterea oparijs q cesuri sunt lig̃ seruis tuis dabo in cibaria: tritici choros vigintí milia: ẽt ordei chorol totidẽ: olẽi q̃z sata viginti milia. Dixit ãt hirã rex tyri ꝑ lras q̃s miserat salomoni: Quia dilexit dñs ꝑplm suũ: iccirco te regnare fecit sup eũ. Et addidit dicẽs: Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl̃ qui fecẽ celũ ⁊ terrã: q de dit dauid regi filiũ sapientẽ et eruditum et sensatũ atq̃z ꝓudẽtem: vt edificaret domũ dño ⁊ palatiũ sibi. Mi si ergò tibi virũ ꝓudentẽ ⁊ sciẽtissimũ hirã ꝑem meuz filiũz mlieris de filiab⁹ dan cui⁹ ꝑ fuit tyrius q nouerit opari in auro ⁊ argẽto: ere ⁊ ferro ⁊ marmore ⁊ lignis in purpura q̃qz et hiacyntho ⁊ byssino ⁊ coccino: et q sciat celare oẽz sculpturã ⁊ adinuenire ꝓudenter qõ cũq̃z in ope necessariũ ẽ: cũ artificib⁹ tuis ⁊ cũ artificib⁹ dñi mei dauid ꝑis tui. Triticũm ergo ⁊ ordeũ ⁊ oleũ ⁊ vinũ q̃ pollicit⁹ es dñe mi mitte seruis tuis. Nos ãt cedem⁹ ligna de libano q̃t necessaria habueris: et applicabim⁹ ea ratib⁹ p mare in ioppe: tuũ aũt erit trãsferre ea ī hierlim. Numerauit igitur salomon oẽs viros ꝓselitos q erãt in terra isrl̃ post dinumeratiõem quã dinumerauit dauid ꝑ ei⁹: ⁊ inuẽti sũt centũ q̃nquagintatria milia ⁊ sexcenti. Fecitq̃z ex eis septuaginta milia q humeris onera portarẽt: et octoginta milia q lapides de montib⁹ cederẽt: tria ãt milia ⁊ sexcẽtos ꝓpositos operum populi. Ca.III.

Et cẽpit salomon edificare domũ dñi ī hierusalẽ in mõte moria qui demõstratus fuerat dauid

vitatez mr̃ huius hiram fuit iudea ⁊ de tribu dan vt hic dr̃: pater autẽ eius fuit iude⁹ et de tribu neptaliz iõ. iij. Re. dr̃ hirã de tribu neptaliz: qz genealogizatio fit ex ꝑe magis q̃ ex pte matris. dr̃ tñ pater ei⁹ tyri⁹: nõ natiõe sed habitatiõe: qz habitauit ibi: sicut.ij. Reg. dr̃. vj. ca. Et hitauit arca dñi ī domo obededõ gethei. qui sic cognominabat: eo q⁹ hitauerat in geth erat tñ de tribu leui. cetera patẽt ex dictis. iij. Re. v.

l Triticũ autẽ ordeũ ⁊ oleũ ⁊ vinum. ꝰ. nõ fecẽ mẽtionẽ de vino: sed qz hic repetit tenẽdum q⁹ a ꝓncipio fuit sub pacto sicẽ ⁊ alia. .III.

Cepit salomõ edificare domũ dñi. Dic cõsequenter describitur ipius tẽpli edificatio: ⁊ ꝑmo q̃tum ad formã templi: 2° q̃tum ad vasa ministerij. iij. ca. Prima in tres: qz ꝑmo describit forma templi: 2° ipoꝛuz cherubin que fuerũt posita ibi: Fecẽ etiã in domo sanctisco̓z cherubin. ẽtio columnaruz q̃ erãt in porticu tẽpli: ibi Añ fores etiã templi. Sñia autẽ prime ptis ⁊ secũde patz ex dictis. iij. Reg. vj. a ꝓncipio capli vsq̃z prope finem exceptis q̃ sequuntur. b Jn mõte moria. i. visiõis

Jlle ẽ locus in quo abraam obtulit isaac: vt habet Gen xxij. ⁊ vocat ibidem locus visionis: qz abraam appellauit ipm: dominꝰ videt: vt ibidem dr̃. c Qui demonstratus fuerat dauid. qñ angelus ꝑcepit q⁹ dauid ibi edificaret altare ⁊ victimas offerret: vt dictũ est. ꝰ. li⁹. ꝑmo

in fine capli. xxj. ⁊ ꝓncipio. xxij. o Mēse scdo. in secunda. ſ. die mēſis: ſic eſt in hebreo: trāſlatio vo noſtra omittit in scda. e In menſura ꝓma. i. fm formam ⁊ menſurā ſibi traditas a dauid: q̄ tradidit ſalomoni exē plar omniū fiēdoꝝ in templo: vt dictū eſt. ſ. libro ꝓmo xxviij. f Et de aurauit eā intrin ſecus. hoc ē intelligendū q̄tum ad inferiorē manſionem templi q̄ ꝓtinebat scm̄ ⁊ scum scoꝝ. g Et clauos fecit aureos. ad ꝓiungendū fortiē laminas aureas cū tabulis q̄ erant in parietib' dom'. h Ipſi aūt ſtabāt erectis pedib'. i. obliquatis: vt dicit magr̄ in hiſtoriis: ita q̄ habebant vnū pedem magis eleuatum altero: quaſi diſponerent ad ābulandū. ſed hoc nō videt verū: q̄ in hebr̄. hr̄: Et ſtabant ſup pedes ſuos. ita q̄ vterq̄ pes vni' cherubin tangebat pauimētum: ⁊ ſimiliter pedes alteri': ⁊ ideo cum dr̄ hic: Stabant erectis pedibus. intelligendū eſt. i. rectis: q̄ recte ſup pedes ſuos ſtabāt. i Fecit q̄z velū. iſtud erat pendens ad partem diuidētē scm̄ ⁊ ſanctū ſanctoꝝ: ⁊ tpe paſſiōis xp̄i ſciſſum fuit vt hr̄ Matth. xxvij. k Añ fores. hic ꝓnter agit de his q̄ erāt in porticu: ſcilicz de duabus columnis notabilibus: de quib' dictum fuit diffuſe .iij. Re. vij. ⁊ patz ſentētia ex dictis ibidē: excepto qō ſequit: l Et q̄ſi cathe. in oraculo ⁊ ſuperpo. eas capitibus columnarū. certū eſt aūt q̄ ille columne erant in porticu templi: ⁊ iō dicūt hic expoſitores nr̄i cōiter q̄ licz oraculū ꝓprijſſime dicat ipm̄ ꝓpiciatorium: eo q̄ inde dabant reſponſa diuina q̄ſi de ſede dei vt dictū fuit diffuſe Exo. xxv. tū vlteri' trahitur ad ſignandū totā domum ſanctiſcoꝝ in q̄ erat ꝓpiciatorium: ⁊ vlteri' ad ſignandū ptem anterioꝝ templi q̄ dicebat scm̄ vel ſancta: ⁊ vlteri' ad ſignandū etiā porticū: eo q̄ ꝓiungebatur tēplo ⁊ in hoc ſenſu loquit hic ſcriptura: cū dr̄: l Et q̄ſi cathenulas. i. opus reticulatū ad modū cathenarū ſupple fecit: m In oraculo. i. in pōtico vbi erāt columne. n Et ſuppoſuit eas capitibus columnarū. q̄ ſup capita illarū columnarum erat op' reticulatū: vt hr̄. iij. Re. vij. ⁊ ibi fuit diffuſe expoſitum: ſed q̄ nō recolo me vidiſſe in vetēri teſtamento: et maxime vbi agit de tēpli edificatione q̄ oraculū dicatur niſi ipm̄ ꝓpiciatoriū ⁊ dom' ſancti ſanctoꝝ in q̄ erat ꝓpiciatoriuz: iō pōt iſtud alit exponi. Ad cuius intellectū ſcienduz: q̄ in parietib' ſanctiſanctoꝝ erant celate varie figure: ⁊ erant ibi alique ad modū operis plectilis ſeu concathenati vl' reticulati: ⁊ ꝓſimile opus factū fuit in capitib' iſtarū columnaꝝ: tm̄ de alia materia: q̄ iſte columne fuerūt de ere: oēs aūt figure q̄ apparebant in domo ſancti ſcoꝝ erant auree. fm hoc igit̄ poteſt expōi hec littera ſic: Et q̄ſi cathenulas in oraculo. i. opus cōcathenatum ſeu reticulatū ſimile illi qō erat i oraculo: ſupple fecit: Et ſuperpoſuit capitib' colūnaꝝ. o Ipas q̄z columnas poſuit i in veſtibulo tēpli. i. in porticu. ¶a. IIII.

Fecit q̄z altare eneū. hic ꝓſequent agitur de vaſis miniſterij: inter que ꝓputant etiaz altaria: ⁊ ꝓmo ponit iſtoꝝ deſcriptio: 2° ponitur quedā epilogatio: ibi Et compleuit Circa ꝓm̄ agitur ꝓmo de aliquib' que erant in atrio ſacerdotū: 2° de illis q̄ erāt intra templū: ibi Fecit āt cādelabra: ⁊ ꝓmo agit de altāi holocauſtoꝝ: cū dr̄: a Fecit q̄z altare eneū. iſtud nō fuit ꝓcauū ſic altāe qō fecit moyſes: q̄ nō erat portandū de loco ad locū: ſed erat interius de lapidib' impolitis: fm q̄ ꝓcipit exo. xx. et exteri' erat encū. b Uiginti cubitoꝝ lōgitudinis ⁊c. ⁊ ſic patet q̄ erat multo maius q̄ altare qō fecerat moyſes: qō erat tm̄ quinq̄ cu

Fecit qūoq̄ altāe eneum viginti cubitoruz lōgitudinis: et ūiginti cubitoꝝ latitudinis: ⁊ decē cubi

ꝓr̄i eius: in loco quē parauerat dauid in area hornā iebuſei. Cepit autē edificare mēnſe ſcdo: āno q̄rto regni ſui. Et hec ſunt fundamēta q̄ iecit ſalomon vt edificāet domū dei: longitudinis cubitoſ in mēnſura ꝓma ſexaginta: latitudinis cubitoſ viginti. Porticū vero añ frōtem q̄ tendebat in longum iuxt̄ menſurā latitudinis domus cubitoꝝ viginti. Pōro altitudo centū vigiti cubitoꝝ eāt. Et deaurauit eā intrinſecꝰ auro mūdiſſimo Domum q̄q̄z maiorē texit tabulis ligneis abiegnis: ⁊ laminas auri obrizi affixit p totū. Sculpſitq̄z i ea palmas: ⁊ q̄ſi cathenulas ſeinuicē cōplectentes. Strauit q̄q̄z pauimentū tēpli ꝓcioſiſſimo māmore decore ml̄to. Porro auruz erat ꝓbatiſſimū de cui' laminiſ texit domū ⁊ trabes ei' ⁊ poſtes ⁊ parietes ⁊ oſtia: ⁊ celauit cherubin i parietib'. Fecit q̄q̄z domū ſanctiſcoꝝ: lōgitudinem iuxt̄ latitudiné domus cubitoꝝ viginti: et latitudinem ſiliter viginti cubitoꝝ. Et laminiſ aureis texit eā q̄ſi talētis ſexcētis: ſed et clauos fec̄ aureos: ita vt ſinguli claui ſiclos q̄q̄genoſ appenderēt. Cenacula q̄q̄z texit auro. Fecit etiā in domo ſāctiſcoꝝ cherubin duos opere ſtatuario: et texit eos auro. Alle cherubin viginti cubitis extendebant̄: ita vt vna ala haberet cubitos q̄nq̄z: et tāgeret parietē domus: ⁊ altera q̄nq̄z cubitos habēs alam tāgeret alteriꝰ ala quinq̄z habebat cubitoſ: ⁊ tāgebat parietem: ⁊ ala eiuſ altera q̄nq̄z cubitoꝝ: alā cherub alteri' ꝓtingebat. Igr̄ ale vtriuſq̄z cherub expanſe erāt: ⁊ extē debantur p cubitoſ viginti Ipſi āutē ſtabāt erectiſ pedibus ⁊ facies eoꝝ erāt verſe ad exterioꝛez domū. Fecit q̄q̄z velū ex hiacyntho purpura cocco ⁊ byſſo: et intexuit ei cherubī. Antē fores etiā templi duaſ columnas q̄ triginta ⁊ quiq̄z cubitos habebāt altitudinis. Porro capita earū quinq̄z cubitorū: necnon et q̄ſi cathenulas in oraculo: et ſuppoſuit eas capitibus columnarū. Malogñata etiā cētum: q̄ cathenulis interpoſuit. Ipſas q̄q̄z columnas poſuit i veſtibulo tēpli: vnaz a dextris: alterā a ſiniſtris. Eam q̄ a dextris erat vocauit iachin: et q̄ ad leuaz: vocauit booꝛ. ¶a. IIII.

bitoꝝ in q̄drū fm lōgitudinē ⁊ latitudinē: ⁊ sic area supioꝝ erat. xxv. cubitoꝝ: hēbat ēt tres cubitos tm̄ in altitudie: istō vo hūit. xx. cubitos in lōgitudine: ⁊. xx. i latitudine: ⁊. x. i altitudine: ⁊ sic area supioꝝ habebat. cccc. cubitos. patet etiā q̄ oportebat hīe ascensum ad hoc altare: aliter sacerdotes nō possent desup ministrare: ille tm̄ ascensus erat sine gradib⁹ p̄ modum eleuationis paulatiz ascēdentis a longinq̄: sicut pleniꝰ dictū fuit i exo. c⁹. xx. c Mare etiā. Hic p̄ñter agitur de mari eneo: in q̄ lauabātur sacerdotes: 2° de lutere ib⁹ in q̄ lauabant hostie offerēde: ibi Fecit q̄z p̄chas. Sñia istaꝝ ptium p̄z ex dictis. iij. Reg. vij. ca. vbi diffuse fuit dictū de dispositione huⁱ maris et lutriū: tm̄ de hoc aliq̄ pauca sunt h̄ exponēda. d Quasi duobus vsib⁹ ⁊c. i. ordinibus. e Labiū maris circuibant. nō est intelligēdū q⁹ illi duo ordines celaturarum essent iuxta labiū qđ eāt in supioꝝ pte maris: sed erāt vsus inferioꝝ ptē: sic fuit ostēsum. iij. Re. sed dicūt hic circuire labiū: q⁹ p̄cedebāt in circuitu maris vsus ptem inferioꝝē: sic ⁊ labiū circuibat in pte supioꝝ.

f Dorso vastitas eⁱ. i. spissitudo maris.

g Hēbat mensurā palmi ⁊c. iij. Reg. dr: Triū vntiarū. ⁊ dicēdum q⁹ eadē est mēsura: sic ibi plenius fuit dictuz. h Fecit q̄z p̄chas decē. i. lutēs: et vocant h̄ cōche a p̄cauitate q⁹ lutēs erāt interi⁹ p̄caui. i Et posuit. v. a dex. ⁊. v. a si. s. respcu maris enei qđ erat i medio. k Fecē āt cādelabra. Hic p̄ñter agit de aliquib⁹ que erāt intra templū. s. in illa pte q̄ dicebat scā vel scm̄: 2° reuertit ad aliq̄ q̄ erāt extra templū: ibi Fecit ēt. Circa p̄m dr: k Fecit aūt cāde. aurea decē fm speciē quā iusserat. i. fm similitudinē cādelabri qđ fecit moyses: de cuius factura ⁊ forma dictū fuit diffuse Exo. xxv. l Et posuit ea in tēplo q̄nq̄z a dex. ⁊ q̄nq̄z a si. s. respectu cādelabri qđ fecerat moyses: qđ erat in medio. ista tm̄ duo cādelabra oia erāt in pte australi tēpli: sic ⁊ candelabra qđ fecerat moyses: fm q⁹ h̄ Nu. viij. ca⁹. m Necnō ⁊ mēsas decē. s. aureas. n Et posuit ⁊c ⁊ quinq̄z a sinistris. s. respectu mēse quā fecerat moyses: tm̄ oñs iste mēse erāt in pte aquilonari ipⁱ tēpli: sic ⁊ mēsa quā fecit moyses: vt h̄ Nu. viij. Rō āt altitudinis. Mare etiā eneū fusile decē cubitis a labio vsq̄ ad labiū: rotundū p̄ circuitū. Quinq̄z cubitos hēbat altitudinis: ⁊ funiculus triginta cubitoꝝ ambiebat gyra eⁱ. Similitudo q̄z boū erāt subt illud. Et decē cubitis q̄dā extrinsec⁹ celature: quasi duob⁹ vsib⁹ labium maris circuibant. Boues āt erāt fusiles: ⁊ ipm mare sup duodecim boues imposituⁱ erat: quoꝝ tres respiciebāt ad aq̄lonē: ⁊ alij tres ad occidentē. Dorso tres alij meridiē: ⁊ tres q̄ reliqui erāt orientē: hñtes mare superpositū. Posteriora aūt boū erāt intrinsec⁹ sub mari. Dorso vastitas eⁱ hēbat mensurā palmi ⁊ labiū illi⁹ erat q̄si labiū calicis vel reparādi lilij: capiebatq̄z tria milia metretas. Fecē q̄z cōchas decē: et posuit q̄nq̄z a dextris ⁊ q̄nq̄z a sinistris: vt lauarēt in eis oia q̄ in holocaustū oblaturi erāt. Dorso in mari sacerdotes lauabant. Fecit āt et cādelabra aurea decē scdm̄ spēm quā iusserat fieri: et posuit ea in tēplo: q̄nq̄z a dextris: ⁊ q̄nq̄z a sinistris. Necnō et mēsas decē: et posuit eas in tēplo q̄nq̄z a dextris: ⁊ q̄nq̄z a sinistris. Phialas q̄q̄z aureas centū. Fecit etiā atriū sacerdotū ⁊ bāsilicā grādē: ⁊ ostia i basilica q̄ texit ere. Dorso mare posuit in latere dextro ꝯ orientē ad meridiē. Fecit āt hirā lebetes et creagras et phialas: et p̄pleuit oē op⁹ regis i domo dei hoc ē colūnas duas et epistylia ⁊ capita: ⁊ q̄si quedā retiacula q̄ capita tegerent sup epistylia. Malogñata q̄q̄z q̄dringēta et retiacula duo: ita vt bini ordines malogñatoꝝ singul⁹ retiaculis iūgerent: q̄ ptegerēt epistylia et capita colūnarū. Bāses etiā fecit: et conchas q̄s superposuit basib⁹: mare vnum: boues q̄q̄z duodecim sub mari: et lebetes et creagras ⁊ phialas. Oñiā vasa fec̄ salomō i hyurā pāter eⁱ i domo dñi ex ere mūdissimo. In regiōe iordanis fudit ea rex in argyllosa terra inter sochot et saredatha. Erat aūt multitudo vasoꝝ inumerabilis: ita vt ignoraret pōdus eriſ. Fecitq̄z salomon oia vasa domⁱ dei: et altāre aureū: et mēsas: ⁊ sup hui⁹ sic cādelabri ⁊ mēse fuit dca Exo. xxvj. ⁊ Nu. vij. o Fecit ēt atriū. Hic breuit facit mentionē de atrio sacerdotū qđ erat in circuitu tēpli. p Et basilicā grandem. basilica ꝓprie dr dom⁹ regia: a basileos qđ est rex in greco: est tm̄ nomē basilice tractū ad qđlibet edificiuz notabile. istud āt atriū erat clausuz sumptuose ⁊ curiose. s. trib⁹ ordinib⁹ lapidū ⁊ vno ordie cedri: vt h̄. iij. Re. vj. in fine et iō vocat hic basilica. q Et ostia i basilica. p q̄ ingrediebant sacēdotes atrium.

r Dorso mare posuit in latē dextro ⁊c.] hoc ponitur h q⁹. s. nō deminauerat ꝺ situ huiuſ maris: ⁊ ex hoc qđ dr hic p̄z: q⁹ declinabat ad dexterā ptē atriꝰ: accipiendo dexterā ꝓut sacerdotes egrediebant de tēplo: q⁹ egrediēdo p̄cedebāt vsus orientē eo q⁹ ingressus tēpli erat in pte orientali ipsi⁹ tēpli. s Fecit āt hirā lebetes. i. cal daria. t Et creagras. i. instra ad extrahēdū carnes de caldarijs: ⁊ dicunt a creos qđ ē caro: ⁊ agros qđ ē tract⁹. v Et phialas. in hebr. h̄: Et batinos. ista instra erant p̄ altari holocaustorū. x Et ꝓpleuit. Hic p̄ñter respectu predictoꝝ ponit quedaz epilogatio ut aliqua addant que fuerāt omissa: ⁊ p̄z snia vsq̄ ibi: y Baseſ ēt fecit. sup q̄s ponebant cōche seu luteres: ⁊ de forma ⁊ factura istarū basiū dcm̄ fuit diffuse. iij. Re. vij. fit tm̄ h mētio de istis basib⁹: q⁹ de ipis nō fecerat mētionē. s. loquēdo de cōchis seu luterib⁹. z Oia vasa fec̄ sa. hyuram. sic scribit in hebreo h: nec mirz: q⁹ noia hebrea frequenter sic variant: sic ⁊ latina: vt freq̄nt dcm ē. a Dr eⁱ. dr aūt p̄ salomōis rōne etatis vel excellētie artis: sic. s. dictū est de rege tyri. ij. ca. b Inter sochot ⁊ sareda tha. iste locⁱ vocat sartha. iij. Reg. vij. vsus finē: q⁹ sicut dcm ē: noia hebrea freq̄nt variant in ꝓncipio vl in fine. c Altare aureū. qđ erat in tēplo in pte anteriori q̄ dicebat sancta in q̄ cremabat thymiama: ⁊ ponit h: q⁹. s. de hoc nō fuerat facta mētio. d Et mēsas ⁊ sup eas

panes ꝓpositōis. hoc ponit hic: qz. s. nō fecerat mentionem de panib⁹ positis sup decē mēsas aureas a salomone factas: z licet nō dicat hic qt panes erāt in qlibet mēsa: ꝓbabile tñ est q ibi erāt duodecim: sic in mēsa moysi q erat in medio: z sic in istis mēsis erāt. cxxxvj. panes i vniuerso qui cedebāt in vsum sacerdotū. e Cādelabra q̄z cuz lucernis suis hoc simiLiter addit: ad denotandū q tot erant lucerne in qlibet cādelabro sacto a salomōe: qt erāt in cādelabro moysi. s. septez: vt hī Exo. xxv. z sic in oibus istis candelabris erāt. lxxvij. lucerne. f Et forcipes aureos. ad rescindendū ptes lignorū cōbustas. g Thymiamatēia. vasa erant in quib⁹ ponebant carbones ad cremāduz thymiama in altari aureo. h Et ostia celauit templi. ista fuerūt ostiola p que erat ingressus a pte templi q̄ dī scā: ad illam que dī scūm scōz: de q̄bus. s. nō fecerat mentionem. Ca. V.

IN tulit ḡ salomō. hic ꝓseqnter describit templi edificati dedicatio. Circa quā primo describitur arce z vasoruz introductio: 2° salomonis oratio: ca. vj. itio diuine acceptatiōis manifestatio: ca°. vij. Circa ꝑmum ꝑmo describit arce z vasoꝝ sacroruz deportatio: 2° sacēdotū et leuitarum iubilatō: ibi Egressis āt sacerdotibus. itio diuina acceptatio: ibi Jgit cūctis. Sñia ꝓmeptis pz ex dictis. iij. Re. viij. ca. in ꝓncī°: exceptis q̄ sequunt. b In die solēni mēsis septimi. tot° ille mēsis apud hebreos erat solēnis: tñ dies solēnis q̄ hic ponit: fuit dies decima mēsis in q̄ agebat festum expiatōis: tñ festum hui⁹ dedicatiōis cepit añ p duos dies: qz durauit septē diebus: vt hz. iij. Re. viij. in fine: z in hoc libro infra ca. vij. et hui⁹ septene dies expiatiōis fuit tertia: qz. xv. die hui⁹ mensis incipiebat festū tabernaculoꝝ ꝝm ꝓceptum legis: qō similit durabat septē diebus: z intulerūt sacerdotes arcā federis dñi in suum locū. leuite. n. ap portauerūt eam vsq̄ ad templū: vt hic ꝓmittit: sed intra scūm scōz introduci nō poterat nec etiā intra tē plū nisi p sacerdotes. c Egressis āt. hic ꝓnter describit sacerdotū et leuitarū iubilatio: cuz dī: Egressis āt sacerdotib⁹ de sanctuario. hoc refert ad illud qō infra dicitur Et cuz eis sacerdotes. cxx. canētes in tubis. quia expediti de arce introductiōe intra sācta sanctoꝝ z ciuj dispositiōe: exierūt et ceperunt iubilare tubis cū leuitis cantātibus in organis musicis. e Nec adhuc zc dī uisus erat. hoc expōitur ꝓmuniter: q̄ licet diuisus fuisset añ per ipm dauid q̄tum ad distinctiones sacerdotum z leuitarū: vt habet supra libro ꝓmo ca. xxiij. et. xxv. tamē ista diuisio executiue fuit facta post collocationē arce in templo. Alii exponūt hebrei dicētes: q licet diuisiones sacerdotū z cantoꝝ z vices sibi succedendo essent facte: tñ ista successio nō hūit locū in festo dedicationis tēpli: in q̄ oēs sacerdotes z oēs leuite tūc simul fuerūt occupati in officijs suis et hec expositio cōsonat lre ꝓcedenti: cum dī: d Oēs. n. sacēdotes zc: sanctificati sunt. ad tēpli dedicationē. siliter z seqnti: cum dī: Tā leuite q̄ cātores zc. f Jgit cunctis. hic ꝓnter describit diuina acceptatio p hoc q sacerdotib⁹ et leuitis deū laudantib⁹ nubes descēdit z impleuit templū: z hoc erat diuine ꝓntie signū: z patet sñia ex dictis. iij. Re. viij. cap°.

eas panes ꝓpositōis. Cādelabra q̄z cū lucernis suis: vt lucerēt añ oraculū iuxta ritum ex auro purissimo: z florētia quedā z lucēnas et forcipes aureos. Oñia de auro mūdissimo facta sunt Thymiamatēia q̄z z thuribula z phialas z mortariola ex auro purissimo. Et ostia celauit tēpli interioris. i. in scāscōz z ostia tēpli forinsec⁹ aurea. Sicq̄z ꝓpletū est oē op⁹ qō fecit salomon in domo dñi. Ca. V.

IN tulit igit salomō oīa q̄ vouerat dauid p̄ su⁹ argentū z aurū: et vniuersa vasa posuit in thesauris domus dñi. Post q̄ cōgregauit maiores natu isrl: z cunctos ꝓncipes tribuū: z capita familiaruz de filijs isrl in hierlm: vt adducerent arcā federi dñi de ciuitate dauid q̄ est in syon. Venert itaq̄z ad regē oēs viri isrl: in die solēni mēsis septimi. Cūq̄z venissent cuncti seniores isrl: portauerūt leuite arcā: z intulerūt eā: et oēm paraturā tabernaculi. Porro vasa sanctuarij q̄ erāt in tabernaculo portauert sacerdotes cū leuitis. Rex āt salomō z vniuersus cet⁹ isrl z oēs q fuerūt ꝓgregati añ arcā immolabāt arietes z boues absq̄z vllo numero: tāta enim erat multitudo victimaꝝ. Et intulerūt sacēdotes arcā federis dñi in locū suū: idest ad oraculuz templi in scāscōz subter alas cherubin: ita vt cherubin expāderent alas suas sup locum in q̄ posita erat arca: z ipam arcā regerent cū vectib⁹ suis. Vectiū aūt quib⁹ portabat arca qz paululū longiores erāt: capita parebāt ante oraculū. Si vo quis paululū fuisset extrinsec⁹: eos videre nō poterat. Fuit itaq̄z arca ibi vsq̄z in ꝑnitem diē. Nihilq̄z erat aliud in arca nisi due tabule q̄s posuerat moyses in oreb: qñ legem dedit dñs filijs isrl egredientib⁹ ex egypto. Egressis aūt sacerdotibus de sanctuario: ōnes. n. sacerdotes q ibi potuerant inueniri sanctificati sūt: nec adhuc in illo tpe vices z ministerioꝝ ordo int eos diuisus erat: tā leuite q̄z cātores idest z q sub asaph erant: z q sub heman: z qui sub idithun: filij et frēs eorū vestiti byssinis: cymbalis et psalterijs z cytharis ꝓcrepabāt stātes ad orientalē plagā altaris: z cū eis cātores centū viginti canētes tub. Jgitur cūctis pariter z tubis z voce z cymbalis z organis et diuersi generis musicoꝝ cōcinnentibus: z vocē in sublime tollentib⁹: longe sonit⁹ audiebat: ita vt cū dñm laudare cepissent z dicere: Cōfitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ in eternū misericordia eius: impleret domus dei nube: ne possent sacerdotes stare z ministrare ꝓpter caliginē Cōpleuerat eni gloria dñi domum dei.

Ca. VI.

Tunc salomō ait. Hic cōsequenter ponitur salomonis oīo: p̄mittitur tñ quedā cōtinuatio ad dicta immediate: cū dī: Tunc salomon ait. cū vidit nubē templū implentem: ꝛ patet sententia ex dictis .iij. Re. viij.

b Et cōuertit rex. Hic p̄ñter describit ipsius salomonis oratio: cuī oratōis p̄mo ponit narratio: ꝛ° conclusio: ibi Tu es enīz de⁹ me⁹. in fine capl̄i. Prima diuidit in septem ptes ꝑm septem petitiones p ordinē positas in oratione salomonis. Prima respicit regni sui stabilitatem: scōa hoīm admicē fidelitatē: ibi Si peccaueīt quispiā. tertia belli aduersitatez: ibi Si supatus. q̄rta ptis siccitatez: ibi Si clauso celo: q̄nta defectum victualium: ibi Fames si aborta fuerit: sexta deuotiōem gentiliū: ibi Externū quoq̄. septima euentum belli varium: ibi Si egress⁹. Et differt ista petitio a ītia: q̄a illa respicit tātū belli aduersitatē: ista autē p̄speritatem ꝛ aduersitatem. Circa primā q̄ttuoꝛ ponunt̄ per ordinem. primū est salomonis gr̄arū actio respectu p̄teriti beneficij. scōo inꝛponitur ipius deuot⁹ modus oīandi: ibi Stetit g̃. tertio formaī ei⁹ petitio respū bñficij futuri: ibi Nūc igitur. Hrationarum.n. actio de p̄teritis bñficijs et deuotus modus oīandi faciunt oīonem exaudibilez de futuris. q̄rto remouet occasio errādi: ibi Ergo ne credibile est. Sñia aūt istarum ptiū patet ex dictis .ij. Re. viij. ca. b. c. exceptis q̄ sequunt̄.

Et benedixit ꝛc.

Tunc salomon .vi. ait: Dñs pollicit⁹ est vt habitāet in caligine: ego aūt edificaui domū noi ei⁹: vt habitaret ibi i perpetuū Et p̄uertit rex faciem suā et bñdixit vniūse multitudini isrl̄. Nā oīis turba stabat intēta. Et ait: Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl̄: q̄ qō locut⁹ ē dauid p̄ri meo: ope ꝓpleuit dicēs: A die q̄ eduxi pplum meū de ꝛra egypti: nō elegi ciuitatem de cūctis tribub⁹ isrl̄ vt edificaret in ea dom⁹ nomini meo neq̄ elegi quēq̄ aliū virū vt eēt dux in pplo meo isrl̄: sed elegi hierlm vt sit nomē meū in ea: et elegi dauid vt ꝓstituerem eū sup pplm meū isrl̄. Cūq̄ fuisset voluntatis dauid p̄ris mei vt edificaret domū noi dñi dei isrl̄: dixit domin⁹ ad eū: Quia bene fuit volūtas tua vt edificares domū nomini meo: bñ quidē fecisti huiusmodi hōe voluntatē: sed nō tu edificab⁹ mihi domū. Veruntñ filī⁹ tu⁹ q̄ egrediet de lumbis tuis: ipe edificabit domū noi meo. Cōpleuit ergo dñs sermonē suuz quē locut⁹ fuerat: ꝛ ego surrexi ꝑ dauid p̄e meo: et sedi sup thronū isrl̄ sicut locutus ē dñs: ꝛ edificaui domū noi dñi dei isrl̄: et posui i ea arcā in q̄ est pactuz dñi q̄ pepigit cuz filijs isrl̄. Stetit ergo coꝛā altare dñi ex aduerso vniuerse multitudinis isrl̄: ꝛ extēdit man⁹ suas. Si quidē fecēat salomō basim eneā et posuerat eaz in medio basilice habentē q̄nq̄ cubitos longitudis ꝛ q̄nq̄ latitudinis: et tres cubitos altitudinis. Stetitq̄ sup eā ꝛ deinceps flexis genib⁹ cōtra vniūsaz multitudinē isrl̄ ꝛ palmis in celū leuatis: ait Dñe de⁹ isrl̄: nō est silis tui de⁹ in celo ꝛ in ꝛra: q̄ custodis pactū ꝛ misericordiam cū seruis tuis: qui ambulāt coꝛā te in toto coꝛde suo: q̄ p̄stitisti seruo tuo dauid patri meo quecūq̄ locut⁹ fueras ei: ꝛ q̄ oꝛe ꝓmiseras: opere ꝓplesti sicut ꝛ p̄ñs tps ꝓbat. Nūc ergo dñe deus isrl̄ imple suo tuo p̄i meo dauid q̄cunq̄ locut⁹ es dicēs: Nō deficiet ex te vir coraz me q̄ sedeat sup thronū isrl̄: ita tñ si custodierint filij tui vias meas ꝛ ambulauerint in lege mea: sicē ꝛ tu ambulasti coꝛam me. Et nūc dñe de⁹ isrl̄ firmet sermo tuus quē locut⁹ es seruo tuo dauid. Ergo ne credibile ē: ut habitet deus cū hoīb⁹ sup terrā: Si celū et celi celoꝝ nō te capiūt: q̄nto magis dom⁹ ista quā edificaui Sz ad hoc tm̄ facta ē: vt respicias oīonem serui tui et obsecratōez ei⁹ dñe de⁹ me us: ꝛ audias p̄ces q̄s fundit famulus tu⁹ coꝛā te: vt aperias oculos tuos sup domū istā die⁹ ac noctib⁹ sup locuz in q̄ pollicit⁹ es vt inuocet nomē tuū: et exaudires oīonem quā seru⁹ tu⁹ oꝛat i eo: exāudi p̄ces famuli tui ꝛ populi tui isrl̄. Quicūq̄ oꝛauerit i loco isto: exaudi de habitaculo tuo. i. de celis ꝛ ꝓpiciare. Si peccauerit qspiā in ꝓximū suū: et iurare ꝓtra eū parat⁹ venerit: seq̄z maledicto ꝓstrinxerit coꝛā altari in domo ista: tu audies de celo: et facies iudiciū seruoꝝ tuoꝝ: ita vt reddas iniq̄ viā suam in caput p̄o p̄rium: ꝛ vlciscaris iustū: retribuēs ei scōm iusticiā suā Si supatus fuerit pp̄s tu⁹ isrl̄ ab inimicis: peccabunt n. tibi: ꝛ p̄uersi egerint penitētiā: et obsecrauerint nom̄ tuū: ꝛ fuerit ōpcati te i loco

nō benedictiōe sacerdotali: sed imꝑcando eis bona vt inducerz populum ad regratiandum deo secū. In scōa parte dicit:

d Et posuerat eaz in medio basilice. i. atrū sacēdotum: qō vocatur basilica. ē. iij. ca. In q̄rta parte dī:

e Exaudi p̄ces famuli tui ꝛc. Iqz in principio induxerat populuz ad agendū gr̄as deo secū: vt dictū est.

f Si peccaueīt quispiā. Hic cōsequenter ponūtur alie ſex petitiones p ordinem: et patet sententia ex dictis .iij. Re. viij. ca. c. d. e. f. vbi iste petitiones ponunt eodem ordine: et q̄si eisdem vbis: exceptis q̄ sequunt̄ in ꝑma parte.

g Seq̄z male dicto cōstrinxerint. qō fit in iuramēto execrationis q̄ aliquis obligat se puniendu esse a deo mālfeste si peierauerit in tertia pte: h Et aurugo. iij. Re. viij. dicit: Et rubigo. et idem importāt qz aurugo ē aura corrūpens segetes rubiginans.

a Tu es.n. hic ponit predĕ orationis ꝯclusio: videlicet q exaudiatur a deo: iō ſ̄dit̄: b Aperiãtur q̄ſo oculi tui. ⁊c. loquit̄ de deo mō hūano: quia hō erigit oculos ⁊ aures ad dep̄cationez quã vult exaudire. c Consurge dñe deus in requiez tuã. q̄ in templo erat ſpecialis dei hītatio: ⁊ petebat ſalomon q hoc eēt ad ſemper. d Et arca fortitudinis tue. vt nō moueat̄ de loco ad locuz amplī: ſicut p̄teritis tp̄ibus: q̄ p deſertum fuit portata annis q̄draginta: ⁊ poſtea de ſylo ⁊ alīs locis plurib⁹ vt dām fuit p̄mo Regl. vij. ⁊ dz hic arca fortitudinis diuine: q̄ fortitudo dī apparuit p ip̄am in iordanis ſiccatiōe: Joſ. iij. ⁊ i hierico deſtructione Joſue. vj. ⁊ i philiſtinoꝝ percuſſione. j. Re. v.

e Sacerdo. tui dñe deus induantur ſalutē. i. circūdentur oñib⁹ bonis ꝓuenientibus eis ex oblatōibus ⁊ ſacrificijs. vel aliter: Induãtur ſalutē. i. indumētis ſacris in ſuis officijs exercendis.

f Et ſancti tui letent. i. cantores pſallentes coram deo. In hoc petit ſalomō q cultꝰ diuinus pſeuerāter maneat in tēplo ab ip̄o edificato.

g Ne auertas faciez x̄pi tui. i. a deprecatione mea qui ſum chriſtꝰ tuus. i. de volūtate tua in regē vnctus. h Memēto miſericordiarū dauid. q. d. q̄uis nō ſim dignꝰ exaudiri ex meritis meis: exaudias tñ ꝓpter merita dauid p̄ris mei. Tota vō pars iſta aliī exponit ab aliquib⁹ hebreis dicentib⁹ q hic nō poniſto: tu exaudies de celo et ꝓpiciare pcō ꝑli tui iſrl: ⁊ reduc eos in trãz quã dediſti eis et p̄ribus eorū. Si clauſo celo pluuia nō fluxerit ꝓpter pcā ꝑli tui: ⁊ dep̄cati te fuerint in loco iſto: ⁊ ꝯfeſſi nomini tuo: ⁊ ꝯuerſi a pcīs ſuis cum eos afflixeris: exaudi de celo dñe: ⁊ dimitte pcā ſeruis tuis et ꝑli tui iſrl: ⁊ doce eos viaz bonaz p quã ingrediant: ⁊ da pluuiã terre quã dediſti ꝑlo tuo ad poſſidendum Fames ſi orta fuēit in tra ⁊ peſtilētia erugo et aūrugo ⁊ locuſta ⁊ bruc⁹ et hoſtes vaſtatis regionibuſ portas obſederint ciuitatis: oiſqz plaga et infirmitas ꝑſerit: ſiqs de ꝑlo tuo iſrl fuerit dep̄catuſ: cognoſcēs plagã ⁊ infirmitatē ſuã: et expãderit manꝰ ſuas in domo hac tu exaudies de celo de ſublimi. ſ. habitaculo tuo: et ꝓpiciare: ⁊ redde vnicuiqz ſecūdū vias ſuas q̄s noſti eū hr̄e in corde ſuo. Tu.n. ſolꝰ noſti corda filioꝝ hominū vt timeāt te et ambulent in viis tuis cūctis diebꝰ q̄bus viuūt ſup faciē terre quã dediſti p̄ribus nr̄is. Externū q̄qz q nō eſt ō ꝑlo tuo iſrl ſi venerit de tra longinqua ꝓpter nomē tuū magnū et ꝓpter manū tuã robuſtã ⁊ brachiū tuū extentū: ⁊ adorauerit in loco iſto: tu exaudies de celo firmiſſimo habitaculo tuo: ⁊ facies cūcta ꝓ quibꝰ inuocauerit te ille pegrinus: vt ſciāt oñs ꝑli terre nomē tuū: et timeāt te ſicut ꝑlus tuꝰ iſrl: ⁊ cognoſcant q̄ nom̄ tuū inuocatū ẽ ſup domū hanc quã edificaui nomini tuo. Si egreſſus fuerit ꝑlus tuꝰ ad bellū ꝓ adūſarios ſuos p viaz in q̄ miſeris eos: adorabūt te ꝓ viam in q̄ ciuitas hec eſt quã elegiſti: et domꝰ quam edificaui nomini tuo: vt exaudias de celo p̄ces eoꝝ ⁊ obſecratiōem et vlciſcaris. Si ãt peccauēint tibi: neqz .n. eſt hō q nō peccet: ⁊ iratus fueris eis: et tradideris hoſtibus: ⁊ captiuos duxerint eos in terrã lōginquaz vel certe q̄ iuxta ẽ: et ꝯuerſi in corde ſuo in tra ad quaz captiui ducti fuerãt egerint p̄niam: et dep̄cati te fuerint in tra captiuitatis ſue dicẽtes: peccauim⁹: iniq̄ fecim⁹: iniuſte egim⁹: et reūſi fuerint ad te in toto corde ſuo: ⁊ in tota aīa ſua in tra captiuitatis ſue ad quã ducti ſūt: adorabūt te ꝓ viã tre ſue quã dediſti p̄ribus eoꝝ: ⁊ vrbis quã elegiſti: ⁊ domꝰ quam edificaui noī tuo: vt exaudias de celo hoc eſt de firmo hītaculo tuo p̄ces eoꝝ: ⁊ facias iudiciū: ⁊ dimittas populo tuo q̄ſuis pcāoꝝi. Tū es.n. deꝰ meꝰ. Aperiant q̄ſo oculi tui: ⁊ aures tue intēte ſint ad oꝛonem q̄ fit in loco iſto. Nunc igit̄ ꝯſurge dñe deꝰ in requiez tuã: tu et arca fortitudis tue. Sacerdotes tui dñe deꝰ induant ſalutē: et ſancti tui letent in bonis Dñe deus meꝰ ne auteris faciē chriſti tui. Memētō miſericordiaꝝ dō ſerui tui.

nitur ꝓdicte oratiōis ꝯclusio: ſed magis cuiuſdam dicti declaratio. dām enim fuit ſup ca. v. q ſacēdotes intulerūt arcam federis dñi in locū ſuum ſz ibi nō fuit exp̄ſſus introducendi modus qui h exp̄imit. dicūt enim q cū ſacerdotes vellēt introducere arcam in templū: porte templi clauſerūt ſe cōtra eos: quod videns ſalomon orauit p aptione dicens: Nūc igitur cōſurge dñe in requiem tuã tu et arca. vt ip̄a ponatur in loco quietis a me p̄parato: iō etiam dicebatur quies dñi: q̄a ibi rep̄ſentabat̄ ſedes dei vt frequēter dictū eſt ſimiliter ſacerdotes ad idem impetrandū cāt̄auer̄t pſalmū. cxxxj. et cū venirent ad verſum illū: Propter dauid ſeruū tuum. i. ꝓpter eius merita. Ne auertas faciez chriſti. i. ſalomonis: denegādo ingreſſuz arce ad locū quem ꝑparauit tūc porte aperuerunt ſe: ſicut dictū fuit. iij. Regum. viij. in fine. Aliqui vēo hebrei exponunt aliter: Propī dauid ſeruū tuum. i. ꝓpter peccata eius in facto vrie ⁊ poplī numeratione. ⁊ per hoc q porte aperuerūt ſe intellexit ſalomon q peccata p̄is erant dimiſſa ⁊ eius oīo exaudita: ſed p̄ma expoſitio melior videtur.

Ca. VII.

Cūqz cōpleſſet. hic conſequenter circa cōpletionem dedicationis ponit ſignuz diuine acceptatiōis: ⁊ p̄mo ponitur dicta acceptatatio: ſecūdo ſalomonis monitio: ibi Apparuit aūt. Prima in duas: quia p̄mo ſignū acceptatiōis datur: ſecūdo dedicatio ꝓſummat̄: ibi Rex aūt. Signū aūt diuine acceptatōis ponit cum dī:

Cūqz cōpleſſet ſalomō ſūdēs preces: ignis deſcēdit de celo: ⁊ deuorauit holocauſta

b Ignis deſcendit de celo ⁊c. ſicut in conſecratiōe aaron et filioꝝ eius: Leuit. ix. ⁊ in oblatione helie. iij. Re. xviij. et in

sacrificio dauid in a-
rea ornã iebuçei.j. pa
ralypo.xxj.ca.in qui
bus descẽsus ignis fu
it signũ diuie accepta
tionis. c Et maie
stas dñi impleuit do
mũ.i.nubes q̃ erat si-
gnum diuine pñtie:si
cut expositũ fuit.iij.
Regum.viij.ca.b.
d Et corruentes ꝓ
ni in terrã adorauerũt
⁊ lauda.dñm. adora
tione latrie. e Rex
aũt. hic ꝯñter dedica
tio ꝯsummatur ꝑ ob
lationem victimaruz
a rege: mediantib⁹ tñ
sacerdotibus:ad quo
rum officium spectat
talia offerre. f Et
dedicauit domuz dei
rex.nõ ꝑ se sed ꝑ sum
mum sacerdotẽ:⁊ ali
os sacerdotes sibi assi
stentes ⁊ ministrãtes.
g Sanctificauit q̃ꝫ
salomõ mediuz atrij.
similiter ꝑ pontificẽ.
Causa aũt quare po-
tuit sic sanctificari di
cta fuit.iij.Reg.viij.
ca.g. h Obtulẽat
enim. nõ est ꝑ hoc in
telligẽdum ꝙ oblatio
ꝑcesserit sanctificatio
nem:sed ecõuerso.
i Fec̃ ergo salomõ
solemnitatẽ ⁊c̃.] Ista
fuit solemnitas taber
naculoꝝ:que incepit
immediate post festũ
dedicatiõis: vñ sequi
tur: k Fecitq̃ꝫ die
octauo collectaz.que
fiebat in crastino vlti
me diei festiuitatis ta
bernaculoꝝ:vnde se-
quitur: l Eo ꝙ de
dicasset altãe septẽ di
ebus.q̃ dedicatio ince
pit octaua die mẽsis
septimi: et finita fuit
xiiij. die eiusdẽ mẽsis
iclusiue. m Et so
lẽnitatez celebrasset.
.s. tabernaculorũ die
bus septẽ incipiendo
a.xv. die mẽsis septi-
mi inclusiue: ⁊ termi
nando.xxj.die eiusdẽ
mẽsis iclusiue:⁊.xxij.
die facta fuit collecta
ꝑ necessarijs templi:
iõ subditur: n In

⁊ victimas:et maiestas dñi
impleuit domum:nec pote
rãt sacerdotes ingredi tem
plũ dñi:eo ꝙ implesset ma
iestas dñi tẽplũ. Sꝫ ⁊ oms
filij isrl̃ videbãt descẽdentẽ
ignẽ ⁊ gl̃iaz dñi sup domũ:
et corruẽtes proni in terraz
sup pauimentũ stratũ lapi
de: adorauerũt et laudaue-
rũt dñm qm̃ bon⁹ qm̃ in se-
culũ misericordia ei⁹. Rex
ãt ⁊ oĩs ppl̃s immolabant
victimas corã dño. Macta
uit igit̃ rex salomõ hostias:
boũ vigintiduo milia:arie-
tum centũ viginti milia. Et
dedicauit domũ dei rex et
vniũsus ppl̃s. Sacerdotes
ãt stabãt in officijs suis: ⁊ le
uite in organis cãminũ dñi
q̃ fecit dauid rex ad laudã
dum dñm:qm̃ bon⁹:qm̃ in
eternũ misericordia ei⁹:hy-
mnos dauid canẽtes ꝑ ma
nus suas. Põro sacerdotes
canebãt tubis añ eos: cun
ctusq̃ꝫ isrl̃ stabat. Sãctificã
uit q̃q̃ꝫ salomõ mediũ atrij
añ templũ dñi. Obtulerat
.n.ibi holocausta et adipes
pacificoꝝ: qꝛ altare eneum
qd̃ fecerat:nõ poterat susti-
ner holocausta ⁊ sacrificia
⁊ adipes pacificoꝝ. Fec̃ er
go salomõ solemnitatez in
tpe illo septẽ dieb⁹] ⁊ oms
isrl̃ cũ eo:eccl̃ia magna val
de: ab introitu emath vsq̃ꝫ
ad torrentẽ egypti. Fecitq̃ꝫ
die octauo collectam eo ꝙ
dedicasset altãe septẽ dieb⁹
et solẽnitatez celebrasset die
bus septẽ. Igit̃ in die vicesi
mo tio mẽsis septimi dimi
sit ppl̃os ad tabnacula sua
letãtes atq̃ꝫ gaudentes sup
bono qd̃ fecẽat dñs dauid
⁊ salomoni ⁊ isrl̃ ppl̃o suo.
Cõpleuitq̃ꝫ salomõ domũ
dñi ⁊ domuz regis et oĩa q̃
disposuerat in corde suo:vt
faceret in domo dñi et i do
mo sua:⁊ ꝓsperat⁹ ẽ. Appã
ruit aũt ei dñs nocte: et ait:
Audiui oronez tuã:⁊ elegi
locũ istũ mihi in domũ sa-
crificij. Si clausero celuz et
pluuia nõ fluxerit et mãda
uero ⁊ ꝑcepo locuste vt de-
uoret terrã:⁊ misero pestilẽ
tiam in ppl̃m meũ: ꝯuersus
aũt ppl̃us me⁹ sup q̃s inuo
catũ est nomẽ meũ: depca-
tus me fuerit et exq̃sierit fa
ciem meã:⁊ egerit pñiam a
vijs suis pessimis: ⁊ ego ex
audiã de celo:et ꝓpici⁹ ero
pccis eoꝝ: ⁊ sanabo terraz
eoꝝ. Oculi q̃q̃ꝫ mei erũt a-
perti:⁊ aures mee erecte ad
oronẽ ei⁹ q in loco isto ora
uerit. Elegi.n.⁊ scificaui lo
cum istũ ut sit nom̃ meũ ibi
i sempitnũ:et ꝑmaneãt ocl̃i
mei ⁊ cor meũ ibi cũctis di
eb⁹. Tu q̃q̃ꝫ si ãbulauer co
rã me sic̃ ambulauit dauid
pr̃ tu⁹:⁊ feceris iux̃ oĩa q̃ ꝑ-
cepi tibi:⁊ iusticias meas iu
diciaq̃ꝫ seruaueris: suscita-
bo thronũ regni tui:sic̃ pol
licit⁹ sum dd̃ pr̃i tuo dicẽs:
Nõ auferetur de stirpe tua
vir q nõ sit ꝑnceps i isrl̃. Si
aũt aũsi fueritis:⁊ dẽliqueri
tis iusticias meas ⁊ ꝑcepta
mea q̃ ꝓposui vob̃:⁊ abeũ
tes seruieritis dijs alienis ⁊
adorauerit eos:euellã vos
de t̃ra mea quaz dedi vob̃:
et domũ hãc quã edificaui
noĩ meo ꝓijciã a facie mea
⁊ tradã eã in parabolã ⁊ in
exemplũ cũctis ppl̃is: ⁊ do
mus ista erit i ꝓuerbiũ vni
uersis transeũtib⁹: ⁊ dicent
stupẽtes: Quare fecit dñs
sic t̃re huic et domui huic:
Rñdebũtq̃ꝫ: Quia dereliq̃
runt dñm deũ patrũ suoꝝ:
q eduxit eos de t̃ra egypti
⁊ appꝫhenderunt deos alie
nos ⁊ adorauerũt eos ⁊ co
luerũt:iccirco venerũt super
eos vniuersa hec mala.

xxiij.mensis septi
mi dimisit ppl̃os
ad tabẽna.sua.qꝛ
om̃ia erant cõple
ta. o Apparu
it aũt. Hic ꝯseq̃nt̃
ponit̃ salomonis
monitio de ꝑma
nendo in obediẽ-
tia dei:et patz sen
tẽtia ex dictis.iij.
Re.ix.a.⁊.b.exce
ptis que sequunt̃.
p Ocl̃i quoq̃ꝫ
mei erunt apti ⁊c̃
.i.patus ero exau
dire orationem.
q Ut sit nomẽ
meũ ibi in sempit̃
num.i.in tempus
futuꝝ absq̃ꝫ deter
minatione suppo
sita conditione ꝙ
salomon ⁊ ppl̃us
debeãt in obedien
tia dei ꝑmanere.

La. VIII.

a Explet au tem. Superius descripta ē reuerentia salomonis circa diuina: hic ꝓsequenter describit eius magnificētia circa humana: interponūtur tñ aliqua ad diuinā reuerentiā pertinentia: qz ista diuisiō nō est p̄cisa: sicut dictuz fuit a p̄ncipio hui⁹ scōi libri Igit̄ primo describitur magnificentie salomonis ꝓditio: scōo ex hoc sequens fame diffusio: ca. ix. Magnificentia aūt ista p̄mo describit in edificijs: scōo in populis subiectis: ibi Omnē pplm. tertio i sacrificijs: ibi Tunc obtulit. q̄rto in exquisitis diuitijs: ibi Tūc abijt salomon. Sentētia aūt p̄me partis patet ex dictis .iij. Re. ix. in d. et simil̄r. ij. vsqz ibi:

b Oñs aūt p̄ncipes exercitus regis salomonis fuerunt ducēti q̄nq̄ginta. iij. Reg. ix. dicit quingētiq̄nquaginta: sed responsio patz ex textu: qz hic loquit̄ de p̄ncipibus exercitus: ibi aūt non solū de p̄ncipibus exercitus: sed etiā de his qui p̄erant oibus salomonis opibus: vt patz p lr̄am intuenti.

c Filiā vo pharaonis rē. hoc expositū est. iij. Re. ix. g. d Tunc obtulit. Hic cōsequenter describit magnificentia salomonis in sacrifi cijs: cū dicit: Tūc obtulit sal. holo. dño sup altare. s. holocaustoz̄: qd

Explētis aūt vi .VIII. ginti ānis postq̄z edificauit salomon domū dñi t domū suam: ciuitates q̄s dederat hirā salomoni edificauit t habitare ibi fecit filios isrl̄. Abijt q̄qz i emath suba: t obtinuit eaz: t edificauit palmirā in deserto et alias ciuitates mūitissimas edificauit in emath. Extruxitq̄z bethoron superiorem t bethorō inferiorē: ciuitates muratas habētes portas t vectes t seras. Balaath etiam t omnes vrbes firmissimas que fuerūt salomonis cūctasq̄z vrbes q̄drigarum t vrbes equitū. Oñia que cunqz voluit fecit rex salomon atqz dispositit: edificauit in hierusalem: et in libano: t in vniuersa terra potestatis sue. Omnē populuz q derelictus fuerat de ethneis t amorreis t pherezeis t heueis t iebuseis q nō erant de stirpe isrl̄: de filijs eoz̄ t de posteris quos nō interfecerant filij isrl̄: subiugauit salomō in tributarios vsqz in diē hāc. Porro de filijs israel nō posuit vt seruirent operib⁹ regis. Jpi eniz erāt viri bellatores t duces primi: et p̄ncipes quadrigarū t equitū eius. Omnes aūt p̄ncipes exercit⁹ regis salomonis fuerūt ducenti quinquaginta q erudiebant populū. Filiāz vo pharaonis transtulit de ciuitate dauid in domū quā edificauerat ei. Dixit eniz rex: Nō habitabit vxō mea in domo dauid regis isrl̄: eo q sāctificata sit: quia ingressa ē in eam arca dñi. Tūc obtulit salomon holocausta dño super altāe dñi quod extruxerat ante porticū: vt p singulos dies offerretur in eo iuxta p̄ceptū moysi in sabbatis et in calendis et in festis diebus ter p annū: idest in solemnitate azimoz̄ et solemnitate hebdomadarū t i solemnitate tabernaculoz̄ Et p̄stituit iuxt̄ dispositōem dauid p̄is sui officia sacerdotum in ministerijs suis: t leuitas in ordine suo: vt laudarent t ministrarent coram sacerdotibus iuxt̄ ritum vnius cuiusqz diei: t ianitores i diuisionib⁹ suis p portaz et portaz. Sic. n. p̄ceperat dauid hō dei. Nec p̄tergressi sunt de mādatis regis tā sacerdotes q̄z leuite ex oibus q̄ p̄ceperat. Et in custodijs thesauroz̄ oēs impensas p̄paratas habuit salomō: ex eo die q̄ fundauit domum dñi vsqz in diē quo perfecit eā. Tūnc abijt salomon in asiongaber: t i hailach: ad oraz maris rubri: q̄ est in tra edom. Misit ergo ei hiraz p manus seruoz̄ suoz̄ naues t nautas t gnaros maris: t abierūt cū seruis salomonis in ophir. Tulerūtqz inde q̄dringenta quinq̄ginta talēta auri: et attulerūt ad regem salomonē. .IX.

Regina q̄qz saba cum audisset famā salomonis venit vt tētaret eū in enigmatibus in hierlm cū magnis opib⁹ t camelis q portabāt aromata t auri plurimū gēmasqz p̄ciosas. Cūqz venisset ad salomonē: locuta ē ei q̄cunqz erāt in cōde suo. Et exposuit ei salomō oia q̄. ꝓposuerat: nec q̄q̄m fuit q̄ nō p̄spicuū ei fecerit Que postq̄z vidit sapiaz. s. salomōis t domū quā edificauerat: necnon t cibaria mense ei⁹ t habitacula seruoz̄ t officia ministroz̄ ei⁹ et vestimēta eoz̄ pincernas q̄qz t vestes eoz̄ t victimas q̄s imolabat in domo dñi: nō

eāt i atrio sacerdotū.

e In sabbatis. qualibet hebdomada.

f Et in calendis. in p̄ncipijs mensiū.

g Et in festis dieb⁹ ter p annū. s. in festis pasche: pentecostes: t tabernaculoz̄. cetera patent in lr̄a.

h Tunc abijt salomon. Hic describitur magnificētia salomonis in diuitijs exquisitis: qz per nauigiū faciebat exquiri diuitias incōsuetas in locis remotis t inaccessibilibus p terrā: de quo nauigio dcm fuit. iij. Re. ix. in fine.

La. IX.

a Regina q̄qz saba. Hic consequenter circa magnificētiā salomonis describit fame diffusio: t p̄mo specialit̄ q̄tuz ad reginā saba: scōo generaliter: q̄tū ad reges ire: ibi Magnificatus ē. Prima in duas: qz primo describit dicta fame diffusio: scōo substantie salomonis quedā numeratio: ibi Erat autem pōdus auri. Circa p̄mum sciendū q̄ regina saba audita fama salomonis: venit ad eū de partibus remotis. Primo q̄ ostēditur ad quid venit: scilicet ad ꝓponendū dubias questiones: et quid inuenit. s. perspicuas solutiones: scōo oñdit̄ quid salomoni dedit: t quid ab eo recepit: ibi Dedit autez regi rē.

erat p̄ stupōe vltra in ea spi
ritꝰ. Dixitq; ad regē: Uerꝰ
ē sermo quē audierā in t̄ra
mea: de v̄tutibꝰ et sapientia
tua. Nō credebā narrātibꝰ
donec ip̄a venissem ⁊ vidis
sent oculi mei: et ꝓbassem
vix medietatē sapientie tue
mihi fuisse narratā. Uicisti
famā virtutibꝰ tuis. Beati
viri tui ⁊ beati serui tui hi q
assistūt corā te om̄i tp̄e: ⁊ au
diūt sapientiā tuā. Sit dn̄s
deus tuꝰ bn̄dictus: q voluit
te ordinare sup̄ thronū suū
regē dn̄i dei tui. Quia dili
git deꝰ isrl̄: ⁊ vult seruare eū
ī eternū: iccirco posuit te su
per eū regez: vt facias iudi
cia atq; iusticiā. Dedit aūt
regi centū viginti talēta au
ri: ⁊ aromata multa nimis:
⁊ gēmas p̄ciosissimas. Nō
fuerūt aromata talia vt hec
q̄ dedit regia saba regi salo
moni. Sed ⁊ serui hyrā cū
seruis salomonis attulerūt
aurū de ophir et ligna thi
na ⁊ gemmas p̄ciosissimas
De q̄bus fecit rex de lignis
.s. thinis g̃dus ī domo dn̄i:
et in domo regia: citharas
q̄q; ⁊ psalteria cantoribus.
Nunq̄ visa sūt in t̄ra iuda
ligna talia. Rex āt salomō
dedit regine saba cuncta q̄
voluit ⁊ q̄ postulauit: ⁊ ml̄
to plura q̄ attulerat ad eū
Que reūsa abijt in terrā su
am cū seruis suis. Erāt aūt
pondus auri qd̄ afferebat̄
salomoni p̄ singulos ānos
sexcēta sexagintasex talēta
auri: excepta ea sūma quaz
legati diuersaꝝ gentiū ⁊ ne
gociatores afferre cōsueue
rant: om̄sq; reges arabie et
satrape terrarū qui ꝯporta
bant auꝝ ⁊ argētū salomo
ni. Fecit igit̄ rex salomō du
centas hastas aureas de sū
ma sexcentoꝝ aureoꝝ: qui
in singulis hastis expende
bant̄. Trecēta q̄q; scuta au
rea trecētoꝝ aureoꝝ: q̄bus
tegebant̄ singl̄a scuta. Po
suitq; ea rex in armamēta
rio qd̄ erat cōsitū nemore.
Fecit q̄q; rex soliū eburne
um grāde: ⁊ vestiuit illd̄ au
ro mūdissimo. Sex quoq;
g̃dus q̄bus ascendebat̄ ad
soliū: ⁊ scabellum aureū: et
brachiola duo altrinsecꝰ: et
duos leones stātes iux̄ bra
chiola: s; ⁊ alios duodeciz
leūculos stātes sup̄ sex gra
dus ex vtraq; p̄te. Nō fuit
tale soliū in vniūsis regnis
Oīa q̄q; vasa ꝯuiuij regis
erāt aurea: ⁊ vasa domꝰ sal
tus libani ex auro purissi
mo. Argentū. n. in diebꝰ ill̄
pro nihilo reputabat̄. Siq
dē naues regis ibāt in thar
sis cū seruis hyrā semel in
ānis tribꝰ: ⁊ deferebāt inde
aurū ⁊ argentū ⁊ ebur et si
mias ⁊ pauos. Mag̃nifica
tus est igit̄ salomō sup̄ oēs
reges t̄re p̄ diuitijs ⁊ gloria
Om̄sq; reges t̄rarū deside
rabāt vidē faciē salomōis:
vt audirent sapiam quā de
derat deꝰ in corde eiꝰ. Et de
ferebant ei munera vasa ar
gētea ⁊ aurea: ⁊ vestes ⁊ ar
ma ⁊ aromata eq̄s ⁊ mulos
p̄ singulos ānos. Hūit q̄q;
salomō q̄draginta milia eq̄
rum ī stabulis: ⁊ curruū eq
tumq; duodeciz milia. Cō
stituitq; eos in vrbibꝰ q̄dri
garū: ⁊ vbi erat rex ī hierl̄z
Exercuit etiā ptātez sup̄ cū
ctos reges a flumīe euphra
te vsq; ad t̄rā philistinorū:
⁊ vsq; ad t̄minos egypti: tā
tamq; copiā p̄buit argēti ī
hierl̄m q̄i lapidū ⁊ cedroꝝ
tantā multitudinē velut sy
comoꝝ q̄ gignunt̄ in cāpe
stribus. Adducebant̄ aūt ei
eq de egypto cūctisq; r̄gio
nibꝰ: rēliq̄ āt op̄a salomōis
prioꝝ et nouissimorū scp̄tā

b Erat aūt pondꝰ. Hic ponit̄ quedā sub stantie salomonis nu meratio. Circa quod p̄mo describit̄ multi tudo ꝓuentuuz: scd̄o magnitudo effectuū: ibi Fecit igit̄ rex salo mon.

c Magnificatꝰ est. Hic ꝯsequēter describit̄ diffusio fame salomōis oī bus terre regibꝰ. Sn̄ia v̄o istarum partiū patet ex di ctis. iij. Re. ix.

d Reliq̄ autem operū. Hic ponit̄ cōclusio regni sa lomonis.

e Scripta sunt in libris nathā ꝓ phete ⁊c̄. isti libri nō habētur apud nos nec apud he breos.

f Sup omnē ifrael. hoc dicit qz filiꝰ eiꝰ roboam regnauit tantū sup tres tribꝰ: vt videbitur in seqntibꝰ.

In ca. ix. vbi dr in postil. Scripta sunt in libris Nathan pphete:

Additio.

Liber Nathan prophe pbabiliter posset dici scōs Regū ꝛ tertius ratiōe tacta. s. .j. Paralip. xxix. caplo.

Ca. X.

Rofectus est autez. Postq̄ actum est de regno dauid vnito ꝛ integro: hic psequēter agit de eodem diuiso et defalcato: et licet fuerint xix. reges: qz tamē aliqui pauca aut nulla fecerūt: ideo tempus eoꝝ cum alijs describit: Et ꝑm hoc residuum huiꝰ libri in quindeciz ptibus diuidit̄: qz primo agit̄ de tpe roboaz filij salomōis: ca. .x. secūdo agit de tpe abie: caꝰ. xiij. tertio de tpe asa: ca. xiiij. q̄rto de tēpōe iosaphat: ca. xvij. quinto de tēpore ioꝛā: ca. xxj. sexto de tpe ochozie: ca. xxij. septio de tempe ioas: ca. .xxiij. octauo de tempe amasie: ca. xxv. nono de tpe ozie: ca. xxvj. decimo de tēpe ionathā: ca. xxvij. vndecimo de tempe achaz: caꝰ. xxviij. duodecimo de tēpore Ezechie: caꝰ. .xxix. decimotrio de tēpe manasse: ca. xxxiij. decimo q̄rto de tempe iosie: caꝰ. xxxiij. q̄ntodecimo de tēpore filioꝝ eiꝰ: caplo xxxvj. Circa ꝑmū de scribit̄ ꝑmo regni diuisio: scōo diuisionis ꝓfirmatio: ca. xj. Prima in duas: qz ꝑmo describit̄ diuisionis occasio: scōo ipa diuisio: ibi Populus aūt. Sūia aūt istarū ptium patet ex dictis iij. Regū. xij. vsqz ad mediū caplī. Factum est aūt cū audisset ois israꝫ ⁊c. Hoc totū nō ē de textu. qz non est in hebreo nec i libris correctis: sed de. iij. Reg. xij. acceptū est ⁊ insertum i hoc loco ex imperitia scriptoꝝ seu correctoꝝ: ⁊ ex ignorantia hebraice vēitatis: sicut ⁊ in alijs pluribꝰ locis simile factū est.

Ca. XI.

Venit ātē roboam. Hic cōsequēter describitur pdēe diuisionis confirmatio p verbū pphete ex parte dñi loquentis: ⁊ patet sententia ex dictis. iij. Reg. xij. e. scōo describitur regni defalcati ꝓsecutio: ibi Habitauit autem roboā. Et diuidit̄ in duas ptes: qz ꝑmo describit̄ prosecutio huiꝰ regni ꝓficiendo: scōo deficiendo: ca. xij. Prima i duas: qz ꝑmo describitur ꝓfectus regni roboam per prop̄riū studium scōo per alioꝝ auxilium: ibi Sacerdotes aūt. tertio ꝓponendo valentiorem filiū: ibi Duxit aūt roboā ⁊c. Circa ꝑmū ostēditur ꝓfectus regni roboā prop̄rio studio: eo ꝙ multas ciuitates munauit: ⁊ plura fortalicia cōstruxit in regno suo: muniendo ea victualibus ⁊ bellatoribus ad roborationem regni sui: ⁊ patet lr̄a.

sunt in vbis nathan pphete: ⁊ in libris ahie silonitis in visione q̄qz addo videntis cōtra hieroboā filiū nabath. Regnauit aūt salomon in hierlim supēr omnē israꝫ q̄ draginta ānis. Dormiuitqz cū patribꝰ suis: ⁊ sepelierūt eum i ciuitate dauid: regnauitqz roboam filiꝰ eiꝰ ꝓ eo.

Profectꝰ est aūt .x. roboaz in sichem. Illuc.n. cūctus israꝫ conuenerat vt ꝓstituerēt eū regem. Qđ cū audisset hieroboam filius nabath q erat i egypto: fugēat quippe illuc añ salomonem: statim reuersus ē. Vocauerūtqz eum ⁊ venit cū vniuerso israꝫ: ⁊ locuti sūt ad roboam dicētes: Pr̄ tuus durissimo iugo nos pr̄emit: tu leuiora impera patre tuo q nob̄ imposuit gr̄uem seruitutē: ⁊ paululū de onere subleua: ut seruiam⁹ tibi. Qui ait: Post tres dies reuertimini ad me. Cūqz abiisset pplus: iniit ꝓsilium cū senibus q steterant coraꝫ patre eiꝰ salomone dū adhuc viueret dicēs: Quid datis ꝓsilij vt rndeam pplo? Qui dixerūt ei: Si placueris populo huic ⁊ lenieris eos vbis clementibus: seruiēt tibi oīm tpe. At ille reliquit ꝓsilium senū: ⁊ cū iuuenib⁹ tractare cepit q cuz eo nutriti fuerāt ⁊ erāt in comitatu illius. Dixitqz ad eos: Quid vobis videt̄: vel rndere qd debeo pplo huic qui dixit mihi: subleua iugum qđ imposuit nobis pr̄ tuus? At illi rndērunt vt iuuenes ⁊ nutriti cū eo in delicijs atqz dixerunt: Sic loqris populo q dixit tibi: pr̄ tuus aggrauauit iugū nr̄m tu subleua: et sic rndebis ei: Minimus digitꝰ meꝰ grossior ē lumbis p̄ris mei. Pr̄ meꝰ imposuit vobis gr̄ue iugum: ⁊ ego magis pōdus apponam. Pr̄ meus cecidit vos flagellis: ego vo cedā vos scorpionibus. Venit ergo hieroboā ⁊ vniūsus pplus ad roboā die tertio sicut p̄ceperat eis. Rndit̄qz rex dura: delicto ꝓsilio seniorū: locutusqz est iux iuuenū volūtatem: Pr̄ meus gr̄ue vob̄ imposuit iugum: qđ ego gr̄uius faciam Pr̄ meꝰ cecidit vos flagellis: ego vo cedam vos scorpionibꝰ. Et nō acqeuit populi p̄cibus. Erat.n. voluntatis dei: vt cōpleret̄ sermo eiꝰ quē locutus fuerat p manū ahie silonitis ad hieroboam filiū nabath. Pplus aūt vniuersus rege duriora dicēte: sic locutꝰ est ad eum: Nō est nobis ps in dauid: neqz hereditas in filio ysai. Reūtere in tabernacula tua israꝫ. Tu aūt pasce domū tuam dauid. Et abiit israel in tabernacula sua. Sup filios aūt israꝫ qui habitabāt in ciuitatibus iuda regnauit roboā.

Misitqz rex roboam aduram q preerat tributis: ⁊ lapidauerūt eum filij israel: ⁊ mortuus ē. Porro rex roboam currū festinauit ascēdere ⁊ fugit in hierlim. Recessitqz israꝫ a domo dauid: vsqz ad diem hāc. .xi.

Venit aūtē roboam in hierlim: ⁊ conuocauit vniūsam domuz iuda ⁊ beniamin cētū octoginta milia electoꝝ atqz bellātium: vt dimicaret ꝓtra israꝫ ⁊ conuerteret ad se regnū suum. Factusqz ē sermo dñi ad semeiam hoiem dei dicēs: loquere ad roboā filiuz salomonis regē iuda: et ad vniuersum israꝫ q ē in iuda ⁊ beniamin: Hec dicit dñs: Nō ascendetis neqz pugnabitis cōtra fres vestros: reuertat̄ vnusquisq; in domū suā: a me enim factum est verbum istud. Audierūtqz verbum dñi: et reuersi sunt ne irent ad roboam. Porro roboam habitauit in hierlim: et edificauit ciuitates munitas in iuda. Edificauitqz bethleem: et ethan: et thecue: et bethsur: et socho: et odollam: et gethaim: et maresa: et ziph: et aduram: et lachis: et azeca: et saraa: et aialon: et hebron: que sunt in iuda et in beniamin ciuitates munitissime. Munitis quoq; locis posuit in eis principes: et cellaria frumenti: olei: ac vini: et in singulis vrbibus clipeos atq; hastas: et roborauit eas nimis. Et habuit iuda et beniamin sub ditione sua. Sacerdotes aūt et leuite qui erant in vniuerso israel: de cunctis finibus suis concurrerūt ad eum. Nam et leuite suburbana et possessiones suas relinquentes: venerunt in iudam et hierlim: eo quod prohiberet eos hieroboam et filij eius ne sacerdotio fungerentur domini. Constituitq; sibi sacerdotes excelsorum: et demonum: et vitulorum quos fecerat. Et post eos de cunctis tribubus israel qui dederant corda sua vt quererent dominum deum israel: venerunt in hierlim: vt immolarent victimas domino deo patrum suorum. Et confortauerunt regnum roboam filij salomonis: et fuerunt cum eo tribus annis: ambulauerunt enim tribus annis in via dauid et salomonis. Duxit aūt roboam mahalath filiam iahel filij iesse: et accepit sibi uxorem abihail filiam eliab filij iesse. Que peperit ei filios iehus: et somoriam: et zoom. Post quam accepit maacha filiam absalon: que genuit ei abiam: et athai: et ziza: et salomith. Et dilexit roboam maacha filiam absalon super omnes uxores suas et concubinas. Nam octodecim uxores accepit et sexaginta concubinas: et genuit viginti octo filios et sexaginta filias. Constituitq; roboam abiam filium maacha principem: ducem fratribus suis: ut regnaret post eum. Et sapienter egit: et dispersit de cunctis filiis suis per omnes terras iuda et beniamin: et per cunctas urbes munitas: et dedit eis cibaria in abundantia: et petiit multitudinem uxorum. Factum est autem postquam confortatum est regnum roboam et roborata est potentia eius: dereliquit legem domini et omnis israel cum eo. Anno igitur quinto regni roboam: ascendit sesac rex egypti in hierlim: quia peccauerant domino. Mille ducentis curribus et sexaginta milibus equitum: et innumerabilis populus venit cum eo de egypto: luby: troglodite: et ethiopes. Et cepit urbes munitas iuda: et usque ad hierlim perrexit. Semeias autem propheta ad roboam et principes iuda qui congregati fuerant in hierlim fugientes sesac: dixit eis: Hec dicit dominus: vos dereliquistis me: et ego dereliqui vos in manu sesac. Et humiliati sunt principes israel et rex: et dixerunt: Justus dominus. Videns autem dominus quod humiliati essent: factus est sermo domini ad semeiam dicens: Humiliati sunt: non disperdam eos: sed dabo illis quasi modicum liberationis: et non effundetur ira mea in hierlim per manum sesac. Verumtamen seruient ei: ut sciant seruitutem meam: et seruitutem regnorum terre. Ascendit igitur sesac rex egypti in hierlim: et tulit thesauros domus domini: et thesauros domus regis: omnia diripuit: et tulit scuta aurea que fecerat salomon. Pro quibus fecit roboam scuta ærea: et tradidit ea in manu principum qui custodiebant ostium domus regis. Et quotiescunq; ingrediebatur rex domum domini: portabant ea satellites: et rursum referebant ea in armamentarium satellitum. Et quia humiliatus est ab eo: auersus est furor domini ab eo: ne penitus disperderet eum. Insuper et in iuda reperta sunt bona. Confortatus est igitur rex roboam in hierlim: et regnauit. Quadraginta enim et unius anni erat roboam cum regnare cepisset: et decem et septem annis regnauit in hierlim ciuitate quam elegit dominus de cunctis tribubus israel: ut esset nomen eius ibi. Nomen matris eius naama ammanitis. Fecit autem malum: quia non direxit cor suum ut quereret dominum. Sermones autem roboam primi et nouissimi scripti sunt in libris semeie prophete et addo videntis: et in libris abie silonitis in visione q̄qz addo videntis cōtra hieroboā filiū nabath. Regnauit aūt salomon in hierlim supēr omnē israꝫ q̄ draginta ānis. Dormiuitqz cū patribꝰ suis: ⁊ sepelierūt eum i ciuitate dauid: regnauitqz roboam filiꝰ eiꝰ ꝓ eo.

Prōf

b Sacerdotes ãt. Hic ꝓñter describit ꝓ fectus regni roboã ꝑ alios ꝙ auxiliũ: qz hic roboam fact⁹ rex sup ísrl: timuit ne pplꝰ re diret ad regnũ dauid si iret in hierlm ad sa crificandũ dño: vt hz ij. Re. xij. z iõ fec̃ duos vitulos aureos vt ibidẽ hz: z qz sacerdotes et leuite q̃ habitabant in regno suo abominabant cultuz vitulo ꝙ: abiecit eos: et sic venerũt ad regnuz roboaz: z ꝑ ꝓñs ipm roborauerũt: z hoc ẽ qđ dz: c Uenerũt ad eũ de cũctis sedib⁹ suis. i. ciuitatib⁹ in q̃bus habitabãt z que erãt eis assignate ꝓ habitatione: vt hz Josue. xxj. d Relinq̃ntes suburbana. qz sic̃ erant eis ꝓcesse ciuitates ad hitandũ sic etiã suburbana ad aialia nutriendũ. Similit etiã hoies deuoti de alijs tribubus q̃ volebãt colere dñm: ascendebãt in hierlm ad immolandũ dño: sicut legit de thobia: Thobie. j. z sic roborauerũt regnuz iuda: qz pati erant ipm ad adiuuare: z hoc ẽ qđ dz: Sed et de cunctis tribubus ísrl zc.

e Duxit ãt roboã. Hic ꝓñter describit ꝓfectus regni roboam ꝓ hoc q̃ ordinauit sibi succedẽ valentiorẽ filium. s. abiam q̃uis habẽt plures vxores: z de his mltos filios seniores ipo: z patz littera ex dictis.

Ca. XII.

Qunqz roboã tũ fuisz. Hic ꝓñter describitur ꝓcessus regni roboã in deficiẽdo: et ꝓmo describit regis z ppli trãsgressio: 2° cõtio: ibi Semeias ãt. Circa ꝓmũ dicitur:

quisqz i domũ suã: qz mea hoc gestũ ẽ volũtate. Qui cũ audissent sermonẽ dñi: reũsi snnt: nec perrexerũt ꝫ hieroboã. Habitauit autẽ roboam i hierlm: z edificauit ciuitates muratas in iuda: extruxitqz bethleem et ethã z thecue: bethsur q̃qz z socco z odollaz necnõ z geth z maresa z ziph: sed z adurã z lachis z asecha: saraa q̃qz z abialon z hebrõ q̃ erãt in iuda et beniamin ciuitates munitissimas. Cũ qz clausisset eas muris: posuit i eis ꝓncipes ciboriũqz horrea: hoc est olei et vini. Sed z i singulis vrbib⁹ fec̃ armamẽtaria scutoꝝ et bastarũ: firmauitqz eas sũma diligentia: z impauit sup iudam z beniamin. Sacẽdotes ãt et leuite q̃ erãt in vniuerso ísrl' vẽnerũt ad eũ de cũctis sedib⁹ suis: relinquẽtes suburbana et possessiones suas: z transeũtes ad iudam z hierlm: eo q̃ abiecisset eos hieroboã z posteri ei⁹: ne sacerdotio dñi funge rent: qui ꝙstituit sibi sacẽdotes excelsoꝝ z demoniorũ vitulorumqz ꝙs fecerat. Sed z de cũctis tribub⁹ ísrl' qui' cunqz dederat cor suũ vt q̃rerent dñm deũ ísrl: venerũt in hierlm ad immolãdũ victimas suas corã dño deo patrũ suoꝝ: z roborauerũt regnũ iuda: z ꝑfirmauerũt roboam filiũ salomonis p tres annos. Ambulauerũt .n. i vijs dauid z salomõis annis tm̃ trib⁹. Duxit ãt roboam vxorẽ: malaath filiã herimuth filij dauid: abiail q̃qz filiã beliab filij isai: que pepit ei filios: ieos z somoriam et ꝙom. Post hanc q̃qz accepit maachã filiam absalon: q̃ pepit ei abia et abi z ziza z salimith. Amauit aũt roboã maachã filiã absalon sup oẽs vxores suas z ꝙcubinas. Nã vxores decẽ z octo duxerat: ꝙcubinas aũt sexaginta: z genuit vigintiocto filios z sexaginta filias. Cõstituit vo in capite abiã filiũ maacha ducem sup oẽs fres suos: ipm .n. regẽ facẽ cogitabat qz sapiẽtior fuit z potẽtior super oẽs filios ei⁹: z in cunctis finib⁹ iuda z beniamin: z in vniuersis ciuitatib⁹ muratis. Prebuitqz eis escas plurimas: z mltas petiuit vxores.

Qunqz roboa .XII. tũ fuisset regnũ roboam z ꝙfortatũ dereliqt legẽ dñi ẽt oĩs ísrl' cũ eo. Anno aũt qnto regni roboã: ascẽdit sesac rex egypti in hierusalẽ qz peccauerãt dño cuz mille ducẽtis curribus z sexaginta milib⁹ equitũ. Nec erat numer⁹ vulgi qđ venerat cũ eo ex egypto: libyes .s. z trogodyte z ethiopes: cepitqz ciuitates munitissimas in iuda: z venit vsqz in hierlm. Semeias ãt ꝓpha igressus ẽ ad roboam z ꝓncipes iuda q̃ cõgregati fuerãt in hierlm fugiẽtes sesac dixitqz ad eos: Hec dic̃ dñs Uos reliqstis me: z ẽgo reliqui vos i manu sesac. Cõstẽnatiqz ꝓncipes ísrl' z rex dixerũt: Justus ẽ dñs. Cũqz vidisset dñs q̃ humiliati essent: fact⁹ est sermo dñi ad semeiã dicens: Quia humiliati sunt nõ disperdã eos: dabo qz eis pauxillum auxilij: z nõ stillabit furor meus sup hierlm ꝑ manuz sesac. Eruntñ seruiẽt ei: ũt sciãt

ca. c Et omĩs ísrl' cũ eo. i. maior ps popli qui erat ꝓnus ad idolatriam: aliqui tam̃ in hoc fuerunt eũ secuti: vt patebit infra eodez ca. Cõsequent ponit trãsgressiõis punitio cũ dz: d Ascẽdit sesac rex egypti in hierlm. de ordinatione dñi ad puniẽdũ pcẽm regis z pplí: qz malum pene ẽ a deo inꝑtuz iuste infertur ꝓpter qđ dicitur Amos. iij. Nõ est malũ in ciuitate qđ dñs nõ fecerit. e Semeias aũt. Hic ponit regis z pplí cõtritio: vexatione eis dante intellectũ: ꝓpter qđ receperunt ꝓphete vbũ vñ dicitur: Semeias aũt prophetа ingressus ẽ ad roboam et ꝓncipes iuda. qui nõ potẽtes resistere ipi sesac i campo: fugerant in hierusalez tanq̃ ad ciuitatez regiaz fortissimã z munitissimã.

f Uos dereliq̃stis me. ad idola declinando.

g Et ego fliqui vos. auxiliũ meũ subtrahendo.

h Justus ẽ dominus. cõfitentes peccatũ suum humiliter et veraciẽ exaudiendo.

i Cũqz vidisset dñs q̃ humiliati essent. per delicti sui cõfessionem z penitentiã. ex hoc subdit pene dimi nutio cũ dicitur:

k Quia humiliati sunt nõ disp dabo eos. totaliter delẽdo. l Dabo qz eis pauxillũ auxiliũ. quia nõ permittam sesac ciuitatez z populũ destruere: tamẽ permittam eos ipi sesac fuire sub tributo cui⁹ causa subditur: m Ut sciãt zc. ꝑ experientiam.

a Cũqz roborat⁹ fuisset regnũ roboam. modo dicto ꝓcedenti. b Dereliquit legẽ dñi. ad idolatriã declinãdo ꝓm modũ mꝛis sue q̃ fuit naama amanitis: vt dz infra eod

a Distantiã ſuitutis mee ꝛc.] qz ſeruit⁹ dei ſuauis eſt ꝛ ꝑſolabilis: ſeruit⁹ aũt humana dura ꝛ q̃ſi importabilis ẽ: vñ legit de multiſ q̃ magis elegerũt mori q̃ ſubiici ſuituti: ſic̃ refert ioſeph⁹ li. de iudaico bello: qz eleazar iudeus cũ multis alijs in quodã caſtro a Romanis obſeſſus: qui videtes q̃ erãt capiẽdi: interfecerunt ſe mutuo: ne ſubiicerentur romanoꝝ ſeruituti. b Receſſ. itaqz ſeſac rex egy. ab hierlm. ñ ab obſidione tm̃: qa ingreſſus fuit hierlm: vt patz ex ſequentib⁹ cũ dr̃: c Sublatiſ theſauris do. dñi ꝛc. dicit. n. ioſephus q̃ roboam timõe ducũ fecit ſibi põtas aperiri tm̃ ſub certis pactis: que tm̃ ſeſach nõ tenuit: ſed magis templũ et domũ regi am ſpoliauit. d Pro quibus fecit rex eneos. ex q̃ patz deiectio regni ab aurea magnificentia in ream. e Siquiõ in iuda inuẽta ſũt opa bona. qz aliqui ad idolatriaz nõ declinauerant quoꝝ intuitu de⁹ pepcit etiã alijs: ñ tm̃ a toto ſed a tãto. f Cõfortatus eſt g̃ rex roboam. erat. n. parui cordis vt hz̃ ca. ſequẽti: ꝛ iõ accepit cõfortationem in modico: videlicet q̃ remãſiſſet ſibi ciuitas et vita et nomen regiũ.

g Nomen aũt mr̃is ei⁹ naama ammanites. Fecitqz malũ ꝛ ñ ꝓparauit cor ſuũ vt q̃reret dñm. Opa vo roboam pri ma ꝛ nouiſſima ſcripta ſũt i libris ſemeie ꝓphete ꝛ addo videtis: ꝛ diligẽt expoſita. Pugnauerũtqz aduerſum ſe roboaz ꝛ hieroboã cunctis diebꝫ. Et dormiuit

diſtãtiã ſuitutis mee ꝛ ſeruituti regni terraruz.] Rẽceſſit itaqz ſeſac rex egypti ab hierlm ſublatis theſauris dom⁹ dñi ꝛ dom⁹ regis oiaqz ſecũ tulit: ꝛ clypeos aureos q̃s fecerat ſalomõ: pro q̃bus fecit rex eneos ꝛ tradidit illos ꝓncipib⁹ ſcutarioꝝ q̃ cuſtodiebãt veſtibulũ palatij. Cunqz introiret rex domũ dei: veniebãt ſcutarij ꝛ tollebãt eos: iterũ qz referebant eos ad armamentariũ ſuũ. Ceruntñ qa humiliati ſunt: auerſa ẽ ab eis ira dñi: nec deleti ſũt penituſ. Siq̃idẽ ꝛ in iuda inuenta ſũt opa bona. Cõfortãtus eſt ergo rex roboã in hierlz: atqz regnauit. Quadraginta aũt ꝛ vnius anni erat cuz regẽre cepiſſet: ꝛ de cem ꝛ octo annis regnauit in hierlm vrbe quã eligit dñs vt ꝓfirmaret nomẽ ſuũ ibi: de cũctis tribubus iſrl. Nõmen aũt mr̃is ei⁹ naama ammanites. Fecitqz malũ ꝛ ñ ꝓparauit cor ſuũ vt q̃reret dñm. Opa vo roboam prima ꝛ nouiſſima ſcripta ſũt i libris ſemeie ꝓphete ꝛ addo videtis: ꝛ diligenter expoſita. Pugnauerũtqz aduerſum ſe roboaz ꝛ hieroboã cunctis diebꝫ. Et dormiuit roboam cũ pribus ſuis: ſepultuſqz ẽ in ciuitate dauid ꝛ regnauit abia filꝰ ei⁹ ꝓ eo.

Anno decimo .xiii. octauo regi hierobo am regnauit abia ſup iudam. Tribus annis regnauit in hierlm. Nomenqz mr̃is ei⁹ michaia: filiã vrihel de gabaa et erat bellũ inꝰ abia et hieroboã. Cũqz iniſſet abia certamẽ ꝛ habẽt bellicoſiſſimos viros ꝛ electoꝝ quadraginta milia: hieroboaz ꝓſtruxit ecõtra aciẽ octogi ta milia viroꝝ q̃ ꝛ ipi electi erant: ꝛ ad bella fortiſſimi. Stetit ergo abia ſup mõtẽ ſemeron q̃ erat in ephraim ꝛ ait: Audi hieroboã ꝛ oiſ iſrl: Num ignoratis q̃ dñs de⁹ iſrl dedẽit regnũ dauid ſup iſrl in ſempiternũ: ipſi ꝛ filijs ei⁹ in pactum ſalis. Et ſurrexit hieroboam filꝰ nabath ſeruꝰ ſalomonis filij dauid: et rebellauit ꝓ dñm ſuũ. Cõgregatiqz ſũt ad eũ viri vaniſſimi ẽt filij belial: ẽt ꝓualuerunt ꝓ roboam filium ſalomõis. Porro roboã erat rudis ẽt corde pauido: nec potuit reſiſtẽ eis. Nunc ergo vos dicitꝭ q̃ reſiſtẽ poſſitis regno dñi qõ poſſidet p filios dõ: Habẽtiſqz grãdẽ ppli multitudinẽ

dicit: b Nomenqz mr̃is ei⁹ michaia. ẽ. xj. ca. vocat maacha: ꝛ dicendũ q̃ eſt idẽ nomẽ variatũ tm̃: qõ frequẽti fit in nominib⁹ hebreis ꝛ latinis vt frequẽt dictũ eſt. c Filia vriel. ẽ. xj dr̃: Filia abiſſalon. ſicut ẽ in hebreo: ꝛ nõ abſalon vt hñt aliqui libri ꝛ male: ꝛ ex hoc vlteri⁹ erãt aliqui credẽtes q̃ fuerit abſalõ filius dauid. dr̃. n. hic filia vriel de gabaa: abſalon aũt filius dauid fuit de hieruſalẽ. Ad illud vo qõ indu ctum eſt de diſcordia nois pris iſti⁹ qui voc̃ hic vriel: ꝛ. ẽ. abiſſalon: dicũt aliqui q̃ vriel fuit pr̃ eius vt dr̃ hic: abiſſalõ vo auus ei⁹: ꝛ ſic vocat ei⁹ filia qz filij filioꝝ dicũtur filij parẽtũ: vñ Ruth .iiij. Natꝰ eſt filꝰ noemi. i. nepos. Alii põt dici q̃ pr̃ maacha fuit binomꝰ ſic̃ et multi alij: ꝛ hic exprimit vnũ nomen: aliud. ẽ. xj. ca. ꝛ. iij. Re. xv.

d Cunqz iniſſet abia certamẽ. Hic õſcribitur ipius abie cum hieroboã pugna: vbi primo deſcribit bella torũ hinc et iñ numerus: ꝛ patet lra: 2° pugne locus cũ dr̃: Sup montẽ ſemeron. 3tio pſuaſio abie ad inducendũ aduerſarios vt ſine bello recederent: vt patebit infra. Vbi ꝓmo allegat ordinationẽ dñi dantiſ regnũ dauid ꝛ filijs ei⁹ in ꝓpetuum: ideo ſubdit: e In pactũ ſalis. in oñi. n. ſacrificio dñi ponebat ſal: ꝛ iõ apud iudeos pactũ firmuz et ſtabile dicebat pactuz ſalis. Scõo allegat ipſius hieroboaz vſurpatiõem iniuſtã regni. d. Et ſurrexit hieroboã ꝛc. f Cõgregatiqz ſũt ad eum viri vaniſſimi. nihil hñtes de pondere vitatis. g Et filij belial. i. abſqz iugo diuine legis ꝛ recte rõnis. h Et ꝓualuerũt ꝓ roboam. cui⁹ cã ſubdit: Porro roboã erat rudis. i. ſtolidus: vñ in hebreo hic hz̃: Puer. nõ etate: qz in ꝓncipio regni ſui iã erat q̃draginta ꝛ vnꝰ anni: vt habet. iij. Reguz xiij. ca. ſed dicit puer ſenſu: i Et corde pauido. in hebr. habet: Et corde tenero. i. impotenti ad aliq̃d ſuſtinendũ. k Nũc q̃ vos dicitis q̃ reſiſtẽ poteritis regi dñi. qz ipſe erat rex ꝓncipalis: ꝛ filij dauid ei⁹ vicarij. ex hoc pz q̃ iſte hieroboã volebat ẽt occupãe reg⁹ iuda. Tertio allegat abia ipꝰ hieroboã ꝛ ei⁹ pplm idolatriã: cũ dr̃ l Dẽtiſqz grãdẽ pplm

Anno .xviij. Hic ꝓnter agit de tpe abia: et ꝓmo deſcribitur ei⁹ genealogia: 2° pugna: ibi Cũqz iniſſet abia certamẽ. 3tio victoria: ibi Reſpiciẽſqz iudas. 4° culpa occulta: ibi Quẽ percuſſit dñs. Circa ꝓm

multitudinē. in qua ꝓfiditis: sed ꝓ nihilo: qz sunt subditi idolatrie pcō: licet. n. in vitulis aureis ꝑmo adorauerint deum ꝑm opinionē aliquoz que ꝓbabilis ē: vt dcm ē. iij. Re. xij. tñ extūc fuit ibi quidā idolatrie modus: qz adorabāt eū in imagine ꝓhibita: vt hī Exo. xx. Item ꝓcedente tpe adorauerūt ibi demones dantes rñsa: vñ. ē. xj. dr de hieroboaz: qui cōstituit sibi sacerdotes excelsoz et demoniozuz: vñ subditur: Atqz vitulos aureos ꝛc. m Et eiecistis sacerdotes dñi. vt hī ē. xj. n Quicūqz venerit ꝛc. Hoc est: q̄ cunqz voluerit ꝑciuz dare erit sacerdos: et potēit offerre. Quarto allegat abia in populo suo ipius dei de bitā fidē ꝛ culturā. d. o Nr aūt dñs deus est. qui ē verus de⁹ solus. p Sacerdotesqz ministrant dño de filijs aaron. qs elegit dñs in sacerdotes sibi: vt hī exo. xxviij. q Et leuite sunt in ordine suo. s. cantoz ianitoz: ꝛ alioz officiozū: put ordinauit dauid: vt hī. ē. j. libro. xxv. r Holocausta qz offert dño ꝛc. Ih. s. iuge sacrificium qō offerebat oīni die mane ꝛ vespere. s Et thymiama iuxta legē pce. ꝓfe. s. ex q̄ttuoz rebus aromaticis vt hī Exo. xxx. g. t Et ꝓponunt panes. scz duodecim q̄libet sabbato renouando.

v Estqz apud nos cādelabra aureū. licet. n. essent i templo vndecim candelabra aurea vt dictū est. ē. iij. ca⁹. tñ sesach rex egypti spoliauerat tēplū vt dictū est. ē. xij. ca. et forte abstulerat decem q̄ fecerat salomō dimittens illud solū qō fecerat moyses. vel ponitur hic singulare ꝓ plurali.

x Cādelabra. i. cādelabra: sic Exo. vij. Venit musca grauissima. i. multitudo ꝛc. vñ subdit: y Et lucerna eius. i. lucerne: qz in q̄libet cādelabro erant septē lucerne: vt dictum ea. ē. ca. iij. z Ut accendat semp ad vesperā. plures enim lucerne ardebāt de nocte q̄ de die: ꝛ iō alique extinguebant mane ꝛ reaccendebant vespe. a Ergo in exerci. nro dux de⁹ est. q̄ semp assistit suis veris cultoribus. b Filij isrl nolite pu. ꝫ dñm. qz pugnādo ꝫ nos qui sum⁹ eius fui: pugnatis ꝫ ipm: ꝛ sic patet qō dictū est in ꝓncio huius ꝓsuasionis: videlicet q abia intēdebat monē filios isrl ad hoc q recederēt absqz mutuo ꝓflictu: sed sua ꝓsuasio nō habuit effectū: vñ subdit: c Hec illo loq̄nte hieroboaz ꝛc. Istans. n. ex opposito fingebat se velle pugnare a parte anteriozi tm̄: sed maliciose q̄rebat eū cum hoc inuadere a pte posteriozi. d Respice ensqz iudas. Hic ꝓnter ponit ipius abie victoria: qa cū videt se ꝛ exercitū suū pdco mō inclusū: e Lamauit ad dñz. pfi dēs de eius auxilio iō sbdit: f Perterruit de⁹ hiero. ꝛc. modus ait pterrēdi nō exprimit in textu: nec in glosa quā viderim: sed potuit eē p aliq̄d exterius. s. p fragorē tonitrui ꝛ lapides grandinis, vel huiusmodi: sic dr ō philisteis. j. Re. vij. vel imittendo terroze interius tm̄ p quē deficēt coz: et p ꝫns membra exteriora ad se defendendū: qz motus vitalis spirituū ꝓcedit a cōde ad mēbra exteriora. sequit: g Et ceperunt ciuitates eius ꝛc. i. villas sibi adiunctas. h Quez pcussit dñs. h vlti mo describit ipius abie culpa occulta ꝓpter quā a dño infectus ē: et ista vt dicūt aliq̄ fuit qz capiēdo ciuitatem bethel: idola ibi inuenta refuauit in detrimentū sui et coluit: nec mirū: qz de ipo dr ij. Re. xv. Ambulauitqz in oīb⁹ pcīs ꝓris sui. s. roboam: q̄ tm̄ fuit idolatra vt dcm ē capce. Aliq̄ vo exponūt de hieroboā: sed nō est visimile: qz nō agit hic de eius fine: sed de fine abie. XIIII.

Ormiuit aūt abia. Hic ꝓnter agit de tpe ipius asa: cui⁹ primo describit ꝙuersatio bona: 2° cōsolatio ꝓphetica: ca. xv. itio ꝓuaricatio mala: ca. xvj. Circa p̄m describit primo ipius asa vita ꝛuosa: 2° eius victoria miraculosa: ibi Egressus ē aūt. Circa primum dr:

b In cui⁹ die⁹ quieuit ira decez annis. qz in ꝓncipio

atqz vitulos aureos qs fec vobis hieroboaz in deos. Et eiecistis sacerdotes dñi filios aaron atqz leuitas: et fecistis vob sacēdotes sicut oēs ppli terrarū. Quicūqz venerit ꝛ initiauerit manuz suā in tauro: in bob⁹ ꝛ in arietib⁹ septē: fit sacerdos eorum q nō sunt dij. Hoster āt dns deus ē: quē nō relinquim⁹. Sacerdotesqz ministrant dño de filijs aarō: et leuite sūt in ordine suo: hō locausta q̄z offerūt dño p singlos dies: mane ꝛ vespe. et thymiama iux legis pceptа ꝓfectum: et ꝓponuntur panes in mēsa mūdissima. Estqz apud nos cādelabra aureū: et lucerna ei⁹ ut accēdant semp ad vesperā. nos quippe custodim⁹ pcepta dñi dei nri quē vos reliquistis. Ergō i exercitu nostro dux de⁹ est: ꝛ sacerdotes ei⁹ q clangūt tubis ꝛ resonant ꝫ vos. Filij isrāel nolite pugnare ꝫ dñm deū patrū vestroz: qz non vob expedit. Hec illo loq̄nte: hieroboā retro moliebatur insidias. Cūqz ex aduerso hostiuz staret: ignorantē iudā suo ambiebat exercitu. Respiciesqz iudas vidit instare bellū ex aduerso ꝛ post tergū: ꝛ clamauit ad dñm: ac sacerdotes tubis canē ceperūt: omnesqz viri iuda vociferati sūt Et ecce illis clamātib⁹ pterruit de⁹ hieroboā et omnē isrl q stabat ex aduerso abia ꝛ iuda: fugerūtqz filij isrl iudam: ꝛ tradidit eos deus in manu eoz. Percussit ergo abia ꝛ pplis eius plaga magna: et corruerūt vulnerati ex isrl q̄nquaginta milia virоz fortiū. Humiliatiqz sūt filij isrl in tpe illo: ꝛ vehemētissime ꝓfortati filij iuda: eo q̄ speraissent in dño de patrū suoz. Persecut⁹ est āt abia fugientē hieroboā: et cepit ciuitates ei⁹: bethel et filias eius: Ihesana cū filiabus suis: ephron q̄z ꝛ filias ei⁹. Nec valuit vltra resistere hieroboā in diebus abia. Quem percussit dns et mortuus ē. Igit abia ꝓfortato impio suo accepit vxores quattuordecim: procreauitqz vigintiduos filios: et sedecim filias. Reliqua aūt sermonū abia viarūqz ꝛ operū eius scripta sūt diligētissime in libro addo ꝓphete.

Ca. XIIII.

Ormiuit aūt abia cū patrib⁹ suis: ꝛ sepelierunt eum in ciuitate dauid Regnauitqz asa filius eius ꝓ eo. In cuius diebus quieuit terra annis decem. Fecit ergo asa qō bonū ꝛ placitū erat in ꝓspectu dei sui:

regni vixit sãcte: iõ dñs dedit ei pacẽ decẽ annis vt posset regnũ suũ munire: qõ t fecit: vt pz ex sequẽtib'. c Et subuertit altaria pegrini cultus. i. idoloz q dicunt dij alieni. d Et excelsa. cõtrariũ videt sequẽti ca. vbi dicit: Excelsa aũt ordelicta sũt. t. iij. reg. xv. dī de ipo: Excelsa aũt non abstulit. dicendũ q aliq erant excelsa vbi colebant ido la: t illa abstulit: vt h dī. Alia aũt erãt excelsa i qb' offerebãtur ỏo sacrificia qõ fuit licitũ qdiu arca ñ hũit stabilẽ mãsionẽ put dcm fuit deutero. xij. t primo regũ. vij. sed post edificatõz tẽpli nõ fuit licituz nisi ex dispẽsatõe diuina spẽali: tñ h' pmisit Asa de sacrificijs votiuis t multi alij reges ad euitãduz mal' malum. s. ne talia offerrẽtur idol' t demonibus: sic pmittũtur meretrices i ciuitatib': ne oia turbẽt libidinib'. e Et faceret legẽ. quãtuz ad pcepta decalogi: q ppe dicũtur lex. f Et vniuersa mandata. q sũt qdã pclusiões ex pceptis decalogi elicite: vel qdaz suppolita ad decalogi pcepta: sic est pceptũ dilectõnis dei t primi: put dictum fuit deuter. vj. cetera patẽt ex dcis vsq ibi: g Habuit zc. scuta t hastas. i. hñtiũ sciaz pliãdi i scutis t hastis. h Egressus est aũt. hic pñter describit ipi' asa victozia miraculosa: t pz vsq ibi: i Pozro asa prexit obuiã. ne intrãdo regnũ suũ deuastaret terraz suã. k Et inuocauit dñm. deuote t pfidẽter. l Dñe nõ est apud te vlla distãtia zc. q est vtutis infinite: cui ois alia vtus ppata nulla est. m In te enim t in tuo noie habẽtes fiduciam nõ in viris' nr̃is. n Non pualeat pztra te homo. i. contra nos qui venim' ad pugnã in noie tuo. o Exterruit itaq dominus ethiopes. per effectũ exterioꝛem vel interioꝛem sicut dictũ fuit ca. precedẽti de hieroboã et subuertit altaria pegrini cult': et excelsa: t confregit statuas: lucosq succidit: t pcepit iude vt qreret dñm deũ pm suoz: et faceret legẽ: et vniuersa mãdata. Et abstulit de cũctis vrbib' iuda aras t phana: t regnauit i pace. Edificauit q̃z vrbes munitas i iuda: q̃ quiet' erat t nulla tpib' eius bella surrexerãt: pacẽ dño largiẽte. Dixit aũt iude: Edificemus ciuitates istas: t vallemus muz: t roboꝛem' turribus t portis t seris: donec a bellis qeta sũt oia: eo q qsierim' dñm deũ patz nostroz: t dederit nob' pacez p gyrũ. Edificauerũt igit t nullũ in extruẽdo impedimẽtũ fuit. Hãbuit autẽ asa i exercitu suo portãtiuz scuta t hastas de iuda trecẽta milia: de bẽiamin vo scutario z t sagittarioz ducẽta octogita milia. Oẽsq isti viri fortissimi. Egressus est aũt ptra eos çara ethiops cũ exercitu suo decies cẽtena milia t curribus trecẽtis: t venit vsq maresa. Pozro asa prexit obuiã ei. t instruxit aciẽ ad bellũ in valle sephata: q ẽ iuxta maresa. et inuocauit dñm deum t ait: Dñe nõ est apud te vlla distãtia: vtz i paucis auxilieris: aut i plurib': adiua nos dñe deus nr̃. In tẽ enim t in tuo noie hñtes fiducią: venim' ꝯ hanc multitudinẽ. Dñe de' nr̃ tu es: nõn pualeat ꝯ te homo. Exterrũit itaq dñs ethiopes coram asa t iuda. Fugerũtq ethiopes: t psecut' ẽ eos asa t ppl's q cũ eo eãt vsq gerara. Et ruerũt ethiopes vsq ad int̃nitõez: qã dño cedẽte ptriti sũt: t exercitu illi' pliãte. Tulerũt ergo spolia multa: Et pcusserũt ciuitates oẽs p circuitũ gerare. Grãdis qppe cunctos troꝛ iuaserat. Et dirri puerũt vrbes t multã pdã asportauerũt: sed t caulas ouiũ destruẽtes: tulerũt pecoz infinitã multitudinem t camelozz: reũsiq sũt i hierusalem.

.XV

Azarias aũt fil' obed factõ i se spũ dī: egressus ẽ in occursũ asa: t dixit ei: Audite me asa: t ois iuda t beniamin. Dominus vobiscũ: qũia fuistis cũ eo Si qsieritis eum: inuenietl Si aũt dereliqritl eũ: derelinquet vos. Trãsibũt ãt mlti dies i isrl absq dō vero. et absq sacẽdote: absq doctõe q̃z: et absq lege. Cũnqz reũsi fuerit i ãgustia sua t clamauerit ad dñm deũ isrl t qsierit eum: rẽpiẽt eũ. In tpe illo ñ erit pax egre-

Capitulum. XV.

Azarias autez filius obed. sic debet scribi: quia sic est in hebꝛeo. hic psequẽter circa Asa ponitur cõsolatio pphetica. Circa quã primo describit pphete denũciatio: 2° ipsius asa t pplī psolatõ: ibi Qõ cũ audisset asa. Circa pmum dicitur: b Egressus est in occursum Asa. ad denũciãdum sibi bona que libenter cito nunciant vnde subdit: c Dñs vobiscum. supple est: t fuit in isto prelio. d Quia fuistis cuz eo. p veram fidem t cultuz debitum. e Trãsibunt autem dies multi zc. Dicunt expositoꝛes nostri: q ista pphetia intelligitur cõmuniter ỏ futuro sicut sonat nr̃a trãslatio: t fuit ipleta tempoꝛe captiuitatis babylonice: quia iudei extra hierlm non poterant offerre deo sacrificia: t ideo tempoꝛe captiuitatis babylonice fuerunt sine deo vero: hoc modo scilicet colẽdo eũ per sacrificia. multi etiaz de ipis relicto iudaismo puersi fuerũt ad cultũ idoloꝛum. f Et absq sacerdote. quia officiuz sacerdotum i oblatõne sacrificioz tunc cessauit. g Et absq lege. q Nabusardan libꝛos legis combussit: quos postea p magnũ tempus esdras repauit.

h Cũqz reuersi fuerit i angustia sua. i. existentes in captiuitate babylonica. i Ad dominũ deum israel. per verã penitẽtiam vexatõe dante eis intellectũ. k Reperiẽt eũ. quod fuit impletũ tempoꝛe cyri: q dedit licentiaz iudeis redeundi i hierusalẽ: t reedificandi templum domini: vt habetur pmo Eldre. j. l In tpe illo nõ erit pax egre. t igre. qz iudei reuersi de captiuitate babylonica: p longũ tempus fuerũt i magna afflictõe positi: quia samaritani t alij coz vicini frequẽter molestabant eos t inuadebãt: vt hĩ libꝛo

neemie ī plurīb' locis. m Pugnabit eni gēs ꝰ gentē. qz tpib' illis surrexerūt multa bella ī partib' ill' vt pz intuenti hīstorias illi' tpis. dicūt etiā q' pfect' ipleta est illa ꝓphetia p captiuitatē iudoꝝ factā p titū ⁊ vespasianū. iudei vero totā istā lr̄az exponūt de tpe qō fuit añ. Asa ⁊ vt meli' intelligat ista expositio: primo ponam litterā ꝓut iacet ⁊ fz hebraicā veritatem: lr̄a enim hebraica nō hz Trāslibūt. fz sic icipit Et dies multi i isrl̄ ad non deū verū: ⁊ ad ñ sacerdotē ⁊ ad non legē: ⁊ reuersus ē in angustia ei ad dñm deū israel: ⁊ req̄sierūt eum ⁊ inuēt' est eis: ⁊ i tpibus illis nō pax egredīēti ⁊ venīēti: qz consumptōes multe sup oēs habitātes trax̄: ⁊ diminute sūt gēs i gēte: ⁊ ciuitas i ciuitate qz de' cōsūpsit eos in oi angustia: vos autē ꝓfortamini ⁊c. sic igit expōit ab hebreis lr̄a p̄dicta. Et dies m̄lti in israel. supple iaz fuerūt. Ad non deuz verū. qz in ipis nō recurrerunt filij isrl̄ ad dñm vex̄: ⁊ hoc fuit a quarto āno roboā: in q̄ decliauit ad idolatriā: ⁊ ois isrl̄ cū eo vt dcm̄ ē supra. c. xij. et tēpe filij sui abia q̄ ābulauit i oib' pctis pris sui: vt dcm̄ est supra. xiij. c. ⁊ tertio regū. xv. Et ad ñ sacerdotē. i. absq̄ sacerdote docēte: qz exq̄ decliauerūt ad idolatriā pax curauerūt de sacerdotib' ⁊ lege. Et reuersus ē in angustia sua ad dñm deū isrl̄. qz tpe asa q̄ successit abia: pplus israel reuersus fuit ad cultū veri dei: vt pz. c. p̄cedēti: ⁊ maxie qñ fuerūt i angustia positi: ꝓpt aduētū regis ethiopū. Et i uent' ē ab eis. qz dedit eis victoriā miraculosā: vt pz ex dcis c. p̄cedēti. Et i tpib' ill'. s. roboā ⁊ abie. Non pax egredienti ⁊ venīēti. supple fuit: qz quito āno roboā sesach rex egypti ītrauit hierlm: ⁊ spoliauit tēplū ⁊ domū regiā: ⁊ facti sunt ei iudei fui: vt hz̄. ē. c. xij. Tpe vo abia filij ei' hieroboā molestauit regnū ei': lz finaliē fuerit debellat'. Et diminute sūt gēs in gēte: ⁊ ciuitas i ciuitate. qz tūc iudei habuerūt isult' ab exterioribus: ⁊ intra se diuisiones: ex q̄b' diminut' fuit populꝰ: ⁊ iō seq̄tur n Vos ḡ cōfortami. i. tu asa ⁊ ppls tuus q̄ q̄siuistis dñm: ⁊ inuenistis: o Cofortami in dño. qz saluabit vos. p Et nō dissoluant man' vr̄e. a bono ope qō cepistis: cui' cā sbdit: q Erit eni merces opi vo. sic igit pz: q ista expositio satis ꝓcordat lr̄e p̄cedenti ⁊ sbse quēti. in ista tñ expositōe aliq̄ addidi ad maiorē intellectuz qz glose hebraice breuit' loquuntur ⁊ magis obscure: tenui tñ sniaz eax̄. r Qō cū audisset asa. Hic ꝓnter describit dīēti ⁊ ingredīēti: sz trozes vndiq̄ i cūctis hitatoribus tray. Pugnabit eni gens ꝰ gentē: ⁊ ciuitas ꝰ ciuitatē qz dñs ꝓturbabit eos in oi āgustia. Vos ergo ꝓfortamini: ⁊t nō dissoluātur manus vr̄e: erit eni merces opi vo. Quod cū audisset asa vba. s. ⁊ ppheiaz açarie filij obed ppheꝓfortat' ē: ⁊ abstulit idola de oi tra iuda ⁊ de bēiamin: ⁊ ex vrbib' q̄s cepat mōti ephraī: ⁊t dedicauit altare dñi q̄od erat añ porticū dñi: cōgregauit qz vniūsū iudā ⁊ bēiamin: ⁊ aduenas cū eis ꝺ ephraim ⁊ manasse ⁊ de symeō. Plures eni ad eū ꝓfugerant ex isrl̄: vidētes q ꝓ dñs deꝰ illi' eēt cū eo. Cūq̄ venissēt i hierlm̄ mēse ttio: āno decimo gnto regni asa: imolauerūt dño in die illa dē manubijs: ⁊ ꝑdā quā adduxerāt: boues septigētos: ⁊ arietes septez milia. Et itrauit ex more ad corroboraduz fed': vt q̄rerēt dñm deū patrū suoꝝ in toto corde ⁊ in tota aia sua. Siqs autē inquit ñ q̄sierit dñm deū isrl̄: moriat a minimo vsq̄ ad maximum: a viro vsq̄ ad mulierē. Jurauerūtq̄ dño uoce magna i iubilo: ⁊ in clāgōe tube: ⁊ i sonitu buccinax̄: oēs q erāt i iuda cuz execratōe. In oi eni corde suo iurauerūt: ⁊ i tota volūtate q̄sierūt eū: ⁊ iuenerūt. Prestititq̄ eis dñs requiē p circuitū. Sed ⁊ maachā mr̄em asa regē ex augusto deposuit īperio: eo q̄ fecisset i loco simulachrū ꝑapi qō oē ꝓtriuit: ⁊ i frustra cōminuēs ꝓbussit i torrēte cedrō. Excelsa autē derelicta sūt in isrl̄. Attāmen cor asa erat pfectū cūctis diebꝰ eiꝰ. Eaq̄ q̄ vouerat pr̄i su': ⁊ ip se itulit i domū dñi argētū ⁊ aux̄: vasorūq̄ diuersam supellectilē. Bellū vo ñ fuit vsq̄ ad tcesimū annū regni asa.

.XVI.

Anno autem triceſimo sexto regni eius

tpe salomonis.

t Qō erat añ porticū dñi. s. i atrio sacdotū: ibi eni erat altare holocaustoꝝ: vñ sb̄ditur: v Immolauerūt dño i die illa valde solēniter. vt dcm̄ est. x De manubijs. i. manib' captis. y Boues septingētos ⁊c. qz adduxerāt pecoꝝ infinitā multitudinē habita victoria: vt hz̄. c. p̄cedēti i fine. z Et itrauit ex more. s. atriū templi. a Ad corroborādū fed'. int deū ⁊ populū suū: ibi ei fiebāt talia federa vel renouabant. b Jurauerūtq̄ dño. q̄ seruirēt ei fideliter. c Voce magna i iubilo ⁊c. ad maiorez solēnitatē iuramēti. d Cū execratōne. supponētes se maledicto ⁊ pene mortis: si venirēt ꝰ iuramētū. e Sed ⁊ maachan mr̄em. istud expositū est. iij. regum xv. hoc excepto.

f Ex angusto deposuit impio. qz maacha fecerat spcū: vt hz̄ tertio reg. xv. in q̄ colebat ꝓpriap': in q̄ cultu ipa ꝑerat: ⁊ iō dr̄ h' mōi impiū angustū. i. strictū. g Ex celsa aūt derelicta sūt i isrl̄. s. illa in q̄b' offerebat dño: sic dcm̄ fuit i ꝓncipio capli p̄cedētis. h Attñ cor asa erat pfectū cūctis diebꝰ eiꝰ. s. vsq̄ ad tps p̄uaricatōnis sue q̄ hz̄. c. sequēti. i Bellū vero nō fuit vsq̄ ad tricesimū annū regni asa. in hebreo hz̄: vsq̄ ad. xxxv. ānū regni asa. ⁊ huic ꝓcordat q̄ hz̄ in ꝓncipio capli sequentis. Anno aūt. xxxvj. regni eiꝰ ascēdit baasa ad inuadendū regnum asa. Capl'm. XVI.

Anno aūt. xxxvj. ⁊c. Hic ꝓnter describit p̄uaricatō asa circa finē vite sue: cū tñ bona vita p̄cessisset. ex q̄bus pz q̄ null' doz de p̄cedētib' meritis nimis ꝓfidere: sz sp timere ne cadat: sic dcm̄ fuit tertio reg. xj. ō salomone. Preuaricatio aūt ist' asa fuit: qz diffisus ō diuino auxilio q̄ exp' fuerat i maiori periculo: recurrit ad auxiliū infideliū. Et ꝑmo describit ipi' ꝑuaricatio: 2° ꝑuaricantis obstinatio: ibi Jn tpe illo. Snia ꝑme ptis pz ex dcis. iij. reg. xv. o. h' excepto qō dr̄ h: a Anno āt

xxxvj. regni ei⁹. ſ. aſa. b Aſcẽdit baaſa. ad debellandũ regnũ aſa: ꝓfidẽs de auxilio regis ſyrie: qz tertio reg. xv. in fine dr: Anno tertio aſa regis iuda regnauit baaſa. ⁊ ſtati ſubdit: q regnauit tm̃. xxiij. annis: ex quo ſeqũtur q mortu⁹ fuit. xxvj. anno regni aſa: ⁊ ſic vi impoſſibile: q venerit ꝫ aſa. xxxvj. ãno regni ei⁹: cũ iã eẽt mortu⁹ p. x. ãnos ante. Jn gloſa hebraica põit ad hꝰ q̃dã ſolutõ ꝓlixa iplicãs plura falſa: ꝓpter qõ eam dimitto: ⁊ dico q ꝑmus ann⁹ regni alicui⁹ regis duplr accipit in ſcriptura. Uno mõ quãdo ſimplr incipit regnare: ⁊ ſic accipit cõit. Alio mõ dr primꝰ annꝰ regni ei⁹ ab aliq̃ ei⁹ facto nõbili: vbi gꝝ daniel. ij. dr: q anno ſcõo nabuchodoñ. vidit ſomniũ: ⁊ ꝫ omnes hiſtoriographos ⁊ expoſitores: ille annꝰ non fuit ſcõs a principio regni ſui ſimplicit: ſz p plures annos añ regnauerat: ſz dr ſcõs a victoria notabili quã habuit de rege egypti: ⁊ ita ꝑt dici i ꝓpoſito: qz aſa decimo anno regni ſui hũit victoriã valde notabilẽ de rege ethiopũ: vt dcm̃ eſt ſupra. xiij. ⁊ iõ hoc mõ accipiẽdo primũ ãnũ regni ei⁹ i quo habuit hãc victoriã notabilẽ tertiuſdecimꝰ annus regni ſui ſimplicit accepti fuit tertiꝰ: ⁊ ſic accipit tertio regum. xv. vbi dr: q ãno tertio aſa baaſa cepit regnare: ⁊ cũ regnauerit viginti q̃tuor annis: ſequtur q vixit vſq; ad. xxxvj. annũ aſa icluſiue: ⁊ i principio hui⁹ anni iuaſit regnũ aſa ⁊ i fine mortu⁹ eſt forte ex dolore ⁊ triſticia eo q op⁹ ei⁹ impeditũ ⁊ diſſipatũ fuerat: ⁊ pecunia quã regi ſyrie dederat ꝓ ꝓfederatõe ad iuuãdũ ipm cõtra aſa nõ ſolum ꝑdita fuerat: ſed etiã ei nocuerat: qz ad petitõez aſa rex ſyrie rupit fed⁹ predcm̃: ⁊ inuaſit ipꝰ baaſa regnũ: vt hr in lra. c Jn tpe illo. hic ꝓter deſcribit ipſe⁹ aſa obſtinatio qz reprehenſus a ꝓpha eo q refugerat ad hũanũ auxiliũ diffidẽs de diuino nõ ſe correxit: ſed magis peccatũ aggrauauit ꝓphaz incarcerãdo: ꝓpr qõ a domino puniꝰ fuit in ꝑſona ꝓpria ⁊ i pplo ſuo: ⁊ his dcis ꝫ ſnia paucis exceptis q̃ diſcurrẽtur. d Jccirco euaſit ſyrie rex er. de ma. tua. qz ſi cõfidẽs de dño ꝓſtãter iuiſſet ꝓtra regez iſrl ⁊ ſyrie ſil ꝓfederatos: ſicut fecerat ꝓtra ethiopes: vterq; rex fuiſſet ab eo debellatus. e Et rẽ. aduerſum te bella conſurgẽt. licz eni habuiſſet plura bella añ: qz inter ipm ⁊ baaſa fuit bellũ cũctꝝ dieb⁹ quibus ꝓregnauerit: vt hr. iij. reg. xv. tñ illa bella ñ fuerãt ei grauia: qz ſu pauerat: ſz ceteros fuerũt grauia vñ ſequtur: f Et infecit de pplo tpe illo plurimos. in bellis ſupueniẽtib⁹: ⁊ ſic pro pctõ principis fuit punitus ppls: ⁊ qz forte conſenſerat regi i peccato. g Egrotauit aũt aſa anno trigeſimono regni ſui dolore pedũ vehemẽtiſſimo. vt ſic puniret in quo peccauerat ponendo ꝓphetã i cippo p pedes. i Et nec i infirmitate q̃ſiuit dñz. ex quo ctiã appet obſtinatõ in pctõ. k Poſuerũtq; eum ſup lectũ ſuũ. i. feretrũ vl ſepulture locum. l Plenũ aromatibus. ad repmẽdũ fetorem cadaueris. m Et vnguẽtis meretricijs. i. reb⁹ odoriferis quibus meretrices antiqtus aſpgebant lectos ſuos: ad alliciendum hoies ad luxuriã: ſm q dr prouerbioz. vij in ꝑſona meretricis: Aſperſi cubile meum myrrha aloe ⁊ cinamomo ꝛc. n Ambitõne nimia. i. appara tu magno vel ſũptu.

ãſcendit baaſa rex iſrl in iudã ⁊ muro circũdabat rama: vt nulli⁹ tute poſſet egredi ⁊ ingredi de regno aſa. Protulit aũt aſa argẽtũ ⁊ auꝝ de theſauris dom⁹ domini: ⁊ de theſauris regijs: miſitq; ad benadab regez ſyrie q habitabat i damaſco dicẽs: Fed⁹ int me ⁊ te ẽ Pr q̃s me⁹ ⁊ pr tu⁹ habuere cõcordiã: quãobrẽ miſit tibi argẽtũ ⁊ auꝝ: vt rupto federe q̃ babes cũ baaſa rege iſrl facias euz a me recedere. Quo ꝓperto benadab miſit principes exercituũ ſuoꝝ ad vrbes iſrl: qui percuſſerũt abion ⁊ dan ⁊ abelmaim: ⁊ vniuſas vrbes neptalim muratas. Qd cũ audiſſz baaſa deſijt edificare rama: ⁊ intermiſit op⁹ ſuũ Porro aſa rex aſſumpſit vniuſum iudã ⁊ tulerũt lapides de rama ⁊ ligna que edificatõi ꝓparauerat baaſa: edificauitq; ex eis gabaa ⁊ maſpha. Jn tpe illo venit anani ꝓpha ad aſaz regẽ iuda: ⁊ dixit ei: Quia habuiſti fiduciã in rege ſyrie ⁊ nõ in dño deo tuo: iccirco euaſit ſyrie regis exercitus de manu tua. Nõne ethiopes ⁊ libyes multo plures erãt q̃drigis ⁊ eqtibus ⁊ multitudine nimia: q̃s cum in dño credidiſſes tradidit i manu tua: Oculi eni dñi ꝓtemplãtur vniuſam trã: ⁊ ꝓbẽt fortitudinez his q corde pfecto credũt i eũ. Stulte igit egiſti: ẽt ꝓpter hoc etiã pñti tpe adũ ſum te bella ꝓſurgẽt. Jrat⁹ q̃z aſa aduerſus videtẽ: iuſſit eum mitti in neruũ. Val de quippe ſup hoc fuerat dñs indignat⁹: ẽt infecit de pplo in tpe illo plurimos. Opa autez aſa prima ⁊ nouiſſima ſcpta ſũt in libro regum iuda ⁊ iſrl. Egrotauit etiã aſa anno triceſimono nono regni ſui: dolore pedũ vehemẽtiſſimo: ẽt nec i infirmitate ſua q̃ſiuit dñm: ſz magis in medicoꝝ arte cõfiſus eſt. Dormiuitq; cum pribꝰ ſuis: ⁊ mortu⁹ eſt anno quadrageſimo primo regni ſui: ⁊ ſepelierũt eum i ſepulchro ſuo q̃ foderat ſibi in ciuitate dauid. Pr ſuerũtq; eũ ſup lectũ ſuum plenũ aromatib⁹ ⁊ vnguẽtis meretricijs que erãt pigmentariorum arte confecta: ⁊ combuſſerunt ſuper eum ãmbitõne nimia.

Regnauit aũt .XVII. ioſaphat filiꝰ ei⁹ ꝓ eo ⁊ inualuit ꝫ iſrl. Conſtituit q̃z militũ numeros in cunctis vrbib⁹ iuda q̃ erũt val-

Capm. XVII.

Regnauit autẽ ioſaphat. Hic ꝓter agit de tpe ioſaphat: cui⁹ primo deſcribit vita ꝑſpera: 2° ſocietas praua. c. xviij. 3° correctio ꝓmpta. c. xix. 4° victoria magna. c. xx. Circa primũ q̃tuor ꝓ ordinẽ tanguntꝰ Prio enim deũ coluit: 2° pplm inſtruxit: 3° hoſtes ſbiecit: 4° ciuitates muniuit: ꝓtes patebũt ꝓſequẽdo. Circa primũ dr: b Jnualuit contra iſrael. propter bonam vitam ſuam: ſicut ecõtrario pater ſuus in fine vite ſue propter peccatum ſuum fuerat afflictus: vt dictum eſt capitulo precedenti.

c In citatib⁹ ephra ím. ille eni indigebāt maiozi munitōne: eo q⁹ erant ꝓpe aduersa rios ꝛ eis ablate .

d Et fuit dñs cū io saphat. p grāz ꝛ speci alē ꝓtectōez. e Oz ambulauit i vīs da uid ꝛc̄. p h⁹ eni innuit q⁹ imitat⁹ fuit dauid i bōis: ꝛ nō in malis. s. i pctō berſabee ꝛ i po puli nūeratōe. f Et ñ ſperauit i baali. licz eēt affinitate ꝓiūctus ipi achab: q̄ colebat baal. g Et dedit oīs iuda mūera ioſa phat. ꝓpt bonitatez ſui regimis. h Cū q; ſūpſiſſet coz ei⁹ ꝛc̄. ꝓpt ſpē ei quā i dño hēbat ꝓfidenā agebat i Tertō aūt anno. Hic ꝓnter oñdit q̄lit pplm ſuū inſtruxit. s. p ſacerdotes ꝛ leuitas q̄s ad h⁹ miſit: ꝛ cū eis aliq̄s de ꝓncipib⁹ ſuis vt pplm iducerēt ad obediēdū: ꝛ pūirēt re belles ſi q̄s inuenirēt: ꝛ pz lra. k Itaq; fa ct⁹ ē pauoz. Hic ꝓnter oñdit q̄lit hoſtes i cir cuitu ſbiecit: qz dñs ꝓpt ei⁹ bonitatez ter rozez eis imiſit: ita q⁹ nō ſolū ceſſauerūt eū ipugnare: ſz etiā aliq̄ eoz reddebant ei tri butū: vt pz in lra. l Creuit g. hic q̄rto oñ dit q̄lit ciuitates ſuas muniuit cū dī: m Edificauit i iuda do mos ad iſtar turriū. vt ſi hoſtes citatē itra rēt: de domib⁹ iterfici poſſent: ꝛ ñ ſolū mu niuit fortalicijs: ſz etiā am bellatozib⁹ viris ió dī: n Viri q̄z bel. ꝛ ro. erāt i hierlz q̄z iſte ē nūs ꝛc̄. ñ eſt p h⁹ itelligendū q⁹ oēs iſti iferi noiati mane rēt ꝓtinue i hierlz cū rege: ſed p vices ꝛ ſuc ceſſiue: ſic̄ ocīm fuit ꝑ mo libzo. xxvj. q⁹ per ſingulos mēſes. xxiiij mīlia bellatoz erant cū rege i hierlm.

late mur⁹: ꝑſidiaq; diſpoſu it in terra iuda ꝛ in ciūitati bus ephraim q̄s cepat aſa pater ei⁹. Et fuit dñs cū io ſaphat: q̄ia ambulauit in vijs dauid ꝑis ſui primis: et nō ſperauit i baalim: ſz i deo ꝑis ſui: ꝛ prexit in pre ceptis illi⁹: ꝛ nō iuxta pctā iſrl. Confirmauitq; dñs re gnū in manu eius: et dedit oīs iuda munera ioſaphat facteq; ſunt ei infinite diui tie: ꝛ multa glia. Cūq; ſū pſiſſet coz ei⁹ audaciā ꝓpt vias domini: etiā excelſa ꝛ lucos ō iuda abſtulit. Ter tio aūt ānno regni ſui miſit de principib⁹ ſuis benail ꝛ obdiam ꝛ çachariam ꝛ na thanael ꝛ micheā vt doce rēt i ciuitatib⁹ iuda: ꝛ cum eis leuitas ſemeiā ꝛ natha niā ꝛ çabadiā: aſabel quo q; ꝛ ſemiramoth ꝛ iona than adoniamq; ꝛ thobiā ꝛ tobadoniā leuitas: ꝛ cuz eis eliſama ꝛ ioꝛā ſacerdo tes. Docebantq; pplm in iuda: hītes libꝛū legis dñi ꝛ circuibāt cūctas vrbes iu da: atq; erudiebant pplm. Itāq; fact⁹ eſt pauoz domi ni ſup oīa regna terrarū: q̄ erāt p gyrū iuda: nec aude bant bellare ꝓtra ioſaphat Sed ꝛ philiſtei: ioſaphat munera deferebāt: ꝛ vecti gal argēti. Arabes quoq; adducebāt pecoꝛa arietuz ſeptē milia ſeptīgētos: ꝛ hir cos totidē. Creuit ergo io ſaphat ꝛ magnificat⁹ eſt vſq; in ſublime: atq; ędifica uit in iuda domos ad inſtar turriū: vrbeſq; mura tas: ꝛ multa opa parauit i vrbibus iuda. Viri quoq; bellatores ꝛ robuſti erāt i hierlm: quoꝛ iſte numeruſ p domos atq; familias ſin guloꝛ. In iuda princeps exercitus ednas dux: ꝛ cū eo robuſtiſſimoꝛ viri tre cēta milia. Poſt hunc io hānan princeps: ꝛ cū eo du cēta octogita milia. Poſt illū quoq; amaſias fili⁹ çe chri conſecratus dño: ꝛ cū eo ducēta milia viroꝛ fortiū. Huic ſequebat robuſt⁹ ad ꝓlia eliada: ꝛ cū eo tenētiū arcū ꝛ clypeū ducenta mi lia. Poſt iſtū etiā ioçadab ꝛ cū eo cētū octoginta mi lia expeditoꝛ milituz. Hi ōmnes erāt ad manū regis: exceptis aliis quos poſue rat in vrbib⁹ muratis: ꝛ in vniuerſo iuda. .XVIII.

Hauit ergo ioſaphat diues ꝛ iclit⁹ multū et affinitate ꝓiūctus eſt achab: deſcēditq; poſt annos ad eū i ſamariā. Ad c⁹ aduētū mactauit achab arietes ꝛ boues plurimos ipſi ꝛ pplo qui venerat cū eo: pſuaſitq; illi vt aſcēderz i ramoth galaad. Dixitq; achab rex iſrl ad ioſaphat regē iuda. Veni mecū i ra moth galaad. Cui ille rñ dit: Ut ego ꝛ tu: ſicut ppls tu⁹ ſic ꝛ pplus me⁹: tecūq; erim⁹ i bello. Dixitq; ioſa phat ad regem iſrl: Cōſule obſecro impñtia ꝛ ſmonē dñi. Cōgregauit igit rex iſ rael ꝓphaꝛ q̄dringentos vi ros: ꝛ dixit ad eos: Jn ra moth galaad ad bellāduz ire debem⁹: an ceſſere: At illi: aſcēde inquit: ꝛ tradet deus i manu regis. Dixit q; ioſaphat: Nūqd nō ē h ꝓphetes dñi: vt ab illo etiā rogram⁹: Et ait rex iſrl ad ioſaphat: Eſt vir vnus a q̄ poſſumus q̄rere dñi volū tatē: ſz ego odi eū: q⁹ nō ꝓ phetat mihi bonū: ſz malū oī tpe. Eſt aūt micheas fili us iēla. Dixitq; ioſophat Ne loq̄ris rex h⁹ mō. Vo cauit ergo rex iſrl vnuz de

o hi omnes erant ad manum regis. qz qñ occur rebat maioz neci tas oēs erāt pati venire ad ip̄m.

Caplm. XVIII.

a Hauit g io ſaphat di ues. Hic ꝓnter deſcribit ip ſi⁹ ioſaphat ſocie tas prauā: qz ami citia ꝓiūct⁹ fuit ip ſi achab q̄ erāt peſ ſimus idolatra: ꝛ cū eo iuit ad pliū ad ei⁹ auxiliuz: ꝛ ió ꝓmo deſcribit belli tractat⁹: 2° cō greſſus: ibi Igit aſcēderūt. In tra ctatu vo belli pri mo req̄rit auxili um ip̄i⁹ ioſaphat 2° pſiliū ꝓpharū: ibi Dixitq; ioſa phat ad regē iſrl. ꝛ pz ſnia toti⁹ iſti⁹ capli ex ociſ tertō reg. vltio. excepti paucis q̄ ſequunt

b Et affinitate ꝓiūct⁹ ē achab. qz ioꝛā fili⁹ ioſaphat accepit filiam a chab vxorē: vl ei⁹ neptē ſm alios: vt dicet pleni⁹. i. xxj

eunuchis:ꝛ dixit ei:Voca cito micheã filiũ iemla. Porro rex iſrl̃ ꝛ ioſaphat rex iuda:vtq; ſedebãt i ſolio ſuo veſtiti cultu regio. Sedebãt ãt i area iuxt̃ portã ſamarie:oẽſq; pphe vaticinabanť coꝝ eis. Sedechias vo filiꝰ chanana fecit ſibi cornua ferrea:ꝛ ait: Hec dic̃ dñs: His vẽtilabis ſyriã:donec ꝓtereſ eã. Oẽſq; pphe ſilr̃ pphabãt:atq; dicebãt: Aſcẽde i ramoth galaad ꝛ pſperaberis:ꝛ tradet eos dñs i manu regis. Nũciꝰ aũt q ierat ad vocã dũ micheã:ait illi: Ecce vba oim pphaꝝ vno ore bona regi ãnũciãt. Queſo ergo te vt ꝛ ſermo tuꝰ ab eo nõ diſſẽtiat:loq̃riſq; pſpera. Cui rñdit micheas: Viuit dñs:q; qȝcũq; dixit mihi deꝰ meꝰ hoc loq̃r. Vẽit ergo ad regez. Cui rex ait: Micheas:ire debemꝰ in ramoth galaad ad bellãdũ: an qeſcere? Cui ille rñdit: Aſcẽndite: cũcta eni pſpa eueniẽt:ꝛ tradẽtur hoſtes i manus vras.] Dixitq; rex: Iteꝝ: atq; iteꝝ te adiuro: vt mihi ñ loq̃ris niſi qȝ verũ eſt i noie dñi. At ille ait: Vidi vniuſũ iſrl̃ diſpſuz in mõtibꝰ ſicut ouef abſq; paſtore. Et dixit dñs: Nõ habẽt iſti dños:reũtať vnuſq; qz i domũ ſuam i pace. Et ait rex iſrl̃ ad ioſaphat: Nõne dixi tibi q nõ pphareť iſte mihi qcq̃ boni:ſz ea q̃ mala ſũt? At ille:iccirco ait audite vbũ dñi. Vidi dñm ſedẽtẽ i ſolio ſuo:ꝛ oẽm exercitũ celi aſſiſtẽtẽ ei a dextris ꝛ a ſiniſtriſ. Et dixit dominꝰ: Quis ꝺcipiet achab regẽ iſrl̃ vt aſcẽdat ꝛ coꝝruat i ramoth galaad? Cũq; diceret vnꝰ hoc mõ:ꝛ alter alio:pceſſit ſpũs ꝛ ſtetit coram dño:ꝛ ait: Ego ꝺcipiã eũ. Cui dñs:in q̃ ingt deciꝑies? At ille rñdit: Egrediar: ꝛ ero ſpũs mẽdax i ore oim pphaꝝ eius: Dixitq; dñs: Decipies:ꝛ p̃ualebis egredere ꝛ fac ita. Nũc igitur ecce dñs dedit ſpm̃ mẽdacij i ore oim pphaꝝ tuoꝝ:ꝛ dñs locutꝰ ẽ de te mala. Aſcẽdit aũt ſedechias filius chanana: ꝛ pcuſſit micheę maxillam:ꝛ ait: Per quã viã trãſiuit ſpũs dñi a me vt loq̃reť tibi? Dixitq; micheas: Tuipe videb in die illo:qñ igreſſus fueriſ cubiculuz de cubiculo: vt abſcõdariſ. Precepit aũt rex iſrl̃ dicẽs: Tolle micheã ꝛ ducite eũ ad ãmõ ꝓncipez ciuitat:ꝛ ad ioas filiũ amalech:ꝛ dicetis: Hec dic̃ rex: Mittite hũc i carcerẽ: ꝛ date ei panis modicũ:ꝛ aque pauxillũ donec reũtar i pace. Dixitq; micheas: Si reuſus fueris i pace:nõ ẽ dñs locutꝰ i me. Et ait: Audite oẽs ppli. Igit̃ aſcẽdeť rex iſrl̃ ꝛ ioſaphat rex iuda in ramoth galaad: Dixitq; rex iſrl̃ ad ioſaphat: Mutabo habitum:ꝛ ſic ad pugnã vadã:tu aũt induere veſtibꝰ tuis. Mutatoq; rex iſrael habitu venit ad bellũ. Rex aũt ſyrie pcepat ducibꝰ eqtat⁹ ſui dicẽs: Ne pugneriſ ꝫ mimũ: aut ꝫ maximũ:niſi ꝫ ſolũ regẽ iſrl̃: ita qȝ cũ vidiſſẽt ꝓncipes eqtat⁹ ioſaphat dixeťt:rex iſrl̃ ẽ iſte. Et circũdederũt eũ dimicantes. At ille clamauit ad dñz:ꝛ auxiliat⁹ ẽ ei:atq; aũtit eos ab illo. Cũ eni vidiſſent duces eqtat⁹ q non eẽt rex iſrl̃:reliq̃rũt eũ. Accidit aũt vt vnꝰ e pplo ſagitta i icertũ iacẽt:ꝛ pcutẽt regẽ iſrl̃ inť cuicẽ ꝛ ſcapulas. At ille aurige ſuo ait: Con

In ſcõa pte dr̃: c Aſcẽdite: ꝓcta eni rc̃.] dicit raſa. q loquit̃ ꝺditionatiue:ꝛ ẽ ſẽſus ſi aſcendatis pſpere vt dicũt pphe vr̃i tradentur hoſtes i manus vras. qz ꝺditõnal̃ ꝓpoſitio vera ẽ aliqñ: licet vtraq; ps ſit falſa:ſic iſta:ſi hõ volat hz alas: ſic i ppoſito. Aliter etiã expoſui hꝰ.iij regũ .ſ. q loq̃bat negatiue:vl optatiue: vt ſit ſenſus vtinã ſic eẽt ſic dicũt pphe vr̃i: qȝ aduertẽs achab pq̃dã ſigna adurauit eũ:vt nõ diceret niſi qȝ ſciꝛz eẽ verꝫ ꝛ planũ.

o Mutabo habitu. i hebꝛeo hr̃:Muteriſ ꝛ veni ad bellũ. ꝛ ſic dirigit̃ vbum ad ioſaphat:ꝛ ẽ ſẽſus: Amoue veſtes tuas cões:ꝛ accipe arma bellica cũ ſignis regalibꝰ. e Mutatoq; rex iſrael habitu. qz itrãdo bellũ ñ accepit inſignia regalia:cuꝰ cã dcã fuit tertio regũ vltimo.

f Cõuerte manum tuã ꝛ educ me ꝺ acie. nõ dicit de bello totali: qz ſeq̃tur: Porro rex iſrl̃ ſtabat i curru ſuo ꝫ ſyrios vſq; ad veſperã. ſz dic̃ de acie qz de prima acie in q̃ eãt:iuſſit ſe reduci ad aliã in q̃ nõ tm̃ impugnaret:ꝛ ſic poſſz magis diſſimulare vulneratõez ſuã: ne ppls ſuus fugeret de plio.

Reuersus est aũt. Hic ꝓnter describit ipi° .XIX. iosaphat correctio ꝓmpta: vbi ꝓmo describit ꝓphete reprehẽsio: 2° ipi° iosaphat emẽdatio i se ꝛ in pplo sibi sbiecto: ibi Habitauit ergo. Circa ꝓmũ dicit. a Reuersus est aũt iosaphat rex iuda. de ꝓlio ꝓdcõ pacifice: licet eni fuerit in periculo mortis: vt ꝓdcz est: tñ reuersus fuit sine vulnere deo ipm ꝓtegẽte. b Impio ꝓbes auxiliũ. i. ꝓbuisti ꝛ volũtatẽ dñi.

c Et iccirco iraz q̃ dẽ dñi merebaris. de rigore iustitie: sz ꝓpt alia opa tua bona percit tibi ex dulcore sue misericordie.

d Habitauit ergo. Hic ꝓnter ponit ipi° iosaphat emendatio in se ꝛ populo suo: ꝛ primo in cultu diuino cum dicitur:

e Rursumqz egressus est. scilicet p sacerdotes ꝛ leuitas sic affecerat. f De bersabee vsqz ad montez ephraim. i. a principio regni sui vsqz ad finẽ: qz bethsabee est i principio regni ei° versus austrum: ꝛ mons ephraim i opposito versus aqlonẽ: accipiendo egnũ ei° ꝓut icludit ciuitates aliqs: qs pr ei° cepat de regno decẽ tribuz in mõte ephraim. g Constituitqz iudices. Hic se cũdo describit ipi° iosaphat ꝛ ppli meliorato in regimine populi: ꝛ ꝓmo i cõibus causis. 2° in arduis in quib° erat recursus i hierlim: ibi Jn hierlz q̃z. Circa ꝓmũ dicit: Constituitqz iudices ꝛc. vt nõ opteret pplz discurrere de loco ad locũ ad hñduz iudicium in causis cõibus. h Et ꝓcipiẽs iudicib°. ab eo institutis. i Uidete ait qd faciatis. ne ꝓcipitanter: sz cũ magna deliberatõe sniaz feratis: cui° causa subdit: k Nõ eni hois exercetis iudiciũ sed dñi. Un iudices q̃ tenẽt locum dei i terris: vocant dij ꝓticipatiue: vt hz exodi. xxij. Dñs dom° applicabitur ad deos. i. ad iudices: l Et qcũqz iudicaueritis i vos redũdabit. i. in bonũ vestz si bñ iudicaueritis: ꝛ in malũ si male. n Nõ eni est apud dñm deũ nrm. cui debetis ꝓfozmari in iudicãdo: vt pz ex dicis. o Iniqtas neqz ꝓsonaz acceptio. nec cupido munez. Jsta eni tria ex

uerte manũ tuã: ꝛ educ me de acie: qz vulneratꝰ sum. Et finita est pugna in die illo. Porro rex isrl stabat i curru suo ꝓtra syrios vsqz ad vespam: ꝛ mortuꝰ est occidẽte sole. .XIX.

Reuersus ẽ autez iosaphat rex iuda in domũ suã pacifice i hierlim. Cui occurrit iehu filꝰ anani videl ꝛ ait ad eũ. Impiõ ꝓbes auxiliũ: ꝛ his q̃ oderũt dñm amicitia iũgeris: et iccirco irã quidẽ dñi merebaris: sz bona opa inuenta sũt in te eo q̃ abstuleris lucos de terra iuda: ꝛ ꝓparaueris cor tuum vt regreres dñm deũ patrũ tuoz. Habitauit ergo iosaphati hierusalẽ. Rursumqz egressus est ad pplm dẽ bersabee vsqz ad mõtẽ ephraim ꝛ reuocauit eos ad dñm deũ patrũ suoz: ꝓstituitqz iudices terre in cũctis ciuitatib° iuda munitis p singula loca: et ꝓcipiẽs iudicib°: videte ait qd faciatis. Nõn eni hominis exercetis iudiciũ: sz dñi: et qcũqz iudicaueritis i vos redũdabit. Sit timor dñi vobiscũ: ꝛ cũ diligẽtia cũcta facite. Nõn est eni apud dñm deũ nrm iniqtas nec ꝓsonaz acceptio: nec cupido muneꝛ. Jn hierlz q̃z ꝓstituit iosaphat leuitas ꝛ sacerdotes ꝛ ꝓcipes familiaz ex isrl vt iudiciuz ꝛ causã dñi iudicarent habitatoribꝰ ei°: ꝓcepitqz ei dicẽs: Sic agetis i timore domini fideliter ꝛ corde pfecto. Oẽm cãm que venerit ad vos frm vestroz q̃ habitãt in vrbib° suis: inter cognationem ꝛ cognatõem vbicũnqz questio est de lege de mãdato: de ceremonijs: de iustificatõibus oñdite eis vt nõ peccẽt in dñm: ꝛ ne veniat ira sup vos ꝛ sup frres vestros. Sic ergo agẽtes nõ peccabitis. Amarias autẽ sacerdos ꝛ põtifex vester: i his q̃ ad deũ ptinẽt ꝓsidebit. Porro çabadias filꝰ ismael q̃ est dux in domo iuda: sup ea opa erit q̃ ad regis officiũ ptinẽt. Habetis qz mgros leuitas coram vobis: cõfortamini ꝛ agite diligenter: ꝛ erit dñs vobiscum i bonis. .XX.

Post hec cõgregati sunt filij moab ꝛ filij ammõ: ꝛ cũ eis de ãmonitis ad iosaphat vt pugnarẽt ꝓtra eũ. Uenerũtqz nũcij: ꝛ indicauerũt iosaphat dicẽtes: Uenit ꝓtra te multitudo magna dẽ his locis q̃ trãs mare sũt ꝛ de syria: ꝛ ecce ꝓsistũt i asasõthamar: q̃ ẽ engaddi. Josaphat ãt timore pterritꝰ: totum se cõ

ꝓte iudicij faciũt puerti iudiciũ. p Jn hierlz q̃z. Hic ordinat regimẽ ppli in arduis causis: q̃ nõ poterãt bñ ꝓscindi absqz recursu i hierlz ꝛm q̃ ꝓcipit deuter. xvij. vbi dr: Si difficile ꝛ ambiguũ apud te iudiciũ esse ꝓspexeris. sequtur: Surge ꝛ ascẽde ad locũ quẽ elegerit dominus ꝛc. ꝛ ideo iosaphat ibi ꝓstituit iudices ad talia difficilia dirimendũ: tõ subdit: Oẽm causaz que venẽit ad vos fratrũ vrorũ qui habitãt i vrbib° suis ꝛc. sequitur: q Ubicunqz ẽ questio de lege. quantũ ad decẽ decalogi ꝓcepta: r De mãdato. q̃tũ ad cetẽa moralia: exceptis decalogi q̃ si q̃dã ꝓditões elicite. s De ceremõijs. q̃tũ ad ceremonialia. t De iustificatõibus. i. de iudicialib° p que iustitia ẽ inter hoies ꝓseruãda. v Sup ea opa erit q̃ ad officiũ regis ptinent. vt si aliq̃ rebelles inueniant: p eum pena debita plectant. .XX.

Post hec cõgregati sũt. Hic ꝓnter describit ipi° iosaphat mirabil victoria: cui° ꝓmo describit ꝓcessus: 2° sequẽs effect°: ibi Irruit ãt pauor dñi. 3° põitur iosaphat defect°: ibi Post h° in ijt. Circa ꝓmũ ad uẽi° aduersãtium nũciat: scdo iosaphat dñm deꝓcatur: ibi Josaphat aũt: 3° ꝓpha eum ꝓsolat: ibi Eãt ãt iasihel. Circa ꝓmũ dr: a Cõgregati sunt filij moab ꝛ filij ãmon ꝛ cũ eis de idumeis. Jn hebreo hz: Et cũ eis de ãmonitis. habet aũt trãslatio nra loco huius: de idumeis: qz ꝛm veritatẽ fuerũt idumei: vt patebit infra: nõinant tamẽ in hebreo ãmonite: quia acceperũt signa ammonitaz: ꝛ conijũxerũt se exercitui eozum: quasi essent de eodẽ populo b Uenerũtqz nuncij. annũciantes iosaphat aduentũ istoz ꝛ eum. c De his locis q̃ trãs mare sunt. s. trãs mare mortuũ. d Josaphat. Hic ꝓnter iosaphat do

minū dep̄cat ꝑ diuino auxilio ipetrādo: ⁊ ad hoc se ⁊ ꝑplm disponit cū dī: e Et ꝑdicauit ieiuniū vniuerso iuda. qz afflictio ⁊ hūiliato faciūt oꝛem exaudibilē f Cōgregatusq; ē oīs iuda. vt q̄to oꝛo eēt cōioꝛ: tāto exaudibiliꝛ. g Cūq; stetisset iosaphat i medio. ad aianduꝫ alios ad oꝛādū. h Añ atriū nouum. in atrio ei illo reges iuda fecerāt aliq̄ abomiabilia a q̄bus ipe eū purgauit: ⁊ sic dī atriuꝫ renouatum. i Dñe deus. hic cō sequent iosaphat formaꝫ oꝛonē suā in q̄ allegat quinq; ad exaudit̄oez dep̄catōis sue. pmū est dei oipotētia cū dī: k Tu es deus i celo ⁊c. ⁊ iō libēa nos: qz potes solo nutu. 2m est maiestatis diuine decētia: decet enī regiā maiestatē defēdere vasallo suo terram quā sibi dedit: deus aūt terraꝫ ꝓmissionis dedit filijs ysrl̄ ⁊c. ⁊ hec ratio tāgit cū dī: Nōne tu deus noster: interfecisti oēs habitatoꝛes terre huⁱ⁹ ⁊c. 3m est ꝓmissi diuini efficacia: cū enī edificato templo salomō rogauit dñm vt si ꝑs afflictⁱ⁹ ibi oꝛarꝫ dñm: q̄ ipe exaudiret i celo. Et tñdit dñs salomōi: q̄ sic faceret cuⁱ⁹ ꝓmissio debꝫ cē efficax: qz scribit ꝓuerbioꝛ xxv. Nubes ⁊ vētus ⁊ pluuie nō sequētes vir glosus ⁊ ꝓmissa non cōplēs: ⁊ hec rō tangitur ibi: l Habita. i ea ⁊ extru. in ea san. dicētes. s.ꝑ salomonē: Si venerint sup nos mala ⁊c. seqūtur: m Et exaudies nos. ⁊ supplēda ē

tulit ad rogādū dñm: et ꝑdicauit ieiuniuꝫ vniuſo iuda. Cōgregatusq; ē iudas ad dep̄cādū dñm: ſz ⁊ oēs de vrbⁱ⁹ suis venerūt ad obsecrādū eū. Cūq; stetisset iosaphat i medio cetu iud̄ ⁊ hierl̄z in domo dñi ante atriū nouū ait: Dñe deus patrū nr̄oꝛ tu es deⁱ⁹ in celo: ⁊ dñaris cūctis regnis gētiū. In manu tua ē foꝛtitudo ⁊ potētia: nec q̄sq; tibi pōt resistere. Nonne tu deⁱ⁹ nr̄ interfecisti oēs habitatoꝛes terre huⁱ⁹ coꝛā ꝑplo tuo ysrl̄: ⁊ dedisti eā semini abꝛaā amici tui i sēpit̄nuꝫ: Habitauerūtq; i ea: ⁊ extruxerūt i illa sāctuariū nōi tuo dicētes: Si irruerit sup nos mala: gladⁱ⁹ iudicij: pestilētia ⁊ fames: stabimⁱ⁹ coꝛā domo hac i ꝓspectu tuo in q̄ inuocatū ē nomē tuuꝫ ⁊ clamabimⁱ⁹ ad te in tribulatōibus nr̄is: et exaudies nos: saluosq; facies: Nūnc igit̄ ecce filij āmō ⁊ moab ⁊ mons seyr pⁿ q̄s nō cōcessisti ysrl̄ vt transirent q̄n egrediebāt̄ de egypto: ſz declinauerūt ab eis ⁊ nō interfecerūt illos: econtrario agunt ⁊ nituntⁿ eijcere nos de possessione quā tradidisti nobis deⁱ⁹ noster. Ergō nō iudicab̄ eos: In nōbis quidē nō est tāta foꝛtitudo vt possimⁱ⁹ huic multitudini resistere q̄ irruit sup nos sed cū ignoꝛemⁱ⁹ quid agere debeamⁱ⁹ hoc solū habemⁱ⁹ residui vt oculos nr̄os dirigamⁱ⁹ ad te. Dis vero

iuda stabat coꝛā dño: cum puulis ⁊ vxoꝛibⁱ⁹ ⁊ liberis suis. Erāt aūt iaçihel filⁱ çacharie filij banaie filij iehiel filij mathanie leuites ō filijs asaph: sup quē factus est spūs dñi i medio turbe ⁊ ait: Attēdite oīs iuda ⁊ q̄ habitatis i hierl̄m: ⁊ tu rex iosaphat. Hec dic̄ dñs vobis: Nolite timere nec paueatis hāc multitudinem: Nō est enī vīa pugna: sed dei. Cras descēdetis ꝓ eos Ascēsuri enī sūt p clīuū nomine seis: ⁊ iuenietis illos i sūmitate toꝛrētis q̄ est cōtra solitudinem hieruhel. Nō enī eritis vos q̄ dimicabitis: ſz tātūmō ꝓfidenter state: ⁊ videbitⁱ⁹ auxiliū dñi sup vos. O iuda ⁊ hierl̄m nolite timere nec paueatis Cras egrediemini ꝓ eos: ⁊ dñs erit vobiscum. Iosaphat ergo ⁊ iuda ⁊ oēs habitatoꝛes hierl̄m cecideruntⁿ ꝓni i terrā coꝛā dño ⁊ adorauerūt euꝫ. Porro leuite ō filijs caath ⁊ ō filijs choꝛe laudabant dñm deū ysrl̄ voce magna i excelsū. Cūq; mane surrexissent egressi sūt p desertū thecue: ꝓfectisq; eis stāns iosophat in medio eoꝛ dixit: Audite me viri iuda: ⁊ oēs habitatoꝛes hierl̄m. Crēdite i dño deo vīo: ⁊ securi eritⁱ⁹ credite ꝓphis eⁱ⁹: ⁊ cūcta eueniēt ꝓspa. Bēditq; cōsiliū ꝑplo: et statuit cātoꝛes dñi vt laudarēt eū i turmis suis: ⁊ añcedēnt exercitū ac voce ꝓsona dicēnt: Cōfite-

ammonitas intelligūtur idumei. a Per quos nō ꝓcessisti ⁊c. vt hī deuter. j. p Ergo non iudicabis eos. tu q̄ es iustus iudex. q. d. imo iudicabis eoꝛ iniusticiā puniēdo. 5m est ꝓpria ipotētia cū dī: q Jn nobis quidē non est tanta foꝛtitudo: vt ⁊c. q̄si. d. non habemus confidentiā nisi in te. r Omnis vero iuda sta. coꝛam dño cū puulis ⁊c. vt magis ipetraret diuina clemētia. s Eāt aūt iaçihel. hic ꝓnter describit ꝓphica consolatio: in q̄ ꝓmo describit victoꝛie denūciatō: 2o eiusdē exhibitio: ibi Cūq; cepissēt laudes ⁊c. 3o ꝓde collectio: ibi Venit ergo iosaphat. Circa ꝓmū ponit nomē ⁊ genⁱ⁹ ꝓphete: s Eāt āt ⁊c. ⁊ hoc ad denotādum auctoꝛitatē sue ꝓphetie. t Hec dic̄ dñs vobis. p me loquens v Nolite timere ⁊c. cuⁱ⁹ causa subditur: Nō est enī vestra pugna sed dei: qz expugnabit ꝓ vobis inimicos vīos: sic̄ patebit infra p effectū. Cō sequēter denūciat eis procedendi modum. x Cras ascendetis contra eos ⁊c. ⁊ patet littera vsq; ibi: y Ceciderūt ꝓni in terram coꝛam domino. ad regratiandū ei de tanto beneficio sibi ꝓmisso. z Stans iosaphat in medio. vt melius audiretur. a Credite domino deo vīo. timebat enī ne aliq̄ pusilanimes effecti verbis ꝓphete discrederēt: ⁊ sic fugerent. b Dedit

reſpōſio dñi: qz rñdit salomoni se exaudire: vt hī sup. ca. 4m est aduertarioꝛ iniusticia quibⁱ⁹ nō nocuerūt q̄ ꝓsiliū ꝑplo. qz nō debebat omittere ea q̄ eēnt agēda: ⁊ō se quit: c Et statuit cātoꝛes dñi. sic̄ ꝓsuetū erat i bellⁱ filioꝛ

ſrl'ſtieri. o Cũq; cepiſſent. hic ꝓnter ꝺ ſcribit victorie ꝓmiſſe exhibitõ: ⁊ hoc virtute diuina cũ dr:
e Uertit dñs inſidias eor i ſemetipos. i. aduerſarios iudeorũ qui inſidiabant vite ⁊ terre ipor. f Nãq; filij ãmõ ⁊ moab ꝓſurrexerũt cẽ. Jq; dñs poſuit in eis ſpiritũ vertiginis ⁊ diſſẽſionis. g Porro iuda cẽ. ſequitur: Uidit ꝓcul oẽm late regionẽ plenã cadaueri b'. ⁊ ſic vidit victoriam ſibi ꝓmiſſaz iam in effectu datã. h Uenit ergo. hic ꝓnr deſcribit ꝑde collectõ ⁊ pz lra vſq; ibi:
i Die aũt quarta. vbi ponit gra'r actio ꝓmo extra hierlm cũ dr: Cõgregati ſunt in valle bñdictõis: 2° in hierlz in tẽplo dñi cũ dr: Reuerſuſq; ẽ ois vir iuda cẽ. ⁊ pz lra.
k Irruit aũt. poſtq; deſcripr' eſt victorie ꝓceſſus: hic ꝓnter deſcribit ſequẽs effectus q: ꝓ iſtã victoriam a deo datã: populi qui erãt in circuitu regni ioſaphat fuerũt territi: ita ꝙ nõ audebant regnũ ioſaphat infeſtare: ſeq;tur: l Et ãbulauit i uia ꝓris ſui aſa cẽ. ſ. quãdiu aſa fecit bonũ: ſed i malo nõ fuit ſecutus ipſum: videlicet i hoc ꝙ miſit aur ⁊ argẽtum dom' dñi regi ſyrie diffidens de diuino auxilio: vt hr tertio reguz xv. ⁊ i hoc ꝙ ꝓhamipm arguẽtẽ poni iuſſit in neruo: vt habet xvj. m Ueruntñ excelſa non abſtulit. ꝓriuz vi ſupza. xvij. Cũq; ſũpſiſſet cor ei' audaciam ꝓpr vias dñi: etiã excelſa ⁊ lucos de iuda abſtulit. Dicendũ ꝙ ibi loq;tur ſcriptura de excelſis i quib' imolabat idolis: hic aũt de excelſis i quib' deo imolabat: qõ a plib' regib' fuit pmiſſum ad mai' malũ cuitãdũ: ſic ꝺcm fuit ſupza. xiij. ca. in pncipio. n Post hec inijt. hic vltio ioſaphat de mala ſocietate punit: primo p

mini dño: qm̃ in etnũ miſericõdia ei'. Cũq; cepiſſẽt laudes canere: vertit dñs i ſidias eor i ſemetipos filior. ſ. ammõ ⁊ moab ⁊ mõtis ſeyr: q egreſſi fuerãt vt pugnarent ꝓ iudã: ⁊ pcuſſi ſũt. Nãq; filij ãmõ ⁊ moab ꝓſurrexerũt adũſum habitatores mõtis ſeyr]: vt int ficerẽt ⁊ delerẽt eos. Cũq; hoc ope ꝓpetraſſent: etiaz i ſemetipos verſi mutuis cõcidere vulneribus. Porro iuda cũ veniſſz ad ſpelũcã q reſpicit ſolitudinẽ vidit ꝓcul oẽm late regionez plenã cadaueriba': nec ſupeſſe quẽq; q necẽ potuiſſet euadere. Uenit ergo ioſaphat ⁊ ois ppls cũ eo ad detrahẽda ſpolia mortuor: inuenerũtq; int cadauera variã ſupellectilẽ: veſtes q̃z ⁊ vaſa ꝑcioſiſſima: ⁊ diripuerũt: ita vt oia portare ñ poſſẽt: nec ꝓ tres dies ſpolia auferre: ꝓ prede magnitudine. Die aũt quarto cõgregati ſũt i valle bñdictõis. Eteni qm̃ ibi bñdixerũt dño: vocauerũt locũ illũ vallis bñdictõis vſq; in pntẽ diem. Reuerſuſq; ẽ ois vir iuda ⁊ habitatores hierlm: ⁊ ioſaphat añ eos i hierlm cũ leticia magna: eo ꝙ dediſſet eis dñs gaudiũ ꝺ inimicis ſuis. Ingreſſiq; ſunt in hierlz cũ pſalteriis ⁊ citharis ⁊ tubis in domuz dñi. Irrũit aũt pauor dñi ſuper vniũſa regna terraꝝ: cũ audiſſent ꝙ pugnaſſet dñs ꝓ inimicos iſrl. Quieuitq; regnum ioſaphat: ⁊ ꝑbuit ei dñs pacem ꝓ circuitũ. Regnauit igitur ioſaphat ſup iudã: ⁊ erat trigitaqnq; annoꝝ cum regnare cepiſſet. Uiginti aũt ⁊ quiq; annis regnauit i hierlm: ⁊ nomẽ mr̃is ei' açuba filia ſelachi Et ãbulauit i via ꝓris ſui aſa: nec decliauit ab ea:] faciẽs q̃ placita erãt cor ã domino. Uerũtñ excelſa non abſtulit: ⁊ adhuc ppls nõ direxerat cor ſuuz ad dñm deũ patꝝ ſuoꝝ. Reliq; aũt geſtoꝝ ioſaphat ꝓoꝝ ⁊ nouiſſimoꝝ ſcpta ſũt i ỽbis iehu filij anani: q̃ digeſſit i libro r̃gũ iſrl. Post hec iniſt amicitias ioſaphat rex iuda cũ ochozia rege iſrl' cui' opa fuerũt ipiſſima: ⁊ pticeps fuit vt facerz naues q̃ irẽt i tharſis: fecerũtq; claſſẽ in aſiongaber. Prophetauit aũt elieẽer filj' dodau de mareſa ad ioſaphat dicẽs: Quia bũiſti fed' cũ ochozia: pcuſſit dñs opa tua: cõtriteq; ſũt naues nec potuerũt ire i tharſis. .xxi.

Dmiũit autem ioſaphat cuz ꝓrib' ſuis ⁊ ſepult' eſt cũ eis in ciuitate dauid: regnitq; ioraz filius ei' ꝓ eo. Qui hũit frres filios ioſaphat: açariã ⁊ iahibel ⁊ çacharias ⁊ açariã ⁊ michabel ⁊ ſaphitiã. Oẽs hi filij ioſaphat regis iuda Dẽditq; eis pr ſuus multa munera argẽti ⁊ auri: ⁊ pẽ ſatões cũ ciuitatib' munitiſſimis in iuda: regnũ aũt tradidit ioraz eo ꝙ eſſet ꝓmogenit'. Surrexit aũt ioram ſup regnũ ꝓris ſui. Cũq; ſe ꝓfirmaſſet: occidit oẽs fratres ſuos gladio: ⁊ q̃ſdam de principibus iuda. Triginta duoꝝ annoꝝ

reprehenſionem prophete: que fuit quedam punitio: inquãtũ ioſaphat accepit eam patienr: 2° ꝓ dam nũ tpale vñ ſbdit
o Cõtriteq; ſũt naues. ppr amicitiã ipſi' ioſaphat ꝓcta cuz ochozia qui erat peſſim' idolatra: ⁊ hanc pũitõez ioſaphat patienter accepta uit: ⁊ ſic i preſẽti punit' fuit: ne puniret graur' in futuro.

Capituluz .XXI.

Dmiuit aũt ioſaphat. hic conſequenter agitur ꝺ tempore ipſius iozam: cuius ꝓmo deſcribitur vita prava: 2° cõtra eum rebellio iuſta: ibi In diebꝰ illis. 3° reꝓhenſio vera: ibi Alla te aũt ſunt ei lre. 4° punitio dura: ibi Suſcitauit ergo cẽ. Circa primũ oñdit fricida cũ dr: b Qui habuit fratres filios ioſaphat açariam iahibel cẽ. iſti nominantur hic: vt euidentius appareat malicia iozam: qui eos occidit: vt poſtea ſequitur: c Dedit;q; eis pater ſuus multa munẽa auri ⁊ argenti: ⁊ penſatiões cẽ. id eſt annuos reddituz: ⁊ ſequitur:
d Cunq; ſe cõfirmaſſet. ideſt amicitia ⁊ adiutorio malorum hominum ſe vallaſſet. e Occidit omnes fratres ſuos. vt bona eorũ poſſideret: ⁊ ne forſitan ipſo electo de regno ꝓpter ſuam maliciam: aliquis de fratribus ſuis regnaret.
f Et quoſdam de principibus iuda. qui facta ſua nõ approbabat: ſed magis eius maliciam abhorrebant Secundo notatur de idolatria: cum dicit: g Ambu

lauitq3 i vijs regum isrl'. qui erāt idolatre. h Sicut egerat domus achab. qui coluit baal. i Filia quippe achab erat vxor eius. ⁊ iō induxit maritum ad idolatriā. Ista aūt fuit athalia: q̄ ca. sequēti dr̄ filia amri patris achab. ad qd̄ pōt dici duplicit. Uno mō q̄ fuit filia achab naturalis: vt h̄ dicit sequēti ca. tn̄ dicitur filia amri eo modo loquēdi q̄ filij filioꝝ dicunt filij parentū: qui frequens ē in scriptura. Alio mō q̄ fuit filia amri natural: sed dr̄ h̄ filia achab nutritōne ⁊ imitatōne in idolatria: quia mortuo pr̄e eius amri ip̄e nutriuit eā: ⁊ docuit i malo. k Noluit aūt dn̄s dispdere domū dauid. q̄uis iste iorā p maliciā suā demeruisset. l In diebꝰ illis. Hic ꝯtra iorā ponit rebellio iusta. ⁊ p3 sentētia ex dctis. iiij. reg viij. e. addendū tn̄ est h̄ cū dr̄: m Et percussit edom q̄ se circundederat. licet hoc sit ibi expositum: tn̄ hic ponit alia expositio in glosa hebraica: videlicz q̄ iorā3 i exercitu suo habebat multos de idumeis: eo q̄ erāt viri fortes ⁊ ei subiecti: ⁊ illos intfecit iorā subito: ne irēt ad iuuādū illos idumeos q̄ rebellauerūt ꝯtra eū. n Allate aūt sūt ei littere. Hic ꝯseq̄nter describit rep̄hēsio ipsi' vera p lr̄as helie: q̄rū sentētia hic breuiter ponit quantū ad peccata iorā: ⁊ p3 sentētia ex dictis. dicūt aūt hebrei: q̄ iste littere fuerūt ei allate post trāslatōez helie in celuz: de qua hr̄ quarto reg. ij. ⁊ hoc videt rōnabilit dcm̄: q2 in illis lr̄is fiebat mētio de occisione fratrū suoꝝ: illos aūt nō occidit viuēte patre ei' iosaphat: vt satis p3 ex pr̄icipio hui' capl'i: nec iosaphat etiā hoc pmisisset: cū eēt sanct' ⁊ bon': vt p3 ex supra dcis. helias vero raptus fuit aū mortē iosaphat: qd̄ p3 ex hoc: q̄ heliseus qui remanserat loco helie: post ei' raptū ꝓphetauit trib' regibus de aqua eis dāda ꝓpter reuerentiā ipsi' iosaphat regis iude qui erat ibi: vt hr̄ quarto regū tertio. o Et fornicari fecisti iudā. p idolatriā que vocatur fornicatio: eo q̄ facit diuerti a vero spōso q̄ est de'. p Ecce dn̄s pcutiet te plaga magna ⁊c. ⁊ reb': ⁊ etiā ꝓpria psona: iō subdit: Tu aūt egrotabis ⁊c. sequit: q Suscitauit ergo. Hic ꝯnter describit ipsius iorā punitio dura s3 tenorem lr̄aꝝ helie: ⁊ eodē ordine q̄ denunciata ē punitō ista cū dr̄: q Suscitauit ⁊c spm̄ philistinorū. i. volūtatē ⁊ aiositatē iuadendi regnū iorā. r Et vastauerūt eaz. q̄tū ad villas ⁊ agros. s Diripuerūtq3 cunctā substātiā. q̄tum ad bona mobilia. t Insup ⁊ filios ei'. quos occiderunt: vt habet in principio sequētis capittuli: excepto ioachaç minimo. v Et sup hec oia pcussit eū dn̄s. in psona ꝓpa. x Alui dolore iusanabili: ita q̄ diu cruciaret pēa horribili: iō seqtur: y Mortuusq3 ē i infir. pessima. nō solū q̄tū ad corp': s3 etiā q̄tū ad aiam: q2 nō apparuerūt ei pnie signa: ꝓpter quod subdit: z Et nō fecit ⁊c. cōbustōis exequias. cōburēdo circa eū aromatica. ⁊ Sicut fecerat maiorib' ei'. vt dcm̄ est supra de asa ca. xvj. licet iste indigeret eo q̄ erat tot' corrupt' ⁊ fetidus: vt p3 p p̄dcā: ⁊ hoc i detestatōez sue malicie: ⁊ ex eadē cā n̄ fuit sepultus in sepulchro reguz: q2 regnauerat indigne.

erat iorā cū reg̃re cepissz: ⁊ octo annis reg̃uit in hierusalē: ambulauitq3 in vijs regū isrl' sicut egerat domin' achab. Filia qppe achab erat vxor ei'. Et fecit malū in ꝯspectu dn̄i. Noluit aūt dn̄s dispdere domū dauid ꝓpter pactū quod inierat cū eo: ⁊ q2 ꝓmiserat vt daret ei lucernā ⁊ filijs ei' i oi tpe. In diebus illis rebellauit edom ne eēt subdit' iude: ⁊ ꝯstituit sibi regē. Cunq3 trāsiret iorā cū pr̄icipib' suis: ⁊ cūcto eqtatu q erat secū: surrexit nocte: et pcussit edō q se circūdederat: ⁊ oēs duces eqtat' ei'. Attn̄ rebellauit edom: ne eēt sb ditione iuda: vsq3 ad hanc diē. Eo tpe ⁊ lobna recessit ne eēt sub manu illi'. Dereliq̄rat eni dn̄m deū patꝝ suoꝝ: insup ⁊ excelsa fabricat' est in vrbib' iuda: ⁊ fornicari fec̄ habitatores hierusalē: ⁊ p̄uaricāi iudā. Allate sunt aūt ei lr̄e ab helia ꝓpha: in quib' scriptū eāt Hec dicit dn̄s deus dauid pr̄is tui: Qm̄ non ambulasti in vijs iosaphat pr̄is tui ⁊ in vijs asa regis iuda: sed incessisti p iter reguz isrl': et fornicari fecisti iudā: ⁊ habitatores hierl'm: imitatus fornicatōez domus achab insup ⁊ fr̄es tuos domum pr̄is tui meliores te occidisti: ecce dn̄s pcutiet te plaga magna cū pplo tuo: ⁊ filijs ⁊ vxorib' tuis: vniūsaq3 substātia tua. Tu autez egrotab pessimo lāguore veteri: donec egrediāt vitalia tua paulati per singulos dies. Suscitauit ergo dn̄s ꝯ iorā spm̄ philistinoꝝ ⁊ arabū q cōfines sūt ethiopibus: ⁊ ascēderūt in terram iuda et vastauerūt eā. Diripuerūtq3 cūctā substātiā q̄ inuēta est in domo regis: i sup ⁊ filios eius ⁊ vxores. Nec remāsit ei fili' nisi ioachaç q minim' natu erat. Et sup hec oia pcussit euz dn̄s alui languore isanabili. Cūq3 diei succederet dies: ⁊ tpm spacia voluerent duoꝝ annoꝝ explei' est circul': ⁊ sic lōga ꝯsūpt' tabe: ita vt egerēt etiam viscera sua: lāguore piter ⁊ vita caruit. Mortuusq3 ē in infirmitate pessima: et nō fec̄ ei ppls sm̄ morē cōbustiōis exeqas: sicut fecerat maiorib' eius. Trigintaduoruz annoꝝ fuit cuz regnare cepisset: ⁊ octo annis reg̃uit in hierl'm. Ambulauitq3 n̄ recte: ⁊ sepelierūt eū in ciuitate dauid: verūtn̄ nō in sepulchro regū.

.XXII.

Constituerūt aūt habitatores hierl'm ochoçiā filiū ei' minimū regē ꝓ eo. Oēs eni maiores natu

Capitulum .XXII.

Constituerūt aūt. Hic ꝯnter agitur de tēpore ochoçie: Et primo describitur eius mala vita. Secundo infertur pena debita: ibi Igitur açarias. Sentētia prime partis patet ex dictis quarto regum octauo in fine: exceptis que sequuntur: b Ochoçiam filium eius. Iste est qui ca. precedēti dictus est ioachaç: ⁊ in pte sequēti dr̄ açarias: q2 fuit trinomi': vel q2 est idez nomē variatū: sic in latino idē nomē est nicola' colin' colet'. c Minimū.

quia alij filij fuerãt interfecti. ó Quadragitaduoꝝ annorum fuit ochoçias cum regnare cepisset. hoc videtur impossibile: qz in fine p̃cedentis capituli dc̃m est q̃ ioram patꝛ ei⁹. xxxij. annoꝝ erat: qñ cepit regnare: ꝛ octo annis regnauit: ex quo sequit: q̃ filꝰ ei⁹ ochoçias senioꝛ fuit patre duobus annis. Ad qd̃ dicendũ ꝑm sniaz hieronymi: q̃ ioram regnauit. xxviij. annis: ꝛ octo annis regnauit satis bene post mortẽ p̃is sui ioſaphat: añ q̃ p vxoꝛez suam ad idolatriã traheret: ꝛ iõ illi octo anni tm̃ i eius regno ꝓputãtur: alijs aũt. xx. annis regnauit pessime: ꝓpt̃ qd̃ in ei⁹ regno nõ cõputant sicut libꝛo primo regũ. xij. dicitur q̃ saul regnauit duob⁹ annis: ꝛ residuum tacet: qz duob⁹ annis tm̃ bene regnauit: tñ plurib⁹ regnauit licet male: vt ibidẽ dictuz fuit: ſz annis vite filij sui copulant ne erroꝛ in hiſtoria fieret: li oi no tacerent: similit ꝛ alij anni saul alibi exp̃mũtur. ſ. act. xij. ꝛ ꝓpt̃ hoc dicit. iij. reg. viij. q̃ iſte ochoçias. xxij. annoꝝ erat qñ regnare cepit: ꝺa ibi resecãtur ãni. xx. p̃is sui qui hic addũtur rõe dicta. e Ipsi enĩ fuerũt ei cõsiliarij. ſcz illi de domo achab: q̃ erãt idolatre

f Et prexit cũ ioꝛã filio achab. ex amicitia ꝛ familiaritate.

g Igit̃ ochoçias vl̃ açarias: hic cõsequẽter describitur ei⁹ pena debita: ꝛ p̃mo i p̃sona ꝓpria: 2° in ꝑle sua: ibi Nec eãt vltra spes. snia aũt p̃me p tis pz ex dcis. iij. reg. ix. e. ꝛ. viij. g. excepto qd̃ sequit: h Quẽ vnxit de⁹ p vnũ de discipulis helisei. vt hĩ iij. regũ. ix. i Et filios fratrũ ochoçie. qz fratres ochoçie fuerãt interfecti: vt dcm̃ ẽ ſz filij eoꝝ remãserãt vocãtur tñ frẽs ochoçie. iij. reg. x. c. i. ꝓpi qui, ꝛ de eadẽ cogna-

q afi eũ fuerãt interfecerãt latrones arabũ q irrũerant i castra. Reguitq; ochoçias filius ioꝛã regis iuda. Quã dragitaduoꝝ annoꝝ erat ochoçias cũ regre cepisset ꝛ vno anno reguit i hierl̃z ꝛ nomẽ mr̃is ei⁹ athalia filia amri. Sed ꝛ ipe ingressus est p vias dom⁹ achab Matꝛ enĩ eius impulit euz vt ipie ageret. Fec̃ igit̃ malũ in ꝓspectu dn̄i sic̃ dom⁹ achab. Ipsi enĩ fuer̃t ei cõsiliarij post mortẽ p̃is sui i interitũ eius: ãbulauitq; in ꝓsilijs eoꝝ. Et prexit cũ ioram filio achab rege israel in bellũ ꝺ̃ asabel regẽ syrie i ramoth galaad: vulneraueruntq; syri ioꝛã. Qui reũsus ẽ vt curaret in ieꝛrabel Multas enĩz plagas acceperat i supradicto certamine. Igitur ochoçias filꝰ ioꝛã rex iuda descẽdit vt inuiseret ioꝛã filiũ achab in ieꝛrabel egrotãte. Volũtatl̃ qppe fuit dei adũsus ochoçiã: vt veñiret ad ioꝛã: ꝛ cũ veniſſet ꝛ egrederet cũ eo adũsũ iehu filiũ namsi: qñ vnxit dn̄s vt deleret domũ achab. Cuz ergo eũteret iehu domũ achab iuenit p̃ncipes iuda ẽt filios fratruz ochoçie q ministrabãt ei: ꝛ interfecit illos. Ipz q̃z perquirens ochoçiã ꝓprehendit latitãtem i samaria: adductumq; ad se occidit: ꝛ sepelierũt eũ eo q̃ eẽt filius ioſaphat: q̃ quesierat dn̄m in toto coꝛde suo. Nec eãt vltra spes aliqua: vt de stirpe qs regnaret ochoçie. Siquidẽ athalia mr̃ ei⁹ videns q̃ mortu⁹ esset filius

h Et prexit cũ ioꝛã filio achab. ex amicitia ꝛ familiaritate.

i Igit̃ ochoçias vl̃ açarias: hic cõsequẽter describitur ei⁹ pena debita: ꝛ p̃mo i p̃sona ꝓpria: 2° in ꝑle sua: ibi Nec eãt vltra spes. snia aũt p̃me p tis pz ex dcis. iij. reg. ix. e. ꝛ. viij. g. excepto qd̃ sequit: h Quẽ vnxit de⁹ p vnũ de discipulis helisei. vt hĩ iij. regũ. ix. i Et filios fratrũ ochoçie. qz fratres ochoçie fuerãt interfecti: vt dcm̃ ẽ ſz filij eoꝝ remãserãt vocãtur tñ frẽs ochoçie. iij. reg. x. c. i. ꝓpi qui, ꝛ de eadẽ cognatione. in libꝛo de hebꝛaicis questionib⁹ dr̃ q̃ erãt ꝓsobrini ochoçie. k Nec erat vltra spes. Hic ꝓpter describit p̃nitio ochoçie i ꝑle sua: qz matꝛ ei⁹ athalia interfecit oẽs filios eius vno excepto. ꝛ pz snia hui⁹ ptis ex dcis. iij. regũ. xj. a. excepto qd̃ sequit: l Abscõdit rẽ. i cubiculo lectuloꝝ. i. i dõ mitoꝛio sacerdotũ in tẽplo ministrãtium: vt dicit h glosa hebꝛaica tertio regum dr̃: Eratq; cũ ea i domo dn̄i claz. vbi dic̃ ra. ſa. q̃ h⁹ fuit i solarijs tẽpli: ꝛ forte ibi iacebãt sacerdotes in sua exedera ministrates vel saltẽ eoꝝ alicꝫ vel põt dici q̃ primo abscõdit euz i dormitoꝛio sacꝺotuz qd̃ erat circa tẽplum: postea trãstulit eũ ad solariũ tẽpli: vt secreti⁹ seruaret ibi

Caplm. XXIIII.

Anno aũt septimo cõfortat⁹ ioiada ãssumpsit centuriones: açariã vide licet filiũ hieroboã ꝛ ismael filiũ iohannan: açariam quoq; filiũ obed: ꝛ maasiã filiũ adaie: ꝛ elisaphat filiũ ꝛechri: ꝛ iniit cũ eis fedus. Qui circũeũtes iudã ꝓgregauerũt leuitas de cũctis vrbib⁹ iuda: ꝛ principes familiarũ isrl̃: venerũtq; in hierusalẽ. Inijt ergo ois multitudo pactũ in domo dei cũ rege. Dixitq; ad eos ioiada. Ecce filꝰ regis regnabit sicut locut⁹ est dn̄s sup filios dauid. Iste est sermo quẽ facietꝭ: Tertia ps vr̃m q̃ veniũt ad sabbatũ sacꝺotum ꝛ leuitarum ꝛ ianitorum erit in portis: tertia vero pars ad domum regis: ꝛ tertia ad portam que appellatur fũdamẽti. Omne vero reliquũ vulgus sit in atrijs dom⁹ domini: nec q̃s piam ali⁹ igrediat domuz dn̄i: nisi sacerdotes ꝛ q̃ ministrãt ꝺ leuitis. Ipi tm̃mõ igrediant: qz sciſicati sũt: ꝛ oẽ reliquũ vulg⁹ obſſuet cu

Anno aũt septimo. Hic agit de tpe ipi⁹ ioas regis iude. ꝛ primo describit ei⁹ institutio: 2° regni sui ꝓsecutõ. c. xxiij. Circa p̃mũ p̃mo describit ipi⁹ ioas institutio: 2° athalie occisio: ibi qd̃ cũ audisset athalia. 3° regi instituti ꝓfirmatõ: ibi Pepigit aũt ioiada. snia aũt istaꝝ primum ptz ex dictis iij. regũ. xj. exceptis q̃ sequũtur:

b Assũpsit centuriones açariaz rẽ. noia istoꝝ omittũtur. iij. regũ q̃ exp̃mũtur h ad maioꝛẽ hiſtorie certitudinẽ.

c Erit i portis. tertio reg. dr̃: Ad portã seyr. ꝛ forte ex illa parte erãt plures portẽ: iõo dr̃ hic in portis.

ꝺ Ad portam q̃ appellatur fundamẽti. ista ẽ porta que tertõ regũ

dī: post habitaculuz scutariozum. Porte enī plībus nōīb' noiant ex diuersis ꝓpetatib'.

e Et peltas regis dauid. i. scutarotūda a pellēdo dicta: qz repellūt ictus. In scōa pte dī: f Cūqz vidisset regē stātem sup gradū. Dicūt aliq̄ ꝙ iste grad' erat basis enea sup quā ozauit salomon: vt hī supza sexto. t vocaī gradus: qz ad eā ascē debaī p aliq̄t gradus: qz habebat tres cubitos in altitudine: vt ibidē dī. Sm alios vero erat q̄dā sedes notabil' i portīcu tēpli: vbi rex sedebat qñ veniebat ad domū dñi. In tertia pte dī: g Cōstituit autē ioiada ꝓpositos in domo dñi. vt fierēt ibi diuina obsequia: sic fiebant antequā regnaret athalia q̄ cultum diuinū ꝓput potuit destruxit: vt hī capīo sequēti.

h Juxta dispositōez dauid. que dispositio habef supza libzo ꝑmo xxiiij. t. xxv. capitulis. i Letat' qz est oīs ppls terre. eo ꝙ liberatus erat a dñio mulieris: quod erat ob probzioſū: t qz regnū restitutū eāt ad heredē debitū.

sto dias dñi. Leuite aūt circūdēt regē hñtes singuli arma sua: t siqs al' ingressus fuerit tēplū interficiaī: sintqz cū rege: t itrāte t egredientē. Fecerūt ergo leuite t vniuersus iuda iux' oia q̄ ꝑceperat ioiada pōtifex. Et assūpserī singuli viros q̄ sub se erāt: t veniebāt p ordinē sabbati cū his q̄ iaz impleuerāt sabbatum: t egressi erāt. Siqdē ioiada pōtifex nō dimiserat abire turmas q̄ sibi p singulas ebdomadas succedere ꝙsueuerant. Bedidqz ioiada sacerdos cēturionib' lanceas clypeosqz et peltas regis dauid q̄s ꝙsecraueāt i domo dñi. Cōstituitqz oēm pplz tenētiū pugiones a pte tēpli dextra vsqz ad pte tēpli sinistrā coza altari t tēplo p circuitū regis: t eduxerūt filiū regis: t iposuerī ei diadema t testimoniū: dederūtqz in manu ei' tenēdā legē t psti tuerūt eū regē. Unxit q̄z illū ioiada pōtifex t filij ei': i precatiqz sūt ei atqz dixerī: Uiuat rex. Qd cū audisset athalia vocē. s. currētiū atqz laudātiū rḡi ingressa ē ad pplm i tēplū dñi. Cūqz vidisset regē stātē sup graduz i introitu t pncipes turmas circa eū: oēmqz pplz terre gaudētē atqz clāgētē tubis t diuīsi generis organis cōcinētem: vocēqz laudantiū scidit vestimēta sua t ait: Insidie: insidie. Egressus autē ioiada pōtifex ad cēturiōes t pncipes exercit' dixit eis Educite illā ex̄ septa tēpli: t interficiaī foris gladio. Precepitqz sacerdos ne occideretur i domo dñi. Et iposuerūt ceruicib' ei' man'. Cū qz intrasset portaz eq̄z domꝰ regis: interfecerūt eā ibi. Pepigit aūt ioiada fed' inter se vniuersumqz pplz t regē: vt eēt ppls dñi. Itaqz ingressus est oīs ppls domū baal: t destruxerūt eā: t altaria ac simulachza illi' cōfregerūt: mathā q̄z sacdotē baal interfecerī añ aras. Cōstituit aūt ioiada ꝓpositos i domo dñi: t sub manib' sacerdotū t leuitaꝝ: q̄s dispribuit dauid i domo dñi vt offerrēt holocausta dño sicut scptū est i lege moysi: in gaudio t cāticis: iux' dispositōez dauid. Cōstituit q̄z ianitozes i portis dom' dñi: vt nō ingrederet eam i mūd' in oi re. Assūpsitqz cēturiōes t fortissimos viros: ac pncipes ppli t oē vulgus terre: t fecerunt descēdere regē de domo dñi: t introire p mediū porte superioris i domū regis: t collocauerūt eū in solio regali Lētatusqz ē oīs ppls terre: t vrbs q̄uit. Porro athalia interfecta est gladio.

Ca. XXIIII.

Eptēz annoꝝ erat ioas cū regnare cepisset t q̄dragita annis regnuit in hierlm. Nomē mr̄is eius sebia de berſabee. Fecitqz q̄d bonū ē coza dño: cūctis diebꝰ ioiade sacerdotis. Accepit aūt ei ioiada vxores duas: equib' genuit filios t filias. Post q̄ placuit ioas vt instauraret domū domini: congregauitqz sacerdotes t leuitas t dixit eis: Egrēdimini ad ciuitates iuda: t colligite de vniuerso israel pecuniam ad sartatecta templi dei nr̄i per singulos annos: festinatoqz hꝰ facite. Porro leuite egere negligētius. Uocauitqz rex ioiadaz pncipē: t dixit ei: Quare tibi nō fuit cure vt cogeres leuitas inferre de iuda t ō hierlz pecuniā

Cap'lm. XXIIII.

Eptē annoꝝ erat ioas. Hic pñter describit regni ioas ꝓsecutio: t ꝑmo tpe ꝙspitatis: 2° tpe aduersitatis ibi Postq̄ autē obīt ioiada. Prima in duas: qz ꝑmo describit ꝓcessus regni ioas in bono: 2° ioiade pōtificis sancta ꝙsūmatio: ibi Senuit autē ioiada. snia ꝑme ptis patet ex ocis. iij. reg. xij. exceptis q̄ sequūtur:

b Egredimini ad ciuitates iuda. ꝑter enī illā pecuniā q̄ sponte offerebat i tēplo ꝑ necessarijs tēpli: voluit rex vt a quolibz capitaneo de regno suo colligeret dimidi' siclus argēti q̄ soluebatur a cōitate t in hoc eḡlit soluebat pauper t diues: vt hī exodi xxx. t hec pecunia dabaī p redēptōe aie: qz cū sic nūabant per dimidios siclos datos: nō erat plaga in pplo vt ibidē dī: c Athalia enī impūssima t filij ei'. filij athalie ñ pñt hic intelligi frēs ochozie filij sui: quia oēs fuerāt interfecti: vt hī supza i principio xxij. capituli: nec filij ochozie: qz illos interfecit athalia: vt hī supza. xxij. c. i fine: t iō filij ei' hic dicūtur sacerdotes baal: q̄s ipa nutriebat vt dī libzo de hebzaicis q̄stionibus. d Destruxerūt domū dei. dimittētes multa cadere: t spoliātes tēplū vasis t ornamētis: applicātes ea cultui baal: t ꝑpter hoc ad restauradū ista: reqrebaī magna pecunia: t maxime qz illa q̄ erant applicata idolis nō erāt vlterī' diuino cultui applicanda.

e Et fecerũt arcaz. tertio regũ dicit gaço philaciũ: loc' est vbi põt reponi pecunia sine apptõne: nõ tñ ide retrahi sicut ꝓ fabꝛi cis ecclesiaꝝ solet fieri. f Ut deferrent singuli p̃ciũ dño ꝛc̃. s. dimidiũ sicli: vt dictũ est supꝛa. g Et ꝯgregata est infinita pecunia. hypbole est ad denotãdũ magnã sũmaz: licet esset finita simplr. h Reliquã ptẽ pecu. de q̃ fasũt va. templi ꝛc̃. ℨrium vi. iij. regũ. xj. e. vbi dr: Nõ fiebãt ex eaꝺ pecũia hydrie tẽpli dñi ꝛc̃. Dicenduz q̃ q̃diu repabat templi edificiũ: nõ fiebãt vasa tẽpli ex illa pecunia q̃ ordinata eãt ad repandũ edificiũ: ꝛ fz hoc loquit scriptura tertio regũ: sed edificio repato ꝺ residuo pecunie facta sunt vasa tẽpli: vt hic dr.

i Senuit aũt. Hic ꝓsequẽter describitur ipsi' ioiade felix ꝓsũmatio cũ dr: k Plenus diez. qz nõ transijt tẽpus in vacuuz: sed in bonis opib' cõtinue se exercuit: ꝓpt quod valde soleniter sepultus fuit cũ dicit: Sepelierũtq; in ciuitate dauid cũ regib'. et subdit causa hui': l Eo q̃ fecisset bonũ cũ isrl. ipz a dñio mulieris liberãdo: ꝛ ab idolatria reuocando. m Et cuz dauid. regẽ de ei' semie restituendo: vt pz per prædcã. n Postq̃ aũt. Hic ꝓnter describitur regnũ ioas tempoꝛe aduersitatis: ꝛ ꝓmo ꝺscribit ipi' ꝛ populi malũ culpe: scꝺo malũ pene: ibi Lũq; euolut'. Circa ꝓmuz tangit duplex culpa: Prima ẽ idolatria cũ dr: o Ingressi sũt principes iuda ꝛ adoꝛauerũt regẽ. impẽdendo sibi diuinũ honoꝛẽ: sicut dcm̃ fuit diffusi' quarto reg. xj. f. p Et dereliq̃rũt tẽplũ dñi ꝛc̃. abyssus enĩ abyssuz inuocat: ꝛ ideo de vno pctõ tracti sunt ad alia. q Mittebatq; eis ꝓphas vt ꝛc̃.] ex quo appaq̃ ꝓstituta est a moyse suo dñi: vt inferret eã oĩs multitudo isrl' in tabernaculuz testimonij: Athalia enĩ impissima ꝛ filij ei': ꝺestruxerũt domũ dei: ꝛ de vniũsis q̃ sanctificata fuerãt in templo dei: ornauerũt phanuz baali. Precepit ergo rex: et fecerũt arcã: posuerũtq; eã iuxta portã dñi forinsec' Et ꝓdicatũ est i iuda ꝛ hierusalẽ: ut deferrẽt singuli ꝓ cũ dño qꝺ cõstituit] moyses seruus dei sup oẽm, isrl' i deserto. Letatiq; sũt cuncti ꝓncipes ꝛ ois ppls: ꝛ ingressi ꝓtulerũt in arcã dñi atq; miserunt: ita vt iplerẽt Cũq; temp' esset vt deferrẽt arcã coraz rege p man' leuitaꝝ. Videbãt ei multã pecuniã: igrediebat scriba regis ꝛ quẽ ꝓmus sacerdos ꝓstituerat: effũdebãtq; pecuniã q̃ erat in arca. Portaro arcã reportabant ad locũ suuz: sicq; faciebãt ꝓ singulos dies. Et cõgr̃egata est infinita pecunia: quã deferũt rex ꝛ ioiada his qui p̃erãt opib' dom' dñi. At illi ꝓducebant ex ea cesoꝛes lapidũ: ꝛ artifices opeꝝ singuloꝝ: vt istaurarẽt domũ dñi: fabꝛos q̃z ferri ꝛ eris: vt qꝺ cadere cepat fulciret Egerũtq; hiq opabant in dustrie: ꝛ obducebat parietũ cicatrix p man' eoꝝ: ac suscitaueꝛt domũ dñi i statũ pristinũ: ꝛ firmit eã stare fecerẽt. Cũq; cõplesset oia opa: detulerũt coram rege ꝛ ioiada: rẽliquã ptẽ pecunie: de q̃ facta sũt vasa templi in ministeriuz ad holocausta: phiale q̃z ꝛ cetera vasa aurea ꝛ argẽtea. Et offerebant holocausta i domo dñi iugit cũctis diebus ioiade. Senuit aũt ioiada plẽn' dieꝝ: ꝛ mortu' est cuz cẽtũ trigita eẽt annoꝝ: sepelierũtq; eũ i ciuitate dauid cũ regib': eo ꝙ fecisset bonũ cũ israel et cũ domo ei' Postq̃z aũt obiit ioiada: i grẽssi sunt ꝓncipes iuda: ꝛ adoꝛauerũt regẽ. Qui delinit' obsequijs eoꝝ acqeuit eis. Et dereliq̃rũt tẽplũ dñi dei patrũ suoꝝ: seruieꝛntq; lucis ꝛ sculptilib': ꝛ fcã est ira dñi ꝛ iudã ꝛ hierusalez ꝓpt hoc pctm̃. Mittẽbatq; eis ꝓphas vt reꝺuerent ad dñm:] qs ꝓtestates illi audire nolebãt. Spiritus itaq; dei induit çachariaz filiũ ioiade sacerdotem: ꝛ stetit i ꝓspectu ppli ꝛ dixit eis: Hec dic deus: Quare trãsgredimi ꝑceptũ dñi qꝺ vobis nõ ꝓderit: ꝛ dereliq̃stis dñz: vt dereliquẽt vos: Qui cõgregati adũsus eũ miserũnt lapides iuxta regis impiũ: in atrio dom' dñi. Et non ẽ recoꝛdatus ioas rex misericõdie quã fecẽat ioiada pr illi' secũ: sed interfecit filiũ ei'. Qui cũ moꝛeretur ait: Videat ꝛ requirat dñs. Cũq; euolut' eẽt annus ascẽdit ꝺ eũ exercit' syrie: venitq; in iuda ꝛ hierlz ꝛ itfec cũctos ꝓncipes ppli atq; vniũsã pꝺã misit regi i damascũ. Et cte cũ pmo dic' venissetnumer' syrioꝝ tradidit dñs i manib' eoꝝ infinitã multitudinez eo ꝙ dereliquissent dñm deũ patrũ suoꝝ. In ioas q̃z ignominiosa exercuere iudicia: ret dei miseratio: ꝛ eoꝝ obstinatio Cõsequẽter notatur de patricidio i itersectõe çacharie: q̃ pri successerat i sũmo sacꝺotio: vt hr ex glosa magna hebꝛaica trenoꝛum secundo sup illud: Si occiditur in sanctuario domini sacerdos ꝛ pphe ta. ꝛ i psenti cũ dicitur: r Spiritus itaq; domini induit çacharia z. ex reuelatione enim spiritussancti ꝛ ei' impulsu motus fuit ad cõstanter arguendũ regem ꝛ populuz s Filium ioiade. per hoc ostenditur conditõ aggrauans peccatũ quia ioiada fecerat bona erga regem ꝛ populum: vt patet ex prædictis. t Miserũt lapides iuxta regis imperium. ex quo pꝛz q̃ rex ꝛ populus perpetrauerunt patricidium. v Videat dominus et requirat. hoc dixit non ꝛelo vindicte: sed iusticie diuine. x Cũ q̃z euolutus esset annus. Hic consequenter ponitur debita pena: et primo in debellatõne ioas cum dicitur: Ascẽdit cõtra euz exercitus syrie ꝛc̃. ꝛ patet sententia vsq; ibi y In ioas quoq; ignominiosa exercuẽ iudicia. q̃ aũt fuerũt illa: hñ exꝑmit: nec. iij. reg. fz l' de hebꝛaicis q̃stiõib' dr: q̃ occiderẽt filios ei' coram eo: ipꝛoperãdo ei infectõez çacharie: sz hñ vi vez: qz i principio seqntis capli dr: q̃ amasias fili' ei' regnauit ꝓ eo: ppt qꝺ ꝛ multa alia: iste liber de hebꝛaicis q̃stiõib' a multi ꝛ rõnabilit vt vi negat eẽ Hiero. tũ qz nõ hz ei' stilũ: tũ qz i libꝛo illustriũ virorꝝ:

vbi hieronymꝰ enũat libꝛos ab eo editos facit solũ mentõez de hebꝛaicis questionibꝰ sup genẽ. ⁊ iõ dr q liber de hebꝛaicis q̃stionibꝰ sup alios libꝛos factꝰ fuit a quodaz iudeo ꝓuerso: q̃ multa ficticia imiscuit vt vr: ꝓpter qõ de illo libꝛo paꝛ curandũ est: nisi quãtũ ꝓsonat veritati: ⁊ iõ aliꝫ dicit: q fecerũt isti ioas plagas turpes: ⁊ ignominiosas: ⁊ iõ sꝫdit̃ur: Et abeũtes dimiserũt eũz in languoꝛibꝰ magnis: 2° describit pena eiꝰ i infectõne cũ dr: y Surrexerũt aũt ꝓtra eũz serui sui. ⁊ pꝛ sñia huiꝰ ptis ex dcis. iiij. regũ. xij. in fine. ℨ Sed nõ in sepulchꝛis regũ. qꝛ erat indignus ꝓpr malicias suas. .XXV.

Regnauit aũt. Hic pñt agit de tpe amasie: ⁊ ꝓmo describit regni eius ꝓsperitas q̃diu vixit innocenti: 2° eiꝰ aduersitas postq̃ vixit isoleter: ibi At ille exercitꝰ. sñia autẽ ꝓme ptis pꝛ ex dctis. iiij. regũ. xiiij in pꝛincipio exceptis q̃ sequũtur: b Jugulauit seruos q occiderũt rẽ. ⁊ hoc iuste: qꝛ licet esset dignus moꝛte: tamẽ isti ñ habebãt auctoꝛitatẽ eũ occidendi c Congregauit igit amasias iudã rẽ. ad pugnãduz ꝓtra idumeos infestãtes regnũ suum. d Ore ne egrediat tecuz exercitꝰ isrl. quia erãt idolatre: ⁊ iõ eoꝝ societas magis nocuisset q̃ iuuisse: iõ sequitur: e Nõ est enim dñs cũ isrl. qꝛ i regno illo colebant vituli aurei: ⁊ etiam idola alia. f Et cũctis filijs ephꝛai. a quibꝰ dñabat regnũ illud: qꝛ hieroboam ꝓmꝰ rex fuit de tribu ephꝛai ⁊ plures aliꝫ post eũ. g Dabeũtes dimiserũt eũ i lãguoꝛibꝰ magnis. Surrexerũt aũt ꝓtra eũ serui sui i vltõez sãguinis ꝛacharie filij ioiade sacerdotis: ⁊ occiderũt eũ in lectulo suo ⁊ moꝛtuꝰ est: sepelierũtq eũ i ciuitate dauid: sed nõ in sepulchꝛis regũ. Insidiati vero sũt ei ꝛabath filius semath amanitidis: ⁊ ioꝛabath filius semarith moabitidis. Poꝛro filij eiꝰ ac sũma pecunie q̃ adunata fuerãt sub eo: ⁊ instauratio domꝰ dei scꝛipta sunt diligẽtiꝰ in libꝛo regũ. Caplm. xxv.

Regnauit aũt amasias filꝰ eius ꝓ eo. Viginti quinqz annoꝝ erat amasias cũ regnare cepisset: ⁊ viginti nouẽ annis regnauit in hierusalẽ. Nomẽ mr̃is eiꝰ ioiaden de hierlm. Fecitqz bonũ in ꝓspectu dñi: verũtñ nõ i coꝛde pfecto. Cũqz roboꝛatũ sibi videret imperiũ: iugulauit seruos q occiderant regẽ pꝛem suũ: sz filios eoꝝ nõ interfecit: sic scriptũ est in libꝛo legis moysi vbi ꝑcepit dñs dicẽs: Non occidẽt pꝛes ꝓ filijs: neqz filij ꝓ patribꝰ suis: sz vnusqsqz i suo pctõ moꝛietur. Congregauit igit amasias iudã: ⁊ ꝓstituit eos p familias: tribunosqz ⁊ cẽturiões i vniuso iuda ⁊ beniamin: ⁊ recẽsuit a viginti ãnis surs: iuenitqz triginta milia iuuenũ q egrederentur ad pugnã ⁊ tenerẽt hastam ⁊ clypeũ. Mercede q̃z ꝓduxit de isrl centũ milia robustoꝝ: cẽtum talẽtis argenti. Venit aũt homo dei ad illũ ⁊ ait: O rex ne egrediat tecũ exercitꝰ isrl. Non est ei dñs cum isrl: et cũctis filijs ephꝛaim: q si putas in roboꝛe exercitꝰ bella ꝓsistere: supari te faciet deꝰ ab hostib. Dei qppe ẽ ⁊ adiuuare ⁊ i fugã ꝓtere. Dixitqz amasias ad hominez dei: Quid ergo fiet de cẽtũ talẽtis q̃ dedi militibꝰ isrl: Et rñdit ei hõ dei: Habz dñs vñ tibi dare possit multo bis plura. Sepauit itaqz amasias exercitũ q venerat ad eũ ex ephꝛai: vt reũterẽt i locũ suũ. At illi ꝛ iudã vehemẽter irati: reũsi sũt i regiõz suã. Poꝛro amasias ꝓsidẽter eduxit pplz suũ: ⁊ abiit i vallẽ salinaꝝ: pcussitqz filios seyr decẽ milia. Et alia decẽ milia viroꝝ cepert filij iuda: ⁊ adduxert ad pruptũ cꝛdã petre: ꝓcipitauert qz eos de sũmo i ꝓceps: q vniuersi crepuert. At illẽ exercitꝰ quẽ remiseãt amasiasne secum iret ad ꝓlium: diffusus ẽ in ciuitatibus iuda a samaria vsqz bethoꝛõ: ⁊ interfectis tribꝰ milibꝰ diripuit predam magnam. Amasias q̃z post cedez idumeorum ⁊ allatos deos filioꝛũ seyr statuit illos i deos sibi ⁊ adoꝛabat eos: ⁊ illis adolebat incensum. Quamobrem iratꝰ dominus ꝛ amasiam: misit ad illum ꝓphetaz qui diceret ei: Cur adorasti deos qui non liberauerunt populum suum de manu tua. Qui locutus est ei: Numquid consiliarius regis factus es: quiescere desine: ut quid percuteris: et corruas tu et tua domus: Et discedens propheta: postquam perpetrauit hoc: et dixit: Scio quod decreuerit deus perdere te: eo quod hoc feceris: et non acquieueris consilio meo. Igitur amasias rex iuda consilio accepto abiit: et misit ad ioas filium ioachaz filij iehu regem israel: dicens: Veni: videamus nos mutuo in facie. Qui remisit ad eum dicens: Carduus qui est in libano misit ad cedrum quae est in libano: dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem: et transierunt bestiae agri quae sunt in libano: et conculcauerunt carduum. Percutiens percussisti edom: et extollit te cor tuum in superbiam: sufficiat tibi gloria tua: et sede in domo tua. Ut quid inquietas malum: ut cadas tu et iuda tecum? Et non acquieuit amasias: ascendit ergo ioas rex israel: et uiderunt se mutuo in facie ipse et amasias rex iuda in bethsames quae est iuda. Et percussus est iuda a facie israel: et fugit unusquisque in tabernacula sua. Amasiam autem regem iuda filium ioas filij ochozie comprehenderunt in bethsames: et adduxerunt eum in hierusalem: et destruxerunt murum hierusalem a porta ephraim usque ad portam anguli quadringentis cubitis. Et tulit omne aurum et argentum et uniuersa uasa quae inuenit in domo dei apud obededom et in thesauris domus regis: obsides quoque et reuersus est in samariam. Reliqua autem sermonum amasiae quae prima et nouissima fuisse uidentur: nonne haec scripta sunt in libro regum iuda et israel? Uixit autem amasias filius ioas rex iuda postquam mortuus est ioas filius ioachaz rex israel quindecim annis. Reliqua autem sermonum amasiae scripta sunt in libro regum iuda et israel? Et coniurauerunt contra eum coniurationem in hierusalem: at ille fugit in lachis: et miserunt post eum in lachis: et occiderunt eum ibi. Et tulerunt eum equis: et sepelierunt eum in hierusalem cum patribus suis in ciuitate dauid. Et tulit uniuersus populus iuda ozian annos natum sedecim: et constituerunt eum regem pro patre suo amasia. Ipse aedificauit ailoth et restituit eam iudae: postquam dormiuit rex cum patribus suis. Sextodecimo anno ieroboam filij ioas regis israel regnauit in samaria quadraginta annis. Et fecit malum in conspectu domini: non recessit ab uniuersis peccatis ieroboam filij nabat qui peccare fecit israel. Restituit terminos israel ab introitu emath usque ad mare deserti iuxta uerbum domini dei israel quod locutus est in manu serui sui ionae filij amathi prophetae qui erat de geth quae est in gabaon. Uidit enim dominus afflictionem israel quod esset amara nimis: et consumptum usque ad nouissimum: et non esset qui auxiliaretur israel. Et non locutus est dominus ut deleret nomen israel de sub caelo: sed saluauit eos in manu ieroboam filij ioas. Reliqua autem sermonum ieroboam et uniuersa quae fecit et fortitudo eius quomodo praeliatus sit et quomodo reduxerit damascum et emath iudae in israel: nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Et dormiuit ieroboam cum patribus suis regibus israel: et regnauit zacharias filius eius pro eo. Uiginti et septem annis regnauit ozias in hierusalem. Nomen matris eius iechelia de hierusalem. Fecit autem quod placitum erat coram domino iuxta omnia quae fecerat amasias pater eius: uerumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat et adolebat incensum in excelsis. Percussit autem dominus regem: et fuit leprosus usque in diem mortis suae: et habitauit in domo libera. Ioathan autem filius eius praeerat palatio: iudicans populum terrae. Reliqua autem sermonum ozias et uniuersa quae fecit nonne haec scripta sunt in libro sermonum dierum regum israel? Et dormiuit ozias cum patribus suis: et sepelierunt eum cum patribus suis in agro sepulturae regum: quia dixerunt leprosus est. Et regnauit ioathan filius eius pro eo. Uiginti quinque annis regnauit ioathan in hierusalem. Nomen matris eius hiruza filia sadoc. Fecit autem quod placitum erat coram domino: iuxta omnia quae fecerat ozias pater eius: uerumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat et adolebat incensum in excelsis. Hic aedificauit portam domus domini excelsam: et in muro ophel multa aedificauit. Ciuitates montis aedificauit: et in saltibus castella et turres aedificauit. Pugnauit contra regem filiorum ammon: et superauit eos: dederunt autem ei filii ammon per annos tres centum talenta argenti: et decem milia coros tritici: et totidem hordei. Hanc eandem mercedem dederunt ei filii ammon et in secundo et in tertio anno. Et confortatus est ioathan: quia direxit uias suas coram domino deo suo. Reliqua autem sermonum ioathan et omnia bella eius et opera quae fecit: ecce haec scripta sunt in libro regum israel et iuda. Uiginti quinque annorum erat cum regnare coepisset: et sedecim annis regnauit in hierusalem. Et abiit non cum desiderio: et sepelierunt eum in ciuitate dauid: sed non in sepulchris regum. Regnauit autem achaz filius eius pro eo. Uiginti annorum erat achaz cum regnare coepisset: et sedecim annis regnauit in hierusalem: non fecit autem quod placitum erat coram domino deo suo sicut dauid pater eius: sed ambulauit in uia regum israel: insuper et conflatile fecit simulacra baalim: et ipse adolebat incensum in ualle filii ennom: et filios suos igne consumebat iuxta abominationes gentium quas dissipauit dominus coram filiis israel. Et immolabat et adolebat incensum in excelsis et in collibus et subter omnem arborem frondosam. Tradidit quoque eum dominus deus eius in manu regis syriae: et percutientes eum ceperunt captiuitatem grandem et adduxerunt eam damascum: sed et regi israel traditus est: et percussit eum plaga magna. Phacee autem filius romeliae occidit in iuda centum uiginti milia in una die omnes uiros bellatores: eo quod dereliquissent dominum deum patrum suorum. Zechri quoque fortissimus de ephraim interfecit maasiam filium regis et azricam principem domus eius et elcanam qui secundus erat a rege. Tulerunt autem filii israel de fratribus suis ducentas mulieres: omnem substantiam et greges et armenta et multa spolia: et adduxerunt in samariam. Erat autem ibi prophetes domini nomine oded: et egressus est in occursum exercitui uenienti in samariam: et dixit ad eos: Ecce quia dominus deus patrum uestrorum iratus est contra iuda: tradidit eos in manus uestras: et occidistis eos in furore qui peruenit usque ad caelum. Sed et nunc filios iuda et hierusalem uultis uobis subiugare in seruos et ancillas: nonne et uos habetis delicta in domino deo? Nunc ergo audite me: et reducite captiuos quos adduxistis de fratribus uestris: quia ira furoris dei super uos est. Surrexerunt autem de principibus filiorum ephraim azarias filius iohanan: barachias filius mosollamon: ezechias filius sellum: et amasa filius adai contra eos qui ueniebant de bello: et dixerunt ad eos: Non introducetis huc captiuos: ne delinquamus domino: et addatis peccatis nostris et delictis: multa enim delicta sunt nobis: et grandis ira furoris dei super israel. Susceperunt ergo armati captiuos et omnem praedam: et uestierunt ex ea omnes nudos: et calciauerunt et cibauerunt et potauerunt: et unxerunt eos: et imposuerunt omnes infirmos eorum super asinos: et adduxerunt eos in hiericho ciuitatem palmarum ad fratres suos: et reuersi sunt in samariam. Tempore autem illo misit rex achaz ad regem assyriorum ut auxiliaretur ei. Uenerunt autem et idumei: et percutientes uastauerunt iudaeam: et captiuum duxerunt populum. Philisthiim quoque irruerunt in ciuitates campestres et in austrum iudae: et ceperunt bethsames et aialon et gaderoth et socho cum uillis suis et thamna cum uillis suis et gamzo cum uillis suis: et habitauerunt ibi. Et transtulit eos adiuuante se achaz rege iuda: ipse enim fecerat iudaeam dissipari et contemnere dominum. Thelgathphalnasar quoque rex assyriorum uenit ad eum: et tribulauit eum: et non confortauit eum. Nam et partem quae fuerat achaz et principum et regum auferens dedit regi assyriorum: et non ei profuit. Tempore autem angustiae suae addidit ut contemneret dominum ipse achaz rex. Et immolauit diis damascenorum qui percutiebant eum: et dixit: Quia dii regum syriae adiuuerunt eos: immolabo eis ut auxilientur mihi: et ipsi fuerunt ruina ei et uniuerso israel. Et congregauit achaz uasa domus dei: et confregit ea: et clausit ianuas domus domini: et fecit sibi altaria in omni angulo hierusalem. Et in singulis ciuitatibus iuda excelsa fecit ad adolendum incensum diis alienis: et irritauit dominum deum patrum suorum. Reliqua autem sermonum eius et uniuersa opera eius prima et nouissima: ecce haec scripta sunt in libro regum iuda et israel. Et dormiuit achaz cum patribus suis: et sepelierunt eum in ciuitate hierusalem: non enim inuaserunt eum in reditu de exercitu amasiae: sed postquam uenerat ad terram suam excitatus fuit ex diuina ordinatione: ut inuaderet regnum suum non eni inuaserũt i reditu de exercitu amasie: sed postq̃ venerãt ad terrã suã: ⁊ hꝰ notatur cũ dicitur: l Diffusus est in ciuit. iuda a samaria. ſ. veniendo. m Usq bethoꝛon. Samaria autem erat i regno israel: Bethoꝛon autẽ in regno iude: ⁊ iõ si redeũdo de exercitu amasie hoc fecissent: scriptura dixisset mõ ꝛrio. ſ. a bethoꝛon vsq ad samariam. n Amasias aũt. Hic cõsequẽter ponit aduersitas ꝓ pctõ idolatrie ⁊ ꝓmo ponit culpa: 2° pena: ibi Jgit amasias. Circa ꝓmũ dicit: n Amasias q̃z post cedẽ idumeoꝝ ⁊ allatos deos filioꝝ seyr: statuit eos i deos sibi rẽ. In libꝛis ꝺ hebꝛaicis questionibꝰ dr: q illa idola cũ moꝛarẽtur i idumea dederẽt respõsa: q hoc accidebat idumeis eo q negligẽtes fuerũt in cultu eoꝝ: qõ audiẽs amasias eos coluit: sz hoc vr ficticiũ: qꝛ nulla glosa hebꝛaica hꝰ dicit: nec aliqs expositoꝛ latinꝰ auctẽticꝰ. Ui detr etiã eẽ ℨ textũ: qꝛ ꝓphꝫ de hoc rephẽdẽs amasiã dixit: o Cur adoraſti deos qui non liberauerunt populum suum de manu tua.

nō enī dō ppls alicuī
verī deī vel falsī: nisī
cultū impēdat sibi ꝑz
ordinē illī' rit': vñ
filij israel qñ nō cole-
bāt debito mō dñm
dicebātur nō ppls eī'
vt ꝑz Osee.j. ca. & in
plurib' alijs locis ve-
teris testamēti. Item
qz amasias rndisset ꝑ-
phete cām dcām ido
la colēdi vt videt pro
babilit: qō nō fecit: sz
dixit: a Num cō-
siliari' regis es cē. ex
hoc etiā apparet ob-
stinatio ipī' amasie.
b Igit amasias. hic
post culpā pōit pena
debita. & ꝑz sma ex di
ctis. iij. regū. xiiij. ad-
dēda tm sut aliq: c
Larduus qui ē in li-
bano cē. Larduus est
herba vil' & despecta.
Cedrus aūt est arbor
alta: & iō vocat ama-
siam carduū: q sub se
habet at tres trib' tm
Se aūt vocat cedruz
qz habebat decez tri-
bus in regno suo.
d Porro amasiaz
regē iuda filiū ioas fi
lij ioachas. sic habet
in hebreo: & in libris
correctis: Et iste ioa-
chas idez est cū ocho
sia: qui vocat etiā ioa
chan: vt hī. ē. xxj. ca.
e Uasa q reppit in
domo dñi: & apō obe
dedō. iste tēpe dauid
fuit ꝓstitut' ad custo-
diā thesauroꝝ: & filij
ei' successerūt sibi in
eodē officio: & iō loc'
ille vbi talia seruabā
tur ab eo denoiabat.
f Necnō & filios ob
sidū. dixerunt alīq q
iste erat filij principuz
regni israł: qs tenebat
amasias obsides: sed
hoc nō videt vez: qz
nō legit amasias tm
ꝓualuisse regno israł:
ꝑ qō dicendum q
isti erāt filij principum
regni iuda: qs cepit
rex israł in ꝓlio: & qñ venit in hierusalē ꝓmutauit accipiēdo
filios ꝑ ꝓib' quos tenebat.

de manu tua: Cūq hec il-
le loqretur: rndit ei: Num
cōsiliari' regis es: Quiesce
ne inferiā te. Discedēsq ꝓ
pheta: scio inqt q cogita-
uerit dñs occidere te: q & se
cisti hoc malū: & isup ñ ac-
qeuisti cōsilio meo. Igitur
amasias rex iuda inito pes-
simo ꝓsilio: misit ad ioas fi
liū ioachaz regē filij iehu isꝛ
rael dicēs: Veni videam'
nos mutuo. At ille remisit
nūcios dicēs: Cardu' q est
in libano: misit ad cedrū li
bani dicēs: Da filiaz tuā fi
lio meo vxorē. Et ecce be-
stie q erāt in silua libani: trā-
sierūt & ꝓculcauerūt cardu
um. Dixisti: percussi edom:
& ideirco eri igit cor tuū in su
perbiā. Sede in domo tua.
Cur malū aduersū te ꝓuo
cas: vt & cadas & tu & iudas
tecū: Noluit audire amasi
as: eo q dñi erat voluntas: vt
traderet in man' hostiū ꝑ-
pter deos hedō. Ascendit
igit ioas rex israł: & mutuo
sibi ꝓbuere ꝓspect'. Amasi
as aūt rex iuda erat i beth
sames iude. Corruitq iu-
das coram israł: & fugit i taber
nacula sua. Porro amasi-
am regē iuda filiū ioas filij
ioachaz cepit ioas rex israł
in bethsames & adduxit in
hierlim: destruxitq murum
ei' a porta ephraī vsq ad
portā anguli q̄drigētis cu-
bitis. Oēq qz aur & argētū
& vniūsa vasa q repperit in
domo dñi: & apud obede-
dom: in thesauris etiaz do
mus regie: nēcnon & filios
obsidū: reduxit i samariā.
Uixit aūt amasias fili' io-
as rex iuda postq mortu'
ē ioas fili' ioachaz rex israł
quindecī annis. Reliq autē
sermonū amasie ꝓor & no
uissimoꝝ scꝑta sūt in libro
regū iuda & israł. Qui post-
qz recessit a dño: tetēderūt
ei insidias i hierlim. Cunqz
fugisset lachis: miserūt & in
terfecerūt eū ibi: reportāte-
qz sup eqs sepelierī eum cū
ꝑib' suis i ciuitate dauid.

Omnis aūtē .xxvi.
ppls iuda: filiuz eius
oziā annoꝝ sedeci ꝓstituit
regē ꝑ amasia ꝑe suo. Ip
se edificauit abilat: & resti-
tuit eā ditōni iude: postq
dormiuit rex cū ꝑib' suis.
Sedeci annoꝝ erat ozias
cū regre cepisset: & qnq̄gin
ta duob' annis regnuit i hie
rusalē. Nomē mris ei' ieco
lia de hierlz. Fēcq qō eāt
rectū i oculis dñi iuxt oīa q
fecerat amasias ꝑ ei': ēt ex
qsiuit dñm in dieb' çacha-
rie intelligētis & videtis deū
Cūq regrez dñm direxit
eum i oibus. Deniq egres
sus est & pugnauit ꝓtra phi
listijm: & destruxit murum
geth: & murū iānie: muruz
azoti. Edificauit q̄z oppi-
da in azoto & philistijm: &
adiuuit eū de' ꝑ philistijm
& ꝑ arabas q habitabāt in
gurbaal: & ꝓtra āmonitas
Appēdebātq ammonite
munera ozie: & diuulgatuz
est nomē eius vsq ad introi
tum egypti ꝓpt crebras
victorias. Edificāuitq ozi
as turres in hierusalem su-
per portaz anguli: & super
portam vallis: & reliquas
in eodez muri latere: firma
uitq eas. Extrūxitq tur-
res in solitudine: ēt effodit
plurimas cisternas. Habuit
quippe pecora multa in
regione campestri: & in
planis: agricolas & vine-
tores in montibus & in
Carmelo: Erat enī homo
agricultur studiosus.
Habuit quoq exercitum
bellatorum: qui ibant ad
prelium per turmas iuxta
numerum descriptionis
quam fecerant Hiehiel
scriba & Maasias magi-
ster: sub manu Hananie
de numero ducum regis.
Omnis ergo numerus
principum familiarum
fortium bellatorum: duo
milia sexcenti. Sub ma-
nu eorum exercitus tre-
centa milia septem mi-
lia quingenti: qui pug-
nabant fortiter ad auxi-
lium regis contra hos-
tes. Parauitq eis Ozias
per totum exercitum
scuta & hastas & galeas
& loricas & arcus & fun-
das ad lapides mittendos.
Fecitq machinamenta
in hierusalem ad iacien-
dum sagittas & lapides
grandes: & nominatum
est nomen eius procul:
quia mirabiliter adiuua-
tus est donec fortis fie-
ret. Cum autem roboratus esset.
Circa primuz primo ꝺscribitur vt
gratiosus cum deo
citur: b Fecit
qz quod erat rectum i cōspectu
dñi iuxta omnia
que fecerat amasi
as. scilicet in prin
cipio regni sui: vt
habetur ca. precē
denti. c Et ex
quisiuit dominū
in diebus zacha-
rie intelligentis &
videntis deum.
dicit hic glosa he
braica: q hec est
littera: Intelligen
tis timorez domi
ni. & q iste zacha
rias idem ē q rex
ozias: & q vocat'
fuit tribus nomi-
nibus .s. ozias in
principio hui' ca
pituli: & h zacha-
rias: & tertio reg.
xv. azarias: & dī
hic intelligens ti-
morez domini:
quia fuit bonus
& sapiens & timēs
dominum in pri-
cipio regni sui. ex
positoēs nostri di
cunt cōmuniter:
q iste zacharias
fuit filius ioiade
sacerdotis que oc
cidit ioas rex iu-
da: vt dictum est
supra .xxiiij. Se-
cūdo describitur
vt victorioſus cū
dī: Deniq egress'
est & pugnauit ꝑ
philistijm. z' ꝺscri
bit vt famosus cū
dī: Et diuulgatū
ē nomē ei'. 4' vt i
bonis tpalib' co-
piosus: qō appet
pmo i edificijs: q
fec cū dī: o Edi
ficauitque ozias
turres i hierlz sup
por. an. & sup pō.
vall' & hec ē q ca'.
ꝑcedēti vocat pō
ta ephraī: ibi enī fortis' edificauit: qz magis idigebat: eo q
mur' hierlim inrupt' fuerat a porta ephraim vsq ad
portā anguli. cccc. cubitis: vt hī caplo precedēti. e Ex
truxitq turres i solitudine. ad custodiam aialium.
f Et effodit cisternas plurimas. ad potum corum.

Paralypomenon liber secundus. Capitulū. XXVI.

Omnis autem populus. hic consequenter agitur ō tempore ozie: cuius primo describitur laudabilis conuersatio: secō detestabilis elatio: ibi Sed cum

ió ſbdit: a Eo q̄ hēret multa pe cora. ⁊ i hoc oñdi tur copioſus i di uitijs naturalib⁹ q̄ ſūt valde neceſ ſarie regib⁹ q⁹ tpe obſidionis nihil valerēt artificia les diuitie abſq̄ iſtis. ꝛ oñdit copi oſus i rebus belli cis: cū dr: Fuit au tem exercit⁹ bella toꝝ ei⁹ nō. ⁊ patz lr̄a vſq̄ ibi: b Quas in turrib⁹ collocauit ⁊ āgul⁹ muroꝝ. ibi enī ef ficatōres ſunt de fenſiones: eo q̄ ex angul⁹ pñt defēdi due pteſmuri hic ⁊ ide. c Sz cū roborat⁹ eēt. h cō ſequēter deſcribit oēs detestabilē ela tio: q⁹ cū deberet ex p̄teritis dei bñ ficijs hūiliari: i tā tā ſupbiā eleuat⁹ eſt: q⁹ nō ſufficē ſi bi honor regi⁹: ſz etiam voluit ſibi vſurpare ſacerdo tis officiū ſup al tare thymiamatī offerēdo incēſum ⁊ pz lr̄a vſq̄ ibi: d Nō ē tui offi cij oēs. q⁹ ōſticta ſūt regi ⁊ ſacdoti offic a. e Nō reputabit tibi in gl̄iam a dño. i. il lud q̄ reputas ti bi honorificū: ēit magis i vitupiuz ex dei punitōe: iō ſeq̄t. f Statiq̄ orta ē lepra i frō te ei⁹. q̄uis enīz p cuſſus fuēit lepra i toto corpe: tñ fit magis mentio de frōte: q⁹ ibi appa ruit clarī⁹: vt a ſa cerdotib⁹ expelle rēt celeri⁹: ad oſtē dēdū etiam deteſtatōez ſui pcti fa ctus fuit ⁊remot⁹ terribilī in hierlm vt hz çacharie vl tio. g Reliq̄ āt ſmonū oēs p̄oꝝ ciſternas plūmas eō q⁹ ha beret multa pecora: tā i cā peſtrib⁹ q̄z in heremi vaſti tate. Vineas q̄z būit ⁊ vi nitores i mōtib⁹ ⁊ i carme lo. Erat qppe homo agri culture dedit⁹. Fuit autē ex ercit⁹ bellatoꝝ ei⁹ q̄ ꝓcede bāt ad p̄lia ſub manu iehi hel ſcribe: maaſieq̄ docto ris: ⁊ ſub manu ananie qui erat de ducib⁹ regis. Oiſq̄ numer⁹ p̄cipū p familias ſuas viroꝝ fortiū duoꝝ mi liū ſexcētoꝝ: ⁊ ſub eis vni uerſus exercit⁹ tricentoꝝ ⁊ ſeptē miliū q̄ngētorum: q̄ erāt apti ad bella: ⁊ p rege ꝛ aduerſarios dimicabāt. Prepauit q̄z eis oēs id ē cūcto exercitui clypeos ⁊ haſtas ⁊ galeas ⁊ lorīcas: arcuſq̄ ⁊ fūdas ad iacien dos lapides: ⁊ fec̄ in hierlz diuīſi geneis machinas q̄s i turrib⁹ collocauit: ⁊ in an gul⁹ muroꝝ: vt mitterent ſa gittas ⁊ ſaxa grādia. Egreſ ſūq̄ ē nomē ei⁹ ꝓcul: eo q⁹ auxiliarēt ei dñs ⁊ corro borasſet illū. Sēd cū robo ratus eſſet: eleuatuz eſt cor ei⁹ in iteritū ſuū: ⁊ neglexit dñm deū ſuū: igreſſuſq̄ tē plū dñi adolere voluit icē ſum ſup altare thymiama tis. Statiq̄ ingreſſus poſt eū açarias ſacerdos: ⁊ cuz eo ſacerdotes dñi octogin ta viri fortiſſimi: reſtiterunt regi: atq̄ dixerūt: Nōn ē tui officij oēs: vt adoleas icē ſum dño ſz ſacerdotū hoc eſt filioꝝ aaron q̄ ꝓſecrati ſūt ad huiuſcemodi miſte riū. Egredere de ſāctuario ne ꝓtēpſeris: q⁹ nōn reputa bit tibi i gloria hoc a dño deo. Iratuſq̄ oēs: ⁊ te nēs in manu thuribuluz vt adoleret incēſum: minaba tur ſacerdotib⁹. Statimq̄ orta eſt lepra i frōte eiuſ co rā ſacerdotib⁹ i domo dñi: ſup altare thymiamatis. Cūq̄ reſpexiſſet eū açarias pōtifex: ⁊ omēs reliq̄ ſacer dotes viderūt lepra in frō te eius: ⁊ feſtinato expule rūt eū. Sed ⁊ ipe pterritus acceleraūit egredi: eo q⁹ ſē ſiſſet illico plagā dñi. Fuit igit oēs rex leproſus vſq̄ ad diē mortis ſue: ⁊ habita uit i domo ſepata: plen⁹ le pra ob quā eiect⁹ fuerat de domo dñi. Porro ioathā fili⁹ ei⁹ rexit domū regis: ⁊ iudicauit pplm terre. Reli qua aūt ſermonū oēs po rū ⁊ nouiſſimoꝝ ſcripſit eſa ias fili⁹ āmon ꝓpha. Dor miuitq̄ oēs cū p̄ib⁹ ſuis ⁊ ſepelierūt euz in agro re galiū ſepulchroꝝ eo q⁹ eēt leproſus: regnauitq̄ ioathan fili⁹ eius ꝓ eo.

.XXVII.

Gintiquūq̄ annorū erat ioathan cū regre cepiſſet: ⁊ ſedecim ānis re gnauit i hierlz. Nomē ma tris ei⁹ hieruſa filia ſadoch Fecitq̄ qđ rectū erat corā dño iux oīa q̄ fecerat oēs p̄ ſu⁹: excepto q⁹ nō eſt in greſſus tēplū dñi: ⁊ adhuc pplus deliquebat. Ipe edi ficauit portaz dom⁹ dñi ex celſā ⁊ in muro ophel mul ta ꝓſtruxit. Urbes q̄z edifi cauit i mōtib⁹ iuda: ⁊ in ſal tib⁹ caſtella ⁊ turres. Ipſe pugnauit ꝛ regē filioꝝ am mō ⁊ vicit eū. Dederūtq̄ ei filij āmō in tpe illo cētuz talēta argenti: ⁊ decē milia chorōs tritici: ac totidē chō ros ordei. Hec ei p̄buerūt fi lij āmō i anno ſcdo ⁊ tertō Corroboratuſq̄ ē ioathā: eo q⁹ direxiſſz viaſ ſuas co rā dño deo ſuo. Reliq̄ āt ſer monū ioathā ⁊ oēs pugne ei⁹ ⁊ opa ſcpta ſūt i libro re gū iſrl ⁊ iuda. Vigigntiq̄ ā noꝝ erat cū regre cepiſſet:

Capīm. XXVII.

Gintiquinq̄ annoꝝ. Dic cō ſequēter agit de tpe ioathā: cui⁹ deſcribit duos igreſſus: ſtrēnu⁹ ꝓceſſus: victo rioſus ꝓgreſſus: ⁊ de egreſſus. ſcda ps in cipit ibi: Ipe edifica uit. tertia ibi: Ipe pu gnauit. q̄rta ibi: Reli q̄ aūt. ⁊ pz ſnia ex di ctis. iiij. regū. xv. ca.

⁊ nouiſſimoꝝ ſcripſit eſaias. nō i libro eſa. quē habem⁹: ſz i alio q̄ nō fuit p eſdram re patus: ſic ⁊ de pluri b⁹ alijs libris frequēt dcm ē. h Et ſepelie rūt eū i agro regaliū ſepulchroꝝ. nō tñ in ſepulchris regū: ꝓp infectōez lepre.

Capitulum .XXVIII.

Igiti ānorum erat achaz. h ꝓnter agit de tpe ipi achaz: t ꝓno describit ipi prevaricatio: 2 flagellatō: ibi Traditiqz eum: t 3 obstinatō: ibi Insup t tpe angustie. snia p me ptis pz ex ocis. iiij regū. xvj. c. c Traditiqz. Hic ꝓñt pōit ipi flagellatio. Circa qō sciendū: q phacee filius romelie rex isrl: t rasin rex syrie filii cōfederati iuaserunt regnum achaz: ppt qō achaz t ei pples fuerit multum territi: vt hī esa. vij. sz cū esaias ipsum achaz ꝓsoleat. o. Nolite timere ꝛc. t ad ꝓfirmatōez hui signū diuinū obtulisset. Pete tibi signum a dño deo tuo i pfūdū inferni siue i excelsum supra: achaz nō credidit: t signū oblatū recusauit: t de dño diffidēs ad hūanū auxilium refugit: mittens munera multa t magna teglatphalasar regi assyrioꝝ rogans vt regnū syrie iuaderet: t p hoc rasin rex syrie recederet de regno achaz: t iret ad ōfendēdū regnū suū qō t factū fuit: sz rex syrie recedens de regno achaz magnā pdam secū portauit: t tūc achaz credēs ꝓualere ꝛ regē isrl solum egressus fuit ad pugnā ꝛ eū: t tūc fuit ō bellat: t pples ei ꝓ magna pte occisus. p mo igit ponit flagellatio achaz p regē syrie cū dī: c Traditiqz eū dñs. t pz lra ex ocis. 2 p regē isrl cū dī: d Manib ꝗz regis isrl traditi ē. t pz lra vsqz ibi: e Ea tēpestate erat ibi ꝓpha dñi noie obed. iste nō erat māsiuus i samaria: sz venerat illuc de iuda: missus a dño ad arguēdū filios t sedeci annis regnauit in hierusalē. Dormiuitqz ioatham cū ꝑib suis: t sepelierūt eū i ciuitate dauid: t regnauit achaz filius ei ꝓ eo.

Igiti ān .xxviii. noꝝ erat achaz cū regnare cepisset: t sedeci annis regnauit i hierlm. Nō fec rectū in ꝓspectu dñi: sic dauid ꝑ ei: sz ābulauit i vijs regū isrl: insup t statuas fudit baalim. Ipe ē qui adoleuit icensū in valle bennō t lustrauit filios suos i igne iuxta ritū gētiū ꝗs intfecit dñs i aduētu filioꝝ isrl. Sacrificabat ꝗz t thymiama succedebat i excelsis: t i collib: t sub oi ligno frondoso Trādiditqz eū dñs de ei in manu regis syrie: q pcussit eū: magnāqz pdaz cepit de ei impio: t adduxit i damascuz. Ānīb ꝗz regis isrl tradit est: t pcussus plaga grādi. Occiditqz phaçee filius romelie de iuda cētū viginti milia in die vno: oēs viros bellatores: eo q reliqssent dñm deū ꝑm suorū. Eodem tpe occidit çechri vir potēs ex ephraim maasiā filiū regis: t eçricā ducē dom ei: helchanam ꝗz secūdū a rege. Ceperūt qz filij isrl de frib suis ducēta milia mulieꝝ pueroꝝ t puellaꝝ: t infinitā pdā: ptuleruntqz eā in samariā. Eā tēpestate erat ibi ꝓpha domini noie obed: q egressus obuiā exercitui venienti i samariā: dixit eis: Ecce irat dñs deus patꝝ vioꝝ ꝓtra iudā tradidit eos in manibus vīs: t occidistis eos atrociter: ita vt ad celū pertingerrt via crudelitas. Insup filios iuda t hierusalē vultis vob subijcere in seruos t ancillas: qō neqqz facto op est. Peccastis ei sup hoc dño deo vīo. Sz audite ꝓsiliū meū: t reducite captiuos ꝗs adduxistis de fribus vīs qz magn furor dñi iminet vobis. Steterūt itaqz viri de ꝓncipib filioꝝ ephraim: açarias filius iohannā: barachias filius mosollamoth: eçechias filius sellū: t amasias filius badali: ꝓtra eos q veniebant de prelio: t dixerūt eis: Nō introducetis huc captiuos ne peccemus dño: Quare vultis adijcere sup peccata via: t vetera cumulare delicta: Grāde quippe pctm est: t ira furoris dñi imminet sup isrl. Dimiserūtqz viri isrl bellatores pdā t vniuersa q ceperāt coram ꝓncipibus t oi multitudine: steteruntqz viri ꝗs supra memorauim: t apphendētes captiuos: oēsqz q nudi erāt vestierūt de spolijs. Cūqz vestissent eos t calciassent t refecissent cibo ac potu: vnxissentqz ppt laborez: t adhibuissent eis curā: qcūqz ambulare nō potuerūt t erāt ibecillo corpe: iposuerūt eos iumētis: t adduxerūt hiericō ciuitatē palmarū ad frēs eoꝝ: ipsiqz reūsi sūt i samariā. Tpe illo misit rex achaz ad regē assyriorum: postulans auxiliuz Veneruntqz idumei t percusserūt multos ex iuda: t ceperūt predam magnam Philistijm qōqz diffusi sūt p vrbes cāpestres t ad meridiem iuda: ceperūtqz bethsames t ayalon t gaderoth: socho ꝗz t thānaz t gamço cū vicis suis: t habitauerūt i eis. Humiliauerat enī dñs iudā ppt achaz regē iuda: eō q nudasset eum auxilio: t ꝓteptui habuisset dñz: adduxitqz ꝛ eū theglatphalasar rgē assyrioꝝ isrl crudelitatē. cetera patēt vsqz ibi: f Tpe illo misit rex achaz ad regē assyrioꝝ. h fuit ante istud bellū ꝛ regē isrl vt dcm est. 3 ponit flagellatō achaz p idumeos cum dī: Uetūtū idumei ꝛc 4 per philistheos cū dī: g Philistijm ꝗz diffusi sūt ꝛc. isti eni vidētes regnū iuda debilitatum modo pdcō: iuaserūt ipz i ꝓpria ꝑ suis. accipiētes pdas t ciuitates ꝑ ut poterāt.

h Eo q nu. eū auxilio .s. diuino ppt eni malicias ipi achaz regi iude: deus suo iusto iudicio sbtraxerat suā ꝓtectōem ab eo t pplo suo. 5 ponit flagellatio achaz p regē assyrioꝝ cum dī: i Adduxitqz ꝓtra eū teglaph. ꝛc. lz eni teghatph. ad pces achaz ꝓmo venerit ꝛ regē syrie: vt dcm est. t ipm intfec: vt hī iiij. reg. xvj. ca. tū postea iste teglatphalasar videns debilitatē ipius achaz t pplī ei: intrauit ei regnū t tributo graui sbiugauit: t hoc ē qō sbdit postea

a Dedit regi assyriorꝫ munera ⁊ tñ ei nihil ꝓfuit. qz licet misisset magna munera ⁊ multa regi assyriorꝫ: vt ꝑdcm̃ est: nõ tñ ꝓpt̃ hoc dimisit: quin postea vastarz regnũ ei⁹ redigẽs sub graui tributo. ista vo lr̃a ab illo loco Adduxitꝫ ꝫ eũ teglatpha. rẽ. aliꝫ exponit ab hebreis: q̃ dicũt q⁹ hec est vera lr̃a: Et vẽit ad eũ teglatpha / lasar rex assyrio / rũ. qz ad p̃ces ei⁹ venit ꝫ regem sy / rie: vt dictuz est. Qui afflixit euz. ⁊ nõ fortificauit: qz licet p aduẽtuz teglatpha. rex sy / rie aduersarius a chaz fuerat occi / sus: tñ achaz ꝓpt̃ mũera magna q̃ miserat regi assy / riorꝫ fuit depaup tat⁹ ⁊ afflict⁹. Et tñ nihil ei ꝓfuit. qz ciuitates de re gno capte ab idu meis ⁊ philisteis vt ꝑdcm̃ est nõ fu erũt sibi p regẽ as syriorꝫ restitute.

b Jnsup ⁊ tpe angustie. hic ꝓñt describit ipsius a chaz obstinatio: qz ꝑdcis flagella / toib⁹ nõ fuit emẽ datus: sz magꝭ pe / iozatus: sic ⁊ pha raon rex egypti: vt hr̃ in libro exodi: ⁊ hoc est qõ dr̃: b Jnsup ⁊ tẽpe angustie sue. i. fla gellatõis p̃dicte.

c Auxi / ptẽptũ in dñm. exercẽdo nouum idolatrie modũ cũ dr̃: d Jmmolauit dijs damasci. ⁊ hoc fuit qñ iuit obuiã teglatpha. i damascũ ad faciẽdũ sibi reuerẽtiã: eo q⁹ occiderat rasim aduersa / riũ suum: vt hr̃. iiij. regũ. xvj. e Et dixit: dij regũ sy rie auxiliãtur eis. qz sic corde credidit: ⁊ opere exteriozi mõstrauit. sicut eni corde credit ad iusticiã: ore autẽ fit cõfessio ad salutẽ: vt hr̃ romanoꝝ. x. itaqꝫ infidelitas existẽs in corde: qñ exter⁹ declarat in ope: facit ad dam natõis augmẽtatõez. f Clausit ianuas tẽpli dei. qz ñ suffecit sibi iducere idolatriã: sed etiã abstulit latriã.

g Et fecit sibi altaria. idoloꝝ i vniuersis angulis hie rusalẽ: vt statj haberẽtur in ꝓmptu a q̃cunqz. cetera pa tẽt vsqz ibi: h Et sepelierũt eum in ciuitate hierlm. nõ eni fuit sepult⁹ i ciuitate dauid: in q̃ erat sepulchra re galia: sicut fuerat amasias: nõ eni fuit sepult⁹ cũ regib⁹: vt dcm̃ fuit. iiij. regũ. xvij. nec i agro regaliũ sepulchro rũ: sicut fuit ozias leprosus: vt hr̃ supza. xxvj. sz magis fuit elongat⁹ a sepulchris reguz tanq̃ oibus odiosus: ⁊ quj ⁊ afflixit eũ: ⁊ nullo re / sistẽte vastauit. Jgit achaz spoliata domo dñi: ⁊ do / mo regũ ac pricipũ: dedit regi assyriorꝫ munera: ⁊ tñ nihil ei ꝓfuit. Jnsuper ⁊ tẽ pore angustie sue auxit cõ tẽptũ i dñm. Jpe p se rex a chaz imolauit dijs damas ci victimas ꝑcussorib⁹ suis et dixit: dij regũ syrie auxi / liãtur eis: qs ego placabo hostijs: ⁊ aderũt mihi: cuz ecõtrario ipi fuerit ruine ei ⁊ vniuso isral. Direptꝫ itaqꝫ achaz oib⁹ vasis dom⁹ dei atqꝫ ꝓfracũ clausit ianuas tẽ pli di: et fec sibi altãia i vni / usis angul hierlm. Jn oib⁹ quoqꝫ vrbib⁹ iuda extruxit aras ad cremãdũ thus: at / qꝫ ad iracundiã ꝓuocauit dñm deuz ꝑm suoꝝ. Reli q̃ autẽ ꝛmonum ei⁹ ⁊ oim operꝝ suoꝝ prioꝝ ⁊ nouis / simoꝝ scripta sunt in libro regũ iuda ⁊ isral. Dormiuit qꝫ achaz cũ ꝑib⁹ suis: et se pelierũt eũ in citate hierlm Neqꝫ eni receperũt eũ i se pulchra regũ isral. Regna / uitqꝫ ezechias filj ei⁹ ꝓ eo. ideo execrabilis ⁊ facinorosus. Lapim. XXIX.

a Jpmo facta ē expiatio legalis sacrificij: 2° celebratio paschalis bñficij. c. xxx. 3° repatio sacerdotalis mi / nisterij. c. xxxj. 4° restauratio regalis impij. c. xxxij. Circa primũ ezechias cupi / ens renouare fed⁹ cũ deo: pmo ꝑcepit leui tas ⁊ sacerdotes scifi / cari: 2° ꝓ scificatos tẽ / plũ mũdari: ibi Con gregauerꝫ. 3° ꝓ mũ / datos ꝓ peccato ppli sacrificari: ibi Cõsur gẽsqꝫ. 4° sacrificando deũ laudari: ibi Con stituitqꝫ. 5° expiatiõe facta holocausta of / ferri: ibi Ezechias ãt. Circa pmũ premittit genealogia ezechie ex pte mris: qz satis eãt nota ex parte ptis cũ dr̃: b Nomẽ ma / tris eius abia filia ça charie. Dicũt aliq: q⁹ iste çacharias fuit ille quẽ precepit occidi io as rex iuda: vt dcm̃ ē supza. xxiij. Alij aũt dicũt q⁹ fuit filj⁹ illi⁹ çacharie: ⁊ q⁹ tẽpore mortis patris sui ad huc erat i vtero mris ⁊ ideo nat⁹ ex vtero sortit⁹ est nomẽ ptis. sz ista non sũt multũ verisimilia: qz achas s. pater ipsius ezechie fuit idolatra pessim⁹ a principio regni sui: ⁊ destruxit quãtum po tuit cultũ dei: ⁊ iõ nõ est verisimile: q⁹ vxo rẽ acceperit de gnẽ sa cerdotali: ⁊ maxie de gnẽ çacharie: q̃ vsqꝫ ad mortẽ çelauit pro cultu dei. Jllud autẽ qõ ꝑdcm̃ ē acceptũ fuit de li⁹ hebraicaꝝ q̃stionũ: q̃ ñ est au tẽtic⁹: nisi sup gen. vt. s. dcm̃ ē. c Jn ipo anno. dicũt he / brei q⁹ h⁹ fuit i pmo ano regni sui: ⁊ ꝓñt oportet dicẽ q⁹ fuit i pma die cozonatõis sue: vt videbit postea. d Et mẽse pmo regni sui apuit valuas dom⁹ dñi. vt tẽplũ possz puri / ficari: ⁊ offm̃ diuinũ celebrari: ad ꝓcludẽdũ tñ ista achaz pr̃ ei⁹ clauserat ianuas tẽpli: vt dcm̃ ē. c. ꝑcedẽti. e Adduxit qꝫ sacerdotes atqꝫ leuitas. fm ꝑdcã oportz dicere: q⁹ ista ad ductio fuit coꝝ vocatio ad die suc cozonatõis: in q̃ etiã die iuitauit eos ad renouãdũ cultũ dinũ. f Et ꝓgregauit eos i plateã oriẽtalẽ. i. in atriũ sacdotũ vbi erat altare holocau / stoꝝ: qõ eãt i pte oriẽtali atrij ipi⁹ tẽpli. g Scificamj. p aquã lustratõis: ⁊ etiã p ptinẽtiã ab vrozib⁹: ⁊ aliã ad h⁹ re q̃sita h Mũdate domũ dñi. qz achaz eã fedauerat mlt̃is ad idolatraz ptinẽtib⁹. i Auerterũt facies suas. a tabernacu lo dñi ꝛtrocedẽdo tõlit a dino cultu. aliq ãt exponũt alr. s. q⁹ adorabãt vsa facie ad ortũ sol: opposito modo q⁹ fiebat

adoratio in tẽplo vbi fiebat vsus occidẽtẽ.sz ꝑma expositio magis ꝓsonat littere ꝓcedẽti ⁊ sequẽti.cetera patẽt vsq; ibi:
a Uos elegit dñs.tribũ eni leui elegit de⁹ ad seruiendũ sibi:vt hĩ Nũi.ꝯ.cetera patẽt in lra. b Cõgregauerũtq;. Hic ꝙnter describit mũdatio templi p sacerdotes ⁊ leuitas scificatos: cũ dicitur:

c Et scificati sunt. s.mõ predcõ. d Et ingressi.iuxta mãdatũ regis.s.ad purgandũ tẽplũ dñi.⁊ mod⁹ purgatõis ondit cum dr: e Sacerdotes q; ingressi tẽplũ dñi. leuite eni nõ poterãt illuc igredi:⁊ iõ oportuit q; sacerdotes im mũdicias int⁹ existentes deportarent extra ad locũ vbi leuite poterãt accedere: iõ subdit: f In vestibulo dom⁹ dñi.i.i atrio vbi leuite poterãt ingredi. postea subdit tẽpus in q̃ fecerũt istã purgatõez cũ dicitur g Ceperũt aũt prima die mensis primi mũdare.i illis eni diebus mũdauerũt atriũ sacerdotũ:vbi erat altare holocaustorũ ⁊ mare eneum:⁊ cetera ad sacrificiũ ptinẽtia h In die ꝛẽ.expiauerũtq; tẽplũ diebus octo.⁊ hãc expiatõez fecerũt sacerdotes modo ꝓdicto. i Et in die decimasexta mẽsis eiusdẽ ꝛẽ. ex h⁹ pz qõ dcm ẽ supra: videlicet q; si anno primo ⁊ ꝑmo mẽse regni sui fecerit fieri ista: oportet q; sacerdotes ichoauerit in die crastina coronatõnis regis: qz sextadecima die mensis cõpleuerũt mũdatõez:⁊ illaz fecerũt in xv.dieb⁹:⁊ sic eçechias in die coronatõis sue aperuit portas tẽpli dñi:⁊ ibidẽ cõgregãs sacerdotes ⁊ leuitas iniũxit eis dcam purgatõez:⁊ i crastino ineeperunt: ⁊ in hoc apparet magna laus eçechie:qui stati a prima die sue coronatõis ꝓcepit renouatõem diuini cult⁹:qui p ꝑem suũ fuerat destruct⁹. apparz etiã ex dcis magna malicia achaz:q̃ tm̃ atriũ ⁊ tẽplũ polluerat:q; sacerdotes ⁊ leuite posuerũt.xv.dies i ei⁹ emũdatõe. Dicit ei hic glosa he

sup iudã ⁊ hierlm:tradidit qz eos ĩ ꝓmotõez ⁊ in interitũ ⁊ in sibilũ:sicut ipi cernitis oculis vris. En corruerũt pres nri gladijs:filij nostri ⁊ filie nre ⁊ cõiuges captiue ducte sũt ꝓpter hoc scel⁹. Nũc ergo placz mihi vt ineam⁹ fedus cũ dño d⁹ isrl: ⁊ aũtet a nobis furorẽ ire sue. Filij mei nolite negligere. Uos elegit dñs vt stetis cor̃ eo:⁊ mistretis illi:colatisq; eũ: ⁊ cremet⁹ ei incensum. Surrexerunt ergo leuite: maath filⁱ amasie:⁊ iobel filiusᵘ açarie de filijs caath. Porro de filijs merari:cis filⁱ abdai:⁊ açarias filⁱ ialalebel. De filijs aũt gerson:ioha filius iemna:a eden filius ioaha. At vero de filijs elisaphan: samri ⁊ iahibel. De filijs q̃z asaph: çacharias ⁊ mathanias:necnõ de filijs hemã: iahibel ⁊ semei. Sed ⁊ de filijs idithun:semeias ⁊ oçibel. Cõgregaueruntq; fres suos:et scificati sunt: et ingressi sũt iux̃ mandatum regis:⁊ impiũ dñi: vt expiarẽt domuz dei. Sacerdotes q̃z ingressi templũ dñi vt scificarẽt illud extulerũt omnẽ immũdiciã quã intro repererãt i vestibulo domus dñi: quam tulerũt leuite ⁊ asportauerũt ad torrẽtẽ cedron foras. Ceperũt aũt ꝑma die mensis ꝑmi mũdare:⁊ in die octaua eiusdem mẽsis:ingressi sũt porticũ domus dñi: expiauerũtq; tẽplũ die⁹ octo:et i die sextadecima mẽsis eiusdẽ: quod ceperãt impleuerũt Ingressi q̃z sunt ad eçechiam regẽ:⁊ dixerũt ei:Scificam⁹ oẽm domũ domini: ⁊ altare holocausti: vasaq; eius:necnõ ⁊ mẽsam ꝓpositõis cũ oibus vasis suis:cũctaq; tẽpli supellectilẽ quã polluerat rex achaz in regno suo postq; ꝑuaricat⁹:⁊ ecce exposita sũt oia cor̃ altare dñi. Consurgẽs q; diluculo eçechias rex: adunauit oẽs principes ciuitatis ⁊ ascẽdit i domũ dñi: obtulerũtq; sil tauros septẽ ⁊ arietes septẽ:agnos septẽ ⁊ hircos septẽ: ꝓ pctõ:ꝓ regno: ꝓ sanctuario: ꝓ iuda. Dixitq; sacerdotib⁹ filijs aaron:vt offerrẽt super altare dñi. Mactauerũt igit tauros:⁊ susceperũt sanguiez sacerdotes:⁊ fuderũt illuz sup altare. Mactauerũt etiã arietes: ⁊ illoz sanguinẽ sup altare fuderũt. Immolauerũt agnos: ⁊ fuderũt sup altare sanguiez. Applicuerũt hircos ꝓ peccato cor̃ rege ⁊ vniuersa multitudine. Impo⁹ suerũtq; man⁹ suas sup eos ⁊ immolauerũt illos sacerdotes:⁊ asperserũt sanguinem eoz cor̃ altari ꝓ piaculo vniuso israelis. Pro omni quippe isrl precepat rex vt holocaustũ fieret ꝓ pctõ. Cõstituit q̃z leuitas i domo dñi cum cymbalis:

braica:q; imagines idolotrie multas affixerat in parietib⁹ tẽpli cũ clauis fortib⁹ ⁊ magnis: ⁊ iõ cũ difficultate poterãt euelli. multa etiã de ptinẽtib⁹ ad diuinuz cultũ destruxerat:q̃ repari oportuit añq; posset ibi diuin⁹ cult⁹ exerceri:⁊ iõ oportuit tm̃ de tpe apponi. cetera patẽt in lra. k Cõsurgẽsq;. Post tẽpli expiatõem: h ꝙnter describit expiatio ppli p hostiaz immolatiõnẽ ꝓ peccato: iõ subditur: Obtule.sil tau.septem: ⁊ ari.septẽ: ⁊ ag. septẽ: ⁊ hir.septẽ ꝓ peccato. Consequenter ostenditur ꝓ quorum peccato cũ dicit: l Pro regno.i. ꝓ rege ⁊ principib⁹. m Pro sanctuario.i. ꝓ sacerdotibus ac leuitis ibidẽ mistrantib⁹ n Pro iuda.i. pro cõi populo. Circa aũt ista sciendũ:q; licet leuitici.iiij. pro pctõ principis non ponat nisi vnus hircus offerẽd⁹: ⁊ ꝓ peccato sacerdoti vn⁹ vitul⁹:⁊ sil̃ ꝓ pctõ multitudis: tm̃ Nũi.xv. dr: q; cũ hirco offerendo offerebat etiã vitul⁹: cũ hoc in holocaustũ: ⁊ iõ illud qõ ponit leuit.iiij. non excludit: quin i sacrificio ꝓ peccato plura offerri ꝑmittat: ⁊ ꝏbet aliqñ: maxie qñ fuerat magna pctõz multiplicatio: sicut fuerat i ꝓposito: vt pz in predcis:⁊ iõ cũ septẽ hircis oblatis ꝓ pctis reg⁹ ⁊ principũ ⁊ sacdotũ ⁊ leuitaz ⁊ cõis populi fuerũt oblati tauri arietes ⁊ agni i eodẽ nũo in holocaustũ. o Applicuerũtq; hircos ꝛẽ. ex q̃ pz q; illa oblatõ ꝓ pctõ eãt ꝓ pctis oim sil. p Imposuerũtq; ma.su.su.eos. ñ singule psone:sz aliq; gentes i h⁹ vicẽ oiz. q Cõstituit q̃z h ꝓmt describit i dca oblatõe dina laudatõ cũ dr: Cõstituit q̃z leui. in do. ꝛẽ]

nō eni in tali oblatōe inuenit ꝓceptū in lege: q̄ fieret talis iubilatio: ſz dauid hꝰ ordinauit ⁊ ꝓphe a deo iſpirati. ex quo pz q̄ veris dei ꝓphis ita credēdū eſt: ſicut ⁊ legi. cetera patēt vſq; ibi: a Precepitq; ⁊c. ſermonibꝰ dauid ⁊ aſaph videtis. i. cātici⁹ ⁊ laudibꝰ ab eo ꝓpoſitis.

b Ezechias aūt. Hic ꝓnter deſcribitur oblatio hoſtiarum ex deuotōe cū ſbdit: c Accedite ⁊ offerte victimas ⁊ laudes. ⁊ pz lra vſq; ibi: d Scifi cauerūtq; dño boues ſexcētos ⁊c. nō fuerūt iſti tūc immolati: ſz refuati ad immolādū tēpe ꝓpetēti: ⁊ iō tunc dicūtur ſcificati: q̄z nō poterāt de cetero ad vſus alios applicari. e Sacerdotes vero pauci erāt. q̄ poſſent tūc officium exercere: q̄z plēs eoꝝ nō erāt ſufficiēt ſcificati: ⁊ pꝰea ſubdit: f Uñ ⁊ leuite ffres eorū adiuuerūt eos. ſz eni detractio pelliū ptineret ad ſacerdotū officium tñ leuite poterāt i hꝰ adiuuare ſacdotes in neceſſitate. Multa ei licēt rōne neceſſitatis: q̄ alias non licēnt iō ſbdit: e Donec ipleret opus ⁊ ſcificarētur ātiſtites. i. ſacerdotes q̄z plēs nō erāt ſufficiēt ſcificati. cui⁹ vna cā ſbdit cū dr f Leuite q̄ppe facilioꝛi ritu ſcificāt q̄ ſacdotes. ⁊ iō i minoꝛi tpe fuerūt purificati: ⁊ ſic potuerūt iuuare ſacerdotes purificatos loco illoꝝ q̄ nōdū erāt ſufficieni purificati. Alia cā fuit vt dicit gloſa hebꝛaica: q̄z ſacerdotes p ipm achaz fuerāt elōgati de hierlm: ⁊ iō nō venerūt ita cito plures eoꝝ: q̄z nō credebāt q̄ cultꝰ diuinꝰ deberet ita cito reparī poſt mortē achaz: ⁊ iō nō fuerūt ita cito purificati. g Letatuſq; eſt ezechias ⁊c. ⁊ vna cauſa huiꝰ letitie ſubdit: cū dr: h De repēte q̄ppe hoc fieri placuerat. rex eni ⁊ ppls nō ſolū gaudebāt de ipletōe miſterij: ſz etiā de mō implēdi. ſ. in tpe tā bene: ex q̄ videbāt magis opus diuinū q̄ humanum: ⁊ ſic erat ſm veritatē. Laplm. XXX.

⁊ pſalteriis ⁊ citharis ſm diſpoſitōez dauid regis ⁊ gad vidētis ⁊ nathā ꝓphe. Si q̄dē dñi ꝓceptus fuit p manū ꝓphaꝝ eiꝰ. Steterūtq; leuite tenentes organa dauid: ⁊ ſacerdotes tubas: ⁊ iuſſit ezechias vt offerrent holocauſta ſup altare. Cū q̄z offerrent holocauſta ceperūt laudes canē dño: ⁊ clāgē tubis: atq; i diuſis organis q̄ dauid rex iſrl ꝓparauerat: ꝛcrepare. Oi autē turba adoꝛāte: cātoēs ⁊ hi q̄ tenebāt tubas erāt i offō ſuo: donec cōpleret holocauſtū. Cūq; finita eēt oblatio: icuruat⁹ eſt rex ⁊ oēs q̄ erāt cū eo: ⁊ adoꝛauerūt Precepitq; ezechias ⁊ pn cipes leuitis vt laudarent dñm ſmonibus dauid ⁊ aſaph videtis: q̄ laudauerūt deū magna letitia: ⁊ incuruato genu adoꝛauerunt. Ezechias aūt etiā hec addidit: Implestis manꝰ veſtras dño: accedite ⁊ offerte victimas ⁊ laudes i domo dñi Obtulit ergo vniuſa multitudo hoſtias ⁊ laudes ⁊ holocauſta: mēte deuota. Poꝛro numerꝰ holocauſtoꝝ q̄ obtulit multitudo hic fuit: Tauros ſexagita: arietes cētū: agnos ducentos: ſanctificauerūtq; dño boues ſexcētos: ⁊ oues tria milia. Sacerdotes vero pauci erāt: nec poterāt ſufficere vt pelles holocauſtorū detraberēt. Uñ ēt leuite ffres eoꝝ adiuuerūt eos: donec ipleret opꝰ: ⁊ ſcificarentur antiſtites. Leuite q̄ppe facilioꝛi ritu ſcificātur q̄z ſacerdotes. Fuerūt ergo holocauſta plīma: adipes pacificoꝝ: ⁊ libamina holocauſtoꝝ: ⁊ ꝓpletꝰ ē cultꝰ domus dñi: letātuſq; ē ezechias ⁊ oīs ppls: eo q̄ miniſterij dñi eēt expletus. Dē repente q̄ppe hoc fieri placuerat. La. XXX.

Miſit quoq; ezechias. Hic conſequēter deſcribitur celebratio paſchalis bñficij. Celebrat eni iſtud feſtum in memoꝛiaz beneficij eductōnis filioꝛum iſrl de terra egypti: igitur circa hāc celebratōem ezechias de conſilio ſacerdotū diem inſtituit: ⁊ ad hoc ꝓpl̄m inuitauit: ibi Placuit. z̄ ſolēniter celebrauit: ibi Congregatiq; ſunt. Circa ꝓmum dr: b Inito ergo cōſilio regis ⁊ principū ⁊ vniuerſi cet⁹ hierlm. ita ē in hebꝛeo ⁊ in libꝛis coꝛrectis. aliq; enim libri male hñt iſrl. c Decreue. vt fa. phaſe mēſe ſecūdo. q̄z pceptū numeri. ix. q̄ ſi aliq; ſint ipediti celebꝛare phaſe mēſe primo. xiij. die mēſis vt ꝓcipit exo. xij. q̄ faciāt mēſe ſcdo. xiij. die mēſis. rex aūt ⁊ totus ꝓpl⁹ primo mēſe fuit legittime ipeditus: q̄z ſacerdotes nō ꝓpleuerūt purgatōnez tēpli añ diē decimā ſextam illi⁹ menſis: vt pz ex dcis caplo ꝓcedenti: ⁊ iō non potuerūt celebꝛare paſcha illo mēſe: q̄z i illa celebꝛatōe debent offerri ſacrificia ſolennia in tēplo dñi: que offerri nō poterāt ante purgatiōnē tēpli. Alia etiam cauſa exꝑmit⁹ cuz dr: d Quia ſacerdotes qui poſſent ſufficere. ꝓ tāta ſolēnitate. e Scificati nō fuerāt. ⁊ iō dato q̄ tēplū fuiſſet añ purgatū: tñ oportebat differri celebratōem paſche ꝓpter iſufficiētiā ſacerdotū. Tertia etiā cauſa addit cū dr: f Et ppls nōdū congregatus fuerat in hierlm. qui tamē debebat cōgregari i ſolennitate paſchali. Ter eni in anno debebāt oēs maſculi ꝓpere in hierlm cozā dño: vt hꝫ exodi. xxxiij. ſ. in feſtis paſche pentecoſtes ⁊ tabernaculoꝝ: diſpēſabāt tñ de duob⁹ vltimis feſtis cū illi q̄ erāt remoti a hierlz: nō aūt de ꝓmo: ⁊ iō nō potuerūt ꝓgregari ita cito de longinquis partibus a hieruſalem. Item non poteāt immolari phaſe niſi in hieruſalem: vt habetur deuteronomij. xvj. ⁊ quia tempoze achaz iſte ſolennitates ceſſauerant: ꝓpter quod nō veniſſet populus remotus niſi fuiſſet p litteras ezechie mandatum: ꝓpter quod venit tardius. g Placuitq; ſermo. Hic conſequenter deſcribitur inuitatio populi: ad diem paſche determinatum:

ꝛ hoc p lr̃as regis missas nō solū ad illos de regno suo: sed etiā ad illos q̄ erāt in toto regno ysrl: iō dī: a Ut mitte. nun. i vni ysrl de barsabee vsq; ad dan. termini sūt tot⁹ ter re, pmissiōis ꝑm suā lōgitudinē: vt freq̄ni dcm̄ ē. b Mlti ei nō fecerāt sic in lege scptū est. videlz q̄libet anno: q; tpe achaz nō vēiebat populus ad hanc solēnitatē: q; quātū poteāt cultū dei remouerat. c Predicātes. vt reuerterētur ad deuz ꝛ ei⁹ cultū: ꝛ maxie i solēnitate pascali iminēte. d Et reuertet ad reli. q̄ effu. ma. reḡ assyrioꝝ. q; vna ꝑ ppli ysrl iā erat captiuata p teglatph. regē assyrioꝝ: ꝛ trāslata i assyrios: vt hī q̄rto regū. xv. e Tradite man⁹ vras dño. p̄mittēdo q̄ ei seruiat fidelit: ꝛ h⁹ nō solū ꝓficiet vobis: sz etiam amicis vris iam in captiuitate ductis: ideo subdit: Si eni vos reuersi fueritis ad dñm ffres vri ꝛ filij hēbunt misericordiā coram dominis suis ꝛc̄. f Ill⁹ irridētib⁹ ꝛ subsānantib⁹. erant eni iā habituati i idolatria: ꝛ iō irridebāt āmonitōez de cultu dei. g At tamē quidā viri ex aser ꝛ manasse ꝛc̄. q; inter illos de regno ysrl remāserāt aliqui viri boni: qui nō coluerāt idola ꝛm q̄ dixit dñs ad heliā tertio reguz xix. Et reliquā mihi i ysrl septē milia viro rū: q̄z genua nō sunt curuata añ baal. h In iuda vero facta ē manus dñi. a deo eni specialiter factū est: q; oēs vnanimit assenti rēt ordinatōi regis ꝛ celebratōe paschali. i Cōgregatiq; sūt in hierlm. Hic ꝓnter describitur ipsi⁹ pasche solēnis celebratio ꝛ scdo sup hoc additio: ibi Placuitq;. Circa primū primo ponit idolatrie destructio: q̄ impediebat diuinū cultū: q; p mo remouenda sūt ipedimēta ꝛ hoc est qd dī: Et surgentes destruxerunt altaria ꝛc̄. et scdo subdit pasche celebratō cū dicit: Immolauerūt aūt phase ꝛc̄. k Sacerdotes q̄z atq; leuite tandē sanctificati ꝛc̄. dicit Tandē. quia multi eoruz tardauerūt venire i hierlm rōnibus dcis ca. p̄cedēti. l Sacerdotes vero fusci. effun. san. de ma. leuitaꝝ. Exo. xij. vbi

ūt mitteret nuncios i vniū sū ysrl ꝛ berſabee vsq; dan vt venirēt ꝛ facerent phase dño deo ysrl in hierusalem Mlti eni nō fecerāt sic in lege ꝑscriptū est. Perrexerūtq; cursores cū eplis ex regis iperio ꝛ p̄ncipuz ei⁹: i vniūsum ysrl ꝛ iudā: iuxt id qd rex iusserat p̄dicantes: Filij ysrl reūtimini ad dñm deuz abraā ꝛ isaac ꝛ ysrl: et reūtet ad reliqas q̄ effugerunt man⁹ regis assyrioꝝ. Nolite fieri sicut pres vri ꝛ fres q recesserūt a dño deo patꝝ suoꝝ: ꝛ tradidit eos i interitū: vt ipsi cernitis. Nolite idurare ceruices vras sic pres vri. Trādite man⁹ vras dño: ꝛ venite ad sanctuariū ei⁹ qd scificauit i etnū Seruite dño deo p̄m vro rū: ꝛ aūtet a vobis ira furoris ei⁹. Si eni vos reūsi fueritis ad dñm: ffres vri ꝛ filij vri habebūt misericordiaz coram dñis suis: q illos duxerūt captiuos: ꝛ reūtent in terrā hāc. Pius eni ꝛ clemēs est dñs de⁹ vester: ꝛ ñ auertet faciē suā a vobis si reūsi fueritis ad eū. Igitur cursores pgebāt velocit de ciuitate i ciuitatē: p terram ephraī ꝛ manasse vsq; ad çabulon: ill⁹ irridentibus ꝛ subsānātib⁹ eos. Attamen quidā viri ex aser ꝛ manasse ꝛ çabulon acqescētes cō silio: venerūt hierlm. In iuda vero facta est man⁹ dñi vt daret eis coz vnuz: vt facerēt iuxt p̄ceptuz regis ꝛ p̄ncipū vbū dñi. Congregatiq; sūt i hierlm ppli mlti: vt facerēt solēnitatez açimoꝝ i mēse scdo. Et surgētes destruxerunt altaria q̄ erāt in hierlm atq; vniūsa in qb⁹ idolis adolebat incēsum subūtentes: ꝓiecerūt in torrētē cedron. Immolauerūt aūt phase q̄rtadecima die mēsis scdi. Sacerdotes q̄z atq; leuite tandē sanctificati obtulerunt holocausta i domo dñi: stetерūtq; i ordie suo iuxt dispositōnez ꝛ legē moysi hois dei. Sacerdotes vo suscipiebāt effūdēdū sanguinē de manib⁹ leuitaꝝ: eo q̄ multa turma scificata nō esset: ꝛ iccirco immolarēt leuite phase bis q nō occurrerāt scificari dño. Magna etiā ps ppli de ephraim ꝛ manasse ꝛ isachar ꝛ çabulon q̄ scificata nō fuerat cōmedit phase: nō iuxta qd scriptū est: et orauit ꝓ eis eçechias dicens: Dñs bonus ꝓpiciabit cunctis qui in toto corde regrunt dominū deum patrum suoꝝ ꝛ non iputabit eis q; min⁹ scificati sunt. Quem exau

ꝓcipit immolatio agni paschalis: nō dī q; hoc fieret ꝑ leuitas: q; fiebat i qualibet domo dū tm sufficeret ad esuz agni: ꝛ iō illa immolatio fiebat a pfamilias dom⁹. verū tm q; multi de pplo q̄ venerāt i hierlm nō erāt purificati: ꝛ ista immolato debebat fieri ab hoie mūdo: iō leuite q̄ iā erāt purgati de mādato regis immolauerūt ꝓ ill⁹ q̄ iā nō erāt sufficiēter mundati: ꝛ sic ptē sanguinis effūdendā i altari holocaustoꝝ porrexerūt sacerdoti b⁹: ꝛ h⁹ est qd subdit: m Eo q; multa turba scificata nō esset ꝛc̄. i. nō poterāt scificari dño: vñ subditur: n Lomedit phase non iuxta qd scptū est. q; debebat comedi tm a mūdis: sz tūc fuit dispēsatū cū istis ꝛ comestione: nō aūt de immolatōne: q; maior purificatō requirebatur i immolātib⁹ q̄ in comedētib⁹ tm: sic ꝛ in noua lege maior sanctitas req̄rit i sacerdote cōsecrāte: q̄ in pplo cōicāte. o Et oratuit ꝓ eis eçechias. vt talis defect⁹ sufficiētis purificationis non noceret eis ipediēdo sacramēti effectū. q Quez exaudiuit dñs. in libro ꝛ hebraicis questiōib⁹ dī: q; ista exaudītio fuit pcepta: p hoc q; imūdi alias comedentes agnū paschalē subito moriebant: sz tūc nō fuerūt mortui. sz hoc non videtur rōnabiliter dcm̄: q; sic eçechias ꝛ ppls tētasset dñm. ꝛ iō magis dicendū: q; ꝓpē necessitatē. ꝛ pplī deuotoez fuit cū eis dispēsatū: tpe eni necessitatis aliquid fuit licitū ꝑ legalia: qd tm alias nō esset: sic dauid ꝛ viri ei⁹ comederūt panes ppositōis licite: ꝛm q; dic saluator matth. xij. ꝛ eodē modo pōt h dici: q; isti erāt i tali statu q; nō poterāt vltra tardare ad comedēdū phase. s. xiij. die mēsis scdi. Silr cultꝰ interior q̄ consistit in fide ꝛ duobꝰ tōe bñ supplet aliquē defectū q̄ consistit in exterior: i cultu

maxime quia sacrāmta legis nō erant accepta nisi ex fide ⁊ deuotōe susciplentiū: ⁊ ideo licet isti nō essent sufficienter purgati ab aliqua immūdicia respiciente cultuz exteriozem: vtpote ex tactu alicui⁹ rei immunde vel huiusmodi: tn̄ ꝓpter fidem ⁊ deuotiōem ad comestionē agni paschal' sup plētem huiusmōi defectum fuit cuz eis dispensatū: et hoc ē quod dixit ezechias: p Dominus bonus ⁊c: septem diebus. ꝓ festo paschali qō tātuz debebat durare: vt habet Exodi.xij. q In letícia magna. q̄ non ꝓcedebat ex dissolutiōe sed ex deuotione: iō subditur: Laudantes deū per singulos dies. et sequitur: r Placuitqz. h ꝓsequenter describitur ad predictā solemnitatē additio: quia celebrauerunt septez diebus alijs ad quod nō tenebantur.

s Mille tauros ⁊c. ista offerebant in hostias pacificas: quaz magna pars erat offerentium: ⁊ de istis comedit populus illis septem diebus postꝙ obtulerāt sacrificia ⁊ laudes et orationes dño omi die. t Factaqz est grādis celebritas in hierusalem qualis ⁊c.] licet enim maior populus aliq̄ndo cōueniſſet: tn̄ nō erat tāta exultatio: quia nō erat ibi aliqua nouitas: eo ꝙ quolibet anno celebrare⁹ pascha tempore suo: sed quia achaz clausit ianuas templi: ⁊ sic pluribus annis hec celebritas cessauit: ꝓpter quod qn̄ ezechias eam renouauit: fuit maior exultatio: qz noua placent ⁊ delectāt. v Peruenitqz oratio in habitaculū sanctū celi. i. fuit exaudita cozā deo: ⁊ vt hic dicit glosa hebraica: fuit hoc perceptū: eo ꝙ rex ⁊ ꝓncipes populus leuite ⁊ sacerdotes valde ꝓsperati sunt in opibus suis.

In capitlo. xxx. vbi dicit in postilla: Comedit phasē nō iuxta quod scriptum est: quia debebat comedi tn̄ a mundis. Additio.

Exodi.xij. vbi dicit de immolatione ⁊ comestione agni paschalis: nulla fit mentio de hoc ꝙ requiratur purificatio in imolantibus pascha. indifferenter enim dicit: Immolabitqz eum tota multitudo filioz israel. Ex quo patz ꝙ nō requirebatur ꝙ esset

diuit dominꝰ: et placatus ē populo. Fecerūtqz filij israel qui inuenti sunt in hierusalem solēnitatem azimoꝝ septem diebus in lētícia magna: laudātes dñm per singulos dies: leuite quoqz ⁊ sacerdotes per organa que suo officio cōgruebant. Et locutus est ezechias ad cor omniū leuitaruz: qui habebant intelligētiam bonam super dño: et comederūt septem diebus solēnitatis: immolātes victimas pacifícorum: ⁊ laudātes dñm deuz patrum suoꝝ. Placuitqz vniuerse multitudini vt celebrarēt etiā alios dies septē: quod et fecerūt cum ingēti gaudio. Ezechias autē rex iuda prebuerat multitudini millē tauros: et septē milia ouiū. Principes vēo dederant populo tauros mille: ⁊ oues decē milia. Sanctificata ergo ē sacerdotū plurima multitudo: ⁊ hilaritate perfusa omnis turba iuda tam sacerdotū ⁊ leuitarum q̄z vniuerse frequentie q̄ venerat ex israel: ꝓselitorum q̄qz de terra israel ⁊ habitātiū in iuda. Factaqz ē grandis celebritas in hierusalē: qualis a diebus salomōis filij dauid regis israel in ea vrbe nō fuerat. Surrexerūt āt sacerdotes atqz leuite bn̄dicentes populo: et exaudita ē vox eoꝝ: puēnitqz oratio in habitaculū sanctum celi. La.XXXI.

Unqz hec fuissent rite celebrata: egressus est omnis israel qui inuētus fuerat in vrbib⁹ iuda: et fregerunt simulachra: succiderunt qz lucos: demoliti sunt excelsa: ⁊ altaria destruxerūt nō solum de vniuerso iuda ⁊ beniamin: sed ⁊ de ephraim q̄qz et manasse: donec penit⁹ euerterēt. Reuersiqz sunt omnes filij israel in possessiones et ciuitates suas. Ezechias aūt constituit turmas sacerdotales et leuíticas ꝓ diuisiones suas vnūquenqz in officio ꝓprio: tā sacerdotuz videlicet q̄z leuitarum ad holocausta ⁊ pacifica: vt ministrarent ⁊ cōfiterentur: cānerētqz in portis castrorum dñi. Facta est autē hec oblatio a rege de substantia sua in holocausta mane et vespere: et in holocausta sabbatoꝝ et neomenioꝝ et solemnitatū: sicut scriptum est in lege dñi. Dixitqz ezechias ad principes et ad populum: vt darent partes sacerdotibus et leuitis: vt possent implere legem dñi. Quod cū audissent: statim multiplicauerunt primitias frugum et decimas omniū rerum: et obtulerunt in abundantia. Filij quoqz israel et iuda habitantes in ciuitatibus iuda: detulerunt decimas armentoꝝ et pecoꝝ: et decimas sanctificatoꝝ que sanctificata sunt domino deo suo: et posuerunt acerua plurima. In mense quoqz tercio cepta sunt acerua fundari: et in mense septimo complete sunt. Venerunt ezechias et principes: et viderunt acerua: benedixerunt domino et populo eius israel. Interrogauit ergo ezechias sacerdotes et leuitas de acervis: et dixit ei azarias princeps de domo sadoch: ait: Ex quo cepta sunt primitie deferri in templum domini: comedimus et saturati sumus: et reliquimus plurima: benedixit enim dominus populo suo: et quod remanet tantum est. Precepit ergo ezechias vt parerent cellaria in templo domini: et fecerunt. Et transtulerunt fideliter primitias et decimas et sanctificata: in quibus preerat chonenias leuites: et semei frater eius secundus. Iahiel et azarias et nahath et asahel et ierimoth et iozabad et eliel et ismachias et mahath et banaias principes templi dei: et misael et iosaphat et ozias et sabaias et iahath et obdias et ioel: super cellaria templi dei. Et ezechiel et azarias et maloth et sabbathi et iezihel et iozabad et eliel et ismachias et mahath et banaias

portis castroꝝ dñi. castra dñi hic dicuntur atriũ sacerdotũ vbi habitabãt sacerdotes ianitores et alij qui custodiebant templũ. d Pars aũt regis ⁊c̃ holocaustum mane semp ⁊ vespere. i. iuge sacrificiũ ⁊ cetera que sequunt: et hoc fecit eçechias ex ꝓpria deuotione: quia tota cõmunitas debebat talia ministrare.

e Precepit. Hic cõsequenter describitur qualiter eçechias ꝓuidit eis de victualibus cũ dr̃: e Precepit etiam populo ⁊c̃: Ut darent ptes sacerdotibus ⁊ leuitis. scz decimas ⁊ primitias que erãt assignate eis per legẽ. f Ut possent vacare legi dñi. vide licet studendo: docendo: templũ officiãdo Istud enim semp fuit obseruatũ apud oms q̃ illi qui intendebãt studio ⁊ cultui diuio acciperent necessaria victus a populo: ꝓpt̃ quod etiã sacerdotes egypti tpe famis non fuerũt compulsi vendere possessiões suas sicut alij: quia ip̃is statuta cibaria ex horreis publicis p̃bebant̃: vt habet̃ Gen̄. xlvij. ca°. g Plurimas obtulere p̃mitias. q̃ntitas aũt primitiaruz nõ fuit det̃minata in lege: sed primo fuit facta voluntarie scdm deuotõem dantium: postea v̄o ꝓpter auariciam crescentẽ quia multi parũ aut nihil dabant: p sapiẽtes hebreorũ fuit det̃minatum q̃ ad minus sexagesima pars daret̃: illi tñ qui erant magis deuoti dabãt q̃dragesimaz: medij v̄o quinq̃gesimam: ⁊ hoc idẽ dicit̃ in collationibus patruz collatiõe p̃matheone abbatis.

h Mellis quoqz. licet de melle nõ posset fieri oblatio que tota vl̃ s̃m partem cremaretur sup altare vt habet̃ Leuit̃. ij. tñ inde debebãt dari primitie cedentes in vsum sacerdotũ: hebrei tñ dicunt q̃ nomine mellis intelligunt̃ hic dulces fruct⁹: vt dactili ficus ⁊ huiusmodi. i Et omniũ que gignit hum⁹. Dicit aũt ra. sa. sup Deutero. xxvj. q̃ p̃mitie q̃tum ad terrenascẽtia dabantur tm̃ de septem rebus. s. frumento: ordeo: vinea: oliua: malogranato: ficu: ⁊ palma: tñ poterãt homines de alijs dare ex speciali deuotõe: ⁊ sic factũ fuit hic. k Decimasqz sanctoꝝ. s̃m hebreos iste sunt decime quas leuite dabãt sacerdotib⁹ de decimis quas receperãt a populo: vt habet̃ Nume. xviij. ca. l Mense tertio ceperũt aceruorum iacere fundamẽta. i. p̃ncipis que subsunt illis que superapponunt̃.

tis castrorũ dñi. Pars aũt regis erat: vt de ꝓpria eius substãtia offerret̃ holocaustum mane semp et vespere sabbatis quoqz ⁊ calendis ⁊ solẽnitatibus ceteris sicut scriptum est in lege moysi. Precepit etiaz populo habitantiũ hierusalẽ: vt darẽt partes sacerdotib⁹ ⁊ leuitis ut possent vacare legi dñi. Quod cũ percrebruisset in aurib⁹ multitudinis: plurimas obtulere p̃mitias filij isrl̃ frumẽti vini ⁊ olei: mellis quoqz et omniũ que gignit humus decimas obtulerunt. Sed ⁊ filij israel ⁊ iuda qui habitabãt in vrbib⁹ iuda obtulert̃ decimas boum et ouiũ: decimasqz sanctorum que vouerant dño deo suo: atqz vniuersa portantes fecerũt aceruos plurimos. Mense tertio ceperunt aceruoꝝ iacere fundamenta: ⁊ mense septimo cõpleuerũt eos. Cũqz ingressi fuissent: eçechias ⁊ p̃ncipes eius viderũt aceruos: ⁊ benedixerunt dño ac populo isrl̃. Interrogauitqz eçechias sacerdotes ⁊ leuitas: cur ita iacerẽt acerui? Respondit illi açarias sacerdos primus de stirpe sadoch dicẽs Exquo ceperũt offerri primitie in domo dñi: comedimus ⁊ saturati sumus: et remanserũt plurima: eo q̃ benedixerit dñs populo suo. Reliquiarũ autez est copia ista quaz cernis. Precepit igit̃ eçechias vt prepararẽt horrea i domo dñi. Quod cũ fecissent: intulert̃ tam primitias q̃z decimas: et quecunqz vouerant fidelit̃. Fuit aũt prefectus eorũ chonenias leuita: ⁊ semei frater eius secũdus: post quez iehihel ⁊ açarias et naad et asahel ⁊ hierimoth: ioçabat q̃qz ⁊ elihel ⁊ iesmachias et maath ⁊ banaias prepositi sub manib⁹ chonenie et semei fratris ei⁹ ex impio eçechie regis ⁊ açarie põtificis domus dñi: ad quos om̃ia pertinebãt. Chore vero filius iemna leuites et ianitor orientalis porte prepositus erat his q̃ sponte offerebãtur dño: primitijsqz et cõsecratis in sancta sanctorũ: et sub cura eius eden ⁊ beniamin: iesue et semeias: amarias quoqz et sechenias in ciuitatibus sacerdotũ: vt fideliter distribuerent fratribus suis partes minoribus atqz maioribus: exceptis maribus ab annis trib⁹ et supra cunctis qui ingrediebãtur templũ dñi. Et quicquid p singulos dies cõducebant in ministerio atqz obseruationib⁹ iuxta diuisiones suas: sacerdotibus p familias et leuitis a vicesimo ãno et

m Interrogauitqz eçechias. qz mirabatur de tantis aceruis uictualiũ. n Respõdit illi açarias sacẽdos p̃mus. i. maior: ⁊ iste restitit oçie regi thurificare volenti: vt dictum ẽ .s̃. xxvj. o Remanserunt plurima. s. de p̃mitijs ⁊ decimis: hito sufficienti victu sacẽdotũ ⁊ leuitarũ. p Eo q̃ benedixit dñs ppl̃o suo. .i. abundare fecit in bonis tempalibus: ⁊ ideo dabãt abũdanter primitias ⁊ decimas: et quia tũc erãt magis deuoti: vt patet ex p̃dictis. q Precepit igit̃ eçechias vt prepararent horrea. vt ibi reponerent ea que ꝓtunc erãt superflua: ⁊ vsqz ad tempus ꝯgruũ seruarẽtur. r Fuit autẽ prefectus. Hic ꝯsequent̃ oñditur qualiter eçechias ꝓuidit de fidelibus p̃sonis ad cõsecrandum p̃dicta: ⁊ ꝓcuranduz ea que essent ꝓ sacerdotibus et leuitis recipiẽda: ⁊ ad ꝯseruandum deo oblata ⁊ ꝯsecrata ⁊ pz lr̃a vsqz ibi: s Et cõsecratis i sancta sanctorũ. nõ accipit̃ hic sancta sanctorũ ꝓ p̃te interiori tẽpli: i qua eãt arca testamenti que ꝓprie dicebatur sancta sanctoꝝ ꝓut accipit̃ cõiunctiue: sed hic accipit̃ disiũctiue in sancta q̃ sunt de numero sanctoꝝ: om̃ia enim deo cõsecrata dicebantur sancta ⁊ de numero sanctoꝝ. t Exceptis marib⁹ ab annis trib⁹ ⁊ supra. licet enim leuite numerent̃ Nu. iij. ab vno mense ⁊ supra: hoc tñ factum est vt acciperẽtur ꝓ redemptione primogenitoꝝ aliarũ tribuũ: sed de di-

stributionibus que fiebāt leuitis nō recipiebatur ꝓ eis: donec haberēt tres ānos. sequit̄ postea: v Et leuitis a vicesimo āno et supra. Nume. iiij. accipiunt̄ leuite ad ministerium tabernaculi a. xxx. annis vsq; ad. l. et Nu. viij. a. xxv. annis: ⁊ sicut dictū fuit ibidē nō instituebantur ministri nisi ī .xxx. anno: tam̄ a .xxv. exercebātur in aliquibus officijs: vt sic in illis quinq; ānis experirent̄ sacerdotes qui leuite eēnt apti ad ministrādū: ⁊ in quib⁹ officijs tñ post edificationem templi: quia leuite nō habuer̄t ita grauia officia sicut añ: qñ tabernaculum cū pertinentibus ad ip̄m portabat̄ de loco ad locū: in minōi etate instituebant̄ .s. xx. anno: et per aliquod tp̄s ante accipiebat̄ experientia de ip̄is. Sciendū tñ ꝙ ea que dc̄a sūt: sic fiebāt de ꝯmuni lege: ex spēali tñ causa aliqui minōis etatis recipi poterāt ad ministeriuz tabernaculi: sic̄ heli recepit samuelez ad ministeriuz tabernaculi: cū esset puer decem annorū vel circit̄: vt dc̄m fuit. j. Re. j. ca. q̄a mater sua anteq̄ cōciperet ip̄m domino vouerat: ꝙ si daret ei sexū virilem: daret eum ministerio dñi cūctis dieb⁹ quibus posset ministrare: hoc etiā fuit añ edificatōem templi. x Opatusq; est. s. eçechias. z Et rectū. erga proximum. y Bonū. q̄tum ad seip̄m. ⁊ Et verū. q̄ntum ad deū: iō sequit̄: Corā dño deo suo. .XXXII.

supra ꝑ ordines et turmas suas: vniuseq; multitudini tam vxoribus q̄z liberis eorum vtriusq; sexus: fideliter cibi de his q̄ sanctificata fuerant p̄bebantur. Sed et filiorū aaron ꝑ agros et suburbana vrbiū singularū dispositi erant viri qui ꝑtes distribuerēt vniuso sexui masculino: de sacerdotib⁹ et leuitis. Fec̄ ergo eçechias vniuersa que diximꝰ in om̄i iuda: operatusq; est bonū et rectum et verū coram dño deo suo. i. vniuersa cultura ministerij domus dñi iux̄ legem ⁊ ceremonias: volens requirere deū suuz in toto corde suo. Fecitq; ⁊ ꝓsperatus est. Ca. XXXII.

Post que ⁊ huiuscemodi veritatē veit sennacherib rex assyrioꝝ: ⁊ ingressus iuda: obsedit ciuitates munitas volens eas capere. Quod cū vidisset eçechias: venisse scilicet sennacherib: et totū belli impetū verti ꝯtra hierl̄m: initō cuz p̄ncipib⁹ cōsilio virisq; fortissimis ut obturarent capita fontiū qui erant extra vrbem: et hoc oīm decernente sentētia cōgregauit plurimam multitudinez: et obturauerūt cūctos fontes: et riuum qui fluebat in medio terre dicētes: Ne veniāt reges assyriorū: et inueniant aquaꝝ abundantiam. Edificauit q̄q; agens industrie omnem murum qui fuerat dissipatus: ⁊ extruxit turres desup: et forinsecus alteruz muꝝ. Instaurauitq; mello in ciuitate dauid et fecit vniuersi generis armaturam ⁊ clypeos. Constituitq; p̄ncipes bellatoꝝ in exercitu: et cōuocauit vniuersos in platea porte ciuitatis: ac locut⁹ est ad cor eoꝝ dicens: Viriliter agite ⁊ cōfortamini nolite timere: nec paueatis regem assyrioꝝ et vniuersam multitudinē que est cū eo. Multo. n. plures nobiscū sunt q̄z cum illo. Cū illo. n. ē brachiū carneū nobiscuz dñs deꝰ noster q auxiliator est nr̄: pugnatq; pro nobis Cōfortatusq; est pplus huiuscemōi verbis eçechie regis iuda. Que postq̄z gesta sunt: misit sennacherib rex

Post que. Hic vltimo sub eçechia describitur restauratio regalis imp̄ij: p̄mo per aduersarij terribilem deiectōem: scdo per ip̄ius eçechie mirabilem sanationē: ibi In diebus illis. Circa p̄mum p̄mo describit̄ circa eçechiā ꝓuidentia in humanis: scdo confidētia de diuinis: ibi Et cōuocauit vniuersos. tertio pestilentia in eius aduersarijs: ibi Que postq̄ gesta sunt. Sciendum aūt ꝙ circa istam historiā aliqua hic omittuntur que plenꝰ dicta sunt. iiij. Re. xviij. ⁊. xix. Circa p̄mam igit̄ partē dicit̄ sic: a Post que ⁊ huiuscemodi veritatem. s. vite ip̄ius eçechie in idolatrie destructione ⁊ cultus diuini restauratiōe. b Venit sennacherib ⁊c̄. Ex q̄ patet ꝙ aliqñ iusti tribulant̄ in hac vita: vt habeant patientie meritū: ⁊ alij exemplū. c Quod cuz audisset. Hic omittit̄ quod. iiij. Reg. xviij. supplet̄. s. ꝙ eçechiam merito timēs destructōem hierl̄m ꝓpter peccata achaç patris sui: aurum ⁊ argentū misit sennacherib regi assyriorū sub pacto iuramēto firmato: ꝙ recedēt de reg̊ iude ⁊ dimitteret illud in pace: sz fracto federe retēta pecunia: vēit postea ad destruendum hierl̄m si posset: et tūc eçechias disposuit se ad resistēdum: ⁊ hoc est qd̄ dr̄: c Qd̄ cuz audisset eçechias. s. fractiōem iuramenti p̄dicti. d Inito cuz p̄ncipibus cōsilio. qz homo in ꝑiculo posit⁹ nō debet omittere ea que sunt agēda ſ̄m humanam ꝓuidentiam ad sui liberatōem: aliter tētaret deū. e Ut obturarēt capi. fontium. ad hoc ꝙ exercitus veniēs ad obsidēdum ciuitatē: pateret̄ aque penuriā: ⁊ sic recedere cogeretur. f Et riuū qui fluebat. de hierusalem. g In medio terre. hoc ē extra vrbez: ita ꝙ cursum illi⁹ riui sic disposuer̄t: ꝙ partim retinebat̄ iuxta vrbez ꝑ moduz lacus: ⁊ qd̄ ibi capi non poterat: terrā reintraret ꝑ aliam viā: ita ꝙ exercit⁹ obsidens ciuitatē nō haberet inde aliquā subuētōez. h Edificauit q̄z agens industrie. i. prouide. i Omnē murū ⁊c̄. ita ꝙ nihil omitteret de ꝯtingentibus ad sui defensionē. k Et fecit vniuersi generis armaturā. s. ad inuadendū aduersarios: ⁊ ad sustinendum inuasiōes eoꝝ. l Et ꝯuocauit. Hic ꝯñter describit̄ eius ꝯfidentia de diuinis: qz qñ hō in ꝑiculis positus nihil omittit de his q̄ p̄nt fieri ꝑ ꝓuidentiā humanā: secure pōt ꝯfidere de deo in residuo: ⁊ hoc est ꝙ dr̄: l Et ꝯuocauit vni. in platea porte ciuitatis. vt oēs possent eum audire. m Ac locu. ē ad cor eoꝝ. efficacit̄ mouēs eos ad bonū. n Nolite timē. cui⁹ causa subdit̄: o Multo. n. plures no. sunt. s. v̄tus diuina ⁊ angeloꝝ ipsi⁹ quoꝝ fortitudo p̄ualet om̄i v̄tuti hūane: vñ infra dr̄ ꝙ angelus dñi ꝑcussit oēm virū robustū ⁊ bellatorē exercit⁹ regis assyrioꝝ. p Que postq̄ gesta sūt. Hic ꝯñter describit̄ pestilētia in aduersarijs Circa quā p̄mo ponit̄ sennacherib blasphemia: 2° dei vindicta: ibi Orauer̄t āt. Circa p̄m dr̄: p Que postq̄ gesta st̄. .i. post munitionē eçechie ad resistendū. q Misit senna

cherib rex assyriorꝫ seruos suos in hierlm. s. rapsacem ⁊ alios cū exercitu: ut terreret ezechiā ⁊ populū eius verbis ⁊ factis: vt habet pleniꝰ. iiij. Regū. xviij. r In quo habētes fiduciam. q. d. in nullo: qz nō in virtute humana: ⁊ hoc notat cuz dicit: s Sedetis obsessi in hierlm. q. d. si habētiſ virtutē resistendi: exiretis ad pliū. similit nec i diuina: ⁊ hoc notat cū dicitur: t Num ezechias decepit vos. q. d. sic: v Affirmaſ q dns de⁹ vester liberet vos. et ad hoc imꝓbanduz inducit duplicem rōnem: primā ē q ezechias destruxerat oīa altaria: in q̄bus pplus offerebat dño: excepto altāi qđ erat in tēplo: ⁊ ex hoc arguit q magiſ meruerat dei offensam q̄m misericordiā: et hec ratio tangit cum dicit: x Nunqd non iste ē ezechias qui destruxit ⁊c. sed hec rō ꝓcludit falsuz: quia illa altaria nō fuerūt licita post templi edificationem: sicut frequēter dictū est supra. Scōa ratio est: quia dij aliarum gentiū cum tam essent multi: nō poterāt eas liberāe de manibus regum assyriorum: ergo nec de⁹ israel cuz sit vnicus poterit liberare populū suuz de manu mea. hec ratio diffuse tangit: cuz dicit: y An ignoratis que ipe fecerim ⁊ pies mei ⁊c. ⁊ patet lra. sed hec ratio non valet: q: illi erant dij falsi: ⁊ nulli⁹ potentie deus aūt israel verus est de⁹ vnicus et oīm potens. z Epistolas quoqz scripsit ⁊c. Istud nō fuit tunc factū sed post recessum rapsacis: cū rex assyriorum audisset p nunciuꝫ: q rex ethiopū inuadebat terrā suā: ⁊ sic fuit ꝓpulsus recedere ò terra israel ad bellandum ꝓtra ipm ⁊ tūc misit lras cōminatōias ezechie: q debellato rege ethiopum rediret ad expugnandū hierlm: sed hoc interponit inter vba rapsacis q̄si chronice loquēdo. Cō sequent reuertit scriptura ad vba rapsacis: cum dicit: a Insup ⁊ clamore magn̄ lingua iudaica ⁊c. ⁊ ista vba pleniꝰ ꝓtinentur. iiij. Re. xviij. f. ⁊. g. Ex hoc aūt loco dī ꝓmuniter q ipe rapsaces erat apostata a fide puersus ad gētilitatē: ⁊ dicūt alicꝫ q fuit filꝰ esaie. b Orauerūt autē. Posita blasphemia sennacherib vbis et scptis: hic ꝓnter describitur dei vindicta: ad ꝓces ezechie et esaie: que pleniꝰ hñtur. iij. Re. xix ⁊ similit exercituſ sennacherib pcussio: ⁊ ista fuerunt ibi diffuse exposita: excepto qđ sequitur: c Reuersusqz cuz ignominia in terrā suaz. cuz paucis fugiendo. alicꝫ aūt exponunt q qñ angel⁹ pcussit exercitum sennacherib: rasit caput ⁊ barbā ipsius sennacherib: sm q hī Esa. vij. In illa die radet dns in rege assyriorum caput et barbam. qđ erat valde ignominiosuz in terra illa: ⁊ adhuc est. Sciendū ēt: q illa pcussio sennacherib ⁊ sui exercit⁹ fuit p duos ānos postq̄ recesserat de ira israel mittēs eplas ꝓmissionias ezechie: vt dictuz fuit pleniꝰ. iij. Re. xix. ceta patēt in lra. d In die⁹ illo. h ꝓnter describit ipsi⁹ ezechie mirabilis sanatio: cui⁹ modus plenius hr iij. Re. xx. ⁊ ex dictis ibidē patz lra exceptis paucis q̄ sequunt: e Sz nō iuxta bn̄. q accepit. ⁊. dño. f Quia eleua. ē cor ei⁹. istam sanationē p magna p te suis meritis attribuēs: supbiuit etiā ex hoc q rex babylōis misit sibi lras ⁊ munera: ⁊ ex illa elatiōe oñdit eis oēs diuitias suas thesauros ⁊ secreta ad sui iactantiā. g Et facta

assyriorū suos suos hierusalem: ipse enim cū vniuerso exercitu obsedebat lachis: ad ezechiā regē iuda: et ad oēm populū qui erat in vrbe dicens: Hec dicit sennacherib rex assyriorum: In quo habentes fiduciā: sedētis obsessi in hierlm: Nūm ezechias decepit vos vt tradat mōti in fame ⁊ siti: affirmans q dns de⁹ vester liberet vos de manu regis assyrioꝝ: Nūnqd non iste ē ezechias qui destruxit excelsa illius et altaria: et pcepit iude ⁊ hierlm dicens: coram altari vno adorabitis: ⁊ i ipso ꝓburetis incensum: An ignoratis que ego fecerim et patres mei cunctis terrarū populis: Nūquid pualuerunt dij gentiū oiumqz terrarum liberare regionē suā de manu mea: Quis est de vniuersis dijs gentiū quas vastauerūt patres mei: qui potuerit eruere pplum suū de manu mea: vt possit etiā deus vr eruere vos de hac manu: Nō vos ergo decipiat ezechias: nec vana persuasiōe deludat: neqz credatis ei. Si enim nullus potuit deus cūctarū gentiū atqz regionum liberare populū suū de manu mea et de manu patrū meoꝝ: cōsequenter nec de⁹ vester potēit eruere vos de hac manu. Sed ⁊ alia mlta locuti sunt serui eius ꝓtra dnm deum ⁊ contra ezechiā seruū eius. Epistolas quoqz scripsit plenas blasphemie in dnm deum israel: ⁊ locutus ē aduersuz eū: Sicut dij gentiū cetera rum nō potuerūt liberare populū suū de manu mea: sic ⁊ deus ezechie eruere nō poterit populū suuz de manu ista. Insuper et clamore magno lingua iudaica cōtra pplum q sedebat in muris hierlm psonabat: vt terreret eos et caperet ciuitatē Locutusqz est cōtra deum israel: sicut aduersum deos populorū terre opa manuum hominū. Orauerūt igitur ezechias rex ⁊ esaias filius amos ꝓphetes adūsuz hāc blasphemiā: ac vociferati sunt vsqz in celū. Et misit dns angelum suū: qui pcussit omnē virū robustū ⁊ bellatorem: ⁊ pncipē exercitus regis assyriorum: ⁊ reuersusqz ē cū ignominia in terram suam. Cūqz ingressus esset domuz dei sui: filij qui egressi fuerāt de vtero eius interfecerūt eū gladio. Saluauitqz dns ezechiam ⁊ habitatores hierlm de manu sennacherib regis assyrioꝝ ⁊ de manu omniū: et pstitit ei quietē p circuitū. Multi etiā deferebāt hostias et sacrificia dño in hierlm ⁊ munera ezechie rgi iuda. Qui exaltatus ē post hec coram cūctis gentibus. In diebus illis egrotauit ezechias vsqz ad mortē ⁊ orauit dnm. Et audiuitqz eum ⁊ dedit ei signuz: sed nō iuxt beneficia que acceperat: retribuit: qa eleuatū est cor ei⁹. Et factā est cōtra eū ira: et ꝓtra iudā

est ꝯ̄ eum ira. s. dñi ꝓpter ꝑdicta.
h Humiliatusq; ē postea. ad argutiōem esaie ꝓphete: vt hī. iiij. Reg xx. f. ⁊ esa. xxxviij et. xxxix. i Et iccirco nō vēit in eos ira ⁊c. Sed dilata fuit vsq; ad tp̄us sedechie.
k Fuit aut̄ eçechias diues. diuitijs artificialib' ⁊ naturalib' ⁊ alijs ad magnificentiā regiā ptinentib'. ⁊ pz̄ lra vsq; ibi:
l Ipe ē eçechias ⁊c. gyon. Hyō nomē fontis: ex quo fluebat riu' extra ciuitatē: cuius curſuz impediuit eçechias ꝓpter regē assyrioꝝ: vt dicm est. s. circa ꝓnci^m huius ca. m At tñ in legatione ⁊c de portēto. i. de signo sibi dato i retrocessione solis: vt hī. iiij. Re. xx.
n Dereliquit eū dñs. nō p̄seruādo eū ab elatiōe: vt dictū est. s. seq̄tur. o Et sepeli. cū supra se. filiis dauid. i. i loco solenniori et celebriori: ꝓpter bona q̄ fecerat: licet in aliquib' deliquisset.
In. c. xxxij. vbi dī in postilla: Ex hoc aūt loco dī.

Additio.

Et hoc q̄ rapsaces loquebat lingua iudaica: ñ hī q̄ fuisset apostata a fide iudeorum: multi. n. loquūtur lingua saracenica qui non sunt saraceni ⁊c. iste enim rapsaces linguā syriacā sciebat: vñ ei diceba

tur a nunciis eçechie vt eisdē loqueret syriace: vñ nullū fundamentū hī in lra ad hoc q̄ rapsaces fuisset apostata a fide hebreoꝝ: ⁊ multomin' q̄ fuisset filius esaie: ⁊ iō talia sm sniam Aug. eaꝫ auctē ꝓtemnunt q̄ approbant.

⁊ hierlim. Humiliatus q; est postea: eo q̄ exaltatū fuisset cor eius: tam ipe q̄z habitatores hierlim: et iccirco non venit sup eos ira dñi in diebus eçechie. Fuit aūt eçechias diues ⁊ inclytus valde: et thesauros sibi plurimos ꝓgregauit argenti ⁊ auri: et lapidis pretiosi: aromatū ⁊ armoꝝ vniuersi generis: et vasoꝝ magni p̄cij: apothecas quoq; frumenti vini et olei ⁊ p̄sepia omniū iumentoꝝ: caulasq; pecoꝝ: et vrbes sex edificauit. Habebat qppe greges ouiū et armentoꝝ innumerabiles: eo q̄ dedisset ei dñs substantiā multam nimis. Ipe est eçechias q obturauit superiorez fontē aquarū gyon: ⁊ auertit eas subter ad occidentē vb̄ dauid. In oibus opibus suis fecit ꝓspere q̄ voluit. Attā̄men in legatiōe ꝓncipū babylonis q̄ missi fuerant ad eū: vt interrogarēt de portēto q̄d accideat sup terrā: dē reliquit eū dñs vt tētaretur et nota fierēt oīa q̄ erāt in corde ei^o. Reliq̄ aut̄ sermonū eçechie ⁊ misericordiarū ei^o scripta sūt in visiōe esaie filij amos ꝓphete: ⁊ i libro regū iuda ⁊ isrl. Dormiuit q; eçechias cū p̄ribus suis et sepelierūt eū supra sepulchra filioruz dauid. Et celebrauit ei^o exequias vniūsus iuda ⁊ oēs habitatores hierusalē: reḡuitq; manasses filius ei^o p eo. .xxxiii.

Duodecim ānoꝝ erat manasses cū regre cepisset: ⁊ quinq̄gintaquinq; annis reḡuit in hierlim. Fecē aūt malū coram dño iuxt̄ abominatiōes gentiū q̄s subuertit dñs coraz filijs isrl: et ꝓuersus instaurauit excelsa q̄ demolit^o fuerat eçechias p̄ eius: ꝓstruxitq; aras baalim: ⁊ fecit lucos: ⁊ adorauit oēm militiā celi: ⁊ coluit eā Edificauit q̄q; altaria i domo dñi: de q̄ dixerat dñs: in hierlim erit nomē meū in eternum. Edificauit aūt ea cuncto exercitui celi in duobus atrijs dom^o dñi: trāsireq; fecit filios suos p ignē in valle benhēnon. Observabat somnia: sectabat auguria: maleficis artib^o inseruiebat Habēbat secū magos et incantatores: multaq; mala opatus est coram dño vt irritaret eū. Sculptile q̄q; ⁊ p̄flatile signū posuit in domo dñi: de q̄ locutus est dñs ad dauid et ad salomonē filiū ei^o dicens: In domo hac ⁊ in hierlim quā elegi de cūctis tribub^o isrl: ponā nomē meum in sempiternū: ⁊ mouere non faciā pedē israel de tra quā tradidi p̄ribus eoꝝ: ita dūtaxat si custodierint facē q̄ precepi eis: cunctāq; legē et cerimonias atq; iudicia q̄ mandaui per manū moysi Igitur manasses seduxit iudā ⁊ habitatōes hierlim: vt facerēt malū sup oēs gētes q̄s subuertēat dñs a facie filoꝝ isrl. Locutusq; est dñs ad eū ⁊ ad pplm illi^o: Iet ātt̄ēdere noluerūt. Iccirco sup indūxit eis ꝓncipes exercitus^o regis assyrioꝝ: ceperuntq; manassen: ⁊ vinctū cathēis atq; ꝓpedib^o duxerūt in babylonē. Qui postq̄z coāgustatus ē: orauit dñm deū suum: ⁊ egit p̄niaz valde coram deo patrū suoꝝ. Depcatus q; est eū ⁊ obsecrauit intēte

Ca. XXXIII.

ꝓncipes exercitus^o regis assyrioꝝ. referendū est hoc ad tps p̄teritū. i. eos qui solebāt esse ꝓncipes: q̄n rex babylonis erat ei subditus: q⁹ tūc rex babylonis cū maioꝝ regni sui erat de exercitu regis assyrioꝝ. l Deprecatusq; est eū et obse

crauit. dī aūt obsecratio deprcatio p rem sacrā: sic in fine oronuz ecclie dicit cōiter Per dñm nr̄m iesum christum rc̄. vt p sanctitatem ipius obtineam⁹ qd obtinere nr̄is meritis nō valem⁹: et sic orabat manasses: vt p diuini nominis sanctitatez impetraret remissionē. n Et cognouit ma. q dñs ipe est deus. p expientiaz sue flagellatōis r libe rationis: sicut scriptū est Job. v. Ipe vulnerat r medet: percutit et man⁹ eius sanabunt. o Post hec edificauit muruz. s. post reuersionez suā de captiuitate. p Ad occidē tē gyon. Gyon ē fons existens in pte occidē tali ciuitatis dauid. q Aras q̄z quas fecerat in monte dom⁹ dñi. i. in mōte moria in quo erat templū. r Porro instauravit altare dñi. qd erat destructū et pphanatuz. s Precepitq; iude vt ſuiret deo israel. r sic patz emēdatio manasse in spūalibus r tēpalibus: q̄tum ad psonam ppli am r subditos.

t Reliqua aūt. hic ponit recapitulatio: r patet lra vsq; ibi: v In sermonib⁹ regum isrl. patet q iste liber apud nos nō habetur: quia ista. iiij. libro Regū nō ita exp muntur vt hic dicit: r eodem mō dicendū de hoc quod sequit: Scripta sunt in fmonibus oṙai. sequit: x Dormiuit autez. Hic cōsequenter agit de factis ipius amon filij manasse: et patet sentētia ex dictis. iiij. regum. xxj. g. excepto qd sequitur: y Et nō est reueritus facie dñi. in hoc enim defecit a bonitate patris sui: quia nō penituit sicut ipe.

et exaudiuit oronem ei⁹: reduxitq; eū hierlim in regnū suū: et cognouit manasses q dñs ipe esset deus. Post hec edificauit muruz extra ciuitatē dauid ad occidētez gyon in ualle ab introitu porte pisciū p circuitū vsq; ad ophel: r exaltauit illum vehemēter. Cōstituitq; pncipes exercit⁹ in cūctis ciuitatibus iuda munitis: r abstulit deos alienos: et simulachruz de domo dñi: aras q̄z cās fecerat in monte domus dñi r in hierlim: r pcit oīa ex vrbē. Porro instauravit altāe dñi: r immolauit super illud victimas r pacifica r laudē: precepitq; iude vt ſuiret dño deo isrl. Attñ adhuc pplis immolabat i excelsis dño deo suo. Rel̄q aūt gestoz manasse r obsecratio ei⁹ ad deū suū vba quoq; videntiū qui loquebant ad eū in noie dñi dei isrl: cōtinent in sermonibus regū isrl. Oro q̄z eius et exaudītio r cuncta pcā atq; ptemptus: loca etiā in quib⁹ edificauit excelsa r fecit lucos r statuas anteq̄m ageret pñiam: scripta sūt in sermonib⁹ oṙai. Dormiuit autē manasses cum pribus suis: r sepelier̄t eū in domo sua: regnauitq; p eo filius ei⁹ amon. Vigintiduoz anno rū erat amon cū regnāe cepisset: r duob⁹ annis regnauit in hierlim. Fecitq; malū in cōspectu dñi sicut fecerat manasses pr̄ eius: et cūctis idolis q̄ manasses fuēat fabricat⁹: immolauit atq; seruiuit: r nō est reuerit⁹ faciē dñi sic reuerit⁹ est manasses pr̄ eius: r multo maioza deliquit. Cūq; cōiurassent aduersus eū serui sui: interfecerunt eū in domo sua. Porro reliq̄ pplī multitudo cesis his q amon percusserant: pstituit regē iosiam filiū ei⁹ pro eo. La. xxxiiii.

Octo annoz̄ erat iosias cū regnāe cepisset r triginta r vno āno regnauit i hierlim. Fecitq; qd erat rectum in cōspectu dñi: r ambulauit i vijs dauid patris sui: non declinauit neq; ad dexterā neq; ad sinistram. Octauo aūt anno regni sui cū adhuc esset puer: cepit q̄rere deum pris sui dauid: r duodecimo āno postq̄z regnare cepat mūdauit iudā r hierlim ab excelsis r lucis simulachrisq; r sculptilib⁹. Destruxer̄tq; coram eo aras baalim: r simulachra q̄ suppolita fuerāt demoliti sunt Lucos etiā r sculptilia succidit atq; pminuit: r sup cumulos eoz q eis immolar̄ psueuerāt fragmēta dispersit. Ossa pterea sacerdotuz pbussit in altarib⁹ idolorū: mūdauitq; iudā et hierlim. Sed r in vrbib⁹ manasse r ephraim r symeon vsq; neptalim cūcta subuertit. Cū q̄z altāia dissipasset: r lucos r sculptilia pstruisset in frusta: cūctāq; delubra demolitus eēt de vniūsa terra isrl reuersus est in hierlim. Igit decimooctauo anno regni sui mūdata iā terra r templo dñi: misit saphan filiū eselie r maasiā principē ciuitatis r ioha filiū ioachaz a pmētariis vt instaurar̄t domuz dñi dei sui. Qui venerūt ad helchiā sacerdotē magnū: acceptaq; ab eo pecunia q̄ illata fuerat in domū dñi et quā pgregauerant leuite et ianitores de manasse et ephraim r vniūsis reliquijs isrl ab oī q̄z iuda r beniamin et habitatoriб⁹ hieruſalē: tradiderūt in manibus eoz̄ qui p̄erant operijs in

La. xxxiiii.

Octo anno rū erat iosias. Hic pñter agit de tempe iosie. Circa qd pmo describit diuini cultus restauratio: scdo phase celebratō: ca. seqn̄ti: r tertio ipsi⁹ iosie moz̄s et tumulatio: ibi Postq̄ instauraūerat. Circa primū describitur pmo idolatre destructio: 2° templi dñi reparatio ibi Igit decimooctauo anno. Sentētia aūt pme partis patet ex dictis. iiij. Re. xxiij. vbi ista destructō idolatrie facta p iosiam diffusi⁹ describitur: excepto qd sequit: b Cunctaq; delubra. dicitur aūt delubra a deleo les: r vmbra bre: q̄si delens vmbrā peccatorū et hoc fit fm vitatem in tēplo ecclesie p sacramētoz̄ administratiōem fm estimatōnem vo falsam r erroneam gētiliū hoc fiebat in templis idolorū: de quib⁹ est hic sermo.

o De manasse r ephraim rc̄. alii enim fugitiui euaserāt de captiuitate decē tribuum: r illi iunxer̄t se regno iude subijciētes se ipi iosie r simul captiuati fuerūt cū captiuitate hierlim tpe sedechie. c Igit decimooctauo. h psequenter describitur tēpli dñi reparatio: r diuidit in duas: in partez pncipalem: r incidentalez: scda ibi Cūq; offerrēt pecuniaz. Sūa pme partis patz ex dictis. iiij. Reguz

xxij. prope p̄ncipium: nisi q̄ aliqua nomia ꝓpria ibi tacent̄ que hic exprimuntur ⁊ ecō uerso: ⁊ aliq̄ etiaꝫ variātur: qꝛ sicut frequenter dictuꝫ est: nomina ꝓpria hebraica freq̄nter variant̄: sicut ⁊ latina: et ꝑ ista tam̄ nō mutatur sentētia. e Cūq̄ ef ferrent. Hec est ꝑs incidentalis: quia cū acciperetur pecunia que erat in domo dñi: inuentus fuit ibi liber absconditus quē misit helchias sacerdos r̄gi: qui cū legeret̄ coram eo: timuit r̄x diuinū iudiciū: ⁊ scd̄o super hoc r̄quisiuit diuinū cōsilium: ibi Et p̄cepit helchie. et ītio renouauit fedus inter deū et se et ppl'm: ibi At ille ꝯuocatis vniuersis. Sētentia istaꝝ partium patꝫ ex dictis .iiij. Re. xxij. vsq̄ ad finem capl'i.

domo dñi vt instaurarēt tēplum: et infirma queq̄ sarcirent. At illi dederūt eā artificib⁹ ⁊ cemētarijs vt emerent lapides et lapicidinis ⁊ ligna ad ꝯmissuras edificij: ⁊ ad ꝯtignationē domorum q̄s destruxerant reges iuda. Qui fidelit̄ cūcta faciebāt. Erāt aūt p̄positi operantiū iadab ⁊ abdias de filijs merari çacharias ⁊ mosollā de filijs caath q̄ vrgebant op⁹: oēs leuite sciētes organis canē. Sup eos v̄o q̄ ad diu̇sos vsus onera pōtabāt: erāt scribe ⁊ mgr̄i de leuitis ianitores. Cūq̄ ef ferrēt pecuniā que illata fuerat in templū dñi: repperit helchias sacerdos librū legis dñi q̄ dat⁹ fuerat ꝑ manū moysi: et ait ad saphan scribā: Libꝝ legis inueni in domo dñi: et tradidit ei. At ille intulit volumē ad regē: ⁊ nūciauit ei dicens: Oīa q̄ dedisti in manu seruoꝝ tuoꝝ ecce ꝯplent̄. Argētū qd̄ reptum ē in domo dñi ꝯflauer̄t: datūq̄ ē p̄fectis artificū et diu̇sa opa fabricantiū p̄terea tradidit mihi helchias sacēdos hūc libꝝ. Quē cū rege p̄sente recitasset: audissetq̄ ille v̄ba legis: scidit vestimenta sua: ⁊ p̄cepit helchie ⁊ aichan filio saphan: et abdō filio micha: saphā q̄q̄ scribe ⁊ asaie s̄uo regis dicēs: Ite ⁊ orate dñm prome ⁊ ꝓ reliquijs isrl' ⁊ iuda sup vniu̇sis sermonib⁹ libri isti⁹ q̄ reptus ē. Magn⁹ enī furor dñi stillauit sup nos: eo q̄ nō custodierint p̄res nr̄i v̄ba dñi: vt facerēt oīa q̄ scripta sūt in isto volumine Abijt ergo helchias ⁊ hi q̄ simul a rege missi fuerāt ad oldan ꝓpheten vxorē sellū filij thecuath filij aras custodis vestiū: q̄ hītabat in hierusalē in scd̄a: ⁊ locuti sūt ei v̄ba q̄ supra narrauim⁹. At illa r̄ndit eis: Hec dicit dñs de⁹ isrl': Dicite viro q̄ misit vos ad me: Hec dicit dñs: Ecce ego inducā mala sup locū istū ⁊ sup habitatores eius: cunctaq̄ maledicta q̄ scripta sūt in libro hoc: quē legerunt corā rege iuda: q̄a dereliquerūt me et sacrificauerūt dijs alienis vt me ad iracundiā ꝓuocarent in cūctis opibus manuū suarū. Iccirco stillabit furō meus sup locū istū ⁊ nō extinguetur. Ad regē aūt iuda q̄ misit vos ꝓ dño dep̄cādo sic loq̄mini: Hec dicit dñs deus isrl': Qm̄ audisti v̄ba voluminis atq̄ emollitum ē cor tuū: ⁊ humiliatus es in ꝯspectu dñi sup his q̄ dicta sunt ꝯ locū hūc ⁊ habitatores hierl'm: reueritusq̄ faciem meā scidisti vestimenta tua ⁊ fleuisti coraꝫ me: ego q̄q̄ exaudiui te dic̄ dñs. Iā .n. colligā te ad p̄res tuos: ⁊ infereris in sepulchꝝ tuū in pace: nec videbunt oculi tui oē malum qd̄ ego inductur⁹ suꝫ sup locū istū: ⁊ sup habitatores ei⁹. Rettuler̄t itaq̄ regi cūcta q̄ dixerat. At ille ꝯuocatis vniuersis maiorib⁹ natu iuda ⁊ hierusalē: ascēdit in domū dñi: vnaq̄ oēs viri iuda ⁊ hītatores hierl'm: sacerdotes ⁊ leuite: ⁊ cūctus ppl'us a minimo vsq̄ ad maximū. Qui̇bus audiētib⁹ in domo dñi legit rex oīa v̄ba volumīs: et stās ī tribūali suo: ꝑcussit fedus corā dño vt ābularet post eū ⁊ custodiret p̄cepta ⁊ testimonia ⁊ iustificatōes ei⁹ in toto cōde suo: et in tota aīa sua: faceretq̄ q̄ scp̄ta sunt in volūine illo qd̄ legerat. Adiurauit q̄q̄ sup hoc oēs q̄ repti fuerāt in hierl'm

Fecit aũt ioſias. Hic ꝓnter deſcribit phaſe celebratio: τ ꝓmo ponit ad hoc debita prepa ti o: ꝛ deuota executio: ibi Preparatũq; eſt miniſte riũ. Circa ꝑm dr: b Et ꝓſtituit ſa. in officijs ſuis hor. eſt eos. vt debite ſe ꝓpararẽt ad hoc q; deuote celebrãe poſſent ſolemnitatẽ paſche.

c Ponite arcam in ſcũario tẽpli. libro de hebraicis q̃ſtionibus dr: q; a tpe achaz qui poſuit idola in tẽplo arca fuit inde amota q̃ nõ debebat eſſe cuz idolis: et fuit trãſportata in domũ ſellum mariti olde prophetiſſe: et ibi mãſit vſq; ad tps ioſie. gloſa vo hebraica dicit: q; non fuit portata extra tẽplu: ſed qr manaſſes poſuit idolũ i domũ dñi: vt hr. ē. xxxiij. iõ voluit eũ ponẽ in loco honorabiliori: ſcz vbi erat arca: τ arcaz fecit trahi ad ptez q̃ſi minõ cederet maiori ſz ioſias fecit eã in loco ſuo reponi. Sz vtrũq; videt in aliquo diſſonare a vitate: ſi .n. fuiſſet trãſportata tpe achaz: nõ eſt veriſimile quin eçechias filiꝰ eiꝰ qui templũ fecerat purgari: τ maximus çelatoꝛ fuit cultꝰ diuini: vt patz ex ꝑce dentibꝰ: feciſſet eã tpe ſuo reportari. Similiter ſi p manaſſen fuiſſet tm̃ tracta ad partem intra templũ: ioſias nõ dixiſſet leuitis Ponite arcã in ſctũario tẽpli. ꝑ put hic dr: qr leuite nõ poterant ingredi illã partẽ templi: ſed ſacerdotes tm̃ Et iõ ꝓbabiliꝰ videt dici q; tpe manaſſe fuit portata extra tẽplũ τ nõ ante: τ tempe ioſie p leuitas fuit repõtata vſq; ad tẽpli ingreſſuz: τ inde p ſacerdotes fuit in loco ſuo repoſita. d Nunc g̃ miniſtrate dño. q. d exq̃ arca erit in loco ſuo: τ illa q̃ pertinent ad dei cultuz repata: vos nõ habebitis alios laboꝛes: niſi ſoluz miniſtrare dño.

Fecit aũt ioſias in hierlm phaſe dño qõ immolatũ eſt q̃rtadecima die meſis ꝓmi. Et ꝓſtitũit ſacerdotes in officijs ſuis: hortatuſq; ẽ eos vt miniſtrarẽt in domo dñi. Leuitis q̃q; ad quos erudítõem oĩs iſrael ſanctificabaꝛ dño: locutꝰ eſt Põnite arcã in ſctũario tẽpli qõ edificauit ſalomõ filiꝰ ſ dauid rex iſrl. Nequaq̃ .n. eã vltra portabit. Nũnc ergo miſtrate dño deo vro τ populo eiꝰ iſrl: τ ꝓparate vos p domos τ cogtiones vras in diuiſionibꝰ ſingulorum: ſicũt ꝑcepit dauid rex iſrl: et deſcripſit ſalomõ filiꝰ eiꝰ: τ miſtrate in ſanctuario per familiaſ turmaſq; leuiticas: τ ſcificati imolate phaſe. Fres etiã vros vt poſſint iuxt verba q̃ locutus ẽ dñs in manu moyſi facere: ꝑparate. Bedit ꝑterea ioſias oi pplo q ibi fuerat inuentꝰ in ſolemnitate phaſe agnoſ τ hedos de gregibꝰ τ reliqui pecoꝛis triginta milia: boũ q̃q; tria milia. Hec de regl vniuſa ſubſtãtia. Duces q̃z eiꝰ ſponte qõ vouerãt obtulerunt: tã pplo q̃z ſacerdotibus τ leuitiſ. Hoꝛo helchias τ çachãias τ iehibel ꝑncipes domꝰ dñi dederũt ſacerdotibꝰ ad faciendũ pha ſe pecoꝛa ꝓmixtim duo milia ſexcẽta τ bouel trecẽtos Chonenias aũt et ſemeias etiã et nathanahel frẽs eiuſ necnõ aſabias et iahibel et ioçabad ꝑncipes leuitaruz dederũt ceteris leuitis ad celebrandũ phaſe quinq; milia pecoꝛ: et boues qngentos. Preparatũq; eſt miniſterium τ ſteterũt ſacerdotes i officio ſuo. Leuite q̃q; in turmis iuxt regis impium τ immolatũ eſt phaſe. Aſperſerũtq; ſacerdotes manꝰ ſuas ſanguine: et leuite detraxerũt pelles holocauſtoꝛ: et ſepauerunt ea vt darẽt ꝑ domos τ familias ſingulorũ: τ offerrent dño ſicut ſcriptum ẽ in libro moyſi. De bobus q̃q; feceꝛt ſiliter. Et aſſauerũt phaſe ſup ignem iuxta qõ in lege ſcriptũ eſt: Pacificas vẽo hoſtias coxerũt in lebetiſ τ cacabis τ ollis: τ feſtinato diſtribuerũt vniuerſe plebi: ſibi aũt τ ſacerdotibꝰ poſtea parauerũt. Nam in oblatõe holocauſtoꝛ τ adipũ vſq; ad noctẽ ſacerdotes fuerũt occupati vñ et leuite ſibi et ſacerdotibus filijs aarõ pauerũt nouiſſimis. Porro cãtoꝛes filij aſaph ſtabant in ordine ſuo: iuxt preceptũ dauid et aſaph τ eman τ idithun ꝓphetarũ regis dauid. Janitoꝛes vo p portaſ ſingulas obſeruabãt: ita vt nec puncto qdem diſcederẽt a miniſterio. Quãobrez τ fratres eoꝛ leuite pauerũt eis cibos Dis igit cultura dñi rite cõpleta ẽ in die illa vt facerent

e Sicut ꝑce. dõ rex iſrl τ de. ſa. filiꝰ eiꝰ. ꝓriũ vi. ē. j. ll. .xxviij. vbi dr: q; dauid dedit filio ſuo deſcriptõez porticus τ tẽpli τ oim alioꝛ ad miniſteriũ templi ptinentiũ Dicenõ q; dauid dedit hoc ꝓmo diſponẽdo ſed ſalomõ dedit iſtã deſcriptionẽ alijs: pijs voluntatẽ exeq̃ndo.

f Dedit ꝛc. in ſolemnitate phaſe. hoc ẽ ad faciendũ ſolẽnitatẽ phaſe.

g Agnos et hedos. qr tam agnꝰ q̃ hedus poterãt immolari in ſolẽnitate paſchali: exo. xij. cetera patent vſq; ibi:

h Dederũt ſa. ad ſa. phaſe pe. cõ mixtim. i. cõiter: qr iſti ꝓnominati ſimul iuncti dederũt iſta. i Prepatũq; eſt. Deſcripta ꝓparatiõe debita ad ſolẽnitatẽ paſchalez: hic ꝓñter ponit executõ deuota: cũ dr: Et ſteterũt ſacerdotes ꝛc. τ patz lra uſq; ibi: k Aſperierũt ſacer. manꝰ ſuas ſanguine. q; ab eis effundebãtur ſup altãe. l Et leuite detraxerũt pelles holocauſtorũ. licz. n. hoc ptinerz ad officiũ ſacerdotuz: vt hr in Leuitico: tñ in neceſſitate ꝓpi multitudinẽ victimarũ leuite poterãt eos adiuuare: ſicẽ dictũ fuit. ē. xxix.

m Sepauerũt ea vt darent p domos. ex hoc pz q; nõ erãt holocauſta ꝓprie dicta q̃ totalr incẽdunt ſz lãge: eo q; aliq̃ ps i altaꝛi cremabat.

n Et aſſa. phaſe ſup ignẽ. iuxta qõ in lege ſcriptũ ẽ: Exo. xij. Nõ comedetis ex eo cruduz q̃d nec coctũ aq̃: ſed aſſum tm̃ igni. o Pacificas vo hoſti. q̃rũ maiõ ps cedebat in vſuz offerẽtiũ. ceia patẽt vſq; ibi

p Non fuit ꝛc. a diebꝰ samuelis ꝓphete ꝛc. iiij. Regū .xxiij. dicit: A diebus iudicū. ꝛ in idem redit: q samuel fuit vltimꝰ iudex. q Sed nec quisquā de regibꝰ ysra el ꝛc. non est ꝓ hoc intelligendū: q istud phase fuerit excellentius oībus ꝓteritis ꝙtum ad multitudinē popu li: quia tpe dauid ꝛ salomōis qñ regnum fuit vnitū: et nulla tribꝰ erat captiuata: frequēter maiō multitudo cōuenit in hierusalē ad solēnitatem paschalē: sed ista excellentia intelligit ꝙntum ad regis iosie liberalitatez: qui cū esset longe impotētior dauid et salomōe tñ maiora legitur munera dedisse i illa solēnitate: scz ad sufficiētiam ꝓ omniū refectione ideo subditur:

r Sicut iosias sacerdotibus ꝛc.] ꝗa dedit ad hoc triginta milia pecorū et tria milia boū: vt habet infra. s Qui repertus fuerat. hoc additur: qz illi de regno ysrl iā erāt in captiuitatē ducti: exceptis aliquibus qui fugiendo euaserāt: ꝛ recedēte exercitu reuersi fuerant.

t Postꝙ instauraverat. hic cōsequenter describit ipsius iosie mors ꝛ tumulatō: et patet sententia ex dictis. iiij. Re. xxiij. f. exceptis q̄ sequūtur. v Qui transtulerunt euz de curru in alterū currū. sicut enim principes in bellis habēt plures eqs: sic tunc reges pugnātes in curribꝰ habebant plures currus ꝓ psonis suis. x Et vniuersus iuda ꝛ hierusalem luxerunt eum. ꝓpter bonitatem vite sue ꝛ regiminis: vt patet ex ꝓdictis. y Hieremias maxime. in libro qui intitulatur Lamentatiōes hieremie.

In caplo. xxxv. vbi dicit in postilla: Agnos ꝛ hedos. ꝗa tam agnus ꝙ hedus poterant immolari.

Additio.

IN solēnitate paschali agnus debebat immolari: non aūt hedus: licet agnus immolādus accipiendus esset de grege i quo essent agni ꝛ hedi: vt latius fuit extēlum in additione sup Exo. xij.

La. XXXVI.

TUlit ergo populus. Hic vltimo agit de tempe filiorū iosie: et diuiditur in tres partes fm tres filios eius secunda ibi Constituitq;: tertia ibi Regem vero cōstituit. Sentētia ꝓme partis patet ex dictis. iiij. Regum xxiij. f.

b Constituitq; regem. Hic ꝓsequenter agitur de tempore ioachim filij iosie: ꝛ secundo de tempore filij eius: ibi Regnauit aūt ioachin. Sententia autē ꝓme partis patet ex dictis. iiij. regum. xxiij. in fine: ꝛ i ꝓncipio. xxiiij. capituli: excepto qō sequit:

c Et vinctuz cathenis duxit in babylonem. fuit enim victꝰ cathenis ad hoc ꝙ ibi duceretur: sed mutatum fuit cōsilium: eo ꝙ rebellauerat cōtra regez babylonis: ꝛ fuit occisus: ꝛ ꝓiectum cadauer eius extra murum hierusalem: ꝓut dictuz fuit. iiij. Regum. xxiiij.

d Reliqua aūt verborum ioachim ꝛ abominationes eius. id est stigmata ꝛ figuras que fecerat in corpōe suo in honorez idolorum. e Et que inuenta sunt in eo. idest in cadauere eius ꝓiecto vt dictū est.

f Regnauit autem ioachin. Hic ꝓsequenter agitur de tempōe ioachin nepotis iosie Et patet sententia ex dictis. iiij. Regum. xxiiij. c. et. d. excepto quod sequitur:

g Octo annorum erat ioachin. iiij. Regum. xxiiij. dicit: Decem ꝛ octo annorū erat ioachin ꝛc. Dicendō ꝙ ioachim

phase: ꝛ offerrent holocausta sup altare dñi iuxta ꝓceptum regis iosie. Fecerūtq; filij ysrl q reperti fuerant ibi phase in tpe illo: et solēnitatem azimorū septē diebus. Non fuit phase simile huic in ysrl a diebus samuelis ꝓphete: sed nec quisq; de cūctis regibꝰ israel fecit phase sicūt iosias sacerdotibꝰ ꝛ leuitis ꝛ omni iude et ysrl: ⁊ qui repertus fuerat et habitātibus in hierlm. Octauodecimo anno regni iosie hoc phase celebratū ē. Postq; instaurauerat iosias templū ascendit nechao rex egypti ad pugnādū in carchamis iuxta euphratem: ꝛ ꝓcessit i occursum eꝰ iosias. At ille missis ad eum nuncijs ait: Quid mihi et tibi ꝛex iuda: Nō aduersum te hodie venio sed ꝓtra aliā pugno domum: ad quā me deus festinato ire ꝓcepit. Desine adversum deū facere q mecū ē ne interficiat te. Noluit iosias reuerti sed ꝓparauit cōtra euz bellū: nec acquieuit sermonibus nechao ex ore dei: verū prexit vt dimicāret in cāpo mageddo. Ibiq; vulneratꝰ a sagittarijs: dixit pueris suis: Educite me de ꝓlio: qz opido vulneratꝰ sū. Qui trāstulerūt eū de curru in alterū currū: q sequebat eū more regio: ꝛ asportauerunt eū in hierlm. Mortuusq; ē et sepultus in mausoleo patrū suorū: et vniuersus iuda ꝛ hierlm luxerunt eū: hieremias maxime: cuꝰ omnes cātores atq; cantatrices vsq; in ꝓsentem diē lamētationes sup iosiaz replicāt ꝛ ꝙsi lex obtinuit in ysrl. Ecce scriptū fertur in lamētationibus. Reliqua aūt sermonum iosie ꝛ misericordiarū eius q̄ lege ꝓcepta sunt dñi: opa quoq; illius ꝓma ꝛ nouissima scripta sunt in libro regū iuda ꝛ ysrl. .xxxvi.

TUlit ergo ppls terre ioachaz filiū iosie: et ꝓstituit regem ꝓ patre suo i hierlm. Vigintiquinq; annorum erat ioachaz cū regnare cepisset: ꝛ tribꝰ mensibus regnauit i hierlm. Amouit aūt eum rex egypti cum venisset in hierlm: ꝛ ꝓdemnauit terrā centū talentis argēti ꝛ talēto auri. Cōstituitq; ꝓ eo regē eliachim fratrez eius sup iudam ꝛ hierlm: ꝛ vertit nomē eius ioachim. Ipm vo ioachaz tulit secū ꝛ adduxit i egyptū. Vigintiquinq; annoz eāt ioachim cū regnare cepisset: ꝛ vnde cim annis regnuit in hierlm Fecitq; malū coram dño deo suo. Contra hūc ascendit nabuchodonosor rex chaldeorū: et vinctū cathenis duxit in babylonē: ad quā et vasa dñi transtulit: ꝛ posuit ea in tēplo suo. Reliq; aūt vbor ioachim ꝛ abominationū eiꝰ qs opatus est: et q inuēta sunt in eo: ꝓtinent in libro regū iuda ꝛ ysrael. Regnauit ār ioachin filiꝰ eius ꝓ eo. Octo annorum erat

pater eius regnauit. xj. annis: vt habet in textu: ⁊ secūdo anno regni sui instituit filium suum ioachi regem: qui tūc erat octo annoꝝ vt hic dicit: ⁊ quia regnauit decē annis cū pīe: ideo fuit. xviij. annoꝝ: qñ cepit regnare mortuo patre: ⁊ sic loquit scriptura. iiij. Regū. b Cunq; anni circulus volueretur. nō est intelligenduꝫ ꝙ anni circulus esset reuolut⁹ a pn cipio regni sui: quia post patrem regnauit tm̄ trib⁹ mensibus et decem dieb⁹ ut habet in textu: sed dicit hic reuolutio anni tēpus aptum ꝓcedendi ad bellū: in quo exercit⁹ babylonicus venit ꝫ eum: et hoc fuit post tres mēses ⁊ decē dies sue coronationis.

i Regez vo. Hic cō sequenter agit de tempore sedechie qui fuit tertius fil⁹ iosie: ⁊ primo ponit tempis sui descriptio: ⁊ scdo huius libri ad librum esdre ꝓtinuatio: ibi Anno aūt ꝑmo. Circa ꝑmum ꝑmo pōitur sedechie ⁊ ppli sui multiplex transgressio: secūdo sequēs punitio: ibi Adduxitq; super eos. Circa ꝑmum dī

i Regem vo constituit sedechiā patruuz eius. in hebreo habet Fratrē eius. eo mō loquēdi quo abraā vocauit loth nepotē suum fratrez: Heñ. xiij. quia certuz ē ꝙ iste sedechias fuit auunculus ioachin: quia fuit frater pīis sui: vt pz ex p̄dictis. k Nec erubuit faciē hiere. ꝓphete lo. ad se ex ore dñi. ⁊ sic cōtempsit ꝓphetam: ⁊ dñm eum mittentez: ⁊ maxime quia non solū verbo eius nō acquieuit: sed etiam ipm in carcere reclusit vt habet hieremie. xxxij. l Qui adiurauerat eū ꝑ deū. ⁊ sic fuit trās gressor iuramēti. m Sed ⁊ vniuersi pncipes sacerdotū ⁊c. qz ad malicia regis secuta est malicia in oībus alijs. n Mittebat aūt dñs ⁊c. in q̄ apparet diuina miseratio. o At illi subsannabāt nūcios dei. in quo declaratur eoꝝ obstinatio. p Et erāt nulla curatio. respectu pene que infligēda erat ex determinatōe diuine sentētie: tñ respectu culpe semp pōt esse curatio q̄diu homo habet vsum liberi arbitrij in vita pñti. q Adduxitq;. Hic ꝓnter describitur sequens punitio: cū dī: q Et interfecit iuuenes eoꝝ gladio in domo sanctuarij. vbi credebant se habere aliqō refugium ꝓ sanctitate loci. r Nō est misertus adolescentis ⁊c. ex quo patet seueritas punitōis: quia in bellis solet parci talibus ꝓsonis. Cetera patent ex dictis. iij. Regū. xxv. vbi plenius tractant: vsq; ibi s Siquis euaserat gladium ducit⁹ i babylonez. ex cepto godolia ⁊ pplo paupere sub cura ei⁹ dimisso: vt habet. iij. Reg. vltimo: et aliquibus bellatoribus qui euaserāt fugiendo. t Donec ꝑueniret rex persarum. s. cyrus: qui dedit licētiam iudeis redeundi in terrā suam: vt habetur infra.

ioachin cum regē cepisset ⁊ trib⁹ mensibus ac decem diebus regnauit in hierlm fecitq; malū in ꝓspectu dñi Cūq; anni circulus volueretur: misit nabuchodonosor rex nūcios: qui et adduxerūt eum in babylonem: asportatis simul pretiosissimis vasis domus dñi. Rē gem vero ꝓstituit sedechiā patruū eius sup iudā et hierusalem. Viginti et vn⁹ annī erat sedechias cū regnare cepisset: et vndecim ānis regnauit i hierlm. Fecitq; malū in oculis dñi dei sui: nēc erubuit faciē hieremie ꝓphete loquentis ad se ex ore dñi. A rege quoq; nabuchodonosor recessit qui adiurauerat eum p deū: et indurauit ceruicē suā ⁊ cor vt nō reuerteretur ad dñm deū isrl. Sed et vniuersi pncipes sacerdotū ⁊ populus ꝓuaricati sunt inique iuxta vniuersas abominationes gentiū: ⁊ polluerunt domū dñi quā sanctificauerat sibi in hierlm. Mittebat autez dñs deus patrum suoꝝ ad illos per manū nuncioꝝ suorum de nocte ꝓsurgens et quotidie cōmonens: eo q parceret populo et habitalo suo. At illi subsannabāt nūcios dei: ⁊ quipendebāt sermones ei⁹: illudebāt q ꝓphetis: donec ascēderet furor dñi in populum eius: et eēt nulla curatio. Adduxit eniz sup eos regem chaldeorū: ⁊ interfecit iuuenes eorum gladio i domo sanctuarij. Nō ē misertus adolescentis ⁊ vginis ⁊ senis nec decrepiti quidem sed oīs tradidit in manib⁹ eius: vniuersaq; vasa domus dñi tā maiora q̄z minora ⁊ thesauros tēpli ⁊ regis ⁊ ꝓncipuz transtulit in babylonē. Incenderūt hostes domū dei destruxerūtq; murū in hierusalez. Uniūsas turres cōbusserunt: ⁊ quicqd pretiosum fuerat demoliti sūt. Si q̄s euaserat gladiū: duct⁹ in babylonez seruiuit regi ⁊ filijs eius: donec imperaret rex persarū: et ꝓpleretur sermo dñi ex ore hieremie: et celebraret tra sabbata sua. Cūctis eniz diebus desolationis egit sabbatum: vsq; dum ꝓplerentur septuaginta anni. Anno aūt ꝑmo cyri regis persarum: ad explē dum sermonē domini quē locutus fuerat per os hieremie: suscitauit dñs spiritum cyri regis persaꝝ: q̄i iussit p̄dicari i vniūso regno suo etiā p scripturā dicēs: Hec dicit cyrus rex persarum:

y Anno aūt ꝑmo. Hic vltimo ponitur cōtinuatio huius libri ad librum esdre: qui incipit a reductione captiuitatis babylonice sicut iste liber terminat in deductione populi in babylonem: vt patet ex predictis. Dicit igitur:

y Anno aūt ꝑmo cyri. scilicet a tempe sue monarchie: qz iam pluribus annis regnauit i persida: ⁊ postea iuit cū dario auūculo suo rege medorum contra babylonez sub tali ꝙuentione: ꝙ capta babylonia darius ꝑmo regnaret: ⁊ post eum monarchia veniret ad cyrū: quod et factuz est mortuo dario: qui post destructionem babylonis vixit duobus annis: ⁊ tunc cyrus remisit captiuitatem.

z Ad explendum sermonem domini ⁊c. quia tūc fuerunt septuaginta anni transmigratiōis completi: quos p̄dixerat hieremias: Hieremie. xxv. caplo et. xxix.

a Suscitauit dominus spiritū. i. voluntatem cyri regis persarum: per ipm enim monarchia translata ē ad persas. b Qui iussit p̄dicari. i. solemniti diuulgari.

c Oñia regna terre. idest mlta regna: quia regna orientalia fuerunt ei subiecta: nō autem occidentalia: et est modus loquendi hyperbolicus ad sui magnificentiā. d Et ipe precepit mihi vt edificarem ei domum ⁊c. signatū enim fuit sibi de pphetia Esaie. xlv. et in eo cōpleta: vbi pdixit Esai. q cyrus subijceret sibi gētes ⁊ regna ⁊ captiuitatem iudeorum remittēt: ⁊ templuz reedificari pcipe ret: quod ⁊ factuz est: vt plenius habetur Esdre. j.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup libros Paralypomenon finit.

Oratio regis manasses incipit.

a Omine deꝰ. Ista oratō regis manasses non ē in hebraico: nec ē de textu: et ideo non intendo eam exquisite exponere: sed tm̄ breuit ptransire. In hac enim oratiōe primo recurrit ad diuinam magnificentiam: secundo recognoscit ppriam miseriam: ibi Quoniam peccaui. tertio petit misericordiaz: ibi Et nunc flecto. Circa primū cōfitetur primo deī oīpotentiam siue maiestatem ppter quam debet coli: dicens: Domine deus oīpotens ⁊c: b Qui signasti mare vbo

Oīniā regē terre dedit mihi dñs deus celi: et ipe pcepit mihi vt edificarez ei domū in hierusalē q̄ est in iudea. Quis ex vobis ē in oīi populo eius? Sit dñs deus sus cū eo ⁊ ascendat.

Explicit liber Babreiamin siue Paralypomenō secundus.

Incipit oratio manasses regis iuda cū captus tenere tur in babylone.

Ominē deus oīipotēs patrū nr̄oꝝ abraam isaac et iacob et semini eoꝝ iusto q fecisti celū ⁊ terram cum oīi ornatu eoꝝ: qui signasti mare vbo pcepti tui: qui pclusisti abyssū: ⁊ signasti tribili et laudabili nomini tuo: quē oīes pauēt et tremūt a vultu vtutis tue: et insustētabilis ira sup pcores pminatōis tue: immensa vo et inuestigabilis misericordia pmissiōis tue qm̄ tu es dñs altissimꝰ sup oēm terrā lōganimis ⁊ multum misericors ⁊ penitens sup malicia boim. Tu autē dñe scom bonitatē tuā, pmisisti pniam remissionis peccatoꝝ: ⁊ tu deus iustoꝝ nō posuisti pniam iustis: abraā isaac ⁊ iacob: bis q tibi nō peccauerūt: quoniā peccaui sup numeꝝ harene maris: multiplicate sunt iniqtates mee: incuruatꝰ sum multo vinculo ferri: et nō est respiratio mihi: qa excitaui iracundiā tuaz: ⁊ malū coram te feci statuēs abominatiōes: et multiplicās offensiones. Et nūnc flecto genua cōdis mei pcans ad te bonitatez dñe. Peccaui dñe peccaui et iniquitatē meā agnosco. Peto rogans te dñe remitte mihi ꝛmitte mihi: ne simꝰ pdas me cū iniquitatibꝰ meis: neqz in eternuz reserues mala mihi: qā indignuz saluabis me scom magnā misericodiā tuā: et laudabo te semp oibus diebꝰ vite mee quoniā te laudat ois vtus celoꝝ: ⁊ tibi est gloria in secula seculoꝝ amen.

Explicit oratio manasses regis iuda.

precepti tui. dicēs Sen. primo: Longregent aque que sub celo sunt in locū vnum ⁊c. c Qui cōclusisti abyssum. repetitio est eiusdem: quia mare ⁊ abyssus idem importāt. Scōo fatetur eius iusticiā seu equitatem qua debet timeri: dicēs: Terribili ⁊ laudabili ⁊c. Tertio eius mirificordiaz seu pietatem qua pmisit penitentibus misereri: ibi Et inuestigabilis misericordia pmissionis tue ⁊c. et sequitur:

d Quoniaz peccaui. Hic recognoscit suam miseriā: primo in peccatoꝝ multitudine: ibi Super numerū harene maris ⁊c. et eorū grauitatē seu seu magnitudinē: ibi Statuēs abominationes et multiplicans offensiones: ⁊ patet.

e Et nūc flecto. hic cōsequenter petit misericordiam: primo reuerenter. d. e Et nunc flecto genua cordis mei. qz genua corporis flectere nō poterat: impeditus cōpedibus ferri: secūdo instanter petit: ibi

f Peto rogās te domine ⁊c. petitionē suam pluries et mltipliciter replicando. Tertio pfidenter psumēs de diuina misericordia: ibi g Quia indignū saluabis me fm misericordiā tuā. et pmittens emendari: ibi Et laudabo te semp: et sic terminat oratiōem dicens:

h Quoniaz te laudat oīis virtus celorum. i. oīes ordines angelorū: et tibi est gloria in secula seculorum Amen.

Explicit oratio regis manasses.

Incipit plogus in libz Esdre.

Utrum difficilius sit facere qđ poscitis. Iste plogus scribit in libz esdre: q̄ vnicus liber ē sicut pñs plogus manifestat qz apud hebreos esdre neemieqz ſmões in vno volumie coartant: tertius.n. z q̄rtus liber ab ipso hiero. int apocrypha putatur Ordinat autē iste liber immediate post paralypomenon sic ait hiero. in libro de hebraicis qōnibus: eo qđ idez sit finis palypomenon et pncipiū huj libri. historia aūt thobie p̄cessit historiam istj libri: vñ z quidam thobiā ante esdrā ordināt. Alloquit aūt hiero. i isto plogo dom monē et Rogatianuz ep̄os: ad quorum rogatōem libz istū ō hebreo trāstulit in latinū Et pmo assignat duo retrahentia ipm ne transferat libz istū. s. operis difficultatē: q̄ tangitur in pncipio plogi: z inuidoz detractiōem: que tāgit ibi Accedūt ad hoc tc̄. 2° pōit duo ipm mouentia ad transferendū. s. instantē istorum ep̄oz petitiōnē: z trāslationis sue necessitatē: qz trāslatio antiq̄ corrupta erat z diminuta: pmū notat ibi: Tertj ann' tc̄. 2m ibi: Siquis aūt. lxx. nobis opposuerit tc̄. tertio inuenitur ꝺ emulos: z hoc duplicit: pmo qz impugnāt agnitam vitatē: 2° qz p viciū ingratitudinis bñficioz impugnant auctorē: pmū ibi: Quid interpretē laniāt: 2m ibi: Porro aliud ē si clausis qđ dr oculis mihi volūt male dicē. Quarto z vltimo dic̄ q charitate ipoz ad studiū puocatus: nō omittet bonū cōe ppter detractōez odiū vel timorē: ibi Itaqz licz excedra vel exthetra sibilet tc̄. His visis ad obscuritates accedam'. b Necdum statui. i. nondū censui vl' iudicaui: nā statuo statuis dr censere: edificare: fabricare: ordinare: cōstruere: ponē: Non d Sñie ē. i. sentētialiē fixū in corde meo: modus ē loquendi tract'a iudicijs: vbi ratū z fixū est qđ p sentētiā diffinit. c Abnuē. i. recusare vl' refutare. q. d. nō est fixū in corde meo ꝓtraire vio impio. In moderniozib' aūt biblijs legit: Nā vobis aliquid impantib' annuere sentētie ē. z in sentētia in idē redit. e Sub fasce. i. sb onere: z declinat hic fascis: vñ fasciculus diminutiuū.

Incipit pfatio beati hieronimi presbyteri in libruz esdre.

Utrum difficilius sit facere qđ poscit: an negāe: nēcdū statui. Nā vobis aliqđ imperātibus abnuēre sentētie est: z magnitudo onēis impositi ita cervices premit vt añ sūb fasce ruendū sit q̄z leuādū. Accedunt ad hoc inuidorū studia: q oñe qđ scribim' rep hēdendū putāt. Et interdū ꝺ se pscientia repugnāte publice lacerāt que occulte legunt: intantū vt clamare cōpellar z dicere: Dñe libera aiam meā a labijs iniqs: et a lingua dolosa. Tertj' annus ē q̄ semp scribitis atqz rescribitis vt esdre libruz et hester vob' dē hebreo transferā: qūasi nō habeatis greca et latina volumia: aut qc qūid illūd ē qđ á nob' vertit nōn statim ab oibus pspuendū sit. Frustra autē: vt ait f De hebreo transferā. in latinū: mlti. n. translatōem. lxx. de greco transtulerūt in latinū. g Quasi nō hēatis greca volumina. i. trāslationē. lxx. in greco editā. h Et latina. volumina trāslata de translatōe. lxx. aut q̄si: l Non statim. postq̄ venerit ad noticiā emulozz: k Illud pspuendū sit. i. ab emulis ptēnendū. i Quicqđ ē. i. q̄tecūqz vtilitatis est: l Quod a nobis vtit. i. trālferet m Niti. i. laborāe. n Extreme. i. maxime. o Fastidiosis. .i. supbis: tediosis: fastidio plenis. fastidiū .n. dr supbia vel tedium: a fastidio fastidis qđ est horrere: spernē tedē. p Supcilijs. i. supbiam que notat in supcilio p extollentiā oculoz: vñ Eccl. .xxij. b. Extollentiaz oculoz meoz ne dederis mihi. idē. xxvj. b. Fornicatio mulieris in extollētia oculorū ei': z in palpebris illi' agnoscet. q Frm. latinoz. r Distincte. ut unū distinguat ab alio. s Et p interualla. i. p spaciuz: vt sit bonū spaciū int̄ ea. t Librariozz. i. scriptoz q̄ libros scribūt: z sic dic̄ Isido. in .vj. etymolo. librarij ꝺ tē antiq̄rij vocantur: sed librarij sūt q̄ z noua scribebant et vetera: antiq̄rij q̄ tm̄ modo vetēa: vñ z nomen sumpserūt. Itez librarij dicunt vēditores librozz: q̄ grece bibliopole dicunt: a biblios qđ ē liber z pole qđ ē vendē: z declinat: h z hec bibliopola. v Edit' .i. ꝓposit': ab edo dis qđ mlta significat: q̄ hñtur p hoc vsus: Emitto: pario: pduco: vl' mānifesto: Expono: cōdo: appono: pfero: dico: Uerba nouē nūo lector ē denotat edo. x Nec apocryphozz. qđ sit apocryphū z qđ mōis dicat inuenies. s. in pncipio plogi super iosue. p hoc āt q apocryphoz somnijs dic̄ vi q hiero. itiū z q̄rtū libz esdre nō trāstulit: vñ z antiq̄ biblie nō hñt eos: Esdre pm' liber ē: Et fec̄ iosias tc̄. q̄ cōiter scribit in modernis biblijs: scōs incipit: Liber esdre pphete tc̄. z ille breuissim' est z q̄si in vno folio script': z forte ppi hoc nō fecerat hiero. de eo mētionē. tr' incipit: Anno. xxx. captiuitatis erāt in babylone tc̄. vbi enūat visiones q̄si p somnia sibi factas. q̄rt' incipit: Ecce loqre in aures plebis mee ſmones pphie qs mīsero in os tuū tc̄. vbi mlta p̄dicit affutura: z iste liber satis breuis ē: de his duob' vltimis sit h mētio: p hoc aūt q dic̄ somnijs vi nō approbare q̄ in his scribunt z q̄. s. sic apocrypha. y Nō hñtur tc̄. de. xxiij. seniozib'. i. de xxiij. libris q̄ sunt apō hebr̄. in canone scpturaz: q̄ signant p. xxiij. seniores: apoc. iij. sicut. s. dcm ē in plogo galeato.

U

z Sūt ꝓcul abūcīēda. i. repellēda ⁊ puipēdēda. a Qm̄ naçare⁹. et ceteras auctes q̄ hic ponunt inuenies. s. in illo ꝓ logo. s. Desiderū mei ⁊c. añ mediū. b Sz vt ad ꝓpendiū veniā. i. breuit eos ꝓsutem. vide in opusculo ō vocabulis bi blie qualit exponit ꝓpendiū. c Qō illatur⁹ sum. i. dictu rus vel ꝓclusurus: nā inferre dī ꝓcludere.

d Equissimū est. i. iustissimū: qz nemini derogat: ⁊ plene vitas indagat. s. inquirēdo Aut ego e Edidi i. dixi: f Aliqd. in trāslatiōe mea: g Qō non hī in greco. ſm. lxx. h Aut aliū hī q̄ a me vsum est. ⁊ si nihil mutaui. i Quid interpretem lanians. detrahēdo. l Trāslatōi mee. si aūt aliqd addidi: k Interrogēt hebreos. vtrū bñ addidi: ⁊ sic inquisita vitate m Uel arrogēt. i. attribuant

o Fidē. i. credulitatē ipi lectōes mee trāslatiōi: si. s. fidelit trāstuli: n Uel derogent. i. detrahāt si infidelit: sed certe nō solū translatiōem vituperāt: sz etiā meipm maledictis impugnāt ⁊ hoc est qō sequit:

p Porro. i. certe.

q Aliud ē. in q̄ ipi offendūt. r Si. p qz: t Uolūt mihi maledicē. i. mala ō psona mea dicē qui tātū laborauī p cōi vtilitate. s Clauſ oculis qō dī. in vulgāi puerbio. i. non habito respcū ad vitatē quaz docui: vel ad bñficia q̄ eis exhibui. s. trāsferendo tot libros. v Judeos. natōe. x Et hebionitas. secte professione. Hebionite q̄ dē fuerūt hētici de quib⁹ dicit eusebi⁹ in. iiij. li. ecclīastice historie: Hebioneos demō decepit: q̄ interptant paupes. vere .n. paupes sūt ⁊ egeni in scia glorie xpi: qm̄quidē eum solū hoiem putāt: ⁊ pfectū vite ac vtutis vix iustū effectū: ꝓmuni etiā natiuitate ex viro ⁊ femina ꝓcreatū: custodiendā vo cēsent legis obſuantiā: nec sufficē ad salutē xpi estimāt fidē ⁊c. Jsiō. in. viij. etymol. vbi agit de hēsibus xpianoz ponit eandē sniam. s. in plogo sup iosue vltra mediū inueniēs satis de origene: aq̄la symmacho ⁊ theodotione: vbi exponit qō h dī. y Et p ozi. laborē ⁊c. excetra serpēs quidā de q̄ dic Jsiō. xij. etymol. Hydra draco ē mltoz capitū: q̄lis fuit i lerna: palude ꝓuicie archadie: hec latine excetra dī: q⁹ vno cesso ta capita excrescebāt: sed hoc fabulosum ē: nā ꝓstat hydram locū fuisse euomētē aq̄s vastātes ciuitatē vicinā: in q̄ vno meatu clauso mlti erumpebāt: qō hercules videns loca ipa exussit: ⁊ sic aque clausit meat⁹: nā hydra ab aq̄ dicta ē: hydoz grece aq̄ latine: et inde dī hydra. s. serpēs aq̄ticus. Ouidi⁹ metamorphoseos. ix. loquit de hydra dicēs: Ulneri⁹ fecūda suis erat illa: nec vllū: De comitū numero caput ē impune recisuz: Quin gemino ceruix herede valētioz eēt. Jdē in eodē: Nec pfuit hydre crescere p damnū geminaq̄ resumer vires. Et nō q⁹ in aliq̄bus libris scribit Excedra p o: ⁊ tunc etymologizat q̄si excelsa hydra: in aliquibus scribit per t: iuxta etymologiā Jsiō. ⁊ tunc dī excetra: q̄si excelso tria: et ista lra ꝓmunioz ē: ⁊ hz mediaz syllabā naturalit ꝓductaz: excetre at cōpat emulū suū ꝓpter detractōis sibilū: ⁊ qz alijs infundit emulatōis venenū. a Synon. quidā fuit ꝓditor cui⁹ insidijs capta fuit troia ⁊ destructa: nā cum greci p. x. ānos ciuitatē obsedissent eā cape nō valentes: equū ligneuz immēse stature fecerunt: ⁊ armatis militib⁹ eū implerūt: synon vēo fingens se timore mortis de grecoz castris effugisse: assecuratus a troianis: si secreta eis

vob⁹ opposuerit interptes: quoz exemplaria varietas ipa lacerata ⁊ euersa demōstrat: nec pōt vtiq̄z vez asseri qō diūsum ē: mittite eum ad euāgelia in qbus multa ponūtur q̄si de veteri testamēto q̄ apō septuaginta interptes nō hntur: velut illō Qūoniā naçare⁹ vocabit: et ex egypto vocaui filium meū: ⁊ Uidebūt in quē cōpunxerūt: multaq̄z alia q̄ lationi opi reseruam⁹: et q̄rite ab eo vbi scpta sunt. Cūq̄z ꝓferre nō potuerit: vos legite ō his exemplarib⁹ que nup a nob edita: maledicorum q̄tidie linguis ꝓfodiūtur. Sed vt ad ꝓpendiū veniā: certe quōd illatur⁹ sum equissimū est. edidi aliquid quōd nō hī in greco: aūt aliter habet q̄z a me vsum ē. Quid interptez laniāt: Jnt rogēt hebreos: ⁊ ipis auctoribus trāslatiōi mee uel arrogēt uel derogēt fidēm. Pō rō aliud ē si clausis qō dicit oculis mihi vōlūt maledicē ⁊ nō imitant grecoz studium ⁊ beniuolētiā: q̄ post septuaginta trāslatōes iā xpi euāgelio cozuscāte: iudeos et hebionitas legis veteris interptes: aquilā videlicz ⁊ symmachū ⁊ theodotionē ⁊ curiose legūt: et p origēis laborē in exaplois ecclesijs dedicart. Quātomagis latini grati esse deberēt: q⁹ exultantē cernerēt greciā a se aliqd mutuari: Primū. n. magnoz sumptuū est ⁊ infinite difficultatis exēplaria posse hze oia: deiñ etiā qui hūerint et hebrei sermonis ignari sunt: magis errabūt: ignorātes qs e multis veri⁹ dixerit. Qō etiā sapientissimo cuidā nup apō grecos accidit: vt interdū scripture sensū relinquēs: vniuscuiusli bet interptis seqret errorē. Nos autē q hebree lingue saltē paruā habem⁹ sciam: ⁊ latin⁹ nob vtcunq̄z sermo non deest: ⁊ de alijs magis possum⁹ iudicare: ⁊ ea q̄ ipi intelligim⁹ in nr̄a lingua ꝓmere. Itaq̄z licz hydra sibilet: victōrq̄z synon incēdia iactet: nunq̄z meuz iuuante xpo silebit eloquiū: etiā pci sa lingua balbutiet. Legāt q volūt: qui nolūt: abijciāt. Euentilēt apices: lr̄as calumnient. Magis vīa charitate ꝓuocabor ad studium q̄z illoz detractiōe et odio deterrebor.

Explicit prefatio.

pāderet danaoz: mētitus ē eis illū equū in honore palladis fuisse factū: ⁊ q⁹ iō tāte eēt magnitudinis: ne posset intrare pōtas ciuitatis: qz si intraret: nunq̄z ciuitas capi posset: cui⁹ vbis seducti: portas fregerūt: ⁊ ita equū intro duxerūt: synon aūt illa nocte cū dormirēt troiani: aperuit hostiola eq̄: ⁊ iclusi milites exierūt ⁊ ciuitatē ceperūt: sic in 2° li° vgilij eneidos plen⁹ recitat: ⁊ iō dī: z Uictōq̄z. cui ꝓpat emulū suū detractōis incēdia iactātē. b Euentilēt apices. i. lr̄as: euētilare dī ad uentū disponē: ꝓicē: exquirē: excutē: inuestigare: discutē: ⁊ in istis duab⁹ significatōib⁹ pōt accipi h: lz in oib⁹ bñ posset expōi. c Lr̄as calūnient. falso crimināt: calūniator. n. dī falsi crimis ac cusatō. cetera plana sī. Explic q̄liscūq̄z expō isti ꝓlogi.

Primus liber Esdre incipit.

ERit sacerdos sup solio suo. Zacharie.vj. Scõm q in libris pcedentib' dictũ est: deus sub ratõe absoluta subiectũ est in tota sacra scriptura: sub rõnibus aũt ptractis subiectũ est in ptialibus libris: sic corpus mobile absolute sumptũ subiectũ est in tota phia naturali: corpus vo mobile animatũ subiectũ est in libro de anima ⁊ in alijs libris sequentib' ad ipm: ⁊ eodem mõ deus sub rõne gubernãtis ppm israel: subiectũ est in libro Judicũ ⁊ alijs libris historialib' sequẽtibus: vario tñ modo ꝑm variationẽ hui' regiminis. deus.n. hũc populũ post ingressum ire ꝓmissionis triplici mõ gubernauit: ꝓmo p iudices: ⁊ sic de eo agit in libro Judicũ: secundo p reges: ⁊ sic tractat de eo in libris Regũ ⁊ Paralypo. ⁊tio p sacerdotes. s. a reditu captiuitatis babylonice vsq; ad xp̃m. Expeditis aũt duob' ꝑmis modis: tertiũ pre manib' hẽmus: q; liber esdre incipit a reditu captiuitatis babylonice a quo incepit regimen sacerdotũ tñ sub deo ꝓncipali rectore: de q̃ regimine dr verbũ preassumptũ: Erit sacerdos ⁊c. In quo quidẽ verbo ꝓmo tangit regentiũ habilitas: cum dr: Sacerdos. i. sacerdotes: eo mõ loquendi quo dr Exo. viij. Venit musca grauissima. i. multitudo muscarũ. Ad cui' intellectũ scien dũ: q ꝑm phm ꝓmo pol. illi qui sunt vigẽtes intellectu sciẽtia ⁊ prudẽtia: illi sunt apti ad regendũ: q; sciũt se et alios dirigere in finẽ bonũ. Talis aũt debet esse ꝓditio sacerdotũ ꝓut dr Malach.ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiã: ⁊ legẽ requirent de ore eius: q; angelus dñi exercituũ est. sicut.n. angelica natura supior ẽ humana ⁊ iõ homines p angelos regunt: sic sacerdotes qui sunt q̃si mediatores inter deũ ⁊ ppm: ex hoc.n. hñt aptitudinem ad regendũ. Scõo in vbo ꝓpositio tangit huius regiminis auctas: cum dr: Sup solio suo. sedere.n. sup solium proprie est habẽtis auctem discernendi: iudicãdi: ac etiã corrigendi. hãc aũt auctem habuerũt sacerdotes a reditu captiuitatis babylonice ⁊ citra vt dictus est: de qua põt dici qõ scribit Esa. xvj. Preparabit in misericordia solio: et sedebitis sup illud in vitate. reditus aũt de captiuitate babylonica fact' fuit ex diuina misericordia: ⁊ fuit prepatio ad hoc q ppls p sacerdotes gubernaret: vt patet p ꝓdicta: ⁊ sic hui' regiminis solũ fuit in misericordia preparatũ: ⁊ bñ subditur: Et sedebit sup illud in vitate. q; a reditu captiuitatis babylonice quo tpe ꝑfuerunt sacerdotes: nõ legit ppls israel ita declinasse a veritate fidei sicut añ: q; tpibus iudicũ ⁊ regũ multotiẽs maior ps ppli: immo q̃si totus ppls declinabat ad idolatriã: propt quã inducta fuit captiuitas babylonica: vt patuit per ꝓdicta: sed a reditu captiuitatis babylonice pauci legunt a vitate latrie ꝺclinasse: vt pote tpe machabeoꝝ aliqui ex ambitiõe: ⁊ aliqui ex antiochi nobilis persecutione: ⁊ multi ecõtrario ꝓ vitate fidei legunt mortẽ acerbissimã toleraſſe ad gloriã dei: qui ẽ bñdictus in secula seculoꝝ Amen. Capl'm. I.

IN anno ꝓmo cyri ⁊c. Liber iste a q̃ incipit regimen sacerdotũ vt dictũ est: cum sibi annexis põt sic diuidi: quia ꝓmo tãgitur hui' regiminis ꝓcessus: 2° incidẽs casus qui duplex ẽ: in vno hꝫ exemplũ ꝓstantie cõtra aman: in altero exemplũ patientie in libris hester ⁊ Job. Libros aũt Tobie ⁊ iudith ⁊ machabeoꝝ licet sint historiales tñ intẽdo eos ad ꝑsens ptransire: quia nõ sunt de canone apud iudeos nec apud christianos: imo de ipis dicit hiero. in ꝓlogo galeato qui ẽ ꝓlogus sup libros regũ q; auctas eorũ nõ est efficax ad ꝓbandũ aliquid q̃ õ in ꝓtentionem vel dubiũ venit: ⁊ iõ expositiõi eorũ nõ intendo insistere: donec cũ dei adiutorio ⁊ vita comite sup oẽs libros canonicos scripserim: si aũt dñs vitam mihi cõcesserit: sup istos libros ⁊ alios qui cõiter ponũtur in biblijs q̃uis non sint de canone scribere potero dño ꝓcedente. Liber aũt iste diuidit in tres ptes: quia ꝓmo agit de reductiõe populi subiesu filio iosedech: scõo de instructione reducti p esdram legis doctorem. vij. capl'o. tertio de reedificatione muri p neemiam ducẽ: ibi Verba neemie. et isti tres fuerũt sacerdotes vt ex sequentib' apparebit. De scõo aũt libro esdre nõ intendo ad ꝑsens me intromittere ratione dicta. s. quia nõ est de canone. Circa primũ primo describit reditus populi: secundo fundatio templi: capl'o. iij. Circa primũ primo describitur licentia data: scõo numerat turba licẽtiata: ca. ij. Circa primũ premittit confessio maiestatis: scõo subditur ꝓcessio libertatis: ibi Quis ex vobis. tertio completio voluntatis: ibi Et surrexerunt. quarto collatio pietatis: ibi Rex quoq; cyrus. Circa primũ primo ponunt quedam ꝓambula: secũdo cõcessio ipa: ibi Hec dicit cyrus. Primũ preambulũ est: quia notat tempus: cum dicitur: In anno ꝓmo cyri ⁊c. Ad maiorem aũt intellectum eorũ que dicũtur in hoc libro et alijs de isto cyro: et maxime cuiusdã dicti a me sup Lucam capl'o. ij. ponẽda est hic origo ⁊ ꝓmotio hui' cyri: ꝑm enim q̃ habet in scholastica historia: Astrages rex medoꝝ et persarum vidit in somnis de ventre filie sue egredi vitem totã asiã occupantem: ⁊ cum significatũ hui' quereret a cõiectoribus: responderũt q; significabat puerũ ex ea nasciturum: in tota asia regnaturũ: ⁊ ipm de regno expulsurũ: quod timens: dariũ consobrinũ suum adoptauit in filiuz: quia filium nõ habebat: sed filiã vnam quã dedit cuidã militi simplici: ne puer natus de ea: magnoꝝ amicoꝝ potentia vallaretur: ⁊ cum hoc ad maiorẽ securitatem cũ dicta filia esset grauida: fecit temp' partus ipius explorari: et puerũ natuz ad se apportari: quẽ dedit cuidã de suis ꝓncipibus occidendum: sed ille timens ne regnũ ad matrem pueri deueniret: nõ fecit: sed puerꝝ in nemore exposuit: ad quẽ ex diuina prouidẽtia que solet adesse q̃ deficit humana: venit quedã canicula lactans puerũ ipm a feris et auib' defendendo: quez pastor regis inuenit ⁊ vxori sue tradidit nutriendũ: qui cuz creuisset: ab alijs pueris fact' est rex eoꝝ: ⁊ rebelles sibi grauiter affligebat: intantũ q; patres puerorꝝ ꝓquesti sunt regi ad quem cũ adduceret cõstanter et intrepide dixit: hec se fecisse tanq̃ rex eoꝝ. Rex ergo admirãs pueri constantiã: in eo quedã signa sui generis agnouit: et a pastore veritatẽ requirens: ipm esse nepotem suũ inuenit: verũtamen erga eũ placat' fuit: credens q; somniũ suum impletũ esset in regno puerorꝝ: ⁊ eum alendũ tradidit illi ꝓncipi cui prius euz tradiderat occidendũ: filium aũt eius clam occidi fecit: eo q; fuerat inobediens ori eius: quod tñ illum ꝓncipem nõ latuit. Postea vero p tempus magnũ rex exercitũ tradidit illi ꝓncipi ad domãdos aduersarios: ⁊ ipe immediate recessit. Ille aũt ꝓnceps memor occisionis filij sui: suasit exercitui: vt cyrum regem persarũ eligeret: vocans eũ cyrum. i. heredez: qui ꝓpus sptaticus. i. catulus vocabatur: eo q; canicula lactauerat eũ: quod factũ audiens astrages: collegit exercituz: vt pugnaret cõtra cyrum: ⁊ in ꝓmo congressu ꝓualuit: sed postea a cyro deuict' fuit. veruntñ cyrus magis se exhibuit ei nepotem q̃ victorem: nam regnũ hircanoꝝ sibi dimisit: et dario auũculo suo regnũ medoꝝ: ita q; post eoꝝ mortẽ totum veniret ad manũ suam. Postea vo cyrus ⁊ darius ei' auũculus obsederũt babyloniã: qua capta ⁊ occiso balthasar rege: dari' regnauit in babylone duob' annis: quo mortuo: totũ venit ad manũ cyri: ⁊ sic fuit monarcha: ⁊ in primo anno hui' monarchie dedit licentiã filijs israel redeundi in iudeam: et edificandi templum: scõm q; dicitur hic:

a In anno ꝑmo cyri regis perſarū. i. anno ꝑmo quo monarchiā tranſtulit ad perſas: q̄ licz regnū medoꝝ eſſet honorabilius: tñ caput monarchie poſuit in perſide: eo q̄ ibi ꝑmo regnauerat: ⁊ q̄ Perſe ip̄m ſublimauerāt in regnū.

b Ut ꝓple. vbū dñi ex ore hieremie. Hiere. xxv. ca. Cūq; impleti fuerint. lxx. anni visitabo ſup regez babylonis ⁊c. ⁊ ſimiliter. xxix. Cū ceperit impleri in babylone lxx. āni: viſitabo vos et ſuſcitabo ſup vos vbum meum bonū vt reducā vos ad locum iſtū. Dicūt aūt hebrei q̄ iſti. lxx. anni ſūt accipiendi a tpe deſtructiōis templi p nabuchodonoſor ⁊ fuerūt impleti ſexto āno darij: in q̄ ꝓpletum fuit templū. Sz hoc ē falſum: q̄ ſm oēs hiſtoriographoſ alios fuerunt mlto plures āni Supponūt etiā q̄ cyrus regnauerit tm̄. xj. annis: qui tñ regnauit. xxx. ſm hiſtoriographos perſarū. Joſeph' aūt dicit q̄ iſti. lxx. anni inceperūt a deſtructiōe templi p̄dicta: et t̄minati fuerūt anno ꝑmo monarchie cyri. Scōm vo expoſitores latinos iſti. lxx. anni cōiter incipiūt a deſtructiōe ciuitatis: et terminant in anno ꝑmo cyri: ſed q̄ ꝓputantur ſm chronicas: ad quā cōputationē ſequit mardocheū. fuiſſe. cclx. annoꝝ q̄n fuit exaltatus ab aſſuero rege vt declarabit in ꝓncipio libri heſter vbi ꝓprie hēt locū: ito nō intendo ſequi ꝓputatōem eoꝝ: q̄ nō vī poſſibile mardocheū tādiu vixiſſe: ⁊ dato q̄ vixiſſet tñ tūc facē nō potuiſſet illa q̄ de eo ſcribunt in libro heſter: qui tñ inter libros ſacre ſcripture canonicos ꝓputat: Jbi. n. ſcribit q̄ regebat regine domū ⁊ regis palatiū ⁊ regni negocia diſponebat. Ra. ſa. dicit q̄ iſti. lxx. anni incipiūt a tranſmigratōe iechonie: et terminant in ꝓmo āno cyri: q̄ tūc dicit licentiā pp̄lo redeūdi de captiuitate. d. q̄ a trāſmigratione vſq; ad deſtructōez ciuitatis fuerūt. xvij. āni: ⁊ in vſq; ad ꝓmū cyri annū. lij. qui ſimul iūcti faciūt. lxx. annos: vt patet. Sed q̄tum ad ꝓmū numerū dicit manifeſte ꝯ textuz .iij. li. regū: vbi dī. xxiij. ca. q̄ ſedechias immediate regnauit poſt iechoniā qui alio noīe dictus ē ioachin: ⁊ fuit filius ioachim: q̄ ſimiliter alio noīe dict' fuit iechonias: vt plenius hī matth̄. j. ⁊ ibidem. ſ. iij. Reg. xxiij. dī q̄ tm̄ regnauit. xj. annis: et ſic ab ei' numero deficiūt ſeptē anni: ꝓpter q̄d videt mihi q̄ iſti. lxx. anni incipiūt ab octauo anno ioachim p̄is iechonie ſiue ioachin. tūc. n. captus fuit p nabuchodonoſor: ⁊ fact' ſibi tributarius: et nobiles de hier'lm obſides ducti in babylonē: inter q̄s daniel ⁊ ſocij eius fuiſſe dicunt: ꝓpter q̄d extūc incepit trāſmigratio babylonis: licz magis ꝓpleta fuerit tpe iechonie filij ei': et adhuc pfectius in captiuatione ſedechie deſtructa ciuitate: ⁊ terminant in q̄rto anno cyri. q̄d ſic oñditur: q̄ ioachim reguauit. xj. annis. iij. Re. xxiij. ⁊ ideo incipiēdo ab ei' anno octauo incluſiue habent de regno ei' quattuor anni: ⁊ de tpe ſedechie decē inter gri: nā vndecimo anno q̄rto menſe fuit capt' ⁊ exoculat' et duct' in babylonē. iij. Re. xxv. ꝓpter q̄d ille annus ꝓputādus eſt ini annos deſtructōis ciuitatis: q̄ maior ps ei' fuit ſub deſtructōe: aliter vn' annus bis ꝓputaretur. ſ. in tpe ſedechie ⁊ in tpe deſtructōis: ⁊ ind. lij. vſq; ad cyrū: qui licet ꝑmo anno ſue monarchie dede e licentiā pp̄lo redeūdi in iudeam: vt hic dicit: tñ iudei ex longa māſione in terra babylonis vxores acceperāt ⁊ ꝓlem ꝓcreauerant: ⁊ ibi dem poſſeſſiones acquiſierāt: ꝓpter q̄d ad diſpoſitiōez de reb' ⁊ familijs manſerāt in terra babylonis ꝑmo anno cyri ⁊ ſcōo: ⁊ tertio venerūt in hier'lm: vt dī in ſcholaſtica hiſtoria: et anno ſeq̄nti poſuerūt fundamenta tēpli. j. Eſdre. ij. iſti anni ſimul iūcti ſunt ſeptuaginta: q̄ Danie. ix. dicunt. lxx. anni deſolationis hier'lm qui tūc ꝓprie fuerūt ꝓpleti: q̄ fundato templo fecerunt iudei feſtum magnū ⁊ gaudiū .j. Eſdre. iij.

Incipit liber Eſdre primus. Ca. I.

In anno ꝑmo cyri regis perſarū: vt ꝓpleret vbum dñi ex ore hieremie ſuſcitauit dñs ſpiritū cyri regis perſarū: et tranſduxit vocē in omni regno ſuo: etiā p ſcripturā dicens: Hec dicit cyrus rex perſarū: Omnia regna terre dedit mihi dñs de⁹ celi: et ipſe ꝑcepit mihi vt edificarez ei domū in hier'lm q̄ eſt in iudea Quis ē in vob' de vniuerſo pp̄lo ei': Sit dñs illi' cū eo Aſcendat in hier'lm q̄ eſt in iudea: et edificet domū dei iſr'l: ipſe ē de⁹ qui ē in hieruſalē. Et oēs reliq in cūctis locis vbicūq; habitāt adiuuent eū viri de loco ſuo: argento ⁊ auro et ſubſtātia et pecorib': excepto q̄d volū

c Suſcitauit dominus ſpūm cyri. i. voluntatē. d Et transdu. vocē in oēm regē ſuo etiam p ſcripturaz. q̄ ea que ſequunt de deitatis ꝓfeſſione et de redeūdi cōceſſione fecit publicari vbo ⁊ ſcripto. e Hec dicit cyrus. Poſtis ꝑambulis: hic ꝑnter ponitur confeſſio deitatis: f Omnia regna terre dedit mihi dñs. i. multa diuina vtute: q̄ ei' imperiū nō ſe extendit ad oia regna re: ꝓfitet tñ ſe hec obtinuiſſe diuina vtute: hoc aūt confeſſus fuit: q̄a ſibi fuit notificata Eſa. ꝓphetia. xlv. vbi dī: Hec dicit dñs xp̄o meo cyro: cui' apprehendi dexteram vt ſubiugiā aīa eū gentes ⁊ dorſa regū vertā ⁊c. que multo tpe fuit ꝑnunciata aīa tp̄us cyri. g Et ip̄e ꝑcepit mihi vt edificarē ei domū in hier'lm. q̄ in eadē ꝓphetia ſubdit: Ip̄e edificabit ciuitatē meā ⁊ captiuitatē meā dimittet ⁊c. h Quis ē in vobis. Hic ꝑnter ponitur ꝓceſſio libertatis. ſ. a future oēmibus q̄ voluerūt in hier'lm redire: et hoc ē q̄ dī: Quis ē in vobis de vniuerſo pp̄lo eius. pp̄lm. n. iſrael reputabat pp̄lm dei celi q̄ in illo pp̄lo fuerat ver' cultus ip̄ius. i Aſcendat in hier'lm. q. d. q̄libet de pp̄lo illo debz hoc facē: tum ex deſiderio libertatis quā oēs appetūt: etiā bruta animalia ſm modū ſuū: vñ beſtie ⁊ auicule recluſe q̄tuncūq; habeāt ſplendide ad comedendū: ꝓponūt tñ libertatē ſatietati: ſi via pateat euadēdi: tum ex volūtate cultus ip̄ius deitatis qui exercēdus ē in hier'lm: vñ ſubditur: k Ip̄e eſt de⁹ qui ē in hier'lm. eſt aūt vbiq; equaliter p eſſentiā p̄ſentiam ⁊ potentiā: ſed p ſpecialem cultū fuit in hier'lm: q̄ ad hoc elegit ciuitatē illā: ut hz̄. iij. Re. ⁊. j. paralip̄. ⁊. ij. l Et oēs reliqui. ſ. de pp̄lo illo q̄ nolūt recedē: q̄ aliqui fuerūt ibi retenti amore vxoꝝ ⁊ filioꝝ ibidē genitoꝝ et bonoꝝ acquiſitoꝝ. m Adiuuēt. de bonis ſuis ad edificatōem templi p munera ad hoc oblata: ⁊ etiā redeūtes vt poſſint meli' redire ⁊ ſpere agere. Scōm hebreos variant hic text' ⁊ expoſitio: ⁊ hec ē lr̄a: Et omnē reliquū. ſ. de iudeis q̄ nō p̄t aſcendere in hier'lm ꝓpter paupertatē: q̄ nō hēt expenſas p via: vel debilitatez quia non p̄t peditare: vellet tñ ire ſi poſſet m Adiuuent eū viri de loco ſuo. i. vicini ei': etiā gentiles ꝓuidendo de expēſis ⁊ vehiculo: ita ꝓcepit cyrus. n Excepto q̄d volūtarie offerūt ⁊c. q̄ multi gētiles audientes vtutem dei iſr'l obtulerūt multa munera ad edificandū tēplū in hier'lm q̄d fuerat deſtructū: exēplo

regis animati ad hoc. p Et surrexerũt. Hic ꝓñter describit impletio volũtatis ipius cyri a deo inspirati: cũ dr: Surrexerũt ꝑn. pa. de iu. ⁊ ben. ⁊ sa. ⁊ leuite. iste enim tres tribus. s. iuda ⁊ beniamin ⁊ leui fuerũt vltimo captiuate per nabuch. regẽ babylonis: ⁊ ꝑmo reducte sũt de captiuitate: nec tã tũ peccauerũt ãntũ alie q̃ captiuate fuerunt p reges assyrioꝝ: nec ex his redierũt de captiuitate nisi aliq̃ relicte q̃ euaserãt manꝰ regũ assyrioꝝ: ⁊ cõiunxerãt se tribꝰ tribubꝰ ꝓ dictis tpe iosie: vt habet. ij. Paraly. xxxiij. ⁊ fuerũt simul captiuate p nabucho. ⁊ simul redierũt q̃ voluerunt redire. q Uniuersiq̃ q̃ erãt i circuitu adiuuerũt ⁊c. hoc dupliciter exponit: vno mõ de iudeis ꝛmanentibꝰ in babylone: alio mõ de gẽtilibus adiuuantibus impotẽtes de ꝓcepto cyri vt ꝓdixim ẽ. r Rex quoq; cyrus. Hic ꝓñter describitur collatio pietatis: qr cyrus fecit restitui vasa q̃ fuerãt apportata de templo dñi. audierat enim q dñs fuerat offensus ꝛ baltha sar regem babylonis: eo q ea applicauerat vsibꝰ humanis bibẽdo in eis ipe et sui milites ⁊ vxões: vt hr Dañ. v. ꝓpter qđ Balthasar nocte seq̃nti interfectus est. s Per manus mitridatis filij gaçabar. in he. habetur: Per manũ mitridatis thesaurarij. erat enim thesaurarꝰ regis vt dicit Joseph': ⁊ idem dr. ij. esdre. ij. ca. t Et annumerauit ea. i. sub certo numero ⁊ ponere tradidit. v Sasabasar principi iude. Dicũt hebrei q̃ iste fuit daniel: sed lra sequẽs videt ꝓtradicere: qr subdit: Uniuersa tulit sasabasar cũ his qui ascẽdebant de transmigratiõe babylonis in hierlm. Daniel aũt nõ legit rediisse de babylone in hierlm: sed magis dr sepultus in babylone: remansit. n. ad cõsolatiõem iudeoꝝ re

tarie offerũt templo dei qđ est in hierlm. Et surrexerũt ꝓncipes patrum de iuda et beniamin ⁊ sacerdotes ⁊ leuite ⁊ omnis cuꝰ suscitauit deꝰ spiritũ vt ascenderet ad edificãdum templũ dñi qđ erat in hierlm. Uniuersiq̃ qui erãt in circuitu adiuuerũt manꝰ eoꝝ in vasis argẽteis ⁊ aureis: in substãtia et iumẽtis: in supellectili: excep tis his q̃ spõte obtulerãt. Rex quoq; cyrꝰ ꝓtulit vasa templi dñi q̃ tuleãt nabuchodonosoꝝ đ hierusalẽ: et posuerat ea in tẽplo dei sui Protulit aũt ea cyrus rex pssarũ pr manũ mitridatis filij gaçabar: et annũerauit ea sasabasar ꝓncipi iude: et hic ẽ numerus eoꝝ. Phiale auree triginta: phiale argẽtee mille: cultri viginti nouẽ cyphi aurei triginta: cyphi argẽtei secũdi q̃dringẽti decem: vasa alia mille. Oñia vasa aurea et argẽtea quinq; milia q̃dringẽta. Uniuersa tulit sasabasar cũ his q̃ ascẽdebãt de transmigratõe babylonis in hierlm. .II. Hij sũt aũt ꝓuincie filij q̃ ascenderũt de captiuitate quã trãstulerat nabuchodonosoꝝ rex babylonis in babylonez: et reuersi sunt in hierlm ⁊ iudeam: vnusquisq; in ciuitatẽ suaz q̃ venerũt cũ çorobabel et iesua neemia saraia rabelaia mardochai belsã mespharbeguai reũ baana. Numerus virorũ ppli israel. Filij phãres: duo milia centũ septuagintaduo. Filij arethi septingẽti septuagintaquinq; Filij gersephacia: trecẽti septuagitaquinq;. Filij saphacia: trecẽti septuagintaduo Filij area: septingẽti septuagintaquinq;. Filij phetmo ab filioꝝ iosue: octingẽti: et ioab duo milia octingenti duodecim. Filij belam mille ducenti quinq̃gintaq̃ttuoꝝ. Filij çethua: nongenti q̃ dragintaquinq;. Filij çachai septingẽti sexagita. Filij bani: sexcenti q̃dragintaduo. Filij bebai: sexcenti viginti tres. Filij açgad: mille ducẽti vigitiduo. Filij adonicã: sexcenti sexagintasex. Filij beguai: duo milia quinq̃gintasex. Filij adin q̃dringenti quinq̃gintaquattuoꝝ. Filij ather q erãt ex eçechia: nonagintaocto. Filij besai: trecẽti vigintitres. Filij iora: cẽtum duodecim. Filij asem: ducẽti vigintitres. Filij gebbar: nongentiquinq;. Filij bethleem: centũ vigintitres. Uiri nethupha: quinq̃gintasex. Uiri anathot: cẽtum vigitiocto. Filij açmaueth: q̃dragintaduo. Filij cariathiarim: cephira ⁊ beroth: septingenti q̃dragintatres. Filij phãres: duo milia centũ septuagintaduo. Filij arethi septingẽti septuagintaquinq; Filij gersephacia: trecẽti septuagitaquinq;. Filij saphacia: trecẽti septuagintaduo Filij area: septingẽti septuagintaquinq;. Filij phetmo ab filioꝝ iosue: octingẽti: et ioab duo milia octingenti duodecim. Filij belam mille ducenti quinq̃gintaq̃ttuoꝝ. Filij çethua: nongenti q̃ dragintaquinq;. Filij çachai septingẽti sexagita. Filij bani: sexcenti q̃dragintaduo. Filij bebai: sexcenti viginti tres. Filij açgad: mille ducẽti vigitiduo. Filij adonicã: sexcenti sexagintasex. Filij beguai: duo milia quinq̃gintasex. Filij adin q̃dringenti quinq̃gintaquattuoꝝ. Filij ather q erãt ex eçechia: nonagintaocto. Filij besai: trecẽti vigintitres. Filij iora: cẽtum duodecim. Filij asem: ducẽti vigintitres. Filij gebbar: nongentiquinq;. Filij bethleem: centũ vigintitres. Uiri nethupha: quinq̃gintasex. Uiri anathot: cẽtum vigitiocto. Filij açmaueth: q̃dragintaduo. Filij cariathiarim: cephira ⁊ beroth: septingenti q̃dragintatres.

oꝝ põt dicere: q licz Daniel de babylone nõ redierit in hierlm tñ de pfectiõe redeuntium ⁊ de portatione vasoꝝ disposuit: ⁊ iõ sibi ꝓmo tradita fuerunt. x Cultri. viginti nouẽ. erãt cultelli magni ad diuidẽdũ hostias. y Cyphi aurei. xxx. In hebreo hr: Batini aurei. i batinis argẽteis recipiebatur sanguis hostiarũ: sed in batinis aureis põtabatur intra sanctũ sctoꝝ in die expiatiõis. z Oñia vasa aurea ⁊ argẽtea quinq; milia. cccc. numerus aũt ptium singularũ simul iũctus: nõ ascẽdit tantũ: qr illa q̃ erãt ꝓciosiora fuerũt numerata p partes: in numẽo vo illo totali fuerũt inclusa multa alia: q̃ nõ erãt tanti valoris. .II. Hij aũt sunt ꝓuincie filij. Hic ꝓñter numerat turba reuocata: et ꝓmo ponit eorum summa: scdo describitur eoꝝ substãtia: ibi Equi eorũ. Circa primum ꝓmo ponit numerus populariũ: secũdo sacerdotum: ibi Sacerdotes. tio ꝓselitoꝝ siue incertoꝝ: ibi Et hi qui ascenderunt. q̃rto colligit numerus oũm: ibi Omis multitudo. Circa ꝓmꝫ dr: a Hi aũt sunt ꝓuincie filij. i. iudee ꝓuincie: cuꝰ filij dicũt iudei: lz fuissent inde in captiuitatẽ ducti. b Unusquisq; in ciuitatẽ suã. qr vnusquisq; naturaliter diligit locũ natiuitatis sue. c Qui venerũt cũ çorobabel iesua neemia ⁊c. noia istoꝝ exprimunt: quia fuerũt psone notabiles ⁊ ꝓncipales. alij aũt ꝓrehẽdunt sub nominibꝰ patrũ vel ciuitatũ vnde fuerãt: cum subdit: d Filij phares ⁊c. Circa qđ sciendũ q̃ alia nomina hic exprimunt de quibꝰ certũ est q̃ sunt nomina ciuitatũ: sicut dr infra: Filij bethleem: et filij cariathiarim: ⁊ filij hiericho: ⁊ similia: ⁊ aliqua de quibꝰ certũ est q̃

sunt nomina patrū: vt cum dī infra: Cātores filij asaph: et filij sellum: ⁊ nathinei: ⁊ filij sobai ⁊ ꝓsimilia. multa vo nomina hic exprimunt a quib⁹ filij dicunt: de quib⁹ nominib⁹ nō habet certitudo vtrū sint nomina patrū vel ciuitatū: qz nec doctores hebraici nec latini hoc deiminauerūt. e Sacerdotes. Hic ꝓsequēter ponit numer⁹ leuitarum: ⁊ inchoat a sacerdotib⁹ qui erāt ꝑncipales in tribu leui: cum dī: Sacerdotes: filij idaia in domo ie sue. noia sunt patrū. f Leuite filij iesue. Isti iuuabāt sacerdotes eis ministrādo in oblatōibus sacrificiorum. g Cātores filij asaph. Isti cātabāt diuinas laudes ꝙndo offerebant libamina sacrificioꝝ. h Filij ianitoꝝ. qui custodiebāt portas atrij sacerdotū ad ꝙttuor ꝑtes orbis. i Nathinei. Isti portabant ligna ⁊ aqs ad locū diuini cult⁹. k Filij seruoꝝ salomōis. serui salomonis dicunt illi ꝙ fuerūt deputati ad custodiā edificioꝝ tēpli: ⁊ ad reparandū ea que eēnt repanda: ⁊ isti dicunt filij eorū qz descēderūt ab ipis licet ꝑ multas generationes. l Et hi ꝙ ascenderūt. Hic ꝓnterponit numerus ꝓselitoꝝ: ⁊ licet ꝓseliti ꝓprie loquēdo dicātur qui de gētilitate ꝓuersi sunt ad iudaismum: tn hic large dicunt ꝑ seliti: ꝙ nō potuerunt sufficienter indicare certitudinez sue genealogie: ⁊ ideo dubiū erat de aliquib⁹ eoꝝ: vtrū essent de filijs israel a ꝓncipio vel nō: nō tn fuerūt eiecti de populo isrl: qz fides nō negabat etiam gentilib⁹ volentib⁹ ꝓuerti: sed de filijs sacerdotū illi qui nō poterāt inuenire certitudinē genealogie sue: ⁊ ꝙ essent de sacerdotali genere fuerūt eiecti de sacerdotio: nō tn de ꝓmuni statu fidelium: vn et in nouo testamento nō oēs qui recipit ad fidem: recipiēdus ē ad ordinū ꝓmotionem. Ex hoc etiā loco hī argumentū: ꝙ nullus ꝓmittendus ē celebrare: nisi fidē faciat de sua ordinatiōe. m Et dixit athersatha. Iste ē neemias vt dicūt hebrei: ⁊ hoc idez exp̄sse habet infra Neemie. viij. ca. et vocat⁹ est athersatha qui sm ꝓprietatem hebraici ꝑmonis interp̄tatur relaxatus qz ꝑ sapientes hebreoꝝ fuit sibi licitū bibere vinū gentilium: eo ꝙ erat pincerna regis gētilis: vt hī infra Neemie. j. qō tn de ꝓmuni cursu erat iudeis illicitū: vt dicūt hebrei: ꝓpt qō daniel ⁊ socij eius noluerūt bibere de vino vn̄ bibebat rex ne ꝓtaminarent: vt habet Dañ. j. n Ut nō comederent de scōscoꝝ. i. de cibis sacerdotibus ꝓcessis: cuiusmodi erāt panes ꝓpositionis: ⁊ hostie ꝑ pcō ⁊ delicto sm illō Osee. iiij. Pcā ppli mei comedēt ⁊c. o Donec surgeret sacerdos doct⁹ atqz p̄fectus. ꝙ sciret iuenire vitatem hui⁹ genealogie tūc ignote ꝓut dī ꝓmuniter ab expositoribus nris. In hebreo hēt: Donec surgeret sacerdos ad vrim ⁊ thumi. qō signat ad doctrinam ⁊ pfectionem seu vitatē: et idez hebraicū ponitur exo. xxviij. Pones aūt in rationali iudicij doctrinam ⁊ vitatē. ⁊ sicut dictuz fuit ibidē: ista doctrina ⁊ vitas erat ꝙdam fulgor ꝓcedēs ex lapidib⁹ ratiōalis qui signabat deū placatū: et sic impleri in effectu: ꝙ sacerdos petebat vt dicit Josephus li. antiquitatū. dicit etiaz ꝙ ille fulgor cessauit ꝑ ducentos annos anteq̄ scribēt libz ille lum: quez scripsit tpe titi et vespasiani: ⁊ sm hoc cōiter est dicendū: ꝙ post reditū captiuitatis babyloice surrexit sacerdos doctus et pfectus mō predicto. s. habens signū placationis diuine et signū acceptatiōis sue petitiōis in lapidibus rōnalis: qz a ꝓsummatiōe templi scōi vsqz ad destructiōem eius ꝑ titū ⁊ vespasianū fluxerūt āni. cccc xx. sm hebreos: ⁊ multo plures sm latinos. Quo autē tpe surrexit talis sacēdos post reditū captiuitatis babylonice: nō habet ex scriptura deiminate. Ra. sa. dicit: ꝙ doctrina ⁊ vitas rōnalis erat nomē dei tetragrāmaton inclusum sub lapidib⁹ rōnalis: vtute cui⁹ manifestabat vitas de interrogatis ipi sacerdoti qn̄ ꝓsulebat dn̄m. dicit etiā ꝙ talis manifestatio nunq̄ fuit tpe scōi templi: ⁊ sic post reditū captiuitatis babylonice nō surrexit sacerdos doct⁹ mō predicto: ⁊ sm hoc cū dicit: o Donec surgēt sacerdos doct⁹ atqz pfect⁹. li donec nō importat temp⁹ determinatū: sed magis signat idem qō nunq̄: sicut dicit: Talis nō penituit de pcīs suis donec vixit. i.

Filij rama et gabaa: sexcēti vigintiun⁹. Viri machmas centū vigintiduo. Viri bethel et chai: ducenti viginti tres. Filij nebo: quinq̄ginta duo. Filij megbis: centū qn q̄gintasex. Filij helam alterius: mille ducēti quinq̄ginta q̄ttuor. Filij arim: trecēti vigiti. Filij lodadin et ono: septingenti vigintiqnqz. Filij iericho: trecēti q̄dragintaquiqz. Filij senaa: tria milia sexcēti triginta. Sacēdotes. Filij iadaia in domo iesue: nongēti septuagintatres Filij emmer: mille qnq̄ginta duo. Filij phessur: mille ducenti q̄dragintasept̄. Filij arim: mille decē et sept̄. Leuite. Filij iesue et sedmibel filioꝝ odeuie: septuagi taquattuor. Cantores. Filij asaph: cētū vigintiocto. Filij ianitoruz: filij sellum: filij ather: filij telmō: filij accub filij attita: filij sobai: vniūsi cētū trigintanouē. Nathinei. Filij sia: filij asupha: filij tebboath: filij ceros: filij siaa: filij phadō: filij lebana filij agaba: filij accub: filij agab: filij selmai: filij anan: filij gaddel: filij gaer: filij raaia: filij rasin: filij nechoda filij gazē: filij azec: filij phasea: filij besee: filij asemaa: filij munim: filij nephusim: filij bechue: filij acupha: filij açur: filij besluth: filij maida: filij arsa: filij bercos: filij sisara: filij thema: filij nasia: filij athupha: filij seruoꝝ salomonis: filij sothei: filij sopphereth: filij pharuda: filij iala: filij dercon: filij geddel filij saphata: filij athil: filij phocereth q erāt de aseba baim: filij amim. Omnes nathinnei et filij seruorum salomonis: trecenti nonaginta duo. Et hi qui ascenderūt de thelmala: thelarsa: cherub: ⁊ don: et mer: et nō potuerunt indicare domū patrum suoꝝ ⁊ semē suū: vtrū ex isrl essent: filij dalaia: filij tobia: filij nechoda: sexcenti quinq̄ginta duo. Et de filijs sacerdotū: filij iobia: filij accos: filij berçellai q accepit de filiab⁹ berçellai galaaditis vxorē: ⁊ vocatus ē nomine eorū. Hi quesierūt scripturā genealogie sue: et nō inuenerunt: ⁊ eiecti sunt ꝺ sacēdotio. Et dixit ather satha eis: ut nō comederēt de sactosanctoꝝ: donec surgeret sacerdos doctus atqz

nunq̄: qz post mortem nō pōt penitere. ſm vero expoſitionem ioſephi p̄dictam: li donec importat tp̄us finitū poſt qō ſurrexit ſacerdos doct⁹: licet nō ſit determinate ſcriptū. p Oīs multitudo. Hic p̄ñter colligit tota lis numer⁹ multitudinis: cū dr: Oīs multitudo quaſi vnus. i. vnius p̄ro poſiti z volūtatiſ ad edificatōem tē pli. q Quadraginta duo mil. trecēti ſexaginta. Cōſiderandū aūt eſt hic: q ſi ꝓiungantur numēi ptiales ſupza habiti: non aſcendunt tantū: ſed deficiūt decez milia z plus: z iō nō videt verū qō hic cōcludit. Ad qō reſpondet raſa. d. q illi qui numerati ſūt ſupza per ptes: fuerūt d tribꝰ tribubus tm .ſ. iude: beniamin z leui: vt ſatis patet ex p̄dictis: ſed cū eis redierūt alii qui de alijs tribubus: vt dictū ē ſupza. j. ca. z illi conīucti cū alijs faciunt hūc numez. r Exceptis ſeruis eoz z ancillis. qui nō numerant in p̄dicta ſumma qz ſerui et ancille nō ſunt de numero ciuiū. s Et in ipſis cātores et cātatrices. cc. rediſſent. n. d captiuitate ad terrā ſuaz cū letīcia magna: et iō ſtatuerūt ali quos cātores z cātatrices in via. t Equi eorum. hic numerat rediſſentiū ſubſtātia: z patz lr̄a vſq ibi: v Luz ingrederent templū dñi. .i. locū vbi fuerat templū dñi. ceia patēt in lr̄a. .III.

Amqz aduenerat. Hic p̄ñter deſcribit templi reedificatio: cuius p̄mo deſcribit fundatio: 2° opis intermiſſio: ca. iij. ītio eiuſdē reſumptio: ca°. v. qrto ꝓſummatio: ca. vj. Circa p̄m̄ p̄mo altare ſub diuo erigit: 2° templū fundat: ibi Dēro templū. tertio fundationis ſolēnitas celebrat: ibi Fundato igit. Circa primū dicit: a Jāqz aduenerat mēſis ſeptim⁹. qui apud hebreos vocat tyſari: z ptim cozrīdet ſeptembri noſtro: z ptim octobri: ſicut dictū fuit plen⁹ Heñ. vij. z Exo. xij. b Cōgregatus ē ergo ppls q̄ſi vir vnus. i. vn⁹ voluntatis z ꝓpoſiti ad erectiōem altaris z fundatōis templi: iō ſubdit: c Et edificauerūt altare dei. ſ. holocauſtoz qō erat ſub diuo: vt patet ex p̄cedētibus: Exo. xxvij. z. iij. Reg. viij. z. ij. palyp. iij. d Deterrentib⁹ eos p circuitū populis terrarū. i. gentilib⁹ quos rex aſſyrioz ſennacherib miſerat ad habitādum ſamariam z ciuitates ꝓ circuitū: qz timebant ne filij iſrael ad ꝓſperitatem veniētes: eos eīcerent de terra. e Et obtulerūt ſup illō holo. dño mane z veſpere. i. iuge ſacrificiū in quo offerebatur vn⁹ agnus immediate poſt ortū ſolis: z alius añ occaſum. f Fecerūtqz ſolēnitatem tabernaculoz. q̄ incipiebat quintodecimo die menſis ſeptimi z durabat p ſeptē dies. g Et holoc. dieb⁹ ſingulis. ſm q ꝓcipitur Nu. xxix. h Et poſt hec holocauſtū iuge. qō nunq̄ intermittebat ꝓ alijs ſacrificijs. i Tam in calendis. i. neomenijs q̄ celebrant in p̄cipijs menſiū. k q̄ in vniuerſis ſolēnitatibus. ſ. paſche: pentecoſtes: tubaruz: expiationis z tabernaculoruz. l A p̄mo die mēſis rē.] quia tūc p̄mo fuit erectū altare holocauſtoz: añ cui⁹ erectiōem nō poterāt alia offerre. m Dēro templum. Hic ꝓſequēter agit de templi fundatiōe: z p̄mo q̄ntum ad materie ꝓparationem: cū dicit: n Dederūt aūt pecunias latomis. q̄ dolabant lapides. o Et cemētarijs. q̄ componebant lapides in muro cū cemento. p Cibū q̄s potū et oleum ſidonijs tyrijſqz. ſicut fecerat ſalomon hirā regi tyri ꝓ lignis habēdis z deducendis p mare ad edificatiōem prioris templi: vt hī. iij. Re. v. q Ad mare ioppen. Joppe .n. eſt portꝰ ſupza mare mediterraneū: ad quē ducebātur ligna p mare: z inde ducebant in hierlm p terrā in vehiculis qui portꝰ eſt ꝓpinquior hierlm. Scōm q̄tum ad fundationem: cum dr: r Anno aūt ſcdo rē. ceperūt ſorobabel filius ſalathiel rē.] inſiſtere fundatōi templi. s Et ꝓſtituerunt leuitas rē.] tpe eniz q̄ portabat tabernaculū de loco ad locū: in q̄ erat labor magn⁹: leuite incipiebāt exerceri in opibus a vigintiquinqz annis z ſupza: et in triceſimo anno

pfectuſ. Oīs mūltitudo q̄ſi vnus q̄dragintaduo milia trecēti ſeptuaginta: exceptiſ ſeruis eorū z ancillis qui erant ſeptem milia trecēti triginta ſeptē: et in ipis cātores atqz cātatrices ducēti. Equi eorū ſexcēti triginta ſex: muli eoz ducēti quadraginta quinqz: cameli eorū q̄drigenti triginta qnqz: aſini eorum ſex milia ſeptingēti viginti. Et de p̄ncipib⁹ patrū cum ingrederētur templū dñi qō eſt in hierlm: ſponte obtulerūt in domū dei ad extruendā eam in loco ſuo Scōm vires ſuas dederūt impēſas opis: auri ſolidos q̄draginta milia z mille: argēti mnas quinqz milia: et veſtes ſacerdotales cētum. Habitauerūt ergo ſacerdotes z leuite z de ppl'o z cantores z ianitores z nathinnei in vrbib⁹ ſuis: vniuſuſqz iſrl'in ciuitatib⁹ ſuis. .III.

Amqz venerat mēſis ſeptim⁹: z erāt filij iſrael in ciuitatib⁹ ſuis. Congregatus eſt ergo ppls q̄ſi vir vn⁹ in hierlm: z ſurrexit ioſue filꝰ ioſedech z frēs eius ſacerdotes z ſorobabel filius ſalathiel et fratres ei⁹: et edificauerūt altāe dei iſrael vt offerrēt i eo holocauſto mata: ſicut ſcriptū ē in lege moyſi viri dei. Collocauerunt aūt altare dei ſuper baſes ſuas: deterrētibus eos p circuitū populis terrarū: et obtulerūt ſup illud holocauſtum dño mane et veſpere. Fecerūtqz ſolēnitatē tabernaculoz ſicut ſcriptū eſt et holocauſtū dieb⁹ ſingulis p ordinem ſcōm p̄ceptum opus dei in die ſuo: et poſt hec holocauſtū iuge tāz in calendis q̄z in vniuerſis ſolennitatib⁹ dñi que erāt ꝓſecrate: z in oīb⁹ in quib⁹ vltro offerebat mun⁹ dño. A p̄mo die menſis ſeptimi ceperūt offerre holocauſtuz dño.] Dēro tēplū dei non dum fundatū erat. Dederūt aūt pecunias latomis et cementarijs: cibū q̄qz z potuz: z oleū ſidonijs tyrijſqz vt deferrēt ligna cedrina d libano ad mare ioppen: iuxta qō p̄cepat cyr⁹ rex p̄ſarum eis. Anno aūt ſcdo aduētus eoz ad templum dei in hierlm mēſe ſcdo ceperunt ſorobabel filꝰ ſalathiel: z ioſue filꝰ ioſedech z reliqui de fratribus eoz ſacerdotes z leuite: z oēs qui venerāt de captiuitate i hieruſalem: et ꝓſtituerunt leuitas a viginti annis z ſupza:

ínstituebant ministri qui erant ad hoc apti: put hī Nume. iiij. ca. ⁊ viij. sed qz ꝑ isto tpe nō habebāt talia portare: accipiebant leuite in minore etate: videlicet a. xx. anno ⁊ supra etiā rōne necessitatis: qz pauciores erāt q̄ ante. s Ut vr gerent opus dñi. stādo sup opariōs ⁊ solicitādo eos ne op⁹ fieret negligenter.

t Fūdato igit. Hic ꝓnter agit de solenni tate ratōe fundatiōis templi: cum dr Fūdato igit a cemētarijs tē plo. ita q murus erat aliq̄tulum sup terrā eleuatus. v Stete runt sacerdotes in or natu suo. i. in vestib⁹ sacerdotalibus. x Ut laudarēt deum p manū dauid regis. i. cātantes cāticum ab ipo dauid factū ⁊ ad h⁹ ordiatū. Plurimi etiā de sacerdotib⁹ et leuitis ⁊ principes patrum ⁊ seniores q viderant templū ꝓius. sequit: y Flebant vo. magna. memores glorie tēpli qō destructum fuerat: respectu cui⁹ istud secundū q̄si nihil erat. Sed ꝺ hoc videt eē qō dr Aggei .ij. Magna erit glia hui⁹ nouissime dom⁹ magis q̄ prime. Dicē dum q nō dixit est ꝺ ꝓntī: sed erit de futuro: qō fuit impletum qn̄ xp̄s sua ꝓntia illā ornauit qn̄ ibi oblat⁹ fuit: ⁊ qn̄ ibi predicauit: et q hec sit intentio ꝓphe: patet ꝑ hoc qō dr ibidez: Adhuc vnū modicūq̄z rē. sequitur: Et veniet desiderat⁹ cunctis gentibus. i. christus implendo domū istam glozia. La. IIII.

Audierūt aūt. Hic ꝓnter agit de opis intermissione. Circa qō ꝓmo ponit edificātium accusatio: 2° regis risio: ibi Uerbū misit rex. itio mādati executio: ibi Et abierūt. Circa ꝑmū primo describit accusatōis occasio 2° ipa accusatio: ibi Jn regno aūt assueri. Circa primū dr:

a Audierūt aūt hostes iude ⁊ beniamin. isti erāt gētiles q̄ de assyrijs fuerāt missi ad inhabitandū samariā q̄ fuerat caput regni decē tribuū: ⁊ alias ciuitates in circuitu: ⁊ qz inhabitabāt terrā iudeis ꝓcessam a deo: iō erant eis odiosi ⁊ ecōuerso. b Quia filij captiuitatis. i. iudei q̄ de captiuitate reuersi erāt. c Et accedētes ad çorobabel. q̄ erat ꝓnceps inī illos. d Edificem⁹ vobiscū. hoc dicebāt malitiose vt impedirēt opus: fm q dicit ra. sa. e Quia ita vt vos q̄rimus deū vr̄m. iiij. Reg. xvij. dr: q gentiles q̄ de assyrijs venerūt ad inhabitādū samariā ⁊ alias ciuitates in circuitu: fuerūt ꝓ magna ꝑte deuastati a leonibus: ⁊ fuit suggestum regi assyrioz q hoc acciderat: eo q pplus ille ignorabat legitima dei ire illi⁹: ꝓpter qō habito cōsilio misit vnū

ūt vrgerēt op⁹ dñi. Stetitqz ioſue ⁊ filij eius ⁊ fratres ei⁹ cedmibel ⁊ filij ei⁹ et filij iuda q̄si vir vnus vt instaurēt sup eos qui faciebāt op⁹ in templo dei: filij enadab ⁊ filij eoz ⁊ fratres eoz leuite. Fūdato igit a cementarijs templo dñi: steterūt sacēdotes in ornatu suo cū tubis: ⁊ leuite filij asaph i cymbalis ūt laudarent deuz ꝑ manus dauid regis isral. Et cō cinnebant in hymnis ⁊ cōfessione dño qm̄ bonus: qm̄ in eternū misericordia eius sup isral. Omnis q̄q̄z pplus vociferabat clamore magno i laudādo dñm: eo q fundatum esset templū dñi. Plurimi etiā de sacerdotib⁹ ⁊ leuitis ⁊ principes patrū ⁊ seniores q viderant templuz ꝓius cū fundatū esset: ⁊ hoc tēpluz in oculis eoz: flebāt voce magna ⁊ multi vocifrātes in letitia eleuabāt vocem: nec poterat quisq̄z agnoscere vocē clamoris letātium: ⁊ vocē fletus pplī. Cō

mixtim. n. pplus vociferabatur clamore magno: et vox audiebat procul. IIII.

Audierūt āt hostes iude ⁊ beniamin q̄ filij captiuitatis edificarēt templuz dño deo isrl: et accedētes ad çorobabel ⁊ ad ꝓncipes patrū: dixerūt eis: Edificemus vobiscuz: q̄ ita vt vos q̄rimus deū vr̄m. Ecce nos immolauimus victimas ā dieb⁹ assoraddan regis assur: qui adduxit nos huc. Et dixit eis çorobabel ⁊ ioſue et reliq ꝓncipes patrum isral: Nō ē nob ⁊ vob vt edificem⁹ domū deo nr̄o sed nōsipsi soli edificabim⁹ deo nr̄o sic̄ precepit nob cyrus rex psarū. Factū est igitur vt pplus terre impediret man⁹ pplī iude: et turbaret eos in edificādo. Cōdūxerunt q̄q̄z aduūsus eos ꝓsiliatores ꝰ dies aūt assueri: ipe ē artaxerxes

de sacerdotib⁹ captiuis vt docceret eos colere dñm: tam cū hoc colebāt idola: vt ibidē hī. f A dieb⁹ assoraddan. Iste fuit filius sennacherib: q̄ interfecto ꝑe successit ei in regno: vt hī. iiij. Re. xix. ⁊ tpe ei⁹ fuit missus sacerdos ꝑdictus. g Nō est nobis ⁊ vobis. s. ꝓmunis hec

edificatio templi: qz nolebāt hīe cō sortiū idolatraz. h Sz nosipi soli edificabim⁹ domino deo nr̄o: sic nobis cyr⁹ rex psarum ꝓcepit. vt hī ē. j. ca°. Quis ē in vobis ō vniuerso pplo eius: sit deus cū eo: ascēdat hierusalē que ē in iudea: ⁊ edificet domum dñi dei isrl. Ex q̄ patz q licentia cyri se extendebat ad pplm israel tm̄: ⁊ sic se excusauerūt bñ ⁊ rationabiliter tm̄ samaritani inceperunt eos impedire manifeste: qō ꝓpius intendebāt facē malicioſe et occulte: iō subditur: i Et turbarent eos in edificādo. facē do eis insult⁹ qm̄ poterant: et nō soluz impediebāt p seipos: sed etiaz p alios q̄ locū regis psaz tenebant in tra illa eā regēdo et recipiēdo tributa: q̄s corruperūt samaritani pecunia: iō subditur: k Cōduxerunt q̄z aduersus eos ꝓsiliatores rē. dicit aūt ioseph⁹: q cyr⁹ circa bella occupat⁹ hoc impedimentū ignorabat. Rasa. vo dicit q etiā ipo sciēte factū est: qō qualit intelligēdum sit post videbit. inimissum. n. fuit opus: l Usq̄z ad regnū darij. in cui⁹ anno sexto ꝓpleta ē dom⁹ dñi: vt hī infra. vj. m Jn regno āt. Posita occasiōe accusationis. s. eo q iudei repulerūt samaritanos a tēpli edificatione: hic ꝓnter ponit ipa accusatio: ⁊ p° agit de accusantib⁹ psonis: 2° subdit forma accusatōis: ibi Hoc ē exemplar. Circa p'm dr: m Jn regno āt assueri. dicit ioseph⁹ in. xj. antiq̄tatis li°. et expositores nr̄i cōiter: q iste assuer⁹ fuit cambises fili⁹ cyri: et iste idē vocat hic artaxerxes: ꝓpter qō subdit cōiter in biblijs nr̄is: Jpe est artaxerxes. hoc tn̄ nō est in hebreo nec est de textu: sed ab aliq̄ doctore fuit appositū ꝑ modū glose rōne dōa: ⁊ postea insertū est textui ꝑ imperitiā scriptoz. Scōm vero ra. sa. iste assuer⁹ nō fuit idez cū artaxerxes hic positus: sed ei successit: ita q fm eū artaxerxes hic posit⁹ idem ē q cyr⁹: ⁊ vocat⁹ fuit cyrus noie ꝓprio: artaxerxes vo nomine ꝓmuni regni persarū: sic̄ reges romanoz nomine

regni vocabant ceſares: ⁊ tñ cū hoc habebāt nomina ꝓ
ꝓria: ſic Juli⁹ Auguſt⁹ Tyberi⁹: ⁊ ſic de alijs: tñ iſte ra.
ſa. Dañ. xj. ini cyrū ⁊ aſſuerū ponit cambiſem filiū cyri
qz videt magis ꝓſonū ſcripturis: vt dicet pleni⁹ ſup he
ſter ⁊ Dañ. et iſte cambiſes impediuit edificatōem tēpli

Jſte aūt aſſuerus nō fuit fili⁹ cyri: ⁊ in hoc ꝓuenit cuz ioſepho ⁊ alijs. ſ. q op⁹ templi fuit impeditus ab illo q̄ immediate ſucceſſit cyro: differt tñ in hoc q̄ dicit hic q̄ nō fuit fili⁹ cyri. Jtē in hoc q̄ dicit q̄ iſte fuit aſſuer⁹ q̄ accepit heſter vxorem. Joſephus aūt int cambiſem ⁊ filiuz cyri ⁊ aſſuer qui accepit heſter vxorez: põit q̄ttuor reges ſibi ſuccedētes. ſ. duos magos ſiue ſapiētes qui p annum regnauerūt vnus poſt aliū defuncto cambiſe: ⁊ darīū filiuz hyſtaſpis: ⁊ xerxem ei⁹ filiuz: cui ſucceſſit aſſuer⁹: q̄ accepit heſter vxorē: quē nōiat artaxerxem

in ꝓncipio regni ei⁹ ſcripſerūt accuſatōem adūſus habitatores iude ⁊ hierlm. Et in dieb⁹ artaxerxis ſcꝑſit bēſellam mitridātes ⁊ thabeel ⁊ reliqui q̄ erāt in ꝓſilio eorum ad artaxerxem regē p ſarum. Epiſtolā aūt accuſationis ſcripta erat ſyriace et legebat ſermone ſyro. Rēum beel theem ⁊ ſamſai ſcriba ſcripſerūt epl̄am vnā de hierlm artaxerxi regi huiuſcemōi. Reū beel theem et ſamſai ſcriba et reliqui ꝓſilia
toꝛes eoꝝ: dynei ⁊ aphar
ſathei: therphalei: arphaſei
berchuei: babyloniſ: ſuſanachei: dyei ⁊ elamite ⁊ ceteri de gētib⁹ q̄uas trāſtulit aſſenaphar magn⁹ ⁊ gloꝛioſus: et habitare eas fecit in

ciuitatib⁹ ſamarie: et in reliquis regionib⁹ trāns flumē in pace. Hōc ē exēplar epiſtole quā miſerūt ad eum: Artaxerxi r̄gi ſui tui viri q̄ ſunt trās fluuiū ſalutē dicūt Notū ſit regi: qa iudei q̄ aſcenderūt a te: ad nos venerūt in hierlm ciuitatē rebellem ⁊ peſſimā: quā edificāt extruētes muros ei⁹: ⁊ parietes ꝓponentes. Nunc igit notū ſit regi: qz ſi ciuitas illa edificata fuerit ⁊ muri ei⁹ inſtaurati: tribūtū et vectigal ⁊ ānuos reddit⁹ nō dabūt ⁊ vſq̄z ad r̄ges hec noxa pueniet. Nōs ergo memōes ſalis q̄ō in palatio comedimuſ: let qz leſiones regis vidēre nephas ducim⁹: iccirco miſimus ⁊ nūciauimus

colligebant tributa ⁊ reddit⁹ ꝑ rege: ei ratione reddebāt: vl̄ erat dñs ſeu magr̄ in ꝓponēdo mādata regi ⁊ negocia ſamāitanorum popl̄o: vel forte vtrūq̄z ad ſuū ſpectabat officiuz. s Et ſamſai ſcriba. iſte enī epl̄az ſcripſit: ⁊ reum eā dictauit: ⁊ mitridates thabel eā fieri p̄cepit: qui erat oux trās flumen. t Quas trāſtulit aſſenaphar. aliq̄ libri habēt: Salmanaſar. et male: q̄a in hebꝛeo hī: Aſſenaphar. et iſte fuit aſſoraddon fili⁹ ſennacherib: vt patet ex p̄nci⁹. ca. ſicut. n. ſupꝛa dixim⁹ ē: leones vaſtauerunt magnā ptez ppli quē ſalmanaſar miſerat ad inhabitādū ciuitates ſamarie: ꝓpter q̄ō iſte aſſoꝛaddon miſit alios loco ipoꝝ: ⁊ cū eis vnuz de ſacerdotibus captiuis: q̄ doceret eos colere dñm. v Trās flumē in pace. hebꝛei ſic hñt: Trās flumen ⁊ ceaneç. ⁊ ē ceaneç nomen regiōis vt dicūt. x Hoc ē exemplar. Hic ꝓnter ponit forma accuſatōis: cum dī: Artaxerxi regi ⁊c. ſequit. Judei q̄ aſcenderūt a te ad noſ. iſtud ꝓcoꝛdat dicto ra. ſa. videlicet q̄ iſte artaxerxes fuit cyrus vt p̄dictum ē: quia iſti iudei fuerūt miſſi in hierlm ab ipo cyro ⁊ nō a filio eius: vt patz ex p̄dictis ca. p̄mo: ⁊ bñ dicit: y Aſcenderūt. qz hierlm eſt in altiozi ſitu q̄ babylonia. z Ciuitatē rebellē ⁊ peſſimam. Q. n. rebellauerit regi babylonis tpe ioachim ⁊ tpe ſedechie: patet ex. iiij. Re. xxiiij. ⁊. xxv. a Extruētes muros ei⁹. in hoc falſo eos accuſabāt: qz nō reedificabāt ciuitatem: ſed tm̄modo templū. b Tributū ⁊ vectigal ⁊c. Jdicitur aūt tributū a tribuo tribuis: ⁊ eſt illud ꝓprie q̄ dabatur hominib⁹ miſſis ex pte regis ad cuſtodia terre ꝑ ſtipendijs ipſoꝝ. Uectigal dicit a veho vehis: ⁊ eſt ꝓprie pedagiū q̄ ſoluit dñis de his que vehunt per terrā vel flumina vel mare. Annui reddit⁹ ſunt illa que ſoluunt ſingulis ānis de poſſeſſionibus: vt de agris ⁊ domibus. c Nos ergo memoꝛes ſalis ⁊c. Jdeſt ciboꝝ ſale cōditoꝝ: et p hoc inſinuāt alia beneficia que a rege receperāt: a parte totū deſignantes quia tūc inter eos currebat talis modus loquēdi. In hebr. ſic habetur: Et nūc econtra deſtructio palatij q̄ō deſtruere volumus. ideſt cōtrarium beneficijs p̄dictis eſt palatium. i. domus dei que in plurib⁹ locis veteris teſtamenti palatiū vocatur in hebꝛeo: et ideo ip̄m deſtruere intendim⁹ ꝓpter bonū regis: quia tibi obligati ſumus ex beneficijs receptis. d Et quia leſiones regis. ſcilicet ſubtrahēdo tributa: vt dictū eſt: ⁊ mouendo cōtra eum ſeditiones cōſequenter. e Uidere nephas ducimus. quia eſſemus ingrati.

Aliqui aūt hiſtoꝛiographi adhuc plures ponūt inmedioſ. q̄d aūt circa hoc ſit magis viſimile: dicet pleni⁹ ſuper libꝝ heſter dño ꝓcedente. Sciendū tñ q̄ iſti regeſ p ſarum in diuerſis locis in biblia ⁊ hiſtoꝛijs inueniūtur nōiati plurib⁹ ⁊ diuerſis nōibus: ꝓpter q̄ō idem rex videt aliq̄n eſſe plures. m Scripſit beſellā. et dicūt expoſitoꝛes nr̄i cōiter q̄ ē nomen ꝓprium hōis: hebꝛei aūt dicūt q̄ ē nomen ꝓmune cū ꝓpoſne adiūcta ſm modū lingue hebꝛaice ⁊ chaldaice: et ſignat i pace: qz iſta epl̄a ſcripta ꝛ iudeos ſcripta fuit ſilenē ⁊ occulte: ne ab ipſis ꝓciperet ⁊ mitteret ꝑ nuncios ad cyrū cui ſcribebat: ſm ra. ſa. ⁊ ſic effectū non hēret epl̄a illa. n Mitridates ⁊ thabeel. nomē eſt ꝓprium hois gētilis qui erat ſamaritanis: de cui⁹ volūtate ⁊ ſcitu fuit illa epl̄a facta. o Ad artaxerxem. i. ad cyrū ſm ra. ſa. in hoc loco: licz aliter alibi dicē videat: vt dictū eſt: ſm ioſephū ⁊ alios ad cābiſem filiū cyri q̄ ⁊ artaxerxes vocat⁹ eſt noie regni. p Epl̄a aūt accuſatiōis ſcripta erat ſyriace. i. lr̄is ſyriacis. q Et legebat ſermone ſyro. i. ideomate ſyriaco. hoc aūt dī q̄ aliq̄n ꝓtingit: q̄ epl̄a ſcripta lr̄is vni⁹ ideomatis: legit ſermonib⁹ alteri⁹ lingue: ſicut cū aliq̄s ſentētia hebꝛaice ſcripture ꝓnūciat in latino. iſta vō epl̄a eodem ideomate ſcribebat ⁊ legebat: qz illi quib⁹ mitteba tur erāt de lingua illa: ſimiliter iudei ꝓtra q̄s mittebat. ſciebant linguā illā: quia diu fuerāt in regno babylonie. r Reū beel theem. expoſitoreſ nr̄i dicūt cōiter q̄ ſunt tria nōia ꝓpria triū hoim ſcribentiū hāc epl̄am. Jz hoc dictū ꝓcedit ex ignoꝛātia ſyriaci ſiue chaldaici ſmoniſ. eſt. n. eadē lingua chaldaica et ſyriaca vt dicit Hiero. in ꝓlogo galeato: igit ſm ꝓprietatē illi⁹ lingue ꝑ⁹ dictio. ſ. r Reum. ē nomen ꝓpriū hois: alie due ſeq̄ntes. ſ. beel theem. ſunt noia appellatiua ſui officij exꝑſſiua. Beel. n. dñm ſignat vl̄ magr̄m: theem vo rōcinationē. rōcinatio vo vno mō ſignat ꝓputū: alio mō ſignificat ꝓlocutōem vboꝝ. Eſt igit ſenſus q̄ iſte reum erat dñs vel magr̄ cōputi: qz illi qui

f Recenseas in libris historiarū patrū tuorū. i. regū qui p cesserūt te. g Et scies qm̄ verbs illa verbs rebellis ē. vt ex posito est supra. h Et nocēs regib⁹ ⁊ puincijs. q. tpe da uid ⁊ salomonis plura regna fuerūt ei subiecta: vt patet. ij. Re. viij. ⁊. iij. Re. iiij. i Quāobrem ⁊ ciuitas ipa destructa ē. s. ꝑter rebellionem ꝯ regez nabuchō. vt hī. iij. Re. vlti.

k Possessionē trās flu. nō ha. s. vltra euphraten q̄ erat medi⁹ inē regnū pfidis et regionē iudeorū. l Verbū misit. Hic ꝙnter ponit regis rnsio: ⁊ patet lra ex supradictis vsq; ibi m Salutē dicens ⁊ pacē. hebrei sic hnt: Et ceteris trans fluuiū selam et ceaneç. et dicūt q̄ sūt noia regionū trās fluuium existentiū: in q̄bus habitabāt aliqui de trāsmissis a regib⁹ assyrioꝝ ad inhitandum terrā illā. cetera patēt ex prędcis vsq; ibi: n Nā ⁊ reges fortissimi fuerūt in hierlm. vt pz de dauid ⁊ salomone iosaphat ⁊ plurib⁹ alijs. o Et dñati sūt rē.] hoc hī. iij. Re. de salomone: q̄ ei⁹ dñium se extendebat a flumine mag euphrate vsq; ad riuuz egypti. p Tributum q̄z rē. accipiebant. ab omnib⁹ illis ꝑuincijs. q Prohibeatis viros illos. rē.] ex q̄ patz q̄ si iste artaxerxes fuit cyrus nō retractauit dictuz suū: qz non dederat licentiā reedificādi ciuitatē sed solū templū: vt hī supra. j. ca. nec istud retractauit. r Et abierūt festini. Hic ꝙnter ponit opis inhibitio: cum dī: s Et ꝓhibuerūt rē. roboze. i. cū virtute exercit⁹ cui iudei nō poterāt resistere: iō subdit: t Tūc inīmissum ē op⁹ dei rē. ⁊ sic patet q̄ plus fecerint samaritani q̄ rex mandasset: qz ꝓhibuerūt reedificatōem templi quā rex nō ꝓhibuerat: ⁊ sic verificatur dictuz Josephi. s. q̄ ignorante cyro tpibus suis fuit impedita edificatio tēpli: scienē tñ inhibuit reedificatiōem ciuitatis: vt dicit ra. sa. sub cui⁹ prętextu impedita fuit edificatio templi. v Et nō fiebat rē. darij regis. fm iosephū iste fuit darius filius hystaspis: q̄ fuit amic⁹ çorobabel ⁊ fauorabilis iudeis sic patet ex sequētib⁹: et hoc maxime fuit vt dicit ioseph⁹: qz anteq̄ ꝓmoueret ad regnū fecit votū: q̄ si ꝓtingeret eū ad regnū ꝓmoueri: faceret templum edificari: ⁊ ibi vasa deferri. Scōm vero ra. sa. iste darius fuit filius assueri ⁊ hester regine: ⁊ sic fuit fauorabilis iudeis ratiōe matris sue que fuit iudea.

Caplm. V.

PRophetauerūt aūt. Hic ꝙnter describit opis resumptio. Circa q̄ primo opus resumit: scōo de hoc inquirit: ibi In ipo aūt tpe. tertio negociuz ad regem deducit: ibi Placuitq;. Circa ꝑmū sciendū q̄ iudei resumpserūt op⁹ absq; licētia darij duplici de causa: Una fuit qz cōfidebant de ei⁹ fauore ꝓpter amicitiā zorobabel fm iosephū: vel rōne matris sue hester fm ra. sa. Alia cā fuit: qz aggeus et zacharias ꝓphe denunciabant eis in nomine dñi: q̄ securē opus resumerent: et q̄ a persis impedimentū nō haberēt: ⁊ sic āno scōo darij op⁹ prius intermissuz resumpserūt: ⁊ hoc ē q̄ dī: a Prophetauerūt aūt aggeus ꝓpheta ⁊ zacharias. quoꝝ ꝓphetie habent in libro. xij. ꝓphetarū. b Filius ado. sic debet scribi: p vnuz d. i. nepos ado: qz fuit filius barachie filij ado: vt hī in ꝑncipio ꝓphetie sue. c Prophetātes ad iudeos. mō ꝑdicto: ⁊ licet inter habitātes hierlm et traz in circuitu essent alicq; de tribu beniamin ⁊ de tribu leui ⁊ alijs tribub⁹: vt dictū est ꝯ. ij. ca. tñ oēs sūt denōinati iudei a tribu iude post reditū captiuitatis babylonice: tū qz zorobabel dux rediuntiū fuit de tribu iuda: et sic erat ꝑncipalior: tum qz illa trib⁹ fuit ad edificatōem tēpli feruentior. d Et cū eis ꝓphe dei adiuuātes eos. excitādo ꝑlm ad opus. e In ipo aūt tpe. Hic ꝙnter de ope resumpto requiritur a duce q̄ tenebat locū regis in terra illa: cum dicit: f Quis dedit vobis ꝓsiliū rē. q. d. tantū op⁹ nouū nō deberet fieri sine licētia regis: qz tēplū edificabat ad modum fortalicij ⁊ turris: vñ in iris subiectis nō ꝑmittuntē fortalicia cōstrui sine voluntate dñoꝝ. g Ad q̄ rñ dimus. ex hoc videt q̄ esdras qui scripsit libꝝ istū tunc esset in hierlm: qz ꝓnumerat se alijs: sed postea redijt ad regez: vt plures secū adduceret de iudeis: fm q̄ hī infra. vij. Potest etiā dici q̄ tūc existens in babylone ꝓnumerat se illis qui erāt in hierusalē: sicut Paulus apostolus associat se illis qui in die iudicij reperient viui: ꝑ⁹ Thessalonicēn. iij. dicens: Nos qui viuim⁹ qui relinquimur simul rapiemur cū illis in nubib⁹ obuiā xp̄o in aera.

h Que essent no. ho. actoꝝ illi⁹ edificatõis. hoc enĩz q̃sierat dux trãs flumen ⁊ socij ei⁹: vt habeꝛ infra: et hoc rõnabiliter: qz si res esset culpabilis magis essent puniẽ di ꝓncipales q̃ alij. i Oculus aũt dei. i. respect⁹ misericordie diuine ⁊ adiutoꝝ. k Fact⁹ est sup senes iudeoꝝ. eos ꝓfortã do et roborando in edificatione.

l Et non potuerũt inhibẽ eos. qz nullus pót resistere voluntati diuine. licet. n. ꝑdicti venissent ad inhibendũ opus: tamẽ dñs mutauit eoꝝ voluntatẽ: ſm q̃ scribit ꝓuer. xxj. Coꝛ regis in manu dñi quocunq; voluerit vertet il lud. m Placuitq;. hic ꝓnter negociũ ad regez referꝛ. Circa q̃ sciẽ dum q̃ isti nõ inhibuerũt edificationem: sed regi significauerũt eam vt habita eius voluntate eã inhibe rent vl̃ ꝓmitterẽt vñ nõ accusauerꝛt falso iudeos sicut alij fecerant: vt dictũ est ꝑcedẽti ca. 5z simplicit factuz nũciaueꝛt: et hoc ẽ q̃ dr: m Placu. vt res ad darium referꝛ. tanq̃ ad supioꝛem.

n Et tũc satisfacerẽt aduersus accusatoꝝ illã. q̃ posita ẽ ca. ꝑcedenti qz si placeret regi edificatio ꝑdicta: accusatio nõ esset in aliq̃ ꝓtra istos. Letera patẽt vsq; ibi: o Que edificat lapide impolito. qz nõ fiebant ibi sculpture imaginũ. p Et liga ponũtur in parietib⁹. i. trabes ex transuerso dom⁹ ad tenẽdum vnũ parietẽ cũ alio: et ad sustentandũ solariũ desup: qz parietes templi interi⁹ erãt operti tabulis ligneis: sic fuerat in tẽplo salomõis.

q Interrogauimus q̃ senes illos. i. ꝓncipales illi⁹ opis.

r Nos sum⁹ serui dei celi ⁊ tre. quia illud opus fiebat ad cultũ eius. s Et edificam⁹ ꝛc. añ hos annos multos. quia. cccc. ⁊. x. annis stetit anteq̃ destrueret per nabuch vt dicũt hebrei. t Qõq; rex isrl̃ ꝛc] .s. salomõ vt hr̃. iij. Reg. vj. qui fuit valde magn⁹ in potẽtia ⁊ diuitijs ⁊ gloria: vt hr̃. iij. Re. iij. v Postq̃ aũt ad ira. ꝓuoca. pa. nostri deũ. suis idolatrijs ⁊ alijs nequicijs: vt habeꝛ. iij. Re. in plurib⁹ locis. x Tradidit eos i manu nabuch. ita q̃ fuerũt debellati et ꝺstructi magis diuina virtute q̃ humana ꝓpr̃ sua pec cata. y Cyr⁹ rex. a deo celi inspiratus. z Proposuit edictũ vt dom⁹ dei edificare tur. ſm q̃ hr̃ supra. j. ca. Letera patẽt ex dictis ibidẽ vsq; ibi:

a Tũc itaq; sasabasar ille ve. ⁊ po. funꝺ. tẽpli. ex q̃ patet quod dictũ est supra. j. ca. q̃ iste sasabasar fuit ꝯrobabel: qz iste fundauit domũ istaz: ſm q̃ dr Zach. iij. Manus ꝯrobabel fundauerꝛt domũ istam: et man⁹ eius ꝑficient eam.

b Et necdũ ꝓpletũ ẽ. ꝓpter hostes impedientes. c Nũc ergo si videꝛ regi bonũ ꝛc. ex hoc patet q̃ isti nõ habebãt voluntatem impediẽdi opus: sed magis ꝓmouendi dum tñ placeret regi: sicut patebit p effectũ ca. sequenti.

Ca. VI.

a Tunc rex darius. hic ꝓnter describit templi cõsummatio. Circa q̃ primo ponit regis cõcessio: scõo diligens executio: ibi Igitur thãtannai. Circa ꝓmũ darius in sua epistola ꝓmo. decretũ cyri recitat: scõo recitatũ cõfirmat: ibi. Nũc ergo. tꝛio penaz impedientiũ determinat: ibi Ame ergo. Circa ꝓmuz dr: b Recensuerũt ꝛc. in babylone. nõ est hic nomẽ ciuitatis sed ꝓuincie vl̃ potẽ⁹ totꝰ regni: sicut frãcia aliqñ dr totum regnũ: in q̃ sunt multe ꝓuincie: vnde subdit: c Et inuentũ est in egbathanis. istud castrũ edificauit arphaxat rex medoꝝ: vt hr̃ Judith. j. d Taliscq; scriptꝰ erat in eo ꝓmentarius. i. regium decretũ. e Et vt ponãt fundamenta suppoꝛtãtia altitu. cubitoꝝ sexaginta.

qõ rñdimus eis q̃e essent nõia hominũ auctoꝝ edificationis illi⁹: Oculus autẽ dei eoꝝ factus ẽ sup senes iudeoꝝ: et nõ potuerunt inhibẽ eos. Placuitq; vt res ad darium referꝛ. et tunc satisfacerẽt aduersus accusati onem illã. Exemplar epl̃e quã misit thantanai dux regionis trãs flumẽ et starbuçannai et ꝓsiliatoꝛes eius a pharsathei q̃ erant trãs flumen: ad darium regem. Sermo quem miserãt ei sic scriptus erat: Dario regi pax oñis. Notũ sit regi isse nos ad iudeaz prouinciã ad domũ dei magni q̃e edificat lapide ipolito: et ligna ponunt in parietib⁹: opusq; il lud diligenter extruit et crescit in manib⁹ eoꝝ. Interrogauim⁹ ergo senes illos: et ita dixim⁹ eis: Quis dedit vob ptatem vt domũ banc edificaretis: ⁊ muros hos instauraretis: Sed ⁊ nõia eorum q̃siuimus ab eis vt nũciaremus tibi: scripsimusq; nõia eoꝝ virorũ q̃ sunt ꝑncipes in eis. Huiuscemodi aũt sermonẽ rñderunt nob dicẽtes: Nos sum⁹ serui dei celi ⁊ terre: et edificam⁹ templum qõ erat extructuz añ nos ãnos multos: quoꝺq; rex isrl̃ magn⁹ edificauerat] ⁊ extruxerat. Postq; autẽ ad iracundiã ꝓuocauerunt ꝑres nr̃i deum celi: trãdidit eos i man⁹ nabuchodonosoꝝ regis babylõis chaldei domũ q̃z hãc destruxit: et pplm eⁱ⁹ transtulit in babylonẽ. Anno aũt primo cyri regis: cyrus rex babylonis prop̃posuit edictũ vt domus dei edificareꝛ. Nã et vasa tẽpli dei aurea ⁊ argẽtea que nabuchodonosoꝝ tuleat ꝺ templo qõ erat in hierlim: ⁊ asportauerat ea in templuz babylonis: ꝓtulit cyr⁹ rex de templo babylonis: ⁊ data sunt sasabasar vocabulo quẽ et ꝓncipem cõstituit: dixitq; ei: Hec vasa tollez ⁊ vade: ⁊ pone ea in templo qõ ẽ in hierlim: et dom⁹ dei edificet in loco suo. Tũc itaq; sasabasar ille venit: ⁊ posuit fundamẽta tẽpli dei in hierlim: ⁊ ex eo tempe vsq; nũc edificat: et necdũ ꝓpletum ẽ. Nũnc ergo si videꝛ regi bonũ: recẽseat i bibliotheca regis q̃ est i babylõe vtrũ nã a cyro rege iussum fuerit vt edificareꝛ dom⁹ dei in hierlim: et volũtatẽ regis sup hac re mittat ad nos.

Tunc dar⁹ rex p̃. vi. cepit ⁊ rẽcẽsuerꝛt in bibliotheca librorꝝ q̃ erãt reposit i babylone. et inuẽtũ ẽ in ecbathanis qõ ẽ castrũ i medena ꝓuincia: volumẽ vnũ: tãlisq; scriptꝰ erat in eo ꝓmentari⁹. Anno ꝓmo cyri regis: cyr⁹ rex decreuit vt dom⁹ dei edificareꝛ que ẽ in hierusalem: in loco vbi immolent hostias: et vt ponãt

ꝛ fm hoc iſtud templum 2m nō fuit ita altū de medietate ſi cut fuit templū ſalomonis:qđ habuit.c.ꝛ.xx.cubitos in al titudine:vt hī.ij.palyp.iij.ꝛ idē dicit Joſeph'. f Et lati tudinē cubitoꝝ.lx. credo q hic accipit latitudo p lōgitudi ne:vt dicat latitudo lat' magis ptenſum. tāta.n.fuit longi tudo tēpli ſalomonis .ſ.lx.cubitoꝝ.ſi enim acciperet hic p pzie la titudo: ſequeret q h' tēplū ſecundū fuiſſet lat' in triplo q̄ tēplū ſalomonis:cui' latitu do fuit.xx. cubitoꝝ tm̄: vt hī.iij.Reg.vj. Aliqui tñ dicūt q cy rus ſic pzotulit vt lra ſonat ex ſuo ſpiritu: qz ſic edificabant tem pla pſaruz:tñ nō fuit ſic factū: ſed ad ſilitu dinez tēpli pozis a ſa lomone facti:ſed hoc nō eſt vſimile: đa in pncipio hui' libri dr Suſcitauit de' ſpm cyri regis perſarū ꝛc. ꝛ iō nō eſt vſimile:q ſpū pzopzio mēſuras tēpli diſpoſuēat ad ſi militudinē temploꝝ idolatrie:ſed vſimili us ē q añ collocatio nē habuit cū ſapienti bus iudeoꝝ: ꝛ fm eo rum ꝓſiliū templū fi eri diſpoſuit ꝛ pcepit: g Ordines de lapi dibuſ impolitis tres. vtrū aūt iſti tres ordi dines eſſent fm altitu dinē muri vel fm ei' ſpiſſitudinē nō hī: vi det tñ magis fm ſpiſ ſitudinem ex hoc qđ ſubdit: h Et ſic or dines de ligniſ nouiſ. in hebreo hī: Et ōdo de lignis nouiſ.parie tes.n.tēpli exteriuſ e rāt de lapidib': ſed in teri' erāt operti tabu lis ligneis: ſicut in tē plo ſalomonis. i Nūc g. Hic ꝓnter po nit decreti recitati cō firmatio:iō ſubdit: k Procul recedite ab illis.i.nullum nocumētum inferte ſed magis adiutoziū: vñ ſubdit: Ut de arca regis ideſt de tributis q̄ dant de regione ꝛc.] l Et offerāt oblationes deo celi ꝛc.ex q̄ patet q iſte rex habebat fidē vnī' veri dei:nec tenebat ad legē moſaicā:cū eſſet genti lis:vt frequēt dictū eſt.ſufficiebat.n.gentilib' ad ſalutē cre dere vnū deum ꝓuidentē ſaluti hoīm p modū ſibi ꝓgruū: ꝛ in hoc articulo ꝓuidentie cōtinetur totū xpi myſteriū im plicite. m Ame g. Hic ꝓnter taxat pena impediētiū edi ficationē templi:cum dr: n Omis hō qui hāc mu. iuſſi onē.ponēdo impedimtū. o Tollat lignū de do. ipſi'.ad

fundamenta ſuppoztantia altitudinē cubitoꝝ ſexagin ta:et latitudinē cubitoꝝ ſe xaginta:ordies de lapidib' impolitis tres: et ſic ordies de lignis nouiſ. Sumptus aūt de domo regiſ dabunt Sed et vaſa tēpli dei aurea ꝛ argētea que nabuchodo noſor tulerat ď tēplo hieru ſalē et attulerat ea ī babylo nem:reddant et referant in templū hierlm in locū ſuū q̄ ꝛ poſita ſunt in tēplo dei. Nūnc ergo thātannei dux regionis q̄ eſt trās flumē et ſtarbuçannai et ꝓſiliarij vī apharſatbei q eſtis trās flu men ꝓcūl recedite ab illis: ꝛ dimittite fieri templū dei illud a duce iudeoꝝ ꝛ a ſe nioꝝib' eoꝝ:ꝛ dom' dei illa edificet in loco ſuo. Sz ꝛ a me p̄ceptū eſt qđ oporteat fieri a p̄sbyteris iudeoꝝ il lis vt edificet dom' dei.ſ.vt de arca regiſ.i.de tributis q̄ dātur de regiōe trās flumē ſtudioſe ſumpt' dent viris illis ne impediat' op'. Qđ ſi neceſſe fuerit ꝛ vitulos et agnos ꝛ bedos ī holocau ſtum deo celi:frumentū:ſal vinū ꝛ oleū ſcōm ritū ſacer dotū q ſūt in hierlm detur eis p ſingulos dies:ne ſit in aliq̄ q̄rimonia et offerāt ob

latiōes deo celi:oꝛētqz p vi ta regis ꝛ filioꝝ eiuſ. A me ergo poſitū eſt decretuz: vt ōmis hō q hāc mutauerit iuſſionē:tollat lignū de do mo ipius ꝛ erigat ꝛ cōfigat in eo: dom̄us aūt ei' publi cetur. Deus aūt q habitare fecit nomē ſuuz ibi:diſſipet omia regna ꝛ pplm qui ex tenderit manū ſuā: vt repu gnet et diſſipet domū dei il lam q̄ eſt ī hierlm. Ego da rius ſtatui decretū qđ ſtudi oſe impleri volo. Igit thā tannai dux regionis trans flumen ꝛ ſtarbuçānai ꝛ cō ſiliarij ei' ſcđuz q pceperat dar' rex ſic diligēter execu ti ſunt.] Seniozes aūt iude oꝛū edificabāt:ꝛ pſperabā tur iuxta ꝓphetiā aggei ꝓ phete ꝛ çacharie filij addo Et edificauerūt ꝛ ꝓſtruxerūt iubente deo iſrl:et iubēte cy ro et dario et artaxerxe re gib' perſarū:et ꝓpleuerunt domū dei iſtā vſqz ad diez tertiū mēſis adar q eſt ann' ſextus regni darij regis. Fe cerūt aūt filij iſrael ſacerdo tes ꝛ leuite et reliqui filioꝝ trāſmigratōis dedicatōem domuſ dei in gaudio:ꝛ ob tulerūt in dedicatiōe dom' dei:vitulos cētū:arietes du centos:agnos q̄dringētos:

faciēdū patibulū in q̄ ſuſpendat. p Dom' aūt ei' pu blicet.i.bona ipſi' fiſco regio applicent. q De' aūt q̄ habitare fec ꝛc.] hoc dixit rex deuot':rogās deū celi:vt p oipotentiā ſuā ꝛ iuſticiā puniat impedientes dictā edi ficationē:ſi aliq̄ taleſ ſurgerēt q̄s nō poſſet punire:eo q nō eſſent ſub ſua ptāte. r Igitur thātānai. Hic ꝓn ter deſcribit man dati regi executio et p° circa hoc de ſcribit cōſumma tio tēpli:2° dedica tio cōſūmati: ibi Fuerūt autē. Circa p̄m p̄mo ponit diligētia gentiliuz q̄ erāt fui regis: iō ſbdit: s Scōm q pceperat dar' rex ꝛc.] ꝛ ſic pz p effectū qđ dictū ē ſ.ſ.q iſti nō habe bant volūtatē im pediēdi op' dei:ſz magis ꝓmouēdi: declarata circa h° regis volūtate: 2° ponit executio o peris p iudeos:cū dr: t Seniōes āt iudeoꝝ edifica bāt. pplm inducē do ad opus. v Juxta ꝓphetiam aggei ꝛc. q̄ p̄dixe rat op' nō impedi ri a pſis. x Ju bēte deo iſrl.p ag geū ꝛ çachariā ꝓ phetas ſuos. y Et iubente cyro. vt hī.ē.j.ca. z Et dario.vt pz in iſto.c. a Et ar taxerxe.dic āt ra. ſa. q iſte artaxer xes idē ē qđ dar' ſed vocat' ē dar' nōie ꝓpzio: arta xerxes nōie cōi re gio: qz fm ipſum oēs reges perſarū vocabāt artaxer xes:ſic ꝛ oēs reges egypti pharaones:ꝛ romani ceſares. Joſeph' vo dicit q iſte artaxerxes fuit fili' darū:vocat tñ eū xerxem:qz licz tpe pzis templū fuerit cōpletū:vt hī in hoc ca.tñ aliq̄ q̄ ptinebāt ad ornatū tēpli iā edificati:ꝛ aliq̄ edificia circa templū tpe ſuo fuerūt facta. b Et cōple.do.dei iſtā vſqz ad die.iij.mēſis adar.q̄ eſt.xij.mēſis apō hebreos: et ptim cozrndet marcio nro:ꝛ ptim febzuario: qz p̄m mēſis eoꝝ ſemp incipit a ꝓpinquozi lunatiōe: eqnoctio vernali qđ eſt.xij.die marcij:ſiue ſit añ equinoctiū:ſiue poſt:ſiue in ipo eqnoctio. c Fecerūt aūt. Hic ꝓnter deſcribit tēpli edificati dedicatio:ꝛ patet lra vſqz ibi:

a Sicut scriptuz ē in libro moysi. hoc nō refert ad ordines sacerdotū ⁊ vices leuitaruz qs dauid instituit: vt hī.j.palyp. sed ad officia sacerdotū ⁊ leuitarū: de qbus hī Leuit.xxiij. b Fecerūt aūt filij trāsmigratōis. i. filij isrl qui venerāt de trāsmigratōe. c Pascha.xiiij. die mēsis pmi. sm q̄ pcipit Exo.xij.

c Quasi vnus. i. totaliē ⁊ pfecte.

e Et ꝓuerterat cor regis assur. licet.n. pncipaliē dicere rex psarum: eo q̄ ibi erat translata monarchia tū dr rex assur: qz regnum assyrioz erat sub eo: sic rex francie dr rex nauarre. .VII.

Post hec āt. Post q̄m supius actuz ē de ppli reductiōe: hic ꝓnter agit de eius instructiōe p esdraz sacerdotē: ipse eni esdras pmo venit de babylone cum çorobabel ⁊ iosue sed postea rdijt vt alios de illis q̄ remanserāt secū adduceret ⁊ gratias a rege impetraret pmo igit sub ipso describitur ordiatio templi: 2° inforatio ppli ca.ix. Circa p'm pmo describitur ipse esdre legatio: qz fuit missus a rege tanq̄ legat' a latē: 2° legatiōis executio: ca.viij. p° in tres: qz p° describit legati ꝓditio: 2° legatōis fōma siue explicatio: ibi Hoc ē aūt exēplar. 3tio gratiarū actio: ibi Bñ dictus dñs. Circa p'm dr: a Post hec aūt vba in regno artaxerxis. dicit āt ra.sa. q̄ iste fuit dar' vt dcm est ca. p̄cedenti: et fuit istud anno septimo regni ei'. s. anno immediate seq̄nti post ꝓsummationē templi q̄ facta fuit anno. vj. regni ei'. Joseph' vo dicit q̄ iste ē fili' darij quē vocat xerxem: vt dcm est ca. p̄cedenti. b Esdras fil' saraie cē. in hoc ondit cōditio legati q̄tum ad gen': qz descēdit de aarō: multi tñ

hircos captarū, p pcō totius isrl duodecim iux̄ numerum tribuū israel. Et statuerūt sacerdotes in ordinibus suis et leuitas in vicib' suis sup opa dei in hierlim: sicūt scriptū ē in libro moysi. Fēcerūt aūt filij trāsmigratiōis pascha q̄rtadecima die mēsis primi. Purificati.n. fuerant sacerdotes et leuite q̄si vnūs: oīs mūdi ad immolandū pascha vniūsis filijs trāsmigratiōis ⁊ fratrib' suis sacerdotibus et sibi. Et comederūt filij isrl qui reūsi fuerāt de transmigratiōe: et oīs q̄ se sepauerāt a coinq natione gentiū terre ad eos vt q̄rerent dñm deū isrl. Et fecerūt solēnitatez açimoruz septē dieb' in leticia: qm letificauerat eos dñs: et ꝓuerterat cor regis assur ad eos vt adiuuaret man' eoruz in ope dom' dñi dei israel.

Post hec āt vba. VII. i regno artaxerxis regis persarū: esdras fili' saraie: filij açarie: filij helchie: filij sellum: filij sadoch: filij achitob: filij amarie: filij açarie: filij maraioth: filij çarie: filij oçi: filij bocci: filij abisue: filij phineef: filij eleaçar filij aaron sacerdotis ab initio: ipse esdras ascendit de babylone: et ipse scriba velox in lege moysi quā dñs de' dedit isrl. Et dedit ei rex scom mānuz dñi dei ei' bonam sup eū: oēm petitiōem ei'. Et ascenderūt de filijs israel et de filijs sacerdotū et de filijs leuitarū ⁊ de cātoribus ⁊ de ianitoribus ⁊ de nathinneis in hierlim anno septimo artaxerxis regis ⁊ venerūt in hierlim mēse qnto: ipe est ann' septimus regis. Quia in pmo die mēsis primi cepit ascēdē de babylone: ⁊ in pmo die mēsis qnti venit in hierlim iux̄ manuz dei sui bonā sup se. Esdras aūt parauit cor suū: ut inuestigaret legē dñi et facēt et doceret in isrl p̄ceptū et iudiciū. Hoc est aūt exemplar epīe edicti qd dedit rex artaxerxes esdre sacerdoti scribe erudito i sermonib' et p̄ceptis dñi ⁊ cēmonijs eius in isrl. Artaxerxes rex regū esdre sacerdoti scribe legis dei celi doctissimo: salutem. A me decretū ē ut cuicūq placuerit in regno meo de pplo isrl ⁊ de sacerdotibus ei' ⁊ de leuitis ire in hierlim tecū vadat. A facie.n. regis et septē ꝓsiliatoruz ei' missus es vt visites iudeā ⁊ hierlim in lege dei tui q̄ est in manu tua: ⁊ ut feras argentū ⁊ aurū qd rex et cōsiliatores ei' spōte obtulerūt deo isrl: cuius in hierlim tabnaculū ē. Et oē argentū ⁊ auruz qd cū qz inueneris in vniūsa prouincia babylōis et ppls offerre voluerit ⁊ d sacerdotib' q̄ spōte obtulerit domui di sui q̄ ē i hierlim: libē accipe

f Et ascenderūt de filijs isrl. qz hierlim ē in altiori situ q̄ regio babylonis vñ recesserunt. g Esdras āt parauit cor suū. i. totaz attentionē suaz posuit. h Ut inuestigaret legem dñi. eam reparādo. i Et faceret. eā opere adimplēdo. k Et docēt in isrl. Hic est debitus ꝓcessus doctōis: sic iesus cepit facē et docē: vt habet Act.pmo.

l Preceptū. q̄tum ad moralia. m Et iudiciū. q̄ntum ad iudicialia. dicit aūt hic ra.Sa. magistri dixerunt q̄ iste esdras ipe est malachias: qui in duodeciz ꝓphetis vltim' ponit. n Hoc est aūt exemplar. Hic cōsequenter describit legatiōis fozma: cum subditur: o Artaxerxes rex regū. quia plures reges habebat sub se: et in hoc apparet delegātis auctoritas. p Esdre sacerdoti scribe legis dī celi doctissimo. in quo apparet legati idonei tas. q Ut cuicūq placuerit cē. i. nulluz coegit ad redeūdum: sed oīes licentiauit. r A facie enī regis. idest a p̄sentia eius et ordinatiōe. s Et septem consiliariorū ei'. scientiū leges et iura maioruz: vt habet in libro Hester: ⁊ semper assistebāt regi: ne aliquid indecens faceret ex defectu cōsilij. t In lege dei tui que est in manu tua. i. quam habes in promptu: vt patet ex ꝓdictis. v Ut feras argentum ⁊ aurum. ex dono regis et ex donis principum et etiam popularium: siue sint gentiles: quoniam audita virtute dei multi gentilium miserunt munera ad templum: siue iudei: et plures de illis noluerunt

recedere de babylone: detēti vxoꝛ suarū ⁊ filioꝛ ⁊ bonoꝛū tpalium amoꝛe: tñ miserūt munera. a Et sacrificia. q̄ fiebant de animalib'. b Et libamina. q̄ fiebāt de liq̄dis. s. vino ⁊ oleo. c Dabis ꝺ thesauro ⁊ fisco regis. i. de pecunia iā collecta ⁊ colligenda a pplo habitāte trans flumen p mistros regis ad hoc statutos: quib' rex p̄cepit vt tlia expedirēt esdre sacēdoti: iō subditur: Decreui oibus custodib' arce publice rē e Et vsq̄ ad vini bathos centū. bathus ē mensura cōtinēs. l. sextarios hebraicos: fm Jsiō. xvj. etymol'. sunt tñ valde p̄ui: vt dixi diffusi'. iij. Reg. vij. ca. o Et vsq̄ ad frumēti choros centū. chor' autē ptinet. xxx. modios: ⁊ est tertia ps oneris vni' cameli. f Sal vo absq̄ mensura. q̄ in omni sacrificio ponebat. g Ne forte irascat ꝓtra regnū regis. sciebat. n. q̄ potētia regni sui dependebat a volūtate dei.

h Ut vectigal. i. cēsum de reb' que portant. i Et tributū. qꝺ a psonis capitaneis soluit. k Et annonas. i. victū qui custodib' terre p̄bebat. l Nō ha. po. imponendi sup eos. p̄sone. n. deseruiētes cultui diuino et vacātes studio dēnt esse a talib' immunes. m Cōstitue iudices ⁊ p̄sides. i. si aliq̄ sint insufficientes ad iudicandū: amoue et institue alios sufficientioꝛes.

n Et oīs qui nō fecerit legē dei tui. q̄n tuz ad iudeos qui ad ipam tenebant. o Et legē regis. i. māda tum ei' qꝺ hēt vim legis q̄tum ad gētiles ⁊ iudeos: q̄ vtriq̄ erāt ei subiecti. p Judiciū erit de eo. i. punitio. q Siue i moꝛtem. s. coꝛpalem. r Siue i exiliū. qꝺ ē moꝛs ciuilis. s Siue in ꝓdemnationē sūe eius. q̄ fm q̄titatē delicti debz pena mēsurari. t Bñdict' dñs. Hic ponit gr̄arum actio: ⁊ in aliquib' libris p̄mittit: Et dixit esdras scriba. sed nō est in hebreo nec ē de textu sed subintelligit: ꝓpter qꝺ alīq̄ doctoꝛes apposuerūt in libris suis p modū glose: ⁊ postea textui insertū fuit per impitiā scriptoꝛis: sic ⁊ in plurib' alijs locis sile factū est. v Qui dedit hoc in coꝛde regis. totū. n. bñficiū a rege impetratum deo attribuit tanq̄ grat'. x Ut glificāet domū dñi. magnis muneribꝰ et pulegijs ꝓcessis ibidē ministrātib': vt patz p̄dicta. y Et ego ꝓfortat' ma. dñi. i. ei' directōe. z Cōgregaui de isr̄l̄ p̄ncipes. i. capitaneos vel p̄ncipales domoꝛuꝫ q̄ ascēderēt mecū vt tractarent adinuicē de ptinētib' ad meū ꝓcessum.

Ca. VIII.

a Hj sūt q̄ p̄ncipes. Hic dñs describit legatois executio q̄ cōsistit in recessu de babylōe et accessu ad hierlm. Circa qꝺ p̄ponit ppli prosici scētis nūatio: 2° ipsa p̄fectō: ibi Prędicaui ibi ieiuniū p̄a in duas: q̄ p̄ponit nūatio ꝓficisci volentiuz generalit̄: 2° leuitaꝝ specialit̄: ibi Que siquidē i pplo. Circa p̄m legat lr̄a sic iacz excepto qꝺ sequit: b De filijs phinees. dicūt h expositoꝛes: nō cōstat: q̄ iste nō pōt intelligi phinees q̄ fuit fili' eleaz̄ari filij aaron. Silr cū dī: c De filijs ithamar. i. descendētib' ab ithamā nō pōt intelligi ithamar q̄ fuit filius aarō: q̄. j. eoꝺ ca. dī q̄ de filijs leui nō fuert aliquis inuēti i pplo illo q̄ tūc eāt cū esdra Phinees aūt fili' eleaz̄ar: ⁊ ithamā fili' aarō fuert de tribu leui: et iō dicūt q̄ isti fuert alij filium noim: sed q̄cq̄d sit de p̄ncipali dicto. s. q̄ fuerint de tribu aaron vel de alijs tribub' hñtes noia filia: rō tñ inducta ñ valet: imo ꝓbat textui quē p se allegāt: q̄ ibi sic loq̄t esdras: q̄siuiq̄ i pplo ⁊ sacēdotib'

et studiose eme ꝺ hac pecunia vitulos: arietes: agnos ⁊ sacrificia ⁊ libamia eorū ⁊ offer ea sup altare templi dei vr̄i qꝺ est in hierusalem Sed ⁊ siqd tibi ⁊ fratribus tuis placuerit de reliq̄ argēto ⁊ auro vt faciatis iux̄ voluntatem dei vr̄i facite. Vasa quoq̄ q̄ dātur tibi in ministeriū dom' dei tui trade in conspectu dei in hierlm. Sed ⁊ cetera qbus op' fuerit in domū dei tui quātuncunq̄ necesse ē vt expēdas dabis de thesauro ⁊ ꝺ fisco regis ⁊ a me. Ego artaxerxes rex statui atq̄ decreui oīnibus custodib' arce publice q̄ sunt trās flumen: vt quodcūq̄ petierit a vobis esdras sacēdos scriba legis dei celi: absq̄ mora detis vsq̄ ad argēti talēta centū: ⁊ vsq̄ ad frumenti choros cētū: ⁊ vsq̄ ad vini bathos cētū: ⁊ vsq̄ ad bathos olei centuz: sāl vero absq̄ mēsura. Oīne qꝺ ad ritū dei celi ptinet: tribuat diligenter in domo ꝺi celi: nē forte irascatur ꝺ regnū regis ⁊ filioꝛuꝫ eius. Vobis q̄q̄ notū facimus de vniuersis sacerdotibus ⁊ leuitis cantoꝛib' ⁊ janitoꝛibus nathinneis et ministris dom' dei hui': ut vectigal ⁊ tributū ⁊ ānonas nō hēatis potestatē imponendi sup eos. Tu āt esdra scōm sapientiā dei tui que ē in manu tua: ꝓstitue iudices et p̄sides vt iudicēt oīni populo q̄ est trās flumen: bis videlicz q̄ nouerūt legē dei tui: sed et impitos docete libere. Et oīnis q̄ non fecerit legē dei tui ⁊ legē regis diligenter: iudiciū erit de eo sive in moꝛtē: sive in exiliū: sive in cōdemnationē substātie ei': vel certe in carcerem Et dixit esdras scriba: Bñdictus dñs de' patrū nr̄oꝝ q̄ dedit hoc in coꝛde regis vt glorificaret domū dñi q̄ ē in hierlm: et in me inclinauit misericoꝛdiā suā coram rege ⁊ p̄silijs ⁊ vniuersis p̄ncipib' regis potentibus. Et ego ꝺ fortatus manu dñi dei mei q̄ erat in me ꝓgregaui de israel p̄ncipes q̄ ascenderēt mecū.

.VIII.

Hj sūt ergo p̄ncipes familiaruz et genealogia eoꝝ q̄ ascēderūt mecuz in regno artaxerxis regis de babylone. De filijs phinees: gerson. De filijs ithamar daniel. De filijs dauid: attus De filijs sechenie: ⁊ de filijs pharos: zacharias: ⁊ cū eo numerati sunt viri centum quinquaginta. De filijs phet moab: elioenai filius zaree et cum eo ducēti viri. De filijs sechenie: filius ezechiel ⁊ cum eo trecēti viri. De filijs addan: nabath filius ionathan: ⁊ cum eo quinquaginta viri. De filijs belam: esaias filius athalie: ⁊ cum eo septuagita viri. De filijs saphatie: zebedia filius micha el: ⁊ cum eo octoginta viri.

de filijs leui ⁊ nō inueni. ex q̄ patet q̄ cū esdras erant alii qui populares siue laici qui erāt de tribu iuda ⁊ beniamin: et alīq̄ sacerdotes de tribu aaron: et qō subdit: De filijs leui nō inueni. intelligendū est de simplicib⁹ leuitis ꝓut leuite cōtra aaronitas distinguunt: ꝓut dictū fuit pleni⁹ Nu. iiij. Leuite. n. dupliciter dicunt. Uno mō generaliter oēs illi qui sunt de tribu leui: ⁊ sic sacerdotes dicunt leuite. alio mō specialiter: ꝓut leuite distinguunt cōtra sacerdotes: et sic sacerdotes dicūtur aaronite: alij aūt dicunt simplices leuite: ⁊ de istis nō fuerūt tūc alīq̄ inuenti in pplo: qui tm̄ necessarij sunt in cultu dī ad ministrādū sacerdotibus. ¶ Que siuiq̄. Hic ponit numeratō simplicium leuitaꝝ specialiter: q̄ de istis nō fuerāt aliqui inuenti in illo pplo vt dictū ē: ⁊ ideo esdras misit nūcios ad q̄rendū aliquos de istis: vñ subditur: e Et misi eos ad heddo rē.] dicūt aūt expositores nr̄i cōmuniter: q̄ misit nūcios ad iudeos q̄ erāt vltra montes caspbios quos trāstulerat theglatphalasar ⁊ salmanasar reges assyrioꝝ de regno decē tribuū: vt hī. iiij. Reg. sed hoc pōt improbāi p textū .ij. palypo. xj. vbi dī: q̄ sacerdotes ⁊ leuite qui erāt in vniuerso regno israel dimisso hieroboam q̄ colebat vitulos aureos: venerūt ad roboam regē iude: ⁊ extūc in regno suo manserūt usq̄ ad trāsmigrationem q̄ facta ē per nabuch. Ex q̄ patz q̄ nō fuerūt captiuati cū decez tribub⁹: ⁊ iō frustra mississet illuc nūcios esdras ad querendū leuitas. Itez pōt improbari p textū in hoc libro: q̄ ca. p̄cedenti dī: q̄ esdras cuz pluribus alijs recessit de babylōe ad eundū versus hierlm septimo āno regis artharxersis p̄mo die p̄mi mēsis: ⁊ venerunt vsq̄ ad fluuiū q̄ decurrit ad hana: vt hī in hoc ca. ⁊ ibi manserūt trib⁹ diebus: ⁊ postea miserūt nuncios ad querendū leuitas: quib⁹ adductis. xij. die mēsis eiusdē recesserūt de fluuio hana vt habet infra isto ca. ⁊ sic missio nuncioꝝ ꝓ leuitis ⁊ eoꝝ ꝓparatio vt venirēt ad esdrā ⁊ ad uentus ipsoꝝ ad eum: totū hoc fuit factū in spacio octo dierum: ⁊ ꝓpter hoc locus caspbie vnde fuerūt adducti nō poterat esse multū lōge a flumie hana vbi erat esdras cuz sua comitiua: ⁊ iō dicit hic ra. sa. q̄ caspbia ē nomen loci in regiōe babyloniꝭ: vbi multi de leuitis et nathinneis manebāt q̄ nō ascēderāt cū zorobabel ⁊ iosue filio iosedech. loca vō ad q̄ decē trib⁹ fuerūt captiuate: multū valde distant a babylone: ꝓpt qō in tā puo tpe nūcij nō potuissent illuc ire et redire: vñ dicūt hebrei q̄ nulli redierit de illa captiuitate: ꝛ iudei q̄ sūt dispersi p orbē in europa ⁊ aphrica sūt de tribub⁹ iude ⁊ beniamin ⁊ leui: exceptis paucis q̄ de captiuitate. x. tribuū fugiendo euadētes ꝓiunxerūt se regno iude: ⁊ in captiuitate babylōica fuerūt captiuati cū trib⁹ tribub⁹ p̄dictis: ⁊ cuz eis redierūt q̄ voluerūt redire: sic dictū ē. s. j. ca. ceta patēt ex dictis. f Et p̄dicaui ibi. h ꝓnter describit populi numerati ꝓfectio: et p⁹ describit huiꝰ ꝓfectionis debita dispō: 2⁹ executio: ibi Promouim⁹ q̄. Debita aūt dispositio ad ꝓficiscē dū p viā piculosaz p⁹ fuit per ieiuniū ⁊ oratiōnem: vt impetrāret directōez diuinā: ⁊ hoc ē qō dī: f Et p̄dicaui ibi ieiuniū. i. solēniter oīb⁹ imposui: cui⁹ cā subdit: g Erubui. n. petē a rege auxiliū ⁊ equites q̄ defenderēt nos ab inimico i via: q̄ dixeram⁹ regi: Manus dei nr̄i est sup oēs q̄ querūt eū in bonitate: ⁊ imperiū ei⁹ et fortitudo ei⁹ ⁊ furō sup oēs q̄ dēlinquunt eū. Jeiunauimus aūt ⁊ rogauim⁹ deum nr̄m ꝓ hoc: ⁊ euenit nobis ꝓspere. E sep̄raui de ꝓncipib⁹ sacerdotū duodecim: sarabiam ⁊ asabiā: ⁊ cū eis de fratribus eoꝝ decē. Appendiq̄ eis argentū ⁊ auꝝ et vasa cōsecrata dom⁹ dei nr̄i que obtulerat rex ⁊ cōsiliatores eius ⁊ ꝓncipes ei⁹: vniuersusq̄ israel eoꝝ q̄ inuenti fuerāt. Et appendi in manibus eoꝝ argēti talēta sexcēta quinq̄ginta: et vasa argētea centū: auri vō cētū talenta: et crateras aureas

De filijs ioab obedia filius iheibel: et cū eo ducenti de cem ⁊ octo viri. De filijs selomith: filij⁹ iosphie: ⁊ cū eo centū sexaginta viri. De filiis bebai: çacharias filij⁹ bebai: et cū eo vigintiocto viri. De filijs eçeab: iobānan filij⁹ eçethan: ⁊ cū eo centuz decem viri. De filijs adonicam q̄ erāt nouissimi: ⁊ hec nomina eorū: heliphelet et heibel et samaias: et cū eis sexagīta viri. De filijs begui: vthai ⁊ çachur: et cum eis septuaginta viri. Cōgregaui aūt eos ad fluuiū qui decurrit ad hana: et mansimus ibi trib⁹ diebus. Q̄ue siuiq̄ in pplo et in sacerdotibus ꝺ filijs leui et nō inueni ibi. Itaq̄ misi heliçer et ariel ⁊ semeam ⁊ belnathā ⁊ arib ⁊ altez belnathan ⁊ nathan ⁊ çachariā ⁊ mesollam ꝓncipes: ⁊ ioarib ⁊ belnathan sapiētes: et misi eos ab heddo qui ē p̄im⁹ in caspbie loco.] Et posui in ore eoꝝ verba que loquerētur ad heddo ⁊ ad fratres eius nathinneos i loco caspbie vt adducerent nobis ministros domus dei nr̄i. Et adduxerunt nob⁹ ꝓ manū dei nr̄i bonaz sup nos virū docti̇ssimū de filijs mooli: filij leui: filij israel ⁊ sarabiam ⁊ filios eius ⁊ fratres ei⁹ decē ⁊ octo: ⁊ asabiam et cuz eo esaiam de filijs merari: fratresq̄ eius ⁊ filios ei⁹ viginti. Et de nathinneis q̄s dederat dauid: et ꝓncipes ad ministeria leuitarū: nathinneos ducētos viginti. Oēs hi suis nōibus vocabātur. Et p̄dicaui ibi ieiuniuz iuxꝰ fluuiuz hana vt affligēmur coraꝝ dño deo nr̄o ⁊ petere⁹ mus ab eo viā rectā nob⁹ et filijs nr̄is vniuseqz substantie nr̄e. Erubui. n. petē regē auxiliū ⁊ equites q̄ defendere⁹t nos ab inimico i via: q̄ dixeram⁹ regi: Manus dei nr̄i est sup oēs q̄ querūt eū in bonitate: ⁊ imperiū ei⁹ et fortitudo ei⁹ ⁊ furō sup oēs q̄ dēlinquunt eū. Jeiunauimus aūt ⁊ rogauim⁹ deum nr̄m ꝓ hoc: ⁊ euenit nobis ꝓspere. E sep̄raui de ꝓncipib⁹ sacerdotū duodecim: sarabiam ⁊ asabiā: ⁊ cū eis de fratribus eoꝝ decē. Appendiq̄ eis argentū ⁊ auꝝ et vasa cōsecrata dom⁹ dei nr̄i que obtulerat rex ⁊ cōsiliatores eius ⁊ ꝓncipes ei⁹: vniuersusq̄ israel eoꝝ q̄ inuenti fuerāt. Et appendi in manibus eoꝝ argēti talēta sexcēta quinq̄ginta: et vasa argētea centū: auri vō cētū talenta: et crateras aureas

Sz vī q̄ i hoc peccauerit exponēdo se ⁊ comitiuā suā pericul⁹ ꝓpt erubescentiā. Ad q̄ dō: q̄ hoc nō fecit ꝓpt erubescētiā ꝓprie psone: sed q̄ hoc reuerti poterat in opprobriū diuine potētie: q̄ rex gētilis posset credē ⁊ dicere q̄ deꝰ iudeoꝝ nō esset potēs ad eos defendendū: ⁊ iō nō peccauit esdras hoc faciēdo ꝓpter honorē diuinū. 2⁹ fuit dispositio ꝓfectōis in hoc: q̄ p̄ciosa q̄ portanda erāt in hierlm: fuerūt tradita sacerdotib⁹ ad defendēdū: ⁊ hoc est qō dī: h Et sepaui de ꝓncipibus sacerdotū. i. de ꝓncipalibus et valentioribus eoꝝ. i Appendiq̄ eis. i. sub certo pondere et numero tradidi.

Letera patēt in lra. k Promouim⁹ ergo. Hic ꝓnter describit ꝓfectionis executio: vbi ꝑmo tangit termin⁹ a quo: cū dr: Promouim⁹ ergo a flumine hana. ⁊ termin⁹ ad quē ibi Ut pgēm⁹ hierlm. ⁊ modus ꝓficiscendi: ibi l Et manus dei nr̄i fuit sup nos. i. ei⁹ virtus nos dirigēs ⁊ ꝓtegēs. m Et manslim⁹ ibi trib⁹ dieb⁹. vt quiete ꝓhabita cum maiori deliberatōe traderentur ꝓciosa q̄ erant de portāda: iō subdit: n Die aūt q̄rta appensum ē argentū ⁊c. i. sub certo pōdere ⁊ numero traditū. o Sz ⁊ q̄ ve. de captiui. ⁊c. holo. obtulerūt. in quo apparet deuotio illoꝝ qui venerūt. p Dederūt aūt edicta regis. i. epistolā ei⁹ siue decretuz supra dcm: qō erat in fauorez iudeoꝝ: iō sb ditur: q Et eleuauerūt pplm et domū dei. qz pplꝰ israel fuit in maiori honore q̄ante: et ministri tēpli fuerūt a tributo liberati: et templū munerib⁹ regis honoratū: vt patet ex dictis.

La. IX.

a Postq̄ autez. ꝑ hic ꝓsequenter describit informatio ppli per esdrā sacerdotez. Circa qō ꝑmo ponit populi trāsgressio: scōo eiusdē cōrectio: ca. x. Circa ꝑm ꝑmo ponit transgressiōis manifestatio: 2° penitentie lamētatio: ibi Cūq; audissem. Circa ꝑm scīēdum q̄ filij isral qui ō babylone venerāt cū zorobabel et iosue: vidētes q̄ vxores sue ō pplo isral essent deturpate ⁊ confracte ex laboze itinēris ⁊ alijs miserijs q̄s sustinuerant in via: cuz venissent i iudea ꝓtempserūt eas et ꝑ magna pte abiecerūt accipiētes sibi vxores alienigenas ꝓtra preceptū legis Deui. vij. eo q̄ erat occasio idolatrie: qz salomon sapiētissimus p vxores aliēigenas fuit ad idolatriā tract⁹: ⁊ hec trāslatio fuit denūciata esdre sacerdoti p illos q̄ venerāt cū eo: ⁊ hoc ē qō dr: Accesserūt ad me ꝓncipes dicētes: nō est sepat⁹ ⁊c. ⁊ patz lra ex dictis. Sciendū tn̄ q̄ illi q̄ de nouo venerāt cū esdra nō erant ꝓncipes trāsgressionis illi⁹: qz adhuc nō fuerāt tantū in ira isral q̄ accepissent ibi vxores alienigenas viginti q̄ habebāt solidos millenos: ⁊ vasa eris fulgentis optimi duo pulchra vt aurū. Et dixi eis: Vos sancti dñi ⁊ vasa scā: ⁊ argentū ⁊ auz q̄ sponte oblatū est dño deo patrū nr̄oꝝ. Vigilate et custodite: donec appēdatis coram ꝓncipib⁹ sacerdotū ⁊ leuitaꝝ ⁊ ducib⁹ familiaꝝ israel in hierusalē in thesaurū dom⁹ dñi. Susceperūt aūt sacerdotes ⁊ leuite pōdus argēti et auri et vasoꝝ vt deferrēt hierusalē in domū dei nr̄i. Promōtum⁹ ergo a flumine hana duodecima die mēsis ꝑmi: vt pgerem⁹ hierlm. Et mānus dei nr̄i fuit sup nos: ⁊ liberauit nos de manu inimici ⁊ insidiatōis in via. Et venimus hierlm: et mānsimus ibi trib⁹ diebus. Die aūt q̄rta appēsum ē argentū ⁊ aurum et vasa i domo dei nr̄i p manū remoth filij vrie sacerdotis: ⁊ cū eo eleaçar filius phinees: cūq; eis ioçabed filij⁹ iosue et noadaia filius bennoni leuite: iux numerū ⁊ pōdus omniū. Descriptū est oē pōdus in tpe illo. Sed ⁊ q̄ venerāt de captiuitate filij trāsmigratōis obtulerunt holocaustomata deo isral: vitulos duodecim ꝑ oīm pplo isral: arietes nonagīta sex: agnos septuaginta septē: hircos ꝑ pcō duo decim: oīa in holocaustū dño. Dederūt aūt edicta regis satrapis q erāt de ꝓspectu regis ⁊ ducib⁹ trans flumen: ⁊ eleuauerūt pplum ⁊ domū dei. IX.

Postq̄ aūt hec ꝓpleta sunt: accesserūt ad me ꝓncipes dicētes: Nō est sepatus pplꝰ isral et sacerdotes ⁊ leuite a pplis terrarū: ⁊ de abominatōibus eoꝝ: chananei videlicz ⁊ ethei ⁊ pherezei et iebuzei et āmonitarū et moabitarū et egyptioꝝ ⁊ amorreoꝝ. Tulerūt .n. de filiab⁹ eoꝝ sibi ⁊ filijs suis: ⁊ ꝓmiscuerūt semē scm cū pplis trarū. Manu⁹ etiā ꝓncipū ⁊ magistratuū fuit i trāsgressiōe hac ꝑma. Cūq; audissez sermonē istū: scidi palliū meū ⁊ tunicam: et euulsi capillos capitis mei ⁊ barbe: et sedi merens. Cōuenerūt aūt ad me oēs qui timebāt verbū dei israel ꝑ transgressione eoꝝ q̄ de captiuitate venerant: ⁊ ego sedebā tristis vsq; ad sacrificium vesptinū: et in sacrificio vesptino surrexi de afflictione mea: et scisso pallio et tunica curuaui genua mea et expādi manus meas ad dñm deū meū ⁊ dixi: Deus me⁹ confundor ⁊ erubesco leuare faciē meā ad te: qm̄ iniqtates nr̄e multiplicate sūt sup caput nostrū: et delicta nr̄a creuerūt vsq; in celū. hyperboleest: ⁊ filios ꝓcreassent. b Man⁹ ⁊c. in trāsgressione hac ꝑma. Hoc duplicit exponit: Uno mō q̄ li ꝑma sit adiectiuū trāsgressionis: ita q̄ ista trāsgressio fuerit ꝑma in q̄ ppls isral peccauit post reditū de captiuitate: ita q̄ minores ppli ꝑmo peccauerūt in hoc: et ex ꝓsequēti maiores. Alio mō q̄ li ꝑma sit adiectiuū hui⁹ dictiōis manus: ⁊ sic ē sensus: q̄ ꝓncipes ⁊ maiores ꝑmo peccauerunt in hac transgressione: ⁊ ꝓseqn ter minozes. c Cunq; audissem. Hic ꝓnter describit dce trāsgressiōnis lamētatio: ⁊ 2° dei deprecatio: ibi Et i sacrificio vesptino. Circa ꝑmū dr: d Sci di palliū meum. hic erat mod⁹ hebreoꝝ: scindēr vestes superueniēte magna tristicia. e Et euulsi capillos ⁊c. in signū magni doloris et pñie. f Et sedi merēs. sic iob tonso capite sedit in terra. lamentabat aūt iste pcca aliorum tanq̄ sua: qz erat membꝝ illi⁹ ppli: sic ⁊ dañ. ix. ca. cōfitet pcca populi isral tanq̄ ipsoꝝ ꝓticeps: licet esset innocens. g Cōuenerunt at ad me. s. ad cōsolādū q̄ntū poterat fiēi bono mō. h Et in sacrificio. Hic ꝓsequent describitur ipius esdre depcatio: in q̄ primo ꝓfitetur pcca ꝓcedentium ⁊ scōo ꝓsentium: ibi Et nunc qd dicemus. Circa ꝑm dicit: h Et in sacrificio vesperti no surrexi. ex quo patet q̄ ꝑ totaz diem fuerat in gemitu ⁊ luctu. i Et scisso pallio ⁊ tunica. in signū humiliatiōis. k Curuaui ge. mea ⁊c. in signū deuotōis. l De⁹ me⁹ ꝓfun. ⁊ eru. le. fa. meā ad te. s. deprecandum: cui⁹ causa subdit: m Qm̄ iniquitates nr̄e multiplicate sunt. eodez mō dicit Luce. xviij. de publicano: qui ex ꝓfusione peccatorum suoꝝ nō audebat oculos suos ad celum leuare. n Et delicta nr̄a creuerūt vsq; in celū. hyperboleest:

ad designandū multitudinē et magnitudinez pcoꝝ patrum p̄cedentiū:iō subdit: a A dieb' patruz nr'oꝝ. put hī. iiij. Reg. q tpe manasse regis iude ꝛ sedechie et pluriū aliozū multiplicata fuerūt pcā valde. b Et in iniq̄tatib' nr̄is traditi sum'. in manib' regis egypti ꝛ regis babylonis ꝛ assyriozꝝ: vt pz in plurib' locis .iiij. regū. c In gladiuz. q multi de pplo fuerūt gladiati. d Et in captiuitatē. q plures fuerīt in captiuitatem ducti. e Et in rapinā. q bonis suis fuerūt spoliati. f Et in p̄fusionem vult'. quia fuerūt multipliciter deisi ꝛ vitupati. g Sic ꝛ in die hac. licz. n. essent reuersi de captiuitate: tñ sustinebāt multa opp̄obria a gētibus q̄ erāt in circuitu: vt hī infra Neemie. ij. illi etiam q̄ remāserant in babylone: a gētilibus multa opp̄bria sustinebāt. h Et nūc ꝛē de p̄catio nr̄a. Hoc exponit duplicit: Uno mō vt li parum referat ad ipsos dep̄cantes. q. d. licz modicū de p̄cati fuerim' dominū tam̄ parū deuoti: tñ exaudiuit nos in aliquo Alio mō ad rem p q̄ fiebat dep̄catio. s. pplī liberatione q̄ facta erāt in trib' tribubus tm̄ .s. iude beniamin et leui: vñ subdit: i Ut dimitterent nobis reliq̄e. ita q̄ ppls nō est totaliter delet' licet demeruisset. k Et daret pax illi' in loco scō eius. i. alīq̄ fixio ꝛ stabilitas in hierlm. l Et daret nobis modicā vitā. i. paucis p̄cederet vita: q plures fuerūt mortui de pplo q̄ residui. m In fuitute nr̄a. licet. n. sacerdotes ꝛ ministri essent liberi a tributo regis: vt hī supra. vij. tñ pplus p̄munis nō erat liber. n Et extrueret solitudines. i. templū ad solitudinem p̄us redactū. o Et daret nobis spem. accipiendi ab eo plura bñficia ex p̄teritis iā collatis. Alio mō exponitur q̄ supra dictū est: Et nūc q̄si ad parū ꝛē. ita q̄ li parum referat ad deū: vt sit sensus: licet deū dep̄cati fuerimus: tñ in modico exauditi sum': nō ꝓpter defectū diuine liberalitatis: sed ꝓpter impedimentū nr̄e iniq̄tatis nr̄a creuerūt vsq̄ ad celū ā diebus patrū nr'oꝝ. Sed ꝛ nosipsi peccauim' grauiter vsq̄ ad die hāc: et in iniq̄tatibus nr̄is traditi sum' ipsi: ꝛ reges nr̄i ꝛ sacerdotes nr̄i in manū regū terrarū et in gladiū et in captiuitatem et in rapinā et in p̄fusionē vultus: sicut ꝛ die hac. Et nūnc q̄si ad parū et momentū facta ē dep̄catio nostra apud dñm deū nr̄m: ut dimitterētur nob reliquie: et daretur pax illi' in loco scō eius: ꝛ illuminaret oculos nr̄os deus nr̄: et daret nob vitā modicā in seruitute nr̄a: q̄a serui sumus: ꝛ in seruitute nr̄a nō dereliq̄t nos deus nr̄: et inclinauit sup nos misericō diā cozā rege persarū vt daret nobis vitā ꝛ sublimaret domuz dei nr̄i: et extrueret solitudines eius: et daret nobis spem in iuda et hierlm. Et nūnc q̄d dicem' dñe deus nr̄ post hec: Quia dereliqmus mandata tua q̄ p̄cepisti in manu seruoꝝ tuorū p̄rophetarū dicēs: Terra ad quā vos ingredimini vt possideatis eā: tra immūda ē iuxta immūdiciā pplorꝝ ceterarūq̄ terrarū: abominationib' eoꝝ qui repleuerūt eā ab ore vsq̄ ad os in inquinatione sua. Nunc ergo filias vras ne detis filijs eorum: et filias eoꝝ ne accipiatis filijs vris: et non q̄ratis pacē eoꝝ ꝛ p̄speritatem eoꝝ vsq̄ in eternū vt cōfortemini et comedatis q̄ bona sunt tre: ꝛ hēdes hēatis filios vros vsq̄ in seculuz. Et post oia q̄ venerūt sup nos in opibus nr̄is pessimis: et in delicto nr̄o magno: quia tu de' nr' liberasti nos de iniquitate nr̄a: et dedisti nob salutē sicut ē hodie: vt non p̄uerteremur ꝛ irrita facere mus mādata tua: neq̄ mr̄i monia iungerem' cū pplis abominationū istaꝝ. Nūn q̄d irat' es nob vsq̄ ad consummationē: ne dimitteres nob reliq̄as ad salutē: Dñe de' isrl iustus es tu: q̄m dereliqti sumus q̄ saluaremur sicut die hac. Ecce cozā te sumus in delicto nr̄o. Non. n. stari pōt cozā te sup hoc.

Hic ergo oratē es' .x. ora ꝛ iplorate deuz et flete ꝛ iacēte añ templū dei colle' est ad eū de isrl cet' grādis nimis viroꝝ ꝛ mulierum et puerozuz. Et fleuit ideo subdit: y Nunq̄d iratus es nobis vsq̄ ad p̄summationem. i. totalē populi deletōem: q̄si diceret: hoc demeruimus nisi ex tua liberalitate saluemur: vnde subdit: z Ecce cozā te sumus in delicto nostro. tibi et hominib' manifesto. ꝛ Nō eniz stari pōt cozam te sup hoc. ad tegendum palliandū seu defendendū. La. X.

Sic ergo orāte esdra. Hic p̄nter describitur p̄dicte transgressionis correctio. Circa quam p̄mo ponit maiozū confessio: scō populi citatio: ibi Et missa est vox. tertio correctōis inchoatio: ibi Et surrexit esdras. quarto cōsummatio: ibi Et cōsummati sunt. Circa p̄imū dicit: a Sic ergo orante esdra. s. humilit: deuote: et perseueranter. b Collect' est ad eū de isrl cetus grādis. esdre ꝓpatiens. c Et fleuit populus. nō solum ex cōpassione: Cetera q̄ sequunt exponant sicut p̄us. p Et nūc q̄d dicemus. Hic p̄nter esdras p̄fitetur pcā p̄tium. d. Et nūc q̄d dicem' dñe. q. d. nō habem' frontē dep̄cādi te. q Quia dereliquim' mādata tua. que p̄cepisti in manu seruoꝝ tuorum ꝓphaꝝ. s. moysi ꝛ aaron: q̄ moyses accipiebat mādata a deo: ꝛ aaron p̄ponebat ea populo: vt hī Exo. iiij. r Terra ꝛē. immūda est. ꝓpter multiplicatōem idolatrie: et aliozū vicioꝝ execrabiliū perpetratoꝝ p gētiles ibidem habitātes. s Ab ore vsq̄ ad os .i. abundāter nimis: sic .iiij. regū. xxj. dicit: q manasses effudit sanguinem innoxiū multū nimis: et impleuit hierlm sanguine p̄phetarū vsq̄ ad os. t Nunc ergo filias vestras ne detis filijs eoꝝ ꝛē. Istud p̄ceptū habet Deuteron. vij. v Et nō q̄ratis pacem eoꝝ. quia fm diuinā iusticiā debebāt interfici: ꝛ ideo filij israel nō poterāt cum eis facer federa perpetua: licz possent dare treugas ad temp' in aliquo casu: vt dictū fuit super libꝝ Josue Et istud mandatum transgressi fuerāt illi qui redierāt de captiuitate: ꝓtrahendo cōnubia cum gentilib': cū quibus erat eis ꝓhibitū et illicitū post gratiā eis factā a deo qua reduxerat eos de captiuitate: ꝛ hoc est q̄ dī: Et post oia ꝛē. ꝛ subdit: x Quia tu de' noster liberasti nos. ꝛ ex hac ingratitudine multuz aggrauabat peccatuz eorū: y Nunq̄d iratus es nobis vsq̄ ad p̄summationem. i. totalē populi deletōem: q̄si diceret: hoc demeruimus nisi ex tua liberalitate saluemur: vnde subdit: z Ecce cozā te sumus in delicto nostro. tibi et hominib' manifesto. ꝛ Nō eniz stari pōt cozam te sup hoc. ad tegendum palliandū seu defendendū. La. X.

sed etiam p peccati sui cognitione ⁊ cõtritione. d Et respõdit sechenias. qui erat de pncipalioribus ppli. e Et dixit esdre. nomine suo ⁊ alioꝝ pncipaliũ. f Nos puaricati sumus. accipiendo vxores alienigenas: que mẽtes etiam sapientũ emolliunt ⁊ eneruant: ⁊ tandẽ ad idolatriã inclinãt: sicut patz in salomone. g Et nũc si penitẽtia est in isrl̃. .i. quia penitẽtia est.

h Percutiamus fedus cum dño. stabile ⁊ absqz retractiõe.

i Ut p̃ficiam' vniuersas vxores ⁊c̃. vt dei p̃ceptum implea'mus: ⁊ occasionẽ mali a nobis p̃scindam'.

k Surge. ad hoc exequendũ. l Tuuz est occernere. qui hẽs scientiã legis diuine.

m Nosqz erim' tecum. qõ decreueris exequendo. cetera patẽt visqz ibi: n Panẽ nõ comedit et aquaz nõ bibit. i. nullũ cibũ ⁊ potũ accepit: qz nomine panis ⁊ aque intelligitur oñis cibus ⁊ pot' in sacra scriptura: vt frequẽter dictũ est. o Et missa est vox. Hic p̃sequenter ponit populi citatio: cuz dr̃: Missa ẽ vox. .i. p̃munis citatio.

p Et oñis qui nõ venerit ⁊c̃. in hoc ponitur cõtra contumaces pene determinatio: cuz subdit: q Auferet vniuersa substãtia eius. i. bona exteriora. r Et ipe abũ cietur de cetu. p excõmunicatõez. s Ipe est mensis nonus. qui apud hebreos correspondet ptim nouembri: et partim decẽbri nostro. t Et sedit popul' in platea. hoc est in atrio quod erat añ templũ. v Trementes p peccato. timentes ne ratõe trãsgressiõis p̃dicte veniret sup eos diuina vltio grauis. x Et pluuiis. quia tempus istud frigiduz ẽ ⁊ pluuiosuz de p̃muni cursu: et tũc erat plus solito p peccati sui demerito. y Et surrexit. hic p̃ñter ponitur transgressionis correctio ad monitionẽ esdre dicẽtis:

populus multo fletu. Et rẽspõdit sechenias filius iehiel ð filijs helam: et dixit esdre Nos p̃uaricati sum' in deũ nostrũ: ⁊ duximus vxores alienigenas de ppls terre. Et nũnc si ẽ penitẽtia in isrl̃ael sup hoc: pcũtiam' fedus cuz dño deo nr̃o: ut p̃fciamus vniuersas vxores ⁊ eos qui de his nati sunt: iuxta voluntatem dñi: et eorũ qui tenent p̃ceptũ dñi dei nostri: scõm legem fiat. Surge: tuum est decernere: nosqz erimus tecũ. Cõfortare ⁊ fac. Surrexit ergo esdras et adiurauit pncipes sacerdotũ ⁊ leuitarũ et omnẽ israel vt facẽnt scõm verbũ hoc. Et iurauerũt. Et surrexit esdras añ domũ dei: ⁊ abijt ad cubiculum iohanan filij elyasib: ⁊ ingressus ẽ illuc. Pãnem nõ comedit et aquam nõ bibit. Lugebat. n. transgressionem eorũ q venerãt de captiuitate. Et missã est in iuda et i hierlim oñibus filijs transmigratiõis vt cõgregarent in hierlim: et oís qui nõ venerit in tribus diebus iuxta p̃silium pncipũ et seniorũ: auferet vniuersa substãtia eius: et ipe abijcietur de cetu transmigratõis Cõuenerunt igit oñes viri iuda ⁊ beniamin in hierlim trib' diebus: ipe est mensis nonus vicesima die mẽsis: et sedit oñis ppls in platea domus dei: trẽmẽtes p peccato et pluuijs. Et surrexit esdras sacerdos: ⁊ dixit ad eos: Vos transgressi estis ⁊ duxistis vxores alienigenas vt adderetis sup delictuz israel. Et nũnc date cõfessionem dño deo patrũ vestrorum: ⁊ facite placitũ eius: et separamini a ppls tre: et ab vxoribus alienigenis. Et rẽspõdit vniuersa multitudo dixitqz voce magna: Iuxta verbuz tuũ ad nos sic fiat. Verumtñ quia ppls multus ẽ: ⁊ temp' pluuie: ⁊ nõ sustinemus stare foris: ⁊ opus nõ est diei vnius vel duoꝝ: vehement quippe peccauim' in sermõe isto: cõstituantur pncipes in vniuersa multitudine: ⁊ oñes in ciuitatibus nr̃is q duxerunt vxores alienigenas veniãt in tpibus statutis: ⁊ cũ his seniores p ciuitatẽ in ciuitatẽ ⁊ iudices eius: donec auertat ira dei nr̃i a nobis sup pcco hoc. Igit ionathan filius asahel: ⁊ iaaçia filius thecue steterũt sup hoc: ⁊ mesollam ⁊ sebethai leuites adiuuerũt eos Fecerũtqz sic filij transmigrationis. Et abierũt esdras sacerdos ⁊ viri pncipes familiarum in domos patrũ suorũ ⁊ oẽs p nomina sua: et sederũt in die p̃mo mensis decimi vt q̃rerent rẽ. Et cõsummati sunt oẽs viri q duxerunt vxores alienigenas vsqz ad diẽ primã mẽsis p̃mi. Et inuenti sunt de filijs sacerdotũ q duxerũt vxores alienigenas: de filijs iosue filij iosedech ⁊ fratres eius maasia et elieçer et iarib et godolia. Et dederũt man' suas: ut eijcerẽt vxões suas

z Uos trãsgressi estis. hoc ẽ liquidũ ⁊ nõ pot negari. a Ut adderetis sup delictũ vl̃ pccm isrl̃. p̃missum añ captiuitatẽ babylonicã. b Et nũc date p̃fessionẽ. recognoscendo pccm vbo ⁊ facto: iõ subdit: c Et separamini a pplis tre. ita q nõ hẽatis fedus ⁊ p̃sortiũ cũ idolatris. d Et ab vxoribus alienigenis. q̃ a deo vero auertũt: vt p̃dẽm est. e Et rñdit vniuersa multitudo. esdre p̃sentiendo: tñ petũt dilationẽ ppt̃ importunitatẽ tpis: ⁊ negocij magnitudinẽ. f Cõstituant pncipes. i. homines sapientes iusti ⁊ diligẽtes qui vadãt de ciuitate in ciuitatẽ diligẽter inquirẽdo de transgressoribus: ⁊ corrigant p alienigenarũ vxoꝝ eiectionẽ. g Et sederũt in die p̃mo mẽsis decimi ⁊c̃. ex q̃ patz q in dis quirẽdo istud negociũ posuert mẽsem integrũ. h Et inuẽti sũt. Hic p̃ñter ponit descriptio illoꝝ q̃ duxerũt vxores alienigenas cũ dr̃: i De filijs iosue iosedech ⁊c̃. Iste iosue erat summus sacerdos: ⁊ sic vt verum qđ dictũ est ꝫ. videlicet q hec trãsgressio ĩcepit a maioribus populi: ad hoc aũt aptat alicq illõ Zach. iij. Oñdit mihi dñs iesum sacerdotez magnũ stãtẽ coram angelo. i. esdram q̃ erat angelus. i. nũcius missus a latere regis ad ppli directiõez: ⁊ sathan a dextris: qz vera erat accusatio de pccõ trãsgressiõis ⁊ accipit hic iesus p filijs eius: vt patz ex hoc loco: qz pr̃ q̃dãmodo manet in filijs. k Et

m Et pro delicto suo arietem ō ouibus offerrent. quia sicut aries ē dux gregis: ita sacerdotes sunt duces ppli ꝓmunis. Cetera legātur ut iacet lr̄a: et licz nō dicatur hic ꝙ eiecerunt pueros cū vxoribus alienigenis: tenendū tamē est ꝙ sic factū fuit quia sic ꝓmiserat sechenias nomine suo et aliorū ꝓncipaliū: vt habet supra eodem ca°. Percutiamus fedus cuz dño deo nostro vt proȝciamus vniuersas vxores. s. alienigenas: et eos qui de his nati sunt.

Explicit postilla fratris Nicolai de lyra sup ꝑmuz libzum Esdre.

et ꝓ delicto suo arietem de ouib⁹ offerrent. Et de filijs emmer: annani et çebedia. Et ō filijs seri: maasia ⁊ belia ⁊ semeia iebibel et oçias Et ō filijs phessur: elioenai maasia: ismael: nathanael: ioçabeth et belesa. Et de filijs leuitaruz: iosabeth ⁊ semei ⁊ celaia: ipe est calitha phathaia iuda ⁊ elieçer. Et de cantoribus eliasub: ⁊ de ianitoribꝰ: sellum et thelē et vri. Et ex isrl ō filijs pharos remeia et eçia et melchia: ⁊ miamim et elieçer et melchia banea. Et ō filijs elam mathania çacharias ⁊ iebi bel et abdi et rimoth et belia. Et de filijs çethua: elioenai: eliasib: nathania: ⁊ bierimuth ⁊ çabeth ⁊ açiça. Et ō filijs bebai: iohānan ananía çabbai athalai. Et de filijs beni mosolla ⁊ melluch ⁊ adaia iasub ⁊ saal ⁊ ramoth. Et de filijs phetmoab edna et chalaal banaias et maasias mathanias besele bel benui ⁊ manasse. Et de filijs erem: elieçer iesue melchias semeias ymeon beniamin maloch samāias. Et ō filijs asom: mathanai mathet açabeth elpheleth iermai manasses semei. De filijs bani: maaddi amram ⁊ huel baneas ⁊ badaias chelíau bannia marimuth ⁊ eliasib mathanias mathanai ⁊ iasi et bani ⁊ benui: semei ⁊ salmias ⁊ nathan ⁊ adaias: mechne dabai ysai sarai eçrel et selemau et semería: sellum amaria ioseph. De filijs nebui: abibel mathathias çabeth çabina iedu ⁊ iobel ⁊ banai. Omēs hi acceperāt vxores alienigenas: ⁊ fuerūt ex eis mulieres que pepererāt filios.

Explicit liber Esdre ꝑmus.

Postilla super librū Neemie incipit.

Verba neemie. Postq̄ descripta ē populi descriptio sub esdra: hic p̄nter describit reedificatio muri sb̄ neemia: q̄ fuit missus tanq̄ dux a latere regis ad reedificatōez ciuitatis

Scīe dum tñ q̄ bis a rege venit in hierlm: p̄mo ad ciuitatis reedificationē: scdo ad malox in eo absentia subortox correctiōem: ca°. xiij. In aduentu autē p̄mo ad ciuitatē vēit 2° veniens ip̄am murauit: ca°. iij. et tertio muratā clausit pōtis q vectib°: ca. vij. q̄rto ea clausa. vij. mēsem festiuū celebrauit: ca°. .viij. quinto ciuitatez populauit. c. xj. sexto populataz dedicauit: ca. xij. Circa p̄m ostenditur p̄mo p̄ficiscētis volūtas: scdo legationis auctas: ca. ij. Cir p̄mum p̄mo describitur rumor oppressionis iudeox i hierlm: scdo languor oīonis: ibi Cunq̄z audissem. Circa p̄mū nota per sona scribēs: cum dī: a Verba Neemie. ab isto enim loco scripsit q̄ sequunt: vt dicra. sa. Scdo notatur tp̄s cum dī: b Et factum est in mēse casleu. hic est mēsis nonus apd hebreos fm vnam p̄putationem: vt videbit magis infra sequēti capło.

Incipit liber Neemie. Capitulū. I.

Verbā neemie filij helchie. Et factū est i mēse casleu: anō vicesimo ēt ego eram in susis castro. Et vēnit ad me anani vnus de fratrib° meis: ip̄e et viri iuda: et interrogaui eos de iudeis qui remanserāt et superant de captiuitate et de hierusalem. Et dixerūnt mihi: Qui remanserūt et derelicti sunt de captiuitate ibi in p̄uincia: in afflictiōe magna sunt et in opprobrio. Et murus hierlm dissipatus est: et porte eius p̄buste sunt igni Cūnq̄z audissem vba huiusce modi: sedi et fleui et luxi dieb° multis: et ieiunabā et orabā ante faciē dei celi: et dixi: Quēso dñe deus celi: fortis magne atq̄z terribilis: q̄ custodis pactuz et miseri cordiā cū bis q̄ te diligūt et custodūt mādata tua: fiant aures tue auscultātes et oculi tui aperti: vt audias orationem serui tui quā ego oro cora te hodie nocte et die p̄ filijs israel seruis tuis: et p̄fiteor p̄ peccatis filiox israel quibus peccauerūt tibi. Et ego et dom° patris mei peccauim°: vanitate seducti sumus: et nō custodiuim° mādatum tuū et ceremōias et iudicia que p̄cepisti moysi famulo tuo. Memētō verbi quod mādasti moysi seruo tuo dicens: Cum transgressi fueritis: ego disperdā vos in popl̄os: et si reuertamini ad me et custodiatis p̄cepta mea et faciatis ea etiā si abducti fueritis ad extrema celi: inde p̄gregabo vos et reducam in locū quē elegi vt habitaret nomē meum ibi. Et ipsi serui tui et pplus tuus quōs redemisti in fortitudine tua magna: et in manu tua valida. Obsecro domine sit auris tua attēdens ad orationem serui tui: et ad orationem seruorū tuox: q̄ volunt timere nomē tuū: et dirige seruū tuū hodie: et da ei misericordiam ante virū hunc. Ego enim erā pincerna regis. La. II.

c Anno vicesimo. .s. regni artharxersis in cui° anno septimo missus fuit esdras: vt dictū est supra Esdre. vij. ad docendū ppl̄m: et anno. xx. eiusdē missus fuit neemias tanq̄ dux a latere regis: ad reedificandū ciuitatem: tñ fm iosephū iste artharxerses fuit fili° darij hyscaspis: et vocat eū xerxem oīm nutiue. fm vero ra. sa. fuit fili° assueri et regine hester: sicut dictū fuit esdre. vj. et. vij. d Et ego eram in susis castro. licet susa esset tūc p̄ncipalis ciuitas regni: tñ vocatur hic castrum: q̄z erat edificata fortiē hinc et inde ad modū castri. e Et venit anani. aliqui libri habēt: Et venit ad me anani. licet li Ad me: nō est de textu: vñ dicit ioseph°: q̄ neemias vidit istos tanq̄ peregrinos intrantes ciuitatē: et audiuit eos loquētes hebraice: et tūc allocutus fuit eos. f Unus de fratrib° meis. i. de cognatiōe mea. g Interrogaui eos de iudeis. q̄z p̄mo q̄siuit de statu popl̄i sui: et scdo de statu ciuitatis hierlm. h Et dixer̄t mihi. rñdendo p̄mo de statu ppl̄i: eo ordine q̄ fuerant interrogati. i Qui remanser̄t cē. in p̄uincia. s. iudee. k In afflictiōe cē. q̄z gentiles in regno decē tribuū habitātes mltas molestias eis inferebāt et opprobria: vt pleni° hī infra. iij. ca. Scdo rñdent de ciuitate: l Et murus hierlm dissipatus ē. q̄z a tpe q̄ nabusardan incēdit ciuitatē et muros eius disrupit: non fuerat data licentia reedificandi eā: sed solū templū et p tinentia ad ip̄m p cyrū et darium: vt patet ex dictis supra Esdre. v. et. vj. m Cūq̄z audissem. hic p̄nter ponit lāguor oīonis In oīone. n. mens eleuat in deū: et p p̄ns q̄dammō abstrahit a corpe: et sic corpus incipit lāguere: maxime q̄n oīo fit cū fletu et ieiunio: et diuturne fit: sicut dī hic: n Et luxi dieb° multis et ieiunabā cē. s. trib° mensibus: vt patebit ca. sequenti. o Et dixi. formando oratiōem meā. p Queso dñe. oīm p gubernationem. q De°. p creationē. q Celi. s. empyrei: et p p̄ns oīm q̄ includunt intra ip̄m. r Atq̄z tribulis. peccatores punitēdo. s Fiant au. tue auscultātes cē. loquit de deo more humano: q̄z cum hō exorat° p̄rebet aurē ad audiēdū et p̄uertit oculos ad vidēdū: signū est q̄ velit exaudire. t Et ego et do. p̄tis mei peccauim°. licet. n. esset innocēs: tñ p̄iūgit se pcōribus: inq̄tuz erat membz ppl̄i pcōris. v Vanitate seducti sum°. i. idolatria q̄ va nitas ē: eo q̄ idoluz nihil ē fm ap̄lm .j. Coī. viij. x Et nō cu. mandatū. q̄tum ad moralia p̄cepta. y Et cēmonias. q̄tum ad ceremonialia. z Et iudicia. q̄tum ad iudicialia. Ad ista tria genera p̄ceptorū reducunt oia p̄cepta legis mosaice: vt pz ex decursu illi° legis. a Memēto vbi q̄ mādasti moysi. i. dixisti Deute. xxix. et. xxx. b Cum trālgressi fueritis ego disperdā vos. hoc fuēat adimpletū in captiuitate babylonica: et in captiuitate. x. tribuū. c Et si re. ad me cē. inde p̄gre. vos. hoc nōdū eāt adipletū licz fuisset inchoatū p cyrū et artharxersem: vt pz ex. ē. dictis Esdre. j. et vij. et iō neemias orabat p̄ pleti one. d Quos re. in fo. tua magna. potutiēdo egyptū multipl̄r: et faciēdo mirabilia i mari rubro: et in deserto: et in iordane fluuio: e Dirige fuū tuū ho. i. meip̄m: q̄z volebat p̄ponē petitōem regi de reedificatiōe ciuitatis: vt ppls dispsus possz ibi securi° p̄gregari. f Et da

el miām añ vix hūc. i. añ artharxersez regē: g Ego eni erā pincerna regis. hoc addit ad ostēdendū: q habebat defacili accessum ad ipm. La. II.

Actū est aūt. Hic pñter describit legatio ipi' neemie: vbi pmo describit auctoritas quā meruit 2° facultas) quā obtinuit: ibi Et dixit regi. 3° sagacitas qua negociū suū secrete tenuit: ibi Et audierūt. 4° voluntas quaz aperuit: ibi Et dixi eis. Circa pmuz pmittit temp' cū dicit:

Factū est aūt in mēse nisan. hic est mēsis primus apud hebreos) fm festa: t incipit a pinquiozi lunatōne eqnoctio vnali. Neemias autē ceperat orare mēse nono: vt pdcm est: t sic pz q iste mēsis in quo porexit vinū fuit qrtus ab illo: ita q trib' mēsib' fuit i oīone t afflictiōe anno. xx. artharxersis. Videt q istud sit falsum: t q hoc fuēit anno xxj. ei': qz istud factū fuit qrto mense postq audiuerat rumozes) ō oppressione ppli sui t erat pm' mēsis anni: cum igit rumozes pdcos audierit ano. xx. artharxersis mense nono eiusdē: seqt q qñ porexit vinū regi incepat ann'. xxj. Ad qō dicēdū q sicut dcm fuit gen. vij. t exodi. xij. Cōis est opinio iudeoz: q mūd' creatus fuit i mēse q vocat apud eos tysari: t ptim correspōdet septēbri nostro: t ptim octobri: t dī ille mēsis simplr primus apud hebreos: t fm hūc modū cōputādi casleu est tertius mēsis: t nisan septim': t cadūt i eodē anno: t isto mō fit hic pputatio. Uerūtn qz filij isrl egressi sunt de egypto mense nisan: iō extūc ille mēsis ex hoc euētu vocat' est pm' : fm q dī exodi. xij. t hoc mō ppu tando casleu t nisan sequēs nō fuit in eodē anno: sz casleu est nonus mēsis anni pcedētis: t nisan sequēs ē prīcipiū anni sequētis: t hoc mō pcedit obiectio inducta t iō nō valet qz hic accipit prīcipiū anni ,put incipit a tysari: t aliqñ accipiatur prīcipiū anni ,put incipit a nisā

b Et leuaui vinū. i. cyphū in q erat vinū. c Et dedi regi. qz hoc spectabat ad officium neemie: cum esset picerna regis: vt dcm est ca. precedenti. d Et erā qsi languid'. ex fletu ieiunio t oīone pcedētib'. e Quare vult' tu' tristis est. hoc dixit rex nō sibi cōpatiendo: sz magis de eo suspicādo ne meditaret eū intoxicare: vl aliquē de sibi assistētib': t ppt hoc eēt in facie mutat': iō sequit: f Et timui valde. ppt istam suspitōem regis. g Rex i eternū viue. q. d. de morte tua nō cogito: sed magis vitā desidero. h Quare nō mereat vult' me' t̄c. in hoc se excusat ō apparēti lāguoze: t ideo bñ subdit: i Et ait mihi rex. pro q re postulas. q. d. paratus' iuz pcedere qz voluntate dei anim' regis mutatus fuerat subito de i dignatōe ptra neemiam ad ei' beniuolentiaz: fm q dī ,puerb. xx. Cor regis i manu dñi: quocunqz voluerit iclinabit illud.

Factūz est in mense nisan: ano vicesimo artharxersis regis: t vinum erat añ eū. Et lēuaui vinuz ēt ōdi regi: ēt erā quasi languid' añ faciē ei'. Dixitqz mihi rex: Quare vult' tuus tristis est: cū te egrotū non videā: Nō est hoc frustra: sed malū nescio qō i corde tuo ē. Et timūi valde ac nimis: t dixi regi: Rex i eternū viue. Quare nō mereat vult' me' : qz ciuitas dom' sepulchroz pāis mei deserta est: t porte ei' pbuste sūt igni: Et ait mihi rex: Pro qua re postulas: Et ōrauī deū celi: ēt dixi ad regē: Si vidētur regi bonū: t si placet seruis tuis ante faciem tuam vt mittas me in iudeaz ad ciuitatē sepulchri patris mei: t edificabo eā. Dixitqūe mihi rex t regina q̄ sedebat iux euz. Usqz ad qō temp' erit iter tuū: t qñ reūteris: Et placuit añ vultū regis: t misit me. Et pstiti ei temp': ēt dixi regi: Si regi videt bonū: epistolas det mihi ad duces regiōis trans flumen vt traducant me donec veniam in iudeam: ēt epistolam ad asaph custodem saltus regis: ut det mihi ligna vt tegē possim portas turris domus: ēt muros ciuitatis: ēt domū quaz ingressus fuero. Et dedit mihi rex: iux manum dei mei bonam mecum. Et veni ad duces regionis trās flumen: dedit qz eis epistolas regis. Misi erat aūt rex mecum principes militum t equites. Et audierūt senaballath oronites: t tobias seruus amanites: t contristati sunt afflictōne magna q venisset homo qui quereret prosperitatem filiozum israel. Et vēni hierusalem: t eram ibi tribus diebus. Et surrexi nocte ego t viri pauci mecum: t non indicaui cuiqz quid dominus dedisset in corde meo: vt facerem in hierusalem: ēt iumentum non erat mecum nisi animal cui sedebam. Et egressus sum per portam vallis nocte: t reuersus ad fontem draconis: t ad portam stercoris: t contemplabar muros hierusalem qui dirupti erant: t portas eius deuoratas igni. Et transiui ad portam fontis: t ad natatoriam regis: t non erat locus iumento vt transiret subter me. Ascendebamq torrentem per noctem: t contemplabar murum: t reuersus ingrediebar portam vallis: t sic reuertebar. Magistratus autem nesciebant quo abissem: aut quid agerem: nec dum Iudeis: nec sacerdotibus: nec nobilibus: nec principibus: nec ceteris qui operabantur opus. Dixi autem eis vos nostis malum in quo versamur: quia hierusalem deserta est: portae eius combustae igni: venite: et edificemus muros hierusalem: et non simus vltra opprobrium. Et indicaui eis manum dei mei quae bona erat super me: sed et sermones regis quos locutus fuerat mihi. Et dixerunt: surgamus: et aedificemus. Confortataque sunt manus eorum in bonum. Audierunt autem Sanaballath oronites: et Tobias seruus amanites: et Gosem arabs: et irriserunt nos: et despexerunt nos: et dixerunt: Quae est haec res quam facitis: numquid contra regem vultis rebellare? Et reddidi eis verbum: et dixi eis: Deus ipse dirigit nos: et nos serui eius aedificabimus: vobis autem non est pars: et fortitudo: et memoria in hierusalem.

i Et dixi regi. hic pñter ponit facultas quā obtinuit cū dī: p Si regi vī bonuz t̄c. trans flumen. s. euphratē: t sic ñ solū ipetrauit licētiā eūdi: sz etiā secuz pductū i via. q Et epla ad asaph cust. salt' regis. i. nemoz regis. r Ut det mihi ligna gratis. vt tegere possim portas: turres: dom'. s. tēpli iuxta quā. s. domū tēpli itendebat facere turri ad maiorē tēpli securitatē. s Et muros citatis. i. ad tegēdū portas q̄s intēdo facere i muro ciuitat. t Et domū quā ingressus fuero. i. domū qua edificare itēdo p habitatōe mea. v Et dedit mihi rex iuxta manū dei. i. directōez ei' p suā grāz. x Et audierūt. Hic pñt describit neemie sagacitas: q ptātē sibi pcessaz secrete tenuit vsq ad tēp' debitū: nō potuit tñ celare: qui venisset p bono filioz isrl cū cēt de coz gēte: t hoc ē qō sbdit:

y Et audierūt sanaballath t̄c. isti aūt erāt aduersarij iudeoz. z Et veni i hierlm t erā ibi trib' diēb'. añq oñderē ad qd venissez: vñ sbdit: Et ñ indicaui cuiq t̄c. seqtur:

3 Et iumentū nō erat mecū: nisi aīal cui sedebā. Alij aūt

qui erāt cū ncemia ibāt peditādo: ne forte iudei q̄ erāt in ci
uitate opinarent: q̄ vellēt latēter exire ō nocte: ⁊ tradere ci
uitatē hostib⁹: ⁊ se eis iūgere in eq̄s. a Et egressus suz p
portā vallis. i. q̄ ducit ad vallē iosaphat. b Nocte. quia
nolebat q̄ alīq̄ p̄ciperēt q̄d intēderet: donec possibilitatē ree
dificādi murū p̄sideret: iō subdit: c Et
p̄siderabā murū .s. q̄
liū posset reedificari:
⁊ portas ei⁹ q̄liter pos
sent de nouo instituí.
d Et nō erat locus
iumēto cui sedebam.
ppter ruinas ibi exi
stētes. e Et reuer
sus veni ad portā val
lis. p quā exierat: vt
pz ex p̄dcis: ⁊ sic pz q̄
circuiuit totaz ciuita
tē ad videndū diligenti
q̄liū murus posset ree
dificari. f Mgr̄a
tus aūt .i. gētiles: qui
erāt positi ex pte regis
ad custodiā terre.
g Usq̄ ad id loci
nihil indicauerā .i. vs
q̄ ad illud tp̄s: ita q̄
accipiat h̄ loc⁹ p tpe.
tenuit eni secretū: q̄ i
tēderet reedificare ci
uitatē: donec videret
q̄d esset sibi possibile
ita q̄ nec iudeis: nec
gētilib⁹ qui eū condu
xerāt in via p̄positū
suuz apuerat. h
Et dixi eis. hic p̄nter
describitur voluntas
quā eis aperuit: quia
postq̄ viderat reedifi
catōez muri possibilē
licet difficilē: aperuit
iudeis volūtatez quā
habebat de restaura
tōne muri: ⁊ gratiam
quā sb̄ hoc habebat
a rege: inducens eos
ad opus: ⁊ dicēs: i
Uos nostis afflictōez
in qua sum⁹. q: samaritani ⁊ alīq̄ gentiles multas eis mole
stias inferebāt: cui⁹ cā subdit: k Quia hierl̄m deserta ē
⁊c. ⁊ sic aduersarīq̄ poterāt eam iuadere defacili: tū q: ha
bitatores ei⁹ erāt pauci: tū q: porte erant destructe: ⁊ muri
in plurib⁹ locis dirupti. l Et idicaui eis manū dei mei.
i. directōez ei⁹ ⁊ gr̄am. m Et confortate sūt man⁹ eoz.
q: pati fuerūt ponere manū ad opus. n Audierūt aūt
sanaballath ⁊c. iste erat p̄nceps samaritanoz ⁊ alīq̄ adiu
uabant eū. o Et subsannauerūt nos. i. deriserunt: ⁊ dī
subsannatio a nasu rugato vel distorto: cū aliqs in deridē
do vtit talib⁹ signis. p Que est hec res quā facitis. q. d.
nō est vobis licita: ⁊ subdit causa: q Nūquid contra re
gē vos rebellatis. q. d. etiā apparet manifeste q̄ sic edifican
do. s. ꝫ euz fortalicia. r Et reddidi eis sermonē. rōnabi
liter rndendo: q: nō erat ita: cū hoc fieret de regis licentia.
s Dixiq̄ ad eos .s. repellēdo eoz malicia. t Deus ce
li ipse nos iuuat. ⁊ iō non debem⁹ vos timere. v Uo
bis aūt nō ē p̄s ⁊c. q: samaritani nō poterāt oīdere ex
aliqua scriptura q̄ deseruit memorie: q̄ ipi vel pīes eo
rū habuissent ibi ptem: nec p cōsequēs habebāt ius ali
quod reclinādi: ⁊ iō ad ipos nihil ptinebat de reedifica
tōe ciuitatis vl ei⁹
impedimēto. .III.

ET surrexit. Aduē
tu neemie
scripto: h̄ p̄nt de
scribit citatis reedi
ficatio: ⁊ p̄mo de
scribit h⁹ mōi edi
ficiū. 2° iplex sup
uenies impedimētu.
iij.c. Circa p̄mū
sciēdū: q̄ sic dcm
fuit. iij. reg. iij. ca.
⁊. iiij. regū. xxij. ci
uitas hierl̄z fuerat
clausa ⁊plici mu
ro: itra muz iteti
oz habitabat rex ⁊
sacdotes: itra 2m
pphe ⁊ nobiles: i
tra ttiū siue exte
riorē pplis cōis ⁊
artifices. p̄mo g̃ h̄
agit ō reedificatō
ne muri exteriozis:
2° muri medij: ibi
Et edificauit iux
ta eū azer. 3° muri
interiozis: ibi Sur
sū āt. Dicia aūt oī
uidit i sex ptes ꝑz
sex portas hierl̄z
q̄s p̄ncipales edifi
cauerī: ⁊ alias p̄
tes muri inposi
tas: ⁊ patebunt p
tes p̄sequēdo. Circa p̄mū dī a Et
surrexit eliasib sa
cēdos. iste fuit fili⁹
ioachi filij iosue
filij iosedech: vt
cōi⁹ tenet: aliq̄ tñ
dicūt: q̄ fuit fr̄ oi
ect ioachim: ⁊ successit ei i sacerdotio. b Et edifica
uerūt portā gregis. sic noiatā: eo q̄ aialia q̄ adducebān
tur i tēplo vt īmolarent trāsibāt p eā: vocata ē etiā hec
porta negociatoz: q: negociatoreſ iuxta eā ponebāt sta
tōes mercatōnū suaz. c Ipi sāctificauerī eā. i. firma
uerūt seu p̄pauerūt: vbū eni hebraicū qō hic pōit eq̄uo
cū ē ad scificare ⁊ p̄parare. d Et statuerī valuas ei⁹.
i. portas: ⁊ dī a voluo uis. q: voluūt ⁊ reuoluūt i clausi
one ⁊ aptōe. e Et vsq̄ ad turri centū cubitoz .i. tm̄
edificauerī i muro iuxta portā. f Et iuxta eū edi. vi.
hie. s. i muro: ⁊ sic ō alīs itelligēdū ē. g Porta āt pi
sciū. h̄ agit ō edificio alīi⁹ porte muri p̄nt̄ q̄ sic vocabāt
eo q̄ pisces apportati ō mari p illā iferebāt ⁊ nc dī pōta
ōō: eo q̄ ē i opposito mōt̄ lyō: q̄ vocabāt citas ōō. h
Ipi texerī eā. structura lignea vt mur⁹ ōsbl⁹ meli⁹ fuaret
i Et iuxta eū edi. the. i. de thecua vñ fuit amos ppha.

SPexerūt: dixerūtq̄z: Que ē
hec res quam facitis? Nū
quid p̄tra regez vos rebel
latis? Et rēddidi eis sermo
nem: dixiq̄z ād eos: Deus
celi ipse nos iuuat: ⁊ nos
serui eius sumus. Surga
mus ⁊ edificemus. Uōbis
aūt nō est pars ⁊ iusticia ⁊
memoria in hierl̄z.]

ET surrexit elia .III.
sib sacerdos magnus
⁊ fratres ei⁹ sacerdotes: et
edificauerūt portā gregis.
Ipi sanctificauerī eā: et sta
tuerūt valuas ei⁹: et vsq̄ ad
turrim centū cubitoz: san
ctificauerūt eā vsq̄ ad tur
rim ananehel. Et iuxta eum
edificauerūt viri iericho:
⁊ iuxta eos edificauit zachur
filius amri. Portā aūt piscium edificauerūt filij asnaa:
ipi texerūt eā: ⁊ statuerunt valuas ei⁹ ⁊ seras ⁊ vectes
Et iuxta eos edificauit ma
rimuth filius vrie filij acc⁹.
Et iuxta euz edificauit mo
sollam filius barachie filij
mesezebel. Et iuxta eū edi
ficauit sadoch filius baana
Et iuxta eum edificauerūt
thecueni. Optiates aūt eo

k Optimates aũt eorũ. i. pncipales ⁊ maiores ō thecua. l Nō supposuerũt colla sua in opere dñi. ⁊ sic ꝓmẽdantur vulgares magis q̃ supiores: ⁊ similes sũt istis maioribꝰ illi q̃ psidentes alijs imponũt eis onera grauia ⁊ importabilia: ⁊ digito suo nolũt ea mouere. m Et portã veterẽ. Hec ẽ tertia ps ⁊ nõiatur alibi ista porta iudiciaria: quia senes i qbus est sapientia ibi se debãt ad iudicandum. n Proxime qui erat i regione trãs flumẽ. q̃ ille ex deuotõe voluit aliquid in hoc ope ponere: licet eẽt gẽtilis: executõez tñ hꝰ operis ꝓmisit iudeis o Et dimiserũt hierlim. i. muruz eꝰ extẽderũt. p Et portaz vallis. Hec ẽ quarta ps sic autez vocabaẽ eo q̃ per eaz erat egressus vsus vallem ioſaphat: vt dcm̃ est ca. ꝓcedẽti. q Et mille cubitos i muro. iuxta illã portaz. r Et portã sterquilinij. Hec ẽ qnta ps ⁊ vocabaẽ sic ista porta: eo q̃ imũditie ciuitati p illã emittebãtur in torrentẽ cedron tpe pluuiali ciuitas eni hierlz sita est in decliui montis: ⁊ iõ aque pluuiales descendentes ⁊ secũ trahentes imũditias ciuitatis habebãt cursum vsus illã portam. s Et portã fontis. Hec ẽ sexta ps: ⁊ noiaẽ sic porta ista a fõte ꝓpinquo: ⁊ hec porta infra codẽ caplo vocaẽ porta aq̃rũ. t Et muros piscine syloe i hortũ regl. i. cuꝰ aque fluũt vl hortũ regl. vl aliter q̃ edificauit muros vsq; ad hortũ regis: ⁊ vsq; ad gdꝰ q̃ descendũt de ciuitate dauid. Post eũ edificauit nemias filiꝰ azboth pnceps dimidie partis vici bethsur vsq; ꝓtra sepulchrũ dauid ⁊ vsq; ad piscinam q̃ grãdi ope ꝓstructa est: et vsq; ad domũ fortiũ. Post eũ edificauerũt leuite: reum filius bẽni. Post eũ edificauit asebias pnceps dimidie ptis vici ceile i vico suo. Post eũ edificauerũt frẽs eoruz: bechiu filiꝰ enebad pncipis dimidie ptis ceile. Et ædificauit iuxta eũ azer filiꝰ iosue pnceps maspha mẽsuraz secũdã: ꝓtra ascẽsũ firmissimi anguli. Post eũ i mõte edificauit baruch filius ça chai mẽsurã secũdã: ab angulo ũsq; ad portaz domꝰ eliasib sacerdotis magni.] Post eum edificauit meremuth filiꝰ vrie filij accbus mẽsurã scõaz a porta domꝰ eliasib donec extẽderet domꝰ eliasib. Et post eũ edificauerũt sacerdotes viri de cãpestribꝰ iordanis. Post eos edificauit beniamin ⁊ asub ō domũ suã. Et post eos edificauit azarias filiꝰ maasie filij ananie ꝓtra domũ suã. Pꝰ eum edificauit bẽnui filiꝰ ennada mẽsuraz scõam a domo azarie vsq; ad flexurã ⁊ vsq; ad ãgulũ phalel filiꝰ oci ō flexuraz ⁊ turri q̃ eminet de domo regis excelsa. i. i atrio carceris Post euz phadaia filiꝰ seros. Nathinnei autẽ habitabãt in ophel: vsq; ō portã aq̃rũ ad orietẽ: ⁊ turrim q̃ ꝓminebat. Post eos edificauerũt thecueni mẽsurã secũdam e regione: a turre magna ⁊ eminenti ũsq; ad murum templi. Sursum hortũ regis: ⁊ vsq; ad gradus q̃ descẽdũt ō ciuitate dauid. Arx syon q̃ vocata fuit ciuitas dauid eãt i mõte syon: ⁊ de ea p gradꝰ descẽdebaẽ ad inferiorẽ ptẽ ciuitatis. v Et vsq; ad domũ fortiũ. q̃ vocaẽ sic: qz ibi mãserũt agoniste vel forte qz fortes dauid ibi habitabãt: qñ veniebãt ad regem: ⁊ fm hꝰ li: Usq; ad domũ fortiũ. itelligit exclusiue: qz fortes dauid cũ alijs nobilibꝰ manebãt itra secũdũ muruz. x Et edificauit iuxta eũ azer. h agit ō reedificatõe muri medij cũ sbdit: y Mẽsurã scõaz. i. portõez suã i scõo muro z Cõtra ascensũ firmissimi ãguli. i ãguli muroz solz fortioz murꝰ edificari: ⁊ desu p turris ad defẽsionẽ vtriusq; latis. a Pꝰ eũ i mõte rẽ. mẽsurã scõaz. qz edificauit in scõa clausura muruz: q̃ erat i ascẽsu mõtis eo q̃ ciuitas pti erat i mõte ⁊ pti i valle: ⁊ p ti i decliui. b Usq; ad portã domꝰ rẽ.] li vsq; tenet h exclusiue qz domus sũmi sacerdotis erat intra muruz interiorẽ siue tertiũ: q̃ erat ĩmedꝰ int habitatõez sacerdotuz ⁊ nobiliũ hitatõez: que claudebaẽ muro scõo de q̃ h agit. ceta patẽt ex dcis vsq; ibi: c Nathinei aũt habitabãt i ophel. Ophel ẽ nomen turris ꝓpinq̃ tẽplo: tñ extra murũ interiorẽ claudẽtẽ hitatõez sacerdotũ: ⁊ ibi habitabãt nathinei: q̃ mistrabãt ligna ⁊ aq̃s i atrio sacdotũ vt eẽnt ꝓpiqui hitatõni sacerdotũ: put poterat fieri. d Usq; ad muruz tẽpli. hic accipitur murꝰ tẽpli large ꝓ muro q̃ claudebat hitatõez sacerdotũ qz habitatõ media nõ poterat ꝓcedere vsq; ad muruz tẽpli accipiendo ꝓprie: immo atriũ sacerdotũ ⁊ habitacula eoz erant intermedia. e Sursum aũt. hic cõsequenter agit

ce reedificatõe muri interioris seu tertij intra quã habitabãt sacerdotes: in fine tñ ponit aliqd de reedificatõne muri medij. Circa pmũ dr: e Sursũ aũt. i. in supiori pte ciuitatis i q̃ erat tẽplũ ⁊ habitatio sacerdotũ. f Ad portã equorũ. loc' erat ad quẽ boies eũtes ad tẽplũ poterãt eqtare sed extũc pcedebãt peditãdo: ⁊ ab illo loco incipiebat habitatio sacerdotũ: iõ sequit: g Edificauerũt sacerdotes. scz murum claudẽtem habitatiõnẽ ipoꝝ. h Unus quisq; cõtra domuz suam. ita q̃ dom' eorum ex vna pte iũgebãtur muro: ⁊ ex parte opposita habebãt aspectum versus templũ. i Post eos edificauit seddo ⁊c. iste non habitabat intra murũ interiorẽ: sz extra: verũtñ dom' ei' ex vna pte iungebat: seu appropinquabat muro interiori: ⁊ ideo ibi edificauit ptem suam. k Et intra cenaculuz anguli i porta gre. edifi. arti. ⁊ negociatores. nõ in muro interiori: sed i muro medio cui iungebat dom' eorum in parte exteriori: qr habitabant in tertia habitatione cũ pplo cõi: vt dictuz est supra. Mystice ãt exponẽdo portas hierusalem supra dcãs: sciendũ q̃ hierlm in sensu anagogico signat ciuitatẽ celestez. Sm q̃ dr Hala. iij. Illa q̃ sursum ẽ hierlm libera ẽ q̃ est mater nra. ad illã aũt intrãt p obseruãtiam mãdatoꝝ teste salvatore Matth. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. Mãdatoꝝ aũt q̃dã sũt negatiua a malo retrahentia: vt illud: Non occides. alia affirmatiua ad bonũ inducẽtia: vt illud: Honora pẽm ⁊c. Illa igit q̃ a malo retrahũt: ⁊ illa q̃ ad bonũ inducunt sũt porte ciuitatis hierlm: Sm illud ps. xxxvj. Declina a malo ⁊ fac bonũ: ⁊ inhabita ⁊c. Retrahẽtia vo a malo tria sũt spẽalit: vicij fetor: iudicij terror: supplicij horror. Primũ figurat p portã sterqlinij: 2m p portã iudiciariã: 3m p portã vallis: qr suppliciuz gehenne Sm oẽs doctores est in pfũdis terre. Inducentia ad bonũ sunt tria similit per oppositũ. s. decor opis: dulcor federis: valor muneris: qr opus virtuosum opantem decorat: deo federat: ⁊ eternã beatitudinẽ meret seu pparat. Primuz designat per portã dauid: q̃ inpretat vultu desiderabil': 2m per portã fõtis seu aqrũ: qr aqua gre federat deũ cũ hoie: 3m p portã negociatoꝝ: qr p opus virtutis pmutant p terrenis celestia: ⁊ pro tpalib' eterna: ad q̃ nos pducat ⁊c. .IIII.

Actũ est aũt. Hic pñter ponit triplex ipedimẽtũ qõ supuenit iudeis edificãtib' murũ. scõm ponit quinto caplo. tertiuz sexto. Primũ impedimẽtũ fuit aũt ad portã equoꝝ edificãuerũt sacerdotes vnusq; qz pro domũ suã. Post eos edificauit seddo filius emmer pro domũ suã. Et p' eũ edificauit semeia filj secheníe custos porte orietalis. P' eũ edificauerũt anania filj selemie: ⁊ anon filj selo sext' mẽsurã scdam. Post eos edificauit mesollã filj barachie pro gaꝛophilaciuz suũ. P' eũ edificauit melchias filj aurificis vsq; ad domũ nathinneoꝝ ⁊ scuta vẽdẽtiũ pro portã iudicialez: ⁊ vsq; ad cenaculũ anguli Et intrã cenaculũ anguli i porta gregis edificauerũt artifices ⁊ negociatores.

Actuz est aũt .IIII. cũm audisset sanaballath q̃ edificarem' muruz: irat' ẽ valde. Et mot' nimis subsãnauit iudeos: et dixit coram frib⁹ suis ⁊ frequẽtia samaritanoꝝ. Quid iudei faciũt imbecilles: Num dimittẽt eos gentes: Num sacrificabũt ⁊ cõplebũt i vna die: Nũq̃id edificare poterũt lapides d aceruis pulueris q̃ pbusti sũt: Sed tobias amanites proxim' ei' ait: Edificẽt. Si ascẽderit vulpes trãsiliet murũ eoꝝ lapideũ. Et dixit neemias: Audi deus nr qr fci sum' despectui. Cõuerte obprobriuz sup caput eoꝝ: ⁊ da eos in despectõez in tra captiuitatis. Ne opias iniqtatẽ eoꝝ ⁊ pctñ eoꝝ coram facie tua nõ deleat: qr irriserũt edificãtes. Itaq; edificauimus murũ: ⁊ proximus totuz vsq; ad ptẽ dimidiã: et pcocatũ est cor pplj ad opandũ. Factũ est aũt cũ audisset sanaballath ⁊ tobias ⁊ arabes ⁊ amãite ⁊ açotij q̃ obducta eẽt cicatrix muri hierlz ⁊ q̃ cepisz interrupta cludi: irati sũt nimis. Et cõgregati sunt oẽs pariter vt venirẽt ⁊ pugnarẽt pro hierlm:

a Actũ est aũt. Hic pñter ponit triplex ipedimẽtũ qõ supuenit iudeis edificãtib' murũ. scõm ponit quinto caplo. tertiuz sexto. Primũ impedimẽtũ fuit ab aduersarijs eos deridẽtib' ⁊ inuadẽtib': ⁊ eis insidiantibus: ⁊ subito eis irruentib': ⁊ iõ neemias opponit oroez pro deridentes: 2° defensionẽ pro inuadẽtes: ibi Factũ est cũ audisset. 3° munitõem pro insidiãtes: ibi Et fcm est. 4° circũspectõem pro subito irruẽtes: ibi Et dixi. Circa pmũ dicit: b Cũ audisset sanaballath. q̃ erat pm' inter samaritanos. c Ira tus ẽ valde. de iudeoꝝ psperitate. d Et dixit. iudeos despiciendo. e Quid iudei ibecilles faciũt. q. d. nõ poterũt pficere q̃d inceperũt tũ qr sũt ibecilles vt dcm est: tũ qr impediẽt eos gẽtiles vñ subdit: f Nũ dimittẽt eos gentes. q. d. nullo mõ debẽt eos dimittere opari pacifice. g Num sacrific. ⁊ pple. in vna die. trãsposito est actuũ: ⁊ est sẽsus: Num pple bũt op' suũ ⁊ sacrificabũt deo gras agẽdo de opis cõsummatõe. q. d. nõ qr hoc ẽ eis ipossibile. vñ sequit: h Nunq̃d edificare potuerũt lapides ⁊c. Iqñ enim abusardan incendit ciuitatẽ: vt hĩ iij. reg. vltimo tãta fuit ignis vehemẽtia: q̃ magna pars lapidum ita fuit adusta q̃ resoluebant quasi i pulueres ⁊ nõ erat vltra vtiles ad edificandũ. i Sed ⁊ tobias amanites proximus eius. qr erãt proiũcti p affinitatẽ. k Ait. deridendo eos. l Edificẽt. i. non curemus de edificio eoꝝ: quia nihil eis valebit: ideo sequitur: m Si ascenderit vulpes transiliet murũz eoꝝ. i. ita bassus erit: q̃ non erit eis ad aliquam defensionez In hebreo habetur: Dissipauit murum eoꝝ. idest ita debilis erit: q̃ non poterit sustinere aliquem impetum n Et dixit neemias. hoc non est in hebreo: nec i textu: sed subintelligitur: ⁊ propter hoc aliquis doctorum apposuit per modum glose: que postea inserta est textui per ignorantiam scriptorum. o Audi deus noster. inclinando ad nos tuam clementiam eripiendo nos de opprobrio: ⁊ contemptores nostros opprobrio supponendo. p Ne operias iniquitatem eoꝝ. dissimulando vindictam. q Et prouocatum est cor populi ad opandũ. tũ pter opprobriũ iniuste illatũ: tũ qr op' psperabãt in manib' eoꝝ. r Fcm ẽ aũt cuz audisset ⁊c. Hic pñter ponitur defensio pro inuadere volentes. vñ subdit: s Et cõgregati sunt omnes pariter. vt fortius nos inuaderent: ⁊ opus cessare facerent.

t Et orauim⁹ deuz nr̄m. ꝑmo ⁊ ꝓcipali ꝓfidendo ō ei⁹ ꝓtectōe: qz tn̄ nō debebāt omittere de his q̄ poterāt fieri hūana ꝓuidētia: iō subdit: Et posuim⁹ custodes su ꝑ murū ⁊c. v Dixit aūt iudas. i. viri de tribu iuda fracti timore aduersariorz: ⁊ anxietate laborz. x De bilitata ē fortitu do portantis .i. portātiū onēa ad opus. y Et hu mus nimia est. qō exponit sic ab ali quib⁹: q⁹ oporte bat multā terraz amouere: ⁊ extra portare: vt posset fieri fundamenta z Et nos nō po terimus edificare murum. s. donec ista terra sit amo ta: qō est vltra vi res nr̄as. sz hec ex posito nō vī ratō nalis: qz licz muri ciuitatis fuissent in multis locis di rupti ⁊ vehemen tia ignis adusti: ta mē fūdamenta q̄ erāt i terra rema serūt salua: ⁊ iō alii exponunt he brei: Et humus nimia ē. i. barena ⁊ calx q̄ sūt neces saria ad faciēduz cemētū requirun tur i magna quā titate: ita q⁹ ñ pos sum⁹ hīe: ⁊ ꝑ ꝓñs nō poterim⁹ edifi care. a Et di xerūt hostes nr̄i nesciant ⁊c. ⁊ sic i minebat eis diffi cultas i edificādo ab interiori ⁊ exte riori. b Ueni entib⁹ iudeis qui habitabāt iuxta eos. i. samarita nos in villis cāpe strib⁹ a Et dicē tib⁹ nobis. malici as ⁊ insidias sama ritanorz. b Sta tui in loco p⁹ mu rū ⁊c. ad resistēdū insultib⁹ eorz: iō subdit c Domi ni magni ⁊ terribilis. in diuitijs. d Memento. quō puguit ꝑ ꝓb⁹ nr̄is i mari rubro: ⁊ alīs locis: e Et pugē te ꝓ frib⁹ vr̄is moti charitate: ⁊ ꝓfidētes de diuina ꝓtectōe. f Et reuersi sum⁹ oēs ad muros. edificādos destructo consilio samaritanorz. Ex quo pz q⁹ timore eorz op⁹ inimiserāt: vt melī⁹ ab eis se defenderēt. g Et factū est. Hic ponit mūitio ꝓtra insidiātes cū dr̄: Et factū est a die illa. s. q̄ cognouim⁹ hostes nr̄os insidiari. ⁊ molirent insidias. Et dr̄a uim⁹ deū nr̄m: ⁊ posuim⁹ custodes sup muruz die ac nocte ꝓ eos. Dixit aūtē iu das: Debilitata ē fortitudo portātis: et humus nimia ē et nos nō poterim⁹ edifica re murz. Et dixerūt hostes nr̄i: Nesciāt ⁊ ignorent do nec veniam⁹ i mediū eorz: ⁊ interficiam⁹ eos: ⁊ cessare faciam⁹ op⁹. Factum ē aūt veniētib⁹ iudeis q̄ habita bāt iuxta eos et dicētib⁹ no bis ꝑ decē vices ex oib⁹ lo cis q̄bus venerāt ad nos: stātui i loco post murz per circuitū: pplīm i ordinē cuz gladijs suis ⁊ lāceis ⁊ arcu b⁹. Et ꝑspexi atq̄z surrexi: ⁊ aio ad optīates ⁊ mgr̄a t⁹ ⁊ ad reliquaz ptē vulgi: Nolite timere a facie eorz. Dñi māgni ⁊ terribil⁹ mē mētote: ⁊ pūgite ꝓ frib⁹ ve stris: filijs vr̄is ⁊ filiab⁹ vr̄is ⁊ vxorib⁹ vr̄is ⁊ domibus vestris. Factū est aūt cum audissent inimici nr̄i nūcia tū eē nob: dissipauit de⁹ cō siliū eorz. Et reuersi sumus oēs ad muros: vnusq̄sq̄z ad op⁹ suū. Et factuz ē a die il la: media ps iuuenū eorz fa ciebat op⁹ ⁊ media ps pata erat ad bellū: ⁊ lācee ⁊ scu ta ⁊ arc⁹ ⁊ loricе: ⁊ principes p⁹ eos i oi domo iuda edi ficātiū muros: ⁊ portātiuz onera ⁊ iponētiū: vna ma nu sua faciebat op⁹: ⁊ alia tenebat gladiū. Edificātiū eni vnusq̄sq̄z gladio eāt ac cinct⁹ renes. Et edificabāt et clāgebāt buccina iuxta me. Et dixi ad optīates ⁊ ad mgr̄at⁹ ⁊ ad reliquaz ꝑ tem vulgi: Op⁹ grāde est ⁊ latū: ⁊ nos sepati sum⁹ i mu ro ꝓcul alī ab alio. In lo co q̄cūq̄z audieritis clāgo rē tube: illuc concurrite ad nos. De⁹ nr̄ pugnabit pro nob: ⁊ nos ipi faciam⁹ op⁹. Et media ps nr̄z teneat lā ceas ab ascēsu auroze dō nec egrediant astra. In tē poze q̄z illo dixi populo: Unusq̄sq̄z cum puero suo maneat i medio hierlm: et sint nob vices ꝑ noctē ⁊ di em ad opandū. Ego aūt ⁊ frēs mei ⁊ pueri mei ⁊ cu stodes q̄ erāt post me: ñ dē ponebam⁹ vestimēta nr̄a. Unusq̄sq̄z tn̄ nudabaī ad baptismū. .v. Et facī ē clamor ꝑli ⁊ vxorz ei⁹ magn⁹ ad ūsus frēs suos iudeos. Et erāt q̄ dicerēt: Filij nr̄i ⁊ fi lie nostre multe sūt nimis. Accipiamus ꝑ precio eo rū frumētū: ⁊ comedam⁹ ⁊ viuam⁹. Et erāt q̄ dicerent: Agrōs nr̄os ⁊ vineas ⁊ do mos nr̄as oppōam⁹: ⁊ acci piam⁹ frumētū i fame. Et alij

h Media pars parata erat ad bellū. totaliī intēta ad de fensionem edificantiū: ipi etiā edificantes erant armati licz leuius: vt si hostes irruerēt: possent aliquo modo se defen dere. i Et clangebant buccina. tanq̄ parati ad prelium vt si hostes appropinquarēt timerēt eos inuadere audien tes clangorē buccine. k Et dixi. Hic po nitur circūspectio cō tra subito irruēt. s ꝑ ppli vnionē ad certū signū tube clangent⁹: qz virt⁹ vnita fortior est seipa dispsa. ⁊ ꝑz lra vsq̄z ibi: l Ab ascēsu auroze. q̄ cito posset videre ad ope rādum. m Donec egrediant astra. i. ap pareāt: qz extūc opor tebat q̄escere ab ope re. n Et sint nobis vices ꝑ noctē ⁊ diem ad operādū. nō est ꝑ hoc intelligendum q⁹ operent de nocte: qz hoc nō posset bñ fie ri: vt ꝑz ex dcis: sz ali qui ꝑ vices erant or dinati ad vigilanduz de nocte ꝓ custodia ciuitatis: qui irruenti bus hostib⁹ possent alios excitare. o Non deponebamus vestimēta nr̄a. ex quo ꝑz in eis magna dili gentia. p Unusq̄sq̄z tn̄ nudabatur ad baptismū. i. ad purifi catōem ſm modū iu deorz q̄ tali purifica tōne vtebantur: sicut dicit de Judith. xij. c. q⁹ baptizabat se in fō te aque. ſm alios aūt baptismus iste intelli gitur ablutio sordiū corꝑaliū ꝓtractaz ex ope ac etiā sudore. Et fact⁹ .v. est clamor po puli. Hic pōi tur scōm ipedimētuz ꝓueniēs ex vsuris q̄ b⁹ diuites i pplo iude orz grauabāt inopes ⁊ iō ꝑmo describit af flictō ppli i egestate. 2° rephēsio diuitū ex ipietate: ibi Et ira t⁹ sum nimis. 3° fcā remissio ex cōi charitate: ibi Et ego ⁊ frēs mei. 4° larga neemie expēsio i hospitalitate: ibi A die āt illa. Circa ꝑmū dr̄: a Et fcūs ē clamor ppli. notabil⁹ grauati a diuitib⁹: qz egestate ꝓpulsi accepant ab eis ad vsu rā: ⁊ alīs de liber⁹ suis eis vēdiderāt: ⁊ adhuc ò residuis si mile facē volebāt saltē alīq̄: iō sb̄dit: b Et erāt q̄ dicēnt. s. alīq̄ ò ppl'arib⁹. Filij nr̄i ⁊c. c Et erāt q̄ dicēnt. Hec ē scōa q̄rela. d Agros nr̄os ⁊c. Js. vēditōi vl ipigratōi e Et alij

dicebãt. Hec ẽ tertia q̃rela: f Mutuo sumam⁹ pecunias. i. ad vsurã. g Dem⁹q; agros nr̃os. vẽdendo vel ip̃igno rando: sicut egyptij tẽpe famis vẽdiderũt terras suas regi: vt hĩ gene. xlvij. h Et nũc sicut car. fra. nr̃oz: rẽ.]. i. sic diuites de pplo nr̃o liberi sunt: sic t nos debem⁹ esse t filij nr̃i: sicut filij sut: cum sum⁹ de eadẽ lege: h⁹ i ducit ꝓ ratõne: q; melius erat vẽdere vel i pignozare tras t possessiones regi gentili: q; filios t filias subij cere seruituti. Alit h⁹ exponit t melꝰ vt vi det: qz çorobabel esdras t neemias) vt plures possẽt secũ adducere de babylone pzo miserãt libertatẽ t ꝓsperitatẽ: ió alicj eozũ i afflictõe positi q̃re lãdo dicebãt: h Et nunc sicut carnes fratrũ nr̃oz. i. iudeoz q; remãserũt i babylõe sũt in afflictõe t labore. i Sic carnes nostre sũt. hic in ꝑsili afflictõe vel maiozi. k Et sicut filij eoz. sunt subiecti seruituti. Ita t filij nostri: ideo subdit: m Ecce nos subiugauimus filios nr̃os rẽ. t sic non sum⁹ meliozis ꝑditõis q; ipsi: sed i aliquib⁹ peiozis. n Et irat⁹ sum nimis. Hic ponit reꝓhensio diuitũ ꝓpt oppzessionem paupez ꝑdcãm cũ dr̃: Et irat⁹ sum nimis. verbũ est neemie irati: nõ ira q̃ est p vitiũ: sz p zelũ. o Cũ audisset clamoz eoz fm verba hec. q̃ sonabãt displicere eis q; ò babylonia rediissent. p Cogitauitq; coz meũ. mecũ ita q; non impetuose sed ex modestia t deliberatõne ꝓcessit ad reꝓhẽsionẽ diuitũ. q Usuras ne sin. a frib⁹ vr̃is exigatis. q. d. hoc est manifestũ: t cuz hoc ẽ valde malũ t lege ꝓhibitũ deutero. xxiij. r Et cõgregaui aduersũ eos ꝓcionẽ magnã. vt erubescerẽt retinere cozrectõem meã rõnabilẽ. s Nos vt scitis redemim⁹ fratres nr̃os iudeos rẽ. licz eni illi q; erãt in babylone redijsset sine redẽptoze: tñ çorobabel esdras t neemias alios iudeos redemerãt: qui fuerãt vẽditi gentilib⁹ extra ptãtem regis babylonis. t Et vos igit vendite frẽs vestros. hebreos: q̃s emistis i seruos ꝓtra legẽ. v Et siluerũt. non habentes rñsionẽ rationabilẽ. x Ne exprobret nobis a gẽtib⁹. .i. q; non timetis dñm: nec legẽ ei⁹ seruatis. y Et ego. Hic ꝓnter ponit remissio facta paupib⁹ ex cõi charitate t incipit Neemias a seipo dicens: Et ego t fratres mei rẽ. t sequit: z Non repetam⁹ in cõe istud. i. cõiter cõ sentiam⁹ vt ista nõ repetant. a Reddite eis hodie agros. vẽditos vel ipignozatos. b Qui pot⁹ t centesimã pe cũie frumti vini t olei quã exigere soletis ab eis: dãte ꝓ illis. Et dixerũt: Reddem⁹: t ab eis nihil q̃rem⁹: sic q; faciem⁹ vt loqueris. Et vocaui sacerdotes: t adiuraui eos vt facerent iux q̃ dixerã. Insup excussi sinũ meuz: t dixi: Sic excutiat de⁹ oẽm vir q; nõ cõpleuerit vbũ istud: de domo sua t de laboríb⁹ suis. Sic excutiat: t vacu⁹ fiat. Et dixit vniuersa multitudo amẽ. Et laudauerũt deũ. Fecit ergo pplꝰ sicut erat dictũ. A die aũt illa qua ꝓcepit rex mihi vt eẽm dux i terra iuda ab anno vicesimo vsq; ad annũ triceſimũ secũduz artharxersis regis pr̃ annos duodeci: ego t frẽs mei ãn nonas q̃ ducib⁹ debebant nõn comedim⁹. Duces ãt primi q; fuerũt ante me grauauerũt pplm: t acceperũt ab eis in pane t vino t pecunia q̃tidie siclos q̃dragita. Sed t ministri eoz deꝓsserãt pplm. Ego aũt nõ feci ita ꝓpter timorem dei. Quin pot⁹ i ope muri edificaui: t agrum non emi: t omnes pueri mei congregati ad opus erant. Judei quoq; t mgr̃at⁹ centũ qui olíueta sua t domus suas. Quin pot⁹ t centesimã pe cũie frumti vini t olei quã exigere soletis ab eis: dãte ꝓ illis. Et dixerũt: Reddem⁹: t ab eis nihil q̃rem⁹: sic q; faciem⁹ vt loqueris. Et vocaui sacerdotes: t adiuraui eos vt facerent iux q̃ dixerã. Insup excussi sinũ meuz: t dixi: Sic excutiat de⁹ oẽm vir q; nõ cõpleuerit vbũ istud: de domo sua t de laboríb⁹ suis. Sic excutiat: t vacu⁹ fiat. Et dixit vniuersa multitudo amẽ. Et laudauerũt deũ. Fecit ergo pplꝰ sicut erat dictũ. A die aũt illa qua ꝓcepit rex mihi vt eẽm dux i terra iuda ab anno vicesimo vsq; ad annũ triceſimũ secũduz artharxersis regis pr̃ annos duodeci: ego t frẽs mei ãn nonas q̃ ducib⁹ debebant nõn comedim⁹. Duces ãt primi q; fuerũt ante me grauauerũt pplm: t acceperũt ab eis in pane t vino t pecunia q̃tidie siclos q̃dragita. Sed t ministri eoz deꝓsserãt pplm. Ego aũt nõ feci ita ꝓpter timorem dei. Quin pot⁹ i ope muri edificaui: t agrum non emi: t omnes pueri mei congregati ad opus erant. Judei quoq; t mgr̃at⁹ centũ qui

b Qui pot⁹ t cen. pe. fru. vini t olei quã exig. sole. ab eis. vt solueretur regi ꝓ tributo terre. c Date pzo illis. quia sunt ita pauper: q; nõ habent vnde soluãt soliti sacerdotes t ministri erãt i munes ab hoc tributo: vt hĩ supza esdre. vij. d Et vocaui sacdotes rẽ. qz erãt gubernatozes pplĩ a tẽpoze reditꝰ captiuitatis babyloni ce vt dcm̃ fuit supza i principio esdre: vt sic verbuz istud esset firmũ. e Insuper excussi sinũ meũ. sicut eni pphete alĩ qñ vtebant sensibilib⁹ signis: vt ꝓ phetie eoz essent magis note: sicut esaias iuit nud⁹ t discalciat⁹: vt hi esaie. xx. c. t hiere mias) posuit cathenas ligneas in collo suo Diere xxvij. i signũ q; pplꝰ ilr̃l sic duceret in captiuitatẽ: sic neemias excussit sinũ suũ ozando q; sic eu a cuaret bonis suis: t ejiceret de cõitate pplĩ: q̃ cũq; nõ ꝓsentiret verbo t fctõ i h⁹ modi remissione f A die aũt illa. Hic ꝓnt describit neemie expẽsio i hospitalitate: qz ne pplꝰ grauaret: multa dimisit ab eo petẽ q̃ sibi tãq; duci debebant t illos q̃ ex pte regis veniebant recipiebat t sustentabat de ꝓpo suo: q̃ a cõitate pplĩ debebãt sustẽtari: t hoc ẽ qd dr̃:

g Per annos duodeci. quib⁹ supple fuit dux missus a rege artharxerse. h Annonas. i. victũ. i Que ducib⁹ debebant. a pplo iudeoz rõe officij. k. Non comedim⁹. immo talia q̃tauis: ne pplꝰ nimis grauaret: sic fuerãt tpe alioz ducũ. l Qui pot⁹ i ope muri edificaui. etiã manu ꝓpa: lz eẽz i statu ducis vt ꝓ hoc pplꝰ

incitaret ad opandū: ⁊ hec est forma boni pastoris: vt det alijs exēplū boni operis. m Judei q̄z ⁊ mḡratus centū quinquaginta viri. i. aliq̄ de iudeis quib⁹ debebantur expense a pplo rōne cōis status vel officij: ⁊ silr gentiles q̄ erāt ad custodiā terre: quib⁹ ppls debebat de expensis ꝓuidere: q̄rū nūs alcēdebat ad cētū quinquagita viros. n Et qui veniebant ad nos ex gentib⁹ circūcisis ⁊ ꝓfanis philisteis ⁊ alijs gentib⁹: q̄ erāt i circuitu hierlim ꝓ aliq̄bus negocijs. o In mēsa mea erant. ne ppls grauaret de expēsis eoz. p Et inter dies decem vina diuersa. tm̄ eni expēdebāt in domo eius de vino: q̄ i decez dieb⁹ euacuabantur alīq̄ dolia: ⁊ oportebat accipe alia. q Et alia mul: a tribuebā. que ppls cōis debebat soluere ad eius subleuatōez. r Memēto mei deus meus in bonum. gratie ⁊ glorie. s Scōum omnia q̄ feci populo huic. ꝓpter amorem tuum: ⁊ charitatem ffnā.

Caplm. VI.

a Factuz est aūt. Hic ponit tertiū impedimētuz ꝓueniēs circa ꝓsonā neemie: q̄ impedita impediret totū pplus per ꝓñs ab ope: ⁊ ꝓmo ponitur ipedimētum sibi ꝓueniens ex parte gentiliū: 2° ex parte iudeoz: ibi Et ingressus sum. Prima in duas: q̄z ꝓmo ponit impedimētū simulatōis 2° ominatōis: ibi Et misit ad me. Primū aūt impedimētum qō q̄rebant gētiles erat: q̄ simulabant se velle facere ꝓfederatōez cū neemia: ⁊ sb̄ hoc ptextu educere eum de ciuitate: ⁊ sic eū ꝓditorie occidere: vt sic alij iudei cessarent ab ope: ⁊ hoc est qō dī: b Miserunt sanaballath ⁊ tobias nē. ⁊ pcutiam⁹ ed⁹. s. amicitie. c In vitulis. qñ eni fiebat fed⁹ amicitie: occidebāt vnū animal vel plura: in signū q̄ illi qui pcutiebant fed⁹ adinuicez essent digni morte: si vellent cōtra fedus venire. In hebreo habet Jn cipim. ⁊ est nomē regionis extra hierlim vt dicit Ra. sa. d Jn cāpo vno. Jn hebreo hī: in cāpo ono. ⁊ est nomē loci determinati i regione ꝓdicta: ⁊ credo q̄ lr̄a nostra corrupta ē per scriptores ex silitudine istarū duaz dictōnū. e Misi g̃ ad eos nuncios. declinando periculū sagaciter: ⁊ excusando me veraciter dicēs: f Op⁹ grāde ego facio nē. quia ꝓ absētiā ꝓncipal⁹ ⁊ ꝓceptoris talia negligūtur. g Et misit ad me. Hic ponit secūdū impedimētū qō fuit cōminatōis: q̄z videntes q̄ ñ poterāt op⁹ impedire ꝓ neemie occisionem inceperūt ei ꝓminari de rebellione apparēti ꝛ regē: vt sic territ⁹ dimitteret op⁹: ⁊ hoc est qō subdit: h Jn gentib⁹ auditū est. i. fama cōi diuulgatuz: istud erat scriptū i littera sibi missa ⁊ ea q̄ sequūtur: i Et goȝ dixit. iste erat de ꝓncipalib⁹ inī gētiles ⁊ ꝓpter hoc dictū el⁹ scriptū erat in epla. k Qa tu. principaliter l Et iudei. tibi adhēntes ꝓñt. m Cogitetis rebellare. ꝛ regē. n Et ꝓpterea edificeȝ muz. ad viaz defēsionē. o Et leuare te vel sup eos regē. ꝓpa auctoritate ⁊ ꝓtuptōe. p Propter quā cām ⁊ ꝓphas posueris nē. h⁹ erat māi feste flm: q̄z aggeus ⁊ ȝacharias tūc ꝓphantes: ñ ꝓphabāt a neemia positi: ſ ȝ a deo i⁹spirati ⁊ ordiati: nec ꝓphetabāt de regno neemie: ſ ȝ ō tēpli ⁊ ciuitatis edificatōne. q Auditur⁹ est rex vba hec. q. d. ita sunt cōia ⁊ diuulgata: q̄ ñ poterūt eū latere. r Jccirco nūc veni. extra hierlȝ. s Ut ineamuſ ꝓsiliū pri. q. d. volum⁹ tibi ꝛ pcutū iminēs fideliꝫ ꝓsulē qō tñ erat flm: q̄z q̄rebāt eū occidē. t Et ingressus sū. Hic ꝓñt ponit ipedimētū ꝓueniēs ex pte iudeoz: qō eāt piculosū q̄z nulla pest grauioz ad nocēdū q̄ familiarī inimic⁹. ⁊ ꝓtio ēca h⁹ ponit ipediñtū a falsis pphis: 2° ab alijs iudeis: ibi Sȝ ⁊ i dieb⁹ illis. Circa ꝓmū sciēdū: q̄ aliq̄ iudei fauebāt samaritanis ꝓ mūerib⁹ ab eis recepti: ⁊ sic q̄rebāt tradē neemiā in mālib⁹ eoz: vl saltē irrere eū figēdo se loq̄ spū ꝓphico: vt sic op⁹ impediret: ⁊ h⁹ē qō dī: t Et ingress⁹ sū domū samaie. credēs ipm eē amicū suū ⁊ fidelē h⁹ fec: ſ ȝ ineit de fco ȝriū. v Qui ait. ad me irrēdū. x Tractem⁹ nobiscū nē. itēdebat ri iste ꝓ sua mēdacia icludē neemiaz itra tēplū tāq̄ ex tioze fugitiuū: ⁊ sic ppls ab ope recedēte ⁊ ꝓpis negocijs itēdēte: ne emias suis hostib⁹ traderet: vl saltē de fuga ꝓsul⁹ redderet. y Et dixi. repellēdo ei⁹ psuasionē iniquā. z Nūq̄ silis

quagita viri: ēt q̄ veniebāt ad nos de gētib⁹ q̄ in circuitu nr̄o sūt:] in mēsa mea erāt. Parabat aūt mihi p dies singulos bos vn⁹ arietes sex electi: exceptis volatilibus: ēt inī dies decez vina diuīsa: ēt alia mlta tribuebā. Jnsup ⁊ anonas ducat⁹ mei non q̄siui. Ualde eni erat attenuat⁹ populus Memēto mei de⁹ meus in bonum secūduz oia q̄ feci populo huic. .vi.

Factuz ē aūt cū audisset sanaballath ⁊ tobias ⁊ gosem arabs ⁊ ceteri inimici nr̄i q̄ edificassem ego muz: ⁊ nō eēt in ipo residua intruptio: vsq̄z ad tēpus aūt illud valuas ñ posueram i portis misērūt sanaballath ⁊ tobias ⁊ gosez arabs ad me dicētes: Veni ⁊ pcutiam⁹ fed⁹ pīt in vitulis i campō vno. Jpi au tē cogitabāt vt facerent mihi malum. Misi ērgo ad eos nūcios dicens: Opus grāde ego facio ⁊ non possuz descendere: ne forte negligat cū venero ⁊ descēdero ad vos. Miserūt autez ad me sīm verbuz hoc p q̄tuor vices: ⁊ rndi eis iuxta sermonē priorem. Et misit ād me sanaballath iuxta ȳbum pri⁹ quīta vice puerū suum: ⁊ epl̄am babebat in manu sua scriptā hoc mō: Jn gēntib⁹ auditū est: ēt gosez dixit: q̄ tu ēt iudei cogitetis rebellare: ēt ꝓpterea edifices murū: ēt leuare te velis sup eos regem: ꝓpt quā cām ⁊ ꝓphetas posueris q̄ predicēt de te in hierlim dicentes: Rex in iudea est. Auditur⁹ est rex verba hec: Jccirco nunc veni ut i eamus ꝓsiliū pariē. Et misi ad eos dicēs: Non est factū sīm verba hec q̄ tu loq̄ris. De corde eni tuo tu cōponis hec: Dēs eni hi terrebāt nos: cogitātes q̄ cessarent manus nr̄e ab ope ⁊ quiescerem⁹. Quā ob causam magis confortaui manus meas. Et ingrēssus sū domū samaie filij dalaie filij methabeel secreto. Qui ait: Trāctem⁹ nobiscū i domo dī i medio tēpli ⁊ claudamus portas edis: q̄z vēturi sūt vt interficiant te: ⁊ nocte vēturi sūt ad occidēdū te. Et dixi: Nūm q̄sq̄z silis

mei fugit. i. tra ꝓfidēs de deo: ſicut ⁊ ego. q. d. nō. a Et qs vt ego ingrediet templū ⁊ viuet. q. d. ſiqs tm̄ ꝓfidēs de ꝓtectōe diuina vt ego: fugeret ad tēplū timore hūano: de' ōberet ſibi auferre vitā. b Et intellexi q de' nō miſiſſet eū. hoc itellexit ne emias p reuelatōem diuinā: vl' p ꝓiecturā humanā. c Complet' ē aūt mur'. lx ſu pueniſſent multa ipedimēta: vt pz ex ꝓdictis. d Vigeſimo quito die mēſis elul. Hic ē mēſis ſext' apō hebreos: ⁊ correſpondet pti auguſto: ⁊ pti ſeptēbri de cōi curſu. e Quinquagitaduob' dieb'. ⁊ i hoc apparet magn' feruor i opando: q in tā puo tpe ⁊ cū tot impedimētis fcm̄ fuit tm̄ opus: iō postea ſbdit: f Et ſcirēt q a deo fcm̄ eēt opus hoc. q non potuiſſent h' feciſſe i tā puo tpe niſi fuiſſēt a deo adiuti ſpecialit̄ g Sz ⁊ i dieb' illis. Hic ponit ſecūdū impedimētū a iudeis q erāt ꝓfederati ſamaritanis p matrimonia ⁊ ſic reuelabāt eis neemie ꝓſilia: ⁊ hoc eſt qđ dr̄: h Sed rē. epl'e mittebant ad tobiā. in qb' reuelabāt facta ⁊ dicta neemie: cui' cauſa ſubdit: i Multi eni erāt in iudea hab. iura, ei' .i. fed' cū eo inito iuramēto. k Quia gener erat ſechenie. iſte eniz ſechenias erat de maioribꝰ inī iudeos: ⁊ ſi milit̄ moſollā de q ſbdit: l Et laudabāt eū. ſ. tobiā. m Loram me. vt inducerēt me ad exeūdū ad ip'ſum ſb̄ prętextu federis ineūdi: ⁊ ſic inīficerer ibi. n Et verba mea nūciabāt ei. latēter p nūcios ⁊ lit teras. .VII.

mei fugit: Et qūis vt ego i grediet tēplū ⁊ viuet: Nō ingrediar. Et itellexi q de' ñ miſiſſet eū: ſz qſi vaticinans locut' eēt ad me: ⁊ tobias ⁊ ſanaballath ꝓduxiſſēt eū. Accepat eni p̄ciū vt territ' facerē ⁊ peccarē: ⁊ haberē malū qđ exprobrarent mihi. Memēto mei dñe, p tobia ⁊ ſanaballath: iux̄ opa eoꝝ talia ſz ⁊ noadie, pphę ⁊ ceteroꝝ pphaꝝ q terrebāt me. Cōplet' ē aūt murus vicēſimoqnto die mēſis elul qūinq̄gintaduob' dieb'. Factū eſt ergo cū audiſſent oēs inimici nr̄i vt timerēt vniu'ſe gētes q erāt i circuitu nr̄o: ⁊ ꝓciderēt intra ſemetipos: et ſcirēt q a dño factū eſt op' boc. Sed ⁊ in dieb' ill' multe optimatū iudeoꝝ epl'e mittebāt ad tobiam: ⁊ a tobia venie bāt ad eos. Multi eni erāt i iudea hñtes iuramētū ei' qūia gener erat ſechenie ſi liꝰ ioꝛei: ⁊ iohānan fili' eius accepat filiā meſollam filij barachie. Sz et laudabāt eū coram me: et verba mea nūciabāt ei. Et tobias mittebat epl'as vt t̄reret me.

Poſtq̄ aūt edifi .VII. cat' ē murus: ⁊ poſui valuas: ⁊ recēſui ianitores ⁊ cantores ⁊ leuitas: p̄cepi aneni frī meo ⁊ ananie p̄cipi domus de hierlm. Ip ſe eni q̄ſi vir verax ⁊ timēs deū plus ceteris videbat. Et dixi ēis: Nō apiant porte hierlm vſq ad caloꝛē ſol. Cunq adhuc aſſiſterent: clauſe porte ſunt ⁊ opilate. Et poſui cuſtodes de habitatoꝛib' hierlm ſingulos p vices ſuas: ⁊ vnūquēq ꝓ domū ſuā. Ciuitas aūt eāt lata nimiſ ⁊ grādis: ⁊ pplꝰ puuſ i medio ei': et nō erāt dom' edificate. De' aūt dedit i coꝛde meo ⁊ congregaui optimates ⁊ mgr̄at' ⁊ vulg' vt recēſerē eos. Et iueni libꝝ cēſus eoꝝ q aſcēderāt p̄mū: ⁊ iuentū eſt ſcriptū in eo: Iſti filij, puintie q aſcenderūt de captiuitate migrātiū qs trāſtuleāt nabuchodonoſoꝛ rex babylonis: ⁊ reuſi ſunt i hierlm ⁊ i iudeā vnuſqſq in ciuitatē ſuaz q venerāt cum çoꝛobabel ioſue neemias açarias raami as naamin mardoche' belſar meſpharat beggoai naum baana. Numer' viroꝝ ppli iſrl'. Filij pharos duo milia cētū ſeptuagitaduo. Filij ſaphatia: trecēti ſeptuagitaduo. Filij area: ſexcēti qnq̄gintaduo. Filij phetmoab filioꝝ ioſue ⁊ ioab: duo milia octingēti decē ⁊ octo. Filij helā mille octingenti qnq̄gintaq̄tuoꝛ. Filij çethua nōgēti q̄dragitaqn qz. Filij çachai: ſeptigēti ſexagita. Filij bennui: ſexcēti q̄dragitaocto. Filij bebai: ſexcēti vigitiocto. Filij aç gad: duo milia trecēti vigitiduo. Filij adonicā: ſexcēti ſexagitaſeptē. Filij beguai: duo milia ſexagitaſeptē Filij adin: ſexcēti qnq̄gitaquinqz. Filij ather filij eçechie: nōgētiocto. Filij aſez trecēti vigintiocto. Filij beſai: trecēti vigitiq̄tuoꝛ. Filij areph: cētū duodeci. Filij gabaon nonagitaqnqz. Filij bethleē ⁊ netupha: cētū octogintaocto. Viri anathot: cētū vigitiocto. Viri bethamoth: q̄dragitaduo Viri cariathiarim cephira ⁊ beroth: ſeptigēti q̄dragitatres. Viri rama ⁊ nebo: ſexcenti vigintiunus. Viri machmas: centum viginti duo. Viri bethel ⁊ chai: ducenti vigintitres. Viri nebo alt': quinquagitaduo

a Poſtq̄ aūtē. Supius deſcripta ē muri ciuitatis p̄paratio: hic ꝓñter deſcribitur ei' clauſio: ⁊ prio deſcribit ciuitatis clauſura: 2° ppli ſumma: ibi Deus aūt. Circa p̄mum vero p̄mo deſcribitur poſitio portaꝝ: cū dr̄: Et poſui valuas: 2° ſerarū ⁊ vectiū cū dr̄. b Et dixi eis: ñ aperiāt porte rē. ne ſbito irruerēt aduerſarij anteq̄ viri bellatoꝛes eſſent plenarie excitati: ⁊ p ordinationem cuſtodum: cū dicit: Et poſui cuſtodes rē. c Et nō erāt dom' edificate. videtur ꝓtrariari ei quod prędicitur: Unū quēq̄ contra domum ſuā. dicēdū q dom' non erāt edificate ad pmanenduz: ſed iuxta muros a pte interioꝛi fecerant quedam appenditia ⁊ tuguria: in qb' poterant manere ad tempus: quouſq̄ ciuitas eſſet interius edificata ⁊ iō qđ dictū ē ſuperius de edificatōe muri exterioris medij ⁊ muri interioꝛis: ⁊ domorū ſacerdotaliū: ⁊ aliaꝝ alioꝝ: dr̄ ibi per anticipatōnem. d Deus autem. Deſcripta ciuitatis clauſura hic cōſequenter deſcribit populi ſūma quod fecit neemias ex inſpiratōe diuina: vt videret qui eſſēt habitaturi in hieruſalē: ⁊ qui extra: ⁊ de habitātib' i hierlm qui ⁊ qlit̄ deberēt edificare muros iteriores:

ꝛ domos ad habi
tādū: ꝛ ista nume
ratio ppli hz. ē. es
dre .ij. ca. ita q̄ h
ꝛ ibi ē idē nūs to
tius multitudinis
licet i aliq̄b' vari
etur fm ptes ꝛ fz
noia numeratoꝝ
q̄ factū est: quia
plures eoꝝ erant
binomij: ꝛ hic no
miant vno noie:
ꝛ alio ibi: ꝛ ió ex
ponat lra sic ibi
fuit exposita: vs
q̄ ibi. f Non
nulli aūt ꝺ princi
pibus. vbi exp̄mū
tur munera q̄ de
derūt p̄cipes i tē
plo oñi: q̄a esdre
2° ponūt tm in ge
nerali: hic aūt po
nūt magis ꝛ spēa
li. ꝛ patet littera.

La. VIII.

T veneāt
mensis se
ptimus.
Postq̄ descripta
ē ciuitatis mura
tio ꝛ murate clau
sio. hic p̄nr ꝺscri
bit populi ꝯgrega
tio ad dep̄recādū
dñm ne pp̄ pecca
ta populi ciuitas
itez vastaret. Cir
ca q̄ꝺ p° describit

Viri helā alterā: mille du'
centi qnquagintaq̄tuoꝝ. Fi
lij arem: treceti vigiti. Filij
biericho: trecēti q̄dragita'
quiq̄. Filij lodadin ꝛ ono
septīgenti vigīti vn°. Filij
senaa: tria milia nōgēti tri
gita. Sacerdotes. Filij ida
ia i domo iesua: nōgēti sep
tuagīta tres. Filij emmer:
mille qnquaginta duo. Fi
lij phessur: mille ducenti q̄
dragintaseptez. Filij arem
mille decē ꝛ septē. Leuite.
Filij iosue ꝛ cedmibel filio
rū oduie: septuagitaq̄tuoꝝ.
Cātoꝛes. Filij asaph centū
q̄dragitaocta. Janitoꝛes.
Filij sellum filij ather: filij
thelmō: filij accub: filij athi
ta: filij sobai: cētū trigitao'
cto. Nathinnei. Filij soa: fi
lij asupha: filij thebaoth: fi
lij ceros: filij siaa: filij fadō:
filij lebana: filij agaba: filij
selmon: filij anan: filij ged'
del: filij gaer: filij raabia: fi'
lij rasin: filij nechoda: filij
ieçē: filij aça: filij phasea: filij
besai: filij munī: filij nephu
siz: filij bechue: filij acupha
filij açur: filij besluth: filij
maida: filij arsa: filij ber'
chos: filij çiçara: filij thema
filij nasia: filij athupha: filij
seruoꝝ salomonis: filij so'
thai: filij sopherech: filij
pheruda: filij iabala: filij
dercō: filij gedel: filij sapha
ta: filij achil: filij phocereth
q̄ erat oriꝝ ex asbaim filio
ammō. Dēs nathīnei: ꝛ fi'
lij suoꝝ salomonis: trecen
ti nonagitaduo. Hi sūt au
tē qui ascēderūt de thelma
la thelarsa cherubadon ꝛ
emmer ꝛ nō potuerūt indi
care domū p̄ris suoꝝ ꝛ se'
mē suū: vtrū ex isrl' eēnt. Fi
lij dalaia: filij tobia: filij ne'
choda: sexcenti q̄dragīta
duo. Et de sacerdotib': filij
iobia: filij accos: filij berçel
lai q̄ accepit ꝺ filiab' berçel
lai galaaditidis vxorē: ꝛ vo
cat' est nomine eoꝝ. Hi q̄si
erūt scripturā suā i censu ꝛ
ꝛ nō inuenerūt: ꝛ eiecti sūt
de sacerdotio. Dixitq̄ a'
thersatha eis vt nō mādu'
carēt de sanctissanctoꝝ: do
nec staret sacerdos doctus
ꝛ erudit'. Dis multitudo
q̄si vir vnus: q̄dragitaduo
milia sexcēti sexaginta: abs
q̄ seruis ꝛ ancill' eorū qui
erāt septē milia trecēti trigi
taseptē: ꝛ inē eos cātoꝛes ꝛ
cātatrices ducēte. Eq eoꝝ
sexcēti trigitaseptē: muli eo
rū ducenti q̄dragintaqnq̄
cameli eoꝝ q̄dringēti trigi
taquiq̄: asini sex milia sep
tingēti viginti. Hucusq̄ re
fertur qd i cōmētario scri'
ptū fuerit: exīn neemie hi'
storia texit. Nōnulli autez
de p̄cipib' familiaꝝ dede
rūt in op'. Athersatha de'
dit i thesaurum: auri drag
mas mille: phialas qnq̄gi
ta: tunicas sacerdotales qn
gentas trigita. Et de p̄rici'
pib' familiaꝝ dederūt i the
sauꝝ opis: auri dragmas
vigīti milia: ꝛ argēti mnas
duo milia ducētas. Et qꝺ
dedit reliquus pplus auri
dragmas vigīti milia: ꝛ ar
genti mnas duo milia: ꝛ
tunicas sacerdotales sexa'
gitaseptē. Habitauerūt au
tem sacerdotes ꝛ leuite ꝛ ia
nitoꝛes ꝛ cātoꝛes ꝛ reliquū
vulgus ꝛ nathīnei ꝛ oīs is
rael i ciuitatib' suis. .VIII.

T vēnerat mensis se
ptim'. Filij aūt israel
erāt i ciuitatib' suis. Cōgrē
gatusq̄ oīs ppls quasi vir
vnus ād plateā que est an'
te portā aq̄rū: ꝛt ꝺixerūt es
dre scribe vt afferret libꝝ
legis moysi: quam p̄rece'
perat dominus israeli. At
tulit ergo esdras sacerdos
festiua celebratio. se'
cūdo trāgressiōis con
fessio. ix. cap'lo. tertio
correctōis firma p̄o'
missio ca°. x. Circa p̄ri
mū describitur p° cele
bratio festi tubarum.
secundo tabernaculo
rū: ibi In die 2°. Circa
p̄maz celebrationē p°
describit legis lectio:
scō eiusdē interpta'
tio: ibi Dixit aūt nee'
mias. Circa p̄mū ꝺi
a Et venerat mēsis
septim'. q̄ apꝺ hebre'
os erat q̄si tot' festiu'
qz p̄ma ꝺie erat festū
tubaꝝ. in memoriā li
beratiōis isaac ab im
molatiōe: et .x. ꝺie fe
stū expiatiōis in me'
moriā ꝺine placatōis
de fabricatiōe vituli
aurei i deserto: ꝛ .xv.
ꝺie festū tabernaculo
rū in memoriā q̄ filij
isrl' post exitū de egy'
pto habitauerūt i ta'
bernaculis in deserto
ꝛ istud festuz celebra'
uerūt filij isrl' qui de
captiuitate redierant
ñ tñ p̄ma ꝺie mēsis se
ptimi. sz. xv. ꝺie. vt vi
debit infra sequēti ca°.

Scenophegie sub
esdra ꝛ neemia. h' nō
ē in hebreo: nec est de
textu: nec subintelligit:
qz scenophegia idez ē
q̄ festū tabernaculo
rū: q̄ꝺ ñ fiebat tūc. s.
p̄ma ꝺie mensis septi
mi: sz p'. s. xv. ꝺie: qz
sic p̄cipit leuit. xxiij.
b Cōgregatusq̄z ē
oīs ppls q̄si vir vn'. i.
totaliter ꝛ pfcē: vl vno
animo ꝛ voluntate ad
festū celebrandū. c
Ad plateā q̄ est ante
portā aq̄z. ista porta
noiat porta fontis. s.
ij. ca. ꝛ i opposito illi
us porte nō tñ imedi
ate erat atriū vbi ho
mines orabāt ꝛ audi
ebāt verbum diuinū: ꝛ
h' atriū vocat h' pla'
tea. ꝺ Et ꝺixerūt
esdre scribe vt afferrz
libꝝ legis moysi. quē
repauerat: vt ꝺcm est
s. esdre. vij. ꝛ iō eam
mel' docere poterat.

f Et legit in eo apte. i. intelligibiliter declarando ea q̄ videbant obscura. e In die p̄mo mēsis septimi. in q̄ est festū tubarū: vt p̄cipit leuit. xxiij. g De mane vsq; ad mediū diē. in q̄ apparet eī solicitudo pp̄lm docēdo: t deuotio populi ita diu t attente audiēdo: ideo subdit: h Et aures cē erecte ad liburg. i. ad audiēdū ea q̄ legebā-tur in libro: t aures mentis erāt attēte ad intelligendū. i Stetit cē. sup gradum ligneū. dī autē de salomone: q̄ stetit super basim eneā ad loquēdum pp̄lo: vt hī scdo paralip. vj. Sed illā basim t alia metalla p̄ tauerūt secū chaldei. qñ incēderūt tēplum t ciuitatē. vt hī. iiij. reg. vlt. Esdras aūt ñ erat ita diues sic salomō: t ideo p gradu eneo fec̄ gradū ligneū ad loquēdū. k Et bñdixit esdras dominio deo. oñdēs q̄ in p̄cipio p̄dicatiōis ad ipe trādū gr̄az dei debet fieri oīo nō solū a predicāte: sed etiā a toto popl̄o: ideo sb̄dit. Et rñdit ois popl̄us cē. l Ppl̄s aūt stabat i gradu suo. i. inferius q̄ esdras: qui supemi nebat ppl̄o: vt p̄dcm est. m Dixit autē neemias. Hic p̄ñter ō scribit lectiōis inip̄re tatio: cū dī. Dixit aūt neemias ipe est atherſata. sic enim alio noie dict' est: cui' ratio dicta fuit supra esdre. v. ca. n Et esdras sacēdos t scriba cē.] Nō ē per hoc intelligēdum q̄ isti oēs sil' loquerēt q̄ eēt magis cōfusio intellectūs audiētiū q̄ instructio: nisi forsitā in diuersis locis t diuersis ptib' populi sic loquerēt q̄ vn' nō impediret aliū: qō tn nō vi vert: qz in p̄cipio h' capl'i dī: Congregatus ē oīs ppl̄s. q̄sī vir vn' ad plateā que ē añ portā aquarū Ex q̄ vī. q̄ tot' erat p̄gregat' i loco vno. sol' igit esdras legē legebat: t obscura declarabat: ꝛ alij in hoc ip̄z iuuabāt: qz sibi assistētes faciebāt silētiū in pp̄lo ip̄m rep̄mentes a luctu t gemitu: qz nō erat dies luct' sed spūalis leticie. o Flebat ei oīs ppl̄s cē.] qz p̄cipiebat se legē trāgressū fuisse i mlt̄is. p Comedite pinguia t bibite mulsū. i. vinum melle dulcoratū. ex hoc ptz q̄ in dieb' festiuis p̄ñt fideles t debēt lauti' viuē cū moderamie tñ. q Et mittite partes. i. exenia. r Eis q̄ nō p̄parauerūt sibi. i. paupib' q̄ nō habuerūt vñ posset sibi sufficienē p̄uidere. s Et nolite p̄tristari. cui' rō sb̄dit: t Gaudiū eteni dñi cē]. i. gaudiū spūale q̄ debetis i dño gaudere i hac solēnitate ē p̄solatō nr̄a nos fortificans ad bonū. ceia patent ex dcis. v Et in die scdo. Hic p̄ñt agit de celebratione festi tabernaculorū: cui' occasio p̄mittit cū dī: x Et iue. scri. i lege. leuit. xxiij. y Precepisse dominū i mānu moysi. i. p ipm moysē z Ut ba. fi. isrl in taber. fcis ō ramis arborū viridib' t floribus: h' enī festū celebrabat i memoriā bñficij diuini: q̄ fecit habitare filios isrl q̄ dragīta annis i tabernacul' in deserto t absq; notabili defectu: p̄m q̄ hī deuter. ij. Nouit dñs iter tuum habitās tecū quadraginta annis: t nihil tibi dfuit. t ad designandū q̄ de' de deserto eos deducēs introduxit i terrā fertilē t delectabilē. a In die solēni mēse septimo. die enī xv. septimi mēsis incipiebat festum istud t durabat septē dieb'. s. vsq; ad. xxj. diē mēsis inclusiue. b Et frōdes ligni nemorosi. i. ramis t foliis copiosi. Ōse quēter ponit executio hui' solēnitatis cū dī: c Et egressus ē popul' cē. istud nō refert ad illud q̄ p̄dicitur In die scdo. q̄ die scdo mēsis septimi audierūt p̄ceptū legis de festo tabernaculorū: t appropinquante die xv. mensis exierūt ad accipiendū ramos t fecerūt tabernacula p̄m legis mādatū: ideo sequit: d Fecerunt q̄z sibi tabernacula vnusq̄sq; in domate suo. i. in tecto domus sue: domus enī in terra illa habent tecta plana: t ideo fecerūt ibi tabernacula: que debebant eē sub diuo vnde t in terra illa quādo faciūt hoc festū: i domo sua

legem coram multitudine viroꝝ t mulieꝝ: cūctisq; q̄ poterāt itelligere: in die p̄ma mēsis septimi. Et legit i eo apte i platea q̄ erāt ante portā aquarū de mane vsq; ad mediā diē: i p̄spectu viroꝝ t mulieꝝ t sapiētiū. Et aures oīs ppl̄i erāt erecte ad librū. Stetit autez esdras scriba sup gradum ligneū quē fecerat ad loquēdū: t steterūt iuxt eū mathathia t senia t ania t uria t elchia t maasia ad dexterā ei': t ad sinistram phadaia misabel t melchia t asum t asephoana çacharia t mosollā. Et apuit esdras librū coram oi ppl̄o. Sup vniuersū q̄ppe ppl̄z eminebat Et cū apuisset eū: stetit oīs ppl̄s. Et bñedixit esdras dño deo voce magna. Et rñdit oīs ppl̄s: amē amen: eleuās manus suas. Et incuruati sunt: t adorauerūt deū p̄ni i terrā. Porro iesue t baani t serabi iamin accub septhai odia maasia celita azarias iozabed anani phalaia leuite silentium faciebāt in pp̄lo ad audiendā legē. Pop̄ul' autē stabat i gradu suo. Et legerūt in libro legis dei distincte t apte ad intelligenduz t intellexerūt cū legeretur: Dixit aūt neemias: ipe est atherſata cē. et esdras sacdos t scriba t leuite interp̄retātes vniūso pp̄lo.] Dies sc̄i ficat' est dño deo nr̄o. Nolite lugē t nolite flere. Flebāt enī oīs ppl̄s cū audirz v̄ba legis.] Et dixit eis: Jte comedite pinguia t bibite mulsū: et mittite ptes ēis q̄ nō p̄parauerūt sibi q̄z scūs dies dñi est: et nolite contristari. Gaudiū eteni dñi est fortitudo nr̄a.] Leuite aūt silentiū faciebāt in oi pp̄lo dicētes: Tacete: q̄z dies sāct' ē: t nolite dolere. Abijt itaq; ois ppl̄s vt comederet t biberet t mitteret partes t faceret leticiā magnā q̄z intellexerāt v̄ba q̄ docuerat eos. Et i die scdo congregati sūt p̄ncipes familiarū vniūsi ppl̄i sacerdotes t leuite ad esdrā scribā vt interp̄retaret eis v̄ba legis. Et inuenerūt scptū in lege p̄cepisse dñm i manu moysi ut habitēt filij isrl in tabernaculis i die solēni mense septio: t vt p̄dicēt t diuulgēt vocez in vniūsis vrbib' suis t in hierusalē dicētes: Egredimini i mōtē: t afferte frōdes oliue: et frōdes ligni pulcherrimi frōdes myrti t ramos palmarū et frondes ligni nemorosi vt fiant tabernacula sicut scriptum est. Et egressus est omnis popul' t attulerunt. Feceruntq; sibi tabernacula vnusquisq;

que non habent tecta plana remouēt cooptūrā domus
supra tabernaculū: vt sic sit sub diuo. e Et habita-
uerūt i tabernaculis. s. septē diebus fm preceptum legis
leuit. xxiij. f Non eni fecerāt ꝛc. talia filij isrl. nō est
intelligendū q ista solēnitas fuerit simplr maior q̄ aliq̄
que fuerit inme
dio tpe predicto:
qz tēporib' quib'
floruit regnū. s. tē
pore dauid ꝛ salo
monis: fuerit plu
ries fctā taberna
culoꝝ festa solen
niora q̄ istud: sed
ista ꝓparatio acci
pitur fm q̄d ꝛ p̄
portionabilit̄: q̄a
tpe inmedio pre
dicto nō legit po-
pulus sic fuisse ge
neralit̄ ogregatus
in hierlm: q̄si vir
vnus: vt dr in pri
cipio huj' capli:
nec q ppls fuerit
sic attēt' ad audi
endū legem. Itez
fm quādā ꝓpor-
tionē maius fuit
illis q̄ de captiui-
tate redierāt face
re tale festū: q̄ re
gibus potentibus
ꝛ pplo existēti in
statu potissimo
facere festa multa
maiora simplr: si
cut mal' est puero
portare quatuor
q̄ viro robusto
decē vel viginti.
g Et i die octa
ua collectā. p emendis necessarijs in vsum templi.
h Juxta ritū. qui habetur leuit. xxiij. Capl'm. IX.

IN die aūt vigesima q̄rta. Hic ꝓnter describit po
puli ꝓfessio: ꝛ p̄mo ꝓfessio trāsgressionis: 2° ꝓfes
sio diuine laudis: ibi Surrexit aūt. Circa p̄mū
p̄mittit tēp' cū dicit: a In die aūt vigesimo q̄rto mē
sis huj'. sicut eni dcm est caplo p̄cedēti singul' dieb' festi
tabernaculoꝝ audierūt legē: ꝛ sic ꝓcepert se eā trās gres-
sos fuisse iūgendo matrimonia cū alienigenis: ꝛ ō trās
acta die collecte que fuit. xxij. dies mēsis septimi i crasti
no sepauerūt semē filioꝝ isrl ab alienigenis: ꝛ. xxiij. die
ieunauerūt induti saccis: ꝛ aspsi capita puluere i signū
vere pnie ꝛ hūiliatōnis: ꝓput dr: Conuenerūt filij isrl in
ieiunio ꝛc. b Et sepatū est semē filioꝝ isrl ꝛc. hoc iā
erat factū die p̄cedenti: iō dicit: Et sepatū est. de p̄terito
c Et steterūt. sepati ab alienigenis die. xxiij. d Et
cōfitebant peccata sua. facto vbo ꝛ signo. e Quater
in die ꝛ q̄ter in nocte ꝓfitebant. in quo apparet veritas
pnie: quia subtrahebāt sibi quietem noctis ꝓ magna p̄
te. f Surrexerūt aūt. Hic ꝓnter describit ꝓfessio di
uine laudis ad quā p̄mittitur exhortatio leuitaꝝ cū di
citur: Surrexerūt aūt. vt melꝰ pplm excitarēt ad diui
nā laudem: vnde subditur: g Et dixerunt leuite. po
pulum exhortando. h Surgite ꝛ benedicite domi-

in domate suo ꝛ i atrijs su
is ꝛ in atrijs dom' dei: ꝛ in
platea porte aq̄rū: ꝛ in pla
tea porte ephrai. Fec ergo
vniuersa eccl̄ia eoꝝ q redie
rāt de captiuitate taberna
cula: et habitauerūt i taber
nacul. Nō eni fecerāt a die
b' iosue filij nun talia filij is
rael vsq̄ ad die illū. Et fuit
letitia magna nimis. Legit
aūt in libro legis dei p dies
singulos a die primo vsq̄
ad die nouissimū: ꝛ fecerūt
solēnitatē septez dieb': et in
die octauo collectaz iuxta
ritum. Capl'm. IX.

IN die aūt vicesimo q̄r-
to mēsis huj' ꝓuenerūt
filij isrl i ieiunio ꝛ i sac
cis ꝛ humus sup eos. Et se
pātū est semē filioꝝ isrl ab
omni filio alienigena: et ste
terūt et ꝓfitebant pctā sua
ꝛ iniquitates p̄m suoꝝ. Et
consurrexerūt ad stāduz: ꝛ

legerūt in volumine legis
dñi dei sui q̄tēr die: ꝛ q̄ter
in nocte ꝓfitebant: ꝛ adora
bant dñm deū suū. Surre
xerūt aūt sup gradū leuita
rū iosue ꝛ bani ꝛ cedmihel
remni sabnia abani sarebi
as bani ꝛ thananī: ꝛ clama
uerūt voce magna ad do-
minū deum suum. Et dixe-
runt leuite: iosue ꝛ cedmi-
bel bonni asebia serebia a
rebia odoia sebna fataia.
Surgite: benedicite domi
no deo nostro: ab eterno vs-
q̄z in eternū. Et benedicāt
nomini glorie tue excelso i
omni bñdictōe ꝛ laude. Et
dixit esdras. Tuipe dñe so
lus: tu fecisti celū: et celū ce
loꝝ et oem exercitū eoruz
terram ꝛ vniuersa que in ea
sūt: maria ꝛ oia q̄ in eis sūt
Et tu viuificas oia hec: et
exercit' celi te adorat. Tuip
se dñe de' q elegisti abraaz

no deo nostro. corde ꝛ ore. i Et benedicant. Hic ꝓsequē
ter ponitur laudis diuine confessio: ꝛ scō diuine misericor
die implorat̄io: ibi Nūc itaq̄ dñe. Circa p̄mū ponit dcā
confessio leuitis ꝓcinentibus: ꝛ alijs audientib': ꝛ tacite de
um laudātib': in qua quidē ꝓfessione p̄mo cognoscitur di
uinū bñficiū: quod ē
gnāle respectu oim: ꝛ
scō multiplex bene-
ficiū speciale collatuz
pplo isrl: ibi Tuipse
domine. Primū bñfi
ciū duplex ē: Unū est
creatōis: q̄ notat cū
dr: l Tuipe dñe
solus. s. es creator: pre
mittit tñ in aliq̄b' li-
bris: k Et dixit es
dras. sz non est in he
breo: nec est de textu:
qz nō est vbū solit' es-
dre: sz etiā alioꝝ cōfi
tentiū deū creatorem
oim celestiū ꝛ terrestri-
um: iō sūdit m Tu
fecisti celū. s. sidereū.
n Et celū celoꝝ. i.
celū empyreū q̄ē su
p̄mū. o Et omnē
exercitū eoꝝ. i. stellas
ꝛ luminaria q̄ dicūt
exercit' celi siderei: ꝛ
angelos q̄ sunt exerci
tus celi empyrei. p
Et tra. que ē infimuz
elemētū: ꝛ p hoc itel
ligit creatio corporū
mediorꝝ inf terrā ꝛ ce
lū. Scōm bñficium ē
gubernatōis q̄ nota
tur cū dicit: q Et
tu viuificas oia hec.
qz oēs creature p di-
uinā gubernatōem ad act' suos mouent: q̄ mot' etiā i crea
turis inanimatis dr q̄dā vita: vt hi. viij. phycoꝝ. r Et
exercit' celi te adorat. qz angeli qui sūt exercit' celi empyrei
adorāt deū adoratōe ꝓprie dicta: similit exercit' celi siderei
i. stelle ꝛ luminaria eū adorāt adoratōe large dcā: inquātū
i eoꝝ illuminatōib' relucet dei bonitas ꝛ sapiētia: ꝛ ex hoc
mouent creature rōnales ad adorādū eū adoratōne ꝓprie
dcā. Ex hoc aūt loco surrexit quidā error iudeoꝝ dicentiū
deū esse corporeū: ꝛ ee in loco determinato. s. i occidēte: eo q̄
stelle mouētur ab oriēte versus occidētē. q. adorando deuz
ibidē existētē: sz hec rō friuola ē: qz eadē ratōe diceret ee in
oriēte: qz stelle mouētur ab occidēte i oriētē in hemispio no
bis opposito. Est etiā dict' error manifeste ꝓtra dcm hiere.
xxiij. Celum ꝛ terram ego impleo dicit dominus. dictum
tamen hoc ita est absurdum: q̄ non indiget alia improba-
tione: ideo breuiter pertranseo. s Tuipse domine.
Hic consequenter ponitur confessio multiplicis bene-
ficij filijs israel specialiter collati: ꝛ exprimendo beneficio-
rum multitudinem ꝛ magnitudinem: interponit populi
ingratitudinem: vt opposita iuxta se posita magis eluces-
cant: vt magis apparebit prosequendo. Primo ergo poni-
tur beneficium electionis: quo deus populum israel sibi
tanquam peculiarem elegit in abraam: cum dicitur:
t Tuipse dñe deus qui elegisti abraam: ꝛ eduxisti ꝛc.

sic enī vocabaī qñ dñs ipm elegit ꝛ vocauit: vt hī gene. xvij. a Et eduxisti eū de igne chaldeoꝝ. qz fm hebreos ꝓiect⁹ fuit in ignē de ꝓcepto nemroth ꝓpī fidē vn⁹ veri dei: ꝛ i de diuinit⁹ saluat⁹: ꝓut dcm uit plenius gene. xj. b Et posuisti nomen ei⁹ abraam. i. ꝑem multitudinis fideliū: sicut hī gene. xvij. c Et inuenisti coꝛ ei⁹ fidele. qz ꝓ amoꝛe tuo patus fuit etiā filium suū dilectissimū imolare: vt hī gene. xxij. d Et pcussisti cum eo fed⁹ ꝛc. vt hī gene. xv. e Et ipleuisti verba tua. Hic ꝓnter expmitur bñficiuz liberatōnis isrl de egypto cū dī: Impleuisti verba tua. qz tpe famis fecit pplm isrl de scēdere i egyptum: vt hī gene. xlvj. ꝛ ibi ad tps saluaret ꝑ ipm ioseph. f Et vidisti afflictōez pa. no. i egypto. quia moꝛtuo ioseph ppls isrl fuit ibi multiplicit⁹ afflict⁹: vt hī exodi. j. ꝛ capitul' sequētib⁹ vsqz ad. xij. g Clamoꝛēqz eoꝝ audisti sup mare rubꝝ. egyptios submergens ꝛ filios israel saluans: vt hī exo. xiij. h Et dedisti signa. mare diuidendo. i Atqz poꝛtēta. pharaonē ꝛ ei⁹ exercitū submergendo. k Cognouisti enī qz supbe egerāt. iniuste filios israel oppꝛimēdo. l Et i colūna nubis ductoꝛ eoꝝ fuisti ꝛc. vt hī exo. xiij. m Ad mōtē ōz synai. Hic cōsequēter describit bñficiū datōnis legis cū dī: Ad mōtē ōz synai descēdisti. i signo visibili: exo. xix. n Et locut⁹ es cū eis de celo. exodi. xx. o Et dedisti eis iudicia recta. quātū ad ꝓcepta iudicialia. p Et legem veritatis. quātū ad moꝛalia. q Ceremonias. quantū ad ceremonialia. r Et ꝓcepta bona. quātū ad cetera mādata q̄ ad ꝓdcā reducūtur. s Panē ōz. Hic ꝓnē pōit bñficiū nutritōis i deserto: qz dedit eis māna de celo: vt hī exodi. xvj. t Et aquā de petra eduxisti. vt hī exo. xvij. ꝛ numeri. xx. v Et dixisti eis: vt ingrederent ꝛ possiderēt terrā. vt hī numeri. xiij. x Sup quā leuasti manum tuam. iurādo abꝛae ꝙ semē suū possideret illā terraz: gene. xxij. vbi dī: Per memetipm iurauī dicit dñs ꝛc. y Ipi vero. Hic inꝓpōitur ppli isrl ingratitudo de bñficijs acceptis cū dī: z Supbe egerūt. mandata dei trāsgrediendo. a Et indura. cerui. su. per obstinationez in peccato. b Et non sūt recoꝛdati mira. tu. q̄ feceras eis. egyptū multiplicit ꝓtiendo: ꝛ filios isrl mirabilit liberando: vt ꝓz i diuisiōe rubꝛi maris ꝛ i plurib⁹ alijs ꝛ tñ frequēter insurgebāt ad murmurandū ꝛ moysen ꝛ deuz: sic ꝓz exodi. xiij. ꝛ xvj ꝛ in multis alijs loc. c Tu aūt deus ꝓpic⁹ ꝛ clemēs. ex tua bonitate eos suppoꝛtasti: cū tñ essent exterminatōe digni specialit ꝓpī hoc qō subdit: d Et quidē cū fecissent sibi vituluz. vt hī exo. xxxij. e Feceꝛtqz blasphēias magnas. vitulū deū nominādo: ꝛ ei tāq̄ ōo immolādo: ꝛ sic blasphemauerūt ꝟbo ꝛ facto. f Nō dimisisti eos i deserto. absqz tua benigna ꝓtectōne ꝛ gubernatōe: iō sōdit: g Colūna nubis nō recessit ab eis. ꝓpī dictas blasphemias ꝛ de ista colūna nubis ꝛ ignis vtꝝ fuerit vna vel duplex: dcm fuit plen⁹ exo. xiij. h Et mā. tu. ñ. phi. ab oꝛe eo. igratos pane celesti pascēdo: vt hī exo. xvj i Et aquā dedisti eis i siti. exodi xv. aqs dulcoꝛando: ꝛ xvij. aquas de petra educēdo k Uestimēta ꝛc ꝛ pedes eoꝝ non sūt attriti. i lesi vl' lassati ex itinere. Sciēdū tñ ꝙ istō bñficiū ñ pōt itelligi de oib⁹ gnālit: qz scribit Nūi. xj. Jnica oꝛtū ē murmur ppli q̄si dolētiū ꝓ laboꝛe. s. itineris: ꝓpī qō dicēdū: ꝙ sic māna erat cib⁹ valde sapid⁹ bōis: fm ꝙ dī Sapie. xvj. Panē patū ōdisti eis oē ōlectamtū i se bñtē ꝛc. ꝛ tñ eāt isipid⁹ mal' fm ꝙ dicebant Nūi. xj. Alia nr̄a arida est nihil aliud despiciūt oculi nr̄i nisi man. ita dicēdū ē h: ꝙ vestimēta bonoꝝ nō sūt vetustate ꝓsūpta: nec pedes eorū ex itinere lassati: sz tm̄ maloꝝ. a Et possederī trā.

Et eduxisti eū de igne chaldeoꝝ: et posuisti nomē ei⁹ abraam: et inuenisti coꝛ ei⁹ fidele coꝛā te: et pcussisti cū eo fedus vt dares ei terraz chananei ethei euei ꝛ amō rei ꝛ pherezei ꝛ iebusei ꝛ gergesei: vt dares semini ei⁹ Et ipleſti ꝟba tua qm̄ iust⁹ es. Et uidisti afflictōem patrū nr̄oꝝ in egypto: clāmo rēqz eoꝝ audisti sup mare rubꝝ: et dedisti signa ꝛ ptēta in pharaone ꝛ in vniuersis seruis ei⁹: ꝛ in oi pplo terre illi⁹. Cognouisti enīz qz supbe egerāt ꝯ eos: ꝛ fecisti tibi nomē sic ꝛ in hac die Et mare diuisisti añ eos: ꝛ trāsierūt ꝑ mediū maris in sicco. Persecutoꝛes autez eoꝝ ꝓiecisti in ꝓfundū q̄si lapidē in aq̄s validas: et in colūna nubis ductoꝛ eoꝝ fuisti ꝑ diem: ꝛ in columna ignis ꝑ noctē: vt appareret eis via ꝑ quā ingrediebantur. Ad mōtē q̄z synai descēdisti: et locut⁹ es cū eis ō celo: et dedisti eis iudicia recta: et legē veritatis: cēremonias: et ꝓcepta bona: Et sabbatū scificatū tuum oñdisti eis: ꝛ mādata ꝛ ceremonias ꝛ legē ꝓcepisti eis i manu moysi serui tui. Panem q̄z de celo dedisti eis i fame eoꝝ: et aquaz de petra eduxisti eis sitientib⁹

Et dixisti eis vt ingrederent ꝛ possiderēt trā: supēr quā leuasti manū tuā vt traderes eis. Ipi vero ꝛ ꝓtes nr̄i supbe egerūt et indurauerūt ceruices suas: ꝛ non audierūt mādata tua: ꝛ nolueūt audire: et nō sūt recoꝛdati mirabiliū tuoꝝ q̄ feceras eis. Et idurauerūt ceruices suas: ꝛ dederūt caput vt cō ꝙuerterentur ad seruitutez suam q̄si per cōtentōnem. Tu aūt deus ꝓpic⁹ clemens ꝛ misericoꝛs longanimis ꝛ multe miseratōnis. non dereliqsti eos. Et qui dem cū fecissent sibi vitulū conflatilem ꝛ dixissent: Jste est deus tuus qui eduxit te de egypto: feceruntqz blasphemias magnas: tu aūt i misericoꝛdijs tuis multis non dimisisti eos i deserto Columna nubis non recessit ab eis ꝑ diē: vt ducet eos in viā: ꝛ colūna ignis ꝑ noctē vt oñderet eis iter ꝑ qō ingrederent. Et spm̄ tuū bonū dedisti q̄ docerz eos: et māna tuū nō ꝓhibuisti ab oꝛe eoꝝ: et aquā dedisti eis i siti. Quadragīta ānis pauisti eos i deserto: nihilqz eis defuit. Uestimēta eoꝝ nō inueterauerūt: ꝛ pedes eoꝝ nō sūt attriti. Et dedisti eis regna ꝛ pplos: ꝛ ptit⁹ es eis soꝛtes. Et possederī trā seō

hic ꝓnter recolit bñficiū introductōis i terrā bonam ⁊ fertilē: ⁊ ꝑmo quātū ad terrā q̄ erat vltra iordanē: in q̄ habitauerūt due trib⁹ ⁊ dimidia cū dō: a Et posuerūt terrā ⁊c. Jvt hī Nūi. xxj. 2° quātū ad terrā citra iordanē: q̄ ꝓprie dī terra ꝓmissionis cū dō: b Et adduxisti eos ad ter. ō qua dix. pa. eor. s. abrae isaac ⁊ iacob. c Et hūiliasti coram eis habitatores chananeos: ⁊ dedisti eos i manu eor: et reges eorū. s. triginta vnū ꝗs debellauit iosue: vt habetur iosue. xij. cetera patēt i hra. e Et comederunt. hic iterꝫ interponit ingratitudo populi isrl̄ de bñficijs acceptis. Et comederūt ⁊ saturati sūt ⁊c. ⁊ sequit: f Prouocauerūt autē te ad iracūdiā. multiplicit te offendendo. g Et recesserunt a te. p idolatriā. h Et ꝓphas tuos occiderūt. sic ꝑz. iiij. regū i plurib⁹ locis specialit. xxj. vbi dī de manasse: q̄ sāguinē innoxiuz fudit multum nimis. i Et dedisti eos i manu hostiū suor. istud refertur ad tēp⁹ iudicū: q̄ post mortez iosue pplo ad idolatriā declinā te frequenter fuit tradit⁹ i manibus hostium: vt ꝑz ex decursu libri iudicū. k Et i tpe tribulationis sue clama. ad te. afflictione eis intellectum dāte l Et ām miseratōes tuas. q̄uis eēnt indigni m Dedisti eis saluatores. i. iudices qui liberabāt eos de manibus hostiū: vt ꝑz ex decursu libri iudicū: vñ dī iudicū. xij. Cū q̄z dñs iudices sucitaret i diēb⁹ eor: flectebat misericordia: ⁊ audiebat afflictor gemit⁹: ⁊ liberabat eos de cede vastantiū. n Cū q̄z requieuissēt. ab afflictōe hostiū o Reuersi sūt vt facerēt malū. mortuo iudice. p Et dereliq̄sti eos in manib⁹ inimicor suor. donec liberarētur p aliū iudicē succedētē: sicut ꝑz ex decursu libri iudicū. q Cōuersi sūt ⁊ clamauerūt ad te. tpe samuelis. r Et liberasti eos. de manib⁹ philistinor samuele ꝓ eis orāte: vt hī j. regum. vij. s Et ꝓtestatus es eos: vt reuer. ad legē tuaz. p samuelē: dauid ⁊ alios ꝓphas. t Ipsi vō supbe egerūt. quia regnū isrl̄ a tēpe hieroboam recessit a cultu dei colendo vitulos aureos: vt hī tertō regū. xij. v Et dederūt hūerū recedentē. q̄ post regnuz isrl̄ regnuz iuda declinauit ad idolatriā. x Et ꝓtraxisti sup eos annos multos. differendo pene inflictōez. y Et ꝓtestat⁹ es eos. vt nō excusarēt se per ignorātiaz. z Et nō audierūt. obstinati p suā malitiā. a Et tradidisti eos i manu ppl̄orꝫ terrarꝫ. q̄ regnū isrl̄ fuit tradituz i manib⁹ regū assyrior. ſ. teglatphalasar: ⁊ salmanasar: vt hī iiij. regū. xvij. ⁊. xvij ⁊ regnū iuda i manu regis babylōis: vt hī iiij. reguz vltimo. b Jn misericordijs aūt tuis plu. non fec. eos in ꝓsūptōnem. q̄ multi de regno iude remāserūt viui: q̄ꝫ alii q̄ fuerūt ducti i babylonē: ⁊ aliq̄ remāserūt i tra iuda sb̄ godolia vt hī iiij. reg. vltio: ⁊ q̄ illi q̄ erāt i babylone captiui a cyro rege habuerūt licētiā redeūdi: vt hī. ē. esdre. j. ⁊ a rege artaxerxe: Esdre vij. c Nūc itaq̄z h vltio ponit diuie miei ꝓlocutio maxie ꝙtū ad illos q̄ redierāt de captiuitate cū dō: Nē itaq̄z oñe. p gnālē oiz gubernatōz. d De. p creatōez. e Nr̄. p cultū spālē. f Magne. p infinitatē. g Fort. p oipotētiā. h Custodiēs pa. p vitatē. i Et miaz. p pietatē. k Ne auer. a fa. t. ⁊c.] vt. p laboze ꝓcedat nobis q̄ etē ⁊ p fuitute libertatē l A die. re. as. q̄ reges assyriorꝫ p⁹ captitatē. x. ibuū ceperūt molestāe ignū iuda tpe senacherib

⁊ terrā regi esebō: ⁊ terrā og regis basan.] Et multiplicasti filios eorꝫ sic stellas celi et adduxisti eos ad terrā de q̄ dixeras p̄ib⁹ eorꝫ vt ingrederent ⁊ possiderēt. Et venerūt filij: ⁊ possederūt terrā. Et hūiliasti coram eis habitatores chananeos: ⁊ dedisti eos i manu eorꝫ: et reges eorꝫ ⁊ pplos terre vt facerēt eis sicut placebat illi. Ceperūt itaq̄z vrbes munitas ⁊ humū pinguē: ⁊ possederūt domos plenas cūctis bonis: cisternas ab eis fabricatas: vineas ⁊ oliueta ⁊ ligna pomifera multa: Et comederūt ⁊ saturati sūt ⁊ ipinguati sūt ⁊ abūdauerūt delitijs in bonitate tua magna. Prouocauerūt aūt te ad iracūdiā: et recesserūt a te: ⁊ piecerūt legez tuā p⁹ terga sua. Et ꝓphās tuos occiderūt q̄ ꝓtestabant eos vt reuterent ad te: feceruntq̄z blasphemias grādes. Et dedisti eos i manu hostiū suorū: ⁊ afflixerūt eos. Et in tpe tribulatōnis sue clamauerūt ad te: ⁊ tu de celo audisti: et ām miseratōes tuas multas dedisti eis saluatores: q̄ saluarēt eos ō manu hostiū suorꝫ. Cūq̄z requieuissēt reuersi sūt vt facerent malū i ꝓspectu tuo: et dereliquisti eos in manu inimicorꝫ suorꝫ: ⁊ possederūt eos Cōuersiq̄z sūt: ⁊ clamauerūt ad te. Tu aūt de celo exaudisti et liberasti eos: i miserico⁹dijs tuis multis tēporib⁹: et ꝓtestat⁹ es eos vt reuerterētur ad legē tuā. Jpi verō supbe egerūt ⁊ nō audierūt mādata tua: ⁊ in iudicijs tuis peccauerūt: q̄ faciet hō: ⁊ viuet i eis. Et dederūt humerꝫ recedētē: ⁊ cervicē suā idurauerūt: nec audierūt. Et ptraxisti sup eos ānos multos: et ꝓtestat⁹ es eos i spū tuo p manū ꝓphārū tuorꝫ et non audierūt: et tradidisti eos i manu pplorū terrarꝫ. Jn miserico⁹dijs aūt tuis plurimis nō fecisti eos i ꝓsūptōez: nec dereliqsti eos: qm̄ de⁹ miseratōnuz ⁊ clemēs es tu. Nūc itaq̄z de⁹ nōster: māgne fort ⁊ terribil: cūstodiēs pactū et misericordiā ne aūtas a facie tua oēz laborē q̄ inuēit nos] reges nr̄os: ꝓcipes nr̄os ⁊ sacerdotes nr̄os ⁊ ꝓphas nr̄os ⁊ pres nr̄os ⁊ omnē pplm tuū: a dieb⁹ regū assur vsqz in diez hāc. Et tu iust⁹ es i oib⁹ q̄ venerūt sup nos q̄z veritatem fecisti nobis: nos aūt ipie egim⁹. Reges nostri: ꝓcipes nr̄i: sacerdotes nr̄i: ⁊ pres nostri: non fecerunt legem tuam: ⁊ non attenderūt mandata tua ⁊ testimonia tua que testificatus es in eis. Et ipsi in regnis suis bonis ⁊ in bonitate tua multa quā dederas eis: ⁊ in terra latissima ⁊ pingui quam tradideras in conspectu eorum: non seruierunt tibi: nec reuersi

vt hȝ.iiij.regū.xviij.ꝛ tandē captiuatū fuit regnū iuda per nabucho.regē babylonis:cui⁹ captiuitatis adhuc remanebat effect⁹ seruitutis:vñ seqtur postea: m Ecce nosipi hodie serui sum⁹.qz licet sacerdotes eēnt a tributo liberi ꝛ ministri tēpli:vt hȝ esdre.vij.nō tñ alij. n Et fruges ei⁹ multiplicatur regib⁹. qz de eis reddebatur certa sūma regi. o Et corpozib⁹ nr̄is dominātur ꝛ iumēti nostris.faciebat cozuchi as regi de psonis suis ꝛ animalib⁹. .X.

SUper oib⁹ g̃ his. Hic incipit caplm secūdū signatōez hieronimi ꝛ hebzeoꝝ: vbi describit firma cozrectōis ꝓmissio. Circa quod mod⁹ ꝓmittendi ꝓmittit:ꝛ declarat q̃d ꝓmittit:ibi Sacerdotes.Circa ꝓmū dr̄: a Sup oib⁹ g̃ his. s.pctis p̃dcis simpliciter vitādis. b Nos ipsi pcutim⁹ fedus.i. nos simplicit obligam⁹:ꝛ scribim⁹ hāc obligatōez ad maiozem certitudinē. c Et signāt.s. hanc obligatōez sigillis suis. d Principes nr̄i ꝛc̄.quia erant principales capitanei in pplo ꝛ in eis virtualit ꝓsistebat reliqua mltitudo: ꝓpt̄ qō illa obligatio se extēdebat ad oēs.signatozes aūt fuerunt neemias athersata:quia fuit binom⁹:vt.ē.dict̄ est.c.viij.ꝛ cū eo noiant aliq̃ de principibus ꝛ de leuitis ꝛ sacerdotib⁹ q̃ erāt principales in pplo:ꝛ idō signauerūt obligatōez ꝓ se ꝛ ꝓ tota multitudine. e Sacerdotes. Hic ꝓnter oñdit quid sacerdotes ꝛ principales pplī noie suo ꝛ oim aliozꝝ ꝓmiserūt dño:qz primo ꝓmiserūt obseruatōem legis gnāliter:ibi subditur: f Ut ambularēt i lege dei ꝛc̄.ꝛ sequit: f Et custodirēt vniuersa mādata.g̃tū ad moralia. g Et iudicia ei⁹.g̃tū ad p̃cepta iudicialia. h Et ceremonias.g̃tū ad ceremonialia:ꝛ sub istis trib⁹ ꝓtinent oia legis p̃cepta:vt ostensum fuit exodi.ij.ꝛ ostēdit q̃d ꝓmiserūt specialit.s. ꝑseruatōez a cōmixtione cū gētilib⁹ a q̃b⁹ se sepauerūt:vt dcm̄ est supra:ꝛ hoc notatur cum dicitur: Et vt non daremus filias nostras nr̄is.ꝛ.ꝛ ꝓmiserunt in speciali obseruantiaz sabbati quod notatur cum dicitur: Populi quoqz terre ꝛc̄.ꝛ subditur: i Non accipiem⁹ ab eis in sabbato ꝛ in die sanctificata. hoc est i alijs diebus festiuis: in quibus debebāt cessare ab operib⁹ seruilib⁹:vt in paschate penthecoste:ꝛ cōsimilib⁹. k Et dimittem⁹ annuz septimuz.sine cultura ꝛ seminatione:ꝛ etiaz sine collectione:quia domini campozum non poterant habere ibi aliquid q̃si p̃prium: vt habet leuit.xxv. sed illud quod ex decidentibus granis crescebat de dono dei erat cōmune oñis pauperibus ꝛ bestijs. l Et exactionē vniuersē manus. vt habetur leuit. xxv. q̃a septimo anno debebāt debita remittē pauperib⁹ iudeis:qui non poterant solueꝛe:ꝛ seruos hebreos:vt habetur deuter.xv. Tertō promiserunt specialiter cultus debiti continuationem:quod notat cum dicitur: m Et statuemus super nos p̃cepta: vt dem⁹.s.singuli capitanei tertiaz partem sicli ꝓ annū.i.quolibet anno. n Ad op⁹ dom⁹ dr̄i nr̄i.ꝛ q̃d sit illud opus ostēditur cuz dicitur: o Ad panes ꝓpositōnis.q̃ ponebant noui q̃libet sabbato. p Et ad sacrificiū sempiternū.i.iuge sacrificiū qō fiebat oi die mane ꝛ vespere. q Et i holocaustū sēpiternū i sabbatis.qz rōe solēnitatis diei fiebāt sacrificia specialia. r In calēdis.i.i nouilunijs. s In solēnitatib⁹. lege statut.s.paschate pēthecostes ꝛ silib⁹. t Et i sciscitat.s.i dieb⁹ q̃ nō erant statuti ex lege: sz ex aliq̃ diuino beneficio postea facto:sicut solēnitas sortiū quā hester ꝛ mardoche⁹ statuer̄t: vt hȝ hester vltio.ꝛ qz ad cultum tēpli requirebatur ordo debit⁹ ministrozꝝ:iō subditur:

sūt a studijs suis pessimis. Ecc̄e nosipi hodie serui sum⁹:ꝛ terra quā dedisti pr̄ibus nr̄is vt comederēt pane ei⁹ ꝛ q̃ bona sūt eius:ꝛ nosipsi serui sum⁹ in ea. Et fruges ei⁹ multiplicant regib⁹ q̃s posuisti sup nos ꝓpter pctā nr̄a:ꝛ corpozib⁹ nr̄is dñantur ꝛ iumētis nostris sm̄ volūtatē suā:ꝛ i tribulatōe magna sum⁹.

SUper oib⁹ er .X. go his nosipi pcutimus fedus ꝛ scribim⁹:et signāt principes nr̄i:leuite nr̄i ꝛ sacdotes nr̄i. Signatozes aūt fuerūt: neemias athersata fili⁹ achelai:ꝛ sedechias saraias azarias hieremias phessur amarias melchias accus sebenia melluc maarem merimuth obdias daniel genton baruch mosollā abia miamin maazia belga semeia: hi sacdotes. Dozro leuite:iosue filius azarie: bennui de filijs enadad:cedmibel ꝛ fratres eoꝝ: sechenia odeuia celitaphalaia anan micha rob asebia zachur serebia sabania odia bani baninu Capita ppli:feros phetmoab elam zetu bani bōni az gad bebai adonaia beggoai adin ether ezechia azur odeuia asuz besai areth anathot nebai mechphias mosallā azir mezisabel sadoch ieddua felthia anan ania osee anania asub aloes phaleam sobech reum asebna madsia ethaia hanan anan melluch arem baana ꝛ reliqui ꝺ populo Sacerdotes leuite ianitores ꝛ cantozes nathinnei ꝛ oēs qui se separauerūt de popul̃ terraꝝ ad legez dei: vxozes eoꝝ filij eoꝝ ꝛ filie eozum omnes qui potērāt sapere spondētes ꝓ frib⁹ suis:optimates eoꝝ:ꝛ qui veniebant ad pollicenduz ꝛ iurandū vt ambularent i lege domini quaz dederat in manu moysi serui sui vt facerent et custodirent vniuersa mādata dñi ꝺi nr̄i: et iudicia ei⁹ et ceremonias ei⁹ ꝛ vt nō darem⁹ filias nr̄as pplo tre:ꝛ filias eoꝝ nō acciperem⁹ filijs nr̄is. Populi q̃z terre qui imporꝛāt venalia ꝛ oia ad vsū ꝓ die sabbati vt vēdant:nō accipiem⁹ ab eis i sabbato ꝛ in die sāctificato. Et dimittem⁹ annū septimū: et exactionē vniūse man⁹. Et statuem⁹ sup nos p̃cepta vt dem⁹ tertiā ptē sicli ꝓ annum ad op⁹ dom⁹ dei nostri ad panes ꝓpositōnis et ad sacrificiū sempiternū et i holocaustū sēpiternū i sabbatis i calēdis i solēnitatib⁹ et i sciscitat̃ ꝓ pctō vt exorent ꝓ isr̃l ꝛ in oēm vsū dom⁹ dei nr̄i.

a Sortes ergo misim⁹ sup oblatoez lignoꝝ. qb⁹ nutriebat ignis ꝓtinue in altari holocaustoꝝ: cui⁹ nutritio ꝓtinebat ad sacerdotū officiū: vt hī leuit. vj. Appoztatō lignoꝝ ad officiū nathīneoꝝ: vt hī ioſue. ix. ⁊ solutio ꝓtinebat ad pplm: iō dī: b Inť sacerdotes ⁊ leuitas. sub quib⁹ ītelligū tur nathinei. c Et pplm. q ꝓ sortes fuit ordinatū ąlīť sacerdotes ꝓ hebdomadas ⁊ dies nutrirent illū ignez ꝓ vices sibi succedētes: ⁊ similiť de officio leuitaꝝ ⁊ nathīneoꝝ: ⁊ eodē mō de solutōe ꝓ pplm. d Sicut scptū est i lege moysi. leuitici. vj. e Et vt afferrem⁹ ꝑmogenita terre nře ⁊ ꝑmitiua. ꝑmogenita ꝓprie dicebā tur ꝑmo nata de aialib⁹ ⁊ hoīb⁹ q̄ fuerūt ꝺo obligata a tpe q̄ pcussit ꝑmogēita egyptiorū. Primitiua aūt ꝑꝓe dicebant illa q̄ de aialib⁹ ⁊ frenascētib⁹ sacerdotib⁹ debebant s.l. pars. tñ magis deuoti addentes dabant. xl. min⁹ deuoti vō sub trahētes dabant lx. aliqñ tñ accipiunť ꝑmogenita ꝓ ꝑmitiuis seu ꝑmitijs sic h: f Primogēita terre nostre ⁊c. ⁊ silr ꝑmitiua ꝓ ꝑmogēitis cū sꝺdīť: g Et ꝑmitiua filioꝝ nostroꝝ. q redimebāt quinq; ciclis. h Et pecoꝝ nřorū. de qb⁹ ꝑmogenita aialiū īmolaticioꝝ īmolabantur dño. Primogenita vero aialiū nō īmolaticioꝝ redimebant excepto ꝑmogenito asīni qō mutabat oue loco ei⁹ īmolanda: ⁊ ꝑmogenito canis qō īnficiebat: put dictū fuit diffusi⁹ exodi. xiij. i Afferem⁹ sa. ad gaço. ꝺi nři. i. ad locū vbi talia reponebant ꝓ victu sacerdotū. k Et decimā ptē terre nře. i. fructuū terre nře. l Leuitis. ad eoꝝ sustentatōez: tñ īsti leuite de istis decimis a pplo receptis ꝺabāt ptē decimā summo sacerdoti: iō sꝺdīť: Et leuite offerēt decimā ptem decie. m Et ibi eřt vasa dñi sanctificata. i. ad ministeriū templi necessaria n Et sacerdotes ⁊c. i. ministri debiti. o Et non dimittem⁹ domū dei nři. sine debito cultu. .XI.

Habitauerūt aūt. Postq̄ descpta est ciuitas] mutatio: ⁊ murate clausio: hic ꝓnter describīť eius populatō: qz ciuitas magna erat respectu pplī ibi habitare volenť: iō necessariū fuit ordinare qui habitarēt in hierlm: ⁊ qui i ciuitatib⁹ alijs. Circa qō ꝓmo

Sortes ergo misim⁹ super oblatōem lignoꝝ inť sacerdotes leuitas ět pplm vt inferrenť in domuz dei nři ꝓ domos patꝝ nřoꝝ ꝓ tēpa a tpib⁹ anni vsq; ad annuz vt arderēt sup altare dñi ꝺi nři: sicūt scriptū ē i lege moysi. Et ůt afferrem⁹ ꝑmogenita terre nře: ět primitiua vniuersi fruct⁹ oīs ligni: ab anno in annū: i domo dñi ⁊ ꝑmitiua filioꝝ nřoruz ět pecoꝝ nřoꝝ sicut scriptuz est in lege: ⁊ ꝑmitiua bouz nřoꝝ ⁊ ouiū nřaꝝ vt offerrētur i domo dei nři sacdotib⁹ q̄ ministrēt i domo dei nři. Et ꝑmitias ciboꝝ nostroꝝ ⁊ libaminuz nřoꝝ ⁊ poma oīs ligni: vindemie q;z ⁊ olei ąfferem⁹ sacerdotibus ad gaçophilaciū dei nři: ět decimā ptē terre nře leuitis. Ipsi leuite decimas accipiēt ex oīb⁹ ciuitatibus operū nostroꝝ. Erit autez sacerdos filⁱ aaron cum leuitis in decimis leuitarum ⁊ leuite offerēt decimā partē decime sue in domo dei nostri ad gaçophilaciū in domo thesauri. Ad gaçophilaciū enī deportabūt filij isrl ⁊ filij leui primitias frumenti ⁊ vini ⁊ olei: ět ibi erūt vasa domini scificata: ět sacerdotes ⁊ cātores ⁊ ianitores ⁊ ministri: ět nō dimittemus domū dei nři.

Habitauerūt aūt .XI. principes pplī in hierusalē.] Reliqua vō plebs misit sortez vt tolleret vnā partez de decē q habitaturi essent in hierlz ciuitate sācta: nouem vero partes in ciuitatibus. Benedixit aūt pplis oībus viris q se sponte obtulerant] vt habitarēt in hierusalem. Hi sunt itaq; principes prouincie qui habitauerunt in hierlm ⁊ in ciuitatibus iuda. Habitauit aūt vnusq;q; i possessione sua i vrbib⁹ suis isrl: sacdotes leuite nathīnei: ⁊ filij filioꝝ salomōis.] Et i hierlz habitaueřt ꝺ filijs iuda ⁊ ꝺ filijs beiami. De filijs iuda bub⁹ iuda beniamin ⁊ leui: de istis enī tribub⁹ tenebant ibi alij qui habitare ad defensionē ei⁹: ne ab hostibus muri itez destruēnť qz ciuitas hierlz erat pti i sorte iude: ⁊ pti i sorte bēiamin: vt dictum fuit ioſue. xv. ⁊ xviij. ⁊ qz tēplū erat ibi cui debebat ministrare trib⁹ leui. ꝺ istis ģ tribub⁹ fuerūt aliqui sortes ⁊ magnanimi: q̄ spōte se obtulerūt ad habitādū i hierlz: ⁊ h⁹ ē qō dī: a Habitaueřt aūt pri. ⁊c] .i. pncipales i sorti tudie ⁊ magnanimitate: qō aūt sꝺdīť: Optiates absq; sorte i medio pplī habitabāt. ñ ē i hebreo nec ē de textu: sz ꝓ modū glose fuit appositū: ⁊ postea ꝓ ipitiā scptorū textui iserū: ini reliqs vō de ib⁹ tribub⁹ pdcis: q̄ ñ obtulerūt se spōte ad habitādū i hierlz: ordiatū fuit p sortes: q decia ps regni iude i hierlz habitaret: nouē aūt ptes i reliq̄s citatib⁹: ⁊ h⁹ ē qō dī: b Reliq̄ vō plebs misit sortē. qō aūt sequit: Decia ps po. eli. vt habitet i hierlz: qz vbs vacua erat. ñ ē i hebreo: sz appositū fuit ꝓ modū glose: ⁊ postea iſtū ē textui sic ⁊ de alio predictū est. c Benedixit aūt pplus viris omnibus qui spōte obtulerāt ⁊c. Jpz ecando eis bona: eo q sponte se offerebant piculis pro ciuitate sācta. d Habitauit autē vnusq;q; i possessione sua in vrbibus isrl. qz illi qui erant de regno israel: qui captiuatis alijs ꝓ salmanasar euaserāt ⁊ tñ postea cū regno iude captiuati fuerāt ꝓ nabuch. ⁊ cum eis redierāt de licētia cyri: put dcm̄ fuit esdre. j. nō sunt coacti ꝓ sortes habitare i hierlm: sz dimissi sūt ire ad possessiones suas. ꝓ sua volūtate: tū qz erāt pauci: tū qz nō sic tenebātur ad custodiā ciuitatis hierlm sic illi de tribub⁹ pdcis vt ꝑz ex pdcis. e Sacerdotes leuite ⁊c. Jq descēderāt ꝺ gentilib⁹. vt dcm̄ fuit supra esdre. ij. de oībus istis illi qui nō erant necessarij ꝓ ministerio templi ⁊ custodia ciuitatis: fuerūt dimissi i vrbib⁹ alijs. f De filijs iuda. Dic describitur ordinatio predcā magis in speciali: ⁊ ꝓmo quantuz ad habitātes hierlz: ꝑ q̄tū ad habitātes in alijs ciuitatib⁹: ibi Et reliq̄ ex isrl. Circa primū ponūť noia principaliū: ⁊ sūma omnium: tamen per partes: ⁊ primo quantum ad illos de tribu iuda cū dicit: De filijs iuda athaias ⁊c. ⁊ patet littera.

ꝛ ꝯtū ad illos de tribu bēiamin cū dī: Hi sūt aūt filij bēiamin ꝛc. ꝛ pz lra vsq; ibi: g Sēnua sup ciuitatē scōs. s. ab illo qui erat pricipalis i ciuitate. ȝ quantum ad illos de tribu leui cum dicitur: Et ō sacerdotibus idaia filius ioarib ꝛc. ꝛ patz littera vsq; ibi: h Et pre positus eoꝝ. i. princi palis super eos ꝛ ordinator. i Zabdiel filius potentum. in hebreo habet: magnoꝝ quia erat de parentibus potentibus ꝛ magnis. k Et de leuitis. simplicib⁹ qui ministrabant sacerdotibus. Sebenia ꝛc. sequitur: l Et ioçabeth sup oia opa que erāt fo. in do. dei. qz ō his q̄ erāt intra tēplū intromittebant se sacerdotes. m A principib⁹ leuitaꝝ. fuit supple iste ioçabeth ad p dcā destinat⁹. n Et mathania ꝛc. princeps ad laudādū. qz erat p ceptor. o Et reliq̄ ex isrl. Hic describit predicta ordinatio in speciali quātū ad habitantes extra hierusalē. ꝛ pz lra vsq; ibi: p Qui habitabāt in ophel. nō est nomē turris q̄ ꝑpinq̄ erat templo: vt dictū ē supra ca. iij. qz est nomē ville extra hierlm. sic enim de sacerdotibus ꝛ leuitis aliqui habitabant in hierusalem ꝛ aliqui extra: sic ꝛ ō nathinneis. q Et epūs leuitaꝝ i hierlz agi filius banni. in hebreo habetur: ꝛ prepositus leuitarum ꝛc quia soli sacerdotes erāt pōtifices seu episcopi ꝑprie loquēdo: habentes tamē super se vnū tm̄ summum pontificez: ꝛ iō ꝙ iste agi dī hic episcopus leuitarum: hoc est extenso nomine: inquantū eis prerat tanq̄ prepositus. episcopus enim dicitur ab epi quod ē supra: ꝛ scopon intētio: q̄si alijs supintēdens. r De filijs açaph cā. ꝛc. ꝑceptū ꝙ ꝯ de rege. s. dauid. s Sup eos erat. qz ordinauerat cātores de filijs asaph: vt hī. j. paly. xxv. Jathaias filius asiā filij çachāie filij amarie filij saphatie filij malalehel ☞ De filijs phares: ismaasia filius baruch filius coloça filius açia filius addaia filius ioarib filius çacharie filius silonites. Omēs filij phares q habitauerūt i hierlm q̄dringēti sexaginta nouem viri fortes. ☞ Hi sūt aūt filij bēiamin: Sellū filius mosollā filius ioed filius phadaia filius colaia filius masia filius ethiel filius isaia. Et post eū gebbai sellai nogēti vigintiocto. Et iobel filius çechri p positus eoꝝ: ꝛ iudas filius sennūa sup ciuitatē scōs. Et ō sacerdotib⁹: idaia filius ioarib iachin saraia filius helchie filius mosollaz filius sadoch filius meraioth filius ahitob p̄ncipes dom⁹ dei ꝛ fratres eoꝝ faciētes opa templi octigēti vigintiduo. Et adaia filius ieroaz filius pheleia filius amsi filius çacharie filius phessur filius melchie ꝛ fratres ei⁹ principes p̄m ducēti q̄dragintaduo. Et amasai filius açribel filius açi filius mosollamoth filius emmer ꝛ frēs eoꝝ potētes nimis cētū vigintiocto: ☞ p̄positus eorū çabdiel filius potentiuz. Et de leuitis: sebenia filius asob filius açaricā filius asabia filius boni ꝛ sabathai ☞ ioçabeth sup oia opa q̄ erāt foris secus i domo dei ā principib⁹ leuitaꝝ. Et mathānia filius micha filius çebedei filius asaph princeps: ad laudandū ꝛ ad ꝓfitendū in oratione ꝛ becbecias scōs de fratribus eius: ꝛ abda filius samua filius galal filius idithun.

Omnes leuite in ciuitate sancta: ducenti octogintiq̄ tuor. Et ianitores accubtelmon ꝛ fratres eorū qui custodiebant ostia: centuz septuagintaduo. Et rēliqui ex isrl sacerdotes ꝛ leuite in vniuersis ciuitatibus iuda vnusquisq; i possessiōe sua ꝛ nathinnei qui habitabāt in ophel: ꝛ siaha ꝛ gaspha de nathinneis. Et epīscopus leuitarum in hierusalem: açi filius baani filius asabie filius mathanie filius miche. De filijs asaph: cātores i ministerio domus dei. ☞ Preceptuz quippe regis sup eos erat: ꝛ ordo in cantoribus p dies singulos ꝛ tathaia filius meseçebel de filijs çara filij iuda i manu regis iuxta oē verbum pplī: et in domib⁹ p omnes regiones eoꝝ. De filijs iuda habitauerunt in cariatharbe ꝛ i filiab⁹ ei⁹: ꝛ in dibon ꝛ in filiab⁹ ei⁹ ꝛ i capseel ꝛ in viculis ei⁹ ꝛ i iesue ꝛ in molada ꝛ in bethphaleth ꝛ in asersual ꝛ in bersabee ꝛ in filiab⁹ ei⁹ ꝛ in sicelech: ꝛ in mochona ꝛ i filiab⁹ ei⁹: ꝛ in remmon ꝛ i saraꝛ i ierimuth çonoa odollam ꝛ in villis eoꝝ: lachis ꝛ in regionib⁹ ei⁹ açecha ꝛ in filiabus eius. Et mānserunt i bersabee vsq; ad vallem hennon. ☞ Filij aūt bēiamin ageba mechmas ꝛ hai ꝛ bethel ꝛ filiab⁹ eius anathot nob anana asor rama gethaim madid sebo im neballath ☞ ono valle artificum: et de leuitis: portiones iude et beniamin.

xta oē vbuz ppli ꝛc. quia populus disposuerat p sortes qui habitarēt in hierusalez: ꝛ q̄ extra. Ra. sa. exp̄oit h⁹ ō rege dario qui ordinauerat: vt dicit ꝙ necessaria administrarent p singulos dies cātorib⁹ de sūptu suo: ꝛ p quez deberet hoc fieri subiungitur cum dī: Et phathaia filius meseçebel ō filijs çara. i. çari. Filij iuda. qa genuit phares ꝛ çaran de thamar. Matth. j. In manu regis. i. ꝑm ordinatōez darij regis. Scōm omne verbum populi. i. ꝑm omnez rem exhibendam populo. ad hoc enim erat ordinat⁹ iste messeçabel: vt q̄cquid de sumptu regis erat administranduz templo per manum eius fieret: ꝛ videt melioz ista expositio t Et i domib⁹ per omnes regiones de filijs iuda ꝛc. Hic icipit versus scōm hebreos vbi sic hētur: Et i vill' campestribus de filijs iuda ꝛc. Hic ꝓnter ostēdit que loca habitauerūt filij iuda extra hierlz. ꝛ patz lra vsq; ibi: v Et māserūt i bersabee ꝛc. bersabee aūt est in ēmino sortis iude vsus austrū. vallis aūt ennon i termino eiusdē sortis vsus aqlonē: ꝛ p h⁹ itel ligit̄ ꝙ habitauerūt i locis intermedijs. x Filij aūt bēiami. Hic agit̄ de loc extra hierlm habit⁹ a filijs bēiami. ꝛ pz lra vsq; ibi: y Et ono valle artificū. sic notata fuit: eo ꝙ a ꝓncipio manebāt ibi artifices. z Et de le. poz. iu. ꝛ bēiami. i. de tribu leui aliq̄ manebāt extra hierlm in vtraq; sorte. s. iude ꝛ in sorte bēiamin: qz non habebant sortē sibi propriam assignatam.

Hi sunt aūt. Postq̄ descripta ē ciuitatis hierl̄z pplatō: h ꝓnter .XII. ꝛ vltimo describit eiusdē dedicatio. Circa quā ꝑmo ponūtur q̄dā preambula: ꝛ dedicatio ipa: ibi In dedicatoe aūt. ꝫ q̄dam ad ipaz sequētia: ibi Recessert q̄z. Circa ꝑmū sciēdū: q̄ ista dedicatio erat ꝑncipaliť agēda p sacerdotes ꝛ leuitas ꝛ iō describit h̄ a principio redit⁹ captiuitatiſ babylonice vsq̄z ad tp̄us hui⁹ dedicatōnis: ꝛ etiā vltra: ꝛ primo ponuntur illi q̄ fuerūt tpe iosue q̄ cū zorobabel ascēderūt de babylone cū dī: b Josue saraia hieremias esdras ꝛc. iste esdras fuit ille q̄ scripsit libz esdre: q̄z ꝑmo venit hierl̄m cū zorobabel: sed postea redūt ad regem: vt plures iudeos secū adduceret: ꝛ a rege āpliores gratias impetraret. c Jsti principes sacerdotū. i. principales ideo exp̄sse sūt notati. d Et frēs eoz. isti erāt minus principales sacerdotes: iō sub nomie cōi exprimuntur. Et eodē modo dicēdum ē de leuitis ꝛ eoz frib⁹ qui fuerūt tēpore iosue: de quib⁹ subdit: Porro leuite ie/sua ꝛc. subditur:

Caplm.XII.

Hi sūnt autem sacerdotes ꝛ leuite qui ascēderūt cū zorobabel filio salathiel: Jōsue saraia hieremias esdras amaria mel luch accus sechenias reuz mēimuth addo gēthō abia miamin madia belga semeia ꝛ ioarib ꝛ idaia sellū amoch elceia adaia. Jsti ꝑncipes sacerdotuz ēt frēs eoz ī dieb⁹ iosue. Pōro leuite: iesua bēnui cedmihel sarabia iuda mathanias super hymnos ipi ꝛ frēs eorū: ꝛ becbecia atq̄z ethāni: ꝛ frēs eoz vnusq̄sq̄z in officio suo. Josuē autē gēnuit ioachim: ēt ioachi genuit eliasib: ēt eliasib genuit ioiada: ēt ioiada genuit ionathā: ēt ionathā genuit iedda. Jn dieb⁹ aūt ioachim erāt sacerdotes ꝛ ꝑncipes familiaz saraie maarie hieremie ananie esdre mosollā amarie iohānan melico ionathan sebenie ioseph aran edna maraioth elci adaie çacharie genthō mosollā abie çechori miamin ꝛ moadie felti belge sammua semeie ioathā ioarib mathanai iodaie açci sellaie celaia mochober elchie asebie idaie nathanahel. Leuite in dieb⁹ eliasib ꝛ ioiada ꝛ ionan ēt iedboa scripti ꝑncipes familiaz ꝛ sacdotes in rēgno darij perse. Filij leui ꝑncipēs familiaz scripti in libro v̄boz dierū ēt vsq̄z ad dies ionathan filij eliasib. Et principēs leuitarū: āsebia serebia ꝛ iesue fili⁹ cedmihel: ꝛ frēs eoruz p vices suas vt laudarent ꝛ ꝓfiterētur iuxta p̄ceptū dauid viri dei: ī ꝛ ōbseruarent eque per ordinem. Mathania ꝛ becbecia ꝛ obedia mosollam thelmon accub custodes portarum ꝛ vestibulorum ante portas. Hi in diebus ioachim: filij iosue: filij iosedech: ꝛ in diebus neemie ducis: ꝛ esdre sacerdotis scribeq̄z. Jn dēdicatione autem muri tis pōtificalibus: ꝛ silr alij sacerdotes in vestib⁹ albis: quē cū vidisset alexāder veniētē sibi obuiā descēdit de equo sacieēs sibi reuerētiā: ꝛ tūc principes alexandri mirati sūt credētes mētē ei⁹ ludificatā ꝑpt q̄d parmen⁹ alexādro familiaris q̄siuit ab eo cur hoc fecisset. ꝛ rn̄dit q̄ cū eēm adhuc in macedonia: ꝛ cogitarē quō aliā mihi sub iugarez: appuit mihi de⁹ in tali effigie ꝛ dixit: q̄ secure tm̄ negociū acciperē: ꝛ q̄ ipo duce ꝓplerē: ꝑpt q̄d deuz q̄ mihi apparuerat in homie vulnerat⁹ sum: tenēs firmiť q̄d sic icepit: ita pmisſū adipleuit l Jn dieb⁹ aūt ioachi. Hic ꝓn̄i agit de sacdotib⁹ q̄ fuert tpe ioachi filij iosue: cū dī: m Sacdotes ꝛ ꝑncipes familiaz. s. sacdotalium saraia maaria ꝛc in alicb⁹ libris ponūt ista noia i genitiuo casu: ꝛ sic ꝓstruūt cū eo q̄d ꝑponit: ꝛ ꝑncipes familiaz: q̄z supple s. saraie ꝛ amaarie: ꝛ sic de alijs. n Leuite. Hic agit de his q̄ fuerūt sb alijs summis sacerdotib⁹ seq̄ntib⁹ predcm̄ ioachi: ꝛ h̄ē q̄d dī: Leuite i dieb⁹ eliasib ꝛ ioiada ꝛ ionā. iste. s. noiat⁹ ē ionathā. o Et iedboa. iste. s. noiat⁹ ē iedda q̄z noia hebraica frequēter variant in principio vl̄ in fine: vl̄ in vtroq̄z sic ꝛ latīa: vt frequēt dcm̄ ē. s. p Sc̄pti ꝑncipes familiaz. p noia sua i libris genealogiaz suaz: lz nō sint h̄ exp̄ssa. q Jn regno darū ps̄ę. i. dario regnāte: q̄ est de gnē psaz: sb q̄ ꝓsūmatū fuit tē plū: vt hī. s. esdre. vj. r Filij leui. Hic reuertit scriptura ad describēdū leuitas q̄ fuert tpe ioachi q̄z supra descripserat sacerdotes sui tpis. dic̄ g̃: Filij leui. supple q̄ sequunt: s Principes sa. sc̄pti i li⁹ ver. diez. s. j. palyp. xxv. nō q̄z isti qui sequūtur sint ibi sc̄pti ī ꝑpis psonis: s i pcib⁹ suis: ꝛ q̄z ordines leuitaz ibi sūt descripti: ad q̄s isti restituti sūt tpib⁹ illi p⁹ reditū captiuitatī. t Et vsq̄z ad dies ionathā filij eliasib. q̄z isti vl̄ saltē alicq̄ eoz vixerūt vsq̄z ad tēp⁹ q̄ ionathā fuit sūm⁹ sacerdos: ꝛ dī fili⁹ eliasib. i. nepos q̄z fuit fili⁹ ioiade filij eliasib: vt pz ex dcis. s. eodē. c. v Et principes leuitaz. i. principales inter eos sunt isti. x Asebia serebia ꝛc. vt laudarēt ꝛ ꝓfiterent iuxta p̄ceptū regis iuda. vt hī. j. paralyp. xxv. y Et obseruarēt eque p ordinē. i. sibi succedentes p vices fm ordinatōez dauid. cetera patēt ex dcis. z Jn dedicatione autem. Preambulo descripto: hic consequenter describitur ciuitatis edificatio. Circa quam primo ponitur preparatio populi: secūdo dedicatio muri: ibi

genealogiaz suaz: lz nō sint h̄ exp̄ssa. q Jn regno darū ps̄ę. i. dario regnāte: q̄ est de gnē psaz: sb q̄ ꝓsūmatū fuit tē plū: vt hī. s. esdre. vj. r Filij leui. Hic reuertit scriptura ad describēdū leuitas q̄ fuert tpe ioachi q̄z supra descripserat sacerdotes sui tpis. dic̄ g̃: Filij leui. supple q̄ sequunt: s Principes sa. sc̄pti i li⁹ ver. diez. s. j. palyp. xxv. nō q̄z isti qui sequūtur sint ibi sc̄pti ī ꝑpis psonis: s i pcib⁹ suis: ꝛ q̄z ordines leuitaz ibi sūt descripti: ad q̄s isti restituti sūt tpib⁹ illi p⁹ reditū captiuitatī. t Et vsq̄z ad dies ionathā filij eliasib. q̄z isti vl̄ saltē alicq̄ eoz vixerūt vsq̄z ad tēp⁹ q̄ ionathā fuit sūm⁹ sacerdos: ꝛ dī fili⁹ eliasib. i. nepos q̄z fuit fili⁹ ioiade filij eliasib: vt pz ex dcis. s. eodē. c. v Et principes leuitaz. i. principales inter eos sunt isti. x Asebia serebia ꝛc. vt laudarēt ꝛ ꝓfiterent iuxta p̄ceptū regis iuda. vt hī. j. paralyp. xxv. y Et obseruarēt eque p ordinē. i. sibi succedentes p vices fm ordinatōez dauid. cetera patēt ex dcis. z Jn dedicatione autem. Preambulo descripto: hic consequenter describitur ciuitatis edificatio. Circa quam primo ponitur preparatio populi: secūdo dedicatio muri: ibi

e Josue aūt. Hic ꝓnter describit genealogia summoz pontificū a iosue vsq̄z ad iaddū q̄ fuit summ⁹ sacerdos tēpore alexādri magni cū dī: Josue aūt. iste alibi noiat iesus fili⁹ iosedech. Josedech eni sūm⁹ sacerd⁹ ductus fuit ī captiuitatē babylonicā: vt hī ꝑmo palyp. c. vlti. ꝛ iesus ei⁹ fili⁹ post captiuitatez babylonicā fuit ꝑim⁹ qui fūct⁹ est sūmo sacerdotio. f Genuit ioachi. iste aūt vocat eliachim: Judith q̄rto. ꝛ sub eo dī illa historia fuisse. g Et ioachim genuit eliasib. ꝛ iste fuit sūmus sacerdos circa finē vite ipius neemie: vt hī infra. se. cap⁹. h Et eliasib ge. ioiada hic vocat iudas. a ioseph⁹ iudaice ātiq̄tat. xj. li. i Et ioiada gen. ionathā. hūc iosephus noiat iohānē ibidē. k Et ionathā genuit iedda. quē iosephus noiat iaddum: vt supra: ꝛ de isto dicit iosephus: q̄ cū alexāder iratꝰ hierl̄m veniret ad destruēdū ipam: eo q̄ iadd⁹ rn̄derat ei p nuncios q̄ viuēte dario nō poterat frāgere iuramētū q̄d habebat cū ipo: dns sibi ī sumno apparuit dicens: q̄ nō timeret sed portas aperiret ꝛ obuiaret alexandro indut⁹ ornamē

Ascẽdere aũt feci. ꝫ oblatio sacrificij: ibi Seteřtqꝫ. Circa ꝑ mũ dr: a Requierũt leuitas de oĩb' locis suis. vt solẽni' fieret dedicatio: ⁊ pz lr̃a vsqꝫ ibi: b Et mũdati sũt sacerdotes ⁊ leuite. ꝑmo: c Et mũdauerũt ppl'm. scdo: sic scriptũ ẽ. ecc. xxxiij. Ab imũdo q̃s mũdabit. qz debit' ordo est vt mũdãs aliũ prius mũdet seipm: ista ãt mũdato sacerdotũ fiebat p teiunia: ⁊ p cõtinẽtiã ab vxoríb': ⁊ p aspsionẽ aq̃ lustratõis. Emũdato vero ppli p aspsionẽ aq̃ lustratõis tm̃. leuitarũ aũt medio mõ: qz leuite faciliori ritu mũdãtur q̃ sacerdotes: vt hĩ ij. palyp. xxix. ⁊ ppls q̃ leuite. d Et portas ⁊ muꝝ. s. mũdauerũt immũdicias amouẽdo ⁊ aquaz lustratõis aspgẽdo. e Ascẽdẽ autẽ feci. hic ꝓnter describit dedicatio muri: ⁊ p ꝓns ciuitatis q̃ muro claudebat. Et ascẽdere feci. vba sũt neemie.

g Et statuit duos choros laudãtiũ magnos. Dicũt alicꝫ exposítores: q̃ ísti duo chori sic diuidebant: q̃ vn' ibat sup murũ circũeundo ciuitatez: alius sup terrã iuxta murũ exter': ſz hoc nõ vi vex: qz ínfra d scdo chorꝫ dr: q̃ media ps ppli eãt supza muꝝ: ⁊ p hoc intelígendum est: q̃ vterqꝫ chor' laudantiũ qui erat de sacerdotib' ⁊ leuítis ibat supza murũ: ⁊ vna ps ppli erat cũ eis sup murũ: ⁊ alia sup terrã. sic igit̃ ꝑmo loqtur de primo chorꝫ cũ dr: h Et ierũt ad dexteram sup muꝝ. s. illi de ꝑmo chorꝫ. i Et iuit post euꝫ osaias. q̃ eãt príncipalior. k Et media ps príncipũ iuda. ⁊ alia medietas fuit cũ scdo chorꝫ l Et de filijs sacerdotũ in tubis. canẽtes: qz h' spectabat ad eoꝝ officiũ. seqtur: m In vasis cãtici dauid. i. i istrumẽtis musicis: ſm q̃ ordinauerat dauid. j. paly. xxv. Instrumẽta enĩ cuiuslibet artis vocant vasa i hebreo. n Et vsqꝫ ad portã aq̃rũ ad orĩẽtẽ. i. ad portã orientalẽ templi. qz i illa pte erat ingressus ad tẽplũ: ⁊ ei' atriũ qđ intẽdebãt itrare ad sacrificia imolãda. o Et chor' scdus gras referẽtiũ. ipi deo de reedificatõe muri. p Ibat ex aduerso. i. p oppositã ptem muri circueũdo quousqꝫ venirẽt obuiã alijs hierꝫ: rẽquierũt leuitas de oĩbus loc suis: vt adducerent eos i hierlm: ⁊ facerẽt dedicatõez ⁊ leticiã in actione gratꝝ: ⁊ cãtico ⁊ i cymbal: psalteríjs ⁊ cithariſ. Cõgregati sũt aũt filij cãtorũ ⁊ de cãpestrib' circa hierusalẽ: ⁊ de villʒ netuphati: ⁊ de domo galgal: ⁊ de regionib' geba ⁊ asmaueth. qm̃ villas edificauerũt sibi cãtorez i circuitu hierusalẽ Et mũdati sũt sacerdotes ⁊ leuite: et mũdauerũt ppl'm et portas ⁊ muꝝ. Ascẽdẽ aũt feci ꝓncipes iuda sup muꝝ: et statui duos chorꝫ laudãtiũ magnos. Et ierũt ad dexterã sup murum ad portã sterqlinij. Et iuit p' eos osaias: et media ps ꝓncipũ iuda ⁊ açarias esdra ⁊ mosollã iuda ⁊ beniami ⁊ semeia ⁊ hieremia. Et de filijs sacerdotũ in tubis: çacharias filʒ ionathã: filius semeie: filʒ mathanie: filius michaie: filʒ çechur: filʒ asaph: ⁊ ffres ei' semeia: ⁊ açarel malalai galalai maai nathanabel ⁊ iuda ⁊ anani: in vasis cãtici dauid viri dei: ⁊ esdra scriba añ eos i porta fontis. Et ꝓra eos ascenderũt in gradibus ciuitatis dauid i ascẽsu muri sup domuz dauid: et vsqꝫ ad portam aq̃rũ ad orĩẽtẽ. Et chor' scdus gras referẽtiuz ibat ex adúso: ⁊ ego post eũ: et media ps ppli super murũ et sup turrim furnoꝝ: et vsqꝫ ad murũ latissimuz et sup portã ephraim: ⁊ sup portã antiquã: ⁊ sup portã pisciũ: ⁊ turrim ananehel: ⁊ turrim emath: et vsqꝫ ad portã gregis: ⁊ stẽterunt in porta custodie. Stẽterũtqꝫ duo chori laudãtiuz in domo dei: ⁊ ego ⁊ dimidia ps magistratuũ mecuz. Et sacdotes eliachim: maasia miamĩ michea elioenai çacharia: ⁊ ananía i tubís: ⁊ maasia ⁊ semeía ⁊ eleaçar ⁊ azi ⁊ iobãnã ⁊ melchia ⁊ elam ⁊ azer. Et clare cecinerũt cãtores: ⁊ iezraía ꝓposit'. Et imolauerũt i die illa victias magnas: ⁊ letati sunt. Deꝰ enĩ letificauerat eos leticía magna. Sz ⁊ vxores eorũ ⁊ liberi gauisi sunt: ⁊ audita ẽ leticia illa hierlʒ ꝓcul. Recẽsuerũt q̃z i die illa ũi ros sup gaçophilacia thesauri: ad libamia: et ad primitias: et ad decias: ut itro ferrẽt p eos ꝓncipes ciuitatis i decorẽ gratꝝ actões sacerdotes ⁊ leuitas: qã letificat' ẽ iuda i sacerdotib' ⁊ leuitis astantib'. Et custodierũt obseruatõem dei sui: victu sacerdotũ ⁊ leuitarꝝ q̃tũ ad ei' collectõez ⁊ ꝓserua tõez: vt posset itẽdere diuino cultui: ⁊ de his q̃ eẽnt deo offerẽda: ⁊ h' ẽ qđ dr: a Recẽsuerũt q̃z i die illa. i. ꝓplete dedicatõe. b Uiros. fideles. c Sup gaçophilacia. i. repositoria. d Ad libamia. q̃ erãt de liq̃dis do offerẽda: vt vino ⁊ oleo. e Et ad ꝓmitias. q̃ sacerdotib' debebant. f Et ad decias. q̃ leuitꝫ soluebant. g Ut itroferrẽt. s. in domũ dñi. h Sacerdotes ⁊ leuitas. vt ibi posset manere ⁊ viuere. i Quia le. ẽ iuda in sacer. ⁊ leuitis. eo q̃ bñ ⁊ diligenter officia sua fecerant.

ab extra posset facilʒ pcutere: ⁊ iõ ibi fuit fact' murus spissior. t Et sup portã ephraim. ista est vna d sex portꝫ supza nominatis. c. iij. ⁊ vocat sic qz hẽbat aspectũ ad portem ephraim. ille enĩ sex portes vl saltẽ plesq̃ habebant nõibus noiant: vt ibidez dcm̃ fuit. v Et vsqꝫ ad por. gre. sup. venerũt: illa ei erat ꝓpe tẽplũ sic noiata: qz aialia i molãda i tẽplo p illã adducebant. x Et stete in põta cu. q̃ erat iuxta aũ tẽpli. y Steterũtqꝫ. h ꝓnĩ põit imolatõ sacrificij: i q̃ eãt ꝓsumatõ dedicatõis: i q̃ dẽ i molatõe aliq̃ d sacerdotib' ⁊ leuitis cãtabãt: qđ notat cũ dr: y Steterũt qꝫ duo cho. lau. i domo dei rẽ. z Et sacdotes eliachi rẽ. iste ẽ q̃. s. nõiat' ẽ ioachi: ⁊ alij itẽdebãt imolatõni: vñ sb̃dit: ⁊ Et imolauerũt i die illa rẽ. de' ei letificaueãt eos leticia magna eo q̃ mur' eẽt edificat' ⁊ dedicat' ad securitatẽ ppli ⁊ restitutõz cult' diuini a Recẽsuerũt q̃z. h ponũt sequẽtia ad dedicatõez: videlʒ ordinatio de

l Et de filijs sacerdotũ in tubis. canẽtes: qz h' spectabat ad eoꝝ officiũ. seqtur: m In vasis cãtici dauid. i. i istrumẽtis musicis: ſm q̃ ordinauerat dauid. j. paly. xxv. Instrumẽta enĩ cuiuslibet artis vocant vasa i hebreo. n Et vsqꝫ ad portã aq̃rũ ad orĩẽtẽ. i. ad portã orientalẽ templi. qz i illa pte erat ingressus ad tẽplũ: ⁊ ei' atriũ qđ intẽdebãt itrare ad sacrificia imolãda. o Et chor' scdus gras referẽtiũ. ipi deo de reedificatõe muri. p Ibat ex aduerso. i. p oppositã ptem muri circueũdo quousqꝫ venirẽt obuiã alijs

ingressu tẽpli. q Et media ps ppli sup muꝝ. quia medietas ꝓncipũ fuit ibi: q̃ erat pplo: ⁊ etiã vna ps populi erat cũ eis: ⁊ alia ps gradiebat sup terrã mõ supza dcm̃ r Et sup turrim furnoꝝ. sic vocatã: qz ppe erat furni. s Et vsqꝫ ad muꝝ latissimũ. qz ibi machine

k Et obſuatoꝝ expiatoꝝis. emūdādo ſcipos ppl'm poꝛtaſ ꝛ muꝝ: vt pz ex. ē. ocis. ceꝛa patēt vſq; ibi: l Et ſcificabāt leuitas. ſ. ppl'ares: leuit' decias ſoluēdo. m Et leuite ſcificabāt filios aarō. de decimis ſibi dat': decias eis ſoluēdo: q̄ ei ſoluit decias alteri: i h' deſignat ſe ipſe ctū: ꝛ alteꝝ pſcm̄ ritinēs ſibi nouez ptes: ꝛ dādo deci mā alteri q̄ ſignat pfectōez: eo q̄ denar' ē nūs pfcūs ppī: qō ꝛ nūi ſequētes ſūt replicatōes denarij ꝛ ei' ptiū: ſic. xj. ſūt. x. ꝛ vnū: ita. xij. ſūt x. ꝛ. ij. ꝛ ſic ꝓñi vt hī. ij. phyſicoꝝ ꝛ ppī h' apls ad hebꝛeos ondit melchiſedech fuiſſe maioꝛē ipſo abꝛaaz: q̄ decias dedit melchiſedech ge ne. xiij. .XIII.

IN die autē illo. Hec ē ſcōa ps p̄n cipal' hui' libꝛi: in q̄ agit de ſcōo ad uētu neemie i hie rlm: qz ꝓpleto ou catu ſuo ouodeci ānoꝝ: in qb' intē dit muratōi ciui tatis ꝛ edificatōi: ꝛ reſtitutōni dōi cult': ꝛ alioꝝ que erāt ad bonū ppli ſui redūt ad regē artharxerſē. xxx. ij. āno regni ei' a q̄ miſſus fuerat p̄mo i hierlm āno xx. regni ſui: vt hī ē. c. ij. q̄a rex ſibi ꝓſtituerat tps re deūdi: vt ibidē hī: ſz poſtea circa finē vite ſue rogauit re gē: vt rediret hierlz ad coꝛrigēdū aliq̄ mala q̄ pullulaue rāt i abſētia ſua: ꝛ vt ibi cū ſuis p̄b'ſepeliret. Pullula uerāt aūt i ſua abſētia q̄tuoꝝ mala ſpēalr. p̄mū ē admiſſio illiciti. 2m deſtructio cult' diuini qō ponit: ibi Et ītel lexi malū. 3m violatio ſabbati: ibi In dieb' ill' vidi ꝛc. 4m ꝓmixtō ſemis extranei: ibi Sz ꝛ i dieb' ill'. p̄mū ma lū fuit: eo q̄ eliaſib ſūm' ſacdos ꝓmiſit vaſa tobie ama nitis i qb' erat theſaur' ſu' reponi: i gaçophilatio dom' dei qō erat deputatū reb' ſacris: ꝛ h' malū fec eo q̄ erat affinitate ꝓiūct' tobie p nepotē ſuū: ꝛ iō i p̄cipio h' ca pli fit mētio ō ꝓmixtōe tal' mſimonij q̄ ſit illicita cū dī a In die aūt illo ſcm̄ ē. h' ñ refert ad tps imediate ſequēs: ſz ad p̄cedētia: qz iā iſta ſepatō erat fcā: vt hī. ē. c. x. b Et inuētū eſt ſcptū. ſ. deut. xxiij. q̄ nō debeant itroire āmonites ꝛ moabites in eccl'iam dei: qō triplicit fuit ibi expoſitū. vno mō q̄ āmonites ꝛ moabites non poſſēt īgredi atriū: vbi adoꝛabāt hoies mūdi. Allio mō vt q̄uis eēnt cōuerſi ad iudaiſmū: ñ tñ poſſēt ꝓmoueri ad dignitates q̄ reſpiciūt regimē ppli': vt q; eēnt decani cētu riones ꝛ h' mōi. 3° mō q̄ iudei cū iſtis ppl'is ñ poſſēt ꝯhere mſimonia: vt ibidē diffuſi' fuit declaratū: ꝛ iſto tertio mō h accipit: iō ſb'dit: c Fcm̄ ē ꝛc. ſepa. oēm alie. ab iſrl'. qō fuit factū: vt dcm̄ eſt: ſz h repetit ꝓpt̄ caſū q̄ ſubdit: d Et

ra ꝛ thus ꝛ vaſa ꝛ decimā frumēti vini ꝛ olei: ptes le uitaꝝ ꝛ cātoꝝ ꝛ ianitoꝝ ꝛ p̄mitias ſacerdotales. Jn ōib' aūt his nō fui i hierlm q; i anno triceſimoſcdo ar tharxerſis regi babylonis veni ad regē. Et i fine dieꝝ rogaui regē: ꝛ veni i hierlz Et itellexi malū qō fecerat eliaſib tobie: vt facēt ei the ſauꝝ i veſtibul' dom' dei: ꝛ malū mihi viſuz eſt valde. Et p̄ȯieci vaſa dom' tobie foꝛas de gaçophilatio: p̄cē pitq; ꝛ emūdauerūt gaço philatiū. Et rētuli ibi vaſa dom' dei ſacrificiū ꝛ thus. Et cognoui q̄ ptes leuitaꝝ nō fuiſſent date: et fugiſſz vnuſqſq; i regionē ſuā ō le uitis ꝛ cātoꝝib' ꝛ de his q̄ miniſtrabāt: et egi cām ad ūſū mgrat': et dixi: Quare dereliquim' domū dei: Et cōgregaui eoſ: et feci ſtare i ſtatōib' ſuis. Et ōis iuda appoꝛtabat decimā frumē ti vini ꝛ olei in boꝛrea. Et cōſtituimus ſuper hoꝛ rea ſelemiam ſacerdotem:

ſup h' erat eliaſib ſa cerdos. ſ. culpabil': iō ſb'dit: e Et p̄xim' tobie. i. amic' p mſio niū nepotis ſui q̄ eāt gener ſanaballath: vt habet infra eodē ca'. ꝛ ſic p conſequēs eāt amicus tobie: cui ſa naballath erat ma gna familiaritate cōiunctus: vt dictuz eſt ſupra. iij. ca'. ad qō ſecutū eſt malū quod ſubdit: f Fecit g̃ſi bi gaçophilatiū gran de. ſ. in domo dei.

g Et ibi erant ante eum repo. mu. ꝛ thuſ ꝛc. i. illa q̄ erant con ſecrata ad diuinū cul tum: que fuerūt inde amota: vt ibi vaſa to bie ponerētur: cuius cauſa ſubdit: h In oibuſ autē his nō fui hieruſalem. ver bū eſt neemie: quia ſi fuiſſet p̄ſēs hoc nō pmiſiſſet: p̄opter qō ſequitur: i Et p̄o ieci vaſa ꝛc. de gaço philatio: vbi repone bantur deo ſacrata. k Precepiq; ꝛ emū dauerūt gaçophilati um. quod erat conta minatum ex repoſiti one vaſoꝝ hominis gentilis: ꝛ aduerſarij iudeoꝝ: vt pz ex ſu pra dictis. l Et re tuli ibi vaſa domus dei. que inde fuerant ablata: in quib' reponebantur deo ſacrata. m Et cognoui. Hic cōſequē ter deſcribitur coꝛrectio ſecundi mali: videlicet deſtitutio cultus diuini: eo q̄ miniſtris templi nō dabantur neceſſa ria: ſed ſubtrahebantur: ꝛ hoc ē quod dicitur: Et cognoui quoniā partes leuitarum. ſibi debite p̄o miniſterio tēpli. n Non fuiſſent eis date. quia eliaſib ſummus ſacerdos: partim motus ex tobie gentilis monitione: parti p̄opt̄ cu piditatem talia ſibi retinebat. o Et fugiſſz vnuſquiſq;. querens ſibi victum extra hieruſalez. p Et egi cauſam aduerſus magiſtratus. i. ſummū ſacerdotem ꝛ alios p̄ci pales ſibi aſſiſtētes. q Et dixi: q̃re dereliquimus domū dei. aſſociauit ſe illis in crimine: q̃uis eſſet innocens: vt me lius inclinaret eos ad coꝛrectōez. r Et congregaui eos. ſcilicet leuitas ꝛ miniſtros qui receſſerant. s Et feci eos ſtare i ſtationib' ſuis. i. in officijs templi. t Et ois iuda ap poꝛtauit decimam. ad ſuſtentationē eoꝝum. v Et con ſtituimus ſuper hoꝛrea ſelemiam ꝛc. ideſt homines fideles ad cuſtodiendum talia: ꝛ ad miniſtrandum miſtris tēpli.

a Memẽto mei deꝰ ꝓ hoc.hꝰ dixit neemi as:qz talia faciebat ñ ꝓpt fauozẽ hũanũ:ſz ꝓpt honozẽ diuinũ.
b Jn dieꝭ illꝭ. hic ꝓñt põit cozrectõ ter tij mali: videlz violatõnis ſabbati: in q̃ iu dei faciebãt opa fuilia:qõ notat cum dr:
c Uidi i iuda calcãtes tozcularia i ſabba to ꝛc. ꝛ qz cũ gẽtilibꝰ faciebãt ꝫct ẽptõis ꝛ vẽditõis qõ notat cũ dr: d Et tyrij. qui erãt gẽtiles. habitauerũt in ea: iferẽtes piſces ꝛc. e Et obiurgaui optiates iuda.q̃ ppłz regebãt: eo q̃ talia ꝑmittebãt. f Nũqd nõ hec fecerũt patres nr̃i.q.o.ſic: ꝛ ꝓpt hꝰ fuerũt i captiuitatẽ ducti:ꝛ ciuitas iſta deſtructa ẽ: ꝓpt hoc neemias apposuit remediũ:iõ ſequr:
g Fam ẽ aũt cũ qđ uiſſẽt porte. i hebr:eo hr:Et factũ ẽ cũ vmbraſſent porte.i.qz dies aduelpaſcebat: ꝛ tũc icipit ſabbatũ:ꝛ i idẽ redit:qz tũc porte debẽt qeſcere ab igreſſu mercãtiuz: iõ ſequr:
h Et dixi.ſ.claudite ianuas: ita q̃ mercatores nõ poſſint intrare ciuitatẽ ad exercẽdũ talẽ mercatõez i die ſabbati:tñ nõ fuerũt oino cozrecti pꝰ iõ ſbdit: i Et mãſerũt negociatores ꝛ vẽ. ꝛc.] ad q̃s exibãt iudei emẽtes ab eis.
i Et ꝓteſtatꝰ ſũ eoſ. eis ꝓminãdo.iõ ſequr:
k Si hoc fecerítis manũ mittã in vos. ad icarcerãdum ꝛ flagellãdũ. cetera patẽt.
l Sz ꝛ in dieꝭ illꝭ. hic ponit cozrectõ q̃rti mali qõ erat ꝓmixti ſeminis extranei ꝓtra ꝑceptũ legis: deute.vij.ꝛ.xxiij. ꝛ hoc ẽ qõ dicitur
m Uidi iudeos du.vx. açotidas. iſte erãt de filiabꝰ philiſtinozz. n Et filij eozz ex media pte loq̃bant açotice. ſic matres eoſ docebãt. o Et neſciebãt loq̃ iudaice. niſi valde cozrupte:qz mres plꝰ loquũtur cũ pueris ſuis q̃ pres.
p Et obiurgaui eos.ſ.pres eos acrit redarguendo. q Et maledixi.malũ eis ipꝛecãdo:niſi talia cozrigerẽt. r Et cecidi.flagellãdo aliq̃s ꝓpt eozz obſtinatõez. s Et decalportas:ꝛ ſcificãdaz die ſabbati. Et ꝓ hoc ergo memẽto mei deꝰ: ꝛ ꝑce mihi ſm multitudinẽ miſeratõnũ tuarũ. Sed ꝛ i dieꝭ illis uidi iudeos ducẽtes vxozes açotidas ãmonitidas ꝛ moabitidas. Et filij eozz ex media pte loq̃bant açotice: et neſciebãt loq̃ iudaice: ꝛ loq̃bãt iuxta liguã ppłi ꝛ ppłi. Et obiurgaui eos: et maledixi. Et cecidi ex eis viros: et decaluaui eoſ: et adiuraui i deo vt nõ darẽt filias ſuas filijs eozz: ꝛ ñ accipent de filiabꝰ eozz filijs ſuis: ꝛ ſibi metipſis dicẽs: Nũqd nõ i hiuiuſcemodi re peccauit ſalomõ rex iſrł: Et cẽrte in gẽtibꝰ multis ñ erat rex ſilꝭ ei: et dilectꝰ deo ſuo erat: et poſuit eũ deꝰ regẽ ſup oẽm iſrł. Et ipſi3 ergo duxerũt ad peccatũ mulieres alieni gene. Nũqd ꝛ nos iobedientes faciemꝰ oẽ malũ grãde hoc:] vt puaricemur in deo nr̃o:ꝛ ducamꝰ vxozes pegrinas: De filijs aũt ioiada filij eliaſib ſacerdotis magni:gener erat ſanabalath ozonitꝭ quem fugaui a me. Recozdare dñe deus meꝰ adũſũ eos q̃ polluunt ſacerdotiũ:iuſq̃ ſacerdotale ꝛ leuiticũ. Jgitur mũdaui eos ab omnibus alienigenis:et ꝓſtitui ozdines ſacerdotũ ꝛ leuitarz vnũquẽq̃ i miſterio ſuo:et i oblatione lignoꝝ i tpibꝰ ꝓſtitutis ꝛ i primitijſ. Memẽto mei deꝰ meꝰ in bonũ amen.

Explicit liber neemie.

cauí eos. p capilloſ trahẽdo:vł qz fec radi capita eorũ ꝛ barbaſ:qõ tẽ tpis magna erat cõfuſio. t Et adiuraui i dõ: vt nõ darẽt ꝛc.i.feci eos iurare:cuꝰ cã ſbdit: v Nunqđ nõ in huiuſcemodi re peccauit ſalomõ. q̃ erat ſapiẽtiſſimꝰ. x Certe i gẽ. mul.ñ erat rex ſilꝭ ei.in ſapiẽtia diuitijſ ꝛ glia:vt hr̃.iij.reg. iij. y Et dilectꝰ deo ſuo erat. qõ ꝑz ex hoc qõ ſibi apparuit i gabaon:vt hr̃.iij.regũ.iij. z Et poſuit eũ deꝰ regez. qz ñ debebat ei regnũ rõne ꝓmogeniture:ſz ex diuina ordinatõe: vt hr̃ ꝓmo paly.xxvij a Et ipſi3 q̃ dux. ap pec.mu.alieni gene.vt hr̃.iij.regũ.xj. b Nunqđ ꝛ nos iobe.fa. ꝛc.] q.o. manifeſtũ eſt q̃ ſic: ſi duxerimꝰ mulieres alienigenas cũ multũ deficiamꝰ a ſapia ſalomonis ꝛ ei pfectione. c De filijſ aũt ioia. q̃s aũt fuerit ille filꝰ ioiade nõ exprimit hic. d Quem fugaui a me. ꝓpt malicias ſuã. e Recozdare dñe deꝰ meꝰ aduerſũ eoſ.enormit ꝛ grauit pũiẽdo ad tozẽ alioz f Jgit mũdaui eos ab oibꝰ alienigenis.ſ.mulieribꝰ ſepando. g Et cõſtitui ſacer.oz.ꝛ leuitarz.ſicut diſpoſuit dauid rex.i. paralyp.xxiij.ꝛ.xxv. h Et in oblatõe lignoꝝ.i.i ppoſitõe lignoz ad nutriẽdũ ignẽ iugit i altari holocaustorũ qõ debebat fieri a ſacerdotibꝰ p vices ſibi ſuccedẽdo. i Memẽto mei deꝰ. poſt oia opa bõ põdcã fidelit ꝛ deuote ſe ſuo creatozi recõmẽdat: Cui eſt honoꝛ ꝛ glia i ſecula ſeculoꝝ Amen.

Explicit poſtilla Nicolai de lyra ſup libꝝ neemie.

Secūdus liber Esdre incipit. La.I.

Et fecit iosias. Liber iste qui dicit Esdre secūdus videt magis ab alio doctore nescio q̄ ꝓscriptus: ⁊ ex plurib⁹ collectus. Nā hic describunt plura q̄ in p⁹ esdre valde sufficiēter sunt descripta Nō est aūt verisimile q̄ ipse tot repetiuerit in alio libro sine necessitate: immo etiā cuz nulla aut pua vtilitate. Nec ē argumentū cōtra hoc de libro palyp̄. in q̄ multa scribunt q̄ habent in libris regū. Nec similit de .ij. macha. in q̄ repetunt multa q̄ sunt in primo scripta. nā alius scripsit librz palyp̄. ⁊ ali⁹ libros regū: et idez factuz fuit de p̄mo et scdo Macha. sicut satis patuit ibidez: ⁊ ideo liber iste dī a doctoribus apocryphus: vt pz in p⁹ pte summe sancti tho. de aḡno q̄stione. x. artī⁹. vj. cīrca p̄m argumentū propter qd liber iste int alios nō canonicos q̄ ponuntur i biblia minoris videt auctōitatis: ⁊ iō ad ipm exponendū vltimo misi manū: tū de illis que alibi scribunt ⁊ hic repetūtur intēdo breuit trāsire: et ad loca remittē vbi a me diffusi⁹ exponunt Igitur liber iste i tres ptes diuidit. nā auctoz p̄mo q̄dam alibi scripta repetit: 2° que propria sunt huius libri subiungit: ca°. .ij. tertio ad repetendū scripta alibi redit: ca. v. ibi Instāte aūt. p⁹ adhuc in tres: nā p̄mo repetit quedā captiuitatē babylonicam p̄cedentia: 2° quedā ipam ꝓcomitantia: ibi Qui vsq ad iracundiā. ītio quedā subsequntia: ca. .ij. prima adhuc in tres: q: p̄mo tpe iosie describit paschalis celebratō: scdo iosie moz et tumulatio: ibi Et post oēm actū. ītio filiorum ei⁹ successio: ibi Et assumētes. Prima adhuc in duas: q: p̄mo ponit debita p̄paratio: 2° phase celebratio:

Incipit liber Esdre secūdus. La.I.

Et fecit iōsias pascha in hierosolymis dño et immolauit phase q̄rtadecima luna p̄mi mensis: statuēs sacerdotes p vices dierū stolis amictos in templo dñi. Et dixit leuitis sacris suis ysrl: vt sanctificarent se dño in positione sancte arce dñi in domo quaz edificauit salomō filius dauid rex. Nō erit vob tollere sup humeros eam. Et nūc deseruite dño vzo: ⁊ curam agite gētis illi⁹ ysrl ex parte scōm pagos ⁊ trib⁹ vestras: scōm scripturā dauid regis ysrl: et scōm magnificētiā salomonis filij ei⁹: oēs in templo: et scōm particulā p̄ncipatus paternā vīam eoruz q stant in ꝓspectu fratrū filioz ysrl. Immolate pascha: et sanctificate fratrib⁹ vestris: ⁊ facite scōm p̄ceptum dñi qd datū ē moysi. Et donauit iosias ín plebē que inuenta ē: ouiū: agnoz̄: et hedoz: ⁊ caprarū triginta milia: vitulos tria milia. Hec de regalib⁹ data sunt scōm p̄missiōem pplo ⁊ sacerdotibus i pascha: oūes numero duo milia: ac vituli cētū: Et iechonias et semeias et nathanael frēs: ⁊ asabias ⁊ oçiel et cozaba in phase: oues qnqz milia: vitulos qn gentos. Et hec cū fieret cleg̃ater: steterūt sacerdotes ⁊ leuite hītes açima p trib⁹. Et scōz ptes p̄ncipatus patrum in ꝓspectu ppli offerebant dño: scōz ea q̄ in libro moysi scripta sunt. Et assauerunt phase igni ,put opō tebat: et hostias coxerūt in ēmolis et in ollis cum beni uolētia. Et attulerūt oībus q erant ex plebe: ⁊ post hec pauerūt sibi et sacerdotib⁹. Sacerdotes.n. offerebant adipes vsqz dum finita eēt hora: ⁊ leuite pauerunt sibi et fratrib⁹ suis filijs aaron. Et sacrificatores filij asaph erāt p ordinē scōm p̄ceptuz dauid. Et asaph et çachari as ⁊ ieddim⁹ qui eāt a rege et ostiarij p singulas ianuas ita vt nō preuaricaret vnus quisqz suā. Frēs.n. illoz pauerūt illis. Et ꝓsummata sunt q̄ ptinebāt ad sacrificium dñi. In illa die egerunt phase: et offerebāt hostias sup dñi sacrificiū scōm p̄ceptū regis iosie. Et egerūt filij ysrl qui inuēti sunt in tpe illo phase: ⁊ diē festi açimorum p dies septez. Et nō est celebratū phase tale in ysrael a tpibus samuel ,pphete et oēs reges ysrl nō celebrauerunt tale pascha: q̄le egit

dotib⁹ ⁊ leuitis: et nō exprimit ibi quid vel quantū dederūt: hic aūt exprimit cū dī:

b Hec. supp̄. que sequunt. De regalibus data sunt. i. de bonis ducū regaliū fm p̄missionē deo factam ppter qd dī libro palypo. Quod vouerāt obtulerūt. q: votū est ,p̄missio facta deo.

c Oues duo milia ac vituli centū. qd nō erat in libro palypo. exp̄ssuz. d Jechonias ⁊c. iste .ij. palyp̄. xxxv. vocat chonenias: ⁊ est idē nomen in hebreo sicut in latino Nicolaus et Colaus: Colinus et Coletus. Sciēdū aūt q hic in sequentib⁹ que repetūtur de alijs libris nomina psonarū variātur: ⁊ plura vel pauciora hic ⁊ ibi ponunt: et numeri psonarum vel animaliū maiores vl minores hic q̄ ibi ⁊ ecōuerso: q̄ omia et silia breuit sic soluuntur: p⁹ de nominibus nā multi erāt binomij vl trinomij: vt supra patuit in pluribus locis veteris ⁊ no. testa. ⁊ sic idē hō frequēter scribit sub vno nomine in vno libro: et sb alio nomie in altero. Silr de pluralitate p sonarū: q: qñ plures ꝓcurrūt ad vnū actū aliqui tacētur in vno libro q̄ in alio exprimūtur ⁊ econuerso. Silr de numeris dicendū: q minoz numer⁹ includit in maiori: ,pter qd qñ minoz numerus scribit in vno loco alit q̄ in alio: nō est aliq falsitas: nisi minoz scriberet cū precisione maioris: et relat⁹ ad idem simplicit qd nō est in ,ppositō: ⁊ sic pz q dicte variatōes nō arguūt aliquā in scriptura falsitatē. e Et hec cū fierent. Hic ꝓnter describit pasche celebratio: ⁊ pz sentētia ex dictis ij. Paralyp̄. xxxv. exceptis que sequunt: f In emolis. i. in ollis eneis. g Et offerebant hostias. s. pacificas ad q̄s nō tenebant. h Sup dñi sacrificiū. qd erat ꝓsuetū fieri.

i Et directa sunt o-
pera ioſie. Hoc nō eſt
in palyp. ſed immedi
ate ſubdit̄ belluz pha
raonis ꝓtra ip̄m.
k In cor. pleno me
tuentia. i. dei metū in
dicantia. l De eis
qui peccauer̄t ꝛc̄. Iſti
potiſſime fuer̄t amō
p̄ ioſie: ⁊ manaſſes a-
uus eius: ſicut pz. iiij.
Re. ⁊. ij. Paralyp.
m Et poſt omnem
actū. Hic deſcribit̄ io
ſie mors ⁊ eī tumula
tio: ⁊ pz ſentēt̄ia ex di
ctis ij. palypo. xxxv.
in fi. ca. hoc excepto.
n Nō attendēs ver
buz ꝑphe ex ore dñi.
ex hoc loco vi q̄ pha
rao miſit ad Joſiā v-
num de ꝑphetis dñi
qō nō dī in libro Pa
ralyp. vl̄ ip̄e pharao
dī hic ꝑpheta: nā ma
lis aliqñ ꝯcedit̄ actus
ꝑphetandi: ſicut patz
de balaā Nu. xxiij.
o Et aſſumentes.
Hic ꝓnter deſcribit̄ fi
liozuz ioſie ſucceſſio:
⁊ pz ſentēt̄ia ex dictis
ij. palyp. xxxvj. ⁊. iiij.
Reg. xxiij. et. xxiij. et
xxv. in quib⁹ hec ma-
teria diffuſe tractat̄:
exceptis his q̄ ſequūt̄.
o Et aſſumentes q̄
erāt ex gēte iechoniā.
ꝛc̄. iſte vocat̄ ioachaz
. iiij. Re. xxiij. et. ij. pa
lyp. xxxvj. ad qō pōt
dici q̄ eāt ibi binomi
us. q Cōſtituerūt
regem p ioſia pīe ſuo
cū eſſet āno. xxiij.
iij. Re. ⁊. ij. palyp. dī
q̄ erat annorū. xxiij.
vñ videt̄ hic nūs falſi
ficat⁹ p ſcriptōes vnū
⁊ vl̄ denariū addēteſ.
vl̄ oportet dicē: q̄ ibi
tacent̄ decem āni qui
hic exprimūtur: et ſic
vtrūq; eſſet verū: q̄a
minor nūs icludit̄ in
maiori ſic p̄dictū eſt.
r Et alligauit ma-
gr̄atuſ ioachim. frem
p̄dicti ioachaz: nō in
vinculis ſed iuramto
vt fideliꝰ reddēt̄ tribu
tū regi egypti: q̄ cōſti-
tuit eū regē iude ꝓ io
ſias ⁊ ſacerdotes ⁊ leuite
⁊ iudei ⁊ oñis iſrl̄: q̄ inuēti
ſunt in ꝓmotiōe hieroſo-
lymis. Decimooctauo an-
no regnāte ioſia celebratuz
ē phaſe. Et dirēcta ſūt opa
ioſie ī ꝓſpcu dñi ſui ī cōde
pleno metuētia: et q̄ circa il
lum quidē ꝓſcripta ſunt in
p̄ſtinis tpibus dē eis q̄ pec
cauerūt: quiq; irreligioſi fu
erūt in dñm p̄ oñi gēte: et q̄
nō queſierūt ẏba dñi ſup iſ
rael. Et pōſt oēm actū hūc
ioſie: aſcēdit pharao rex e-
gypti veniēs in charcamis
abiſcere ſup euphratē: ⁊ ex-
ijt in obuiā illius ioſias. Et
miſit rex egypti ad ioſiā: di
cēs: Quid mihi ⁊ tibi ē rex
iude? Nō ſuz miſſus a dño
vt pugnē ꝯ te. Sup euphra
ten. n. bellum meū eſt. Feſti
nās deſcende. Et nō eſt reū
ſus ioſias ſup currū: ſed ex
pugnare euz conabat: nō
attendēs verbū ꝓphete ex
ore dñi: ſed ꝓſtituit ad eum
bellū in campo mageddo.
Et deſcenderūt p̄ncipes ad
regē ioſiā. Et dixit rex pue-
ris ſuis: Amouete me a pre
lio. Infirmat⁹ ſum. n. valde
Et ſtatim amouerūt eū pu-
eri ip̄ius de acie. Et aſcēdit
ſup currū ſecūdarium ſuū:
et pueniēs hieroſolymā vi
ta funct⁹ eſt: et ſepultus eſt ī
p̄no ſepulchro. Et in tota
iudea lugebāt ioſiā: ⁊ qui p̄
ſidebant cū vxorib⁹ lamen
tabāt eū vſq; in hūc diem.
Et datū ē hoc fieri ſemp in
in oē genus iſrl̄. Hec aūt p̄-
ſcripta ſunt in libro hiſtori
arū regū iude: et ſingula ge
ſta act⁹ ioſie: ⁊ eī⁹ gloria: ⁊ in
tellect⁹ eī⁹ in lege dñi: queq;
geſta ſunt ab eo ⁊ q̄ nō: ſcri
pta ſunt in libro regū iſrl̄ et
iude. Et aſſumētes q̄ erant
ex gēte iechoniā filiū ioſie:
ꝓſtituerūt regez ꝓ ioſia p̄e
ſuo cū eſſet annoꝝ triginta
triū: ⁊ regnauit ſup iſrl̄ men
ſib⁹ trib⁹. Et amouit eū rex
egypti ne regret in hieroſo
lymis: ⁊ mulctauit gentē: ar
genti talēta centū: ⁊ auri ta-
lentū vnū. Et ꝓſtituit rex e-
gypti ioachim fratrē ip̄ius
regem iude ⁊ hierlim: et alli
gauit magr̄atuſ ioachim ēt
çaracelem fratrē ſuū appr̄ē-
hendēs reduxit in egyptū.
Annoꝝ eāt ioachim vigin
tiqnq; cuz regre cepiſſet in
tra iuda ⁊ hierlim: ⁊ fec̄ ma-
lum in cōſpectu dñi. Pōſt
hūc aūt aſcendit nabucho
donoſor rex babylonis: ēt
alligās euz in areolo vincu
lo pduxit in babyloniaz: et
ſacra vaſa domi accepit na
buchodonoſor ⁊ tulit ⁊ cō
ſecrauit in tēplo ſuo ī baby
loñia. Nam de immūdicia
illi⁹ et irreligioſitate ſcriptū
ē in libro tempoꝝ regū. Et
rēgnauit ioachin filiꝰ eī⁹ ꝓ
eo. Cū aūt ꝓſtitutus ē erat
annoꝝ octo. Regnauit aūt
menſes tres et dies decē in
hierlim: ⁊ fecit malū in ꝓſpe
ctu dñi. Et poſt annum mit
tēs nabuchodonoſor trāſ-
migrauit eū in babyloniaz
ſimul cū ſacris vaſis dñi: et
ꝓſtituit ſedechiā regez iuda
⁊ hierlim cū eſſet annorū vi
gintiuni⁹. Regnauit aūt an
nis vndecim. Et fecit malū
in ꝓſpectu dñi: ⁊ nō eſt veri
tus a vbis que dicta ſūt ab
hieremia ꝓpha ex ore dñi:
⁊ adiurat⁹ a rege nabucho
donoſor piurās diſceſſit: et
indurata ceruice ſua et cor-
de ſuo: trāſgreſſus eſt legiti
ma dñi dei iſrl̄. Et duces po
puli dñi multa inique geſſe
rūt: et impie egerūt ſup oēs
immūdicias gētiū: et pollu
erūt templū dñi qō ſanctū
erat in hieroſolymis. Et mi
ſit deus patrū ip̄oꝝ p ange
lum ſuū. i. hieremiam
qui dī hic āgelus
. i. dei nūcius: et ſi
milit̄ alū prophe:
ideo ſubdit̄: Sub
ſannabāt in ange
achaz ſuo fratre:
vt pz. iiij. Re. et ij.
palypo. iō ſubdit̄
de regno eī⁹: An-
noꝝ erat. xxv. io
achim cū regnare
cepiſſet ꝛc̄.
s Et çaracelē fratrē
eius. Et hī in aliq̄
bus biblijs: Et ça
chariā frēm ſuū.
. i. ipſum ioachaz
q̄ nominat̄ hic ça
chariaſ.
t Ap
prehendens redu
xit in egyptuz. ca-
thenis ligatum: ſi
cut patet ij. para-
lypō. xxxvj. ⁊. iiij
Regū. xxiij.
v Poſt hūc au
tem ꝛc̄. quia fugi
ebat exercitū chal
deoꝝ quantū po
terat.
x Et alli
gans eū in areolo
vinculo ꝛc̄. eſt āt
area ſpaciuz: in q̄
terunt̄ blada: ⁊ in
de dicit̄ areola di
minutiuū: ⁊ eſt p-
uū ſpaciū in quo
aliquis ligatuſ cū
cathenis pōt̄ pce
dere ⁊ nō vltra: ⁊
illa cathena dicit̄
areolum vinculū
ſic aūt fuit de iſto
diſpoſitum vt ad
hoc in babylonez
duceret: ſed in via
mutato cōſilio re
miſſus fuit in hie
ruſalē: et ibi inter
fectus: et cadauer
eius ꝓiectū extra
portas ciuitat̄: ſi
cut p̄dixerat hie
re. xxij.
y Nā
de immūdicia il-
li⁹ et irreligioſita-
te. i. idolatra: ſicut
p oppoſitū latria
dicit̄ religio vl̄ re-
ligioſitas.
z Et
rgnauit ioachin.
ſic debz iſte ſcribi
p n i fine.
a Et
miſit deus patrū
ip̄ozum p angelū
ſuū. i. hieremiam
qui dī hic āgelus
. i. dei nūcius: et ſi
milit̄ alū prophe:
ideo ſubdit̄: Sub
ſannabāt in ange

lis suis ꝛc. b Qui vsq; ad iracūdiaz. Hic ꝓnter actor repetit cōco mitātia captiuita tem: ꝛ patet sentē tia ex dict. iiij. re gum. xxv. ꝛ. ij. pa lypo. xxxvj. excē ptis q̄ sequunt: c Et p̄cepit ascē dere reges chalde orum ꝛc. hoc pōt dupliciter exponi vno mō referēdo ad iudeos: et sic ē sensus: q; per sua pcā meruerūt q; deꝰ p̄ciperet chal deos ascēdere ad destructiōem ciui tatis et pplī: Pre ceperūt .i. precipi meruerunt. Alio mō vt referat ad deuz de q̄ p̄mitti tur: Qui vsq; ad iracūdiā. in singu lari ad designādū vnitatem essentie ꝛ subdit: Precepe rūt in plurali: ad denotādū in deo pluralitatē perso narum: sicut Gen .j. Faciam⁹ homi nem ad imaginez ꝛ similitudinem no straz ꝛc. d Et cōsummauerunt oia. i. exterminauerunt. e Et reli quos a gladio in babylonez. i. illos qui gladiuz euase rant: in babylonē duxerunt.

Caplm. II.

a Egnāte cy ro. Hic cō sequenter acto repetit facta captiuitatē conse quētia: et diuidit in duas ptes: q; p mo ponitur ꝓspe ritas de captiuita te redeūtiuz: scōo aduersitas ipsoꝝ edificātiuz: ibi In artaxerxis. Sūia ꝓme partis patet ex dictis .j. Esdre .j. exceptis que se quunt: b Sal manasaro presidi lum suū reuocare eos: ppt qō pceret illis ꝛ tabnaculo suo. Ipi vo subsannabāt in angulis suis: et q̄ dic locut⁹ est dñs erāt illudētes ꝓphe tis eī⁹. Qui vsq; ad iracūdi am ꝓcitat⁹ est sup gentē suā ꝓpter irreligiositatē suā: ēt p̄cepit ascēdere reges chal deoruz. Hi occiderūt iuue nes eoꝝ in gladio in circui tu sancti tēpli eorū: et nō pe percerūt iuueni ꝛ seni ꝛ vir gini ꝛ adolescēti: sed oēs traditi sunt in manꝰ ipoꝝ: ꝛ oīa sacra vasa dñi: ꝛ rega les apothecas resumen tes tulerūt in babyloniā ꝛ incē derūt domū dñi: ꝛ demolie rūt muros hierlm: ꝛ turres eī⁹ incēderūt igne. Et ꝓsum māuerūt oīa honorifica eī⁹ ꝛ ad nihilū redegerūt: ēt re liquos a gladio duxerūt in babylonē. Et erāt serui illī⁹ vsq; dū regnarēt perse in re pletiōe vbi dñi in ore hiere mie: q̄usq; benigne ageret terra sabbata sua. Oēs tpe desertiōis sue sabbatiçauit in applicatōe annoꝝ septu agintaseptem. Ca. II.

Egnante cyro rege p sarū in ꝓsummatione vbi dñi i ore hieremie: suscitauit dñs spm̄ cyri r̄gis psa ruz: ꝛ p̄dicauit i toto regno suo simul p scripturā dicēs: Hec dicit cyrus rex psarū: Me cōstituit regē orbi tra rum dñs isrl dñs excelsus: ꝛ significauit mihi edificare domū sibi in hierusalem q̄ ē in iudea. Siqs ē ex genet vō: dñs ipsi⁹ ascēdat cū eo i hierlm. Quotot ergo cir ca loca habitant adiuuēt eos q; sunt in loco ipo i auro et argēto in dationib⁹ cū eqs ꝛ iumētis: cūq; alijs q̄ scōm vota apponunt in edez dñi q̄ est i hierlm. Et stātes ꝓn cipes tribuū pagoꝝ ꝛ iudee ex tribu beniamin: et sacer dotes et leuite q̄s excitauit dñs ascendē et edificare do mū dñi q̄ est in hierlm: et q; erāt in circuitu eoꝝ adiuue runt in oīm auro et argēto eī⁹ et iumētis ꝛ votis q̄z plu rib⁹: multi quorū sensus ex citatus ē. Et cyr⁹ rex ptulit vasa sacra dñi q̄ trāstulit na buchodonosor rex baby lonis ex hierlm ꝛ ꝓsecrauit ea idolo suo. Et ꝓferens ea cyr⁹ rex psaruz tradidit mi tridato q; eāt sup thesauros ipsi⁹. Per hūc autē tradita sūt salmānasaro p̄sidi iudee. Hoꝝ āt hic numer⁹. Liba toria argētea: duo milia q̄dringēta: ātbisce argētee tri ginta: phiale auree trigínta itē argētee duo milia q̄drin gēte: ꝛ alia vasa mille. Oia autē vasa aurea ꝛ argentea q̄nq; milia octingenta sexa ginta. Et enumeràta sūt sal manasaro simul cū his qui ex captiuitate babylōie ve nerāt i hierosolymā. In ār taxerxis aūt regis psaꝝ tpi bus scripsert ei de his q; in habitabāt in iudea ꝛ hieru salē: balsam⁹ et mitridat⁹ et sabelli⁹ ꝛ rathim⁹ balthem⁹ samel⁹ scriba: et reliq; inha bitātes in samaria ꝛ ceteris locis subiectā epla; regi ar taxerxi. Dñe pueri tui rathi mus ab accidentib⁹ ꝛ sabēl lius scriba et reliq; curie tue iudicēs in celesyriā ꝛ pheni cem. Et nūc notū sit dño re gi: q̄m iudei q; ascenderūt a vob ad nos venientes in hie rusalē ciuitatē refugā ꝛ pes simā: edificāt furnos eius: ꝛ statuūt muros et templū su scitant. Hō si ciuitas ista et muri ꝓsummati fuerint: nō tm̄ tributa nō sustinebūt pē dere: sed etiā regib⁹ resistēt. Et qz id agit circa templū: recte haberi arbitrati sum⁹

iudee. i. ꝯzobabel ali ter sic nominato: qui fuit p̄ncepſ redeuntiū de captiuitate. ꝛ Atische argentee tri ginta. i. ciphi argētei.

d Et enumerata sī salmanasaro. idest si bi tradita vel expedi ta. e In artaxerxis. Hic ꝓsequenter ponitur aduersitas edificā tiū: redeūtes enim de captiuitate ceperūt ree dificare templū: sz fu erunt impediti per sa maritanos: ꝛ patz sen tētia ptis huius ex di ctis .j. esdre. iiij. cā. ex ceptis que sequunt: e In artaxerxis au tem regis persarū ꝛc. Iste fuit cambises fili us cyri: q̄ vocabatur cambyses nomine p̄ pzio: ꝛ artaxerxes no mie regio: sicut impa tores romani cesares: ꝛ cū hoc nomine pzo pzio: vt Julⁱ Tyberi us ꝛ huiusmodi. f Rathimus ab ac cidentibus. scribeb t enim chronicas in qui bus cōtinebantur cō tingentia suo tempe. g Et sabellius scri ba. iste scribebat acta curie.

h Et inuenies in admonitoĩbus scripta de his .i. in libris in quib⁹ scribunt memorialia p tpe futuro. i Tũc ergo p̃cepi ꝓhi. ho. illos edi. ciuitatẽ. i. ꝓuocare ꝑpm ad eĩ⁹ edificatiõez. k Et qui cũ his ꝓstituti erãt iũgentes. i. currus ꝑparãtes ad iter agendũ. vel: Jũgentes. se adinuicẽ: l Et vacabãt ad edificationem tẽpli. videt hec lra cõrupta p scriptores q̃ deberet eẽ talis: Uacabãt ab edificatione templi. Uel sic fiet ꝓstructio: Uacabant nẽ. illi q̃ prius erãt intenti ad edificatiõem tẽpli vacabãt ab opere illo vsq; ad annum 2m darij.

La. III.

Ex darⁱ nẽ. Repetitis eis que sũt alibi scripta: hic ꝓnter ponuntur q̃ sunt hui⁹ libri ꝓpria: q̃ consistũt circa solutiõem vnius q̃stionis): cui⁹ ꝑmo ponitur occasio: 2° eius ꝓpositio et ẽplex opinio: ibi Tũc scribẽtes ẽtio opinionũ examinatio: ibi Et mittẽs. q̃rto vni⁹ approbatio et remuneratõ: ibi Et oẽs ppli. Circa ꝑmum dr: a Rex darius. fm latinos et grecos iste fuit fili⁹ hystaspis fm hebreos vo ipe fuit fili⁹ assueri et hester regine: fm q̃ dixi plene in ꝓncipio libri hester: et. j. Esdre. iiij. et Dañ. ix. vbi secutus sum in hoc dictum hebreorũ tanq̃ veri⁹ iudicio meo. b Oi bus vnaculꝰ suis. i. seruientib⁹ in domo sua. c Et oñibus magistratibus medie et pfidis. istis reddebat rõ de tributis et obuẽtionibus regni. d Et oñib⁹ purpuratis. i. nobilib⁹ genẽ quib⁹ licitũ erat purpura vestiri ꝓ sua nobilitate. e Et ꝓtoribus. qui cãs iudicabant in palatio. f Et cõsulibus. q̃ erãt de stricto regis ꝓsilio. g Et ꝑfectis. i. balliuis et ꝑpositis in regni ptibus diuersis. h Ab india nẽ. Jex hoc videt q̃ iste fuit fili⁹ assueri vt dicũt iudei. nã asserus in ꝓncipio libri hester dr regnasse ab india vsq; ad ethiopiã sup .cxxvij. ꝓuincias: et isto mõ dimisit regnũ filio suo. Cetera nõ despicẽ hocip̃m: sed notum facẽ dño regi vtsi videbit rex: q̃rat in libris patrũ tuoꝝ: et inuenies i admonitionib⁹ scripta de his: scies q̃m ciuitas ista fuit refuga: et reges et ciuitates ꝓcutiens: et iudei refugę et plia ꝓmittẽtes in ea ab eno: ob quam cãm ciuitas ista deserta est Nunc ergo notum facim⁹ dño rex q̃m si ciuitas hec edificata fuerit et hui⁹ muri erecti fuerint: descẽsus tibi nõ erit in celesyriã et phenicem. Tũc scripsit rex ratbimo q̃ scribebat accidẽtia et balthimo et sabellio scribe: et ceteris ꝓstitutis et inhabitantibus in syria et phenice ea q̃ subiecta sũt: Legi epistolam quaꝝ misistis mihi. Precepi ergo inquiri: et inuentũ est q̃m ciuitas illa est ab euo regib⁹ resistẽs: et homines refuge: et prelia in ea efficiẽtes: et reges fortissimi erãt in hierlm dñantes et tributa exigẽtes a celesyria et phenice. Nunc ergo p̃cepi prohibere hoies illos edificare ciuitatẽ: et phibẽ negd vltra hec fiat: sed nec procedant in plurimuz: ex q̃ sunt malicie: ita vt regibus molestia importet. Tũc recitatis his q̃ a rege artaxerxe scripta fuerãt rathim⁹ et sabellius scriba: et qui cũ his ꝓstituti erãt iũgentes festinãter venerũt in hierlm cũ equitatu et turba et agmine: ceperuntq; edificãtes ꝓhibere.

Et vacabãt ab edificatione tẽpli in hierlm vsq; secũdo ãno regni darij regis pharũ.

Ex dãrius fecit .III. cenã magnã oñibus vernaculis suis: et oñibus magnatib⁹ medie et pfidis: et oñibus purpuratis: et ꝑ toribus: et ꝓsulib⁹: et ꝑfectis sub illo ab india vsq; ethiopiam: centũ vigintiseptẽ ꝓuinciis. Et cũ mãducassent et bibissent et satiati reuerterent: tũc darⁱ rex ascẽdit in cubiculo suo: et dormiuit: et expergefactus ẽ. Tũc illi tres iuuenes corpis custodes q̃ custodiebãt corp⁹ regis: dixerũt alter alteri: Dicamus vnusquisq; nr̃m fimonem q̃i p̃cellat: et cuiuscunq; apparuerit sermo sapiẽtior alteri⁹: dabit illi rex darius dona magna: purpũra coopiri: et in auro bibẽr: et sup aurũ dormire: et currũ aureo freno: et cydariz byssinam: et torquem circa collum: et scdo loco sedẽbit a dario ꝓpter sapiẽtiã suã: et cognatus darij vocabitur. Tũc scribẽtes singuli suũ verbũ significauerũt: et posuerunt sub⁹ ceruical darij regis: et dixerũt: Cunq; surrexerit rex dabim⁹ illi scripta nr̃a: et q̃cunq; iudicaueĩt rex e trib⁹ et magnatus pr sidis q̃m verbũ ei⁹ sapienti⁹ est: ipi dabit victoria sic scriptum ẽ. Un⁹ scripsit: Forte ẽ vinũ. Ali⁹ scripsit: Fortior ẽ rex. Terti⁹ scripsit: Fortiꝝ ẽ mulier. Super omnes autem dominatur veritas. Cũ ergo surrexisset rex: acceperũt epistolas et dederũt ei. Et legit eas: et misit ad omnes principes suos: et ad magnates: et ad pfectos: et ad ꝓsules: et ad scribas: ut venirent ad conuiuium regis: et sederunt primi. Et dixit eis rex: Dicite quid sit fortius: mulier an vinum an rex? Et surrexit primus et dixit: Fortissimum est vinum. Et surrexit alius et dixit: Fortissimus est rex. Et surrexit tertius: Jpse dixit: Fortiores sunt mulieres: sed super omnia dominatur veritas. Et surrexit rex et dixit: Loquere quomodo vinum fortius sit? Et ille cepit dicere: Ecce rex et omnes qui sedetis hic: nonne vinum fortius est? Quia sicut ego dixi: ita et vos dicetis.

pte pcedenti expſſa.cetera patẽt. b Et mittens. Hic pñter ponit dictaruz opinionũ examinatio: z pmo examinatores vocant: z patz vſq; ibi: c Judicate nobis de his q̃ ſcripta ſunt.i. rones dictoz vioz: nam ſcripſerant tm̃modo pcluſiões ſicut ſcripte ſunt. Scdo rones cuiuſlibet opinionis explicant: z p̃ pme: cuz dr: Et cepit poz. 2° ſcde: in pncipio capli. iiij. ttio ttie: ibi Tertius ſz nẽ. Circa pmũ dr: d Uiri q̃ pualet vinũ.q.d. valde multũ: ido ſubdit: e Oibus hoibus q̃ bibunt illud. quod pbatur per id qđ ſbdit: f Seducit mentẽ.ſi.n. potetur vltra mẽſuram: aufert rõnis vſum q̃ eſt ſupioz vis hominis: et p ꝓns pualet omnibus inferiozib' aliis. g Jtẽq; regis et ozphani facit mentẽ vanã.i. facit cogitare maioza ſatis q̃ homo poſſit: z ſic iactaſ ſe inaniẽ z vane.

h Jtez ſeruí ac liberi zẽ.] hoc addit vt nullus ſtat' hoim excludat.

i Conuertit in ſecuritatẽ et iocũditatez. homines .n. bñ potati non timẽt aliquem aduerſariũ: et habẽt coz iocũduz: quia dãt obliuiõi oẽm triſticie cauſaz: iõ ſbditur: k Et nõ meminit.i. obliuiſci facit. l Omnẽ triſticiã z debitũ. q̃ quis' eſt obligat'. m Et oẽs ſunt mulieres: ſup oĩa aũt vincit vitaſ. Et cũ ſurrexiſſet rex: acceperũt ſcripta ſua: z dederũt illi: z legit. Et mittẽs ſ vocauit oẽs magſtatus pſarũ: et medos: et puratoſ: z ptozes: z pfectos z ſederũt in cõcilio: et lecta ſunt ſcripta coz̃ ipis. Et dixit: Uocate adoleſcẽtes: et ipi iudicabunt vba ſua. Et vocati ſunt z introierũt. Et dixit illis: Judicãte nob de bis q̃ ſcripta ſunt. Et cepit prioz q̃ dixerat de fortitudine vini: z dixit: Uiri q̃z puãlet vinũ oĩbũs hoibus q̃ bibũt illud. Seducit mẽtẽ. Jtẽmq; regis z ozphani facit mentẽ vanã. Jtẽ ſerũi ac liberi pauperis ac diuitis z oẽm mentẽ] p̃uertit in ſecuritatem z iocunditatẽ: et nõ meminit oẽm triſticiã et debitũ: et oĩa pcordia facẽ boneſta: et nõ meminit regem nec magſtatum: et oĩa p talẽta loqui facit. Et nõn meminerunt cũ biberũt amicitiã nec fraternitatẽ: ſz nõn multum poſt: ſumũnt gladios: et cũ a vino merſerint z ſurrexerint: nõ memínerunt q̃ geſſerunt. O ũiri num pcellit vinum: Quis ſic cogitat facẽ: Et tacuit hoc dicto. o Et oĩa pcordia facẽ honeſta. qz facit de ſeipo opinari magna. n Et nõ meminit regẽ nec magſtatum. qz tunc nõ timet eoz potentiã. o Et oĩa p talenta facit loqui. ſicut aliq̃n bñ potat' dicit: Ego nõ darem hoc pro mille libzis. qđ nõ valet aliq̃n vnaz. vel Ego magis vellem pdere mille libras q̃ hoc vel illud: qđ tñ nõ habet aliq̃n valoẽ. xx. ſolidoz. p Et nõ me. cuz bi. amicitiam. priſtinã. q Nec fraternitatẽ. i. cõſanguinitatẽ vel affinitatẽ. r Sed nõ multũ poſt. i. ex pua occaſione: s Sumũt gladios. ptra ſe inuicẽ: t Et cũ a vino emerſerint. ebrietate ſoluta: v Nõ meminerũt q̃ geſſerũt. ꝓpter ligatõem memozie: z ſi recordent: hoc tñ eſt impfecte. x O ũiri num pcellit vinũ. q.d. imo pcellit. y Quis ſic cogitat facere. i. ſic facit cogitare: et ẽ hypallage: ſicut iſtud: Perflauit fiſtula buccas. La. IIII.

a Et inchoauit. Hic explicant motiua ſcde opinionis: cũ dr: b O viri num pcellunt hõies. ceteris creaturis in ira z mari exiſtentibus. q.d. ſic: vñ Heñ. j. dr de hõine: Et preſit piſcib' maris z volatilib' celi et beſtijs ire vniuerſeq; creature.

c Et inchoauit ſe .IIII. quens dicẽ: q dixit de fortitudine regis: O ũiri nũ pcellũt hõies q terrã et mare obtinent: z oĩa q̃ in eis ſunt: Rex aũt ſup oĩa pcellit: z dñatur eoz: z oĩe qđ cunq; dixẽit illis faciũt. Et ſi miſerit illos ad bellatões vãdunt et demoliũt mõtes z muros z turres. Jugulãtur z iugulãt: z regis verbũ nõ pretereũt. Nã ſi vicerint afferũt regi oĩa q̃cunq; p̃ dati fuerint. Silit z alij oẽs et q̃tquot nõ militãt nec pugnant: ſed colũt terrã: rurſũ cũ fuerint metentes afferũt tributa regi. d Et ipe vn' ſolus ſi dixerit occidite: occidũt: dixerit remittite: remittunt: dixerit pcutite: percutiũt: dixerit exterminate: exterminant dixerit edificate: edificãt: dixerit excidite: excidũt: dixerit plãtate: plantãt: et oĩs plebs et vtutes eius obaudiunt: et ſup hoc ipſe recũbit: z bibit: et dormit. Hi autez cuſtodiunt in circuitu eũ: et non pñt ire ſinguli z facẽ opera ſua: ſed in dicto obaudientes ſunt ei. Uiri quomõ nõ pcellit rex q̃ ſic diffamatur: Et tacuit. Tertius q̃ dixerat de mulierib' z vitate: e Quis ſic cogitat facere. i. ſic facit cogitare: et ẽ hypallage: ſicut iſtud: Perflauit fiſtula buccas. La. IIII. a Et inchoauit. Hic explicant motiua ſcde opinionis: cũ dr: b O viri num pcellunt hõies. ceteris creaturis in ira z mari exiſtentibus. q.d. ſic: vñ Heñ. j. dr de hõine: Et preſit piſcib' maris z volatilib' celi et beſtijs ire vniuerſeq; creature.

d Rex aũt ſup oĩa pcellit. qz dñatur hominib' et p ꝓſequens alijs q̃ ſunt hõinibus ſubiecta. e Et ſi miſerit illos ad bellatores. i. ad pncipes belli f Uadunt. cũ eiſ ad picula mortis. g Et demoliunt mõtes .i. caſtra in montibuſ ſita: muroſ ſuffodiendo z dejiciẽdo. cetera patẽt vſq; ibi: h Et ipe vn' ſolus. qui dñatur oĩbus tam bellatoribus q̃ agricolis. i Si dixerit. bellatoribus. k Occidite. deuictos. Cetera patent vſq; ibi: l Dixerit edificate. fabris lapidũ z lignoz. m Dixerit plãtate. agricolis. n Et oĩs plebs. q̃tum ad minores homines. o Et vtutes. q̃tum ad maioreſ. p Eũ obaudiũt. ei' exequẽdo mãdata. q Et ſup hoc ipe recũbit z bibit. ſplendide. r Et dormit. pacifice z quiete: ſicut iij. Regũ xx. dr: q̃ benadab rex ſyrie bibebat in vmbraculo ſuo: exercitu ſuo ad plium miſſo. s Hi aũt cuſtodiũt in circuitu eus. ne aliquis accedẽ poſſit ad ſibi nocendum: et nõ pñt ire ſinguli ad loca ſua ſine regis licentia. t Sed in dicto obaudientes ſunt ei. i. obedientes qđ dixit exequendo. v Uiri quõ nõ precellit rex q̃ ſic diffamat'. i. cui' fama in poteſtate dignitate z ꝓſimilib' ſic diffundit: ſicut de xpo dr Matth. ix. Diffamauerunt eũ p totã illam terrã. x Terti'. Hic ponunt motiua ttie opinionis: q̃ habet duas ptes: z pmo pfirmatur p' 2° ſcda: ibi Et inchoauit. Prima vo ps duplicit pfirmatur: pmo rõnibus: 2° exemplis: ibi Et nũc credite mihi. Circa p̃mum pmo ponit nomen illi' qui tenuit tertiã opinionẽ: cũ dr: x Tertius q̃ dixe. de mulierib' z vitate: hic ẽ ꝓzobobel. licet. n. iude' eſſet natione: tñ erat vn' de cuſtodiẽtibus corpus regis qui erat gẽtilis: z ſic dicũt hebrei: hoc fecit heſter hui' regis mater q̃ erat iudea natiõe: vt patet Heſter. ij.

iō ꝓmouit iudeos quantū potuit: vt patet de mardocheo: ⁊ idem dicūt de ẓorobabel ⁊ neemia qui fuit regis pincerna Latini vo dicūt q̄ fuit familiaris isti vario anteq̄ ꝓmouere tur ad regnū: qui nec erat de semine regio: et iō ꝓmotus in regem fecit eū corpis sui custodem. y Cepit loqui. ꝑ sue opinionis ꝓfirmatōe et ꝑmo remouet alio rum sententiā dicēs:

hic est ẓorobabel: cēpit loq

z Uiri: nō magnus rex ⁊ multi hōines. i. nō p̄cellit rex ratōe sui nec ratōe ppli sibi subiecti: sicut dixerat scōs. a Nec vinū p̄cellit. sic dixerat pri mus. b Quis ē g̃. Hic ꝓnter ꝓsequitur suū ꝓpositū. d. Quis est g̃ qui dñatur eoꝝ .s. regis: ppli: et vini: ⁊ rñdet: c Nonne muli. ge. re. ⁊ oēm po pulu ⁊c̄. q. d. manife ste patet q̄ sic: et sic p̄ cellunt: qz causa poti oꝝ ē suo effectu: lz aūt mulier in generatiōe ꝓlis habeat ratiōem passiui miniſtrando materiaz: tñ in alio se hēt rōne actiui. s. ma teriā p̄parādo et cō ceptum fetū fouendo ⁊ nutriēdo añ partū ⁊ post: ⁊ sic repellitur oēm secūdi. d Et ipe educauerunt. mō dco. e Eos q̄ plā tauerunt vineas. ex q̄ bus vinuz fit: ⁊ sic re pellit dictum ꝑmi: qa qō p̄cellit maiori: p̄e cellit ⁊ minori. sic ē in ꝓposito: nā educādo vinearū plantatoꝝes:

Uiri: nō magn⁹ rex: ⁊ mul ti hōies: nec vinum p̄cellit. Quis ē ergo q̄ dñat eoꝝ? Nōne mulieres genuerūt re gem: ⁊ oēm pplm qui dñat mari ⁊ tre: ⁊ ex illis nati sūt et ipe educauerunt eos qui plantauerūt vineas ex q̄bus vinū fit: Et ipe faciūt stolas oium hominū: ⁊ ipse faciūt gloriā hōibus: et nō p̄t ho mines separi a mulieribus Si ꝓgregauerint aurū ⁊ ar gentū ⁊ oēm rē speciosam: et viderint mulierē vnā bo no habitu ⁊ bona specie: ō mnia hec relinquētes in eā intendūt: et apto oze ꝓspici unt: et eaz alliciūt magis q̄z aurū ⁊ argentū et oēm rem p̄ciosam. Hō patrē suū re linquit q̄ enutriuit illū et su am regionē: et ad mulierez se ꝓiungit. Et cū muliere remittit animā: ⁊ neq̄z p̄ez meminit neq̄z mrez neq̄z re gionē. Et hinc oportet vos scire: qm̄ mulieres dñantur

mulieres sunt maiores: ⁊ eadē rōne plātatores vinearū ipo vino. f Et ipe faciūt stolas omniū hominū ⁊c̄. i. vestes et ornamēta in quib⁹ hōies gloriant. mulieres. n. in ira illa faciūt talia artificia. g Et nō p̄t hōies separi a mulieri bus. s. corde lz aliqñ separent corpe: inclinatio nāq̄z natura lis ē in viro ad amorē mulieris: q̄ nō pōt totaliē aboleri: qō declarat p effectū. d. h Si ꝓgregauerint auz ⁊ argentū ⁊c̄. q̄ nata sunt animū hōis allicē. i Et vi. mul. vnā bo. ha. ⁊ bo. specie. i. bonestā ⁊ pulchrā. k Oīa hec relin. in eā intendūt. i. eam attēte respiciūt: l Et apto oze. i. ca pti ei⁹ pulchritudine: m Cōspiciūt. tanq̄ attoniti ⁊ mi rantes ei⁹ pulchritudinē. n Et eā alliciūt. Hoc duplicit pōt exponi: vno mō q̄ sit ibi hypalage. i. eos allicit ipa mu lier: ⁊ sic qō sequit: o Magis q̄ auz. est nominatiui ca sus. alio mō sine tali figura: n Et eā alliciūt. i. nitunt ad se trahere: ⁊ sic qō sequit: o Magis q̄ aurū ⁊c̄. est accu satiui casus: ⁊ hoc ꝓbatur p hoc qō sequit: Et omnē rem p̄ ciosam. p hō p̄em. Hic ꝓnter declarat ꝓpositu ꝑ pa rentes q̄ sunt maxime diligendi: et p terrā natiuam ad quā q̄libet naturaliē afficit: ⁊ tñ istis vxoz dilectio p̄ponit: ⁊ pz vsq̄ ibi: q Et ad mulierez se ꝓiungit. s. seipm p mrimo

vii. Nōne doletis? Et ac cipit hō gladiū suuz: et vadit in viā facere furta ⁊ homici dia: et mare nauigare et flu mina et leonē videt et in te nebris ingredit: et cū furtū fecerit ⁊ fraudes ⁊ rapinas amabili sue affert. Et iterū diligit hō vxorē suā magis q̄z patrē aut matrē. Et mul ti demētes facti sunt ꝓpter vxores suas: et sui facti sunt ꝓpter illas: et multi perierūt et iugulati sūt: et peccauerūt ꝓpter mulieres. Et nūc cre dite mihi qa magnus ē rex in ptāte sua: qm̄ oīs regio nes verent tāgere eū. Uide bam tñ apemen filiaz beça cis mirifici cōcubinā regis sedentē iuxta regem ad dexte ram: et auferentē diadema de capite eius: ⁊ imponentē sibi: ⁊ palmis cedebat regē de sinistra manu. Et super hec apto oze intuebat eā: et si arriserit ei ridet: nā si indi gnata fuerit ei: blāditur: do nec recōcilietur in gratiam.

nium. r Et cū muliere remittit animā suā. aliunde ipam retrahendo: et in vxorē totaliē ponendo p dilecti onem: ex q̄ ꝓcludit. s Et hinc oportet vos scire qm̄ mulieres dñantur vii. ⁊ per ꝓns multomagis hominū alioꝝ: loquebat. n. regi ⁊ magnatib⁹ suis. t Nonne doletis. qō pōt ex pōi duplicit: vno mō negatiue. q. d nō: qz voluntarie eis seruitis. Alio mō affirmatie. q. d. eis estis subiecti malis gratib⁹ ve stris. v Et ac cipit. Hic cōsequi declarat intentuz ex magnis piculis quib⁹ hō se expo nit ꝑ amore vxo ris: cuz dī: Et acci pit hō gladiuz su um. i. arma sua. x Et vadit in via. ad depdāduz transeūtes: cui im minet piculū mō tis a viatoribus se defendentib⁹: et a publica iustitia. y Et mar nauigare. vbi ē mortis piculum a fluctibus maris: et ab aduersarijs. z Et leonē videt. q quem intelligunt etiā alie bestie in biles. a Et in tenebris ingredit. vbi lubricuz ⁊ ca sum piculosuz patitur. b Et cū furtum fecerit ⁊c̄ amabili sue. i. vxori sue oīmbus) re bus p̄dilecte c Affert. q. d. oīa picula p̄dicta subit vt satisfaciat vxori et ei⁹ grām hēat. d Et iterū dili git ⁊c̄. repetitio est ei⁹ qō. s. dictū est: ad maiorē expssio nem. e Et multi demētes facti sunt ꝓpter suas vxores. ex amore nimis excessiuo: vñ et salomō sapientissim⁹ sic fuit infatuat⁹. p hoc aūt repellit illud qō dixit p̄mus de vino q̄ seducit mentē: qz ebrietas aufert vsum rōnis tm ad horā: amētia vo p longū tps: et aliqñ vsq̄ ad mortē .iij. Re. xj. f Et sui facti sunt ꝓpter illas. qz pugnātes p defensione vxoꝝ capti sunt in bello: ⁊ sic subditi fui tuti. g Et multi pe. ⁊ iugulati sunt. vñ abraā timuit inficī p sara: Gen. xij. ⁊ isr Isaac: Gen. xxvj. h Et pec. ꝓpter mulieres. sicut pz de adā: dauid: ⁊ salomone q̄ fuerūt maximi. Et nūc. Hic ꝓnter declarat ꝓpositū p ex emplū: ⁊ pz lra vsq̄ ibi: i Sedentē iuxta regē ad de xterā. i. in nobiliori loco: qz dexia ps ē melior ⁊ fortior. k Et auferentē dia. ⁊c̄. ⁊ impo. sibi. p hoc insinuantē se rege dignioꝝ. l Et palmis cedebat regē. tanq̄ sibi subditū ⁊ suū. m Et sup hoc apto oze intuebat eā. sic hō stupidus: ⁊ sic ei⁹ amore capt⁹: vt nō audēt sibi in aliq̄ ꝓtradicē: ꝓpter qō adhuc subdit: n Et si arriserit

ei ridet ⁊c. ita q ad mutatiõem vult⁹ mulieris mutabit vult⁹ ⁊ anim⁹ regis: sicut ser⁹ letat: qñ oñs suus sibi oñ dit vultũ bonũ: ⁊ tristat qñ pretendit sibi durũ: ppt qđ pcludit: l O viri cur nõ sunt fortiores mulieres. q. d. pz q sic: qz si verũ est hoc de rege: mlto forti⁹ de alijs hõibus sibi subiectis cõiter loquendo. m Magna ẽ terra et excelsuz est celum: que ista agunt. scilicz que sunt in his inferioribus. nam per motuz celi educũtur ad actum forme q̃ sunt in potẽtia materie: q̃ materia pzo maiõi pte est tra: nam corpora mixta sũt a dñio ỏ terra: hoc aũt interserit hic zorobabel q̃si qđam pncipiuz ad pbandũ scđam ptem sue opinionis. de vitate: nã ad hoc icipit vt videbit. n Et tũc rex ⁊ purpurati i⁹tuebant in alterutrum. mirãtes ei⁹ sapientiã ⁊ eloq̃ntiam ⁊ etiã pstantiã: oñendo subiectionem regis ⁊ magnatoz: respectu suarũ vxoz corazeis: pbabile tñ est q ille rex de q̃ loquit hic zorobabel nõ eãt ille dar⁹: sed al⁹ qui pcesserat eũ. naz int cyrũ ⁊ dariũ fuert alij reges. o Et in cho auit. Hic pñter zorobabel declarat scđam ptem sue snie: et p⁹ ptinuat se ad pcedentia. d. p O viri nõne fortes sunt mulieres. q. d. patz ex dictis q sic: sed adhuc vitas ẽ fortior: ad cui⁹ oñsionem dicit: q Magna ẽ ira ⁊ excelsum ẽ celũ. sic patz ad sensum. r Et velox cursus solis. cui⁹ pbatio subdit: cum dr: s Cõuertit in gyro ⁊c. vna die. s. naturali: in q̃ per motũ pmi mobilis revoluit sol a pũcto orientis ad eundẽ punctũ: ⁊ sic ẽ hic hypallage: qz sol nõ revoluit celũ: sed econuerso: sic Perflauit fistula buccas. t Nõne magnificus ẽ. i. magne potẽtie: v Qui hec facit. q. d. mãifeste pz q sic: hoc tñ facit intelligẽtia mouẽs orbẽ: cui⁹ virtutẽ in infinitũ excedit vtus pme vitatis: q̃ est ipe deus: ĩo subdit: x Et vitas ⁊c. ois ira vitatẽ inuocat. i. oẽs hõines habitates in ira: dubia ⁊ obscura querũt manifestari p infallibilem vitatẽ: quã oẽs hõies ex quodã instinctu naturali ponũt in deo: lz diuersi diuersis attribuerint deitatẽ. y Celũ etiã ipam bñdicit. i. angeli q̃ sunt ciues celestes ipam laudãt. z Et omnia opa. i. oia creata: a Mouent ⁊ tremũt eã. i. sibi obediũt. b Et nõ ẽ in ea quicq̃ iniquũ. nã est pma regula eqtatis. c Iniquus rex ⁊c. mlti. n. reges: mulieres: ⁊ hõies fecerũt iniquitates: accipiẽdo iniqtates p crimine cnozmi: ⁊ sic est hic hypbole: sicut cum dr: Oẽs de ciuitate vadũt ad tale spectaculũ. i. multi. si aũt accipiat iniqtas p peccato quocũq̃: sic generaliter oẽs dicunt iniqui: excepto hõine xpo ⁊ beata vgine: de qb⁹ nõ loquebat zorobabel. o Et iniq̃ illoz omnia opa. inq̃tum sunt ab ipsis tñ: nã quicqđ ẽ bonitatis in opibus humanis deo ẽ attribuẽdũ: quicquid aũt ẽ ibi defect⁹: pcedit ex defectibilitate liberi arbitrij: osee xiij. Perditio tua ex te isrl: ex me tñmodo auxiliũ tuuz. iõ sb̃dit: e In sua iniquitate pibunt. s. illi qui peribũt. f Et vitas manet ⁊ inualescit in eternũ: et viuit: ⁊ obtinet in scla scloz. Nec est apud eã accipe psonas neq̃z differẽtias: sed que iusta sunt facit oibus: iniustis ac malignis] et oñs benignant in ỏpib⁹ ei⁹. Et nõ ẽ in iudicio ei⁹ iniquum: sz fortitudo ⁊ regnũ et potestas et maiestas oim euoz. Bñdict⁹ deus vitatis. Et desijt loq̃ndo. Et oẽs ppli clamauerũt ⁊ dixerũt: Magna ẽ vitas ⁊ pualet.] Tunc rex ait illi: Petẽ siqđ vis ampli⁹ q̃z q̃ scripta sũt] et dabo tibi fm q̃ inuẽtus es sapientior. primis: ⁊ primus mihi sedeb: et cognat⁹ me⁹ vocaberis. Tunc ait regi: Memõ esto voti tui qđ vouisti edificare hierlm in die qua regnuz accepisti: et vitas manet et inualescit in eternũ: et viuit: ⁊ obtinet in scla sclorz. Nec est apud eã accipe psonas neq̃z differẽtias: sed que iusta sunt facit oibus: iniustis ac malignis] et oñs benignant in ỏpib⁹ ei⁹. Et nõ ẽ in iudicio ei⁹ iniquum: sz fortitudo ⁊ regnũ et potestas et maiestas oim euoz. Bñdict⁹ deus vitatis. Et desijt loq̃ndo. Et oẽs ppli clamauerũt ⁊ dixerũt: Magna ẽ vitas ⁊ pualet.] Tunc rex ait illi: Petẽ siqđ vis ampli⁹ q̃z q̃ scripta sũt] et dabo tibi fm q̃ inuẽtus es sapientior. primis: ⁊ primus mihi sedeb: et cognat⁹ me⁹ vocaberis. Tunc ait regi: Memõ esto voti tui qđ vouisti edificare hierlm in die qua regnuz accepisti: et libet durationũ: ⁊ sic p maiestatẽ intelligi videt eunitas q̃ in vno simplici numero ptinet vtualiter oẽm duratoem: ⁊ pcluditur: p Bñdict⁹ deus vitatis. i. de⁹ qui ẽ ipa vitas: sicut dr de⁹ maiestatis vel bonitatis: qz ipe ẽ ipa maiestas ⁊ bonitas. q Et oẽs ppli. Hic pñter ponit tertie opinionis approbatio: cum dicit: Et oñs ppli clamauerũt ⁊ dixert ⁊c.] p hoc nõ reprobauerũt ei⁹ dictũ de fortitudine mulierũ: sed magis approbauerũt: qz dixerat vitatẽ mulieꝝ fortitudini pualere. r Tũc rex. Hic pñter ponit ipius zorobabel remuneratio. Circa qđ p⁹ describit regis liberalitas: cum dr: s Pete siqđ vis ampli⁹ ⁊c]. s. pter pmissa supius expssatij. ca. ⁊ ex hoc loco pz q̃ nõ solũ fuert pmissa vbo: sed etiã scripto. cetera patẽt ex dictis. t Tũc ait. Hic 2⁹ ponitur zorobabel fidelitas: q̃ nõ soluz petijt id qđ ptinebat ad diuini cult⁹ augmentũ. Circa qđ sic pcedit: qz pmo ponit zorobabel petitio: scđo petitois pcessio: ibi Tũc surgens. tio cõcessionis executio: ibi Et cum pcessisset. Circa pmũ dicit: t Tũc ait regi. ipe zorobabel: v Memõ esto voti tui qđ vouisti edificãe hierlm ⁊c. ex hoc videt q̃ nõ solũ vouerat reedificare templũ: sed etiã cũ hoc agẽ ad reedificatoem ciuitatis circa templũ. x In die q̃ regm⁹ accepisti. post patrẽ fm opinionẽ hebreoz: nã q̃n aliqs sic de nouo cozonat psuetũ est q̃ grãs faciat maxime ad honorẽ dei: ⁊ hui⁹ voti pscius erat zorobabel q̃ erat de domo regia p reginã hester vt. s. dictũ est. fm alios vo iste dar⁹ erat vnus de septẽ magnis q̃ habebãt puidẽ de rege: ⁊ volentes puidere de seipsis magis q̃ de alijs: cõdixerũt adinuicẽ: q̃ ille cui⁹ equus pmo hinniret cũ in crastino puenirẽt ad electiõis locũ: regnaret: qđ ptigit de eq̃ dar⁹: ⁊ sic regnauit. y Et omnia vasa. ad

oia vasa quę accepta sũt ex hierlm rẽmittẽ: quę sepauit cyr⁹ quãdo mactauit babyloniã: et voluit remittere ea ibi. Et tu voluisti edificãe tẽplum qđ incenderẽt idumei qñ extimiata ẽ iudea a chaldeis. Et nũc hoc est qđ postulo dñe: et qđ peto hoc ẽ maiestas a te: postulo vt faciaſ votũ qđ vouisti regi celi ex ore tuo. Tũnc surgens darⁱ⁹ rex osculatus ẽ illũ: et scripsit epłam ad oẽs dispẽsatores et pfectos et purpuratos: ut deducerẽt eũ: et eos q cũ illo erãt oẽs ascẽdẽtes edificare hierlm. Et oñib⁹ pfectis q erãt in syria et phenice et libano scripsit epłas vt traherẽt ligna cedrina a libano in hierlm: vt edificarent cũ eis ciuitatẽ. Et scpsit oñib⁹ iudeis q ascẽdebãt a regno in iudeã p libertate: oẽm potentẽ et magnatuz et prefectũ nõ supuenire ad ianuas ipoz: et oẽm regionẽ quã obtinuerãt ẽsse immunẽ eis: et idumei relinquant castella q obtinẽt iudeozũ: et i structurã tẽpli dare p singulos annos talẽta viginti vsqz dũ edificaret: et sup sacrarium holocaustomata hostilare qtidiẽ sicut habẽt pceptũ: alia talenta decem offerre p singulos ãnos: et oñib⁹ qui pcedunt a babylonia cõdere ciuitatẽ: vt eẽt libertas tã ipsis qz filijs eorum: et oñibus sacerdotib⁹ q precedũt. Scripsit autẽ et qntitatẽ: et sacrã stolã iussit dari in q deseruirẽt: et leuitis scripsit dare pcepta vsqz in diẽ qua psummabit dom⁹ et hierlm extruet: et oñibus custodientib⁹ ciuitatẽ scpsit dare eis sortes et stipendia. Et dimisit oia vasa q sepauerat cyr⁹ a babylonia: et oia quecũqz dixit cyr⁹ et ipe pcepit fieri et mitti hierlm. Et cũm pcessisset illẽ adolescens: eleuãs faciẽ in hierlm benedixit regẽ celi: et dixit: Abs tẽ est victoria: et abs te ẽ sapietia et claritas. Et ego seruus tu⁹ sum. Bñdict⁹ es q dedisti mihi sapietiam: et tibi cõfitebor dñe deus patrũ nroz. Et accepit epłas: et pfectus ẽ in babyloniã.

Que accepta sunt ex hierlm. a nabuch. rege babylõis: a Remittẽ. ad locũ suũ. b Que sepauit cyr⁹. ab alia pda. c Qñ mactauit babyloniã. i. interfecit balthasar regẽ: et habitatores babylonis p magna pte. d Et voluit remittẽ ea ibi. p⁹ anno regni sui: et aliq tũc remisit: vt hĩ. j. esdre. j. et residua p istũ dariũ fuerũt remissa sic et pluribus vicib⁹ fuerũt de hierlm exportata: et p ptes p⁹ tpe ioachim filij ioſie: vt hĩ Dañ. j. 2° tpe ioachim filij ei⁹. iiij. Re. xxiiij. et io tpe sedechie. iiij. Reg. xxv. e Et tu vo. edi. tem. qđ incẽ. idumei. iiij. Re. dĩ: q nabusardã et chaldei hoc fecerũt. dicẽdum q idumei erãt in illo exercitu: et qm odiebãt iudeos sic esau pr̃ eoruz odiuerat iacob pr̃em iudeozũ: io inciterũt nabusardan ad hoc faciendũ: ppr qđ dicũtur hic hoc fecisse. f Et qđ peto hoc ẽ maiestas a te. i. signũ tue maiestatis. Uel alit: et iungat lr̃a sic: Et qđ peto a te h⁹ ẽ maiestas. i. honõ dominus: io subdit: Postulo vt facias votuz. rc̃. g Tũc surgẽs. Hic pñter ponit petitionis pcessio: cuz dĩ: Tũc surgẽs darⁱ⁹ rex osculat⁹ est illuz. in signũ amicitie et pcessionis petitoruz: io subdit: h Et scripsit epłas ad oñs dispẽsatores. regaliuz negotiorũ. i Ut deducerent euz rc̃. s. secure p oia loca inẽmedia vsqz i hierlm. k Et oibus pfectis rc̃.] nã p loca ista deducenda erãt ligna cedrina in hierlm ptim p mare: et ptim p terrã. l Et scripsit oibus iudeis rc̃ p libertate. a fuitute: ita q a oñs ñ impedirent in iudeã ire: io subdit: m Oẽm ptatem rc̃ nõ supue. ad ia. ipoz. ponẽdo aliqđ impedimentũ. n Et oẽm regionẽ quã obtinuerãt. iudei venientes in iudeã a tpe syri. o Esse immunẽ. a tributo. p Et idumei relin. ca. q ob. iudeoz. nã iudeis in babylonẽ ductis: idumei occupauerẽt castra iudee: q erãt ppinq idumee. Letera patẽt vsqz ibi: q Et sup sacrariũ als sanctuariũ. s. holocaustoz. r Holocaustomata hostilare. i. offerre: et dĩ ab hostia et immolo las: vbi alij habẽt vstilare. s Quotidie sic hñt pceptũ. s. in lege moysi: in q pcipit Exo. xxix. qtidie vnũ agnũ mane et alterũ vespere in holocaustũ offerri. t Talẽta decẽ. s. ad hoc faciendũ. cetera patẽt vsqz ibi: v Et oñibus qui pcedunt. idest pcedere debẽt alios in honore. x Scripsit autẽ et quantitatẽ. dicte pecunie: vt ad lr̃az regis expedite solueret. y Et sacrã stolã. scripsit assignari sacerdotib⁹. z Que deseruirent. ad diuinũ cultũ. s. dicta pecunia et stola: sic dĩ de cypho q in mẽsa deseruit vino. a Et leuit scpsit dare pcepta. s. instandi opibus tẽpli et ciuitatis vsqz ad psummatoem. b Et oibus custodi. ciuitatẽ. hierlm ab hostib⁹ irruentib⁹. c Scpsit dare eis sortes. i. loca determinata ad habitandũ. d Et stipẽdia. ad victuz et vestitum. ceta patẽt ex dictis. e Et cũ pcessisset. Hic pñter describit pcessionis executio: et p̃mo qđtum ad zorobabel: 2° qđtum ad eius comitiuã ca. v. Circa p̃muz dĩ: Et cuz pcessisset. zorobabel recedẽs a rege de terra psidis. f Ille adolescens. tam p̃ vitatẽ zorobabel filiuſ salathiel de q videt hic scriptura loq̃ p̃ minorẽ pputationem hẽbat tunc. xl. annos et amplius. nã a p⁹ anno cyri fuit dux eorũ q de babylone redierunt in iudeã: vt patet. j. esdre. ij. ca°. p̃m vo minorẽ pputationem: cyr⁹ post monarchiaz accepta regnauit qđtuor annis: et post euz filius ei⁹ cambises octo: et post illum assuer⁹ qđtuordecim: cui successit iste darⁱ⁹: et zorobabel anno p̃mo cyri videt fuisse annoz. xx. vl circiter: qñ cyr⁹ dedit licentiã redeũdi: qui simul iũcti sunt ãni. xlvj. ppter qđ et plura alia iste liber sicut dixi a p̃ncipio videt esse multũ apocryph⁹. g Eleuãs faciẽ in hierlm. i. vsus hierlm: sic. n. orabãt iudei extra hierlm positi: sic pz de daniele. vj. ca°. h Bñdixit regez celi. agendo gras sibi. i Abs te. i. a te k Est victoria. quã habui de alijs duob⁹ socijs meis. l Et abs te sapietia. quã dixi ỏ mulieribus et vitate. m Et claritas. i. honoz qđ darⁱ⁹ honorauit me. n Et ego seruus tu⁹ sum. patus ad tuũ obsequiũ. o Et accepłas regis pdictas. q erãt de qttuoz: p⁹ de securo trãsitu p iras vsqz in hierlm: 2° de lignis hñdis de libano p tẽpli et ciuitatis edificio. videt tñ q ista gra qttũ ad edificiũ ciuitatis fuit posita in effectu p neemiã: Neemie. j. ctio de libertate pcessa iudeis a seruitute et tributo: qrto de pecunijs a rege pcessis p edificatiõe tẽpli et sacrificijs: vt pz ex pdictis. p Et pfectus ẽ. de pside q Jn babyloniã. i. in

babylonie regionē in q̄ remanserāt multi iudei qñ zoro babel ⁊ el' socij p̄mo venerūt in iudeā tpe cyri: vt dictū fuit.j.esdre.j. r Et venit ⁊ nūciauit fratrib' suis.i. iudeis p̄mo2antib' in regione babylonis. s Et bñdixerunt deū patrū suo2.p gratijs zorobabel p̄cessis. t

Qñ dedit illis remissionē. a fuitute. v Et refrigerīū. a tributo. x Ut ascēderēt ⁊ edificarēt hierusalē et templū. de q̄ hēbant magnū desideriuz.gra.n. p̄mo facta p cambisem ei' filiū: fuerat ꝛuocata: sicut p3 satis p primuz esdre ca°.iij°. ppt̄ qđ iudei q̄ remanserāt in regno babylōie ⁊ psidis in iudeā venire non poterant sine nouo p̄uilegio.

Et vēnit et nūciauit fratrib' suis oīb9 q fuerūt in babylonia: et bñdixerunt deū patrū suo2: quōniā dedit illis remissionē et refrigeriū: ut ascenderēt et edificarent hierlm: ⁊ templū vbi nominatū est nomen ei' in ipo: et exultauerūt cū musicis ⁊ leticia diebus septem. .v.

Post hēc autē lecti sūt ut ascenderēt p̄ncipes pago2 p domos et trib' suas: ⁊ vxores illo2 et filij ⁊ filie eo2 ⁊ serui ⁊ ancille ipo2um: ⁊ pecora illo2ū. Et dārius rex misit vna cū eis eq tes mille: donec deducerēt eos in hierlm cū pace et cū musicis ⁊ cū tympanis ⁊ tibijs: ⁊ oēs fratres erāt ludētes: ⁊ fecit eos ascēdē simul cuz eis. Et hēc sunt nōia viro2 qui ascendert p pagos suos in trib' ⁊ in ptem p̄ncipatus ipso2. Sacerdotes: filij phinees: filij aarō: ieſus filij iosedech: ioachim filij zorobabel filij salathiel de domo dauid: ex progenie pharez: tribu aūt iuda: q locutus ē sub dario rege psarum sermōes mirificos in scō anno regni ipsi' mēse nisan p̄mo. Sūnt āt hi qui ascendert ex iudea de captiuitate trāsmigratōis: qūos trāsmigauit nabuchodonoso2 rex babylōie in babylonez: ⁊ reuersus ē in hierlm.

Et reliquit ptez iudee vnūs quisq3 in ciuitatē suaz q venerūt cuz zorobabel ⁊ ieſu: neemias: areorez: elimeo: emmanio: mardocheo: beelsuro: mechpsarochor: oliozo: emonia: vn' de p̄ncipibus eo2: et numer' ā gētilibus eo2 ex p̄positis eoruz. Filij pharez: duo milia centum septuagintaduo. Filij arez: tria milia qnquaginta septē. Filij semo: centū quadragintaduo. Jn filijs ieſu ⁊ ioabes: mille trecētiduo. Filij demu: duo milia quadringenti septuaginta. Filij chozaba: ducēti qnq3. Filij banica: cētū sexagintaocto Filij bebech: q̄dringētitres Filij archad: q̄dringenti vigintiseptē: Filij chan: trigintaseptem. Filij çozoar: duo milia sexagintaseptez. Filij admu: q̄dringēti sexaginta unus. Filij aderectis: centū octo. Filij ciaso ⁊ çelaſ: centum septē. Filij açozoc: quadringēti trigintanouē. Filij iedarbone: cētū trigitaduo Filij ananie: centū triginta. Filij asoni: nonagīta. Filij marsar: q̄dringenti vigintiduo. Filij çabar': nonagīta quinq3. Filij sepolemon: cētum vigintitres. Filij nepopas: quinq̄gintaqnq3. Filij bechanatus: centū qnq̄gintaocto. Filij cebethamus: centū trigintaduo. Filij cre

plum: cui' ꝓstructio fuerat impedita p cambisem cyri filiū: vt hī.j.esdre.iiij°.⁊ infra repetit eodē ca.⁊ factus fuit cozpis sui custos p modū supza dictū: ⁊ scōo anno darij ipetrauit intentū p modū p̄dictū. duxit aūt secū filiū suū de q̄ hic fit mentio: ieſum filiū iosedech sacerdotē magnū: qui negociū hēbat cōdi sicut et zorobabel: ⁊ isti tres adduxerūt tūc pplm in hoc ca°. numeratū: p̄ter illos q̄s añ adduxerāt tpe cyri: ⁊ sic p3 sniā p̄me ptis: hoc excepto: f Mēse nisan p̄mo.i. qui p̄mus ē in mēsib' anni: exo.xij°. sed hoc ē intelligē dum q̄tum ad solēnitates q̄ fiunt apud hebreos p circulū anni sed q̄tuz ad alia negocia p̄mus mēsis anni dī tysari apud eos: q̄ corresp̄ondet septēbri nostro: sic dixi plenius Gen.vij°.⁊ exo.xij°.

g Sūt aūt. Hic cō sequent' ponit nūatio vulgariū: et patz sniaqz solum ponunt hic nōia hoīum ⁊ numerus eo2: exceptis paucis q̄ exponent: h Quos trāsmigrauit nabuch.i. filios eorū q̄s transmigrauit. nā vltimo ducti in babylonē fuerūt captiuati cuz sedechia rege: a q̄ tpe vsq3 ad scōm annū darij q̄ dedit hāc licentiā redeūdi in iudeam fluxerūt .lxxx. anni fm minoz2 p̄putatiōem: ⁊ adhuc plures fm illā quā secut' sū iudicio meo tanq̄ veriozem: Hester.j. et Daniel.ix.⁊ sic pauci aut nulli ō trāsmigratis remanserūt viui: vñ et zorobabel dux istoruz fuit nat' in babylonia: ⁊ ꝓpter hoc sic nominat' zorobabel.i. semē babylōis. i Et reuersus ē rē. iungat sic lra: Et reuersus est in hierlm.

Post hec aūt. Hic describitur recessus zorobabel q̄tuz ad ei' comitiuā: et p° in generali: cum dī: a Post hec aūt lecti sūt.i. collecti siue cōgregati. Legere eniz in vna significatōe idem ē qđ colligē: vñ versus: Fur auz: virgo flōes: mar nauta q3: libros Clericus: eq̄uoce singula quisq3 legit. b Ut ascēderēt p̄ncipes pago2.i. p̄uinciarum siue villaruz. c Et dari' rex mi. vna cū eis eq̄tes mille. vt possent p̄cedere secure. d Et cuz musicis rē. ex gaudio libertatis ⁊ p alleuiatōe labo2is in itinere. e Et hec sūt nomina. Hic p̄ñter describit comitiua zorobabel in spēali: ⁊ p° q̄tuz ad psonaz hoīm: 2° q̄tuz ad numerū animaliū: ibi Cameli. p° adhuc in duas: q2 p° ponit hoīm nūatio: 2° aliquo2 distinctio: ibi Hi sunt filij. p̄ma adhuc in tres: q2 p° ponūtur comitiue duces: 2° vulgares: ibi Sūt aūt hi. ētio sacerdotes: ibi Filij sacerdotū. Circa p̄m sciendū q̄ sicut dicit ioseph'. xj. libro antiq̄tatuz: zorobabel exīs in iudea audita coronatiōe darij iuit ad eū vt impetraret pfici tē ad faciēdū deo oblatiōez: l Unusquisq3 in ciuitate sua. .s. de hierlm oblatiōe sua facta. k Et reliqt ptem iudee. .s. illam in q̄ nō erat hereditas patrū suo2. Alij sic hñt: Et reqsiuit ptem iudee. ⁊ tūc exponetur affirmatiue: videlicz illam in qua erat hereditas patrū suo2: ⁊ ptinuetur littera: Unusquisq3 ciuitatē suā. vt. s. Qui venert. sequit: m Et numer' eo2. sepatus: n A gentib'. babyloniā habitātibus. o Ex p̄positis eorū. i. fact' est p p̄positos iudeoruz.

arpatros: qui enocadies et modie:quadringēti viginti tres. Qui ex gramas et gabea:cētum vigintiun⁹. Qui ex besselon et ceagge: sexaginta qnq;. Qui ex bastaro cētū vigintiduo. Qui ex bethenobes: qnq̄gintaqnq;. Filij liptis: centū qnq̄ginta quinq;. Filij labonni:trecēti qnq̄gintaseptē. Filij sychē: trecēti septuaginta. Filij sua don ⁊ cliomus:trecēti septuagintaocto. Filij eric⁹:duo milia cētū q̄dragintaqnq;. Filij anaas:trecenti septuaginta. Sacerdotes. Filij iedus:filij euther: filij eliasib: trecēti septuagintaduo. Filij emerus:ducenti qnq̄ginta duo. Filij pasurij:trecenti qnq̄gintaseptē. Filij caree: ducēti vigintiseptē. Leuite. Filij iesu in cadubel et bamis ⁊ cerebias ⁊ ediias:septuagintaq̄ttuor. Dis numerus a duodecimo anno:triginta milia q̄dringēti sexagintaduo. Filij ⁊ filie ⁊ vxores:ōmis pputatio:quadraginta milia ducēti q̄dragintaduo. Filij sacerdotuz qui psallebāt i tēplo:filij asaph centū vigintiocto. Ostiarij vēo filij esmemni: filij açer:filij amon:filij accuba:topa: filij tobi: oēs centū triginta nouē. Sacēdotes seruiētes i tēplo. Filij sel:filij gaspha: filij tobloch: filij carie: filij su:filij bellu: filij labana:filij armacha: filij accub:filij vtha:filij cetha:filij aggab: filij obai:filij anani: filij canna:filij geddu:filij an:filij radin:filij desanō: filij nechoba:filij caseba:filij gaçe: filij oçui:filij smone: filij attre:filij hastē:filij asiana: filij manei:filij nasisim: filij accufu: filij agista: filij açui: filij sa uon:filij fasalō:filij meedda filij fusa:filij caree:filij barc⁹ filij saree: filij coesi: filij nasith:filij agisti:filij pedon:salomon filij ei⁹: filij asophot filij phaçida:filij celi:filij dedon: filij gaddabel: filij sephegi:filij aggia: filij sachareth:filij sabarben:filij caroneth: filij malsith: filij amē: filij sasus: filij addus:filij suba:filij eura: filij rabotis:filij phasphat: filij malmon. Ōmēs sacro seruiētes ⁊ pueri salomonis:quadringēti octogintaduo. Hi sūt filij q ascenderunt a chermel et thersa:pncipes eoz:carmellam ⁊ careth:et nō poterāt edicē ciuitates suas et pgenies quemadmodū sint ex isrl:filij dalari: filij tubal: filij nechodaici ex sacerdotibus q fungebāt sacerdotio ⁊ nō sunt inuēti: filij obia:filij achilos:filij addin q accepit vxorē ex filiab⁹ pharge leu:et vocati sunt noie eius Et hōz q̄sita ē generis scripta impedatura ⁊ nō est inuēta:⁊ phibiti sunt sacēdotio fungi. Et dixit illis nee mias ⁊ astharas ne pticipē tur scā: dōnec exurgat pōtifex doct⁹ in oīsionē ⁊ vritatē Ōmis āūt isrl erat:exceptis seruis ⁊ ancillis:q̄drāginta duo milia trecēti q̄dragita. Serui hoz et ancille: septē milia trecenti trigintaseptē: cātores ⁊ cātatrices:ducēti sexagitaqnq;. Cameli:quadringēti trigitaqnq;. Equi: septē milia trigitasex. Muli:ducenta milia q̄dragintaquinq;. Subiugalia:qnq; milia vigintiqnq;. Et de pfectis ipsis p pagos dūm venirēt in templum dei qđ erat in hierlm: innouare et suscitāe templū in loco suo scōm suam vtutez ⁊ dare in templū:thesaurū operū sacrum:auri mnas duodeciz milia: et mnas argēti qnq;

p Ōmis pputatio q̄dragintа milia ducē ti q̄dragintaduo. hoc additur:qz in hoc numero alie⁹ includunt quoz nomina ⁊ nūs partialis nō exprimū tur cum predictis.

q Filij sacerdotuz. Hic pnter pōitur numeratio q̄tum ad sacerdotes et leuitas in diuersis officijs ministrātes:⁊ patet littera vsq; ibi: r Ōmes sacro seruiētes. i. in sacro ministerio. s Hi sūt filij. Hic ponit quozundā ab alijs distinctio:et p⁹ vulgarium qui nescierūt ostēdere radicem generis sui: ppter quod ignotum fuit: vtrum eēnt de genere isrl vel nō: iūcti sunt tñ populo israel sicut ⁊ gētiles q̄ cōuertebant ad iudaismum: scdo sacerdotum qui nō potuerūt

inuenire genealogiam suā:nec per cōsequens ostēdere q⁹ eēnt de sacerdotali gener:⁊ sic prohibiti sunt comedere panes p⁹ positiōis quibus licituz erat vti tm̄ sacerdotib⁹:et patet sententia ex dictis: exceptis que sequunt: t Et hoz quesita ē generis scripta impedatura. i. inuestigatio gencalogie: et dicit a peda pede: qđ signat idez qđ vestigium. v

Donec exurgat pontifex doctus. qui sciat sup hoc veritatez dicere p scripturaz vel spiritum prophetie. x Ōmis aūt israel eāt. xij. milia exceptis suis tē. li. xij. milia nō est de textu:sed est insertū per imperitiam scriptoruz:qz ptradicit ei quod sequit: y Quadragintaduo milia et. cccxl. cameli. Hic pōit numerus animaliuz: et patet:his exceptis: z Subiugalia. p que intelligunt asini et boues hic nō expressi:⁊ sunt iugo ⁊ oneri⁹ deputādi. a Dū venirent in tēplū dei. i. in locuz vbi fuerat templū: qz nondū erat recedificatū: sed postea anno sexto darij fuit cōsummatū: vt habet pmo Esdre. vj.

b Instante aũt .vij. mẽse. Postq̃ posita sunt huius libri ꝓpria: hic reuertit actor ad repetendũ que sunt alibi scripta: et ꝑ que cõtigerũt sub zorobabel duce: scõo sub esdra sacerdote: ca. viij. ꝑma in tres: qr primo repetit fundationẽ templi inchoatio: r impedimẽti ꝓcuratõ: ibi Et audierũt. iio opis resumptio: ca. vj. Circa ꝑmũ ꝑmo ponitur altaris holocausti erectõ: r patet snia ex dcis .j. Esdre. iij. exceptis que sequunt: b Instante autẽ septimo mense ꝛc. hoc non refert ad illud qđ dictũ est in pte ꝓcedẽti: qđ fuit tpe darij: sed refert ad tps cyri: qñ iudei ꝑmo redeũtes de babylone venerũt in hierusalẽ: vt patebit in lra sequenti. c In atriũz qđ erat añ ianuã orientalẽ. i. q̃ ꝑius fuerat: qr nodũ erat reedificata. d Et ꝙuenerũt sibi ex alijs natõibus ire. qr plures õ iudeis qui euaserãt chaldeos i destructiõe hierlm et fugerant in egyptuz r in alijs locis circa iudeaz: audito reditu illorũ q̃ venerant de babylone: venerũt ad eos. e Et erexerunt sacrariuz. i. altare holocausti. f Oẽs gentes ire. i. iudei q̃ redierunt de mltis gentib⁹. g Et egerũt scenophegiã. i. festũ tabernaculoꝝ qđ celebrat septimo mẽse. h Et tẽplum. Hic repetit templi fundatio: milia: r stolas sacerdotales cẽtuz. Et ihabitaueřt sacerdotes r leuite r qui exierãt de plebe in hierlm r in regione: et sacri cãtores et ostiarij r oĩis israel i regionib⁹ suis. Instantẽ aũt septimo mense: cũq̃z essent filij israel vnusq̃sq̃ in suis rebus: conuenerũt vnanimes in ãtriũ qđ erat añ ianuã orientalẽ. Et stantes iesus filius iosedech: et frẽs ei⁹ sacerdotes: r zorobabel filius salathiel et huius fratres: parauerũt altare vt offerrent sup illud holocaustomata ſm q̃ i libro moysi hominis dei scripta sunt. Et ꝙuenerũt sibi ex alijs natõibus ire: et erexerunt sacrariũ in loco suo ó oĩes gentes terre: r offerebant hostias r holocausto mata dño matutia. Et egerũt scenophegiã r diez solemnẽ sicut ꝓceptũ est in lege: et sacrificia quotidie sic oportebat: r post hec oblationes institutas et hostias sabbatoꝝ r neomeniarũ et dierũ solemniũ omniũ sanctificatoꝝ. Et quotq̃t vouebant dño a neomenia septimi mensis ceperũt hostias offerre deo: et templuz dñi nodũ erat edificatũ. Et dederunt pecuniã lapidarijs r fabris r potum r pabula cũ gaudio. Et dederũt carra sidonijs et tyrijs vt translueherent illis de libano trabes cedrinas: et facerẽt rates in ioppe portũ: scõm dẽ cretum qđ scriptuz erat eis a cyro rege persaꝝ. Et in secũdo anno veniẽtes in templũ dei in hierlm: mẽse secũdo inchoauit zorobabel filius salathiel: r iesus filius iosedech: r fratres ipsoꝝ r sacerdotes r leuite r oĩes q̃ venerãt ó captiuitate in hierusalẽ: et fundauerũt tẽpluz dei: nouilunio scõi mensis secũdi anni cũ veniſſent in iudeã r hierlm. Et statuerũt leuitas a viginti ãnis superopa dñi. Et stetit iesus r filius ei⁹ et frẽs oẽs leuite ꝓspirãtes r executores legis: facientes opera in domo dñi Et steterũt sacerdotes babẽtes stolas cũ tubis: et leuite filij asaph hñtes cymbala: collaudantes dñm: et bñdicẽtes ſm dauid regem isral. Et cantabant cãticum dño qm̃ dulcedo ei⁹ et honor in scla sup oẽm isral. Et ois populus tuba cecinerũt: et ꝑclamauerunt voce magna collaudãtes dñm in fusciatione dom⁹ dñi. Et venerũt ex sacerdotib⁹ r leuitis r ꝑsidentib⁹ ſm pagos seniorib⁹ q̃ viderant pristinã domum: r ad hui⁹ edificatiõez cũ clamõe r plãctu magno et multi cũ tubis r gaudio magno: intantũ vt pplus nõ audiret tubas ꝓpt planctũ popli. Turba. n. erat tubis canẽs magnifice: ita vt lõge audireř. Et audierũt inimici trib⁹ iude r beniamin: et venerũt scire q̃ esset vox tubarũ. Et cognouerũt qm̃ q erãt ex captiuitate edificãt templũ dño deo isral. Et accedentes ad zorobabel r iesum et ꝓpositos pagorũ: dixerũt eis: Edificabim⁹ vna vobiscũ. Similit eniz audiuimus dñm nr̃m: r ipi pariter incedim⁹ a diebus asbasareth regis assyrioruz: qui transmigrauit nos huc. Et dixit illis zorobabel r iesus et principes pagorũ israel. Nõ est nobis et vobis edificare domuz dei nr̃i. Nos enim soli edificabimus domino israel scõm ea que ꝑcepit nobis cyrus rex persarum. Gentes autem terre incubantes bis q̃ sunt in iu et patet lra ex dcis .j. esdre. iij. bis exceptis: i Et dederũt carra. .i. curr⁹ ad trahendũ ligna vsq̃ ad mare. k Et facerẽt rates. ligna sũt cõiuncta ad inuicem fortiter q̃ ducuntur ꝑ mare sic̃ naues. l Scõz decretum ꝛc̃. Ex hoc patet qđ dictuz est. s. q̃ hec referunt ad tps cyri. m Et fundauerunt templum dei nouilunio .i. in ꝓncipio scõi mensis). nã hebrei faciunt mẽses ſm lunationes. n Et fratres oĩes leuite cõspirantes. i. vno spũ et volũtate ad opus dei aspirantes. o Et bñdicentes ſm dauid regẽ .i. ſm psalmos ab eo cõpositos. Et audierunt. Hic ꝓsequenter ponitur opis impedimentũ: r patet sententia ex dcis. j. esdre. iij exceptis q̃ sequunt: p Al diebus abasareth. j. esdre vocatur assaradõ. q Gentes aũt terre incubantes. i. vigilãter insidiãtes ad opus impediẽdum. r Et aggressuras exercentes. i. insultus: et dr ab aggredior. s Et ꝓtraxerunt struꝑ biennium vsq̃ ad darij regnum. istud nõ pot sic intelligi: q̃ a tpe hui⁹ impedimẽti fuerit tm̃ biennium vsq̃ ad darij regnũ. naz ſm minorem ꝓputationem fuerũt ibi viginti duo anni: r ideo istud biẽnium intelligitur de impedimẽto opis ꝑ insult⁹ samaritanorũ ita q̃ iudei pacꝝ potuerant opari: r interim ꝓcurabãt samaritani ad mandatũ regis op⁹ totaliť impediri: quod est factũ in fine illius biennij: r duravit vsq̃ ad scõm annum darij.

dea ⁊ leuãtes op⁹ edificatio nis: ⁊ insidias ⁊ poplos ad ducẽtes: ꝓhibebãt eos edi ficare: ⁊ aggressuras exercẽ tes impedierũt: ne consum mareť edificiũ om̃i tpe vite cyri regis: ⁊ ꝓtraxerũt stru cturam ꝑ bienniuz vsqz ad darij regnũ. Ca. VI.

Capl'm. VI.

a In scdo. Hic consequẽter dscribiť ope ris resumptio: ⁊ scdo resumptiõis cõfirma tio: ibi In ipo tempe Prima pars patet ex dictis. j. Esdre. v. hoc excepto: b Zacha rias filiꝰ addin. j. esdre v. dicitur: Filiꝰ addo. ⁊ est idem nomen va riatum in fine: sic fre quenter fit in nomini bus ꝓprijs in gallico ⁊ latino. c In ipo tempe. Hic cõsequen ter ponitur resumpti onis cõfirmatio. Cir ca quã ꝑmo ponitur edificantiũ interroga tio et responsio: scdo responsionis ad regẽ relatio: ibi Exemplũ epistole. itio regis re sponsio: ibi Tũc rex darius. Sẽtẽtia ꝑme ⁊ scde partis patet ex dictis. j. esdre. v.

In secũdo aũt anno regni darij propheta uit aggeꝰ ⁊ çacharias filius addin ꝓphete apud iudeã ⁊ hierl'm in nõie dei isrl' sup eos. Tũc stans çorobabel filiꝰ salathiel: et iesus filiꝰ io sedech: inchoauerunt edifi care domuz dñi q̃ est in hie rusalẽ: cũ adessent eis ꝓphe dñi ⁊ adiuuarẽt eos. In ipõ tpe venit ad illos sysennes subregulꝰ syrie et phenic ⁊ satrabuçanes ⁊ sodales eiꝰ ⁊ dixerũt eis: Quo ꝑcipien te vobis domũ hãc edifica tis ⁊ tectũ istud ⁊ alia om̃ia ꝑficitis? Et q sunt structões qui hec edificãt? Et habue runt gr̃am visitatõe facta su per eos q erãt ex captiuita te a dño seniores iudeoꝝ: ⁊ sunt impediti edificare: do nec significareť dario de oi bus istis: ⁊ rñsum acciperet Exemplũ epl'e quam mise rũt dario: Sysennes subre gulus syrie ⁊ phenicis ⁊ sa trabuçanes ⁊ sodales eius: in syria ⁊ phenice ꝑsides re gi dario salutẽ. Om̃ia nota sint dño regi ꝙ cũ aduenis semus ĩ regionẽ iudee ⁊ in troissemus ĩ hierl'm: inueni mus edificantes domũ dei magnã et templũ ex lapidi bus politis ⁊ magnis ⁊ ꝑci osis materijs in parietibꝰ: ⁊ opa illa instanť fieri ⁊ suffra gare ⁊ ꝓsperare in manibꝰ eorũ: ⁊ in om̃i gloria q̃zdili gentissime ꝑfici. Tũc intro gauimus seniores dicẽtes: Quo ꝑmittẽte vob edifica tis domũ istam: et opa hec fundat? Ideo ãt introgaui mus: vt notũ facerem⁹ tibi hõines ⁊ ꝑpositos: ⁊ noĩm scripturã ꝑpositoꝝ postula uimꝰ illos. At illi rñderunt nob dicẽtes: Nos sumꝰ ser ui dñi q fecit celũ et terrã: et edificabať hec domꝰ añ an nos istos multos a rege isrl' magno ⁊ fortissimo: ⁊ con summata ẽ. Et qm̃ ꝑres nr̃i exacerbãtes erant ⁊ pecca uerũt ĩ deũ isrl': tradidit eos in manꝰ nabuchodonosor regis babylonie: regꝭ chal deorũ: ⁊ domũ istã demoli entes incenderť: et ppl'm ca ptiuũ duxerť in babylonẽ. In ꝑmo ãno regnãte cyro rege babylõie: scripsit cyrꝰ rex domũ hanc edificare: ⁊ illa sacra vasa aurea ⁊ argẽ tea que extulerat nabucho donosor de domo que ẽ in hierl'm et ꝯsecrauerat ea in suo tẽplo: rursus ꝓtulit ea cyrꝰ rex de tẽplo qd̃ erat in babylonia: et tradita sũt ço robabel ⁊ salmanasaro sub regulo. Et ꝑceptũ est eis vt offerrẽt hec vasa: et repone rẽt in tẽplo qd̃ erat in hieru salẽ: et ipm templũ dei edifi care ĩ loco suo. Tũc salma nasarꝰ subiecit fundamenta domꝰ dñi q̃ ẽ in hierl'm: ⁊ ex inde vsqz nũc edificať: ⁊ nõ accepit ꝯsummatõez. Nũc ergo si iudicať a te o rex: ꝑ quirať in r̃galibꝰ bibliothe cis cyri regꝭ q̃ sunt in baby lonia: et si inuentũ fuerit ꝯsi lio cyri regis ceptã esse stru cturã domꝰ dñi q̃ est in hie rusalẽ: ⁊ iudicať a dño rege nostro: scribat de his nob. Tũnc darius rex ꝑcepit in quiri ĩ bibliothecis: et inuẽ tus ẽ ĩ egbathanis oppido qd̃ est in media regiõe locꝰ vnꝰ in quo scripta erãt ista: Anno ꝑmo regnante cyro

d Tunc rex da rius. Hic ponit re gis responsio con firmans operis re sumptionem ⁊ in ducens ad cõsum mationem. Circa quam ꝑmo poni tur regis respõsio scdo diligens exe cutio: ca. vij. Sen tentia ꝑme partis patz ex dictis. j. es dre. vj. exceptis q̃ sequunť: e La pidibꝰ politis tri bus. i. tribus ordi nibus lapidum. f Et meniano ligneo. i. ordie v no ligneo. sic eniz fuit in templo sa lomonis: ꝙ pari etes erant exte

rī de lapidib': et interī de tabulis cedrinis. dī āt meniamuz a menia pluralis numeri: que ꝓprie signāt clausurā ciuitatis sed tractū est hoc nomen ad signandū quācūqz clausurā: et eodez modo meniamum.

g Et meniano vno nouo. expositio ē lr̄e p̄cedētis: sic: Et p. i. Meniano vno nouo. i. facto de lignis q̄ nō fuerunt als in ope. Q̄ autē dī hic de lapidib' politis: vī ꝺdicere ei qꝺ dī .j. esdre. vj. Ordines ꝺ lapidibus impolitī tres. ad qꝺ pōt dici q lapideſ iſti dicunt ꝟ politi eo q erāt dolati: ibi vēo dicunt impoliti: eo q nō erāt optī laminis aureis in q̄ b' erāt figure cherubin ⁊ palmarū sic erant tabule q̄ opiebāt interiozē ptē parietū tēpli.

h Que extulit nabucho. i. extra hierlm tulit i babylonez. i Et p̄cepit. ipe cyr' vt pz ex lr̄a p̄cedenti ⁊ seq̄nti. k Cura agē syssennē sb'regulum syrie ⁊c. vtrū autē isti sint ūdez hoīes nūero q̄ tpe cyri et darij fuerī i isto officio dubiū est. q āt fuerint ūdez videt ꝓ hoc: q ꝟ tpe cyri ⁊. ś. eoꝺ ca. ⁊. j. in ꝓncꝰ seq̄ntis ca. ꝓ tpe darū ponunt eadez ipoz noia: nec vī impossibilitas ex longitudine tpis. naz a tpe cyri vsq̄ ad 2m̄ annū darij fm vnā ꝓputationē fluxerūt tm̄. xxiij. āni ꝓ totū vo tps bñ ꝓtigit aliqñ eoſdē

rex cyrus p̄cepit domū dñi q̄ est in hierlm edificāe: vbi incendebāt igni assiduo cuius altitudo sit cubitoz decem: ⁊ latitudo cubitorū sexaginta: q̄dratū lāpidibus politis trib': et meniano ligneo eiusdē regionis: ⁊ mēniano vno nouo: et impendia dari de domo cyri regi ⁊ sacra vasa dom' dñi tam aurea q̄z argētea q̄ꝫ extulit nabuchodonosor in domum dñi q̄ ē in hierlm vbi erāt posita: vt ponant illic. Et p̄cepit cūrā agē syssennē subregulū syrie ⁊ phenicis ⁊ satrabuçanā ⁊ sodales ei' ⁊ q ordinati erāt in syria et phenice p̄sides vt abstinerēt se ab eodē loco. Et ego q̄qz p̄cepi in totū edificare: ⁊ ꝓspexi vt adiuuent eos q̄ sunt ex captiuitate iudeorū donec ꝓsummareť templū edis dñi: ⁊ a vexatiōe tributoz celesyrie ⁊ phenicis: diligenť q̄ntitatē dari his hominib' ad sacrificiū dñi çorobabel p̄fecto ad tauros ⁊ arietes ⁊ agnos: similiter aūt ⁊ frumētū ⁊ sal ⁊ vinū ⁊ oleū instāter ꝓ singulos ānos: ꝓ ut sacerdotes q̄ sunt in hierusalē dictauerint ꝓsumi q̄ tidie sine vlla dilatiōe: vt offerant libatiōes sūmo deo ꝓ rege ⁊ pueris ei': et orent ꝓ ipoz vita. Et denunciet: vt q̄cunqz trāsgressi fuerint aliqd ex his q̄ scripta sunt: aut spreuerint: accipiatur lignū de suis ꝓprijs ⁊ suspēdant: ⁊ bona ipsorū regi ascribātur. Propea ⁊ dñs cui' nomē inuocatū est ibi: exterminet oēm regē et gentē q manū suā extenderit ꝓhibere aut male tractare domum dñi illam q̄ est in hierusalez. Ego darius rex decreui q̄ꝫ diligētissime scōm hec fieri. Laplm. VII.

Tunc sysēnes subregulus celesyrie et phenicis et satrabuçanes et sodales obsecuti his q̄ a dario rege erāt decreta: insistebāt sacrosanctis opibus diligētissime cōopantes cū senioribus iudeorum ꝓncipib' syrie: et ꝓsperata sūt sacrosca opa: ꝓphetantib' aggeo et çacharia ꝓphetis. Et ꝓsum mauerūt oia ꝓ p̄ceptū dñi dei isrl: ⁊ ex ꝓcilio cyri ⁊ darij et artaxerxis regis psarū Et cōsummata ē dom' nr̄a vsq̄ ad tertiā ⁊ vicesimā die mēsis adar: sexto anno darij regis. Et fecerūt filij isrl ⁊ sacerdotes ⁊ leuite et ceteri q erāt ex captiuitate q̄ apposita sūt: scōm ea q̄ scripta sūt in libro moysi. Et obtulerunt in dedicatiōem tēpli dñi: tauros cētū: arietes ducentos: agnos q̄dringētos ⁊ hedos ꝓ pcīs vniūsi isrl duodecim: fm numerū tribuū israel. Et steterūt sacerdotes et leuite amicti stolis ꝓ trib' sup opa dñi dei isrl: fm libz moysi: ⁊ ostiarij ꝓ singulas ianuas. Et egerūt filij isrl cū his q̄ erant ex captiuitate. illō phase q̄rtadecima luna mensis p̄mi: qñ sanctificati sunt sacerdotes et leuite. Oēs filij captiuitatis nō sūt simul sanctificati: qz leuite oēs simul sanctificati sunt. Et immolauerūt phase vniūsi filij captiuitatis ⁊ fratrib' suis sacerdotib' ⁊ sibimetipsis. Et māducauerūt filij isrl qui erāt ex captiuitate oēs qui remāserant ab oib' execratiōibus gēntium tre q̄rentes dñm: ⁊ celebrauerť diem festū açimorum septē dieb' epulātes in ꝓspectu dñi: qñ ꝓuertit ꝓcilium regis assyriorū in eos cōfortare man' eoz ad opa dñi dei israel.

hoīes ꝓmanē in eodē officio. q̄ aūt fuerint diuersi homies: vī ex mutatōe regū: ad q̄z mutatiōez solēt officiales mutari. darī' aūt fuit q̄rtus rex psarū a cyro fm hebreos. fm alios vo multo plures fuerūt inē cyrum et darium: nec ē impossibile q̄ diuersi hoīes eiusdē nois sint in eisdez officijs regalib' diuersis tpibus ⁊ sub diuersis regib'. La. VII.

a Tunc sysennes subregul' ⁊c. Hic ꝓnter ponit regie p̄cessionis executio: ⁊ pz snia ex dictis. j. Esdre. vj. p' medium ca. exceptis q̄ sequunt: b Cooperantes cū se. iu. ꝓn. syrie. i. iudee que ē in syria: ⁊ isti ꝓncipes erāt çorobabel dux popli iudeorum: ⁊ iesus filius iosedech ꝓnceps sacerdotum. Q̄ āt iudea sit q̄dā regio syrie pz per hoc q̄ descriptio ppli fcā tpe natiuitatis xp̄i in iudea: fcā fuit a p̄si de syrie cyrino: vt hz luc. ij. c Et ex p̄si. cyri ⁊ darij ⁊ artaxerxis. fm hebr. darī' et artaxerxes fuerūt idē hō noiatus darī' noie ꝓpo: ⁊ artaxerxes nomine cōi regio: sic dī: tyberī' cesar ⁊ augustꝰ cesar: qz reges romani noie cōi cesares appellant. fm vo latinos et grecos ⁊ etiā scriptorē hui' scōi libri quē nō recipiūt hebrei fuerī reges diuersi. d Et egerūt filij isrl ⁊c. Joi cunt aūt ꝟ filij isrl illi q̄ redierūt de trāsmigratis añ destructōez ciuitatis cū rge iechonia: dicunt autē ex captiuitate illi q̄ redierī de captiuatis cū sedechia rege destructa ciuitate. e Qui remāserāt ex oib' execrationibus. i. idolatrijs. f Gentiū tre. a quibus erāt sepati ꝓ reditum in iudeam.

Capl'm. VIII.

ET post hūc. hic ꝯnter repetūtur facta sb̄ esdra sacerdote alibi scripta: et p̄mo describitur ei⁹ de babylonia recessus: scd̄o in hierusalē aduentus: ibi Et cum factus fuisset. Circa primū primo desctibitur status esdre: scd̄o gratia sibi facta a rege: ibi Rex artaxerxes. Sentētia p̄me partis patz ex dictis. j. esdre. vij. his exceptis: a Et post hunc. s. darium. b Regnante artaxerxe. ex hoc patet qd̄ dcm ē. s. q̄ s̄m auctorē huius libri darius et artaxerxes fuerūt reges diuersi. s̄m opinionē vero hebreorū qui dicunt esse eundem: potest dici q̄ li post hūc nō notat p̄sonarū diuersitatem: sed eiusdē mutationis notabilē renouationē: sicut de saule dicit̄. j. Regū. x. Mutaberis in viruz alium. Darius aūt in gratia facta poplo iudeorum tempe esdre sacerdotis: fuit notabiliter renouatus ad bonum iudeorū: ⁊ sic scribit̄ hic quasi ali⁹: et isto modo loquēdi vtitur frequent̄ liber Apoca. sicut ibidē dixi in plurib⁹ locis. c Et dedit ei r̄x gloriam. i. honorez corā multis. est eniz gloria honor exhibit⁹ alicui in presentia multoꝝ. d Rex artaxerxes. hic ponitur gratia regis esdre facta: ⁊ diuiditur in duas partes: quia p̄mo ponit̄ hui⁹ gratie descp̄tio: scd̄o ip̄ius esdre gratiaruz actio: ibi Et dixit Esdras. Sententia p̄me partis patet ex dictis .j. Esdre. vij. hoc excepto: e Nulluz tributum neqz vlla alia indictio. i. exactio vel graue p̄ceptum.

ET post hūc rē .VIII. gnante artaxerxe p̄sarum rege: accessit esdras filius açāie: filij helchie: filij solome: filij sadoch: filij achitob: filij ameri: filij açahei: filij bocci: filij abisue: filij phinees: filij eleaçari: filij aarō: p̄mi sacerdotis: hic esdras ascēdit de babylonia cum esset scriba et ingeniosus in lege moysi q̄ data est a dño isrl̄: docere ⁊ facē. Et dēdit ei rex gloriam q̄ inuenisset gr̄am in om̄i dignitate ⁊ desiderio in cōspectu eius. Et ascenderūt simul cū ip̄o ex filijs isrl̄ ⁊ sacerdotib⁹ ⁊ leuitis et sacris cātoribus tēpli et ostiarijs et seruis tēpli in hierl̄m. Anno septimo regnāte artaxerxe in quinto mēse: hic ann⁹ septim⁹ est regni: exeūtes de babylonia nouilunio qn̄: i mēsis venerūt hierosolymā iuxta p̄ceptū illi⁹: scd̄m ꝓsperitatē itineris a dño ip̄oꝝ datā eis. In his. n. esdras magnā disciplinā obtinebat: ne p̄termitteret quicq̄z eoꝝ q̄ eēnt ex lege dñi ⁊ p̄ceptis: ⁊ docendo vniūsum isrl̄ oēm iusticiā ⁊ iudiciū. Accedētes aūt q̄ scribebāt scripta artaxerxis regis: tradiderūt scriptum qd̄ obuenerat ab artaxerxe rege ad esdrā sacerdotē ⁊ lectorē legis dñi: cui⁹ exemplū subiectū est. Rex artaxerxes esdre sacerdoti ⁊ lectori leg̃ dñi salutē. Humanior ego iudicās in bñficijs: p̄cepi eis q̄ desiderāt ex gēte iudeoꝝ sua sponte: ⁊ ex sacerdotib⁹ et leuitis q̄ sunt in regno meo: comitari tecū in hierl̄m. Siq̄ ergo cupiūt ire tecū ꝯueniāt: ⁊ ꝓficiscātur sic̄ placuit mihi et septē amicis meis ꝯsiliarijs vt visitent ea q̄ agunt̄ scd̄m iudeā ⁊ hierl̄m: obseruātes sic̄ habes in lege dñi: ⁊ ferāt munera dño isrl̄ que voui ego et amici hierl̄m: ⁊ om̄e aurū ⁊ argentū qd̄ inuentū fuerit in regione babylōie: dño in hierl̄m cum illo qd̄ est donatū ꝓ ip̄a gente in tēplum dñi eoꝝ qd̄ est in hierusalē: vt colligat̄ hoc aurū ⁊ argentū ad tauros ⁊ arietes ⁊ agnos ⁊ hedos: ⁊ que his sunt cōgruentia: vt offerant hostias dño sup altare dñi ipsoꝝ qd̄ est in hierl̄m. Et oīa q̄cunqz volueris cū fr̄ibus tuis facer̄ auro et argento: p̄fice ꝓ volūtate tua s̄m p̄ceptū dñi dei tui: et sacroscā vasa q̄ data sunt tibi ad opa dom⁹ dñi dei tui q̄ ē ī hierl̄m: ⁊ cet̄a q̄cunqz tibi subuenerit ad opa tēpli dei tui: dab̄ de regali gaçophylacio cū volueris cū fr̄ibus tuis facē auro ⁊ argēto p̄fice s̄m volūtatē dñi. Et ego q̄dē rex artaxerxes precepi custodib⁹ thesaurorū syrie ⁊ phenicis: vt q̄cūqz scripserit esdras sacerdos ⁊ lector leg̃ dñi: diligent̄ det̄ ei vsqz ad argēti talēta centū: silr̄ et auri: et vsqz ad frumēti modios centū: ⁊ vini āphoras centū: et alia q̄cūqz abūdāt sine taxatōe. Oīa s̄m legez dei fiāt deo altissimo: ne forte exurgat ira ī regno regis et filij filioꝝ ei⁹. Vobis aūt dicit̄ vt oibus sacerdotib⁹ ⁊ leuitis ⁊ sacris cātoribus ⁊ seruis tēpli et scribis tēpli hui⁹: nullū tributū neqz vlla alia indictio irroget̄: nec hēat q̄squā ptātez obijcere eis quicq̄z. Tu autē esdras s̄m sapientiā dei cōstitue iudices et arbitros in tota syria ⁊ phenice: ⁊ oēs q̄ legez dei tui nō nouerūt doce: vt q̄tquot trāsgressi fuerint legem: diligēter plectantur: siue morte: siue cruciatu: siue

f Et dl. esdras. Hic ꝓsequent ponitur ipius esdre gratiarum actio: et cõsequenter populi cum esdra redeũtis in hierlm enũeratio: ibi Et hi sunt ꝓpositi ⁊c. ⁊ patet ex dictis sententia. j. Esdre viij. ca. exceptis q̃ sequunt: g Et cõgregaui eos ad fluuium qui dicitur thia. j. Esdre dicit abuua. erat enim binomius.

h Et metati illic fuimus. i. tẽtoria posuimus.

etiã pecunie mulctatiõe vel abductiõe. Et dixit esdras scriba: Bñdictus dñs deus patrũ nr̃oꝝ q̃ dedit hãc voluntatẽ in cor regis clarificare domũ suã que ẽ in hieru salez: ⁊ me honorificauit in cõspectu regis ⁊ ꝓsiliarioꝝ et amicoꝝ eius ⁊ purpuratorum eius: ⁊ ego ꝓstãs animo fact⁹ sum scõm opitulatõez dñi dei mei. Et congregaui ex isrl viros vt simul ascẽderent mecũ. Et hi sunt ꝓpositi scõm suas patrias ⁊ ꝑncipatus portionales eoꝝ qui mecũ ascẽderũt de babylonia in regno artaxerxis. Ex filijs phares: gersomus. Ex filijs thamar: amenus. Filioꝝ dauid: accus filius sceci lie. Ex filijs phares: çacharias: et cũ eo reuersi sunt viri centũ quinq̃ginta. Ex filiis ductoris maobilionis çaraei: ⁊ cũ ipo viri ducẽti qn q̃ginta. Ex filijs çacues: iechonias çechoeli: et cũ ipo viri ducẽti quinq̃ginta. Ex filijs sala: maalias gotholie et cũ ipso viri septuaginta. Ex filijs saphatie: çarias micheli: ⁊ cũ ipso viri octoginta. Ex filijs iob: abdias iebeli: ⁊ cũ ipo viri ducẽti duodecim. Ex filijs banie: salimoth filius iosaphie: et cũ ipso viri centũ sexaginta. Ex filijs beer: çacharias bebei ⁊ cũ ipso viri ducenti octo. Ex filijs eçead: iohãnes açechan: ⁊ cum ipo viri cẽtum decẽ. Ex filijs adonichã ipsis postremis: ⁊ hec sunt nomina eorũ: eliaphalam filius gebel ⁊ semeias: ⁊ cum ipo viri septuagita. Et ꝓgregaui eos ad fluuiũ qui dr̃ thia et metati illic fuimus triduo: ⁊ recognoui eos. Et ex filijs sacerdotũ et leuitarũ nõ inueni illic. Et misi ad eleaçarum et eccelom et masman et maloban ⁊ enaatha ⁊ samea et ioribũ nathan enuagan çacharíã ⁊ mosollamũ ipos ductores ⁊ peritos. Et dixi eis vt venirẽt ad luddeum q̃ erat apud locũ gaçophylacij. Et mãdaui eis vt dicerẽt luddeo ⁊ fratrib⁹ eius ⁊ illis qui erãt in gaçophylacio: vt mitterẽt nob eos q̃ sacerdotio fungerent in domo dñi dei nr̃i. Et adduxerunt nobis scõm manũ validam dñi dei nr̃i viros peritos: ex filijs mooli: filij leui: filij isrl: sebebian ⁊ filios et fratres qui erãt decem et octo: asbiam ⁊ amin: ex filiis filioꝝ chananei et filij eorum viri viginti. Et ex bis q̃ in tẽplo seruiebant quos dedit dauid: ⁊ ipsi ꝑncipes ad operatiõem leuitis templo seruientiũ: ducẽti viginti. Oñia nomia significata sunt in scripturis. Et voui illic ieiuniũ iuuenibus in cõspectu dñi: vt quererem ab eo bonũ iter nobis et q̃ nobiscum erãt ⁊ filijs ⁊ pecori bus ꝓpter insidias. Erubui enim petere a rege pedites ⁊ equites in comitatu tutelegratia ꝓtra aduersarios nostros. Dixim⁹ n. regi: qm̃ virtus dñi erit cũ eis qui inquirũt eum in oñi affectu. Et iterũ depcati sum⁹ dñm deũ nr̃m scõm hec: quez et ꝓpiciũ habuim⁹ et ꝓpotes facti sum⁹ deo ñro. Et separaui ex plebis ꝓpositis ⁊ sacerdotib⁹ templi viros duodecim: ⁊ sedebian ⁊ asannan: ⁊ cum eis ex fratribus eoꝝ viros decẽ. Et appẽdi eis auruz ⁊ argentũ: et vasa sacerdotalia domus dei nostri: q̃ donauerat rex et cõsiliarij ei⁹ ⁊ principes ⁊ oñis isrl. Et cũ appendissem: tradidi argẽti talẽta cẽtum qn quaginta: et vasa argentea

i Ex filijs filioꝝ chananei. ꝓpriũ nomen ẽ cuiusdã iudei: ita q̃ nõ est adiectiuũ et cõmune quo denominantur illi q̃ erant ð tbu cham filij noe.

k Et vos sancti estis dño. i. ꝺputati ad seruiendum dño: et hoc etiã modo reꝺ inaiate que applicantur diuino cultui dicũtur sancte. l In pastoforio dom⁹ dei nr̃i. Est aũt pastoforiũ thalamus ꝺeputat⁹ ad comedendũz extra atriũ sacerdotum: et ꝺr̃ ãsi foris positum. in talib⁹. n. thalamis comedebãt coram dño illi q̃ offerebant hostias pacificas: quarũ vna ps cedebat in vsum eorũ. m Et cuz factus fuisset. Hic ꝓsequenter describitur q̃d factuz est in hierlm in aduẽtu esdre: et diuidit in duas ptes: quia ꝑmo describit oblationuz regis ꝛ ꝓncipũ et aliorum traditõ: scõo alienigenarum sepatio: ibi Et consummatis. Sẽtentia ꝑme partis patz ex dictis. j. esdre. viij. hoc excepto. n Et cum ipo erat eleaçar fili⁹ phinees. iste nõ est phinees filius heli qui mortuus fuit longe ante. j. Reg. iij. o Et consummatis. Hic cõsequenter describit ppli ysrael ab alienigenis separatio. Circa quã sic ꝓceditur: qz ꝑmo ponitur ꝓmixtionis denũciatio: ꝛ⁹ esdre lamentatio: ibi Et mox vt audiui. tertio dicta sequestratio: ibi Et cuz adorando. Sentẽtia ꝑme partis patz ex dictis. j. esdre. ix. hijs exceptis. p Accesserunt ad me prepositi. .s. filiorum ysrael.. q Immũdicias suas ꝛc̃. qz mulieres alienigene docebãt filios suos idolatrare: et ad hoc etiam inducebãt maritos suos. r Ab initio ipsius regni. hoc est dictum q̃ istud malũ incepit a potentioribus populi ſm q̃ ꝺr̃. j. Esdre. ix. Manus ꝓncipum et talentorũ centũ: et auri talẽta centũ: ꝛ vasoꝝ aureorum septies viginti: et vasa erea de bono eramẽto splendẽtia duodecim: auri speciem reddentia. Et dixit eis: Et vos sancti estis dño: et vasa sunt sancta: et aurũ ꝛ argentum votũ est dño deo pr̃m nostrorũ. Vigilate et custodite donec tradatis ex plebis ꝓpositis et sacerdotib⁹ ꝛ leuitis ꝛ ꝓncipib⁹ ciuitatum ysrl̃ in hierlm: in pãsto foꝛio dom⁹ dei nr̃i. Et hi q̃ susceperũt sacerdotes ꝛ leuite aurũ ꝛ argentũ ꝛ vasa: intulerũt in hierlm i templuz dñi. Et ꝓmouim⁹ a fluuio thia die duodecima mẽsis ꝑmi: vsqz quo introiuim⁹ in hierlm. Et cũm act⁹ fuisset tertius dies: quarta aũt die ponderatũ aurum ꝛ argentuz traditũ est in domo dñi dei nr̃i: marimoth filio ioꝛi sacerdoti: et cuz ipo erat eleaçar fili⁹ phinees: et erãt cũ ipis ioſadus fili⁹ iesu et medias: ꝛ banni fili⁹ leuite: ad numerũ et ad pondus vniuersa. Et scriptũ est põdus ipoꝝ eadem hora. Qui aũt venerũt ex captiuitate: obtulerunt sacrificiũ dño israel: tauros duodecim pro omñi ysrael: arietes octogita sex: agnos septuagintaduos: hircos ꝓ pcõ duodecim: ꝛ ꝓ salute vaccas duodecim: oia in sacrificiũ dñi. Et relegerunt p̃cepta regis regalib⁹ dispensatoribus ꝛ subregulis celesyrie et phenicis: et honorificauerũt gẽtem et tẽplũ dñi. Et cõsummãtis his accesserũt ad me prepositi dicẽtes: Nõ segregauerũt genus ysrl̃ ꝛ ꝓncipes ꝛ sacerdotes ꝛ leuite et alienigene gẽtes et natiões r̃e immũdicias suas a chananeis ꝛ ethei ꝛ pherezeis ꝛ iebuseis ꝛ moabitis ꝛ egyptijs et idumeis. Cõiuncti .n. sunt filiabus eoꝝ ꝛ ipi ꝛ filij eoꝝ: et mixtũ est semen scm̃ alienigenis gẽtibus r̃e et ꝓncipes erãt ꝓpositi et magr̃atus iniqtatis ei⁹ ãb initio ipsi⁹ regni. Et mox vt audiui ista ꝓscidi vestimẽta ꝛ sacrã tunicã: et lacerãs capillos capitis et barbã: sedi dolẽs ꝛ mestus. Et cõuenerunt q̃tquot tũc mouebant in vbo dñi dei ysrl̃ ad me lugentes sup iniquitatẽ istã: et sedebã tristis vsqz ad vesp̃tinũ sacrificiũ. Et surgẽs a ieiunio ꝓscissa bñs vestimẽta ẽt sacrã tunicã: ingẽniculans: ꝛ extendens man⁹ ad dñm dicebã: Dñe cõfusus sum et reuerit⁹ sum añ faciẽ tuaz. Pcca. n. nr̃a multiplicata sunt sup capita nr̃a: et iniqtates nr̃e exaltate sunt vsqz ad celuz: qm̃ a tpibus patr̃ nr̃oꝝ sum⁹ in magno pcõ vsqz ad diẽ hũc. Et ꝓpter pcca nr̃a ꝛ patr̃ nr̃oꝝ sum⁹ traditi cuz fratrib⁹ nostris et cũ sacerdotib⁹ nr̃is regib⁹ terre in gladiũ et captiuitatẽ et depdationẽ cuz ꝓfusione vsqz in hodiernũ diem. Et nũnc quãtũ est q̃ cõtigit nobis misericordia abs te dñe de⁹: et dẽlinque nob radicẽ et nomẽ in locũ sanctificatiõis tue: detegere luminare nr̃m i domo dñi dei nr̃i: dare nobis cibũ in omñi tpe ſuitutis nr̃e. Et cũ seruirem⁹ nõ fuim⁹ derelicti a dño deo nr̃o: sed cõstituit nos in gr̃a: ponens nob reges ꝑsarũ dare cibũ: ꝛ clarificare templũ dñi dei nr̃i: et edificare deserta syon: dare nob stabilitatez in iudea et hierlm. Et nũc q̃d dicimus dñe hẽntes hec: Trãsgressi .n. sum⁹ p̃cepta tua q̃ dedisti in manus puerorũ tuorũ magistratuũ fuit in transgressione hac ꝑma. illa enim que sunt in hoc libro q̃ apocryph⁹ est dubia declarãda sunt ꝑ illa que sunt in ꝑmo esdre q̃ liber ẽ de canone. s Et mox. Hic consequenter ponit ipius esdre lamentatio ꝓ populi peccato: ꝛ pz sententia ex dictis ꝑmo Esdre. ix. exceptis que sequũtur: t Et sacrã tunicaz. s. sacerdotalem que dicitur sacra: quia fuit diuino cultui deputata. v Ingeniculans. i. genua mea flectens. x Et nũc quantum est ꝛc̃. j. esdre ix. dicitur: Et nũc ad paruz ꝛc̃. exponat hoc sic illud.

prophetarũ dicẽs: Qm̃ terra in qua introistis possidẽ hereditatẽ eius terra polluta est coinquinatõibus alienigenarũ t̃re: et immũdicie illoꝝ repleuerũt eam totaꝫ immũdicia sua. Et nũc filias vestras nõ cõiungetis filijs eoꝝ: ⁊ filias eorũ nõ accipietis filijs vr̃is: ⁊ nõ inquiretis pacẽ hr̃e cum illis om̃i tpe vt inualescẽtes mãducetis optima t̃re: et hereditatez distribuatis filijs vestris ũsqꝫ in euũ. Et q̃ cõtingunt nob̃ om̃ia fiunt ꝓpter opa nr̃a maligna ⁊ magna pcc̃a nr̃a. Et dedisti nob̃ talem radicẽ: et rursum reuersi sum⁹ transgredi legitima tua: vti ꝯmiscẽmur immundicie alienigenaꝝ gentium terre huius. Nõne irasceris nob̃ perdere nos: q̃adusqꝫ nõ relinquat̃ radix ⁊ nomẽ nr̃m: Dñe de⁹ isrl̃ verax es Derelicta ẽ.n. radix vsqꝫ in hodiernũ diẽ. Ecce nũc sumus in ꝯspectu tuo in iniq̃tatib⁹ nr̃is. Nõ est.n. adhuc stare añ te in his. Et cũꝫ adorando ꝯfiteret̃ esdras flẽs humi ꝓstratus añ templuꝫ cõgregati sunt añ eũ ex hierusalẽ turba magna valde: viri ⁊ mulieres ⁊ iuuenes ⁊ iuuẽcule. Fletus.n. erat magnus in ipsa mltitudine. Et cũꝫ clamasset iechonias ieheli ex filijs isrl̃: dixit ẽsdre: Nos in dñm peccauim⁹ q̃ collocauim⁹ nob̃ in mr̃imonium mulieres alienigenas ex gẽtibus t̃re. Et nũnc est super oẽm isrl̃. In his ergo sit iusiurãdũ a dño: expellere oẽs vxores nr̃as q̃ ex alienigenis sunt cũ filijs earũ. Sicut tibi decretũ est a maioribus scd̃m legẽ dñi exurgẽs explica: ad te.n. spectat negociũ: ⁊ nos tecũ sumus Virilit̃ fac. Et exurgens esdras: adiũrauit p̃ncipes sacerdotũ ⁊ leuitas ⁊ oẽm isrl̃ facẽ scd̃m hec: ⁊ iurauerũt.

Et exũrgens .IX. esdras ab ante atriuꝫ tẽpli: abijt i pastiforiũ ionathe filij nasabi: et hospitat⁹ illic non gustauit panẽ: nec aquã bibit: super iniquitatẽ multitudinis. Et factã est p̃dicatio in om̃i iudea ⁊ i hierusalẽ om̃ibus q̃ erãt ex captiuitate i hierl̃m ꝯgregati vt q̃cunqꝫ nõ occurrerit biduo vl̃ triduo diei scd̃m iudiciũ assidentiũ seniorũ: tollerent̃ facultates sue: et ipse alien⁹ iudicaret̃ a multitudine captiuitatis. Et ꝯgregati sunt oẽs q̃ erant ex tribu iuda ⁊ beniamin i trib⁹ dieb⁹ in hierl̃m. Hic mẽsis est nonus: dies mẽsis vicesimus. Et sedit om̃is multitudo in area templi tremẽtes ꝓpter hyemẽ p̃ñtem. Et exurgẽs esdras dixit illis: Vos iniq̃ fecistis collocãdo vobis in mr̃imoniũ vxores alienigenas: vt addẽtis ad pcc̃a isrl̃ Et nũc date ꝯfessionẽ ⁊ magnificẽtiam dño deo patrũ nr̃orum: ⁊ pficite voluntatẽ ip̃ius: ⁊ discedite a gẽtibus terre: et ab vxorib⁹ alienigenis. Et clamauit om̃is multitudo: ⁊ dixerunt voce magna: Sicut dixisti faciem⁹. Sed qm̃ mltitudo magna est: ⁊ temp⁹ hybernũ: et nõ possum⁹ insubsidiati stare: et hoc op⁹ nõ est nob̃ vni⁹ diei neqꝫ bidui: multũ.n. in his peccauim⁹: stent p̃positi multitudinis: et oẽs q̃ nobiscũ inhabitant: et quotq̃t hẽnt vxores apud se alienigenas: et assistãt accepto tẽpore ex om̃i loco p̃sbyteri ⁊ iudices: vsqꝫq̃uo soluant iram dñi negocij huius. Jonathas aũt filius eçeli: ⁊ oçias thecham suscepert̃ scd̃ꝫ

Capl̃m.IX.

Et exurgens. Hic ꝯsequent̃ ponitur ꝯsensus populariũ: ⁊ patꝫ sentẽtia ex dictis.j.esdre.x. exceptis que sequunt̃: b Et facta est predicatio.i. publica denunciatio.

c Usqꝫquo soluãt iram.i. pacificent per debitã satisfactiõem.

a Usqꝫ in euũ. .i. in seculũ: vt habetur.j. Esdre.ix. b Et rursum reuersi sumus. hoc nõ habet̃.j. Esdre .ix. vbi sic habet̃: Et dedisti nobis salutem sic̃ est hodie vt nõ reuertemur ⁊c̃.s. ad p̃stina vicia: sed quia populus reuertẽs fecit contrariũ: iõ hoc exprimit̃ hic: cum dicit̃: Et rursum reuersi sum⁹ trãsgredi ⁊c̃. ⁊ patet lr̃a ex dictis.j. esdre.ix. c Et cuꝫ adorãdo. Hic ꝯsequenter ponit̃ israel ab alienigenis sequestratio. Circa quod p̃mo describit̃ ppl̃i consensus: scd̃o separationis actus ix. ca. ibi Et consederũt. Prima in duas: quia p̃mo ponitur cõsensus p̃ncipuꝫ: scd̃o vulgarium: in p̃ncipio noni capl̃i. Sñia p̃me partis patet ex dc̃is.j. esdre.x. exceptis q̃ sequuntur: d Et cum clamassꝫ iechonias. ad facieudũ silentiuꝫ vt melius audiret̃. e Dixit esdre. hec ẽ vera lr̃a: vt patet ex .j. esdre.ix. ꝓpter quod aliqui libri male habent hic Esdras. f Et nunc est sup oẽm israel.s. peccatum hic ⁊ penitẽtia de peccato: vt habet̃ .j. Esdre.x. g Adiurauit principes sacerdotũ ⁊ leuitas et oẽm isrl̃. istud: Et oẽm isrl̃ ponit̃ p anticipationem: nam hoc factũ fuit postea: vt patebit capl̃o sequenti.

hec: et bosoramus et leuis ⁊ sabbatheus simul coopa ti sunt cum illis. Et steterũt scd̃m hec omnia vniuersi q erant ex captiuitate. Et ele git sibi viros esdras sacer dos principes magnos de p̃ribus eoꝝ scd̃m nomĩa: et ꝯsederunt nouilunio mẽsis decimi examinare negociũ istud. Et det̃minatuz est de viris q habebãt vxores ali enigẽas vsqꝫ ad neomenia p̃mi mensis: ⁊ inuẽti sunt ex sacerdotib⁹ permixti q ha bebãt alienigenas vxores. Ex filijs iesu filij iosedech ⁊ fratrib⁹ eius: maseas et elie çerus ⁊ loribus et ioadeus et inierũt manus ut expelle rent vxores suas: et ad litan dum in exoratõem arietem ꝓ ignorãtia sua. Et ex filijs semmeri: maseas et esses et ieelech açarias. Et ex filijs fosere lisomasias hismaenis et nathanae iussio redd⁹ et talsas. Et ex leuitis: iorab dus ⁊ semeis ⁊ colnis ⁊ ca litas et facteas et coluas et elionas. Et ex sacris cãtori bus: eliasib çaccarus. Et ex ostiarijs: sallumus et tolba nes. Et ex isrl̃: ex filijs foro osi et remias et geddias et melchias et michelus ⁊ ele açarus ⁊ iemmebias ⁊ ban nas. Et ex filijs iolamam: chamas ⁊ çacharias ieçre lus ⁊ ioddius ⁊ emmoth ⁊ helias. Et ex filijs çathoim eliadas ⁊ liasumus: çochias ⁊ larimoth ⁊ çabdis ⁊ tebe dias. Et ex filijs çebes: iohã nes ⁊ amanias ⁊ çabdias ⁊ emẽs. Et ex filijs banni: ola mus ⁊ malluchus ⁊ iedde us ⁊ iasub et asabus et ieri moth. Et ex filijs addin: na athus ⁊ moosias et caleus et raanas maaseas matha thias ⁊ beseel et bonnus et manasses. Et ex filijs nuae noneas ⁊ aseas ⁊ melchias ⁊ sameas ⁊ simõ beniamin ⁊ malchus ⁊ marras. Et ex filijs asom: cariane⁹ matha thias ⁊ bann⁹ ⁊ eliphalach et manasses et semei. Et ex filijs bãni: hieremias ⁊ mo odias ⁊ abramus ⁊ iohel ⁊ baneas ⁊ pelias ⁊ ionas et marimoth et eliasib et ma thaneus ⁊ eliasis ⁊ orisas ⁊ dielus et semedius et sam bris ioseph⁹. Et ex filijs no bei: idelus ⁊ mathathias ⁊ sabadus ⁊ çeheda sedmi et iessei baneas. Om̃es isti cõ iunxerũt sibi vxores alieni genas ⁊ dimiserunt eas cũ filijs. Et inhabitauerunt sa cerdotes ⁊ leuite ⁊ qui erãt ex israel in hierl̃m ⁊ in tota vno regione: nouilunio mẽ sis septimi. Et erant filij isra el in cõmorationibus suis. Et cõgregata est om̃is mul titudo simul in aream q̃ est ab oriente põte sacre. Et di xerũt esdre põtifici et lecto ri vt afferret legem moysi q̃ tradita est a dño deo israel Et attulit esdras põtifex le gem om̃i multitudini eorũ a viro vsqꝫ ad mulierem et om̃ibus sacerdotib⁹ audire legẽ nouilunio mẽsis septi mi. Et legebat in area q̃ est ante sacrã portã templi: a p̃ ma luce vsqꝫ ad vesperã co ram viris ⁊ mulieribus. Et dederunt om̃es sensum ad legem. Et stetit esdras sacer dos ⁊ lectõ legis sup ligne um tribunal qd̃ fabricatuz erat. Et steterunt ad eũ ma thathias ⁊ samus ananias açarias vrias eçechias ⁊ bal samus ad dexterã: ⁊ ad sini stram: faldeus misael mala chias abusthas sabus na badias ⁊ çacharias. Et as sumpsit esdras libꝝ coram om̃i multitudine: p̃sidebat .n. in gl̃ia in ꝯspectu oĩum.

d Et consederunt. Hic ꝯsequẽter descri bitur sequestrationis actus: ⁊ diuidit̃ in du as partes: quia p̃mo describitur hec seque stratõ: scd̃o populi se gregati ⁊ purificati le galis instructõ: ibi Et inhabitauerũt. Sñia p̃me partis patz ex di ctis. j. esdre. x. post me dium capl̃i vsqꝫ in fi nem: exceptis q̃ sequũ tur: e Et inierunt manus ⁊c̃. i. iunxerũt eas adinuicem ad cõ firmationẽ prepositi. f Et ad litãdum. i. sacrificãdũ. g In exoratõe. tempe nãqꝫ sacrificij cantabãt le uite ꝓ ignorantia sua diu nãqꝫ fuerũt in ca ptiuitate int̃ gentiles: vbi nõ erant exercita ti in lege: et sic multi simplices ignorabant illicituz esse sibi cum mulierib⁹ alienigenis matrimoniũ ꝯtrahe re sibi.

h Et inhabita uerunt. Hic cõse quenter ponit̃ po puli israel ab alie nigenis mulierib⁹ sepati instructio: et patz sentẽtia ex dictis Neem̃. viij. exceptis q̃ sequun tur: i Ab oriẽ te porte sacre. Ne em̃. viij. vocatur porta aquaruz et porta fontl̃. iij. ca⁹ hic autẽ dicit̃ por ta sacra: qꝛ ꝑ eam patebat ingressus ad atriũ sacerdo tum et templũ: q̃ dicebãtur loca sa cra.

k Et cuꝫ absoluisset legeꝫ. i. aperuisset libꝝ legis: vt patet Neemie .viij. l Et in multitudine legebant legẽ dñi. i. interpretabant vulgariçando simplicibus: vt patꝫ Neemie. viij.

m Dies hic sanctus ẽ a dño. idest deputatus ad diuinas laudes ꝛ obsequia: Cui est honoꝛ et gloꝛia in secula sclꝝ Amẽ.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra sup secũdum libꝝm Esdre finit.

Et cũm absoluisset legem: omnes recti steterũt: et benedixit esdras dñm deum altissimũ: deũ sabbaoth omnipotẽtem. Et rñdit omnis populus amẽ. Et eleuatis sursum manibus: ꝓcidẽtes in terram adoꝛauerunt dñm: iesus ꝛ banaeus ꝛ sarebias ꝛ iadimus ꝛ accubus ꝛ sabbatheus ꝛ calithes ꝛ açarias et ioꝛadus et ananias et phelias leuite: qui docebãt legeꝫ dñi: ẽt in multitudine legebant legem dñi: ꝛ preserebant singuli eos qui intelligebant lectiõem. Et dixit atharathes esdre põtifici ꝛ lectoꝛi et leuitis q docebãt multitudinem dicẽs: Dies hic sanctus est dño. Et omnes flebãt cum audissent legẽ. Et dixit esdras: Digressi ergo manducate pinguissima queqꝫ: ꝛ bibite dulcissima queqꝫ: et mittite munera his qui nõ habent. Sanctꝰ eni est hic dies dñi: ꝛ nolite mesti esse. Dñs enim clarificabit vos. Et leuite denunciabãt in publico omnibus dicentes: Dies hic sanctus est. Nolite mesti esse. Et abierunt omnes manducare et biberẽ ꝛ epulari: et dare munera his q nõ habebant vt epulẽtur. Magnifice enim sunt exaltati verbis quibus edocti sunt. Et congregati sunt vniuersi in hieruſalẽ celebꝛare leticiam scõm testamentum dñi dei israel.

Explicit liber Esdre scõs.

Incipit ꝓlogus in libꝝ Tobie.

Romacio ⁊ heliodoro ⁊c. Iste ꝓlog⁹ tres hẽt ptes ꝑncipales. ſ. inchoatiõem: ꝓgreſſionẽ: et ꝓcluſionẽ. Inchoatio ꝓtinꝫ deuotã ſalutatiõnẽ: ⁊ illa ps ꝑ ſe pz. Progreſſio cõtinet narrationẽ: q̃ hꝫ tres pticulas. in q̃rum ꝑ⁹ ponit admiratio Hiero. de inſtãtia petitõis chromacij et heliodori: cũ dr: b Mirari nõ deſino ⁊c. ⁊ ſbdit ibidẽ rõ duplex admiratõis. ꝑma eſt: qz liber iſte ſcript⁹ eãt chaldaico ſmõe: cui⁹ adhuc modicã hẽbat noticiam: vñ dicit: Ut libꝝ chaldeo ſmõe ſcptuz ⁊c. 2⁹ admiratiõis rõ eſt: q̃a liber iſte apud hebreos nõ ẽ de canone: et ita ſi transferret incurrẽt eorũ maliuolentiã: vñ dicit: Quẽ hebrei de catalogo. ⁊c. In 2⁹ pte narratiõnis dic̃ ſe trãſtuliſſe libꝝ ad petitiõem ipſorum: vñ dic̃: Feci ſatiſ deſiderio vro ⁊c. In ⁊tia pte dic̃: q̃ ex hoc incurrit indignationẽ hebreoꝝ: vñ dic̃: Arguũt. n. nos ⁊c. Cõcluſio oñdit finalẽ Hiero. intentiõem: q̃ eſt ẽ ꝓꝝ facẽ bñplacitũ: qđ notat ibi Sz meli⁹ eſſe iudicãs. nec hoc facit negligẽti ſed cũ diligẽtia: qđ notat ibi Et qz vicina ẽ. vbi dic̃ q̃ pitiſſimũ q̃ſiuit ĩterpretẽ. vlteri⁹ dic̃ q̃ oꝛonib⁹ eoꝝ attribuendũ eſt q̃cq̃d boni ſequet̃ de trãſlatõe ſua: vñ dic̃: Et oꝛonib⁹ vr̃is ⁊c. bis dictis lr̃e inſiſtam⁹. c Exactõis. i. petitõis. vide i opuſculo de vocabulis biblie vbi exponit exactor. f Secates. i. ſeparãtes ⁊ repellẽtes. d De catalogo. i. de numẽo e Diuinarũ ſcripturarũ. vñ. ſ. dixit in ꝓlogo galeato: q̃ ſapia q̃ vulgo ſalomõis inſcribit: ⁊ Jeſu filij ſirach liber: ⁊ iudith: ⁊ tobias ⁊ Heſter nõ ſunt in canone. Catalogus dr a cata qđ ẽ breuis: ⁊ logos qđ eſt ſmo: q̃ſi ſmo multa breuiẽ ꝓprehendẽs: vt Oẽs ſancti orate ꝓ nobis. ⁊ in ꝓpoſito. xxij. libꝝ vetesta. de cathalogo dicunt vt patebit. Catalogus ſm hugucionẽ dr enũatio: ordo: ſeries: vel breuis deſcriptio: vl̃ iuſtorũ numer⁹. g Agiographa memorãt. i. dicunt: vel Nominãt. alia lr̃a. q̃d ſit agiographũ inuenies. ſ. in ꝓlogo ſup Ioſue in ꝓncio. Ilo. quedã ſcribit ſup̃ iſtũ locũ: q̃ talis ẽ: Potius ⁊ verius dixiſſet: Inter apocrypha: vel large accipit agiographa: q̃ſi ſcoꝝ ſcripta: ⁊ ita nõ eſt de nũo illoꝝ nouẽ que ꝓprie dicunt agiographa: q̃ ſunt de catalago hoc ẽ de nũo xxij. libroꝝ biblie. cõſiſtit. n. catalog⁹ in pẽtateucho: ⁊. viij. ꝓphetis: ⁊. ix. agiographis. h Mãciparũt. i. dederũt vel adiecerũt. mãcipare dr mancipiũ facẽ: in ſuitutẽ redigẽ: manu captũ adducẽ: tradẽ: vel dare: vel ducẽ: ⁊ ſimplicit ponit ꝑ dare vel ducere. inuenit etiã neutrũ ꝑ fuire. i Nõ tm meo ſtudio. i. nõ meo labore ſuppl̃. ſolũ: qz ali⁹ mecũ laborauit. ſ. chaldaice ĩterpres q̃ mihi expoſuit hebraice: et ego feci ſcribi latine. vl̃: meo ſtudio: ſit datiui caſus: vt ſit ſenſus: nõ ſatiſſeci ſtudio meo. qz ex hoc ſuſcitata eſt ꝫ me emuloꝝ indignatio q̃ mihi detrahũt. k Enim. ꝑ certe vel qz: Arguũt nos ⁊c. l Et imputãt. i. imꝓperãt. m Cõtra ſuũ canonẽ. i. ꝫ ſuã bibliã que recte canõ dr. nã canon grece regula dr latine. vñ biblia dr canõ. i. regula: eo q̃ rẽ ducit: nec aliq̃n alioꝝſum trahit. vl̃ dr regula: eo q̃ regat: ⁊ q̃ normã rẽ viuẽdi ꝓbeat: vl̃ diſtoꝝtũ prauũq̃ ad modũ regule corrigat. Et qz fecim⁹ h mentionẽ de canone: nõ ſm Iſiõ. in. vj. etym. q̃ ſunt canones euãgelioꝝ: ⁊ ſũt canones ꝓciliorũ. Canones. iiij. euãgelioꝝ Ammoni⁹ alexandrie ꝑm⁹ excogitauit: quem poſtea euſebi⁹ ceſarien⁹ ſecut⁹: eos plenio⁹ ꝓpoſuit: qui iõ facti ſũt: vt ꝑ eos inueniꝛ ⁊ ſciꝛ poſſim⁹ qui reliquoꝝ euãgeliſtarũ ſilia aut ꝓpria dixerit. Sũt autẽ nũo de cẽ: quoꝝ ꝑm⁹ ꝓtinet numeros in q̃ bus q̃tuoꝛ eadez dixerit: Mathe⁹: marc⁹: lucas: et iohãnes. ſcõs in quibus tres: mathe⁹: marc⁹: lucaſ. itius in quib⁹ ſilij tres .ſ. mathe⁹: lucaſ ⁊ iohãnes. q̃rt⁹ in q̃ itur tres: mathe⁹ marc⁹: iohes. q̃ntus in q̃bus duo: lucaſ: mathe⁹. ſext⁹ in q̃bus duo: mathe⁹: marc⁹. ſeptim⁹ in q̃bus duo: mathe⁹: iohes. octau⁹ in q̃bus duo: lucas ⁊ marc⁹. non⁹ in q̃bus duo: lucas: ⁊ iohãnes. decim⁹ in q̃bus ſinguli eoꝝ ꝓpria q̃dã dixerit. quoꝝ expõ hec eſt: ꝑ ſingulos. n. euãgeliſtas numer⁹ quidã caplis affix⁹ adiacet: cui numero ſubdita ẽ era q̃daz ex minio notata q̃ indicatrin q̃ canone poſit⁹ ſit nũs cui ſubiecta ẽ era: vbi gr̃a: ſi eſt ꝑ⁹ in ꝑ⁹ canone: ſi 2⁹ in 2⁹: ſi ⁊tia in ⁊tio: et ſic ꝑ ordinẽ vſq̃ ad decimũ pueniẽs. Si igit̃ apto q̃libet euãgelio placuerit ſcire q̃ reliquoꝝ euãgeliſtarũ ſimilia dixerũt: aſſumẽs adiacentẽ nũm caplis: ⁊ reꝑies ĩpm nũm in ſuo canone quẽ indicat: ibiq̃ inueniẽs q̃t ⁊ q̃ dixerũt ⁊c. Canones generaliũ ꝓciliorũ a tpibus Cõſtãtini ceperũt. In ꝑcedentib⁹ nãq̃ ãnis pſecutõe feruẽte docẽdarũ plebiũ mime dabat facultas ⁊c. n Phariſeoꝝ. vide in opuſculo de vocabul' biblie vbi expõit phariſei: h tm phariſei cõit dici pñt iudei: a phareſ qđ ẽ diuiſio: qz ſũt a va fide diuiſi. o Inſtiti. trãſlatõi faciẽde. inſto as di ſtare: inſiſtẽ: inuigilare: inſudare: ⁊ in ẽ⁹ vltimis ſignificatiõib⁹ ponit h. p Vicina. i. ꝓfinis ⁊ ꝓſilis: ſic hꝫ in ꝓncio ꝓlogi galeati. s Repiens quẽdã loq̃cẽ. i. loq̃ſcientẽ chaldaice ⁊ hebraice: ⁊ nõ ſolũ loquacẽ uel loquẽtẽ ſed r Peritiſſimũ. i. doctiſſimũ q Vtuſq̃ ligue. ⁊ ita bñ poterat interptari. t Um⁹ dici labozẽ. hoc dic̃ qz liber breuis ẽ ⁊ breuis labor q̃ſi vn⁹ dici fuit i ei⁹ trãſlatõe. v Accito. i. aduocato. x Nõio. q̃ ſcribebat latinis lr̃is ſic ego dictabã. y Oꝛonib⁹ vr̃is rẽ. i. attribuã vel ꝓſoluã. recõpẽſare. ꝓpe dr reddẽ: ꝓſoluẽ remunerãe: iterũ trutinãe: eq̃re. z Mercedẽ. i. pmiũ ⁊ pciũ. ſ. oẽm vtilitatẽ. ⁊ hui⁹ opis. ad cui⁹ ꝓpletionem me vr̃is oꝛonib⁹ adiuuiſtis. Cũ dicero. alioꝛre latiõe. Gratũ eſſe vobis me ꝓpleſſe. op⁹ illud qđ vos

Dignati eſtis iubẽ. q. d. cũ intellexero vos gaudẽ: eo q̃ cõpleuerim qđ iuſſiſtis: iõ oꝛonib⁹ vr̃is attribuã: ſiq̃ ex hoc vtilitas ꝓſequat: qz oꝛando ꝑ me tã efficaci⁹ me iuuiſtis.

Explicit q̃liſcunq̃ expoſitio iſti⁹ ꝓlogi.

Incipit ꝓlog⁹ beati hieronymi ꝑſbꝛi in libꝝ Tobie.

Romãcio et heliodoro epiſ: Hieronymus ꝑſbyter in dño ſalutẽ. Mirari nõ deſino exãctiõis vr̃e inſtãtiam. Exigitiſ. n. vt libꝝ chaldeo ſermone ꝓſcriptũ: ad latinũ ſtilũ trabã: libꝝ vtiq̃ tobie quez hebrei dẽ cathalogo diuinarũ ſcpturarũ ſecãtes bis q̃ agiogꝛpha memorãt: mãciparũt. Feci ſatis deſiderio vro: nõn tm meo ſtudio. Arguũt enim nos hebreoꝝ ſtudia: et imputãt nob⁹ ꝓ ſuũ canonẽ latis aurib⁹ iſta trãſferre. Sz meli⁹ eſſe iudicans phariſeoꝝ diſplicẽ iudicio: et ẽpoꝝ iuſſionib⁹ deſuire: inſtiti vt potui. Et qa vicina eſt chaldeoꝝ lingua ſermoni hebraico: vtriuſq̃ lingue peritiſſimũ loquacẽ reꝑieſ: cui⁹ dei laborẽ arripui: et q̃cq̃d ille mihi hebraicꝰ vbis exꝑſſit: hoc ego accitꝰ nõrio ſermonib⁹ latinis expoſui. Gratoib⁹ vr̃is mercedẽ hui⁹ opis ꝓpenſabo: cũ gratũ vob⁹ didicero: me qđ iubere eſtis dignati cõpleſſe. Explicit ꝓlog⁹.

Postilla super librum tobie incipit.

Et oportuit facē: ⁊ illa ñ omittē eos Matthei. xxiij. Postq̄ auxiliāte deo scripsi super libros sacre scripture canonicos icipiēdo a principio gene. ⁊ procedēdo vsq; ad finez apoca. de eius dez profisus auxilio super alios intendo scribere q̄ nō sūt de canone: scilicz liber sap. ecclasticus: iudith: tobias: ⁊ libri mach. scōm q̄ Hieronym⁹ in prologo galeato q̄ permittit libris regū: ⁊ idez dicit de libro Baruth: in eī⁹ plogo: ⁊ de 2° esdre in plogo sup esdrā: propter qō assūpsi verbuz ppōitū: Hec oportuit cē. i q̄ duo pñt notari. Primū est necitas opis precedētis: ibi Hec oportuit facere. Scōm ē vtilitas opis subsequētis: ibi Et illa nō omittere. Circa primū sciēdū q̄ libri sacre scripture q̄ canōici nūcupāt tāte sūt auctoritatis: q̄ quicq̄ dibi cōtinet vez tenet ⁊ idissusse: ⁊ p pñs illud qō ex hoc pcludit manifeste. nā sic in scripturis phicis veritas pgnoscit p reductionē ad prima principia p se nota: sic in scripturis a catholicis doctoribus traditis: veritas pgnoscit quātū ad ea q̄ sūt fide tenenda p reductionē ad scripturas sacre scripture canōicas: que sūt habite reuelatiōe diuina: cui nllo mō stim potest sbesse: propter qō intellcūs eaz necari⁹ ē ecclie: ⁊ iō de expositiōe eaz potest dici illud qō scribit ecē. xxiij. Hec oia liber vite. i. omnes libri expōiti in ope precedēti cōtinent in libro vite. i. in libro reuelate veritatis a deo qui est ipa vita. sic enī diuina predestinatio dr liber vite: sic ⁊ hec scriptura diuinit⁹ reuelata liber vite dr: tū qz a vita peretiā pcedit: vt dictū est: tū qz ad vitaz beatā pducit. Circa scōm psiderādū: q̄ libri q̄ nō sūt de canōe: recepti sūt ab eccīa: vt ad mouz informationē in ea legāt: tamē eoz auctoritas ad pbādū ea que in pretentionē veniunt min⁹ idonea reputāt: vt dicit Hieronim⁹ in plogo sup libū iudith ⁊ i plogo sup parabolas Salomōis: ppi qō sūt miozis efficacie q̄ libri canōici: ⁊ iō possum⁹ dicē dño a quo ē oē bonū illud qō scribit iudith. viij. Illa p⁹ illa cogitasti. licz enī in actu cogitādi diuino nō sit prius ⁊ posteri⁹ cū sit vnic⁹ ⁊ simplicissim⁹: tñ in effectibus abeo procogitatis ē ordo tpis ⁊ dignitatis: ⁊ sic veritas scripta in libris canonicis prioz ē tpe quātū ad plura: ⁊ dignitate quātū ad oia q̄ sint illa que scribūt in nō canonicis: vtilis tñ est ad directionē in via moz: vt dictū est p quā puenit ad regnū celoz: qō nobis pcedat cē. .I.

Obias ex tribu ⁊ ciuitate neptalim cē. in exponēdo libros q̄ non sūt de canone intēdo tenere tpis ordinē quo scripti sunt: vel q̄ in eis pteritatigerūt: exceptis libris sapiētie ⁊ ecclesiasticī q̄ moralessūt: ⁊ post historiales ponent: vltimo vero scōs esdre q̄ minoris auctoritatis merito reputat. Sic igit incipio a libro tobie cui⁹ historia primo pringit. s. anno sexto egechie regis iude: quia captiuat⁹ fuit tobias p salmanasar regē assyrioz: vt pz infra eodē capō: q̄ regnū decem tribuū captiuauit anno. vj. egechie: vt hī. iiij. regū. xvij. Liber igit iste in duas ptes diuidit: qz primo describit tobie puersatio virtuosa: 2° dei psolatio gratiosa. iij. capitulo. prima i duas. s. in ptem principalē ⁊ incidentalē q̄ incipit: ibi Eadē ita qz die. prima adhuc in tres: qz prio describit eius virtuosa puersatio i terra captiuitatis: 2° in terra natiuitatis: ibi Cunq; eēt iunioz: 3° reuertit auctor ad describendū puersatōem ei⁹ virtuosā in tra captiuitatis ibi Igit cū p captiuitatē. Circa primū describit primo genus ⁊ loc⁹ ipi⁹ cū dr: a Tobias ex tribu ⁊ ciuitate neptali cē. est enī neptalim nomē equocū ad significādū vnā tribū de duodeci tribub⁹ isral: denoiatā a neptalim filio iacob: ⁊ ad significandū quandā galilee ciuitatez sic nominatā: de q̄ fuit tobias oriundus propt quod dicit: Ex tribu ⁊ ciuitate neptalim. ⁊ ē silis mod⁹ loquēdi: sic dicē btūs gregoriⁿ de btō bñdcō: Fuit vir venerabilis gra benedict⁹ ⁊ noie. b Que est i supioribⁿ galilee. hoc dr: qz duplex est galilea: vna est supioz: altera inferioz: ciuitas vero neptalim de q̄ tobias fuit oriūdus: erat i galilea supioz. c Supra naason. nomē est ciuitatis: q̄ respectu neptalim declinat ad mare mediterraneuz: vt pz in descriptōe terre sancte: ⁊ sic ciuitas neptalim ē in loco supioz. Alibi vero naason ē nomē propriū principis tribⁿ iude Nūi vij. d Post via que ducit ad occidentē. i qua pte est mare mediterraneū respectu neptalim: ⁊ maris galilee qō ē ad orientem respectu ciuitatis neptalim. erat autē q̄dā via cōis p quā res portabantur de vno mari ad aliud trāsiēs iuxta neptali: ⁊ sic dr eē post illā viā respectu situs hierlm. e In sinistro hūs ciuitatē sephet. sm phum dextr⁹ mūdi ē orientis vñ incipit mot⁹ celi: ⁊ occidēs sinistr⁹. sm vero cōez moduz loquēdi que magis sequit scptura sacra: sinistr⁹ mūdi est illud qō est ad sinistrā hois versa facie ad orientem: ⁊ sic ps aqlonaris est sinistra ps mūdi. ciuitas vero sephet ē in aqlonari pte respectu neptalim: vt pz i descriptōe terre sancte ista vero de tribu iuda ⁊ ciuitate tobie dicunt h ad confirmatōez veritatis historie. f Cū capt⁹ eēt in diebⁿ salmanasar. ex hoc pz q̄ nō fuit captiuat⁹ i prima captiuacōe filioruz filioz isral: quā fecit teglatphalasar rex assyrioz: ō q̄ hī. iiij regū. xv. sz in scōa quā fec salmanasar sexto āno egechie regis iuda: vt hī. iiij. reg. xvij. ⁊ sic pz q̄ hec historia incepit a sexto anno egechie regis iuda: vt dcm est. ō. sz qñ terminata fuerit. dicunt alicq̄: q̄ hoc fuit post destructōem ciuitatis hierusalē factā p nabuch. eo q̄ dicit tobias infra. xiij. ca. Hierlz ciuitas dei castigauit te dñs cē. sz hoc stare nō pōt: qz i fine huⁱ⁹ libri dr: q̄ completis annis. lxx. sepultus fuit tobias: plures aūt anni fluxerūt a sexto anno egechie vsq; ad dictam destructōez. nā egechias regnauit. xxix. annis. tobias aūt fuit captiuat⁹ anno ei⁹ sexto: ⁊ sic de ānis egechie remanēt. xxiij. post captiuitatē tobie: p⁹ egechiā regnauit manasses filⁱ⁹ ei⁹ annis. lv. iiij. regū. xxj. ⁊ post eū iosias filⁱ⁹ ei⁹ annis. xxxj. post quē regnauit ioachaz filⁱ⁹ ei⁹ tribus mēsibus q̄ computant in annis prīs: post eū regnauit frat⁹ ei⁹ eliachim. xj. annis. iiij. regū. xxiij. post eū regnauit ioachi filⁱ⁹ eius tribus mensib⁹ qui putant in annis prīs: post quē regnauit sedechias duob⁹ annis añ destructōem ciuitatis. iiij. reg. xxiij. qui anni simul iūcti faciūt annos. cxxxj. ⁊ ad hos adiungēdi sunt anni quos habuit tobias añq̄ captiuaret: qz tā erat etatis tante q̄ habebat vxorē ⁊ filiū: vt hī infra eodē ca. qō aūt allegat in contrariū: Hierlm ciuitas dei te castigauit dñs cē. nō valet qz pphetia fuit de futuro: vt videbit ibidē domino cōcedente. g In captiuitate tñ positus viā veritatis non deseruit. ad idolatriam declinando: cum tamen inter idolatras habitaret: ⁊ sic fideliter se habuit erga deum ⁊ etiam misericorditer erga proximum: ideo subditur: h Ita vt omnia que habere potēat quotidie cē. ⁊ subdit

Incipit liber tobie. Ca. i.

Tobias ex tribu ⁊ ciuitate neptalim que est in supioribⁿ galilee supra naasō post viā q̄ duc ad occidētē: i sinistrō hūs ciuitatē sephet: cū capt⁹ eēt i diebⁿ salmanasar reg⁹ assyrioz in captiuitate tñ posit⁹ viā veritatis non deseruit ita

h Cũq; esset iunior ꝛc. hic ꝓnter describit virtuosa eius ꝓuersatio i terra natiuitatis: ꝛ ꝑmo respectu ꝓxie ꝓsone: 2° respectu dom⁹ sue: ibi Cũ vero fact⁹ fuisset vir ꝛc. Circa pri mũ dr: h Cũq; eẽt iunior oib⁹ ꝛc. ſ. ꝓsonis notabilibus q; ſimplicit loquẽdo multi erãt iuniores eo i tribu neptali. i Nihil tñ puerile. i. dissolutionis ꝛ lasci uie k Hesit i ope re. nã in oibus matu re se gerebat ꝛ hone ste. l Deniq; cum irẽt oẽs ad vitulos au reos ꝛc. sicut dr. iij. re gũ. xij. hieroboã instituit rex sup decẽ trib⁹ isrl: timẽs ne ꝓpls rediret ad regnũ iuda: ꝛ sic eũ interficeret: si ꝓpls iret adorare deũ in hierlm. fecit duos vitulos aureos: ponẽs eos in duob⁹ locis regni sui: ꝛ ꝓcepit ꝓpło vt ibi adorarẽt i solẽnitatib⁹ dñi: tamẽ illi q̃ erãt fideles ꝛ deuoti hoc nõ faciebãt: sed latenꝫ ibãt in hierlm de q̃bus fuit iste tobias: ideo subdit: m Hic sol⁹ fugebat. hoc dr q; pauci decliabãt a decis vitulis. per talẽ modũ loquẽdi dr: ꝙ rex ẽ sol⁹ in domo qñ hꝫ paucos secũ. n Et ꝓgebat ad hierlm. scõm ꝓceptũ dñi o Et ibi adorabat dñm: ꝛ non vitulos aureos. p Oia ꝑmitia sua. i. ꝑmitias fructuũ ꝛ aialiũ qui cedebãt in sustentatiõnẽ sacerdotũ. q Et decimas suas. que due erãt: vna q̃ fiebat singulis ãnis ꝙ sustẽtatiõe leuitarũ: alia que fiebat a tertio anno in tertiũ ꝓ sustẽtatione pauperũ: de vtraq; habeẽt deu. xiiij. vtranq; soluebat thobias fideliter: ideo subdit: r Ita vt in tertio anno ꝛc. ꝛ ꝙa non solũ ista bona: sed multa alia faciebat etiã a tpe iuuẽtutis sue: iõ subdit: s Hec ꝛ his silia ꝛc. ꝛ ponit hic puerulus ꝙ iuuene: nã talia facere nõ potuit añq; haberet vsuꝫ ratõnis. t Cũ vero. Hic consequenter describitur virtus tobie respectu domus sue: cũ dicitur: Cum vero factus fuisꝫ vir. i. potens generare: ꝛ sciẽs regere domũ suam: quia matrimoniũ non contraxit motus libidine: sed intẽtõne ꝓl ad dei cultum ꝓcreande. v Accepit annã vxorem suaꝫ de tribu sua, hoc enĩ fuit ꝓceptum: Nũi vltimo. maxime quãdo mulier succedebat i hereditate paterna: ne si contraheret cum viro alterius tribus: hereditas sua ad tribuꝫ aliam transiret: ꝛ sit sortes confunderẽtur. x Genuitq; ex ea filium. valde sibi similẽ in corpore: vt habetur infra. vij ca°. ꝛ etiam nomine: ideo subditur: Nomen suum imponens ei. ꝛ etiã mente: iõ subditur: a Quem ab infantia timere deuꝫ docuit. ꝓpter qõ in virtute firmior fuit: fm illud ꝓuer. xxij. Adolescens iuxta viam suam: ꝛ cum senuerit non recedet ab ea: ꝛ sic repꝛesentabat personaꝫ patris per oia. b Igitur. Hic reuertit actor ad describendum virtutẽ tobie in terra captiuitatis: ꝛ ꝑmo quã tũ ad exercitium pietatis: 2° patiẽtie i aduersis: ibi Post multũ. Circa primum dicit: b Igit cũ per captiuẽ. cũ vxo. sua ꝛ filio. ex quo patet qõ dictum est supꝛa ipsum fuisse tante etatis qñ fuit captiuatus ꝙ vxorem ꝛ filium habebat. o Et cum oẽs. i. multi valde ꝺ iudeis captiuatis: ꝛ est hyꝑbole. e Ederẽt de cibis gẽtilium. iudeis i lege ꝓhibitis: sic sunt carnes porcine ꝛ h⁹moi. f Iste custodiuit aiaꝫ suam. ab eis abstinẽdo fm legẽ. g Dedit illi de⁹ gratiam ꝛc. ꝓpi iusticiã suã: sic ioseph i ꝓspectu pharaonis gene. xlj. ꝛ daniel socijsq; eius i ꝓspectu regis babylonis: Dan. j. h Et dedit illi prãtẽ ꝛc. sicut nabusardã fec hieremie de ꝓcepto regis babylõis: hie re. xl. i Pergebat enĩ ꝙ oẽs ꝛc. magis volẽs hitare i ꝛra aliena ad ꝓfirmandũ captiuos i bono: ꝙ redire ad ꝓpa: ꝛ maxie qz tũc regnũ decẽ tribuũ erat occupatũ a gẽtilib⁹ idolatris q̃s illic trãstulerat salmanasar: vt hĩ. iij. regũ. xvij. k Cũ aũt puerisset i rages ciuitatẽ medoꝝ. circuibat enĩ ciuitates in quib⁹ erãt iudei captiui: vt eos cõsolaretur. l Et ex his q̃b⁹ honorat⁹ fuerat ꝛc. rex enĩ non solũ honorauit eũ dono libertatis sꝫ etiã pecunie. m Habellũ egẽtẽ videret. plus ceteris ꝓtribulib⁹ suis. n Sub cyrographo dedit illi. i. sub ꝓditõne restituẽdi: si possibilitas afforet. o Post multũ. Hic cõsequẽter describit virt⁹ tobie quãtũ ad exercitiũ patientie: ꝛ ꝑmo ab extrancis 2° a ꝓpinq̃s. ca. ij. Circa ꝑmũ ꝓmittit occasio ꝓsecutionis tobie: cũ dr: p Mortuo salmanasar rege. q̃ habebat eũ in honore. q Cũ regnaret sennacherib. qui regnum iuda multiplicit inuasit. iij. reg. xvij. r Et fi. israel exosos ha. in conspectu suo. i. illos qui captiui erãt in regno suo: quos tobias cõsolabatur non solum verbis: sed etiam muneribus ꝛ alijs modis: ideo subditur: Tobias quotidie pergebat ꝛc. ꝛ subditur causa odij sennacherib contra filios israel cum dicitur: rũ. Et qm̃ memor fuit dñi i toto corde suo: dedit illi deus graꝫ i ꝓspectu salmanasar regis: et dedit illi ptãtez quocũq; vellet ire: Jbñs libertatẽ q̃cũq; facere voluisset. Pergebat ei p oẽs q erãt in captiuitate: ꝛ monita salutis dabat eis. Cũm aũt venisꝫ i rages ciuitatẽ medo: et ex his q̃b⁹ honorat⁹ fuerat a rege habuisset decẽ talẽta argẽti: ꝛ cum in multa turba generis sui gabellũ egẽtẽ videret qui erat ex tribu ei⁹: sub cyrogꝑpho dedit illi memoratũ pẽdus argẽti. Post multuꝫ vo tẽporis mortuo salmanasar rege: cũ regnaret sennacherib filius eius ꝓ eo: et filios israel exosos haberet i ꝓspectu suo: tobias q̃tidie pgebat p oẽm cognatõem suã ꝛ ꝓsolabat eos: diuidebat q; vnicuiq; ꝓut potat ꝺ facultatib⁹ suis. Esurientes alebat: nudisq; vestimẽta ꝑbebat: ꝛ mortuis atq; occisis sepulturã solicit⁹ exhibebat

Denicz cū reūsus esset rex
sēnacherib fugiēs a iudea
plagā quā circa eū fecerat
dē ꝓpꝫ blasphemiā suā
t iratꝰ multos occideret ex
filijs ysrl: tobias sepeliebat
corpa eoꝝ. At ubi nuncia
tuz ē regi: iussit eū occidi: t
tulit oēm substātiā eiꝰ. To
bias vero cū filio suo t cū
vxore fugiēs nudus latuit
qz mlti diligebāt eū. Post
dies vo q̄dragitaqnqz oc
ciderūt regē filij ipiꝰ. Et re
uersus ē tobias i domū su
am: oiscz facultas eiꝰ resti
tuta est ei. La.II.

Post hec vero cū essz
dies festꝰ dñi: t factū
est prādiū bonū in domo
tobie: dixit filiō suo: Uade
t adduc aliqs dē tribu no
stra timētes deū vt epulen
tur nobiscū. Cūcz abisset
reuersus nūciauit ei vnū
ex filijs ysrl iugulatū iacere
i platea. Stāticz exiliēs de
accubitu suo: reliquēs prā
diū ieiunꝰ puenit ad corpꝰ
tollenscz illud portauit ad
domū suā occulte: vt dum
sol occubuisset caute sepe
liret eū. Cunqz occultasset
corpꝰ māducauit panē cuz
luctu et tremore: memorās
illū sermonē quē dixit dñs
p amos ꝓpham. Dies fe
sti vestri puertent i lamēta
tōem t luctū. Cū vero sol
occubuisset: abijt t sepeli
uit eū. Argūebāt aūt eum
oēs ꝓximi eiꝰ: dicētes: Jā
huiꝰ rei causa interfici iussus
es: et vix effugisti mortis im
perium: t iterꝫ sepelit mortu
os: Sz tobias plus timēs
deū qz regē: rapiebat corpa occisoꝝ t occultabat i
domo sua: t medijs nocti
bꝰ sepeliebat ea. Contigit
aūt vt q̄dā die fatigat⁹ a se
pultura veniēs domum ia
ctasset se iuxta parietē t ob
dormisset: t ex nido hirun
dinū dormienti illi: calida
stercora incidere sup ocu
los eiꝰ: fieretqz cecꝰ. Hanc
aūt tēptatōez iō pmisit do
minus euenire illi: vt poste
ris daretur exemplū patiē
tie eiꝰ sicut t sancti iob. Nā
cum ab infantia sua sp deū
timuerit t mādata eiꝰ custo
dierit: nō est ꝓtristatꝰ ꝓtra
deū q plaga cecitatis eue
nerit ei: sz imobilis in dei ti
more pmānsit: agēs grās dō
omnibꝰ diebꝰ vite sue. Nā
sicut beato iob insultabāt
reges: ita isti parentes t co
gnati eiꝰ irridebant vitam
eiꝰ dicēntes: Ubi est spes
tua pro qua elemosynas t
sepulturas faciebas: To
bie: ecce deꝰ h⁹ non vt fuisse ex naturali stercoris vtute: maxie cū n
eciderit sup eiꝰ oculos aptos sz clausos: sz ex ordinatōe dei
q̄ actoz ē mali pene: vt sic tobias posteris esset exēplar pati
entie: iō subdit: s Hāc aūt tēptatōez. q̄ fuit ad tobie ꝓba
tōez: iō subdit postea. t Nō est ꝓtristatꝰ ō dñm cē. t pz
lra. v Nā sicut cē. Hic ꝓsequēter describit increpatō in
iusta cū dr: Nā sic btō iob insultabāt reges. i. eiꝰ amici q̄ erāt
potētes: ppt qō h⁹ reges dicūt t forte reges fuerūt: ad lraz: nā
antiqtꝰ i q̄libet ciuitate erat vnꝰ rex: vt pz iosue. xij. ꝓ Jta
isti pentes t cognati eiꝰ irridebāt vitā eiꝰ. p qō inuit: q irri
debāt eū q̄si singuli dieb⁹. y Dicētes: vbi ē spes tua cē. ex

t Deniqz cē. fugiēs a iudea plagā cē. nam angelꝰ dñi
vna nocte pcussit in exercitu suo. c. lxxxv. milia bellato
rū: t sic ꝓpulsus fuit fugere cū paucis ad trā suaz: vt hr
iij. reg. xix. v Ꝓpt blasphemiā suā. ꝓtra deū mul
tiplicē: vt ibidē hr. x Tobias sepeliebat corpa. eoꝝ
cū piculo nō solū
rex: sz etiā ꝓsone
sue: ex q̄ fem eius
appareꝫ magis cō
mendabile: t seq
tur exercitiuz sue
patientie: cū dicit
y At vbi nūci
atū est regi. factū
tobie circa sepul
turā mortuoruz.
Jussit euz occidi
cē. z Tobias
cē. fugiēs nudꝰ. i.
oibꝰ bonis spolia
tus. t Latuit.
t sbdit cā cuz dr:
Quia multi dili
gebant eū: ꝓpter
qō ipm celabāt i
tali casu: t qm de
us in tēptatōe fac
puētū iō sbdit re
gis occisio: ō q̄ hr
iij. regū. xix. t to
bie liberatio: cuz
dr: Et reuersus est
tobias cē. .II.

Post hec
vo. Post
q̄ actoz
descripsit tobie pa
tiētiā ab extra ne
is: h ꝓpr idē fac a
ppinqs q̄ tobiaz
de bono ope icre
pabant: t diuidit
i duas ptes: nā pri
mo fit hoc a sua
cognatōne: 2° a p
pa vxore: ibi An
na vo. Prima ad
huc i duas fz du
plicē casū: qua co
gnati sui euz iniu
ste icrepabant: 2ª
ponit ibi: Cōtigit
aūt. Prīa adhuc
in duas: qz primo
ponit opatio to
bie sācta: 2° cognatoꝝ suoꝝ icrepatio iniusta: ibi Argu
ebāt aūt. Circa pmū dr: a Post hec vo cū esset dies
festꝰ cē. ex hoc pz q̄ in dieb⁹ festiuis licitū est viuere lautꝰ
t magis delicate ppt reuerētiā festi: nō tm ppt gulam:
sm q̄ dr Neemie. viij. Ite t ꝓmedite pinguia: t bibite
mulsum: t mittite ptes eis q̄ nō ꝓparauerūt sibi: qz di
es scūs dñi ē. b Dixit fi. suo. vt exercēt i pietat officio
c Uade t adduc aliqs. eoꝫ curialr iuitādo: vt sic tollat
ab eis vecūdia petēdi. d De tri. nra. qz magi tenemur
ppinqs dū tm sint boni: iō sbdit: Timētes deū cē. subdit: e Nūciauit cē. i platea iacere. tāq̄ cadauer vile.
f Staticz exiliēs cē. ex q̄ pz feruoz tobie circa pietat opa
g Tollēscz illud poz. ad do. su. occulte cē. vt sic opꝰ pieta
tis ipenderet: t offensaz regis euaderet. h Māducauit
panē cū luctu. ex iniusta ꝓpinq̄ morte. i Et tremore. ne
forte sem suū scisciteret a rege. k Memorās illū sermo
nē quē dicit dñs p a
mos ꝓphaz. viij. ca.
Dies festi vii puertēt
in luctū t lamētatio
nē. dies eni festus ali
qñ rōnabilit fit dies
luctꝰ ppt casū supue
niente. pphauit autē
amos tpe oçie regis iu
da: vt patet i pncipio
sue ꝓphetie: tobias ve
ro captiuatꝰ fuit sex
to anno eçechie: vt di
ctū ē ca. pcedēti: q̄ fu
it q̄rto rex ab oçia re
ge: t sic tobias ꝓphiā
amos scire potuit t re
memorari l Argu
ebāt. Hic ponit
amicoꝝ tobie icrepa
tio iniusta cū dr: Ar
guebāt aūt eū oēs p
ximi sui. t dr oēs q̄a
ꝓximi eiꝰ tā cognatō
ne q̄ vicinitate eū ar
guebāt. m Et vix
effugisti mort ipiū.
i. mortē sup te ipataz
vt dcm est supza. n
Sed tobias plꝰ timēs
deū. qui corpꝰ t aiaz
pōt mittere i gehēnā.
o Quā regē. q̄ sup
corpꝰ tm hz ptātē. p
Rapiebat corpa occi
soꝝ. exercens pietatis
opera. q Cōtigit
aūt. Hic ponitur cau
sa icrepatōnis scōa: t
2° increpatio ipa: ibi
Nam sicut btō iob.
Circa primū sciendū
q̄ causa huiꝰ increpa
tōnis fuit cecitas sup
uenies tobie: quam
eiꝰ cognati attribue
bāt eiꝰ demeritis fal
so: sic q̄ dr: q Contigit aūt cē. t pz lra vsq̄ ibi: r Fieretqz

quo videt: q̄ isti remuneratōem boni ⁊ mali credebāt esse tm̄ in vita p̄nti: sicut ⁊ amici iob: vt ibidē fuit diffuse declaratū: ⁊ q̄ hoc est erroneū: iō tobias increpabat eos dicens:
z Nolite ita loqui. in v̄bis eni erroneis nulli debet deferri. a Q̄m filij sanctor̄ sum⁹. i. abraam isaac ⁊ iacob: q̄ p fidē expectabant in futuro eternaz remunerationē: sm q̄ declarat ap̄ls hebre. xj. diffuse: iō subdit: b Et vitā illam expectam⁹ nē. s. p fidē: sicut ⁊ patres nr̄i. c Anna vero. Hic p̄ter increpat tobias a p̄pa vxore sua: qō tanto grauⁱ est: quāto vxor est viro magis p̄iuncta: ⁊ etiaz subiecta: ⁊ p̄mo circa hoc ponitur increpatōis occasio cuz dī: c Anna vo vxor ei⁹ ibat ad textrinū opus quotidie. extra domū suā: nā p̄pter cecitatē viri eius: ⁊ elemosynas p̄cedētes: ñ habebat facultatem vñ posset hīe materiam ad hoc op⁹ exercē dū in p̄pa domo .cetera patēt vsq̄ ibi:
d Uidete ne furtiuus sit. vī q̄ male fecerit hoc querēdo: q̄ cum anna diu fuerat ⁊ ei⁹ fidelitatem multiplicit̄ p̄bauerat: p̄pter qō nō debuit habere suspitōez de ipa nec p̄ p̄ñs dicere talia verba. Ad hoc dicendum est q̄ bñ locutus ē: q̄ paup erat: vt dcm̄ est p̄pt̄ quod cibaria delicata non p̄sueuerat hīe in domo sua: manebat etiā inter fideles p̄pnos ad furta: p̄pter que rōnabiliter timuit ne fur aliquis vēdidisset vxori p precio minori: ⁊ illa ducta pauptate ⁊ indiscretōne mulieb̄ri non inq̄siuisset diligētia sufficiēti vñ vēditor habuisset: iō dixit vxori vt diligentiⁿ inq̄reret ⁊ hoc sonāt ei⁹ v̄ba cū dicit: d Uidete ne forte furtiu⁹ sit nē. i. diligēti⁹ inq̄rite: vxor aūt ei⁹ sic accepit ac si dubitaret de sua fidelitate: iō sequit̄ increpatio viri iniusta cū dī: e Ad hec vxor eius irata. irratōnabiliter: vt p̄z p dcā: f Rñdit. iniuriose: g Mānifeste vana fcā ē spes tua. vite future: q̄ non solū p̄didisti lumē corp̄is: sed etiam mentis ⁊ conscientie bone. h Et elemosyne tue modo apparuerūt. s. ficte ⁊ vane tanq̄ ex hypocrisi facte: ⁊ quia pluribus modis alijs eū molestabat: iō subdit: Atq̄ his ⁊ alijs verbis nē.

Caplm. III.

Tunc tobias. Post̄q̄ descriptum est circa tobiā patientie exercitiū: h̄ p̄r describit eius remediū. s. in recursu ad deū per oroez deuotam: iō subdit: a Tunc tobias ingemuit. nō ex impatientia: sz vxoris malicia quā horrebat vt p̄pria: cū vir ⁊ vxor sint vna p̄sona. b Et cepit orare. feruēter ⁊ deuote: iō subdit: c Cū lachrymis. s. mentis ⁊ corp̄is in oroe sua: ⁊ vt sit magis exaudibilis: primo diuinā iustitiā p̄fitet. d. d Justⁿ es dñe. nā regula est veritatis. e Et oia iudicia tua. penas ī sereno: f Justa: alias vera sunt. p̄pt̄ p̄cti demerita. g Et oēs vie tue misericordie ⁊ veritas. i. i oib⁹ opib⁹ tuis relucz misericordia ⁊ iustitia: nā oē bonū a deo collatū p̄cedit ex diuina bonitate ⁊ liberalitate: q̄ est p̄ncipiuz ⁊ fons misericordie: ⁊ sic apparet ibi misericordia: silr iustitia: q̄ facit oia sm ordinē decētissimū. Malū aūt penale cui⁹ de⁹ est actor: infertur cōiter p̄ ōmerito: ⁊ sic relucet ibi iustitia: q̄ sp punit circa condignū: iō relucet ibi misericordia: ⁊ q̄niam oro hūiliātis se nubes penetrat: Eccli. xxxv. iō p̄sequēter p̄fitetur p̄pria ⁊ parētū suor̄ peccata dicēs: Neq̄z reminiscar delicta nē. ⁊ p̄ñter ea magis explicat dicēs:
i Q̄m nō obediuim⁹ mandatis tuis. ea trāsgrediendo. k Ideo traditi sumus. iuste. l In direptōem. quātū ad bona tēpalia.
m Et captiuitatez. quātū ad corpora p̄pria. n Et mortē. q̄ multi de filijs isr̄l ingulabātur: vt dcm̄ ē. s. o Et i fabulā. q̄ gētiles inter q̄s erāt captiui: frequēt̄ inter se p̄fabulāt̄ o filior̄ isr̄l miseria ⁊ captiuitate. p Et inproperiū. q̄ multa p̄uicia eis inferebant. p̄ñr repetit huⁱ cāz attribuēdo deo iusticiaz. d. q Et nūc dñe magna iudicia tua. q̄ null⁹ pōt ea arguere. r Quia ñ egim⁹ sm p̄cepta tua. lz aūt ipe innocēs eēt: tm̄ p̄nūat se peccatorib⁹: eo q̄ erat de eor̄ pplo ⁊ natōe. s Et nō ambulauim⁹ sincerit̄ coram te. q. d. ⁊ si i alīq̄b⁹ ipleuim⁹ mādata tua quātū ad substantiā op⁹ ñ tm̄ recta itētōe. t Et nūc dñe sm volūtatē tuā nē. lz eni vellet cito mori ne expreti amplit̄ cognatorz suorz ⁊ vxoris sue malicia: ⁊ ppli isr̄l afflictōz: tm̄ sapienter ⁊ discrete p̄ponit i oib⁹ diuinā volūtatē. v Expedit eni mihi mori magis q̄ viuere. h⁹ ñ dixit tedio acidie: lz tedio ifirmitat̄ hūane: qō si ē pctm̄: ñ ē nisi veniale: ⁊ h⁹ bñ cōtigit i viris p̄fect̄. puer. xxiiij. Septies i die cadit iust⁹: ⁊ resurget. x Eadē itaq̄ die. Hec ē ps icidētal: i q̄ p̄mo pōit icidēt̄ narratō: 2⁹ narratōis rō: ibi Jn illo tpe. p̄ria i ouas: nā icidēs fuit exercitiū patiētie sare filie raguel: cui⁹ p̄ pōit iniustū ip̄roperiū: 2⁹ scm refugiū: ibi Ad hāc vocē Circa p̄mū dī: x Eadē itaq̄ die. s. o⁹ tobie. y Ut sa. fi. ra. q̄ erat de iudeis captiuatis: i alia tm̄ ciuitate q̄ tobias. z Et ipa au. ip̄ro. nē. q̄ ip̄roperiū tāto erat grauⁱ quanto fiebat a p̄sona subiecta ⁊ vili. a Q̄m tradita

fuerat ſcptē viriſ. in ꝓiugiū. b Et demoniū noie haſ
modeꝰ occideret eos. tū qz erāt ifideles ⁊ idolatre: vt di
cūt aliq̄: vel ſi erāt de filijs iſrl: ñ tñ de cognatōe ſare: ⁊
ad eā accedebāt moti ſola voluptatis libidine: vt hī ifra
vj. ꝓpr̄ qō nō decebat eos puellā tāte ſcitatis polluere:
⁊ qa reſeruabaꝫ
virgo filio tobie.

c Amplꝰ ex te
nō videamꝰ filiuz
⁊c. duo turpia ſi
bi falſo ĩpropera-
bat. ſ. obꝓrobriuz
ſterilitatiſ: qō tūc
eāt valde magnū
⁊ occiſionē ſuozū
maritoꝝ: ⁊ tertio
occiſionis ſue de-
ſideriū: iō ſ̄bdit:
d Nunqd ⁊ oc
cidē me vis ⁊c. q
d. qꝛ ſic. e Ad
hāc vocē hic ꝓpr̄
ponit deuote ſare
remediū. ſ. p oꝛo-
nis ſtudiū: cū dr̄:
Ad hāc vocē. abſ
qz dura rñſione.
f Perrexit ad
ſupꝰ cubiculum.
qō erat oꝛoni cō-
gruū rōne ſolitu-
dinis ⁊ elcuatōis
g Et tribꝰ no.
⁊c. ñ mādu. ⁊c. ni
hil oīno ſumēdo
vt dicunt aliq̄: qz
ſeruoꝛ oꝛois: ⁊ eꝰ
plixitas inducūt
obliuionē poꝰ ⁊
cibi: ideo ſ̄bditur
Sed in oꝛatione
pſiſtēs. aliꝫ etiam
exponit: qz modi
cū irrupit oꝛoez
⁊ in illa irruptō
ne modicā ſūpſit
refectōem: ⁊ ſic dr̄ hic nō ꝓmediſſe: ⁊ i oꝛoe pſtetiſſe: qz
qō modicū eſt qſi nihil reputaꝫ: vt dr̄. ij. phyſic. Uñ ⁊ d
hoīe modicū comedēte dr̄: qꝛ nihil comedit vulgari ſer
mone. i Fcm̄ eſt ⁊c. dñi ꝓple. oꝛoem. melioꝛ eſt eni fi
nis oꝛonis q̄ pricipiū: Eccls. vij. ꝓpr̄ qō aſſurrexit eius
anim̄ ad laudandū deū dicēs: k Bñdictū ē no. tu.
deꝰ pa. nr̄oꝝ. q̄ es verꝰ deꝰ: nō ſic āt dr̄ gētiliū. l Qui
cū iratꝰ fueriſ. puniēdo. m Miſericordiā facies. ꝓſo
lando. n Et ī tpe tribulatōis pctā dimittis. qz pene
ſūt quedā pctoꝝ medicine. o Ad te dñe facīē meaz
ꝓuerto. i. ſimul vto: p qō intelligit hec ꝓuerſio de duplī
ci facie. ſ. mentis ⁊ coꝛpis. iudei eni in captiuitatē du cti
oꝛabāt verſa facie coꝛpis vſus hierlm: vbi ſpecialit̄ ha-
bitabat deꝰ: qz adhuc ſtabat tēplū vbi colebaꝫ: vt dcm̄
eſt. ē. j. ca. dañ. etiā. vj. dr̄: qꝛ i cenaculo domꝰ ſue oꝛabat
aptis feneſtris ꝫ hierlm. p Ad te oculos. mēt ⁊ coꝛ
pis. q Erigo. cū obtinēdi fiducia. r Peto do. vt
de vin. impro. huiꝰ abſol. me. nā erat valde graue. s
Aut certe deſup terrā erīpias me. hꝰ duplicit̄ exponitur
vno mō: qz loqtur ex infirmitate humana: ſic dcm̄ ē de

et demoniū noīe aſmodeꝰ
occideāt eos: mox vt igreſ
ſi fuiſſent ad eā. Ergo cū ꝓ
culpa ſua icreparet puellā
rñdit ei dicēs: Amplius ex
te nō videamꝰ filiū aut filiā
ſup terrā: interfectrix viroꝝ
tuoꝝ. Nunqd ⁊ occidē me
vis ſic etiā occidiſti ſeptē vi
ros? Ad hāc vocē prexit
in ſupius cubiculū domuſ
ſue: et tribꝰ die ⁊ tribꝰ no-
ctib⁹ nō manducauit neqz
bibit: ſed i oꝛone pſiſtēs cū
lachrymis depcabaꝫ deū:
vt ab iſto ipropio liberaꝫ
eā. Factū eſt aūt die tertia
dū ꝓpleret oꝛoez: bñdicēs
dñm dixit: Benedictuz eſt
nomē tuū deꝰ patꝝ nr̄oꝝ
qui cū iratꝰ fueris: miaz fa
cies: et in tpe tribulatōnis
peccata dimittis his q̄ ĩuo
cāt te. Ad tē dñe facīē meā
ꝓuerto: ad te oculos meos
erigo. Peto dñe vt de vin
culo improperij huiꝰ abſol
uas me: aut certe deſup ter
rā erīpias me. Tu ſcis dñe
qz nūqz ꝓcupiui vizet mū
dā ſeruauī aiaz meā ab oī
ꝓcupiſcentia. Nunqz cū lu
dētib⁹ miſcui me: neqz cum
his q̄ in leuitate ābulāt pti
cipē me pbui. Uiz aūt cuz
timore tuo nō cū libidine
mea cōſēſi ſuſcipē. Et aut
ego indigna fui illꝰ: aut illi
forſitā mihi nō fuerīt digni:
qā forſitā viro aliꝫ ꝓſeruaſti
me. Nō ē eī in hoīs ptāte
ꝓſiliū tuū. Hoc aūt p certo
hz ois q̄ colit te: qnia vita
eiꝰ ſi in pbatōe fuerit cōro-
nabit̄: ſi aūt i tribulatōe fu
erit liberabit̄: etſi in corru-
ptōe fuerit: ad miaz tuā ve
nire licebit. Nō eni delecta
ris in pditōib⁹ nr̄is: qnia pⁿ
tēpeſtatē trāqllū fac: et pⁿ
lachrymatōez ⁊ fletū: gau-
diū ⁊ exultatōez infundis.
Sit nomē tuū deꝰ iſrl bñdi
ctū i ſecula. In illo tpe ex-
audite ſūt preces amboꝝ i
ꝓſpectu glie ſūmi dei: ⁊ miſ
ſus eſt angelus dñi ſacꝰ ra
phael vt curaret eos ābos
quoꝝ vno tpe ſūt oꝛoes in
conſpectu dñi recitate.

tobia. Alio mō qz ſic loqtur timēs ne ſi iſta ſibi frequenter
irrogarent: ꝓ ipatientia frāgeret: ⁊ meliꝰ eēt ſibi morte ꝓ-
cupari: q̄ ab innocētia mutari: ſic ſapie. iiij. dr̄: Juſtꝰ ſi ꝓ-
cupatꝰ morte fuerit: i refrigerio erit. raptꝰ eſt eni ne malicia
mutaret aiam eiꝰ. t Tu ſcis dñe qz nūq̄ ꝓcupiui vizet. in
oꝛdiate. v Et mū
dā ſeruauī aiam. hoc
nō dicit iactāter: ſed
magis gratāter: ſciēs
hoc ſe habuiſſe ex di
uino munere: ⁊ ſic iu
ſti legūtur bona ſua
coraz deo hūiliter reco
luiſſe: ſic dixit ezechi
as. iiij. regū. xx. Dñe
memento quō ambu
laueri in veritate co-
rā te ⁊c. x Nunq̄
cū ludētib⁹. diſſolute
⁊ ihoneſte. y Miſ
cui me. me ingerēdo.
Uirū autē cū timore
tuo. i. amore ꝓpr̄ ad
cultū tuū educande.
z Non cū lubidine
mea. i. libidine mota
a Conſenſi. parēti
bus meis hoc volēti
bus. b Suſcipe. i
ꝓiugiū: c Et aut
ego indigna fui illis.
pro peccatis occultis
meis. d Aut illi
forſitā ⁊c. hoc dicē qz
de indignitate alioꝝ
nolebat temere iudi-
care. e Quia for-
ſitā viro aliꝫ cōſuaſti
me. in mea vginitate.
f Nō ē eni i ho. po.
ꝓſi. tuū. q. d. de cā hꝰ
rei cognita tibi ſoli ñ
poſſumꝰ certitudina-
liter aliq̄d ſcire. g
Hoc aūt p certo hz.
fidei certitudine. h
Ois q̄ colit te. pure ⁊ deuote. i Quia vita eiꝰ ſi in pba
tōe fuerit. i camino tribulatōis: ſicut auꝝ i fornace vbi pur
gat ⁊ meliorat. k Coronabit̄. corona celeſtis glorie. l
Etſi i coꝛruptōe fuerit. peccās ex ignorātia vel infirmitate.
m Ad miſericordiā tuā licebit venire. peccata eni hꝰ mōi
magis ſūt remiſſibilia: q̄ illa q̄ ꝓcedūt ex certa malicia.
n Nō eni delactaris i pditōib⁹ nr̄is. ſed i emēdatōib⁹ no-
ſtris p flagella: iō ſubdit: o Qz poſt tēpeſtatē. tribulati
onū. p Trāquillū facis. ꝓſerēdo pacis donū. q Et
poſt lachrymatōez ⁊ fletū. pſentis miſerie. r Gaudiū ⁊
exultatōez infundis. p donū gre ⁊ glorie. s Sit nomē tuū
deꝰ iſrl bñdictū. i. in oib⁹ ⁊ ab oib⁹ bñdicaē. t In ſcla. i.
vſqz in eternū: nā eternitas q̄ eſt tota ſil: nō pōt a nobis cō
prehendi: niſi p ꝓpatōez ad tēpus ifinitū. v In illo tpe.
Hic ꝓpr̄ ponit dcē narratōis rō. ſ. pⁿ factū tobie cuꝰ oꝛo ⁊
ſare habueꝛt ſilitudinē ex pte cauſe: ⁊ ex mō depcādi: vt pz
p pdcā: fuerꝛt etiā eo dē tpe coꝛā deo recitate: ⁊ ab eo exaudi
te: ꝓpr̄ qō miſſus ē idē nūciꝰ. ſ. raphael angelꝰ ad exequēdū
circa eos effectū bonitatis diuine: ⁊ hoc ē qō dr̄: In illo tpe
exaudite ſūt pces coꝝ ⁊c. ⁊ patet lra.

Igitur cū tobias ꝛc̄. Descripta ꝯuersatōne .IIII. tobie virtuosa: h̄ ꝯnter describit eiꝰ ꝯsolatio grosa: quā quidē fecit deꝰ ꝑ angelū filij sui ductorē in ĩtraz medoꝝ: q̄ reuertens attulit diuitias ad releuādū parētū suorū pauptatē: ꝛ medicinā ad curādū p̄ris sui cecitatē. sic ergo ꝓcedit: qꝛ ꝑmo ponit filij missio: 2° eiusdē reuersio .x.ca. prima ĩ duas: qꝛ primo tobias mittit filiū suum: 2° filiꝰ exequitur p̄ris imperium: ca. v. prima adhuc ĩ duas qꝛ ꝑmo pr̄ filium instruit: 2° legatōnem ei iniūgit: ibi Indico etiam tibi. Circa filij instructōez ꝑmo excitat eiꝰ attentōem dicens: b Audi fili mi. verba oris mei: ñ tm̄ auribus corporis: sz etiā mentis: iō seq̄tur: c Et ea in corde tuo q̄si fūdam̄ta ꝯstrue. s. edificij spūalis: vt ex eo ꝯsurgat multiplicatō bone opatōnis. ꝯnter subdit illā instructionem: qꝛ pr̄ nō solū debet filio nutrimentū: sed etiā documētum ꝛ ꝑmo instruit filiuz de reuerentia parētū vt ex sensibilibꝰ ꝛ magis notis ꝓcedat ad intelligibilia ꝛ minꝰ nota dicēs: d Cū accepit deꝰ aiam meaz. mortē eni suam putabat ꝓpiquā vt dcm̄ ē e Corpꝰ meū sepeli. s̄m eni fidē nr̄am corpora fideliū resurgēt ad vitā immortalē: ꝓpt̄ qd̄ sancti p̄res de sepulturis habuerūt rōnabilit̄ curā bonā. f Et honorē habebis mr̄i tue. nō solū eā reuerēdo sz etiā necessaria ministrādo ĩ vita ꝛ in morte ĩ qua indiget sepultura: iō subditur: Cum autem ip̄a ꝯpleuerit ꝛc̄. subdit: h Omnibꝰ. Hic ꝯnter instruit eū de obediētia ad deū dicēs: Oībꝰ autē diebꝰ vite tue in mēte habeto deū. ꝑ verā fidē ꝛ dilectōem. i Et caue ne quādo peccato ꝯsentias. licet eni s̄m augustinū nō sit ĩ ptāte nr̄a quibꝰ visis tangamur: tñ est ĩ ptāte nostra ea respuere vel acceptare. k Et ꝑtermittas ꝑcepta dei nr̄i. ea trāsgrediendo. l Ex substātia tua. Hic tertio ip̄m instruit de misericordia ad ꝓximū dicēs: Ex substātia tua fac elemosynā. ꝛ nō de alieno. m Et noli auertē faciem tuā ab vllo paupe. q. d. si nō potes exhibē manū: exhibeas tñ aim ꝛ ꝯpassionis signū: nā de hꝰ mōi ĩpossibilitate nullꝰ se pōt excusare. n Ita eni fiet vt nec a te auertatur facies dñi. ꝓpt̄ qd̄ dic̄ saluator: Luce. vj. Date ꝛ dabit̄ vobis. ꝛ qm̄ elemosyna ē discrete faciēda. s. s̄m possibilitatem faciētis: iō subdit: o Quō potueris ita esto misericors ꝛc̄. qꝛ sic nō est elemosyna faciēda: vt recipiētibꝰ sit remissio ꝑ abūdantiā vel sufficiētiā: faciētibꝰ aūt tribulatio per indigētiā: vt hr̄ scd̄a corith. viij. nisi qñ ꝓpt̄ christū vult eē pauper: vt cū q̄s religionē ingredit: vt sic paup̄ christū pauperē ꝑfectiꝰ seq̄tur. p Etiā exiguū libēter imptiri stude. nā in hꝰ magꝰ pēsat affectꝰ q̄ sensus: ꝓpt̄ qd̄ saluator plꝰ reputauit duo minuta a paupe vidua oblata: q̄ diuitum munera magna: Mar. xij. ꝛ sbdit̄ rō faciēdi elemosynā cū dr̄: q Premiū eni bonū tibi thesauriças. tibi ꝓuidēdo. r In die necessitatis. i. mortis: qꝛ sicut dicit augꝰ. Sola mia comes est defunctoꝝ: ꝛ ĩ die iudicij generalꝰ: qꝛ tūc iudex dicet: Uenite bñdicti patris mei: ꝑcipite ꝑatū vobis regnū. ꝛ sbdit: Esuriui eni ꝛ dedisti mihi manducare ꝛc̄. Matthei. xxv. iō sbdit s Qm̄ ele. ab oi pec. ꝛ a morte. s. gehēne: t Liberat ē ei int̄ alia mie opa valde satisfactoria: Dani. iiij. Pctā tua elemosynis redime. cetera patēt. v Attende tibi. Hic q̄rto istruit filiuz d̄ inocētia d̄ seipo dicēs: Attēde tibi fili mi ab oi fornicatōe. s. corpali ꝛ spūali: q̄ est idolatria: ꝛ sb̄ fornicatōe corpali intelligit adulterium: ꝛ oē carnis pctm̄: iō subditur: Et preter vxorē tuā ꝛc̄. Cōsequent̄ iustruit eū de hūilitate vera dicēs: x Supbiā nunq̄ ĩ tuo sensu. i. in tuo corde: y Aut ĩ verbo tuo. i. ĩ exteriori signo vel ope: a Dñari ꝑmittas. nō dicit euenire: qꝛ ĩpossibile est: quin insurgāt elatōes alique: sz tūc dominātur: qñ q̄s impetū earū sequēs s̄m eas opatur: qd̄ pōt ab hoie caueri. b In ip̄a eni initiū sūpsit oīs ꝑditio. nā ꝑmū pctm̄ angeli fuit supbia: ex q̄ secutū ē peccatū hoīs ꝑ tētatōnem demonis: Gene. iij. c Quicūq̄. Hic quīto instruit filiū de iusticia ad opariū dicēs: Quicūq̄ tibi opa. fue. ali. sta. mer. ei restitue. qꝛ tales vt cōiter sunt paupes de labore suo q̄tidianū victū acq̄rentes: ꝛ iō lex q̄ ferēda ē s̄m id qd̄ accidit vt ĩ plibꝰ: ꝑcipit leuit̄. xix. q̄ merces taliū nō retineat vsq̄ ĩ mane diei sequētis. d Quod ab alio odis fieri tibi ꝛc̄. hꝰ eni est de iure nāli. e Panē tuū cū esuriētibꝰ ꝛc̄. bñficia eni collata talibꝰ q̄ nō pñt retribuere: sunt apud deū meritoria. f Panē tuū. Hic sexto instruit filiū de pietate ad defūctos dicēs: Panē tu. ꝛ vi. tu. sup sepul. iusti ꝯstitue. ex hꝰ aliq̄ accipiētes occasionē errādi solebāt sup sepulchra parētū defūctoꝝ cibaria ponere: q̄si mortui cibis corpalibꝰ indigerēt quod improbat augustinꝰ in sermone de cathedra sancti petri. Alij vero magna festa ĩ morte parētum faciebant ad ostētatōem: ꝛ inde depau-

Igitur cū tobias putaret orōnez suam exaudiri vt mori potuisset: vocauit ad se tobiā filium suū: dixitq̄z ei: Audi fili mi v̄ba oris mei: et ea in corde tuo q̄si fūdamētum ꝯstrue. Cū accepit deꝰ aiaz meā: corpus meū sepeli: et honorē habebis mr̄i tue: oībꝰ diebꝰ vite eiꝰ. Memor eni eē debes: q̄ ꝛ quāta pericula passa sit ꝓpter te in vtero suo. Cum autē ꝛ ip̄a cōpleuerit tēpꝰ vite sue: sepelies eā circa me. Oībus aūt diebꝰ vite tue in mente habeto deuz: et caue ne aliqñ pctō ꝯsētias: et ꝑtmittas ꝑcepta dei nr̄i. Ex substantia tua fac elemosynā: et noli auertere faciē tuā ab vllo paupe. Ita eni fiet: vt nec a te auertat facies dñi. Quō potueris: ita esto misericors Si multū tibi fuerit: abundant tribue: si exiguuz tibi fuerit: etiā exiguū libenter ĩ partiri stude. Premiū eni bonū tibi thesauriças ĩ die necessitatis: qm̄ elemosyna ab oi pctō ꝛ a morte liberat: ꝛ nō patiet aiam ire in tenebras. Fiducia magna erit corā sūmo deo elemosyna oībus facientibꝰ eaz. Attende tibi fili mi ab oi fornicatōe: et ꝑter vxorē tuam nunq̄z patiaris crimen scire. Supbiā nūq̄z in tuo sensu aūt in tuo v̄bo dñari ꝑmittas. In ip̄a eni initiuz sūpsit oīs ꝑditio. Quicūq̄z tibi aliqd opatꝰ fuerit: stati ei mercedē restitue: ꝛ merces mercenarij tui apud te oīno nō remaneat Qd̄ ab alio oderis fieri tibi: vide ne tu aliqñ alti facias. Panē tuū cū esuriētibꝰ ꝛ egētibꝰ comede: ꝛ de vestimētis tuis nudos tege. Panē tuum ꝛ vinū tuū sup sepulturā iusti ꝯstitue: ꝛ noli ex eo

perabant: hoc nō intelligit ḥ tobias: ſz q̄ morte iuſtoꝝ paſcēdi ſunt paupes ꝓ aīab⁹ eoꝝ ⁊ ad excludendū iſideles ſubdit: Et noli ex ea māducare ⁊c. ſequtur: g Cō ſiliū. Hic ſeptimo filiū inſtruit de prudētia ꝓſiliū in ou bꝫs requrendo. o. Cōſiliū ſp a ſapiēte. in illa re de q̄ cōſi liū querit: h Perqre .i. pfecte requre: ⁊ nō ſupfi cialit tm̄: nā cuilibet expto i ſua ſcientia credenduz ē ⁊ q̄ ꝓſiliū hois ñ eſt oino ſolidū: iō docet recurrē ad diuinū. o. i Omni tpe. ſ. pꝛoſperitatiſ ⁊ aduerſitatis. k Bñdic deū. ipm̄ laudādo. l Et pete ab eo vt vias tuas dirigat. i agēdis. m Et oia ꝓſilia tua i ipo p̄maneāt. q̄ nō dz homo q̄rere ꝓſilium niſi de bonis agēdis: ⁊ maliſ fugiendis: ⁊ oē tale ꝓſiliū eſt fm̄ deū. n Jndico etiaz tibi. Poſtq̄ tobias filiuz ſuum de moꝛib⁹ inſtruxit: hic ꝓfiter ꝓ debito repetēdo ſibi legatoꝛes iniūgit. o. Jndico etiaz tibi fili mi. Erat enim neceſſitas indicādi: eo q̄ credebat morte ſuā appꝛopinq̄re vt ꝓdcm̄ ē vt ſic debitū ante morte ei⁹ redderetur: ⁊ q̄ fili⁹ illud debitū ignoꝛabat iō ſubdit: o Dediſſe me ⁊c. infātulus eēs. i. non habēs adhuc vſum de bitū rōnis. p Babelo i rages ciuitate medoꝛ. ſic dictū eſt ſupꝛa. iij. ca. q Et chirographū ei⁹. i. lr̄am obligatoꝛiā de reſtitutōe. r Apud me habeo. p quam debituz poterit reuocari. cetera patēt vſq̄ ibi: s Noli timere fili mi. laboꝛez itineris ⁊ paupertatē: ⁊ ſubdit rōem dicēs: t Pauperē quidē vitā gerim⁹. in preſenti ſeculo. v Sed multa bona habebim⁹. in futuro. x Si timuerim⁹ deū. timoꝛe filiali. y Et receſſerimus ab omni peccato. moꝛtali: nā oē veniale nō poſſumus oino vitare. z Et fecerim⁹ bene. iſte ſunt due pꝛtes iuſticie. ſ. declinare a malo ⁊ facere bonū. .V.

Tunc rñdit tobias. Poſtq̄ pz inſtruxit filiū. ḥ cō ſequēter exeq̄tur fil⁹ pīs imperiū: ⁊ diuidit in tres ptes: q̄ pmo deſcribit itineris apparat⁹: 2° poſt iuuenis receſſus: ibi Tūc pat oib⁹. 3° vie pgreſſus i pricipio capituli ſexti. Circa pmū primo ductoꝛ itineris inqrit pcipitur: 2° queſit⁹ inuenit: ibi Tūc egreſſus. z° iuētus examinat: ibi Dixit itaq̄. Circa pmū primo ponit obedientis filij rñſio dicētis: b Oia ⁊c. faciā pz cū diligentia: ꝓfiter petit edoceri de via dicēs: c Quo aūt ⁊c. inq̄ram ignoꝛo. nā debitoꝛē ⁊ etiā viā ignoꝛabat: iō ſubditur: Jlle me neſcit ⁊c. ⁊ ſubdit inſtructio pīis ò vtroq̄. ſ. de modo repetēdi: ⁊ de via p ductoꝛē pueniētem ⁊ pmo de ligno dādo debitoꝛi cū dz: d Chirographū q̄dez. q̄ò eſt ſignuz manifeſtū debiti. e Quō cū illi oñderis ſtatim reſtituet. de fidelitate eni gabeli ꝓfidebat: ⁊ ſi negare vellet p chirographū artari poterat: 2° inſtruit eum de modo cūdi per viam. ſ. p ductoꝛez fidelem cū ſubdit: Sed pge nūc ⁊c. ⁊ pz littera f Tunc egreſſus. Hic ꝓfiter ductoꝛ q̄ſi ei⁹ inuenitur cū dicit: g Jnuenit iuuenē. i. angelū in ſpecie iuuenis apparētē. h Splēdidum. i. i facie valde pulchꝝ. i Stātē p̄cinctū ⁊c. apparitōes eni angelice in coꝛpib⁹ aſſumptis fiūt fm̄ ꝓprietates legationū ad q̄s angeli mittūtur: ⁊ quia iſte mittebat a deo ad ducendū filiū tobie p viam: iō apparebat tanq̄ diſpoſit⁹ ad itenerā dū. k Uñ te habemus bone iuuenis. i. de qua gēte es tu: q̄a nolebat hīe ductoꝛez gentilē: ſz iſraelitam. l At ille rñdit: ex filijs iſrl̄. vez dixit q̄uis nō eēt hō: nā illa q̄ ab angel̄ inī hoies fiūt ſūt figuratiua: ſicut conteſtio coꝛ fruitōem glorie ſignat: vñ infra. xij. ca. dixit angelus iſte: cū eēm vobiſcū p volūtatē dei videbar quidē vobiſcū māducare ⁊ bibere: ſz ego cibo inuiſibili ⁊ potu q̄ ab hōib⁹ videri non pōt vtoꝛ: ⁊ eodē modo locutio ei⁹: q̄z dicit ſe eē ex filijs iſrl̄ ſignat ꝓiūctōem charitatis: q̄z ſancti angeli ꝓiūcti ſunt fidelibus deuotis. cetera patēt vſq̄ ibi: m Et oia itinera ei⁹ frequēter ambulaui. p hoc deſignat ei⁹ pmptitudo ad exequēdū māndata dei circa hoies ad dei gloriā: ⁊ electoꝝ ſalutē: fm̄ q̄ dicit bebꝛe. j. Oēs adminiſtratoꝛij ſūt ſpūs in miniſteriū miſſi: ꝓpt̄ eos q̄ capiūt hereditatē ſalutis. n Et māſi apud gabelū. nā angeli ſācti libent̄ moꝛant cū iſtis cetera patēt vſq̄ ibi: o Sup q̄ admirat⁹ pī. q̄ ita cito inuēt⁹ fuiſſet ductoꝛ aptus. p Jngreſſus itaq̄. Hic conſequēter ductoꝛ inuēt⁹ examinat: premittit tñ ſalutatio ſenioris tobie ⁊ eius reſpōſio cū dicitur: q Quale gaudium mihi erit ⁊c. hoc nō dixit ex impatiētia ſue cecitatis: ſed cō tēnens gaudium preſentis vite: ⁊ ſperans gaudium future.

r Fortiaio esto.in patientia pseuerãdo. s In primo est vt a deo cureris.ad hoc eni erat missus a deo:t iõ certitudinaliꝫ sciebat hoc esse futuꝝ.cetera patẽt vsq; ibi: t Ego du.t redu.eũ ad te.hoc eni futuꝝ eẽ sciebat ex diuina reuelatõe. v Indica mihi de q̃ domo tẽ. Si vna eni tribu israel erãt plures dom' decẽ etiã trib' erãt capriuate:iõ tobias q̃rit de vtraq; scz tribu t domo. x Hen' q̃ris mercenarij tẽ.q.d.nõ est tibi curãduz de genere illi': q̃ debz filiũ tuuz ducere pro mercede:sed de eius aptitudine t fidelitate q̃ pditões sũt in me.

y Sz ne forte solicitũ te reddã.i. dubiũ. z Ego sũ aça. ana. mag. filius. vez dixit angel'.qz sic dcm̃ est: locutio ei' erat figuratiua: Açarias aũt intꝛpretatur adiutor dei: angeli vero sũt adiutores dei:iq̃tũ p eoꝝ misteriũ electi dirigũtur in salutẽ:t h' mõ dicit aplus pma coꝛ. iij. de se t aliis pdicatoꝛib' dei Adiutores sum'. ananias vo intꝛpretatur gra dei:cui' filij sunt angeli eo mõ quo dicunt filij glie: q̃ est gra pfumata nõ tm̃ sic intellexit tobias sed q̃ eẽt homo filius cuiusdã viri notabil' de tribub' israel:qui sic vocaret:nec i hoc angel' eũ decepit: qz tobias melius habuit itẽtũ suuz.s. filij sui ductoꝛe bonũ: q̃ si esset homo de genere quã tũcũq; magno.cetera patẽt in lra. a Tũc patis. Hic pñter ostendit tobie iuniozis recessus cũ oi: b Fecit tobias vale patri suo t mri sue. nõ eni decẽs erat:q̃ ab eis recederet absq; salutatione:t sequtur mris fletꝰ ex mrna pietate:

c Baculũ senectutis nre.i.sustẽtamẽtũ: filij eni senib' parẽtib' debẽt misterium reuerẽtie t puisionis necessarie si indigeant. d Nunq̃ fuisset pecunia ista tẽ.hoc dicit maꝛno affectu mota. e Ut diuitias pputarem'.i.reputarem' nos hẽe. f D'q̃ vide.si.nrm.i.sensu percipiebam' ipm eẽ nobiscũ. Pat eni cũ esset ceꝰ nõ poterat eũ videre:poterat tm̃ ipm tangere t audire:t sic duplici sensu pñtiã ei' cognoscere:qõ h oi videẽ q̃tũ est ex pte pñis:vi us eni ppi sui nobilitatẽ aliq̃n accipit p alijs sensib':sic oi exo. xx. Pplus autez videbat voces.hic eni accipit videre p audire. g Salu' puer niet filius noster. ad terminum ad quem mittitur.cetera patent.

La.VI.

Profect' ẽ aut tobias. Descripto recessu iuniozis tobie: h pñr describit,processus sue vie t pmo ponit illõ qõ circa eũ fam̃ ẽ in via:2° in ẽmino vie.vij.ca°. Circa pmũ describit duplex bñficiũ tobie exhibitũ:qz pmo a deuozatõne piscis eripit:2° õ ducenda vxoze istruitur: ibi Et dixit ei. Pria adhuc in duas:qz pmo ponit eripiẽdi modꝰ 2° ereptõis fructꝰ ibi Tunc dixit. Circa pmũ dicit: a Profect' ẽ aũt tobias. vt pñs imperiũ adimpleret b Et canis secut' est eũ.sic cõit accidẽ solz: istud tm̃ põit h ad maiozẽ expssionẽ vitatis histoꝛice. c Et mãsit pma mãsione.i. pma dieta t hospitatõe: d Juxta fluuium tigris.q̃ est vn' de q̃tuoꝛ fluminib' paradisi:Hen. ij. e Et exiuit tẽ. vt lauaret pedes suos. ad recreãdũ q̃ laboꝛe itineris. f Et ecce piscis immanis i.magnus diuina,puidentia missus. g Exiuit ad deuozãdũ eũ.sic enim ei videbat: eo q̃ aptoꝛe veniebat ptra eũ. h Apphẽ de bꝛachiam ei'. i. pẽnulã que ẽ inter caput t coꝛp':qõ t fecit obediens suo doctoꝛi q̃uis hoꝛridũ videret sibi. i Tũc dixit. Hic cõsequẽter describit fructꝰ qui duplex ẽ:scz,puisio cibi: t etiã medicine:t patet littera vsq; ibi: k Assauit carnes eius.nõ totas sed illas que poterant comedi recentes. l Lotera salierunt.pro residuo itineris.cetera patent vsq; ibi: m Cordis eius particulam si super carbones ponas:

in tenebꝛis sedeo: t lumen celi nõ video: Cui ait iuuenis: Fortiaio esto:in pximo est vt a deo cureris. Dixit itaq; illi tobias: Nũqd poteris pducere filiũ meũ ad gabelũ i rages ciuitatẽ medoꝝ: Et cũ redieris:restituam tibi mercedẽ tuã. Et dixit ei angelus: Egõ ducã t reducaz eũ ad te. Cui tobias rndit: Rogo te: Indica mihi de q̃ domo: aut de q̃ tribu es tu: J Cui raphael angel' dixit: Hen' q̃ris mercenarij: an ipz mercenariũ q cuz filio tuo eat: Sed ne forte solicitũ te reddã: ego sũ açarias:ananie magni fili'. Et tobias rndit: Ex magno genere es tu. Sz peto ne irascaris q voluerij cognoscere gen' tuum. Dixit aũt illi ãgel': Ego sanũ duc̃ã: t sanũ tibi reducã filiũ tuũ. Rndes aũt tobias ait: Bñ ambulet: t sit dñs i itinere vio: t angel' ei' comitet vobiscũ. Tũc paratis oib' q̃ erãt i via portanda:fecit tobias vale pri suo t mri sue: t ambulauerũt ambo simul. Cunq; pfecti eẽnt:cepit mr̃ eius flere t dicẽ Baculũ senectutis nre tulisti:t trãsmisisti a nob. Nũ qũã fuisset ipa pecunia,p q̃ misisti eũ. Sufficiebat nob pauptas nra:ũt diuitias cõputaremus hoc:q̃ videba m' filiũ nr̃m. Dixitq; ei tobias: Noli flere. Salu' perueniet filius nr̃: t salu' reuertetur ad nos:t oculi tui videbũt illũ. Credo eni q̃ angelus dei bon' comitet ei: t bñ disponet oia q̃ circa eũ gerunt: ita vt cũ gaudio reuertat ad nos. Ad hãc vocez cessauit mr̃ ei' flere t tacuit.

La.VI.

Rofect' ẽ aũt tobias et canis secut' ẽ eũ: et mãsit pma mãsione iuxta fluuiũ tigris. Et exiũit vt lauaret pedes suos:et ecce piscis imanis exiũit ad deuozandũ eũ. Que expauescẽs tobias clamauit voce magna dicẽs: Bñe: iuadit me. Et dixit ei angel': Apphẽde bꝛachiã ei': t trahe euz ad te. Qõ cũ fecisset attraxit eũ i siccũ: t palpitare cepit añ pedes ei'. Tunc dixit ei angelus: Exẽtera hũc piscẽ: t coꝛ ei' t fel t iecur repone tibi. Sũt ei hec necessaria ad medicamẽta vtilia. Qõ cũ fecisset assaũit carnes ei' t secũ sustulerũt in via: cetera salierũt q̃ sufficerẽt eis: q̃s qz puenirẽt i rages ciuitate medoꝝ. Tũc interrogauit tobias ãgelũ: t dixit ei: Obsecro te açaria frater:vt dicas mihi qõ remedium hẽbũt ista q̃ de pisce seruare iussisti Et respondens angelus dixit ei: Cordis ei' particulã

sumus ei⁹ extricat. i. expellit. n Omne gen⁹ demoni
oꝝ. Circa qō sciendū: q si demones haberent coꝛpa sibi
naturaliť vnita: sicut dixit appulei⁹: q demones sūt aia
lia coꝛpe aerea: tpe eterna: aio passiua: nō eēt ipossibile
q res coꝛpales i eis facerēt ipressionē rōne coꝛpoꝝ: ſz qz
ſm fidē nr̄az ꝛ eti
am phoꝝ doctri
nam: sūt sb̄stātie
simplr intellectu
ales: iō nulla coꝛ
poꝛalis creatura
pōt eis facere ali
quā impssionem
ppi qō sum⁹ iste
nō expulit demo
nes: sed figurauit
eius expulsionez
qz sicut dictū ē fa
cta angeli circa to
biā fuerūt in mul
tis figuralia: ꝛ iō
sum⁹ ille ex igne
ꝓcedēs significa
uit virtutē oꝛonis
tobie iuniꝛis ꝛ
sare: cuius merito
angel⁹ raphael ex
pulit demonez a
sara: vñ nō dī in
fra. viij. c. q sum⁹
ille demonē expu
lerit: ſz q angelus
raphael ipm app̄
hēdit ꝛ religauit
i supiꝛib⁹ egypti
Q ūat aliqñ ōmo
nes ab obsessis cō
poꝛib⁹ recedūt ad
deꝛoꝛatōez aliq̄
ruz lapidū ꝛ her
baꝝ ꝛ pnūciatō
nem carminuz ꝛ
huiusmodi nō fit
vtute taliū: sed de
mones h⁹ fingūt
volūtarie: vt tene
ant hoies i erroꝛe tñ

si sup carbones ponas: fu
mus eius extricat omnē ge
nus demonioꝝ siue a viro
siue a mulieꝛe: ita vt vltra ñ
accedat ad eos. Et fel valz
ad vngēdos oculos i qui
b⁹ fuerit albugo: ꝛ sanabū
tur. Et dixit ei tobias: Ubi
vis vt maneam⁹? Rñdēsqz
angel⁹ ait: Est h raguel no
mine vir ꝓpinqu⁹ de tribu
tua: ꝛ h habet filiaz noie sa
rā: ſz neqz masculū neqz fe
minā vllā hz aliā ꝓter eam
Tibi debēt ois substantia
ei⁹: ꝛ oꝛtet eā te accipere
ꝓiugē. Pete ergo eā a pre
ei⁹: ꝛ dabit tibi eā vxoꝛem.
Tūc rñdit tobias: ꝛ dixit.
Audio qz tradita ē septē vi
ris: ꝛ moꝛtui sūt: sed ꝛ hoc
audiui: qz demonium occi
dit illos. Timeo g ne foꝛ
te ꝛ mihi hec eueniāt: ꝛ cū
sim vnic⁹ parētib⁹ meis: dē
ponā senectutē illoꝝ cū tri
stitia ad inferos. Tūnc an
gel⁹ raphael dixit ei: Audi
me: et oñdā tibi q sunt qb⁹
ꝑualere pōt demoniū. Hi
nanqz q ꝓiugiuz ita suscipi
unt: vt deū a se ꝛ a sua mē
te excludant: ꝛ sue libidini
ita vacēt sic equ⁹ ꝛ mulus q
bus nō est intellect⁹: hz po
testatē demoniū super eos.
Tū aūt cū acceperis eā: in
gressus cubiculū p tres di
es continēs esto ab ea: ꝛ ni
hil aliud nisi oꝛonib⁹ vaca
bis cū ea. Ipā aūt nocte i
censo iecoꝛe piscis fugabit
demoniū. Secūda vo no
cte i copulatōe scoꝝ priar
chaꝝ admitteris. Tertia aūt
nocte bñdictōez ꝓseqris vt
filij ex vobis ꝓcreent inco
lumes. Trāsactā aūt tertia
nocte accipies vginē cū
timoꝛe dñi amoꝛe filioꝛum
magis qz libidinis ductus
vt in semine abrae bñdictō
nē in filijs ꝓseqris. .VII.

Ingressi sūt aūt ad ra
guelē: et suscepit eos ra
guel cū gaudio. Intu
ensqz tobiam raguel: dixit
ānē vxoi sue. Quā silis est
iuuenis iste ꝓsobrino meo
Et cū hoc dixisset ait: Uñ

angel⁹. Hic ꝓnter pōit angeli rñsio p quā pmo assecurat to
bias de acceptatōe vxoꝛis cū dī: v Audi me. diligenter
ꝛ attente. x Et ostēdā ti. q sūt q. ꝓua. pōt demoniuz. p
pter suū demeritū. y Di nāqz q ꝓiu. ita suſci. vt deuz a
se ꝛ a sua mēte excludāt ꝛc. qꝛ ñ ꝓbūt mr̄imoniū amoꝛe p
lis educāde ad cultuz
dei: ſz vt satisfaciant
sue libidini: 2° docet
de mō accedendi ad
vxoꝛē cū dī: 3 Tu
aūt cū eā accepis. per
ꝟba de pñti in vxoꝛē.
a Ingressus cubicu
lū p tres dies ꝛc. qa
ꝓcubit⁹ carnal' etiā cō
iugal' ipedit feruoꝛez
ꝛ efficacia oꝛonis. vñ
dicit aplus ꝓma coꝛ.
vij. de redditōne debi
ti ꝓiugal': Nolite frau
dari iuicem: nisi foꝛte
ex ꝓsensu ad tēp⁹: vt
vacetis oꝛoni. delecta
tō eni venerea absoꝛ
bet vsū rōis. b Ipa
aūt nocte. i. pma no
cte q itrabis cubiculū
c Incēso iecoꝛe pisc
fugabit demoniuz. p
modū supi⁹ dcz. Sci
ēdū tñ q. s. dixit: coꝛ
dis ei⁹ pticulā ꝛc. ex
q etiā pz qō dcm ē. s.
q icensio ista non ha
bebat virtutē fugādi
demonē ꝙtū est de se
d Scda vo nocte
ꝛc. admitteris. i. ꝓcede
tur tibi copulatio cū
vxoꝛe: sic ꝛ scis ꝓiar
chis: nō tñ ꝓtūc car
nalē copulā exercebis
ſz postea: erat eniz ca
sus specialis ppi quē
iste fuit ꝓhibit⁹ a tali
copula p tres noctes:
s. vt p studiū oꝛois cū vxoꝛe mereꝛētur liberari a demonis
ptāte. e Tertia aūt nocte bñdictōez ꝓseqris. i. mereberis
multiplicatōez sane, plis. f Trāsacta aūt tertia nocte. i.
ꝙrta. g Accipies virginē. mr̄imoniū ꝓsummādo. h
Cū timoꝛe dñi. qō exponit cū subdit: i Amoꝛe filioꝝ.
ad cultum dei procreandoꝛum. .VII.

Ingressi sūt aūt. Hic ꝓnter describit bñficiuz tobie
collatū in termino vie: ꝛ pmo quātū ad terminum
vie ppie: 2° angelice. ca. ix. nō eni tobias ꝓcessit vl
tra domuz raguelis: ſz angel⁹ ꝓcessit vsqz ad gabelū. Circa
primū describit primo matrimoniū cōtractus: 2° ad vxoꝛez
accessus. ca. viij. Prima diuidit in quatuoꝛ partes: quia pri
mo describit mutua recognitio: 2° vxoꝛis petitō: ibi Cunqz
hoꝛtaret. 3° filie ꝓcessio: ibi Tunc dixit raguel. 4° ratifica
tio: ibi Et apprehēdēs. circa pmū dī: a Ingressi sūt aūt
ad raguelē. p petēdo hospitio. b Et suscepit eos raguel
cū gaudio. nā antiqui ad hospitalitatis gr̄az erāt pni: vt pz
de abraam ꝛ loth Gene. xviij. ꝛ xix. c Quā similis est
iuuenis iste cōsobrino meo. i. tobie seniozi: cui fil⁹ erat val
de similis coꝛpe ꝛ mēte: ꝛ etiā nomine: vt dictuz est. s. ca°. j.

o Ex tribu neptalim sum⁹. de q̃ etiã erat raguel. e Ex captiuitate niniue. quia iudei captiui erant p diuersas ciui tates dispsi. ceta patẽt vsq; ibi: f Et misit se raguel. ad ãplexãdũ ⁊ osculãdũ tobiã ex amore: ⁊ lachrymãdũ ex pie tate: eo q̃ erat de ei⁹ cognatõne. g Quia boni ⁊ optimi viri fili⁹ es. q. d. degenerares nisi bon⁹ eẽs: ⁊ bñdictõne dign⁹.

h Et anna vxor ei⁹ ⁊ sara filia ipor̃ lachrymate sunt. nõ dr̃ h q̃ amplexate vel os culate fuerit ipm: qr̃ nõ sic decet mulieres facere sic̃ viros. i Postq̃ aũt. hic pñr describit vxoris petitio. ⁊ pz lra vsq; ibi: k Hic ego hodie nõ mãducabo ⁊c. sic eni erat edoct⁹ ab angelo licet nõ sit supra scriptũ: vt añ cibuz ⁊ potuz fieret mr̃imoniũ vt sic melꝰ ⁊ sanctius p̃heret l Et cũ nutaret. i. hesitarz de re spõsione dãda: quia graue eãt ei denegare eo q̃ esset fili⁹ optimi viri: vt dcm̃ est: ⁊ etiã p̃cedere, ppt casus p̃ce cedẽtes. m Dixit ei angel⁹. ipm assecurãdo de p̃cessione.

n Qm̃ huic timẽti dn̄i debeꝝ cõiunx filia tua. ex ordinatiõe diuina. o Propterea alꝰ nõ potuit hic illã. nã ordinatõ dei nõ põt frustrari. p Tunc dixit raguel. hic pñter describit filie p̃cessio: ⁊ p̃mo ponit cõcessionis ratio cũ dr̃: q Non dubito. i. firmit̃ credo.

r Qr̃ deus p̃ces ⁊c. admiserit. i. exaudierit: nã p̃ces sp exaudiũtur qñ fiũt pie pseuerãter ⁊ p se: ⁊ silr̃ si fiãt p alio: si nõ sit impedimẽtũ in eo: sic ãt erat in ppõsito: nã ozo raguel erat pia ⁊ pseuerãs p filia sua q̃ sancta erat ⁊ deuota. s Et credo qm̃ ideo vos fecit ad me venire. q̃ disposuit oĩa suauit. Sapien. viij. t Ut ⁊ ista p̃iugeret cognatõi ⁊c. Nũi. xxxvj. vbi p̃cipit q̃ filie salphaad nõ possent p̃here mr̃imoum nisi cũ viris sue gnatõis: eo q̃ succedebãt in hereditate pr̃is: ⁊ sic fuit de ista sara q̃ fuit heres raguel: vt supra dcm̃ ē. c. vj. q̃ nullã aliã habebat. plẽ: ⁊ subdit̃ p̃cessio petitõis cum dr̃: Et nũc noli dubiũ gerere ⁊c. sequtur: v Et apphendens. hic pñr describit p̃cessionis ratificatio: ⁊ p̃mo p mr̃imoniũ cõtractũ cũ dr̃: Et apphendens dexterã filie sue. de cõsensu ei⁹ x Dextere tobie tradidit. silr̃ p̃sentiẽtis in eã tanq̃ estis iuuenes fres nr̃i: At illi dixerũt: Ex tribũ neptali sum⁹ ex captiuitate niniue. Dixitq; ill⁹ raguel: Nostis tobiã fr̃em meũ: Qui dixerũt: Nouim⁹. Cũq; multa bona loqueret de eo: dixit angel⁹ ad raguelẽ: Tobias de q̃ interrogas pz isti⁹ est. Et misit se raguel: ⁊ cũ lachrymis osculat⁹ ē eũ: ⁊ ploras sup collũ eius dixit: Bñdictio sit tibi fili mi: quia boni ⁊ optimi viri fili⁹ es: Et anna vxor ei⁹: ⁊ sara ipor̃ filia lachrymate sũt. Postq̃ aũt locuti sũt: p̃cepit raguel occidi arietẽ: ⁊ parari p̃uiuiũ. Cũq; hortareꝝ eos discũbere ad prãdiũ: tobias dixit: Hic ego hodie nõ mãducabo neq; bibã: nisi prius petitõez meã p̃firmes ⁊ p̃mittas mihi dare saraz filiã tuã. Quo audito vbo raguel expauit: sciẽs q̃d euenerit ill⁹ septẽ viris: q̃ ingressi sũt ad eaz: ⁊ timere cepit: ne forte ⁊ huic silr̃ cõtingẽt Et cũ nutãret ⁊ nõ darz petẽti vllũ rñsuz: dixit ei angelus. Noli timẽ dare eã isti: q̃m hũic timẽti deũ debeꝝ p̃iunx filia tua. Propterea alꝰ ñ potuit hr̃e illã. Tunc dixit raguel: Nõ dubito q̃ de⁹ p̃ces ⁊ lachrymas meas in p̃spectu suo admiserit Et credo qm̃ ideo fecit vos veire ad me: vt ⁊ ista p̃iugeret p̃gnatõi sue sz legẽ moysi. Et nũc noli dubiũ gerere: q̃ tibi eã tradã. Et ap̃phẽdẽs dexterã filie sue: dẽ xtere tobie tradidit dicẽs: De⁹ abrahã ⁊ de⁹ isaac ⁊ de⁹ iacob vobiscũ sit: ⁊ ipe p̃iũgat vos ipleatq; bñdictiones suã in vob. Et accepta charta feceꝝ p̃scriptõez cõiugij. Et p̃st hec epulati sũt: bñdicentes deũ. Vocauitq; raguel ad se annã vxorẽ suaz: et p̃cepit ei vt p̃pararet alterũ cubiculũ. Et introduxit illuc sarã filiã suã: et lachrymata est. Dixitq; ei: Fort̃i aio esto filia mea. Dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod perpessa es. .VIII.

Postq̃ vo cenauerũt: introduxerũt iuuenes ad eã. Recordat̃ itaq; tobias sermonũ angeli: ptulit de cassidili suo partes ie coris: posuitq; eaz sup carbones viuos. Tũc raphael angel⁹ apphẽdit demoniũ: et religauit illud in deserto superioris egypti. Tũc hortatus est virginem to-

de⁹ p̃ces ⁊ lachrymas meas in p̃spectu suo admiserit Et credo qm̃ ideo fecit vos veire ad me: vt ⁊ ista p̃iugeret p̃gnatõi sue sz legẽ moysi. Et nũc noli dubiũ gerere: q̃ tibi eã tradã. Et ap̃phẽdẽs dexterã filie sue: dẽ xtere tobie tradidit dicẽs: De⁹ abrahã ⁊ de⁹ isaac ⁊ de⁹ iacob vobiscũ sit: ⁊ ipe p̃iugat vos ipleatq; bñdictiones suã in vob. Et accepta charta feceꝝ p̃scriptõez cõiugij. Et p̃st hec epulati sũt: bñdicentes deũ. Vocauitq; raguel ad se annã vxorẽ suaz: et p̃cepit ei vt p̃pararet alterũ cubiculũ. Et introduxit illuc sarã filiã suã: et lachrymata est. Dixitq; ei: Fort̃i aio esto filia mea. Dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod perpessa es. .VIII.

Postq̃ vo cenauerũt: introduxerũt iuuenes ad eã. Recordat̃ itaq; tobias sermonũ angeli: ptulit de cassidili suo partes ie coris: posuitq; eaz sup carbones viuos. Tũc raphael angel⁹ apphẽdit demoniũ: et religauit illud in deserto superioris egypti. Tũc hortatus est virginem to-

de⁹ p̃ces ⁊ lachrymas meas in p̃spectu suo admiserit Et credo qm̃ ideo fecit vos veire ad me: vt ⁊ ista p̃iugeret p̃gnatõi sue sz legẽ moysi. Et nũc noli dubiũ gerere: q̃ tibi eã tradã. Et ap̃phẽdẽs dexterã filie sue: dẽ xtere tobie tradidit dicẽs: De⁹ abrahã ⁊ de⁹ isaac ⁊ de⁹ iacob vobiscũ sit: ⁊ ipe p̃iugat vos ipleatq; bñdictiones suã in vob. Et accepta charta feceꝝ p̃scriptõez cõiugij. Et p̃st hec epulati sũt: bñdicentes deũ. Vocauitq; raguel ad se annã vxorẽ suaz: et p̃cepit ei vt p̃pararet alterũ cubiculũ. Et introduxit illuc sarã filiã suã: et lachrymata est. Dixitq; ei: Fort̃i aio esto filia mea. Dominus celi det tibi gaudium pro tedio quod perpessa es. .VIII.

Postq̃ vo cenauerũt: introduxerũt iuuenes ad eã. Recordat̃ itaq; tobias sermonũ angeli: ptulit de cassidili suo partes ie coris: posuitq; eaz sup carbones viuos. Tũc raphael angel⁹ apphẽdit demoniũ: et religauit illud in deserto superioris egypti. Tũc hortatus est virginem to-

rum. .VIII.

Postq̃ vero. Describpto mr̃imoniũ p̃tractu: h pñter describit accessus ad p̃iugem vbi q̃tuor ponuntur per ordinem: p̃mum est demonis expulsio cum dr̃: b Protulit ò cassidili suo. i. pera ad moduz retis facta q̃ pastores ⁊ aucupes solent vti: ⁊ dr̃ a casse. i. rete vñ poeta: Decidit i casses p̃da petita meos.

c Partẽ iecoris supra vo. vj. c. dixit angelus: Cordis ei⁹ ptículaz: si sup carbones ponas ⁊c. ex q̃ vẽ q̃ tobias posuit sup carbones ptem cordis: ⁊ ptem iecoris: ⁊ vna pr̃i⁹ exprimebat videlicet. vj. ca. altera vero h exprimitur incẽsio ei illa figuratiua fuit ororis: vt dcm̃ est supra. vj. ca. cũ ozone vero tobie p̃currit oro sare: ⁊ sic p duas p̃ticulas figurabaṫ. d Tũc raphael angel⁹ apprehẽdit demoniũ. ne tobie possz iferre nocumẽtũ. e Et reli. il. i deser. sup. egypti. vbi nõ ē habitatõ hominũ: p q̃ pz q̃ demones deuicti aliq̃n p scos angelos arcent ab impugnatõe hoim. ⁊ subdit̃ oro p̃iugũ: q̃ fuit dcẽ expulsio

nis meritoria cū dī: f Sara exurge ꝛc. vt deuotius possim⁹ deū exorare. g Quia his trib⁹ noctib⁹ deo iungimur. i. iungi debem⁹ p deuotōez ꝛ oīoez: anteq̄ ꝑ cedam⁹ ad actū ꝓiugalē h Tertia aūt trās. no. i nostro erim⁹ ꝓiugio. ipm ꝓsūmādo. i Filij q̄ppe scōrū ium⁹. i. colētiū ve rū deū k Et ñ possum⁹. i. debe m⁹ l Ita ꝓiūgi sicut gentes. ido latre. m Ora bāt ambo simul vt sanitas dareť eis. p totalem ex pulsionē demōis n Dixitq̄ tobi as. orādo deuote o Dñe de⁹ pīm nr̄oꝝ. q̄ verus es deus ꝛ nō dī gētilium. p Bñdicāt te celi ꝛ terre. ꝛ p hoc itelligunt creature medie. q Et oēs creature q̄ in eis sunt. tam itellectuales cuiusmodi sūt angeli: ꝛ homines: q̄b⁹ ꝑpie ꝑpetit deū laudare: q̄ intellectu carentes: q̄ dicunt bñdicere deum: eo q̄ intellectualib⁹ creaturis sunt materia laudandi deū. r Tu fecisti adā de limo terre. Gene. j. s Dedistiq̄ ei adiutoriū euā. ad ꝓlis ꝓcreationem: ad quā req̄rit vis actiua in masculo: ꝛ passiua in femina. cetera patēt. t Et factū est. Hec ē ps scōa in q̄ ponit tumuli ꝑparatō ad ponendū tobiā secrete: si ei sic alijs ꝓtigisset: ꝛ ps lra vsq̄ ibi: v At illa misit vnaz ex ancill' suis. ad sciē dū statuz filie sue ꝛ tobie. x Reperit eos saluos ꝛ icolumes. p signa vite manifesta. y Secū pit dormiētes. post laborē oīonis. z Et bñdixerūt. Hic ꝓnter describit raguelis ꝛ anne grāz actō cū dī: a Benedicimus te dñe deus isrl. lz eni ꝑ m veritatē esset deus oim: erat tñ deus isrl spāliť p legē ab eo receptā: ꝛ specialē cultū. b Quia nō ꝓtigit no. quēad. putabam⁹. i. timebam⁹. c Et exclusisti a nobis inimicū ꝓsequētē nos. i viris filie nr̄e. d Miserť es aūt duob⁹ vnicis. erat eni eis sara vnica: ꝛ silr tobias vnic⁹ parētib⁹ suis: vt ꝑz ex ꝑdcis. e Fac eos dñe pleni⁹ bñdicere te. p augmētū virtutis ꝛ grē: f Et sacrificiuz laudis tue ꝛc. Alia vero sacrificia nō poterāt extra hierusalē offerre. g Ut cognoscat vniuersitas gētiū. int̄ qs erāt filij isrl captiuati. h Quia tu es de⁹ solus. s. ver⁹. cetera patent. i Uxori aūt sue. Hec ē ārta ps h⁹ capli in q̄ pōit nuptiarū celebratio cū dī: Uxori aūt sue dix. vt instrueret ꝓuiuiz. p familiā suam: ipa tñ disponente. ꝛ patz lra vsq̄ ibi: k Et ad iurauit raguel tobiā. i. ad iurādū induxit. l Ut duas hebdomadas moraret apd eū. vt sic in aspectu filie ꝛ viri sui gauderz ꝛ ō regimine suo eos doceret. cetera patēt.

bias: dixitq̄ ei: Sara exurge ꝛ deprecemur deū hodie ꝛ cras ꝛ secūdū cras: quia his trib⁹ noctib⁹ deo iungimur: tertia aūt trāsacta nocte: i nr̄o erim⁹ ꝓiugio. Filij q̄ppe scōrū sum⁹: ēt nō possum⁹ ita ꝓiūgi sicut gentes q̄ ignorāt deū. Surgentes aūt piter istant orābāt ābo sil: vt sanitas dareť eis. Dixitq̄ tobias: Bñe de⁹ pīm nr̄oꝝ: bñdicānt te celi: terre mareq̄ ꝛ fōtes ꝛ flumina: ēt oēs creature tue q̄ in eis sūt. Tu fecisti adā de limo terre: dedistiq̄ ei adiutoriū euā. Et nūc dñe tu scis: qa nō luxurie cā accipio sororē meā ꝓiugē: sz sola posteritati dilectōe in q̄ bñdicať nomē tuū in scla scloꝝ. Dixit itaq̄ sara: Miserere nobis dñe: miserere nob: ꝛ cō seneſcam⁹ ambo piter sani Et factū est circa pullorum cātuz accersiri iussit raguel suos suos ꝛ abierūt cū eo piter vt foderēt sepulchruz Dicebat eni ne sil' mō eueneritei: q̄ ꝛ ceteris alijs septē viris q sūt ingressi ad eā. Cūq̄ parasset fossā: reūsus raguel ad vxorē suaz dixit ei: Mitte vnā ex ancill' tuis ꝛ videat si mortu⁹ ē: vt sepeliā eū añq̄ illucescat. At illa misit vnā ex ancill' suis. Que ingressa cubiculū rēperit eos saluos ꝛ incolumes: secū piter dormiētes. Et reuersa nūciauit bonuz nūciū. Et bñdixerūt domino: raguel videlicet ꝛ anna vxor eius. Et dixerūt: Benedicimus te dñe deus isrl quia nō ꝓtigit nob⁹ quēadmodū putabamus. Fecisti ei nobcū miaz tuā: ēt exclusisti a nob⁹ inimicū ꝓsequentē nos. Miserť es aūt duob⁹ vnicis. Fac eos dñe pleni⁹ bñdicere te: ēt sacrificiū laudis tue ꝛ sue sanitati offerre ut ꝓgnoscat vniuersitas gentiū: quia tu es de⁹ sol⁹ i vniuersa terra. Statiq̄ ꝓcepit seruis suis raguel vt replerēt terra fossaz quā fecerāt: ꝓfq̄ eluceſcēt. Uxori aūt sue dixit vt instruerz cōuiuiū: ꝛ ꝑpararet oia q̄ in cibos erāt iter agētibus necessaria. Buas quoq̄ pingues vaccas: ꝛ q̄tuor arietes occidi fecit: ꝛ pari epulas oib⁹ vicinis suis: cūctisq̄ amicis. Et adiurauit raguel tobiā: ut duas hebdomadas moraret apud eū. De oib⁹ aūt q̄ possidebat raguel dimidiā ptez dedit tobie: ꝛ fec hāc scripturaz: vt ps dimidia q̄ superat: post obitū eorꝝ tobie dominio deueniret. .IX.

Unc vocauit tobias angelum ad se: quem quidem hominem existimabat: dixitq̄ ei: Azaria frat: peto vt auscultes vba mea. Si meipsum tradam tibi seruū: nō ero ꝓdign⁹ ꝓ uidētie tue. Tamē obsecro te vt assumas tibi aialia siue substantia: ēt vadas ad gabelū in rages ciuitatē medoꝝ red dasq̄ ei chirogrphū suum:

Unc .IX. vocauit. P⁹ q̄ descriptū est illud qd actū est circa tobiā in termino vie sue. Hic ꝓnter describit quid actum est ꝓ eo in termino vie angelice: nam vltra ꝓcessit ad recuperādū debitū a gabelo. ꝛ diuiditur in tres ptes: qa primo circa hoc ponitur humil' tobie de ꝓcatio: 2° angeli cōdescēsio: ibi Tunc raphael. 3° sīna congratulatō: ibi Cūq̄ ingressus ēet. circa ꝓmū dī: a Tūc vocauit ad se tobias angeluz. vt iret ad recuperādum ōbitū. b Si meipsū tradā tibi ꝑuū ꝛc. hūilit loqtur ꝛ gratāter: vt impetret ab eo nouū bñficium. c Tñ obsecro te vt assu. tibi aia. siue seruitia. i. seruos ad eūdū tecū a

ptos. d Et vadas ad gabe. i ra. ciui. medoꝝ. sz h⁹ vī ꝑdicere supra dcis. iij. ca. vbi dī: q̄ sara filia raguel in rages ciuitate medoꝝ audiuit imꝓperiū ab vna ex ancillis patris:

ꝛ sic vī q raguel ꝛ gabelus manerēt i eadē ciuitate: ppī qō nō oportebat angelū assumere seruos ꝛ aialia vt iret ad gabelū. q. ad multū distantē locū. Ad qō pōt dici q oue erāt ciuitates distātes i regno medoꝝ eodē noie noiate: sicut i regno frācie sūt plures ville distantes q̄ tñ eodē noie noiant: ꝛ i vna manebat raguel: ꝛ in alia gabelus. vel alit pōt dici: q p nomē ciuitatis rages nō solū intelligit ipsa ciuitas: sed etiā totuz territoriū illi subiacēs ciuitati: qō est aliqñ satis magnū: sic pz de territorio ianuēsi: ꝛ i ciuitate manebat raguel: in loco vero territoriī satis distāte gabelus: ꝛ subdit rō petitōis. e Scis enī ipse qm̄ nūat pat me⁹ dies. in q̄b⁹ pfici pōt iter nr̄m. f Et si tardauero vna die plꝰ ꝓtristabit aia eī⁹. timēs ō morte mea vel infirmitate. Et sūdit alia rō supta ex parte raguel cum subdit: g Et certe vides ꝛc. ꝛ pz littera. h Tūc raphael. hic ꝓnter describit angeli ꝓdescensio cū dī: Tūc raphael assumens q̄tuoꝝ ex seruis raguel. vt iret honestiꝰ i specie hoīs apparēs. i Et duos camelos. vnū p se aliū p gabelo secū ad ducēdo. cetera patēt. k Cunq ingressus esset. hic ꝓnter describit frna cōgratulatiōis cū dī: Cunq ingressus esset domū raguelis. s. gabelus veniēs cū angelo. l Inuenit tobiā discūbentē. i ꝓiuio nuptiaꝝ suaꝝ. m Et exiliēs. s. tobias. n Osculati sūt se inuicē. i signuz amicitie. o Et fleuit gabelus. ex pietate. p Bñdixitq; dñm. de bonis collatis tobie. q Et dixit: bñdicat te dē⁹. i. multiplicet te in bonis spūalib⁹ ꝛ tpalib⁹. r Quia filī⁹ es optimi viri. q̄tū ad seipm. s Et iusti. erga ꝓximū. t Et timētis deū. eius offēsā cauēdo. v Et elemosynas faciētis. miseriā paupum releuādo. x Et dicat bñdictō sup vxorē tuā. ppī fecūditatē eī⁹ in ple ꝛ moꝝ honestatē. y Et sup parētes vīos. ppter bonitatē vīam: dī enī cōiter de bonis filīs ꝛ filiab⁹: bñdicatur pī q̄ genuit: ꝛ mater q̄ portauit. z Et videatis filios vīos ꝛc. desiderant enī parētes videre multiplicatōem sui seminis i longinquū. a Et sit semē vīm bñdictū a deo isrl. ipm multiplicādo i spūalibus hōis ꝛ tpalib⁹. b Cūq oēs dixissent amē. optādo hui⁹ oīois ipletōez. c Accesserūt ad ꝙui. nuptiale. d. Sz ꝛ cuz timore dñi. ꝛ nō cū dissolutōib⁹ ꝛ ebrietatib⁹: q̄ a multis i talib⁹ solent fieri indecenter. .X.

CUm vero moras faceret. Descripto supī itinere tobie, pgressu: h ꝓnr agit de ipī⁹ regressu: cui⁹ primo describit ordinatio: 2° ordinati, psecutio. xj. ca. 3° diuini secreti reuelatō. xij. ca. ꝑma i duas: q̄ primo ponitur regressus tobie motiua rō: 2° eiusdez debita dispositō: ibi Cūq vbis. Motiua ratio regressus tobie iunioris erat tristicia parētū ō mora ei⁹: q̄ primo declaratur: 2° allegat: ibi At vo raguel. Circa ꝑmuz primo ponit q̄rulatio pīs cum dī:

a Cum vo moras faceret ibi. s. i domo raguel ꝓ nuptijs. b Solicit⁹ erat pī eius. more cām ignorās. c Putas q̄re morat filī⁹ me⁹ ꝛc. nomi eni solicito ꝛ ignorāti causaz rei deq̄ solicitat: occurrit multe cogitatōes de varijs causis possibilibus: q̄ tñ vt in plurib⁹ non sunt vere. d Aut q̄re detent⁹ ē ibi. timebat ne forte aliq̄d mali fecisset vñ detent⁹ fuisset: vel infirmitatē incurrisset: vel q̄ gabel⁹ mortu⁹ fuisset: ꝛ sic essz negociū impeditum. e Et cepe. am. sit flere: eo q̄ die statuto ꝛc. ꝓputauerit enī dietas itineris eundo ꝛ redeūdo: ꝛ sic dixerāt tali die poteritis ħ reuerti: qō tñ nō fuit factuz ppī celebratōem nuptiaꝝ. f Flebat. hic ꝓnter describit in speciali lamētatio mīs: ꝛ pz littera vsq; ibi: g Lumē oculoꝝ nr̄oꝝ. q̄ pī iā erat cec⁹: ꝛ mr̄ ex fletu ꝛ senectute disponebat ad cecitatē. h Baculū senectutis nr̄e. nam sicut infirmus baculo sustentatur: sic parentes in senectute debent a filijs sustentari. i Solatium vite nr̄e. multum enī cōsolantur parentes ex bonoꝝ ꝓfectu filioꝝ. k Spem posteritatis nr̄e. erāt enī senes: ꝛ tobias erat eis vnic⁹: vt. s. ocm̄ est: ꝛ iō nullā posteritatis spem habebat nisi p ipm: ideo cōcludit: l Oia sil in te vno hñtes. i. cū oia illa nō habeam⁹: nisi p tuā psonā m Te nō debuim⁹ dimittere a nobis. q̄ mal⁹ bonuz nō est exponēdum periculo ꝓ recuperatōe minoris boni cuiusmodi erat debitū gabeli n Cui dicebat tobias. ipsam cōsolando: in quo apparet eius magna perfectio qui positus in afflictōne pro filio: p cecitate: pro senectute: ꝛ etiam paupertate: nihilomin⁹ tamē ꝓsolatur eam.

o Satis fidelis ē vir ille. hoc eni firmiter tenebat: ꝓpter verba q̄ ab angelo i specie viri apparēte audierat. cetera patēt. p At vero. Hic ꝓnter ponit dicte rōis allegatō: ⁊ hoc ꝓpi vba ragueli ipm amplꝰ detinere volentis: ⁊ pz lra vsq; ibi: q Ego noui q; pat me⁹ ⁊c.

hoc eni sciebat p teneritudinē affectus parētū ad se ipsum: quā experiētia multiplici certitudinaliter cognoueat. r Cū q; verbis. Hic cō sequēter describit recessus debita di spositō: p h⁹ q; ragel tradidit tobie filiā suā secuz ducēdā: ⁊ ptez bonoz suoz ꝓtunc tobie cōtigentē: ⁊ patz lra vsq; ibi: s In pueris: in puellis. i. in seruis ⁊ ancillis: q̄ sic in scptura sacra frequēter noiantur. t Dimisit eū a se. vt recederet libere dicēs: v Angel⁹ dñi sā. sit in itinere vro. qui dirigit vias ⁊ actꝰ iustoz. x Et apphendētes parētes filiā suā ⁊c. vt vba q̄ recedēs ab eis audiret in corde ipsi⁹ arti⁹ impressa remanerēt y Monētes eā honorare socēos. nā vir ⁊ vxor sūt quasi vna psona: ⁊ iō sicut vir tenetur honorare parētes ꝓpos: ita ⁊ ei⁹ vxor. z Diligere maritū. tā q̄ vnā psonā.

a Regere familiam. nam in domo aliq̄ sūt agenda: q̄ magis decēt fieri per mulieres q̄ p viros: ⁊ etiaz quia viri circa exteriores occupationes sūt magis intenti vt circa mercatōes agriculturā ⁊ h⁹moi. b Et seipam irreprehensibilē exhibere. p castitatē ꝓiugalē: ⁊ p prudētē ⁊ honestam cōuersationem. La. XI.

vir ille cuz q̄ misimus eum Illa aūt nullo modo cōsolari poterat: sz q̄tidie exiliens circūspiciebat: ⁊ circuibat vias oēs p q̄s spes remeandi videbat: vt pcul videret eū: si fieri posset: veniētē. At vō raguel dicebat ad genex suū. Mane hic: ⁊ ego mittā nūciū salutī de te ad tobiā pzem tuū. Cui tobias ait: Egō noui q; pz me⁹ ⁊ mr mea mō dies cōputāt: ⁊ cruciat spūs eoruz in ipsis. Cūnq; vbis multū rogaret raguel tobiā: ⁊ ille eū nulla ratōne vellet audire: tradidit ei sarā ⁊ dimidiam ptē oīs substātie sue in pueris: in puellis: in pecudibus: i camelis: ⁊ i vaccis: ⁊ pecunia multa: ⁊ saluuz at q; gaudentē dimisit eum a se dicēs: Angelus dñi scus sit in itinere vro: pducatq; vos icolumes: ⁊ iueniatis oia recte circa parētes vros ⁊ videant oculi mei filios vestros: priusq; moriar. Et apphēdentes parētes filiā suā: osculati sūt eā: ⁊ dimiserūt ire: mōnētes eā honorare soceros: diligē mārītū: rēgere familiā: gubernare domū: ⁊ seipam irreprehēsibilē exhibere. .XI.

Unq; reuerterētur: p quenerūt ad charraz q̄ est in medio itinere ꝫ niniuē vndecimo die. Dixitq; angel⁹: Tobia fr: scis qūē admodū reliquisti pzez tuum. Si plāz itaq; tibi precedam⁹: ⁊ lento gradu insequant iter nrm familie simul cū piuge tua ⁊ cū aialibus cūq; hoc placuisset vt irēt: dixit raphael ad tobiam: Tolle tecuz ex felle pisces: erit ei necessariū. Tulit itaq; tobias ex felle illo ⁊ abierūt. Anna aūt sedebat secus viā q̄tidie i supcilio mōtis: vñ respicere poterat de lōginq̄. Et dū ex eodez loco specularet aduētū ei⁹: vidit a lōge: ⁊ ilico cognouit venientē filiū suū: currensq; nūciauit viro suo dicēs: Ecce venit filꝰ tu⁹. Dixitq; raphael ad tobiā: At ūbi introieris domū tuā: statī ad oza dñz deū tuū: ⁊ gratias agēs ei: accede ad pzem tuum: ⁊ osculare eū. Statiq; limi sup oculos eius ex felle isto pisces: qđ portas tecū. Scias eni q̄m mox aperiētur oculi ei⁹: ⁊ videbit pz tuus lumē celi: ⁊ iaspcu tuo gaudebit Tūnc pcurrit canis q; sil⁹ fuerat i via: ⁊ q̄si nūci⁹ blandimēto sue caude gaudebat. Et exurgēs cec⁹ pr: cepit offēdēs pedib⁹ currē. et data manu puero: occurrit in obuiam filio suo. Et suscipiens osculatus est euz cum vxore sua: ⁊ cepe runt flere pre gaudio. Cūnq; adorassent deum: ⁊ gratias egissent: cōsederunt.

quētes: ibi Ingressa ē etiā. Prima adhuc i tres: q; pmo describit raphaelis ⁊ tobie reuersio: 2° ponit parētū obuiatō: ibi Exurgens. 3° bñficij collatio: ibi Tunc sume. Circa pmū sciēdū: q; oēs de comitiua tobie iunioris simul oēs recesserūt de domo raguelis: sz nō oēs venerūt simul ad tobiam senioz: nā raphael ⁊ tobias i via dimiserūt alios: vt citi⁹ venirent ad tobiā seniores ex rōnabili causa vt videbit lram exponendo: que sz sit i pluribꝰ plana: aliq̄ tn exponent breuit discurrendo: b Undecimo die. hoc nō pōt intelligi a pncipio itineris: nā tobias fuit per duas hebdomadas i domo raguelis: vt dictū est supza. viij. ca°. ꝓpi quod intelligit a recessu a domo raguelis. c Scis quē ad. reli. pa. tuū. s. pauperē ⁊ cecū: ⁊ ignominiosum nō decet q; i tali statu ab vxore tua ⁊ familia de domo diuite ⁊ honorabili venientib⁹ sic inueniat. d Si placet itaq; tibi pcedamus. ad amouēdū istos defect⁹. ex hoc pz q; bonum ē honestatez sui status ⁊ generis ꝓseruare: aliter angel⁹ hoc non docuisset. cetera patent vsq; ibi: e At vbi introieris domū ⁊c. Jex h⁹ loco hz exemplū: q; hoies de negociatōibus seu peregrinatōib⁹ reuertentes: pri⁹ debēt gratias agere de oiuina ꝓtectōne q̄ se ponant ad narrandū rumores ⁊ trufas. f Mox apient oculi ei⁹. i. cito s. post q̄si p dimidiaz horaz: vt hz infra. g Tūc pcurrit cānis. gaudēs q; reuertebat ad locū vbi fuerat nutrit⁹ h Et exurgens cec⁹. Hic ꝓnter sb̄dit parentū obuiatō cū di: i Cepit offē. pedi. currē. nā p gaudio festiabat occurrē filio suo. k Et data ma. puero. dirigēti gress⁹ ei⁹. l Cūq; adorassēt deū. gras agēdo ō ꝓfuatōe filij i via. m Cōsederūt. ad q̄rēdū de suo statu ⁊ ō pgressu ei⁹ ⁊ regressu: sic ei redeūtes ō negociatiōe aut pegriatōe p⁹dent deū adorare q̄ rūores referre: vt dez ē sic āici suos suscipiētes dent p⁹ dogras agē q̄ ō talib⁹ itrogare

Tunc sumẽs tobias de felle piscis: liniuit oculos pris suo. Et sustinuit qsi dimidiam fere horã: et cepit albugo ex oculis eius qsi mẽbrana. i. pellicula. Quã apprehendens tobias traxit ab oculis eius: statimq; visũ recepit. Et glorificabãt deũ ipe videlz et vxor eius: et oes qui sciebãt eũ. Bicebãtq; tobias: Bñdico te dñe deus isrl: qã tu castigasti me: et tu saluasti me. Et ecce ego vido tobiã filiũ meũ. Ingressa ẽ etiã post septẽ dies sara vxor filij eius: et omis familia et pecora sana: et cameli et pecunia multa vxorisq; et illa pecunia quã recepat a gabelo. Et narrauit parẽtib9 suis oia bñficia dei: q fecisset circa eũ p hoiem q eũz duxerat. Uenertq; achior et nabath cõsobrini tobie: gaudẽtes ad tobiã: et pgratulãtes ei ỏ oib9 bõis q circa illũ oñdẽat de9. Et p septẽ dies epulãtes oes cũ gaudio magno gauisi sũt. .XII.

Tunc vocauit ad se tobias filiũ suũ. dixitq; ei: Quid possumus dare viro isti sãcto qui venit tecũ: Rñdẽs tobias: dixit patri suo: Pãter quã mercedez dabimus ei: aut qd dignũ poterit eẽ bñficijs ei9: Adẽ duxit et reduxit sanũ: pecuniam a gabelo ipe recepit: vxorem ipse me hĩe fecit: et demoniũ ab ea ipe pfecuit: gaudiũ parẽtib9 ei9 fecit: meipsũ a deuoratõe piscis eripuit: te qz videre fecit lumẽ celi: et bonis oibus perfrui sumus. Quid illi ad hec poterim9 dignũ dare: Sed peto te pr mi: vt roges eũ si forte dignabit me dietatẽ de oib9 q allata sũt sibi assumere. Et vocantes eũ: pater. s. et filius: tulerũt ptem: et rogare ceperũt vt dignaret dimidiã ptẽ oim q attulerãt: acceptam hĩe. Tunc dixit eis occulte: Bẽnedicite deũ celi: et cor̃ oibus viuẽtib9 pfitemi ei: qa fecit vobiscũ miam suã. Et ẽni sacrm regis ãbscõdere bonũ est: opa aũt dei reuelare et pfiteri honorificũ est Bonã ẽ oro cuz ieiunio et elemosyna: magis qz thesauros auri recondere: qm elemosyna a morte liberat et ipsa est que purgat peccata: et facit inuenire vitam eternam. Qui autẽ faciunt peccatũ et iniquitatem: hostes sũt anime sue. Manifesto ergo vobis veritatẽ: et non abscondã a vobis occultũ simonẽ. Cũ orabas cũ lachrymis et sepeliebas mortuos: et dẽliqbas prãdiũ tuũ et mortuos abscõdebas p diẽ in domo tua et nocte sepeliebas eos: ego obtuli

Unc vocauit. Postq̃ descripta ẽ circa tobiam bonoz collatõ hic psequẽter describit secretoz dei reuelatio: et pmo respectu pteritoz: 2o respectu futuroz. ca. xiij. Prima in duas: qz primo ponit huj reuelatõis occasio: 2o ipa reuelatio: ibi Tũc dixit eis. Occasio vero huj reuelatõis fuit retributio mercedis: quã pater et filj9 angelo facere voluerũt: credẽtes ipm hoiez eẽ: Circa quã retributõem pmo ponitur pris et filij adinuicẽ collatõ cũ dr: a Tũc vocauit ad se tobias filiũ suũ. ad pferẽdũ de mercede sui ductoris. b Pat quã mercedẽ dabimus ei. q. d. nõ habem9 aliqd sufficiẽs ad retribuendũ sibi: et ad hoc allegat octo bñficia p ductorẽ suum ei collata dicens: c Me duxit et. et pz ex pdcis lra: 2o subdit hui9 rogatio: cũ dicit: d Sz peto te pr: vt ro. cũ si for. digna. med. et. Medietas eni alia erat eis p victu et vestitu suo et familie necessaria. e Tũc dixit. Hic pñr describit reuelatõ veritatis ignote: Circa quã angel9 pmittit quãdã pfatõem 2o subdit suã reuelatõez: ibi Manifesto. circa pmũ dr: e Tũc dixit eis. s. angel9: f Occulte. qz traxerãt eũ ad ptẽ: vt dcm est. g Bñdicite deũ celi. lz eni sit deus totj9 creature: dr tñ spẽaliter de9 celi: nã ibi relucet glia sua mõ spẽali. h Et corã oib9 viuentib9 pfitemi ei. tãq; de bñficijs ei9 grati. i Et eni sacramẽtũ. i. secretũ. k Regis. s. terreni. l Abscõdere bonũ est. nõ eni posset bñ regere regnum suum: si reuelaret cõiter secretũ suũ. m Opa aũt dei reue. et pfi. ho. ẽ. qz cedit ad honorẽ dei: et bonuz illoz qui reuelant vt ad laudãdum deũ alios inuitẽt ppẽ quod vbi nõ apparz dei laudatio: sz magis derisio: hoc nõ ẽ agẽdũ: sicut i infidelibus obstinatis: pter qd dicit saluator Matth. vij Nolite sanctũ dare canib9 nec margaritas vras ponatis añ porcos. et. n Bona ẽ oratio cũ ieiunio. nã per ieiuniũ sanant pestes corpis p orationez vero pestes mẽtis. o Et elemosyna magis. et. nã ipsa ẽ satisfactoria p peccatis vt dcm est supra: et p pñs introductoria ad regnum glorie celestis. thesauri vero nõ valẽt nisi ad pñsionẽ vite pñtis: quã etiã frequẽter abbreuiant: nã multi iugulantur pro thesauris suis. cetera patẽt ex dcis. p Manifesto ergo. Hic pñter angel9 abscõditaz apit veritatẽ: et primo quãtũ ad beneficia q fecit tobie et sare Secundo quantum ad ea que gessit in humana effigie ibi Dixitq; eis. Circa primum primo recitat tobie meritum dicens: q Quando orabas cum lachrymis et sepeliebas et. et patet ex dictis supra primo et secundo capitulis. r Ego obtuli orationem tuam domino.

nã angeli sũt administratoriũ : i ministeriũ missi ꝓpter eos qui capiũt hereditatẽ salutis: Hebre.j. Sciendũ tñ q angeli non offerũt orones iustoꝝ coram dño ad aliqd sibi manifestãdũ: nã oia sũt nuda ⁊ apta oculis eoꝝ: etiã añq fiãt: sed ad ꝓlulẽdũ sup hoc diuinũ ꝓsiliũ: qd ꝓpter hoc sit agẽdũ cir ca iustos: vñ ⁊ ꝓ/pter hoc fuit miſ sus a deo ad illu minandũ tobiaz: vt postea ſb̃ditur a Necesse fuit vt tentatio ꝓba ret te. i. fuit vtile tibi ꝓ meritũ: ⁊ alijs ꝓ exemplũ : ⁊ sic dr̃ in ꝓncipio porphirij: Cũ sit necessariuz grise rozi. i. vtile. b Et nũc misit me dñs deus. ꝓpter tu um ⁊ sare mẽitũ vt dcm̃ est supra iij.ca°. c Ego eni sũ raphael an gelus. noiant eni angeli i scriptura fm ꝓueniẽtiaz ad officia: ꝓpr̃ q̃ mit tũt: vñ Esaie .vj. Angel° missus ad purgãdum labia esaie vocatur se raph: q̃uis nõ eẽt de ordie seraphi co: ⁊ sic angel° iste vocat raphael .i. medic° vel medi cina dei: qz missus fuit ad sanãdũ tobiã. d Un° ex septẽ qui astam° añ dñm. nõ accipit hic astare ꝓut diſti guit angelos assistẽtes a mistrãtib°: nã raphael nõ est ꝺ supioꝛib° ordinib°: q̃ nõ mittũtur ad hec inferioꝛa: ꝓpr̃ qõ nõ dicũtur assistẽtes deo: sed de iferioꝛib° q̃ mittunt ꝓpr̃ qõ mistrãtes dicũt: raphael aũt fuit missus ad cu rãdũ tobiã: ⁊ liberãdũ sarã : sz accipit hic astare ꝓ esse pñtẽ deo ꝓ aptã visionẽ ⁊ fruitõez: ⁊ h° ꝓuenit angel° oi b° sanctis: q̃ sp videt pr̃em q̃ in cel̃ẽ. qõ aũt ꝺ b: d Un° ex septẽ. accipit nũs determinat° ꝓ indeterminato. ſ. ꝓ vniuersitate angloꝛ: nã sic dicit Greg. homel. xxv. Qm̃ oẽ tẽp° septẽ dieb° ꝓphẽdit: recte septẽario nũo vniuersi tas designat: q̃ in angel̃ est valde magna: Dañ. vij. Mi lia miliũ ministrabãt ei: ⁊ decies cẽtena milia assistebant ei. e Cũq h° audissent turbati sunt. i. admirati sunt ⁊ stupefacti ex diuina ꝓdescẽsione circa ipos. f Et tremẽtes ceciderũt. nã stupoꝛ ⁊ admiratio reddunt horiez tremẽtẽ: ⁊ stare nõ potentẽ. g Dixitq eis angelus. Hic ꝓnter reuelat veritatẽ occultã de his q̃ fecerat i hu mana effigie: ꝑmo tñ ꝓsolat eos dicẽs: h Pax vobiſ nolite timere ꝛc̃. q. d. nõ veni ꝓpr̃ malũ vestr̃z sz bonũ. i Eteni cũ eẽm vobiſcũ. cõicãs vt hõ: k Per vo lũtatẽ dei. erã eni ab eo missus ad h°: ꝓpr̃ qõ sũt illi gr̃e ꝑncipaliter agẽde: iõ subdit: Jꝑm b̃dicite ꝛc̃. k Uide bar quidẽ vo. mã. ⁊ bi. i comestione eni ⁊ potatõe ꝑmo est cibi ⁊ pot° sumptio: 2° cibi sũpti ⁊ pot° in vẽtrẽ traie ctio ⁊ ista fiũt ꝓ motũ localẽ: ꝓpter qõ possunt fieri ab

oꝛonem tuam dño . Et qa accepi° eras ꝺo nẽcesse fuit vt tentatio ꝓbaret te. Et nũnc misit me dñs vt cura rẽ te: ⁊ sarã vxorẽ filij tui a demonio liberarẽ. Egõ ei sum raphael angel°: vnus ex septẽ q astam° añ dñm. Cũnq hec audissẽt turba ti sunt: ⁊ trẽmẽtes ceciderũt sup terrã in faciẽ suã. Dixit q̃z eis angelus: Pax vob. Nolite timere. Et eni cũ eẽm vobiſcũ pẽr voluntatẽ dei: videbar quidez vobiſ cum manducare ⁊ bibere: sz ego cibo inuisibili ⁊ po tu qui ab hominib° videri non põt: vtoꝛ. Tẽmp° ẽ er go vt reuertar ad eum qui me misit: vos aũt benedicite deuz: ⁊ narrate oia mira bilia ei°: ipm b̃dicite ⁊ cãtate ei. Et cũm hec dixisset ab aspectu eoꝝ ablat° est: ⁊ vltra eũ videẽ nõ potuerũt. Tũnc ꝓstrati p horas tres i faciẽ: b̃dixerũt deũ. Et ex urgẽtes: narraverũt oia mi rabilia eius. .XIII.

Periẽs aũt tobias se nioꝛ os suuz: b̃dixit dñm: ⁊ dixit: Magnus es dñe i eternũ: ⁊ i oia scla re gnũ tuũ: qm̃ tũ flagellas ⁊ saluas: deducis ad inferos ⁊ reducis : et nõ ẽ q effugiat manũ tuã. Cõfitemi dño fi lij isrl̃: et i ꝓspectu gẽtiũ lau date eũ: qm̃ ideo diſpſit vos int gẽtes q ignoraẽt eum: vt vos enarretis mirabilia ei° ⁊ faciatis scire eos: qz nõ ẽ ali° de° oipotẽs ꝓter eũ. Jꝑ ca stigauit nos ꝓpr̃ iiqtates nostras: et ipe saluabit nos ꝓ pter miam suam. Aspicite ergo quẽ fecit nobiſcum: angelis in coꝛpe assumpto: qz natura coꝛpalis obedit ange lis quãtũ ad localẽ motũ. 3° in comestione ⁊ potatõe est ci bi attracti ꝓuersio ꝓ virtutẽ nutritiuã: qõ nõ põt eẽ in ange lis: qz nõ hñt coꝛpa sibi naturaliter vnita: nec ꝓ pñs nutribi lia: iõ subdit: l Sz ego cibo inuisibili ꝛc̃. vtoꝛ .i. reficioꝛ ⁊ hũc cibũ inuisibilẽ ⁊ potũ vocat dei cla rã visionẽ ⁊ fruitõez adiunctã. m Tẽ pus ẽ ꝛc̃. q̃ misit me. ꝓfecta mea legatõne: nõ est ꝓ hoc itelligen dũ q angli a deo mis si a deo recedãt: qz sp intra deũ currũt: cuz sit vbiq pñs: sz hanc reuersionẽ vocat di sparitõez: iõ sequitur n Et cũ hec dix. ab aspe. eoꝝ abla. ẽ. qz ꝓ fecerat suã legatõnez. o Tũc ꝓstrati per horas tres . ꝓpr̃ tria bñficia. ſ. illuminatõ nis tobie: ⁊ directõis sui filij: ⁊ liberatõnis sare a demonio. p Et exurgẽtes. a grãrũ actõe. q Narraue rũt oia mirabilia ei°. ad manifestandũ dei bonitatem : sicut eis dixerat angelus.

Caplm XIII.

Periẽs autez tobias . hic ꝓnter descri bit reuelatio diuini se creti q̃tũ ad futura ꝓ donũ ꝓphetie datũ tobie: ad qõ diſponit eleuatio mentis per orationem: ꝓpter quod primo ponit tobie oratio: 2° fu turi releuatio: ibi Hierlm ciuitas dei. Circa primum dicit: a Aperiens autem tobias senioꝛ os suum. ad deum ma nifeste laudandum : ⁊ primo confitetur eius potestatem ⁊ eternitatem dicens: Magnus es domine ꝛc̃. b Quoni am tu flagellas ⁊ saluas. qm̃ pene a deo iustis inflicte sunt quedam medicine. c Deducis ad inferos. i. ad penam ꝓ tuam iusticiã. d Et reducis. ꝓ tuã misericoꝛdiã. e Et non est q̃ effugiat manũ tuã. nã exiens de manu sue miseri coꝛdie incidit i manũ sue iusticie. ꝓnter inducit alios ad dei laudem dicẽs: f Cõfitemini dño filij isrl̃. qz coꝛde credi tur ad iusticiã: oꝛe aũt fit ꝓfessio ad salutem. Roman. x. g Et i conspectu gẽtiũ laudate eum . vt nõ timeatis neq erubescatis laudẽ ei° coram infidelibus: ⁊ subdit ratõ: h Qm̃ ideo diſpſit nos int gentes ꝛc̃. lz eni de° filios isrl̃ ꝓ pter peccata sua diſpſerit inter gentes: vt sic non remaneret dedec° culpe sine decoꝛe iusticie: tñ ex hoc elicuit aliud bo nũ. ſ. q̃ iudei in cultu dei firmi narrabant mirabilia que fe cit deus populo isrl̃ in exitu de egypto: in trãsitu maris ru bri: ⁊ etiã in deserto: ⁊ ꝓsimilib°: quib° auditis multi genti les relicta idolatria ꝓuertebant ad vnũ verũ deũ. i Jꝑ castigauit nos. Jpuniendo. k Et ipse saluauit nos ꝓ pter miam suam. inter gentes nos custodiendo: secundum q̃ dicitur Trenoruz. iij̃. caplo: In vmbra tua viuemus in gentibus. l Aspicite ergo. diligenter considerando. m Que fecit vobiſcũ . per suam iusticiã ⁊ misericoꝛdiã.

a Et cū timore.cordis. b Et tremore.corporis:q; for tis mot' aie redūdat ad corp'. c Cōfitemīni illi.q; sit mi sericors ⁊ iust'. d Regēq; scl'or exaltate i opib' viis.oia in ei' gl'ia faciēdo.cetera patent vsq; ibi: e Ego aūt. fm hoīem iteriorē. f Et aia mea.fm sensualitatē: ⁊ accipit h aia ꝑ ptē sensitiua: sicut Gene.j. Fact' hō in aiaz viuētē. g In eo letabimur. q; motus rōis interior q̄ est hō redūdat i ptē sensitiuā: quā mouet sīc itelligētia sperā:tertō de aia. h Hierl'z. Oīoe p̄missa q̄ dispo nit ad ꝓphiaz: h ꝓnr ponit donuz ꝓphetie ꝓcessū tobie:p qđ p;imo ꝓphetat de hie rusalē hīstorica:⁊ de mystica:ibi Aia mea Circa p̄mū dī: h Hierl'm ciuitas dei.i. ad ei' cultū electa .ij. palyp.vj. i Castigauit te dñs. loq;tur de futuro p modū p teriti ꝓp̄ cecitudinē ꝓphetie.non enī fuit hierl'm destructa,tobia viuēte: vt oñsum est.ē.j.c. k In opi b' manuū tuaz.i. ꝓpter opa tua mala. l Cōfitere dño i bonis tuis.iuste viuēdo. m Et bñdic deuz. deuote deꝓcando. n Ut reedificet i te tabernaculū suū.i. tē plū qđ fuit īchoatuz tpe cyri:vt pz.j.esdre ij̄.⁊ ꝓsūmatū tpe da rij̄.j.esdre.vj. o Et reuocet ad te oēs captiuos. qđ fuit tunc i pletū: q; oēs captiua ti de hierl'm habuer̄t redeūdi licētiā: vt pz j.esdre.j. p Luce splēdida fulgebis. h' fuit p;icipaliť ipletuz qñ chr̄ist' q̄ est lux mūdi:fuit ibidē oblat': ꝓp̄ qđ sanct' sy meon tūc exclamauit:luc.ij̄. Lumē ad reuelatōez gen.⁊c̄. q Et oēs fines terre adorabūt te.q; ex oīb' mūdi ptibus veniebāt aliq̄ adorare i hierl'm i diebus solēnib': vt hī act. ij̄. r Et terrā tuā.i scificatōez habebūt: vñ terra illa vo cať terra sācta. s Maledicti erūt q̄ cōtēpserūt te. sīc pz de antiocho q̄ posuit idolū in tēplo hierosolymitano: vt hī.j.macha.j. Bñdictiq; erūt q̄ edificauerūt te. sicut pz de çorobabel ⁊ iesu filio iosedech:⁊ alīs edificatorib' templi: ⁊ neemia ⁊ socīs ei' ciuitatē reedificātib'. cetera patēt ex dictis. t Aia mea. Hic ꝓnter ꝓphetat de hierl'm mystica: q̄ est triūphās eccl'ia:sīc Esaie.xiij̄. ꝓpheta loquēs de rege babylonis trāsit ad loquēdū de supbia ⁊ iectōe demonis: vt ibidē fuit oñsum:dīc igit: t Aia mea bñdic dñz. ꝓp tm̄ bñficiū. v Qm̄ liberauit hierl'm ciuitatē suam. a cūctis tribulatōib' ei': hoc non pōt itelligi de hierl'm terrena:q̄ adhuc ē in manib' infideliū:nec de hierl'z mystica:put accipit ꝓ militāte eccl'ia:q̄ erit i tribulatōib' vsq; ad mūdi terminū:⁊ iō intelligit de hierl'm supna:

ēt cū timore ēt tremore ꝓfitemini illi:regemq; scl'orum exaltate in opib' vīis. Egō aūt in terra captiuitatis mee ꝓfitebor illi:qm̄ oñdit maiestatē suā in gētē peccatricē. Cōuertimini itaq; pctōres:⁊ facite iustīciā cor̄ā domino:credētes q; faciat vobiscū miam suā. Ego autē ēt aia mea i eō letabimur. Bñdicite dño oēs elci ei' agite dies letic̄ie: ⁊ ꝓfitemini illi. Hierl'z ciuitas dei cā stigauit te dominus i opib' manuū tuaz. Cōfitē domino i bonis tuis:ēt bñdic deū scl'or: ut reedificet i te tabernaculū suū:ēt reuocz ad te oēs captiuos ⁊ gaudeas i oīa scl'a scl'or. Lucē splēdida fulgebis: ēt oēs fines terre adorabūt te. Nationes ex lōgiquo ad te vēient:⁊ munera deferētes ad orabūt i te dñz: ēt terrā tuā in scificatōnem habebūt. Nomē eni magnū inuocabūt i te. Maledīci erūt qui ꝓtēpserit te:⁊ ꝓdemnati erūt oēs qui blasphemauerit te bñdictiq; erūt q; edificauerint te. Tu aūt letaberis in filijs tuis:qm̄ oēs bñdicentur:⁊ ꝓgregabūtur ad dominū. Bti oēs qui diligūt te:⁊ qui gaudēt super pace tua. Aia mea bñdic dñm: qm̄ liberauit hierl'm ciuitatem suā a cūctis tribulatōibus ei' dñs deus nr̄. Beā ēro si fuerit reliquie semi nis mei ad vidēdaz claritatē hierl'm. Portē hierl'z ex sapphyro ⁊ smaragdo edificabunt:⁊ ex lapide ꝓcioso oīs circuitus muroz ei'. Ex lapide cādido ⁊ mūdo oēs platee ei' sternent:ēt p vicos ei' alleluia cātabit. Bñdictus dñs q; exaltauit eam: vt sit regnū ei' in scl'a scl'or sup eam amē.

vbi nulla tribulatio hz locū:iō subdit: x Beatus ero si fuerint reliquie c̄.qz nō tm̄ desiderabat prosperitatē btitudinē: sz etiā seminis sui. y Portē hierl'z ex saphyro ⁊ smaragdo. p hoc edificiū ex lapidibus ꝓciosis intelliguntur merita vtutū quib' electi habebūt ingressum ad distinctas mānsiones celestis hierl'z fm distinctiones meritoz. z Et p vicos eius alleluia cantabit .i. laudatio dei: fm illud psal.lxxxiij̄. Bti qui habitāt i domo tua dñe: i scl'a scl'or laudabūt te. .XIIII.

Tpsūmāti sē .XIIII. hmōes tobie. Et post q̄s illūminat' ē tobias vixit annis q̄dragītaduob':⁊ vidit filios nepotū suoz. Cōpletis itaq; annis cētū duob':sepult' ē honorifice i nīniue. Quinquaginta nāq; ⁊ sex annoz lumen oculoz amisit: sexagenari' vero recepit. Rēliquū vo vite sue in gaudio fuit: ēt cū bono ꝓfectu timoris dei ꝓcessit i pace In hora āt mortis sue vocauit ad se tobiā filiū suū ⁊ vij iuuenes filios suos nepotes:dixitq; eis: Prope erit

Et ꝓsūmati sūt. Hic consequēter ponitur prophetia tobie tempore mortis sue: ⁊ diuidit in tres partes: quia p;imo circa decursū vite tobie senioris ponitur breuis epilogatio: 2° prophetal' exhortatio:ibi In hora autem. 3° filialis obtemperatō:ibi Factum est autē. p;ima pars patet vsq; ibi: b Reliquum vero vite sue in gaudio fuit. scilicet spirituali i deum ordinato. c Et cū bono ꝓfectu timoris.s. filialis:qui habet charitatem annexam: quia sicut proce debat in etate:sic proficiebat in charitate: ideo subdit: d Perrexit in pace. scilicet ad lymbum patrum sanctorum aduentum chr̄isti expectantium. e In hora autez. Hic consequenter describitur prophetalis exhortatio cum dicitur: In hora autem mortis sue vocauit c̄. vt verba que de p;esenti vita recedens diceret: in cordibus filij sui: ac nepotum artius impressa remanerent. f Dixitq; eis.prophetice: g Prope erit interitus niniue. Jonas enim prophetа p;ius denunciauerat niniue subuersionem:sed quoniam ad verbū eius egerunt penitentiā:iō subuersio illa fuit dilata:

postea vero niniuite reuersi fuerũt ad vicia ꝓsueta: ꝓp quod destructõem eis ite dixit dñs p naum ꝓphaz: q̃ destructõ facta ẽ per chaldeos: ⁊ hãc destructõis appro piquatõez ꝑdixit h tobias: postea vero debellatis chaldeis p cyrũ regẽ persaz filꝝ eiꝰ cãbises q̃ ⁊ nabuchodonosor dicꝰ ẽ: viuẽte adhuc pie cepit regnãe sup regnũ assyrioz i ciuitate niniue: vt hĩ iudith .j. ex q̃ ꝑz q̃ hec ciuitas fuerat interim reedificata. h Nõ enim excidet vbũ dei. sed qñ est ꝓphetia p̃destinatõnis: q̃ sp impleꝫ: qz denũciat futuꝛ ꝓut ẽ in dispositõe diuina q̃ est imutabilꝭ: ⁊ talis fuit ꝓphetia naum ⁊ tobie de ꝛsuersione niniue. Qñ vero est prophetia ꝓminatõis q̃ denũciat aliqd futuꝛ ꝓut est in causis secũdis. s. i meritis ⁊ demeritis hoĩm nõ semꝑ iplet: eo q̃ merita ⁊ demerita hominũ mutant: ⁊ talis fuit ꝓphetia ione q̃ dixit: Adhuc q̃draginta dies ⁊ niniue cẽ. hꝰ eni exigebãt niniuitaꝛ peccata: q̃bus penitentibus illa subuersio tũc nõ fuit subsecuta. i Et fratres nri cẽ. reuertentur. qz omnes q̃ captiuati fuerũt in babylone habuerũt redeũdi licentiã: ⁊ multi de regno israel q̃ adhuc erãt in regno medoꝛ ⁊ ꝓsaꝛ redierũt: de illis vero qui erãt vltra mõtes caspios: dicũt iudei q̃ nulli redierũt. k Dis aũt deserta terra eiꝰ replebit. hoibus ⁊ aialibꝰ. l Et domus dñi cẽ. reedificabitur. per ꝯrobabel ⁊ alios de captiuitate babylonica redeuntes.

interius niniue. Non enim excidit vbũ dñi: et frẽs nri q̃ dispsi sũt a terra israel: reuertent ad eã. Dis aũt deserta ẽ ⁊ replebit: et dom⁹ dei q̃ in ea incẽsa est iteruz reedificabit: ibiq; rẽuertentur oẽs timẽtes deũ: ⁊ relinquẽt gentes idola sua: ⁊ veniẽt in hierlm: ⁊ inhabitabunt in ea: et gaudebũt in ea oẽs gentes terre adozãtes deũ israel. Audite ergo filij mei ꝓsem vestrũ: Seruite dño in veritate: ⁊ inquirite vt faciatis q̃ placita sunt illi. Et filijs vris mandate: vt faciant iusticiaꝫ ⁊ elemosynas: vt sint memozes dei ⁊ bñdicãt deũ in omni tpe in veritate ⁊ in tota virtute sua. Nunc ergo filij audite me: ⁊ nolite manere h. Sz q̃cũq; die sepelieritꝭ mꝝ em vestrã circa me i vno sepulchro: ex eo dirigite gressus vros vt exeatis hic. Video enim qz iniqtas eius finem dabit ei. Factũ est aũt post obitũ mris sue: tobias abscessit ex niniue cum vxoze sua ⁊ filijs ⁊ filiozuz filijs: ⁊ reuersus est ad soceros suos. Inuenitq; eos incolumes: i senectute bona: et curaz eoꝝ gessit. Et ipse clausit oculos eoꝝ: ⁊ oẽm beredita tẽ domus raguelis ipe ꝓcepit: viditq; quita generatõez filios filioꝝ suozum Et ꝓpletis annis nonaginta ⁊ nouẽ in timoze dominí: cũm gaudio sepelierunt eũ. Dis autẽ ꝓgnatio eiꝰ: ⁊ oĩs generatio eiꝰ i bona vita ⁊ in scã ꝓuersatõne pmã sit: ita ut accepti essent tam deo q̃z hoibꝰ: ⁊ cunctis habitantibus terram.

Explicit liber Tobie.

m Ibiq; reuertentur oẽs timẽtes deũ. illi eni q̃ noluerũt reuerti de babylone ibi fuerũt detenti: filioꝝ q̃s genuerant ⁊ possessionũ q̃s acq̃sierãt amoze: sicut dcm̃ fuit esdre ꝓmo n Et relinquẽt gẽtes idola sua. quia plures de gentilibꝰ relictis idolis suis venerũt i hierlm: cũ redeũtibꝰ ò babylone ista tũ ꝓphia p ꝓdicatõez apl̃oꝝ multo pfectiꝰ fuit impleta: ⁊ de hac vi tobias pricipalit loq̃: tõ subdit: o Et gaudebũt i ea oẽs reges terre. quia multi reges gaudent i ecclesia iugo christi submittẽtes colla sua ⁊ plenꝰ implebit in fine mũdi qñ post psecutõez antichristi oẽs gnãlit conuertent ad xp̃m: qui est rex oim fideliũ nomie israelis ꝺsignatoꝝ. cetera patent ex dcis. p Factũ est aũt. hic ꝓnter describit filialis obtẽpatõ cũ dr: q Pꝰ obituz mris sue tobias abscessit ex niniue cẽ. sicut preceperat ei pater. cetera patẽt vsq; ibi: r Et curaz eoꝝ gessit. nam erant parentes sui ratione vxozis sue: que cum eo erat vna caro. s Et ipe clausit oculos eoꝝ. modꝰ eni tũc erat: ⁊ adhuc ẽ in pluribꝰ iris: q̃ oculi mozituoꝝ claudunt per amicos ꝓpinquos: per hoc signlficãtes q̃ obdozmiãt i dño. cetera patẽt vsq; ibi: t Cũ gaudio sepelierũt eũ. ꝓp finẽ eiꝰ optimũ. cetera patent vsq; ibi: v Ut accepti eẽnt tã deo q̃ hoibꝰ. sicut dr de btõ sebastiano. Decebat eni vt quẽ deꝰ tãta pfuderat gr̃a ab oibꝰ amaret. ⁊ hꝰ cedit ad honozẽ dei q̃ dat gr̃az ⁊ gl̃iam psal. lxxxiij. Cui est honoz ⁊ gl̃ia i scla sclorꝝ amen.

Explicit postilla nicolai de lyra super librum Tobie.

Incipit prologus in lib̄z iudith.

APud hebreos ꝛc. Ad euidentiā ist⁹ prologi nota q̄ dicit magr̄ in hist⁹: q̄ hāc hist⁹iam trāstulit hieronym⁹ ad petitionē Paule ꝛ Eustochij de chaldeo in latinū: hic liber apō chaldeos int̄ hist⁹ias cōputatur: ꝛ apō hebreos int̄ apocripha: qō dic hiero. i. plogo qui sic ichoat: Uigiti ꝛ duas lras ꝛc. si ergo in plogo sup iudith alicubi legit int̄ agiographa: vitiuz scptoris est ꝛc. hucusq̄ sunt v̄ba magistri. Iste plog⁹ habz quatuor pticulas: in quaz prima duplicit ostendit: q̄ liber iste nō ē auctēticus: pmo quia apud hebreos ē apocriphus qō notat in pncipio: 2° q̄ apud chaldeos erat corr⁹ptus: chaldeo eni sermone erat script⁹ sic dicitur hic infra: cui⁹ corruptio iseri⁹ exprimitur cū dr: Multorū codicū varietatez vicioſissimā ꝛc. In se cūda pte dicit: q̄ nicena synod⁹ hūc auctēticauit: ꝛ iō ad petitōnez paule ꝛ eustochij trāstulit: vñ dicit: Sed q̄ hūc libz synod⁹ nicena ꝛc. In tertia pte trāsferendi diligētiā sb̄iungit vñ dicit: Et semotis occupatōibus ꝛc. vltimo iudith multiplicit pmēdat: ꝛ i ei⁹ pmēdatōne plogū terminat: ꝛ ista ps incipit ibi: Accipite iudith viduā castitatis exēplū ꝛc. Dis vlis lre ifistam⁹: q̄d sit apocriphū: ꝛ q̄d agiographū: iuenies supra in pncipio plogi sup iosue. In plogo galeato scribit sic: Hic plog⁹ scpturaz. q. galeatū pncipiū oib⁹ libris q̄s de hebreo vertim⁹ i latinū puenire pot: vt scire valeam⁹ q̄cq̄d extra hoc est: inter apocripha eē ponēdū: igit sapiētia q̄ vulgo salomōis iscribit: ꝛ iesu filij sirach liber ꝛ iudith ꝛ tobias ꝛ pastor: nō sūt i canone. b Int̄ hist⁹ias. i. int̄ hist⁹iales libros. c Synodus nicena. sicut ait Isidor⁹ in. vj. etḥ. int̄ cetera pcilia q̄tuor scim⁹ eē venerabiles synodos: q̄ totā pncipalit fidē cōplectuntur. q. quatuor euāgelia: vel totidē padisi flumina. Haz pma nicena synodus. ccc. xviij. epoz: pstātino augusto impatore impante pacta est: in q̄ arriane pfidie pdēnat blasphemia quā de ineqlitate scē trinitatis idē arrius assere bat: sz consubstātialem deo patri dei filiū eadē sancta synod⁹ p symbolū diffiniuit. Scda synod⁹. c. l. pim sub theodosio seniore pstantinopolim pgregata ē: q̄ macedoniū spūm sm deū eē negantē pdēnans psubstantialē pri ꝛ filio spūm sanctū demōstrauit dans symboli formā quā tota grecorū ꝛ latinoz ecclia pfitet ꝛ pdicat. Tertia synod⁹ ephesina. cc. epoz sb̄ iunioze theodosio augusto edita: q̄ nestoriū duas psonas i xpo asserentē iusto anathemate pdēnauit: ostēdēs manere in duab⁹ naturis vnā dñi nr̄i iesu xpi psonā. Quarta synod⁹ chalcedonensis. dcxxx. sacerdotū sub marciano vl̄ maximiano pncipe habita est: i qua Eutichiū pstantinopolitanū abbatē verbi dei ꝛ carnis vnā naturā pnūciantē: ꝛ ei⁹ defensorē dioscoz quōdā alexādrie epm: ꝛ ipm rursus nestoriū cū relicis hereticis vna pīm sentētia pdēnauit pdicans eadē synodus chr̄istū oñm sic natū ō virgine vt i eo substātiā diuine ꝛ humane pfiteamur nature. Synod⁹ aūt ex greco int̄pretat comitat⁹ vel cet⁹: huc usq̄ verba sunt ysidori. a syn qō ē cō ꝛ odos qō ē materia dī synodus. i. q̄uēt⁹ cetus pcomitatus pgregatio ꝛ ppe senū vel presbyterorū quā solent facere epi. Q̄z aūt dr synodus. q. sine nodo sm illuz versiculuz: De sctā synodo redūt burse sine nodo. poti⁹ est ethymol. q̄ ōriuatio. Nicena dr a nicena ciuitate: sicut pstātinopolitana a pstātinopoli: ephesina ab epheso: chalcedonensis a chalcedonia. o Ac quieui postulatōni vīe. o paula ꝛ eustochiū: de his satis inuenies supra i plogo sup iosue vsus finem. e Exactōi. i. instanti petitōi. Nota h̄ dr̄az int̄ postulatōem ꝛ exactōez Postulatō eni ē cū q̄s petit simplr. Exactō aūt ē: cū q̄s petit ipoztune a istāt f Et seposit⁹. i. dimissis ꝛ a me sepatis. q. seorsū positis a sepono: seponis: qō est separe vel seorsū ponē. g Unā lucubraciūculā. i. vnā modicā vigiliā vnī⁹ noctis. Nō q̄ h⁹ lucubr̄ dr̄ modicū lumē vl̄ modic⁹ ignis: sic fit ex crucibolo vel q̄cūq̄ alio: ꝛ fit i vmbra: vñ dr̄ lucubr̄ eo q̄ luceat i vmbra: ꝛ hec lucubra idē: vñ lucubro lucubras dr̄ vigilare: ꝛ ppe lucubrare ē vigilare ad lucubr̄. i. ad lucernā i nocte. Itez lucubrare dr̄ paruz lucere: vñ hec lucubratio a q̄ hec lucubraciūcula diminitm̄ h Quā ex v̄bo v̄bū. ppi vicios codices: ppi varias ꝛ corruptas editōes. i Intelligētia integra. i. incorrupta. k Ut iuictū oib⁹ hōib⁹ vinceret. i. holofernē p quē designat diabol⁹: holofernes ei ethymologiçat oib⁹ ferēs necē: ab olon qō ē totuz: ꝛ fero fers ꝛ nec necē a nece. Explicit q̄liscūq̄ expositō ist⁹ plogi.

Incipit plog⁹ i libz iudith

APud hebreos liber iudith inter agiogr̄pha legit: cui⁹ auctorital ad roborāda illa q̄ in pcētōez veniūt: min⁹ idonea iudicatur: Chaldeo tñ sermone pscript⁹: iter historias pputat. Sz q̄ hūc libz synod⁹ nicena: i numero scāz scripturaz legit pputasse: acq̄ eui postulatōi vīe: imo exactōni: et sepositis occupatiōib⁹ q̄b⁹ vehemēter artabar: huic vnāz lucubraciūculā dedi: magis sensū e sēsu q̄z ex v̄bo v̄bū trāsferēs Multoz codicuz varietatē vicioſissimaz amputaui: sola ea q̄ intelligētia integra in verbis chaldeis inuenire potui: latiniſ expſſi. Accipite iudith viduā: castitatis exēplū: ꝛ triūphali laude petuis eā preconijs declarate. Hāc eni nō solū femiſ: sed ꝛ viris imitabilē dedit: q̄ castitatis ei⁹ remunerator: virtutē ei talē tribuit: ut inuictū oib⁹ hōib⁹ vinceret ꝛ insuperabilē superaret.

Explicit prologus.

Incipit lib iudith. Ca. i.

ARphāxat itaque rex medorum sbiugauerat multas gentes imperio suo: ꝛ ciuitatibus munitis plurimis regnauit sup arphaxat ita q̄ ipse edificauit ecbatanis: q̄ erant lapidibus quadratis et dolatis: latitudo murorum habebat cubitos. lxx. altitudo cubitos. cc. turres autem eius erant altitudine cubitorum. cccc. latitudo earum cubitorum. lxx. Et fecit portas eius ad altitudinem turrium. Post hec historias susanne bel ꝛ draconis: q̄ ptigert captiuitatē tpe vt. s. dcm ē: sequtur historia libri iudith q̄ ptigit tpe cābisis filij cyri sm historiographos ꝛ doctores nr̄os: de q̄ pstat q̄ regnauit p⁹ piez: ꝛ p pñs p⁹ captiuitatis babylonice relaxatōez: nā cyr⁹ dedit licētiā hebreis rede ūdi: In h⁹ igit libro dscribit libeātō isrl a plecutōe holofernis: ꝛ diuidit i tres ptes: nā pmo dscribit h⁹ plecutōis occasio: 2° ipa plecutō. c. v. 3° pplī liberatō. c. viij. Pria adhuc i duas: q̄z p⁹ ponit occasio plecutōis multaz gētiū generaliter: 2° filiorum israel specialiter. iij. capitulo

Circa ꝑmū pōīt duplex occasio: scōa ibi: Tūc exaltatus est. Circa ꝑmū sciendū q regnū assyriox incepit ab antiquo Belo: cui filiꝰ ninꝰ ꝓdidit niniuē ciuitatē magnā ex nomie suo appellās eā: ꝛ hoc impiū durauit vsq ad sardinapalū inclusiue: quē interfecit arbatꝰ ꝑfectꝰ medox q regnauit ꝓ eo: ꝛ trāstulit regnum ad medos: ꝛ sic ꝑmansit vsq ad astragem: ex cuiꝰ filia oztus fuit cyrꝰ rex ꝑsarū: q iuuāte dario auūculo suo vicit balthasar regē babylōis Danielꝭ. v. ꝛ mox tuo dario tenuit monarchiaz: cui successit cābises filiꝰ eiꝰ: q alio noīe dictꝰ est nabuchodonosoz scōs: qa sic ꝑmꝰ tēpluz destruxit: sic iste reedificatōem eiꝰ ipe diuit: vt dcm ē. j. esdre. iiij. ħ aūt cābises adhuc viuēte patre regnauit sup assyrios i niniue: post mortez vero ꝑis voluit monarchiā tenere: sz ecōtra qdaz medus arphaxat noīe voluit apud medos regnare ꝓpter qō inī ipsuz ꝛ cambisem dissensio fuit orta: q̄ fuit sequentiū occasio ꝑma. Circa quaz ꝑmo ponīt huiꝰ arphaxat eleuatio: ꝛ eius debellatio: ibi Anno igīt. xij. Circa ꝑmū dicit: a Arphaxat itaqꝫ rex medox. volēs regnare ꝓ violentiā b Subiugauerat multas gētes. ꝓ bellatoribus sibi adherētes. c Et ipe edificauit ciuitatē potētissimā. ad munimētū sui ꝓtra cābisem. d Quā appellauit egbathanis. qō nomē intꝛpretat solēne mandatū: eo q ad eius edificiū gētes sibi subiectas ꝓpulit ꝓ solēne mādatū: ꝛ qz fecit eā metropoliz: ꝛ sic ex ea deriuabant mandata regis ad alia loca. e Ex lapidibꝰ quadratis. ad ciuitatis fortitudinē. f Et sectis. ad eiꝰ pulchritudinē. g In altitudine cubitox septuagita ꝛc. in q̄ apparet fortitudo ciuitatis maxima. h Turres vero eius. q̄ erant dispositē ꝓ murx: i Posuit in altitudine cubitox. c. ꝛ sic excedebāt altitudinē murox triginta cubitis k Per quadrū vero eax latꝰ vtrūq ꝛc. erāt autē iste turres q̄drate ad angulos eq̄les ꝛ vltra murx ciuitatis ꝑtēdebant extra ꝓ spaciū viginti pedū: ꝛ tātū ex opposito intra murx: l Posuitq portas eiꝰ. i. ciuitatis. m In altitudine turriū. i. iuxta turriū altitudinez. ex vtraq eni parte cuiuslibet portē erāt turres edificate altiores ceteris turribꝰ ad facilē ꝓhibendū accessum ad portas. n Et gloriabat quasi potens. singulariter. o In potētia exercitus sui. i. bellatox suox. p Et in gloria q̄drigax suax. i. curruū suox. nā antiquitus in curribꝰ pugnabant: vt hī in libris iosue: iudicū ꝛ etiam regū. q Anno igīt. Hic ꝓnter describitur huius

et ipe edificauit ciuitatē potentissimā quā appellauit egbathanis. Ex lapidibꝰ quadratis sectis fecit muros eiꝰ: in altitudine cubitox septuagita ꝛ i latitudine cubitox triginta. turres vo eiꝰ posuit i altitudine cubitox centū. Per q̄drū vo earū: latꝰ vtrūq vicenox peduz spacio tēdebatur: posuitq portas eiꝰ in altitudine turriū. Et glōriabat q̄si potēs in potētia exercitꝰ sui: et in gloria q̄drigax suax. Anno igīt duodecimo regni sui: nabuchodonosoz rex assyrioz q regnabat i niniue ciuitate magna: pugnauit ꝯ arphaxat: ꝛ obtinuit eū in cāmpo magno q appellat ragau circa euphratē ꝛ tigrin ꝛ iadason i cāpo erioch regis elicoꝛum. Tūnc exaltatū est regnum nabuchodonosoz: ꝛ cor eiꝰ eleuatū est. Et misit ad oēs q habitabāt in cilicia ꝛ damasco et libano: ꝛ ad gentes q̄ sūt i carmelo ꝛ cedar ꝛ inhabitātes galileā: in cāpo magno esdrelon: ꝛ ad oēs q erāt i samaria ꝛ trās flumē iordanē vsq hierlim ꝛ oēz terrā iesse: q̄ vsq perueniaī ad mōtes ethiopie. Ad hos oēs misit nūcios nabuchodonosoz rex assyrioz: q ōēs vno aio ꝓtradi xerūt: et remiserūt eos vacuos: ac sine honoze abierūt. Tūnc indignatꝰ nabuchodonosoz rex ad oēz terrā illā: iurauit p thronuz ꝛ regnū suū qō defenderz se ō oibꝰ regionibꝰ his. .II.

arphaxat debellatio: cū dī: Anno igīt. xij. regni sui nabuchodonosoz ꝛc. Hic annus. xij nō refert ad tempꝰ regni arphaxat: sed ad tēpus regni cābisis: q dī hic nabuchodonosoz rōe supza dcā: sicut patebit infra i ꝓcipio. ca. scōi. Sz cōtra hoc vī: qz cābises regnauit tm̄ octo annis: sicut dixi supza i epla hieremie: ꝛ i daniele: ꝛ plib' alijs locis. Dicendū q ibi numerātur tm̄ anni qb' regnauit pmortē pīis: hic aūt icipit numeratio a tpe suo q̄ cepit regnare sup assyrios i niniue viuente adhuc pie. r Pugnauit ꝯ arphaxat ꝛ obtinuit eū. i. totaliī debellauit. s In cāpo magno. ꝛ sic erat locꝰ apt' ad capiēduz tātos exercitꝰ. t Circa euphratē. i. iuxta sicī tobie vlt. dī: Sz q̄cunqz die sepelieritis mortuū vīaz circa me. i. iuxta me. s In cāpo crioth regi elicoꝛ erat ātiste qdā regulꝰ i cui' ītra ꝓuenerūt duo exercitꝰ magni ad pugnādū t Tūc exaltatū. Hic ꝓnr pōīt gnāliꝫ ꝓsecutōis occasio scōa ꝛ scōo sbdit ꝓsecutio ipa: ca. ij. Circa ꝑmū dī: t Tūc exaltatū est regnū nabuchodonosoz. ex illa notabili victoria. v Et cor eiꝰ eleuatū ē. i supbiā: ꝑi qō voluit dilatare suā potētiā: iō sbdit: x Et misit ꝛc. i cilicia ꝛ damasco. q̄ ē metropolꝭ syrie: esaie. vij. Caput syrie damasc'. y Et libano. q̄ est i ꝑfinio ītre scē ꝛc. z Quousqz pueniaī ad mōtes ethiopie. q̄ sūt in occidētali ꝑte: volebat eni dilatare suā monarchiā ab oziēte vsq in occidentē: ad hos oēs misit nūcios nabuchodonosoz: vt se subīcerēt illi volūtarie. a Qui oēs vno aio ꝯdixerūt. nolētes ei subīci: sz ꝯ hoc vī qō hī. j. esdre. iiij. s. q habitātes in samaria erāt nati de regno assyrioz: ꝛ obediētes illi regi: ħ autē intī ciuitates rebellātes ponīt samaria: ꝑi hꝰ ꝛ multa alia q̄ ñ videnī scripturis canonicis bñ ꝓsonare: liber iste apud hebreos habetur tanq̄ oīno apocriphus. pōt tamen ad hꝰ dici: q samaria aliquando accipitur stricte ꝓ ciuitate illa q̄ fuit metropolis in regno decem tribuum: ꝛ locis ei ꝓpinquis: in quibus habitabant gentiles dicti. aliquando magis large ꝓ toto regno decem tribuum: eo q illa ciuitas erat metropolis: ꝛ sic accipitur hic: quia in partibus a ciuitate remotis redierunt aliqui fugitiui de israel ibidē habitātes. s. in samaria extenso nomine dcā. b Et remiserūt eos vacuos. munerib' ꝛ tributis. c Tunc indignatus nabuchodonosoz. quia ꝓ superbia putabat omnes gentes illas ei' obedire mandatis sine cōtradictione. d Jurauit ꝓ thronum ꝛ regnum suum. ad maiorem assertionem. e Q̄ defenderet se de omnibus regionibus his. minus dicendo plus signat. Q̄ defenderet se. i. inuaderet omnes regiones illas: ꝛ est quedam figura que liptote vocatur.

Anno tertiodecimo. Positis occasionib⁹ psecutōnis gētiū multaꝝ: hic ꝓ̄r describit psecutio ipaꝝ: ꝛ di uidit in duas ptes: qꝝ ꝑmo ponit hec persecutio: ꝛ multoꝝ humiliatō. ca. iij. prima adhuc i duas: qꝝ ꝑmo ponit dispositio exercit⁹: ꝛ ipi⁹ ꝓgressus. ibi Et pfect⁹ est. ꝑma adhuc in duas: qꝝ primo ponit preceptum regis: ꝛ obediētia ducis: ibi Tunc holofernes. Circa ꝑmū nota tur tps cū dī: Anno xij. nabuch. ex h⁹ ꝑz vex qō predcm̄ est. ſ. q ann⁹. xij. erat regni nabucho. nā āno duodecio habuit victoriam ex qua eleuat⁹ misit nūcios ad dilatandum suaz potentiam quib⁹ repulſis posuit se anno. xij. ad h⁹ optinendū p violentiaz b. Uicesima ꝛ secūda die mensis primi. qui ē marcius apud hebreos: sicut pleniuſ declarauī gene. vij. ꝛ exo. xij. finis enim huius mensis in quo est principiū veris: est tempus aptū ad disponēdū de bell' maxime i ēris calidis cuiusmodi sūt ꝓnominate.

c Factū est verbū. i. diuulgatū: d Ut defēderet se. exponat vt supza. e Uocauitqꝫ ad se oēs maiores natu ꝛc. vt melius fieret ꝓsecutio negocij inchoati de eoruz ꝓsensu. f Et hūit cū eis mysteriū. i. secretū g Consiliū suī. tractādo cū eis de hoc qō cogitauerat. cetera patēt vsqꝫ ibi: h Uocauit nabuchodonosoꝛ rex holofernē ꝛc. vt rex ad custodiaz regni remaneret: ꝛ holofernes ad ei⁹ dilatatōem ꝓcederet. i Egredere aduersus omne regnū occidentis. omnes eni terre supradcē erāt ad plagā occidentalē respectu regni assyrioꝝ. k Et ꝓtra eos ꝓcipue ꝛc. lz eni oēs renuissent dare tributū: aliqui tñ fecerant spēalē ꝓceptū ejciendo nūcios nabucho. sine honoꝛe: vt ꝑdcm̄ est. ſ. cū vitupio quia min⁹ dicēdo plus signat. l Tunc holofernes. Dic ꝓsequēter ponit obedientia ducis cū dī: Tūc holofernes vocauit duces ꝛc. i. illos q eēnt necessarij ad regimē exercit⁹ sb eo. m Et dinumerauit viros. p tāto negocio necessarios. n Lentū. xx. milia peditū pugnatoꝝ. nā in peditib⁹ consistit robur exercit⁹: vt dicit vegetius libro de re militari. o Et eqtes sagittarios. xij. milia. eqtes eni tūc pugnabant sagittādo: ꝛ maxime i agressu belli: sic modo faciunt tartari habitātes i ptib⁹ ill'. p Oēmqꝫ expeditionem suam ꝓuidere fecit. i. illos qui ꝓuidebant necessaria exercitui: iō subdit: q Cū his q̄ exercitib⁹ sufficerēt copiose. nā in castris magis timēda est fames q̄ gladius: vt dicit vegeti⁹ libro de re militari. r Frumētuz ex oi syria. i. ex locis syrie magis abundantib⁹. s In trāsitu suo parari ꝓstituit. i. deduci ad loca p que debebat trāsire. t Aluꝫ vo ꝛ argētum ꝛc. ad soluendū bellatorū stipendia. v Et pfectus ē. Descripto exercitus apparatu: h ꝓ̄r describit ei⁹ ꝓgressus cū dī: Et pfect⁹ est ipe ꝛ ois exercit⁹ cū q̄drigis. portātib⁹ tentoria machinas ꝛ alia exercitui necessaria. x Qui cooperti fa. ter. sic loquuntur hyphole est ad exꝓmēdū magnā ppli multitudinē. y Lūqꝫ p trāsisset fines assyrioꝝ. vbi erat inuadēdū. z Ascēditqꝫ oia castella eoꝝ. ita q̄ ortitudo sic⁹ nō poterat eos defendere ꝓtra eū. a Et fregit aūt ciuitatē opinatissimaz. i. famosissimā noie melothi: ad quā ꝓueniebāt mercatores de diuersis ptib⁹ orbis: ꝛ sic ei⁹ famā deportabāt ad ptes remotas. aliq̄ libri hñt Opimatissimā. i. optimā: ꝛ redit i eādē sniaz: ex h⁹ eni q̄ erat optima frequētabat a mercatoribus diuersis. b Et filios isrl q̄ erāt ꝑ facie deserti. antiq̄ libri hñt Et filios ismael ꝛc. ꝛ est verior lra: qꝝ agareni descēdentes ab ismaele habitabāt tūc i desertis. c Et trāsiuit euphratē. q̄ ē vn⁹ de q̄tuor fluminib⁹ paradisi: gene. ij. d Usqꝫ q̄ pueniat ad mare. ſ. mediterraneū. e Adduxitqꝫ oēs filios madian. i. hoies madianitas ad augmētū sui exercit⁹. f Et p⁹ hec descēdit i cā. da. i die. messis. vt magis possit hi tatoꝛib⁹ nocere: iō subdit: Et succēdit oia sata eoꝝ ꝛc. g Et cecidit timoꝛ ill⁹ sup oēs ꝛc.]propē crebras ill⁹ victorias ꝛ crudelitates magnas.

Anō tertiodecio nabuchodonosoꝛ regis vicesima ꝛ scōa die mensis ꝑmi: factuz ē vbū in domo nabuchodonosoꝛ regis assyrioꝝ: ut defēderet se. Uō cauitqꝫ oēs maiores natu: oēsqꝫ duces bellatores suos: et habuit cuz eis mysteriū cōsilij sui. Dixitqꝫ cogitatōez suā in eo eē: vt oēz terrā suo subiugarz impio Qō dcm̄ cū placuissz oib⁹ vocauit nabuchodonosoꝛ rex holofernē ꝑncipē militie sue: ꝛ dixit ei: Egrēdere adūsus omne regnuz occidētis: et ꝓtra eos ꝓcipue q̄ cōtempserūt impiū meuz. Nō parcet oculus tuus vlli regno: oēmqꝫ vrbez munitā subiugabis mihi. Tunc holofernes vocauit duces ꝛ mgrat⁹ vtutis assyrioruz et dinumerauit viros in expeditiōe sicut ꝓcepit ei rex centū vigintimilia pedituz pugnatoꝝ: et equites sagittarios duodeci milia. Omnēmqꝫ expeditōez suam fecit ꝓcire in multitudine innumeābiliū cameloꝝ: cuz bis q̄ exercitib⁹ sufficerent copiose: locum q̄z armēta gregesqꝫ ouiū: q̄ꝝ nō erat numer⁹. Frūmētū ex oi syria i trāsitū suo pari constituit. Aūꝫ vero ꝛ argētū ō domo regis assumpsit multū nimis. Et ꝓfect⁹ est ipe ꝛ ois exercit⁹ cū quadrigis ꝛ eqtib⁹ ꝛ sagittarijs: qui cooperuerūt faciē terre sicut locuste. Lūqꝫ ptrāsisset fines assyrioꝝ: venit ad magnos mōtes ange q̄ sunt a siniſtro cilicie: ascēditqꝫ oia castella eoꝝ ꝛ obtinuit omnē munitōez. Effrēgit autē ciuitatē opinatissimā melothi: predauitqꝫ omēs filios tharsis: et filios ismael qui erāt ꝑ faciē deserti: ꝛ ad austrū terre celeō. Et trāsiuit euphratē: ꝛ vēit i mesopotamiā: ꝛ fregit oēs ciuitates excelsas q̄ erāt ibi a torrente mābre usqꝫquo pueniat ad mare: ꝛ occupauit timnos eius a cilicia vsqꝫ ad fines iaphet: q̄ sūt ad austrū Adduxitqꝫ oēs filios madian: ꝛ ꝑdauit omnē locupletatōez eoꝝ: oēsqꝫ resistētes sibi occidit i ore gladij. Et post hoc descēdit in cā pos damasci i dieb⁹ messis ꝛ succendit oia sata: oēsqꝫ arboꝛes ꝛ vineas fecit inciđi: et cecidit timoꝛ ill⁹ sup omnes inhabitātes terrā]

Cunc miserut. hic ꝓnter describit multaꝝ gentiū humiliatio: ꝛ ꝛ' ostendit holofernis oura dominatio: ibi Tunc descendit. Circa ꝓmū dr:

a Tunc miserūt legatos ꝛc. Iad euadēdū maiora mala. ꝛ iō sequit: b paratū ad maius hz rōnem boni ꝛ eligibilis. c Ut viuētes seruī. nabucho. regi magno ꝛc ipi seruī. no. dam. patia. .i. maiora dāna sustineam' ꝙ sit fruit': qz seruitus ē mors ciuil' que ē mors fm ꝺd trn: ꝓpter qō ē min' malū ꝙ mors corporalis: q ē mors simplr: d Dis ciuitas nra ꝛc. i. oia exteriora bona: ꝛ ēt ꝓpria corpora ponimus in obedientia tua.

e Tunc descendit. hic ꝓnter describit holofernis oura dominatio ꝛ pars lra excepti aliquib': que trās current. f Assumpsit sibi auxilio viros fortes. ad reintegrandū numerꝫ eorū qui de suo exercitu mortui erant: ꝛ ēt ad fortificādū suū exercitū. g Exirent obuiaz. in signū reuerentie.

h Excipientes eum cuz coronis. i plurali: in signū mltiplicd victorie i Et lāpadib'. .i. luminaribus.

k Ducētes choros. in signum leticie: q̄uis esset magis ficta ꝙ vera. l Nec trn ista facientes. ad ipetranduz eius beniuolētiā m Ferocitatez pectoris ei' mitigare non potuerunt. ad plenum. n Nā ꝛ ciui. eoꝝ destru. muros. interrūpendo postꝙ fuerat recept' pacifice. o Et lucos eorū excidit. in quibus vacabant idolatrie: ꝛ subdit ratio cum dicit: p Preceperat. n. illi nabucho. rex ꝛc. Uolebat. n. sibi diuinuz honorem arripere nimia eleuatus supbia: ꝓpter qō dei iudicio iusto pdidit regnum ꝓ se ꝛ posteritate sua. Ille enī qui sibi successit fm latinos fuit darius filius hystaspis alienus a genere regio: fm hebreos vo fuit assuerus: qui similit fm eos non fuit de stirpe regia: qō dictuz in superioribus sū secut'. q Per transiens aūt syriam sobal. erat. n. syria in pluribus dominꝰ diuisa. i Et sedit ibi .i. mansit: sicut Deut. j. Sedistis in cades tpe multo. i. mansistis. s Per triginta dies ꝛc. plures. n. turme sui exercit' dispse fuerant ad capiendū ꝛ spoliandū pua loca ꝛ fortalicia: in quibus non erat necesse totū exercitum conuenire. Cap. IIII.

Cunc audientes. Postꝙ descripta ē occasio pcutionis gētiuz pluriū gnāliter: hic ꝓnter ponit occasio ꝓsequēdi filios israel spāliter: que fuit qz filij isral: sic ceteri eū nō receperunt: sed magis ad resistenduz se pparauerūt. Et diuidit in duas ptes: qz ꝓmo ponitur hui' resistentie cā: 2° sūmi sacerdotis circa hoc diligētia: ibi Sacerdos ēt. Circa primum dr:

a Tunc audiē. filij israel hec. s. ferocitates holofernis. b Qui habitabant terram iuda. illi enī qui redierāt de captiuitate babylonica habitabāt in hierlm ꝛc. c Timuerunt valde a facie eius. ꝓpter magnitudinem ꝛ fortitudinem sui exercitus. d Ne h' faceret hierusalez ꝛ templo dñi. plus enī timebant de destructōe diuini cultus: ꝙ de ꝓpriis corpibus. Uident tamē ea que dicunt hic eē falsa: qz cambises qui dr h' nabucho. vt pdcm̄ est: mandauit opus tēpli inchoatū dimitti: vt hr'. j. Esdre. iiij. ita q templū nō fuit edificatū nisi vsqz ad appodiationē hominis super terrā vsqz ad secundū annū darij i q̄ fuit opus resūptū: vt habr'. j. Esdre. v. ꝛ aggei. j. c. qō fuit postea per. xl. annos ꝛ āplius. Similiter ciuitas hierusalem non fuit reedificata vsqz ad aduentum neemie qō fuit ēt postea: ꝛ iō non videt hoc vexq̄ dicit de tēplo ꝛ ciuitate hierlm. Silr. j. Esdr'. iiij. dicit: q filij isral ad mādatū regis dimiserūt edificia tēpli: ꝓpter qō nō videt ꝓbabile: q auderēt ei' exercitui resistē: ꝓpi quod hebrei non recipiunt hunc librum: nec habet apud eos. Potest tamen ad hoc dici: q lz templum non esset reedificatuz nec etiam ciuitas hierusalē: tn iudei de captiuitate babylonica reuertentes erexerunt: ibi altare holocausti ad īmolādum dño mane ꝛ vespere: fundauerūt ēt templum ꝛ erexerūt murum sup terrā vsqz ad appodiatōem: vt habet. j. Esdre. iij. ꝛ hoc vocat hic templū dñi: eo q fiebant ibi oblationes deo celi: silr lz muri ciuitatis hierlm nō essent reedificati: nec etiā edificia interius: cōiter tn erāt ibi facta aliq̄ habitacula ꝓ sacerdotibus ꝛ ministris ꝛ aliis volentibus ibi habitare ex deuotione: ꝛ hoc vocat hierlz: ꝛ lz ꝓpls reuer

Unc miserūnt legatos suos vniuersaruz vrbiū ac ꝓuinciaꝝ reges ac ꝓncipes syrie. s. ꝛ mesopotamie: ꝛ syrie sobal ꝛ libye atqz cilitie q venientes ad holofernē dixerūt: Desinat indignatio tua circa nos. Melius ē. n. nos ut viuētes seruiam' nabuchodonosor regi magno: ꝛ subditi simus tibi q̄z morientes cū intētu nro: ipsi seruitutē nre dāna patiamur. Dis ciuitas nra: oisqz possessio: oēs mōtes ꝛ colles ꝛ campi ꝛ armēta boum: greges qz ouiū ꝛ caprarꝫ: equorūqz ꝛ camelorꝫ ꝛ vniuse facultates nre atqz familie in cōspcu tuo st. Sint oia subdita lege tua. Nos ēt ꝛ filij nri sumꝰ tui sum'. Veni nob pacifice dñs ꝛ vtere ꝺuitio nro sicut placuerit tibi. Tunc descēdit de mōtib' cū eqtib' i vtute magn ꝛ obtinuit oēm ciuitatē: ꝛ oēz inhitantē trā. De vniuersis aūt vrbib' assūpsit sibi auxiliarios viros fortes ꝛ electos ad bellū. Tantusqz met' ꝓuincijs illis incubuit: vt vniuersaꝝ vrbium habitatores ꝓncipes ꝛ honorati sil' cū pplis exirēt i obuiaz venientib': excipientes eū cuz coronis et lāpadib' ducētes choros i tympanis ꝛ tybijs. Nec ista tn faciētes ferocitatē ei' pectoris mitigare potuerūt. Nāz ꝛ ciuitates eoꝝ destruxit: et lucos eoꝝ excidit. Precepat. n. illi nabuchodonosor rex: vt oēs deos trē exterminaret: videlz vt ipe sol' diceret deus ab his natōib' q̄ potuissent holofernis potentia subiugari. Pertransiēs aūt syriā sobal ꝛ oēz appamiā: oēmqz mesopotamiā: venit ad idūeos in trā gabaa: accepitqz ciuitates eoꝝ: et sedit ibi per trigita dies i qb' dieb' aduna ri ꝓcepit vniuersuz exercitum virtutis sue. Cap. IIII.

Cunc audientes hec filij israel qui habitabant trā iuda: timuerunt valde a facie eius. Tremor ēt ꝛ horror iuasit sensus eoꝝ: nē hoc facēt hierlz ꝛ tēplo dñi: qō fecerat ceteris ciuitatib' ꝛ tēplis eaꝝ. Et miserūt i oēz samariā ꝓ circuitū vsqz hiericho: ꝛ ꝓoccupauerūt oēs vertices mōtiū. Et muris circū

sus de babylone cessasset edificare tẽplũ ad cambisis regis mandatũ: tamẽ magis voluit se mortis exponẽ piculo q̃ q̃ destrueret diuin' cult' ab eis resumpt'. Et sic legit in libris machabeoꝝ de mathathia ⁊ filijs eius: qui lz vellent seruire antiochio regi: tamẽ sibi restiterunt eo q̃ volebat destruere cultum dei: ⁊ sic̃r iosephus li° de iudaico bello refert: q̃ ppl̃ habitãs in iudea magis elegit mori q̃ q̃ i tẽplo poneret statua i patoris Laij. e Et miserũt in oẽm samariã. Hic nõ accipit samaria ꝑ ciuitate metropoli ⁊ loc̃ sibi ꝑpi quis. i. q̃b' hitabãt gẽtiles de reg̃ assyrioꝝ: sz ꝑ ptib' remot̃ decẽ tribuũ: in q̃b' hitabãt aliq̃ iudei: sic̃ dicz fuit .s. j. c. f Et ꝓoccup. oẽs vti. mõtiũ. vt facili' ipedirẽt trãsitũ aduersarioꝝ. g Et muris circũde. vi. suos. i. loca imunita. h Et ꝓgregauerũt frumenta tc̃]vt de ipis viuẽ possent in obsidione nõ. n. habebãt exercitũ q̃ ꝓtra aduersarios exire possent in cãpũ i Sacerdos ẽt. Hic ꝓñter describit circa resistentiã hanc sũmi sacerdotis diligẽtia: ⁊ ꝑmo scripto: 2° vbo: ibi Tunc eliachi. Circa ꝑmum dicit: i Sacerdos ẽt eliachi. aliq̃ dicẽt q̃ iste fuit sũm' sacerdos: ⁊ successit iesu filio iosedech: sz hoc nõ potest stare cuz ꝓcedentibus: scilicet q̃ hec historia cõtigerit tempore cambisis: vt cõmuniter tenetur a doctoribus: qz iesus filius iosedech cum primis redijt de babylone: vt habetur. j. Esdre. ij. ⁊ fuit summus sacerdos toto tẽpore cambisis ⁊ vsq̃ ad tempus darij: sub quo consummatũ est templum: vt patz Zacha. iij. et ideo oportet dicere q̃ iste eliachiz fuit idem cuz dicto iesu ⁊ fuit binomius: sicut ⁊ multi alij: vel q̃ iste eliachim fuit alius sacerdos sub summo sacerdote constitutus ad hec agenda: vel q̃ historia iudith non contigit tempore cambisis: sed per magnum tẽpus postea: ⁊ huic consonat q̃ ipse dicitur sum' sacerdos infra eodem ca. ꝑmum autem videtur melius ⁊ magis consonuz precedentibus. k Scripsit ad vniuersos tc̃. vt opti. ascen. mon. per quos via esse po. ad hierusalẽ. quia sicut dictum est supra plus timebant de destructione cultus diuini q̃ de ꝑpzijs corporibus. l Et clamauit omnis populus ad dominuz. fecit enim ꝑmo qõ potuit ꝑm viam humanam ne tentaret deum: ⁊ residuum qõ facere non poterat deo precibus cõmendabat. m Et humiliauerunt aias suas tc̃. ⁊ non tm̃ corpora: nã sicut dicitur Eccl. xxxv. Oratio hũiliantiũ se nubes penetrabit. n Infantes ꝑstra. cõtra faciez templi domini. vt respiceret ad eoꝝ innocẽtiã. o Et altare domini operuerunt cilicio. sicut alicui ostium ecclesie obstruitur spinis in signum afflictionis. p Et vxores eoꝝ in diuisionẽ ꝑ raptoꝝ violentiam. q Et sancta eorum. i. loca diuini cultus. r In pollutionẽ. exercendo ibi per gentiles idolatriam: sicut factũ fuit: tempore antiochi illustris. s Tũc eliachi. hic ꝓñ ponit huiusmodi eliachiz diligẽtia vbo ⁊ fcõ cũ dicit: t Circuiuit oẽz israel. vt ex ꝓmissa sua ⁊ vbo ꝓpomag excitaret populũ q̃ solo scripto v Scitote q̃m dñs exaudiuit ꝓces vestras si manseritis tc̃. naz oratio que est pia ꝑ se: ⁊ perseuerans semp exauditur. x Memores estote moysi tc̃. hec historia habet Exo. xvij. vbi dicit: Cunqz leuaret manus vincebat israel. si autem paululum remisisset superabat amalech: ⁊ subditur ibidẽ: Et scim̃ est vt non lassarẽtur manus eius: vsq̃ ad occasum solis: fugauitq̃ iosue amalech ⁊ populuz eius in ore gladij. cetera patent vsq̃ ibi: y Offe. domio holocausta: ꝓcincti cilicijs. et hoc exterius in signum afflictionis ⁊ humiliationis. Sacrificium aũt ecclesie quod est eucharistia non est licitum offerre nisi in debitis vestimentis ꝓpter reuerentiam sacramenti: sacrificium vero veteris legis qõ erat tantũ figurale non erat tante reuerentie. cetera patent. Cap. V.

Nunciatũq̃ est. Postq̃ descripta est persecutõnis filiorum israel specialis occasio: hic consequenter describitur ipsa persecutio. Circa quaz ꝑmo ponitur holofernis inquisitio: 2° achioꝝ responsio ibi Tunc achior. 3° assyriorum indignatio: ibi Et factũ est. Circa primum dicitur: a Nunciatũq̃ est holoferni. per explorato̊res suos ad hoc missos. b Exarsit in iracundiam. nam ex superbia credebat q̃ nullus auderet moueri ad resistendum sibi. c Vocauitq̃ omnes principes moab ⁊ duces ãmon. isti enim habitabant ꝓpe iudeam: ꝓpter quod de statu iudeoruz melius dicere poterant veritatem. d Dicite mihi quis manẽtes pmãserit in ieiuniis ⁊ oꝛonibus in ꝓspectu dñi. Memoꝛes estote moysi fui dñi: q̃ amalech ꝓfidẽtẽ in vtute sua ⁊ in potẽtia sua ⁊ i exercitu suo ⁊ i clypeis suis ⁊ in curribꝰ suis ⁊ in egtibꝰ suis: nõ ferro pugnãdo: sz ꝑcibꝰ scis oraõdo deiecit. Sic erũt vniuersi hostes isrl: si pseueraueritis in hoc ope qõ cepistl. Ad hanc igit exhoꝛtatõem eiꝰ depcãtes dñz pmanebãt in ꝓspcũ dñi: ita vt ẽt hi q̃ offerebãt dño holocausta: ꝑcincti cilicijs offerent sacrificia dño: ⁊ erat cinis sup capita eoꝝ. Et ex toto coꝛde suo oẽs oꝛabãt deuz: vt visitaret pplz suũ isrl.

Nunciatũq̃ ẽ holoferni ꝓncipi militie assyrioꝝ q̃ filij isrl ꝓparãt se ad resistendũ: ac mõtiuz itinera cõclusissent: ⁊ furoꝛe nimio exarsit in iracundia magna. Vocauitq̃ oẽs pricipes moab: ⁊ duces ãmon ⁊ dixit eis: Dicite mihi qs sit ppls iste: q̃ mõtana obsidet: aut q̃ ẽt q̃les ⁊ q̃ste sint

sit populus iste. quantum ad eius originem. e Et quales et quante sint ciuitates eorum. vt audeant confidere de defensione earum. f Que etiam sit virtus eorum. in corporalibus: et audacia in mentibus. g Aut que sit multitudo eorum. idest quanta et qualiter armata. h Uel qs rex militie eor. i. ꝑ quidus et bellicosus. i Et ꝛ̄e pre oibus ꝛc̄. i. si nō ꝓfidunt in ꝓdictis: q̄ pōt tūc esse cā sue rebellionis. k Qui habitant in oriēte. hoc videt eē ꝓtra illō qō dicit. ō. ij. c. Egredē aduersus oīe regnū occidentē. Dicendū q̄ lz oēs terre. ō. noiate: inter quas ē hierl̄z et iudea sint in ꝑte occidētali respcū regni assyriorum: tñ respectu totī terre habitabil' iudea et alie terre ꝙs sb̄iugauerat holofernes magī erāt oriēti ꝓpinque q̄ occidenti. nec obstat q̄ hierlm dr esse in medio īre habitabilis: nā hoc dicit eo q̄ ē in q̄rto climate qō est medium: climata vo nō distinguūt fm distantiaz ab oriente in occidē tem: sed fm distātiam a meridie i aquilonē. l Tē achior. Hic ꝓñt ponit ipius achior rñsio: q̄ primo dat suā rñsionez: 2° infert intentaz ꝓclusionē: ibi Nē ō. ꝑma in tres: nam in rñsione achior ꝑmo describit hebreoꝝ gen': 2° eoꝝ progressus: ibi Cunqz operuisset. 3° ipoꝝ virtus: ibi Ubicunqz ingressi sunt. sicut petiuerat holofernes. Circa ꝑm dicit: l Tunc achior dux oīum fi. āmon rñdens ait ꝛc̄. Erat enī principalis inter āmonitas: qui descenderāt de loth nepote abrae: ꝑter qō sciebat historiam hebreoꝝ: ex eodem genē descendē tiuz: et iō obtulit se ad rñdendum. m Populus iste ex ꝓgenie chaldeoꝝ. vt habet Heñ. xj. Tulit itaqz thare abrāā filiuz suum et loth filiū araz filij sui: et sarai nurū suam: et eduxit eos de vr chaldeoꝝ ꝛc̄. n Hic primū in mesopotamia habitauit. post exituz de chaldea: vt habet Heñ. xj. o Quoniam noluerunt sequi deos patrum suoruz. idola colendo. p Et habitarent in charraz sic enīz noiatur hec ciuitas: Act. vij. Heñ. xj. ciuitates eorum: q̄ etiā sit vtus eoꝝ: aūt q̄ sit multitudo eoꝝ: uel qs rex militie illorū: et ꝛ̄e ꝑ oīb' q̄ habitant in oriēte isti ꝓtēpserūt nos: et nō exierūt in obuiā nob: vt susciperēt nos cuz pace: Tunc achior dux oīuz filiorū āmon rñdens ait: Si dignet audire dñe dicā vtatē ī ꝓspcū tuo de pplo isto q̄ ī mōtanis habitat: et nō egredietur vbū falsum ex ore meo. Populus iste ex ꝓgenie chaldeoꝝ est. Hic ꝑmuz ī mesopotamia habitauit: quōniam noluerūt seq̄ deos patrū suorū q̄ erāt ī terra chaldeoꝝ. Deserētes itaqz ceremōias patrū suoꝝ q̄ in multitudine deoꝝ erāt: vnū deuz celi coluerūt: q̄ et ꝑcepit eis vt exirēt inde: et habitarēt ī charrā Cunqz opuisset oēz trā fames: descēderūt in egyptū: illicqz ꝑ q̄dringētos ānos sic multiplicati sūt: vt dinūerari eoꝝ nō posset exercit'. Cunqz ḡuasset eos rex egypti atqz in edificatōib' vrbiuz suaꝝ ī luto et latē subiugasset eos: clamauerunt ad dñm suū: et ꝑcussit totā trāz egypti plagis variis. Cunqz eiecissent eos egyptij a se: et cessasset plaga ab eis: et itez eos vellēt capere et ad suū famulatū reuocare: fugientibus his deus celi mare aperuit: ita vt hinc inde aq̄ q̄si murus solidarent: et ī sicco fūduz marī pābulādo trāsirēt. In quo loco dū inūerabilis exercit' egyptioꝝ eos ꝑseqūret ita aqs coopt' est: vt non remanēt vl' vn' q̄ fem̄ posteris nūciaret. Egressus et mare rubꝝ deserta syna mōtī occurrerūt: ī quib' nunqz hō habitare potuit: vl' filii hois requeuit. Illic fōntes amari obdulcati sūt eis ad bibēdū: et ꝑ ānos q̄dragīta ānonaz d̄ celo ꝓsecuti sūt. Ubicunqz ingressi sūt sin̄ arcu et sagitta et absqz scuto et gladio: deus eoruz pugnauit ꝑ eis et vicit: Et nō fuit q̄ insultaret pplo isti: nisi q̄n recessit a cultu dñi dei sui. Quotiēscunqz aūt ꝑter ipsuz deū suū alterꝝ coluerūt: dati sūt in ꝑdam et in gladiū et in opprobriū. Quotienscunqz autē penituerunt se recessisse a cultura dei sui: dedit eis deus celi vtutē resistēdi Bēniqz chananeū regē et iebuseū et ꝑhereꝛeū et etheū noiatur aram. Ciuitatum enī nomina fm diuersitatez temporum et linguarum varie ꝓnunciant. q Cunqz opuisset. Hic ꝓñter describit ppli progressus: et ꝑmo quātum ad descensum in egyptum: cū dicit: q Cunqz opui. oēz ter. fa. descē. in egyptū. vt habī Heñ. xlvij. r Illicqz per q̄dringentos ānos. qui inciꝑndi sūt a natiuitate isaac: et ꝛminādi i exitu de egypto: vt ōclaratū fuit: Heñ. xv. s Sic multiplicati sūt ꝛc̄. vt habet Exo. .j. t Cunqz grauasset eos rex egypti ꝛc̄. de isto grauamine et egypti pcussiōe plagis multis habetur in ꝑncipio Exo. vsqz ad. x iij. ca. v Cūqz eie cissent eos. Hic 2° describit hebreoꝝ ꝓgressus q̄tum ad mirabilem exituz de egypto: cum dicit: v Cūqz eiecissent eos egyptij. timore morī ꝓpulsi: Exod. xij. x Et itez vellent eos capere: et ad suū seruitium reuocare. Exod. xiij. y Fugientibus his deus celi mare apuit ꝛc̄. et hoc totuz habet Exo. xiij. z Egressus etiā ma. ru. deser. syna mō. occurrerūt. cōtrariū videt Exo. xv. vbi dicit: Tulit āt moyses israel de mari rubro: et egressi sunt ī desertū sur. dicenduz q̄ hic breuiter reperitur exitus filioruz israel de egypto: ꝑpter q̄ō non exprimunt h̄ oia loca: sed solum notabilia inter q̄ est mons synai: ad quem populus tendebat. a Jn quibus nunq̄ homo habitare potuit. ꝓpter locoꝝ sterilitatem: et loquit hic de habitatione in ciuitate vel villa: pastores enī aliqui poterant ibi gregez pascere sicut legit de moyse Exo. iij. b Illic fontes amari obdulcorati sūt eis. Exo. xv. c Et per annos. xl. annonā de celo. descendit. Exo. xvj. d Ubicunqz. Hic ꝓñter describit hebreorum virtus que non erat ex hominibus: sed ex ꝓtectione diuina: ꝓpter quod dicitur: Ubicunqz ingressi sunt, sine arcu et sagitta ꝛc̄. lz enim pugnauerunt cum amalech in armis: et cum alijs septē gentibus quas expulerūt de ira ꝑmissionis: tñ non habuerūt victoriā ꝑ arma: lz vtute diuina vñ et amalech ꝑcib' moysi fuit debellat': vt dicī est ca. ꝑce. et ī pugna iosue ꝫ reges chanaā lapides grādinis iterfecerūt aduersarios: et sol stetit imobil' spacio vn' diei: Josue. x. e Quotiēscūqz aūt ꝑter ipm deū ꝛc̄. ista patent ex decur libz Jud. et iij. Reg. f Deniqz chana. re. et iebuseū ꝛc̄.

vt pz Josue.xij. g Nam ⁊ añ hos annos ⁊c̃.s.tpe transmigrationis ioacim ⁊ captiuitatis fcē sb̄ sedechia exterminate sūt prelijs p reges assyrioꝝ ⁊ egypti: vt pz.iiij. Reg.⁊ plurimi eoꝝ captiui adducti sūt: p̄mo p theglathphalasar.iiij. Reg.xv.2° per salmanasar.iiij. Reg.xvij.⁊ hoc quātum ad regnū israel. Quātuz v̄o ad regnuz iuda: p regem babylonis: primo tēpe ioacim filij iosie: 2° tempore ioachin filij ei⁹.iiij. Reg. xxiiij 3° tempore sedechie.iiij. Reg.xxv.

h Nuper aūt reuersi ad dn̄m ⁊c̃.s.tpe cyri qui dedit populo licentiaz redeundi. i Et ascenderunt mōtana.i.iudeam que ē montuosa. k Nūc g̊. Narrata iudeoruz historia: hic ꝯn̄t̄ achior concludit intētum d. Nunc ergo domine mi ⁊c̃. ad hoc.n.p̄dicta narrauerat: vt holofernes sciret se ñ posse filios israel capere: nisi per offensam dei sui: ⁊ pz littera.

l Et fcm̄ ē. Postq̄ posita est achior responsio: hic ꝯn̄ter ponit assyrioꝝ indigna° ⁊ p̄mo q̄tū ad duces exercit⁹: 2° q̄tū ad p̄ncipē ei⁹ seq̄n.ca. Circa p̄mum dicit: Et fcm̄ ē cum cessasset loq̄ ⁊c̃ irati sūt omnes magnates holofernis. ex fine sue narratiōis in qua ꝯcluserat eos nō posse ꝓpria v̄tute iudeos d̄bellare: ⁊ pz snia vsz ibi: m Ut g̊ agnoscat achior qm̄ fallit nos.i.falsis v̄bis decipe nos itēdit. n Ut sciat oīs gens qm̄ nabucho.de⁹ t̄re ē.nō dicūt de⁹ celi: sz t̄re: videtur.n.illi⁹ erroris fuisse: q̄ dicebāt diuinā ꝓuidentiā ad celestia se tm̄ extēdē: s̄m q̄ dicit Job.xxij. Circa cardines celi pābulat: nec nr̄a ꝯsiderat. hoc aūt nomē de⁹ ipositū fuit a ꝓuidentia reꝝ ⁊ gubernatōe: ⁊ iō deū terre dicebāt: cui⁹ regnū ad pl̄a t̄rena se extendit: intentio vero regis nabuchodonosor: ⁊ sui exercitus erat omnem terram suo subiugare dominio: vt dictuz est supra ca.ij. propter quod a suis denominabat deus terre.

⁊ eueū ⁊ āmoreū: ⁊ oēs potentes in esebon ꝓstrauerūt ⁊ terras eoꝝ ⁊ ciuitates eoruz ipsi possederunt: ⁊ vsqz dū non peccarent ī conspectu dei sui erāt cuz illis bōa Deus.n.illorum odit iniq̄tatez. Nāz ⁊ añ hos annos cū recessissent a via quā dederat illis de⁹ vt ābularent in ea: extermiati sūt prelijs a multis natōibus: ⁊ plimi eorū captiui adducti sūt in t̄raz nō suā. Nūp aūt reuersi ad dn̄z deū suū ex dispsione q̄ dispsi fuerāt: adunati sūt: et ascēderūt mōtana hec oīa: ⁊ iteꝝ possidēt hierl̄z: vbi sūt scāscōrum. Nūnc ergo mi dn̄e pquire si ē aliq̄ iniq̄tas eoꝝ in ꝯspcu dei eoꝝ: ascendam⁹ ad illos: qm̄ tradens tradet illos deus eoꝝ tibi: ⁊ subiugati erūt sub iugo potentie tue. Si v̄o nō ē offensio ppli hui⁹ coraz deo suo nō poterim⁹ resistere ill̄: qm̄ de⁹ eoꝝ defendet illos: ⁊ erimus ī opprobriū vniu̇se t̄re Et factū est cū cessasset loq̄ achior v̄ba hec: irati sūt oēs magnates holofernis: ⁊ cogitabāt iterficē euz: dicētes ad alterutruz: Quis ē iste q̄ filios isrl̄ posse dicat resistē regi nabuchodonosor ⁊ exercitib⁹ e⁹: hoīes iermes ⁊ siñ v̄tute: ⁊ sine pitia artis pugne Ut ergo agnoscat achior: qm̄ fallit nos: ascendim⁹ in mōtana: ⁊ cū capti fuerunt potētes eoꝝ tc̄ cū eisdē gladio trāsuerbabit: ut sciat oīs gēs qm̄ nabuchodonosor de⁹ t̄re ē: ⁊ p̄ter ip̄z ali⁹ nō ē.

Factuz ē aūt cū cessassent loq̄: idignatus holofernes vehemēter dixit ad achior: Qm̄ ꝓphetasti nob̄ dicēs q̄ gēs israel defendat a deo suo: vt ostēdā tibi qm̄ nō est de⁹ nisi nabuchodonosor: cū pcusserim⁹ eos oēs sic̄ hoīez vnū: tc̄ ⁊ ipse cuz illis assyrioꝝ gladio iteribis: ⁊ oīs isrl̄ tecū p ditōe dispariet: ⁊ ꝓbab̄ qm̄ nabuchodonosor domin⁹ sit vniu̇se t̄re. Tūncqz gladius militie mee trāsiet p lat̄a tua: ⁊ ꝯfix⁹ cades int̄ vulnēatos isrl̄: ⁊ nō respirab̄ vltra donec extmier̄ cū ill̄. Porro aūt si ꝓphiaz tuā verā existimas nō ꝯcidat vltus tu⁹ ⁊ pallor q̄ faciē tuā obtinet abscedat a te: si verba mea hec putas iplē nō posse. Ut aūt nouer̄: qz siml̄ cū ill̄ hec expieris: ecce ex hac hora illoꝝ pplo sociaber̄: vt dum dignas mei gladij penas exceperit: ipe sil̄ vltiōi subiaceas. Tūnc holofernes p̄cepit suis suis: vt ꝯphēderent achior: ⁊ ducēnt eū ī bethuliā ⁊ traderēt eū in man⁹ filiorū isrl̄. Et accipiētes eū serui holofernis ꝓfecti sūt p cāpestria: sz cū appropinq̄ssēt ad mōtana exierūt ꝯtra eos fūdibularij. Illi aūtē diuertētes a latē mōtis ligauerūt achior ad arborē manibus

a Factum est autez. Hic ꝯsequenter describitur idignatio holofernis: ⁊ p̄mo verbis iniuriosis 2° factis: ibi Tunc holofernes. Circa primum patz littera vsqz ibi: b Tuncqz gladi⁹ militie mee. Ex quo videtur q̄ intendebat eum interficere pluribus plagis ⁊ cruciatibus: vt exp̄mitur infra eodem cap. tunc ⁊ istum achior diuersis iubebeat supplicijs interire: ideo non dicit militis: sed militie: quia intēdebat eū militū ludibrio exponē. c Porro aūt si ꝓphiam tuā v̄az existimas ⁊c̃. non fuit miruz si achior tūc timuit: tuz qz int̄ eos erat sic̄ agn⁹ int̄ lupos: tū lz qz firmit tenerz deū hebreos posse defendē: tn̄ nesciebat si eū offendissent vel nō: pp qd̄ h° inq̄rē ꝯsuluerat. cetera patēt. d Tunc holofernes. Hic ꝯn̄ter ostendit ei⁹ indignatio factis: ⁊ p̄mo achior hebreis tradēdo: 2° eos crudel̄r inuadendo: sic̄ dixerat idignatus: 2ª incipit ca.vij. p̄ma diuidit in tres: qz primo describ̄ achior traditio: 2° traditi disq̄sitio: ibi Porro filij israel 3° disquisiti consolatio: ibi Lūqz vniuersa: prima patet vsqz ibi: e Exierunt cōtra eos fundibularij. ⁊ dicuntur a fūda ⁊ bale grece qd̄ est proiectō quia cum funda ꝓijciunt lapides: quoruz ictus graues sunt: maxime quando descendunt a supori pāte. f Illi autez diuertentes ⁊c̃. volentes se expedire de achior cum tali tamen securitate q̄ non posset manus hebreorum effugere. g Porro. Hic consequenter describit traditi disquisitio cuz subditur: h In mediuz populi illum statuentes pcunctati sunt ⁊c̃. mirabant eniz de tali

ligatõe ipius tanq̃ de re insolita. i In dieb' illis erãt illic pncipes oziae tc. hoc interponit: qz cozã eis principa lit adduct' fuit achioz: t sbdit achioz rnlio cuz dicitur:

Dixit achioz oia tc. t pz lra vsq; ibi: k Propi b' qõ dixisset de' celi defensoz eoz ẽ. nõ enim credebant dei celi puidentiã ad hec iferioza se extendere: vt pdcm est: nec per pñs el' defensionem.

l Lunq; achioz vniuersa. Hic pñter describitur interrogati vl' disquisiti psolatio: t pmo per ozionem deuotam cum dm Dis pplis cecidit in faciez humiliter t deuote depcãtes: vt deus liberaret eos cuz ipso achioz õ manibus holofernis n Respice ad nostraz humilitatẽ. qui non cõfidim' de nostris meritis vel virtute: sed õ tua bonitate. o Et faciez scõruz moꝛum attende. .s. abraam: isaac: t iacob: t aliozuz sanctozum patrũ vt eozum meritis liberemur. p Oratõe pploꝛ cõpleta: conso. sit achioz. i fine oziõnis diuinitus cõfortati. nam melioz est finis orationis q̃ principiuz: Eccles. vij. q Deus patruz nostrozum cui' virtutez tu pdicasti. assyrijs nunciando: r Ipe. remunerator. s Tibi hanc dabit vicissitudinez tc. hoc dixerunt confidentes de diuino auxilio.

t Luz vo. Hic 2° consolant achioz: ei cuz ipsis habitationez liberã offerendo dicẽtes t pedib' t sic vinctũ de restibus dimiserũt euz: t reuersi sũt ad dñm suũ. Postea filij isrl' descẽdẽtes de bethulia venerũt ad eũ. Quẽ soluentes duxerũt ad bethuliã: atz in mediũ ppli illũ statuẽtes pcontati sũt: qd reꝛ eẽt q̃ il luz vinctũ assyrij religssent. In dieb' illis erãt illic pnci pes: oziae filj micha de tribu symeõ: t charmi q t gothoniel. In medio itaq; senioꝛ t in pspcũ oium achioꝛ dixit oia q̃ locut' fuerat ab holoferne iterrogat' t q̃ lit ppls holofernis voluisset ppter hoc vbũ interficẽ eũ t quẽadmodũ ipe holofernes irat' iusserit eũ israelitis hac de causa tradi: vt dũ viceret filios isrl: tc t ipz achioꝛ diuersis iubeat iterire supplicijs: propt' hoc q̃ dixisset de' celi õsensoꝛ eoꝛ ẽ. Cũq; achioꝛ vniuersa hec exposuisset: oĩs ppls cecidit i faciem adoratẽs dñm: t cõi lamentatõe t fletu vnanimes preces suas dño effuderunt: dicentes: Dñe de' celi t tre in tuere supbiã eoꝛ: t respice ad nrãz hũilitatẽ: et faciem scoꝛ tuoꝛ attẽde: t ostẽde qm nõ derelings psumẽtes de te: t psumẽtes de se t de sua vtute gloriãtes hũilias. Finito itaq; fletu: t p totaz diẽ õzione pploruz cõpleta: psolati sũt achioꝛ dicentes: Deus patꝛ nroꝛ cui' tu v tutez pdicasti: ipe tibi hanc dabit vicissitudinẽ: vt eoruz magi tu iteritũ videas. Cũz vo dñs de' nr' dederit hanc libtatẽ seruis suis: sit et tecũ de' i medio nri: vt sic placuerit tibi: ita cũ tuis oib' quer seri nobiscũ. Tunc ozias finito psilio suscepit eũ in domũ suã: t fec cenã magnaz. Et vocatis oib' psbyteris sit expleto ieiunio refecerunt. Postea vo puocat' ois populus p totã noctẽ itrã ecclias oꝛauerũt: petẽtes auxiliũ a deo israel. Cap. VII.

Holofernes aũt altera die pcepit exercitibus suis: vt ascẽderẽt pra bethuliã. Erãt autẽ pedites bellatoꝛ cẽtũ viginti milia: t equites viginti duo milia: pter patões viroꝛ illoꝛ qs occupauat captiuitas: t adducti fuerãt de puincijs t vrbib' vniuse iuuẽtut. Oms pauerũt se piter ad pugnã pra filios isrl: et venerũt p crepidinẽ mõtis vsq; ad apicẽ q̃ respicit sup dothaĩ a loco qui dr belma vsq; ad chelmon q ẽ cõtra esdrelon. Filij aũt isrl' vt viderũt multitudinẽ illoꝛũ: pstrauerũt se sup trã mitẽtes cinerez sup capita sua: vnanimes oratẽs vt de' isrl' miaz suã ostẽderet sup pplz suũ. Et assumẽtes arma sua bellica: sederũt p loca q̃ angusti itineris tramitẽ dirigũt int montuosa: t erant custo non accipias: non enim gentiles tenebantur ad legem mosaicam: sed sufficiebat eis ad salutem credere vnum deum remuneratozem bonozum: sm consiliuz voluntatis sue: fz q̃ dicit Hebre. xj. Accedentem ad deum oportet credere qz est: t inquirẽtibus se remuneratoꝛ sit. t in hoc articuli fidei implicite cõtinentur: talis autem erat achioꝛ quãuis esset gentilis: vt satis patet ex dictis. x Tunc ozias. Hic 3° consolat achioꝛ cenaz ei honorat ilem faciendo cum dicitur: Tunc ozias. q̃ princeps erat populi: vt predictum est:

y Suscepit eum in domum suam. q̃ erat honorabilioꝛ ceteris. z Et vocatis omnibus presbyteris. vt cena esset magis honorabilis. a Refecerũt. s. achioꝛ t seipos ad nature sustentationez. b Postea vo puocatus omnis populus. a sacerdotibus. c Intra ecclias oꝛauerũt. licz. n. esset vni cũ templũ in hierlm in quo licitũ erat offerri sacrificiũ: tamen in singul' ciuitatibus erãt synagoge: in qb' pueiebat pplz ad oraꝛ dũ t audiẽdũ õi vbũ Cap. VII.

Holofernes aũt hic pñter describit holofernis idignatio pplz isrl' crudelr psequẽdo vbi pmo põit supba oppugnatio vrbis: 2° dura coartatõ siti: ibi Porro holofernes. 3° pauida obiurgatio plebis: ibi Tunc ad oziã 4° indiscreta puentõ ducis: ibi Et cum fatigati. Circa primuz õicitur: a Holofernes autẽ altera die. i. in crastino traditiõis achioꝛ: vt citius ipleret crudelitatem quã dixerat: b Precepit exercitibus suis. vt ostenderet magnitudinem sue potestatis

Cum vero dominus deus noster dederit hanc libertatem seruis suis. i. nos liberauerit de manibus holofernis. v Sit t tecum deus. in medio nostri: vt sicut placuerit tibi tc. i. accipias ritum t legem nostram: vel cetera patent vsq; ibi: c Et venerũt p crepidinez montis. i. pcauitatez ipius pcipitem. d Filij aũt isrl'. vt viderũt multitudinẽ. tantã t sic armatã. e Prostrauerũt se sup trãz. humilij t deuote petẽtes diuinũ auxiliũ. f Et assu

mentes arma sua bellica ꝛc̄.ne obmittentes qō facē poterāt humana via deū tentare videnť. g Porro holofernes. Hic ꝓñter ponit dura coartatō sitis cū dicit: Porro holofernes ꝛc̄ aqueductū illoꝝ.i.exītium in bethulia: h A pte australi extra ciuitatē dirigeret.s.cursuz suū. Erat enim fons ille extra ciuitatē ex quo per aqueductum fluebat aqua intra ciuitatē. i Et icidi p̄cepit aqueductuz. vt aqua declinaret alibi. k Ex quibus furtim videbant haurire. ꝓpter timorez assyrioꝝ existentiuz in obsidione. l

Sz filij ām̄on ꝛ moab. isti.n.odiebant iudeos: vt pz ex libris iudicū ꝛ Regū. ió dederūt ꝓtra eos ꝓsilium. m Filij israel non in lan.nec i sa.ꝓfidūt. q.d.nō habent arma nec exercituz p̄liandi: ꝓpter qō nō venient ꝓtra nos in cāpum:ꝛ ió si ponant custodes fontiū morient siti: vl ad se reddēdū erunt cōpulsi. n Et placuerūt hec v̄ba coꝝaz holoferne. qz videbā tur sibi vtilia eē. certa patent vsqz ibi: o

Ita vt ꝛc̄ satiarent vel vna die.si quilibz biberet.p sua volūtate. verūtn̄ poterāt aq̄ sufficē p quinqz dies posiť in arta nec̄itate ꝓpter qō talis ꝝmin⁹ fuit positus: vt habet infra eo.ca. p Tc̄ ad oziaz. Hic ꝓñť pōit qrulosa murmuratio plebis dicēť ad oziā p̄ncipez ciuitatis q Judicet dn̄s int̄ nos ꝛ te ꝛc̄.mltitudo eniz afflicta siti volebat q̄ ciuitas reddere tur qō oȝias ꝛ sacēdotes ipediebant: ꝓpter qō mltitudo oȝiaz p̄ncipez ad diuinuz iudicū aduocabat:imputans superbie defensiones ciuitatis: ió subdit: r Et ꝓpter h⁹.i. ꝓpter talem rebellionem. s Uendidit nos deus in manibus eoꝝum.i.totaliť tradidit sȝtrahendo nobis suum auxilium:ideo conduditur ciuitatis traditio: cum dicitur: Et dientes ea tota die ꝛ nocte. Porro holofernes duz circuit per gyꝝ:repperit q fōs q influebat aq̄ductū illoꝝ ā pte australi eꝛ ciuitatē dirigeret:et icidi p̄cepit aq̄ductū illoꝝ. Erāt tñ nō lōge a muris fontes ex quib⁹ furti videbant haurire aquā:ad refocillādū pot⁹ q̄z ad potandū. Sed filij ām̄ō ꝛ moab accesserūt ad holofernē dicētes: Filij israel nō in lācea:nec i sagitta ꝓfidūt: sed mōtes defendūt illos:ꝛ muniūt illos colles in p̄cipitio ꝓstituti. Ut ergo sine ꝓgressione pugne possis supare eos:pone custodes fontiuz vt nō hauriant ex eis:ꝛ sine gladio iterficies eos vel certe fatigati:tradēt ciuitatē suaz quā putāt i mōtib⁹ posi tā supari non posse. Et plācuerunt v̄ba hec coā holoferne:ꝛ coā satellitib⁹ ei⁹:et ꝓstituit p gyꝝ cētenarios p singlos fontes. Cunqz ista custodia per dies vigiti fuisset expleta:defecerunt cisterne ꝛ collectōes aquaꝝ oīb⁹ inhītantib⁹ bethuliā: ita ut nō esset itra ciuitatē vñ satiarent:vel vna die:qm̄ ad mēsurā dabať pplis aq̄ q̄tidie. Tunc ad oziā ꝓgregati oēs viri femineqz iuuenes ꝛ pāuli:oēs sil vna voce dixer̄t Judicz deꝰ int̄ nos ꝛ te:qm̄ fecisti i nos mala nolēs loq pacifice cū assyrijs:et ꝓpter hoc v̄ndidit nos de⁹ in manib⁹ eoꝝ. Et ió nō ē q adiuuet:cū ꝓsternamur añ oculos eoꝝ i siti ꝛ in pditōe magna. Et nunc ꝓgregate vniuersos ꝛc̄ ꝛ subdit huius traditionis ratio:cum dicit: t Melius est enim ꝛc̄.i.minus malum q̄ ꝓparatum ad maius hz rationem boni. v Contestamur hodie celum ꝛ terram ꝛc̄.i.cōtra te ꝛ sacerdotes adducimus in testimoniū:q̄ inique agitis nisi tradatis ciuitatem cū sit min⁹ malū. x Qui vlciscit nos.i.punit hz peccata nostra. cetera patēt vsqz ibi: y Tu qz pius es ꝛc̄ vindica iniquitates nostras.i.flagella nos quantuz tibi placuerit:duz tñ non tradamur i manibus infideliū: ꝛ simili modo dauid p̄celegit a deo flagellari q̄ ab homibus ij. Reg. vlti. istud vltimo dictuz videť ꝓcessisse a sacerdotibus ꝛ ab aliq⁹ iustis magtimētibus destructōem diuini cultus q̄ de ꝓpriis corꝓoribus. z

Et cuz fatigati. Hic vltimo ponitur indiscreta cōuentio ducis q̄ p misit ciuitatē reddere:nisi ifra q̄nqz dies veniret eis auxiliuz:ꝛ pz ira ex dcis. Sciendū tñ q̄ licz iste oȝias bñ fecerit differēdo traditōez ciuitatis: ꝛ inducēdo ad expectatiōem diuine mie: tñ p̄figēdo terminuz q̄nqz diez male fec̄: ꝓpt̄ qō ō hoc rep̄hēdit ca.seq̄nti:vt videbit.

Capi. VIII.

ET factū est. Posq̄ descripta est filioꝝ israel ꝓsecutio: hic ꝓñter describi corū liberatio: q̄ facta ē.p manū iudith q̄ iterfecit holofernē:ꝛ ió sic ꝓcedit:qz ꝓmo ponit ipius iudith multiplex virt⁹:2° holofernis casus.c.x ibi Cūqz itrasset.3° fuga sui exercit⁹.c.xiij.ꝓma diuidit

in tres: qz ꝑmo iudith inducit ꝓplm ad ſpez diuine miſeratoꝛis: 2° ſe munit armis oꝛonis ca. ix. ꝫ ſe exponit piculo moꝛtis ca. x. ꝑma in duas: qz ꝑmo deſcribit ei⁹ cõuerſatio ṽtuoſa: 2° ei⁹ locutio gratioſa: ibi Hec itaqꝫ cũ audiſſet. Circa ꝑmuꝫ ꝓmittit ei⁹ linea pentalis: cuꝫ dõ:

b Que erat filia Merarij filij idoꝛ ꝛc. qđ facit ad ꝓmẽdatõez iudith: nã iſti fuerẽt nobiles gnẽ: ꝛ moꝛibus nobiliozes a quib⁹ iudith nõ degenerauit ſz in meli⁹ ꝓfecit: 2° ſb dit ſtat⁹ eius ꝓiugalis cuꝫ dõ: Et vir ei⁹ fuit manaſſes. 3° ſtat⁹ vidualis cũ dicit: c

Erat ãt iudith reli. vi. ei⁹ iaꝫ annis trib⁹ ꝛ mẽſib⁹ ſex. ex quo ꝓz ei⁹ ꝓtinẽtia: qz cũ ad huc eẽt ſatis iuuẽis tranſire tñ noluit ad ſcõa vota.

d Et in ſupio. do. fue fecẽ ſibi ſe. cubi. ꝛc. vt ſic aſpect⁹ hoiuꝫ ꝛ colloquia meli⁹ declinaret: ꝛ liberius oꝛoni vacaret.

e Et ha. ſuper lũ. ſu. cili. ieiunabat ꝛc. ad repſſionẽ ꝓcupiſcẽtie carnal: pcitas enĩ victus: ꝛ aſpitas veſtitus ſi cuſtodes caſti ati. f Erat ãt ele. aſpe. nimis cui vir ſu⁹ reli. di ui. m⁹tas. ex h⁹ꝓz vtus ſue caſtitat⁹: qz n⁹ pl'chꝛitudo coꝛpis: nec copia diuitiaꝝ: q̃ ſi fomita libidis: ptraxeũt eã ad ſcõas nuptias. ceꝛa patẽt. g Hec itaqꝫ. Hic ꝓñ ponit⁹ eius locutio gr̃oſa: ꝛ ꝑmo ponit⁹ h⁹ locutõis act⁹: 2° ip̃ius effect⁹: ibi Et dixerunt illi. Circa ꝑmuꝫ vbo ſuo redarguit⁹ dcã ꝓuentio: q̃ ꝑmo repetit⁹ cum dicit⁹: Hec itaqꝫ cũ audiſſet qm̃ oꝛias ꝓmiſiſſet ꝛc. 2° ꝓ ſacerdoti⁹ b⁹ mittit⁹ cũ dicit⁹: Miſit ad ꝓſbꝛos ꝛc. q aũt nõ iuit ad eos nõ fuit ex defectu hũilitatis: ſz ex ẓelo caſtitat⁹ ꝛ honeſtatis vidual⁹: quo refugiebat ꝓ vicos diſcurrere: ꝛ in palaꝫ coꝛã hoibus apparere. h Quod ẽ hoc vbum in quo ꝓſenſit oꝛias ꝛc. Ex hoc videt⁹ q non erat ibi: qz loquit⁹ de eo q̃i de abſente: verũtñ ſupuẽit añq̃ inde recederẽt ſacerdotes: vt ꝓz infra eo. ca. põt etiã dici q a ꝓncipio fuit ibi: verũtñ iudith direxit ſermonem ad ſacerdotes: q̃i magis culpabiles: nã ex illo cõſenſu ſequebat deſtructio diuini cult⁹: vt ſtatiꝫ dicet: ꝓ quo ſacerdotes debebant ẓelare plus q̃ ꝓncipes. i Et qui eſtis vos qui tẽtatis dominũ ꝛc. Ad intellectum huⁱ⁹ ſciendum:

dua q̃ erat filia merari: filij idoꝛ: filij ioſeph: filij oẓie: filij elai: filij iamnoꝛ: filij gedeon: filij raſoim: filij achirob filij melchie: filij enam: filij nathanie: filij ſalathiel: filij ſymeon: filij rubẽ: ꝛ vir ei⁹ fuit manaſſes: q moꝛtu⁹ eſt i dieb⁹ meſſis oꝛdeacee: inſtabat. n. ſup alligãtes manipulos in cãpo: ꝛ venit eſt⁹ ſup caput ei⁹: ꝛ moꝛtu⁹ eſt in bethulia ciuitate ſua: ꝛ ſepult⁹ eſt illic cũ ꝓãb⁹ ſuis. Erãt ãt iudith relicta ei⁹ vidua iam annis trib⁹ ꝛ mẽſib⁹ ſex. Et in ſuperioꝛib⁹ dom⁹ ſue fecit ſibi ſecretũ cubiculuꝫ i quo cũ puellis ſuis clauſa moꝛabat: ẽt hñs ſup lũbos ſuos ciliciũ: ieiunabat oĩb⁹ dieb⁹ vite ſue: ꝓter ſabbata ꝛ neomenias: ꝛ feſta dom⁹ iſrael. Erãt autez eleganti aſpectu nimis cui vir ſu⁹ reliq̃rat diuitias m⁹tas ꝛ familiam copioſaz: ac poſſeſſiões armẽtis boũ ꝛ gregib⁹ ouiũ plenas. Et erat hec i oĩb⁹ famoſiſſima: qm̃ timebat dñz valde: nec erat q loq̃ret⁹ de illa

vbũ malũ. Hec itaqꝫ cũ audiſſet: qm̃ oꝛias ꝓmiſiſſet q transacto qnto die traderet ciuitatẽ: miſit ad ꝓſbyteros chabri ꝛ charmi. Et veneꝛt ad illã ꝛ dixit illis: Quod ẽ hoc vbũ in q̃ ꝓſenſit oꝛias: vt tradat ciuitatẽ aſſyrijs: ſi ĩtra qnqꝫ dies non venerit vob adiutoꝛiũ: Et q̃i eſtis vos q tẽtatis dñm: Non eſt iſte ſermo q miaꝫ ꝓuocet: ſz potiꝰ q irã excitet: ꝛ furoꝛez accẽdat. Poſuiſtiſ vos tps miſeratoĩs dñi: ꝛ in arbitriũ vr̃m diez ꝓſtituiſtis ei. Sed qz patiẽs dñs ẽ: ĩ hoc ip̃o peniteam⁹: ꝛ idulgẽtiã ei⁹ fuſis lachꝛymis poſtulem⁹. Non enĩ q̃ſi de⁹ hõ ꝓminabit⁹: ne qꝫ ſic fili⁹ hois ad iracũdiã iflãmabĩ. Et ideo hũliem⁹ illi aĩas nr̃as: ꝛ in ſpũ ꝓſtituti hũliato: ſeruiẽtes illi: dicam⁹ flentes dño: ũt fm vo lũtatẽ ſuã ſic faciat nobiſcũ cito miaꝫ ſuã: vt ſic ꝓturbatũ eſt coꝛ nr̃m in ſupbia eoꝝ: ita ẽt de nr̃a humilitate gloꝛiemur: quõniã nõ ſum⁹ ſecuti pctã patrũ nr̃oꝝ q

ꝙ ex captione illius ciuitat⁹ patebat via ad hieruſalem: et ꝑ ꝓ ñs deſtructio diuini cultus: ꝓpter qõ debebant ciuitatẽ illam q̃diu poſſent defendere ẽt in maxima afflictõe: niſi ſuper hoc haberent mãdatum dñi per verbum ꝓphẽ: ſic hieremias ꝓiulebat ſedechie reddituꝝ ciuitatis regi babylonis: ſic aũt nõ erat in ꝓpoſito: ꝓpter qõ peccauerunt ꝓfigentes redditionis terminum. Si aũt dicatur q chriſtiãi aliq̃ ſine peccato ſic ꝓfigunt terminũ redditionis alicui⁹ caſtri ſaraceni⁹ Dicendũ q non eſt ſimile: nam ex hoc nõ ſequit⁹ generalis ceſſatio ſacrificij eccl'ie: qõ offerri põt vbiq̃: ſacrificium vo veteri legis offerri nõ poterat extra hieruſalem niſi ex ſpeciali diſpenſatõne diuina: ſic legit⁹ helias in monte carmeli ſacrifics⁹ſſe. iij. Regũ. xv ij. ꝓpter qõ in ꝓfixione ꝑdicta erat q̃⁹ daz tẽtatio diuina in quantuꝫ volebant ꝓ hoc experiri effectuꝫ auxilij diuini: iõ ſb dicitur: Nõ eſt iſte ſermo qui miſericoꝛdiã ꝓuocet ꝛc. k Sz qz patiens eſt. Hic 2° verbum iudith induc⁹ ad penitentiam ſalutarẽ allegãdo ꝓmo dei patientiam: cuꝫ dicitur: Sed qz patiens dñs ẽ ꝛc. non enĩ quaſi homo ſic deus cõminabit⁹. qõ enĩ homo cõminatur ſtatiꝫ implere conatur inquantũ poteſt: deus autez aliqñ cõminatur: qõ inferre nõ intẽdit: ſic Jone. iij. dr̃: Adhuc. xl. dies ꝛ niniue ſb uertet⁹. qõ tñ deus non intendebat facere: qz preuidebat penitentiã niniuitaꝝ ex qua parceret eis: ꝛ hoc eſt qz tales cõminationes ꝓferuntur nõ fm oꝛdinez diuine ꝓſcientie que ĩmutabilis eſt: ſed ſcõm exigentiam demeritoꝝ um: que eſt mutabilis: ꝛ ſic fuit in niniuitis. m Et ideo humiliem⁹ illi animas noſtras. ꝛ non tñ coꝛpoꝛa. n Ut fm voluntatem ſuam ſic faciat nobiſcuꝫ. confidebat enĩ iudith q ex humiliatione populi negociuꝫ vteretur in oppoſituꝫ: ſicut dictum eſt de liberatõne niniuitarum: ꝛ huius confidentie cauſa ſubditur: cum dicitur: o Quoniam non ſecuti ſumus peccata patrum noſtroꝝ um qui dereliquerunt deum. per multiplicem idolatriam: vt patꝫ. iij. Reguꝫ. ꝛ. ij. Paraly. a reditu vero captiuitatis babylonice non legitur populus iſrael idolatraſſe: niſi aliqui pauci tẽpoꝛe antiochi epiphanis: ꝛ ad hoc inducti timoꝛe moꝛtis. p Et nunc fratres. Hic conſequenter iudith inducit populum ad confidentiam: ꝛ hoc per ſacerdotes qui erant populi doctoꝛes:

ideo dicit: q Ex vobis pendet anima illorum. quātum ad firmitatē in bono. r Lorda eorr erigite. ad confidēdū de diuina virtute. s Ut memores sint qr ten. sunt patres nostri vt ꝓbarēt. i. vt eorum patientia declararetur ad meritum ipsorum: ꝛ exemplum alior: ꝛ inducit ad hoc exēplum abraam: qui tētatus fuit in filij imolatōne: ꝛ isaac qui ad eandē imolatiōem se obtulit volūtarie: vt declaratū fuit Gen. xxij. ꝛ iacob qui fugiēs psecutiōem esau iuit i mesopotamiam syrie t Illi aūt qui tentatōes non susceperunt ꝛc̄. exterminati sī ab exterminatore: Nūe. xj. vbi dicitur q ignis deuorauit extremam ptez castroꝝ ꝓpī murmur pplī ꝓtra dñm. v Et a serpentibus pierūt. Nu. xxj. ꝛ nos nō vlciscamur nos retorquēdo penas q̄s sustinemus in deū murmurando cōtra ipm hoc etiā dicit: qr forsitan in pplo erant alīq̄ tam mali: q ex impatientia ꝓtra deū volebant traditiōem ciuitatis bethulie: vt sic p ꝓfs destrueret diuin' cultus in hierlm: q̄si i vltōem ꝓtra deuz de penis q̄s permittebat pplo iudaico inferri. x Sed repu. pecca. no. hec ipa sup. minora esse flagella dñi. q. d. reputare debemus qr peccata nr̄a maiorez exigunt penam: et p ꝓfs q sunt nobis īflicta ad temp' vt per hoc castigati euademus penaz eternā: iō sb̄ditur: Quasi sui dñi q corripimur ad emendatōez ꝛc̄. sequitur. y Et dixerūt. Hic ponit locutionis iudith gratiose effectus: nam ei ꝓsenserunt ꝓncipes ꝛ ꝓsbyteri tanq̄ manifeste veritati: ideo dicit: y Et dixerūt illi oꝛias ꝛc̄. nunc g̃ ora ꝓ nobis ex verbis. n. eius scis ꝓceperunt gr̄am dei in ea eē: ꝛ eius orationez acceptabilem deo fore: ideo respōdit iudith: z Sicut qō potui loq̄ dei esse cognoscitis. i. ꝓcedere ex eī bonitate. a Ita qō facē disposui ꝓbate si ex deo est. nō accipitur hic ꝓbatio pro acceptione experimenti alicuius statim cognoscendi: qr postea sequitur: Nolo vt scrutemini actum meum. sed accipitur hic ꝓbatio ꝓ expectatione effectus futuri. q. d. si sequatur effectus ad liberatiōem populi per hoc videbitis q illud qō cogitaui facere ex deo est: ideo dereliquert deū suū: ꝛ adorauerūt deos alienos: pro q̄ scelere dati sunt in gladium ꝛ in rapinā ꝛ in cōfusionez inimicis suis. Nos aūt alterū deū nescimus ꝓter ipum Expectemus humiles consolatōnem eius: ꝛ exquiret sanguinez nr̄m de afflictionibus inimicorum nr̄or: ꝛ humiliabit oēs gentes que cunq̄ insurgunt ꝓtra nos: ꝛ faciet illas sine honore dominꝰ deus nr̄. Et nūnc frēs q̄m vos qui estis presbyteri in pplo dei: et ex vob pēdet aīa illor ad eloquium vr̄m cōrda eorum erigite: ut mēores sint qr tētati sunt patres nr̄i: vt ꝓbarent si vere colerent deum suū. Memores esse debēt quō pr̄ nr̄ abraaz tētatus est: ꝛ p multas tribulatōes ꝓbatus: dei amic' efect' est. Sic isaac: sic iacob: sic moyses: ꝛ oēs qui placuerūt deo p multas tribulatōnes transierunt fideles. Illi autē q tentatiōes nō susceperūt cum timore dñi: ꝛ impatientiā suā: ꝛ improperium murmuratōis sue ꝓtra dñm ꝓtulerūt: exterminati sūt ab exterminatore: et a serpētib' perierūt. Et nos ergo nō vlciscamur nos p his q̄ patimur: sz reputantes pctis nostris hec ipa supplicia minora eē: flagella dñi q̄si serui q corripimur ad emēdatōem ꝛ nō ad pditiōem nr̄az: euenisse credam'. Et dixerunt illi oꝛias ꝛ ꝓsbyteri. Dia q̄ locuta es vera sunt: ꝛ nō est in sermōib' tuis vlla reprehēsio. Nūc ergo ora ꝓ nobis qm̄ mulier scā es: ꝛ timēs deum. Et dixit illis iudith: Sicut qō potui loq̄ dei esse cognoscitis: ita qō facere dispono. i. ꝓbate si ex deo est: ꝛ orate vt firmū faciat deꝰ cōsiliū meū. Stabit vos ad portā nocte ista ꝛ ego exeaz cum ancilla mea: ꝛ orate vt sicut dixistis i diebus q̄nq̄z respiciat dñs pplm suum israel. Vos aūt nolo vt scrutemi actum meū: et vsq̄z dū renūciez vobis nihil aliud fiat nisi oro ꝓ me ad dñm deum nr̄m. Et dixit ad eā oꝛias ꝓnceps iude: Vade i pace: ꝛ dñs sit tecū in vltōem inimicor nr̄or. Et reuertētes abierunt

Quibus abscedē IX.

Quib' iudith ingressa est oratoriū suū: et induēs se cilicio posuit cinerem sup caput suū: ꝛ prosternens se dño clamabat ad dñm dicens: Dñe deꝰ patris mei symeō q dedisti illi gladiū i defensionez alienigenar̄ q violatores bdītur: b Et vsq̄z dum renunciem vobis. effectum. c Nihil aliud fiat nisi oro pro me. vt deꝰ velit me dirigere. d Vade in pace. q. d. qō cogitasti facias: nolimus plus inquirere. e Et reuertentes abierunt. ad domos ꝓprias.

Cap. IX.

Quib' abscedentibus. Hic ꝓnter iudith munit se armis orationis: ꝛ q̄niam oro est petitio decentiū a deo ad petendum se disponit: cum di

b Ingressa est oratorium suum. qō erat in supioribus dom' sue: vt dictum est ca. pce. c Et induens se cilicio. licet eni semp cilicium ad carnem habēt interius: vt dictū est ca. pce. tamen ēt tunc induit se cilicio exterius.

d Posuit cinerē sup caput suū. ꝛ vtrūq̄ fecit ad humiliatōem sui sciēs q oratio humiliātis se nubes penetrat: Eccl. xxxv. e Dñe deus. Hic 2° suaz petitiōem ꝓponit: i qua ꝓmo petit: su perbos hostes humiliari: 2° constātiam sibi dari: ibi Da mihi in animo constantiaz. Circa ꝓmum ad obtinendum qō petit: tria ꝓponit ex dei iusticia fca Primum est occisio sychimitar̄ ꝓpter dine filie iacob violatiōem. Gen. xxxiij. ꝛ hoc qō dī: e Dñe deus patris mei symeon. patriarche. Sz ꝓtra hoc videt q in principio cap. pcedē. genealogia iudith reducit ad ruben: ꝓpter qō dicunt aliqui: q ex pte patris fuit de tribu ruben: vt ibi dicit: ex parte vo matris de tribu symeon: vt dicit hic: sz melius videt dicendū q simplr fuerit de tribu symeō ex pte patris ꝛ mris: qr mulies nō debebāt ꝓiungi viris alterius trib': Nu. xxxvj. nec ille ruben ad quē reducit genealogia iudith. c. pce. videt fuisse ruben ꝓiarcha: nā ibi dicit: filij symeō: filij ruben: Gen. xlvj. xlvj. ꝛ j. paly. v. vbi nūerant filij rubē: nō ponit ibi aliqs q̄ vocet symeon. Itē qr plegnationes vident fuisse inē ruben ꝛ iudith: q̄ ponantur

ca.ꝑce.nã a natiuitate ysaac vsq; ad exitũ de egypto fluxerũt anni q̃dringenti: vt ocm̃ fuit Heñ.xv. Itez ab exitu de egypto vsq; ad fundatõem tẽpli p salomonẽ fluxerunt anni q̃dringenti octogita.iij. Reg.vj.et inde vsq; ad eius destructõem p nabucho.fluxerũt anni q̃dringẽti decẽ ꝟz hebreos ꝛ posset ꝓbari p tpa regũ q̃ regnauerunt a tpe salomonis vsq; ad.xj annũ sedechie:in quo fuit tẽplum destructuz:ſz ppt plixitatẽ omitto ꝛ inde vsq; ad q̃rtũ annũ cyri in q̃ fundatũ fuit scõz tẽpluz fuerũt.lxx anni ꝟm minorez ꝓputatõem:ꝛ ide octo vsq; ad cãbisem: ſb quo cõtigit hiſtoria iudith:vt ocm̃ est.ſ.i ꝓncipio hui⁹ libri Anni vo p̃dci ſit iuncti ſt mille.ccc lxviij. a quib⁹ oz ſbtrahẽ annos.c.ꝛ.viij.qui fluxert a natiuitate ysaac vsz ad natiuitatẽ rubẽ. nã anno.lx ysaac nati ſt iacob ꝛ esau:Heñ.xxv. Esau vo ãno.xl. etatis sue vxores duas accepit:Heñ.xxvj.ꝛ p ꝓñs iacob tunc q̃dragenarij fuit qui cito post de voluntate pentum iuit ad laban auũnculũ suuz:Heñ.xxvij.vbi ꝓpletis septẽ annis sue seruitutis accepit lyam vxorẽ hui⁹ ꝓiogenit⁹ fuit ruben:ꝛ sic iacob videt fuisse xlviij.annoꝝ vel circiꝫ in natiuitate rubẽ: igit a natiuitate ysaac vsq; ad natiuitatẽ ruben fluxerũt anni.cviij. vel circiꝫ:quib⁹ ſbtractis de numero annoꝝ supꝛapposito remanẽt anni mille.cclx.qui faciunt triginta gnãtiones ꝛ ampli⁹:nã hoies illius tpis iã generabant exñtes xl.annoꝝ:ꝛ minoꝛis tpis:hoc etiã ꝑz per genealogiam saluatoꝛis:Matth.j.ibi ab abꝛaaz qui genuit ysaac vsz ad trãsmigratõem baby.ponunt gnãtiones vigintiocto ꝛ tñ obmittunt ibi tres gnãtões regũ iuda:vt ꝓbat hiero⁹y.in homelia ꝛ ẽt ſb noie booz ponunt ibi tres gnãtiones p vna vt ibidẽ ostensũ fuit:ꝛ itez a trãsmigratione babylonis vsq; ad tps cambisis ſb quo ꝛtigit hiſtoria iudith:fluxerũt anni.lxvij.vt ꝑz ex p̃dictis: qui bñ faciũt duas gnãtiones:ꝛ sic ꝑz q ille ruben ad quẽ resoluit genealogia iudith nõ fuit ruben ꝓtiarcha filij iacob ꝓpter q̃ dicendũ q fuit alius eiusdez nois de tribu ſymeon:ad quẽ resoluit genealogia iudith:eo q fuit in illa tribu vir notabil. f Qui de.illi gla.in defen.alienigenaꝝ.i.in defensiõez sui ab alienigenis:ꝛ accipit hic defensio ꝓ occisione ſychimitaꝝ ꝓ violẽta oppssione dine filie iacob:in q̃ quidẽ occisione ſymeõ fuit ꝓncipal⁹ Heñ.xxxiij. Potest ẽt ibi accipi defensio ꝓꝓrie:q; gentiles de alijs ciuitatib⁹ ꝓpinquis nõ fuerũt ausi psequi iacob ꝛ filios ei⁹ recedentes territi a deo:ꝛ ex fcõ ſymeõ ꝛ fratrũ suoꝝ:Heñ.xxxv. g Qui ꝛelauerũt ꝛeluz tuuz.hoc videt falsũ:nã iacob reꝑhendit illud fcm̃ tanꝙ malũ:Heñ.xxxiij.ꝛ ſilr Heñ.xlix.dicẽs:Symeõ ꝛ leui frẽs vasa iniquitat⁹ bellantia ꝛc̃.vt expositũ fuit ibidẽ. Dicẽduz q in facto illo duo fuerũt.ſ.ꝛelus vlciſcendi stuprũ: ꝛ illud fuit licitum ꝛ iustuz: q; non habebãt iudicem qui vellet factum punire:cui⁹ actoꝛ erat ꝓnceps ciuitatis:ꝛ ppls eius fautoꝛ:ꝛ sic loquit hic iudith. Aliõ q̃ fuit ibi fuit mod⁹ vlciſcẽdi q̃ fuit mal⁹ ꝛ ꝑditoꝛ⁹:i ꝙtũ filij iacob fregert pactũ hituz cuz ſychimit⁹:ꝛ sic reꝑhẽdit illud iacob. h Tu eni feciſti ꝑora.in creatione mundi. i Et illa post illa cogitasti. nõ sic itelligẽdo q sit ꝓus ꝛ posterius in cogitatiõe dei:q̃ mensuraꝫ nunc eternitatis: sed in reb⁹ factis:quarũ alie sũt posteriozes alijs. k Respice castra. hic allegat scõm ex vltõe diuina factũ q̃ est ſbmersio egyptioꝝ:cũ dr: Respice oculo tuo iustitie. l Castra assyriozũ nũc.ipa puniẽdo. m Sic tunc castra egyptioꝝ videt digna tus es ꝛc̃. Exod.xiij. Respiciẽs dñs super castra egyptioꝝ p columnam ignis ꝛ nubis iterfecit exercitũ eoꝝ ꝛc̃. n Et tenebꝛe fatiga.eos. Exo.xiij. Erat nubes tenebꝛosa ex pte egyptioꝝ:ꝛ illuminans noctem ex pte hebꝛeoꝝ:ipediens egyptios ne possent accedere ad hebꝛeos. o Tenuit pedes eorũ abyssus.i.maris fundus in eoꝝ submersiõe. p Et in contꝫ.i.fustib⁹ ad pugnandũ dispositis. q Et nesciũt qz ꝛc̃.ꝓteris bella ab initio.i.ab antiq; tpibus:sic patz de amalech ꝫ filios isrl pugnante: Exod.xvij.ꝛ de og rege basan ꝛ seon rege amoꝛreoꝝ: Nu.xxj.ꝛ de regib⁹ ꝓtra iosue pugnãtib⁹ iosue.x.ꝛ in plurib⁹ alijs locis. r Erige brachium. hic ponit ꝫm a iudith allegatũ.ſ. destructio diuini cultus: cui⁹ obseruatio erat ꝓuenies deo:iõ dicit: Erige brachiuz tuũ.i.potẽtiã tuã. s Sic ab initio.i.ab exitu filioꝝ isrl de egypto:vt ꝑdictum ẽ. t Et allide vtutez eoꝝ.i.ꝓsterne. y Qui ꝓmittunt se violare scã tua.sic eni ꝓmittant nabucho.regi:vt ipe solus noꝛaret de⁹ in terra:vt dictũ ẽ.ſ.c.iij. x Faciem.vt gla.ſu.ꝓꝓio ei⁹ amputet.i.caput holofernis:de cui⁹ ptãte exercit⁹ gl̃iabat:ꝛ videt h ꝙphetice loq;:q; sic fcm̃ fuit postea:vt videbit.xiij.c. y Capiat laqo ocu.suoꝝ.in me.i.sic capiat in aspectu mee pulchꝛitudis: q fiã ei sic familiar⁹:q possiz eũ iugulare. z Et pcuties euz ex la.cha.mee.i.ex vbis meis dulcib⁹ ꝛ amoꝛez ptendẽtib⁹. Ad itellectũ h⁹ ꝛ ẽt sequẽtiũ sciẽdũ q dicũt aliq; q i iudith duo fuerũt.ſ.affectio magna ad liberãdũ ꝓpl⁹ de manu holofernis:ꝛ istõ fuit licitũ ꝛ scm̃:aliõ q̃ ex hac affectõe secutũ ẽ.ſ.executio h⁹ affectõis in q̃ petiuit ꝛ fec̃ ꝛ dixit aliq; illicita:ꝛ sic petiuit ardoꝛẽ libidis excitari i holoferne:ꝛ ad h⁹ oꝛnauit se:ꝛ pla mẽdacia dixit i sequẽtib⁹ holoferni ꝛ suis satellitib⁹:pp ꝑmũ tñ ꝓmẽdat in scripta:ꝛ oꝛo ei⁹ fuit exaudita:ꝛ pulchꝛitudo ei⁹ diuinit⁹ augmẽtata:sic Exo.j.obstetrices ꝓmẽdant de bona affectione quã habuerũt ad seruãdũ

pueros hebreoꝝ:nō aūt de mendacio qō ꝓnter ad hoc di-
xerūt se excusando. Alij vō dicunt q nō peccauit in oīone
p̄dcā:nec in sui ꝓpositōe:nec ēt in vbis que videnť mēdacia
in sequentib⁹:dicunt enī q iudith aliud ītendebat: aliud p̄
uidebat:intēdebat.n.se sic fieri gratꝝ holoferni vt cum eo
posset esse familiarit
ad eius interitū perpe
trandū:qō erat licitū
z bonū cuz eēt dei ad-
uersarī⁹:vt pz ex pce-
dētib⁹: sz p̄uidebat
amorez illicitū holo-
ferнis circa se:ñ tñ de
bebat pp b⁹ bonū p̄di
ctuz dimittē:sicut nec
de⁹ dimittit peccatorē
punire:lz p̄uideat ipz
ex hoc deteriorari:si-
cut patz de pharaone
quē pręuidebat ex fla
gellis indurari. Sz h⁹
nō videť bñ dcm̄: naz
eadē est intentio finis
z eoꝝ q̄ si ad finez qñ
ap̄hendunt vt ad fi-
nē ordinata:sic mobi
le eodē motu mouet
in mediū z terminuz
Judith aūt ītēdebat
mortē holofernis tā-
q̄ finē intētū:ad quē
tendebat ptingē per p̄
uatā familiaritatē cū
ipo:z hanc familiari
tatē adipisci p ardorē
ꝓcupiscentie holofer-
nis i ipam: vñ dicebat
Lapiat laqueo ocꝝ suoꝝ in me pp qō sup hoc cadebat i
tentio iudith cū esset de medijs ad finē intentuz ordinati:z
iō ꝓcupiscentia holofernis fuit peccatū vt ipi dicunt:z per
ꝺns peccatū mortale:z cū sit tale de gnē oz ꝓnter ꝓcedere q
petitio iudith quātū ad hoc z ei⁹ ornat⁹ fuerit mortale pec-
catū:lz min⁹ graue q̄ pcm̄ holofernis ꝓpter affectōem ad-
iunctā de ppli liberatōe. Sz qz hoc nullo mō ꝓsonat ei qō i
fra dī ca. sequē. q ei⁹ ꝓpositio nō ex libidine sz ex vtute pen
debat:z iō dns hanc in illa pulchritudinē āpliauit. Jō p ali
az viā pōt dici:q nō fuit intentio iudith holofernē allicere
ad aliqō peccatū:sz intendebat sic apparere grōsa coā ipso
q vellet eā vxorē hre:qō nō erat licituz holoferni:q̄uis iu-
dith nullo mō vellet sibi in ꝓiugiuz copulari:sz p hoc inten-
debat cū ipo talez familiaritatē hre q posset ipm iterficere:
nec talis iterfectio insidiosa peccatū erat:nā in bello iusto li
citū est insidijs uti:sicut pz Josue. viij. vbi de pcepto dnī io-
sue posuit insidias p̄ vrbez hay:bellum aūt filioꝝ isrl ꝓtra
holofernē erat iustissimū:qz intendebat totalr destruē cul-
tū diuinuz:vt pz ex. s. dictis. de vbis aūt iudith vtrū debe-
at excusari a mēdacio:dicet in loco suo. a Da mihi. Hic
ꝓnter iudith petit ꝓstātiā sibi dari:nā inuadē tm̄ tyrannuz
z per mulierez videbat valde magnū:iō dicit: a Da mi
hi cē vt ꝓtēnam illū cē.i. vt nō timeā nec horreā occidē illū
b Erit.n.hoc memo.nois tui cē.cū hoc nō poterit iputa
ri vtuti humane:sz diuine. c Non.n.in mlti. est vtus tua
dne cē.qz solo nutu potes ꝺuertē oīa. d Nec supbi pla
cuerūt tibi ab initio.nā angelos supbientes deiecit de celo.
e Deus celoꝝ:creator aquaꝝ.p hec intelligunt oīs alie
creature. f Exaudi me miserā. afflictionez n.z miseriaz

Dā mihi in aīo ꝓstantiā vt
ꝓtēnaz illū:z vtutez:vt euer
tā illū. Erit ēnī hoc memo-
riale nois tui:cū man⁹ femi
ne deiecerit eū. Nōn.n.i mlt̄
titudine ē virtus tua dne:ne
q̄ in equoꝝ viriḃ⁹ volūtas
tua: Nec supbi ab initō pla
cuerūt tibi:sz hūiliuz z mā-
sueto ꝝ semp tibi placuit de
p̄catō. Deus celoꝝ: creator
aquaꝝ:z dns toti⁹ creature
exaudi me miserā deꝓcantē
et de tua mia p̄sumentem.
Memtō dne testi tui: z da
vbuz in ore meo z in corde
meo ꝓsiliū corroborā vt do
mus tua in scificatione per-
maneat:et oēs gentes agno
scant:qz tu es de⁹:z non est
alius ꝓter te. .X.

Actū ē aūt cū cessas
set clamare ad dnm:
surrexit de loco i quo iacue
rat ꝓstrata ad dnm. Uocā-
uitq̄z abraz suā: et descēdēs
i domū suā ābstulit a se cli
ciū:z exuit se vestimentis vi
duitat⁹ sue: Et lauit corpus
suū:et vnxit se myrto optio
z discriminauit crinē capit⁹
sui:et ꝓposuit mitraz sup ca-
put suū:et induit se vestime
tis iocunditatis sue. Indūit
q̄z sandalia pedibus suis as-
sumpsitq̄z dextrariola et li-
lia et inaures et annulos: et
oīb⁹ ornamētis suis ornauit
se. Cui etiā dns ꝓtulit splen
dorē:quoniā ois ista ꝓposi
tio nō ex libidine:sz ex vtute
pēdebat. Et iō dns hanc in
illa pulchritudinez āpliauit
vt icōparabili decore oīum
oculi apparet. Impōsuit ita
q̄z abre sue ascopam vini:et

Actū est
aūt. p̄-
q̄ iudith
se muniuit armis
oionis: hic ꝓnter
offert se periculo
mortis: z p̄mo se
p̄parat ornamen
to: 2° sibi p̄uidet
de alimento: ibi
Imposuit itaq̄.
3° se tradit hostiū
cuneo: ibi factuz
est aūt. Circa pri-
muz dī: a fa
ctū est autē cū ces
sasset cla. ad dnz.
oione sua pfecta
b Surrexit. ō
dei adiutorio cō-
fisa. c Uocauitq̄z abraz suā. i.
ancillā libertā:et
dī ab hac ꝓpositi
one ab z ara are:
nā antiquit⁹ iuxta
aīā libertas fuis
donabat. d Et
descendens in do
muz suā. de loco
oionis sue q̄ erat
i supiorib⁹ dom⁹
vt dcz ē. s. viij. c. e Abstulit a se cliciū cē. i. vestimē
lugubria. f Et lauit corp⁹ suū. vt melius recipet vn-
guentū:iō subdit: g Et vnxit se myrto. i. vnguento
ex myrrha p magna pte cōpositō. h Et ꝓposuit mi-
trā. i. cucufaz ad sui capit⁹ ornamētū. i Et induit se
vesti. iocun. sue. i. qb⁹ vtebat cū iocunditate viro suo ui
uēte. k Induitq̄z sanda. pe. suis. i. calciamēta estiua
lia coriū desup nō hntia. l Assūpsitq̄z dextrariola.
.i. ornamēta dexie ptis. m Et lilia. ornamēta si a ca
pite depēdētia ad modū lilij scā. n Et iaures. i orna
mēta auriū qb⁹ vtunt mulieres oriētales maxie. o Et
annulos. qui sī ornamēta digitoꝝ. p Et oibus orna
mētis suis ornauit se. hoc dicit ad ostēdendum q̄ nihil
omisit de ꝓtingentibus ad decentē ornatum. q Cui
etiam dominus contulit splendorem. augendo eius pul
chritudinem. r Quoniā omnis ista cōpositio non
ex libidine sed ex virtute pendebat. per moduz p̄ceden-
ti capi. dictum. s Impositit itaq̄. Hic cōsequenter
sibi ꝓuidet de alimento. Imposuit itaq̄ abre sue asco
pā. i. vtrē: z ē nomē grecū. ascopa. n. grece vter ē latine.
t Et vas olei. p ꝓdicto potagū. v Et polētā. i. ci
bū ō farina fcm̄. x Et lapates. i. sic⁹ siccas sz hug. de
talib⁹. n. cibis sibi ꝓuidit: qz nolebat uti cibis gētiliū lege
mosaica ꝓhibit⁹. y Cūq̄z puellę essent ad poz. ciuitat⁹ i
uenerunt expectantē oziam z ꝓsbyteros. sicut dixerat
eis iudith supra in fine ca. viij. z Nihil tamen inter
rogantes eam. dixerat enim eis q̄ non scrutarent suum
ꝓsilium: cetera patent. a Factum est autem. Hic
consequenter se tradit manibus hostium cum dicitur:

y Factum est autem cum descenderet montem. s. bethulie. z Circa ortum diei. vt videret fugere populo ciuitatis ignorante: nam illa hora vigiles vadunt ad dormiendū ⁊ sic fugientes habēt tempus magis opportunum. a Occurrerunt ei exploratores assyriorum. qui erāt in circuitu ciuitatis: ne aliquis exiens possit effugere manus eorum. b Jō ego fugi a facie eorum: quoniaz futuruz agnoui ⁊c. Hec autez verba iudith ⁊ sequentia nituntur aliq verificare duplici via. Una est p cōditionalem subintellectaz: vt sit sensus: q hebrei sint in tali dispositiōe positi q tradant holoferni ⁊ ei⁹ exercitui: nisi cito veniat eis auxiliuz a deo. Alia est vt eius verba mystice seu pphetice intelligantur de spoliatione ⁊ destructione iudeorum: que futura erat tempore tyti per exercitum romanorum. sed p ma via non videtur conueniens: nam sequenti ca. iudith affirmat diuinum auxiliū ab hebreis sublatuz: ⁊ q per diuinam ꝓuidentiam missa erat ad h⁹ nunciandum. Similiter nec scōa: nā iudith non videt loqui pphetice ō tempore tam longinquo: sed magis historiace loqui de casu hebreorum imminenti de ꝓpinquo. Item q̄ preter sensum mysticuz ⁊ figuratiuum oportz habere aliquem sensum litteralē verū: quia q̄ nihil est non potest aliquid figurare nec holofernes turpiter deiectus ab hebreis potest conuenienter dici figura tyti victoriose iudeos debellanti ⁊ captiuantis: nam figura ⁊ figuratum inquantum huiusmōi correspondent: ꝓpter q̄ saluo meliori iudicio videt mihi q hec verba iudith ⁊ sequentia saltem in pluribus sunt mendacia ꝓficta ad liberationem ppli deuz colentis: ⁊ ad deiectionem superbi cultum diuinum destruere intendentis: ⁊ tale mendacium est officiosum: et per cōsequens non est mortale peccatuz: sed veniale tm̄ a quo non oportz excusare iudith: q; nec apostoli longe pfectiores: ⁊ maxime post receptiōem spiritussancti: nō dicūtur immunes a peccato veniali. j. Jo. j. c. Si dixerimus quia peccatum non habemus nosipsos seducimus ⁊ veritas in nobis non est. ⁊ Gal. ij. dicit paulus de petro: q erat vere reprehensibilis. s. in modo obseruandi legalia.

vas olei ⁊ pōlētaz ⁊ lāpates ⁊ panes ⁊ caseū: ⁊ ꝓfecta ē. Cūq; venissent ad portas ciuitat⁹ inuenerūt expectātez oīā: ⁊ p̄sbyteros ciuitatis. Qui cū vidissent eā: stupentes mirati sūt nimis pulchritudinē ei⁹. Nihil tāmē interrogātes eā: dimiserūt transire dicētes: De⁹ patrū nr̄oz det tibi gr̄am: ⁊ oē ꝓsilium tui cordis sua virtute corroboret: ⁊ glorietur sup te hierl̄z ⁊ sit nomē tuū in nūero scōruz ⁊ iustoz. Et dixerūt hi q illic erant oēs vna voce: fiat: fiat. Judith vo orās dn̄z trāsiuit p portas ipa ⁊ abra ei⁹. Factū est aūt cū descenderet montē circā ortū diei occurrerūt ei exploratores assyriorum: ⁊ tenuerūt eā: dicentes: Uñ venis aut q̄ vadis: Que rñdit: Filia sū hebreoz. Jō ego fugi a facie eoz: qm̄ futuruz agnoui q dent vob in depdationem: p eo q cōtēnentes vos noluerūt tradere seipos: vt iuenirēt misericordiā in ꝓspcū vr̄o. Hac ō cā cogitaui me cū dicens: Vadā ad faciez pncipis holofernis vt indicez illi secreta illoz: et ostendam illi quo aditu possit obtinē eos: ita vt nō cadat vir vn⁹ de exercitu ei⁹. Et cū audissent viri illi vba ei⁹: cōsiderabāt faciez ei⁹: ⁊ erat in oculis eoz stupor: qm̄ pchritudinē ei⁹ mirabant nimis. Et dixerūt ad eaz. Cōserua sti aiaz tuā eo q tale repperisti ꝓsiliū vt descēderes ad dn̄m nr̄m. Hoc aūt scias: q̄ niaz cū steteri in ꝓspectu ei⁹ bn̄ tibi faciet: et eris gl̄iosissima i corde ei⁹. Duxerūtq; illā ad tabernaculū holofernis nunciātes eā. Cūq; intrasset āñ faciē ei⁹: statim capt⁹ est in suis oculis holofernis. Dixerūtq; ad eū satellites ei⁹. Quis ꝓtēnat pplm hebreorū q tā decoras mulies hnt ut n̄ ꝓ his merito pugnare ꝓtra eos debeam⁹: Videns itaq; iudith holofernē sedētem in conopeo qō erat ex purpura ⁊ auro: ⁊ smaragdo ⁊ lapidib⁹ pciosis itextū ⁊ cū in faciez ei⁹ intendisset adorauit eū ꝓsternēs se sup terrā: ⁊ eleuauerunt eā serui holofernis iubente domino suo. Capitu. XI.

c Et ostendam illi quo aditu ⁊c. hoc verificari non pōt ad litteram: nec verificatō videtur conueniens in sensu mystico: vt predictum ē. d Et eris gratissima in corde eius. sciebant enim q erat luxuriosus. e Cūq; intrasset. Postq̄ descripta ē supi⁹ hebreoz p secutō: h ꝓñi pōit p sequentis deiectio: ⁊ primo q̄tum ad ei⁹ mentē: 2° quātū ad ei⁹ vitā corporalem in medio capi. xij. Et factum ē quarto die. ꝑma i duas: nā holofernes primo capit in iudith aspectu: 2° decipit in ei⁹ affatu. xj. c. Circa primū dicit: e Cūq; intrasset. s. iudith. f Ante faciem ei⁹. s. holofernis. g Statim captus ē in oculis suis. i. accēsus imoderata ꝓcupiscentia ei⁹: vtz tm̄ sic cōcupierit eā p ꝓcubitu fornicario tm̄: vel ꝓiugali ex intentiōem iudith vt dictum est. s. c. ix. nō habet clare: nam lra sequens aliquando p vno sensu: aliquādo p altero videt sonare: put in sequentib⁹ apparebit. quicquid tamen fuerit ex parte holofernis intentio iudith in orando ⁊ se ornando fuit bona: vt dictuz est supra excusādo eā a pctō mortali: i mēdacijs vo seqntib⁹ nō oz eā excusare a pctō vēiali sic si aliqs q̄rit placē mlieri pp bonū: si illa exardescat in ei⁹ ꝓcupiscētiā non pp hoc ei⁹ bona intentio deteriorat̄: p q̄bus tamen non cōmendatur in scriptura: sed p affectione bona ad populi sui liberationem: ⁊ aduersarij diuini cultus deiectiōem multum in scriptura cōmendat: sicut dictum est. s. de obstetricibus hebre. ca ix. h Ut non p his habēdis ad libitum. i Merito cōtra eos pugnare debeam⁹. naz pulchritudo mlieris magis allicit q̄ auz ⁊ argentū. k Videns itaq; iudith holo. sedentem in conopeo. i. in cathedra. s. quā appensuz erat conopeū ad magnificētiā sedis et decorē. ē aūt conopeū cortina iferi⁹ rotūda ⁊ tēdes supi⁹ in acutū: iō dr̄ conopeū a cono in q̄ supius iminat. fz alios vo dr̄ a conopo egypti opido i q̄ p⁹ fuit iuētū. l Adorauit eū. adoratōe dulie pp reuerētia magnitudis ⁊ ptāti sue q̄ a deo erat: q̄uis holofernes abuteret: sicut hoies mali cōiter abutunt gratijs a domino sibi datis. Cap. XI

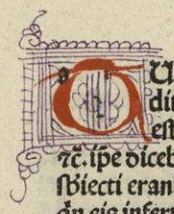

Unc holofernes. hic ꝓnter holofernes decipit iu
dith affatu: quã ꝑmo ꝓsolatur. d Equo aio
esto. ꝛ sb̃ditur rõ. c Qm̃ ego nunq̃ nocui viz
ꝛc. ipe dicebat falsuz: qz sicut dr̃. s. iij. c. q̃tuncũq; hoies sibi
sbiecti erant: tñ ferocitatẽ pectoris ei⁹ mitigare nõ poterãt
q̃n eis inferret multa
mala: 2° iudith iterro
gat cuz dicit: Nunc
aũt dic mihi ꝛc. ꝛ pz
d Sume vba. hic
ꝓnter rñdet ad inter
rogata: vbi ꝑmo põ
tur eius rñsio: 2° res
ponsionis approbatõ
ibi Placuerunt autẽ.
Circa ꝑmum iudith
vt fallat fallacez: ꝛ il
ludat illusorem: ꝑmo
magnificat ei⁹ poten
tiaz: 2° approbat eius
sniam: ibi Nec hoc la
tet. 3° allegat diuinaz
ꝓuidentiam: ibi Oõ
ego ancilla. Circa pri
mũ dic̃: d Sume
vba ancille tue. nõ so
lum aure corꝑis: sz ꝛ
mentis. e Qm̃ si
secutus fueris verba
ancille tue. eis assenti
endo ꝛ fm ea faciẽdo
f Perfectaz rẽ faci
et dñs tecum. i. te faci
et ptingere ad intẽtuz
g Uiuit enim nabu
cho. rex ꝛc. i. sicut ve
rũ est q⁹ nabucho. vi
uit: ꝛ tu sil̃iter: ita vã
sũt que sequunt: nec ẽ
hoc iuramentũ vt di
cũt aliqui: qz nõ excu
saret iudith a iuramẽ
to falso: qõ ẽ peccatũ
mortale: sz ẽ simplex
assertio falsi ad fallẽ
dũ fallacez: vt dictuz
est. h Nunciat. n.
animi tui idustria. i.
ꝓudẽtia bellica: q̃ bñ
est in malis hoĩbus: ꝛ
in hoc dicit verũ: nã holofernes erat famosus in armis.
i Et indicatũ est oi seculo. i. multis valde: ꝛ est hic hyper
bole. k Qm̃ tu so. bo. ꝛ po. es in regno ei⁹. i. valde excel
lens in regis milit̃b⁹: ꝛ hec bonitas ẽ aliq̃n in malis hoĩb⁹:
nã sicut dicit q̃nto metaphysice bonũ ad mala trãsferimus
sic dicit bon⁹ latro: qui vias accõmodas adinuenit ad faciẽ
dũ latrocinia. l Et disciplina tua. q̃ subiecisti mlt̃as gen
tes nabucho. regi. m Oĩbus ꝓuincijs ꝑdicat. i. multis ꝓ
uintijs. n Nec hoc latet. hic ꝓnter approbat holofernis
sniam de achior: q̃tum ad hoc q⁹ debeat occidi cũ filijs isrl̃
ꝓpter offensaz dei ꝫ eos: ꝛ pz lr̃a vsq; ibi: o Ut manda
ret per ꝓphetas suos ꝛc. hoc apparet esse falsuz ad lr̃am: nã
sic iudith ꝓtra mandatũ dei scieni feciss̃et ipediendo tradi
tõem ciuitatis holoferni. s. viij. c. p Insup etiam fames
ꝛc. hec erant vera saltẽ in pte magna. q Deniq; hoc or
dinant ꝛc. nota q⁹ nõ sequit hic vt videt qõ dicit: qz per san
guinẽ ꝛ sanctoz pollutõem intellexit ciuitatis traditio
nẽ quã ꝓceperant ꝑiori die ꝓpleuisse: ꝛ sic q̃tum in eis
erat sanguinẽ bibissent occisoz: ꝛ scã polluissent: qz iaz
ipi fuissent crapulati: qui velit inspiciat: cũ ois actio ei⁹
ex vtute pendebat: q̃ non dicit falsuz vel facit: sz virtua
liter oculos falsorũ
vbis: ꝛ per sniam
vitatis intrinsecã
claudit ꝛ seruit ne
vitatem ꝓsiderẽt
Et sic videt h̃ me
taph̃. vel rhetori
ce loqui: qõ patz:
qõ eni possz hõ
sanguinez bibere
qz si crudũ sume
ret morer̃et: ꝛ ad
huc nõ videt pos
se extinguere siti:
si decoqueret nõ
valeret potatiõi.
sed aduersarij iõ
vt dixi in myste
rio verboruz fue
rũt decepti: eo q⁹
nõ considerabãt
hui⁹ rei ipossibili
tatẽ ꝛc. ꝛ supior
qui vellet cõsidẽ
rare forte inueni
ret: q⁹ nullũ viciũ
q̃tuncunq; mini
mũ fecisset: vl̃ in
aliquo ẽfectuosa
possz iudicari: h⁹
videt etiã esse fal
sum: qz bibere sã
guinẽ erat eis ma
xime ꝓhibitum.
r Et scã dñi sui.
nõ vocant hic sã
cta vasa ꝓsecrata
ad sacrificanduz
dño: seu oblatões
ꝛ sacrificia: vt di
cũt aliqui: naz ta
lia nõ erãt nec fie
bant extra hierl̃z
sz scã dicunt hic ꝑ
mitte ꝛ occime: q̃

Unc holofernes dixit
ei: Equõ aimo esto ꝛ
noli pauẽ in cõde tuo: quõ
niã ego nunq̃z nocui viruz
q voluit fuire nabuchono
sor regi. Populꝰ aũt tuus si
nõ ꝓtẽpsisset me: nõ alleuas
sez lanceã meã sup eũ. Nũc
aũt dic mihi q̃ ex cã recessi
sti ab illis: ꝛ placuit tibi vt
vẽires ad nos: Et dixit illi
iudith: Sume vba ancille
tue: quõniã si secutꝰ fueris v
ba ancille tue: pfectã rẽ fa
ciet dñs tecũ. Uiuit. n. nabu
chodonosor rex terre: ꝛ vi
uit virtus ei⁹ q̃ est i te ad cor
reptõem oium aiaruz errã
tiuz: qm̃ non solũ hoies ser
uient illi ꝑ te: sz ꝛ bestie agri
obtẽperant illi. Nũnciat ei
ai tui industria vniũsis gẽti
bus: et indicatuz est oi secu
lo quõniã tu solus bonꝰ et
potens es in oi regno ei⁹: et
disciplina tua oĩbus ꝓuin
tijs ꝑdicatur. Nec hoc latet
qõ locutꝰ est achior: nec illõ
ignorat qõ ei iusseris eueni
re. Constat. n. deuz nr̃m sic
ptis offensuz: ũt mandaue
rit ꝑ ꝓphas suos ad pplm
q⁹ tradat eũ ꝑ ptis suis. Et
qm̃ sciunt se offendisse deũ
suũ filij isrl̃: tremor tuus sup
ipsos est. Insup etiã fames
tuasit eos: ꝛ ab aridate aq̃
iam int̃ mortuos ꝓputant.
Deniq; hoc ordinãt: vt int̃
ficiãt pecora sua ꝛ bibãt sã
guinẽ eoz: et scã dñi sui q̃ ꝑ
cepit deꝰ nõ ꝓtingi: i frumẽ
to vino ꝛ oleo hec cogita
uerũt ipendere: ꝛ volũt cõ
sumẽque nec manib⁹ debe
rẽt ꝓtingere. Ergo qm̃ hec
faciũt certũ ẽ q⁹ in perditio
nez dabant. Quod ego an
cilla tua cognoscẽs fugi ab
illis: et misit me dñs hec ipa
nũciare tibi. Ego. n. ancilla
tua deũ colo etiã nũc apud
te: ꝛ exiet ancilla tua ꝛ ora
bo deũ: ꝛ dicet mihi: qñ eis
reddat pctm̃ suũ: ꝛ veniens
nunciabo tibi: ita vt ego ad
ducã te ꝑ mediũ hierlim. Et
bẽbis omnẽ pplm isrl̃ sicut
oues quib⁹ nõ est pastor: et
nõ latrabit vel vnꝰ canis cõ
tra te: qm̃ hec mihi dcã sũt
ꝑ ꝓuidẽtiã dei. Et qm̃ irat⁹ ẽ
ill̃ de⁹: hec ipa missa sũ nũci
are tibi. Placuerũt ãt oia
vba hec coram holoferne
ꝛ corã pueris ei⁹: ꝛ mirabat

debebant sacerdotib⁹ ꝛ leuitis: in necitate tñ poterãt co
medi ab alijs: sicut dauid ꝛ viri ei⁹ comederunt panes
ꝓpositionis: ꝛ de voluntate summi sacerdotis: vt habe
tur. j. Reg. xxj. ꝛ iõ iudith videtur hic simpliciter falsum
dixisse cum sb̃dit: Et volunt ꝓsumere q̃ nec manib⁹
deberent ꝓtingere. ꝛ si sancta itelligant hic vasa sacra: si
milit̃ falsum dicit: qz non erant in bethulia. s Qõ
ego. hic ꝓnter ad suũ ꝓpositum allegat diuinaz ꝓuidẽ
tiam dicens: t Et misit me dñs ꝛc. q⁹ eni venit ad li
beratõem ppli̇ fuit a dño: sed q⁹ ad hoc dixit mendacia
non fuit ab eo: sz a mulieb̃i malicia: non. n. indiget deꝰ
mendacijs hoĩum ad pficienduz opera sua. v Pla
cuerũt aũt. hic ꝓnter ponit responsionis iudith appro
batio: ꝛ ꝑmo verbo: 2° facto. c. xij. Circa ꝑmum dicitur
q̃ Placuerunt aũt omnia verba hec ꝛc quia ꝓteren
debant holoferni ꝛ eius exercitui ꝓspera.

ad sapiam ei⁹:ẽt dicebãt alt ad altez: Nõn ẽ tal mlier su p terrã in aspectu: ĩ pulchrí tudie ꝛ i sensu vboz. Et dí xit ad illã holofernes: Bñ fec deus q misit te añ pplm vt des illũ tu ĩ manib⁹ nris Et qm̃ bona ẽ ꝓmissio tua si fecerit mihi hoc de⁹ tuus erit ꝛ de⁹ me⁹:ẽt tu in domo nabuchodonosoz mag̃ eris ꝛ nomẽ tuuz noiabit in vni uersa terra. Cap.XII.

Vbi repositi erant thesauri ei⁹:ꝛ iussit illic manere eã:ẽt ꝓstituit qd dare illi ỏ conuiuio suo. Cui rndit iudith:ꝛ dixit: Nũc ñ poro mãducare ex his q̃ mihi p̃cipis tribui nẽ vẽiat sup me offensio. Ex his aũt q̃ mihi detuli mãducabo. Cui holofernes ait: Si dẽfecerit tibi ista q̃ tecũ detulisti: qd faciem⁹ tibi: Et dixit iudith: Uiuit aia tua dñe me⁹: qm̃ nõ expẽdet oia hec ancilla tua: donec faciat de⁹ in manu mea hec q̃ cogitaui. Et induxerũt illã serui ei⁹ in tabernaculũ quo p̃ceperat: ẽt petijt duz introiret ůt dare ei copia nocte ꝛ ante lucem egredienti foras ad oꝛonez ꝛ deprecãdi dñm. Et precepit cubicularijs suis vt sicut placeret illi exiret ꝛ itroiret ad adorandũ deuz suũ per triduũ. Et exibat noctib⁹ in vallem bethulie: ẽt baptiça bat se in fontẽ aq̃. Et vt ascẽ debat: orabat dñm deũ isrl vt dirigeret viã eius ad libe rationez ppli sui. Et itroiens mũda manebat in taberna culo: usqz duz accipet escaz suaz ĩ vesperũ. Et factũz est quarto die hõlofernes fecit cenã seruis suis: ꝛ dixit ad vagao eunuchum. Uade ꝛ suade hebreã illã vt sponte ꝓsentiat bitare mecũ. Fedũ ẽ.n. apd assyrios si femina irrideat viz agẽdo: vt imunis ab eo trãseat. Tũc itroi uit vagao ad iudith ꝛ dixit Nõn vereat bõa puella itroire ad dñm meuz: vt honorificet añ facie ei⁹: ꝛ manducet cũ eo ꝛ bibat vinũ in iocunditate. Cui iudith respõdit. Quis ego suz vt ꝓtradicã dño meo: Dẽ qd erit añ oculos ei⁹ bonuz ꝛ optimũ faciaz. Quicqd aũt illi placuerit: hoc mihi erit optimũ oibus diebꝰ vite mee. Et surrexit ꝛ ornauit se vestimẽtis suis: ꝛ ingressa stetit añ facie eius. Cor aũt holofernis cõcussum ẽ: erat.n. ardens in ꝓcupia ei⁹. Et dixit ad eã holofernes: Bibẽ nẽ ꝛ accũbe in iocũditate: qm̃ iueniſti graz coram me. Et dixit iudith: Bibam dñe: qm̃ magnificata est aia mea hodie p̃ oibus diebꝰ meis. Et accepit ꝛ manducauit ꝛ bibit coraz ipso: ea q̃ paraũat illi ancilla ei⁹. Et iocundus factꝰ est holofernes ad eam bibitqz ůinũ multũ nimis qz tũ nũqz biberat in vita sua.

Cap.XIII.

Et dicebat alter ad alterz. mirantes eius pulchritudiez ꝛ sapiam. Non ẽ talis mulier sup terraz ꝛc. ex hꝰ videbant innuẽ: q̃ esset aptissima conungi suo ꝓn cipi vinculo matrimonij ꝛ hoc idem vident sonare verba holofernis que sequunt: Si fecerit mihi deus tuꝰ hoc: erit ꝛ deꝰ meus. per hoc eiz q̃ ꝓsentiebat colẽ deũ iudith: videt q̃ eam cogitabat accipe in ꝓiugem vñ ꝛ subdit: ꝛ

Et tu in domo nabucho. magna eris. sicut holofernes erat maior pꝰ regem. XII.

Unc misit. hic cõsequẽi approbatur rñsio iudith p fcm̃: nam holofernes iussit eã introire ad locuz vbi erant sui thesauri tãq̃ charissimã sibi: ꝛ ꝓstides de ea tanq̃ ỏ ꝓiuge ppria: iõ sb dit: b Et ꝓstituit vt da. il. ỏ cõui. suo. solicitꝰ de ea sic de corpe ppio. c Nunc nõ po. mãducaꝝ. q. d. excusatã me hẽas puo tpe.

d Ne vẽiat sup me offẽsio. erãt ei ibi aliq̃ cibaria lege prohibita.

e Si dẽfecerit tibi ista ꝛc. Ex hac. n. solicitudie circa victum iudith appet amor incẽsus ad eã. f Ui uit aia tua dñe. i. sic verꝫ ẽ: q̃ tu vi uis: ita verũ est q̃ ego ñ ꝓsumã hec cibaria: anteq̃ fecerit deꝰ que cogitaui: ꝛ i hoc verũ dixit: nã p̃ ũfectꝰ fuit holofernes p eaz: qd facẽ cogitabat: holofernes aũt itellexit ỏ traditõne ciuitatꝭ in manu sua referẽs dcm̃ iudith ad eꝰ vba supioza. g Et petijt dũ introiret. i. dum ire inciperet adhuc pñs corazꝫ holoferne: h Ut dare ei copia ꝛc. vt deuotꝰ deum exorare extra infidelium castra. i Et baptizabat se in fontẽ aque. i. se lauabat añ oza tionẽ ꝛm modũ iudeoꝝ. k Et introiẽs mũda manebat. a ꝓsortio gentiũ. l Usq̃ dum accipet escaz suã. in vesperuz. Ex quo patet q̃ ieiunabat: vt eiꝰ oratio esset magꝭ exaudibilis a deo. m Et fcm̃ est. Postq̃ descriptum est holofernis fcm̃ quantũ ad mentem: hic ꝓnter describit casus eiꝰ quantũ ad vitaz corporalem. Circa qõ p̃mo ponit p̃ima dispoſ tõ: ꝛ holofernis iugulatio ca. xiij. Dispositio vero ad mortez holofernis fuit ardor libidinis: ꝛ ex eo sequens sopor ebrietatis: ꝛ hoc notatur cuz dicit: m Et fcm̃ est quarto die. ab egreſſu iudith de ciuitate bethulie. n Holofernes fe. ce. seruis suis. quasi ꝓ nuptijs iudith: cui intẽdebat seq̃ti nocte copulari: iõ sb ditur: o Uade ꝛ suade heb. illam vt sponte ꝓsen. habi. mecum. p concubituz carnalez. p Feduz est enim. i. phibosum.

q Si femia irrideat virum ꝛc. i. q̃ fuerit per aliquod tpus in sua potestate absq̃ carnali copula. r

Non vereatur bõa puella intrare ad dñz meum ꝛc. inuitat eaz p̃mo ad cibum ꝛ potum: vt inde deducat ad carnalem concubitum. s Que ego sum vt contradicam domino meo. quasi dicat non decz q̃ ego cõtradicam vllo mõ. t Hoc mihi erit optimũ ꝛc. videbat. n. p hoc approꝑinq̃re tps opportunũ ad interfici ẽdũ ipz. v Et surr. ꝛ orna. se vest. suis. sic sponsa coraz sponso. x Cor aũt hol. ꝓcuſ. est. i. nimio ardore libidis ꝓmotũ: naz ꝛsi volebat eã cognoscẽ tanq̃ vxorẽ: nõ tñ mouebat ad hoc amore p̃lis: sz ardore libidis. y Bibe nũc ꝛ accũ. in iocũ. qm̃ iue. gram coram me. ex hoc videt q̃ reputabat eaz tanq̃ sponsaz sibi gratissimã. z Bibam do. qm̃ mag. ẽ aia mea. ex hꝰ qd videbat approꝑinq̃re hora liberatõis ppli sui. a Et iocũ. fa. ẽ ho. ad eã. credẽs eiꝰ fruiãplexib⁹. b Bibitq̃ vi. ml. nimis. ex ardore nãq̃ libidis

tam amiserat discretõem cauẽdi sibi ab excessu vini. XIII.

VT aũt sero fcm̃ est. Premissa dispositione ad interfectõem holofernis: hic ꝓnter describit eius iugulatio: 2° iugulatiõis manifestatio: ibi Et dixit. Circa ꝑmum dicit: b Festinauerunt serui illi⁹ ad hospitia sua. i. tentoria: vt ibi requiescerẽt ⁊ dormirent: nam oẽs a vino fatigati erãt: vt sb dit postea: c Et cõclusit vagao hostia cubiculi holoferne i lecto suo posito ⁊ dormiente. d Dixitq; iudith puelle sue vt staret foris. ne forte aliquis supuẽiret: erat.n. modicũ de cubiculo holofernis ad dicendu hoc ancille sue: nã ante erat sola i cubiculo: vt dr in lra. e Cõfirma me dñe deus isrl. nam in tali fcõ solet cor ⁊ maxie mlieris expauescere. f Ut sicut ꝑmisisti hierlm ciuitatẽ tuam erigas. sicut p ꝓphas predixit eã ꝓpter peccata destruẽdã: ita ẽt ꝑmisit p eos post penitentiã pplũ reedificãdaz: vt pz in Esa. hieremia: zacharia: ⁊ plũbus alijs ꝓphetis. g Et pugionẽ ei⁹. i. ensem: ⁊ dicit a pũgẽdo h Et percussit bis in ceruicẽ ei⁹. i. in collũ ad ãputandum ceruicez. i Et uoluit corpus eius truncuz. i. de lecto voluit ad terrã: vt habet infra. xiiij. vt cũ quis intraret statiz vidẽt euz decapitatũ. k Et exierũt due ꝑtes ꝑ ꝓsuetudinẽ suã. q. ad oꝛonez. ⁊ ꝓpter hoc vigiles assyrioꝛ non fecerũt circa eas aliquã p scrutatõem ꝑtis mandatũ holofernis: q̃ derat eis hãc libertatem: vt habet ca. ꝑce.

¶ Et transierunt castra. assyrioꝛ libere ꝓpter dictã cãz. m Et gyrãtes vallẽ. vt venirẽt ad portã bethulie a castris assyrioꝛ remotiorez. n Et dixit iudith. hic ꝓnter ponit mortẽ holofernis manifestatio: ⁊ ꝑmo pplo fideli: 2° achioꝛ gentili: ibi Porro achioꝛ. ꝑma in duas: naz prio ponit dcã manifestatio: 2° iudith benedictio: ibi Uniuersi. ꝑma adhuc in duas: naz ꝑmo fit manifestatio muroꝛ custodib⁹: 2° alijs ciuib⁹: ibi Illa autez. Circa ꝑmuz dicit: n Et dixit iudith a longe custodi-

VT aũt sero fcm̃ ẽ: festinauerunt serui illi⁹ ad hospitia sua: ẽt concluſit vagao ostia cubiculi ⁊ abijt. Erãt aũt oẽs fatigati a vino Eratq; iudith sola in cubiculo. Porro holofernes iacebat in lecto nimia ebrietate sopit⁹. Dixitq; iudith puelle sue vt staret foris ãs cubiclm ⁊ obꝛuaret. Stetitq; iudith ãs lectũ orans cũ lachrymis ⁊ labioꝛ motu in silentio dicẽs: Cõfirmã me dñe de⁹ isrl: ⁊ respice in hac hora ad opa manuũ meaꝛ ũt sicẽ ꝑmisisti hierlm ciuitatẽ tuã erigas: ⁊ hoc qõ credẽs p te posse fieri cogitaui pficiã. Et cũ hec dixisset: accessit ad colũnam q̃ erat ad caput lecti ei⁹: ẽt pugionẽ ei⁹ q̃ i ea ligat⁹ pẽdebat exoluit. Cunq; euaginasset illũ apphẽdit comã capiti ei⁹ ⁊ ait: Cõfirma me dñe de⁹ in hac ora: ẽt pcussit bis in ceruicẽ ei⁹: ⁊ abscidit caput ei⁹: ⁊ abstulit conopeũ ei⁹ a colũnis: ẽt euoluit corp⁹ eius truncũ. Et p⁹ pusillũ exiuit ⁊ tradidit caput holoferniſ ancille sue: ⁊ iussit vt mittẽt illud i perã suã. Et ẽxierunt due ꝑtes ꝑ ꝓsuetudinez suã q̃si ad oꝛoez: ẽt trãsierũt castra: ẽt gyrãtes vallẽ venerũt ad portam ciuitat. Et dixit iudith a longe custodib⁹ muroꝛ: Apitẽ portas qm̃ nobiſ cũ est de⁹: q fec vtutẽ in isrl. Et fcm̃ est cũ audissent viri vocẽ ei⁹ vocauerũt ꝑb ytos ciuitat. Et occurrerẽt ad eaz oẽs a mimo vsq; ad maximũ: quoniã sperauerũt eaz iã nõ eẽ veturã. Et accẽdentes luminaria cõgyrauerẽt circa eã vniũsi. Illa aũt ascẽdẽs in eminẽtioꝛẽ locũ: iũſsit fieri silẽtiũ. Cũq; oms taciuissent dixit iudith: Laudate dñm deũ nr̃z q̃ nõ deseruit sperãtes i se: ẽt i me an cillã suã adipleuit miaz suã quã ꝑmisit domui isrl: ⁊ int fecit i manu mea hostẽ pplr̃i sui i hac nocte. Et ꝓferẽs de pera caput holofernis: ostendit illis dicens: Ecce caput holofernis principis militie assyrioꝛum. Et ecce conopeum illi⁹ in q̃ recumbebat i ebrietate sua: vbi et p manũ femine pcussit illuz dñs de⁹ nr̃. Uiuit aũt ipe domin⁹ quoniã custodiuit me angel⁹ ei⁹: ⁊ hinc euntẽ ⁊ ibi ꝓmorãtẽ ⁊ inde huc reũtentẽ: ⁊ nõ ꝑmisit me dñs ancillã suã coinquinari: sz sine polutõe pcti reuocauit me vobis: gaudẽtẽ in victoria sua i euasiõe mea i libatõe vra. Cõfitemi illi oms qm̃ bonus: qm̃ i seclz mia ei⁹. Uniuersi aũt adorãtes dñz: dixerũt ad eã: Bñdixit te dñs i

ꝓꝛoꝛ: Apitẽ portas qm̃ nobiſ cũ est de⁹: q fec vtutẽ in isrl. Et fcm̃ est cũ audissent viri vocẽ ei⁹ vocauerũt ꝑb ytos ciuitat. Et occurrerẽt ad eaz oẽs a mimo vsq; ad maximũ: quoniã sperauerũt eaz iã nõ eẽ veturã. Et accẽdentes luminaria cõgyrauerẽt circa eã vniũsi. Illa aũt ascẽdẽs in eminẽtioꝛẽ locũ: iũſsit fieri silẽtiũ. Cũq; oms taciuissent dixit iudith: Laudate dñm deũ nr̃z q̃ nõ deseruit sperãtes i se: ẽt i me an cillã suã adipleuit miaz suã quã ꝑmisit domui isrl: ⁊ int fecit i manu mea hostẽ pplr̃i sui i hac nocte. Et ꝓferẽs de pera caput holofernis: ostendit illis dicens: Ecce caput holofernis principis militie assyrioꝛum. Et ecce conopeum illi⁹ in q̃ recumbebat i ebrietate sua: vbi et p manũ femine pcussit illuz dñs de⁹ nr̃. Uiuit aũt ipe dominꝰ quoniã custodiuit me angel⁹ ei⁹: ⁊ hinc euntẽ ⁊ ibi ꝓmorãtẽ ⁊ inde huc reũtentẽ: ⁊ nõ ꝑmisit me dñs ancillã suã coinquinari: sz sine polutõe pcti reuocauit me vobis: gaudẽtẽ in victoria sua i euasiõe mea i libatõe vra. Cõfitemi illi oms qm̃ bonus: qm̃ i seclz mia ei⁹. Uniuersi aũt adorãtes dñz: dixerũt ad eã: Bñdixit te dñs i

bus muroꝛ. iã eni sic erat elongata ab assyrijs q̃ nõ poterat audiri ab eis. o Aperite poꝛ. qm̃ no. est deus qui se. vir. magnã: p hoc aũt insinuauit mortẽ holofernis. p Uocauerunt ꝑb ꝛos ciuitatis. vt honorificẽt⁹ iudith reciperet. q Qm̃ sperauerunt eam. spes ꝓprie nõ est nisi de bono: hic aũt accipitur ꝛ malo: ⁊ iõ accipit valde i ꝓprie. s. ꝓ timore valde ꝓbabili de morte ei⁹ violenta atq; ipi⁹ retentõe. r Cõgyrauerunt circa eam. nam ex oi pte sibi nitebantur appꝛopinq̃re. s Illa aũt. hic ꝓnter manifestat moꝛs holofernis ciuibus: cũ dicit: Illa aũt ascendẽs in eminentioꝛẽ locũ. vt possz ab oibus videri: t Jussit fieri silẽtiũ. vt melius poſset audiri: ⁊ incepit a diuinis laudib⁹ loqui dicẽs: v Laudate dñz de. no. q̃ nõ dese. spe. i se. i. nos positos i tãta necitate. x Et i me. .i. p me instrumẽtalit⁹ y Adimpleuit miaz suam quã ꝑmisit rẽ. ꝑmisit. n. per ꝓphetas: sicut pz i pluribus locis: populũ israel ab hostibus liberare: si tamen colerẽt eũ vere. z Et ꝓferens de pera caput holofernis. ad declaratiõem veritatis: ⁊ ne aliqua suspitio oriret q̃ holofernes seu aliq⁹ ali⁹ teneret eaz inhonestẽ: iõ sb dit: a Uiuit aũt ipe dominus de⁹ noster. i. sicut verũ est q̃ ipe est vita ꝑ essentiam ita verus est qõ sequit: b Qm̃ custodiuit me angelus eius rẽ. ⁊ pz lra: ⁊ finaliter ꝓ tantis bñficijs inuitat oẽs ad ꝓfessionem diuine laudis. d. c Confitemi illi oms rẽ vniuersi aũt. hic ꝓnter ponit ipi⁹ iudith bñdictio seu ꝑmẽdatio: ⁊ ꝑmo a plebe cũ dr: d Uniuersi aũt adorantes dñz. ꝑm ipius iudith verbum. e Dixerũt ad eaz benedixit te dñs. i. bñdicendaz te reddidit ab oẽibus.

vtute sua: qã per te ad nihilũ redegit ínimícos nr̃os. Pr̃ozro oçias p̃nceps ppli ísrl̃ dixit ad eã: Bñdicta es tu filia a dño deo excelso: p̃ oĩb⁹ mulieríb⁹ sup t̃rã. Bẽ nedict⁹ dñs q creauit celũ z terrã: qũi te direxit í ũlne ra capitis p̃ncipis ínimicoꝝ nr̃oꝝ: qz hodie nomẽ tuũ ita magnificauit: út nõ rece dat laus tua de oze hoíum q memores fuerít vtutũ dñi in etnũ: p quíb⁹ nõ pẽpcisti aíe tue, ppt̃ angustías z tri bulatõez generi tui: sz subue nisti ruine añ ꝓspectũ di nr̃i Et dixit oís pplus: fiat fiat. Pr̃ozro achioz vocat⁹ venit Et dixit ei iudith: Bẽus ísrl̃ cui tu testimoníũ dedisti q vlciscat se de ínimícis suis: ipe caput oíum ícredulozꝝ inci dit í hac nocte ín mãu mea Et vt ꝓbes qz íta ẽ: ecce ca put holofernis q in ꝓtẽptu supbie sue deũ ísrl̃ ꝓtẽpsit: z tibi ínteritũ mínabat dícẽs cũ capt⁹ fuerit ppls ísrl̃ gla dio pforari p̃cipiam latera tua. Uidẽns aũt achioz ca put holofernis: angustiatus p̃ pauore cecidit í faciẽ suaz super t̃raz: z ẽstuauit aía ei⁹. Pr̃ostea vo q̃z resũpto spũ recreatus est: prõcidit ad pe des ei⁹: z adozauit eaz: z di xit: Bñdicta tu a deo tuo í oí tabernaculo iacob: qñ í oí gente q̃ audierit nomen tuũ: magnificabit sup te de⁹

israel. Cap. XIIII.

Dixit aũtem iudith ad oẽm pplz: Audite me frẽs: Sũspẽdite caput hoc sup muros nr̃os: ẽt erit cuz exiẽit sol: ãccipiat vnusqsqz arma sua: ẽt exite cũ ipetu: nõn vt descẽdat deozsuz sz q̃í ipetũ facientes. Tũnc ex plozatores neĉe erit vt fugi ant ad p̃ncipẽ suũ excitãdũ ad pugnã. Cũnqz ducel eo rũ ꝓcurrerit ad tabernacu lũ holofernis: z iuenerit eũ trũcũ í suo sanguíe voluta tuz: decidet sup eos timoz: Cũqz cognouerit fugẽ eos íte post illos securi: qñ dñs ꝓteret eos sub pedíb⁹ vr̃is. Tũnc achioz vídens vtutẽ quã fec̃ de⁹ ísrl̃: rẽlicto gẽtili tatis ritu credidit deo: ẽt cir cũcidit carnem ꝓputij sui z apposit⁹ ẽ ad pplz ísrl̃: z ois successio generi ei⁹ vsqz í ho díernũ díẽ. Mox aũt vt oz tus ẽ dies suspẽderũt sup muros caput holofernis: accepitqz vn⁹ qsqz vir arma sua: ẽt egressi sũt cũ grãdi strepitu z vlulatu. Quod vidẽ tes explozatores: ad tabna culũ holofernis cucurrerũt Pr̃ozro hi q in tabnaculo erãt: veniẽtes z añ ingressũ cubiculi pstrepẽtes excitan di gr̃a iqetitudinẽ arte mo liebant̃: vt non ab excitanti bus: sed a sonantibus holo fernes euigilaret. Nullus enim audebat cubiculum

Dixit aũt iudith. Postq̃ descriptus est holofer nis occubuit⁹: hic ꝓnter describit fuga sui exer

citus. z diuidit in tres ptes: nam ꝑmo ponit fugiẽdi rõ: 2° fu gientiũ occuastatio. c. xv. 3° diuina laudatio. xvj. c. Circa ꝑ muz: iudith ꝑmo pplm instruit: 2° ppls ei obedit: ibi Mox aũt. 3° exercit⁹ ad holofernez recurrit: ibi Quod videntes. Circa ꝑmum ꝑmo ponit instructio dicta: 2° interponit ipi⁹ achioz ꝓuersio deuo ta: ibi Tunc achioz. Circa ꝑm dicit iudith b Suspẽdite caput hoc sup muros. in sí gnũ exltatõis z victo rie iã habite pti i re p ti in spe. c Et erit cũ exierit sol. i. ꝑmo oztu suo. d Acci piat vn⁹ qsqz ar. sua. ꝓfidentes de victoria plẽa dei adiutozio ha bẽda. e Et exi. cũ ipetu. q. iã certi de cõ secutiõe victozie. f Nõ vt descẽdatis. s. paulati z timide: g Tũc explo. neĉe erit vt fu. ad ꝑn. suũ. sine cui⁹ volũtate exercit⁹ ñ oz bellũ ꝓmittẽ: nã sic̃ dñs li⁹ ò iudaico bel lo: Nõ solũ bellare sz ẽt vincẽ sĩn duce apõ romãos erat vitupa bile. h Cũqz du eoꝝ. q̃ pslũt distincti aci eb⁹. i Cõcurrerit z̃ deci. su. cos timoz. ex cãu p̃ncipis inopia to: z ẽt ímissus a deo vñ vr̃ hec saltẽ q̃tum ad aliq̃d ꝓphetice lo q̃. k Tũc achioz. Hic ꝓnter interponit achioz ꝓuersio deuo ta: cuz dicit: l Uídens vtutem quã fece rat: de⁹ ísrl̃. i. effectuz diuine virtutis p ma nuz mulierl̃. m Re licto gẽtilitat̃ ritu cre didit deo. legẽ eius su scipiẽdo. n Et cir cũcidit. i. circũcidi fec̃ o Mox aũt. ꝓuer siõe achioz iterposita z hic ponit obediẽtia. pplí ad iudith verba cũ dicit: p Suspẽ derunt super muros caput holofernis. in sí gnum victozie z cõis exultatiõis. q Et egressi sunt cum grandi strepitu z vlulatu. ad aduersarios deterrenduz. r Qõ videntes. hic ꝓnter ponit ad holo fernẽ recursus: z 2° declarat ei⁹ interit⁹: ibi Tunc ingressus. Circa primum patet littera vsqz ibi: s Nullus enim au debat cubiculum virtutis assyriorũ z̃. i. principis militie

a Qz p te ad nihilũ redegit ínimícos nr̃os. mozruo nãqz p̃ncipe reputabant exercitũ eius iaz periisse: 2° bñ dicit seu cõmendat a p̃ncipe cũ dicit: b Pozzo oçias z̃. z pz. c Bñdictus do. qui crea. ce. z terrã. z p hoc ítelliguntalia cozpoza media z create in eis exñtes.

d Qui te direxit. sua bonitate.

e In vlnera capitis. qõ est supza ꝓstantiã mlieris.

f Ut non recedat laus tua õ oze hoíum. qõ videmus adipletum: nã ad eius laudez p vniuersalem ec clesiam recolitur hoc factum.

g Non pepcisti aíe tue. eã periculi exponẽdo. h Pozzo achioz. hic ꝓnter vltio manifestat mozs holofernis achi oz gentili: cũ dici tur: Pozzo achi oz vocat⁹ venit. ñ eni ꝓsiliũ hebreo rũ audebat íngre di: nisi spãlit vo caret: qz non erat adhuc incozpat⁹ illi pplo. i De⁹ ísrl̃ cui tu testimo niũ dedisti z̃. vt habet. s. c. v. cete ra patẽt ex dictis k Uidẽs autez achioz ca. holo. angu. p̃ pauore. .i. p nimia admi ratõe de tanto fa cto p manũ femi ne. l Cecidit í faciẽ suaz sup ter rã. Passiones. n. vehemẽtes z sbite faciũt magnaz trãsmutatõem in corpe: z sic freqn ter faciunt cadẽ. m Et estuauit aia ei⁹. i. passa fu it exinanitõnem. n Postea vo q̃z resumpto spũ re creatus ẽ. trãseun te dcã passione.

o Procidit ad pedes ei⁹. ei reuerentiã exhibendo. p Benedicta tu deo tuo ín oí tabernaculo iacob. i. ab oíbus habitãtib⁹ í tabernaculís hebreoꝝ: z a iacob descendentiũ. XIIII.

in quo virtualiꝫ ꝓsistit robur exercitus: sicut virtus corpis naturalis in corde: ꝓpter qꝺ dicit vegeti⁹ in libro de re militari: q⁹ sicut cor est in medio corpis: sic princeps oz in medio exercitus collocari. a Sz cū venissent ei⁹ duces. ꝑsidentes acieb⁹. b Ac tribuni. qui in vna acie ꝑsunt mille bellatoribus. c Dixerunt cubicularijs. qui familiarius ꝑnt ingredi cubicla magnatum. d Quoniaz egressi mures. mod⁹ est eniz superboz de alijs cōtēptibiliter loqui. e Tunc ingressus. Hic ꝓnter declarat holofernis iteritꝰ ꝫ pz lra vsqz ibi: f Exclamauit voce magna cum fletu. ꝓ oñi sui interitu. g Et exiliuit foras. ad populū expectantez holofernis mādatum. h Et dixit: vna mulier hebrea fec ꝓfusionē. iterficiēdo militie ꝓncipem: vñ ꝫ abimelech vlnerat⁹ a mliere fecit se iterfici p armigerū suū ne diceret in ei⁹ opprobriū: q⁹ mulier iterfecisset eū: Judi. ix. i Sciderūt oēs vestimēta sua. in signū doloris. k Et turbati sūt animi eoz valde. ꝓpter qꝺ nō ꝓ uiderunt sibi de aliq defensione: nā turbati min⁹ ꝓuident: vt dī in elencis. Ca. XV.

Unqz ois exercit⁹. Postq descripta ē fugiēdi rō: hic ꝓnter ponit fugientiū deuastatio: et 2° iudith bñdictio: ibi Joachi aūt. ꝑma in duas: q⁹ primo ponit fugientiū ꝓsecutio i ꝓsonis: 2° in reb⁹ possessis: ibi Relicq āt Circa ꝓmū ꝫ lra vsq ibi: b Ita vt nullus loq. cuz pri. suo. ꝺ alia defensione seu ꝓsidio. c Sz inclinato capite. cuz magna ꝓfusione. d Relictis oib⁹. q poterant impedire fugaz eoz: vt fugerent expedit⁹. e Per vias cāpoz ꝫ semitas colliū. fugientes. n. de ꝑlio p diuersas vias fugiunt. f Uidētes itaqz fi. isrl fu. se. sunt illos. sic ꝓceperat iudith. g Clangentesqz tubis. tanq victores. h Et ululantes p ipsos. virtutis assyrioꝝ pulsando aut intrādo apire. Sz cū venissent ei⁹ duces ac tribuni ꝫ vniūsi maiores exercit⁹ assyrioꝝ: dixerūt cubicularijs Intrate ꝫ excitate illuz: q̄ egressi mures de cauernis suis ausi sunt ꝓuocare nos ad ꝑliū. Tunc ingressus vagao cubiculuz ei⁹ stetit ante cortinā: ꝫ plausū fec māib⁹ suis: suspicabat. n. illū cū iudith dormire. Sz cū nullū motū iacentis sensu auriū capet: accessit ꝓximās ad cortinā: ꝫ eleuās eā: vidēsqz cadauer absqz capite holofernis i suo sanguie tabescēm iacere sup trā: exclamauit voce magā cuz fletu: ꝫ scidit vestimēta sua. Et ingressus tabernaculū iudith nō inuenit eā. Et exiliuit foras ad pplz: et dixit: Una mlier hebrea fec ꝓfusionē i domo regis nabuchodonosoz. Ecce. n. holofernes iacet i tra ꝫ caput ei⁹ nō ē in illo. Audiū audissēt ꝓncipes ytul assyrioꝝ: scidērūt oēs vestimēta sua: ꝫ intolerabili timoz ꝫ tremoz cecidit sup eos: et turbati sūt aīa eorū valde. Et fact⁹ ē clamoz i cōparabil in medio castrorum eoz. Cap. XV.

Unqz ois exercit⁹ decollatū holofernē audisset: fugit mēs ꝫ ꝑsiliuz ab eis: ꝫ solo tremore ꝫ metu agitati fuge ꝑsidia sumunt: ita vt null⁹ loqret cū ꝓximo suo: sz iclinato capite relict⁹ oīb⁹ euadē festinabāt hebrei os: qs armatos sup se venire audierāt: fugiētes per vias cāpoz ꝫ semitas colliuz Uidētes itaqz filij isrl fugiētes: secuti sūt illos: descenderūtqz clangētes tubis: et vlulātes p ipos. Et qm assyrij in adunati: in fugā ibant ꝓcipites: filij aūt isrl vno agmine ꝑsequētes: debilitabāt oīs qs inuenire potuissent. Mittitqz ocias nūcios p oīs ciuitates ꝫ regiones isrl. Ois itaqz rgio: oisqz vrbs electa iuuētutē armataz misit post eos: et ꝑsecuti sūt eos in ore gladij quisqz pueniret ad extremitatē finiū suoꝝ. Reliq aūt q erāt i bethulia: ingressi sūt castra assyrioꝝ: ꝫ ꝓdam quā fugiētes assyrij reliqrāt abstulerūt: ꝫ onustati sūt valde. Mi vo q victores reūsi sūt ad bethuliā: oīa q erāt illoꝝ absq̄ulerūt secū: ita vt nō eet nūer⁹ in pecorib⁹ i iumētis ꝫ vniūsis mobilib⁹ eorū vt a mimo vsqz ad magnū oēs diuites fierēt de ꝓdatōib⁹ eoꝝ. Joachi aūt sūmus ꝓtifex de hierlm venit i bethuliā cū vniuersis ꝑsbytis suis ut videt iudith. Que cū exissz ad illū: bñdixerūt illā oīs vna voce dicētes: Tu gloria hierusalem: tu leticia israel: tu honorificentia populi nostri: quia fecisti viriliter: ꝫ cōfortatum est cor tuū eo q castitatē amauerit: ꝫ p vtz tuuz alterum nescieris: ad insecutionez mutuo se exhortātes. i Misitqz oīas nuncios per oēs ciuitates ꝫ regiones israel. per quas poterant transire fugientes. k Et persecuti sunt ꝙ ad extremitatem finium suoꝝ. transire eniz vltra nō erat eis tutum. l Reliqui autez. Hic ꝓnter ponitur persecutō assyriorum in rebus possessis: ꝫ patet lra vsqz ibi: m Omnia que. erant illoꝝ. i. assyrioꝝ. n Abstulerūt. naz illi qui remanserant in bethulia nō abstulerāt oia sz pauca respectiu naz vix per. xxx. dies fuerunt oia collecta: vt habet isra eodez ca. o Joachi aūt. Hic ꝓnter ponit iudith bñdictio: ꝫ ꝓmo spūalis: 2° tpalis: ibi Per dies aūt. Circa primuz dicitur: o Joachiz autez sūm⁹ pōtifex. iste s. iiij. c. vocat elia chiz: ꝫ forte ē idē nomē: naz sic nomina latina variant aliqñ in fine: guillerin⁹ ꝫ guillerus sī vnū nomē variatuz in fine: aliqñ vo in ꝓncip⁹ sicut nichola⁹ colinus ꝫ coletus variatuz in ꝓncip⁹ ꝫ idez videt de elia chiz: ꝫ ioachi: qd autē mihi videat de hoc pontifice dixi. s. c. iiij. p Ut videt iudith. ꝓpter famā sue vtutis. q Bñdixerunt illam. ipse cātes sibi bōa spiritualia ꝓ vtutis sue fama: iō sb̄dit⁹: r Tu glia hierlz. nā diuinū cultū qui erat in hierlz de q sume gliabant in dei cō seruauerat iterficiēdo holofernez qui ipm destruere intendebat: vt pz in supza dictis. iij. ca. ꝫ. iiij. s Tu leticia isrl. effectiue. t Tu honorificētia ppli nri. similit: nā interficiēdo holofernem dederat populo israel honoris ꝫ leticie materiam.

v Jdeo ⁊ manus dñi confortauit te. ppter virtutē cā stitatis ⁊ mūditie. x Et iō eris bñdicta in eternū. bñ dictōe glie. y Et dixit ois populus fiat fiat. ad cōfir matōez dicte bñdictiōis. z Per dies aūt. hic ponit bñdictio iudith tpalis: que in scripta frequenter ac cipit pro multipli catōe bonoꝝ tpa liuꝝ. vñ Gen. xxx dixit iacob ad la bā Modicū ha buisti anteq̄ vē rem ad te: ⁊ nunc diues effectus es: bñdixitq̄ tibi do minus ad itroitū meum. ⁊ hoc mō pls iudith bñdi xit: nam oēs diui tias holofernis si bi dedit: ⁊ pz lr̄a.

Capi. XVI.

a Cunc cāta uit. Ad uēlarij de fectōe ⁊ fidei ppli liberatōe descrip ta: hic ponit pōit rōne p̄dictoꝝ lau datio diuina. Et diuidit in tres p̄tes: qz p̄mo ponit ipius iudith decā tatō: 2° ppli ⁊ ipi⁹ oblatio: ibi Et fa ctum ē post hec. 3° iudith felix cō sūmatō: ibi Erat aūt festis diebus. Circū vo iudith in duas ptes diui dit: nā p̄mo ponitur excitatio mē tis: 2° ratō laudis ibi Uenit assur. Circa p̄muꝝ dicit iudith excitans se ⁊ alios ad diuinā laudē. b Jnci

ipiō ēt man⁹ dñi ꝓfortauit te: ēt iō eris bñdicta in ēternum. ēt dixit ois popul⁹: fiat fiat. Per dies autē triginta vix collecta sūt spolia assyrioꝝ a pplo isrl. Porro aūt vnū sa q̄ holofernis peculiaria fuisse ꝓbata sūt: dederūt iu dith in aūro ⁊ argēto ⁊ ve stib⁹ ⁊ gēmis ⁊ oī supellecti li ⁊ tradita st̄ oia illi a pplo. Et oēs ppli gaudebāt cuꝝ mlīerib⁹ ⁊ vginib⁹ ⁊ iuueni b⁹ in organis ⁊ citharis.

Cunc cātāuit cā. xvi. Qticuꝝ hoc dño iudith dicens: Jncipite dño i tym panis: cātate dño in cymba lis: mōdulami illi psalmuꝝ nouum: exūltate ēt iuocate nomē ei⁹. Dñs cōterēs bel la: dñs nom̄ est illi. Qui pō suit castra sua i medio ppli sui: vt eriperet nos de manu oīuꝝ īmicoꝝ nr̄oꝝ. Uenit assur ex mōtib⁹ ab aqlone i mltitudie fortitudis sue: cui⁹ mltitudo obturauit torrētes ⁊ eq eoꝝ coopuerūt valles Dixit se icēsuꝝ fines meos ēt iuuenes meos occisuruꝝ gladio: infantes meos dare in pdā: ⁊ vgines in captiui tatē. Dñs aūtē oipotēs nō cuit eū: ⁊ tradidit eū in ma nus femie: ⁊ pfudit eū. Non eni cecidit potēs eoꝝ a iuue nib⁹ nec filij titā pcusserunt eū: nec excelsi gigantes ipo suerūt se illi sed iudith filia merari i spē faciei sue dissol uit eū. Exūit. n. se vestimēto viduitatis: ēt iduit se vestimē to leticie i exultatiōe filioꝝ isrl. Unxit faciē suā vnguē to: cōlligauit cincinos suos mitra ad decipiendū illum Sandalia ei⁹ rapuerūt ocu los ei⁹: pulchritudo ei⁹ captiuā fecē aiam ei⁹: āputauit pu gione ceruicē ei⁹. Horruerūt pse pstātiā ei⁹: ⁊ medi auda cia ei⁹. Tunc vlulauerūt ca stra assyrioꝝ quādo appue rūt hūiles mei: arescētes i si ti. Filij puellaꝝ ꝓfixerunt eos: et sic pueros fugientes occiderunt eos: perierūt in pplio a facie domini dei mei Hymnū cātem⁹ dño: hym nūm nouuꝝ cantemus deo nostro, Adonai domine

dicit: Uenit assur. i. princeps militie ⁊ exercitus assyrioꝝ. i Jn multitudine fortitudinis sue. totalit confidens. k Cuius multitudo obturauit torrentes. i. siccauit ex potu aialium ⁊ hominuꝝ. l Dixit se incensurū fines meos. i. terram iudee. m Et iuuenes meos. i. populi mei. n Occisuruꝝ gladio. de hoc enim ⁊ alijs mal holofernis se iactauit sz non adūplcuit: iō sb̄ditur: o Domi nus autē omnipotēs. cui nullus pōt resiste re. p Nocuit euꝝ. occidendo eum p ma num femine: qō fuit valde confusibile: vt dictum est supra ca. x iiij. q Non n. cecidit potēs eoꝝ. i. holo fernes. r Al iuuēi bus. qui solent facere pbitates. s Nec fi lij titan. i. gigantis: ⁊ ponit hic singulare p plurali. i. pro gigantū sicut Exod. viij. Ue nit musca grauissima .i. multitudo muscarū. t Sed iudith filia merari ⁊c dissol uit eum. per ardoꝝ concupiscentie in eaꝝ per modum superius dictum. ix. ca. x. v Exuit enīz se ⁊c. sicut dictum est supra in ꝓncipio ca. x. x Et induit se vestimē to leticie. i. quo vteba tur marito suo viuē te. y Jn exultatio ne filioꝝ israel. quasi diceret non fecit hoc ad dissolutionez: sed ad populi sui liberati onem. z Unxit fa ciem suaꝝ vnguento. idest lachryma arbo

ris aromatice: que facit ad decorem vultus: ⁊ suauem odo rem. a Lolligauit cincinnos suos. i. capillorum suoꝝ noccellos ad decipiendum illum: non q̄ intenderet inducere eum ad mortale peccatum: sed q̄ desideraret eam habere vxorem: ⁊ per hoc iudith haberet ad eum familiarez accessum: per quem eum occidere posset: vt dictum est supra ca. ix. ⁊. x. b Sandalia eius rapuerunt oculos eius. qz per aspectum intrauit concupiscentia ad animuꝝ. cetera patent ex supra dictis. c Horruerunt perse cōstantiaꝝ ei⁹. qz nullus erat in eis qui auderet se sibi opponere ad certamen singulare. d Tunc vlulauerūt. hic 2° resumitur rō diuine laudis ex filioꝝ israel exultatōe cū dicit: Tunc vlulauerunt castra assyriorum. vt habet supra in fine cap. xiiij e Quando apparuerunt humiles mei. veniētes super assyrios armati. f Petierūt in prelio a facie dñi dei mei. q. d. hec victoria soli deo est attribuenda. g Hymnum cantem⁹. hic 3° sumit rō diuine laudis ex ei⁹ virtute ⁊ magnificentia: cū dicit: h Adonai domine. duo sunt nois

idem significantia: p̄mum hebraicum: 2m latinum: ⁊ fit hec duplicatio ad maiorem expressionem diuine dominatiōis a Et preclarus in virtute tua. qꝛ lucem habitat inaccessibilem: prima timo. vj. b Montes a fundamentis mouebuntur. iminente aduentu tuo ad iudicium. c Petre sicut cera liquescent. per ignem conflagrationis precedentez aduentum iudicis. d Qui autem timent te magni erunt ⁊c̄. qꝛ tecuz erunt in gloria. e Ue genti insurgēti super genus meuz. iniuste. f Dominꝰ enim oīpotens vindicabit in eis. inferendo penam eternaz: iō sb̄ditur: g Ut vrantur ⁊ viuant ⁊c̄] sicut ꝓphetauit Esaias i fine libri sui. h Et fcm̄ est. Hic ꝯnter describit ipsius iudith ⁊ ppl̄i oblatio: ⁊ primo ppl̄i cum dicit: h Oīs ppl̄s post vict. ve. ado. dn̄z in hierl̄z. reddendo sibi gr̄as de tanto bn̄ficio. i Et mox vt purificati sūt. aqua lustratōis ꝫ formā que habī Nu. xix k Obtulerūt oīs holocaustomata. i. sacrificia total̄r incensa ad honorē diuinū. 2o ponit oblatio iudith cum dicit: l Porro iudith vniuersa ⁊c̄ obtulit in anathe. obli. s. sacerdotib⁹: vt decetero nullus vteret eis: ꝫ seruarent in loco cultus diuini ad memoriam beneficij diuini. m Erat autē vniuersus populus iocundus ꝫm faciem sanctorum. hoc additur ad ostendendum ꝙ hec iocunditas non erat dissolutionis: ꝫ magis deuotiōis. cetera patent. n Et iudith. Hec est vltima pars huius libri: in qua ponit ipsius iudith felix consūmatio: cū dicit: n Et iudith magna facta est: alias magnificata. in bōis spūalibus ⁊ tpalibus. o Et preclarior erat. in vita ⁊ fama. p Uniuē. t̄re. s. mulierib⁹. q Erat ēt virtuti. i. cōstātie qua deiecerat holofernem: r Castitas adiuncta. s. vidualis iō subditur: Ita vt nō cognoscerz virum ⁊c̄. s Erat autē festis die. ꝓce. cuz ma. gl̄ia. i. i decēti apparatu ⁊ bonoꝝ comitiua. cetera patēt vsqꝫ ibi: t In oī autē spa. vi. eiꝰ ñ fuit q̄ ꝯtur. isrl̄. hoc addit ad oñdēdū ꝙ bonū pacis i ppl̄o redūdauit p lōgū tp̄s ex merit̄ ipi⁹. v Dies aūt victo. ⁊c̄ colit. ad laudē dei: cuius virtute fcā fuit hec victoria: cui est honor ⁊ gloria in secula seculorū: Amen.

magnꝰ es tu: ēt p̄clarꝰ in virtute: ⁊ quē supare nemo potest. Tibi seruiat oīs creat̄a tua: qꝛ dixisti ⁊ fcā sūt: misisti spm̄ tuū ⁊ creata sūt: ⁊ nō ē q resistat voci tue. Montes a fundamēt̄ mouebūt̄ cū aqs pc̄tre sicut cera liquescēt añ faciē tuā. Qui autē timēt te magni erunt apud te p oīa. Ue gēti insurgēti sup genꝰ meū. Dn̄s ēni oīpotens vindicabit in eis: i die iudicij visitabit illos. Dabit. n. ignez ⁊ vermes in carnes eoꝝ: ut vrant̄ ⁊ sentiāt vsqꝫ i sempiternū.] Et fcm̄ est pꝰ hec oīs ppl̄s pꝰ victoriaz venit i hierusalē adorare dn̄z: ēt mox vt purificati sūt: obtulerunt oēs holocausta ⁊ vota ⁊ repromissiones suas. Porro iudith vniuersa vasa bellica holofernis q̄ dedit illi ppl̄s ⁊ conopeuz qd̄ ipa sustulerat obtulit i anathema obliuiōis. Erat aūt ppl̄s iocundus ꝫm faciē scōꝝ: ⁊ p tres mēses gaudiū huiꝰ victorie celebratum est cum iudith: Post dies autē illos vnusqsqꝫ redijt in sua: ēt iudith magna fcā ē in bethulia: ēt p̄clarior ēat vniuerse t̄re isrl̄ Erat ēt v̄tuti castitas adiuncta: ita vt nō cognoscēt viꝝ oīb⁹ dieb⁹ vite sue: ex q̄ defūctꝰ est manasses vir eiꝰ. Erat aūt dieb⁹ festis ꝓcedēs cum magna gl̄ia. Mānsit aūt in domo viri sui annos cētuz qnqꝫ: ⁊ dimisit abraā suā liberā: ⁊ defuncta ē ac sepulta cū viro suo in bethulia: luxitqꝫ illā oīs ppl̄s diebus septē. In oī aūt spacio vite eiꝰ nō fuit q pturbaret isrl̄: ⁊ pꝰ mortē eius annis multis Dies autem victorie huius festiuitat̄: ab hebreis in numero sanctorum dieruz accipitur: ⁊ colitur a iudeis ex illo tpe vsqꝫ in p̄ntem diez.

Explicit liber Judith.

Postilla fratris Nicolai de lyra super librum Judith Explicit.

Prolo. in li hester

Incipit prologus in librum hester.

Librum hester ⁊c. Sicut scribit in hist̃oꝛijs libꝝ hester transtulit hieron̄y. ad petitionem paule ⁊ eustochij de hebꝛeo in latinū ⁊ qꝛ in greco corrupt᷑ erat ꝓ varias editões releuauit eum de archiuis hebꝛeoꝝ: ⁊ diligenti trãstulit de vbo ad vbum: ꝓmittit aũt ꝓlogus q̃tuoꝛ ꝓticulas cõtinentẽ qꝛ. ſ. liber iſte a diuersis diuersimo de corrupt᷑ erat q̃ multa ſupaddiderant hebꝛaice vitat̄. vñ dic̄: Libꝝ hester variꝭ trãſlatoꝛib᷒ vel translatõib᷒ ꝓſtat eſſe viciatũ. In 2ª pte excita: paule ⁊ eustochij attentiõez vt diligenti ꝓſideꝛet q̃ fideliꝛ trãſtulit libꝝ iſtũ: vñ dicit: Uos ãt o paula ⁊ eustochiũ ⁊c. ne aũt iactãdo ſe dicẽ crederetur q̃ hũc libꝝ fideliter transtuliſſet: ꝫ̃ loco humilit᷑ ſe excuſat dicẽs: Nec affectam᷒ laudes hominũ ⁊c. vltio dicit q̃ ſecut᷑ hebꝛaicã veritatẽ ꝓfuſuz in translatõez. lxx. ordinẽ deſignauit ꝑ quarũdaz lr̃arum oppoſitõez. vñ dicit: Rurſuz in li᷒ hester. His viſis lr̃e inſiſtamus: b De archiuis. i. de armarijs: archiuuz ab arca dr armariũ ſiue libꝛariuz. vel ab arce grece: ꝑncipiũ vel initiuz latine. vñ archeos dr antiqu᷒ ⁊ archeotis. i. antiq̃tas hinc archeon dr armariũ in q̃ res ãtique ſeruant̄. e Hebꝛeoꝝ. nõ grecoꝝ q̃ erant corrupta. d Reuelãs. qd̃ bñ neceſſe erat: qꝛ penit᷒ a veritate ceciderat. Uel reuelãs. i. poſt. lxx. leuans. e Exp̃ſſi᷒. .i. valde exp̃ſſe. vl̃: Exp̃ſſi᷒. q̃. lxx. trãſtulerãt. f Editio vulgata. i. translatio. lxx. q̃ per oẽs eccl̃ias iã erat dr uulgata. In ꝓpꝛia ſignificatõe: vulgata editio appellat illa trãſlatio cui᷒ auctoꝛ ignoꝛat: ⁊ ꝓpter hoc ſine noie interp̃tis quita editio nũcupat: vide in opuſculo de vocabulis biblie vbi exponit interp̃s: ꝓstrue ſic: Quã vlgata editio trahit. i. plixiorẽ facit q̃ exigit hebꝛaica vitas ⁊ loquit metaphoꝛice ad ſilitudinẽ rei que trahit vt lõgioꝛ fiat. h Hinc inde. i. in ꝓncipio ⁊ fine: qꝛ. ſ. lxx. poſuerũt editões ſuas in p̃n᷒ ⁊ fine: vel melꝰ. Hinc inde .i. ex oi parte. i Finibus. i. termis hebꝛaice vitatis. g Lacinioſis. i. laceratis vel diſcõtinuat᷑ ꝑ additiões. a. lxx. factas. Nõ q̃ lacinia dr veſtis lacerata: vel oꝛa veſtimẽti vel nod᷑ clamydis. vñ verſus: Dicit᷑ a lacero lacerata lacinia veſtis. Itẽ greciſm᷒: Aucupis ẽ laque᷑ clamydiſq̃ lacinia noduſ. ⁊ inde dr lacinio lacinias. i. lacerare ⁊ lacinioſus ſa. ſum. i. lacerat᷑ vel pannoſus: ita dicit papias ſm iſido. Finis dicit᷑ a fune: eo q̃ fines agroꝝ funiculis mẽſurant: ⁊ ꝫ̃ hoc poſſum᷒ exponẽ: Finib᷒. .i. vbꝛuz ꝓtractatõibus. Lacinioſis. i. pãnoſis ſcz ad modũ aſſumentoꝝ panni hebꝛaice vitati appoſitis: ſicẽ qui aſſueret aliquos panniculos integro panno: vel le

Incipit ꝓlog᷒ i libꝝ Hester

Librum hester variꝭ trãſlatoꝛibus ꝓſtat eẽ viciatum quẽ ego de archiuis hebꝛeoꝝ reuelãs vbũ e vbo exp̃ſſi᷒ trãſtuli. Quez libꝝ editio vulgata lãcinioſis hic indẽ vboꝝ finibꝰ trahit: addẽs ea q̃ ex tpe dici poterant: ⁊ audiri: ſicut ſolitũ ẽ ſcholaribus diſciplinis ſũptõ themate excogitare: quib᷒ vbis vti potuit q iniuriã paſſus ẽ: vel ille qui iniuriã fecit. Uos aũt ô paula ⁊ eustochiũ quõniã ⁊ bibliothecaſ hebꝛeoꝝ ſtudui ſtis intrare: et interptũ certa

mina ꝓbaſti: tenẽtes heſter hebꝛaicũ libꝝ p ſingula verba nr̃am trãſlatiõem aſpicite: vt poſſitis agnoſcẽ me: nihil ẽt augmẽtaſſe ad dẽdo: ſz fidẽli teſtimõio ſimpliciter: ſic in hebꝛeo habeẽ hiſtoꝛiã hebꝛaicã latine lingue tradidiſſe. Nec affectamus laudes hoiuz: nec vitupatoꝛes expaueſcim᷒: deo. n. placẽ curãtes: minas hoiuz penit᷒ nõ timem᷒: qñ deus diſſipat oſſa eoꝝ q̃ hoibus placẽ deſiderãt: ẽt ſz aplz q eiuſmõi ſũt: ſerui chr̃iſti eſſe nonpoſſunt: Rurſum in libꝛo hester ãlphabetum exminio ũſq̃z ad theca lr̃am: fecim᷒ diuerſis in loc᷑: võlẽ poſſitis ſtudere in libꝛis hebꝛaicis. q Et interꝓtum certamina compꝛobaſtis. i. nouiſtis que editio vicinioꝛ ſit hebꝛaice vitat̄ de oibus interp̃tationib᷒ que appellant interp̃tum certamina: eo q̃ a ſeinuicẽ diſcrepant ⁊ in plibus locis ſibi ꝓtrariant. r Hebꝛaicũ libꝝ. i. iuxta hebꝛaicã vitatem a nobis trãſlatã. s Fideli teſtimo᷒. i. fideli aſſertione hebꝛaice vitatis. t Simplr. i. ſine additione ⁊ ſ̃btractione. v Nec affectam᷒ laudes hoium ⁊c. vñ. ij. Reg. x iij. dicebat mlier thecuites ad regẽ dauid: Sic̃ angelus dñi ſic eſt dñs meus rex: vt nec benedictõe: nec maledictõe moueat. x Et ſm apl̃m. ad Gal. j. Si eni hominib᷒ placerẽ chr̃iſti ſeruus non eſſez. y Rurſuz in libꝛo hester. in trãſlatione. lxx. nos fecimus. z Alphabetuz ex minio. i. ex coloꝛe rubeo. b Diuerſis in loc᷑. vbi. n. incipit primum capl̃m in translatõne. lxx. poſuimus a: ⁊ vbi ſcõz incipit poſuimus b: ⁊ ſic de alijs. a Uſq̃z ad theca litteraz. que eſt octaua lr̃a greci alphabeti: ſz nona in nũeris: qꝛ poſt epſilõ ponit epiſſimon que eſt nota tñ numeri: ſic eniz ſcribit grecum alphabetum: alpha vitha gãma delta epſilõ epiſſimõ ç̃ytha itha theca: figure lr̃arum ſ̃t hec

volens ergo hieron̄y. oſtendere qualiter. lxx. hebꝛaice vitatis ordinez ꝓſuderunt appoſuit lr̃as has per quaſ oñdit ordinem capitulorũ ſm. lxx. Nam ſicut iſido. in. j. Etymol᷑. dicit: Omnes litte apud grecos verba cõponunt: ⁊ numeros faciunt: nã alpha littera apud eos vocat᷑ in numeriſ vnuz: vbi autẽ ſcribunt vitha ⁊ betha vocatur duo ⁊c. Apposuit autẽ vitha vel betha grece figure: que apud eos duo i numeris facit coꝛreſpondens apud latinos littere b: ibi In diebus aſſueri ⁊c. capi. j. a. Item gamma grece figure apud eos nota ternarij: cui apud latinos coꝛreſpondet g littera apposuit: ibi Summa epiſtolarum hec fuit. iij. ca. g. Item epiſſimon grece figure cũ ſit apud eos nota tñ nũeri: vtpote ſenarij nõ hñs coꝛrñdentiã lr̃e alic᷒ apõ nos appoſuit: ibi

Quid vis hester regina ꝛc̄.v ca.b. Item itha grece figure i in numeri nōt octo: cui apō latinos cozrñdet e longa appo suit: ibi Sūmaqz eple hec fuit. viij. ca.f. Itē thitha vl techa grece figure in nūeris nouē facit: cui apud latinos cozrñdet th appoſuit: ibi Dixitqz mardoche' ꝛc̄.x.ca.c. Item alpha grece figure nota vnitatis apō eos: cui apō latinos cozrñdet a appoſuit: ibi Anno .ij. regnāte artaxerxe ꝛc̄. xj.ca.b. Item deltha grece figure: nō quinarij apō eos: cui apō nos cozrñdet. d. appo suit: ibi Eple aūt hoc exēplar fuit ꝛc̄.xij.ca.g. Item epſilon grece figure: nota quinarij apud ſuos: cui apō latinos cozrñdet e breuiſ appoſuit: ibi Mādoche' depcat' dñz ꝛc̄ c.xij.e. Itē ẓitha grece figure nota septenarij apud ſuos cui apud nos cozrñdet z appoſuit: ibi Exēplar eple ꝛc̄.xv.ca.g. ꝑpter qō dicit hiero. Fecimus alphabetū ꝛc̄. c Uolentes ſcz p hoc inſinuare. i. intimare. q. i ſinū mittere. d Studioſo lectori ordinē. lxx. iterptuz. i. qualiꝫ ordinauerūt libz iſtū. e Noſ vero iuxta morē. i. ꝓſuetudinē nr̄am quo ſp ꝓſueuim' ſequi hebraicā veritatē g Maluim'. i. magis voluim'. f Proſequi ordinem hebraicū ēt in. lxx. editione q̄ ꝑſequi ordinatōem eoz preposteram ⁊ confuſam.

Explicit qualiſcunqz expoſitio huius prologi.

Postilla fris Nicolai de lyra ſup libzum hester incipit.

IN diebus aſſueri. Postq̄ deſcriptus est progreſſus ppli de captiuitate babylonica reducti ſb eſdra ⁊ neemia: hic ꝓnter deſcribit icidens caſus: vz iudaici ppli in ꝑiculo poſiti liberatio p reginā hester. Et circa hoc prio ponit ipius hester ꝓmotio: 2° ppli ſui liberatio. ij. c. Circa ꝑmum ſciendū q̄ ſ: c in nālib' cozruptio vni' ē generatio alteri': ita ſuo mō ad eiectōem vaſthi regine: ſecuta ē ſublimitas hester: ⁊ io ponit ꝓmo ipſius vaſthi deiectio: 2° hester ꝓmotio ca.ij. Occaſio vō deiectōis vaſthi fuit regale ꝓuiuiū: ad qō ipa renuit itrare: io ꝓmo ꝺſcribit h' ꝓuiuij magnificētia. 2° vaſthi regine inobediētia: ibi Itaqz die ſeptio. Circa ꝑmū ꝓmo ponit triplex ꝓuiū: 2° ipz ꝓuiuiuz: ibi Cunqz iplerent. Primum ꝓuiū est quis fuit actor h' ꝓuiuij: qō notat cum dicit: a In diebus aſſueri. de hoc aūt aſſuero varie loquunt expoſitores. dicūt. n. expoſitores nr̄i cōiter: q̄ iſte aſſuerus fuit octauus rex ꝑſarum poſt cyruz: omiſſis tñ duob' magis qui p' cambiſez dicunt regnaſſe ſeptē menſib' tñ: ſz iſtud nō videt verū: q⁊ cyruſ poſt monarchiā adeptā regnauit. xij. annis ſm minoz ꝓputatōem Cambiſes filius ei' octo: darius hyſtaſpis. xxxvj. Xerxes filius darij. xx. artaxerxes. xl. xerxes ſecūdus duob' menſib' ſagdianus menſib' ſeptē: Dari' noch'. xix. cui ſucceſſit iſte aſſuerus vt dicunt. ſi aūt iſti anni p̄dicti ſil' ꝓiungant faciūt annos. cxxxv. quib' ſi adiungant. lxx. anni captiuitat' babylonice habēt. cc. ⁊ v. anni. igit cū mardocheus captiuat' fuerit cū iechonia rege iuda: vt hī infra ca.ij. opz ꝓnter dicere ſm iſtā viam: q̄ mardoche' ꝓmo anno regni aſſueri fuerit .ccv. annoz ad minus: ⁊ cū hoc opz addere annos q̄s habebat q̄n fuit in captiuitatē ductus: qui fuerunt ad min'. x. vl circit: et. xj. anni quib' regnauit ſedechias ⁊ annoſ quib' regnauit aſſuer' añ exaltatōez mardochei qui fuer. xij. nō est aūt viſimile q̄ tm̄ vixerit: q⁊ iā añ p multos ānoſ dixerat dauid: Si aūt in potētatibus octoginta anni ⁊ ampli' eoz labor ⁊ dolor: ⁊ dato q̄ tm̄ vixiſſet: nō tamen ēet tunc tāte fortitudis q̄ poſſet facere illa q̄ infra ſcribunt de ipo: vz q̄ ita magnifice eq̄taret p ciuitatē: et domū hester r̄geret: ac ēt negocia regni cū eſſet ſecūdus a rege: vt hī infra. x. c. ſm ioſephuz vō libz. xj. ātiquitat' iudaice iſte aſſuer' fuit q̄rtus rex perſaz a cyro: dimiſſis tribus duob' magis vt p̄dictū est: ⁊ vocat eum artaxerxem ⁊ ſm hoc mardoche' in p̄ncipio regni aſſueri fuit. c. ⁊ lvj. ānoz: vt pz p p̄dcā: q⁊ ſupponit q̄ ad min' habuit x. annos ante q̄ captiuaret: ⁊. lxx. tpe captiuitat': ⁊. xij. tpe cyri: ⁊. viij. tpe cambiſis: ⁊. xxxvj. de tpe darij hyſtaſpis: ⁊. xx. ō tpe xrexis filij darij: qui ſil' iuncti faciūt annos. clvj. ⁊ ſic adhuc nō ē viſile q̄ tātū vixerit: ⁊ dato q̄ vixerit non ē veriſile q̄ fuerit tūc tāte fortitudis q̄ facere potuerit ea q̄ p̄dicta ſi de eo: maxie cū nō fuerint ſcā in p̄ncipio regni aſſueri: ſz p magnū tempus poſtea: q⁊ itio ān̄o regni ſui abiecit vaſthi: vt hī infra eo. ca. ⁊. vij. anno regni ſui accepit hester: vt patebit infra. ij. ca. ⁊ ad huc poſtea fcā fuerūt ea que dicta ſūt de mardocheo: et iō ſaluo meliori iudicio videt q̄ Ra. Sa. veriſimil' dicat. ſ. q̄ iſte aſſuer' imediate ſucceſſit cyro in regnū: quāuis nō eēt de ſemine regio: vt dictū est. ō. Eſdre. iiij. ⁊ fz hoc mardoche' in p̄n' regni h' aſſueri fuit nonaginta duoz annoz: vt pz p p̄dicta: ſz iſte Ra. ſa. Dañ. xj. int cyrū ⁊ aſſuerū ponit cābiſem filiū cyri regnaſſe: et cogitur ad hoc vt ibidē dz: adhuc tres reges ſtabūt in pſide ⁊ quart' ditabat opib' nimijs: ⁊ iſte fz ipm ⁊ alios hebreos: fuit darij fil' aſſueri ⁊ hester: cū igit fz ipz ⁊ oēs alios expoſitores cyrus ſit p̄mus: oz q̄ int cyrū ⁊ aſſuerū ponat vn' alius: alii non eēnt q̄tuor: ſz tres tm̄: ⁊ ſic cū cābiſes regnauit octo annis mardoche' in p̄n' regni aſſueri fuit. c. annoz: vel forte min': q⁊ in p̄nci vel i fine alic' regis dimidi' ann' ⁊ aliq̄n min' p vno anno ꝓputat: ⁊ hoc vltio dictū veriſimili' mihi videt: ⁊ ſm hoc ille qui edificatōem tēpli ipediuit nō fuit cyrus: ſz cambiſes fil' eius: in etate vō centū annoz hoies bñ ꝓplexionati ⁊ ſobrij p̄nt adhuc mlta agē ⁊ pati. Scōm p̄ambl̄z est de loco vbi fuit fcm̄ iſtud regale ꝓuiuiū: qō notat cū dz: b Q̄n ſedit in ſolio regni ſui. i. q̄n fuit ꝓfirmatus in regno. c Suſa ciuitas regni ei' exor. fuit. q⁊ fecit eā metropolim tot' imperij ſui. 3ᵐ preambulum est de tpe h' conuiuij: qō notat cum dicit: d 3° igit an. ipij ſui fe. gran. cōui. cun. p̄nci. ꝛc̄. vt teneret eos in amore et in ſbiectione: cum viderent ei' magnificentiā ⁊ potentiā iō ſbdit: Ut oſtenderet diuitias glorie regni ſui ꝛc̄. e

Centum vz ⁊ octoginta diebus. aliqui dicunt hic q̄ tm̄ durauit ꝑimum cōuiuiū: qō fuit in q̄dam mirabili domo habēte colūnas argenteas: ⁊ teſtudinē ad ſilitudinem celi: gēmis lucentib' ornatam: vt dicit in ſchola-

stica hīstoria. 2m ār ꝓuiuiū fuit i vestibulo horti: qō durauit septē dieb': sed nō est verisile q̄ homies notabiles vacarent tāto tpe: ꝛ maxie multū remoti a terris q̄s debāt custodire: ꝛ iō videt ꝓbabil' q̄ centū ꝛ octogīta dies referant ad tps ꝓpationis: qz apparat' tanti ꝓuiuū durātis septē die b': ꝛ ꝓ tāta multitudine hoiuz nō potuit eē puo tpe ꝛ fm hoc nō fuit nisi vnū festū ipi us regis: qō fuit i vestibulo horti.

f Cūq; iplerēt. Positis ꝓambul' ad ꝓuiuium: hic ꝓñr ponit ei' exercitio: cū dicitur: Cūq; iplerent dies ꝓuiuū. i. venissent dies in q̄bus debebat eē ꝓuiuium: fm vo opinionē illā que dicit duo fuisse ꝓuiuia sic exponitur:

f Cūq; iplerēt dies ꝓuiuū. i. trāsissent cētū octoginta dies primi ꝓuiuū: qō fecerat ꝓncipib' ꝛ nobili b'. g Inuitauit oēm pplm. ad 2m ꝓuiuiū: qō fuit septē dieꝝ tm̄: sed ꝑ' expositio videt melioz. s. q̄ fuerit tm̄ vnū ꝓuiuiū: in q̄ fuerūt ꝓncipes ꝛ nobiles: ꝛ ēt ciues de ciuitate susis: lz cēnt distincte situati fm decētiā statuū suoꝝ. vñ. j. dī q̄ die septio ꝓuiuū rex mādauit ꝑ vasthi regina: vt oñderet cūctis pplis ꝛ ꝓncipib' illi' pulchritudinē. Conseq̄nt oñdit h' ꝓuiuū magnificētia ex multis: cuz dī: g A maxio vsq; ad minimū. in q̄ ꝑz magnificentia h' ꝓuiuū q̄' ad inuitatoꝝ multitudinē. h Et iussit. Hic ꝓñr oñdit celebritas ꝓuiuū ex apparatu ꝛ nobilitate loci: cū dī: Et iussit septē dieb' ꝛc. i vestibulo horti ꝛ nemoris. i. loci nemorosi: qz erāt ibi multe arbores virides ꝛ ramose folijs ꝛ florib' decorate. i Qō regio cultu. i. put decet magnificentiā regiā. k Et manu. i. opere. l Cōsitū erat. s. arboꝛib' fructiferis ꝛ aromaticis. dī i scholastica hīstoria: q̄ ibi erat vitis cui' stipites crāt argētei: palmites vo aurei: ꝛ botri ex gēmis auro insertis: accepta āt videt ista hīstoria de hīstoria alexandri magni: vbi sūt multa paꝛ hītia de apparentia vitatis. m Et pendebant ex oi pte tētoria. vt ibi comederent inuitati fm modū illius regni. n Aerei colozis i. albi. o Et carbasini. i. aurei. p Ac hyacithini. qui ē colo' silis colori celesti. q Sustērata. i. extensa. r Funibus byssinis. i. de bysso factis: que est spēs lini candidissimi s Qui eburneis circulis. in hebreo hz: Rotī argēteis. nō. n. videt q̄ de eboꝛe possent rote vel circuli fieri: qui ēnt tāte magnitudinis: q̄ tētoria illa possent desup extēdi: cū ebur sit de dēte elephātis: accipiunt tm̄ hic rote ꝛ circuli ꝑ circuli medietate: qz illa sup q̄ extēdebant tē toria hēbant figurā semicirculi. t Et colūnis marmoreis fulciebant. s. illi semicirculi ex vtraq; parte.

v Lecturi q̄z. i. sedilia ꝑ ꝓuiuantib' ad modū lectulo rū facta. x Aurei ꝛ argentei. qz erant coopta pānis aurifrigiatis: ꝛ huiusmodi. y Sup pauimentū. nō est itelligendū q̄ istud pauimētū eēt i horto vbi erāt arbozes plātate: sed in laterib' horti vbi erāt vestibula fcā que gallice dicūtur galeries. z Smaragdino ꝛ pario stratuz lapide. due sunt species marmoris diuersoꝝ colorū ad decorē pauimēti sicut palatiū regis parisi' q̄ albo ꝛ nigro marmoꝛe paratū est. a Bibebant autez. Hic ꝓñr oñditur magnificentia ꝓuiuū ex modo seruiendi valde sūptuoso ꝛ abūdāti: cū dī: Bibe. autem qui inuitati erant aureis poculis. i. cyphis ad poculū ordinatis: ita q̄ ponit ꝓtentū ꝑ ptinēte. b Et alijs atq; alijs vasis cibi inferebāt. qz fm varietatē ferculoꝝ vasa mutabant. c Vinū q̄z. sine quo nō potest esse ꝓuiuiū solenne d Abundans ꝛ precipuū ponebat. in quo ostenditur bonitas ꝛ abūdantia vini. e Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendū. qz nolebat rex q̄ in aula sua aliquis vteret mō incōposito ꝛ irrationabili aliquoꝝ barbaroꝝ: qui ꝓuiātes nimis ipoꝛtune inducebant hoies ad bibendū: vñ talis modus venit in noꝛmaniā: q̄ est pars gallie a barbaris hitanti b' ppe polū articū qui terrā illā accipiētes eā populauerūt f Vasthi q̄z. Hic 4° describit magnificentia conuiuū ex mō ordinandi: qz mulieres comedebant segregate a viris: ꝛ hoc rationabiliter: ꝑ' qz mulieres sunt debilioꝛis ꝓplexionis q̄ viri: sunt ēt minoꝛis potus ꝛ cibi: ꝛ iō ordinatius comedebant per se q̄ cū viri: 2° qz ꝓsuetudo erat apud plas: q̄ ꝓiuges maxime nobiliū nō dabāt se aspectib' alioꝝ viroꝝ ꝛ iō talis segregatio muliex a viris in prandio faciebat ad nature ordinationē: ꝛ ad moꝝ honestatē. g Itaq; die septimo. Hic ꝓñr describitur regine inobedientia: ꝛ 2° ꝓ eam ſnia: ibi Unde iratus rex. Circa p'm dicitur: Die septimo. dicunt hic aliqui hebrei: q̄ erat dies sabbati: qui vocat septim': ꝛ q̄ iusto dei iudicio permissa est vasthi illo die regem offendere: vt sic puniret de hoc q̄ dieb' sabbatoꝝ faciebat mulieres hebreas ꝫ legē laboꝛare: sed hoc de nulla scriptura auctentica auctoꝛitatē hz: nec iosephus dicit: ꝛ ideo melius exponitur: g Die septimo. s. conuiuū. h Cuz rex eēt hila. ꝛ post nimiā potio. incaluisset mero. trāslatio ista videtur in hoc notare regē de ebrietate: qō ñ est bñ verisile: q: ꝫtum ad oēs alios ordinauerat de potus sobꝛietate: vt ꝑz ex dictis. s. q̄ nullus cogeretur ad bibendū: ꝛ ꝓpter h° in hebreo sic habetur: In die septimo cū cēt melius coꝛ regis ex vino. i. iocūdius. i Precepit maumā ꝛc. ita q̄ ibi nō notat rex de excessiuo potu: qz vinū ēt sobꝛie potatuz bene letificat coꝛ. k Septē eunuchis. i. ministris mense sue assistentibus: qui dicuntur eunuchi nō per abscisionē genitaliū: sed ꝓtinentiā castitatis ꝛ honestatē moꝝ. l Ut introducerent reginā vasthi. vt sic magnificentiā suā oñderet

nō solū in ꝑpa ꝑsona: sed ēt in sibi per matrimoniū ꝓiūcta. m Que renuit ꝛc̄. ꝛ sic ista trāslatio notat reginā de cō
tēptu: qui est grauis culpa. dicit aūt ioseph' libro. xj. antiq'
tatis iudaice: q nō fecit hoc ex ꝓtēptu: sed pp honestā cōsue
tudinē persaꝝ: qua ꝓiuges maxie nobiliū nō se dabāt aspe
ctibus alioꝝ viroꝝ: ꝛ
lra hebraica ñ notat
eā de aliq̄ ꝓtēptu: vbi
sic hī ꝛ nō plus: Et rē
nuit regina vasthi ve
nire ſm verbū regis i
manu eunuchoꝝ. i. p
eunuchos. n Uñ
irat' rex. hic ꝓñr po
nit ſnia ꝺ reginā: de q̄
p'q̄rit: ꝛ 2° rñdet: ibi
Rñditq;. Circa p'm dī
n Uñ irat' rex ꝛ ni
mio furore succēſus.
nō tm̄ pp scm̄ q̄'m pp
ncipes ꝛ pplos assi
stentes: qz q̄q̄ regina
ex verecūdia ꝛ hone
state muliebri fuisset
mota: tam̄ ncipes ꝛ
ppli assistētes possent
stati cogitare q ex cō
tēptu fecisset: qz vbz
regis in hoc casu ōbe
bat ꝓsuetudini ꝑualē
o Interrogauit sa
piētes. vt nō ꝑcipitan
ter aliq̄d ageret de ca
pite suo. p Qui ex
more regio sp ei ade
rant. vt nunquā esset
sin̄ bono ꝛ magnoꝝ cō
silio. ceꝛa patent vsq;
ibi: q Qui vide
bant faciē regis. quia
cōiter ei aderant: vt
dcm̄ est. r Et ꝑmi
post eū residere soliti
erant. in ꝓsilijs ꝛ i mē
sis ꝛ in alijs locis ho
norifice. s Rñdit'
q; mamucha. hic po
nit rñsio vbi ꝑ'tangit regine culpa. t Non solū re. lesit
regina vasthi. ex fcō suo. s. suspicionē ꝓtēptus regis ncipib'
ꝛ pplis ingerēdo: v Sz ꝛ oēs ncipes ꝛ pplos. regi sbie
ctos: qz occasiōe h' facti q̄d vbiq; diuulgabit: multo magis
ꝓtēnēt alie mulieres viros suos. 2° exꝑimit ſnia p modū tm̄
ꝓsilij: cū dī: Si tibi placet ꝛc̄. x Ut neq̄q̄ vltra regia va
sthi ingrediat ad regē. sed sit simplicit repudiata. ceꝛa patēt
in lra. In pn°. c. j. hester vbi dī in postil. In dieb' assueri.
Postq̄ descript' est. pgressus populi ꝛc̄. Additio.

Expositio doctoꝝ nr̄oꝝ vicentiū: q assuerus iste fu
erit octau' rex ꝑsaꝝ p' cyrū obmissis duob' regibus
qui tm̄ septē mēsib' regnauerūt: posset bñ sustineri
tā q̄ vera: nō obstante ipugnatiōe postillatoris: c' fundam̄tū
in h' loco est inualidū. Fundat. n. ipugnatio sua in h' q mar
doche' captiuat' fuerat cū iechonia rege iuda: ꝛ hoc credit
ꝓbare p illud q̄d dī. j. ꝟ. c. Erat vir iude' i susis citate voca
bulo mardoche' filius iair: filij semei: filij cis de stirpe gemini
q̄ trāslat' fuerat de hierlm̄ co tpe q̄ iechoniā regē iuda tran
stulerat nabuchdonosoꝝ ꝛc̄. ꝓsupponit. n. q illō relatiuū
introducerēt reginā vasthi
coꝝā rege: posito sup caput
ei' diademate: vt ondēt cū
ctis pplis ꝛ ncipib' ei' pul
chritudiez. Erat. n. pulchra
valde. Que renuit: ꝛ ad re
gis iperiū q̄d p eunuchos
mādauerat: venire ꝓtēpsit.
Unde irat' rex: ꝛ nimio fu
rore succēsus: introgāuit sa
piētes q̄ui ex more regio sp
ei aderāt: ꝛ illoruꝫ faciebat
cūcta ꝓsilio: sciētiū leges ac
iura maioꝝ: erāt aūt ꝑmi ꝛ
ꝑsi charsēa ꝛ ꝛthar ꝛ ad
metha ꝛ tharsis ꝛ mares ꝛ
māsana ꝛ mamuchat: septē
duces ꝑsarū atq; medoꝝ:
q̄ui videbāt faciē regis: et ꝑ
mi p' eū residere soliti erāt:
cui ſnie vasthi regina subia
ceret q̄ assueri regis iperiū:
q̄d p eunuchos mādauerat
facē noluisset. Respōditq;
mamucha audiēte rege at
q; ncipib'. Non soluꝫ re
gez lesit regina vasthi: sz et
oēs ncipes ꝛ pplos q sūt
in cūctis pu'cijs regis assu
eri. Egredie. n. ſmo regine
ad oēs mulieres vt cōtēnāt
viros suos: ꝛ dicāt: Rex as
suerus iussit vt regia vasthi
intraret ad eū: ꝛ illa noluit:
atq; hoc exēplo oēs princi
pū ꝓiuges ꝑsaꝝ atq; medo
rū puipēdet iperia marito'
rū. Uñ regis iusta ē idigna
tio. Si tibi placet egrediat
edictū a facie tua: ꝛ scribat
iuxꝝ legē ꝑsaꝝ atq; medoꝝ
quā ꝓteriri illicitū ē: ut neq̄
q̄z vltra vasthi ingrediat ad
regē: sz regnū illius altera q̄
melioꝝ est illa accipiat. Et
hoc in oē q̄d latissimū ē ꝑ'
uicia ꝛ tua ꝛ diuulget ipiū:
ꝛ cūcte vxores tā maioꝝ
q̄z minoꝝ deferāt marit' su
is honorē. Placuit ꝓsiliuꝫ
ei' regi ꝛ ncipib': fecitq; iu
xta cōsiliū mamucha: ꝛ mi
sit epl̄as ad vniūsas ꝓuincias
regni sui: vt queq; gēs audi
re ꝛ legē poterat diuersis li
guis ꝛ lrīs: eē viros ncipes
ac maiores in domib' suis:
ꝛ hoc p cunctos pplos di
uulgari. Capi. II.

Post hec gestis: postq̄z
cōis expositoꝝ nr̄oꝝ nō est respuēda: pp incōueniētiaz
quā allegat postillatoꝛ de etate mardochei ꝛc̄. .II.

Post ita gestis. Postq̄ descripta est regine vasthi
deiectio: hic ꝓñr ponit ipius hester exaltatio: ꝛ
h' in q̄tuoꝛ sibi gradati succedentib': qz p' alijs
vginib' regijs sociat: 2° modus muliebris ei acceleratur
ibi Que placuit ei. 3° regi despōsat: ibi Ducta est itaq;.
4° i amoꝛe regis firmat: ibi Uū q̄z ꝛ 2° q̄rerent. Circa p'm
ponit p' ꝓsultatio gn̄alis: 2° circa hester executio spālis:
ibi Erat vir iude'. Circa p'm sciendū: q sicut dicit iose
phus libro. xj. antiquitatis iudaice sedata passiōe ire ꝛ
turbatiōis in assuero de fcō pdcō vasthi regie: cepit re
colē e' pulchritudinē ꝛ amoꝛē quā hūerāt ad iuicē ꝛ do
lere de h' q abiecerat eā: maxie qz eā reuocare ñ poterat
pp edictū irreuocabile: q̄d sup h' oederat: ꝛ per totū re
gnū suū publicauerat: pp q̄d amici sui videtes eū ꝓtinue
anxiari suaserūt ei: vt vginēs pulcherrimas facēt ad se ad
duci: ꝛ illā q̄ ini eas mag̃ sibi placēt vxoꝛē assumēt: ꝛ sic
amoꝛ seq̄nt' doloꝛē mitigarz ꝓcedēt: ꝛ hoc ē q̄d dicitur

mardochei: non
āt ad mardoche'
um: ꝛ ſm istū itel
lectū ꝓnter ꝓcedi
q cis duct' fuit in
trāsmigrationem
cū iechonia: ñ āt
mardoche' ꝓne
pos su': ꝛ sic ñ oꝛ
ꝓcedere ſm istam
expositionem: q
mardocheus ē
tot annoꝝ qñ ſn
isset exaltat' p a
suerū: vt postilla
toꝛ intēdit: q soꝛ
te p magnū tp̄us
p' trāsmigratiōez
mardocheus fuit
nat' in susan vel
alibi: q aūt relati
uū p̄dictū possz
referri ad cis pro
auū mardochei:
pz p exēplū: nā si
quis diceret q ōō
fuit fili' iesse: filij
obed: filij booꝝ q̄
ꝟerat cum ruth
moabites: tal' nar
ratio nō ēet repu
tāda falsa: cū illō
relatiuū ꝓtētū in
illo dcō q̄ ꝟerat
posset referri ad
suū imediatū añ
cedēs. s. booꝝ: nō
aūt ad ōō nec ad
alios: ꝛ silr pōt in
telligi relatio illa
in ꝓposito. Et q̄
b' sequit: q opio

b Postq̃ regis assueri indignatio deferbuerat. i. passio ire ⁊ turbatiõis trãsierat: q̃ aliter iudicat hõ in passione posit' ⁊ extra passionẽ. c Recordat' ẽ vasthi. sic est in hebreo ⁊ in libris correctis: q̃ detata passiõe assuerus recordat' fuit pulchritudis ipsius vasthi: ⁊ amoris q̃ fuerat inẽ ipsos

regis assueri indignatio dẽ ferbuerat: recordatus ẽ vasthi quẽ fecisset vel q̃ passa esset: dixerũntq; pueri regis ac mĩstri ei'. Querant regi puelle v̊gies ac speciose: ⁊ mittant q̃ p̃sideret p vniũsas p uicias puellas speciosas ⁊ v̊gines: ⁊ adducãt eas ad ciuitatẽ susan: ⁊ tradãt in domũ feminaꝝ sub mãu egei eunuchi q ẽ ꝓpositi' ⁊ custos mulieꝝ regiaꝝ: ẽt accipiant mundũ muliebrẽ ⁊ cetera ad vsus necia. Et q̃cũnq; iter oẽs ocul̃is regis placuerit: ipã regnet p vasthi. Placuit ẽmo regi: ẽt ita vt suggesserant iussit fieri. Erat vir iudeus in susis ciuitate: vocabulo mardoche' fili' iair: filij semei: filij cis: de stirpe gemini: qui translat' fuerat de hierlim: eo tpe q̃ iechonias rex babylõis trãstulẽat q fuit nutricius filie fris sui edisse q̃ alĩo noie vocabat hester: ⁊ vtrũq; parentẽ amiserat: pulchra nimis ⁊ ꝺcora facie. Mortuisq; p̃e ei' ac matre: mardoche' sibi eã adoptauit in filiã. Cũq; p' crebuisset regi ĩperiũ: ⁊ iuꝛ mãdatũ illi' multe pulchre v̊gines adducerent susan: ⁊ egeo traderẽt eunucho: bẽ

ster q̃z inẽ ceas puellas ei tradita ẽ: vt suaret ĩ nũero feminaꝝ. Que placuit ei: ẽt inuenit gr̃az in ꝓspectu illi' vt acceleraret mũdũ mulieb̃rẽ: ẽt tradẽt ei ptes suas: ⁊ septẽ puellas speciosissimas de domo regis: ⁊ tã ipsam q̃z pedisseq̃s e' ornaret atq; excoleret. Que noluit indicare ei pplz ⁊ patriã suam: Mardocheus. n. p̃cepat ei vt ꝺ hac re oio reticerz: q̃i deambulabat q̃tidie añ vestibulũ dom' in q̃ electe v̊gines suabant: curã agẽs salutis hester: ⁊ scire volẽs qd ei accideret. Cũ aũt venissz tps singulaꝝ p ordinẽ puellaꝝ vt iraret ad regẽ: expletis oĩb'q̃ ad cultũ muliebrẽ ptinebant: mẽsis duodecim' vtebat: ita dũtaxat vt sex mẽsib' oleo v̊ngerent myrtino: ẽt alijs sex quibũsdam pigmẽtis ⁊ aromatib' vterẽt Ingrediẽtesq; ad regẽ: qcqd postulassent ad ornatuz ptinẽs accipiebant: ⁊ vt eis placuerat ꝓposite: de triclinio feminaꝝ ad regis cubiculũ trãsibãt. Et q̃e intrauerat vespe egrediebat mane: atq; inde in scꝺas edes deducebant q̃ sub mãu sagaci eunuchi erãt: q̃i cõcubinis regis p̃sidebat: nec

egeo eunucho.

r Que placuit ei. Hic ꝓ̃r describit p' motio hester q̃m' ad acceleratione ornat' muliebris: cũ dicitur

s Et inuenit gr̃am in ꝓspectu illius. ⁊ h' scñ est ex diuina ordinatõe: vt cito ꝓmoueret ad regiã dignitatẽ: ⁊ sic liberarz populũ isrl̃ a piculo sibi iminente de ꝓpinq̃.

t Et traderz ei partes suas. i. illa q̃ ad victũ vestitũ ⁊ ornatuz ptinebãt. v Que noluit ei indicare populũ ⁊ p̃riã suã. de p̃cepto mardochei: q̃ iudei tũc erant captiui ⁊ serui: ⁊ si hoc scirẽt forsitã posset tãq̃ ignobilis repudiari: quãuis ẽm veritatez esset: de genere regali vt dcñ est. x Qui deambulabat quotidie. solicitus inquirere de bono ipsius hester. y Mẽsis. xij vertebatur. s. anteq̃ aliqua de virginibus adductis ad regis cubiculũ duceretur: q̃ primis z Sex mẽsibus vngebant oleo myrtino. i. lachrima fluente de tali arbore que habebat virtutẽ mundificandi carnez a Et alijs sex. s. mẽsibus. b Quibusdã pigmentis ⁊ aromatibus vterentur. q̃ faciunt carnẽ mulieris suauẽ ⁊ redolentẽ ad reprimendũ fetores q̃ in mulieribus solẽt eẽ: oĩa ista fiebant de ꝓsilio medicoꝝ regis: vt sic maiorẽ delectationẽ inueniret i eis vel saltẽ in aliqua eaꝝ: ⁊ sic maior delectatio supueniẽs dolorẽ abũjceret p̃cedẽtẽ. c Et q̃ intra. vespe egre. mane ⁊c. vt sic de plib' vna tãq̃ delectabilior ⁊ amablior eligeret: ⁊ tãq̃ regia coronaret. ꝺ Qui cũ ꝓcubis regis p̃sidebat. ꝺ victu ⁊ vestitu ꝓueniẽti eis quidẽdo: tam verisile est: q̃ iste q̃ admisse fuerãt ad cubiculũ regis: erant eius vxores: dicebant tñ ꝓcubine: q̃. s. non erant p̃ncipales vxores sicut ⁊ de abraã legit: q̃ sara dicebat p̃pa ⁊ p̃ncipalis ei' vxor: alie ãt dicũt ꝓcubine: vt hic gen. xxv. omnes tamen erant eius vxores.

k Ipsa regnet p vasthi. vt sic doloꝝ p̃cedẽs deꝺ oblitioni. l Placuit sermo regi. q̃ videbat sibi hoc eẽ ad suã ꝓsolationẽ. m Et ita vt suggesserant iussit fieri. mãdando stati executiõi. n Erat vir iudeꝰ. Hic p̃r ponit spãlis executio circa hester: cũ dr: Erat vir iudeus in susis ciuitate. dicit ioseph' q̃ tunc manebat in babylonia: sed adducta hester ad susan: illuc se transtu

e Instabat dies q̄ hester nō debebat intrare. ad regis cubiculū ſm modū t ordinē ſupius poſitū. f Que nō q̄ſiuit mulieb̄rē cultū. ſicut alie ponēs ſe totaliť q̄m ad hoc in eunuchi diſpoſitiōe. g Oium oculis gratioſa t amabil̄ videbat. decor ē. n. corpis decor gie t v̄tut̄ mirabil̄r augmētabat. h Ducta ē itaq̄. Hic p̄n̄r agit̄ de deſpōſatiōe t coronatione heſter: t p̄z l̄ra vſq̄ ibi: i Et dedit requiē vniuer. puincīs. qđ duplicit̄ exponit̄: vno mō q mādauit vniuerſis puicīs vt durantib̄ nuptīs heſter ceſſarēt ab opib̄ ſeruilibus: alio mō q dedit eis requiez a ſolutiōe tributi p illo anno: vel ſaltē p pte anni: t hoc eſt magis probabile: q̄ ceſſatio ab opib̄ tanto tpe nō eēt pplo gratioſa: ſed magis dānabil̄ t onerosa. k Ac dona largit̄ eſt. p̄ncipib̄ ſuis: ſicut ſolet fieri i talib̄ feſtis. l Cūq̄ ſcdo. Hic p̄n̄r agit̄ de p̄firmatione amoris ipſius regis ad heſter reginā: qđ fuit ex hoc q p̄ſeruauit ſibi vitā ſuā denūciādo inſidias q̄ ſibi parabāt: t h̄ a deo ſcm̄ eſt: ne gīa quā heſter apđ regez inuenerat minueret: eo q patriā ſuā t populū noluerat idicāe t hoc eſt qđ dicitur: l Cunq̄ 2° q̄rerent v̄gines. videlz p̄ corōnatione heſter: ſimulādo q rex aliā ſibi p̄ponē vellet: eo q patriā t gen̄ pdere nō vellet: t ſic moueret ad indicandū: ió ſubdit: m Necdū pdiderat nō iuxta mandatū ei⁹. ſ. mardochei cui⁹ mandatū p nulla re volebat p̄terire. n Eo igit tpe. q̄ v̄gines ſic adducebant: t q̄ mardoche⁹ ſolicit̄ p heſter ad portā regis morabat. o Irati ſi bagathan t thares. occulte tn̄ machinātes in ei⁹ mortē: cā tn̄ h̄ machinationis nō exp̄imit̄ hic nec in aliq̄ gloſa hebraica vel latina quā videri: ſed freq̄nter inuentū eſt: q p̄ fuit regū machinant̄ in mortē eor̄. p Qui iani. erant t in p° pa. li. reſidebāt. p tota iſta l̄ra nō eſt plus in hebreo: Cuſtodes ſupellectilis. t rō h̄ diuerſitatis ē: q: dictio hebraica q̄ hic ponit̄ equiuoca eſt ad limē t ſupellectilē: tranſlatio tn̄ n̄ra ſequit̄ primā ſignificationē: hebrei āt ſequunt̄ aliā cui magis p̄cordat l̄ra ſeq̄ns: cū dī: q Uoluerūtq̄ i regē iſurgē t occidē eū. Janitores. n. palacij nō ſi tāte ptātis: q p arma regē poſſint occidere: cū hēat cuſtodes corpis ſui: nec ſic intrant familiariter ad interioza: q poſſint ſibi venenū p̄parare: ſed illi qui ſi cuſtodes hēbat ptātez ad regē vltra redeūdi niſi voluiſſet rex: t eā venire iuſſiſſet ex nomīe Euoluto aūt tpe p ordinez iſtābat dies quo heſter filia abiahil fratris mardochei: quā ſibi adoptaūat in filiā debēt intrare ad regē. Que nō q̄ſiuit mulieb̄rē cultū: ſz q̄cūq̄ volut ege⁹ eunuch⁹ cuſtos v̄ginū: hec ei ad ornatū ddit. Erat. n. formoſa valde: t incredibil̄ pulchritudie: oīū oculi gratioſa: t amabil̄ videbat. Ducta eſt itaq̄ ad cubiculū regi aſſuerī mēſe decio q vocat̄ thebeth: ſeptio anno regni ei⁹: t adamauit eā rex plus q̄z oēs mulieres: hūitq̄ gr̄am t miſericordia cora eo ſuper oēs mulieres t poſuit diadema regni in capite ei⁹: ſecitq̄ eā regīe i loco vaſthi Et iuſſit p̄uiuiuz p̄parari p magnificū cūctis p̄ncipib̄ t ſuis ſuis: p p̄iūctiōe t nuptijs heſter. Et dedit regez vniuerſis puincijs: ac dona largit̄ ē iux magnificentiaz p̄ncipalē. Cunq̄ t ſcdo q̄rerent v̄gines t p̄gregarent mardoche⁹ manebat ad ianuā regis: nēcdū pdiderat heſter patriā t pplm ſuum iux mādatū ei⁹. Quicqd ei ille p̄cipiebat obſtuabat heſter: t ita cūcta faciebat vt eo tpe ſolita erat q̄ eā puulā nutriebat. Eō igit tpe q̄ mādoche⁹ ad regis ianuā morabat: irāti ſunt bagathā t thares duo eunuchi regis: q̄ui ianitoreſ erāt: t in p̄mo palatij limie reſidebāt: vōlu erūtq̄ inſurgē in regē t occidē eū. Q̄ cōd mardoche um nō latuit. Statiq̄ nūci auit regie heſter: t illa regi ex noīe mardochei q ad ſe rē detulerat. Q̄ueſitū ē t inuentū: t appēſus eſt vterq̄ eor̄ i patibl̄o. Et iuſſit rex vt i libro memoriali ſcriberet: vt p vita ſua aliqd repēſaret ei. Mādātūq̄ eſt hiſtoriis: t annalibus traditū coram rege. .III. Poſt hēc rex aſſuerus exaltauit amā filiū amadathi q̄ui erat de ſtirpe agag: t poſuit ſoliū ei⁹ ſup oēs p̄n cipes q̄s hēbat. Cūctiq̄ ſerui regi q in foribus palatij v̄ſabāt flectebāt genua: t adorabāt aman. Sic. n. p̄cepat

ſupellectilis auree t argētee in q̄ ſeruit regi: p̄nt facilit̄ hoc facere cuiuſmōi erāt iſti: vt dicūt hebrei. r Qđ mardocheū nō latuit. dicit aūt ioſeph⁹ q hoc ſciuit per quēdā hebreū q̄ erat famulus valde familiaris vni⁹ illo rū eunuchor̄: Ra. Sa. vō dicit q hoc ſciuit: q̄ coram mardocheo i idiomate tharſenſi de regis intoxicatiōe loquebāt: credentes q mardoche⁹ illud idioma penit⁹ ignoraret. s Queſitū eſt t inuentum. q ita erat ſm v̄itatem. t Mādatūq̄ eſt hi. t an. tra. coram rege. q̄ p̄ter hiſtorias ſcōr̄ vb i ſcribebāt ſcā notabilia: quilz rex p̄o tpe ſuo faciebat ſcribere vnuz libz: in q̄ ſcā ſui tpis ponebant: t hoc ad memoriā futuror̄: q̄ ex factis p̄teritis diriguntur hoies in agēdis ō futuro. III. Poſt hec. Deſcripta ipſius heſter p̄motiōe: hic p̄n̄r agit̄ de populi ſui liberatione: t p° ponitur ꝛ pplz iniqua machinatio: 2° mira populi liberatio .iiij. ca. Circa p̄m p° p° ponit machinatiōis occaſio: 2° ipſa machinatio: ibi Qđ cū audiſſet. ꝛ machinatiōis execu⁹ ibi Dixitq̄ amā regi. Occaſio aūt machinationis ꝛ iudeos fuit: eo q mardocheus nolebat adorare aman: ſicut t ceteri: t h° eſt qđ dī: a Poſt hec rex aſſuerus exaltauit aman. ſup oēs p̄ncipes regni ſui faciēs eū a ſe ſcōm. b Qui erat de ſtirpe agag. iſte fuit rex amalech: vt hī. j. Reg. xv. quē ſamuel occidit: vt ibidē dī: t iō iſte aman habebat exoſos iudeos: q̄ ſaul rex iſrl̄ vaſtauit regnū agag interficiens amalechitas viros t mulieres t paruulos vt hī. j. Re. xv. ſed ꝛ hoc videt qđ dī infra. xv. Aman fil⁹ amadathi agag t gente macedo. Ad qđ dicūt aliqui q idē eſt ppl̄s amalechitaz t macedonū: ſed hoc nō videtur ex: q̄ macedonia eſt quedā regio in grecia ſm oēs hiſtoriagraphos: terra vō amalechitaz eſt int egyptū t terrā p̄miſſionis: t ppe terrā edom: p° eni occurrerunt filijs iſrl̄ ad pugnandū ꝛ eos in deſerto: vt h̄etur Exo. xvij. t iſte terre ſunt valde diſtantes: t iō aliter dī t melius: q aman dicitur animo t gente macedo per

eis imperator. Solus mardocheus non flectebat genu: neqz adorabat eum. Cui dixerunt pueri regis q ad foras palacij residebant. Cur pter ceteros non obseruas mandatum regis: Cunqz hoc crebrius dicerent: et ille nollet audire: nunciauerunt aman scire cupientes vtrum perseueraret in sententia. Dixerat.n.eis se esse iudeum. Quod cum audisset aman: et expimento probasset q mardocheus non sibi flecteret genu nec se adoraret: iratus est valde: et pro nihilo duxit in vnum mardocheum mittere manus suas: audierat.n.q esset gentis iudee: magisqz voluit omnem iudeorum q erant in regno assueri perdere nationem. Mense primo cuius vocabulum est nisan. apud hebreos et correspondet partim martio et partim aprili: qz incipit a propinquiori lunatione equinoctio vernali: siue ante equinoctium siue post: sicut plenius dictum fuit Exo.xij. f Anno.xij. regni assueri. ex quo patz quod dictum est supra in principio huius libri .s.q mardocheus in principio regni assueri non fuit eleuatus: nec fecit ea que sequuntur: sz per magnum tempus post.s.p.xij.annos ad minus. g Missa est sors in vrnam. iste.n.aman sortilegus erat: et ideo per modum superstitiosum posuit sortes ad videndum quo mense machinatio sua de interfectione iudeorum deberet hic effectum. k Et exiuit mensis duodecimus qui vocatur adar. i. cecidit sors super.xij. mensem qui apud hebreos adar vocatur: et correspondet partim martio et parti februario. Postea misit sortem quo die illius mensis deberet hoc fieri: et cecidit sors sup.xiij. diem: et his dictis patz littera hoc excepto. g Missa est sors in vrnam. i. in vas ad hoc deputatum secundum illius sortilegij modum: sed quis fuerit ille modus magis in particulari non habetur ex textu nec ex glosa: nec est necessarium ad veritatem historie. h Que.s.sors. i Hebraice dicitur phur. non est per hoc intelligendum: q phur sit nomen hebraicum sed est persicum: vnde in hebreo habet phur. i. goral: ita q goral est nomen hebraicum: et signat sortem: et ponitur pro expositione nominis persici. Qz ergo dicit hic: que hebraice dicitur phur: intelligendum est in libro hebraico sic scribitur: quamuis sit persicum: sed tamen statim ibidem per hoc nomen goral: quod est hebraicum exponitur. l Dixitqz aman regi. Hic scribitur machinationis executio: qz post sortilegium statim amam incepit procurare erga regem occisionem iudeorum di. m Est populus per omnes prouincias regni tui dispersus. qz lz aliqui cum zorobabel et esdra redijssent in hierlm: tamen multi remanserant dispersi per regnum amore vxorum quas acceperant: et filiorum quos in terra illa genuerant: et possessionum quas acquisierant: vt dictum fuit Esdre.j. n Nouis vtens legibus. qz colebant vnum deum: cum tamen ante legem datam et etiam ante abraam gentes communiter colerent pluralitatem deorum: quod adhuc fiebat communiter in regno assueri. o Insuper et regis scita. i. edita. p Contenens. q.d. sic potest esse origo rebellionis et contemptionis in regno tuo. q Et optime nosti. hoc dixit adulando regi: vt magis inclinaret ad credendum sibi. r Qz non expediat regno tuo. cuius bonum in pace omnino consistit. s Ut insole. i. in malicia crescat. s Per licentiam. i. per regis dissimulationem t Si tibi placet decerne vt pereat. q.di. lz hoc sit regno tuo vtile. tamen dependet ex tua voluntate. v Et decem milia talentorum appendam archarijs gaçe tue. i. thesaurarijs tuis pro tributo quod reddunt tibi: ne per mortem eorum diminuatur in aliquo prouentus regni tui. x Tulit ergo rex annulum quo vtebatur. antiquitus enim annulis potentum signabantur littere eorum: et ad hoc erat ibi signum expressum: ad hoc ergo tradidit sibi vt scriberet litteras et sigillaret prout sibi placeret de interfectione iudeorum: et patet littera ex dictis vsqz ibi: y Summa autem epistolarum. idest sententia in breui. z Ut omnes prouincie scirent et prepararent se. armis: et talibus ad interfectionem iudeorum: qz omnibus dabatur licentia hoc faciendi: et bona eorum diripiendi: ad quod multi erant inclinati. a Statimqz in susis pependit edictum. quod fecit aman ne rex mutaret consilium b Rege et aman celebrante conuiuium. quasi pro regno fuisset

ordinatū optimū negociū. c Lūctis iudeis qui in vrbe erant flentib⁹. fm q dī Jo. xvj. Plorabit⁊ flebitis vos: mūdus aūt gaudebit. Ad maiorē intellectū h⁹. c. ⁊ aliquorum seqntiū q̄rit hic vtr adoratio q̄ est p genuū flexionē sit soli deo exhibenda. Et arguit p⁹ q sic: p hoc q mardoche⁹ noluit hoc modo adorare aman: c⁹ cā in psona ei⁹ hī. j. xiij. c. vbi dī: Libenter. n. p salute ist⁹ et vestigia pedu⁊ ei⁹ deosculari paratus eē m: sed timui ne honorē dei mei transferrē ad hoiem: ⁊ quēq⁹ adorarē excepto deo meo. nec in hoc mardoche⁹ reprobat: sed magis a scriptura sacra ⁊ doctorib⁹ pmēdat. Itē apoc. xxij. dicit beat⁹ Joh̄. Lūq⁹ audissem ⁊ vidissē: cecidi vt adorarē añ pedes angeli: q̄ mihi ostendebat hec ⁊ dixit mihi: Vide ne feceri. ⁊ sequit: Deū adora. ex q̄ videt q adoratio p genuflexionē sit soli deo exhibēda. in ꝓriū videt p illud qō hī. j. Reg. xxv. vbi dī: q abigail adorauit dauid de q̄ ibidē dī: Et pcidit coram dō sup faciē suaz ⁊ adorauit sup terrā: ⁊ cecidit ad pedes ei⁹. qō nō potuit fieri sine genuū flexiōe: g̃ nō exhibet hoi excellēti illicite: q⁹ alias dō scūs hoc non sustinuisset sibi fieri: nec abigail hoc feciss q̄ scā erat: ⁊ tenet cōiter a doctorib⁹ in spū ꝓphico tūc cū dō locuta fuisse. dit edictū rege ⁊ amā celebrāte ꝓuiuiū: ⁊ cūcti iudeis q in vrbe erant flentibus.

Ad qōem ist̄ dicendū: q adoratio manifeste ordinat ad reuerentiā illi⁹ q̄ adorat: reuerētia āt deferenda est alicui pp excellentiā sue vrtutis: ⁊ iō vbi est singularis excellētia: ibi debet singularis adoratio: talis āt est excellentia diuina: q̄ est infinita: ⁊ iō debet sibi singularis adoratio q̄ a doctorib⁹ vocat adoratio latrie soli deo debit̄ ⁊ exhibēde. Uerūtm q⁹ excellētia diuina cōicatur excellētib⁹ creaturis nō tm vniuoce: sed pticipatiue ⁊ diminutiue: inde est q aliq̄ adoratio defert creaturis excellētib⁹ sicut angelis sanctis ⁊ psonis in dignitatib⁹ ꝓstitutis: q̄ vocat adoratio dulie. De p⁹ vo adoratiōe est hic qō. Circa qō sciendū q⁹ lz adoratio pncipaliꝛ ꝓsistat in actu interiori mētis deū reuerentis: hz tamē ex ꝓnti aliquē actū seu aliq̄ obsequiū exteri⁹: qō est signuz act⁹ interiorꝭ: sicut act⁹ fidei p⁹ ⁊ pncipaliter ꝓsistit in actu interiori mētis ꝑme vitari pp se assentiētis: scd̄ario tm ꝓsistit in actu exteriori ꝓfessiōis: q̄ et i casu ē necessari⁹ ad salutē ꝑz q⁹ dī Ro. x. Corde. n. creditur ad iusticiā: ore āt fit ꝓfessio ad salutē. Etiā in hoc doctores hebrei ⁊ latini ꝓueniūt: q⁹ sit aliq̄ reuerentia seu fuit⁹ exteriꝭ vna vel ples soli deo exhibenda seu exhibende: sed pcēdēdo vlteri⁹ in ptīculari q̄ sit illa vel ille varie dī. Dixerūt. n. hebrei q⁹ genuū flexio vni⁹ vel duoꝝ est huiusmodi: hoc accipiētes ex dicto mardochei: in ꝑallegato. c. ⁊ in hoc in pte secuti sī eos alīq̄ xp̄iani: dicentes q⁹ lz coram psonis excellētib⁹ licite possit vnū genu flecti: tm coram solo deo duo genua sī flectēda: sed hoc dictum videt nimis duꝝ: q⁹ nō solū gētiles: sed et xp̄iani reuerendo psonas excellentes vtunt genuflexione nō solū vni⁹ sed amboꝝ: ⁊ iō hoc eēt ꝓdēnare xp̄ianos saltē in magna pte. Itē hoc videt eē ꝯ scripturā sacrā: vt tactū est in arguēdo de abigail ⁊ dō Itē. iij. Reg. j. exꝑssius hī de abdia: qui fuit scūs ⁊ ꝓpha: dō q̄ dī: Qui cū veniss curuauit genua ꝯ helīā: ⁊ p̄cat⁹ ē eū. qō nō fecisset nec helias pmisisset: si flexio vni⁹ genu vel ābozꝝ cēt ꝓdicto mō illicita: ⁊ iō dicendū: q⁹ nō est illicita rōe ꝓdicta vel rōib⁹ ꝓdictis: ⁊ maxie q⁹ eccl̄ia sciens vbiq⁹ talē adorandi modū: nō ꝓdicat ꝓriū: sed semp tacet quasi ꝓcedens hoc eē licitū. Ad cuius plenioꝛē intellectū ꝓsiderādū: q⁹ aliqua de diuis honorib⁹ tracta sī ad creaturas excellētes: ptiz timoꝛe: ⁊ parti adulatōe: ⁊ parti nimia hūilitate: nō tm si eis exhibita tanq̄ deo: sed sicut creaturis ei⁹ excellētiā ptīcipantib⁹ rōe sanctitatis seu dignitatis seu alteri⁹ excellentie: de q⁹ est genuū flexio: ⁊ lz huiusmodi p⁹ fuerit ex malo motiuo vel saltē min⁹ bono introducta: tm exq̄ ꝓsuetudo inualuit: exhibēt licite creaturis excellētib⁹: dū tamē non sit intētio exhibētis talia hoib⁹ illis sicut deo exhibē: nec recipientis hoc mō recipe: ⁊ sic p intentionē exhibentis ⁊ recipiētis tollit ꝓpetas actus interioris latrie: p ꝓsuetudinē vo introductā actus exterioꝛ obseruat: remanet tm aliq̄ seruit⁹ soli deo exhibēda: q̄ est actus exterioꝛ latrie ⁊ signū actus interiorꝭ. s. oblatio sacrificij: q̄ in nulla lege exhibet alicui: nisi ei qui p deo hī: ⁊ hec videtur sīa Augus. de ciuitate dei. x. lib⁹. xij. c. vbi dicit sic: Multa deniq⁹ de cultu diuino vsurpata sī: q̄ honorib⁹ deferūt humanis siue humilitate nimia: siue adulatione pestifera: ita tm vt quib⁹ ea deferunt hoies hērentur: qui dicūt colēdi ⁊ venerandi: si aūt eis multū addit adorādo ⁊ ceia ⁊ sequit: quis vo sacrificandū censuit nisi ei quem deū aut sciuit aut putauit aut finxit. q. d. nullus. Ad argumta dicendū. Ad p⁹m dicunt aliqui: q⁹ mardoche⁹ nō rēnuit flectere genua coram aman: eo q illicitū cēt absolute: sed pp abusum ipsius aman: qui ex hoc in superbiaz eleuabat: sed hoc nō videt valē: q⁹ hoies mali q̄diu tolerant a deo in statu excellēti sī honorandi: vñ a dauid scūs saulē pessimū ip̄m psequentē adorauit: vt hētur. j. Reg. xxiiij. Silr Judith q̄ inter mulieres sanctas ꝓputatur: adorauit holofernē pessimū genuū flexione: ꝑz q⁹ hī Judith. x. Adorauit eū, psternens se sup tꝛaz: ⁊ leuauerunt eā serui holofernis iubēte dño suo. pp qō aps petrus p⁹ petri. ij. dicit: Serui subditi estote i oi timoꝛe dñis nō tm bonis ⁊ modestis: sed ēt discolis: hec est. n. gīa. aman vo erat in ptāte ꝓstitutus. s. a rege scōs: vt s dcm̄ est: pp qō rōe status ⁊ officij erat adorādus: pp qō aliter dicendū est: q⁹ aliquid de se licitū rōe alicui⁹ circūstantie fit illicitū sicut dare elemosynā mulieri pauperi licitū est ⁊ meritoꝛiū: si tm fiat intētiōe ptrahendi eaz ad luxuriā illicitū est: sic in ꝓposito lz adoratio per genuflexionē licite ipendat excellentib⁹ creaturis: tm reddit̄ illicita per malā intentionē exhibentis: si hanc exhibeat quasi deo: vel ex parte recipientis si exigat isto mō sicut legit de nabuchodonosoꝛ rege assyrioꝝ: Judith iij. q⁹ ꝓcepit holoferni: vt oēs deos ꝛre exterminaret: vt ipse solus deus diceret: ⁊ hoc mō q̄rebat adorari amā: vt dicunt hebrei: ⁊ habituz est. c. ꝓcedenti: q⁹ per tales excellētias machiabat obtinere regnū: vt hī. j. xvj. Ad 2ᵐ dicendū q⁹ argumentū est magis ad oppositū: quia de apostolis tenet ecclesia: q⁹ post confirmationē spīritꝰ sancti in die pentecostes nō peccauerunt moꝛtaliter: ꝓpter qō ioh̄anes tunc nō peccauit: ⁊ maxime q⁹ eleuat⁹ erat in contēplatiōe ad videndū secreta celestia: peccass̄et autē moꝛtaliter si honorē soli deo exhibendū angelo exhibuisset. nec potest dici: q⁹ deū solū in angelo sibi apparente loquentē adorauerit: q⁹ hoc angelus non ꝓhibuisset: ꝓhibitio ergo angeli non fuit ad ostendendū illā adorationē esse illicitā: sed ad ostendendū excellentiā quā natura humana consecuta est per filiuz dei eā sibi in vnitate suppositi assumentē: fm q⁹ exponit beatus grego. homel. quinta euangeliorum.

In capitulo. iij. vbi dicit in postil. Quia ex superbia sua volebat sibi accipere honorem diuinum faciens se adorare tanq̄ deum. Additio. I.

Dicere q⁹ aman faciebat se adorari tanq̄ deuz vt dicit glosa hebraica: videtur irrationabile dictū: nā hoc esset contra regiū honorē: cōmune enim est apud oēs etiā idolatras estimare deū veruz seu quem putant vel fingunt deū esse super oēs hoies etiā reges vel principes: vnde si aman honorē diuinū vsurpasset: sequeret ex hoc q⁹ honorē maiorē q̄ regiū sibi vendicaret: q⁹ ex timoꝛe regis hoc non auderet attētare: etiā si

diuinū amorē postponeret: iō predicta glo. nō tenetur vt auctētica ab hebreis: sed ad reddendū causaz quare mardocheus nō flectebat genua corā amā sicut alij fui regis: sī apud eos due opiones: vna est q amā portabat ad collū quoddā idolū: t ex hoc mardoche' rēnuebat adorare amā: ne

QUē cū audisset IIII mardoche': scidit ve
stīmēta sua: et indut' ē sacco spargens cinerē capiti: t in platea medie ciuitatis vocē magna clamabat ostendēs amaritudinem animi sui: t hoc eiulatu ūsqz ad fores palatij gradiens. Non enī erat licitū indutū sacco aulā regis intrare. In omnib' quoqz prouincijs oppidis ac locis ād que crudele regis dogma puenerat: plāctus ingens erat apud iudeos: ieiunijū: vlulātus t fletꝰ: sacco t cinere multis pstratu vtentibus. Ingresse aūt ſ ūt puelle hester t eunuchi nunciaueruntqz ei. Quōd audiens cōsternata est: et vestē misit vt ablato sacco indueret eā. Quaz accipē noluit. Accitoqz athach eunucho quez rex ministrum ei dederat: precepit vt iret ad mardocheū t discēt ab eo cur hoc faceret. Egrēssusqz athach iuit ad mardocheū: t inueniens stantē in platea ciuitatis añ ostiū palatij. Qui indicauit ei oīa q̄ acciderant: quomō aman pmisisset vt in thesauros regis pro iudeoꝝ nece inferret argentū: exēplar quoqz edicti qō pendebat in susis dedit ei vt regine ostenderet t moneret eā vt intraret ad regē: t deprecaretur eū pro

Replica.

BUrgēs etiaz circa 3m ca'm sa
tis ꝓpetentez ponit additionez: sed hoc ī ea videt dubiuz q̄ dicit aman descendisse ab amalech: ḡa infra. c. vlti. dī aman aio t gente macedo: ñ igit amalechites: qz macedonia regnū est grecie: t fuit p'm t pro priū regnū alexandri magni vñ dicunt saxones traxisse origi' nē: vñ scribit quidez saxo velut credo: patria fuit añ macedo. cetera q̄ notat burg. de genuflexione nō si magni pōderis: in hu iusmodi. n. reuerētie signis intētio faciētis distiguit an ptineant ad latriā vel duliam vel hypduliā: q̄. n. ad genuflexiōes: dulia vi
det hīe potōres mo
dos q̄ latria: nā plerūqz corā papa regib' t principib' flectū tur genua: vbi corā sacro eucharistie vir, fit iclinatio: nemo tamē vt puto estimabit aliquē ex eis creatorē t non potius creaturā t dulia eis exhibendam. .IIII.

QUe cū audisset. Postq̄ descripta est ꝑ ppl̄z iudaicū aman machinatio: hic ꝓnter describitur eiusdē populi liberatio: que facta est per petitionē regine hester: circa qō sic ꝓcedit: qz p° ponit petitionis dispositio preuia: t 2° petitio ipsa. c. v. Circa p'm p° ponitur mardochei lamentatō 2° regine monitio: ibi Egressusqz athach. 3° cōis oratio: ibi Rursumqz. Circa p'm dī: a Que cū audisset mardoche. s. ꝓdēnationē iudeoꝝ predictā p edicti publicationē: vt ꝑdictū ē. b Scidit vestimenta sua. in signū dolor. c Et indut' ē sacco. in signū hūiliatōnis. d Uoce ma. clama. pp innocentū ꝓdēnationē. e Usqz ad fo. palatij. gradiēs. qz nō potat aulā igredi i habitu tā vili qō erat statutū ad magnificentiā regalē. f Ad q̄ cru. re. dog. pucnerat. i. snia vel edictū. g Plāct' igēs erat. ad oñendū ai amaritudinē: h Jeiuniū. ad carnis affl'ctionē: i Ululat' t flet' t̄c. ad ipetrandū dei ꝓpiciationē. k Ingresse si āt puel. hester t eunuchi. s. ad ipsā hester: q̄ habitabat i ꝓclauī: nec ita exibat ad rumores audiēdos sicut domicelle ei' t ministri. l Qō audiens consternata est. ex insolite rei auditu. m Et vestē misit t̄c. vt mardoche' honestū icederet: t aulā regiā ingredi posset. n Quā accipe noluit. qz adhuc nō venerat tps ꝓsolationis: pp qō hester misit ministrū sibi familiarē ad mardocheū: vt sciret cām sue desolationis. o Egressusqz. hic ꝓnr ponitur regie monitio ꝑma: t postea 2ª: ibi Qō cū audisset. Circa ꝑmū ponitur cōmonitio regine: vt oraret pro pp'lo suo in periculo posito: t patz lra vsqz ibi: p Exēplar q̄z edicti. i copiā: qz exēplar ꝓpe est primū originale: 2° hic ponitur hester executio: cuz dicitur:

NOn solū pp culturā vnius dei dicebantur iudei nouis legib': sed pp circūcisionē t obseruantiaz sabbati t abstinētiā a cibis imundis: t multa huiusmodi quibus gentiles non vtebantur t̄c.

In eodē ca. iij. vbi dī in postil. Tñ ex quo cōsuetudo iualuit exhibent licite creaturis excellētib'. Additio. III.

QOnsuetudo adorandi creaturas per genuflexiōnē non videt aliquid facere ad ꝓpo'm qōis mo te per postillatorē: nā anteq̄ aliqua cōsuetudo de hoc esset: talis adoratio aut erat licita de iure diuio aut non: si āt erat licita sic talis cōsuetudo ad hec nihil operaretur: si aūt erat illicita per ꝓsuetudinē contrariā non fieret licita: nulla. n. consuetudo vim obtinere posset contra legē diuinā: vt in p'a scōe. q. xcvij. articlo. iij. in respōsione ad p'm argumētū. Uñ circa hoc videt aliter dicendū. s. q̄ adoratio exterior est signū significans interiorē adorationē: non naturaliter: sed ad placitum: sicut locutiones significant ꝓceptus interiores ad placitū instituentiū: iō nō est inconueniens q̄ in diuersis tpibus seu in varijs regionib' diuersa sint signa adoratiōis initiozis tā latrie q̄ dulie: sicut t diuerse locutiōes: vñ lz apud antiq̄s ve. te. soluere calciamēta de se ptinebat ad reuerētiā loci sci vt hī Exo. iij. t Josue. v. tñ apud nos talis reuerētia nō hī: vt pz ꝑ coēz vsū eccl'ie: et sil'r pōt dici de adoratiōe corpali.

Que respondit ei ⁊c̄. ⁊ sequit̄. q Q̄ siue vir ⁊c̄. absq̄ vl la cūctatione. i. mora: r Inficiat̄. Istud edictū de ꝯsilio aman fuerat positū ne machinatio ei⁹ de morte iudeoꝝ reuocaret̄ ꝑ aliquē informantē regē ad ꝯriuz. s Que. xxx. iam dieb⁹ nō sum vo. ad eū. hēbat. n. rex plēs alias vxores: vt dc̄z est. ij. c. ⁊ forte in illo tpe alijs vtebatur: tū ad reddendū eis ꝺbitū: tū q̄ alīnus vti delectabile est: vt dr̄. ij. mach. xv. sola tm̄ hester erat regina: sicut filia pharaonis inter vxores solomonis. t Qd̄ cū audissz. hic ponit̄ 2ª monitio: cū dr̄: v Ne putes q̄ aīam tuā tm̄ liberes. a snia ꝯ iudeos data: ꝑ hoc q̄ tu es regina. x Si eniz nunc silueris. de vita tua tantuz cogitans. y Per aliā occasionē liberabunt̄ iudei. q̄ de⁹ hz multos modos suos suos liberādi. z Et tu ⁊ do. patris tui ꝑibitis. dina iusticia: eo q̄ ppl̄z tuum neglexeris. a Et quis no. vtrū ⁊c̄. vt in tali tpe parareris. i. in afflictōe populi tui: vt ꝑ te liberaret̄. q. d. a ꝑn⁹ tue ꝓmotiōis nullus h⁹ cognouit: sed mō ꝑ effectū pz: q̄ a deo facta est tua ꝓmotio ad regnū: vt liberes ppl̄m tuuz. b Rursūq̄ hester. hic ꝯn̄r ponit̄ oratio cōis: q̄ hester obediēs mardocheo voluit se ꝑiculo exponere ꝓ ppl̄o suo: tam̄ petiuit: vt ꝓ ipsa ⁊ negocio fieret cōis iudeoꝝ oratio: vt sic securius ꝓcederet in facto suo. c Non come. neq̄ bibe. trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹. nō est intelligendū q̄ tanto tpe abstinuerint ab oi cibo ⁊ potu: q̄ talis abstinentia eēt indiscreta: sz q̄ semel in die naturali tm̄ comederunt ⁊ modicū. s. ad sustentationē nature tm̄: illud āt qd̄ est modicū quasi nihil reputat̄: vt hr̄. ij. physi. d Et tunc ingrediar ad regē. confisa de dictis orationibus ⁊ ieiunijs. e Contra legē faciēs inuocata. i. non vocata. f Tradensq̄ me morti. i. exponens me periculo mortis: q̄ non erat certa de euentu futuro: quāuis confideret de diuino auxilio.

ppl̄o suo. Regress⁹ athach nunciauit hester oīa q̄ mardoche⁹ dixerat. Que rn̄dit ei ⁊ iussit vt diceret mardocheo: Oēs s̄ui regis ⁊ cuncte q̄ sub dictiōe ei⁹ st̄ norūt ꝓuincie: q̄ siue vir siue mulier nō vocat⁹: int̄i⁹ atriū regis intrauerit absq̄ vlla cūctatiōe stati inficiat̄: nisi forte rex aureā v̄gā ad eū tetēderit ꝓ signo clemētie: atq̄ ita possit viuē. Ego igit̄ q̄mō ad regē intrare poto: q̄ trigitā iā dieb⁹ nō sū vocata ad eū: Quod cuz audisset mardoche⁹: rursū mādauit hester dicens: Ne putes q̄ aīam tuā tm̄ liberes: q̄ i domo regis es ꝑ cūctis iudis Si eni nūc silueris: per aliā accasionē liberabūt̄ iudei: et tu ⁊ dom⁹ p̄ris tui ꝑibitis Et qs nouit vtꝝ iccirco ad regnū veneris: vt in tali tpe pareris: Rursumq̄ hester hec mardocheo v̄ba mandauit. Uade ⁊ ꝯgrega oēs iudeos q̄s in susis reppereris: ⁊ orate ꝓ me. Non comedetis ⁊ nō bibetis trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctibus: ⁊ ego cū ancillis meis silr̄ ieiunabo: et tūc ingrediar ad regē ꝯ legē faciēs inuocata: tradensq̄ me morti ⁊ ꝑiculo. Iuit itaq̄ mardoche⁹ ⁊ fec̄ oīa q̄ hester ꝑceperat. V

Die aūt t̄tio indūta est hester regalibus vestimētis: et stetit in atrio dom⁹ regie qd̄ erat int̄i⁹ ꝯ basilicā regis. At ille sedebat sup soliū suū in ꝯsistorio palatij ꝯ ostiū dom⁹. Cunq̄ vidisset hester reginā stantē plācuit oculis ei⁹: et extēdit ꝯ eā virgā aureā quā tenebat mānu Que accedēs osculata est sūmitatē v̄ge ei⁹: dixitq̄ ad eā rex: Quid vis hester regia: Que ē petitio tua: Etiam si dimidiā ptē regni petieris: dabit̄ tibi. At illa respondit: Si regi placet obsecro vt vēias ad me hodie et aman tecū ad ꝯuiuiū qd̄ paui. Statiq̄ rex: vocate iqt cito amā vt hester obediat volūtati. Uenert̄ itaq̄ rex ⁊ aman ad ꝯuiuiuz qd̄ eis regia pauerat. Dixitq̄ ei rex: postq̄z vinū biberat abundant̄. Quid petis vt det̄ tibi: ⁊ ꝓ qua re postl̄as: Etiā si dimidiā ptem regni

Capi. V.

Die aūt tertio. Preposita debita dispositione: hic cōsequenter agit̄ de petitionis prepositione q̄ duplex est. Prima petitio est ad regis aium inclinandū: 2ª ad ppl̄m iudaicū liberandū. c. vij. Prima in tres: q̄ p⁹ ponitur hester postulatio: 2° subdit̄ aman machinatio: ibi Egressus est itaq̄. 3° machinationis frustratio: sequenti. c. Circa p̄m dicitur: a Die autē 3°. s. post predictas orationes ⁊ ieiunia. b Induta est hester rega. vesti. depo. veste ligubri. qua fuerat vsa tpe orationis ⁊ ieiunij. c Et stetit in atrio. confidens de dei subsidio. d Contra basilicā. i. aulā regiā: ⁊ dicitur a basileos: qd̄ est rex i greco. b Placuit oculis eius. tuz q̄ eēt omniū oculis amabilis ⁊ gratiosa: vt hr̄ supra ij. ca. magis tamē in oculis regis cui erat matrimonialiter coniuncta: tū q̄ gratiositas eius augmentata fuit tunc ex speciali gr̄a d̄i sicut dicitur de iudith. x ca. f Extēdit contra eā virgaz aureā. in signum benignitatis ⁊ amicitie. g Que accedens. liberata a periculo. h Osculata est sūmitatem virge eius. i. sceptri regis in signum reuerētie. i Que est petitio tua. q. d. paratus suz eā implere qd̄ on̄dit sequens lr̄a: Et si dimidiaz partem ⁊c̄. k Obsecro vt venias ad me: Jō inuitauit eum ad conuiuiuz: vt magis inclinaret ad se regis animū sciebat eni q̄ delicie mulierū emolliunt virilē aium l Et amā tecū. dicit Rab. Sa. q̄ ideo soluz aman cū rege inuitauit ad hoc q̄ alij principes magis mouerentur inuidia ⁊ odio contra ipsum videntes q̄ sicut habebat erga regē gratiaz singularem: ita crederent eū regine familiarē: ⁊ sic postea pro eo nō starent: sed magis de eius deiectione gauderent: ⁊ licet in hoc forsitā non bene fecerit: tamen cōmendatur d̄ facti intentione: quia faciebat hoc ad deiectionē superbi ⁊ liberationē innocentis populi: sicut ⁊ iudith de mendacijs que dixit holoferni non cōmendatur: sed de intētione liberationis populi sui: persone eniz bone magnatum ⁊ alioꝝ qui prodesse possunt bono çelo ad populū suū aliquando mouentur ad aliquid illicitū: vt patz in exemplis predictis: ⁊ patet littera vsq̄ ibi: m Ueniat rex ⁊ aman ad conuiuiū qd̄ paraui eis ⁊ cras apiā regi ⁊c̄. inuitauit eniz eos ad conuiuiū simul rationib⁹ iam dictis. s. vt rex magis ad petitionē eius inclinaret: ⁊ aman magis odiosus principibus eius redderetur: fa

ctum est etiã hoc diuina dispositione: vt interiz mardocheus eleuari ꝛ aman cadere inciperet: vt pz. c. sequẽti. n Egressus. Hic ponitur ꝓñr machinatio aman que orta fuit ex electione aman ex regine inuitatione: ꝛ hoc notatur cũ dicitur: Egressus est itaqz illa die aman de domo regine letꝰ ꝛ alacer. de ostensa sibi regine amicitia ꝛ familiaritate. o Cũqz vidisset mardocheum. sequitur: Indignatus ẽ valde. qz ſm pbum .ij. rhetorice puipensio ẽ causa ire reputauit autẽ se puipensum vltra modũ: eo qꝺ vidit mardocheũ non solũ ipsũ nõ adorasse: sed nec etiaz sibi assurrexisse. q Et dissimulata ira. qz nõ poterat eũ punire sine regis licentia.

r Conuocauit ad se amicos. ad tractandũ de punitõe mardochei quã sũme desiderabat: qõ patz ex hoc qꝺ diuitias: ꝓlem numerosam honores sibi ipensos a rege ꝛ regia ꝓ nihilo cõputabat: qꝺiu mardocheus viuebat ꝛ patet littera vsqz ibi: s Jube parari excelsã trabem. vt magis appareat vidicta de ipso habita.

t Et dic mane regi. quasi dicat statiz concedet tibi. b Et sic ibis cũ rege letus ad conuiuiuz. qz passiones ire licet incipiant a tristicia terminãtur tamen in delectatione habita vindicta: vt patet per philosophũ. .ij. rhetorice ꝛ. iiij. Ethicoꝝ. x Placuit ei consiliuz. qz erat iuxta suum desiderium. .VI.

Noctem illaz. Hic consequenter describitur frustratio dicte machinationis: ꝛ primo ponitur huius frustrationis occasio: secõ facti executio ibi Statimqz rex. Circa primuz dicitur: a Noctem illaz duxit rex in somnẽ. quod a deo factuz est: vt mors mardochei dispositа in crastino impediretur. b Jussitqz sibi afferri historias ꝛc. quia sicut dicit iosephus vigiliam illam nolebat transire in ocio: sed expendere in aliquo vtili ꝓ regno suo: ꝛ ideo fecit coram se legi facta preterita regni sui: quia memoria preteritorum dirigit in agendis respectu futurorum. c Ventum est ad illum locum. quod ordinatione diuina factum est: vt mardocheus iustus remuneraretur: aman autez superbus confunderetur. ceter a patẽt vsqz ibi: d Nihil omnino mercedis accepit. quia licet rex fecisset eum cõmorari in palatio suo a tempore illo quo nunciauit sibi paratas insidias: hoc tamen erat qꝺ si mercedem expectãdo. e Statimqz rex. Hic cõsequenter ponitur facti executõ Circa qõ primo ponitur consultatio: scõo mardochei exaltatio ibi Dixitqz ei rex. Circa primum dicitur: Statimqz rex quis ẽ inquit in atrio. prius enim quesierat a ministris suis: qꝺ hora esset temporis: vt dicit iosephus: ꝛ respondẽtibus seruis suis qꝺ iã dies illuscescebat: quesiuit quis de suis consiliarijs venerat: vt ꝺ ꝓmio mardochei cõferret: quia eum premiare desiderabat.

f Responderuntqz pueri. i. regis mistri: g Amã stat i atrio. quia valde mane venerat: vt appensionẽ mardochei ꝓpetraret sed cõmuniter dicitur: qꝺ surrectio matutina non est bona fortuna: qõ contigit in proposito. h Cogitans aman in corde suo ꝛc. quia modus superbi est estimare qꝺ semper ipe debeat honorari. i Homo quez rex honorare cupit debet indui vestimentis regis. idest quibus nulli licet vti nisi regi. k Et imponi super equum qui desella regis est. i. quem nullus equitauit nisi rex. l Et accipere regium diadema ꝛc. ex quibus satis patet qꝺ aspirabat ad regnum.

mei petieris ꝓpetrabis. Cui rñdit hester: Petitio mea ꝛ ꝓces sit iste: Si iueni in cõspectu regis gr̃iam: ꝛ si regi placz vt det mihi qõ postulo ꝛ meã ꝓpleat petitionez: veniat rex ꝛ aman ad cõuiuiũ qõ paui eis: ꝛ cras aperiã r̃gi volũtatẽ meã. Egressus est itaqz illo die amã letus ꝛ alacer. Cũqz vidisset mardocheũ sedentẽ añ fores palatij: ꝛ ñ solũ ñ assurrexisse sibi: sz nec motũ qdẽ de loco sessiõis sue: indignatus est valde: et dissimulata ira reuersus in domũ suã: ꝓuocauit ad se amicos suos et çares vxorẽ suã: ꝛ exposuit illis magnitudinẽ diuitiarꝫ suarꝫ filiorꝫqz turbã: ꝛ qãta euz glia sup oẽs ꝓncipes ꝛ suos suos rex eleuasset. Et ꝓhec ait: Regina qz hester nullũ aliũ vocauit ad cõuiuiuz cũ rege ꝓter me: apud quã et cras cũ rege prãsurꝰsum. Et cũ hec oia hẽaz nihil me hr̃e puto qꝺiu videro mardocheũ iudeũ sedẽtẽ añ fores regias. Rñdert qz ei çares vxor eiꝰ ꝛ ceteri amici: Jubẽ pari excelsam trabẽ hñtẽ altitudiſ qnquaginta cubitos: et dic mane regi vt appẽdat sup eã mardocheꝰ: et sic ibis cũ rege letus ad ꝓuiuiuz. Placuitqz ei ꝓsiliũ: ꝛ iussit excelsã ꝓparari hestiras ꝛc. Orari crucem: .VI. Octez illã duxit rex i sõnez: iussitqz sibi afferri historias ꝛ ãnales ꝓꝝ tporꝝ Que cũ illo pñte legerent: vẽtũ est ad illum locũ vbi scriptũ erat qõ nunciasset mardocheꝰ insidias bagathã ꝛ tharesi eunuchorꝝ: regẽ assuerꝝ iugulãe cupientiũ. Qõ cũ audisset rex ait: Quid ꝓ hac fide honoris ac premij mardocheꝰ ꝓsecutꝰ ẽ: Dixerunt ei sui illiꝰ ac mistri: Nihil oiõ mercedis accepit. Statimqz rex: qs ẽ igt i atrio: Aman qppe intꝰ atriũ domus regie ingrauerat: vt suggereret regi: ꝛ iubẽt mardocheũ affigi patibulo qõ ei fuerat ꝓpatũ. Rñderunt pueri: Aman stat in atrio. Dixitqz rex ingrediat. Cunqz eẽt ingressus ait illi: Quid dz fieri viro quẽ rex honorare desiderat: Cogitãs aũt in corde suo amã: ꝛ reputãs qꝺ nullũ aliuz rex nisi se vellet honorare. Rñdit: Hõmo quẽ rex honorar̃ cupit dz indui vestibꝰ regijs: et imponi sup equũ q desella regis ẽ: et accipe regiuz diademа super caput suũ: ꝛ ꝓmꝰ õ regijs principibꝰ ac tyrãnis teneat equũ eiꝰ: ꝛ p plateaz ciuitatis incedẽs clamet ꝛ dicat: Sic honorabit quẽcũ qz rex voluerit honorare.

m Dixitq; ei rex. hic ꝓñr ponit ipsi⁹ mardochei exaltatio: t ꝓ ꝓñs aman ꝓfutatio: cuz dī: n Festina. absq; aliq; retardatiõe. e Et sūpta stola t eq̄. i. veste regia t eq̄ regio: de diademate ãt regio tacuit: qz nõ videbat sibi ꝓuentẽ ter dcm: q; ali⁹a rege portaret diadema regiũ: qd aũt. j. vi. ca. dī q; mardocheus portabat corona aurea: illa tñ non erat silis corone regie.

p Fac vt locutus es mardocheo iudeo. qz tu es ꝑm⁹ inr ꝓncipes regni mei: t sic pz exaltatio mardochei: t ꝓ ꝓñs ꝓfutatio aman iõ sequitur: q Et amã festi. ire in do. sua m lu. t coopto capite. sicut solẽt hoies cõfusi incedẽ. r Si de scie iudeoz ẽ mardoche⁹ tc. dicit h'glo. hebraica: q; sapientes illi q̄ erant de cõsilio amã viderant libros legis moysi: qz aliqui iudei captiui iã transtulerãt eos in liguaz ꝓsicã: t ibi viderãt q; hebrei ꝓpant stellis celi: t terre puluerĩ: vt hĩ genñ. xiij. t. xv. t iõ dixerũt qñ incipiunt cadẽ deducunt ad nihiluz quasi puluis: t qñ incipiunt ꝓualere ascendũt sicut celi stelle: t ideo subditur:

s Nõ potis ei resistere tc. t pz littera.

In c. vj. vbi dī i postil. Et accipe regiũ di adema. Additio.

Per hoc qd dī hic: Et accipe regiu; diadema. nõ intelligitur q; hõ ille quez rex volebat honorare habẽt accipe r̄giũ diadema: sed q; equ⁹ille qui de sella regis erat eẽt de illis q̄ ꝓsueuerãt portare regiũ diadema qñ rex in eo equitabat: vnde ex hoc nõ habetur q; aman aspirasset ad regnũ tc. .VII.

a Ntrauit itaq; rex. hic ꝓñr ponit 2° petitio hester regine ad ppli sui liberationẽ. Circa quã p° ponit aduersarij ꝓdẽnatio: 2° ppli liberatio in ꝓncip°. viij. cap. ꝓma in duas: qz p° ponit ipsi⁹ hester iusta petitio: 2° ipsi⁹ aman iusta ꝓdẽnatio: ibi Rex ãt. Circa p'm dī: b Dixitq; ei rex. s. regine hester. c Postq; vino incaluerat. i. alacrior factꝰ fuerat. d Que est petitio tua hester. ex volũtate adiplendi voluit ei⁹ petitionẽ ꝓuenire. e Dona mihi aiam meã. i. vitã meã: qz infecto ppło iudaico ꝑm aman machinationẽ vt hĩ. ã. iij. c. Reputabat stati se moriturã: cũ eẽt de eodẽ populo. f Et gemẽs tacerẽ. si de honore regio deberẽ trãsferri ad statũ ancillarẽ: t in hoc indicauit ppłz suũ de q̄ supra tacuerat vsq; ad tps opportunũ. g Nũc ãt hostis tc]. qz nobis infectis insidiabit vite ei⁹: vñ i ꝑsona regis dī. j. xvj. de ipso amã: Nã mardocheũ c'fide t beneficijs viuim⁹ t ꝓtẽ regni nostri hester cuz oi gente sua nouis quibus dã legib⁹ atq; inauditis machinis expetiuit in mortẽ: hoc cogitãs: vt illis infectis insidiaret nostre solitudini tc. Ra. sa. aliter exponit h° Cui⁹ crudelitas redũdat in regẽ. i. i dãnuz regis: qz si ꝓsuluisset vendẽ iudeos in seruitutẽ ppło alteri⁹ regni: rex ide habuisset magnã pecuniã in thesauris suis reponendã quã nõ posset habere ꝺ cadauerib⁹ mortuoz vel si consuluisset iudeos occupare in operib⁹ seruilibus regis: haberet rex inde magnã vtilitatez sicut rex egypti ꝺ seruitute iudeoz ciuitates t castra regis edificantiũ: vt hĩ Exo. j. t sic pz q; ꝓsiliũ aman nõ fuit vtile regi: sed dãnosũ: p° tñ expositio videtur rationabilioz.

h Respõdẽsq; rex. hic ꝓñter ponitur ipsi⁹ aman ꝓdẽnatio: t patet littera vsq; ibi:

i Qd ille audiens ilico obstupuit. cõsci⁹ ꝓprie malicie quã non poterat operire.

f Vultũ regis ac regine ferre nõ sustinẽs. ꝓpter nimia ꝓfusiõe. l Rex aũt surrexit iratus. nolens dare sniam donec aliquãtulũ transiret cõmotio ire. m Reppit aman sup lectũ hester cozzuisse. dicit hic Ra. Sa. q; angelus impulit eũ vt sic rex rediens magis moueretur contra eũ. Potest tamẽ dici q; ex nimia stupefactiõe t timore nõ potuit se sustẽtare: t sic cozzuit. n Etiã regina vult oppzimere. i. strãgulare. o Et stati opuerũt faciẽ eius. tanq; ꝓdẽnati ad mortẽ: quia tunc erat talis modus: t adhuc est in aliquibus regnis: q; ꝓ aliquibus criminibus cõdemnatis ad mortem velantur oculi quodã bendello.

p En lignum qd parauerat mardocheo. iste. n. eunuchus fuerat de illis qui fuerant ad vocandũ ipm aman

Dixitq; ei rex. Festina et sũpta stola t eq̄ fac vt locutus es mardocheo iudeo q; sedet ante foras palatij. Caue ne quicq; de his q̄ locutus es pretermittas. Tulit itaq; aman stolam t equũ indutumq; mardocheum in platea ciuitatis: t ꝓpositũ equo ꝓcedebat atq; clamabat. Hoc honore ꝓdign⁹ ẽ quẽcũq; rex voluerit honorare. Reuersusq; ẽ mardocheus ad ianuaz palatij: et amã festinauit ire in domũ suã lugens t operto capite: narrauitq; cares vxori sue t amicis oia q̄ euenissent sibi. Cui rñderũt sapiẽtes q̄s hẽbat in ꝓsilio t vxor eius Si de scie iudeoz ẽ mardoche⁹ añ quẽ cadẽ cepisti: nõ pot̃is ei resistere: sz cades in ꝓspectu ei⁹. Adhuc illis loquẽtib⁹ venerũt eunuchi regis: t cito eũ ad ꝓuiuiũ qd regia pauerat: pgẽ ꝓpulert.

Ntrauit itaq; .VII. rex t aman vt biberẽt cũ regina. Dixitq; ei rex et scda die postq; vino incaluerat. Que est petitio tua hester vt det tibi: t qd vis fieri: Etiã si dimidiã ptẽ regni mei petieris ipetrabis. Ad quẽ illa rñdit. Si iueni gratiã in oculis tuis o rex: t si placet donã mihi aiaz meã ꝓ q̄ rogo: t ꝓpl̃z meũ ꝓ q̄ obsecro. Traditi. n. sumus ego t ꝓpl̃s me⁹ vt ꝓtamur iugulemur t pcam⁹. Atq; vtinã in seruos t famulas vẽderemur: eẽt tolerabile malũ: et gemẽs tacerẽ: nũnc ãt hostis nr̃ ẽ cui⁹ crudelitas redũdat in regez]. Rñdẽnsq; rex assuer⁹ ait: Quis est iste: t cui⁹ potẽtie: vt hec audeat facẽ: Dixitq; hester. Hostis t inimicus nr̃ pessim⁹ iste est amã. Quod ille audiens illico obstupuit: vultũ regis ac regie ferre nõ sustinẽs. Rex aũt irat⁹ surrexit: t de loco ꝓuiuij itrauit in hortũ arborib⁹ ꝓsitũ. Amã q̄z surrexit vt rogaret hester reginaz ꝓ aia sua: intellexit. n. a rege sibi patũ malũ. Qui cũ ruersus eẽt de horto nemoribus ꝓsito: t intrasset ꝓuiuij locũ rẽppit amã sup lectũ cozzuisse in q̄ iacebat hester t ait Etiã reginam vult oppzimere me presente in domo mea: Necdum verbum de ore regis exierat: et statim operuerunt faciez eius. Dixitq; arbõa vn⁹ ꝺ eunuchis

ad regine ꝓuiuiū: vt hī infra in fine.c.precedētis: ⁊ tūc vidit illud lignū in atrio aman fabrefactū. q Appē dite eū in eo. ⁊ sic sup eū reuersa est sua machinatio: ꝟz q̄ scribit̄ ꝓuer.xxvj. Qui fodit foueā incidet in eam r Et regis ira quieuit. q̄ fcā vindicta ira quiescit: cū sit appetit̄ vin dicte. In ca. vij. vbi dī in po stil. Dona mihi aiam meam.

Additio.

IN hoc q̄ dicit Hester: Dōa mihi aiam meaz ꝛc. indicauit se eē de pplo iudeoꝝ de q̄ tacuerat: vñ statiz sequit Qz venūdati sum⁹ ego ⁊ ppls me⁹. q. dī. Ille hostis nō solū voluit emē iudeos: sed ēt me q̄ sum de eadē gēte cū totā gentē indifferent emerit: Itē vbi nos habemus: Nūc āt hostis nr̄ ē ē crudelitas redūdat in regē. in hebreo hī: Nō. n. hostis valz in dānuz regis. ⁊ est sensus: q̄ hostis ille. s. aman de q̄ intendebat: non erat tanti valoris sic dānū q̄ regi inferebat destruēdo totā illā gentē sibi subiectā simil cū regina: q̄ aūt dī q̄ aman insidiabatur regi infectis iudeis: ad q̄ allegat illō q̄ dī infra. xvi. ca. non hz auctoritatē in scriptura: nā q̄ ī hoc libro ꝓtinet: post. x. caplm nō est de libris canonicis: nec recipit ab hebreis. VIII.

DE illo. P. q̄ ōscripta ē ipsi⁹ amā ꝺdēnatio: hic ꝓsequēter describit innocentis popli liberatio: Circa quā sic ꝓcedit: q̄ ꝓponitur correctio precogitate malicie: 2° vindicatio effrenate audacie. c. ix. 3° remūera⁹ ꝓpetrate iusticie. c. x. Circa p̄m p̄mittit mardocheī exulta⁹: 2° malicie hostil⁹ cōtra⁹: ibi Nec his ꝓtēta. 3° ex hoc surgens noua exultatio: ibi Mardoche⁹ autē.

qui stabant in mīsterio regi Eī lignū q̄ ꝑauerat mardocheo q locut⁹ est ꝑ regē stat in domo aman: hñs altitudis q̄nquagīta cubitos Cui dixit rex: Appēdit̄ eū in eo. Suspensus est itaq̄ aman in patibulo q̄ ꝑauerat mardocheo: ēt regis ira quieuit. .VIII.

DIE illo dedit rex assuerus hester regie domū amā aduersarij iudeoꝝ: ēt mardoche⁹ ingressus ē añ faciez regis. Cōfessa ē. n. ei hester q̄ eēt patru⁹ suus. Tulitq̄ rex annulū quē ab amā recipi iusserat: ēt tradidit mardocheo. Hester aūt ꝓstituit mardocheū sup domum suā. Nec his ꝓtēta, pcidit ad pedes regis: fleuitq̄ ⁊ locuta ad eū orauit vt malicias aman agagite ⁊ machinationes ei⁹ pessimas q̄s excogitauerat ꝯ iudeos: iubēt irritas fieri. At ille ex more sceptrū aureū ꝓtēdit manu: q̄ signū clemētie mōstrabat. Illaq̄ ꝓsurgens stetit añ eū ⁊ ait: Si placet regi: ⁊ si inueni grām in oculis ei⁹: ⁊ depcatio mea ñ ei videt̄ eē ꝯtria obsecro vt nouis epl̄is: veteres aman lr̄e insidiatoris ⁊ hostis iudeoꝝ: qb⁹ eos in cūctis regi ꝓuinciis pire ꝑcerat cōtigant. Quo enīz potero sustinē necē ⁊ infectionē ꝑpli mei: Respōdit q̄z rex assuer⁹ hester regine ⁊ mardocheo iudeo: Domū aman ꝓcessi hester regine: ⁊ ipz iussi affigi cruci: q̄z aus⁹ ē manū mittē ī iudeos. Scribite ergo iudeis sic⁊ vobis placet ex regis nomine: signantes lr̄as annulo meo. Hec. n. consuetudo erat vt epl̄is q̄ ex regis nomine mittebant: ⁊ illi⁹ ānulo signāte erāt: nemo audēt ꝯdicē. Accitis q̄z scribis ēt librarijs regis: erat āt tps ttij mēsis q̄ appellat sibā: vicesima ⁊ ttia illi⁹ die: scripte sūt epl̄e vt mardoche⁹ voluerat ad iudeos ⁊ ad ꝑncipes: ꝑcuratores q̄s ⁊ iudices: q̄ centū vigitiseptē ꝓuincijs ab india vsq̄ ethiopiā ꝑsidebāt: ꝓuincie atq̄ ꝓuincie: pplo ⁊ pplo: iuxtā linguas ⁊ lr̄as suas: ⁊ iudeis: put legē poterant ⁊ audir̄ Ipseq̄ epl̄e q̄ ex regis nomine mittebant: ānnulo illi⁹ obsignate sūt ⁊ misse ꝑ veredarios: q̄ p oēs ꝓuincias discurrētes: veteres lr̄as nouis nūciis ꝓuenirēt. Quib⁹ ipauit rex: vt ꝓuenirēt iudeos ꝑ singulas ciuitates: ⁊ in vnū p̄cipent ꝓgregari: vt starēt ꝑ aiab⁹ suis: ⁊ oēs inimicos suos cū ꝓiugib⁹ ac liberis: et vniuersis domib⁹ interficerēt atq̄ delerēt. Et ꝓstituta ē ꝑ oēs ꝓuincias vna vltionis dies: idest tertiadecima die mensis duodecimi adar. Sūmāq̄ epl̄e hec fuit: vt ī oibus terris ac populis q

Circa p̄m dī: b Dedit rex assuerus hester re. do. amā. i. oēs ipsius facultates. c Et mardoche⁹ ingressus est ante faciē regis. tanq̄ sibi familiaris ⁊ amabilis: tū q̄z vitā eius seruauerat: vt ꝑz ex precedentib⁹: tū q̄z regine patru⁹ erat. d Tulitq̄ rex annulū quē ab aman recipi iusserat. eum a dignitate ꝓsistia degradando: q̄z tūc magni hoies in dignitatib⁹ ꝓstituti talib⁹ ānulis vtebant. e Et tradidit mādocheo. ipm loco ei⁹ ꝓmouēdo. f Nec his contenta. hic ꝓpr describit correctio malicie excogitate p aman ꝯ iudeos. Circa quā p⁹ ponit humilis regine petitio: cū dī: Procidit ad pedes regis. ⁊ pia cū dī: Fleuitq̄. ⁊ rōnabil. cū subdit: Orauit vt maliciam amā agagite ꝛc. ⁊ ꝑz lr̄a. g Respōditq̄ rex. hic ꝓpr ponit regis ꝓcessio: cū subdī: h Scribite q̄ iudeis sicut vobis placet. p eoꝝ salute. i Signantes lr̄as annulo meo. vt nullus audeat ꝯdicere. k Accitisq̄ scribis. hic cōsequēter describit dicte ꝓcessiōis accelerata executio: q̄z periculū erat in mora: ⁊ hoc ē q̄ dī: k Accitisq̄ scribi. qui hēbant dictandi officiū. l Et librarijs. i. scriptoribus m Erat āt tps ttij mēsis. ⁊ sic duo mēses fluxerant a tpe q̄ lr̄e ꝯ iudeos ipetrate p amā misse fuerāt: q̄z p⁹ mēse posuit aman sortē q̄ mense ⁊ q̄ die iudei debebāt inficī: ⁊ stati ille lr̄e fuerāt ipetrate ⁊ misse: vt hī. ē. tij. c. n Juxta li. ⁊ lr̄as. ipiū. n. assueri ita erat diffusuz: q̄ in diuersis ꝓuincijs nō solum erat idiomata diuersa: ſz ēt i aliquibus locis varijs literis vtebantur.

o Et constituta est per omnes ꝓuincias vna vltionis dies ꝛc]. ⁊ sic patet q̄ eadez dies que per sortē ipsius aman erat deputata ad interfectionem iudeoꝝ per diuinaz ꝓuidentiaz ordinata est ad contrariū. s. ad interfectionem suoꝝ inimicoꝝ.

p Sūmaq̄ epistole fuit. i. sententia in breui ⁊ in grosso:

q; ꝓcessus ꝛ ṽba lre regalis hic nō ponunt: sed infert. xvj. ca. ſm opinionē aliq;. a Egressiq; sī veredarij. i. nūcij sic dicti a veho vehis: q; portant nunciū vel mandatum. b Et edictū regis. de correctione malicie aman. c Pendit in suſis. vbi tūc erat sedes regis: vt p3 p dicta. j. ca. d Mardoche' ãt. hic ꝓñr describit ex p dictis orta letitia: q; scribit puer. xxix. in multiplicatione iusto rū letabit vulg': cum ãt ipij sumpserint ꝑn cipatū gemet ppls: ꝛ iō sic exaltatio aman ipij fuit bonis cā tristicie: ita exalta' mardochei p quā fuit mltiplicat' in bonis tem palib' ꝛ honore: fuit cā letitie: ꝛ h'ē qō dr: d Mardoche' aūt de pa. ꝛ de ꝓspe. regis egrediēs. ad statū ciuitatis disponendum. e Fulgebat vestib' regijs. in signū ptātis sibi date ꝛ dignitatis f Oisq; ciuitas exultauit. p depssione ipij: ꝛ exaltatiōe iusti g Judeis ãt noua lux oriri visa ē. q; p' erāt in tenebris tristicie. h Gaudiū: honor. de regie ꝓmotōe q erat de eor genere. i Et tripudiū. i. gestus exterior ler' ꝓcedens ex interiori letitia intm vt plēs alterius gētis ꝛ secte eor religioni ꝛ ceremonijs iūgerent: credētes q; haberent deū celi ꝓuisorē: qui tā subito ꝛ mirabili mō hostē eorū deiecerat: ꝛ eos suble uauerat. IX.

a Sit duodecimi mēsis. hic ꝓñr describit vindicatio effrenate audacie q; multi p diuersas ptes orbis videtes vl audiētes lras q;s amā miserat ex noie regis cōdixerāt adinuicē q; iudeos interficerēt ꝛ bona eor diriperent: sz p lras reuocatorias p mardocheū ipetratas mandatū est p totū iperiū: q; iudei de suis aduersarijs vindictā acciperent ꝛ q; iudices duces ꝛ pfecti puinciar in hoc eis assisterēt: sic g proceditur: q; p' ponitur huiusmodi vindicatio: 2° erga deum gratiar actio: ibi Dies aūt tertiusdecim'. Circa p'm p' ponitur vindicatio generalis: 2° specialis: ibi Quid vltra postulas. Circa primū primo ponitur vindicatio generalis per regis assueri: subiacebāt im perio: notuz fieret patos eē iudeos ad capiēdā vindictā de hostib' suis. Egressiq; sī veredarij celeres nūcios p' ferētes: ꝛ edictū regis pēpē dit in suſis. Mardocheus aūt ō palacio ꝛ de ꝓspectu regis egrediēs fulgēbat ve stib' regijs hiacynthinis videlicet ꝛ aerinis: coronā au reā portās in capite ꝛ amict' serico pallio atq; purpureo. Oisq; ciuitas exultauit atq; letata ē. Judeis aūt no ua lux oriri visa ē: gaudiuz honor ꝛ tripudiuz. Apud oēs pplos vrbes atq; puincias q̄cūq; regis ꝓcepta veniebāt: mira exultatio: epule atq; puiuia ꝛ festus dies intm vt plures alti' gētis ꝛ secte: eor religiōi ꝛ ceremonijs iūgerent. Grādis. n. cūctos iudaici nomis terror inuaserat. Ca. IX.

Sitūr duodecimi mēsis q̄ē adar vocari añ iam dixim': ttiadecia die q̄n cūctis iudeis interfectio pabat: ꝛ hostes eor inbiabāt sanguī: vsa vice supiores iudei esse cepunt: ꝛ se de aduersarijs vindicare. Cōgregatiq; sī p singlas ciuitates ꝛ oppida ꝛ loca: vt extenderēt manū ꝰ inimicos ꝛ psecutores suos. Nulluſq; ausus ē resistere: eo q; oēs popl'os magnitudis eor fortitudo petotum imperiuz assueri: ꝛ patet littera ex ꝓducit vsq; ibi: b Fama quoq; nominis eius crescebat is cotidie. s. propter regiminis bonitatē ꝛ imperij ꝓsperitate z a tempore quo fuerat mardocheus positus loco aman c Extra decē filios aman. i. preter ipsos. d Quorum ista sunt nomina pharsanda than rē. isti speciaㄥter nominant: q; erant principales aduersarij iudeor: vnde dicit hic glosa hebraica: q; isti filij amā hic nominati fuerunt cum illis samaritāis qui scripserunt accusatōnem contra filios transmigrationis ad impediendum templi edificatiōnē: imponētes eis falso: q; sub prete xtu tēpli edificabant ciuitatē: vt dictum fuit Esdre iij. ꝛ hoc fuit tēpore cyri ſm hebreos: ꝛ iteruz renouatuz tempore assueri: q; dicta ꝛhibitio iterū fuit ꝛnouata tempore assueri quē dicūt hebrei fuisse filiū cyri: ꝛ istud impedimentū fuit factuz de consilio filioz aman patre eor hoc procurante: ꝛ accipit ista glosa de quodā lib' hebraico qui intitulatur cedar colā. i. ordo seculi. e Predas de substantijs eoruz agere noluerunt. ad ostendendū q; nō erant moti cupiditate auaricie sed ẓelo iusticie: ꝛ ne regē offenderēt q; bona taliuz sic ex dispositione regis interfector fisco regio applicari debebant. netrarat. Nā ꝛ puincias iudices duces ꝛ ꝓcuratores: oisq; dignitas q̄ singulis locis ꝛ opib' perāt: extollebāt iudeos timore mardochei quē ꝓncipē eē palacij ꝛ plurimum posse cognouerāt. Fama q; noīs ei' crescebat qtidie: ꝛ p cūctor ora volitabat. Itaq; percusserāt iudei inimicos suos plaga magna ꝛ occiderāt eos: reddētes eis q; sibi pauerāt facē: itm vt et in suſis qngentos viros interficerēt: extrā decez filios amā agagite hostis iudeor. Quor ista sī noia: pharsā. dathan ꝛ delphon ꝛ espatha ꝛ phoratha ꝛ adalia ꝛ aridatha ꝛ ephermescha arisai ꝛ aridai ꝛ vaisatha. Quos cū occidissent: p̄dās de substātijs eor agē noluerūt. Statiq; nūer' eor qui occisi erāt in suſis ad regez relat' ē. Qui dixit regie: In vrbe suſis interfecerāt iudei qn gētos viros: ꝛ alios decē filios āman. Quantā putas eos exercē cedē in vniuersis puincijs: Quid vltra postulas: ꝛ qd vis vt fieri iubeā: Cui illa rndit: Si regi placet: det ptās iudeis: vt sicut fecerunt hodie in suſis: sic ꝛ cras faciant: ꝛ decem filij aman in patibulis suspendantur. Precepit rex vt ita fieret. Statimq; in suſis pependit edictum ꝛ decem

f Quid vltra postulas. hic ponit vindicatio spāliter .s. i vrbe suſis tm: q; ibi fuerat fcā machinatio aman ꝰ iudeos: ꝛ iō fcā est ibi maior vindicatio. s. duob' dieb' ꝛ hoc est qō dr: f Quid vltra postulas. q. di. paratus sum facere: ꝛ ideo regina magis fuit ausa vltra petere dicēs: Detur po. iudeis rē. g Et decē filij amā in patibulis suspendantur. qui fuerant occisi in die preterita

vt sic iusticia vniformis fieret in pre & filijs: & pz littera vsq; ibi: a Sed & p oes puincias &c. istud refert ad vindicationē diei p̄cedentis: qz in ciuitate susa tm̄ hue runt iudei licentiā interficiēdi aduersarios duob' diebus .s. die tertiadecia & q̄rtadecia duodecimi mēsis: & i alijs aūt ciuitatibus & villis vno die tm̄ .s. tertiadecia die eiusdē mensis.

b Dies āt terti usdecim'. Hic cō sequēter ponitur erga deū gratarum actio: in hoc q̄ di es q̄rtadecima in q̄ iudei qui erant extra ciuitatē su sis quieuerunt ab infectione aduer sariorū: & dies q̄n tadecia eiusd̄ mēsis in q̄ iudei qui erant in susis q̄e uerunt ab huiusmōi occisiōe: ꝓsti tuti sūt solēnes apd iudeos vniuersos vt eēnt memores bñficij diuini his dieb' eis dati: & p̄' ponit hanc dicrū solēniçatio: & 2' h' solēniçationis firmatio: ibi Scripsit itaq; mardo che'. sntia p' ptis patet in dictis.

c Scripsit ita q;. Hic ꝓnr ponit dicte solēniçatio nis cōfirma': & h' dupliciter: p' per mardochei lras a iudeis receptas: 2' p lras hester & mardochei simil scriptas: ibi Scri pseruntq; hester. Circa p'm dicitur:

c Scripsit ita mardocheus hec dia. in hoc lib' cō scripta quē libz scripsit mādoche us. d Misit ad iudeos &c]. vt oēs clari' cognsce rent diuinū bñfi ciū eis collatum: vel potius diuina bñficia put ꝓtine tur i serie h' libri: vt q̄rtādecimaz & pv. diē p festū susci perēt: tanq; ex dictis bñficijs grati. cetera patēt ex dictis vsq; ibi:

filij aman suspēsi sūt. Cōgre gatis iudeis q̄rtadecia die mēsis adar: interfecti sūt i susis trecēti viri: nec eoz ab illis direpta substantia ē: sed & p oēs puincias q̄ ditōni regis subiacebāt, p aiab' suis ste terūt iudei: interfectis hostib' ac psecutorib' suis: intm̄ vt septuagintaqnq; milia occi soz iplerent: & nullus d sub stātijs eoz qcq; ꝓtigēt. Di es aūt tertiusdecimus mensis adar: vn' apud oēs interfecti onis fuit: & q̄rtadecia die ce dē desierūt. Quē ꝓstituerūt eē solēnē: vt in eo oī tpe dei ceps vacarēt epul' gaudio atq; ꝓuiuijs. At bi q i vrbe susis cedē exercuerāt tiode cimo & q̄rtodecio die eiusd̄ mēsis in cede vsati sūt: qnto decio aūt die pcutē desierūt. Et iccirco eund̄ diē ꝓstitue rūt solēnē epulaz atq; leti cie. Di vo iudei q i oppidis nō muratis ac villis moza bant: q̄rtūdecimū diē men sis adar ꝓuiuioz & gaudij decreuerūt: ita vt exultēt in eo & mittāt sibi mutuo ptes epularū & ciboz. Scripsit itaq; mardoche' oia hec: & lris ꝓphēsa misit ad iudeos q in oib' regis puincijs mo rabant] tā in vicio positis q̄z procul: vt quartādecimā & qntādecimā diē mēsis adar p festis susciperent & reuertē te sp anno solēni celebrarēt honore: qz in ipsis dieb' se vlti sūt iudei de inimicis suis & luct' atq; tristicia in hilari tatē gaudiūq; cōuersi sūt: es sentq; dies iste epulaz atq; leticie: & mitterēt sibi inuicez ciboz ptes: & paupib' mu nuscula largirēt. Suscepūt q; iudei in solēnē ritū cūcta q̄ eo tpe facē cepant: & que mardoche' lris faciēda mā dauat. Aman.n. fili' amada thi stirpis agag hosti & ad uersari' iudeoz cogitauit ꝯ eos maluz: vt occidēt illos atq; delēt: & misit phur qd nra lingua vocāt in sortē: & po stea ingressa ē hester regē ob secrās vt conar' ei' lris regis irriti fierēt: & malū qd ꝯ iud os cogitauerat: reuertēt in ca put e'. Deniq; & ipz & filios ei' affixerūt cruci: ātq; ex il lo tpe dies isti appellati sūt phurī .i. sortiū: eo q phur idest sors in vrnā missa fue rit. Et cūcta q̄ gesta sūt eplē idest libri h' volumie ꝓtinēt quēq; sustinuer't: et q̄ dein ceps imutata sūt: suscepūt iu dei sup se & semē suū: et sup cūctos q religiōi eoz volu erūt copulari: vt nulli liceat duos hos dies absq; solē nitate transigē q̄s scriptura testat: & certa expetūt tpa an nis sibi iugit' succedētibus. Isti sūt dies q̄s nulla vnq; d lebit oblīuio: & p singluas gnātiōes cūcte in toto orbe ꝓuicie celebrabūt: nec ē vl la ciuitas in q̄ dies phuriz idest sortiū nō obseruent a iu deis: & ab eoz pgenie q̄ bis ceremōijs obligata ē. Scri pserūtq; hester regina filia abiahil & mardocheus iu deus etiam scdam epistolā

poniť snia & processus totius h' libri. s. de ipsius aman ma chinatiōe: & de eius frustratione per reginā hester: a quo āt iste pcessus in breui sit hic positus: dicēdū q̄ a mardocheo qui hunc libz scripsit & per modū cuiusdā recapitulatiōis predictoz hoc inseruit: vel ab Esdra qui hunc libzum cum alijs repauit: Dubiuz ist aūt apud aliquos videtur tamē proba bili' q̄ a mardocheo vnde subditur cōclu sio: f Atq; ex illo tempore dies isti ap pellati sunt phurim. i. sortiuz non ab aliq̄ facto iudeorum quo mense & quo die de beret esse: sed ipsius aman: qui misit sortē de interfectione iude orum: & sic fuerūt ibi due sortes: prima de mense: & scda de die: vt habetur supra. iij. capitulo: & ꝓpter h' appellati sūt dies sor tiū in plurali: & ex fa cto diuine prouiden tie que sortē illam or dinatā ad malum iu deoz conuertit in bo nū ipoz. g Que cūq; sustinuerunt. in persecutione aman.

h Et que deinceps imutata sunt. per pro curatōz hester & mar dochei. i Susce perūt sup se iudei & se mē suū. quia parētes pñt obligare filios & futuros ad ea q̄ spectant ad ꝓne bonum

k Et sup cūctos q̄ reli. eoz vo. coplari. i. ad iudaismū ꝓuerti cetera patent ex dictis.

l Scripserūtq; he ster regina. Hic conse quenter ponitur con firmatio dicte solēni çationis scda ad man datum hester & mar dochei simil. Sciēdū tamen q̄ istud māda tū differt a p': quia vt dicūt hic hebrei hester & mardoche' peruerūt: q̄ liber iste a sapientibus iudeorum reciperetur

e Aman .n. fili' amadathi. hic in breuib'

in nũero libroꝝ sacroꝝ: ꝑmiserunt tñ huic petitiõi obſuatione dicte solẽnizationis eã iterando ad maiorẽ assertionẽ ⁊ hoc est qđ dr̃: m Ut oĩ studio dies ista solẽnis sanciret ĩ posteꝝ. i. ꝯfirmaret. n Ut hr̃ent pacẽ. i. pacifice hitarẽt int̃ gẽtiles: nec insolescerẽt ꝯfidẽtes de potẽtia hester ⁊ mardochei. o Et susciperẽt v̄itatẽ. s. h⁹ libri int̃ sacros codices.

p Obseruãtes dies sortiũ. Hic repetit̃ solẽnitas istoꝝ dieꝝ ad maiorẽ assertionẽ.

q Jeiunia atqꝫ clamores ⁊c̃. i. ꝙ tũc haberent memoriã qũo de afflictionib⁹ ꝑatis sibi ab aman fuerant his diebus liberati: ⁊ vlterius repetit de receptione h⁹ libri: cum dr̃. r Et oĩa q̃ h⁹ libri ⁊c̃. ꝯstruat̃ sic lr̃a Et oĩa q̃ ĩ historia h⁹ libri ꝯtinent̃: supple ĩter libros sacros reciperẽt. s Qui vocat̃ hester. i. qui liber ab ipsa hester intitulat̃: lꝫ mardoche⁹ ip̃ꝫ scripserit.

In. c. ix. vbi dr̃ ĩ postil. Jeiunia ⁊ clamores. Additio.

Hoc qđ dr̃: Jeiũia ⁊ clamores exponitur ab hebreis: ꝙ ex ordinatione hester ⁊ mardochei sicut obſuãdi erãt dies sortiũ ad notitiã solẽnẽ: vt dcm̃ ẽ ita obseruarent ieiunia ⁊ clamores: sic. s. ꝙ añ illã solẽnitatem ieiunarẽt ⁊ se affligerent in memoriã ieiunioꝝ hester ⁊ iudeorũ: q̃ illo tp̃e fuerunt facta: q̃ quid̃ ieiunia obseruãt vsqꝫ ĩ pñtez diẽ: sicut ⁊ solẽnitates p̃dictas ⁊c̃. X

a Rex v̄o assue. Hic vlio ponit̃ remuneratio ꝓ ope iusticie quã fecerat assuerus aman ⁊ ei⁹ filios suspendẽdo ⁊ mardocheũ exaltãdo: qꝛ ꝑꝑ hoc de⁹ eius dilatauit ĩperiũ: qđ notat̃: cuꝫ dr̃: b Oẽm terrã ⁊c̃] locutio ẽ hyꝑbolica: qꝛ multe t̃re ⁊ insule ñ fuerũt sibi subiecte: sicut dr̃: tota ciuitas vadit ad tale spectaculũ: licꝫ magna pars vel maior non vadat.

c Cuius fortitudo. ꝯ hostes. d Et ĩperiũ. q̃m ad ciues e Et dignitas. s. ĩperialis ⁊ regia. f Atqꝫ sublimitas. qꝛ multos reges hũit sub ditiõe sua. g Qua exaltauit mardocheũ. qꝛ ꝑ p̃dictã subtimitatẽ potuit hoc facere.

h Scripta s̃t in libris medoꝝ. in quib⁹ acta assueri diligẽtius ꝯscripta s̃t: q̃ in hoc libro. i Et qũo mardocheus ⁊c̃. vt sit memoria bonitatis eius nõ solũ apud iudeos: sed ẽt apud gentiles futuris tp̃ib⁹ remaneret. Cetera aũt que sequunt̃ non intendo exponere: tũ qꝛ satis apparet eoꝝ sn̄ia ex predictis: tuꝫ qꝛ non sunt in hebreo nec de scriptura canonica: sed magis videntur a iosepho ⁊ alijs scriptoribus cõficta: ⁊ postea editioni vulgate inserta: ſꝫ ꝙ dicit hiero. ĩ prologo h⁹ libri dicens: Addẽs ea que ex tẽpore dici poterant ⁊ audiri: sicut solituꝫ est scholarib⁹ disciplinis sumpto themate. i. materia aliqua vel casu breui excogitare: quibus verbis vti potuit qui iniuriã passus est: querimoniã mouendo: vel ille q̃ iniuriã fecit. s. se defendendo: ⁊ h⁹ modo videtur fecisse iosephus: qꝛ vidit ĩ hoc libro sn̄iam in breui litteraꝝ missarum ab aman contra iudeos: ⁊ sũmam reuocationis per hester impetrate vt habetur supra ca. iij. ⁊. viij. ⁊ iõ excogitauit sicut homo litteratus ⁊ eloquens qualiter aman potuit decenter describere machinationẽ suã colorãdo apparenti bonitate ⁊ quomõ mardocheus reuocatorias litteras potuit decenter dictare honore regis seruato: ita ꝙ nõ notaretur de irrationabili mutabilitate: qđ patet ex hoc ꝙ forma litterarum aman que habetur infra. xiij. capitulo ⁊ forma litterarum reuocatoriaruꝫ que habetur infra. xvj. capl̃o accepte sunt de verbo ad verbum de iosepho libro antiquitatũ. xj. in quo describit historiam hester: ⁊ idem probabiliter videtur de alijs hic sequentibus: ꝙ fuerũt predicto modo excogitata ⁊ scripta: ⁊ postea editioni vulgate inserta. Ad dei laudem: cuius est honor ⁊ gloria in secula seculorum Amen.

Explicit postilla fratris Nicolai de lyra sup̃ hester.

ũt oĩ studio dies ista solẽnis sanciret̃ in posteꝝ. Et miserũt ad oẽs iudeos q̃ ĩ cẽtuꝫ vigitiseptẽ ꝓuicijs regis assueri v̄sabant̃: ut hẽrent pacẽ et suscipent v̄itatẽ: obſuãtes dies sortiũ: ⁊ suo tp̃e cũ gaudio celebrarẽt: sic ꝯstituerãt mardocheus ⁊ hester. Et illi obſuãda suscepunt a se ⁊ a semĩe suo ieiunia atqꝫ clamores ⁊ sortiũ dies: et oĩa q̃ libri h⁹ qui vocatur hester historia ꝯtinent̃. X

Rex v̄o assuer⁹ oẽꝫ t̃rã ⁊ cũctas maris ĩsulas fecit tributarias]: cui⁹ fortitudo et ĩpium et dignitas atqꝫ sublimitas qua exaltauit mardocheũ: scripta sũt ĩ libris medoꝝ atqꝫ ꝑsaruꝫ: et qũo mardoche⁹ iudaici generis scđus a rege assuero fuerit: ⁊ magn⁹ apud iudeos: ⁊ acceptabil̃ plebi fratꝝ suoꝝ: q̃rens bõa ppl̃o suo: ⁊ loq̃ns ea q̃ ad pacez semĩs sui ꝑtierẽt. Que hñtur ĩ hebreo plẽa fide exp̃ssi: hec ãt q̃ sequunt̃ scripta repperi ĩ editiõe vulgata q̃ grecoꝝ lĩgua ⁊ lr̃is ꝯtinẽt̃: ⁊ ĩterĩ p⁹ finẽ libri hoc capl̃m ferebat̃: qđ iux̃ ꝯsuetudinẽ nostram obelo. i. veru p̃notauimus. Dixitqꝫ mardoche⁹. A đo fcã s̃t ista. Recordat⁹ sũ somnij qđ viderã: hec eađ significãtis: nec eoꝝ qcq̃ꝫ irritũ fuit. Paru⁹ fons q̃ creuit in fluuiũ ⁊ in lucẽ solẽqꝫ ꝯuersus ẽ: ⁊ in aq̃s pl̃imas redũdauit: hester ẽ: quã rex accepit vxorẽ: ⁊ voluit eẽ r̃ginã Duo aũt dracones: ego sũ ⁊ aman. Gẽtes q̃ ꝯuenerãt hi s̃t q̃ conati s̃t delẽ nomen iudeoꝝ. Gẽs aũt mea isrl̃ ẽ q̃ clamauit ad dñꝫ: ⁊ saluũ fecit ppl̃ꝫ suum: liberauitqꝫ nos ab oĩb⁹ malis: ⁊ fecit signa magna atqꝫ portẽta inter gẽtes: ⁊ duas sortes esse p̃cepit: vnã ppl̃i dei: ⁊ alt̃aꝫ cũctaꝝ gẽtiũ. Uenitqꝫ vtraqꝫ sors in statutũ ex illo iaꝫ tp̃e corã deo vniuersis gentib⁹: ⁊ recordat⁹ ẽ dñs ppl̃i sui: ac miſt⁹ hẽditati sue. Et obseruabunt̃ dies isti ĩ mẽse adar: q̃rtadecima ⁊ q̃ntadecĩa die eiusdẽ mẽsis: cuꝫ oĩ studio ⁊ gaudio in vnuꝫ cetũ ppl̃i ꝯgregati: ĩ cũctas deinceps gnãtões ppl̃i isrl̃.

Anno q̃rto regnãtib⁹ ptolemeo ⁊ cleopatra: attulerũt dositheus q̃ se sacerdotẽ ⁊ leuitici generis ferebat: ⁊ ptolemeus filius eius hãc epl̃am phurim: quã dixerũt interp̃tatũ eẽ lysimacũ ptolemei filiũ in hierl̃m. Hoc quoqꝫ principiũ erat in editione vulguta: qđ nec in hebreo nec apud vllum fertur interpretum.

In anno secũdo regnãte artaxerxe ma XI
ximo: ꝑma die mẽsis nisan: vidit sõniũ mar
dochẽ filiꝰ iaheti: filij semei: filij cis de tribu beni
ami: hõ iudeꝰ q̃ habitabat in vrbe susis: vir magnus
t int ꝑmos aule regie. Erat autẽ de eo nũero ca
ptiuoꝝ q̃s trãstulerat nubuchodonosor rex ba
bylõis de hierl̃ cũ iechonia rege iuda: t hoc eĩ
sõniũ fuit. Appuerũt voces t tumulꝰ: tonitrua t
tremoꝛ t ꝓturbatio sup trã: t ecce duo draconeſ
magni patiq̃ ꝑ se i pliũ: ad q̃ clamorẽ cũcte cõ
citate sũ natiões: vt pugnarẽt ꝑ gẽtẽ iustoꝝ: Fuit
q̃ dies illa tenebraꝝ t discrimis: t tribulatõis t
angustie t ingẽs formido sup trã. Cõturbataq̃ ẽ
gẽs iustoꝝ timẽtiũ mala sua: t ꝓpata ad mortẽ.
Clamauerũtq̃ ad deũ: t illis vociferantibꝰ: fons
puꝰ creuit in fluuiũ maximũ: t i aq̃s plũmas redũ
dauit. Lux t sol oꝛtꝰ ẽ: t hũiles exaltati sũ: t duo
rauerũt iclytos. Qd̃ cũ vidisset mardocheꝰ t fur
rexisset de statu: cogitabat qd deꝰ facẽ vellet: t fi
xũ hẽbat in aia: scire cupiẽs qd significarz sõniũ.
Morabat aũt eo tpe in aula regis: cũ XII
bagatha t thara eunuchis regi: q ianitoꝛes
erãt palatij. Cũq̃ intellexisset cogitatiões eoꝝ t
curas diligẽtiꝰ puidisset: didicit q̃ conarẽt in regẽ
artaxerxẽ manꝰ mittẽ: t nũciauit sup eo regi. Qui
de vtroq̃ hita q̃ne: ꝑfessos iussit duci ad mortẽ
Rex aũt qd̃ gestũ erat scripsit in ꝓmẽtariis. Sed
t mardocheꝰ rei memoꝛiã lr̃is tradidit. Precepit
q̃ ei rex vt in aula platij moꝛarẽt: datis ei ꝑ dela
tiõe mũeribꝰ. Amã vo filiꝰ amadathi bugeꝰ erat
gliosissimꝰ coꝛã rege: t voluit nocẽ mardocheo t
pplo ei ꝑ duobꝰ eunuchis regis q̃ fuerãt infecti.
Hucusq̃ phemiũ. Que sequũt in eo loco posita
erãt vbi scriptũ ẽ in volumie: t diripuerĩt bona vl̃
substãtias eoꝝ. Que i sola vulgata editiõe reppe
rim. Epla aũt hoc exemplar fuit. XIII
Ex maximꝰ artaxerxes ab india vsq̃ ethio
piã centũ vigitiseptẽ ꝓuinciaꝝ: ꝓncipibꝰ t ducibꝰ q̃
eiꝰ iperio subiecti sũ: salutẽ. Cũ plũmis gẽtibꝰ ipare
t vniuersũ oꝛbẽ mee ditiõi subiugassẽ: voluí neq̃
q̃z abuti potẽtie magnitudie: sz clemẽtia t lenita
te gubernare subiectos: vt absq̃ vllo troꝛe vitaz
silẽtio trãsigẽtes: optata cũctis mortalibꝰ pace fru
erenr̃. Querẽte ãt me a ꝓsiliarijs meis qũo possz
hoc ipleri: vnꝰ q̃ sapia t fide ceteris ꝓcellebat: t erat
pꝰ regẽ scõus aman noie idicauit mihi in toto oꝛ
be traꝝ ppl̃z eẽ dispsuz q̃ nouis vteret legibꝰ: t ꝰ
oĩum gentiũ ꝓsuetudinẽ faciẽs: regũ iussa ꝓtẽnẽt
t vniuersaꝝ ꝓcordiã nationũ sua dissẽsiõe viola
ret. Qd̃ cũ didicissemꝰ: videtes vnã gẽtẽ rebellez
adũsus oẽ hoiuz genꝰ pũsis vti legibꝰ: nr̃isq̃ iussi
onibꝰ ꝓire: t turbare subiectaꝝ nobꝭ puinciaꝝ pa
cẽ atq̃ ꝓcordiã: iussimꝰ vt q̃scũq̃ aman q̃ oibꝰ ꝑ
uincijs ꝓpositꝰ est: t scõus a rege: t quẽ pr̃is loco
colũmꝰ mõstrauerit: cũ ꝓuxgibꝰ ac liberis deleant̃
ab inimicis suis: nullusq̃ eoꝝ miserear: q̃rtadeci
ma die duodecimi mẽsis adar anni pr̃tis: vt ne
pharij hoies vno die ad inferos descẽdẽtes: red
dãt iperio nr̃o pacẽ quã turbauerãt. Hucusq̃ ex
emplar epl̃e. Que sequũt pꝰ eũ locuz scripta rep
peri: vbi legit: pgẽsq̃ mardocheꝰ fecit oia q̃ ei mã
dauerat hester: nec tñ hñtur in hebraico: t apud
nullũ penit̃ feruni int̃pretũ. Mardocheꝰ aũt dep̃
catꝰ est dñm memoꝛ oĩum opeꝝ eiꝰ t dixit: Dñe
dñe rex oĩpotẽs in dictiõe. n. tua cũcta sũ posita:
t nõ est q̃ possit tue resistẽ volũtati: si decreueris
saluare isrl̃. Tu fecisti celũ t trã: t q̃cq̃d celi ãbitu
ꝓtinet̃: dñs oĩum es: nec ẽ q̃ resistat maiestati tue.
Cũcta nosti t scis: q̃ nõ ꝑ supbia t cõtumelia t
aliq̃ gũe cupiditate feceri hoc: vt nõ adoꝛarẽ amã
supbissimũ: libẽter. n. ꝑ salute isrl̃ et vestigia pedũ
eiꝰ deosculari paꝛatẽm: sz timui ne honoꝛẽ dĩ mei
trãsferrẽ ad hoiem: t ne quẽq̃z adoꝛarẽ: excepto
deo meo. Et nũc dñe rex deꝰ abraã: miserere ppli
tui: q̃ volũt nos inimici nr̃i pdẽ: t hẽditatẽ tuam
delẽ. Ne decipiaſ ptẽ tuã quã redemisti ꝺ egypto
Exaudi depcationẽ meã: t ꝓpitiꝰ esto sorti t funi
culo tuo: t ꝓuerte luctũ nr̃m in gaudiũ: vt viuen
tes laudemꝰ nomẽ tuũ dñe: t ne claudaſ oꝛa te ca
nentiũ. Oĩs q̃z isrl̃ pari mẽte t obsecratiõe clama
uit ad dñm: eo q̃ eis certa moꝛs ipẽdẽt. XIIII
Hester q̃z regina ꝓfugit ad dñm: pauẽs picu
lũ qd̃ imminebat. Cũq̃ deposuisset vestes re
gias: fletibꝰ t luctui apta idumẽta suscepit: t pꝛo
vnguẽtl̃ variis cinẽ t stercoꝛe ipleuit caput: t coꝛ
pꝰ suũ hũiliauit ieiunijs: oĩaq̃z loca i qbꝰ antea le
tari ꝓsueuerat: criniũ laceratõe ꝓpleuit. Et depca
baꝝ dñm deũ isrl̃ dicẽs: Dñe mi q̃ rex nr̃ es solus
adiuua me solitariã: t cuĩ ꝑter te nullus est auxili
atoꝛ alꝰ. Periculũ meũ in manibꝰ meis ẽ. Audi
ui a pr̃e meo q̃ tu dñe tulisses isrl̃ de cũctis gẽtibꝰ
t pr̃es nr̃os ex oibꝰ retro maioribꝰ suis: vt possi
deres hẽditatẽ sempit̃nã: fecistiq̃z eis sicut locutꝰ
es. Peccauimꝰ in ꝓspectu tuo: t idcirco tradidi
sti nos in manꝰ inimicoꝝ nr̃oꝝ. Coluimus. n. de
os eoꝝ. Justus es dñe. Et nũc ñ eis sufficit q̃ du
rissima nos oppꝛimunt iuitute: sz robur manuũ
suaꝝ idoloꝝ potẽtie ꝺputãtes volũt tua mutãe, p
missa: t delere hereditatẽ tuã: t claudere oꝛa lau
dantiũ te: atq̃ extinguere gloriã tẽpli t altar̃ tui:
vt apiant oꝛa gentiũ t laudẽt idoloꝝ fortitudinẽ:
t ꝑdicent carnalẽ regẽ in sẽpit̃nũ. Ne tradas dñe
sceptꝝ tuũ his q̃ nõ sũt: ne rideant ad ruinã nr̃am:
sed conuerte consiliũ eoꝝ super eos: t euz qui in
nos cepit seuire disperde. Memento dñe t ostẽ
de te nobis in tpe tribulationis nostre: t da mihi

fiduciam dñe rex deoꝝ t vniuerse ptātis: tribue
ſmonē ꝓpoſitū in ore meo in ꝓſpectu leōis: t trā
ſfer cor illi⁹ i odiū hoſtis nr̄i: vt t ipſe peat: t ceri q
ei ꝓſentiūt. Nos aūt libera in mānu tua: t adiuua
me nullū aliū auxiliū hñte niſi te dñe: q hēs oīuꝫ
ſcias: t noſti qꝝ oderi gloriā iniq̄ꝝ: t deteſter cu
bile icircūciſoꝝ t oīs alienigene. Tu ſcis necita
tē meā q abominer ſignuꝫ ſuperbie t glie mee qd̄
ē ſup caput meū in dieb⁹ oſtentatiōis mee: t dete
ſter illud q̄ſi pānū mēſtruate: t nō portē in dieb⁹
ſilētij mei: t q nō comederi i mēſa aman: nec mi
hi placuerit ꝓuiuiū regis: t ñ biberi vinū libami
nū: t nūq̄ꝫ letata ſit ācilla tua: ex q̄ huc trāſlata ſū
vſq̄ꝫ in p̄ſtē diē: niſi in te dñe de⁹ abraā. De⁹ ſortis
ſup oēs: exaudi vocē eoꝝ q nullā aliā ſpez hñt: t
libera nos d̄ mānu iq̄ꝝ: t erue me a timore meo.

Hec quoq̄ addita repperi in additione vulgata.

ET mādauit ei: haud dubiū qn heſter XV
mardoche⁹: vt ingrederet ad regē: t rogarꝫ
p pplō ſuo t p patria ſua. Memor are inqt dieru
humilitatis tue: qūo nutrita ſis in mānu mea: q amā
ſcd̄us a rege locut⁹ eſt ꝑ nos in mortē: t tu inuoca
dñm: t loq̄re regi p nobis: libera nos de morte.
Die aūt ptio depoſuit veſtimēta ornat⁹ ſui: t circū
data eſt glia ſua. Cūq̄ regio fulgēt hitu t inuocaſ
ſet oīum rectorē t ſaluatorē deū: aſſūpſit duas fa
mulas: t ſup vnā qdē innitebat q̄ſi p delitijs t ni
mia teneritudie corp⁹ ſuū ferre nō ſuſtinēs: alia āt
famulaꝝ ſeq̄bat dñam: defluētia in humū idumē
ta ſuſtentās. Ipſa aūt roſeo colore vultū pfuſa: t
grat ac nitētib⁹ oculis triſtē celabat aiuꝫ: t nimio
timore ꝓcul. Ingreſſa igit ꝓcta p ordinē oſtia: ſte
tit ꝑ regē: vbi ille reſidebat ſup ſoliū regni ſui: idu
t⁹ veſtib⁹ regijs: auroq̄ fulgēs t ꝑciosis lapidib⁹:
eratq̄ trībil aſpectu. Cūq̄ eleuaſſet faciē t ardēti
b⁹ ocul furorē pectoris idicaſſet: regia corruit t in
pallorē colore mutato: laſſū ſup ācillā reclinauit
caput. Cōuertitq̄ de⁹ ſpm̄ regis in māſuetudinē: t
feſtin⁹ ac metuēs exiliuit de ſolio t ſuſtentās eā vl
nis ſuis dōec rediret ad ſe: his ỳbis blādiebatur:
Quid hēs heſter: Ego ſū frat tuus: noli metuē.
Nō morier. Nō. n. p te: ſz p oīb⁹ hec lex ꝓſtituta
ē. Accede igit t tāge ſceptꝝ. Cūq̄ illa reticēt: tu
lit aureā vgā: t poſuit ſup collū ei⁹: t oſculat⁹ ē eā
t ait: Cur mihi nō loq̄ris: Que rñdit: Vidi te dñe
q̄ſi angelū dei: t ꝓturbatū ē cor meuꝫ p tiore glie
tue. Valde. n. mirabil es dñe: t facies tua plēa eſt
grāꝝ. Cūq̄ loq̄ret: rurſus corruit: t pene exanimata
ē. Rex aūt turbabat t oēs miſtri ei⁹ conſolabāt eū.
Exēplar epiſtole regis artaxerxis quā p iudeis ad to
tas regni ſui ꝓuincias miſit: qd̄ t ipſum in hebrai
co volumine nō habetur. Ca. XVI

Rex magn⁹ artaxerxes: ab idia vſq̄ etbiopiā
cētū vigitiſeptē, puinciaꝝ ducib⁹ ac ꝓncipib⁹ q nr̄e
iuſſiōi obediūt: ſalutē dic. Multi bōitate ꝓncipū
t honore q in eos collat⁹ ē: abuſi ſt in ſupbiā: t ñ
ſolū ſubiectos regib⁹ nitūt oppmē: ſz data ſibi gl̄i
am nō ferētes: i ipſos q dederūt moliunt inſidias.
Nec ꝓtēti ſt gr̄as nō agē bñficijs: t hūanitatis in
ſe iura violare: ſz dei q̄ꝫ ꝓcta cernētis: arbitrant ſe
poſſe fugē ſniam. Et intm̄ veſanie ꝓrupert: vt eoſ
q credita ſibi officia diligent obſeruāt: t ita cūcta
agūt vt oīuꝫ laude digni ſint: mēdacioꝝ cuniculi
conet ſubuertē: dum aures ꝓncipū ſimplices ex
ſua nā alios eſtimātes: callida fraude decipiunt.
Que res t ex veterib⁹ ꝓbat hiſtoriis: t ex his q̄
gerunt q̄tidie: quo malis q̄rūdā ſuggeſtōib⁹ regū
ſtudia depuent. Uñ, puidendū ē paci oium, puin
ciaꝝ. Nec putare debetis ſi diuerſa iubeam⁹ ex ai
nr̄i venire leuitate: ſz p q̄litate t necitate tēporꝝ: vt
rei publice poſcit vtilitas ferre ſniam. Et vt mani
feſti⁹ qd̄ dicim⁹: itelligatis. Aman fili⁹ amadathi: t
aio t gēte macedo: alienuſq̄ a pſaꝝ ſanguīe: t pi
etatē nr̄aꝝ ſua crudelitate ꝓmaculās: pegrin⁹ a no
bis ſuſcept⁹ eſt: t tāta in ſe expt⁹ hūanitatē vt p̄ nr̄
vocaret: t adorare ab oīb⁹ p⁹ regē ſcd̄us: q intm̄
arrogātie tumore ſublat⁹ ē: vt regno puare nos ni
teret t ſpū. Nā mardocheū cui⁹ fide t bñficijs vi
uim⁹ t ꝓſortē regni nr̄i heſter: cū oi gēte ſua nouis
qbuſdā atq̄ inauditis machinis expetiuit i mortē
hoc cogitās vt ill̄ inſectis iſidiaret nr̄e ſolitudini
t regnū pſaꝝ trāſferret in macedonas. Nos aūt
a peſſimo mortaliū iudeos neci deſtiatos: in nul
la penit⁹ culpa reperim⁹: ſz e⁹rio iuſtis vtētes legi
b⁹: t filios altiſſimi t maximi sempq̄ viuētis dei
cui⁹ bñficio t p̄ib⁹ nr̄is t nobis regnū ē traditū:
t vſq̄ hodie cuſtodit. Uñ eas lr̄as q̄s ſub noie
nr̄o ille direxerat ſciat eē irritas. Pro q̄ ſcelē añ
portas h⁹ vrbis: ideſt ſuſis: t ipſe q machinat⁹ ē: t
oīs cognatio ei⁹ pēdet in patibul: nō nobis ſz d̄o
reddēte ei qd̄ meruit. Hoc aūt editū qd̄ nūc mit
tim⁹ in cūctis vrbib⁹, pponat: vt licet iudeis uti le
gib⁹ ſuis. Quib⁹ debetis eē adminiclo vt eos qui
ſe ad necē eoꝝ parauerant: poſſint interficere: ter
tiadecima die menſis duodecimi qui vocat adar
Hanc eniꝫ diez deus omnipotens meroris t lu
ctus eis vertit in gaudiū. Unde t vos inter cete
ros feſtos dies: hanc habitote diē: t celebrate eā
cū omni leticia: vt t in poſteꝝ cognoſcatur: oñes
qui fideliter perſis obediunt dignā pro fide reci
pere mercedē: qui aūt inſidiant regno eoꝝ: pire, p
ſcelere. Dis autē, puincia t ciuitas que noluerit
ſolēnitatis huius eſſe pticeps: gladio t igne peat
t ſic deleatur vt non ſolum hominibus: ſed etiaꝫ
in via beſtijs ſit in ſempiternum: pro exemplo cō
tēptus t inobedientie. Explicit liber heſter.

Incipit ꝑmus ꝓlogus in libꝝ Job.

SIcut fiscellã iunco texerem ⁊c. sicut Isidorus ait in libro etymo. libꝝ iob quidã moysen scripsisse arbitrant: alĩ vnũ ex ꝓphis: nõnulli vo eundẽ iob post plagã sue passionis scriptorẽ fuisse existimant: arbitrãtes: vt q certamia spũalis pugne sustinuit: ipe narraret ꝗs victorias expetiuit ⁊c. Et nota q hieronymus bis trãstulit librũ istum: ꝑ° de greco in latinũ corrigendo translationem lxx. interptum: 2° de hebreo in latinum nullũ sequẽdo interpretũ. ꝓme translatõi ꝓposuit hunc ꝓlogum: vñ duxi euz ꝑmit' exponendũ habz aũt ꝗttuor ꝓticulas. In ꝑma dicit hiero. q emuli eũ reprehẽdebãt: q spũalibus intẽdebat et errorꝝ cõrectioni: q tamen nunq̃ euz reprehenderent: si vacaret tpalibus et carnalitatis corruptõi: vñ dicit: Si aut fiscellaz ⁊c. In 2ª reprehẽdit eos qui nõ curãt de codicum vicio dũmodo sit in eis exterior pulchritudo ibi: Tanta ẽ. n. vetustatis ꝓsuetudo ⁊c. In ẽtia inuitat benuolos suos in libꝝ iob ꝑm. lxx. diminutũ ꝓmit' ⁊ corruptũ: iam ꝑm trãslationẽ suã vt integrũ recipiãt ⁊ correctũ: ibi Qua propt o fres dilectissimi ⁊c. In q̃rta pte excitat lectoris attentionẽ: vt diligẽti ꝓsideret q̃lit in ista trãslatiõe supleuit diminuta: amouit superflua: dilucidauit: obscura: ibi Igit ⁊ vos et vnũquenq̃ lectorẽ ⁊c. His visis lra exponat: Fiscella vas ẽ vimineũ vl de iuncis marinis cõtextũ: de q̃ legit: Exo. ij. a. Sũpsit fiscellã scirpeam ⁊c.

b Aut palmarũ. i. arborꝝ. c Folia cõplicarem. ꝑ spoꝛtulis faciẽdis. d In sudore vult'. ꝑm q dr Gen. iij. f. In sudore vult' tui ⁊c. e Et ventris op' ⁊c. i. fiscellas aut spoꝛtulas ad vendendũ facerẽ: et de earũ precio laute comederẽ ⁊ biberẽ: f Nullus mozderet. occulte detrahẽdo: g Nemo reprehẽdẽt. arguẽs in operto. h Libũ qui nõ perit. Jo. vj. ca. Opamini cibũ q̃ nõ perit. i. bonũ opus q̃ aĩa reficit: Jo. iij. e. Me' cibus ẽ vt faciã voluntatẽ eius q̃ me misit: vt pficiã opus ei'. Alĩq̃ libri hñt: Libũ qui nõ putrit. qõ nihil ẽ: cũ nõ dicat putrio tris: sed putreo putres. i Sentib' virgultisq̃. i. maioꝛib' errorꝛibus: hec sentis: hui' sentis: sic ait

Incipit ꝑmus ꝓlogus in Job scõm hebraicum.

SIãut fiscellam iunco texerẽ: aũt palmarus foliã cõplicarem: vt i sudore vultus mei comederem panẽ: et vẽtris op' solicita mente ptractarẽ: nullus mozderet: nẽmo reprehenderet. Nunc aũt q iuxta sentẽtiam saluatoris volo opari cibũm q nõ perit ⁊ antiq̃m diuinorũ voluminũ viã sentibus virgultisq̃ purgare: errorꝝ mihi gẽmin' iũgitur: cõrector vicioꝝ falsari' vocor: ⁊ errores nõ auferre sed serere. Tãta est. n. vetustatis ꝓsuetudo: vt etiã ꝓfessa plerisq̃ vicia placeãt: dum magis pulchros hẽ volũt codices q̃z emendatos. Qua propt o fratres dilectissimi vnicũ nobilitatis et humilitatis exẽplar: ꝓ flabello cã huguicio dr spina vel arbor spinosa: q̃ ⁊ sentix senticis dr: ⁊ dr a sentio: qr grauit sentit cũ pungit. ꝑ sentes itaq̃ q̃ grauius offendũt intelligunt maiores errores: ꝑ virgulta ꝑ q̃ plane incedim' intelligunt minores. k Error mihi gemin' iungit. i. simul imponit: qr l Corrector vicioꝝ falsarius vocor. ecce ꝑm' error. n Et errores nõ auferre sed serere. i. seminare: ecce scõs error. Qr aũt dicũt quidã l Gemin'. i. naturalis: a genio q̃ est deus nature: in nulla biblia inueni: potiꝰ est adinuẽtio q̃ lra. o Tãta est. n. vetustatis cõsuetudo. i. tantã vim hẽt ꝓsuetudo vetusta. j. Thessal. iiij. d. Rogam' vos fres vt abũdetis magis et operã detis vt q̃eti sitis ⁊c. gl. Difficile ẽ dimittẽ ꝓsuetudinẽ. vñ Hier. xiij. f. Si mutare põt ethiops pellẽ suã aut pardus varietates suas: ⁊ vos poteritis bñfacere cũ didicẽritis malum. Prouer. xxij. a. Adolescẽs iuxta viã suã etiam cũ senuerit nõ recedet ab ea. p Vicia placeãt. q̃uis ꝓfiteant illa esse pcã ⁊ mala: tñ placent.

q O fres dilectissimi. Loqt ad heliodorum ⁊ paulinũ quib' scribebat: vl generaliter ad oms benuolos et amicos. r Pro flabello. flabellum dr instrm q̃ expellunt muscẽ: qõ alio nõie emuscatoriũ dr: ⁊ dr a flo flas: qr flatũ facẽ cũ mouẽt i aere. s Calathis. dr calath' corb' vl panerĩũ: ⁊ dr a calõ qõ ẽ lignũ qr fit de lignis. sportula dr puus corb' diminutiuũ a sporta qõ ẽ vas vimineũ vel iunceũ: et dr a sporto furtice: vñ in q̃busdã locis texit: vel dr sporta ab asportãdo: qr ibi necaria deportant. Quia vo monachi antiq̃t' flabella et calathos ⁊ spoꝛtulas faciebãt: ⁊ amicis suis ea ꝑ munẽ erogabãt: ⁊ ipe hiero. erat monach': iõ exẽplificat de his. q. d. ꝑ huiusmõi munusculis mitto vobis dona spũalia in ꝑpetuũ ꝑmãsura.

t Btm iob. i. libꝝ bti iob. v Qui adhuc apõ la. ta. in stercõe. alludit ei qõ dr Job. ij. e. Qui testa sanie radebat se dẽs in sterq̃linio. x Et vmib' scatebat. i. ebulliebat vmibus errorꝝ. scatẽ ꝓprie ẽ aquarũ: qñ ebullit et erũpunt de cataractis suis: vñ hec scatebra dr huiusmõi ebullitio vl eruptio vel ort' aquarũ. y Gaudete. i. cũ gaudio suscipite. z Integruz. i. sine defectu et errore. a Duplicia ei ⁊c.] illud sumit de vltimo iob. b Feci cum. i. libꝝ suũ. c Hẽ q̃ amiserat. i. q̃ subtracta erãt in alijs trãslatiõib'. d Igit ⁊ vos. o heliodore ⁊ paulине: e Ut vbicũq̃. in ista ꝑ° editõe mea f Uiderit obelos. i. obelos. g Imago stelle. i. asteric'. q̃d sit asteric': q̃o obelus: ⁊ qõ officiũ hẽant

cL

inueniesꝫ. ꝫ. añ mediũ illꝰ plogi. ſ. Deſideriũ mei. k Ratꝰ. .i. exiſtimãs: Quid. i. aliqd: k Magis vtile venturũ. .i. ꝓuenturũ. l Eccleſijs xp̃i ex odio meo. i. ex trãſlatiõe mea: q̃ me reddit plurib⁹ odioſum: vl ꝓpr quã incurro odium multoꝝ. m Quã ex alioꝝ negocio. i. opatõe illoꝝ. .i. q̃ ſi alia agerẽ: ꝛ fz hoc ſignat hic actum rei alicui⁹ cui⁹ ꝯrium ẽ ociũ: vñ dr negociũ q̃ſi negãs ociũ. vel q̃ ex negocio. i. q̃ ex trã ſlatiõib⁹ Alioꝝ. int̃ pretũ: qz. ſ. in iſta trãſlatiõe corrigunt errores: ꝛ ſupplent defectꝰ alioꝝ interpretũ. nec hoc dicit Hiero. ſe iactãdo: ſed vitatẽ potius exp̃medo. ſic loq̃t aplus. j. Coꝛ. xv. b. dicens: Abũdanti⁹ alijs oibus laboraui ꝛc̃.

Explicit expõ iſti⁹ plogi.

Incipit ſcõs plogus in librum Job.

Ogoꝝ per ſinglos ꝛc̃ Iſte plogꝰ ꝓpõitur illi tranſlatõi q̃ btũs Hiero. libꝝ iob ò hebraeo trãſtulit in latinũ: vñ dicit ipe in ſcõo libro ꝓ Rufinũ: Trãſibo ad libꝝ iob quẽ poſt. lxx. interpretũ editõem quã origenes obelis aſtericiſq̃ diſtinxit añ annos plurimos latino ſmoni datũ: cũ rurſum iuxta ip̃m hebraicũ verterẽ: ſic locut⁹ ſum: Logoꝝ p ſingulos ꝛc̃. Dẽt aũt iſte plogus ſeptẽ pticulas ꝑncipales In ꝓma inuehit ꝓtra emulos recipiẽtes alioꝝ trãſlatões ſ. poſt. lxx. interptes: ſuã aũt q̃ſi ſupfluã ꝛ in. lxx. interpretũ reprehenſionẽ editã refutãtes: vñ dicit: Logoꝝ p ſingulos ꝛc̃. In ſcõa arguit a minori: q̃ exq̃ receperũt alioꝝ trãſlatiões q̃ erãt incõplete: multo magis debeãt iſtã q̃ ꝓpleta ẽ recipere ꝛ q̃ immediate emanat a fontali vitate: vñ dic̃: Diſcãt igit ꝛc̃. In ꝓpletionẽ aũt illarũ trãſlationũ et maxime apud latinos quib⁹ ſcribit: oñdit. o. Ceterũ apud latinos ꝛc̃. Qualiter aũt iſta trãſlatio emanauerit immediate a fontali vitate pz cũ ſubdit: Dec aũt trãſlatio ꝛc̃. Quia vo iſte liber apõ hebraeos ẽ dubi⁹ ꝛ obſcurus: ſicut ipe teſtat. o. Obliqu⁹. n. apud hebraeos tot⁹ liber ferꝛ ꝛ lubric⁹. iõ in tertia pte notat tranſferẽdi diligentiã ꝛ ſolicitudinẽ: cũ dic̃: Memini. n. me ꝛc̃. In q̃rta pte dic̃: q̃ apud hebraeos liber iſte variũ hz ſtilũ apud q̃s ꝛ metra eſſe ꝓbat: ne forte alicui videat incredulũ ꝛ hec ps incipit ibi A ꝑncipio itaq̃ voluminis ꝛc̃. In q̃nta eliminãs emuloꝝ ſuſpicionẽ: trãſlatõis ſue oñdit neceſſitatem: ꝛ ſe ad tranſferendũ habilẽ: ibi Audiant q̃ꝓpr canes mei ꝛc̃. In ſexta multiplicit innuit trãſlatõem ſuã alioꝝ eẽ trãſlatõibus ꝓferendã: tum. ſ. rõne fidei: qz ipe catholic⁹ eſt ip̃i hẽtici: tũ qz iſta ꝓpleta eſt: ꝛ alie diminute: iſta verax: et alie ſunt corrupte. oñia iſta manifeſta ſunt lr̃am intuẽti: et incipit iſta ps ibi: Oz ſi apud greco⁹ ꝛc̃. In ſeptima oñdit q̃ vacitas codicũ ꝓponẽda ẽ pulchritudini: quã de duabus trãſlationib⁹ ſuis vt eligat lectoris deſerens volũtati: et iſta ps incipit ibi: Habeãt q̃ volũt vetes libros ꝛc̃. His viſis lr̃e inſiſtam⁹. Maledictis. i. vituperijs ꝛ detractõib⁹ Aduerſarioꝝ. i. emuloꝝ q̃ mihi aduerſant: Criminãtur. i. crimi noſe mihi imponũt: q̃ int̃pretatõem iſtã fecerim in reprehenſionẽ. lxx. ꝛ tñ alioꝝ translatões recipiũt: vñ ſequitur:

Quaſi nõ apud grecos aquila ſymmach⁹ ꝛ theodocion ꝛc̃. Et tãgit Hiero. triplex gen⁹ translatiõis: ꝑmũ eſt q̃n verbũ ex vbo de lingua vna tranſfert in aliã: 2ᵐ eſt: q̃n ſenſus ex ſenſu: tertiũ ex vtroq̃ ꝓponit vel tempat. lr̃a plana ẽ. Nota q̃ poſt aſcenſionẽ dñi annis cẽtum xxiiij. aqla ꝑmus int̃pres ex hebraeo in grecũ floruit: deinde poſt ãnos liij. theodociõ: deinde poſt ãnos. xxx ſymmach⁹. ò his plenius inuenies in opuſculo ò vocabulis biblie: vbi expõit int̃pres. q. .d. Hiero. iſti tranſtulerũt de hebraeo in grecũ ſic ego in latinũ: ꝛ tñ nõ reprehendunt ab eis: ꝓpterea reprehendũt me: eo q̃ trãſlationem. lxx. de greco in latinũ trãſtuli ꝛ correxi cũ aſtericis ꝛ obelis: q̃ nõ ſine fecerit origenes

Iſtinxerit: q̃s vel additos: vl de theodociõe ſũptos tranſlatõi ãtique inſeruit: ꝑbãs defuiſſe qđ additus eſt. Diſcant igit obtrectatores mei recipe in toto qđ in ptib⁹ ſuſceperũt: aut int̃pretatiõem meã cũ aſtericis ſuis radẽ. Neq̃. n. fieri põt: vt q̃s plura intmiſiſſe ſuſceperint: nõ eoſdẽ etiã; ĩ gbuſdã erraſſe fateant: ꝑcipue in iob: cui ſi ea q̃ ſub aſtericiſ addita ſũt ſubtraxeris: ps maxima detruncabit: ꝛ hoc dumtaxat apud greco⁹. Ceterũ apud latinos añ eã translatiõem quaz ſub aſtericis ꝛ obelis qđ falſum ẽ: vñ dic̃: Et q̃ſi nõ origenes diſtinxerit oia volumina veteris inſtri. i. veteris teſtam̃ti: ꝑ qđ inſtruimur. Diſtinxerit inq̃: Aſtericis et obelis q̃s vel additos. aucte ſua de hebraica vitate: Vel de theodocione ſumptos. i. de trãſlatione theodociõis: q̃ ſiliter cũ illis figuris trãſtulerat de hebraeo in grecũ. Inſeruit trãſlationi antique. quã de hebraeo trãſtulit in grecũ: addẽdo que. lxx. omiſerũt: ꝛ ſupflua iugulando. ꝫ. in illo ꝓlogo Deſideriũ mei ꝛc̃. añ mediũ inuenies plen⁹ de iſta materia: ꝛ qđ ſignificẽt aſterici ꝛ obeli. Diſcant igit ꝛc̃. exq̃ receperũt trãſlatões alioꝝ q̃ min⁹ ſunt ꝓplete. Diſcãt igit obtrectatores mei recipe in toto. i. cõplete in trãſlatione mea vetus teſtm̃: Qđ ſuſceperũt in ptibus. i. in cõplete in alioꝝ trãſlationibus: ꝛ ſi volũt iſtã recipe nõ vtant illa trãslatiõe quaz cũ aſtericis ꝛ obelis correxi. lxx. ſ. qz multo melioꝝ ꝛ cõpletioꝝ eſt iſta q̃ illa. Dicẽ go: Diſcãt iſtã que ꝓpletioꝝ eſt recipe Aut. debẽt Radere. i. deſtruere Int̃pretatõem meã cũ aſtericis ſuis. q̃ bus manifeſtant ea que deficiũt in translatõe. lxx. Qz ſi nolũt eam deſtruere: patet q̃ ſentiũt. lxx. diminutos fuiſſe: vñ dicit: Nõ eni fieri põt vt nõ fateant. immo neceſſe eſt q̃ fateant Eoſdẽ. i. lxx. In quibuſdã erraſſe ꝛ ꝑcipue in Job vt q̃s ꝑſpexerint. alia lr̃a Intmiſiſſe plura. de hebraica veritate. Si igit recipiũt correctiõem illam in qua omiſſa a. lxx. annotant: multo magis debẽt translatõem iſtã recipe: in qua iuxta hebraicã veritatez plenius deſcribũtur: Lui. ſ. libro iob: Si ſubtraxeris ea que ſub aſtericis addita ſunt. ab origene ꝛ alijs. Et hoc. i. huiuſmõi detrũcatio: Dũtaxat. i. tantũmodo Apud greco⁹: eſt: nõ apud hebraeos: nã apud latinos q̃ de greco tranſtulerũt eadẽ detrũcatio habebat añ illaz translatõem quã fecit Hiero. cũ aſtericis et obelis: ꝛ hoc eſt qđ dic̃: Ceteꝝ. ꝑ ſed Apud latinos. dcc. aut. dcc. vſus ferme. i. fere deſũt: Añ eã trãſlationẽ quã ſb aſtericis ꝛ obelis nup edidim⁹. i. cõpoſuim⁹ tranſferẽtes de

greco in latinū. Decurtat'.i.abbreuiat' ꝑpter text' di minutionē. Lacerat'.ꝑpter sententiarū discōtinuatio nem. Lozzosus. ꝑpter intelligētie incōpletōem. Fedi tatē.i.turpitudinē. vel Nuditatē.alia lr̄a.i. apertū defe ctum. Hec aūt trāslatio mea.ſ.scōa trāslatio. Nullū de veterib' sequit interꝓretē. sicut ꝓ ma translatio de greco in latinū:in q̄ secut' sum translationem.lxx.cū asteriſci tñ et obel' .i.supplēdo omi nuta:et rescinden do supflua. Sz ex ipso hebraico arabicoq; ꝑmone et inīdū syro. Iste tres lingue affines sunt. Nunc vba ꝛc.q.d. hec noua trāslatio nō sem per exꝑmit uerbū ex vbo: vel sensuz ex sensu:sed qñq; sic:qñq; alit:z qñ q; vtrūq;. Quar aūt hoc fecerit:ſb iungit dicēs:quia Tot' liber.iste.

Fert.i.dicitur:

nup edidim':septingēti fer me aut octingēti versus de sunt:vt decurtat' et lacerat' cozzosusq; liber fedītatē sui publice legētibus ꝓbeat. Hec autē trāslatio nullū de veterib' sequit interꝓtē: sed ex ipo hebraico arabicoq; sermōe et interdū syro:nūc vba: nūc sensus: nūc simul vtrūq; resonabit. Obliqu' .n. etiā apō hebreos totus liber fert z lubric':et qō gre ci rhetōes vocāt schematis menos:dū qui aliud loqui tur:aliud agit. Ut si velis an guillā vl murenulā strictis tenē manib': quāto fortius ꝓſeris:tāto citi' elabit. Me mini me ob intelligētiā hu ius voluminis lydiū quen

Obliquus.i.ob lique z obscure lo quens:q; aliud p tēdit:z aliud intē dit:z iō accipienda sunt vba:nō in sensu quē faciūt:sed in sensu q̄ fiunt:vt ē illud Job.ij. Bñdic deo et morere. i.maledic. Et lubric'.i.in q̄ quis de facili posset labi p errorē male.ſ.intelligēdo. Lubricū.n.est in q̄ quis de fa cili labit:sicut est glacies vel ira argillosa.lubricū dī qō elabit dū tenet:sic anguilla: q̄ quāto fort' premit:tāto citius labit.z dī sic liber iste lubricus:q; qui de vbo ad verbū transferret z oīa vba interꝓetaret ꝑm q̄ vident sonare:totū puerteret:z totū amittēt: et huic exponi cō cordat exemplū de anguilla infra positū. Rhetores.i. oratores:a rhesis qō est locutio:q; rhetorib' necessaria est facūdia z copia locutōis. Schematismenos.i.defe ctus modi loq̄ndi.schema.n.dī imago vel figura z mo dus loq̄ndi:sic dicit huguicio:mene defect' mōi cōis lo quendi. Itē schema dī ornat' vl figura:vñ ꝑm Donatū et Hrecismū huius due sunt species.ſ. schema lexeos:et schema dianeos.i.figure dictiōis:z sentētie. sicut enim hō varijs vestimētis decorat:ita oīo latinitatis tā solu ta q̄ ligata schematib' adornat:z sic dī: Schematismenos.i.defect' ornat' z figure:q̄ fit ex carētia debite intel ligentie.significatio.n.dictōis est q̄si ornat' z figura ei': vñ qñ deficit a ꝓpria significatiōe:est ibi defect' ornat' et figure.i.forme dictōis q̄ est significatio. Dūq; aliud loquit.i.in locutōe ꝓtendit: Aliud agit.i.aliū sensum facit:z iō dī lubric':q; q̄nto ds vbo ad verbū libr̄ istuz exꝑsius transferret:tāto obscuriorē facēt:z q̄si totū per deret:q; nō posset intelligi:cū aliud sonēt vba:aliud in telligentia vā. Murenulā.i.lampredā. piscis ē similis anguille:z dī murena a murina grece qō est murena la tine:hāc femininī tñ sexus esse tradūt:et ꝯcipe a serpen te:ob id a piscatorib' tanq; a serpente sibilo euocat z ca

dam ꝓceptorez: q apud he breos ꝑm' hī putabat: nō paruis redemisse nūmis:cu ius doctrina an aliqd ꝑfe ceriz nescio. Hoc vnū scio: non potuisse me interptari nisi qō ante intellexeraz. A principio itaq; voluminis vsq; ad vba iob apō hebre os prosa oratio ē. Pōro a verbis iob in qbus ait: Pe reat dies in q̄ natus sum:et nox in q̄ dictū est: ꝯceptus est homo. vsq; ad eū locuz vbi añ finez voluminis scri ptum ē: Iccirco ipe me rep hendo:z ago penitentiā in fauilla et cinere. hexametri vsus sūt:dactylo spōdeoq; currētes:z ꝑpter lingue idi oma crebro recipientes: et

pitur:ictu aūt fustis difficile interimit: ferulā aūt ꝓtin' ani mam hīe in cauda certū est:nā capite pcussa vix interimit: cauda aūt pcussa exanimat.ita dic Isi'. in. xij. etymol.ada ptatio exēplī pz. Ut si velis tenē ꝛc.q.d. si aliq̄ certa sentē tia vel ordine librū istū velis ꝑstringere:totū pdes. Prece ptorem.i.doctorem.

Prim'.i.maximus in scientia. Redimisse .i.ꝑduxisse. redimere aūt nō dicit emere:q; sacrā doctrinā non li cet emē:Matth.x.b. Hratis accepistis gra tis date. Itē Act.viij ca. Pecunia tua tecū sit in pditiōez:qm̄ do nū dei existimasti pe cunia possideri.sed la borez suos et expēsas suas licz redimere ab iniustis detentorib' q̄ veritatē dei in iniusti cia detinent:sic dī ad Ro.j. ca'.et Prouer. xxiij.e. Veritatē eme .i.redime:et noli ven dere sapiētiā z doctri nam et intelligentiaz. Sap'.vj.g. Nō abscō daz a vobis sacra dei ꝛc. An aliqd ꝓfece rim.hoc dic q; ita be ne intelligebat libruz iob:sicut ille magr':et in hoc cōfundit eoz superbiā q̄ nolūt interrogare ea de quib' dubitāt: ꝓtra qs dī Ecc̄.lj.f. Appropinq̄te ad me indocti z congregate vos in do mum disciplinē:qd adhuc retardatis? Interptari.i.trans ferre de hebreo in latinū. interptatio eniz fit in diuersis lin guis:vt cinos grece:canis latine.etymologia aūt fit in eadē lingua:vt cum dī lapis q̄si ledens pedē. Usq; ad vba iob. in quib' introducit iob loquēs de seipo.iij.ca.a. Pereat di es in qua nat' sum ꝛc. Prosa.i.psaica Oratio est.i.psai ce scriptus ē liber. prosa est ꝑducta oratio z a lege metri so luta. pson enim antiqui ꝑductū dicebant z rectuz: vñ que nō est flexa numero sed recta ꝑsa:oratio dicit in rectū ꝑdu cenda. Allij ꝑsam aiunt dictā ab eo q̄ spaciosius prozuat z excurrat:nullo sibi ſmino pfinito. ita dicit Isido.etymol.j.

Iccirco ipe me rephendo ꝛc. Job.xlj. Uersus.a vertēdo dicunt:vñ Isido.etymol.j. Uersus dicti sunt ab eo q̄ pedi bus in ordine suo dispositis certo fine moderant per articu los qui cesa z membra nominant: qui ne lōgius ꝓduerē tur q̄ iudiciuz posset sustinere:modū statuit ratio vñ reuer terētur:z ab eo dicit versus:q̄ vertit. Hexametri.i.sex pe dum:ab hexa qō est sex:z metrū qō est accidens pedis.i.dis cretio ꝓueniens in pede ex certo numero tempoꝝ. Alit dici tur metrū vox cōstans ex certo numero pedum:ſm q̄ octo metroꝝ genera distinguunt:de qbus nihil ad pñs. Dacty lo.illo pede q̄ ꝑstat ex vna longa syllaba z duab' breuibus z dī a dactylon qō est digitus: q; ad modū digiti a lōgioze nodo inchoati in duas desinit breues. Spōdeo. illo pede q̄ ꝑstat ex duabus syllabis ꝑductis: vñ sic dī:q; tractim so nat.nā spond' tract' quida dī.i.sonus q̄ fundebat circa au res sacrificantiū:vñ z hi q̄ tubis canebāt in sacris gentiliū: spondeales nominabant. Jn.j.etymol.inueniesſatis de pe dib' istis z alij.

Idioma.i.ꝓꝓrietatē loquendi:ab idios

qđ est ꝓpriũ: ꝛ hemũ hemi qđ est sermo vel modulatio. idi oma. i. ꝓprietas loq̃ndi in q̃libet lingua. Alios pedes non earundẽ ſyllabarũ: ſed eozundẽ tempoꝝ. vt ſiq̃s poneret ꝑ celeumaticũ qui ꝓstat ex q̃tuoꝛ bꝛeuib⁹ ꝑ dactylo: vñ Uirgili⁹ enei. x. g. Arietat in portas: ꝛ duras obice postes. Aries dr quedam machina bellica: ꝛ iñ arieto taſ. i. cũ ariete impingeꝛ vl impugnare. Item rõne equipollentie tẽ poꝝ ſpondeus ponit ꝑ dactylo: vñ Ouidius in ꝓnc⁹ metamoꝛ. Nec bꝛachia longo: Margine terrarũ põ rexerat amphitrices. i. mare: ab amphi qđ est circũ et tero teris: qz circũcirca terit terram. ſic igit̃ ꝑ q̃ ratione eq̃pollentie tẽporum lz nõ ſit earundẽ ſyllabarũ vn⁹ pes ponit̃ ꝑ alio. Pedes aũt dicunt: eo q̃ p eos metra ambulant: ſic nos pedib⁹ ambulamus. Syllaba grece latine ꝓceptio vl ꝓplexio dr a ꝓceptõe lr̃arum: vñ vere illa est ſyllaba: q̃ ex pluribus nascit lr̃is. nã vna vocalis ꝑ ſyllaba abuſiue nõ ꝓprie dr. iõ aũt ſyllabe lõge bꝛeues q̃z dicũtur: q̃ ꝑ varias vocũ moꝛas aut dupla aut ſimpla ſpacia tẽporis hꝛe vident. ita dicit Iſidoꝛ in. j. etymol. ꝛ ſatis ꝓcordat cũ pꝛiſtiano vbi agit de ſyllaba. Rhythmus. dr ꝓſa ꝓſonantias vboꝝ ꝓtinens in fine clauſularũ: ꝛ dr a rhythmos grece qđ est numer⁹ latine: de q̃ Iſiđ. etymol. j. Rhythmus est q̃ non est certo fine moderat⁹: ſed tm̃ rõnabili ordinatis pedib⁹ currit: q̃ nihil aliud q̃ numer⁹ dr. Tinnulus. i. tinniens vl dulcit̃ ſonans: ꝛ dr a tinnio tinnis qđ est leuit̃ ꝛ pure ꝛ liquide ſonare: ꝛ ꝓprie dr de metallo ex cuius ſono dr. metallũ. n. pcuſſum reddit hunc ſonũ tin: ꝛ inde dr tinnio. Priſcian⁹ in maiori volumine vbi agit de ꝓnis vbi dicit q̃ tinnit: pluit: tonat: fulminat ꝛ ꝓſimilia q̃ ad hõines nõ pertinẽt ꝓprie inueniunt in itia ꝓſona: impꝛoprie aũt ꝑ figuram in ꝓma ꝛ ſcđa. Ferit numeris pedũ ſolutis. i. libꝛatis: nec artatis lege metri qđ certis pedũ menſuris atq̃ ſpacijs terminat: nec vltra dimenſionẽ tempoꝝ ꝓſtitutam ꝓcedit. Rhythm⁹ aũt hẽt nõ determinatũ numerũ pedũ: ſed ꝑ voluntate ꝓditoꝛis ꝓtendit. Metrici. q̃ nouerũt artẽ metrorum. Simplex. q̃ nõ hẽt metroꝝ peritiã. A ſupꝛadicto itaq̃ vſu. ſ. Iccirco me rep̃hendo ꝛc̃. Job vlti. Paruũ coma. i. oꝛo deciſa vl pua diſtinctio. coma int̃pꝛetat articulus ꝛ dr in rhetoꝛica punctata ꝓlatio alicui⁹ oꝛonis ꝑ minoꝛes deciſiones: vt Oꝛe: genis: oculis: peridẽ mẽtiris adeſſe: Eloquio: forma: nobilitate cares. In ꝓlogo ſup Eſaiã plen⁹ inueniet̃ de comate colo ꝛ ꝓpodo. Prosa. i. ꝓſaica. ſ. in eodẽ ꝓlogo expõit̃ quid ſit ꝓſa. Nr̃i. i. latini Flacci. i. hoꝛatij. Flaccus pindar⁹ ꝛ alceus greci poete fuerũt: vide in epl̃a ad paulinũ. Sappho nomẽ fuit puelle q̃ metrice ſcripſit: vñ ꝛ ſapphicũ dr metrũ ab ea inuentũ. Pſalteriũ. de q̃ dicit oꝛato: Pſalteriũ lyrici ꝓpoſuere pedes. ſupꝛa i epl̃a ad paulinũ inuenies ſatis de pſalterio ꝛ lamẽtationib⁹ hieremie.

Ferme. i. fere. Lõꝑhendi. i. ꝓtineri. Philonem. q̃ ſcripſit libꝝ ſapiẽtie: de q̃ dicit hiero. in li⁹ illuſtriũ viroꝝ: Philo iudeus natiõe alexandrin⁹ de genẽ ſacerdotũ fuit. ꝛ postea enumerat. xxx. libꝝos q̃s philo compoſuit: ꝛ ſubdit: Sũt ꝛ alia ei⁹ monumẽta ingenij q̃ in nr̃as manus nõ puenerũt ꝛc̃. Joſephũ. de q̃ dicit hiero. in libꝛo illuſtriuꝝ viroꝝ: Joſephus mathie filius ex hiero ſolymis ſacerdos a Veſpaſiano captus cũ tyto filio ei⁹ relictus est: hic romã veniẽs. vij. libꝝos iudaice captiuitatis imperatoꝛibus ꝓpij filioq̃ obtulit: qui et bibliothece publice traditi ſunt: ꝛ ob ingenij gloziã ſtatuam q̃q̃ meruit rome. Scripſit aũt ꝛ alios. xxiij. antiquitatũ libꝝos ab exoꝛdio mũdi vſq̃ ad xij. annum domiciani ceſaris ꝛc̃. Hic in. xvij. antiq̃tatum libꝛo ſcripſit de dño ieſu chꝛiſto in hũc modũ: Eodẽ tpe fuit ieſus vir ſapiens ſi tn̄ virũ eũ nomiari phas ẽ: erat. n. mirabiliũ effectoꝛ operũ: ꝛ doctoꝛ eoꝝ qui libenẽ que vꝛa ſunt ſuſcipiunt: plurimos q̃q̃ tã de iudeis q̃ de gentib⁹ ſui habuit ſectatoꝛes: ꝛ credebat esse xp̃s: cũq̃ inuidia nr̃oꝝ ꝓncipũ cruci eũ pilat⁹ affixiſſet: nihilomin⁹ qui eũ ꝓius dilexerant pſeuerarũt in fide: apparuit. n. eis tertia die viuẽs ꝛc̃. Oꝛigenẽ. de hoc ſatis inuenies. ſ. in ꝓlogo ſup Joſue. Ceſariẽſem euſebiũ. qui ſcripſit eccl̃iaſticã hiſtoꝛiam: de q̃ ſcribit ſic in li. illuſtriũ viroꝝ: Euſebi⁹ ceſaree paleſtine epũs in ſcripturis diuinis ſtudioſiſſim⁹ edidit infinita volumina ꝛc̃. dr aũt ceſariẽſis ad differentiã alteri⁹ euſebij q̃ fuit natiõe ſardus ꝛ vercellenſis epũs. Canes mei. i. detractoꝛes q̃ equalit̃ ꝓtra bonos ꝛ malos latrant: ꝛ oẽs indifferent̃ lacerant q̃s nõ amant: ad Phil. .iij. Uidete canes: videte malos opꝛarios: videte cõcilionem. Apoc. vlt. Foꝛis canes ꝛ venefici ꝛ impudici ꝛ homicide ꝛ idolis ſeruientes ꝛc̃. Interp̃tationẽ antiquã. lxx. que fuit omniũ pꝛima. Ex ꝓte. tempamentũ est ꝑ superbos: q̃ ſi forte alicui⁹ lingue tenuẽ ꝛ incõpleta noticiam habeãt q̃ſi totam nouerint ſe dilatãt. Rhetoꝛes. media coꝛꝛepta: a rhetis qđ est locutio: quia facũdia neceſſaria ẽ rhetoꝛib⁹. Iſiđ. in. j. etymo. Rhetoꝛica ꝓpinquitatem ꝛ copiã eloq̃ntie ſue maxime in ciuilib⁹ q̃onibus neceſſaria exiſtimat. Detriti ꝓpter vehemẽtiã ſtudij. ſtudiũ. n. est vehemẽs applicatio animi cũ magna volũtate ad alicui⁹d pficiendũ. Aquila. q̃ post aſcenſionẽ dñi annis. cxxiij. ꝓmus int̃pꝛes ex hebꝛeo in grecũ floꝛuit: deiñ post annos. lij. theodotion: deiñ post annos. xxx. ſymmach⁹. Heretici. ſ. ebionite q̃ paupes int̃pꝛetant: qz paupes erãt in intelligẽtia: de quib⁹ dr Iſiđ. in. viij. etym̃. Di semiiudei ſunt: ꝛ ita tenẽt euangeliũ: vt legem carnalit̃ ſeruẽt: ꝛ ꝓpter hoc dicunt hic Judaiçantes iudeos in carnali obſeruatõe legaliũ imitãtes. ſ. in ꝓlogo

alios pedes: nõ earundem ſyllabarũ: ſed eozundẽ tempoꝝ. Interdum q̃q̃ rhythmus ipe dulcis et tinnulus ferit numeris pedũ ſolutis: quod metrici magis q̃z ſimplex lectoꝛ intelligũt. A ſupꝛadicto aũt vſu vſq̃ ad finem libꝛi: paruũ coma qđ remanet: pꝛoſa oꝛone ꝓtexitur. Qđ sicui videt incredulũ metra. ſ. esse apud hebꝛeos: ꝛ i moꝛe nr̃i flaccꝛ gꝛaciq̃z pindari et alcei et ſappho: vel pſalteriũ: vel lamẽtationes hieremie vel oñia ferme ſcripturarũ cãtica cõꝑhendi: legat philonẽ: ioſephum: oꝛigenez: ceſariẽſem euſebiũ: ꝛ eoꝝ teſtimonio me verũ dicere ꝓpꝛobabit. Audiãt q̃propt̃ canes mei: iccirco me in hoc volumie laboꝛaſſe: nõ vt int̃pꝛetationem antiquã rep̃hẽderem: ſed vt ea q̃ in illa aut obſcura ſunt aut omiſſa aut certe ſcriptoꝝ vicio depꝛauata: manifeſtioꝛa nr̃a int̃pꝛetatione fierẽt: ꝛ hebꝛeuz ſermonem ex ꝓte didicim⁹: ꝛ in latino peñe ab ipſis cunabulis int̃ gr̃amaticos et rhetoꝛes et pꝛhos detriti ſumus. Qđ si apud grecos poſt ſeptuaginta editiõem: iã chꝛiſti euãgelio choꝛuſcante iudeus aqla et ſymmach⁹ ac rheodotion iudaiçãtes: heretici ſunt recepti: qui mlta

sup esdram satis de ebionitis. Subdola interp̄tatiōe celarunt. qꝛ dolose omiserūt in interp̄tationibus suis q̄ sibi cōtraria videbantur. Subdolus la lum dicit̄ latent dolosus: astutus: versipellis: vanus. Mysteria. i. sacramenta vel secreta: a mystis vel mysticen grece qd̄ est mysterium latine.

mysteria saluatoris subdola interp̄tatione celarunt: et tñ in hexaplis habent̄ apd̄ ecclesias: ⁊ explanant̄ ab ecclesiasticis viris: quāto magis ego christian⁹ ⁊ de parētibus christianis nat⁹: et vexilluz crucis in mea fronte portans: cuius studiuz fuit omissa repetere: deprauata corrigere: ⁊ sacramēta ecclesie puro et fideli aperire sermone: vel a fastidiosis vel a malignis lectoribus nō debeo reprobari. Habeant q volūt veteres libros vel in mēbranis purpureis auro argētoqꝫ descriptos: vel vncialibus: vt vulgo aiūt: litteris onera magis exarata q̄ꝫ codices: dūmodo mihi meisqꝫ ꝑmittant pauperes habere scedulas: ⁊ nō tam pulchros codices: q̄ꝫ emendatos. Utraqꝫ aūt editio et septuagita iux̄ grecos ⁊ mea iux̄ hebreos in latinū meo labore translata est. Eligat vnusquisqꝫ qd̄ vult: et studiosum me magis q̄ꝫ maliuolum probet.

Incipit argumentū in librum Job.

In t̄ra qdez habitasse iob vsitidi ī finib⁹ idumee ⁊ arabie: ⁊ erat ei ante nomen iobab. Et accepit vxorem arabissam: ⁊ genuit filiū quem vocauit ennon. Erat aūt ip̄e filius quidem çareth de esau filijs filius: de matre v̄o bosra: ita vt sit quintus ab abraā. Et hi sunt reges q regnauerūt in edom: in q̄ et ipse regnauit: sed p̄mus in ea regnauit balach filius beor: et nomē eiusdem ciuitatis nachaba Post hunc autez balach. Post eū iobab: qui vocat̄ iob. Post iob aūt cusram: qui erat dux ex themanoꝝ regione. Et post illū regnauit adar filius beath: q excidit madian in cāpo moab: ⁊ nomen ciuitatis eius chetheauith.

Explicit argumentū.

Hexaplis. vide expositiōez supra positā in prologo sup Josue añ medium. Uexilluz crucis. chrismate in baptismo impressuz. Repetē. i. recitare: ⁊ in trāslatione ista recolligere omissa ab alijs trāslatorib⁹. Deprauata. a scriptorib⁹. Puro. sine additiōe: Fideli. sine sb̄tractione vel immutatione. Fastidiosis. i. fastidio plenis: vel tedio affectis: qui. s. multa viderunt et q̄si satiati meliora fastidiūt sicut iudei fastidiebant māna Nu. xj. Nihil aliud respiciunt oculi nr̄i nisi man. tñ manna erat om̄e delectamētū in se habens ⁊ om̄is saporis suauitatem: sicut legit̄. xvj. Sapi. Item Prouer. vij. Ania saturata calcabit fauū.

In mēbranis. i. in pellib⁹. hec mēbrana dicit̄ pergamenum: qꝛ de mēbris animaliū detrahit̄: vnde Persi⁹: Jam liber et bicolor positis mēbrana capillis: Inqꝫ manus charte nodosaqꝫ venit harūdo. Purpureus. i. colore purpureo picturatis. purpura aūt habz sanguineū colorez. Initialibus. i. capitalib⁹. i. grossis lr̄is: sicut solent fieri in initijs libroꝝ: ⁊ ideo ꝓpter grossitiez lr̄e potius hñt onera q̄ꝫ codices. Ul̄ vncialibus. i. vnciā auri vel alterius p̄ciosi coloris appēdentib⁹: vl̄ ad scribendū tanto cōstantib⁹. Onera. ꝓpter sumptuositatem vel ꝓpt̄ ponderositatē. Codices. Nota q̄ dicit Isid̄. in. vj. etymol̄. Codex multoꝝ libroꝝ est: liber vnius voluminis. ⁊ dicit̄ codex ꝑ translationem a corticib⁹ arboꝝ: seu vitiū quasi caudex q̄ in se multitudinem libroꝝ quasi ramoꝝ cōtineat.

Pauperes scedulas. i. scripta modici p̄cij tam in lr̄a q̄ꝫ in membrana necdū in libros redacta. Nota q̄ ꝟm Isido. in. vj. etym̄. sceda est p̄ma charta in qua notari⁹ scribit ex ore magistri: ⁊ dicit̄ a scindendo: ⁊ scribitur sine aspiratiōe. ꝟm alios scribit̄ scheda cuz aspiratiōe: ⁊ tūc dicit̄ ex greco scheym vel schisse qd̄ est scindere vel scissio: ⁊ inde hec scedula diminutiuuz. i. chartula vl̄ scriptū qd̄ nondū in librū redactum est. Septuaginta iuxta grecos. i. editio. lxx. ab hebreo in grecū trāslata: quā postea d̄ greco trāstuli in latinū cuz astericis ⁊ obelis. Et mea iuxta hebreos. i. ista q̄ vere mea est: qꝛ nullū in ea seq̄r interp̄tem: sed immediate de hebreo transtuli in latinuz. Qd̄ vult. s. aut illam quā ꝟm septuaginta de greco trāstuli in latinū cum astericis ⁊ obelis: aut illam q̄ sine illis figuris immediate sumit̄ ab hehebreis. Et ꝓbet. ꝑ effectū Se. eē: Magis studiosum. vtranqꝫ editiōem recipiēdo: Quā maliuolum. vtranqꝫ vel alterā repellendo. Aliqui libri habēt: Me ⁊ est sensus: Probet. i. experiatur. in vtraqꝫ studendo. vel Probet. i. cōfirmet aduersarios ꝯfutando. Probet inquā: Me magis esse studiosum. i. magis amore vitatis in trāslationum studio laborasse: Quā maliuolū. vt. s. ex inuidia vellem. lxx. interp̄tes cōdemnare.

Explicit qualiscūqꝫ expositio istius ꝓlogi.

Prologus

Postilla Nicolai de lyra sup Job incipit.

Patientiā habe in me ⁊ oīa reddā tibi. Mat. xviij. Quis verbū ꝓpositū sit vbū serui ad dñm: tñ pōt accipi ecōuerso: vt sit vbū dei ad scm̄ Iob seruū suū: qz ꝓpter cōnexionē fideliū ad deū tanq̄ mēbroz ad caput suū: qđ dī de vno pōt intelligi de altero ⁊ ecōuerso: sic̄ act. ix. dñs dixit Saule saule qđ me ꝑseqūris. ita q̄ ꝑsecutionē fideliū dixit suā: ⁊ ecōuerso paulus apl's ad Gal. vj. dixit: Xpo ꝓfixus sum cruci. passionē sui capitis suā dicens ꝓ ꝓpassionē ⁊ imitationē. Sic igit vbū ꝓassumptū ꝓuenient pōt accipi: vt sit vbū dei ad scm̄ Iob sibi ꝓ fidē incozpatū. in q̄ quidē vbo duo notant in q̄bus ꝓcessus hui' libri ⁊ mā cōtinent: ꝑm est sancti Iob stabilitas in aduersis: cū dī: Patiētiā habe. 2m̄ est dei liberalitas in ꝑmijs reddendis: cū dī: Et oia reddā t. vñ dī. j. vlt. ca. Dñs aūt bñdixit nouissimis Iob ma magis q̄ pncipio ei'. ⁊ de vtroq̄ istoz pōt accipi illud ecc̄i. j. ca. Usq̄ in tps sustinebit patiēs: ⁊ postea redditio iocūditatis. tps aūt sustinēdi patientē est vsq̄ ad t̄minū diuini bñplaciti: qđ fecit Iob: vt patebit ex ōcursu libri: ⁊ secuta ē redditio iocūditatis: qz de' sibi duplicauit in ꝑnti bona t̄rena: ⁊ in futuro sibi reſuauit celestia. de ꝑ° aūt. s. de patiētia Iob in aduersis agit in hoc li° a ꝓnci' vsq̄ ad vlt'm̄ ca. excluſiue. de scdo. s. de diuina remuneratiōe agit vlt. ca': sic̄ magis vi debit inferi' in libri diuisiōe dño ꝓcedēte. Uerūtñ anteq̄ de scēdam' ad lr̄am exponendā: duo sunt ꝑmittēda: ꝑm ē vtrū illud qđ in hoc libro ē tractatū fuit ꝑabola ul' res gesta. Ad qđ dixer̄t aliq̄ iudei q̄ ē ꝑabola: ⁊ q̄ moyses scripsit libz istū vt hī in libro q̄ apud hebreos dī bababathra: ⁊ ad declarādum ꝓditōem vtutis patiētie ⁊ ei' retributōez finxit hoiem noie Iob multiplr flagellatū: ⁊ amicos ei' q̄ ad ꝓsolandū eū venerāt mutatos ad oppositū. s. ad oñendū eū iniquū ⁊ ꝓ pcēis ꝑteritis a deo merito flagellatū: ipm q̄z Iob rñdentem tādē obiectiōib' eoz subinduxit: sic̄ auctor libelli q̄ incipit: Ethiopū ītras ⁊c. ad declarādū antiq̄tatē sacre scripture ⁊ ei' vitatē reſpēu fictionū poetaz: finxit vnā vginē noie alathiā q̄ nomē in greco vitatē signat in latino: ⁊ quendā pastorez cui' nomē ꝑseudis. i. falsus vl' falsitas in greco: adinuicē diſputātes de sacre scripture hist oriis ⁊ poetarū fabulis. Sed hoc dictū nō vī sacre scripture cōsonū: ꝑ° qz in ꝓnci' hui' libri expimit ei' ꝓpria: mozes: possessiōes: ⁊ ꝓles tanq̄ de re gesta expimēs ꝓditiones: ⁊ sil'r loquit infra de amicis Iob. Itē Ezc. xliij. dī ex ꝑsona dei: Si fuerint tres viri isti in medio ei' noe: daniel: ⁊ Iob: isti iusticia sua liberabūt aias suas. certum ē aūt noe ⁊ danielē fuisse hoies veros in rerū nā. Ex q̄ ꝓcludit idē fuisse de Iob a deo eis ꝓnumerato. Itē Ja. v. Ec ce beatificam' eos q̄ sustinuer̄t: sufferētiā Iob audistis: ⁊ finē dñi vidistis ⁊c. ex q̄ credendū ē Iob fuisse verū hoiem in re rum nā: sic̄ ⁊ xps ver' hō passus ē in nā humana. 2m̄ aūt ꝑ mittendū est de intentōe hui' auctoris: qz ex hoc depēdet in tellect' hui' libri. Ad qđ pleni' intelligendū: sciendū q̄ aliq̄ antiq̄ ꝑhi dei ꝓuidentiā negauerūt: sic̄ democrit' ⁊ epicuri dicētes mūdū esse factū a casu. aliꝫ vo lz dixerint incozrupti bilia ⁊ supioza regi diuina ꝓuidentia: ab hoc tñ excluserūt inferioza cozruptibilia: ex quoz ꝑsona dī. j. xxij. Nubes la tibulū ei': ⁊ circa cardines celi pambulat: nec nr̄a ꝓsiderat. aliꝫ vo cozruptibilia q̄ cursu nē pagunt: dixerūt regi diuina ꝓuidētia: tñ ab hoc exceperūt act' humanos ex libero arbi trio ꝓcedētes: de q̄bus dī tulli' fuisse: et hi inē alia mouebā tur ad hoc: qz nō videbāt q̄lit infallibilitas diuine ꝓuidētie staret cū liberi arbitrij vertibilitate. Itē qz videbāt vt freqūn ter malos hoies ꝑsperari: ⁊ bonos tribulari: qđ nō videbat ꝓuentēs ꝓuidētie dei: in quoz ꝑsona dic̄ Boeti'. j. de ꝑsola tione: loquēs ad dñm: Oia certo fine guberna's: hoim solos respuis act'. Sed hoc dcm̄ ē fidei ⁊ mozib' cōtrariū: qz tol lit penas ⁊ ꝑmia a deo ꝓ demeritis ⁊ meritis reddēdā: ⁊ ꝑ ꝓns timozē dei piter ⁊ amozē: ꝓpi qđ dicit hic scūs tho. de aqno q̄ hūc libz exposuit elegant': q̄ studiū sanctoz doctoz q̄ sciam habuer̄t ꝑ infusionē vel acq̄sitōez fuit hūc errozē a cozdib' hoim remouē: inī q̄s de ꝑmis fuit scūs Iob: ⁊ in hoc bñ dicit: sed vlteri' dicit q̄ intētio sancti Iob in hoc li° fuit: supposito q̄ res nāles regant diuina ꝓuidētia: declarare vlteri' etiā act' hūanos diuis ꝓuidētia regi: sed saluo meliozi iudicio: nō vī fuisse ei' hec intētio: qz tot' liber iste ꝓcedit ꝑ modū cuiusdā diſputatōis inī Iob ex vna ꝑte ⁊ amicos ei' ex altera. intentio vo diſputātis ꝺ aliq̄s nō est declarare vel ꝓbare illō in q̄ cū eo ꝓueniūt: sed eo supposito tanq̄ vo ⁊ ꝓcesso: ꝑ cedere vlteri' ad ꝓbandū vl improbandū illud in q̄ diſ sentiūt. Mānifestū ē aūt ex ꝓcessu hui' libri q̄ amici Iob in hoc ꝓueniebāt cū eo: q̄ act' humani regunt diuina ꝑ uidētia: qz nitebant ꝓbare eū a deo iuste punitū ꝑ pcēis suis ꝑteritis: ex q̄ sequit necario q̄ supponebāt ꝓ certo diuinā ꝓuidentiā ordinare de actib' hūanis. Hoc etiaz ꝑz manifeste ꝑ illud qđ hī. j. xxij. qđ induxit eliphaz the manites ꝺ tenētes oppositū: sic̄ allegatū est. s. Circa car dines celi pambulat nec nr̄a ꝓsiderat. vñ sbdit postea: Quoz snia lōge sit a me. ⁊ idē posset oñdi ex verbis ali oz amicoz Iob: sed ꝓpi ꝓlixitatē omitto: maxime q̄ ꝑ dict' doctoz hoc ꝓcedit in ꝓcessu suo: et ió ꝓnter vī dō: q̄ intētio Iob in hoc li° nō fuit declarare act' humanos regi diuina ꝓuidētia: sed hoc supposito tanq̄ ab aduer sarijs ꝓcesso ꝓcedē ad declarādū illud in q̄ dissentiebāt ab eo. qđ aūt sit illud nō solū ꝑz ex ꝓcessu libri: sed etiā ex cōcessione doctoris ꝑdicti: videlz q̄ iz amici Iob tene rent act' hūanos regi diuina ꝓuidētia: tñ tenebāt q̄ ad uersitates hui' mūdi nō inferunt alicui nisi ꝓpi mala ꝑ terita: et ꝓspitates nō eueniūt alicui nisi ꝓpi ꝑcedentia merita qđ est erroneū: ꝓpi qđ scūs Iob intēdit in hoc li bro declarare ꝓriū. s. q̄ aliq̄n in ꝑnti malis eueniūt bōa ⁊ iustis aduersa: fm ordinē diuine ꝓuidētie: ad quā ꝑti net punire mala ⁊ ꝑmiare bona: ⁊ nō solū in vita ꝑnti: sed etiā in futura: ⁊ q̄ hoc sit intētio sancti Iob in hoc li bro magis patebit ꝓsequendo dño ꝓcedente.

Sup ꝓlogū Job vbi dī in postilla: Sed vlteri' dicit q̄ intentio sancti Iob in hoc loco ⁊ē. Additio.

Postillator vī impugnare positiōem sancti tho. circa intentōem libri Iob irrōnabiliť. Ad qđ sciendū: q̄ iz aduersarij Iob ꝓcederēt q̄ act' hūani regerent diuina ꝓuidētia: sic tñ ponebāt modū regēdi: q̄ nō ꝓpetebat deo: ⁊ hoc inq̄ntū dicebāt q̄ deus ꝑmit bat iustos ⁊ puniebat iniustos solū in bōis ⁊ malis tpa lib' hui' vite: put ꝑz in ꝓcessu etiā fm postill'. qui qđē modus regēdi nō ꝓpetit diuine iusticie. nā vtutū ꝑmia etiā fm phm in hac vita dari nō ꝑnt: vñ in. j. ethic. dic: q̄ hoies accipiūt honorē ab hoīb' loco ꝑmij: q̄si nō hñ tibus aliq̄d magis ad dandū. ex q̄ ꝑz q̄ ꝑmiū vtutis ex cedit oē illud qđ tpalit posset dari: ⁊ ió tale ꝑmiū nō est nisi vā felicitas: vñ si de' ꝑmiaret iustos solū in ꝓsperi tatibus hui' vite: esset ipsi' ꝑmiatio incōgrua: siliter cū aliq̄ pcēa inducāt reatū pene eine: vt in ꝑ° 2c. q. lxxxvij. artic. v. in cozpe qōnis. si deus talia pcēa einalit non pu niret: derogaret diuine iusticie. Ex q̄ sequit q̄ amici Iob q̄ ponebāt q̄ de' solū ꝑ tpalia bona hui' vite ꝑmiabat iustos: ⁊ solū ꝑ tpalia mala h' modi puniebat iniustos: ꝓuidentiā dei circa hūanos act' implicite negabāt: po nentes eā eo mō q̄ deo nō posset ꝓpetere: iz ꝓuidentiam dei ꝓcederent in ꝓfuso: sic̄ si aliq̄s ꝓcederet deū esse crea torē celi ⁊ ire: ⁊ tñ cū hoc ponēt diuinā essentiā esse cor pozeā: talis iplicite negaret q̄ de' esset creator celi ⁊ ire. nā virt' corpozea nō pōt esse infinita: ⁊ tñ creatio requit

infinitatē potētie. Itē attēdendō est circa hoc: q aliud est loq de intentiōe iob disputātis cū amicis: et aliud de intentiōe totalis libri iob. Intētio. n. iob i sua disputatōe pncipaliē erat iustificare seipm. s. declarāe q nō erat punitus ppt culpā suā: cui' oppositū amici sui intēdebant pbare. Sz intentio totalis libri iob pncipaliē vsat circa hoc vt ostēdat res hūanas a diuina puidētia regi: et ō hac intentiōe scūs tho. loqt vt pz intuenti bñ eius verba ꝛc.

Incipit liber Job. Ca. I.

VIr erat in tra hus nōie iob Et erat vir ille simplex et rectus ac timēs deū: et recedēs a malo. Nati q sunt ei septem filij et tres filie. Et fuit possessio ei' septem milia ouiū: et tria milia camelorū quingēta quoq iuga boū:

Replica.

QUIrca libri iob pncipm cū postill. pmendasset sēm tho. vt egregie hūc librū exponētē: et oñdisset intētionē iob in hoc li' nō esse vt pbet act' humanos regi diuina puidētia: sic scūs tho. dixit: burg. dic hāc reprehensionē esse irrōnabilē: et tm ipe Burg. nō soluit adductā postill. rōem. arguit. n. sic: Irrōnabile ē inti disputātes dirigē pbatōis intentionē ad id qō ab vtraq pte psupponit: ex hoc. n. aristo. pbat i analetic et alijs locis pnci' nō debē pbari: sed pclusiōes: q pnci' tanq cūctis nota psupponūt: q se hnt sic ianua i domo quā nemo nisi ebri' ignorat: iō dixit aristo. iij. metaph. In forib⁹ qs declinḡt. q. d. nullus. Cū igit iob et amici eius psuppo nebāt act' hūanos regi diuina puidētia: habebāt illud p sue disputatōis pnci'. stultū igit et irrōnabile fuisset iob ferre intentiōez suā ad pbandū illud qō exp̄sse psuppo nebāt aduersarij. Nec sufficit q burg. vult q negauerāt illud pnci'm implicite: quis pcesserūt gnāliē. naz q negat deū esse iustū negat deū esse: q nō est aliud deū esse: nisi deū esse iustū: et iō si ppt implicitā negatōez intētio iob fuisset pbare deū esse puisorē actuū humanorū: dēbat p̄ pbare deū esse: qō sic implicite negassent. Intētio igr totalis ipsi' iob ē pbare velle: q stāte illo tanq a ptib⁹ psupposito: puta act' hūanos a diuina puidētia regi: adhuc iuste in hac vita malis bona: et bōis mala pueniūt: q hoc fuit multū dubiū: specialiē amici iob disputātib⁹ ad p̄riū. nā in toto pcessu ex pena inflicta nituntr pbare iob peccasse: vt illa mala iuste infligerent: supponētes q de bonis et iustis nō cōferret nisi bona in pnti: qō est error: et hūc intēdit iob reprobare: vt dicet infra. Ca. I.

VIr erat in tra hus ꝛc. Sic dcm ē intētio dci iob in hoc li' ē declarare: q ex diuina puidētia aliqn malis bona pcedunt: et iustis aduersa inferunt: qō potissime declarat p suā flagellationē absq culpa pcedētē: deo p meliori hoc faciēte. Et iō liber iste diuidit in tres ptes: q p̄° describit ipsi' iob multiplex flagellatio: 2° ex hoc ozit disputatio: ca. iij. 3° subdit dei determinatio. xxxviij. c. p̄°. in duas: q p̄° circa hoc iob describit psperitatis statū: 2° aduersitatis pōdus: ibi Quadā aūt die. p̄°. in tres: q p̄° describit ipsi' iob psperitas ex psone sue pditōe: 2° ex bonorū exteriorū multiplicatiōe: ibi Natiq si. 3° ex filiorū mutua dilectiōe: ibi Et ibāt. p̄°. adhuc in duas: q p̄° describit ipsi' iob pfia et genus: 2° ipsi' multiplex virt': ibi Et erat. Circa pmū dr:

a VIr erat in tra hus. Señ. xxij. hi q melcha peperit ipi nachor hus pmogenitū et buz m: vbi dic ra. sa. q ab isto hus denoiata ē tra ista de q fuit iob: et ex hoc pñter dicūt alij hebrei: q iob descendit de nachor ffe abraā: et hoc idē dic hiero. in li' de hebr. qōnib⁹ sup Señ. de q libro certū est q sit hiero. vt ipemet dic in li' illustriū virorū. lz de hebraic qōnib⁹ sup alios libros dubiū sit a q sint facte: sic als dixi. Huic etiā dco pcordat qō hī. j. xxxij. q beliu buzites venit cū amicis iob ad ipm psolandū: q dictus ē buzites: eo q descēdit de buz scō filio nachor: vt dic hiero. li' de hebr. qōnib⁹: et sic cū beliu et iob fuerit de eadē cognatione: sequit q Job descendit de nachor.

b Nōine iob. dicit aūt aug'. et ambr. sup epl'am ad rom. q iste vocatur iobab: Señ. xxxvj. et p pñs descendit de abraaz p esau. fuerit āt moti ad hoc dicendū ex similitudine nom. s. iob et iobab: et huic dicto pcordat qō in aliqbus biblijs in fine libri iob: et in aliqbus post p'm plogū hiero. sup libz istū addit: Fert aūt iob in tra habitasse ausitide in finib⁹ idumee et arabie: et erat ei añ nomē iobab: erat aūt ipe quiō çare de esau filij filij' ꝛc. Sz in hoc vi meli' credendū hieronymo et hebreis dicētibus eū descēdisse de nachor: vt dcm ē: q fuerit magis triti in talib⁹ historijs et genealogijs. Nec motiuū alioz valet: q freqnter pcingit q duo hōies valde de dispari pfia et genē nō solū sili nōie nominant: sed etiā eodē penitus nōie. Supponit etiā falsuz. s. q pdicta noia sint valde sulia: cū tm fm vitatē sint multū dissilia. s. in fine: vt pz in pnci': q hoc nomē iob in hebreo incipit p aleph: iobab vo p ioth. Silr additio q allegata ē nō valet: q sic dicit hiero. li' de hebr. qōnib⁹: nō est in hebreo: et iō nō ē ei adherendū fm ipm: dato q inueniat aliqn in fine libri Job: et ex hoc pz q si ponat in fine plogi hiero. nō est hoc de intentōe sua: sed hec additio et pslles ab aliqb⁹ min' exptis in historijs et genealogijs hebreoz apposite sunt: ppt qō de ipis nō ē curandū. Ex dictis pz in pte q tpe fuit iob: q fm hiero. li' de hebr. qōnib⁹: Heliu buzites: de q dcm ē q fuit ptaneus ipi iob: lz iunior ipo fuit balaam: de quo hī Nu. xxiij. et xxiiij. q fuit circa finem vite moysi: et sic Job et moyses fuerūt contemporanei.

c Et erat. Hic psequenter describit ipsius iob multiplex virt': cū dr: d Simplex. i. sine plica dolositatis et fallitatis. accipit. n. h simplicitas nō put opponit intellect' pspicacitati: sed put opponit dolositati: fm vbū apli Ro. xvj. Volo vos esse sapientes in bono: et simplices i malo. e Et rectus. i. p lineā iusticie pcedens in suis actib⁹. rectū. n. dr cui' medium nō exit ab extremis: extrema vo actuū humanorū sī pma pncipia opabiliū. s. hoc facias alij qō ē vis fieri: et nō facias alij qō ē nō vis fieri. et vltim' finis. s. beatitudo q ē finis vtutis. dr ḡ iob rect': q in opib⁹ suis pcessit a pncipijs opabiliū absq declinitate: recte tēdens in finē vltimū: q est beatitudo et refutio nra et pmiū: et p hoc oñditur q iob bñ se habuit erga primū. f Ac timēs deū. s. timore filialis reuerētie: et sic bñ se habuit erga deū. g Et recedens a malo. nō formidine pene: sic aliqn faciūt mali: sed vtutis amore: qō ē ppriū bonorū: et sic pz q bñ se hūit erga seipz. h Natiq. h pñt describit pspitas iob q̄tū ad bona exteriora: int q ma iora sūt filij et filie in qb⁹ manēt pntes qdāmō: fm illud Ecci xxx. Mortu' ē pr ei' et q̄si non ē mortu'. relict. n. silem post se. s. filiū. ponit āt maiora nūs filiorū q̄ filiarū cū dr: i Septē filij et tres filie. qō fac ad cumulū pspitat sue: q filij cōiter magis diligunt: tū q pñt magis in bonis pnis succedēt: tū q pñt in regēdis parentū domib⁹ meli' adiuuare. Cōsequnt ponunt alia bona exteriora. s. diuitie qb⁹ sustentat vita pntū et filiorū. diuitie āt antiquorū fuerūt pncipaliē animalia: int q p̄ ponunt illa q deseruiūt hoi ad victū et vestitū: cū dr: k Et fuit possessio ei' septē milia ouiū. de q̄rū lana hōies vestiunt et carnib⁹ nutriunt: 2° ponunt alia homi deseruiētia ad la

bozē releuandū:cū dī: l Et tria milia camelozꝝ. q̄ maxime deseruiūt hoi in onerib⁹ portādis de loco ad locū.3° ponunt ea q̄ deseruiūt hoi in agricultura:cū dī: m Quingēta q̄z iuga bouū.q̄rto ea q̄ deseruiūt hoi ad vecturā:cū dī: n Et q̄ngēte asine.ex quib⁹ gnānt multi seruētes hōib⁹ in eq̄ tatione. o Ac fa. multa nimis.q̄ erat necessaria p tot et tātis administrādis. p Eratq̄z vir ille mag. .i. valde famosus ppt bonitatē suā z vtutē: in q̄ etiā apparet pspitas ei⁹ cū nomē bonū sit diligibili⁹ q̄ aurū et argentuz. q Et ibāt. h ꝓnter describitur pspitas iob ex filiozꝝ mutua dilectiōe. abūdantia.n. diuitiarū solet esse cā discordiarū: ppt qđ dī gen. xiij. q̄ loth z abzaam nō poterāt simul habitare pacifice ꝓpter magnitudinē diuitiarū z familie: z iō magna pspitas fuit ipi iob: q̄ filij ei⁹ q̄uis eēnt plures et valde diuites: adhuc erāt adinuicē valde ꝓcordes: z hoc ē qđ dī: q Et ibāt fi. ei⁹. se amicabilit associado. r Et faciebāt ꝓuiuia p domos. nō ad gulā seu carnalitatē sed ad amicitiā nutriendā. s Unusquisq̄z i die suo. i. vna die hebdomade sic erāt septē filij: z sic in hebdomada 2ª reincipiebat circulus. t Et mit. vo. tres so. suas. ne viderent eas ꝓtemnē tanq̄ sexu fragiles: ſz magis eas diligē z honozare. v Cū q̄z in ozbē trā. dies ꝓuiuij. i. in fine hebdomade vt dēm est: x Mittebat ad eos iob. ex q̄ ꝑz q̄ nō erat cū eis i talibus ꝓuiuijs: sed stās in loco suo fm maturitatē sue etatis: pmittebat filijs suis talia: q̄z iuuenib⁹ bñ sit aliq̄ pmittēda rone sue etatis: q̄ tñ nō decēt maturitatē senectutis. y Et sciſica. illos. q̄z i talib⁹ ꝓuiuijs solēt hōies relaxari ad aliquā ineptā leticiā seu eloquij inozdinationē. z Cōsur. diluculo. p⁹ die hebdomade seqnt anteq̄ incipērēt fm circulū ꝓuiuioꝝ a Offerebat holo. p sin. i. sacrificia ad honozē diuinū tot sālit incēsa. b Dicebat eni. i. cogitabat. c Ne fozt. pec. filij mei. ex q̄ ꝑz q̄ sic certitudinaliter sciuissent eos talib⁹ abuti ꝓuiuijs: nō eis pmisissent. d Et bñdixerint deo i. maledixerint. tātus ē hozroz blasphemie dini nois q̄ in sac̄ scriptura freqnt exponit p vbū oppositū. s. bñdictōis. e In cozdib⁹ suis. q̄uis. n. eēt certꝰ q̄ nō ꝓpissent in vba ad inhonorationē dei ptinētia: tñ timebat ne circa hoc hūissent aliquā cozdis ꝓmotionē. f Sic fa. iob cūctis diebꝰ. s. circulo ꝑdictoꝝ ꝓuiuioꝝ p hebdomadā ꝓpleto. in q̄ appet deuotionis sue ꝓtinuatio: qđ ē valde laudabile: q̄z multi freqnt incipiūt z cito tepescūt. g Quadā aūt die. h ꝓnt post statū ꝓsperatōis ipsi⁹ iob describit tps aduersitatis: q̄ duplex fuit: vna ex bonoꝝ amissiōe alia ex ꝓpꝛij corpis pcussione: q̄ ponit ca. ij. vtraq̄z vo fuit p demonē ꝓcurata: z iō circa primā p⁹ ponit hui⁹ aduersitatis ꝓcuratio: 2° eiusdē executio: ibi Egressusq̄z ē. p⁹ in duas: q̄z p⁹ ponit ꝓcuratōis occasio: 2° ipa ꝓcuratio: ibi Cui rndit sathā. Occō aūt ista fuit: q̄z diabolus scitati iob inuidēs: audiēs a dño ei⁹ ꝓmendatiōem: inuidia mot⁹: q̄rere voluit ei⁹ subuersionē: verūtn q̄z in hac pte magna snia sub breuib⁹ vbis ponit: iō aliq̄ de scis angelis et mal' ad intellectū hui⁹ ptis pmittunt. Scienō igit q̄ oēs angeli creati sūt boni: sed aliq̄ in sua ꝓditōe pſistentes ad laudē

ēt q̄ngente asine: ac familia multa nimis. Erātq̄z vir ille magn⁹ int oēs oziētales. Et ibānt filij ei⁹: ēt faciebāt q̄uiuia per domos vnūsq̄sq̄z in die suo. Et mittentes vocabāt tres sozores suas: vt comederent z biberēt cū eis. Cūq̄z in ozbē trāsissent dies cōuiuij: mittēbat ad eos iob: et sciſicabat illos: cōsurgensq̄z diluculo ōffēbat holocausta p singulos. Dicēbat. n. Ne forte peccauēint filij mei: et bñdixerint ꝺo in cordibus suis. Sic faciebat iob cunctis diebꝰ. Quadā aūt die cū yenissent filij dei: ut assisterēt cozā dño: affuit int eos etiā sathā. Cui dixit dñs: Unde venis: Qui rndens ait: Circuiui terrā: z p ambulaui eā. Dixitq̄z dñs ad eū: Nunquid ꝓsideraſti seruū meū iob q̄ nō sit ei silis in tra: homo simplex z rect⁹ ac timēs deū z recedēs a malo: Cui rndens sathā ait: Nunquid frustra iob timet deuz: Nōne tu vallasti eū z domū suā z vniuersa que possidet: et opera manuū ei⁹ benedixisti: et possessio eius crescit sup terrā. Sed mitte manū tuā et tange cuncta que possidet: nisi in facie tua benedixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathā: Ecce cuncta que possidet: in manu tua sunt: tm in eū ne extendas manū tuā. Egressusq̄z est sathā a facie dñi. Et cū die quadā filij eius et filie comederent et biberent vinū in domo fratris sui primogeniti: nuncius venit ad iob: qui dixit ei: Boues arabant et asine pascebantur iuxta eos: irruerunt sabei et tulerunt omnia: pueros quoq̄ interfecerunt gladio: euasi ego solus ut nunciarem tibi. Adhuc iste loquebatur: et ecce alius ingressus est dicens: Ignis dei cecidit de celo et combussit oues et pueros et consumpsit omnia: euasi ego solus ut nunciarem tibi. Adhuc iste loquebatur: et ecce alius ingressus est dicens: Chaldei fecerunt tres cuneos et irruentes tulerunt cuncta: et pueros gladio trucidauerunt: euasi ego solus ut nunciarem tibi. Adhuc iste loquebatur: et ecce alius ingressus est dicens: Filii tui et filie tue comedebant et bibebant vinum in domo fratris sui primogeniti: et ecce subito ingens exorta est tempestas de regione deserti: et concussis quattuor angulis ruine domus corruit: et obruti sunt iuuenes: et mortui sunt: euasi ego solus ut nunciarem tibi. Tunc iob surrexit: et scidit vestimenta sua: totumq̄z rasit capillum capitis: et corruens in terram adorauit dicens: Nudus egressus sum de vtero matris mee: et nudus reuertar illuc. Dñs dedit: dñs abstulit: sicut dño placuit ita factum est: sit nomen dñi benedictum. In omnibus his que acciderunt ei non peccauit iob labiis suis: nec stulte quid contra deum locutus est. Rursum igitur die quadā cum filij dei venissent: et assisterent coram dño: affuit inter eos et sathan. Cui dixit dñs: Unde venis: Respondens sathan ait: Circuiui terrā: z p ambulaui eā. Dixitq̄z dñs ad eū: Nunquid ꝓsideraſti seruū meū iob q̄ nō sit ei silis in tra: homo simplex z rect⁹ ac timēs deū z recedēs a malo: Cui rndens sathā ait: Nunquid frustra iob timet deuz: Nōne tu vallasti eū z domū suā z vniuersa que possidet: et opera manuū ei⁹ benedixisti: et possessio eius crescit sup terrā. Sed mitte manū tuā et tange cuncta que possidet: nisi in facie tua benedixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathā: Ecce cuncta que possidet: in manu tua sunt: tm in eū ne extendas manū tuā. Egressusq̄z est sathā a facie dñi. Et percussit iob vlcere pessimo a planta pedis usq̄z ad verticem eius: ita ut sedere non posset: sed in stercore sederet. Dixit autem ei uxor sua: Adhuc tu permanes in simplicitate tua: benedic deo et morere. Qui ait ei: Quasi una de stultis mulieribus locuta es: si bona suscepimus de manu dñi: mala quare non sustineamus: In omnibus his non peccauit iob labiis suis. Audierunt autem tres amici iob omnia mala que super eum uenerant: et uenerunt unusquisq̄z de loco suo: Eliphaz themanites: et Baldad suhites: et Sophar naamathites: conuenerunt enim ut pergerent simul et consolarentur eum. Cumq̄z procul essent: nec agnoscerentur: ululauerunt: et scissis uestibus sparserunt puluerem super capita sua in aera: et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus: nec quisquam loquebatur ei uerbum: uidebant enim dolorem esse grandem. Post hec aperuit os suum iob: et maledixit diei suo: et exorsus est loqui: dicens: Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua dictum est: Conceptus est homo. Dies ille conuertatur in tenebras: non requirat eum deus desuper: et non illustret eum lux. Occupent eum caligines et umbra mortis: habitet super eum caligo: et obruat eum sicut amaritudo diei. Nox illa rapiat tenebrosa: non computetur in diebus anni: nec numeretur in mensibus. Sit nox illa solitudo: et non laus in ea. Maledicant ei qui maledicunt diei: qui parati sunt suscitare leuiathan. Obtenebrentur stelle caligine eius: speret lucem: et non uideat: nec ortum surgentis matutini palpebris suis. Quia non conclusit ostia uentris mee: ut auferret malum ab oculis meis. Cur non de uulua matris mee egressus statim perii: nec exceptus genibus cubitum habui: neq̄z ubera ut lactarer. Nunc enim silens requiescerem: dormirem: et requiem haberem cum regibus et consulibus terre: qui edificant sibi solitudines: aut cum principibus qui possident aurum et implent domos suas argento. Aut sicut absconditum abortiuum non subsisterem: nec infantes qui lucem non uiderunt. Ibi impii cessauerunt a tumultu: et ibi requieuerunt fatigati robore. Simul habitant uincti sine molestia: non audierunt uocem exactoris. Paruus et magnus ibi sunt: et seruus liber a domino suo. Cur data est miseris lux: et uita his qui in amaritudine animi sunt: Qui expectant mortem et non uenit: et effodiunt eam quasi thesauros. Qui gaudent nimis: et exultant cum inuenerint sepulchrum. Uiro cui abscondita est uia: et circumdedit eum deus tenebris. Ante cibum meum suspiro: et rugitus meus sicut aque inundantes. Quia timor quem timebam euenit mihi: et quod uerebar accidit. Nonne contra me est silentium meum: et quies mea operuit faciem meam: Respondens autem eliphaz themanites dixit: Si cepimus loqui tecum: ne graue sit tibi: et si quis sermo prepedit: quis tibi possit imputare: Ecce docuisti multos: et manus remissas confortasti. Uacillantem erexerunt sermones tui: et genua debilia roborasti. Nunc autem ad te sermo peruenit: et tangis patientiam: et tu turbaris. Nunquid timor tuus non erat fortitudo tua: et patientia tua perfectio uie tue: Memento quis unquam innocens perierit: aut quando recti disperditi sunt. Sicut ego uidi qui arant iniquitatem: et seminant dolores: et metunt eos. Flante deo perierunt: et spiritu iracundie eius consumpti sunt. Fremitus leonis: et uox terribilis: et dentes catulorum leonum conquassati sunt. Leo interiit: quia non habuit predam: et catuli leene dissipati sunt. Uerbum autem absconditum dixit mihi: et quasi furtiuum suscepit auris mea. In horrore uisionis nocturne: quando solet sopor occupare homines. Pauor me quasi formidolosus obtinuit: et omnia ossa mea perterruit. Cumq̄z spiritus ante faciem meam transiret: horrere pilos carnis meę fecit. Stetit quidam contra faciem meam: cuius non agnoscebam uultum: imago coram oculis meis: et auram tenuem et uocem audiui. Numquid homo compositus deo: aut factor suus comparabitur uiro: Qui habitant domos luteas: quarum fundamentum in terra est: et deprimentur quasi a tinea. Uel a uespertina percussione usq̄z ad matutinum succidentur: et quia non intelligentes in perpetuum pereunt. Nonne quod in eis erat ablatum est eis: et morientur et non in sapientia. Uocem emitte si est qui tibi respondeat: et ad quem sanctorum uertaris. Uirum stultum interficit indignatio: et parvulum occidit zelus. Ego uidi stultum firmis radicibus: sed statim maledixi pulchritudini eius. Longe sint filii eius a salute: et conterantur in porta: nec sit qui liberet eos. Quos messis eius fames deuorabit: et de spinis auferet: et rapietur sitiens substantia eorum. Non enim de terra egredietur dolus: nec de humo orietur tribulatio. Sed homo ad laborem nascitur: et auis ad uolatum. Uerumtamen ego deprecabor deum: et deo meo loquar sermonem qui facit magna et inuestigabilia: et mirabilia quorum non est numerus. Qui dat pluuiam super terram: et inundationes aquarum mittit in agros. Ponit humiles in excelso: et maerentes erigit in sublime. Dissipat cogitationes nequam: ne impleri possint manus eorum quicquam. Qui apprehendit sapientes in astutia eorum: et consilium peruersorum dissipauit. In tenebris obuiabunt mihi: et quasi in die palpabunt sine lumine. Et salua de gladio oris eorum: et de manu forti pauperem. Et erit pauper spes: et os iniquum obstruet sibi. Beatus homo qui increpatus a deo est: increpationem ergo domini ne reprobes. Quia ipse uulnerat: et medetur: percutit: et manus eius sanabunt. In sex tribulationibus liberabit te: et in septima non tanget te malum. In fame eruet te de morte: et in bello de manu gladii. A flagello linguarum abscondaberis: et non timebis calamitatem cum uenerit. In uastitate et fame ridebis: et bestias terre non timebis. Cum lapidibus agri pactum habebis: et bestie agrestes pacate erunt tibi. Scies quod pacem habeat tabernaculum tuum: et uisitans speciem tuam non peccabis. Uidebis multum semen tuum: et germen tuum quasi herbam terre. Ingredieris sepulchrum in plenitudine uirtutis tue: sicut infertur acervus tritici in tempore suo. Ecce hec sic est ut nos perscrutati sumus: quod audisti tu et scito in bonum tuum. Respondens autem iob dixit: Utinam appendantur peccata mea quibus iram merui: et calamitas quam patior in statera. Nunc enim super harenam maris grauior apparebit: propterea dolor meus ingressus est. Sagitte enim domini in me sunt: quarum indignationem ebibit spiritus meus: et terrores dei militant contra me. Numquid rugiet onager cum fuerit herba: aut mugiet bos super plenum presepe suum: Numquid comedetur insulsum quod non habet sapores: aut habet aliquam gustum lingua mea quod ante desiderabat: Quę prius nolebat tangere: nunc cibi mei languore sunt. Quis det ut ueniat petitio mea: et quod expectamus tribuat deus: Ut incipiat qui conterit me: ut mittat manum suam et cedat me. Et sit hoc mihi solatium: ut affligens me dolore non parcat: nec contradicam sermonibus sancti. Quę est fortitudo mea ut sustineam: aut quis finis meus ut patienter agam: Numquid fortitudo lapidum fortitudo mea: aut caro mea enea: Numquid non ecce non est auxilium mihi apud me: et robur meum absque consilio: Qui tabescenti compatitur amico: timorem domini derelinquit. Fratres mei preterierunt me quasi torrens: et sicut alueus torrentium transierunt. Qui horrescunt pruina: et super eos fluit nix. Tempore quo liquefacti sunt: et ut calor exaruerunt de loco suo. Auferuntur semite gressuum illorum: ibunt in uacuum et peribunt. Considerate semitas theman: et uiatores saba: exspectate paululum. Confundantur quia habuistis fiduciam: uenientes usq̄z ad locum: et ibi erubescatis. Nunc enim ad nichilum deuenistis: uidentes plagam timuistis. Numquid dixi: Afferte mihi: et de substantia uestra donate pro me munera: Et liberate me de manu hostis: et de manu fortium redimite me: Docete me et ego tacebo: et si quid forte ignorans peccaui ostendite mihi. Quare infirmi sermones mei fuerunt: et uos arguitis uerba mea: Ad uentum loquimini: et ad uentum auditis uerba. Super pupillum irruitis: et subuertitis domum amici uestri. Nunc igitur placeat uobis et respicite me: si enim coram uobis mentiar non erubescam. Reuertimini: et absit iniquitas: reuertimini: et adhuc iustitia mea in ea est. Numquid in lingua mea iniquitas est: aut guttur meum prudentiam non sentit: Militia est uita hominis super terram: et sicut dies mercenarii dies eius. Sicut seruus desiderat umbram: et sicut mercenarius prestolatur finem operis sui: sic habui menses uacuos: et noctes laboriosas enumerauerunt mihi. Si dormiero dicam: Quando consurgam: et rursum expectabo uesperam: et replebor doloribus usq̄z ad tenebras. Induta est caro mea putredine et sordibus pulueris: cutis mea aruit et contracta est. Dies mei transierunt uelocius quam a texente ducitur tela: et consumpti sunt sine ullo rerum mearum fructu. Memento quia uentus est uita mea: et reuertetur oculus meus ut non uideat bonum. Nec aspiciet me uisio hominis: oculi tui in me et non subsistam. Sicut consumitur nubes et pertransit: sic qui descendit ad inferos non ascendet. Nec reuertetur ultra in domum suam: nec cognoscet amplius locum suum. Quapropter et ego non prohibebo os meum: loquar in tribulatione spiritus mei: confabulabor cum amaritudine animę mee. Numquid mare ego sum aut cetus: quia circumdedisti me carcere: Cum dixero: Consolabitur me lectulus meus: et relevabor loquens mecum in stratu meo. Terrebis me per somnia: et per uisiones horrore conturbabis me. Et elegit suffocationem: et mortem magis quam dolores meos. Desperans iam ne uitam quidem meam amplius uelle: parce mihi: nichil enim sunt dies mei. Quid est homo quia magnificas eum: aut quid apponis erga eum cor tuum: Uisitas eum diluculo: et subito probas illum. Usquequo non parcis mihi: nec dimittis me ut glutiam saliuam meam: Peccauit: quid faciam tibi o custos hominum: Quare posuisti me contrarium tibi: et factus sum mihi grauis: Cur non tollis peccatum meum: et quare non aufers iniquitatem meam: Ecce nunc in puluere dormio: et si mane me quesieris non subsistam. Respondens autem baldad suhites dixit: Usquequo hec loqueris: et spiritus multiloquii uasabit os tuum: Numquid deus supplantat iudicium: et quod iustum est pertubat: Si filii tui peccauerunt ei: et dimisit eos in manu iniquitatis sue: Si tu mane consurrexeris ad deum: et deprecatus fueris omnipotentem: Si mundus et rectus ingrediaris: statim euigilabit ad te: et pacificabit habitationem iustitie tue. Et si paruum fuerit quod possedisti fuit: multiplicabitur nimis nouissimum tuum. Interroga enim generationem pristinam: et diligenter inuestiga patrum memoriam. Heri enim nati sumus et ignoramus: umbra sumus super terram. Nonne et illi docebunt te: et eloquentur tibi: et de cordis penetralibus proferent sermones: Numquid uirescere potest papirus sine humore: aut crescere iuncus sine aqua: Cum adhuc in flore suo et nondum carptus fuerit: ante omnem herbam arescit. Sic uie omnium qui obliuiscuntur deum: et spes hypocrite peribit. Cuius fiducia tenuis erit: et sperabit in ligno aranee. Innitetur domui sue: et non stabit: et suscitabit eam: et non consurget. Humida est ante solem: et in ortu suo germen eius egredietur. In aceruo petre radices eius inuolute sunt: et locum lapidum inhabitabit. Si deglutierit eum locus suus: nescio si uidebit eum. Hic est gaudium uie eius: et de terra alii germinabunt. Deus non proiciet simplicem: nec porrigit manum nequam. Donec impleat risu os tuum: et labia tua iubilo. Qui oderunt te induentur confusione: et tabernaculum impiorum non subsistet. Respondens autem iob dixit: Scio quod ita sit: et quomodo possit homo iustificari compositus deo: Si uoluerit contendere cum eo non poterit ei respondere unum pro mille. Sapiens corde et fortis robore: quis restitit ei et pacem habuit: Qui transtulit montes et nescierunt hi quos subuertit in furore suo. Qui commouet terram de loco suo: et columne eius contremiscunt. Qui precipit soli et non oritur: et stellas claudit quasi sub signaculo. Qui extendit celum solus: et graditur super fluctus maris. Qui facit arcturum et oriona: et hyadas et interiora austri. Qui facit magna et inuestigabilia: et mirabilia quorum non est numerus. Si uenerit ad me non uidebo eum: et si abierit non intelligam. Si interrogauerit subito quis respondebit ei: aut quis dicere potest cur ita facias: Deus cuius iram nemo potest stare: et sub quo curuantur qui portant orbem. Quanto ergo ego possum ei respondere: et loqui uerba mea cum eo: Qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo: sed meum iudicem deprecabor. Et cum eum inuocauero et exaudierit me: non credo quod audierit uocem meam. Qui in turbine conterit me: et multiplicat uulnera mea etiam frustra. Non concedit requiescere spiritum meum: et implet me amaritudinibus. Si fortitudo quesita fuerit: robustissimus est. Si equitas iudicii: nemo audet citare me. Si iustificare me uoluero os meum condemnabit me: si ostendero innocentiam meam prauum me comprobabit. Si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea: et taedebit me uitę meę. Unum est propter quod locutus sum: innocentem et impium ipse consumit. Si flagellum occidat semel: non de pena innocentum ridebit. Terra data est in manus impii: uultum iudicum eius operit. Si non ipse est quis ergo alius: Dies mei pedestrem cursum uelocius transierunt: fugerunt nec uiderunt bonum. Pertransierunt quasi nauigia poma portantia: et sicut aquila uolans ad escam. Si dixero: Non loquar sic: ecce sermones mei quasi fel uidebuntur. Et horrui omnia opera mea: sciens quod non parceres delinquenti. Ego autem sic impius iudicabor frustra: et si lauero me quasi niue et fulserint quasi mundissimis manibus mihi: tamen sordibus intinges me: et abominabuntur me uestimenta mea. Non est enim uir similis mei cui respondeam: nec qui mecum in iudicio ex equo audiat. Non est inter nos arbiter: qui ponat manum suam in utroque. Auferat uirgam suam a me: et pauor eius non me terreat. Loquar et non timebo eum: non enim possum metuens respondere. Anima mea taedet uitę meę: dimittam contra me eloquium meum: loquar in amaritudine animę meę. Dicam deo: Noli me condemnare: indica mihi cur me ita iudices. Numquid bonum tibi uidetur si calumnieris me: et opus manuum tuarum me despicias: et consilium impiorum adiuues: Numquid oculi carnei tibi sunt: aut sicut uidet homo tu uides: Numquid dies hominis dies tui sunt: aut anni tui sicut humana sunt tempora: Ut quid perscrutaris iniquitatem meam: et peccatum meum inquiris: Et scis me non esse impium: cum sit nullus qui de manu tua possit eruere. Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me totum in circuitu: et sic repente precipitas me. Memento queso quod sicut lutum feceris me: et in puluerem reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me: et sicut caseum coagulasti me. Pelle et carnibus uestisti me: ossibus et nervis compegisti me. Uitam et misericordiam tribuisti mihi: et uisitatio tua custodiuit spiritum meum. Hec cum absconderis apud te scio quod cuncta memineris. Si peccauero et parcis mihi ab iniquitate mea non mundabor. Si impius fuero ue mihi: si iustus non leuabo caput: plenus sum confusione: et uide afflictionem meam. Et quasi leo superbiens capies me: reuertens mirabiliter crucias me. Instauras contra me iudicium tuum: et multiplicas iram tuam super me: uexillationes et militia contra me. Quare de utero eduxisti me: Quis ut nullus oculus me prius uideret: et essem quasi non essem: et de ventre matris meę translatus ad tumulum. Nonne paucitas dierum meorum finietur cito: Circumda me paululum ut plangam dolorem meum: antequam uadam et non reuertar ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine. Terram miserię et tenebrarum ubi umbra mortis et nullus ordo: sed horridum sempiternumq̄z inhabitans horror. Respondens autem sophar naamathites dixit: Numquid sermonum uolubilium non erit finis: aut fiducialiter loquenti non dabitur responsio: Numquid homines tacere facient mendacia tua: et absque confusione deridebis: Et dices: Mundus sum coram deo: et purus apud eum. Quis enim non loquatur contra hec: et homo labiosus iustificetur: Tibi soli loquitur terra: et ubi non est homo habitat. Tu autem quis scrutando deum inuenies: aut quis perfecte laudabit omnipotentem: Excelsior est celo: et quid facies: profundior inferno: et unde cognosces: Longior terra mensura eius: et latior mari. Si contriuerit et concluserit: et congregauerit quis prohibere poterit: Ipse enim uanum hominem scit: et uidens iniquitatem non considerat: Uir autem uanus erit: et quasi pullus onagri homo nascetur. Si tu dirigas cor tuum: et extendas ad eum manus tuas. Si iniquitas in manu tua fuerit: eam procul mittas: et non habitet in tabernaculis tuis iniquitas. Tunc enim sine macula faciem tuam leuabis: et firmus eris et non timebis. Et obliuioni tradita aquarum labentium memoriam habebis. Et quasi meridianum lucebit tibi: et quod tenebrosum fuerit erit quasi mane. Et confidens quia est spes: et circumspiciens te securus requiescas. Et dormias absque ullo terrore: multi deprecabuntur faciem tuam. Oculi autem impiorum deficient: et omne refugium peribit eis: et spes illorum quasi exalatio animę. Respondens autem iob dixit: Ego scio quod ita sit: et quod non iustificetur homo comparatus deo. Si uoluerit contendere cum eo non poterit ei respondere unum pro mille. Sapiens corde et fortis robore: quis restitit ei et pacem habuit: Qui transtulit montes et nescierunt hi quos subuertit in furore suo. Qui commouet terram de loco suo: et columne eius contremiscunt. Qui precipit soli et non oritur: et stellas claudit quasi sub signaculo. Qui extendit celum solus: et graditur super fluctus maris. Qui facit arcturum et oriona: et hyadas et interiora austri. Qui facit magna et inuestigabilia: et mirabilia quorum non est numerus. Si uenerit ad me non uidebo eum: et si abierit non intelligam. Si interrogauerit subito quis respondebit ei: aut quis dicere potest cur ita facias: Deus cuius iram nemo potest stare: et sub quo curuantur qui portant orbem. Quanto ergo ego possum ei respondere: et loqui uerba mea cum eo: Qui etiam si habuero quippiam iustum non respondebo: sed meum iudicem deprecabor. Et cum eum inuocauero et exaudierit me: non credo quod audierit uocem meam. Qui in turbine conterit me: et multiplicat uulnera mea etiam frustra. Non concedit requiescere spiritum meum: et implet me amaritudinibus. Si fortitudo quesita fuerit: robustissimus est. Si equitas iudicii: nemo audet citare me. Si iustificare me uoluero os meum condemnabit me: si ostendero innocentiam meam prauum me comprobabit. Si simplex fuero hoc ipsum ignorabit anima mea: et taedebit me uitę meę. Unum est propter quod locutus sum: innocentem et impium ipse consumit. Si flagellum occidat semel: non de pena innocentum ridebit. Terra data est in manus impii: uultum iudicum eius operit. Si non ipse est quis ergo alius: Dies mei pedestrem cursum uelocius transierunt: fugerunt nec uiderunt bonum. Pertransierunt quasi nauigia poma portantia: et sicut aquila uolans ad escam. Si dixero: Non loquar sic: ecce sermones mei quasi fel uidebuntur. Et horrui omnia opera mea: sciens quod non parceres delinquenti. Ego autem sic impius iudicabor frustra: et si lauero me quasi niue et fulserint quasi mundissimis manibus mihi: tamen sordibus intinges me: et abominabuntur me uestimenta mea. Non est enim uir similis mei cui respondeam: nec qui mecum in iudicio ex equo audiat. Non est inter nos arbiter: qui ponat manum suam in utroque. Auferat uirgam suam a me: et pauor eius non me terreat. Loquar et non timebo eum: non enim possum metuens respondere. Anima mea taedet uitę meę: dimittam contra me eloquium meum: loquar in amaritudine animę meę. Dicam deo: Noli me condemnare: indica mihi cur me ita iudices. Numquid bonum tibi uidetur si calumnieris me: et opus manuum tuarum me despicias: et consilium impiorum adiuues: Numquid oculi carnei tibi sunt: aut sicut uidet homo tu uides: Numquid dies hominis dies tui sunt: aut anni tui sicut humana sunt tempora: Ut quid perscrutaris iniquitatem meam: et peccatum meum inquiris: Et scis me non esse impium: cum sit nullus qui de manu tua possit eruere. Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me totum in circuitu: et sic repente precipitas me. Memento queso quod sicut lutum feceris me: et in puluerem reduces me. Nonne sicut lac mulsisti me: et sicut caseum coagulasti me. Pelle et carnibus uestisti me: ossibus et nervis compegisti me. Uitam et misericordiam tribuisti mihi: et uisitatio tua custodiuit spiritum meum. Hec cum absconderis apud te scio quod cuncta memineris. Si peccauero et parcis mihi ab iniquitate mea non mundabor. Si impius fuero ue mihi: si iustus non leuabo caput: plenus sum confusione: et uide afflictionem meam. Et quasi leo superbiens capies me: reuertens mirabiliter crucias me. Instauras contra me iudicium tuum: et multiplicas iram tuam super me: uexillationes et militia contra me. Quare de utero eduxisti me: Quis ut nullus oculus me prius uideret: et essem quasi non essem: et de ventre matris meę translatus ad tumulum. Nonne paucitas dierum meorum finietur cito: Circumda me paululum ut plangam dolorem meum: antequam uadam et non reuertar ad terram tenebrosam et opertam mortis caligine. Terram miserię et tenebrarum ubi umbra mortis et nullus ordo: sed horridum sempiternumq̄z inhabitans horror. Respondens autem sophar naamathites dixit: Numquid sermonum uolubilium non erit finis: aut fiducialiter loquenti non dabitur responsio: Numquid homines tacere facient mendacia tua: et absque confusione deridebis: Et dices: Mundus sum coram deo: et purus apud eum. Quis enim non loquatur contra hec: et homo labiosus iustificetur: Tibi soli loquitur terra: et ubi non est homo habitat. Tu autem quis scrutando deum inuenies: aut quis perfecte laudabit omnipotentem: Excelsior est celo: et quid facies: profundior inferno: et unde cognosces: Longior terra mensura eius: et latior mari. Si contriuerit et concluserit: et congregauerit quis prohibere poterit: Ipse enim uanum hominem scit: et uidens iniquitatem non considerat: Uir autem uanus erit: et quasi pullus onagri homo nascetur. Si tu dirigas cor tuum: et extendas ad eum manus tuas. Si iniquitas in manu tua fuerit: eam procul mittas: et non habitet in tabernaculis tuis iniquitas. Tunc enim sine macula faciem tuam leuabis: et firmus eris et non timebis. Et obliuioni tradita aquarum labentium memoriam habebis. Et quasi meridianum lucebit tibi: et quod tenebrosum fuerit erit quasi mane. Et confidens quia est spes: et circumspiciens te securus requiescas. Et dormias absque ullo terrore: multi deprecabuntur faciem tuam. Oculi autem impiorum deficient: et omne refugium peribit eis: et spes illorum quasi exalatio animę. Respondens autem iob dixit: Ego scio quod ita sit: et quod non iustificetur homo comparatus deo.

possum eũ tentare: iõ ꝯñter ꝓcedit ad eiꝰ flagellatiõem impetrandã. d. y Sꝫ extẽde pau. ma. tuaꝫ. qꝛ demõ nihil põt nocere hõibus: nisi ſm diuinã ꝑmissionem. z Et tãge cũcta q̃ possidet. i. oĩa bona eiꝰ exterioꝛa supius enũata dãdo mihi licentiã extĩminãdi ea. ꝛ Nisi in faciẽ bñdixerit t̃. i. maledixerit tibi manifeste: sup̃. accidat mihi male. Credebat. n. sathan sb̃tractis oĩbus bonis exterioꝛibꝰ ipi iob: ipm impellẽ ad impatientiã ꝓrumpendo vlteriꝰ in blasphemiam: alit̃. n. nõ petiuisset eum tẽtationibꝰ aggredi: qꝛ cũ sit superbissimꝰ: horrescit a viris sanctl sibi resistẽtibꝰ supari. a Dixit g̃ dñs ad sathan. ꝯcedẽdo ei suã petitõeꝫ b Tantũ in eũ ne extẽdas manũ tuã. ipm in ꝓpria ꝑsona flagellãdo c Egressusqꝫ ẽ. Hic ꝯñter põitur ĩpetrate flagellationis executio: ꝛ ꝑmo iob multiplr flagellat: 2° eiꝰ victoꝛia ꝑ patientiã declarat: ibi Tũc surrexit iob. Circa ꝑm dr̃: c Egressusqꝫ ẽ sathã. ad exercendũ licentiã sibi datã. d A facie dñi. qꝛ alia intẽtione iob flagellauit: ꝛ alia deꝰ hoc ꝑmisit: qꝛ deꝰ ꝑmisit iob flagellari: vt ꝑ hoc vtus sue patiẽtie monstraret. sathã aũt hoc executus ẽ: vt ꝑ impatiẽtiã iob ad dei blasphemiã impelleret e Cũ aũt q̃dã die. Hic aduertendũ q̃ aduersa iob oꝛdine ꝯrio nunciant oꝛdini q̃ eiꝰ ꝓspera supius enũant: qꝛ ibi ꝓcedit a maioꝛibꝰ bonis ꝓcedẽdo ad minoꝛa: hic aũt ecõuerso ad maioꝛẽ iob afflictionẽ: minꝰ. n. tristabile nõ sentit immediate post maius: ꝛ iõ iob si in ꝑncipio moꝛtẽ sue ꝓlis audiuisset: alia minoꝛa aduersa de bonorũ amissiõe nõ sensisset: sꝫ post minꝰ tristabile bñ sentit supueniens maiꝰ: ꝛ iõ ex ꝓcuratõe demonis factũ est q̃ ꝑ° nũciarent iob minoꝛa aduersa: ad maioꝛa ꝓcedẽdo: vt sic in q̃libet nũciatõe in ipo efficeret noua afflictio: et hoc ẽ q̃ dr̃: e Cum aũt ꝛc̃. biberẽt vinũ. qd̃ est mentiũ letificatiuũ. f In domo fra. sui ꝑmogẽiti. vbi rõne ꝑmogeniture fiebat solẽnius ꝛ iocũdius ꝯuiuiũ. g Nũciꝰ ve. ad iob. vt rumoꝛes tristicie aggrauarent rõne leticie q̃ exercebat a filijs iob ipa die. h Boues arabãt. recolit laboꝛ boũ ad quẽ sequit multiplicatõ fructuũ: vt ex eoꝝ amissiõe appareat maiꝰ damnũ. i Et asine pa. iuxta eos. q. d. ex tuo infoꝛtunin ꝯtigit q̃ asine erãt iuxta boues: ꝛ vt simul cũ eis a ꝑdonibꝰ raperent. k Et pueros ꝑcus. gladio. qd̃ grauiꝰ fuit viro iusto q̃ aĩaliũ amissio. l Et euasi ego solus vt nũ. t̃. q. d. alia de cã nõ euasi vt vr̃: nisi qꝛ deꝰ voluit q̃ hoc maluꝫ t̃ nũciarem ad tuã afflictionẽ: ꝛ sic exponat in sequentibꝰ. m Cũqꝫ adhuc ille lo. ve. alt̃ ꝛc̃. ex ꝓcuratõe demõis

eũ ac domũ eiꝰ: vniũsamqꝫ substantiã eius ꝑ circuitũ: Opibus manuũ eiꝰ bñdixisti: ꝛ possessio eiꝰ creuit ĩ terra. Sed extẽde paululũ manum tuã: et tãge cũcta que possidet: nisi in faciẽꝫ bñdixerit tibi. Dixit ergo dñs ad sathã: Ecce vniũsa q̃ hꝫ in manu tua sũt: tantũ in eũ ne extẽdas manũ tuam. Egressusqꝫ ẽ sathã a facie dñi Cũm aũt q̃dam die filij ꝛ filie eiꝰ comederẽt ꝛ biberent vinũ in domo fr̃is sui ꝑmogeniti: nũciꝰ venit ad iob q dicẽt: Boues arabãt: et asine pascebant iux̃ eos: ꝛ irruerunt sabei: tulerũtqꝫ om̃ia et pueros ꝑcusserũt gladio et euasi ego solus vt nũciarem tibi. Cũnqꝫ adhuc ille

loqueret: venit alter: ꝛ dixit Ignis dei cecidit e celo: et tactas oues puerosqꝫ ꝯsumpsit: ꝛ effugi ego solꝰ vt nunciarez tibi. Sed adhuc illo loquente: venit aliꝰ et dixit: Chaldei fecerũt tres turmas ꝛ inuaserũt camelos et tulerũt eos: necnõ et pueros ꝑcusserũt gladio: et ego fugi solus vt nũciarem tibi. Adhuc loq̃bat ille: et ecce aliꝰ intrauit: ꝛ dixit: Filijs tuis ꝛ filiabꝰ vescẽntibꝰ et bibentibus vinuꝫ in domo fr̃is sui ꝑmogeniti: repente venꝰ vehemẽs irruit a regiõe deserti: et ꝯcussit q̃ttuoꝛ angulos domus: q̃ coꝛruens opp̃ssit liberos tuos: et moꝛtui sũt: et effugi ego solus vt nũciarez tibi. Tũnc surrexit iob:

factũ est: vt int̃ istos nũcios nõ esset interuallũ tp̃is: in q̃ iob posset ad coꝛ recurrẽ: ꝛ ꝯ aduersa futura ꝑ patiẽtiã se armare. n Ignis dei. i. a deo missus. q. d. ex dina iusticia factũ ẽ q̃ tu es sic in ouibꝰ tuis ꝛ pueris punitꝰ: iste tñ ignis descẽderat opatiõe demonis: vt. j. magis videbit. o Sed adhuc illo loq̃nte. exponat sic. s̃. p Chaldei fecerũt tres turmas q. d. tantũ hñt exercitum q̃ nullo mõ posses recupare damnuꝫ tuũ de camelis ꝑditis ꝛ pueris occisis. q Adhuc loq̃bat ille. Hic vltimo ponit ꝓlis amissio q̃ grauioꝛ erat ꝑcedentioꝰ: cũ dr̃ r Filijs tuis et filiabus. in hoc ostẽdebat q̃ tota ꝓles sua erat ibi ꝯgregata. s Vescentibꝰ ꝛ bibẽ. vinũ. i. occupatis in potationibꝰ ꝛ ineptis leticijs ſm intentionẽ istiꝰ nũciãtis: lꝫ alit̃ eẽt in re. t Repẽte vẽ. vehe. irruit. q. d. ex diuina vindicta vr̃ esse factũ qꝛ ventꝰ tãte vehemẽtie non ꝯsueuit surgẽ vtute nãe. v Que coꝛruẽs opp̃ssit li. tu. ꝛ moꝛ. sũt. q. d. nõ remanet tibi ãpliꝰ spes de futura posteritate qd̃ ẽ occasio desolatõis magne: qꝛ hõines q̃ nõ pñt semp viuere nãliter: desiderãt in suis posteris remanere: vt hr̃. ij. de aĩa. cũ aũt flagellatio iob a demõe fuerit executiue facta: pꝫ q̃ põt ignẽ de celo aereo inferiꝰ mittẽ ꝛ vẽtos turbinis ꝯmouere: tum qꝛ mã coꝛpalis substãtijs spũalibꝰ obedit q̃tũ ad motũ localẽ: ꝛ iõ demões ꝓprie vtuti dimissi: pñt facẽ ea q̃ causari pñt ex motu locali. ignis aũt aliqñ gnãtur ex forti collisione coꝛpoꝝ: ꝛ silr̃ ventꝰ vehemẽs ex forti motõe multarũ exalationũ: q̃s demõ ꝯgregare põt ꝛ mouẽ. tuꝫ etiã qꝛ põt ꝓpria actiua ꝓprijs passiuis applicare: ꝛ sic ignẽ ꝛ multa alia causare: ad que tñ alis sua vtus nãlis nõ se extendit. x Tũc surrexit iob. Hic ꝯñter patiẽtia ipsiꝰ iob declarat Circa qd̃ sciend̃ q̃ stoici dixerũt bona exterioꝛa nõ esse aliq̃ bona ipsiꝰ hoĩs: cũ nõ sint in ipo: ꝛ iõ ꝯñter dixerũt: q̃ ꝑ amissione taliũ in sapiẽte nõ potẽat tristicia inesse. paripatetici vo dixerũt q̃ sunt bona hoĩs nõ tñ ꝑncipalia: sed q̃si instrumentalit̃ ad ꝑncipale bonũ hoĩs qd̃ ẽ bonũ mẽtis oꝛdinata: ꝛ ꝓpt̃ hoc sapientẽ de amissione taliũ moderate tristari ꝯcedebant: ita tñ q̃ ꝑ hoc rõ a sua rectitudine nõ declinaret: ꝛ hec snia verioꝛ ẽ ꝛ catholice doctne magis ꝯsona: ſm q̃ dic̃ Aug. de ci. dei li. ix. ca. iiij. Hãc igit̃ sniam iob secutꝰ: tristiciã de amissione dictoꝝ demõstrauit sic moderate: vt esset subiecta rõni: et hoc ẽ qd̃ dr̃: x Tũc surrexit iob et scidit vestim̃ta sua. in signũ tristicie: ꝛ notabilit̃ dr̃ Tunc. s. post moꝛtẽ filioꝝ auditã: vt de eis magis q̃ de rerũ amissione videret doluisse. de amicis. n. moꝛtuis nõ dolẽ duri et insensibilis coꝛdis vr̃ esse. sed vtuosi maxime spem resurrectionis hñtes hũc doloꝛẽ nõ hñt immoderatũ: sic gẽtiles speꝫ huiusmõi nõ hñtes: ꝓpt̃ qd̃ dicit apls. j. ad Thessa. iiij. Nolumꝰ vos ignoꝛare de doꝛmiẽtibꝰ. i. de amicis moꝛiẽtibꝰ: vt

nō ꝓtristemini. ſ. immoderate: ſic ⁊ ceteri q̄ ſpem nō hñt. ſ. gētiles ſtatū vite pñtis tm̄modo attēdentes. ſcūs aūt iob fidem ⁊ ſpem reſurrectōis habuit: vt pz ex vbis ſuis. j. Scio q̄ redēptor meus viuit ⁊ in nouiſſimo die de ⁊ra ſurrecturus ſum ⁊c. ⁊ iō de morte ꝑtis ſue triſticiā hūit moderatā cum rōne ⁊ hoc oñdit p ſigna exteriora: cū dr: x Tūc ſurrexit iob. ſurgere. n. ē ſignū animi erecti: ſicut ecōtrario pſterni vel cadē ſignū ē animi a ſuo ſtatu deiecti. y Et ſcidit veſtimenta ſua. amouēs ornamētū extrinſecū ꝑ morte filiorū ſuoꝝ: ⁊ etiā intrinſecū: iō ſbdit: z Et tōſo capite. capilli. n. ad decorē ſunt dati. a Corruens in ⁊ra adorauit. ſ. deus: ex q̄ patet q̄ iſta ꝑſtratio poſt erectōem p̄cedentez nō fuit ex triſticia animū deiciente: ſed magis ex deuotiōe: et dixit oñdens duplici rōne q̄ ex multiplicatōe bonoꝝ tpalium nō dz hō nimis eleuari: neq; ex eoꝝ amiſſiōe immoderate turbari: ⁊ accipit ꝑ⁹ rō ex hois ꝑditōe: cū dr: b Nudus egreſſus ſum. i. carēs oībus bonis tpalib⁹. c Nudus reuertar illuc. nō eſt intelligēdus ꝑ hoc q̄ hō debeat iterato mr̄is vterū introire: ſed ē ſenſus: q̄ ſic hō egrediēs de vtero mr̄is ingredit mūdū iſtū nudus oībus: ſic inde egredit: ex q̄ pz q̄ bona tpalia nō ſunt homini ꝓnaturalia: ſed magis extrinſec⁹ aduenientia: ⁊ iō de eoꝝ adeptōe nō eſt immoderate gaudendū: nec de amiſſione triſtandū. 2⁹ rō accipit ex dīna liberalitate: ꝑ quā hō ꝓſequit bona tpalia: qđ notat cū dr: d Dñs dedit. q̄ pōt ea ꝓcedere ad tp̄us longū vel br̄eue: ⁊ ꝑ ꝓñs abſq; iniuria qñ ſibi placet auferre: ideo ſubdit: Dñs abſtulit. ⁊ ſubdit: e Sit nom̄ dñi benedictū. regratiādo dño de ꝓceſſione bonoꝝ ad tp̄s ꝓteritū: ⁊ q̄ tenebat iob q̄ iſta ſubtractio ordinabat a deo ad ſuū meritū: ⁊ ſic ꝓcludit innocētia iob. f In oībus his. i. flagellatiōibus p̄dictis: g Nō peccauit iob labīs ſuis. ⁊ p ꝓñs magis cauit ſibi a pcō in factis: q̄ facili⁹ eſt cōtinere a pcō in ope q̄ in ore. h Neq; ſtultū quid ꝗ deum locut⁹ eſt. blaſphemādo aut etiā murmurādo.

In ꝑmo ca. vbi dr in poſtilla: Et tenebat iob q̄ iſta ſubtractio ordinabat a deo ad ſuū meritū. Additio.

Si iob tenuiſſet anteq̄ ꝑ deū fuiſſet declaratuz: q̄ flagellatio ſua ordinabat ad ſuuz meritū: multa q̄ infra ſequunt nō haberēt locū: vtpote cū a deo deſiderarēt q̄rere cām ſue flagellationis: vñ dr: Indica mihi cur me ita iudices. et in alīs: vñ magis videt ꝓſonū lr̄e: q̄ iob ignorabat cām ſue flagellatiōis: lz eā credēt a deo eſſe: donec de hoc fuit a deo erudit⁹: vt patebit in ſuis locis. Replica.

In ꝑca. vbi poſtillator exponit illud vbū iob: Sit nomē dñi bñdictū. dicit: q̄ iob tenebat q̄ ſubtractio bonoꝝ tpaliū a deo ordinabat ad ſuū meritū: Burg. ſe opponit. d. iob illud ignorauſſe q̄uſq; a deo fuiſſet ſibi declaratū. Sed iſtud vī leuit̄ dictū: cum. n. tāte virtutis fuerit vt a deo ꝓmendaret q̄ſi nō fuerit ei ſilis in terra: iuſtus q̄ ad affectū: rectus q̄ ad intellectū: q̄o putādus ē illam diſiunctiuā ignorauſſe: oīs flagellat⁹ flagellat aut q̄ reus aut q̄ innocēs. ꝑmū de ſe negauit: Nō peccaui. igit 2⁹ ꝓceſſit. hoc aūt verū nō pōt eſſe niſi ad bonū. ſ. ꝓbatōem ⁊ meritū. Cōfirmatur: q̄ in hoc luctamē aſſumpſit ꝗ amicos ſuos illud ignorātes. fruſtra. n. diſputādo intēderet bonis mala ꝓnire niſi ſciuiſſet illud ad eoꝝ meritū tēdere poſſe. incepit aūt hāc diſputatōez anteq̄ fuiſſet inſtruct⁹ in loco p burg. allegato.

Lapīm. II.

Factus eſt ād. Deſcripta flagellatione iob in exterioribus bonis: h ꝓnter ponitur flagellatio in afflictione ſui corpis: et ꝑ⁹ pōitur iſta flagellatio: 2⁹ flagellati prouocatio: ibi Dixit aūt. 3⁹ puocati viſitatio: ibi Igit audictes. ꝑ⁹ in duas: q̄ ꝑ⁹ ponitur flagellatōis impetratio: ⁊ 2⁹ eiuſdem executio: ibi Egreſſus igit. Circa ꝑm̄ ſciendū q̄ ſic bona exteriora ſunt ꝓpt̄ corpus hois: ita corpus ꝓpter animā: ⁊ iō ſic corpus ē magis diligēdū q̄ bona exteriora: ita plus aia q̄ corp⁹: ꝓpt̄ qđ ſi aliq̄s ordinet bona aīe ꝓncipaliē ad bonū corpis: ē amor ⁊ ordo puerſus vtpote ſiq̄s fuiret deo in opib⁹ bonis ad hoc ꝓncipaliē q̄ tueret vita vel ſanitas ſui corpis. per p̄cedentia vō ſatis erat declaratū q̄ iob nō fuiebat deo intuitu bonoꝝ tpaliū: q̄ valde patient ſuſtinuerat ſubtractōem eoꝝ: ⁊ iō ſathan vlteri⁹ allegauit q̄ Job fuiebat dño in bonis opibus ꝓpt̄ ꝓſeruationē ſui corpis ꝓncipaliter: q̄ſi ꝓfect⁹ ne ꝓpt̄ pcā ſua occulta eſſet a deo in corpe flagellādus ⁊ iō demō petiuit a deo hāc flagellatiōez: vt cū impelleret ad impatientiā ⁊ blaſphemiā: ſubtracta corpis ſanitate: ⁊ hoc ē qđ dr: a Factū eſt āt. ⁊ pz ſnia ex dictis in p̄ce. ca. vſq; ibi: b Et adhuc reti. innocētiā. ſ. poſt p̄dictā flagellatiōem. in hoc aūt nō fuit a deo. ſ. ꝓmēdatus ipe iob: q̄ adhuc nō fuerat flagellat⁹. c Tu aūt ꝓmo. me aduerſus eū. nō eſt p hoc intelligēdū q̄ de⁹ ab aliq̄ alio moueat ad aliq̄d volēdū de nouo: q̄ volūtas ei⁹ eſt immutabilis ⁊ eīna: ſed ſic volūtate eīna ꝓducit aliq̄ in tp̄e: ita ab eīno voluit modū ꝓducēdi: ⁊ ſic ſicut ipe ab eīno diſpoſuit flagellare iob ad ei⁹ meritū: ⁊ vt p hoc daret alīs patiētie exemplū: ſic etiā ab eīno diſpoſuit hoc fieri p ipſi⁹ ſathan executōez ⁊ poſt ei⁹ petitōez ⁊ q̄tū ad hoc dic: c Tu āt ꝓmo. me. abſq; hoc q̄ ſit aliq̄ mutatio in dīna volūtate: d Ut affligerē eū fruſtra. ū. phyſi. dr: q̄ fruſtra fit aliq̄d q̄ nō ſequit finis intent⁹: ſic potio medicine: q̄ nō ſequit ſanitas: ⁊ hoc mō iob fuit afflict⁹ fruſtra q̄tū ad intentōem demonis: qui p flagellatōem intēdebat eum impellere ad impatiētiā: ⁊ hoc mō loquit̄ h̄ ſcriptura: nō tm̄ fuit fruſtra q̄tuz ad intentiōem diuinā: q̄ erat declaratio patiētie ſancti iob q̄ ſecuta eſt p hanc afflictionē. e Cui rñdens ſathā. volēs impetrare corpis iob flagellatōem: f Pellē ꝑ pelle. i. vitā corpalem alteri⁹ p vita ſua corpali tuenda ꝓtemnet: ⁊ multo fortⁱ bona poſſeſſa. q. d. eq̄nimiē portauit iob mortē ꝓpt̄ ſue ⁊ amiſſionē bonoꝝ: q̄ adhuc remanet ſibi vita ⁊ ſanitas corpalis ꝓpter q̄ ſeruit tibi. g Alioq̄n mitte manū tuā. dādo mihi ſup euz maio

rem ptātem. h Et tāge os eī ⁊ carnē. i. pmitte a me tāgi affligendo nō tm̄ exterī: sed etiā interī: qđ p tactuz ossis signat. i Et tūc videbis. i. vidē facies alios: sic Gen. xxij. Nūc cognoui. i. cognoscere feci de abzaam:

k Qz in faciem bn̄dicat tē. i. manifeste maledicat blasphemādo subtracta sanitate cōporis ꝓ q̄ seruit tibi in opib' bonis de genē: sed nō ex intentione. l Dixit ergo dn̄s ad sathan. cōcedēdo ei ptātem: tm̄ temperat eum dicens:

m Uerūtm̄ anima illius serua. i. vitā corpalē. Rasa. exponit Aiam. i. rōnis vsuz per quez hō differt a brutis: ita q̄ afflictio nō sit tāta: vt auferat rōnis vsū qz tūc vtus patiētie nō habēt in eo locū. n Egressus. hic ꝓnter ponit impetrate ptātis executio cū dī o Percussit iob vlcē pessimo. s. enormi ⁊ dolorosō: p A plāta pedis vsqz ad verticē. qz nō solū pcussit eū enormit: sed etiam generalit. q Qui testa sanie radebat. solēt autē vlcera leniri p vnguenta ⁊ huiusmōi: sed h ecōuerso fuit appositio uri. r Sedens in sterqlinio. solet. n. dolor mitigari p amenitatē ⁊ suauitatē loci: sed h fuit ꝓrium videlicet sterqliniū. Uel' aūt potuit esse duplex cā: vna qz iob erat ita depaupat' q̄ nō poterat hre talia fomenta: qz data fuerat ptās ipi sathan in oibus bonis iob: et ī nō est vīsimile q̄ ei reliq̄rit aliq̄d qđ esset ei ad cōsolationē. Alia cā: qz iob vltra afflictionē sibi datā etiā addebat testa radendo sanie: ⁊ sedēdo in loco fetido: vt sic citi' implozaret dei miſicordiā. v Dixit aūt. hic ꝓnter describit afflicti ꝓuocatio. miserat. n. sathā vxorem suā vt p ea deiceret eū in impatientiā ⁊ blasphemiā: sicut eiecit de padiso ꝑmū hoiem p suā vxorē: ⁊ hoc ē qđ dī: v Dixit aūt illi vxor sua. ad hoc a diabolo instigata: x Adhuc tu pmanes in simplicitate tua. i. stoliditate tua: ita q̄ h accipit simplicitas ꝓut opponit intellectus pspicacitati. reputabat. n. eū stolidū: eo q̄ videbat eū in maxima aduersitate positū: ⁊ adhuc bn̄dicentem dn̄m: cū ecōuerso videret multos malos hoines et blasphemos in magna ꝓsperitate tpali positos: ī subditur: y Bn̄dic deo. i. maledic: vt melī tibi sit tpaliter. z Et mozere. q. d. ad nihilū vltra valet vita tua ⁊ sic q̄tū erat in se inducebat eū ad blasphemiā ⁊ desperationem. a Quasi vna de stultis mulierib' rē. vir scūs q̄uis afflictiones ꝓprias patienī sustinuerit: tm̄ iniuriā dei absqz reprehensione sustinere nō potuit: qz iniurie ꝓprie sunt tolerāde: diuine aūt vindicāde. b Si bona suscepim'. hic accipit si ꝓ quia. qz multa bona a deo receperat: vt dictuz est. j. ca. c Mala quare nō sustineamus. q. d. nulla ē rō quin debeam' patienī sustinere ī eius pfecta patiētia ꝓcludit: cuz dī: d In oībus his nō peccauit. et exponat sicut. s. e Igit audiētes. hic ꝓnter describit ipsī' flagellati visitatio: cū dī: Igit audientes tres amici iob. p publicā famam: q̄ cito volat ō talib' infoꝛtunijs magnoꝛ. lz aūt iob plures habēt amicos: tm̄ isti tres erāt ꝓncipaliozes. f Cōdixerant. n. tanq̄ amici fideles: g Ut piter venientes visitarēt eū. in pauptate ⁊ afflictione positū: q̄n amici ficti solēt se elongare: h Et ꝓsolarentur. ista fuit ꝓma eoꝛ intentio: sed ꝓcurāte sathan mutatū fuit ꝑ meditamentū: qz conuersi fūt postea ad eū increpanduz ⁊ contemnendū: vt inferī' patebit. i Lunq̄ eleuassent ꝓcul oculos suos. i. in tli distātia positi: q̄ aliquis pōt cognosci: nō cognouerūt euz pre nimia mutatione ⁊ deformatōe status sui ⁊ psone. k Et exclamātes. ꝑ doloꝛe: l Plozauerūt. ex cōpassione. m Scissisq̄ vestib'. in signū mestic̄ie: n Sparserūt puluerē sup caput. in signum hūiliatiōis: o In celū. ad impetrandū remediū diuine miseratiōis. p Et sederunt cū eo in ṫra. oñdentes se q̄si dejectos in amici sui dejectione: q Septē dieb' ⁊ septē noctibus. nō q̄ essent ibi ꝓtinue: qz oportebat eos aliq̄n refici et q̄escere: sed qz tanto tpe sederūt ibi hoīs. s. ꝓueniētib': ⁊ istud ē vnū de remedijs ꝓ doloꝛē hoīs afflicti: q̄n videt sibi remāsisse amicos fideles q̄ ini maioza bona hoīs ꝓputant: ⁊ q̄n videt eos sibi ve ꝓpati: vt hī. ij. rhetozice: qz sic trabs pōderosa facilī' portat ab hōie q̄n hz aliq̄s secū ꝓportates: sic tristabile ⁊ doloꝛosuz facilī' sustinet ab hōie: q̄n videt aliq̄s sibi ꝓpatiētes q̄si ptem doloꝛis sui secū portates. r Et nemo loq̄bat ei vbuz. cā huī' subdit: Uidebāt. n. doloꝛē esse vehementē. credebāt. n. iob ita tristicia ⁊ impatiētia ꝓpter magnitudinē miserie op pssum q̄ nō eēt dispositū ad recipiendū vba eoꝛ: lz aliī esset in re: vt pz ex pdēis: ⁊ iō ꝑm suā estimationē expectabāt horam q̄ passio tristicie ⁊ ipatiētie ipī' iob trāsisset saltē in pte ita q̄ vellet eoꝛ vba recipe. Ex h' hēm' documētū q̄ hoīes in passione positi nō sūt ptūc corripiēdi: qz nō sūt correctionis receptiui: sed expectandū est q̄uscz passio trāseat: vt sic correctōem meli' accipiāt: ⁊ ei acq̄escant. In ca. ij. vbi dī in postilla: Uerūtm̄ animā illī' serua. Additio.

Hoc qđ dī: Aiaz illī' ꝑua. nō rē intelligit de vita corpali tm̄: put postil. vī velle: nec etiā de vsu rōis tm̄: put ra. sa. expōit. nā si oia alia ad nām ipī' iob ptinētia de' pmisisset ī ptāte sathā preī vitā corpalē ei' ⁊ etiā preī vsum rōis: seqret q̄ hēret sathā ptātem supandi eū: put. n. hō ad huc in vita sua corpali exn̄s ⁊ vsuz rōis etiā hn̄s: a diabolo pōt supari: quā ptātem de' nō ꝓcedebat diabolo. si. n. talez ptātem de' diabolo ꝓcessisset: sine dubio iob eēt a diabolo supat': vñ in Job. xlj. ca. de diabolo dī: Nō est ptās in ira q̄ ꝓparet ei. Sed qz ꝑm ap'm ad Coi. x. Fidelis de' qui nō patietur vos tētari sup illud qđ potestis sustinē. iccirco de' re ꝑmisit ꝑ hanc pmissiōe ptātem supandi iob: ne. s. diabolus eū finalit suparet: qđ ꝓncipaliter fit p adiutoziū diuinū: vñ gl'. in hoc loco sic dic: Uerūtm̄ aiam illī' ꝑua. nō q̄ nō tētes:

his nō peccauit iob labijs suis. Igitur audientes tres amici iob oē malū qđ accidisset ei: venerūt singuli de loco suo: eliphaz themanites: et baldath suites: et sophar naamathites. Cōdixerant. n. ut piter venientes visitarent eū et ꝓsolarent. Cum q̄z eleuassent ꝓcul oculos suos: nō cognouerūt eū. Et exclamātes plozauerūt: scissisq̄z vestib' sparserūt puluerez sup caput suū in cēlū. Et sederūt cū eo in ṫra septez dieb' ⁊ septē noctibus: et nemo loquebat ei vbū. Uidebāt. n. doloꝛē eē vehemētē.

ſed q̄ nō ſuperes. Hoc idem Greg. in. iij̄. moza. vbi ſic dicit: Ita aduerſarius animā ſeruare dī: cū hanc tentādo ſupare ꝓhibetur. hec ille. Replica.

IN ca. ij̄. vbi poſtillatoꝛ exponēs illud: Uerūtn aiam illius ſerua. de vita coꝛpali: vel ſm ra. ſa. de vſu rōis Burg. vtrūq; ſine rōne abīciēs: exponit q̄ p hoc dia bolus ꝓhibitus ē iob ſupare. Sed illa burg. expō plane eſt ꝓtra btm̄ Aug^m. xij̄. ſup Heñ. ponentē ibi exemplū de Job dicentē: Diabolus timet a tētato ſupari: ita. n. ſupbus eſt q̄ nullo mō tētare p̄ſumeret quem ſupare nō poſſe putaret. ſi p hoc q̄ dī Animā illi⁹ fua: diabolus ꝓhibit⁹ fuiſſet ne ſu peraret iob: nullo mō ad tentandū eū expetiſſet: ſed iō expe tijt: qꝛ eum ſupare poſſe p̄ſumpſit: ſi aūt exp̄ſſe ꝓhibit⁹ fu iſſet ſupare: fruſtra ſupare p̄ſumeret: ſciens q̄ niſi pmiſſus nō poſſet: vt dicit ibidē btūs Aug⁹. Nec facit p Burg. alle gata gloſa q̄ myſtica ē ⁊ allegozica: vt pz in ipſa gloſa: iō dī ad btm̄ Greg. vnde q̄uis verū ſit q̄ deus diabolo poteſtatē tentādi ꝓceſſerat nō ſupandi: hoc tn̄ verū eſſe nō pōt: q̄ ad ſuperandū ſit exp̄ſſe ꝓhibitus p hoc qō dī: Animā illi⁹ ſer ua. ꝓpter ea q̄ ſupza ad intentionē beati Aug. dicta ſunt.

POſt hec aperuit ⁊c. Poſtq̄ deſcripta eſt ſancti iob flagellatio: hic ꝓnter ex hoc oꝛit diſputa tio. Circa quā p̄mo ponit ꝓpoſitio ipius iob q̄rulo ſa: ſc̄do amicoꝝ ei⁹ obiectio calūnioſa. iiij̄. ca. Circa intelle ctum hui⁹ capli varie dixerūt doctoꝛes. Scūs Greg. iij̄. mo raliū dicit q̄ vba ipſius iob in hoc ca. quib⁹ maledicit ꝓnci pio vite ſue ⁊ eius ꝓtinuationi nō p̄nt ad lr̄az intelligi: Pri mo qꝛ vba eius vident oīno eſſe vba hois nō ſolū impa tientis: ſed etiā deſperātis. opoꝛtet aūt dicē q̄ iob nō cecidit a vtute patiētie: tum qꝛ poſt vltimā flagellatōem vxoꝛe ſua ꝓuocāte eū ad impatientiā: eā coꝛripuit vt debuit: ⁊ de pa tientia admonuit: vt patet ca. p̄cedenti: tum qꝛ inferi⁹ vlti. ca. dñs loquens ad eliphaz themanitē: dixit: Iratus ē furoꝛ meus in te ⁊ in duos amicos tuos: qm̄ nō eſtis locuti coꝛaz me rectū ſicut ſeruus meus iob. Scō: qꝛ ſi vba ſancti iob ac cipiant ad lr̄am: ꝓtinent impoſſibilia ⁊ irrōnabilia: dicēdo Periat dies in q̄ natus ſum. qꝛ dies illa p̄terierat nec redire poterat: ⁊ iō ei maledicere videt oīno irrōnabile: et qō ſubdit infra: Dies ille vertat in tenebꝛas. erat oīno impoſſibile ⁊ iō q̄ iob ſcūs ⁊ patiens hoc intelligeret ad lr̄am: nō videt ꝓuenienter eſſe dictū: ꝓpter q̄ ⁊ cōſimilia dicit q̄ btūs Job loquebat enigmatice ſeu pabolice: ꝓp̄ qō myſtice exponit totū iſtud caplm. Thomas aūt de aq̄no his nō obſtātibus exponit ad lr̄am. Ad cui⁹ intellectū ſciendū q̄ aliq̄d ē aliq̄n triſtabile ⁊ odioſum ſm ſe acceptū: qō tn̄ eſt acceptabile ad finem relatū: ſic potio amara vt ſic ē hoꝛrida: relata tn̄ ad ꝓſecutionem ſanitatis eſt valde accepta: vñ dicit poeta: Ut coꝛpus redimas ferrū patieris et ignes. ſenſitiue vo ptis nō eſt aliq̄d ad finem referre ſed ſoli⁹ rōnis: ⁊ iō ſi aliq̄s de po tione amara loqueret ſm diſpoſitōez ſenſitiue ptis: diceret eā amarā: ſi aūt ſm diſpoſitiōem rōnis eā ad ſanitatē refer ret: diceret eā eſſe bonā. Iz aūt eſſe ⁊ viuere ſm ſe ſit delecta bile: ſi tn̄ ſit ſubiectū multis miſerijs ⁊ triſticijs: efficit trista bile ⁊ odioſum: intm̄ q̄ aliqui ꝓpter hoc ſe interimūt q̄uis erronee. Btūs igit iob volens ſimpliciť enūciare diſpōnem ſenſitiue ptis miſerias in quib⁹ erat abhoꝛreſcentis: maledi xit ꝓncipio vite ſue ⁊ ei⁹ cōtinuationi: q̄uis ſm rōnem p vir tutem patiētie illas miſerias acceptaret ꝓpter ꝓſecutionem p̄mij vite future: ſicut ⁊ ſaluatoꝛ nr̄ Matt. xxvj. dixit: Tri ſtis ē anima mea vſq; ad moꝛtē. ⁊ ibidē: Trāſeat a me calix iſte. exp̄mens diſpoſitōez ſenſitiue ptis paſſionē imminentē hoꝛreſcētis: ad declarandū in ſe veritatē humane nāe paſſi bilis: qui tn̄ paſſionē illam p rōnem acceptabat: ⁊ p hoc pa tet ad dicta Gregoꝛij: videlicz q̄ vba iob nō erāt impatiētis hominis ⁊ blaſphemi: ſic nec vba chriſti erāt vba hominis p triſticiā a culmine vtutis in aliq̄ inclinati. ſiliter nō erant irrōnabilia: vt patebit infra. Licet aūt hoc ſit ſubtiliť ⁊ gratioſe dictuz: tn̄ occurrit vnū dubiū: qꝛ amici iob cuz eſſent ſapientes ⁊ viri lr̄ati: nunq̄ ꝓtradixiſſent iob hoc mō loquenti: cū ſcirent paſſiones triſtabiles eſſe ſimpli citer ſenſitiue ptis: et iō ſm hoc dictū tota coꝛ diſputa

POſt hec a Ca. III. peruit iob os ſuuz: et

tio cōtra iob ꝓce dit in equoco: cū nitant oſtēdē iob ex impatiētia ma ledicuz ⁊ blaſphe mum: tanq̄ loqn tem ex erronea rōne: que tn̄ diſputatio ꝓtrahit vſq; ad xxxij̄. ca. excluſiue: vbi incipit heliu diſputare: de cuius diſputatōe dicē tunc qualit differt a p̄cedenti. Q̄ autē tres viri ſapiētes ita diu diſputarent ꝓ nihilo: qꝛ in eq̄ uoco: nō videt: ⁊ ſimiliť q̄ iob ſapiēs ⁊ ſcūs ita diu tenu iſſet eos in verbis ad ꝓpoſitū nō ſpectātibus: quin ape ruiſſet eis intentiōem ſuam: vt ſic tacerēt: vel ad ꝓpo ſitum arguerent abſurdū rationi videt: Propter qō ſal uo meliozi iudicio: videt mihi q̄ aliter pōt dici. Ad cu ius intellectū ſciendum: q̄ diſputans ꝓtra aliq̄ē ſeu ali quos frequenť arguit aut aliquid dicit ꝓcedens ex con ceſſis ab eis ad aliquid cōtra eos ꝓcludendū. amici aūt iob ly cōuenirent cū eo in hoc q̄ actus humani regūtur diuina ꝓuidentia vt dictū eſt: tn̄ diſſentiebant in hoc q̄ punitionem peccatoꝝ ⁊ remunerationē bonoꝝ in futu ra vita negabant: ad hoc aūt ſequitur: q̄ homini exiſtē ti in multis ⁊ magnis miſerijs de quibus nō apparet li beratio via humana poſſibilis: vita ſua talib⁹ miſerijs ſubiecta ſit ei odibilis ⁊ oneroſa: ſi de toleratōe talium nulla p̄miatio in futurū eſt expectanda: et p cōſequens illa p que venit ad iſtas miſerias ſunt ei odioſa. ſ. couce ptio: natiuitaſ: ⁊ educatio. in tali vo ſtatu erat iob vt pz ex p̄dictis: ⁊ iō ex ſentētia erronea amicoꝝ ſuoꝝ quam nouerat: cōcludit vitam ſuā ſibi odibilē ⁊ oneroſam: ⁊ p ꝓſequens ſuā ꝓceptionem: natiuitatē: ⁊ educatōez: du cendo eos ad incōueniens: eo q̄ iſtud habebāt ꝓ incōue nienti: qꝛ tenebant oīa bona remunerāda tm̄ in vita p̄ſenti: ⁊ iō dicebant vlteri⁹ quaſi iob rñdendo: q̄ ſi hō ve re peniteat et ad deum cōuertat: a miſerijs ſibi inflictis ꝓpter culpā ſuā quantacūq; ſit a deo liberat: ⁊ ad floꝛi dum ſtatuz in victoꝛia maioꝛis ꝓſperitatis reducit: qō dictum iob deſtruit p hoc: q̄ iniuſti frequēter in hac vi ta fruuntur ꝓſperitate vſq; ad hoꝛā moꝛtis ſue: et ſimi liter aliqui iuſti affligunt miſerijs vſq; ad hoꝛā moꝛtis ſue: et ſic cōcludit iob q̄ eoꝝ tolerantia remunerāda eſt in alia vita: ⁊ iſta patebūt ex decurſu huius libri. Et ſic patet q̄ diſputatio iob cū amicis ſuis nō ꝓcedit in eq̄ uoco: qꝛ directe intēdit deſtruere: qō illi intendūt aſtru ere. Simili patet q̄ ſm hunc modū dicendi iob nō po teſt de impatiētia ſeu blaſphemia notari: quia dicta in hoc caplo ⁊ cōſimilia in ſequētibus nō ꝓfert ex ſua ſen tentia: ſed magis tanq̄ ex erroꝛe amicoꝝ ſuoꝝ deducta ſicut nec paulus apl̄s pōt notari de infidelitate. j. ad Co rin. xv. ex eo q̄ ex erroꝛe negantiū reſurrectiōem ſic de ducit: Si reſurrectio moꝛtuoꝝ nō eſt nec chriſtus reſur rexit: ſi aūt chriſtus nō reſurrexit: inanis ē ergo et fides nr̄a. His igitur p̄miſſis p̄ns caplm in duas p̄tes diui ditur: quia p̄mo iob vite ſue detestat inchoatōem: ſc̄o eiuſdem ꝓtinuationē: ibi Quare miſero. Prima in du as: qꝛ p̄mo maledicit tp̄s inchoatōis vite ſue: 2° ipſi⁹ in choationi: ibi Quare nō in vulua. p̄ma adhuc in duas qꝛ p̄mo maledicit dicto tempi in generali: 2° in ſpeciali: ibi Dies ille. Circa p̄mū dī: a Poſt hec. i. poſt ſeptē dies i qb⁹ amici ſui cū eo reſederāt lugētes. b Aperuit iob os ſuū. ad dicēdū q̄ ſequit. ex q̄ pz q̄ nō locut⁹ fuit

ex impetu passionis: qz statim a p̃ncipio in v̄ba sequen
tia p̃rupisset: sed magis ex deliberatiõe ratiõis. c Et
maledixit diei suo. p modũ qui sequit: o Periat di
es in q̃ nat' sum. nõ est p hoc intelligẽdũ q̃ optaret diez
p̃teritũ redire z sic postea perire: qõ est impossibile z ir
rõnabile: vt argu
it btũs Greg. sed
loq̃t de p̃terito p
moduz futuri ad
modũ volẽtis de
aliq̃ p̃terito: vt sit
sensus: Periat di
es. i. vtinã dies na
tiuitatis mee nun
q̃ fuisset: si possibi
le esset vt sic nõ fu
isset nat': z eodẽ
mõ exponẽdũ est
qõ sequit: e Et
nox illa. Dies ille
illã. Circa p'm dr:
f Dies ille v̄tat
i tenebras. qõ põt
fieri plurib' causis p̃currentib': vna ẽ ex eclipsi solis: sic
fuit in passione xp̃i: z hec tangit ibi: Dies ille vertat z.
ppter qõ subdit: g Nõ requirat eũ deus desup. i. nõ
instituat eũ celebrẽ: sicut instituit de die sabbati ꝓpt̃ bñ
ficium creatiõis. Et nõ sit in recordatõe. hoc nõ est in
hebreo nec in libris correctis: sed immediate subdit:
h Nec illustret lumine. z refert ad eclipsim solis p̃dic
tam: in cui' hora lz dies obscuret: tñ satis cito ad lucez
p̃stinã reuertit: z hoc excludit. o. h Nec illustret lu
mine. z ẽ sensus: vtinã dicta eclipsis durasset p totã diẽ
mee natiuitatis. i Obscurẽt euz tenebre. Hic tangit
alia cã obscuratõis diei. s. qñ nubes obscure simul p̃cur
runt cũ eclipsi: z hoc tangit: cũ dr: i Obscurẽt eũ te
nebre. i. vtinã cũ eclipsi solis p̃curr̃issent nubes obscure.
k Et vmbra mortis. i. q̃ tãta fuisset obscuritas dicta
q̃ hõies p̃ horrore timuissent sibi de morte. l Occu
pet eũ caligo. i. vtinã cũ obscuritate nubiuz i celo acreo
fuisset nebula circa terrã: que ꝓpie caligo dr ad maiorẽ
dicte diei horrorẽ. m Et inuol. amãitudine. i. vtinã
die illa fuissent hõines generalit sine gaudio z amaritu
dine occupati. oia aũt p̃dicta dixit iob de die sue natiui
tatis: p h' designãs: vt horror exterior tpis signũ fuisset
mali qõ sibi accidit: eo q̃ p natiuitatẽ venit ad vitã sub
iectã tãtis ac talib' miseriis: et eodẽ mõ intelligendũ est
de his q̃ sequunt q̃tuz ad noctẽ sue ꝓceptõis. n No
ctem illã. Hic p̃nter maledicit nocti sue ꝓceptiõis in spe
ciali. est aũt nox horribilis de se: sed mlto horribilior ẽ
qñ supuenit vẽtus procellosus z aer caliginosus: qõ nota
tur: cũ dr: n Noctẽ illã tenebrosus turbo possideat
. i. vtinã sic fuisset horribilis: vt fuisset signũ corrñdens
meis miseriis. o Nõ ꝓputet in dieb' anni. i. nõ sit in
recordatiõe aliq̃ laudabili. p Sit nox illa solitaria.
. i. vtinã sic fuisset horribilis: vt hõies nõ possent cõgre
gari in aliq̃b' festis seu ꝓuiuũs. q Nec laude digna.
ita q̃ nihil laudabile factũ fuisset in ea. r Maledi.
ei q̃ ma. diei q̃ pati sit su. leuiathan. Hoc tho. expõit du
plicit: vno mõ q̃ p leuiathan intelligit piscis magn' qui
alio nõine vocat cet': quẽ ppt̃ sui magnitudinẽ piscato
res nõ audẽt inuadẽ de die: vt dicit: sed de nocte tñ: et

maledixit diei suo: et locut' est: Periat dies in q̃ natus
sum: et nox in q̃ dcm est: cõ
cept' est hõ. Dies ille vtat
in tenebras. Non requrat eũ
de' desup: nec illustret lumi
ne. Obscurẽt eũ tenebre: et
vmbra mortis. Occupet eũ
caligo: et inuoluat amaritu
dine. Noctẽ illã tenebrosus
turbo possideat. Non ꝓpu
tet in dieb' anni: nec nume
ret in mensib'. Sit nox illa
solitaria: nec laude digna.
Maledicãt ei q̃ maledicũt
diei q̃ pati sunt suscitãe leui
athan. Obtenebrẽtur stelle
caligine ei'. Expectet lucẽ z
nõ videat: nec ortũ surgen
tis aurore. Quia nõ cõclu
sit ostia vẽtris qui portauit
me: nec abstulit mala ab o
culis meis. Quare ñ in vul
ua mortu' sum: egressus ex
utero nõ statim perij? Qua
re exceptus genibus: cur la
ctatus vberibus? Nunc. n.
dormiẽs silerem: et somno
meo requescerẽ cũz regib' z
ꝓsulib' tre: qui edificat sibi

iõ q̃n intendũt ei' captiõi si supueniat dies: maledicũt ei: et
sic suscitare leuiathã est eũ inuadẽ. Alio mõ vt p leuiathan
intelligat diabolus: quez suscitare hñt mali hõies ei obediẽ
tes: z isti odiũt lucẽ diei: sm q̃ dr Jo. iij. Omis q̃ male agit:
odit lucẽ. Sed p' expõ nõ v̄vera: qz audiui ab illis q̃ noue
runt captionẽ illi' pi
scis dicẽtib' q̃ nunq̃
inuadit de nocte: sed
magis i clara die: ita
q̃ piscatores a longe
possint cõ eũ tela dire
cte p̃jcer: qz si appro
pinq̃ret essent in picu
lo summersionis ex
motu illi' piscis mare
notabiliter pturbantis
Scda vo expõ vi my
stica: et iõ pono aliaz
lr̃alem quã ponit he
brei. d. q̃ hec ẽ v̄a lr̃a
Maledicãt illi q̃ ma
ledicũt diei expectan
tes orbari ꝺ societate
sua: tales aũt sunt ho
mines tãtis miseriis
oppressi: q̃ de vita sua
sunt attediati: z sic p
mortẽ expectãt a societate sua separari. i. ab uxorib' suis vel a
pmuni societate hoim. s Obtenebrent stelle caligi. ei'. i.
vtinã fuisset tam obscura q̃ nõ apparuisset aliq̃ stella. t
Expectet lucẽ. i. vtinã fuisset talis q̃ hõines pre horrore illi'
desiderassent lucez diei: nec tñ videret ab eis: nec etiã signuz
aurore surgentis q̃ precedit lucẽ solis. rõnem aũt p̃dicte ma
ledictiõis subdit. d. v Quia nõ pclusit ostia vẽtris qui
portauit me. ita q̃ nõ potuissem exire de utero. x Nec
abstu. mala ab ocu. meis. i. qz nõ liberauit me a p̃ntib' mi
seriis q̃s patior: qõ fecisset: si ostia ventris matris mee clau
sisset: ita q̃ nat' nõ fuissem. Scienꝺ aũt q̃ ea q̃ p̃dicta sũt de
maledictiõe diei natiuitat iob z noctis sue ꝓceptiõis: dicta
sũt referẽda ad illũ diẽ vel illã noctẽ nũo: in quib' fuit cõce
ptus z nat': z sic loquit iob de p̃terito p modũ futuri: vt su
pra dictũ est. Possunt alii exponi referẽdo ad identatẽ diei
z noctis: nõ numeralẽ sed sm anni reuolutiõez: sic dies nati
uitatis xp̃i dr q̃libet anno reuerti: z sm hoc v̄ba iob sũt ac
cipiẽda de futuro: sic exprimunt p modũ futuri: z tũc ẽ sen
sus: q̃ vtinã illa nox z illa dies in reuolutiõe anni in quib'
iob fuit ꝓceptus z nat': essent de cetero sic horribiles: q̃ eẽnt
signũ rememoratiuũ miserie iob p̃cedentis: z exponat sicut
pus: nisi q̃ modus loquendi mutet de p̃terito ad futurũ.
y Quare nõ in vulua. Hic p̃nter iob detestat vite sue in
choatõem q̃ est p natiuitatẽ. impedit aũt natiuitas duplicit
vno mõ: qz fetus mortit post animationẽ: alio mõ ante: z p'
ꝓsequit primũ modũ: scꝺo 2'm: ibi Aut sic aborti uũ. Circa
p'm dicit: y Quare nõ in vulua mortu' sum. s. añ natiui
tatem z post animationẽ: qz nullus mortit nisi hñs vitam.
z Egressus ex utero nõ statim perij. i. vtinã saltẽ post na
tiuitatẽ perijssem: ita q̃ nec fuissem recept' sup genua nutri
cis: nec lacte ei' alit': z subdit cãm. d. a Nũc. n. dormiẽs
silerẽ. dormitionẽ. n. vocat mortẽ ꝓpt̃ spem resurrectõis: et
hoc mõ frequenter loquit scriptura. silentiũ aũt vocat quietẽ
a plãctu miseriarũ hui' vite. b Et somno meo requescerem. liberat' a miseriis q̃s nũc patior. c Cũ regib' z cõsu
libus ire. s. defunctis fact' eis eqlis: qz post mortez nõ rema
nent dignitates iste. d Qui edificãt sibi solitudines. sm
ꝓprietatẽ hebraici sm õis: nõ accipit h solitudo ꝓut impor
tat domũ solitariã: sic exponit tho. d. q̃ p hoc intelligũtur

edificia solitaria ad delitias regū facta: sed magis solitudo ḥ accipit ꝓut signat edificia destructa: vt ciuitates ⁊ castra: que reges ⁊ magnates aliqñ reedificāt maiora et fortiora q̄ añ: vt in futurū ipi habeant in memoria: ⁊ sic ordinant ad bonū honorabile. a Aut cū ꝓncipibꝰ qui possidēt au

solitudines: aūt cū ꝓncipibus q possident aurū et replent domos suas argēto. Aūt sicut abortiuū absconditū nō subsistere: vel qui ꝯcepti nō viderūt lucē. Ibi impij cessauerūt a tumultu ⁊ ibi requieuerunt fessi robore: ⁊ quondā vincti pariter sine molestia. Nō audierūt vocem exactoris. Paruus ⁊ magn' ibi sūt: ⁊ seruus liber a dño suo. Quare misero dāta ē lex ⁊ vita his qui

rum. i. cū illis q̄ in pñti vita magis studuerunt ad bonū vtile. b Aut sicut abortiuum. Hic ꝓsequitur 2m modum q̄ impeditur natiuitas .s. ante animationē: qñ sic perit fetus: ⁊ tunc dī abortiuū: vñ subditur: c Nō subsistere. defuncti. n. tñ subsistūt i anima rōnali remanente: et iō abortiuuz in nullo subsistit. d Vel q̄ ꝯcepti nō viderūt lucē. i. mortui post animationez: tñ añ natiuitatē: ⁊ sic nō viderūt lucē huius vite: ⁊ in hoc iob reuertitur ad modū p̄cedentē. e Ibi impij cessauerūt a tumultu. i. a calūnijs q̄bus hōines molestabāt in vita pñti. f Et ibi requieuerūt fessi roboze. i. hōines bellicosi q̄ bellando frequenī fatigaūt: ibi quiescūt a talibꝰ. g Et quōdā vincti. .s. a bellatoribꝰ dictis. h Parū sine molestia. supp̄. sunt ibi cū illis q̄ eos vinxerant. i Nō audierūt vocē exactoris. talia. n. ibi nō hñt locū. k Paruꝰ ⁊ magnꝰ ibi sunt. .s. eccles: qz paruitas ⁊ magnitudo distinguunt ſm ꝓsperitates ⁊ aduersitates huius vite: q̄bus p mortē sublatis remanēt hōines eccles: ⁊ iō subdit: l Et seruꝰ liber a dño suo. qz p mortē soluit talis subiectio. m Quare misero. Hic ꝓnt iob lamentat vite sue cōtinuationē: ⁊ pō facit hoc generaliter respectu omniū miseroz: 2° specialiter applicat ad seipm: ibi Anteq̄ comedā. Circa ꝓmū dī: m Quare misero. i. homini aduersitatibꝰ afflicto: n Data ē lux. ita q̄ p natiuitatem venit ad hui' mūdi lucē. o Et vita. i. vite ꝓtinuatio. q. d. p nihilo. p Qui expectāt mortez. cū desiderio vt sint liberati a miseriis in quib' sunt. q Et nō venit. ſm eoz desideriū: licz finaliter veniat cū sint mortales. q Quasi effodientes thesaurū. i. sic effodientes thesaurū expectant cū desiderio eꝰ inuentionē: ita isti mortez: iō subdit: r Gaudētq̄z vehementi cū inuenerint sepulchrz. i. cū veniunt ad talē statū q̄ sunt certi de sepultura sua ꝓpinq̄. Alit etiā exponit dicendo q̄ antiq̄tus in sepulchris magnoz reponebant aliq̄ preciosa ⁊ abscondebant in ira: ⁊ sic hōines volentes illa rape effodiebāt terrā: ⁊ sic gaudebāt qñ sepulchrz inueniebāt ꝓpter ea q̄ erāt ibi reposita: ꝓma tñ expō magis ꝓcordat lre. s Viro cui' abscōdita ē via. sup. ōre data ē lux ⁊ vita: et talis ē qui in pñti vita oppressus ē miseria: qz nescit q̄ ibit de loco pñtis miserie: eo q̄ nescit hō vtrum odio vl' amore dign' sit: vt dī Eccēs. ix. iō subdit: t Et circūdedit eum deus tenebris. s. ignoratie respectu futuroz. v Anteq̄ comedā. Hic iob p̄dicta applicat ad seipm. d. Anteq̄ comedā suspiro. p̄ angustijs q̄s sustineo: et nō suspiro leuit pre angustia nimia: iō subdit: x Et q̄si inundant aque. q̄ facit magnū tumultū: x Sic rugit' me'. qui ē signum magni doloris: cui' causa subdit: y Quia timor quē timebā euenit mihi. hō. n. sapiens in ꝓsperitate exñs timet de futura aduersitate fortune: ⁊ sic timuit iob tpe ꝓsperitatis sue: ⁊ in hoc notat magnitudinē sui damni. z Et

in amaritudine' anime sūt: Qui expectāt mortē: ⁊ nō venit: quasi effodientes thesaurū: gaudētq̄z vehementi cum inuenerint sepulchrū. Viro cuius abscondita est via: et circūdedit eū deus tenebris. Anteq̄z comedā suspiro: et q̄si inundātis aque sic rugit' meus: quia timor quē timebā euenit mihi: et q̄d vēbar accidit: Nōne dissimulaui: Nōne siluī: Nōne quieui: Et venit sup me indignatō.

q̄d verebar accidit. verecūdia ē timor ingloriatōis: ⁊ in hoc oñdit iob magnitudinē deiectiōis a statu sui hōnoris: ⁊ qz posset aliq̄s dicē ipi iob q̄ merito hoc patiebatur ꝓpter pcā sua ꝓterita sicut sentiebāt eī amici: iō hoc remouet. d. a Nōne dissimulaui. .s. iniurias mihi factas ab alijs non vindicādo. b Nonne siluī. opprobria ꝓ opprobrijs nō rndēdo. c Nōne quieui. alios nō molestādo. q. d. sic. d Et venit sup me indignatō. i. miseria a deo inflicta: q̄d est signum sue indignatōis: cum tñ essem innocēs: vt pz ex. s. dictis.

In ca°. iij. vbi dī in postil. Thomas aūt de aḡno dicit: His nō obstantibus.

Additio.

Expositio sancti thome i hoc loco vī rōnabilis: nō obstantibꝰ his q̄ ꝓtra eū postillator obiecit: q̄d sic pz: nā iob ⁊ amici eī vt dictū ē ⁊ in pᵃ addītiōe: disputabāt ꝓncipaliter circa hoc: q̄ iob dicebat se esse flagellatū sine culpa: amici vō asserebāt ipm eē flagellatū in penā sue culpe ⁊ suoz vt pz manifeste in toto ꝓcessu huius disputatōis: ⁊ sic pz q̄ eoz disputatio nō erat in eq̄uoco vt postillator dicit: sed de directo sibi inuicem ꝯdicebāt. Alia aūt q̄ in hac disputatiōe inuenerūt: vtpote q̄ iob tenebat q̄ in alia vita finaliter puniebātur iniusti et iusti ꝓmiabant: q̄d tñ negabat ab aduersarijs: nō erat de ꝓncipali intētis in disputatiōe: sed de secundario supuenientibꝰ: vñ. j. Job. xxxij. ca. q̄n cessauit disputatio triū amicoz dicit sic: Omiserāt aūt tres viri isti rndē iob: eo q̄ iustꝰ sibi videret. i. q̄ nō poterāt ipm ꝓuincē de iniusticia sua. ex q̄ patet q̄ hec erat ꝓncipalis mā disputatōis. s. vtrū iob fuisset iustꝰ tpe sue flagellationis vel nō. Et iō qz iob exprimēs vitā suā esse odibilē ſm ptem sensitiuā̄ put scūs tho. ponit: inꝛposuit q̄dam in hoc ca. in q̄ primo dīū disputatōis ꝓsistit: quibꝰ videbatur iob asserē se esse iustū et sine cā vel culpa flagellatum: iō aduersarij ꝓtra hoc ꝓncipaliter se opposuerūt: nō curātes vtrū ſm sensitiuā̄ ptem loqueret vel als: sed solum iusticiā suā impugnātes: et ex hoc approbantes punitionē suā: ⁊ sic manifestū est q̄ nō disputabāt in equiuocis: nec iob eos detinuit in vbis ad ꝓpositū nō spectātibus: sed iob ꝓncipaliter asserebat se esse iustū: aduersarij vō hoc semp ꝓtradicebāt: ⁊ circa hoc ꝓncipaliter versabatur vtriusq̄ ptis intentio. Qz aūt postillator dicit q̄ iob in hoc ca. ex sentētia erronea amicoz suoz quā nouerat: ꝓcludit vitā suā sibi odibilē ⁊ oneroſam: ⁊ p ꝓfessā̄ ꝯceptiōem: natiuitatē: ⁊ educatōem: ducēdo eos ad incōueniens ⁊c. put in postilla: videt irrōnabiliter dictū: tum qz qñ hoc caplm ꝓposuit: nihil legit audiuisse ab amicis: vt patet manifeste. naz ipe fuit ꝓmus loquēs de hac materia: nec debuisset eis imponē q̄ aliq̄d erroneū credidissent: exquo nō habebat de hoc certā noticiam: tum qz si hoc mō loqueret. s. ex alioz ꝓsitione: vt eos duceret ad incōueniens vt postillator dīc: debuisset interponere aliquaz dictiōem q̄ significaret q̄ hoc loquebat

ex alioꝝ positiõe: nõ ex sua: sicut apls in illa aucte quã allegat postillator ꝑma Loꝛ. xv. nõ fuit locut' simpliciꝛ sed ꝓditionaliꝛ dices: Si resurrectio mortuoꝝ nõ est: ergo nec xps resurrexit. vbi manifeste oñdit se nõ loqui simpliciꝛ sed ꝓditionaliꝛ: ꝑm eos q̃ resurrectõem negabant qõ iob in hoc loco nõ fecit: sed simpliciꝛ loquit tanq̃ ex sua ꝓꝛia opinione: put scus thomas in sua expõne dicit. Sed vlteri' circa hoc videt querendũ q̃ rõne iob tã pticulariꝛ maledixit diẽ natiuitatis sue: ac noctẽ ꝯceptionis: siliter ꝛ stellas ꝛ huiusmõi. suffecisset. n. oñdere suam tristiciã ꝛ dolorẽ simpliciꝛ: sicut xps dixit: Tristis ẽ anima mea vsq̃ ad mortẽ: Mat. xxvj. ca. vel saltẽ sicut dauid. q̃. Re. j. similiꝛ maledixit. o. Montes gelboe nec ros nec pluuia veniant sup vos. in q̃ satis oñdebatur q̃ illa q̃ ꝓtigerunt in illis mõtibus erãt valde infortunia. Hieremias etiã qui ꝓpter vitatem quã ex pte dei pplo denũciabat: fuit multipliciꝛ afflictus: intm etiã q̃ ondebat se maluisse nunq̃ fuisse natũ: vñ maledicebat viruz qui pri suo denũciauerat natiuitatẽ suã: tanq̃ illũ q̃ mala noua denũciabat: vt hĩ Hiere. xx. nunq̃ tñ ad tãta ꝛ tam pticularia descẽdebat in maledicẽdo vt pz ibidem: vñ iob oẽs modos ꝓsuetos in sacra scriptura circa talia videt trãscendisse: de quo rõ videt queréda. Ad qõ dr: q̃ scus thomas in hoc loco sic dicit: Cõsideranꝺ est aũt q̃ sicut hiero. dicit in ꝓlogo a vbis iob in quib' ait: Pereat dies. vsq̃ ad illũ locũ vbi scriptũ est: Iccirco mere ꝑhendo. hexametri vsus sunt dactylo spõdeoq̃ currentes: ꝛ sic pz q̃ liber iste p modũ poematis ꝓscriptus est: vñ per totũ hũc libꝝ figuris ꝛ coloꝛib' vtit quib' poete vti ꝓsueuerũt. solent autẽ poete vt vehemẽtius moueãt ad eandẽ sentẽtiã diuersa inducẽ: vñ ꝛ hic iob ad maledicendũ diei sue hũc modũ obseruauit: inducẽs ea quibus aliq̃ dies solet esse odiosa. hec ille. ex quo rõ tante pticularitatis in hoc loco ꝛ in alijs hui' libi pz. Sz ad huc circa modũ loquẽdi isti' libi est vlteri' attẽdendũ q̃ inꝺ cetera que in sacra scriptura traduntꝰ p modũ carminũ seu cãticoꝝ in quib' multa figuratiue ꝛ pabolice traduntꝰ: iste liber ẽ obscurioꝛ: eo q̃ sunt in eo multa vocabula ignota ꝛ incõsueta magis q̃ in alijs libris: nec etiam in eo regule grãmaticales hebraice cõiter seruant: cuius cã põt esse duplex. Una. s. q̃ ꝑm quosdam hebreoꝝ expositores liber iste fuit ab alia lingua in hebreo trãslatus: qõ minime ꝓtingit i alijs libris sacre scripture: ex q̃ dicũt ꝓuenisse ꝓdicta. s. q̃ aliq̃ vocabula illi' lingue nobis ignote remãserũt in ꝑma ꝓꝛia forma: sicut ꝓtingit in libris phicis seu mathematicis: q̃ a greco in latinũ fuerunt trãslati: in q̃bus aliq̃ vocabula remanent greca: sicut ile sumit ꝑ materia pᵃ in nãlibus: ꝛ ẽ dictio greca: similiꝛ ꝛ cenit capitis: qõ sumit ꝑ altiori pũcto celi supra emisperiũ in astronomia: q̃ quidẽ dictio cenit nõ est dictio latina: ꝛ sic pluries cõtingit in hoc libꝛo: in q̃ ponũtur alique dictões q̃ nõ sunt hebraice: sed sunt illius lingue a q̃ liber iste fuit trãslatus que nobis ẽ ignota: put forte in aliquib' locis infra videbit. Alia cã etiã põt esse qꝛ liber iste ꝓcedit p modũ tragedie: q̃ dr esse apud grãmaticos cãtus hircin': eo q̃ de reb' crudelissimis ꝛ horridis tractat. s. ꝺ casu flebilissimo ꝛ crudelissimo sancti ꝛ pñssimi viri sicut iob: vt pz in toto ꝓcessu libi: ꝛ iõ modus loquẽdi difficilis ꝛ obscurioꝛ ꝓsueuit esse in scripturis: sicut pz de libꝛo Trenoꝝ: q̃ etiã de destructione hierlm tragedice ꝓcedit: cui' stilus multũ ꝓformat stilo hui' libi in hebreo: lz modus loquẽdi in isto libꝛo obscurioꝛ sit mõ loquẽdi in libꝛo Trenoꝝ: vñ translatio nra magis ꝛ freq̃ntius deuiat ab hebreo in hoc libꝛo q̃ in alijs sacre scripture libris: quã varietatẽ qꝛ in multis locis ꝛ freq̃nter in hoc libꝛo inuenit: causa breuitatis tã gere omittã: nisi forte vbi ꝓpter hoc sententia videt nimis variari ꝛc. In eodẽ ca. vbi dr in postil. Hec thomas exponit ꝺuplicit: vno mõ q̃ p leuiathan intelligit piscis.

Additio secũda.

Traqꝝ expõ sancti thome videt hẽre locũ. De ꝑma enim sic pz. nã dato q̃ ille piscis magn' nõ posset capi nisi de clara die: put postillator dicit sibi fuisse narratũ a piscatoꝛib': tũc si ꝓtingeret q̃ aliq̃ dies in qua ipi intenderẽt captioni illi' piscis finiret an eius captionẽ: male dicerẽt illi diei: eo q̃ nõ fuit ꝓtensa vsq̃ ad finẽ sui opis: et de talib' intelligit illud: Qui maledicũt diei qui pari sunt suscitare leuiathan. ꝑm ꝓꝛiũ motiuũ sancti thome lz mutetur tps ꝓgruũ ad captionẽ vtrũ nox vel dies: qꝛ hoc cõstitit in facto: ꝛ iõ nõ variat motiuũ expõnis. Scda vo expõ nõ debz censeri mystica sed lralis. nã vt dictũ fuit in additione ꝑcedenti: in hoc libꝛo ꝓcedit per modũ poeticũ seu tragedicũ: in q̃ figuris ꝛ coloꝛib' vti est ꝓsuetũ: ꝛ iõ accipe leuiathan ꝓ diabolo ad lrãlez sensum ptinet. qui q̃dem sensus lrãlis in locutõibus figuratiuis seu pabolicis figurat' tẽdit ad lrãm potius q̃ ad figurã: vt in qõne de sensu lrali supra in ꝓlogo sup Heñ. posita: vñ ꝛ infra. xl. ca. vbi de leuiathã agit ꝑ extensum: cõiter exponit ad lrãm de diabolo: etiã ab ipo postillatoꝛe: vt pz ibidẽ. Scõm vo quosdã hebraeoꝝ expositoꝛes lra talis est: Maledicũt ei q̃ maledicunt diei q̃ parati sũt suscitare societatẽ suã. hoc. n. nomẽ leuiathan equo cum ẽ in hebreo: vno modo signat illũ magnũ piscẽ: ꝛ alio mõ signat idem qõ societatẽ suã seu eoꝝ: vñ 2° mõ acceptũ dicũt q̃ p hoc qõ dr: Qui maledicũt diei. intelligunt lamẽtatores seu lamẽtatrices: quoꝝ officiũ est plãgere sup mortuos: ꝛ p verba sua suscitare societatẽ suã ad lamentatõem ꝛ fletũ: de quib' Hierc. viij. dr: Uocat lamẽtatrices ꝛc.

In eodem ca. iij. vbi dr in postilla: Qui edificãt sibi solitudines.

Additio tertia.

Sõm ꝓꝛietatẽ hebraici ꝑmonis vtrũq̃ significat solitudo. s. desertũ locũ ꝛ solitariũ: ꝛ iõ vtrũq̃ põt intelligi indifferenꝛ: nõ obuiãdo a ꝓꝛietate sermonis hebraici ꝛc. In eodem ca. iij. vbi dr in postilla: Uiro cui' abscondita ẽ via ꝛc. supꝝ. q̃re data ẽ lux?

Additio iiij.

Iro cui' abscondita ẽ via. hoc ꝓꝛie intelligitur de ipo iob: eo q̃ ipe se incedere credebat p viã iustitie: put erat verũ: ꝛ tñ cõtingebant illi miserie magne: sicut impijs sepe cõtingunt: ꝛ sic ei' via erat abscondita ꝓpter huiusmõi perplexitatẽ: ex qua circũdatus erat ignoraꝛtia: de quo subdit: Circũdedit eũ deus tenebris. s. ignoratie respectu huiusmõi vie que sibi erat abscondita.

In eodem ca. iij. vbi dicit in postilla: Quia timor quẽ timebam euenit mihi.

Additio. v.

Ex hoc q̃ iob dicit se añ timuisse aduersitates q̃ postea ei cõtigerunt: videt remouere quandã obiectionem q̃ ex ꝓdictis p ipm posset obijci ꝓtra eũ. Si. n. tpe sue ꝓsperitatis crederet se securuz ab huiusmõi timore: sequerẽt q̃ qꝛ p magna tpa fuerat in ꝓsperitate tã ab extra q̃ ab intra: sic nõ rõnabiliter dixisset: Quare nõ in vulua mortu' sum: ꝛ egressus ex vtero nõ statiz perij. ꝛ huiusmõi Diceret. n. sibi q̃ sua natiuitas ꝛ educatio satis ꝓfecerat sibi: saltem p toto illo tpe in q̃ fuit in ꝓsperitate. Ad qõ remouendũ dicit: Quia timor quez timebã euenit mihi. q. ꝺ. nõ credat aliquis q̃ vita mea aliq̃n fuit ꝓspera ꝛ quieta: quia lz ab extrinseco ante aduersitates videbar trãquillus: semp tñ patiebar in mente timorẽ eoꝝ que euenerunt mihi: et sic nunq̃ fui in vera ꝓsperitate: quia ad talem ꝓsperitatem requiritur securitas seu tranquillitas mentis: quã ipe asserit se nunq̃ habuisse. Et vt hoc qõ dicit ostendat esse vez: subdit: Nõne dissimulaui. Circa qõ sciendum: q̃ in hebreo nõ habet in hoc loco aduerbiũ interrogatiuũ. s. nõne: sed quedam simplex negatio: scilicz sic: Nõ dissimulaui: non silui:

nō quieui ⁊c. ⁊ est sensus: Timorē quē inde dico me hūisse nō dissimulauit: qz vt dictū fuit. ē. ca. j. Job timens ne forte peccarent filij sui in suis puiuijs: in fine hebdomadarū offerebat p singulos holocausta: et sic pz q timebat eoz speciem ruinā: et p pñs eoz punitionē: qō tñ nō dissimulabat: cum hoc paterer oñderet p holocaustoz oblatiōem ptinuam. Dicit enim: Nō silui. qz vt ibidē dī sanctificabat illos .s. filios ⁊ familiā: in q̄ sanctificatōe psumendū est: q eos exhortabat ⁊ monebat: de q̄ dicit: Nō silui. s. timorē quez habebā ex p̄dictis: ⁊ sic pz q ipse intrinsec⁹ erat cōtinue timore inquietat⁹: de q̄ dicit: Nō quieui. et qz huic turbatōi sue intrinsece fuit subsecuta aduersitas extrinseca: iō dicit: Et venit sup me indignatio. q̄ quidē sentētia hoz versuū rōnabiliter videt: tum qz psona hebraice vitati vt dictū est: tum qz indecēs videt viro iusto vt se laudet: vñ Prouer. xxvij. ca°. Laudet te os alienū ⁊ nō tuū. necessitate tñ imminēte: et cū aliqui falsē intendūt viciare iustū: tūc est ꝓueniens vt iustus excuset sese etiā veracit̄ iustificādo: vñ iob postq̄ ab amicis fuit falsē rep̄hensus: rōnabiliter se defendit: vt pz in ꝓcessu. sed in hac sua p̄ma ꝓpositione cū nondū audiuerit aliquez eū ꝓdemnantē: solū intendebat suā miseriā plāgere mō iam dicto: sine hoc q de innocētia sua aliq̄d tāgēt. Replica.

IN ca. iij. vbi postillatoz expōnem vbozū iob q̄ sonāt q̄si maledictiōem ptractās: ⁊ p̄cipue expōnem sancti thome pz alijs ꝓmendans: ꝓtra eandē obiectōem facit Burgeñ. q̄si crimen lese maiestatis pactum lōga digressione rep̄hendit: volēs scīm. s. thomā defendere plus inuoluit Et qz tediosum ē totū tractatū suū recitare: resoluo euz ad certa p̄cta: quibus ptractatis: apparebit q̄d rei ⁊ rōnis habeat. Est igit̄ in hac sua digressiōe p̄mus p̄ctus iste: q tota materia et p̄ncipalis disputatiōis iob fuit q flagellaret̄ sine causa. scōs p̄ctus: q rō mouens p̄ncipalit̄ iob ad p̄muz dictum ē: q iob asseruit se iustū: ⁊ p pñs sine cā flagellatū. tertium dictū q amici iob solū impugnabāt iusticiā: quā iob p̄tendebat: alia aūt dicit accessoria in illa disputatiōe. Sed p̄mū dictū videt simplicit̄ falsum immo erroneū tā ꝓmendabili ⁊ adeo cōmendato viro nō esse imponendū. nā vna omniū phoz voce reprobat. solū⁹. n. naturalis luminis ductu Aristoteles videt nihil fieri sine cā: ⁊ Plato sub celo nihil fieri credidit: cui⁹ legitima cā in tpe nō p̄cessit: ⁊ sic de alijs phicis simul ⁊ theologicis: q̄ ꝓsentanee dicūt multa fieri sine culpa: nulla tñ sine causa. Et secūdū dām similit falsum ē q iob se asseruit fore iustū. nā hoc facīdo⁹ foret iniustus: vt ꝓbat. ix. huius. vere. n. iustus q̄d sibi desit p̄mū: nō q̄d assit agnoscit. Si. n. dixerim⁹ inq̄t iohānes in canonica sua p⁹ cañ. j. Quia pcz nō hēm⁹ ipi nos seducim⁹: et vitas in nobis nō est. q̄propt illa vba q̄ ad innocentiā vel iusticiā ipius iob tēdere vident: nō alit̄ accipiēda sunt: nisi sicut verba xpi de ceco nato: Jo. ix. Neq̄ hic peccauit neq̄ pntes el⁹ ⁊c. qz iob nō dixit simplicit̄ se nō peccasse: nā hoc esset temerariū: sed dixit se nō peccasse vt flagellaret: volens p hoc amicis errātibus ꝓcludere: q sic flagellant: nō sequit necessario: igit̄ ꝓpter pcca: qui fuit error p̄ncipalis ⁊ formalis amicoz: vt patet in ꝓcessu libri. Nec tertiū dictū Burgeñ. stare pōt: quia amici iob nō intendebāt eum ꝓbare iniustuz: sed habebāt hoc tanq̄ euidens ex flagellis: iuxta errorem eoz quo neminē dixerūt flagellari sine culpa: ad q̄ concludendum tendit eoz disputatio: iccirco ex vbis iob accipientes occasionē scandali: putabant eū dei blasphematorē ⁊ impatientem: et de hoc nō disputauerūt: sed ipm iob tanq̄ talez obiurgabāt: vt patet in ꝓcessu lr̄e. materia ergo disputationis fuit: in pñti neminē puniri nisi p peccatis: ⁊ ecōtra. iob aūt vtriq̄ errori se opposuit: et nō pro sua iusticia: sed iniuria deo p derogatiōez facta disputauit: in cuius signū infra vltimo ca. deus illos tres amicos increpās: nō dicit eos cōtra iob locutos: sed cōtra deum, ⁊ dei iusticiā: ideo dicit ibi: Iratus ē furor meus in te ⁊ in duos amicos tuos qz nō estis locuti coraz me rectū. i. dogma verū p̄m glosam. si .n. solū locuti fuissent cōtra iusticiā iob: vt sonat tertiū dictū Burg. nō possent rep̄hendi q̄si nō rectū locuti fuissent: cū ⁊ iob rep̄hensibilis erat ⁊ p deū rep̄hensus: vt pz infra. xxxviij. Ex q̄bus pz q burg. cū huiusmodi falsis dictis scīm thomā pot⁹ inuoluit q̄ defendit. Et isdē Burg. ex debilib⁹ motiuis inuehit ꝓtra postillatorē. d. q iob ex sentētia suoz amicoz erronea quam nouerat eos dogmatizare: ꝓcludit q̄relam sue natiuitatis: ꝓceptionis ⁊c. sibi fuisse odiosam: cōtra q̄ dictū Burg. arguendo assumit cuz vicleffitis ⁊ hussitis: non legit̄ iob ab amicis suis audisse errorē: igit̄ si impugnauit: impugnauit sibi incognitū. Ad q̄ dico q qz viri insignes fuerūt vt patet ex eoz argumētis: iō fama ꝓdente potuit Job scire eoz opiniones ⁊ doctrinas: ⁊ fortasse tpe ꝓsperitatis se cōtulit cū eis: sic q eoz errores nō latebāt ipsum: q̄n etiā fundabant errores eorū sup lamentatiōe digna .s. q nō esset vita post hāc: vt dicet infra. stātibus. n. illis erroribus: lamentabilis esset vita iusti: p̄sertim flagellati: quia sic ei⁹ iusticie in futuro nihil p̄mij cozrīderet: ⁊ in pñti nō nisi tribulatio: ⁊ sic expō postil. locū habz: similiter ⁊ obiectio ꝓtra scīm thomā. Per idē rñdetur ad secundū argumentū Burg. qz ex fama ⁊ mutua collatiōe añ flagellatiōez habitis sciuit iob amicos suos his erroribus inuolutos. Rō huius ē: qz doctrina iob nō latuit amicos: eo q infra. iij. ca°. dixit eliphaz p̄mus amicus: Ecce docuisti plurimos ⁊c. rōnabile igit̄ videt q et ipse iob sciuerit doctrinas ⁊ opiniones amicoz suoz: iccirco ini flagella veritatis amatoz voluit errores amicorū obiurgare: vñ hoc intelligētes: se ei importun⁹ opponebant. Per idē ad tertiū argumentū: quia satis dedit intelligere q̄ maledixit diei ⁊c. cum esset voce oñi laudatus vt iustus ⁊ rectus: creature dei absolute maledicere nō potuit: cum sit oñis valde bona: genē. j. sed recte maledixit eis ex suppositiōe erroz: quos fama docente sciuit amicos suos tenuisse. Ex quib⁹ patet Burgeñ. etiam ad argumentū postillatoris nō bñ respōdere: q̄n a simili allegat aplm etiā ex suppositiōe errantiū ⁊ negantiuz resurrectōez: sic arguentē: Si resurrectio nō est: nec xps resurrexit: inanis ē ergo fides nra. vbi Burgeñ. dicit q apls loquit̄ ꝓditionaliter: ita dico ⁊ ego q iob similiter loquit̄: supplendo sic lr̄am: Si verū est in futuro nullaz esse remunerationē ꝓ tribulatōibus sponte assumptis vl̄ sine culpa inflictis: maledicta ē dies natiuitatis ⁊ noc ꝓceptionis talis hominis q̄ in hac vita sine culpa flagellatur: ⁊ sic illa cōditionalis equalet cōsequentie bone ⁊ legali: q̄uis nō formali: sicut ⁊ ꝓditionalis aplī ꝓ postillatorē allegata concludit fidem nr̄am esse inanē: immo idem aplus. j. Coi. xv. simile cōcludit maledictiōem dicens: Ergo q̄ dormierūt in christo perierunt. Si inquit oñibus hominibus ⁊c. vide ibi in glo. Nec videt factū Burgeñ. valere q̄ adducit ad reddendū rōnem: quare ita p̄ticulariter maledicit noctē diem stellas ⁊c. qz dicit allegando sanctū thomā q, iste passus lr̄e est metricus: igit̄ poeticus: poete aūt solent modos loquēdi multipliciter variare eoz que ponūt. sed nō videt mihi cōueniens sacram scripturā poematib⁹ ⁊ poetis compare: cuz multa mentiri solent poete canētes: vt dicit. j. metaphysice: vnde ⁊ beatus Hieronym⁹ sensus sacre scripture q̄ vident falsē sonare: ironice compat huiusmōi poeticis fictionibus ⁊ athenarū ludicris: vt patet supra. iij. regū .j. nec bñ infert aurg. cū sancto Tho. ex dicto beati hieronimi: passus iste ē metricus ergo poeticus. qz multa sunt poetica, psaica: multaq̄ metra nō poetica. Nec verū ē q iob maledixit stellis vel q̄buscūq̄ alijs p̄ter diem ⁊

nocte: quib⁹ maledicens dicit indignū q̄ sol luceat illi di
ci ꝛc. p hoc magis solē ꝛ stellas magnificat q̄ maledicit
ad modū loq̄ndi de solēni viro: indignū est cuz p̄sidere
vili cōitati: immo ꝛ Hieremias ca. xx. plus ꝑticulariter
maledicit q̄ Iob: qui nō solū maledicit tempi ortus sui:
sed etiā nūcio ꝛ ce
teris: vt ibi patet.
Est igit Burg. in
hac ꝑte inuolutō
sententiarū: expo
sitionez magr̄alez
sancti Tho. nō p
mouens sed poti⁹
corrūpens. Postil
lator aūt satis sol
uit obiectiōem fa
ctam ꝫ scm̄ Tho
maz. nā circa. xx.
capl̄m Hierem̄. ex
ponens maledicti
ones factas hic ꝛ ibi: ponit duplicē sensum: ſm vnū sic
maledicentes loquunt ex ꝑte hois sensitiui et affectiōe
ꝑmodi: nō ex ꝑte hois rōnalis ꝛ affectiōe iusti: ꝛ sic stat
bn̄ expositio sancti thome: sic etiaz videt scūs tho. senti
re ſm aliū sensum: sic maledicētes loquunt ex opinione
ꝑsequentiū aduersantiū ꝛ erronee sentientiū: nō simpli
citer: ꝛ sic stat expō postillatoris. In eodē ca vbi dī:
Maledicāt ei sicut q̄ maledicūt diei: qui pati sunt suſci
tare leuiathā. ibi postillator adducit duas expōnes san
cti thome: quarū ꝓmā tang̃ falsam abūcit: scōam vo
mysticā dic̄. Prima aūt expō est q̄ leuiathan ē ad l̄ram
magn⁹ piscis: quē ꝓpter sui magnitudinē piscatores nō
audent in die inuadere: sed tm̄ in nocte: in q̄ laborantes
ꝛ ꝓpter celeritatē diei orientis capere nō potentes: maledi
cunt diei q̄si impedimento sui ꝑfectus. Sed postillator
hoc dic̄ esse falsum q̄ in nocte ille pisces capi possit: sed
solū in die clara: ꝓut dicit se didicisse a piscatorib⁹ in ca
ptione talis piscis exptis. Burg. aūt hāc expōnem q̄ris
fabulosam defendere volēs ꝓcedit q̄ tm̄ in die capi pōt
ꝛ addit: si dies terminet añ captionē: tūc maledicūt diei
qz nimis accelerauit ad finē añ pisces captiōez. Sz illud
nō videt rōnabile: qz poti⁹ maledicerēt nocti q̄ nimis ci
to aduenit: q̄ diei q̄ nimis cito trāſiit: qz ſpecificatio ſit
a ī̄mino ad quē: nō a quo. Etiā si vult dicere ꝓsequēter
ad dictū sancti thome: poti⁹ deberēt diei cito trāseunti
bn̄dicere q̄ maledicere: qz die ī̄minato gauderēt q̄ noc
venisset in q̄ capere possent. sed qz res fabulosa ē: trāseat.
De eo aūt q̄ postillatō dicit scōam expōnem fore myſti
cam: Burg. dicit eā l̄ralem: qō etſi verū esset ſm allego
ricū sensum: nō tm̄ est verū ſm primā terminoz̄ signifi
cationē nihil absurditatis hūtem: ꝓut exponit iste paſ
sus ſm hebreos: postill. ꝛ etiā Burgēlem. Itē in eoē
ca⁹. vbi dicit: Uiro cui⁹ abscondita ē via cui data ē lex:
hoc verbū cum bn̄ exposuisset postillator: burg. alii ex
ponēdo ſi verū dicēt nō veniret reprobandū: qz eiusdez
passus possunt esse plures expōnes vere: sed in expōne
burg. illud nō videt verū q̄ Iob ignorauit iuſtū a deo in
ste flagellari: qz hoc nitebat ꝓbare ꝓtra amicos suos in
hoc errātes vt pz in ꝓceſſu libri: ꝛ. ſ. oñsum ē. j. Loī. j.

Item in eodē ca. sup vbo: Timor quē nō timebam
euenit mihi. vsq̄ ad finē ca. Burg. est cū postil. sed in fi
ne vbi postillator dicit Iob tetigisse materiā sue innocē
tie: burg. opponit dicēs: viro iusto indecēs se ꝓmendare
absolute absq̄ aduersariorum falsa impugnatōe: q̄liter in
hoc ab amicis Iob ꝫ eū adhuc nihil actū dī. sed Burg.
falsus intellect⁹ oñsus ē clare. ſ. in p⁹ correctorio hui⁹ ꝛc.

Capl̄m. IIII.

Respondens aūt. Posti⁹ descripta est ipsius Iob ꝓpositio querulosa: hic ꝓsequent ponit amico
rum eⁱ⁹ obiectio calūniosa: et ꝓmo ponunt obiecti
ones triū amicorum eius ꝓncipaliū: ꝛ scōo ipius heliu qui cū
eis venerat ad Iob consolandū: ca. xxxij. Prima in duas: qz
ꝓmo ponuntur dicte
obiectōes: ꝛ scōo cor
replicationes: ca. xv.
Prima i tres: ſm tres
amicos Iob: qz ꝓmo
ponūtur obiectiones
ꝓmi: scōo scōi: ca. viij
tio tertij: ca. xj. Pri
ma adhuc i duas: qz
ꝓmo ponitur ipsi⁹ eli
phaz obiectō: secūdo
Iob responsio: ca⁹. vj.
Prima in duas: quia
ꝓmo eliphaz ꝓponit
sua obiectiōem: scōo

Respondēs autem e
liphaz themanites: di
xit: Si cepērimus loqui ti
bi: forsitā molestе accipies.
Sēd conceptū sermonē te
nere qs poterit: Eccē docu
isti mltos: ⁊ manⁱ lassas ro
borasti. Uacillātes ꝓfirma
uerunt sermones tui: ⁊ ge
nua trementia confortasti.
Nunc autē venit sup te pla
ga ⁊ defeciſti: ⁊ tetigit te ⁊ cō
turbat⁹ es. Ubi timor tuus:
fortitudo tua: et pātientia
tua: ⁊ perfectio viarum tua
rum: Recōdare obsecro te
quis vnq̄z innocens perijt:

inducit Iob ad eius attentionē: ca. v. Prima adhuc in duas
quia ꝓmo obiectio ponit: scōo dei reuelatio ad hoc inducit
ibi Porro. Circa ꝓmū sciēdum q̄ eliphaz recte accepit vba
Iob q̄tum ad illud in q̄ discordabat ab eo. ſ. q̄ aliqui absq̄
culpa affligunt in pñti vita: ꝛ hoc accepit ex verbis Iob in fi
ne capli p̄cedentis: vt patet ex dictis ibidē: sed ex mō loquē
di credidit eū esse impatientē: ꝛ iō arguit eū de impatiētia:
scōo de erronea sententia: ibi Recordare obsecro. Circa p⁹
dicit: a Respōdens aūt eliphaz. Iz obūceret: tm̄ dicit hic
respōdens: quia post ipm Iob loquit: ꝛ qz obūciendo respō
det quodāmodo dictis eⁱ⁹: b Si ceperim⁹ loq̄ tibi. mo
dus ē hominis impatientis nō expectare finem vbi qō sibi
dicit: ꝛ in hoc notat Iob de impatiētia. c Sed ꝓceptum
sermonē tenere q̄s poterit. Iz. n. iniurias ꝓprias dissimulare
sit vtuosum: iniurias tm̄ diuinas vicioſum ē. videbant autē
ipi eliphaz vba Iob p̄dicta sonare in dei iniuriā: ꝓpi qō di
cit se nō posse tacere ſm rectā ꝓscientiā. d Ecce docuisti
multos. Turpe ē doctori cū culpa redarguit ipm: ꝓpi qō
vt oñdat impatientiā Iob: vt credebat esse turpiorē: p⁹ indu
cit p̄cedentē eⁱ⁹ doctrinā. Circa quā sciendū q̄ aliq̄ sunt im
patiētes ex sola ignorātia boni patiētie: ꝛ q̄tū ad tales dic̄:
Ecce docuisti ꝛc̄. Sūt etiā aliq̄ impatiētes nō ex ignorātia
boni patiētie: sed ex animi debilitate: ꝛ q̄tū ad istos dicit:
e Et ma. lassas robo. i. opa patiētie relaxata ex debilitate
animi. Sūt etiā aliq̄ impatiētes ex diuturnitate aduersita
tis: q̄ incipiūt dubitare an talia eueniāt eis ex iudicio diuie
ꝓuidētie: ꝛ q̄tū ad tales dic̄: f Uacillātes ꝓfir. ſmo. tui.
Sūt. n. aliq̄ q̄ aduersa pua ꝛ mediocria sustinēt: sed supue
nientib⁹ grauib⁹ incipiūt frangi: ꝛ q̄tū ad tales dic̄: g Et
genua tre. ꝓfortasti. hoi. n. portāti graue pōdus genua inci
piūt tremere: et p hoc designat magne aduersitatis pōdus:
sb̄ q̄ aliq̄ incipiūt deficē. Premissa igit Iob patiētia: inuehit
ꝫ ipm de defectu patiētie. d. h Nūc āt ve. sup te plaga.
i. amissio bonoz exterioz. i Et defeciſti. p impatiētiā.
k Tetigit te. flagellādo in ꝓpo corpe: l Et turbat⁹ es.
ꝓpūpendo in blasphemiā. dixit. n. Iob in fine p̄ce. capli se p
cussum a deo q̄ris esset innocens: ꝛ hoc eliphaz reputabat
blasphemiā: vt magis patebit. ī. ꝛ iō ꝓcludit: m Ubi ti
mor tu⁹. respēu dei: n Fōtitudo tua. respēu mali sufferē
di: tm̄ cū difficultate: o Patiētia tua. absq̄ tli difficulta
te: vt sic talis dōia sit ini fortitudinē ꝛ patientiā: sic phus po
nit. vij. ethic. ini ꝓtinētiā ꝛ tpantiā: p Et ꝑfectio viarū
tuarū. quā pus simulabas. q. d. ex effectu pz q̄ ista fuerit in
te ficta ꝛ nō va. q Recōdare. h pñi eliphaz arguit Iob ō
erronea snīa: qz dic̄ innocētē a deo puniri. d. Recō. obse. te.
reducēdo ad memoriā facta ꝑterita. r Quis vnq̄z in. pe.

ꝗsi dicat: nō posses oīdere: nec per ꝓ̄ns credendū est tibi de te. a Aut qñ recti deleti sunt. p amissionē substātie et p lis sue: sicut tu delet⁹ es. b Quin pot⁹ vidi. p expientiā cui credendū est. c Eos q̄ operant iniq̄tatē. manifeste in imicando. d Et semināt dolores. occulte insidiando. e Et metūt eos. ad finē deducendo. f Flāte deo periisse. in p ꝓria ꝓsona. g Et spū ire ei⁹ esse cōsumptos. in bonis suis et ꝓle sua: ꝛ i hoc notat iob hoc modo ꝓsumptū ꝓpt̄ pcā p̄terita iō sequit: h Rugit⁹ leonis. i. ipsi⁹ iob quē leoni ꝓparat ꝓpt̄ crudelitatē ꝛ rapacitatez quā ei imponit. i Et vox leene. i. vrōis sue q̄ ipm iob ad p̄dicta mala p sua verba incitauerat: vt iste dicit: k Et dētes catuloꝝ leonū. i. rapacitas filiorū iob ipsum imitantiū. l Cōtriti sunt. sup̄. diuino iudicio: ꝛ q: posset ei dici q̄ vxor Job pcussa nō fuerat: ideo hoc remouet. d. m Tigris perūt. quā p̄ius leene ꝓpauerat: hic tigridē vocat ꝓpt̄ velocitatē ei⁹ ad malū: sic̄ tigris ē animal velocissimū. dicit igit: Tigris perūt eo q̄ nō habēt p̄dā. q. d. lz vxor iob nō fuerit mortua sic̄ filij ꝛ filie: nec sicut iob pcussa vlcere: tñ in hoc pcussa est: q̄ nō p̄t bona alioꝝ rape p se nec p maritū nec etiā p filios: iō subdit: Catuli leonis dissipati sunt. n Porro. Dic ꝓnter eliphaz ad suū ꝓpositū inducit diuinā reuelatōez. vtrū aūt fuerit ṽa reuelatio vel ꝓficta abeo: thomas sub dubio relinq̄t. videt tñ q̄ fuerit cōficta: q: in fine libri dñs dixit ad eū: Iratus ē furor meus ꝛ̄ te et ꝛ̄ duos amicos tuos q: nō estis locuti cor̄ me rectū. Item q: hoc inducitur ad falsum intellectū. s. q̄ nullus a deo punitur in p̄nti absq̄ culpa p̄cedenti: falsum aūt nō p̄t a deo reuelari. In hac igit p̄ᵃ reuelatōe p̄mo fingit reuelatiōis modus: 2° reuelatiōis sensus: ibi Nunq̄ hō. Circa p̄ᵐ dī: n Porro ad me dictū est ṽbum absc̄ditū. q: q̄ reuelant alicui sunt alīs absc̄dita: ꝛ iō subdit: o Et ꝗsi furtiue. i. occulte p Suscepit auris mea venas susurrij ei⁹. q: talia reuelant secrete: nec capiunt pfecte: ꝛ subdit tpus: q In horrore visio. nocturne. tps. n. nocturnū ꝓpter ei⁹ quietudinē magis ē aptū ad pcipiendū ea q̄ reuelātur q̄ diurnū q̄ inquietat tumultibus actionū humanaꝝ. r Qñ solet sopor. i. grauis somnus s Occupare hōies. p hoc innuit q̄ nō erat tūc sopore grauat⁹ sic̄ ceteri. t Pauor tenuit me. tuz ex tpe nocturno: tum ex insolita visione. v Et cū spūs. i. angelus x Me ꝑnte trāsiret. i. ad me accedēt: y Inhorruerūt pili carnis mee. q: p̄ntiam angelice ṽtutis fragilitas hūana videre in se deficit: sm q̄ dī Dan. xj. Vidi visionez hāc grādem ꝛ nō remānsit in me fortitudo. z Stetit quidā. q. d. ista visio nō fuit in raptu vl trāsitoria: sed magis stabilis ꝛ fixa: ad denotandū maiorē eius certitudinez. a Cui⁹ nō cognoscebā vultū. ad denotandū q̄ excederet humanū modum: cuiusmōi est angelus. b Imago cor̄ā oculis meis. ꝗsi dicat: angelus fuit in specie visibili apparēs mihi vigilāti: q̄ visio excellētior est q̄ in somnis. c Et vocem ꝗi aure lenis audiui. ad denotandū q̄ fuerit angelus bon⁹ a deo missus. p talē modū loq̄ndi dī. iij. Reg. xix. Post ignē sibilus aure tenuis ibi dñs. d Nūquid hō. De scripto reuelatōis mō: h ꝓnter ipsa ponit reuelatio in q̄ eliphaz oīdit sibi reuelatū: nullū innocentē a deo punitum: ꝛ p̄mo ad hoc inducit ratio ex compatiōe hominis ad deum: q̄ talis ē: Nullus hō p̄t ee iustior aut purior a pctō ipo deo: qui ē regula iusticie et in supremo puritat⁹ ꝛ mūdicie: sed si de⁹ puniret aliquē innocentē: inueniretur aliq̄s homo iustior ipso: q: inueniuntur aliq̄ hōies ita iusti: q̄ nullo mō punirēt innocentē: ergo ꝛ̄. hec rō tangit cum dī: d Nūquid hō dei compatiōe iustificabit. i. iustior ipo inueniet. q. d nō. Ista vo rō nō valet: q: deus punitōem innocētis ordinat ad magnitudinē premij ꝓsequendā: sicut torm̄ēta martyrū ad glorie triumphū: ꝛ iō iuste facit. hō aūt punitionē innocētis nō sic p̄t ordināe: ꝛ iō nō est sile. Secunda vo rō accipit ex compatiōe hois ad angelū: q̄ est substātia pure spūalis: ꝛ iō de se nullū hēns inclinatiuū ad peccandū: hō vero ꝓpositus ex spū ꝛ corpe corrupti bili ex fomite hēt inclinatōem ad pcm: sm illud Sap. ix. Corpus qđ corrumpit aggrauat aiam ꝛ̄. ꝛ geñ. viij. Sensus ꝛ cogitatio hois p̄ona sunt ad malū ab adolescentia sua. igit cum nā angelica nō immunis sit a pcō q: alīq̄ eorum ceciderūt: per ꝓns nullus hō debet iudicari immunis a pcō: et sic nullus innocēs punit a deo. Ista rō tangit cū dī: e Ecce q̄ seruiūt ei. i. angeli q̄ creati sunt in ministeriū dei: sm illud Dan. vij. Milia miliū ministrabāt ei ꝛ̄. f Nō sunt stabiles. q: alīq̄ ceciderūt a statu sue ꝓditōis. g Quāto magis hi q̄ habitant. luteas. i. hōies quorum spūs corpa terrena inhabitāt. h Qui habitant. hñt fundamtū. hoc addit ne alīq̄s credēt q̄ ex aia ꝛ corpe nō fieret vnū p se: sic̄ nec ex domo ꝛ hōie ea inhabitāte: q: sic̄ fundamtū est ps dom⁹: sic̄ terrenū corp⁹ est ps hois: nisi q̄ hō est quoddā ꝓpositum substātiale: dom⁹ aūt artificiale. i Cōsument velut a tinea. i. deficiēt ꝛ p fomitē incidēt in pcā: q: sic̄ tinea nascit ex veste ꝛ eā corrodit: sic fomes nascēs ex hoīe: ipm ad corruptionē pcī inducit. k De mane vsq̄ ad vesp. succi. i. ꝗsi ꝓtinue in pcā labunt. l Et q: nullus intelligit. i. pauci valde intelligūt ꝓpria pcā: sm illud ps. xviij. Delicta ꝙs intelligit ꝛ̄. m In eternū pibūt. i. absq̄ reuelatiōe a culpa ꝛ miseria i p̄nti vita. n Qui aūt reliq̄ fuerint. i. filij hoīm pcōrum morientiū p⁹ eos remanētes ꝛ scelera eorum imitātes. o Auferent ex eis. li Ex eis nō ē in hebr. nec ē de textu: ꝛ iō lra ē plana cū dī: Auferent. s. de p̄nti vita post pies suos. iō subdit: p Morienti

pili carnis mee: Stetit qdā cuius nō agnoscebā vultū imago cora oculis meis: et vocez ꝗsi aure lenis audiui Numqd homo dei cōparatione iustificabit: aut factore suo purior erit vir: Ecce qui seruiūt ei nō sūt stabiles: et in angelis suis reppererit prauitatez. Quanto magis hi qui habitāt domos luteas qui terrenum habēt fundamentū ꝓsumm̄untur velut a tinea: de mane vsq̄ ad vesperā succidētur: et q: nullus itelligit: in eternū peribunt. Qui aūt reliqui fuerint: auferent ex eis: morientur ꝛ nō in sapientia.

ꝙ nō in ſapiētia. q2 oīis pcō2 a claritate ſapiētie cadit in tenebꝛas ignoꝛātie. Rō aūt inducta de angelis nō valet: q2 pccm angeli ē irremediabile: pccm aūt hois oꝛigi nale ꝙ actuale remediabile eſt: ꝙ iō hō pcō2 pōt recupare innocētiā: ꝙ ſic abſq; culpa a deo flagellari ad ſue beatitudinis future augmentatōem ſicut p̄dictum eſt.

In caplo q̄rto vbi dī in poſtilla: Utrū aūt fuerit vā reuelatio vel ficta. Additio p̄ma.

Et hoc ꝙ dī infra amicis iob: Nō eſtis locuti coram me rectū. non intelligit ꝙ oīia q̄ dicebant iſti aduerſarij iob fuiſſent nō recta: q2 multa dixerūt vā: vt cū dī in hac rnſione eliphaz: de eo ꝙ in angelis ſuis repperit p̄rauitatē: Qui diſſipat cogitationes malignoꝛ: Btūs hō qui coꝛripit a dño. et multa ſilia q̄ manifeſte ꝓtinent vitatem. ꝙ etiā in dictis ſanctoꝛ talia reperiunt: ſed hoc qō dī: Nō ſunt locuti coꝛā me rectū. intelligit in ꝓcluſiōe p̄ncipali: circa quā eoꝛ intētio verſabat. ſ. de p̄dēnatiōe iob. Diuine reuelatōes etiā aliqñ fiūt malis: ſic patet de balaā mago: Nu. xxij. ca°. ꝙ ideo hec reuelatio potuit eſſe nō ficta ſed vera: licz eaz induxiſſet eliphaz ad falſum intellectū: ſicut auctes ſacre ſcripture aliqñ hereticī inducūt ad falſum p̄bandū: ꝙ tunc auctas eſt vera lz inductio ſit falſa: ꝙ ſic potuit eſſe in p̄poſito. ſ. ꝙ reuelatio fuerit vā ꝙ nō ficta: ꝙ tñ fuit ab eliphaz inducta ad falſum p̄bandū: vñ ſcūs Tho. rōnabiliter ſb diſtinctiōe relinqt hāc reuelatōem ab eliphaz cōfictā fuiſſe: vel verā: neq; ex hoc formauit queſtionē arguens ad aliquā ptem: q2 nihil refert in p̄poſito an hec reuelatio fuerit vera vel ficta.

In eodem ca. q̄rto vbi dicit in poſtilla: Nūquid hō deſcripto reuelatiōis modo. Additio ſecūda.

Expoſitio poſtillatoꝛis ſup hoc verbū: Nūquid hō dei ꝓparatione iuſtificabit. nō vī rōnabilis: cōtingit. n. qñq; ꝙ aliq̄ hōines iuſti cā maioꝛis eruditōis aliquē flagellant ſine culpa: vt cū pī filiū ſuū cā maioꝛis eruditōis ſeu diſcipline flagellat ſeu vberat: de q̄ p̄uer. xiij. ca. Qui aūt diligit filiū ſuū inſtanter erudit eū. vñ melꝰ videt dicendū ſm Greg. in. ij. moꝛ. vbi ſic dicē: Dū quis de pcuſſione murmurat: qd aliud ꝙ iuſticiā ferientis accuſat: puriozē ſe ꝙ virū factoꝛe ſuo eſtimat: ſi ꝓtra flagellū querelā parat: eūq; ſibi ꝓculdubio poſtponit: cuiꝰ iudiciū de ſua afflictōe redarguit: vt ergo hō reꝓhendere iudicē culpe nō audeat: hūc humiliter cogitet actoꝛē nature: q2 q̄ mire ex nihilo hominez fecit: factū impie nō affligit. hec ille. que quidē expoſitō ſatis ꝓpria ꝙ nō myſtica ē: ſed lr̄alis. Scūs tho. in expoſitiōe ſup iob dicē ſic: Si. n. hō abſq; culpa punit a deo: ſequit ꝙ hō ſit iuſtioꝛ deo. cum. n. opꝰ iuſticie ſit reddeꝛ vnicuiq; qō ſuū eſt: ſi deꝰ homini innocēti cui nō debet pena inferat penā: nō illi reddit qō ſuū eſt: hō aūt qui a deo ſic patit penā nō facit iniuſtū: nā iniuſtū pati nō eſt iniuſtū ſm pīum in ethyc̄. que quidē expoſitio ſatis rationabiliter videt ꝛc̄. Replica.

In caplo q̄rto vbi poſtillatoꝛ dicit eliphaz p̄muz amicū induxiſſe fictam reuelatōem: p eo q2 deus nō reuelat falſa: qualia ſunt que dicē ſibi reuelata ꝛc̄. Burgeñ ſe opponit dicens eā fuiſſe veram: q̄uis ipe eam adduxerit ad falſum intellectū. ſed nō reſpondet p hec ad poſtillatoꝛis rōnem: etiā beati Gregoꝛij. ij. moꝛ. ca. xxxviij. qui dicit in hoc typū ſignificari hereticoꝛū: qui q̄uis multa vera dixerint ꝙ ex ſciētia acquiſita: que qñq; fingūt ſibi reuelata: vt licentius introducāt falſa: nec hic ſolū finxit reuelatōem vt eā introduceret ad falſum intellectū: ſed q̄tenus p eam ficta; in tāta credulitate aſſereret falſum. nā illud qō dicit ſibi reuelatū eſt foꝛmaliter falſum: videlicz ꝙ nullus iuſtus flagellat apud iuſtū hominē: minus igit apud deū iuſtiſſimū: cuiꝰ iuſticia hois iuſticie compari nō pōt: ſic igit patet fictio. Preterea ſi vera fuit vt dicit Burgeñ non potuit inferre falſum: q2 ex vero nō niſi verū: ſed ipe ex ea intulit falſum vt patz in lr̄a: nō igitur vera ſed ficta. Nec valet dicere vt Burgeñ. q2 ſanctus thomas nō mouet queſtionez de hac ꝓpoſitione: igitur nō relinqt eā dubiaz: imo quilibet nō exponens expoſitiōe neceſſariū ipm dubiū ſub opinione relinquit. de hac aūt reuelatōe neceſſarium ē videre an ſit vera vl falſa: quia q̄uis multa vera dicat: allegata tñ ſibi facta reuelatione falſa nitit auctoriçare. ſpiritus aūt dei quē deſcribit reuelatiōem feciſſe: nō auctoriçat falſum. eſt igit ficta reuelatio: nā vera que dicit auctoritate nō indigent: quia verū a quocūq; dicat: a ſpiritu ſancto eſt. Si igit deus ꝓ reuelatiōem falſa ꝓ eum dicta auctoriçet: fruſtra eū ꝙ alios duos redarguiſſet de nō recta locutione: vt patet infra vltimo ca. Item in eodem caplo vbi poſtillatoꝛ p̄mum argumentū eliphaz reducit ad foꝛmā ſilogiſticam ſic: O mīis parcens innocēti eſt iuſtioꝛ flagellanti innocentē: ſed aliq̄s hō iuſtus parcit innocēti: deus aūt ſm dicta iob flagellat innocētē: quia ſine culpa: igit aliquis homo eſt iuſtioꝛ deo. Impoſſibilitatē illius ꝓcluſionis oſtēdit eliphaz in lr̄a. d. Nūquid homo dei compatiōe iuſtificabitur ꝛc̄. Si cōcluſio ē impoſſibilis: ergo aliq̄ p̄miſſarū: nō maioꝛ: ergo minoꝛ: ꝓ illa pte ꝙ deus flagellat innocentē ſic vult iob ꝙ poſtillatoꝛ. Rñdeo ad maioꝛē: ꝙ illa ē falſa in cōparatione dei ꝙ hominis: q2 deus penas innocentū oꝛdinat ad magnitudinē p̄miozꝫ ſicut toꝛmēta martyrū ad triumphum: homo aūt ſic nō pōt. Hūc magiſtralē p̄ceſſum Burgeñ. dicit irrōnabilem ex debili motiuo: quia vt dicit cōtingit aliqñ ꝙ iuſtus homo flagellat innocentē ad maioꝛē eiuſ p̄fectū: ꝙ ad id allegat illud Pꝛouer. xiij. Qui diligit filiuz ſuū inſtanꝫ erudit eū: qui p̄cit virge odit eū. ſed illud allegatum loquit de filio reꝓhenſibili ſm glo. iō de innocente nō eſt ad ꝓpoſitū. dato tñ ꝙ verū ſit de aliquib⁹: nō arguit dictum poſtillatōis irrōnabile: q2 due ptes ſubcōtrarie rōnabiliꝫ ſtant ſimul in vitate: maxime in materia ꝓtingēti: vt ē in ꝓpoſito. Stat etiā quēlibet iuſtū leui pena plectē innocētem ad ſui p̄fectū: ſed graui pena ꝙ deſtructiua q̄lis eſt de q̄ agit: nō puto poſſibile neq; iuſtū. ſic eniz nullo mō tēdiſſet abꝛaam ad immolādū innocentē filiū: niſi iniueniſſet dñicum mandatū: quo interueniēte adhuc valde apud eū penſatū eſt. dī enim a dño: Quia feciſti rem hāc ꝛc̄. Beñ. xxij. Nec ē ꝓtra poſtillatoꝛē qō Burgeñ. de beato Greg. adducit nā btūs Gregoꝛ⁹ vult ꝙ ꝓtra flagellū dei nō eſt murmurādum ſpecialr ꝓ culpis inflictū: ſi tñ ſine culpa q̄liter eliphaz nō intellexit: tūc etiā murmurādū nō eſt: ſed opifex nature recognoſcēdus: ꝙ ſic iob facit q̄uiſ eliphaz nō intellexerit eroꝛe cecus. Capl'm. V.

Voca q̄. Hic ꝓpter eliphaz excitat iob ad ſnie ſue attentionē: ꝙ p̄mo ponit eius excitatio: 2° ipius iob increpatio: ibi Uirū ſtultū. ꝙ tio eius monitio: ibi Beatus hō. Circa p̄mū dicit: a Voca q̄. q. d. ſi nō ꝓfidis de tuis meritis de q̄bus non vī q̄ debeas ꝓfidē p̄pī malicia tua: deꝓcare vnū de ſanctis angelis: vt intercedat ꝓ te. c Uirū ſtultū. Hic ꝓpter eliphaz increpat ipm iob: ꝙ p̄mo ꝓuertit ſe ad eū increpandū 2° ad ſuū ꝓpoſitū p̄bandū: ibi Nihil in ira. Circa p̄mū dī: Uirū ſtultū. ſic hēt lr̄a coꝛrecta. d Interficit iracūdia. ille. n. ē vē ſtulꝰ q̄ a vtute patiētie cadit p̄ aduerſitatē p̄dus.

et puulū occidit inuidia. inuidia.n.ē tristicia de bono alieno: inq̄tum estimat ꝓꝓꝫ boni diminutiuū: ꝛ sic oīs inuidus in sua estimatiōe ē diminut⁹ ꝛ puulus: talē aūt esse scīt iob credebat eliphaz: ꝛ in hoc increpat ipm: iō subdit: f Ego vidi stultuz firma radice. i. ipm iob in ꝓsperis existentē: et in talib⁹ ꝓfirmatū ſm suā opinionem. g Et maledixi pulchritudini eius .i. ei⁹ ꝓsperitatē dixi malā. i. alīs nociuā: vñ ꝓcedenti ca°. vocauit iob alioꝝ oppſſorem. d. Rugit⁹ leonis ꝛc̄. vt ibi fuit expositum. h Lōge fiēt filij eius a salute. ꝓpressionē ab alienis. i Et cōterentur in porta. ꝓ ꝓdemnatōez in iudicio a ꝓciuibus suis. iudices.n. antiq tus sedebāt in portis: vt in ꝓmptu haberē tur ab iniuriatis. per hoc notat eliphaz: q talia mala eueniēt ipsi iob. k Cui⁹ messem. i. diuitias cōgregatas. l Famelic⁹ comedet. i. raptō qui desiderat bōa alioꝝ rapere. m Et ipm rapiet armatus. qñ nō solū patiet in bōis exterioꝝ⁹: sed etiam in ꝑsona ꝓpꝛia.

et paruulū occidit inuidia. Ego vidi stultū firma radicē: et maledixi pulchritudini eius statim. Lōgē fient filij eius a salute: et ꝓterent in porta: ꝛ nō erit q eruat. Cuius messem famelic⁹ comedet: et ipm rapiet armatus: ꝛ bibent sitientes diuitias eius. Nihil in ira sine cā fit: et de humo nō egredietur dolor. Homo nascit ad laborē ꝛ auis ad volatū. Quāobrez ego deꝑcabor dñm: ꝛ ad deum ponā eloquiū meū. Qui facit magna et inscrutabilia: ꝛ mirabilia absq; numero. Qui dat pluuiā sup faciem re: et irrigat aquis vniuersa. Qui ponit humiles in sublimē: ꝛ merentes erigit sospitate. Qui dissipat cogitationes malignoꝝ: nē possint implere manus eoꝝ quod ceperāt. Qui apphendit sapientes i astutia eorū: ꝛ ꝓsiliū prauoꝝ dissipat. Per diez incurrent tenebras: et q̄si in nocte sic palpabūt in meridie. Porro saluū faciet egenum a gladio oris eorū: et de manu violenti pauperē Et erit egeno spes: iniqtas autē ꝓtrahet os suū. Beat⁹ hō q corripit a dño. Increpationē ergo nē reprobes: quia ipe vulnerat ꝛ medet: percutit: ꝛ manus eius sanabūt In sex tribulatiōibus liberabit te: et in septima] nō tanget te malū. In fame eruet te de morte: et i bello de manu gladij. A flagello lingue absconderis: et nō timebis calamitatem cum venerit. In vastitate et fame ridebis

n Nihil in ira. hic ꝓpter nitit ꝓbare suū ꝓpositū. s. q deꝰ nō puniet aliquē in vita pñti: nisi ꝓpter pcā sua ꝓterita .d. n Nihil in ira sine cā fit. q licet aliqui effect⁹ sint fortuiti et casuales respectu secundarū causarū: tñ respū ꝓme cause q̄ deus ē nihil ē fortuitū: et nihil casuale. o Et de humo nō egredietur dolor. i. aduersitas nō ꝓtingit alicui sine cā: qō esset sicꝫ puniret absq; pcco ꝓcēito: ꝛ inducit ad hoc sile. d. p Homo na. ad la. ꝛ auis ad vo. eo. n. ipo q natura dedit aui plumas ꝛ alas: p hoc oñditur q nascit: vt p volatum q̄rat sibi victū: q̄ res naturales sunt ꝓpt̄ suas opationes: ꝛ eodē mō eo q homo nascit nudus tegumēto ꝛ armis: q̄ natura nō dat sibi vestes nec arma ad se vestiendū ꝛ se defendendū: sic dat aui plumas ad coopimentū: rostrū ꝛ vngues ad se defendendū: oñditur q homo nascit: vt p laborē manuū suarū faciat sibi vestes ꝛ fabricet arma. Ex hoc igit ꝓcludit eliphaz: q nihil fit sine cā determinata: q̄ omnia q̄tuncūq; minima cadūt sub ꝓuidētia diuina: iō subdit: q Quāobrem deꝑcabor dñm. vt dirigat me in agēdis. r Qui facit magna. in creaturis supioꝝ⁹: s Et inscrutabilia. in inferioꝝ⁹: vt ꝑz de folio arboris: cui⁹ oīs rōnes in ꝑticulari nullus hō posset ad plenū scrutari: vtpote q̄re sic ē figuratū vel vñ habeat vtutē ad talē infirmitatē sanandā. t Qui dat pluuiā sup fa. re. ꝓuertēdo vapores i aquā. v Qui ponit humiles. i. hōies sua pcā humiliē cognoscētes ꝛ emēdantes. x In sublime. i. in maiori ꝓsperitate q̄ ante. y Qui dissi. cogi. malignoꝝ. i. cogitantiū male facere innocentib⁹: z Ne possint implere manus eoꝝ. i. effectū. a Qō cepant. tractare in mētis cogitatu. b Qui apꝑhēdit sapiētes. i. astutos seu cautelosos c In astutia eoꝝ. ꝓuertēdo sup eos malū qō. alīs insidiose parabant inferre: sic in li° Hester de aman dr̄: q suspēsus fuit in ligno qō pauerat mardocheo. o Per diē incur. tenebras .i. in die ꝓspitatis sbito incurrēt tenebras aduersitatis. e Et q̄si nocte sic pal. in meridie. i. dum credēt esse firmati i potissimo statu: subito erūt in pessimo. f Porro saluū faciet egenuz. p egestatē a delictis suis emendatum. g A gladio oris eoꝝ. i. ab increpationibus ꝛ mēdacijs: detractōibus ꝓdemnatōibus in iudicijs. h Et erit egeno spes. i. certa expectatio future ꝓsperitatis in pñti vita: dum añ fuerit emendatus. i Iniqtas aūt ꝓbet os suū. ita q non poterit loq̄. s. imp⁹ sic in pcco perseuerās. Sciēdū aūt q rō eliphaz supra inducta nō valet: q̄ lz deus affligat innocentē: hoc tamen non est sine cā: q hoc fit ad exercitiū sue patiētie in vita ꝑsenti: et augmētū glozie in vita futura: qō iste eliphaz nō intelligebat. k Btūs hō. hic ꝓpter eliphaz post ipius iob increpationē ꝓuertit se ad ei⁹ monitionē. d. Btūs hō q̄ corripit a dño. i. q̄ ei⁹ correctōem patienē recipit se emēdando: q̄ p hoc ꝓuertit ad maiorē ꝓsperitatē q̄ añ in vita pñti ſm opinionē eliphaz: qō tñ nō est semp verū: ꝛ iō ꝓcludit: l Increpatōem g dñi. q̄ te iuste flagellauit: m Ne reprobes. p impatientiā in blasphemiā ꝓpum pendo. n Quia ipe vulnerat. pcōres puniēdo. o Et medet. emēdatos cōsolando magis q̄ añ. p In sex tribulatōib⁹ ꝛc̄. Jſm greg. homel. xxv. q̄ septē diēb⁹ oē tps ꝓprehendit: rēe septenario nūo vniuersitas figurat: ꝛ iō eliphaz septē tribulatōes enūat: a quib⁹ asserit iob fore securū: si fuerit emēdatus: p hoc insinuās q in vita pñti poterit maiorē ꝓsperitatē recupare: ꝛ absq; timore aduersitatis viuē: p⁹ ponit ibi q In fame eruet te de morte. i. alīs fame morientib⁹ p defectu bonoꝝ tu hēbis ad sufficientiā. 2ª ibi: r Et in bello de manu gladij. i. alīs gladio aduersarioꝝ inifectis: dñs te saluabit. ttia ibi: s A flagello lingue absc̄deris. i. a detractionib⁹ ꝛ increpatōibus malignātiū eris q̄si absconsus q̄ nō audebūt vel nō erūt memores ad murmurandū ꝛ detrahendū de te. q̄rta ibi: t Et nō ti. calamitatē. .i. luctū cōem ex pestilētia seu corruptōe aeris supueniētem: q̄ deꝰ saluabit te. q̄nta ꝛ sexta ibi ponunt: v In vastitate ꝛ fame ridebis. accipit hic vastitas ꝓ destructione ꝛe ab hostib⁹: ꝛ siliter fames ex hoc sequēs: tum q̄ bona ꝛe ab hostib⁹ sunt ablata: tum q̄ ligna fructifera sunt abscisa: et iō ista tribulatio famis differt a pcedēti

q̄ causabat ex sterilitate terre: ista vo ex hostili vastatō ne. r Ridebis. i. iste tribulatōes alijs supuenientes nō diminuēt statū tue ꝓsperitatis. y Et bestias terre. q̄ in ira deuastata solet multiplicari ⁊ crescere. z Nō formidabis. qz nō nocebūt tibi i ꝑsona tua: nec familie tue: nec gregibus tuis. a Sz cū lapidibus. Descripta liberatione a tribulatōib⁹ ꝓmittit ei abūdantiā bonoꝝ: alias insolitā. o. Sz cū lapidib⁹ regionū pactū tuū. i. terre lapidose q̄ nō solet alijs fructificare: tibi afferēt fructū multū: q̄si ex pacto tibi seruientes. b Et bestie terre erūt pacifice tibi. q̄ tñ erūt valde moleste alijs i ꝑsonis ⁊ in gregib⁹ suis c Et scies q̄ pacē habeat tabernaculū tuū. i. tota familia manēs i domo tua: qō cedit ad magnaz ꝓsperitatē ꝑfamilias. d Et visitās spēm tuam. i. ꝓsiderās ꝓ speritatē tuā. e Nō peccabis. qz nō eleuaberis in superbiā: sed magis deū laudabis. f Et scies qm̄ multiplex erit semē tuū. i. videbis filios tuos ⁊ nepotes i magno nūo fortes ⁊ diuites ad succedendū tibi ꝓspere: qō cedit ad magnā consolatōem hois: qz moriēs remanet q̄dāmodo i filijs ⁊ nepotib⁹ suis. g Ingredieris i abundātia sepulchrū. i. ista ꝓsperitas durabit tibi vsq; ſ nē vite tue. h Sicut iferet aceruus tritici i tpe suo .ſ. maturitatis tēpe: ꝓ hoc insinuat q̄ vita sua debeat ꝓlōgari q̄tū pōt via nature: ita q̄ moꝛs ei⁹ sit nālis: ⁊ non anticipata. i Ecce h⁹ vt inuestigauim⁹. ꝓ scripturas ⁊ expientias. k Ita est. ſm veritatē. l Qō audi tū mente ptracta. depositā ipatiētie tue tristiciā: q̄ impedit veritatis ꝓsideratōem: ꝓturbati eni min⁹ preuident ſm philosophū scō elenchoꝝ.

In capitulo quinto vbi dicitur in postilla: Uoca ergo.

Additio prima.

Hoc qō dī: Uoca g̃: si ē qui tibi rñdeat. nō videt referēdū ad defectū intellect⁹ ipsi⁹ iob: ita q̄ monebat eū eliphaz: vt oraret deū vt aperiret sibi intellectū vboꝝ eliphaz cū ipemet potuisset apire sibi i tellectū ꝓdcoꝝ verboꝝ: vñ melⁱ videt dicendū ſm sanctū tho. q̄ sic dicit: Uoca g̃ si est qui rñdeat. q. d. si mihi hoc reuelatū nō credis: tuipe inuoca deū si forte ipe tibi ad hāc dubitatōez rñdere voluerit: ⁊si ꝓ merita ꝓpria hoc obtinere a deo nō putas: ad aliquez scoꝝ puertere: vt eo mediante hui⁹ rei veritatē a deo cognoscere possis: hec ille ⁊c.

In eodē capło quito vbi dī in postilla: Sz cū lapidib⁹ regionū pactū tuū.

Additio scda.

Qbi trāslatio nra hēt: Cū lapidib⁹ regionū pactū tuū. in hebreo hī: Sz cū lapidib⁹ agri pactum tuū. ⁊ ē sensus q̄ de⁹ liberaret eū ab offēsione lapidū: eo mō q̄ dī in psalmo de illo: Qui habitat i adiutorio altissimi: ne forte offēdas ad lapidē pedez tuū. ⁊ sic hec vba nō ptinēt ad abūdantiā bonoꝝ: sed ptinent ad liberatōez a tribulatōib⁹ sicut imediate pcedētia: vbi dicitur: Et bestias terre ñ formidabis. Silr imediate sequētia: vbi dī: Et bestie ire pacifice erūt tibi.

Replica.

In capło quito vbi postillatoꝛ passū istū: Uoca ergo si q̄s ē q̄ rñdeat tibi. exponit de arrogantia eliphaz: q̄ putauit se adeo subtilē loq̄: vt iob non intelligeret: iō suadet: si nō pōt hīe hoiez docētē sc: saltez ad aliquē scoꝝ debeat hic recursū. huic expositōi ꝓdicit burg. volēs cū sacto thoma q̄ velit ꝓsuadē: si ab hoie nō pōt certificari q̄ reuelatio vera ei sit facta: q̄rat ab aliq̄ sanctoꝝ: ⁊ arguit ꝓ expositōez postillatoris: ex eo q̄ eliphaz de suis verbis ꝑ se potuit istruere iob: non igit opoꝛtuit euz remittere ad alios ꝓ intellectu suoꝝ vboꝝ: ita arguo ꝓ burgē. qz nō debebat eū remittere ꝓ acq̄rēda fide reuelatōis sibi facte: sz ipe tenebat ꝓbare vel ꝑ scripturaz de se dcā: vel ꝓ signa: sicut moyses non fuit ausus sibi reuelatōez factā publicare: nec se missū dicere: nisi a dño obtinuisset vtutē faciēdi signa: qua posset ꝓbare: vt late dī exo. iij. Et chriſt⁹ ꝓmo voles ꝓbare se missū: direxit ad scripturā iudeos incredulos dicēs: Scrutamini scꝑturas: Johis. v. Sz nolētes attēdere scꝑturas direxit ad signa dicēs: Opa q̄ facio testimoniū phibēt de me. Ibidē: Si ei opa nō fecisse q̄ nemo ali⁹ fecit peccatuz nō haberēt. Ecce chriſt⁹ sue missionis ⁊ reuelatōis duplicē ponit ꝓbatōem. Eliphaz aūt nullā: ⁊ tñ burgē. exponit q̄ remiserit iob ad acq̄rendū fidē sue missionis nulla ꝓbatōe ꝓcedēte. Silr xps hāc ꝓbatōez spūs dei suis aplis adunxit: q̄a dī: Illi aūt ꝓfˢci ꝓdicauerūt vbiq; dño cooperante ⁊ fmonez confirmāte sequētib⁹ signis: Ex q̄b⁹ ꝑz q̄ eliphaz tenebat reuelatōez sibi factā ꝓbare: ⁊ nō sic iob ad dñi vel scoꝝ merita remittere ꝓut exponit burgē. cū scō thoma. In eodē capitulo vbi postil. illud vbū: Et cū lapidib⁹ regionū erit pactū tuū. exponit de abūdātia icōsueta. ſ. q̄ agri lapidosi fructificarēt ꝓter ꝓsuetū: vt viderent fuire q̄si ex pacto: sz burgen. exponit de offēsiōe pedū ad lapides: ꝓut de chriſto dixit diabol⁹: Ne forte offēdas ad lapidē pedū tuū. sz modicū ē qō burg. h significat ꝑ pactū cū lapidib⁹. nā inē mima icō moda estimat offēsio pedis ad lapidē: in q̄ sensu diabol⁹ allegauit illud qō burg. Ne forte offēdas. arguēs a minozi. q. d. tāta ē cura angeloꝝ circa te: vt nō possis offendē: igit nullū icōmodū icurrē poſis mittēdo te deoꝛsū: vt q̄ circa te cauēt mima: etiā ceca oia. Silr ē argumētū aplⁱ: deo ē cura ō bob⁹: igit ⁊ de hoīb⁹: si eni illud qō min⁹ vī inesse inest: ⁊ illud qō magⁱ: ꝓ pactū igit cū lapidib⁹ agri nō significat illud modicū. ſ. nō offēdere pedē: qz magⁱ ꝓpe dicēdū foret de lapidib⁹ plateaꝝ ad q̄s sepe trāseundo offēdim⁹: sz aliq̄d magnū significat: vt pz: sic bestie seruiūt innocenti ad nutū ita lapides agri fructū nō impediētes videtur fuire ad pactuz: ⁊ pōt accipi illa fructificatō ꝓ abūdantia a minozi: si lapides seruiūt ad nutū q̄ sūt insensibiles: multo amplⁱ oia viuētia que in lra enumerantur.

Caplm. VI.

a Respōdēs aūt iob. Posita ipⁱ eliphaz obiectōe: h cōsequēter ponit ipⁱ iob rñsio: in q̄ ꝓmo destruit illⁿ eliphaz obiectōem: 2° astruit suā pncipalē intētōem ca. vij. Circa ꝓmū sciēdum: q̄ eliphaz obiecerat contra iob arguēs cū primo de impatientia: 2° de falsa sni: vt dcm̄ ē capitulo pcedēti: ⁊ iō iob in sua rñsione ꝓmo destruit ꝓmuz qō videbat grauⁱ: et 2° scōm: ibi Uñ ⁊ verba mea. Circa ꝓmum sciēdū est: q̄ eliphaz iponebat iob falsā ⁊ erroneam sniam: eo q̄ dixerat se inocētē a deo flagellatū: ⁊ ex ꝓsideratōe fragilitatis humane conatus fuerat ostēdere oēm hoiez peccatorem: ⁊ sic iuste puniri a deo: per hoc vlterius cōcludēs suum propositum. ſ. q̄ nullⁿ puniret in vita pñti: nisi ꝓ pctō ꝓterito: ⁊ nō ꝓ expectatōe ꝓmiꝛ i futuro: ⁊ qz dictum

Utinam appēderent pctā mea quib⁹ irā merui: ⁊ calamitas quā patior i stater̄a: q̄si harena maris hec ḡui or apperet. Undē ⁊ verba mea dolore sūt plena: quia sagitte dñi i mē sūt quar̄ in dignatio ebibit spm̄ meum: et terrores dñi militant ꝯ me. Nunqd rugiet onager cū habuerit herbā: aut mugiet bos cū añ plepe plenus fleterit? Aut poterit comedi insulsum: qō nō est sale pdītū? Aut pōt aliqs gustare: qō gustatū affert mortem? Alie eni esuriēti etiā amara dulcia eē vident. Que pus

nolebat tāgē aīa mea: nūc pre angustia cibi mei sunt. Quis det vt veniat petitio mea: et qō expecto tribuat mihi deus: ⁊ qui cepit ipe me pterat? Solua manus suam: et succidat me: et hec mihi sit psolatō vt affligēs me dolore nō pcat: nec cōtradicā sermonib⁹ sci. Que est eni fortitudo mea vt sustineā: aut qs finis meus vt patiēter agam? Nec fortitudo lapidū fortitudo mea: nec caro mea enea ē. Ecce non est auxilium mihi in me: ⁊ necessarij quoq; mei recesserunt a me. Qui tol-

elíphaz quantū ad aliqd erat verū. s. null⁹ bō est oino imunis a peccato saltē a veniali: fm illud ꝑuer. xxiiij. Septies i die cadit iust⁹ ⁊ resurget. iō iob rndendo pcedit se esse i aliq peccatore: sz dicit peccata sua esse leuia respectu pene a deo inflicte sibi: ⁊ hoc satis erat cuidēs ex bonitate vite sue: ⁊ h⁹ ē qō dī: b Utinā appēderēt pctā mea. ⁊ pz ex dcis lr̄a: p h⁹ aūt infrigit ip̄ius elíphaz argumētū: qz si de⁹ puniret hoiem in pnti ꝑ pctō pterito tm̄: nō ꝑ expectatōne pmij ⁊ ex exercitō patientie: seqret q⁹ pena iflicta fm quādā eqlitatē correspōderet delicto: ita q⁹ maiores culpe graui⁹ puniren tur ⁊ minores minus cum de⁹ sit iust⁹. vide m⁹ aūt sceleatissimos hoies in vita pnti puniri modicū: ⁊ aliqn iustos multū affligi: qlis erat iob. ex q̄ cōcludit: q⁹ punitio vltima nō est in vita pnti: nec afflictō iustor̄ ꝑ peccato pterito solum: sz magis ꝑ pmio recipiēdo in futur̄ fm patientie meritū. c Uñ ⁊ verba mea ⁊c. Hic ꝓnter iob excludit obiectōem elíphaz de vicio impatientie: oñdēs se rōnabiliter cōquestū qñ supra dixerat: Pereat dies. prio oñdit iob ꝓpositū ex magnitudie mali sibi inflicti: 2° ex subtractōe subsidij: ibi Ecce nō est auxilium Dīa in tres: qz ꝑmo oñdit iob suā q̄rimoniā fuisse rōnabilē: ⁊ scōo remouet quādā obiectōem irratōnabilē: ibi Nunqd rugiet. 3° reuertit ad suā materiā: ibi Quis det ⁊c. Circa ꝑmū cōcludit iob se rōnabiliter plorasse natiuitatē suaz ⁊ vitā ex dcis elíphaz: qz dixerat ex afflictōe in pnti vita nullā remuneratōem eē expectādā in alia: ⁊ iō cū sua pena excederet culpā pteritā: nec appareret liberatio possibil' humana via: ideo merito deplorauerat vitā suā: q̄si desideās liberari a pena ꝑ mortē: ⁊ hoc ē qō dī: c Uñ ⁊ vba mea. supra posita. iij. ca. d Dolore sūt plena. rōnabiliter ⁊ non sine causa: e Quia sagitte dñi. i. ei⁹ afflictōnes: f In me sūt. vsq; ad intima penetrātes: g Quaruz indignatio. i. violētia ⁊ magnitudo: h Ebibit spm̄ meū. i. inicidit: als intercipit anhelitū meū. i Et terrores dñi. s. de ꝓtinuatōe hui⁹ mali i futuro: k Militāt ꝯ me. qz his ñ possum resistere. l Nūqd rugiet ⁊c. Hic remouet obiectōem irrōnabilē: qz posz dicere elíphaz aliq passus sum nō tñ ꝓpri i talē q̄rimoniā: qō remouet iob: per hoc q⁹ si aliqd passus est: nō tñ fuit tāti pōderis: q⁹ eū deiceret a statu irene ꝓspitatis: ⁊ sic nō hūit materiā q̄rulandi: ⁊ hoc est qō dī ꝑ quādā metaphoraz: l Nūqd rugiet onager. ostēdendo suū dolorē: m Cū habuerit herbā. i pastum ad sufficiētiā. q. d. nō: ⁊ ꝑ hoc itelligit: q⁹ hō rōnalis multo minus dz ꝓq̄ri stās in statu ꝓsperitatis. n Aut poterit comedi insulsum. i. cibus insipid⁹. o Aut potest aliqs gustare. s. cibū egrotatiuū q̄ pōt inducere mortē. q. d. hoies abundantes i delitijs talia nullo⁹mō comederēt: verūtn hoies anxiati p magnitudine famis talia nō abhorrerēt comedere: fm q⁹ dī ꝓuer. xxvij. Alia aūt esuriēs etiā amarū ꝑ dulci sumet: ⁊ hoc ē qō dicit iob de seipo: p Que pri⁹. i. tē

pore ꝓspitatis mee: q Nolebat tangere aīa mea. i. gust⁹ me⁹ p horrore. r Nūc pre āgustia. famis ⁊ iopie s Libi mei sūt. i. mihi accepti. t Quis det ⁊c. Dic iob reuertit ad pcedentē materiā. s. q⁹ vita sua subiecta tot miserijs debeat sibi eē detestabil' fm errorez elíphaz dicētis ex talibus miserijs nullaz remuneratōez expectari in futuro: ipsum ad icōueniēs ducēdo: qō habebat elíphaz ꝑ icōuenienti. t Quis det vt veniat petitio mea. i. effectū ipleat. v Et qō expecto. cū magno desiderio. Tribuat mihi deus. ⁊ quid sit illud oñdit. x Qui cepit. me flagellare: sz de⁹ y Ipe me pterat. ꝑ mortez. z Soluat manū suā. dī manus dñi ligata: qñ nō inducit effectū aliquē: soluta vero qñ inducit. a Et succidat me. a pnti vita. b Et hec mihi sit cōso. vt affli. me do. nō parcat. s. a morte. c Nec ꝯdicā sermonib⁹ sancti. i. volūtati ⁊ pceptis ip⁹ dei: q̄ est sanctus sanctor̄. viri eni sancti qñ nō sunt in bono confirmati cuiusmodi erat iob: debēt timere ne oppressi tribulatōis pōdere ruāt in desperatōez ⁊ blasphemiā: qb⁹ mors est peligēda ⁊ poptāda: iō subdit: d Que est enim fortitudo mea. q. d. nō est intm̄ confirmata in bono: quin debeā timere de casu. e Aut qs finis meus vt patiēter agam. h⁹ exp̄sse dī ꝯ errorē elíphaz q̄ negabat aduersitates hui⁹ vite ordinari ad finē vite beate in futuro: ⁊ qz consideratio huius finis facit patienter tolerare aduersa hui⁹ vite: vt patet in martyrib⁹: ⁊ ideo hoc remoto fm errorē elíphaz nō remanet rō patiēt sustinendi: sz magis mortē optādi: vt miserijs finis imponat. f Nec fortitudo lapidū fortitudo mea. Fortitudo lapidū est sine sensu: ⁊ iō nō dolet si ꝓterātur vel scindant: ⁊ siliter est de ere: fortitudo aūt hūana ⁊ caro sunt i natura sensitiua: q̄ de necessitate pcipit lesionē ⁊ dolet: nisi miraculo impediat ꝑ potētiā diuinā. g Ecce nō est auxiliū. Hic ꝓnter iob oñdit suā q̄rimoniā fuisse rōnabilē ꝓpt̄ defectum remedij ꝓtra malū sibi a deo inflictuz: ⁊ ꝑmo iob oñdit ꝓpositū: 2° rndet cuidā obiectōi: ibi Cōsiderate. 3° remouet quoddā dubiū: ibi Uerūtn. Circa ꝑmū sciendum: q⁹ ꝯ malū illatū homo hz remediū: vno modo ꝑ se. s. qñ hz diuitias vel filios potētes seu robur corꝑis ꝑ q̄ pōt malū illatū repellere: sed oia ista erāt ip̄i iob sūbtracta: vt dcm̄ ē. s. j. ca. ⁊. ij. ⁊ ideo dicit: Ecce nō est auxiliū mihi i me. 2° hz remediū ꝑ amicos bonos si sibi remāserit: qz multa ꝑ amicos possum⁹: q̄ per nosipsos nō possum⁹: talia aūt erāt subtracta ipsi iob ꝑ pcuratōem ipsi⁹ sathā: vt dcm̄ est supra. ij. ca. ⁊ hoc ē qō dicit: h Necessarij qs mei. i. amici charissimi. i Recesserūt a me. de mea aduersitate non curantes: quia tamē istud est culpabile in amici iō subdit: k Qui tol-

lit ab amico suo misericordiã. subtrahẽdo sibi auxiliũ spe necessitatis. l Timorẽ dñi derelinqt. s. filialẽ: qz deũ offẽdit. m Fres mei. i. psãguinei mei: n Pre terierũt me. nõ curãtes de mea reuelatõe: z qz hoc ẽ culpabile: tõ subdit: o Qui timẽt pruinaz irruet super eos nix. i. q̃ ppẽ timorẽ minoris periculi dimittit sẽ uenire amico suo in necessitate posito. s. ne p tale auxiliuz ei⁹ facultates diminuantur icurret maiuz periculuz scilicet penaz a deo sibi infligendã. p Tẽpore q̃ fuerit dissipati p mortẽ.

lit ab amico suo miam: timorẽ dñi oreliqt. Fres mei pterierũt me: sicut torres q raptim trãsit in quallibus. Qui timẽt pruinã: irruet super eos nix. Tẽpore q̃ fuerint dissipati pibũnt: et vt icaluerint soluẽtur de loco suo. Inuolute sunt semite gressuũ eoz: ambulabũt in uacuũ: z pibũt. Cõsiderate semitas themã: itinera saba: et expectate paulisper. Confusi sunt: qz speraui. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignoraui: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignoraui: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignoraui: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignorauí: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignorauí: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignorauí: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignorauí: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm. Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sũt. Nũc venistis. et mõ videntes plagaz meã timetis: Nũqd dixi: auferte mihi: z de substantia vra donate mihi: vl libe rate me ọ manu hosti: z de manu robustoz eruite me Docete me: et ego tacebo: z siqd forte ignorauí: istruite me. Quare detraxisti sermonib⁹ veritatis: cũ e vobis null⁹ sit q possit arguẽ me: Ad icrepãdũ tm̃ eloqa cõcinnatis: et in vẽtũ vba profertis: Sup pupillũ irruitis et subuertere nitimini amicũ vm.

q Peribũt. qa iudiciuz sine mia fiet. ei: q̃ nõ miseretur: Jacobi .ij. r Et vt icaluerint soluẽtur ọ loco suo. loq̃tur de eis fm metaphoraz pruine q̃ stati dissoluit: cũ tãgit a sole: sic ad tactũ diuini iudicij̃ solũtur a psperitate pñtis vite. s Inuolute sunt semite gressuũ eoz. fraudulẽtỹs z astutỹs. t Ambulabũt in vacuũ. qz nõ veniẽt ad terminũ debitũ: q̃ est bitudo futura: sicut medicina dr in vacuũ ppinata: q̃ nõ inducit sanitatẽ. v Cõsiderate semitas etc. Hic pñter rñdet cuidã obiectõni q̃ posset sibi fieri: eo q̃ dixerat amicos suos ab eo declinasse: qz tres amici sui supra dci venerãt ad eũ psolandũ: vt hr supra .ij. ca. tm̃ p ipm sathan fuerũt inducti ad ipm iob icrepãdũ: z sic aduẽt⁹ eorũ nõ fuit ei psolabilis: z h⁹ est qđ dr: Considerate semitas themã. i. aduẽtũ eliphaz themanitis. x Itinera saba. i. aduentũ alioz. y Et expectate paulisp. i. pside rate: q̃ aduẽt⁹ eoz nõ fuit mihi psolabilis: nec in aliquod auxiliũ: iõ subdit: z Cõfusi sũt qz speraui. i. qz erã in statu miserie: in q̃ debẽrẽ auxiliũ ab eis sperare: cõfusi sũt: qz nõ habebãt volũtatẽ adiuuãdi p ipsuz sathan a bono pposito imutati. a Venerũt q̃z vsqz ad me: z pudore cooperti sunt. q̃ hõ in tãta miseria cõstitut⁹: reputaret eoz amic⁹: z iõ puertẽdo sermonem ad eos dicit: b Et mõ videtes plagã meã timetis. ne aliqd p subleuatõne mea repetã a vobis. c Nũqd dixi afferte mihi. q. d iste timor i vobis ẽ frustra. d Docete me. si habetis maiorẽ sciẽtiaz: e Et ego tacebo. vt audiã: z p hoc inuit ꝓriũ: qz p psolatõib⁹ dixer̃t sibi verba pũgitiua z detractoria: iõ sequit: f Quare detraxistis sermonib⁹ veritatis. quib⁹ iob dixerat: flagella pñtis vite i scis hoib⁹ ordinari ad psolatõem vite future. g Ad icrepãdũ tm̃ eloq̃a cõcinnatis. i. curiose cõponitis: vt videant magis bona. h Et i vẽtum vba pfertis. i. ad oñratõez vram. i Sup pupillũ irruitis. vocat autẽ iob se pupillũ tanq̃ oib⁹ bonis tpalibus denudatũ. k Et subuertere nitimini amicũ vestrũ. conãtes eũ oñdere erroneũ z blasphemũ: vt pz ex

pdcis. l Uerũtn̄ etc. hic pñter iob remouet dubium: qz ex ei⁹ verbis imediate ppositis posset aliq̃s credere: q̃ refor midaret cũ eliphaz z ei⁹ socijs disputare ọ suppositione que stiõe: iõ hoc remouz dicẽs: l Uerũtn̄ qđ cepistis explete. arguẽdo ꝓ me: z qz arguens debet etiaz audire: ideo subdit: Prebete aurem etc. z debitũ modum disputandi tãgit .d. n Rñdete obsecro absq̃ cõtentõe. qz litigiosi i disputatõibus magis volũt obtinere in iuriosis clamoribꝰ q̃ veris rõib⁹: z ideo subdit: o Loquẽtes id quod iustuz est iudicate. i. ꝓponatis tm̃ vera z recipiatis. p Et nõ inuenietis in lingua mea iniqtatem. i. aliquid ꝓ iustitia q̃ debeat ꝓrio. q Nec i faucibus meis stultitia psonabit. i. aliquid contra sapientiaz qua recte de deo sentit: intẽdebat eniz defendere z pbare veritatẽ circa humana z diuina.

In capᷣo sexto vbi dr in postilla: Circa p mũ sciẽdũ: q̃ eliphaz iponebat iob falsam z erroneã sniaz.'

Additio prima.

In hoc q̃ dicit iob: Utinam appenderentur peccata mea. trãslatio nra multum deuiat ab hebraica veritate: in hebreo eni sic hr: Utinaz appẽderet ira mea. z calamitas quã patioz sil in statera: qm̃ harena maris he grauioz⁹ apparẽt: vñ z vba mea absorpta sũt. Ad quoz i telligẽtiam attẽdendũ est: q̃ hic iob incipit disputare cõtra amicos seu aduersarios. In pma eni ꝓpplitõne que supra ca. ij. ꝓtinet: nihil cõtra eos dixerat: cũ nondũ mẽtẽ eorum habuisset: iz solã trisiciaz suã tragedice ꝓposuerat: vt dcm ẽ: iz modo postq̃ audiuit eliphaz iponentẽ sibi totã flagellorũ suoz culpã: vt pz in ocis suis: puocatus est ad irã: eo q̃ videbat puipendi seu vilipendi seu contẽni ab ipo eliphaz. Paruipẽsio eni seu cõtemptus ꝓprie causat irã fm phum in scdo rethoricẽ: Jra aũt impedit rõez. vñ grego. i moralib⁹: Jra intelligẽtie lucẽ subtrahit: z mẽtẽ ꝓuocando cõfũdit. trisicia etiã aggrauat aim intm̃: q̃ si oẽm spem euasionis excludat: ipm absorbet: vt i pria scde. q. xxxvij. art⁹. ij. i rñsione ad tertiũ articulũ. vñ vidẽs iob in seipo passionẽ ire ex dcis eliphaz causatã siliter z trisiciã magnã ex suis calamitatib⁹: timẽs ne forte i dicẽdis p ipm aliqd incõuenient dicere⁹ ex pturbatõe pdictaz passionũ: iccirco in primordio sue disputatõis ꝓposuit: q̃ sua ira z calamitas erãt grauiores harenis: z hoc cũ dicit: Utinã appẽderet ira mea. s. quã dicta eliphaz in me causarũt: Et calamitas quã patior. s. in alijs afflictõib⁹ meis: Simul i statera. ita q̃ ira z calamitas in vna statera ponerent: z harena maris in alia: z dicit q̃ iste due passiones eẽnt grauiores harena maris: ex q̃ cõcludit: Uñ z verba mea sũt absorpta. eo q̃ iudiciũ rõnis ex vehemẽtia taliũ passionũ ꝓsecuit absorbi: z p pñs verba prolata talib⁹ inexistentib⁹ passionib⁹: z isti duo versus sũt qđdam pambulũ notabilit excusãs ipm iob a multis q̃ p ipz

in processu disputatõnis minus caute fuerunt dicta: vt in sequẽtib' pz: quã quidem excusatõem iob q̃ locũ rñdentis i huiusmodi altercatõib' pricipaliť tenuit: in ꝓpo posuit loco. s. in sue disputatõis ꝑmo ordio: in q̃ rñdẽtes ꝓsueuerũt h' modi excusatões seu ꝓtestatões ꝓponere. si aũt dicat: quõ iob q̃ virtuosus ⁊ patiẽs erat iraſceret ꝓtra eliphaz ⁊ alios ⁊ nõ potť dissimulassz seu patienter toleraſſet: iuxta illud psalmi: Ego aũt tanq̃ surd' nõ audiebã: ⁊ sicut mut' non apiẽs os suũ. Dicẽdũ q̃ iob põt excusari ab ipatiẽtia in h° multiplicit: tũ qz ira quã dicit se hẽre: itelligẽda ẽ ꝑm vires i feriores tm̃: sicut dcm̃ est de sua tristicia: vnde notant dicit Uerba mea absorta sũt. q. d. lz intellect' me' vel rõ non sit absorta: ẽba tm̃ exteriora sũt absorta: tũ quia h' faciebat ꝓpter bonũ eorz: qui ei ꝓtumelias iferebãt vt de cetero talia nõ attẽtarẽt: iuxta illud ꝓuer. xxvj. Rñde stulto iuxta stulticiã suã ne sibi sapiẽs videat. tũ etiã ꝓpter bonũ multorz quorz ꝓfect' impedit ꝓ cõtumelias iustis illatas: vñ Greg. sup eçech. homel. xx. Di quorz vita exẽplo imitatõis ẽ posita debẽt si possunt detrahẽtiũ sibi verba compescere ⁊c.

In eodẽ ca. vj. vbi dicit in postilla: iõ sequit: Quare detraxistis sermonib' veritatis: Additio scda.

Secundũ sãctũ thomã in sua expositõne h° qd dicit iob: Quare detraxistis sermonib' vitatis. nõ est referẽdũ ad hoc q̃ iob dixerat: flagella pñtis vite i sanctis hõib' ordinari ad ꝓfectum future vite: cũ iob nõ dixerat adhuc: lz hoc postea dicat: sz referẽdũ est ad afflictõez quã patiebat ex dictis eliphaz dicẽs: q̃ mala q̃ ipi iob ꝓtigerãt ꝓcedebãt ex sua culpa: in q̃ detractõe seu cõtũelia ipe eliphaz ledebat ipm iob i sua fama q̃ est maximũ hois bonũ inẽ bona exteriora: ⁊ qz hoc faciebat eliphaz sine hoc q̃ haberet rõem ad talẽ detractõnẽ faciendã: iõ dicit: Quare detraxistis sermonib' veritatis. ⁊ vt hec detractõ oñdat inexcusabiľ: excludit oia illa quib' alias reꝓhensor posset a detractõe excusari: Quorz ꝑmũ est: cũ quis maioris auctoritatis aliũ reprehẽdit: ⁊ hoc excludit dicẽs: Cũ ex vobis nullus sit q̃ posset me arguere. 2m cũ aliqs ẽba dura ꝫ aliquez ꝓfert ad eĩ vtilitatẽ: nõ ad exacerbãdũ ipm: ⁊ hoc remouet dicẽs: Ad icrepãdũ tm̃. s. ⁊ nõ ad vtilitatẽ eloq̃a ꝓcinnatis. i. studiose ꝓponitis: vt nõ videant leuiť ẽ dicta. 3m ẽ cũ aliqs ẽba que ꝓfert ꝓtra aliquẽ efficacib' rõnib' munit: qõ remouet dicẽs: Et i ventũ ẽba ꝓferũt. q. d. ẽba vra inania sũt nullũ robur rõnis habẽtia. 4m est cũ aliqs aliquẽ reꝓhendit eo tpe ⁊ statu in q̃ ꝓsumi põt q̃ nõ inde deterior: sed melior fiat: vñ tpe q̃ aliqs est vehemẽter ꝓtristat': ⁊ ad ira disꝑositus nõ est reꝓhendẽd': qz sic nõ videt q̃ reꝓhensor velit correctõem: sed potiꝰ subuersionẽ eĩ iõ dicit: Sup pupillũ irruitis: ⁊ subuertere nitimini amicũ vm̃. sciꝫ pupillũ noiat qz i tristicia oim auxilio destitut' erat. Replica.

In capl'o. vj. vbi dr: Utinã appẽderent ⁊c. Burg. corrigẽdo lram nram aliq̃ supponit: ⁊ aliq̃ infert. Supponit ꝑmo q̃ iob vsq̃ ad illũ locũ ignorauerit errores amicorz suorz: iõ vsq̃ huc nihil ꝓtra eos dixit: hoc aũt supꝑositũ forẽ falsũ oñsum est supra i rectore ꝓmo tercij capl'i. Supponit scdo q̃ iob fuit ꝓ eliphaz ꝓuocatus ad ira ꝓpter eĩ ꝓꝑsionẽ ⁊ ꝓceptũ. Illud supꝑositũ etiaz vẽ falsũ: qz talis ira multipl'r culpabilis fuisset i tam sancto viro: nec in aliq̃ auctẽtica scriptura repit sile huic supꝑosito de iob: imo ipemet i fine hui' capl'i ꝓtestat se rõnabiliť dixisse: ⁊ dicere velle qõd nõ est irati sic descripti ꝓ burgẽ. cui' rõ ꝓfusa ẽ ⁊ absorta: Et etiã dñs reꝓbẽdẽs iob ira. xxxviij capl'o nõ reꝓhendit eũ de huiusmodi ira ꝓtra amicos sumpta: sed solũ de incauta locutõe ꝓtra deũ: vt pz ibidẽ. 3° supponit q̃ harene maris debeãt poni ꝑ pondere ꝫ irã ⁊ calamitatẽ ipsi' iob: qõd supꝑositũ extranee sonat: nã in scpturis harena nõ accipit cõiter ꝑ ctinuo sz discreto: vt nõ significet magnũ sed multũ: vt pz Gene. xxij. ⁊. xxxij. ⁊ Josue. xj. ⁊ alijs locis plurimis. Ponit h igit ꝓ multitudine passionũ: nõ ꝓ magnitudine: ꝓ ꝓsequẽs nec ꝑ pondere i statera appẽdendo. Post illa sic supꝑosita infert burg. primo q̃ ex talib' passionib' ire ẽba iob fuerũt absorta ex defectu iudicij rõis: qõd nõ vi viro recto huic ascribẽdũ

Militia est vita hominis super terrã: ⁊ sicut dies mercenarij dies

Infert scdo burg. q̃ allegatõ huiusmodi passionum excusat iob i multis incaute dcis: ⁊ sic tenet modũ ꝓ testatõis i scholis fieri ꝓsuete q̃ excusatio etiã modici põderis est: nõ apud amicos ñ fuit excusat': q̃ ẽba sua egre ferẽtes ⁊ erronea reprobauerũt: nec apud deũ: qz ipm de incaute dcis corripiebat: vt pz. xxxviij. hui': Ideo q̃ hebraicã lram per burgen. ꝓfictã ⁊ sup talib' falsis supꝑositis ⁊ illatis fundatã nõ oportz attẽdere: ꝑserti cũ sanct' gregorius ⁊ alij oẽs in trãslatõe rõnabiliť exposita sũt ꝓtenti: vt peccata iob ⁊ eĩ calamitas põderent: ⁊ q̃ calamitas vi grauior ꝓtis q̃si harena mar|. i. multipl'r vt postillator exponit.

In eodẽ capl'o vbi postillator expõit illõ Quare detraxistis ꝑmõib' vitatis. de snia ipi' iob. s. q̃ afflictio in pñti nõ sp ẽ punitio peccatorz: sz tẽtatõ aliq̃n ob cumulũ meritorz ⁊ ꝑmiorz burg. cũ sancto thoma se oppõit exponẽs de eliphaz q̃ detraxit fame ipi' iob dicẽs eũ sic flagellatũ ꝓpt pctã sua excessiua. sed qz detractio fame ꝓsistit in facto ⁊ nõ in sermõe: ipropria vĩ expositio cũ i lra nõ dicat: detractũ facto fame: sz sermonib' veritatis Qui aũt sint sermones veritatis quib' h iob ꝓrit detractũ reprendũ est. nõ eni sermones eliphaz ꝓtra iob: qz illi nõ sũt sermones veritatis: sed erronei. ⁊ siq̃ dixit itermiscẽdo vera: ill' veris nõ detraxit: sz potiꝰ ꝓposuit. Restat igit q̃ fuerũt sermones iob quib' obiurgabat errores amicorz ab olim sibi notos ꝑut capl'o tertio dcm̃ ẽ i correctorio ꝓmo: ⁊ ad illũ sensũ tẽdũt modi loquẽdi in hoc capl'o cũ dr: Quis det vt veniat petitio mea: ⁊ tribuat mihi de' q̃ expecto: ⁊ d̃ cepit ipe me cõterat: ⁊ hec sit mihi ꝓsolatio: vt affligẽs me dolore nõ parcat. Di ei fmones sũt fmões vitatis ex supradcis sermõib' ca iũ. ortũ hñtes ⁊ respectũ. vbi vĩ: Quare non in vulua mortuꝰ sũ ⁊c. sicut ibi postillator exponit: vñ sermones hui' capl'i nisi ad futurã scorz in hac vita afflictorũ remuneratõez ptineãt: nõ sermones vitatis sz fatuitatis sunt. Quis eni nisi desipiẽs petit afflictõez finalẽ supaddi sine respectu ⁊ spe ꝑmũ: nisi velit icidere in errores amicorz iob in huiusmodi afflictione desperantium de vita futura. Capl'm. VII.

Militia. Postq̃ iob destruxit ipi' eliphaz obiectionem: hic consequenter astruit ꝓncipalem intentõnem: videlicet q̃ felicitas hominis non est in ꝓsenti vita sicut eliphaz sentiebat: ꝓpter quod ipsi iob promittebat felicitatem in ꝓsenti vita post flagella si se emendaret: vt patuit i fine capituli ꝓcedẽtis. Primo igit iob ostendit q̃ talis expectatio felicitatis est friuola: 2° q̃ sit expectatio vera: ibi Parce mihi. ꝓma i duas: quia primo ostendit ꝓpositũ ratõnibus ostensiuis. secundo ducentibus ad impossibile: ibi Qua propter ego. Primo ostendit propositum ratione generali q̃tũ ad oẽm hoiez. 2° rõe speciali quantũ ad seipsum: ibi Induta est. Circa primum primo proponit intentum dicens: a Militia est vita hominis super terram ⁊c. militia enim ordinatur ad finem alium scilicet pacem per laborem militie consequendum: vnde ꝓm phum quarto ethicorum: Bellamus vt pacem habeamus. similiter intentio mercenarij est merces recipienda pro q̃

seruit. per hoc igitur proponit iob ꝛ bene q̄ in vita pre
senti nō est vltim⁹ finis seu felicitas hominis: sz magis
in dete habēda ꝛ mercede recipieda post hāc vitā: ꝛ sta
tim ꝓbat assumptū: cū dicit: b Sicut ceruus cē. ꝛ ē
rōnal: Cōsecuto fine vltimo bois: appetit⁹ ei⁹ quiescit:
alit nō eēt finis vl
timus. sz quilibet
homo expitur in
seipo q̄ quocūq;
bono i vita pnti
obtento: appetit⁹
eius nō quiescit:
sed ad aliud obti
nendū tendit. g vl
tim⁹ finis seu feli
citas bois nō bī i
vita pnti. huī⁹ rō
nis ponit minorē
dicēs: Sicut cer
uus desideāt vm
bzā. vt ibi dęscat
post laborē: c
Et sicut mercena
ri⁹ prestolat finez
opis sui. vt recipi
at mercedē: d
Sic ꝛ ego. nō so
lū loqtur ꝓ se: sz
ꝓ toto genere hu
mano. e Da
bui mēses vacuos
i. carētes ꝓsecutōe finis vltimi: qō pz p tendētiā siue siti
humani desiderij i aliud. f Et nocteſ laboriosaſ enu
merauī mihi. qz laboriosū est expectare bonū desidera
tū: fm illud ꝓuer. xiij. Spes q̄ differt affligit aiam. ꝛ ad
hoc pleni⁹ exp̄mēdū subdit: g Si dormiero dicaz.
post euigilatōem: h Qñ cōsurgā cē. expit eni hō q̄
sp desiderat aduētū futuri tpis: qō non ē nisi ꝓpter ali
quod bonū non habitū ꝓsequēdū. i Induta ē. Hic
ondit ꝓpositū rōne speciali sūpta ex pte sui. expectatō
ei felicitatis i pnti vita friuola ē duplici de cā potissime
Una est qz pcussus est insanabili lāguore fm viā huma
nā: ꝓpter qō nō est sibi dilectabil ꝓlongatō vite: ꝛ h⁹ al
legat iob. d. i Induta ē caro mea putredine. i. circun
data vndiq; sicut hō circūdat vestimēto. k Et sordi
b⁹ pulueris. qz sedebat i sterqlinio. l Cutis mea aru
it ꝛ ptracta ē. ex defectu eni virtutis naturaī caro interi
us ꝓsumit: ꝛ sic cutis exteri⁹ siccat ꝛ rugat. Scda vo cā
est qñ etas bois p maiorē pte trāsijt: ꝛ modicū remanet
ꝛ sic paz appciat qō pōt bī i vita pnti: qz qō modicuz
est q̄si nihil reputat: vt bī scdo physicoz. ꝛ h⁹ tangit cū
dī: m Dies mei velo. trāsi. q̄ a tex. tela succidit. ꝓpa
tur eni vita humana tele: qz sicut texitur addēdo fila fi
lis: sic hūana vita deducit addēda dies dieb⁹: ꝛ sicut p
fecta tela succidit a textēte sic hūana vita a deo ō vita pn
ti: iō subdit: n Et ꝓsūpti sūt absq; vlla spe. s. felici
tati i hac vita expectāde. o Memēto. Hic ꝓsequē
ter rndet cuidā rōni erronee: q̄ posset sibi fieri: qz dixe
rūt aliq̄ phi q̄ post trāsitū magni āni: q̄ ꝓplet in. xxxvj.
milib⁹ anno⁹. effect⁹ iferiores reuertent ūdem nūo: vt
pote q̄ plato leget athenis. ꝛ i eisdē schol ꝛ eisdē scho
larib⁹ sicut ab añ qñ vixerat: ꝛ sic possz aliq̄s dicere ipi
iob: quāuis nō expectes felicitatē tēpalē ꝓ isto tpe: tamē
debes expectare i dicta anno⁹ reuelatōe: hoc remouet
dirigēs sermonē ad deū dicēs: o Memēto qz vēt⁹ est
vita mea. vēt⁹ eni trēsiēs deficit: ꝛ nō reuertit idē nūo.
p Et nō reuertet ocu. me⁹ vt videat bona. s. vite pntis in
carnali vita. q Nec aspiciet me visus hois. i tali statu si
cut nūc: qz sicut nō reuertar idē nūo i tali reuolutōe anno
rū: sic nec alij hoies. r Oculi tui i me. qz etiā mortui pa
tēt diuio ꝓspectu. s Et nō subsistā. i tali vita mortali:
sicut imaginātur prę
dci. t Sic ꝓsumit
nubes ꝛ ptrāsit. quia
non reuertit eadē nu
mero: v Sic q̄ de
scēdit ad iferos. i. ad
sepulchrū ifra terraz:
i qua dī eē ifern⁹:
x Non ascēdet. ad
statū vite mortal.
y Nec reuertet vl
tra i domū suā. ad vi
uēdū sicut mō. z
Neq; cognoscet eum
ampli⁹ loc⁹ ei⁹. i. pntis
vite status. p talē eni
modū loquēdi dī tal
tenet magnū locum i
ciuitate: hec aūt sniа
sancti iob nō solū cō
cordat fidei: q̄ talē re
ditū dānat post reuo
lutōem tot annoz: sz
etiaz sntie phi scdo de
gnātōe q̄ dic expresse
q̄ ea q̄ sunt icorru
ptibilia redeūt eadē nūo p motū: vt sol luna ꝛ stelle. sz ge
nerabilia ꝛ corruptibilia nō redeūt eadē nūo: sz spē. h⁹ etiā
dcm nō ꝓriatur articulo resurrectōis future. tum qz illa re
surrectio nō fiet p motū vel mutatōez: sz p diuinā vtutē: q̄
pōt agere sine motu ꝛ trāsmutatōe. tum qz bois nō resur
gēt ad vitā mortalē ꝛ aialē sicut nūc: vt ꝓdict⁹ error dicit:
a Quapropt cē. Hic pñt iob astruit suū ꝓpositū ducen
do ad icoueniēs suū aduersariū: videlicet q̄ hō in miseria
posit⁹ debet ꝓsiderare finē vite sue: vt iponat finis sue mise
rie: ex q̄ felicitas tpal nō erat ꝓ termino expectāda vt visū
est: ꝛ felicitas futura i alia vita ab aduersario negabat: ꝛ h⁹
ē qō dī: a Quapropt nō pcā ozi meo. qui ꝓgrat de vita
pnti: sicut a principio dixi: Pereat dies in q̄ nat⁹ sū. b Lo
quar i tribulatōe spūs mei. mod⁹ ē eni afflictoz de sua af
flictōe loq ꝓ modu q̄rele: inq̄rēdo cāz afflictōis sue: vñ sub
dit: c Nūq̄d mare sū ego aut ce. qz circū. me carcere. i.
insanabili lāguore: vñ sic afflicti dicūtur eē i carcere fm cōez
modū loquēdi. Querit g̃ iob vtz causa huī⁹ fuerit ne noce
ret alijs: si eēt potēs ꝛ san⁹: hic mare itra ripas suas artat a
deo: ne effluat ꝛ submergat habitātes i arida: ꝛ cet⁹ q̄ ē pisc
maxim⁹ ira occeanū detinet: ne veniat ad maria mediterra
nea: qb⁹ hoies cōm⁹ nauigāt: ne sit hōib⁹ nimis nociu⁹. q. d.
iob: hec nō ē cā: qz existēs i ꝓspitate nō fuerā alijs nociuus
sz magl bñfic⁹ vt magl patebit ifra: ꝛ patuit ex dcis. ē. j. ca.
Sciēdū ē etiā: q̄ ad releuatōez doloris duo faciūt. s. corpa
lis sōn⁹: ꝛ meditatō speculatia i vigilia. ꝛ vtrūq; dicē sibi cē
subtractū cū dic: d Si dix. ꝓlo. me lectul⁹ me⁹. ꝓ sōnuz i
q̄ est q̄es sēsuū. e Et releuabor. a magnitudie afflictōis
mee. f Loquēs mecū. i. meditās scā ꝛ honesta. g Ter
rebis me ꝓ sōnia. i. pmittes ireri: qz sathan a deo pmissus
mouēdo fātasiam ipi⁹ iob imittebat sibi sōnia terribilia ꝛ
afflictiua. h Et ꝓ visiones horroꝛe ꝓcuties. qz etiam in
vigilia demon formabat ante eum species horribiles: ideo
concludit: q̄ talis vita tantis afflictōibus exposita est odio
sa: si fm dictū eliphaz nō expectatur ex hoc ꝑmiatō i vita

futura: ⁊ sic ducit eliphaz ad icōueniēs q̄ ponebat felicitatē hōis i p̄nti vita: ⁊ sic p̄m eū nō poterat eē odibil'. dixit igit:

g Quāobrē. i. ꝓpter miserias q̄s sentio a quib' in p̄nti nō apparet relcuatio. h Elegit suspēdiū. i. mortē quantūcūq; vilē: cui' causa subdit: i Desperaui. s. a felicitate tpali quā ꝑmittit mihi eliphaz post flagella. tū q⁹ modicū vite mee remanet. tum q⁹ talis felicitas nō appareret ꝓbabilit' mihi vētura. k Nequaq̄ vltra iā viuaz. i. post reuolutōnē annoꝝ ñ reuertar ad vitaz aiale: quaz ponebāt alīq̄ phi vt dcm̄ est. l Parce mihi. Postq̄ oñdit iob q⁹ expectatio sibi ꝑmissa ab eliphaz erat friuola: hic p̄ñt oñdit q̄ sit: ⁊ vñ s. expectatō vera. s. q⁹ a deo tollat de p̄senti miseria: vt fruat quiete i alia vita. Primo igit petit iob dictā quietatōem. 2° ipedimēti retardatōem: ibi Peccaui. Prima i duas: q⁹ ꝑmo ꝑponit ꝓpositū: 2° ꝓbat suppositū: ibi Quid ē homo. Circa primū dicit: l Parce mihi. s. subtrahēdo me de p̄nti miseria. m Nihil eni sūt dies mei. i. pauci dies remanent mihi ꝓe senectute: ⁊ iō q̄si ꝑ nihilo debēt cōputari: p̄m q⁹ dicit scdo physicoꝝ: Qd modicū distat: q̄si nihil ꝓputat. q̄li dicat iob: Tēpus ē vt corpus meū tradat sepulture: ⁊ aia mea sit i quiete cū sanctis p̄ib' i sinu abrae. n Quid ē homo. Hic ꝓbat suppositū. s. q⁹ homo ad btitudinē supernaturalē ordinet: q̄ in p̄nti vita nō h̄: ⁊ hoc ꝓbat ex digni tate hois sup alias creaturas corpales: ⁊ ex speciali puidentia dei circa hoiez: q̄ sufficiēt oñdūt ip̄m ordinari ad aliuz finē: ⁊ hoc ē qd dī n Quid ē hō. q. d. nō sic aialia bruta ꝛz aliquid mai': iō subdit: o Quia magnificas eū. dando ei rōnem ⁊ itellectū quib' ꝓeest creaturis iferioꝝib': ⁊ ē capax sui ꝓditoꝝis p cognitōem ⁊ amorē. p Aut quid apponis erga eū coꝛ tuū. p specialē curā ⁊ diligētiaz: p̄m talē modū loquēdi dicit aplus ꝑma corinth. ix. Nunqd ē cura deo de bob'. q Visitas eū diluculo. dādo ei a ꝓincipio natiuitatis angelū custodē. r Et subito ꝓbas illum flagellis ⁊ tribulatōib' ne i supbiā eleuet: ꝛz q̄si auꝛ i fornace ꝓbet: ⁊ ista oñdūt hoiez ordinari ad finē habendū i alia vita: iō subdit: s Usq;quo nō pcis mihi. auferēdo me de miseria p̄nti. t Nec dimittis me: vt glutiā saliuā meā. saliua deglutit: q̄ñ aliq̄d dulce in ore sentit: ꝑ hoc ergo q⁹ petit saliuā suā glutire petit quietē ⁊ dulcedinē vite future loquēs metaphorice: sicut cōiter fit in hoc loco. licet eni sācti post mortē ñ statī admitterent ad gloriā añ christi passionē: tñ recipiebant ad magnā requiē ⁊ ꝓsolatōez i limbo sanctoꝝ p̄m: ⁊ erant certi de futura visione ⁊ fruitōne dei

v Peccaui. Hic p̄ñter iob petit remotōem ipedimēti. illud aūt qd maxime ipedit a p̄dcis ē peccatū a q̄ null' quantūcūq; sanctus i p̄nti vita oꝛ se reputare oīno ꝛmunez ꝓpter peccati occultatōez: vñ dicit apls ꝑma corinth. iiij. Nihil ei mihi ꝓsc' sum: sed nō in hoc iustificat' sum. ꝓpter qd sāctus iob dicit: v Peccaui: qd faciā tibi o custos hoim. q. d. nō possum aliq̄d tibi facere ex me: ꝑ qd liberer a peccato nisi ex tua gra. x Quare posuisti me ꝓtrariuz tibi. dimittēdo me i peccato. y Et fact' sum mihimetip̄i grauis. q⁹ peccatū est quoddā pōd' aggrauās aiam. z Cur nō toll peccatū meū. q̄ solus h° potes: ⁊ dī peccatū: qd ꝓmittit in deū: iniqtas aūt qd ꝓmittit in ꝓximū. ꝑ hec aūt dicta nō insinuat aliud nisi desideriū ipsius iob: vt ꝑ deū a peccato liberet: si aliqd habuerit: vt sic a vita futura nō retardetur: vñ subdit: a Ecce nūc i puluere dormiaz. s. ꝑ sepulturaz. q. d. ūminet tps mortis mee: ⁊ iō nisi me cito liberaueris a peccato: de cetero liberari nō potero: q⁹ talis liberatio post mortez non hꝛ locuz.

b Et si mane me q̄sieris nō subsistā. i. ñ habeo certū tempus viuēdi vsq; ad crastinuz diē: ⁊ iō festia me a pctō liberare.

In cap'o septimo vbi dī in postilla: Hic ꝓñt petit remotōnez ipedimenti.

Additio.

In h° q⁹ dī h: Peccaui q̄d faciā tibi o custos hoiz ⁊c. p̄m scm̄ thomā i sua expositōe: iob pōit tres rōes sūptas ex hūana ifirmitate: q̄b' vī q⁹ positō q⁹ ꝓpt pctā meruisset flagellari: debuisset tñ de' ei pcē. q̄rū ꝑma rō sūit ex ipotētia satisfaciēdi: hō eni nihil dignū pōt facē ꝓpis vtutib' ad recōpēsādā offēsā ꝛ deū ꝓmissā de q̄ dic: Quid faciā tibi o custos hoim. q. d. si tātā solicitudinē de hōib' habes vt q̄si custos eoꝝ ō singul' actib' rōez reqras nō suppetūt vires mee ad satisfaciendū ꝓpt pctā mea remittēda: vñ si h° spectat nunq̄ mihi' pces: ⁊ iō hoc ñ obstāte debes pcere. 2ª rō sūit ex i potētia pseuerādi: hō eni pseuerare nō pōt i bono sine gra dei. vñ i scptura ꝓsuetū est dici: q⁹ de' aliquē idurat ex h° q⁹ graz ei nō largit ꝑ quā emolliat: p̄m quē modū iob dicit: Quare posuisti me ꝛriū tibi. i. q̄re mihi graz ñ dedisti ꝑ quā in bono pseuerās ꝛri' tibi nō essez ꝑ peccatū. ⁊ q⁹ ꝑ pctm̄ q̄dā pugna fit hois ad seip̄m: iuxta illud psal. Nō est pax i ossib' meis a facie pctoꝝ meoꝝ. ⁊ sic cū hō ꝛri' sit sibiip̄i ꝑ peccatū fit etiā sibiip̄i grauis de quo dic t: Fact' sū mihimetip̄i grauis. in q̄ apparet q⁹ pectatū statim suam penā habet vñ post hanc penaz facilius videt homini pcendū esse. Tertia rō sumit ex i potētia hois ad purgadū peccatuz: hō eni ꝑ seipsum in peccatū labit: sed solꝰ dei est peccatū dimittere: ⁊ iō q̄rit iob: Si mea pena cessare nō debet q̄diu peccatū manet: ⁊ tu solꝰ peccatū auferre potes ⁊c. Cur nō tollis peccatū meū ⁊c. Et circa p̄dicta attendendū est q⁹ in p̄dictis rōnibus nō est intelligēdū q⁹ iob loq̄tur tanq̄ scrutator diuinoꝝ officioꝝ. hoc ei eēt temerariū: vñ infra. ix. ca. quis pōt dicere ei: Cur ita facis. ꝛz loq̄tur iplorādo diuinam miaz p̄m p̄sideratōez humane fragilitatis ⁊ ipotētie: vt pz ex dictis.

Capm. VIII.

Respōdēs aūt baldath. Hic ponit ꝓtra ipsuz iob baldath obiectō: vbi ꝑmo ponit obiectōnis deductio. 2° infert intenta ꝓclusio: ibi Dē nō p̄ꝛi et. Prima i duas: q⁹ ꝑmo baldath ꝑponit suū ꝓpositū 2° ꝓbat per exemplum: ibi Interroga ⁊c. Circa primuz ꝑmo arguit eū de mō disputādi dicens: b Usq;quo loq̄ris talia. reputabat eni ip̄m loq̄ ex impetu passiōis ⁊ sic multiplicare verba friuola sine ordine rationis.

qūid dē supplātat iudiciū aut oīpotēs subuītit qđ iustū est: Etiām si filij tui peccauerūt ei: t dimisit eos in manu iniquitatis sue: tū tñ si diluculo cōsurrexeris ad deū: et oipotētē fueris deprecatus si mūd⁹ t rect⁹ iceſseris: statim euigilabit ad te: et pacatū reddet habitaculū iusticie tue: intantū vt si priora tua fuerit parua: t nouissima tua multiplicentur nimis.] Interroga enim generatiōem pristinā: et diligenter inuestiga patrum memoriā: hesterni quippe sumus: t ignoramus qm̄ sicut vmbra dies nr̄i sunt, sup terraz: ipi docebūt te. Loquentur tibi: et de corde suo proferent eloquia. Nūngd virere pōt scirpus absqz humore aut crescē carectū sine aq̄? Cuz adhuc sit in flore: nec carpat manu: ante oēs herbas arescit: sic vie oīm qui obliuiscunt deū: et spes hypocrite peribit. Non ei placebit vecordia sua: t sicut tela araneaz fiducia eius. Innitet sup domū suā: et nō stabit: fulciet eā: et nō cōsurget. Humectus videtur ante teqz veniat sol: et in ortu suo germen eius egredietur.

q Nūquid virere pōt. Hic baldath nititr declarare suū ppositū p exēplū in rebus naturalib⁹: t primo ponit exemplum: 2° applicat ad ppositum: ibi Sic vie oīm. Circa primum dicit: Nūquid virere pōt scirpus. i. iuncus: r Absqz humore, in terra latēte: s Aut crescere carectū sine aqua. i. sine humore exteri⁹ apparente. q. d. ñ: e ait carectū loc⁹ in q̄ crescit herba q̄ vocat carix lōga et lata: nec pōt crescē nisi in aqua: iō dī a careo cares: qz caret virtute subsistēdi i vigore: nisi habeat aquaz saltē in pede: vñ h accipit loc⁹ p locato cū dī carectū. t ꝓñi probat suppositū q̄ talis herba nō possit crescere sine aqua cū subditur: t Cū adhuc sit in flore tē. herba eni duplicit desiccat: Uno mō per defectū naturalē virtutis ex trāsitu tpis Alio mō per euulsionē a terra: t vtrunqz remouet a carice dicēs: Cum adhuc sit in flore. i. i virtute sua naturali. v Nec carpatur manu. i. euellat: nihilominꝰ si deficiat sibi aq̄ x Añ oēs herbas arescit. i. citius q̄ quecūqz herba: t sic pbatū est ppositū. y Sic vie. Hic ꝓñter applicat exemplū ad ppositū. Circa qđ sciēdū: q baldath virorez iunci t caricis assimilat, pspitati tpali: humorē aūt re t aque adhesioni diuine: ita q̄ sicut humor terre⁹ aut aque⁹ est cā virorzis iunci t caricis: ita adhesio ad deū p iusticiā est in omnib⁹ causa, psperitatis tpalis: quā putabat remuneratōem bonoz opez: t felicitatē humanā: t per ꝓñs hoies a deo recedētes per iniusticiam cadere a felicitate tpali in calamitatem: t hoc ē qđ dī: y Sic vie oīz q̄ obliuiscūtur deū. isti sunt manifeste mali q̄si oblīti mādatoz dei. z Et spes hypocrite. qui ē mal⁹ occulte: a Peribit. qz cadet a tpali felicitate, p q̄ agebat bona de genere. b Nō ei placebit vecordia sua. dicit hic Grego. Nulla maior vecordia est q̄ diuinis preceptis fortiter ꝛ̄listere, p humana retributōne: t tal⁹ vecordia displicet hypocrite qñ cadit a tpali bono: seu humana laude. c Et sicut tela araneaz tē. que modico flatu dissipatur. d Fiducia ei. quia defacili frustratur. e Innitet sup domū suam. ꝓsidens de diuitijs t familijs. f Et nō stabit. qz de⁹ vno flatu totū dissipabit. g Fulciet eā. q̄rendo q̄dā munimēta ꝓtra futura pericula. h Et nō ꝓsurget. i. prosperabitur. cōsequēter resumit parabolā de scirpo p quē designat hypocrita: vt dcm̄ est: t ponit duo ex qb⁹ hī spes de duratōne scirpi: Primū est virorz ipius qui aliqñ stat post defectū humoris: lz ad modicū tēp⁹: t hoc ē qđ dī: i Humectus videt. s. scirp⁹ qđ subtelligit h: lz non sit de textu. k Añq̄ veniat sol. t hoc ppt virorē quē retinet: lz ortо calore sol statim virorz marcessit. l Et i ortu suo germē ei⁹ egredietur. i. in ortu solis pdit virtutē germinis: t sic est de hypocrita qui videbat bon⁹: sed

Cōsequēter arguit eū de dictis. d. c Nunqd de⁹ tē. Circa qđ sciēdū: q sāct⁹ iob rndēs ipsi eliphaz supra. vj. ca. dixerat: Utinā appēderētur peccata mea quib⁹ iram merui tē. oñdens q̄ maior eēt pena sua q̄ peccatū: ideo baldath dicit ꝓtra ipm: c Nūquid de⁹ supplantat iudiciuz tē. q. d. hoc est ipossibile cū sit regula ꝑma iusticie: t tñ h⁹ sequit ex dicto tuo q: p te punit peccatū vltra condignū. hec aūt ratō ꝓcluderet: si vera esset opinio ipius baldath in q̄ ꝓuenichat cū eliphaz s. q̄ pene tpales infligerent a deo tā tūmō p peccato ꝓmisso: lz hoc nō est verū: sicut frequēter supr⁹ ē oñsum. 2° sāctus iob rndens eliphaz, p mittenti sibi post flagella felicitatez tpalē dixerat: Desperaui. reputans illā ꝓmissionē friuolā qđ dictū vidēbat hīe apparentiā potissime ex hoc q̄ filij iob erant mortui: qui etiā ꝑm eliphaz non poterāt sibi restitui: eo q̄ negabat aliā vitā post istam. ꝓtra hoc dicit baldath: d Etiā si filij tui peccauerit ei. accipit h si p qz: qz reputabat eos dño peccasse: t ꝓpi hoc perijsse. e Tu tñ si diluculo ꝓsurrexeris. ad deū p ꝓuersionē tēpestiuā f Et oipotētem fueris deprecat⁹. p ꝓuersionē veram t nō fictā. g Si mūd⁹ t rect⁹ iceſseris. diligēter cauēdo a peccati recidiuo: istis tribus ꝓcurrētib⁹ que requirūtur ad debitā ꝓuersionē ad deū. h Statim euigilabit ad te. liberādo te de afflictōne. Dicit eni de⁹ p quādā silitudinē dormire alicui: cū ipm non adiuuat: euigilare vero q̄n incipit eū adiuuare. i Et pacatū reddet habitaculū iusticie tue. ita q̄ sicut dom⁹ tua fuit perturbata afflictōibus ꝓpter peccata tua: ita ꝓpi ꝓuersionē tuā ad deū p iusticiā replebit pace t ꝓsolatōe. k Intñ vt si priora tua fuerit tē.] hoc addidit baldath ad rndendū dicto iob: q̄ supra dixerat paruz remanere de tēpore vite sue: quasi dicat: qđ deficiet tibi i longitudine tpis supplebit copia bonoz: q̄ tibi reddētur respectu prioz. l Interroga. Hic ꝓñter baldath ꝓbat ipsum ꝓpositū: t primo exprimēto ꝓcedentiū: 2° silitudie rū naturaliū: ibi Nunqd virere pōt. Circa primuz dicit: Interroga enim gnātōez pristinā. quātū ad actus patz antiquoz. m Et diligenter inuestiga ptm memoriā. quātū ad act⁹ ꝓcedētiū magis de ꝓpinquo de qb⁹ hī ꝑt memoria: vt sic ex plurib⁹ habeat maior certitudo: qa ex plurib⁹ memorijs fit vnū exprimētū: vt hī primo metaphysice. n Hesterni quippe sum⁹ t ignoram⁹. q. d ex vita nr̄a q̄ breuis est pauca vidim⁹ t expti sum⁹: t iō patz aut nihil scire possum⁹: nisi recurrēdo ad patz preteritoz act⁹: o Ipi docebūt te. p scriptura) qs dimiserūt. p Et de corde suo ꝓferēt eloq̄a. qz nihil scpserūt nisi qđ eis certū erat: t supplēdū est qđ intendebat baldath. s. q̄ p actus patz ꝑteritoz nō inuenirent aliq̄ flagellati nisi p peccatis ꝑteritis eoz: t si sic aliq̄ fuissent p flagella emēdati: fuerāt etiā tūc reducti ad statū tpalis felicitatis: qđ tñ nō est verū in oīb⁹: qz multi iusti mortui sūt i miserijs: ppi maius meritū respectu future btitudinis.

aduenīente estu tribulatōis apparet malicia ei⁹. m Super aceruū. Hic ponit secūdum p quod sperat de duratōe scirpi: videlicet qñ multi alij scirpi sūt sibi adiūcti: ⁊ qñ crescit i loco lapidoso tñ aqueo: ita q̄ ꝓpter lapides nō pōt de facili euelli: ⁊ hoc ē qđ dī: m Sup aceruū petrarū. i. in magno numēo valde

Sūp aceruū petraꝝ rādices ei⁹ densabūtur: ēt inī lapides ꝓmorabīt. Si ābsorbuerit eū de loco suo: nēgabit eū: ēt dicet: Nō noui te. Hēc est enī leticia vite eius ūt rursū de terra alij gērminent. Deūs nō ꝓjiciet simplicēm: nēc porriget manū malignis: donēc ipleat risu os tuū: ⁊ labia tua iubilo. Qūi oderūt te: induent ꝓfusione: ⁊ tābernaculuꝫ ipiorꝫ nō subsistet. .IX.

n Radices ei⁹ densabunt. ad faciēdū multitudinē scirporꝫ: o Et inī lapides cōmorabīt. qñ inī lapides crescit mō ꝑdicto p Si absorbuerit eū de loco suo. aliqs eū euellēs: p Negabit eū. s. locus su⁹. q Et dicet: non noui te. p hoc itelligitur sīlitudinarie: q̄ locus vñ scirpus euellīt nihil opatur ad hoc q̄ itez inserat vel plātetur: cui⁹ cā subditur: r Hec ē enīz leticia vie ei⁹. i. natural⁹ processus ⁊ appetit⁹: s Ut rursū de ira alīq. i. scirpi t Germinent. ⁊ nō ille qui auulsus ē: q⁹ ꝑm ꝓcessū nature corrupta nō reuertunt eadē nūo: sed specie tm̄: vt hī scdo de gnātōne: ⁊ sic ē de hypocrita: q⁹ licet p multitudinem amicoꝝ fuerit virēs ⁊ germinās radices ad pmanēdū ⁊ pmorē inī lapides. i. in societate fortiū: vtpote i ciuitate forti vel regno: si tñ euulsus fuerit p mortē: societas sua dat eū obliuioni: nec q̄rit ei⁹ reditū: sed gaudet de alīs qui ei succedūt. v De⁹ nō ꝓjiciet. Hic ponit intenta ꝓclusio ab ipo baldath. s. q̄ ꝓsperitas tē poralis sp adest bonis: ⁊ aduersitas malis: ⁊ hoc est qđ dī: De⁹ non ꝓjiciet. elōgādo a se tpali ꝓsperitate. x Simplicē. s. corde vero ⁊ nō ficto ei seruiētē. y Nec porriget manū malignis. ad dādū eis felicitatē ꝓsperitatis tpalis. z Donec ipleat risu os tuū. q. d. ipsi Iob: si simplicit⁹ ac recte deo seruieris hoc in te expieris: q⁹ dabit tibi ꝓsperitatē talē: q̄ non poteris ꝓtinere a risu ⁊ a iubilo p̄ nimio cordis gaudio. a Qui oderūt te induent ꝓfusione. i. circundabūtur sicut vestimēto. b Et tabernaculū impiorꝫ nō ꝑsistet. orīētales aūt ppli antiquit⁹ in tabernacul⁹ habitabāt: ⁊ iō p tabernaculū hic intelligūtur filij familie: ⁊ etiā diuitie: q̄ oia i tabernaculis reponebātur. qđ aūt dicit baldath Deus nō ꝓjiciet simplicē. sp habet veritatē in spūalib⁹ bonis: q̄ nō auferūtur a iustis: sed i tpalib⁹ bonis nō est sp verū: q⁹ multis simplicib⁹ ⁊ iustis subtrahit bona tpalia reseruando eis spūalia ⁊ eterna. Lap̄m .IX.

Ꝟ Rñdens Iob. Posita obiectōe ipsi⁹ baldath: h̄ consequēter ponitur ipi⁹ Iob rñsio: ⁊ q⁹ baldath in opponēdo dixerat: Nunquid de⁹ supplātat iudicium nē. imponēs ipi Iob q̄ cōtradiceret diuie iusticie: iō ipe Iob rñdēdo oñdit primo se nolle diuinā iusticiā impugnare. 2° declarat de quib⁹ intēdit cū aduersarijs disputare: ibi Unū est. Circa p̄mū primo ꝓponit intentū: 2° ꝓbat assūptū: ibi Qui trāstulit. Circa p̄mū Iob tanq̄ rōnabilit⁹ disputās ꝓcedit qđ vez est in dcis aduersarioꝝ. d. b Uere scio q̄ ita sit. s. q̄ de⁹ nō supplātat iudiciū: nec subuertit qđ iustum ē: sicut dixerat baldath: c Et q̄ nō iustificet hō ꝓpositus deo. i. ꝓpatus deo: qđ dixerat eliphaz supra. iij. cā. sed Iob illud p⁹ omiserat: iō hic resūpsit. Q⁹ aūt ponit hic ꝓposit⁹ p ꝓpatus: hoc ē: q⁹ in cōpatōe vnū ponit iuxta aliud: ⁊ sic ē ibi quedā ꝓpositio. i. simul positio. ꝓcesso igit hoc quod erat verū: Iob ꝓponit intentū. d. d Et voluerit ꝓtēdere cū eo. i. si aliquis voluerit ꝓtendere de diuina iusticia debet insan⁹ reputari: cui⁹ cā subdit: e Non poterit ei rñdere vnū p mille. i. nihil poterit rōnabilit⁹ dicere: ⁊ ponit hic nūs determinat⁹ p indeterminato. ⁊ rōem huius assignat. d. f Sapiēs ē corde: ⁊ fortis robore. iusticia enī dei exigit i eo sapiam dirigētē: ⁊ potentiā exequētem: ⁊ q̄libet est infinita: cū sit idē q̄ diuina essentia. Finiti aūt ad infinitū nulla est ꝓportio: ⁊ iō nullus ꝓtra diuinā iusticiā pōt ꝓtēdere: iō subdit g Quis restitit ei. disputādo per sapiam: vel repugnando p fortitudinē: h Et pacem habuit. q. d. nullus: q⁹ lz cū aliquo minoris potentie vel eq̄lis alīqs possit p resistentiā disputādo vel pugnādo pacez acqre re: tñ cū eo qui est sapiētie ⁊ potētie infinite: non pōt pacē acquirere: nisi se ei subiiciēdo. i Qui trāstulit. Hic ꝓnter declarat assūptū. s. q̄ diuina sapia ⁊ potētia exedūt oēm aliā in infinitū: ⁊ p̄mo oñdit ꝓpositū: 2° ꝓcludit ītētū: ibi Quāt⁹. Propositū aūt declarat p effect⁹ mirabiles: ⁊ p̄mo in reb⁹ naturalib⁹: 2° in humanis actibus: ibi Si venerit ad me. Circa p̄mū p̄mo ōclarat ꝓpositū in reb⁹ naturalib⁹ inferioꝝib⁹: 2° in superioꝝib⁹: ibi Qui p cipit soli. Circa primū sciendū q̄ in inferioꝝib⁹ creaturis terra videt firmioꝝ ⁊ stabiliorꝫ: quia est centrū mūdi: ⁊ i his que sūt sup terrā: mōtes vident magis stabiles: ⁊ tñ deus in terremotu ipam terrā mouet: ⁊ mōtes aliqñ sb uertit p suā potētiā: ⁊ hoc ē qđ dī: i Qui transtulit mōtes: ⁊ nescierūt hi qs subuertit. i. hoīes habitātes iuxta illos mōtes: in quo declarat magnitudo diuine potētie que ita subito facit tātum effectuꝫ: vt homines nō possint ꝓuidere: nec sibi cauere. k In furore suo. h⁹ addidit Iob: q̄ deus aliqñ talia facit in vindictaꝫ peccatoꝝ ꝑm ordinē sapiētie sue. l Qui ꝓmouet terrā de loco suo. nō ꝑm se totā cū sit cētruꝫ mūdi: sed ꝑm aliqs eius ptes. m Et colūne ei⁹ cōcutiētur. dicūtur aūt colūne terre ptes eius iteriores sustētantes exteriores: q̄ ꝓcutiunt i terremotu: q⁹ causat ex vapore icluso i viscerib⁹ terre: q̄ per motū suū ꝓcutit terre interiora: ⁊ sic exteriora mouētur. n Qui ꝑcipit soli. Hic ꝓnt ostēdit magnitudinē diuine sapie ⁊ potētie in corporibus superioribus dicēs: Qui ꝑcipit soli ⁊ non oriꝫ. i. pōt ꝓcipe vt nō oriat: sicut enī tpe iosue fecit eū stare i medio celi: vt nō ꝓcederet ad occasū spacio vnius diei: vt habetur iosue. x. ca. ita posset ꝓcipere q̄ staret ante ortū ita q̄ nō procederet ad ortum per aliqđ tpis spaciū ꝑm ordinem voluntatis sue ⁊ sapiētie. Potest etiam hoc exponi ꝑm cursum nature: inquantum tegit solem nubibus ante ortum ita q̄ non videtur oriri ꝑm nostrum aspectuꝫ. o Et stellas claudit sub signaculo. quod fit dupliciter: Uno modo per ꝓsentiam maioris lucis: sicut de die nō apparent stelle: quasi sub signaculo clause ⁊ hoc ꝓpter ꝓsētiam solis in hemisperio nr̄o. Alio

modo de nocte qñ tegũtur nubiũ caligine. p Qui extẽdit celos suos. i. dás eis tãtã quãtitatem fm ordinẽ sue sapiẽtie mẽsuratã: cui' nõ pot hõ inuestgiare rõnem .s. quare celũ sit tãte quantitatis ꝛ non maioris nec minoris. q Et gradit sup fluct' maris. subjciẽdo eos ordini sue sapie: lz videant maxie mutabiles: qz mouentur continue. r Qui facit arctuz. q̃dã ꝓstellatio est q̃ vocat vrsa maior: ꝛ vocatur arctur' qz ꝓtinue voluit circa polũ artic' seu septẽtrionalẽ: s Et orionas. q̃daz ꝓstellatio ẽ clara ꝛ nota: q̃ partim orit ẽ in signo tauri: ꝛ ptim i signo geminoꝝ: ꝛ ei' ortus signat tempestates: ꝓpt qđ dicit pbus scđo libro metheoroꝝ: Qz orion ẽ idiscret' ꝛ difficilis: t Et hyadas. q̃dã ꝓstellatio ẽ in fronte tauri: ꝛ in ortu suo signat pluuias: v Et interiora austri. i. ãtarticũ polũ seu australẽ: ꝛ stellas q̃ mouent circa ipz: qz quãtũ pol' artic' eleuatur sup terrã i hemisperio nro ꝛ regione nostra: ꝓpt qđ est nobis sp manifestus: tm pol' antarticus sub orizõte nro deprimit: ꝛ iõ ẽ nobis sp occultus: ꝛ ps celi ꝓpe ipm existẽs. x Qui facit magna ꝛ iscrutabilia. nobis: vt pz ex pdcis: y Et mirabilia quoꝝ non est numer'. qz nũare nõ possum' oia: tñ sũt ꝓpensa a deo ꝛ mẽsurata: eo q facit oia in põdere nũo ꝛ mẽsura vt hĩ sapie. xj. z Si venerit ad me. hic ꝓnter oñdit magnitudinẽ sapiẽtie ꝛ potẽtie dei i humanis. ꝛ pmo i exhibitõne bñficioꝝ sue gre. d. Si venerit ad me. p suã grãm: a Nõ videbo eũ. hũc aduẽtũ pcipiendo. b Si abierit. retrahendo suã grãm: c Non itelligã. h' mõi subtractõez: qz Nescit hõ vtz amore vel odio dign' sit. eccles. ix. 2° in examinatõe subtili factoꝝ nroꝝ dicẽs: d Si repẽte interoget. me reducendo ad ꝓsideratõem ꝓsciẽtie ꝓprie: qđ facit aliqñ per flagella: aliqñ p bñficia. e Quis rñdebit ei. s. sufficiens. q. d. nullus in hoc eni rñdet sufficiens homo deo: qñ secure pot dicere se esse puz a peccato: qđ null' pot dicere: fm illud ꝓuerbioꝝ. xx. Quis pot dicere: mũdũ est cor meũ: purus sum a pctõ. f Uel qs dicere ei pot. scz: g Cur ita facis. quasi ipm castigãdo: als corrigẽdo vel corripiendo: certe null': cũ in nullo deficere possit. 3° oñditur p funditas diuine sapiẽtie i peccatoꝝ punitõne: qz q̃cũq se vertit hõ nulla astutia: nulla potentia: pot dei vindicta declinare: fm illud ps. Quo ibo a spũ tuo: ꝛ quo a facie tua fugiã. ꝛ hoc est qđ dr: h Deꝰ cui' ire resist. ne. pot. vindictã ei' euadẽdo. i Sub q̃ curuãtur q̃ portant orbẽ. i. angeli q̃ administrãt oẽm creaturaz corporalem: ꝛ tñ dicũtur incuruati ad dei reuerentiã: fm illud ps. Adorate eum omnes angeli ei'. lz aũt effectus pdicti sint finiti: tñ declarãt infinitatẽ sapie ꝛ potẽtie diuine: quia reducuntur in deum tanq̃ in cãm effectiuaz simpliciter primam: ꝛ per consequens actum purum ꝛ illimitatum: quia actus non limitatur nisi per aliquaz potentiam: vnde ꝛ forme magis materiales sunt magis restricte: cuiusmodi sũt forme elementares. k Quãtus ergo ꝛc. Hic consequenter ex predictis iob concludit suum propositum: scz q non intendit contra deum cõtendere: qz hoc esset frustratorium ꝛ insanum: ꝛ primo hoc concludit ex sui paruitate: 2° ex dei maiestate: ibi Si fortitudo. Circa primum dicit: Quãtus ergo ego sum .q. d. nullius momenti: l Ut respondeam ei. qui est sapientie et potẽtie infinite: m Et loquar vbis meis cũ eo. eius iudicia discutiendo: contingit autem aliquando q aliquis paru' homo scz dignitate ꝛ ptãte confidens de sua iustitia constanter loqtur coram iudice terreno sed hoc non pot fieri coraz iudice deo: ꝛ h' est qđ dr: n Qui etiã ꝛc. nõ rñdebo. petendo iusticiam. o Sed meũ iudicẽ deprecabor. petendo miam: ꝛ bñ dicit: Si habuero quippiaz iustum. sub conditõne ꝓpter incertitudinem ꝓpe iusticie: q̃a Nescit homo vtz amore vel odio dign' sit: Eccles. ix. p Et cũ inuocãtẽ exaudierit me. s. ad ꝓfectum. q Nõ credo q audierit vocem meam. quia videlicet non exaudiuit me ad votũ. cõtingit eni q aliqs exaudiat aliqñ ad ꝓfectuz suũ: ꝛ non tamẽ ad votũ: sicut febricitans cũ petit potuz a medico qui negat: exaudit eni ille eum ad ꝓfectuz suum .s. ad sanitatem ꝓcurandam: non tñ ad votum suum: eodem modo homem petentẽ liberari a flagellis pñtis vite deus aliqñ nõ exaudit ad votũ: exaudit tñ ad ꝓfectũ: ordinans huiusmodi flagella ad meritũ vite ẽne: ꝛ qz hõ flagellat' hoc nõ videt iõ exaudit' nõ credit se exauditus: iõ seqtur: r Jn turbine eni ꝓteret me. i. in obscuritate qz nescio cãz sue dispositõis aduertere. s Et multiplicabit vulnera mea etiã sine causa. s. nota mihi: q̃uis sit nota sibi: vñ subdit: t Non ꝓcedit reqescere spm meũ. si eni homo sciret afflictõem suã ordinari ad bonũ suũ simplr: lz affligeret carne quiescaret tñ mẽte: sicut sciẽs praecisionẽ mẽbri sui putridi valere ad ꝓseruatõem corpis: lz affligeret carne: qescaret tñ mente illam pscissionẽ acceptando. homo autem a deo flagellatus in presẽti non potest certitudinaliter scire q hoc sibi cedat ad meritũ vite beate: nisi sibi fuerit a deo reuelatum ꝛ iõ dicit: Nõ ꝓcedit reqescere spm meũ. v Et iplet me amaritudinibus. carnis ꝛ mẽtis. Pot etiã dici: q hoc ꝓcluditur q̃si quoddam inconueniens contra amicos iob: q̃ pñtẽ afflictõez negabãt ordinari ad ꝓsolatõez in alia vita futura. x Si fortitudo. Hic ꝓnter oñdit iob se nolle prędẽ cũ deo ratõne sue maiestatis. quãdo enim iudex terrenus ẽ parue fortitudinis ita q non potest coercere peccantem: secure contendit contra iudicem: sed hoc non potest dici de deo: cuius fortitudo est infinita: ideo dicitur: Si fortitudo queritur. in iudice. y Robustissim' est. ad coercendum quencunq. Secundo audet aliquis contendere contra iudicem: quando potest manifeste ostendere suam iusticiam per testimonium aliorum vel per seipsum. Primum est impossibile respectu dei: qui solus cognoscit occulta cordium hominum: et ideo nullus de bonitate proximi potest ferre testimonium contra sententiam dei: ꝛ hoc est quod dicitur: z Si equitas iudicij. Queritur in

iudice ad oñendū alicuⁱ inocētiā. a Nemo audet pro me testimoniū dicere. cora deo cū ignoret secreta pscie mee soli deo nota. silr scom ē impossibile: iō subdit: b Si iustificare me voluero. p testimoniū meū ptra dei iudiciū: c Os meū pdēnabit me. s. de blasphemia ptra ipm. o Si innocentē oñ. pua. me pprobabit. pctm meū nō solū alijs sed etiā mihi occultū reuelādo: sm illud ps. Delicta qs intelligit. e Etiam si simplex fuero. i. sine plica dolositatis ⁊ falsitatis. f Hocipm ignorabit aia mea. ppi varietatē motionū ⁊ afflictionū: alis affectionuz aie: qz sicut ocñ ē: nescit homo vtz odio vel amore dignus sit. g Et tedebit me vite mee. ex hoc enīz q hō non pōt eē securⁱ de statu suo i vita pñti: psurgit qdāmō tedium viuendi. h Unum est tē. Postq iob oñdit se nolle cuz deo ptendere: h pñter ostēdit de quo intēdit cū suis aduersarijs disputare: ⁊ primo ꝓbat ꝓpositū p rōez: 2ⁿ p exēplū: ibi Dies mei. illud autē qđ intēdit oñdere est: q flagella hui⁹ vite nō solū infligunt a deo ppi peccatū: qđ fuit principale ꝓpositū. ⁊ hoc ē qđ dicit: Unum est qđ locutus sum. ⁊ volo sustinere. i Innocētē ⁊ impiū ipe psumit. i. morte affliget: vt pz ad sensuz Cū igit mors sit qdā pena imo maxima i pñti vita: ⁊ hec indifferenter infert iustis ⁊ innocētibⁱ: videt sequi q innocēs a deo punit in pñti. sed qz stati pōt ad hoc dici q nullⁱ est innocēs a peccato originali: ppi qđ est debitor mortis: iō per hoc innocēs nō punit: ppi hoc arguit vltra: k Si flagellat occidat semel. q. d. ex hoc hz: q deus deberet innocētem tm semel affligere. s. in morte: ⁊ nō in vita. cuⁱ ꝓriū videmⁿ i multis innocētibⁱ a deo afflictis i pñti vita qñ delectet in eoz penis ꝓpter se: ⁊ hoc est qđ dicit: l Et nō de penis innocētū rideat. hō eni solet ridere de his q̄ placēt ꝓpter se sed qz hoc est ipossibile q deⁱ delectet p se in penis innocentum: iō oportet dare aliā cām istaz penarum: iō subditur: m Terra data ē in manⁿ impij. q. d. iob: si tu dicas rñdēdo: q ipe sathan est cā: qz hz ptātem in terra: ⁊ sic iducit potētes huⁱ mūdi ad affligendū innocētes inique: vñ subdit: n Uultū iudicū eⁱ opit. i. intellectuz iudicū terre operit muneribus: fauore: ⁊ alijs hⁱmōi ne videāt equitatē innocētes ꝓdēnando ⁊ affligēdo. hāc rñsionem destruit iob: quia sathan nihil pōt nisi pmissus a deo: ⁊ ideo istas penas innocentū oportet reducere in aliā causam. s. in deū pmittentez ⁊ in pmissionis cām: ⁊ hoc est qđ dī: o Qⁱ si nō ille est. s. sathan causa ꝓma dictaz penaz. p Quis ergo est. q. d. ipe deus pmittēs. s. talē afflictōem ad bonū innocentum i alia vita: qđ aduersarij iob negabāt. q Dies mei. Hic declarat ꝓpositū p exemplū sui: oñdens se eē punitū a deo non ꝓ peccato p̄cedēte: ⁊ 2ⁿ inq̄rit cām punitōnis sue. x. ca. Circa primū ostēdit ꝓmo se innocentez punitū. 2ⁿ remouet dicti sui falsum intellectū: ibi Si lotus fuero. Circa ꝓmū p mittit afflictōem suā. d. q Dies mei. s. psperitatis mee. r Uelociores fuerūt curſore. q absq̄ statōe tendit ad terminū: ⁊ p hoc oñdit iob: q psperitas sua tpalis nō habuerit aliquā fixionē: sed trāsijt statim ad miseriā: ideo subditur: s Fugerūt ⁊ nō viderūt bonū. s. stabile: sz hoc ē valde miserabile: qñ hō in miseria positus recolit tēpus suū ꝓsperū sic cito trāsisse: ⁊ ad idē exprimēdum ponit aliud exemplū de naui velociter trāseunte ad portaz: ⁊ de aqla famelica volante ad cibū dicēs: t Pertrāsierūt q̄si naues po. portātes. quaz naute festinant nō solū ꝓpi desideriuz portus: sed etiā ne poma ꝓpi morā in mari putrefiāt t Cū dixero ne quaquam ita loquar. p̄q̄rēdo de mea afflictione ⁊ miseria: v Lō muto faciē meā: ⁊ dolore torq̄or. .i. augetur dolor meus interior: ⁊ p ꝓns in facie ꝓmutor: dolor eni celatus in corde intēditur: q̄si intus violēter retētus ⁊ inclusus: sz qñ aperit exterⁿ p fletū. s. seu querulatōez minuitur quasi p quādā euaporatōez. Posita afflictōe sua declarat innocētiā suā dicēs: x Uerebar oia opa mea. ne esset ibi aliquid iniustū: modⁿ eni hois diligenti suaz innocentiā custodiētis ē semp timere ne aliq̄d iniustum faciat. y Sciēs q nō ꝑceres delinquēti. qz ad deum nō ptinet dimittere dedecⁿ culpe sine decore iustīcie. z Si aūt sic ipⁱ sū. vt meruerim tm flagellum. a Quare frustra laborauī. ad custodiēdū innocētiā tā diligenī. q. d. hoc nō est verisile: ⁊ sic ꝓcludit: q sua flagellatio nō fuerit ꝓ pctō p̄cedēte: sed ꝓ alia cā. s. ad exercitiū sue patiētie, p merito vite future: qđ intēdit iob ptra aduersarios ꝓcludere: vt ocñ fuit a principio. b Si lotⁿ fuero. Hic pñter iob remouet falsū intellectū sui dicti. p hoc eni q dixit se inocētē a deo punituz: posset ab aliquo itelligi: q diceret se iustū in ꝓpatōe ad deū: cuius ꝓriū asserūt in pncipio huⁱ capli: iō oñdit q nullⁿ quātūcūq̄ iustⁿ a deo pōt dici ꝓpe purⁿ: pallidū eni ꝓpatū ad albū dī nigz: ⁊ ipfectū ad pfectū dī defectiuū: ⁊ hoc mō ois creatura quātūcūq̄ lucida dī tenebrosa ꝓpata ad deū: eodē mō humana innocētia ꝓpata ad puritatē diuinā dī imūdcia: sm illud Esa. lxiiij. Uniuerse iustīcie nre q̄si pānⁿ mēstruate: ⁊ hoc ē qđ dī: Si lotⁿ fuero. a pctō pmisso p pniaz. c Et fulserint velut mūdissīme manus mee. seruando innocētiā. d Tñ sordibus intinges me. i. videbor sordidⁿ iuxta me. e Et abominabūtur me vestimēta mea. i. opera qz immūdicia operū ꝓcedit ab imundicia operantis. q aūt per vestimēta designētur opera exteriora: pz Matth. vij. Attendite a falsis ꝓphetis q̄ veniūt ad vos in vestimētis ouium ⁊c. Lōsequēter sⁿdit cām q̄re hō ꝓpatus deo videat sordidus ⁊ iniustⁿ. d. f Neq̄ eni viro q̄ sibi mei ē rñdebo. s. in tali ꝓpatōe. vir eni iuxta vir̄ pōt appere iustⁿ: sz nō iuxta deū: cuⁱ iustīcia excedit i infinitū: ⁊ sic intelligitur qđ sⁿdit: g Nec q̄ mecū i iudicio ex eq̄ possit au dirī.

nēmo audet ꝑ me testimoniū dicē. Si iūstificare me voluero: ōs meū ꝓdēnabit me. Si innōcētē ostēdero: prauū me cōprobabit. Etiām si simplex fuero: hoc ipsum ignorabit aīa mea: ⁊ tedebit me vite mee. Unūz est quod locutus sum: ⁊ innocentē ⁊ impiū ipe consumit. Si flagellat: occidat semel: ⁊ non de penis innocētiū rideat. Terrā data est in manū impij: vultū iudicum eⁱ operit. Qđ si nōn ille ē: quis ergo est: Dies mei velociores fuerunt cursore: fugerūt ⁊ non viderunt bonum. Pertrānsierūt quasi naues poma portantes: sicut aquila volās ad escam Cū dixero nequaq̄z ita loquar: cōmūto faciem meā: ⁊ dolore torq̄or. Uerebar oia opera mea: sciēs q ñ parceres delinquenti. Si autē ⁊ sic impius sum: quare frustra laborauī: Si lōtus fuero q̄si aqs niuis: ⁊ fulserint velut mūdissime manus mee: tñ sordibus intinges me: ⁊ abominabunt me vestimenta mea. Neq̄z. n. viro q sibi mei ē rñdebo: nec q mecū i

qz de' a nullo pōt iudicari: iō subdit: a Nō est qui vtrūq; valeat arguere. qz deus a nullo pōt argui. b Et ponere manū suā in ambobus .i. coercere sua ptāte me z deū: qz de' a nullo pōt coerceri: p ista oia insinuat iob infinitatē quo ad iusticiā diuie excellētie: rōne cuius homo quātūcunq; iust' nō pōt dici purus: nec p cō sequēs pōt de diuinis iudicijs contendere: vñ subdit: c Auferat a me vgā suā. z pauor ei' non me terreat. Loquar z nō timebo eū. Neq; enī possū me tuens respondere. .x.

iudicio ex eq̄ possit audiri. Nōn est q vtrūq; valeat arguere: et pone manū suaz i ambob'. Auferat a me vgā suā: z pauor ei' non me terreat. Loquar: z nō timebo eū. Neq; enī possū me tuens respondere. .x.

Gedet aiam meaz vite mee: dimittā m aduersū me eloquium meū. Loquar i amaritudie aie mee: dicā m deo: noli me pdemnare. Indicā mihi: cur me ita iudices: Munqd bonū tibi videt si calūnieris me: et oppmas me: op' manuum tuaz: et psiliū ipioz ad

iuues: Munqd oculi carnei tibi sunt: aut sicut videt homo z tu videbis: Munqd sicut dies hois dies tui z anni tui sicut hūana sūt tempa: ut q̄ras iniqtatem meā: z peccatū meū scrutaris: Et scias qz nihil ipiū fecerim: cuz sit nemo qui de manu tua possit eruē. Manus tue fecerūt me: et plasmauerūt me totū in circuitu: et sic repēte pcipitas me: Memēto q̄so q̄ sic lutū feceris me: z i puluerem reduces me. Nōne sicut lac mulsisti me: et sicut caseum me coagulasti: Pelle et

dendo mihi cāz quare sic grauit me punis inocētē. e Munqd bonū tibi vi. si calū. me. p astutiā: f Et oppmas me. p violētia. g Opus manuū tuaruz .i. cū sim creatura tua. h Et psiliū impioz ad iuues. quoz studiuz vtitur ad depssionez inocētū. ista pposuit iob iterrogatiue .q.d ista nullo modo possunt in deo eē: z sic excludit a deo pma causa punitōis sue: que ē malicia punientis. i Nunquid oculi. Hic remouet scda cā q̄ est ignorātia veritatis: sicut iudex aliqn punit innocentē etiaz fm ordinē iusticie: vt pote qn̄ suspect' est d crimine licet falso: z sic p tormēta seu questiones punit innocentē: vt p hec extorqueat veritatē. ista aūt causa puniēdi innocentē nō pōt eē in deo: cui nihil pōt eē occultuz. Sic igit̄ pcedit iob pmo quasi inqrendo vtrū ppt̄ talē ignorātiam puniat a deo. z 2° oñdit q nō: ibi Manus tue. Circa pmū dicit loquens deo: i Nunquid oculi carnei tibi sunt. ita q accipias cognitōem itelligibilē a sensib': inq̄s in hoc pricipalio: est visus: qz plures differētias rerū nobis demōstrat vt hī pmo metaphysice. k Nunqd sicut dies hois dies tui z̄c. ita q p p̄cessum tpis augeat in te cognitio veritatis sicut accipit cognitio i hōibus: z ppt̄ talē modū cognoscendi: aliqua vītas te lateat. l Ut q̄ras iniqtatē meā z peccatū meū scruteris. p tormēta mihi inflicta: sicut iudices hūmani inqrūt de ignotis. m Et scias qz nihil ipium fecerim. p talē diffinitōez: sicut iudices terreni p hoc cognoscūt questionati innocentiā. n Cū sit nemo qui de manu tua possit eruere. illū quē tu volueris pdcō modo questionare. o Manus tue. Hic pōnit ostēdit iob talia non hīe locū in deo: cū cognoscat hoiez pfectissime int' z extra: z h' est q̄d dic: Manus tue. i. potētia opatiua tua: p Fecerūt me. quātū ad aiaz q̄ fit a deo p creatōez. q Et plasmauerūt me totū in circuitu. quātū ad corp' q̄ aia circūdat sic vestimēto q̄dāmodo. r Et sic repēte pcipitas me. p flagella q̄si dicat: mirabile ē q cū tanta diligentia feceris me: z stati p flagella velis me destruē: h' inīponit p̄ errorē amicoz iob: qui post mortē negabāt aiaz remanē. q̄si sequēs ad dcm eorum q̄d pma facie icōueniēs videt. s Memēto q̄so q sic lu. fe. me. hoc dī ad alludēdū ei: q̄d dī in genesi hoiem formatū de limo terre: Gene. j. z redigēdo i puluerē: Gene. iij. t Nōne sic lac mul. me. Incipit describē formatōez hoīs a pncipio semis: q̄d ē de superfluo alimēti dealbato ad modū lactis. v Et sic caseū me coagulasti. i formatōe ei pueri se mē viri in q̄ ē vis actiua se hz ad materiā mīstratā a mre i formatōe corpis pueri: sic coagulū ad lac i formatōe casei. x Pelle z car. vest. me. qz mēbra vitalia vt cor z epar z̄c.

Er colūnas terre possūt itelligi ad lr̄am colūne vel quecūq; alia edificia q̄ vident adherere terre: vel etiā mōtes q̄ sūt quasi colūne sup terram fundate: q̄ oia in terremotu pcutiant.

In eodē caplo. ix. vbi dī in postilla: Qui pcipit soli z nō ozit. i. pōt pcipere. Additio scda.

Empoze iosue qn̄ de' fecit stare solē in medio celi vt nō pcederet ad occasū spacio vn' diei. Ex eadē statōne secutū est q̄ staret añ oztū respectu hemispij antipedū: z sic eodē tpe deus fecit q nō pcederet sol ad oztū: vñ nō oportet q arguat a silitudine ptātis in precipiendo. qz i vna z eadē statōe sol stetit vt nō pcederet ad occasuz: nec etiā ad oztū: z hoc respectu dī uersoz hemisperioz z̄c. Caplm. X.

Gedet aiam meam vite me. Postq̄ iob declarauit se inocentē punitum fuisse: hic pōnter inqrit cām punitōis sue: quā maxime solēt afflicti q̄rere. Et pmo ponit suā inqsitōez: 2° infert otra aduersarios vnā pclusionē: ibi Quare de vulua. Prima i duas: qz pmo inqrit cām sue punitōis ex suppositōe sue inocētie. 2° absq; tali suppositōe. Scda ibi Si peccaui. Prima i duas fm duplicē cām quā remouet a deo. Scda ibi Nūquid oculi. Prima cā punitōis inocētis est malicia i puniēte: qn̄ calūniat inocētē p suā malicia vel oppmit violētiaz: z hoc nullo mō pōt esse i deo. sic igit̄ ista sniam deducit iob prio lamētādo afflictōem suā dicēs: a Tedet aiam meā vite mee. qz licet viuere fm se sit delectabile: subiectū aūt multis angustijs efficit tediosū sicut erat i iob: b Dimittam aduersū me eloquiuz meū. tūc eni videt homo loq̄ otra se: qn̄ loquitur de abbreuiatōne vite sue. c Dicā deo: noli me cōdēnare. ex h' pz q̄ iob nō loq̄bat ex desperatōe: sed magis ex suppositōe aduersarioz suoz futurā vitā negantiū: ad q̄ sequit breuiatō vite iob optāda: vt sic terminaret sua pena: vt frequēter ocn̄ est supza. d Indica mihi cur me ita iudices. oñ

operiũtur carnib⁹: ⁊ pelle q̃si q̃busdã vestimẽtis. a Ossibus ⁊ neruis ꝓpegisti me. ad robur corpis: descripta ĝ corporis organizatõe: ꝓcedit ad aiatõem dicens: b Vitã ⁊ misericordiã tribuisti mihi. deus eni infundendo aiam dat vitã: ⁊ etiã virtutes in q̃dã seminario: inꝫ quas in ipo iob relucebat miseratio: ꝑm q ipe dicit infra xxxj. Ab infãtia mea creuit mecũ miserato c Et visi. tua cust. spm̃ meũ. p vite cõtinuatõnem exhibẽdo tua bñficia: tũc enim dr deꝰ hoiem visitare qñ dat ei bñficia spualia ⁊ corpalia: oĩa ista aũt expressit iob ad oñendũ q deꝰ cognoscit perfecte oia q̃ sũt in hoie quãtũcunq; intima: iõ subdit: d Licet hec celes i corde tuo. dr aũt deꝰ celare in corde suo ea q̃ ptinẽt ad hoiez: qñ nõ oñdit erga eũ bñficia exteriora: dimittẽdo eum in afflictõe magna. e Scio tñ q; vniuersoꝝ memineris. ⁊ sic ex ignorãtia ex pte tua nõ ꝓcedit q me affligis. f Si peccaui rẽ. Hic ꝓñter inqrit iob causã afflictõis sue absq; suppositõe sue innocẽtie. d. Si peccaui .i. dato q peccaueri i iuuẽtute mea: g Et ad horã pepcisti mihi .i. statim nõ puniẽdo: q; iob a iuuẽture nõ fuit afflict⁹ a deo.

carnib⁹ vestisti me: ossib⁹ ⁊ neruis ꝓpegisti me. Vitãm ⁊ miaz tribuisti mihi: ⁊ visitatio tua custodiuit spũm meũ. Licẽt hec celes in corde tuo: sciõ tñ q; vniuersoꝝ memineris. Si peccaui: ⁊ ad horã pepcisti mihi: cur ab iniqtate mea mũdũ me eẽ nõ pateris: Etsi ipi⁹ fuero vẽ mihi ẽ: ⁊ si iust⁹ nõn leuabo caput: saturat⁹ afflictõne et miseria. Et ꝓpt superbiã quasi leenaz capies me: reuisusq; mirabiliter me crucias. Instauras testes tuos contra me: ⁊ multiplicas iram tuam aduersum me: ⁊ pene militant in me. Quare de vulua eduxisti me: Qui vtinã ꝓsupt⁹ eẽm nẽ oculus me videret. Fuissem quasi nõ eẽm de vtero trãslat⁹ ad tumulũ. Nũqd nõ paucitas dierũ meoruz finietur breui: Dimitte ergo me vt plangam paululum doloꝛẽ meum ãnteqz vadam ⁊ non reuertar ad terram tenebrosaz: ⁊ opertam mortis caligine: terrãz miserie ⁊ tenebraꝝ: vbi vmbra mortis ⁊ null⁹ ordo: sed sempiternꝰ horror habitas.

h Cur ab iniqtate mea mũdũ me eẽ nõ pater⁊ .q. d. si pepercisti mihi i iuuẽture ⁊ fortitudine mea: videt q magis deberes hoc facere in mea senectute: in qua non possum sic sustinere relaxãdo saltẽ mihi culpam ex tua pietate. i Et si impi⁹ fuero. tpe ꝓterito: k Ue mihi est. i. sum ⁊ fui in tanta tribulatõe: q; deberet tibi ꝓpena sufficere. l Et si iust⁹. supple fui ⁊ sũ: m Nõ leuabo caput. ad defẽdẽdũ iustitiã meam: n Saturatus. i. totaliter repletus: Afflictione et miseria. Et si leuauero caput: tanquã tibi renitẽs ꝓpt superbiam: q Quasi leenã capies me. irretiendo me maiorib⁹ supplicijs: iõ subditur: r Reuersusq; mirabiliter me crucias. q; ꝓt⁹ me cruciasti p subtractõnem oĩm bonoꝝ: ⁊ nũc p persecutõez amicoꝝ meoꝝ: qò ẽ grauissimuz sustinere. s. psecutõez ab ill' qui deberẽt ferre auxiliũ. s Instauras testes tuos ꝓtra me. i. amicos meos q̃ vident esse testes tui iquãtũ p iustitiã tuã ⁊ ipatientiã meã nitũtur me cõdemnare. t Et multiplicas irã tuã. i. effectũ ire tue: q; nec ira nec alie passiones cadũt in deo. v Et pene militãt in me. i. tenẽt me ita subiectũ: q nullo mõ possuz resistere. Cõsiderandũ aũt q licz sathã amicos iob excitauerit cõtra eũ: hꝰ tñ hic deo attribuit: q; hꝰ fec⁊ a deo pmissus. Sciẽdũ etiã q iob ad hꝰ causas pũitõis inocẽtiũ tã diffuse q̃siuit vt p illas q̃s remouit tanq̃ incõgruas: itelligat vera cã: q ẽ exercitiũ patiẽtie ipoꝝ afflictoꝝ vt p hꝰ deueniãt ad pmiũ vite future eis a domino ꝓpatũ. x Quare de vulua. Hic vltio iob ex pdcis aduersarioꝝ seq; õdictõnez ꝓcludit: vt eni pz ex p̃cedentib⁹ ipsi ponebãt felicitatẽ hois i ꝓspitate tpali: ex q̃ seq̃tur q; vita miserijs subiecta a quib⁹ non apparet releuabil' q̃lis erat vita iob: sit sibi odibil' ⁊ horrẽda. Itẽ q; ponebãt post mortẽ nihil remanere de hoie: vitã aliam oĩno negãtes: seq̃tur q; mors sit ꝓuatio oĩm bonoꝝ sim plicit: ⁊ p ꝓñs sũme horrenda: ⁊ sic vita ei ꝏposita appetenda etiã i statu misero: i quo ñ ꝓuat oẽ bonũ: ⁊ sic sequũtur õdictoria ad dcã ipoꝝ: huiꝰ aũt õdictõis iob ꝑmo deducit ꝑmã ptẽ. d. x Quare de vulua eduxisti me. i. fecisti me nasci: subdit cãz. d. y Qui vtinã cõsupt⁹ eẽm .i. mortuꝰ añ natiuitatẽ z Ne oculꝰ me videret. i vita taz misera existentẽ. a Fuissẽ q̃si nõ eẽz .i. ita paz ptic̃passẽ de eẽ q̃ q̃si nihil eẽt ꝓputandum. Cõsequenti põit aliã ptẽ õdictõis. d. b Nũ quid nõ pau. die. meoꝝ finiet breui. q. d. sic: pcnimia afflictõe ⁊ senectute. c Dimitte ĝ me vt plãgã pau. do. meũ. i vita pñti: q; ad huc mors vt horribiliorꝛ: iõ seq̃tur d Anq̃ vadã. p mortẽ: e Et nõ reuertar. p resurrectõez ꝑm aduersarioꝝ errorẽ: q̃ negabãt aliã vitã. f Ad terrã tenebrosũ. i. sepeliar in terra q̃ de natura sua est opaca: g Et optã mortis caligine. qz viuẽtes quãtũcunq; misere fruũtur luce q̃ est sup trã: ⁊ p mortẽ ⁊ sepultura ea priuãtur. h Terrã miserie ⁊ tenebrarũ. quia p mortẽ ⁊ sepulturã tollit oĩs dilectatio sẽsibil ⁊ cognitio itellectualis ꝑm dicta amicoꝝ iob. i Ubi vmbra mortis. qz ꝑm eos nihil põt ibi imaginari nisi horridũ. k Et null' ordo. q̃diu eni hoies sũt in vita pñti: sũt in aliq̃ ordine istituti: qz sũt diuersi stat⁹ hoim: ⁊ in q̃libet statu sũt grad⁹ varij: ⁊ post mortẽ nõ remanet aliq̃ talis distinctio: maxime ꝑm amicos iob: vt pz ex p̃dictis. l Sed sẽpitnus horroꝝ inhabitãs. q. d. nihil põt ibi imaginari nisi horridũ: ⁊ ad sp: qz amici iob reputabãt resurrectõem ipossibilẽ: nec aliq̃d ipi⁹ hois remanere post mortẽ: q̃re talis horroꝝ eẽt oĩno imutabilis ⁊ perpetu⁹.

In caplo. x. vbi dicitur in postilla: Tedet animã meam vite mee. Additio prima.

Secũdũ sẽm thomã signãt dr: Dimittã aduersũ me eloquiũ meũ. ⁊ nõ dicit mittã seu ꝓferã. nã multotiens hõ aliquos motus in corpore patit ꝓpter aliquam passionẽ: ⁊ tñ ita p ratiõnem motus ipos repmit q; ad vbũ exteri⁹ nõ ꝓcedũt: ⁊ q̃n rõ oñdere volẽs q̃d iceri⁹ patiat: occultos mot⁹ in vba ꝓducit: tũc eloquiũ dimittẽ dr q̃si q̃ pt⁹ retẽtũ fuerat: ⁊ ꝓpt hꝰ sb dit: Loquar i amaritudie aie mee. q. d. vba q̃ exti⁹ ꝓferã iteriorẽ amaritudinẽ oñdũt vt det itelligere se in pona hois amaricati loq̃: ⁊ vt veri⁹ itelligat q; ista eloquiũ dr missio sit p hoc q; a tristicia rõ supat sbiugit: Dicã deo noli me pdẽnare rẽ. cũ eni vicit rõ a passioe: hõ ꝓ deuz remurmurat: sed si inter tribulatões hominis recta rõ manet se do subdit ⁊ ipi⁹ remediũ postulat: ⁊ iõ dic: Dicã deo: noli me pdẽnare. Dec tho.

In eodẽ caplo. x. vbi dr i postilla: Quare de vulua. Hic vltio iob ex dcis aduersarioꝝ rẽ. Additõ scda.

Ꝙ hoc q iob dic: Quare de vulua eduxisti me ꝛc. nō videt q inferat ex dictis aduersarioꝝ se qui aliquā ꝺictōnem: nec planus sensus littere hoc tolerat. ꝑmū pz: nam ponētes felicitatem hominis in ꝓsperitate tpali non cōcedūt q vita miserie subiecta sit simpliciť odibilis cū adhuc remaneat in ipa vita ipsum viuere: qꝺ est quid appetibile: ꝛ hoc satis pz ꝑ expi entiam. q plurimi enī miserijs maxie subiecti videntur adhuc vitā appetere: etiā si aliā vitā non credūt sic sūt infideles. 2m pz: nā planus sensus lre testatur: q iob loq tur nō cōtradictoria ꝓcludēdo: sz q̄si vnā ꝛ eandem sen tentiā cōtinuando: vñ meli' vī dicendū: q iob hic loq tur tanq̄ oñdens iterioris amaritudinis passionē: vt. s. dixerat: Loquar i amaritudine aie mee. fm quā passio nem homines sic i magna positi afflictōe eligūt nūq̄ eē in hoim aspectu: ne oppꝛobriū sue miserie hōibus ino tesceret: ꝛ de hoc dicit: Quare de vulua eduxisti me. deo loquēs quē cōfiteť cām esse sue ꝓductōnis ꝛ nati uitatis. Qui vtinā ꝓsūpt' essem. s. i vtero: Ne ocul' me videret. sic miserū. Fuissez quasi nō eēz. i. nō opto in h' totalem priuatōem eēndi: qꝛ hoc nō vī eligibile: sed sal tem hīe aliqualē essendi modū: ꝛ sic declarat appetituz ꝓcedentē ex amaritudine passionis sue: sed quia hoc iā trāsiuerat i ꝓteritū: ꝛ ꝑ ꝓsequens erat ipossibile: vñ. vj. ethicoꝝ: Hoc solo priuat' de' facta iā nō fuisse. iō reuer titur ad petēdū a deo aliq̄ possibilia. s. cessatōez aliquā tulā suaꝝ afflictōnum: de quo dicit: Nunq̄d nō paucitas diez meoꝝ finiet breui. q. ꝺ. exquo nō placuit tibi vt faceres mecū tantā miaz vt fuissem q̄si non eēm mō ꝺicto saltē in paucitate diez meorum q̄ in breui finie tur. Dimitte me vt plagam ꝛc. exponantur prout in postilla ꝛc. Replica.

IN caplo .x. circa illuz passum: Quare de vulua eduxisti me ꝛc. cū postilla. dixisset iob ex dcis ad uersarioꝝ ꝓcludere ꝺictoria: videlicz q vita sb iecta miserijs ieualibilib' sit simplr odiosa: ꝛ eadē sit a liquo mō appetēda: Burgē. se opponit dicēs duo min' ꝓbabilia: Primū est q i casu vita miserijs subiecta ma ximis nō est simplr odibilis ꝓpter viuere qꝺ est bonuz ꝛ ꝑ consequēs appetibile: ꝓbat hoc ꝑ expientiam: sed il la expientia nō est multis nota: nā eligibil' est nō eē q̄ miseꝝ esse sine spe euasionis: iō christ' Matth. xxvj. lo quēs de iuda dixit ipm non eē: ꝛ natū nō fuisse bonuz: ꝛ ꝑ ꝓsequēs eligibile: eē ergo miseꝝ dixit malū: ꝑ conse quēs odibile: imo dixit Meli' illi erat. vbi glosa ordia ria vsitate ꝺr ꝛ simplr vt non possit iferri: igit male esse bonū est: volēs oñdere q grāmatica sil ꝛ logica q̄ dicūt ꝓpatiui positiuuz dici de vtroq̄ extremoꝝ in ꝓposito nō habeat locū: miser enī ꝛsi ꝓpter viuere qꝺ eligibile est appetat eē put burgensis ꝑ expientiā exēplificat: h' est ꝓpī spem aliqñ euadēdi miseriā: vbi aūt nō est spes euadendi casus burgē. nō est ad ꝓpositū: qꝛ ꝓtra dictū christi supra allegatū. vñ ꝛsi fm ipetū nature miseri ꝑ pter decorē vniuersi velint esse: mallēt tñ non eē ex vo lūtatis deliberatōne: ꝛ h' ocm coincidit cū eo qꝺ scotus dicit circa tertiū de affectōe iusti ꝛ cōmodi: ꝛ tūc nō seq̄ tur foꝛ. vult a fm ipulsionē nature: igit vult a: qꝛ argui tur a fm quid ad simplr: sicut i silī nō sequit: christ' vo luit auferri calicē fz affcm sēsitiuū igit voluit. Et merca toꝛ vult tpe naufragū ꝓcere merces igit vult: ꝛ sic de alijs multī: vñ patet ꝓma ps ꝺitōnal' vbi nō est spes re leuatōis a miseria ibi vita est simplicit odibil' ꝛ horenda: etiā apud eos q̄ felicitatē suā ponūt i ꝓsperitate vite pītis. nā si ꝓspitas est ꝓtinua: ē vera felicitas iō simplr appetēda: ꝑ ꝓsequēs eī' oppositū. s. ꝓtinua miseria ē odi bilis ꝛ horrēda. Et ꝑ idē medīū ex lra postil. bene oedu cit scōam ptē ꝓtradictōis ꝓtra quā burg. nihil fac. Loq̄tur igit iob ex suppositōib' amicoꝝ eos oeducēdo ad ꝺictōez Secūdum aūt burg. ocm q videlicet ipe cū sancto thoma ipi iob freq̄nter iponit q locut' sit ex multitudine passionū rōnez vincētiū ad ira ꝓuocantiū supra ꝓbatū est i prīcipio tertij capli. .xi.

RESpōdēs aūt .xi. sophar naamathites dixit: Nunqd q multa loq tur nōn audiet: aūt vir verbosus iustificabit? Tibi sōli tacebūt hoies: et cū ceteros irriseris ā nullo cōfuta beris? Dixisti enī: Pur' ē sermo me': ꝛ mūd' sum in ꝓspectu tuo. Atq̄ vtinā m deus loqueretur tecum: ꝛ aperiret labia sua tibi: vt ostenderet tibi secreta sapi entie: et q multiplex esset

a ESpōdēs autē ꝛc. Dic ponit obiectō ipius sophar ꝓtra ipm iob ꝛ secūdo ponitur iob rñsio sequēti ca'. Circa ꝑmū sophar ꝑmo arguit iob de stultilo quio: ꝛ scōo nitit euz oñdere iuste punituz ꝛ citra ꝺignū ꝑ pec cato suo: ibi Atq̄ vti nā. 3° admonet eū de remedio: ibi Si iniq̄ tatē. Circa ꝑmū dicit

b Nūquid q̄ multa loq̄tur. reputabat ei iob ex ipetu passionis supflua ꝛ irrōnabilia loq̄. c Nō audiet. q. ꝺ. tu es ita loquax q ꝑ vis loq̄ ꝛ nihil audire: ꝛ cām hu ius loq̄citatis subiūgit: d Aut vir vboſus iustificabit. q. ꝺ. ꝑ loquacitatē vis falso ꝓtendere iusticiā tuā: sicut i di sputatōib' litigiosi ꝛ loq̄ces volūt obtinere clamoꝛib'.

e Tibi soli tacebūt hōies. q. ꝺ. nō est rōnabile: cū non sit tāte auctoꝛitatis nec sapie. f Et cuz ceteros irriseris. qꝛ supra dixerat: Quare detraxistis sermonibus veritatis ꝛc.

g A nullo ꝓfutaberis. q. ꝺ. imo ego ostēdā stulticiā tuā.

h Dixisti enī pur' ē sermo me'. hoc accepit ex hoc qꝺ su pra sexto caplo dixerat iob: Et nō inueniet i ligua mea iniq̄tatē ꝛc. i Atq̄ vtinā. Dic arguit iob ꝑ ꝑtā sua pūi tū: ꝛ ꝑ ꝓns cozā deo imūdū. Ad cui' itellectū sciēdū: q pec catū est trāsgressio legis diuine: ꝛ celestiū iobediētia mādatoꝝ: vt dic aug'. Lex autē diuia differt a lege hūana: qꝛ lex hūana tm est vniuersal'. applicatō aūt i fcis ꝑticularib' cō mittit iudicib' i his q̄ sūt iter hoiez ꝛ ꝓximū: ꝛ alijs hōib' i his q̄ sūt ad seipm: ꝛ hoc ē: qꝛ legislatoꝛ nō potuit ꝓsidera re oēs ꝑticulares casus ꝛ circūstātias: deꝰ aūt certitudinal' considerat omnia opera humana: etiam quantum ad mi nima: ꝛ ideo lex eius prout est in mente ipsius se extendit ad omnia etiam particularia: ꝛ inde est q in legibus hu manis aliquis aliquando peccat in causa particulari: ꝛ ta men non facit contra legem humanam. vniuersalia enim non se extendunt ad illud particulare: sed peccans quali tercunq̄ facit contra legem diuinam: prout accipitur prē dicto modo. veruntamen quia homo non habet cognitio nem huius legis in omnibus particularibus: frequenter cō tingit q facit contra legem diuinam: ꝛ non aduertit: ꝛ ex hoc concludit sophar q nullus potest se secure iustificare: secundum q dicit apostolus prima Corinthioꝝ. iij. Ni hil mihi conscius sum: sed non in hoc iustificatus sum. In hac autem deductione sic procedit sophar: quia primo ostēdit profunditatem diuine sapientie: ꝛ multiplicitatem sue legis ad omnia se extendentis: propter quod est ab ho mine incomprehensibilis. Secundo ostendit q ocus facta hominum vsq̄ ad minima considerat: ꝛ sic iuste condem nat: quamuis hominum condemnatio non videatur. Se cundum prosequitur: ibi Ipse enim. Circa primum dicit sophar: i Utinam ocus loqueretur tecum. tibi secre ta sua reuelando. a Et q multiplex esset lex eius.

ad oia quātūcūq; mīma se extēdendo. b Et itelligeres. p istā reuelatōez. c Q; multo minora exigaris. i. minus puniaris debito. d Forsitā vestigia dei ꝓphēdes. h° dicit negatiue: vestigia aūt dei sūt creature ex quaꝝ ꝓditōib° inuestigant ꝓditōes creatoris: ⁊ iste creature nō pnt ad plenū cōprehēdi ab hoie ꝙz illud eccles. j. Cuncte res difficiles: nec pōt hō ea explicare sermōe: sic ꝙz de modico folio arboris de quo nō pnt ad plenū inuestigari oēs ꝓprietates: vt q̄re sit tante quātitatis: vel tali) figure: aut vtutis: ⁊ dato q; posset totaliter ꝓprehēdi ab hoie: tn̄ p hoc nō cognosceret creator pfecte: q; nullus effect° dei: nec etiā oēs sil adequāt virtutem dei ifinitā: ⁊ ideo subdit: e Et vsq; ad pfectū oipotētē reperies. q. d. hoc manifeste ē impossibile.

f Excelsior celo est ⁊ quid facies ⁊c. non est p ista intelligendū q; aliq̄ dimēsio quātitatiua sit i deo: ꝙz ꝺa virt' ei' incōpabiliter excedit ista q̄ inf corpalia videt maxia significās p hoc q; nō possit attigere ad sapiaz ⁊ virtutē dei cognoscēdā: nisi valde modicū ⁊ a longe: simlit nec ei' potētiā: tō subdit: g Si sbuerterit oia. in nihilū redigendo: sicut de nihilo fecit. h Uel i vnuz coartauerit. redigēs ad vnā ꝓfusionē: sicut ab aliq̄b° dī: q; oia corpalia a principio fuerūt creata sub vna forma corporietat' ideterminata ad aliquā specie determinatā. k Quis ꝺicet ei. q. d. null'. i Uel q̄s dicere ei pōt: cur ita facis. corrigendo fcā ei'. k Ipe eni nouit. Hic ꝓnter ostendit q; de' vsq; ad mīma cognoscit hoim peccata: etiaz eis incognita ⁊ sic iuste punit: ⁊ hoc est q̄ dicit: Ipe ei nouit hominū vanitatem. p quā auertūtur a stabilitate virtutis.

m Et videſ iniq̄tatē nōne ꝓsiderat. puniendo. q. d. sic: dī eni iudex nō ꝓsiderare malefacta: q̄n nō punit ⁊ aduertere seu ꝓsiderare q̄n punit. n Uir van'. q̄ declinat a stabilitate vtut'. o In supbiā erigit. q; ꝙz ꝑmo peccet p ignorātiam seu passionem: tn̄ ex ꝓsuetudine peccādi puenit ad h° q; peccat p certā scientiaz ⁊ malitiā: q̄ est manifesta supbia ꝓtra deū. p Et tanq; pullū onagri se liberū natū putat a iugo ⁊ onere legis diuine. Onager eni est asin' siluestris q̄ nascit in cāpo: ⁊ sic non nascit opib° alis onerib° portādis ille aūt q̄ nascit in domo pīssfamilias ad hoc nascit: vt eius opib° applicet. Et q̄d dixerat ad iob applicat dicēs: q Tu autē firmasti cor tuū. in malitia pseuerādo: ⁊ eā defendendo. r Et expādisti ad deū man' tuas. q. d. hoc ē frustra: q; efficaciaz oīois ipedit malitia tua. s Si iniquitatem. Hic ꝓnter admonet iob de remedio: 2° rndet cuidā ei' dicto: ibi Et habebis. remediū oīdit dicēs: Si iniq̄tatez q̄ in manu tua est abstuleris. te pfecte ⁊ veracit corrigēdo.

t Et nō manserit i tabernaculo. i in familia tua quā debes regere. v Iniustitia. q̄ tibi esset iputanda ꝓ defectu tui regiminis. x Tūc leuare poteris facie tuā. ipm dep-

lex ei°: et itelligeres q; multō minora exigaris ab eo q̄z mereī iniq̄tas tua. Forsitan vestigia dei ꝓprehendes: et vsq; ad pfectū oipotētem reperies? Excelsior celo est. Et q̄d facies? Profundior inferno: ⁊ vñ cognosces? Lōgior terra mēsura ei°: ⁊ latior mari. Si subuerterit omnia vel in vnū coartauerit: qs ꝺicet ei: uel qs dicere ei pōt: cur ita facis? Ipe eni nouit hoim vanitatē: et videns iniq̄tatē nōne ꝓsiderat? Uir van' in supbiā erigit: et tanq; pullus onagri se liberū natum putat. Tu aūt firmasti cor tuum: et expādisti ad eū manus tuas. Si iniq̄tatez q̄ est in manu tua abstuleris a te: et nō manserit i tabernaculo tuo iniustitia: tunc leuare poteris facie tuā absq; macula: et eris stabil': et nō timebis. Miseriē q̄z obliuiscēris: ⁊ q̄si aquaꝝ que ꝑterierūt nō recordaberis: et q̄si meridian' fulgor consurget tibi ad vesperaz: Et cūm te ꝓsuptū putaueris orieris vt lucifer: et habebis fiduciam ꝓpositā tibi spe: et defossus secur' dormies Regesces: ⁊ nō erit q te exterreat. Et deꝑcabūt faciē tuā plīmi. Oculi aūt impiorū deficient: et effugiū pibit ab eis et spes illoꝝ abominatō aie.

Jobis. xvj. Mulier cū parit tristitiā hz: cū aūt peperit puerū iā nō memīt ꝓssure ꝓpter gaudiū. d Et q̄si meridian' fulgor ꝓsurget tibi ad vesperaz h° dicit ꝓtra illū: q̄ iob supra dixerat: q̄si nihil reputās ꝓsperitatem temporalez sibi de cetero affuturā: eo q; esset senex ⁊ ꝓpe mortez. q. d. ꝙz fueris in vespa senectutis: tn̄ tanta ꝓspitas adueniet tibi: q; reputabis te cē meridie. i. i potissimō statu vite tue: tō sequitur e Et cū te ꝓsuptū putaueris. p afflictōem ⁊ senectutē. f Orieris vt lucifer. p ꝓsperitatis abūdantiā. q. d. q̄ tibi de ꝓspitate sbtrahet ex breuitate tpis: supplebit ex intētōe ⁊ supabūdātia ꝓsperitat'. g Et habebis ⁊c. Hic rndet dicto iob: q̄ supra dixerat nullū bonū sibi remanere post mortē ꝑm amicoꝝ suoꝝ errorez: oñdēs q; imo. s. memoria bona remaneat inf hoieſ ⁊ veneratio: ⁊ h° ē q̄d dic': g Et habebis fiduciā. de futuro bono post mortē. h Proposita tibi spe. ex certa expectatōe illi' boni: ⁊ q̄d sit illud bonū subdit: i Et defossus. i. sepult' ⁊ tumulat'. i Securus dormies. q; null' murmurabit aut detrahet de tua vita ꝑterita. k Requiesceſ ⁊ nō erit q̄ te exterreat. q; null' audebit sepulturā tuā frāgere seu vituparare vel imaginē te repsentantē sicut fiebat antiq̄t' valenti b° ꝓsonis: vt post mortē venerarēt i imaginib' suis: ⁊ ꝓpter talē gliaz post mortē habēdā multi gētiles exposuerūt se ꝓ re publica morti ⁊ piculis: tō subdit: l Et deꝑcabūtur faciē tuā plīmi. te i sepultura vel imagine tua venerando. Cōsequent oñdit ꝓriū euenire mal' hōib° i sua malitia pmanētib°. d. m Oculi aūt impiorū deficient. q; nō obtinebūt bonū q̄ assequi intēdebāt. n Et effugiū pibit ab eis. q; nō potuerī liberari de malo eis supueniēte. o Et spes illoꝝ abominatō aie. q; p' mortē nō habebūt honorē quē sperabāt: ꝙz oēs abominabunt vitā eoꝝ ꝑteritā sepulturā ⁊ memoriā. Q; aūt aliq̄n vocauī disputātes ꝓ iob ei' amicos: aliq̄n aduersari eos: nulla ē repugnātia: q; sic dcm fuit. ē. ij. c. Uenerī ad ipm vt amici ad eū ꝓsoladū: ꝙz ꝓcuratōez sathā ꝓuersi sūt vt inimici ad icrepādū.

In ca. xj. vbi dī i postilla: Et q; mltiplex sit lex ei' ⁊c. Bi trāslatō nra habet: Et q; multi plex lex ei' sit: hebraica lra habet: Et ideo q; vplex sit lex eius. Que quidem littera non potest

Additio

bene exponi: ex hoc q̄ lex diuina ad oia q̄tūcūq; minima se extēdit: nā ꝑpt hoc non diceret lex duplex: vñ ad veritatē lr̄e hebraice ꝑpe exponēdā: alit vī dicēdū. Pro quo sciēdū: q̄ lex diuina apud Iob & socios ei⁹ nō est accipienda ꝑ lege mosaica: q̄ apud eos nō erat diuulgata nec etiam ꝑ lege euāgelica: q̄ nondū erat: sed apud eos pōt lex diuina duplicit accipi. Uno mō pro lege eterna q̄ fm aug. de li. ar. ē summa rō: cui sp obtēperādū est: cui⁹ q̄dē eterne legis rō fm eūdē aug⁹. ibidez nobis ipressa est: nā licet fm sāctuz thomā ꝑma scōe. q. xciij. arti⁰. ij. rñdēdo ad questionē: nullus legē eternā cognoscit fm q̄ in seipa est: nisi soluz beati: q̄ ipam dei ēntiā vidēt: ois tñ creatura rōnabil̄ ipam cognoscit fm aliquā irradiatōez & ptcipatōez legis eterne: q̄ est veritas icōmutabil̄. Imꝑmit etiā rōnali creature lex eīna inḡtū ineſt ei naturalis iclinatio ad id q̄ est ꝓsonū legi eterne: Uñ scōo ethico. Sum⁹ iclinati ad habendū virtutē. que quidē impssio i malis est corrupta: inquātū in ipsis naturalis cognitio boni ꝑ passiones & vicia obtenebratur. silr & inclinatio eoz naturalis ad virtutē deprauat ꝑ habitū vicios⁹. 2⁰ mō accipit lex diuina ꝑ lege naturali q̄ fm august. ij. ꝓfes. scꝑta ē in cordib⁹ hoim: sic q̄ eā nulla delet iniq̄tas: q̄ intelligit quātū ad ꝑncipia ꝑma & cōia legis natural: vñ de istis duab⁹ legib⁹ ꝓpe pōt intelligi istud vbū. s. q̄ duplex sit lex ei⁹: q̄z legū ꝑma. s. eīna ē altissima & abscōdita a nobis: iō de ipa dicit sophar: Ut oñderet tibi secreta sapiētie. & seq̄tur: q̄ duplex sit lex ei⁹. q. d. nō solū lex natural̄ q̄ cōiter est hōib⁹ nota q̄ ad ꝑma ꝑncipia ei⁹ & est lex dei ſz etiā eterna lex: q̄ est secreta sapia dei: fm quā ex quenientissimis rōnib⁹ nobis ignotis punit & ꝑmiat: & iō fm illā legē ignotā si tibi reuelaret: itelligeres q̄ multo minora exigerent ab eo q̄ meret iniq̄tas tua. Cōsequenter oñdit q̄ iudicia dei fm h⁹ mōi legis eīne ꝓsideratōez sūt nobis incōꝑhēsibilia vñ sb̄dit: Forsitā vestigia dei cōꝑhendēs. Cōsequēter dicit q̄ h⁹ mōi sapia dei abscondita q̄ ē lex dei eīna ē altissima & pfūdissima & lōgissima & latissima: ō ꝑmo dicit: Excelsior ē cēlo. de scōo: Profundior inferno. de tertio: Lōgior terra. de quarto: Latior mari. q̄ oia ponit ad designādū ipsi⁹ legis eīne icōꝑhensibilitatē: Ex q̄bus ꝓcludit: q̄ q̄cquid deus agat fm h⁹ mōi legē eternā: sicut nō pōt ipediri de quo dicit Si subuerterit oia tē. q̄s ꝺicet ei. sic nec reprehēdi: de quo dicit: Quis ei dicere pōt: cur ita facis. q̄ ad gubernatōez hois applicat dicēs: Ipe eni nouit hoim vanitatem. q. d. si fm iudicium sue legis eīne: hoinem sb̄uertit vel vehemēter punit: q̄s ei dicere pōt cur ita facis: ipse eni nouit hoim vanitatem. Replica.

In vndecimo caplo vbi trāslatio nr̄a hz de multiplici lege: Burgēsis fortasse ꝑt ꝓsueuit figit q̄ in hebreo habeat duplex: vbi nos multiplex habem⁹: q̄ dico ad hoc fictum: q̄ id q̄ applicat modici pōderis est: etiā nō oportuit eū facere tātā vim de vno termino: cū etiā lr̄a hebraica quā ꝓtendit: cū trāslatōe nr̄a coincidit. Cū eni fm oēs vnū & multa opponūtur: & binari⁹ non est vnitas: est igit pluralitas: si igit dualitas ē multitudo: duplex pōt dici multiplex: & sic ē coincidentia. Sed ad rē de distinctōe burgensis quā ponit de lege eīna & naturali: illa distinctio nō vī ad ꝓpositū lr̄e: nam lr̄a ꝓsequtur de eterna lege hoim icomprehensibilī: vt ꝓz ꝑ totum processum capli hui⁹: q̄liter non ē de lege nature cuius ꝑncipia sūt cordib⁹ hoim idelebiliter inserta: & fm iudicium recte ratōis ad ꝑticularia applicata: q̄ non pñt dici incōprehensibilia: fm q̄ etiam pōt bñ dici: cur ita facis &c. put i lr̄a: ſz nō est sic de lege eterna que duplex ē: immo multiplex q̄ ad effect⁹ vna tm̄ in se sicut spūs multiformis: tamen vn⁹ i se diuidēs singul̄ put vult: & vī burgē. itrare id pelag⁹ i ꝓposito volēs cū btō aug. de doctrina chr̄istiana li⁰. j. q̄ illa lex eterna quā btūs aug⁹ vocat lucē: sit itellectui creato rō cognoscēdi veritates icōmutabiles: i quo tñ btūs august. cōiter non tenet a modernis. Caplm. XII.

Respōdēs aūt. Hic ꝓnter post obiectōez sophar pōit ipe Iob rñsio. Circa quā sciēdū q̄ sophar & socij ei⁹ ad duo tēdebāt: vt ꝓz ex pdcis. Primū est dicere aliquā magnifica de dei potētia & sapientia & h⁹ mōi: vt per hoc viderentur ipo Iob sapientiores & sententie eorum cōtra Iob veriores). Sciēdū est ex dictis de deo aliq̄ falsa ꝓclude re ꝓtra Iob: ꝓpt q̄ sanct⁹ Iob i sua rñsione ꝑmo remouet ꝑ mū: 2⁰ scōm: ca. sequēti. Circa ꝑmuz ꝑmo oñdit Iob q̄ ea q̄ dixerāt de deo nō erāt sibi ignota: 2⁰ q̄ etiā alijs hōib⁹ erāt vel poterāt ee cōiter nota: & ꝑ hoc excludit ab eis excellētia respectu alioz & ꝓfutat eoz iactātia: scōa ibi Nimirū interroga. Circa ꝑmū dicit Iob ex dictis eoz iactatorijs ꝓcludendo: b Ergo vos estis soli hoies. q̄ hō differt ab alijs ꝑ itellectū: & iō ex hoc q̄ ꝓtendit vos tm̄ hīe itellectū de diuinis: vī q̄ alios hoies q̄si bruta aialia reputetis: & ꝑ ꝓns c Uobiscū morietur sapia. si tm̄ est i vobis: ſz h⁹ est falsum: vñ sb̄dit: d Et mihi ē cor sicut & vobis. i. itellect⁹: q̄ per cor i sacra scꝑtura designat: ſz illud psal. xxxvj. Lex dei ei⁹ i cordeipi⁹. e Nec inferior vī sum. i noticia vel scia diuina ꝺe q̄ vos iactatis: & ne hoc dcm̄ iputet iactātie ipi⁹ Iob sb̄dit: f Quis eni hec q̄ nostis ignorat. q. d. nō est ꝓsūptuosū q̄ dico me scire illa: q̄ pñt ab alijs cōiter sciri: & ideo q̄ mihi ꝓponitis hoc ignorātiā est magna derisio: ꝓpt q̄ sequtur: g Qui deridet ab amico suo. a q̄ deberet honorari ꝓpt q̄ grauior est derisio: h Inuocabit deū & exaudiet eū. q̄z ꝓpriū ei⁹ est sb̄uenire: vbi sb̄trahit hūanū sb̄sidiū: & q̄z talis derisio vt frequēter se extēdit ad alios sāctos ideo sequitur: i Deridet eni iusti simplicitas. i. vita eorum sine plica dolositatis deridetur ab hōib⁹ mundanis: qui ꝓstituūt finem suum i tempalib⁹ bonis: que vt frequenter acquiruntur fraudibus & mendacijs: ideo reputant iustos talia fugientes fatuos & ignorātes iō dicitur: k Lāpas contēpta apud cogitationes diuitum. i. illoz qui fines constituūt in huiusmodi diuitijs: apud tales enim contēnitur vita iustoz: lz sit lāpas contētiua lucis sapiētie: & ardoris charitatis: iō subdit: l Parata ad temp⁹ statutum. i. ad beatitudinem futuram per vite meritum: & quia homines mali non solum derident iustos: sed etiam prozumpunt vsq; ad contemptum dei: ideo subditur: m Abūdant tabernatula predonum: quia bona aliorum ꝑ phas & nephas indifferenter rapiunt sibi. n Et audacter prouocant deum. idest sine timore. o Cum ipse dederit omnia in manibus eorum. quia potestas qua male

faciũt ineſt eis a deo: lz ea abutãt tanq̃ deo ingrati. a Nimirũ. Hic ꝓnter oñdit iob ea de ꝗrũ noticia amici ſui ſe iactabãt: etiã alijs hoĩb' eẽ nota: ⁊ ꝓmo h' ꝓponit: 2° declarat modũ ꝑ quẽ hoies deueniũt i cognitõem diuinoꝝ: ibi Nõne auri). Circa ꝓmũ dicit: b Introga iumẽta. interroga re creaturas ẽ eaꝝ naturas ꝓſiderare: ⁊ rñſio eaꝝ eſt in h' q̃ ex tali ꝓſideratõe hõ aſſurgit ad cognitõem dei: q̃ eſt ꝓma cã oim iõ ſubdit: c Quiſ ignorat q̃ omnia hec man' dñi fecerit. q. d. null' aut pauci: quia oẽs ꝓfitent deũ ẽ ꝓmã cãm oim: in cui' manu ẽ aia ois viuentis: ſcz irrõnabil' cui' modi ſũt aialia piſces ⁊ aues. d Et ſpũs vniuerſe carnis hoĩs. i. aia rõnal'. e Nõne auris ⁊c. Hic ꝓñr oñdit modũ deueniẽdi i cognitõnez dei: 2° oñdit q̃ ꝑ talẽ modũ cognoſcunt ꝓpetates diuine: ibi Apud ipz

Pimirũm intrõga iumẽta ⁊ docebũt te: ⁊ volatilia celi: ⁊ indicabũt tibi. Loq̃re terre ⁊ rñdebit tibi: ⁊ narrabũt piſces mar'. Quis ignorat q̃ oia hec man' dñi fecerit: In cui' manu aia ois viuẽtis: ẽt ſpũs vniuſe carnis hoĩs: Nõnne auri' verba diiudicat: ẽt fauces co' medẽtis ſaporẽ: In ãntiqs ẽ ſapiẽtia: ⁊ i multo tpe prudẽtia. Apũd ipm ẽ ſapiẽtia ⁊ fortitudo: ⁊ ipe hz ꝓſiliuz ⁊ intelligentiã. Si deſtrũxerit: nẽmo ẽ qui edificet: ſi incluſerit hoiem: nũll' eſt qui aperiat. Si ꝓtinuerit aq̃s: oiã ſiccabuntur: ſi ẽmiſerit eas: ſubũtẽnt terrã. Apud ipm eſt fortitudo ⁊ ſapiẽtia Ipſe nouit ⁊ decipiẽtẽ: ⁊ eũ qui decipit. Adducit ꝓſiliarios i ſtultũ finẽ: ẽt iudices in ſtuporẽ. Baltheũ reguz diſſoluit: ẽt ꝑcinxit fune renes eoꝝ. Ducit ſacerdotes ingloriоſ: ẽt optimates ſupplantat. Commũtans labium veraciũ: ẽt doctrinaz ſenũ auferens. Effundit deſpectionem ſup ꝓncipes:

Circa ꝓmũ ſciẽdũ: q̃ ois cognitio hũana q̃ modo naturali acq̃ritur: de q̃ h agit: a ſenſib' oꝛit: ſenſus aũt audit' maxie valet ad noticiã q̃ acq̃rit per doctrinã: ⁊ quãtũ ad hoc dic: e Nõne auris vba diiudicat. expientia vo maxime valet ad cognitõem q̃ eſt p inuẽtõez: vt hĩ ꝓmo methaphyſice: tal' aũt expiẽtia deſignat cũ dr: f Et fauces comedẽtis ſapore. licet enĩ ſenſus viſus plus faciat ad accipiẽdũ experiẽtiã q̃ guſt': tñ q: guſt' eſt q̃dã tact' ⁊ homo i certitudine tactuſ excedit oia aialia: nõ aũt in alijs ſenſib': iõ p guſtũ certitudo experiẽtie deſignat: q̃ etiã in alijs ſenſib' inuenit: ⁊ ex ou ob' modis acq̃rendi ſciẽtiã ꝓdictis ſubdit: g In antiqs eſt ſapiẽtia. q: p longitudinẽ tpis potuerũt plura audire ⁊ expiri circa ſpeculabilia: ⁊ etiã circa agibilia: iõ ſubdit: Et i multo tpe prudẽtia. h Apud ipm ⁊c. Hic ꝓñr oñdit q̃liter modis ꝓdcis hĩ noticia de diuinis: ⁊ ꝓmo ꝓponit ꝓpoſitũ: ⁊ ſcõo declarat: ibi Si deſtruxerit. Circa ꝓmũ ꝓponit q̃tuoꝝ de deo: circa qõ ſciendũ eſt: q̃ in cognitõe nr̃a ꝓmũ eſt noticia ꝓncipioꝝ: q̃ ſũt naturaliꝫ nota tã. ſpeculabilib' q̃ in agibilib': ⁊ hoc deſignat hic p intelligentiã: vñ ⁊ habitus ꝓncipioꝝ vocat intellect'. 2m eſt noticia cõcluſionũ que ex ꝓncipijs deducũtur: ⁊ hoc deſignat p ꝓſiliũ largo modo acceptũ: put iportat quãdã inueſtigatõez ⁊ diſcurſũ a ꝓncipijs ad cõcluſiones i ſpeculabilib' ⁊ agibilib': q̃uis ꝓprie loquẽdo ꝓſiliũ tñ ſit i agibilib'. 3m eſt certũ iudiciũ de concluſionib' inuẽtis: ⁊ hoc vocat hic ſapia. 4m aũt ſequit ad iſta. ſ. potẽtia exequẽs: ⁊ hec vocat h fortitudo: q̃cquid aũt pfectõis ẽ in creaturis: excellẽti' ẽ in deo: ⁊ iõ iſta q̃tuoꝝ dicũtur hic i deo eſſe quãtũ ad id qõ habẽt pfectõis remota oi impfectõe: lz enĩ de' cognoſcat ꝓncipia ⁊ cõcluſiones quod eſt pfectõis: nõ tñ acq̃rit noticiã concluſionũ p noticiã ꝓncipioꝝ: qz talis acq̃ſitio p diſcurſũ impfectõnem includit. Sciẽdũ etiã q̃ licet iſta q̃tuoꝝ realiꝫ diſtinguant in nobiſ: in deo tñ diſtinguũtur ſola rõne: qz pfectões q̃ ſũt in creaturis diuiſim: ⁊ idiſtincte: i deo ſunt vnite. i Si deſtruxerit. Hic ꝓñr oñdit q̃ quatuoꝝ ꝓdicta apparẽt in deo ex effectiꝫ ſuis hoĩb' notis: ⁊ ꝓmo hoc oñdit de trib'. ſ. de fortitudine ſapia ⁊ ꝓſilio: 2° de intelligẽtia: ibi Qui imutat. Primũ aũt oñdit duplicit: ꝓmo in q̃dã gnãli: ⁊ 2° applicando ad ſtat' hoim i ſpeciali: ibi Baltheũ reguz. Circa ꝓmũ dic: i Si deſtruxerit. regna vel ciuitates vel huiuſmodi. k Nemo ẽ q̃ edificet. ꝫ ei' volũtatẽ l Si incluſerit hoiez. materiali carcere vel infirmitate. m Null' ẽ q̃ aperiat. ipm liberado: ⁊ ſic pz q̃ in eo ẽ fortitudo maxima: qz null' põt ei reſiſtere: h° etiã cõcludit ex effectibus magis gnãlib'. d. n Si cõtinuerit aq̃s. ita q̃ nõ deſcẽdat de celo pluuia: ſicut fecit ad ꝓces helie: iij. reg. xvij. o Oia ſiccabũtur. i ſupficie terre. p Si emiſerit eas. i inimia abundãtia: ſic fecit tpe noe. q Subuertẽt terrã. i. habitates in ira: q̃a tũc ſolũ remãſerũt octo perſone: ⁊ qz iſta oñdũt infinitatẽ diuie potẽtie ꝓcludit: Apud ipm eſt fortitudo. ꝓñt idẽ oñdit de ſapia. d. Et ſapia. q̃ decl'at. d. r Ipſe no. ⁊ decl. ⁊c. Ipſecte ei ſapiẽti ẽ deph̃dẽ aſtutias ꝺcipiẽtiũ ⁊ ſimplicitates ab eis decepto: ꝓñt idem oñdit de ꝓſilio. d. s Adducit ꝓſiliarios i ſtultũ finẽ. q̃n ſ̃btrahẽdo gr̃as ſuas obnubilat' eoꝝ intellectus: q̃ ꝓſueuerũt dare certa ꝓſilia ⁊ ꝓgrua ad finem intentũ: ⁊ tũc dant icõgrua: ⁊ ſic pueniũt ad finẽ oppoſitũ: ſicut dr Eſaie. xix. Sapiẽtes ꝓſiliarij pharaonis dederũt ꝓſiliũ inſipiẽs. t Et iudices in ſtupozem. hic accipiũtur iudices qui ſolẽt bñ iudicare de agibilib': ⁊ iõ q̃n ꝛriũ iudiciũ ſui accidit ſtupẽt: ⁊ admirãtur. v Baltheũ regũ. Hic oſtẽdit ꝓdicta applicãdo i ſpeciali ad ſtat' hoim: q̃ videtur potiozes. d. Baltheũ reguz. i. virtutẽ eoꝝ militarẽ. ſ. exercituz. x Diſſoluit. q̃n ꝫ ſpem humanam debellãtur. y Et precingit fune renes eozum. q̃n ſic devicti ligati i captiuitatem ducuntur. z Ducit ſacerdotes inglozios. quãdo ſimul ducũtur in captiuitatẽ cũ regib' ſicut ſacerdos ſummus fuit ductus i captiuitatem cũ ſedechia rege: ⁊ bñ dicit iglozios: qz ſacerdotes ſolẽt in pplo prẽ ceteris honorari: ⁊ ſic p oppoſituz oñdit calamitatẽ eoꝝ: ⁊ ſic pz q̃ in deo ẽ fortitudo: ⁊ idem oſtẽdit de conſilio dicẽs: a Et optimates ſupplantat. dicuntur autem optimates optimi conſiliarij: quos ſupplantat inuoluendo eos in aſtutijs ſuis: ⁊ ſic dant inutile conſilium vel nociuum loco boni: conſequenter hoc idem oſtẽdit de ſapientia dicẽs: b Cõmutãs labiuz veraciũ. i. eozum qui ſolent vera loqui: ſicut philoſophi. quib' aliquãdo ꝓpt eozum elatõem ſubtrahit lumẽ cognitõnis vere: ⁊ ſic falſa loquũtur: ſm q̃ dicit: ad Roma. j. dicentes ſe eſſe ſapientes ſtulti facti ſunt ⁊c. c Et doctrinam ſenum auferẽs. eos infatuando prẽdicto modo: nõ q̃ aliquãdo falſũ a deo immittatur intellectib' eozum: ſed qz ex demeritis eozũ ſubtrahit illuſtratõem ſuam: ⁊ ſic cadunt a veritate per ꝓpriũ defectũ. d Effundit deſpectõem ſup ꝓncipes. q̃n auſert eos a ſtatu honoriſ: ⁊ ſ̃bijcẽ eos ill' q̃ p' fuerãt eis ſ̃biecti.

e Et eos qui oppressi fuerāt. p violētiā p̄ncipum. f Releuat. a subiectione eoꝝ. g Qui reuelat ꝓfunda de tenebris. auferendo incarceratos de imis carceri b' ⁊ tenebrosis. h Et ꝓducit in lucē vmbrā mortis. i. hītantes ꝙ̄si i vmbra mortis si sī incarcerati q̄ timēt q̄ tidie intfici: cuꝝ ⁊ ist ꝓducūtur i lucē q̄n ex inspato liberant: sicut fuit de ioachim rege iude quez euil morodach extraxit de carcē: ponēs eū int̄ p̄mos ꝑgni sui. i Qui mltiplicat gētes. sicut fuit añ dilu uiuz: vt hz̄ genes. vj. k Et pdit eas. sicut fuit in diluuio. l Et subuer. in integꝝ restituit. sicut fuit p'. diluuiū p noe ⁊ posteritatē ei': Oia ista induxit iob: qz declarant magnitudinez di uine potētie ⁊ p fūditatē sue sapie ⁊ certitudinē ꝓsilij: qz nūq̄ deficit a fine intento.

m Qui immutat. hic oñdit q in deo ē intelligētia qō maxie pz p hoc q ad voluntatē suā imutat intellectū ⁊ volūtatē hominū: ēt maximo ruz fm q dī prouer. xxj. Cor regis in mānu dñi quocūq̄ voluerit inclinabit illud: ⁊ sic pz: q in cordib' hoiuz intime opat: ⁊ h' est qō dicit: Qui imutat cor p̄ncipum ꝓsi ire: ⁊ p ꝓñs subditoꝝ qui solent seq̄ voluntatē p̄ncipū. n Et decipit eos. nō sic intelligēdo q deceptio directe sit a deo: sed qz suo iusto iudicio subtrahit lumē suū directiuū: ⁊ sic hō cadet in deceptionē p ꝓpriū defectū. o Ut frustra icedāt p inuiū. qz nō puenīūt ad finē intentū. Errat āt hō duplicit. vno mō p ignorātiā: ⁊ q̄tum ad hoc vicit: Palpabūt quasi in tenebris. Alio mō p passionē: ⁊ q̄m ad hoc dic: p Et errare faciet eos q̄si ebrios. passionati. n. si sicut ebrij q̄ alii iudicāt de agendis in ebrietate positi: ⁊ extra: sic ēt passionati alii iudicār: qñ si extra passionē q̄ passione deteneti: sicut irat' in q̄m talis iudicat se vindicādū: sedata āt ira iudicat tps ⁊ locū expectādū. .XIII.

Ecce oia. Postq̄ iob arguit amicoꝝ suoꝝ iactātiā: hic excludit eoꝝ falsā sniam: ⁊ p' eā ꝓponit: ꝙ punīēdā p̄dicit: ibi Audite ġ. 3° eā oñdit: ibi Tacete paulisper. Circa p'm ꝓtinuat dcā sua p̄cedentib' ad hoc arguens amicoꝝ ꝓsūptionē. d. a Ecce oia. q̄ predcā sī de fortitudine diuina: sapia ei': ꝓsilio: ⁊ intelligentia. b Uidit oculus me'. p effect' p̄dictos. c Et audiuit auris mea. a doctorib': iō subdit: d Scīz sciaz vīam ⁊ ego noui. ⁊ iō in hoc nō potestis vos ꝓferre mihi ⁊ me despicē. e Sed tn̄ ad oipotentē loq̄r. p deuotā oīonē: qz tpe orōis hō cū deo loquit. f Et disputare cū deo cupio. nō temerarie ei' fcā arguēdo: sed būlit vītatē inquirēdo. q. d. ipse in disputādo ꝫ me nō vtet vbis pūgitiuis ⁊ mendacib' sicut ⁊ vos: vñ subditur: g Pro' vos oñ. fabri. mēdacij q̄. vt āt patebit infra: añq̄ incipet disputare cū deo: ostendit eos fabricatores mendacij: sed disputādo cū deo oñdit eos cultores peruersoꝝ dogmatū sil' tpe: sed pr' voce ⁊ intentiōe: intēdebat. n. declarare coꝝ falsā sniam p illā disputationez: ⁊ sic fcm̄ ē finaliter: vt hz̄ .j. vlti. c. qñ oñs determinādo qōnez dixit ipi eliphaz: Irat' ē furor me' in te: ⁊ in duos amicos tuos: qm̄ ñ estis locuti coꝝ me rectū sicut seru' meus Job: iō subdit:

h Atq̄ vtinā tacere tis. ab iniurijs ⁊ falsis snijs. i Ut putaremini eē sapientes. fm illud Prouer. xvij. Stult' si tacuerit sapiens reputabitur.

k Audite ġ. Proposita coꝝ falsitate i doctrina: hic oñdit eā a ꝺo puniendā. d. Audite ergo correctiones meas. cessando a p̄dictis ad euitandū penaz diuine vltiōis: ⁊ q̄ in predicti peccauerit: oñdit. d. l Nūd de' indigz vīo mēdacio ⁊c. illa eni q̄ dixerāt ostēderant se dixisse ad defendendā diuinaz iusticiā: qō ñ est neēe cuz alii posset defēdi. l Nūquid faciē ei' accipitis. q̄si iudicantes p ei' parte ei' iusticiā p falsa defendendo. m Aut placebit ei. q. d. istud ñ placet ei sed disp̄licz solet āt alicui hoī placē defensio cause sue pp ignorantiā: qz credit eā eē iustā: sz hoc est in deo ipossībile: qz nihil pōt eū latē. n Aut decipiet vt hō vīs fraudulentijs. hō. n. aliq̄n deceptus fraudulentijs aduocatoꝝ vult defensionez cause sue: qō tn̄ a p'no nolebat: sed hoc nō pōt eē in deo: qui nō pōt ꝺcipi ab aliq̄: iō subdit. p Ipse vos arguet. tanq̄ malos. q Oīm in absconꝺito facie ei' accipitis. ille. n. i absconꝺito facie alicuius accipit in iudicio: qui p eo loq̄t̄ cōsciam: sic faciebant isti: qz scām vitā iob nouerant ⁊ ei' innocentiā: ⁊ tn̄ eū ꝺēnabāt q̄si ad approbandū diuinā iusticiā r Stati vt se ꝓmouerit. loquit de deo ad modū hoī: qui qñ ꝓmouet ira punit: tn̄ talis motio ire nō est in deo: sed sibi attribuit sil'itudinarie: pp effectū punitiōis: iō subdit:

s Turbabit vos. p penam inflictā. t Et tror ei' irruet sup vos. timentes adhuc ampliorez vobis penā inferendā. v Memoria vīa ꝓpabit cineri. qui cito p ventū dispergit ⁊ nō apparet. hoc dicit iob ꝫ dcm̄ sophar: qui supra dixerat bonum hois remanē p' mortē: inq̄m manet i bona memoria hominū. q. d. istud qō reputatis bonū: nō erit vobis post mortē. x Et redigent i lutū ceruices vīe. q̄s inique exististis ꝫ me. y Tacete paulisper. hic ꝓsr ostēdit iob amicoꝝ suoꝝ falsitatē: ⁊ p̄mo ostēdit eos fabricatores mēdacij: ⁊ 2° cultores puerse doctrine: ibi Audite fmonem. Circa p'm sciendū q ipsi falso arguebāt iob de ipatiētia vltra modū: ⁊ de despatiōe: eo q a p'no ꝺixerat: Pereat ꝺies in q̄ nat' sū. ⁊ vtrūq̄ iob oñdit falsū: p' iducēs eos ad audiētiam .di. y Tacete paulisp vt loq̄r. lz. n. aduersario sit graue

diu audire: tñ modicū nō dz sibi cē graue. z Oꝺcūqz mihi mens suggesserit. q. d. nō detinebo tps in ꝓponēdo ẏba ornata falsitatē colorantia: sed statī, pferā qꝺ hēo i corde fz ẏritatē. ꝓsequent' oñdit eos falsū dixisse ꝓponētes ei ꝓpatiētiā caninā. d. a Quare lacero carnes meas dētib' meis. q. d. q̄ est cā: q ex ꝓpatiē tia video: lacerāe car nes meas: sicut vos mihi imponitis:

b Et aiam meam porto in mani. meis. i. vitā meā non curo amittere p despatiōz sic illud qꝺ portat in manib' videt exponi raptoribus: fm illud greg. homel. xxxvij. Deprędari ꝺsiderāt: qui thesauꝝ i via publice portāt. q. ꝺi. ista q̄ mihi ꝓponitis falsa sunt: ideo subdit:

c Etiā si occi. me. qꝺ est vltimū tribile.

ꝺ In ipso spabo. de sūmo bono p ipm in futura vita ꝓsequē do: fz qz spes sine me ritis nō est spes sed p̄ sūptio: ideo subdit:

e Uerūtn vias me as. i. opera mea:

f In ꝓspectu ei' arguā. veracit corrigendo: si est ibi aliqꝺ culpabile. g Et ipse erit saluator me'. q. est saluator fide liū z nō fictoꝝ ideo: h Nō. n. veniet in cōspectu ei'. reci piēs ab eo salutē: i Ois hypocrita. q falso ꝓtendit exte rius sanctitatē. k Audite. Cōsequent' oñdit eos cultores puersoꝝ dogmatū: qz negabāt vitā futurā: z ex hoc ꝓpter ꝺi cebant opa vtutū in pñti vita ꝓsperitate tpali premiari: z peccata afflictiōib' puniri: z sic vlteri' ꝺicebāt ipm iob a ꝺo ꝓ peccatis flagellatū. Falsitatē āt eoꝝ oñdit iob p modum cuiusꝺā disputatōis cū deo: eo mō q̄ ꝺixerat supra Disputa re cū deo cupio. z iō p̄° modus h' disputatiōis tangit: z 2° di sputationē aggredit: ibi Quātas hēo. Circa p̄m inducit ami cos suos ad attētionē. d. k Audite fmonē meū. tāq̄ ve rum: l Et enigmata. i. obscura z difficilia intellectu:

m Percipite arib' vris. ista. n. duo inducūt ad attētiōz ꝺicendoꝝ. s. veritas eoꝝ ad reprobandū falsitatē: z obscuri tas siue difficultas ad exercitandū intellectū. n Si fue. iudica. scio q iustus inueniar. i. si de doctrina quā sustineo tanq̄ verā ꝺet iudiciū: scio q approbabit tāq̄ vera: z sic da bit ꝓ me sūia: qꝺ oñdit in fine libri: vbi ꝺic dns ad disputan tes cū iob: Nō estis locuti rectū coram me sicut fu' meus iob.

o Quis est q̄ iudicet mecū. volēs sustinē ptē oppositam:

p Ueniat. s. ad diuinū iudiciū. q Quare tacēs consu mor. qñ. n. hō afflict' tacēdo celat afflictionē suā interi': ma gis affligit q̄ si exiius appeat loqndo: z vt hēat ꝓstantiā lo quēdi subdit loquēs ad dnm: r Duo tm̄ nē. a facie tua nō abscōdar. i. accipiā ꝓstantiā loquēdi: z q̄ si illa ostendit:

s Manū tuā longe fac a me. cessando a pñti afflictione:

t Et formido tua ñ me terreat. de futura pena infligēda: ista. n. duo solēt hoiem ipedire a ꝓstanti locutiōe. s. dolor ꝺ pñti malo: z timor de futuro. v Uoca me z ego rñ. tibi. q. d. duob' ꝓdictis amotis par' sū disputare tenendo ptē op ponētis vel rñdentis, qualit āt ista disputatio sit licita dcm fuit in ꝓn°b'. c. x Quātas hēo nē. Hic ꝓpr aggredit iob

vt loq̄r: qꝺcūqz mihi mēs suggesserit. Quāre lacero carnes meas dētib' meis z ǎiam meā porto in manib' meis: Etiāz si occiderit me in ipꝺo spabo. Uerūtn vias meas i ꝓspectu ei' arguā: et ipse erit saluator me'. Nōn eni veniet in ꝓspectu ei' ꝺis hypocrita. Audite sermo nē meū: et enigmata pcipite aurib' vris. Si fuero iudica t': scio q iust' inueniar. Quis est q̄ iudicet mecū: Ueniat Quāt tacēs ꝓsumor: Duo tm̄ ne facias mihi: z tunc a facie tua ñ abscōdar. Manū tuā lōge fac a me: et for

mido tua nō me terreat. Uoca cā me: z ego rñdebo tibi: aut certe loq̄r: z tu respōde mihi. Quātas hēo iiqtates et pctā: sceler̄a mea ǎtqz de licta ꝺnde mihi. Cur faciez tuā abscōdis: et arbitraris me ĩimicū tuū: Cōtrā foliū qꝺ vēto rapit ꝺnꝺis potes tiā tuā: z stipulā siccā perse qris. Scribis. n. ꝺ me ama ritudies: et ꝓsumere me vis pctis adolescētie mee. Ꝓꝺ suisti in neruo pedē meū: z ꝺbseruasti oēs semitas me as: et vestigia pedū meoꝝ ꝺsiderasti. Qui q̄si putredo ꝓsumēdus sū: et q̄i vestimtū

disputationē: z p̄° oñdit ꝓpo'm in se singularii: 2° in alīs hoib' cōiter se. c. p̄° in duas: qz p̄° oñdit se flagellatum a deo nō pp culpā: 2° inuenit verā cām: ibi Posuisti. Circa p̄m facit talē rōem: si flagellatio in vita pñti eēt tm̄ p culpa pterita: seq̄ret q deberet corrigere pctō: z nō exce dē: alii videret iniustitia cē in ꝺo iob ār erat ꝓscius sue innocētie: z p ꝓns sciebat afflictionē suā culpaz preterita excedē: iō ad excludēdū fal saz cāz sue puniti onis dicebat deo p modū humilis inquisitionis.

x Quātas hēo iniqtates. i. pctā ꝺ proximū: q fiūt ꝺ eqtatē iusticie.

y Et pctā. i me ꝓmissa: sicut sunt peccata gule z lu xurie z huiusmo di: z Scelera mea. ꝺ deū ꝓmis sa: vt blasphemia z huiusmodi:

a Atqz ꝺlicta. i. pctā ꝺ pcepta af firmatiua p omis sionē: z iō ꝺicunt delicta q̄i derelicta: z ad ista q̄ttuor reducunt oia alia pctā: b Oñde mihi. i. si oñderes ma nifeste apperet oib' q nō sū a te flagellat' tm̄ pp culpam sed pp aliā cām. s. sapie tue dispositionē: qz nō pceꝑant in iob talia z tā grauia pctā: iō subdit: c Cur faciez tuā abscōdis. me nō exaudiēdo: ꝺ Et arbi. me ĩimi. tuū. i. ab alīs arbitrari facis: q ignrant, puidentie tue ꝑfi liū: qz modus human' ē grauare aduersariū suū: z qa posset ꝺici flagellat te: vt in te oñdat potentiā suā: h're mouet. d. e Cōtra foliū qꝺ vento rapit. i. ꝺ me q̄ sū nulli' momēti z virtutis: f Oñdis potētiā tuā. q. d. h' nō decet magnificentiā tuā: sic nō decet hoiem robustil simū expiri vires suas ꝺ puerꝝ: g Scribis. n. ꝺ me amaritudies. p tuas flagellatiōes: z p h° qꝺ ꝺicit: Scri bis. oñdit talia fieri nō a casu: sed ex ordie diuine sapie:

h Et ꝓsumere me vis pec. adole. mee. q. d. lz adolescē tiam meā nō transieri absqz pctis: tñ rōe iuuētutis illa magis si fm tuā mīficordiā ꝓdonāda: q̄ tā grauii puni enda: z sic inuit iob q cā sue flagellatiōis a deo nō fuit tm̄ culpa preterita. i Posuisti. Dic innuit q̄ sit va cā: z hanc inqrit ex spāli cura dei circa se. d. Posuisti i ner uo pedē meū. neru' iste intelligit lex diuine iusticie: qua mens iob tenebat ligata: ne diuerteret a deo per pctā:

k Obseruasti oēs semitas meas. i. oēs act' meos vsq ad minimū ꝓsiderādo. l Et vestigia pedū meoꝝ cō sideresti. i. oēs circūstantias actuū pderasti. q. d. hoc ñ eēt nisi in me eēt aliqꝺ notabile z stabile: qz ad sapientē nō pertinet hīc tantā curā z diligentiā de re vili: z insta bili cuiusmodi sū a pte corpis: iō subdit: m Qui q̄si putredo ꝓsumendus sū. per mortē. n Et q̄i vesti. qꝺ comedit a tinea. qz vmes nascunt de carne mortua eaz corrodētes: sicut tinea de veste quā corrodit: z ex hoc se quit q in hoie pter corpus est aliqꝺ notabile z stabile .s. intellectual' aia: rōe c' deus hz spāle curaz de hoibus

ꝓuidendo eis in futuro ꝑmia ꝓ meritis: ⁊ supplicia ꝓ peccatis: ⁊ hec est vera cā flagellatiōis sancti iob: vt per patientie meritū acquireretur sibi glie augmentum.

In .c. xiij. vbi dī in postil. Qōcūq; mens suggesserit. q. d. nō detinebo tps in ꝓponendo verba. Additio.

QUm iob in multis passibus loquatur sic vt prima facie videat ipz nō ponere spem hois in alia vita: vt cum dicit xiij. ca. Hō cum mortu' fuerit at' q; cōsumpt': vbi queso est: et ibidē p' pauca: Hō cū dormierit non resurget ⁊c. ex quib' ⁊ aliis silib' q nō fm ꝓpam opionem sed alioz dicebat: quidā hebreoz asserūt ipz hereticū fuisse: q̄z falsitas in hoc loco detegit: cū spem suā manifestissime ponat in deū p' hanc vitā. d. Etiā si occiderit me in ipso sperabo: q̄ vba ꝓtinuant cū ꝓcedentibus sic: Postq̄. n. aduersarios reprehenderat de hoc q nitebant excusare deū ab iniustitia p sua mēdacia: de q̄ dixerat supra: Nūquid deꝰ indiget vio mendacio: vt p illo loq̄mini dolos ⁊c. dixit q' pot' deo displicebāt: ⁊ merebāt a deo puniri: de q̄ dicit: Aut placebit ei: cui celari nihil pōt ⁊c. ipse vos arguet ⁊c. Cōsequēter ēt oñdit: q' illud in q̄ aduersarij ponebāt spem p' hāc vitā. s. in memoria hoiuz: erat q̄d vanū de q̄ dixit: Et memoria vīa ꝓpabitur cineri ⁊c. q. d. memoria quā dicit eē spectandā post hāc vitā nulla est. Cōsequēter vult apire mentē suā clare: ⁊ vt redderet eos attentos ꝓmittit. d. Tacete paulisper vt loq̄r ⁊ ne locutionē suā in hoc loco estimarent foze fictā seu verboz apparatu mixtā: subdit: Qōcūq; mihi mens suggesserit. q. d. in hoc loq̄r vobis vitatem quā in mēte hē: sublato q̄cūq; figmēto: q̄ quiō vītas q̄ in mēte sua vsabat circa māz de q̄ agebat est ista. s. q' oēs afflictiōes q̄s patiebat a deo q̄ acerrime erant: ēt si attingerent vsq; ad mortē p sua tormēta violēter inflicta patiēter tolerabat expectādo a deo p' mortē suā remūeratiōnē: ⁊ hoc sonāt vba eiꝰ cū dicit interrogatiue: Quare lacero carnes meas dentibus meis. i. q̄ est cā finalis in mente mea mee laceratiōis: fm quā aiam meā ponto i manib' meis. i. q̄z ex vi afflictionū aia erat ꝓpe exitum ac si eēt in manib' iā quodāmō extra corpus: ad quaz interrogationē rñdit: Etiā si occiderit me in ipso sperabo q. d. spes mea ē in ipso deo me affligente quē expecto remūeratoꝛē: etiā si ipse me occidat p ista tormēta. Sz q̄z posset dici ei ab aduersarijs: si tu tantā spem in deo habes: cur reprehendis eiꝰ iudicia ꝯ te: ꝓ q̄rulosas locutiōes vt pz supra ⁊ infra multipliciter. Ad hoc rñdet declarādo mentē suā: put dixerat: Qōcunq; mihi mens suggesserit dicā ⁊c. verūtn vias meas in ꝓspectu eiꝰ arguā: cui' sensus est: In oib' ꝓclamationib' meis nō arguo vias dei: q̄ oēs sūt iustitia ⁊ vītas: sed vias meas arguo: vt sciā si forte per aliquā viā meā deū offendi. ⁊ notanter dicit: in ꝓspectu eiꝰ. q. d. nō in ꝓspectu vio: qui nō recte iudicatis: nec intioza ꝓspicitis: sed in ꝓspectu eius: qui intueꝛ cor: ⁊ recte iudicat: de q̄ p' pauca dicit: Nō enī venit in ꝓspectu eius ois hypocrita. quid aūt sit illud qō sperat in deo p' mortē seu occisionē stati subiungit: Ipse erit saluator meus. s. p' mortem seu occisionem in futuro per eternam salutem. .XIIII.

qō comedit a tinea. XIIII.

HOmō nat' de muliere brēui viuēs tpe repletꝰ multis miseriis. Qui q̄si flos egredit ⁊ ꝓterit: ⁊ fugit velut vmbra: ⁊ nūq̄z in eodē statu ꝑmanet. Et dignū ducis sup huiuscemodi aperīre oculos tuos: ⁊ adducere eū tecū i iudiciū: Quis pōt facē mundū de imundo cōceptū seie: Nōne tu q solus es: Breues dies hoīs sūt: numer' mēsiū ei' apud te ē. Cōstituisti ēmios ei' q ꝓterīri nō poterūt. Recede paululuz

HOmo natus. Hic ꝓpr sanctus iob qō in se declarauerat spāliter: declarat in alijs hoib' generaliter: ⁊ ꝓ° declarat ꝓpoⁿ: 2° euacuat dcm oppositum: ibi Mons cadens. Circa pⁿ ostendit q' in hoie aliquid sit post mortē remanēs. s. rōalis aia: 2° q' p' mortē est premiatio reddenda: ibi Breues. 3° oñdit q' ex hoc resurrectio homis est expectanda: ibi Lignuz hz spem. 4° per quē modū sit fieda: ibi Quō si recedāt. Primū āt declarat in hoie generaliter eo mō q̄ declarauerat de iob spāliē. s. per vilitatez ⁊ per istabillitatē hominis ex parte corpis: tamē sub alijs verbis: iste enīz liber rhetoricus est: vt dcm est supza: cuius modus est ad eanō sniam plures adducere sil'itudines: ⁊ idē replicare p alia verba ad maiorē exaggerationē seu declarationē: dic igit: a Hō natus de muliere. tāq̄ de re fragili. b Breui viuēs tpe. qz aliq̄ aialia ⁊ aues nāli cursu diutius viuunt c Repletꝰ multis miseriis. s. caloze: frigoze: fame: siti: infirmitatib' ⁊ huiusmodi pp peccatū primi parētꝯ. d Qui quasi flos egredit. in iuuētute. e Et ꝓterit. i senectute vl infirmitate supueniēte. f Et fugit velut vmbra. qz cito transit ēt ꝓtinue ei' vita. g Et nunq̄z in eodē statu pmanet. nō est p hoc intelligendū: q' sit in ꝓtinua mutatiōe sicut ponebat eraclitus: vt hz. iij. metaphy. sed qz hō nō est diu in eadē dispositiōe fz corpus: qz mō est sanus: mō infirmus: ⁊ sic de alijs dispositionib': nec ēt fm aiam: qz modo gaudz mō tristatur. h Et dignū ducis. i. reputas dignum. i Sup huiuscemōi. i. sup rē tā fragilē ⁊ istabilē. k Aperire oculos tuos. ad ei' directionē per ꝓhibitiones ⁊ precepta: vt a malis retrahat: ⁊ in bonis dirigat. l Et adducere eū tecū in iudiciū. i. punire eū p malis: ⁊ ꝑmiare p bonis. q. d. per tuā ꝓuidentiā nō sic facis alijs creaturis carentib' rōne: ex quo ꝓcludit in hoie eē aliquid spūale ⁊ imortale rōe cuius deus hz tantā diligentiā de hoie: ⁊ qz illud a ꝓncipio ꝓceptionis inficit originali peccato: ideo subdit: m Quis pōt facere mundū de imundo ꝓceptū semie. qz hō originale peccatū trahit per hoc: q' ab adā fm rationez seminalē descendit. n Nōne tu qui solus es. q. d. nō solū habuisti diligentiā de humana natura in sua conditōne dādo ei aiam imortalē: sed ēt in emūdatione ei' ab origiali peccato: ad cuius emūdationē deꝰ semp dedit remediū a pnō causs primi hois. o Breues dies. Hic ꝓpr ostendit q' rōne aie imortalis remanet vita p' mortē: ⁊ ꝑmiatio meritoꝛ: ⁊ ꝓ° repetit de breuitate hⁱ vite: ⁊ pz lra vsq; ibi: p Constituisti iminos eius qui ꝓteriri nō poterunt. Jsta ꝓstitutio dupliciter pōt intelligi. vno mō prout est in diuina ordinatione: ⁊ sic imini vite hois ꝓteriri nō pñt anticipādo vel differendo: qz eius ꝓuidentia est infallibilis. Alio mō vt est in effectu exterioꝛi: inq̄m ex nālib' causis est aliquis periodus certus vite hois: ⁊ in aliquibus maioꝛ ⁊ minoꝛ: fm varietatē ꝓplexionis: ⁊ fm hoc imini vite humane pñt anticipari p malū regimē: gladiū: vel aliā occasiōz. q Recede paululū ab eo. vitalē motū vel spūm nō influēdo alis ꝓferendo sicut. n. sol p suā presentiā est causa lumis in aere radios influendo: sic deus est cā vite vitalē spm ꝓferendo: ⁊ iō sicut recessus solis est cā noctis: sic talis recessus dei suo mō ē cā mortis: ⁊ iō dicit: q Recede paululū ab eo vt q̄escat. q. d. ex q̄ vita humana est tā breuis ⁊ instabilis ⁊ subiecta miserijs: meli' est sibi vt quiescat p mortē nō ad semper: quia

mozs p se nō est appetibilis: sed rōe p̄mij. seq̄ntis: ió sequit:
r Donec optata veniat. i. merces p se appetēda: ió subdit
s Et sicut mercēnarij dies ei⁹. Dies. n. mercēnarij nō si appetibiles rōe laboris: sed rōe mercedis p̄ labozē recipiende: ↄ ió dies optata mercēnarij ē dies expectata, p̄ p̄mio hñdo: ↄ eoō mō tp̄s vite p̄sentis nō est tp̄s optatū a viris sanctis: sed tp̄s vite future: qō est tp̄s recipiende mercedis: et qz pfecta retributio nō est in aia siñ coꝛpe: ad qō infozmādū hz nālē inclinationē: ió p̄ñr agit ō futura resurrectione.

t Lignuz hz spem. Hic p̄ñr oñdit resurrectionē hois futurā: ↄ facit talē rōz: hō cū sit nobilissima creatura in inferiozib⁹ nō ē deteriozis ꝑditiōis ligno: qō hz tm̄ vitam vegetabilē: eēt āt deteriozis ꝑditiōis si negaret oio resurrectio: qz si lignū fuerit p̄cisum iterꝝ, producit ramos: si p defectū nature fuerit putrefactū ex rōe seminali in eadez mā existente: rursū germinat lignū: de coꝛpe āt hois p̄cisi a vita p̄nti p̄ moꝛtē violentā vel p̄ moꝛtē nālem: putrefac⁹ nihil tale pullulat: sed in trā seu puluerē reuertit: ↄ ió ne hō sit peioris ꝑditiōis ligno: ꝓcludit q̄ in hoie sit aliquid imoꝛtale. s. aia: rōe c⁹ expectat resurrectio: ↄ hoc est qō dic̄: t Lignū hz spē. ↄ pz lra ex dictis vsqꝝ ibi: v Et faciet comā. i. ramos ↄ folia. x Hō vo cuz moꝛ. fue. moꝛte violēta seu nāli. y Et nudat⁹. bōis tpalib⁹ q̄ ñ poꝛtat secū ꝫ Atqꝝ ꝓsup̄⁹. p coꝛpis dissolutōez. ↄ Ubi q̄so ē. q. d. nihil apparet germinās vel reuertēs. q. d. ex hoc ꝓcluditur aia hois eē imoꝛtalis: in qua resurrectio expectat. Sciendū āt q̄ iste ratiōes ↄ ꝓsiles quas ponit iob de imoꝛtalitate aie ↄ resurrectione: q̄uis non sint demonstratiue: sē tm̄ ꝓsuasiones ꝓbabiles: qō sufficit in ꝓposito: iste. n. liber rhetoꝛice ꝑcedit: vt freq̄nt dcm̄ est: sicut āt ad geometrā ptiet demōstrare: ita ad rhetoꝛē ꝓsuadē: vt hz. j. Ethi. a Quō. Hic p̄ñr oñdit modū resurrectionis future: ↄ p̄ excludit modus falsus: ↄ ponit ver⁹: ibi Quis mihi. Circa p̄m sciendū q̄ aliqui posuerūt reditū hois ad vitā p̄ nām: videlz q̄ p̄ magnū circuitū annoꝝ redeūtib⁹ oib⁹ coꝛpib⁹ celestib⁹ ad eunō situz: redeant ij dē effect⁹ nūero: vt q̄ idē plato legeret athenis i eisō scholis ↄ eisdē scholarib⁹ ↄ eanō lectionē: sed hoc nō solū ē ꝫ fidē: sed ēt ꝫ phi doctrinā. ij. de generatione: vbi dī q̄ ea q̄ coꝛrūpunt non redeunt eadō nūero p̄ motū ↄ mutationem hunc igit modū resurgendi excludit iob. d. a Quō si recedant aq̄ de mari. videlicet q̄ p̄ euapoꝛationes ꝓuertunt i aerē ↄ nō redeunt eedē nūero p̄ nām: vt dcm̄ est: b Sic hō cū doꝛmierit. per moꝛtē c Non resurget. per modū nālē: d Donec atteraī celū. ↄ est sensus: q̄ sicut celū qō ē incoꝛruptibile p̄ nām ipossibile est atteri per coꝛruptionem nālē: sic nec hō resurgere pōt a moꝛte per nām. e Quis mihi. Hic p̄ñr oñdit verꝝ modū resurrectōis: q̄ fit vtute dei reuniētis aiaz coꝛpi. ↄ qz ista resurrectio ſt appetēda: ió per

ab eo vt̄ qescat donec optata vēiat: ēt sicut mercēnarij dies eius. Lignū hz spez. Si p̄cisuz fuerit: rursuz vire scit: ↄ rami ei⁹ pullulant. Si senuerit in tra radix ei⁹: ↄ in puluē emoꝛtu⁹ fuerit trunc⁹ illi⁹: ad odoꝛē aq̄ germiabit ēt faciet comā q̄si cū p̄muz plantatū ē. Hō vō cū moꝛtu⁹ fuerit: ēt nudat⁹ ātqz ꝓsū pt⁹: ubi q̄so est: Quō si recedant aq̄ de mari: ↄ fluuius vacuefact⁹ arescat: sic hō cū doꝛmierit nō resurgz. Donec atteraī celū nō euigilabit: nec ꝓsurget ō sōno suo. Quis mihi hoc tribuat vt in inferno, protegas me: ēt abscōdas me donec ptrāseat furoꝛ tu⁹: et cōstituas mihi tp̄s i q̄ recoꝛderis mei: Putasne moꝛtuus hō rursū viuet: Cūctis diebus q̄b⁹ nūc milito: expecto donec veniat imutatio mea. Vocabis me: et ego respōdebo tibi. Opēri manuū tuaꝝ porriges dexterā. Tu quidō gressus meos dinumerasti: sed pce peccatis meis. Signasti q̄si i sacculo delicta mea sed curasti iniq̄tatē meam. Mons cadēs defluit: ēt saxū trāsfert de loco suo. Lapides excauant aque: ēt alluuiūne paulatim terra cōsūmitur: ↄ hōmines ergo si militer pdes. Roboꝛasti euz paululū: ut ippetuū trāsiret

furoꝛ tu⁹: et cōstituas mihi tp̄s i q̄ recoꝛderis mei: Putasne moꝛtuus hō rursū viuet. q. d. tenendū firmiter q̄ sic: ió subdit: k Cūctis diebus quib⁹ nunc milito. i. in vita p̄nti sto. quā dixit esse militiaz supꝛa capi. vij. l Expecto. cuz ōsiōrio: m Donec veniat imutatio mea. i. resurrectio ad ꝓditionez bonoꝝ: dicit. n. apostolus p⁹ coꝛ. xv. Oēs quidē resurgemus sed non oēs imutabimur. qz boni ↄ mali resurgent: sed boni tm̄ imutabunt resurgendo ad meliozem statū. n Vocabis me. qz ad vocē dei resurgent moꝛtui p̄m q̄ dī Jo. v. Qui in monumentis si audiēt vocē filij dei ↄ c̄. o Et ego respondebo tibi. q. d. per hoc si et resurrectio: qz creatura obediet creatoꝛi. p Opi manuū tuaꝝ. i. mihi qui sum op⁹ tuū q Porriges dexterā. qz sanctus iob sperabat se cū electis ad dexterā partē eius collocandū. r Tu quidē gressus meos dinumerasti. i. opera mea bona ↄ mala. s Sed pce peccatis meis. qz ad beatitudinē nullus transit nisi tota liter purgat⁹ a peccatis: ↄ eanō sniam repetit p aliā silitudinē. t Signasti quasi in sacculo delicta mea. illa enī sic solēt eē signata ab hoib⁹ q̄ si certitudinaliꝛ cnūera ta. v Sz curasti iniquitatē meā. i. curabis vt trāsea ad felicitatē. x Mons cadens. Postq̄ sanct⁹ iob de vera felicitate hois declarauit suū ꝓpoᵐ: hic p̄ñter excludit oppoᵐ: sicut pz ex supꝛadictis. amici iob dicebāt felicitatē hois aliquo mō remanere p⁹ moꝛtē: vno mō inq̄ᵐ remanet ipsius bona memoꝛia: qō excludit iob p tria que vident eē multū stabilia: quoꝝ tm̄ perit memoria. x Mons cadens. p terremotū vel per aliū moduz y Defluit. a memoꝛia hoium. z Et saxum transfert de loco suo. i. de lapidicina: nec remanet ibi e⁹ memoꝛia. a Lapides excauant aq̄. q̄uis sint duriss̄imi. b Et alluuiōe ira ꝓsumit. q̄uis sit stabilis: ita q̄ nō remanet memoꝛia de hoc qō ꝓsumptū est: c Et hoies g̃ sil̄r perdes. s. a memoꝛia hoium p⁹ moꝛtē ipsoꝝ cū sint min⁹ stabiles. d Roboꝛasti eū paululū fortitudine ↄ diuitijs in vita p̄nti q̄ ē valde breuis: e Ut in ppetuū trāsiret. a vita p̄nti ad moꝛtē absqꝝ reditu:

maxie ſm opionē amicoꝝ iob: ꝙ qs arguebat: qꝝ negabant aliq̄d de hoie remanē. f Immutabis faciē eī. in morte p quā facies hois marcessit. g Et emittes eū. a vita pñti ⁊ memoria hoium. q. d. ista memoria est ita pti momēti: q nullo mō facit ad beatitudinē hois.

Immutab faciē eī: et emittes eū. Siue nobiles fuerit filij eī siue ignobiles: nō intelliget. Attā caro eī duz viuet dolebit: et aia illī sup semetipso lugebit. XV

alio mō dicebant amici iob ad felicitatē hoīs p̄ mortē eī ptinē: q filij eī sint in potētia ⁊ honore in q̄bus manet p̄ mortū quodāmō: ⁊ hoc excludit iob. d. h Siue nobiles fuerint filij eius. p ptātē ⁊ dignitatē secularē: i Siue ignobiles. p istoꝝ carētia: k Nō intelliget. h° sequit ex dictis amicoꝝ iob: qui negabāt aiam intellectiuā remanē p̄ mortē ⁊ sic ex dicti eoꝝ ꝓcludit ꝙ cos pro speritatē filioꝝ nihil ptinē ad felicitatē parentuꝝ: oñdit et vlteri q felicitas hoīs nō sit añ mortē. d. l Attā caro eī dū viuet dolebit. qꝝ vita hūana multis miserijs est subiecta: vt dcm ē supra in p̄n° h°. c. ⁊ qꝝ vita hūana nō tm̄ est subiecta doloꝝ sēsibili: sed ⁊ ētristicie aie inīoꝝ: iō subdit: m Et aia illī sup semetipso lugebit. ista aūt posuit iob: qꝝ de rōe felicitatis est q̄etare appetitū: ⁊ in vita pñti nō q̄etatur: vt quilz experit: nec ēt in memoria p̄ mortē remanēda nec in p̄speritate filioꝝ futura: restat igit q in alio sit felicitas hois ponēda. s. in visiōe ⁊ fruitiōe q̄ oio erit pfecta in resurrectiōe: qñ corpi cōicabit glia aie: sicut fuerat ei instrm̄ merendi in vita pñti: ⁊ sic ꝓcludit ipsi° iob intentio: q sci in pñti flagellant a deo p̄ mio futuro.

Rñdebit q̄i in vētū loquēs. i. vane ⁊ iactanter. q. d. nō. 2° arguit eū de vbis platis ex iracūdia: qꝝ obiurgans dixerat. p° nos ostēdēs fabricatoꝝ mēdacij: vt eliphaz iponit sibi: ⁊ h°ē qō dicit

Rēspōdēs aūt. Postq̄ descripte sūt obiectiones amicoꝝ iob ꝙ ipm ⁊ eī rñsiōes: hic ꝓnponunt replicatiōes ꝙ ipz: ⁊ cō ordine q̄ fuerūt obiectiones posite: ⁊ p° ponunt replicatiōes eliphaz: 2° ipsī baldath. xviij. c. 3° ipsī sophar. xx. c. Circa p̄m̄ sciendū: q iob in rñsiōe sua dixerat aliq̄ difficilia ⁊ pfunda de imortalitate aie ⁊ futura resurrectiōe: vt dcm̄ est. c. p̄ce. q̄ eliphaz nō intellexit: vel ꝙ ea obijcē nesciuit: ⁊ iō illa omittēs: cū tm̄ de his ēet p̄ncipale. ppo m̄ ad modū litigiosi cepit vba iob arguere: ⁊ p° vba q̄ ptulerat añ disputationē cū deo: 2° ea q̄ ptulerat disputando cū ipso: ibi Ostēdaz tibi. p̄a in duas: qꝝ p° vba iob arguit: 2° ad h°rōes iducit: ibi Nūquid p̄m°. Circa p̄m̄ p° arguit iob ō vbis ex iactātia platis: qꝝ dixerat: Nec iferior vāi ego sū q̄si insinuans q ēet maior: vt iste ei iponit. d. b Nūquid sapiēs. q̄lē tu te facis: c Rñdebit q̄i in vētū loquēs. i. vane ⁊ iactanter. q. d. nō. 2° arguit eū de vbis platis ex iracūdia: qꝝ obiurgans dixerat. p° nos ostēdēs fabricatoꝝ mēdacij: vt eliphaz iponit sibi: ⁊ h°ē qō dicit

d Et iplebit ardore stomachū suū. q. d. nō: ⁊ dicit:

e Ardore. qꝝ ira est accēsio sanguinis circa cor: 3° arguit eū de verbis blasphematorijs eo q dixerat: Disputare cū deo cupio. disputare. n. cū aliq̄ videt sentētie ipsius ꝙdicē: iō dicit: f Arguis vbis eū qui nō est equalis tibi. q. d. sapia sua intm̄ superminet: q nō est licitū alicui ꝙdicere ei: qꝝ opa eī q̄ nobis vident irrōnabilia sī in se rōnabilissima: iō subdit: g Quantū in te est euacuasti timorē. qui temerarie ausus es p uocare eū ad disputationē. h Et tulisti pces coꝝ deo. i. abstulisti per malicīā tuam ne pces tue sint accepte coꝝ deo. i Docuit. n. iniqtas tua os tuū. ex abūdantia. n. cordis os loquit: ⁊ iō ex iniqtate cordis p̄cedit iniquitas oris. k Cōdēnabit te os tuū. oñdēdo malicīā quā hēs in corde absconditā. l Et labia tua rñdebūt tibi. i. vba de labijs tuis plata oñdūt tibi illud qō q̄ris. s. cām tue flagellatiōis: q̄ est iniquitas tua. m Nūq̄d p̄m°. Hic ꝓnr adducē eliphaz rōes ad p̄dcā ⁊ p° q̄ blasphemauerat q̄rēs disputare cū deo. d. Nūquid p̄mus hō tu nat° es. i. creat°: qꝝ prim° hō fuit p creationē: ⁊ extūc habuit a deo oēm sciam que pōt hīi per nām: quā nō hūit iob: n Et añ oēs colles format°. q. d. es tu ne sapientior p° hoie vel p° angelo qui creatus fuit cū mūdo sensibili.

Rēspōdēs aūt. Postq̄ descripte sūt obiectiones amicoꝝ iob ꝙ ipm ⁊ eī rñsiōes: hic ꝓnponunt replicatiōes ꝙ ipz: ⁊ cō ordine q̄ fuerūt obiectiones posite: ⁊ p° ponunt replicatiōes eliphaz: 2° ipsī baldath. xviij. c. 3° ipsī sophar. xx. c. Circa p̄m̄ sciendū: q iob in rñsiōe sua dixerat aliq̄ difficilia ⁊ pfunda de imortalitate aie ⁊ futura resurrectiōe: vt dcm̄ est. c. p̄ce. q̄ eliphaz nō intellexit: vel ꝙ ea obijcē nesciuit: ⁊ iō illa omittēs: cū tm̄ de his ēet p̄ncipale. ppo m̄ ad modū litigiosi cepit vba iob arguere: ⁊ p° vba q̄ ptulerat añ disputationē cū deo: 2° ea q̄ ptulerat disputando cū ipso: ibi Ostēdaz tibi. p̄a in duas: qꝝ p° vba iob arguit: 2° ad h°rōes iducit: ibi Nūquid p̄m°. Circa p̄m̄ p° arguit iob ō vbis ex iactātia platis: qꝝ dixerat: Nec iferior vāi ego sū q̄si insinuans q ēet maior: vt iste ei iponit. d. b Nūquid sapiēs. q̄lē tu te facis: c Rñdebit q̄i in vētū loquēs. i. vane ⁊ iactanter. q. d. nō. 2° arguit eū de vbis platis ex iracūdia: qꝝ obiurgans dixerat. p° nos ostēdēs fabricatoꝝ mēdacij: vt eliphaz iponit sibi: ⁊ h°ē qō dicit

d Et iplebit ardore stomachū suū. q. d. nō: ⁊ dicit:

e Ardore. qꝝ ira est accēsio sanguinis circa cor: 3° arguit eū de verbis blasphematorijs eo q dixerat: Disputare cū deo cupio. disputare. n. cū aliq̄ videt sentētie ipsius ꝙdicē: iō dicit: f Arguis vbis eū qui nō est equalis tibi. q. d. sapia sua intm̄ superminet: q nō est licitū alicui ꝙdicere ei: qꝝ opa eī q̄ nobis vident irrōnabilia sī in se rōnabilissima: iō subdit: g Quantū in te est euacuasti timorē. qui temerarie ausus es p uocare eū ad disputationē. h Et tulisti pces coꝝ deo. i. abstulisti per malicīā tuam ne pces tue sint accepte coꝝ deo. i Docuit. n. iniqtas tua os tuū. ex abūdantia. n. cordis os loquit: ⁊ iō ex iniqtate cordis p̄cedit iniquitas oris. k Cōdēnabit te os tuū. oñdēdo malicīā quā hēs in corde absconditā. l Et labia tua rñdebūt tibi. i. vba de labijs tuis plata oñdūt tibi illud qō q̄ris. s. cām tue flagellatiōis: q̄ est iniquitas tua. m Nūq̄d p̄m°. Hic ꝓnr adducē eliphaz rōes ad p̄dcā ⁊ p° q̄ blasphemauerat q̄rēs disputare cū deo. d. Nūquid p̄mus hō tu nat° es. i. creat°: qꝝ prim° hō fuit p creationē: ⁊ extūc habuit a deo oēm sciam que pōt hīi per nām: quā nō hūit iob: n Et añ oēs colles formaꝝ. q. d. es tu ne sapientior p° hoie vel p° angelo qui creatus fuit cū mūdo sensibili.

o Nunquid consiliū dei audisti. i. intima sue sapientie:

p Et inferior te erit ei° sapiētia. qꝝ prouocasti eū ad disputandū. quasi porēs redarguē eū ⁊ confutare. q. d. ex istis apparet magna p̄sumptio tua de sapiētia tua: que tamē modica est aut nulla: iō subdit: q Quid nosti. per alioꝝ doctrinā: r Qō ignorem⁹. qui tamē hoīes fragiles ⁊ parue scientie sumus. s Quid intelligis. per te inueniēdo:

t Qō nesciam°. q. d. nihil: imo econtrario pla ignorās q̄ nos scimus: vñ subdit: v Et senes ⁊ antiqui sūt i nobis. q. dī. ab illis potuimus plura ⁊ maiora audire: ⁊ ex illī alia inuenire q̄ tu porueris scire a doctoribus tuis per coꝝ doctrinā vel per tuā inuentionē. x Nunquid grande est. Hic adducit rationē ad increpandū verba iob quibus dixerat: Si fuero iudicatus scio q iustus inueniar. per hoc innuens q non erat flagellatus p̄ culpa. d. Nunquid grande ē vt cōsoletur te deus. releuando a miseria ⁊ afflictione. q. d. nō: ſ est ei valde facile. y Sz verba tua prauа. blasphematoria ⁊ superba: z hoc prohibent. que te manifeste ostēdunt iniustū. a Quid te eleuat coꝝ tuū. superbia interiori: b Et q̄si magna cogitans attonitos hēs oculos. ostendens superbiā tuaz in signo exteriori: mens enim hominis magna cogitans abstrahitur ab exterioꝝ°: ⁊ sic oculi corporales remanēt quasi attoniti: ex hoc igitur eliphaz notat ipsum iob q̄ talia signa faceret exterius ex superbia: quasi insinuans q cogitaret profunda ⁊ alijs incognita.

c Quid tumet contra deum spiritus tuus ſc. ⁊ in hoc notat eū de superbia in verbo ⁊ contra deum que est maxima vlterius ostendit verba iob falsa qui se iustificabat dicens:

d Quid est homo vt imaculatus sit. qꝝ vita humana nō potest transire sine culpa: ad cuius probationem subdit:

e Ecce inť scōs. i. angelos bonos. f Nemo imutabil'. a bono in malū: ꝛ hoc ꝓ nām: lz angeli sancti ꝓfirmati sint i bono p gr̄am: ꝛ qđ dī: Nemo. nō signat idē qđ nullus hō: q; angeli nō sī hoies: sed accipit hic Nemo, p nullus gnāliť sicut Mat. xj. Nemo nouit filiū nisi pr̄. g Et celi nō sūt mūdi in ꝓspectu eius. q; corpa celestia hñt aliquid potentionalitatis admixtū. s. ad sitū ꝛ illūinationē recipiendū: q; luna ꝛ stelle recipiūt lumē a sole: ꝛ ex hoc ꝓcludit immundiciā iob ꝛ iniq̄tatē. d. h Quāto magis abominabilis. p pctā ꝓmissionis: i Et inutilis. p peccata omissionis: k Hō. i. ipse iob. quē ex abominatōne nō noīat ꝓpō nomie l Qui bibit quasi aquā iniquitatē. i. cōmittit pctā absq; freno timoris. Ille. n. q̄ bibit vinū q; timet i ebriari: bibit tēperate sed bibens aquā hoc nō timet: pp hoc non curat ỏ tali tēpām̄to: ꝛ sic insinuat q; iob tē peramentuz timoris dei postposuerat: ꝛ sic oī ūq̄tati sine freno se exponebat. Et ex supradcis satis pz: q; vba ꝛ argumēta eliphaz ñ ibant ad intentionē iob: q; nō q̄sierat disputare cū deo p ꝓtētionē q̄i equalis ei vel superior: sed per humilē vitatis inq̄sitionē a sūmo doctore tanq; inferior: sicut hiere. xx̄. dī: Justus quidez tu es dñe: si disputē tecū: verūtn̄ iusta loq̄r ad te. m Ondā tibi. Hic ꝓpr̄ eliphaz arguit vba iob: que dixerat disputādo: dixerat. n. q̄i q̄rendo se viuē in angustia, p malo pr̄ti ꝛ timore, p futuro. d. Manū tuā longe fac a me: ꝛ formido tua nō me terreat. ꝛ iō eliphaz nitiť ondere sibi cām timēdi ꝛ anxiandi ēt añq; eēt deiect' a, psperitate tpali: ꝛ p' suā delectionē ibi hirauit. Circa p'm excitat ipsi' attentionē dicens: n Audi me qđ vidi. p, ꝑpaz experientiā. o Narrabo tibi. ꝛ nō solū vidi sed a sapientib' audiui: ꝛ h' ē qđ subdit: p Sapiētes ꝓfi. ꝛ nō absco. pa. suos. i. doctrinā eoz: lz eā manifestant tpe ꝛ loco. q Quib' solis data est ira. i. bona terrena quib' vtunť ad vtilitatē suā: mali āt aburunť ad suā dānationē. r Et nō transibit alien' p eos. deūciēs eos a sua, psperitate: sicut dī de rege terrā aliquā deuastante: q; trāsit p eā ad libitū deuastando eā: eliphaz. n. ponebat felicitatē in, psperitate tēporali: ꝛ iō ꝓnter dicebat bonos ꝛ vtuosos ab ea nō deūci. s Cūctis diēb'. Postq; excitauit iob ad attētionē: hic ꝓpr̄ ponit suā intentionē. s. q; iob adhuc i prāte tpali exñs hūit cāz anxietat ꝛ tiorīs pp mala q̄ fecerat alīj: pp qđ sp tiebat sibi īsidiari gladio ꝛ veneno ꝛ alīj modis: sicut est de tyrannis. vñ. iū. de ꝓsolatione, psa 5ª dī de dionysio tyrāno: Expert' sortis sue piculoz tyrann' regni met' pendētis super vticē gladij terroze simulauit. qđ exponēs ꝓmētator dicit q; cū dionysius tyrann' existens in potestate: sua q̄reret a quodā amico suo qđ sibi videret de ipso: rñdit ipm eē felicē: tūc dionysi' fecit eū sedē i regali solio vestib' regijs ornatū ꝛ apponi optima cibaria añ eū. verūtam sup caput ei' fecerat appēdi gladiū acutissimū cū filo tenui: quē cū vidisset dict' amic' p anxietate nō potat comdē: sed timebat ꝛ pallebat p timore gladij ne quolz momēto caderet sup ipm: tunc dionysius tyrān' dixit: lz sim i prāte regia ꝓstitut': tn̄ sum ꝓtinue i tali anxietate quali tu es mō: pp mala q̄ alīs feci: timens quolz momento īsidias mihi parari: ꝛ veneno vl gladio interfici: ꝛ hoc est qđ dicit: s Cunctis diebus suis ipi'. i. in pctō obstiat'. t Superbit. fm q; dī i psalmo: Supbia eoz q̄ te oderunt ascendit sp: ꝛ numer' annoz incertus est tyrannidis ei'. q; sp timet potestatē suā amittē iō sb̄dit: v Sonit' ter. sp in auribus ei'. si. n. audiet aliquē fremitū: vidēt sibi q; sit iper' aduersarioz venies sup euz. x Et cū pax sit. i. cū nihil tale tribile appeat. y Spūsi. suspicat. videlicet machinatiōes occultas fieri ꝺ ipm z Nō cre. q; reuer. pos. de tenebris. i. de tali ānxietate mētis q̄ obnubilat aiaz. ꝛ Circūspec. vndiq; gladi. q; pp mala q̄ fecit suscitauit ꝺ se odiū ex oi pte: ꝛ ñ solū ab extra: sed ēt ab ītra: iō subdī: a Cū se mo. ad q̄rē. panē. i. cū voluerit accipe corpis refectōz. b Nouit. i. timet, pbabilr c Q; pat' sit i ma. ei' tene. dies. i. mortis p intoxicationē: ꝛ sic auxiliat nō solū ab extra: lz ab ītra timēs ītoxicari a, ꝑpa familia ex odio vel p pmio: iō seq̄t: d Terrebit eū tbulatō. supuētura. e Et angu. valla. eū. q. d. sic rex paratus ad prelīū vallat militib': sic iste angustijs ꝛ terroribus: ꝛ q; istud procedit ex iusto dei iudicio: subdit pro causa: f Tetendit enim aduersus deū manum suā. abutens potestate sibi a deo concessa. g Lucurrit aduersus euz erecto collo. per superbiā: h Et pingui ceruice armatus est. q; talis superbia procedit ex pinguedine diuitiaz ꝛ tpalis potestatis: ꝛ q; superbia excecat: ideo subditur: i Opuit facie eius. i. noticiam intellectus. k Crassitudo. i. superbia procedens ex tēporali abundantia. l Et de lateribus eius aruina dependet. ex hoc signat q; mistri eius ꝛ collaterales ex eodē motu malicie eius obtemperabant eā imitantes: talē autē fuisse iob signabat iste eliphaz: dū adhuc esset in potestate constitut'. m Habitauit in ciui. Hic ꝓsequēter describit anxietatem iuste inflictā iob: quādo fuit a potestate deiectus dicens: Habitauit in ciuitatibus desolatis. prima eni est pena deiecti: q; sit fugitiuus de loco, ꝑpō: ꝛ habitet in locis ruinosis ꝛ occultis. scda est priuatio sue substantie: ꝛ quantū ad hoc dicit: Non dubitabit ꝛc. n Nec mittet in terrā radicē suā. i. nō habebit stabilē ꝛ securā mansionem o Non recedet de tenebris. i. nō releuabit a suis miserijs propī malū sue obstinatiōis: alia pena ē q̄ñ ꝑuat prole sua: qđ ipsi iob contigerat: ꝛ q̄m ad hoc dicitur:

ímaculat' sit: ꝛ vt iust' appareat nat' de muliere: Ecce i ter scōs ei' nemō imutabil: ēt celi nō sī mūdi in ꝓspectu eius: q̄tō magis abominabilis ēt iutil hō̄mo qui bibit q̄i aquā iniqtatē. Ostēndā tibi audi me: quod vidi nārrabo tibi. Sapiētes ꝓfiteñt: ꝛ nō abscōdunt pres suos. Quib' solis data ē tra ēt nō trāsibit alien' per eos. Cūctis dieb' suis ipi' sūpbit: ꝛ nūer' annoz incert' ē tyrānidis ei'. Sonit' troris sp in aurib' illi': ēt cū pax sit ille sp ꝛsidiaī suspicat. Nō credit q; reuerti possit de tenebris ad lucē: circūspectā

vndiq; gladiū. Cūm se mouerit ad q̄rēdū panē: nouit q; parat' sit in manu ei' tenebraz dies. Terrebit euz tribulatio: ēt āgustia vallabit eū sic regē q; ꝑpar' ad ꝓlium Tetēdit n. aduersus deum manū suā: ꝛ ꝺ oipotētē roborat' ē. Cucurrit aduersus eū erecto collo: ēt pigui ceruice armat' ē. Opuit faciez ei' crassitudo: ēt de latib' ei' aruina dependet. Habitauit in ciuitatib' desolatis: ꝛ in domib' desertis q̄ in cumulos ꝛ redacte. Non ditabit nec perseuerabit substātia eius nec mittet in terrā radicem suā. Nō recedet ỏ tenebris

p Ramos eius. i. filios ⁊ filias q Arefaciet flamma. i. interficiet diuina iustitia: p h° insinuans q pueri iob iuste p pctis suis fuerant occisi. r Nō credat ⁊c. redimendus sit. i. liberandus a miseria aliq̄ aux̄ilio: q⁹ ē indign⁹. s Anteq̄ dies ei⁹ imple. pibit. q⁹ mors eius accelerabit añ cursū nature. t Et manus eius arescēt. i. oia ei⁹ opa deficient. v Le det quasi vi. in p° flore bo. ei⁹. i. de eo nō expectabit aliq̄s bon⁹ fruct⁹: ió subdit: x Et quasi oliua p̄ij. flo. suū. ⁊ sic amittit fructū suū futurū. y Cōgregatio. n. hypocrite sterilis: et ignis deuorabit tabernacula eorū q mūera libent accipiūt. Cōcepit dolorē: et pepit iniquitatē: et vter⁹ e ipparat dolos. XVI

Respondēs aūt iob dixit: Audiui frequēter talia. Cōsolatores onerosi vos oēs estis. Numquid habebūt finē verba vētosa: Aūt aliqd tibi molestū est si loq̄ris: Poterā ⁊ ego silere vi loq. Atq; utinā eēt aia vra p anima mea. Cōsolarer ⁊ ego vos sermonib⁹: et mouerē caput meū super vos. Roborarē vos ore meo: et mouerē labia mea q̄si pcēs vobis. Sed qd agā: Si loquar⁹ fuero: nōn quescit dolor meus: et si tacuero nō recedet a me. Nūqd aūt oppressit me dolor me⁹: et in nihilū redacti sū oēs artus mei: Rūge mee testimoniū dicunt cōtra me: et suscitat falsiloqu⁹ aduersus faciē meā: cōdicēns mihi. Collegit furorē suū in me: et cōminans mihi: infremuit contra me dentibus suis: hostis meus fulminauit oculos suos in me. Aperuerunt super me os suum: detestantes me maxillis: simul congressi sunt turbe eorum. Deduxerunt contra me viam suam: et circūdederunt tabernacula mea. Fratres meos longe fecit a me: et quasi alienos nouerunt me. Recesserunt a me amici mei: et qui me nouerant quasi obliti sunt mei. Inquilini domus mee et ancille mee quasi alienum habuerunt me: et quasi peregrinus fui in oculis eorum. Seruum meum vocaui: et non respondit mihi: precibus deprecabar illum. Halitum meum exhorruit uxor mea: et fetet oratio mea filios uteri mei. Stulti quoque despexerunt me: et loquente me obmutuerunt. Et abhominati sunt me qui sedebant in porta. Aduersum me loquebantur qui sedebant in uico: et in cithara canebant mihi. Viri pacifici mei qui comedebant panes meos: leuauerunt contra me calcaneum suum. Dilatati sunt super me inimici mei: et qui tribulabant me inualuerunt. Quos ego ipse mihi assumebam ut custodirent me: ecce manus mea et illi dissipauerunt me. Frenum effudit deus et humiliauit me: et emisit habenas in faciem meam. Ad dexteram meam pullulauit grex: impedierunt pedes meos: et calcauerunt semitas meas. Viam meam dissipauerunt ad perditionem meam: et nullus fuit qui mihi auxiliaretur. Quasi per rimam aquarum irruentium sic super me irruerunt: et in medio ruinarum reuolutus sum. Conuersus est mihi terror: et quasi auram fugientem persequitur gloria mea: et quasi nubes transiit salus mea. Et nunc super me effusa est anima mea: possederunt me dies afflictionis. Nocte os meum perforatum est: et qui me comedunt non requiescunt. In multitudine deuorantis fortitudo mea conuertitur ad inedian mihi. Posuit me quasi lutum: et assimilatus sum cinerib⁹. Clamo ad te et non exaudis me: sto et non respicis me. Mutatus es mihi in crudelem: et in duritia manus tue aduersaris mihi. Eleuas me et quasi super ventum mitteris me: et liquefacis me nimis. Scio enim quod morti tradas me: ubi domus cōstituta est omni animanti. Verumtamen nec ipse extendes manum tuam ad tumulum: et si ad tempus corruerint ibi non consurgent. Numquid non et super miserum flebam: et compatiebatur anima mea inopi: Exspectabam bona: et uenerunt mihi mala: sperabam lucem: et erupit super me tenebre. Feruor meus absque requie ebullit: preuenerunt me dies afflictionis. Incedebam lugens absque furore: consurgens in cetu clamabam. Frater fui draconum: et socius struthionum. Cutis mea nigrescit super me: et ossa mea aruerunt pre feruore. Conuersa est in luctum cithara mea: et organum meum in vocem flentium. Pepigi fedus cum oculis meis: ut ne cogitarem quidem de virgine. Quam enim habebo desuper partem a deo: et hereditatem a deo altissimo de excelsis: Nonne perditio est iniquis: et alienatio operantibus supplantationem: Ipse considerat vias meas: et cunctos gressus meos dinumerat. Si ambulaui cum uanitate: et festinauit in dolo pes meus: Adpendat me in statera iusta: et sciat deus simplicitatem meam. Si declinauit gressus meus de via: et secutum est cor meum oculos meos: et si adhesit manibus meis macula: Seram et alius comedat: et generatio mea eradicetur. Si seduxit cor meum mulier super amicum meum: et ad ostium eius insidiatus sum: Molat uxor mea alteri: et super illam incuruent se alii. Hoc enim nefas est: et grande scelus. Ignis est usque ad perditionem deuorans: et omnia eradicans germina. Si contempsi ius servi mei: et ancille mee: cum disceptarent aduersum me: Quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus: et quid respondebo cum quesierit: Nonne qui fecit me in utero fecit et illum: et unus formauit nos in uulua: Si prohibui pauperibus quod desiderabant: et oculos uidue expectare feci: Si comedi buccellam meam solus: et non comedit pupillus ex ea: Quia ab infantia mea crevit mecum miseratio: et de utero matris mee egressa est mecum: Si despexi pro interitu pauperem: et si comedi escam meam solus: et non comedit ex ea orphanus: Quia ex infantia mea creuit mecum quasi pater

z Hostis me⁹ terri. oculis ⁊c. qz fera volēs aliquē deuoza re tribilr aspicit eū. a Apuerūt sup me oza sua ⁊ exproz brātes. ſ. demon ⁊ amici mei p eū excitati: demon coza deo me infamādo: vt hī. ē. j. c. et amici mei falso me ꝓdēnādo. b Percusserūt maxillā meā. i. ꝓtēpserūt me manifeste si cut ꝓtēnit ille q̄ pcuti tur in facie. c Satiati sunt. i. letati

muit ꝯ me dentib⁹ suis. Hō stis me⁹ tribilib⁹ ocul⁹ me in tuit⁹ est. Apuerūt super me oza sua: ⁊ exprobrātes pcus serūt maxillā meā: saiati si pēnis meis. Cōclusit me de us apud iniquū: et manib⁹ ipioz me tradidit. Egō ille quōdā opulēt⁹ rēpete ꝓtrit⁹ sū: tenūt ceruicē meā. Con fregit me: ⁊ pōsuit me sibi q̄si i signū. Circūdedit me lā ceis suis: ꝓuulnerauit lum bos meos. Nō pēpcit: et ef fudit in terra viscera mea. Cōcidit me vulnē sup vul nus: irruit in me q̄si gigas.

Saccū ꝓsui sup cutē meam ⁊ opui cinere carnē meam. Facies mea intumuit a fle tu: et palpebre mee caliga uerūt. Nec passus sū absq; iniqtate man⁹ mee: cuz hez mundas ad deū pces. Ter ra ne opias sanguinē meuz neq; ueniat in te locū latē di clamoz me⁹. Eccē. n. i ce lo testis me⁹: et ꝓsci me⁹ i ex celsis. Uerbosi amici mei: ad deū stillat oculus meus Atq; utinā sic iudicaret vir cū oo: quo iudicat fili⁹ hois cū collega suo. Eccē. n. bre ues āni trāseunt: et semitā p

gratus de et⁹ bñfi cijs hec demeruit ió iob dicit exclu dēs hanc obiectiō nē: v Cū ha berē mundas ad deū preces. ipz de bite venerando. x Terra ne opi as sanguinē meū. terrā āt appellat amicos suos: qui felicitatē suā po nebāt in terrena prosperitate illo mō loquēdi q̄ dic̄ augus. Si aut⁹ di ligis aut⁹ es. ipsi āt nitebant operi re sāguinē iob. i. eius afflictionē di cētes q⁹ erat puni tus p culpa: ⁊ sic nō hēbat iustum titulū ꝓquerendi

e Cōclusit me deus apud iniquū. i. diabo luz: cui ex ordine sue sapie ꝓcessit ptātē affligēdi me. f Et manib⁹ ipioz me tradidit. inq̄m ab eis psequi me pmisit: ⁊ q̄liter h⁹ fit: oñdit. o. g Ego ille quōdā opulēt⁹. i. diues ⁊ fa mosus h Repente ꝓtritus suz. qō nō solet cōiter accidē sed a magno statu hō decidit paulati: iob āt repētine ōcidit a tpali psperitate: demōe hoc pcurāte: ⁊ oo pmittēte: qō fu it satis grau⁹ q̄ si paulati cecidisset: ⁊ signū diuine pmissio nis in spāli: eo q⁹ n̄ sic ꝓsueuit fieri. i Tenuit cerui. meā. loquit ad modū hois debil⁹: c⁹ caput tenet a fortissimo eū p sua volūtate ꝓterente. k Et posuit me sibi quasi i signū. ad c⁹ pcussionē multe sagitte mittunt: ⁊ p hoc innuit iob mł tiplices pcussiones suas: ⁊ idē designat p multitudinē lācea rū. o. l Circūdedit me lā. suis: ꝓuul. lum. meos. p h⁹ desi gnat infectionē filioz q̄ de lūbis et⁹ egressi fuerāt. m Nō pepcit mihi: et pcutiēdo me in ꝓpo coꝛpe: ió subdit: n Et effudit in terā viscera mea. p h⁹ designans q⁹ dolor et⁹ sensi bilis nō tm̄ erat in superficie coꝛpis: sed et penetrabat vsq; ad intima. o Cōcidit me vulnē sup vuln⁹. qz postq̄ vulne rat⁹ fuerat de filioz morte: fuit vulnerat⁹ in ꝓpo coꝛpoze.

p Irruit i me q̄si gigas. i. i tāta fortitudie: q⁹ q̄si nihil vtut remāsit in me. q Saccū. Dic rñdet ad q̄dā obiectionē quā eliphaz sibi supza fecerat. c. pce. o. Nūquid grāde est vt ꝓsolet te de⁹: sed vba tua prava h⁹ phibēt: quid te eleuat coꝛ tuū: in q̄ significauit eliphaz ipm iob remanē in afflictione pp supbiā suā: eo q⁹ nō fuerat hūiliat⁹ diuina pcussione: qō oñdit iob falsum. o. q Saccū ꝓsui sup cutē meā. qō faci ebāt hoies tūc tpis in signū hūiliatiōis: ⁊ sil⁹ capita sua cinē aspergebāt. r Facies mea intumuit a fletu. qz flet⁹ est si gnū ꝓtritiōis ⁊ humiliatiōis: ⁊ bñ dicit: Facies mea intumu it a fletu. qz p magnū fletū multa hūiditas ꝓsoluit a cerebro descēdēs vsus oculos ⁊ faciē: ⁊ sic inflat. s Et palpebre mee caligauerūt. i. oculi intra palpebras ꝓtēti: qz ex magno ⁊ ꝓtinuo fletu visus obscurat. t Nec passus suz. Postq̄ iob oñdit suā pcussionē multiplicez: hic ꝓñr oñdit suā inno centiā. o. Nec passus sum absq; iniqtate man⁹ mee. i. operis mei: qō p manū designat que ē organū organoz: vt hī. iij.

de aia. hoc āt dixit iob nō ad sui iactantiā: sed ad vitaꝫ declarationē ⁊ amicoz suoz ꝓfutationē: qui ñ poterant oñdē ex opib⁹ iob preteritis: q⁹ demeruisset pcuti tot ⁊ tantis plagis: ⁊ qz possent dicē: lz nō possim⁹ oñdē opa tua mala pmissa: tñ illud qō omisisti deū colē tanq̄ in

de hoc coza deo ad declarationē sue innocentie: ⁊ quia possz dici iob: tu de tipso testimoniū phibes: testimōiū tuū nō ē vez: ió inuocat diuinū testimoniū. o. y Ec ce. n. in celo est testis me⁹. qui est testis coꝛdiū: ió subdit: z Et ꝓscius meus. qz scit secreta ꝓscie: lz autē nullus p se posset scire se carere mortali peccato: tñ h⁹ aliquando viris sanctis cōcedit ex diuina reuelatiōe: ⁊ sic videtur esse de iob: pp qō sic cōfidens inducebat eū testē nō ad sui iactantiā: sed ad gloriā dei ⁊ veritatis declarationē. a Uerbosi. hic ꝓñr iob oñdit cōsolationis sibi pmis se vanitatē. vt. n. pz ex supradictis amici iob pmittebāt ei reditū ad felicitatē terrene prosperitatis si se emenda ret: quā promissionē iob p nihilo hēbat. o. a Uerbo si amici mei. in hoc supple qō pmittunt mihi: b Ad deū stillat oculus meus. ab eo expectando remunerati onē in futuro. c Atq; vtinā sic iudicaret vir cū oo. sic āt iudicat hō cū cōpari suo: qz cā vtriusq; ꝓpōit ma nifeste: per hoc q̄ dicit iob se cōsiderare: q⁹ cā quare sic deus ordinauerat eū affligi esset manifesta sicut afflictō sua: vt per hoc ordo diuine sapie appareret flagellādo iustos in presenti ad augmētum felicitatis eoz in futu rū: ac per hoc amici iob qui h⁹ negabant ab erroze suo resilirent: qui felicitatē hoīs in hac vita ponebant: qō et vlterius remouet. o. o Ecce. n. brevcs anni trāseūt. ſ. vite humane que est valde brevis. q. o. in re tam insta bili ⁊ parui momēti non pōt eē vera felicitas homis: e Et semitā per quā nō reuertar ambulo. qz homo a pueritia per iuuenturē ⁊ alias etates transit ad senium: sed inde non reuertitur ad etates preteritas.

In capi. xvj. vbi dicitur in postil. Aut aliquid tibi mo lestum est ⁊c. Additio.

Oc qō dī: Aut aliquid tibi molestū est: si loq̄ ris sm sanctum tho. aliter exponitur sic. ſ. vt in hoc ostenderet iob q⁹ nō erat paritas in vtraq; parte i hac disputatione: nā aia iob absq; molestia loquebat i suā calūniam: ⁊ hoc dicit: Nunquid aliquid molestum

tibi est si loquaris. q. d. si tibi eēt molestū sicut mihi qui patior calūniā: nō tm̄ te extēderes in locutiōe. Cōsequēter vbi dr: Utinā aia mea vīa eēt p aia mea. attendendū est q̄ in hebraico ponit q̄dā dictio q̄ vno mō hz significationez optatiuā: z sic ide significat qō in translatione nostra. s. Utinā eēt aia mea vīa p ania mea. z exponit put in postilla. alio mō significat simplicez ꝯditionē. d. Si esset aia mea vīa p aia mea. hz q̄ intelligit q̄ iob nō appeteret afflictiōz amicoz aliq̄ mō: sed solū dicit q̄ si contingeret eos eē in tali afflictione: cōsolaret eos libenter. In eōd. c. xvj. vbi dr in postil. Terra ne operias

quā nō reuertar ambulo.

Spīritus me⁹ attenuabit: dies mei breuiabunt: et solū mihi superest sepulchr. Non peccaui: et in amaritudib⁹ morat oculus me⁹. Libera me et pone me iuxt te: et cuiusuis man⁹ pugnet ꝯ me. Quoz eoz lōge feciſti a disciplina ꝓpterea nō exaltabunt. Prede dā pollicet socijs: et oculi filioz ei⁹ deficiēt. Posuit me q̄si in puerbiū vulgi: et exemplū suz coram eis. Caligauit ad indignationē oculus meus: et mēbra mea quasi in nihilū redacta sūt. Stupebūt iusti super hoc: et innocens ꝯ hypocritaz suscitabit. Et tenebit iustus viā suā: et mundis manib⁹ addet fortitudi

XVI

sanguinem meum rē. Additio. II.

Uz sanguis innocēti effūdit. hz modū loq̄ndi sacre scripture: illi dicunt operire sanguinē ei⁹: q̄ culpā occidentiū occultāt: sic dicebat iudas frib⁹ suis: gene. xxxvij. c. Quid pdest si occiderim⁹ frēm nr̄m: z celauerim⁹ sanguinē ei⁹. i. occultem⁹ culpā nr̄am: z iō iob in hoc qō dicit: Terra ne opias sanguinē meū. videt petē q̄ afflictio sua nō opiat: sed declaretur si p culpa sua fuerit. Cōsequēter in hoc q̄ dicit: Nec inueniat in te locū latendi clamor meus. intelligit petē ñ q̄ ista ꝓquestio sua q̄ significat p hoc qō dr: Clamor me⁹ nō inueniat in tra locū latēdi. s. vt extrene fragilitatis ꝓditiōe non videat iniuste ꝓqueri: quasi p culpa punit⁹: vnde gen. iiij. Ecce vox sanguis frīs tui clamat ad me de terra. nā cū alicuius sanguis absq̄ culpa fundit ei⁹ iusta q̄rela quasi clamat de terra rē. In eōd. c. xvj. vbi dicit in postil. Uerbosi amici mei. Additio. III.

Ubi translatio nr̄a hz: Uerbosi. hebraica lr̄a hz quandā dictionē: q̄ ꝑpe significat inꝑpretes: eaō eni dictio ponit hic: z gen. xlij. vbi dr q̄ inꝑpres erat int ioseph z frēs: z est sensus: qz iob vocabat aduersarios suos q̄s dicebat amicos per antiphrasim inꝑpretes suos eo q̄ interpretabant vba sua nō vere: sed ad sinistrā partē: ex hoc. n. q̄ iob promissiones amicoz tales ad nihilū reputabat: inꝑpretabant eū diuinas consolationes spernē: vñ in precedenti. c. dicebat sibi eliphaz fm veram lram: Nunquid paz tibi est si ꝓsolet te deus. sed qz talis inꝑpretatio erat falsa: iō subdit: Ad deū stillat ocul⁹ meus: qui mentem meam respicit. de quo statim supra dixerat: Ecce in celo testis meus rē. .XVII.

Spīritus meus. Postq̄ sanctus iob vba eliphaz increpatoria excluserat: hic ꝓsequēter principale propositū declarat. s. de futura iustoz remuneratiōe z p⁹ ostendit propositū: 2⁹ concludit intentū: ibi Igitur. Circa primū ponitur p⁹ expectatio future remunerationis: 2⁹ ponitur circa amicos iob defectus h⁹ cognitiōis ibi Quoz eoz. p⁹ aut̄ oñditur per breuitatē vite humane z calamitatē: cui subditur: ex quibus sequitur felicitatē hois in futuro expectandā: sicut z frequēter supra dcm̄ est. Iste. n. liber rhetoricus est: z iō eaō ſnia sub diuersis verbis z similitudinib⁹ frequēter replicat. Itez p cedit per modū disputatiōis: in eaō aut̄ disputatione frequēter multiplicantur argumēta per varia verba: licet argumentoz nō sit vis diuersa: sic in ꝓposito iob per breuitatē z miseriā vite humane frequēter pbat expectationē felicitatis future: z hoc est qō dicit: a Spiritus meus attenuabit. vita. n. humana ꝓtinuat per vitales spūs egredientes a corde: qui in senecture debilitantur: z tandē deficiunt: z sic vita termiatur: iō subdi: b Et solū mihi superest sepulchr. q. d. untm̄ senui z debilitatus suz: q̄ ñ hēo expectare ꝓsperitatē pītis vite: hz tm̄ sepulturā: iō subdit: c Nō peccaui: hz ei pītē vitā nō transisset absq̄ aliquibus pctis tm̄ nō erant tanti pōderis: q̄ propter ipsa infligeretur sibi pena tā grauis: de qua subdit: d Et in amaritudinibus morat oculus meus. z magis facit mentionē de oculo q̄ de alia parte: qz alia afflictio interior mentis magis apparet in oculo: q̄ in partibus alijs. e Libera me. a pīti afflictiōe. Qui aliquib⁹ libris ponitur Dñe. nō est ō textu sed subintelligitur: qz verbū iob ad deū dirigitur: z ne credatur q̄ petat liberari per restitutionē ad ꝓsperitatē terrenā: iō subditur: f Et pone me iuxta te. i. in limbo sanctoz patz: vbi defuncti erant de sua beatitudine futura securi: g Et cuiusuis man⁹ pugnet ꝓtra me. q. d. ibi nō debeo timere de insultu cuiuscūq̄ homis vel dēmonis. h Quoz eoz. Hic ostendit ignorantiā amicorū suoz circa vitā futurā quā negabant: z ꝓmo ostendit eorū ignorantiā: 2⁹ suā displīcentiā: ibi Caligauit. Circa primum ostendit ignorantiā eoz. d. h Quoz eoz longe feciſti a disciplina. s. veritatis predicte: elongat āt deus hoies a cognitione veritatis indirecte inquātū ex eoz demerito retrahit influxū illustrationis sue i Propterea nō exaltabūtur. in remuneratione future vite: qz Ignorans ignorabitur. vt hz. j. cor. xiiij. k Predā pollicetur socijs. s. ipse eliphaz q̄ felicitatē homis ponebat in prosperitate terrena: z sic eā p̄mittebat p premio illis qui erant sue opinionis: que per predā designatur. l Et oculi filioz eius. qui sunt imbuti ab eo suo errore r Deficient. a vere beatitudis ꝓsecutione. n Posuit me quasi in puerbiū vulgi. ex dictis. n. eliphaz qui dicebat iob punitū ꝑ suis peccatis sequebatur: q̄ iob inter vulgares in prouerbiū poneretur: vt quādo aliquis malus a prosperitate deiceretur: cōiter diceretur accidit isti sicut z iob: z ad idem pertinet quod sequitur: Et exemplū suz coram eis: o Caligauit. Postq̄ iob ostēdit amicoz ignorātiā: hic ꝓsequitur circa hoc ostēdit suā displīcentiā: qz plus debet displīcere defectus amici in sapientia q̄ in pecunia: z ideo dicit: o Caligauit ad indignationē oculus meus. tristitia. n. z ira que est per zelū q̄uis nō excedit animū: tñ ipsuz turbat fm grego. p Et mēbra mea quasi in nihilū redacta sunt. qz ira z tristitia que sunt in mente redundant i corpore. q Stupebūt iusti super hoc. videz q̄ hoies tā litterati sicut erant amici iob: tanto errore essent decepti. r Et innocens ꝯ hypocritā suscitabitur. qz ira que ē per zelū veritatis excitat innocentes ad insurgendū ꝯ fictiones falsitatis. s Et tenebit iustus viā suā. qz propter errorē magnoz illi qui sunt firmi z stabiles in virtute: non dimittunt viā iusticie: sed magis excitantur ad opera perfectiōis maioris: et dicit: t Et mundis manibus addet fortitu. igit hic ex predictis iob ꝓcludit intentū: intēdebat aut̄ iob

duo: vnū erat q amicī sui ab errore reuocarēt: z q'" ad hoc dicit: x Jgit oēs vos conuertimini z venite. retrocedendo ab errore: z veniēdo ad vitatē. y Et ñ inuenīa in vobis vllū sapientē. q'" ad illud qđ de felicitate humana tenetis. s. q sit in terrena psperitate: qđ est a va sapia deuiare: cui' est oīa opera in finē optimū z vltimū ordinare. Secundū q intendebat iob declarare: erat q felicitas hois nō erat in hac vita: sz in futuro expectanda z q'" ad hoc dicit:

z Dies mei transierūt. q. d. in hac vita non est mihi felicitas expectāda. a Cogitatiões mee dissipate si. i. pedite a pteplatiōis diuine dulcedine pp acerbitatē afflictionis mee.

b Torquentes cor meū. i. retorqntes ipz a cōtēplatione prime vitatis ad psideraduz magnitudinē mee calamitatis. c Noctē vterūt in diem. auferentes mihi somnū z inducētes vigilia: sicut solet fieri de die: iō subdī: d Et rursū p' tenebras spero lucē. i. cuz desiderio expecto: z qz amici iob dicebāt ipm reuerti ad terrena, psperitatē: z spāliter si sustineret patienter: iō hoc excludit. d. e Si sustinuero. pdicta patienter: f Infern' domus mea est. i. sepultura intra terrā: qz nō expecto vltra felicitatē terrenā: z pp illud qđ hic dī de inferno z alīs locis h' libri: sciendū q in hoc loco z in alīs locis h' libri cōiter pro inferno ponit scol in hebreo: qđ apud hebreos frequēter accipit p fossa vel sepulchro: z iō subdit: g Et in tenebris straui lectulū meū. ille. n. q sepellit: quasi i stratu sub ira ponit q est tenebrosa. h Putredi dixi. qz p' morte resolui in putredinē: z inde vmes oriunt: z sic hñt q'dam affinitatē z ppinquitatē ad hoiem mortuū: sicut pueri hñt ppinquitatē cū parentib' z cōuersō: z ēt inter se. i Ubi est g nūc pstolatio mea. i. expectatio felicitatis quam mihi pmittunt amici in hac vita. q. d. nulla est: z p pñs est i futuro expectāda a deo: vñ subdī: k Et patientiā meā quis cōsiderat. s. ad remunerandū. q. d. nullus fm opionē amicorz meorz felicitatē futurā negantiū: z ex hoc sequit q deus nō hz prudentiā de humanis actib' qđ est incōueniens ēt fm amicos iob: z iō ducendo eos ad hoc inconueniens pcludit felicitatē hois in futuro expectandā a deo: z qz amici iob dicebant felicitatē aliquo mō inesse homini p' morte inq'" remanet in memoria hoīum: vt pz ex supradictis: iō iob excludit h°. d.

l Jn profundissimū infernū descendunt aīa mea. i. quicqd ad me ptinet ponet in terra per sepulturā: fm errorē amicorū iob negantiū aie imortalitatē. m Putasne saltē erit ibi requies mihi. i. aliquid ptinens ad felicitatē meaz. q. d. hoc dicere est valde ridiculosum: cū corpus mortuū nullū habeat sensum: nec pcipiat aliquid de his que fiunt vel dicunt extra pertinētia ad laudē hois mortui vel vituperium z iō phs. j. Et hi. reprobat opionē dicentiū hoiem vere dici felicē post mortē eo modo quo dicebant amici iob.

In. c. xvij. vbi dī in postil. Nō peccaui cē. Additio.

In h° loco vbi dī in translatōne nra: Non peccaui z in amaritudinibus) moratur oculus meus. hebraica ira multū distat: dicit. n. sic: Si nō mēdaces mecū: z in amaricando me moratur oculus. z est sensus q iob i his verbis cōquerebatur de amicis suis qui secuz erant: de quibus dicit: Si nō mendaces mecū. qui per mēdacia ipm improbantes in amaritudinē ducebant eū: intantū q oculus eius morabatur ptinue in afflictione: de q dicit: Et in amaritudinib' morat ocul' me'. z vt ab ista

Reges mihi: .XVIII. Espondēs ād baldath suites dixit: Usqz ād quē finē vba iactab: Jntellige p°: z sic loqmur. Quare reputati sum' vt iumēta: et sordim' coram te: Quid pdis aiaz tuaz in furore tuo: Numqd pp te derelinqt tra: z trāsferent rupes d loco suo. Non

psecutōne amicorū euaderet sb̄dit peredo: Pōe me iuxta te: z cuius uis man' pugnet cōtra me. q. d. sic possum ab impugnatiōe seu insultu ptinuo istoz euadere: z vt ostēdat ipugnationē istorū cōtra eum esse iniustā subiungit Loz eoz longe fecisti a disciplina tē. Replica.

In ca. xvij. vbi dicitur Non peccaui z in amaritudinib' morabit oculus meus. hanc nram translationē cōcorditer exponūt doctores z sancti z alī: sed burg. finxit puto fm hebraicā lrāz q debeat sic stare: si non mendaces mecum: z in amaricando me moratur oculus meus. qđ exponendo non bene continuat sensum littere: et non est verisimile q postillator in lingua perit' tantā varietatē dissimulauerit z non viderit: nec est verisimile q beatus Diero. tantā orationē transferendo variauerit: contingit enim aliquando propter equiuocationē vel alias propter dictionū similitudinē variare verbū: prout sepe postillator notauit in opere suo de differentia translationis nostre z hebraice veritatis: vbi in hoc loco nullam posuit differentiam. Judicet igitur de illo qui vult. XVIII

Espondens autē. Hic pñter ponitur contra iob ipsius baldath replicatio: z 2° ipsius iob rñsio ca. xix. p° in duas: qz p° baldath de stultiloquio iob reprehendit: z 2° ad principale propositū arguit: ibi Nūquid propter te. Circa p'" dicit: b Usqz ad quē finē verba iactabis: q. d. detines tēpus in verbis superfluis z superbis. c Jntellige prius. q. d. non intelligi que dicis. d Quare reputati sumus vt iumenta tē. dixerat enī iob: Non inuenīa in vobis vllū sapientē. hō autē carens sapia reputatur quasi bestia: e Et sorduimus coram te. tanq ignorantes z viles persone.

f Quid perdis aiam tuā in furore tuo: q. d. talia dixisti ex impetu furoris tui: qui aiam a sapia z virtute deiicit: z sic eā destruit z perdit. g Nunquid. Hic pñter arguit ad propositū videlicet q aduersitates presentis vite nō sunt nisi pene peccatorz: z hanc opinionem p° astruit per sapientū sniaz: z 2° p experientiā: ibi Nonne lux: pū. Circa p'" sciendū: q ira inter elementa est maxime stabilis: cū sit centrū mundi z rupes valde solidus per hec g designat firmitatē z soliditatē sue opinionis tanq a sapientib' approbatā: z hoc est qđ dic: g Nūquid pp te derelinquet ira tē. i. firmitas z soliditas nre sniē pp verba tua irrationabilia. q. d. non. b Nōne lux. Hic astruit ppo'" per experientiā: z p° ppo'" declarat: z 2° epilogat: ibi Hec g. p° in tres: qz p° astruit ppo'", p aduersitates q ptingunt in vita pñti: z 2° per illas que ptingunt in morte: ibi Auellat. 3° per eas que ptingunt

p̄ mortē: ibi Memoria illius. p̄a adhuc in duas: q̄ primo declarat ppo⁹ per aduersitates p̄tingentes extrinsecus: 2° p̄ p̄tingentes intrinsecus: ibi Attenuet. Circa p̄m dicit:

Nōne lux impij extinguet. i. psperitas eius tpalis.

Nec splēdebit flāma ignis eius. i. eius desiderium nō veniet ad effectum qđ ē maxima pena hois superbi.

k Lux obtenebrescet i tabernaculo illius. i. tpalis psperitas illoz qui si de domo z familia eius deciderit ad maiorē penā ipsi⁹. l Et lucerna que super eū est extinguet. i. deus qui a superiori dederat sibi psperitatē retrahet manū suam: z sic extinguet hec lucerna: non in se: sz in effectu q̄ tū ad ipm impiū ista inducit baldath. q. d. per experiētiaz vidim⁹ cōtingere talia mala impijs z ēt illa q̄ sequuntur: vnde subdit:

ne lux ipij extinguet: nec splē debit flāma ignis e⁹: lux obtenebrescet in tabernaculo illi⁹: et lucerna q̄ sup eū est extinguet. Artabunt gressus vtutis ei⁹ et p̄cipitabit eū cōsiliū suū. Immisit ei in rete pedes suos: et in maculē ei⁹ ābulat. Tenebit plāta illius laqueo: et exardescet ꝺ eū sitis Abscōdita ē in tra pedica ei⁹: z decipula illi⁹ sup semitā. Undiq; trebūt eū formidines: et inuoluet pedes ei⁹ Attenuet fame robur ei⁹: et inedia īuadat costas illius. Deuoret pulchritudinē cutis ei⁹: z p̄sūmat brachia illi⁹ p̄mogēita mors. Auellat de tabernaculo suo fiducia ei⁹: et calcet super eū q̄si rex interit⁹. Habitēt i tabnaculo illi⁹ socij ei⁹ q nō est: aspgat i tabnaculo ei⁹ sulphur. Deorsum radices ei⁹ siccent: sursum aūt atteratur messis eius Memoria illi⁹ peat de tra: z nō celebret nomē ei⁹ i plateis. Expellet eū de luce in tenebras: et ꝺ orbe trāsferet eū. Nō erit semē ei⁹ neq; p gēies i pplo suo: nec vlle relique in regiōib⁹ eius: In die eius stupebunt nouissimi: et p̄mos inuadet horror. Hec sunt ergo tabernacula iniqui: et iste locus eius qui ignorat deum.

m Artabūtur gressus vtutis eius. i. diffusio sue potentie: q̄ non potuit ea que cogitauerat p̄ficere. n Et p̄cipitabit eū p̄silium suū. q̄ p̄silium qđ cogitabat sibi fore ad p̄modū: erit sibi nociuū: z cām p̄dictoz subdit. o. o Immisit in rete pedes suos. i. voluntarie se implicauit pctō. p Et in maculis eius ambulat. cadendo de pctō in peccatum. q Tenebit plāta illius laqueo. i. p̄suetudine peccādi: que est laqueus detinēs in peccato: ꝺz q̄ dicit anselm⁹ libro de similitudinib⁹: r Et exardescet ꝺ eū sitis. i. ardor: z desiderium peccandi cōtra sinderesim remurmurantē ei prevalens propter consuetudinē. s Abscondita est in terra pedica eius z̄c. q̄ peccator cōsiderat tātum bonū extra apparens: z non videt malum intra latens. t Undiq; terrebunt eum formidines. q̄ homo malus propter inimicos quos acquisiuit semp est timidus. v Et inuoluent pedes eius. q̄ capiet ab aduersarijs sibi insidiantibus. x Attenuetur z̄c. Hic p̄nr ostendit propositū per aduersitates intrinsecus contingentes: z q̄ iustus letatur in vindicta peccatoz propter diuine iustitie zelū: ideo baldath qui se iustū reputabat mala que sequūtur exprimit per modū desiderantis z deprecantis: vt superueniant impijs. d. x Attenuet robur fame eius. i. impij: per defectum eniz nutrimenti corpus attenuatur: z robur debilitat. y Et inedia inuadat costas illi⁹. ip̄m vsq; ad vltima debilitando. z Deuoret pulchritudinē cutis eius. i. iuuentutē eius in qua etate magis relucet pulchritudo. Et consumat brachia illius. i. fortitudinē eius que p brachia designat a Primogenita mors. i. anticipata p̄ueniens mortē naturalē. b Auellatur. Hic astruit propositū per aduersitates in morte cōtingentes: quaz prima est eiec̄ de loco ppo: tanq̄ quid horribile z fetidū: z hoc tangit cum dī: b Auellatur de tabernaculo suo. q̄ antiq; in tabernaculis habitabant. c Fiducia eius. eo q̄ ibi āplius nō reuertetur. d Et calcet sup eū quasi rex interitus. i. p mortē deducatur in cinerē: sicut terra que calcatur in pulueres redigitur. e Habitent in taber. illius socij eius qui ñ est. i. socij defuncti: qui iā nō est cū viuentibus: cuius tabernaculū est sepulchrū vbi non habet societatē nisi vermium. f Aspergatur in taberna. illius sulphur. i. fetor qui p sulphur z fetorē eius designatur: in sepulchro aūt nō est nisi fetor z horror: thomas autē aliē exponit. d. e Habitent in tabernaculo illius socij eius qui ñ est. i. amici defuncti q̄ iā non est cū eis: z ipi succedunt ei in domo sua z bonis. f Aspgatur in tabernaculo eius sulphur. i. in domo in qua succedunt ei amici: qui antiquitus in signū tristicie ꝺ amici morte aspergebant aliqua fetida in domo defuncti: sicut z modo aliqui accipiunt vestes nigras: sed hec expositio non videtur conueniens: q̄ q̄ amici defuncti habitent in domo eius: z ex morte eius fiant signa tristitie: non pertinet ad aduersitates defuncti: sed magis ad prosperitates: eo modo q̄ possunt dici: quia cedunt ad eius honorez: hic autē ponuntur aduersitates que contingunt in morte: vt dictum est: z ideo prima expositio melior videtur. g Deorsum radices eius siccentur. i. illa que plātauerat adnihilētur sine fructu. h Sursum autē atteratur messis eius. s. tempestate desuper ueniente: quasi. d. omnia opera eius dissipentur tā q̄ in detestationez vite eius preterite. i Memoria. Hic astruit propositū per aduersitates post mortē contingentes: amici eniz iob ad prosperitatem hominis post mortem ꝺicebant pertinere ipsius bonā memoriā: z eius contrarium ad aduersitatē: ideo dicitur: Memoria illius pereat de terra z̄c: z patet littera vsq; ibi: k Et de orbe transferet eū. ita q̄ nullo modo remanebit in memoria hoīum: nec etiaz remanebit aliqualiter in sua potestate: ideo subditur: Non erit semen eius z̄c. l In die eius stupebunt nouissimi. i. minores de populo admirabuntur de tempore sue prosperitatis ita subito deiecte ad nihilū. m Et primos. i. deest maiores in populo n Inuadet horror. nc simile ei⁹ contingat. o Hec sunt ergo z̄c. Postq̄ baldath conatus fuerat ostendere q̄ aduersitates huius vite sunt pene p̄cedētiū peccatoz: hic epilogando concludit: Hec g̃ sunt tabernacula iniqui. i. p̄cessus q̄ ad aduersitates h⁹ vite in qua hoies sic viatores q̄ tabernacul vtūt. p Et iste loc⁹ ē ei⁹ q̄ ignorat deū. q̄ ad aduersitates p̄ istā vitā: qñ ipij sic extra viā: z q̄i i timino: z sic pz ex p̄dcis q̄ p̄cessus baldath ñ ē efficax ad pbādū ppo⁹: q̄ aduersitates p̄dcē nō solū p̄tingūt ipijs: sed ēt frequenti⁹ istis q̄ nō solū in vita z in morte affligunt: sed ēt p⁹ mortē inter hoies ꝺhonorant: sicut pz de martyribus quorum corpa p̄hibebant sepeliri: z relinq̄bant feris z auib⁹ deuorāda: iz aliquando hoc impediretur diuina prouidentia.

In.c.xviij. vbi dr in postil. Circa pm sciendū: q terra inter elementa ē maxime stabilis. Additio.

Hoc qđ dr: Nunquid pp te derelinquet terra. aliter videt exponendū. pro q sciendū ē q sicut Iob i amicoz suoz opione felicitatē futurā negantiū intendebat eos ducē ad hoc incōueniens. s. q de nō hret puidentiaz de hūanis actib': vt circa finē pcedentis. c. postillatoz allegat: sic econuerso socij ei' ex hoc q Iob asserebat: q aduersitates h' vite nō dabātur in penā pctoz: volebāt ducē ipz Iob ad hoc incōueniens. s. q de nō hret puidentiā de actib' hūanis: cui' rō est: nā psuppositā eoz opione erronea. s. q in alia vita nō esset spectandū premiū nec pena si i hac vita saltē pctores nō hrent punitionē: manifeste tolleret diuina puidētia ab actib' humanis: ex qđ sequeret q deus derelinqret terrā: eo mō qđ dr Eccch. ix. c. Dixert. n. Derelict dns terrā & dns nō videt. i. nō puidet: & hoc est qđ baldath intēdebat. d. Nunqđ pp te. q. d. Nunqđ pp opionē tuā erroneaz sm quā dicis q mali psperant in hac vita: derelinquet terra. s. a dei puidentia: vt dcm est: & qz si de' terrā derelinqueret: sequeret q nulla firmitas nec stabillitas eēt et in reb' solidissimis sicut si rupes: iō dicit: Et transferent rupes de loco suo & vt oñdat baldath opionē suā eē notā p experientiā: sb dit Nōne lux ipi extinguet. q. d. per experiētiā est notū: q ipi in hac vita puniunt: hoc. n. assumebant amici Iob tanq̄ notū. s. q nullus innocēs in hac vita punicbat: nec ipius in presenti remanebat ipunitus: vñ eliphaz in sua pa rnsione supra ca. iij. dicebat: Recozdare obsecro te qs vnq̄ innocēs perijt:

Respondens ait Iob. Hic pñr ponit ipsius Iob .XIX. rnsio: & p° excludit verba baldath & alioz amicoz suoz: & 2° accedit ad pncipale ppom: ibi Saltē nunc Circa pm dr: b Usqq affligitis aiam meā. iniuriosis verbis obiurgando. c Et atteritis me sermonib'. i. tediosis me affligitis vbis & nō rōnib'. d En decies pfunditis me. Iob. n. qnquies locutus fuerat icipiēdo ab illo loco. Pereat dies in qua nat' sum &c. & amici sui quinquies ꝫ eū locuti fuerant obiciendo & replicando: vt pz ex supradictis: & iō dic d En decies pfunditis me. i. nitimini me pfundere: q nitebant Iob pfundere tā ex vbis suis ppijs: q ex vbis de oze Iob platis: vt frequenē patuit in pdictis: & qz baldath notauerat Iob de ignozantia. s. in pn' prece. c. d. Intellige pus. iō qi ad hoc rndens Iob dicit: e Nēpe & si ignozaui mecuz erit ignozantia mea. i. nihil vobis nocebit: & iō debere tis tacere de ipsa. f At vos ꝫ me erigimini. vbis psumptuosis g Et arguitis me opprobijs. i. vbis iniuriosis. h Saltē nunc. Hic psequenter Iob accedit ad pncipale ppom: & p° ostendit se non ppter peccatū afflictū qđ baldath conat' fuerat ostendere: 2° remouet quoda dubiū: ibi Quis mihi tribuat. Circa pm p° pponit intentū. d. h Saltē nunc intelligite. q. d. prius noluisti intelligere: qz deus nō equo iudicio afflixerit me: hoc nō dixit Iob ex ppria intentione sed tanq̄ cōcludens ex dictis aduersarioz: qui dicebant oēs aduersitates h' vite inferri a deo in penā peccatoz preteritoz tm: ex quo sequit iudiciū dei nō eē equū circa Iob: cuius afflictio excedebat culpā. i Ecce clamabo. Hic pñr pcedit ad declarandū pcessum afflictiōis sue respectu culpe: & p° oñdit magnitudinē sue afflictiōis: & 2° minozitatē sue transgressiōis: ibi Miseremini mei. pm oñdit dupliciter p° per afflictiones ab extrinseco: 2° ab intrinseco: ibi Pelli mee. p° in duas: qz p° ostendit propositū per defectum remedij: 2° per excessū afflictiui: ibi Spoliauit me. Circa pm sciendū q afflictus potest hīe remediuz dupliciter: vno mō per aliū: alio mō per seipsum. per aliuz vero habet remediū qñ alicui ei ppatiens eripit ipm: alio mō per recursum ad iudicez qui liberat ipz Utrūqz aūt erat excluszus a Iob: iō dicit: i Ecce clamabo vim patiens & nemo exaudiet. p ppassionē auxiliādo. k Vociferaboz. faciens ad iudicē querimoniā: l Et nō est qui iudicet. qz deus nō habet iudicē superiozem qui de penis ab eo inflictis ipsi Iob possit iudicare. Per seipsuz autē habet homo remediuz dupliciter: vno modo per suā potentiā se liberando: alio modo per suā patientiā euadendo: & vtrunqz excluditur cū dicitur: m Semitā meā circunsepsit & transire non possum. i. processui meo tot impedimēta posuit: q non possum amouere. n Et in calle meo tenebras posuit. ita q nō possum videre quid mihi expediat: tristitia eni obnubilat intellectū. o Spoliauit. Hic oñdit propositū p magnitudinē afflictiui: & p' facit qđ dcm est: 2° probat qđā suppositū: ibi Iratus. Circa primū sciendū q inter bona extrinseca maxima sunt honoz & dignitas: & ideo iactura istoz ē maxime afflictiua: & q̄tum ad primū dic: o Spoliauit me gloria mea. i. honoze excellenti qui fiebat mihi: sm eniz cōmentatoz. j. Ethi. Honoz est reuerentia que fit alicui in testimoniū sue virtutis: si fiat in secreto vel coā paucis: sed si fiat in palā & coraz multis tunc dicitur gloria: Est ei gloria longe patēs pconiū & sic pz q gloria est honoris excellentia. q̄tum vero ad 2m dicit: p Et abstulit coronā de capite meo. a statu dignitatis me dcīciendo: post bonum autē honorabile est bonū vtile quo sustētatur vita: & iō eius subtractio ē afflictiua: qđ notat Iob. d. q Destruxit me vndiq. oīa bona interiora subtrahendo: vt patuit supra. j. cap. r Et pereo. propter defectū bonoz exterioz: iō subditur: s Et quasi euulse arboris abstulit spem meaz. q̄diu enim arbor adheret terre per radices: si abscidat remanet spes pullulatōis: sed si euellat non remanet talis spes: sed oz q desiccet: & per hoc designat Iob q non habebat spem reuertendi ad psperitatē tpalē: tum qz in hoc nō hēbat spem suā: sed in futura remuneratione: tū qz ñ apparebat possibilitas per hūanā viā. t Iratus &c. Hic psequēter probat q de recuperatione tpalis felicitas sperari non debebat: qz si hoc eēt vel cēt a deo vel ab homine: primo excludit primū: & 2° 2m: ibi Fratres meos: ad probationez autem primi dicit: t Iratus est contra me. mihi afflictiones infligendo: & hoc sequitur ex dictis amicoz̄: qui dicebant talia inferri propter peccatum: ab irato autem contra se nullus sperat

auxiliū: ⁊ maxie qñ ira videt indurata: qō videbat in p
posito ex ꝓtinuatiōe afflictionū: iō ſubdit: Et ſic me ha
buit q̄ſi hoſtē ſuū. a Sīl venerūt latrones ei⁹. i. de
mones vel p̄datores qui bona Iob abſtulerāt: ⁊ dicunt
iſti ⁊ illi latrones dei: qz ex p̄miſſiōe ei⁹ ipſi Iob mala in
tulerūt. b Et obſedert in gyro tabernacu. meū. qz demones ad
huc q̄rebāt nocē ipſi Iob ſi poſſent c Frēs meos ⁊c. Hic ꝓñr oñdit ſe deſperare ȯ adiu
torio hūano: qz ſi hoc eēt maxie ſperare poſſet de p
ſonis q̄ tenent eū auxiliari: qō rēo
uet. d. c Frēs meos. i. ꝓſanguineos meos
d Lōge fecit a me. nō curāteſ de mea afflictione.
e Et noti mei. ex quadā familiaritate ⁊ ſocietate ſpāli e Receſ. a me. nolētes me auxiliari. f De relinquert me p̄ pinq̄ mei. i. vicinitate coniuncti
g Et q̄ me noūerāt. ex cōſcatōe

et ſic me habuit q̄ſi hoſtem ſuū. Simūl venert latroneſ ei⁹: ⁊ feceŕt ſibi viaz p me: et obſederūt in gyro tabernaculū meū. Frātreſ meos lōgē fecit a me: et noti mei q̄ſi alieni recceſſerūt a me. Dereliq̄rūt me ꝓpinq mei: et q me nouerāt ȯbliti ſūt mei. Inquilini dom⁹ mee ⁊ ancille mee ſicut alienū hūerūt me ⁊ q̄ſi pegrin⁹ fui in oculeoz Serū meū vocaui et non rñdit: oze, ꝓpo deꝓcabar illū. Halitus meū exhoꝛruit vxoꝛ mea: et ozabam filios vteri mei. Stulti q̄z deſpiciebāt me: ⁊ cū ab eis receſiſſem detrahebāt mihi. Abominati ſt me quōdā ꝓſiliarij mei: et quē maxie diligebā auerſat⁹ eſt me. Pelli mee ꝓſūptis carnib⁹ adheſit os meū: et derelicta ſt tm̄mō labia circa dentes meos. Miſerēmini mei: miſerēmini mei: ſaltē vos amici mei: qā manus dñi tetigit me. Quare pſequmi me ſicē deus: et carnib⁹ meis ſaturami: Quis mihi tribuat vt ſcribant ſermōes mei: Quis mihi det vt exarent in libro ſtillo ferreo ⁊ plūbi lamia: uel certe ſculpant in ſilice: Scio eniz q redēptoꝛ meus viuit et in nouiſſimo die de terra ſurrecturuſ ſum. Et rurſum circūdabor pelle mea: et i carne mea videbo deuz. Quē viſurus ſum egoipſe: ⁊ oculi mei ꝓſpecturi ſt: et nō alius mihi tribuat: aſſerētes me ꝓ peccatis iuſte punitū detractoꝛes. n. viuis carnib⁹ ſaturantur.
b Quis mihi tribuat. Hic ꝓñr Iob remouet q̄dā dubiū: dixerat. n. ſupra de deo q̄ euulſe arboꝛi abſtulit ſpem meā: ⁊ pp h⁹ poſſent amici ei⁹ credere: q deo totaliť ȯſperarz: iō hoc remouet p̄ inſinuās q velit aliquid valde notabile dicere. d. b Quis mihi tri. vt ſcri. f̄mo. mei. illa. n. ſi ſcribēda q̄ tanq̄ notabilia ſi i futurum retinēda: ⁊ tanto diligentiꝰ debēt ſcribi: q̄to tenaciꝰ debēt in memoria hēri: iō ſ̄bdit: c Quis mihi det vt exarent i libro. i. diligēt ſcribāt in pgameno: ⁊ ſi hoc nō ſufficit: d Stilo ferreo ⁊ plumbi lamina. i. cū ſtilo ferreo ſcribant in plūbo: ⁊ ſi lamina plūbi nō ſufficit pp mollitiē: e Uel certe ſculpāt in ſilice. oia iſta dicit Iob ad deſignandū: q ea q̄ dictuꝰ erat erāt notabilia: ⁊ p̄ longū tp̄s futura: cuiuſmōi eſt reſurrecō mozzuoꝛ in fine mundi. f Scio. n. Hic oñdit q̄d ſit illō q̄ deſiderabat ſic ſcribi ⁊ retineri: videlz q nō deſpabat de deo: ſz magꝭ ſpabat obtinē ab eo felicitatē: nō tranſitoriā ⁊ tpalē: ſz magis eīnā ⁊ integrā i coꝛpe ⁊ aīa p̄ futurā reſurrectionē: ⁊ h⁹ē q̄ dicit: f Scio. i. certa fide teneo g Qz redēptoꝛ me⁹ viuit. redēptoꝛē ſuū dicit dei filiū incarnandū q̄ ab eīno in deitate vixit: ſm q dī ad hebꝛe. vlti. Jeſus xp̄s heri ⁊ hodie ⁊ in ſcla. h Et in nouiſ. die de ītra ſurrectu r⁹ ſū. nō p nām: ſz p redēptoꝛis mei vtutē: ⁊ iō dīc: In nouiſſimo die. ꝫ illos q̄ dixerŕ p̄ reuolutionē multoꝛ ānoꝛ eoſō hoies nūero futuros eē: ⁊ añ ēt fuiſſe ponētes mūdū eīnū: ⁊ ſm h⁹ nō fuiſſet p̄m⁹ dies: nec futur⁹ eēt vltim⁹. i Et rur. circūda. pelle mea. ꝫ illos q̄ ponūt reſurrectionē futurā nō i coꝛpe ex elemētis ꝓpoſito: ſz magꝭ in coꝛpe de nā celeſti:
k Et in car. mea vide. dñz. h⁹ dicit ꝫ erroꝛē illoꝛ q̄ dicūt reſurrectionē futurā i carne coꝛpali cibis idigēte: qz taľ caro aggrauat aīam: ⁊ nō p̄t vidē ſic diuinā ēntiā. in reſurrecti one āt ex glia aie ad coꝛpus redundāte fiet caro incoꝛrupti bilis in nullo aggrauans aīam: nec ipediens a diuina viſiōe
l Quē viſurus ſum egoipſe. hoc dixit ad excludendū erroꝛē poꝛphirij dicentis: q ſola anima eſſet beatificabilis: ⁊ coꝛpus eſſe oio fugiendū: ⁊ ſic non idē ipſe homo qui cōpoſitus eſt ex anima ⁊ coꝛpoꝛe: m Et nō alius. hoc dicit ꝫ dictū Ariſtotel. q̄. de generatiōe. qui dicit ea que coꝛrumpūtur redire non eadē numero: ſed tantū ſpecie. declarata igit veritate reſurrectionis future dicit: a Repoſita eſt hec ſpes mea. q. dī. non de deo deſpero: ſed maxime ſpero.

a Sīl venerūt latrones ei⁹. i. demones vel p̄datores qui bona Iob abſtulerāt: ⁊ dicunt iſti ⁊ illi latrones dei: qz ex p̄miſſiōe ei⁹ ipſi Iob mala intulerūt. b Et obſedert in gyro tabernacu. meū. qz demones adhuc q̄rebāt nocē ipſi Iob ſi poſſent c Frēs meos ⁊c. Hic ꝓñr oñdit ſe deſperare ȯ adiutorio hūano: qz ſi hoc eēt maxie ſperare poſſet de p
ſonis q̄ tenent eū auxiliari: qō rēouet. d. c Frēs meos. i. ꝓſanguineos meos
d Lōge fecit a me. nō curāteſ de mea afflictione.
e Et noti mei. ex quadā familiaritate ⁊ ſocietate ſpāli e Receſ. a me. nolētes me auxiliari. f De relinquert me p̄ pinq̄ mei. i. vicinitate coniuncti
g Et q̄ me noūerāt. ex cōſcatōe in vita h Oblīti ſt mei. qz nullū remediū apponūt circa me. i Inq̄lini ⁊c. Hic ꝓñr remouet auxiliū p
ſonaꝝ domeſticaꝝ. d. Inq̄lini dom⁹ mee ⁊c. i. pſone q̄ tenebant mihi ſeruire k Sicut alienū habuert me. miſeriā meā nō attēdentes: ⁊ ad maioꝛē ꝓcēptū ſubdit:
l Seruū meū vocaui. ad meū auxiliū: m Et nō reſpondit. ex ꝓcēptu: cū tñ ſine vocatiōe ⁊ deꝓcatiōe deberet ſe ingerere. n Halitū meū exhoꝛ. vxoꝛ mea. q̄ mihi deberet maxime eē intima: eo q vir ⁊ vxoꝛ ſt duo in carne vna: ⁊ tñ horret appꝛopinq̄re mihi pp fetoꝛez de meis vlceriб⁹ exalantē. o Et ozabam filios vteri mei. qz ex obligatiōe nāli deberēt miſtrare mihi: ⁊ vocant hic filiū Iob nepotes ipſi⁹: d̄ ſaltē q̄m⁹ ad pl̄es eoꝝ ñ fuerūt in illo conuiuio vbi filij Iob fuerunt oppreſſi.
p Stulti q̄z ⁊c. Hic ad maioꝛē aggrauationē oñdit ſe nō ſolū ab amicis derelictū: ſed ēt ab oīb⁹ inſipientibus deſpectū: qō notat ibi: Stulti q̄z ⁊c. et ſapientib⁹: cū dī: Conſiliarij mei. ⁊ etiam ab his q̄ ante eū dilexerat ibi: Et quē maxime diligebaz. ſequit: q Pelli mee. Hic ꝓñr oñdit grauitatē ſue afflictiōis ab intrinſeco: qz caro ei⁹ q̄ eſt media inť cutē ⁊ oſſa ex vlceriб⁹ ⁊ doloriб⁹ ꝓſūpta erat: ⁊ ſic pellis oſſib⁹ adheſerat. r Et derelicta ſt tm̄mō labia circa dentes meos. p h⁹ innuit q officijs alioꝝ mēboꝝ ceſſantib⁹ officiū locutionis tm̄mō ſibi remanſerat. s Miſemini. Hic ꝓñr oñdit Iob trāſgreſſiōis ⁊ culpe ſue mioꝛitatē: qñ. n. aliq̄s pūit vltra cō dignū: iuſtū eſt ei miſereri: ⁊ maxie ab amicis: ⁊ pp hoc dicit: Miſemini mei. qō vbū duplicat ad maioꝛē aſſertionē ſue innocētie: qz talib⁹ afflictis magis eſt ꝓpatiēdū
t Saltē vos amici mei. qz cognouiſtis vitā meā p̄teritā: ⁊ per ꝓñs debetis aduertere me nō tāta flagella demeruiſſe: v Quia man⁹ dñi tetigit me. ſ. totū ītra ⁊ extra afligens me. x Quare pſequmini me ſicē deus. q. d. non eſt cā: qz ipſe pōt mihi retribuere in futuro p̄miū patiētie mee vos aūt nō ſic: a Et carnib⁹ meis ſaturami. detrahendo

b Jn sinu meo. i. in corde meo: ⁊ loquit de ista spe: tanq̃ ꝺ re charissima: q̃ in sinu abscõdit ne pdat. c Quare g̃. Hic ex p̃dictis repellit vba amicoꝝ suoꝝ: qui dicebãt eũ de speratũ. ꝺ. Quare g̃ nũc dicitis pseq̃mur eũ. tanq̃ de deo ñ sperantẽ nec ipm timentẽ: ꝺ Et radicẽ vbi inueniam'. ꝛ eũ ad iꝛobandũ dcã ei' de dei puidentia. p uidente in futuꝝ iustis ⁊ pctoꝛib' p̃mia ⁊ supplicia: qꝺ erit i futuro iudicio: iõ sꝺit e Fugite g̃ a fa. gladij. i. a sentẽtia extremi iudicij. f Qm̃ vltoꝛ iniq̃tatũ. q̃ non puniunt hic in p̃nti. g Gladi' est. s. snia extremi iudicij: ideo subdit: h Et scito te eẽ iudiciũ. nõ soluz in hac vita: sed ẽt p' hanc vitã in resurre' tione bonoꝝ ⁊ malo rũ: qꝛ tũc erit oiuz ge nerale iudiciuz: ⁊ oia q̃ nunc vident inoꝛdi nata de psperitate tẽ poꝛali maloꝝ ⁊ affli ctiõe innocentiũ vide bunt tũc oꝛdinatissi me fcã. Jn. c. xix. vbi ꝺr in postil. Celte sculpant in silice. Additio. I.

Jcet quidã legãt: Uel celte sculpantur in silice. in bi blijs tñ antiquis hr: Uel certe sculpant in silice. qꝺ magis ꝓsonat cũ hebꝛeo. Jn eodẽ ca. xix. vbi ꝺr in postil. Reposita est g̃ spes mea. q. ꝺ. ñ de deo despo rẽ. Bi in translatione nr̃a ꝺr: Reposita Additio. II. est ergo spes mea. in hebꝛeo ponunt alique dictiões hñtes multa significata: q̃ vno mõ put ad ꝓpm̃ spe ctat significant: Cõsũmata sr seu iplera sr desideria mea in si nu meo. ⁊ erit snia eadẽ cum nr̃a translatione rẽ. XX

Respõdens ãt sophar. Hic ponit ipsi' sophar replica tio: ⁊ p' aperit intentũ suũ: ꝛ' psequit. ppm̃: ibi Hoc scio. Circa p'm̃ sciendũ q̃ auditis vbis iob sophar cõ fenlit ei in parte. s. de iudicio futuro ⁊ imoꝛtalitate aie: ⁊ h' est qꝺ ꝺr: b Jccirco. i. pp ea que dixisti c Logitatio nes mee varie succedunt sibi. credens illud esse vez quod prius nõ credidi: qꝛ tñ nõ assentiebat ei in toto: iõ subdit: ꝺ Et mens mea in diuersa rapit. parti tibi assentiendo ⁊ parti dissentiendo. e Doctrinã qua me arguis audiã. i. assentiã his que dixi de imoꝛtalitate aie ⁊ dei futuro iudi cio: f Et spũs intelligentie mee respondebit mihi. i. ad huc rões habeo ad sustinendũ illud in quo dissentio: illud ãt erat de aduersitatibus ⁊ prosperitatib' h' vite. s. q̃ sint pe ne ⁊ premia bonoꝝ ⁊ maloꝝ preteritoꝝ: ⁊ hoc intendit p' sequi: ppter qꝺ facta sibi de hoc satisfactione per respõsiõz iob sequentẽ nõ replicauit vltra ꝺ ipsũ. g Hoc scio rẽ. Hic prosequit intentũ. Circa qꝺ sciendũ q̃ sophar ꝺ aduer sitatibus ⁊ prosperitatib' disputando cũ iob in aliquo con coꝛdabat ei de imoꝛtalitate. s. aie ⁊ iudicio futuro: ⁊ p ꝓns ei assentiebat q̃ eẽnt punitiões ⁊ premiatiões in futuro: ⁊ p ꝓns sole aduersitates ⁊ p osperitates h' vite nõ sunt puniti' ones ⁊ premia vitioꝝ ⁊ virtutũ: sed cũ istis sunt alie in futu ro expectande: dissentiebat tñ a iob in hoc q̃ oẽm aduersi tatẽ h' vite ponebat punitionẽ alicuius peccati precedentis: licet non totalẽ: ⁊ simili de prosperitate respectu virtutis:

Reposita est hec spes mea i sinu meo. Quare ergo nũc dicit pseq̃mur eũ: et radicẽ vbi inueniam ꝓ eũ: Fugite ergo a facie gladij q̃niaz vl toꝛ iniqtatũ gladi' est: et sci tote esse iudiciũ. .xx.

Respondes ãt sophar naamathites ꝺixit: Jc circo cogitatões mee varie succedũt sibi: et mes i diuer sa rapit. Doctrinã qua me arguis audiã: et spũs intelli gẽtie mee respõdebit mihi. Hoc scio ab p̃ncipio exq̃ est posit' hõ sup trã: q̃ laus im p oꝛ breuis sit: et gaudiuz hypocrite ãd istar puncti. Si ascẽderit vsqz ad celum supbia ei': ⁊ caput ei' nubes tetigerit: quasi sterquliniũ i fi ne pdet: et q eũ viderant di cent: ubi est: Uelut somniũ auolas nõ iueniet: trasiet si cut visio nocturna. Oculus q euz viderat nõn videbit: neq̃z vltra intuebit eũ locus su'. Filij ei' atterent egestate et manus illi' rẽddent ei do loꝛẽ suũ. Ossa ei' iplebũt vitijs adolescentie ei': et cũ eo i puluẽ doꝛmiẽt. Cuz. n. dulce fuerit i oꝛe e' malũ ab scõdit illud sub lingua sua. ergo sophar p' prosequitur q̃tum ad hoc illud in quo dissentiebat a iob: ꝛ' illud in quo ꝓsentiebat: ibi Fugiet arma. cõtra illud in quo dissentiebat a iob maxime vi det esse q̃ impijs ⁊ peccatoꝛib' frequenter cõtingunt p' speritates huius vite: qꝺ nõ esset si sp essent premiatões actuũ virtut: qui nõ sunt in impijs iõ hoc nititur so phar excludꝛe di cens: q̃ sũt ita bre ues q̃ quasi p nihilo debent cõpu tari: ⁊ maxie: qꝛ faciũt ad augmẽ tũ doloꝛis subito sequentis: ⁊ p' de scribit huiusmõi ipij tribulationẽ: ⁊ ꝛ' assignat cãm: ibi Cuz. n. dulce. p' in duas: qꝛ pr' oñdit dictã tribu lationẽ in psonis impioꝝ: ꝛ' in psonis alioꝝ sibi ad herentiũ: ibi Filij eius. Circa p'm̃ ꝺr Hoc scio. s. qꝺ se quit: h Ab pn' exquo positus ẽ hõ super terram. hoc est a pn' mundi expertũ est ⁊ in scriptis redactum i Qz laus ipioꝝ. i. celebritas fame ipsoꝝ k Bre uis sit. qꝛ stati succedit diffamatio eoꝝ. l Et gladiũ hypocrite. qui gaudet ꝺ apparẽtu sanctitate m Ad instar pũcti i. nulli' ouratiõis seu momti. n Si ascẽ derit vsqz in celũ. i. ad altissimũ statũ: o Quasi ster quliniũ in fine pdet. qꝛ subito tanq̃ quid vile ⁊ fetidũ ꝓculcabit. n Et qui eũ viderãt. i alto statu q Di cent. p̃ admiratiõe: r Ubi est. q. ꝺ. ad nihilũ redact' est: iõ subdit: s Uelut somniũ auolas rẽ. qꝺ velociꝛ transit sine vestigio ⁊ memoꝛia. t Oculus q̃ eũ vi ꝺrat. in vita p̃nti v Nõ videbit eũ. qꝛ auferent moꝛ te ꝓptibili: x Neq̃z vltra intuebit eũ loc' ei'. qꝛ de moꝛte ñ reuertit aliqs ad statũ p̃ntis vite. y Filij ei'. Hic ꝓñr oñdit tribulationẽ ipij in psoni) ꝓiunctis. ꝺ. fi lij eius atterentur egestate. post moꝛtẽ patris in penam sue iniquitatis. z Et manus illius. i. opera eius iniq̃ a Reddent ei doloꝛem suũ. non solũ in se: sed etiam i filijs suis. b Ossa eius. idest sui satellites ei robur prestantes prout exponit hic Ra. Sa. c Implebun tur vitijs adolescentie sue. i. erunt vitiosi sicut ipse: fz il lud Eccle. x. Scõz iudicẽ popli sic mistri ei'. ꝺ Et cũ eo in puluere doꝛmient. i. cũ eo subito moꝛient siles ei i pena sicut ⁊ in culpa. e Cuz. n. Hic ꝓñr reddit cãz di cte tribulatiõis: que est delectatio in pctõ: ⁊ p' ponit istã cãm: ꝛ' describit coꝛꝛespõdẽtiã pene ad culpã: ibi Juxta multitudinẽ. Circa p'm̃ ꝺicit: ꝺ Cuz. n. dulce fuerit in oꝛe ei' malũ. i. delectabile qꝺ ꝓtingit illis qui peccant ex habitu ⁊ ex certa malicia: fm illud prouer. j. Qui letãt cũ malefecerint: ⁊ exultãt in reb' pessimis rẽ. talib' ẽbet maioꝛ pena: q̃ illis qui peccãt ex passiõe vel ignoꝛãtia: f Abscondit illud sub lingua sua. loquitur de pecca toꝛe delectante se in pctõ ad moduz hominis habentis aliquid dulce in oꝛe: qꝺ non statim transglutit: sed diu tenet sub lingua: vt diutius delectetur: ideo subditur:

Parcet illi. qz nō stati transglutit. b Et nō de-
relinquet illud. cito descēdere in ventrē: c Et cela-
bit in gutture suo. vt diuti⁹ delectet: sicut dicit phus. ḡ.
Ethi. q quidā pultiuorax desiderabat hīe longū collū
ad modū gruis: vt diuti⁹ in gustu sapidi pulmēti delecta-
ret: per h⁹ insinuat
sophar q peccās
ex certa malicia
querit oēs vias re-
manēdi z delectā-
di in pctō suo.
d Panis ei⁹. i.
pctī quo delecta-
bat z reficiebat
e Uertet in fel
aspidū. pp amari-
tudinē pene seqn-
tis sicut cib⁹ vene-
nosus inducit ama-
ritudinem morti
f Diuitias ḡs
deuorauit. i. ab
alīs rapuit.
g Euomet. i.
cū abominatōne
z dolore perdet:
h Et de vētre
eius extrahet eas
de⁹. i. de loco vbi
reposuerat eas in
thesauro. i Pa-
put aspidū surgz.
i. diabolus vl' ali-
quis potēs surget
ad inuadendū eū
sic caput aspidis
eleuatur ad mor-
dendū: sic exponit thomas z aliqui alī. Sz hec expositō videt cōueniens: qz in hebreo z in libris correctis hī
Sugget. sed tūc nō videt bñ pcordare cū eo qđ ꝓmittit
Caput aspidū. propter qđ sciendū q in hebreo vbi hēm⁹
caput: ponit hec dictio hebraica rhos: q̄ ē equiuoca ad
signandū caput z fel: z si accipiat in 2ª significatione pla-
na est lra sic dicendo: Fel aspidū sugget. qz sicut puer de-
lectat suggendo lac a mamilla: sic peccator in opatione
peccati: sugget tñ cū hoc fel amaritudinis ipsius pene se-
quētis. k Et occidet eū lingua vipe. i. detractor seu
accusatoris. l Nō videat riuulos. i. abundantiam
m Mellis z butyri. p mel qđ sine labore hoīum per
apes efficit: z p butyrum qđ labore humano de lacte ex-
trahit: intelligit oē bonū delectabile qđ hī absq; labore
hois: z et cū labore: z p hoc innuit q peccator sit pnitā-
dus oī bono. n Luet q̄ fecit oīa. i. oīa pctā sua p pe-
nā sequentē. o Nec tñ ꝓsumet. qz adhuc pena sibi i
futuro reseruat. In hebreo hī: Reddēs laborē z nō glu-
tiet. qđ exponit Ra. Sa. sic: Reddēs laborē. i. sībam alī-
or labore acquisitā quā abstulerat: sed cogit reddē per
penā in vindictā h⁹ inflictā. p Juxta multitudinez.
Dic ꝓñr oñdit corrēdētiā pene ad culpā. d. Juxta mīti-
tudinē adinuentionū suarz. i. malīciarz ḡs cogitauit:
q Sic z sustinebit. penā correndentē: vnde subdit:
r Qñ ꝓfringens. p violentiā. s Nudauit pauperis
domū. p rapinā. t Et ñ edificabit eā. qz ñ restituit ab-
lata z dānū illatū. v Nec est satiat⁹ venē eius. qz pl⁹
vellet rapere si posset: z sequit pena rīdens: x Et cuz
hūerit qđ cupierat. anxie desiderādo: y Possidere
nō potīt. qz violenti auferet ab eo. z Nō remānsit de cibo
ei⁹. i. de bonis suis alīs nō distribuit. a Prospera nihil
remanebit. sed totū auferet: b Cū satiat⁹ fuerit. i. plenus
bonis ab alīs raptis. c Artabit. loquit ad similitudinē il-
li⁹ qui nimis comedit: z sic artat intra pellē vētris: q̄ nō pōt
vltra extēdi: inde tūc
causant torsiones z do-
lores: z sic tales rapie
vertunt in dolorē rap-
torīs iudicio dei pu-
nientis: iō subditur:
d Utinā ipleat vēter
ei⁹. i. vtinā veniat
ad īminū in q̄ de⁹ ir-
repabilit puniat eum:
iō sbdit: e Et plu-
at sup illū bellū suū.
emittēs sup eū penas
in abūdātia sicut de
celo cadet pluuia.
f Fugiet arma. Hic
ꝓñr pōit sophar illō
in q̄ ꝓueniebat cū iob
de pūitiōe ipīj p⁹mor-
tem. d. Fugiant arma
ferrea. i. penalitates p̄
sentis vite q̄ feriūt vi
sibiliter z de prope.
g Et irruet i arcuz
ereū. i. in penas gehē-
ne q̄ feriunt inuisibili-
ter z a longe: qz ipius
in pñti eas nō ꝓsidera-
bat futuras p diuinā
sniam. h Educt⁹
z egrediens. loquit ō
diuina snia ad modū
arcus: qui q̄diu est in fozulo absc̄ditus nō pcutit: sed solū
qñ educit: sic diuina snia q̄ ē mō q̄i abscondita: in futuro iu-
dicio manifestabit p effectus: iō subdit: i Et fulgurās in
amaritudine sua. i. in amaritudine pene per eā inflicta.
k Uadet z veniet sup eū horribiles. i. demones: q̄z ptāti
tradet. l Oēs tene. absc̄. sī i oculi ei⁹. qz tenebre inferiores
z exteriores q̄ erūt in iferno: mō ñ ꝓsiderant ab ipio. m De-
uorabit eū ignis q̄ ñ succēdit. i. ignis gehēne: vt dicit h glo-
sa hebraica: n Qui nō succēdit. hūano studio: sz diuino
fm illud Esa. xxx. Flat⁹ oñi sicut torrēs sulphuris succēdēs
eā. o Affliget relic. in taber. suo. i. in loco iferni sibi ꝓpu-
tato a q̄ nulla est redēptio: iō dī hic: Affliget relictus. absq;
spe liberatiōis. p Reuelabūt celi iniq̄. eius. qz in iudicio
futuro virtute dei oīa pctā reuelabunt. q Et tra ꝓsur. ad-
uer. eū. fm q̄ dī Sap. v. Pugnabit p eo orbis trarz ī insen-
satos. r Aptū erit germē dom⁹ illi⁹. i. dānatio filiorz su-
orz pctī ei⁹ imitātiū ad ꝓpe dānatiōis augmentū: qđ refor-
midās diues epulo in inferno posit⁹ desiderabat ne frēs sui
illuc venirēt p ipīz: vt hī Luce. xvj. vltio ꝓcludit sophar. d.
s Hec est pars hois ipīj. i. eius dānatio. t Et heredi-
tas virorz ei⁹. quā acqsiuit sibi p⁹ opib⁹ z fmonib⁹. .XXI.

Respondens autem iob. Hic consequenter ponitur
ipsius iob respōsio. Circa quaz petit primo aliorum
attentionez: z secō prosequitur suam intentionem:
ibi Quare ergo. Circa primum dicit: b Audite queso.
videbatur enim iam sophar in parte conuersum: ideo pete
bat audientiam vt perficeretur eius conuersio ad veritā-
tem: z etiam aliorum: ideo subditur: c Et agite pe-
nitentiam sustinete me ut z ego loquar. quasi dī. si verba sī

Parcet illi ēt nō derelinqt
illō: ēt celabit i gutture suo.
Panis ei⁹ in vtero illi⁹ vertēt
in fel aspidū intrisec⁹. Diui
tias qs deuorauit eūomet:
ēt de vētre illi⁹ extrahet eas
de⁹. Caput aspidū sugget.
ēt occidet eū lingua vipere.
Non videat riuulos fluminis
torrētis: mellis z butyri. Lū
et q̄ fecit oīa: nec tñ ꝓsumet
Juxta multitudinē adinuēti-
onū suarz sic z sustinebit q̄-
niarz ꝓfringēs nūdauit pau
peris domū: rapuit: ēt nō edi
ficauit eā: nec est satiat⁹ ventr
ei⁹. Et cūz hūerit q̄ cupie-
rat possidē nō potīt. Non
remānsit de cibo ei⁹: z ppter
ea nihil pmanebit de bonis ei⁹
Cūz satiat⁹ fuerit artabitur:
estuabit: z ois dolor irruet
sup eū. Utinā z ipleat vēter
ei⁹ vt emittat in eū irā furo-
ris sui: ēt pluat sup illū bel-
lū suū. Fugiet arma ferrea
et irruet in arcū ereū: educt⁹
z egrediēs de vagina sua et
fulgurās in amaritudie sua
Uadet z veniet sup eū hor-
ribiles: oēs tenebre absco
dite sī in oculi eius. Deuora
bit eū ignis qui nō succēdit
affliget relict⁹ in tabernaculo
suo. Reuelabūt celi iniqta
tē ei⁹: ēt tra ꝓsurget aduers⁹
eū. Apertū erit germen do
mⁱ illi: detrahet in die furo
ris dei. Hec ē ps hois ipīj
a deo: ēt hereditas virorz
eius a domino.

Respondens .XXI.
Iob dixit: Audite
qso sermones meos: ēt agite

rõnabilia recipite: ⁊ si irrõnabilia oredete: qõ nõ fecerant amici iob: vñ subdit: o Nũquid ꝺ hoiem disputa⁹ mea est: q. d. nõ: ꝓpum. n. hois est vtu rõe: ⁊ ꝓ ꝓñs in disputãdo rõnabilit loq: ⁊ rõl assẽtire: qõ nõ fecerãt amici iob: qz vba ei⁹ rõnabilia nõ recepant: ⁊ vbis iniuriosis magis ꝙ rõibus eũ ipetierant: iõ subdit: e Ut ñ meri. debeã ꝓtristari. q. d. imo merito cõtristoz de mõ vestro disputã di. f Attẽdite me. rõnabilit ⁊ pacifice. g Et obstupescite. hoc dicit qz in fine dicturus erat de futuro iudi io: qõ oz eẽ oib⁹ cã stupozis ⁊ timozis ẽt iustis: vñ subditur h Ego qñ recozdatus fuero ptimesco. ne in me lateat aliqd tunc puniendum. i Et ꝓcutit carnem meã tremoz. q: passiones ⁊ mor⁹ mẽtis redundãt in cozp⁹ exti⁹. k Quare ĝ ꝛc. p⁹ ꝙ iob petiuit attẽtiõz hic ꝓñr ꝓsequit suam intentionẽ: ⁊ 2° ex dictis infert triplicẽ conclusionẽ: ibi Certe noui. Circa p⁹ declarat intentũ: p° ꝓ ꝓsperitates malozꝫ: 2° sil' ꝓ aduersa ⁊ ꝓspera eorũ: ibi Quotiens lucerna. p⁹ in duas: qz p° declarat intẽtiõz suã: 2° remouet duplicẽ obiectionẽ: ibi Qui dixert. Circa p⁹ sciendũ: ꝙ sophar ꝺ iob arguẽdo dixerat ꝙ ꝓsperitates impiozꝫ in ꝓñti sit ita breues: ꝙ si nulli⁹ momẽti: ꝙ excludit ꝓ expientiã. d. k Quare ĝ ipꝫ viuunt. s. diu ꝼm cursũ sue cõplexiõis: l Subleuati sit. ad statũ honozis. m Cõfoztatiqꝫ diuitijs. ita ꝙ pp diuitias suas nõ timẽt ab honoze ꝺ ꝯci: ⁊ qz nõ solũ ꝓsperant in ꝓpa ꝓsona: sed ẽt in sibi ꝓiũctis subdit: n Semẽ eozꝫ ꝓmanet. s. multo tpe. o Lozaz eis. i. ipis viuẽtib⁹ vidẽtib⁹ ⁊ gaudẽtib⁹. p Dom⁹ eo. secu. sunt. ab extra. p Et pacate. ab itra: qz ñ ẽ ibi disciozdia. q Et ñ ẽ vga dei. i. afflictio eis imissa ꝺsup a ꝺo. ꝓñr ꝓsequit ꝓsperitatẽ eozꝫ magis in spãli. r Bos eozꝫ ꝓcepit. diuitie. n. antiqꝫ ꝙ maioze pte erãt in aialib⁹: inꝺ q̃ boues mltũ reputabant ꝓ carnes ⁊ pelles ⁊ agriculturã: qꝫ describit ꝑ multiplicationẽ. d. r Bos eozꝫ ꝓcepit. i. vacca: qz bos ẽ cõis generis: ⁊ ꝙ hoc excludit sterilitatẽ: s Et ñ abozti. añ ptũ sicut aliqñ cõtingit. t Uacca pepit. facilit absqꝫ piculo fet⁹ ⁊ matris: v Et nõ est ꝓuara fetu suo. q̃ ꝙ nutritionẽ deducit ad debitũ robur ⁊ augmentũ: ⁊ sic tollitur dicte multiplicatiõis qõlz impedimentũ: ⁊ qõ dcñ est de boulb⁹ intelligendũ est de alijs aialib⁹: ⁊ qz ad ꝓsperitatẽ tpalẽ nõ sufficiunt diuitie nisi assit vita iocũda in se ⁊ in amicis: iõ subdit: x Egrediuntur. s. ad spaciandum: Quasi greges puuli coꝝ. iõ sequit: y Et infantes eoꝝ exul. lusib⁹. ⁊ sicut pueri ducũt vitã iocundã: sic ⁊ pẽs ⁊ adulti: iõ subdit a Tenẽt tympanũ ꝛc. ⁊ nõ solũ breui tpe sed lõgo: ⁊ iõ sequit: b Ducũt in bonis dies suos. i. totũ decursum vite sue: iõ sequit: c In puncto ad inferna descendũt. i. ad sepulturã: ita ꝙ inꝺ ꝓsperitatẽ ⁊ sepulturã eozꝫ maturã ñ inꝺ ueniat eis aliq̃ aduersitas: ista ãt ꝙ expientiã vident aliqñ cõtingẽ ipꝫs: ⁊ per h° excludit dcñ sophar. s. ꝙ ꝓsperitas malozꝫ in ꝓñti ẽ breuis: ⁊ cito tollit ꝙ aduersitatẽ supueniẽtẽ ẽt in ꝓñti vita: ꝙ h° ẽt declarat ꝓpo⁹ iob. s. ꝙ ꝓsperitas h⁹ vite nõ est ꝑmiũ vtutis: nec aduersitas ꝙ est pẽa pcti ꝓcedẽtis. o Qui dixert. Hic remouet duplicẽ obiectionẽ: qz posset aduersari⁹ dicẽ, ꝓsperitas taliũ ꝓp h° durauit vsqꝫ ad mõtẽ: qz in ꝓsperitate sua ꝓuersi sunt ad deũ: hoc excludit. d. o Qui dixe. deo recede a nobis. reprehẽsiones ei⁹ ꝙ viros scõs vel ꝙ inspirationes intiozes a se repellendo: ⁊ ẽt deũ vbis ⁊ factis ꝓtẽnendo: iõ sequit e Quis ẽ oipotens ꝛc. q̃d no. ꝓdest si ora. euz. h⁹ videt ꝓpe dcñ de ipꝫs negãtib⁹ deũ hze ꝓuidentiã de factis hũanis: q̃a sic ozões ad deuz directe ñ valerẽt. f Uerũtñ. hic ꝼmouet scõaz obiectionẽ: qz diceret aliquis: exq̃ ꝓsperitas ita ꝓtigit malis sicut ⁊ bõis ꝛz te nõ videt aliq̃ rõ q̃re hõ debeat declinare a malo: h° remouet. d. Uerũtamẽ qz ñ sit in manu eoꝝ bona sua. bona. n. tpalia q̃ hñt ipꝫ: dicunt nõ eẽ in manu sua. i. in ptate: qz ꝓñt ab eis auferri violenẽ: sed bona spũalia q̃ si in vtuosis nõ ꝓñt ab eis auferri ꝙ violẽtiã: ⁊ iõ ꝓbest i ptate sua: ⁊ iõ dicit iob: qz bona q̃ q̃rũt ipꝫ si tñ tpalia q̃ si auferibilia. g Cõsiliũ ipiozꝫ alis ꝙnia lon. a me. ꝙ quã volũt a deo declinare: ⁊ ꝙ hoc excludit obiectio ꝓdicta: qz bona spũalia nõ eq̃lit hñtur ab ipꝫs ⁊ iustis: ⁊ qz si vere ⁊ pfecte bona: iõ declinandũ est a pctõ ne perdant. h Quotiẽs. Hic ꝓñr iob declarat ꝓpositũ ꝙ aduersitates ⁊ ꝓsperitates sil' impiozꝫ: ⁊ facit talẽ rõem: mali in hoc mundo aliqñ ꝓsperant in tota vita sua: ⁊ aliqñ tribulant: igit talis diuersitas circa istos ipios ꝙ ꝓsperitatẽ: ⁊ illos per aduersitatẽ oñdit manifeste ꝙ prosperitates h⁹ mũdi nõ sint ꝑmia vtutũ: ⁊ aduersitates pene pctozꝫ. Nec põt dici ꝙ hec diuersitas ꝓtingat ex igrãtia ipsius dei: cũ oia cognoscat pfectissime: ex q̃ sequit: ꝙ oia talia q̃ vident inordinata: reducent ad ordinẽ debitũ: ꝼm dispositionẽ sue sapie: qõ declarabit in futuro iudicio: qz talis reductio nõ appet in ꝓñti: h⁹ deductõis ꝓ oñdit flagellationẽ aliqꝫ ipiozꝫ in ꝓñti vita: qz satis diffuse oñderat prosperitatẽ aliquoꝝ ipiozꝫ per ꝓdicta 2° ostendit dei sciam attingere ad oia: ibi Nunquid deꝫ. 3° per modũ cuiusdaz replicatiõis breuis resumit quorundã impiozꝫ prosperitatẽ ⁊ aliozum aduersitatẽ: ibi Iste mozitur. Circa primuz dicit: h Quotiens lucerna impiozum extinguetur. quasi. d. multotiens contingit ꝙ eoꝝ prosperitas destruitur. i Et supueniet eis iundatio. i. fortis ⁊ ipetuosa tribulatio ad modũ aq̃ inũdantis. k Et dolozes diuidet. i. distribuet ipꝫs ⁊ eozum filijs: de quibus habeẽ postea: l Erunt sicut palee. i. tribulationi nullo modo poterunt resistere.

quasi greges puuli eoꝝ: ẽt ifantes eoꝝ exultãt lusibus Tenẽt tympanũ ⁊ citharã ⁊ gaudẽt ad sonitũ organi. Ducũt in bõis dies suos: ẽt in pũcto ad iferna descẽdũt Qui dixerũt deo: recede a nobis: ⁊ sciam viaꝝ tuaruꝫ nolum⁹. Quis est oipotẽs vt seruiam⁹ ei: Et qd nobis ꝓdest si orauerim⁹ illũ: Aẽ rũtñ qz nõ sit in manu eoꝝ bona sua: ꝓsiliũꝫ ipioꝝ longe sit a me. Quotiẽs lucerna ipioꝝ extinguet: ẽt supueniet eis iundatio: ẽt dolores diuidet furoꝛis sui: Erunt sicꝫ palee añ faciez vẽti: et sicꝫ faulla quaꝫ turbo dispgit.

pniam. Sustinete me vt ⁊ ego loq̃r: ⁊ p⁹ mea si viꝺbit verba ridete. Nũnqd ꝺ homine disputatio mea est: ũt merito nõ debeã ꝓtristari: Attẽdite me ẽt obstupescite ⁊ supponite digitũ ori vro Et ẽgo qñ recozdat⁹ fuero ptimesco: ẽt ꝓcutit carnem meã tremoz. Quare ergo i pij viuũt: subleuati sit: cõfoztatiqꝫ diuitijs: Semẽ eozũ pmanet cozã eis: ꝓlqꝫ turba ⁊ nepotũ i ꝓspectu eoꝝ Dom⁹ eoꝝ secure sit ⁊ pãca te: ẽt nõ est vga dei sup illos Bos ẽoꝝ ꝓcepit ẽt ñ abozt uit: vacca pepit ẽt nõ est ꝑ uata fetu suo. Egrediuntur

Deus suabit filijs illi⁹ dolorē p̄is. i. puniēdo ei⁹ filios faciet dolē p̄ez: ⁊ sic dabit ei dolorē nō solūmō in se sed in psonis ꝓiunctis. b Et cū reddiderit. hāc penā ꝓ culpa. c Tunc sciet. q filij sui puniunt ꝓ peccato suo: qz pena tpalis bñ ⁊ iuste infligit filijs ꝓ peccato patris. d Uidebunt oculi ei⁹ infectionē suā. sicut filij sedechie regis fuerunt infecti i oculis eius: vt hz iij. Re. xv. ad aggrauandū suū dolorē. f Quid eni ad eū perti. ō do. sua p⁹se. idest p⁹ mortē suā. q. d. si filij ei⁹ fuissēt afflicti p⁹ mortē e⁹ ex hoc ñ aggrauaret dolor ei⁹: qz ñ sentiret. g Et si nūerus mēsiū ei⁹ dimidiet. i. si vita ei⁹ breuiet p⁹ mortē ci⁹ nō sentit: ꝫ tñ sensit cū eēt viuens ⁊ moreret: hoc sequit maxie ex dictis amicoz iob: qui dicebant nihil de hoīe remanere p⁹ mortē. h Nūquid deum. Hic oñdit q diuersitas ꝑdicta circa ipios nō ꝓuenit ex dei ignorantia: ita q cognoscat ipietatē aliquoz: ⁊ sic eam aduersitatib⁹ in pñti puniat: alioz āt ignoret: ⁊ sic eos in prosperitatib⁹ dimittat: qz oia nuda ⁊ apta sūt oculis eius: ⁊ hoc est qđ dicit: h Nūquid deū quispiā docebit scientiā. q. d. nō: cū ei⁹ scia sit infinita: ⁊ p ꝓns se extendit ad oia. i Qui excelsos iudicat. ita q null⁹ q̄cūq; potēs pōt subterfugere iudiciū ei⁹. k Iste moritur. Hic breuiter resumit diuersitatē prosperitatis ⁊ aduersitatis circa ipios. d. Iste. q̄uis sit ipe⁹ k Morit robustus ⁊ san⁹ diues ⁊ felix. i. pmanens in ptāte ⁊ sanitate ⁊ diuitijs ⁊ iocūditate vsq; ad ūmīnū vite sue. l Uiscera ei⁹ plena sūt adipe. adeps generat ex abundātia nutrimenti. ⁊ p hoc designat metaphorice: q iste nō solū habuit diuitias ad sufficientiā: sed ēt ad supabundantiaz. m Et medullis ossa illi⁹ irrigant. p ossa intelligit fortitudo ⁊ p hoc designat q iste fuit roborat⁹ ⁊ suffult⁹ auxilio multoz. n Alⁱ vo. in ipietate similis predicto o Morit in amaritudine aie sue. qz nō potuit ad hoc qđ desiderabat ptingere: vel in doloribⁿ ex infirmitate p uenientib⁹ p Absq; vllis opib⁹. ita q aduersitatem sustinet ab intrinseco: q Et tñ sil⁹ in puluere dormi. ita q q̄m ad corp⁹ ini eos nulla erit dūa: ⁊ ex hoc ꝓcludi tur: q ista diuersitas p diuinā sapiam in futuro ad ordinē reducet. r Certe noui. Hic ex p̄dictis iob ꝓcludit triplicē ꝓclusionē. p⁹ est de sua innocētia quā amici impugnabant: p hoc q erat a deo afflict⁹ tanq̄ ipe⁹: qz iob manifeste declarauerat: q p̄spitates hⁱ vite ñ sūt pmia vtutū nec aduersitates pene pctoz: ⁊ iō ꝓcludit: r Certe noui cogitatiōes vias. quib⁹ iudicastis in cordib⁹ vris me pp ipietatē afflictū: s Et snias ꝫ me iniqs. hⁱ idē exteri⁹ p modū snie ꝓferēdo: iō subdit: t Dicitis ei⁹ vbi est domus p̄ncipis. i. iob qui in p̄ncipatu sedebat: v Et vbi tabernacula ipioz. i. filioz iob. q. d. ista sūt pp peccatū iob annihilata. x Interrogate. hec est 2ª conclusio que fit de futuro iudicio: qz sicut declaratū est aliqui ipū vsq; mortē nāle durant in p̄speritate tpali: ⁊ iō cū dece cus culpe nō remaneat sine decore iustitie: sequit: q in futuro puniant: ⁊ hoc est qđ dicit: x Interrogate quēlz de viatoribⁿ. i. de illis qui nō ponūt finē suū in bonis tpalib⁹: sed p viā hⁱ vite transeunt ad terminū felicitatis future: y Et hec eadē. q. dixi ō futuro iudicio: z Illū intelligere cognoscetis. ⁊ talib⁹ est credēdū: qui prauis affectionib⁹ ⁊ actib⁹ nō hñt intellectū obscuratū: vnde subdit: a Quia i diē pditionis. i. in tp̄s futuri iudicij ⁊ supplicij b Seruat malus. i. reseruat ꝑm ordinē diuie iustitie: qz mō abutit tpali p̄speritate. c Quis arguet coꝝ eo vias ei⁹. q. d. ita fuit obstinat⁹ in malo dū viueret: q nullus audebat eū arguere desperās de ei⁹ correctiōe. d Et q̄ fecit qs reddet illi. q. d. de⁹ sol⁹. s. q̄ pōt punire eū p⁹ mortē de malis q̄ fecit in vita pñti: iō sb̄dē e Ipse ad sep̄chra ducet. i. q̄uis coꝝp⁹ mortuū sepeliat: tñ aia q̄ imortalis est vigilabit: ⁊ in illa puniet: ⁊ p⁹ resurrectoz in aia ⁊ corpe sil⁹: ⁊ qz in inferno nō solū punit hō p pctis p⁹ prijs: sed ēt alioz quib⁹ in malis ꝓsiliū vel auxiliū p̄stitit: iō sequit: f Dulcis fuit glaries cocyti. ꝑz dicta poetaz: cocyt⁹ fingit infernalis fluuius: in q̄ cruciant aie ipioz: iō inꝑpretat luct⁹: glarea āt ꝑm alios sūt lapilli qui trahunt a flumine: ꝑm alios sūt immunditie q̄ trahunt in flumis supficie: ⁊ ꝑz vtrāq; significationē glarie cocyti dicunt hoies ipū: q̄ ad penā iferni vident p̄uisi: ⁊ tpe iob currebat istud ꝑ puerbio: hoies i pū vocabant glarie cocyti: sicut mō tales hoies dicūt stipule inferni. est igit sensus: f Dulcis fuit glaries cocyti. i. impius dū viueret fuit amicabilis ⁊ fauorabil⁹ homib⁹ impijs. g Et post se oēm hoiem trahit. i. post mortē eius de oñi statu hoium aliqui descendunt ad infernuz. h Et añ se innumerabiles. i. añ mortē eius multi valde iā descēderant hoc āt dī ad augmentū pene eius: qz sicut felicitas cuiuslibz beati auget ex societate alioz beatoz: sic ⁊ pena cuiuslibet dānati ex societate alioz: ⁊ maxie q̄ñ fuit fautor ipsorum. i Quo igit. hec est 3ª ꝓclusio ꝑ quā euacuat amicoz iob pmissio: qui pmittebant ei tpalē felicitatē si se emendaret dicit igit: Quo igit ꝓsolamini me frustra. de felicitate tpali mihi affutura: k Cū rnsa vīa repugnare oñsa si vitati. qz iob sufficienter ostenderat q talis felicitas non est premium virtutis: vt isti supponebant. In calpo xxj. vbi dicitur in postil. Jdeo subdit: Et agite penitentiaz. sustinete me. Additio. I.

Ubi in translatione nostra dicitur: Et agite penitentiam. in hebreo habetur sic: Audite queso sermōes meos: ⁊ sic hec consolatio vestra: cuius sensus est: nā cū iob qui spectabat ab amicis cōsolari: inueniebat tamen oppositum in verbis eorum: ideo petebat ab eis vt audirēt p̄mōes suos: quā audientiam reputaret ad suam consolationem:

Deus suabit filijs illi⁹ dolorē p̄is: ⁊ cū reddiderit tunc sciet: videbūt oculi ei⁹ infectiōez suā: ⁊ de furore oīpotētis bibet. Quid. n. ad eum pertinet de domo sua p⁹se: Et si nūer⁹ mēsiū ei⁹ dimidiet: Nunqd deus docebit q̄spiā sciam q̄i excelsos iudicat: Iste morit robust⁹ ⁊ san⁹ diues ⁊ felix: viscera ei⁹ plena sūt adipe: ⁊ medullis ossa illi⁹ irrigant. Alius vo morit in amaritudie aie sue absq; vllis opib⁹: ⁊ tñ simil in puluere dormiet: ⁊ vermes operient eos. Certe noui cogitatōnes vras: ⁊ snias ꝫ me iniqs. Dicitis. n. Ubi ē dom⁹ p̄ncipis: ⁊ vbi tabernacula ipioz: Interrogate quēlz de viatoribⁿ: ⁊ hec eadē illū itelligē cognoscetis. Quia in die pditionis seruat malus: ⁊ ad die furoris ducet. Quis arguet coꝝ eo vias ei⁹: ⁊ q̄ fecit qs reddet illi: Ipe ad sepulchra ducet: ⁊ in ꝓgerie mortuoz vigilabit. Dulcis fuit glaries cocyti: ⁊ p⁹se oēz hoiez trahet: ⁊ añ se inūerabiles. Quō igit ꝓsolamini me frustra: cū responsio vestra repugnare

ꝛ hoc est qꝫ dicit: Et sit hec ꝓsolatio vꝛa. q. d. exꝫ me ñ ꝓsolamini in vbis vꝛis: saltē ꝓsolamini me audiēdo vba mea ꝺ ꝙ subdit: Sustinete me vt ego loq̃r. ꝛ si forte diceret sibi ꝙ hoc qꝫ petebat erat incōueniēs: posset. n. loq̃ multa irrōnabilia seu absurda: ꝙ merito nō erāt sustinēda: iō subdit: Et p' vba mea si videbit ridete ꝛc. In eoꝺ. c. vbi dicitur in postil. Bos eorum concepit. Additio. II.

Bi in trāslatiōe nꝛa dr: Bos eoꝝ ꝓcepit ꝛ nō abortiuit. in hebreo hr: Bos eoꝝ ipregnat ꝛ nō excludit ꝛ est sensus: nā fecūditas aialiū ꝑ cōitū gnāntiū pōt ipediri ex pte maris: qñ semē nō ꝓicit in vtero: ad qꝫ remouendū dicit: Bos eoꝝ ipregnat ꝛ nō excludit. s. semē extra vterum silr ipedit fecūditas ex pte feie ꝑ aborsuz: ꝛ hoc remouet. ꝺ. Et vacca pepit. s. sine aborsu: ꝛ sic nō est ꝑuata fetu suo: ꝛ ꝑz hoc accipit ꝙꝑe bos ꝑ mare: sicut vacca pro femina ꝛc.

In eoꝺ. c. xxj. vbi dr in postil. Interrogate. hec est 2ª ꝓclo Secundū ꝙ postillatoꝛ exponit istū Additio. III. vsum. s. Interrogate quēlz de viatoꝛib'. Job intendebat mouere socios vt interrogarent illos ꝺ ꝑ viā h' vite trālcūt ad ꝛminū future felicitatis: vt ab eis cogꝛscerent veritatē de futuro iudicio: quib' viatoꝛib' dicit cē credendū eo ꝙ nō hñt intellectū obscuratū prauis actib' ꝛ affectiōib' que quidē expositio nō videt ꝓsona rōi: nā aut viatores isti ꝗs dicit interrogandos sr tā in alia vita: ꝛ sic nō pñt interrogari a nobis: Magnū. n. chaos firmatū est int nos ꝛ illos. s. teste vitate: Luce. xvj. c. vñ de cursu cōi nec ipi pñt nos auisare: nec nos illos interrogare: ꝛ sic frustra dicēt iob: Interrogate quēlz de viatoꝛib'. si āt isti viatores de quib' loquit sr adhuc i ista h' vite: tūc tales de lege cōi nescīt vtꝝ transituri sint ad ꝛminū felicitatis vel nō: silr nec nos scim' de ipsis an sint trāsituri ad felicitatē: nec ēt tales ꝑ nālē rōem seu ꝑ expientiaz sciunt diē iudicij de ꝙ hic agit cē futuꝝ: cū hoc nō hēat nisi ex diuia reuelatiōe: vñ icōueniēt dicerēt: Interrogate quēlz de viatoꝛib'. hodie. n. tā fide xp̄i ꝑ orbē ꝓdicata ꝛ diuulgata nō quilz viatoꝛ scit seu credit diē iudicij generalis fore: vt ꝑz de multitudie paganoꝝ ꝛ hereticoꝝ hoc negantiū. Quidā āt dicūt ꝙ ꝑ hoc qꝫ dr: Viatores. intelligēdi sr illi ꝙ hac vita vtunt nō vt ꝛmino: sed vt via: ꝛ sic ꝑ tales viatores intelligunt iusti viri: sed nec hoc videt sufficē ad intellectū h' dicti: Tū qz tales hoies nō sr nobis cōiter noti ꝙ tales sint cū vsus sit act' ꝓpe volūtatis. vñ augus. x. de trini. Uti est assumē aliquid in facultatē volūtatis: ꝛ iō ꝑ opatiōes exteriores alicuꝝ hoīs ꝙ cadūt sub sensu nr̄o nō deuenit ad veram cognitionē ꝛntiozis mot' volūtatis ipsi' hoīs: in ꝙ motu ꝛntiozi vsus ꝓsistit: Tū qz tales ēt si cogꝛscerent nō sufficisset ad certificandū socios ipsi' iob de ꝙsito: idē. n. iudiciū eēt de talib' apud aduersarios: sicut de ipso iob: cū tā illi ꝙ ille eēnt vni' opionis seu secte apud eos: ꝛ sic nullā certificatiōz adderent in hoc sup dcm ipsi' iob. Uñ ad vez intellectū h' dicti hñdū qꝺ pōderare videt i hac disputatiōe: vt p' patebit: ad hebraice lr̄e vitatē recurrendū est vbi sic hr: Interrogate viatores ꝛ signa eoꝝ nō ignoretis. cui' snia ad ꝓpm talis cē videt: nā viatores hic vocat isrlites: ꝙ exeūtes ab egypto ꝛ ad trā ꝓmissiōis ꝑgentes legē diną in via suscepert: quā viā longo tpe ꝓtinuātes in deserto viatores pñt dici tanꝙ nō hñtes ꝺe tā mansionē: qui quib' viatores multa signa ꝛ portēta i eaꝺ via a deo hūerunt: silr diuinas reuelatiōes ad diuinā ꝓuidentiā de hūanis actib' ꝓtinētes: vñ talib' merito ꝺ hac mā est credendū: nā isti de supnālib' fuerūt illūinati: ꝗz doctrina ꝑ signa ꝓdcā fuit ꝓfirmata: vñ iob in vitatez sue fidei de die iudicij seu de remuneratiōe futura assignabat testimoniū viatoꝝ ꝓdictoꝝ in ꝗz ꝓphicis scripturis multa de hoc tradunt: ꝛ iō dicebat: Interrogate viatores. q. d. qz ista ñ pñt cogꝛsci ꝑ rōz nālem nec ꝑ expientiā in hac vita acq̃sita: iccirco interrogandi sr illi viatores qui reuelatiōes supnāles ꝺ talib' ꝛ signa ꝓfirmātia suā doctrinā a deo hūerunt: ꝛ ꝑz hāc sniam tolli pōt quedā obiectio: ꝙ in hac disputatiōe iob cū amicis animū pulsat. s. quō amici iob tanꝙ hereticī seu infideles reputant: ex hoc ꝙ remuneratiōnē futurā vident negare: vita. n. futura: silr resurrectio mortuoꝝ de articulis fidei sr: ꝗz notitia nō pōt hr̄i ꝑ inꝛsitonez nālis rōnis: nec ꝑ expientiā in hac vita: nisi solū ꝑ dininą reuelatiōnē: ipsi tn nō legunt hūisse ꝓphicas reuelationes: nec int ꝓphas fuisse: vñ excusabiles vident de hoc ꝙ talia nō crederēt: vñ apls ad Ro. x. Quō credent ei quē nō audierūt: quō audient sine ꝓdicante ꝛc. Quapp iob aduersarios remittebat ad ꝓdictos viatores: qui ꝺ talib' erant supnālit eruditi: ꝗz doctrina ꝑ signa que nō nisi diuinit' fieri pñt erat ꝓfirmata: ꝛ hoc est ꝙ dicit: Interrogate viatores ꝛ signa eoꝝ nō ignoretis. ꝑ qꝫ patz ꝙ aduersarij hāc ꝓbationē nō admittentes excusabiles ñ erāt ex ꝙ potant hr̄e eruditionē illā a ꝓdictis viatoꝛib' ꝑsertiz cū in locis nō valde remotis cōmorarēt: qz hus tra iob erat de ꝓuincie aram ꝙ est mesopotamia i qua tra hitauerunt abꝛaā ꝛ nachoꝛ frater eius: cuius ꝓmogenitus erat hus: vt pz geñ. xxij. de qua terra erat iob: vt pz in ꝓcipio hui' libꝛi: similiter ꝛ hus erat 2ª genitus nachoꝛ: vt pz ibidē: a quo. s. hus descēdebat heliu: ꝛ iō dr buzites. balaam etiā qui multū ꝓphauit de statu populi isrlitici: vt pz Nume. xxiij. erat de mesopotamia ex quo ꝓsumendū est: ꝙ isti multa poterant scire ꝺ gestis populi isrlitici: ꝛ de reuelatiōibus ꝛ signis que illis fuerunt fcā: gesta. n. moysi ꝛ etiā iosue multū erāt famosa: vt in multis loc sacre scripture hr̄. Si aūt dicat ꝙ ēt filij isrl transeuntes per desertū de quibus fm hanc expositionē hic fit mentio ista nō credebant saltē explicite ĩmo per tpales promissiōes ꝛ ꝓminationes ad obseruantiā legis ducebantur: vt pz deut. xxviij. ꝛ in multis alijs locis: dicendū est: ꝙ hoc erat tantū q̃m ad simplices et vulgares: qui ꝓpantur puero sub pedagogo existēti: vt ad gall'. iij. nō aūt q̃tum ad ꝓphas ꝛ viros perfectos ꝺ quib' hic intendit. s. per quos signa fiebant: de quib' dic Et signa eoꝝ nō ignoretis. ꝛ ideo in hebraico nō dicit: Interrogate quēlibet de viatoꝛibus: sed interrogate viatores: vt nō referatur hec interrogatio ad oēs viatores illos: quoꝝ maioꝛ pars erant simplices ꝛ vulgares: sed tantū ad illos viatores per quos signa fiebant: vel per hoc qꝺ dr: Et signa eoꝝ. intelliguntur figure sub quib' in lege mosaica veritates inuisibiliū tradebantur. vnde ꝓ cor. x. ca. Oia contingebant eis in figura. vnde in h' ꝙ dicit: Signa eoꝝ nō ignoretis. innuit ꝙ intelligebant figuras traditas in scripturis illoꝝ viatoꝝ: in quib' premia ꝛ punitiōes future vite significabant ꝛc. Replica.

In ca. xxj. vbi dr: Interrogate quēlibet de viatoribus. qꝺ exponens postil. vocat viatores qui ad terminū felicitatis referunt viā ꝛ cursum suū recta rōne: ꝛ hos dixit iob interrogandos ꝛc. hoc āt dcm burgeñ. dicit rōni nō cōsonare ex motiuis inualidis ꝛ fundamento ruinoso cui innititur: aliter hunc passum exponendo. ꝓm ꝑz: nā arguit cōtra postil. ex disiunctiua dicens illi viatores aut sunt in ꝓsenti vita aut in alia: si in alia: sic inquit ab eis nihil possumus scire sicut certū est de cōi cursu: imo apud doctos mortui nō dicunt viatores: nā illi soli viatores dicuntur qui sunt in via ꝛ statu merendi respectu beatitudinis essentialis qualiter sunt nō defuncti: ꝛ ꝙuis illa 2ª pars disiunctiue cōiter ñ cōcedatur: tñ ipse burg. circa eª falsitatē laborat vsqꝫ ad assertionē erroꝝ inclusiue: dicit. n. de illis i alia vita posit: ꝙ ipsi nō pñt nos iuuare: nec nos illos. ꝓm ē ꝺ fidē ꝛ vsū ecclie catholice ꝙ ꝑz augus. ꝛ alios sanctos doctoꝛes iō celebrat sanctoꝝ festiuitates: qz credūt se ipsoꝝ intercessionibus adiuuari. scom similiter est contra praxim

ecclie sacrosãcte: q̃ iccirco oꝛat ꝓ defunctis q̃ten⁹ indulgẽ tiã pꝛis supplicatiõib⁹ ꝓsequant. De resurrectõe. n. cum amici iob videant erronee sentire: q̃ putãt cũ burg. defunctos a nobis iuuari nõ posse: ita. n. arguit. ỹ. mach. xỹ. Nisi. n. eos q̃ ceciderat resurrecturos sparet: supfluum videret ⁊ vanuꝫ oꝛare ꝓ moꝛtuis nẽ. cuꝫ postil. igit ꝓcedo aliam partẽ disiunctiue videlicꝫ q⁹ viatoꝛes hic itelligunt recta rõe ꝓcedentes p viaꝫ h⁹ vite ad ĩminũ: ois enĩ viatoꝛ fm rectaꝫ rõꝫ sciens viã virtutũ ⁊ ĩminũ felicitatis future acti h⁹ vtutũ coꝛrndẽ: tẽ: põt certificare amicos iob in h⁹ erroꝛe deceptos: q̃si p̃miũ vtutũ ⁊ penã pctoꝛ tm̃ i hac vita putẽt: ⁊ nõ in futuꝫ sunt expectãda. Vi igit errãtes remittunt ab ipso iob ad tales viatoꝛes recta rõe vtẽtes q̃ ĩnꝛogati oẽs rñdebũt: q⁹ cursus h⁹ vite est pp finẽ gĩa ẽ oĩa fiunt: sed opa vtutũ nõ fiũt gĩa tpalis rei: nisi i relatiõe ad aliq̃ melꝛ: q̃ ẽt fm puꝫ phz in hac vita dari nõ pt: vt ꝓbat burgẽñ. s. in p⁹ additiõe h⁹ libꝛi. Quo ad 1ᵐ q⁹ videꝫ fundamentũ expositiõis burg. ruinosũ sit: pꝫ: qꝛ fundat se sup lr̃a hebꝛaica q̃ hꝫ vt dicit: Inꝛogate viatoꝛes: ⁊ signa eoꝝ nõ ignoꝛetis. o. filios isrl̃ esse huiusmodi viatoꝛes p desertũ: q̃. xl. annis trãsierẽt per desertũ: ⁊ multa signa a deo acceperẽt. Sꝫ h⁹ fundamentũ vt dixi ruinosũ est: p⁹ qꝛ filij isrl̃ p desertũ fuerũt potius vagabũdi deuiatoꝛes: q⁹ viatoꝛes: in quo nõ solum simplices: sed ⁊ eoꝝ ꝓncipes oberrabãt: vt pꝫ ad aq̃s ꝛ dictiõis: in cuꝰ erroꝛis penã ẽt moyses trã. p̃missiõis intrare nõ est p̃missus: vt pꝫ deut. vlti. exod. xxxij. ⁊ aliꝫs murmuratiõib⁹: ⁊ in fabꝛicatiõe vituli: vñ q̃uis aliquã do erant viatoꝛes versus terrã. p̃missaꝫ: ad cuꝰ figurã ẽt tendentes ad terrã viuẽtiũ deuꝰ erroꝛ abducit: ⁊ sic fm modũ loq̃ndi boetij: nõ recta rõe incedẽtes potiꝰ dicẽdi sũt deuiantes q⁹ viatoꝛes ꝓpe loq̃ndo. Nec illi isrl̃ite tã q⁹ viatoꝛes inꝛogandi sũt pp signa eiꝰ fcã: qꝛ vt dicit burg. lr̃a hebꝛaica hꝫ: Et signa eoꝝ nõ ignoꝛetis. stante. n. lr̃a hebꝛaica sic p signa accipiunt rões viatoꝝ supꝛa ꝺscriptorũ fm postil. qꝛ oẽ signũ est ad aliq̃d signãdũ instituꝰ: vt dicit beatꝰ augus. j. de doc xp̃iana. Rões igit taliũ viatoꝝ sũt signa q̃ amici iob ignꝛare nõ debuerũt. 2° ẽt fundamẽtũ burg. ruinosũ est: qꝛ fundatũ sup opione in q̃ ẽt sancti doctoꝛes nõ ꝓcoꝛdant. s. q̃ tpe fuerit iob: q̃busdã dicẽtib⁹ q⁹ fuerit tpe iacob: ⁊ p⁹ flagella duxerit dinã filiã iacob in vxoꝛẽ: de q̃ genuit filiã pulcherrimã quaꝫ duxit phutiphar de qua venit assenech quã duxit ioseph vxoꝛẽ in egypto: vñ hebꝛei excusant ioseph de matrimonio alienigene: qꝛ ex pte matris eiꝰ fuit de sua gente: aliꝫs dicẽtib⁹ q⁹ fuerit 3ª generatiõe p⁹ iacob: ⁊ sic fuisset tpe p̃ssure filioꝝ isrl̃ in egypto: ⁊ hanc opionez recitat beatꝰ augus. xviij. de ciui. dei. c. xlvij. ⁊ fm vtrãq; opionẽ fuisset añ transitũ filioꝝ isrl̃ p desertũ: quo igit vex erit iob rmisisse amicos suos ad id q̃ nõdũ fuit: ni si p modũ ꝓphie: q̃ modicã tũc fidẽ amicis suis fecisset: imo nullã: aliꝫs aũt dicentib⁹ q⁹ fuerit tpe iudicũ: ⁊ illius opinionis videt eẽ beatꝰ grego. in p̃n⁹ moraliũ: fm quaꝫ opinionẽ fcm̃ burg. hꝫt colorẽ: sed ruinosum est expositionẽ verã sacre scripture fundare sup re sic opinabili ⁊ ptẽnere rõnabilẽ postil. expositionẽ: cũ ẽt rões eiꝰ ꝺ postil. sint inualide. Nõ. n. sequit siquis nescit an sit transitur⁹ ad termiñ: q⁹ igit nesciat ĩminũ. Nec sequit nos nõ scim⁹ sortẽ trãsituꝫ ad ĩminũ: igit a sorte nõ possum⁹ ĩnꝛogare ⁊ ĩstrui de ĩmino: qꝛ q̃uis verus viatoꝛ supꝛa descriptꝰ igret an trãseat ad ĩminũ felicitatis: scit tñ ex recta rõne q⁹ talꝰ ĩminꝰ sit pp quẽ verꝰ viatoꝛ currit: in q̃ se nõdũ cẽ cogscit: ita ei vult glosa q̃ describit viatorẽ eũ q̃ pñtẽ vitã viã sibi eẽ nõ patriam attẽdit: q̃ in delectatiõib⁹ pꝛeeuntis seculi coꝛ figẽ despicit sed cẽna petit: nõ dicẽ q̃ puẽit. Nũquid soli filij isrl̃ p deꝛtum. xl. annis ꝓpter peccata vagabũdi: tales viatoꝛes si censendi p⁹ ut burg. exponit. certe puri phi ducti lumie recte rõis tales viatoꝛes existẽtes: ĩnꝛogati an p̃miũ vtutũ solũ expectẽt in pñti vita ⁊ nõ futura: sicut amici iob errãtes senserũt: rñderent vtiq; sicut iob. bñ. n. pẽsando dcã pboꝛ ⁊ dcã eoꝝ ꝓpãdo: videre possum⁹ ex eis resurrectionez futurã ꝓut beatus augus. xxij. de ciui. dei. c. xxvij. ostẽdit ex dictis platonis ⁊ poꝛphirij. ad tales igit ⁊ quẽlibet aliũ viatoꝛez iob amicos suos ⁊ eoꝝ erroꝛes seq̃ntes remittit ⁊ nõ solum ad iudeos.

Rñdens ãt. Hic ponunt. ỹ. replicatiões .XXII. amicoꝝ iob: ⁊ p⁹ ponit replicatio eliphaz: 2° ipsius baldath. c. xxv. sophar ãt ꝓtẽtus fuit rñsiõe iob vltimo posita: ⁊ iõ ꝺ ipꝫ nõ replicat vltra. Circa p̃ᵐ p⁹ ponit ipꝫ eliphaz replicatio: 1° ipsi⁹ iob rñsio. c. xxij. p⁹ in duas: q̃a p⁹ arguit iob de stultiloquio: 2° de multiplici vicio: ibi Abstuliſti. Circa p̃ᵐ sciendũ q⁹ iob superius respõdens eliphaz xvj. ca. dixerat: Utinã sic iudicaretur vir cũ deo qũo iudicatur filius hois cũ collega suo. Itẽ ibidẽ dixerat Nec passus sum absq; iniquitate manus mee. ⁊ de his verbis arguit eũ .o. b Nũquid deo põt ꝓpari hõ. vt adducatur ad iudiciũ cũ ipo de pari: sicut tu petisti. c Etiã cũ pfecte fuerit scie. q⁹ q̃tũcũq; fuerit perfecta scia humana distat tm̃ in infinitũ a diuina: ⁊ ideo fatuũ est: imo insanũ prouocare eum ad iudiciũ. d Quid ꝓdest deo si iustus fueris. q⁹ nihil accessit ei de bonis humanis. e Nunquid timens arguet te. accusans apud aliquẽ iudicẽ: ⁊ sic veniet tecum ad iudicium vt petisti: quasi dicat non. f Et non propter malicias tuas plurimas. quasi di. q̃ factũ est tibi meruisti: ⁊ non es ita innocens sicut dixisti. g Abstuliſti. hic cõsequẽter arguit iob de multiplici vicio: ⁊ ꝑmo ponit suam reprehensionẽ: 2° consultoꝛiam monitionẽ: ibi Acquiesce ergo. Prima in duas: qꝛ ꝑmo arguit iob de multiplici vicio contra proximũ: scõo contra deũ: ibi An cogitas. primo igitur arguit iob de rapacitate dicens: g Abstuliſti enim pignus fratrum tuorum. quibus debebas magis compati. h Et nudos spoliasti vestibus. i. parum indutos: qui dicuntur quodãmodo nudi: quia q̃ modicum est quasi nihil reputatur fm philosophũ. q̃. phy. quasi di. spoliasti illos modicis vestibus quas habebant. 2° arguit eum de defectu pietatis ⁊ in casu necessitatis. o. i Aquã lasso nõ dediſti. ad ei⁹ refocillationẽ. k Et esurienti subtraxiſti panẽ. qꝛ ñ dare in tali casu ẽ subtrahẽ: pp q̃ dicit aug. Pasce fame morientẽ: si nõ pauisti occidisti. 3° arguit eum de tyrannide dicens: In fortitudine brachij tui ⁊c. l Uiduas dimi. va-

pp malicias tuas plurimas ⁊ infinitas iniquitates tuas: Abstuliſti enĩ pignus fratꝫ tuoꝝ sine cã: ẽt nudos spoliasti vestib⁹. Aq̃ã lasso ñ dediſti: ẽt esurienti subtraxiſti panẽ. In fortitudine brachij tui possidebas terram: ⁊ potẽtissim⁹ obtinebas eã. Uiduas dimiſiſti vacuas:

ostensa sit veritati: .XXII. Rñdens ãt Eliphaz themanites dixit: Nũnqd deo põt ꝓpari hõ: etiã cũ perfecte fuerit scie: Quid ꝓdest deo si iustus fueris: aut qd ei ꝓfers si imaculata fuerit vita tua: Nũnqd timẽs arguet te: ẽt veniet tecũ in iudiciũ: ẽt nõ

repellẽdo cãm eaꝝ. a Et lacertos pupillorꝝ ꝓminuisti. auferendo eis vtutẽ se defendẽdi: ⁊ sic eorꝝ iudiciũ puertisti b Propꝛea circudat' es laqꝛis. i. pp mala p̃dicta illaq̃atus es angustijs: de quib' nõ potes exire. c Et ꝓturbat te forꝛ mido subita. de malis futuris. d Et putabas. qñ eras in ptãte: e Te tenebꝛas nõ visurꝝ. i. aduersitates q̃ tenebꝛis designant. f Et ipetu aq̃ꝝ inundãtiũ. i. magnaꝝ tribulationũ: g Nõ oppꝛessũ iri. i. nõ fore oppꝛimendũ. h An cogitas. Dic ꝓphr arguit iob de peccato ꝺ deũ .s. de infidelitate: ⁊ ꝑ° arguit eũ de infidelitate: ⁊ de e' effectu: ibi Nũq̃d semitã. Circa ꝑm sciendũ q̃ aliq̃ dixerũt deũ hãe noticiã determinatã de sbijs in corꝛuptibilib' ⁊ supiorib': nõ ãt de inferiorib' q̃ subiacent corꝛuptioni: de quib' hꝫ eos nõ hꝫ cognitionẽ: nisi in vniuersali dicẽtes: q̃ intellect' ei' vilescꝛet: si talia determinate ⁊ in ꝓticulari cognoscẽt ad hoc ãt sequit q̃ ei' ꝓuidentia nõ se extẽdat determinate ad ista ꝓticularia ⁊ corꝛuptibilia: hoc ãt dcm̃ nõ solũ est ꝺ sacrã scripturã: q̃ dicit deũ oĩa scire in ꝓticulari ⁊ determinate: sed ẽt ꝺ dcm̃ phi ꝑ° de aia qui hꝫ ꝑ incõuenienti q̃ de' aliquid igꝛet qõ nos cognoscam': nos ãt cognoscim' ꝓticularia corꝛuptibilia. Nec valet si dicat: de' cognoscit illa in vniuersali: qꝛ talis cognitio q̃ est tm̃ in vniuersali est cõfusa ⁊ iperfecta: vt hꝫ .j. phyco. in deo ãt nihil iperfectiõis ponendũ est. sil'r nõ valet q̃ dicũt intellectũ diuinũ vilescẽ ex talium cognitiõe: qꝛ nõ cognoscit recipiẽdo aliq̃d ab eis: sed ꝑ eẽntiam suã: q̃ pfecte oĩa repꝛesentat: ⁊ iõ eliphaz hoc dcm̃ merito reputabat erroneũ: in quẽ errorẽ dicebat iob incidisse. o. h An cogitas q̃ de' excelsiꝛ celo tẽ. hoc est qꝛ excelsiꝛ celo est: tu credis q̃ de celestib' hẽat tm̃ determinatã cognitionẽ: nõ subdit: i Et dicis. in corde tuo: k Quid. n. nouit de'. s. de istis inferiorib' nihil vel modicũ: iõ seq̃t: l Et q̃si ꝑ caliginẽ iudicat. qꝛ cognitio que est tm̃ in vniuersali est ꝓfusa. m Nubes latibulũ eius. i. infra nubes nõ se extẽdit ei' cognitio ad inferiora: vñ subdit: Nec nr̃a considerat. n Nũquid. Dic ꝓphr arguit eũ de effectu dicti erroris: q̃a remota dei ꝓuidẽtia ab opib' hũanis: sequit q̃ hõ sine freno timoris dei se exponat voluptatib' ⁊ peccat': ⁊ hoc ẽ qõ dicit: n Nũquid semitã seculorꝝ. i. vitã hoĩum secularit ⁊ dissolute viuentiũ. o Custodire cupis. exponendo te vicijs. q. d. videt q̃ sic. p Quã calcauerũt. i. frequẽt ambulauerũt: q Uiri iniqui. vitijs expositi ⁊ assueti. r Qui sublati sũt. de presẽti vita iusto dei iudicio: s Añ tps suũ. i. ante tps mortis naturalis. t Et fluuius. i. ipetus tribulationũ supuenientiũ: v Subuertit fundamẽ. corꝛ. i. ptãtẽ ⁊ diuitias in quib' ꝓfidebant. x Qui dicebant deo recede a nobis. inq̃m dicebant eius ꝓuidentiaz ad

et lãcertos pupillorũ ꝓminuisti. Propterea circũdat' es laqꝛis: et ꝓturbat te formido subita. Et pũtabas tẽ tenebꝛas nõ visurꝝ: ⁊ ipetũ aq̃ꝝ inundãtiũ nõn oppꝛssurꝝ iri. An cõgitas q̃ de' excelsiꝛ celo sit: ⁊ sup stellaꝝ verticẽ sublimet': Et dicis: Quid ei nouit de': Et quasi p caligiñ iudicat. Nubes latibulũ ei': nec nr̃a ꝓsiderat: ⁊ circa cardines celi pambꝛlat. Num qd semitã seculorꝝ cũstodire cupis quã calcauerũt uiri iniq quj sublati sũt añ tps suum: et fluuius subuertit fũdamentũ eorꝝ: Qui dicebant deo: recede a nob': et q̃si nihil possit facẽ oipotẽs: ẽsti mabãt eũ: cũꝫ ille implesset domos eorꝝ bonis. Quoꝝ

snĩa ꝓcul sit a me. Uidebũt iusti et letabũt: et innocẽs sub sanabit eos. Nonne succisa est erectio eorꝝ: et reliquias eorꝝ deuorauit ignis: Acq' escẽ igit ei: et hẽto pacẽ: et p hec habebꝭ fructꝰ optimos. Suscipe ex ore illi' legẽ: ⁊ pone sermones ei' in corde tuo. Si reuersus fueri ad oi potentẽ edificaberis: et lõge facies iniqtatẽ a tabernaculo tuo. Dabit ꝑ tra silicẽ: ⁊ ꝑ silice torrentes aureos. Eritq̃ oipotẽs ꝺ hostes tuos: et argentũ coaceruabit tibi. Tunc sup oipotẽtez ꝺ licijs affluesꝭ et eleuabis ad deũ faciẽ tuã. Rogabis eũ et exaudiet te: et vota tua reddes. Decernes rez: et veniet tibi: et in vijs tuis splẽde

b Quoꝝ sentẽtia ꝓcul sit a me, qui teneo diuinã prouidentiam ad oĩa se extendere. c Uidebunt iusti. destructionez predictorꝝ errantiũ. d Et letabunt. non ꝙ zelo vindicte: sed applaudentes diuine iustic. e Et innocens subsannabit eos. errorem eorum despiciendo. f Nonne succisa est erectio eorꝝ. i. excrescẽtia in prosperitate tẽporali. g Et reliquias eorum deuorabit ignis. si enim de arbore succisa remaneat truncus in terra adhuc pullulat: sed quando truncus qui remanserat euellitur ⁊ cõburit spes ⁊ possibilitas talis pullulationis tollitur: ⁊ per hoc intelligit q̃ sic totalit ꝓsperitas ab incredulis tolletur. h Acquiesce ergo. Post q̃ eliphaz arguit iob de vitijs: hic admonet eũ de vtilibus ad recuperandũ prosperitatẽ tpalẽ quã amisit. o. Acquiesce ergo ei. i. ipsi deo cui repugnare non potes. i Et habeto pacẽ. sustinendo patienter eius castigationẽ: k Et per hec habebis fructus optimos. i. temporalẽ prosperitatẽ valde magnã. l Suscipe ex ore illius legẽ. confitendo ore ⁊ tenendo corde eius prouidẽtiã ad oĩa se extendere. m Si reuersus fue. ad oipotentẽ edificaberis. sicut destructus es per auersitatẽ ab eo. n Et longe facies iniquitatẽ a tabernaculo tuo. i. si elõgaueris iniquitatẽ nõ solũ a te: sed ẽt ab illis q̃ si in cura tua: o Dabit ꝑ terra silicẽ. i. multo meliora q̃ ante habuisti: sicut silex preualet terre simplici: ⁊ aurũ adhuc amplius silici. p Eritq̃ oipo. contra hostes tuos. ita q̃ non poterũt amplius tibi nocẽ. q Et argentũ coaceruabit tibi. i. diuitie generaliter que noie argenti designantur: ⁊ nõ solũ ꝓmittit ei eliphaz ꝓsperitatẽ in bonis corꝛpalibus: sed ẽt in ꝓpalib' que se tenẽt ex parte aie: ⁊ talia nõ ꝓmiserat ante. dicit igit: r Tẽ sup oipotentẽ delitijs affluesꝭ. experiendo interius diuinas ꝓsolationes. s Et eleuabis ad deũ faciẽ tuã. cum quiete ⁊ delectabilitꝫ ꝓtẽplando: intelligit tm̃ de ꝓsolationib' ⁊ ꝓtẽplationib' q̃ pnt hãi in vita pnti: qꝛ futurã negabat. t Rogabis eũ. ꝓfidenter: v Et exaudiet te. velociter. x Et vota tua reddes. modus ẽ. n. hois exaudiri a deo reddẽ vota q̃ ei ꝓmisit. y Decer. rẽ. ꝫ dispõez ⁊ volũtatẽ tuã. z Et veniet tibi. absq̃ ꝺfectu:

tui causa ſ̄bditur: a Et in vijs tuis ſplendebit lum̄. .i. de illustrabit te ad diſponendū de futuro qđ eſt tibi vtile: z qđ vult tibi dare. b Qui eni humi. ſue. deo ſe fideliť ſ̄bijciendo: c Erit in glia. i. in pſperitate tēporali quantū ad corp̄ z aiam mō predicto. d Et q̄ inclinauerit oculos ſuos. ad pſide randū humilli p pr̄os defectus: e Ipe ſaluabi. a tribulatiōib' ſu p impios obſtinatos venientibus: iō ſubditur: f Saluabiť innocens. ſ. corde: g Saluabiť ät mūdicia ma. ſua ruz. q. d. ad pfcām ſalutē requiritur mundicia cordis z opis: per man' eni opa deſignāt.

Cap. XXIII.

Respōdēs aūt iob. Hic pōnit ih' iob rñſio: nō uerat aūt eum eliphaz de duob'. ſ. q erat flagellatus ppter pctā ſua: z q male ſentiebat de diuina puidētia: iō pmo excludit pmuz: z 2° 2m ca. ſequen. Circa pmum iob pmo ſe iuriatū querit: 2° ppoſituz exequitur: ibi Quis mihi tribuat. Circa pmum dicit: b Nunc q̄z in amaritudine ē pmo me'. cui' rōez ſubdit: c Et manus plage mee. i. ptās ſeu grauitas flagellatiōis quā ſuſtinui. c Aggrauata ē. p iniuriaz mihi irrogataz: eo q̄ iponit mihi ppter culpaz meā fuiſſe illatā. d Supgemitū. q. d. pr' habui cām gemēdi ſilent: ſed mō habeo cām cōquerendi pateni. e Quis mihi. Hic pſequit intentū ſuū declarans ſe ppter peccata non fuiſſe flagellatū: et hoc duplr: pmo per diuinū iudiciū cui nihil eſt occultū: 2° p euidentiaz operū ſuoz: ibi Veſtigia ei'. pma in duas: q: pmo oūdit ppoſituz: 2° declarat qđ dā dictū ſuū: ibi Si ad orientē. Circa pmū inuocando diuinū iudiciū dicit: e Quiſ mihi tribuat vt cognoſcā. deū iudicē meū ad ſciendum cām afflictōis mee.

f Et veniā vſq̄ ad ſoliū ei'. ſ. vt poſſim audire ab eo qđ quero. g Ponā cora eo iudiciū. non dicit ꝯ eum ſic ptra ptem aduerſaz: ſz coraz eo ſic corā iudice: cui obtēperare volo: z ſic excludit vbuz eliphaz iponentis ſibi q̄ vellet cū deo ꝓtendere de pari. h Os meū repleb o increpatōibus. in hebreo habeť Argumētatōib'. ſic diſcipul' cora magiſtro aliq̄n multiplicat argumēta nō ad contentōem: ſz ad vitatis indſitionez quā deſiderat audire a magiſtro: z hoc oſtendit lr'a ſequens cuz dicit: i Ut ſciā verba r̄. hoc ēt oſtendit p hoc qđ ſ̄bditur: k Nolo mul fortitu. ꝓtendat mecuz. i. in tanta ſublimitate mecū loquat: q̄ non poſſim cape: ſz magū contēperet ſe capacitati itellect' mei. l Proponat equitatē ꝓtra me. i. declaret p effectum reuelatiōis vel manifeſtatōis ſue grauitatē pene mee z culpe. m Et pueniat ad victoriā iudiciū meum. i. iudicet. p me: ita q̄ appareat victoria mea ſuſtinendo vitatez ꝓtra amicos meos pugnantes ip̄az: z ſic poſtea factū fuit: vt habet in fine

Respōdēs aūt iob. Nunc q̄z ī amaritudine ē ſermo me': z mān' plage mee aggrāuata ē ſūp gemitū meum. Quis mihi tribuat vt cognoſcā: et iueniā illū: z veniā vſq̄ ad ſoliū ei': Ponā coram eo iudiciū: z ōs meū replebo increpationib': ut ſciaz verba q̄ mihi reſpōdeat: z intelligā qd loquat mihi. Nolo multa fortitudie ꝓtendat mecū: nec magnitudiſ ſue mole me p̄mat Proponat eqtatē ꝓtra me et pueniet ad victoriā iudici uz meū. Si ād oriētem iero nōn apparet: ſi ād occidentē: nōn itelligam euz: ſi ād ſiniſtrā: qđ agā: Non app̄hendā eum. Si mē vtaz ad dexterā: ñ videbo illū. Ipe vo ſcit viaz meaz: et pbabit me q̄ſi auz q̄ p ignē trāſit Veſtigia ei' ſecut' ē pes me' viā ei' cuſtodiui: z nō declinaui ex ea. A mādatī labioru ei' nō receſſi: z ī ſinu meo abſcōdi vba oriſ ei'. Ipe. n. ſolus ē: et nemo auertē pōt

huī lib. i: vbi dns dicit: Nō eſtis locuti coram me rectū: ſicut ſeruus meus iob. n Si ad orientem r̄c. Hic declarat qđ dam dcm̄ ſuuz. Dixerat. n. de deo: Quiſ mihi tribuat vt cognoſcā z inueniā illū. p hoc inſinuans manifeſte q̄ vtute naturali nō pōt ad pfectam dei cognitōem ptingere: ideo hoc declarat dicens. Si ad oriētē r̄c. Ad cui' intellectū ſciendū: q̄ homo ad cognitōem dei aſcendit ex creaturis viſibilib': ſm q̄ dr̄ Sap̄. xiij. A magnitudine ſpēi create poterit cognoſcibilr creator hoz videri: iter creaturas aūt viſibiles firmamentū tenet pmum locū: cui' motus incipit ab oriente tendens vſus occidentē: z quantū ad h° dicit: n Si ad orientez iero. motuz firmamenti pſiderando: o Non appz. ſ. ipe de' p hoc perfecte cognitus: q: lz firmamētū ſit creatura valde nobil: tn̄ in infinitum deficit a pfectiōe creatoris: ſcdz vo locū tenet pp̄r' mot' planetaz: qui incipit ab occidente tendens v̄ ſus orientē: z q̄tum ad hoc dicit: p Si ad occidētē. me ꝓuertero: planetas z eoz mot' ꝓſiderādo. q Nō intelligā euz. ſ. pfecte: eadē rōne q̄ de firmamēto dcm̄ eſt. r Si ad ſiniſtrā. i. ad aquilonē ꝓſiderando ſtabilitatē poli artici z ſtellaz q̄ mouent ppe ipm. s Quid agā. q. d. nō hēo ſufficiēs mediū ad cognoſcendū pfcē deū. t Si me vtaz ad dexterā. i. ad meridiē: vñ ē fortitudo luminis: v Nō videbo illū. q: illud lumē eſt tm̄ coꝛpale z in infinitū deficiens a diuino lumine: z q: eadē ē diſtantia dei ad creaturas: et creaturaz ad ipz: ſic eſt eadē via a thebis ad athenas z econuerſo: poſſet aliq̄s credē q̄ ſic nō cognoſcim' deū niſi valde ipſcē ppt diſtantiā ipius a nobis: ſic econuerſo nō cognoſcēt nos pſcē rōne h° diſtātie: iō h° excludit. d. x Ipe vo ſcit viā meā. i. oia opa mea vſq̄ ad mīnia. y Et pbabit me q̄ſi auz. ignis aūt pbās auz nō dat ei vitatē auri: ſz eā pexñtez declarat: ita dic iob q̄ ignis tribulatōis nō dedit ſibi inocētiā: ſz illā declarauit p ei' patiētiā: z ſic de' eū pbauit nō ad cognoſcēdū ei' inocentiā ſibi icognitā: ſz vt alijs mā feſtaret: ſic z tentauit abraā Gen̄. xxij. vt ei' obedientia alijs notificaret. z Veſtigia ei'. Hic ꝓſequit oñdit ppoſitū teſtimonio ſuoz operū q̄ fuerāt hoīb' nota. d. Veſtigia ei' ſecut' ē pes me' r̄c. i. dictamē recte rōis ſecut' ſū in oīb' opib' meis: qđ ē q̄ſi qđdā veſtigiū ipreſſū a deo mētib' hūanis.

a A mādatī la. ei' nō receſſi. i. ab illī q̄ p diuinā reuelatiōnē habui vltra nāleꝛ cognitōez: q̄uis. n. gētiles nō hūerunt legē a deo reuelatā: q̄ data fuit iudeis in mōte ſynai: tn̄ illis gētilib' q̄ viuēdo ſz dictamē recte rōis ꝓuertebat ſe ad deuz deꝑcandū: reuelabāt ea q̄ erāt ad ſalutē neēia: a deo īmediate vl mediātib' aliq̄b' in ſcitate excellētib' cui' mōi fuit iob: q̄ hūit reuelatōez valde clarā de reſurrectōe ſua: vt patuit ꝟ. xix. z q̄tuz ad dicta reuelata dicit: A mādatī labioz ei'. verūtn̄ q: ipſe de' in ſe nec p cognitōem nāleꝛ: nec p reuelatōem ꝓprehendit. iō ſequit: b Ipe. n. ſolus eſt. ſ. infinite ſcie. c Et nemo auertere pōt cognitōem ei'. i. eius ꝓſilia

ſſ

ꝓprehendere: ẽ etiã infinite ptãtis: ideo subditur: d Et aia eius. i. voluntas. e Quodcũqz voluit hoc fec̃. nullo potente sibi resistere. f Cunqz exple. in me volũ. suam. me flagellando tanꝝ creaturã suã: g Et alia mlta sília. .s. flagella: h Presto sũt ei. qz mihi ꝛ alijs põt infligẽ de facili. i Et iccirco a fa. eius tur. sum. tur batione tristicie de p̃senti malo. k Et ꝓsideras eũ. q põt mlta sília itez facere.

l Timore solicitor. de futuro malo. Sciẽ dũ tñ q ista tristicia ꝛ iste timor in ipso iob non erant absorbẽtes rõnem neqz deiciẽtes a vtute: sed sequẽtes nãm sensitiuã nãli ne cessitate. m Deus molliuit cor meũ. liq̃faciẽs a firmitate tpali: n Et oipotens ꝓturbauit me. mõ iaz p̃dcõ: ꝛ q h̃ nõ sustinuerit ꝓ pctõ suo ostẽdit. o. o Non eni perij. i. afflictiões passus suz: p Propt̃ iminentes tenebras. i. ꝓpter pctã patentia: q Nec faciẽ meam opuit caligo. i. ꝓpter pctã latentia que faci ez aie obnubilant interl': iz non appareãt exterius. XXIIII.

Boipotente.

Postq̃ ostendit iob se non fuisse punitũ ꝓpt̃ pec cata sua: hic ꝓnter oñdit se nõ male sensisse de diuina ꝓuidẽtia. ꝛ ꝓmo declarat ꝓpositum: 2° ꝓcludit itentũ: ibi Qõ si nõ ita est. ꝓma in duas: qz ꝓmo ostendit ꝓpositũ in gnãli. d.

Boipotente nõ sũt abscõdita tpa. q. d. intuit' sue scientie fert sup oia tpa: ita q pfecte cognoscit ꝑterita. pñtia ꝛ futura. b Qui aũt nouerunt eũ. p inuestigatõem rõnis vel ẽt vlteri' per reuelationẽ: c Ignorant dies illi'. i. modũ sue eternitat' non ꝓphendũt: ꝛ sic ostendit se iob bñ sentire de diuina ꝓuidentia in gnãli. d Alij terminos. hic ꝓnter ostendit idẽ in spãli: ꝛ hoc p diuersos pctõres sine fre no timoris dei peccãtes: ac si eoz fcã non ꝓspiceret: cui' tñ ꝓtrariũ oñdit p hoc q eos manifeste puniuit ꝛ punit. ꝓmo igit̃ describit eoz multiplicẽ culpaz: 2° penã a deo inflictam ibi Maledcã sit ps ei'. ꝓma in duas: qz ꝓmo e. ꝓmit pctã ex ꝓcupiscentia oculoz orientia: ꝛ 2° ex carnis ꝓcupiscẽtia: ibi Oculus adulteri. Circa ꝓmum dicit: d Alij ẽminos trã stulerunt. defalcantes de eoz hẽditate: e Diripuerunt greges. q̃tum ad bona mobilia. f Et pauerũt eos. ac si essent sui ꝓpij. g Asinũ pupillor abegerũt. minando ad domũ suã. h Et abstulerũt. p pignore bouẽ vidue. i. titulo pignoris sb̃ colore iusticie lz falso. i Subuerterũt paupez viã. i. sb̃uerterũt iusticiaz eoz. p munere. k Et oppsserunt ꝓpter mansuetos terre. de quib' credebant q nõ

cogitationẽ eius: ẽt aia eius qcũqz voluit hoc fecit. Cũqz explcuerit in me vo luntatẽ suã: ẽt alia mlta sília põ sũt ei. Et iccirco a facie ei' turbat' suz: ẽt ꝓsideras eũ timore solicitor. Deus mol liuit cor meũ: ẽt oipotẽs cõturbauit me. Nõn. n. perij ꝓpt̃ ẽminentes tenebras: nec faciẽ meã opuit caligo.

Boipotẽte XXIIII. nõ sũt abscõdita tpa: qũt aũt nouerũt eũ: ignorãt dies illi'. Alij tẽrmios transtulerũt: diripuerũt greges ꝛ pauerunt eos. Asinũz pupillor abegerũt: ẽt abstulerũt ꝓ pignore bouẽ vidue. Subuerterũt paupez viaz ẽt oppsserunt parit̃ mansuetos tre. Alij quasi onagri i deserto egrediunt ad opus suũ: vigilãtesqz ad pdã ppa rãt panẽ liberi'. Agz nõ suz demetũt: ꝛ vineã ei' quẽ vi oppsserunt vindemiant. Nudos dimittũt boies in

dumẽta tollẽtes: quib' non ẽ opimẽtũ in frigore: quos imbres mõtium rigãt ẽt nõ hñtes velamẽ ãplexant lapi des. Vim fecerũt depdãtes pupillos: ꝛ vulgũ pauperẽ spoliauerũt. Nudis ꝛ icedẽ tib' absqz vestitu ẽt esuriẽti b' tulerũt spicas. Inter acer uos eoz meridiati si qui cal catis torcularib' sitiunt. De ciuitatib' fecerunt viros ge mere: ꝛ aia vulnerator cla mauit: ẽt de' inultũ abire ñ patit̃. Ipi fuerũt rebelles lu mini. Nescierũt vias ei': nec reuisi si ꝓ semitas illi'. Ma nẽ ꝓmo ꝓsurgit homicida: itẽrficit egenũ et pauperez: pẽr noctẽ vo erit quasi fur. Oculus adulteri obseruat caliginẽ dicẽs: nõn me vi debit oculus: ẽt opiet vultũ suũ. Pẽrfodiũt in tenebris domos: sicut i die ꝓdixerãt sibi: ꝛ ignorauerũt lucẽ. Si subitõ apparuẽit aurora ãr bitrantur vmbram mortis:

imbres montiuz rigant. boies eni spoliati fugiunt ad loca cauerno sa mõtiũ: ꝛ ãteq̃ illuc possint igredi rigantur imbri bus q̃ gnãntur in montib'. n Et nõ habẽtes vela mẽ. vestis nec do m' ꝓtra imbrem. o Amplexant lapides. ponẽdo se intra cauernas acceptãdo loca il la ꝓ aliquali remedio. p Ui fecerũt depdãtes pupillos. q̃b' deberẽt pcere: eo q carẽt nutritorib'. q Et esurientib' tulerunt spicas i. paupib' non hñti bus messẽ: sed tñ alioqs spicas post messores collectas illas: ẽt abstulerũt qõ est vile ꝛ crudele. r Inter aceruos eoz meridiati sẽ. i. i meri die occultati.

s Qui calcat torcularib' sitiũt. .i. q̃ vindemia pfecta: ita modicum hñt õ vino: q nõ

suffiẽ ad eoz necitatẽ: p oia ista intendit exp̃mẽ: q tales raptores p̃ nimia cupiditate nõ pcũt paupib'. t De ciuitate fecerũt viros gemẽ. qz ꝓpter illos q̃s spoliauerẽt vel occiderũt in agro illi de ciuitate gemũt eis ꝓpatiẽtes v Et de' mlt. abire nõ patit̃. Fz dispositioñ sue sapie reducẽs ad ordinẽ iusticie. r Ipi fuerũt reb. lumini. scieni ageter p̃ dictamẽ recte rõis: qõ pcedit ex luie nãli itellect'. y Nescierũt vias ei'. p ignantiã affectatã. z Nec reuersi sẽ p se. illi'. qz nõ penituerẽt de mal' suis qõ exẽplificat. d. a Mane ꝓmo ꝓsur. hõicida. ad isi diãdũ his q̃ surgũt añ claraꝝ lucẽ. b Interficit ege. ꝛ paupez. q̃ necitate ꝓpulsus ponit se i via añq̃ alij surgãt c Per noctẽ vo erit q̃si fur. intrãs domũ occulte ad i terficiẽdũ ꝛ rapiẽdũ. d Ocul' adulti. hic ꝓnẽ expri mit pctã ex ꝓcupia carnis ꝓcedẽtia. d. Oculus adulti ob seruat caliginẽ. i. expectat noctẽ ad ꝓmittẽdũ adulteriũ e Dicẽs. i. cogitãs. f Nõ vi. me ocul'. ꝛ sic pficiaz adulteriũ secur'. g Et opiet vul. suũ. ad maiorẽ suã securitatẽ ne cognoscat ab aliq̃ obuiãte seu p fenestraz spectãte. h Perfodiũt i tene. domos. s. aduli ꝛ adulta occultũ itroitũ adinueniẽdo. i Sic in die ꝓdi. sibi. p nũciũ significãdo seu p lras adinuicẽ missas. k Si

subito apparuerit aurora. añq; ꝓpleuerint libidinē sua
l Arbitrant vmbrā mortl. qr frustrant in toto vel in
pte desiderata delectatione sua. m Et sic in tene. q̄si
in lu. ambulāt. i sicut bñ agentes ābulant in luce: sic ist
in tenebris: ꝓpter qō dicit saluator Joh. iij. Qui male
agit odit lucez: et
nō venit ad lucez
vt non arguātur
opa eius: qui aūt
facit vitatez venit
ad lucem ꝛc.
n Leuis est sup
facie aque. superfici
es eni aque ipulsū
cuiuslibz venti se
quit: ꝛ sic adulē
ipetuz sue passio-
nis. o Male-
dicta. Hic ꝓnter
describi pēa a do
inflicta vel infligē-
da cum dicit:
o Maledcā sit
ps eius in terra.
i. hereditas q̄ p ptem frequenī designat in veteri testa.
que maledicta dr: qñ non pfert aliqō vtile sz tm̄ spinas
ꝛ tribulos: sm q dicit Gen. iij. Maledicta terra in ope
tuo: cuz opatus fueris eā nō dabit fruct̄ suos: sz spinas
ꝛ tribulos germinabit tibi. p Nec ambulet p viā vi
neaz. i. vinee ei⁹ sint ita steriles ꝛ destructe: q nō velint
eas visitare. q Ad nimiū calorē ꝛc. aliqui exponūt
de pena gehēne dicentes: q ibi ē quedam ꝓmutatio de
maxio frigore ad maximū incendiū ad maiorē afflictio
nē: ꝛ sequens lra ꝓcedat cū dicit: r Et vsq; ad infe
ros pctm̄ illius. sm hebreos per hoc itelligunt duo tpa
anni qui distinguit in sex tpa: vt habet Gen. viij. in fin̄
Cuncti dieb⁹ sementis ꝛ messis frigus ꝛ estus hyems et
estas nō requiescēt. ꝛ qōlibz istoz tēpoz sex ꝓtinet spa
ciū duoz mensiū: vt ibidē fuit plen⁹ declaratū: ꝛ dictū
fuit ibi: q tps frigoris est a medio nouēbris vsq; ad me
diū ianuarij: tps aūt estus a medio iulij vsq; ad mediū
septēbris. Dicūt ḡ hebrei q iob loquēdo de pctōribus p
dictis. i. raptorib⁹ ꝛ adulteris: loquit de illis qui fuerunt
tpe diluuij q̄ vigebat rapina ꝛ luxuria: scōz q dr Gen.
vj. Corrupta ē aūt tra coram dño ꝛ repleta ē iniquitate.
q̄tuz ad pmū: ꝛ sequit: Ois q̄ppe caro corrupat viā su
az. q̄tū ad scōz. Dicūt igit q ꝓpter mala illi⁹ tpis deus
anteq̄ induceret diluuiū: fecit vnū annū in quo durauit tē
pus frigoris in vna medietate: ꝛ estus in alia: sz hoc de
scripturis nō hz auctez: iō eadē facilitate ꝓtenit qua ꝓ-
bat: tm̄ sm istam viā posset hec lra ꝓtinuari ad p̄cedētē
in qua fit mentio de sterilitate terre ꝛ vineaz: ꝛ iō sub-
dit: s Trāseat ad calorē nimiū ꝛc. vt sit sensus: sit
eius terra ita sterilis bonis: ac sic nō habuisset nisi tp̄us
estus: in quo terrenascentia desiccant: ꝛ tēpus frigoris in
quo mortificant: ꝛ qr pena ꝓsentis vite non ē sufficiēs
p peccatoribus obstinatis: ideo sequitur: Et vsq; ad i
feros peccatum illius. i. faciat peccatorez descendere ad
penam gehenne. s Obliuiscat eius misericordia. qr
non est a dānatis vlterius expectanda. t Non sit in
recordatione. i in bonoz memoria. v Sed ꝓterat
quasi lignū infructuosum. quod excidit̄ ꝛ in ignem
mittitur: cui⁹ causa subditur: x Pauit. n. sterilem. i.
bona sua ꝓsumpsit in operib⁹ vanis ꝛ infructuosis.
y Et vidue non bene fecit. i. in bonis operibus ꝛ fru-
ctuosis nihil expandit: sic exponunt doctores nostri: he

ēt sic ī tenebris quasi in luce
ābulāt. Leuis ē sup facie aq̄
Maledicta sit ps ei⁹ in tra
nec ābulet p viam vineaz.
Ad nimiū calorem trāseat
ab aqs niuiū: ēt vsq; ad ín-
feros pctm̄ illius. Obliuiscat
ei⁹ mia. Dulcedo illi⁹ vmes
Non sit in recordatiōe: sed
ꝓterat sic lignū infructuosū
Pauit. n. sterilē ꝛ que non
parit: ēt vidue bene nō fecit

Detraxit fortes ī fortitudie
sua: ēt cū steterit nō credet
vite sue. Dedit ei de⁹ locum
pnie: ēt ille abutit eo ī super
bia. Oculi aūt ei⁹ sunt ī vijs
illius. Eleuati sunt ad modi
cuz: ꝛ nō subsistent: ēt hūi-
liabunt sic oia ꝛ auferent: ēt
sic sūmitates spicaz ꝓterent
Quod si nō est ita: quis me
pōt arguere esse mentitū: ēt
ponē añ deū vba mea:

brei aūt hoc reducunt ad tempus diluuij: sicut ꝛ p̄dicta di-
centes q homines tunc accipiebant duas vxores: vnam ad
delectatōem ꝓcubitus carnalis tm̄: ꝛ illi dabant sterilitatis
potum: ne p ꝓceptum ꝛ ptuz puerox debilitaret ꝛ deturpa
ret: ꝛ illā bñ vestiebant ꝛ pascebant vt ad cubituz esset dele
ctabilior: alia āt vxo-
rem accipiebāt ad ge-
nerationez ꝓlis: ꝛ ad
illā ñ accedebant nisi
cā impgnationis: di-
mittentes eā male pa
stā ꝛ vestitaz. z De
traxit fortes. a suo sta
tu p violentiam.
a Et cum steterit. i
magno statu:
b Non credet vite
sue. qr tales, ꝓpter ma
la que fecerūt semp ti
ment interfici gladio
vel veneno: sic dictuz
fuit. ś. xv. c. de diony
sio tyranno. c De
dit ei deus locuz pnie-
penam debitam differendo. d Et ille abutit eo in super
bia. augendo ꝓceptum p multiplicatōnem peccatox: quasi
deus nō videat ip̄m: qō est falsum: iō sequitur: e Oculi
aūt eius. s. dei: f Sūt in vijs illius. ꝓsiderando oia pctā
eius. g Eleuati sunt ad modicū. i. ad aliquā ptātem ter-
renā caducam: iō subdit: h Et nō subsistent. qr deijcien
tur ad inferni penam. i Et humiliabunt sic oia ꝛ aufe-
rent. i. sicut oia terrenascētia: q non colligunt donec temp⁹
messis aduenerit: ꝛ sic peccatores pmittunt a deo stare: do-
nec venerit tp̄s punitionis sm ordinē sue iusticie: sm q dr
Gen. xv. Nondū sunt iplete iniquitates amorreox: ꝛ iō seqū
tur: k Et sic sūmitates spicaz ꝓterent. videlz ipleto tpe
maturitatis sue. l Qō si non ita ē. Hic iob ex p̄dictis cō
cludit intentū. s. se ꝓpter pctā punituz non fuisse: nec de dei
ꝓuidentia male sensisse. d. l Qō si non est ita. sicut dixi
. s. q afflictio mea non corrñdet pctis: sz excedit: ꝛ q diuina
ꝓuidentia se extendens ad oia differt aliqñ punitōem pctō
rum in pñti reseruans eos pene gehenne sm ordinem sapie
m Quis me pōt arguē esse mentitū. q. d. arguat secure.
n Et ponere añ deū verba mea. tanq̄ irreuerenī seu blas
phematorie ꝓlata. q. d. nullus vestrū hoc poterit.
In capi. xxiij. vbi dicit in postilla. Nec ambulet per viam
vinearum. Additio. j.

Hoc qō dr: Nec ambulet p viā vineaz sm scm̄ tho.
exponit de peccatore q̄ in rebus terrenis q̄s in sua
pte elegit vltimū finem cōstituit: sm illud sapie. ij.
Hec ē pars nr̄a cui bona hui⁹ mundi quib⁹ male vtit vtun
tur in malū. ꝛ hoc manifestat sequens. Nec ambulet p viaz
vineaz. Solent. n. vie vineaz vmbrose esse: ꝛ p ꝓns tpate:
ꝛ etiā determinate p sepes seu macerias ex vtraq; pte posi-
tas: vñ impi⁹ p viam vineaz non ambulat: qr reb⁹ hui⁹mō-
di moderate nō vtit: sz qñq; declinat ad vnū extremū: qā
doq; ad aliud: ꝛ q̄tum ad hoc sequitur. Ad nimiū calorez trā
seat ab aquis niuiū. quasi a ꝓtrario vicio in ꝓtrariū transe
at: qr in medio vtutis nō manet: cui⁹ pena finalē ostendit di-
cēs: Et vsq; ad inferos pctm̄ illi⁹. q. d. nō solū in terra ps ei⁹
maledicit: vt dcm̄ fuit antea: sz etiā penas in inferno postea
patiet. In eodē capi. vbi dicit in postilla: Et ponere ante
deum verba mea. Additio. ij.

Vbi dicit in translatōe nr̄a: Et ponē añ deū vba mea
i hebreo hr̄: Et ponē ad nihilū vba mea. et ē sensus
q nō solū se dic immunē a mēdacio: qō est ꝑ mentem

loquí: ſz etiã a locutõne vana q̃ ad nihilũ reputat: ⁊ de hoc dicit: Et ponere ad nihilũ verba mea. Replica.

N ca. xxiiij. vbi dr: Nec ãbulet p viã vineaz ⁊c. hoc q3 ẽ maledictio exponit postilla. de pena reprobor: burgeñ. aũt ⁊ scũs tho. exponũt hoc ⁊ qd̃ sequit de pctis ipiorũ. Sz ꝑma expoſitio pluſ q̃ ſcda lr̃am ⁊ eius vitat' ez ꝓtinuat. XXV.

Lapi. XXV.

Respõdẽs ãt. Hic ponitur ipi' baldath replicatio: ⁊ 2° ipius iob rñſio. c. ſeq̃n. Circa ꝑmum ſciendũ q̃ baldath verbiſ iob aſſentiẽs: quãtũ ad hoc qd̃ dixerat de dei pudentia: q̃ aliq̃n differt punitõez pctõr: ꝛ̃ h° noluit arguẽ: ſz ꝛ̃ illõ qd̃ dixerat ſe nõ puniri p pctis q̃ſi oio ſe aſſereret innocentẽ: ꝓtra hoc arguit de diuina ſublimitate ⁊ hũana fragilitate. Ex qb' videt q̃ nullus poſſit ſe apud deũ innocentez aſſerẽ ſm dictũ apli. j. Corin. iiij. Nihil. n. mihi ꝓſcius ſũ: ſz non in hoc iuſtificat' ſum. Premittit igit̃ dei ſblimitatẽ: et ſcõo ſubdit hũanaz fragilitatez: ibi Nunqd. Circa ꝑmuz dicit: b Poteſtas. ſ. abſq3 menſura: c Terror. q3 corazꝫ deo dz tremẽ omnis creatura d Apud eum eſt. ſ. deum. e Qui facit ꝓcordiã in ſbli. ſuiſ. i. in corpib' celeſtib': quã ꝓcordiã exponunt hebrei dicentes: q̃ corpa celeſtia ſunt de igne ⁊ aqua: ita q̃ corpus celi eſt de aqua: ſtelle de igne: ⁊ tñ non cozrũpunt ſe inuicez ex diuina ptate ea ꝓcordante. Iſtõ aũt dictũ ipr̃obatur a pho li° de celo ⁊ mundo ꝓbante mlti plicit̃: q3 corpa celeſtia nõ ſunt de nã elementari: ſz q3 hanc ipr̃obationẽ pauci iudei itelligũt: ió alia põt adduci de geñ. j. vbi dicit: Fecit de° firmamentũ in medio aquaz: ⁊ diuiſit aquas q̃ erant ſup firmamẽtũ ⁊c. non aũt diuidẽt inter aquas ⁊ aq̃s ſi eſſet de nã aq̃. ⁊ ió hanc ꝓcordiam alit̃ expo nunt doctores catholici: q3 in regiõe elemẽtari vbi ẽ mutua cozruptio ⁊ gnãtio ẽ pugna ꝓtinua: ſz in corpibus celeſtib' cũ nõ ſit tal' cozruptio: ꝓñs eſt vt ſit ibi ꝓcordia. ꝓñter oñdit eminentiã dei in angelica nã dicens: f Nũquid ẽ nũer' militũ ei°. dicunt aũt celeſtes ſpũs dei milites: q3 obſequũt diuino nutui: ſic militeſ duci vel ipatori. g Et ſup quez nõ ſurgit lumẽ illi°. q3 illuiationes diuine ꝑmo ptingunt ad angelos ſupiores: ⁊ ide ad medios ⁊ iferiores: ⁊ ide ꝓñter ad hoies. h Nũqd. Hic ꝓñter ponit hũanã fragilitatem ex ea arguẽs impuritatẽ. d. Nũqd iuſtificari põt hõ ꝓpatus deo. q. d. nõ: ꝓpter qd̃ dicit Eſa. Oẽs iuſtitie nr̃e tanq̃ pannis mẽſtruate: i Aut appere mũd°. corã deo k Nat' de mlere. q. d. nõ: q3 hõ co q̃ ẽ ꝓpagat' ex tali orgie ex ſeminũ ꝑmixtõe ꝛ̃hit iclinatiõez ad malũ: ⁊ difficultatẽ ad bonũ: ſz illõ Genñ. viij. Sẽſus ⁊ cogitatio cordis hũani ꝑna ſi ad malũ ab adoleſcẽtia ſua: ⁊ h° oñdit p locũ a maiori. d. l Ecce lũa ẽt nõ ſplẽdet. q3 nõ hz lumẽ a ſe ſz a ſole. m Et ſtelle nõ ſi mũ. in ꝓſpcũ ei°. q3 oĩs creata ad deũ ꝓpata eſt q̃ſi tenebra ⁊ ipuritatẽ hñs. n Quãto magis hõ putredo ⁊c. i. ĩmũdus ⁊ vilis ſi deo ꝓpet. Ex dicti pz q̃ iſte eliphaz nõ ꝓcludebat ꝛ̃ iob: q3 nõ ſe aſſeruerat iuſtũ p oẽm modũ: nec i cõparatione ad deũ: ſz ſolum q̃ nõ hẽbat tanta pctã q̃ta erat pena ſibi a deo inflicta: quare ſm ordinẽ diuine ſapie ſese remunerandũ in futuro ſperabat ꝓp meritũ ſue patiẽtie.

N capi. xxv. vbi dicit in poſtilla: Hanc ꝓcordiã alit̃ exponunt doctores catholici. Additio.

Hoc qd̃ dicit: Qui facit ꝓcordiã in ſblimib' ſuis nõ ſolũ intelligendũ eſt de corpibus celeſtib': ſz ẽt de ſupiorib' ſbſtantijs itellectualib': que in ſũma ꝓcordia viuũt: in q̃tuz in ptiçipatione perfectiſſima diuine bonitatis exiſtũt: vñ de illis pricipalit̃ dr: In ſblimib' ſuis. i. in magnis ſibi ꝓformibuſ: de quib' ſtatim ſbdit: Nunqd eſt nũerus militũ ei°

Lap. XXVI.

Respõdens aũt iob dixit: Cũius adiutores: nunqd ibecillis. Et ſuſtentas brachiũ ei° qui nõ ẽ fortis. Cui dediſti conſiliũ. Fortitan illi qui nõ hz ſapiaz: ẽt prudentiã tuã oſtẽdiſti plurimã: Quez docẽ voluiſti: Nõne eũ q̃ fecit ſpiritamentũ: Ecce gigantes gemunt ſub aquis: ẽt q̃ habitant cũ eis. Nudus ẽ infer° corazꝫ illo: ⁊ nullũ eſt operimẽtũ p ditioni. Qui extendit aquilonem ſuper vacuũ: et pendet terram ſuper nichilum. Ligat aquas in nubibus ſuis: et non rumpitur nubes ſubtus eam. Apprehendit faciem ſolium: et expandit ſuper eum nubem ſuam. Circumdans terminum ſuper faciem aquarum: uſque ad finem lucis et tenebrarum. Columne celi contremiſcunt: et pauent ad nutum eius. In fortitudine illius congregata eſt maria: et prudentia eius percuſſit ſuperbum. Spiritus eius ornauit celos: et obſtetricante manu eius eductus eſt coluber tortuoſus. Ecce hec dicta ex parte ſunt ex itinere eius: et cum vix paruum ſtillam ſermonis audiuimus eius: quis poterit tonitrum magnitudinis illius intueri. Respõdẽs aũt iob. Hic cõſequenter ponit ipius iob rñſio: ⁊ q3 ſic dcñ eſt dcã baldath ꝛ̃ iob nihil efficaciter ꝓcludebant: ió in ſua rñſione ꝑmo ei° dicta euacuat: 2° ꝓncipale ꝓpoſitũ declarat. c. ſequẽ. ſic patuit ex p̃dictis: baldath conat' fuerat de eminentia ptãt ⁊ ſapie diuine q̃daz magnifica dicẽ: ⁊ ex hoc iob iniuſtũ ꝓcludẽ: ió ei° dicta euacuat tanq̃ imptinentia ad ꝓpoſitũ: ſz ad ei° iactãtiã tñ. Circa qd̃ prio intẽtuz ꝓponit: ⁊ 2° oſtendit: ibi Ecce gigantes. Circa ꝑmũ ſciendũ q̃ baldath dicẽdo de deo magnifica: vt ꝛ̃ iob ꝓcluderet: videbat in hoc ipi deo ſaucre ei° ptãtem ⁊ ſapiam defendendo: ⁊ ió iob ꝛ̃ ipz inuehendo dic̃: b Cui° adiutores nũquid ibecillis. q. d. nõ: cũ ſit infinite vtutiſ tuo auxilio nõ indigentis.

c Cui dediſti ꝓſiliũ. ꝑ ei° ſapia allegãdo ac ſi eẽt iſufficiens ei° ſcia: cũ tñ ſit infinita. d Et prudẽtiã tuam oſtẽ. plimã. q. d. dicta tua nõ valẽt ad ꝓpoſiti oſtẽſionẽ ſz tm̃ ad tuã oſtentatiõez. e Quẽ docẽ voluiſti. ꝑ eo allegãdo: ac ſi neſciret allegare. f Nõne eũ q̃ fecit ſpiritamẽtũ. i. aiaz hũanã q̃ intellígit p itellectiaz ptẽ: ⁊ corpori adminiſtrat p alias vires vitã aĩalẽ dãdo: q̃ ſtat quã diu durat reſpirãdo. g Ecce gigãtes. Hic ꝓñter oſtẽdit ꝓpoſitũ. ſ. q̃ vba baldath erãt ad vanã gloriam per hoc q̃ maiora ſaũ dic̃ de dei potẽtia ⁊ ſapia: ⁊ tñ oſtendit illa nulli° eſſe momẽti: ꝓpi qd̃ baldath nõ debebat de cognitione minoꝛ gliari. ꝑmo igit̃ illa maiora expmit: ⁊ 2° ꝓpoſitũ ꝓcludit: ibi Ecce hec ex pte. Circa pmuz ꝑmo expmit aliq̃ magna dei facta ſub terra. d. Ecce gigãtes ⁊c. Genñ. vj. dr: q̃ gigãtes erãt in terra dicb' ill'. ſ. añ diluuiũ: q̃ in diluuio fuerũt ſbmerſi: ⁊ cũ eis oĩs aliq̃ excepto noe ⁊ q̃ cuz eo erãt i arca: ⁊ hoc fcñ fuit ex ptãte diuina ſm ordinẽ ſue ſapie ⁊ iuſticie ad puniẽduz illi' tpis pctã: vt hz Genñ. vj. ⁊ hoc ẽ qd̃ dr: g Ecce gigãtes gemũt ſb̃ aquis. i. gigãtes q̃ tẽ fuerũt i aq̃s ſbmerſi: mõ gemũt in penis iferni: q̃ etiã iferni eſt ſb̃ aq̃s: q3 ẽ in ptibus ire infimis. h Et qui hitant cum eis. i. alij dãnati qui cũ eis fuerũt ſbmerſi. i Nud' eſt ifernus corã illo. q3 q̃uis ſit in ire pfũdo: pz tñ ꝑ ſpectui dino: ⁊ oĩa q̃ fiũt ibi. vlteri' ꝓcedit ad expmenduz aliq̃ magna q̃ fiunt a deo ſup terrã. d. k Qui extẽdit aq̃. ſup vacuũ. celũ aũt ſup terrã videt extenſuz ad modũ tentorij

in hemíſperio nr̃o: qō hemíſperiū p aq̃lonē itelligit: eo q̃ polus aquilonaris ſtat ſemp eleuat' ſup hemíſperiū nr̃m: int' celū autē ⁊ terrā non videm' niſi aerem: qui a vulgarib' vocat vacuū: ſic dicit olla vacua q̃uis ſit aere plena. dicit g̃: k Quia extendit aquilonē. i. celum in

lonē ſup vacuum: et appēdit tra ſup nihili. Qui ligat aq̃s i nubib' ſuis: ut nō erūpant pariter deorſum. Qui tenet vultum ſoliſ ſui: ⁊ expādit ſuper illud nebulā ſuā. Terminū circūdedit aq̃s: uſq; dū fini ant lux ⁊ tenebre. Colūne celi ptremiſcūt: ⁊ pauent ad nutū ei'. In fortitudine illi' repente maria ꝓgregata ſt: et prudētia ei' pcuſſit ſuperbū. Spiritus ei' ornauit celos: et obſtetricāte manu ei' educt' eſt coluber tortuoſus. Ecce hec ex pte dcā ſt viaꝝ ei'. Et cū vix puaz ſtillā ſermonis ei' audierimus: quis

poterit tonitruum magnitudinis illius itueri?

Cap. XXVII.

ADdidit quoq; iob aſſumens pabolam ſuā ⁊ dixit: Viuit deus qui abſtulit iudiciū meum: et oipotens q̃ ad amaritudinē adduxit aiaz meā: quia donec ſupeſt halitus in me: ⁊ ſpiritus dei in narib' meis: non loquent labia mea iniquitatem: nec lingua mea meditabit mendaciū. Abſit a me: vt iuſtos vos eſſe iudicem. Donec deficiā: nō recedā ab innocentia mea. Juſtificationē meā quā cepi tenē nō

in ſpē ſerpent' adā tētauit. Et tortuoſus: ꝓpter malicie ſue calliditatē: ⁊ de hac ſepatione loquit' p modū obſtetricationis: q̃ obſtetrix fetum mortuū ſtudet educere de vtero mris tanq̃ quid putridū ⁊ corruptiuum: ⁊ ſic mali angeli de ſocietate bonoꝝ p manum dei: oia iſta p̃dicta exp̃ſſit iob ad oſtēdendum q̃ illa q̃ dixerat baldath de ptate ⁊ ſapia dei nō latebāt ip̃z cū multo maiora ſciret ⁊ hoc ad rep̃mēdū ipius baldath oñtationem: c Ecce. Hic ꝓcludit intentum. Ecce hec ex pte dcā ſt viaꝝ eius. i. effectuum diuine poteſtatis ⁊ ſapientie: qui ſt quedam vie ad cognoſcēdum deū: nec ſt dicta a me niſi iperfcē: nec ei' potentiā ⁊ ſapientiā ade quant: q̃ in cognitionē ei' impfecte ducūt iō ſubdit: d Et cū vix puam ſtil. ſer. eius audierim'. i. per iſta modicū de perfectiōe ptātis ⁊ ſapie diuine cognouerimus.

e Quis pote. toni. magni. eius intueri. .i. ad cognitionez per

fcām eoꝝ puenire. q. d. nullus: q̃ minor eſt ꝓparatio vocis minime q̃ ſilent inſtillat auri' ad ſonū maximi tonitrui: q̃ p̃dictoꝝ effectuū ad magnitudinē ſapie ⁊ ptātis diuine: ⁊ p hoc excludit q̃ baldath nō debebat gloriari de ſua ſcientia cum adhuc attingeret ad multo maiora. Cap. XXVII.

ADdidit q̃z iob. Repulſo dcō baldath: hic accedit ad p̃ncipale ꝓpoſitū declarādū. ſ. q̃ ex dei puidē tia mali aliq̃n in vita p̃ti proſperātur: ⁊ boni tribulant: et p̃mo oſtendit hoc in gnāli: 2° in ſeipo in ſpeciali. xxix. ca. ⁊ in hoc ſatiſſacit amicis ſuis: q̃ de ipo erat mota q̃ſtio: ⁊ in ſpāli ſatiſſacit ipi baldath: qui ex magnitudine diuine ſapie volebat ipm iniuſtū cōcludē: eo q̃ a deo pcuſſus erat flagellis p̃ntis vite. Primū autē ꝓbat duplicit: p̃mo ratione accepta ex puitate boni q̃ mali in hoc mundo pcipiunt: 2° ex magnitudine boni q̃ iuſti in hoc ēt mundo a deo recipiunt. c. ſequē. Pri'. n. ad ꝓbandum ꝓpoſitum acceperat rōnes ex imortalitate aie ⁊ iudicio futuro que expiunt poſt hanc vitā: vt patuit in p̃cedentib'. Circa p̃mū aūt iob oſtēdit ſue ſnie firmitatē: 2° declarat eā: ibi Que ē eni ſpes hypocrite. Circa p̃mū dicit: b Viuit de'. p̃mittit iuramētum ad maiorē aſſertōez dicendoꝝ. c Qui abſtulit iudiciū meū. hoc dic̃ iob ꝓcludēs ex dcīs amicoꝝ: q̃ dicebāt penas h' vite iferri tm̃ p pctō ſz ordinē diuine iuſtitie: ⁊ ad hoc ſe q̃bat iudiciū iob ſblatum: q̃ ſentiebat ſe innocentē reſpectū tātorū malorum q̃ ſuſtinebat. d Et oipo. q̃ ad amari. addu. aiaz meā. iſta amaritudo nō erat deiectiōs a vtute ꝓſtantie: ſz ſequēs flagella i pte ſenſitiua de necitate nāe: ⁊ redūdabat in ptē intellectiuaz nāe corpis ꝓdescēdētē: e Q̃ donec ſupeſt halit' in me. i. vita p̃ns. f Et ſpūs dei i na. meis. i. vtus reſpirādi a deo mihi data q̃ p̃cipue ē in narib': q̃ ſz plz li° de hiſtoriis aialiū reſpiratio q̃ ē p nares ꝓuenientior ē nāe: q̃ illa q̃ ē p os. g Nō loq̃nt la. mea iq̃. dicēdo q̃ ſoli mali tribulāt i hac vita: ſic vos tenet': iō ſbdit: h Abſit a me vt iu. vos eē iudi. hūc erroꝝ tenēdo: c' cā ſbdit: i Donec

deficiã. i. quãdiu viuã. k Nõ recedã ab innocẽtia mea. a qua recederem: si vobis in ꝓdicto errore assentirez.
l Neqz. n. reꝓhendit me coꝛ meum. q tales errores vl cõ siles tenuerim: m In oi vita mea. ꝛ iõ ꝓcludit oppositũ de errantib⁹: n Sic impi⁹ inimic⁹ meus. amicos suos vocat inimicos inquãtũ aduersabant ei i veritate doctrine fidei et moꝛ. o Que est eni rẽ. hic accedit ad declarandũ veritatez sue snie. s. q ex dei p⁹uidẽtia mali aliqñ. n. hic ꝓsperant rõne accepta ex puitate boni qõ hic recipiunt: ꝛ iõ nõ ꝓtrariat diuine sapientie talia eis ꝓcedẽ ꝛ iustis meliora reseruare. Et circa hoc sic ꝓcedit: q. ꝓmo exprimit hui⁹ boni breuitatẽ: 2° in futuro sequẽtez calamitatẽ: ibi Dues cũ dozmierit. Circa ꝓmum dicit:
o Que ẽ spes hypocrite. magis ponit exẽplũ de hypocrita q̃ de apto peccatoꝛe: q. fz hiero. Simulata sanctitas duplex ẽ iniquitas. p Si auare rapiat. bona h⁹ vite coaceruãdo: q Et nõ liberet de⁹ aiam eius. de pctõ suo. q. d. talis nullũ bonũ potest sperare in futuro: nec in ꝓti nisi bonũ transitoꝛiũ ꝛ caducũ: qđ est modicuz. r Nũquid de⁹ au. cla. ei⁹ cũ venerit sup illũ angustia. s. mortis. q. d. nõ: istud dicit cõtra illos qui pctã ꝓtinuant: cogitãtes in fine ad deũ p pniam clamare: fz ista spe ꝓuant: q. tunc non penitent: fm q dicit Augu. Hac ai auersiõe pcutit peccatoꝛ vt moziens obliuiscat sui: q dũ viueret oblit⁹ est dei: vel si penitent hoc ẽ timoꝛe pene: ꝛ nõ displicentia culpe. s Aut po. in oipo. delectari. in btitudine futura. t Et iuocare deũ in oi tpe. q. ibi est laus ꝓtinua. q. d. nõ: ꝛ hoc spãliter dicit ꝓtra pctõres de btitudie futura seipos assecurãtes: dicendo de⁹ non fecit nos ad dãnandũ: fz ad saluandũ: q. hoc non ẽ verũ: nisi ex suppositõ ne meritoꝛ. v Docebo vos p manũ dei. de illis q a deo accepi. x Ecce vos oẽs nostis. i. deberet idẽ cognoscere: ꝛ p ꝓns de erroꝛe vro defendẽdo tacẽ: iõ sb̃ditur: y Et quid sine cã rẽ. quid aũt sit illõ qđ ille vult docẽ sb̃dit:
z Hec ẽ ps hois ipij apd deũ. i. illõ qđ recipiet a deo põe p pte ꝛ hẽditate. s. bonũ pnti vite qđ ẽ breue. vñ i psona taliũ dr: Sap. ij. Fruamur bonis q̃ sit rẽ. ꝛ sb̃dit ibidẽ: Et hec sit ps nra ꝛ sors nra. ꝛ q. istud bonũ est breue: nõ transit ad filios: iõ subdit: a Si multiplicati fue. filij eius. qui tñ reputant inter maioza bona: b In gladio erunt. i. occidentur. c Et nepotes eius nõ saturabunt pane. i. moziẽt fame: minus. n. dicit ꝛ plus signat. d Qui reliqui fuerit ex eo. i. alij amici nõ ita ꝓpinqui e Sepelient in iteritu. i. sepultura asini cui⁹ cadauer dimittit in cãpo ꝓsumi: ideo sb̃dit: f Et vidue illi⁹ nõ plozabunt. in sepultura funeris: sicut solet fieri. g Si ꝓpozauerit. in domo sua congregãdo
h Quasi terrã argentũ. i. in magna q̃titate valde. i Et sic lutũ ꝓparauerit vestimenta. i. in magno nũero: ꝛ ad magna tpa: k Justus vestiet illis. q. talia aliqñ ꝓcedunt iustis. l Edificauit sicut tinea domũ suã. Tinea eni rodendo vestẽ facit ibi domũculaz suã: fz cum vestẽ excutit tinea de domo sua eijcit: sic talis eiicit de domibus suis q̃s edificauit cuz magno labore ꝛ expensis:

deserã. Neqz. n. reꝓhendit me coꝛ meũ: in oi vita mea. Sicut ipius inimic⁹ me⁹: ꝛ adu̇sari⁹ meus quasi iniqu⁹. Quis ẽ n. spes hypocrite si auare rapiat: et non liberet de⁹ aiam eius: Nunqd de⁹ audiet clamoꝛẽ ei⁹ cũ venerit sup eũ angustia: Aut poterit in oipotente delectari: et iuocare deuz oi tpe: Docebo vos p manũ dei q̃ oipotens hẽat: nec abscõdaz. Eccẽ vos oẽs nostis: et qd sine cã vana loqmini: Hec ẽ ps hois ipij apd deũ: ꝛ hẽditas violentoꝛ quã ab oipotẽte suscipient. Si mũltiplicati fuerit filij ei⁹ i glãdio erũt: et nepotes ei⁹ non saturabunt pane. Qui relicq fuerint ex eo sepeliẽt in iteritu: et vidue illi⁹ nõ plozabunt. Si ꝓpozauerit quasi tra argentũ: et sic lutũ ꝓparauerit vestimenta: ꝓparabit qdẽ: sed iust⁹ vestiet illis: ꝛ argẽtũ in nocẽs diuidet. Edificauit si cut tinea domũ suã: et sic custos fec vmbraculũ. Diues cũ dozmierit: nihil secũz asferet: aperiet oculos suos: et nihil iueniet. Apprehendet eũ q̃si aq̃ iopia: noctẽ oppmet eũ tẽpestas. Tollet eũ vent⁹ vrens ꝛ auferet: ꝛ velut turbo rapiet eum de loco suo. Et mittet sup eũ: ꝛ non parcet: de manu ei⁹ fugiens fugiet. Stringet sup eũ man⁹ suas: et sibilabit sup illum i tuens locum eius.

m Et sic custos fecit vmbraculũ. ad habitandũ tẽpus modicũ. s. tẽpoze maturatois fructuũ. n Dues. hic ꝓnter describit calamitatẽ ipij post breuitatẽ hui⁹ vite sequẽ tẽ. d. n Dues cũ dozmierit. per mortem o Nihil secũ auferet. ꝺ bonis pntis vite ad poztãdũ secuz p Aperiet oculos suos. in pena q̃ pr⁹erant clausi in culpa: q Et nihil inueniet. de bonis pntis vite nec etiã future: iõ sb̃dit: r Apprehendit euz q̃si aq̃ inopia. i. defectus cuiuslibz boni: et sentiet afflictõem sũmi mali: iõ subditur: s Noctẽ oppmet eũ tẽpestas. i. violentia pene ifernalis: q̃ dicit in nocte: eo q est in tenebris. t Tollet eũ vent⁹ vrẽs. .i. diabolus: q semp ardet cupiditate nocendi. v Et mittet sup eũ. s. flagella. x De manu ei⁹ fugiens fugiet. i. fugẽ desiderabit si posset: fz qz hoc ẽ impossibile: sb̃dit: y Stringet sup eũ man⁹ suas. loquit de diabolo ad modũ accipitris: qui tenens auicula captã: ꝛ sentiens q velit euadẽ: magis stringit eã vnguib⁹ suis.
z Et sibilabit sup eũ. ipm detidẽdo: quẽ in vita deceperat blandiendo: a Intuens locũ eius. i. iferni locũ sue punitioni deputatum. vel alit: Locum ei⁹. quez tenuit in seculo: a q̃ est totalit deiectus. In ca. xxvij. vbi dr in postilla: Circa ꝓmũ dic: Que ẽ. n. spes hypocrite.

Hoc qđ dr hic: Que ẽ. n. spes hypocrite videt exponẽdũ ad ꝓtinuatõnem ad pdcã ꝛ et ad sequẽtia sic: nã iob intẽdebat in h⁹ loco certificare socios de vitate exite in mẽte sua circa ea de quib⁹ altercabãt. s. de innocẽtia vite sue ꝛ de punitõe maloꝛ ꝛ ꝓmiatione bonoꝛ: ꝓpter qđ ꝓmisit iramentũ. d. Uiuit de⁹. p qđ iramentũ firmauit q dũ eẽt in vita pnti nõ loqueret iniquitatẽ: nec recederet ab innocẽtia sua: ꝛ q. aduersarij iponebãt ei viciũ hypocrisis vt pz. ē. in dicti eliphaz. c. xv. ꝛ i alijs loc. hypocrita vo cũ sit duplex: vnũ hz in coꝛde: ꝛ aliud in oꝛe: ꝛ sic lz non loquat iniquitatẽ p labia: tenet tñ eã in coꝛde. silr lz nõ recedat ab innocẽtia in actib⁹ exterioꝛib⁹: recedit tñ in mente, put saluatoꝛ docet multiplr Matth. xxiij. c. Ex quo sequeret q socij non crederẽt dictis suis: iccirco ad amouendũ ab eis istã suspicionẽ dicit: Que est eni spes hypocrite rẽ. Nunqd clamoꝛez illius exaudiet dns rẽ. Aut poterit oipotentẽ delectari. nõ oz mihi iponi pcm

hypocrisis cū ego sim in magna angustia cōstitut⁹: t in digeo maxime vt de⁹ liberet aiam meā: t vt audiet clamorē meū: t sic nullo mō debetis dubitare de iuramento meo. hoc itelligit ad modū alicui⁹ exītis in maximis tribulatōib⁹ seu tormēti: qui ad firmādū dicta sua seu iuramenta dicit: Videtis q̄ sum in tot tribulatōibus a quib⁹ nisi diuio auxilio nō possū liberari: vñ i hoc passu mihi credē debet: q̄ illa q̄ dico nō sūt ficta. vñ subdit: Docebo vos p manū di. t q̄ socij vitā suā p stinā cognoscebāt t ēt tribulatiōes in quib⁹ erat: ex quibus deberent moueri ad assentiendū sibi in p̄dictis iō sb̄dit: Ecce vos oēs nosciti. s. p̄dicta: t q̄ sine cā vana loquamini: īponendo mihi fictiones seu hypocrisis.

Cap. XXVIII.

HAbet argētū venarum suarū p̄ncipia: et auro locꝰ est in q̄ p̄flat. Ferrū de terra tollit: et lapis solut⁹ calore in eis vtit. Tēp⁹ posuit tenebris: et vniuersoꝝ finē ipe p̄siderat. Lapidē quoq; caliginis et vmbrā mortis dīuidit torrens a pplo pegrinante: eos q̄s oblit⁹ est pes egētis hoīs: t iumos. Terra de qua oriebat panis: in loco

IN ca. xxvij. vbi dicit: Que est. n. Replica. spes hypocrite. burgen. facit p̄tinuationē discōtinuā: p̄tinuat eni hic dicta dcis in. xv. c. medijs pternissis: qualit̄ non facit postil. qui cōtinuat singula singulis: in hac sua discontinuatōe burgen. sicut sepe repetitis vicibus facit iponit beato viro iob q̄ principalit̄ velit se ostendē innocentē t iustū: sz hoc. s. in principio capi. ij. correctum est. Ca. XXVIII.

HAbet argentū. Postq̄ ostendit iob nō esse indecens diuine puidentie: imo decens q̄ ipi alīq̄ tpalit̄ p̄sperant: t hoc rōne accepta ex paritate boni: qō a deo p̄sequunt: hic p̄ter hoc idē ostendit ex magnitudine boni qō iusti accipiūt a deo: et in vita p̄nti: qō est bonū spūale: qō tm̄ excedit tpale: sic si centenari⁹ nūerus puo numero p̄petur sm̄ q̄ dicit hiero. exponens illud Matth. xix. Centuplū accipiet t̄c. et iō sz iusti bonis tpalibus puati iudicent miseri ab illis qui solū tpalia bona p̄siderant: tm̄ sm̄ veritatē sunt in maiori p̄speritate p̄stituti: p̄pter bona spūalia i quib⁹ abūdant: t hoc diffuse oñdit boet⁹ li⁹ quarto de p̄solatiōe p̄pter qō nō est indecens diuine puidentie: q̄ aliq̄n permittat ipios tpaliter abundare: quib⁹ nō vult bona spiritualia q̄ maiora sī p̄cedē: sic t pat sapiens bonis filijs p̄cedit meliora: malis aūt dimittēs aliq̄ minora: eo q̄ sī ei⁹ filij: sic in p̄posito: q. ipij q̄uis non sint dei filij per adoptionis grāz: sī tm̄ ei⁹ filij inquantū sunt ad ei⁹ imaginē facti p nām intellectualē. Circa p̄cessuz aūt hui⁹ capituli p̄siderandū: q̄ sz taz bona tpalia q̄ spūalia sint dei dona: aliū tm̄ t aliū: q. tpalia dat mediate: dādo. s. homini robur corpis: t industriā mentis: t p̄silia p que pōt illa acquirere: sz bona spūalia cuiusmōi sunt grā t virtutes infuse: p seipm̄ dat imediate: t hoc p̄pter bonorum istoꝝ magnitudinē. p̄mo igit̄ ostendit p̄mum: t 2°. 2m̄. ibi Sapientia vero. int̄ illa bona corpalia que reputant p̄ciosa sunt metalla auri t argenti: t lapides p̄cios: p̄mo igit̄ ostendit p̄positum in metallis: t 2° in lapidibus p̄ciosis: ibi Terra. Circa p̄mum dicit: a Habet argētum venarum suarum p̄ncipia. i. mineras: ex quibus tanq̄ ex quibusdā p̄ncipijs materialib⁹ efficitur argentum: t iste mineræ sunt in aliquib⁹ determinatis vēnis terre: q̄ per laborem t humanū studium reperiunt: sz cū difficultate: b Et auro locus ē in quo p̄flat. i. generatur: cui⁹ generatio vocatur p̄flatio: eo q̄ mā auri magis est digesta vtute calidi q̄ alioꝝ metallorum: p̄pter quod est ductilius t purius. c Ferꝝ de terra tollit. i. materia minē de qua fit ferrum. d Et lapis solut⁹ calore in eis vertit. i. minera eris q̄ vocatur lapis: eo q̄ p̄opter sui duritiā bz silitudinez cū lapide. e Tps posuit tenebris. i. ipse de⁹ qui ordinauit successionē diei t noctis f Et vniuer. fi. ipse p̄siderat. hoc iterpoitur ad ostendendū q̄ q̄uis minē p̄dicte sint in terra occulte: t cuz difficultate et labore magno inueniant ab hoibus: tñ ipi deo nihil ē occultū. t q̄ minere metalloꝝ p̄dicte frequent in montib⁹ quasi inaccessibilib⁹ reperiuntur: iō de ipis montib⁹ sb̄ditur: g Lapidē q̄s caliginis. in sūmitate. n. taliū mōtiū sunt cōit lapides a sole denigrati: t inferi⁹ valles p̄fundissime: vbi sol parum aut nihil lucet: qui ē p̄incipium vite: t q̄tum ad hoc dicit: h Et vmbram mortis. quantū ad p̄funditatem vallis. i Diuidit torr. a pplo pegr. eos quos oblit⁹ est t̄c. Ex talibus etiā montib⁹ descendunt aliq̄n torrentes iuxta quos ē via int̄ mont. s: t ex altera pte torrentiū habitant aliq̄n alii qui pauci hoies: inter quoꝝ habitatiōem t viam p̄dictam diuidunt torrentes p̄hibentes accessuz ad habitatores mōtiū: t hoc q̄ dicitur: Torrens diuidit a pplo pegrinante. i. perambulante p viam predictaz. Eos quos oblitus est pes hominis egentis. i. habitatores p̄dictos montiuz ad quos non ē accessus etiā pauperuz: qui solent circuire loca ēt difficilia ad mendicandū. k Terra t̄c. Hic ostendit p positū in lapidibus p̄ciosis. d. Terra de qua oriebat panis. i. bladum de quo panis efficitur: l Jn loco suo igni subuersa est. q̄ aliq̄n contingit q̄ sb̄ terra habitabili t arabili sūt vene sulphuree: ex quibus accendit aliq̄n ignis per modū vaporis ītra terraz inclusi: t fit terremot⁹ sb̄uertens terrā illam reddendo eā inhabitabilem: tñ sunt ibi aliq̄n lapides p̄ciosi rone caloris t sulphuri. vnde in. iij. Methe. sm̄ translationē antiquaz dicit q̄ alchimiste q̄ nituntur metalla t lapides sophisticare maxie vtunt sulphure: iō subditur m Locꝰ sapphyri la. ei⁹. q. int̄ lapillos illi⁹ terre gnāt sapphyr⁹. n Et glebe illi⁹ auꝝ. i. minera auri: o Semitā igno. auis. i. p illā terrā sic sb̄uersaz: ibi aues nō volitant: q. nō ē apta ad nidificādū: nec ad q̄rendū pastū eaꝝ. p Nō calcauerūt eā filij institoꝝ. ad vēdēdū mercimonia sua. q Nec ptrā. p eā leena. p oia ista dat itelligē q̄ tal⁹ ira nō ē apta hitatōi hoiuz aīaliū seu auuū: tñ est deo nota vsq; ad mīma: iō sb̄dit: r Ad sili. extē. ma. suā. i. ptātem suā: q̄ pbat p effectū. o. s Subuertit a radi. mōtes. q̄z radices sī silices. t Jn pe. riuos excidit. q. p tremotū aliq̄n apparet riu⁹ trāsiēs int̄ lapides: q̄ prius erat opt⁹. v Et oē pciosū. q̄tuncūq; occultū x Vidit ocu. ciu⁹. q. nihil latet ipm: iō sb̄dit: y Profunda q̄s flu. scru. est. q. ea que sūt ibi occulta sibi sunt nota: z Et abscōdita p̄du. in lucē. i.

ad hoīum manifestatōem. a Sapia vō. Postq̄ ostēdit q̄ illa que reputant p̄ciosa in corporalib' ꝛ sint occulta: tñ labore ꝛ studio hoīum pñt inueniri q̄uis cū difficultate hic ostendit q̄ hoc ē ipossībile de bono spūali: cuiusmōi sī gr̄a ꝛ virtutes infuse: que hic itelligunt noīe sapie: Est enim sapia sapida scia: ꝛ iō includit cognitionez dei ꝛ amorē: ꝛ p ꝓns gr̄am ꝛ oēm virtutez infusaz: q̄ sicut v̄tutes morales acquisite sūt ꝓnexe ipi prudentie sine q̄ non pñt esse: nec econuerso: vt hī. vj. Ethic. sic v̄tutes infuse ꝓnexe sunt cū gr̄a ꝛ charitate. ꝓmo igitur ostendit q̄ huiusmōi sapia includens p̄dcā nō hī virtute hūana ꝛ ostēdit a quo habet ꝛ quib' dat: ibi Deꝰ intelligit viā eius: ꝑmū aūt ostendit ex sūblimitate ipius scie cū dicit a Sapia vero vbi inuenitur. q. d. nō ē in loco determinato: vt sic ab hoibus inuenia tur: sicut predicta.

Sāpia vō vbi inuenīt: ꝛ qs ē locꝰ intellīgentie: Nescit hō p̄ciū eiꝰ: nec inuenīt in tra sua uit viuētiū. Abyssus dicit: nō est in me: et mare loquit nō est mecū. Non dabit au rū obrizū p ea: nec appēde tur argentū in ꝓmutatōe eꝰ Non ꝓferet tinctī indie co loribꝰ: nec lapidi sardonico p̄ciosissīmo: vel sapphyro. Non adequabīt ei auꝛ vel vitrū: nec ꝓmutabunt p ea vasa auri excelsa ꝛ eminen tia: nō ꝓmemorabunt ꝓpa ratōe eiꝰ. Trahīt aūt sapia de occultis. Non adeq̄bit ei topaz' de ethiopia nec tinc ture mūdissīme ꝓponētur

Undē ergo sapia venit: et qs est locꝰ intelligentie: Ab scōdita est ab oculꝭ oīum vi uentiū: volucres q̄z celi latet Perditiō ꝛ mors dixerūt: aurib' nr̄is audiuimꝰ famā eiꝰ. Deus itelligit viaz eiꝰ: et ipe nouit locū illiꝰ. Ipē. n. fi nes mūdi intuet: ꝛ oia q̄ sub celo sūt respic. Qui fecit vētis pondus: et aq̄s appēdit in mēsura. Quandō ponebat pluuijs legez: et viā ꝓcellis sonātib': tunc vidit illam et enarrauit: et ꝓparauit et iue stigauit: et dixit homini: Ec ce timor domini ipsa est sa pientia: et recedere a malo intelligentia.

b Nescit homo p̄ciū eius. q̄ nō pōt cōparari aliq̄ bono corporeo seu tpali: c Nec inuenit in terra suauit viuentiū. q̄ hoies delectationib' carnalib' intenti ad diuinas illuminationes ꝛ ꝓsolationes non sūt apti. d Abyssus dicit. i. scō ostendit: ꝛ dicit hic abyssus ꝑfundū oceani: vbi habitant pi sces sapie nō capaces: e Et mare loquit. i. nauigātes per marc: qui q̄uis p hoc possint bona tpalia acquirere: nō tñ p̄dcām sapiam. f Non dabit auꝛ obrizū. i. valde purū ꝛ dī ab ob ꝛ radio as: eo q̄ hꝫ colorē optimū. g Nō cōferet tinctis indie coloribꝰ. i. lapidib' p̄ciosis ꝛ optimi co lozis: qui maxie in idia reperiunt. h Non adequabīt ei auꝛ. in p̄ciositate i Uel vitrū. in ꝑspicuitate: q̄ clara ē ꝛ nunq̄ marcescit sapia: vt habet Sap̄. vj. k Trahitur aūt sapia de occultis. sapia enī p̄dicto videlicz mō dicta ita occulte ꝓcedit: q̄ latet etiā eos quib' dat: ſm q̄ dicit Eccles ix. Nescit hō vtrū amore vel odio dign' sit: l Non adeq̄ bit ei thopaz' de ethiopia. lapis. n. hui' spēi melior inueni tur in ethiopia q̄ alibi: m Nec tincture mūdissīme cō ponet. i. sil' ponet in p̄cio: ꝛ vocatur hic tinctura mūdissīma pānī sericei p̄ciosissīme tincti: ꝛ oia ista dcā sūt ad ostenden dū q̄ oia corpalia quātuncūq̄z p̄ciosa non pñt sapie ꝓpari: ſ̄ subdit: n Uñ ġ sapia venit. q. d. non pōt hī per indu strīā hoīum: iō subdit: o Abscondita ē ab oculꝭ oīuz vi uentiū. nec ēt p angelos potest ꝓferri: iō subdit: p Uolu cr̄es q̄z celi latet. i. angelos q̄ quib' ꝛ qualit̄ sit dāda nesciūt: nisi hūerint ex reuelatōe diuina. q Perditio ꝛ mors di xerunt. i. diabolus ꝛ ifern' r Aurib' no. audi. famā eiꝰ. Demones. n. ꝛ hoies dānati de ista sapia bñ loqui audiert ſ̄z nō ꝓsecuti sūt: ꝛ iō bñ dicit: Famā eiꝰ audiuimꝰ. ſ̄z nō p̄sen tiā eius p̄cepimus. s Deꝰ intelligit. Hic ꝑter ostendit a quo ꝛ a quib' ista sapia datur cū dicit: Deus intelligit viā eiꝰ. i. qualit̄ debeat dari: t Et ipe no. locū illius. i. quib' debeat ꝓferri: ſm dispositōem sue p̄destinatōis: q̄ꝺ ꝓbatur cū dicit: v Ipe enī fines mūdi intuet. i. oia tpa ꝛ loca: et oia que fient in eis ꝛ sunt fcā. x Qui fecit ven. pon dus. dando eis inclinatōem sui motꝰ. Inclinatōes. n. re rū sī pondera cauꝛ. vñ dic Aug. Amor meꝰ pōdus meū eo fero: q̄cūq̄z fero. y Et aq̄s appēdit in mēsura. cō tinens eas infra limites occani: ne effundāt se super ari dā. z Qñ po nebat pluuijs le gē. vt certī tpibus descenderēt: ꝛ cer tis modis. s. gutta tiz: ꝛ nō totū simꝫ put expedit terre nascētib': a Et viā ꝓcellis sonan tib'. i. vndis mar sonitū ex sua con cussiōe gnāntib'. b Tūc vidit il laz. i seipo in quo oia ꝓtuet: ꝛ licet ista intuitō sit ab eterno: tñ dī spā li mō vidisse: q̄n ex sapiētia sua eī na mūdus ꝓcessit in effectu in tpe ō cui' ꝓductione lo quit: vt pz ex dcis ꝛ q̄ nō solū sapiē tiā in seipo vidit: ſ̄z ēt eaz cōicauit angelis ꝛ hoibus q̄ sī capaces ipius iō subdit: c Et enarrauit. angelis eā cōicando oibus ſ̄z illos q̄ dicūt eos fuisse creatos in gr̄a: vel bonis tñ ſ̄z alios: q̄: hic est sermo de sapia: ꝑt hꝫ annexā gr̄az: vt pz p predicta: d Et ꝑparauit. dando eā homibus: q̄ datio dī quedā ꝑparatō inquantū prī: saltez ordine na ture creauit aiam humanā capacē gr̄e tanq̄ ꝑparās lo cū sapie: e Et inuestigauit. i. iuestigari fecī: qō est q̄n ex ꝓma gr̄a diuinit' data ꝓcedit p meritū ad gr̄e augmē tū: sīc in speculabilib' inuestigatio ē ꝓcessus a ꝓncipijs ad ꝓclusiones. f Et dixit hoi. i. ipi ade ꝛ alijs scis q̄' bus inspirauit qō sb̄ditur: Ecce timor dei ipe est sapia g Et recedere a malo intelligētia. sīc intellect' qui est habit' ꝓncipiorꝫ ꝛ ꝓncipiū scie que est habit' ꝓclusionū sic itelligentia suo mō ē ꝓncipiū sapie de q̄ hic est sermo intelligētia aūt ista ē recedē a malo: q̄: hic recessus ē pri cipiū accedēdi ad deū p hoc q̄ aia ipi deo totaliī sb̄dit: vt instinctū ꝛ volūtatē dei totaliī sequat: ꝛ ista sb̄iectio includit gr̄am ꝛ virtutes infusas: ſ̄z q̄ dicit Ro. viij. Qui spū dei agunt hi filij dei sunt. ꝛ talis subiectio ad deū p prie dicit timor: qui ē spūs sci donū: cui annectunt gr̄e ꝛ v̄tutes infuse: ꝛ sic pz q̄ timor dei bñ dī sapia de qua hic est sermo: Et recedē a malo itelligētia. ꝛ sic ēt pz magni tudo boni qō ꝓfert iustis etiā in pñti: ꝓpter qō vere dī cunt felices ſ̄z bonis tpalibus carēt: ꝛ ipi vere sunt mi seri ſ̄z bonis tpalibus abundent.

In ca. xxviij. vbi dicit in postilla: Habet argentū ve narum suarum principia. Additio. j.

Arca illa que continent in hoc capi. p̄ter ea que in postilla tradunt vident tria notanda: ꝑmum est q̄ iob intendit instruere socios quib' in pre cedenti capi. dixerat: Docebo vos p manum dei: vt cū p. inuenīdo seu acquirendo bona tpalia p̄ciosa: vt au rū ꝛ argentum ꝛ p̄cios lapides diligenter homines

laborent: vt pz ex loco ⁊ mõ inuentõis eoꝝ: de quib' hic agit: pampli' ⁊ diligenti' debent laborare ꝓ bonis spiritualib' q̃ per sapiam intelligunt acquirendis: cũ sint i estimabilit melioꝛa: qꝛ vt dicit: Nescit hõ preciuz ei' ⁊c. Non adequabit ei auꝝ: p quẽ modũ sapiens exhoꝛtat filiũ p disciplinã suaz: Prov. ij. dicens: Si q̃sieri eã .s. sapiam de qua hic loquit: q̃si pecuniã ⁊ q̃si thesauros effoderis illã tũc itelliges timorẽ dñi ⁊ sciaz dei inuenies 2m est q̃ iob intendit socios ꝑdictos docẽ q̃ precipua bona tpalia vt metalla ⁊ pciosi lapides ꝺ quib' hic fac mẽtionem: habẽt sue emanatiõis ꝓncipia sb̃us terrã ⁊ in ꝓfundis fluuioꝝ sunt abscõdita: vt in hoc ca. tradit. Ex q̃ pz q̃ non sit excellenti nãe seu ꝺditionis: scõm. n. ordinẽ nãe diuinit' institute: illa que altioꝛẽ locũ tenẽt: altioꝛis dignitat sunt: vt pz de regione empyrea respectu etheree: ⁊ de etherea respectu elementaris. Sapia vꝺ de qua hic agit etiã si intelligat de sapia creata q̃ gratiã ⁊ virtutes ifusas ipoꝛtat: hz emanationem i mediatã a sũmo reꝝ ꝓncipio. vñ ꝺcludit: Deꝰ intelligit vĩã ei' ⁊c. Ex q̃ sequit q̃ huuismõi sapia a deo ꝓcedens estimabilit excedit bona alia ab iferioꝛibus emanãtia: in quo ꝓfoꝛmat iob sapienti q̃ Prov. in. ij. c. s. dicto p' q̃ discipulũ suũ erudiendo dixerat: Si quesieri sapiam q̃si pecuniã ⁊ q̃si thesauros effoderis illaz. sb̃iungit: Qꝛ dñs dat sapiam: ⁊ ex oꝛe eius scia. q. d. eminentioꝛ ẽ sapientia q̃ a sũmo deo ꝓcedit q̃ thesauri q̃s fodiendo in terra inuenis. 3m est q̃ iob in hoc ca. ⁊ in ꝓcedẽ. voluit i foꝛmare socios de illis vtutibus de quib' deꝰ ipz iob cõmẽdauerat. Fuerat n. iob ꝓmendat' a deo de quattuoꝛ vtutib': ꝺ quib' dicit in ꝓncipio libꝛi: Job erat vir rect' ⁊ simplex: timens deũ: ⁊ recedens a malo. vñ de simplicitate q̃ est quedã innocentia dixit in ꝓcedẽti. c. Donec deficiã non recedã ab innocẽtia mea. de rectitudine vꝺ q̃ ꝓsistit quodãmõ in pseuerando in bono ꝓpolito ide clinabilit incedendo dixit ibidẽ: Justificatõez meã quaz cepi tenẽ nõ deseraz. de timoꝛe vꝺ dei ⁊ recessu a malo ꝺcludit in hoc ca. finaliꝫ. d. Ecce timoꝛ dñi ipe est sapia ⁊ recedere a malo itelligẽtia. q. d. socijs: ista sĩ que a deo habui: ⁊ iõ nõ abscondã a vobis: sicut eis ꝓmisit. d. Docebo vos p manũ dei: que oipotens habeat. q. d. in me non abscondam ⁊c. In eodẽ ca. xxviij vbi dicit in postilla: Tunc vidit illã in seipo. Additio. ij.

Hoc qꝺ dicit: Tunc vidit illã. in glo. iterli. de sa. incar. sic exponit: Tunc vidit illã. i. videri fec: ⁊ enarrauit p oꝛa ꝓdicantium: ⁊ ꝓparauit in coꝛdibus auditoꝛuz: ⁊ inuestigauit occulta ⁊c. Replica.

In c. xxviij. vbi postillatoꝛ illũ passum: Tũc vidit illã. exponit de sapia creaturis cõicata p moduz gr̃e infuse: burgeñ. dicit glo. interli. exponẽ de sapia incarnata ad lr̃am: sz burgeñ. false allegat glo. iterli. qꝛ nec illa nec quecũq; alia sic exponit p allegoꝛiã ait. n. incarnatã sapiaz: Tũ vidit. i. videri fecit: Manifestuz est aũt p ꝓcessum lr̃e: q̃ hic ad lr̃am non dicitur de christo: quia litteraliꝫ fit ꝓparatio bonoꝝ spiritualiũ ad transitoꝛia. put in postil. La. XXIX.

Addidit q̃z iob. Postq̃ sanct' iob ostẽdit in gnãli q̃ iusti aliq̃n flagellant in pñti: hic ꝓnter hoc idẽ ostendit in spãli applicando ad seipm: pmo circa hoc enumerat felicitatẽ in qua fuit: 2° calamitatẽ in quã incidit. c. sequẽ. 3° innocentiã quã semp tenuit. c. xxxj. Circa pmum pmo declarat moduꝫ sue ꝓsperitat: 2° circa hoc ꝓfidentiã sue securitat: ibi Dicebãq;. pma in duas: qꝛ pmo declarat suã ꝓsperitatẽ in bonis spũalibus: 2° in tpalib': ibi Qñ lauabã. Circa pmuz dicit:

a Addidit q̃q; iob ⁊c. ⁊ in hoc designat alius modus declarãdi suũ ꝓpositũ. s. per suiipius exempluz.

b Quis mihi tribuat. incipiẽdo declarare ꝓsperitatẽ suã incipit a spũalibus bõis: ⁊ iõ hoc exꝑmit p moduz optant: qꝛ spũalia bona quibus nullus male vtit sunt simplr optanda:

c Ut siz iuxta mẽses ꝑstinos. i. in ꝑstina ꝓsperitate

d Scõm dies quibus deus custodiebat me. in aia ⁊ coꝛpe.

e Qñ splen. lu. eius sup ca. meũ. i. diuina illustratio ꝓcedens a superioꝛi de sua gr̃a speciali vltra nãlez illustrationẽ me illustrabat:

f Et ad lumẽ ei' ambulabã in tenebꝛis. i. in dubijs recte ꝓcedebã per ei' spãlem directionẽ.

g Sicut fui in dieb' adolescentie mee. qꝛ extunc fuit scẽ vite ⁊ deuote: vñ subditur:

h Qñ se. deus erat in taber. meo. i. qñ in secreto loco tabernaculi mei ꝓpatio ad actũ oꝛandi deꝰ mihi aderat: qꝛ in actu oꝛonis hõ loquit cũ deo: ⁊ deꝰ cũ homine ipm illustrando ⁊ ꝓsolãdo.

i Qñ erat oipo. mecũ. p spãlez gr̃az ⁊ ꝓtectionẽ.

k Et in circuitu meo pueri mei. q̃s nutriebã i amoꝛe dei. Ex dictis videt alicui q̃ iob cecidisset a sapientia q̃ includit gr̃az dei: qꝛ dicit: Quis mihi tribuat vt sim iuxta mẽses ꝑstinos ⁊c. cui' tamẽ ꝓpriuz dcñ ẽ frequent. s. q̃ aduersitas nõ deiecit eũ a virtute. Dicendũ q̃ lz aduersitas nõ deiecerit eũ ab habitu sapie: nec ab actu cũ aduersitates sustinuerit patient: qꝺ est ꝓpriuz sapiẽtis. s. foꝛtunas aduersas eq̃nimit ferre: vt habet. j. Ethic. tñ aduersitas supueniens sb̃limitatẽ actꝰ sapie: qui in ꝓtẽplatõe sũmi veri: ⁊ amore sũmi boni ꝓsistit: in aliq̃ impedit: inq̃tum attentionẽ aie retrahit ne in sũmũ vezꝝ ⁊ bonũ tota intẽtõe ferat p doloꝛe sensitie ptis: cui nãliter ꝓpatit retracta i aliq̃: nisi hoc diuia vtute ipediat: sic fuit in christo in q̃ dolor passiõis nõ ipediebat supioꝛẽ aie ptez a sb̃limitate ꝓtemplationis: ⁊ hoc ipedimentũ ex pte sensitiue ptis pueniens desiderabat sanctꝰ iob amoueri. d. Quis mihi tribuat ⁊c.

l Qñ lauabam. Hic ꝓnter declarat ꝓsperitatẽ suã in tpalibus bõis. ⁊ pmo q̃tũ ad diuitias: 2° quantũ ad honoꝛes: ibi Qñ ꝓcedebã. Circa pmũ sciendum q̃ diuitie antiquoꝝ ꝓncipaliter erant in pecudibus: ⁊ inde ocã est pecunia: illud aũt qꝺ est ꝓcipuuz inter illa que de pecudib' detrahunt est butyꝝ: qꝺ est pinguedo lactis: ⁊ iõ per abundantiam ipius intelligit abundantia in alijs bonis que de aialibus ꝓueniunt cuz dicitur:

l Qñ lauabam pedes meos butyro. i. tantaz abundantiam habebam butyri: q̃ poterant ibi pedes lauari: sicut q̃n habetur magna copia vini: ad illam exꝑmendam dicit: q̃ abundat vsq; ad lotionez pedum: q̃uis ibi non lauent:

m Et petra. i. terra petrosa ad fructificandũ inepta

n Fundebat mihi riuos olei. i. ꝓferebat oleuz in abundantia: ⁊ per hoc intelligit abundantia in alijs terrenascentib' inter que oleuz est de ꝓcipuis.

o Quãdo ꝓcedebam. Hic ꝓnter declarat i honoꝛibus suam ꝓsperitatem: 2° subdit huius honoris causam: ibi Auris audiens. Circa pmuz dicit:

o Qñ

ꝓcedebā ad portā ciuitatis. vbi erat locus iudicij: p Et in platea. i. in manifesto ⁊ patenti loco. q Parabāt cathedrā mihi. tanq̄ oibus supiori. r Uidebant me iuuenes. i. insolentes: s Et abscōdebant. timore iusticie mee t Et senes assurgentes stabāt. ad faciendū mihi reuerentiaz. v Principes cessabant loqui. i. principales in isidijs p̄me tacebant me supueniente: x Et digituz supponebāt ori suo. q; nullus ꝑsumebat vbū meū interrūpere. y Uocē suā cohibebāt duces. s. militū: q̄ iter alios sūt audaciores: ⁊ tñ non audebāt sniē mee cōtradicere: z Et lingua eoz̄ gutturi suo adherebat. i. silebāt ac si sci fuisset muti nescientes aliqd ꝺicere: diuitias autē ⁊ honores ꝑdictos dicit iob ptinere ad suā felicitatē tpalez: q; talia: sic impedimenta sūt reprobis: ita ꝓbis sī adiumenta vtutis: vt dic̄ beat⁹ Ambro. sup lucam: qual⁹ erat ipe iob qui ad opera vtutuz talib⁹ vsus fuerat: vt patebit ex seqn tibus. a Auris audiens. Hic ꝓnter pōit ꝑdicti honoris sui cāz honor. n. deferend⁹ ē alicui in testimoniuz sue vtutis: ⁊ iō ꝓnter ostendit quō iob potentia ⁊ honorib⁹ vtuose vtebat: cum sꝺit: a Auris audiens. sniam meā b Btificabat me. ꝓpter eius eqtatē: c Et oculus vi. te. red. mihi. de vitate mea ⁊ iusticia: d Eo q̄ libe. pau. vociferantē. i. querimoniā coz̄ me facientē de iniusta oppssiōe: e Et pupillū cui nō erat adiutor. ꝓpter qꝺ erā eius defensor. f Benedictio pituri. i. illius qui timebat statiz pire g Sup me veniebat. eo q̄ saluabā eū: h Et coz̄ vidue ꝓsolatus suz. i. efficaciꝫ ⁊ nō vane. i Justicia indut⁹ suz. i. ex oī pte studebam iusticiā facere. k Oculus fui ceco. ignorantē dirigendo: l Et pes claudo. ipotentē adiuuando. m Pat̄ erā paupez. p affectū ⁊ effectum: ⁊ ne crederet q̄ faueret eis nimis in p̄iudiciū iusticie. subdit: n Et cām quā nesciebā diligentissime iuestigabā. i. cāz pauperis ne forte motu pietat⁹ indiscrete ꝺescenderē ei in p̄iudiciuz iusticie. o Conterebā molas iniqui. i. eius potentias ⁊ violentias: p Et de dentibus illius auferebā ꝓdā. q; ablata restituere cogebam: et de iniurijs facere emendā. q Dicebāq̄ ⁊c. Hic ꝓnter describit ꝓfidentia sue securitatis: q; honores ⁊ diuitie que habent annexuz timore ꝑdendi quasi ꝓtinue sē magis cā tristicie q̄ delectationis: ⁊ iō hec securitas opinata a beato iob p̄mo describit: 2° quoꝺdā supius dictum plenius exp̄mit: ibi Qui me audiebant. Circa p̄mum dicit: q Dicebāq̄. i coz̄ de meo tenēdo: r In nidulo meo moriar. i. in ꝓsperitate mea spūali ⁊ tēporali: r Et sicut palma. q̄ multo viuit tpe s Multiplicabo dies. ducendo cursum vite mee in dicta ꝓsperitate. t Radix mea aperta est secus aquas. Arboz. n habens radices in humido multiplicat sursū fructuz: ita iob ex humore gratie in quo coz̄ eius erat fixuz: faciebat fructum multiplicē bonoz̄ operum. v Et ros morabit in messione mea ⁊c. Cōtingit aūt q̄ fruct⁹ multiplicat⁹ in arboze ꝓpter estuz nimiū desiccat ⁊ perit: sz talis estus tpat ꝑ ꝺiscessuz rozis: ⁊ silr fructus boni opis aliq̄n desiccat ⁊ pditur ꝓpter aduentū elatiōis: sz hoc nō fuit in iob: q; deus faciebat cuz tētatione p̄uentū roze sue bñdictionis ⁊ gre. x Gloria mea semp inouabit. hꝰ dicebat ꝓpter multa bona opa que multiplicare intendebat. y Et arc⁹ meus in manu mea instaurabit. i. fortitudo mea ⁊ defensio mea ꝑ insult⁹ tētationum.

portā ciuitat⁹: et i platea parabāt cathedrā mihi. Uidē bāt me iuuenes: et abscōdebāt: et senes assurgentes stabāt. Principes cessabāt loq̄: et digitū supponebāt ori suo. Uocē suā cohibebant duces: et lingua eoz̄ gutturi suo adherebat. Auris audiēs beatificabat me: ⁊ oculꝰ videns testimoniū reddebat mihi: eo q̄ liberassem pauperē vociferātē et pupillum cui nō erat adiutor. Benedictio perituri sup me veniebat: et cor vidue ꝓsolat⁹ suz. Justicia indut⁹ suz: ⁊ vestiui me sic vestimēto ⁊ diademate iudicio meo. Oculus fui ceco: et pes claudo. Pater erā pauperū: et cām quā nesciebā diligētissime iuestigabā. Cōterebā molas iniq̄: et de dentib⁹ illi⁹ auferebā ꝓdā. Dicebāq̄: In nidulo meo moriar: et sicut palma multiplicabo dies. Radix mea apta ē sec⁹ aq̄s. et ros morabitur in messiōe mea Gloria mea sp inouabitur: et arc⁹ meus i mauu mea i: staurabitur. Qui me audiebāt: expectabāt sniaz: et intēti tacebāt ad ꝓsiliū meum. Uerbis meis addē nihil audebant: et sup illos stillabat eloquiū meū. Expectabāt me sic pluuiā: ⁊ os suū aperiebāt q̄si ad imbrē serotinū Siq̄ando ridebā ad eos nō credebāt: et lux vultus mei nō cadebat in tra. Si voluissez ire ad eos: sedebā p̄m⁹. Cūnq̄ sederez q̄si rex circūstāte exercitu: eram tñ merētiū ꝓsolator.

z Qui me audiebāt. Hic fuerit ad exp̄mendū aliqua ꝑdicta clariuſ q̄ pertinēt ad suā iusticiaz ⁊ sapientiā. d. Qui me audiebant. loquentē in iudicijſ a Expectabant sniam meā. tanq̄ veritatis lineam. b Et intenti tacebāt ad ꝓsilium meum. nihil vltra querētes. c Uerbis meis addere nihil audebant. reputātes q̄ nihil rōbile posset addi: d Et sup illos stil. elo. meū. reputātes magnū q̄ de vbis meis aliquid itelligebant. e Expectabāt me sic pluuiā. i. desiderabāt audire vbuz meū sic terra sitiēs pluuiam. f Si q̄n ridebā ad eos. ostendendo vult⁹ leticiā: g Non credebant. ꝓpter maturitatē meā precedentē: h Et lux vult⁹ mei. i. leticia facici mee i Non cadebat in terra. tanq̄ ꝓfusa ꝓpter leticie ineptitudinē: p hoc dat itelligē q̄ leticia non erat dissolut⁹: nec mestitia ꝓfusus: sz tenebat vtutis mediuz k Si voluissem ire ad eos. ꝓsolandū: l Sedebaz p̄mus. i. p̄ncipalis iter eos: iō subdit: m Cunq̄ sederē quasi rex circūstāte exercitu quasi de nullo timens. n Eram tamē merentiū. ꝓsolator. tanq̄ eis ex vitate ꝓassionis ꝓdescēdens: ⁊ sic pz q̄ scūs iob ꝓsperitate tēporali vsus fuerat vtuose: ⁊ per p̄ns peruenit ad eī felicitatem: que est in opibus virtutum. Cap. XXX.

Tunc autez. Postq̄ iob descripserat magnitudinem ꝓsperitatis in qua fuerat: hic ꝓnter describit magnitudinē aduersitatis in quaz inciderat ⁊ p̄mo describit eā ex multiplicatione mali: 2° ex sbtractione remediū: ibi Clamo ad te. Primū autez ostendit per oppositum ad bona que in ꝓsperitate sua habuēat et vt cōtinuet se ad vltimo dicta cap. ꝓceden. ideo p̄mo ostendit se turpiū vilipensuz ꝓtra ꝑcedentes honores et excellentias: 2° oibus bonis spoliatū ꝓtra abundātes di

uitias:ibi Pharetrã:3° grauiter afflictum ꝓtra ſpũales delicias:ibi Utinam aũt. Circa ꝑmum ſciendum q ꝑm ꝑm ſcõ rhetoꝛice puipenſio iuſta eſt cã ire:tanto aũt eſt iniuſtioꝛ:q̃to perſona vilipendens eſt vilioꝛ:t p ꝓñ ad ſuſtinendum grauioꝛ:ꝓpter quod ſanct' iob oſtẽdit ſe vilipenſuz etiã a vilibus pſonis ꝑmo ꝓpter defectum etatis dicẽs Nunc autez deridẽt me iuniozes tpe quoꝝ nõ dignabar ꝓnes ponẽ cũ canib' greg' mei. Quoꝝ vtus manuũ mihi erat ꝓ nihilo: et vita ipa putabant idigni. Egestate t fame ſterilel: qui rodebãt in ſolitudine ſqualentes calamitate t miſeria et mãdebãt herbas t arborũ coꝛtices: t radix iunipeꝛoꝝ erat cib' eoꝝ. Qui dẽ ꝓuallib' iſta rapiẽtes: cũ ſingula repperiſſent: ad ea cuz clamoꝛe currebãt. In deſertis hitabant torrentiũ: t i cauernis terre: vel ſup glareã. Qui int buiuſcemodi letabãtur: et eẽ ſub ſentib' delitias ꝓputabãt. Filij ſtultoꝝ t ignobiliũ: t in tra penitus nõ parẽtes. Nunc aũt i eorũ canticũ vſus ſum: et fact' ſuz eis in ꝓuerbiũ. Abominant me t lõge fugiũt a me et faciẽ meã ꝓſpuẽ nõ verentur. Pharetrã.n. ſuã apuit: t afflixit me: t frenũ poſuit in os meũ. Ad dexterã ꝛientis calamitates mee ilico ſurrexerunt. Pedes meos ſubuerterũt: oppſſerunt q̃ſi fluctib' ſemitis ſuis. Diſſipauerũt itinera mea: inſidiati ſũt mihi t ꝓualuerũt: t nõ fuit qui ſerret auxiliũ. Quaſi rupto muro t aperta ianua irruerunt ſup me: t ad meas miſerias deuoluti ſũt: Redactus ſuz in nihilũ. Abſtulit q̃ſi ventꝰ deſideriuz meũ: et velut nubes ptrãſijt ſal' mea Nunc aũt i memetipo marcescit aia mea: t poſſident me dies afflictionis. Nocte os meũ pforat doloꝛib': et q me comedũt non dormiunt. In multitudine eoꝛuz ꝓſumitur veſtimẽtũ meũ: et q̃ſi capitio tunice ſuccinxerunt me. Comparatus ſum luto: et aſſimilatus ſum ſauille t cineri. Clamo ad te: non exaudis me. Stans aũt ꝑſpice me: t inimicus factus es mihi in duritia manuũ tuarũ. Eleuaſti me: et quaſi ſuper ventum ꝛapuiſti me: t liquefeciſti me ualidus. Scio enim q morti tradas me: et domum omni uiuenti ꝓparas. Verumtamen nec ad tumulum extendet manum: et ſi ruinam ꝓpter eam ululabunt. Flebam quondam ſuper eo qui afflictus eſt: et compatiebatur anima mea paupẽri. Exſpectabam bona: et uenerunt mihi mala: ſtabam in tenebris: et quaſi ſol non apparebat mihi. Surrexi: et iudicium clamabam. Fratꝛes habui ſimilis ego draconum: et ſocius ſtruthionum. Cutis mea nigreſcit ſuper me: et ossa mea aruerunt pre feruoꝛe. Conuersa eſt in luctum cithara mea: et organum meum in uocem flentium. Pepigi fedus cum oculis meis: ut ne cogitarem quidem de uirgine. Quam enim habeam in excelſis dei partem: et hereditatem omnipotentis de ſuperis? Nonne perditio est iniquo: et alienatio operantibus ſubſtantiam? Nonne ipſe conſpicit uias meas: et cunctos gressus meos dinumerat? Si ambulaui cum uanitate: et festinauit in dolo pes meus: adpendat me in iuſtis ſtateris: et sciat deus simplicitatem meam. Si declinauerunt gressus mei de uia: et secutum est cor meum oculos meos: et si adhesit manibus meis macula: seram et alius comedat: et generatio mea eradicetur. Si deceptum est cor meum super mulierem: et ad ostium amici mei insidiatus sum: molat uxor mea alteri: et super illam incuruent se alij. Quia scelus est: et grandissimum flagitium. Ignis est usque ad perditionem deuorans: et omnia eradicans genimina. Si contempsi ius mancipiorum meorum: et ancillarum: cum disceptarent aduersum me: quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus: et quaerente me quid respondebo illi? Nonne in utero fecit et illum: et operatus est in uentre matris? Si prohibui quod uolebant pauperes: et oculos uidue expectare feci frustra: si comedi buccellam meam solus: et non comedit pupillus ex ea: quia ab infantia mea creuit mecum miſeratio: et de utero matris egressa est mecum: si despexi pro defectu perituri: cum uiderem in porta manum meam: humero meo cadat: et brachium meum cum suis compagibus conteratur. Semper enim timui deum quasi undas eleuatas: et pondus eius sustinere non ualui. Si putaui aurum robur meum: et obrizo dixi fiducia mea: si lætatus sum quod multa mihi facultas facta esset manuum mearum: et quod plurima inuenerint uires meæ: si uidi solem cum fulgeret: et lunam procedentem clare: et lætatus est in abscondito cor meum: et osculatus sum manum meam ore meo: quæ est iniquitas maxima: et negatio contra deum altissimum. Si gauisus sum ad ruinam eorum qui me oderunt: et exultauit super eum malum quod inuenit illum: non dedi clamori meo peccare gutturi meo: ut optaret mortem eius pro anima sua. Dixerunt uiri tabernaculi mei: quis det de carnibus eius ut saturemur? Foris non mansit hospes: ostium meum patuit cunctis uiatoribus. Si abscondi quasi homo peccatum meum: et celaui in sinu meo iniquitatem meam: quia timui multitudinem plebis: et contemptio familiarum terruit me: et non magis tacui nec egressus sum ostium. Quis det mihi auditorem: ut desiderium meum audiat omnipotens: et librum scribat ipse qui iudicat? Ut ego portem eum in humero meo: et circumdem illum quasi coronam mihi? Numerum gressuum meorum pronuntiabo illi: et quasi principi offeram eum. Si contra me terra mea clamat: et cum ea ualles omnes deplorant fructus eius: si absque pecunia fructus comedi eius: et animam agricolarum eius afflixi: pro frumento oriatur mihi tribulus: et pro hordeo spinæ. Finierunt sermones Iob.

Ca.xxx.

Quanc aũtẽ deridẽt me iuniozes tpe quoꝝ nõ dignabar ꝓnes ponẽ cũ canib' greg' mei. Quoꝝ vtus manuũ mihi erat ꝓ nihilo: et vita ipa putabant idigni. Egestate t fame ſterilel: qui rodebãt in ſolitudine ſqualentes calamitate t miſeria et mãdebãt herbas t arborũ coꝛtices: t radix iunipeꝛoꝝ erat cib' eoꝝ. Qui dẽ ꝓuallib' iſta rapiẽtes: cũ ſingula repperiſſent: ad ea cuz clamoꝛe currebãt. In deſertis hitabant torrentiũ: t i cauernis terre: vel ſup glareã. Qui int buiuſcemodi letabãtur: et eẽ ſub ſentib' delitias ꝓputabãt. Filij ſtultoꝝ t ignobiliũ: t in tra penitus nõ parẽtes. Nunc aũt i eorũ canticũ vſus ſum: et fact' ſuz eis in ꝓuerbiũ. Abominant me t lõge fugiũt a me et faciẽ meã ꝓſpuẽ nõ verentur. Pharetrã.n. ſuã apuit: t afflixit me: t frenũ poſuit in os meũ. Ad dexterã ꝛientis calamitates mee ilico ſurrexerunt. Pedes meos ſubuerterũt: oppſſerunt q̃ſi fluctib' ſemitis ſuis. Diſſipauerũt itinera mea: inſidiati ſũt mihi t ꝓualuerũt: t nõ fuit qui ſerret auxiliũ. Quaſi rupto muro t aperta ianua irruerunt ſup me: t ad meas miſerias deuoluti ſũt: Redactus ſuz in nihilũ. Abſtulit q̃ſi ventꝰ deſideriuz meũ: et velut nubes ptrãſijt ſal' mea Nunc aũt i memetipo marcescit aia mea: t poſſident me dies afflictionis. Nocte os meũ pforat doloꝛib': et q me comedũt non dormiunt. In multitudine eoꝝ ꝓſumitur veſtimẽtũ meũ: et q̃ſi capitio tunice ſuccinxerunt me. Comparatus ſum luto: et aſſimilatus ſum ſauille t cineri. Clamo ad te: non exaudis me. Stans aũt ꝑſpice me: t inimicus factus es mihi in duritia manuũ tuarũ. Eleuaſti me: et quaſi ſuper ventum ꝛapuiſti me: t liquefeciſti me ualidus. Scio enim q morti tradas me: et domum omni uiuenti ꝓparas. Verumtamen nec ad tumulum extendet manum: et ſi ruinam ꝓpter eam ululabunt. Flebam quondam ſuper eo qui afflictus eſt: et compatiebatur anima mea paupẽri. Exſpectabam bona: et uenerunt mihi mala: ſtabam in tenebris: et quaſi ſol non apparebat mihi. Surrexi: et iudicium clamabam. Fratꝛes habui ſimilis ego draconum: et ſocius ſtruthionum. Cutis mea nigreſcit ſuper me: et ossa mea aruerunt pre feruoꝛe. Conuersa eſt in luctum cithara mea: et organum meum in uocem flentium. Pepigi fedus cum oculis meis: ut ne cogitarem quidem de uirgine. Quam enim habeam in excelſis dei partem: et hereditatem omnipotentis de ſuperis? Nonne perditio est iniquo: et alienatio operantibus ſubſtantiam? Nonne ipſe conſpicit uias meas: et cunctos gressus meos dinumerat? Si ambulaui cum uanitate: et festinauit in dolo pes meus: adpendat me in iuſtis ſtateris: et sciat deus simplicitatem meam. Si declinauerunt gressus mei de uia: et secutum est cor meum oculos meos: et si adhesit manibus meis macula: seram et alius comedat: et generatio mea eradicetur. Si deceptum est cor meum super mulierem: et ad ostium amici mei insidiatus sum: molat uxor mea alteri: et super illam incuruent se alij. Quia scelus est: et grandissimum flagitium. Ignis est usque ad perditionem deuorans: et omnia eradicans genimina. Si contempsi ius mancipiorum meorum: et ancillarum: cum disceptarent aduersum me: quid enim faciam cum surrexerit ad iudicandum deus: et quaerente me quid respondebo illi? Nonne in utero fecit et illum: et operatus est in uentre matris? Si prohibui quod uolebant pauperes: et oculos uidue expectare feci frustra: si comedi buccellam meam solus: et non comedit pupillus ex ea: quia ab infantia mea creuit mecum miſeratio: et de utero matris egressa est mecum: si despexi pro defectu perituri: cum uiderem in porta manum meam: humero meo cadat: et brachium meum cum suis compagibus conteratur. Semper enim timui deum quasi undas eleuatas: et pondus eius sustinere non ualui. Si putaui aurum robur meum: et obrizo dixi fiducia mea: si lætatus sum quod multa mihi facultas facta esset manuum mearum: et quod plurima inuenerint uires meæ: si uidi solem cum fulgeret: et lunam procedentem clare: et lætatus est in abscondito cor meum: et osculatus sum manum meam ore meo: quæ est iniquitas maxima: et negatio contra deum altissimum. Si gauisus sum ad ruinam eorum qui me oderunt: et exultauit super eum malum quod inuenit illum: non dedi clamori meo peccare gutturi meo: ut optaret mortem eius pro anima sua. Dixerunt uiri tabernaculi mei: quis det de carnibus eius ut saturemur? Foris non mansit hospes: ostium meum patuit cunctis uiatoribus. Si abscondi quasi homo peccatum meum: et celaui in sinu meo iniquitatem meam: quia timui multitudinem plebis: et contemptio familiarum terruit me: et non magis tacui nec egressus sum ostium. Quis det mihi auditorem: ut desiderium meum audiat omnipotens: et librum scribat ipse qui iudicat? Ut ego portem eum in humero meo: et circumdem illum quasi coronam mihi? Numerum gressuum meorum pronuntiabo illi: et quasi principi offeram eum. Si contra me terra mea clamat: et cum ea ualles omnes deplorant fructus eius: si absque pecunia fructus comedi eius: et animam agricolarum eius afflixi: pro frumento oriatur mihi tribulus: et pro hordeo spinæ. Finierunt sermones Iob.

a vilibus pſonis ꝓmo ꝓpter defectum etatis dicẽs Nunc autez deridẽt me iuniozes tempe. 2° ꝓpter defectũ generis. b Quoꝝ non digna. pa. po. cuz canib' greg' mei. .i. ad cuſtodiã canũ. 3° ꝓpter defectũ virtutis dicẽs Quozum virtus manuũ mihi ẽat ꝓ nihilo. 4° ꝓpt defectũ mozis. c Et vita ipſa putabãt indigni. tãquã peſtiferi t maligni. 5° ꝓpter defectum vict' et veſtitus. d Qui rodebãt in ſolitudine ſqualẽtes calamitate ꝛc. e De ꝓuallib' iſta rapient. q. d. de cibis tã vilibus adhuc ad ſufficiẽtiã nõ habebant. 6° ꝓpter defectũ habitationis. f In deſerti habitabãt ꝛc. ꝓpter defectũ domoꝝ. g Et eſſe ſb' ſentib'. i. ſub fructectis puis t vilibus: ꝓtecti ab eis ꝓtra intemperiẽ aeris: h Delitias ꝓputabant. q. melius refugiũ nõ habebant: et vilitatẽ oꝛiginis repetit. i Filij ſtul. t igno. t in ter. pe. nõ parẽtes. i. nulli' apparẽtie aut reputatõis. k Nũc in eoꝝ canticuz vſus ſum. q. cantabãt cantilenas de aduerſitatib' iob fcãs. l Et fact' ſuz eis in ꝓuerbiũ. q. loquẽdo de miſerijs quibuſcũq; ponunt me i exemplũ. m Abominant me ꝛc. ꝓpter fetoꝛẽ vlceꝝ meoꝝ: n Et faciẽ meã cõſpuere nõ verent. in maximũ ꝓtẽptum: ad hoc eni iduxerat eos diabolus: vt ꝓpter pcuſſiones ipius iob reputarent eum hoiem a deo maledictũ: t ꝓpter hoc ab hominibus ꝓtẽnendũ. o Pharetrã ꝛc. Hic ꝓñter oſtẽdit ſe oĩb' bonis tpalib' denudatũ ꝫ ꝓcedẽtes diuitias d. Pharetrã. n. ſuã apuit. tũc. n. dicit deus pharetrã ſuaz ꝫ iob apuiſſe: qñ dedit diabolo licentiã pcutiẽdi euz i bonis exꝛioꝛib': t in ꝑle. q. q̃buſdã ſagitt' de pharetra diſpoſitõis diue extract'. p Frenũ po. in os meũ. q. ex dict' pcuſſiõib' nõ ẽ effrẽate locut': vt hz. ē. ỹ. ca. In oĩb' his nõ peccauit iob labꝫs ſuis. vl' põt referri ad augmẽtũ ſue calamitat': eo q ſcũs iob nõ hẽbat libertatẽ rndendi maledicꝰ ſuis: ꝓma aũt pcuſſio diaboli in bõis iob fuit p ſabeos tollentes boues t aſinos: vt hz. ē. j. c. qui ſabei hitabãt vſus meridiẽ reſpcũ ipi' iob: q̃ habitabat vſus oꝛientẽ: vt hz. ē. j. c. Erat q; vir ille magn' int oẽs oꝛiẽtales: t hoc ẽ qõ dr: q Ad dexterã. i. vſus meridiẽ que ẽ dextera ps nr̃e hitatõis: vt dcm̃ eſt. ē. xxiỹ. r Oꝛientis calamitates mee. q. inde ſurrexit ꝓncipiũ pcuſſionis ſue: vt dictũ eſt. s Pedes meos ſubuerterũt. i. p ceſſuz ꝑſperitat' mee 2ª vero percuſſio fuit ab igne a celo deſcẽdẽ te oues ſuas t pueroſ ꝓſumẽte: t hoc notat cũ dicit: t Oppſſerũt q̃ſi fluctib' ſemitis ſuis. q. ignis de celo deſcendẽs ꝑcuratõne demonũ flãm. s operuit oues t pueroſ ad modũ fluctuũ. 3ª percuſſio fuit in raptu camelorz a chaldeis: et q̃tum ad hoc dicit: v Diſſipauerũt itinera mea. q. cameli ꝑ vias poꝛtãt onera. x Inſidiati ſũt mihi. q. chaldei fecerũt tres turmas: vnaz ad rapiẽdũ camelos: alias duas ad inſidiãduz t ꝑſeruandũ ne alicꝰ poſſet ipedire ꝑdã eorũ. 4ª vo percuſſio fuit in puer' iob in domo ꝓmogẽiti oppſſis: qõ notat cum dicit: y Quaſi rupto muro ꝛc. q. ſathã ꝑ vẽtũ vehemẽtẽ pcuſſit q̃tuoꝛ ãgulos dom': et oppſſit filios t filias ipi' iob: iõ ſb'dit: z Redact' ſũ i nihilũ. q. nõ appebat vltra ſpes relinquẽdi p' ſe filiũ. a Abſtulit q̃ſi vẽ. deſi. meũ. nãle. n. deſideriũ hoiuz ẽ relinquẽ p' ſe. plez: in q̃ quodãmõ manẽt: vt hz 1° de aĩa: t 2° Reg. vỹ. b Et velut nubes ptrã. ſal' mea. i. ſtat' ꝑſperitat' mee tã in bonis exterioꝛib' q̃ in ꝑle. c Nũc aũt. hic ꝓñter iob oñdit ſe grauit' afflictũ in coꝛpoꝛe ꝓtra delitias cõtẽplatiõis diuine: quas perfectius habuerat in quiete ꝑſperitatis ſue t hoc ẽ qõ dr: c Nũc aũt i memetipo mar. aia mea. dolore pt' ſenſitie a ꝓtẽplatõis dulcedie ipedita: ſic dcm̃ ẽ ca. ꝑce. d Nocte os me. pfo. doloꝛib'. Doloꝛes. n. coꝛpis ꝺ nocte aggrauãt: t iõ dic̃ q; i eo aggrauabãt: ſic q; ptigebãt vſq; ad oſſa. e Et q̃ me cõe. ſ. vmes de vlceꝛib' meis oꝛiẽtes. f Nõ dormiũt. ꝓtinue me rodẽtes. g In ml. eo. ꝓſu. ve. meuz. i. i tãta mlt'tudie ſi q; nõ ſolũ ꝓſumũt carnẽ: ſz ẽt veſtez meã: h Et q̃ſi capi. tu. ſiccinx. me. capitiũ dr ſupioꝛ ps veſt ꝑ quã caput itrat: iõ ſic notat a capite. Eſt igr̃ ſẽſus q; vermes ꝑ illã ptẽ exibãt i tãta mlt'tudie: q; capitiũ erat eis coptũ i circuitu ad modũ cincte. i Lõpa. ſũ luto. i. ita vil' reputat' apõ boies: ſic lutũ. k Et aſſi. ſũ ſauille. q̃ſi nihil reputat. a Clamo ad te. Hic ꝓñ oñdit magnitudinez ſue aduerſitat' ex õdefectu remediꝰ q̃ aggrauat: qñ rmediũ nõ ſperat: ꝑmo g̃ tollit remediũ ex ꝑte diuina: 2° ex ꝑte hũana: ibi Flebam. Circa ꝓimuz dicitur: a Clamo ad te. oꝛando:

Epigi fedus. Postquam iob ostenderat ꝓsperitatem in qua fuerat: ⁊ aduersitatem in quam inciderat: hic tertio ostendit innocentiam quam semper tenuerat: ⁊ diuidit ꝓns ca. in. x. ptes: ꝛz. x. vicia a qb⁹ oñdit se imunez: ptes patebũt ꝓsequndo i ꝑ⁹ igit pte oñdit se imunez a pctõ luxurie: ⁊ ꝑ⁹a pcto fornicatõis. d. a Pepigi fe. cũ oculis meis. i. firmi statui: sic firmat pactũ q̃ vita rẽ oẽm aspectũ impudicũ: b Ne cogitarẽ quidẽ ꝺ vgine. i. ne ꝑ aspectũ incidere in delectatõem vel cõsensũ alicuⁱ puelle ẽt pulcherrime eã cam sb̃dit. d.

Lap. XXXI.

Epigi fedus cũ oculis meis: vt nẽ cogitarem qdẽ de vgine. Quaz. n. ptẽ hẽret in me de⁹ desup: ⁊ hẽditatẽ oipotens de excelsis Nũnqd nõ pditio est iniq̃: ẽt alienatio operãtib⁹ iustitiã: Nõne ipe ꝓsiderat vias meas: ⁊ cũctos gressus meos dinumerat: Si ãbulaui i vanitate: ẽt festinauit i dolo pes meus: ꝺappẽdat me i statera iusta: ⁊ sciat de⁹ mltiplici tãtẽ meã. Si declinauit gressus meus de via: ẽt si secutus est oculus meus cor meũ: ẽt mani bus meis adhesit macla: seraz ⁊ alius comedat: ⁊ ꝓgenies mea eradicet. Si deceptũ ẽ cor meuz sup mlierẽ: ẽt si ad ostium amici mei ilidiatus sũ scõrtuz alterius sit vxor mea: ẽt super illam incuruẽ tur alij. Hoc enim nephas vocem flentium..

Ca. XXXI.

Epigi fedus cũ oculis meis: vt nẽ cogitarem qdẽ de vgine. Quaz. n. ptẽ hẽret in me de⁹ desup: ⁊ hẽditatẽ oipotens de excelsis Nũnqd nõ pditio est iniq̃: ẽt alienatio operãtib⁹ iustitiã: Nõne ipe ꝓsiderat vias meas: ⁊ cũctos gressus meos dinumerat: Si ãbulaui i vanitate: ẽt festinauit i dolo pes meus: ꝺappẽdat me i statera iusta: ⁊ sciat de⁹ mltiplicitatẽ meã. Si declinauit gressus meus de via: ẽt si secutus est oculus meus cor meũ: ẽt mani bus meis adhesit macla: seraz ⁊ alius comedat: ⁊ ꝓgenies mea eradicet. Si deceptũ ẽ cor meuz sup mlierẽ: ẽt si ad ostium amici mei ilidiatus sũ scõrtuz alterius sit vxor mea: ẽt super illam incuruẽ tur alij. Hoc enim nephas qz credebat resurrectionẽ futuram: ſz loquit hic corazꝫ amicis suis qui nõ credebant ipam. n Flebã ⁊c. hic ꝓnter remouet remediũ ex pte hominuz. Circa qõ ꝓmo ostendit iob: q̃ homes debent sibi ꝓpati. d. n Flebã quondaz. qñ in ꝓsperitate erã o Sup eo qui afflict⁹ erat. ei ꝓpatien do nõ ficte ſz vaciꝰ ⁊ ex corde: iõ subdit: p Et ꝓpatiebat aia mea pauꝑi. q. d. ex hoc deberẽt homes mihi ꝓpati: ſz cõtrariũ accidit mihi: q Expectabã bona. i. ꝓsolatiões alias. r Et venerũt mihi mala. i. punitiões ⁊ derisionea. s Interiora mea efferbuerũt. a calore vlcez vlteri⁹ penetrante. t Merens incedebã. i. tristis ꝓpter dolorem me affligentẽ: qz tñ ista tristicia non absorbebat rõnem deijciẽs eã a vtute: iõ sb̃ditur: v Sine furore ꝓsur. in turba clamabã. exponẽdo cũ moderamine miseriaz meam: ꝑ qõ deberent homes moueri ad ꝓpassionem: cui⁹ tamẽ ꝓtrariũ accidit: ideo sb̃dit: x Frater fui draconuz. qz illi qui deberent me diligẽ sicẽ frẽs: momorderũt me suis punctionib⁹ ⁊ detractõibus: sicut draconeꝫ: y Et socⁱ strutionũ. quia illi qui erant mihi familiares ⁊ socij: obliti sunt mei: sicẽ strutio obliuiscit fetus sui. z Lutis mea denigrata ẽ super me. ex hũoris exterioris corruptõe. a Et ossa mea aruerunt ꝑ caumate. i. calor vlcez meoz intrñ est excessiuⁿ: q̃ in pte desiccauit medullas ossium meoz. b Uersa ẽ in luctũ cithara mea ⁊c. i. ꝓsperitas que erat mihi cã leticie vsa est in aduersitatẽ: que est mihi cã tristicie moderata tñ rõe, det oia quantũcũq̃ occulta: iõ subdit: h Nõne ꝓsiderat vi. meas. ⁊ iõ ex testionio diuine allegat suã mundiciã. d. i Si ambulaui in vanitate. ꝓbens me aspectib⁹ iuuenculazꝫ: k Et festinauit in dolo pes meus. querens locũ ad eas decipiendũ. l Appendat mei statera iusta: ⁊ sciat de⁹. i. faciat alios scire. m Simplicitatem meam. i. puritatem meam quã ipse nouit: n Si declinauit gressus meus. de via. s. mundicie. o Et si secutus est oculus meus cor meũ. cogitatiões enim surrepticie non possunt ab homine euitari: qz sicut dicit dicit Aug. Non est in ptate nostra quib⁹ visis tãgamur tñ in ptate nra est ea respuere vel acceptare ꝓsequi vel fugere: est igit sensus: Si cor meũ. i. cogitatões lubrice carnis surrepticias: Secutⁿ ẽ oculus meus. ipudice ꝓspiciendo: p Et manib⁹ meis adhesit macla. imunde tãgendo: q Seraꝫ ⁊ alius co. ⁊ ꝓge. mea eradicet. i. punar a deo nõ solũ in bonis mobilib⁹: ſz ẽt in ꝓle mea. q. d si talia ꝓmisissez merito ꝓuat⁹ fuissez bõis meis ⁊ filijs. r Si deceptũ ⁊c. hic oñdit se imunẽ a pctõ adulterij d. Si deceptuz est cor meũ sup mlierẽ. alteri ꝓiunctam in mrimonio: vel affidatã: sicut sonat dictio hebraica: s Et si ad ostiũ amici mei ilidiat⁹ suz. querens abuti vxore illius t Scortũ alteri⁹ sit vxor mea. i penã h⁹: v Et sup il. icur. alij. turpit ⁊ cõit se expõat: x Hoc .n. nephas ẽ. s. adulteriũ: qz est ꝑ ꝑceptum diuinum.

a Et iniquitas maxia. in peccatis ꝺ ꝓximum: qz per hoc fit ei iniuria in re maxie sibi dilecta: b Ignis ē vsqz ad ꝑditionē deuorans. ſ. corpis ⁊ aīe: qz talis non solū in aiam ſz in corꝑ peccat: c Et oīa eradicās genimina. qz aufert certitudinē debite ꝓlis: ⁊ ſupponuntur hēdes illegitimi.

d Si contēpſi. Hec est ſcḋa pars ꝓncipalis huⁱ ca. in q̄ ostendit se i munē a pctō iniuſticie. d. Si ꝓtēpſi ſubire iudiciū cū ſuo meo ⁊ ancilla. ⁊ multo mi nus cōtēpſit ſubi re iudiciū cū ꝑſona equali vel ma iori. e Cū diſceptarent aduerſuz me. i. vellent i iudicio diſcepta re: cuⁱ cāz reddit d. f Quid. n. faciam ⁊c. q. d. ſi nollez iudicari cū ſuo meo qūo poſſez rndere in iudi cio diuino. q. d. nullo mō: iō ſbdi tur: g Nūqd nō in vtero fecit me ⁊c. q. d. licz ſit iferior me ratōne ſeruitutⁱ: tñ in ſpe cie hūana ē mihi equalis. h Et forma. me i vlua vnus. i. vnus de me ⁊ ip̄m formauit. i Si nega ui ⁊c. Hec ē tertia ps in qua ostēdit ſe imunē a pctō i miſericordie. d. i Si negaui qō volebāt paupib⁹. dū tñ eorum voluntas eſſet rōnabilis: l Et ocu. vi. expectare feci. nimis ꝓtrahendo ꝓſolatōem debitā.

m Si comedi buccellā meā ſolꝰ. ꝑ buccellaz intelligūtur alia cibaria: q̄ iob liberaliſ cōicabat ⁊ maxie paupe ribꝰ. vñ ſubditur: n Qz ab infantia mea. diuerſi. n. hoies ex ꝓplexione nāli hñt varias inclinatiōes ad actꝰ virtutū: qz aliqui ſūt ꝓni ad liberalitatē: aliqui ad caſtitatē: ⁊ ſic de alijs: ⁊ talis inclinatio creſcit ꝑ exercitium. Scūs vero iob ex ꝓplexione ad miſericordiā ꝓnus erat ⁊ hec inclinatio ꝑ ꝓtinuū exercitiuz creuerat. o Si deſperi ⁊c. Hec est quarta ps in qua ostendit se imunez a pctō ſuperbie: q̄ ſolet oriri aliqñ ex alioz ipotentia vl defectu: ⁊ hoc excludit a se. d. Si deſperi ꝑtereuntem eo q̄ non habuit indumentū. reputans eū ex hoc vilez ⁊ bonoz ſuoz diſſipatorez: ſz ecōtra exhibui me ei miſericordē: iō ſubdit: p Si nō bñdixerūt mihi la. eiꝰ. que diſcoopta erant: ⁊ ego opui: ⁊ ſic fui occaſio: vt bñdiceret mihi: q Et de vellerib⁹ ouium mearuz. i. de pānis factis de vellerib⁹ earuz r Calefactus ē. i. mu nitus ꝓtra frigus. s Si leuaui ſup pupillū manum meā. i. ptātem meā iniuſte: t Etiā cuz viderē me in

est et iniqtas maxima: ignis vſqz ad ꝑditionē deuorans et oia eradicans genimina. Si cōtēpſi ſubire iudiciū cū ſeruo meo ⁊ ancilla mea cūz diſceptaret adūſuz me. Quid. n. faciā cū ſurrexerit ad iudicandū deꝰ: ⁊ cū que ſierit qd rndebo illi: Nūqd nō in vtero fecit me q̄ ⁊ il lū opatꝰ est: et formauit me i vlua vnꝰ. Si negaui quod volebāt paupib⁹: et oculos vidue expectare feci. Si cō medi buccellā meā ſolꝰ: ⁊ fi cōedit pupillꝰ ex ea. Quia ab infantia mea creuit mecū miſeratio: ⁊ de vtero mris mee egreſſa ē mecuz. Si dē ſperi ꝑtereuntē eo q̄ nō ha buerit indumentū: ⁊ abſq̄ opimēto pauperez. Si non bñdixerunt mihi latera eiꝰ: et de vellerib⁹ ouiū mearuz cālefactuſ est. Si lēuaui ſup pupillū manū meā: etiā cū viderē me in porta ſupiorez hūmerꝰ meꝰ a iunctura ſua

porta ſupiorem. i. in loco iudicij vbi poterā facē voluntatē meā. v Humerus meꝰ a iunctura ſua cadat ⁊c. i. ſic enor miter puniar a deo: et cām imunitatis a ꝑdictis vicijs ſubdit: x Semp eni quaſi tumē. ſup me fluctꝰ ⁊c. i. ſicut illi qui ſi in mari nauigātes: videntes fluctꝰ intumeſcētes q̄libz momto timēt ſūmergi: ita ſemp ſup me ti mui iudiciū dei veni re: ſi aliquid agerē cō tra cuz pauperes ⁊ ipo tentes deſpiciēndo. 2° orit ſupbia ex ꝓpzio faſtu ex ptāte ⁊ diuitijs ſurgente: ⁊ hoc ex cludit a se. d. y Si putaui aurum robur meū. ex hoc excludēs a me timorē diuinuz: z Et obziço dixi fi ducia mea. ponēdo i ipo finē meū. a Si letatus ſum. inepte et ſupbe b Diuitijs meis ⁊c. q. d. vēiat ſu per me vindicta diui na. c Si vidi ſolē. Hec est quita ꝑs in q̄ ostendit ſe imunem a pctō idolatrie. d. Si vidi ſolem. i. diligenē attendi vt cultum la trie ſibi attribuerem: ſicut cōiter faciebant gentiles illius tēporis adorantes corpora ce leſtia tanꝙ deos:

o Et oſculatus ſuz manum meam. in ſi gnum reuerentie eis exhibite: e Que ē iniquitas maxima. ſ. impendere creature: qō attribuendum est ſoli creatori: f Et negatio contra deum altiſſimū. qz cultus dei falſi est negaꝰ dei veri in facto. g Si gauiſus ſum. Hec est ſexta pars in qua ostēdit ſe imunē a pctō rancoris ⁊ inuidie dicens: Si gauiſus ſū. de malo alieno: et de malo inimici mei ſupꝰ deus puniat me: ⁊ in hoc ꝑ oppoſituz ostēdit charitas pfcā in ipo iob: q̄ ſe extendebat et ad inimicos ſm monitiōez ſalvatoris: Matth. v. c. Diligite iimicos vros ⁊c. h Si nō dixerint. Hec ē ſeptia ps in q̄ ostēdit ſe imunē a vicio inhūanitatⁱ: ⁊ ꝓmo circa dōesticos. d. Si nō dixerūt viri taberꝰnaculi mei. i. dōestici mei: i Quiſ det de carꝰ. eiꝰ vt ſature mur. i. quis det vt ſit corꝑalis ꝑs nobiſcū ſp: vt de eius ſocietate reficiamur: 2° quantum ad extraneos. d. k Foris non manſit pegrinus. ſz humane collegi eū in hoſpitio: l Oſtiū meū via. pa. vt libē poſſz ibi accipe refectōez ſuā m Si abſcōdi. Hec ē octaua ps in q̄ oñdit ſe imunē a vicio hypocriſis. d. Si abſcō. q̄ſi hō. i. ſic ſolēt mlti hoies facere n Pctā meū. illud indebite negādo vel falſo excuſando: o Et cela. in ſinu meo. i. i corde meo p Iniqta tē meā. p falſā exterꝰ ſcitatⁱ oñſionē. a Si expaui. Hec ē nona ps in q̄ ostēdit ſe mūdū a vicio puſillāimitatⁱ: ⁊ 2° circa ſuā inocētiā optat teſtimoniū diuine vitatⁱ: ibi Quis mihi. Circa ꝓmum dicit: a Si expaui ad mltitudi. nimiā.

timore multorũ a iusticia deuiando. b Et despectio p̃pinquoꝝ terruit me. ita q̃ a vitate deuiaui timens ne offenderẽ p̃pinquos meos p̃trariũ volentes. c Et non magis tacui. q. d. non feci p̃dicta sz magis tacui audiens increpatiões p̃pinq̃ꝝ meoꝝ: eo q̃ nolebã eis acquiescẽ. d Nec egressus suz ostiũ. ad agendũ aliquid iniquũ p̃pter eos. e Quis mihi. hic. s. p̃dicta q̃rit testimoniũ diuine vitatis. d. Quis mihi tribuat auditorez. .s. querimõie mee: vt mecũ iterpellat apud deũ p̃ me: iõ subdit: f Ut desideriũ meuz audiat oipotẽs ⁊ libꝝ scribat sniam p̃ me, pferendo: ⁊ p̃ talẽ modũ loquit eo q̃ sẽtentia iudicis solet fieri in scripto: hanc autẽ sniam tulit deus in fine libri. d. amicis iob: Non estis locuti coz̃ me rectũ sicut seruꝰ meus iob.

nimiã: ⁊ despectio p̃pinq̃ꝝ terruit me: ⁊ nõ magis tacui nec egressus sũ ostiũ. Quis mihi tribuat auditorẽ ut desideriũ meũ audiat oipotẽs ⁊ libꝝ scribat ipe q̃ iudicat: ut in hũero meo portẽ illuz ⁊ circũdẽ illũ q̃si coronã mihi: p̃ singulos ḡdus me

os p̃nũciabo illũ: ⁊ q̃si p̃ncipi offerã eũ. Si aduersuz me terra mea clamat: ⁊ cuz ipa sulci eiꝰ deflẽt. Si fructꝰ eiꝰ comedi absq̃ pecunia: ⁊ animaz agricolarũ eius afflixi: p̃ro frumento oriatur mihi tribulus: ⁊ p̃ro horꝛdeo spina.

Lui sensus ẽ q̃ iob in hoc loco excusabat se ab acceptione psonaꝝ: intñ q̃ multitudinẽ nimiã a q̃ solent quã doq̃ iudices terreri: cũ iusticia hoc suaderet expauescẽ faciebat: ⁊ tñ cum p̃tigisset q̃ aliquis despectꝰ cognationũ. s. qui magis p̃tẽptibilis erat in cognatiõe aliq̃ iustũ p̃ se allegaret: terrebat eũ: de quo dic̃: Despectio cognationũ terruit me intñ q̃ tacebat: assentiẽdo iusticie: de quo dic̃: Et ñ magis tacui. neq̃z audebat cõtra eũ p̃ceder: de q̃ dic̃: Nec egressus sum ostiũ ⁊c.

Replica.

In ca. xxxj vbi postillator distiguit decem p̃tes fm decem vicia a quibus iob se excusat in capte qua dicit: Si non dixerint viri tabernaculi mei q̃s det de carnib' ei' vt saturemur. se excusat a vicio inhũanitatis. q. d. ita sui humanus domesticis vt ẽt carnis. i. corpis mei iugez affectarent p̃ntiam p̃ sui refectione. i. p̃solatione. Burgeñ. aũt hanc expositionẽ dicit ip̃ropriaz: volens q̃ hec vba dixerunt famuli sui ex odio in viz vindicte: sz certe magis ẽ ip̃ropria vindicta p̃ burgeñ. ficta: q̃ quis ex odio velit carnes hũanas deuorare: tum ẽt q̃z vba illa non sonãt in excusationẽ iob: sicut pz p̃ totũ capitulũ: sz potius in accusationem quali suis fuerit adeo inhumanꝰ: put burgẽ. exponit: vt ex odio affectarent eius carnes mãducare. nec est vsile q̃ scũs vir opẽ pietatis fouendo pegrinos ⁊ aduenas: vsq̃ ad tantã domesticoꝝ fatigã p̃cesserit: vt carnes eius ex odio affectarent: tũ q̃z vt dicit. ꝛ. c. j. erat ipi iob familia multa nimis: ⁊ per p̃ñs non sic faciliter fatigabil: vbi vna familia p̃ aliã potuit sbleuari: tũ q̃z ita heroicus fuit vir iste vt ẽt a deo meruerit sic singularit̃ p̃mendari: vt pz. c. j. non ẽ verisile p̃pter p̃nexionẽ virtutũ viciũ inhumanitatis tante in eo fuisse: cum fm plz bonuz tñ vno mõ fiat. i. cum assistentia omniũ virtutum moraliuz ⁊ circunstantiaꝝ earundem: ⁊ in fine hꝰ capituli dicit se non fuisse oneroſuz terre in nimia eius cultura dicẽs: Si aduersuz me clamat terra ⁊c. Qui igit terre insensibili fm illũ sensum onerosus non extitit: p̃ñs est q̃ rõnabili familie molestus non fuerit: sz ei quadã humanitate pepcit. nec ẽ verisile scñ iob sciẽt̃ sustinuisse iniquã familiaz: q̃ ex odio suã expeteret carnẽ deuorandã: qui. n. erat oium cõsolatoꝛ: vt dicit in lra: quo familie sue vsq̃ ad odiũ sui fuisset oppssor: nec opiabile ẽ fãlias suã tm̃ posse p̃cipe p̃ cũ odiũ: q̃ vt dr i hoc ca. cũ suo nõ p̃templit subire iudiciũ. Ex his oibus pz burgeñ. deliramentũ.

Miserꝛ aũt. Termiata disputatõe XXXII. triũ amicoꝝ iob p̃ ipz: hic p̃nter ponit disputatio quarti. s. heliu. Circa quã p̃mo ponitur quedam p̃fatio: 2° sbdit ista disputa°. c. seqn. p̃ma i duas: q̃z p° ponit hꝰ disputatõis occasio: ⁊ 2° disputãtis excusatio: ibi Junior sũ. Occasio aũt hꝰ disputatõis fuit: eo q̃ tres amici iob. ꝛ. positi audit vbis iob qbꝰ innocẽtiã suã multipl̃r declarauẽat reputauerũt cũ cẽ iustũ: ⁊ iõ mẽito tacuerũt: q̃z cũ eo disputare ceperãt: eo q̃ añ p̃tiũ tenebant. s. ipm a deo fuisse pp̃ suã iustitiam flagellatũ: heliu autem adhuc idem tenebat: ⁊ iusticiam quã iob p̃ se declarauerat simulatam ⁊ non veram credebat.

Qde ip̃ropꝛie dici videt q̃ illi qui desiderant societatẽ alicuiꝰ dicunt desiderare refici de carnibꝰ eius: sz hoc dictũ alit videt exponendum. s. q̃ iob sic erat amatoꝛ ⁊ recollectoꝛ pegrinoꝝ: q̃ oẽs recolligebat in domo nec p̃mittebat q̃ aliq̃s pegrinꝰ maneret extra: de quo dic̃ Foris non mãsit pegrinus. silr nec volebat q̃ viatores haberent aliq̃ impedimentũ ne intrarẽt in domũ suam: de quo dic̃: Ostiuz meũ viatori patuit. in q̃ tñ excedebat q̃ domestici ⁊ seruitores sui fatigati a frequenti seruitio pegrinorũ ⁊ extraneoꝝ videntes q̃ magis curabat de recollectione et refectione extraneoꝝ q̃ de domesticoꝝ quiete ⁊ refrigerio q̃re hẽbant eũ in odiũ desiderantes ab eo vindicari. vnde dicebãt: Quis det de carnibꝰ eius: vt saturemur. sic̃ consueuit esse multotiens: q̃n paterfamilias videt excedẽ in bñfaciendo alienis: domestici p̃ p̃ũ de hoc murmurãt: q̃si per illum modũ quo legit Matth. xx. c. de operarijs ꝯ patrẽfamilias murmurãtibꝰ: eo q̃ pares fecerat eos qui min' laborauerãt his qui portauerũt pondus diei ⁊ estus. vñ in pposito familiares domestici p ampli' excitabant in odiũ patrisfamilias cũ extraneos tñ foueret vt p̃p̃ij fatigarent: ⁊ fm hãc expositionez cũ dixisset: Si nõ dixerint viri tabernaculi mei: q̃s det de carnibꝰ eius vt saturemur. q̃si reddens cãm ĩmediate subdit: Foris non mãsit pegrinus. In eodẽ capi. xxxj. vbi dicit in postilla: Circa p̃mum dicit: Si expaui ad multitudinem nimiam. Additio. ij.

Bi dicit: Si expaui ad multitudinẽ nimiã ⁊c. in hebreo habet: Si expauescere feci multitudinẽ nimiã ⁊ despectio cognationũ terruit me: ⁊ nõ magis tacui.

Jtē ipe iob in disputando q̄dam v̄ba dixerat: q̄ videbā tur ipi heliu blasphematoria: ꝓpter que erat arguēdus ēt si alias fuisset iust⁹: ꝓpter qō iratus fuit ꝝ iob se iusti ficantē: ꝛ ꝓtra tres viros ꝑdictos: eo q̄ non poterant ꝓ ut ipe estimabat defendere vitatez: ꝛ hoc est qō dicit:

a Omiserunt aūt. ꝛ ꝑz lr̄a hoc excepto: b Sz tm̄mō ꝑdēnasset iob. i. conati fuissent ipz ostēdere iniustū magis ser monib⁹ q̄ rōnib⁹

Cap. XXXII.

Quiserūt aūt tres viri isti respondē iob eo q̄ iust⁹ sibi videret. Et irat⁹ indignatusq̄ ē heliu filius barachel buçites de cognatione ram. Irat⁹ est aūt adū suz iob eo q̄ iustū se eē dicere coꝝ deo. Porro adūsū amicos ei⁹ idignat⁹ est eo q̄ nō inuēissent rnsionē rōabile: sed tm̄mō condēnassent iob. Igit heliu expectauit iob loquētez: eo q̄ seniores essent q̄ loquebant. Cū aūt vidisset q̄ tres rndere nō potuissent: irat⁹ est vehemēter Rndensq̄ heliu filius barachel buçites dixit: Jūnior suz ꝛpe vos aūt antiqores. Jccirco dimisso capite veritus suz vobis idicare meaz sniam. Sperabaz. n. q̄ etas plixior loqueret: ꝛ annorū multitudo doceret sapiam Sed vt video spūs est i hominib⁹: ꝛ ispiratio oipotētis dat itelligentiā. Nō si longeui sapiētes: nec senes itelligūt iudiciū. Jdeo dicā: audite me: ostendā vob etiam ego meā sapiaz. Expectaui eni sm̄ones vr̄os: audiui prudentiā vr̄az. Donec discepta remi sermōib⁹ vr̄is: ꝛ donec putabā vos aliqd dicē ꝓsiderabā. Sz vt video nō ē qui possit arguē iob: ꝛ rndere ex vob sermōib⁹ eius. Nē forte dicat⁹ inuenim⁹ sapientiā: deus ꝓiecit eū non hō. Nihil locut⁹ est mihi: et ego nō sm̄ sermones vr̄os rndebo illi. Extimuerunt nec rnderunt vltra: abstulerūtq̄ a se eloquiū. Qm̄ igit expectaui: ꝛ nō st locuti: steterūt: nec rnderunt vltra: rndebo ꝛ ego ptē meā: ꝛ ostēdaz sciaz meā. Plēn⁹ suz. n. sermonib⁹: et coartat me spirit⁹ vteri mei. En vēnt meus quasi mustū absq̄ spiraculo qō lagūculas nouas dirūpit. Loq̄r: ꝛ respirabo paululū: aperiā labia mea ꝛ rndebo Non accipiaz personam viri: et deum homini non equabo. Nescio enim quandiu subsistaz: etsi post modicum tollat me factor meus.

illud subdit: m Deus ꝓiecit eum non hō. in hoc breuit tangit virtus oium rōnum quas adduxerat ꝓ iob. s. q̄ deus flagellauerat eū qui non pōt decipi nec decipe: sicut hō frequēt decipit ꝛ decipit: et ipse ē regula iusticie: ꝛ ex hoc concludebāt ipm iob iniustū esse et fuisse. n Nihil locutus est mihi q. d. illa que dicā non dicā eo q̄ ꝓ uocauerit me ad iraz q: ꝓ me non ē locut⁹. o Et ego non scōz ser. ve. rnde. illi. iste ei heliu in aliq̄ cōueniebat cuz iob. s. in h⁹ q̄ pōebat aliquā malorū punitionē ꝛ ꝓmiationē bonoꝝ p⁹ morez: discordabat tamē ab eo sic ꝛ alij: q: dicebat aduersitates ꝑtī vite ꝓ pctō infligi: licz nō sint semp tota pēa ꝓ eo debita: ꝛ sic vltrius reputabat iob in iustū: ꝛ ꝓ pctīs punitū Jn eo igit in q̄ ꝓueniebat cuz iob discordabat ab alijs: ꝛ sic nō ꝓcessit sm̄ sermones eorum. Jn illis ēt in quibus ꝓueniebat cū eis alias rōnes efficaciores adduxit: ꝛ plibus alijs motiuis vsus est vt patebit in psequendo. p Plenus. n. sum. hic ꝓnter ostendit suam sufficientiaz ad veritatis defensiones ꝓut estimabat. d. Plen⁹ sū sermōib⁹. i. rōuib⁹ efficacib⁹ ꝓtra iob. q Et coartat me spūs vteri mei. i. mētī mee in q̄ ꝓcipiūt ea q̄ sī ꝓponēda: sic fe t⁹ in vō: ꝛ dic: Coartat me. q. d. ꝙl⁹ defendende vitat⁹ me coartat ad loquēdū. r En veni me⁹. i. mēs mea: vt dictuz ē. s Quasi mustū absq̄ spiraculo. qō ꝓpter mltitudinē caloris causat rarefactionē ꝛ ex cōsequenti doliꝝ fractionem nisi habeat respiraculum: ꝓpter hoc innuit q̄ sibi imminēret periculuz conscientie nisi loqueretur: ió subditur: t Loquar ꝛ respirabo paululum. ꝛ sic cōsolaboꝛ ꝛ euadam conscientie piculum. v Non accipiaz personaz viri. i. ipius iob: deferendo ei in ꝓiudicium veritatis: quia sanctū est ꝓhonorare veritatem: vt habetur ꝓmo Ethic. x Et deum homini non coequabo. videbatur enim sibi q̄ si deferret ipsi iob in hoc casu: qui locutus fuerat cōtra diuinam reuerentiam: vt sibi videbatur: q̄ equaret eum ipi deo: non audens ei ꝓtradicere: sicut nec deo ꝛ cām huī subdit. o. y Nescio. n. quādiu sbsistaz. in pñti vita q: nihil incertius est hora mortis. z Etsi post modicuz tollat me factor meus. adducens suā eraminationē ꝛ iudicium: ꝛ tunc condēnaret me ꝓ ista taciturnitate: s omitterem veritatem defendere quandiu habeo spacium vite.

a Omiserunt aūt. ꝛ ꝑz lr̄a hoc excepto: b Sz tm̄mō ꝑdēnasset iob. i. conati fuissent ipz ostēdere iniustū magis sermonib⁹ q̄ rōnib⁹ c Junior ꝛc. hic ꝓnter ponit ipius disputantis excusatio: ꝛ ꝓmo excusat suā tardi tatē: 2° ostendit loquedi necitatem: ibi Sz vt video. Cām autē quare tandiu tacuerat, alīs loquētibus ostendit rōnabilē d. c Junior sū tpe. ió debebā antiquioꝛib⁹ locum dare: ió subditur d Sperabā. n. q̄ etas plixior loqueret. s. rōnabiliter ꝛ efficaciter: eo q̄ ꝓ longitudinez tpis multa videntur ꝓ experientiā q̄ dirigunt ad loquenduz efficaciū franguntꝝ ēt passiões q̄ impediūt ad loquendū rōabiliter. e Sz vt video ꝛc. hic cōsequenter ostendit sue locutiōis necitatē: qñ enī alicꝝs estimat vitatē perire ꝓpter defectū defensionis: ꝛ credit se sufficientē ad eius defensionē: tūc imminet sibi necessitas loquēdi: ne pereat vitas ꝓpter ei taciturnitatē: sic aūt estimabat heliu: vt ꝑz ex ꝑdictis: et ió ꝓmo ostēdit ꝑdictoꝝ virorum insufficientiā ad defensionē vitatis: 2° suā sufficientiā: ibi Plen⁹ suz sermonib⁹. Circa ꝓmum dī: e Sz vt video spūs est in hoibus. s. rōnalis: qui ē in iuuenib⁹: sicut in senib⁹: f Et ispiratio oipo. dat intelligētiā. de his q̄ sūt supra rōnez: ita iuuenib⁹ sic ꝛ antiquis: vñ dicit dauid: Sup senes intellexi. ió sbdit: g Non si longeui sapiētes. in speculabilib⁹: h Nec senes intelligūt iudiciū. i. qd sit i agibilibus recte agendū: ꝛ istū duplicē defectū notat in tribus viris ꝑdcis: ió sbdit: i Jdeo dicaz. ne vitas pereat ꝓpter eoꝝ defectuz: mouebat etiaz ex ꝑsūptione sue scie quā ꝑsumptuosi vix aūt nunq̄ pñt occultare: ió sbdit: Ostendā vobis etiam ego sciam meā. cetera patēt ex dictis vsq̄ ibi: l Ne forte dicat⁹ inuenim⁹ sapiaz. .i. dicimus ꝓ iob quicquid pōt contra euz dici: ꝛ qd sit

Ex hoc pz q̄ iste heliu credebat punitionē pcōz post vitaz istā: aliter non timuisset diuinū iudiciū post mortē: r eadez rōne ponebat p̄miationē bonoz post mortem.

In ca. xxxij. vbi dicit in postilla: Nihil locutus es mihi: quasi diceret illa que dicam. Additio.

Dicz iob ꝯ heliu nō legat aliq̄d fuisse locut' i pticulari vr̄ tam aliq̄d fuisse ꝯ eū locut' i gnāli. Dixerat. n. iob. ē. xxx. c. Nūc āt deridēt me iuniozes tpe. Ex q̄ pz q̄ sētiebat se nimis afflictuz ex vilipēsiōe seu ōrisiōe iunioz tpe: q̄ ꝯ euz talia ꝓmittebāt de quoz nūero vilr videt fuisse ipe heliu vt pz p effectū. Ipe ei non soluz increpauit eū: sz etiā vilipēdit: vt patebit ifra i multis dictis: vñ r in p̄ncipio sue locutionis in hoc capi. dixit: Iuniozes sum tpe. q. d. lz sim de iuniozibus: sic iob dixerat: nihilominus tñ ostendā vobis r ego meā sciaz: vt. ē. eodē capi. Cōfirmat aūt hec sn̄ia ex hoc q̄ iob nec tres amici sui nō legunt genealogizari in hoc lib': sz solum cognominant a regionib' suis: vt iob de terra hus: eliphaz: themanites: baldath: suites: r sophar naamathites: sz heliu nō solū cognomiat a regione cū dicit: Busites ēt ponit ibi nom̄ p̄is cū dicit: Heliu filius barachel. silr r nomen cognationis: cuz dī: De cognatione ramram aūt interp̄tat altū. q. d. heliu. Licz ego sim de iuniozibus increpātibus seu vilipendentib' iob: nō tñ p̄es mei erant tales de quib' iob potuisset dicē: quoz non dignabar p̄em cuz canib' gregis mei ponere: Habeo. n. patrē r cognationē notā seu notabilē. Ex q̄ etiaz videt q̄ iste heliu p arrogantiā r vanaz gloriā p̄cessit: vñ r vtrancq; ptem disputantiū vane glorie motu reprehendit. vñ glo. super illud: Iratus est heliu. vane. n. glie sectatores cuz hominib' se p̄ferunt: alios de fatuis sensib': alios indignis meritis reprehendūt: hec in glo. q̄ ꝯ p̄zie vificat de heliu qui ipz iob de fatuitate r blasphemia r socios de ignoratia reprehendit: put in dictis suis pz r̄c. In eod' capi. xxxij. vbi dicit in postilla: Et si post modicum tollat me factor meus. Additio. ij.

Hoc q̄ dī: Et si post modicū tollat me factor meus pōt intelligi q̄ timebat heliu ne ꝓpter ei' taciturnitatē in p̄iudiciū veritat' de' ꝓdēnaret eū ad mortez ip̄alem tollendo eū a p̄nti vita añ tp̄s sibi debituz fm nām. s. in etate iuuenili in q̄ erat: vt pz in p̄ncipio capitis: r sic ex hoc dicto sic itellecto non habet q̄ heliu crederet punitionē peccatoz: ū post hanc vitam r̄c. Capi. XXXIII.

Audi igit. Premissa igit prefatione: hic ꝓnter ponitur disputatio: et p̄mo heliu repetit vba iob ꝓtra q̄ disputare intendit: 2° disputare incipit. c. sequē. p̄ma in duas: q̄ p̄mo facit suā repetitionez: 2° quibusdā dictis iob dat rn̄sionem: ibi Rn̄debo tibi. Circa p̄mum p̄mo excitat ip̄ius iob attentionem. d. Audi igitur r̄c. sb̄dit ēt sue excitationis rōnem. d. b Simplici corde meo fmo. mei. s. ad defensionē vitatis: r non ad calūniandū. c Et sn̄iam labia mea purā loquant. i. verā absq; admixtiōe falsitat'. r talia debēt attente audiri. et q̄ posset sibi dici: tu es

Cap. XXXIII.

Audi igitur iob eloqa mea: r oēs sermones meos ausculta. Ecce apui os meū: loquat lingua mea in faucibus meis. Simplici cōrde meo sermōes mei: et sn̄iam labia mea puram loquent. Spiritus dei feē me et spiraculū oipotentis viuifi cauit me. Si pōtes rn̄de mihi r aduersus faciē meā consiste. Eccē r me sic r te feē de' et de eodez luto ego quoq; format' suz. Ueruntamē miraculū meū nō tē terreat: et eloquentia mea non sit tibi grauis. Dixisti ergo in auribus meis: r vocē v̄boruz tuorū audiui. Mūd' suz ego et absq; delicto: imaculatus et non ē iniqtas i me. Quia q̄relas i me repperit: iō arbitrat' est me īimicū sibi. Pōsuit in neruo pedes meos: custodiuit oēs semitas meas. Hoc ē ergo in quo non es iustificatus. Respondebo tibi: quia maior sit deus homine. Aduersus euz cōtēdis: q̄ nō ad oia v̄ba rn̄derit tibi. Semel loqtur ds

iuuenis non ē sic attendendū tibi: iō hoc remouet. d. d Spūs dei fecit me. r ideo q̄ suz factura sua: potest mihi dare sciam r eloquentiā: iō subditur: e Et spiraculū oipotentis viuificauit me. mouens me ad operā vite: q̄ sunt itelligere r loqui. f Si potes rn̄de mihi. q. d. nō debes cōtēnere iuuentutē meā: ppt q̄d subdit: g Ecce et me sic r te feē deus. aiam rōnalez dando h Et de eodē luto ego q̄z formatus suz. q. d. nec ex parte aie nec ex pte corporis hēs aliquā p̄rogatiuā añ me in nālibus: nec ēt in supnāli cognitione: sz magis ecō uerso: iō subdit: i Ueruntn̄ miraculū meū. i. scientia mihi diuinitus data k Nō te terreat. vt non audeas rn̄dere: l Et eloquētia mea nō sit tibi grauis. tibi incutiens stupefactiōem. m Dixisti. Hic ꝓnter facit suā repetitionē. d. Dixisti g in auribus meis. ita q̄ tu nō potes negare te dixisse: n Mundus suz. a vicijs carnis. o Et absq; delicto. i. pctō omissionis: p Immaculat'. s. a grauibus culpis q̄ sunt ꝯ deū: vt idolatria r huiusmodi: q Et nō ē iniquitas i me. i. pctm̄ ꝯ p̄rimū: hec accepat ex verbis iob quib' innocētiā suā multiplr r diffuse ostēderat ē. xxxj. c. r Quia querelas in me repperit: iō arbitrat' est me īimicū sibi. hoc aūt accepit heliu ex hoc q̄ iob dixerat. ē. xiij. c. interrogatiue. Cur faciē suā abscondis r arbitraris me inimicū tuū? s Posuit in neruo pedes meos. h' dixerat iob. ē. xiij. c. t Hoc est g in q̄ nō est iustificat'. hoc ē dm̄ ex istis vbis tuis ꝓcludā te iustū: si nō eēt aliud ꝯ te dicendū. v Rn̄debo tibi. Dic añq; incipiat ꝓbare iob iniustū: p̄mo rn̄det ad q̄dā dicta sua q̄ videbāt ipedire disputatōis ꝓcessuz: q. dixerat. ē. iob Disputare cū deo cupio. q. d. nō cū hoīe: iō p̄mo oēdit heliu q̄ ista petitio sit irrōabil: q. de' sufficienci rndebat. p̄mo igr̄ ꝓponit intētū. d. v Rn̄debo tibi. disputare cū deo cupiēti: x Q. maior sit de' hoīe. r iō p̄sūptuosū ē ipz ad disputatōez ꝓuocare. y Aduersus eū ꝓtēdis. i. vis ꝓtēdē de pari: z Q. nō ad oia v. rn̄. tibi. sic hō hoi q̄i suo ꝓpari: hoc aūt nō decet maiestatē dei: tñ p alios modos sufficiēt rn̄dit tibi: a Sel loqtur. Hic ꝓnter declarat q̄ de' sufficienter ei rn̄derit: circa q̄ ponit duplicē modū diuine rn̄sionis: r 2° infert propositū p modū ꝓclusionis: ibi Ecce hec oia. p̄mus aut̄ modus ē per hoc q̄ deus dedit hoi naturale lumē intellectus q̄ est quasi q̄dam ipressio lumis diuini: p q̄ potest videre quid sit bonū r malū: quid agendū: quid fugiendū: r ꝓpter hoc dicit psal. iij. Multi dicunt quis ostendit nobis bona. r sb̄dit ꝓpha p moduz rn̄sionis. Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe. q. d. ad eorū q̄nez rn̄disti p hoc q̄ lumē intellect' in quo p̄t videre bonum r malum eis dedisti: r fz hoc posset ipse iob dici: Q. quer̄ intus hēs: r hoc est q̄ dicit: a Semel

loquitur deus. dando hoīmini nāle lumen intellectus: qō est in quolibz hoīe. b Et 2° idipm nō repetit. qz aīa intellectiua ē imortalis: ⁊ sic nō indiget repetitione: nec p ꝓns lumē eī nāle. c Per somniū ⁊c. Hic ponitur scōs modus diuine locutionis cū hoīe seu rnsionis .s. per reuelatōez diuinā: que vt frequēter fit in sōnis eo q̄ quietati sensib' a tumultibus exterioꝛib': aīa ē magis apta ad pcipiendū diuinas reuelatōes: ⁊ hoc est quod dicitur: Per somniū ⁊c. sequitur: d Et dormiūt in lecto. quiete: tunc. n. si somnia minus distorta. e Tē aperit aures viroꝝ. i. potentias eoꝝ cognitias ad pcipiendū diuinaz instructōnē: vñ ⁊ frequēt itellect' p audituz signat: sic frequēter dicimus alicui audis tu. i. intelligis.

ēt scō o idipsum non repetit Per somniū in visione nocturna: qñ irruit sopoꝛ sup hoīes: ēt dormiū t in lectulo Tunc aperit aures viroꝝ ēt erudiēs eos instruit disciplina: ut auertat hoīem ab his que fec: ēt liberet eū de supbia: eruēs aīam eī' a coꝛruptōe ēt vitā illī' ut nō trāseat in gladiū. Increpat q̄z per dolorē in lectulo: ēt oia ossa eī' marcescē fac. Abominabil' ei fit i vita sua pānis ⁊ aīe illī' cibus añ desiderabil'. Tabescet caro eī': ēt ossa que tecta fuerāt nūdabūtur. Appꝛōpinq̄bit coꝛruptioni aīa eī': ēt vita illī' moꝛtiferis. Si fuerit ꝑ eo angelus loquens vnus de milib' vt annūciet hoīs equitatez: miserēbit eī': ⁊ dicet: Libera eū: vt nō descēdat in coꝛruptionem. Inueni in quo ei ꝓpicier. Consumpta ē caro eius a supplicijs: reuertat ad dies adolescētie sue. Deꝓcābitur deū ēt placabil' ei erit: ēt videbit faciē eī' in iubilo: ⁊ reddet hoī iusticiam suā. Rēspiciet hoīes: ⁊ dicz Peccaui ⁊ vere delig: ⁊ vt erā dign' nō recepi. Liberabit aīaz suā ne pgeret in itēritum: sed viuens lucem videret. Eccē hec omnia ōperatur deus tribus vicibus per singulos: vt reuocet animas eoꝝ a coꝛruptione: mistrabant ei ⁊c. a Miserebitur eius: ⁊ dicet libe. eum vt sit executoꝛ diuine misericoꝛdie: cui' erat allegatoꝛ.

f Et erudiens eos instruit disciplina. accipit hic disciplina nō ꝑ cognitione speculabiliuz sz agibiliū. vñ sb̄dit: g Ut auertat hoīez ab his q̄ fecit. qō aliqñ fit p reuelationē ipi fcām: qñqz aūt p reuelatiōem factā alteri qui mittit a deo ad eī' instructiōem: sic̄ petrus missus fuit ad docendū coꝛneliū centurionē: Act. x. capo. h Et liberet eum a supbia. i. a pctō: qz in oī pctō moꝛtali includit deꝯ ꝓpt̄us: i Eruens aīam eī' a coꝛruptiōe. s. culpe: k Et vitā illī'. a coꝛruptiōe pene: iō sb̄dit: l Ut non trāseat in gladiū. ⁊ sm hunc modū loquēdi poterat dici iob: q̄ deꝰ rnderat sibi terrendo eū p somnia: vt penitēt de malicia sua: qz ipemet iob dixerat. ō. vij. terrebis me p somnia ⁊c. m Increpat q̄z. hic ponit tert' modus diuine locutionis seu rnsionis: .s. p infirmitatē carnis a deo imissā: qz vexatio dat itellectū: ⁊ facit reuerti ad deū. vñ dicit psal. xv. Multiplicate sī infirmitates eoꝝ: postea acceleraūerūt. ⁊ tunc angelus hoīs custos pntans coꝛā deo eī' penitentiā impetrat sibi grām: ⁊ hoc est qō dicit: m Increpat q̄z. s. deꝰ ipm peccatoꝛē: n Per dolorē in lectulo. i. p infirmitatē doloꝛosaz: q̄ fac eū iacere in lectulo: o Et oia ossa eī' marcescē fac. robur coꝛpis debilitādo. p Abominabil' ei fit in vita sua panis. i. ois cib': etiā ille q̄ añ erat sibi delectabil': ⁊ hoc ꝓpter casuz appetit'. q Tabescet caro eī'. qz hoc sequit ad abominationē nutrimēti. r Et ossa q̄ tecta fuerant. carne s Nudabunt'. .i. apparebunt ꝓsumpta carne. t Appꝛopinquabit coꝛruptioni aīa eius. i. vita que p aīaz designatur: eo q̄ viuificat coꝛpus. v Et vita illius moꝛtiferis. i. cāis moꝛtem inducentibus: ⁊ sm hoc poterat dici ipi iob: q̄ deus respōderat ei: carnem eius multiplicit' affligendo. x Si fuerit ꝑ eo. i. p eo sic̄ afflicto: penitente tamen y Angelus loquens. i. penitentiā eius deo ꝓponens: z Unus de milib'. sm illud Dañ. vij. Milia milium

b Operat' deꝰ trib' vicib' per singulos. s. pctōres. l hoc loco dicit Ra. Sa. q̄ trib' vicib' tm̄ recipit deꝰ peccatoꝛē ad pniaz sz si q̄rto recidiuet non recipit amplī': sz reseruat ad gehennā: ⁊ ad hoc induc verbū amos ꝓphete. ij. ca. Sup tribus sceleribus isrl': ⁊ sup quattuoꝛ nō ꝓuertam. q. d. oñs si quarto recidiuet: ad misericoꝛdiam eum non recipiam: sed illud dictum est erroneum: quia est cōtra dicta omniū sanctoꝝ ⁊ cōtra scripturam noui ac veteris testamenti: Dicit enim saluatoꝛ Luce. vj. Estote misericoꝛdes sicut pater vester ⁊c. ⁊ petro querenti quotiens peccatum sit dimittenduz fratri Matth. xviij. dicit. Non dico tibi vsq̄z septies: sed vsq̄z septuagesies septies: idest totiens quotiens: vt exponit Augustinus: ergo ⁊ pater celestis dimittit peccatum peccatoꝛi totiens quotiens vere penitet. Item cōtra scripturam veteris testamenti: quia ꝑmo Regum legitur de dauid in morte sacerdotum nobe. vnde peccatum suum recognoscens ⁊ penitens dixit. j. Regum. xxij. Ego sum reus omnium animarum patris tui. sicut ibidem exposui. Item in adulterio cuz bersabee ⁊ homicidio vrie: de quo etiam penituit ⁊ veniaz obtinuit: ꝓpter quod dicit ei nathan. ij. Regum. xij. Dominus quoq̄z transtulit peccatum tuum. 3° in fractione iuramenti q̄ fecerat ionathe de sedere conseruando ad ipsum ⁊ semen suum: ⁊ tamē hereditat' medietatez miphiboseth filij ionathe dedit sibe pessimo detractoꝛi: etiam postq̄ sciuit innocentiaz miphiboseth ⁊ maliciam sibe: vt habetur ij. Regum. xix. ⁊ de hoc simili penituit ⁊ veniaz habuit: sz non sit expsse scriptū: qz postea scē vixit. 4° peccauit in numeratōne ppli et veniam obtinuit: vt habet. ij. Regū. vlti. Ex q̄ ꝑz manifeste falsuz dcm̄ Ra. Sa. s. q̄ post tertiū recidiuū venia nō det. vñ ad hoc ēt facit dcm̄ dñi ꝑ Ezech. xxxiij. oꝛ: Morte morieris ⁊c. sb̄dit postea: Oīuz pctōruz eī' non recoꝛdabor. Ex q̄ ꝑz q̄ q̄tuncūq̄z recidiuādo q̄s peccauerit: vel tm̄ penitēs venia obtinebit. Itē ē ꝓ rōez: qz si p' tertiū recidiuū nō hī venia: hoc ē ꝓpter aggrauatiōez pcti ex recidiuo:

si aũt aliquis ponat peccare tanto tpe absq; iterruptõe pcti p pniam non ẽ dubiũ quin ei' peccatũ grauẽ' est q̃ si fuisset interruptũ frequenẽ per pniam: ꝛ tñ de isto sic ꝓtinuãte peccatũ si finaliẽ peniteat: oz fm Ra. Sa. ꝓcedere q̃ veniã obtinet: eo q̃ non solũ semel: sz ẽt ter recipiẽ ad pniam fm euz g̃ multo fortẽ' ille qui frequenẽ pctm̃ iterrupit p pniam: ꝛ recidiuauit p culpaz q̃tuncũq; recidiuauerit dũ tñ finaliẽ vere penituerit: veniã obtinebit. Dcm̃ etiã amos allegatũ non valet: qz nõ inducit verz ipius itellectũ: ꝓpter qõ aliter exponiẽ textus supra posiẽ': Hec oia opatur de' tribus vicib'. i. mouens peccatorẽ ad pniam totiens quotiens iudicat expedire: vtiẽ tñ heliu numero ternario humanis iudicijs alludendo: in quibus sniam p̃cedit trina monitio. i Attẽde iob. Hic ꝓnter heliu itez excitat iob ad attentionẽ q̃si magna dicturꝰ: ꝛ patz lr̃a vsq; ibi:

k Volo. n. te apparere iustũ. q. d. vellẽ q̃ tu posses vẽ h' ostendẽ. l Oõ si non hẽs. i. qz non hẽs: reputabat enim eũ certitudinaliter iniustũ: vt pz ex supra dcis: ꝛ ex sequentib' apparebit: Si aũt ꝓsideret p̃dicta heliu rñsio ad dicta iob non videt valere: Job enim non q̃rebat disputare cũ deo p̃sumptuose ꝛ de pari sic heliu iponit sibi: vt fuit supra declaratũ. xiij. Item petebat iob declaratõem vitatis sue innocẽtie p diuinã sniam: non tm̃ p se q̃tum p alijs: vt recederẽt ab errore q̃ credebant nullũ flagellari in pñti nisi p peccatl suis: sic ꝛ dñs fecit in fine libri. d. Non estis locuti coraz me rectuz: sicut seruꝰ meus iob. ꝛ io petitio iob non fuit frustra aut supflua vt asserit heliu: sicut nec dñi finalis snia.

In capi. xxxiij. vbi dicitur in postilla: Si potes respode mihi: quasi diceret non debes contennere iuuenturem meaz ꝛc. Additio. j.

Hoc qõ dicit: Si potes rñde mihi ꝛc. non videt exponendum sic: q̃ heliu in his verbis ꝛ sequentib' intendebat monere ipm iob ne ꝓtenerz heliu propter iuuenturẽ suã: ipe enim heliu erat ita arrogans q̃ psumebat de se q̃ esset dignior ꝛ sapientior ipo iob: vnõ in fine h' capli dicebat ei: Audi: tace: ꝛ docebo te sapiaz. sz ista verba videnẽ potiꝰ referenda ad hoc qõ supra dixerat iob cap. ix. Auferat a me vgam suam ꝛ pauor eiꝰ non me terreat: loq̃r ꝛ non timebo eũ: neq; enim possum metuens rñdere. de quibus vbis videt q̃ iob sz qñq; videbat se desiderare disputare cũ deo: tñ cuz hoc desiderabat q̃ possz talẽ disputationẽ facẽ sine terrore ne p metum sua rñsio impediret: io heliu dicebat ipi iob imediate añ vba p̃dicta: Si potes rñde mihi aduersus faciẽ meã consiste. i. non debes te excusare a rñsione mea ꝓpter timorẽ seu terrorẽ quẽ de me habeas. cui' rationẽ subdit. d. Ecce ꝛ me sicut ꝛ te fecit deꝰ. i. ambo sumus pure creature: qua rõne non debes timere: ꝛ de eodem luto ego q̃z formatus suz. q. d. non hẽo p̃rogatiuã sup te in naturalibus: ꝓpter quã debeas me timere ꝛ excusare te vt nõ respondeas: sz qz ipe heliu p̃sumebat de se q̃ hẽbat magnam sciam sibi diuinitꝰ datam: silr ꝛ altam eloquentiã: io subditur Uerũtamẽ miraculũ meũ te non terreat ꝛc. q. d. sz in bonis nãlibus non excedaz te: ꝓpter q̃ debeas me timẽ: excedo tñ te in scia ꝛ eloquentia mihi diuinitꝰ datis: ꝛ ista rogo ne terreant te: vt ꝓpter hoc dimittas rñsionem: ꝛ ista dicebat alliciens eum ad rñsionẽ: sicut infra in fine huiꝰ capli dic: Si aũt habes quid loquaris: rñde mihi: volo enim te apparere iustum. ꝛ p̃dicta expositio concordat cũ glosa q̃ super illud vbuz: Uerũtamẽ miraculũ meũ ꝛc. sic dicit: Paulus hũilitꝰ sua alta: verbũ solacij vocat: loquens hebreis: iste suaz minimã scientiã ꝛ eloquentiã miraculũ vocat ꝛc.

In eodẽ capi. xxxiij. vbi dicit in postilla: Circa pmũ dicit: Ecce hec oia. i. reuocationes a peccatis ꝛc.

Dicet dictũ Ra. Sa. in hoc q̃ asserit q̃ tribꝰ vicibus tm̃ recipit deꝰ peccatores ad pniam ꝛ non ãplius sit manifeste erroneũ: put postilla tor sufficienter ostẽdit: nõ tam̃ est inconueniẽs dicere q̃ heliu dicit: Ecce hec oia opatur deus tribꝰ vicibus p singulos. hoc i tendebat siẽ Ra. Sa. exposuit: put ẽt vba magis sonant: Heliu. n. non credit fuisse propheta: vt standũ sit dictis ipius: potuit. n. in hoc errare sicut etiam errauit in ꝑdẽnatione iob: Qõd aũt inducit postillator de dauid q̃ peccauit in morte sacerdotum nobe: improbatum fuit in additione super .ij. Reg. xv nihilominꝰ tñ ex hiſtoria dauid põt induci: q̃ deꝰ recipit peccatores ad pniam etiã post tertiã recidiuatõem. Peccauit. n. dauid ꝓmo i adultio berſabee: 2° in homicidio vrie: 3° in fractione iuramẽti facti ionathe. 4° in numeratõe pplꝰ put postillator deducit: ꝛ tñ dauid finaliẽ penituit ꝛ ꝓnumeratꝰ int scos: cuz deus post mortẽ ipius dauid sepe vocat eũ seruuz in scripturis sacris: ꝓpter quẽ etiã posteritati sue multa bñficia ꝓcessit: vt pz Isa. xxxvij. Et ptegã ciuitatẽ istã vt saluẽ eã pp me: ꝛ pp dõ ſuũ meũ. ꝛ in eodẽ Isa. lv. Feriã vobiscũ pactũ sempiternũ misericordias dõ fideles. ꝛ i mlꝭ alijs locis Isa. Replica.

In cap. xxxij. vbi postillator exponit verba heliu. d. Si potes rñde mihi. q. d. nõ debes ꝓtenere iuuentutem meã. sz burgl. aliter volens vba heliu interpretari: inuoluit ipm in ꝓditorijs: quibꝰ vt puto ipe heliu iuuolui noluisset: pmo burgl dicit eũ fuisse arrogantẽ sic q̃ psumebat se dignioreẽ ipo iob ꝛ magis sapientẽ. 2° burg. dicit heliu fetire q̃ nullã p̃rogatiuã hẽret vltra iob i nãlib'. sz qõ q̃so stat illa i figura q̃ arrogãs se psumeret dignioreꝫ: ꝛ dicẽt se nullã hr̃e p̃rogatiuã in nãlib'? vere. n. arrogans nãlia sani hoiꝭ nõ equiparat nãlibus leprosi: ꝛ extreme infirmi cuiusmõi fuit iob: nec sẽ illa vba arrogãtis sz humilit sentient: cũ dicit: Me sicut te de eodẽ luto feẽ deꝰ nec valet qõ burg. adduc de. ix. ca. q̃ qz iob allegauit se timẽ deuz: io metuebat deo rñdere: q̃ ideo heliu estimauit iob timẽ silr sese: ꝛ sic metueret rñdere: Job enim scis timens deum rationabiliter hominẽ timere non debuit: ꝛ q̃ et amicos seniores disputando ꝛ errores eoruz ob iurgando ꝓuicerat: verisimiliter iuuenez heliu non timuit nec ei respondere recusauit: ꝛ sic patz q̃ burg. timorez iob erga deum ad heliu male transtulit ꝛ comparauit.

In eodez vbi postillator reprobat errorez Ra. Sa. circa expositionez illius dicti heliu: Hec oia operatur deꝰ tribus vicibus ꝛc. ꝛ verius exponit: Burgeñ. notat postilla. in duob': ꝓmo q̃ exponit dictuz heliu scoz modũ faciendi humanum: sz burg. dicit q̃ heliu errauit: sicut Ra. Sa. qui eum erronee exposuit. in hoc aũt burg. videtur deficere: nam non est verisimile q̃. s. iob tam magnũ errorem. s. q̃ deus tm̃ tribus vicibus parceret peccãti reliquisset intactum: cum etiã minores amicorum errores obiurgabat. 2° burgeñ. notat postilla. in exemplo posito de dauid circa necem sacerdotuz: huiꝰ correctionem vide. ij. Reg. xv.

Cap. XXXIIII.

Pronuncians quoq;. Premissa heliu repetitione ꝛ rñsione eiꝰ ad dcã iob: hic incipit arguẽ ꝓpz: dixerat aũt iob duo ꝑ que arguẽ intendebat. Unũ erat q̃ videbat sibi q̃ iob deo iponẽt iustitiã

2° q̄ sibi falso attribueret iustitiā: 7 iō p̄mo arguit cōtra p̄mum: 2° p̄tra sc̄m. c. sequen. 3° p̄tra vtrunq; sil' quasi disputatōem a p̄cipio resumēdo. c. xxxvj. p̄ma in tres q̄ p̄tio audientiā petit: 2° ad p̄positū arguit: ibi Absit a deo ipietas. 3° ip̄i iob locū loquendi tribuit: ibi Quid ḡ

locut' fuz ad deū

Circa p̄mum sciē dū: q̄ heliu reputabat ip̄z iob passionib' ire 7 tristicie mēte turbatuz 7 p̄ p̄ns ad capiēdū v̄ba eius min' aptum: ppter qō p̄cipit audiētiā sapiētū. o. b Audite sapientes 7c. 7 cām subdit. o.

c Auris. n. verba p̄bat 7c. q. o. sic sensus exteriores de p̄p̄ijs sensibilibus recte iudicant: sic 7 sapiētes de intelligibilibus: iō s̄bdit:

d Judiciuz eligam' nobis. ō dictis iob: 7 de illis q̄ dicturus sum.

e Et iter nos videamus quid sit melius. i. verū dictum. s. suum aut meuz. p̄ter repetit in breui dicta iob ꝫ que intēdit disputare.

hec locut' est: Audite sapiētes v̄ba mea: 7 eruditi auscultate me. Auris. n. v̄ba p bat: 7 guttur escas gustu dijudicat. Judiciū eligam' nobis: ēt inter nos videam' qd sit melius. Quia dixit iob: iustus fuz: ēt deus subuertit iudiciū meū. In iudicādo. n. me mēdaciū est: violenta sagitta mea absq; vllo pctō. Quis ē vir vt est iob qui bibit subsannatōem q̄si aquā q gradit' cū opantib' iniqtatē: 7 ambulat cū viris ip̄ijs Dixit enim: Non placebit vir deo: etiam si cucurrerit cum eo. Jdeō viri cordati audite me. Absit ā deo impietas 7 ab oipotente iniqtas. Opus. n. hois reddet ei 7 iuxt̄ vias singulorꝫ restituet eis. Vere. n. deꝰ non p̄dēnabit frustra: nec oipotens subuertet iudiciū. Quem p̄stituit aliū sup terrā: aut quez posuit sup orbē quē fabrica t' ē: Si direxerit ad eū cor suū spiritū3 illi' 7 flatū ad se trahet. Deficiet ois caro sil' 7 hō in cinerē reuerť. Si hābes ergo intellectuz audi q̄ dō: 7 ausculta vocē eloquij mei. Nunqd q nō amat iudiciū sanari pōt: Et quō tu eū q iust' est intātū p̄dēnas: Qui dic̄ regi: apostata: qui vocat duces ip̄ios. Qui nō accepit p̄sonas p̄ncipū: nec cognouit tyrannū cū discepтaret p̄tra pauperē. Opus. n. manuū eius sunt vniuersi. Subitō morient: et in media nocte turbabunt' populi: et pertransibunt: et auferēt violentū ābsq; manu.

p cor eni frequenť intellectus in sacra scriptura designatur.

n Absit a deo. hic p̄ter heliu p̄tra iob arguit fm estimatōez suā ostendens q̄ i deo nō sit iustitia: q̄ iob nunq̄ negauerat: 7 p̄mo p̄ponit intentū. o.

n Absit a deo ipietas. 7 p̄z lr̄a vsq; ibi:

o Quē p̄stituit 7c. Jbi ad p̄bandū p̄positū accedit. Circa qō sciendū q̄ hō decliat a iustitia quadrupl'r. aliquādo p̄pter ipotentiā: aliquādo p̄p timorē: aliquādo p̄p ignorantiā: aliquādo p̄pter fauorē. ista aut ꝗttuor a deo excludit 7 sic deuz esse iustum p̄cludere intendit: p̄ igit excludit p̄muz. o.

o Quem cōstituit alium sup terrā. q. o. tanta est eī potentia q̄ directe 7 imediate se extendit ad oia a sūmitate celi vsq; ad imū terre: q̄ sic oia fecit 7 nihilo ita pōt oia annihilare iō subdit: p Si direxerit ad eū cor suū. i. voluntatē suā ad quēcunq; destruendum. q Spm̄ illius 7 flatum ad se trahet. 7 sic totalit deficiet: siue fuerit angelus siue homo: 7 sic p̄z q̄ non declinat a iustitia p̄pter defectū ptātis: p̄pter qō dicit: r Si habes ḡ intellectū. diuine ptātis: s Audi qō dō. i. itellige q̄ ex ista pte nō pōt a iustitia deficere. t Nunqd q̄ nō amat iudiciū. s. diuinuz. v Sanari pōt. q. o. p̄pter hoc non potes sanari a plagis tuis: q̄ tu non amas iudicia dei: ſz magis ea reprobas: 7 ideo subditur: Et quō 7c. x Qui dicit 7c. Hic excludit a deo sc̄m vz declinare a iustitia p̄pter timorē: q̄ nullū timet: ſz absq; timore oēs increpat ꝗtuncunq; magnos: 7 qñ vult annihilat: 7 hoc est qō dicit: y Qui dicit regi. qui tñ p̄cellens ē in hominibus: y Apostata. qñ non p̄seruat iustitiā 7 bonū cōe: qō est a suo statu apostatare. z Qui vocat duces. s. militie: q̄ inē alios sūt audaciores: a Impios. qñ crudel'r vtunt data sibi potestate. b Nec cogn. tyrānū. cognitōe approbatiōis: nec magis reprobatiōis: iō s̄bdit: c Subito morient. qñ deꝰ voluerit: qō fit dupl'r: Uno modo percussione diuina imediate: 7 hoc tangitur cuz dicitur: Subito morientur. Alio modo seditione populi contra tyrannum vel p̄ncipem mota: 7 hoc tāgitur cuz dicitur: d Et in media nocte turbabuntur populi. cōmoti ad rebellionem: que solet fieri in clanculo 7 de nocte. e Et pertransibunt. in furore m̄ltitudinis p̄mote f Et auferēt violentū. i. tyrannū: qui violentia regebat 7 non iustitia. g Absq; manu. i. absq; potestate aduersarioꝝ tyrāni q̄ si ab extra. a Oculi. n. 7c. Hic excludit 3m

.s. declinare a iustícia p ignorantiam: qz sicut dr Prov. xv. Oculi dñi m'to lucidiores sole in oi loco pteplant bonos t malos: t iō non pōt deficere p ignorantiā: t hoc ē qō dicit: a Oculi eni ei⁹ tc. t pz lra vsq; ibi: b Neq; vltra in ho. po. est: vt veniat ad deū in iudiciū. s. postq; fuerit a deo diffinitia sniа pdēnatus. c Lōteret tc. Hic excludit a deo ḡr tū. s. declinare a iustícia ppter fauorē: solz aūt aliqs maxie fauē multitudini. vñ t domin⁹ ppi decē iustos voluit pcere dnq; ciuitatib⁹ in fauorē mlt itudis: vt hī Gen. xviij. t tñ non pcit in p iudiciū iusticie: ppter qō dr: c Conteret ml. t inu. t stare faci. alios p eis. sic hitatores terre chanaā pri uit: t filios isrl p illis hitare eā fecit.

Ocūli enim eius sup vias hoiuz t oīs gressus eoruz pspicit. Non sūt tenebre: t nō ē vmbra mortis: vt abscōdant ibi q opant iniqtatem Neq; n. vltra in hois ptāte est: vt veniat ad deū in iudi ciū. Lōteret mltos inume rabiles: t stare faciet alios p eis. Nouit. n. opa eoz: et ic circō inducet noctē: t pterē tur. Quasi ipios pcussit eos i loco vidētiū. Qui qsi de i dustria recesserunt ab eo: t oēs vias ei⁹ intelligē nolue runt: ut puenire facerent ad eū clamorē egeni: t audiret vocē paupez. Ipō. n. cōce dēte pacē: quis ē q pdēnet: Exquo abscōderit vultuz: quis ē qui pteplet eum: Et sup gentes: t sup oēs hoies Qui regnare fac hoiez hy pocritam: ppter pctā ppli.

d Nouit. n. opa eo rū. pessima. e Ic circo inducet noctē. i. mortē repētinam: f Quasi impios. i. a pietate scienī receden tes: g Percussit eos i loco videntiū. i. in pñti vita: in q̄ pote rāt vidē p rōnem nā lem qd agēdū t quid fugiendū: qui tñ vidē noluerūt. iō sb'ditur: Qui qsi de industria recesserūt ab eo tc. h Ut puenire facerēt ad eū clamo. egeni tc. sic clamor filioz isrl ptra egyptios venit ad deū p pter nimiā oppssionē eoz: vt habet Exo. iij. i Ipo eniz pcedente pacē. iiuste oppssis: k Quis ē qui pdēnet. q. d nullus: qz nullus pōt ipedire ordinatōem ei⁹. k Exquo abscon. vultū suū. ab impijs ppter iniquitatē ipoz uz: l Quis est qui pteplet eū. i. possit in eo cōsolatiōem in uenire: qsi pulchritudinē ei⁹ pteplando. m Et sup gen tez t sup oīs hoies. hz ptātem talia faciendi: et si querat q re ḡ permittit regnare malos: t plperari: rñdet ppter pctā ppli. vt sic ab ipio dñante oppmant t de pctis puniant. n Qz ḡ. Postq; heliu ꝯ iob arguit: hic pñter locuz rñden di retribuit. d. Qz ḡ ego locut⁹ suz ad deū. i. q̄tū ad illa q̄ spectant ad honorē diuinū. o Te q̄z non phibebo. q̄n posīs loqui t rñdere: t qz credebat heliu iob turbatuz de his q̄ dixerat ꝯ euz: ostendit q̄ nō debeat sibi displicē: t hoc triplici rōne. pma est qz si heliu defecerat in loquēdo: iste de fectus nō erat adeo repetendus ab ipo iob: t hoc est qō dic p Nunqd a te deus expetit eā. i. iniquitatē si eaz loquen do incurri. 2ª est: qz iob dederat occasionē dicens a pncipio Pereat dies in q̄ nat⁹ suz tc. ex hoc vbo occasionez habuit tota disputatio: t hoc notat cum dr: Tu. n. cepisti loqui. 3ª est qz ipsi iob dabat locus rñdendi: ideo dicitur: Qz si quid meli⁹ nosti tc. sz qz reputabat iob insufficientē ad sibi rñdendum: iō subdit: q Uiri itelli. lo. mihi. i. disputent mecū obijciendo. r Et vir sapiens audiat me. mihi res pondēdo: t qz iob non est talis: iō subdit: Job autem stul te locut⁹ est tc. t qz reputabat iob in sua malicia obstinatū ideo puertit se ad deū. d. s Pater mi. per creatōem t, Probet iob. hoc est pbet ipis veritaſ p flagella tua qz nō recipit rationē: t ꝯ tales vtendū est magis flagell q̄ verbis: v Usq; ad finem. i. vsq; ad mortē que ē fi nis vite: a Ne desinas ab hoie iniquitat. i. obstina to in iniquitate: t iō non. desistas ab eius flagellati one. b Qui addit sup pecca ta sua. q̄ fecerat ante flagella c Blaspheмiaz. iponendo tibi iusticiā. d Inter nos. i. in pñti vita: e Interi pstringat. penis a te inflictis: qz tal indiget pena: f Et tūc. i. post vitā pñtem ad iu diciū eterne pdēnatōis: g Prouocet sermonib⁹ suis deū. i. verbis suis blaspheмa torijs.

Quia ergo ego locut⁹ sum ad deū: tē q̄z nō prohibeo. Si errauī: tu doce me. Si iniquitatē locutus suz vltra nō addā. Nūq̄id a te deus expetit eā: qz displicuit tibi: Tu. n. cepisti loq t nō ego. Quod siqd nosti meli⁹: lo quē: Uiri itelligētes loquā tur mihi: et vir sapiēs audi at me. Job aūt stulte locut⁹ ē: t vba illi⁹ nō sonant disci plinā. Pat mi: probet iob usq; ad finē. Ne desinas ab hoie iniqtat: qui addidit su p pctā sua blāsphemiā. Inter nos itēriz pstrigat: et tūc ad iudiciū pducet sīmōib⁹ suis.

In capi. xxxiij. vbi dicit i postil la: Iō puetuse ad deuz dicens. Pat mi. Additio.

Iluis deum. .xxxv.

Hit heliu hec rursum locut⁹ ē: Nūq̄id eq̄ vt tibi tua cogitatō: vt dicēs iusti or deo suz: Dixisti eiz: Nō tibi placet qō rectuz est: vel

Quod autē heliu inuo cet dñz de uz p singularē pa ternitatē dicens:

Pat mi. non ad modicā ptinet arrogātiā. vñ Augusti. in oione dñica dicit: Noli tibi aliqd specialiter vendicare solius christi spāliter est pater: nobis vo oibus pater ē in cōi: qz illum solum genuit: nos aūt creauit: iō dicitur Pater noster tc.

Lap. XXXV.

Hitur heliu. Postq; heliu iprobauit dicum iob inquantū fm suam estimatōem deum re putabat iniustum: hic pñter eum reprobat in quantum dicebat se esse iustum. Circa quod pmo pro ponit intentum: t 2º prosequitur: ibi Itaq; ego relpon debo. Circa pmum dicitur: a Igitur heliu hec rur sus locutus est. dederat eni locum loquēdi ipi iob: sed quia non respōdit: disputatōnem suam resumpsit. d. b Nunquid equa tibi videt tua cogita. vt dicere is iusticz deo sum. hoc autē nō inuenitur dixisse iob: tamen hoc sequebat ad dicta eius fm intellectum heliu: ideo sequit: c Dixisti eni non tibi placet qō rectuz ē. hoc aūt accepit heliu ex hoc qō iob supza dixerat. x. ca. Si iustus fuero non leuabo caput. solent autē homies ca put leuare coraz principe: de hoc qō sciunt sibi placere: t ex hoc intellexit heliu verbū iob. q. d. q̄ iusticia ipsi deo non placeret. d Uel quid tibi ꝑderit si ego pec cauero. hoc accepit heliu ex hoc q̄ iob ibidez pmiserat Quare mūdū me esse non pateris. qō intelligit heliu: ac si iob intelligeret q̄ aliqua vtilitaſ deo accresceret ex hoc q̄ in peccato seu pena pcti detinebat. Et ex isti duo bus si essent vera: sequebat q̄ iob iustiorez deo se dicēt: qz supza frequeni dixerat q̄ sibi placebāt bona: t displi

cebant mala: sed predicta verba iob ad alium referunt intellectū: sicut supra decimo capo fuit expositum. ex q̄ patet q̄ helyu, peccdit in hoc capo ex falso intellectu verborum ipsius iob. e Itaq;. Hic cōsequenter helyu, pse q̄tur intentum quātū ad duo dicta iob ſm intellectū ipsius helyu. Et primo improbat secūdū: 2° primum ibi Et non dixit. Scōm dictū iob vt helyu intelligebat fuit: q̄ aliq̄d bo accrescit ex culpa seu pena hōinū: qđ improbat p diuinā excellētiam: q̄ tanta est q̄ malū hois seu ei⁹ bonum nō pōt ei valere seu nocere ꝛ hoc ē qđ dicit: f Suspice celū qđ est quasi sedes dei: ꝛ illud Esa. lxvj. Celum mihi sedes ē. g Et intuere. oculꝰ corporalibus. h Et pteplare. oculꝰ mētalib⁹. i Quātior te sit. s. ipe deus incōparabiliter. k Si peccaueris, peccat⁹ in deū. l Quid ei nocebis: nihil. m Et si multiplicate fuerit iniq̄tates tue. i. peccata tua in primū: q̄ dicūtur iniq̄tates: eo q̄ sūt ptra eq̄tatē iusticie. n Porro si iuste egeris qđ donabis ei: q. d. nihil. q; cū sit infinite pfectōis nihil ei accrescit ex operib⁹ nr̄is. o Homi tē. nocebit ipietas tua. i. poterit nocē: si p maliciā eū calūniaueris aut p violētiā oppresseris. p Et si. ho. adiu. iusti. tua. si cū eo iuste aut misericorditer egeris: qđ declarat pñter dicēs: q Propt multi. calū. clamabūt. s. oppssi q̄rētes auxiliū nō solū a deo: sed ab hōib⁹ a quib⁹ adiuuāt aliq̄n in talib⁹. r Et nō dixit tē. Hic improbat pmum dictū iob ſm intellectū suū. s. q̄ deo nō placet id qđ rectū est: qđ improbat p hoc q̄ deꝰ est actor oim: ꝛ specialiter hoim: q̄ ad imaginē dei facti sūt: opa autē dei bona sūt: vñ dr Gene. j. Uidit deus cūcta q̄ fecerat: ꝛ erant valde bona. cuilibet aūt actori placēt opa sua: ꝛ iō dicere q̄ deo nō placet hois iusticia: ē dicē q̄ deꝰ nō sit actor ipsi⁹: ꝛ hoc ē qđ dicit helyu: ꝓcludens ptra iob. r Et non dixit. s. iob: s Ubi ē deꝰ q̄ fecit me. q; p dictum suū q̄si negat deū actorē suū. t Qui dedit carmina in nocte. i. reuelatōes ad īstructōem hoim: q̄ dicunt carmina: eo q̄ tales reuelatōes scpte sunt frequenter p modū carminū: ꝛ dicūtur dari i nocte: q; frequēti⁹ tūc dantur q̄ de die: q̄n aia nō est ipedita exteriorib⁹ tumultib⁹ v Qui docet nos sup iumēta terre. dādo nobis intellectū: q̄ carēt bruta aialia. x Et sup volucres celi erudiet nos. hoc dicit ad remouendū errorez illoꝝ: qui dixerūt hoīes doceri p garritū ꝛ volatū auiū de aliquib⁹ futuris: y Ibi clamabūt. s. hoies mali ppt maliciaz suā flagellati. z Et nō exaudiet. s. deꝰ ppt supbiaz maloꝝ q; nō penitēt vere de malis suis: hꝰ aūt nō esset si deo placeret iniq̄tas ꝛ displiceret iusticia qđ imponebat helyu iob hꝰ sentire. vñ adhuc sbdit: a Nō g̃ frustra audiet deꝰ. q. d. frustra audiret clamātē nisi vidēt eū vere penitentē: ꝛ q; talia nō pñt eū latē: iō subdit: Et omnipotēs cās sin. itue. b Etiā cum dixeris. i. i corde tuo tenuer|: c Nō psideabit. s. fca hoim eo q̄ videt aliq̄n malī regnare: iō subdit: d Judicare coram illo. i. ꝑpara te ad eⁱ iudicium futuꝝ expectādū: ꝛ tūc videbis oia puniri ſm rectuꝝ iudiciū: cui⁹ cām subdit. d. e Nūc eni. i. in pñti vita. f Nō infert furorez suum. i. totā penam debitā pro peccatis: q̄a pene pñtis vite sūt q̄dam medicine ad correctōem: ꝛ iō frequenter obstinatis apud q̄s nō valz correctio parcit a pena vite pñtis saltē in pte: reseruans eis maiorē penā in futuro: ꝛ in hoc ꝓueniebat iste helyu cū ipso iob: q; tū in pluribus alijs discordabat: iō iuehit ptra ipꝝ dicēs: g Ergo iob frustra aperit os suū. reputabat ei eū irrōnabiliť multiplicasse vba.

Quid tibi pderit si ego peccauero: Itaq; ego respondebo simonib⁹ tuis: ꝛ amicis tuis tecū. Suspice celū ⁊ intuere: ⁊ pteplare ethera q̄ altior te sit. Si peccaueris: quid ei nocebis: Et si multiplicate fuerint iniq̄tates tue: qđ facis ptra eū: Porro si iuste egeris: qđ donabis ei: aut qđ de manu tua accipiet: Homini q̄ filius tui ē nocebit ipietas tua: ⁊ filiū hois adiuuabit iusticia tua. Propt̄ multitudinē calūniator̄ clamabūt: ꝛ eiulabūt propt vim brachij tyrānorū. Et nō dixit: ubi est deꝰ qui fec me q̄i dedit carmina i nocte. Qui docet nos sup iumenta terre: ⁊ sup volucres celi erudit nos. Ibi clāmabunt: ⁊ nō exaudiet, ppter superbiā maloꝝ. Nō ergo frustra audiet deus: et omnipotens causas singlor̄. intuebit. Etiām cū dixeris: nō ꝓsiderabit iudicare coram illo: ꝛ expecta eū. Nunc enim nō infert furorē suū nec vlciscitur scelus valde. Ergō iob frustra aperit os suū: ꝛ absq; scientia verba multiplicat.

.XXXVI.

Addēs q̄z heliu hec locut⁹ ē: Sustine me paululum: ꝛ idicabo tibi. Adhuc eni habeo qđ pro deo loquar. Repetā sciam meā a pncipio: ⁊ operatorē meū, pbabo iustū. Uere. n. absq; mēdacio sermones mei: ꝛ perfecta scientia probabitur tibi. Deus potentes non abijcit cum ꝛ ipse

.XXXVI.

Addēs q̄z. Postq̄ heliu disputauēat ꝛ iob de hꝰ q̄ dixerat deū iniustū: ꝛ seipm iustuz singulariter de vtroq; hic iterum de vtroq; disputat contra ipsum quasi resumēs disputatōnem a pncipio. Et primo proponit intētum: 2° prosequitur: ibi Deus potētes. Circa primum dicitur: a Addens quoq;. videns eni q̄ iob tacebat: resūpsit disputatōem addens que sequuntur: ꝛ pmo excitat attētationē dicēs: b Sustine me paululuz tē. ꝛ subdit rōnez dicēs: c Adhuc eni habeo quod pro deo loquar. i. adhuc habeo alias rōnes ad declaratōem diuine iusticie: d Repetā scientiam meā a pncipio. de duobus de quib⁹ ꝓtra te disputaui iterum disputādo: ideo sbdit: e Et operatorē meum. i. ipsum deum f Probabo iustum. te puniēdo: ꝛ p consequens te iniustuz. g Deus potentes tē. Hic prosequit intentum: Et primo probat iob esse iniustum: ꝛ 2° deum iustum: ibi Ecce deus. Prima i quattuor: q; primo ponit suaz rōnem: 2° ex hoc elicit quandam aliam conclusionē: ibi Si audierint. 3° remouet quandam obiectōnem: ibi Simulatores. 4° ponit quandaz monitōem: ibi Igitur. Circa pmum sciendum: q̄ similitudo p se est causa dilectionis: ſm illud Eccl. xiij. Omne animal diligit sibi simile tē. per accidens tamen est aliquando causa odij inquantum estimatur impeditiua propij boni: vnde ꝛ figuli rixantur adinuicem inquantum vnus impedit lucrum alterius: ſm q̄ dicit philosophus secundo rhetorice: hoc autem non habet locum in deo cui opera nostra bona vel mala non possunt ei valere aut nocere: sicut dictum est

caplo ꝓcedenti. Facit ꝙ heliu talē rōnez: Deus cū sit potens potētes ꝺiligit: ⁊ sic eos a potētia non deĳcit: nisi ꝓpter eo' rum culpam: ⁊ ex hoc concludit iob eē iniustus: qz a potentia sua ꝓ deū deiect' est: ⁊ hoc est qꝺ ꝺicit: Deus potētes nō abĳcit a statu sue potestatis. b Sed nō soluat .i. ꝺānat i Impios. ꝓpter suam nequitiam. k Et iudicium pauperibus tribuit. faciendo vindictam de oppressione eoz ꝓ potētiaz l Nō aufert a iusto oculos suos. sed eum respicit oculis sue misericordie. m Et reges i solio collocat in perpetuum. si bene vtant sua ptāte. n Et si fuerint in cathenis. deiecti a suis aduersarĳs ꝓpter peccata q̄ incurrerūt: o Jndicabit eis opera eoruz. qz vexatio dat intellectū. p Reuelabit ꝙz aurem eorū. ꝓ speciales instinctus reuocādo ad bonuz. q Si audierit rē. Hic elicit quādā ꝯclusionē ex ꝺictis: qz exq̄ ꝺiligit potētes: vt ꝺictū est: nec deĳcit eos nisi ꝓpter peccata: ex hoc cōcludit heliu ꝙ remotis peccatis per penitentiam reducet eos ad pristinam gloriam: ⁊ hoc est qꝺ ꝺr: Si audierint. corde: r Et obseruauerit. opere: s Cō plebūt ꝺies suos i bono rē. sicut legit factū ꝺe manasse rege iuda scḋo paralyp. t Si aūt nō audierint. obstinati in malo: v Trāsĳbūt ꝓ gladiū. i. educent de carcere vt inficiant. x Et consūmentur in stultitia. i. ꝓpi stultitiam suam. y Simulatores. Hic ꝓsequēter remouet quādaz obiectōem que posset sibi fieri: qz ꝺixerat ꝙ deꝰ potētes nō abĳcit a sua ptāte: nisi ꝓpi culpā. posset obĳci ꝙ aliq̄n potentes ⁊ iusti deĳciūtur sicut ꝺicebat iob de seipo: h' remouet ꝺicēs: Qz talis iustitia nō fuit vera: sz tm̄ simulata: ⁊ ꝓ consequens ire dei ꝓuocatiua: qz simulata sāctitas duplex est iniqtas ꝑm hieronimū: ⁊ hoc est qꝺ ꝺr: Simulatores. s. sāctitatis. z Et callidi. ꝓ hoc maliciose credentes obtinere ouratōez sue potestatis. a Prouocant irā dei. eos de ūcientē. a Neq̄ clamabūt. ad deū recognoscētes culpā suam: b Cum vincti fuerint .i. deiecti ab aduersarĳs ⁊ incarcerati. c Morietur i tempestate aia eoz. qz nō tm̄ punientur ꝟ in corpore: sz etiā in aia post mortē: quā punitōez ponebat heliu: vt pz ex supra ꝺictis. ꝺ Et vita eorum inter effeminatos. i. inē illos q̄ nō possunt se defēdere a malis irruentib'. e Jgitur. Hic cōsequēter heliu monet ipm iob: quia ꝺixerat ꝙ deiecti a ptāte ꝓ culpā si peniteant reducuntur ad pristinā gloriam: iō monet iob ꝙ si peniteat qꝺ erat in sua ptāte: ꝙ iuste viuat de cetero: vt sic pmaneat in gloria sibi restituta: ⁊ hoc ē qꝺ ꝺr: Jgit saluabit te. si peniteas. f De ore angusto latissime. i. de tribulatōe q̄ ē qꝺ ꝺam fozamen angustū ꝓ quod hō intrat quādā latitudiem

sit potens: sed nō saluat impios: et iudiciū pauperib' tribuit. Nō auferet a iusto oculos suos: et reges in solio collocat in perpetuū: ⁊ illic erigūtur. Et si fuerit in cathenis ⁊ vinciant funib' paupertatis: indicabit eis opera eoz ⁊ scelera eoruz: qz violenti fuerūt. Reuelabit quoq̄ aurem eorum vt corripiat: ⁊ loquet vt reuertant ab iniqtate. Si audierint et obseruauerint ꝓplebūt ꝺies suos i bono: ⁊ annos suos i gloria. Si autez nō audierint: trānsibūt per gladium: et ꝓsūmētur i stultitia. Simulatores et callidi ꝓuocāt irā dei: neq̄ clamabūt cūm vincti fuerint. Moriet in tempestate aia eoz: et vita eoz inē effeminatos. Eripiet de angustia

suā pauperem: ⁊ reuelabit in tribulatōne aurem eius Jgitur saluabit te ꝺe ore angusto latissime: ⁊ nō habente fundamentū subt' se. Requies aūt mēse tue erit plena pinguedine. Causa tua quasi impĳ iudicata ē: causaz iudiciūq̄ recipies. Nō tē ergo supet ira vt aliquem opprimas: nec multitudo donoruz inclinet te. Dēpone magnitudinez tuaz absq̄ tribulatōe: et omnes robustos fortitudine. Ne protrahas noctem: ut ascendant populi pro eis. Caue ne declines ad iniqtatem. Hanc enim cepisti sequi post miseriam. Ecce deus excelsus in fortitudine sua: et nullus ei similis in legislatoribus. Quis poterit scrutari vias eius:

ꝺiuersaz miseriaz: qz abyssus abyssuz inuocat: vel alit: g Latissime. i. de artitudine tribulatōis eruet te ad latitudinē ꝓspitatis: ⁊ qꝺ sequit: h Nō habēte fūdamētū. refert ad angustiaz tribulatōis q̄ nisi ꝓ pniaz euadatur ducit ad penā gehēne: q̄ est sine fundamento. i. sine fine. vl' Nō habēte fūdamētuz. .s. in q̄ possit quiescere: qz sp sic potest ꝓcedere ꝺ malo i malū vsq̄ ad mortez: ⁊ tūc incidit in penā q̄ non habz ꝓsūmatōez i Reges autez mēse tue erit plena piguedie. i. poteris comedere secure ⁊ abūdanter. k Cā tua q̄si ꝓpĳ iudicata est. i. cā q̄re pcussus es ꝺiuino iudicio ē impietas quā cōmisisti: nō aūt potentia in qua fuisti: ⁊ ideo subdit: l Causam iudiciūq̄ recipies. i. ptāte ⁊ auctoritate iudicandi sicut prius habebis: ꝺū tm̄ fueris emēdat' ⁊ qz hec emēdatō eāt i sua. ptāte: iō ꝺocet eū q̄liter ꝺebeat vti restituta sibi ptāte ꝺicens: m Non te q̄ ꝺuperet ira vt aliquē oppmas. puertēs iudiciū ex passiōe n Nec multitudo donoz ĩclinet te. ad puertendū iudiciū ex cupiditate. o Depone magnitudinē tuā. i. supbiā. p Absq̄ tribulatōe. i. ne incidas iteꝝ in tribulatōez. q Et oēs ro. fortitudine. depone. s. p sniaz ab oppssione paupez. r Ne ꝓtrahas noctē. i. tēp' ad ꝺandū hāc sniam. s Ut ascēdāt ppli ꝓ eis. q. ꝺ. in tali ꝓtractōe possent robusti multitudinē sibi aggregare: ꝓ quā nō posses iustitiā exercere. t Caue ne declines ad iniqtatē. quācūq̄ in ꝓrimū vel in deū. v Hāc eni cepi. sed post miseriā. estimabat eni heliu ipm iob se falso iustificare ⁊ ex flagellatōib' suis iniusticiaz deo attribuere. x Ecce deus. Hic ꝓnter ipz iob in hoc ꝙ videbat deū ꝺicere iniustū: ⁊ ꝓmo pōit suam ꝓbatōez: 2° inducit iob ad attētatōem: ibi Ausculta hec iob. Prima i duas: qz ꝓmo ꝓbat ꝓpositū: 2° declarat quoꝺdā suppositū: ibi Memento. Circa ꝓmū facit talē rōez: Ille ꝺ ꝓpi suā excellētiā nullis legib' ē subiect' nec pōt ad plenū cognosci opa ei': nō pōt ab aliq̄ ꝺici i iust': qz iiusticia ꝓcedit ex trāsgressiōe alic' legis: ⁊ cognoscit ex ꝓditōe sui opis: ꝺe ē h' mōi ꝙ rē. huiusmōis pōit mineꝝ ꝙtū ad duplicē sui ptē: ⁊ 2° ꝙtum ad ꝓmā. o. Ecce ꝺe excel. sup oia: hūc ei cogitāt oēs deū eē: ꝺ oib' pcellit y Et nul ei si. i legisla. qz oēs sūt sbiecti alicui legi sal tē diuie: ipe aūt nulli. 2° declarat minoꝛē ꝙtū ad scḋaz ptē. o. z Quis poterit scrutari. i. pfecte inuestigare. a Uias eius. i. opa que sūt q̄si quedam vie ad deum

cognoscendū. q. d. nullus: ⁊ ío concludit intēruz dicēs:
b Aut quis audet ei dicere: operat⁹ es iniqtatem. ei i
ponēdo iniusticiā. q. d. nullus. c Memēto ⁊c. Hic
declarat quoddā suppositū. s. q̄ null⁹ pót scrutari ope-
ra dei. aliud aūt erat satis notū. s. q̄ de⁹ nullis legib⁹ est
subiectus: sz q̄ ei⁹
opera sint inscru-
tibilia: non est sic
clarz: eo q̄ inuesti
gamus opa dei p
intellectuz: ⁊ ío h
ōclarat q̄ nō pos
sūt pfecte a nobis
cognosci. ⁊ p̄mo
hoc declarat i ge
nerali: 2° magis i
speciali: ibi Qui
aufert. Circa p̄ri
mū dic̄: c Me
mento q̄ ignores
opus ei⁹. i. opera:
⁊ ponit singulare
p plurali: sic̄ Ex-
odi. vij̄. c. Uenit
musca grauissima. i. multitudo muscaz: d De q̄ ce
cinerūt viri. i. sapiētes: q̄ dicūtur viri a virtute: ⁊ dixit:
e Lecinerūt. q̄z modus fuit antiquoz sapientum scri
bere diuina metrice: vel p modū laudis: vñ ⁊ liber iste
metrice scptus ē ab illo loco: Pereat dies in q̄ nat⁹ sum
⁊c. f Dēs boies videt eū. i. habēt aliquā de eo noti
ciam saltē q̄z est: vñ ⁊ deū esse circa aliq̄s doctores est p
se notū: sed q̄z noticia quā de celo habem⁹ est valde im
pfecta: ío subdit: g Unusq̄sq̄ intuetur procul. quia
eius cognitio multū distat a pfectōne diuina. ista tamē
impfectio non ꝓuenit ex defectu entitatis seu cognosci-
bilitatis diuine: sed ex nr̄i intellectus ifirmitate: qui se
habet ad diuina: sicut oculus noctue ad lucem solis: vt
hī scdo metaphysice: ío subditur: h Ecce deus ma-
gnus. in entitate ⁊ cognoscibilitate i Uicens scienti
am nr̄am. ⁊ nō solum intensiue: sed etiā extensiue: ideo
subditur: k Numerus annoz eius inestimabil̄. q̄a
duratio ei⁹ mēsuratur eternitate: q̄ a nobis ē incōprehē
sibilis. l Qui aufert. Hic ostendit ꝓpositū in parti
culari: ⁊ p̄mo in operib⁹ dei sensibilib⁹: 2° in spūalib⁹: ibi
In manib⁹. Circa p̄mū dicit: Qui aufert stillas pluuie.
faciēdo siccitatē: m Et effundit imbres ad istar gur
gitū. i. abundāter fm suam volūtatē: ⁊ vtrūq̄ fecit ad
preces helie: vt habet tertio regū. xvij̄. ⁊. xviij̄. ⁊ q̄z plu
uie descendunt de nubib⁹ in pluuiā resolutis: ío subdit
de nubib⁹: n Si voluerit extēdere nubes quasi ten-
toriuz. aliq̄n enī sic extēdūtur sup hemisperiuz nr̄m q̄
videntur tangere terrā in circuitu: ⁊ in medio elcuari su
per zenith capitū nr̄oz: ⁊ sic videntur exponi ad modū
tentorij̄. o Et fulgurare lumine suo desup. q̄z in nu
bibus causant coruscatiōes ⁊ fulgura. p Lardines
q̄s maris operiet. q̄z mare videtur inclusum intra dcāz
extensionē nubiū. a Per hec enī iudicat pplos. pu-
niendo p peccatis aliq̄n: sicut in tpe diluuij̄ facta ē plu
uia grādis quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctib⁹
vt habetur Gene. vij̄. r Et dat escas multis morta-
libus. q̄z aliq̄n dantur in grām vt terra humectet ⁊ pfe
ret fructus ad nutritōnem hoīm ⁊ aialium: ⁊ q̄uis ista
que dicta sunt sint sensibilia: tñ ratōes eoz̄ ⁊ causas
non possumus cognoscere ad perfectum: ⁊ hoc idez di-
cit philosophus in p̄ncipio metheoroz dicēs: De hui⁹
impssionib⁹ in q̄b⁹ hoc: quidē dubitam⁹. hoc aūt att in
gim⁹ aliq̄ modo imperfecte. s In manib⁹ ⁊c. Hic decla-
rat ꝓpositum in spiritualib⁹: ⁊ 2° reuertit ad sensibilia caplo
sequēti: ibi Post eū rugiet sonitus. ⁊ iste ꝓcessus ē rōnabil̄
quia sicut ex sensibilibus manudicimur ad spiritualia: licz
vtraq̄ manu imperfecte cognoscam⁹: ita cognitis vtcunq̄
spūalib⁹ que sūt ma-
xima intelligibilia: ñ
minus intelligim⁹ sen
sibilia postea: immo
magis. in hoc enī dif
fert itellect⁹ a sensu: q̄z
sēs⁹ p excellētia sensibi
lia non pōt cognosce
re mioza: vtpote post
aspectū solis ocul⁹ nō
pōt immediate discer
nere minima sensibi-
lia. Circa p̄rimū dz:
s In manib⁹ absconditlucē. i. p ei⁹ vtutez
⁊ dispositōez lux grē
⁊ glorie aliq̄b⁹ absco-
dit: vtpote reprobis:
⁊ aliquib⁹ cōcedit: vt
pote electis: ⁊ q̄ de luce spūali intelligat: p̄z per hoc q̄ sb-
dit: t Annunciat de ea amico suo. i. electis: q̄z charitas
diuidit inī filios regni ⁊ pditōis: v Q̄ possessio ei⁹ sit.
nō aūt ip̄i⁹ reprobi. lux aūt corpalis visibil̄ est ⁊ cōis ē tam
bonis q̄ malis: vñ dicit saluator Matth. v. Solē suū oriri
facit sup bonos ⁊ malos. x Et ad eū possit ascēdere. s. ad
lucē glie ad quā cū dei adiutorio p opa meritoria pōt ho-
mo peruenire.

vōluerit extendere nubes
quasi tentoriū suū: ēt fulgu
rare lumine suo desup: cār
dines q̄z maris opiet. Per
hec enim iudicat pplos: ēt
dat escas multis mortalib⁹.
In mānib⁹ absc̄ōdit lucez
⁊ precipit ei vt rursus ādue
niat. Annūciāt de ea ami-
co suo q̄ possessio eius sit:
ēt ad eaz possit ascendere.
Ca. XXXVII.

In cap̄lo. xxxvj. vbi dz in postilla: Circa p̄mū dz: In ma
nib⁹ absc̄ōdit lucem. Additio.

Super hoc q̄ dī: In manib⁹ absc̄ōdit lucē ⁊c. sanct⁹
thomas in sua expositōe sic dicit: Inē oēs sensibilez
effectus spūaliz ē lux. vñ efficaciz ē ad ꝓducendū
intelligibiliū cognitōnū inquātū. s. visus cui⁹ cognitio p lu
cē pficit plurimū iuuat itellectualē cognitōnem. q̄z igit̄ ista
lux sensibilis ex potestate dei hōib⁹ occultatur ⁊ cōicat: dat
p hoc itelligi q̄ apud ip̄m ē q̄dā excellētioz lux. s. spūal̄ quā
de⁹ in p̄miū vtutis refuat: vñ sb̄dit: Annūciat de ea. i. de
luce spūali p corpalē figurata. Amico suo. i. vtuoso quē de
us amat: Q̄ possessio ei⁹ sit. i. q̄ illa lux spūal̄ sit thesaurus
quē de⁹ amicis suis refuat i p̄miū: ⁊ ad eā possit ascēdere p
opa vtutis ip̄am ꝓmerēdo: ⁊ ad eā possidēdā se ꝑparādo:
q̄uis h⁹ etiā posset exponi de luce corpali. Posuerūt enim
platonici q̄ aie oīm deriuabantur ab animab⁹ stellaz: vñ
q̄n aie humane suā dignitatem seruant fm rōnem viuēdo
reuertunt ad claritatem stellarum vñ defluxerūt: ío in som
no scipionis legit: q̄ ciuitatū rectores ⁊ pseruatores impsci
sz a celo huc reuertūtur. in q̄ etiā dat intelligi q̄ heliu non
ponebat vltimā remuneratōez vtutis i tpalib⁹ bonis sed in
bonis spūalib⁹ post hāc vitā. Hoc aūt est inī oia maxie ad-
mirādū: q̄ hō terren⁹ ⁊ corruptibilis ad spūaliū vel celestiū
possessionē ꝓueniat: ío sb̄dit Sup hoc. s. q̄ homo possz ac
cedere ad hāc lucē possidēdaz: Expauit cor meū timore. s.
admiratōis ⁊ stuporis: Et amotū ē a loco suo vt. s. nō solū
desideret ⁊ ꝓcupiscat q̄ vident ei ꝓnaturalia fm sensibilē vi
taz: sed ⁊ ad spūalia celestia transferatur. hec ille. Circa q̄d
attēdendum q̄ licet predicta sint vera ⁊ proprissime dicta
tamen secunda expositio predicta quam sanctus thomas
ponit videtur magis consona proposito: nam heliu licet
magis videatur esse eruditus circa spūalia q̄ amici iob: nō
tamē attingebat ad veritatē coz̄ que de hac materia p fidē
cognoscunt: vt patebit in p̄ncipio. xxxviij̄. ca. Replica.

In capło. xxxvj. vbi dr: Immanib⁹ abscōdit lumen. postillator cū bto Grego. xxviij. moral. ca⁹. xiij. de puis. ⁊ ix. de magnis: ⁊ glosa ordinaria exponit de luce veritatis q occultat imanib⁹. vocāt aūt imanes q se in latis cogitatōib⁹ extollūt: ⁊ sic imanib⁹ vna dictio ē: a nōiatiuo imanis deriuata sed burgen. cū sancto thoma li in manibus exponēdo dicit ee ablatiuū illius nōiatiui manus rectū a ꝓpositōne in: qz exponūt illud dictū de luce corporali q in manibus dei ē: qz ei⁹ ptāte cōcatur ⁊ occultat: ⁊ qz recedūt a sācto gregorio ⁊ glosa ordinaria in voce: recedūt etiaz in vocis significatōne sed tn sine rone. b aūt qđ sequit ānūciat de ea amico suo: Expōit vno mō de luce corporali: simili ꝑ quedam q dicit burg. vera ⁊ ꝓprissime dicta q tn ꝑm fidem nram mihi videt falsa ⁊ erronea. adducit enim opinionē platonicoz dicētiū: q aie deriuātur a natura stellaz: ⁊ que suā dignitatē seruāt viuēdo ꝑm rectaz rōnem reuertuntur ad claritatē stellaz vñ defluxerūt: ⁊ cetera q de sōno scipionis allegat q ad errorē origenis i suo pyarchon reduci pnt: q ⁊ eis similia fides catholica deridet q tn ista senex burgē. ꝑ sacre scripture expositōne adducere nō veret. Fides eni vera docet aias infūdēdo creari ⁊ creādo infūdi: dānat aūt eas a natura stellaz deriuari ⁊ reliqua: ō qz manifesta sūt apud oēs catholicos doctores nō indiget amplior pertractatōne.

La. XXXVII.

a Super hoc expauit cor meū. Iste pauor ē admiratōnis. s. qñ hō terren⁹ efficit ciuis celestis. vel pōt exponi q sit pauor timoris videlicet q heliu timeret pl uarī hac luce suis demeritis: qz nescit hō vtrū amore vel odio dign⁹ sit: vñ subdit: b Audiet auditōez i rore vocis eius. qz lux ꝓdicta nō est ꝓpata oib⁹: sz solū dilect⁹: vt dictū ē: annūciat de ea amico suo: ⁊ iō debet q̄libet timere ne forte nō sit de uūo dilectoz propter defectū bonoz operū: q non latet deū: vñ subdit: c Subi oēs celos ipe cōsiderat. qz nō solū superioza determinate cognoscit: vt dicebant alīq erronei: vt hī supra. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nra ꝓsiderat. imo etiā inferioza quātūcūq minima determinate cognoscit. d Post eum. Hic reuertitur ad effectus dei sensibiles: ⁊ ꝑmo tāgit aliq⁹ effect⁹ gnātos in nubibus: ⁊ ꝛ ipas nubes: ibi frumētū. Circa ꝑmū incipit a tonitruo: q causat in nubib⁹ tpe calido dicēs: Post eū rugiet sonitus. s. tonitrui: ⁊ dicit: Post eū. qz effect⁹ posterioz ē sua causa. e Tonabit voce magnitudinis sue. dr autē vox tonitrui vox magnitudinis dei: qz est quidā effectus ipsius Causa eni ꝓxima ꝓxime influit in causatū q̄ alie cause scōe: vt hī ꝓxima ꝓpositōe de causis. f Et nō inuestigabit. s. ab hoie in ꝓticulari ⁊ pfecte. lz eni philosophi aliq dixerūt de natura tonitrui ⁊ aliaz ipressionū que generantur in nubibus: hoc tn fuit in gnāli tn ⁊ valde impfecte: vt hī ꝑ philosophū in ꝓncipio libri meteoroz: iō subdit: g Qui facit magna ⁊ iscrutabilia. Cōsequenter tāgit de niue que generat in nubib⁹ tpe frigido dicēs: h Qui ꝑcipit niuī vt descēdat. qz ꝑm dei ordinatōem fit descensus niuium ⁊ pluuiaz: ⁊ qz ꝓdcā veritas tēpoz ꝑm caloꝛē ⁊ frig⁹ ⁊ diuersaru impssionū deseruit vtilitati hoīm: iō subdit i Qui i manu oim hoīm signat. i. potētie hoīm operatiue q̄ ꝑ manuz designat: q est organū organoz as signat vāietates tē poz. k Ut noverit singuli opa sua. i. vt attēdant opib⁹ suis tpa apta: aliqbus ei opibus magis ē aptū tpus pluuiosum: aliquib⁹ vero sicū: aliqb⁹ caliduz aliquib⁹ frigiduz: ⁊ sic ō alīs. ⁊ hec etiā varietas ꝓcedit vsq ad aialia vt vario modo se habeāt: iō subdit: l Ingredietur bestia latibulū suū. ꝓpt intēperiē aeris. m Et in antro suo morabit. tpe ꝓuenienti ad quiescendum ꝑm nature sue moduz: Consequenter tangit de origine vētoꝛum principaliū: qui sunt auster ⁊ boreas dicēs: n Ab interioꝛib⁹ egredietur temp⁹. p interioꝛa intelligitur pol⁹ antartic⁹ q̄ semp est nobis occultus: a ꝓte aūt illa flant venti australes: qui inter ventos sunt magis impetuosi: nō est tn ꝑ hoc intelligenduz q auster incipiat flare a polo antartico: sed magis incipit a tropico estiuali: vt hī scdo metheoroz. dicitur autem auster egredi a polo antartico: qz tropic⁹ estiualis vñ flare incipit est a ꝓte illa respectu nre habitatōnis. o Et ab arcturo frigus. arcturus est quedā constellatio q̄ alio nomine dr vrsa: ⁊ voluit circa polū articum: vnde flant venti boreales q̄ sunt magis frigidi: ⁊ iō ex illa parte dr frigus venire. p Flante deo ꝓcrescit gelu. quia flantibus ventis borealib⁹ gelu auguemtat. q Et rursum latissime fundunt aque. qz cuz ab oppositō scz ab austro icipiūt vēti flare fiūt pluuie. r Frumētum ꝛc. Hic ꝓnter tangit de nubib⁹ in q̄bus fiūt impssiones ꝓdicte dicēs: Frumentum desiderant nubes. ⁊ hoc duplici rōne: Una ē quia quādo ē nimis⁹ calor aduritur frumentū in campo crescens: ⁊ ꝑ nubes tunc tꝑatur calor vt nō arescat: sed magis crescat. Alia ē quia per nubes fūduntur aque ad terre humectatōem: ⁊ frumenti nutritionem: ⁊ sic frumentum dicitur desiderare nubes quia quelibet res naturaliter desiderat suam perfectiones: ⁊ hoc modo dr ꝓmo physicoz: q materia appetit formaz: sicut turpe bonū. s Que cuncta lustrāt per circuitum. quia nubes non semper stant in eodem loco: sed mouentur circa hemisperium nostrum. t Quocunq eas voluntas gubernantis. s. dei d Duxerit. quia ꝑm eius dispositionem mouentur. x Sive in vno tribu: sive in terra sua ꝛc. quia aliquando cōtingit q in eadem regione vapores eleuantur: ⁊ in nubes condensantur: ⁊ in pluuias conuertuntur. Illi quando autem contingit q mouentur ad aliam regionem anteq conuertantur in pluuiā. y In q̄cunq

Qui in manu oim hoīm signat: ut noverit singuli opa sua. Ingredietur bestia latibulū suū: et i antro suo morabit. Ab interioꝛib⁹ egredietur tempestas: et ab arcturo frig⁹: flatē deo ꝓcrescit gelu et rursū latissime fūdūt aq. Frumētū desiderat nubes ⁊ nubes spargūt lumen suum. Que lustrāt cūcta per circuitum quocunq eas voluntas gubernantis dūxerit ad omne quod ꝓceperit illis super faciez orbis terraz: sive i vna tribu: sive i terra sua: sive i q̄cunq

loco misericordie sue eas iusserit inueniri. reputat enim effectus diuine misericordie qñ in locis calidis & siccis fiũt pluuie. z Ausculta hec iob. Hic cõsequẽter inducit iob ad predictoꝝ attentiõem: quasi horiez pre tristicia absoꝛptũ ab intellectu rõnabilium: & tñ circa idem primo nititur oñdere ipsi' iob ignorantiam: 2° reuertitur ad declarandũ ex quibusdã effectib' dei sapiẽtiam: ibi Subito aer. Circa primũ dic: Ausculta hec iob diligenter.

& Sta & ꝓsidera. nõ transitorie sz cũ magna deliberatõne a Mirabilia dei: alias miracula .i. opa ei' q̃ non pñt ad plenũ pscrutari: vt sic temẽarie nõ reprehẽdas iudicia dei: Et cõsequẽr resumit alia de predictis: vt aliq̃d addat dicẽs: b Nunq̃d scis: quasi diceret non. imo totaliter ignoras. c Oñ ꝑcepit deus pluuiꝫ. i. disposuerit: & tẽpoꝛe pluuioso d Ut oñderet lucẽ nubiũ eẽ. qõ maxime fit i apparitõe iridis q̃ apparet tpe pluuioso: & tñ philosophi quãtũcũq; sapiẽtes pauca valde & generaliter & imperfecte cognouerunt de natura iridis. e Nunq̃d nosti semitas nubiũ eius magnas. qz mouent ꝑ aerẽ magnũ & spacioſũ. f Et pfectas sciẽtias. dicit aũt scias in plurali: qz impressiones aeris de quib' dicñ est: & adhuc dicet: in nubib' gnãnt: & iõ noticia eaꝝ dependet ex noticia nubiũ. g Nonne vestimẽta tua calida sũt &c. Auster enim flat a regione calida: vt ꝑdictũ ẽ: & iõ calefacit aerez & hoim vestimẽta & coꝛpoꝛa. oia ista posuit heliu ad designandum q̃ erant ignota ipsi iob: & iõ derisoꝛie subdit: h Tu forsitan cũ eo fabricatus es celos. q̃ facti sũt a deo ꝑ creatõem: i qua nulla psona ẽ coopatur. i Qui solidissimi q̃si ere fusi sunt. dicũtur aũt solidi: eo q̃ nõ sũt diuisibiles sicut aer & aq̃ que diuidũtur & reuniũtur. Soliditas enim ꝑpe & alie q̃litates elemẽtares nõ sũt in celis q̃ sũt alterꝫ nature. k Oñde nobis quid dicam' &c. q. d. tu solus es sapiẽs: & nos oẽs sum' inuoluti tenebris ignoratie: qõ dic derisoꝛie quãtũ ad ipz iob: tñ fm veritatez homes sapientes z̃ habeãt de diuinis operib' aliquã noticiam: tñ plura ignoꝛãt q̃ sciũt: iõ subdit: l Quis narrabit ei q̃ loquoꝛ. q. d. null': qz illa q̃ ꝑ maioꝛi pte ignoꝛãtur nõ enarrant nisi valde defectiue: vñ subdit: m Etiã si locut' fuerit homo deuoꝛabitur. s. ei' verbũ a magnitudine materie: sicut modic' fluuiꝰ a mari: Aliꝫ punctatur ab aliq̃bus sic: Etiã si locut' fuerit. s. de': n Homo deuoꝛabit. i. nõ poterit sustinere: vñ Exodi. xx. Filij isrl ex locutõe domini pauoꝛe ꝓcussi dixer̃t moysi: Loq̃re tu nobis & audiem' : & nõ loq̃tur nobis oñs: ne forte moꝛiamur. o Subito aer. Oñsa ipsi' iob ignoratia reuertit ad tangendũ quosdã effectus dei mirabiles ad ꝓcludendũ defectũ humane sapiẽtie respectu diuine excellẽtie dicẽs: Subito aer cogetur. i. cõdẽsabitur i nubes. hoc enim videmus accidere q̃ aliq̃n aere existẽte valde puro: q̃ subito ꝓdensatur in nubes. p Et vẽtus trãsiens fugabit eas. qz si vẽtus aq̃lonaris q̃ dissipat pluuias: vt hĩ ꝑuer. xxv. incipiat fortiter flare: dissipabit illas nubes. vel trãsferret ad aliã regionẽ: & tales mutatões subite sunt nobis mirabiles. q Ab aq̃lone auꝝ venit. qz sũt ibi aliq̃ minere auri. vñ libꝛo de ꝓphetatibus regꝫ dicitur: q̃ in mõtib' saxonie q̃ sũt versus aquilonez oia metalla fere fodiũtur ꝓeter stagnũ & hoc ẽ etiã mirabile: qz regiones aq̃lonares sunt valde frigide. Aluruz aũt generatur i viscerib' terre a calore sol' ibidẽ terram penetrãte & materiam digerẽte: que magis est digesta in auro q̃ in aliꝭ metall. oia tñ ista mirabilia & maioꝛa ꝓcedunt ex diuina sapiaiõ subdit: r Et a deo formidolosa laudatõ. ex diuina enim excellẽtia ꝓcedit q̃ homes quãtũcunq; sapiẽtes laudant eũ cuz formidine: eo q̃ non pñt sufficiẽter laudare: fm illud Eccl. xliij. Bñdicẽtes magnificate deũ q̃tũ potestis: maioꝛ ẽ enim oi laude. Illa aũt opera solẽt homes cũ formidine facere: q̃ nesciunt sufficienter agere: iõ subdit: s Digne eũ inuenire non possumus. & hoc ꝑpi suam excellentiam ad quã se habet intellectus noster sicut oculus noctue ad lucẽ solis: ideo subditur: t Magnus formidine. in rerum ꝓductõne: v Et iudicio & iustitia. in eaꝝ gubernatõe: qz omnia disponit in pondere & mẽsura: vt dicit Sapiẽ. xj. x Et enarrari non põt. sufficienter a nobis: sicut nec intelligi ꝑpi qõ dicit gregoꝛius balbutiẽdo: Pro vt possum' excelsa dei resonamus. & ꝓpositione sexta de causis dicitur: Causa prima superioꝛ est omni narratõne. & ideo deficiunt lingue a narratione ei' nisi ꝓpi narratõez eẽ ipsi'. Et ex dictis concludit intentũ dicẽs: y Ideo timebũt eũ viri. quãtũcunq; fortes sint & audaces. z Et nõ audebunt contemplari. quasi perfectam eius noticiam assecuti vel assecuturi. & Omnes q̃ sibi vident ẽe sapientes. i. illi qui plura sciũt de effectibus diuinis: quia quanto sunt sapientioꝛes: tanto magis percipiunt defectum sue noticie: maxime circa diuina. vnde & sapiens socrates dicebat: hoc tñ scio qõ nescio fm q̃ refert Hieronymus i epistola ad paulinũ de oĩbus sacre scripture libris. Ex predictis aũt patet q̃ heliu in aliquibus cũ ipo iob concoꝛdabat. in aliꝭ aũt intellectum ipsius iob non bene capiebat: & frequenter opꝓbria cõtra iob imisscebat: ꝓpter que iob noluit sibi respondere: sed magis tacere: volẽs se a ꝓtentionibus fm dictum apostoli segregare

In capꝫ. xxxvij. vbi dicitur in postilla: Ex predictis patet q̃ heliu in aliquibus cũ ipo iob ꝓcoꝛdabat. Add tõ. Quod autem iob nolebat respondere heliu sicut fecit aliꝭ socijs sibi contradicentibus: posset esse duplex rõ. Prima scilicz q̃ heliu sicut dicñ fuit loquebatur ex arrogantia intendendo principaliter vilipendere ipsum iob: vnde dicebat illi supra. xxxiij. capꝫ: Tace & docebo te sapientiam. & in. xxxiij. dicit: Job autem stulte locutus est: & verba illi' non sonant disciplinam. & sic in aliꝭ locis: & ideo iob ipsi heliu non curauit responpondere videns q̃ intentio sua versabatur circa vanam gloriam: vt vitaret ne forte incideret in hoc vicio disputando: in quo

secutus est sapiens consilium dicēs: ꝓuerbioꝝ .xxvj. Ne respondeas stulto iuxta stulticiam suam: ne efficiaris ei simil' sed alīs q̄ non sic arroganter videbantur loqui: sed solum arguendo seu increpando iob respondit vt ipsoꝝ errorē patefieret: iuxta illud ꝓuerbioꝝ caplo supra dicto: Rñdē stulto iuxta stulticiā suā ne sibi sapiens esse videat. Scōa q̄ heliu i tm̄ per superbiaz elatus est: q̄ nec correctionez iob desiderabat sed potius eius maiorem ruinam appetebat: qō est ihumanuz vel saltem incōsonuz videatur perfecti: qō patet ex hoc: nam in fine .xxxiij. capli dicebat heliu: Dixi mi ꝓbetur iob vsq; ad finē. in quib' vbis ꝓut cōiter exponūtur z in postilla: heliu petebat a deo q̄ nō desisterz a flagellatōne ipsi' iob i pñti vita: z etiā in alia vita duceret ad eternam dānatōem: vnde glosa ibidē dicit: Quia asperitas supboꝝ vsq; ad maledicendum se extendit: cōtra enim iob deū detur. hec in glosa vnde talia loquēti nō videt dignū respōdere p̄sertim cum talia etiam ex excessu ire videntur ꝓcedere sicut i proposito. nam heliu p iram fuit primo z principaliter ꝓuocatus: vñ supra .xxxij. ca. Irat' est furor heliu filij barachiel: qua rōne laudabiliter iob abstinuit se a respōsione intēdens ire locū dare: iuxta illud Ecclastici. viij. Nō litiges cū homine linguato: z nō strues in ignē illi' ligna z̄c.

a Espōdens aūt dñs. Finita disputa- .XXXVIII. tōne iob z amicoꝝ ei': hic ponit ipsi' dñi determinatio in qua primo arguit heliu de p̄sūptōne: 2° reprehendit ipm iob de indiscreta locutōne: ibi Accinge sicut vir. 3° tres amicos iob de falsi assertione ca°. xxxij. ibi Postq̄ aūt. z sic determinat questionē ꝓ ipso iob quantuz ad conclusionem itentam: licet ipm increpet de modo loquēdi indiscreto. Circa ꝑmum dicit: Rñdens aūt dominus iob .i. ꝓ ipso iob qui tacebat: vt dictum ē. b De turbine. q̄ fm aliquos vtute diuina vel ministerio angelico formata fuit vox quasi ꝓcedēs de nubis dēsitate sicut in mōte synai vt hī Exodi .xx. fm alios vero non fuit ibi talis formatio vocis: sed dñs loq̄batur ipsi iob ꝓ inspiratōem que quidez locutio ꝓ turbinem designat: eo q̄ habet obscuritatē anne xaz. c Quis ē iste. heliu eni acceperat quasi vices determinantis questionē de diuina ꝓuidentia: ad cui' determinationez sol' de' est sufficiens: z iō arguit ei' ꝓsumptōez dicēs: Quis est iste. q. d. non est tant' nec talis q̄ debeat se de hoc intromittere ꝓpter suā insufficiētiā: iō subdit: d Inuoluens snias sermonib' impitis. lz eni plura de dei ptāte z sapiētia vera dixisset: tamē intricate dixerat: z multa vba cōtumelioſa ꝓtra iob imiscuerat. e Accinge. Hic ꝓsequenter arguit iob de indiscreta locutōne specialiē in duob': primo quia dixerat supra .xiij. Disputare cū deo cupio: quod dixerat nō ꝓsūptuose: sed sicut humilis discipulus disputat cū magistro q̄rens ampli' doceri ab eo: sicut ibidez fuit expositū: tñ ex modo loquēdi poterat alii iudicari ab assistentibus: sicut z iudicatuz fuit: vt patet ex supra dcis: q̄. s. dixerat hoc ꝓsumptuose: z volēs cū deo de pari disputare. 2° q̄ ꝓmemorādo suam iusticiam: ex modo loquendi videbatur assistētib': q̄ diceret aliqua in diuine iustitie derogatōem: z iō vtrunq; dictū licet fuerit verū: sicut ꝑz ex supra dictis: tamē habuit speciem mali: z fuit generatiuū scandali: ideo dominus primo reprehendit primum: z 2° secūdum caplo .xl. prima i tres: quia primo excitatur ipsius iob attētio: z secūdo subditur eius reprehensio: ibi Ubi eras. z tertio eiusdem confutatio. caplo .xxxix. versus finez: ibi Nec adiecit dominus. Circa primum dicitur: e Accige sicut vir lumbos tuos. homo enim preparando se ad opus corporale solet lumbos suos accingere: z ideo de hoc designatur metaphorice preparatō ipsius ad attendenduz verba domini diligenter. f Interrogabo te z rñde: alſ oñde mihi. supra eni. xij. caplo iob querēs cū deo disputare obtulerat ei optionem partis opponētis vel respōdentis: z ideo dominus hic se determinat ad partez opponentis. g Ubi eras. Hic consequenter ponitur argutio iob de hoc q̄ indiscrete dixerat se cum deo velle disputare quod fit per hoc q̄ hic declaratur incomprehensibilitas diuine sapientie: z ideo fatuum est cum eo contendere non solum in facto: sed etiam in signo: sicut verba iob prolata videbantur designare. immensitas ergo diuine sapientie z potentie ostendit primo in partibus mundi principalibus: secundo in animalibus: ibi Quis posuit in visceribus hominis z̄c. Principales autem mundi partes sunt corpora celestia z elementa: z iō primo ostenditur proposituz in elementis: que sunt nobis magis sensibilia: Secundo in celis: ibi Nunquid cō iungere z̄c. vt sic sit processus ordinatus a magis notis ad minus nota. Prima adhuc in duas: quia primo oñditur propositum in corporibus elementoꝝ: Secundo in dispositionibus eoruz: ibi Nunquid tenuisti. Prima in tres: quia primo ostenditur propositum in elemēto terre: secundo in elemento aque: ibi Quis conclusit tertio in aere: ibi Nunquid post ortum z̄c. De elemento autem ignis mentionem non facit: quia non videtur habere speram propriam distinctam a spera aeris: semper enim videtur in aliqua materia in corporibus mixtis: z in aere sursum videtur in exaltatōnibus siccis q̄ igniūtur per motum aeris: sicut patet in stella comata: z asub ascendente z descendente z similibus. Circa primuz de productione terre loquitur ad modum edificij cuius artifex primo disponit modū fundamenti: quod notatur cū dicitur: g Ubi eras quando ponebā fundamenta terre. quasi diceret: nonduz eras natus: z ideo non potes hoc scire. Secundo artifex disponit de quantitate edificij fundamento superponēdi: quod fit per extensionem linee: z quātum ad hoc dicitur: h Quis posuit mensuras eius si nosti z̄c. quasi diceret: non nosti. quantitas enim terre non est determinata ex natura sua: sed posset esse maior z minor: z ideo eius mensura dependet ex sola dei voluntate. Tertio cogitat artifex q̄ edificium bene possit stabiliri: z quantum ad hoc dicitur: i Super quo bases illius solidate sunt. basis autem terre est centrum mundi. Quarto artifex ponit lapidem angularem in fundamento: cui alij lapides possint ex diuersis partibus coniungi: z quantum ad h° additur: k Quis demisit lapidem angularez. lapis iste intelligitur pars terre propinquior centro cui alie partes per circuitum annectuntur. l Cum me laudarēt simul astra matutina. i. angeli qui in scriptura dicūtur filij dei: vt habetur in principio huius libri: z etiā astra

damenta terre? Indica mihi si habes intelligentiam. Quis posuit mensuras eius si nosti: vel quis tetendit super eam lineam? Super quo bases illius solidate sūt? Aut quis demisit lapidē angulare ei': cūz me laudarēt simul

matutina: qz a principio simul creati fuerũt cũ celo empyreo añ distinctionem elementoꝝ: ⁊ hoc inducit ꝫ ad ondendum q̃ ꝓductio terre nõ fuit necessaria ad manifestatõez diuine sapientie ⁊ glorie: cũ iã añ ab angel' laudaretur. m Quis ꝓclusit. Hic ꝓnter onditur immẽsitas diuine sapie in elemento aque qõ fm ꝓditõnem nature sue a principio terrã circũdedit: sed ex diuina dispẽsatõne fcm ẽ vt aq̃ ꝓgregarent in locũ vnum: vt sic appareret arida ad habitatõez hoim ⁊ aialiũ: vt habet Scñ. j. ⁊ hꝰ est qõ dicit: m Quis conclusit ostijs .i. certis terminis. n Mare. in quo. s. ꝓgregant aque: o Oñ erum. quasi ꝫ vulua ꝓcedẽs. i. ex occulto diuine dispositõnis. Describit aũt ꝓductionem aque ꝑ modũ pueri nascenti eo q̃ aqua est maxime formabilis in res viuas: vnde ⁊ semina hoim ⁊ aialiũ ceteroꝝ sũt humida. p Cũ ponerez nubẽ vestimẽtũ eiꝰ. nubes eniꝫ gnãntur ex exalatõnibus humidis q̃ maxime eleuant a mari ⁊ sic nubes ⁊ caligo fiũt sup mare. q Circũdedi illud terminis meis. i. terminis a me dispositis. r Et posui vectẽ ⁊ ostia. i. clausurã ꝑ ripas altas ⁊ solidas: ĩõ subdit: s Et hic ꝓfringes tumẽtes fluctus tuos. qz fluctꝰ maris ꝓfringũtur ad rupes ⁊ in litore existẽtes. t Nunqd Hic cõsequẽter onditur immẽsitas diuine sapiẽtie ⁊ potestatis i aere: cũ dr: t Nũquid post ortũ tuũ ꝓcepisti diluculo. vt appareret sic ordinate i aere fm dispositõem tuã. v Et onditi auroꝛe locũ suũ. vt sic appareat in diuersis locis fm varium ortũ solis i estate ⁊ hyeme ⁊ tpibus medijs: dicitur aũt diluculũ prncipiũ diei q̃n primo incipit lux solis apparere. auroꝛa vero quando lux solis ꝓcedens irradiat vapores existẽtes in aere in oriẽtali parte: oia ista ꝓmissa sũt ad onendũ insufficiẽtiam ipi' iob ad ꝓhensionẽ diuinoꝝ operũ: ⁊ p ꝓsequẽs q̃ non sit idoneus ad disputandũ cum deo. x Nunqd tenuisti. Hic ꝓnter onditur immẽsitas diuine sapientie ⁊ ptãtis in quibusdaz effectibus diuinis in elemẽtis: ⁊ ꝓmo in terra dicẽs: Nunqd tenuisti cõcutiens extrema terre. i. faciẽs terremotũ tua virtute in q̃ ꝓcutiũtur exteriores ptes terre. y Et excussisti impios ex ea. qz aliq̃n terremotꝰ fit a deo ad punitõem ipiorũ. z Restituet vt lutũ signa. lutũ ei diuisũ cito reuniꝫ: sic si aliq̃n ꝑ ẽremotũ fit aliq̃ scissura cessãte ẽremotu recludit: a Et stabit sic vestimẽtũ. qõ stat i integritate sua postq̃ ẽ excussũ: sic ⁊ ira pꝰ talẽ ꝓcussionẽ pꝰ ẽremotũ. b Auferet ab impijs lux sua. qz aliq̃n pereũt in terremotu: vt ꝓdcm̃ est. c Et brachiũ excelsũ ꝓfringetur. i. ptãs supboꝝ q̃ aliq̃n in terremotu opprimuntur. d Nunqd ꝛc. Hic onditur ꝓpositũ in effectib' in aqs cũ dr: Nũquid ingressus es ꝓfundũ maris. ad videndũ ea que ibi latitãt. e Et i nouissimis abyssi deãbulasti. i. in remotissimis partib' occeani vbi nullus vnq̃ nauigauit. f Nũquid apte sunt tibi portе mortis. i. inferni: q̃ a sanctis ꝺscribũtur eẽ sub aqs in inferioꝛib' ire. g Et ostia tenebroꝛsa vidisti. idẽ notatur ꝑ tenebroꝛsa ostia quod per portas mortis: h Nunqd ꝓsiderasti latitudinez terre. q̃ fm astrologos accipit ab austro in aqlonẽ: nullus vnq̃ hoim potuit trãsire ab vno termino i aliũ: qz ẓona torrida intermedia ẽ ipertrãsibilis ꝓpt excessũ caloꝛis. i Indica mihi. Hic onditur ꝓpositũ in effectib' qui fiũt in aere: int̃ quos primũ locũ tenet diffusio lucis de die ⁊ tenebrarum de nocte ⁊ quãtũ ad hꝰ dr: i Indica mihi si nosti oia. quasi diceret: tu videris hoc sentire in Jn qua via lux habi Ut ducas vnũquodq̃ ad terminos suos. oia eniꝫ inferioꝛa per effectũ lucis solis ⁊ stellarũ generãtur: ⁊ ꝑ subtractionez eiꝰ qõ fit in tenebris corrũpunt: ⁊ sic ad suos terminos deducũtur. m Scies tũc q̃ nasciturus esses. quasi diceret non: qz cognoscere ꝓsupponit esse. n Et numeꝝ dierum tuoꝝ noueras. qui nõ põt sciri determinate ab aliquo hoie: nisi ex diuina reuelatõne: cũ nihil incertiꝰ sit mortis tempoꝛe. Consequẽter procedit ad effectus qui sunt in medio interstitio aeris dicẽs: o Nũquid ingressus es thesauros niuis. thesauri niuis dicũtur exalatiões humide: ex quarum congregatione generantur niues ⁊ etiam grãdines: quando congelantur frigoꝛe. p Que ꝑparaui in tempꝰ hostis. i. ad punitõnem hostium in bellis hoc modo fuit debellatus Sisara cum exercitu suo: vt habetur Judicuꝝ quarto capꝰ: ⁊ philistei oꝛante samuele: vt habetur primo regum. vij. ca. ⁊ qz post tẽpestatẽ sequitur serenitas: ĩõ subdit: q Per quã viam spargitur lux. quantum ad sui claritatem in aere. r Diuiditur estus super terram. quia ad diffusionem lucis sequitur intentio caloris. Consequenter procedit ad actus ventoꝝ quibus impellũtur nubes ⁊ pluuie dicens: s Quis dedit vehementissimo imbri cursum suum. hoc habet ex impetu venti eum propellentis: sed impetus venti vlterius reducitur in dispositõnem diuinam: que nõ est ad plenum inuestigabilis a nobis. t Et viam sonantis tonitrui. ⁊ dicit viam: quia sonitus tonitrui non est sicut rei permanentis in vno loco: sed transeuntis de loco ad locum: cuius causa finalis subditur cum dicitur:

astra matutina: ⁊ iubilarẽt oẽs filij dei: Quis conclusit ostijs mare quãdo erũpebat quasi de vulua ꝓcedens: cũ ponerẽ nubẽ vestimẽtum eiꝰ: ⁊ caligine illud q̃si pannis infãtie obuoluerẽ: Circũdedi illud terminis meis: ẽt posui vectem ⁊ ostia: ⁊ dixi: Usq̃ huc venies: ⁊ non ꝓcedes amplius: ẽt hic ꝓfringes tumẽtes fluctꝰ tuos. Nunqd pꝰ ortũ tuũ ꝓcepisti diluculo: ẽt onditi auroꝛe locum suũ. Nunquid tenuisti concutiens extrema terre: ẽt excussisti impios ex ea: Restituetur vt lutum signaculũ: ẽt stabit sicut vestimẽtuz. Auferẽtur ab impijs lux sua: ẽt brachiũ excelsum ꝓfringet Nunqd ingressus es ꝓfundum maris: ⁊ in nouissimis abyssi deambulasti: Nunqd apte sũt tibi portе mortis: ẽt ostia tenebroꝛsa vidisti: Nunqd cõsideraſti latitudinem terre: Jndica mihi si nosti oia in quã via lux habitet: ⁊ tenebraꝝ qs locus sit: ut ducas vnũquodq̃ qz ad terminos suos: ⁊ itel ligas semitas domus eius Sciebas tũc q̃ nasciturus esses: ẽt numeꝝ dieruz tuorum noueras: Nunquid ingressus es thesauros niuis aut thesauros grãdinis aspexisti: q̃ ꝑparaui in tẽpus hostis: in die pugne ⁊ belli: Per quam viaz spargitur lux: diuiditur lux super terram: Quis dedit vehementissimo imbri cursuz: ẽt viã sonãtis tonitrui:

v Ut plueret. qz pluuia cõiter sequit tonitruũ. x Super terrã absq; homine. i. que non colitur ab aliq hoie: vt sic aialia siluestria haberẽt herbã ad comedẽdum: iõ sb̃dit: y Et pduceret herbas virentes. z qz fecerat mẽtõem de vtilitate pluuie: iõ subditur de causa effectiua ipsi' dicens:

z Quis est pluuie pater: vel quis genuit stillas rozis. ros autẽ z pluuia differũt tm̃ fm paucitatez z multitudinem materie: z p sequẽs eade est cã effectiua differens secũduz maius z min'. a De cuius vtero egressa est glatics. i. q̃ est causa materiat ipsius: z loquit ad similitudinẽ aialiũ: in q̃ruz generatõe vterus feie preparat materiam. b Et gelu d'celo ds genuit. i. q̃ est cã ipius effectiua: qz influxus corpoz celestiũ est cã effectiua oim isto: uz vt hi pmo metheorozz: vbi dr q tota elemẽtaris regio cõtinua est lationi astroz: vt oino virtus ei' gubernetur inde. oia aũt predcã hic posita sũt ad oñendũ q nõ sũt inuestigabilia ad plenũ naturali rõne: lz eni philosophi de cã isto rũ aliq dixerũt in generali: tm̃ hoc fuit obscure z iperfecte: vt frequẽter dcm̃ est supra: iõ subdit: c In similitudinẽ lapidis aque durant. nec vnq; fuit dictũ pfecte a quocunq; hoie in speciali z declaratũ: quõ res taz mollis z fluida posit intm̃ solidari: z si alicis esset q̃ non vidisset nullo mõ crederet dicẽti: sicut z de motu ferri ad magnetẽ ptra naturaz suam: z iõ qz causa taliũ determinat ignorat: dr q habent hoc a tota specie. i. a' pprietate psequẽte speciẽ: sed q̃ sit illa pprietas determinate nullo dicit. d Et supficies abyssi. i. oceani e Lonstringit. qz in ptibus aquilonaribus q̃ sũt valde frigide supficies ei' sup ripas aliq̃n congelatur. f Nunqd piungere. hic q̃ñter oñditur imensitas diuine sapientie z potẽtie in corporibus celestib': in quib' vnuz est mirabile: q̃ stelle fixe habẽt sitũ ita determinatũ: z notũ q̃ nunq; appropinquãt sibi adinuicẽ magis vno tpe q̃ in alio z quãtũ ad hoc dr: f Nunquid piũgere valebis micãtes stellas pliades. septẽ sũt stelle adinuicẽ valde ppinque: z a vulgarib' hõib' vocãtur gallina cũ pullis suis: z q̃uis sint multũ ppinque in situ: nũq; tm̃ piungũtur: z adhuc minus pñt piungi alie stelle que magis distant ab inuicem. g Aut gyrum arcturi poteris dissipare. arcturus ẽ quedã cõstellatõ que voluitur circa polũ articũ: z vocat maioz vsa cuius circuit' nõ põt impediri nisi a solo deo. Aliud autez mirabile i celo: ẽ in motib' planetarũ: z maxime i motu veneris: q: aliq̃n oritur ante solẽ: quasi deserta a sole: velocio rẽ motũ versus oriẽtem habente: z fm hoc vocatur hesperus siue stella matutina siue lucifer: aliq̃n aũt oritur post solis occasũ quasi deferens ipm velocit' mota versus orientẽ z sic dicitur vesperus: z quãtũ ad hoc dr: h Nunqd p duces lucifez. i. facies oriri stellã veneris i In tpe suo. i. ante ortũ solis tpe determiato. k Et vesperũ. i. eandẽ stellã. l Sup filios terre psurgere facies post solis occasum. q. d. non. ratõ eni huius varietatis in ortu ei': z similiter alia varietatuz circa planetas ab homine nõ comp̃henditur: lz eni ad saluãdũ talia apparẽtia astrologi posuerũt in circuitione motuuz planetaz ecentricos z epiciclos tm̃ non habeẽt ex hoc certitudinaliter: q̃ ista ab eis posita sint cause taliũ varietatũ: qz fozsitan p aliũ moduz p̃ dicta apparẽtia eque bñ vel melt' possent saluari. Aliud mirabile ẽ: q̃ ex motu corpoz celestiũ sequitur varietas effectuũ in elemẽtis: quoz rões in celo p̃existẽtes ñ pñt ab hõib' plene ꝓprehendi: nec ad effectus determiatos plene applicari: z iõ dicitur: Nũquid nosti ordinẽ celi nẽ. z qz in opinione vulgi tonitrua et fulgura q̃ fiũt in aere ex corpis celestis influxu: sũt magis mirabilia qz terribiliora: iõ subdit: n Nũ quid eleuabis in nebula vocẽ tuã. .i. causabis vocez tonitrui qui i nube gnãt. o Impetus aq̃rũ operiet te. qz ad tonitruũ solet sequi magnitudo pluuiaz: q̃ operit celũ ne videat a nobis. p Nunquid mittes fulgura. i. disponeꝫ de eis ad volũtatẽ tuã: q̃si eẽnt i obedẽtia tua: oia p̃dicta posita sũt ad oñdẽdũ q̃ iob indiscrete locutus fuerat. d. Disputare cũ deo cupio. eo q̃ diuina sapia ab hoie nõ possit perscrutari: vt pz in effectibus p̃dcis. q Quis posuit tẽ. Postq̃ oñsa est imensitas diuine sapie z potẽtie in partib' mũdi pcipalib': hic ꝓñter oñditur idem in aialib': z pmo quãtũ ad ea q̃ pertinẽt ad cognitõem: 2° in ptinẽtib' ad nutritõem: ibi Nunquid capies. 3° quãtũ ad generatõem: in principio. xxxix. capli. 4° quãtũ ad aliquoz aialiũ z auium mirabilẽ ꝓditõem: ibi Quis dimisit onagrũ. ini aialia aũt homo tenet pncipatum. z iõ ab eius cognitione incipit dicẽs: q Quis posuit i viscerib' hois. i. in mente ei' que latet interius sicut z viscera r Sapientiã. q. d. solus deus: q̃ dedit sibi lumẽ naturale intellect': p q̃ põt acquirere sciam eoz q̃ pñt sciri z iuestigari per rõem: z aliq̃n illustrat p specialẽ reuelatõem quãtuz ad ea q̃ excedũt naturalẽ cognitõem. deriuãtur eni alique prudentie ad aialia bruta: z aues ad aliq̃ opa determiata: sicut aranee ad faciendũ telã: z auib' ad faciẽdum nidos: z sic de aliis: hoc tm̃ specialit oñditur in gallo q̃ est auis nota z domestica cũ dr: s Quis dedit gallo in telligẽtiam. q̃ sic hozis i nocte determinatis cãtat: ac si i telligeret hozaz noctis distinctõem: vocat aũt talis estimatio naturat in gallo intelligentia: eo q̃ pcedit ab intellectu diuino: z hoc etiã modo opus nature dr opus intelligẽtie: vñ subditur: t Quis enarrabit. s. gallo v Celozũ rõem. i. motuũ celestiũ ordinem: vt sic determinatis hozis cãtet in nocte. q. d. null'. hõ ei hz intellectũ ad talia addiscendũ: tm̃ in eo apparẽt opa ex intellectu diuino q̃ est actoz nature ꝓcedentia: sic z hozologia q̃ cognitõe carẽt: tm̃ determinatis hozis sonãt ad hoc disposita p intellectũ hois. Cõsiderãdũ etiã est q̃ vigiles de nocte solẽt determinatis hozis cũ aliq̃ instrumẽto sonare: z in medijs tpib' silere: vt p h' faciãt hozas noctis ab alijs cognosci: qõ ñ põt dici de gallo: iõ sb̃dit: x Et pcẽtu celi q̃s dormire faciet. medijs tpib' ini pncipia hozaz vt p hoc faciat cognoscẽ gallũ hozas noctis ad cãtãdũ

ũt plueret sup terraz absq; hoie in deserto vbi nullus mortaliũ ꝓmorat vt impleret inuiã z desolatã: et pducẽt herbas virẽtes: Quis est pluuie pater: vl quis genuit stellas rozis: De cui' vtero egressa ẽ glacies: et gelu de celo quis genuit: In silitudinẽ lapidis aque durãtur: et supficies abyssi cõstringitur. Nunquid piungere valebis micantes stellas pliades: aũt gyrum arcturi poteris dissipare: Nũ qũid pducis luciferum in tẽpe suo: z vesperꝫ super fines terre psurgere facies: Nunqd nosti ordinẽ celi: z pones rõez ei' in terra: Nũ qd eleuab i nebula vocẽ tuaz: z ipet aq̃z opiet te: Nũ qũid mittes fulgura z ibũt z reuertẽtia dicẽt tibi: assumus: Quis posuit i visceri b' hois sapiaz: vl qũis dedit gallo itelligẽtiã: Quis enarrabit celoz rõez: et cõ

q.d. nullus: qz nunq̃ ceſſat ꝓcent'. Cõſiderandũ aũt q̃ pitagorici dixerũt ex ꝓportõe motuũ celeſtiũ ſonũ armoniacũ cauſari. Sed hoc improbat pbus ſcdo celi 7 mũdi: pbans q̃ ex illis motib' nõ cauſat aliq̃s ſon'. 7 iõ per concentũ celi nõ intelligit hic aliud'q̃ cõueniẽtia motuũ celeſtium 7 qz iſta ꝓuenientia eſt a principio mũdi: iõ ſubdit: Q Qñ fũdabatur puluis in terrã. i. a principio ꝓducebatur a deo: 7 dicitur hic puluis: qz i' aliquibus partib' eſt diſcontinuata ad modũ pulueris. ſ. in locis fabuloſis: 7 in aliq̃bus partib' eſt ꝓpacta ex humiditate eam ꝓtinuante. 7 quãtũ ad hoc ſubdit: Et glebe ꝓpingebant. Z Nunquid. hic ꝓſequenter oñdit imenſitas diuine ſapie 7 potẽtie in ptinentib' ad nutritõez: 7 ꝑmo ponit exemplũ leene nutriẽtis catulos: qui cũ ſũt voraces: mirabile eſt q̃ ſibi 7 catulis poſſit capere predã ad nutritõem eoz ſufficiẽtem: 7 quãtum ad hoc dicit: Z Nunquid capies leene predam. ſibi 7 catulis ſufficiẽtem. 2° ponit exẽplũ de pullis corui: quib' coruus nõ q̃rit cibũ ſeptẽ diebus ſ. donec videat eos nigreſcere: 7 ſuos eẽ cognouerit ex nigredine: 7 interi nutriũt diuina ꝓuiſione: ſm q̃ dr ps. cxlvj. Qui dat iumẽtis eſcã ipoz: 7 pullis coruoz iuocãtib' eũ. 7 quãtũ ad hoc dr: a Quis ꝑparat coruo. .i. ꝓ ipo coruo b Eſcam ſuã. i. nutritõem quã aues naturali inſtinctu miſtrant pullis ſuis: c Qñ pulli eius. ſ. corui deſerti ab ipſo vt alieni d Clamant ad deum. non eſt p hoc intelligẽdũ q̃ iſte clamoz peccat ex cognitõne dei q̃ ſit in pullis: ſed qz quelibet res naturaľ eoipſo q̃ naturali deſiderio appetit aliq̃d bonum: q̃dãmodo clamat ad deum a q̃ recipit omne bonũ.

¶ In capl'o. xxxviij. vbi dicit in poſtilla: Quis eſt iſte. heliu enim acceperat quaſi vices determinantis queſtionem 2c. Additio ꝑma

Quod aũt heliu in hac queſtione accepiſſe vices quaſi determinãtis nõ ꝓbatur lr̃a: ſed potiꝰ pz per lr̃am q̃ ipe tenuit locũ opponẽtis: ſicut 7 alĩ ſocij: niſi qz voluit ſupplere defectũ eoz in opponẽdo. Dicebat enim heliu ſupra. xxxij. ca. Qñ igitur ſpectaui: 7 ñ ſũt locuti: nec rñderũt vltra: rñdebo 7 ego ptẽ meã. Ex quo patet q̃ non ẽtendebat ſe ingerere p modũ determinantis: ſz opponẽtis ſicut 7 alĩ: ſufficiẽtius tñ ꝓput eſtimabat. Idem pz in capl'o. xxxiij. vbi heliu dicebat iob: Si potes rñdere mihi 2c. Ecce 7 me ſicut 7 te fecit deꝰ: 7 de eodẽ luto ego q̃z formatus ſũ. ex quo pz q̃ ipe q̃rebat diſputare cũ iob de pari: nõ aũt queſtõem determinare. Qñ ad declaratõem huiꝰ qõ dr ꝑ heliu: Quis eſt iſte inuoluẽs ſnias. attẽdendũ eſt q̃ heliu in hac queſtione defecerat. Primo eni qz cũ ipe ꝓueniebat cũ iob in hoc q̃ ꝑmia virtutũ 7 pene vicioz erãt in vita futura: nõ debuiſſent eũ ꝓdẽnare ſeu iudicare iniuſtũ ꝓpter flagella q̃ patiebat in hac vita. Credentes eni premia 7 punitões in futuro ſclo: nõ debẽt ꝓdẽnare patientes tribulatões in hac vita: qz vt dr Eccles. ix. ca°. Uniuerſa eque veniũt iuſto 7 impio. vñ ex hoc ꝓprie dr heliu inuoluẽs ſnias: eo q̃ affirmãs ſniam ipſi' iob aſſerẽtis i alia vita eẽ vera premia 7 punitões: iuoluebat cum ſnia amicoz ipſm iob ꝓdẽnantiũ: que quidẽ ſnie nõ cõſonãt adinuicẽ vt dcm̃ eſt: 7 iõ inuoluere tales ſnias iudicat ꝺ a deo eſſe erroneũ cũ dr: Quis eſt iſte iuoluens ſnias. Item has ſnias ſic iuolutas miſcuit heliu cũ ſermonibus ipiis: ꝑmo qz multa erronea aſſeruerat: ſicut cũ dixerat ſupra. xxxij. ca. Ecce hec oia opatur deus trib' vicib' per ſingulos: qõ ꝓprie itelligit ſm expoſitõem ra. ſa. ſcz q̃ trib' vicib' tm̃ recipit deꝰ peccatores ad pniaz: 7 nõ ampliꝰ: qõ tñ eſt falſũ 7 erroneũ: ꝑ ut poſtillator ibidem deducit. Itẽ ex ſerie illi' capli vi heliu aſſerere q̃ trib' modis tm̃ deꝰ loquit hoi: ꝑmo ſcz dando ei lumẽ naturalis itellect': 2° ꝑ reuelatõem i ſõno fcã 3° ꝑ infirmitatẽ carnis a deo imiſſã: qõ tñ eſt falſũ: qz teſte apl'o ad Hebre. j. Multipharie multiſq̃ modis deꝰ loquẽs ꝓphis. Itẽ ſermones ſui fuerũt ipediti: qz ꝑ magnã arrogantiã 7 ſuꝑbiam ꝓceſſit, put in additõe immediate ꝓcedẽti fuit dcm̃ 2c.

centũ celi quis dormire faciet: Quando fũdabatur puluis in terra: 7 glebe cõpingebãtur: Numquid capies leene predã: 7 aiaz catulorũ eius implebis: quãdo cubant in antris: 7 i ſpecubus inſidiantur: Quis preparat coruo eſcam ſuã quando pulli eius clamãt ad deum vagientes eo q̃ non habent cibos:

¶ In eodem capitulo. xxxviij. vbi dicitur in poſtilla: Ubi eras. hic conſequenter ponitur arguitio ipſius iob.

Secundum poſtillatorem omnia iſta que in hoc loco 7 ſequẽti tradũtur ad immẽſitatem diuine ſapiẽtie 7 potẽtie ptinẽtia dicũtur ad oñendũ q̃ indiſcrete ſeu fatue ſe habuerat iob in cupiẽdo diſputare ſeu ꝓtẽdere cũ deo: qõ nõ vi ꝓuenienꝫ dcm̃: nam iob manifeſte ꝓfitebat immẽſitatẽ diuine ſapiẽtie 7 potẽtie vt pz ſupra. xxvj. vbi poſtq̃ narrauit multa de mirabilib' nature a deo facte ſpecialiꝫ circa partes mũdi principales nõ ſolũ viſibiles ſed etiã inuiſibiles: vt cũ dicit ibi: Spũs eius ornauit celos. qõ expõit ꝺ glorificatõe angeloz btoz: ſiliꝫ 7 de electõe demonis dixit: Obſtetricãte manu eius eductus eſt coluber tortuoſus. q̃ ptinent ad magnalia dei 7 inuiſibilia: qz illa q̃ ibi narrauit ſentiebat eẽ pauca ſeu exigua reſpectu diuinoz effectuũ: iccirco ibidẽ ſubdit: Ecce hec ex parte dicã ſũt viaz eius: 7 cũ vix q̃ ſtillã ſermonis eius audieri muſ: qs poterit tonitruũ magnitudinis illi' intueri. Ex qb' manifeſte pz q̃ iob ꝓfitebat immẽſitatẽ 7 incõprehẽſibilitatem diuine ſapie 7 potẽtie: q̃ in diuinis effectib' apparet: non g̃ oportebat deꝰ ſibi aliq̃d vlteri' ꝓbare. illa ei q̃ vn' diſputãtiũ p ſe ꝓcedit: nõ reqrit vt p alteꝫ ſibi ꝓbent. Itez q̃ iob cupet ſe diſputare cũ deo: nõ ẽ de ẽntia queſtionis de q̃ ꝑncipaliꝫ agit. ſ. de diuina ꝓuidẽtia circa actꝰ humanos: ſz eſt quoddã icidẽs qõ ex indiſcreta locutõe iob vi ptigiſſe. incõueniẽt igit vi q̃ de tali icidẽte duo capl'a ponerent in determinatõe huiꝰ queſtionis nihil tãgẽdo de his q̃ queſtionem determinãdã principaliꝫ reſpiciũt. Qñ circa hꝰ alii vi dicẽduz Pro quo ꝓsideradũ eſt: q̃ iob i ſuis ꝓclamatõib' q̃rulosis inſtãter petebat: vt deꝰ reuelaret ſibi cãm ſue flagellatõis cũ ipe credidiſſet ſe eẽ iuſtũ: vñ ſupra iob. x. ca. deo dicebat: Indica mihi: cur me ita iudices? ad quam interrogationem in multis aliis locis videt tendere quã tñ interrogatõem ſeu inq̃ſitõem deꝰ in hoc capl'o 7 in ſequẽti oñdit eẽ irrationabilẽ ꝑ hũc modũ. nã ꝓſtat q̃ diuina ꝓuidẽtia diſpoſuit oia creata ꝓducẽdo ea ſm meſurã 7 modũ debite correſpõdentẽ cuiuslibet rei exiſtẽtie 7 durationi: qõ exẽplificat ꝑmo de terra: q̃ habitatõi hois cui loq̃bat eẽ deputata: de q̃ dicit: Ubi eras qñ ponebã fũdamẽta terre 2c. q. d. illa q̃ ptinẽt ad exiſtentiã terre 7 eiꝰ ſtabilitatẽ fuerũt ꝑ meã ꝓuidentiã fundata 7 menſurata 7 ſolidata te non exiſtẽte: nec etiã nũc horũ rõnem ad plenũ ꝓprehendẽte. Eodẽ modo intelligendũ eſt qõ ſequit: Cũ me laudarẽt ſil' 2c. q. d. per meã ꝓuidẽtiã diſpoſitũ eſt vt a principio creatõis me laudarẽt aſtra matutina: 7 filij dei iubilarẽt: cuiꝰ ꝓuidẽtie rõem tu plene non ſcis ſimiliꝫ hꝰ mõ ſequit: Quis ꝓcluſit oſtijs mare 2c. 7 omnes

alie interrogatões quas deus ipsi iob facit in his duobus capitulis tam de partib⁹ mundi principalibus q̄ de certis ꝓditõnibus aliquoꝝ animalium p hunc modum sũt intelligende. ſ. q̄ oia illa per diuinam ꝓuidentiam fiunt: taliter q̄ in suo esse naturali continue perseuerãt: de quib⁹ per singula fragilitas humana nõ sufficeret reddere rõnem: nisi solum q̄ omnia predicta ⁊ quecũq; similia per diuinam ꝓuidentiam fiũt modo ⁊ ordine debitis: iuxta illud sapie. viij. Attingit a fine vsq; ad finem fortiter: ⁊ disponit omnia suauiter. ex quo sequitur q̄ indiscretũ est seu insanum: vt homo querat a deo rõnem sue ꝓuidentie circa singulares personas humanas: ꝑut iob petebat de seipo: Cur me ita iudices. Sed firmiter tenendũ est q̄ sicut sapia seu ꝓuidentia diuina omnia suauiter disponit: lz a nobis ipi⁹ ratões sint incomprehẽsibiles: sic ipsi⁹ ꝓuidentia itelligẽda est eẽ iusta ⁊ rõnabilis circa actus humanos: q̄uis a nobis non omnino rõnes comprehendantur: iuxta illud apli ad Roma. xj. Quã incõprehensibilia sunt iudicia eius: ⁊ inuestigabiles vie ei⁹. Et sic de his duobus capitulis ꝓcluditur: q̄ de ꝓuidentia diuina circa actus humanos nõ est causa querẽda eo modo q̄ iob videbat petere: ⁊ hoc est quoddã ꝓpriũm ⁊ principale circa materiam ꝓpositę questionis. Considerandum tñ q̄ lz iob de indiscreta locutõe esset reprehensibil petendo predicta: nõ tñ fm ipsius rõnem deliberatam hoc petebat. Dixerat eni supra. xiij. caplo mentem suã socijs revelando: Etiam si occidat me i ipm sperabo. ex q̄ ꝑz q̄ non murmurabat circa diuinã ꝓuidentiam seu iusticiã ex corde intimo: sed fm inferiorẽ rõem ⁊ instãtiã socioꝝ: vnde in his caplis poti⁹ reprehendebant a duersarij q̄ negãdo vitam futuram occasionẽ prebebãt ipsi iob vt instãter peteret cãz sue flagellatõis q̄ ipse iob: ⁊ io finaliter cõcluditur in vltimo caplo ꝓtra eos: q̄ non fuerãt locuti rectũ coram me sic iob De hoc aũt q̄ iob indiscrete dicebat se cũ deo velle disputare. fuit reprehensus a deo in fine. xxxix. capli vbi dcm̃ fuit sibi: Nunquid qui contẽdit cum deo taz facile cõquiescit ꝛc̃. non autem antea ꝛc̃.

In eodem capitulo. xxxviij. vbi dicitur in postilla: Cum me laudarent simul astra matutina. ideſt angeli ꝛc̃.

Additio tertia.

Hoc q̄ dr: Cũ me laudarẽt astra matutina ꝑt itelligi ꝑpe de siderib⁹ corpalib⁹: q̄ dicũtur matutina: quia tũc erãt de nouo ꝓdita: sicut apud nos astra matutina dicũtur q̄ a principio diei solent apparere. Dicũtur aũt astra matutina dcũ laudare inquãtũ. ſ. ꝓpter sui claritatez ⁊ nobilitatez sũt materia diuine laudis: vñ ⁊ illis attribuit laudem eo mõ q̄ dr in ꝑſ. cxlviij. Laudate eũ oẽs stelle ⁊ lumen. filijs vero dei qui sunt angeli attribuit iubilatiõem: q̄ excellẽtiam quãdã laudis iportat: inquãtũ nõ solũ materialiter sed etiã formaliter deũ laudãt. Cõsiderãdũ etiã q̄ ratõ quare iducit hoc q̄ dr: Cũ me laudarẽt. põt eẽ talis: nã deus volebat oñdere ipsi iob fragilitatẽ humane ꝓditõnis: vt eũ repmeret ab inq̃sitõne altioꝝ ⁊ sublimiũ ad diuinã ꝓuidentiã ptinẽtiũ: vt dcm̃ est: ⁊ io excitabat eũ ad attẽdenduz differẽtiaz ini substãtias celestes: q̄ a principio creatõis mundi deum laudabant ⁊ iubilabant mõ predicto: ⁊ hũanã naturã q̄ post multas revelatões elemẽtoꝝ ⁊ mixtoꝝ fuit producta: vt hzẽt in viscerib⁹ scĩaz. ſ. scintillã rõis: vt circa finẽ hui⁹ capli dicit. q. d. O iob cognosce fragilitatẽ cognitõis tue respectu superiorũ substãtiaꝝ. illa eni cum terra fundaret ⁊ añq̄ eẽt discoopta ad h⁹ vt ex ea fuisset format⁹: tã me laudabãt ⁊ iubilabant vñ ⁊ tu ifim⁹ ⁊ creaturaꝝ vltim⁹ nõ debes alta inq̃rere.

In eodem capitulo. xxxviij. vbi dicitur in postilla: Nunquid considerasti latitudines terre. que secundum astrologos accipitur ab austro in aquilone ꝛc̃.

Additio quarta.

Secũdũ astronomos ꝓstat q̄ loc⁹ ire cui⁹ zenith capitis ẽ pol⁹ artic⁹: ⁊ p ꝓsequẽs ipsi⁹ orizon est circulus eq̃noctij hz diem durantẽ per sex menses: qz sole gradiente p signa septentrionalia. ſ. a capite arietis vsq; ad finem virginis ꝓtinue lux ei⁹ fertur sup terrã: ⁊ p consequẽs est ibi vna dies lucẽs p sex menses ꝓtinuos sine aliqua nocte. ⁊ in orizonte opposito seu antipedali. ſ. illi⁹ loci cui⁹ zenith capitis ẽ pol⁹ antartic⁹: per ꝓdictos sex mẽses erũt tenebre ꝓtinue cui⁹ ꝓtrariũ ꝓtingit sole gradiẽte p signa meridionalia. Que quidẽ cõsideratio ẽ applicabilis huic qõd dr hic: Nũquid ꝓsideraſti latitudines terre. ſ. a loco supposito de directo polo artico vsq; ad locũ supposituz de directo polo antartico: inter q̄ duo loca tanta latitudo terre ꝓprehẽdit: ⁊ sequit: Indica mihi si nosti in qua via habitat lux: ⁊ tenebraꝝ q̄s loc⁹ sit. q. d. si tu latitudinẽ terre predicte ꝓsideraſti posses scire in qua via habitet lux. ſ. per duratõem ꝓtinuam sex mẽsiũ: ⁊ quis sit loc⁹ tenebraꝝ. ſ. locus oppositus vbi nox durat totidẽ mẽsib⁹. ⁊ qz inter ista loca sunt alia intermedia in quib⁹ fm distantiã a polis ꝓdictis magis ⁊ min⁹ durat latio solis sup terrã: quod difficile ⁊ forte impossibile ẽ per singula exq̃rite ꝓpter fragilitatẽ humane cognitõis inuestigare: io subdit: Ut ducas vnũquodq; ſ. hemisperioꝝ intermedioꝝ ad terminos suos. ſ. proprios: Et intelligas semitas domus eius. scz lucis solis q̄ cum i meridie circa summũ celi mouet: tunc quasi perambulat semitas domus sue: ⁊ quia per motũ celestiũ corpoꝝ tempora generatõnis ⁊ durationis corporum inferioruz naturaliter mensurantur fm dionysium in quarto de diuinis nominibus: io subdit: Sciebas tũc q̄ nasciturus esses: ⁊ numeꝝ dierum tuorum noueras. q. d. si tu motus ꝓdictos infallibiliter cognouisses a principio: naturaliter posses scire tẽp⁹ natiuitatis tue: similiter ⁊ duratõis: q̄d tñ est tibi impossibile: vt dictum est: ⁊ etiam quia non posses aliquid scire anteq̄ esses ꝛc̃.

Replica

In capitulo. xxxviij. Circa expositionem huius littere qua dicitur: Ubi eras. burgensis falsum imponit postillatori: q̄ videlicz dicat iob fatue se habuisse in prouocando deum ad disputandum cuz eo. naz postillator in toto processu semper excusat iob sic: si dixit aliqua que prima facie videbantur passionata: q̄ illa non dixit nisi ex suppositione qua amici sui errabant: ⁊ sic deducendo eos ad inconuenientes opinioni eorum: intuenti postillatore apparere potest clare: q̄ reprehẽsio qua deus reprehẽdit iob: non tẽdit ad aliud nisi q̄ ex eius locutione amici sui scandaliçati sunt: quãuis iob non intendebat eos scandaliçare: ⁊ ideo reprehẽsio directius est contra scandaliçatos q̄ contra iob sicut contra phariseos scandaliçatos non contra christum: cuius figuram iob in multis gessit: Burgensis etiam hic se finaliter resoluit q̄ ea que videntur reprehensibilia iob non dixit ex ratione deliberatiua: sed ex ratione inferiori ad impugnationem aduersariorum: ⁊ sic finaliter cõcedit quod supe in processu iprobauit. Cetera in quibus circa librum iob burgensis notat postillatorem non sunt digna pertractione: quia ad claram littere expositionem modice deseruiunt.

Capitulum. XXXIX.

Nunquid nosti. Hic consequenter ostenditur immẽsitas diuine sapientie in pertinentibus ad generatõnem: faciendo mentionem ibicum ⁊ ceruarum in quibus est aliquid hominibus ignotum: eo q̄ ibices habitant in rupibus: vbi non est hominum accessus ⁊ ibi pariunt. similiter cerue habitãt in magnis nemoribus inter densitatem arbustoꝝ ⁊ ibi pariunt:

Nunquid nosti tempꝰ partus ibi-
cum. que sunt capre siluestres. b Jn petris. i. in rupi
bus petrosis ⁊ cauernosis: vbi lupi nō possunt accedere
c Uel pturiētes ceruas obseruasti. loquitur de eis ad
modū mulieris: que i partu ūdiget obseruatōne obste-
tricuz: sed diuina
puidentia in ani
malibꝰ maxie sil-
uestribus supplet
istud officiuz: vñ
sequitur: d Di
numerasti mēses
⁊c. q. d. nō: obste-
trices eniz ingrūt
de tpe ꝓceptꝰ mu
lieꝝ numerando
menses: vt melius
ꝓnosticent de tē-
pore partus eaꝝ.
e Incuruantur
ad fetū ⁊ pariūt.
qz deo puidente
facilius pariūt aia-
lia q̄ mulieres: nō
tñ sine aliqua dif
ficultate: iō subdi
tur: f Et rugitus emittūt. in sig-
nū afflictōnis.
g Sepantur fi-
lij earū. satis cito
a ꝓsortio matris.
h Et pgunt ad
pastū. ad q̄rendū
sibi victū: iō sequi-
tur: i Egrediūtur ⁊ nō reuertūtur ad eas. quasi ab-
soluti ⁊ emācipati a cura parētum: nō sic aūt est in hōi-
bus: sed multo tēpore oportet pueros cē cū parētibus ꝓ
victu ⁊ vestitu habendo ⁊ doctrina: q̄ non possūt hīe a
seipis. k Quis dimisit. Hic cōsequēter oñdit diuia
puidentia ⁊ potētia in ꝓditōibus aliquoꝝ aialiū in spe
ciali. Et primo in onagro: qui est asin⁹ siluestris: in q̄ est
istud mirabile: qđ nō est bn̄ domesticabile aial: cum tn̄
asinus domestic⁹ non videt posse diu viuere absq; cura
hois: cū tn̄ videatur eiusdē speciei: ⁊ hoc est qđ dicitur:
k Quis dimisit onagrū liberuz. a seruitute hoim.
l Et vincula ei⁹ quis soluit. q. d. asinus domesticus
capistro ligat: ⁊ onager talib⁹ nō tenetur. m Cui de
di in solitudine domū. qz magis eligit habitare in deser
to q̄ in optima ciuitate. n Et tabernacula ei⁹. i. ha-
bitatio ei⁹. o Jn terra salsuginis. i. in terra solis ar-
doꝛib⁹ exusta: ꝓp quā adustionē vī cōuerti in sal amā
ritudinē. sal eni ex adustione terre causat: vt hī in libꝛo
metheoꝛoꝝ. p Cōtēnit multitudinem ciuitatis. ma
gis appetēs i deserto habitare. q Clamorē exactoris
nō audit. i. illi⁹ q̄ vellet ab eo exigere laborē in portādis
onerib⁹ qđ oīno respuit. r Circūspicit mōtes pascue.
i. magis eligit de herbis cāpoꝝ viuere: q̄ de annona si-
bi ab hōib⁹ ministrata. s Nūquid ⁊c. Hic ꝓnter po
nit exemplū de rhinocerōte: qđ ē aial hns vnū cornu in
frōte: ⁊ alio nole vocat vnicorn⁹: ⁊ ē aial valde fortē nec
pōt domesticari ⁊ ad laboꝛez ꝓ hōib⁹ applicari: imo si
aliq̄ capiat ex idignatōe cito moꝛit: ita q̄ nō pōt hōib⁹
deseruire: ⁊ hoc ē qđ dī: s Nūquid volet rhinoce-
ros seruire tibi. sicut aialia domestica. t Aut moꝛa
bitur ad p̄sepe tuū. ad habēdum ibi pabulū bonū. q. d
nō: qz magis eligit viuere in solitudine. v Nūquid alli
gabis rhinocerota. i. aial qđ i noiatio dī rhinoceros vl rhi
nocerō: put dī rhinoceron fac rhinocerōtē i accusatio: rhi
noceros fac rhinocerota. x Ad aran. loco tuo. i. cathe
na tua sicut ligāt boues in aratro. y Aut ꝓfrigz glebas
valliuz. cū vomere a-
ratri. z Post te. i.
sequēs te sicut ducto
rem suū. Alio mō ex
ponitur hoc vltimuz
de q̄dā instrumēto li
gneo ⁊ rotūdo quod
trahit supra traz ara-
tā ad ꝓminuendū gle
bas nimis grossas: vt
sic terra melius fructifi
cet. a Nūquid fi-
du. ha. i ma. forti. ei⁹.
vt p eā custodias pos
sessiones tuas: iō sub
dit: b Et derelin-
ques ei labores tuos.
i. fructus a te elabora
tos ad custodiēdū: sic
aliq̄n dimittūtur ca-
nes cum aliq̄ famulo
ad custodiam taliuz.
b Nūquid credes
ei q̄m red. se. tibi. ex
frugib⁹ sic ꝓseruatis:
c Et are. tu. ꝓgre. sic
cū boue vel asino fru
ges cōgregātur i area
⁊ oia ista sunt negati-
ue dicta. d Pen-

Nunquid .xxxix.
nosti tēpus partꝰ ibi-
cū in pētris: ūel pturientes
ceruas obseruasti: Dinū-
merasti mēses ꝓceptus ea-
rū: ⁊ sciuisti tēpꝰ partꝰ earū:
Incuruātur ad fetū ⁊ pari-
unt: et rugit⁹ emittunt. Sē
parātur filij earū: et pergūt
ad pastuz: egrediūtur ⁊ nō
reuertentur ad eas. Quis
dimisit onagrū liberū: et vi
cula eius qs soluit: Cui de
di i solitudine domū: et ta-
bernacula ei⁹ in tērra salsu
ginis. Cōtēnit multitudi-
nem ciuitatis: clamorē exa
ctoris non audit. Circūn-
spicit montes pascue sue: ⁊
virētia queqz pquirit. Nū-
quid volet rhinoceros ſui
re tibi: aut morabitur ad p̄
sepe tuum: Nūnquid alli
gabis rhinocerota ad arā
dum loco tuo: aut confrin
get glebas valliuz post te:
Nūqd fiducia habebis i
magna fortitudine eius: et
derelinques ei labores tu-
os: Nūqd credes illi quo
niam semētem reddat tibi:
et aream tuaz congreget:
Pēnna strutōnis similis ē
pennis herodij ⁊ accipitris
que derelinquit ouа sua in
tra: tū forsitā in puluē cale-
facies ea: Obliuiscit q̄ pes
cōculcet ea: aut bestia agri
ꝓtēat. Durat ad filios suos
q̄si ñ sint sui: frustra labora-
uit nullo tiore cogēte. Pri
uauit eni eaz deꝰ sapia: nec

.i. talem industruā q̄ vocat intelligētia: eo q̄ ꝓcedit ab intellectu diuino: sicut p̄cedēti caplo dictū est de gallo. a Cū tēpus fuerit. fugiēdi insequentes b In altū alas erigit. ad currēdū velociꝰ. c Deridet equū. quia velociꝰ currit d Et ascēsorē eiꝰ. q̄ nō pōt eam attingere. aliter istud exponit: q̄ libro de pro prietatibꝰ aialiū dicit q̄ structio naturaliter odit equū: ꝛ q̄n vidz eū ventētem erigit alas ꝓtra ipm: ꝛ eū terrēs facit fugere. e Nūquid p̄bebis. Hic ponit exēplū de equo qui inꝛ alia aialia est mirabilis in multis. Primo in fortitudie cū dicit: e Nūquid p̄bebis equo fortitudinem. qui oneratus armis ferreis cū hꝰ faciliter portat militez armatū. 2° est mirabilis i libidine: q̄ iuba colli excitat euz ad libidinem: ꝛ si fuerit tō sa minuitur libido: ꝛ quātuz ad hoc dicit: f Aut circundabis collo eiꝰ hinnitū. qui excitat in equis ex appetitu coitus: ppi q̄ dī hieremie. v. Equi amatores i feminas: ꝛ emissarij facti sunt vnusquisq̄ ad vxorē ꝓximi sui hinniebat

dedit illi intelligētiā. Cūm tēpus fuerit in altū alas erigit: deridet equū et ascensorem eiꝰ. Nūnquid p̄bebis equo fortitudinē: aut circūdabis collo eius hinnitū? Nūnquid suscitabis eū q̄si locustas? Gloria narium eiꝰ terror: terrā vngula fodit. Exultat audacter: in occursū pgit armatis. Contēnit pauorem: nec cedit gladio Sup̄ ipsuz sonabit pharetra: vibrabit hasta ꝛ clypeus. Feruens et fremens sorbet terram: nec reputat tube sonare clangorē. Ubi audierit buccinā: dicet vah procul odoratur belluz ex hortatōnem ducum: et vlulatū exercituꝰ. Nūnquid p sapientiaz tuam plumescit accipiter: expandens alas

suas ad austrum? Nūquid ad preceptū tuum eleuabitur aquila: et in arduis ponet nidū suum? In petris manet: in pruptis silicibus commorat: atq̄ inaccessis rupibus. Inde cōtēplatur escam: ꝛ de longe oculi eiꝰ prospiciūt. Pulli eius lambunt sanguinem: ꝛ ubicunq̄ cadauer fuerit: statī adest. Et adiecit dominus: ꝛ locutus ē ad iob: Nūnqd qui contendit cū deo: tam facile conqescit? Utiq̄ qui arguit deū: debet ꝛ rndere ei. Respōdes aūt iob dño dixit: Qui leuiter locutꝰ sū respōde qd possuz? Manum meam ponam super os meum. Unum locutus sum: q̄ vtinā nō dixissē: et alteꝝ quib' vltra ñ addā.

3° equꝰ est mirabilis in agilitate: q̄ quāuis habeat magnū corpus ꝛ ponderosū: tñ facit magnos saltus: ꝛ hoc ē quod dicitur: f Nunquid suscitabis euz quasi locustas. q̄ volāt p saltū. 4° est mirabilis in audacia: ꝛ quātum ad hꝰ subditur: g Gloria narium eius terror. odorādo eni p nares sentit iminens bellū: ꝛ in hoc delectatur cū tñ bellū sit alīs terribile. h Terrā vngula fodit. p hoc oñendo q̄ desiderat ad bellū currere: iō subdit: Exultat audacter ꝛc. i Nec cedit gladio. imo ꝓtra gladios euagiatos currit. k Sup ipm sonabit pharetra. militis plena sagittꝭ. l Uibrabit hasta ꝛ clypeus. oia ista ex motōne equi faciūt sonitum terribilē: tñ equus talibus non terretur: sed magis ad audaciam ꝓuocatur: iō subdit: m Feruens. ex impetu. n Et fremēs. i. hinniens o Sorbet terram. i. videtur eam sorbere pedibus fodiēdo. p Nec reputat tube sonare clangorē. qui est signum cōgressus belli: nec ab equo reputat terribilis: ꝛ magis delectabilis: iō subdit: q Ubi audierit buccinā. ad bellū hortantē r Dicet vah. i. faciet signū exultatōis. vah enim ē interiectio exultantis: vnde Esaie. xliij. Uah calefactꝰ sū: vidi focū. s Procul odoratur bellū. i. odoratu pcipit t Exhortatōnem ducū. qui acies suas dirigūt ꝛ exhortātur ad bellādum. v Et vlulatū exercitus. q̄ vnus exercitꝰ in principio ꝓgressus contra aliū clamat fortiter ad aduersarios terrēdum. Omnia ista pcipit equus naturali industria sibi a deo data a q̄ factꝰ est in adiutoriū hois: nō solum ad subuersionē: ꝛ etiaz ad iusticie ꝛ reipublice defensionē. x Nunquid ꝛc. Hic ponitur exemplū de accipitre qui habet mirabilē industriam in sui renouatōne: qui flante austro qui est ventus calidus extēdit alas suas ꝓtra calorē solis: vt sic aperiantur pori: ꝛ veteres penne ꝛ plume decidant: ꝛ noue supnascantur: cū quib' agili' volet: ꝛ hoc est q̄d dī: x Nūquid p sapiam tuā plumescit accipiter. q. d. non: sz per diuinā sapiam ipm pdicto modo dirigentē. y Nūquid ad pceptuz ꝛc. Hic vltio pōit exemplū de aquila que mirabilis est in multis. primo in volatu: q̄ altius volat ceteris: ꝛ iō dī: y Nunquid ad pceptū tuum. i. fz dispositōem tuam: q. d. non: sed fm dispositōem diuinaz: hoc eni facit aqla ex industria naturali a deo sibi data. Cursus autē naturalis rerum est quedam motō creatuꝝ ad preceptū diuinuz fz illud ps. crlvij. Ignis grando nix glacies spūs procellaꝝ q̄ faciūt vbuz eius. z Et in arduis pōet nidū suū. vbi nō est accessus hoim vl bestiarū: ꝛ hꝰ ne pulli sui rapiātur ab hoibus vel a bestijs deuorētur. 2° aquila mirabilis est in visu: q̄ acute ꝛ delōge valde videt: iō subdit: a Inde ꝓtemplatur escam. i. predam ad sui ꝛ pulloꝝ nutritōem. ꝛ q̄ cōiter accipit predam viuā: iō subditur: q Pulli eiꝰ lābūt sanguinē. s. de preda ab ea occisa currentem: ꝛ quia alīq̄ maxime tpe famis nutritur mortuicinijs vl etiā mortuicinis: iō subditur: c Et vbicunq̄ cadauer fuerit statim adest. in quo notat velocitas sui volatus. d Et adiecit. Hic cōsequenter ponit ipsius iob confutatio in quātum oñditur ipm nescire nec posse rndere: ꝛ hoc ē quod dicit: o Et adiecit domin'. Auditis eni predictis mirabilib' iob obstupēs tacuit: ꝛ iō dns sup predcā adiecit qd sequit cū dicit: e Nunqd q̄ contendit cū deo. i. vult cū eo ꝓtendere disputādo: sic tu videbar vel le: dicēdo: Cū deo disputare cupio. f Tam facile cō quiescit. tacens ꝛ nesciens respondere. g Utiq̄ qui arguit deum. i. facit argumentatōnes contra deum: h Debet ꝛ rndere ei. hoc aūt iob dixerat deo: Aut tu loquere ꝛ ego rndebo tibi. ꝛ subdit hūilis responsio iob ꝓfitēdo delictū suū: i Qui leuit locutꝰ sū. i. indiscrete ꝛ stulte: q̄ sz verꝝ dixisset: excessit tamē in mō loquendi vt supra dcm ē: k Rndere qd possum. q. d. nihil nisi ꝓfitendo stulticiā meā: iō subdit: l Manū meā ponā super os meum. vt nō aperiat amplius ad sic loquendū. m Unum locutus sum qō vtinam non dixissem. illud fuit quod dixit: Disputare cuz deo cupio. n Et alteꝝ. illud fuit q̄ ex cōmemorādo iusticiaz suā videbat derogare diuīe iusticie: o Quib' vltra nō addā. diligenī de cetero ab his ꝛ ꝓsilib' ꝓcauendo.

In capl'o. xxxix. vbi dr in postilla: Nunqd nosti tempus parr' ibicū rc. Additio.

Ecūdū quosdā expositores hebreoꝝ ratio quare h̄ fit mētio de partu ibicū magis q̄ alioꝝ animaliū est: qz ibices sūt siccissime cōplexionis: z h̄nt viscera stricta: sili ter z meatus: z iō partus earū in q̄ dilatatio viscerū z meatuū maxie requiritur: est in eis valde difficil' ſm eaꝝ naturaz: vnde z indigerēt maxime alicuius artificij seu iuuamenti: qō tamen non habent: quia null' obseruat tē pora parturitōis eaꝝ: z tn̄ diuina ꝓuidētia supplet dās eis instinctuz naturalē qua seipsas adaptāt ad partū: de q̄ dicit: Incuruātur ad fetum z pariūt. Eadē eni rōne. s. ꝓpter siccitatē ꝓplexiōis ibicum filij eaꝝ citius gradiūtur super terrā z sepantur a matrib' eo q̄ carēt humiditatū supfluitatibus: q̄ impedit motū ꝓgressiuuz: vñ dicit: Sepant filij earū: z pergūt ad pastū rc. vñ ex ꝓuidētia diuina circa tales procedit q̄ tā cito de pastu sibi possūt ꝓuidere. Ca. XL.

Respondens aūt. Postq̄ dñs increpauerat iob de hoc q̄ dixerat: Disputare cū deo cupio: hic cōsequēter increpat eū de altero. s. q̄ derogare diuine iustitie videbat suā iusticiā nimis ꝓmerorādo. Et ꝑmo ponit ipsi' iob increpatio: 2° ipi' humilis responsio. xlij. ca. Prima i duas: qz ꝑmo dñs ꝓponit ꝓpositū 2° ꝓsequit intētū: ibi Si habes brachiū. Circa ꝑmū ꝑmo excitat iob ad attētōem: z pz lra ex dictis supra in prīcipio. xxxviij. capli. z ꝓsequēter ꝓpositū intentū dicens:

b Nunqd irritū facies iudiciū meū z ꝓdemnabis me vt iustificeris. i. debes tu cōmemorari iusticiā tuā per talem modū: q̄ iudiciū meū p hoc videat hōib' irritum i. falsū: z p ꝓsequēs videar ꝓdēnabilis. q. d. non: z tn̄ tu hoc fecisti: qz p verba tua quib' iusticiā tuā expressisti: amici tui sic intellexerūt q̄ tu argueres iudiciū meū tā q̄ iniustū. c Si habes brachiū. Hic ꝓnter ꝓpositū probat: q̄ iob sit increpabil' ex vbo ꝑdcō: hoc aūt ꝓbat p excellētiam diuine sapie z potētie q̄ tn̄ excellit potentiam z sapiam hūanā: q̄ null' hō debet se iustificare p talē modū: quo aliqs possit opinari q̄ talis iustificatio cedat aliquo mō in derogatōem diuine iusticie. Excellētia aūt diuine vtutis maxie relucet i mūdi creatōe z gubernatōe: z quātū ad hoc dr: c Si habes brachiū. .i. virtutē que p brachiū designat d Sicut deus. q̄ sua virtute mūdū de nihilo ꝓduxit z ꝓseruat: ira q̄ sb tracta manutenētia ipi' oia redigerētur i nihilum: e Et voce sili tonas. i. si vox tua sit tante vtutis sicut vox dei p quā oia facta sūt de nihilo: sic dr ps. cxlvij. Quia ipse dixit: z facta sūt. f Circūda tibi decorē. i. fac tibi mūdū totū spericū: q̄ sit tibi ad decorē: sicut vniuersitas creaturarum ipi deo: qz per pulchritudinem ordinis in creaturis: apparet decor diuine sapientie z virtutis. g Et i sublime erigere. quasi presidens omni creature: qō est ꝓprium dei. 2° apparet excellētia diuina in ꝑmiatione beatoꝝ z quātum ad hoc subditur:

h Esto gloriosus. i. dare a sanctis angelis cognitus: z reuerenter laudat': gloria eni est clara notitia cū laude. i Et speciosis induere vestib'. i. societate sāctoꝝ āgeloꝝ adornatis. sicut eni vestes pretiose ad ornatū faciūt hois: sic societas angeloꝝ ad ornatū dei: inquātū decor sue sapiētie z glorie maxime relucz i eis. k Dispergē. Hic ꝓsequēter ondit excellentiā diuine virtutis q̄ tertio modo apparet i pūitiōe malorꝝ: z hoc oñdit primo in malis hōibus 2° in demonibus: ibi Ecce behemoth. Circa ꝑmū dicit: k Dispergē superbos. i. peccatores si habes brachiū sicut de'. l Et respicies oēm arrogātē hūilia. i. solo nutu vel respectu deīce a sua potētia. dicit aūt arrogans qui maiora presumit z attentat q̄ facultas sua et decentia se extendat. m Respice cunctos superbos. non oculo clementie parcentis: sed oculo iustīcie punientis: ideo subdit:

n Et confunde eos. reddens eis confusionem propter eorum superbiā z gloriationē. o Et contere ipios in loco suo. i. vbi z quādo magis securi nō verebātur suā impietatē opari. p Absconde eos i puluere simul. corpora eorum p mortē redigendo in puluerē. q Et facies eorum. .i. aias q̄ p facies designātur: eo q̄ in facie relucēt oēs sēsus: z in aia sūt oēs noticie intellectiue r Demerge in foueam. i. in profundū inferni. s Et ego cōfitebor. si possis facere predcā: t Q̄z saluare te possit dextera tua. i. q̄ nō indigeas alicui' auxilio: qō est ꝓpriū ipisius dei. a Ecce behemoth. Hic ꝓnter ostenditur excellentia diuine virtutis in punitōe demonis: Et ꝑmo sub silitudine animalis terrestris 2° sub silitudine piscis: ibi An extrahere. Circa ꝑmū sciēdū q̄ iudei dicūt h q̄ behemoth est nomē cuiusdā animalis incredibilis magnitudinis: intn̄ q̄ in vna die depascit herbas mille mōtiū: z in crastino renascitur herba in tanta magnitudine sicut erat in precedēti die. Et sup hoc dicit ra. sa. sup istū locū auctoritatē ps. xlix. in quo vbi habemus: Jumenta in mōtibus z boues. hebrei dicūt: Behemoth in mōtib' mille. et translatio hieronymi sumpta imediate de hebreo habet: Pecudes in montib' miliū. dicūt eni hebrei q̄ behemoth est nomē equiuocum: z vno modo significat idez q̄ animalia: z sic ē nonem communis generis z plurale. Alio modo significat predictum animal immense magnitudinis z sic est nomen speciei z singulare. Dicunt etiam hebrei q̄ in relurrectione deus interficiet illud: z iusti carnibus eius vescentur: z sic patet q̄ iudei inciderunt in errorem saracenorum dicentes: q̄ resurrectio fiat ad vitam animalem cibis indigentem: quod improbaui Geneſis primo capitulo per scripturam noui ac veteris testamenti. Habet etiam dictum eorum de magnitudine illius animalis multa que statim videntur inconuenientia in pastu illius: Propter quod expositores catholici exponunt hoc de demone sub similitudine elephantis z ceti quod est idem q̄ leuiathan. vnde positis proprietatibus elephantis dicitur in litera: Ipse est principium viarum dei: quia tota natura angelica a principio fuit creata in celo empyreo. Similiter positis proprietatibus leuiathan dicitur: Ipse est rex super omnes filios superbie. Ex quibus dictis satis patet:

q̄ deus sub similitudine illoꝝ aialiū loquit de demone: q̄ licet anteq̄ caderet p peccatū eēt superioꝛ hoie: deprauatus tñ per peccatū factꝰ ē inferioꝛ: ⁊ cecidit q̄dāmodo in bestialem mōstruositatē: vñ ⁊ in aialibus mōstruosis solet apparere: inī aialia aūt terrestria elephas ē valde mōstruosus: ⁊ cetus inī marina: ⁊ iō p ipa h̄ intelligit diabolꝰ. Ratio aūt quare h̄ elephas vocat behemoth: qō nomē in hebꝛeo significat aialia i plurali: ē: qꝛ propter magnitudinē habet excellētiā sup oia aialia: ita q̄ coꝛpoꝛa pluriū aialiū sil̄ iūcta nō adequāt eī quātitatē: Igit exponat lr̄a de demone sub noīe elephātis designato: qꝛ i pabola sēsus lr̄alis est: nō ille q̄ immediate p voces significat: sed p res significatas: sicut iudicū. ix. dī: Jerūt ligna ad rānū. sensus lr̄alis ē de viris sichen significatis p ligna: ⁊ abimelech q̄ per rānū significatur: sic i ꝓposito sensus lr̄alis ē de demone q̄ pabolice p elephātem designat: cū dicitur: a Ecce behemoth quez feci tecum. si referatur ad elephantez sic exponit q̄ elephas factꝰ fuit sexta die cū aliis aialibꝰ gressibilibꝰ: ⁊ eodē die factus fuit homo: ⁊ sic iob h̄ accipit p ipo adā in quo etiam factꝰ fuit iob q̄dāmodo. s. tā q̄ in principio totī nature humane. si aūt referatur ad dēmonē qui p behemoth intelligitur sic exponit: b Quē feci tecū. i. sicut ⁊ te feci: ⁊ hꝰ dī ad excludēdū errorē eoꝝ q̄ malitiā demonis ꝓsiderantes negabāt ipm esse creaturā boni dei: vel aliter: b Quem feci tecum. i. habentē tecū similitudinē in natura intellectuali: i q̄ etiā elephas p quem demō intelligit habet quādā ꝓueniētiā cū hoie. Dicit eni. viū. de aialibꝰ: q̄ oīm aialiū siluestriū maxime domesticabile ē elephas. in multis eni erudit ⁊ intelligit ⁊ docet adorare regē qō non ē intelligendū q̄ habeat intellectū: sz ꝓpter bonitatē estimatiue hz intellectui ali q̄d sile. c Fenū quasi bos comedet. nō eni vescit carnibꝰ sicut ⁊ lupus ⁊ leo: sz herbis granis ⁊ terrenascētibꝰ sicut ⁊ bos: ⁊ p hoc intelligit q̄ demō qui p elephantem significat delectat ⁊ pascitur i hoibus multiplicatis terrenis cupiditatibꝰ. Cōsequēter agit de virtute elephātis generatiua cuz dicit: d Fortitudo illī in lūbis eī. semē eni in aialibus masculinis defluit a renibꝰ ad membra genitalia. e Et virtꝰ illī in vmbilico vētris eius. in coitu eni supponit vmbilicū doꝛso femelle: ⁊ iō hz ibi fortitudinē neruoꝝ: ne ledat ex ꝓcussione coꝛpoꝛ tā magnoꝝ. f Strigit caudā suaz sicut cedrū. qꝛ in aialibꝰ predcō modo coeūtibꝰ masculꝰ strigit caudā suā inter tibias posteꝛioꝛes. g Nerui testiculoꝝ eius pplexi sūt. qꝛ testiculi aialiū generātiū habēt q̄sdaz reuolutōes neruoꝝ: vt hī. iiij. de aialibꝰ. p ista itelligit q̄ demon i peccato luxurie maxime delectat: nō qꝛ delectatōem i coitu ꝓpī se habeat: lz aliq̄n demones sint incubi ⁊ succubi: sz qꝛ illos q̄s in peccato luxurie plus q̄ in aliis peccatis irretit ita foꝛtiter tenet q̄ nō pñt manū eī facilī euadere: ⁊ sic qō dī: d Fortitudo illī i lūbis eī. refertur ad luxuriam viroꝝ q̄ magis viget i renibꝰ. e Et vtus eī in vmbilico vētris eī. ad luxuriā mulieꝝ. f Strigit caudā suā q̄si cedrū. qꝛ qs in hoc peccatū deiicit assuefactōe ligatos tenet. g Nerui testiculoꝝ eī pplexi sūt. qꝛ illos qui hꝰ vicīū relinquerere volūt diuersis occasionibꝰ ipedit ⁊ retinet:

qñ feci tecuz: fenū quasi bos comedet. Fortitudo eius in lumbis eius: et virtus illius in vmbilico ventris eī. Strigit caudā suaz quasi cedrū: nerui testiculorū eius pplexi sūt. Ossa eī velut fistule eris: cartilago illī quasi lamine ferree. Ipse est principiū viarum dei. Qui fecit euz: applicabit gladiū eī: būic mōtes herbas ferunt. Omnes bestie agri ludent ibi: sub vmbra dormit in secreto calami in locis humentibus. Pro tegunt vmbre vmbram eī circūdabunt eum salices torrentis. Ecce absorbebit fluuium: ⁊ non mirabitur: ⁊ habet fiduciam q̄ influat iordanis in os eius. In oculis eī q̄si hamo capiet eū et i sudib' pforabit nares eī

Cōsequēter agit de fortitudine elephantis. d. h Ossa eī velut fistule eris ⁊c. p hoc intelligit fortitudo ossium eī ⁊ tibiaꝝ ad sustinendū coꝛpis pondꝰ: iō dicūtur inflexibiles ad modū eris ⁊ ferri: ⁊ p hoc in demone intelligit obstinatio in peccato: qꝛ liberū eī arbitriū non ē flexibile ad bonū i Ipse ē principium viaꝝ dei. hꝰ interponit ad intelligendū q̄ ea q̄ dicūtur h̄ de demone intelligūtur sb̄ methaphoꝛa elephātis. est eni demon principiū viarū dei: qꝛ inī creaturas āgelicas prima: ⁊ inī angelos ille q̄ fuit p̄mus sb̄plicit peccauit p supbiā ⁊ fuit aliis cadentib' occasio peccandi. k Qui fecit eū. scz de': l Applicabit gladiū eī. s. ptātē nocēdi q̄ ineſt ei a deo q̄uis volūtatē nocēdi habeat a seipo: non tñ pōt eā exequi nisi deo pmittēte: sicut pz in principio huius libri: Cōsequenter describit ꝓuersatio elephantis cū dī: m Huic mōtes herbas ferūt. qꝛ sicut dcm̄ ē supra vescit terrenascētib'. per hoc q̄ sit h̄ mentio de mōtib': intelligit q̄ ptās demonis maxime ē in supbis hoīb'. n Oēs bestie agri ludēt illi. sic dcm̄ est supra elephas nō viuit de preda alioꝝ aialiū sicut leo: ⁊ iō alie bestie nō formidant habitare cū eo: ⁊ p hoc designat q̄ hoies bestialit viuētes sūt ipsi demoni familiares. o Sub vmbra dormit i secreto calami. est eni elephas aial caliditatē: ⁊ in regiōib' calidis nascit: ⁊ iō ptra calorē coꝛpoꝛis ⁊ tēpoꝛis libenter recēscit iuxta fluuios: vbi i locis paludosis crescūt calami: vt hī. v. de aialibꝰ. p Protegūt vmbre vmbrā eī. qꝛ q̄rit loca iuxta calamos ꝙ vbi sī arboꝛes magne: quarū vmbre cadunt sup vmbras calamoꝝ: iō subdit: q Circūdabūt eū salices torrentis. q̄ sūt altioꝛes calamis: ⁊ faciūt vmbrā densioꝛem. r Absoꝛbebit fluuiū ⁊c. elephas eni ꝓpter magnitudinē coꝛpoꝛis ⁊ caliditatē cōplexionis ꝓsueuit multū bibere vñ. vij. de aialibꝰ dī q̄ quidam elephas bibit' metretas macedonicas. xiij. in mane: ⁊ iteꝝ alias. viij. in sero. ⁊ iō hic est hyppolica locutio cū dicit: r Absoꝛbebit fluuiū. sic de hoie multū potāte dicit q̄ si secana vl̄ alius fluuius trāsiret p os eī nō esset satiat'. p ista designatur q̄ diabolꝰ quiescit ⁊ habitat i hoīb' ocio deditis: tā q̄ in locis vmbroſis q̄ sūt apta quiescētibus ⁊ ociosis: ⁊ q̄ ꝓfidit ȯ facili sibi icoꝛporare quasi potādo oēs hoies instabiles: q̄ p fluuiū designātur: verūtn qꝛ nō superat oēs: sz a sāctis hoīb' supat ⁊ maxime a christo: iō sb̄dit: s In oculis eī quasi hamo capiet eum. in quo exp̄mitur vnus modꝰ capiēdi elephātē per hoc q̄ desb̄tus cauatur terra: ⁊ supra illam cauatōem ponitur pabulum: quod videns illuc accedit ⁊ terra frangitur expondere: ⁊ sic cadit in foueam: ⁊ sic capitur sicut pisces hamo capiuntur: quia venatoꝛ superueniens eum pungit lancea: ideo subditur: t Et in sudibus. idest in acutis gladiis: v Perforabit nares eius. que sunt partes magis sensibiles. per hoc autē designatur q̄ christus supauit diabolū ostendens ei infirmitatem humane nature: quā credēs sicut escam deuorare fuit captus.

Sudes aũt eĩ⁹ nares pforantes pñt itelligi apostoli ⁊ alĩ sancti: quibus christus dedit sup demones potestatem.
a An extrahere ⁊c. Hic pñter agit de demone sub similitudine ceti: q̃ est maximũ aial marinũ. dicit eni plinius q̃ tãtũ spaciũz occupat quãtũ q̃tuor iugera terre: mediam aũt ptez iugeri par boum i die arare consueuit: vt hi. j. reguz xiij. Et ad designandũ magnitudinẽ ceti vocat ħ leuiathan: quod i hebreo sonat additamẽtum eorũ q̃ notabiliter excedit quãtitatem oĩm alioz aialiũ terrestriũ ⁊ marinoz: igit sub similitudine animalis tã monstruosi: ꝓmo oñditur ipse demõ ab hoie insuperabilis: ⁊ 2° oĩb⁹ creaturis terribilis: capl̃o sequẽti. ꝓma in duas: q̃ ꝓmo oñditur insupabilis ab hoie: 2° supabilis a deo: ibi Memẽto belli. Circa ꝓmũ dr: a An extrahere poteris. s. de mari. b Leuiathã hamo. q. d. non: q̃ non põt sic capi sicut pisces alĩ: ⁊ data q̃ sic caperet: tñ non posset sic extrahi ꝓpter põdus sui corpis. c Et fune ligabis linguam eĩ⁹. q. d. nõ: ham⁹ eni in q̃ capitur piscis appendit in fune: ⁊ sic lingua piscis capti ligatur cũ illo fune: d Nunq̃d multiplicabit ad te p̃ces. vt ei parcas ⁊ non capias eũ: quasi dicat nõ: q̃ non habet te timere: e Nunq̃d feriet tecũ pactũ. vt seruiat tibi sicut dño suo: f Nunq̃d illudes ei q̃si aui. capiendo eũ in decipula sicut capit auicula: g Aut ligabis eũ ancillis tuis. sicut ligat auicula capta: vt pueri q̃ custodiũtur ab ancillis ludant in ea. Per ista predcã intelligit: q̃ tanta ẽ ptãs demonis: q̃ nulla virtute hois carminib⁹ herbis lapidib⁹ characteribus ⁊ similib⁹ põt astringi seu artari ad aliquid agẽdũ: lz aliq̃n hoc fingat vt hoies talib⁹ intentos i errorib⁹ detineat. h Concident eũ amici: diuidẽt illũ negociatores. interrogatiue legat. q. d. nõ: alia eni animalia terrestria ⁊ aq̃tica aliq̃n capiũtur vtute humana: ⁊ sic carnes eoz cõicant alĩs p liberalẽ distributõem inẽ amicos: vel p venditõnem inẽ negociatores. i Nũquid iplebis sagenas pelle ei⁹. i. capies eũ cũ sagena: q̃ pellis piscis capti i sagena inuoluitur intra ipsam. q. d. nõ: q̃ non põt sic capi: k Et gurgustiũ capite illi⁹. ẽ aũt gurgustiũ instrumẽtũ de vimine factũ: sic notatũ a gurgite fluuij in q̃ ponit ad capiendũ pisces: q̃ q̃n intrat illuc nõ põt exire. Caput autem ceti ẽ tante magnitudinis q̃ non posset igredi talia instrumẽta. l Pones sup eũ manũ tuã. i. virtutem tuã ad faciẽdum de eo volũtatẽ tuã. q. d. nõ: cũ sit omnino vtute humana isupabil: nisi cũ impingit ad terraz vñ nõ põt se mouere vt dicẽt pte sequenti: vel q̃n ex improuiso vulnerat ex insidiantib⁹ sibi vt dictũ fuit supra ca. ij. m Memento belli. Hic ꝓñter oñditur q̃ q̃uis demon sit insupabil ab hoie: supabil tñ est a deo: ideo subditur: Memento belli. quod demõ habuit ꝓtra te: vt habet in principio hui⁹ libri pdendo substãtiã tuaz ⁊ ple ⁊ pcutiendo carnẽ tuã: ⁊ i nullo potuisti resistere.
n Nec vltra addas loqui aliquid. q̃d sonat in derogatõem iusticie ⁊ sapie mee: cũ possum ipm demonẽ solo nutu deiicere: iõ subdit: o Ecce spes ei⁹ frustrabit. in quo tangitur deiectio demonis sub similitudine ceti. cetus enim sperãs deuorare pisces insequit eos fugiẽtes ad littora maris vbi aqua nõ est ita ꝓfũda q̃ cetus possit ibi natare: ⁊ sic ipingit ad terrã de qua nõ põt se retrahere: q̃d videntes hoies occurrunt vndiq̃z ⁊ interficiũt ipm: quia non põt se mouere: p hoc designatur q̃ demon sperans sibi ioz

An extrãhere põtis leuiã than hamo: ⁊ fũne ligabis linguã eius: Nunquid pones circulũ in narib⁹ eius: aut armilla pforab maxillã ei⁹: Nũnq̃d multiplicabit ad te p̃ces: aut loqtur tibi mollia: Nũnq̃d feriet te cũ pactũ: ⁊ accipies eũ seruũ sẽpiternũ: Nũnq̃d illudes ei q̃si aui: aũt ligab euz ancillis tuis: Cõcidẽt eũ amici: diuidẽt illũ negociatões. Nũ quid iplebis sagenas pelle ei⁹ ⁊ gurgustiũ piscium capite illi⁹: Pones sup eũ manuz tuã. Memẽto belli: nec vltra addas loq. Ecce spes ei⁹ frustrabit eum: ⁊ videnti b⁹ cũcti pcipitabit. .XLI.

pozare sanctos a sua spe frustrabit: q̃a ab eis supabitur: ⁊ videntibus cũctis pcipitabitur: q̃ in extremo iudicio cũ dãnatis i infernũ deiicietur: p Videntib⁹ oĩb⁹. qui tũc erũt in iudicio cõgregati.

In capl̃o .xl. vbi dr in postilla: Si habes brachiũ. Hic ꝓñt ꝓbat ꝓpositũ: q̃ iob sit increpabilis.

Additio prima.

Hoc q̃d dicit: Si brachiũ habes sicut de⁹. Notãduz est fm sanctũ thomã q̃ cũ fuerit duo equales si appareat alteri culpã imponi sibi nõ est reprehensibile si alter eoz se a culpa expurget: quãuis alter culpabilis i hoĩm opinione remaneat: quia hõ naturaliter plus se q̃ aliũ diligit: ⁊ vbi ẽ tanta distãtia quãta est dei ⁊ hois: potiꝰ oz hõ pati culpã iniuste i se referri q̃ q̃ iuste i deũ referat ⁊c. iõ dñs ad arguẽdũ iob põit excellẽtiã dei sup hoies. Sz mirãdũ ẽ de h⁹ q̃ dic: Si hẽs brachiũ sic de⁹: ⁊ si voci sili tonas ⁊c. nã iob lz de sua iusticia videat aliqliter psumpsisse: seu icauta eã ꝓmẽdasse intm̃ q̃ iudiciũ diuinũ p h⁹ videret hoib⁹ irritũ ꝓut sonat vba. s. posita cũ dr: Cõdẽnabis me vt iustificeris. nũq̃ tñ legit ipm iob se iactare de potẽtia ꝓpa: pserti vt eã diuine potẽtie eq̃paret: ꝓut hec vba videt sonare cũ dr Si hẽs brachiũ sicut de⁹ ⁊c. lz poti⁹. s. ca. xij. manifeste pfitetur diuinã potẽtiã cẽ insupabilem seu incõprehẽsibilem. dicit eni ibidez: Apud ipm. i. ipsũ deũ sapiẽtia ⁊ fortitudo. ⁊ sequitur. Si destruxerit nullus ẽ qui edificat: si incluserit hoiem null⁹ est q̃ aperiat. in q̃ loco multa alia ad diuinã oĩ potẽtiam singulariter ptinẽtia clare ꝓfitet: vñ nõ videt rõnabile q̃ ei ponere illud credere seu asserere cui⁹ oppositũ ipsemet iob fatebat. Ad q̃d videt dicendũ q̃ dñs i his locutõnib⁹ cũ iob ꝓcedit q̃si p modũ opponẽtis q̃ intẽdit cõcludere suũ aduersariũ de aliquo q̃sito. ꝓtingit eni in talib⁹ q̃ ponens ꝓponit aduersario aliquã diuisionẽ sufficiẽtem circa idẽ q̃situm: cui⁹ diuisionis lz alterã ptẽ non admitteret aduersari⁹: tñ vtrãq̃z vult opponens destruere: vt aduersarius remaneat totaliter victꝰ: vñ i ꝓposito q̃ iob videbat irrituz facere diuinũ iudiciũ ex icauta ꝓmendatõe ꝓpe iusticie. Q̃ aũt alicꝫs audeat irritare iudiciũ alteri⁹ ꝓtigit duplicit: vel q̃ ex excellẽtia sciẽtie fm quã põt manifestare iusticiaz alteri⁹: vel ex excellẽtia potẽtie fm quã euacuat alteri⁹ iudiciuz Et q̃ dñs in precedẽtib⁹ capl̃is iã ostẽderat defectũ scie ipi⁹ iob interrogãdo eũ de multis ad scientiã ptinẽtibus: vt cuz dicit: Quis posuit fũdamẽta terre: si nosti. nũq̃d nosti hec vel illa. Circa q̃s interrogatões ad sciaz ptinentia duo capl̃a pcedẽtia vsant ꝓuincendo ipm iob de scie defectu. In pcedẽti aũt capl̃o intẽdit ꝓuincere eũ de defectu potẽtie dicẽs: Si hẽs brachiũ sic de⁹. ñ q̃ iob ista loquẽdo asseruisset: sed vt vtrũq̃z mẽbz pdcẽ distinctõis ad ꝓuicẽdũ iob totaliter destrueret: vt dcm̃ est. In eodẽ ca. xl. vbi dr in postilla: Ecce behemoth. Hic ãt oñdit excellẽtia diuie vtutis. Additõ. ij.

Hoc q̃d dicitur: Ecce behemoth ⁊c. continuatur ad precedẽtia notabiliter vt in glosa sic: Quia autem ꝓmissi) vbis dñs potentiã sue magnitudinis itulit:

nunc l sequentib⁹ nequitiã antiqui hostis ostendit: vt bon⁹ famulus dñi eruditus p̃ virtutib⁹ sciret quãtũ eũ diligeret: ⁊ cognita post calliditate diaboli diſceret quantuz timeret: hec in gloſa.

In eodẽ caplo. xl. vbi dr̃ in poſtilla: Ipſe ẽ p̃incipiuz viarũ dei. Additõ. iij.

Licet ſathã de quo ſub figura behemoth hic p̃incipaliter intẽditur: ſic inter p̃imas creaturas dei: non ex hoc p̃prie diceret p̃incipiũ viarum dei. vñ ⁊ aliter ⁊ conuenientiuſ hec verba exponi videntur a ſancto tho. in expoſitõe ſua ſic: vt p̃ vias dei intelligãtur opera p̃uidentie eius. Circa quod cõſiderãdum q̃ deo ſolũ vnũ opus ẽ p̃priuz ⁊ ſue bonitati conueniẽs: ſcz bñfacere ⁊ miſereri. ſed q̃ d. ꝓ puniat vl aduerſitates indicat: hoc p̃tingit p̃pter maliciam creature ratõnalis: que p̃mo in diabolo fuit inuenta: ⁊ p̃ eũ ſuggeſtiõnẽ ad hoiem deriuata: iõ ſignanter dicit: q̃ ipſe ẽ p̃incipiuz viaz̃ dei. i. q̃ deus diuerſis vijs vtitur. ſ. bñ faciẽdo ⁊ puniendo: ⁊ ne credat ſic eẽ p̃incipiũ viaz̃ dei: q̃ p̃ ſeipm ſit potens ad nocendum: ideo ſubdit: Qui fecit eum applicauit gladium eius. Ca. XLI.

Non quaſi crudelis. Poſtq̃ oñdit demonẽ ab hoie inſuperabilem: hic cõſequẽter oñdit eum cũctis terribilẽ. Circa qõ p̃mo remouet dubiũ: ⁊ 2° p̃ſequit p̃poſitum: ibi Quis reuelabit. Circa p̃mũ ſciendũ q̃ ex cõditõibus ipſius demonis p̃dictis ac etiã dicendis ſub ſilitudine ceti poſſet aliq̃s credere deũ eẽ crudelẽ erga creaturas dando demoni tantã ptãtem: ⁊ hoc remouet dicẽs: Nõ q̃ſi crudelis ſuſcitabo eũ. cui⁹ rõez ſubdit: b Quis ei põt reſiſtere vultui meo. i. volũtati ⁊ p̃cepto meo: q̃ſi diceret nullus: ⁊ iõ q̃uis ptãs demonis ſit magna tñ non põt ea vti niſi quãtũ placet mihi: ⁊ ſic poſſũ eam reſtringere ⁊ p̃mittere p̃ut expedit ſaluti electoꝝ. 2ª etiã cauſa ſubdit cũ dicitur: c Et q̃s añ dedit mihi ꝛc̃. q. d. non ſum obligatus alicui nec poſſũ obligari: ⁊ ideo nulli facio iniuriã ſeu crudelitatẽ p̃cedendo demoni ptãtem. 3ª eni cauſa ſubdit cũ dicit: d Non parcã ei verbis potẽtib⁹. i. p̃pter vba eius p̃minatoria nec etiã p̃pter verba ei⁹ humilia: iõ ſubdit: e Et ad deprecãdum p̃poſitis. ſed puniã eum de malo vſu ſue ptãtis ſm tenorem iuſticie ⁊ eq̃tatis: q̃ punitio cedet ad honorem meũ: ⁊ gloriã electoꝝ. f Quis reuelabit ꝛc̃. Hic p̃ſequẽter exequitur p̃poſitũ oñdens ſub ſpecie demonẽ terribilẽ: p̃mo ex ei⁹ diſpoſitõne: 2° ex ei⁹ operatõe: ibi Sternutatio ei⁹. Circa p̃mũ dr̃: f Quis reuelabit faciẽ indumenti ei⁹. cetus eni in frõte dicitur habere multas plicas magnas ad modum falcis diſpoſitas ad quarum reuelatõem vel reuelatõem null⁹ audet appropiquare ex terrore: ⁊ p̃ hoc deſignat q̃ aſtutias demonis ⁊ ei⁹ fraudulẽtias null⁹ homo poſſet explicare. g Et in mediũ oris ei⁹ quis intrabit. os eni ceti eſt ita terribile: q̃ q̃libz creatura vltra modũ horreret intrare: ⁊ p̃ hoc deſignat q̃ adhuc debet eẽ magis horridũ incorporari demoni p̃ peccati mortalis p̃ſensum. h Portas vultus ei⁹ q̃s aperiet. porte vult⁹ ceti dicũtur ei⁹ due mãdibule ſupioꝝ ⁊ inferioꝝ: q̃ ad modũ portarum aperiũtur ⁊ claudũtur p̃ quas itelligit in demone violẽtia ⁊ aſtutia quib⁹ quaſi quibuſdã portis peccatores abſorbet. i Per gyrũ dẽtiũ ei⁹ formido. p̃ dentes ceti terribiles itelligũtur mali hoies: qui ſua ptãte alioſ ad malũ inducũt vt ſic demoni p̃ hos quaſi quibuſdã dentibus incorporentur: k Corpus illi⁹ quaſi ſcuta fuſilia. i. de ere fuſo: q̃ ſũt fortiſſima: k Cõpactũ ſquamis. ſeſe p̃mentib⁹ ⁊ cõplectẽtib⁹: ſquame ei ceti magne ſũt ad modũ ſcuti: p h⁹ aũt deſignat̃ multitudo malorum hoim q̃ ſi q̃ſi q̃dã ſquame diaboli: ⁊ p̃nexio eoꝝ ad male agenduz: iõ ſubdit: Una vni p̃iũgit l Et ne ſpiraculũ. i. aer in cedit p̃ eas. ſquame eni ceti ſũt ita p̃iũcte q̃ vix aer põt inẽ eas igredi: ⁊ p h⁹ intelligit q̃ mali hoies ita aliq̃n ſũt ad male agendũ p̃nexi ⁊ obſtinati q̃ nõ recipiunt inſtinctũ ſpũſſancti ad bonũ: ſm q̃ dicitur ſupra. xxiij. Ipſi fuerũt rebelles ꝛc̃. m Sternutatio eius. Hic p̃ſequẽter oñditur demon terribil⁹ ſub ſimilitudine ceti ex ei⁹ opatõe. ⁊ p̃mo deſcribit ei⁹ terribil⁹ opatio: ⁊ 2° ei⁹ mirabilis impugnatio: ibi Mittet ꝓtra eũ. Circa p̃mũ ſciendũ q̃ ſicut in deſcribẽdo diſpoſitionem ipſi⁹ ceti incipit a capite: ita ſimiliter incipit deſcribẽdo ei⁹ opatõnes: p̃cipalioꝝ aũt pars eſt cerebꝝ: ex cui⁹ p̃motõne cauſatur ſternutatio: iõ dicit: m Sternutatõ ei⁹ ſplẽdor ignis. q̃n eni homo fortiter ſternutat ex p̃motõne cerebri p̃mouẽtur oculi: ⁊ ſic ab eis vident q̃ſi quedã ſcintille egredi: ⁊ hoc tãto magis fit i ſternutatõe ceti quãto caput ei⁹ ⁊ cerebꝝ ſũt maioza. Audiui a q̃dã expto i mari ⁊ hoie veridico: q̃ in ripa maris iuxta portigaliã fuerit iuẽt⁹ ceti⁹: de cui⁹ lingua pticulatim deciſa fuerũt onerati. xxiij. muli: ex quo ſatis apparet magnitudo capitis ⁊ cerebri ⁊ oculoꝝ: iõ ſubdit: n Et oculi ei⁹ vt palpebre diluculi. oculi enim p̃pter lenitatem habẽt quãdã claritatẽ: ⁊ iõ oculi ceti p̃pter magnitudinẽ videtur a lõge p̃ modũ cuiuſdã claritatis diffuſe ſilis auroze ſeu diluculo. p̃ ſternutatõnem autẽ ceti intelligit tẽtatio diaboli: ex q̃ p̃cedit ignis ire ⁊ cõcupiſcentie: ⁊ p̃ claritatẽ oculoꝝ p̃ſperitas tpaliũ: quã diabol⁹ peccatorib⁹ repromittit. Cõſequẽter deſcribit effect⁹ oris cũ dr̃: o De ore ei⁹ lãpades p̃cedũt ſicut tede ignis accẽſe. ẽ aũt teda genus ligni luminaribus apti: ⁊ dr̃ a tedet p antiphraſim. cet⁹ eni hz maximũ calorẽ interi⁹: q̃ neceſſarius ẽ ad mouẽdũ tãtã molẽ corpis. eſt eni aial reſpirãs ſicut delphin: ⁊ iõ de ore ei⁹ egredit aer multũ calefactus p̃pter q̃ igni p̃pat: qz ñ ſolũ reſpirat p̃ os ſz etiã p̃ nares: iõ ſubdit: p De narib⁹ ei⁹ p̃cedit fum⁹. i. aer calefact⁹ ⁊ aduſt⁹: q Sic olle ſuc. atq̃ feruẽtes. ſic ei aq̃ i olla calefit p h⁹ q̃ ignis appõit olle: ita aer reſpirat⁹ i pulmone p̃ caloꝝ corpis ppe exiſtẽtẽ. r Halit⁹ ei⁹ pzu. ar. fac. .i. ita magn⁹ ẽ ⁊ calid⁹ q̃ poſſit accẽdẽ pzunas: ⁊ loq̃t̃ de eo ad modũ ſufflatoꝝ magni: q̃ ſuccẽdit ignis i mãg fornace. s Et flã. de ore ei⁹ egre. i. aer tã aduſt⁹ ⁊ calid⁹ q̃ mẽito flãme p̃pat. Per iſta ãt p̃dca itelligit q̃ p tẽtatõe

diaboli: feruores ire superbie succeduntur: Cōsequēter describit fortitudinē colli qō immediate ꝓpugnatur capiti. a In collo ei⁹ morabit fortitudo. in libro secundo de aialib⁹ dī: q nul⁹ piscis habet collū nisi gerās: cuiusmodi ē cetus: i cui⁹ collo requiritur fortitudo ad portādū pondus tanti capitis sicut ꝓdictus ē: ⁊ ad ꝓpugendū ipz reliquo corpore. Per collū ceti designatur mali homines p quos dia⁹ bol⁹ suaz malicia am ad alios deriuat. b Et faciem ei⁹ ꝓcedet egestas. in ceto enī ꝓpter magnitudinez corpis requirit multū de nutrimēto: ⁊ iō qñ vertit faciē ad querēdū cibū euacuat illā partez maris sibi ꝓpinquā piscib⁹ eos deuorādo: ⁊ p hoc designat q egestas ⁊ carētia vtutū ex suggestione demonis causat: Cōsequēter describit fortitudinē aliaz ptiū corpis ceti dicēs: c Mēbra carniū ei⁹ coherētia sibi. ꝓpter spissitudinē mēbroz ⁊ carniū: ⁊ p hoc designat q homines iniqui qui sunt mēbra diaboli ad malefaciendū ad inuicē sunt colligati. d Mittet ꝓtra eum. hic ꝓsequēter describit impugnatio demonis sub metaphora ceti: ⁊ ꝓmo a deo qui eum deūcit: 2° a creatura quā despicit: ibi Cū ꝓprehēderit. Circa ꝓmū dī: d Mittet ꝓtra eū fulmina. s. de⁹ q fulmina tanq̄ sagitte mittūtur. fulmina aūt frequēter cadūt in mari ⁊ naues obruūt: ⁊ eodē modo cetū frequēt⁹ perficiūt q̄ alios pisces ꝓpē magnitudinē sui corpis. e Et ad locū aliū non ferent. p quod designat certitudo diuine ꝓuidētie sicut de sapiente sagittatore dī: q ei⁹ sagitta non fert ad aliū locū nisi intentōis sue. p hec fulmina intelligit sententia diuina dānatōis demonis: q̄ non fert alibi: qz cedit ad dei gloriā ⁊ sanctoz: ⁊ tātūmodo nocet demoni ⁊ malis hoīb⁹ q̄ sūt mēbra ei⁹: ⁊ q hoc de demone specialiter itelligāt p hoc patet qō subditur: f Cor eius indurabit quasi lapis. in quo designatur obstinatio demonis q̄ non flectitur ad bonū ex aliq̄ ꝓcussione diuine vltōis. g Cum sublat⁹ fuerit timebūt angeli. iste timor nō est aliud q̄ admiratio angeloz sanctoz de diuina virtute ⁊ iustitia in deiectōne ⁊ punitōne demonis: q̄ partim facta est a principio sui casus: ⁊ ꝓsūmabit in futuro iudicio: qñ cū peccatorib⁹ dānatis detrudet in inferno. nec pōt talis admiratio angeloz intelligi de ꝓcussione seu infectione ceti a deo: qz oīs res corpalis pua ⁊ modice reputatōis ē ⁊ quasi nulla respectu angeli: ꝓpt qō in eo non cadit admiratio de deiectōe rei corpoalis ⁊ maxime intellectu carētis: cuiusmodi ē cet⁹. h Et territi purgabūtur. sm q dicit dionysi⁹: licz in angel⁹ non sit purgatio ab īmūdicia: tñ est ibi purgatio a nescientia inquātū p illuminatōes diuinas seu effectus ei⁹ mirabiles imediate ab eo ꝓcedētes angeli sancti aliqua cognouēr̄t: que ꝓius nesciebant: ⁊ hoc modo angeli in deiectione demonis de celo empyreo fuerūt purgati a quadaz nescientia: videtes diuina vtutē ⁊ iustitiā in effectu: quā

In cōllo ei⁹ morabit fortitudo: et faciē eius precedet egestas. Mēbrā carnium eius coherētia sibi. Mittet ꝓtra eū fulmina: et ad locū aliū non ferentur. Cor ei⁹ i durabit tanq̄ lapis: ⁊ strin getur q̄si malleatoris inc⁹. Cū sublat⁹ fuerit: timebūt angeli: et territi purgabunt Cum apphenderit eū gladi⁹ subsistere nō poterit ne q̄ hasta neq̄ thorax. Reputabit enī quasi paleas ferr̄ ⁊ quasi lignū putriduz es. Non fugabit eū vir sagittarius: in stipulā versi sunt ei lapides funde. Quasi stipula estimabit malleū: ⁊ deridebit vibrantez hastam. Sub ipo erūt radij solis: ⁊ sternet sibi aur̄ quasi lutuz Feruescere faciet quasi ollā ꝓfundū mar⁹: et ponet q̄si cū vnguēta bullīūt. Post eū lucebit semita: estimabit abyssū q̄si senescētē. Non ē sup terrā ptās q̄ ꝓparetur ei:

gladius ꝛc. in quo ostenditur q nō timet iuasionem de ꝓximo: qz quātūcunq̄ hō sit armatus ad inuadēdum vt gladio ⁊ hasta: ⁊ ad sustinendū torace vl̄ ꝓsimilib⁹: tñ nullo mō poterit stare corā eo si auertat: iō subditur: k Reputabit enī vt paleas ferrum. qz ferruz gladij vel ligna lancee non potuerunt ei nocere: sic nec palee ꝓiecte ꝓtra hominē nocēt sibi: ⁊ sic ceⁱ nō timet inuasionem de ꝓpinq̄: ita nec etiā de lōginq̄: iō sb̄dit: l Non fugabit eū vir sagittari⁹. timore sagittaz ꝑ eū ꝓiectaz. Sciēdū tñ q̄ lz talia nō timeat: tñ ex ꝓiectōe spiculoz de lōginq̄ q̄ nō aduertit: nec p ꝓns timet: vulnerat ⁊ tādē mozit: ⁊ sic mortu⁹ ad lit⁹ maris ꝓiicit: sic dictū ē. s. ca. ij. m In stipulā vsi sūt ei la. fūde. hz ei tātā piguedinē exti⁹ ⁊ cutis duritiē: q lapides sic ꝓiecti ñ nocerēt ei. n Quasi sti. esti. mal. ñ ei ꝓt alicuj⁹ tm̄ apꝓpiāre sibi q̄ cū malleo vl̄ cū hasta possit eū pcutē: nisi q̄n ipigēs ad ira ñ ꝓt se mouē: vt dcm̄ ē ca. ꝓcedēti. p ꝓdcā itelligit q diabol⁹ q̄ p cetū itelligit: ñ timet i uasiōez hoīs de ꝓpinq̄ vl̄ de lōginq̄: qz nulla res corpal⁹ ꝓt ei nocere nisi inquātū est instrumētū diuine iusticie: sicut ē ignis infernal⁹: q̄ est corpor⁹: ⁊ tñ ipm affligit. sicut aūt cetus vtute humana nō pōt superari: vt ꝓdcm̄ est: sic nec etiā aliquib⁹ speciosis allici vt se subiūgat ei: iō subdit: o Sub ipso erūt radij solis. i. res quātūcunq̄ pulchre nihil reputabunt ab eo: nec etiā quātūcunq̄ preciose: iō subdit: p Sternet sibi aur̄ quasi lutū. i. nihil reputabit: p hoc designat q diabolus null⁹ reb⁹ sēsibilib⁹ quātūcunq̄ ꝓciosis vel pulchris allicit vt subiūgat se hōi: lz aliqñ h⁹ fingat: vt sibi hoiez alliciat i culpa: ⁊ tādē pena ꝑpetua. q Feruescē faciet q̄si olā. qz p magnitudinē corpis cet⁹ fac magnā ꝓmotōez maris ex q̄ ꝓmotōe gnātur magna spuma i superficie: iō sb̄dit: r Ponet q̄si cū vnguēta bullīūt. q̄ bulliēdo spumā supi⁹ faciunt ex aere iclūso. p h⁹ aūt itelligit q diabol⁹ excitat turbationes i h⁹ mūdo. s Post eū lucebit semita. sic enī naues trāseūtes dimittūt vestigiū sui trāsit⁹ p aliqō tps: sic etiā ceⁱ ꝓpē magnitudinē sui corpis dimittit p⁹ se magnū ⁊ lōguz vestigiū trāsit⁹ sui: p q̄ō designat q turbatōes a diabolo ꝓcitate i h⁹ mūdo ñ cito cedāt: lz bñt aliqñ magnū tpis tractū t Estimabit abyssū. i. mare oceanū. v Quasi senescētē. i. ipotētē ad ipz absorbēdū: qō ei ātīq̄ ⁊ senescit ꝓpe iteritū ē vt hī Hebre. viij. ⁊ p ꝓns ē debil⁹ vtut⁹: p h⁹ itelligit demō q̄ ꝓpē dānatōez suā ñ dimittit nitī ꝑ deū: q̄si sua pena cēt imināda. x Nō ē sup. ter. po. q̄ ꝓpa. ei. aialia āt marina maiora sūt sat⁹ q̄ terrestria: vt dic plini⁹: cui⁹ cām assignat hūiditatis abundātiā: q̄ mēbra corpū extēdit: vñ i regiōib⁹ hūidis sūt hoies maiores q̄ in siccis: ⁊ iō si in mari nulla est creatura q̄ equipareť ceto i fortitudine: multominus iuenit in terra:

ꝙ hoc designat ꝙ ptās demonis maior est q̄ ptās cuiuslibet corporalis creature: iō subdit: y Qui factꝰ ē vt nullū timeret. habet enī demō ex ꝓditōne nature sue q̄ in eo remansit integra: ꝙ sit supior omni corpali creatura: ⁊ sic non timeat eā: vñ subditur: z Omne sublime videt. qz pre supbia sp nititꝰ aggredi maiora: ꝓpter qō subditur: a Ipe ē rex sup oēs filios supbie .i. excedit oēs alios in supbia: ⁊ p hoc patet ꝙ ea que dicta sūt de ceto intelliguntur principaliter de demone: qui ē principium superbie.

qui factꝰ est vt nullū timet. Oē sublime vidz: ipē ē rex sup vniuſos filios supbie.

In capō. xlj. vbi dī in postilla: Nō quasi crudeli. Postq̄ oñdit demonē ab hoie insupabilē. Additio ꝑma

Quod dī hic: Non quasi crudelis excitabo eū. videt alludere ad id quod supra iob. xxx. ca. ad deum clamans dicebat: Mutatus es mihi in crudelez. ad cuius declaratōem ⁊ ꝓtinuatōem ad precedētia ⁊ sequētia cōsiderandum est: ꝙ licet deꝰ in p̄cedentibꝰ oñderat ipi iob ꝙ de ꝓuidentia diuina circa actus humanos non erat causa ab hoie oīno querenda: ꝓut dictū fuit supra. xxxvij. ca. in additōne: nihilomin⁹ tñ ꝓdescēdens fragilitate ipsi⁹ iob: qui vehemēter desiderabat scire rōes seu causas medias sue flagellatōis: vt pz supra in plurib⁹ locis: voluit innuere sibi in hoc loco ꝙ ꝓcessus sue flagellatōis incepit ab ipo sathan: vt pz supra. ij. ca. q̄ per behemoth ⁊ leuiathā in hoc loco figuratur. ⁊ qz de hoc videret ꝙ iob posſit magis miserabiliter ꝓclamare: eo ꝙ deus posset eū affligere alijs modis ꝓter crudelitatē ipsi⁹ sathan: ideo deꝰ satisfecit sibi p hoc ꝙ i cōflictu seu bello qō habuit cum ipo sathā: deo adiuuāte nō fuerat ipe iob ꝓuictus: cū tñ ptās sathan incorpabilit excedat ptātem ipsi⁹ iob: ꝓut infra eodē capō: Nō est ptās super terram q̄ ꝓpareꝰ ei: ⁊ de hoc dicit: Memēto belli nec vltra addas loqui. q. d. Bellū quod habuisti cū behemoth seu leuiathā sp debes hīe in memoria: eo ꝙ non potuisses ab eo euadere ꝓpa ptāte: nisi soluz diuina: vnde nec vltra addas loqui. s. locutōes q̄rulosas. ⁊ qz forte iob ex memoria talis belli p̄teriti incideret i timorē magnum: ne forte iterꝝ eū affligeret: iō p̄nūciat ei securitatē dicēs: Ecce spes eiꝰ. s. sathā: q̄ sperabat subuertē iob ad hoc: vt faceret eū in facie domini blasphemare. ō. ij. ca. Frustrabitur. qz non ē ꝓsecutꝰ intētum: ⁊ vidētibꝰ cūctis p̄cipitabitur: qui post ꝓsolatōem iob vidētibꝰ cūctis frib⁹ ⁊ cognatis: hꝰ mōi spes sathā frustrata fuit seu p̄cipitata. Sz qz adhuc posſet q̄s dicē: ꝙ afflictō iob p tā ferocissimā creaturā videret ad crudelitatē ptinere: eo modo ꝙ iob dicebat vbi supra: Mutatꝰ es mihi i crudelē. ideo subdit: Non q̄si crudelis. s. vt tu dicebas: suscitabo eum. q. d. cuius rō est: nā deꝰ nō pmisit sathā tētare seu affligere ipsum iob q̄tum posſz seu vellet. hoc enim eēt crudelitas: sed deꝰ limitauit potentiam suaz dicēs: Uerūtamē aiam eius serua. in quo deꝰ reseruauit i permissione afflictōnis ipsi⁹ iob ptātem supandi ipm: vt ibidē in additōne fuit expositum. ⁊ qz ista reseruatio nō poterat frāgi ab ipso sathan: iō subdit: Quis enim resistere potest vultui meo. Ratio aūt q̄re nullꝰ posſit resistere subdit: Et q̄s ante dedit mihi: vt reddā ei. q. d. ptās sua non ē a seipo sed a me: ⁊ ideo subdit: Oia q̄ sub celo sunt mea sūt. ⁊ qz forte diceret quis ꝙ non eēt danda talis ptās creature tā crudeli: qz postq̄ haberet talē ptātē p verba cōminatoria seu deprecatoria posſet vti ptāte sua ad libitum: sicut ꝓuenit fieri ini hoies qui postq̄ recipiūt ptātem a supioribus: eā retinent predcis modis etiā supiore nolēte: iō subdit: Nō parcā ei verbis potentib⁹: ⁊ ad decipiendū ꝓpositis. s. vt pmittā eum vti ptāte sua vt vellet: ⁊ loquitur more humano seu poetico ꝓut i hoc libro frequēter tales locutōes occurrūt: deo enī nō ptinēt talia ꝑe loquēdo. ⁊ sequit: Quis reuelabit faciem idumenti eiꝰ. in q̄ prosequit ꝓpositum de ꝓditionibus demonis sub specie ceti. Et exponat totū vt in postilla vsq̄ ibi: Cū sublatꝰ fuerit ⁊c.

⁊ nūlla te latet cogitatio. Quis est iste qui celat consiliuz ábsq̄ scientia: Ideo insipienter locutus sum: et que vltra modum excedunt scientiam meam:

In eodē capō xlj. vbi dī i postilla: Cū sublatꝰ fuerit timebūt angeli. Additio. ij.

Ubi translatio nostra habet: Cū trāslatꝰ fuerit timebūt angeli. in hebreo hī: Ex sublatōe sua timebūt dñm. q̄ intelligitur de viris iustis: de q̄b⁹ in p̄s. lxxxj. Ego dixi dij estis. cuius sensus ē: nam qz stati supra dixerat: ꝙ diabolus ē sic obstinatꝰ i malo ꝙ nullo mō flectit ad bonū: de q̄ dicit: Corꝝ eius durabit quasi lapis. Pōt quis querere q̄ vtilitas fuit i ꝓductōe talꝰ creature cuius opera ⁊ membra oīno sunt mala: nec ipse ad bonū est flexibilis. Ad hoc mōl tacitā questionē videt dominus respōdere sic: ꝙ casus diaboli seu eius sublatio est valde vtilis. generat enim seu auget in viris iustis timorem dei. videntes enim ꝙ creatura ratōnalis i tanta puritate creata p abusuz libertatis arbitrij lapsa ē in tam magnā ruinam nō immerito quantūcūq̄ sint perfecti: auget in eis timorꝝ ne deficiant eo mō quo supra: ca. iij. dicitur: In angelis suis inuenit prauitatez quātomagis habitantes domos luteas ⁊c. de hoc dicit: Ex sublatione sua timebūt dñm. s. iusti viri: qui quidē timorꝝ dei intelligēdus ē filialis: de quo Grego⁹ in. j. moza. Qui timet deū nihil negligit. timere deū est nulla q̄ facienda sunt bona p̄terire: qui quidē iusti tētatōnib⁹ demonū territi sepe purgabunt ab īmūdicia: vñ Aug⁹ super p̄s. xlij. Uita nra i hac peregrinatōe nō pōt eē sine peccato nec ꝓficere sine tētatōne: quia ꝓfectus noster p tētatōnem nraz fit: nec sibi q̄sq̄ inotescit nisi tētatꝰ: nec pōt coronari nisi vicerit: nec pōt vicē nisi ctauerit: nec pōt certaꝝ nisi ūmicū ⁊ tētatōes hūerit. hec ille: et ista mō iusti tētatōib⁹ demonū territi ⁊ i bono pfistētes ꝓpe dicūt purgari. ex q̄ pz q̄ ruina diaboli fuit valde vtilis iustis diligentibus deū vt inde discerēt quātum timerent: ꝓut dicit in glosa allegata in p̄cedenti ca. additōe scēa: ⁊ etiam vt a piaculis purgarent: ⁊ hoc ē q̄d aplus dicit: Diligentib⁹ deū oia coopant in bonū. Ca. XLII.

Respondens autem iob. Postq̄ descripta est ipsius iob increpatio eo ꝙ nimis extulerat suam iusticiam: hic consequenter ponitur eius humilis respōsio confitendo ꝓpriam culpaz dicens dominus: b Scio quia omnia potes. quecūq̄ sūt possibilia fieri: c Et nulla te latet cogitatō. erat enī iste iob ꝓscius ꝙ ꝓmemorādo suā iusticiā passus fuerat aliquē leuem motum elationis: q̄ in talibus solet oriri defacili etiam in hominibus perfectis: ⁊ talis morꝰ quātūcūq̄ sit oībus alijs occultꝰ: tamē deo est notꝰ: ideo subditur: d Quis ē iste. i. quicūq̄ quātūcūq̄ astutꝰ: e Qui celat consilium. i. vult cordis sui celare secretū ipsi deo: f Absq̄ scientia. quasi diceret talis ē nescius diuine virtutis: ꝓpter quod iob recognoscit culpā suā dicēs: g Ideo insipienter locutꝰ sum. incaute iusticiā meam cōmemorando. h Et que vltra modū excedunt scientiam meā. rōes diuinoz iudicioz nimis inuestigādo

de ıſtis enim duobus fuerat ſcrepatus a dño: vt ꝑz per ꝓdicta. i Audi ⁊ ego loquar. ꝓfitendo inſipientiaz meam. k Interrogabo te. humiliē ſicut diſcipulus. l Et rñde mihi. me inſtruendo. m Auditu auris audiui te. q. d. añ flagella habui de te cognitōez aliquā ſed tamē imperfectam. n Nūc autez oculus meꝰ videt te. ꝺa nunc habeo de te ꝓgnitōem pfectiozem ſicut viſa plenius cognoſcūtur q̄ ſolū audita. fuerat eni iob plenius inſtructꝰ de diuina virtute ꝑ flagella tōem: qz vexatio dat ıtellectum: ⁊ p reuelatōnem ⁊ allocutōem diuinam ſibi factā: vt ꝑz ex prędcīs. ⁊ qz ad cognitōem plenioꝛez ſeq̄tur pfectio penitēcia de ꝓmiſſis: ıō ſubdit iob: o Iccirco ipſe me reprehendo. culpā meaz ꝑfectius ꝓfitēdo. ⁊ qz cum ꝓfeſſione oꝛis debet eſſe ſatiſfactio opis: ıō ſubdit: p Et ago penitētiaz in fauilla ⁊ cinere. i. i auſteritate ⁊ humilitate. q Poſtq̄ autez rē.

Audi ⁊ ego loquar: iterrō gabo te: et rñde mihi. Auditu auris audiui te: nūnc aūt oculus meus videt te. Iccircō ipſe me reꝑhendo et ago penitentiā in fauilla ⁊ cinere. Poſtq̄z aūt locutus eſt dñs ꝟba hec ad iob dixit ād eliphaz themanitē. Iratus eſt furoꝛ meꝰ in te ⁊ in duos amicos tuos: quoniām nō eſtiſ locuti coram me rectuz ſicūt ſeruus meꝰ iob. Sūmite ergo vobis ſeptē tauros ⁊ ſeptē arietes: et ite ad ſeruū meū iob: ⁊ offerte holocauſtū ꝑ vobis. Job aūt ſeruus meus oꝛabit pro vobis. Faciem eius ſuſcipiā: ūt nō vobis imputet ſtūlticia. Neq̄z enim locuti eſtis coꝛā me rectuz ſicut ſeruꝰ meus iob. Abiē rūt ergo eliphaz themanites ⁊ baldath ſuites ⁊ ſophar naamathites: ⁊ fecerūt ſicut locutuſ fuerat dñs ad eos: et ſuſcepit dñs faciem iob. Dōmiꝰ q̄z cōuerſus eſt ad pniam iob: cū oꝛaret ille ꝑ amicis ſuis. Et addidit dñs oia q̄cūq̄z fuerant iob duplicia. Uenerūt aūt ad eū omneſ frēs ſui: ⁊ vniuerſe ſoꝛoꝛes ſue: et cūcti q̄ nouerāt eū prius: et comederūt cum eo panē in domo eiꝰ. Et mouerūt ſup euz caput: et conſolati ſunt eū ſuper omni malo quod intulerat dñs ſup eū: et dederūt ei vnūſq̄ſq̄z ouē vnā ⁊ iaurē aureā vnā. Dōmiꝰ aūt benedixit nouiſſimis iob magis q̄z principio eius. Et facta ſunt ei quatuordecim milia ouium: ⁊ ſex milia camelorum: ⁊ mille iuga boum: ⁊ mille aſine: et fueruñt ei ſeptem filij ⁊ tres filie.

Poſita increpatōe heliu a dño de preſūptōe ⁊ ipſiꝰ iob de incauta locutōne: hic conſequenter ponitur increpatio alioꝝ triū amicoꝝ iob de falſitatis aſſertōe. ⁊ ꝓmo pōit dicta increpatō: 2° increpatoꝝ emēdatio: ibi Abierūt ergo. 3° ipſi⁹ iob plena reuelatio: ibi Addidit q̄z. Circa primū dicit: r Dixit ad eliphaz themanitē. iſte erat principaliꝰ inter iſtos tres: ⁊ iō dñs ad ipm dirigit ſermonē dicēs: s Iratus ē furoꝛ meꝰ in te ⁊ in duos amicos tuos. non dicit in heliu vel in iob: qz peccare ex pſūptōne ⁊ incauta locutōe ſicut peccauerāt heliu ⁊ iob: nō eſt ita graue ſicut peccare i falſitatis aſſertōne: qō ꝓtigerat iſtis tribus: vt ꝑz p ſupradicta: ⁊ grauitas huiꝰ facti notatur p hoc qō dī: Furoꝛ dñi iraſcitur ꝓtra eos. qō non ſolet dici in ſcptura niſi ꝑ grauiꝰ culpis. t Q̄m nō eſtiſ lo. coꝛā me rectū. i. dogma vez: v Sic ſer. meꝰ iob. q̄ ꝟa locutꝰ ē: tm icaute q̄tū ad aliq̄: ⁊ qz gues culpe antiq̄ſ ſacrificiſ expiabant: ıō ſbdit: x Sūite ḡ vo. vī. tauros. ad ꝰſignādū pfectōez pnie p ſeptenariū numeꝝ quo pfectio deſignat. y Et ite ad ſeruū meū iob. vt iuſtꝰ offerat ſacrificiū ꝑ iniuſtis. z Faciē eiꝰ ſuſcipiā. qz leuiter tm̄ peccauerat: ⁊ cū hoc pfecte de hoc penituerat. a Ut nō vobis imputetur. ad penā eternā b Stulticia. falſaz doctrinā aſſerēdo: ıō ſubdit: Neq̄z eni locuti eſtis coꝛā me rectū. c Abierunt ḡ. Hic ꝓnter ponitur increpatoꝝ emendatio: qz obedierunt prompte diuino mandato. ⁊ ꝑz lra vſq̄z ibi: o Et ſuſcepit dominꝰ faciē iob. i. gratū habuit ſacrificium ꝑ eū oblatū: ⁊ eiꝰ oꝛonē nō ſolū ꝑ ipſo: ſed etiā pro amicis ſuis. e Dñs q̄z ꝓuerſus. ⁊ ꝑz lra. f Et addidit. Hic ꝓnter ponit ipſius iob reuelatio nō ſolū ad ꝑfectā prīſtinā: ſed etiā ad maiorē: qō oñdit primo i gnāli cū dī: Addidit q̄z oia rē. qō patebit infra. ⁊ 2° oñdit hoc i ſpeciali: ⁊ qz inter bona exteꝛioꝛa hominis amici ſūt preciua: ıō ſubdit: g Uenerūt aūt ad eum oēs frēs ſui ⁊ vniuerſe ſoꝛoꝛes ſue. i. viri ⁊ mlieres de ſua cognatōne: q̄ nōiꝰ frēm ⁊ ſoꝛoꝛū exꝑmūtur in ſcptura: vñ ⁊ abraaz vocauit loth nepotē ſuum frēm: Gene. xiij. h Et cūcti q̄ nouerant euz. i. illi qui habuerāt familiaritatē cum eo ex aliꝭ cauſis añ flagella: qz poſtea ab eo ſe elongauerāt reputātes eum a deo flagellatū ꝓpr̄ eiꝰ pctā ꝛ occulta. i Et comederūt cū eo panē. qz fecerūt cū eo ſolēne prādiū ꝓpr̄ eiꝰ releuatōem. nōie eī panis ⁊ aq̄ oīs cibꝰ ⁊ potꝰ ītelligit in ſcptura. vnde iiij. regū. vj. dixit heliſe filiuſ regis iſrl de ſyria i ſamariā ducti. Appone eiſ panem ⁊ aquā. ⁊ ſubdit ibidē: Appoſita eſt eis magna ciboꝝ ꝓparatio. ex q̄ ꝑz q̄ ꝑ panē ⁊ aquā ꝓpha intelligebat ſolēne prādiū: nō eni ē veriſimile q̄ rex fecerit niſi fm intellectū ꝓphe. k Et mouerūt ſup eū caput. recognoſcētes ſe deceptos fuiſſe: reputātes flagella ꝓpter iniquitatē ſuam ei contigiſſe: ıō ſubditur: l Et conſolati ſunt cū ſuper omni malo. ꝓteſtātes q̄ hoc fecerat dñs ad ipſiꝰ iob ꝓbationē ⁊ maioꝛē remuneratōem. m Et dederūt ei rē. magis ad congaudendū q̄ ad releuādū: qz dona hoīm̄ ad hoc paꝛ fecissēt: qz ſubdit: n Unuſq̄ſq̄z ouē vnā. in hebꝛeo habetur: Obulū vnū. ⁊ dicūt hebꝛei moderni: Releuatio aūt foꝛtūe iob fca ē a dño: ıō ſbdit: o Dñs aūt bñdixit nouiſſ. iob multiplicādo bona eiꝰ tpalia ⁊ ſpūalia. p Et facta ſūt ei. xiij. milia ouiū rē. añ flagella habuit tm̄. vij. milia ouiū: ⁊ tria milia camelorum: ⁊ quīgēta iuga boū: ⁊ quīgētas aſinas: vt hz. ē. j. ca°. q̄ oia h exꝑmūtur duplicia. q Et fuerūt ei. vij. filij ⁊ treſ filie. ⁊ ſic videt q̄ ꝓples eiꝰ ñ fuit duplicata: qz tot habuerat añ: vt hz. j. ca. Ad hoc dicūt alīq̄ hoc fm ē ad meliozē ipſiꝰ foꝛtunā: qz ſi ꝓples eiꝰ fuiſſet duplicata: bona eiꝰ fuiſſent nimis diuiſa: ⁊ ſic q̄libet reporꝛtaret minoꝛē poꝛtōez. ſz hoc videt paꝛ valere: qz in felicitate plus magis attēdit bonitaſ moꝝ q̄ abūdātia tpaliū bonoꝝ: ⁊ ıō aliter dī q̄ pueri iob fuerūt moꝛtui i ſtatu ſalutis: vt ſatis patz ex dictis ſupra primo capittulo. tales autem non dicuntur proprie moꝛtui: ſed magis viui: ſed q̄ dicit ſaluatoꝛ Matthei. xxij. allegans verbum domini: quod habetur Exodi tertio: Ego ſum deus abraam: ⁊ deus iſaac: ⁊ deus iacob:

ideo subdit saluator: Non est de' mortuoꝝ sed viuentium ꝛ ideo qꝛ pueri iob reseruabant in lymbo sanctorũ patruꝫ cũ ipo victuri i eternũ: sic itelligit ꝓples et' duplicata sicut ꝛ alia. a Et vocauit nomẽ vn' die. ꝓpt speciositatis eius claritatẽ. b Et nomẽ scõe cassiam. q̃ est species aromatica: ꝛ hoc ꝓpter mulieris suauitatez. c Et nomẽ tertie cornustibꝫ. ẽ aũt stibiuz vnguentũ q̃ mulieres depingũt faciẽ: vt appareãt pulchriores: fz il lud. iiij. regũ. ix. Depixit hieçabel oculos suos stibio ꝛc. h' aũt stibium in cornu seruat sic ergo vocauit iob filiã suam: ꝓ hoc designãs qꝫ habebat maiorẽ pulchritudinẽ q̃ possit hũi i alijs mulierib' ꝓ talem picturã: iõ de filiaꝝ iob pulchritudie sbdit: o Nõ sũt autem inuẽte. ꝓ hoc designatur qꝫ nõ solũ excedebãt alias mulieres i pulchritudine corporis: fz etiã in pulchritudine morum. e Deditqꝫ eis pr̃ suus hereditatẽ inr̃ frẽs eaꝝ. ꝛ ꝓ hoc designat ꝓueniẽtia virtutis ꝛ amoris i vtrisqꝫ ꝛ qꝛ iob fuit flagellatus i ꝓprio corpore: iõ post flagella ad ꝓsperitatis et' augmẽtũ addit lõgitudo dierũ: cũ dr̃: f Vixit aũt iob post flagella. s. q̃ predcã sũt. g Cẽtũ. xl. annis. ꝛ qꝛ i toto h' tpe vixerit i ꝓsperitate oñdit: ꝓ hoc qõ subdit: Et vidit filios suos ꝛc. ꝛ sequit: h Et mortu' ẽ senex. qõ ꝓtinet ad vite diuturnitatẽ. i Et plenus dierũ. qõ ꝓtinet ad vite ꝓsperitatẽ: vñ supra. vij. ad designãdũ suã aduersitatẽ dixit: Sic ꝛ ego habui mẽses vacuos: ꝓr̃ quod ꝓ oppositũ plenitudo dierũ designat i eo abũdãtiã bonoꝝ fortune quib' vsus est ad virtutẽ: ꝛ bonoꝝ gr̃e quib' ꝓduct' est ad futurã gloriam: q̃ ꝓdurat in scla sclorꝝ.

In capl̃o. xlij. vbi dr̃ in postilla. Ipse ẽ rex super omnes filios superbie. i. excedit oẽs alios i superbia. Additio ꝓma. Bi trãslatio nr̃a habet. Ipe est rex sup oẽs filios superbie. in hebreo hr̃: Ipse est rex super oẽs filios saphac. Saphac vero ẽ vocabulũ obscurũ qõ nõ significat superbiã: nec aliqõ certũ habet significatũ fm expositores hebreoꝝ: eo qꝫ vocabulũ istud nõ habet simile in sacra scptura fm eos: vñ dicũt qꝫ debet exponi ꝓut congruit loco in q̃ ponit: ꝛ quia in hoc loco plane agitur de ceto leuiathan qõ est maximũ animal ꝛ potentissimuz inr̃ marina cõiter: iõ dicũt: qꝫ inr̃pretato huius dictõis est piscis: ꝛ sic fz eos dr̃: Ipse est rex sup oẽs filios pisciũ. sed hec expositio ẽ falsa: ꝛ etiã vt credo ficta. Primũ patet: nam aliud vocabulũ simile repitur Esaie. xxxvij. vbi dr̃: Comede hoc anno q̃ spõte nascũtur: ꝛ i anno scõo pomis vescere. Et vbi trãslatio nr̃a habet pomis: in hebreo hr̃ saphac seu saphir q̃ est similis dictõ huic que h' ponit: ꝛ est sentẽtia fm hebreos: qꝫ de' ꝓ esaiã ꝓphaam prenosticabat ezechie regi: qꝫ postꝫ senacherib recessissz a iudea quã dimiserat penit' deuastatã: totus ppls ezechie i primo anno miraculose viuẽt ex his q̃ nascerẽt ex granis ꝓtritis ab exercitu assyrioꝝ sine cultura bouis ꝛ in anno scõo viueret etiã miraculose de fructib' arborũ q̃s ꝓciderãt assyrij. ꝛ sic pz qꝫ saphac significat rẽ prescisã a sua radice: q̃ quidẽ significatio ꝓuenit ꝓpe i hoc loco: vt sit sẽsus: Ipe ẽ rex sup oẽs filios saphac. i. sup oẽs filios ꝓcisionis seu excisiõis: qõ ꝓpe ptinet ad diabolũ ꝓ leuiathã in h' loco figuratũ q̃ excedit oẽs a deo ꝓcisos i auersione a deo: q̃ est ꝓpa ꝓcisio: ꝛ qꝛ hec ꝓcisio ꝓmo ꝛ ꝓncipalit fuit ꝓ superbiã: iõ trãslatõ nr̃a cõpetenr̃ se habuit inr̃pretãdo h' nomẽ saphac ꝓ superbiaz: ꝛ sic pz ꝓmuz. 2m vero ꝓbabilit apparet: nã ipsi hebrei dicta ista q̃ h' tradunt de leuiathã intelligunt de ipo ceto nõ de diabolo: de q̃. s. ceto multa tradũt fabulosa ꝛ penit' icredibilia. put postillatoꝝ ponit. ẽ. xl. ca. ꝛ i alijs locis: ꝛ vt talia q̃dãmõ ꝓfirmẽt eu acuãdo verã sniaz nr̃az de leuiathan spũali: iõ fixer̃t qꝫ saphac significat pisces mõ ꝓdcõ: ꝛ finxer̃t qꝫ silis dictio i sac scptura ñ inueniat.

In eodẽ capl̃o vbi dr̃ in postilla: Jõ de pulchritudie filiaꝝ iob subdit: Nõ sunt inuẽte ꝛc. Additio scõa. Per pulchritudinẽ corpalẽ nõ designat pulchritudo moꝝ: vñ puer. xj. ca. Circul' aure' in naribus suis mulier pulchra ꝛ fatua. ꝛ ibidẽ ca'. vltimo: Fallax gr̃a ꝛ vana ẽ pulchritudo. mulier timens deũ ipa laudabit. fz ꝓ pulchritudinẽ filiaꝝ iob pot' innuit: qꝫ illa q̃ tradũtur in gestis iob magis sũt referẽda ad sensum spũalem quem btus Grego. notabilit ꝛ large exponit qꝫ ad lr̃alem. modicũ enim cederet in veraz laudem iob vtrum pulcherrimas filias haberet: quarum siles non inuenirentur in vniuersa terra: ꝓout bene lr̃a testatur: an qꝫ essent mediocriter pulchre.

Et võcauit nomẽ vni' die: Et nomẽ scõe cassiam: Et nomẽ tertie cornustibij. Non sũt aũt inuẽte mulieres speciose sicut filie iob in vniuersa terra. Bẽditqꝫ eis pater suus hereditatẽ inter frẽs eorum. Vixit autez iob post flagella hec: centũ quadraginta annis: ꝛ vidit filios suos ꝛ filios filiorum suorum vsqꝫ ad quartam generatõnem: ꝛ mortuus est senex Et plenus dierum.

Explicit liber iob.

Explicit postilla nicolai de lyra cum additionibus breuiter ꝛ replicis magistri matth. sup iob feliciter.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de Lyra sup psalterium feliciter incipit.

Opheta magn⁹ surrexit in nobis Luc. vij. Quanuis liber psalmoꝝ apud hebreos iter agiographa cõputetur: tamẽ apud latinos iter libros pphetic⁹ reputatur nec imerito: quia dauid qui fecit psalmos saltẽ pro maiori parte nõ solũ dicitur ppheta sed etiã eximi⁹ prophetarũ: vt dr in principio glose super librũ psalmoꝝ: ppter qd cõuenienter dr de eo verbũ propositũ: propheta magnus ꝛc. In quo qui dẽ verbo pñt notari quattuor cause hui⁹ libri. s. efficiens: materialis: formalis: ꝛ finalis. Causa aũt efficiẽs duplex est. s. principalis ꝛ instrumẽtalis. principalis autẽ ẽ ipse de⁹ reuelãs mysteria in hoc libro descripta. Instrumẽtalis aũt ẽ ipse dauid cui scõz Aug. oia contẽta in hoc libro fuerũt reuelata ꝛ ab eo descripta. Scõm vero hiero. ꝛ hilariũ ꝛ oẽs doctores hebraicos dauid non fecit oẽs psalmos sed maiorẽ partẽ. Plures autẽ alij aliquos psalmos scripserũt vt moyses salomon ꝛ aliqui alij: vt magis patebit infra prosequẽdo per titulos psalmoꝝ. Psalmi tñ facti a dauid ꝛ alijs collecti fuerũt ꝛ i vno libro cõgregati: qui dr liber psalmoꝝ ꝛ hoc per esdrã scribã ꝛ prophetã vel p aliũ prophetã sanctũ quicunqz fuerit vt dicit hiero. i. plogo sup librũ istũ: cj i modernis biblijs cõiter nõ habetur. Tenetur tñ cõiter a doctoribus nostris q esdras qui legẽ cõbustã a caldeis reparauit psalmos a diuersis factos in hoc volumine cõgregauit: nõ tñ dr auctor libri seu cã efficiens instrumẽtalis sed magis ipse dauid: qui maiorẽ partẽ psalmoꝝ fecit. Totũ. n. a maiori parte denominatur. Hec aũt cã efficiens duplex. s. pricipalis et instrumẽtalis tãgitur cũ dr propheta. Ad actũ enim prophetãdi cõcurrit deus mentẽ prophete tãgens seu eleuãs ad supernaturalẽ cognitionẽ: ꝛ mens prophete hoc mõ tacta seu illumiata. oportet. n. q sim⁹ sint mouens actu ꝛ res mota: ppter qd dicit dñs numeri. xij. Siquis iter vos ppheta dñi fuerit i visiõe apparebo ei: aut per sõnum loquar. In quo verbo tãgũtur duo modi prophetãdi: ad quos oẽs modi prophetie ppie dicte reducũtur prout infra magis videbitur. Unus est in vigilia qui notatur cũ dr: in visiõe apparebo ei. Alius ẽ i sõno: qui notatur cũ dr aut per sõnum loquar. In vtroqz tñ mõ cõcurrit deus vt agens pricipale: et mẽs prophete vt agẽs instrumẽtale: qd pz per hoc qd dr in visiõe apparebo ei: scilz i vigilia veritatẽ supnaturalẽ ei oñdens. Aut per sõnuz loquar occulta sibi reuelãs. Et sic pz primũ scilz cã effectiua. Scõo tangit cã mãlis siue subiectiua cũ dr magnus. Ad cuius itellectũ sciẽdum q ppheta aliquis dr magn⁹ ꝛ pphetia eius magna dupliciter. Uno mõ itelsiue: ꝛ hoc tanto magis cõtingit quãto clarior est cognitio ipsius pphete: ꝛ scõm hoc dauid dr ppheta magnus. vñ ꝛ in principio glose super librũ istũ dr: Alij ppheta per quasdã rerũ imagines ateqz verborũ tegumẽta ppetauerũt: dauid aũt solius spussãcti i stictu sine oi exteriori adminiculo suã edidit pphetiã. Et hic modus ẽ excellẽtior pphetie: vt infra magis videbitur cuz ageẽ de gradib⁹ pphetie. Sed hic modus magnitudinis prophetie magis pertinet ad cãm formalẽ: que cõsistit i modo tractãdi q̃ ad subiectiuã. Alio mõ accipitur magnitudo pphete seu pphetie extẽsiue: scilz qñ ad plura se extendit: ꝛ hoc pertinet ad cãm subiectiuã seu mãlẽ. Et hoc mõ pphetia i hoc libro cõtẽta dr magna: qz quodãmõ se extẽdit ad oia que i sacra scriptura cõtinẽtur. Scõm enim Lassiodorũ super librũ istũ tot⁹ christus quantũ ad caput ꝛ mẽbra ẽ subiectũ in tota sacra scriptura accipiendo subiectũ pro mã. Et similiter fz eũ totus christus ẽ mã huius libri differẽti tñ mõ a tota scriptura sacra: qz hic ẽ subiectũ seu mã per modũ laudis: ppter qd dr liber psalmoꝝ. i. laudũ diuinarũ: ppter qd ẽt ab alijs doctoribus cõiter dr q cõtinet totã sacrã scripturã per modũ diuine laudis: Et id de magnitudine mãe huius libri põt dici illud exo. iij. Uadã ꝛ videbo visionẽ hãc magnã: qd ẽ verbũ moysi qui iterpretatur extractus de aquis: qz nullus ẽ aptus ad cõsiderationẽ veritatis i hoc libro cõtẽte: nisi fuerit extractus ab aqs voluptatũ pñtis vite. Uñ dr Esa. xxviij. Quẽ itelligere faciet auditũ. s. dñs. Et rñdet ppheta: Ablactatos a lacte auulsos ab vberibus. i. a cozporis voluptatib⁹.

Tertio i vbo pposito tãgitur cã formalis: cũ dr surrexit. Circa qd sciẽdum q duplex ẽ forma. s. forma tractandi ꝛ forma tractatus. Forma tractatus est diuisio libri: de qua dicetur post i libri psecutione. Forma vero tractãdi ẽ modus agẽdi: qui i ppositio ẽ modus deũ laudandi: vt pdictũ est. quicquid. n. in hoc libro cõtinetur: per modum diuine laudis ponitur: laus vero diuina oratio ẽ seu spes orõnis. Oratio aũt fm damas. ẽ ascẽsus mẽtis in deũ: qui quidem ascẽsus notatur cũ dr surrexit: ppter qd dr in psalmo. lvi. Exurge gl'a mea exurge psalte. ꝛc. Gloria ẽ clara notitia cũ laude. Cognitio aũt ipsius dauid i hoc libro contenta fuit valde clara q̃tum se extendit cognitio pphetica: vt iam i parte tactũ ẽ: ꝛ postea plenius tãgetur. Est ẽt descripta per modũ diuine laudis vt dictũ ẽ: ꝛ iõ bñ vocat gloria: ppter qd dicit dauid: Exurge gloria mea: ꝛ addit: Exurge psalterium ꝛ cythara: qz aliqui psalmi ab eo descripti cãtabantur in musico istrumẽto: qd vocatur psalteriũ: ꝛ aliqui i cythara: vt videbitur i prosequẽdo: sicut ꝛ mõ aliqui cãtus siue note magis ppie cãtantur in viola: ꝛ alij i alijs instrumẽtis. Quarto tãgitur cã finalis cũ dr in nobis. i. ad vtilitatẽ ꝛ salutẽ nostrã. hõ. n. eo q ẽ capax dei per cognitionẽ et amorẽ est ordinatus ad quẽdam finẽ supernaturalẽ scõm illud Esa. lxiiij. q oculus non vidit nec auris audiuit: ꝛ in cor hois non ascẽdit que pparauit deus diligẽtibus se. Et qz ad finẽ totaliter incognitũ nullus põt se dirigere: iõ necessariũ fuit aliqua diuinitus hoibus reuelari: per que dirigerẽtur i finẽ supernalez: huiusmõi aũt ẽ sacra scriptura reuelata: ppter qd de ea dicit aplus romanoꝝ. xv. c. Que cunqz scripta sũt ad nr̃am doctrinã scripta sũt: vt per pa. ꝛ consol. scripturarũ spẽ hẽamus: que spes ẽ expectatio certa future beatitudinis. Liber aũt psalmoꝝ continet totaz sacrã scripturã per modũ laudis: iõ est toti eccl'ie valde vtilis ad spẽ ꝛ ad consecutionez future beatitudinis: De quo possumus dicere illud Luc. i. Erexit cornu salutis nobis i domo dauid pueri sui. Deus. n. sãctus ꝛ bñdictus erexit nobis cornu salutis. i. scripturã sacrã efficacẽ ad consequẽdã salutẽ que est scriptura libri psalmoꝝ vt dictum ẽ in domo dauid pueri sui: qz dauid p maiõi pte fuit auctor hui⁹ libri: per quẽ si corde teneatur: ꝛ opere ipleatur: in pñti gr̃a hẽbitur: ꝛ gl'ia in futuro. Qd nobis concedat qui ẽ bñ dictus i secula ꝛc.

Ad euidentiã maiorẽ hui⁹ libri ꝛ aliorũ librorũ propheta liũ quorũ expositioni itendo ifistere p⁹ istuz. Añq descendã ad textũ hui⁹ libri queritur vtrum dauid fuerit eximius pphetarũ. Et arguitur pmo q non: qz deutero. vlti. dr. Nõ surrexit vltra ppheta in isr'l sicut moyses ꝛc. ergo videt q moyses fuerit excellẽtior ppheta q̃ dauid. Itẽ Mat. xi. dr: Inter natos mulierũ non surrexit maior ioãne baptista: qui fuit ppheta: ergo dauid nõ fuit

eo excellētioꝛ. Jn cōtrariū arguitur per gloſam pſalmi ſu pꝛa allegatā: q̄ dic̄ q̄ dauid fuit exim⁹ pꝛophetaruꝫ. Rñ ſio. Oꝫ iſta qō mota ē ꝑpter intellectū ꝓphetarū genera liter: iō quattuoꝛ hic ſūt videnda. Pꝛimū eſt de quibus ſit reuelatio ꝓphetica. ſcōm de gradibus ꝓphetic. tertiuꝫ de vario tactu ſp̄uſſancti circa mentē ꝓphete. quartuꝫ de cō paratione ipſius dauid ad alios ꝓphetas. Circa pꝛimuꝫ ſciendū q̄ ꝓpheta �something dicit interp̄tationeꝫ dī quaſi pꝛocul fās: q̄ denunciat ea q̄ ꝓcul ſunt ſcu remota a nāli cognitio ne hūana: ⁊ iō de talibus ē ꝓphetia. Huiuſmōi vero ſunt in triplici gradu: q̄ quedā ſunt ſic remota ꝓpter cognitio nē rei cognoſcēde: ⁊ aliqua ex cognoſcētis cōditione: ⁊ ali qua ꝓpter modū cognoſcendi. Pꝛimū adhuc eſt in tripli ci gradu. Pꝛimus ē ꝓpter rei cognoſcēde eminentiā: cuiuſ modi ſūt diuina maxime circa pſonarū ꝓpꝛia: iō de tali bus facte ſūt reuelationes ꝓphetice Eſa. vi. per ſeraphin ter ſanctus clamātia: ⁊ clarius ē i nouo teſtamēto: vt. j. Joh. v. Tres ſunt qui teſtimoniū dant i celo: pater: verbum: et ſp̄uſſanctus: ⁊ hi tres vnum ſūt. Secūdus gradus eſt ꝓpter rei cognoſcēde latentiā: cuiuſmodi ſūt coꝛdium ſecreta ſoli deo cognita. Unū ⁊ cogitatio ſimonis magi p reuelationeꝫ fuit cognita petro: act. viij. Uñ dixit ei: Jn felle amaritudis ⁊ obligatione iniq̄tatis video te eē. Cogitabat. n. gīaꝫ ſp̄uſ ſancti vendere. Tertius gradus ē ꝓpter rei cognoſcende di ſtantiā: que diſtātia vno mō accipitur ex parte loci: ⁊ hoc mō heliſeus per ſp̄m ꝓpheticū diſtans per magnū ſpaciū vidit Giezi accipiētē munera a naaman ſyro: vt hētur. iiij. Reg. v. Alio mō accipitur diſtātia ex pte tpis. ſ. pꝛeciti vel futuri. Pñs. n. tp̄s non diſtat a nobis. De diſtātibus vero ſm pꝛeteritum facta fuit reuelatio moyſi q̄ñ ꝓphetauit de creatione mundi: vt dicit Greg. ſuper ezech. De diſtātibus vero ſm futurū fiunt cōiter reuelatiōes ꝓphetice: vt pꝛ in tuenti ſacrā ſcripturā: ꝓpter q̄ ꝓphetia diffinit a caſſio doꝛo ſic: Prophetia ē diuina ſpiratio rerū cuentus īmo bili veritatē denunciās. Secūdo aliqua ſunt remota a co gnitione nāa ꝓpter cōditionē cognoſcētis: ⁊ hoc ꝓpter ali quē cognoſcētis defectum: qui ſuppletur per ſp̄m ꝓpheti cū. Et hoc mō Abyas ſilonites cognouit vxoꝛē hieroboā domū ſuā ingredientē: q̄ cecus eſſet: vt hētur. iij. Reg. xiiij. Tertio mō aliqua ſūt remota a cognitione hūana ꝓ pter cognoſcēdi modū: ſicut ſalomon hūit noticiā aialiuꝫ ⁊ plātarū: vt hētur. iij. Reg. iiij. non p exercitiū ſtudij ſed p ſpiratione ſp̄uſſācti. Circa ſcōm nōndum q̄ ad ꝓphe tiā ꝓpꝛie dictam req̄ritur cognitio itellectiua ſm q̄ hētur dañ. x. Intelligētia opus ē i viſione. ⁊ iō ſi alicui ſācto cōi cetur aliq̄d ad ꝓphetiā ptinens: abſq̄ tali intelligētia non dī ꝓpheta: niſi forſitan valde large ⁊ impꝛoꝑe: q̄ cōtigit triplr. Uno mō ſicut in viſione: ſicut pharao vidit ſpicas: Gen. xli. Et balthaſar manū ſcribentez in pariete: Dañ. v. ille dormiēs: iſte vigilās: neuter tñ eoꝛ fuit ꝓpheta: q̄ vi ſionē non itellexit: ſz Joſeph ⁊ daniel qui viſiones itellexe rūt. Scōo hoc contigit i locutiōe ſicut Cayphas Joh. xj. dixit q̄d ꝓpheticū. d. Expedit vobis vt vnus moꝛiat hō ꝓ ppl'o: ⁊ non tota gēs pereat. Intēdebat. n. ſolū dare cōſiliū de moꝛte chriſti q̄ eēt expediēs: q̄uis eēt īnocens: ne occaſi one ipſi⁹ venirēt romani ⁊ tollerēt locū ⁊ gentē: ſz a ſp̄uſa cto fcz ē q̄ hoc conſiliū ſic ꝓtulit: q̄ moꝛs chriſti futura fo ret ꝓ ſalute ſp̄uali toti⁹ mūdi ipſo caypha hoc ignoꝛāte. ⁊ ꝓpter hoc nō fuit ꝓpheta ꝓpꝛie loquendo: ſicut nec aſina balaam fuit aial rōnale: q̄uis p linguā eius fuerit platum verbū rōnale āgelo linguā illā⁹ mouēte abſq̄ tñ cognitiōe aſine: ſicut plen⁹ dixi ſup Joh. Tertio mō cōtingit hoc in opatiōe. ſ. q̄ñ ſp̄uſſāctus ipellit aliquē ad aliq̄d agendum: q̄ hz ꝓſperū cuentū: q̄uis hō ſic motus hoc ignoꝛet: ſicut iudicū. xi. dī de iepte q̄ irruit i eū ſp̄s dñi. ſ. ad pugnanduꝫ ꝯ filios āmon: tñ nō fuit ſibi reuelata victoꝛia futura: ⁊ ꝓ pter hoc nō dī ꝓpheta: ſz talis mot⁹ vocat ſp̄uſſācti i ſtinctus: q̄ ē caſus ꝓphetie ſcōm doctoꝛes. i. aliq̄d defi cies a rōne ꝓphetic: ⁊ talis motus ē ſimil motui ipſi⁹ bñ foꝛtunati: q̄ mouet ad aliq̄d bñ agēdū ſine tñ rōne ⁊ cognitiōe pꝛeuia: vt hētur i libꝛo de bona foꝛtūa: dif fert tñ: q̄ motus bñ foꝛtunati ē a cā nāli. ſ. ab influētia oꝛbis vel itelligētie motricis: vt dicūt aliqui vl' ab vtra q̄ ſimul: vt dicūt alij. Motus aūt iepte ⁊ cōſimiliū ē a cā ſupnāli. ſ. ex motiōe ſp̄s diuini. Iſte tñ iſtinct⁹ ma gis appꝛopiquat ad rōneꝫ ꝓphetie vt videt q̄ duo alij modi p̄dicti. Igit q̄ ad rōnem ꝓphetie vere req̄ritur i telligētia: vt dcm ē: iō ſm varietatē itelligētie accipiūt gradus ꝓphetie: q̄ ille gradus ē excellētioꝛ vbi ceteris paribus ē itelligentia clarioꝛ: dū tñ ꝓphetie limites nō trāſcendat: vt magis videbitur infra. Pꝛim⁹ igit gradus ē q̄ñ cū viſione alicui cōicata dat viſiōis itelligētia ſic Hiere. vidit ollā ſuccenſā: ⁊ facies ei⁹ a facie aq̄lōis: vt hēt Hiere. j. ⁊ itellexit p hoc ſignari exercitū regis ba bylōis ventuꝝ ad cōburendā ciuitatē hierlm. Secun dus gradus ē q̄ñ nō fit talis viſio ſeu apparitio: ſz au dit vox iſtruens de aliq̄ ſupnāli: ſicut. j. Reg. iij. ſamu el audiuit vocē dñi ſibi loquētis: nec tñ vidit aliquā ef figiē ſibi apparentē: q̄ꝰ pz ex hoc q̄ credidit eē vocem hely ipſū vocātis: vt hētur ibidē. ⁊ iſte gradus ꝓphe tie ē excellētioꝛ p̄dicto: q̄ voces ſūt ſigna magis expꝛſſi ua vitatis q̄ figure p̄dicte. Tertiꝰ aūt gradus ē q̄ñ nō ſolū audit vox iſtruens: ſz ēt cū hoc apparet pſona ali qua loquēs: ꝓpter q̄ꝰ iſte gradus ē excellētioꝛ p̄dictis. Iſte tñ gradus variat triplr: q̄ pſona inſtrēus ſeu ap parēs i aliq̄ effigie aliq̄ñ ē hō ſāct⁹: ſicut. ij. macha. xv. hētur: q̄ onias iā defunct⁹ apparuit iude machabeo dī cēs ei de hieremia ꝓpheta ſimlr apparēte: hic ē q̄ mul tū oꝛat p ppl'o ⁊ vniuerſa ſācta ciuitate hierlz ⁊c. Alli q̄ñ ē āgelus: de quo nō oꝛ exemplū ponere: q̄ reuelatio nes ve. ac no. teſta. vt cōiter legūtur ſic fēe. Aliq̄ñ aūt ē effigies repñtans ipſū deū: ſicut Eſa. vi. dī: Uidi dñm ſedentē ſup ſoliū excelſū ⁊c. Et ſeq̄tur ibidē: Et audiui vocē dñi dicēt mihi quē mittā ⁊c. Et iſte tertiꝰ gradus ꝓphetie ē excellētioꝛ ſcōo: ⁊ ſcōs ꝓmo: ſicut de ē excel lētioꝛ angelo: ⁊ āgelus hoie. Cōſiderandū aūt q̄ omēs iſti gradus ꝓphetie vere p̄dicti variantur duplr: q̄ ta les apparitiōes aliq̄ñ fiūt in ſōno: ⁊ tūc vocātur reuela tiones p ſōnia: aliq̄ñ aūt in vigilia: ⁊ pꝛoꝑe vocātur vi ſiōes. Et iſte ſcōs modus q̄ vocat viſio ē excellētioꝛ al tero: q̄ maioꝛ illuſtratio mētis req̄rit ad hoc q̄ ipſa di ſtracta p opatiōes ſenſuū exterioꝝ i vigilia capiat itel ligibilē veritatē de ſupnālib⁹ q̄ i ſōno i q̄ ſēſib⁹ exteriꝰ b⁹ q̄etatis aia magis diſponit ad capiēdū huiuſmōi ve ritatē. Ecōtrario aūt ē in cognitiōe accepta via nāli q̄ accipit p viā ſēſus memoꝛie ⁊ expimēti: vt dī ꝓmo me taphy. ⁊ iō tlis cognitō nō pōt accipi i ſōno. Ad illū āt modū ꝓphetie q̄ fit i ſōno reducit ille q̄ fit i raptu vel extaſi: q̄ ꝓtūc ñ ē vſus ſēſuū exterioꝝ ſicut nec i ſōno. Quart⁹ aūt gradus ꝓphetie ꝓpe dcē ē q̄ñ ſine appari tiōe alicuius figure vel ſigni ſēſibil' capit vitas itelligibi lis de occultis p diuinā reuelationē: ⁊ hoc mō facte ſūt reuelatiōes ipi dauid: vt dī i pꝛicipio gloſe ſup pſalmū vt ſupius ē allegatū. Et iſte gradus ꝓphetie ē excellēti oꝛ ceteris p̄dict⁹. ſicut. n. ille diceret meliozis igenij ⁊ cla rioꝛis q̄ capet vitatē cōcluſionū geometricaliū ſine de ſcriptione figuraꝝ ſēſibiliū q̄ ille q̄ capē ñ poſſet abſq̄ tali deſcriptiōe: ſic i cognitiōe ꝓphetica illa mēs vi ex cellēti⁹ diuini⁹ illuſtrata: q̄ vitatem itelligibilē capit abſq̄ ſēſibili⁹ ſignis: cuiuſmodi ſūt figure ⁊ voces ſu pꝛadicte q̄ illa q̄ capit ſub talib⁹ ſignis ſēſibilib⁹: ⁊ ſic pz ſcōz pꝛincipale videlz varietas graduū ꝓphetie. Circa

deſt⁹ prophe tia

tertiū sciendū q̄ spūssāctus aliq̄n tāgit mentē pphete de pñti tm̄ z no de futuro nec de p̄rito:sicut act. x. de nuncijs cornelij dixit spūssāct' petro: Ecce viri tres q̄rūt te. Et sic tūc fca ē ei reuelatio de pñti:nō tm̄ de p̄terita visiōe cornelij q̄ vidit angelū sibi dicentez:mitte viros in ioppen z accersi simonē zc̄. quā visionē petr' postea cognouit p relationē cornelij:sic̄ ibidez hētur. si milit nec de descensu spūssācti futo sup cornelium z eius amicos verbū petri audituros:ppter q̄d petr' hoc vi dēs fuit valde admirat':q̄d nō fuisset si p̄cognouisset. Aliq̄n vo spūssāctus tāgit mētē pphete tm̄ de p̄terito: sicut moysi fca fuit reuelatio creatiōis mūdi cū dixit: In p̄ncipio creauit zc̄. Aliq̄n vo tāgit tm̄ de futo:sicut gen. xxvij. Jsaac bñdicēs filio suo iacob cognouit ea q̄ circa eū erant futura:tm̄ ipsū p̄tem non cognouit: q̄z credebat ipsū eē esau:nec cōsiliū rebecce p̄teritū q̄d de derat iacob p petitiōe bñdictiōis patne. Aliq̄n āt tāgit de pñti z futuro siml:sicut gen. xlviij. iacob q̄ p̄z senectute videre nō potat manassen z ephraiz p̄ntes p sp̄z pphetic̄ cognouit:ppter q̄d cācellatis manib' dextrā sup iuniorē posuit:z q̄d eēt futuꝝ vtriq̄z fratri p̄dixit. Aliq̄n vo tangit de pñti p̄terito z futo:sicut luc. j. dī q̄ elisabeth ad salutationē marie repleta ē spūsācto:z ex clamauit voce magna:z dixit: Bñdicta tu inter mulieres:z bñdictus fructꝰ vētris tui. Ex q̄ p̄z q̄ cognouit p sp̄m eā hēre i vtero p̄ntialit dei filiū. Seq̄tur ibidem. Et beata q̄ credidisti. s. āgelo nunciāti tibi cōceptionez christi. Ex q̄ p̄z q̄ fuit illustrata de mō cōceptiōis p̄terito. sīr fuit tacta de futo. vñ subdit: Perficiēt ea que dca sūt tibi a dño. Spūssāctus. n. opat i mētibz hoiuz put vult:z iō nō solū modis p̄dc̄is:sz ēt alijs pōt eas tāgere:tm̄ ille tact' q̄ ē de p̄nti p̄terito z futo ē pfectior q̄ ille q̄ ē de duobus tm̄: z ille q̄ ē de duob' q̄ de vno solo:z iter illos q̄ sūt de vno solo:ille q̄ ē de futuris cōtingētib' videt pfectior:q̄z futura sūt magis remota a cognitiōe nr̄a q̄ p̄ntia vel p̄terita:q̄ p̄nt ēt via nāli cognosci:lz nō illo mō q̄ sp̄u pphetico cognoscūt. His p̄dictis descēdendū ē ad quartū p̄ncipale:q̄d ē de cōparatiōe dauid ad alios pphetas. Circa q̄d sciēdū q̄ dauid pōt cōparari ad pphetas noui testamēti:cuiusmodi fuerūt apli:z sic dauid nō fuit excellētior pphetaꝝ: q̄z apli fuerūt de secretis diuinis magis illuminati:z in maiori plenitudine receperūt gr̄am spūssācti:vt hētur .ij. ad Cor. iij. si aūt cōparet ad pphetas veīs testa. sic adhuc nō fuit excellētior pphetaꝝ:vt dicit sāct' Tho. de aq̄no sc̄da sc̄de:sz moyses fuit eo excellētior:cui' rō nē p̄ncipalē assignat:eo q̄ fuit ei cōcessum videre diuinā essētiā i p̄nti vita exp̄ssit:p̄m q̄ dicit aug. ad paulinā de vidēdo deū. Dēm ē aūt supra q̄ gradus pphetie excellētior ē vbi ē cognitio clarior:z sic dic̄ q̄ moyses fuit excellētior:cui' rōn

q̄ nō videbit̄ i ꝓsecutōe libri. De titul' autē ist̄ est cōis opio latinoꝝ q̄ appositi fuerūt ab esdra psalmos in hoc volumine colligēte ⁊ cōgregāte: vt supra dcz ē: tñ apud hebreos sūt auctētici sic ⁊ psalmi ceteri: sicut ⁊ prim⁹ psal. ab esdra p modū plogi cōposit⁹ siue appositꝰ iter psalmos cōputatur: vt infra dicet. Sz ꝫ hoc videt illud qō dicit hiero. i epla ad paulinū i descriptione viri iusti: cū eū dauid arborī q̄ ē i paradiso cōpararet iter ceras virtutes: hoc ēt intulit i lege dñi volūtas ei⁹: ⁊ i lege ei⁹ meditabit̄ die ac nocte. hoc aūt assūptum ē de ꝑmo ps. q̄ dauid fecit eū ⁊ non esdras. Dicē dū q̄ hoc nomē dauid aliqñ accipit̄ ꝑ libro psalmoꝝ: et sic dicit hiero. i plogo galeato q̄ ꝑmittit̄ libris regū q̄ int̄ agiographa ꝑim⁹ liber ē iob: ⁊ scōs dauid ⁊ sic ꝓñt: ⁊ hoc mō accipit hiero. i ꝓposito cū dr: cū eū dauid ligno paradisi cōpararet ⁊c. i. liber psalmoꝝ. vñ ꝓñter i eadē epla enumerat libros ve. ac no. testa. Et ē silis modus loquēdi cum dr: Dauid cōparat: sicut cū dr: euāgeliū hoc dic. i. liber euāgelioꝝ: ⁊ iō nō valet argumentū: q⁹ dauid non ē hic nomē actoris libri psalmoꝝ: quoꝝ fuerunt multi actores: vt dicetur in expositione ꝑimi psalmi.

Sequūtur additiōes dñi pauli burgēsis ad postillā venerabil̄ fratris Nicolai de lyra sup psalteriū. Et ꝑmo circa plogū eiusdē: debinc singule additiones burgen. singul' psalmoꝝ postillis subnectūtur cū replicis defēsiuis postille ei⁹ dē fratris Nicolai de lyra editis a venerabili ⁊ religioso patre fratre matthia doringk puiciali ministro saxonie ⁊ thuringie ordinis minoꝝ.

In ꝓlogo vbi dr i postilla: tñ apud latinos iter libros ꝓpheticos reputatur. Additio.

Oꝑpositū videt sētire btūs hiero. q̄ i ꝓlogo galeato tripharie distinguēs sacrā scripturā ait: Terti⁹ ordo agiographa possidet: ⁊ prim⁹ liber incipit a iob: scōs a dauid ⁊c. q̄ quidē distictio hiero. triptita tenēda videt. Nā vt actor postille i ꝓncipio ꝑmi ps. ait hiero. diligēti⁹ studuit circa textū sacre scripture: ꝑter qō i h⁹ mōi magis ē sibi assentiēdū ⁊c. ꝑsertim cū sua opio i hoc auctoritate euāgelica firmet. Nā luc. xxiiij. legit: Necesse ē ipleri oia q̄ scripta sūt i lege moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis. vbi satis ꝑz q⁹ psalmi tertiū ordinē tenent in sacris scripturis distinctū a lege ⁊ prophetis.

In eodem prologo vbi dr in postilla: sed quicquid sit de conclusione. Additio.

OBiectiōes ꝫ rōnes sācti tho. p postillatorē fce nō videtur hēre vigorē: qō de ꝑma obiectiōe ꝑz sic: Nā visio clara diuine essētie lz i btis i ēmino exītibus ꝓphetiā seu actū ꝓphetādi excludat nō tñ i viatoribꝰ: alias .n. seqret̄ q⁹ christus q̄ a ꝑmo istanti sue cōceptiōis hūit clarā diuine essētie visionē nō fuisset ꝓpheta: qō ē ꝫ vtriusq; testamēti auctoritatē. legit. n. deut. xviij. ꝓpham suscitabo eis de medio fratrū suoꝝ: qō itelligit ad lrām ꝑncipaliter de christo ꝑut ibidē cōiter exponit̄. Similr luc. xxiiij. Duo discipuli de christo adinuicē cōferētes dicebāt: Fuit vir ꝓpheta potēs i ope ⁊ sermōe: ⁊ sic i alijs locis. Cū igit̄ christ⁹ verus viator ⁊ ver⁹ ꝓpheta fuerit: oz cōcedere q⁹ claritas visionis diuine essētie limites cognitiōis ꝓphetice i vo viatore nō trāscendat: ⁊ si hoc ē cōcedendū de xp̄o: q̄ lz verus fuisz viator nō tñ pur⁹: a fortiori de puris viatoribꝰ vt de moyse ⁊ paulo. Rō aūt q̄re i statu vie claritas cognitiōis diuine ēssētie nō excludit ꝓphetiā sicut i statu ēmini ē ista: Naz viatores clare deū videtes lz ex pte ipsius cognitiōis nō sint q̄si ꝑcul exītes: cū talis visio nō sit enigmatica: ex pte tñ cognoscētiū q̄ i statu vie nō totalit̄ i vltia sui pfectiōe existūt: ꝑcul existere dicūt. vñ. ij. Cor. v. Quādiu i corpore sum⁹: a dño peregrinamur. Pōt ēt alia rō assignari q̄re visio clara diuine essētie excludit actū fidei: nō aūt excludit actū ꝓphetie. Nā fides ē eoꝝ q̄ nō vident ab ipso credēte: lz ꝓphetia ē eoꝝ q̄ sūt ꝑcul a cōi hoiuz cognitiōe cū q̄b⁹ ꝓpheta cōuersat ⁊ cōicat i statu vie: lz ꝓpheta eadē clare videat. Ex q̄bus seqtur q⁹ act⁹ ꝓphetādi nō sēper ē enigmatic⁹ sicut act⁹ fidei. Et iō visio clara diuine essētie i viatore ꝓstituere dz excellētiorē gradū ꝓphetie ꝑter clariorez cognitionē: q̄ satis oñditur Numeri. xij. vbi ipse dr distigues iter ꝓphetias moysi ⁊ alioꝝ sic dicit: Siquis fuerit iter vos ꝓpheta dñi: i visiōe apparebo ei vel per sōnum ⁊c. Et seqtur: Et nō tlis seruus me⁹ moyses: ore .n. ad os loquor ei ⁊ palā ⁊ non p enigmata. Ex q̄bus vbis duo manifeste habēt. ꝓmū q⁹ act⁹ ꝓphetādi nō sēper ē enigmatic⁹: q̄ ꝑz in moyse. scōm q⁹ ꝓphetia nō enigmatica excellentiorē gradū ꝓphetie cōstituit: vt ꝑz recte ituēti vba ꝑdca. Itē scōa obiectio postillatoris nō videt valere. s. illa i q̄ dic⁹ q⁹ ex ꝑdca rōne sācti tho. sequeret̄ moysen excellētiorē fuisse oib⁹ aplis ꝑter paulū ⁊c. Nā iter ministros noui testamēti ⁊ veteris ē tā lata distātia q⁹ ministri noui testa. ꝑferēdi sūt semp ātiquis ēt ipsi moysi: q̄ quidē ꝑeminētia quo ad donuz ꝓphetie de quo agit̄ pōt cōsiderari ex duob⁹. ꝓmo q⁹ ꝓphete antiq ꝑut cōiter tenet ⁊ modus loquēdi scripturaꝝ testat: ipsū donū hūerunt tm̄modo i actu seu dispositione nō tñ in hitu: et iō i illis cōsuetū ē dicere: locut⁹ est dñs ad ꝓphetā talē: loq̄re talia ⁊ h⁹ mōi. Similr fcz est verbū dñi sup talē seu man⁹ dñi ⁊ h⁹ mōi: q̄ quidez modus loquēdi manifeste denotat q⁹ mētes taliū ꝓphetarū idigebāt de singulis noua reuelatiōe: qō nō contigeret si i hitu ꝓphetiā hūissent. Hitus. n. ē q̄ ds vtitur cū voluerit: vt dicit cōmentator i ītio de aia. Aplis vero donū ꝓphetie videt fuisse hitualit̄ collatū: nō. n. idigebāt noua illustratione de singul q̄ ex copiosa effusione spūssācti fuerūt de oib⁹ ēt supnālibus ad doctrinā ptinētib⁹ salutis repēte edocti testāte vitate: Joh. xiiij. ca. Ipse docebit vos oia ⁊c. Similr Luc. xxj. c. Dabo vobis os ⁊ sapiētiā cui nō poterūt resistere oēs aduersarij ⁊c. que ⁊ silia mānifeste denotāt aplos hūisse in h⁹ mōi supnālibus q̄si hitualē illustrationē p modum formep manētis: q̄ cū volebāt vtebāt: nō aūt ātiq. Pōt ēt hoc deduci ex gestis vtrorūq;. Heliseus. n. q̄ i illo statu magnus fuit ꝓpheta ꝑbat⁹ aliq̄lit̄ ex ituitu regis isr̄l psalteriū fecit applicari: vt p laudē psalmodie sp̄m ꝓphetie attigeret. iij. Reg. iij. c. Aplī vo ⁊ alij q̄plurimi eccl'ie p mitiue nō solū gaudētes ꝓtumelias patiēdo: sz i medio tormētorum acerrime cruciati sp̄m ꝓpheticū retinebāt: q̄ magnalia dei ⁊ supnālia q̄ ad ꝓphetiā ptinēt sepere serabāt: qō maximū signum est ipos hre ꝓphetiam habetualē atq; imobilē. Cōstat aūt q⁹ ille q̄ hz aliquam pfectionē in habitu sicut sciētiā vel h⁹ mōi: simplr ꝑcellit in eadē pfectione seu scia illū q̄ tātum i actu seu dispōi eandez hz pfectionē seu sciam. ⁊ sic moyses q̄ i actu seu dispositōe tātū donum ꝓphetie habuit: nō pōt dici excellētior in ꝓphetia aplis q̄ habitualr eā mō ꝑdicto habuerūt: nō obstāte q⁹ aliqñ clariorē cognitōez ipe moyses habuit: q̄ excellētior oibus ꝓphetis antiquoꝝ dici debet. Et nō q⁹ licet scūs Tho. in scōa scōe. q. clxxj. articulo scōo in deci. q. ꝓcludit q⁹ ꝓphetia nō ē habit⁹: hoc tñ itelligēdū est de ꝓphetia ꝑz suā ꝓpam rōnē. Ad hoc eni q⁹ aliqs dicat̄ ꝓpheta nō req̄rit̄ q⁹ insit aie sue aliqs habit⁹ ꝓphetic⁹ p modū formē: ut patet de antiqs qui fuerūt ꝓphe sine tali habitu: licet ex hoc non excludat̄ q⁹ qs posset hre donū ꝓphetie habitualit̄: ꝑut dcm̄ est de aplis. Vñ nōnter ꝓcludit scūs Tho. ibidē q⁹ ꝓphetia ꝓpe loquēdo nō est habit⁹. i. q⁹ de ꝓpa sui rōne nō ē q⁹ sit habit⁹. Scōo ꝑeminētia ꝓphetie aplorū respectu antiquoꝝ posset ꝓsiderari ex hoc q⁹ donū ꝓphetie cōit acceptū ꝑut in antiqs fuit est gra gratis data tātū: ut ꝑz

Matth̄. vij. vbi rn̄det: Nūq̄ noui vos. his q̄ dixerunt i noīe tuo, pphetauim⁹. vñ Hiero. sup illud vbū dicit: Prophetare ⁊ vtutes facē iidū nō est ei⁹ meriti q̄ opaī. Sz i aplis donū pphetie fuit gr̄a gratū faciēs vel ex ea imobilit̄ deriuatū. Ex ipsa eni repletōe spūssancti q̄ in gr̄a gratū faciēte fuerūt ꝓfirmati oīum charismatū do na: put cōiter tenet habuerūt: iter q̄ donū pphetie ꝓnu merat: ut pz. j. Lor. xij. Et sic mānifestū ē donū pphetie in eis fuisse gr̄am gratū faciētē vel isepabilit̄ se hn̄s ad eā: ⁊ p ꝓns donū pphetic̄ū i eis excellēti⁹ fuit q̄ in anti q̄s: sic gr̄a gratū faciēs excellētior est q̄ grat̄ data. Ad supradicta videt facē illud. ij. Lor. iij. vbi aplus de se ⁊ alijs ꝓmitiue eccle dicebat: Nos vo oēs reuelata facie gl̄am dn̄i speculātes ⁊c. put dn̄o ꝓcedēte ibidē declara bit. Itē obiectio postillatoris ꝑ scōam rōnez sancti Tho. vbi dic̄ q̄ cū denūciatio pphetie ēaliq̄d sequēs pphetic̄ā cognitionē: iō nō oz variare graduz pphetie ⁊c. nō videt valē. Dignitas eni seu excellētia eoꝝ q̄ sūt ad finē ex maiori apprōpinquatōe seu adeptōne finis sumi oz ēt si talis finis nō sit de cētia rei sz eā aliqn̄ cō sequat̄. Hō eni q̄ maiorē gr̄am hz seu magi vtuosus est excellētior ē alio hoc nō hn̄te: lz gr̄a ⁊ vtutes nō sint de cētia hoīs: sz ēt q̄nq̄ ꝓsequūt. Cū igit̄ finis pphetie ē vtilitas eccle. j. Lor. xiiij. Qui pphetizat hoīb⁹ loq̄t̄ ad edificatōem exhortatōem ⁊ cōsolationē: seq̄tur q̄ qui plurib⁹ pphetiā suā denūciat excellētior ē illo q̄ paucio rib⁹ ceteris parib⁹. Bonū eni scōm phm q̄to vniuersa lius tāto diuini⁹. vñ denūciatio pphetica plurib⁹ facta excellētiorē pphētiā facit: ⁊ sic altiorē ꝓstituit gradū ꝑ phetie: p̄sertim cū toti pplo cultui diuino mancipato suas denūciat pphetias: ut moyses. Itē obiectio ꝑ tertiā rōnē sācti Tho. i q̄ dicit q̄ ꝓfirmatio p signa se q̄it̄ pphetiā ⁊c. nō videt valē, put ex dictis ꝑ scōam ob iectionē satis pz. Cōfirmatio enim p signa lz nō sit de cētia, pphetie ptinet tn̄ ad ei⁹ finē certi⁹ seu efficacius cōsequendū. Ad hoc q̄ pphetia credat̄ dant miracula ⁊ iō turba videns xp̄m adolescētē resuscitare: q̄d est de magnis miraculis: magnū, pphaz ip̄m iudicabāt: Lu. vij. Propheta magn⁹ surrexit i nobis. Un̄ ⁊ ꝓfirmatō apostolice doctrine signis a deo factis attribuit: iuxta illud Marci vlti. Dn̄o coopante ⁊ f̄monē ꝓfirmāte se quētib⁹ signis. Qz aūt dz de Johe baptista q̄ nullum signū fecit: ut hētur Joh. x. ⁊ tn̄ fuit, pphet̄a ⁊ pl⁹q̄ ꝑ pheta. Ad hoc p̄nt dari rōnes. Prima: qz ei⁹ vita fuit tam p̄clara q̄ nō idigebat ꝓfirmatōe miraculoꝝ. Se cūda qz videbāt dēa ei⁹ ipleri euidēt in xp̄o cui tanq̄ p̄ncipaliori miracula refuabat: put ibidez cōit dz. Et p̄ot ad hoc reduci illud vbū xp̄i de Johe. s. q̄ ē pl⁹q̄ ꝑ pheta. Nā ceteri ꝓfirmatōe miraculoꝝ idigebant: ipe vo nō: lz hoc vbū alias nō hēat expositōes. Ad illō q̄d sb̄iūgit de gradib⁹ pphetie ⁊c. Ex dictis pz q̄ tā dauid q̄ moyses habuerūt pphetic̄ā illustratōez absq̄ signis sēsibilib⁹: q̄d ē valde excellēs i gradib⁹ pphetie nō tn̄ ē sūmus grad⁹. Nam visio clara diuic cētie i statu vie quā moyses hūit: vt dcz ē excellētiorē gradū pphetice ꝓgnitōis ꝓstituit. Itē q̄d addit postil. moysen non habuisse totiēs: nec ita cōiter illustratōnes pphēticas sic dauid: nō videt hīe aliq̄d fūdamētū i sacra scriptu ra: nec ipsemet aliquā allegat auctē ad hoc faciētē: ⁊ iō non req̄rit alīq̄ solutio: p̄ptiz cū oppositū ex sacra scri ptura rōnabilit̄ posset deduci. Si eni numerēt psalmi a dauid editi: ⁊ pphetie single ipsi⁹ moysi i pētateucho ꝓtēte idubitant, pphetie excedūt psalmos: ⁊ p ꝓns si in q̄libet psalmo req̄rit noua illustratio: pari rōne ⁊ i q̄li bet pphetia mosaica. Nec. n. vīsīle vī q̄ ille q̄ tā fami liali⁹ cū deo se hēbat: vt de illo legeret: Loquebat de⁹ moysi facie ad faciē: sic hō solet loq̄ cuz amico suo: Exodi xxxiij. haberet pauciores illustratiōes q̄ ipe dauid: de quo nihil tale legit̄: sz potiꝰ aliud qđ ē sat̄ ad oppositū. legit̄ eni de⁹ misisse, pphetā suū nathan ad dauid: ut ei reuelaret ali q̄ de volūtate diuia erga eū. ij. Reg. vij. ⁊. xij. Similiter. j. Reg. xxij. ⁊. ij. Reg. vlti. legit̄ gad ꝓpha missus a deo ad ipsū dauid vt eidē denūciaret quedā futa. Ex quib⁹ sat̄ de mōstrat̄ dauid nō hūisse tā frequētes illustratiōes sic moy ses: q̄ nūq̄ legit̄ istruct⁹ nisi a deo vel āgelo. Et nōdum q̄ gad ꝓpheta intitulat̄ caplo alle. videt̄ dauid. i. pphēta ipsi us dauid. Qui. n. pphēta dz hodie: vocabat olim videns. j. Reg. ix. Ex qb⁹ pz q̄ gad pphēta frequēt denūciabat ipi dauid aliq̄ pphetica: qđ de moyse silē nunq̄ legit̄. Itez ad hoc q̄ postillator ait pphetiā dauid sortiri quādā excellen tiā: ex eo q̄ xp̄i mysteria magis exp̄ssit: cū finis toti⁹ legis ē xp̄s ⁊c. Dicendū q̄ lz tlis excellētia sit vā: nō tn̄ cōcludit ex cellētiā simplr sz f̄m qd. Excellētia. n. pphetie moysi ex ōi b⁹ q̄ ad pphetiā efficacē cōiter req̄runt cōsurgit: vñ excellē tior dz dici simplr. Excellētia tn̄ pphetie dauid ex maiori exp̄ssiōe mysteriorꝝ xp̄i tm̄ cōsiderat: q̄ quidē cōsideratio ē f̄m qd. Nec ēt f̄m hāc cōsiderationē excellētior ceti⁹ posset dici pphetis. Nā de Esa. ait hiero. i eodē plogo: q̄ ita vni uersa xp̄i eccl̄ieq̄ mysteria ad liq̄dū psecut⁹ ē: vt nō cū pu tes de futo vaticiari sz de p̄terit̄ historiā texē. hec ille. Con stat g̃ q̄ maior excellētia ē vniuersa mysteria xp̄i ⁊ eccl̄ie in liq̄dū redigē q̄ illud qđ doctores tradūt de dauid: de q̄ nō vniuersalit̄ dicūt sz idefinite mysteria xp̄i exp̄imē: ⁊ tn̄ nec ob hoc Esa. dz eximi⁹ pphetarū: ⁊ a fortiori nec dauid sic dz dici. Circa qđ ēt attendendū q̄ moyses oia xp̄i mysteria iplicite tradidit seu figualit̄ lz nō explicite. totū. n. nouum testm̄ i veri cōtinet iuxta sn̄iaz grego. sup illud ezech. j. Tā q̄ rota i medio rote. Cū igit̄ moyses fuit p̄cipu⁹ veris testa. q̄si de nouo legē ꝓponēs: ad cui⁹ legis obseruationē alij ꝓ phete ppl̄z inducebāt: seq̄t q̄ moyses oia mysteria xp̄i tradi dit. Nec ex hoc ei⁹ excellētia diminuit̄: qz nō exp̄sse tradidit sz iplicite. Nā hoc ex defectu ppli cōtigebat: q̄ rudis erat: vt doctores dicūt: ⁊ iō nō expediebat talia talib⁹ exp̄mere: sic ⁊ xp̄s aplis dicebat: Multa hēo vobis dicē: sz nō potestis portare mō: Joh. xvi. c. Cōclusio igit̄ sācti tho. ñ obstātib⁹ p̄dict̄ obiectiōib⁹ firmissime videt tenēda tāq̄ va ⁊ i sano seu i plano itellectu sacre scripte fundata: illa. n. vba deui. vlti. Nō surrexit ꝓpheta maior moyse nō debēt itelligi vt postillator dicit vsq̄ ad tp̄s iosue tm̄: qz si sic potꝰ dixisset: Nō surrexit vsq̄ i hodiernū diē. put i silib⁹ solet dici: sed cū dicit: Nō surrexit vltra. ōnotat exclusionē respectu futi tp̄is: nec ex hoc excludūt ministri no. testa. qz stat̄ ātiquoꝝ i scriptis sb̄ qđā secło q̄si ppetuo sepe nominātur: vt numeri xvij. c. Legitimū sēpiternū erit vobis: qđ nō se extēdit ad tp̄s noue legis: vt pz ituēti ⁊c. Auctoritas igit̄ beati grego. dicēt̄ q̄ dauid clariorē cognitionē hūit q̄ moyses: exponē da ē vt itelligat sic: q̄ dauid clari⁹ exp̄ssit mysteria xp̄i mō ⁊ rōne. Simlr ⁊ q̄ glo. ponit dauid fuisse eximū, pphetaꝝ itelligēdū ē agiographoꝝ. vñ. ij. Reg. xxiij. vbi tota excellē tia illustratiōis ipsi⁹ dauid hēt. d. Sp̄s dn̄i locutus ē i me ⁊c. ibidē intitulat egregi⁹ psalmista isrl: vbi nōndū q̄ n̄ dixit egregi⁹ ppha sz egregi⁹ psalmista: i q̄ ꝓpositū sat̄ inuit̄ ⁊c.

Circa psalteriū burgēsis āpli⁹ q̄ circa aliū aliquē libū laborauit addēdo. Jn additiōib⁹ aūt illis q̄uis nōnulla videāt absurda: manebunt tn̄ a me itacta ea q̄ directe nō sūt ꝑ postil. Naz i hoc opere nō ē itentiōis mee burgen. male dicta reprehendē: sz solū po stil. bn̄dicta defēsare ꝑ burgen. iualida machinamēta. Un̄ cū i aggressu postillator dixerat q̄ liber psalmoꝝ apō lati nos reputat̄ iter ꝓphetales: q̄uis apud hebreos cōputet̄ it agiographa: Burgen. ꝑdicit ex fēo beati hiero. q̄ latin⁹ fuit: q̄ i plogo galeato pōit psalmos iter agiographa. hic dico

q̄ bñ respiciēti ꝓlogū galeatū q̄ est ꝓlogus i libꝛos reguꝫ statim clare patebit q̄ illā distinctionē triptitā non asserit beat⁹ hiero. nisi vt oñdat libꝛos ab hebꝛeis receptos distingui ꝫ apocriphos: ipse aūt nō asserit illā hebꝛeoꝝ distinctionē: ſꝫ allegat eoꝝ opinionem. cōstat. n. agiographa sic. ꝛ prophetica multiplicit dici. fm. n. vocū ꝓprietatē agiographa dicūtur oēs sacre scripte: sic accipiēdo beat⁹ dio. c. j. eccliastice hierarchie dicit: Uenerādissima eloq̄a dicūtur eē q̄ i agiographis tradita sūt ꝛc. Scōo dicunt agiographa: vt ab vsu nois p hebꝛeos ꝫ ꝓphetica ꝛ legalia distincta: ꝛ bñ hebꝛei hoc noie abutūtur: q; agiographū dr ab agios q̄ est sanct⁹: ꝛ graphos scripta: q̄si sācta scripta vl a sāctis cōscripta: q̄ nomē cū sit cōe legalib⁹ ꝓphetalib⁹ ꝛ alijs: p quandā āthonomasiā hebꝛei fortassis spāliꝛ dauid ꝛ daniel iob et aliorū scriptis deputarūt. Similr ꝓphetic⁹ liber ꝫ hugonē de sācto victoꝛe duplr dr: vel q; script⁹ stilo ꝓphetico .s. de futis vel nāliꝛ ignotis: vel q; script⁹ a ꝓpheta. In pma acceptiōe ꝛ dauid ꝛ daniel ꝛ iob libꝛi ꝓphetales dici pñt: q; altissimas ꝓphetias stilo ꝓphetico texuerūt. Scōo mō loquēdo ꝓpheta triplicit cōsideraꝛ: vt videlz sit ꝓphe ta officio missiōe vel gr̄a: q̄uis igit dauid daniel iob sp̄u ꝛ gr̄a fuerit ꝓpheta nō tñ officio vel missiōe: iō libꝛi eoꝝ int ꝓphetales nō cōputanꝛ: ꝛ q; int legales ēt ꝓpe cōputari nō poterāt hebꝛei nomē agiograph⁹ eis iponebāt. Illū igitur modū hebꝛeoꝝ beat⁹ hiero. nō asserit nec laudat ſꝫ allegat: vt pz studiose respiciēti ꝓlogū ei⁹. Nec valet q̄ burgeñ. ꝓ cōfirmatione sue itentiōis adducit: Lu. xxiiij. oz ipleri oia q̄ scripta sūt: lege ꝓphetis ꝛ psalmis de me. Nā xp̄s nō itēdit p illa vba distinguē libꝛos ſꝫ mās libꝛoꝝ. Non. n. liber psalmoꝝ excludit a libꝛis ꝓpheticis: cū i eo oia xp̄i ꝛ eccl̄e mysteria sī stilo ꝓphetico scripta. Nec auctoꝛ libꝛi excluditur a ꝓphetis: cū sit eximi⁹ ꝓphetarū: q̄uis nō legat missus ad ꝓphetandū tāq̄ ex officio. Sed q̄ ad mās libꝛoꝝ distinguunt psalmi ꝓphetie ꝛ lex: q̄ tria i eodē repiunt libꝛo. Lex .n. ē mā de agēdis: ꝓphetia de futis euētib⁹: psalm⁹ de diuinis laudib⁹ cātandis. Nūc aūt i libꝛis moysi repit lex dirigēs act⁹ hūanos: i eisdē repitur ꝓphetia ꝓnuncias euent⁹ futos: reperiūt ēt i ipsis cātica ad psallēdū ꝛ laudādū deū: ꝛ illa q̄dā ꝓcellētia dicunt agiographa: q̄ tres mās ēt reperiunt i psalrio ꝛ q̄si i singulis libꝛis sacre scripte. xp̄s igit per sua vba distinguē voluit libꝛoꝝ mās nō libꝛos: vt dr̄ est.

Itē i eodē aggressu postil. mouit qōnez: an dauid fuit ꝓphetarū eximi⁹. Et dic q̄ sāctus tho. vult q̄ nō ſꝫ moyses. Ad quā qōnem sāctus tho. alias rōnes adducit. Postil. nō faciēs vim de illa qōne ptractat rōnes adductas oñdēs eas nō valē. Sꝫ burgeñ. assumit hic certamē ꝓ sācto tho. putās soluē ꝛ euacuare rōnes postil. ꝫ sāctū tho. factas. Sed potī⁹ videt eū ꝛuoluē q̄ deſēsare. Ad q̄ videndū tāgā fm ordinē rōnes sācti tho. sigillati ꝛ obiectiōes postil. ꝛ factuꝫ burgeñ. ptractabo. Est igit ꝓma rō sācti tho. q; moyses vidit clare essētiā diuinā: dauid nō: igit moyses ē excellentioꝛ ꝓpheta q̄ dauid. Cōtra effectū h⁹ argumēti arguit postil. ꝓmo sic: ex eo nemo ꝓt dici excellētioꝛ ꝓpheta q̄ rōnez et actū ꝓphetādi excludit: ſꝫ clara visio essētie diuine ē h⁹ mōi: ḡ ꝛc. Burgeñ. aūt dicit hāc obiectionē nō valē: q; si valēt i quit: xp̄s nō posset dici ꝓpheta: q; sēp clare vidit diuinaꝫ essētiā. Sꝫ huic burgeñ. obiectiōi rñdet sāct⁹ tho. scōa scōe .q. clxxiiij. arti. v. i rñsione ad tertiū argumētū. d. xp̄s fuit cōprehēsoꝛ ꝛ viatoꝛ: iq̄tuꝫ cōprehēsoꝛ nō cōpetit sibi rō ꝓphetie ſꝫ solū iq̄tuꝫ viatoꝛ. Hec ille. Uñ apparet q̄ sanctus tho. sic ꝓ burgeñ. nō velit defēdi. Clar⁹ ēt dicit idē ibidē. q. clxxvi. arti. vl. i solutiōe ītij argumēti. vñ sic clara visio excludit rōnez ꝓphetie a xp̄o ꝫ sāctū tho. sic eadē clara visio excludit rōnez ꝓphetie a moyse ꝛ paulo durāte visiōe: per ꝓñs clara visio nullū gradū dicit ptinētē ad rōnē ꝓphetie: q̄ ē ꝓpositū postil. Ea aūt q̄ burgeñ. dic de moyse arguit eū fuisse ꝓphetis sui tp̄is excellētioꝛē nō rōne visionis clare ſꝫ magis familiaris locutiōis dei ad ipsū: ꝛ hoc signat cū dr̄: Ore ad os loquoꝝ ei palā ꝛ nō ꝓ enigmata: q; p̄cepta ꝛ leges loq̄bat⁹ de⁹ sine enigmatib⁹. Postil. ēt suā obiectionē ꝫ primā rōnem sācti tho. cōfirmat per hoc q̄ si clara visio arguit excellētioꝛē gradū ꝓphetie: igit moyses fuit excellētioꝛ ꝓpheta q̄ oēs apli pt paulū: q̄ sāct⁹ tho. negat. Hāc cōfirmationē burgeñ. volēs euacuare ponit duas dr̄as int hēre sp̄m ꝓphetie. Prio dicit q̄ ātiq̄ ipsū hūerūt i quadā dispositiōe ꝛ solo actu: apli aūt hitu. Ideo apli hūerūt donū ꝓphetie excellenti⁹ q̄ moyses. Scōa dr̄a: q; antiq̄ hūerūt hoc donū vt gr̄am gratis datā: apli aūt vt gr̄az gratū facientē: iō apli erāt excellētioꝛes ꝓphete. Sꝫ vtrūq; mēbrū illius distinctiōis ē ꝫ sāctuꝫ tho. Nā oppositū ꝓme dr̄e dispu tat ꝛ cōcludit sāctus tho. vbi supra. q. clxxj. artic. ij. p totū oñdens q̄ lumē ꝓpheticū se hꝫ p modū passiōis ꝛ ipresſiōis nō p modū hitus. Idē dic. q. c. lxxiiij. arti. iij. i rñsiōe ad scōm argu. ꝛ q. clxxvi. ar. vlti. i rñsiōe ad ītiū argumētū. Sꝫ q̄ addit burgeñ. q̄ apli poterāt i actū ꝓphetādi q̄n volebāt: q̄ ē signū hitus: hoc flm videt. Nā aplis dcz ē: dū steteritis ante reges ꝛ pſides: nolite cogitare qūo aut q̄d loq̄mini: dabit. n. vobis in illa hoꝛa q̄d loq̄mini: nō. n. vos estis q̄ loq̄mini: ſꝫ sp̄s p̄ris vr̄i q̄ loq̄tur i vobis. Q̄ exponēs beat⁹ greg. dic: Uos vba editis: ſꝫ ego sū q̄ loquoꝝ: q̄ frustra esset aplis promissa ꝓ certo tpe: si id facē rōne hitus esset sēper i eorū ptāte. Oppositū ēt scōe dr̄e burgeñ. disputat ꝛ concludit isdē sāctus tho. vbi supra a qōne. clxxvi. vsq; ad qōnē. clxxix. i oib⁹ qōnibus ꝛ articul⁹ oñdens ꝓphetiā eē gr̄am gratis datā. Nec ē q̄s doctoꝝ notabiliū tractās id apli ꝓme Loꝛ. xij. vbi enumerat iter alias gr̄as ꝓphetiā: q̄ exponat illū passū ò gratijs gratuitis. Ponūt. n. duas int gr̄as: q; gr̄a gratū faciēs solū vtilis ē hñti: gr̄a aūt gratis data ēt nō hñti: q; eccl̄ie ꝛ his q̄b⁹ directiōe op⁹ ē. Uñ puerile argu. fac burgeñ. arguens: q; apli ex repletiōe spūſsācti hūerūt charismatū dōa: igit illa dona oia erāt gratū faciētia vel iſepabiliꝛ se hñtia ad illa. nā fm apo. j. Loꝛ. xiij. illa cessabūt i btitudine: gratuita aūt nō: ſꝫ pficient: q; gl̄ia dr̄ gr̄a cōſūmata: igit nec inſe parabiliter erāt i aplis cōiuncta. Fateoꝛ q̄ p⁹ missionez spūſsācti illa dona fuerūt ꝓiūcta gr̄e gratuite: ſꝫ ex hoc nō seq̄tur: igit illa dona fca sūt gratuita vel iſepabiliꝛ cōiūcta: sic nō seq̄tur: albedo ꝛ dulcedo cōiungūt i lacte: igit albedo sit dulcedo. nec ē vīsile añ missionē spūſsācti aplos dona gratis data nō hūisse: q; regressi cum gaudio eo q̄ spūs eis i noie dñi subīcerēt: audierūt dñz dicentē: i hoc nolite gaudē: q; spūs vobis subīciūt: sed gaudete: q; noia vīa scripta sūt i celis. Nec vīsile ē illa dona p⁹ missionē spūſsācti fca fuisse alteri⁹ rōnis: man serūt igit grat̄ data: q̄uis pfectioꝛi gr̄e coniūcta. Et ꝺa oia q̄ burgeñ. hic ad saluandū dōa sācti tho. ꝫ obiectō nē primā postil. adducit sūt ꝫ sāctuꝫ tho. iō q̄rit saluare ea vñ sāct⁹ tho. ea saluari nō vult. Male igit ingrel sus ē certamē ꝓ eo: q; ꝫ eū sentiēs secū nō ē ꝛc. Nūc seq̄tur scōa rō sācti tho. arguit sic: moyses ꝓphetiā suā denūciauit toti ꝓplo: nō sic dauid nec aliq̄s alioꝝ: igit moyses fuit ꝓpheta excellētioꝛ. Cōtra illā rōnez arguit postil. sic: Denūciatio ꝛ publicatio ē accidēs sequēs ꝓ phetica cognitionē: iō non variat gradū ꝓphetie. Burgēsis aūt dic hāc obiectionē nō valē dās istātiā ò hoie hñte magnā gr̄az ꝛ vtutē: q̄n ille ē excellētioꝛ hoie tantā gr̄am nō hñte: ſꝫ gr̄a ꝛ vt⁹ nō sit de essētia hois: sicq; cā q̄nq; cōsequt effectū. Sꝫ illud ñ ē scholastice dēm: nā hō hñs gr̄am nō ē ꝓ se ꝛ itrisece excellētioꝛ hoie ñ hñte ſꝫ bñ ꝫ denomiationē vtutis ꝛ gr̄e: q̄ extrisec⁹ aduenīt:

sed hoc nihil ad ꝓpositu: nã gradus rei ẽ ipsi rei modus itrinsecus: q̃ ꝑ nihil extrinsecus põt variari. albus. n. hõ nõ est magis hõ q̃ niger: q̃uis sit alius vel alter. ois .n. q̃litas aduenies variat: si itrinsec⁹ itrinsece: ꝛ si extrinsecus extrinsece. Nũc aũt denũciatio ꝓphetie vni vel pluribꝫ nõ soluz ẽ accidẽs extrinsecũ sed accidens ꝑ accidẽs rõni ꝓphetie: iõ nihil taliũ variat gradũ eius intrinsecũ: q̃ gradus ẽt fm sanctũ tho. attendit penes maiorez et pfectiorẽ illustrationẽ luminis ꝓphetici nõ ex maiori pfectiõe ꝓphete saltẽ gratiali. Unde stat aliquẽ ꝓphetã eẽ in gra pfectiorẽ qui non ẽ pfectior ꝓpheta vtputa hieremias sãctificat⁹ i vtero: nec grauiter legitur peccasse: ẽt ꝑ veritate multa sustinuisse dr: iõ ille ꝓpheta dr pfectior q̃ dauid: cũ quo stat q̃ dauid fuit pfectior ꝓpheta: qz pfect⁹ illustrat⁹: vt ẽt tenet burgẽ. Ꝓro cõsolatione burgẽ. q̃ hic putauit perfectionez accipi a fine: dico q̃ stat moysen ꝓpter denunciationẽ fuisse ꝓphetã vtiliorem: sed dauid ꝓpter illustrationes mẽtales excellentiorẽ. Exempluz familiare: sint duo doctorez: vn⁹ excellẽtissime lr̃ature: alter solũ cõpetentis: iste cõpetentis litterature bñ ꝑdicat: alibi bucciens nõ põt predicare: nunq̃d ꝑdicans nõ ꝑdicanti dr censeri doctor excellẽtior? certe non: sz bñ cõceditur vtilior: sic i ꝓposito. Tandẽ sequtur ttia rõ sãcti tho. Arguit. n. sic: Moyses cõfirmauit ꝓphetiam suã pluribus miraculis q̃ dauid vel quicuq̃ alius: igitur fuit ꝓpheta excellẽtior. Cõtra illã rõnez arguit postil. sicut ꝺ scõam: qz talis cõfirmatio per miracula ẽ accñs. Sed burgẽ. minus erudite dicit rñdendo ad illaz obiectionẽ sicut ad priorẽ. Naz facere miracula cũ sit accñs extrinsecũ non sequẽs de necessitate sp̃m ꝓpheticũ: plura vel pauciora facere miracula non variat rõnez nec gradũ intrinsecũ spũs ꝓphetie. Cõfirmatur qz spũs sancti virtutes ꝛ miracula ꝛ spũs ꝓphetie sũt dona gratis data ꝛ essẽtialiter distincta: iõ vnũ non specificat gradũ alterius. Stat igitur excellẽtiorẽ ꝓphetã: vtputa iohannẽ baptistam pauciora vel nulla facere miracula ꝛ minorẽ ꝓphetam facere plura: imo stat aliquẽ facẽ miracula q̃ nunq̃ fuit ꝓpheta: ꝛ econuerso esse ꝓphetaz q̃ nunq̃ fecit miraculũ. Burgẽ. aũt inter alia duas assignat rõnes ũualidas quare iohãnes baptista cum esset plus q̃ ꝓpheta nullũ legitur fecisse miraculũ ad colorandũ suum errorẽ. Prima ẽ: qz vita eius fuit tã preclara q̃ nõ indigebat cõfirmatione miraculoꝝ. Patet aũt q̃ vita xp̃i fuit multo ꝑclarior: cuius tota vita ꝛ ois actio nr̃a est instructio. Si igitur rõ burgẽ. valet: xp̃s minus q̃ iohãnes debuit facere miracula: cui⁹ oppositũ docuit dicẽs: opa q̃ ego facio testimoniũ perhibent de me. Secunda rõ burgẽ. ad idẽ ẽ: q̃ iohãnes opationez miraculorum xp̃o tanq̃ ꝓncipali reseruabat. Nec illa valet: qz ea xp̃o reseruare ad ipsũ non ptinebat: sicut nec ad eum pertinebat facere nisi instr̃aliter ꝛ ministerialiter: sic nec ad quẽcunq̃ sanctuz aliũ ꝓ ut dictũ ẽ in correctione ꝑme additiõis circa octauũ capituluz exodi. Nec valet burgẽ. obiectõ ꝺ postil. dicentẽ q̃ moyses nõ hũit totiẽs nec ita cõmuniter illustrationes ꝓphetias sic dauid spãliter itellectuales. Cõtra q̃ burgẽ. arguit q̃ qz i scripturis plures reperiũtur ꝓphetie moysi q̃ psalmi quos fecit dauid: ꝛ cũ q̃libet ꝓphetia requirit spãlem illustrationem: sequitur moysen frequẽtius illustratum q̃ dauid. Etiã qz danid sepe fuit instructus ab hoibus ꝛ alijs ꝓphetis sicut per nathan et gad: q̃ nõ legit de moyse: igitur amplius a deo illustrat⁹. Ad hec dicendũ q̃ posito sz non cõcesso q̃ moyses hũisset plures illustratiões q̃ dauid: illa tñ hũit cõiter per sensibilia signa visui vl̃ auditui ptata: nõ sic dauid q̃ sẽper hũit itellectuales illustratiões sine h⁹mõi sẽsibiliũ spẽrum ptatione: igit dauid hũit frequẽtr⁹ illũ excellẽtissimũ gradum ꝓphetie q̃ moyses. Raro. n. legit moyses illustrat⁹: nisi ineuenerit aliq̃ sẽsibiliter visũ vel auditum ꝑ ministeriũ angeloꝝ ptatum. Nec obstat si dauid aliq̃n fuit iformatus ab alijs ꝓphetis i agẽbilib⁹ vel alias: hoc. n. fiebat illis tpib⁹ q̃n dauid non fuit capax ꝓphetaliũ illustrationũ: vtputa i fuga a facie saul: de q̃. j. Reg. xxij. vl̃ i cura ꝛ solicitudine q̃n cogitauit ꝺ domo dñi cõstrueda: de q̃. ij. Reg. vij. vl̃ i pcco: de q̃. ij. Reg. xij. ꝛ vlti. In talib⁹. n. dispositiõib⁹ nõ ẽ mẽs apta ad ꝓphetias illustratiões maxie itellectuales: qz i his oz animũ eẽ a sẽsibiliũ occupatiõib⁹ absolutũ. Sz ꝛ moyses h⁹mõi instructiões i agẽdis recepit ab hoie. l. iethro vt pz exo. xviij. Nec valet q̃ burgen. rñdet ad rõnez postil. acceptã ex dictis. s. tho. Nã excellẽtia dauid non ẽ fz q̃d et extrinsecũ sz simplicit̃ ꝛ intrinsecũ: qz fm ꝓpriam rõnem: qz sic̃ fm sãctũ tho. dauid plura mysteria xp̃i plen⁹ ꝛ clarius exp̃ssit: ita ẽt plen⁹ ꝛ clar⁹ vidit: q̃ modi vidẽdi cõstituũt eũ i eẽ ꝓphete excellẽtioris simplr fz ꝓpriã rõnez ꝓphete: q̃ olim ad hoc videtes dicebãtur. Et q̃ arguit burgẽ. de esaia nõ vrget: qz tsi Esaias ꝓut dic̃ beat⁹ hiero. ratione

Incipit prologus beati hieronymi. ꝑbri i psalteriuz.

Psalterium rome dudũ posituſ emẽdarã: ꝛ iuxta septuagita interpretes: lz cursim: magna tamen exꝑte correxeraz. Q̃d qz rursũ uidetis o paula ꝛ eusto chiũ scriptorũ vicio deprauatũ: pluſq̃ antiquũ errorẽ q̃z nouã emendationez valere: me cogitis vt veluti quodã nouali: scissũ iam aruũ exerceã: et obliqs sulcis renascentes spinas eradicem: equuz esse dicẽtes: vt q̃d crebro male pululat crebrius succidat. Uñ consueta ꝑfatiõe cõmoneo tã vos q̃bus forte labor iste desudat q̃z eos q̃ exemplaria istiusmodi hẽre voluerit: vt q̃ diligẽter emẽdaui: cũ cura et diligẽtia trãscribãtur. Notet sibi vnuſq̃sq̃z vel iacentẽ lineã vel radientia signa. i. obelos vel astericos: et vbicunq̃z viderit virgulaz precedentẽ ab ea vsq̃z ad duo pũcta q̃ ipressim⁹: sciat i septuagita trãslatoribꝫ plus hẽri. vbi aũt pspexerit stelle simlitudinẽ de hebreis voluminib⁹ ad ditum nouerit eq̃ vsq̃z ad duo pũcta iuxta theodotionis dũtaxat editionẽ: qui simplicitate fmõis a septuagita iterptibus nõ discordat. Hec ergo et vob ꝛ studioso cuiq̃ feciſſe me sciẽs nõ ãbigo multos fore: qui vel inuidia vel supcilio malint cõtẽnere videri ꝑclara q̃z discere: ꝛ de turbulẽto magiſ riuo q̃z ꝺ purissimo fonte potare.

Explicit ꝓlogus.

pluralitatis mysteriozꝝ de xp̄o expressozꝝ fuit magn⁹ pphe
ta: ipse tñ illuz gradu illustratiōis itellectual⁹ sic dauid cōi
ter nō hūit sed p imagines visas vel auditas: sic moyses cōi
ter pphetiā texuit. Male igit concludit burgen. p opione
sancti tho. qz p dca a sancto tho. negata: ut patuit supra.

Psalmus p̄mus.

Beat⁹ vir Quāuis beat⁹ au gu. dicat ipsuz dauid fuisse ac torē oīum psalmozꝝ: tñ hiero. qui diligēti us studuit circa textū sacre scripture: ppt qō in hoc ē magis si bi assentiendū: dic ꝫ rium: i plogo. n. sup psalteriū noīat de cem actores psalmo rū. s. dauid: moysen: salomon: tres filios chore: asaph: ethaz: hemā z Jditum. Prēt ēt istos dicit q plures ps. fēi sūt ab alijs sāctis pphet⁹: q̄rū noia ignorātur. vñ z alīq ps. sūt sine titlo: z alīq hñtes titulū nō ex p̄munt noia actoꝝ: vt videbit j pseq̄ndo. Silit Rab. salomō sup p̄ncipiū libri ps. noīat decē actores ipsoꝝ. s. melchisedech: abzaaz: moysē: dauid: salomonē z asaph: tres filios chore: z Jditū: z sic i aliq̄ differt a hiero. qz ponit abzaā z melchi sedech inī actores psalmozum: z omittit heman z ethan. Quid tñ ideat ver⁹: videbit i locis suis pseq̄ndo. Uidēt q̄ forsitā alicui q fm actores ps. liber iste posset diuidi: sed hoc nō pōt cōuenīēr fieri: qz psalmi vn⁹ actoꝛ nō ponunt segregati ad vnā ptez: qz inī ps. dauid ponūt plures de ps. aliozꝝ: z inī ps. aliozꝝ a dauid ponūt aliq̄ ps. ipsi⁹ dauid: ut videbit. Itē p⁹ ps. lxxi. i cui⁹ fine ponit i hebreo: expliciunt ps. dauid filij ysai ponūt plures psalmi ab ipso dauid ititu lati tāq̄ ab actore. Rō aūt h⁹ ē: qz fm q dic hiero. i plogo sup psalteriū psalmi a diuersis actorib⁹ cōpositi: postea p lōgū tps fuerūt i vno libro collecti: z sic iueniebant sic scri bebāt: ppt qō aliq̄ ps. p⁹ fēi posteri⁹ sūt scripti: qz tardius fuerūt iuēti. Et eodē mō de actorib⁹: qz oēs ps. vn⁹ actoꝛ nō fuerūt sil iuēti: nec imediate vn⁹ p⁹ aliū: ꝫ i medio fuerit iuēti aliq̄ ps. aliozꝝ doctoꝝ: ppt qō liber iste nō pōt diuidi fm ordinē actoꝝ nec ēt tpuz: ut pz ex dict⁹: nec ēt mārū: qz i diuersis ps. z diuersoꝝ actoꝝ z distāt scripti eadez mā fre q̄nt tāgit: z ecōuerso aliq̄n i eodē ps. ō diuersis manūs agit: ppt qō nō video bn q̄lit artificiose posset diuidi liber iste nisi i q̄dā generali: qz p̄mo ponit p̄fatio: z scō executio: z ītio p̄ncipalit itenta ꝓclusio. scōa ps incipit i p̄ncipio secūdi ps. ītia in p̄ncipio cētesimiq̄dragesimiq̄nti: lauda aia mea dn̄z. Huj⁹. n. libri itentio ē diuīa laudatio. Circa p̄mū scien dū q hic ps. ē sine titlo i hebreo: z hoc idē dic hiero. i plo go sup ps. ppt qō si i aliq̄b⁹ libris iueniat scriptū: ps dauid nō videt eē verꝝ: ꝫ magī ab aliq̄ nescio q̄ p sua volūtate ap positū: ꝫ magī vī iste ps eē cōposit⁹ ab illo q̄ ps. collegit z i hoc libro redegit: q̄ fm cōez opionē z magis verisilez credi tur fuisse Esdras: vt supra dēz ē: z sue collectiōi hūc ps. p posuit p modū cuiusdā plogi: q̄ tñ ve dī ps alijs cōpagia tus: fm q hētur act. xiij. vbi dī sic scriptū ē ps. ij. fil⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te. qō hētur ps. seq̄nti: q̄ nō posset ve scōs dici: nisi iste eēt p̄mus: z merito inī ps. cōputat: qz Es dras spz. pphetic⁹ hūit: z ei⁹ liber inter scriptas canonicas ponit. Igit i hoc ps. q̄ p modū p̄fatiōis ponit: Esdras idu cit ad studiū sacre scripte q̄ i hoc libro cōtinet p modū lau dis diuine: z hoc facit dupl⁹. p̄mo excludēdo a fidelib⁹ do ctrinā peruersā. scō ꝓcludendo i eis doctrinā catholicā z

Incipit liber hieronymi vel solilogozū Psalm⁹. i.

Beatus vir q nō abijt i cō silio ipiozū:] et in via pec catoꝝ nō ste tit:] et i cathedra pestilētie ñ sedit.] Sed i lege dñi vo luntas eius:] et i lege ei⁹ me ditabitur die ac nocte.] Et erit tanq̄z lignū qd planta tū ē secus decursus aq̄rum: qd fructū suum dabit i tpe suo.] Et folium eius ñ defluet:] et omnia q̄cunq̄z faciet p̄sperabunt.] Non sic impij non sic: sz tāq̄z puluis quē p̄jcit vent⁹ a facie tre.] Jdeo nō resurgūt impij i iudicio:]

sanā: ibi sz in lege. Circa p̄mū sciendū q in doctrina puersa hic ē p̄cessus: qz p̄mo ad eā audiendā aliquis ab infidelib⁹ iducit: z hoc excludit dicēs: a Beat⁹ vir ꝛc̄. i. infideliuz. sic. n. pietas p̄prie respicit cultū legis de uine: ita impietas p oppositū studiū doctrine puerse. ille aūt q se elongat ab ea dī beat⁹ bea titudine celesti ñ i re sz i spe: sic dic phs p̄mo ethico. q pueros btifica m⁹: q̄uis nō sint adhuc capaces fe licita tis politice: sz qz ad hoc sunt dispositi p cōditi onē idolis bone. Scōo i doctrina puersa aliqs per frequentē auditū hituat: z hoc ex cludit cū dicitur:

b Et i via ꝛc̄. Per stationē. n. q̄ imobilitatē impor tat hitus doctrine puerse significat: qz hitus ē de difficili mobilis. Tertio hituat⁹ in doctria puersa doctor alioꝝ efficitur ad sui z alioꝝ casū miserū: z hoc exclu dit cū dī: c Et i cathedra ꝛc̄. i hebreo hētur: z i ca thedra derisoꝝ nō sedit. puerse. n. doctrie doctores sz vitatē sūt derisores: qz errores docent sub spe vitatis.

d Sz i lege. Hic p̄ñ cōcludit q infidelib⁹ dz eē exercitiū sacre scripture. z p̄mo oñdit h⁹ modi exercitiū. et scōo exercitij p̄mium: ibi Et foliū ei⁹ non defluet. Circa p̄mū sciendū q sic i pgressu puerse doctrie triplex ē gradus: vt p̄dēz ē: sic ē i pgressu sane doctrine. Prim⁹ ē intenta auditio z deuota: qd nōtur cū dī: d Sz i lege ꝛc̄. Scōs ē hituatio firma: iō subdit: e Et i le ge ꝛc̄. p frequentē. n. meditationē hitus scie generatur z firmat. Tertius ē aliozꝝ instructio ꝓficua ex hitu p̄ce dēs: z hoc nōtnr cū subdit: f Et erit ꝛc̄. discipulus .n. audiēs deuote z itente accipit fructū sacre scripture a doctore: sz qñ hituatus incipit docē: tūc dat h⁹ modi fructū alijs tpe sue doctrie. Cōparat aūt merito tal⁹ doc tor ligno sec⁹ decursus aq̄rū plātato: qz fidelib⁹ docto rib⁹ ecclie assūt fluēta diuine gre z tandez glie: fm q dī Ecc. xxiiij. Qui elucidāt me: vitā eternā hēbūt. Sācti .n. doctores sūt sacre scripte: q̄ va sapia ē elucidatores.

g Et foliū. Hic ꝓnter ponit p̄dci exercitij p̄miū. et p mo oñdit q̄lit fidelib⁹ cōcedit. scōo q̄lit p ersis doctoꝛ b⁹ denegat: ibi Nō sic ipij. Circa p̄mū dī: g Et foli uz ꝛc̄ fluxt⁹. n. foliozꝝ ē signū mortificatiōis arborꝝ: sed virorꝛ z p̄manētia eoꝝ ē signū euidens vite ipsoꝝ. vita aūt spūal i p̄nti hēt p gr̄az vsq̄z ad finē cōtinuatā: et q̄ tū ad h⁹ dī: g Et foliū ꝛc̄. i. doctō fidel⁹ a gr̄a z cha ritate nō decidet: qz in p̄miū sui laboris concedit ei in p̄nti cōtinuatio gre z adeptio glie in futuro: iō subdit: h Et oia ꝛc̄. qz p opa sua ad beatitudinē sēpiternaz deducet: Ro. viij. Diligētibus deū oia cooperātur i bo nū ꝛc̄. i Non sic ipij. Hic ꝓnter dcm p̄miū a puer sis doctoribus excludit: z scō rō h⁹ redditur: ibi Qm nouit. Circa p̄mū dī: i Nō sic ipij: qz peruersi⁹ doc torib⁹ p̄mo denegat vita gre: z scō vita glie: iō repli cat: k Nō sic ꝛc̄. cōparatur aūt doctor puersus pul ueri p ventū deiecto: qz doctor puersus ad fingendū er rores z periculosas nouitates p ventum supbie z ina nis glie ipellitur: z sic p̄mo deijcit i foueaz culpe: z po stremo i foueā gehēne: ppter qō subdit: l Jdeo nō ꝛc̄ Iz. n. in iudicio extremo omnes generalit resurgant

tamē doctoꝛes puersi ꝛ eoꝝ sequaces nō resurgēt ad sua exaltationē: sed ad maioꝛē sui depꝛessionē: qꝛ tunc deijcient i foueā gehēne i aia sil ꝛ coꝛpe. Et qꝛ nō solū dānabunt puersi doctoꝛes sz ēt doctrie ipsoꝝ imitatoꝛes p mala opa: iō subdit: n Neqꝫ ꝛc̄].sic.n. debet scribi i cōcilio: qꝛ i hebꝛeo ꝛ i translatione hiero. accepta immediate ab hebꝛaica vita te hētur i congregatōe iustoꝝ. ista aūt cōgregatio ē i btūdine celesti: fz q dī ps. xlvi. Principes ploꝝ ꝓgregati sūt cū deo abꝛaaz. m Qm̄ nouit. hic ꝓiter rō ꝓdictoꝝ reddit. s. q̄re gſa ꝛ glia puersis doctoꝛib' denegat: ꝛ bonis cōcedit cū dī: n Qm̄ nouit ꝛc̄].i. ꝓcessu eoꝝ p viā pītis vite nouit noticia approbatiōis: viā aūt puersoꝝ nouit noticia reꝓbationis: iō subdit: o Et iter ipioꝝ peribit. q̄ iter eoꝝ p viā pītis vite i moꝛte iminat ad dānationē aie: ꝛ in futuro iudicio ad dānationē aie sil ꝛ coꝛpis termiabitur: ꝛ sic oīno peribūt puersi absq; aliq̄ spe redeūdi.

nēq; peccatoꝛes i concilio iustoꝝ.]Quōniā nouit dominus viā iustoꝝ:]et iter ipioꝝ peribit.

In psalmo ꝓmo beatus vir vbi dī in postilla: Quanuis beatus Aug. Additio.

QUod aūt dauid sit actoꝛ oīuz ps. ꝓut Aug. ponit pōt tribus rōnib' cōꝛobari. Prima ē: nā cōiter tenet q dauid dī ꝓpheta āthonomatice seu p excellentiā: sic ēt paulus dī apls eodē mō ꝓut i glo. psalt̄ i ꝓlogo hētur. Et rō h' ē: qꝛ dauid respectu alioꝝ ꝓphetarū in cōi i duob' excellebat. Primo qꝛ sine apparitiōe alicui' figure vel signi sēsibilis vitatē itelligibilē de occulti capiebat p diuinā reuelationē: qō nō sic ē de alijs ꝓphetis cōit dicti excepto moyse q p q̄sdā siltudies rerū capiebāt diuia: iuxta illud Oꝛee. xij. Jn manu ꝓphetarū assimilaboꝛ. Scdo qꝛ alij ꝓphete obscure ꝛ q̄si p enigmata de xp̄o ꝓphetauerūt. Un̄ sup illud ps. xvij. Tenebꝛosa aq̄ i nubib' aeris. glo. Obscura doctria i dictis ꝓphetarū. Dauid aūt ꝓut dī i glosa in ꝓlogo psalt̄ de icarnatiōe: de passiōe: de eius genitura xp̄i euadētissime disseruit. Sz cōstat q he due excellentie ꝓphetādi iueniunt i ps. q nō ititulant ipsi dauid sic i ipsis q dauid ititulāt. Jn psalmo. n. scdo. s. Quare fremuerūt gētes: q ps. nō ititulat ipsi dauid: exp̄sse fit mētio de generatiōe eius xp̄i cū dicit: Filius me' es tu: ego hodie genui te. Simlr de regno xp̄i a deo cōstituto cū dī: Ego aūt cōstitut' sū rex. Simlr ēt de plurib' alijs xp̄i mysterijs: vt latius patebit i sequēti ps. tā i postilla q i additiōe: ꝛ hoc sine apparitiōe alicui' figure vel signi sēsibilis: sic i alijs ps. ipsi dauid ititulatis. Hoc idē pz i quāplurimis ps. ititulatis filijs choꝛe ꝛ asaph ꝛ aliis: ꝓut ē manifestū discurrēti p singulos. Pari igit rō ne asaph ꝛ filij choꝛe ꝛ h' mōi deberēt dici ꝓphete per excellētiā ꝛ egregij psalmiste isrl sicut ꝛ dauid: qō ē icōueniēs ꝛ ꝫ oēs de hac mā loquētes tā hebꝛeos q̄ catholicos. Scda rō ē. Nā si psalm' certū nō hns titulū non dz ipsi dauid attribui: ꝓut supponūt opinātes in hac pte ꝫ beatū aug. Pari rōne oēs q̄ sine titulo repiūt: nō sūt dauid attribuēdi: sz hoc ē manifeste flm. Nam ps. ciij. q incipit: Cōfitemini dño ꝛ inuocate nomē ei'. ꝛ ps. .xcv. q incipit: Cātate dño ois terra. sūt i psaltio fz hebꝛaica veritatē sine titulo: ꝛ tn̄ mānifestū ē q eoꝝ actoꝛ fuit dauid: vt pz ꝓmo paralip. xvi. c. vbi isti duo psalmi cōiuncti attribuūt ipsi dauid: ꝓut ēt postil. ibidem dicit: et pari rōne ēt dicendū ē de alijs ps. titulū nō hn̄tibus q sūt ipsi dauid attribuēdi. Tertia rō ē. Nam si psalm' q alteri ꝑter dauid ititulat non dz attribui ipsi dauid: ꝓut supponūt opinantes i hac pte ꝫ beatū Aug. pari rōne oēs ps. alijs a dauid ititulati: fz hoc ē flz. Nā ps. lxxi. q incipit: Deus iudiciū tuū ꝛc̄. ititulat salomoni ꝛ non dauid: ꝛ tn̄ actoꝛ ipsius ps. fuit ipse dauid: qō pz ex hoc: nā i fine ipsius ps. dī: Cōplete sūt oꝛōnes dauid filij Jsai: ex q ē manifestū q dauid fecit hūc ps. ꝛ non salomon. Ridiculosuz .n. esset apponere i fine euāgelij fz matth. cōpletū ē euangeliuz fm marcū. Sūt ēt q dā alia ad hoc ptinētia: de q̄bus. ꝛ. videbit i additione sup ps. xli. q incipit: Quēadmodū desiderat ceruꝰ ꝛc̄.

In eodē psalmo ꝓmo vbi dī in postilla: Comparatur autem doctoꝛ peruersus. Additio.

APud dialecticos regularit dī: sicut ꝓpositū de ꝓposito ꝛ oppositū de opposito. Un̄ cū doctoꝛ catholic' ligno secus decursus aq̄rū plātato a psalmista cōparat: merito eius oppositū. s. doctoꝛ puersus nō puluerī sed aliq̄ ligno in deserto seu siccitate hn̄ti cōparari debuisset. vñ ꝛ hiere. xvij. cū vir cōfidens i dño ligno supaq̄s trāsplātato cōparat: ibidē hō confidēs i hoie q̄si myrice i deserto ꝛc̄. assimilat. Sed rō dzie int vtrāq; auctez ex pte māe de q̄ prędce auctes tractāt sumi posset. Cōfidēs. n. i hoie nō ē de se malus: nisi iḡtuz ꝓncipaliē nō confidat i dño: vñ ibidē subiūgit: Et a dño recedit coꝛ eius ꝛc̄. Et ió ligno aiato i siccitate degenti assimilat: qō adueniente hūoꝛe i vita pseuerat. Sz doctoꝛ puersus seu heretic' ēt si doctrine sue pniciose aliq̄tulū va misceat: penitus ē piculosus ꝛ execrādus: vñ non ligno aliq̄lē vitā hn̄ti cōparari dz: sed puluerī p ventū deiecto: q penit' infructuosus ē ꝛ iaiatus.

CIrca ps. primū postil. dicit beatū Hiero. sētire nō oēs ps. factos a dauid: cui' oppositū beat' Aug. sētire videt. xvij. de ci. dei. c. xiij. Jn hac pte tenet postil. opionem beati hiero.: burgen. aūt beati Aug. i diuersis locis: vnusq̄sq; ꝓ opione rōnes plures adducit: dicit tn̄ vterq; postil. circa psalmū: Dns regnauit: irascātur ppli. Et burgen. circa psalmū: Dne deus salutis: q de titulis non ē multū curādū: verūtn̄ studiosis honestū' ē sactoꝝ opiones q̄tum possibile ē cōcoꝛdare q̄ argumentis iuoluere: iccirco ꝓ q̄licūq; sactoꝝ concoꝛdātia pono q̄dā visilia dca. Quoꝝ primū ē istud: q auctoꝛē alicuius rei ee contigit duplr. Aut. n. ē auctoꝛ vt architectus: aut vt manufactoꝛ. Illā distictionē ponit Aristo. ꝓmo metaphy. oñdens circa eandē rē illū isto digniozē auctoꝛē. Auctoꝛ. n. ꝓncipalis ꝛ digniozꝛ i edificatiōe domus ē architect': apud cui' itellectū ē rei fiēde rō ꝛ idea: ad quā aspiciēs mādat domū sic fieri: cui' mādati executoꝛ ē ipse manufactoꝛ: q more irrōnabiliū: vt inq̄t Aristo. non ad aspectū idee: sed ad mādatū ꝛ directionē hn̄tis ideā opatur. Est igit vterq; auctoꝛ edificij q̄uis diuersimode: ille vt digniozꝛ q̄ administrat formā ꝛ spem: iste vt min' dign' qꝛ disponit māz. Sine illo fieret res irrōnabiliꝰ: vt vult beat' aug. lxxxiij. q. sine isto nō fieret effectualiꝰ. Est igit vterq; rei auctoꝛ. ꝓducit. n. ille domū itra: iste domū extra i effectu. Scdm dcm ē: Qñcūq; due cāe ptiales cōcurrūt ad eundē effectū: si diuersimode: effect' ille vē dī ꝓcedere ex vtriusq; efficacia ꝛ auctē. Jō ꝓples vē ꝓducit ab vtroq; parētē: qꝛ mai administrat māz: pat formā: vt q̄busdā plz: vel sicut alijs videt. si mat aliq̄d facit ad formā: min' tn̄ ꝓncipaliē pie. Illo ēt mō ꝛ virgiliꝰ ꝛ guido ambo sūt auctoꝛes histoꝛie de bello troiano: q̄uis ille describit eā metro: iste ꝓsa. Tertiū dcm: Quāuis ꝓncipalioꝛ auctoꝛ effect' ē administratoꝛ formē q̄ matie: hoc tn̄ intelligendū ē de forma ītrīseca ꝛ substātiali nō extrinseca ꝛ artificiali: qꝛ alias manufactoꝛ cēt potioꝛ architecto:

qō ē ꝺ̄ ꝓmū dcm ⁊ Aristo. Quartū dictū: Visio ⁊ visio onis itelligētia reuelate diuinit' sūt de itrīseca ⁊ formali rō ne ꝓphetie: ꝑz hoc dcm ex p̄cedente cozrectiōe. ꝓterea. n. ꝓphete dicti sūt videtes: ⁊ q̄to gradus visiōis est excellēti oz: tāto ꝓpheta ⁊ ꝓphetia dignioz. ⁊ vt dī Daniel. x. Intelligētia opus ē in visiōe. Nā nabuchodonosoz balthasar ⁊ caypbas q̄ visiōis reuelate itelligētiā nō hēbant: ꝓphe dici nō merēt. Per hec dca potest sumi talis cōcordātia doctoꝝ sāctoꝝ. Nā cū beat' Aug. oium ꝑsal. auctem dauid attribuit: titulos asaph ⁊ alijs ascriptos expōit ad hoc significandū: videlz q̄ illi itelligebāt illoꝝ ꝑsal. cātozes vel cōpositozes ꝑm mām a dauid ministratā. Hui' rei visilitudo pōt accipi ex vbo dauid infra cū dixit: Q̄m nō cognoui lr̄aturā ⁊c. dauid. n. ab ineūte pueritia p̄is sui pascebat oues: a pastu ouiū assūptus ad militiā: ⁊ cito p' inunct' i regē: ꝓnter odiū saul ⁊ psecutionē fugiēs studio vacare nō potuit: post mortē saul stati vnctionē regiā assecutus: bellis ꝺ̄ philistīz occupatus: ⁊ alias gētes i circuitu a studio lr̄ārū fuit ipeditus. Oēs tñ psalmi vt vult beat' hiero. i hebreo sūt metrice ⁊ ornate cōpositi: quē stilū illitterat' ꝑm cōez cursū seruare nō cōsueuit: nisi ꝺs dicat dauid h' mōi scias liberales habuisse infusas: q̄ doctē caret. nā si sacrā scripturā legamus q̄busdā infusa q̄ ad salutē ptinet: nō tñ legim' artes infusas q̄ vt plurimū seruiūt ad vanitatē. Cū igit dauid lr̄aturaꝝ nō hñs ignorauerit colores rhetoricos ⁊ artificiales ornatus: visile vr q̄ da id receptas ⁊ intellectas ꝓpheticas illustratiōes dederit filijs chore ⁊ alijs ꝓut illos vel alios apō se hēbat māz dictamis: q̄ tanq̄ i h' mōi artib' periti ex mā sic ministrata cōposuēt carmē ⁊ hymnū ⁊ psalmū. Sicq̄ dauid ꝓpt̄ administrationē marie ex reuelatiōib' diuinis sibi factis p' spūmsāctū ē auctor oium ꝑsal. ꝓncipalis: ⁊ sic puto opiones beati aug. fore verā. Et ide dauid dicit' ē egregius psalmista ⁊ eximi' ꝓphetaꝝ: ꝓut ꝓcedit ꝓma rō burgeñ. Cū hoc stat q̄ asaph ⁊ filij chore ⁊c. sint auctozes aliq̄ rū ꝑsal. q̄ de mādato dauid ex ministrata mā ꝑsal. illos cōposuerūt: ⁊ metris ornauerūt ⁊ decātauerūt: ⁊ sic ꝑm opiones beati hiero. illi i titul' notiati pñt dici illoꝝ ꝑsal. auctozes: q̄ cōpositozes mō ꝓdcō: ⁊ ita dauid ē auctor oiuꝝ ꝑsal. ꝑz māz ꝓ opione beati Aug. ⁊ alij sūt auctozes aliq̄rū ꝑsal. ⁊ fortasse is oium ꝑm formā ꝓ opione beati hiero. Et ſiq̄s obijcēt q̄ tūc illi cōpositozes essēt potiozes auctozes psalmoꝝ q̄ dauid: sic ꝓncipalioz ē ille ꝺ̄ administrat formā q̄ ꝺ̄ māz: ut ꝑz ex itio dcō supraposito. Huic obiectiōi rndet ꝑ idē dcz: q̄ forma quā illi cōpositozes dederūt fuit solū artificialis ⁊ extrīseca: mā aūt quā dauid administrat ⁊ si fuit iformis q̄ ad illā formā extrīsecā: fuit tñ formata forma itrīseca pti nente ad nām ꝓphetie puta itelligētia: ⁊ hec forma dī itrīseca: q̄ op' ē i visiōe ꝓut dcm ē i q̄rto dcō supraposito. Dauid aūt hūit vt ꝓpha itelligētiā māe ꝓpositē: igit dignioꝝ formā māe ꝓposuit q̄ illi cōpositozes: ꝺ̄ fortasse ꝑsal. ꝺs cōposuerūt ex mīstrata mā nō itellexerūt ꝑz eoꝝ mysteria: ꝑz solū grāmaticaliē ⁊ i superficie ꝑm formā artificialē: quam māe dederūt: itelligētes si fuit metrū spōdaicū iambicū saliens vel alteri' generis: ⁊ sic fuerūt ꝓpie manufactozes: dauid aūt architect'. ꝑz aūt ex ꝓmo dcō supraposito illū illis fore potiorē: q̄ ille tractabat māz ꝑz itelligētiā ut ꝓpha: isti ꝑm artis actū ⁊ cōsuetudinē: ꝑ p̄is non vt ꝓphe. Quibus sic stātibus remanet dubiū: cū dauid ut dcm ē nō fuerit lr̄atus: ⁊ psalmi cōpositi sint ab alijs ad ei' instructionē q̄ ad mām sibi reūelatā: q̄re aliq̄ attribuunt illis cōpositorib': ⁊ aliq̄ ipsi dauid imediate: vt ꝑz i titulis psalmoꝝ ꝑz hebraicā vitatē. Scdo remanet dubiū de psalmo. lxxxvij. intitulato moysi famulo dei. Sile dubiū de psalmo. cxlv. intitulato aggeo ⁊ ꝯzacharie. Ad ꝓmū pōt dici q̄ aliq̄n dauid ad cōpositionem psalmoꝝ sūpsit paucos: ut filios asaph: ⁊ cetā h' mōi: aliq̄n mltos. Prio mō ascꝑsit ⁊ ascribi fecit cōpositozibus: scdo mō non: q̄ in'enumrādo plures tituli fuissēt facti īmoderati ⁊ tediosi: igit illos ꝑsal. cōpositozes ipsi dauid tanq̄ ꝓncipali ascripserunt: vtrobiq̄ ꝑm exigentiā marie psalmo. Ad scdm pōt dici q̄ moysi vel alijs ꝓphetis aliq̄ ꝑsal. ascripti sunt: ió non q̄ ipsi eos fecerunt: ꝑz q̄ mā eoꝝ silis ē marie q̄ i libris ꝓpharum illoꝝ cōtinet. Cui hic modus cōcordandi factos doctozes non placuerit: videat de modis positoribus. Siq̄s aūt seq̄ voluerit opionem beati hiero. sāctitate beati Aug. ſeper salua ꝓut facit postil. ad argumēta burgeñ. poterit facilit rndere. Cum. n. burgeñ. arguit q̄ si filij chore fuissent auctozes. x. psal. eis ititulatoꝝ: asaph. xij. moyses. xij. eman vnius: ethan vni': sequtur dauid nō ē illis plus egregiū psalmistā. Rndet q̄ non sequtur: q̄ oēs residuos cōposuit dauid q̄ sūt numero ⁊ mysterio plures oibus ⁊ distributiue ⁊ collectiue. Et q̄ excellētioꝛi mō visiōis vidit mās psalmoꝝ q̄ alij. Sz q̄ burgeñ. arguit de psalmis sine titlo: ad hoc pōt dici q̄ illi debēt attribui auctori ꝓrimi ꝑsal. ꝑcedentis. Et ió psalmi. lxxxvij. ⁊. xcviij. ꝺ̄ nō hñt titulū attribuūt moysi: q̄ ꝑz beatū hiero. ē auctor psalmi. lxxxvij. Scōs ꝑsal. q̄ est sine titulo attribuitur dauid ꝓpt̄ auctez scripture: act. iij. vbi tanq̄ psalm' dauid allegat. Per idē rndetur facilit ad alias rones p burgeñ. i plerisq̄ locis fcas p eū ꝺ̄ beatū hiero. Et hec sūt dicta meliori iudicio saluo.

Psalmus. II.

Quare fremuerūt gētes. Hic ꝓnter incipit executio h' libri seu narratio. Et pōt diuidi i duas ptes: q̄ ꝓmo agitur de xp̄i regno: scdo de eius sacerdotio. ē. n. xps rex ⁊ sacerdos: vt declarat apls ad hebre. Scda incipit ꝑsal. cix. Dñs i illo ꝑsal. dī de xp̄o: tu es sacerdos i eternū ⁊c. Ista tñ diuisio nō ē ꝑcisa: q̄ i ꝓma pte ēt aliq̄n agit de xp̄i sacerdotio: ⁊ in scda de eius regno. nō. n. in hoc libro apparet mihi artificiale diuisio ꝓpter supraducta: tñ ꝓma ps pōt diuidi i septē ptes ꝑz septē eius distictiōes. scda incipit in ꝓncipio scōi nocturni: tertia i ꝓncipio itij: ⁊ sic de alijs. Circa ꝓmā partez nō video aliā diuisionē rōnabilē: nisi q̄ libet ꝑsal. per se exponat: ⁊ maxie q̄ intēdo q̄tū potero sēsū ingrerelīra lem. Sciendū igit q̄ iste ꝑsal. i hebreo ⁊ i trāslatione hiero. q̄ ē iuxta hebraicā veritatē ē oino sine titulo: ⁊ ió si i aliq̄bus libris inueniat aliq̄s titulus ut psalm' dauid: vel aliq̄d h' mōi non ē de textu: sed ē appositū ab aliquo expositore sicut ⁊ i multis alijs ꝑsal. ꝓpter q̄ de titulis psalmoꝝ ꝓut cōiter scribūtur i bibl̄is parū ē curādū: sed solū ꝓut scribūtur i hebreo ⁊ i translatione hiero. iuxta hebreū. Igitur q̄ iste ꝑsal. nō hz titulū: ex titulo nō apparet ꝺs fuerit actor h' ꝑsal. dicūt aūt hebrei moderni q̄ dauid fecit hūc ꝑsal. laudādo deū ꝺ̄ victoria hita de philisteis: q̄ ascēderūt ad pugnādū ꝺ̄ eū: q̄n audierūt eū fuisse inunctū publice super totū isrl: vt hēt. ij. Reg. v. lz. n. ꝓmo fuisset inunct' i domo p̄is sui p samuelē: vt hētur. j. Reg. xvi. hoc tñ fuit secrete: ⁊ postea sup tribū iuda solā: vt hētur. ij. Reg. ij. tñ postea fuit iunctus publice super totū ꝓplm israel: q̄ audito philistei ascenderunt vt destruerēt regnū eius: ⁊ ꝑm istū intellectū exponūt hebrei moderni ꝑsal. istū dicētes: Quare fremuerunt gētes. i. philistei: q̄ oēs q̄ non erāt de gēte iudeoꝝ vocabant gētes siue gētiles: ut hētur i no. ⁊ ve. testa. in pluribus locis. Et ꝓplī. diuersarū. ſ. ciuitatū i terra philisteoꝝ existentiū. Meditati sūt in ania. intēdebāt eniꝝ destruere regnū dauid: sed frustrati fuerūt ab intētione sua. Astiterūt reges terre. i. ꝙnq̄ philistinoꝝ satrape. Et ꝓncipes. q̄ sub eis regebant ꝓplm terre. Cōuenerunt in vnū aduersus dnm. q̄ venerūt ꝺ̄ dauid: q̄ erat inunctus i regē ex ordinatione diuina: ⁊ sic dicebāt xps dñi

.i. vnctus ex ordinatiõe diuina: ⁊ sic venerũt ꝫ dñm. s. ad destruendũ eius ordinationẽ. Dirũpamus vincula eoꝝ. fm hunc intellectũ verba sunt philistinoꝝ se ipsos exhortãtiũ ad bellandũ ꝫ dauid: ne regnum eius inualesceret: ⁊ sic subiũceret sibi philisteos: q̃bus fuit israel prius erãt subiecti.: ⁊ hoc mõ loquebãtur. j. Reg. iiij. Confortamini ⁊ estote viri philistĩm: ⁊ ne seruiatis hebreis sicut illi seruierunt vobis: cõfortamini ⁊ bellate. Et sic loquebãtur in proposito: ne essẽt alligati iugo seruitutis sub hebreis dicẽtes: Dirũpamus ⁊c. Qui hĩtat in celis. verbum ẽ ipsius dauid oñdentis q̃ virtute diuina fuerũt frustrati ab intentiõe sua: q̃ eius virtute fuerunt debellati: vt hẽtur. ij. Reg. v. ⁊ sic fuerũt ab eo deleti. Tũc loquetur ad eos in ira sua. i. vidicta que fuit locutio oñi per factũ. Unde subditur: Ego autẽ constitutus sũ ⁊c. Jin hebreo hẽtur: Ego aũt constitui regẽ meum: ⁊ i translatiõe hiero. iuxta hebraicã veritatem: Ego aũt ordinatus sum regem meũ. ⁊ fm hoc est verbũ oñi loquentis de dauid inuncto i regem de ordinatiõe oñi: quasi dicẽt oñs philistẽis: frustra nitimini ꝫ regez dauid quem instituit: q̃ non potestis resistere mee ordinationi. Super syon montẽ sãctum eius. quia hierusalẽ erat metropolis in regno israel ⁊ in monte syon erat fortaliciũ illius ciuitatis ⁊ domus regis: ibi fuit tẽpluz edificatũ diuino cultui deputatum. Predicãs preceptũ eius. iu hebreo habetur: Narrabo dei preceptuz vel statutũ. ⁊ est pncipium versus sequẽtis. ⁊ similiter ẽ i trãslatione hiero. iuxta hebraicuz: quod exponit sic Rabi salomon: ut sit verbũ ipsius dauid dicentis: Dñs precepit mihi ut enarrẽ alijs illud quod sequitur: Dominꝰ dixit ad me. per reuelationez. Filius meus es tu. i. amicabilis sicut filius. Ego hodie genui te. quod exponit Ra. Joseph sic: idest magnificaui te cõstituens te pncipem super populũ israel: qui dicitur primogenitus filius meꝰ: ⁊ per cõsequens tu speciali modo es filius meus. Postula a me. quãdo debebis cõtra gentiles pugnare: ⁊ dabo tibi victoriã: ideo subditur: Et dabo tibi gẽtes ⁊c. Reges eos in virga ferrea. i. subijcies i gladio. Et tanq̃ vas figuli confringes eos. dicit Rabi salomon q̃ hoc specialiter fuit impletũ quando dauid super filios Amon debellatos circumegit ferrata carpenta: diuisit q̃ cultris: ⁊ trãsouxit eoſ in typo laterũ: vt habetur. ij. Reg. xij. lateres autez fiunt de luto sicut vasa figuli. Et nunc reges itelligite. Hic conuertit dauid verbũ suum ad hortandum reges ⁊ iudices et potẽtes terre: ut attẽdant se habere deum regez et iudicez super se: cui debẽt seruire in reuerẽtia ⁊ timore: ne deuient a via veritatis et iusticie: ⁊ patet satis littera fm istum itellectum. Licet autẽ itellectui predicto in multis cõsonet littera: tamen nõ videtur mihi ad prefẽs tenenda: primo quia littera ꝫ plurib' discordat: ut videbitur: secundo quia apostolus ad hebre. j. per illud quod dicit in hoc psal. probat christũ esse maiorez angelis dicẽs: ad quem cũ aliquãdo dixit angelorũ: Filius meꝰ es tu: ego hodie genui te. pbatio aũt non valet ex sẽsu mystico sed tantũ ex litterali: fm q̃ dicit Augu. cõtra vincẽtium donatistam. Et ideo fm apostolũ qui sciuit vetus testamentũ per eruditionẽ gamalielis: ⁊ perfectius per illuminationẽ spũssancti: oz dicere q̃ iste ps. itelligitur ad lram de xpo. Jtẽ act. iiij. apostoli post receptionẽ spũssãcti hũc ps. allegauerũt tanq̃ de xpo dictũ: vt patebit infra. Jtẽ Ra. salomon i pncipio glose hꝰ ps. dicit sic: Magistri nri exposuerũt hũc ps. de rege messia: p quez intelligit xps in lege ⁊ pphetis promissus: vnde subdit: sed ad itellectũ psalmi planũ. i. lram: ⁊ propter respõsionem ad hereticos exponitur de dauid. Ex hoc dicto Rabi salomonis tria hẽmus. Unũ ẽ q̃ doctores hebreoꝝ antiq̃ intellexerunt hunc ps. de xpo ad litterã. Scõm est q̃ ppter rñsionez ad hereticos ra. salomon ⁊ alij posteriores doctores exposuerũt hunc psal. ꝺ dauid. vocat aũt hereticos cõuersos de iudaismo ad fidẽ catholicã: qui cõtra alios pmanẽtes i pfidia iudaica arguebãt de hoc ps. nõ pot aũt argumentũ fieri nisi ex sẽsu litterali: vt supra dcm ẽ. ⁊ sic pz fm homies litteratos de iudaismo cõuersos q̃ psal. iste itelligitur de xpo ad lram: sic igitur duo pdicta i vbo ra. salo. inclusa vã sũt. Sed tertiũ qꝺ ibi icluditur videl oino cõfictũ. s. q̃ ps. iste ad lram exponendus sit de dauid: tuz q̃ cõfitetur q̃ antiq̃ doctores hebreoꝝ hunc ps. exposuerunt de xpo: q̃ tm̃ seq̃bantur lram seu sensum lralem. itez q̃ cõfitetur q̃ expositio huius psal. de dauid ẽ ppter rñsionem ad conuersos: exquo videtur conficta ad euadendũ apparenter cõuersorum argumẽta. Ego igitur volẽs sequi doctrinã apostolorum ⁊ dicta doctorũ hebraicorum antiquorum exponam hunc ps. de xpo ad lram: improbãdo ex textu expositionẽ predictam rabi salomonis ⁊ modernoꝝ hebreorum: cõueniõ tamẽ cum ipsis in hoc q̃ ipse ps. sit factus a dauid: q̃ lz hoc non appareat ex titulo: cum nullus sit ibi: vt predictum ẽ: nec ex processu ps. q̃ de xpo intelligendus ẽ: tm̃ hoc apparet manifeste ex alia scriptura canonica: q̃ act. iiij. c. apli spũsancto repleti dixerunt: Dñe tu qui fecisti celum ⁊ terrã ⁊ oia q̃ in eis sũt: q̃ spũsancto per os patris nostri dauid dixisti: Quare fremuerũt gẽtes ⁊c. ex quo pz q̃ iste ps. a dauid descriptus ẽ: i quo describitur regnũ xpi. Et diuiditur iste ps. i tres ptes: q̃ primo describitur regni xpi institutio: secõ istituti dilatatio: ibi Postula a me. tertio dilatati veneratio: ibi Et nunc reges. Circa primum primo ponitur re motio ipedimenti: secõ stabilitio regni: ibi Ego aũt constituꝰ. Circa primũ sciendũ q̃ regnũ xpi ipedire voluerunt psequẽtes xpm i psona ppria ⁊ ẽt in mẽbris suis. psequentes aũt eum i psona ppa fuerunt pncipes iudeoꝝ: herodes ⁊ pontꝰ pilatꝰ q̃ facti sunt amici i psecutiõe xpi: Luc. xxiij. Istoꝝ aũt aliq̃ fuerunt gẽtiles. s. pontius pilatꝰ ⁊ sui milites xpm crucifigẽtes: iudei aũt fuerũt herodes ⁊ pncipes sacerdotuz ipz accusãtes ⁊ mortẽ eiꝰ neq̃ter ꝓcurãtes: ⁊ hoc mõ exponit lra ista: act. iiij. vñ pꝰ illo verbuz supra allegatuz: Quare fremuerũt gẽtes: ⁊ ppli meditati sũt iania. Astiterunt reges terre: ⁊ pncipes conuenerunt i vnum aduersus dominum: ⁊ aduersus christum eius. subditur immediate pro expositiõe. conuenerunt eniz vere i ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum iesum quem vnxisti: herodes ⁊ pontius pilatus cum gentibus et populis israel ⁊c. Primo igitur in hoc psalmo ponitur persecutio christi a gentibus i generali: cum dicitur: a Quare fremuerunt gẽtes. idest gẽtiles: et est verbuz ipsius dauid admirantis maliciam persecutoꝝ christi quam preuidebat i spiritu. secundo a iudeis i generali cuz dicitur: b Et populi scilz israel. c Meditati sunt iania. cogitãtes p mortẽ xpi destruere regnum eiꝰ: cum tm̃ p hoc fuerit exaltatũ ⁊ dilatatum. vnde post resurrectionẽ suam dixit: Matth. vlti. data est mihi omnis potestas i celo ⁊ in terra. Tertio describitur persecutio christi a iudeis ⁊ gẽtilibus magis in speciali: cum dicitur: d Astiterunt reges terre. i. herodes q̃ vocatur rex galilee: Marci. vi. et Matth. xiiij. ⁊ pontius pilatus qui tenebat protunc in iudea locum imperatoris. vnde ⁊ centurio sub eo constitutus vocatur regulus: Joh. iiij. e Et principes. s. iudeoꝝ vel sacerdotum:

f Conuenerũt i vnũ.ad tractandũ de morte xpi:vt exps se dicũt q̃ttuor euãgeliste:iõ subdit: g Aduersus rẽ].ex hoc aũt q̃ dr̃ hic aduersus xp̃z eius absolute apparet q̃ nõ itelligitur de dauid sz de xpo i lege ⁊ pphetis ꝓmisso: qa vbicũq; i veteri testa.fit sermo de xpo dñi:itelligit de xpo i lege ⁊ pphet ꝓmisso: q̃ anthonomatice dr̃ xps nisi p lr̃am p̃cedentẽ vel subsequẽtez manifeste appareat q̃ sermo sit de alio q̃ dr̃ xps denomiatiue:sic.q̃. Reg.j. dixit dauid ỏ saule: Quo ausus fuisti mittẽ manũ tuam i xp̃m dñi? Dixerat.n.ille adolescẽs se saulez itfecisse: simlr esa.xlv. Hec dicit dñs xpo meo cyro cui⁹ apphẽdi dexterã rẽ.Sz i hoc loco nõ apparet q̃ dauid dr̃ hic xps dñi: nec ex titulo psalmi:vt iã visũ est:q; non hz:nec ex ꝓcessu psalmi: vt iã visũ ẽ:⁊ ãplius videbit:⁊ iõ de xpo ad lr̃am itelligit. h Dirũpamus rẽ].verbũ ẽ ipsius dauid ꝓuidẽtis i spu sancto q̃ colligatiões p̃dcorum ꝺ̃ xp̃m forẽt destruẽde ⁊ puniẽde:q; ⁊ ponti⁹ pilat⁹ i vindicta mortis xp̃i fuit p ipera torẽ romanũ i exilũ missus:⁊ simlr herodes de regno dei ect⁹ ⁊ i exiliũ relegat⁹:⁊ p;incipes iudeoꝝ ⁊ totus pplus p Titum ⁊ vespasianũ occisus ⁊ captiuat⁹:hz q̃ expresse narrat ioseph⁹ ⁊ scholastica historia:iõ subdit: i Qui hitat rẽ] q; machinati fuerũt i mortẽ xp̃i:ne pderent locũ ⁊ gentez: vt hẽtur Joh.xi.⁊ vt ipedirẽt regnũ xp̃i:⁊ cõtigit eis ꝺ̃riũ: q; p hoc perdiderũt locũ ⁊ gentẽ:⁊ regnũ xp̃i fuit exaltatũ ⁊ dilatatũ. Vñ ⁊ ad hoc subdit: k Tũc loq̃t.ira ⁊ furor i deo nõ hñt locũ,pprie:hz significat acerbitatẽ vidicte:quã fecit de⁹ de persequntib⁹ xp̃m:ut dicũ ẽ:⁊ sic de⁹ ad modũ irati vel furẽtis se hũit. l Ego aũt.Descripta remotiõe ipedimẽti regni xp̃i: hic ꝓnter ponit stabilitio eiusdẽ regni cũ dr̃: l Ego aũt rẽ].⁊ hz trãslationẽ q̃ vocat psalterĩũ gallicanũ ẽ verbũ xp̃i hois:quez de⁹ pat⁹ cõstituit regẽ sup oẽm creaturã:hm q̃ dr̃ ad hebre.j. Quẽ cõstituit heredem vniuersoꝝ. m Sup syon rẽ].Signũ aũt euidẽs glificationis xp̃i ⁊ stabilitiõis i regno celesti fuit missio spũs sancti i signo visibili:hm q̃ dr̃ Joh.vij.q.circa finẽ.c. Nodũ erat spũs datus:q; nondũ erat ihesus glificatus. Hec aũt missio i signo visibili fca fuit ad lr̃am i monte syon sup centũuiginti credentium noia:hz q̃ dicit hiero.i epla ad paulinũ: ⁊ satis hẽtur act.j.⁊.ij. n Predicãs p̃ceptũ eius.i mõte etenz syon fuit tẽplũ i q̃ xps pluries psonaliter p̃dicauit: vt testãtur q̃ttuor euãgeliste:⁊ ibi p̃dicauit p̃cepta moralia dei:ex illo ẽt loco exierũt apli ad p̃dicandũ per orbẽ vbuz dei:sicut p̃dictũ fuerat:Esa.ij. De syon exibit lex ⁊ verbuz dñi ỏ hierlz. Scoz aũt trãslationẽ hieronymi iuxta hebraicã veritatẽ q̃ sic hz: Narrabo dei p̃ceptũ.⁊ est p;icipiũ versus sequẽtis:⁊ seq̃tur i eodez versu:Ego aũt orditus suz.i. feci vel statui. Regẽ meuz.verbũ ẽ xp̃i oñdentis ex voluntate seu p̃cepto dei p̃is:quo de⁹ p̃ instituit eũ regẽ sup oia. o Dñs dixit rẽ].hm vtrãq; trãslationẽ et apli ssiam:hebre.j.istud est verbũ xp̃i declarãtis suã eternã generationẽ a p̃re cũ dr̃ ei i persona p̃is: p Ego hodie genui te.i. eternaliter.i eẽnitate.n.nihil trãsit i p;eteritũ:nec expectatur in futurũ:⁊ iõ eterna generatio filij a p̃re conuenienter exp̃mit per p̃is tps cũ dr̃ hodie.generatio aũt ipsius dauid iã transierat in p;eteritũ:⁊ simlr sua ꝓmotio ad regnuz:⁊ iõ hoc verbum nõ põt itelligi de dauid:vt videtur:maxime cũ apls dicat ad hebre.j. Ad quẽ.n.dixit aliqñ angeloꝝ filius meus es tu:ego hodie genui te.q.d.ad nullũ.⁊ multo minus põt dici de dauid:q; angeli sãcti sũt magi filij dei per adoptionẽ gre q̃ dauid ⁊ magi magnificati:hz qõ dr̃ matth.xi. Qui aũt minor ẽ in regno celoꝝ maior ẽ illo. Vñ ⁊ dicũtur filij dei:iob.j. Cũq; assisterẽt filij dei rẽ. et tñ filiatio hec exp̃ssa nõ põt itelligi de aliq̃ ãgeloꝝ q̃tũcunq; magno hz apl̃z:⁊ multo minus de dauid. Ex q̃ seq̃tur q̃ hec filiatio hic exp̃ssa i

cõuenerũt i vnũ:adu̇ersus dñz ⁊ aduersus xp̃z eius.] Dirũpåmus vincula eoꝝ:] ⁊ ꝓijciamus a nobis iugũ ipsoꝝ. Qui hitat i celis irridebit eos:⁊ dñs subsãnabit eos.] Tũnc loq̃tur ad eos i ira sua:]⁊ i furore suo cõturbabit eos. Ego aute cõstitut⁹ sũ rex]ab eo sup̃r syon mõte sãctum ei⁹:]p̃dicans p̃ceptuz ei⁹. Dom̃in⁹ dixit ad me:filius meus es tu] ego hodie gẽui te. P̊o stula a me:⁊ dabo tibi gentes hẽditatẽ tuaz:]⁊ possessionem tuam terminos terre.] Rẽges eos in virga ferrea:]⁊ tanquam vas figuli confringes eos. Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram.] Seruite domio i timore:] et exultate ei cuz trem̃ore.

telligit de filiatiõe nãli ipsi⁹ xp̃i q̃ ꝓcedit etnaliter a pie. q Postula a me. hic ꝓnter describit regni xp̃i dilatatio'q; fca est p hoc q̃ p̃ncipes ire ⁊ pplꝰ ꝓ magna parte supposuerũt colla sua iugo xp̃i p fidẽ ei obediẽdo:⁊ p̃fecti⁹ subiecit circa finẽ mũdi ⁊ pfectissime in extremo iudicio:q̃n oia pfecte erũt sbiecta xpo:vt dicit aplus ad heb.ij.⁊ hoc ẽ qõ dr̃: q Postula a me.vbũ ẽ dei p̃is ad filiũ:quẽ filꝰ freq̃nt orauit,p salute fideliũ q̃ ẽ p fidẽ xp̃i. r Et dabo rẽ].i veri.n.testõ iudei dicebãt hẽditas ⁊ ps dei:sz q; ad p̃dicationẽ xp̃i ⁊ aplorꝝ firmauerũt obstinati i infidelitate:⁊ gẽtiles receperũt fidẽ xp̃i devote:vt pz ex decursu libri actuũ aplorꝝ:iõ gẽtiles hic merito dicũt hẽditas xp̃i. s Et possessionẽ rẽ].q; a tpe aplorꝝ fides xp̃i diuulgata ẽ p orbẽ vniuersũ:hz q̃ dr̃ i fra p̃s.xviij. In oẽz ira exiuit son' eoꝝ. Per hoc ẽt pz q̃ hic p̃s.nõ põt exponi de dauid ad lr̃az vt vr̃:q; regnuz ei⁹ nõ se extẽdit vsq; ad ẽminos ire:sz fuit satis strictuz. Nec valet si dicat q̃ scripta hic loq̃tur de ẽminis terre isrl. Tũ q; illos ẽminos nõ obtinuit dauid:q; nõ fuerit integraliter obtẽti vsq; ad tps salomõis filij sui. Tũ q; indefinita vr̃ eq̃pollere vli. t Reges eos rẽ].p hoc designat ptas xp̃i isupabil̃ ⁊ eẽna:hz q̃ dicẽ fuerat Daniel vij. Aspiciebã i visiõe noctis:⁊ ecce cũ nubib⁹ celi q̃si filius hois veniebat:⁊ vsq; ad antiquũ dierꝝ puenit:⁊ i cõspectu ei⁹ obtulerũt eũ:⁊ dedit ei ptatez ⁊ honorez et regnũ.⁊ subdit: Ptas ei⁹ ptas eẽna q̃ nõ auferet:⁊ regnũ q̃d nõ corrũpet. vel p vgã ferreã põt itelligi gladi⁹ malis p̃ncipũ xp̃ianoꝝ:q̃ rebelles xpo tanq̃ ei⁹ ministri debellauerũt:sic pz tpe Caroli magni ⁊ aliorꝝ p̃ncipũ fidelium q̃ ꝺ̃ infideles victoriosissime se hũerit. v Et nũc reges. hic ꝓnter describit regni xp̃i debita veneratio:q; cum sit rex regũ ⁊ dñs dñantiuz:vt hẽtur apoc.xvij.oẽs reges potẽtes ⁊ domini debẽt ipsuz debite venerari:ideo dicitur: v Et nũc reges itelligite.ipsius christi regiam maiestatẽ. x Erudimini rẽ].i.scitote vos habẽ superiorem iudicem omnia clare intuẽtem: hm q̃ dicitur Hebre.iij. Omnia nuda ⁊ aperta sũt oculis ei⁹. y Seruite rẽ].scilz filiali. z Et exultate ei.per cordis deuotionem et eleuationez in deum. vnde dicitur exultatio quasi extra saltatio. ⁊ Cũ tremore.hoc additur:ne dicta exultatio in dissolutionẽ vertatur:sicut faciunt dissolute cãtantes i eccl̃ia:cũ tñ omnis cantus

ecclesiasticus ad excitandū deuotionē fideliū ordinet.
a Apprehēdite disciplinā. i. subiicite vos hūiliter di
sciplie xpi. In trāslatiōe vō hiero. iuxta hebraicū hēt:
Adorate pure. s. deum adoratiōe latrie sine fictione. an
tiqui hebrei dicūt hic: Osculamini filiū. i. facite xpō dei
bitū homagiuz:
de cuius filiatiōe
eterna agit i hoc
ps. vt predēz est.
z bñ dī: Oscula-
mini: qz facientes
homagiuz fideli-
tatis alicui ipsuz
osculātur: z de isto osculo dī cāti. j. Osculetur me oscu
lo oris sui ꝛc. Ratio aūt dicte diuersitatis i hac lra est:
qz in hebraico sūt ibi due dictiones eḋuoce. ꝑma ē ver-
bū: z sonat sic nasqu: z signat apprehēdite: z adorate z
osculamini: tñ frequētius accipit ꝑ osculamini. alia di
ctio sic sonat bar: z signat disciplinā z puritatē z filiū:
tñ frequētius accipit ꝑ filio: vñ dī matth. xvi. Beatus
es simon bar iona. i. fili⁹ iona. lra aūt sequēs satis cōueni
ēter pōt cōiungi triplici lre predē cū dī: b Neqñ ira
scat. si non apprehēdatis eius disciplinā: vel si nō ado-
retis eū pure: vel si nō osculemini filiū faciētes ei debitū
homagiū z ꝓ ꝙs: c Pereatis de via iusta. a via ve
ritatis declinādo. Et qz ad talē declinationē seqtur di-
uina punitio z frequenter in pñti: qō ē signum diuine cle
mētie i ill' q̄ sustinēt pacienter: iō subdit: d Cū exarserit
i breui ira eius. ifrendo vindictā i pñti: z bñ dī i breui:
qz breuis ē oīs pēa pñtis vite respectu future. e Bti oēs
q̄ sperāt i eo. q̄ in afflictione positi nō frangūtur in ipa-
tientia seu desperatione: sed fiducialiter expectāt remunera
tionem vite future.

Apprehēdite disciplinam: nēquādo iracatur dñs et pereātis de via iusta. Cūz exarserit in breui ira eius: beāti omnes qui confidūt in eo.

In psalmo. ij. Quare fremuerūt gētes. Additio.
Circa māz h⁹ psalmi lz ad eruditionē fidelium
sufficiāt auctes aplorum i postilla allegate. s.
ad hebre. j. z act. iiij. q̄bus māifeste asseritur
hūc ps. de xpo filio dei itelligi: tñ hoc non sufficeret ad
conuincendā hebraicā ifidelitatez: q̄ auctes noui testa
menti minime recepit. Et iō ex necessitate lre assumen
da ē rō ḡre hic ps. non de dauid nec de aliq̄ puro hoie
posset itelligi vt allegationes aplorū in predictis locis
sint valide ꝯ hebreos quos cōcludere intendebāt tanq̄
a sensu lrali accepte. Nec ad hoc sufficit rō postil. sum-
pta ex illo aduerbio hodie: cū dicit: hodie genui te. Nā
lz eterna generatio conueniētius significet per pñs tps:
qō non transit i preteritū: nec spectat futurū q̄ per alia
tpa: adhuc possent aduersarij dicere q̄ li hodie non su
mitur in hoc loco ꝑ eternitate sed ꝑ tpe ꝓpinquo tpi
pñti: put frequentius z cōius accipitur i tota sacra scri
ptura. Et qō addit postil. dicens: q̄ cū generatio ipsius
dauid z eius ꝓmotio ad regnum iā trāsierat in preteri
tū: iō de ipso dauid non poterat verificari li hodie ꝛc.
nō videtur valere. Nā sepe i scripturis sacris hodie ac-
cipitur ꝑ tpe preterito: vel ꝑ modum recapitulationis
vel insinuādo q̄ nō a lōgissimis tpibus preteritis illud
de quo agit trāsiuerat: vñ Deute. vij. c. Hodie te elegit
dñs in ꝓplm peculiarē ꝛc. qō refertur ad tps dationis
legis: qō iam transiuerat per. xl. annos fere in preteritū
z sic de multis alijs. Unde non obstante rōne predicta
posset aduersarij intelligere illud: hodie genui te. de ꝓ
motione dauid ad regnum: que lz sit preterita: non tñ
tam magnum trāsiuerat tps. Et iō ad oñendum q̄ hic
ps. ex necessitate lre de xpo intelligatur: et per ꝙs q̄ al
legationes aplorum ꝯ aduersarios de hoc ps. sint effica
ces: aliter videtur dicendum. Ad cuius declarationem
attendendum q̄ deus multipliciter dī pater i sacris scriptu
ris respectu creaturaruz: similiter z generare fm q̄ diuersi
mode repñtationem seu similitudinē suam in creaturis ꝓ
ducit: qz aut per solam creationē fm quam eius vestigiuz
in creaturis repñtatur: z sic intelligitur illud Job. xxxviij.
Quis est pluuie pr: aut qs genuit stillas rozis? Aut fm similitudinem imaginis vt in creata rōnali: Deutero. xxxij. Ipse est pr tuus. Et ifra: Deū qui te genuit dereliq̄sti. Aut fm filiationem adoptiuā per grāz: vt ad Ro. viij. Sum⁹ filij dei z hēdes. Aut fz hēditatē glie iaz possessaz: vt ibi: Glriamur i spe filioꝝ dei: ad Ro. v. Circa q̄ ꝓsiderā
dū q̄ i nullo ꝓdcoruz modoꝝ tota sacra doctrina de⁹ dī pr
alicui⁹ create i singlari nec aliquā creaturā purā singlarit ge
nerat sz tm̄ in vlī respectu alicui⁹ tmini cōis spēz significati)
vt i supradcis seu alicui⁹ mltitudis collectiue: vt exo. iiij. c.
Filius me⁹ primogenit⁹ isrl. q̄ refertur ad totum populū.
Ratio h⁹ est: vt amoueatur anim⁹ legētis ab errore: ne fo
te q̄s credat deum generare seu hēre filiū in puris creaturis
ꝑ generationē nature fm quaz filius ē de substātia pris. vñ
Aug. super orōnem dñicam: Noli orare dicēdo: pr mi: soli
us xpi singularis ē pater: nobis vero oībus in cōi: illum. n.
solū genuit: nos aūt creauit. Hec Aug. Patet g̃ q̄ apls effi
cacissime ex necessitate lre arguebat ad hebre. j. dicens: Cui
enim aliqñ angeloꝝ dixit: Filius meus es tu: ego hodie ge-
nui te. q. d. Scrutamini scripturas i quibus nūq̄ inuenitur
deū alicui pure creature i singulari dixisse: Fili⁹ meus es tu
ꝛc. qz nec ēt ipsis angelis q̄ lz filij dei dicātur i cōi: vt iob. j.
.c. nunq̄ tñ singulariter alicui eoꝝ dixit: Filius me⁹ es tu:
ꝑsertim cū hac additiōe genui te. q̄ exꝑmit modū filiatiōis
eē per generationem. Nec obstat illud qō legit. ij. Reg. vij.
.c. Ipse erit mihi in filium ꝛc. q̄ verba ad lram de salomōe
intelliguntur: lz de xpo principaliꝰ. Nā dicēdo: Erit mihi
i filiū. manifeste denotat filiationē illā eē adoptiuā. Adop-
tio. n. ē acceptio extranee ꝓsone in filiū: qō nō cōuenit filio
nāli q̄ est de substātia pris inq̄tuz nālis est: lz posset ei com
petere ꝑ gr̃az superadditā substātie. Similit z illud ps. Ipe
inuocabit me pr meus es tu ꝛc. oz intelligi de xpo. Nusq̄
.n. legitur de dauid nec de aliq̄ alio puro hoie vocasse deū
i singulari prez ꝛc. Ex q̄bus satis pz q̄ necessitas itelligēdi
filiationē xpi i hoc ps. contentā fm generationē eternā nō
sumit ex illo aduerbio hodie: qō fm ꝓpriā significationez
tpalit⁹ posset itelligi: sz sumit ex significatiōe vboꝝ: q̄b⁹ an-
cedēt z ꝙnter adiūgit. s. ex hoc q̄ ꝓdixit: Fili⁹ me⁹ es tu i sin
gulari: z ex hoc q̄ subiūgit: genui te. Intelligētia. n. doctoꝝ
fm hilariū ex causis ē sumēda dicēdi. Et iō apls ad hebre.
.j. totū versū sumit ad ꝓpositū suū oñendū dicēs: Cui. n.
aliqñ āgeloꝝ ꝛc. Silr z magr i ꝓmo dis. ij. volēs eternā ge
neratiōez filij ꝑ auctē h⁹ ps. dmōstrare seqndo apli vestigia
nō tm̄ allegauit li hodie genui te sz totū versuz: qō dz itelligi
mō ꝓdcō. Circa māz h⁹ ps. nonduz q̄ decē mysteria xpi i co
p ordinē exꝑmūt. Primum ē: q̄ regnū xpi nullo suffragio
hūano sz pot⁹ regib⁹ z ꝓncipib⁹ gētib⁹ z pplis toto suo pos
se aduersātib⁹ ꝓualuit. Unū dic: Quare fremuerūt gētes ꝛc.
vsqz: ibi Aduersꝰ dñz z aduersꝰ xpz ei⁹. put declarat i postil
la. Secōz ē q̄ hmōi aduersarij dei z xpi ei⁹ duo ꝓncipalit itē
debāt seu itēdūt dirūpe vincula i q̄b⁹ fides catholica ꝑcipue
fūdat. s. vnitatē essētialē ꝑis z filij z vnionē ꝓsonalē duaꝝ
nāruz i xpo. Jsta. n. nedū a phariseis z ifidelib⁹ negāt: q̄ do
ctrinā xpi mīme recipiebāt: sz ēt ab hēticis cuāgeliū recipiē
tib⁹ puertunt: vt pz de arrio z silibus: i q̄rum ꝓsona ps. di
cebat: Dirumpamus vincula eoꝝ: scilz de mūi z christi

eius. Nexus enim atq; vnio spūalis ab apostolo vinculum dī: ad ephe. iiij. Solicite seruate vnitatē spūs i vinculo pacis. Itē h' mōi aduersarij intēdebāt obediētiā dei & xpi ei' a se & toto vniuerso subtrahē q̄ fuit cōis intētio psequētiū xpi & suoz. vñ & in psona eoz psalmista ait: Et ꝓjciam' a nobis iugū ipsoz. Jugū. n. lex euāgelica posset dici a iūgo gis. ē. n. lex amoris q̄ adiuicē fideles iūgit: vnde matth. xi. Tollite iugū meū super vos. vñ & h' mōi aduersarij sic vinculū vnitatis essētialis i diuinis psonis & vnionis psonalis i naturis xpi dirūpere p subuersionē fidei conabātur: sic ēt vnitatē euāgelicā a se ꝓjcere nitebant: i q̄bus oēs psecutiones q̄ aduersus dñm & aduersus xp̄m ei' ī surgūt vtualiter ī cludi pñt: vt p3 intuēti. Sed q2 hec itentio inanis est et vana: iō sb̄dit: Qui hitat i cel' &c. vt i postilla declarat. Tertiū ē q̄ regnū xpi cōstitutū ē a solo deo: cui' ordinatiōi nemo pōt resistere. vñ dicit i psona dei iuxta hebraicā veritatē: Ego aūt cōstitui regē meū sup syon montē sanctū meū. Quartū ē q̄ xp̄s rex ānunciaturus erat p̄ceptū dñi cū dic iuxta hebraicā vitatem: Narrabo dei p̄ceptū: put i postilla declarat. Quintū ē q̄ xp̄s rex ē filj dei p̄is p3 generatiōnē eternā: & hoc cū dicit: Dñs dixit ad me &c. put expositū ē. Sextū ē q̄ regnū xpi cōprehensuz ē ēt tpalia. vñ dic: Postula a me: & dabo tibi gētes hēditatē tuā: put i postilla declarat. Septimū ē q̄ regnū xpi pot' cōsistit i spualibus: et hoc cū dicit: Et nūc reges itelligite &c. q. dicat: itus legite regnū xpi non supficieten' meditādo: nā i iterioz ib' seu spūalibus maxime cōsistit. Octauū q̄ h' regni. s. dei & xpi recognitio i cultu iterioz consistit pot' q̄ in exterioz: Juxta illud Lu. xx. c. Que sūt cesaris date cesari &c. Un dicit: Seruite deo cū timoze: & exultate ei cū tremoze. Cult'. n. latrie p quē de' a nobis p̄ncipaliť colit i fide & spe & charitate fm aug. cōsistit: q̄bus timor sanctus filialis & exultatio deuotionis cū cōtritiōis tremore sēper associātur. Nonuz: ad ptici patiōez regni xpi obtinendū necessaria ē icorporatio mystica cū ipso xp̄o: qō nōtur cū dicit: Apprehēdite disciplinaz: vbi i hebraica vitate apte legit: Osculamini filiū. i. icorpamini filio. p osculū. n. vt dic glo. sup illud canti. j. Osculet me &c. diuersa corpora cōiungunt: qō designat vnionē corporis xpi mystici: iuxta illud apli. j. Cor. x. Oēs vnū corp' sum'. Et sic simplr & ꝓprie filiū. s. xp̄m sui fideles osculāt. p osculū. n. homagiū de q̄ loq̄tur postillator non dī q̄s simplicit aliū osculari sz fm q̄d. s. osculari pedē eius vl' manū. Decimū q̄ pena eoz q̄ filiū. s. xp̄z p icorporationē nō osculant ē duplex. Prima i hac vita p carētiā gre q̄ ē pena contracta: & hoc cū dicit: Pereatis de via iusta. Tales. n. filio separati pereūt a xp̄o qui ē via i pñti. Secda vo eoz pena ē iflicta. s. i futo: & spāliť cū i finali iudicio tradūt i ignē eternū: vt ibi: Ite maledicti &c. matth. xxv. qō nōbiliť inuit cū dicit: Cū exarserit i breui ira ei'. i. filij cui noluerunt vniri: q̄ venies ad iudiciū i forma serui gliosa tribilis ipius apparebit fm aug. sup Joh. Et ꝓprie dicit i breui. Nā iudicium finale & si maximū sit & inumerabiliū suppositoz & cārū diffinitiuū: breuissimū tn ē i determinatione & executione sue: iuxta illō apli: In momēto & i ictu oculi &c. j. ad Coz. xv.

In psalmo scdo postillator arguit cō tra iudeos ex circūstantijs lre generationē hic expsā de dauid vl' creata alia ñ posse itelligi. Burgen. aūt illā rōnez pupendēs q̄i iudeis nō cōcludat ꝓmittit aliaz rōnem: q̄ vt ipse dicit ex necessitate lre debeat cōcludē iudeis. Hic ꝓmo videndū ē quo burgen. irrōnabiliť mouetur ꝑ rōnez postil. Scdo oñendū ē q̄ rō burgen. quā ꝓmittit ēt nec puro pho min' ptinaci iudeo cōcludit. Quo ad ꝑmū burgen. dicit rōnem postil. nō valere q̄n ex dicto hui' psal. Ego hodie genui te. ꝓbat eternitatē generatiōis: q̄ dauid cōuenire nō pōt. Et putat q̄ postil. arguat eternitatez ex solo aduerbio hodie: & noluit aduertere q̄ arguit eternitatez ex ꝓiunctōe vbi ꝓteriti tpis. s. genui & hodie: qō est tpis pñtis: q̄ coniunctio nulli creature cōuenire pōt: put oñsum ē circa tertiū caplm Exo. j. i correctorio illi' dicti: Ero q̄ ero. vbi dēz est q̄ ōe coexistēs oibus differētijs tēpoz & sil' eas cōplectens est necessario eternū: sed deus solus coexistit oī orie tēporū: et ē simul cōplectens oēz h' mōi tēporum dram: igitur solus deus ē eternus. puto infidelem nō posse negare maiorē: minor aūt probatur circa tertiū ca. exodi allegatū p lram sacre scripture & sactos doctores: ibi vide. Ita vult postil. hic arguere nō ex solo aduerbio hodie sed ex aduerbio tpis pñtis & verbo adiuncto preteriti tpis. Luz igitur illa tempora i nulla creatura concurrāt: & nulla creatura simil illis differentijs tēporum coexistat: constat q̄ solus de' est talis de quo vtrūq; simul verificari poterit: igitur illa generatio in hoc psalmo descripta per hodie genui te nulli creature conuenire pōt: per ꝓñs nec ipsi dauid: q̄ est conclusio quā intendit postil. Est igitur rō sua sufficiens ꝑ iudeos: & ita de solo deo pōt exponi illud deutero. per burgen. allegatum: dñs te elegit. vt vere propter coexistentiā eternitatis respectu oium tēporuz de' poterit dicere vere ꝓprie & simul hodie elegi te nō creatura quecūq;: sed vere & ꝓprie & simul oz dicere creatura: hodie eligo te. Irrōnabiliter igitur burgen. motus est ꝑ bonā rōnem postil. Quo ad scdz videndum est q̄tum concludit rō burgen. quā multū magnificat pones vim rōnis sue in eo q̄ dī: Filj' meus es tu. qō vt dicit nulli creature respectu dei conuenire pōt: igiť nec ipsi dauid: qō sic declarat. Nam si reperiatur i scripturis q̄ deus dicatur pater creature vl' generare creaturā vel creatura filius dei: hoc solū intelligendū est in quo dā generali nō in singulari. ꝓbatur hoc per dēz Aug. dicētis q̄ nemo dz dicere deo: pater mi: q2 hoc dicē solū xpi ē: sed hoies debēt dicere in cōi: pater noster &c. Sed q̄uis hoc dēm sit satis catholicū: tn non conuicit ptinacem iudeū. Tū q2 non fūdatur in lre h' necessitate: put burgen. ꝓmisit cōcludere ex necessitate littere. Tū q2 vis sue rōnis est beatus Aug. cuius dictuz non grandipendit iudeus. Tū quia ex necessitate h' lre nō hētur q̄ scripte sonantes deū patrē creature & creaturam filium dei solum debeāt itelligi i vniuersali nō in singulari: & q̄ deus generauit creaturā solum i vniuersali respectu alicuius termini cōis speciē significantis: seu respectu alicui' multitudinis collectiue. Illud inq̄ dēm non cōuincit purum phm: multo minus ptinacē iudeū: cuz non sit dēm artificiose. Nam fm principia theologis et philosophis potest persuaderi oppositū. Omniuz enim vna vox est q̄ actus sunt suppositoz: ita et passiones. cū igitur generare et generari sint act' & passio: erunt suppositoruz: supposita aūt sunt singularia et indiuidua: igitur generans oīe generat indiuiduū. Sed deus generat creaturas fm scripturas: Job xxxvij. Deuteronomij. xxxij. ad Ro. viij. & mltis alijs locis: igiť generat eam fm rationē indiuidualem et nō fm speciem: quia species sunt eterne igenerabiles et incorruptibiles. Hec est schola peripatetico2. Item oīe generans multitudinē filioruz generat quodlibet singulare illius multitudinis: sed de' est pater totius multitudinis filioruz israel: et genuit eam totaz: vt patet Deutero. xxxij. igitur genuit quodlibz suppositū eiusdem multitudinis: talis generatio non terminat ad aliquod in communi: quemadmodū somniat burgensis sed potius ad per se singulare et primo. Nec video cur de virtute sermonis quilibz homo a deo generatus nō possit dicere deo: Pater mi: sicut creatus potest vere dicere: creator mi: nisi quia generare dei respectu

creature accipit trāslūptiue ꝓ facere ꝙliter frequēt i sacra scriptura terminoꝝ fit trāslūptio. sicut igit ꝙlibet a deo factꝰ pōt dicē ꝓprie deū suū factorē sicut redēptorē: ita ip̄roꝑe ⁊ trāslūptiue pōt dicere deū suuz patrem. Nec hoc ē ꝺ beatū aug. cū ꝯz ipsū trāslūptiue ꝓpositiones nō sūt ve essē tialit ꝯz nūcupatiue: ita ⁊ grāmaticus ebꝛardus cuz de masculinis posuisset multas acceptiones illꝰ noīs pat dicēs: Est pat hic cura: pat ē alius genit⁹. concludit finalit: Ac sūmū regem vocat ipsa creatio pīez: ꝙsi velit dicē: Deus non ē pat creature ꝓprie: sed dī pat quēadmodū ꝺ xp̄o dicit: ouis leo petra ⁊c. q̄ ꝯz Aug. sup Joh. magis sunt v̄a fm sil̄itudinē q̄ ꝯz ꝓprietatē. Et ista multiplici acceptiōe piis stāte nemo etiaz modici itellectꝰ errare poīt qui itelligat q̄ deꝰ ē pt xp̄i rōne generatiōis: ⁊ hoc ꝓprie: ꝯz ē pat creatē rōne factionis ꝯz trāslūptiue. Hoc igit qꝺ aplus ad hebꝛe. j. de hoc psalmo allegauit: cui aliqñ āgelorū dixit deꝰ: filꝰ meus es tu: ego hodie genui te. vt pz ex dictis nō cōclusisset iudeis fm motiuum vocale burgeñ. ꝯz concludit scōm motiuū reale postil. Nec magister sñiaꝝ hanc auctem allegat i sēsu vocali quē ptēdit burgeñ. ꝯz i sensu reali postil. Et hūc sensū iuuat lr̄a q̄ seq̄tur i aplō: ego ero illi i patrē ⁊c. vt significet i diuina generatiōe coexistere nō solū pñs vt hodie ⁊ ꝑteritū vt genui ꝯz ⁊ futuꝝ: ꝺa ero illi i p̄em. Hic aūt cōcursus oīum dārū tpis nō ē possibilis i generatiōe dauid: igit de dauid nō pōt iste ps exponi: qꝺ ē ꝓpositū aplī ⁊ postil.

Psal. III.

Omine qd multiplicati sūt. Iste ē ꝑmus ps in hñtes titulos: vt pz i hebꝛaico ⁊ in trāslatione Hiero. iuxta hebꝛaicum. Et ē titulus eius talis: Psal. dauid cū fugeret a facie absalon filij sui. In quo titulo apparet actoꝛ p̄s. s. dauid ⁊ mā eius: qꝛ in illa fuga dauid cozā dño se humiliauit flēs opto capite ⁊ nudis pediꝫ icedēs: vt hētur. ij. reg. xv. ⁊ iniurias sibi illatas semel verbis ⁊ facti patiēt sustinēs: vt hētur ibidē. xv. ⁊ozauit dñm: vt respiceret afflictionē suā: ⁊ itellexit a dño se exauditū. Et de istis fecit hūc p̄s. ⁊ plures alios: vt patebit ifra. Igit diuidit ps iste i tres ptes: qꝛ primo describit multitudo psequentiū. scōo dei assistētis adiutoriū vel p̄sidium: ibi Tu aūt dñe. Tertio aduersarioꝝ exterminiū: ibi Qm̄ tu percussisti. Circa ꝑmuz dicit:

a Dñe qd multiplicati sunt ⁊c. qꝛ sicut dī. ij. Reg. xv. facta ē cōiuratio valida. s. ꝯ dauid: ꝓpluſqꝫ cōcurrēs augebat cū absalon. Et subdit ibidē: Uenit q̄ nūciꝰ de dauid dicēs: Toto cozde vniuersus ppl̄s isrl̄ seq̄tur absalon. b Multi dicunt ⁊c. i. de aia mea. c Nō est ⁊c. ad cuius intellectū sciendū q̄ bersabee vxoꝛ vrie fuit neptis achitophel: ⁊ ꝓpter hoc fuit ꝑncipalis cōsiliarius absalon i rebellioē ꝯ dauid p̄em suū: ⁊ ad inducendū ꝓplm ad ipsius dauid psecutionē dicebat q̄ dauid erat ipsi deo odiosus ꝓpter adulteriū cū bersabee ⁊ homicidiū viri sui vrie: iō ꝓpl̄s isrl̄ cepit vulgariū dicere de dauid: Ei qui furatus ē ouez ⁊ iterfecit pastorē poterit esse saluatio: ꝙsi diceret non. Ouē aūt vocabāt bersabee: qꝛ sic vocatur in parabola nathan ꝓphete. ij. Reg. xij. Pastoꝛem aūt vocabāt vriā: qui ipsā nutrierat: vt i ea dē parabola dī: ⁊ fm hoc dicebat dauid: Multi dicūt aie mee: non est salus ipsi in deo ei⁹. Sz qꝛ dauid per reuelationez itellexit deum respexisse humiliationem suam ⁊ audisse eius oꝛōnem: iō subdit: d Tu aūt dñe ⁊c. vbi incipit secunda pars in qua describitur assistentia diuini adiutoꝛij cum dicitur: d Tu autem dñe ⁊c. protegēs me i psecutiōe absalon.

audiuit me de mōte sācto suo. Ego dormiui ⁊ sopo ratus sū: et exurrexi quia dñs suscepit me. Non timebo milia ꝓpl̄i circūdantis me: exurge dñe saluum me fac deus meus. Quoniaz tu pcussisti oēs aduersātes mihi sine cā: dentes peccatoꝝ cōtriuisti. Dñi est salus: ⁊ sup populum tuū bñdictio tua.

e Elia mea ⁊c. quia vidit se redituruz ad gl̄iaz regni sui ⁊ exaltationem suaz: vnde erat fugitiuus: ideo subdit: f Uoce mea. s. cozdis ⁊ oris.

g Ad dñz clamaui ⁊c. i persecutione absalon: ⁊ exaudiuit me. i. de monte syon in quo erat tabernaculum ad qꝺ arca dñi fuerat repoꝛtata de ꝓcepto dauid per sadoch ⁊ abiathar sacerdotes: vt hētur. ij. Reg. xv. et ibi fiebant sacrificia ⁊ oꝛōnes ꝓ ipso dauid. Uel aliter: h De mōte sācto suo. i. de celoꝝ bitaculo. ad hoc. n. fiebant oꝛōnes ⁊ sacrificia i mōte syon: vt exaudiꝛētur i celo: sic hētur. iij. Reg. i oꝛōne salomōis: tu exaudies i celo ⁊c. i Ego dormiui ⁊c. sopoꝛ aūt in sacra scriptura accipitur ꝓ magna tristicia. vnde gen. xlv. dī de iacob q̄ fuerat nimis tristis: ⁊ continue de ioseph quē credebat moꝛtuū nūciauerūt ei dicētes: Joseph filius tuus viuit: ⁊ dñatur i tota terra egypti: q̄ audito iacob ꝙsi de graui sōno euigilans ⁊c. ⁊ sic loq̄tur dauid: Ego dormiui ⁊ sopoꝛatus suz. ꝙsi absoꝛpt⁹ ꝑ tristicia de afflictione sua ⁊ ꝓpl̄i occasione sui ⁊ malicia absalon filij sui. k Et exurrexi a tali tristicia. l Quia dñs ⁊c. i sua ꝓtectione: iō subdit: m Nō timebo ⁊c. exñtis cū absalon. n Circūdantis me. itentio. n. erat absalon ⁊ ꝓpl̄i q̄ cuz eo erat sic obsidē dauid i aliq̄ ciuitate: q⁹ nō posset aliqliter euadē. vñ. ij. reg. xvij. cū dixisset chusi de dauid q⁹ si vrbē aliquā fuerit ingressus: circūdabit oīs ꝓpl̄s isrl̄ ciuitati illi funes: ⁊ trahem⁹ eā in torrentē: vt nō repiatur nec calculus qdē ex ea. Subdit: Dixitq⁹ absalon ⁊ oēs viri isrl̄: melior ē cōsilium chusi ⁊c. o Exurge dñe ⁊c. victoria. n. quā hūit de absalon fuit magis virtute diuina q⁹ hūana. p Qm̄ tu pcussisti. Hec ē ītia ps i q̄ describit aduersarioꝝ exterminiū cū dī: Qm̄ tu percussisti ⁊c. absalon. n. ⁊ ꝓpl̄us q̄ erāt cū eo pscuti fuerūt dauid sine cā iusta ex pte sua: ꝯz moti fuerūt ꝓ ꝓpria malicia. q Dentes ⁊c. s. achitophel ⁊ aliorū qui detractiōibus suis mozdebāt dauid dicentes: ei q̄ rapuit ouē ⁊ iterfecit pastorē poterit eē saluatio: ꝙsi dicerent nō: sic supra allegatū ē. dentes aūt istoꝝ fuerūt cōtriti: qꝛ achitophel se suspēdit: vt hētur. ij. reg. xvij. ⁊ magna ps ꝓpl̄i i bello cecidit: ⁊ alia ps debellata ⁊ cōtrita fugit: vt hētur. iij. Reg. xviij. r Dñi ē salus. hoc dī ꝺ illud qꝺ dicebat ꝓpl̄s: ei q̄ rapuit ouē ⁊ pcussit ⁊c: quia sibi dēm fuerat a dño per nathan ꝓphetam de peccato illo: dñs transtulit pcm tuū. ij. Reg. xij. vel quia magis virtute diuina q⁹ hūana fuerat dauid saluatus a psecutione absalon ⁊ populus qui erat cum dauid: ⁊ ideo subditur: s Et sup ꝓplm ⁊c. vel hoc dixit dauid i fine h⁹ ps. imꝓecando ꝓplo suo multiplicationem bonoꝝ spiritualium et temporaliū: que frequenter in

sacra scripta p̄ bñdictōez dsignant. Mystice p absalon pris psecutoz intelligit qlibet tyrān apostatās a fide: perse quēs christū p̄em suū in mēbris suis: qlis fuit Julian' apostata: sz quātūcūqz talis ptāte z multitudie sibi adherente fulciat: tñ finaliť deūcit: z frequēter in pñti: sic Julian' apostata fuit occisus a scō mercurio ad hoc p gloriosā vginez missō: z semp i futuro nisi peniteat añ mortē: z ad hāc sententiā p̄ot facilit h' psalmi lra applicari.

In psalmo tertio: Dñe qd multiplicati sūt. Additio.

Psalm' iste duplici sēsu lrali debet exponi: iuxta regulā beati Jsidori in p̄mo de summo bono: put exponit a magistro h' postille i plogo scō sup Gen. in scda glo. videlz. P̄rim' eni sēsus accipiēd' est ex ipo titulo: z sic tractat de his q̄ ptigerūt ipsi dauid cū fugēt ab absalon filio suo reddēs gr̄as deo de sua liberatōe. Ad qō satis reducit lra saltē p maiori pte: put in postilla declarat. Sz qz in eodē psalmo ptinēt aliq̄ q̄ nullo mō recte applicā tur ipsi dauid i illa fuga exñti: sz potī' christo cui oia i hoc psal. ptēta p̄pe z iuxta p̄mariā significatōem lre applicāt: iccirco alī' sēsus lralis h' psalmi resultat pfectioz p̄mo sensu z ad lram p̄poz. Cōtinet eni i hoc p̄s. Ego dormiui z soporat' sū. ꝛc. qō de dauid in illo statu minime p̄ot itelligi. Nā sopor z sōn' apud grāmaticos distinguūt p̄m supi' z iferius. In q̄cūqz eni est sopor in eodē e sōn': sz nō ecōtra. Nā sopor addit ad dormitionē sōni suauitatē z q̄etudinē: qō dauid in illa fuga nō legit habuisse: sed potī' oppositū. Legit eni. ij. Reg. xvij. Nunc g̃ mittite cito z anunciate dauid dicētes: ne moremini ista nocte i campestribꝰ debti sz absqz dilatione trāsgredimini ne forte absorbeat rex z ois pplus q̄ cū eo est: z ifra. Surrexit g̃ dauid z ois pplus q̄ cum eo erat z trāsierūt iordanē donec diluceſceret. Nullo g̃ modo sustineri posset q̄ i illa fuga q̄uisset z soporat' eēt. Qz aūt dic̄ mgr̄ postille q̄ sopor i scriptura accipit p̄ magna tristicia potī' hētur oppositū. Nam sup illud Job. xxxij. qñ irruit sopor sup hoies ꝛc. glo. cū cessant ab exterioꝛi actōe inde fit q̄es mētis: nō g̃ q̄es mētis ꝓpatit secū magnā tristiciaz. nec ēt facit ad ꝓpositum qō allegat postillatoz de illo vbo gen. xlv. de Jacob q̄si de graui sōno euigilās ꝛc. Non eni dicit de sopore sz de sōno: sed iter sopoꝛē z sōnū ē dria ut dcm̄ ē. Nec valet dicē qō in alia trāslatiōe legit: Et somnum cepi. Nā hebraica vitas testat p̄ nostra trāslatōe: vba eni oino silia ponūt: z in hoc psalmo: vbi dicit sopoꝛatus sū: z in sequēti vbi dicit: z requeſcā. vñ oz dicē q̄ dormitio i hoc psalmo ꝓtēta fuit in trāq̄llitate z q̄ete: qō non p̄ot ipi dauid applicari in statu illi' fuge: ut oñsū est. Scōus g̃ sensus h' psalmi lralis z p̄pus est: vt itelligat de christo i passiōe: morte: sepultura: resurrectōe: z psequētiū punitōne: z iustoꝛ remuneratōe. dicit eni: Dñe qd multiplicati sūt ꝛc. a deo eni multiplicati sūt psequētes christū: ut etiā eoꝛ numero adiūct' sit ifelix discipul'. Cōsequēnt dic̄: Multi dicūt aie mee ꝛc. Nā multi psequētiū dicebāt: Si filī' dei ē descēdat nūc de cruce z credim' ei: Matth. xxvij. c. Cōsequēter Tu aūt dñe suscepto' me'. hūanitatis es. Nā eni diuia humanā suscepit. Et gla mea. P̄incipal' eni gr̄a christi p̄m q̄ hō ē tota trinitas. Et exaltās caput meū. i. mētē meā q̄ tāta psecutōe nō deꝑmit. Sequt: Voce mea ad dñm clamaui clamās eni christ' in cruce voce magna emisit spiritū: Lu. xxiij. Sequt: Et exaudiuit me ò mōte scō suo. Naz aplus cō memoraās clamoꝛē validū christi dicit: Exaudit' est ꝑ sua reuerētia: ad here. v. ca. Que exauditio itelligit q̄ ad resurrectionē z efficaciā passionis. Sequt: Ego dormiui. i cruce p mortē. sepe eni in scripturis accipit dormire p̄ mori: ut ibi dormiuit dauid cū p̄ribus suis. iij. Reg. ij. c. Et de Stephano: obdormuit i domino actu. vij. z sic de multis alijs. Et soporat' sū. In sepultura in qua p̄mo requieuit a psecutōib' z opp̄obrijs. Sic̄. n. in morte xp̄i que fuit abiectissima et ignominiosa ꝓsiderat magnitudo patiētie ip̄i' z ꝓstantie: sic ei' sepultura fuit honoratissima: z ozē ꝓphetico talit p̄nūciata. vñ esa. xi. erit sepulchꝝ ei' gloriosū. Ad denondū vtutē magnā morientī q̄ ꝑ itētionē occidētiuz ēt mortu' honorifice sepelit: sequt: Et resurrexi ꝛc. qz tertia die resurrexit. Sequt: Nō timebo mīlia ppli ꝛc. s. circudantes sepulchꝝ i: q̄ auēte plurimoꝝ xp̄z circūdabāt nec valuer̄t resurrectōez xp̄i ipedire. Exurge dñe. i. fac me exurgē tua diuia potentia. Saluū me fac deus meus a corruptōe: iuxta illō: Et ñ dimittes scm̄ tuū vidē corruptionē. Sequt: Q̄m tu pcussisti ꝛc. nā oēs psequntes xp̄z i passiōe ꝑter penitētes fuer̄t grauit puniti: ut lati' ꝑz i histoꝛijs. vñ: Dñi ē sal'. cui' effect' ē: Et sup pplm tuū bñdictio tua. effect'. n. passiōis xp̄i ē gr̄a i pñti: z gla in futuro: que est summa benedictio. Replica.

In tertō psal. Dñe qd multiplicati. vbi postil. ironē tituli p̄mū exponit psal. istū de dauid iꝑtū fuit figura xp̄i: de q̄ p̄ncipalr exponitur: ut vult idē postil. i suo reptoꝛio moꝛali. burgē. mouet difficultatē vocalē z grāmaticalē de li sopoꝛat': dicens sopoꝛez de dauid nō posse exponi: qz sopor significat trā q̄llā vel sapidā q̄etē: q̄lē dauid nō hūit i fuga a facie absalon. Huic tñ vocali difficultati p̄ot sat' fieri p id qō p̄oit burgen. gen. xv. vbi nr̄a trāslatio cōit hz: sopor irruit i abraā: z horroꝛ magn' z tenebroꝛ suꝰ iuasit eū: vbi burgen. dic̄ trāslatōez nr̄az se p̄pe hr̄e ad hebraicā lraz. Un̄ pz sopore nō semp accipi p mētī sapida tranq̄llitate: put se burgen. in hoc loco restrigit. Psal. IIII.

Cum iuocarē. Huic psalmo p̄mittit titul' talis sz hebre. Ad victoriā i organis p̄s. dauid. Dicit aūt Ra. sa. q̄ p hoc q̄ dr̄ ad victoriā intelligit q̄ p̄s iste cātabat a leuit' cū q̄dā conatu vn' choꝛi ad supandū altez: z ecōuerso: sic i eccla i cantu alicui' prosa vn' choꝛ nitit altez supare. Per hoc aūt qō sb̄dit: In organis: intelligit q̄ cant' h' psal. magī erat apt' decantari i istro musico qō vocat organa q̄ i alijs musicis instrumēt. sic̄ vna nō magī appꝛopriat viole q̄ alio musico istro. Per hoc ät q̄ dr̄ p̄s. dauid. oñdit q̄ fuit auctoꝛ h' p̄s. Ad itellectū vo pdcm̄ reducit titul' h' p̄s. q̄ ponit i trāslatōe Hiero. iuxta hebra. q̄ talis ē: Victoꝛi i psalmis canticū dauid. Et q̄ dr̄: Victoꝛi. sb̄intelligit choꝛo leuitaꝝ: qz vn' choꝛ' nitebat aliū vincē mō predcō: z cū sb̄dit: In psalmis. accipit cant' p istro i q̄ cantat. s. p organis: sic̄ ecōuerso aliq̄n ponit istrm̄ musicū p cantu q̄ i eo cantat: sic̄ dr̄ cōiter: viola facit hoiez tripudiare: qz son' viole facē hoc qō addit: Canticū dauid idē penit' significat sic̄ p̄s. dauid. qō expositū ē. Ad eūdem itellectū reducit titul' q̄ cōit ponit i biblijs q̄ tal' ē: In finē p̄s. cantici dauid. Finis eni habet rōnē vltimi z optimi. ij. phicoꝛ. Leuite aūt i cantu h' p̄s. faciebāt vltimū de potētia: ut pz p pdca: z hoc erat ēt optimuz in genē diuinaꝝ laudū. cetera h' tituli patēt ex dcis. Igit ex pdcis titul' apparz mānifeste auctō h' psal. s. dauid: sz mā ñ apparet: ppt qō apud hebreos: z silit apud latinos varie exponit ēt i sēsu lrali quē put potero itēdo p seq. z ppt breuitatē sectādā omissis varijs expositōib': vnā accipio q̄ mihi vī magī cōuenire lr̄e z ēt rōni. s. q̄ iste p̄s. sit gr̄aꝝ actio ip̄i' dauid p eius liberatōe qñ saul z ei' exercit' cingebāt dauid z viros ei' in modū corone: z dauid desp̄abat se posse euadē: z tūc venit nūcius ad saul dicēs: festina z veni qñ ifudert se philistijm sup trā: z tūc fuit ꝓpulsus dimittē dauid z viros ei': ut hētur. j. Re. xxiij. ñ ē. n. verisile q̄n dauid egerit psalmū specialem reddēdo deo gratias de ista liberatione: nec inuenitur alius psalmus ad hoc appꝛopriatus: licet in aliquibus alijs p̄s. fiat mentio de hoc beneficio cum

aliq̃b' alijs: qz ide bñficiũ i plurib' psalmis recolit: ut pz de eductõe ppli israel de egypto: ppter qõ h ps. huic intellectui videt satis rationabiliꝫ applicari. Igit fz hũc sensũ psalmus iste diuidit in tres ptes. qz ꝑmo ponitur grax actio de dicta liberatõe. secũdo ſbditur aduersarioꝝ allocutio ꝑ iniq̃ psecutõe ibi Filij hominũ. tertio resumit diuina laudatõ i psalmi cõsũmatione ibi: Dedisti leticiã. sic frequẽt fit i cãtilenis q ab eode icipiunt z ad idẽ terminãt. Circa primum dauid gras agẽs dixit:

Victori i psalmis cãticuz dauid. .IIII.

CUm inuocarez exaudiuit me de' iusticie mee: in tribulatõe dilatasti mihi. Miserẽ mei: z exaudi oronẽ meaz. Filij hoim̃ num usquequo gui corde ut qd diligitis uanitatez: z quẽritis mẽdaciũ: Scitote qm̃ mirificauit dñs scm suũ dñs exaudiet me cũ clamauero ad eũ]. Irascimini z nolite peccare: que dicitis in cordib' uestris: z in cubilibus uestris cõpungimini Sacrificate sacrificiũ iusticie z sperate in dño: multi dicunt qs ostendit nobis bona]. Signatuz est sup nos lumẽ vult' tui dñe]: dedisti leticiã in corde meo. A fructu frumẽti vini z olei sui multiplicati sũ]. In pace in id ipsuz dormiã z requiescã] Quoniam tu domine singulariter in spe: constituisti me].

a c Cũ inuocarẽ. deũ ouote orãdo
b Exaudiuit me de manu saul liberando.
c De' iusticie mee .i. iusticie mee auctor iquãtũ hoiez iustificat: z remunerator iquantũ ꝑ opib' iusticie mee remunerat: io ſbdit: d In tribulatiõe. eo q erã circũdat' a saule z exercitu ei'. e Dilatasti mihi. faciendo eũ recedẽ: z sic habui spaciũ dilatatũ ad eũdũ fz ꝑpositũ volũtat mee
f Miserere mei ⁊c. in futuro sic feci sti in ꝓterito. bñficiũ eni obtẽtũ ꝓstat fiducia ad aliud obtinendum.
g Filij hoium. Hic ꝓnter dauid aduersarios suos alloqtur ꝑ iniq̃ psecutione. z ꝑmo arguit eos de peccatis iã ppetratis. secũdo inducit eos ad desistẽdũ ab inchoatis ibi: Irascimini. tertio ad exercẽduz opa eqtatis ibi Sacrificate. Circa primũ dicit sic: g Filij hoium. i. rõnabiliter z iuste viuẽtiũ: ãles fuerũt abraam isaac z iacob: ex qbus descẽderũt saul z viri ei'. h Usqueq̃ graui corde. i. aggrauati ex peccati ꝓsuetudie. i Diligitis vanitatem. i. tanto affectu anelatis ad me vane psequẽdũ. sicut eni medicina dicit vana q̃ frustrat sine intento. s. sanitate: ut habet ex scõo phycoꝝ: ita psecutõ saulis ꝓtra dauid dicit vana: qz frustrabat intẽtio. psequẽtiũ intendẽtiũ capẽ dauid z occidẽ dauid. k Et q̃ritis mẽdaciũ. In hoc tãgit dauid cãm sue psecutiõis in pte: qz aliq̃ adulatores z detractores pessimi adinuiebãt mẽdacia ꝓtra dauid dicẽtes saulẽ: q dauid querebat eũ occidẽ: ꝑpter qõ dauid dixit sauli despelũca exeunti. i. Re. xxiiij. quare audis ẽba hoium loquẽtiũ dauid q̃rit malũ aduersũ te? ecce hodie viderũt oculi tui q tradiderit te dñs in manu mea in spelunca ⁊c. Trãslatio vero Hiero. iuxta hebraicũ habet. Filij viri vsquequo inclyti ignominiose diligitis vanitatez que rentes mẽdaciũ semp. z ad eũdẽ intellectũ reducit: cuz eni dicit: Filij viri. i. hoium virtuosoꝝ: abraam isaac z iacob. Et ponit hic singulare ꝑ plurali. s. viri ꝑ virorũ sicut exo. viij. dicit venit musca grauissima. i. multitudo muscaꝝ. Usq̃ inclyti. i. vos qui deberetis eẽ inclyti morib' sicut est iclyti ex parẽtib'. Ignominiose diligitis vanitatẽ. i. affectatis me psequ vane: vt supra expositum ẽ: qõ ẽ vobis ignominiosũ. vñ dixit dauid sauli. i. Reg. xxiiij: quẽ psequris rex israel: quẽ psequris canẽ mortuũ psequris z pulicẽ vnũ. q. d. hoc ẽ tibi valde ignominiosuz Querẽtes mẽdaciũ. exponat sic supra. l Scito te qm̃ dñs mirificauit. i. mirabilẽ fecit. m Sanctũ suũ. i. meipz quẽ fecit mirabilẽ vocãdo de gregib' ad regni iura ꝑ samuelẽ vngẽdo me i regẽ: z me liberãdo frequẽter mirabili mõ de saule z exercitu suo. vocat aũt se dauid sanctũ nõ iactãter: sz gratãter hoc attribuẽs deo q sanctificauit ipz. In trãslatione Hiero. iuxta Hebr. habet: Misericordie suũ. qz virtus mirificordie pollebat in dauid: q̃ sauli manib' ei' tradito pluries pepcit: vt patz. i. Reg. xxiiij. z xxvj.
n Exaudiet me ⁊c] In piculis futuris sicut in ꝓteritis.
o Irascimini. Hic cõsequẽt dauid inducit aduersarios suos ad desistẽdũ a peccatis ichoat]. Circa qõ sciendum q peccatuz inchoat in cogitatiõe z manifestatur i locutiõe: z ꝑsũmat i opatione. dicit igit aduersarijs suis: o Irascimini z nolite peccare. i. iram quam ꝛ me accepist] nolite in ope ꝓsũmare. p Que dicitis i cordib' vr̃is. cogitãdo me psequ. q Et in cubilib' vr̃is. i. in tentoriis z locis solitarijs ꝛ me tractatis. r Cõpũgimini. p ꝓtritionẽ z ꝓpũctionẽ a psecutõe taliũ desistatis. In trãslatõe Hiero. iuxta hebraicũ hr̃: Loq̃mini i cordib' vr̃is sup cubilia vr̃a z tacete: z i eũdẽ sẽsũ reducit. q. d. q cogitat ꝛ me solitarij: non solũ desistat ab ope: sz ẽt a mãifestatõe p locutõez cũ alijs s Sacrificate. Hic ꝓnter iducit aduersarios ad opa iusticie: cui' sũt due ptes. s. declinare a malo: ad qõ iduxit pte ꝑcedẽti: z facẽ bonũ: ad qõ iducit in hac pte dicẽs: s Sacrificate sacrificiũ iusticie. i. exercete opa iusticie iuste viuendo cũ ꝓxio qõ ẽ sacrificiũ acceptũ ꝺo. t Et sperate i dño ꝺ recipiẽdo ꝑ talib' ꝑmiũ. sz qz possz aliq̃s q̃rẽ q̃ si ista bõa opa iusticie: iõ i psona taliũ ſbdit dicẽs: u Multi dicũt ⁊c]. z h ẽ pncipiũ vsus i hebreo z i trãslatõne Hiero. iuxta hebraicũ. q aũt ista qõ nulla sit: z q ꝑ ignorãtiaz iusticie ꝑ dicte null' excuset a pcõ oñdit dicẽs. x Signatũ ẽ ⁊c]. lumẽ eni nãle itellect' hũani qꝺ ẽ q̃dã ipssio diuini lumis eo q hõ scoz ptẽ itellectiua ẽ ad imaginẽ dei: sufficiẽt oñdit q̃ sint opa iusticie: qz sic ꝑma ꝓncipia speculabiliũ sũt ꝑ se nõ: ita z opabiliũ ex qb' possũt deduci ꝓclusiões in lumie nãlis rõis: ꝑpi qꝺ dic Apo. ro. ij. gẽtes q̃ legẽ nõ hñt nãliter ea q̃ leg sũt faciũt: ipi sibi sũt lex q oñdũt op' leg] scriptũ i cordib' suis. y Dedisti leticiã. h icipit vsus sequẽs i heb. z trãslatõe Hiero. iuxta heb. vbi dauid resumit ꝓfessionez laudis diuie i psalmi consũmatõe dicẽs deo: y Dedisti leticiã i corde meo. nõ solũ de liberatõe mea de manu saul: sz ẽt de liberatõe ꝑpli israel ab infestatõe philistinoꝝ: qui venerãt ad occidẽdũ z depdãdũ ꝑplm z vastãdũ bona eorũ: qb' ꝑ saulẽ debellatis z fugat] pplus israel collegit pacifice fruct' tre sue: iõ ſbdit: z A fructu frumẽti ⁊c]. z ꝑ ista tria intelligũt alia terre nascẽtia: tñ i hebre. nõ est olei: nec i trãslatõe Hiero. iuxta hebre. a Jn pace ⁊c]. hoc dicẽ dauid i ꝑsona sua: qz ad tꝑus fuit a psecutõne saul securus z sic potuit dormire z q̃escere secure. simr hoc dicẽ i ꝑsona populi q liberat' ab infestatione philistinoꝝ potuit secure quiescere z dormire. b Quoniam tu domine ⁊c]. hoc dicit dauid ꝓ persona ꝓpria: quia fuit certificatus

per diuinā reuelationē de cōsecutione regni tpalis p' mor tē saulis: ⁊ finaliť de cōsecutiōe regni eiⁿi: tñ p mortez chri sti ad qō nos pducat ⁊c. Moraliter exponēdo psalmuz istū p saulē q̄ abutens iterp̄tatur demon pōt itelligi: q̄ bōis nālibus a deo sibi datis: q̄ remāserūt i eo ꝓtinue abutitur. p dauid: q̄ iterp̄etať manu fortis itelligiť q̄libet fidelis: q̄ cū dei adiutorio eius insultib' resistere nitiť: ſm illud ꝓma petri. v. Aduersari' vester diabolus tāq̄ leo rugiēs circuit querēs quē deuoret: cui resistite fortes i fide. Et cū p iternaz cōsolationē seu diuinā reuelationē se itelligit exaudituz: ꝫ demonē iuehiť eius vtutē contēnendo: ⁊ p deuotionē i deū erigitur gratias agendo.

In psalmo quarto. Cum inuocarem. Additio.

Hec expositio postillatoris nō videť rōni ꝓsona nec lre. nā ꝑmo dauid psalmū. egit spālē sup māz histo rie. j. Reg. xxiij. quā postillator assignat ꝑ mā hui' psalmi: q̄ quidē psalm' ē. liij. cui' titulus ē talis. Ad victori am i organis eruditio dauid qñ venerūt ḡphei: ⁊ dixerūt saul: nōne dauid absc̄ditus ē apud nos? Constat aūt q̄ hi storia p̄dicta q̄ hētur. j. Reg. xxiij. q̄ agit de saul ⁊ de exerci tu ei': q̄ dauid cingebāt i modū corone ⁊c. totā sumit rōnē seu occasionē i illis ḡpheis: vt satis pz histoziā illā ituenti. Si igiť dauid istū psalmū de illa mā edidisset: rōnabile vi dētur hoc iseruisse i titulo h' psal. sicī alio: ſz q̄ hoc nō fec videť q̄ mā h' psal. nō ē eadē. Preiea lra h' psal. nō pmittit i multis locis vt p̄dicte histozie ꝑprie applicet. Nā illud q̄ dicit. Et q̄ritis mēdaciū nō cōuenit histozie. ḡpheī. n. q̄ fue rūt p̄ncipales motores illi' psecutionis: nullū mendaciū le gunť ꝓtulisse ipsi saul ſz tm̄ vtatē ei de absconsione dauid apud eos vē reuelasse ſz malicioſe: ipropꝛie. n. vel etiā ſle eis diceret: q̄ritis mēdaciū. Jtez illud q̄ dic̄: Mirificauit dñs sc̄z suū. nō videť ꝑprie cōuenire dauid i hac vita exñti: q̄ ſz sanct' p innocentiā seu gr̄am dici posset: nō tñ mirificat' in ea dē sanctitate. Nec ēt saluatio dauid de q̄ agiť i p̄decā histōia mira dz dici. solet. n. sepe ꝓtingē q̄ reges vel p̄ncipes castra obsidētes ex aliq̄ occasiōe a tali obsidiōe recedāt: ēt si nihil admiratiōe dignū supueniat. Prea q̄ dicit: Jrascimini ⁊ no lite peccare ⁊c. Et sacrificate sacrificiū iusticie ⁊c. nō cōueni unt māe p̄dicte histozie. Nā dauid i alio p̄s. p̄dcō ꝫ aduer sarios illos q̄ ipsū p modū corone pcingebāt ipꝛecabat deū ꝑ vltiōe dicēs: Auerte mala inimicis meis ⁊c. q̄ minime videť ꝓsonare cū hac exhortatiōe seu iuitatione. ſ. sacrifica te ⁊c. Sūt ēt i hoc psal. alia ipertinētia p̄decē expositioī q̄ pñt patē ituēti: q̄ cā breuitatis omitto ⁊c. Uñ sequēdo glo sā ordinariā ⁊ alios q̄ hūc psal. aliť itellexerūt videť dicen dū q̄ dauid i eo p̄ncipaliť intēdit ꝫ idolatras. Fuit. n. ma gnus ꝓlator diuini honoris ꝫ illos ꝑ put satis pz ex hoc q̄ i p̄mordijs sue iuuētutis se mortis piculo exposuit nō po tēs tolerare q̄ golias: ſz gigas t̄ribilis exprobaret deū agmi nū isr̄l: vt hētur. j. Reg. xvij. vñ i hoc psal. ꝫ idolatras iten dere videť ꝑmo eos iꝑprobando. Ad cui' itellectū sciendū q̄ idola i sacris eloquijs dicūť surda: iuxta illud p̄s. ciij. Au res hñt ⁊ ñ audiūt. Et iō eoꝛ cultores illudebat helias. iij. Reg. xviij. ca. dicēs: Clamate voce magna ⁊c. q. d. Jnuanū iuocatis eos q̄ minime audiūt. Dauid ergo ꝫ tales dic̄: Cū inuocarē exaudiuit me ⁊c. hoc ē dicere: ego colo deū viuū ⁊ vez: quē cū iuoco me exaudit: ⁊ in tribulatiōe mihi dila tat non sic̄ vos: q̄ mortua ⁊ sla iuocatis. Et dixit nōn: Deꝰ iusticie mee. qz ad hoc vt iuocās deū exaudiat: req̄ritur q̄ oꝛo sit iusta. ſ. q̄ sit debite circūstantionata: ⁊ talis sēp au ditur: ſz qz oās nō dz initi ꝑprijs meritis ſz potiꝰ diuie mie subiungit: Miserere mei ⁊ exaudi oꝛonez meā: iuxta illud dañ. ix. c. Nō i iusticijs nr̄is ꝑsternimus p̄ces nr̄as coraz te ſz i miseratiōibus tuis. Cōsequēter dicit: Filij hoium. vbi i hebreo hētur: filij viri. i. vtuosi. Ad q̄ nōnduz q̄ cultores idoloꝛ erāt i duplici dr̄ia. Naz quidā eoꝛ ex simplicitate seu ignorātia tales deos colebant sicut iperiti ⁊ vulga res: alij vero. ſ. veri phi ꝫ dictamē rōnis eoꝛ hoc facie bāt: vt Aug. narrat i. vi. de ciui. dei. c. iij. de seneca qui cultū idoloꝛ ad morē asserebat ptinere non ad verita tē rei: vñ ꝫ tales dauid dicebat: Filij viri. i. vtuosi: ac si diceret: de simplicibus seu vulgaribus nō ē miranduz si a tramite rōnis deuient: ſz vos sapientes seu veri phi q̄ dici debetis filij viri ꝑ assimilationē vtutis sicut filij dei aliqui q̄nq̄ dicūtur ſz assimilationē gr̄e. Usq̄quo graui corde. i. obstinati seu obdurati corde: iuxta illud exo. vij. c. Obduratū est coꝛ pharaonis. Diligitis vani tatē ⁊ q̄ritis mēdacium. Ad q̄ sciendū q̄ rō seu mens hūana voluntate ⁊ itellectu pficiť. volūtatis aūt bonū est finis seu cōsecutio finis: malū aūt ipsius ē finis intē ti carētia. bonū ēt itellectus est vez: malum aūt ipsius est ſlz: vt ex phȳsicis documētis hētur. Et iō idoloꝛuz cultores diligunt vanitatē: simil' querūt mēdaciū vo cātes deū illud q̄ nō est deꝰ: ⁊ sic i tali cultura icurrit duplicit malū rōnis. ſ. itellectus ⁊ volūtatis: que q̄dē duo mala hieremias explicat ꝫ idolatras: hiere. xvi. ca. di. Dñe ad te gētes veniēt ab extremis terre: ⁊ dicēt: ſlm hereditauerūt pres nr̄i ⁊ vanū absq̄ vtilitate. Cō sequēter fca exprobratiōe talium ipsos ad latriaz inui tat q̄si ꝓphetice p cognitionē christi cui' doctrina po tissime idola destruxit: iuxta illud esa. ij. Et idola peni tus cōterent: q̄ ꝑprie itelligitur fienduz vtute christi. Si'liter ⁊ vitas testať: Joh. xij. Princeps h' mūdi eiciet foras. A ꝑma. n. etate vsq̄ ad sextā exclusiue i q̄ christ' venit: ⁊ doctrina euāgelica per orbē fuit diuulgata ido latria p vniuersū mundū publice viguit p̄terq̄ in pau cissimis. ſ. israeliticis q̄ cultui diuino mācipabāt lz non oēs nec sēper: vt pz in sacris histoziis. Notāter er go dicit: Scitote q̄m mirificauit dñs sc̄m suū. Christ' ei qui sanctus sc̄oꝛ ē: Dañ. ix. c. mirificat' fuit a p̄e nō solū i ipsius incarnatione resurrectione ⁊ h' moi: ſz ēt i demonioꝛ expulsione intantū q̄ primum signū eoꝝ qui christum p fidē recipiebāt in p̄mitiua eccl̄ia erat demonioꝛ expulsio: Marci vlti. c. Signa eos qui cre diderit: hec sequētur: In noie meo demonia eicient: q̄ quidē demones p̄ncipales sunt i idolatria. Oēs. n. dij gentiū demonia. Et qz finaliter itendiť a quocūq̄ cul tore q̄ exaudiatur ab eo quē colit: iō ꝑs iuitando ido latras eis denunciat q̄ sanctus p̄dictus intm̄ ē mirifica tus q̄ deus exaudit illos q̄ ad ipsū sc̄m clamant. vñ sꝫ dit: Dñs exaudiet me cum clamauero ad eū. i. ad illuz sc̄m sic mirificatuz: iuxta illud Joh. xvi. c. Siq̄d petie ritis p̄rem meū in noie meo ⁊c. Consequenť dicit: Jra scimini ⁊ nolite peccare. qui versus multū varie ab ex positoribus declaratur: videtur tñ consonum littere ⁊ rōni q̄ gentiles phi quibus dauid in hoc p̄s. loquebat cognitionē dei hēbant: iuxta illud Ro. j. ca. Qui cū de um cognouissent ⁊c. ſm quā cognitionē merito debuis sent irasci ꝫ eos qui idola vane colebāt: qz ſm phm in secundo rhetorice: homines irascuntur precipue cōtra eos: qui despiciunt ea circa que ipsi maxime student. Jccirco huiusmodi phos psalmista hortatur dicens: Jrascimini. i. contra idolatras simplices seu vulgares qui verā phiam per quā verus deus cognoscitur i qua maxime studetis despiciunt: debetis irasci ⁊ non eis in tali crimine participare. Unde sequitur: ⁊ nolite peccare: ⁊ quia tales philosophi in cordibus seu in secretis cubilibus vanitatem idolorum fatebantur: exterius tamen vulgari consuetudini consentientes: ideo eisdem ait: Qui dicitis in cordibus vestris ⁊ in cubilibus vestris compungimini: hoc est dicere com punctionem debetis habere: ex eo q̄ circa diuinum

cultū aliū hētis i cordib' ⁊ i secretis: aliud i exteriorib' oñditis. Cōsequēt cōsulit eis q̄d agendū sit iuxta dicta mē nālis rationis. vnde dicit: Sacrificate sacrificium iusticie sacrificare enim deo ptinet ad ius naturale: vt i secunda secunde. q. lxxxv. licet enim determinatiōes sacrificiorū ī̄stituti-

one diuia vel humana fiāt: ō lege tñ cōi nāli sacrificia soli sūmo seu supno enti sūt offerēda: vt i p̄dca qōne satis declarat: et talia ꝓprie posset dici i cōi sacrificia iusticie eo q̄ nālis iusticia hoc dictat. Et q̄ de rōne actꝰ humani est vt ordinet i finē. Finis aūt vltimus ⁊ p̄cipuꝰ hōis ē vltima btitudo: q̄ a solo deo expectari debet: ⁊ subdit: ⁊ sperate i dño. q. d. sicut oblatio sacrificiorū soli deo conuenit: ita ipsius ꝥa remuneratio ab eodē ē spectāda nō a vanis idolis. Cōsequēter q̄ multi varia circa felicitatē seu btitudinē opinati sūt: vt phs narrat i. j. ethi. iccirco subdit: Multi dicūt: q̄s oñdit nobis bona. ꝥa. n. btitudo ſm boetiū ē status oiuz bonorū aggregatiōe pfectꝰ. Uñ nōnter dixit bōa i plurali. q. d. q̄s oñdit nobis bōa hoc ē q̄ sūt illa bona q̄ aggregāt in ꝥa felicitate: q̄bus sic q̄rentib' rñdit: Signatū ē sup nos lumē vultus tui dñe: hoc ē dicere sup nos. i. i supiori pte nāi itellectꝰ: q̄ ē rō lumē itellectuale nāliter ē signatū seu ipressū: qō q̄ dē lumē q̄ a deo deriuat: vultꝰ dei posset dici: p qō lumē ꝑma ꝓncipia tā speculabiliū q̄ opabiliū cognoscimus: a q̄bus ceta a nobis nālit cognoscibilia deducūt: ⁊ sic illud lumē sufficiēs ē ad oñendū nobis q̄ sūt illa bōa i ꝥa btitudine aggregata q̄tū nālit a nobis pñt cognosci: ⁊ sic exponit cōit iste ꝥsiculus. Sz q̄ vltia ⁊ ꝥa btitudo supnālit nobis iest: nec nāli rōne sufficienter cognoscit: iccirco hic passus alit videt exponēdus. s. q̄ rō nia nāliter illustrata vultꝰ dei dicat. Sicut. n. ꝑ vultuz hō hōi assimilat: sic assimilamur deo p rōnez ſm quaz ad imaginē dei sumꝰ: vt i ꝑmo di. iij. lumē aūt superadditū huic vultui ē gīa p quā cognoscimus ea q̄ ad salutē nr̄am sūt necessaria. vñ psalmista nōnī dixit: Signatū ē sup nos: q̄ tlē lumē nō ē sup ifideles seu idolatras signatū. Si. n. de lumie nālis rōnis itellexisset: q̄rētibꝰ q̄s oñdit nobis bōa ꝓꝓrꝰ rñdisset: Signatū ē sup nos. Si aūt dicat q̄ hec rñsio nō sufficit idolatris lumie gīe carētibꝰ: dicendū q̄ sic. Nā p libez arbitriuz q̄libet se posset ꝓparare ad gīam. vñ ꝓuer. xvi. hois ē ꝓparare aiam: lz i hoc req̄rat motio diuia. Sequtur i alio vsu ſz hebraicā vitatē: Dedisti leticiā i corde meo: a fructu frumēti ⁊ vini multiplicati sūt. In quo ceteris expositiōibꝰ omissis videt dicendū q̄ psalmista i hoc loco ad lr̄am loqtur de sacrificio altaris: qō ē sūmum ⁊ vltimuz sacrificiū sub spēbus frumēti ⁊ vini p christū sacerdotez ſm ordinē melchisedech cōsecratū: qui q̄dē sēsus ꝓprie applicat sic lr̄e. Nā cū psalmista ꝺuitasset idolatras ad sacrificādū deo i generali: i hac ꝑticula reuertit ad commendādū fructū hꝰ sūmi sacrificij i spāli deo regratiando ⁊ alloquēdo sic: Dedisti leticiā i corde meo: cū p spz videō ex ifidelibꝰ seu idolatris: q̄ mō sacrificare deo refugiūt fideles multiplicari de fructu frumēti ⁊ vini cōsecrati. tūc. n. icepit fideliū multiplicatio: cū hoc sacrm diuulgari icepit: vt pz act. ū. vñ hic vtendū est ḡrta rla beati Ysidori de spe ⁊ genē circa expositionē sacre scripture: vide supra i plogo sup gen̄. Nā cū de sacrificio in generali ꝑmo tractasset trāsit ad vltimū. ⁊ sūmam spēz sacrificij. Et q̄ hoc sacrificiū ē vniōis ⁊ vnitatis: i quo fideles i pace christi ⁊ eccl'ie reꝺescūt: iō subdit: In pace i ip ipsū dormiā ⁊ reꝺescā. q. d. ꝙsi corꝑoraliꝫ nō attigam hoc sacrz. In pace. i. i vniōe. In idipsū. p fidē. Obdormiā. i pñti ⁊ i futuro. Reꝺescā. firmit spectādo diuia circa hoc ꝓmissa q̄ sibi singlariꝫ fuerūt reuelata. vñ subdit: Q̄m tu dñe singulariꝫ i spe cōstituisti me.

Victori sup hēditatibus canticum dauid .v.

Verba mea auribus percipe domine: Intellige clamorem meum.

Replica.

In expositiōe psalmi quarti quā fac̄ postil. vt gīaruz actionē ipsi' dauid ꝓ bñficio liberationis: qñ liberatꝰ ē de obsidiōe saul circūdante euz ⁊ viros eiꝰ in modum corone: vt dī. j. Reg. xxiij. burgn̄. dicit eaz nec rōni nec lr̄e ꝓsonā. Primū oñdit sic q̄ nō videt rōnabile dauid fecisse duos ps de eadē mā: sz. liij. ps est de illa mā: vt dicit postillatorē sētire. Irrōnabiliꝫ igit hanc mām huic ps assignat. Sed burgen̄. nō vī attēdisse q̄ tractat de cā ⁊ occasione nō hz eandē mām cū tractatu de effectu ⁊ executiōe. Nā nō est eadē mā ꝑmi libri sīm ꝓꝓrꝰ sit de cā: scōs de effectu ⁊ creata: sic ē i ꝓpositō q̄ mā psal. liij. est de nūcio zipheoꝝ: q̄ sauli inotuit dauid apud ipsos zipheos latitare. Illoꝝ igit zipheoꝝ ingratitudinez ibi redarguit: vt pz: ex q̄ denūciatiōe saul tāq̄ ex cā motiua se trāstulit: ⁊ dauid ad modū corone circūdedit: adeo q̄ de euasione dauid q̄tum de hūano ingenio non erat spes: ⁊ tñ diuina dispositione id faciēte euasit. ecce effectꝰ ꝓ q̄ i hoc ps gīas agit. Nō ē igit irrōnabile duos ps soꝛe de sic distincta mā quā burgen̄. vnā ⁊ indistictā putat: ⁊ sic ꝓcedūt ex flo fundamento fle applicatiōes lie: q̄s isdez burgen̄. facit quo ad quartum quod obꝭcit.

Psal. v.

Verba mea. Huic psalmo ꝑmittit titulus tlis scōm hebze. Ad victoriā sup hanehilot ps dauid. Ad cuius itellectū sciēdum q̄ in hac dictiōe hanehilot liha nō ē de substātia vocabuli: sz ē articulare accusatiui casus i hebreo: sicut cū dī in latino o magister li o non est de substātia dictionis: sed est articulare vocatiui casus. Nebilot aūt dictio hebraica ē eq̄uoca ad significandum q̄ndam istrz musicū: ⁊ sic ē nomen singlare: ⁊ ſm hoc sēsus hꝰ tituli ē: ps dauid sup nebilot. i. aptus ad cātandum in tli musico instio. Ad victoriā. i. cū conatu leuitarū siue cātoꝝ ꝓut expositū ē i titulo psalmi ꝓcedētis. Et q̄ ad significādū hereditates i plari: q̄ ē plare hꝰ nois nebila: q̄ significat hereditatem. Sile hētur frequēter i latino. pila. n. vt ē istm terendi ē singlare: ⁊ vt signat iacula ē nomē plare. vñ vsus: Pila terit pultes: sz pila gerūt i hostes. Et ſm hoc sēsus ꝑdicti tituli ſm alios hebreos ē: ps dauid sup hēditates. i. ꝓ conseruatione hereditatū duodecim tribuuz isrl'. dicit. n. rabi salomō q̄ ps iste fēs ē a dauid ad hoc q̄ sacerdotes ⁊ leuite decātarēt ipsū ad ipetrandū diuinū auxiliū ꝫ hostes isrl' irruētes i terrā suā: ⁊ sic ista dictio nebilot ſm vtrāq̄z significationē ponit i hoc titulo: q̄ denotat mām psalmi ⁊ istz i q̄ cātabat: q̄ leuite cātabāt psalmos vocibus humanis ⁊ istiis musicis. Ad victoriā. i. cū conatu cātoꝝ vt supra exꝑositū ē. Jn idē redit titulus posit' i trāslatiōe hieronymi iuxta hebze. q̄ tlis est: Victori sup hēditatib' cāticū dauid. hoc aūt qō dī victori vl' ad victoriā ſm hebze. pōt referri ad modū cātandi leuitaꝝ: q̄ erat cū q̄dā conatu vicēdi: vt dēm ē psal. ꝑcedenti. vel pōt referri ad ipsū deuz cui ꝺirigebāt huiusmōi cāt': vt eēt victor hostiū. Igit ſm sensū istuz ps iste diuidit i duas ptes: q̄ ꝑmo describit cātādi modus: ⁊ scōo effect' ibi: Māe exaudies. Circa ꝑmū dī i psōa cuiuslibet cātoris deputati ad decātationē hꝰ psal. a Verba ꝛc̄] exaudiēdo ea i effcu. b Jntellige ꝛc̄]. i. itētiōez affect'. vñ i hebze. hz hic cogitatōez meā: q̄ oio dz cē vocal' ⁊ mētalis.

Intende uoci oratiõis mee rex meus & deus meus. Quóniã ad te orabo: dñe mane exaudies uocẽ meã. Mane astabo tibi & uidebo quóniã ñ deus uolẽs iniqtatẽ tu es. Neqz hĩtat iuxta te malignus: neqz pmanebũt iniusti ante oculos tuos. ödisti oẽs q opantur iniqtatez: perdes oẽs q locuũt mẽdaciũ. Virũm sãguiniz & dolosũ abomĩabitur dñs: ego aũt in multitudine mie tue. Introibo in domũ tuã: adorabo ad tẽplũ sanctũ tuum in timore tuo. Domie deduc me in iustícia tua: propter inimícos meos dirige in cõspectu tuo uiã meã. Quóniã non est in ore eorũ ueritas cor eorum uanũ ẽ. Sepulchrũ patens est guttur eorũ: linguis suis dolose agebãt. Iudica illos deus. Decidãt a cogitationib' suis secũndum multitudinẽ impietatũ eorũ expelle eos: quóniã irritauerunt te domie. Et lętentur omnes qui sperant in te: in eternũ exultabũt & habitabis in eis. Et gloriabũtur in te omnes q diligũt nomen tuũ quóniã tu bñdices iusto. Domie ut scũto bone uolũtatis tue coronasti nos.

c Intende voci orõnis mee. replicatio ẽ eiusdẽ sñie: sicut frequẽter fit in his que pronũciantur ex magno affectu.

d Rex meus & de' meus. i. rex me' p spãlẽ prouidẽtiam & ptectionẽ. lz. n. sit rex oĩuz per potentiã & generale regimẽ: tñ dicebat spãliter rex hebreoz per spãlẽ curã & ptectionẽ qz dedit illi pplo quẽ eduxerat de egypto p multa signa & pdígia i monte synai legẽ diuinaz fz q dicit ps. cxlvij. Nõ fecẽ taliter oi nationi: & iudicia sua ñ mãifestauit eis.

e Et de' me'. lz. n. sit de' oĩuz p creationẽ: tñ dicebat de' iudeorũ spãliter p vez cultũ & fidẽ gẽtib' alijs ad idolatriam dedítis.

f Qm̃ ad te orabo. & non ad idola: sicut gẽtiles faciebãt: & sic apparet modus cãtãdi deuot'. g Dñe mane exaudies. Hic incipit versus i hebreo & i trãslatõe hieronymi iuxta hebreos vbi põit orõnis siue psal. effectus: q ẽ duplex. s. deiectio hostiũ & protectio ciuiũ. scõus ponitur ibi: Et letẽtur. Prima i tres: qz primo petit hostiũ deiectio. scõo adhuc subditur depetẽdi modus ibi: Ego aũt i multitudine. Tertio resumit ipsa petitio ibi: Dñe deduc me. Circa pmuz dicitur: h Mane exaudies. i. exaudias. hebrei. n. nõ hñt modũ optatiuũ: sed p eo vtũtur futuro idicatiui. i Uocẽ meaz. faciẽdo de hostib' vindictã. & dicit mane duplici rõne. prima ẽ qz illa hora i scriptura dr apta ad faciendũ vidictã de peccatoribus fm q dr ifra ps. c. In matutino i terficiebam oes peccatores terre. vnde & illa hora fecit dñs vidictaz de egyptijs submergẽdo eos in mari rubro: fm q hẽtur exo. xiiij. Jacz aduenerat vigilia matutina: & ecce respiciẽs dñs super castra egyptiorũ p colũnã ignis et nubis ĩterfecit exercitũ eoz: & subuertit rotas curruũ: ferebãtur qz i pfũdum. Scda rõ ẽ qz illa hora surgebant sacerdotes & leuite: & disponebãt se ad offerendũ sacrificiũ matutinũ: qõ cũ diuinis laudib' offerebat: iõ subditur: k Mane astabo tibi. paratus ad tuũ obsequiuz. l Et videbo. de iectione hostiũ per te: cui' cã subditur: m Qm̃ nõ deus &c. Sicut demones qui a gẽtilibus p dijs colebãtur: ideo subditur: n Neqz hitabit iuxta te malignus. i. idolatra malo igne ignitus. lz. n. deus sit vbiqz per essentiã pñtiam et potentiaz: tñ dicebat spãliter hitare i hirlz: secundum q dicitur ij. paralipo. vi. Elegi hierusalem vt sit nomẽ meũ i ea. Et hoc rõne tẽpli suo cultui deputati: & iõ iuxta euz dicebãtur hitare iudei i regno iudee: cuius metropolis erat hirlm: & iõ nõ erat dignũ q gẽtiles hitarent in terra illa q erãt dediti idolatrie. o Neqz pmanebũt iniusti. i. hostes nostri iuadẽtes nos iniuste. p Ante oculos tuos. p approbationẽ: sz magis deijcies eos p reprobationẽ. q Odisti oes qui operãtur iniqtatẽ. i. aduersarios nros iniq nos persequẽtes. r Perdes oes qui &c. Qz multi de gentib' circa iudeos exñtibus fraudulẽter simulabãt cũ iudeis amicitiã: cũ tñ quererẽt eoz subuersiones: fm q habetur Neemie. vi. s Virũ sãguinũ. i. effusorẽ sãguinis in nocẽtis. t Et dolosũ. amicitiã vt decipiat simulantẽ quales erãt hostes iudeoz. v Abominabit dñs. eũ a se reijciẽdo. x Ego aũt. Hic pñter adhuc subdit de psallẽdi seu orãdi mõ cũ dr in pslona cuiuslibet cantoris h' psal. Ego ãt. & incipit hic versus in hebreo & i trãslatõe hiero. iuxta hebre. y Ego aũt &c]. i. psumẽs de tua mia ñ ó mea iustícia. y Introibo &c. i. tẽplũ tuo nõi dedicatũ z Adorabo ad tẽ pluz sanctum tuuz. quia iudei etiam extra hierlm exñtes versa facie vsus hirlz adorabãt vt hẽt. ij psal. vi. Dañ. vi. a In tioze tuo. i. reuerẽdo mõ. b Dñe. Hic pñt resumit petitio de subiecciõe hostiũ cũ dr i pslõa pplí iudaici. b Dñe õduc &c]. i. õduc me i ptectiõe tua vt sim istrm iustície tue ad deijciendõ hostes me iuste p sequẽtes. c Dirige &c] faciẽdo eã psperã: & ad h allat aduersarioz malicíã tanq cãz. d. d Qm̃ nõ &c] qz p simulationẽ amicitie inimicitias exercebãt: vt supra dcz ẽ. e Loz eoz &c] nihil hñs amicitie stabil. f Sepulchz patẽs &c]. q. d. vellẽt nos si possent deglutire. g Dolose &c] pri amicitiã silando. h Judica &c] pdẽnãdo eos ad penã & iteritũ. vñ in trãslatõe hiero. iuxta hebze. hĩ: pdẽna eos de'. i Decidãt &c]. qb' cogitãt nos pdẽ: & hẽditates nras possidẽ. k Scõm multitudinẽ &c] Multiplicatio. n. pctoz merẽt exterminiũ gẽtis l Qm̃ irritauerũt &c]. attribuẽdo vitatẽ tuã idol & demonib': fm q dr ps. xv. Oes dij gẽtiuz demonia &c. m Et letent &c] Hic pñter ponit & effectus q est ciuiũ ptectio cũ dr: Et letent &c] hita victoria ó aduersarijs eq cãt letícia. n In eternuz &c]. i. exultẽt: qz sic dixi hebrei p mõ optatiõ vtunt futuro idicatiui. & dic: in eternũ: vt i pñti i dño gaudeãt ipz laudãdo: & pfectu i futo o Et hitabis in eis. i pñti p gr̃az: & i futuro p gl̃iam: iõ subdit: p Et gl̃iabũt &c] & subdit cã q Qm̃ tu &c] i bõis tpalib' & spũalib' multiplicãdo. & subdit p victoria ó aduersarijs gr̃az actio cũ dr in fi. ps. r Dñe &c]. i. p tua bonã volũtatẽ: ñ p nr̃az iustícia l' fortitudinẽ. s Scuto. s. tue ptectõis & defẽsiõis. t Coronasti nos. dãdo victoriã de aduersarijs nr̃is: q p coronatõez designat. eo q coronavictorib' antiq' donabat. Scõz aũt sensũ allegoricũ iste ps ẽ ozõ ecclę õ ifideles irã fideliũ iuadẽtes. Scõz vo sensũ moralẽ est ozõ ecclę õ demões: fidelles suis tẽtatiõib' psequntes: & q rẽtes eos deijcẽ a psecutiõe hẽditat eine. sed istos sẽsus ñ intẽdo psequ exponẽdo totaliter: tũ qz ó facili a qlibz itelligẽte pot ad hoc applicari lra h' psalmi. tũ qz alij doctores & expositores valde sufficiẽter psecuti sunt istas expões.

Victoꝛi in psalmis ꝑs Dauid sup octauã. .VI.

DOmine ne in furoꝛe. Huic psalmo preponitur talis titulus in hebreo: Ad uictoriã in organis super octauam ꝑs dauid. Et secundum hebre. octaua est hic nomen ist̃umenti musici eo q octo cordas habeat: sic nomiati. sic monocorda: que est instrumentum musicũ ab unitate coꝛde nominatur: ſm hoc igit̃ sensus huius tituli est: ps dauid super octauam: idest aptus decãtari i instrumẽto tali: Ad victoꝛiam in oꝛganis. i. in cãtibus eo mõ quo cantores conabantur i cantis unus chorus aliũ supare: sicut supra expositũ ẽ in titulo psalmi iiii. ꝛ sic oꝛganis nõ est hic nomẽ i strumẽti sed cant. Et ꝓpt̃ hoc hiero. i trãslatõe iuxta hebꝛaicũ ꝓ oꝛganis trãstulit h i psalmis. d. Uictoꝛi i psalmis ꝑs dauid sup octauã. et ꝓz expõ ex his dictis ꝛ i titulo psal. q̃rti. Et similiter. Et ꝓz expositio tituli q̃ cõiter ponit̃ in bibliis q̃ talis est: In finem ꝑs dauid ꝓo octaua. quia p finẽ hic intelligit̃ ultimũ de potẽtia i conatu cãtorũ sicut dictũ fuit supra titulo q̃rti psalmi. Igitur ex p̃dictis apparz q dauid actor fuerit huiꝰ psal. sed materia seu de quo fecerit nõ apparet: ꝓpter qõ uarie ꝛ multipliciter exponit̃ apõ hebreos ꝛ latinos. ꝛ ꝓpter breuitatẽ sectãdã vnã expositionẽ accipio q̃ mihi uidet̃ litterę rationabilius applicari. s. q dauid fecerit istũ psalmũ petẽs misericoꝛdiã super offensam diuinã: qua ita cãter ꝛ cõtra legẽ iussit populũ numerari absq; datione argẽti qõ i tali numeratiõe p̃cipitur dari: Exo. xxx. ca. propter quod gad ꝓpheta de mandato dñi dixit ei Triũ tibi dat̃ optio ꝛc̃. vt habet̃. ii. Reg. xxiiii. Et ibi dẽ subdit̃: Dixit autẽ ꝺ̃d ad gad: coartoꝛ vndiq; nimis etc̃. dauid uidebat seq penã hoꝛribilẽ sup se ꝛ populũ occasiõe sui. Et secũdũ hoc iste psalm⁹: qa i duas ptes diuidit̃: qꝛ ꝓmo ponit̃ ipius dauid mirabiliter afflicti ꝺuota petitio. secũdo ipius dei exauditio ibi: Discedite a me. Circa ꝓmũ dauid ꝓmo iplozat diuinã misericoꝛdiã. secũdo ad ipsam obtinẽdam allegat suã penitẽtiam ibi: Laboraui. Circa ꝓmũ dicẽ sic: a Domine. ꝛc̃] idest ne punias me secundũ rigoꝛẽ iustic̃ie tue: sed magis secundũ dulcoꝛẽ tue misericoꝛdie. ꝛ dic̃ i furoꝛe tuo alludendo ei qꝺ scribit̃. ii. Re. xxiiii. de populi numeratione. Et addidit furoꝛ dñi iraſci cõtra iſrael cõmouitq; dauid dicentẽ ad ioab: vade numera iſrael ꝛ iudã. b Miserere etc̃] ex visione eni angeli percutientis populum ꝓo numeratione predicta dauid fuit ita territus q ꝺecetero fuit q̃si lãguid⁹ itãtũ q nõ caleſiebat vestibus: vt habet̃. iii. Reg. i. Et huiꝰ languidi de frigiditatis vna cã fuit iste terroꝛ: vt dicũt doctores sicut expoſui. iii. Reg. i. c Et anima mea ꝛc̃] videꝫ. enim angelũ cedentem populum occasione sui ita fuit turbat⁹ q dixit ad dominũ: Ego sum qui peccaui. ego sum q̃ inique egi: isti q̃ oues sunt q̃d fecerũt: vertat ob secro ira tua ꝫ̄ me ꝛ ꝫ̄ domũ ꝑris mei: vt hꝫ ij. Reg. ult.

DOmine ne i furoꝛe tuo arguas me:] neq; i ira tua cõripias me. Miserẽre mei ꝺñe q̃m infirmus sum:] sana me domine: q̃m cõturbata sũt ossa mea: Et ãia mea turbata ẽ ualde: Sed tu ꝺñe usq; quo Cõuertere domine ẽt eripe aiam meam: salũũ me fac ꝓpter misericoꝛdiã tuam. Quõniã nõ ẽ in moꝛte q̃i memoꝛ sit tui: i inferno aũt q̃s cõfitebit̃ tibi.] Laboraui i gemitu meo: lauabo p singulas noctes lectũ meũ lachrymis meis stratũ meũ rigabo. Turbat⁹ ẽ a furoꝛe oculus me⁹: inueteraui int̃ oẽs inimicos meos. Discedite a me oẽs q opami i iquitatẽ: quõniã exaudiuit ꝺñs uocẽ fletus mei. Exaũdiuit ꝺñs deprecatiõz meã: ꝺñs oꝛõnez meã suscepit. Erubescant ꝛ conturbent̃ d Sz tu ꝺñe usquequo. subitelligitur sustinebis populi p cussionẽ ꝛ meã afflictionẽ. Et est mod⁹ loquẽdi decurtat⁹ sic̃ homo anxiatus ꝛ territus non ꝓfert itentionẽ suam cõplete sed truncat. e Cõuertere. de rigoꝛe iustic̃ie ad dulcoꝛẽ mic̃e. f Et eripe aiam meaz. de isto timoꝛe ꝛ afflictione. g Saluũ me fac ꝓpter misericoꝛdiã tuã. nõ ꝓpter iustic̃iã meã cũ iniq̃ egerim. Et ad allegationẽ diuic̃e misericoꝛdie: subdit ꝓ modũ cause: h Quoniã nõ ẽ in moꝛte. i. post moꝛtẽ: i Qui memoꝛ sit tui. memoꝛia fructuosa quãtũ ad eos q̃ decedunt i peccato moꝛtali: tõ subdit̃: k In inferno autem quis ꝛc̃] .s. cõfessione laudis diuine. q. d. nullus: eo q i iferno nulla ẽ redẽptio. tic̃bat. n. dauid ne magna ps populi q̃ moꝛiebat̃ subito i illa pestilẽtia triũ dieꝝ ꝺ̃cederet i peccato mortali: ꝛ sic dãnaret̃: qõ erat ei valde lugubꝛe: sic̃ ꝛ moꝛs filii sui absalon: q̃uis ipm psequeret̃: eo q ꝓbabiliter credebat ipm i peccato mortali decessisse: sic̃ dictũ fuit. ij. Reg. xviii. l Laboraui. hic consequẽter dauid ꝓ ipetratiõe diuic̃e mic̃e allegat penitẽtiã suã de peccato cõmisso. ꝺ. l Laboraui in gemitu meo. ꝑ ãxietate cordis nõ potẽs cõtinere a gemitu etiã coꝛã hoibus de die in diẽ qõ est durũ ꝛ laboꝛiosuz maiestati regie. m Lauabo p singlas noctes etc̃.]qꝛ ꝺ̃ nocte i secreto cubiculi magis erubebat ipse signis pnie p profluuiũ lachrymaꝝ ꝓpter peccatũ ꝓmissũ. n Turbat⁹ est a furore oculus me⁹. i. a dolore cordis. vñ i hebreo ꝛ i trãslatione hiero. iuxta hebꝛ. ꝓ furoꝛe habet̃ amaritudie. ex qua ꝓfluebãt lachryme i tanta abũdãtia q visus acies caligabat. o Inueteraui. i. ad i teritũ coꝛporis ꝛ aiẽ ꝓpiquauit: secũdũ illud hebꝛ. viii. qꝺ ãtiquat̃ ꝛ senescit ꝓpe iteritũ ẽ. p Inter ũmicos meos. s. sathan ꝛ satellites suos q̃ me ꝓuocant ad peccatũ numeratiõis populi: scõm q habet̃. j. palip̃. xxi. Cõsurrexit aũt sathã ꝓtra iſrl̃ ꝛ icitauit dauid vt nũeraret iſrael. q Discedite a me. hec ẽ scõa ps ꝓncipalis hui⁹ psalmi i q̃ ponit̃ diuia exauditio ꝺ̃ q̃ certificatus fuit dauid ꝑ vbũ gad ꝓphete dicentis sibi ꝺ̃ mãdato dñi q edificaret altare i area ornã iebuꝛei ꝛ sibi sacrificaret. de⁹ aũt ñ ꝑcipit sibi offerri sacrificiũ ab hoie nisi placatus erga eũ. Scõo hoc itellexit p desceñ ignis de celo sup holocaustũ suũ: vt hẽt̃. j. palip̃. xxj. q̃ desceñ⁹ signũ ẽ diuie placatiõis ꝛ acceptationis: sic̃ dictũ fuit gen. iiii. ꝺ̃ oblatõe abel. ꝛ. iii. reg. xviii. ꝺ̃ oblatõe helie. Nõ ẽ aũt verisile q dauid tãtũ bñficiũ trãsierit sine speciali gratiarũ actiõe: nec iuenit̃ alꝰ ꝑs dauid ad hoc applicat⁹: ꝓpter hoc dixi i ꝓncipio hui⁹ psal. q ad istã sniam rõnabiliꝰ applicat. dic̃ igit̃ dauid: q Discedite a me oẽs etc̃. i. tu sathã ꝛ satellites tui q̃ me ꝓcitastis ad nũeratiõz ppli. r Qm̃ exaudiuit ꝺñs vocẽ fleꝰ mei. sic̃. n. ꝺ̃mões igerũt se peccatoribꝰ vt faciãt eos ruere ꝺ̃ peccato i peccatũ sic̃ ꝛfugiũt qñ videt peccatoꝛẽ a deo exauditũ ꝛ liberatũ qꝛ cũ supbissimi sit ab hoꝛrẽt ab hoibꝰ ꝺuici ꝛc̃. s Exaudiuit ꝺñs ꝺ̃precatoz meã ꝛc̃. replicatio ẽ ciusdẽ sniẽ ad oñdẽdũ maioꝛẽ gratitudiuẽ diuie gr̃e sibi facte. t Erubescãt ꝛ cõturbẽt ꝛc̃. reuertic̃ ad exp̃mẽdñ ꝛ erubescẽtiã ꝛ turbatõz

demonū qñ vidēt peccatorē resurgere ⁊ deū sibi placatū popter cām dictā. y Cōuertant.non conuersione penitentie que nō cadit ī demonib' : sz cōuersione erubescentie retrocedēdo a me a deo exaudito fm multitudinē sue mie ideo subdit: z Et erubescāt valde velociter.ḋa diuina gr̄a ī instāti ifundit: ⁊ per hoc diabolica istātia ꝓfusa cito repellit. Iste autē ps potest exponi moraliter de quolibz peccatore veraciť penitēte :⁊ iplorāte diuinā miaz ꝑ sua liberatiōe a culpa cōmissa ⁊ pena icursa: ⁊ post lōgā ⁊ deuotā oꝛōez ꝓbabiliť se estimat a dño exauditū p data sibi diuiť internā cōsolatioēz: propter quod iste ps. inť septē psalmos penitētiales ē ꝑm' :sed hāc expositionē nō itendo ꝓsequi:tū qz de facili ad hoc pōt littera applicari: tū ḋa doctoꝛes nostri hāc expositionē ⁊ consimiles nō solū sufficienť:sz etiā sufficiētissime tractauerūt ⁊ in scriptis multipliciter reliquerunt. Psal. VII.

Domine deꝰ meus in te spaui ⁊c. Huic psal. ꝓponiť dtalis titulus i hebreo. Ignorātia dauid quā cecinit dño sup vba chus filij gemini.] Ad cuiꝰ itellectū sciēdū q chus hic accipiť ꝑ chusi : qò est nomē ꝓꝓium ⁊ appellatiuū. Et fm hoc est hic duplex expositio hꝰ tituli ⁊ psalmi. Prima ē ꝑut chusi ē nom̄ ꝓꝓuz cuiusdā hois ḋ fuit amicꝰ ipius dauid: vt habeť. ij. Reg. xv. ḋ ad istātiā dauid iūxit se ficte cū absalon vt ipediret cōsiliū achitophel: ⁊ significaret ipi dauid ea que tractarent ꝑ eū ī cōsilio absalon:qò fecť. ij. Reg. xvij. ⁊ iō qñ ōò audiuit q achitophel ōderat ꝓsiliū q ipe cū. xij. milib' bellatoꝛ pseqret dauid ī cāpestrib' añq posset ingredi aliqò fortaliciū:⁊ ad suggestionē chusi in āgustia posit' disponeret se ad transeundum iordanē ut esset i loco tutiori:ne forte fieret ꝓsilium achitophel ꝑ eū fecit hūc psal. petēs a dño ab illo piculo liberari Et ad hāc sentētiā satis cōcordat lr̄a psal. sed littera tituli videť discordare cū dr̄: Ignorātia dauid qua cecinit ⁊c.qz fm oēs expositoꝛes ignorātia accipiť hic pro peccato ignorantie qò ꝓmittit ex ignorātia crassa q̄ non excusat a toto ꝓsecutio aūt quā sustinuit dauid ab absalō ⁊ achitophel eiꝰ cōsiliario fuit ei inflicta ꝓpter adulteriū ꝓmissum cū bersabee ⁊ homicidium vrie:fm q ꝑdixit ei nathan pꝛopha. ij. Reg. xij. Hec dicit dñs: Ecce ego suscitabo super te malū ò domo tua ⁊c. Dicta vero peccata nō fuerūt ꝓmissa p ignorātiā sz ex certa sciētia ut patet. ij. Reg. xj. Itē ḋa chusi ꝑdicť nō videť fuisse ò stirpe gemini:tū qz uocať ara chites. ij. Re. xv. tū qz nō ē verisile q òò fecisset sibi amicū familiarē ⁊ cōsiliariū hominē de stirpe gemini de q̄ fuerat saul eius psecutoꝛ. Et iō ē alia expositio quā sequtur ra. sa. ⁊ ionathan filiꝰ oziel i trāslatōne caldaica: q chus siue chusi ē hic nom̄ appellatiuū ⁊ significat ethiopē. Et hoc idē sētit hiero. ḋ in trāslatōe sua iuxta hebre. huic psalmo ꝑmittit talē ti. Pꝛo ignoratōe dauid ḋ cecinit dño sup vba ethiopis filij gemini. Et uocať hic ethiops ipe saul:eo q fuit denigratꝰ ī fama ⁊ moꝛibus ꝑ iniqua psecutione dauid:⁊ hoꝛrēda occisiōe sacerdotū nobe i odiū òò: vt hēť. j. re. xxij cuiꝰ occisiōis òò fuit culpabilis p ignorantiā crassaz:eo q ꝑnte doech idumeo petiuit panes ⁊ gladiū ab achimelech sacerdote: vñ qñ abiathar filiꝰ achimelech fugit ad dauid nunciādo ei moꝛtē ꝓris sui ⁊ alioꝝ sacerdotū: vt habetur j. reg. xxij. Dauid culpā suā recognoscēs dixit ad abiathar:ego sū reus oīm animaꝝ ꝓris tui : ⁊ cām hꝰ assignans dixit:scie bā. n. i. scire poterā ⁊ debebā i illa die q cū ibi esset doech idumeus ꝓcul dubio ānunciaret sauli:⁊ ideo dauid fecť hūc psal. orādo dñm vt remitteret sibi dcz ignorātie peccatu: ita q ꝓꝓt hoc nō traderet i manꝰ saulis ⁊ aliozū ipm ꝓsequētiū: ⁊ fm hoc sēsus hꝰ ti. e: Ignoꝛātia dauid .i. cā ignorātie dauid ꝑdcā:quā cecinit dño. i. ꝓpter quā fmittēdā cecinit dño hunc psal. Super vba ethiopis. i. ꝓpter vba sauliš ōnigrati i fama ⁊ moribꝰ. Filij gemini.quia saul fuit de stirpe gemini: vt hī. j. regū ix. Per vba aūt ista saulis itelligit ꝓceptum eiꝰ quo ꝓcepit doech idumeo interficere sacerdotes dñi:⁊ ciuitatē eoꝝ ꝓcutere in oꝛe gladij: uiros ⁊ mulieres puulos ⁊ lactātes: vt hēť. j. reg. xxij. Ad istū aūt itellectū vadit titulꝰ hiero. i trāslatiōe iuxta hebr. ⁊ ꝑz ex dictis. Aliū etiā psal. fecit dauid ꝑ malicia ipꝰ doech: vt videbiť. j. Dñe deꝰ meꝰ ⁊c. Igiť fm sniaz ꝑdicta quā tenēt hebrei. ⁊ hiero. idē videť sentire ex titulo psal. Psalmꝰ iste i duas ꝓtes diuidiť. ḋa ꝓmo òò petit suā liberaōez ibi dñe deꝰ :scdo ad hoc allegat mltiplicē ratiōez ibi: Dñe deꝰ meꝰ. Circa ꝓmū dic sic: a Dñe. ꝓ oium generalē gubernatōez. b Deꝰ. ꝓ creatiōem. c Meꝰ. ꝓ spālē cultū ⁊ ꝺuotōz. d In te spaui. ſ. ò tua pietate ꝓfidēs plꝰ q ò mea eqtate e Saluū me fac ⁊c a saule ⁊ suis ꝓplicib' me psequētib' ꝓtegēdo. f Et libera me. ab ipis assecurādo. g Neqñ rapiat ut leo cruòlissim'. h Aliaz meā ꝓ occasiōne a corpe sepādo i Dū nō est ⁊c].ex hoꝛrēda.n. occasiōe sacerdotū ꝓpt qò òò ipe sciebat q si caderet i mānu saul nllo pcio posz r̄dimi nec p hūanā potētiā saluari eo q saul tenebat potētiā regni. k Dñe deꝰ. Hic ꝓñt òò ꝑ sua liberatōe allegat triplicē rōnez. ꝑma accipiť ex sua inocentia. scda ex dīna iustitia ibi: Exurge dñe. itia ex pseqntiaz neqtia ibi: Cōsūet neqtia pcoꝝ. Circa ꝓmū òò allegat suā inocētiā impcādo sibi malū si i ipo sit ꝓtū. d. k Dñe deꝰ meꝰ. expōat sic ꝑ. l Si feci istò. ò ꝓterito. ſ. q q̄sieriz mortē saul ꝓut sibi ab eo ⁊ detractorib' ipo nebat: vñ dixit ei òò. j. reg. xxiij. q̄re audis vba hoīum loqntiū òò q̄rit malū aduersū te ⁊c. m Si ē iniqtas ⁊c. q̄rēs facē de fuso qò mihi iponit vt dcm̄ ē. n Si reddidi ⁊c. hoc ē si pseqntib' me reddidi malū ꝑ malo qò ꝑz ex hoc q saul pseqndo òò bis cecidit i manꝰ ei' ita q potuit eū occidē: ut hī. j. reg. xxvj. ⁊ xxiij. ⁊ tū dauid ei pepcit. o Decidā. i. sine vtute: ita q nō possiz me ab eis aliq̄lr ò̄fendere. ⁊ fz hāc lr̄az òò ipcat sibi malū pene nisi fuerit inocēs a ꝑdcis. Jn hebreo āt ⁊ i trāslatōe hiero. iuxta hebr. sic hēť: Si reddidi r̄tribuēti' mihi malū : et dimisi hostes meos vacuos. spoliādo saulē ⁊ hoīes suos bonis suis: imo hastā saul ⁊ cyphū aq̄ q̄ accepat i tētorio saul i certū signū q potuerat eū occidē r̄stituit: vt hēť. j. reg. xxvj. ⁊ fz istā lr̄az q̄ vioꝝ vi i fine hꝰ vſ' : Si reddidi ⁊c. òò nō impcať sibi malū sed allegat inocētiā suā: sz i ꝓncipio vſ' seqntis icipit hoc òpcari. o. p Persequ ⁊c. meipz nisi fueriz innocēs a

uehementer omnes inimici mei:conuertantur ⁊t erubescāt ualde uelociter.

Pro ignorantia dauid qñ cecinit dño sup vba ethiopis filij gemini. ps. VII.

Domine deus meus i tē sperauī:sāluum me fac ex oībus psequentibus me ⁊ libera me. Neqñ rapiat ut leo aiam meā:dum non est qui redimat:neque qui saluuz faciat.] Domine deus meus si feci istud:si est iniquitas in manibus meis.] Si reddidi retribuēti bus mihi mala : decidam merito ab inimicis meis i anis . Persequat inimicus aiam meā] ⁊ cōprehēdat:

predictis. q Et ꝓprehendat. ita q̄ nō possuꝫ effugere. r Et conculcet ꝛc̄.] me occidendo ita q̄ cadauer meū ꝓculcetur ab hoīb⁹ ꝛ bestijs. s Et gloriam meā. i. gloriam regni isrl̄ mihi a deo ꝓmissam per samuelem. t In puluerez deducat. per cadaueris mei incinerationē.

v Exurge domine. hic ꝓnter allegat rōnem sue liberationis ex pte diuine iusticie dicens: v Exurge dñe in ira tua i. i effectu iusticie tue ꝓ vindictā.

x Et exaltāe ꝛc̄] tuam iusticiā oñdendo. y Exurge dñe deꝰ meꝰ ꝛc̄]. i. sicut tu mādasti iudicib⁹ facere vindictaz de malis: ita facias tu vindictā de meis ꝓsecutorib⁹: quia nō habeo iudicē in ira ad quē possim recurrere: eo q̄ me ꝓsequit̄ rex terre. z Et synagoga ꝛc̄.] Hic icipit versus: ꝛ ē sensus: ꝓgregatio populoꝝ circūdabit te. s. circa templū: in quo est hitatio tua orando ꝓ vindicta iusticie fieda ꝫ gentiles eos ꝓsequētes: ideo subdit: a Et ꝓpter hanc ꝛc̄.]. i. ꝓpter iusticiam faciēdaz ꝛ ostendēdaz de supnis ꝓcede. dicit eni deꝰ quodāmodo ꝓcedere i altū qñ effectuz sue potētie oñdit qui ꝓpus nō appebat. b Dñs iudicat populos. dicūtur aūt hic ppli iudeoꝝ aduersarij: de quibus fuerūt viri frequēter vindicati diuinit⁹ ppter oīonem eoꝝ deuotam: sicut pz in libris regū: ꝛ in libris iosue et iudicū: et iō dauid ꝓsiliter petit vindicari nō zelo vindicte: sed amore iusticie dicēs: c Judica me ꝛc̄.] ꝛ pz snia ex dictis. d Cōsūmetur. hic ꝓnter ꝓpter suā liberationē allegat p̄sequētiuz malicīā. d. Cōsūmetur neqtia. in trāslatione hiero. iuxta hebre. habet: Cōsūmet. ꝛ in idē redit. i. termietur: et i hebreo habet: finiatur. e Peccatoꝝ. i. saul ꝛ suoꝝ satellituz me neqter occidere q̄rentiuz: ꝛ ista neqtia fuit termiata q̄tum ad effectuz qñ dauid timēs incidere i manu saulis fugit ad terrā philistinoꝝ: ꝛ sm q̄ dicit. i. Reg. xxvij. ꝛ nūciatum ē saul q̄ fugisset dauid in geth: ꝛ nō addidit vltra ut q̄reret despans se posse capere eū. f Et dirige iustuz. s. me seruum tuū. g Scrutās corda ꝛ renes deus. i. tu deus facies p̄dicta qui es: g Scrutans corda. i. clare videns cogitatiōes. h Et renes. i. delectatiōes q̄ ꝓ renes designant: eo q̄ delectatiōes venereoꝝ que sūt magis vehemētes vigent in renib⁹ viroꝝ: ꝛ sm q̄ dicit greg. homel. xxxij. q̄ viris luxuria i lumbis sit feminis i vmbilico: testat dñs qui de diabolo ad btm iob loq̄tur: dicēs virtus eius in lūbis eius: ꝛ fortitudo illius in vmbilico vētris eius. Videbat enim deus clare cogitatiōes iniqs saulis q̄rentis occidere innocētez: ꝛ delectatiōes eius malas: eo q̄ assuetus malis delectabat i eis: sm q̄ dicit ꝓuer. ij. de talib⁹: Qui letant cuz male fecerint ꝛ exultāt in reb⁹ pessimis. Et cogitatōes dauid rectas ꝛ eoꝝ delectatiōes bonas: ꝓpi qđ dignum erat vt a deo dirigēt ꝛ adiuuaret: iō subdit: i Justū adiutoriū ꝛc̄.] ꝛ patet lra ex dict. k Deꝰ iudex iust⁹. reddēs iusti ꝛ iniqs sm suā iusticiam ꝛ iniqtatem ppetratā. l Fortis q̄ nullus pōt ipedire eius volūtatem. m Et patiēs. q̄ nō statim punit iniqtatez ppetratā sed expectat dans tp̄us penitētie: iō subdit:

n Nūqd ꝛc̄]. i. nūqd infert vindictā statiz cuz aliqs ꝓmittit contra eū offensā. q. d. ñ sed expectat tp̄us debitum dās penitētie locū: sed q̄ ñ peccatores hac dei patiētia abutunt: grauiꝰ puniuntur: ideo subdit:

o Nisi ꝓuersi fueritis. tu saul ꝛ satellites tui a malis vestris.

p Gladiuz suum vibrabit. ad vos ꝓsorā. dū: qđ fuit impletū i mōte gelboe vbi saul irruit sup gladiū suū qui dicit hic gladius dñi: ex hoc q̄ illud factū fuit ex ordie diuine iusticie inquātum fuit penale. q Arcum suū tetēdit ꝛc̄. q2 ibidem saul fuit vulnerat⁹ a sagittarijs: vt habet. i. Reg. vlti. quoꝝ arcus dicūt are⁹ dñi: eo q̄ ordie sue iusticie fuit sic vulnerat⁹: ꝛ nō solū saul fuit sic mortu⁹ sz ēt complices eius. r Et in eo ꝛc̄]. i. istrumēta mortifera: q2 i hebreo instrumēta cuiuslibz artis dicūt vasa: ꝛ iō oñdens q̄ sint ista vasa subdit: s Sagittas ꝛc̄.] sagitte. n. ille quaꝝ ferra ignūnt añq̄ ꝓiciātur grauī nocēt: ꝓpter qđ talib⁹ sagittis aliqñ vtūt in bellis maxie ꝓtra obsessos. sagitte aūt philistī norū q̄ dicunt sagitte dei rōne p̄dicta fuerūt valde graues sauli ꝛ suis ꝓplicibus: ꝛ iō sagittis ardentib⁹ ꝓpanē: cā autē huī⁹ nocumēti sb̄ditur: cū dicit: t Ecce pturit ꝛc̄.] hic est ordo ꝓposter⁹: q2 ꝓceptio p̄cedit pturitiōem: saul aūt ꝓmo ꝓcepit doloreꝫ ex inuidia ꝓtra dauid dolēs q̄ plus ꝓbitas dauid laudaret cū cantaret i choris ꝓcussit saul mille ꝛ dauid decē milia: vt habet. i. Reg. xviij. pturūt aūt ūusticiam q̄ doloze inuidie ūualescēte qui silis ē dolori mulieris pturientis filiā suā dedit ipsi dauid vt eū faceret ruere gladio philistinoꝝ: ita q̄ sub simulatiōe amicitie q̄rebat eum iterficere: sm q̄ habet. i. Reg. xviij. pepit aūt iniqtatem q̄ aptē ꝛ manifeste voluit eū inficere: vt hz. i. Re. xix. tūc enim manifeste appuit malicia sua que ꝓpus latebat i ipsius corde: sicut i ptu apparz fetus q̄ ꝓpus latebat i ventre.

v Lacū aperuit ꝛc̄.] q2 saul q̄siuit occisionē dauid ꝓ philisteos: vt dictū ē: ꝛ ipse incidit in hoc malū: q2 ab eis occis⁹ fuit: iō subdit: x Cōuertet⁹ dolor eⁱ⁹. i. malū qđ ex doloze inuidie ꝓcepit ꝫ me conuertet sup eū: ꝛ pz littera ex dict. ꝛ pz etiā ex dictis q̄ dauid hic ꝓphetando p̄dixit mortem saulis ꝛ modū et eⁱ⁹ cām. y Cōfiteboꝝ dño. Hic vltimo in fine psal. ꝓuertit se dauid ad laudez dei de sua liberatiōe a ꝓsecutiōe saulis sm ordinē diuine iusticie: ꝛ pz lra. Moraliter aūt posset exponi p̄s. iste vt sit oratio cuiuslz positi in afflictione corꝓali ex ꝓsecutiōe iusta: vel in afflictione spūali ex tētatiōe demonum maligna: petētis diuitus liberari allegando suam innocētiam ꝛ ꝓsecutoꝝ maliciam ꝛ pertranseo: tum quia ad hoc potest littera de facili applicari sm p̄dicta: tū q2 sicut p̄dixi intēdo ī istere sensui lr̄ali.

v Exurge domine ꝛ ꝓculcēt i terra uitā meā] ꝛ glōriā meā in puluerem deducat. Exūrge dñe i ira tua: ꝛ exaltare i finibus inimicoꝝ meoꝝ.] Et exurge dñe deꝰ meꝰ in ꝓcepto qđ mādasti:] ꝛ synagoga populoꝝ circūdabit te.] Et ꝓpter hāc i altū regredere:] dñs iudicat populos.] Judica me dñe scd̄m iusticiā meā:] ꝛ scd̄z innocētiā meaz sup me. Cōsūmet neqtia pctoꝝ: ꝛ dirigēs iustum: scrutās corda ꝛ renes deꝰ. Justū adiutoriū meū a domino:] q̄ saluos facit rectos corde. Deꝰ iudex iust⁹ fortis ꝛ patiēs: nūnqd irascit ꝓ singulos dies.] Nisi ꝓuersi fueritis gladiū suū vibrabit: arcū suū tetēdit ꝛ parauit illū. Et in eo parauit vasa mortis:] sagittas suas ardentib⁹ effecit.] Ecce pturit iniusticiā: cōcepit dolorē:] ꝛ peperit iniqtatez. Lacū aperuit ꝛ effodit eū:] ꝛ icidit in foueā quā fecit. Cōuertetur dolor eⁱ⁹ in caput eius: ꝛ in verticē ipsi⁹ iniqtas eius descēdet. Confitebor dño scd̄z iusticiā eⁱ⁹: ꝛ psallam nomini domini altissimi.

In psalmo. vij. Domine de' in te speraui. Additio. Titul' illi' psalmi nō bñ exponit i postilla nec p ꝓñs recte assignat ꝓncipal' mā ei'. Ad qō sciendū q' hoc nomē chusi appellatiue h' sumat ꝓut significat ethiopē fm translatiōez hiero. & ēt ethiops i hoc loco itelligat ꝓ aliq̄ hoie denigrato in fama & moꝛib': nō tn̄ oz itelligi de saul. Nā manifestū ē q' tāta fuit hūilitas dauid q' nūq' legit vocasse saul nisi noie ꝓpio vel noie regio: vel chꝛistū dñi tā i absētia q' i pñtia: no solū in vita vt pz i q' plurimis locis ꝓmi reguꝫ: sꝫ ēt post mortē sepe vocauit euꝫ chꝛistū dñi: ut pz in. ij. reg. j. ca. Silr i ceteris titulis psalmorū i q̄b' fit mētio de saul sp vocat eū noie ꝓpio sine aliqua ignominiosa apppellatōe: vt pz i psalmo q icipit: Diligaꝫ te dñe. & in psalmo: Miserere mei de' miserē mei. & i psalmo: Eripe me ò ūmicis meis de' me'. & i alijs. vt j. suis locis patebit. In q̄z ꝓꝛijs titul' fit expꝛssa mētio ò saul sub ꝓpio noie sine tali cognoiatiōe. Postillatoꝛ ēt dixit ifra psalmo xvj. supꝛa illud vbū: Ut non loquat' os meū opa hoiuꝫ. q' dauid ñ relaxauit os suū irreuerenti ò saul loquēdo sꝫ magis reuerenti. Nō g̃ vide rōnabilit' dcm̄ q' h' singularit' nominassꝫ eū sic vituperose. Preterea dicē q' dauid fuit culpabil' p ignoꝛātiā crassā i moꝛte sacerdotū ñ videt rōnabile. Tū q' ipsemꝫ postillatoꝛ excusat dauid ab h'moi pctō vt. j. reg. xxij. Tū q' nullo mō dauid nec alicꝰ ali' bōe mētis debuissꝫ ꝓsumere q' saul tātā crudelitatē exercuissꝫ i sacerdotes q̄ penit' igrabāt ūmicitias itrūsec': q̄ erāt int' saul & dauid: & cū hoc sciebāt illa eē va q̄ achimelech dixit saul. s. Quis in oīb' seruis tuis sic dauid fidel' & gener regi & gl'iosus i domo tua &c. put i ꝓdcō ca. Tū q' ñ legit' i libris regū nec para'. q' dauid petiuissꝫ veniā ab hoc pctō sic cōsueuit petē ab alijs p ipsū cōmissis. Nec alicꝰ ꝓpha ex pte dei legit' ipsū arguere de hoc pctō sic de alijs. Nec ēt i hoc psal. fecit mētiōz ò petē h'moi veniā. Qò āt allegat postillatoꝛ. d. q' dauid coguit clpā suā dicēs ad abiathar: Ego sū re' aiarū oīuꝫ pꝛis tui &c. nō valet. tū q' dicit greg. i ca. ad ei'. v. dis. q' bonarū mētiū ē ibi timere culpā vbi culpa mīme repit'. Tū q' talia vba dauid itelligi debēt dcā esse ad ꝓsolatōz & maioꝛē securitatē abiathar: vt firmit' dauid crederet eē sibi magi obligatū. Preꝛea posito q' dauid eēt culpabil' i occisiōe sacerdotū: & q' circa hoc mā psalmi verbaꝛet tn̄ lꝛa nō videt recte apꝛopari isti casui. Dicit. n. dauid i ꝓma allegatōe quā ꝓ sua liberatōe facit in hoc psal. Dñe de' me' si feci istō si ē iniq̄tas i manib' meis &c. Sꝫ cōstat q' fm postillatoꝛē ipse dauid nō erat inocēs i hoc peccato sꝫ potiꝰ culpabil'. quo ꝺ ꝓꝛecabat maledictōez si esset culpabil' dicēs: pseq̄t inimic' aiaꝫ mea &c. Ex q̄b' vbis manifeste appet q' ipse erat inimic' ab hoc q' sibi ab aduersario i hoc loco ꝓponebat qò nō pōt ꝓuenire pdcō casui, put pōit a postillatoꝛe. Et iō circa titulū h' psal. sequē' trāslatōz hiero. tā q' verā: alit' vī dicēdū. s. q' ethiops iste ē semei filius gemi & ò cognatōe saul: q̄ fugiēte dauid ab absalō egress' ē ad maledicēdū dauid & mittēdū lapides ꝫ eū dicēs: Egrede vir saguinū & vir belial: reddidit tibi dñs vniuersꝫ saguine dom' saul: qm̄ iuasisti regnū ꝓ eo: vt hēt. ij. Reg. xvj. c. vñ pz q' semei ille volebat ꝓponere dauid q' fuisset culpabil' i saguie saul: eo q' successissꝫ sibi i regnū: ex q̄ dauid sētit se valde afflictū. Un̄ circūstātib' dicebat: Si forte respiciat dñs afflictōez meā: put i eodē ca. Et ne tanta sua iuria neq̄ssima ipunita remanerꝫ dauid p̄cepit salomoni tpe moꝛtis sue vt iterficēt semei: vt hēt. iij. reg. ij. c. vbi sic dī. Hēs q̄z apud te semei filiū gemi q̄ maledixit mihi maledictōe pessima qñ ibā ad castra &c. Et seq̄t. Deduceſq̄z canos ei' cū saguie ad ifernū. Huic igit' histoꝛie ꝓpe reducit' sēsus lꝛalis tituli h' psalmi. s. sic: Pro igrātia dauid. h' ē ꝓ clpa q̄ ꝓponebat dauid ò moꝛte saul cui' culpe nullo mō erat sibi ꝓsci': & sic eā petit' igrabat eo mō q̄ itellr illò psal. xxxiij q̄ igrabā iterrogabāt me. qò expōit ad lꝛaꝫ: ꝓponebāt ꝫ me mala q̄z ñ erā mihi ꝓsci': vt postillatoꝛ exponit ibidē ifra. & seq̄t i titulo: quā cecinit dño offere' sibi ino cētiā suā: vt ꝓ h' de' ꝓuertēt maledictōz semei i bñdictōnē: vt. ij. reg. ca. allegato. Forte respiciet dñs afflictiōez meā & reddet mihi bonū ꝓ maledictōe hac hodierna. Et seq̄t i titulo sup vba ethiopis. i. semei q̄ sic erat ònigrat' i vita vt nō eēt dign' noie ꝓpio vocari. vñ abisai i ꝓdcō ca. canē vocabat eū dicēs: q̄re maledic canis iste dño meo regi &c. vñ notanī dī i titlo sup vba ethiopis ñ sup fcā. nā sꝫ pdcūs semei mittebat lapides ꝫ dauid & ꝫ seruos ei': & spargebat trā aduersus eū i magnā cūmeliā: vt hēt. ij. reg. c. supꝛadcō. dauid tāq̄ magnanim' tn̄ nō curabat de scīs suis sꝫ poti' de ifamia quā sibi pessime ꝓponebat: & iō sup vba ethiopis cecinit dño. Et sic mā ꝓncipal' h' psalmi supꝛadcā vba illi' ethiopis. s. semei fudat: sꝫ cū ea ò alijs ad eā quodāmō ptinētib' tracteē. Circa quā māz decē facit. Pri'. n. dauid petit suaz liberatōez tā ab absalō a q̄ ꝓtūc fugiebat q̄ ēt a semei & a ꝓsāguitate saul' quā ēt ꝓtunc rōnabilit' timebat ex subito icursu ipsi' semei. vñ dic: Saluū me fac ex oīb' pseq̄tib' me. sub signo vli: vt cōp hēdat pseꝛutoꝛes ex pte absalō & ex pte saul. Et qz iste due pseꝛutōes irruerēt sup dauid subito & q̄si ex iꝛouiso: iccirco dicebat Neq̄n rapiat ut leo aiaꝫ meā &c. q. d. isti pseq̄tes iſidiose & repēte vt leo me rape sine spe redēptōis itēdūt Scō allegat suā inocētiā de culpa pdcā sibi malicioſe ipositā dicēs: Dñe de' me' si feci istud qò mihi ipōit iste ethiops. s. q' ꝓcurasse moꝛtē saul. si ē iniq̄tas i manib' meis. vt ꝓter illa mihi ipositā aliq̄n malū ei' ꝓcurasse Si reddidi retribuētib' mihi mala decidā merito ab inimic meis ianis. totū istò exponat sic postilla vsq; ibi in puluerē deducat. Tertio petit vidictā ex diuia iustitia. ꝺ. Exurge dñe i ira. tua &c. Quarto qz ethiops ille. s. semei volebat ꝓtēdē q' dauid ūasissꝫ regnū q̄si tyrānice vl' itrusiue dicē': qm̄ iuasisti regnū ꝓ eo: vt supꝛa allegatū ē: iccirco petit stabilitatē regni sui qò legitie habuerat. tū ex istitutōe dīna ꝓ samuelē. vñ dic: Exurge dñe i ꝓcepto qò mādasti. h' ē i ꝓfirmatōe regni mei qò ex ꝓcepto tuo habui. tū qz regnū hūit ēt ex electiōe seu ꝓstitutōe hūana ꝓforma' se dīne istitutōi. vñ dic: & synagoga pplorꝫ circūdabit te. qz pplī ꝓgregati. s. i ebꝛō & in hierlm sequē' mādatū dei ipꝛ dauid rceperūt i regē: vt i. ij. reg. v. c. Quito petit q' h' mōi iusticia ꝫ aduersarios suos notabili' fiēt, ꝓpt hāc ifamiā sibi malicioſe ipositā vñ dī: Et ꝓpt hāc i altū regredē. i. ꝓpt hāc malidictiōz mihi malicioſe i tpe mee pseꝛutōis ipositā i altū regredere: h' ē alti' oñden' potētiā iusticie tue iudican' pplos aduersātiū. vñ dic. Dñs iudicat pplos. & liberādo ipsū dauid iustū & inocētē. vñ dic: Judica me dñe fm iusticiam meā & fm inocētiā meā sup me. vbi iusticiā allegat q̄tū ad verū ius qò hēbat i regno vt dcz ē. inocētia vo q̄tū ad ei' imūitatē a pctō pdcō sibi falsē ipositō. Sec' qz dauid p' moꝛtē saul & sibi ꝓ maioꝛi pte adherētium credidēat se iā eē libēatū ab illa pseꝛutōe: & mō videbat ex ea pte adhuc isurgē ꝫ eū tribulatōes & ꝓtumelias: ic circo petebat a deo q' illa pseꝛutio neq̄ssima iā ex toto ēminaret. vñ dicebat: Cōsumet. i. ēminet seu finiat: neq̄tia pctoꝛ. i. saul & suoꝛ satellitū q̄ sic ātea manu armata eū q̄rebāt occidē: sic & mō ūuriā seu blasphemā ipꝛ pseq̄bant: q̄ neq̄tia sic ēminata de' q̄ scrutās coꝛda & renes dirigeret iustū. s. ipsū dauid: vñ & dic: Et diriges iustū scrutās coꝛda & renes de'. q̄ q̄dē directō sibi debebatur ex dīna iusticia, ꝓpt rectitudinez coꝛdis quā hēbat circa pdcā. vñ subdit: Justū adiutoꝛiū meū a dño q̄ saluos facit rectos coꝛde. i. adiutoꝛiū meū qò peto a dño

est iustū inquātū ē ab eo ad quē ptinet saluare rectos cordē. Septi° qꝛ possꝫ ds q̄rere: si de' ex iusticia saluare rat dauid de manu saulis ꝓpter rectitudinē cordis sui ⁊ saul p oppositū ꝓdēnauerat ex ei° malicia: quo tāto tpe de' tolerauit malicia ipi° saulis pmittens afflictiōez dauid ab eo. Ad qđ rñdet q h° nō ē ex iusticia dei nec ipotentia: qꝛ de' ē iudex iustus ⁊ fortis: ſꝫ h° puenit ex di uina patiēna seu misericordia p quā nō statī punit: sed dat tpus penitētie. vñ dicit: Fortis ⁊ patiēs nūqđ iraſcet p singulos dies .i. nunqđ statī punit cū aliqs offensam cōmittit. q. d. ñ: ſꝫ qñqꝫ dissimulat pctā ꝓpi penitentiā vt sapiētie. xj. ca. Octauo exhortat semei ⁊ alios sequa ces saul sicut siba filī° botri: q̄ ēt erat gemi ⁊ ex illa pte conat' ē turbare regnū dauid: vt hētur. ij. Reg. xvj. ca. vt ꝓuerterent ab ipugnatōe ipsi° dauid: ne eis cōtingēt sic ꝓtigerat ipi saul in q̄ de' exercuerat vindictā sue iu sticie. vñ dic: Nisi ꝓuersi fueritis vos. s. ꝓsanguinei seu seqces saul a psecutōe mea. Gladiū suū vibrabit: arcuꝫ suū tetendit ⁊c. vsqꝫ ibi Sagittas suas ardētib' effecit. q̄ oia acciderāt ipsi saul tpe sue mortis ex ordinatōe di uine iusticie, put i postilla latī° declarat. q. d. dauid su pradictis aduersarijs: Cōuertimi ab ipugnatione mea ne vobis ꝓtingat iusticia diuina cooperāte ea q̄ ꝓtigerī sauli p̄decessori vestro. s. ea q̄ in lra ꝓtinent: q̄ dauid in hoc psal. narrat nō ꝓphetādo de futuro: put postil. di cit: ſꝫ potī° narratiue cōmināndo. Nono declarat causā tante vltiōis diuine circa saul: vt oñdat q̄ malicia sau lis ꝓpria fuit cā huī° vindicte diuine: nō āt dauid ꝓcu rāte: ſꝫ potī° iniusticiā ab ipso saul patiēte. vñ dicit: Ec ceperunt iniusticiā ⁊c. s. ipse saul. ⁊ exponat totū sic in postilla vsqꝫ ibi Et in verticē ipsi° iniqtas ei° descēdet. Decimo finaliē ꝓuertit se ad reddēdas gratiarū actōes deo excusans se ab ifamia p̄dcā sibi ipositā: eo q̄ puni tōnes saulis ⁊ suoꝝ attribuēde sūt iusticie diuine vt di cū ē: nō aūt ad culpā ipsius dauid. vñ dicit: Cōfitebor dño sm iusticiam eius ⁊c. Replica.

IN expositōe psalmi qui incipit: Dñe de' me' in te speraui. Burgen. notat postillatorem ex trib'. Pri° qꝛ postil. dicit q̄ p nomē ethiopis qđ ponit i titulo h° psal. itelligit saul. Cōtra qđ arguit burgen. sic: Dauid fuit adeo humilis q̄ nūq̄ legit de saul irreuerenī locu': igit nō vocauit hic saul ethiopē hic rñdeo p aliq̄ dcā. Primū: Non ē opus hūilitatis de pauo bñ loq̄: qꝛ iustū ē pauoꝝ mala cōmemorare Justicia aūt ⁊ humilitas sunt vtutes ꝓnexe: nō ē igit virtuī: ſꝫ cuiusdā crudelitatis opus: qđ de saul nō legit irreuerenī locu'. Scōm dictū: Dauid honeste loquēs de saul depauato nō hūit respectū ad psonā priuataꝫ sed publicā: nec habuit respectū ad aliquā ei° vtutem: sed ad dei tolerantiā. Tertiū dictū: Dauid vel q̄cunqꝫ ali°dicens veritatē nō loquit irreuerenī: qꝛ verū a quo cunqꝫ dr a spūsancto est: cui° instinct' et generalis ⁊ spe cialis irreuerētia rōnabiliter dici nō pōt. Quartum dictū: Nomē ethiopis de se non est nomē irreuerentia le: qꝛ est nomen famose gentis. Quintū dcm: Nomē ethiopis ꝓpi aliquā verā similitudinē ad saul trāslatū nō ē irreuerētiale: qꝛ vere dcm ad lram: vel trāsuptiue nō ē irreuerenī dictum. Ex quib' pz solutio argumenti p burgen. facti quo ad h°. Et mirꝫ ē de burgen. qui ex ponit illū versū hui° psalmi: Cōsumet nequicia pctoꝝ de saul ⁊ suis cōplicib': quo nō arguit ibi dauid os su um irreuerenī ō saul relaxasse: qꝛ maior irreuerētia est ipsū dicere nequā ⁊ peccatorē q̄ ethiopē: qꝛ illa est irre uerētia ad lram: ista p pulchrā trāsuptōem: neutra tn ē vere irreuerētia: quia vtrūqꝫ verū iuxta itellectū tertij dicti supra positi. Ad laudē. n. dei cōmēorare peccata prauoꝝ ⁊ penas correspōdētes nō ē irreuerētiale: sicut dí cere iudā mercatorē pessimum ⁊c. Scōo burgen. notat po stillatorē hic: qꝛ dicit dauid peccasse p ignorātiā crassaꝫ in nece sacerdotū quos occidit saul: ō quo. j. Reg. xxij. qđ dí ctū dic burgen irrōnabile ex eo. Prio qꝛ ut dic postil. i lo co allegato excusat dauid a peccato i illo fcō. scōo ex eo qꝛ nō legit dauid ō pctō illo penituisse. Rñdeo h q̄ burgen. falsū ponit postillatori: qꝛ in loco allegato postil. nō excu sat dauid a pctō. Et si in aliq̄ alio loco ipsū videat excusa re: hoc intelligendū est de tāto nō de toto: q̄si nō peccaueīt in hoc fcō ex malicia: ſꝫ ignorātia crassa: vt hic dicit: de q̄ mō vide in correctōe. ij. Reg. xv. Nec sequit si dauid nō le gat penituisse de h° mōi pctō: q̄ igit nō peccauit cū sit pec catū venia dignū: qꝛ nō ex malicia fcm: imo videt peniten tia sua de hoc pctō dauid ōscripsisse. j. Reg. xxij. vbi dixit ad abiathar: Ego sū reus oīum aiarū pris tui ⁊c. Tertio burgen. notat h postillatorē q̄si iplicet exponēdo illū vsū: Dñe de' si feci istud ⁊c. decidā merito ab inimicis meis in anis. vbi dauid ipraecat sibiipi malū nisi sit innocēs. ſꝫ sm postil. dauid nō fuit innocens imo reus in nece sacerdotum igit ipraecat sibi malū vt videlz deūciat: a q̄ tn malo se pe tit hic liberari: ⁊ sic est iplicatio. Hic rñdeo q̄ dauid in h° psalmo hūit duplicē respectū: vnū ad pctm ignorātie quo ad necē sacerdotū de qua sermo: timēs ne ꝓpi h° mōi pec catū pmitteret a deo psecutio ipsius dauid. vñ se petit libe rari: ⁊ sic ille versus pōt cōtinuari q̄ dicat dauid: Dñe de' si feci istud: videlz ex malicia: decidā ab inimicis meis ina nis ⁊c. Sz tu scis q̄ p ignorātiā: igit veniā merear: put pe tiui in ꝓncipio h° psalmi. d. Saluū me fac ex oibus. Alius respectū hūit dauid ad peccatū infidelitatis: qđ ei aduersa rij ei° ⁊ adulatores saul iponebāt: suggerētes q̄ dauid sem per tenderet ad malū saul ⁊ regnū ipsius conaret sibi vsur pare: ⁊ ob illū respectū petit liberari a saulis iniusta psecu tōe: qꝛ nihil eoꝝ fecit q̄ ei sic iponebant: ideo dixit: Domi ne de' si feci istud ⁊c. Et sm illū duplicē respectū multū cō uenienī applicat titul' et mā h° psalmi. Psal. VIII.

DOmine dns noster. huic psal. p̄ponit talis titul' in hebreo. Ad victoriā sup haguitit psal. dauid. Ad cui° intellectū sciēdū q̄ hec syllaba ha q̄ p̄po nit huic vocabulo guitit ē articulare accusatiui casus i he breo: sic in gallico dicim' lemestre: hec syllaba le ē articula re accusatiui casus ⁊ noīatiui: ſꝫ in latino nō ponit tal' ar ticulatio: qꝛ casus distinguunt ⁊ cognoscunt p variatōem vocabuli in fine cū dr: magister mgri mgro mgrm nisi in vocatiuo casu vbi dr aliqn o magister: ita q̄ li o ē articula re vocatiui casus: igit si supradict' titul' h° psalmi ō hebreo ponat in latino dz sic dici: Ad victoriā vel victori sup gui tit psalmus dauid. ita q̄ hec p̄positō sup sufficienī exprmit accusatm casū in hoc vocabulo guitit qđ ē nomē hebrai cū equiuocū vt dicūt hebrei: qꝛ vno mō ē nomē cuiusdaꝫ istrumēti musici sic vocati hebraice: eo q̄ primo fcm fuit in geth ciuitate philistinoꝝ. ⁊ sic exponit ra. sa. p̄dictum ti. Psal. dauid ē iste supple sup guitit. i. aptus decātari i tali istrumēto musico: eo q̄ diuersi cātus diuersis instrumēti apprōpant. Ad victoriā siue victori. i. i qđā conatu leuita rū: q̄z vnus chor° conabat in cātando supare alterū: sicut plen° fuit dictū supra in ti. psal. q̄rti. Alij vo hebrei antiq dicūt q̄ guitit h accipit in alia significatōe: videlicꝫ put si gnificat torcular dicētes q̄ p h° itelligit edom siue esau qui dr torcular: Esa. lxiij. vbi dr: Quis ē iste q̄ venit de edom tictis vestib' de bosra? Et sequit: Quare rubꝛ ē idumētuꝫ tuū ⁊ vestimēta tua sic calcatiū i torculari? Et rñdet: Tor cular calcaui sol'. Dicūt. n. q̄ hec scriptura loq̄t de messia i cui° aduētu expectāt regnū romanū p regnum edom desi gnatū calcādū ⁊ sb̄jciendū iudeis p regē messiā: sic torcu lar calcat. Et intelligūt regnū romanū put aliqn cōtinuit

sub se oia regna ire q̄ expectant sibi sb̄ȳciēda p regē messiam ⁊ maxime populū catholicū romane ecclie subiectuz. Et sic exponūt titulū p̄dcm̄: Victori super torcular. i. regi messie deuicturo edom p̄dcō mō. Psal. dauid. i. dicat ad laudē ei⁹ p̄s fact⁹ ab ipse dauid cū dr̄: Dñe dñs nr̄. ⁊c. Igit pz q̄ fm hebr. antiq̄s iste p̄s ē de victoria fcā p xp̄m qđ verꝝ ē: qz h⁹ exp̄sse saluatoꝛ dicit matth. xxj. allegans aliqđ dcm̄ in h⁹ p̄s. scriptū de ipso q̄ cuz pueri in tēplo ad ei⁹ laudē clamarent: Osanna filio dauid: p̄ncipes sacerdotum indignati dixerunt ei audis q̄d isti dicunt q. d. nō debēs sustinē talē falsum applausū ⁊ rn̄dit eis: Nūquid n̄ legist qz ex ore infātiū ⁊ lactētiū p̄fecisti laudē. i. vos q̄ legistis scriptas debēt itelligē q̄ h⁹ scriptū est de me. Hoc ēt pz p apl'm i epl'a ad hebre. ij. vbi magnā ptē h⁹ p̄s. iduxit tāq̄ dictā ò xp̄o: ⁊ p p̄ns totū p̄s. o. sic: Quid ē hō q̄ memoꝛ es ei⁹ ⁊c. vsq; ibi Oia sb̄iecisti sub pedib⁹ ei⁹. Et postea subdit exponendo de xp̄o. o. Eū aūt qui modico q̄ angeli minoꝛatus est videam⁹ ihesum p passionē moꝛtis gl'ia ⁊ honoꝛe coꝛonatū. Nec pōt dici q̄ iste expositōes fuerit mystice: sz sūt l'rales: qz xp̄s loq̄bat legisperitis: ⁊ Apl's hebreis q̄ nō attēdebāt nisi ad sensū l'rale: ppt̄ qđ hebreꝛ antiq̄ bñ dixerūt dicēdo q̄ iste p̄s ē de xp̄o itelligend⁹ ad l'ram: ⁊ q̄ romanū iperiū erat ei sb̄ȳciendū: sicut videm⁹ ipletū in capite a cōstantini tpe: alie etiam ptes ozbis xp̄o sb̄ȳcient añ finē mūdi: vt ē ꝓphetatū p̄ daniel̄. vij. oīs pplus tribus ⁊ lingue seruient ei. sed istud qđ iudei expectant. s. futurum messiā est falsū. Accipiēdo igit illud qđ ē veritatis falsitatē dimittēdo pōt exponi titulus hebraicus supra posit⁹. ⁊ titul⁹ hiero. in trāslatiōe iuxta hebraicū: qui est oio silis nisi q̄ ponit plurale p singulari. o. sic: Victori p torcularib⁹ p̄s dauid. i. regi xp̄o victori. Pro torcularib⁹. i. p meritis suaꝝ passionū: q̄ torcularia dicūt si accipiant ptes passiōis: siue torcular: si accipiat tota passio simul: eo q̄ sanguis ei⁹ ibi fuit exp̄ssus: sic sanguis vue in torcularib⁹: seu torculari: ⁊ h⁹ i spinee corone ipositione flagellatōe: ⁊ pedū ⁊ manuū p̄fixione: ⁊ lateris trāsfixione p que habuit plenā victoriā ⁊ glorie coronā ⁊ exaltatōem sup oia creata. Psal. dauid. i. iste p̄s factus est a dauid ad ei⁹ gloriā ⁊ honoꝛē. Ad diuisionē igit huius p̄s. fm sniam tituli p̄dcām ꝓsiderandum q̄ lz triūphus christi fuerit meritoꝛ⁹ rōe hūanitat⁹ patiēti: rōe cui⁹ē sup oia exaltat⁹: fm q̄ dic apl's phil. ij. Hūiliauit seipsū fcs obediēs vsq; ad moꝛtē: moꝛtē aūt crucis: ppt̄ qđ ⁊ de⁹ exaltauit illū ⁊ donauit illi nomē qđ ē sup oē nomē. tñ fuit effectiue virtute diuinitatis: vt pz auctē apl'i iducta: et ió psal. dauid ꝓfiteī i xp̄o ptā tē diuinitatis. ⁊ scdo ꝓditōz hūanitat⁹: ibi Quid ē hō. Circa p̄mū dicit: a Dñe. oium p gnālem gubernatōnem. b Dñs nr̄. p specialē cultū ⁊ fidē: ⁊ qz ex semie dauid assūpsit carnē. c Quā admirable. i. valō admirable. d Est nomē ⁊c. ppt̄ qđ dicit apl's p̄ vba p̄missa: Exaltauit illuz ⁊ dedit illi nomē qđ ē sup oē nomē. Illa aūt q̄ superexcellētia sī icōp̄hēsibilia sī a nobis: ⁊ p ꝓns sī admirabilia. e Qm̄ eleuata ⁊c. i. ipe xp̄s q̄ rōe deitat⁹ dr̄ dī sapia ⁊ vt̄ fz q̄ dic apl's. j. ad cor. j. Predicam⁹ xp̄m dei vtutē ⁊ dei sapiētiā.

Victori ꝑ torcularibus psal. dauid. VIII.

O Dñe dñm̄ nr̄: q̄z admirabile ē nōmen tuū ī vniuēsa tra. Qm̄ ēleuata ē magnificētia tua sup celos. Ex ore īfātiuz et lactentiū perfeciſti laudez ꝓpt̄er ínimicos tuos: ut destruas ínimicū ⁊ vltoꝛez. Quōniā videbo celos tuos opera digitoꝛū tuoꝝ luna ⁊ stellas q̄ tu fūdasti. Quid ē hō q̄ mēoꝛ es ei⁹: aūt filⁱ hoīs q̄m visitās eū Minuisti eū paulomi⁹ ab angel: gl'ia ⁊ honōe coꝛonasti eū et ꝓstituisti eū sup opa manuū tuaruz. Oia subiecisti sub pedibus ei⁹: oues ⁊ boues vniūsas: ī sup ⁊ pecora cāpi. Volucres celi ⁊ pisces mar̄: q̄ p ambulant semitas maris.

In istis aūt duob⁹ consistit magnificētia: eo q̄ p ista duo fiūt magna facta circa q̄ ꝓpe ē magnificētia: vt hz. iij. ethi. ⁊ nomen magnificētie h⁹ oñdit. f Sup celos. i. sup oēz creaturā celestē ēt angelicā: sic dicit apl's hebre. j. tantomelioꝛ angelis effect⁹ q̄to differētiꝰ p illis nomē hereditauit ⁊c. g Exoꝛe infantiū ⁊c. Diuinitas aūt xp̄i fuit ꝓfessa ab angelis confessiōe laudis ab hoꝛa natiuitatis ꝑut habet luc. ij. Et subito fcā ē cū angelo mlt'itudo milit'ie celestis exercit⁹ laudātiū deum ⁊c. Sed laus ista fuit pfcā q̄n pueri in tēplo clamabāt cōfitentes diuinitatē christi dicētes: Osanna idest obsecro salua i excelsis. Salutē eim celestē nullus dat nisi de⁹ fm q̄ dr̄ in p̄s. gram ⁊ gl'az dabit dñs. Pueri aūt isti nō erāt hoies litterati q̄ ex scia legi ⁊ ꝓphārū posset cognoscē diuinitatē xp̄i ⁊ sic ꝓfiteri: ppt̄ qđ ista laus videt ꝓcessisse a spūscō linguaz eoꝝ mouēte: sic locutio asine balaam nō fuit ab ea nisi passiue tm̄: sz effectiue fuit ab angelo linguā ei⁹ mouēte ⁊ sic ista laus puoꝝ vī pfectioꝛ fuisse q̄ angeloꝝ q̄tū ad h⁹ q̄ efficiebat h⁹ mō imediate a spūscō: q̄ excellit oēs angelos in infinitū. h Propt̄ inimicos. ꝓfutandos qz p istā laudē ⁊ scripture iterp̄tatōem a xp̄o fcām p̄ncipes sacerdotū xp̄o inimicātes fuerūt ꝓfusi. i Ut destruas ⁊c. i. ppz iudaicū xp̄z psequētez q̄ fuit ei⁹ inimicus: ⁊ ēt vltoꝛ inquantū sub titulo vltōnis iniurie legis mosaice eū pseq̄bant ꝓponētes sibi trāsgressionē legis vio latōe sabbati ⁊ q̄busdā alīs: ⁊ iste ppls vltoꝛ ⁊ inimic⁹ ppt̄ h⁹ postea fuit destruct⁹ p romanos xp̄o eos ad h⁹ icitāte ex ordie sue iusticie. k Qm̄ videbo. Hic ꝓsequēt dauid exp̄mit i xp̄o ꝓditōez hūanitatis q̄tuz ad hūiliatōez ei⁹ ⁊ exaltatōz dicēs: k Qm̄ videbo ⁊c. i. celū fidereū in q̄ sūt stelle: ⁊ empyreū in q̄ sūt angeli eminētiā eoꝝ ꝓsideran⁹ respcū nature hūane i se ꝓsiderate: ió sb̄dit: l Quid ē hō. i. nā hūana respectu angelice: q̄si dicēt modicū qđ: ⁊ tñ: m Memoꝛ es ei⁹. eā a pctō liberan⁹. videt. n. de⁹ qđāmodo oblitus fuisse hūane nature q̄diu dimisit eā sb̄ malo culpe ⁊ pene: ⁊ recoꝛdat⁹ ipsi⁹ q̄n veīt liberare eā: sic petebat dauid: veni ad liberādū nos ⁊c. h⁹ aūt nate āgelice n̄ fecit cui⁹ petiōn̄ remediauit. n Aut filⁱ hoīs. i. filⁱ vgis: qz hō ē generi cōis. q. d. nā hūana xp̄i i se ꝓsidēata miōꝛ ē āgelica ⁊ tñ: o Visitas eū. assumen⁹ illā nām i suppposito vbi vt sic eēt vn⁹ filⁱ vgis ⁊ dei: h⁹ aūt n̄ fec de⁹ nate āgelice: qz nusq̄ āgelos app̄hēdit: sz semē abrae: vt dicit hebr. ij. p Minuisti ⁊c. i. sua passiōe: qz āgli n̄ sī h⁹ mō passibiles. s. passiōe coꝛpali. q Elia ⁊c. qz p meritū sue passionis rsurrexit ⁊ ascēdit i celū ⁊ coꝛonat⁹ sup āgelos sedet ad dextrā dī pzis fz q̄ dr̄ Mar. vl. Et dñs qdē iesꝰ p̄q̄ locut⁹ ē eis assūpt⁹ ē i celū ⁊ sedet a dextris dī. r Et constituisti ⁊c. ppt̄ qđ dñs p rsurrectōz suā mat. vl. dixit Data ē mihi oīs ptās i celo ⁊ i tra. ⁊ ió sb̄dit: s Oia sb̄iecisti ⁊c. qz ēt āgli supmi sī hōi xp̄o sb̄iecti. t Oues ⁊c. istō addit ad rmouēdū errorē illoꝝ q̄ dixerūt

q̄ diuina ꝓuidētia ñ se extēdit ad ista iferioꝛa: ſz tm̄ ad ſupioꝛa: i q̄ꝫ ꝑſona dr̄ iob. xxij. Circa cardies celi pābulat nec nr̄a ꝓſiderat. v Dñe dñs nr̄ ꝛc. Hic i fine pſ. reſumit dauid ꝑmū vſuz ſic̄ i cātilenis fieri ſolet: q̄ i fine reiteraꝛ ꝓncipiū: ꝛ iō exponaꝛ ſic̄ ꝑpus. Moꝛaliter aūt poſſz expōi ꝑs iſte q̄ ē de chriſto capite: vt viſū eſt de q̄libet fideli q̄ ē mēbꝝ chriſti: q̄ p vtutē hūilitatī ꝛ patiētie p diuinā vtutez ſblimaꝛ ad coꝛonam glie: ad quā ꝛ nos pducat. In pſal. viij. Dñe dñs nr̄.

Dñe dñs nr̄: q̄ꝫ admirabile ē nomē tuū i vniūſa ꝛra

Jc pſal. ſatis bñ expoꝛ Additio.
nit in poſtilla excepti paucis: i qb⁹ videt aliq̄ vlteri⁹ addendū. ꝑmū ē: qꝛ cuz dicit Admirabile ē nomē tuū in vniuerſa ꝛra. innuit nobis q̄ nomen chriſti de q̄ agit nō in iudea tm̄ erat publicādū admirabile ſic̄ nomē dei tpe ve. teſta. de q̄ in pſ. Notꝝ i iudea deus: ꝛ in iſrl̄ magnū nomē ei⁹. ſz ēt i vniuerſa ꝛra: q̄ factū fuit p apl̄os q̄bus iniūctū fuit actuū. j. ca. Eritis mihi teſtes in iudea ꝛ ſamaria: vſq; ad extremū ꝛre: q̄ et fecerūt: qꝛ in oēm ꝛraz exiuit ſonus eoꝝ. Secundū ē q̄d cū dicit: Eleuata ē magnificētia ꝛc. intelligit magnificētia ꝓpe de hūanitate chriſti. nā fm phm in. iiij. ethico. ptinet ad magnificū ꝓparare ꝓuenientē hītatōez. Conſtat aūt ꝓut dr̄ ad coloc̄. ij. ca. q̄ in chriſto hītat ois plenitudo diuinitatī. ꝛ h⁹ē q̄ dicit glo. in h⁹ loco: Magnificētia tua. i. fili⁹ tu⁹ de⁹ hō. Eleuata ē. de ꝛrena hūilitate Sup celos. ꝛ ſic magnificētia dei i h⁹ loco ē ipe chriſtus Tertiū ē q̄ cū dicit: Ex oꝛe infantiū ꝛ lactētium ꝑfeciſti laudē. ſz in h⁹ q̄ dicit Ex oꝛe infātiū. intelligant pueri i tē plo: vt ipſe allegat Matth. xxj. tm̄ h⁹ q̄ dic̄ lactētiū. nō ꝓpe applicaꝛ ipis pueris: q̄ iā trāſcēderāt etatē lactētiū vt de ſe pz: ſz hz itelligi de ſimplicib⁹ fidē catholicā tpe apl̄oꝝ recipiētib⁹: de q̄b⁹. j. pe. ij. Quaſi mō genīti infantes lac ꝛcupiſcite. ꝛ. j. coꝛinth. iij. Lac potū dedi vobis: ñ eſcā. Uñ ſic̄ i pueris ſeu infātib⁹ laus dei vī ꝓceſſiſſe a ſpūſcō linguas eoꝝ mouēte: put dr̄ i poſtilla: ſic i lactētib⁹ q̄ ſz vſū rōnis hñtes: nō tm̄ altā doctrinaz ꝓpr̄ ſimplicitatē ſuā cape poſſēt: laus dei ſeu ꝑfeſſio fidei vī ꝓcedere a ſpūſcō mētes eoꝝ illumināte: ꝛ ſic ex oꝛe vtrorūq; laus pficit i coꝛde. ſ. ꝛ i oꝛe: qꝛ coꝛde creditꝝ ad iuſtitiā. oꝛis aūt ꝑfeſſio fit ad ſalutē. ad Ro. x. ca. Quartū ē q̄ cū dicit: Celos tuos opa digitoꝝ tuoꝝ. intelligendū ē⁹ empyreo: q̄ ē celū ſpūale. ꝛ iō dr̄: Opa digitoꝝ tuoꝝ: q̄ denotat opis ſubtilitatē. celi aūt ſiderei: qꝛ coꝛporei ſūt nō dicunt opa digitoꝝ: ſz potiꝰ opa manuum iuxta illud: Opa manuū tuaꝝ ſūt celi. Quintū q̄rendū ē cū pſal. dicit: Lunā ꝛ ſtellas q̄ tu fūdaſti. cur ꝑmiſit facē mentōem de ſole: q̄ maxie ꝓncipalioꝛ ē inter ſidera: vnde ꝛ i ſcriptura ſacris ſp eis ꝑfert: ꝛ de eo fit ꝓncipalis mētio: vt i pſ. ſolē i ptātem diei: ꝛ lunā ꝛ ſtellas in ptātez nocti: ꝛ ſic de mltis alijs. Ad q̄ dicendū q̄ in h⁹ loco pſal. loq̄t⁹ de celo empyreo: vt dcm̄ ē: in q̄ p lunā deſignaꝛ vniuerſalis eccl̄ia: put in glo. ꝛ ſic p ſtellas debent itelligi ſingule btoꝝ pſone tā angelice q̄ hūane: ſz quā ꝓſideratōem chriſt⁹ deſignari oꝛ p ſolē: q̄ ē ver⁹ ſol iuſtitie: iuxta illud malachie vlt. ca. Oriet vobis timētib⁹ nomē meū ſol iuſticie ꝛc. q̄ q̄dē ſol ē magnificentia dei ſup celos: vt dr̄ in p⁹ vſu h⁹ pſ. iccirco de ſole nō facit cū luna ꝛ ſtellis mētōez: q̄ tm̄ in celo empyreo ſūt nō ſupra celos ſic̄ ſol: q̄ ē magnificētia dei: vñ ꝛ rōnabiliter admiraꝛ videſ excellētiā h⁹ mōi lune ꝛ ſtellaꝝ: Quid ē hō q̄ memoꝛ es ei⁹. Sextū aduertendū ē q̄ hic pſal. no tabilit ꝛ ꝓpe coꝛreſpōdet auctī apl̄i: ad phil̄. ij. g poſtillatoꝛē allegate. ſ. Propt̄ q̄ ꝛ deꝰ exaltauit illū ꝛc. primo q̄a ſicut ibi hī q̄ p meritū hūilitatis paſſionis chriſti ei⁹ hūanitas fuit exaltata intm̄ q̄ dedit ei nomē q̄ ē ſup oē nomē ꝛc. pari foꝛma pſal. cū ꝑmiſit i ti. Victoꝛi ſup toꝛcularib⁹ q̄ paſſionē denotat ſubdit: Quā admirabile ē nomē tuū ꝛc. Huic ēt q̄ dicit apl̄s: Propt̄ q̄ ꝛ deꝰ exaltauit illū. coꝛreſpōdet pſalmiſta dicēs: Exaltata eſt magnificētia tua ꝛc. Siliꝛ huic q̄ dicit apl̄s: Dedit illi nomē q̄ ē ſup oē nomē coꝛreſpōdet pſal. dicēs: Quā admirabile ē nomē tuū. Huic ēt q̄ dicit apl̄s: In noīe ieſu oīe genu flectaꝛ celeſtium: coꝛreſpōdet pſal. dicēs: Oues ꝛ boues ꝛc. Huic aūt q̄ dic̄ Infernoꝝ: coꝛreſpōdet pſal. dicēs: Piſces maris q̄ pambulant ſemitas mar⁹. ſz. n. ꝛra ſit ifimū elemētū tm̄ fm modū loquēdi ſacre ſcripture maria dicūt ee ſubt⁹ ꝛram: eo q̄ flumina fluūt cōit vſus mare. vñ legit: Quia ipe ſup maria fūdauit eā. Huic aūt q̄ dicit apl̄s: Et ois lingua cōfiteaꝛ ꝛc. coꝛreſpōdet pſal. dicēs: Ex oꝛe infātiū ꝛ lactentiū ꝛc. in q̄ cō phēdit oēm liguā. ſ. coꝛpoꝛalē ꝛ mētalē mō ſupraadcō. Septimū pſalmiſta in vltō vſu reſumit ꝑmū vſuz: ꝓtermittenō tm̄ id q̄ dixerat: Eleuata ē ſup me magnificētia: ꝛ ſic pōt itelligi nomē dei i hoc vltō vſu ſūptū de diuinitate tm̄. put in glo. ad phil̄. ij. nā nomē diuinitatī cepit cognoſci in vniuerſa ꝛra p exaltatōem chriſti: ſic̄ i ifirmitate paſſionis dr̄ eſſe exinanita. In eodē pſal. viij. vbi dr̄ in poſtilla hec ſyllaba ha q̄ ꝓponit huic vocabulo guitit.

Ec ſyllaba ha iuxta verā ꝛ cōem Additio.
hebꝛaice lingue grāmaticā nec ē articulare accuſatiui nec alicui⁹ alteri⁹ caſus: qꝛ idifferenti ꝓponit cuilibet caſui. q̄d ſic pz. nā vbi hēm⁹ genī. j. Terra aūt erat i anis ꝛ vacua. i q̄ loco ꝛra ē manifeſte noīati caſus: ibi ꝓponit hec ſyllaba ha: vt ibidē pz. ſiliꝛ in eodē ca. vbi dr̄: Congregatōeſq; aq̄rū appellauit maria. in q̄ loco li aquarū ē gti caſus: ibi ēt ꝓponit huic dictōi aquarū hec ſyllaba ha. ſiliꝛ genī. ij. ca. vbi trāſlatio nr̄a hz: Precepitq; ei dicēs: i hebꝛaico hr̄: Precepitq; hōi dicēs: q̄d idē ē in ſnia cū ibidē de homine loquit: in q̄ loco huic dictōi hōi q̄ ē manifeſte datiui caſus ꝓponit hec ſyllaba ha. ſiliꝛ genī. j. vbi dr̄: Diuiſitq; aq̄s q̄ erāt ſb firmamēto: huic dictōi aq̄s q̄ ē manifeſte accuſati caſus ꝓponit hec ſyllaba ha: vt ibidē pz. ſiliꝛ Deus. xxxij. vbi dr̄: Audite celi q̄ loq̄r. i q̄ loco li celi eſt vocati caſus: vt ē manifeſtuz eidē ꝓponit hec ſyllaba ha. ſiliꝛ genī. ij. vbi dr̄: Cōpleuitq; de⁹ die ſeptū⁰. vbi li ſeptīo eſt manifeſte ablati caſus: ꝓponit ei hec ſyllaba ha. ꝛ ſic in alijs q̄pluribus ꝛ inūabilibus locis. Ex quib⁹ pz q̄ hec ſyllaba ha nō ē in hebꝛeo articulare accuſati nec alicui⁹ alteri⁹ caſus: vt dcz eſt: vñ appet q̄ h⁹ hūit poſtillatoꝛ ab aliq̄ mīn⁹ ſufficienter docto in grāmatica hebꝛaice lingue. Sz videdū ē q̄d ſignificet hec ſyllaba ha in hebꝛaica liga: cū alicui dictōi ꝓponaꝛ. Ad q̄d ſciendū q̄ cū noia cōia ſeu appellatia i ꝓpoſitionib⁹ ꝓponūt ſine ſigno vniuerſali itelliguntꝝ idifferenti p q̄cūq; vno q̄d illo noie poſſz appellari: vt cū dr̄: mgr̄ venit itelligit indifferēt ꝛ q̄cūq; q̄ mgr̄ dr̄: ꝛ ad verificādū talē ꝓpoſitōem ſufficit q̄ vn⁹ mgr̄ veīt q̄cūq; ſit ille. ſz cōtingit ſepe q̄ ini mltos mgr̄os q̄ ꝓueniūt in aliq̄ ſocietate ſeu collegio ſit aliq̄s mgr̄ notioꝛ: vtputa de q̄ frequēti⁹ fit ſmo i tali ſocietate vel collegio q̄ de ceteꝛis mgr̄is ꝓpr̄ aliquā ꝑeminentiā officū: vl̄ alicui⁹ ſingl̄aritatī ad mgr̄m ptinētis: in q̄ caſu in hebꝛaica lingua cū dr̄: mgr̄ veīt ſine additōe: itelligit de q̄cūq; idifferenti ſic̄ in liga latina fit cōit: ſz cū additur in hebꝛeo hec ſyllaba ha huic dictōi mgr̄: tūc nō verificaꝛ niſi de illo mgr̄o notioꝛi mō p̄dcō vt dcm̄ ē: ita q̄ exītibus multi mgr̄is in eodē collegio q̄ꝫ vn⁹ eſſet notioꝛ rōne p̄dcā falſū eſſet dicē: mgr̄ venit: cū additōe h⁹ ſyllabe ha: niſi ille ille mgr̄ q̄ ſingl̄aritī mō p̄dcō determinaꝛ veniſſz. ꝛ ide ē q̄d ā regla grāmatical⁹ in lingua hebꝛaica q̄ nūq; nomī ꝓpo fit additio illi⁹ ſyllabe ha: ſz et ꝓpria noia variēt per caſus.

cui⁹ rō ꝑz ex dictis: qz illud qō ſignificaꝫ noīe ꝓpo non exigit aliqō ſignū ꝑ qō diſtinguaꝫ ab aliꝭ: cuz nihil ſignificet ꝑ nomen ꝓpum: niſi aliqō ſingulare: niſi forte ſumaꝫ equi uoce: qō eſt alteri⁹ rōnis. Cōtingit tñ qñqz q ꝓponīt hec ſyllaba ha ſupfluc ſine hac ꝓpa ſignificatōe: ſicꝫ ⁊ in ꝓphetici locutōibus qñqz ponunt plura ꝟba vbi pauca ſufficerent ꝟz modū cōez hūanuz ⁊ iſta ſūt diligenī attendēda in expoſitōe ml'toꝝ paſſuū ſacre ſcripture ad hēnduz verū ſenſū lr̄alem: ſicꝫ Eſa. vij. ca. vbi dr̄: Ecce vgo cōcipiet in hebraico addīt huic dictōi vgo hec ſyllaba ha: qō non modice attentōis ē: vt ibidē deo dante videbiꝫ. Diſ viſis h⁹ nomē guitit in hebraico ſm ſuā planā ⁊ verā acceptōnem nō ſignificat torcular. Uñ Ra. abenhagra: q̄ inī ceios expoſitores hebraicos ꝓpr̄'lr̄am ſequīt: ad ridiculū reputat dicere q hic ſequīt guitit ꝑ torcularī ſeu torcularib⁹. hoc enī magī ptinet ad etymologiā ſeu allegoriā q̄ ad ſenſū lr̄alez vñ ſm illū ⁊ alios nō mediocris auctoritat⁹ h⁹ nomē guitit ſignificat inſtrumētū muſicū ſic dcm̄: eo q fuit datū ad decātandū obeth edon getheo: q̄ fuit leuita. ⁊ ſic guitit ē nomen adiectiuū: ac ſi dicēt in latino: inſtrumentū getheum. vel iō forte ſm alios iſtud inſtrumētū muſicū fuit ītitulatuz a geth: eo q dauid ꝟenit eū: cū hūit victoriam de golia: q̄ cognoſcabaꝫ de geth: Uñ. j. Reg. xvij. Apparuit vir ille ſpūrius aſcendēs goliath noīe philiſteus de geth. maxim⁹ enī robur phyliſtinoꝝ: q̄ iſraelē aduerſabanꝫ reſidebat ī geth: ꝙpopī dauid ī lamētatōem ſaulis ⁊ ionathe: cū dixiſſz: q̄ modo ceciderūt fortes: ſubdīt Nolite nunciare in geth. ij. Reg. j. q. d. illi robuſti de geth h⁹ audientes deridēt de fortib⁹ iſrl. vñ in memoriā ill⁹ maxīe victorie quā dauid hūit auxilio diuino de illo robuſtiſſimo philiſteo de geth ipoſuit h⁹ nomē alicui notabili iſtrumēto muſico: cū quo laudes deo decantarenꝫ in recognitōnem tante victorie: ⁊ ſm hec addīt iſta ſyllaba ha iſti dictōi guitit ad denotandū q illud inſtrumētū guitit erat not⁹ inī alia inſtrumenta talia muſicalia aliarū ſpecierū: vel forte qz aliqō ſingulare iſtrumentū guitit noīe erat not⁹ ⁊ excellentius reſpectu aliozuz ī ſua ſpē: ⁊ in tali cātabanꝫ h⁹ mōi pſalmi. Pſal. IX.

Onfitebor tibi dñe. Huic pſal. ꝓponīt talis ītitu. i hebreo: Ad victoriā almut labē ps dauid: Ad cui⁹ itellectū ſciendū q hec dictio almut ab aliq̄bus in duas ptes diuidīt: ⁊ ſic ē ſenſus: Sup mortē laben ꝓportat filiatōem: ⁊ hoc mō accepit hiero. i trāſlatōe iuxta hebraicū dicēs ſic: Uictori ſup mortē filij ps dauid. ⁊ ſm hoc aliqui expoſitores nr̄i dixerunt q dauid fecit hūc pſ. ꝑ morte filij ſui abſalon. Sed btūs Aug⁹. hoc reꝓbat ⁊ merito: vt vr̄: qz dauid in morte abſalon nō cecinit carmē letifīc: ſz magī carmē lugubre. d. Fili mi abſalon quis mihi tribuat vt ego moriar ꝑ te rē. ij. Reg. xviij. In hoc autem pſalmo expr̄imīt carmē leticie: quia in ſecundo verſu dicitur: Letaboꝝ ⁊ exultaboꝝ i te rē. ⁊ circa mediū pſalmi: Exultabo in ſalutari tuo. Alij dixerūt q dauid fecit hūc pſalmum: grās agens de morte ꝓmogenitozum egypti: Jn exitu iſrl de egypto: vt habet Exo. xij. ⁊ ſic ē ꝑdicti tituli ſenſus: Ad victoriā ſup mortez filij rē. i. filioꝝ accipiēdo ſingl'are ꝑ plurali: ſicꝫ Exo. viij. venit muſca grauiſſima. i. multitu⁹ muſcarū. Sz iſta expoſitio nō hz magnā apparētiā: qz i toto pſ. iſto nō fit mētio apta de iſta pcuſſiōe ꝓmogenitozuz egypti: nec de exitu filioꝝ iſrl de egypto. Itē hec expoſitio ⁊ ꝑdcā ꝓbant ꝑ h⁹ q̄ ꝑdcā dictio hebraica almut i oibus biblijs hebraicis q̄s ego vidi ſcribīt ꝑ vna dictōe: ⁊ ſic ñ pōt ſignare p⁹ morte. Accipiendo igīt almut ꝓut eſt vna dictio adhuc ſm hebreos hz triplicē ſignificatōez: qz vno mō ē nomē iſtrumēti muſici in q̄ cātabaꝫ iſte pſal. vt dicūt aliq̄ hebrei. Sz hāc expoſitōez vt icōuenientē dimittit Ra. ſa. Alio mō ſignat iuuentutē: ſicꝫ alma in hebreo ſignat iuuencula: ⁊ hāc ſequīt Ra. ſa. dicēs: q dauid ī ſpū ſācto ꝓuidit iuuenes fortes de iſrl captiuādos ꝑ romanos: ⁊ poſtea ꝑ maximū tēp⁹ releuādos lz nō in eiſdez nūo: ꝑ regem meſſiā: quē in aduētu ſuo dicit ſubiectuꝝ ozbē īrarū iudeis: ⁊ ſic ē ſēſus tituli ꝓdicti: Sup iuuētutē filij. i. filioꝝ rē. Sz hec expoſitio ſupponit falſū ⁊ erroneū. ſ. chriſtū eē ventuꝝ: ⁊ iō totaliter ē vitāda. Tertio almut ſignat occultatōnem ⁊ ſm h⁹ ponīt ti. h⁹ pſal. cōit in biblijs nr̄is: Jn finem ꝑ occultis filij pſal. dauid. quā ſignificatōz ſequūt Aug⁹. ⁊ caſſiodorus: ꝓpr̄ qō intēdo eā ſeq̄. Ad cui⁹ itellectum ſciendū q duplex ē iudiciū diuinū. vnū ē iudiciū diſcretōis q̄ diſcernunt fideles ab infidelib⁹: ⁊ hoc potiſſime īcepit a ꝓdicatōe chriſti apl'oꝝ: qz iuſto dei iudicio lz occulto nobis aliq̄ puerſi ſūt ad fidē: ⁊ alij i infidelitate iduraꝫ. Cui⁹ rō ē nobis valde occulta: vñ cum apl's dixiſſz ro. ix. Cui vult miſeret: ⁊ quē vult idurat. Et poſtea. xj. Uide ḡ bonitatē ⁊ ſeueritatē dei: i eos qdē q nō credūt ſeueritatē: i te āt bonitatē dei: ſi pmāſeris. Poſtea ſb̄dit O altitudo diuitiarū ſapiētie ⁊ ſcie dei: q̄ incōp̄hēſibilia ſūt iudicia ei⁹. Et pſ. xxxv. Judicia tua abyſſus mlta. Aliud āt ē iudiciū dei: qō dī iudiciū diſcuſſiōis: qō erit in fine mūdi. ⁊ lz illud iudiciū futurū ſit valde clarū: qz manifeſtabunt ēt occulta cordiuz: tñ ē mō nobis valde occultū ꝟz q̄ dicit ſaluator mat. xxiij. De die āt illa ⁊ hora nemo ſcit: neq̄ angeli in celo: niſi ſolus pat. Utrūq̄ aūt iudiciū datū eſt ipſi chriſto: ſm q ipe dicit ioh. v. Pat oñe iudiciū ꝺdit filio. Et ꝺ iſto iudicio duplici ſibi dato: qō ꝓuidit dauid in ſpūſcō fecit hunc pſ. ⁊ ſic ē ſenſus tituli ꝑdci: Jn finē ꝑ occultis filij. i. ꝑ duplici iudicio pdcō dato filio. Jn finē. i. dirigēs nos ad ꝓſideratōem finis mūdi ⁊ beatitudis: q̄ tūc retribuetur iuſtis tā q̄ vltim⁹ finis. Et ſic iſte ps eſt de iudiciaria ptāte chriſti: ſicut ꝓcedens ps de ſua exaltatōe quantū ad ſenſū lr̄alez. Nō enī ois expoſitō pſalmoꝝ ꝺ chriſto ē myſtica: ſicꝫ ſupra oñſuz ē. pſ. ij. ⁊. viij. Et idē dicēdū ē de iſto. Plura. n. ct exꝓſſius ꝓphauit dauid ꝺ chriſto q̄ alij ꝓphe: ꝓpr̄ qō dī exim⁹ ꝓphaꝝ: ſicꝫ dcm̄ fuit i pn⁹ h⁹ libri. Igit ꝟz h⁹ iſte ps diuidīt i duas ptes: qz ꝑ dauid ſe cātare ꝑdicit. ſcdo māz ſui cāt⁹ ſbiūgit: ibi Jn cōuertēdo. Circa ꝓmū dicit ſic: a Cōfiteboꝝ tibi oñe. ſ. ꝓfeſſiōe laudis. b Jn toto corde meo. i. itellectu ⁊ afflictu. c Narrabo oia rē.]. i. excellētia mirablia tua: q̄ ſi i duob⁹ iudicijs tuis nobis valde occlt̄: ⁊ h ē hyꝑbolica locutō: ſicꝫ dī: Tota ciuitas currit ad tale ſpectaculū: ad denotandū multitudinē cūtiū: q̄uis ml'ti nō vadāt: ſicꝫ ſūt mlta dei mirabilia: q̄ nō narrant in h⁹ pſ. tñ dī: oia mirabilia: ad ōnotādū magnitudinē hoꝝ mirabiliū. d Letaboꝝ. interr⁹. e Et exultabo. exterr⁹. dī. n. exulta⁹ q̄i extra ſalta tō: vñ. j. pſ. lxxiij. Coꝝ meū ⁊ caro mea exultauerī i deum viuū. qz ſm q dicē btūs greg. omel. j. q̄uis iudiciuz futuꝝ ꝛribile ſit iuſtis: tñ iuſtis erit mā exultatōis: ꝓpr̄ qō dicē ſaluator ꝺ illo iudicio apl'is luc. xxj. His āt fieri icipientib⁹: r̄ſpicite ⁊ leuate capita vr̄a. i. exhilarate corda: ꝓut exponit greg. c⁹ rō ē: q̄n appꝛopiquat redēptio vr̄a. f Pſallā rē.] Jn futuro. n. iudicio apparebit

chr̃isti sb̃limitas: cui⁹ i p⁹ aduẽtu oñsa ẽ hũilitaſ. f In cõuertẽdo. Hic ꝓnter dauid exp̃mit mãm sui cant⁹: q̃ ẽ duplex iudiciũ p̃dẽz: r p⁹ exp̃mit iudiciũ discretõis: r 2⁹ iudiciũ discussiõis: ibi Cõuẽtãt ꝛc. p⁹ dic̃: f In ꝙuertẽ⁹ ꝛc̃]q. d. pp h⁹ letabõ r exultabo i te: qz iimic⁹ mẽ⁹. ſ. dia bol⁹ q̃ icitauit dõ ad nũandũ ppl̃z: vt hi. ij. reg. xxiiij r. j. Paralip. xxj⁹ r ẽt iimic⁹ hũani gener⁹ : i cui⁹ ẽt p⁹ſona loq̃bat̃ dauid: r nõ ſoluz in ſua pte ꝙuertetur g Retrorſum. qz a tpe p̃dicationis chr̃isti r ap̃lorũ frequent̃ õmones fuer̃t expulſi r fugati: vt pz in euangelio jo. xij. nũc iudiciũ ẽ mũdi: nũc ꝓnces mũdi eĳcient foras. et in actib⁹ ap̃lorꝝ i plib⁹ locis. h Infirmabunt. qz potestas demonum fuit debilitata ne possent tm̃ nocẽ hoĩb⁹ q̃tuz añ: iõ ſb̃dit: i Et pibũt ꝛc̃.] reputabãt eni in h⁹ q̃dammõ ſe pire q̃ arcebant a nocumento hoĩum: vt dr̃ Mar. j. Quid nobis r tibi iesu naçarene: veniſti añ tps pdere nos. k Qm̃ feciſti ꝛc̃.]. i. faciẽs tpe chr̃isti a me deſcẽ ſuri fm̃ carnẽ: r loquit̃ de futuro p modũ p̃teriti: ꝓpt̃ certitudinẽ ꝓphetie: q̃ mõ loquẽdi frequent̃ vtũt̃ ꝓphe l Sediſti ſup thronũ ꝛc̃. p h⁹ dr̃signat̃ ptãs iudiciaria chr̃isti q̃tũ ad iudiciũ discretõis q̃ fideles credentes ab obſtinatis ifidelib⁹ ſũt ſeparati: iõ ſb̃dit̃ m .Increpaſti gentes. p p̃dicatõem ap̃lorꝝ de idolatria cui erãt ſubdite. n Et perĳt ipius. i. diabol⁹: qz gẽtes p̃dicatõez apoſtolorꝝ recipientes ꝓfregerũt idola in q̃b⁹ demones colebant̃. o Nomẽ eorꝝ deleſti. qz q̃ pus vocabant̃ pagani: mõ vocant̃ chr̃istiani: r noĩa idolorꝝ perierunt de ira: ſic̃ p̃dictũ fuit çach. xiij. In illa die dicit dñs: pdam noĩa idolorꝝ de ira: r ñ memorabũt̃ vltra. p Inimici ꝺfeceꝛ̃t framee. i. gladij diaboli q̃b⁹ q̃i ĩnũabilit̃ saucia bãt gen⁹ hũanũ. q Defecerũt. qz p magna pte eorꝝ ptãs diminuta ẽ p chr̃istũ r ap̃los: vt p̃dictũ ẽ. r Et ciuitates sẽ.] multe. n. ciuitates cultui demonũ dedite p̃ncipes catholicos ſũt destructe: vt p Carolũ magnũ r alios p̃ncipes chr̃istianoſ. s Perĳt ꝛc̃.]. i. idolatra r idolorꝝ. t Cũ ſonitu. i. p ſonitũ p̃dicatõis ap̃lorꝝ r aliorꝝ p̃dicatorꝝ: vt p̃dictũ ẽ ſupra: vel alit̃: t Cũ ſonitu. ſ. armorꝝ r tubarꝝ qui ſolet fieri in bellis: q̃tum ad illos q̃ perierãt chr̃istiãorꝝ armis. v Et domin⁹ ꝛc̃.]qz regnũ dñi noſtri iesu chr̃isti ſtabile ẽ in eternum x Parauit ꝛc̃.]p h⁹ notat̃ chr̃isti ptãs iudiciaria q̃tũ ad iudiciũ discretõis: vt dictũ ẽ ſupra: r ẽ repetitio eiuſdẽ ſnẽ: ſic̃ frequent̃ fit i cãticis. y Et fcũs ꝛc̃.]. i. ppl̃o catholico: q̃ fuit valde paup r abiect⁹ i pn⁹. z Adiutor⁹ i opportunitatibus. i. in tpe opportuno: q̃ ẽ tribulationis tẽp⁹: iõ ſb̃dit̃: r In tribulatõe. ſ. martyrũ tpe q̃z fuit adiutor⁹: vt tormẽta nõ ſolũ ſuſtinerẽt patiẽter: ſz̃ et gaudent̃: Act. v. Jbãt ap̃li gaudẽtes a cõſpectu ꝓſilĳ: qm̃ digni habiti ſũt p noie iesu ꝓtumeliã pati: ideo ſb̃dit̃: a Et ſperent ꝛc̃.]per verã fidem. b Qm̃ nõ derelinquiſti. abſq; ꝓſolatione. c Querẽtes te. moribus et fide: r ideo p tãtis beneficijs ſubdit ꝓpha: d Pſallite dño. gr̃as agendo. e Qui hitat in ſyon. i. in ciuitate celeſti hic exp̃ſſa p ſyõ que ſpecula interpꝛtatur: qz ibi facie ad faciem de⁹ videt̃: r ideo licet ſit vbiq; p eſſentiã r p̃ſentiã r potentiam: tm̃ in celo ſpecialit̃ hitat p aptam viſionẽ. f Annũciate ꝛc̃.]. i. legẽ euangelicã quã ſtudioſe docuit vbo et ſcõ: vt dicit̃ Act. j. Cepit iesus facere r docẽ. Hec autẽ annũciatio euangelij fuit iniũcta diſcipul⁹ chr̃isti iudeis ipſaz repellentib⁹: ꝓpt̃ quod paul⁹ r barnabas dixerũt act. xiij. Vobis oportebat p̃loq̃ vbũ dei: ſed q̃m repelletis illud: r indignos vos iudicatis eterne vite: ecce ꝙuẽtimur ad gẽtes: ſic eni p̃cepit nobis de⁹. g Qm̃ reqr̃ens ꝛc̃.]ꝓſtruat ſic: Non eſt oblit⁹. ſ. ipſe dñs. Clamorẽ pauperũ. i. martyrũ. Qm̃ recordatus ẽ. ſ. clamoris ipſorꝝ. Reqrens ſanguinẽ eorꝝ. de manu tyranno rꝝ: aliq̃n p penã tẽporalẽ: aliq̃n p eternã: r aliq̃n vtroq; mo. h Miſerere mei dñe. loq̃t̃ in p̃ſona eccl̃ie. i Vide hũilitatez ꝛc̃.]. i. afflictõem mihi illatam a tyrannis. k Qui exaltas ꝛc̃.]ſicut i p̃mitiua eccleſia iohannes euãgeliſta añ portã latinã in feruentis olei doliũ miſſus tanq⁹ fortis athleta exĳt̃ vnctus nõ aduſtus: r paulus i damaſco r hieruſalẽ de ianuis mortis fuit diuinit⁹ ſaluatus: vt hẽt Act. ix. r. xxj. r multi alĳ chr̃isti diſcipuli ſic fuerũt ſaluati. l Ut annũcieꝛ oẽs laudatões ꝛc̃.]. i. eccleſia militãte: q̃ eſt filia triũphantis: Ad h⁹. n. fuit iohãnes p̃dicto mõ ſaluat⁹: vt ãnunciaret p̃dicatões chr̃isti i grecia: r apocalyp̃ſim ſcriberet ſeptẽ eccleſijs q̃ ſũt in aſia. Sil⁹ paulus ut p̃dicaret euãgeliũ gẽtibus: vt dr̃ Act. ix. Vas electiõis mihi eſt iſte ut portet nomẽ meũ coram gẽtib⁹ r regib⁹. Et ex eadẽ cã moꝛs imminens multis factis fuit diuinitus retardata: vt patet in eorꝝ actibus: ꝓpter quod ex tanto beneficio a dauid puiſo ſubdit: m Exultabo ꝛc̃.]quo ſic ſaluabis electos tuos. n Infixe ꝛc̃.]quia multi tyranni in gentilitate obſtinati in p̃ſecutione martyrũ ſubito mortui ſunt r in inferno dimerſi: ſicut egeas in p̃ſecutione andree a demone ſuffocatus interĳt: r q̃ntianus ſancta agatha interfecta: dei iudicio in flumine interĳt: r ſimiliter de multis alĳs accidit: vt pz in legendis ſcorꝝ. o In laqueo ꝛc̃.]qz plures tyranni laqueũ mortis parãtes chr̃istianis: ꝓoccupati ſũt morte diuino iudicio: r ſic fruſtrati ſũt ab intentõe: ſic Julianus apoſtata in bello p̃ſarũ occiſus eſt a beato mercurio iam ante defuncto ad p̃ces ſancti Baſilĳ r populi ſui: eo q̃ ciuitatem r populum diſpoſuerat deſtruere i ſuo reditu de illo bello: r ſic comp̃henſus eſt pes eius in laqueum mortis quem alĳs p̃parauerat. Et ex hoc r p̃dictis effectib⁹ ꝓcludit dauid. p Cognoſcet ꝛc̃.]qz p effect⁹ iuſticie appet ptãs iudiciaria x̃pi q̃tũ ad iudiciũ discretõis

In ꝙuertẽdo iimicũ meũ] retrorſũ: ifirmabũt̃ et pibũt a facie tua.] Qm̃ feciſti iudiciũ meũ] r cãm meã: ſediſti ſup thronũ q iudicas iuſticiaz. Increpaſti gẽtes et perĳſt ipi⁹: nomẽ eorꝝ deleſti ieternũ r i ſeculũ ſeculi. Inimici ꝺfecerũt framee i finẽ: et ciuitates eorꝝ ꝺſtruxiſti.] Perĳt mẽoria eorꝝ] cũ ſonitu: et dñs i eternũ p manz.] Parauit i iudicio thronũ ſuũ:] r ipſe iudicabit orbẽ t̃re i eqtate: iudicabit pplos i iuſticia. Et fact⁹ eſt dñs refugiũ paupi:] adiutor i opportunitatib⁹ in tribulatõe. Et ſperẽt i te q nouerũt nomẽ tuũ: qm̃ nõn ꝺreliqſti q̃rẽtes te dñe. Pſallitẽ dño q̃i hitat i ſyon: ãnũciate int gẽtes ſtudia ei⁹] Qm̃ rẽquirẽs ſãguinẽ eorꝝ recordat̃ ẽ:] nõ ẽ oblit⁹ clamorẽ paupũ. Miſerẽ mei dñe: videẽ hũilitatẽ meã de iimicis meis.] Qui exaltas me ꝺportas mortis:] ut annũcie oẽs laudatões tuas i portis filie ſyõ.] Exultãbo i ſalutari tuo:] infixẽ ſunt gentes i interitu quẽ feceꝛ̃t.] In laqueo iſto quẽ abſcõdeꝛ̃t cõphẽſus ẽ pes eorꝝ.] Cognoſcet dñs iudicia faciẽs

q Conuertant. hic ꝓnter agit dauid ꝺ iudicio discussionis: qꝺ erit in fine mũdi. r ꝑ describit hoc mõi iudiciuz: scꝺo tꝑus antichristi puium: ibi Ut qꝺ dñe. Circa ꝓmum dicit:
q Cõuertant ꝛc.]qꝺ erit qñ ꝑ sniam iudic christi deijcient in iferni ꝓfundũ: r cuꝫ moi sint isti pctõres subdit .o.
r Oes gentes ꝛc.]
.i. in fine vite morientes sine remedio pnie Et qz sic mali puniẽ
tur ita bõi ꝓmiabũt
iõ subdit: s Qm
ꝛc.]hoc in finali iudicio. t Obliuio ꝛc.]
vi eni pauperũ obliuisci i pnti: nõ liberas
eos de malis ꝓsentis
vite: cũ tm possit: sed
tũc recordabit: qm eo
rũ patiẽtia rmunera
bit: iõ subdit: v Pa
tiẽtia ꝛc.]qz sic ꝑ sen
tẽtiã finalis iudicij i
iusti ibũt in supplicium eternũ: ita iusti i
in vitã eternã: vt hẽt
Matth. xxv. Et qꝺa
hoc est desiderabile iustis: ideo petit dauid
x Exurge ꝛc.]ꝑ po
testatẽ iudiciaria sup
alios homes: qz tal po
testas auferet i finali
iudicio: iõ subditur:
y Judicent gentes.
gnãlit sine exceptiõe.
z In ꝓspectu tuo. sz
qz ptãs iudiciaria ꝺa
ta ẽ ipsi christo: vt su
pza dicit ẽ: iõ subdit: a
rẽ euãgelice ad iudicãdũ eos: sm qꝺ dicit Act. x. Ipse ẽ q cõsti
tutus ẽ iudex viuoꝝ r mortuoꝝ. b Sciant gẽtes ꝛc.]
puri excepto christo q ẽ deꝰ r hõ: q in iudicio apparebit in
forma hũana: in q iudicat fuit coram pilato: iudicabit tm au
ctoritatiue ꝑ formã deitat. c Ut qꝺ dñe. Hic ꝓnter da
uid describit tẽpus antichristi: qꝺ erit finali iudicio puiuz
vbi ꝑ ponit antichristi psecutõ: r scꝺo eꝰ deiectõ: ibi Exur
ge dñe. Circa ꝓmũ sciendũ q tãta ẽ futura psecutio eccl'ie
tpe antichristi: vt videat deꝰ eã obseruisse si posset fieri: quã
dauid puidẽs in spũ dicit: c Ut qꝺ dñe ꝛc.].i. recedes
tpe antichristi loquẽs de futuro ꝑ modũ ꝑteriti rõe pdcã.
videt. n. deꝰ recedere qꝺammodo a fidelibꝰ qñ nõ liberat eos
cũ possit a tãtis psecutõibus. o Despicis ꝛc.] Illos eni
vi deus despicere tãq̃ rẽ nulliꝰ pcij qꝺ non liberat tpe opor
tuno: qꝺ ẽ tꝑus tribulatõis. e Dũ supbit ipius. i. anti
christ: r loquit de futuro ꝑ modũ pñti ꝓpi certitudinẽ ꝓ
phetie. f Incẽdit paup. i. ppls christianꝰ sibi iobediẽs cru
ciat oi genere cruciat: qꝺ ꝑ icendiũ designat in scripta: et
aliqs ad lram incẽdet. g Cõprehẽdunt. i. cõphẽdentur
vñ i trãslatiõe hiero. iuxta hebraicũ hĩ: Capiant. s. antichri
stus r satellites eꝰ: q sm ꝺcã doctoꝝ antiqoꝝ i mõte oliueti fulminabit: r magna ps adherẽtiũ sibi: ꝺ q dicit apls .ij.
ad thessalo. ij. Tũc reuelabitur ille iniquus: quẽ dñs nr ie
sus interficiet spũ oris sui. h In cõsilijs ꝛc.]q sic cogita
bunt cruciare christianos: sic a deo cruciabunt. i Qm
laudat peccatoꝝ. i. antichristus a sibi adulantibus: q dicit hõ
peccati: r iniquus: scꝺa ad thessa. ij. k Exacerbauit ꝛc]
in opibꝰ manuũ suaꝝ cõpꝛhẽsus ẽ peccatoꝝ. Cõuertã
tur pctõres i infernũ:]oes gẽ
tes q obliuiscũt deũ.]Qm
nõn in finẽ]obliuio erit pau
peris:]patiẽtia pauperũ nõ
pibit in finẽ.] Exurge dñe nõ
ꝓualeat hõ:] iudicent gẽtes
in ꝓspcũ tuo. Constitue dñe
legislatoꝛez sup eos:]vt sci
ant gẽtes qm hoies sũt.]Ut
quid dñe recessisti lõge:]de
spicis in opoꝛtunitatibꝰ in tri
bulatõe.]Dũ supbit ipius
icendit paup: cõphendũt in
consilijs qbꝰ cogitãt.]Qm
laudat pctõr in ꝺesideriis aie
sue: r iniquus bndicit. Exa
cerbauit dñz pctõr:] sz mul
titudinem ire sue nõn q̃ret.
Nõn ẽ deꝰ in ꝓspcũ eius:]liqui
nate sũt vie illius in oi tpe.] Au
ferũt iudicia tua a facie eius]
oiũz inimicoꝝ suoꝝ dñabi
tur.]Dixit enim in coꝛde suo:
nõ moueboꝛ]a gnãtõe in ge
neratõez sine malo. Cuius
maledictõe os plenũ ẽ]r a
maꝛitudine r ꝺolo: sub lin
gua eius laboꝛ r dolor.] Se
det in insidijs cũ diuitib' in oc
cultis: vt interficiat inocentẽ.
Oculi eius in pauperẽ respici
unt:] insidiat in abscondito
q̃si leo in spelunca sua. In
sidiat ut rapiat pauperẽ: rã
pere pauperẽ dum attrahit
eum:]inclinabit se et cadet
cum domiatus fuerit pau
perum.]Dixit enim in coꝛ
de suo oblitus est deus:]
auertit faciem suam ne vi
deat in finẽ. Exurge dñe deus
r exaltet manus tua:] ne ob
liuiscaris pauperum. Propter qd irritauit impius deũ:]
dixit enim in coꝛde suo nõ requ ret]

ex nimia adulatõe adherẽtium sibi eleuabit in tãtã supbiam q blasphemabit dñz puocãs ira deꝰ. l Scꝺz multitudinẽ ire sue. i. ire deꝰ ꝺ se puocate. m Non queret. s. pniam: sz morietur in obstinatõe: ideo subditur:
n Nõ ẽ deꝰ ꝛc.]. i. nulliꝰ reputatõis coram se: qz de ipo
dr. ij. ad thessa. ij.
Qui aduersatur
r extollitur supra
deꝰ qꝺ dr deꝰ: aut
qꝺ colit ita vt in
templo dei sedeat
ondẽs se tãq̃ ipe
sit deꝰ. o Inqnate ꝛc.] qz sẽp
occupabit in pec
catoꝝ pollutione
p Auferũt ꝛc.]
qz i nullo timebit
diuina iudicia su
pza se ventura ꝑ
elatõe r obstinatõ
ne nimia. q Omniuz inimicoꝝ ꝛc.]potentia r se
ductione pplos si
bi subiectes. r Di
xit eni ꝛc.] qz ex
nimia elatiõe re
putabit, dominium suuz stabile.
s Sine malo.
.i. ex ꝓsumpta se
curitate dicet: ero
sine malo cuius
cũqz pene. t Lu
ius maledictione
ꝛc.] blasphemaꝰ
christũ. v Et
amaritudie ꝓcipies iobediẽtes sibi ad amaritudinẽ vi
te ꝓduci. x Et dolo. qz vbis dolosis mltos ꝺcipiet
y Sub lingua ꝛc.]qz ꝓcipiet iferre labore: r doloꝛẽ sanctis. z Sedet in insidijs. meditãdo iponere insidias
scis. r Cũ diuitib'. h' secli i h' sibi adherẽtib'. a Ut
interficiat inocẽtẽ. i. pplz fidelẽ sibi nõ obediẽtẽ. b Occi
eꝰ ꝛc.]. i. i pplm christianũ tũc depauperãdũ: ꝓsideras
qualiter possit totaliter destruere ipm: iõ subdit: c In
sidiat ꝛc.]r pz lra ex ꝺcis. d Rapere ꝛc.]qz q̃st tormẽ
ti flectẽ ñ poterit vbis dolosis ad se trahẽ studebit: r qz
aliqs dolositate decipiet: iõ subdit: e In laqueo ꝛc.]
sz qz ꝓpe hoc finaliter deijciet: iõ subdit: f Inclinabit se. ñ
volũtarie: sed diuina vtute. g Et cadet. s. a dño suo
h Cũ dñat ꝛc.]. s. xpianoꝝ suo tpe subiectoꝝ: r cã eꝰ
ꝺiectõis subdit cũ dr: i Dixit. n. ꝛc.]ñ hns noticiã fa
ctoꝝ meoꝝ. k Auertit faciẽ suã ꝛc. Ex q vi q ãtixps
futurꝰ fautoꝛ hoc errorꝭ sit: q diuia ꝓuidẽtia ñ se extẽdat
ad ista iferioꝛa. l Exunge dñe. Hic ꝓnter describit ipe
antixpi finaliter deiectõ: q fiet vtute diuina ad pces scoꝝ: qꝺ
puidẽs dauid de hoc silr ꝛãs dixit: l Exurge dñe deus.
videbit. n. qꝺ dñmiꝰ ãtixpi tpe: eo q tãta mala pmittat
cũ agẽ: r ꝓnter videbit surgẽ qñ icipiet eũ deijcẽ. m Et
exaltet ꝛc.]. i. ptãs tua ad eũ deijciẽdum: r pcutiẽdum.
n Ne obliuiscaris pauperũ. dimittẽ eos i antixpi psecu
tione et suoꝝ. o Propter quid ꝛc.] idest anti
christus suis blasphemijs contra eum. p Dixit eni
ꝛc.]sc̃a mea ad puniẽdũ tãq̃ nesciẽs ea: vt ꝓdẽs ẽ: vl ipo
tens ad me restrigendũ: r tm nõ est ita: r ideo subditur:

q Uides. tu deus cuius oculis omnia sunt nuda et apta. r Qñ tu ꝛc. Jqs iſliget scis tuis ãixꝑs. s Cõsideras. diligenti ad puniẽdũ. t Ut tradas eos. ſ. anti chriſtũ ⁊ ſatellites ſuos. v Jn manꝰ tuas. ſ. iuſticie tue. x Tibi derelictꝰ ẽ paup. i. pplus chriſtianus v Orphano. i. pplo chriſtiano: q̃ antichriſti tpe videbitur q̃ſi ſine patre ꝓtegente: ⁊ mꝛe compatiẽte. z Tu eriſ adiutor. accipiẽs eos i manus tue miſeri cordie. a Con tere brachiũ. i. po teſtatẽ. b Pec catoꝛi ⁊ maligni. i. antichriſti: qui q̃ dr hõ pcti ⁊ filꝰ pditõis. ij. theſſa. ij. c Quereꝛ pec catũ illꝰ. i. diligenter diſcutiet neq̃tia ipſius an ſit ãplꝰ vtil ad purgatõem electoꝝ. d Et nõ inueniet. ad hꝰ vltra vtil: eo q̃ ſufficienti crũt purgati: ⁊ ſic antichriſtꝰ cũ ſuis deijciet in ignẽ iferni: ſic pi ꝓpcit vgã i ignẽ poſt debitã filij caſtigatõem. Et qꝛ tũc apparebit manifeſta ptãs: ⁊ oñium chriſti: iõ ſbdit: e Dñs regnabit in eternuꝫ. qꝛ ptãs eiꝰ ptãs eterna: q̃ nõ auferet: ⁊ regnũ eiꝰ qđ non corrũpet: vt dr Dañ. vij. pibitis gẽtes. i. tu antichriſte ⁊ tui cõplices: ⁊ qꝛ hꝰ erit ad petitõem ſanctoꝝ: iõ ſbditur Deſiderium pauperũ exaudiuit dñs ꝛc. Et finaliꝫ cõ cludit dauid: f Judicare pupillo ⁊ humili. i. ꝓ pu pulo catholico ⁊ fideli: quod erit in extremo iudicio. g Ut nõ apponat ꝛc. J. i. antichriſtꝰ: q̃ erit hõ purus lꝫ malicia a demone obſeſſus: ꝓpr qđ oñdit ſe tanq̃ ſit deꝰ: vt dr. ij. ad. theſſa. ij. Jn pſal. ix. Cõfiteboꝛ tibi dñe. vbi dr in poſtilla: Ad cuꝰ intellectũ ſciendũ: q̃ hec dictio almut.

Additio.

Jtulus hꝰ pſalmi nõ exponit ſm hebraicã ve ritatẽ: nec etiã lra hꝰ pſ. ꝓpe applicat huic ſen ſui. ſ. ꝓ occulti filij ꝓut dr i poſtil. Rõ ꝓmi eſt nã ſm veritatẽ hebraice lingue hec dictio almut nõ ſi gnificat occultatõem: niſi ꝓponat ei hec lra n. vel h. ita q̃ dicat nalmut vel halmut. vñ ipoꝓpe vel nõ vr iſte ti tulus iterꝑtat dicẽdo ꝓ occultis. Jtẽ filꝰ i hꝰ ti. hebraice poſit nõ ẽ geniti caſus: lꝫ dati: cũ dr laben: vt pꝫ ſcienti vitatẽ hꝰ lingue: ⁊ ſic pꝫ ꝓmũ. ſ. q̃ titulꝰ hꝰ pſal. nõ expõi tur i poſtil. ſm hebraicã veritatẽ. Scõz pꝫ. nã lꝫ littera pſal. ſaltꝫ ꝓ magna ſui pte ſit applicabil duplica iudi cio filij dei: put poſtil. dicit: nõ tñ pſalmiſta in hꝰ pſ. tra ctat de hꝰ mõi iudicio q̃tũ ad eiꝰ occultatõem: lꝫ potius q̃tũ ad eiꝰ iuſticiã ⁊ potẽtiã atq; manifeſtatiõem: ut pꝫ diligenti ituẽti. vñ ipoꝓpe dr: Pro occulti filij. poti enim debuiſſet dicẽ: Pro iudicijs filij. vñ meli vi titul exponẽd. ſ. ut itelligat hec dictio almut ꝑmõ. ſ. put ſignifi cat iuuentutẽ ſeu adoleſcẽtiã: ſm q̃ in multis loc ſacre ſcripture accipit alma ꝓ adoleſcentula: ⁊ elem ꝓ adole ſcẽte: vñ in ti. pſalmi. xlv. dictio eiuſdẽ ſignificatõis po nit. ſ. alamoth: ⁊ exponit ibidẽ ꝓ iuuẽtute: ſm hiero. quã ſniam ibidẽ ſequit poſtil.: iõ ſm hꝰ ſenſus pdci titu li erit talis: Victori ic iuuentute ſeu in adoleſcẽtia filio pſal. dauid: quã ſignificatõez ſequẽdo pſal. iſte diuidit i duas ptes: ſz q̃ duplicẽ mãz vi hic: vnã. ſ. ꝓmordialẽ ⁊ figũatiuã: ⁊ aliã ꝓncipalẽ: ⁊ figũatã: ſcõa ibi Parauit i iudicio. Prima ps q̃ ẽ ꝓmordial tractat ꝺ victoria da uid: quã hũit ꝫ goliã: vt hr. j. Reg. xvij. cui marie ꝓpe applicat titulus. ſ. ſic: Victori filio in adoleſcẽtia. hꝰ eſt dicere: iſte ps attribuit filio: qui fuit victoꝛ in adoleſcentia ſua. ſ. dauid: vnde verba huiꝰ tituli ꝓpriſſime adaptantur huic hiſtorie: nõ ſolũ realit: ſed ẽt vbalit. Legitur enim ibi q̃ cum ſaul vidiſſet dauid egredientẽ cõtra philiſteũ dixit ad abner: cuꝰ filius eſt iſte puer: vbi in hebreo habetur: iſte elem. quibꝰ vbis prẽ dictꝰ titu. ꝓprie coꝛre ſpondet. vocat enim vtrobiq; victoꝛ iſte .ſ. dauid filꝰ: ⁊ elem .ſ. puer. Circa igitur iſtam mãz ꝓmordialem ꝓ dauid reddit gratiaꝝ actones deo de iſta victoria dicens: Confiteboꝛ tibi dñe ꝛc. letabõ ⁊ exultabo i te. ꝓnr exꝑmit bñficiũ: qđ a deo hũit i ea dẽ victoria. ꝺ. Jn cõuertẽ inimicũ meũ retroꝛſũ. ſ. goliã: ⁊ ẽt i debellatõe ſeu fuga ſuoꝝ: cum dicit: Jnfirmabuntur et peribunt a facie tua. ſ. philiſtĩm. Et quia hec victoria deo eſt attribuenda: ideo dicit: Quoniã feciſti iudiciũ meuꝫ ⁊ cauſam meã. Quod quidẽ iudiciũ: qꝛ ex mera iuſticia di uina ꝓceſſit: eo q̃ ſpurius ille. ſ. golias blaſphemabat po pulũ dei. ꝺ. Ego exprobraui agminib iſrl hodie: vt i pdcõ ca. iõ ſequit: Sediſti ſup thꝛonũ q̃ iudicas iuſticiaꝫ. Et qꝛ in hoc conflictu exercitus aduerſarioꝝ non equaliter fuit debellatus: gentes eni ꝓ maioꝛi pte fuerunt in fugã conuer ſe: ⁊ ꝓſequens confuſe: ſz caput eoꝝ ex toto pditũ: iõ dic: Increpaſti gẽtes. i. philiſtinos. Et perijt ipius. i. golias: et qꝛ fama ⁊ gloria omniũ eoꝝ ex hoc actu fuit decetero ꝺ nigrata: ideo dicit: Nomen eoꝝ deleſti in eternum ꝛc. Ratio enim huius deletõis: quia philiſtini ꝓcipue confi debant ꝺ foꝛtitudine ſua: ⁊ capitis ſui: ⁊ excellẽtia haſte et gladij: ⁊ alioꝝ armoꝝ que habebãt. cum autem ꝓ vnũ puerum ſeu iuuenem inermem fuerunt deuicti: tunc fuit deletum predictum nomen eoꝝ: Unde dauid dicebat: vt nouerit eccleſia hec: quia non in gladio: nec in haſta ſal uet dominus ꝛc. Jccirco dicit: Jnimici deferunt framee in finem: ideſt framee inimici defecerunt in finem: ſeu a fine intento. Et ſequitur: Et ciuitates eoꝝ deſtruxiſti ideſt tu deus qui iudicas iuſticiam deſtruxiſti ciuitates philiſti noꝝ: ſcilicet a gloria ſua: eo q̃ iſrael perſequendo philiſ teos venerant vſq; ad poꝛtas acharon: que eſt principalis ciuitas ex quo memoria audacie ſeu foꝛtitudinis philiſti ſtinoꝝ delebatur: vnde ſequitur: Perijt memoria eoꝝ cũ ſonitu. ſ. tubarum ſeu exercitus populi iſrael: ⁊ ut oſtẽ deret q̃ vltio diuina contra adhuc non erat cõſũmata. ſeq tur: Et dominus in eternũ permanet. i. paratus vlterioꝛa facẽ contra aduerſarios ꝓpli ſui. Parauit in iudicio ꝛc. Hic incipit ſcõa ps hꝰ pſal. ſ. ꝓncipalis ⁊ figurata in q̃ pſal miſta tractat de iodicio ſeu de iudiciaria poteſtate chriſti.

Add quod ſciendum q̃ hec hiſtoria ſcilicet victorie da uid tam contra philiſteum: q̃ contra leonem: et vrſum: de quibus in predicto ca. primi Regum fit mentio. Figurati ua eſt multiplicis victorie chriſti: vñ glo. in pdcõ ca. ſic ait: Pugna philiſtinoꝝ cõ iſrl pugna demonũ cõ eccleſiã accipi põt. Goliath vo diaboli ſuperbiam ſignificat: quã dauid ideſt chriſtꝰ ſingulari certamine proſtrauit: et populũ dei eripuit: qui leonem et vrſum necauit: ideſt diabolum ſcilz et antichriſtum: alterum nunc latenter inſidiantem: alte rum poſtea manifeſte ſeuientem. Hec in gloſa. Et ideo poſtquam pſalmiſta regratians deo hiſtoriam figuralem narrauit conſequenter in hac parte rem figuratam de nunciat: que conſiſtit in duplici iudicio chriſti: ſcilicet

Uides, quoniã tu laboꝛez ⁊ doloꝛẽ cõſideraſ: ut trã das eos i manꝰ tuas. Tibi derelictꝰ eſt paupoꝛphano tu eriſ adiutoꝛ. Cõtere bra chiũ peccatoꝛi ⁊ maligni: quereꝛ pctm illi ⁊ nõn inue nieꝛ. Dominus regnabit i eternum et in ſeculum ſecu li: peribitis gentes de tra illius. Deſiderium paupe ruꝫ exaudiuit dñs: ꝓpara tõꝫ coꝛdiſ eoꝝ audiuit au riſ tua. Judicare pupillo ⁊ hũili: ut nõ apponat vltra magnificare ſe hõ ſup trã.

discretōis ⁊ discussionis: ſm q̄ tā dīabol' q̄ antichriſt': et eoꝝ mēbra penitus ꝓſtrant. vñ hec ps diuidenda ē ⁊ expo-nēda ꝓut in postilla: excepto q̄ ſm hāc expositōem q̄dā v̄-ſus exponunt meli' ſm figurā: ſic cū dicit: Inſixe ſūt gētes in iteritu quē fecerūt: ⁊ i laqueo iſto quē abſcōderunt ⁊c. qō magr̄ ꝓpe exponit de philiſtinis q̄ credē tes laqueū parare po pulo dei ꝑ goliaz in ipſo cōphenſus ē pes eoꝝ. Siſr: Cognoſce-tur dñs iudicia faciēs ⁊c. nā ex h' q̄ in opi-bus manuū ſuaꝝ cō-phēſus eſt golias dei iudiciū cognoſcit: vt ſic. ſ. de re ad figuraz vel eō tranſeat locutio i eodē ꝓtextu: nā ſm Iſidoꝝ de ſū mo bono. xx. ca. ꝓpr̄ ꝓnexionē capitis diaboli ad ſua mē-bra iniqua: ſcriptura loquens de vno in eodē contextu trā ſit ad loquendū ō altero: ſic Eſa. xiiij. loquēs de rege baby lonis: q̄ erat diaboli mēbrū tranſit ad loquendū ō ꝓncipe demonū cū ſubdit ibidē: quō cecidiſti ō celo lucifer: Si āt ꝫ ꝓdcām expoſitōem q̄s obūciat dicēs quō ꝑs iſte fuit inti tulatus de victoria dauid adoleſcentis: cū in eodem ꝑſ. tra ctet de iudicijs dei q̄ maiora ſūt: cū tñ denoiatio fieri debe at ſp ſm ꝓbm a digniori. Ad h' dicēdū q̄ moris eſt ꝓphe-tarū in ſilibus cū de diabolo tractāt: ⁊ de aliquo eius mē bro notabili intitulare ꝓphetiam de mēbro: ⁊ deinde itro ducere tractatū de capite: ſic Eꝛech. xxviij. intitulat ꝓphe-tia de ꝓncipe tyri: ⁊ ibidem tranſit ad loquendū de diabo-lo dicens: tu ſignaculū ſilitudinis ⁊c. ⁊ eadē rōe ſub titulo victorie dauid ꝫ goliā tractāt ō victoria chriſti ꝫ diabolū ⁊ antichriſtū: q̄ q̄dem ꝓceſſus eſt nobis ꝓnaturalis ꝫ phi loſophū in ꝓ' phyſicoꝝ. ſ. a magis notis ad minus nota.

Replica.

IN pſalmo Confitebor tibi dñe. Burgeñ. ꝓbat titulū quē ponit btūs hiero. iuxta hebreū: ⁊ quē exponit beatus Aug. caſſi. haymo. ⁊ mgr̄ in glo. eos ſeq̄tur ⁊ poſtil. in q̄'min' bñ ſe hz Burgeñ. Pr̄' q̄ ꝓba-bat ſcōs doctoꝝ: cū tñ ei videat crimen leſe maieſtatis ſi q̄ñq̄ poſtillatoꝝ ōclinat dcā ſci Tho. ex magna rōne. puta eni oēs añ eū ꝓpetatē ideomatis hebrei ignoraſſe: inde au ſus fuit ſe cunctis opponere ex debili rōne. Argnit eni ſic ꝫ tituluz: q̄ ē ꝑ occultis filij ⁊c. Utrūq̄ inq̄t iudiciū chriſti .ſ. diſcretōis ⁊ diſcuſſiōis: de q̄ h tractat pſal. nō ē occultū igit nō ē applicabile titulo q̄ ꝓponit huic ꝑſ. ꝑ occultis fi-lij. hic vī dicēdū q̄ q̄uis vtrūq̄ iudiciū erit manifeſtuz in fine ſeculi: eſt tñ nobis imo toti eccleſie occultū ꝑ ſtatu ꝑſē ti: ⁊ ſic de eo tractat pſalmiſta in h' ꝑſ. ꝓut declarat et bñ applicat poſtillatoꝝ ⁊ mgr̄ in glo. Burgeñ. autē fingit aliū titulū talē: Victori i iuuentute filio ꝑs dauid. ponēs iuuē tutē: vbi btūs hiero. ⁊ ſci ponūt occultatōem. Sz reuera ti tuluſ nō vī ad ꝓpoſitū h' ꝑſ. Nā dato ſz nō cōceſſo q̄ q̄nq̄ ꝓmi vſus h' ꝑſ. exponi poſſēt de victoria dauid ꝫ goliath q̄ ipſi i iuuētute ꝓtigebat: ſic Burgeñ. vult: totū tñ reſiduū h' plixi ꝑſ. ad h' mōi iuuētutē nō ē applicabile iudicio chri ſti: qō ꝓtigit mūdo ūeterato: nec reſpicit ad chriſti iuuētu-tē: q̄uis. n. oē iudicio ōdit pr̄ filio: vt pz iohan. v. Ad iuuē tutē tñ nullū hz reſpectū: nec ē ſimile q̄ titul' ꝑſ. debeat rſpi cere tm̄ ptem ꝓmialē: ⁊ ad ptē executiuā nullā hēre appli catōez: ⁊ ſolū ptinere ad figurā: vt vlt Burgeñ. ⁊ nihil pti nere ad rē figuratā. Sz ⁊ ecce ſiqs voluerit ſeq̄ Burgeñ. in expoſitōe ꝓme ptī h' ꝑſ. de victoria dauid ꝫ goliath nō co git ꝓpr̄ hoc recedere a ſcis doctoribꝰ mutādo titulū: nam titul' ꝑ occulti filij fuit bñ eidē expoſitōi: naz illa victoria ⁊ſi in fcō fuit manifeſta: tñ q̄ ad vtutē q̄ fcā fuit ipſa vi-ctoria fuit iopinabilis ⁊ occultiſſima: qr̄ diuio iudicio fcā: qō ē occultū filij: q̄uis ut dictū ē manifeſtandum.

Victori dauid ꝑs. x.

IN dño ꝓfido quō dī cit' aie mee: tranſmi grā montem ſicut paſſer. Quoniaz ecce peccatores intenderunt arcum: para uerunt ſagittas ſuas i pha retra ut ſagittent in obſcu ro rectos corde. Quoniaz quem perfeciſti deſtruxe-runt: iuſtus autem quid fe cit: Dñs in templo ſā cto ſuo: Dñs i celo ſedes ei' Oculi ei' i pauperē rſpiciūt:

PSAL. X.

huic pſ. ꝓponit tal' ti. in hebreo: Ad victoriā dauid. In trāſla tōne vo hiero. iu-xta hebreū dicit: Victori dauid. et eſt eadē ſnia. Ex-ponit āt duplicit Uno modo q̄ da uid fecit hūc pſ. ad laudez dei vi-ctoris: vel q̄ ōdit dauid victoriam de inimici. Alio mō q̄ dauid fecit hūc pſ. decantādū a leuitis: cuz cona tu q̄ vnus chorus nitebat aliū ſupare: vt dcm ē ſupra pſ. iij. De mā āt h' pſ. dicit Ra. ſa. q̄ dauid fecit hunc pſalmū qn̄ fugiēs pſecutōem ſaul' dixit illud qō habet j. Reg. xxvj. Maledicti ſunt in cōſpectu dñi qui eiecerī me hodie: ut nō inhabitē in hereditate dñi dicētes: va-de ſerui oīs alienis. Et poſtea ſb'ditur qn̄ fugit ad regē geth: ſz littera pſal. nō vī ꝓcordare cū dī: In domio cō-fido quō dicitis aie mee tranſmigra in montē ſicut paſ ſer. fugiens ſaulis pſecutionē. Iſta littera magis vī ſona re q̄ remanſerit in terra ex diuina cōfidentia. Et eodez mō ipſe probat opinio: que dicit q̄ dauid fecerit hūc pſal. eo q̄ dauid ad inſtantiam viroꝝ ſuoꝝ fugit ad loca mōtuoſa: que erant tutioza: vt habet. j. Reg. in plurib' locis: non tñ ꝓfidebat in montib' illis: ſz i dño. Ita eni huius pſal. magis vī ſonare q̄ deteſtatus fuerit fugam Et iō vī mihi ſaluo meliori iudicio q̄ iſte pſal. ſit expo nendus de reuerſione dauid in terrā iuda ex diuina cō fidentia: vt habet. j. Reg. xxij. vbi dī q̄ dauid fugit ad regem moab: cui gad ꝓpha dixit ex pte dñi: Noli ma-nere in ꝑſidio: ſz ꝓficiſcere ⁊ vade ad terrā iuda: quod ⁊ fecit confidens de ꝓtectione diuina. Igitur ſm h' ꝑs iſte diuiditur in duas ptes: qr̄ ꝓmo ponitur confidētia dauid in perſecutione: ſcō aſſiſtentia dei in eius ꝓtec-tōne: ibi Dominus in templo. Circa ꝓimuz dic ſic: a In domino confido. i. in eius ꝓtectione aſſecurat' ex verbis gad ꝓphete. b Quomodo ⁊c. i. dest fu ge extra terram iſrael a facie ſaulis c Sicut paſſer. euolans a facie ſagittantis: ⁊ dirigit dauid verbuz illō ad viros: q̄ cū eo erāt q̄ dcām fugā ſibi ꝓſuluerāt: eo q̄ multi eoꝝ eſſēt amaro aio ⁊ oppſſi ere alieno: vt hī. j. Reg. xxij. d Qm̄ ecce pctōres itēderūt. h' allegabāt vi ri dauid. d. fuge ſic paſſer ꝥrā iſrl': qr̄ ſaul ⁊ cōplices ei' oīb' modis q̄rūt te inēficē. e Ut ſagittēt in obſcuro .i. iſidioſe. f Rectos corō. i. dauid ⁊ frēs ei'. g Qm̄ hic dirigit dauid ſermonē ad deū. d. g Qm̄ quez pfeciſti. i. achimelech ſacerdotē quē i ſtatu pfecto feciſti h Deſtruxerūt. ſ. ſaul ⁊ doech: ⁊ alij cōplices ei' cū aliis ſacerdotib': vt hī. j. Reg. xxij. i odiū dauid: ideo dicit. i Juſt' āt ⁊c. q. d. achimelech iuſt' nihil feceāt dignū morte vel: i Juſt'. i. dauid q̄ nihil feceāt: ꝓpr̄ quod tāta ſtrages ꝓpr̄ eū ōbēt fieri. k Dñs. hic ꝓnī deſcri bit diuia aſſiſtētia i dauid ꝓtectōe: cū dī: k Dñs i tē plo ⁊c. Jubi a ſcis āgel' videbit clare: ⁊ ſic ē ibi mō ſpāli nō. n. pōt itelligi h' de tēplo materiali: qō nonduz erat factum a ſalomone. l Oculi eius in pauperem re ſpiciunt. i. in dauid ⁊ populum eius depauperatum: qr̄ cum eo erant multi debitis multis obligati: vt dcm eſt ſupra: reſpiciebāt aūt oculi dei ipm dauid ipz ꝓtegen-

m Palpebre eⁱ ꝛc̄.].i. scrutant actꝰ ꝛ cogitōnes eoꝝ n Dñs iterrogat iustū. ad remūerādū. o Et ipiū. ad puniēdū tēpoꝛibꝫ m̄ debit. p Qui āt ꝛc̄.]qꝛ p hꝰ ducet ad gehēnā. In trāslatōe hiero. iuxta hebꝛaicū hꝛ sic: Dñs iustū ꝓbat. i. appꝛobat. impiū āt ꝛ diligētē iniq̄tatem odit aiaꝫ eⁱ. s. dei: ꝓparans ei penā ꝓ suis iniq̄tatibꝫ: iō ſbdit: q Pluet ꝛc̄.]qꝛ frequent ſbito et ipꝛouiſe moꝛiunt q̄ſi capti laqueo. r Ignis ꝛ ꝛc̄.]qꝛ i gehēna ē tāta pena q̄ vbis nō potest bene expꝛimi s Q̄m iust' ꝛc̄.] ſic oē aial diligit ſile ſib. t Equitatem ꝛc̄.]ad remunerandū ſic videt iniq̄tatē ad puniēdū: vt oēz ē

Psal. XI.

Saluum me fac dñe ꝛc̄. huic ps. ꝓponit titul' tal' i hebꝛeo Ad victoꝛiā sup octauā cāticū dauid. Et h̄ accipit octaua ꝓ instrumēto octo coꝛdarū i q̄ cātabat illud cāticū: ſic dcm̄ fuit supꝛa ps. vj. Istū āt ps. dauid fecit q̄n fugiēs de ceila saluatus fuit cū viris suis de ꝓditōe hitatoꝝ ceile: q̄ tractauerāt de ꝓditōe eⁱ i manu saul: ut hērent fauoꝛē eⁱ: reddēteſ ipſi dauid ꝛ viris eⁱ malū ꝓ bono: qꝛ saluauerat eos ò philisteis: vt hꝫ. j. Reg. xxiij. dicit igit: a Saluū me fac dñe ꝛc̄. Jò ciuitate ceile. b Q̄m ꝛc̄.]opeꝝ ꝛ vbꝝ. c A filijs hoiuꝫ. i. ab hitatoꝛibꝫ ceile: q̄ dicunt h̄ filij hoium: ꝛ nō dei: ꝛ iō dī: d Uana ꝛc̄.]mutuo se exhoꝛtātes ꝛ occulte ad ꝓdēdū dauid i fauoꝛē regⁱ saul' e Labia dolosa. supple h̄nt viri ceile. f In coꝛde ꝛc̄.]qꝛ in vbis suis ꝓtēdebāt ipſi dauid fidelitatē: ꝛ iterſe ꝛ̄riū tractabāt. g Dispdat ꝛc̄.]. i. labia ceiletarū. h Et liguā magniloquā ꝛc̄.]qꝛ erāt ꝓtēdēteſ vbis ipi dauid q̄ fecēat magna ꝓ eo. vel: h Liguā magnilo quā. qꝛ ciues ceile dicebāt ſe facē magnū ꝓ rege saule: ut ſic hērēt eⁱ gꝛaz: ſi traderēt ei dauid: vñ ſbdit: i Qui dixerūt. i. inī ſe tractauerūt. k Linguā ꝛc̄.]qꝛ ꝓdendo dauid magna ꝓ saule faciem̄: ꝛ ſic hēbim̄ opoꝛtunitatē magna petēdi ab eo. l Labia ꝛc̄.]. i. vba q̄ tractam̄ ꝫ dauid ꝓcedūt a nobis: ꝛ nō ex alioꝝ suggestiōe ꝛ ſic erūt magis placita coꝛā rege: ꝛ q̄ eſſet illa vba ſubdit: m Quis nr̄ dñs ē: ſic. n. dicebāt: Quis dubitat qui saul ſit dñs nr̄: ꝛ nō dauid: ꝛ iō dēm̄ ei fauere: ſz rō nō valet: qꝛ rō erat ꝫ deū ꝛ iustīciā. n Ꝓpt miſeriā. hic ꝙſequent ponit ipſi⁹ dei ꝓtectio circa dauid: cū di. i ꝓsona eⁱ n Ꝓpt ꝛc̄.]. s. dauid ꝛ viroꝝ eⁱ: q̄ mltas miſerias ſuſtinebāt tanꝫ fugitiui ꝛ depauperati o Nūc exurgā. ad eos ꝓtegēdū a dcā ꝓditōe. p Ponā in ſalutari. i. in ephot: vbi dñs dedit rñſum ſalutis ipſi dauid petēti. j. Reg. xxiij. Si tradēt me viri ceile: et eos q̄ mecū ſūt i manu ſaulis: ꝛ dixit dñs: tradēt. Et ſbdit Nūciatū ē saul q̄ fugēt dauid ò ceila: ꝛ ſaluat' eſſz. q Fiducialit ꝛc̄.]. i. in dauid. ad hꝰ eni ſaluauit deꝰ da uid: vt populus per eum ꝓtegeretur: ꝛ fiducialiter ageret. r Eloquia domini. que locutus eſt ad abiathar reuelando ꝓditōem habitatoꝝ ceile. s Eloquia casta. ſine macula falſitatis. t Argentū ꝛc̄.]hoc addit ad exꝑmendū certitudinez veritatis i verbis diuinis: ideo ſubdit dauid:

v Tu domie ꝛc̄.]. ſ. ꝓtegendo cōtra ꝑ dictā ꝓditōez. x Et custodies ꝛc̄.]. i. hitatoꝛibus ceile ꝛ a saule a In eternū. qꝛ nō permittes noſ cadē in manibꝫ eoꝝ. b In circuitu ꝛc̄.]. i. habitatōeſ ceile: ꝛ ipe saul q̄ querebant dauid ꝛ viros eius deceptiōi' bꝫ inuoluere. c Scōz altitudinem tuā. i. ꝛz altitudinē conſilij tui q̄ ò eſt incōꝑhenſibile d Multiplicaſti filios hominum. ideſt saul doech: ꝛ alioſ eorum complices: ꝛ ceile habitatoꝛes i mea perſecutione ad exercitium patientie mee ꝛ meritum vite futuꝛe. Poſſet autem iſte ꝑsalmus exponi

vniuſa labia doloſa:] ꝛ lin guā magniloquā. Qui dixerūt: linguā nr̄am magnificabim̄:] labia nr̄a a nob sūt: q̄is nr̄ dñs ē: Ꝓpter miſeriā iopū] et gemitum pauperuꝝ: nūnc exurgam dicit dominus. Ponam in ſalutari: fiducialiter agam in eo.] Eloquia dñi eloqa casta: argentuꝝ igne examinatū:] ꝓbatū terre purgatū ſeptuplū. Tu dñe ſuabiſ noſ] et custodies nos: a generatōe hac] i ēternū. In circuitu ipij ābulāt:] ſm altitudinez tuā mltiplicaſti filios hominum

moꝛaliter de quolibet viro iuſto in perſecutionibus poſito contra quez parantur machinationes fieri: Ques tamē totum conuertit ad meritum ſue patientie: ꝛ ipſe eſt ſperās ab omnibus liberari auxilio diuine gratie: ſed pertranſeo quia de facili poteſt littera ad hanc ſententiaz applicari.

In ꝑsal. xj. Saluum me fac. vbi dicitur in postilla. huic ꝑsalmo ꝓemittitur talis titulus.

Additio.

Littera huius ꝑsalmi nō ꝓpꝛie adaptatur hiſtorie dauid fugientis de ceila: ꝓout postil. exponit tum quia in titulo de hoc non fit mentio ſicut in alijs ꝑsalmis: vbi de caſibus ſingularibus: qui ipſi dauid ꝓtigerūt tractat: ſicut in ꝑs. iij. vbi ꝑmittit in ti. ꝑsalmi ps dauid: cū fugeret ab abſalon filio ſuo. ſimilit i ꝑsal. hoc in cuius ti. ponitur: ad victoꝛiā ps dauid: quādo vēit doech idumeus: ꝛ nunciauit ſauli ꝛc̄. ꝛ in ꝑs. cxlj. in cuius titulo ponitur eruditio dauid cum eſſet in ſpelunca: ꝛ ſic de multis alijs: tum quia verba ꝑsalmi manifeſte videntur loqui generaliter q̄ſi de toto mundo: vel ſaltem de generatione contemporanea: cum qua ipſe dauid conuerſabatur: in qua licet forte eſſent multi ꝓbi viri ꝛ veraces: quia tamē ꝑ maioꝛi ꝑte deficiebāt: ꝛ denoiatōes ꝛz ꝓbꝝ fiūt a maioꝛi iccirco dicebat: Diminute ſi vitates a filij) hoiuꝫ. ꝛ hꝰ mōi: Uñ melⁱ vi dicēdū ꝛz glo. q̄ i hꝰ loco ſic dic̄: videſ ſcūs vir mltiplicatā vanitatē hꝰ ſecli: exclamat ꝓ magnitudie pcli ꝛ ait: Saluum me fac deus. ꝛ infra: Quoniam defecit sanctus. i. non inuenit ſanctus in hoc mundo: vbi tot mali ſt: ꝛ hec opinio fuit in helia quando dixit: Domine relictus ſum ego ſolus. Hec in glo. ꝑm quam gloſam bipartitus eſt ꝑsalmus. nam in ꝑma ꝑte ꝑsalmiſta petit a puerſitate ſecli ſaluari. in ſcōa ondit quomō cōtra huiuſmodi mala ſecli oꝛtebat deū exurgere ad remediandū. ſcōa: ibi Ꝓꝛoi miſeriā iopū ꝛc̄. Prima ꝑs facilit ē applicabil' ad ꝓpositū comodo quo exponit in postilla hoc mutato ſez q̄ illa q̄ referunt ad viros ceile tm: referant q̄ſi i vniuerſo mō ꝓdicto.

Silr cū dī in fine hꝰptis: Quis noster dñs ē.nō referat ad saul ꝓut in postil.ſz itelligat sic ꝙ mendaces viri de facundie sue loq̄citate ꝓfidētes iactabāt se deꝑtāte ꝓpa labiorū ḡsi a deo nō sint.vñ dicebant: Quis nr̄ dñs est.i. q̄s ē cuꝰ regule nos subḡciamur.q.d.nullus.Scōa ps vo vlteriorē req̄rit indaginē.Pro cuꝰ declaratōe sciendo ꝙ q̄ plalmista p̄ncipalit attribuebat mala mūdi ad defectum veritat̄ i filijs hoiuz iccirco q̄ ꝓria ꝓrijs curant ꝓphetice dic̄ ꝙ ad tollēdū hꝰmōi falsitatis malicia vēturus erat ille cuius eloquia sūt maxie vera:sic̄ dcā ꝑiorū sum me falsa.vñ sequitur

Victori dauid ps. XII.

VSquequo dñe obliuiscer̄ me] in finēm: vsq̄equo auertis faciem tuā a me:] Quādiū ponā ꝓsilia i aīa mea:dolorē i cō de meo p diez:] Usq̄quo exaltabit̄ inimicꝰ meꝰ] sup me:.r̄spice.ꝛ exaudi me dominē deus mus.Illumina oculos meos] nē vnq̄z obdormiā in morte:]nequā di cat inimicꝰ meꝰ]ꝑualui adū sus eum:Qui tribulāt me exultabūt si motꝰ fuero:] egō aūt i mia tua sperāui.

Pro miseriā inopū ꝛ gemitū pauperū.s.iustorū q̄ de malꝭ gemūt ꝛ p peccatꝭ ꝑterunt:supple tollendā.Nūc exurgam dicit dñs.i.apparebo.Ponā in salutari.i. in iesu ꝓsolatōz paupez.Et fiducialit agā i eo.i.potētialit:q̄ nihil ei rſistit Cōsequent̄ dicit:Eloquia dñi:oñdens ꝙ eloq̄a hꝰ saluationis sunt ꝓria ꝑdictis:vt dcm̄ est.sunt enī: Quasi argentuz igne examinatū purgatū septuplū i.p septiformē spūz purificata atq̄ rutilātia.Quia tm̄ aduentū hꝰmōi actoris veritatis non ita de ꝓpinq̄ psalmista ꝓspiciebat:iccirco petebat a gnātōe falsiloqua sibi cōtempanea custodiri ꝛ fuari Unde dicit:Tu dñe seruabis nos a gnātione hac:ꝛ ut magis oñderet se idigere tali custodia subdit: In circuitu ipij ambulant.ad deuorandū iustū eo mō quo.j.Pe.v.c.dī:Aduersariꝰ vestꝛ diabolꝰ circuit q̄rēs quē deuorꝛet.ꝛ seq̄t:Scōz altitudinē tuā.i.fm incōphensibilitatem ꝓsilij tui.Multiplicasti filios hoium.s.ipios de qbꝰ in ꝓma ꝑte dicebat:Dimīute sūt veritates a filijs hoium.q.d.ex duobus maxie idigemus custodia tua.vnū est:q̄ aduersarij sunt astuti et sollicīti ꝫ nos:vñ i circuitu ābulāt.Scōm ē:q̄ sūt multi numero:vñ rsi nō essent ita sollicita adhuc esset valde timē dī ꝓpter eoz multitudinē ꝛc. Replica.

In psalmo Saluū me fac modica ē diuersitas:q̄ expositō postillatorꝫ ē de singlari casu: Burgen.āt gnālit extēsa.

VSquequo dñe. Huic psal. Psal.XII.

Upponit talis ti.in hebreo. Ad victoriā dauid.vl ſz hiero. Victori dauid.qđ i idem redit. Et exponitur dupliciter. Uno modo vt sit sensus ꝑ suppletionem Iste ps factꝰ a dauid decantandꝰ ad victoriā.i.cū q̄dā conatu leuitarū vt frequent̄ supra ē expositū. Alio mō vt sit sēsus: Iste ps fcūs ē a dauid ad laudē dei victoris sup oia vl qui ꝑstat victoriā. De mā aūt hꝰ ps. dicit Ra.sa.q̄ factꝰ est de ḡtuor regnis ꝑ q̄ affligēdi erāt filij isrl. Primū ē regnuz babylonioz qđ destruxit ciuitatē hierusalē ꝛ tēplū ꝛ captiuauit pplm sub nabuchodonosoꝛ rege:vt hī.iiij.Reg.vlt. Scōm est regnū psaz sub q̄ fuit ꝓhibita reedificatio templi:vt hī ꝑ Esdre.iiij.ca. Tertiū ē regnū grecoz ꝑ qđ fuit positū idolū abominatōis in tēplo ꝛ ppls occisus ꝛ cōpulsus ad idolatriā sub antiochio rege.vt hī ꝑ Macha.j.ca. ij.ꝛ iij. Quartū ē regnū romanoz ꝑ qđ fuit iterū tēplum destructum ꝛ ciuitas ꝛ ppls captiuatꝰ sb Tito ꝛ Uespasiano iperatorib⁹.ꝛ ꝑma afflictōne fuerunt liberati filij isrl ꝑ cyruz q̄ remisit captiuitatē danꝫ licētiā reedificādi tēplū fm ꝙ hī.j. Esdre.j. Ā secūda ꝑ dariū sub q̄ ꝓsūmatū ē tēplū scōm :vt hī.j. Esdre.vj. Ā tertia ꝑ machabeos: vt pz j.ꝛ ij.macha. Ā q̄rta expectāt liberari ꝑ regē messiā: Sed istud dcm̄ ꝺficit i duobꝰ. Unū ē :q̄ suppōit falsū.s.christū venturū:ꝛ ꝙ debeat ꝺminari ista captiuitaꝫ iudeoz q̄ vsq̄ ad finē mūdi durabit:fm ꝙ dī Amos.ij. Sup trib⁹ sceleribꝰ iuda ꝛ sup q̄rtū non ꝑuertam : quod sic exponit vno mō ꝙ ꝫ scelera tria ꝓpt q̄ incurrerūt tres ꝑmas afflictiōes fuerūt eis remissa q̄tum ad hꝰ ꝙ liberarent:nō tm̄ q̄rtū scelus:qđ fuit vēditio ꝛ occisio christi ꝓpter que sūt i hac captiuitate:r̄mittetur eis: sic ꝙ ab ista captiuitate liberē tur. Scōm est ꝙ dicit pplm isrl grauit̄ afflictuz a regno psaruz qđ nō ē verū: q̄ illō regnū remisit captiuitatē babylonie :vt dcm̄ est et pmisit filios isrl habitare in terra sua pacifice ꝛ vti legibꝰ suis: Nec illō ipedimētū reedificatōis tēpli fuit a regibꝰ psaz: vt dic̄ Ra.sa.sup ꝑmum Esdre:ſz a samaritanis qbꝰ fuit ꝓcessū ꝙ ñ pmitterēt ciuitatꝫ reedificatōez et sb hꝰ ꝑtextu ꝓhibuerūt reedificatōem tēpli plꝰ faciētes ꝙ eis mandatuz fuerat a rege. Unū ꝛ pea ꝓsūmatū ē tēplū sb dario rge psarū. Et exꝺ cursu pmi Esdre ꝛ neemie appet ꝙ regnū illud tractauit iudeos satꝭ hūane: ꝓpt qđ dī Ezechi.j.ꝙ illō regnū ꝺsignat ꝑ factē hois:q̄ illud regnū satꝭ hūane filios isrl tractauit.Sequē igit dcz ra.sa.i ꝑte dimittēdū ē regnū romanoz ꝛ regnū psaz rōibꝰ pdcis:ꝛ loco ipoz ē accipiēdū regnū assyrioz:q̄ captiuauit regnū isrl tpe osee vt hī.iij.reg.xviij. Et regnū egyptioz qđ afflixit rgnū iuda tpe ioathā quē pharao nechao vinctū misit i egyptū iponēs ire ꝫbutū magnū:vt hī.iij.reg.xxiij. Et sic tū rgnū ē babyloniorꝫ:ꝛ q̄rtū grecoz:igit ſz istā sniaz dauid ꝑuidēs q̄tuor afflictōes ꝑdcās sibi succedentes facē q̄tuor qōes:petēs ꝛ ꝺsiderās eaꝫ imiari.ꝺ.i psōa pplī isrl a Usq̄q̄ ꝛc]. ſ.i pplo meo mihi succesſuro pmittē eū affligi ab assyrijs. b Jn finē.i.tā diu.vī enī afflicto ꝙ nū q̄ ꝺbeat imiari sua afflictꝰ. c Usq̄q̄ auert̄ ꝛc tā diu ꝺmittē pplz meū i egyptioz ſuitute. ꝺ Quādiu ꝛc]. tractās ꝛ ꝓsiderās quo possi liberari a captiuitate babylōica.ꝛ loq̄t dauid i psōa iesu filij iosedech ꝛ zorobabel filij salathiel:q̄ freq̄nē meditabāt ꝛ ocū ꝺpcabāt de captitatꝫ hꝰrditu ꝛ dñs exaudiuit eos:q̄ fēs ē sb eoz ducatu:vt hī.j.Esr. e Dolorē ꝛc]. i. oi die q̄ ꝺstructōe ciuitatꝫ hierlz ꝛ tēpli dolebāt q̄si ꝓtinue. f Usq̄q̄ ꝛc] .i. anthiochꝰ q̄ ꝑ supbiā ita fuit eleuatꝰ vt videret sibi q̄ hēret pelagus ad iter agendū ꝛ terrā ad nauigādū ꝓpt mentis elatōem:vt dī.ij.macha.vt. g Sup me.q̄ pplz isrl afflixit ꝛ nimis suppeditauit:ꝛ iō ꝓpha sb dit h Respice.oculo tue misericordie. i Et exaudi me liberādo a tāta tribulatōe. k Dñe. ꝑ oīuz gubernatōem. l Deꝰ.p creatōez. m Meus.p vez cultū ꝛ fidē. n Illumina ꝛc]. lumie ꝓsolatōis tue. o Ne vnq̄ ꝛc.] morte mortalꝭ culpe:ꝛ p ꝑnis i morte gehenne fractꝰ ipatiētia ꝛ desꝑatōe sb tāta tribulatōe. p Neq̄n ꝛc]. i. diabolꝰ. q Ꝑualui ꝛc]qđ ꝓtigit q̄n aliq̄z deiecit a mōte clpe i mortē gehēne. r Qui tribulāt ꝛc.ad hꝰ.n.sēnacherib ꝛ pharaoꝛ nabuchodonosoꝛ tbl̄auerī filios isrl ut trāsferrēt eos de ira sua: vñ ꝛ sennacharib trāstulit filios isrl i assyrios:nabuchodonosoꝛ tres trib⁹ i babylonē:ꝛ pharao ioathā i egyptū:ut supra dcm̄ ē. Silr āthiochꝰ tribulauit iudeos:ut facēt eos trāsire ad gentilem ritum. s Ego autem ꝛc] non in iustitia mea. t Speraui.ab istis tribulatōib⁹ liberari:iō sb dit:

t Exultabit cor meũ. leticia iterioꝛi. v Lãtabo dño. leticia exterioꝛi: ſm q̃ dicit ifra pſal. lxxxiij. Cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt in deum viuum.

In pſal. xij. Uſqueq̃ dñe: vbi dr̃ i poſtilla. De mã ãt huiꝰ pſal. dicit Ra. ſa.

Additio.

Exultabit cor meũ i ſalutari tuo: cãtãbo dño q̃ bona tribuit mihi: ⁊ pſallã noi dñi altiſſimi. Ad victoriã dr̃. pſ. xiii

Dixit inſipiẽns i corde ſuo: nõ ẽſt dꝰ. Corrupti ſt ⁊ abhoinabiles fci ſũt i ſtudijs ſuis nõn ẽ q̃ faciat bonũ: nõn ẽ vſq̃ ad vnũ. Dñs de celo pſpexit ſup filios hoiuꝫ ut videat ſi ẽ itelligẽs: aut requirens deũ. Oẽs declinauerũt ſimul inutiles fci ſũt: nõ ẽſt q̃ faciat bonũ: nõn eſt vſq̃ ad vnũ. Sepulchꝛum patẽs ẽ guttur eoꝝ: linguis ſuis doloſe agebãt: venenũ aſpidũ ſub labijs eoꝝ. Quoꝝ os maledictione ⁊ amaritudie plenũ ẽ: veloces pedes eoꝝ ad effundendũ ſãguinẽ. Cõtritio ⁊ infelicitas i vijs eoꝝ: ⁊ viã pacis nõ cognouerũt: nõn ẽ timoꝛ dei ante oculos eoꝝ

Exposítio Ra. ſa. in hꝰ pſ. nõ ẽ lr̃alis. ex hꝰ. n. q̃ ꝓpha q̃ter repetit petitiones ſeu ꝙqueſtiones ſue tribulatõis petens ⁊ deſiderãs eas termiari: nõ ſequit q̃ totidẽ ſint tribulatões ſepate a qbꝰ liberari petit. Cõtingit eni ſepe in ſcriptur̃ ſacr̃ repetitio vniꝰ ⁊ eiuſdẽ ad maiorẽ firmitatẽ ſeu exꝑſſionẽ ꝙceptꝰ mẽtis ꝓput ifra: Attollite portas ⁊c. ⁊ iterꝝ attollite portas ⁊c. ⁊ iõ hec expoſitio etiã inr̃ hebreos nõ reputat lr̃alis: ſz q̃ſi myſtica. vñ ⁊ abenhazra ⁊ alij expoſitores q̃ magis ꝓprie lr̃az ſequunt nõ referũt q̃tuoꝛ ꝙqueſtiones p̃dictas ad q̃tuoꝛ tribulatões ab inuicẽ ſepatas: ſz i vna ⁊ eadẽ tribulatõe dicũt exꝑmi nouos ſenſus ꝙquerẽtis: vñ cũ dr̃: Uſqueq̃ dñe obliuiſceris me ⁊c. pſalmiſta conquerit ex hoc q̃ deꝰ tã diu reliq̃rat eũ i tribulatõe: qõ videt iã q̃ſi obliuiſcens eũ. Cũ ãt dr̃ ſcõ: Uſqueq̃ auertas faciẽ tuã a me. cõquerit de hꝰ q̃ nõ ſolũ deꝰ ſe oñdit q̃ſi obliuiſcẽs: qõ ꝓtingit i humanis ex ſola obliuione q̃ ꝓueit ex labilitate memozie: ſz ẽt deꝰ ſe oñdebat ut voles obliuiſci ex certa ꝏliberatõe: qõ ꝓpe ſignificat cũ dicit: Auertis faciẽ tuã a me. Dñs. n. q̃ auertit faciẽ ſuã a ſuo ſuo manifeſte oñdit q̃ vult eũ obliuiſci ⁊ nõ ei ꝓuidẽ: qõ ẽ ſignũ maioꝛis indignatõis: put deut. xxxj. c. ⁊ ait: Abſcondã faciẽ meã ab eis. q̃ oĩa de deo itelligẽda ſũt metaphoꝛice. Cũ aũt tertio ꝙquerit. d. Quãdiu ponã cõſilia in aĩa mea. ꝓpha oñdit ſe eẽ valde anxiatũ in aĩa ⁊ doloroſũ i corde ex vehemẽtia timoꝛis q̃ ẽ ꝏ malo futuro. nã ſm phm in 2° rhetorice: Timoꝛ ꝙſolatiuos facẽ. Cũ ãt 4° ꝙquerit dicẽs: Uſqueq̃ exaltabit inimicꝰ ſuper me. oñdit ſe afflictũ ex exaltatõe inimici: q̃ int̃ ceteras pſſuras ẽ valde horribil. vñ dauid dicebat. q̃. Reg. xxiij. in cidam⁹ i manꝰ dñi ⁊ nõ in manus hoiũm. Uñ melꝰ videt dicendũ ad lr̃am ſm glo. ſ. q̃ ꝓpha in hꝰ pſal. in pſona antiq̃ꝝ patrũ q̃ſi de dilatõe aduent⁹ xp̃i p quẽ futurã redẽptiõem expectabãt ꝙquerit: vl̃ in pſona ſãctorũ moderꝝ ſm chriſti aduẽtũ deſiderantiũ: iuxta illud philip. j. Cupio diſſolui ⁊ eẽ cũ chriſto. vel potꝰ ſm vtrũq̃ reddendo ſingula ſingulis. Cũ aũt dicit: Reſpice ⁊ exaudi me. petit illumiñari ne cedat fraudib⁹ ĩimici confidens in miſericordia dei q̃ exultabit in ſalutari ſuo. ⁊c.

Replica.

Similit in pſ. Uſqueq̃. poſtillatoꝛis expoſitio ẽ de tribulatõib⁹ iſr̃l ad lr̃am: burgen. ꝏ tribulatõib⁹ fideliũ p allegoriã. Liberatõ. n. populi iſr̃l a tribulatõib⁹ coꝛpalib⁹ ⁊ tpalib⁹ ẽ figura libẽatõis fideliũ a tribulatõib⁹ ſpũalib⁹.

Pſal. XIII.

Dixit inſipiẽs in corde ſuo. huic pſ. ꝓponit talis ti. i hebreo. Ad victoriã dauid. Et exponat ſic ſupra pſ. ꝓcedẽti. De mã ãt hꝰ pſ. dicũt aliq̃ q̃ ẽ de ſenna cherib q̃ p nũcios et lr̃as blaſphemauit deũ iſr̃l: vt hẽt. iij Reg. xviij. ⁊. xix. dicẽs q̃ nõ poſſz eruere eẽechiã de manib⁹ ſuis: ⁊ ſic negabat diuinã potẽtiã: ⁊ p ẽns deũ: qꝛ ẽ idem cũ ſua potẽtia. Et lr̃a hꝰ pſ. ſatꝭ põt ad hꝰ applicari excepto vſu vltimo q̃ vi diſcoꝛdare: q̃ facit mentionẽ de reditu captiuitatis plebis iudaice. Sennacherib aũt ñ captiuauit eẽechiã ⁊ ꝓpl̃m eiꝰ: ⁊ ſz captiuauerit oſee regẽ iſr̃l ⁊ eiꝰ ꝓpl̃m: illa tñ captiuitas nõ ẽ reducta nec reducẽt ſm ſniaz iudeoꝝ: ꝓpter quod ra. ſa. expõit hũc pſ. de nabuchodonoſoꝛ q̃ blaſphemauit deũ iſr̃l vbo ⁊ fcõ q̃ñ iuſſit icẽdi eiꝰ tẽplũ p nabuzardã: qõ ñ feciſſz ſi ꝛputaſſz eũ vez̃ dũ et ſz hꝰ diuidit iſte pſ. i q̃tuoꝛ ptes: qꝛ ꝑ deſcribit nabuchodonoſoꝛ ⁊ ꝓpl̃i ſui malicia. 2° circa hꝰ examiatõ dina: ibi Dñs ꝏ celo. 3° debita pena ibi Nõne cogſcet. 4° libẽatõ ꝓpl̃i iſr̃l ⁊ ꝏi mĩa: ibi Quis dabit. Circa ꝓmũ dr̃: a Dixit iſipiẽs. ſ. nabuchodonoſoꝛ ⁊ eiꝰ exẽcit⁹ b Nõ ẽ deꝰ. ñ negabat gnãlr deũ: qꝛ colebat ꝏũ ſuũ: vt hr̃ Dañ. j. ſz negabat deũ iſr̃l eẽ vez̃ ꝏũ potẽtiſſimũ qõ ẽ fiz ⁊ erroneũ. c Corrupti ſt. luxuria: qꝛ babylonij erãt luxurioſi. d Et abhoinabiles idolatria q̃ ẽ deo abhoibilis: vñ et frequẽter i ſacra ſcripta noiat̃ abhoiatio. e In ſtudijs ſuis. qꝛ tlia ſtudioſe et a ꝓpoſito exẽcebãt. f Nõ ẽ q̃ ⁊c. ſcz meritoꝛium: licet aliquando faceret aliquod bonum de genere. g Non eſt vſq̃ ad vnum. Hoc non ẽ in hebreo: nec in translatione hiero. iuxta hebreum: ſed ifra ponitur vbi exponetur. h Dominus de celo. hic conſequenter ponitur dicte malicie examinatio cum dicit: h Dominus de celo ꝓſpexit ⁊c. quia nihil penitus poteſt latere ipſum. i Ut videat ſi eſt ⁊c. per veram cognitionem. k Aut requirens deum. per bonam operationem. Et quales predictos iuenerit oſtẽdit: l Omnes declinauerunt. a rectitudine iuſticie. m Simul inutiles ⁊c. dicitur autem res inutilis que non valet ad finẽ intentum: ſicut medicina que non valet ad ſanitatem. Homo autem ordinatur ad felicitatem ad quam iſti erant inepti. n Non eſt q̃ ⁊c. ſcilicet meritoꝛiũ: quod non poteſt eſſe ſine fide ⁊ charitate. o Non eſt vſq̃ ad vnum ita q̃ nec vnus talis reperitur in eis: quia ſine fide impoſſibile eſt placere deo: vt dicitur ad hebre. xj. Aliter exponit: o Nõ ẽ vſq̃ ad vnũ. exceptiue. i. in omnibus populis non eſt niſi vnus populus iudaicus qui de deo habeat legem veram ⁊ cultum. Lex enim data in monte ſynai ſoluz fuit data populo iudaico. p Sepulchꝛum patens ⁊c. qꝛ nitebant deglutire ꝓpl̃m iudaicum. q Linguis ⁊c. qꝛ malũ qõ iferre nõ poterant ptãte: iferre q̃rebãt fraudulentijs ⁊ doloſitate. r Quoꝝ os ⁊c. i. blaſphemijs ꝏ deũ. s Et amaritudie ⁊c. ꝏ dei ꝓpl̃m quẽ videbãt inificiri: ⁊ ad amaritudinẽ ꝏduci morti: iõ ſbditur: Veloces pedes eoꝝ ⁊c. t Cõtritõ ⁊c. Ad hꝰ. n. diſcurrebãt p trã iſr̃l vt ꝓſelytas iudaicꝰ tõlit ꝓterẽt ⁊ ad miſeriã deducẽt. v Uiã pacis ⁊c. .i. tenẽ noluerũt. ⁊ cã hꝰ ſbdit cũ dr̃: x Nõ ẽ ⁊c. Septuz ẽ puer. xv. p timoꝛẽ dñi declinat ois a malo: ⁊ iõ ſubtracto hꝰ timoris retinaculo currũt homines ad malũ ſine freno.

z Nõne ⁊c]. Hic ꝓsequenꝫ ponit predictoꝝ pctõꝝ pena: cũ dr: Nõne cognoscẽt oẽs q̃ opant iniq̃tatẽ. ſ. dei iusticiã. q. d. sic: quã cog̃scẽt p pene sibi iflicte expientiã. a Qui deuorãt ⁊c.] qz delectant in occisione: sicut in sapidi cibi comestione: ſm illud ꝓuer. j. Letant cũ male fecerint ⁊ exultãt in reb' pessimis

b Dñz nõ iuocauerũt. in afflictõe positi qz nõ crediderũt i eũ ꝓpt quod dr Ro. x. Quomõ iuocabũt i quẽ nõ crediderunt?

c Illic trepidauerũt ⁊c]. ſm q̃ scribit ꝓuer. xxviij. Fugit ipe nemine psequẽte. Dicit aũt Ra. ſa. q̃ hoc fuit ipletuz in balthasar nepote nabuchodonoſoꝝ qui videns manũ scribentẽ in pariete fuit ita territ' q̃ cõpages renũ ei' soluebant ⁊ genua ei' ad seinuicez collidebant ex nimio tremoꝝe: vt habet Dañ. v. ⁊ tñ man' illa eũ nõ tangebat nec sciebat q̃d significabat. d Qñ dñs i ⁊c. In hebꝛe. nõ est ꝓncipiũ vsus: sz finis vsus ẽ ꝓcedẽtis: vbi reddit cã dicti timoꝛis: eo eni q̃ dñs ẽ in gnãtõe iuſta. ſ. in ꝓgregatõe iuſtoꝝ imittit ab eo taꝫ timoꝛ aliqñ malis hominib'. e Cõſiliũ. Hic ẽ ꝓncipiũ vsus: ⁊ ẽ ſensus.

e Cõſiliũ inopis. i. ppli israel depaupati. f Cõfudistis tu nabuchodonoſoꝝ ⁊ exercit' tu'. i. ꝓfusibile ⁊ obꝛobrioſũ dixisti: ⁊ qõ sit illõ ꝓsiliũ subdit: g Qñ dñs spes ⁊c]. Imꝓperabãt. n. filijs israel babylonij i captiuitatez ductis q̃ sperabant in deo qui sic pmiserat eos captiuari.

h Quis dabit. Hic vlt' ponit liberatio ppli israel ex dei misericordia cũ dr p modũ optant: h Quis dabit ex syon. i. ex celo a syon designato eo q̃ ibi fuit tẽplũ dñi. vel aliꝫ: h Quis dabit ex syon p modũ negãtis. i Saluare israel. q. d. nullus q̃a i captiuitate babylonica ꝺſtructũ fuit tẽplũ: vt habet. iij. Reg. vlti. ⁊ sic nõ poterat ibi offerri sacrificiũ p salute israel: ⁊ sic liberatio ab illa captiuitate ex sola dei liberalitate erat expectãda: ppt qõ ſbditur

k Cũ auerterit ⁊c]. reducẽdo eã ꝺ babylone. l Exultabit ⁊c] qz redierũt cũ magna letitia ⁊ exultatõe. Moraliꝫ ãt posset exponi psal. iſte de q̃libet peccatoꝛe in malis suis obstinato: q̃ lz vbis ꝓfiteat deũ tñ negat fcõ: sz illꝺ ad Titũ. j. Cõfitent vbis se nosse deũ: factis ãt negãt. Cui malicia deꝝ examinat ⁊ punit: ⁊ inocentẽ ꝺ manu ei' eripit. Et ſm ꝓdcã ad hãc sniam põt de facili lra applicari.

Jn psal. XIII. Dixit insipiens. Additio.

PSalmus iſte apud catholicos meli' ⁊ magis ꝓprie põt exponi ad lram de iudeo ꝓtẽptoꝛe persoñ christi q̃ de sennacherib vel nabuch. Pr' q̃a sennacherib ⁊ nabuch ñ negabãt generaliꝫ deũ: qz colebãt deos suos: vt pz. iij. Reg. xviij. ⁊ Dañ. j. sz negabãt deum israel eẽ verum deũ potentiſſimũ. Jude' aũt christũ ꝓtemnẽs deũ negat gnãliꝫ: cui' rõ est: nã ipſe oẽs deos ceteraꝝ nationũ negat. d. Omnes dij gẽtiũ demonia ⁊c. ⁊ cũ hoc negando christũ ꝓpe negat deũ israel: ⁊ p ꝓsequẽs talis gnãliter negat deũ. vñ de ipsis dr q̃ deũ ñ hñt. ꝓprie igit iude' christũ negãs eẽ deũ ẽ insipiẽs q̃ in coꝛde suo dicit: nõ ẽ de'. qz licz i oꝛe suo vnũ deũ ꝓfiteat hẽre. ſ. creatoꝛe celi ⁊ terre ⁊ huiusmõi: ⁊ ẽt q̃libz iplicite pharizei ꝓfiterent eẽ xpm deũ; vt cũ tentãtes dicebãt: Scim' qñ verax es ⁊ viã dei i veritate doces: vt hr matth. xxij. ca. ex q̃ seqbat christũ eẽ deũ cum in doctrina sua h' pluries cõtineat: nihilomin' tñ in coꝛde deũ vez negat ꝓtemnẽs christũ q̃ ẽ ver' de'. Scꝺo qz hoc qõ dr: Illic trepidauerũt timoꝛe vbi nõ fuit timoꝛ. nõ põt sane itelligi ꝺ balthasar ꝓut Ra. ſa. dicit: balthasar. n. licz nesciret i pticlari q̃d man' illa significabat scribẽs Dañ. v.

Nõnẽ cognoscẽt oẽs qui operãt iniq̃tatẽ:] qũi deuorant plebẽ meã sicẽ escã panis:] Dñz nõn iuocauerũt illic trepidauerũt timoꝛ vbi ñ erat timoꝛ.] Quõniã dñs i gnãtõe iuſta ẽ:] cõſiliũ i opis ꝓfudiſtis: qm̃ dñs spes eo' ẽ:] Quis dabit ex syon salutare israel: cũ auerterit dñs captiuitatẽ pleb̃ sue] exultabit Jacob ⁊ letabit israel.]

ꝺ. Lꝛrupti ſt ⁊c. vsq; ibi Nõ est timoꝛ dei añ oculos eoꝝ. ⁊ circa hoc eos dicit a deo examinatos. ꝺ. Domin' de celo ꝓspexit ⁊c. si ẽ intelligens. ſ. coꝛde credẽdo deũ cẽ hoiné: aut req̃rẽs deum. ſ. sequendo mandata eius: qõ non inuenit: sed oẽs declinauerũt ſil. Scõo eis minat iudiciũ cũ dicit: Nõne cognoscẽt oẽs q̃ opant iniq̃tatẽ. hoc ẽ dicere nunq̃d hi q̃ veꝝ deũ negãt ⁊ deuorãt plebẽ meã sicut escã panis. ſ. xpi discipulos psequẽdo: nec de his timẽt: sz potiꝰ trepidãt vbi nõ ẽ timoꝛ: qz timuerũt pdere regnũ temꝑ Johã. xj. Si relinqm' eũ sic veniẽt romani ⁊ tollẽt locũ nostrũ ⁊c. Nũq̃d ñ cognoscẽt ꝓ expientiã supplicioꝝ: Qm̃ dñs i gnãtõe iuſta ẽ. q. d. sic cognoscẽt. Juxta ẽ oĩs dies pditõis eoꝝ Deut. xxxij. ca. vñ lra isti' ptis sic ꝓtexit: Nõne cognoscẽt oẽs q̃ opant iniq̃tatẽ ⁊c. qm̃ dominꝰ i gnãtõe iuſta ẽ. ⁊ nõ in ea gnãtiõe ꝓaua q̃ deum veꝝ xpm. ſ. sibi ꝓmiſſum negat. q. d. vtiq;. ⁊ qz ꝓcipua cã q̃ iudei ꝓtẽpſerunt xpm fuit ipſi' hũilitas ⁊ abiectio credẽtes talia ex ipotentia eẽ ⁊ nõ volũtarie ſũpta: vnꝺ dicebãt matth. xxvij. Si filꝰ dei ẽ descẽdat nũc de cruce ⁊c. Jccirco ꝓfutat eos psalmista ꝺ. Cõſiliũ inopis cõfudistis. i. humilẽ xpz ꝓtẽpſistis. iõ q̃s vocabat eis consulebat i deo solo spem ponere nõ i diuitijs seu trãsitorijs seculi. vnde dicebat matth. xix. ca. Si vis pfect' esse vẽde oĩa q̃ hẽs ⁊ da pauperib' ⁊c. Jccirco aduersus eos ũehit dicẽs admiratiue: Cõſiliũ inopis ꝓfudistis: q̃niaz dñs spes ei' ẽ. q. d. ex hoc deberetis euz magis reuereri. Tertio eisdẽ pdicit aliq̃ cõsolatoꝛia ad ꝓpositũ ptinentia. ſ. q̃ in fine mũdi cũ plenitudo gentiũ intrauerit ſm Apo. ad Ro. xj. reliquie iudeoꝝ saluabunt ꝑ eundẽ deum saluatoꝛẽ quẽ negauerũt vt dcm ẽ: iccirco eis vlterius alloquit. ꝺ. sic: Quis dabit ex syon salutare israel. hoc ẽ dicere: vos ꝓsiliũ xpi ꝓfudistis: sz q̃s alius ex syon. ſ. ꝺ iudeis ꝓcedẽs dabit salutare israel: supple nisi ille quẽ humilẽ spreuistis. vnde seq̃t: Cũ auerterit dñs captiuitatẽ plebis sue ⁊c. i. cũ ille dñs quẽ dixistis ñ eẽ deũ redimet ppm suum finaliꝫ a captiuitate diaboli: Exultabit iacob ⁊c. Jsta expositio que extrahit ꝑ maioꝛi pte a glosa ordinaria ꝓprius applicat lre q̃ illa postillatoꝛis fũdata supꝛa opinionẽ Ra. ſa. vt pz diligenti tuẽti. Et nota q̃ in h' ps. ſm trãslatõem nostrã ponunt tres vsus q̃ i bibliꝭ hebꝛaicis mime iueniunt. ſ. sepulchrũ patẽs est gutt eoꝝ. Quoꝝ os maledictõe ⁊c. Cõtritio ⁊ felicitas ⁊c. Et isti tres vsus nõ leguntꝰ in ps. lij. et i trãslatõe nra q̃ q̃dẽ psal. fere in toto assimilat huic. Replica.

SEd circa psalmũ Dixit insipiẽs. burgẽs facit argumẽtũ ualidũ ꝺ postil. exponẽtẽ ipm de infidelib' ⁊ gentilib' ꝺ qꝺ arguit sic: Hẽtiles ⁊ si negabant deum israel esse verũ deum: nõ tamẽ gnãliter negabãt deũ eẽ: qz colebãt deos suos. Exponit igit ꝺ iudeis negantib' xpm eẽ deũ. Sz reuera si argumentum burgẽs. valet contra postillatoꝛem: valet etiam contra se: quia si iudei negabant christũ eẽ deũ: nõ tñ negabãt generaliter deum esse: quia deũ veꝝ colebãt ſm legem

vñ bñ stant sil: iudei negabãt xp̃z eẽ deũ: sz nõ negabãt deũ eẽ. Stãt ẽt sil: deũ negabãt: ꝛ nõ negabãt deũ. ꝓma ps patz ꝑ syllogismũ expositoꝛiũ: qz illũ negabãt ꝛ ille ẽ deꝰ. igit deũ negabãt demõstrãdo xp̃m pli illũ ꝛ ille scda ps ẽt manifesta ẽ ꝑ gñalẽ ꝓfessionẽ ꝛ cultũ oũm iu deoꝝ. Intellectũ igit psal. hꝰ vide i anshel. ꝯ isipiẽtez ꝛ doctoꝛẽ subtilẽ q. j. ḡ. di. libꝛi pꝛimi. Psal. XIIII

O Omie qs habitabit ꝛc. Huic psal. pꝛemittit talis ti. in hebꝛeo: Psal. dauid. Ex quo appz auctoꝛ psalmi. De mã ãt huꝰ dicũt aliq̃ ꝙ dauid fecit hunc psal. ad oñendũ qs eẽt digꝰ habitare i terra isrl i secu ritate ꝛ absq̃ transmigratõe. s. ille q̃ hz ꝓditões in hoc psal. descriptas cũ dr: Qui igredit sine macla ꝛc. vsq̃ i finẽ psal. Pꝛomisit. n. deꝰ illis illꝰ ire habitatoꝝ q̃diu colerẽt eũ ꝛ facerent iusticiã ꝛ eos de terra expellere qñ facerẽt ꝯtium: vt pz deut. xj. in plꝰ locis vete. testa. Et cũ dr: a Dñe qs ꝛc. ꝑ tabernaculũ ꝛ mõtẽ intelligi tur ciuitas hierusalẽ cuiꝰ vna ps erat in mõte ꝛ i illa fu it tẽplum. Et ꝑ hierusalẽ q̃ erat metropolis in iudea i telligit tota ꝛra illa. et ad hoc põt sati applicari littera hꝰ psalmi. Videt tñ mihi ꝙ dauid fecit hunc psal. ꝑ sa cerdotibꝰ ꝛ leuit in tẽplo mistrãtibꝰ dño: ꝛ io tenebant ad maiozẽ pfectõem q̃ cõis pplus: sicut ecclie ministri q̃ laici. Et ꝑm hoc diuidit iste psal. in tres ptes: qꝝ ꝓmo dauid circa hꝰ mouet qõnem: scdo ponit solutõez qõis ibi Qui ingredit. tertio ꝓclusionẽ: ibi Qui facit hec.

Circa ꝓmũ dicit. a Dñe qs ꝛc. j. quis ẽ dignus tibi seruire in loco scõ vbi ẽ arca testamẽti. ꝛ dicit in ta bernaculo: qꝝ tpe dauid arca fuit in tabernaculo qõ ei tetẽdit: vt hẽt. j. paral. xvj. b Aut reqescet. hoc ẽ in dete mentis ꝛ coꝛpoꝛis tibi seruiet. c In monte scõ tuo. i. in mõte Moꝛia quẽ elegit deꝰ vt ibi fundaret tẽplũ suo noie dedicãdũ. d Qui ingredit. Hic ꝓnter ponit dauid rñsionẽ describendo pfectõem que in mi stris dñi reqrebat cũ dr: d Qui igredit ꝛc. s. coꝛpo ris ꝛ mentis. ꝓcipit. n. leuit. xxj. ꝙ hõ de semine aaron hñs maculã coꝛpoꝛalẽ repellat a sacerdotio: ꝛ plenꝰ õ claratũ fuit ibidẽ: ꝛ multomagis ẽ indigꝰ ministrare deo hñs maculã moꝛtalis culpe. e Et operat iusti ciã. qꝝ nõ sufficit declinare a malo nisi ẽt operet bonũ.

f Qui loquit ꝛc. j. put exstit in coꝛde suo. ꝛ hꝰ fac quedã virtus que a pho iij. ethico. veritas noiatur: ꝑ quã hõ talẽ i vbis ꝛ factis se oñdit exteriꝰ qualẽ ẽ iterius.

g Non egit ꝛc. aliuz vbis decipiẽdo. h Nec fecit ꝛc. in fcõ. i Et oppꝛobriũ ꝛc. defectꝰ eoꝝ ꝓteritos ipꝛoperãdo vl ad eoꝝ ifamiã alijs ꝓpalãdo. k Ad nihilũ ꝛc. qꝝ ꝑm veritatẽ nõ ẽ aliq̃ honoꝛe digꝰ: eo ꝙ honoꝛ deferendꝰ ẽ alicui in testimoniũ sue vtutis: vt hẽ tur. iij. li. ethicoꝝ. l Timẽtes ãt dñz. i. vẽ vtuosos

m Glorificat. eos manifeste ꝛ publice honoꝛando. Re uerẽtia. n. delata alicui in testimoniũ sue vtutis ẽt in se creto vl coꝛã paucis dr honoꝛ. Si ãt hoc fiat publice ꝛ coꝛam multis dicitur gloria quasi quedaz claria g. mu tata i c. a claritate dcã. n Qui iurat ꝛc. qꝝ fac iura mẽtũ bonũ ꝛ tenet iꝑm. In translatõe hiero. iuxta he

Psal. dauid. XIIII.

Omine qs hitabit in tabnaclo tuo: aut qs requescet i mõnte scõ tuo: Qui igdit sine macla: et opat iusticiã. Qui loqt veritatẽ i coꝛde suo: q nõn egit dolũ i ligua sua. Nec fecit pꝛoximo suo maluz et oppꝛobrium non accepit aduersus pꝛoximos suos. Ad nihilũ deductus est inconspectu eius malignus: timentes autẽ dominum glorificat. Qui iurat ꝓximo suo ꝛ nõ decipit: q pecuniã suã nõ dedit ad vsuram: et munera sup innocẽtẽ nõ accepit. Qui facit hec: nõ mouebit in eternũ.

brꝛaicũ hẽt sic: Jurat ut se affligat ꝑ ieiunia ꝛ vigilias: car nẽ castigaꝰ ꝛ nõ mutat iuramẽtũ suaꝰ. Tñ ibi põit iuramtũ voto. quia vtrũq̃ est obligatoꝛium. o Qui pecuni am ꝛc. etiam gentili vt dicit hꝰ glo. hebꝛaica. Et per hoc videtur ꝙ iste psal. de perfectione sacerdotum et non cõis populi intelligat: vt dictum est: quia lex moysi pmittebat cõ muni populo tradeꝛe ad vsuram alieno qui non erat de gen te iudeoꝝ: vt habe tur deutero. xxiij. sed hoc nõ permittebat sacerdotibus qui de bebant esse maioꝛis perfectõnis. p Et munera super. ꝛc. ad acceleranduz ei iu sticie iudicium. Cum eni aliquis casus du bius accidebat i aliqua ciuitate extra hieruslem debebat reduci ad iudiciũ sacerdotuz i hieruslem: ut habet deut. xvij. Et ꝑ determinatõe illius iudicij non erat licitum eis aliquid accipere ꝑ mercede. q Qui facit hec. Hic ꝓse quent dauid infert conclusionẽ dr. q Qui facit hec. q̃ dcã sũt in hoc psal. r Nõ mouebit. i. nõ amouebit tãq̃ idigꝰ a suo ministerio. s In eternũ. i. in vita pñti: nec ẽt a ꝑmio i vita futura. Cõtraria vo faciẽs amouebit: ꝑm qõ dr esa. xxij. c. Uade ꝛ igredẽ ad õũ q̃ hitat i tabernaclo ad sobnã ꝓpositũ tẽpli ꝓpꝛ malicia suã dices ei: Quid tu hic: aut quasi qs hic: ꝛ hꝰ dit: Ecce te faciet dñs aspoꝛtari sic aspoꝛtatur gallꝰ gallinaciꝰ ꝛc. Moꝛaliꝛ ãt posset ex poni psal. iste de pfectõe mistroꝝ eccl'ie. ꝛ possz textꝰ appli cari de facili: sz ptranseo intẽdẽs sensui litterali.

Jn psal. xiij. Dñe qs hitabit. vbi dr in postilla. Uidetur tñ mihi ꝙ dauid fecit hũc psal. Additio.

Et q̃ i hꝰ psal. ponit ad vtutẽ ptinẽtia ñ videt ptinẽ ad mistros eccl'ie tm ꝓut postil. dic: sz potiꝰ ad cõez pplm tãq̃ ea q̃ cõit reqrunt de necitate saluti. nã cũ dicit: Qui igredit sine macla. itelligit de macla mẽti tm q̃ ẽ ꝑ clpã moꝛtaꝫ pcti eo mõ q̃ dr deut. xvij. c. Absq̃ macla eris coꝛã dño ꝺo tuo. vbi loqt toti pplo ꝛ ñ sacerdotibꝰ tm ut ibidẽ pz. Silr i ꝓhibitõe vsurarũ nõ legit i ve. test. aliq̃ dicia ini sacerdotes ꝛ populares: sz idistincte ꝓhibebant eis vsure q̃tũ ad israhelitas: exo. xij. c. idistincte et pmittebant eis q̃tũ ad alienigenas: deut. xxiij. Silr cũ dicit: Et mune ra sup innocentẽ nõ accepit. itelligit plane ꝺ eũ q̃ accipit mu nera pꝛo condemnatõne innocentis: quod pꝛohibetur cõ muniter deut. xvj. ca. Unde ex his et alijs in hoc psalmo contentis nõ sequitur ꝙ iste psal. intelligatur de perfectio ne sacerdotum ꝛ non cõmunis populi: sicut postil. ait: sed potiꝰ oia in eo contenta vident esse de necessitate saluti. Et io melius vz dicendũ cũ glo. q̃ in hꝰ loco distinguit taber naculũ a monte sacto: intelligendo tabernaculũ ꝓ pñti ec clesia in q̃ est cõtinua militia: iuxta illud iob. vij. ca. Mili tia est vita hominis super terram. ꝓpꝛium enim est belli atq̃ militantium in tabernaculis habitare. vnde et cõta bernales milites dicuntur tanquã simul habentes taber nacula. Ad quem sensum facit hebꝛaica veritas in qua vbi dr: Quis hitabit ꝛc. hẽt: qs pegrinabit i tabernaculo tuo. qꝝ dr i scda corr. v. ca. q̃diu i hꝰ coꝛpe sumꝰ a ꝺo pegri namur. ꝓñr ꝓ mõte scõ intelligẽda est ecclesia supioꝛ in q̃ ẽ vꝛa requies. vñ dicit: Quis requiesset in monte sacto tuo qꝝ nullus in agone contẽdet vbi ẽ visio pfecte pacꝫ. ꝓphe ta igit qꝝ in pñti eccl'ia ꝓpꝛ coꝛpoꝛalẽ cohabitatõz bonoꝝ

cū malis q̄dam licet idigni iactāt se eē de ecclesia cuz tñ ve nō sint: q̄rens a deo dicit: dñe q̄s habitabit seu q̄s peregri nabit in tabernaculo tuo. i. in p̄nti ecclesia se sic habeat: vt i mōte sācto tuo. s. i futura beatitudie sit dign⁹ req̄escē. Ad q̄ subdit rn̄sio dei: Qui igreditur sine macula ⁊c. vbi po nūt .x. vtutes seu .x. effes vtutū nōbilr: ut hz i gl. vide ibi: Et finalit pcludit: q̄ facit hec ñ mouebit iemū qz nō solum req̄escet q̄ q̄cz q̄dammō i hac vita saltē impfecte ptigit: sz talē stabilitatē attigz: de q̄ posset dici: nō mouebit i eternū: qō ñ pōt dici nisi ō req̄escēte i supiozi eccla: de q̄ legit in ps. de⁹ i medio eⁱ nō pmouebit. Replica

Humilis ⁊ simplicis ps ōd.

Conserua me .xv dñe] quōniam spera ui i te: dixi dñō deus meus es tu:]quōniā bonoꝝ meo rū ñ eges.]Sanctis q sūt i tra]eius: mirificauit oēs uo lūtates meas i eis. Multi plicate sunt infirmitates eo rū:] postea acceleraverūt. Non cōgregabo cōuēticu la eoꝝ] de sanguibus: nec memoz ero nominū eoꝝ p labia mea.] Dominꝰ ps hēditatꝭ mee:]et calicis mei tū es q restitues hēditatez meā mihi.] Funes cecidēt mihi i pclar⁹: etenī hēditas mea pclara ē mihi.] Benedicā dñm q̄ tribuit mihi itellectū: insup ⁊ usq̄z ad noctez increpuēt me renes mei

Psalmū: Domine q̄s habitabit i taber. postillatoz exponit specifice de heroicis. Burgeñ. aūt generalit de eccla. spēs aūt generi nō pdic ⁊ talis varietas iter postillatozē ⁊ burgeñ. sepe occurrit: de q̄ cetero nō fit mētio: qz vtraq̄z ps stare pōt in veritate.

Conserua me dñe ⁊c. huic psalmo Psal. xv ꝓponit titls talis in hebreo: Humil⁹ ⁊ simplicis ps. dauid. qō exponūt aliq̄ de psona ipsius dauid simplicis ⁊ humilis: ut pz ex decursu. j. Reg. ⁊ secūdi: petētis a deo pseruari i psecutōib⁹ saulis ⁊ absalon filij sui. Sz hoc nō videt vez: qz Petr⁹ aplus ad itelligēdū scripturas diuinit⁹ illustrat⁹ dic hūc psalmū itelligēdū ē de xpo: ⁊ nō de dauid: act. secūdo: vbi sic dicit de xpo: Quē de⁹ suscitauit soluti s doloz⁹ inferni: iuxta qō ipossibile erat teneri illū. ab eo: qō ꝓbat p lram h⁹ ps. d. Dauid eni dic i eū. i. in xpm vl i pplm xpianū. Prouidebā dñm coā me semp ⁊c. vsq̄z ibi: Notas mihi fecisti vias vite: replebis me iocūditate cū facie tua allegās lram h⁹ ps. scom. lxx. trāslatoēz q̄ tūc erat auctētica: ⁊ sbdit eā exponēdo: Viri fratres liceat audenter dicē ad vos de patriarcha dauid qm defunct⁹ ē ⁊ sepult⁹: ⁊ sepulchz eⁱ ē apud nos vsq̄z in hodiernū die. q. d. hec scriptura nō itelligit de eo: sz de xpo cui⁹ resurrectionē puidit i spū sancto: io sbdit ibidē: Preuidēs locut⁹ ē de resurrectione xpi: qz neq̄z derelict⁹ ē in iferno: nec caro eⁱ vidit corruptionē. Ex q̄ pz māifeste q̄ intentio beati petri ē hūc psalmū debē itelligi nō de psona dauid: sz de resurrectōe xpi. Et io q̄rere hic aliū sēsū lralē videt q̄dammō iudaizare. Igit fm istā sniam exponit ti. pdict⁹: Humilis ⁊ simplicis dauid. i. iste ps. fact⁹ ē a dauid ad laudē hūilis ⁊ simplicis. s. xpi: q̄ de seipso dicit: Matth. xi. Discite a me qz mitis sum ⁊ humilis corde. Et fm hoc iste ps. diuidit i duas ptes: qz ꝑmo describit hoīs xpi actio vtuosa. 2° eⁱ resurrecto gloziosa: ibi Propt hoc letatū ē ⁊c. Circa ꝑmū describit p⁹ actō xpi vir tuosa erga deū. 2° erga ꝓximū: ibi: Sāctis q̄ i tra sūt. 3° itez erga deū: ibi: Bñdicā dñm. Circa ꝑmū dicit dauid i psona xpi hoīs. a Conserua me de⁹. p talē moduz loq̄bat xps hō ꝺo pri: Trāseat a me calix iste: Matth. xxvi. b Qm̄ speraui i te. lz aūt i xpo nō fuerit spes: put ē vt⁹ theologica eo q̄ ab istāti ꝓceptōis sue fruebat fruitōe beata: ⁊ sic erat ibi tētio q̄ nō stat cū spe q̄ ē vt⁹ theologica hñs deū ñ habitū p obiecto: tñ in xpo fuit spes gle cozpis añ resurrectōez quā a deo expectabat. c Dixi dño ⁊c.]sic loq̄bat ꝺo pri posit⁹ i passiōe: Heli heli lamasabathani: qō iterꝑtat de⁹ me⁹ de⁹ me⁹: ut q̄d dereliq̄sti me: Matth. xxvij. d Qm̄ bonoꝝ ⁊c.]de⁹ aūt pr̄ nullo creato bono eget: ⁊ io non eget bonis ipi⁹ xpi: ut hōis. e Sāctis. hic ꝓnter describit actō xpi erga ꝓximū: ⁊ p⁹ q̄tū ad aplos dicens:

e Sāct] ⁊c]. i. aplis alijsq̄z discipulis xpi. f Mirifi cauit ⁊c]. i. mirabiles fecit i eis illustrādo eos scia ad pdicādū: ⁊ confirmādo miraculis predicationes eoꝝ. Iste tñ actōes xpi ei ꝓpetebāt rōne deitatis. Et qz p pdicatōes aploꝝ ꝓuerse sunt gētes ad fidē q̄ prius erāt idolatrie dedite: ideo sbditur:

g Multiplicate ⁊c]. i. ifirmitates idolatrie gētiliuz qō pz ex trāslatōne hiero. iuxta he. vbi dr: Multiplicabunt idola eoꝝ: h Postea acceleraverūt. qz dimissis idol ad fidē christi velocit cucurrerūt iudeis remanētib⁹ in infidelitate, p maiozi pte. i Nō congregabo ⁊c]. i. ōlubra vbi conueniebāt ad colenduz idola. k De sanguinibus quia fiebat sacrificium idolis de sanguinibus animaliū: ⁊ aliquando de sanguinibus hominum: ⁊ talia cōuēticula christus per aplos non cōgregauit: sed magis dissipauit. l Nec memoz ero noiuz eoꝝ ⁊c.]Et vocat h xps labia sua labia gētiliū ꝓuersoꝝ: q̄ sūt mēbra xpi. Sacra. n. scriptura frequēter sb vno ꝓtextu lre loquēdo de xpo capite trāsit ad eⁱ mēbra ⁊ econtrario: sz q̄ dic Isido. li. de sūmo bono: put plen⁹ declarauī in pncō gen. Hētiles aūt ꝓuersi ad fidē catholicā iuramēta p idola: ⁊ talia vba q̄ faciebāt ad eoꝝ reuerētiā tota liter dimiserūt tāq̄ oblita: ⁊ rō sbdit: m Dns ps ⁊c] i. ps mea hēditaria. dñm. n. iesuz xpm elegerūt ꝓuersi ad fidē, p pte sua hēditaria. n Et calicis mei. i. passionis mee q̄ p calicē designat i scriptura. Unde saluator ō sua passiōe dic Matth. xxvij. Si ñ pōt h calix trāsire nisi bibā illū ⁊c. Multi aūt gentiles añ ꝓuersionem xpm psequētes amoze xpi postea ad passiōez se, pmpte ⁊ letāt⁹ obtulerūt: ⁊ hoc ppt spez hēditat⁹ eme ꝓseqnde io sbdit: o Tu es q̄ restitues ⁊c] p Funes cecidēt hi in pclaris. i. i aplis q̄ p ceteris fuerunt illuminati a spūsācto: ⁊ ipsi p sortes missi fuerūt ad pdicādū: q̄ sortes aploꝝ p funes itelliguī. Unde li. Josue: sortes decez tribuū frequēt ibi nominant funes ⁊ funiculi. Et loq̄t hic scriptura i psona xpi trāseūdo de mēbris ad caput.

q Eteni hēditas ⁊c]. i. eccla fidelium: q̄ vocat hēditas xpi: sic scribit i psona dñi hiere. ij. Qui fecit oia ipe ē ⁊ israel sceptr hēditatis eⁱ: dns exercituū nomē eius

r Bñdicam. hic reuertit scriptura ad actōez xpi hōis erga deū cū dr in psona eⁱ: r Bñdicam dñm. gras agēdo deo pri: sicut hētur Joh. xi. Pater gras ago tibi qm̄ exaudisti me ⁊c. s Qui tribuit mihi itellez. qz aia christi ab instāti creatiōis sue fuit repleta scientijs.

t Insup ⁊ vsq̄z ad noctē. i. vsq̄z ad mozte: q̄ in scriptura nox vocat. v Increpuert me renes mei. i. iudei de ꝓsanguinitate mea nati. Christus enim fm carnem natus fuit de iudeis. parentela autem eius designatur p renes: eo q̄ ibi viget virt⁹ generatiua i sexu virili. Judei autem increpuerunt christum in vita dicentes ei: Demonium habes: Johan. viij. Et dicentes christo:

Ecce homo vorax ⁊ potator vini ⁊ peccatorꝝ ⁊ publicanorꝝ amicꝰ: matth. xi. Et i passiõe dicebãt: Vach q̃ destruis tẽplũ dei. ⁊c. matth. xxvij. v Prouidebã. ⁊ ⁊c.] quia aia christi ab instãti creatiõis habuit continue claritatẽ diuine visiois. x Quoniã a ⁊c.] hũanitas autẽ christi est organũ diuinitati coniunctũ: et iõ nõ põt mouẽi ad aliq̃d: nisi scõz voluntatẽ diuinitatis: ꝓpter qõ in christo nõ potuit eẽ aliq̃s motꝰ iordinatus ꝛsurgens ex p̃dictis ꝛuꝛ̃s vl ex q̃busc̃nq̃z causis alĩs.

Prouidebã dñm in conspectu meo semper:] qm̃ ā dextris ẽ mihi ne cõmouear.] Propter hoc letatuz est coꝛ meũ: ⁊ exultauit lingua mea: insup ⁊ caro mea requiescet in spe.] Quoniã ñ derelinques aiam meã in inferno]: nec dabis scm̃ tuũ] uidere corruptionez. Notas mihi feciſti uias uite:] adiplebis me letitia cũ uultu tuo:] delectatiões i dextera tua] usq̃z in finẽ.

y Propter hoc. ⁊c. Hic ꝓnter describit ipsius christi glosa resurrectio: cũ dicitur:

y Propter hoc. i. ꝓpt resurrectõnẽ meã q̃. j. põit: q̃ erat cã letitie ordinate ipsi xp̃o. Certitudo. n. boni expectati ẽ cã delectamẽti: q̃a ꝓpter certitudinẽ obtinẽdi bonũ futuꝝ iã adp̃hẽdit q̃si p̃sens: ⁊ sic ẽ cã delectatiõis q̃ ẽ de bono app̃hẽso in p̃nti. z Insup. ⁊c] .s. resurrectiõis future. a Qm̃. ⁊c] .i. i lymbo sãctorũ patrũ: vbi aia xp̃i fuit p. xxxix. horas tm̃. s. ab hora nona ferie sexte i q̃ fuit sepata a coꝛpe vsq̃z ad diluculũ diei dñice qñ fuit coꝛpi reũcta: iõ subdit: b Nec dabis ⁊c.] .i. coꝛpꝰ meũ totaliter ipollutũ. c Videre coꝛruptões. i. icineratões vel putrefactõez. Fuit tñ ibi coꝛruptio accipiẽdo ꝓ morte: q̃a coꝛpꝰ christi fuit ve moꝛ tuũ p sepationẽ aie. d Notas. ⁊c.] accelerãdo tẽpus resurrectiois mee. e Adiplebis ⁊c.] q̃a tunc gloria aie christi quã habuit a ꝓncipio: ⁊ q̃ ꝓfluit i vidẽdo deuz facie ad faciẽ fuit deriuata ad coꝛpꝰ i sua resurrectione: q̃a extũc hũit coꝛpꝰ glorioſũ. f Delectatões ⁊c] q̃a xp̃s assumptus ẽ ad dexterã ꝓis ſm q̃ dicit marci vlti. Et dñs quidẽ postq̃ locutus ẽ eis assumptus ẽ in celũ: ⁊ sedet ad dextrã dei. g Usq̃z in finẽ. i. vsq̃z in eternũ: q̃a dignitas sessiois huius inerit christo homi sempiterne duratiois. Mozaliter autez posset exponi p̃s iste de quolibz fideli q̃ ẽ mẽbrũ christi expectans resurrectõez futurã ⁊ positõz sui ad dexterã cũ alĩs electi

agitur de passione christi ⁊ eius resurrectiõe: quarum prima inter actiones virtuosas christi est optima. Similiter et secunda quantum ad ea que ad ipsius premium ꝓtinẽt: iccirco ibi vtraq̃z simul bene dicitur: Aurum optimum ipsi dauid: idest christo.

Psal. XVI

Exaudi dñe. ⁊ cete.] huic psalmo p̃ponit talis ti. in hebreo ⁊ in trãslatõne hieronymi: Oratio dauid Ex quo patet auctoꝛ huius psalmi accipiẽdo large p̃s. pro oratione: quia accipiendo psalmũ ꝓprie: vt dr̃ a psallendo publice: vel cũ instro musico: sic nõ ẽ psalmus: sed ẽ oratio dauid in secreto facta apõ deũ ꝓ liberatõe sua a psecutõe saulis: propter qõ ⁊ multas alias fecit oꝛones. Et diuiditur i duas ptes. Et p̃mo: vt sua oꝛo exaudiat allegz dauid suã innocentiã. Secũdo

Jn p̃s. xv. Conserua me dñe. vbi dicit in postil. huic psalmo p̃mittitur talis titulus Additio.

d Dictio hebraica que i titulo huius psalmi ponitur scõz suã ꝓpriã significatõez non significat idẽ qõ humilis ⁊ simplicis put in postilla: nisi forte scõz etymologiã: sed ꝓpria significatio illius dictiois deriuat ab vna dictiõe que ꝓprie significat auꝛ optimũ. Unde canti. v. c. vbi dr̃: caput eius aurũ optimũ. ponit i hebraico hec dictio tatẽ: a qua dictiõe deriuatur in hebraico hec dictio mitã: que ponit in hoc titulo: ⁊ significat aliq̃d cõpositũ seu oꝛnatum auro optimo. vnde sensus istius tituli secundũ hebraicã veritatẽ talis est: Aurum optimũ ipsi dauid. Dauid enim in hoc titu. est oratiui casus: vnde quia in hoc psalmo

saulis ⁊ suoꝛ satellitũ malicia. Jsta. n. duo faciunt oꝛones alicuius exaudibilẽ. scõa ibi: A resistẽtibus. Circa primuz dicit sic: a Exaudi dñe ⁊c.] .i. meip̃m ꝓpter iusticiam meã quã tenui erga saul ⁊ domũ suã: ꝓ quib' dauid multiplicit ⁊ fideliter laboꝛauit: vt patz ex decursu. j. reg. ⁊. ij.

b Auribꝰ ⁊c.] loq̃l de deo p modũ hũanũ: q̃a i deo ñ sũt liniamẽta coꝛpis. c Nõ ⁊c.] .i. oratione percipe factaz a me veraciter ex coꝛde ⁊ nõ labijs tm̃: sicut oꝛo coꝛ ô q̃b' dic esa. xxix. Hic ppls labijs me honoꝛat: coꝛ autẽ eoꝝ lõge ẽ a me. d De vultu ⁊c.] .q. d. patꝰ sũ sustinẽ q̃cq̃d decreueris. vñ dicebat sauli. j. reg. xxvj. Si dñs icitat te aduersũ me odoꝛet sacrificiũ. e Oculi tui ⁊c.] iter me ⁊ saulez.

f Probasti coꝛ meũ. q̃a homo vidz ea q̃ patẽt: deus autẽ intueẽ coꝛ: vt habeẽ. j. reg. vj. g Et visitasti nocte. cognoscẽdo ⁊ exaiando cogitatiões meas nocturnas: que magis latẽt: diurne. n. aliq̃n ꝓ aliqua iudicia hominibus patent.

h Igne ⁊c.] .s. igne tribulatiõis me purificantis ab aliquibus meis insolẽtijs: sine q̃bus nõ transit vita hũana: scõm q̃ dr̃ eccle. ij. Jn igne ꝓbaꝰ aurũ: ⁊ in camino argẽtũ: ⁊ homines receptibiles i camio tribulatiõis. i Et ñ ⁊c.] ñ intẽdit dauid p hoc se dicẽ imunẽ ab oi pcẽo: sz q̃a ñ fecerat aliq̃d iniquũ erga saul vñ deberet eũ psequi: sz magis pepcit ei a morte cũ posset eũ occidẽ: vt patz. j. re. xxiij. ⁊. xxvj.

k Ut non ⁊c.] quia non solũ contra saul eũ psequentẽ ñ extendit manum suã percutiẽdo eũ cũ posset vt dictũ est: sed nec etiã relaxauit os suũ irreuerẽter de ipso loquendo: sed magis reuerẽter: vt dixit. j. reg. xxvj. Nũc ergo oꝛo dñe mi rex verba serui tui ⁊c. l Propter ⁊c.] que dixisti leuiti. xix. Non queras vltionẽ: nec memoꝛ eris iniurie ciuiuz tuoꝝ. m Ego ⁊c.] .quia ꝓpter verba tua p̃dicta ego peperci sauli ñ q̃rens vltionẽ: ⁊ sic opoꝛtuit me eẽ pfugum in montibus ⁊ rupibus in quibus sunt vie dure: q̃ si interfecissem non opoꝛtuisset me per tales vias ambulare.

n Perfice gressus meos ⁊c.] vt non declinem a via veritatis. o Ut non ⁊c.] a rectitudine iusticie. p Ego clamaui ⁊c.] ex hoc q̃ iam alias saluasti me: habeo spem iterum exaudiri: propter quod iteꝝ clamaui deprecando. d.

q Inclia aurē tuā mihi etc̄. loq̄t ō deo more humano q̄ i clināt aurē suā alicui qñ vult eū exaudire. r Mirifica mias tuas. i. fac eas mirabiles: me pauperē liberando a rege tā potēte ⁊ iniquo. ſ A resistētibus. Hic ꝓsequēter dauid ꝓ exauditōe sue orōnis allegat nequitiā saulis. d.

ſ A resistētib⁹ dextere tue. man⁹ q̄ ē organū organoꝝ ōsignat op⁹ dūum: ita q̄ op⁹ mie dr̄ man⁹ dextra: op⁹ sue iustitie sinistra: fz q̄ dr̄ mat. xxv Statuet oues a dextris: hedos aūt a sinistris. Dñs aūt posuit dextrā suā sup ōō ex sua mia: vngēdo eū i regē p samuelē: cui dextre saul ⁊ sui ꝓlices ſsistebāt t Custodi me ut pupillā oculi. i. ita diligēt q̄ ñ possit nocē mihi. v Sub vmbra alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me. i. ad moduꝫ gallie solicite ꝓtegēt pullos suos sb̄ alis ne milu⁹ possit eos rape

x A facie ipiorum. i. saul ⁊ satellitū suoꝝ

y Qui me afflixer̄t persequēdo ad mortem de loco ad locū.

z Inimici ⁊c̄] qñ saul ⁊ uiri ei⁹ cigebāt dauid ⁊ viros ei⁹ i modū corōe: ita q̄ ōō ōspabat se posse euadere. j. reg. xxiii. a Adipē suū ꝓclusert. psequēdo me obstiate absq; vlla mia. ꝓ talē modū loq̄t ioh̄. j. canonica .iii. Qui viderit fratrē suū necessitatē hēre ⁊ clauserit viscera sua ab eo ⁊c̄. b Os eorū locutū ē supbiā. dicētes se me occidere ꝫ dīnā ordiatōez q̄ dispouit me regnare post saulē. c Proiciētes me. i. suis psecutōnib⁹ me eiciētes a cōi hōinū societate. d Circūdederūt me. mihi tendētes insidias circūquaq;. e Oculos suos. ⁊c̄.] intuitu enim regni terreni persequebat dauid ad mortē ne regnū saulis trāsiret ad eū ⁊ ad domū suā. f Suscepūt me sicut leo patus ad p̄dā. i. aperte me psequētes cū maxima crudelitate. g Et sicut ⁊c̄] quia cum hoc etiam querebant capere dauid occltis insidijs. Et ideo exclamauit dauid. d.

h Exurge dñe ꝓueni eū. ⁊ loq̄tur de p̄rito ꝓ modū futuri quia erat iā liberatus de inimicis suis: vt dictū ē. fz facit hoc ad exprimend̄ statū i quo fuerat positus i persecutiōe dicit igit̄: h Exurge dñe ꝓueni eū. dādo ei ipedimētū ne pueniat ad itētū: sicut dictū ē. j. Reg. xxiii. qñ cingebat dauid i modū corone ne posset euadere: ⁊ ex ordinatiōe diuina venit subito nūcius dicēs ad eū: Festina ⁊ veni qñ ifuderūt se philistei sup terrā: ⁊ sic ꝓtūc dimisit psequ dauid

i Et supplāta eū. q̄ factū est qñ saul pseqūs dauid ad mortē cecidit i man⁹ eius: ita q̄ dauid poterat eū occidere: ut hēt. j. re. xxiiii. ⁊. xxvi. k Eripe aiaz meā ab ipio. i. a saule. l Frameā tuā. i. me q̄ sū gladius tuus ad ōstructiōnē ifideliū: aliter nō potuisset iterfecisse goliath gigantē nec totiēs debellasset philisteos nisi diuia virtute pugnasset. m Ab inimicis man⁹ tue. i. a saule ⁊ suis cōplicib⁹ q̄ inimicātur tuis opibus i me. n Dñe a paucis. i. a me ⁊ uiris meis q̄ pauci sum⁹ respectu saulis ⁊ exercitus eius.

qñ exaudisti me de⁹: inclina aurē tuam mihi ⁊ exaudi ꝟba mea. Mirificā misericordias tuas: q̄ saluos facis spātes i te. A rēsistēti-b⁹ dextere tue cūstodi me: ut pupillā oculi. Sūb vmbra alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me: ā facie ipioꝝ q̄ mē afflixer̄t. Inimici mēi aiam meā circūdederūt: ādipē suū ꝓclusērūt: ōs eoꝝ locutū ē sup biā. Prōiciētes me nunc circūdederunt me: ōculos suos statuerūt ōclinare in terrā. Suscepēr̄t me sicut leo patus ad p̄daz: ēt sicut catulus leōis habitās i abditis. Exūrge dñe ꝓueni eū ēt supplāta eum: eripe ānimā meā ab ipio: frāmeā tuam āb inimicis man⁹ tue. Dñe a paucis ō terra diuide eos i vita eoꝝ: ⁊ dē abscōditis tuis ādiplet⁹ ē uenter eoꝝ. Saturati sūt filijs ⁊ dimiserūt reliquias suas puulis suis. Ego āt i iustitia ap̄parebo ꝓspectui tuo sāciaboꝝ cū apparuerit gla tua.

Ad victoriam seruo dñi Dauid qui locutus est verba carminis huius: in die qua liberauit euꝫ dominꝰ de manu omniuꝫ inimicorū eius: ⁊ de manu Saul: ⁊ dixit: .VXII.

o Diuide eos in uita eorū. ita q̄ q̄diu viuēt non possint nos ꝓtingere nec cape. p De abscōditis tuis. id est de diuitijs tēporalibus que diuino iudicio licet nobis occulto frequēter ꝓceduñt hoibus malis. q Ad implet⁹ est uēter eoꝝ. ſ. saulis ⁊ amicoꝝ eius q̄ erant pleni talibus bonis ꝓpter potētiam regni temporalis. r Saturati sunt filijs. q; mali homies aliquādo dispēsatione dei occlta nō solū abūdant bonis temporalib⁹ sed etiā i multitudie ꝓlis. ſ Et dimiserunt ⁊c̄] quia etiam post mortē suā abundāt filij eorū. vel aliter q; cū saule mortui sūt i mōte gelboe illi qui erant fortes ⁊ robusti: ⁊ sic relicta sūt bona eorum puulis suis remanentibus: ⁊ q̄ respectu iterfectoꝝ erāt nullius momenti: fz quia dauid nō cōfidebat i talibus bonis tēporalibus ⁊ tēre-nis sed i spiritualibus ⁊ eternis: ideo subdit: t Ego aūt i iustitia. s. legali que ꝓtinet oēs uirtutes. v Ap parebo i cōspectu tuo. in pñti p gratiā: ⁊ i futuro p gloriā: ⁊ ideo subdit: x. Satiabor ⁊c̄.] quia satiat appetitum humanū eo q̄ ibi ꝓsequit bonuz infinitum Moraliter potest exponi ps iste de quolibet fideli posito i magna tribulatiōe corporis ⁊ anime petēti inde misericorditer diuinitus liberari: ⁊ fz predicta littera potest faciliter applicari. Psal. XVII

Diligam te dñe fortitudo mea ⁊c̄. huic psalmo ꝓponit talis titu. in hebreo: Ad victoriā seruo dñi dauid q̄ locut⁹ est uerba carminis hiu⁹: in die qua liberauit eū dominus de manu omniū inimicoꝝ eius ⁊ de manu saul ⁊ dixit: Diligā te ⁊c̄. In hoc aūt titu. apparet auctor psalmi huius. s. dauid. ⁊ materia ei⁹: q; sicut ꝑcedēs ps est oratio dauid ut liberaret a psecutiōib⁹ inimicoꝝ suoꝝ: ita iste ps est gratiarum actio ꝓ liberatiōe ab inimicis iā adepta. ꝓ hoc aūt q̄ d̄ i fine dr̄ tituli: de manu oīuz inimicoꝝ ei⁹. i. q̄ generalitate icludit ēt saul: ⁊ nihilomin⁹ addit ⁊ de manu saul itelligit q̄ psecutio saulis ponderabat supra oēs alias psecutōes ꝑm q̄ dic̄ hic ra. sa. Diuidit aūt iste ps i duas ptes: da ꝓmo ponit liberatiōis dauid nāratio. secundo intenta conclusio ibi: Viuit dñs. Pria i tres: quia ꝓmo ponit dei liberātis efficacia. scō liberatōis materia ibi: Laudā) iuocabo. ttio liberatōis forma ibi: Misit ō sūmo. Circa ꝓmū dic̄ dauid: a Diligā te dñe charitatiua dilectiōe. b Fortitudo mea. i. q̄ dedisti mihi fortitudinē ꝓtra īsultus aduersarioꝝ. c Dñs firmamētū meū. i. dās mihi firmitatē patiētie ⁊ tolerātia aduersarioꝝ. d Et refugiū meū. i magnitudie

imminentiū periculoꝝ. e Et liberator meus. de manu ꝓualentiū inimicoꝝ. f Deus meꝰ adiutor meus. sine cuius adiutorio iā nō potuisse euasisse aduersarios. g Et sperabo i eum. de ꝓmio vite future. h Protector meus. ꝛ insurgētes hostes. i Et cornu salutis mee. repellēs ⁊ cōcutiēs inimicos ⁊ aduersarios fortes.

k Et susceptor meꝰ. cū declinaui hostes me fortiores. l Laudās. hic ꝓnter ponit liberatiōis mā: ⁊ ꝓmo pōit liberationez sui: scōo liberationē isrl̄ de ira egypti: ibi cōmota e: cuius rō ꝛ. dicetur. Circa ꝓmū ponit māz sue liberatiōis. s. mala illata sibi ab aduersarijs sui istam spūalia q̄ cōpozalia: ⁊ q̄tū ad hoc dicit:

l Laudās inuocabo dñm. ꝓ euasione malozū: que sequūtur cuz dī: m Et ab inimicis ⁊c. i. sic dñs me saluauit ab inimicis meis corporalibus. s. saule ⁊ absalon ⁊ eoꝝ cōpilcibꝰ: ita spero q̄ saluabit me ab inimicis spūalibus. s. demonibus.

n Circūdederūt me ⁊c. fuit. n. dauid aliq̄n ita circundatꝰ ab aduersarijs q̄ desperabat se posse euadere: vt dz ē ps. ꝓcedēti. o Et torrētes ⁊c. q. ꝓpter iniq̄tatē eiꝰ cōmissā ꝛ vxiā in adulterio vxoris sue ⁊ homicidio vrie sustinuit ꝓsecutionez absalon filij sui: ut hētur. ij. Reg. xij. Et ꝓpter iniquitatē numeratiōis ꝑli sustinuit magnā turbationē ⁊ anxietatez animi ex pestilentia ꝑli sui: vt hētur. ij. Reg. xxiiij. Et ꝓpter hoc subdit:

p Dolores inferni ⁊c. q. dolore morꝰ rogauit ut gladi angeli ꝓcutiētis ꝑlz verteret i eū: ut hētur. ij. Reg. xxiiij. ⁊ sic descēderet ad infernū: vbi descēdebant oēs morientes ante xp̄i aduentū. q In tribulatiōe ⁊c. ꝓ liberatiōe a ꝓdictis malis. r Et exaudiuit ⁊c. i. ō celo: qđ est templū glie dei. s Uocē meā. i. sua gr̄a dando mihi liberationē. t Et clamor ⁊c. loq̄tur de deo more hūano: q̄ clamor petētis itroire aures postulati dī: qñ eiꝰ oīo exaudit. v Cōmota ē ⁊c. hic ꝓnt dauid introducit liberationē isrl̄ ab egypto ꝓ sue liberationis exēplo: q. sicut dic̄ Ra. sa. modus antiq̄uz hebreorū fuit i ꝓticularibꝰ liberatiōibus facē mētionē de liberatione egyptiaca: q̄ fuit generalꝭ toti ꝑlo: ⁊ hoc ꝓz in plurib⁹ locis sacre scripte: dic̄ g: v Cōmota ē ⁊c. i. hi tātes i terra sm modū cōez loquendi: q. ꝓpter plagas ꝟgypti oēs hītantes egyptū fuerūt ꝓterriti ⁊ cōmoti: ut ꝓz i exodo. Et ēt ad lr̄am int̄ plagas illas facte fuerunt coruscatiōes ⁊ tonitrua horribilia: ut hētur Exo. viij.

ēt liberatorꝰ meꝰ. Deus meus adiutor meus: ēt sperabo i eū. Protector meus ēt cornu salutis mee: ēt susceptor meus. Laudās invocabo dñz: ēt ab inimicis meis saluus ero. Circūdederūt me dolores mortis: ēt torrētes iniq̄tatis cōturbauerūt me. Dolores inferi circūdederūt me: ꝑ ocupauerunt me laq̄i mortis. In tribulatione mea i uocaui dñz: ⁊ ad deū meum clamaui. Et exaudiuit de tēplo sācto suo vocem meā: ēt clamor meus i conspectu eius itroiuit i aures eius. Commota ē ⁊ cōtremuit terra: fūdamēta mōtium cōturbata sūt ⁊ commota sūt: quōniā iratus ē eis. Ascēdit fumꝰ i ira eiꝰ ēt ignis a facie eiꝰ exarsit: carbōes succēsi sūt ab eo. Inclinauit celos ⁊ descendit: ēt caligo sub pedibus eiꝰ. Et ascēdit sup cherubin ⁊ volauit: volauit sup pēnas ventoruz. Et posuit tenebras latibulū suū i circuitu eius tabernaculū eiꝰ: tenebrosa aqua i nubibus aeris. Pre fulgore ī ꝓspectu eiꝰ nubes trāsierūt: grādo ⁊ carbones ignis. Et i tonuit de celo dñs: ⁊ altissimus dedit vocē suā: grādo ⁊ carbones ignis. Et misit sagittas suas ⁊ dissipauit eos: fulgura multiplicauit: ēt ꝓturbauit eos. Et ap paruerūt fōtes aq̄ꝝ: ēt revelata sūt fūdamēta orbis tra rū. Ab iꝛepatōe tua dñe ab ispiratiōe spūs ire tue. Misit de sūmo ēt accepit mē: ēt assūpsit me ō aquis

ita q̄ videbat tremē tota tra ⁊ cōmoueri montiū fūdamēta. x Qm̄ iratꝰ est eis. talia erāt. n. ꝑ egyptios diuic iracūdie signa. y Ascēdit fumꝰ ⁊c. loq̄tur de deo ad modū hoīs iratī: de cuiꝰ ore ⁊ naribꝰ exit fumus. z Et ignis ⁊c. q. ignis ⁊ grādo mixta parit̄ ferebant ad punitionē egyptiorū: ut hētur exo. ix. Et iste ignis dī a facie dei exarsisse: q. ꝓcessit de eiꝰ ꝓcepto ⁊ volūtate. a Inclinauit ⁊c. ñ p loci mutationē: q̄ deo ē ipossibil: sz p effectꝰ exhibitōez egyptios i tra puniendo: ⁊ hebreos liberādo. b Et caligo ⁊c. q. fec̄ tenebras palpabiles tribꝰ diebus in egypto: ut hētur exo. x. c Et ascēdit ⁊c. p hoc. n. designat velocitas diuini sb̄sidij ad liberationē ꝑli ō egypto: q. oēs filios isrl̄ eadē die duxit sil cū tñ essēt i maximo numero: ut hēt Exo. xij. d Et posuit tenebras ⁊c. hoc itelligitur de nube exīte iter exercituz egyptiorū ⁊ filios isrl̄ super mare rubrum: q̄ erat obscurissima ⁊ densissima ex pte egyptiorū: ita q̄ non poterāt accedē ad filios isrl̄: ⁊ i nube illa erat angelꝰ ꝑsonā dñi repñtā): vt hz exo. xiiij. ió dic̄ hic: Latibulū suū ⁊ tabernaculū. e Tenebrosa aq̄ ⁊c. q. ex nubis densitate fluebant pluuie grosse ad maius impedimentū egyptiorū: verūtn̄ q. nubes illa ex p te filioꝝ isrl̄ illuminabat noctē: vt ibidē dī: ió sb̄dit: f Pre fulgore ⁊c. q. ex illa nube circa vigiliā matutinā facta sūt tonitrua ⁊ fulgura rotas curruū sb̄uertentia: ió sb̄ditur:

g Nubes transierunt ⁊c. Ex q̄ ꝓz sīnia vsq̄ ibi: h Et misit sagittas suas. i. fulgura q̄ a deo mittebant sicut sagitte super egyptios: ió subdit: i Et cōturbauit eos. ita. n. fuerunt egyptij cōturbati: q. volētes fugere aq̄s maris currebāt ꝑ eos: fz q. hētur Exo. xiiij. Fugiētibꝰ egyptijs occurrerūt aq̄ ⁊c. k Et apparuerūt ⁊c. i fūdo. n. maris sūt fōtes aq̄rū i aliq̄bus locis q̄ nō apparēt: nisi denudet fūdus maris: qđ tūc fuit factū: vt filij isrl̄ trāsirēt ꝓ maris alueū: ió sb̄dit: l Et revelata ⁊c. i. ꝓtes ire exītes sb̄ aq̄s mar: q̄ hic dicūt fūdamēta orbis ad similitudinē fūdamenti domꝰ artificialꝭ: i q̄ fūdamentū ē ps inferior: q. sup ira sūt alia elemēta ⁊ supius coꝛpa celestia. m Ab icrepatiōe ⁊c. per hoc oñdit a q̄ ꝓcessit tlis punitio ꝑ egyptios). s. a dei vindicta ꝑ eos. n Misit de sūmo. hic ꝓnt describit forma liberatiōis ipsiꝰ dauid: q̄ fca ē diuia vtute: ⁊ ꝓmo describit forma liberatiōis eiꝰ ꝓ modū euasiōis ō manu aduersariorū: scōo ꝓ modū isecutiōis ⁊ destructiōis eoꝝ: ibi Qm̄ i te eripiar: Pria i duas: i ptē ꝓncipalē ⁊ incidētalē: scōa ibi: Cū sco sācto eris. Circa ꝓmū dic̄ dauid: n Misit de sūmo. i. de celo vñ venit auxiliū mihi. o Et accepit. s. deꝰ. p Me. liberando sua gr̄a ⁊ virtute. q Et assumpsit me ⁊c. i. de

tribulatiõibus multis saule ⁊ absalone me persequẽtibus. Q autẽ p aq̃s tribulatiões itelligãtur pz Esa. viij. vbi dr: Adducet dñs sup eos aq̃s fluminis fortes ⁊ multas regẽ assyriorũ ⁊ oẽm gl̃iam eius. i. exercit9 eius. r Eripuit me ⁊c̃. ſ. saule ⁊ absalone. s Et ab his q̃ ⁊c̃. i. Siba filio botri ⁊ sibi adherẽtib9: ut hẽtur. ij. Reg. xx. t Qm̃ cõfortati ⁊c̃.]hñtes magnaz potẽtiã ꝓpter multitudinẽ sibi adherẽtẽ. v Preuenerũt ⁊c̃.] qz saul ita ꝓuenit dauid: q̃ ad modũ corone circũdedit dauid: ꝓpter qd̃ ds̃pabat se posse euadẽ: vt hẽt. j. Reg. xxiij. Et achitophel dedit absalõ ꝓsiliũ vt ꝓsequ̇ret dauid: ita q̃ ꝓueniret eũ añq̃ posset itrare aliq̃d fortalicium: vt hẽtur. ij. reg. xvij. Et Siba filius botri cõcitauit rebellionem ꝯ dauid anteq̃ rediſſz ad ciuitatẽ ⁊ domũ regiam. x Et factus est ⁊c̃.] qz ex ordinatiõe diuina saul cõpulsus fuit insecutionẽ dauid dimittere: eo q̃ philisti im infuderãt se super terrã isrl̃: ut hẽtur. j. reg. xxiij. ⁊ nutu dei cõsiliũ achitophel fuit dissipatũ: ut hẽtur. ij. reg. xvij. et caput fuit sibi ãputatuz de cõsilio mulieris sapientis ⁊ hoc deo fauẽte: ut hẽt. ij. reg. xx. y Et eduxit me ⁊c̃. ſ. regni isrl̃ ꝓdĩs tribulationib9 imminatis. z Et retribuet ⁊c̃.]ex hoc. n. q̃ dedit mihi bõa tpalia spero ab eo cõsequ̇ enim. ⁊ Et ſm puritatẽ ⁊c̃.] i. opez q̃ p manus designãt: eo q̃ manib9 opamur. a Quia custodiui ⁊c̃.]q̃tum ad ꝓcepta moralia affirmatiua. b Nec ipie gessi ⁊c̃.] agendo ꝯ negatiua. c Qm̃ oia ⁊c̃.]exequẽdo ꝓcepta eius iudicialia. d Et iusticias ei9. i. ceremõias ei9. e Nõ repuli a me. eas dimittẽdo. f Et ero imaculat9 ⁊c̃.] qz nõ patit ꝓsortiũ macla toz: cũ sit sãctus sãctoz. g Et obseruabo me ⁊c̃.]. i. cauebo a recidiuo adulteriũ ⁊ homicidiũ i fco vxie ⁊ cõsilib9. h Et retribuet ⁊c̃.]exponit iste vsus sic supra. i Cuz sãcto sanctus eris. Hec ẽ ps icidẽtalis i q̃ dauid icidẽtaliter oñdit dei miam ⁊ benignitatẽ generaliter erga bonos: eo q̃ particulariter locut9 fuerat de bonitate dei erga se ꝓpter suã innocẽtiã. d. Cũ sco ⁊c̃.]verbũ ẽ dauid ad deũ. q. d. sanct9 te sanctuz cõfitebit a q̃ sua sãctitas deriuat. vl̃ aliter: i Cũ sco. q̃. ſ. sce viuit. k Sanct9 eris. suã sanctitatẽ augmntãdo. l Et cũ viro inocẽte. i. q̃ malũ alĩs nõ facit. m Innocẽs eris. malũ ei nõ iferẽdo: nisi forsitã malũ tpalis pene ad purgionẽ culpe ꝓterite vl̃ ad exercitiũ sue patiẽtie: qd̃ cedit ei ad bonũ vite eine. n Et cũ electo. ad vitã eternã p ꝓdestinationẽ. o Electus eris. qz eliget te omiſſ alĩs. p Qm̃ tu pplm̃ ⁊c̃.]fz q̃ dr iacobi. iij. Deus superbis resistit: hũilib9 aũt dat gr̃am. q Qm̃ tu illumias ⁊c̃.]lucerna ẽ lumẽ i testa: ⁊ iõ lumen nãle itellectus hũani positi i corpore terreo bñ dr lucerna: hãc deus lucernã illuminat: qm̃ lumini nãe addit lumen gr̃e: qz gr̃a pficit nãm. r Deus meus ⁊c̃. Lumen. n. nãle cõparatũ ad deũ tenebre ẽ sicut q̃libet creatura: et iõ dauid petit ipz illuminari gr̃a diuina. vel aliter. Tenebre dicũtur hic opa meritoria p peccatũ mortale extincta: que recupata gr̃a viuificãtur ⁊ illuminãt. s Qm̃ in te. hic ꝓpter ꝺ scribitur liberatio dauid p modũ isecutionis ad uersariorz cũ dr: Qm̃ in te eripiar .i. per te eripiar a tẽtatione. Tẽtat9. n. fuit dauid occidere nabal cum oibus de domo sua: a q̃ tẽtatione fuit ereptus ꝓ verbũ abigail a deo ad hoc directe: p ꝓ qd̃ dixit ei dauid: Bñdict9 dñs deus isrl̃ q̃ misit te hodie i occursuz meuz ⁊c̃. vt hẽt. j. reg. xxv. t Et i deo meo. i. i virtute dei mei. v Trãsgrediar murũ. capiendo aduersarios itra suũ fortaliciũ: qd̃ fm̃ ẽ qñ cepit fortaliciũ iebuseorz in hierlz: ut hẽt. ij. reg. v. et qñ cepit rabath filiorz amon vt hẽtur. ij. reg. xij. x Deus meus ⁊c̃.]ista ẽ lex diuina i q̃ nõ ẽ aliq̃ imundicia ꝓcessa tãq̃ licita: lz aliq̃ fuerit p missa, ꝓpt̃ maliciã. Cuitandũ: sic vsura cũ extraneis ne fres suos vsura grauarẽt: et libell9 repudij ne vxores occiderẽt: deute. xxiij. ⁊. xxiiij. y Eloqa dñi ⁊c̃.]. i. pura ⁊ mũda sic metalla i fornace ꝓbata. z Protector ẽ ⁊c̃.]. ſ. ipse deus: cui tm̃ ista spes ꝓueniat ex gr̃a ⁊ merit: aliter. n. nõ ceret spes sz ꝓsũptio. a Qm̃ q̃s ⁊c̃.]. q. d. nullus: q̃m̃ alij sint dij tm̃ ꝓticipative. ſ. hoies sci: fz illo ps. lxxxi. Ego dixi: dij estis. vel sint dij falsi sic idola gẽtiũ. b Deus qui ⁊c̃.]corpali ꝯ hostes visibiles: ⁊ spũali ꝯ hostes inuisibiles. c Et posuit ⁊c̃.]auferẽs a me maculã adulterij cũ bersabee ⁊ homicidiũ vrie: q̃ macule sue rũt purgate p patiẽtiã quã deus dedit dauid i psecutiõe absalon: ſm q̃ ꝓdixit ei nathan ꝓpheta: vt hẽt. ij. reg. xij. d Qui pfecit ⁊c̃.]dãdo mihi agilitatẽ ad hostes meos iseq̃ndũ. e Et sup excelsa ⁊c̃.]. i. stabilies i regia dignitate. f Qui docet ⁊c̃.]qz deus docuit eũ artẽ pliãdi. g Et posuisti ⁊c̃.]dãs mihi fortitudinẽ ꝓuenientẽ ad exeq̃ndũ pliãdi artẽ. h Et dedisti ⁊c̃.]. q. d. fortitudo mea pax posſz: nisi ꝓtectio tua adesset. i Et disciplina tua ⁊c̃.]p tribl̃atiões tpales me corrigẽdo. k Et

multis. Eripuit me de inimicis meis fortissimis:] et ab his q̃ oderũt me:] quoniã cõfortati sunt sup me.] Preuenerũt me i die afflictiõis mee:] et factꝰ ẽ dñs ꝓtector meus.] Et eduxit me i latitudinẽ:] saluuz me fecit qm̃ voluit me. Et rẽtribuet mihi dñs ſm iusticiã me az:] et ſz puritatẽ manuuz mearum retribuet mihi.] Quia custodiui vias dñi:] nec ipie gessi a deo meo.] Quoniã oia iudicia eius in cõspectu meo:] et iusticias eius nõ repuli a me. Et ero i maculatus cuz eo:] et obseruabo me ab iniqtate mea.] Et rẽtribuet mihi dñs] ſz iusticiã meã: ⁊ ſm puritatẽ manuũ mearuz i cõspectu oculorz ei9. Cuz scõ sanctus eris: et cũ viro innocẽte innocens eris. Et cũz electo electus eris: ⁊ cuz puerso p uerteris. Quoniã tu pplm̃ humilẽ saluuz facies:] ⁊ oculos superboruz humiliabis. Quoniã tu illumias lucernã meã dñe:] deus meus illumia tenebras meas.] Qm̃ in te eripiar a tentatiõe: et in deo meo trãsgrediar murũ. Deus meus impolluta via ei9] eloqa dñi igne examiata:] ꝓtector ẽ oiuz sperãtiũ in se.] Quoniã qs deus ꝓter deũ nr̃m. Deus q̃ ꝓcinxit me virtute:] et posuit imaculatã viã meã.] Qui pfecit pedes meos tanq̃z ceruorũ] et sup excelsa statuens me. Qui docet manus meas ad prelium:] et posuisti ut arcuz ereum brachia mea.] Et dedisti mihi protectionez salutis tue:] ⁊ dextera tua suscepit me. Et disciplinã tua correxit me i finez:] et disciplina tua ipsa me docebit.

disciplina tua ipsa me docebit. qz vexatio a deo iflicta dat itellectū. l Dilatasti gressus tē.]i hebreo hētur passus meos qz qñ pedes sūt coniūcti: hō dispositus ē ad cadendū: sed qñ sūt cōueniēter elōgati: tūc ē dispositus ad firmius standū: ꝛ p hoc itelligit firmitas in statu regio: q̄ inerat ipsi dauid a deo.

m Persequr inimicos tē.] qz nō poterūt manum meam effugere.

n Et nō cōuertar. ab eoꝝ iſecutione. o Cōfrigā illos. qō contigit i filijs āmon: ꝗs capta ciuitate regia trucidauit: ꝛ transire fecit sup eos ferrata carpenta trāsducens eos i typo laterū: vt hētur .ij. Reg. xij. p Et pcinxisti tē.]ꝯ goliath getheuz et ꝯ alios philisteos: ꝗs diuina virtute frequēter debellauit. q Et suplātasti tē.] scilz philisteos ꝛ alios pplos ifideles ꝗs dauid redegit sb tributo: ut hētur .ij. Reg. viij. r Et inimicos meos tē.]cōuertēdo eos in fugā coz̄ā me. s Et odiētes me dispdidisti. ſ. saulē ꝛ absalon ꝛ Sibā filium botri cū adherētibus sibi. t Clamauerunt tē.]deficiente eis auxilio humano. v Ad dñm clamauerūt tē.]qz erāt idigni auxilio diuino. x Et cōminuā eos tē. tanq̄ destitutos ab ōi auxilio hūano ꝛ diuino: ut dcz est. y Eripies me. i. eripuisti. z De ꝯdictiōibus ppli .ſ. qñ sub absalon ꝛ sb Siba filio botri pplus isrl rebellans ꝯdixit mihi. a Cōstitues me. i. cōstituisti. b In caput gentiuz. cōseruans mihi stabilitatē regni. Et qz dñiuz dauid se extēdebat ēt ad alias gētes in circuitu q̄ erant idolatre vt philistei ꝛ āmonite ꝛ ceteri: iō sb̄dit: c Populus quē non cognoui. noticia approbatiōis ꝓpter eoꝝ idolatriā. d Seruiuit mihi. obediēdo ꝛ tributum reddēdo. ꝛ qz nō solū obediebant dauid i ꝓpria ꝑsona sz ēt nuucijs ab eo missis: iō sb̄dit: e In auditu auris obediuit mihi. Uerūtn̄ qz iste gentes recesserūt ab obedientia regni dauid tpe roboaz regis nepotis sui ꝛ alioꝝ seqntiuz: iō sb̄dit: f Filij alieni tē.] qz iurauerāt ei seruire ꝛ successoꝝb' suis. g Filij alieni inueterati sunt. Lz. n. in ꝓncipio bñ obedierīt: tn̄ ipso decedēte ab obedientia declinauerūt: iō sb̄ditur: h Et claudicauerunt a semitis suis. In hebreo hētur: Et timebunt i clausuris suis. ꝛ i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū hētur: Et ꝯhent i angustijs suis: ꝛ in eandē sniam reuertīt: qz hoies rebellare volētes recludūt se ꝛ sua i ciuitatib' et locis muratis timētes iuadi ab illis ꝯ ꝗs rebellāt. Jstā aūt rebellionem futuraz dauid ꝓuidit in spu. i Uiuit dñs. Hic ponit h' ps. intenta conclusio: videlz diuini nois magnificatio ꝑ bñficijs ꝓdictis cum dr: Uiuit dñs. qz est vita p essentiā: ꝛ oia viuunt i eo: fm q̄ dr Joh. .j. Qō fcm est in ipso: vita erat. qz creatura vt est i deo ē ipsa creatrix essentia: q̄ est idē qō intelligere diuinū. Jntellige re aūt est supremus gradus vite: ꝛ qz itelligere diuinum est optimū: eo q̄ vnico actu itelligit pfecte se ꝛ oia alia: iō dic

Dilatasti gressus meos sb tus me:]ꝛ non sūt ifirmata vestigia mea. Perseqr inimicos meos ꝛ cōprehēdā illos:]et nō quertar donec deficiāt. Cōfringam illos nec poſunt stare: cadēt sub tus pedes meos. Et precixisti me virtute ad belluz:] et supplantasti isurgētes in me subt me.] Et inimicos meos dedisti mihi dorsū:] et odientes me dispdidisti. Clamauerūt nec erat q̄ saluos faceret]ad dñz: nec exaudiuit eos.] Et cōminuam eos vt puluerē ante faciē vēti: vt lutū plateaꝝ delebo eos. Eripies me de tradictiōib' ppli: cōstitues me i caput gentiū. Pō pulus quē nō cognoui ser uiuit mihi: in auditu auris obediuit mihi. Filij alieni mētiti sūt mihi:]filij alieni i uetarati sūt: et claudicauerūt a semitis suis. Uiuit dñs: et bñdictus de' me': et exaltet de' salutis mee. Deus q̄ das vindictas mihi: ꝛ sub dis pplos sub me: liberator meus de inimicis meis iracūdis. Et ab isurgētib' in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me. Propterea cōfiteboꝛ tibi i nationibus dñe: ꝛ nōi tuo psalmum dicā. Magnificās salutes regis ei': et faciēs miam xpo suo dauid:]et semini eius vsqz in seculum. Uictori cāticum dauid. XVIII.

pbs. xij. metaphy. q̄ deus viuit vita nobilissima sēpiterna ꝛ optima. k Et bñdictus de' meus. ex bñficijs mihi collatis. l Et exaltet deus salutis mee. nō in se: cū sit magnitudinis infinite sed in creaturis ipsum laudantibus. m Deus q̄ das vindictas mihi. ꝛ pz sentētia ex dcis vsqz ibi: n Propterea confitebor tibi. cōfessione laudis tue. o In natiōibus. qz ps. facti a dauid dcr̄uati sūt ad oēs natiōes i xpo credentes. p Magnificās salutes regis eius. i. salutes meas q̄ sū rex ab eo istitut'. q Et faciēs tē.]. i. uncto in regē de eius mādato p samuelez: vt hētur supra. j. reg. xvi. r Et semini ei' vsqz i seculū. qz deus ōdit regnū ipsi dō ꝓ se ꝛ successoꝛib' suis: ut hēt. ij. reg. vij.

Jn psal. xvij. Diligam te dñe. vbi dr in postilla: Et posuit immaculatam viam meam. Additio.

Macule adulterij ꝛ homicidij fuerūt ablate ab aia ipsius dauid p suā ꝓnitionem ꝛ dei miam ēt anteq̄ psecutionē absalon patiēter toleraret: lz vexsit q̄ sb̄lata macula adhuc remānsit reatus pene satisfactorie: vt satis hētur in textu p postillatoꝛē allegatuz. ſ. ij. reg. xij. vbi postq̄ dauid dixit ad nathā: Peccaui dño. stati ei rndit: Dñs quoq̄ trāstulit peccatū tuuz itelligitur q̄tum ad culpā: put ēt postillatoꝛ ibidē expōit. vñ remissa culpa manifestū est q̄ nō remanet macula: reatus tn̄ pene satisfactorie remānsit. vñ sequt i lra: Uerūtn̄ qz blasphemare fecisti inimicos nomē dñi: filius q̄ natus ē tibi morte morietur: ꝛ ista bñ tractantur in ꝓma scōe. q. lxxxvij. vide ibi.

Jn eodez ps. xvij. vbi dr in postilla: Et semini eius vsqz in seculum. Additio.

Proprius ꝛ verius exponit hoc qō dr: Et semini eius. de xpo qui factus est ex semie dauid fm carnem: ad Ro. j. Cuius regnum ē vsqz i seculum: qz regnū eius non corrūpet: Dañ. vij. c. Et regni eius non erit finis tē. Lu. j. ca. Psal. XVIII.

Celi enarrāt gl'iaz dei. Huic ps. ꝓpōit tl'is ti. i heb. Ad victoriā ps dauid. ꝛ i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū: Uictori cāticū dauid. ꝛ ē supra expositū i suo sili ps. xij. Dicūt aūt hebrei q̄ iste ps. factus ē a dauid p gr'arū actiōe de datiōe legis: qō fuit magnū bñficiū ꝛ spāliter datū filijs isrl: vt hētur infra ps. cxlvij. Qui annunciat verbū suū iacob iusticias tē. nō fecit taliter ōi nationi tē. Et fz istū intellectū ps. iste diuidit i duas ptes: qz ꝓmo dauid oñdit magnitudinē diuine sapiētie generaliter ex excellētib'

creaturis p qs deuenit in cognitionē creatoris:scdo spāliter ex dotione legis:ibi Lex dñi imaculata. Circa primū scien dū q dauid ad declarationē diuie sapie non ē vsus creatis spūalibus:cuiusmōi sunt angeli:qr nō sunt visibiles sz coꝛ poꝛib⁹ celestibus q̄ sūt manifesta oibus.d. a Celi.i.oꝛbes planetarū. b Enarrant gliam dei .i.patēter oñdūt magnitudinē sue potentie ꝛ oꝛdinē sue sapie. c Et opa manuuz eius. i.magnitudinez sue vtutis. d Annūciat firmamentū.i quo sūt stelle fixe. Ex his.n.creatis excellētibus declarat oꝛdo diuie vtutis ꝛ sapie: fm q dī sapie.xiij. A magnitudie speciei ꝛ create potit cognosci biliter creatoꝛ hoꝛuz videri. e Dies diei eructat vbum:ꝛ nox nocti rē. variatō.n. dieꝛ fm lōgitudinez ꝛ breuitatē caliditatē ꝛ frigiditatez ꝛ alias variatiōes q̄ per motū celi cāntur:ꝛ fz certas periodos oꝛdinate reiterātur:oñdunt potentiā ꝛ sapiaz motoꝛis pmi.s.dei. Et qr ista sūt oib⁹ nota vel pñt cē:iō sb̄dit: f Nō sūt loqle rē. Jhoc ē gētes tā diuersarum linguaꝝ. g Quoꝛ nō audiantur rē. Jdā oēs hītantes i ira p predca pñt edoceri de diuia sapia ꝛ potētia:ac si docerētur p sonū vocis hūane. h In sole posuit tabernaculū suū.in hebꝛeo ꝛ i trāslatione hiero.iuxta hebꝛeū hēt sic:Soli posuit tabernaculū in eis.ꝛ ē finis versus p̄cedētis:ꝛ sic exponit:qr sol i medio planetarū ponit: hz.n.tres supza se:martē iouē et saturnuz: ꝛ tres infra se:venerē mercuriū ꝛ lunā:ꝛ sic i oꝛdib⁹ planetaꝝ q̄ celi dicunt: hz hitaculū.ꝛ fit spālis mētio de sole magis q̄ de alijs stellis:qr p ipsū et eius effect⁹ magis inotescit oꝛdo diuie sapie hoibus. i Et ipse rē. Jqr i oꝛtu suo egredit de hemispio nobis occulto oꝛnat⁹ suis radijs:sicut spōsus egreditur de thalamo suo cōpositus oꝛnamentis. k Exultauit ut gigas rē Ji.ad agendū cursū suū velocē: fz q dī.ij. esdre.iiij. Velox cursus solis cōuertit i gyro celū in locū suum i vna die. quia vna die nāli circuit totū celū:qd ē ita magnuz: q ita nō est nisi q̄si pūctulus respectu eius. Ex q̄ apparet p mi motoꝛis vtus sapia ꝛ igēs potentia. l A summo celo .i. ab oziēte:q ē pncipalioꝛ ps celi. m Egressio eius.vsq ad occidentē. n Et occursus eius. de nocte. o Usq ad sūmū ei⁹.reuertēdo i oziētē:fz q dī eccl.j. Ozit sol ꝛ occidit:ꝛ ad locū suū reuertit rē. p Nec ē q̄ rē. Jqr de die cāt caloꝛē i hemispio nr̄o:ꝛ de nocte i hemispio opposito. q Lex dñi. Dic pñt oñdit oꝛdo diuie sapie spāliter ex legi datiōe:q disponebat ad xp̄m dei sapiaz ꝛ vtutem:ut dic apo. gal.iij. Lex pedagog⁹ nr̄ fuit in xp̄o. Et pmo describit legis date pditio:scdo ei⁹ obseruatio:ibi Desiderabilia. Circa pmū dī: q Lex dñi.qr dns ōdit eā i mōte sinai. r Immaculata.qr ñ pcedit aliqd imundū tāq̄ licitū:lz pmittat aliqd min⁹ malū ad maⁱ malū euitādū:ut dōz ē pl.pcedēti s Cōuertēs aias.ad ipz deū.ꝛ loqt hic ō dnq̄ libris moysi:q̄ ppe dicūt lex apud hebꝛeos. t Testionū dñi fidele. q̄tū ad libꝛos pphales:q̄ū dca fidelit iplent. v Sapientia pstās puulis.q̄tū ad alios libꝛos ve.testa.q di cūt agiographa iter qs ptinēt libꝛi sapiētiales ad eruditionē puuloꝛ:ut hēt puer.j. Parabole salomōis rē.ꝛ sb̄dit:Ut det puulis astutia ꝛ adolescēti scia ꝛ itellect⁹. x Justicie dñi recte. Reuertit magis ad describendū i spāli cōditionē legis mosaice: i q̄ erāt tria pcep toꝛum gnā.s.ceremonialia pcepta q̄ i ve.lege iustificatiōes vocāt:et q̄tū ad h⁰ dī x Justicie dñi recte qr ad cultuz diuinū erant istitute. y Letificantes cōda.qr leuite cā tabāt i sacrificioꝛū oblatiōe. Alia erant pcepta moralia:it q̄ pcipua sūt pcepta decalogi:et q̄tū ad hoc dī: z Preceptū dñi rē. Jqr pcepta decalogi sūt q̄ si q̄dā pclusiones i mediate elicite a iure nāli:ut dēz fuit exo.xx.iō si lucide ꝛ clare. a Timoꝛ dñi scs.qr ppls audiēdo vocē dñi dāt pcepta decalogi fuit valde pirit⁹:ut hēt exo.xx.cui⁹ tioꝛis doz ē memoꝛia ppetua:iō sb̄ditur:Permanet i seculum seculi. Alia pcepta fuēt iudicialia:ꝛ q̄tū ad hoc dī: b Judicia dñi va rē. Jqr cōtinēt ꝛ manifestant iusticiā:sicut apparet de lege taliōis ꝛ d mltis alijs: Exo.xxi.ꝛ xxiij. c Desiderabilia. Dic describit pnter legis obseruatō: q̄ pmo doz ee i corde:iō pmo dī: c Desiderabilia.supple sūt pcepta diuina. d Super auꝝ rē. Jinq̄tū spūalia corpalibus pferunt. e Et dulciora.gustu mentis mee. f Super mel ꝛ fauū.i.magis q̄ sit mel ꝛ fauum gustui corpis rōne iā dca. Scdo debēt cōseruari i ope: iō sb̄ditur: g Eteim seruus tuus.q̄ vere seruit tibi. h Custodit ea rē. Jope adiplendo. i In custodiendis illis rē Ji.s.btitudo futura. Sz qr tā in lege sunt mlta pcepta.s.sexcenta ꝛ xi.fm hebꝛeos:iō difficile est ob seruare ea absq̄ delicto:iō sb̄ditur: k Delicta qs itelligit.q.d.nullus pfecte:iō sb̄dit dauid: l Ab occultis meis munda me.dulcedie mie tue. m Et ab alienis rē. Jdelictū.n. alterius trāsit ad aliquē ꝓpter suam negligentiā:qñ negligit eos corrigere loco ꝛ tpe qs doz:ꝛ hoc correctione fraīa q̄tū ad oēs:vel correctione coactiua q̄tū ad plātos ꝛ pncipes ō q̄bus erat dauid:ꝛ iō merito dicit: m Ab alienis pce seruo tuo.qr ipossibile ē vel saltē difficile trāsire sine defectu in tali correctione. n Si mei rē. Jdefectus pprij vel alieni mō dco. o Tūc imaculatus ero.i cōscia ppria. p Et emū daboꝛ rē. Jqr q̄ cauet minoꝛa peccata:cauet ēt maioꝛa. Alii exponit ab aliq̄bus ab illo loco. Ab alienis.hoc ē ab infidelibus:q̄ sunt alieni a fide. Parce seruo tuo . ita q̄ nō hēant potentiā sup me:p quā inducāt me ad peccata infidelitatis sue:sic antioch⁹ cogebat iudeos trāsire ad ritū gentilē ꝛ idolatrie:ut hētur.ij.macha.vi . ideo

ſ̄bditur: Si mei nō fuerint dñati. ifideles. Tunc imaculatus ero. ab eoꝝ culpa. Et emūdabor a delicto maximo. i. ab idolatria ad quā me non cogēt: ꝛ sic manebo mūdus ab ea. q Et erūt vt ꝓplaceāt eloq̄a oris mei. qz eloq̄a ex corde mūdo ꝓcedentia sūt deo placita.

r Et meditatio cordis mei ꝛc̄]ad te cognoscendū ꝛ amandū veracit̄ s Dñe adiutor meus. in tribulatōibus superueni entibus. t Et redēptor meus. de egypti seruitute: i q̄ dicit se dauid redēptum i suis p̄ib⁹. Lz aūt ista expositio satis cōcordet lr̄e: tn̄ nō vr̄ cōueniēs vt dicat expositio lr̄alis. ꝑmo qz paulus ap̄ls i lege ꝛ ꝓphetis eductus p eruditionem humanā ꝛ diuinam allegat lr̄am h⁹ ps̄. ocām de publicatiōe euangelij p aplos ꝛ discipulos xp̄i: Ro. x. cōcludens: Ergo fides ex auditu: auditꝰ aūt p verbū xp̄i. Sed dico: Nunqd nō audierūt: q. d. sic: qđ ꝓbat per lr̄am h⁹ ps̄. d. Et quidē in oēm terram exiuit sonus eoꝝ: ꝛ i fines orbis terre v̄ba eoꝝ. Iterum in fine h⁹ ps̄. dr̄: Dñe adiutor meus ꝛ redēptor meus. p hoc. n. q dr̄ Redēptor meus. absolute itelligit ille qui ē redēptor anthonomastice: sicut cū dr̄ phs absolute itelligitur aristoteles. Redēptor aūt anthonomastice dictus i scriptura ē ipse xp̄s. Redēptio. n. a captiuitate egypti fuit ꝓticularis vnius ppli. Redēptio aūt fca per xp̄z ē generalis totius mūdi. Quā redēptionem ꝑuidit i spū ꝓphetico ipse dauid: qz clarius ꝛ diffusius scripsit mysteria xp̄i q̄ alij: vt dcm ē in ꝓncipio h⁹ libri: ꝛ de hoc fecit hunc ps̄. Igit̄ fm istum itellectū ps̄. iste in tres partes diuidit: qz ꝑmo describit euangelij publicatio: scōo publicati cōditio: ibi Lex dñi: tertio eiusdē obseruatō: ibi desiderabilia. Circa ꝓmum dr̄: Celi. i. apli q̄ dicūtur hic celi metaphorice: qz fuerunt excellēter illumiati ꝛ i deū eleuati Tali mō loq̄ndi vsus ē esaias. i. c. Audite celi ꝛ auribꝰ ꝓcipe ter̄a. Nō. n. alloq̄bat corpa celestia ꝛ terrā que ē elementū: qz nō hñt sensū ꝛ intellectū: sed sub noie celoꝝ alloq̄bat maiores i ppło: ꝛ sub nomine terre minores: sicut iudicū. ix. sub noie ramni itelligit abimelech fz sensū lr̄alem: ꝛ sic i ꝓposito apli nominātur celi: cū dr̄: Celi enarrāt gl̄iaz dei. quā xp̄s hūit i miraculis ꝛ gl̄iam sue resurrectiōis ꝛ ascēsiōis: hoc narrauerūt v̄bo sue ꝑdicatiōis. Et opa manuū eius ānunciat firmamentū. ꝓ firmamentū i q̄ sūt stelle fixe itelligit ecclia q̄tū ad doctores sc̄tos: vt dr̄ Dañ. xij. Qui aūt docti fuerint: fulgebūt q̄si splēdor firmamēti: ꝛ q̄ ad iusticiā erudiūt plurimos q̄si stelle in ꝑpetuas eternitates. Dies diei eructat verbū. ꝓ die intelligit no. te. i q̄ ē veritas reuelata: ꝓ noctē v̄o vetus testa. i q̄ vitas erat sub figuris ꝛ velaminibus obūbrata. sic. n. loq̄t apls ad Ro. xiij. Nox ꝓcessit: dies aūt appropiquauit. loquēs ò tpe ve. testa. ꝛ noui. Est igit̄ sēsus: Dies diei eructat verbū. i. no. testa. ab euāgelistis ꝛ aplis descriptū ppło chr̄isto ano. Eructat verbū. i. ānūciat verbū icarnatū. Et nox nocti idicat sciam. qz ve. test. iudeis annūciauit xp̄i mysteriū: lz magis occulte: sicut pz Esa. ix. Paruulus natꝰ ē nobis: ꝛ filius d atus ē nobis: ꝛ vo. nomē eius admirabilis: cōsi. deus fortis ꝛc̄. In q̄ oñditur hūanitas xp̄i ꝛ diuinitas eius. Et i multis alijs locis sacre scripture vete. te. descripta sūt mysteria xp̄i: lz minus clare q̄ tpe v̄itatis reuelate. Non sit loq̄le neq; ser. qz aplis alijsq; discipulis cū eis exūtibus i die pētecostes data est gr̄a linguarū: vt possent ꝓdicare euāgeliū xp̄i linguis oiuz gētium: vt hētur act. ij. qz spūssc̄tus in linguis igneis cecidit sup aplos ꝛ alios xp̄i discipulos: de q̄bus dr̄ ibidez. j. .c. Erat aūt turba hoīum fere. cxx. In oēm terrā exiuit sonus coꝝ. qz viuente beato petro fides xp̄i ꝓdicata est vsq; i frāciā: que ē in vltimo clymate versus occidentē. vñ et se nonis fūdata est ecclia in noie beati petri viui: qz ipso viuēte cōsecrata ē. Cū igit̄ apli alijq; discipuli xp̄i exierūt de hierlz ad publicandū euangelium ꝓ orbē: fm q hētur act. j. Eritis mihi testes hierlz ꝛ i ōi iudea ꝛ samaria vsq; ad vltimū terre. Hierlm aūt sita est i medio clymate: ꝛ ió sicut euangeliū publicatū ē viuente beato petro vsq; ad vltimū clyma versus occidentē: ita itelligendū ē versus alias ptes mūdi. In sole posuit tabernaculū suū. i. i beata v̄gine q̄ noiatur sol ꝓpter plenitudinē gr̄e: qz i ipsa hitauit xp̄s sicut i tabernaculo: ꝓpter qđ in ꝑsona eius dr̄ ecc̄i. xxiiij. Qui creauit me requieuit in tabernaculo meo. Et ipse tanq̄ sponsus ꝓcedēs de thalamo. i. de virginali vtero ad desponsandā sibi ecclīam. Exultauit vt gigas. ꝓpter magnitudinē virtutis. Ad currendā viā. vite p̄nt⁹. Scōm v̄o lr̄am hebraicā ꝛ hiero. translationē i quibus sic hētur: Soli posuit tabernaculū suū in eis. exponenduz est de xp̄o qui ē sol iusticie: cuius tabernaculū est hūanitas q̄ ē tabernaculū diuinitatis. Et hoc tabernaculū posuit dē pater i eis. i. in alijs apostolis alijsq; discipulis cuz quibus familiariter hitauit: fz q dr̄ ioh. j. Verbū caro fc̄z ē: ꝛ hitauit i nobis ꝛc̄. Et ipse tanq̄ sponsus ꝓcedens de thalamo suo. hoc ē de virginali vtero: sicut ꝓius exponat vsq; ibi: A sūmo celo egressio eius. i icarnatiōe i q̄ visitauit nos oriens ex alto. Et occursus eius vsq; ad sūmum eius. i sua benedicta ascēsione in q̄ ascendit ad dexterā patris: vt hētur matth. vl. Nec est q̄ se abscōdat a caloꝛe eius. Hic ē ardor charitatis ipsius q̄ se extēdit ad oēs q̄tum est de se: ut dicit lucas. xij. Ignē veni mittere in terrā: ꝛ qđ volo nisi ut accēdatur. Lex dñi. Hic cōsequēter describit euāgelij publicati ꝓditio cū dr̄: Lex dñi. qz ūmediate tradita ē a dño incarnato: ut pz matth. v. Aperiens os suū docebat eos dicēs: Beati paupes ꝛc̄. Lex aūt mosaica lz sit a deo: nō tn̄ fuit data ūmediate ab ipso sed mediāte angelo q̄ in ꝑsona dñi loquebatur ei: ꝓpter qđ in exodo aliq̄n angelus aliq̄n dñs noiatur: fm q dicit beatus greg. ꝛ beatus stephan⁹ act. vij. dic de moyse: Hic ē qui fuit in eccla i solitudine cū angelo qui loq̄bat ei in mōte synai ꝛ cū patribus nr̄is. Et. j. co. c. arguens iudeos dixit: Qui accepistis legē in dispositiōe angelorū ꝛ nō custodistis. Cōuertens aias. i. ordinās motus interiores aie: lex aūt mosaica ordiabat actus exteriores: de motibus aūt iteriorꝝ parū se itromisit: ꝓpter qđ dr̄ in glo. philipen. iij. q lex vet⁹ ꝓhibebat manū nō animū. Et matth. v. dr̄: Audistis qz dcm ē antiq̄s: Non occides: q̄ aūt occiderit: reus erit iudicio. Ego aūt dico vobis: qz ois q̄ irascitur fratri suo: reus erit iudicio. Testioniū dñi. i. euāgeliū. Fidele. qz adiplet qđ ꝓmittit iducens obseruatores ad vitā beatā: qđ nō faciebat lex vetus: fz q dr̄ heb. vij. Nihil ad perfectū adduxit lex. Sapiaz ꝑstans puulis. i. aplis alijsq; xp̄i discipul q̄ erāt simplices ꝛ hūiles: fz q dic saluator matth. xi. Cōfiteor tibi p̄r̄ dñe celi ꝛ terre qz abscōdisti hec a sapiētibus ꝛ prudētibus: ꝛ reuelasti ea paruulis. Justicie dñi recte. i. cōsilia euāgelica cōem iusticiam excedētia: fm q dr̄. j. Justicia tua sic mōtes dei. ꝛ ista ꝓsilia iustificāt ꝛ rectificāt ꝛ dirigunt hoiem ad vite pfectionē. Letificātes coꝛda. ex cō solatiōe diuia: ꝓpter qđ de ipsis dicit saluator matth. xiij. Sile est regnū celoꝝ thesauro abscōdito in agro: quē cum iuenit hō abscōdit: ꝛ ꝑ gaudio illius vadit ꝛ vendit oia q̄ hz: ꝛ emit agrū illū. Qđ exponens greg. dicit: Thesaurus

ût cōplaceāt eloquia oris mei: ꝛ mēditatō cordis mei in ꝓspectu tuo semp.]Dñe adiutor meꝰ ⁊ rēdēptor meꝰ

abscõditus ẽ celeste desiderũ. ager vo i q̃ thesaurus abscõditur ẽ disciplina studũ celestis que cõsistit in obseruantia cõsilioꝝ. Preceptũ dñi lucidũ. qz clare ⁊ lucide traditũ est euangeliũ i q̃ veritas ẽ reuelata. Timoꝛ dñi sãct⁹. i. timoꝛ filialis obediẽtie ac reuerentie. Permanet i seculũ seculi. qz pmanet ẽt in btitudine: ⁊ hic timoꝛ dñi ptinet ad nouuz testa. Timoꝛ aũt pene magis ptinebat ad vet⁹: qz terroꝛe penaruz a peccatis retrahebat: ꝓpter qõ i terroꝛib⁹ fuit datũ: vt hẽt exo. xx. Judicia dñi va. qz iudiciuz dñi extremũ: in q̃ xps iudicabit erit verissimum. Justificata in semetipa. qz cuilibet mãifeste patebit ectas illius iudicij: ⁊ vocat hic iudicia pluraliter eo q̃ erit oium generaliter. Aliter põt exponi: Judicia dñi ⁊c. i. sñie a dño date in textu euãgelij que sũt vere et iuste: ⁊ hec expositio magis cõcoꝛdat lr̃e sequẽti. Desiderabilia. Hic ꝓnter describit euangelij publicati obseruatio: q̃ pmo doz eẽ in affectu: ⁊ q̃tum ad hoc dr̃: Desiderabilia sup aurũ ⁊c. non solũ q̃tum spũalia coꝛpalibus ꝓferunt: sed ẽt q̃tũ euangeliũ lege mosaica excellẽtius ⁊ pfectius iuenitur: ut pz ex ꝓdictis. Scõo in effectu: ⁊ q̃tum ad hoc dr̃: Etenim seruus tuus. i. bonus christianus ⁊ maxime i statu pfectionis positus q̃ nõ solũ teneꝛ ad ꝓcepta sz ẽt ad cõsilia. Custodit ea. i. custodiet ope adiplẽdo. Retributio multa. ꝺa sm mensurã meriti maius ⁊ minus ꝓmiũ hẽtur. Et qz sic dcm ẽ: lex euãgelica nõ solũ ordinat mor⁹ exteꝛiores sz ẽt interiores: ⁊ nõ solũ dat ꝓcepta sz ẽt ꝓsilia: i qbus hõ põt de facili deficere absq; hoc q̃ auertat: iõ subdit: Delicta quis intelligit .q. d. nullus pfecte: iõ subdit: Ab occultis meis munda me dñe. talia remittẽdo. Et ab alienis pce seruo tuo. q̃ pñt ei i putari rõne negligẽtie correctiõis fraẽne q̃tũ ad oẽs: vl̃ coꝛrectionis coactiue q̃tum ad ꝓlatos ⁊ ꝓncipes: ut ꝓdcm est. Si mei nõ fuerit dñati. defectus ꝓdci. Tũc imaculat⁹ ero. in pñtis vite termino. Et emũdaboꝛ a delicto maximo. i. moꝛte iueniar mundus a q̃libet pctõ moꝛtali: qõ ⁊si tunc nõ sit maximũ ex genere: tñ ẽ maximum ex tpis cõditiõe: eo q̃ extũc nõ ẽ remediabile: sicut nec peccatũ demonũ: ꝺa sicut dicit damas. qõ est hoibus moꝛs: hoc ẽ angelis casus. Et erũt ut cõplaceãt eloq̃a oꝛis mei. i. oꝛões mee vocales. Et meditatio coꝛdis mei. i. mentales. In cõspectu tuo semper. i. tibi placẽtes. Illud. n. qõ est placitũ alicui libenter respicitur ab eodez: sm q̃ dr̃ genẽ. iiij. Respexit dñs ad abel et ad munera ei⁹: ad cayn vo et ad munera ei⁹ nõ respexit. Dñs adiutoꝛ meus. i tribulatiõibus ⁊ pressuris. Et redẽptoꝛ meus. ꝓcio tui sãguinis: sm illud ꝓma pe. j. Nõ. n. auro vel argẽto redẽpti estis de vana vĩa cõuersatiõe paẽne traditiõis sz ꝓcioso sanguine q̃i agni icontaminati ⁊ immaculati iesu christi dñi nr̃i. In ps. xviij. Celi enarrãt. vbi dr̃ i postilla: Lz aũt ista expositio ⁊c. Additio.

Expositio hebꝛeoꝝ nõ ꝓcoꝛdat lr̃e spãlit i illo vsu vbi dr̃: Et ipse tanq̃ sponsus ⁊c. q̃ ẽ qdammodo ꝓncipalioꝛ pticula h⁹ ps. sicut sol coꝛpalis ẽ ꝓncipalioꝛ ps celoꝝ ⁊ firmamẽti simlr diei ⁊ noctis de qbus agit. Cõstat aũt q̃ sol coꝛpalis nõ vere dr̃ ꝓcedere tanq̃ sponsus: cũ nulla hẽat sponsa. simlr nec verificat ꝺ eo q̃ ꝓcedat de thalamo suo: cũ eius motus sit tm̃ ex situ: i q̃ motu nõ ꝓceditur de vno loco ad aliũ locum. simlr nec vẽ dr̃ de sole coꝛporali q̃ exultat vt gigas: cuz sit inaiatum: put cõtinetur: ⁊ sic nõ cadit in eo exultatio: q̃ oia ꝓprie dicũtur de xpo. Est. n. xps verus sponsus: cum sponsa hz. sicut similiter ⁊ vere ꝓcessit de thalamo vginali egrediẽdo ab ipso thalamo in sua bñdicta natiuitate p verũ motuz localẽ. simlr exultauit qz nõ inuitus sed letãter cũ gaudio charitatis exiuit ad currenduz laboꝛez vie pñtis vite ⁊c.

Ad victoꝛiã ps ꝺ̃d. XIX.

Exaudiet te dñs in die tribulatõis:] ꝓtegat te nomẽ dei iacob. Mittat tibi auxiliuz de sancto: ẽt de syon tueat te. Memoꝛ sit oĩs sacrificij tui: ẽt holocaustum tuũ pingue fiat. Tribuat tibi secũdũ coꝛ tuũ:] ẽt oẽ ꝓsiliũ tuum ꝓfirmet:] Lętabimur i salutari tuo: ⁊ in noie dei nr̃i magnificabimur.] Impleat dñs de petitiões tuas:] nũc cõgnoui quoniam saluum fecit dom⁹ xpz suũ.] Exaudiet illũ de celo scõ suo:] i pot̃tatibus salus dextere eius

In eodem ps. xviij. vbi dr̃ i postil. Et ipse tanq̃ sponsus ⁊c. Additio.

In thalamo. s. i vtero virginali deo humane nãe vt spõsus spõse copulatus est: ut hẽtur expresse in glo. super hũc locum. vnde cõsensus virginis loco totius humane nature expectabatur tpe ãnunciatiõis i spũali matrimonio iter filiuz dei ⁊ humanã naturã celebꝛato: ut i tertia pte. q. xxix. Tho. i coꝛ. q. añ rñsionem ad argumẽta. non. n. ꝓuenit dcm est q̃ xps ꝓcessit de virginali vtero ad despõsandam sibi eccl̃iam vt i postilla: sed potius ꝓcessit de thalamo virginali: sicut spõsus ꝓcedit de thalamo fca despõsatione: vt verba psalmiste sonãt. Psal. XIX.

Exaudiat te dñs ⁊c. huic ps. ꝓpõitur talis ti. in hebꝛeo: Ad victoꝛiã dauid ps. qui põt vno mõ exponi sicut supꝛa ps. xij. Allio mõ: qz sic dicit ra. sa. iste ps. factus fuit a dauid: postq̃ viri eius iurauerũt dicentes: Jã nõ egredieris nobiscũ in bellũ: ne extinguas lucernã in isr̃l. ut hẽtur. ij. Reg. xxi. plus. n. poterat iuuare exñtes i prelio suis oꝛõnibus absens q̃ pugnando coꝛpis viribus pñs: sicut ⁊ moyses foꝛtius dimicauit ꝓcibus ꝙ amalech q̃ exercitus ab eo missus armis instructus: vt hẽtur Exo. xvij. vñ ibidẽ dr̃: Cũq; eleuaret moyses manus suas deuote oꝛãdo vincebat isr̃l: si aũt paululũ remisisset: superabat amalech. Est igitur sensus ꝓdicti ti. ps. dauid. i. factus ab ipso dauid. Ad victoꝛiã. s. ipetrandã ꝓ exercitu suo: ⁊ hoc est qõ dicitur:

a Exaudiat te dñs ⁊c.] ꝺãdo victoꝛiã de aduersariis. b Protegat te. q̃ es exercit⁹ isr̃l. c Nomẽ dei iacob. i. vtus nois dei ꝓ te iuocata. d Mittat tibi auxiliũ de sãcto. i. de celo p angelos sãctos tibi assistentes i bello. e Et de syon tueat te. i. merito oꝛõnũ ⁊ sacrificioꝝ q̃ fiebãt iu mõte syon: eo q̃ erat ibi arca testamẽti i tabernaculo qõ tetẽdit ei dõ: vt hẽt. j. paral. xvi ⁊ ibi faciebat sacrificia fieri ꝓ pplo suo ꝓcedẽti ad bellũ: iõ subdit: f Memoꝛ sit oĩs sacrificij tui. i. sacrificij ꝓ te oblati. g Et holocaustũ tuũ pingue fiat. i. deo acceptũ. h Tribuat tibi ⁊c.] .i. victoꝛiã de aduersarijs: ad hoc. n. tẽdit coꝛ oĩuz exñtiũ i plijs. i Et õe cõsiliũ ⁊c.] scribit. n. ecclastes. ix. Melioꝛ ẽ sapia q̃ arma bellica. ⁊ iõ i bellis maxie valẽt cõsilia bona: q̃ ꝓfirmãt qñ victoꝛia obtinet: ad quã victoꝛiã seq̃t victoꝝ letitia ꝙ dr̃ Esa. ix. Letabũt coꝛã te sic q̃ letãt i messe: sic exultãt victoꝛes capta ꝓda ⁊c. iõ subdit: k Letabimur i salutari tuo ⁊c.] cui⁹ vtute sup aduersarios exaltamur l Impleat dñs ⁊c.] de ꝓtectiõe eius hñda ⁊ victoꝛia obtinẽda: qbus hitis ifert: m Nũc cognoui. ꝓ expiẽtiã bñficij diuini. n Qum saluũ fecit ⁊c.] .i. dauid de mãdato eius iunctũ: q̃ dr̃ saluat⁹ i salute sui exercitus. o Exaudiet ⁊c.] auxilijũ tribuẽdo. p In potẽtatib⁹

salus dextere eius. i. per ãgelos sãctos potẽtes q̃ sũt ad dexterã eius. q Hi i curribus ⁊c.] supple cõfidũt. s. aduersarij nr̃i. r Nos aũt in noie dei ⁊c.] sperantes victoriã cõsequi vtute eius. s Ipsi obligati sũt. i. ob supbiã suã ligati catenis ⁊ cõpedib' tã victi. t Nos aũt surrexim' eis ualendo nõ nĩa sed tua vtute: iõ sb̃ditur: v Et erecti sumus. auxilio manus tue. x Dñe saluum fac regẽ. i. meip̃m saluando exercitũ meũ: cui' salus redundat in me. y Et exaudi nos i die ⁊c.] i. in die belli i q̃ solẽt homines inuocare oñm fortius rõne iminentis periculi. Moraliter põt exponi ps̃l. iste: ut sit oro ecclie p exercitu pcedẽte ad bellũ cõ inimicos fidei vl' iusticie p defensiõe regni. cetera patẽt.

Hi i cũrribus ⁊ hi i egis:] nos aũt i noie dei nr̃i inuocabim'.] Ipsi obligati sũt et ceciderũt: nos ãt surreximus: et erecti sumus. Dñe saluum fac regẽ: et exaudi nos i die q̃ inuocauerim' te] Victori cãticũ dauid .xx.

Dñe i virtute tua letabitur rex: et super salutare tuum exultabit vehementer. Desiderium cordis ei' tribuisti ei: et uoluntate labiorũ eius] non fraudasti eũ. Cũ preueniisti eũ i bñdictiõib' dulcedinis:] posuisti i capite eius coronam de lapide pcioso. Uitã petijt a te et tribuisti ei: longitudinẽ dierũ i seculũ ⁊ i seculũ seculi. Magna ẽ gl̃ia ei' i salutari tuo:] gl̃oriã ⁊ magnũ decorẽ impones sup eũ.] Cũ dabis eũ in bñdictionẽ in seculũ seculi:] letificabis eum i gaudio cum vultu tuo.] Cũ rex sperat in dño:] et i mia altissimi non commouebitur.] Inueniatur manus tua

In Dñe i vtute tua ⁊c. huic ps̃l. p̃mittit tal ti. in hebreo: Ad victoriã ps̃l. dauid. ⁊ i trãslatione hiero. iuxta hebreũ: Victori cãticũ dauid. ⁊ pz exposito ex dictis supra ps̃l. x. Ex quo pz auctor psalmi. s. dauid. De mã aũt eius dicit Ra. sa. Magi nri exposuerũt hunc ps̃l. de rege messia. i. xp̃o. Et ibidẽ sb̃dit q̃ ad hoc iduxerũt cõcordantiã que hẽtur Dañ. vij. de xp̃o: vbi dr̃ sic: Ecce cũ nubibus celi q̃si filius hois veniebat: ⁊ vsq; ad antiquũ dierum puenit: ⁊ i conspectu eius obtulerũt eũ: ⁊ dedit ei ptãtem ⁊ honorẽ ⁊ regnũ: ⁊ oẽs ppli tribus ⁊ lingue seruiẽt ipsi: ptas eius ptas eterna: que nõ auferet: ⁊ regnũ q̃ nõ corrũpetur. Per magistros aũt suos itelligit ra. sa. doctores hebreorũ antiquos. Dicit tñ q̃ iste ps̃l. cõueniẽter exponit de rege dauid ꝓpter rñsionẽ ad hereticos: p q̃s itelligit cõuersos hebreoꝝ: q̃ ex lra h' ps̃l. ⁊ expositiõe eius pz antiq̃s cõ iudeos sui tpis arguebant. Ex q̃bus pz q̃ iste ps̃l. ad lram de xp̃o est itelligendus ſm antiq̃s hebreos: ⁊ iõ aliã expositionẽ lr̃alem seq̃ vel q̃rere: vtpote de rege dauid vl' alio q̃cunq; est magis iudaizare q̃ iudaizabant hebrei antiq̃ ⁊ dare occasionẽ modernis iudeis defẽdendi suũ errorẽ: ꝓpter q̃ expositio de rege dauid vi esse cõficta ut pz per p̃dca. Psal. igit iste ad lram exponẽdus ẽ de magnificẽtia regni xp̃i: que cõsistit i eius exaltatione et aduersariorũ depressiõe: q̃ ponit ibi Inueniat manꝰ tua

Nulla videt rõ q̃re dauid cũ psonalit egrederetur ad bella nõ idigeret orõnibus sacerdotũ ⁊ sacrificijs p victoria sua: ⁊ sic iste ps̃l. magis ꝓprie ad lram exponẽt a dauid factus: ut ipsũ cãtarẽt sacerdotes p ipso dauid ad bellũ exeũte ad impetrandã sibi victoriã a deo: pro ut ꝓprie sonãt verba psalmi p magna pte spãliter vltimi versus: vbi dr̃ de rege tanq̃ i tia psona: Dñe saluũ fac regẽ ⁊c. ⁊ in psona sacerdotũ: Exaudi nos i die qua inuocauerim' te. Uñ restrigere tps i q̃ factus fuit iste ps̃l. ad illud tps tñ: qñ dauid nõ egrediebat ad bellũ: nullũ hz in lra fundamentuz: ut satis pz ⁊c. Psal. xx.

Dñe i vtute tua ⁊c. huic ps̃l. p̃mittit tal ti. in hebreo: Ad victoriã ps̃l. dauid. ⁊ i trãslatione hiero. iuxta hebreũ: Victori cãticũ dauid. ⁊ pz exposito ex dictis supra ps̃l. x. Ex quo pz auctor psalmi. s. dauid. De mã aũt eius dicit Ra. sa. Magi nri exposuerũt hunc ps̃l. de rege messia. i. xp̃o. Et ibidẽ sb̃dit q̃ ad hoc iduxerũt cõcordantiã que hẽtur Dañ. vij. de xp̃o: vbi dr̃ sic: Ecce cũ nubibus celi q̃si filius hois veniebat: ⁊ vsq; ad antiquũ dierum puenit: ⁊ i conspectu eius obtulerũt eũ: ⁊ dedit ei ptãtem ⁊ honorẽ ⁊ regnũ: ⁊ oẽs ppli tribus ⁊ lingue seruiẽt ipsi: ptas eius ptas eterna: que nõ auferet: ⁊ regnũ q̃ nõ corrũpetur. Per magistros aũt suos itelligit ra. sa. doctores hebreorũ antiquos. Dicit tñ q̃ iste ps̃l. cõueniẽter exponit de rege dauid ꝓpter rñsionẽ ad hereticos: p q̃s itelligit cõuersos hebreoꝝ: q̃ ex lra h' ps̃l. ⁊ expositiõe eius pz antiq̃s cõ iudeos sui tpis arguebant. Ex q̃bus pz q̃ iste ps̃l. ad lram de xp̃o est itelligendus ſm antiq̃s hebreos: ⁊ iõ aliã expositionẽ lr̃alem seq̃ vel q̃rere: vtpote de rege dauid vl' alio q̃cunq; est magis iudaizare q̃ iudaizabant hebrei antiq̃ ⁊ dare occasionẽ modernis iudeis defẽdendi suũ errorẽ: ꝓpter q̃ expositio de rege dauid vi esse cõficta ut pz per p̃dca. Psal. igit iste ad lram exponẽdus ẽ de magnificẽtia regni xp̃i: que cõsistit i eius exaltatione et aduersariorũ depressiõe: q̃ ponit ibi Inueniat manꝰ tua ⁊c. Igitur circa p̃mũ dauid i spũsancto puidẽs xp̃i hois regnũ ad q̃ fuit exaltatus i hũanitate dei p̃is vtute: fr̃z q̃ dr̃ act. ij. Dextera igitur dei exaltatus ⁊c. dic sic: a Dñe. i. o tu dñe deus pat. b In vtute tua letabit rex. s. xp̃s rex regũ ⁊ dñs dñantiũ: qui inq̃tũ hõ letabat de vtute diuia: i q̃ faciebat miracula: ⁊ mẽtes simpliciuz illustrabat sapia: fr̃z q̃ dr̃ Lu. iij. In ipa hora exultauit i spũsancto ⁊ dixit: Cõfitebor tibi p̃ celi ⁊ terre qui abscõdisti hec a sapientibus ⁊ prudẽtib': ⁊ reuelasti ea paruulis. c Et sup salutare tuuz. i. q̃ dispositisti saluare mũduz per ipsuz. d Exultauit vehemẽt. i. valde: q̃ excessus nõ hz i xp̃o locũ. e Desiderium cordis tribuisti ei. ꝺ sui corpis glorificatiõe ⁊ credentiũ vocatione: q̃ multuz desiderauit ⁊ rõnabiliter. f Et volũtate ⁊c. i. orõnibus suis voluntatẽ iteriorẽ exprimẽtibus labijs. g Nõ fraudasti eũ. q̃ fuit exauditus i oibus orõnibus suis q̃ pcedebãt ex volũtate deliberatiua q̃ sẽper erat cõformis volũtati diuie: q̃ sẽper iplet. h Cũ preueniſti eũ ⁊c. ista preuentio fuit a tpe abrae: cui dõm fuit a dño: Geñ. xxij. Et bñdicẽtur i seie tuo oẽs gẽtes terre: q̃ semen ẽ xp̃s. Et i sancta Eliçabet dicẽte vgini marie Lu. j. Et bñdictus fructus vẽtris tui. Aliter exponit: Preueniſti eũ in bñdictiõibus. i. in donis spũssancti ⁊ charismatib' q̃bus aia xp̃i fuit repleta ab istanti creatiõis ⁊ sic pueta. i Posuisti i capite ⁊c.] dando ei dignitatẽ regiã sup oẽm creaturã: ⁊ hoc auctoritatiue a pncipio vniõis cũ deitate: executiue aũt in sua resurrectiõe: ꝓpter q̃ tunc dixit aplis matth. vlti. Data ẽ mihi ois ptas in celo ⁊ i terra. k Uitã petijt a te .s. gl̃iosam q̃tũ ad corpus quã obtinuit i sua resurrectiõe: iõ sb̃ditur: l Et tribuisti ei. ⁊ q̃ xp̃s resurgẽs ex mortuis iã nõ moritr̃: mors illi vltra ñ dñabitur. ſm q̃ dicit aplus Ro. vi. iõ sb̃ditur: m Longitudinẽ dierũ i seculũ seculi .i. etnaliter. n Magna ẽ ⁊c.] .i. i xp̃o cuius magna fuit gl̃ia in sua ascẽsione. o Gl̃iam ⁊ magnuz ⁊c.] q̃ ꝺ imple tũ fuit q̃n xp̃s i hũanitate ascẽdẽs positus ẽ ad dexterã patris: vt hẽtur marci vlti. p Cũ dabis eũ ⁊c.] oẽs enim bñdictiones ecclie fiunt i noie xp̃i: sicut p̃dcm fuit abrae: ut hẽtur supra. q Letificabis eũ ⁊c.] q̃ q̃to hũanitas xp̃i ceteris creatis itellectualib' ꝓpinq̃or ⁊ ꝓiunctior ẽ deitati: tãto clarꝰ videt eã: ⁊ eã fruit delectabilius. r Cũ rex ⁊c.] .n. in xp̃o nõ fuerit spes q̃ est vtus theologica: tñ fuit in eo spes q̃ est certa expectatio future gl̃ie: quã ante passionẽ nõ hũit q̃tum ad corpus: sed eã spauit. s Et i mia ⁊c.] q̃a hũanitas xp̃i a vbo misericordie assũpta nũq̃ fuit ab eo separata nec sepabitur: q̃ ẽt in triduo mortis corpus exñs i sepulchro fuit vnitũ verbo ⁊ aĩa: q̃ erat i lymbo. t Inueniat. Descripta magnificẽtia regni xp̃i i eius exaltatiõe: hic ꝓñter describitur eiusdẽ magnificẽtia i aduersariorũ depressione: cũ dr̃: t Inueniatur manus tua ⁊c. Circa q̃ sciendũ q̃ vtraq; dr̃ manus dei. i. opatiua virtus: aliq̃n q̃ accipitur i bono: ⁊ tunc manus eius dextera respicit bona etna: ⁊ sinistra eius bona tpalia: fr̃z q̃ dr̃ puer. iij. Longitudo

dierum in dextera eius: & in sinistra illius diuitie & gloria. Aliquando aũt respicit malũ pene: qđ a deo iligit iuste: & sm hoc dr hebre. x. Horrẽdũ ẽ icidere i manus dei viuẽtis. Et tũc per sinistrã itelligit minor punitio: & p dexterã q fortiꝰ pcutit grauior. Et fz hoc dr: t Inuẽiat manꝰ tua. pniẽs pctã. v Omnibus inimicis tuis. q̃tum ad penã cõez. x Dextera tua. grauius puniẽs ex spãli cã. y Inuẽiat ꝛc] Sicut. n. diligere deuz ẽ actus pcipuꝰ: ita odire eũ est actus pessimus: eo q odiũ dei directe opponit charitati. z Pones eos vt clibanuz ignis. ĩuoluẽdo eos igne gehenne. a In tẽpore vultꝰ tui. i. iudicij tui qñ pones faciem

ŏibus ĩimicis tuis: dexteram tua inuẽniat omes q te oderũt.] Pones eos ut clibanũ ignis i tẽpe vultus tui: dñe in ira sua cõturbabit eos: & deuorabit eos ignis. Fructum eoꝝ de terra perdes: & semẽ eoꝝ a filijs hominũ. Quoniã declinauerũt in te mala: & cogitauerũt

psilia que nõ potuerũt stabilire.] Quoniã pones eos dorsum: in reliquijs tuis pparab vultus eoꝝ. Exaltare dñe in virtute tua: cantabimꝰ & psallemus vtutes tuas] ad vincendum pro cerua matutina.

Deus deus meus respice in me:

tuã ad eos condẽnandũ. b Dñs in ira sua. i. i vindicta sua. c Coturbabit eos. pferens ꝯ eos sñiaz. d Et deuorabit eos ignis. s. gehẽne nõ consumẽdo sz ẽnaliter affligẽdo. e Fructũ eoꝝ. ꝛc]. i. bona tpalia tõliter ab eo auferes: qbꝰ fruebãt. f Et semẽ eoꝝ. i. imitatores. g A filijs hominz. i. a societate sãctoꝝ. Posset ẽt lra ab illo loco: Inueniat ꝛc. exponi de punitione iudeoꝝ p morte xpi: ppter quã ciuitatẽ hierz et tẽplum icenderũt romani: & populũ ptim occiderũt: & ptim captiuũ p mundũ dispserũt: & q̃tum ad hoc sb̃ditur: Qm̃ declinauerũt in te mala. s. pene xp̃m occidẽtes & affligẽtes. Cogitauerũt cõsilia q non potuerũt stabilire. dr. n. ioh. xi. qꝝ hũerunt cõsilium iterficiendi xp̃z: ne occasiõe eiꝰ venirẽt romani: & tollerẽt locuz et gentẽ. Et hoc cõsiliũ non fuit stabilitũ: sed magis accidit ꝯ riũ: qz ppter mortẽ xpi romani destruxerũt locũ & gentez: vt dm̃ ẽ. Qm̃ pones eos dorsũ. i. terga vtẽtes coã aduersarijs. Et i reliq̃ijs tuis. hoc ẽ psequẽtibꝰ paucis. Prepara bis vultũ eoꝝ. õi cõfusioni q magis apparet i vultu q̃ i ceteris ptibus corpis. Prosequẽdo vo expositionez de finali punitõe vt supra dcz ẽ resumẽda ẽ ab illo loco. h Qm̃ declinauerũt. ponit cã finalis punitiõis: q ẽ penitẽtia finalis: q notat cuz dr: Qm̃ declinauerũt in te. i. ꝯ te. i Mala .i. peccata que sũt ꝯ deũ: & bñ dr: Declinauerunt. qz sic declinatio i grãmatica ẽ de casu in casũ: sic declinatio a iustitia ẽ ruendo de peccato i peccatũ: qz sicut dicit greg. peccatum qđ p penitentiã nõ diluit: mox suo pondere ad aliud trahit: & tandẽ ad pfundũ ꝓtẽptus & obstinatiõis deducit: sm q dr. puer. xviij. Impius cũ i pfunduz peccatoꝝ venerit: ꝓtẽnit. k Cogitauerũt ꝛc. Jqz repẽtine tollũt ŏ felicitate tpali: i q cogitabãt pmanere. l Qm̃ pones eos dorsum. a facie tua eos deijciẽdo in infernũ: sm q dr matth. xxv. Discedite a me maledicti i ignẽ eternũ. m In reliquijs tuis. i. i demonibꝰ q̃ sunt a te totaliter relicti: tanꝯ irreuersibiles ad bonũ. n Preparabis vultũ eoꝝ. mittẽdo eos ad societatẽ eoꝝ. Un̄ matth. xxv. dr: Discedite a me ꝛc & sb̃ditur: qui preparatus ẽ diabolo & ãgelis eius. In fine cõcludit psalmista. o Exaltare dñe ꝛc. Jqđ maxime apparebit in finali iudicio. p Cãtabimus ꝛc. Jqz electi in patria cõtinue cantabũt laudes diuinas: sm illud psalmi lxxxiij. Beati q̃ hitant in domo tua dñe: i secula seculorũ laudabũt te. Moraliter põt exponi p̃s. iste de q̃libet iusto regnũ suum bñ regente. s. q̃tum ad vires interiores & sẽsus & actus exteriores cũ dei adiutorio: ppter qđ coronabitur finaliter in celo: & eius inimici. s. demones puniũt in inferno.

Psal. xxi. Deus deus meus respice ꝛc. Antiq̃ hebrei hunc p̃s. exposuerunt de tribulatiõne ꝯ iudeos per Aman excitata: i qua aduersarij eorũ ad certã diem se pparabant ad occidendũ eos & spoliandũ: tractãtes iter se de mõ occidẽdi & affligẽdi p cõfixionez manuũ & pedum i ligno. sic aman pparauerat mardocheo: ut hẽtur hester. vij. & vestes & spolia eoꝝ iter se diuidebãt per verba. & littera h̃ p̃s. satis posset ad hãc sñiam applicari. Dixẽt igitur q cũ dr in ti. h̃ p̃s. qui talis est i hebreo: Ad vicendum p cerua matutina p̃s. dauid. Cerua matutina dr hester regina: q̃ ŏ liberatiõe ppli sui valde sollicita. Ra. sa. dicit: qꝝ p ceruã matutinam hic itelligit congregatio ppli isrl: q cerua vocat: ut dr pro uer. v. Cerua charissima & gratissimus hinulus: q̃ fuit valde afflicta p nabuchodonosor ipsã spoliantẽ & partim occidentẽ & ptim captiuãtez: sed p orõnes sãctoꝝ h̃ cõgregatiõis i orõnibus vigilantiũ fuit liberata tpe cyri. Et q̃uis possit ad hoc lra applicari: tñ iste expositiones & cõsiles nõ põt esse vere si dicãtur lrales: primo qz xps matth. xxvij. ptulit ꝓncipium h̃ p̃s. tanq̃ dõm de psona, ppria dicẽs in cruce: Heli heli lamaçabathani. qđ est interpretatũ: deus meus deus meus ut qđ dereliq̃sti me: sic. n. iste p̃s. incipit i hebreo & i trãslatione hiero. iuxta hebreũ. qꝝ aũt i translatiõe cõi interponit: Respice i me. non ẽ i hebreo nec i trãslatiõe hiero. dcã: sed fuit additũ a. lxx. iterp̃tibus. Et pz sic sm sñiam salvatoris ꝓncipiũ h̃ p̃s. & per ꝓns totus p̃s. ad lraz de ipso ẽ itelligendus. Itẽ matth. xxvij. dr q illud qđ. j. scribitur: i hoc p̃s. diuiserũt sibi vestimẽta mea ꝛc. ipletum fuit i xpo. Et idẽ dr Joh. xix. Item paulus apls qui sciuit legẽ p exercitiũ studij: & postea plenius p istructiõez spũssancti allegat lram h̃ p̃s. de xpo dcaz: Hebre. ij. dicẽs de credẽtibus i xpo: Nõ confũdit eos fratres vocare. s. xps dicẽs i psalmo: Annũciabo nomẽ tuũ fratribus meis: i medio eccl̃ie laudabo te. Propi qđ merito qđam noie theodorus qui exposuit hunc p̃s. ad lraz de dauid posito i persecutiõe saulis: a qua tñ diuinitus fuit liberatus: ppter hec & quedã alia fuit condẽnat' i sẽ nodo toletana. Jgit secndo xpi matth. ioh. & pauli sententiã & deimiationẽ eccl̃ie iste p̃s. exponẽdus ẽ ad lram de xpi passione a q̃ fuit diuinitus liberatus i sua gliosa resurrectiõe. Scõm hec igit i ti. h̃ p̃s. supraposito p ceruã matutinã icelligitur hũanitas xpi: qz sic cerua ŏ nocte latitat i cubili suo a q̃ i mane, psilit: apparens i manifesto: sic hũanitas xpi tpe noctis. i. i triduo sue mortis latuit q̃si i cubili corpus i sepulchro: & aia i sãctoꝝ lymbo: sed i mane tertia die resurgens apparuit marie magdalene & postea discipulis i manifesto. Nec miranduꝫ si hũanitaꝫ xpi metaphorice dr cerua: qz tali mõlo quẽdi frequẽter vtit scriptura: sicut gen̄. xlix. dr: Neptalim ceruꝰ emissus dãs eloq̃a pulchritudinis. a Deus deus meus. Psal. iste diuiditur i duas ptes: qz ꝓmo describitur passio xpi ex carnis ifirmitate: scõo eius resurrectio ex deitatis virtute: ibi Tu aũt dñe. Prima i

tres: qz tractat xp̃m passū: p̃mo circa passionez xp̃i describitur eius derelictio a p̃e: scd̃o eius derisio a iudeorū gente: ibi Ego aũt sum vermis. tertio eius afflictio in passione: ibi Qm̃ tu es. Circa p̃imū dauid p̃uidens i sp̃u xp̃i passionē i persona eius dicit: a Deus deus meus. i. o tu pat deus meus rone humanitatis a te create. b Respice i me. positū in afflictione: tm̃ hoc non est in hebreo: ut p̃dcm̃ ē. c Quare dereliquisti me. i manib' iudeorū me psequentiuz traditū eorū voluntati. d Longe a salute mea. s. cō pozali: qz non fuit p̃seruat' a moꝛte. e Uerba ò lictoꝝ meoꝝ. delicta ppli sua dic: tū ꝓpter mēbroꝛuz ꝛ capitis affinitatē: tum qz fec̃ ea sua quodāmō sustinendo ꝓ eis penā. Jn hebꝛeo aũt ꝛ in trāslatione hiero. iuxta hebꝛaicū hētur sic: Uerba rugitus mei vel clamoꝛis mei. qz xp̃s clamauit i cruce voce mag. o. Heli heli ꝛc. matth. xxvij. f Deus meus clamabo p die. qz circa hoꝛā nonā dicit clamauit i cruce: Heli heli: ut dr matth. xxvij. h Et nocte. p̃cedente simlr clamauit ad p̃em ꝓ sua liberatione. d. Pater mi si possibile ē trāseat a me calix iste. g Et non exaudies. qz non fuit exauditus i ista oꝛone: nō. n. ꝓcedebat ex volūtate deliberatiua sed ex rone afflictionis ꝛ motuū sēsitiue ptis ad oñendā i xp̃o veritatem hūane nāe de cuius itegritate ē ps sēsitiua. i Et nō ad insipientiā mihi. supple hoc cōtigit q̄ non sū exaudi tus: imo in hoc apparuit maxima eius sapia ꝛ q̄tū ad diuinitatē ꝛ q̄tum ad humanitatē: qz iste modus liberatiōis hūane nature fuit cōueniētissimus: vt sic hō penaz solueret qui debebat: ꝛ deus redimeret q̄ poterat. k Tu aũt ꝛc̃. i. oia sācte facis ꝛ oꝛdiate: lz aliq̄n alit ignoꝛātibus videat. l Jn te spauerūt ꝛc̃. Jō seruitute egypti: de captiuitate babylōis: que liberatiōes fuerunt q̄dā figure h' liberatiōis p moꝛtē meā facte. m Ego aũt. Hic q̃nter describit ipsius xp̃i derisio: cū dr in persona eius: Ego aũt sū vermis. i vilis ꝛ abominabilis i cōspectu iudeoꝝ. vñ expuerūt i faciē eius: ꝛ colaphis eū ceciderunt tanq̄ contēptibilem: vt hētur matth. xxvi. n Et nō hō. i. non vtens rone sz magis demōis agitatiōe. vñ dicebāt ei: ioh. vij. Demoniū habes. o Opprobriū hoīuz. i. maioꝝ. s. sacerdotum ꝓhariseoꝛum. p Et abiectio plebis. s. ppli cōis: lz. n. ppls p̃mo eum honoꝛauerit: postea tñ deceptus a sacerdotibus eū contēpsit: matth. xxvij. Pꝛetereūtes aũt blasphemabāt: iō dr: q Oēs videtes ꝛc̃. s. taz maioꝛes q̄ minoꝛes: ut dr̃z est. r Locuti sūt labijs. me vituperādo ꝛ blasphemādo. s Et mouerūt caput. me sicut falsuz ꝓphaz notādo. dd aũt dicerent sacerdotes eū blasphemātes: dr: t Spauit i dño: eripiat eū ꝛc̃. Jnde

quare me dereliqsti: lōgē a salute mea v̄ba delictoꝝ meoꝝ. Deus meus clamabo per die: et nō exaudies: et nocte et nō ad insipientiā mihi. Tu aũt i sācto habitas: laus israel. Jn te spauerūt pꝛes nr̄i: sperauerūt et liberasti eos. Ad te clamauerūt: ꝛ salui facti sunt: i te sperauerūt: ꝛ nō sūt cōfusi. Ego aũt sum vermis et nō hō: oppꝛobriū hoīum et abiectio plebis. Omnes videtes me derisерūt me: locuti sunt labijs: et mouerūt caput. Sperauit i dño eripiat eū: saluum faciat eū

scribit matth. xxvij. Pꝛincipes sacerdotū illudētes cū senioribus ꝛ scribis dicebāt: Alios saluos fecit: seipsū non pōt saluū facere. s'dr: Cōfidit in deū: liberet eū nunc si vult. v Qm̃ tu es. Hic q̃nt describit passiōis afflictio: i q̄ verbō recurrit ad dinū auxiliū di. v Qm̃ tu es ꝛc̃. i. sz nāz nasci me fecisti de virgine. x Spes mea ꝛc̃. qz sicut supꝛa dictū est: i xp̃o erat spes inq̄tuz i eo erat certa expectatio future gl'e q̄ ad corpus. y Jn te ꝓiectus sū ex vtero. i. tibi in supposito verbi vnitus a conceptionis p̃incipio. z De vētre ꝛc̃. i. de uz meū te cognoui qz aīa xp̃i ab instāti cōceptionis fuit repleta virtutibus ꝛ sciētijs. a Ne discesseris a me. s'btrahendo auxiliū tuum: cuius cā s'dr: b Qm̃ tribulatio ꝛc̃. i. acerbitas maxima mee passionis. c Qm̃ nō est ꝛc̃. eripiendo de manibus iudeoꝝ: sic supꝛa dc̃m est: hec petitio ꝛ cōsiles erāt rōnis nō ꝓ se sed veritatē nāe passibilis oñdentis. d Circūdederūt me ꝛc̃. i. iudei qui ꝓpter insolentiā ꝛ carnis petulantiā vocāt vituli. e Tauri pingues ꝛc̃. qz iudei erāt auari ꝛ diuitijs ipinguati. f Aperuerūt ꝛc̃. desiderātes me deuoꝛare. g Sicut leo rapiens ꝛ rugiens. ex crudelitatis magnitudie. h Sicut aq̄ ꝛc̃. aq̄. n. pfectius effūditur de vase q̄ alij liq̄oꝛes: qz de alijs liq̄ribus effusis remanet sapoꝛ ꝛ odoꝛ: ꝓ hoc itelligit q̄ iudei ita itendebāt eū anihilare: vt de eo nulla memoꝛia remaneret. i Et dispersa ꝛc̃. i discipuli q̄ debebant esse alijs robustioꝛes: tm̃ iminente passiōe eū reliquētes fugerūt dispsi: ꝓpter qō p̃dixit eis xp̃s: ioh. xvi. Uenit hoꝛa: ut dispgamini vnusq̄sq̄ i ꝓꝛia: ꝛ me solū relinq̄tis. Uel aliter ꝛ magis iuxta lr̃am. h Sicut aq̄ ꝛc̃. i. destitutus vigoꝛe i pte sēsitiua ꝓpter passionis hoꝛꝛoꝛē iminētis. i Et dispersa ꝛc̃. i. a iuncturis dissoluta. Tali mō di Señ. x. Dñe i visione tua dissolute sūt cōpages mee: ꝛ nihil remānsit in me viriū. k Fc̃z est ꝛc̃. sicut. n. cera a caloꝛe ignis resoluit: sic coꝛ humanū iq̄tum ē sēsitiue ptis oꝛganuz hoꝛꝛoꝛe terribilis iminentis passiōis: ꝛ hoc fuit i xp̃o: non tñ fuit i eo aliq̄d deoꝛdinatū. Ad cuius pleniozē itellectū sciendum q̄ rō deliberatiua aliter mitigat seu minuit doloꝛē interorē aie: ꝛ aliter doloꝛē exterioꝛē sēsibilē i carne: qz ꝓmuz doloꝛē mitigat inq̄tū ibi ponit modū vtutis: ita q̄ nō trāsgredit limites recte rōnis: ꝛ hoc maxime fuit i xp̃o: scōm aũt doloꝛē nō mitigat seu diminuit directe: qz nō obediuit pti itellectiue: diminuit tñ idirecte: qz obedit per quādā redundantiā vtutis aie ad coꝛpus: ꝛ hoc nō fuit in xp̃o: qz sic dic̃ Dama. oꝛdinatiōe diuina fc̃z est: vt q̄libet ps faceret id qō erat sibi ꝓpꝛium: vt sic doloꝛ sēsibilis i xp̃o esset maximus ꝛ maxime meritoꝛius: inq̄tū a rōne deliberatiua erat maxime acceptus ꝓpter salutē hūani generis: ꝛ ad exp̃mēdum magnitudinē h' doloꝛis sēsibilis dc̃a sunt ista de xp̃o. Effusus sū sicut aqua. l Aruit tanq̄ ꝛc̃. qz humoꝛ exñs in coꝛpe xp̃i fuit q̄si exhaustus per sudoꝛē sanguineū: de quo

habetur luce. xxij. ⁊ p extractõem sãgũis i flagellatõe: corona tiõe: manuũ ⁊ pedũ confixiõe ⁊ lateris aptiõe: in cuius signũ post sanguinẽ exiuit aq̃: ut hẽtur Joh. xix. ad oñdendũ q̃ corpus remãsit q̃si exangue p̃ sanguinẽ arefactũ. Et oia ossa mea cõturbata sũt. qz deficiẽte sãguine deficit virtus ossiũ. m Et lingua mea ⁊c.]pze desectu hũoris. n Et i puluerẽ ⁊c.].i. ad mõtem per quã corpa redigũtur i puluerẽ: tñ corpus xp̃i ab hoc fuit p̃seruatuz p sue resurrectionis accelerationẽ: ut dicm fuit supza p̃s. xv. o Qm̃ circũdederunt ⁊c.]. i. udei se hñtes ad me: nõ sicut hoies sed sicẽ canes rabidi. p Cõsiliũ malignãtiũ ⁊c]fz q dr matth. xxvij. Mane aũt facto cõsilium inierunt oes p̃nci pes sacerdotũ ⁊ seniores ppli aduersus iesum: ut eũ morti traderent: ⁊ vinctuz adduxẽt et tradiderũt pontio pilato p̃sidi. q Foderũt manus ⁊c.]clauis i cruce perforando. Et lz hoc secerint milites p̃sidis qui erant gẽtiles: hoc tñ factũ fuit ad iportunã p̃cẽ iudeorum. r Dinumerauerũt ⁊c.].i. dinumerare potuerunt. Ad cuius itellectũ sciendũ q̃ qñ alics affigebatur cruci p̃us accipiebatur mẽsura corpis sui a manu i manum ſm latitudinẽ: ⁊ a spatulis usq̃ ad pedes fz lõgitudinẽ: vt i ligno crucis fierẽt foramina: p q̃ claui facilius possent trãsire: et sic fm̃ fuit de xp̃o. qñ aũt vna manꝰ fuit pforata ⁊ affixa: humores cucurrerũt ad locũ illuz: qz nãliter currũt ad locũ lesũ: ⁊ sic nerui fuerũt retracti ad illã partẽ: ⁊ iõ ad hoc q̃ alia manus reduceretur ad locũ foraminis i ligno facti: oportuit ea violenter trahi cũ cordis. Et idem itelligendũ ẽ de pedibus ꝓpter lesionẽ factaz i ptibus supioribus: ꝓpt qõ ex tali violenta corpis extẽsione apparebãt ossiũ iuncture: qz xp̃s nudus fuit crucifixus: ⁊ sic poterant ossa eius dinumerari. s Ipsi vero ⁊c.]estimãtes me purum hoiez: eo q̃ videbãt me talia passũ. t Diuiserũt sibi ⁊c.]fz q dr ioh. xix. Acceperũt vestimenta eius ⁊ fecerunt q̃ttuor partes vnicuiq̃ militi partẽ vnã. v Et super vestẽ ⁊c.].i. super tunicã eius incõsutilẽ: ut dr ibidẽ. Et qz non erat cõuenies diuisibilis: miserũt sortẽ q̃s hẽret eã totaz. x Tu aũt dñe. Hic ꝓñter describitur xp̃i resurrectio ex deitatis virtute: quã xp̃s hõ primo postulat dicẽs: x Tu autẽ dñe ⁊c.]qd̃ fm̃ est per acceleratione sue resurrectiõis que fca est tertia die. y Erue a framea ⁊c.].i. a morte violẽta: q̃ gladio solet iferri: qd̃ fm̃ est per hoc q̃ lz plage sibi infricte ⁊ tormẽta de sua nã deducerent hoiem purũ vsq̃ ad separationẽ aie a corpe: tñ non fuit sic sepata i xp̃o sed pro pria voluntate: fm̃ q̃ dixerat i ioh. x. Ego pono aiam meam: ⁊ nemo tollit eã a me: sed ego pono eã a meipso. i. pro volũtate mea. Qd̃ ẽt fuit oñsuz per magnitudinẽ clamoris in morte: q̃ non potuit esse nãliter i hoie sic ꝓpinq̃ morti: ꝓpter qd̃ centurio videns q̃ sic clamans expirasset ait: Uere hic hõ filius dei erat: vt hẽtur marci. xv. z Et de manu ⁊c.].i. de ptãte inferni: q̃ deuorat auide sicẽ canis. a Salua me ⁊c.].i. iudaici ppli quẽ vocat leonem ꝓpter crudelitatẽ. b Et a cornibus vnicornium. i. a ꝓsũptione ⁊ supbia militũ: q̃ me putabãt custodire intra sepulchrum. c Narrabo nomen ⁊c.]. i. aplis alĩsq̃ discipulis q̃bus manifestauit suã resurrectionẽ fcam virtute dei p̃is: fm q̃ ex p̃mit aplus. hebze. ij. vt dr̃ ẽ supza. d In medio ⁊c.].i. in medio cõgregatiõis fidelium: i q̃ post resurrectionẽ annunciauit virtutẽ dei p̃is ad laudẽ ⁊ gliam sui nominis. Uel aliter: d In medio ⁊c].i. facia te laudari p aplos alios q̃z credentes: q̃ i die pẽtecostes recepta gia spũssancti loquebãtur varijs linguis magnalia dei: actu. ij. e Qui timetis dñz. Hic ꝓñter ex tãto bñficio incitat alios ad laudandum deũ. d. e Qui timetis dñz. timore filiali. f Laudate eũ. corde ⁊ ore. g Uniuersũ semen iacob. i. vniuersi imitatores fidei eius ⁊ opez. h Glificate euz. corã oibus absq̃ timore ⁊ verecũdia honorãtes eũ: q̃ gl̃ia est honor exhibitus alicui corã multitudie i testimoniũ sue vtutis: vt dicit cõmentator super primũ ethic. i Timeat euz ⁊c.]nõ carnaliter sed spũaliter: fz q̃ distinguit aplus: Ro. ij. isrl̃ fm̃ carnẽ ⁊ fz spũz. k Qm̃ non ⁊c].i. xp̃i: qz in pauptate fuit natus conuersatus ⁊ mortuꝰ: qz nudus crucifixus: ⁊ i alieno sepulchro sepultus. l Nec auertit faciem suã a me ⁊c. qz xp̃s in oi orõne sua ꝓcedente ex volũtate deliberatiua fuit exauditus: vt dr̃ est supra p̃s. xx. m Apud te ⁊c.]verbũ est xp̃i ad p̃es directum: qz xp̃s in noie p̃is laudatur i ecclia per orbẽ terraz diffusa. n Uota mea. i. corpꝰ meũ ⁊ sanguinẽ meum voluntarie a me oblata in cruce. o Reddaz. conuertendo substantiã panis et vini i corpus meũ ⁊ sãguinẽ in sacro eucharistie. Ipse ẽ. n. sacerdos sũmꝰ q̃ hãc ꝓsecrationẽ efficit vture diuinitatl Sacerdos aũt ecclĩasticꝰ ẽ minister pferẽs vba ꝓsecratiõis i nõie eius. p In cõspectu ⁊c].i. fideliũ corazq̃bus i ecclia cõficit hꝰ sacrz. q Edẽt paupes. i. vere hũiles r Et saturabũt. qz pficit eis hꝰ sacrz. s Et laudabũt dñz. qz cũ diuinis laudibꝰ ⁊ gratiaz actõibꝰ dr̃ accipi hꝰ sacrz. t Uiuẽt corda ⁊c.]qz viuificat spũaliter ⁊ eternaliter: ioh. vi. Si q̃s mãducauerit ex hꝰ pane: viuet i eternũ ⁊c v Remiscent ⁊c.] vbũ ẽ ipsiꝰ dõ ꝓuidentis ꝓuersionẽ oĩuz gentiũ ad fidẽ xp̃i añ finẽ mũdi: iõ sbdit: x Et adorabũt. adoratione latrie. y Uniuerse ⁊c.]sic supza dcm est: Dañ. vij. Omnis populus tribus ⁊ lingue seruient ei. z Quoniã domini est regnum. generalit

a Et ipse.s.xps qui idem est cum patre deitat rone. b Mãducauerunt ꝛc̃.i.repleti diuitijs ꝛ honorib': cuiusmõi sũt pncipes xpiani q̃ deuote mãducant corp' xpi. Et bñ dr: Mãducaueruut ꝛ adorauerũt.qz nullus dz corpus xpi sumere:nisi adoret. c Jn cõspectu ei' cadẽt.ex latrie reuerẽtia: qõ pz ex eo qõ dr i hebre. ꝛ in translatione hiero. iuxta hebreum: Et curuabunt genu.qõ est ppe latrie signũ: put diffusius declarauj:hester.iij o Oẽs qui ꝛc̃.i.omẽs mortales hoies. e Et aia ꝛc̃.]qz dauid hũit fidẽ xpi venturi. f Et semẽ ꝛc̃.i.imitatores mee fidei. Jn hebreo autẽ hẽtur: Et aiam suã non viuificauit. cui cõcordat translatio hiero. iuxta hebreũ: que sic hz: Et aia eius nõ viuet. ꝛ est finis versus pcedentis: ꝛ hz hoc reddit cã eius qõ supra dcm est: Et adorabũt ꝛc̃. Ex hoc.n. q̃ xps humiliter ꝛ charitatiue exposuit se morti p humano genere metuit talẽ honorẽ:hz q̃ dr philip.ij. Hũiliauit semetipsuz factus obediẽs vsq; ad mortẽ:mortẽ aũt crucis: ppter qõ ꝛ deus exaltauit illum:ꝛ donauit illi nomen qõ ẽ super õe nomen:ut i noie iesu õe genu flectat ꝛc̃. f Et semẽ ꝛc̃.i.fideles q̃ sũt semẽ xpi. g Annunciabitur dño ꝛc̃.i.ppli xpiani qui regenerãtur in xpo aq̃ ꝛ spũsancto:q̃ tpe dauid adhuc erat ventura ꝛ per orbẽ diuulgãda. h Et annunciabũt celi iusticiã eius.i.ipsi apli aliq; discipuli xpi qui noiati sũt celi supra psal.xviij. i Justiciã eius.i.xpi ꝛ non iusticiã ex opibus legis:ex qbus nõ iustificabat ad plenum hõ:vt hẽtur Ro.iij. k Populo q̃ nasceť.i.pplo xpiano ex aq̃ ꝛ spũsancto nascituro. l Quẽ fecit dñs. spãli ꝛ nouo genere factiõis:de q̃ dr:nos fecit: vt essemus iusti i cõspectu eius. vbi dicit glo. prima factio fuit de nihilo:scda de sanguine,pprio:ꝛ iõ magis est attendẽda ꝛ cõsideranda q̃ prima. Moraliter aũt põt exponi ps.iste de quolibet fideli:qui ẽ mẽbruz xpi:q̃ in afflictione mẽtis vel corpis positus petit a deo liberari:a qbus cum dei adiutorio resurgit saltẽ spũaliter:ꝛ si nõ corpaliter qz deus pmittit aliqñ fideles suos in afflictiõibus corporalibus mori:vt per merituz patientie pueniant ad maius pmiũ celestis glie. Jn ps.xxi. Deus deꝰ meus.vbi dr in postil. Antiq̃ hebrei hũc ps. exposuerunt.

Jrca expositionẽ h' ps. duo vi Additio. dẽtur pncipaliter addenda:pmum.s.circa expositionẽ ti. scdz circa ea ad que posset lra h' ps. recte applicari. Circa pmum spãliter cuz in ti. dr:hz hebraicã veritatẽ: Pro cerua matutina.attendẽdũ est q̃ in illis verbis pter illa q̃ a doctoribus cõiter declarãtur põt nõbiliter itelligi tps ,ppriuz:ad qõ referẽda sũt ea q̃ in hoc ps. cõtinẽtur.qõ quidẽ tps icipit a tpe quo passio xpi iminebat et terminat i tps quo sua resurrectio fuit manifestata. Ad cuius declarationẽ sciendum q̃ dies artificialis ,put cõiter accipitur ẽ latio solis sup terrã. Uñ inter quẽlibet dies et noctẽ imediate precedẽtem est qõdaz tps qõ dr crepusculũ matutinũ:qõ incipit ab initio splendoris qui apparet in aere ante ortum solis:ꝛ termiatur in ipso solis ortu:qõ quidẽ tps.s. huiusmodi crepusculuz põt dici cerua matutina:eo q̃ nũciat ortuz solis propinquũ:qõ est qõdaz desiderabile ꝛ iocundũ: Eccles.xi.c. Suauis est lux. Ceruus autem in scripturis velox nũcius pulchritudinis ẽ:iuxta illud Sen. xlix. in postilla allegatũ.cũ aũt tps ve.testa.nox dr sicut et tps noui dies appellatur:iuxta illud Ro.xiij. Nox pcessit: dies aũt appropinq̃bit. cõsequẽs ẽ vt iter diẽ noui testa. ꝛ noctẽ veteris pcedentis aliqõ tps intercipiatur:qõ se hẽat vt crepusculũ inter pdictã noctez et diem: qõ q̃dem crepusculũ in hac sĩlitudine prophetie icipit a tpe q̃ passio xpi iminebat:in q̃ splẽdor redẽptiõis incipiebat oriri:lz.n. de tpe passiõis dr abac. vlti. Jbi absc̃dita ẽ fortitudo eius. ibidẽ tñ de eadẽ dr: Splendor eius vt lux erit. Terminat aũt hoc crepusculũ i manifestatiõe resurrectionis xpi:i q̃ prie ortus est sol iusticie:ꝛ dies euãgelica manifeste claruit. vñ i manifestatione resurrectiõis legit: Marci.xvi.c. Et valde mane veniunt ad monumẽtũ orto iã sole ꝛc̃. Psal. igit iste q̃ tractare icipit a tpe passiõis:ꝛ iminatur i mãifestationẽ resurrectiõis prie cõphendit crepusculũ iterceptũ int noctẽ testamẽti veteris et diez noui:qõ tps cerua matutina appellari dz rõne pdca. Circa scdz uero.s.ad q̃ lra h' ps. applicari posset:attendẽdũ ẽ:q̃ dicere,put postul. dicit:q̃ lra h' ps. satis posset applicari ad tribulationẽ ꝝ iudeos p aman excitatã: vt i libro hester:vel ad tribulationẽ eorp nabuchodonosor:ut ra. sa. dic̃ ꝛ h' mõi:nõ solũ est a mẽte sãctorp ꝛ doctorp penit' alienũ sz ẽt vitati lre manifeste ꝛriuz.pmũ pz ex allegatiõe apli ad hebr.ij. de illo vsu: Narrabo nomen tuũ fratrib' meis. qõ allegat i postilla.nõ.n. apls cõcludẽt hebreos si sñia h' ps. ad lram applicabilis eẽt ad aliquã historiam pterq̃ ad mãz passiõis ꝛ resurrectionis imo apls penitus inutiliter allegasset. Euacuarẽt.n. hebrei suã allegationẽ asserẽdo hũc ps. nõ de xpo sed de aliqs posse intelligi ad lraz,put postil. fatetur:lz minus recte. vñ non solũ pdẽnandus est exponẽs hũc ps. de dauid ad lram vel pplo israelitico ꝛ h' mõi preq̃ de xpo: put i synodo toletana p postil. allegat:sed ẽt asserens q̃ lra h' ps. talibus est satis applicabilis:ẽ a mẽte sancto alienus:imo expresse vi ꝝ auctem xpi i cruce clamãtis heli heli lamazabathani:i quo manifeste oñdit hec vba de ipso debere intelligi ꝛ p ꝓñs illa q̃ in psalmo sequũtur. Uñ ꝛ glo. ordinaria in hoc loco sic dic̃: Jste ps. sufficeret i testimoniũ oñice passiõis: neq̃ sit alicui excusatio: neq̃ sit ãbiguitas. hec i glo. ꝛ sic pz pmũ. Scdz pz. Nã lra ps. plane loq̃t q̃si de vna psona singlari i maxia afflictiõe exĩti:q̃ qdez psona loq̃t vt p se distincta nõ solũ a pseq̃ntib' sz ẽt a fratribus ꝛ q̃plicib'. vñ psõa illa tribulatissima exps̃se dicebat: Narrabo nomẽ tuũ ftib' meis.simlr ꝛ: Jn medio eccle laudabo te.tanq̃ ab his fratribus ꝛ illa congregatiõe,ptũc distincta. Ex q̃ pz q̃ lra ps. nõ põt itelligi de congregatione fideliũ i psecutione aman ꝛ nabuchodonosor ꝛ filium:i qbus psecutiõibus fideliũ cõgregatio cõiter affligebatur. Que attẽdentes quidã hebreorum expositores de dauid in persecutiõe saulis posito ꝛ ab illa diuinitus liberato hũc ps. exposuerunt:vt posset itelligi ꝏsi i persona singulari ꝛ nõ de collectiõe seu pplũ multitudine:qz hoc esset manifeste ꝝ totam formam psalmi:ut dictũ est. Sed nec hoc stare potest.obstãt enim plures uersus qui hoc nullo modo patiũtur:sicut cũ dicitur: Foderũt manus meas ꝛ pedes meos ꝛc̃.quod nũq̃ de dauid legitur:nec etiam q̃ fuisset in persecutiõe saulis qua litercunq; vulneratus: nec ossa sua dinumerata: sĩliter neq; vestimenta sua per aduersarios diuisa: nec super vestem suam singularem aduersarij sortem misissent: vt est

uerse familie gẽtium.]Quñ dominj ẽ regnũ:ẽt ipe dñabitur gẽtiũ. Mãducauerunt ꝛ adorauerũt oẽs pingues terre:]i cõspectu ei' cadẽt oẽs qui descẽdunt in

trã.]Et aia mea illi uiuet:] ẽt semẽ meum seruiet ipsi.] Annũnciabitur dño generatio ventura:]ẽt annũciabũt celi iusticiã eius:]pplo qui nasceť quez fecit dñs.

manifestū in sua hīstoria. Nec ēt dici posset q hoc esset de mēte aduersarioꝝ: lz illud nō potuissēt effectualiter adiplere. nā cū dauid i sua psecutione pauprime viuebat ꝛ mēdicatiue: nulla rō patit q saul ꝛ sui cōcupiscerent vestimēta ipsius dauid hēre ꝛ multo mīº sup eā sortes mittere: cuz verisīlr esset vilissimi p̄cij. milites aūt q hoc fecerunt circa vestimēta xp̄i moti fuerūt ex alia rōne: ꝓut dixi in hoc passu i additione sup iohānē. xix. q̄ quidē rō i dauid nō hz̄lo cū: ut pz eandē rōnem cōsideranti ibidē. Simlr sunt ꝛ alij versus circa finē psalmi: qui fz hebraicā vitatē ꝓpriissime intelligēdi sunt de xp̄o ꝛ de nullo alio: ut. j. patebit ꝛc̄.

In eodē p̄s. xxi. vbi dī in postilla: Ut sic dolor sēsibilis in xp̄o esset maximus. Additio.

NOn solū dolor sēsibilis i xp̄o q̄ cātur ex corpali nociuo fuit maximus iter dolores p̄ntis vite: sed ēt dolor iterior q̄ cātur ex apprehēsiōe alicuī nocriui q̄ tristicia dī: fuit ēt maximus iter sīles dolores: ut sāctus tho. sufficiēter declarat i iiia parte. q. xlvi. Nec ē dicendū q dolor iterior in xp̄o fuit mitigatus p rōnem deliberatiuā: inq̄tū ponit ibi modū seu mediū vtutis: ꝓut vī postilla. sētire. Nā fm dictamen recte rōnis xp̄s hūit dolorez p oībus peccatis hūani generis p q̄bus satisfaciebat: ꝛ q̄si sibi attribuebat. d. vba delictoꝝ meoꝝ. Simlr hūit dolorem nāliter iuxta dictamē recte rōnis p amissiōe vite corpalis: q̄ amissio tantū ē magis dolēda rōnabilit: q̄to viuēs q̄ eā amittit ē magis vtuosus fz p̄hm i libro ethicoꝝ. Ex q̄bus cōsideratiōibus dolor xp̄i iterioꝝ ēt cum moderamine rōnis cōsideratus manifeste fuit maximus. Ad nullū .n. purū viatorē ptinuit dolere seu tristari p oībus peccatis humani generis p modū satisfactiōis. simlr nec alicui⁹ puri viatoꝝ aiaz tā virtuosā dimisit: ꝛ sic pz q dolor iterior xp̄i fm rōnem moderatus fuit maximus i suo genere. Un xp̄s de dolore corpali non legitur cōqueri: lz fuerit maximº in suo genere: de dolore tñ interiori q̄ est tristicia legit dixisse: Tristis ē aia mea vsq; ad mortē: marci. xiiij. c. Un ad exp̄mendā magnitudinem hº doloris iteriorꝝ: q̄ i corde p̄ncipaliter cōsistit dī: Factū ē cor meū tanq̄ cera liq̄scens ꝛc̄. ex vehemētia. n. tristicie q̄ maxime ꝛriatur roborī cordis cor dī liq̄fieri: ꝛ q̄si dissolui. Simlr q̄ dī: Aruit tāq̄ testa virtus mea. referendū est ad dolorē interiorē. s. ad tristiciam: q̄ est valde exsiccatiua. Un ꝓuer. xvij. c. Spūs tristis exsiccat ossa. Alia aūt ut cū dicit: Dispersa sūt oīa ossa mea. similiter et foderūt manus meas ꝛ pedes meos ꝛ hº modi. referēda sī ad exp̄ssionē acerbitatī doloris sēsibilī ꝛ exteriorīs.

In eodē p̄s. vbi dī: Foderūt manus meas ꝛ pedes meos.

HEbrei tñ timuerūt ꝓcludi ex isto passu. s. cuz dī: Foderūt manus meas ꝛ pedes meos. q̄ nulli alteri de cōtentis i sacra scriptura nisi xp̄o i cruce manibº ꝛ pedibus pforato applicari posset q eoꝝ puersitas lr̄am antiquā corrupit. vñ vbi dī: Foderūt. finxerūt ibi aliā dictionē q̄si similis ꝓtiōis sic: q vbi lr̄a hēbat: caru: q̄ idē significat q̄ foderūt. posuerunt: caari: q̄ significat idē q̄si leo: q̄ruz neq̄tiaz sēsus lr̄e testat: cū manifeste appareat iconsonus ꝛ defectuosus. Est. n. sensus predicte lr̄e sic corrupte talis: Cōsiliū malignantiū obsedit me q̄si leo manus meas ꝛ pedes meos. nulla. n. cōueniētia rōnabilis vī ad hoc: ut leo obsideat spāliter manus ꝛ pedes.

In eodē p̄s. vbi dī i postilla: Erue a framea de aiaz meā.

QAusa ex q̄ mors xp̄i de directo sbīse cuta ē: fuerūt psecutores ꝛ occisores ipsius q̄ sufficiētē cām mortis ei itulerunt cū intētione occidendi ipsū ꝛ effectu sbīsequente. Sed xp̄s fuit cā sue mortis indirecte. s. q̄ non ipediuit: cū ipedire potuisset: vel aduersarios rep̄mendo: sic vt non vellēt aut nō posset eum occidere: vel cōseruando nām carnis sue: ne a q̄cunq; lesiuo oppmeretur: q̄ impedimētū aia xp̄i inq̄tuz vnita vbo dei potat facē fz Aug. i. iiij. de trini. sed q̄ hoc nō fecit: dī suā aiam posuisse: ꝓut sāctus tho. latiº i tertia pte. q. xlvij. arti. j. in coꝝ. q. declarat. In eodē p̄s. vbi dī in postilla: Edent pauperes: ꝛ saturabūtur. Additio.

NOtāda vī dictia int hoc q̄ dicit: Edēt pauperes ꝛ saturabūtur ꝛc̄. Et q̄. j. seq̄tur: Mā ducauerūt ꝛ adoꝛauerūt oēs pīgues ire. Naz lz vrobiaz loq̄tur de māducatiōe corpis xp̄i: ut cōiter tenet: tñ paupes sp̄u q̄ sunt ve hūiles ꝛ imitatores xp̄i dicētis: Discite a me: q̄ mitis sū ꝛ hūilis corde: matth. xi. cū edunt hoc sacim saturātur: q̄ i mēte reficiūtur. simlr ꝛ laudāt deū p hoc sacrificium laudis. simlr ꝛ viuēt corda eoꝝ i seculū seculi: iuxta illud ioh. vi. c. Qui manducat hūc panē: viuet i eternū. Sed pīgues ire. s. q̄ terrenis sūt ipinguati: lz māducent sacraliter: ꝛ adoꝛēt corporaliº: tñ non saturātur: q̄ mētaliº non reficiūtur: nec viuent p hoc in seculū sed potius i cōspectu eius cadent: ꝛ descēdunt i terrā. Nā qui indigne māducat: iudicium sibi māducat. j. Coꝝ. xi. Un nōnter dicit: In cōspectu eius. q̄ solus deus videt quō cadūt: ꝛ discernit q̄ sumunt ad vitam: ꝛ q̄ ad mortē. Hec expositio istoꝝ versuum accipitur a glo. ordinaria: ꝛ vī magis cōsona rei ꝛ lr̄e q̄ expositio postillatoris.

In eodem p̄s. vbi dī in postil. Et aia mea illi viuet.

SLiendum q ab illo loco: vbi dī Additio. in trāslatione nīa: Et aia mea illi viuet ꝛc̄. vsq; in finez psalmi: hebraica veritas sic hz: Et aiam suā nō viuificabit: ꝛ est finis p̄cedētis versus: pro ut postil. dicit. Et seq̄tur i alio versu: Uiuēt ꝛ annūciabūt iusticiā eius pplo q̄ nascet: quē fecit dñs. Ad quoꝝ versuū planum itellectū considerandu ē: q cū psalmista in hoc psalmo declarasset xp̄i angustias ꝛ opprobria ꝛ tormenta ꝛ huiusmōi passiones: similiter ꝛ cuz hoc oñdisset instantiā oratiōis christi pro sua liberatione: ut cū dicit: Ne discesseris a me: salua me ex ore leonis ꝛ huiusmodi. Et consequēter expressisset ipsū suisse exauditū: cum dicit: Nec auertit faciē suam a me: et cum clamarē ad eum exaudiuit me. Consequēter etiaz declarasset sublimationē ꝛ vniuersalitatē regni eius dicendo: Conuertentur ad dominū vniuerse familie gentiū: quoniā domini est regnum ꝛc̄. manducauerunt et adoꝛauerūt. Ex istis simul cōsideratis quoddam ambiguuz posset oriri specialiter apud ātiquos: q̄ hoc habebant tantū ex prophetico vaticinio: quod quidē ambiguū seu dubiū posset esse tale. s. qualiter xp̄s ex tāta afflictione fuisset liberatus: ꝛ deuenisset ad tantum dominiū ꝛ honorē: vtrum. s. per oppressionē inimicoꝝ superādo eos corporaliter p se vel p alios: ꝓut contigerat ipsi dauid: q̄ fuerat xp̄i figura: vel alio modo. Ad quod declarandū dicit: Et aiam suam nō viuificauit: hoc ē dicere q victoria sua fuit per mortē propriam: in quibus verbis denotat mortem christi esse volūtariā: nō tamen ab ipso de directo causatā: ut dictū est. dicendo enim: Animam suā nō viuificauit. subintelligitur: cum hoc facere posset: ꝛ sic fuit voluntaria: quia tamē non dixit: Animaz suā mortificauit. videtur inuere q non fuit causa sue mortis de directo sed per indirectū: scilicet nō remouendo causas mortificātes. Consequēter restabat declarādum quomodo post mortē christi qui sine successione seu posteritate carnali discesserat: fides sua fuisset per orbem diuulgata: ad quod declarandum subiunxit: Semen seruiens ipsi annunciabitur domino in generatione. hoc est dicere q licet christus non habuerit semen carnale: quod ei succederet in fide: sicut Abraam: habuit tamen semen spirituale: scilicet apostolos et discipulos seruientes ipsi: qui

reputãtur apud deũ i generatiõe. s. spl'ituali: qui q̃dez apostoli ꝛ alij discipuli ãnunciaturi erant iustitiã xpi pplo fideli: q̃ nasciturus erat fm spm: qui q̃dem ppls a dño a q̃ fides ꝛ charitas ifundũtur factus ẽ: ꝛ hoc est qõ dicit: Uiuẽt. s. apli ꝛ h'mõi: ꝛ annũciabũt iustitiaꝫ eius pplo q̃ nasceť: quẽ fecit dñs. Et sic pz manifeste q̃ mã h' ps. incipit a tpe q̃ passio xpi imminebat: ꝛ termiat i tps i q̃ sua resurrectio icipiebat manifeste diuulgari: qõ tps ꝓgrue cerua maturia nũcupať rõne pus dca ꝛc.

In eodem ps. xxi. vbi dr in postilla: Mozaliter aũt posset exponi ps. iste ꝛc. Additio.

Difficile esset imo ꝛ verius ipossibile istũ ps. verace exponere de q̃libet fideli i afflictiõe mentis seu corpis posito ꝛc. put postil. dicit. Uersus. n. h' ps. ꝑ maiori pte sic dicũtur de xpo ꝓprie q̃ de nullo alio verificãť. vñ recte tenendũ ẽ cũ glo. allegata: q̃ ps. iste est ꝓprie testionium prophetice dominice passionis. Replica.

In ps. Deus meus respice i me ꝛc. Burgeñ. oñdit se p senio delyrare. Nã ponit postillatori expositionẽ: quã tñ ex intẽtiõe reprobat: ꝛ de xpo expositionẽ psequtur judeos p totũ. In q̃ expositione notat postil. q̃ rõ deliberatiua alũ mitigat dolorẽ interiorẽ aie: ꝛ aliter dolorẽ exteriorẽ i sensu ꝛ in carne. primo mõ mitigat directe ponẽdo ibi modũ vtutis: q̃ mitigatio hũit locũ in xpo. scõo mõ non mitigat nisi i directe p modũ redũdantie vtutis i carnẽ: ꝛ hec in xpo nõ fuit: sed suspẽdebať a diuinitate. Fuit igiť dolor ille maximus. Huic mõ dicẽdi burgeñ. valde molestus audacter sine distinctione ꝺdicit: volẽs q̃ ẽt xpi dolor fuit maximus cũ moderamie deliberatiue ꝛ recte rõnis cõsideratus: nõ ppendẽs quãtis distinctiõibus vtať doctor ſbtilis libro. iij. di. xv. tã ptinẽtibus ad distinctionẽ portionũ q̃ affectionũ. Cũ. n. cõstet xpi passionẽ puisam a deo ut ꝓbatur i vltimo tractatu pmi libri ſniarũ: constat ẽt sic puisam ex sũma charitate exhibitã: q̃ maiorẽ charitatẽ nemo hz: q̃ ut aiam suã ponat q̃s ꝓ amicis suis: q̃ sũt mitigatiua ꝓput ad rõnez ptinet deliberatiuã. Quo ad puisionẽ dicit beatus greg. Jacula minꝰ feriũt q̃ puident. vñ mala tolerabilius suscipiũt puisa. De charitatiua exhibitõe dicit. b. Ber. Scua ꝛ imania delectabilia facit amor: charitas. n. nomẽ difficultatis erubescit: supple accidẽte plena deliberatiõe. Unde ꝛ si affectiõe cõmodi aia xpi tristabať rõne ꝓiunctiõis ad appetitũ sensitiuũ: affectione tñ iusti talis tristicia mitigata fuit rõne deliberatiua cõiuncta fini puiso ꝛ ex sũma charitate exhibito. Nec valet qõ burgeñ. adducit: q̃ iõ dolor ille ẽt rõne deliberatiua moderatus debuit esse maximus: qr ꝓ oibus peccatis satisfactorius. nã si puisũ fuisset minimus dolor imo nullus sufficeret. sic cũ solo vbo dei cũcta sunt creata: ita solo ipsius nutu poterãt sufficiẽter recreari collapsa. Unde sancti doctores ꝛ magister sniaꝫ lz de dolore aie xpi modestius loquũť q̃ burgeñ. nõ audent i ea cõcedere dolorẽ passiõis lz solũ ꝓpassionis. Unde ẽt glosant dca. b. hil. ꝺ burgeñ. intẽtionẽ extreme loq̃ntis de xpi passiõe adinstar celi acrez pforantis ꝛc. Jd ẽt qõ burg. scõo adducit nõ plus ꝓbat nisi q̃ dolor aie xpi vt cõiuncte appetitui sẽsitiue ex affectione cõmodi fuit maximus: q̃ ex rõne deliberatiua cõiuncta fini ꝛ innixa affectioni iusti fuit mitigat. Primo mõ respexit volita: scõo mõ acceptata. Et ẽ q̃dam mõ sile de ꝑiciẽte merces tpe piculoꝝ. Unde pensãdo in hac mã decisionẽ doctoris subtilis apparet burgeñ. temere locutũ ꝛ ad pauca respicientẽ ꝛ delyrãdo se i ꝺdictoꝝ inuoluentẽ. Dicit nãq; in fine h' corruptionis q̃ xps nõ legitur cõquestus de dolore corpali: ꝛ statim p' cõcludit q̃ ea q̃ dicit hic conquerẽdo: dispersa sunt omnia ossa mea. ꝛ similiter foderũt manus meas ꝛ pedes meos ad dolorez corporalẽ debeãt referri: q̃ ẽ manifesta ꝺdictio. Ulterius quoq; delyrãdo circa illũ passũ: Mãducauerũt ꝛ adorauerũt oẽs pingues terre. cadẽt oẽs qui descendũt i terrã. dimittit hebraicã veritatẽ: ꝛ inititur ꝺ suum morem nẽe translatiõi: ꝛ exponit li cadent in mala significatiõe: cũ tñ beatus hiero. ex hebraica trãslatione exponat in bono: ponens pro li cadent: curuabunt genu: qõ est signum latrie adorationis requisite ad dignam sacre eucharistie cõionẽ. Et cũ postil. cũ beato hiero. exponat fm allegatã per eum hebraicã veritatez: burgeñ. tñ eum quẽadmodũ consueuit nequaq̃ reprehendit. Et cũ dicit postil. hunc ps. moraliter posse exponi de quolibet fideli in tribulatione posito ꝛc. Burgeñ. dicit hoc fore impossibile ex sophistica rõne: quia vt inquit sic ꝓprie dicũtur in hoc psal. contenta de christo q̃ de nullo alio pñt verificari: si vult dicere ꝓprie verum ẽ: sed nõ ꝺ postil. qui nõ dicit ꝓprie sed moraliter et trãsũptiue: cũ. n. xps tribulatus dixit ad lrãz ꝓprie: foderunt manus meas et pedes meos. quare sic fidelis non põt dicere transũptiue manus suas. i. opera sua fodi. i. calũniari: et sic de alijs. vnde pz burgeñ. hic ꝛ alibi vel iuiduz vel delyrũ: qr sine rõne lyre incõsonum. Psal. XXII.

Dominus regit me ꝛc. Huic psal. premittit talis titulus in hebreo: Psal. dauid. ꝛ i translatiõe hiero. iuxta hebraicũ: Canticũ dauid. et idez ẽ: quia cãtus ꝛ psal. idẽ signãt. Et patet expositio ex supradictis): nisi q̃ dicit hic Ra. salo. q̃ aliqñ spũssanctus prius tãgebat mentẽ dauid: ꝛ postea canebat psalmũ: ꝛ tunc i titu. talis psalmi ꝓponitur canticũ nomini ipsius dauid. Aliqñ aũt ecõtrario dauid icipiebat canere cum instrumẽto ad excitãdum deuotionẽ suaz: sicut legitur. iiij. Reg. iij. de heliseo. Cũq; caneret psaltes: factus est in euz spũs dñi ꝛc. Et post dauid sẽtiebat tactũ spũssancti. Et i titu. psal. sic facti ꝓponitur vl' ꝓmittitur nomẽ dauid cãtico. Dñs regit me. dicũt aliqui q̃ dauid fecit hũc psal. preuidẽs i spiritu captiuitatis babyonice reditũ: i cuius persona dicit: Dñs regit me. qr redijt i terrã israel diuina gubernatõe. Et nihil mihi deerit. quia in via defectũ notabilem nõ habuit. In loco pascue ibi me collocauit. i. in terra israel: que est fertilis. Sed istud non bene cõsonat ei quod dicitur neemie. v. vbi dicitur q̃ populus qui redierat de captiuitate erat i tanta paupertate: q̃ aliqui disponebãt vendere filios suos et filias i seruitutem: ꝛ alij possessiones suas: ut posset habere alimẽta ad viuendum: propter quod Rabi salomon aliter exponit: scilz de persona ipsius dauid: qui timore saulis cum viris suis ad regem moab fugit: ut habetur. j. Regum. xxij. Sed quia cum dauid fuerũt homines fugitiui: et debitis obligati: et per cõsequens ad idolatriam ꝛ alia mala proni: gad propheta de mandato domini dixit ipsi dauid: q̃ non maneret ibi: sed iret in terram iuda: quod ꝛ fecit. Unde ibi subditur: Et profectus est dauid: ꝛ venit in saltum areth: considens de prouisione diuina. Et dicit hic Rabi salomon: q̃ diuina virtute factus est ille locus abundans fructibus et animalibus et irriguus fontibus: ut dauid et viri eius possent sustẽtari ibi: et non haberent occasionem idolatrandi remanẽtes in terra moab: que erat idolatrie ꝺdita. Potest etiam dici absq; tali miraculo: q̃ ille saltus erat fertilis: et abundãs victualibus: et q̃ fuerit ille saltus de quo dicitur primo Regum. xiij. Omneq; terre vulgus venit in saltum in quo erat mel super faciem agri. scilicet fluens de arboribus: in quibus apes mellificabant in magna abundantia. Et de eadem materia est psalmus. x. supra positus. Differt tamen in hoc q̃ ille ẽ gratiarũ actio de ꝓtectione contra iuasiones saulis: iste vero de puisiõe dei in victualibus. Secundũ igitur hunc sẽsum dicit dauid:

Canticū dauid. xxii.

Dominus regit me et nihil mihi deerit: in loco pascue ibi me collocauit. Super aquas refectionis educauit me: animam meam conuertit. Deduxit me super semitas iusticie: propter nomen suum. Nam et si ambulauero in medio umbre mortis non timebo mala: quoniam tu mecum es. Uirga tua et baculus tua: ipsa me consolata sunt. Parasti in conspectu meo mensam: aduersus eos qui tribulant me. Impinguasti in oleo caput meum: et calix meus inebrians quam preclarus est! Et misericordia tua subsequetur me: omnibus diebus vite mee. Et ut inhabitem in domo domini: in longitudine dierum.

a Dñs regit me ꝛc. Hoc dicebat de viris suis timētibus redire i terrā iuda p̄ inopia: eo q̄ erant debitis obligati: ut hētur. j. Reg. xxij. ⁊ est sensus: a Dñs regit me. p̄ p̄phaz suū in terrā iuda me reuocādo. b Et nihil mihi deerit. exquo. n. me in terrā suo cultui deditā reuocauit teneo firmiter q̄ de victu conueniēti mihi ⁊ societati mee p̄uidebit. c In loco pascue .i. bone sufficiētie vl̄ bñ sufficiētis ad viuē dū. d Ibi me collocauit. quia in saltu areth erat loc⁹ sufficiens ad viuendū: vt p̄ dēm est: ex q̄ p̄z sīa ei⁹ q̄ sb̄dit: e Super aquā ꝛc. q̄z p̄us timore saulis volebā manere i terra gentilium: mō volo p̄riū. f Deduxit me ꝛc. .i. reduxit me i locuz sue culture: que ē iusticia p̄fecta. g Propter nomē suū. .i. ne ego vl̄ viri mei aliq̄d agerem⁹ ꝫ bonore nois sui: ut p̄ dēz ē. h Nā ⁊si ꝛc. i. in piculo mortis ex p̄secutiōe saulis intra regnū suum. i Nō timebo mala. ab eo excogitata. k Quōm tu mecū es. tāq̄ defensor fortis. Et i hoc dirigit dauid verbū suū ad ipsū deum. l Uirga tua ⁊ baculus tuus ꝛc. i. defensiones tue ⁊ q̄ designātur noibus baculi ⁊ virge. m Parasti ꝛc. i. victū sufficiētē. n Aduersus eos ꝛc. s. saul ⁊ eius cōplices. o Impinguasti ꝛc. q. d. nō solū p̄uidisti mihi de cibo sed ēt de potu cōueniēti q̄ cōdimento: q̄ dā noie olei designat. p Et calix meus ꝛc. i. nō solū mihi p̄uidisti de cibo: sed ēt de potu cōueniēti. q Et mia ꝛc. p̄uidendo mihi sufficiēter succedenti tpe. r Et vt inhitē i domo dñi. i. i terra vbi viget cult⁹ dei. s In lōgitudine dierꝫ. Mozalit pōt exponi p̄s. iste de hoie deuoto fugiēte a seculo tanq̄ a loco piculoso ⁊ intrāte locū religiōis maxime mēdicātis cōfidens de diuina p̄uisione ⁊ defensiōe ab aduersarijs nō solū corpis sed etiaz mentis. In p̄s. xxij. Dñs regit me. Additio.

Tribulatio Ra. sa. in hoc loco nullū hz fundamentū i sacra scriptura: imo ꝛriū h⁹ q̄ asserit hēt i p̄s. lxij. qui p̄s. factus fuit i deserto iudee: cū ibi eēt fugitiuus: put in illius titulo cōtinet: ⁊ ibidē expresse dr q̄ dauid erat i terra deserta inuia ⁊ iaquosa: vñ apparet falsitas fictionis Ra. sa. dicētis q̄ ille locus abūdabat fructib⁹ ⁊ fluminibus ⁊ h⁹mōi: q̄ quidē fictio maliciose fabricata est ad ꝓuacuandū vez sensum h⁹ p̄s. in q̄ regimē ecclie sb̄ xp̄o pastore denotatur inuēdo excellentiā h⁹ regiminis respectu antiq̄. Ad cuius declarationē sciendū q̄ cum psalmista in fine p̄cedentis p̄s. dixisset sentētionaliter q̄ pp̄ls erat nasciturus: quem fecit dñs noua. s. factione p regenerationē: in p̄nti igitur p̄s. hanc mām p̄sequitur declarādo effectū seu fructū h⁹ noue factionis seu regeneratiōis. lz. n. cōtinuatio māe nō sit necessaria i oibus p̄s. ꝑm hiero. in plogo: nō est inconueniens: ut aliq̄ duo p̄s. cōtinui inuicē in mā cōtinuentur: imo ꝑm glo. in plogo psalterij talis cōtinuatio. s. duorū psal. adinuicē sepe cōtingit: qui quidē effectus seu fruct⁹ p̄ncipalis h⁹ noue factionis ē illū nouū pp̄z dirigere seu deducere ad vitā eternā: q̄ notatur cū dr i fine p̄s. Ut inhitem in domo dñi in lōgitudine dierū. Uñ pp̄ls iste nouus deo regratiādo narrat quo ad vitam eternaz deducitur p xp̄m pastorem excellētiorem mō q̄ pp̄ls antiquus deducebatur. Et p̄mo hoc oñdit i generali. d. Dñs regit me: ⁊ nihil mihi deerit. hoc est dicere: sum sub regimine talis pastoris: q̄ notabile ē: ut nihil mihi deficiat: cuius oppositū i antiquo pp̄lo legitur. Nihil. n. ad p̄fectū deduxit lex: ad hebre. vij. ca. Scōo descēdit ad pticularia declarando initium h⁹ regiminis dicens: In loco pascue ibi me collocauit. p loco pascue itelligende sunt diuine scripture: in quib⁹ fideles pascuntur: prout fuerat p̄missum: hieremie. ij. ca. Et scet vos scia ⁊ doctrina. q̄ impletum fuit per xp̄z: Unde Lu. xxiiij. Tunc aperuit illis sensum: ut intelligerēt scripturas. cuius oppositū de antiq̄ pp̄lo legitur: Esa. vij. .c. Liga testimoniū: signa legem. Cōsequēter tertio dicit: Super aquā refectiōis educauit me ꝛc. q̄z post⁹ fidelis istruit de fide in loco pascue: ꝓnter deducit super aquā refectiōis. s. baptismi i q̄ reficiūtur: qui vires per peccatū amiserāt: ⁊ sic aia cōuertit ad statū iusticie: q̄ quidem aq̄ in antiquo pp̄lo nō legitur nisi ꝑm p̄missionē: vt ibi ezech. xxxvi. Effūdam super vos aq̄s mūdas: et mūdabimini. Cōsequēter q̄rto dicit: Deduxit me super semitas iusticie ꝛc. vñ post baptismū req̄ritur ambulare super semitas iusticie. s. p̄ceptoꝝ dei: q̄z ꝑm Angu. in via dñi nō p̄gredi: regredi ē. Precepta aūt dei in euangelio contēta semita iusticie debent dici: eo q̄ artiora sint q̄ p̄cepta veteris legis: cū nō solū manū sed ēt animū p̄hibent: iuxta illud matth. v. Nisi abūdauerit iusticia vra plus q̄ scribarū ⁊ phariseoꝝ ꝛc. Consequēter dicit: Etsi ābulauero i medio umbre mortis. s. i umbra seculi q̄ caligie peccatoꝝ obscurat: ⁊ ad mortē ducit. Nō timebo mala: q̄m tu mecū es. s. p disciplinaz q̄ denotat p virgam: iuxta illud p̄uer. xiij. Qui p̄cit virge: odit filiū suum. Et per dulcē gubernationē seu sustētationem q̄ significat per baculū: iuxta illud thobie. v. et .x. Baculus senectutis nre. In q̄bus. s. vga et baculo sacramētuz penitētie itelligi pōt: q̄ est p̄riū remedium ꝫ umbrā mortis: q̄ q̄dez sacīm penitentie per q̄ fit remissio peccatoꝝ p̄prie aiam peccatricē cōsolat. Unde Esa. xl. c. cū dixisset: Cōsolamini consolamini pp̄li mi ꝛc. Infra sb̄iungit: Loq̄mini ad cor hierlm. q̄ quidem cōsolatio in antiquis nō fuit: vñ hiere. ij. Elongauit a me consolatorē ꝛc. Cōsequenter sexto dicit: Parasti in cōspectu meo mensam. s. cōionem corpis xp̄i. Aduersus eos q̄ tribulāt me. q̄z idigne sumētibus obest. Qui. n. māducat idigne: iudiciū sibi māducat. j. Cor. xi. Quo q̄dē sacio debite sūpto caput. s. mens sumētis oleo leticie. s. gr̄e spūali ipinguat: vñ seq̄t: Impinguasti in oleo caput meū. ꝫ illud eccles. ix. c. Oleuz de capite tuo ñ deficiat. q̄ q̄dē mēsa i ātiq̄s ñ hūit locū nisi figuratiē: Exo. xxv. c. vbi legit de mēsa posita i tabernaculo: sup quam erāt pānes ꝓpositiōis. Et seq̄t septio: Et calix meꝰ iebrians ꝙ p̄clar⁹ ē. i. calix sāguis xp̄i: q̄ sic iebriat recte sumētē q̄ dat obliuiōez irenaz cogitationū: ⁊ sic ꝙ p̄clar⁹ ē. Dicit tn ñnsā ⁊ calicē: ñ q̄z dīsa sacia ꝫ q̄: sb̄ dīsis spēb⁹ sūpta ⁊ it ea ip̄sōit: Impinguasti i oleo ca. meū. q̄z ipiguatio mēti ꝏbite sumtiū oleo spūal⁹ leticie cōis effcs ē vtriusq̄

Cōsequēter octauo dicit: Mia tua subsequitur me. quia ad hoc mōi grārū pcedentiū reseruationē requritur mia subsequens ad custodiā: sicut i collecta dr̄: Ostra tua dne sup nos pueniat ⁊ sequtur. q̄ quidē gra subsequēs nō fuit i antiq̄ pplo: cuius testm̄ fuit q̄dammō fm̄ irritum: hiere. xxxi. c. Feriam cū domo israel ⁊ domo iuda pactū nouum nō sicut pactum q̄ pepegi cuꝫ patribus eoꝝ q̄ō irritū feci. Cōsequēt nono dicit: Ut inhitem i domo dn̄i i lōgitudine dierꝫ. s. in domo dn̄i nō manufacta sicut i antiq̄s: sed i illa i qua eternaliter viuit. Vel dicit pcludendo oīum pdēcorum fīnē: Ut inhitem in domo dn̄i i lōgitudine dierū. Hec expositio p maiori pte accipitur ex glo. ordiaria: ⁊ pōt dici sēsus ꝓprius literalis h̄ ps. qui ē pphēticus ⁊ vaticinatiuus de futuro sicut ⁊ precedens ⁊c. Replica.

Canticū dauid. XXIIII.

Dn̄i est tra ⁊ plenitudo eius: ¶ orbis t̄rarum et vniuersi qui habitant in eo. ¶ Quia ipse sup maria fundauit eum: ¶ ⁊ sup flumia pparauit euꝫ. Quis ascēdet i montē dn̄i:

TN ps. Dns regit me. Burgen. laborat circa sē sū eius mysticum literalem oīno dissimulando motus ex debili rōne faciliter solubili imo reducibili ꝺ se. Cū. n. postil. exponit eū de dauid revocato per pphām gad de tra moab: vt rediret i terrā iuda: ⁊ venisset i saltū areth: vbi confidentia diuini psidij dixit: Dns regit me ⁊c. hīstoria ꝑz. j. Reg. xxij. Huic expositiōi burgen. se opponit motus ex lra ps. h̄: qz vtiq̄t dauid in hoc statu nō erat in loco pascue i q̄ nihil ei deesset: cū saltus areth describat desertus inuius ⁊ iaquosus: ut ꝑz p expositionē sup ps. Deus deus me⁹ ad te de luce ⁊c. Ad hec dico dupl̄r. Prio q̄ visile ē vallē areth fm aliquā eius partē fuisse sterilē: ut describitur ps. supra alleg. ⁊ fm aliquā eius ptē fuisse delitiosā. Huius visilitudinis rō ē: qz cū abiathar nūciaret dauid exīti i eodē saltu areth iterfectionē pīs sui domus ⁊ ciuitatis sue per saul: dixit ei dauid: mane mecū ne timeas ⁊c. vt ꝑz p̄mo Reg. xxij. Sed nō est visile q̄ dauid sic afflictū ad maiorē sui afflictionē voluit ad tā horridū locum i uitare: ꝓut describitur. Est igit visile partez eius fuisse delitiosam. Et fortasse ps illa vallis erat locus de q̄ dr̄. j. Reg. xiij. Omne vulgus venit i saltū i q̄ erat mel super faciē terre. s. fluens de arboribus. Dico scdo q̄ ⁊ si totus locus fuerit inuius iaq̄sus ⁊c. tm̄ dauid vocat eum hic locū pascue ⁊c. ꝓpter diuinaꝫ illuminationū ibi receptarū cōsolationes: ⁊ hoc vī dauid inuere i ps. supra allegato: i q̄ p̄ allegatas miserias corporales sb̄iungit p delitijs spūalibus dicēs sic: In sācto apparui tibi ⁊c. ⁊ fm illud dēm argumentū burgen. pōt reduci ꝺ suā expositionē. Nā eccl̄ia p̄mitiua non fuit collocata i loco pascue i q̄ nihil sibi derat cōsolatiōis corpal̄: qz Apo. ad hebr. xi. Cōsolationes tpales p̄mitiue eccl̄ie describens ait: Circuierūt i melotis i pellibus caprinis egētes angustiati ⁊c. ꝓut ēt burgen. infra ps. Voce mea expōit. Et que necessitudo i p̄mitiua eccl̄ia fuerit: apls p totū describit: ⁊ vita sāctorum docet. In sēsu igitur l̄rali de abūdantia corpalium sicut iste ps. non pōt vificari de dauid sic nec de eccl̄a. Sicut igitur burgen. applicat ad eccl̄iam spūalem abundantiā: qđ verum ē per allegoriam: ita pōt eadē abūdantia applicari ad dauid in dēa fuga ad l̄raz. Burgen. ēt in sua applicatione dicit p̄cepta euāgelica semitā dici: qz artiora q̄ p̄cepta legis: cum nō solum manū sed ēt animū cohibeant: de q̄ vide supra p̄ma correctione: gen. iij. Magis ꝓprie p̄cepta noue legis dicerētur semite rōne cōpendij q̄ artationis: cum rōne forme plusq̄ vē. legis videātur extensa ēt vsq; ad hostes: iō dr̄ matth. v. q̄ debeāt abūdare. i. plus extendi q̄ precepta veteris legis. Vide ibi quō burgen. male allegat ad suū propositum. Psal. XXIIII.

Omini est terra ⁊c. Huic psal. p̄ponitur talis ti. i hebreo ⁊ in trāslatione hiero. iuxta hebreū: Cāticū dauid. Et ꝑz expositio ex dēis precedentis ps. Dicit ār aliqui q̄ dauid in h̄ ps. describit generale dn̄ium dei super oēz creaturā: ⁊ p̄ncipiuz psalmi satis cōsonat cum dr̄: Dn̄i est terra ⁊c. lz finis psalmi videatur ad aliud i spāli tēdere: cū dr̄: Attollite portas p̄ncipes vras ⁊c. ꝓpter quō ra. sa. alii exponit. d. q̄ ꝓstructo tēplo per salomonē cū arca portaret a sacerdotibus: vt poneretur i templo intra sācta sāctorum: porte clauserunt se: nec fuerūt aperte donec sacerdotes canerēt psalmū. cxxxi. Memēto dne dauid. Et cū venerunt ad locū illuz psalmi propter dauid seruū tuū non auertas faciē xp̄i tui. i. salomonis i regno tuo inuncti: sicut plenius dixi. ij. Paral. vi. ⁊. iij. Reg. viij. Et tūc porte fuerūt aperte: ⁊ arca fuit introducta i locū suū. Dauid igitur hec p̄uidens i spūsācto fecē hūc ps. ⁊ ps. cxxxi. Nec obstat q̄ isti duo ps. i hoc loco sūt ita distāter ab inuicē situati: qz sicut dicit hiero. i prologo h̄ libri psalmi fuerūt scripti i hoc libro nō ex ordinē quo erāt facti: sed fm ordinē q̄ fuerunt reperti. Cōtigit aūt i alīq̄bus q̄ illi q̄ erant p̄mo facti fuerūt vltimo vel de vltimis reperti: sicut ꝑz de ps. cxliij. Bn̄dictus dns deus meus q̄ docet manus meas ad plīū. quē ex hiero. fecit dauid de victoria hita ꝺ goliath philisteū. Et sic fuit p̄mus vel saltē de p̄mis factis a dauid. Et ecōtra tertius ps. quē fecit dauid fugiēdo a facie filij sui absalon fuit de vltimo factis. s. circa finem vite dauid. Et sic dicenduz de istis duobus ps. lz fuerint de ꝓpinquo facti: tm̄ fuerūt distanter reperti: ⁊ sic in hoc volumie scripti. Igitur fm sensū istū ps. iste diuidit in duas ptes: qz p̄mo describitur circa templū salomonis debitus cultus: scdo arce ingressus: ibi Attollite portas. Circa p̄mū dauid p̄mo ꝓbat dei cultū: scdo per modū qōnis declarat colendi modū: ibi Quis ascendet. Circa p̄muz facit talem rōnem: Ille qui est deus oīum per creationem: ⁊ dns per generalē gubernationē ē summe colendus: sic ē de deo isrl̄: cuius cultui deputatum fuit templū: ergo ⁊c. Huius rōnis ponitur tm̄ mino: cū dr̄: a Dn̄i est terra ⁊c.] per plenitudinem intelliguntur aīalia et terrenascentia. b Orbis terrarū ⁊c.] per hoc tollitur error manichei q̄ dixit ista iferiora corruptibilia nō eē a deo bono sed a malo: qui posuit duo p̄incipia vnum boni ⁊ alterum mali. c Quia ipse super ⁊c.] non est per hoc intelligendum: q̄ maria sint simpliciter iferius terra: cū terra sit infimum elementum ⁊ grauissimum: sed solū fm aliquas partes terre: scilz ripas maris que supereminent aque: et per talem modum loquendi dicimus q̄ normandia est supra mare oceanum: et terra ianuensis super mare mediterraneum ⁊ similiter de fluminibus q̄ parisius est super secanam: et aurelianis super ligerim: et sic de alīs. Ad hoc enim sunt terre situate super maria et flumina: ut deseruiant vtilitati hominum in nauigatiōibus et piscatiōibus et alīs vtilitatibus. d Quis ascendet. Hic consequenter declarat colendi modum per modum questiōis dr̄. d Quis ascendet. quasi dr̄. exquo est ita excellēter colendus: quis erit ad istum cultū dignus: et ideo dicit: d Quis ascēdet i montē domini. i. in montē moria i quo fuit fūdatum templū ⁊ domino dedicatuz: ut habetur. ij. Paralipo. iij.

e Aut qs stabit ꝛc. Jstabilit ibi ministrādo p vite sue merito: ꝛ rndet ppha dicēs: f Jnnocēs manibus. i. opib' q̄ per manus designant: eo q manus ē organū organoꝝ: ut dī. iij. de aia. g Et mundo corde. qz nō sufficit mūdicia exterioꝝ: nisi ēt sit interioꝝ. h Qui nō accepit i vano ꝛc. Japplicādo eaz totalit bōis terrenis q̄ vana sī: ſz q dī eccliastes. j. Uanitas vanitatum ꝛc. ſz magis applicat eā bonis spūalibus ꝛ eternis: cū ipsa sit creatura spūalis ꝛ imoꝝ talis. i Nec iurauit i dolo ꝓximo suo. ipsū fallaciter decipiendo: sed magis cum eo vitatē custodiēdo k Hic accipiet bñdictionē a dño. i. multiplicationē in bonis tpalibus ꝛ spūalib'.

aut qs stabit i loco sancto eius. Jnnocēs manibus et mūdo corde: qui nō accepit i vano aiaz suā: nec inrauit i dolo ꝓximo suo. Hic accipiet bñdictionē a dño: et miaz a deo salutari suo. Hec ē generatio que rētiū eū: querētiū faciē dei iacob. Attollite portas ꝑncipes vestras: et eleuamini porte eternales: et itroibit rex glorie. Quis ē iste rex glie: dñs fortis ꝛ potens: dñs potēs in plio. Attolli te portas ꝑncipes vestras: ꝛ eleuamini porte eternales: ꝛ introibit rex glie. Quis ē iste rex glie: dominus virtutū: ipse ē rex glorie.

l Et miam ꝛc. Jqz si ex fragilitate hūana aliqñ peccauerit penitens miam a deo obtinebit. m Hec ē generatio q̄rentiū eum. qz a talibus bñ q̄ritur ꝛ iuenit. n Attollite portas ꝑncipes vias. Hic ꝓnter describit arce ingressus q factus fuit miraculose tpe salomōis: ut pdēz ē: iō dī: Attollite portas. i. sepate vnā ab altera. o Principes. i. o vos angelice virtutes ad loci sācti custodiam deputate: ꝓpter qō gen. xxviij. Jacob vidit scalā cuius sūmitas tangebat celū ꝛ pes terrā. ſ. i mōte moria: vbi fuit templū fundatū postea: ꝛ vidit āgelos descēdētes ad reuerentiā loci et custodiā: sicut dcm fuit ibidē. Simlr iosephus de iudaico bello dicit q ante tēpli destructionē p titum ꝛ vespasianū ꝓcesserūt multa signa destructiōis tēpli: iter q̄ ponit illō. ſ. in festo pētecostes cū sacerdotes de nocte intrarēt templuz ad agendū res diuinas ꝑmo senserūt quēdam strepitum ꝛ motū: ꝛ postea subito audierunt vocē dicentē: Migrem' hic. que fuit vox angeloꝝ deserentium locū ꝓpter malicia inhabitantium. Clausio vero portaruz tēpli ꝫ sacerdotes portātes arcā dñi ꝛ earū aptio fuēt fce ministerio āgelico ꝓpter qō dī: Attollite portas ꝑncipes vias. i. aperite eas. Jn hebreo ꝛ i trāslatione hiero. iuxta hebreū hētur: Leuate porte capita vīa. i. sepate ptes vias supioꝝ virtute diuina: ꝛ p ꝫ ptes iferioꝝ. ꝛ in idē redit: qz angeli sūt executoꝝ mādati diuini. p Et eleuamini. i. sepamini ad magnificentiā dei. q Porte eternales. qz dñs ꝑmiserat ponere nomen suū i tēplo illo i sēpiternū. i. absq tpis determinatione: dū tñ ibi fideliter ei seruiret: ſz q dī. iij. reg. ix. Sācti ficaui domum hāc quā edificasti: vt ponerem nomē meuz ibi i sempiternū ꝛc. r Et itroibit rex glie. i. arca testamēti super quam erāt sedes dei in ꝓpiatorio: sicut meli' fuit expositū exo. xxv. s Quis ē iste rex glie: āmiratiue dicit: qz excellētia glie eius et honoris ōi est creature admirabilis: ꝓpter qō rndetur: t Dñs fortis ꝛ potēs. ꝫ oēs potestates terrenas: que nihil sunt in cōspectu eius. v At tollite portas. exponat sic pri': qz repetitio ē eiusdē ad maiorem cōfirmationē vsq ibi x Dñs virtutū. i. āgelicaz potestatū: p hoc oñditur: q ñ solū ꝓest creatis iferioribꝫ sz ēt supioribꝫ. y Jpse ē rex glie. i. super oia gliosus ꝛ bñdictus in secula seculoꝝ. Qui aūt vult tenere primaz expositionem: videlz q in hoc ps. describatur soluz generale dominiū dei: satis pz expositio ex pdictis vsq ad locum illum Attollite portas ꝛc. ubi loquitur de deo more humano: quia hōi excedentis magnitudinis requiritur altior introitus: ꝛ per hoc insinuat ꝓpha q altitudo dei excedit oēz mēsurā creatā. Lcia pñt ō facili huic sñie applicari

Jn ps. xxiij. Domini est terra. vbi dicitur i postilla: ꝓpter quod ra. salo. exponit. Additio. Sta fabulatio rabi salo. de clausura portaꝝ qñ fuit portata arca in templo salomonis ꝛ earum apertione miraculosa non video qua auctoritate credatur: ꝑ sertim cū hoc miraculum tam notabile verisimilit scriptura nō prētermisisset: ſz potius expressisset: sicut expressit. iij. reg. viij. q cū exist sacerdotes de sāctuario: nebula ipleuit domū domini: intñ q nō poterant sacerdotes ministrare: que quidē nebula erat signū diuine pñtie. frequēter. n. legitur dñs apparuisse moysi in nube. Simlr ꝛ. ij. paral'. vij. legitur: q cū cōplesset salomon ꝓces: ignis descēdit de celo: ꝛ maiestas dñi ipleuit domū. Sed de clausura vel aptione portaꝝ vtrobiq nihil legitur. Preterea hec narratio est expīsse ꝫ liam dicentez q dñs rex glie ꝛ dñs fortis ꝛ potēs ꝛc. erat igressurus ꝑ illas portas que denoiatiōes nullo mō pertinent ad arcā testamenti: lz super eam esset sedes dei i ꝓpiatorio: ꝓut postil. dicit: sedes. n. dei non ē deus: ꝛ maxime dā cū dicit: Dñs virtutū dñs fortis. ponitur vtrobiq nomē dñi tetragrāmaton: qō nō ē cōicabile creature. Unde meliuſ vi dicendū q in hoc ps. ꝓncipaliter tractatur de ingressu xpi: qui verus deus ē ꝛ hō in templo ꝛ in ciuitatem sāctam hierlz in die rami palmarū: qui quidē ingressus ꝓphetiçatus fuit çach. ix. c. Ecce rex tuus venit tibi ꝛc. in q̄ igressu xps fuit noiatus rex isrl' cū glia i excelsis: matth. xxi. c. Uñ ꝛ eccla istos versus. ſ. Attollite portas ꝛc. cōsueuit solēniē cātare i illa dñica qñ solēniçatur memoria h' ingressus. Circa qō psalmista ꝑuidēs i spu itroitum xpi in sua ciuitate et tēplo publice sb ti. regali ꝛ dñio: ꝑmo ꝓponit generale dñiuz dei in totō orbe dicens: Dñi est terra. ex q̄ scdo quasi mouendo homes ad reuerentiā tanti dñi isert q ille qui ad cultū eius adheret: dz eē virtutibus tā interius q̄ exterius ornatus. Uñ dicit: Quis ascēdet i montē dñi ꝛc. exponat totū sicut i postilla vsq ibi excluſiue: Hec est generatio q̄rentiñ dñz: q̄rentiū faciē dei iacob. Ubi tertio ꝑnunciat q generatio illa q̄ debebat exire obuiam xpo: vt eū deuote ac reuerenē reciperet: sic fuerūt hec p tūc occurrētes xpo ꝛ signa deuotiōis ꝛ hūilitatis erga eū oñdētes: erat generatio bōa ꝛ laudabilis: qz q̄rebāt deū ꝛ faciē dei iacob. i. pñtiam dei icarnati de iacob ꝛ alīs patriarchis descēdētis ꝑm carnē. Cōsequnē q̄rto sb iungit ꝫ veritatatē hebraicā: Leuate porte capita vīa ꝛc. q. alloquēs portas hierlz ꝛ tēpli more hūano dicat: O porte attēdite: qz ille dñs cui' ē terra ꝛ plenitudo ei' ꝛc. cuius ministri debēt eē innocētes ꝛ mūdi ꝛc. itroire dz per vos. Leuare igitur debetis capita vīa: qz quē totus non capit orbis ꝑ vos igressurus ē. Cōsueuerūt. n. ꝓphete q̄si pupendere domos edificatas ad hitatiōez dei ex respectu excellētie sue magnitudis. Uñ esa. lxvi. Hec dic dñs: Lelū sedes mea: ꝛ ira scabellū pedū meoꝝ q̄ ē ista dom' quā edificabit mihi. Et isto mō psalmista

reputabat portas hierusalē ⁊ templi nō sufficere ad al-
titudinē tanti dñi recipiendā. Cōsequēter q̄nto sequit:
Quis ē iste rex glie ⁊c. cuius sēsus est. naz in p̄dicto in-
gressu pueri hebreo ꝑ̄spiratiōe diuina clamātes eū no
minabāt exp̄sse regē isrl ⁊ iplicite deū ⁊ regem glie: vt
p̄z matth. xxi. ca.

Ex q̄ clamore et aliis solēnitatib⁹ isolitis occurrēti
bus tota ciuitas commota ē: ⁊ q̄si admiratiue que-
rebant: q̄s ē hic: vt ibi hēt: ⁊ hoc est qđ dī in perso
na p̄dicte ciuitā-
tis: Quis est iste
rex glorie. Ad qđ
ibidē rn̄detur: Jesus nazarenus ⁊c. in q̄ noīe qđ ꝑfm rei
veritatē est sup oē nomē: icluditur v̄a diuinitas eius et
regnū ⁊ alia q̄ ad mysteriū redēptionis ptinēt. vñ in p̄
sona taliū rn̄dentiū dicit psalmista: Dñs fortis ⁊ potēs
⁊c. Et idē dicendū de scōa inrogatione ⁊ rn̄siōe: si itel
ligatur repetitio ad maiorem firmitatē. P̄ōt tn̄ dici q̄
hec repetitio nō vacat a mysterio. nā xp̄s i hoc aduētu
ad hierlm duo p̄cipaliter itendebat ad nr̄am salutem
explere. s. passionē p̄ quam diabolū vicit: ⁊ fm eam rn̄
dēt p̄mo: Dñs fortis et potēs dñs fortis i p̄lio. Ulterꝰ
vo itendebat ꝑsequi glīosā resurrectionē: fm quā i scōa
rn̄sione dī: Dñs virtutū ipse est rex glie. Hec expositio
vī satis cōsona lr̄e ⁊ sufficiēter i euāgelica narratiōe fū-
data. P̄nt ēt ista applicari ad introitū xp̄i in vtero vir
ginali. vñ et eccl̄ia cātat istos versus i officio annuncia
tionis: sed hoc nō est fz sensū lr̄alem sz potius spūalē:
q̄ non fuerūt apte porte corpales i illo ingressu sed tn̄
porte mētales recipientes filium dei i magna latitudie
charitatis ⁊ deuotiōis: iuxta illud canti. v. ca. Surrexi
ego ad aperiendum dilecto meo. Replica.

IN p̄s. Dñi est terra. q̄ ponitur illa pars fina-
lis: Attollite portas p̄ncipes ⁊c. postil. allegat
qđdam dictuz Ra. sa. qđ dēz burgen. dicit fa
bulaz: q̄ ex scriptura non hz auctez. Et est argumētuz
burgen. consuetū more husitorū. Unde ēt postil. narra
tionē Ra. sa. ēt non grādipendens exponit finem psal-
mi ad modū conclusionis sic: Ex quo p̄s. totus dicit de
generali dei dñio concluditur more humano: q̄ ad eꝰ
ingressum qualēcunq̄ merito porte sūt attollende ⁊c.
Burgen. autē descendit ad spēm exponens de ingressu
xp̄i in hierusalē i die palmarū: q̄ expositio ⁊si faueat fi
dei nostre patiur tn̄ instantias: primo ex eo quia eius
ingressū colentes nō fuerūt sic dispositi sicut hic descri
bitur: cū dī: Innocens manibus ⁊c. Sed ut verū fate-
ar ille cultus fuit magis ex miraculosa ispiratiōe q̄ vir
tute colentiū: quia dī Joh. xij. de illis cū tanta signa fe
cisset coram eis: non credebant ei: ideo sero in tota hieru
salez hospitio nō recepꝰ redūt in bethaniā: abūtq̄ ⁊ ab
scondit se ab eis. nec cultus ille mālsuus fuit: quia cito
post i eius mortem conseserunt. Ceterū quia ille ingres
sus per prophetas describitur humilis ⁊ mānsuetus su-
per pullū asine: de quo non videtur cōuenienter expo-
ni: quia porte sint attollende. Nec forma questiōis fm
Burgen. facte i commota hierusalem fuit prout hic de
scribitur: q̄uis questio facta fuit: Quis est hic. non tn̄:
Quis est iste rex glorie. non enim querētes de eo talia
predicata sentiebant: ut patet per omnes euāgelū ptes.

Psalmus. XXIIII.

Semp dauid. p̄s. XXIIII.

AD te dñe leuaui aiaz meā: ideus me⁹ i te cō
fido nō erubescā. Nēq̄z ir
rideant me inimici mei: Ǽt
eniz vniuersi q̄ sustinent te
nō cōfundēt. Cōfundant

omnes iniqua agentes ſū
peruacue. Uias tuas do-
mine demonstra mihi: Ǽt
semitas tuas edoce me. Di
rigē me i veritate tua et do
ce me: quia tu es saluator
me⁹: ēt te sustinui tota die.

AD te dñe leuaui ⁊c. Iste ē primus p̄s. alphabetic⁹:
q̄ versus icipiunt ordiate a litteris alphabeti he-
braici. Primus versus ab aleph: secūdus a beth:
⁊ sic cōsequenter hoc excepto q̄ hic omittūtur due littere
.s. vau ⁊ copf: q̄ nullus versus per eas incipit. Sunt tn̄ in
hoc p̄s. xxij. vsus sic
sūt ⁊. xxij. littere he-
braice: quia quattu-
or versus p̄ duas lit-
teras icipiūt. s. xvij.
⁊. xix. per litteraz res:
⁊. xvi. ⁊. xxvij. p̄ litte
raz phe. Dicunt alīq̄
q̄ iste littere sic ponū
tur in p̄cipijs versu
um ad signanduz ali-
qđ mysticū. Sed he-
brei de hoc nihil di-
cunt in aliqua scriptura quā viderim. Et ideo alij dicunt:
q̄ fēz fuit ad quendā modū spālez dictādi: q̄ tunc currebat
sicut in illo hymno: A solis ort⁹ cardine. versus incipiunt
p̄ lr̄as alphabeti latini: p̄mus ab. a. scōs a. b. ⁊ sic ꝑ̄ter vs
q̄z ad. g. icluſiue: vt p̄z ituēti: Ad te dñe leuaui ⁊c. Huic p̄s.
p̄ponitur talis ti. in hebreo: Dauid. ⁊ nō plus: nisi q̄ p̄mit
titur lr̄a lamech ad designandū q̄ dauid ē hic datiui casuꝫ
ac si diceret ipi dauid. Jn trāslatiōe aūt hiero. iuxta hebre
uz addit̄ hec dictio sēper i titulo sic: Sēper dauid. sz saluo
meliori iudicio nō vī bn̄ addita in ti. q̄z li sēper est vltima
dictio p̄s. p̄cedentis i bibl̄is hebraicis q̄s vidi: ⁊ sic non pti
net ad ti. h⁹ p̄s. Per hoc aūt q̄ in hoc ti. nō pōitur canticū
nec p̄s. sicut i alijs cōiter: oñditur q̄ nō ē p̄s. ꝑpie dictus a
psallēdo: sz ē simplex⁹ oro. quā fecit dauid. p liberatiōe sua a
psecutiōe saulis: ꝑpter quā multas orōnes fecit: sicut dēm
fuit supra p̄s. xvi. Scōz hoc g̃ diuiditur hec oro in q̄ttuor:
q̄z p̄mo dauid petit i deuio h⁹ vite diuinā directionē: scōo
ipedimenti remotionē. ibi Reminiscē miserationuz tuarū.
tertio termini degustationē: ibi Quis ē hō. quarto a p̄suris
liberationē ꝑpter q̄etioreꝫ cōtēplationē: ibi Oculi mei.

Circa p̄mū p̄emittit modū sue petitiōis. d. a Ad te
dñe leuaui ⁊c. Jq̄: oro est ascēsus vel eleuatio mentis i deū
fm Damas. b De⁹ meus i te cōfido. i. i tua bonitate nō
mea eq̄tate: vnde. j. petit remissionē sue culpe. c Neq̄z
irrideāt ⁊c. i. saul ⁊ cōplices sui me tenēdo ⁊ morte turpi
affligēdo: qđ ēt timebat saul sibi iferri a philisteis: vt hētur
.j. reg. vl. ꝑpter qđ petijt ab armigero suo inīfici ab eo dī.
Euagina gladiū tuū: ⁊ interfice me: ne forte veniāt icircūci
si isti: ⁊ interficiāt me illudentes mihi. d Eteiz vniuersi
⁊c. i. q̄ sustinēt psecutōes ꝑp̄ te: sic ego sustineo. e Nō
cōfundēt. finaliter seu ealiter: sz aliq̄n ꝑfundātur ad tps seu
tpaliter. Cōsequenter oñdit q̄ sunt digni confundi ealiter dī.
f Cōfundant oēs ⁊c. i. idolatre ⁊ innocentū psecutores.
g Supuacue. i. iutiliter ⁊ ifructuose imo mltū dānose. Cō-
sequēter formal petitionē suā. d. h Uias tuas ⁊c. Joucen
do p viā rectā iusticie ini deuia h⁹ vite: q̄ nullus absq̄ tuo
auxilio pōt sufficiēter euitare. i Et semitas tuas edoce me
Semita strictior ē ⁊ rectior via cōi: ⁊ p hoc dauid petit nō
solū dirigi i iusticia cōi neccia ad salutē: sz cū hoc i iusticia
excedēte: q̄ tendit ad pfectionē. k Dirige me ⁊c. Jq̄. s. nō
pōt hēri hūana iuestigatiōe. l Quia tu es de⁹ saluator
me⁹. ad quā salutē dirigi nō possū nisi p tuā illustrationē.
hō. n. diuinit⁹ ordiat ad finē excedentē cognitōez nālē: fz q̄
dī Esa. lxiij. Oculꝰ nō vidit nec auris audiuit: ⁊ i cor hois
n̄ ascēdit q̄ ꝑparasti diligētib⁹ te. Ad finē aūt icognitū tōlr nul
lꝰ pōt se dirigē: ⁊ iō orꝫ hoiez edoceri a deo ad ꝑfectōz saluti
ne. m Et te sustinui ⁊c. i. ꝑp̄ te sustinui psecutionez
saul ꝑtinue: ꝑp̄ qđ decēs ē ut me ꝑsoler p tuaſ illustratōeꝫ

Reminiscere miserationuz tuarū dñe ⁊ miarū tuaruz: q̄ ab seculo sunt. Delicta iuuētutis mee: et ignorātias meas ne memineris. Secū dū miam tuā mēmēto mei tu propt bonitatē tuā dñe. Dulcis ⁊ rect' dñs: propt hoc legē dabit deliqntib' ī ṽia. Dirigēt māsuetos in iudicio: docebit mites vias suas. Uniuerse vie dñi: miā ⁊ veritas: requirētib' testamentū eius ⁊ testimonia ei'. Propt nomen tuū dñe propiciaberis peccato meo: multū est enim. Quis ē hō q timet dñm: legē statuit ei ī via quam elegit. Aīa eius ī bōis demorabit: ⁊ semē eius hereditabit terrā. Firmamētum ē dñs timētibus eum ⁊ testamentum ipsius: vt manifestetur illis. Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. Respice in me et miserere mei: quia vnicus ⁊ pauper sum ego.

n Reminiscere. Postq̄ dauid petūt diuinā directionem inter deuia h' vite: hic ꝓnter petit offendiculi remotionez: qō ī via recta pōt impedire: hoc aūt est peccatū impediens a recto ꝓcessu. ad hanc aūt remotionē impetrandā allegat ꝑmo diuinā miaz dicens: n Reminiscere ⁊c.] Mia ꝓprie loquēdo est actus interior miserantis: miseratio vero effectus exterior: ⁊ vtrūq; allegat dauid. ſ. actuz diuine mie q̄ est idē qō ipse deus: ⁊ effectum eius q̄ recipitur in eo cuius miserē. o Que a seculo sunt. i. a mundi pncipio. In opibus. n. opibus diuinis relucet effectus diuine miseratiōis. Cō sequēter dauid petit peccati remissionē. p Delicta iuuētutis mee. i. peccata ex passione cōmissa: qz passiones magis dñant tpe iuuētutis. q Et ignorantias meas. i. peccata q̄ sūt p ignorantiā cōmissa. r Ne memineris. ad me puniendū. De peccatis ꝑpetratis ex certa malicia nō loq̄tur: qz peccata q̄ fecit ex certa scia fuerunt fca p' mortē saulis: vt homicidiū vxie ⁊ bis silīa: hanc vō orōnez fecit exīs ī persecutiōe saulis: vt ꝓdcēm ē. s Scōm miam tuā. ⁊ non fm iusticiā meā. t Memēto mei tu. remittēdo culpā ⁊ dādo grāz. v Propt bonitatē tuā dñe. de nā. n. boni est ut sit sui diffusiuū: ⁊ iō bonitati tue infinite cōdecens ē: vt diffūdat se erga penitentes remittēdo eis culpam ⁊ cōferendo grām. x Dulcis ⁊ rectus dñs. i. misericors ⁊ iustus: qz dulcedo mie sine rectitudine iusticie nō est mia: sed pusillanimitas ⁊ iusticia sine mia ē crudelitas: ꝑpter qō dicit greg. i pastorali libro. j. Inesse bonis rectoribus oz iuste cōsulēs mia ⁊ pie seuiēs disciplia ne iusticia sit aspa: ⁊ pietas sit remissa. Sit ḡ amor sed nō emolliēs: sit ẓelus: sed nō exasperās: sit pietas: sed nō plusq̄ expedit ꝑcens. y Propter hoc ⁊c.] q̄ lex ē: ut si vere peniteāt: miam consequātur: sinaūt eīnaliter puniātur tāq̄ sua mia abutētes. z Jn via. ſ. pūtis vite: qz p' mortē non ē locus penitētie. a Diriget mansuetos. i. tractabiles ⁊ benignos: qz māsuetudo est quedā mentis tractabilitas. b Jn iudicio. i. in ꝑceptis iudicialibus seruandis: per que hō bñ se hz ad proximū. c Docebit mites vias suas. q̄tum ad cerimonialia ꝑcepta diuini cultus: p que hō bñ se hz ad deum. d Uniuerse vie dñi. i. opa eius que sūt quedā vie deueniēdi ī cognitionē ipsius. e Mia ⁊ veritas. i. iusticia: qz hz in aliq̄bus eius opibus magis appareat eius mia: vt in ꝑmiatione fāctoruz: tamē ibi ē et iusticia inq̄tum deus ordinauit: q̄ ꝑ talibus operibus redderetur ꝑmium eternū: ꝓpter qō dicit aplus. ij. ad Thi. iiij. Bonū certamen certaui: cursū consūmaui: fidem seruaui: iō reposita ē mihi corona iusticie quā reddet mihi dñs ī illo die iustus iudex. Et siliter hz in aliq̄bus operibus magis iusticia appareat: vt in dānatione malorū: tñ ibi est mia inq̄tum punit citra cōdignum: quia tanta est offensa quantus ille qui offēditur: ⁊ iō in quolibet mortali peccato incurritur de rigore iusticie pena infinita et intēsiue: si posset esse. f Requirētibus testamētum eius. i. legem a deo datam. g Et testimonia eius. per oracula ꝓphetarū. Illis. n. qui scrutātur talia apparet q̄ vniuerse vie dñi sūt mia ⁊ vitas. Uel aliter: g Requirētibus. i. custodientibus legē ⁊ ꝓphetarū monita. apparet per experiētiam diuinorum beneficiorum q̄ vniuerse vie dñi sunt mia ⁊ veritas: ⁊ hoc magis cōsonat luttere hiero. iuxta hebreum: que sic hz: His qui custodiūt pactū eius ⁊ testificationē ei'. Ulterius concludit dauid petitionē suam de remissione peccatoruz dicens: h Propter nomen tuuz dñe. i. ꝓpter declarationem bonitatis tue. i Propiciaberis pecc ato meo. ipsum remittēdo. k Multum ē enim .i. excedēs facultatem virtutis mee ad satisfaciendū: qz de nullo peccato pōt hō satisfacē nisi ex dei dono. nullum. n. opus est satisfactoriū absq; diuina gratia factū. l Quis est homo. Hic consequēter dauid petit vite future degustationē dī. l Quis est homo ⁊c.] timore filiali ⁊ per ꝓns cōsolationes eius sentiens. q. d. istud est sūmum desiderandū: cuius cā subditur cū dī: m Legem statuit ei in via. ſ. legē diuinam et legē nature: que dirigūt in viā iusticie: que est pre omnibus eligenda. n Anima eius ⁊c.]. ſ. in bonis diuine gratie ⁊ consolatiōis: a quibus per peccatum mortale non amouebitur. o Et semē eius hereditabit terraz. hoc exponitur ab aliquibus de terra israel: quā habitauit ille populus quādiu deo debite seruiuit. Et inde fuit eiectus: quādo ad idolatriaz declinauit: ut patet. iiij. Reg. Sed melius exponitur de terra viuētum. premiū enim ē finis meriti: et per cōsequens melius ipso: quia finis ē melior his que sūt ad finem. opera autē meritoria sūt maiora bona q̄ hereditas terrena: ⁊ ideo non potest habere rationē finis respectu operis meritorij: propter quod vbicūq; in sacra scriptura pro operibus virtutū promittūtur bona terrena quasi premiū: intelligūtur bona spiritualia ⁊ eterna tanq̄ principaliter intēta. p Firmamentū est ⁊c.] quia stabilit tales in bono. Jn hebreo habetur: Cōsiliū domini timētibus eū. et in translatione hieronymi iuxta hebraicū habetur: Secretū domini ⁊c. Et ī idē reuertitur: qz dās aliquibus bonū cōsiliū ipsos firmat ⁊ stabilit. Et littera hec vltima magis cōsonat sequēti. q Et testamentū ⁊c.] qz occulta legis diuie reuelātur talibus. r Oculi mei. Hic cōsequēter dauid petit sibi liberationē a tribulatiōibus: vt quietius possit vacare cōtēplationi et diuinis cōsolationib'. d. r Oculi mei sēp ad dominū: de cuius virtute cōfido: ideo subdit: s Quoniā ipse euellet ⁊c.] ab īsidijs mihi p saulē ꝑparat. t Respice i me. tu dñe pietatis affectū: ⁊ miserē mei i effectu. v Quia vnicus. respectu multitudis saulē seqntis: p talē modū dr cōiter: Rex ē solus qñ hz paucaz gentē se cū respectie. x Et pauper sū ego. respectu saul: qz ego sum fugitiuus: ⁊ ipse est rex in potestate constitutus.

Tribulationes cordis mei multiplicate sũt: de necessitatibꝰ meis erue me. Vide humilitatẽ meã: et dimitte vniuersa delicta mea. Respice inimicos meos: quoniã multiplicati sũt: et odio iniquo oderũt me. Custodi aiam meã: et erue me non erubescã: quoniã spaui in te. Innocentes et recti adheserũt mihi: quiã sustinui te. Libera deus israel ex oibus tribulationibꝰ suis.

Psalmus. xxv.

Udicã me dñe: quoniam in innocentia mea ingressus sũ: et in dño sperans non infirmabor. Proba me dñe et tenta me: ure renes meos et cor meũ. Quoniã mia tua añ oculos meos ẽ: et cõplacui in veritate tua. Non sedi cũ concilio vanitatis: et cũ iniquãtibꝰ nõ introibo. Odiui ecclĩam malignantiũ: et cum impijs nõ sedebo. Lauabo inter innocẽtes manꝰ meas: et circũdabo altare tuũ dñe. Ut audiã uocẽ laudis: et enarrem vniuersa mirabilia tua. Dñe dilexi decorem domꝰ tue: et locum habitationis gloriæ tuæ. Ne perdas cũ impijs deus aiam meam et cũ viris sanguinũ vitã meam. In quorum manibus iniquitates sunt: dextera eorum repleta est muneribus. Ego autem in innocentia mea ingressus sum: redime me et miserere mei. Pes meus stetit in directo: in ecclesijs benedicam te dñe.

Psalmus. xxvi.

Dominus illuminatio mea et salus mea: quem timebo? Dominus protector vitæ meæ: a quo trepidabo? Dum appropiant super me nocentes: ut edant carnes meas. Qui tribulant me inimici mei: ipsi infirmati sunt et ceciderunt. Si castra moueantur aduersum me: non timebit cor meum. Si exurgat aduersum me prelium: in hoc ego sperabo. Vnam petij a dño hanc requiram: ut inhabitem in domo dñi omnibus diebus vite mee. Ut videam voluptatem dñi: et protegar templo eius. Quoniam abscondit me in tabernaculo suo: in die malorum protexit me in abscondito tabernaculi sui. In petra exaltauit me: et nunc exaltauit caput meum super inimicos meos. Circuiui et immolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis: cantabo et psallam dño. Exaudi dñe vocem meam qua clamaui ad te: miserere mei et exaudi me. Tibi dixit cor meum exquisiui vultum tuum: vultum tuum dñe requiram. Ne auertas faciem tuam a me: ne declines in ira a seruo tuo. Adiutor meus es ne derelinquas me: neque despicias me deus salutaris meus. Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt me: dñs autem assumpsit me. Legem pone mihi dñe in via tua: et dirige me in semitam rectam propter inimicos meos. Ne tradideris me in animas tribulantium me: quoniam insurrexerunt in me testes iniqui: et mentita est iniquitas sibi. Credo videre bona dñi in terra viuentium. Expecta dñm viriliter age: et confortetur cor tuum et sustine dñm.

Psalmus. xxvii.

Ad te dñe clamabo deus meus ne sileas a me: ne quando tacens a me efficiaris similis descendentibus in lacum. Exaudi dñe orationem meam dum deprecor ad te: dum extollo manus meas ad templum sanctum tuum. Ne simul trahas me et perdas me cum operantibus iniquitatem. Qui loquuntur pacem cum proximis suis: mala autem in cordibus eorum. Da illis secundum opera eorum et secundum nequitiam adinuentionum ipsorum. Secundum opus manuum eorum tribue illis: redde retributionem eorum ipsis. Quia non intellexerunt opera dñi et in opera manuum eius destruet illos et non edificabit eos. Benedictus dñs quoniam exaudiuit vocem deprecationis meæ. Dñs adiutor meus et protector meus: in ipso confidit cor meum et adiutus sum. Et refloruit caro mea et ex voluntate mea confitebor illi. Dñs fortitudo plebis suæ et protector saluationum christi sui est. Saluum fac populum tuum dñe et benedic hereditati tue: et rege eos et extolle illos usque in æternum.

Psalmus. xxviii.

Afferte dño filij dei afferte dño filios arietum: afferte dño gloriam et honorem. Afferte dño gloriam nomini eius: adorate dñm in atrio sancto eius. Vox dñi super aquas: deus maiestatis intonuit: dñs super aquas multas. Vox dñi in virtute: vox dñi in magnificentia. Vox dñi confringentis cedros: et confringet dñs cedros libani. Et comminuet eas tanquam vitulum libani: et dilectus quemadmodum filius unicornium. Vox dñi intercidentis flammam ignis: vox dñi concutientis desertum: et commouebit dñs desertum cades. Vox dñi preparantis cerua: et revelabit condensa: et in templo eius omnes dicent gloriam. Dñs diluuium inhabitare facit: et sedebit dñs rex in æternum. Dñs virtutem populo suo dabit: dñs benedicet populum suum in pace.

Psalmus. xxix.

Exaltabo te dñe quoniam suscepisti me: nec delectasti inimicos meos super me. Dñe deus meus clamaui ad te: et sanasti me. Dñe eduxisti ab inferno animam meam: saluasti me a descendentibus in lacum. Psallite dño sancti eius: et confitemini memorie sanctitatis eius. Quoniam ira in indignatione eius: et vita in voluntate eius. Ad vesperum demorabitur fletus: et ad matutinum letitia. Ego autem dixi in abundantia mea: non mouebor in æternum. Dñe in voluntate tua prestitisti decori meo virtutem. Auertisti faciem tuam a me: et factus sum conturbatus. Ad te dñe clamabo: et ad deum meum deprecabor. Quis utilitas in sanguine meo dum descendo in corruptionem? Numquid confitebitur tibi pulis: aut annunciabit veritatem tuam? Audiuit dñs et misertus est mei: dñs factus est adiutor meus. Conuertisti planctum meum in gaudium mihi: conscidisti saccum meum et circumdedisti me letitia. Ut cantet tibi gloria mea et non compungar: dñe deus meus in æternum confitebor tibi.

Psalmus. xxx.

In te dñe speraui non confundar in æternum: in iustitia tua libera me. Inclina ad me aurem tuam accelera ut eruas me. Esto mihi in deum protectorem et in domum refugij ut saluum me facias. Quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu: et propter nomen tuum dirige me et enutries me. Educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi: quoniam tu es protector meus. In manus tuas commendabo spiritum meum: redemisti me dñe deus veritatis. Odisti observantes vanitates supervacue: ego autem in dño speraui. Exultabo et letabor in misericordia tua: quia respexisti humilitatem meam. Saluasti de necessitatibus animam meam: et non conclusisti me in manibus inimici. Statuisti pedes meos in spatioso: miserere mei dñe quoniam tribulor. Conturbatus est in ira oculus meus anima mea et venter meus. Quoniam defecit in dolore vita mea: et anni mei in gemitibus. Infirmata est in paupertate virtus mea: et ossa mea conturbata sunt. Super omnes inimicos meos factus sum obprobrium vicinis meis valde et timor notis meis. Qui videbant me foras fugerunt a me: obliuioni datus sum tanquam mortuus a corde. Factus sum tanquam vas perditum: quoniam audiui vituperationem multorum commorantium in circuitu. In eo dum conuenirent simul accipere animam meam: decreuerunt. Ego autem in te speraui dñe dixi: deus meus es tu. In manibus tuis sortes meæ eripe me de manu inimicorum meorum et a persequentibus me. Illustra faciem tuam super seruum tuum: saluum me fac in misericordia tua. Dñe non confundar quoniam inuocaui te: erubescant impij et deducantur in infernum. Muta fiant labia dolosa: que loquuntur aduersus iustum iniquitatem in superbia et abusione. Quam magna multitudo dulcedinis tue dñe: quam abscondisti timentibus te. Perfecisti eis qui sperant in te in conspectu filiorum hominum. Abscondes eos in abscondito faciei tue a conturbatione hominum. Protegis eos in tabernaculo tuo a contradictione linguarum. Benedictus dñs quoniam mirificauit misericordiam suam mihi in ciuitate munita. Ego autem dixi in excessu meo: proiectus sum a facie oculorum tuorum. Ideo exaudisti orationem deprecationis meæ dum clamarem ad te. Diligite dñm omnes sancti eius: quoniam veritatem requiret dñs et retribuet abundanter facientibus superbiam. Viriliter agite et confortetur cor vestrum omnes qui speratis in dño.

Psalmus. xxxi.

Beati quorum remisse sunt iniquitates: et quorum tecta sunt peccata. Beatus vir cui non imputauit dñs peccatum: nec est in spiritu eius dolus. Quoniam tacui inueterauerunt ossa mea dum clamarem die ac nocte. Quoniam die ac nocte grauata est super me manus tua: conuersus sum in erumpna mea dum configitur spina. Delictum meum cognitum tibi feci et iniustitiam meam non abscondi. Dixi confitebor aduersum me iniustitiam meam dño: et tu remisisti impietatem peccati mei. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Verumtamen in diluuio aquarum multarum ad eum non approximabunt. Tu es refugium meum a tribulatione que circumdedit me: exultatio mea erue me a circumdantibus me. Intellectum tibi dabo et instruam te in via hac qua gradieris: firmabo super te oculos meos. Nolite fieri sicut equus et mulus quibus non est intellectus. In camo et freno maxillas eorum constringe qui non approximant ad te. Multa flagella peccatoris: sperantem autem in dño misericordia circumdabit. Letamini in dño et exultate iusti: et gloriamini omnes recti corde.

Psalmus. xxxii.

Exultate iusti in dño: rectos decet collaudatio. Confitemini dño in cithara: in psalterio decem cordarum psallite illi. Cantate ei canticum nouum: bene psallite ei in uociferatione. Quia rectum est verbum dñi: et omnia opera eius in fide. Diligit misericordiam et iudicium: misericordia dñi plena est terra. Verbo dñi celi firmati sunt: et omnis virtus eorum spiritu oris eius. Congregans sicut in utre aquas maris: ponens in thesauris abyssos. Timeat dñm omnis terra: et ab eo commoueantur omnes habitatores orbis. Quoniam ipse dixit et facta sunt: ipse mandauit et creata sunt. Dñs dissipat consilia gentium: reprobat autem cogitationes populorum et reprobat consilia principum. Consilium autem dñi manet in æternum: cogitationes cordis eius in generationem et generationem. Beata gens cuius est dñs deus eius: populus quem elegit in hereditatem sibi. De celo respexit dñs: vidit omnes filios hominum. De preparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram. Qui finxit sigillatim corda eorum: qui intelligit omnia opera eorum. Non saluatur rex per multam uirtutem: et gigas non saluabitur in multitudine fortitudinis sue. Fallax equus ad salutem: in abundantia autem uirtutis sue non saluabitur. Ecce oculi dñi super timentes eum: et in eis qui sperant super misericordia eius. Ut eruat a morte animas eorum: et alat eos in fame. Anima nostra sustinet dñm: quoniam adiutor noster et protector noster est. Quia in eo letabitur cor nostrum: et in nomine sancto eius speramus. Fiat misericordia tua dñe super nos: quemadmodum speranimus in te.

Psalmus. xxxiii.

Benedicam dñm in omni tempore: semper laus eius in ore meo. In dño laudabitur anima mea: audiant mansueti et letentur. Magnificate dñm mecum: et exaltemus nomen eius in idipsum. Exquisiui dñm et exaudiuit me: et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. Accedite ad eum et illuminamini: et facies vestre non confundentur. Iste pauper clamauit et dñs exaudiuit eum: et ex omnibus tribulationibus eius saluauit eum. Immittet angelus dñi in circuitu timentium eum: et eripiet eos. Gustate et videte quoniam suauis est dñs: beatus vir qui sperat in eo. Timete dñm omnes sancti eius: quoniam non est inopia timentibus eum. Divites egerunt et esurierunt: inquirentes autem dñm non minuentur omni bono. Venite filij audite me: timorem dñi docebo vos. Quis est homo qui vult vitam: diligit dies videre bonos. Prohibe linguam tuam a malo: et labia tua ne loquantur dolum. Declina a malo et fac bonum: inquire pacem et persequere eam. Oculi dñi super iustos: et aures eius in preces eorum. Vultus autem dñi super facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum. Clamauerunt iusti et dñs exaudiuit eos: et ex omnibus tribulationibus eorum eripuit eos. Iuxta est dñs his qui tribulato sunt corde: et humiles spiritu saluabit. Multe tribulationes iustorum: et de omnibus his liberabit eos dñs. Custodit dñs omnia ossa eorum: unum ex his non conteretur. Mors peccatorum pessima: et qui odiunt iustum delinquent. Redimet dñs animas seruorum suorum: et non delinquent omnes qui sperant in eo.

Psalmus. xxxiv.

Iudica dñe nocentes me: impugna impugnantes me. Apprehende arma et scutum: et exurge in adiutorium mihi. Effunde frameam et conclude aduersum persequentes me: dic anime mee: salus tua ego sum. Confundantur et reuereantur inquirentes animam meam: auertantur retrorsum et erubescant cogitantes mihi malum. Fiant sicut puluis ante faciem uenti: et angelus dñi coartans eos. Fiat uia illorum tenebre et lubricum: et angelus dñi persequens eos. Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laqueus eorum: supervacue insidiati sunt animæ meæ. Veniat illi laqueus quem ignorat: et captio quam abscondit apprehendat eum: et in laqueum cadat in ipsum. Anima autem mea exultabit in dño: et delectabitur super salutari suo. Omnia ossa mea dicent dñe quis similis tibi? Eripiens inopem de manu fortiorum eo: et egenum a diripientibus eum. Surgentes testes iniqui quæ ignorabam interrogabant me: retribuebant mihi mala pro bonis. Sterilitas animæ meæ: ego autem cum mihi molesti essent induebar cilicio. Humiliabam in ieiunio animam meam: et oratio mea in sinu meo conuertetur. Quasi proximum et quasi fratrem nostrum sic placebam: quasi lugens et contristatus sic humiliabar. Et aduersum me letati sunt et congregati sunt: congregati sunt flagella super me et ignorabam. Dilacerati sunt nec compungebar: tentauerunt me subsannationes irrisionum: commolauerunt super me dentibus suis. Dñe quando respicies? Restitue animam meam a malignantium insidijs: a leonibus unicam meam. Confitebor tibi in ecclesia magna: in populo graui laudabo te. Non supergaudeant mihi qui inimici sunt mei mendaciter: qui oderunt me gratis et nutu. Quoniam mihi pacifice loquebantur: et in iram terre loquentes dolos cogitabant. Et dilatauerunt super me os suum dixerunt: euge euge uidere oculi nostri. Vidisti dñe ne sileas: dñe ne discedas a me. Exurge et intende iudicio meo: deus meus et dñs meus in causam meam. Iudica me secundum iustitiam tuam dñe deus meus: et non supergaudeant mihi. Ne dicant in cordibus suis: euge euge anime nostre. Ne dicant deuorauimus eum: erubescant et reuereantur simul qui letantur malis meis. Induantur confusione et reuerentia qui magnificantur super me: exultent et letentur qui uolunt iustitiam meam. Et dicant semper: magnificetur dñs qui uult pacem seruo suo. Et lingua mea meditabitur iustitiam tuam: tota die laudem tuam.

Psalmus. xxxv.

Dixit iniquus ut delinquat in semetipso: non est timor dei ante oculos eius. Quoniam dolose egit in conspectu eius: ut inueniatur iniquitas eius ad odium. Verba oris eius iniquitas et dolus: noluit intellegere ut bene ageret. Iniquitatem meditatus est in cubili suo: astitit omni uie non bone malitiam autem non odiuit. Dñe in celo misericordia tua: et ueritas tua usque ad nubes. Iustitia tua sicut montes dei: iudicia tua abyssus multa. Homines et iumenta saluabis dñe: quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam deus. Filij autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt: inebriabuntur ab ubertate domus tue. Et torrente uoluptatis tue potabis eos: quoniam apud te est fons uite. Et in lumine tuo uidebimus lumen: prolonga misericordiam tuam scientibus te. Et iustitiam tuam his qui recto sunt corde: non ueniat mihi pes superbie. Et manus peccatorum non moueat me: ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem. Expulsi sunt nec potuerunt stare: impetum dederunt cadere.

Psalmus. xxxvi.

Noli emulari in malignantibus: neque zelaueris facientes iniquitatem. Quoniam tanquam fenum velociter arescent: et quemadmodum olera herbarum cito decident. Spera in dño et fac bonitatem: et habita in terra et pascere in diuitijs eius. Delectare in dño et dabit tibi petitiones cordis tui: da dño uiam tuam et spera in eo et ipse faciet. Et educet quasi lumen iustitiam tuam: et iudicium tuum sicut meridiem. Subditus esto dño et ora eum: noli emulari eum qui prosperatur in uia sua. Super uirum facientem iniquitates: cessa ab ira et dimitte furorem. Noli emulari ut benefaciat: quoniam malefactores exterminabuntur. Sustinentes autem dñm ipsi hereditabunt terram: adhuc enim modicum et non erit peccator. Et quæres locum eius et non inuenies: mansueti autem hereditabunt terram. Et delectabuntur in multitudine pacis: obseruabit peccator iustum et stridebit super eum dentibus suis. Dñs autem irridebit eum: quoniam prospicit quod ueniet dies eius. Gladium euaginauerunt peccatores: intenderunt arcum suum. Ut deiciant pauperem et egenum: ut trucident rectos corde. Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum confringatur. Melius est modicum iusto: super diuitias peccatorum multas. Quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos dñs. Nouit dñs dies immaculatorum: et hereditas eorum in æternum erit. Non confundentur in tempore malo: et in diebus famis saturabuntur. Quoniam peccatores peribunt: et inimici dñi mox ut honorificati exaltati et deficientes. Quasi fumo deficient: mutuabitur peccator et non soluet. Iustus autem miserebitur et tribuet: quia benedicentes ei hereditabunt terram. Maledicentes autem ipsi disperdentur: et semen impiorum interibit. Iustorum autem dirigentur gressus: et uiam eius uolet. Declina a malo et fac bonum: et habita in seculum seculi. Quia dñs amat iudicium: et non derelinquet sanctos suos. In æternum conseruabuntur: iniusti autem punientur. Et semen impiorum peribit: iustorum autem hereditabunt terram. Et habitabunt super eam in seculum seculi. Os iusti meditabitur sapientiam: et lingua eius loquetur iudicium. Lex dei ipsius in corde ipsius: et non supplantabuntur gressus eius. Obseruabit peccator iustum: et quærit mortificare eum. Dñs autem non derelinquet eum in manibus eius: nec condemnabit eum cum iudicabitur. Expectabis dñm et custodies uiam eius: et exaltabit te ut hereditate possideas terram. Cum perierint peccatores uidebis: exaltatus sum et eleuatus sicut cedros libani. Et transiui et ecce non erat: et quæsiui eum et non est inuentus locus eius. Obserua innocentem et uide rectum: quoniam sequentia uiro pacifico. Iniqui autem disperdentur simul: reliquiæ impiorum interibunt. Salus autem iustorum a dño: et protector eorum in tempore tribulationis. Et adiuuabit eos dñs et liberabit eos: et eripiet eos a peccatoribus et saluos faciet eos. Quoniam speranerunt in eo.

Psalmus. xxxvii.

Domine ne in furore tuo arguas me: neque in ira tua corripias me. Quoniam sagitte tue infixe sunt mihi: et confirmasti super me manum tuam. Non est sanitas in carne mea a facie ire tue: non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum: et sicut onus graue grauate sunt super me. Putruerunt et corrupte sunt cicatrices meæ: a facie insipientie mee. Miser factus sum et curuatus sum usque in finem: tota die contristatus ingrediebar. Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus: et non est sanitas in carne mea. Afflictus sum et humiliatus sum nimis: rugiebam a gemitu cordis mei. Domine ante te omne desiderium meum: et gemitus meus a te non est absconditus. Cor meum conturbatum est: dereliquit me uirtus mea et lumen oculorum meorum et ipsum non est mecum. Amici mei et proximi mei aduersum me appropiabunt et steterunt: et qui iuxta me erant de longe steterunt. Et uim faciebant qui quærebant animam meam: et qui inquirebant mala mihi locuti sunt uanitates. Et dolos tota die meditabantur: ego autem tanquam surdus non audiebam. Et sicut mutus non aperiens os suum: factus sum sicut homo non audiens. Et non habens in ore suo redargutiones: quoniam in te dñe speraui. Tu exaudies me dñe deus meus: quia dixi nequando supergaudeant inimici mei mihi. Et dum commouentur pedes mei in me magna loquebantur: quoniam ego in flagella paratus sum. Et dolor meus in conspectu meo semper: quoniam iniquitatem meam annunciabo et cogitabo pro peccato meo. Inimici autem mei uiuunt et confirmati sunt super me: et multiplicati sunt qui oderunt me inique. Qui retribuunt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam sequebar bonitatem. Ne derelinquas me dñe deus meus ne discedas a me: intende in adiutorium meum dñe uirtutis meæ. Vocauit me et dixit mihi: ego sum salus tua.

Psalmus. xxxviii.

Dixi custodiam uias meas: ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam: cum consisteret peccator aduersum me. Obmutui et humiliatus sum: et silui a bonis. Et dolor meus renouatus est: concaluit cor meum intra me. Et in meditatione mea exardescet ignis: locutus sum in lingua mea. Notum fac mihi dñe finem meum: et numerum dierum meorum quis est. Ut sciam quid desit mihi: ecce mensurabiles posuisti dies meos et substantia mea tanquam nichilum ante te. Verumtamen uniuersa uanitas omnis homo uiuens: uerumtamen in imagine pertransit homo. Verumtamen frustra conturbatur: thesaurizat et ignorat cui congregabit ea. Et nunc quæ est expectatio mea nonne dñs: et substantia mea apud te est. Et ab omnibus iniquitatibus meis eripe me: opprobrium insipienti dedisti me. Obmutui et non aperui os meum: quoniam tu fecisti. Amoue a me plagas tuas: a fortitudine manus tue ego defeci. In increpationibus propter iniquitatem corripuisti hominem: et tabescere fecisti sicut araneam desiderium eius. Verumtamen uniuersa uanitas omnis homo uiuens: exaudi dñe orationem meam et deprecationem meam auribus percipe lacrimam meam. Ne sileas quoniam aduena ego sum apud te: et aduena sicut omnes patres mei. Remitte mihi ut refrigerer: antequam abeam et amplius non ero.

Psalmus. xxxix.

Expectans expectaui dñm et intendit mihi: et exaudiuit deprecationem meam. Et eduxit me de lacu miserie et de luto fecis: et statuit super petram pedes meos et direxit gressus meos. Et immisit in os meum canticum nouum: carmen deo nostro. Videbunt multi et timebunt: et sperabunt in dño. Beatus uir cuius est nomen dñi spes eius: et non respexit in uanitates et insanias falsas. Multa fecisti tu dñe deus meus mirabilia tua: et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. Annunciauit et locutus sum: multiplicati sunt super numerum. Sacrificium et oblationem noluisti: aures autem perfecisti mihi. Holocaustum et pro peccato non postulasti: tunc dixi ecce uenio. In capite libri scriptum est de me: ut faciam uoluntatem tuam deus meus uolui et legem tuam in medio cordis mei. Annunciauit iustitiam tuam in ecclesia magna: ecce labia mea non prohibebo dñe tu scisti. Iustitiam tuam non abscondi in corde meo: ueritatem tuam et salutare tuum dixi. Non occultaui misericordiam tuam et ueritatem tuam a concilio multo. Tu autem dñe ne longe facias miserationes tuas a me: misericordia tua et ueritas tua semper susceperunt me. Quoniam circumdederunt me mala quorum non est numerus: comprehenderunt me iniquitates mee et non potui ut uiderem. Multiplicate sunt super capillos capitis mei: et cor meum dereliquit me. Complacere dñe ut eruas me: dñe ad adiuuandum me respice. Confundantur et reuereantur simul: qui querunt animam meam ut auferant eam. Auertantur retrorsum et erubescant: qui uolunt mihi mala. Ferant confestim confusionem suam: qui dicunt mihi euge euge. Exultent et letentur in te omnes qui querunt te: et dicant semper magnificetur dñs qui diligunt salutare tuum. Ego autem mendicus sum et pauper: dñs sollicitus est mei. Adiutor meus et protector meus es tu: deus meus ne tardaueris.

Psalmus. xl.

Beatus qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum dñs. Dñs conseruet eum et uiuificet eum et beatum faciat eum in terra: et non tradat eum in animas inimicorum eius. Dñs opem ferat illi super lectum doloris eius: uniuersum stratum eius uersasti in infirmitate eius. Ego dixi dñe miserere mei: sana animam meam quia peccaui tibi. Inimici mei dixerunt malum mihi: quando morietur et peribit nomen eius? Et si ingrediebatur ut uideret uana loquebatur: collegit iniquitatem sibi egressus foras loquebatur idipsum. Aduersum me omnes inimici mei cogitabant mihi mala: uerbum iniquum statuerunt aduersum me. Numquid qui dormit non adiciet ut resurgat? Et homo pacis meæ in quo speraui qui edebat panes meos: magnificauit super me supplantationem. Tu autem dñe miserere mei et resuscita me: et retribuam eis. In hoc cognoui quoniam uoluisti me: quoniam non gaudebit inimicus meus super me. Me autem propter innocentiam suscepisti: et confirmasti me in conspectu tuo in æternum. Benedictus dñs deus israel: a seculo et usque in seculum. Fiat fiat.

Psalmus. xli.

Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Sitiuit anima mea ad deum fortem uiuum: quando ueniam et apparebo ante faciem dei? Fuerunt mihi lacrimæ meæ panes die ac nocte: dum dicitur mihi per singulos dies ubi est deus tuus? Hec recordatus sum et effudi in me animam meam: quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis usque ad domum dei. In uoce exultationis et confessionis: sonus epulantis. Quare tristis es anima mea et quare conturbas me? Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare uultus mei deus meus. Ad me ipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra iordanis et hermoniim a monte modico. Abyssus abyssum inuocat in uoce cataractarum tuarum: omnia excelsa tua et fluctus tui super me transierunt. In die mandauit dñs misericordiam suam: et nocte canticum eius apud me. Oratio deo uite mee dicam deo: susceptor meus es quare oblitus es mei? Et quare contristatus incedo dum affligit me inimicus? Dum confringuntur ossa mea exprobrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei: dum dicitur mihi per singulos dies ubi est deus tuus? Quare tristis es anima mea et quare conturbas me? Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare uultus mei et deus meus.

Psalmus. xlii.

Iudica me deus et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso eripe me. Quia tu es deus fortitudo mea quare me repulisti: et quare tristis incedo dum affligit me inimicus? Emitte lucem tuam et ueritatem tuam: ipsa me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum et in tabernacula tua. Et introibo ad altare dei: ad deum qui letificat iuuentutem meam. Confitebor tibi in cithara deus deus meus: quare tristis es anima mea et quare conturbas me? Spera in deo quoniam adhuc confitebor illi: salutare uultus mei et deus meus.

Psalmus. xliii.

Deus auribus nostris audiuimus patres nostri annunciauerunt nobis: opus quod operatus es in diebus eorum et in diebus antiquis. Manus tua gentes delesti et plantasti eos: afflixisti populos et expulisti eos. Non enim in gladio suo possederunt terram: et brachium eorum non saluum fecit eos. Sed dextera tua et brachium tuum et illuminatio uultus tui: quoniam complacuisti in eis. Tu es ipse rex meus et deus meus: qui mandas saluationes iacob. In te inimicos nostros uentilabimus cornu: et in nomine tuo spernemus insurgentes in nos. Non enim in arcu meo sperabo: et gladius meus non saluabit me. Saluasti enim nos de affligentibus nos: et odientes nos confudisti. In deo laudabimur tota die: et in nomine tuo confitebimur in seculum. Verumtamen repulisti et confudisti nos: et non egredieris deus in uirtutibus nostris. Auertisti nos retrorsum a facie inimici: et qui oderunt nos diripiebant sibi. Dedisti nos tanquam oues escarum: et in gentibus dispersisti nos. Vendidisti populum tuum sine pretio: et non fuit multitudo in commutationibus eorum. Posuisti nos opprobrium uicinis nostris: subsannationem et derisum his qui in circuitu nostro sunt. Posuisti nos similitudinem in gentibus: commotionem capitis in populis. Tota die uerecundia mea contra me est: et confusio faciei mee cooperuit me. A uoce exprobrantis et obloquentis: a facie inimici et persequentis. Hec omnia uenerunt super nos et non te obliti sumus: et inique non egimus in testamento tuo. Et non recessit retrorsum cor nostrum: et declinasti semitas nostras a uia tua. Quoniam humiliasti nos in loco afflictionis: et operuit nos umbra mortis. Si obliti sumus nomen dei nostri: et si expandimus manus nostras ad deum alienum. Nonne deus requiret ista? Ipse enim nouit abscondita cordis: quoniam propter te mortificamur tota die. Estimati sumus sicut oues occisionis: exurge quare obdormis dñe? Exurge et ne repellas in finem: quare faciem tuam auertis? Obliuisceris inopie nostre et tribulationis nostre? Quoniam humiliata est in puluere anima nostra: adhesit terre uenter noster. Exurge dñe adiuua nos: et redime nos propter nomen tuum.

Psalmus. xliv.

Eructauit cor meum uerbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribe: qui uelociter scribit. Speciosus forma prę filijs hominum: diffusa est gratia in labijs tuis. Propterea benedixit te deus in æternum: accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. Specie tua et pulchritudine tua: intende prospere procede et regna. Propter ueritatem et mansuetudinem et iustitiam: et deducet te mirabiliter dextera tua. Sagitte tue acute potentissime: populi sub te cadent in corda inimicorum regis. Sedes tua deus in seculum seculi: uirga directionis uirga regni tui. Dilexisti iustitiam et odisti iniquitatem: propterea unxit te deus deus tuus oleo letitie prę consortibus tuis. Myrrha et gutta et cassia a uestimentis tuis: a domibus eburneis ex quibus delectauerunt te filie regum in honore tuo. Astitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato: circumdata uarietate. Audi filia et uide et inclina aurem tuam: et obliuiscere populum tuum et domum patris tui. Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est dñs deus tuus et adorabunt eum. Et filie tyri in muneribus: uultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis. Omnis gloria eius filie regis ab intus: in fimbrijs aureis circumamicta uarietatibus. Adducentur regi uirgines post eam: proximę eius adducentur tibi. Adducentur in letitia et exultatione: adducentur in templum regis. Pro patribus tuis nati sunt tibi filij: constitues eos principes super omnem terram. Memores erunt nominis tui in omni generatione et generationem: propterea populi confitebuntur tibi in æternum et in seculum seculi.

Psalmus. xlv.

Deus noster refugium et uirtus: adiutor in tribulationibus que inuenerunt nos nimis. Propterea non timebimus dum turbabitur terra: et transferentur montes in cor maris. Sonuerunt et turbate sunt aque eius: conturbati sunt montes in fortitudine eius. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei: sanctificauit tabernaculum suum altissimus. Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eam deus mane diluculo. Conturbate sunt gentes et inclinata sunt regna: dedit uocem suam et mota est terra. Dñs uirtutum nobiscum: susceptor noster deus iacob. Venite et uidete opera dñi: que posuit prodigia super terram. Auferens bella usque ad finem terre: arcum conteret et confringet arma et scuta comburet igni. Vacate et uidete quoniam ego sum deus: exaltabor in gentibus et exaltabor in terra. Dñs uirtutum nobiscum: susceptor noster deus iacob.

Psalmus. xlvi.

Omnes gentes plaudite manibus: iubilate deo in uoce exultationis. Quoniam dñs excelsus terribilis: rex magnus super omnem terram. Subiecit populos nobis: et gentes sub pedibus nostris. Elegit nobis hereditatem suam: speciem iacob quam dilexit. Ascendit deus in iubilatione: et dñs in uoce tube. Psallite deo nostro psallite: psallite regi nostro psallite. Quoniam rex omnis terre deus: psallite sapienter. Regnabit deus super gentes: deus sedet super sedem sanctam suam. Principes populorum congregati sunt cum deo abrahe: quoniam dii fortes terre uehementer elati sunt.

Psalmus. xlvii.

Magnus dñs et laudabilis nimis: in ciuitate dei nostri in monte sancto eius. Fundatur exultatione uniuerse terre mons sion: latera aquilonis ciuitas regis. Deus in domibus eius cognoscetur: cum congregati fuerint reges terre conuenire in unum. Ipsi uidentes sic admirati sunt: conturbati sunt commoti sunt. Tremor apprehendit eos: ibi dolores ut parturientis. In spiritu uehementi conteres naues tharsis: sicut audiuimus sic uidimus in ciuitate dñi uirtutum. In ciuitate dei nostri deus fundauit eam in æternum: suscepimus deus misericordiam tuam in medio templi tui. Secundum nomen tuum deus sic et laus tua in fines terre: iustitia plena est dextera tua. Letetur mons sion et exultent filie iudee: propter iudicia tua dñe. Circumdate sion et complectimini eam: narrate in turribus eius. Ponite corda uestra in uirtute eius: et distribuite domos eius. Vt enarretis in progenie altera: quoniam hic est deus deus noster in æternum et in seculum seculi. Ipse reget nos in secula.

Psalmus. xlviii.

Audite hec omnes gentes: auribus percipite omnes qui habitatis orbem. Et filij hominum simul: diues et pauper. Os meum loquetur sapientiam: et meditatio cordis mei prudentiam. Inclinabo in parabolam aurem meam: aperiam in psalterio propositiones meas. Quare timebo in diebus malis: iniquitas calcanei mei circumdabit me. Qui confidunt in uirtute sua: et in multitudine diuitiarum suarum. Frater non redimit redimet homo: non dabit deo placationem suam. Et pretium redemptionis animæ eorum: et laborabit in æternum et adhuc uiuet in finem. Non uidebit interitum cum uiderit sapientes morientes: simul insipiens et stolidus peribunt. Et relinquent alienis diuitias suas: et sepulchra eorum domus illorum in æternum. Tabernacula eorum in progenie et progenie: uocauerunt nomina sua in terris suis. Et homo cum in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis. Hec uia illorum scandalum eis: et post ea in ore suo complacebunt. Sicut oues in inferno positi sunt mors pascet eos: et dominabuntur eorum iusti in matutino. Et auxilium eorum uetustescet in inferno: eripiet autem deus animam meam de manu inferi cum assumpserit me. Ne timueris cum diues factus fuerit homo: et cum multiplicata fuerit gloria domus eius. Quoniam cum interierit non sumet omnia: neque descendet cum eo gloria eius. Quoniam anima eius in uita sua benedicet: confitebuntur tibi cum bene feceris tibi. Introibit usque in generationem patrum suorum: et usque in æternum non uidebit lumen. Homo cum in honore esset non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus et similis factus est illis.

Psalmus. xlix.

Deus deorum dñs locutus est: et uocauit terram a solis ortu usque ad occasum. Ex sion species decoris eius: deus manifeste ueniet. Deus noster et non silebit: ignis in conspectu eius exardescet. Et in circuitu eius tempestas ualida: aduocauit celum sursum et terram discernere populum suum. Congregate illi sanctos eius: qui ordinant testamentum eius super sacrificia. Et annunciabunt celi iustitiam eius: quoniam deus iudex est. Audi populus meus et loquar tibi israel: et testificabor tibi deus deus tuus ego sum. Non in sacrificijs tuis arguam te: holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper. Non accipiam de domo tua uitulos: neque de gregibus tuis hircos. Quoniam mee sunt omnes bestie siluarum: iumenta in montibus et boues. Cognoui omnia uolatilia celi: et pulchritudo agri mecum est. Si esuriero non dicam tibi: meus est enim orbis terre et plenitudo eius. Numquid manducabo carnes taurorum: aut sanguinem hircorum potabo? Immola deo sacrificium laudis: et redde altissimo uota tua. Et inuoca me in die tribulationis tue: eripiam te et honorificabis me. Peccatori autem dixit deus: quare tu enarras iustitias meas et assumis testamentum meum per os tuum? Tu uero odisti disciplinam: et proiecisti sermones meos retrorsum. Si uidebas furem currebas cum eo: et cum adulteris portio tua ponebatur. Os tuum abundauit malitia: et lingua tua concludebat dolos. Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris: et aduersus filium matris tue ponebas scandalum. Hec fecisti et tacui: existimasti iniquitates quod ero tibi similis. Arguam te et statuam contra faciem tuam: intellegite hec qui obliuiscimini deum. Nequando rapiat et non sit qui eripiat: sacrificium laudis honorificabit me. Et illic iter quo ostendam illi: salutare dei.

Ps

intra tabernaculū qđ ei tetenderat ⁊ ꝓparauerat magnificẽce: vt hẽtur.j.paral.xxv. Et voluit ei ẽt edificare domū cedrinā: vt hẽtur.j.paral.xvij.sz dñs fecit hoc edificiū retardari vsqz ad tꝑs salomõis filij sui. Dauid tñ ꝓparauit ꝑpẽsas: vt hẽtur.ij.paral.xix. Et dedit salomoni descriptionẽ tẽpli ⁊ oium edificiozuz ⁊ vtensiliū.

t Et locū ⁊c.j.locum q̃ vocatur sãctū sanctoꝝ: in q̃ erat arca testamenti ⁊ propiciatoriū: qđ erat q̃si sedes dei: sicut plenius exposui: Exo.xxv.

v Ne pdas. Hic cõsequẽter dauid petit ꝓseruari a malis dicens: Ne perdas.i. pdi permittas. ꝛ Cũ impijs. i. cuz male sentibus erga deum. pietas.n.est diuinus cult⁹: ⁊ iõ ipietas diuino cultui opponit. y Et cũ viris sãguinũ.i. cum hoib⁹ male sentib⁹ ad ꝓximũ: sicut sunt homicide ⁊ raptores: q̃ dicũtur viri sanguinũ.i. multi sãguinis effusores: cuiusmõi sũt raptores de alieno labore ⁊ sãguine viuẽtes. z In quoꝝz manib⁹ ⁊c.j.qz sẽper parati sũt iniq̃ agere. a Et dextera ⁊c.j.ꝑ q̃bus innocẽtes cõdẽnauerũt seu vexauerũt seu ĩterfecerũt. b Ego aũt ⁊c.j.In fine psalmi repetit innocẽtiã suã circa ingressũ regni quã allegauerat i ꝓncipio: sicut freq̃nt fit i cãtic⁹: i q̃b⁹ ꝓncipiũ repetit i fine: verũtñ qz pñtẽ vitã ñ trãsit aliq̃s sñ clpa aliq̃: iõ sb̃dit: Redime me ⁊ miserẽ mei. c Pes.n.me⁹.i.affectio mea. d Stetit i dirco. apperẽs rectitudinẽ iusticie. e In ecclijs bñdicã ⁊c.j.ò bñficijs mihi collati a te. Moraliꝫ posset expõi ps.iste ò q̃libet fideli q̃ veniẽs ad etatẽ adultã dz regnũ suũ igredi bñ regẽdo mot⁹ iteriores ⁊ act⁹ exteriores. Et qz ꝓpter ꝓnitatẽ sensuũ ad malũ patiẽ difficultatẽ circa regni h⁹ statũ: iõ dz de uz solicite depcari: vt pspereẽ stat⁹ sui regni ad laudẽ ⁊ cultum nois diuini. Et põt ad hec lra de facili applicari.

Dominꝰ illumiatio mea ⁊c. Huic ps. ps.XXVI. ꝓmittit tal⁹ ti.i hebreo: Dauid: ꝓponit tñ lra lamech ad ꝺsignãdũ q̃ ẽ datiui casus. In trãslatione vo hiero. nihil ꝓponit: sz absolute dr dauid: ⁊ p hoc apparet auctor psalmi.s.dauid. De mã aũt h⁹ ps. ⁊ tpe q̃ fẽs fuit diẽ hiero. in ꝓlogo h⁹ libri: q̃ dauid fecẽ hũc ps. p⁹ mortẽ saul añq̃ vngẽt i regẽ: ⁊ fz hoc ñ põt itelligi ò vnctiõe q̃ i inunct⁹ fuit a samuele: sic hẽt.j.Reg.xvi. qz illa iunctio fuit lõge añ mortẽ saul: p⁹ mortẽ vo saul bis fuit iunct⁹: ꝓmo sup tribũ iuda: vt hẽt.ij.reg.ij.c.scdo sup totũ isrl: vt hẽt .ij.Reg.v. De qua tñ istarũ duarũ vnctionũ factus fuerit hic ps. hiero. non dicit: videtur tñ q̃ factus fuerit ꝓ scda: qz ꝓma fuit pticularis ⁊ fm quid: ista aũt generalis ⁊ simpliciter. Dicũt aũt hebrei ⁊ est satis verisile: q̃ qñ deus promouet aliquez ad aliquam dignitatem datur sibi gr̃a per quam cõuenienter possit exequi illã: ⁊ hoc nisi promot⁹ ponat sibi obicem: propter qđ dauid ad illaz vnctionẽ deuote se preparauit: ⁊ hunc ps. fecit. Et diuiditur i tres partes fm tria petita a dauid necessaria ad exequenduz debite regie dignitatis officium. Primum est cõtra aduersarios cõstantia: scdm est circa diuinuz cultũ diligentia: quia per ipsum reges regnant: tertiũ est in bonis perseuerantia: sine qua alia sũt inutilia. scdm petitur: ibi Unaz petij a dño. tertiũ: ibi Adiutor meus esto. Circa primuz dicit dauid: a Dominus illuminatio mea. i cognitione agendoꝝ que maxime requiritur i rege. b Et salus mea. i periculis bellorũ. c Quem timebo. timore filialis reuerẽtie. d Dominꝰ ꝓtector ⁊c.j hostes. e A q̃ trepidabo. qñ.n.hostes veniũt ꝺ aliq̃ẽ regez: dz formidare ne hos dñs pmiserit ꝓpter suã culpam: ideo subditur:

te mee: ⁊ã quo trepidabo? Dũm appropiant sup me nocẽtes: ⁊ũt edant cãrnes meas. Qui tribulãt me inimici mei: ⁊ipsi ifirmãti sũt: et ceciderũt. ⁊ Si cõsistãt aduersũ me castra: ⁊non timebit cor meum. Si ẽxurgat aduersũ me prelium: ⁊ in hoc ego spabo. Unãm pẽ cij a dño hanc requirã: ũt inhabitẽ i domo dñi ⁊oib⁹ diebus vite mee. Ut ũideã volũtatẽ dñi: ẽt uisitez tẽplũ ei⁹. Qm ãbscõdit me in tabernaculo suo i die malorũ: ⁊

f Dum appropiant ⁊c.j.mihi ⁊ pplo meo nocẽtes volẽtes. g Ut edant. i. edi faciãt aferis ⁊ auibus. h Carnes meas .i. ppli mei interficiendi. Et quia dauid ex contritione aduersarioꝝ suoꝝ diuina virtute iam facta confidebat de futura: ideo dicit: i Qui tribulant ⁊c.j. tribulauerunt de preterito: qz in libro psalmorũ q̃ cõpositus ẽ metrice: rõne metri frequẽter ponitur tẽpus vnũ ꝓ alio: ⁊ qz loquentes ex magno affectu frequẽter mutat modũ loquẽdi de preterito i futurũ ⁊ econtra. Hic aũt liber fact⁹ ẽ p modũ orõnis seu diuine laudis: i q̃bus req̃ritur affectus deuotionis. k Ipsi ifirmati ⁊c.j.saul doech ⁊ isboseth ⁊ cõplices eoꝝ. l Si cõsistãt ⁊c.j.de futuro. m Non timebit cor meũ. cõfidẽs ex diuino adiutorio sicut iuuit de preterito: iõ subdit: n Si exurgat ⁊c.j sicut factũ ẽ p⁹ iunctionẽ predictã: vt habetur.ij.reg.v. Audierũt ergo philistijm q̃ vnxissent dauid i regẽ super israel: ⁊ ascenderũt vniuersi: vt quererẽt dauid. Et sequitur ibidẽ: Et consuluit dauid dominũ dicens: Si ascendam ad philistijm: ⁊ si dabis eos i manu mea. Et dominus dixit ad dauid: Ascende qz tradẽs tradã tibi philistijm i manu tua. o Una petij. Hic cõsequẽter dauid petit circa diuinũ cultuz diligentiã dicens: Unam.s.rem: p Petij a domino. q̃ ceteris q Hanc requiram. deprecando dominum p seueranter pro obtẽtu ipsius: quia ad hoc q̃ petitio sit exaudibilis a deo: non solum requiritur q̃ sit pia ⁊ p se sicut ista: sed etiaz q̃ sit perseuerãs: ⁊ que sit dicta petitio dicitur: r Ut inhabitem ⁊c.j.q̃ domus habitationis mee sit prope locuz cultus diuini. s Ut videam. idest sciam. t Voluntatem domini. quia ibi dabãtur diuina responsa. v Et visitem tẽplũ eius. ad adorãdum ibidem frequenter ⁊ offerendũ. Et dicit templũ: quia habuit propositum edificãdi ipsũ: vt est dictum psalmo precedenti. Et vna causa huius propositi subditur: ꝛ Quoniam abscondit me ⁊c.j. in sui cultus loco. s. quãdo fugiens saulez ipsum interficere volentem venit in nobe ad abimelech sacerdotem: ⁊ ibi accepit panem ⁊ gladiũ: vt dicitur.j.Reg.xxi.ca. y In die malorꝝ. in hebreo habetur: In die pessima. eo q̃ illa die ibi erat doech idumeus: q̃ retulit sauli hoc

factum: ex quo secuta est occisio sacerdotū. j. Reg. xxij. z In petra exaltauit me. i. in loco sic vocato: qñ saul ꝛ viri ei⁹ cingebāt dauid: ꝛ viros eius in modū corone ita ꝙ dauid desperabat se posse euadere: ꝛ a deo factuz fuit ꝙ nuncius venit ad saul. d. Festina ꝛ veni: qm̄ infuderſt se philistīm sup terrā. Reuersus est ḡ saul desistens psequi dauid: Et subditur ibi: Propi hoc vocauerunt locū illuz petram diuidētē j. reg. xxij. a Et nunc exaltauit caput meū. coronādo me corona regni israel pacifice ꝛ quiete. b Circuiui. frequētādo locū diuini cult⁹. c Et īmolaui ꝛc.]p sacerdotuz man⁹. d hostiam vociferatōnis. qz hodie offerebant cū vociferatione diuine laudis p cantores. e Cātabo ꝛc.]qz ipsemet dauid cantabat coram arca: ſm ꝙ hī. ij. Reg. vj. f Exaudi dñe ꝛc.]. i. oionē. g Qua clamaui ad te. orando ex magno affectu pro bono regni statu: ꝛ tuo cultu: vt pz p p̄dicta. h Tibi dixit cor meū. qz ñ solū orabat voce: sz ꝛ mēte. i Exq̄siuit te ꝛc.]. i. facies corpis exīor: ꝛ facies mētis iterior. k Faciē tuā dñe requirā. i. gratiaz tuā: Et loquit ō deo more humano: qz qñ petens est sibi grōsus vertit faciem ad cū: qñ autem displicz auētit: ideo sb̄dit: l Ne auertas ꝛc.]mihi tuā gratiā denegando. m Ne declines ꝛc.]Talis enim declinātō faciei apud hoies signū ē hois īrati. n Adiutor meus. hic p̄ter dauid petit pseuerantiā in bonis dicens: Adiutor meus esto dñe. q. d. Sine tuo adiutorio nullum ē opus bonū. o Ne derelinquas me. qz tunc nō possem i bono stare. p Neqz despicias me ꝛc.]Illa. n. que sic relinquunt despici videtur: Et subdit cām necessitatis p̄dicti adiutorij. d. q Qm̄ pat̄ meus ꝛc.]. i. adam ꝛ eua dereliquerunt me expositum miserijs p̄nīs vite: qz p eoꝝ transgressionē deriuat ad omnes hoies originale peccatū: p quod hñt pronitatez ad malū: ꝛ difficultatē ad bonū. r Dñs autē assumpſit me. quia recurrentibus ad eum non denegat suuz auxiliū ꝫ difficultatē ad bonū: ꝛ pronitatē ad malū: iō sb̄dit: s Lege pone ꝛc.]Lex dī a ligando: dicit igitur. Legem pone mihi ꝛc. q. d. ita liga me lege nāli ꝛ diuia: vt non declinē a via regia mandatoꝝ tuoꝝ: t Et dirige me ꝛc.]p semitaz que ē artior: ꝛ rectior intelligitur pfectio maior: que est superogationis: quā dauid desiderabat. v Ne tradideris me ꝛc.]. i. in voluntates malignoꝝ spirituū mihi aduersantiū. x Quoniā insurrexerunt ꝛc.]Demones enī de iustoꝝ innocentia requisiti falsum respondent: ꝛ ꝫ eos allegant: sicut patz iob. j. ꝙ sathan requisitus a dño de innocentia sci iob: falsum respondit: ꝛ ꝫ eum falsuz allegauit. d. Nūquid frustra timet iob deū ꝛc. y Et mentita est ꝛc.]da sathan mendax est: ꝛ pater ei⁹. i. inuentor mendacij: vt dī Johā. viij. Aliter exponitur ab aliquibus ab illo loco. Legem pone mihi domine ꝛc. quod est petitio dauid petentis: vt a deo sic dirigatur ꝙ a saule ꝛ eius complicibus non capiatur: Et qđ subditur: Qm̄ insurrexerūt in me testes iniqui. s. illi qui erga saul falso diffamabāt dauid: ſm ꝙ ipse dicit. j. Reg. xxiij. Quare audis verba hominū loquentiū: dauid querit malū aduersum te. Sed pīma expositio magis consonat lr̄e p̄cedenti ꝛ subsequenti: que loquit de pseuerātia dauid in bonis post mortem saulis: p̄p̄ quod ex tali pseuerātia: quā a deo obtinere sperabat: cōcludit i fine psalmi. z Lre do videre bona dñi. electis repromissa.

a In terra viuentium. i. in vita beata: q̄ est eterna. Spes enim est certa expectatō future beatitudinis ex gr̄a ꝛ meritis p̄uenīens: Propter qđ dauid exhortat seipsuz loquens ad seipsum quasi ad aliuz dicēs:

Adiūtor meus esto nē dēlinqs me: nēqz despicias me deus salutaris meus. Qm̄ pater meus ꝛ mr̄ mea dereliqrūt me] dñs aūt assūpsit me. Lege põe mihi dñe i via tua:] et dirige me i semita recta] p̄pter inimicos meos. Ne tradideris] me i aias tribulātiū me:]qm̄ insurrexerūt i me testes iniq:] et mētita ē iniq tas sibi.]Credo vidē bona dñi in tērra viuētiū. Expecta dñm ūiriliť age: ꝛ p̄fort cor tuū et sustine dñm.

b Expecta dñm. i. p virtutē spei beatitudinē ab ipso expectando. c Uiriliter age. de bono in melius p̄ficiēdo d Et p̄fortet cor tuū. virtute diuine gratie: q̄ stabilit cor p̄pter qđ dī hebr. xiij. Optimum est gratia stabilire cor. e Et sustine dñm. patienī ferendo eius disciplīne flagellum: qz ipse vulnerat ꝛ medet: percutit ꝛ manus eius sanabunt: Job. v. Moraliť autē pōt exponi p̄s iste ut sit oīo cuiuslibet sapientis ad vnctōem regiā: seu pontificalē se devote p̄parantis: qz p̄ debet petere p̄stantiam ꝫ insultuꝫ malignoꝝ spirituū: 2o diligentiā circa diuinū cultuz: tertio pseuerantiā i bonis: ut ptingat ad finale p̄miū: qz qui pseuerauerit vsq̄ in finē hic saluus erit. Matth. x.

In psal. xxvj. Dñs illuminatio mea. vbi dī in postilla: Exq̄siuit te facies mea. Additio.

IN his vbis cum dicit psalmista: Exquisiuit te facies mea faciē tuam dñe requirā. vī p̄p̄ie petere visionē facialē diuinam: in q̄ vltima btitudo cōsistit. De illa enī dicit Apo. j. corinth. xiij. ca. Tūc autē facie ad faciez: qđ notanter innuit in p̄missis vbis. sz quia talis visio facialis non habet de cōi lege in statu vie: iccirco p vbum futuri tēporis subiunxit: Faciem tuā dñe requirā. .i. pseuerans instabo ut inueniā: ꝛ sic in p̄dictis vbis magis videt petere psalmista gr̄am p̄summatā: que ē in gloria: q̄ gr̄am enigmaticā: q̄ ptinet ad viaz: cum tñ sb̄dit: Ne auertas faciem tuā a me. potest intelligi de gr̄a p̄ut in postilla. qz p eam deveniť ad facialē visionē: quā p̄ncipaliť petiuit.

In eodem psal. xxvj. vbi dī in postilla: Qm̄ pater meus. idest adam. Additio.

QUm psalmista dicit: Pater meus ꝛ mater mea dereliquerunt me. ad lr̄am potest intelligi p̄p̄rie de Dauid: qui cum esset minimus fratrum contemptus fuit a parentibus: vnde nolebant eum p̄sentare samueli ad vnctionem: quasi contemptiue cum relinquentes: a domino tamen per samuelē fuit assumptus: vt patet. j. Reg. xvj. ca. hec in glosa: et pertinet ad sensum litteralem: quia ad p̄p̄riam historiam ipsius dauid. Quod autem subditur: Legem pone mihi domine ꝛc. continuat p̄p̄rie cum p̄dictis: ſm hanc expositionē sic: Nam quia ad regem pertinet regere populū: ſm legem diuinā: iccirco

regi p̃cipiebat: Deutero. xvij. c. vt scriberet sibi lib̃z legis diuine: ⁊ assidue in eo legeret. ⁊ h᷑ est q̃ dicitur: Legẽ pone ⁊c.

Replica.

IN psal. Dñs illuminatõ. pauca ponit Burgeñ. sz q̃ ponit magl tendũt ad lr̃e discontinuatõez q̃ expositionem p̃sertim circa illũ passum: Qm̃ pat̃ meus ⁊ mr̃ mea ⁊c. Quez sic exponit q̃ pentes dauid ꝓtemnẽdo eũ ⁊ abiciẽdo: noluerũt eũ samueli p̃tar̃ ad vnctiõem: q̃si ꝓtẽptiue eũ dereliquendo. Illud aũt nõ vĩ verũ q̃ pentes dauid illud fecerãt ex ꝓtẽptu: sed q̃ nõ p̃sumebant de iunioze: nec de illa p̃ma vnctõe fcã per samuelem fcũs ẽ psal. iste: q̃ fcũs ẽ p᷑ mortem saul: vt dicit beatus hiero. Illa ãt vnctio lõge añ mortem saul fcã est: vt patz. j. Reg. xvj. etiã h᷑ videtur: q̃ tpe p̃me vnctõnis dauid nihil hũit aduersi q̃ timerz: put ħ allegat. d. Si surgat aduersũ me ꝑliũ castra ⁊c. imo statim post p̃mã vnctionẽ fact᷑ ẽ amicissimus ipsi saul eius psaltes armiger ⁊ gener: q̃ oia patẽt. j. Reg. p totũ. q̃uis post factus sit saul eius psecutor: de quo hũc psal. nõ fecit ꝓput btus hiero. sentit: ⁊ supza allegatũ ẽ.

AD te dñe clamabo ⁊c. Psal. XXVII.

Huic psal. p̃mittit talis ti. in hebreo: ⁊ in translatõe hiero. sicut psal. p̃cedenti: ꝓp̃ quod ex dictis pz expositio. De mã aũt huius psal. ⁊ tpe q̃ fcũs fuerit videt mihi saluo meliozi iudicio q̃ dauid fecit hũc psal. i. psecutõne absalon ꝫ ipsũ q̃n dauid fugiens de hierusalẽ timore absalon ascendebat cliuũ oliuarũ nudis pedibus icedẽs flens: ⁊ opto capite: ⁊ sadoch ⁊ abiathar apportauerũt arcam dei volentes ipm cõcomitari: ⁊ ascendit abiathar ad ꝓsulendũ dñm: vt hz̃. ij. Reg. xv. Sed tũc nõ hũit rñsum: ꝓpter quod dauid reputauit deũ sibi nõ esse adhuc placatũ: ꝓp̃ quod iussit arcã reportari in ciuitatẽ ad locũ suuz sua comitiua reputans se indignũ: Et tũc ascendẽs sumitate montis: vñ tabernaculũ dñi clare videbat: ex illo loco orauit versa facie ad locũ scm̃: sicut solitus erat facere q̃n veiebat ad locũ illũ: sicut ⁊ nũc fideles a loco vñ potest videri ecclesia alicuius sancti ibi adorãt: et tunc verisile ẽ q̃ tũc fecerit psalmũ istũ ꝑ sua liberatõe ab illa psecutõe: et p spiritũ intellexerit se exauditũ. Et fm hoc diuidit iste psalmus: q̃: ꝑmo ponit ipsius dauid deuota petitio: scõo eius exauditõ: ibi Bñdictus dñs. Circa p̃mũ dicit sic: a Ad te dñe clamabo. i. ex magno affectu orabo: ⁊ q̃ sit orõ sb̃dit᷑ cũ dr̃: b Deus meus ne sileas a me. denegando mihi rñsum p spm̃ tuũ: sicut negasti mihi petenti p abiathar sacerdotẽ. c Neq̃n taceas a me. repetitio ẽ eiusdem ad maiorem affectus exp̃ssionẽ. d Et assimilabor ⁊c.]. i. reputabo me mortuũ: si non des mihi rñsum. e Exaudi dñe ⁊c.]. i. ne differas longe me exaudire. f Duz exrollo ⁊c.]quia versa facie orabat ad locum vbi erat tabernaculum: in quo loco p spiritum sciebat fundandum esse templum. g Ne simul tradas ⁊c.]qui sunt digni morte

Dauid psal. XXVII.

AD tẽ dñe clamabo dẽus meus ne sileas a me: neq̃n taceas a me: ⁊ assimilabor descẽdẽtibus i lacũ.] Exaudi dñe vocez orõnis mee dum oro ad te:]dũ ex tollo manus meas ad tẽplũ scm̃ tuũ.]Ne simul tradas me cũ pctoribus:] et cũ opãtibus iigtatẽ ne pdas me.] Qui loquunt pacẽ cũ ꝓximo suo: mala aũt in cordibus eoz. Dã illis fm opa eoz.] et fm nequitiã adiuẽtionũ ipsoz.] Scõm opa manuũ eoruz tribue illis: redde retributiõem eoz ipsis. Qm̃ nõn intellexerũt opa dñi:]et in opa manuũ ei᷑ destrues illos] ⁊ nõ edificabis eos. Bẽne dict᷑ dñs: q̃m exaudiuit vocẽ depcatõis mee. Dñs adiutor meus ⁊ ꝓtector meus: et in ipo sperauit cor meum et adiut᷑ sum. Et refloruit caro mea: et ex voluntate mea cõfitebor ei. Dñs fortitudo plebis sue:] et protector saluationum christi sui est.]Saluum fac populum tuũ dñe] et bene dic hẽditati tue: et rege eos et extolle illos usq; in etnũ.

k Da illis ⁊c.] eos fm demerita puniendo: quod dixit dauid nõ ge lo vindicte: sz iustice. l Et fm nequitiaz ⁊c]. i. fm nequitiaz ab eis studiose inuẽtam: quia de consilio achitophel sub specie deuotionis iuit absalõ ad locum conspiratiõis fiende cõtra patrem. ij. Reg. xv. m Scõm opera manuum eorum ⁊c. Repetitio est eiusdem ad maiorem expressionem. n Quoniam non ⁊c]. i. opera a domino p̃cepta: que sunt sancta ⁊ bona: talia non intellexerũt practice: q̃uis achitophel qui erat valde sapiens itellexerit speculatiue. o Et in opera ⁊c.]qz absalon sine filio mortuus ⁊ iterfectus ẽ: vt hz̃. ij. Reg. xvij. ⁊ achitophel suspendio interijt. ij. Reg. xvj. Et vtrũq; ꝓtigit iudicio diuino. p Bñdictus dñs. hic ꝓñt᷑ describit petitõis dauid exauditio: quã in spũ puidit in generali: non tñ q̃tum ad oẽs ꝓditões pticulares. dicit igit: p Bñdictus dñs. tãq; gratus ꝰ diuino bñficio. q Qm̃ exaudiuit ⁊c. i. exaudiendaz reuelauit. r Dñs adiutor meus. in factis arduis. s Et protector meus. in periculis. t Et in ipso sperauit cor meum. ⁊ non lingua tantum. v Et adiutus sum. eo q̃ sperauí vere corde ⁊ ore. x Et refloruit caro mea. quia ex letitia cordis interioris fit quedam refluentia in carne exteriori: fm q̃ dicitur Prouer. xvij. Animus gaudens etatez floridam facit: spiritus autez tristis exiccat ossa. y Et ex voluntate mea. i. motu proprie deuotõnis. z Cõfitebor ei. confessione laudis: Et quid confiteatur subdit dicens: a Dominus fortitudo plebis sue. quasi d. Ego ⁊ plebs mea cum simus pauci non possemus resistere: nisi virtute diuina. b Et protector ⁊c. idest mei qui sum christus eius: quia per eum in regem vnctus. Et quia ad bonum principem pertinet desiderare bonũ ppli sui: tõ sb̃dit dauid. d. c Saluũ fac ⁊c.]in periculis. d Et benedic hẽditati tue. mltiplicando ppl̃m tuũ in bonis tpalibus ⁊ spũalibus. e Et rege eos. ne deuient a via iusticie. f Et extolle illos. pducendo eos ad celsitudinẽ celestis glie. g Usq; in eterñum. i. sine fine. Mozaliter ãt põt exponi psal. iste de q̃libet fideli posito in afflictõe corporali vl̃ mẽtali: et iõ deuote se petit liberari diuinitus: ⁊ sẽtiẽs se a dño exauditum studet ei deuote regratiari. Cetera patent.

Afferte dño filij dei ⁊c. Psal. XXVIII. Huic psal. p̄mittit talis ti. in hebreo. Psalm' dauid. Jn translatõe vo hiero. dr: Canticum dauid. ⁊ in idem redit: ⁊ pz expositio ex dictis supra p̄s. xxij. ⁊. xxiij. De mã aũt huius psalmi dicit hiero. in p̄logo huius libri q̄ dauid fec̄ hunc psal. in cõsumma tiõe tabernaculi: qõ fecit ad reponendũ arcam dñi vt hr̄. j. Paralip. xvj. quo p̄sũma' to erat ibi deo deuote offerendum ⁊ seruiendũ: et p̄m h' iste p̄s. diuidit i duas ptes: qa p' dauid inuitat ad offerendũ deo deuote: 2° dclarat q̄ seruiendũ ẽ ei humiliter ⁊ prompte: ibi Uox dñi. Circa p̄mum dicit sic: a Afferte dño filij dei. i. vos filij isr̄l qui estis filij dei tanq̄ ab eo specialiꝫ electi ⁊ dilecti: p̄m q̄ ipse dic̄ Exo. iij: Filius me' p̄mogenitus isr̄l. Uel aliꝫ: b Filij dei .i. vos sacerdotes ⁊ ministri: q̄ inẽ filios isr̄l estis spāliꝫ electi ad cultuꝫ dei. c Afferte filios arietũ. hoc dicit ppt̄ iuge sacrificiũ in q̄ offerebant q̄tidie duo agni immaculati: vnus in mane: ⁊ alius in vespere: ⁊ p h' intelligunt alie oblatões ⁊ sacrificia: q̄ offerebant medio tẽpore: qz ante sacrificiũ matutinũ nõ poterat fieri aliq̄ oblatõ seu sacrificiũ: sic̄r nec post iuge sacrificiũ vesptinũ. d Afferte dño ⁊c. Joia opera vestra bona ad ei' gloriã dirigendo: p̄m q̄ dicit aplus p̄ma cor̄. x. Omnia in gloriã dei facite. Hoc aũt facit fides operãs p dilectõem in q̄bus p̄sistit cultus dei interior: ppter qõ dicit Augustinus in encheridion: fide spe ⁊ charitate diligit deus seu colit. e Afferte gl̄iam noi eius. i. noi eius tetragrãmaton: qõ hẽbatur i tãta reuerentia apud hebreos qõ nõ noiabat in publico: sz tantũ in templo i bñdictõibus sacerdotũ super pplm. f Adorate dñm ⁊c̄. i. in atrio sacerdotũ vbi fiebant sacrificia: qõ erat sancti' alio atrio in q̄ erant aliꝫ vulgares ad adorandũ ⁊ audiendũ v̄bum diuinũ. g Uox dñi. Hic p̄nter dauid õclarat q̄ deo sit obediendũ p̄mpte: ⁊ hoc p̄ multa exẽpla v̄tutis diuine cui nullus põt resistere. Primũ est exemplum de transitu maris rubri cũ dicit: g Uox domini ⁊c̄. Jqz sic̄ dcm̄ fuit Exo. xiiij. de nube intermedia inr̄ castra isr̄l ⁊ egyptioꝝ diuino iussu p̄cesserunt tonitrua ⁊ fulgura subuertentia rotas curruũ egyptioꝝ: et aque reuerse sunt sup egyptios: iõ subdit: h Dñs super aquas multas. Scõm exemplũ est in datione legis que facta est in terroribus diuine v̄tutis: p̄m q̄ dr̄ Exo. xix. Jam aduenerat dies tert' ⁊ mane inclaruerat: ⁊ ecce ceper̄t audiri tonitrua: ⁊ micare fulgura: ⁊ nubes dẽsissima operuit montẽ: clãgorq̄ buccine vehemẽtius p̄strepebat: ⁊ q̄tum ad hoc dr̄: i Uox dñi i virtute. postea locutus ẽ dñs dicens: Ego sũ dñs deus tuus: qui eduxi te de terra egypti. ⁊ p̄nter ponunt decẽ p̄cepta decalogi: ⁊ q̄tum ad hoc dr̄: k Uox dñi in magnificẽtia. Loquebat enī sicut rex magnificus iponens p̄cepta Et qz filij isr̄l fuerunt valde pterriti: p̄m q̄ dr̄: ibi Et p territi ac pauore concussi steterũt p̄cul dicentes moysi Loquere tu nobis ⁊ audiemus. non loquat nobis dñs ne forte moriamur. et q̄tum ad hoc dicit: l Uox dñi p̄fringentis cedros. i. maiores illius ppli: qui cõfracti timore sic loquebant moysi. m Et p̄fringet dñs cedros libani. hoc addit ad denotandũ magnitudinẽ p̄ncipũ illi ppli: q̄ erant capita tribuũ. Jn mõte enī libani crescũt maiores cedri q̄ alibi. n Et cõminuet eos ⁊c̄. i. sicut vitulũ pascentem in libano: qui ex modico sonitu et fragore terre ẽ ⁊ tremit: sic isti fuer̄t mirabiliꝫ territi: vt p̄ dictum est: ⁊ q̄si comminuti in mente: cõsiderantes diuinã maiestatẽ: ⁊ suã fragilitatem reputauerunt se quasi nihil: ⁊ sic res cõminuta: qz tñ moyses nõ fuit in aliquo territ': vnde dixit ad pplm: Nolite timere ⁊c̄. Et subdit: Moyses aũt accessit ad caliginẽ in qua erat dñs: iõ subdit: o Et dilectus. s. moyses q̄ fuit deo dilect': ⁊ hõib': vt hr̄ Eccl. xlv. p Quẽad modũ filꝰ ⁊c̄. i. secur' ⁊ imperrit': sic̄ vnicornis. Jn trãslatõe ãt hiero. iuxta hebreũ sic hr̄: Et disperget eas q̄si vitulũ libani: ⁊ sarion q̄si filꝰ rinocerontꝭ. Et eadẽ ẽ sntia: qz mltũ territi dispgunt: vñ ô filijs isr̄l dr̄ vbi supra pterriti ac pauore p̄cussi steterũt p̄cul. Et sarion. i. filꝰ p quẽ intelligitur moyses a deo p̄dilect'. Sic̄ filꝰ. q̄si filꝰ rinocerõtꝭ. i. ita ipa' uidus: sicut rinoceros: qõ idẽ signat qõ vnicornis. Tertiũ exemplũ ẽ de vindicta dñi fcã in deserto de choze ⁊ cõplicibus ei': vt hr̄. Nũe. xvj. ex q̄ aliq̄ fuerũt cõbusti p ignez a deo imissũ: ⁊ aliq̄ a ira absorpti: ⁊ q̄tũ adh' dr̄: q Uox dñi inciderit ⁊c̄. Jqz aaron p̄ illa plaga sedãda obtulit thymiama: ⁊ sic cessauit icẽdiũ: ꝛz q̄ dr̄ Nũe. xvj. Obtulit thymiama: ⁊ stãs inẽ mortuos ⁊ viuos p̄ pplo depcat' ẽ: ⁊ plaga cessauit. r Uox dñi p̄cutientꝭ deserti. qz tũc fuit ira motus: ⁊ ira aperuit os suũ ⁊ deglutiuit Chore Dathan ⁊ Abyron: ⁊ tabernacula eorꝝ. s Et cõmouebit ⁊c̄. Jh' addit: qz h' fcm̄ accidit i deserto cades: vbi mãserũt filij isr̄l lõgo tpe: vt hr̄ Deut. j°. Quartũ exẽplũ põit cũ dr̄: t Uox dñi p̄parantꝭ ceruos. Dicũt hebrei: Uox dñi occidẽtis ceruas. Hiero. in trãslatõe iuxta hebraicũ dic̄: Uox obstetricãs ceruas. et p̄m h' ista lr̄a mltiplicit̄ exponit. Ra. sa. exponit de tpe messie i q̄ ut dic̄: iudei abũdabũt oib' delicijs ac bonis: et sic ad voluntatẽ eorum dñs inficiet ceruos: ⁊ alia aialia siluestria: q̄ sũt comestibilia. Sz h' dcm̄ fũdatur sup errorẽ eorꝝ q̄ dicũt vitã futurã fore aialẽ cibis idigentẽ sic̄ dixi plen' sup Gen̄. j. c. Et i h' erroze ꝓueniũt cũ tartarꝭ ⁊ saracenis. Dictio aũt hebraica h̄ posita eq̄uoca ẽ ad desiḡnandũ occisionẽ obstetricationẽ ⁊ p̄paratõez. Scõm aũt trãslatõez hiero. iuxta hebraicũ ponit de vtute dei dãtꝭ ceruis vtutẽ pariẽdi: ⁊ ẽt nutriendi fet': ita q̄ supplet ibi vicez obstetricis. Scõz ãt lr̄am cõez põt exponi de ira neptalim ꝛz q̄ scribit Gen̄. xlix. Neptalim ceruus emissus dãs eloq̄a pulchritudis. qõ exponit a doctorib' hebreis ⁊ latinis: eo q̄ in sorte neptalim erat ira p̄mitiua añ alias sortes p̄ferens fructꝰ suos: sic̄ ceruꝰ velocꝰ currit aliꝫ aialib': ⁊ pp h' õ ill' fiebãt sacrificia i solẽnitate paschali ô granis nouis: ⁊ tũc leui te cãtabãt diuinas laudes: q̄ sẽ eloq̄a pulchritudis. Scõz h' igit̄ p ceruos h̄ itelligũt fructꝰ ira neptali velociꝰ ad maturescẽdũ p̄ aliꝫ: sic̄ ceruꝰ velocior ẽ i cursu aliꝫ aialib': q̄ q̄dẽ velocitaꝫ fiebat diuia vtute oia p̄ducẽte: ⁊ p̄m hoc dicitur Uox dñi p̄parantꝭ ceruos. Et qz õ ill' fructib' fiebat oblatio i solẽnitate paschali: ut dcm̄ ẽ: iõ sbditur: v Et reuelabit

Cãticum dauid. xxviii.

Afferte dño filij dei: afferte dño filios arietum. Afferte dño gl̄iam ⁊ honorẽ: Afferte dño gl̄am noi eius: adorate dominũ in atrio sancto eius. Uox dñi super aquas: deus maiestatis intonuit: dñs sup aq̄s multas. Uox domini in uirtute: uox domini in magnificentia. Uox domini confringentis cedros: et p̄fringet dominus cedros libani. Et cõminuet eas tãq̄z uitulũ libani: Et dilectꝰ q̄ṽ admodũ filꝰ unicornium. Uox dñi incidẽtis flãmã ignis: uox dñi p̄cutientis desertũ: ⁊ cõmouebit dñs desertũ cades. Uox domini p̄parantis ceruos et reuelabit

condensa.i. atriũ sacerdotũ ⁊ tẽplũ: qz tunc aperiebant ad solẽnius celebrandũ diuina: ⁊ dr. ¶ Ꝯdẽsa. eo q vulgus nõ hẽbat illuc accessũ liberũ. ¶ Et i tẽplo eius ⁊c.]quia tũc diuine laudes fortius cãtabant p leuitas ⁊ sacerdotes. Tñ h accipit tẽplũ p tabernaculo: qõ pparauit arce dñi: ⁊ frequẽt accipit vnũ p alio i veteri testa.

z Dñs diluuiũ ⁊c. Hic ꝓñter põit q̃ntũ exẽplũ ꝺ diluuio: qõ tpe noe fuit iductum diuina vtute sup terrã ad puniendũ hoiuz malicia: vt hr Genẽ. vij. ⁊ gtũ ad hoc dicit

z Dñs diluuiuz. i. traz dissipatã p diluuium. a Inhitare facit. p multiplicatiõez hoiũm ⁊ aialiũm: q̃ in arca reseruauit.

b Et sedebit dñs tanq̃ iudex omniũ.

c Rex in eternũ. fm illud Esa. ix. Multiplicabit ei⁹ iperium: ⁊ regni eius ñ erit finis. Ultimo dauid impcat pplo suo. d. d Dñs vtutẽ .s. patiẽtie in aduersis. e Dabit pplo suo. i. det. Hebrei enĩ nõ hñt modũ optatiui: sz p eo vtunt futuro idicati modi. f Dñs bñdicet. i. bñdicat. g Populo suo. euz in bonis tpalibus ⁊ spualibus mltiplicãdo. h In pace. Quia sic dicit pscianus: Si quer̃at q̃d ẽ summũ bonũ i vita: bñ rñdet pax. Mystice possz exponi ps iste ꝺ mãli ecclesia in q̃ ḳtidie offert agnus imaculatus iesus chr̃ist⁹ ad honorẽ dei patris seu totius trinitat: cui seruiẽdũ ẽ: ⁊ pmpte obediendũ ꝓpr̃ mirabilia: q̃ facit in celo ⁊ in trr̃is. Pr̃⁹ mirabili correspõdet sacr̃m baptismi: fm illud Cor̃. x. Oẽs i moyse baptizati sũt in nube ⁊ i mari: Scõd vo exẽplo correspõdet publicatõ euãgelij: p quã ꝓfracti sũt cedri lybani .i. pncipes seculi submittẽtes hũilit colla sua iugo fidei. Tertio exemplo correspondet repssio ignis iussu dei cõburẽdi vtutem amittenti in mltis martyribus: sic ps ex eoz legendis: et terremot⁹ oppmens tyrãnos ⁊ eoz ministros: ⁊ corruere faciẽs tẽplo idoloz: sic ps in legẽdis pluriũ martyz. Quartũ vo exẽplũ repsentat pmitiue ecclesie statũ: qz tũc sic ira pmitiua ptulit mltos fideles gaudenẽ ⁊ pmpte currẽtes ad martyriũ: qõ fuit mã exultatõis ciuiuz celestiũ in tẽplo glie deũ iugiter laudantiũ. Quintũ exemplũ pfigurauit statũ mũdi añ incarnatõem chr̃isti: i q̃ deo pmittẽte suo iusto iudicio iundauit diluuiũ vicioz: sz p chr̃istum et apl̃os tanq̃ p alterũ noe ⁊ filios eius hitata ẽ terra ex mltiplicatõe fideliũ. In psalmo. xxviij. Afferte dño. vbi dr in postilla: Uox dñi obstetricãs ceruas. Additio.

APud hebreos duplex ẽ vita futura. Pr̃ima est in tpe messie p eos adhuc expectati: in q̃ vitã aialẽ gerendo: cibis ⁊ potibus indigebũt: sic ⁊ mõ: nisi q̃ abũdãt⁹ ⁊ supra modũ: ⁊ delectabil⁹ credũt se talia hitaturos. Scõa ẽ in alio seculo in q̃ fm pncipaliores ⁊ magis autẽticos nõ credũt hẽre vitã corporalẽ: sz spualem tm̃ vñ nõ ꝓueniũt in h⁹ erroze cũ saracenis ⁊c.

EXaltabo te dñe ⁊c. Psal. XXIX.

Huic psal. pmittit talis ti. in hebreo: ⁊ in trãslatõne hiero. iuxta hebraicũ: Psalmus cantici p dedicatõe dom⁹ dauid. Circa quod sciendũ q̃ ista dedicatio nõ fuit dom⁹ dauid in q̃ hitauit: sz alia h⁹ dicãt ⁊ male: q̃a nõ legit illius dom⁹ alia dedicatio: sz tẽpli edificati p salomonem: qõ h dr domus dauid: qz voluit tẽplũ edificare: vt hr. ij. Reg. vij. sz de mãdato dñi edificiũ fuit retardatũ vsq̃ ad tps salomonis filij sui. Dauid tñ tradidit ei descriptoem tẽpli ⁊ edificioz in circuitu ⁊ vtensiliũ: ⁊ pre parauit ipensas saltem ꝓ magna pte: vt hr. j. paralipo. xxviij. ppr̃ qõ hic dr domus dauid. Dicũt aũt hebrei ⁊ satis verisilr: put plen⁹ declaratuz fuit. iij. Reg. viij. ⁊. ij. Paral. vj. q̃ in dedicatõe tẽpli: cũ sacerdotes portantes arcam vellẽt eam trãsferre ꝺ tabernaculo dauid in q̃ fuerat ⁊ introducẽ intra scã scoz: porte tẽpli clauserant se: nec fuerũt reserate donec leuite cãtates psal. cxxij. venirent ad locũ illũ Propr̃ dauid fruz tuũ ne auertas faciẽ chr̃isti tui. i. salomonis in regẽ inuncti. Et tũc porte fuerũt reserate: Qõ videtes oẽs ppli cognouerũt q̃ pctm̃ dauid de adulterio bersabee ⁊ homicidio vxie erat totaliter a deo remissũ: ⁊ vsq̃ ad tẽpus illud plures de pplo tenebant ꝑriũ: Igit dauid hoc ꝓuidens in spũ fecit hunc psal. in quo describit ꝑdicti peccati cõmissionem ex sua fragilitate: ⁊ eiusdẽ remissionẽ ex dei misericordia ⁊ benignitate. Et fm h⁹ iste psal. diuidit in duas ptes: qz ꝓmo dauid ꝓfitet diuinã benignitatẽ vel bonitatem: scõo ꝓpam fragilitatem ibi: Ego aũt dixi. Circa ꝓmũ dauid ꝓmo dei bonitatez ꝓfitet: scõo alios ad idẽ hortat: ibi Psallite dño. Circa ꝓmũ dicit sic: a Exaltabo te dñe. nomẽ tuũ publice collaudãdo. b Qm̃ suscepisti me. in tua gr̃a: post tãta flagitia a me pperrata. s. in adulterio bersabee ⁊ homicidio vxie. c Nec delectasti ⁊c]. s. achitophel ⁊ absalon: q̃ inducebãt populũ ad me psequendũ: allegantes ꝫ me ꝑdictũ flagitium: tñ finaliter non fuerũt delectati: qz achitophel se suspendit: ⁊ absalon in bello interr̃jt: ⁊ magna pars ppli sequentis ipsum. d Dñe deus meus ⁊c.]corde ⁊ore. e Et sanasti me. a ꝑdicti pcti vulnere. f Domine eduxisti ab inferno aiam meã ⁊c. qa ꝓpter dcã flagitia erã dignus gehenna: sz tu saluasti me tua misericordia g Psallite dño. Hic ꝓñr alios hortat ad laudandũ deum de misericordia sibi fcã. d. g Psallite dño ⁊c]. i. vos sacerdotes diuio cultui deputati ⁊ scificati. h Et ꝓfitemini ⁊c.]ꝓfessiõe laudis: ad q̃z ꝓfessionẽ cũ dicerent: Memẽto dñe dauid apte fuerunt porte tẽpli: vt deñ ẽ ps. ꝓcedenti. ⁊ sic oibus apparuit pctm̃ dauid a deo dimissũ. i Qm̃ ira ⁊c.]cito trãsiẽs: vñ in hebreo: ⁊ in translatõe hiero. iuxta hebraicuz hr: Qm̃ ad momentũ ira ei⁹ ⁊ vita in voluntate eius. qz non vult deus mortẽ peccatoris: sz ut ꝙuertat ⁊ viuat. Ezechiel xviij. Quia ei⁹ misericordia superexaltat iudiciũ: Jacobi ij. k Ad vesperũ ⁊c]. q. d. si in vespere iducat fletuz pctores puniẽ cito trãsibit: ⁊ i mane dabit letitiã eos ꝓsolan⁹ l Ego aũt dixi. Hic ꝓñr dauid ꝓfitet ꝓpriã fragilitatem. Et circa h⁹ ꝓmo declarat suã miseriã: ⁊ secundo dei clementiam: ibi Audiuit dñs. Circa ꝓmum dicit l Ego aũt dixi ⁊c]. i. in ꝓncipio regni mei q̃n abundaui bonis tẽporalibus ⁊ spualib⁹. m Nõ mouebor in eternũ. a via veritati iustitie. Ex h⁹. n. q̃ in psecutõe

saulis positus diu innocentiã seruauerat: vt pz ex decursu ꝑmi Reg. decimo eandẽ innocẽtiã se tenẽ ꝓfidebat: ió dicebat: n Dñe i volũtate tc.] fuit.n.decorus corpore: vt hĩ.j. Reg.xvj.ꝛ magi mẽte ẽtuꝫ decore. Uerũtñ qz in hmõi ꝓfidebat: deus ad horã eiꝫ dimisit: et sic grauiꝫ peccañ fragilitatẽ suã cognouit. et hoc est qđ addit: o Auertisti faciẽ tuaꝫ a me. ad horam me relinquendo fragilitati mee.

p Et fcũs sum ꝓturbat'. qz p sathanã in flagitia grauia deiectus.

q Ad te tc.] cor de ꝛore. r Et ad deũ meũ depcabor. pro dictorum peccatoꝝ remissiõe allegando quod sequitur:

nũ. Dñe i volũtate tua: ꝑstitisti ỏcori meo ẏtutẽ. Auertisti faciẽ tuã a me: ẽt fcs sũ ꝓturbat'. Ad tẽ dñe clamabo:] ẽt ad deũ meũ depcabor. Quẽ vtilitaꝫ in sãguine meo:] dũꝫ descẽdo i corruptiõem. Nũqđ ꝓfitebiꝫ tibi puluis: aut annunciabit ẏtatẽ tuaꝫ. Audiuit dñs ẽt misert' ẽ mei: dñs fcs ẽ adiutor me'.] Cõuertisti planctũ meũ i gaudiũ mihi: cõscidisti saccũ meũ ẽt circũdedisti me leticia. Ut cãtet tibi gloria mea ẽt non compungar: dñe deus me' i eternũ ꝓfitebor tibi.]

s Que vtilitas tc.] .i. in pctõ meo ex q merui q sanguis meus effunderet. t Dũ descendo tc.] .i. si ꝓpt eũ icurrã mortẽ corporis ꝛ iehẽne. q.d. nulla: vñ sequitur v Nũqđ ꝓfitebiꝫ tibi puluis. s. corporis mei incinerati. q.d. nõ: ꝛ iõ meli' ẽ vt mihi remittas culpã ꝛ penam eternã eã cõmutando in penã tpalez. x Audiuit dominus. Hic ꝓnter ꝓfitet diuinã clemẽtiã. d. x Audiuit dñs. depcatõem meã exaudiẽdo. y Et misertus ẽ mei. meũ flagitiũ remittẽdo. z Dñs factus tc.] insultus sathane a me repellendo. a Cõuertisti planctũ meũ. de peccati ꝓmissiõe. b In gaudiũ mihi. de eius remissione. c Cõscidisti saccum meũ. vestẽ lugubrem deponendo. d Et circũdedisti me leticia. interius ꝓsolando. Hoc ãt factũ fuit qñ post pctm̃ bersabee ꝛ vrie cõmissũ ieiunauit dauid ꝛ fleuit iacẽs sup terraꝫ infirmato paruulo de bersabee nato: vt hĩ.ij. Reg.xij. Postea mortuo puero surrexit ỏ luctu: ꝛ mutata veste lugubri lotus ꝛ vnctus ẽ i signũ exultatõnis. Cognouit eni pctm̃ suũ dimissũ q̃tum ad culpã: ꝛ pene ptem ꝓpt luctũ suũ ꝛ pueri mortẽ. e Ut cantet tibi gl̃ia mea laude publica ꝛ clara. f Et'nõ cõpũgar. remorsu cõsciẽtie mee ex pctĩ cõmissiõe: qỏ cogui eẽ dimissũ q̃tuꝫ ad reatũ culpe. g Dñe de' meus tc.] qz i patria erit ꝓfessio laudis diuine pfecta: ps.lxxxiij. Beati q̃ habitant in domo tua dñe in secula seculoꝝ landabũt te. Moraliꝫ posset exponi ps iste de q̃libet fideli: q̃ reuelatione diuina seu ꝓbabili ꝓiectura cogñscꝫ aliq̃ỏ graue pctm̃ a ỏo sibi dimissũ: ꝓpt qỏ gr̃as agit collaudãdo deꝫ bonitatẽ: ꝛ recognoscẽdo suã fragilitatẽ.

In psal. xxix. Exaltabo te. vbi dr̃ in postilla: Dicũt aũt hebrei.

Additio.

Hoc dictũ hebreoꝝ nullã vr̃ hñe verisimilitudinẽ sicut dcm̃ ẽ supra i additiõe sup psal. xxiij. nec etiã oẽs expositores hebrei hoc dicũt: nã rabi abenhagra: q̃ magis sequit sensũ lr̃alẽ hunc ps. exponit de dedicatõe domus dauid: de q̃ lz nõ legat fcã aliqua solẽnitas: cũ illa nõ erat ꝓstructa ad sacra seu sacrificia ministranda: verisimile tñ est vt aliqua iocũditas i sua dedicatione fieret: cum illa fuit ꝓma domus ad honorem regie dignitatis in pplo israelitico ꝓstructa. Addit etiã abenhagra q̃ dauid p aliq̃ỏ tps ante ꝓdictam dedicatõez egrotauit ꝛ conualuit: ꝛ sic de vtroq; gr̃. s agẽs hũc psal. cõposuit: fm quã positõem satis ẽ lr̃a applicabilis: que q̃dẽ expositio magis videt admittenda: q̃ expositio Rabi salo. Tum qz illa presupponit miraculũ de q̃ debuisset fieri mẽtio. Ista ãt nõ ꝑsuppõit aliq̃ỏ prei cursuꝫ nãlem: Tum quia de remissione adulterij ꝛ homicidij sũt alij psalmi ꝓpr̃ij: vnde non est necessarium: ut circa h' psalmus iste versẽt tc.

Replica.

In expositiõe psalmi. Exultabo te. Burgeñ. ꝑfert rabi abenhagra rabi salomon Et fm illum exponit istũ psal. de dedicatõne domus dauid addens q̃ dauid añ illã dedicatõnem egrotauit: ꝛ conualuit: ꝛ sic de vtroq; gr̃as agẽs hunc psalmum cõposuit. Sed hec expositio ea facilitate contẽnitur qua probatur. Nulli.n. auctoritati scripture innitit: quod est argumẽtũ apud Burgeñ valde cõmune. Nec est verisimile dauid domum suam dedicasse: cum ante ꝛ post locus fuerit ꝓphanus in quo actus cultus diuini publice fieri non consueuerunt: nec de egrotatione ꝛ conualescentia dauid scripturã allegat. Fundatur igitur illa expositio super sola voluntate ꝛ imaginatõe. etiã non est verisimile q̃ dauid fecit psalmum singularem hunc de his que contigerunt solum fm cursum naturalem: qualia sunt illa de quibus dicit Abenhagra prout vult Burgeñ. Et cum postillatoꝛ exponit hũc psalmum de gratiarum actione dauid ꝓ remissione peccati adulterij ꝛ homicidij valde eleganter Burgeñ. instat dicẽs q̃ ỏ illa materia sunt alij psalmi facti. Ubi respondeo q̃ ñ est inconueniens de vna materia plures esse psalmos a dauid factos: vt pz discurrenti p libꝛ psalmoꝝ. Psal. XXX.

In te domine speraui tc. Huic psalmo premittit talis titulus in hebreo: Ad victoriam psalmus dauid. Et in translatione Hieronymi iuxta hebraicum: Victori psalmus dauid. Et patet expositio ex dictis supra psalmo. x. ꝛ. iij°. In aliquibus autem libris additur. Pro extasi. sed non est in hebreo: nec in translatiõe Hieronymi iuxta hebraicuꝫ: et ideo videtur ab aliquo doctore appositum: forsan pro eo quod infra dicitur: Ego autem dixi in excessu mentis mee tc. Excessus enim mentis et extasis idem signant. Ex titulo autem apparet auctor psalmi scilicet dauid: sed materia non apparet: propter qỏ varie exponitur. Dicunt enim aliqui q̃ dauid fecit hunc psalmum loquens in persona populi de captiuitate babylonica liberati preuidens in spiritu hanc liberationem. Aliqui autem dicunt q̃ fecit hunc psalmum loquens in persona populi israel liberati de seruitute philistinorum per ipsum dauid. Sed littera huius psalmi non videtur bene concordare: propter quod Rabi salomon dicit q̃ fecit hunc psalmum existens in persecutione saulis: pro qua multos psalmos fecit: quia longo tempore: durauit: ꝛ fecit hunc psalmum gratias agendo: eo q̃ multa pericula preterita iam euaserat: et orando pro euasione presentium et futurorum: que formidabat. Igitur scõm hanc sententiaꝫ que videtur mihi littere magis consona psalmus iste diuiditur in duas partes: quia primo dauid ostendit persecutõnis sue acerbitatem: secundo diuine retributionis equitatem: ibi Erubescant impij. Prima in duas: quia primo ostenditur confidentie dauid stabilitas. ꝛ secundo persecutionis atrocitas: ibi Miserẽ mei. Circa ꝑmũ diẽ sic dauda In te domine speraui. sicut in protectore forti.

b Nõ ꝓfundar in eternũ. lz ꝓfũdar ad tps: qz erat exul ꝛ fugitiuus: ꝛ tãꝯ leſoꝛ regie maieſtatis. c Jn iuſticia tua. ꝛc.]qz ꝓfido de ea nõ de mea. d Jnclína ꝛc.]loqt̃ ỏ deo more hũano: cui ẽ aurẽ ſuã icliare ad illỏ qỏ vlt audire: vel exaudire. e Accelera ꝛc.]ne deficiã i pſecutõe. f Eſto mihi ꝛc.] in pñtibus periculis. g Et in domũ refugij. ꝓ futuris. h Qm̃ fortitudo ꝛc.] hoies. n. ẽt illi q̃ erãt de tribu iuda ꝛ dauid: nõ audebãt eũ recipere timore ſaulis regis: imo ẽt cũ eo erãt i pſecutiõe dauid: ẽz q̃ dr. j. Re. xxiij. q̃ ſi in ira ſe abſconderit pſcrutaboꝛ eũ i cunctis milib⁹ iuda. i Et ꝓpt̃ nomẽ ꝛc.]p talẽ viã q̃ ſaul nõ poterit me capere. k Et enutries me. ſ. in deſerti lod vbi nõ poſſũ ab hoib⁹ victualia habere. l Educes me ꝛc]. i. ỏ occulti iſidijs ꝗphe oꝛ: ꝛ ꝓſimiliũ q̃s faciebant ꝯ dauid in fauoꝛez ſaulis: vt hẽ. j. Re. xxiij. m Jn manꝰ tuas ꝛc] qz nõ hẽo ꝓtectõez ſcu ỏfenſionẽ ex pte hoim̃num. n Redemiſti me ꝛc] qz dauid ỏ ſeruitute egypti redẽptꝰ fuerat in patrib⁹ antiquis. o Odiſti obſeruãtes vanitates. i. ſõnia auguria ꝛ ꝓſilia: p q̃z obſeruatõem aliq̃ ſperãt euadẽ periculũ. p Supuacue. qz talis obſeruatõ inutilẽ: imo nociua: qz ẽ ſupſtitioſa. q Ego ãt ꝛc.]nõ in talib⁹ ſomnijs vanis. i Exultabo ꝛc.]me liberãte ab anguſtia: ꝛ ſic pſecutio ẽ cã triſticie: ſic liberatio eſt cã leticie. k Qm̃ reſpexiſti ꝛc.] Excelſus. n. dr̃ hũilia reſpicit: ẽz q̃ pſ. cxxxvj. l Saluaſti de neceſſitatibus. i. de periculis vrgentib⁹ in q̃bus homo eſt neceſſitatus. m Aiam meã. i. vitã meã. ꝛ q̃ fuerũt illa pericula vrgẽtia ſubdit: n Nec ꝓcluſiſti ꝛc]. ſ. ſaulis ꝛ exercit⁹ eius: q̃ cingebãt dauid ꝛ viros eius i modũ coꝛone: ira q̃ dauid ỏſperabat ſe poſſe euadẽ: vt hẽ j. Reg. xxiij. o Statuiſti i loco ꝛc.]qz tũc ex ordinatõe diuina nũcꝰ venit ad ſaul. d. feſtina ꝛ veni: qz ifuderunt ſe philiſtijm ſup irã: et ſic fuit cõpulſus recedẽ: ꝛ dauid q̃ fuit concluſus potuit quo voluit abire. p Miſerere mei Hic conſequenter deſcribitur perſecutõis acerbitas cuz dr̃: p Miſerere mei domine ꝛc.]põdere maloꝝ pñtium ꝛ timoꝛe futuroꝝ imminentiũ. q Cõturbat⁹ ẽ ꝛc.]iſta ira erat p ẓelũ nõ p viciũ: tñ ex ea dr̃ ocul⁹ coꝛpoꝛ turbari: q̃a paſſio ire maxie appet i facie ꝛ in ocul⁹ potiſſime. r Aia mea. qz ira p ẓelũ oculũ mẽtis turbat: lz ira: q̃ ẽ p viciũ illũ excecat. s Et veni me⁹. qz paſſio ire imutat totũ coꝛp⁹. t Qm̃ defecit ꝛc]. i. ad defectõem fuit diſpoſita ex doloribꝰ ꝛ anguſtijs: vñ de ipo dr̃. iij. Reg. j. Et rex dauid ſenuerat: hẽbatq̃ etati ſplurimos dies: cũq̃ operiret veſtib⁹ nõ calefiebat: ꝛ tñ tũc nõ hẽbat niſi. lxx. annos: qz. xxx. annoꝝ erat cũ regnare cepiſſet: ꝛ. xl. annis tñ regnauit: vt habetur. ij. Regũ. v. Qz enim ita cito venit ad ſenium ꝛ mortem: vna cauſa fuit. ſ. ꝓpter doloꝛes ꝛ anguſtias quas in perſecutione ſaulis ſuſtinuit. v Jnfirmata ẽ ꝛc.] in illa. n. pſecutõne multas pauptates ſuſtinuit tanq̃ fugitiuus: vñ ꝛ abimelech panes eſurienſ petijt: vt hẽ. j. Reg. xxj. ꝛ ab nabal ſbſidiuz vicꝰ vt hẽ. j. Reg. xxv. ex ỏfectu ãt vicꝰ debilitat coꝛpoꝛ⁹ vtus. x Sup oſe ꝛc.] qz eis p opꝓbꝛio dicebãt q̃ erant amici proditoꝛis regi licet falſo. y Et timoꝛ notiſ meiſ. qz timoꝛe ſaulis non audebant eũ recipere: et timebãt occaſione eiꝰ damnificari a rege. z Qui videbant me foraſ. hoc eſt in deſerti vbi eram fugitiuus a Fugerunt a me. timentes ne imponeret eis q̃ eſſẽt ỏ mea gente. b Obliuioni dat⁹ ꝛc.] ſcilicet amicoꝝ meoꝝ. c Tãꝯ moꝛtuꝰ. de quo dr̃ vulgariꝰ: Moꝛtuꝰ nõ habz amicu. d Fact⁹ ſũ ꝛc.]de q̃ nullꝰ ſperat recupatõz. e Qm̃ audiui vituperatõem multoꝝ ꝛc.]vnde ꝛ nabal cuius manſio erat in carmelo in quo dauid ꝛ viri eius ſepe latitabant vituperauit dauid: et viros eius dicens: Quis eſt dauid: ꝛ quis eſt filius Jſai. q. d. nullius momenti: ꝛ ſubdit: Hodie increuerũt ſerui qui fugiũt dominos ſuos ꝛc. f Jn eo duz conuenirent ꝛc]. ſ. ſaul ꝛ exercit⁹ eiꝰ. g Accipere animam ꝛc.]quia de morte mea tractabant. h Ego autem in te ꝛc.] tanq̃ in meo protectore. i Dixi deus meus es tu. per veraz fidem et cultum. k Jn manibus tuis ꝛc.]idest ſortes tam vite q̃ mortis mee ſunt in tua diſpoſitione. Jn hebꝛeo hr̃: Jn manib⁹ tuis tpa mea. i. ad viuẽdũ q̃tum tibi placuerit ꝛ nõ plus. l Eripe me ꝛc]. ſ. ſaul ꝛ ſuorũ cõplicũ. m Et a pſequentibus me. quacũq̃ alia occaſione. n Jllustra faciẽ ꝛc]. i. ſup memetipſũ me tua gra illuſtrãdo. o Saluũ me fac ꝛc.]nõ i mea iuſticia. p Dñe nõ ꝓfundar. ab aduerſarijs captus ſeu acerbitate perſecutionis in patientiam fractꝰ. q Qm̃ iuocaui ꝛc.]quia potens es me exaudire. r Erubeſcãt. Deſcripta acerbitate pſecutõis: hic ꝓnter deſcribitur equitas diuine retributionis: ꝛ p q̃tũ ad pſequentes: ſcõo q̃tum ad pſecutõem ſuſtinentes: ibi Quã magna. Circa pmũ dicit: r Erubeſcãt impij. nõ poteteſ

ſperaui nõn ꝓfũdar in eternũ: i iuſticia tua libẽa me.] Jnclinã ad me aurez tuã:] accelera ut eruaſ me.] Eſtỏ mihi i dõũ ꝓtectoꝛẽ] ẽt i domũ refugij: ut ſaluũ me facias. Qm̃ fortitudo mea et refugiũ meũ es tu:] ẽt ꝓpt̃ nomẽ tuũ deduces me] ẽt enutries me. Educes me ỏ laqueo hoc quẽ abſconderunt mihi:] qm̃ tu es ꝓtector me⁹. Jn mãn⁹ tuas cõmẽdo ſpm̃ meũ:] redemiſti me dñe deꝰ vitat̃.] Odiſti ỏbſeuãtes vanitates ſupua cue. Ego ãt i dño ſperaui] exultabo ꝛ letaboꝛ i miſeri coꝛdia tua.] Qm̃ reſpexiſti hũilitatẽ meã:] ſaluaſt ỏ neceſſitatib⁹ aiam meã. Nec ꝓcluſiſti me i manib⁹ inimici:] ſtatuiſti i loco ſpacioſo pedes meos.] Miſerẽ mei dñe qm̃ tribuloꝛ:] ꝯturbat⁹ ẽ in ira ocul⁹ me⁹:] aia mea

assequi suū intentū in psecutōne iustoꝝ: sicut tyrāni intendentes p tormenta auertere martyres a fide: ⁊ nō valentes erubescebant et ꝓfundebant de eoꝝ tolerātia: sic ꝑz da Daciano ⁊ scō Uincētio: ⁊ de Paschasio ⁊ sācta Lucia ⁊ multis alijs: ⁊ saul psequens dauid euꝫ capē ñ valēs reuertebat

ī ꝺomū suā ꝓfulꝰ
j. re. xxiij. ⁊. xxiiij
s Et deducant ī infernū. p' vitaꝫ ista si i sua malitia pseuerēt. Hoc autez dicebat dauid nō ẓelo vindicte: sꝫ ẓelo diuine iusticie: cui est applaudendū: ꝗz hꝰ psal. lvij. Letabit iust' cū viderit vindictā ⁊c. t Muta fiāt ⁊c]. i. saul ꝙ aliqñ vocabat dauid filiū: sicut hī. j. Regū. xxiiij. vbi dr: Dixit saul

et deducant in infernū: mūta fiant labia dolosa.] Que loquunt adūsus iustū iniq tāte: in ſupbia ⁊ ī abusiōe.] Quā magna multitūdo dulcedis tue dñe:] quā abscondisti timētib' te. Perfecisti eis q sperāt in te: in ꝓspectu filioꝝ hoiuꝫ. Abscondes eos ī abscondito faciei tue: á ꝓturbatōe hoīum. Protteges eos in tabernaculo tuo:] á ꝓdictione linguaꝝ.

Benedictus dominus qm mirificauit misericordiā suam mihi.] in ciuitate munita. Egō autē dixi ī excessu mētī mee:] piect' sū a facie ocꝝ tuoꝝ.] Jō exaudisti vocē oronis mee:] dūꝫ clamarez ad te. Diligite dñm oēs sci ei': qm vitātē requret dñs] ⁊ rētribuet abūdāter faciētib' supbiā.] Uiriliter agite et ꝓfortet cor vestrū: omnes qui sperat' in dño:

Nūqd hec vox tua ē fili mi dauid: ⁊ leuauit saul vocez suā ⁊ fleuit ꝗsi ei cōpatiēs ad horā: tñ postea quesiuit eū ad mortē. Et labia hitatoꝝ ceile ⁊ ẓipheoꝝ: q ptēdebāt amicitiā ad dauid i vbis: ⁊ tñ qrebant eū tradere i manu saul: vt pz. j. Reg. xxiij. ⁊. xxvj. v Que loquunt aduersus iustū. i. memetipm q ēt nihil eis nocui ꝗz bene feci. x Iniqtatē. ō me dicētes q qrerē malū sauli regi: sm q hī. j. Reg. xxiij. y In supbia ⁊ in abusiōe. qz aliq de dauid loquebant supbe iactantes se ut caperent regis inimicū: ⁊ aliq in abusione mendacij ōtrahētes ipi dauid: ut hērent gra saulis. z Quā magna multudo. Hic ꝓñ describit equitas diuine retributōis q̄tū ad sustinētes patienī psecutōem ꝓpī deū. Et ꝑmo facit dauid qd dictū ē. scdo ex hꝰ imutat fideles ad patienter sustinendum: ibi Diligite dñm. Circa ꝑmum dic: z Quā magna. i. valde magna. a Multudo dulcedinis ⁊c.]in futura btitudie: qz oculus ñ vidit nec auris audiuit q̄ ꝓparasti diligentibus te: vt hī Esa. lxiij. b Perfecisti. i. pfectā rem fecisti ⁊ ꝓparasti. c Eis q̄ sperant in te. spe debita: q̄ ē ex gra ⁊ ex meritis ꝓueniēs d In ꝓspectu filioꝝ hoīum. q non timent nec erubescūt suā spem oīdere corā hoīb' eos psequētib'. e Abscondes eos ī abscōdito faciei tue. i. corā facie tua: q̄ hōibus huius mūdi est abscondita. f A ꝓturbatōe hominū. qz visi sūt oculis insipientiū mori: illi autē sūt in pace: vt hī sap. iij. Et qz nō solum ꝓtegit eos in futuro seculo: sꝫ etiā aliqñ ī pnti: iō subdit: g Protteges eos ⁊c.]spāliter eos ꝓtegens in pnti seculo. h A cōtradictione liguaꝝ. s. ab illis q̄ linguis suis tractabant de morte eoꝝ: ⁊ qz istud ꝓtigit ipsi dauid ab hitatorib' ceile: q̄ tractabant inter se ipsū tradere in manibus saulis vt hī. j. Reg. xxiij. ideo gras agēdo subdit. d. i Benedictus dñs qm mirificauit ⁊c.] me liberādo mirabiliter. k In ciuitate munita. i. in ceila in q̄ credidit euꝫ saul capere: eo q erat ciuitas fortis ⁊ clausa: sm q hī. j. Re. xxiij. Nūciatum ē āt saul q venisset dauid in ceilaꝫ: et ait saul: Tradidit eū dñs in manus meas: ꝓclususq ē ingressus vrbē in qua portе ⁊ sere sunt. l Ego āt dixi ⁊c.]In translatōe hiero. iuxta hebreū habet: Ego autē dixi in stupore meo. stupor. n. est quidam excessus mentis. Dauid aūt tunc fuit positus in magno stupore: qñ audiuit q saul veniebat ad obsidenduꝫ euꝫ: ⁊ q viri ceile traderent eum in manu saul: ⁊ tunc dixit dauid domino: m Protiectus sum ⁊c]. q. d. videtur q ego sim posit' extra custodiā tuam. n Ideo exaudisti ⁊c.]me mirabiliter liberando. o Dum clamarem ad te. corde ⁊ ore posit' in tanta anxietate.

p Diligite dñꝫ. Hic ꝓñter inuitat fideles ad patienter tolerandū. d. p Diligite dñm omnes sācti ei'. ita q non recedat ab amore eius positi in tribulatōe. q Qm̄ veritatem ⁊c.] bene remunerando vos p vestrus angustijs: ⁊ laboribus. r Et retribuet abūdanter ⁊c]. i. vestris psecutorib' eos debite puniendo: ideo subditur: s Uiriliter agite. in bonis pseuerādo ⁊ p sperando. t Et cō fortetur cor vestrum. tribulationes sufferendo. v Oēs qui speratis in domino. spe debita: que est certa expectatō future beatitudinis ex gratia ⁊ meritis ꝓueniens. Expositio autem huius psalmi ⁊ sequentis ⁊ consimiles: ꝫ sint historiales seu litterales respectu ipsius dauid: sūt tn morales respectu nostri. s. inētuꝫ dauid dedit nobis exempla vtutis. In psalmo. xxx. In te dñe speraui. vbi dicit in postilla: Igitur sm hanc sententiā.

Additio.

Littera huius psalmi non potest rōnabiliter videri consona sententie Ra. sa. quam sequitur postillator: nam iste versus: In manus tuas cōmendo spiritum meum. qui est ꝓpe principium psalmi necesse est ut exponatur de christo qui clamans in cruce eadez verba formaliter ꝓ se ꝓtulit: vt patet luce. xxiij. ca. ⁊ ideo sic ꝑs ille qui incipit heli heli lamasabathani. hoc est: deus deus meus vt quid dereliquisti me? que fuerunt verba in cruce clamantis: exponitur ad lrām de christo: sic ⁊ pari ratiōe iste ꝑs vbi ponūtur hec vba a christo ēt i cruce plata. s. In manus tuas cōmendo ⁊c. exponendus est principaliter de christo: sic tamen ut qñqz christus de se loquitur sm naturam assumptam: qñqz de mēbris suis: que sunt corp' eius mysticum. s. ecclesia: vñ sm glo. in hoc loco: Qui enim dignatus est ꝓ nobis homo fieri: non dedignat nos transfigurare in se. vnde in hoc psalmo vtenda est regula Jsidori que ponit in ꝓlogo sup Geñ. In hoc igitur psalmo christ' ꝑmuꝫ sm q homo orat: In te domine speraui. que verba vsqz: ibi Educes me de laqueo quem absconderūt mihi. inclusiue faciliter possunt applicari christo in agone passionis existenti ⁊c. secūdo cum dicit: In manus tuas domine cōmendo spiritum meum. sunt ꝓpria verba ab ipso christo ꝓpe suam sanctam expirationem prolata: vt dictum ē in quibus verbis spirituꝫ. i. animam a corpore in ꝓximo separandam deo cōmendat. Consequenter christus tertio in persona corpꝛis sui mystici per huiusmodi passionē redempti gratias agens dicit: Redemisti me domine deꝰ veritatis. vbi christus qui est veritas: deus veritatis vocatur quia fecit quod ꝓmisit: ⁊ quia huiusmodi redemptionis christi non sunt participes illi: qui finem suum in vanitatibus seculi ponunt: sed tantū illi qui huiusmodi vanitatibus dimissis in domino sperant: et i ipsius misericordia

letantur: ideo sequit: Odisti obseruantes vanitates supua cue. Ego aũt in dño speraui exultabo ⁊ letabor in miseri cordia tua. vbi oñditur redẽptio huiusmodi misericordie diuine attribuenda potius q̃ merit̃: vnde ⁊ vlterius dicit: Qm̃ respexisti humilitatẽ meã. i. infirmitatẽ. s. q̃ nõ pote rã ꝓpꝛijs actibus seu meritis redimi: ⁊ ideo: Saluasti ỏ ne cessitatibus aiam meã. hoc ẽ de necessitate mortis spũalis in qua multe misericordie includunt̃: ⁊ iõ pluraliter de ne cessitatibus dicit: Consequent̃ christus 4° ꝑm naturã assũ ptam dicit: Neq; ꝓclusisti me in manu inimici. q; in sepul chro positus: ⁊ ab inimicis custoditus nõ fuit in manibus eoꝝ ꝓclusus: sed potius de illa clausura exiuit in spacioſuz locũ. s. in statu glorioſe libertatis: vnde: Statuisti in loco spacioso pedes meos. ⁊ possunt hec vba spãliter referri ad hoc q̃ christus post resurrectõem iuit in galileã in montez quẽ discipul̃ suis statuerat: vbi ⁊ pedes ei⁹ glorioſos tenue rũt: Matth̃. xxviij. c. ⁊ q; statim post resurrectionẽ glorio sam christi eius corꝑ mysticũ fuit in maximis tribulatõi bus ⁊ pſecutõibus tam iudeoꝝ q̃ romanoꝝ. vt pz in acti b⁹ apostoloꝝ: et in alijs gestis discipuloꝝ christi: Iccirco ꝓter christus ☩ in pſona corꝑis sui mystici dicit ozãdo: Miserere mei dñe qm̃ tribulor ⁊c. que omnia faciliter ap plicantur ecclesie ꝑmitiue in his tribulatõibus constitute: vsq; ibi: Super omnes inimicos meos ⁊c. Circa quod sciẽ dum q̃ ecclesia post christi resurrectionem non solum fuit afflicta seu tribulata ab inimicis. s. iudeis ⁊ paganis: q̃ de directo eã persequebant̃: sed etiã a falsis christianis: ⁊ pseu do apostolis: de quib⁹. ij. Cor̃. xj. Periculis ex genere: peri culis ex gentibus: periculis in falsis fratribus. Falsi. n. chri stiani male viuẽtes: simili⁊ ⁊ pseudo apostoli falsa dogma tizantes opprobrium ⁊ etiam timorem subuersionis in reli gione christiana q̃tum in se erat causabant: pro quibus oi bus christus in persona ecclesie dicebat: Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium vicinis meis valde ⁊ timor notis meis. vt per inimicos intelligantur iudei seu pagani: per vicinos pseudo apostoli: qui magis videbant̃ appropinquare ad sequelam christi: licet false. per notos ve ro falsi christiani vulgares: ⁊ sic cum dicitur: Vicinis meis ⁊ notis meis. intelligendũ est sub sensu ablatiui casus non datiui: ex quorum peruersitate sequebatur tanta diffama tio in vita ⁊ doctrina ecclesie q̃ simplices infideles viam sa lutis inquirere ab ipsa doctrina ecclesie discebant: ideo seq tur: Qui videbant me foras fugiebant a me ⁊c. mors chri sti salutifera tradita erat fere obliuioni. Vñ sequitur sex⁹ in persona christi: Obliuioni factus sum tanq̃ mortuus a corde: ⁊ factus sum quasi vas perditum. quia per talẽ fal sam doctrinam ⁊ infamiaz quodãmodo crux christi vide batur euacuari. j. Corinth̃. j. Cetera autem que sequuntur faciliter sunt applicabilia ad diuersas ⁊ varias tribulatio nes: persecutiones: opprobria: ⁊ cõminationes ecclesie pri mitiue post resurrectionem christi vsq; ibi: In manibus tu is sortes mee. vbi in hebraico habetur: In manibus tuis tempora mea. cuius sensus est: quia ecclesia in hoc seculo constituta tanq̃ nauis in medio maris quandoq; fluctib⁹ seculi agitat̃: quandoq; vero ꝓcellis in auram cõuersis ali q̃li letat̃ tranquillitate: vt hz infra psal. cvj. ⁊ in euangelio: ⁊ hec fũt tẽpora q̃ in manib⁹ dei ꝓfitet̃ eẽ ecclesia. d. In ma nibus tuis tẽpora mea. q. d. tam i tpe fluctuatõis q̃ in tpe serenitatis in te speraui: qz de⁹ me⁹ es tu: iuxta illud ad Ro. xiiij. Siue viuim⁹ siue morimur dei sum⁹. Cõsequent̃ chri stus in pſona corꝑis sui mystici. s. ecclesie orat q̃ pdẽ tri bulatões nõ cedant i ꝓfusionẽ ecclesie finalẽ. d. Nõ ꝓfũdar qm̃ inuocaui te. sz potius in ꝓfusionẽ veniãt aduersarioꝝ spãliꝫ eoꝝ q̃ nomẽ christi blasphemãt: vñ dicit: Erubescãt ipſi ⁊c. muta fiãt labia dolosa q̃ loquunt̃ aduersus iustũ. i. christũ. Iniq̃tatẽ in supbia ⁊ in abusiõe. In supbia. n. hũa ne sapientie se extollentes q̃dam pbi loquunt̃ aduersus christũ: sz iudei in abusione. s. scripturis abutendo. Cõ sequent̃ dicit octauo: Quã magna mltitudo dulcedis tue. vbi ꝓphetice christus declarat q̃ oia pdicta aduer sa cedent in bonũ inuisibile iustoꝝ: q̃z ineffabilis sua uitas est: ⁊ iõ dicit: Quã magna multudo ⁊c. qõ q̃dem bonũ inuisibile ⁊ absconditum est: vnde dicit: Quã ab scondisti timentibus te. silr ⁊ bonũ pfectum est: vñ dic Perfecisti eis. quod quidẽ bonũ lz modo sit occultum: sperat̃ tñ in futuro iudicio maxime publicari: vñ dicit: Perfecisti eis qui sperant in te in cõspectu filioꝝ homi num. in quo statu. s. cum erunt iusti intra absconditu faciei diuine eũ. s. videntes per speciem: tunc erũt omni no absconditi. i. separati a conturbatõe hoium: ⁊ simi liter ꝓtecti a cõtradictõne linguarũ. ⁊ hoc est qõ dicit: Abscondes eos in absondito faciei tue ⁊ sic ꝓteges eos ⁊c. Consequent̃ nono: quia ecclesia lz in hoc seculo nõ dũ in absondito faciei diuine tranquilla existens: sz in contradictione hominũ ⁊ in ꝓtradictõne linguarũ ad huc fluctuans: cũ hoc tñ mirifice misericordia diuina ꝓtegitur: iccirco i pſona ipsius ecclesie dicit: Benedict⁹ dñs qm̃ misericordiã suaz mirificauit mihi in ciuitate munita. i. i hoc mundo que ciuitas munita dr ꝑm glo. eo q̃ sapientia carnis ⁊ philosophica traditõe cõtra de um armata est: que quidem ꝓtectio sic est mirificata q̃ rõnem humanam excedit: ideo sequitur: Ego autẽ dixi in excessu mentis mee. i. in pauore meo: cuz contra me horribiliter insurgerent gentes. Proiectus sum a facie oculorum tuorũ. hoc est quia per viam humanam nõ possem euadere: sed solum diuina miseratione fideliuz ꝑces acceptante: vnde sequitur: Ideo exaudisti vocem orationis mee. Consequenter decimo ecclesia seu popu lus fidelis predictas cõtradictiones atq; angustias hu iusmodi expertus: et ex his mirifica misericordia libe ratus iam alios hortatur dicens: Diligite dominũ om nes sancti eius. hoc est dicere: ex his tribulatõibus non debetis desistere a via veritatis: sed viriliter age: quia q̃ abundanter superbiunt punientur: ⁊ iusti sperãtes pre miabuntur: vnde dicitur: Diligite dominum ⁊c. ⁊ viri liter agite ⁊c. Et nota q̃ in hac vltima conclusione ex hortatoria tangit psalmista tres virtutes quibus viriliter est agendum ad vltimi finis consecutionez: quas nõ tangit ordine nature: sed dignitatis: vnde primo tangit charitatem tanq̃ ceteris digniorem: ⁊ hoc cum dicit: Diligite dominum omnes sancti eius. secundo tangit fidem: que virtutum est fundamentum: ⁊ hoc cum di cit: Quoniam veritatem requiret domin⁹. tertio spem cum dicit: Qui speratis in domino.

Replica.

In te domine speraui. Hunc psalmũ exponit postillator ad litteraz de dauid ☩ historiam Burgen̄. autem putat illam expositionem ir rationabilem maxime quia quedam sunt verba q̃ chri stus in cruce ꝓtulit: que non possunt ꝓprie de alio ex poni: puta: In manus tuas cõmendo spiritum meum. sed clarum est argumentũ illud modicũ valere: qz sãcti doctores dicunt illum versum ⁊ nõnulla alia vba chri sti fore doctrinalia plus q̃ formalia: ⁊ q̃ christ⁹ ea dixe rit plus gr̃a exẽpli q̃ pſonalis subsidij. Et qz ☩ sãctos doctores dauid sepe ⁊ multz figurat christum: ⁊ gerit eius typũ specialiter in persecutione: nõ mirũ q̃ multi psalmi de dauid ꝑ historiã exponẽdi christũ dñm ꝓncipaliꝫ ⁊ eꝰ passionẽ describũt: sic q̃ quis sint ỏ dauid ad lr̃am sci: sunt tñ ꝑ spm̃ sanctũ de christo ꝓncipaliꝫ inten ti. Et ꝑ illũ modũ dicẽdi tollunt̃ multe diuersitates inꝰ postillatoꝝ ⁊ Burgen̄. circa psalterium.

Beati quoꝝ remisse sūt ꝛc. Psal. XXXI.

Huic psal. ꝑmittit talis ti. in hebreo: Dauid eruditio. ⁊ ꝑponit lr̃a lamech ad designandū q̄ dauid est dati casus. In translatōe hiero. iuxta hebreum ponit sic: Eruditio dauid. tñ nō mutat sensus: p hoc eni qđ ponit hic:

Eruditio dauid. XXXI.

Beati quoꝝ remisse st̄ iniqtates: ⁊ quoꝝ tecta st̄ pcta. ⁊ Beat⁹ vir cui n̄ iputauit dñs pctū: nec est in spū ei⁹ dol⁹. ⁊ Qm̄ tacui inueterauerūt ossa mea: dū clamarē tota die. Qm̄ die ac nocte gr̄auata est sup me manꝰ tua: ⁊ conuersus sū in erūna mea dū ꝓfigit spina. ⁊ Delictū meū cognitū tibi feci: ⁊ iusticiā meā n̄ abscōdi.

Dixi cōfitebor adūsū me iniusticiā meā dño: ⁊ tu remisisti impietatē pctī mei. Pro hac orabit ad te oīs sanct⁹ in tpe opportuno. Uerunt̄ in diluuio aq̄ꝝ multaꝝ: ad eū nō approximabūt. Tu es refugiū meū a tribulatiōe q̄ circūdedit me: ⁊ exultatō mea erue me a circūūātib⁹ me. ⁊ Intellectū tibi dabo ⁊ instruā te in via hac q̄ gradieris firmabo sup te oculos meos.

Exposition:

Beati quoꝝ remisse sūt ꝛc. Hujus psal. ꝑmittit talis ti. in hebreo: Dauid eruditio. ⁊ ꝑponit lr̃a lamech ad designandū q̄ dauid est dati casus. In translatōe hiero. iuxta hebreum ponit sic: Eruditio dauid. tñ nō mutat sensus: p hoc eni qđ ponit hic: Eruditio. dat intelligi q̄ aliquid psundū fuit ipsi dauid reuelatuz: sz̄ qđ sit illud nō apparet in speciali ex lr̃a tituli: ꝓpter qđ varie circa hoc dr̄ ab hebreis doctoribus ⁊ latinis: et omissis alīs accipio vnū modū dicendi: q̄ vr̄ mihi magis probabilis: et magis consonus lr̃e: ⁊ ipz̄ psequit Ra. sa. hebre⁹ videlicz q̄ dauid secerit hūc psalmū quādo sibi fuit reuelatū a deo dimissum sibi peccatuz adulterij cum bersabee: ⁊ homicidij vrie: quod nō pōt sciri ab aliq̄ nisi p spālem dei reuelatōem. alioquin posset scire aliquis certitudinaliter se hēre gr̄am sine qua nō remittit culpa: qđ est ꝯ illud Eccl. ix. Nemo scit vtrū amore an odio dignus sit. Sciendū igit̄ q̄ circa dimissionē dicti peccati fuerūt plēs reuelatōes diuine. Prima fuit fcā ipsi nathan ꝓphē cui fuit reuelata dimissio dicti peccati: quantum ad ptem pene ipo dauid peccatū suū hūliter recognoscēte: vt hr̄. ij. Re. xij. Et dixit dauid ad nathan: Peccaui domino. Dixitq̄ nathan ad dauid: Dñs quoq̄ transtulit peccatuz tuū nō morieris ꝛc. Mors. n. corporal' quā dauid meruerat: ꝓpter hūilem ꝓfessionē suā trāslata fuit ad puerū de bersabee natū: tñ cū hoc pdixit sibi nathan q̄ eēt affligend⁹ tpaliter: ⁊ q̄ dñs suscitaret ꝯ eū malū de domo sua: vt ibidē hr̄: ⁊ reuelatōes nō fuerūt facte ipsi dauid imediate: quia tunc non erat dignus: postea tñ p penitētiā ⁊ orones deuotas meruit: vt sibi reuelaret dimissio peccati pdicti q̄tuz ad culpā: ⁊ de hoc fecit hūc psal. In q̄ ꝑmo grās agit de pctī dimissione: secōo orat vt ꝑseruetur a recidiuatōe: ibi Pro hac orabit. Prima i duas qr̄ ꝑmo describit remissionis culpe fructū: secōo remittē di modū: ibi Qm̄ tacui. Circa ꝑmū dicit: a Beati q̄ꝝ ꝛc. ⁊ quantū ad culpā. Isti enim sūt beati in spe: ⁊ si nō adhuc in re. Remissio. n. culpe nō fit nisi p grām: q̄ est quedā arra glorie. b Et quoꝝ ꝛc. ⁊. ipsi deo: nō qr̄ possit ei aliquid celeri aut tegi: sed qr̄ nō respicit ad vlterius puniēda saltē pena eterna: ⁊ ꝓpr̄ hoc subdit: c Beatus vir cui nō ꝛc. ⁊ ad eternaliter puniendum. d Nec est in spū ꝛc. ⁊ qr̄ vere penitet mente sicut exterius ore. e Qm̄ tacui. Hic ꝓmittit remissiōis modus: ⁊ qr̄ opposita iuxta se posita magis eluceſcūt: ideo describit ꝑmo remissionis impedimētū: secōo eiusdē factiuum: ibi Delictū meū. Circa ꝑmū sciendū q̄ impedimentū remissionis culpe est eius celatio sub sācte tatis specie ꝓpr̄ qđ dr̄ ꝓv. xxviij. Qui abscondit scelera sua nō dirigēt. dauid āt pctm̄ cū bersabee celauit: ⁊ pp̄ maiorē celatōem vrie occidi fecit: ⁊ sic de peccato in peccatum miserabiliter ruit: deo iuste pmittēte ⁊ diabolo opante. ⁊ hē qđ dic̄ dauid: e Qm̄ tacui. scel' meū abscōdēdo f Inueterauerūt ossa mea. i. vires aie ex pctōꝝ ꝓtractiōe que p ossa designant: in quib⁹ ꝓsistit robur corporis: sic̄ in viribus aie robur mentis maxime in viribus intellectiuis. g Dū clamarez tota die. iste clamor nō erat ꝓfessionis peccatoꝝ: sed anxietaſ timor⁊: ne sup eū appareret diuinū iudiciū in aliqua manifesta punitōe. Ex verecūdia eni non aperiebat peccata sua faciēdo p eis debita sacrificia in lege ꝑcepta: q̄ p varijſ peccatis varie imponunt: ⁊ sic merito formidabat ne sup eum veniret vindicta diuina aperta. et est hoc quod dicit: h Qm̄ die ac nocte ꝛc. ⁊. i. continue timui aggrauatōnem manuſ tue super me. i Conuersus sum in erumna ꝛc. ⁊. s. contritōis. Ad v̄bum. n. nathan ꝓphete fuit contritus ⁊ confessus peccata verecūdia deposita: vt hr̄. ij. Reg. xij. k Delictū. Hic ꝓnter ponitur id quod ē remissionis culpe factiuum. quod est humilis ⁊ vera confessio quā fecit dauid ad v̄bum nathan ꝓphete: vt dictū est: ⁊ hoc est quod dicit: k Delictum meū ꝛc. ⁊ p veram ꝓfessionē et satisfactionem ⁊ sacrificiorum oblationem. l Et iniusticiam meam non abscondi. post nathan reprehensionem. m Dixi. idest firmiter proposui et opere implere. n Confitebor aduersum me iniusticiam meam domino. modo predicto. o Et tu remisisti. per gratiam tuam. p Impietatem peccati mei. quantum ad culpā q Pro hac orabit. Hic consequenter dauid orat vt preseruetur a recidiuo: et primo facit quod dictum est: secūdo ponit monitionem erga alios: ibi Nolite fieri. Circa primum dicit sic: q Pro hac. scilicz re que pastea subditur: vnde ⁊ in translatione hieronymi habetur: Pro hac orat ꝛc. r Orabit ad te omnis sanctus. idest a culpa ppetrata per te emendatus. s In tēpore opportuno. qđ est tempus remissionis culpe: tunc enim sunt preces exaudibiles: quia in gratia facte: ⁊ pro quo tunc sit orandum ſbditur cum dicitur: t Uerūtamē in diluuio aquaꝝ multarū. i. tentationum vehementium. v Ad eum non approximabūt. ſ. peccata p peccati recidiuū: de hoc dz orare deū omnis emendat⁹ a pctō: ⁊ sic orabat dauid: iō ſubdit: x Tu es refugiū meū ꝛc. ⁊ in adulterij ⁊ homicidij ppetratōe. y Exultatio mea. relaxando culpā: quia sic cōmissio culpe est penitentib⁹ cā tristicie. ita est remissio cā letitie. z Erue me ꝛc. ⁊. i. a demonibus querētibus me impellere ad recidiuū: ſm q̄ dr̄. j. Pe. v. Aduersari⁹ vester diabolus tanq̄ leo rugiens circuit qr̄ens quē deuoret. a Intellectū tibi dabo. ſm hebreos. hoc allegat dauid. p cā q̄ debebat eum preseruare a culpa: ⁊ coniungitur sic littere precedenti. Erue me a circūdantibus me. i. a demonib⁹ me tētantibus: quia dixisti mihi: a Intellectum tibi dabo. ad cognoscendum agenda. b Et instruam te. ad vitandum vitanda. c Firmabo sup te oculos meos. sicut sup rem quam volo custodire cum diligentia. qui eñ vult diligenter custodire rem aliquaz hz attētos oculos sup ipaz Et si querit vbi dixit ista dñs dauid: potest rñderi q̄ hec dixit. ij. Reg. vij. vbi dr̄ sic: Ego te tuli de pascuis ꝛc. ⁊ subditur: Et fui tecū in omnib⁹ vbicūq̄ ābulasti. ⁊. j. Paral.

xvij. vbi eadē dicūt. o Nolite fieri. Hic ꝓñt dō circa alios facit monitōem: vt caueant a peccatis: qz boni ꝓncipis est nō solū cogitare de se: sz ēt de sua gente: z ꝑ facit suā monitōem: scōo subdit retributōem: ibi Multa. Circa ꝑmuz dicit: o Nolite fieri sic equus z mulus. i. sequētes appetituz sensitiuum viuentes vita brutali.

Nolite fieri sicut equus z mulus: quib nō ē intellectus. In chamo z freno maxillas eorum ꝓstringe: qui nō approximant ad te. Multa flagella pctōris: sperantez autē ād in dño miā circūdabit. Letamini in dño et exultate iusti: et gliami oes recti corde.

e Quibus nō ē intellectus. q. d. hoc nulla culpa est in brutis aialibus: qz nō hñt intellectū ꝑ quē possint refrenare appetitum sensitiū: sz in hoibus rōem hñtibus est h valde culpabile: qz ꝑ rōem pñt appetitū sensitiū refrenare. Et iō de hoibus appetitū sensitiū sequentib dauid deꝓcat deū. d. f Jn chamo z freno maxillas eoz ꝛc. i. eos q nolūt obedire tibi sicut equus indomitus: penis z laboribus eos affligendo: ita q pena dāte eis intellectū obediāt tibi ad nutū: sicut frequent legit in libro iudicū: q filij isrl deo recalcitrantes ꝑ idolatriaz tradebant in manus affligentiū eos: z sic reuertebant ad vez dei cultū. g Multa flagella. Hic ꝓñt ponit sue monitōis retributōem. d. Multa flagella peccatoris. i. multe pene pctōrib obstinatis in iferno sūt reseruate: fm illud Deut. xxxij. vbi enumeratis multis flagellis dic: Nōne hec cōdita sūt apud me z signata in thesauris meis: Mea est vltio: z ego retribuā eis in tempore ꝛc. h Sperantē aūt in dño. spe debita: q ē certa expectatio future brūtudis ex gra z meritis ꝓueniens. i Misericordia circūdabit. in futura brūtudie: in q ex dei mia circūdq hebit mām leticie supra se in visione diuina: infra se videdo ifernū z tormēta q euasit ex dei gra circa se ex scōz z āgelorū societate grata: z iō in fine psalmi excitat iustos ad laudē dei. d. k Letami in dño. gaudio interiori. l Et exultate. gaudio exīori: q exultatio dr qsi extra saltatō: inq tuz gaudiū mentl ꝓcūpit exterius in vocib diuine laudis. m Et gloriami oēs recti corde. qz fm q dicit apo. Cor. j. Gloria nra hec est testimonium ꝓscie nre. hec. n. est recta gloriatio: qñ ꝓscia non remordet de graui pctō.

Jn psal. xxxj. Beati quoz. vbi dr in postil. Accipio vnū modū dicendi: q vr mihi magis ꝓbabil. Additio.

ISte modus dicēdi quē inuenit Ra. sa. non vr rōnabil: tum qz si dauid in hoc psal. tractaret de casu q sibi occurrerat: rōnabiliē videret q h exꝑssisset in ti. sicut in q plurimis alijs psalmis de se tractantibus hoc fecit: vt pz discurrenti p titulos: tum qz lra h psal. bñ posset applicari cōi statui penitentiū z ꝓfitentiū fz vniuersalem ꝓsideratōem: z sic mā psalmi est dignior q li pticulariter de dauid loqueret. bonū. n. fm phm in. j. ethi. quāto vniuersalius tāto diuinius: tū qz dauid certificatus fuit de dimissione peccati adulterij z homicidij p nathan ꝓphaz q ex pte dei sibi dixit: Dns q pctm tuū transtulit ꝛc. ij. Re. xij. quod vbū intelligendo ē de dimissiōe cꝛpe quō dauid cōfitebat dicens sibi: Peccaui dño. de necessitate eni incūbit cuilibet credē ꝓphe dñi: vt Deut. xvij. z sic fūdamentum Ra. sa. nō valet: vñ in hoc pl. ꝓncipaliter vr dauid intendere ad cōmendatōem ꝓtritois z ꝓfessionis: silr z satisfactois: q sūt ptes integrales pnie: vñ z hic ps merito vn de penitētialibus noiat. Circa qd ꝑ oñdit indigentiā remissiois pctōrum spcū oiuz i pi. d. Bti q remisse sūt ꝛc. Nō. n. dixit: Beati in q bus nō inuenit pctm: nā in oibus de cōi lege inuenitur qz. j. Joh. j. Si dixerim: qñ peccatū non hēmus nosipsos seducimus. sed dicit: Beati q bus remittunt: z sic apparz nē cessitas pnie q ad hoies in cōi. h etiā oñdit cū dic: Et q te cta sunt peccata. Nō. n. dixit: Quoz nulla sūt pctā. qz tales cōiter mīme reperiunt: sz dicit: Quoz tecta sunt. i. pctā: q in eis fuerūt sūt tecta ac si nō videant. Silr cum dicit: Btus vir cui nō iputauit dns pctm. idem ostēdit q. d. sz habuit nō tm ei iputat a deo. Et in his trib modis ꝑs loquit more hūano. Dō. n. q q pcit simpliciter remittendo offensam quaz sibi fecit eē illatā nulla rōne satisfatiōe vel vindicta interueniēte et de hoc dicit: Quorum remisse sunt iniquitates. q q aūt qz offensa illata alicui est occulta: ideirco non punit: qz ea q nō apparēt idē ē ac si nō essent fm iurisperitos: z de h dicit: Quoz tecta sūt pctā. Q q vo hō offensā sibi factā dimittit: qz non curat de ea in modico eā reputans: qz qd modicū est q ni hil esse vr: fm phm. z de h dicit: Cui nō iputauit dns peccatū. Sed qz de istis tribus modis ꝓmus nō cōpetit deo: qz esz ɔ eius iusticiā imensā: fm quā nullū maluz dz esse impunitū. scōs modus ēt sibi non cōpetit: qz est ɔ eius infinitā sciam: fm quā oia sunt nuda z apta ante oculos eius. Jccirco de tertio mō tm est agendum fz quem q q deus nō iputat peccata hoi ea reputās mīnima: z hoc rōne penitentie: fm quā hō vere penitens z se accusans et peccatū minime reputat a deo: Juxta illud de publicano q se accusans descendit iustificatus in domū suā: luc. xviij. c. Et hoc est qd sequit imediate Nec est in spū eius dolus. vbi glo. querit: Cui nō imputauit dns peccatū. z rndit illi. s. Jn quo non est dol. qz se accusat cū sit peccator corde tenet qd ore fatet: hec inglo. Consequent 2° oñdit q non sufficit peccatori nō hē re dolū in spū: sic q in spū accuset se: sed requiritur oris ꝓfessio sine qua non fit dimissio peccati cōmissi: fz ponit⁹ augmentat culpa: si ꝓfessio oris indebite differat: vñ dicit: Q m tacui inueterauerūt ossa mea. hoc ē qz tacui ꝓfessionē inueterauerunt ossa mea. i. interior fortitudo mentis: q ossa q q dicit in scriptura: vt in pl. Non est pax ossibus meis a facie pctoz meoz: Cui taciturnitati pniciose plerūq associat clamor puersus: z hoc ē cuz peccator non solū nō ꝓfitet se peccatorē: sz potius clamat iactādo se de iusticia: vñ sequit: Duz clamarē tota die. vbi glo. Tacuit. n. quedā: z quedaz nō tacuit. tacuit cōfessionē: z clamat ꝑ ꝓptōem: sic ille qui sana mēbra medico oñdebat z vulnerata tegebat: z iō nō fuit curat⁹: sz inueteratus: sicut phariseus qui dicebat: Nō sū sic ceteri hoies ꝛc. luc. xviij. c. Cōsequent tertio oñdit quō ad ꝓtritōem z ꝓfessionē puenit dicens: Q m die ac nocte grauata est sup me manꝰ tua ꝛc. Cui sensus est: nā peccatores h mōi. s. q pctā tacent dū clamant falsā iusticiaz ut plurimū non deueniūt ad ꝓtritōem z ꝓfessionem penitentialē: nisi ꝑ hus humilient per aliquā afflictōem: iuxta illud Esa. xxviij. ca. tm modo sola vexatio dat intellectū auditui: Jō ps. i psona tal pctōr ad deū dic: Q m die ac nocte grauata ē sup me mā tua. ad hūiliādū me supbū: iō ꝓuersus sū. i. ꝓtrit Jn erūna mea. i. i ārietate mea. Dū ꝓfigit spina. i. dū cōpūcta ē pscia: cui pscie fmoz sus spine interi fracte seu fixe assimilat: tūc. n. sēsi dolorē ꝓtritois: z iueni meā infirmitatē: z sic Delictū meum cognitū t feci. h ē dicē: sic puers sū i erūna: vt i ꝓpūctōe pscie irē ō vno opposito ad aliō: vt q ꝑ tacebaz delictū meū nūc cognitū tibi feci. Et iniusticiam meā. i. merita mea fla q clamabā. Nō abscōdi. i. ñ opui sz apui p vaz ꝓfessiōz: vñ sequit: Dixi ꝓfitebō aduersū me ꝛc. i q vsu no

tãda si aliq̃ vba: ꝑ° cũ dic̃: Cõfitebõ aduersũ me iustitiã meã. si. n. aliq̃ ꝙ ꝓfitent iniq̃tatẽ suã: sz ñ aduersꝰ eos: sz qñq̃ aduersus deũ dicentes: deꝰ voluit hꝰ fieri: qñq̃ aduersus ꝓstellatões siderũ dicẽtes: Stelle mihi fecerũt: vel diabolꝰ me decepit ꝛ hꝰ mõi: iuxta illud: Ad accusãdas excusatões i pctis: q̃ oia excludit ps. o. Cõfitebor aduersũ me iustitiã meã. q. d. ego sũ ꝙ peccaui: ñ fatũ: nõ fortuna: nõ diabolꝰ me coegit: sz ego psuadẽti ꝓsensi. hec in glo. Scõo nõndũ ẽ cũ dic̃: Tu remisisti ipietatẽ peccati mei. qõ vĩ referenõ ad culpã. Jn pctõ. n. ꝓsiderat clpa q̃ ẽ ipietas pctĩ: q̃i rõ formal ipsi ꝓsiderat ẽt pena debita: q̃ pctñ qñq̃ dr: vt. ij. Lor. v. c. i fine: vñ. o. Remisisti ipietatẽ pcti. qz i va pnia culpa q̃ ẽ ipietas pcti totaliꝫ remittit: nõ ãt pena pcti remittit ex toto. Cõsequenꝫ 4° vt oñderet hãc remissionẽ eẽ de cõi lege necessariã etiã scis q̃ in ira sr: cũ dixisz: Et tu remisisti ipietatẽ ꝛc. subdit: Pro hac. s. remissione pcti: Orabit ad te ois scũs. vñ glo. Jnde. n. ẽ scũs qz dimisisti: qz aliꝫ nõ eẽt scũs nec oraret: qz oẽs si pctores: ꝛ egent gr̃a dei. hec i glo. q̃ itelligi oz de cõi lege: q̃ q̃dẽ oio vt digna sit exaudiri faciẽda ẽ: Jn tpe oportuno. s. i statu gr̃e: cũ q̃ q̃dẽ oione ad hꝰ q̃ sit efficax requrit vigilãtia: p quã ẽt scũs dũ i hac vita existit abstineat se ab ifluentia carnaliũ: fm illud saluator Mat. xxvj. Uigilate ꝛ orate. vñ sequit: Uerũtñ in diluuio aquaꝝ multaꝝ ad eum nõ approximabunt. q. d. lz scũs oret: lz tps sit oportunũ: tñ diluuiũ aquaꝝ. s. ꝓcupiscẽtiaꝝ ad eũ. i. ad scm̃ nõ debẽt approximari: fm imitatõem seu idebitã adhesionẽ: ꝛ qualẽ sit oio sci ad ꝓpositũ ptinens declarat cũ sbdit: Tu es refugium meũ a tribulatõe: que circũdedit me ꝛc. hoc ẽ dicẽ: tu q̃ solus es refugiũ meũ: erue me ab ipugnatõibꝰ carnaliũ voluptatũ ꝛ erroꝝ q̃ i hac vita cõit circũdãt. Cõsequẽt 5° de rñdz pẽitẽti ꝛ orãti. o. Intellcñ tibi dabo ꝛ istruã te i via hac q̃ gradieri. q. d. lz ego sim r̃fugiũ tuũ: tñ oz ꝙ vtar itellectu tibi dato nãliꝫ: silr istructõe diuine legis tibi tradita: ꝛ sic: Firmabo sr̃ te ocloꝰ meos. i. dabo tibi gr̃az pseuerãtie: p quã hõ firmat i bono. Et ad õclarãõ quo vti debeat nãli intellectu subdit: Nolite fieri sicẽ equꝰ et mulus quibus non est intellectus. aialia eni bruta semper sequũt passiões carnales sine aliq̃ moderatõe rõis: qõ i hoibꝰ ẽ maxie viciosũ: vñ ẽt phi tales icrepãt tanq̃ vitã pecudũ eligẽtes: vt in. j. ethicoꝝ. Silr ad iueniendũ ꝙ hõ oz istrui in hac via q̃ gradiꝫ istructõe diuine legis subdit: Jn chamo ꝛ freno maxillas eoꝝ ꝓstringe. Precepta eni diuina ad moderatõem hũanoꝝ actuũ bene cõpant chamo ꝛ freno respcũ brutoꝝ: qz dirigũt actus hũanos ꝙhibẽ ꝓcipiẽ: sicẽ sessor dirigit equũ i via rõa p chamũ ꝛ frenũ. vñ bñ sbdit: Qui ñ approximãt ad te. hoc ẽ dicẽ: qz ꝑcepta diuina ꝓstringentia actꝰ hũanos si necessaria iustis nõ ãt iustis q̃bꝰ lex non ẽ iposita: vt. j. ad thi. j. c vñ dic̃: Qui ñ approximãt ad te. i. ad sanctũ orãtẽ i tpe oportuno: cui deꝰ sic alloquit: vñ seq̃t: Mlta flagella pctoris. qz si, multi sic a recta via deuiãtes: q̃bus nõ sufficit chamus ꝛ frenũ ꝑcepto ꝝ: sz requrunt super hꝰ flagella correctois vel finalis punitois. Sperantẽ ãt in dño mia circũdabit. s. sperãtes spe formata. Misericordia. hoc ẽ gr̃a gratificans: q̃ misericordit dat ꝛ vndiq̃ tuet. Cõsequenꝫ sexto vt oia ꝑdcã ꝺo attribuãtur nõ meritis: finaliꝫ ꝓcludit: Letami in dño. s. attribuẽdo deo iustificatõem ꝟam potꝰ q̃ ꝓꝑijs meritis.

Beati q̃ꝝ. quẽ psalmũ postil. Replica. expõit ad lr̃az ꝺ dauid pnia. p pctis adultẽi ꝛ hoicidũ. ꝛ sic ꝺ i hꝰ ps. dat exẽplũ ve penitẽ volẽtibꝰ. Burgen. q̃ in pncꝰ sui corruptoꝝ ꝓmisit velle. p̃ sed sensuz lr̃alẽ ab eo longe recedit motus debilit: primũ qz dicit ti. huius ps. expositõi postil. nõ consonare: scõo qz dicit hũc ps. de cõitate penitẽtiũ non ꝺ solo dauid exponi debẽ ex eo motiuo: quia bonũ de q̃to cõius de tanto diuinius: q̃si cõitas pctoꝝ sit aliq̃d magis bonũ q̃ vnus pctor: Ter qz dic̃ ꝺ certificatuz p nathã ꝓphaz ꝺ remissione pctoꝝ ꝑdcoꝝ: q̃si p hoc voles innuere q̃ iõ dauid in hoc ps. se formã penitentibꝰ dare nõ debuerit vel potuerit. Psz ãt illa duo vltia sore irrõnabilia: qz et si p nathã fuẽit sibi ꝺnũciata r̃missio q̃ ad reatũ clpe tñ ñ pene: q̃nũmo isdẽ nathã ꝑdixit penã reseruataz vt psz. ij. Re. xij. nũq̃d igit debuit se pbẽ formã ꝛ exẽplũ penitẽtibꝰ: pmũ gr̃as agẽdo ꝑ dimissiõe culpe: deide se hũili ando ꝑ relaxatõe pene debite quẽadmoduz facit vt clare lr̃a hꝰ ps. oñdit. Irrõnabile q̃ ẽ dicẽ ples peccãtes vno peccatore existere qꝺ diuinius: vel expositõem de plibus magis eẽ diuinã: maxime qñ expositio ꝺ vno exẽplarit applicat ad alios. Primũ ãt motiuũ Burgen. ẽ oio falsũ: na ti. hꝰ ps. ab hier. ex hebraica vitate trãslat ẽ ille: Eruditio dauid. ꝛ fz glo. mgr̃alẽ itellẽs dauid: vt ex ti. deꝰ itelligi quõ dauid i hꝰ ps. velit oñdẽ se eruditũ i modis vẽ pnie: ꝛ i modis eisꝺ alios erudire. Eruditõ. n. actoꝝ ꝛ passiõez signat sicẽ alia noia vbalia. Psz igit Burgẽ. irrõnabilr postillatori irrõnabilitatẽ iposuisse.

Psal. XXXII.

Exultate iusti in domio fctos decz collaudatõ.

Exultate iusti i dño ꝛc. Huic ps. ñ ꝑmittit ti. aliq̃s i hebreo: ꝑꝑ qꝺ dixer aliq̃ ꝙ ñ ẽ ps distinct a ꝑcedẽti: ꝛ occasiõe hꝰ oci respexi tres biblias hebraicas: ꝛ treꝰ libros hebraicos editos sr̃ libꝝ psalmoꝝ: ꝛ i oibꝰ iuẽi hũc ps. distictũ a ꝑcedẽti: ñ solũ i signatõe ꝙ spaciũ vacuũ int duos ps. sz ẽt i q̃tatõe: qz iste ps apꝺ hebreos q̃tat. xxxij. ꝑcedes ãt. xxj. ꝛ eodẽ mõ i trãslatõe hiero. iuxta hebreũ distiguit a ꝑcedẽti ꝙ lr̃az magnã capitalẽ i ꝑn° ꝛ ꝙ q̃tatõez: qz hꝰ ps ab eo q̃tat. xxxij. ꝛ ꝑcedes. xxxj. Jte hiero. i ꝓlogo libri psalmoꝝ facẽ mẽtõz ꝺ ps. ꝓiuncti apꝺ hebreos: q̃ tñ si distincti apꝺ nos: ꝛ etiã eꝺ ꝺ ꝓiuncti apꝺ nos distincti tñ apꝺ hebreos: nec tñ facẽ ibi mẽtõz ꝺ ꝓiunctõe istoꝝ duoꝝ psal. Ex q̃ pz ꝙ si ps. distincti apꝺ hebreos: sicẽ ꝛ apꝺ latios saltẽ a tpe beati hieronymi quod diu valde est ꝙ floruit. s. tempore daciani ꝛ valẽtiniani ipatoꝝ: q̃ ceperũt ipare ãno dñi. cclx xxj. hꝰ ãt opꝰ fuit scriptũ ãno dñi. M. cccxxvj. Motiuũ ẽt alioꝝ ñ valz: qz mlti si ps. sine ti. ꝛ distincti ab aliis videlicz xvij. vt dic̃ b. hiero. i ꝓlogo libri psalmoꝝ. Et iã hũimꝰ ꝺ tribꝰ. s. ꝺ pꝰ ꝛ 2°. ꝛ isto ꝛ ꝺ aliis videbit iferiꝰ ꝓsequẽ: igit ex ti. ñ pt videri qꝺ fuẽit auctor hꝰ ps. qz ti. ñ hz: nec iueni hꝰ clare deimiatũ nisi fz itẽtõez aug̃ q̃ dic̃ oẽs ps. fcõs a dauid sz hãc itẽtõez ñ itẽdo seq̃ sicẽ dixi a pn° hꝰ libri. Tenenꝺ tñ ẽ ꝙ hic ps sicut ꝛ aliꝫ factꝰ fuerit ab aliquo sancto ꝓpha q̃cũq̃ fuerit ille. s. dauid: vel aliꝰ: et ex circũstãtia lre vẽ fcũs ad hoc ꝙ per leuitas cantaretur in templo: ꝓpter quod satis ꝓbabile est ꝙ dauid eũ fecerit qui diuinas laudes per leuitas in templo decantãdas ꝑ magna parte cõposuit: vt habet. j. Paralip. ꝛ. j. Esdre. ij. Jgit iste ps i duas ptes diuidit: qz pmo auctor hꝰ ps. inducit fideles ad dei pconiuz et scõo oñdit huꝰ pconij pmiũ: ibi Btã gens. Psa i duas qz pꝰ iducit ad ꝺi laudatõz: 2° adhꝰ iducẽ tplicẽ roz: ibi Quia rectũ ẽ. Circa pmũ dic̃ sic: a Exultate iusti i dño. i. extra vos in deũ saltate per deuotõez. b Rectos decet collaudatio. et hoc duplici rõne: vna accipitur ex parte laudantis. decẽs. n. est vt laudet deũ de rectitudine sua quaz hẽre nõ pot nisi ex diuina gr̃a: q̃ sbijcit ptẽ aie supioze ipi deo: ꝛ vires iferiores rõni: ꝛ in hoc ꝓsistit hois rectitudo. Alia rõ accipit ex pte dei: qz cum eius bonitas ꝛ maiestas sint infinite ꝑces pctoꝝ coram eo sunt idigne: fm illud Ecclesiastes xv. Non est speciosa laus in ore peccatoris: sed decenter.

laudat a iustis. c Cōfitemini domino. ꝓfessiōe laudis. d In cithara i psalterio ꝛc.] Exꝑmunt ãt h̄ ista musica ĩstrumẽta: qz diuine laudes cãtabãt i tẽplo p leuitas: nō solũ vocib⁹ hũanis: sz ẽt musicis instrumẽtis: ut pz. ij. Re. vj. paralip. in plibus locis. dr aũt hic: In psalterio decẽ cordarũ. illud enī instrumẽtũ fuit factũ in veneratõnem. x. decalogi ꝑceptoꝝ. e Cãtate ei cãticũ nouũ. Si enim amor carnalis ꝛ lasciuus sp facit inuenire cãtilenas: ꝛ nouos cantãdi modos: multomagis amor diuinus sp facit adiuenire nouos modos deuotõis ꝛ laudis diuine. f Quia rectũ est. Hic ꝙnter ad ꝓbandũ suũ ꝓpositũ inducit triplicem rõnem: scõa ponitur ibi Uerbo dñi. tertia ibi Dñs dissipat. Prima vo rõ accipit ex dei fidelitate: ꝙa fidelitas ẽ in oibus laudanda: ꝛ maxime fidelitas diuina: q̄ est excellentissima. ꝛ hoc ẽ qđ dr: f Quia rectũ ẽ vbũ dñi ꝛc. q. d. Bene debetis laudare deũ: qz vbum dñi rectuz g Et oia opa ei⁹ in fide. i. in fidelitate. Rectũ enī dr cuius mediũ non exit ab extremis: verbũ ãt mediũ est inter intẽtõem loquentis: ꝛ ei⁹ effectum: ꝛ iõ tũc est vbũ rectũ qñ nõ declinat ab intentõe loquentis: ꝛ eius opere: ꝛ sic est in deo qz eius vbum ꝓducit effectũ: ꝓut egreditur ab eius intẽtõne. Fidelitas aũt dei consistit in sua iustitia misericordia tẽperata: iõ subdit: h Diligit misericordiã ꝛ iudiciũ. Iudiciũ. n. ẽ effect⁹ iusticie: sz qz misericordia superaltat iudiciũ: vt hĩ Jac. ij. iõ sequit: i Misericordia dñi plena ẽ terra. k Uerbo dñi. Hic ponit scõa rõ diuine laudis: q̄ accipit ex infinita dei ptãte: ꝛ ꝑmo ponit ipa rõ: scõo ex h⁹ sequens vtilis monitio: ibi Timeat dñz. Circa ꝑmũ ꝑmo ỏ claraꝝ infinitas potestatis diuine in coꝛporib⁹ celestib⁹ cum dicit: k Uerbo dñi celi firmati sũt. q. d. rõnabile est vt deum laudetis: qui est tante potestatis q̄ solo ei⁹ verbo celi firmati sũt. i. stabiles ꝛ incoꝛruptibiles facti: qz nõ sũt susceptiui pegrinaꝝ impssionũ: etiã fm pbm. l Et spũ oris eius. hoc est vbo ipsius: ꝛ loquit ỏ deo hũano more: quia vbum ꝓgrediens ỏ ore hois formatur ex aere respirato ab aia: fm q̄ hĩ. ij. de aia. Aer aũt vocat frequent spũs in scriptura. m Ois vtus eoꝝ. In translatõne hiero. iuxta hebꝛeũ hr: Omnis ornatus eoꝝ. ꝓ quẽ intelligunt stelle: et in idẽ redit: qz in varijs stellis sũt varie vtutes ꝛ influentie. Cõsequent oñdit ptãs diuina in coꝛporib⁹ inferioꝛib⁹ cum dr: n Cõgregans sicut in vtrẽ aquas maris. Ex hoc dicũt aliqui q̄ aque maris in oceano sũt ꝫ nãm suã detente ita q̄ si sibi dimitterent fluerent sup terras: qz sũt altioꝛes terra: vt dicũt in medio oceani: Sz hoc nõ vi verũ: qz oia grauia fluida tẽdunt ad centrũ vndiq; fm angulũ rectum ꝛ iõ sicut aque oceani sunt dimissioꝛes terra iuxta ripam ita in medio: quia equaliter tendũt vndiq; ad centrũ: vnỏ dicit aug⁹ super Gen. q̄ deus sic res quas condidit administrat: vt eas ꝓpos motus agere sinat: quod nõ esset si aque occeani plus distarent a centro mũdi in eius medio q̄ i litoꝛe: Igitur ꝙgregatio aquaꝝ in vnũ locũ: vt hĩ Gen. j. facta fuit ꝓ hoc q̄ añ tertiũ diem aque p modũ euapoꝛatõis eleuate erant sup trã: ꝛ p aerẽ diffuse: sz tcia die dedit eis deus densitatẽ debitã: ꝛ sic occupauerũt minoꝛẽ locum: fecit etiam ꝙcauitates ꝛ cauernositates in terra: que ꝓpt suã soliditatẽ bene potest hẽre aliquas suas ptes a centro mundi magis distantes alijs: ut pz in altis montib⁹ in quib⁹ ꝙcauitatibus ꝙgregarent aque ꝛ appareret arida: ad habitatõem hoium ꝛ aialiũ: sicut dictũ fuit plenius Gen. j. Aque tñ stant in oceano tãq̄ in nãli loco: Et sic dicũtur ibi ꝙgregate sic aque in vtre: qz prius erant alibi diffuse vt dictum est: o Ponẽs i thesauris abyssos. i. inferioꝛes aq̄s maris: q̄ sunt hoibus occulte: sicut illa que reponunt in thesauꝛis. Oꝛ aũt aque marĩ nominentur abyssi vel abyssus: pz Gen. j. vbi ꝛ tenebre erant sup faciẽ abyssi ꝛ spũs dñi ferebat super aq̄s. Ibi enī signat noie abyssi ꝛ aquaꝝ idẽ: ut dictũ fuit plenius ibidẽ. p Timeat dñm: Hic ꝙñt ex dict⁹ ponit vtilis monitio cum dr: Timeat dñm ois tra. i. habitantes in terra: qz terra est elementũ insensibile in quo nõ cadit timor. q Ab eo aũt cõmoueant. cõmotione timoris ꝛ ẽ repetitio eiusdẽ snie ad maiorẽ exꝑssionem. Et rõez huius timoris subdit dicens: r Qm̃ ipse dixit ꝛ facta sũt. sicut enī simplici voluntate oia creauit ỏ nihilo ita põt in nihiluz redigere: ꝛ iõ merito debet eũ creatura rõnalis timere: ꝛ hoc timore filiali. s Dñs dissipat. Hic ponit tertia rõ diuine laudis: q̄ accipit ex gubernatõis seu dominij generalitate: qz põt oia fm q̄ sibi placet ꝓmouere ꝛ impedire. ꝛ hoc est qđ dr: s Dominus dissipat ꝛc.] Hoc apparet ex eo qđ hĩ Gen. xj. i filijs noe: qui habuerunt inter se ꝓsiliũ edificãdi turrim cui⁹ cacumen ptigeret ad celũ: sz dñs reꝓbauit ꝓsiliuz eoꝝ: ita ꝙfundens eoꝝ labiũ: vt nõ intelligeret vir suũ ꝓximũ: ꝛ sic destiterũt ab opere suo inchoato. t Reꝓbat aũt ꝛc.] hoc apparuit i egyptijs cogitãtib⁹ filios ĩsrl capere inter desertum ꝛ mare rubrũ: sz dñs eos submersit ꝛ filios ĩsrl liberauit: vt hĩ Exo. xiij. v Et reꝓbat ꝓsilia ꝑncipũ. sicut pz in libro iosue: qz mlti reges ꝙuenerũt in inuicẽ vt inficerent iosue ꝛ filios ĩsrl sz fuerũt debellati ꝛ occisi. Alit autez põt exponi iste vsus de machinatõibus contra dauid a deo dissipatis cũ dr: s Dñs dissipat ꝛc]. i. saul ꝛ suoꝝ satellitum: qui ꝓsequebant dauid more gentiliũ infidelium: sed ipsi non obtinuerunt intentũ. t Reꝓbat aũt ꝛc]. i. philistinoꝝ: quia audientes dauid inunctum sup ĩsrael venerũt cũ exercitu magno ad dissipandũ ei⁹ regnũ: sz ipsi vtute diuina magis q̄ hũana ỏbellati fuerũt ab eo ꝛ subiugati: vt hĩ. ij. Reg. v. v Et reꝓbat ꝓsilia ꝑncipũ. i. absalõ ꝛ achithophel: ꝛ eoꝝ q̄ erãt ꝑncipales i tribubus ĩsrael contra dauid ꝓsurgentiũ: sz ꝓ magna pte fuerũt occisi: ꝛ reliq̄ fugati: vt hĩ. ij. Re. xvij. Et ꝙa hec fcã sũt diuia vtute ꝛ puidẽtia: q̄ i sua disꝑsitõe nõ fallit: iõ sb̄dit: x Cõsiliũ ãt dñi i ẽtnũ manet. qz lz diuina ĩnia aliq̄n mutetur: vt pz de niniuitis Jone. iij. tñ ei⁹ ꝓsiliũ non mutatur. Cõsiliũ enī dei ꝓprie accipitur fm diuinã ordinationem: ꝓut est in seipso: Sentẽtia ãt aliq̄n accipit fz merita hoiuz ꝛ demerita: q̄ si variablia

Confitẽmini dño in cithãra: in psalterio decem cordaruz psallite illi.] Cãtate ei canticuz nouuz: bñ psallite ei in vociferatõe. Quia rectuz ẽ vbũ dñi: ẽt omnia opa ei⁹ in fide. Diligit misẽricordiã ꝛ iudiciũ: miã dñi plena ẽ tra. Uerbõ dñi celi firmati sr: ẽt spũ oris eius omnis vt⁹ eoꝝ. Cõgrẽgãs sicut in vtre aq̄s maris: ponens in thesauris abyssos. Timeat dominuz ois tra: ãb eo autem cõmoueãtur omnes inhabitãtes orbẽ. Qm̃ ipse dixit ꝛ facta sũt: ipe mãdauit ꝛ creata sunt. Dñs dissipat ꝓsilia gẽtiũ: irꝓbat ãt cogitatões pplorũ: ꝛ rꝓbat ꝓsilia ꝑncipũ. Cõsiliũ ãt dñi i eternũ manet: cogitatões cordis ei⁹ i gnãtõe ꝛ gnãtiõez.

Beata gens cuius ē dñs deus eⁱ: pop̄ul⁹ quē elegit in hereditatē sibi.

a Beata gens. Hic ꝓñter describit diuine laudatiōis siue cultus p̄miū: ⁊ p̄mo ponit ip̄m p̄miū: scōo huⁱus p̄miū cā siue p̄ncipiū: ibi De celo respexit dñs. Circa p̄mū sciendū ꝑm q⁹ dicit Boetius de ꝓsol. li. iij. Beatitudo est status oīum bonoꝝ ꝯgregatōe pfectus q̄ in re hē bit i patria i fruitōe dei: cuⁱus bonitas ē infinita. Ad hāc ār btitudinē puenit p vex dei cultū ꝑm q⁹ dicit saluator Joh. xvj Ubi ego sū illic ⁊ minister meⁱ erit. et sic hī in spe in via p vex ⁊ debitū dī cultū: ⁊ hⁱ ē qd dī. a Beata gens cuⁱ ē dñs deus eⁱ. p veraz fidem ⁊ debitum cultū. b Populus quez elegit electōne p̄destinatōnis: q̄ infallibiliter ꝓsequit effectū: iō subdit: c In hereditatē sibi. qz p̄destinati imobiliter adherebūt deo in patria celesti: ita q⁹ erūt hereditas dei: ⁊ deus erit hēditas ipsoꝝ: quia illos quos sic p̄destinauit ab eīno vocat tpaliter ad fidē suā: ⁊ iustificat p gr̄am finalez: ⁊ sic ꝓñt eos magnificat p gl̄iaz: ꝟz q⁹. d. apo. Ro. viij. Quos predestinauit: hos ⁊ vocauit: ⁊ q̄s vocauit hos ⁊ iustificauit: et q̄s iustificauit hos ⁊ magnificauit. ⁊ sic q̄ pⁱ fuerāt btī i spe fci sī btī i re. d De celo. Hic ꝓñt ostēdit huius p̄miatōis p̄ncipium: ⁊ p̄mo oñdit ꝓpositum scōo declarat p exemplū: ibi Non saluaꝫ rex. Circa p̄mū sciendū q⁹ opera meritoria non sunt ꝑma cā ꝓpter quam aliqui p̄mianꝫ in vita beata: ꝟz q⁹ declarat apo. Ro. ix. de Jacob ⁊ Esau dicens: Cū nonduz nati fuissēt aut aliquid boni aut mali egissent dcīm est q⁹ maioꝝ seruiet minoꝝi: sicut scriptū ē: Jacob dilexi: Esau āt odio habui. Nec etiā meritoꝝ futuroꝝ puisio: imo p̄paratō gr̄e in tpe ꝓcedit ex eterna p̄destinatōe: vt predictum ē ⁊ hoc est quod dī: d De celo ꝓspexit dñs. ⁊ accipit hic celū sūme trinitatī: quod idem ē q⁹ deⁱ: qz ab eīno oīa ꝑuidit in seipso: iō subdit: e Uidit oēs filios hoiuz s. equales in naturalibⁱ: sed aliquos elegit ex spāli gratia ad ꝑticipatōem beatitudinis supnaturalis: ad quā nō pōt homo attingere ex naturalibus. f De p̄epa rato ⁊c. ꝟepetitio est eiusdem ad maiorem affirmatōez Et quos sic elegit ex sua mera voluntate ⁊ gratia: hos dispositit iustificare in tempore per gratiam finalē alīs dimissis: ideo subdit: g Qui finxit sigillatim corda eoꝝ. i. animas quas creauit eiusdem nature in spē: distinctas indiuidualiter: ⁊ ꝓpter hoc hic dicit: Sigillatim. In translatōne vero hiero. iuxta hebraicuz habet: Fingēs pīter cor eoꝝ. i. corda: qz ponit hic singulare ꝓ plurali: sic Exo. viij. Uenit musca grauissima. Qd āt dicit hiero. hic parit referendū ē ad vnitatē specificā aiaꝝ. Nō āt diuersitatī hⁱ lr̄e ē q⁹ dictio hebraica h̄ posita s. iahad aliqñ accipit ꝓ singularitate: aliqñ ꝓ simultate. lxx. āt iterpretes acceperūt vnā significatōez: hiero. aūt in translatione iuxta hebreū accepit aliā. Et credo q⁹ i hⁱ loco. lxx. interpretes melⁱ acceperūt: ⁊ lz aie sint eiusdē spēi: tñ variant i opatōibⁱ ꝑiūcte corpibⁱ: qz aliqñ ō clināt ad bonū vex: ⁊ aliqñ ad bonū apparēs tm̄: ⁊ ꝟz hⁱ diuersificant status bonoꝝ ⁊ maloꝝ: ⁊ hec oīa sunt

Beatā gēs cuius ē dñs deus eⁱ: pop̄ul⁹ quē elegit in hereditatē sibi. Dē celo respexit dñs: uidit oēs filios hoium. Dē p̄parato habitaculo suo:] respexit sup oēs q habitant trā. Qui finxit sigillatī corda eoꝝ: q itelligit oīa opa eoꝝ. Nō salu̇atur rex p mltā vtutē: et gigas n̄ saluabit i mltitudie vtutis sue.] Fallax equⁱ ad salutez

i abūdātia aūt vtut sue nō saluabitur.] Eccē ocli dñi sup metuētes eū: et i eis qui sperāt sup mia eⁱ. Ut eruat a morte aias eoꝝ: et alat eos in fame. Alā nr̄a sustinet dñm: qm̄ adiutor et p̄tector nr̄ ē.] Quia in eo letabitur cor nr̄m:] ⁊ i nomie sancto eius sperauimⁱ Fiat mia tua dñe sup nos quēadmodū spauimⁱ i te.]

deo clarissime nota: ideo subdit: Qui itelligit oīa opa eoꝝ. h Nō saluaꝫ rex. Hic declarat ꝓpositū p exēplū. s. q⁹ diuina ꝓuidētia ē p̄mū p̄ncipiū salutī hoiuz: tā i corporalibⁱ q̄ i spūalibus: tpalibus ⁊ eternis. ⁊ p̄mo pōit exemplum i reprobati: scōo i electis: ibi Ecce oculi dñi. Circa p̄muz dī sic: h Nō saluatur rex per mltā virtutem. s. sui exercitus nisi cum hoc habeat diuinam ꝓtectōnem hoc apparet Nume. xxj. de Seon rege: qui cum exercitu fortissimo egressus est obuiam filīs isrl: ꝟz statī cecidit i p̄lio. i Et gigas n̄ saluabit ⁊c.] hoc apparet ibidem ō og rege basan: qui solus remanserat de stirpe gigantium: vt dī Deut. iij. ⁊ tñ statī corā filīs isrl: similiter in goliad gigāte quē dauid adhuc adolescens ictu lapidis iterfecit. k Fallax equus ad salutē. hoc apparet in pharaone ⁊ exercitu eius dē: de quo scribit Exo. xv. Ingressus ē eques pharao cum curribus ⁊ equitibⁱ eius in mare: ⁊ reduxit sup eos dominus aquas maris. Ista āt dicta sunt ad oñendum q⁹ si nō potuerūt saluari corporalit ⁊ tpalit vtute hūana: mltominus poterunt consequi salutem spūalē ⁊ eternā absq; dei gr̄a spāli. l Ecce oculi dñi. Hic ꝓñt ponit exēplum q̄ tū ad bonos cū dī: Ecce oculi dñi sup metuentes eum. ut eos diligenter custodiat: sicut hō figit oculos sup rez quā vult diligenter custodire: ⁊ si aliqñ p̄mittat eos tribulari tpaliter: hⁱ tñ ē ad bonū ipsoꝝ: vt p patiētie meritū hēant maⁱ p̄miū: iō subdit: m Et in eis q̄ sperāt. ⁊ p. i. eis q̄ sperāt n Sup misericordia eⁱ. ⁊ in q̄ sperent subdit cū dicit: o Ut eruat a morte. s. culpe. p Et alat eos in fame. s. pane celesti damnatī esurientibⁱ: ꝑm q⁹ dī Esa. lxv. Hec dicit dñs deus: Ecce serui mei comedent ⁊ vos esurietis ⁊c. Et qz dñs aliqñ libenter sperātes in se nō solū i futuro: ꝟz etiaz in p̄nti: iō pōt aliī exponi: Ut eruat a morte. sic heliā eruit de manu iezabel eū occidere volentis: ⁊ pauit eū tempore famis p coruos ⁊ mulierē viduā: vt hⁱ. iij. Reg. xvij. Et eo dē mō fuit de ꝓphis q̄s abs. ōdit abdias ne interficerent p iezabel: ⁊ pauit eos pāe ⁊ aq̄: vt hⁱ. iij. Re. xviij. ꝓpⁱ qd subdit auctor hⁱ ps. q Alia nr̄a sustinet dñm. i. patiēt expectat eⁱ bñplacitū. r Qm̄ adiutor ⁊c.] in futuro ⁊ aliqñ in p̄nti p suo bñplacito vt dictū ē. s Qm̄ in eo ⁊c.] q. d. si tribulemur exterius: tñ ꝓsolamur ab eo interius: ⁊ qz ista consolatio procedit ex spe tribulatōnis future: ideo subditur: Et in nomine sancto eius sperabimus. Prop̄ qd finaliter orando concludit. t Fiat misericordia tua sup nos quēadmodum sperauimus in te. et hⁱ spe debita: q̄ ē certa expectatio futur e beatitudinis ex gratia ⁊ meritis ꝓueniens.

In psalmo. xxxij. Exultate iusti. vbi dicitur in postilla sed hanc opinionem non intendo ꝓsequi.

Additio.

Opinio augⁱ. ē ꝓbabilioꝝ: vt dcīm ē i additōe sup p̄ncipiū hⁱ libri: vñ h ps sic ⁊ oēs alī dauid sunt attribuēdi. In eodē ps. vbi dī i postilla. Fidelitas āt dei ꝓsistit i sua iusticia.

Additio.

Non vī rō quare fidelitas pertineat ad temperamētū iusticie ⁊ misericordie: vñ melius videt dicēduz

cũ glo. vbi sic: Fidelis dr deus. sz alit deus: alit hõ fidelis dr fidelis. n. est deus dans hõi qõ ꝓmisit. fidelis ẽ hó credens ꝓmittenti deo. Hec in glo. q̃ magis ꝯsonare vr rõni fidelitatis vel fidei ꝛc̃. In eodẽ psal. vbi dr in postilla: Circa ꝑmũ ꝑmo declarat infinitas ptãtis. Additio.

IN expositõne hui⁹ vsus scilz Uerbo dñi celi firmati sr ꝛc̃. multũ vr deuiare postillatorꝝ a cõi sentetia catholicorꝝ: q̃ in hoc loc odistinctõem pso naꝝ in diuinis insinuari dicũt: vt pz ꝑ Ambro. in. vj. ꝺ trini. vñ ꝑmo sentẽtiaꝝ di. ij. inr ceteras testimoniales auctes ꝺ distinctõe diuinarũ psonarũ hoc inducit. Tenendũ ẽ igitur in hoc loco cũ glo. dicẽte: Uerbo dñi. i. filio pris. Et spiritu oris eius. i. spũsancto: q̃ ꝓcedit a filio: q̃ ẽ os pris. Hec in glo. Dicere ãt q̃ h̃ loquit psalmista de deo more hũano est nimis iudaizare. In eodem psal. xxxij. vbi dicit in postilla: Congregans sicut in vtre aquas maris.

Psalmus dauid quando commutauit os suum coram abimelech ⁊ eiecit eum ⁊ abijt. .XXXIII.

OPinio postillatoris in hꝰ loco Additio. circa ꝯgregationẽ aq̃rũ vr discordare ab illo qõ ipsemet vr opinari i hac eadẽ mã in ꝓuer. c. xxx. q̃d tñ in hoc ꝓbabilius videat: Sen̄. j. est magis ꝓprie tractandum ꝛc̃. Replica.

IN psalmo: Exultate iusti. Burgen̄. notat postillatorẽ ꝑmo qr exponẽdo vsuz istũ. Opera dei in fide dicit. i. in fidelitate: Fidelitas aũt dei ꝯsistit i tẽperamento iusticie ⁊ misericordie. Burgen̄. putat hꝰ sine rõne dictũ dicens q̃ fidelitas dei ꝯsistit in hꝰ: qr dat hõi qõ ꝓmisit: sed vr Burgen̄. incidẽ in id quod redarguit. Deus eni dans qõ ꝓmisit fidelis ẽ: fm Burgen̄. sz cuncta q̃ ꝓmittit ⁊ dat ꝯsonant tẽperamẽto iusticie ⁊ misericordie: qr in oi opere dei ꝯcurrũt: quẽadmodũ circa q̃rtũ sentẽtiarũ declarari ꝯsueuit dis. xliij. vide ibi Scotuz. Stat igit fidelitas dei in dcõ tẽperamento: qõ Burgen̄. calũniari nitebat Scõo Burgen̄. notat postillatorẽ in expositõe illi⁹ versus: Uerbo dñi celi firmati sũt. dicentẽ: ⁊ ꝓpha loquit de vbo ⁊ spũ dei more hũano. In hoc dicit Burgen̄. postillatorez nimis iudaizare: ꝓ eo qr sancti doctores ⁊ mgr̃ sententiaꝝ ex hꝰ loco arguũt trinitatẽ psonaꝝ. Ad id rñdeo q̃ sci doctores credentib⁹ psuasionẽ facere pñt de mysterio trinitat bñdicte ex isto loco ⁊ alijs fz sensũ lr̃alem: quẽ auctor sacre scripture spũsanct⁹ efflagitat: sz nõ ẽ fm sensũ lr̃alem: put voces ꝑmarie significãt sine absurditate: si eni in aliq̃ sacre scripture vocũ significatio ꝑmaria falsuz aliq̃d inducit: vt Judicũ. ix. Jerũt lingna ad ꝯsulendũ sup electõne regis: qõ qr falsũ ẽ ꝓ sensu lr̃ali hẽri nõ dz: tunc eni sensus pabolic⁹ ⁊ mysticus locũ hz ꝓ sensu lr̃ali. In ꝓposito ãt nõ ẽ sic: ꝺa cũ nihil absurditatis sit in expositõe postil. cius expositio ẽ ꝑmo lr̃alis: ex q̃ sumi põt argumẽtũ validũ ẽt apud infideles: cum hoc stat ciusdẽ passus eẽ lr̃alem sensum ꝑncipalio rẽ: q̃uis nõ cõiorem ⁊ prioꝛẽ: put Burgen̄. intendit: a q̃ tñ apud infidelẽ argumentũ validũ sumi nõ põt. Si. n. quis velit arguẽ iudeo vl̃ pagano trãssumẽ ꝛimios lr̃e: vt accipiendo celos ꝓ aplis: vbum dñi ꝓ filio in diuinis: argumẽtũ ꝓcederet in equiuocis: ꝓ ꝯsequẽs inualidũ. Infidelis etiam ex hꝰ mõi argumẽto sentiret pluralitatẽ deoꝝ ex ꝓpositione plurium psonaꝝ: quo posito non posset ei ex hꝰ loco ꝑsuaderi dei oipotẽtia. Nã positis plurib⁹ oꝝ null⁹ eoꝝ essz oipotẽs: qr alr alterũ facẽt nullipotẽtẽ: sicut arguit doctor subtilis: ⁊ añ eũ Ouidius de vetula. Ad euadendũ hꝰ mõi infideliũ errorẽ ⁊ derisionẽ. lxx. interptes mysteriũ trinitatis occultauerũt in sua translatõe: vt dicũt doctores sancti circa illũ locũ: Esa. ix. vbi loco illi⁹ dicti: Et vocabr̃ nomẽ eius admirabilis de⁹ fortis ꝛc̃. trãstulerũt magni ꝯsilij angelus. Et qr ipse Burgen̄. in vltio articulo ꝓlogi sui in hꝰ opus: dicẽ postillã mgr̃i nicolai fore adeo vniuersalẽ q̃ sepe ẽt infideles ad eã hẽant recursũ: iccirco placuit: imo decuit postillatorẽ hꝰ passus oñdere expositionẽ fm significatõnẽ ꝺminoꝝ oibus cõem sine absurditate expositõez fidelib⁹ spũalẽ nõ reꝛiciẽdo: imo ea vtit in disputatõe de tpe messie ꝯ iudeos. frustra igit Burgen̄. laborat calũniando. Tertio Burgen̄. nõt postillatorẽ circa illũ passũ: Cõgregãs sic i vtre aq̃s ꝛc̃. asserẽs q̃ postil. ꝓ. ij. discordat ab eo qõ h̃ opinat: sz falsũ iponit ei: nã idẽ qõ h̃ dicit: dixit ex itẽtiõe bti aug. ꝺ q̃ in 2° corrector⁹ Sen̄. j. supra vide ibi.

BEnedicã dñz i oi tpe ꝛc̃. Psal. XXXIII. Hic ẽ scõs ps alphabetic⁹: qr incipiũt vsus ordinate ꝓ lr̃as alphabeti hebraici. hꝰ excepto q̃ obmittit h̃ lr̃a sexta. s. vau: qr null⁹ vsus ꝓ eã icipit: tñ sũt h̃. xxij. vsus: sic sũt. xxij. lr̃e hebraice: qr sũt h̃ duo vsus icipiẽtes ꝓ lr̃az phe. s. xvj. z. xxij. Ad q̃d autẽ posite sint iste lr̃e i ꝓncipijs vsuũ dcz fuit supra. ps. xviij. Huic ãt ps. ꝑmittit tal⁹ ti. i hebreo. Dauid qñ cõmutauit rõem suã coram abimelech ⁊ fugauit eũ ⁊ abijt. huic tñ noi dauid ꝑmittit lamech lr̃a ad designandũ q̃ ẽ dati casus. ⁊ ẽ sensus: Ipse dauid fuit h̃ ps ꝓ gr̃aꝝ actõe: qñ cõmutauit rõez suã. i. vbũ suũ. ⁊ silis ti. põit i trãslatõne hiero. iuxta hebreũ vbi sic hr̃: Dauid qñ cõmutauit os suuz. ⁊ accipit os ꝑ vbo ꝓlato ore. Coram abimelech ⁊ eiecit eũ ⁊ abijt. Ad cui⁹ itellectuz scienꝺ q̃ ista duo noia abimelech ⁊ achimelech hñt magnã ꝯueniẽtiã: ꝓpr qõ dixerũt alicq̃ q̃ signãt eãdẽ psonã dicẽtes q̃ dauid fcẽ hũc ps. qñ fugiẽs saulẽ veit i nobe ad achimelech sacerdotẽ vt hr̃. j. Re. xxj. Et tũc mutauit os suũ coram eo: qr nõ dixit se fugitiuũ: sz ꝓ negocijs vrgentib⁹ a rege missũ. Sz huic dcõ ꝯriar qõ seqẽ i pdcõ ti. Et fugauit eũ vl̃ eiecit. qr achimelech ñ fugauit dauid: sz magis eũ amicabilr: ⁊ honorifice suscepit pbẽs ei panes ⁊ gladiũ: vt hr̃ ibidẽ ꝓpr. qõ alir exponit cõir a doctorib⁹ hebreis ⁊ latinis ꝺ fuga dauid ad achis regẽ geth ad quẽ fugit recedẽs ab achimelech. Erat eni binomi⁹ qr vocabat abimelech nomine regni: ⁊ achis noie psone: fm q̃ dicit Ra. sa. sicut patores romani dicebãt cesares noie iperij: ⁊ tñ hẽbant ꝓpriũ nomẽ psonale. s. iul⁹ august⁹ tyberi⁹: ⁊ sic de alijs Et hꝰ dcm ꝯsonat ei qõ dr Sen̄. xx. ⁊. xxvj. q̃ abraã iuit ad pegrinandũ i geraram vbi regnauit abimelech. ⁊ silr postea ꝑ magnũ tps Isaac. Illa ãt ciuitas q̃ antiq̃tus dicebat gerara postea vocata fuit geth. De gerara eni dr q̃ erat i palestina: q̃ ẽ ira philistinoꝝ: ⁊ idẽ dr de geth. ⁊ q̃libz rex vocabat abimelech noie r̃gni. Qñ ãt dauid fugit i geth fuit cognit⁹ a philistei⁹: vñ dixer̃t Nũq̃d iste ẽ dauid rex tre. q. d. bonũ eẽt eũ intrice ne veniat ad regnũ: ⁊ inualescat ꝯ nos: ꝓpr qõ adduxer̃t eũ ad achis vt morerer̃t: ꝓpr qõ dauid i tali pclo posit⁹ simulauit se i sanũ: fz illõ poeticũ: Stultitiã simulare loco prudẽtia sũma ẽ. Et iõ achis tãq̃ insanientẽ eũ eiecit: ⁊ sic dauid de pclo libẽat⁹ abijt: ⁊ ꝓ gr̃aꝝ actõe hũc ps. ꝓposuit. Igit fz hꝰ iste ps i duas ptes diuidit: qr ꝑ dauid ꝺ sua libẽatõ ne dño regr̃at. 2° alios ad bonũ hortat: ibi Accedite ad eũ. Prima in duas. qr ꝑmo ponit gr̃aꝝ actõ: ⁊ 2° eiusdẽ augmentatio: ibi Magnificate dñm mecũ. Circa ꝑmũ dicit dauid: a Bñdicã dñz. ei regratiãdo. b Jn oi tpe. s. ꝓsperitat⁹ ⁊ aduersitatis contra multos qui bene

dicũ deũ tñmodo tpe ꝓsperitatis: ꝫ illud Zacha. xj. Bñdictus dñs deus qñ diuites facti sum⁹. ꝫ maledicũt tpe aduersitatis: vñ vxor iob dicebat ei in aduersitate posito: Bñdic deo ⁊ mozere. i. maledic: vt ibidẽ fuit exp̃positũ Job. ij. c Sẽper laus ei⁹ in ore meo. li sp non importat hic ꝓtinuitatẽ. Non enim põt hõ mortalis cõtinuare diuinã laudẽ: qz oportet q̃ aliqñ iterrumpat ex fragilitate carnis saltẽ tẽpore dormitõnis: ꝫ ꝑportat frequẽtiã sic ꝺ hoie ecclesiã frequentãte dicit q̃ sp est i ecclesia ꝫ aliqb⁹ tẽporib⁹ sit extra. d In dño laudabit aia mea. i. si in me sit aliquid laudable totũ attribuatur deo a q̃ illud habeo. Uel aliter: d In dño laudabit aia mea. q. d. de laudib⁹ hoũm non curo: qz frequenter laudant: qꝺ est vituperabile: ⁊ ecõtra: sed laudari a deo desidero: cuius laus ẽ vã. Laudat ãt de⁹ hoiem qñ p aliquẽ effectũ vel signũ p̃bet ei vtut̃ testimoniũ. Et h⁹mõ loq̃t apls scꝺa. Cor. x. Qui gloriat in dño glorieť. nõ. n. qui scipsum cõmendat ille ꝓbatus est idest approbatus: sed quẽ dñs ꝓmẽorat. h⁹ eni mõ de⁹ pluries dauid cõmendauit. e Audiant mansueti ⁊ letent. Mansuetudo est vtus ire repssiua: q̃ int alias alias vtutes maxie in dauid apparuit: qz saul eũ psequens ad mortẽ bis in manus ei⁹ cecidit: ⁊ tñ nõ solũ ei pepcit: sed ẽt viros suos ab ei⁹ interfectiõe repssit: vt hz. j. Reg. xxiij. ⁊. xxvj. Et ꝓpter hãc mãsuetudinẽ spãliť deus ipsũ in bonis tẽporalibus ⁊ spũalibus multiplicauit: ſm q̃ ipse dic. ij. Reg. xij. Mansuetudo mea multiplicauit me: ꝓp̃ qꝺ dicit dauid hic: e Audiant mansueti. bona mihi a deo collata p mãsuetudie mea. f Et letentur. scientes q̃ ita fiet eis. g Magnificate. Hic ꝓñ ponitur gr̃arum actõis augmẽtatio. Reputabat. n. dauid diuinũ bñficiũ erga se ita magnũ q̃ ñ sufficiebat ad regratiandũ: ⁊ tõ iuitat alios ad adiuuãdũ ipm. ꝺ. g Magnificate dñz mecũ ⁊c. ꝺ bñficio mihi collato: ꝓp̃ qꝺ sꝺit: h Exaltauit dñz ⁊ exaudiuit me ⁊c. et patz littera. i Accedite. Hic ꝓñ dauid alios ad bonum hortatur: ꝑmo ad bonum vite cõtemplatiue per quam homo ordinatur ad deuz: secũdo ad bonũ actiue vite per quã ordinat ad ꝓximũ: ibi Uenite Pria i duas: qz p⁹ ponit exhortatõz: 2⁹ iducit ad h⁹ rõem ibi: Iste paup. Circa pmũ dic: i Accedite ad eũ. s. ad deũ ad quez acceditur non passibus corporis: ꝫ affectibus mentis p verã cognitõem ⁊ amorẽ: ideo subditur: k Et illuminamini. Deus enim est lux: vt habet Johan. j. et ideo sicut accedẽs ad lumẽ vel lucẽ corporalẽ corporaliť illuminat: sic accedẽs ad deũ p bonũ mentis affectũ spũaliť illustrat. l Et facies vestre nõ ꝓfũdẽtur. i. nõ patiemi repulsã in oronibus vestris. Illi⁹ eniz facies ꝓfundit cui⁹ petitõ repellit. m Iste paup. hic adducit ad suũ ꝓpositũ rõnem: ⁊ ꝑmo exemplo sui. ꝺ. m Iste pauper clamauit. i. ego qui sum exul paup et fugitiuus. n Et dñs exaudiuit eum. liberando a

sẽmp laus ei⁹ in ore meo. In dõmio laudabit aia mea: audiẽt mãsueti ẽt letentur. Magnificate dñm mecũ: ⁊ exaltem⁹ nomẽ ei⁹ in idipz. Exq̃siui dñz ⁊ exaudiuit me: ⁊ ex oib⁹ tribulatõib⁹ me is eripuit me. Accedite ad euz ẽt illuminami: ẽt facies vre nõ ꝓfudent. Iste paup clamauit ẽt dñs exaudiuit eũ: ẽt ꝺ oib⁹ tribulatõib⁹ ei⁹ saluauit eũ. Immittit ãngel⁹ dñi i circuitu timẽtium eũ: ⁊ eripiet eos. Gustate ⁊ videte q̃oniam suauis ẽ dominus: beatus vir qui sperat in eo. Timete dñm oes sancti ei⁹: qm̃ non ẽ inopia timentibus eũ. Diui tes egerũt ẽt esurierũt: inquirentes autẽ dñm nõn minuetur omni bono. Uẽnite filij audite me: timorem domi docebo uos. Quis est hõ qui vult uitã: diligit dies uidere bonos: Prohibe linguam tuã a malo:

phílisteis mõ supradicto. o Et de omnibus tribulatõibus ⁊c. Iqz nõ solũ fuit modo saluatus a philisteis: sed etiã de manib⁹ saulis q̃ conatus fuerat occidere eum: vt habet ꝑmo Reg. in pluribus locis. q. d. Si ego qui sum pauper ⁊ fugitiu⁹ inueni gratiaz apud deũ: silr illi q̃ vere corde accedunt ad deum. scꝺo inducit rõnem ex pte spũs angelici dicens: Immittit. s. in fluxũ sue virtut̃. p Angelus dñi ⁊c. Ihoc pz in pluribus locis sacre scripture: vnde ⁊ angelus liberauit loth a sodomis: Gen. xix. ⁊ tres pueros de camino ignis: Dan. iij. vbi dicit q̃ angel⁹ domini descẽdit cũ açaria ⁊ socijs ei⁹ in fornacẽ: ⁊ excussit flãmã ignis ⁊c fornace: ⁊ similiť liberauit⁹ danielem de lacu leonum Dan. vj. Hoc allegat dauid ad oñendum ꝓdescensionem angelorꝝ erga eos⁹ qui corde vero ⁊ puro accedunt ad deum. tertio adducit rõnem ex pte ipsius dei dicens: q Gustate ⁊ videte. q. d. expimento potest⁹ ꝑbare. r Qm̃ suauis ẽ dñs. ⁊ loquit̃ ad modũ hoiuz dulcedinẽ vini ꝑbatiũ: qz p⁹ modicũ degustãt: ⁊ ex h⁹ cognita ei⁹ dulcedie allic̃unt ad ãplꝰ gustãdũ: sic hoies deuoti p⁹ pcipiẽtes aliqꝺ de dulcedie dei ãplius allic̃unt ad ampli⁹ sentiendum Sz aduertendũ q̃ ꝑbantes dulcedinẽ vini illud modicum qꝺ p̃gustant sup linguã diu retinẽt: sic sentiẽtes diuinã bonitatẽ debẽt eã q̃ diu possũt retinere: qz h⁹ẽ qꝺã p̃ludium beatitudis future: ꝓp̃ qꝺ sequit: s Btus vir ⁊c. Talis eni p̃gustatio diuine dulcedis auget spẽ future btitudis. Licet ãt aliqñ apud hoies nimia familiaritas pariat ꝓtẽptum talis tñ familiaritas dei ad hoiem q̃ ei cõicat i pñti vita suam dulcedinẽ magꝭ auget reuerẽtiã filialẽ hois ad deũ: iꝺo sꝺit: t Timete dñm oes sci ⁊c. Ex h⁹ eni q̃ sentiũt in se diuinã p̃sentiã mõ ꝓdcõ sufficit eis p oi bono: imo alia bona eis desipiũt: nisi q̃tum necessitas exigit. Econtrario ãt ẽ de cupidis h⁹mũdi qꝺb⁹ oia deficiũt: ꝓp̃ quod sꝺitur v Diuites egerũt. qz sm q̃ dicit hiero. in epla ad paulinũ: Antiq̃tus dictũ est: Auaro deest tam qꝺ hz q̃ qꝺ non hz: iꝺ sꝺit: x Et esurierũt. qz nõ audẽt frui bonis habitis: sz ea relinquũt alijs. y Inq̃rentes ãt dñm. fide et deuotõe. z Non minuent⁹ oi bono. qz abũdãt in bonis spũalib⁹. Tẽporalia vo q̃tũcũq; modica eis sufficiũt: imo p diuitijs cõputant: vnde dicit apls ꝑma thimo. vj. Habẽtes alimẽta ⁊ qꝺb⁹ tegamur: his ꝓtenti simus. Et hiero. in epistola ad paulinum: Uictus ⁊ vestitus diuitie sunt christiano⁹. a Uenite filij. Hic cõsequent hortat ad bonuz vite actiue que consistit in vitatione peccati: ⁊ operatiõe boni ad ꝓximum. Timor autem dñi facit vitare peccatum: ſm illud Prouer. xv. Per timorẽ dñi recedit omnis a malo: ideo dicit: a Uenite filij. per desiderium disciplíne. b Timorem domini ⁊c. Iqui est initium sapientie iustorum. c Quis ẽ homo q̃ vult vitã. s. beatã in q̃ null⁹ morit̃. ꝺ Diligit dies ⁊c. Iin beatitudine celesti: vbi dies nõ interrumpentur noctib⁹: faciat supple quod sequitur: e Prohibe linguã tuã. vbi docet vitatio peccati oris: et ꝑmo respectu dei cũ dr: f A malo. s. blasphemie ⁊ diuini ꝓtẽptus ⁊ similiť: secundo respectu ꝓximi cum dicitur:

g Et labia tua ne loquant dolũ. s. deceptões falsitates et hmõi ꝫ primũ. h Diuerte a malo. vitãdo pctm opis i Et fac bonũ. Iste. n. sũt due ptes iustície. Pot ẽt aliꝫ exponi. h Diuerte a malo. i. obserua p̃cepta negatia: que malũ ꝓhibẽt: sic non occides. i Et fac bonũ. i. obserua mãdata affirmatiua q̃ inducũt ad bonuꝫ: sicut: memẽto vt die sabbatũ scifices: ⁊ honora p̃em tuũ ⁊ matrez: talis. n. obseruatio ducit ad vitã beatã: Mat. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. Et sic rñdet dauid ad illud: quod supra q̃sierat: Quis ẽ hõ q̃ vult vitaz ⁊c. k Inqre pacẽ. q̃ ẽ sũmũ bonũ. l Et pseq̃re eã. i. pfecte seq̃re: qõ fit q̃n p bona opa hõ ad pacẽ eternã ptigit. m Oculi dñi. Postq̃ dauid iduxit alios ad bonũ hic ꝓñt oñdit fructũ et quia opposita iuxta se posita magis elucescũt: iõ mixtim agit de fructu bono

ẽt labia tua ne loquant̃ dolum. Diuerte a malo ẽt fac bonum: iq̃ire pacẽ ẽt pse quere eã. Oculi dñi sup iustos: ⁊ aures ei⁹ i p̃ces eoꝝ. Vultꝰ ãt dñi sup facientes mala: ut pdat de tra memoriã eoꝝ. Clamauerunt iusti ẽt dñs exaudiuit eos] ẽt ex oibus tribulatõnib⁹ eoꝝ liberauit eos. Juxta ẽ dñs his q tribulato sit corde:] ẽt humiles spũ saluabit. Multe tribulatiões iustoꝝ: ẽt ỏ oib⁹ his liberabit eos dñs.] Custodit dñs oia ossa eorũ: vnũ ex his non ꝓteret. Mors pctõꝝ pessima: ẽt q oderũt iustũ delinquẽt.] Redimet dñs aias ſuoꝝ suoꝝ:] ẽt ñ delinquẽt ỏes q sperãt in eo. Dauid.

Iudica dñe .xxxiiii. nocẽtes me: ẽxpugna ꝑpugnantes me. Apphẽ de arma ⁊ scutũ: et exurge i adiutoriũ mihi. Effũde frameã ẽt cõclude adũsus eos q psequũt me:] dic aie mee salus tua ego sũ. Confũdant̃ ⁊ reuereant̃: querẽtes aiam meaz. Auũtant̃ retrorsum ⁊ ꝓfundant̃: cogitantes mihi mala. Fiant tãq̃z puluis añ facie vẽti] ẽt angelus dñi coartãs eos.]

e Et non delinquent. finaliter.
f Oẽs q̃ sperãt in eo. spe formata charitate: que ꝓuenit ex gratia ⁊ meritis: ⁊ hoc itelligendo ẽ ỏ p̃ destinatis.

Psal. XXXIIII.

Iudica domine nocentes me ⁊c. Huic ps. premittit talẽti. in hebreo ⁊ i trãslatõe hieron. iuxta hebreuz. Dauid tñ in hebreo ꝓponit lra lamech ad designãdũ q̃ dauid ẽ dati casus: et ẽ sensus: Dic ps apropriat⁹ ẽ ipi dauid tãq̃ ei⁹ auctori: ⁊ sic appet auctoꝝ hoc ps. Mã ãt eius non sic apparet. Expositores tñ hebrei ⁊ latini dicũt cõiter q̃ dauid fecit hũc psal. ꝯ psecutoez saul⁹ petes diuinũ auxiliũ: in qua psecutõe multos ps. fecit: qz diu durauit. Et diuidit i duas ptes. qz ꝑmo dauid postulat auxiliũ diuine defensionis: scõo declarat piculũ sue psecutõis: ibi Surgẽtes testes. Prima in tres: qz ꝑ petit auxiliũ diuinũ: scõo ꝓphetice ꝓdicit deiectiõem hostium ibi Cõfundant̃. tertio exꝑmit sue liberatõis gaudiũ: ibi Alia ãt mea exultabit in dño. Circa ꝑmũ dic. a Judica dñe nocẽtes me. iudicio ꝓdemnatõis in hoc facto: qz iniuste psequunt̃ me: sicut ꝑz manifeste ex decursu ꝑmi Reg. quia dauid nihil forefecerat sauli aut populo suo: sed fecerat eis multa bona: ꝑ quibus reddebant ei mala: ꝓpter quod subdit dauid: b Expugna impugnantes me. qz nõ possum eos expugnare. c Apphẽ de arma. loquit̃ de deo more humano: quia aliquis volens auxiliũ ꝓstare alicui munit se armis: ⁊ hoc duplicibus. s. armis ad sustinendũ ictus: ⁊ q̃tum ad hoc dicit: Scutum. ⁊ armis q̃tum ad inuadendum: ⁊ q̃tum ad hoc subditur: e Effunde frameã. i. euagina gladiuz f Et conclude aduersus ⁊c. Jta q̃ non possint amplius me persequi. g Dic anime mee. per reuelatõnem interiorem. h Salus tua ego sũ. p effectũ exteriorẽ i Cõfundant̃. Hic ꝓpter dauid ꝓphetice ꝓdicit deiectoez hostiũ. s. saulis doech ⁊ psimiliũ. d. Confundant̃ ⁊c. hoc fuit ipletum quando saul confusibiliter de ꝓlio fugiens seipsum interfecit: ⁊ silr doech armiger eius et magna pars populi fugiendo interiit: ⁊ isti pluries q̃lierant dauid ad mortẽ. k Fiant ⁊c.]qz sic puluis ñ ꝑt resistẽ vẽtoꝝ ipulsui: sic nec saul ⁊ viri ei⁹ philistiim ꝓ iuasioi. l Et ãgel⁹ ⁊c. Jñ. n. saul ⁊ exercit⁹ ei⁹ fuisset sic ỏbellati a philisteis: nisi ãgel⁹ dñi iusto di iudicio fuisset ꝯrit⁹ ei⁹ ꝑ pctis suis: ꝓz q̃ dr deut. xxxij. ỏ filius isrl q̃n psequebatur vnus mille: ⁊ duo fugarent decem milia: nonne iõ quia deus suus vendidit illos: ⁊ dñs cõclusit illos.

Fiant vie illoꝝ tenebre] Et lubricū: et ãgel' dñi psequens eos. Quñ grat̃ abscõderũt mihi interitũ laquei sui: sñ peruacue exprobrauerunt aiam meã.] Veniat illi laq' us quez ignorat:] t captio quã abscõdit apprehẽdat eũ: t in laqueũ cadat in id ipm. Aiã ãt mea exultabit in dño:] t delectãbit super salutari suo.] Omniã ossa mea dicẽt: dñe qs silis tibi: Eripiens iopem de manu fortioꝝ ei⁹: egenũ t paupe rẽ a diripiẽtib⁹ eũ.] Surgẽ tes testes iniq: quẽ ignora bã iterrogabãt me. Retri buebant mihi mala ꝓ bo nis: sterilitatẽ aie mee. Ego ãt cũ mihi molesti eẽnt: in duebar cilicio.] Humilia bã i ieiunio aiam meã:] et oro mea i sinu meo ꝓuter. Quasi ꝓximũ t qsi fratrez nrz sic cõplacebã: qi lugẽs t ꝓtristat⁹ sic bũliabar.] Et ad̃sũ me letati sũt t ꝓuene rũt:] congregata sũt sup me fla gella t ignorani.] Dissipati sũt nec cõpuncti: tẽtauerũt me. sub sanauerunt me sub sanatõe:] frenduerũt super me dẽtib⁹ suis.] Dñe quñ re spicies: restitue aiaz meã a malignitate eorum:] a leonibus unicã meam. Confi tebor tibi in eccl̃ia magna] mihi' conscius istorum malorum. f Interrogabant me. ideſt proponebant ꝓtra me ac'si deberez respondere: lo quit de se quasi de reo: qui habet respõdere parti aduerse. g Retribuebãt mihi mala ꝓ bonis. qz multa bona fece rat dauid sauli t populo eius pugnãdo pro eis cõtra philisteos: vt patz. j. Regũ in pluribus locis. h Sterilitatẽ ani me mee. quia ex psecutõne saulis cogeba tur vitã austeraz ducere in desertis: et ste rilib⁹ locis. i Ego aũt cum mihi molesti essent induebar ci licio. ob insignuz hu miliationis t mortificationis ad impe trandum beneficium diuine consolatõnis k Humliabam in ieiunio animam mea am. i. vitam meã ani malem. l Et ora tio mea in sinu meo conuertetur. ideſt ad bonum meum ordinabitur: et quia da uid ex persecutione saulis a charitate fra terna non decidit: qõ maxime patet ex hoc quia idem in manu sua tradito bis a morte pepercit: vt hĩ. j. Reg. xxiiij. t. xxvj. m Quasi ꝓximũ. iõ dr: Et qi frez nrz. sup. reputãs saulẽ t ei⁹ pplz. n Sic cõplacebã. i. psperitate eoꝝ ꝓ philisteos vt dcm ẽ supra ps. iiij. o Quasi lugẽs rc.]de eoꝝ aduer sitate: vñ luxit t plãxit de saul' t sui exercit⁹ morte: vt hĩ. ij. Reg. j. p Et aduersũ me. Hic ꝓñt ondit grauitatẽ sue pse cutois ex ꝓspiratõe cõi ꝓ eũ: qz ẽt illi q erãt de tribu dauid cũ saule aspirabãt ad mortẽ ipsi⁹ dauid: vt pz de gipheis. j. Re. xxiij. Et ibidẽ hĩ q saul dixit ad dauid q si trã igress⁹ fuẽit pscrutabor eũ i milib⁹ iuda: de q tribu erat dauid: et mltomag illi q erãt ad alijs tribub⁹ erãt cũ saul i pseque⁹ da uid: t h⁹ẽ qd dicẽ: p Et aduersũ me rc.]qz veniẽs cũ sau le ad qrend̃ dauid ptẽdebãt hilarẽ faciẽ ad captãdã gram reg. q Congregata sũt rc.]qz nõ sp puidebat picula sibi ꝓpata: vt pz ex h⁹ qd hĩ. j. Reg. xxiij. vbi dr q saul t viri ei⁹ cigebãt dauid t viros ei⁹ i modũ corone ita q desperabat se posse euadẽ. Nõ. n. posuisset se i tali loco: vbi sic cigi potu isset: si paratũ sibi piculũ pscisset. r Dissipati sũt. a ꝓxi one charitatis fraterne erga me. s Nec compuncti. de sua iniquitate. t Tẽtauerunt me. s. capere. v Sub sanauerunt me rc.] ideſt derisione dicta a naso rugato. Di cebant enim adulatores et detractores vituperia de dauid in presentia saulis eius beniuolentiam captantes. x Frẽ duerunt sup me rc.]pretendebant enim coram saule q vel lẽt si possent eũ deuorare: t ideo contra talia conuertit se ad deum deprecandum dicens: y Domine quando re spicies me. oculo tue pietatis t misericordie. z Restitue aiam meã rc]. i. pone me in securitate ab eoꝝ psecutõe: ita q sim restitutus in pristina pace. a Aleonibus. i. ab ho minibus crudelibus modo leonũ. b Unicã meã. i. vitã meã solã. lz. n. plures essent cũ dauid: tñ ipsũ solũ qrebat saul t complices eius interficere: c Cõfitebor tibi rc.] .i. vtinã ꝓfitear tibi confessione laudis in loco cultus tui.

m Fiant vie rc.] vt nõ videãt nocua ad euitandũ. n Et lubricũ. vt nõ possint stare. o Et angel' dñi. hoc totũ pdixit dauid ꝓphetice: t motus zelo diuine iusticie: t cãz dicte punitõis subiũgit qñ dic: p Qm gratis. i. sine cã. q Abscõderũt mihi rc.]qz saul et cõplices sui ponebant insidias occultas ꝑ dauid: vt hĩ. j. Regũ. xxiij. r Supuacue exprobrauerũt rc.] dicẽtes vitupia ꝑ me mẽdacit: vt supra expositũ ẽ frequent. s Veniat illi rc.] in hoc pdicit p ꝓphetie modũ mortẽ ipsius saulis: qui voluit dauid maliciose occidẽ p manus philistinoꝝ: vt hĩ. j. Re. xviij. t ipse saul ab ipis philistei) fuit vulnerat⁹: t timẽs ab eis turpiter occidi seipsũ interfecit: vt hĩ. j. Reg. xxj. t sic cecidit in laqueũ quẽ paraverat ipsi dauid: qꝫ a ꝓncipio ignorauit. t Alia ãt mea. hic ꝓñt exꝑmit gaudiũ de sua liberatõe futura de manu saulis: t ꝑ ium aduersarioꝝ suorũ. o. t Alia ãt mea rc.]sibi gras deuote reddendo v Et delectabit rc]. i. de h⁹ saluabit me ꝓ sue voluntatis bñplacito: nõ dic de morte saul' t exercit⁹ ei⁹: ꝫ ꝫ do luit t luxit: vt hĩ ij. Reg. j. Sed gaudẽ de ꝓpa salute ꝑtinet ad charitatẽ quẽ hz hõ ad seipsũ. x Oia ossa mea dicẽt. magna. n. letitia t admiratio mẽtis redũdat ad vires corporis: iõ. o. x Oia ossa mea dicẽt. i. manifestabũt gestib⁹ exultatois gratitudinẽ mihi ꝑstite salutatois. y Dñe qs silis tui. q. d. nullus. a Eripiẽs inopẽ. i. meipsũ t pplm mihi adherẽtẽ. Erat eni dauid a facie saul' fugitiuus: t ꝓ ꝓns bonis suis spoliat⁹: ꝙuenerũt etiã ad ipsũ homes depauperati: t debitis obligati: vt hĩ. j. Reg xxij. t scũs ẽ eoꝝ ꝓnceps. b De manu fortioꝝ ei⁹. s. saulis t sui exercitus. c Egenum et paupẽ rc.]bona. n. mobilia t imobilia fugitiuorum fisco regio applicant: t sic bona dauid t eoꝝ q cũ ipso erãt diripuerũt satellites saul'. d Surgentes. Postꝫ dauid postulauerat auxiliũ diuine defensionis: hic ꝓñt allegat piculũ sue psecutõis: t ꝑmo ꝓpositũ declarat: scõdo ꝓ se t sibi cõpatientib⁹ orat: ibi Exultent. Prima in tres: qz ꝑ⁹ ondit ꝓpositũ ex impositõe falsi: scõdo ex cõspiratõe cõi: ibi Et aduersũ me tertio ex adiũctõe doli ibi Quoniam mihi. Circa primum sciendum q multi de populo israel ad habendum gratiam saulis ponebant dauid multa falsa quibus applaudebant saul: quia per hoc persecutio quam faciebat contra dauid videbatur esse iusta: t ex hoc aggrauabatur persecutio contra dauid: t hoc est quod dicit: d Surgentes testes iniqui. quia aliqui de predictis proponebãt falsa contra dauid coram saule: t alij attestabantur ad maiorem assertõnem. e Que ignorabam. i. non eraz

hebrei.n.nō hñt optatiuū modū:ſz vtunt futuro indicati modi loco optatiui. o Jn pplo grauí.morib⁹ 7 etate:cu iuſmodi ſūt ſacerdotes 7 leuite. e Laudabo te.i. vtinaz laudē. vna.n.cā q̄re dauid affligebat in pſecutōe ſaul erat ꝓpt hoc q̄ accedē nō audebat ad locum diuini cult⁹. vl po teſt aliť exponi: vt ſit ꝓphetia ỏ futuro cū dī: Cōfitebor tibi 7c q̄ pſalmi a dauid facti cātabant a cultoribus dei in veteri teſtamēto: 7 ēt mō cantant i nouo. f Nō ſupgaudeāt mihi. capiēdo me 7 tenendo ad ſuam volūtatem g Qui aduerſātur 7c].ſ.ſaul 7 cōplices ei⁹:ut pz ex p̄cedentibus. h Qui oderūt me grať.i.ſine cā me odiētes i cordib⁹ ſuis. i Et annuūt oculis. paſſiones enim odij 7 ire maxie apparēt i facie 7 i oculi potiſſime. k Qñ mihi. hic ꝓnter oñdit grauitatē ſue pſecutōnis ex adiūctōe doli: q̄ maxie aggrauat pſecutōem: q̄ tunc ne ſcit poſitus in pſecutōe in q̄bus debeat ꝓfidere: ꝓpt quod Apo.d.ſcḋa ad cor⁹.xi.enumerať piculis in q̄b⁹ fuerat vltimo loco dicit pericula in falſis frib⁹:q̄ illud fuerat maſ ꝑm h⁹igiť dicit dauid: k Qñ mihi 7c.]ptētētes mihi amicitiā. l Et in iracūdia 7c].i.fz modū hoium terrenoz:q̄ aliud hñt in corde:7 aliud in ore. m Dolos cogitabāt.ſ.ꝫ me:vt pz de hitatorib⁹ ceile 7 ẏpheis.j. Regum xxiij. n Et dilatauerūt 7c.] loquētes ſupbe. o Dixerunt euge euge.interiectio ē gaudētis. p Uiderūt oculi nři.fugā 7 exiliū iſti⁹ hois. q Uidiſti dñe. Hanc iniq̄tatē ꝫ me. r Ne ſileas.hoc ē ne diſſimules 7 trāſeas abſq̄ debita punitōe.hoc dicebat dauid nō ẓelo vindicte:ſz diuine iuſticie. s Dñe ne diſcedas a me.ſubtrahēdo brachium defenſiōis tue:q̄ nō poſſē tot laqueos euadē. t Exurge 7 intēde 7c. Jeos ꝓdēnādo. v Deus me⁹ 7c. Jq̄ non habeo iudicē ad quē poſſim recurrere niſi ad te: q̄ ps aduerſa erat rex ire. x Judica me ꝫ iuſticiā tuā.q̄ ñ ꝓdēnat inocētes:ſz ipios. y Et non ſupgaudeāt mihi.capiendo me 7 tenēdo ſm ſuā volūtatē. z Nō dicāt 7c. Jgaudētes ỏ mea captōe:ſic philiſtei gaudebāt ỏ captōe ſāſonis: Juḋ. xvj. a Nec dicāt deuorabim⁹ eū.q.d.ſi tenerēt me ſtati tractarēt me interficē crudeli morte. b Erubeſcāt.ipij. c Et reuereāt ſil.tāq̄ fruſtrati ſua itētōe. d Qui gratulāt mal meis.i.q̄rūt gratulari.ſ.ſaul 7 ei⁹ viri: e Jnduāt ꝓfuſiōe 7 reuerētia.i.timore.q.d.talib⁹ circūdēt vndiq̄ ſic veſtimētū circūdat hoiez ex oi pte. g Qui maligna 7c] loquētes de me falſa corā ſaule. h Exultēt.hec ē vltia pſ huj⁹ pſ. in q̄ dauid orauit ꝓ ſe 7 patiētib⁹ ſibi.d. Exultent 7c].i.approbāt. i Juſticiā meā 7c. Joeū laudādo ỏ mea liberatōe a piculis grauib⁹:iō ſequit: k Qui volūt pacē ſerui ei⁹.i.mei q̄ ſū ſeru⁹ dñi. l Et lingua mea 7c].i.ore 7 corde eā ꝓfitebit. m Tota die laudē tuā.i.ſingul⁹ dieb⁹ Miſtice āt exponit ps iſte de chriſto cui⁹ dauid fuit figura ſic dcm fuit ſupra pſ.ij.7.iij. q̄ paſſus ē in ſe 7 in mēb⁹ ſuis a ppło iudaico 7 tyrānis: 7 iō i h⁹ pſ.ꝫ hūanitatē loquēs ꝑmo petit a patre ſeu tota trinitate auxiliū ꝓtectionis:7 ſcḋo exprimit grauitatē ſue pſecutōis:ibi Jnſurgentes. Quā grauitatē explicat ꝑmo ex ipoſitōe falſi:quia ſibi fuit impoſitū q̄ eſſet falſus ꝓpha:7 mēb⁹ ſuis q̄ eēnt magi 7 deceptores. Secūdo ex conſpiratione cōi:ibi Et aduerſum me. q̄ contra eum ꝓuenerūt herodes 7 pontius pilatus cum ꝓncipibus ſacerdotū:vt ſupra expoſitū fuit ij.pſal. Tertio ex adiunctione doli ibi Quoniaz michi quidem pacifice loquebātur. quia mltos dolos cogitauerunt contra chriſtum vt patet ex textu euangelij: 7 contra membra eius vt patet ex actib⁹ apoſtolorum: et epiſtol⁹ pauli. Reſiduū aūt huius expoſitiōis omittotum ꝓpt brevitatem ſectandaz:tum q̄ ſatis diffuſe tradiť in glo.ſup pſal.tum q̄ ꝓſideratis illis: q̄ ſunt expoſita de dauid in hoc pſ.pōt de facili applicari littera huius pſ.chriſto ptim ꝑ mēb⁹ ſuis:in q̄bus ſe dicit ꝑſecutoꝛ pati: Act.ix. Saule ſaule q̄d me pſequeris.

Pſal.XXXV.

DIxit iniuſtus vt delinquat 7c. Huic pſal. ꝑmittitur talis ti.in translatōe hiero. iuxta hebreū Pro victoria ſeruo dñi dauid. q̄ exponunt ſic aliqui:q̄ dauid fecit hunc pſalmum ꝓ victoria populi iſrael glorioſe exeuntis de ſeruitute egypti ad ſeruiendum domino libere: ſm q̄ fuit dictum pharaoni: Exoḋ.v. Hec dicit dominus deus hebreorum: Dimitte populum meum vt ſacrificet mihi in deſerto. Et licz lra huius pſ. poſſet ad h⁹ applicari: ſaluo tñ meliori iudicio mihi vī meli⁹ q̄ dauid fecit hūc pſ. de ſeipſo a pſecutōne ſaulis pluries diuinit⁹ liberato:q̄ vī ex ti.pſ.q̄ talť ē in hebreo: Ad victoriam ſeruo dñi dauid. Et huic noī dauid ꝓpōiť lra lamech:ad oñdenḋ q̄ ē datī caſus 7 ſic li ſuo dñi ñ referť ad ppłz iſrl:ſz ad ipz dauid. Jgiť ꝫ hūc ſēſū ps iſte diuidiť i duas ptes. Et p⁹agiť de malignitate ſaul⁹ dauid pſequēt]:2⁹ de benignitate dñi ipm liberāt]:ibi Dñe i celo mia tua. Circa ꝑmū dī ſic: a Dixit iuſt⁹ 7c].i.ſaul firmiť diſpoſuit 7 ỏliberauit ỏ inificien⁹ dauid:lz iuſte:de q̄ deliberatōe hz.j.Reg.xx. Et intellexit ionathas q̄ diffinitū eēt a ꝑte ſuo ut inficēt dauid. b Nō ē timor 7c].q.d.Si añ oculos mēt⁹ ei⁹ timor dñi pōeret a tāto malo retraheret:ꝫ q̄ dī ꝓv.xv. Per timorē dñi declinat oīs a malo. c Qñ doloſe egit.ſ. cū dauid faciēs eū genez ſuū: vt ſic occidēt gladio philiſtinoz:put hz.j.reg.xvij. d In ꝓſpcū ei⁹.ſ.ỏi:q̄ nulla doloſitaſ latz eū. e Ut iueniat 7c. Jcū.n. ſaul ñ potuit occidē dauid latēt ac doloſe gladio philiſtioz pſecutus ē eū:patēt manifeſtās odiū:q̄ ꝓceperat ꝓtra ipſū.

in pplō grauí laūdabo te. Nōn ſupgaudeāt mihi q̄ ādūſāt mihi iniq̄:] q̄ ỏderť me gratis ēt ānuūt oculis. Quoniāz mihi q̄dē pacifice loq̄bant:] ēt in iracūdia ťre loquētes]dōlos cogitabāt. Et dilatauerūt ſup me os ſuū:]dixerūt euge euge uiderunt oculi nři. Uidiſti dōmine nē ſileaſ:dñe ne diſcedas a me. Exurge 7 intēde iudicio meo]deuſ meus:7 dñs me⁹ i cām meā.] Judica me ſm iuſticiā tuā dñe de⁹ me⁹: ēt nō ſupgaudeant mihi. Nōn dicant i cordib⁹ ſuis euge euge]aie nře: nēc dicant deuorabimus eum. Erubeſcant ēt reuereanť ſimul: q̄i gtulātur mal meis. Jnduantur confuſione: et reuerentia: q̄i maligna loquuntur ſuper me.] Exultent et letentur q̄ uolūt]iuſticiā meā:et dicāt ſp magnificeť dñs] q̄ uolunt pacē ſerui eius. Et lingua mea meditabitur iuſticiam tuam:]tota die laudē tuaz. Pro victoria ſuo dñi dauid.pſal.XXXV

DIxit iniuſt⁹ ut delinq̄t in ſemetipſo:] nōn ē timor dei añ oculos eius.] Quoniam doloſe egit in cōſpectu eius: ut inueniatur iniquitas ei⁹ ad odiū]

f Uerba oris ꝛc.]qñ suasit ionathe de q̃ ꝓfidebat da uid sicut de seipso q̃ adduceret dauid vt moꝛeretur. j. Reg. xx. g Noluit intelligẽ ꝛc.]qꝛ cũ ionathas ino cẽtiam dauid allegaret: saul intelligẽ noluit: ſz magis indignãs ionathan lãcea ꝓcutere voluit: vt ibidẽ dicitur: h ¶Iniq̃tatẽ ꝛc.]

Uerba oris eius iniq̃tas ⁊ dol':] nõluit itelligẽ ut bñ ageret.] Iniq̃tatẽ meditat' ẽ i cubili suo:] ãstitit oi vie nõ bone: malicią ãt nõ odi uit. Dñe i celo mia tua: et ꝛitas tua vsq; ad nubes.] Justicią tua sic mõtes dei:] iudicią tua abyssus multa. Hoies ⁊ iumẽta saluabis dñe:]quemãdmodũ multi plicasti misericoꝛdiam tuã de'.] Filij ãũt hominũ i tẽ gmie alaꝝ tuaꝝ spabunt.] Inebꝛiabunt ab vbertate dom' tue: ⁊ toꝛrẽte uolupta tis tue potabis eos.] Qm̃ ãpud te ẽ fõs uite:]et i luie tuo uidebim' lumẽ.] Pꝛẽtẽde miaz tuã sitiẽtib' te:] ⁊ iust̃icią tuã bis q̃ rcõ sunt coꝛd'] Nõ ueiat mihi pes supbie:] ⁊ mãn' pctoꝝ nõ mõueat me. Ibi cecideꝛũt q̃ opant iniquitatem:]expul si sũt nec potuerunt stare.

qꝛ ꝺnocte vigilãs cogitabat q̃modo posset dauid capere: ⁊ eũ occi dere. i Astitit omni vie non bo ne. i. male: qꝛ pa tus fuit pseq̃ da uid p vias pessi mas. s. sup abꝛu ptas petras: que solis ibicibus sũt puie: vt habeꝛ. j. Regũ. xxiiij. Uel aliꝛ: i Astitit omni vie non bo ne. qꝛ paratus eꝛat oi ꝓsilio ma lo acquiescere: iõ subdit: Malicią aũt nõ odiuit. k Dñe in celo. Hic ꝓñ agit de benignitate dei: q̃ p' declaraꝛ gnãliꝛ: scõo spe cialiꝛ: ibi Filij aũt hoium. tertio singulariꝛ: ibi Nõ ve niat mihi pes supbie. Pꝛimo oñdit gnãliter erga oẽs creaturas viuentes vita aiali. Circa qꝺ sciendũ q̃ mise ricoꝛdia superaltat iudiciũ: Jaco. ij. Uñ int' dei ꝓpeta tes tenet quandã excellentiã: ꝓpt̃ qꝺ dr: q̃ misereꝛi ẽ ei' ꝓpt̃iũ: ⁊ ad h'oñendũ dr: k Dñe in celo misericoꝛ dia tua. tãq̃ in loco supioꝛi. l Et veritas ꝛc.]q̃ sunt inferioꝛes celo. m Justicia tua ꝛc.]q̃ ut in pluribus sũt iferioꝛes nubib'. n Judicia tua abyssus multa. idest hoibus absc̃dita: verũtamen quia ista apparẽt aliq̃ñ per effectus: ⁊ maꝛie dei largitas: de q̃ ꝓncipaliter h agit: iõ sb̃dit: o Hoies ⁊ iumẽta ꝛc.]qꝛ nõ solũ crea tura rõnal' saluat̃ p dei ꝓuidentiã: sed etiã bꝛutal': quia aialibus dat pilos ꝓ vestitu: ⁊ auib' plumas: ⁊ eis ꝺ vi ctu ꝓuidet sufficienter sine solicitudie eoꝝ. p Quẽad modũ mltiplicasti ꝛc.]. q. d. Ex mltitudie misericoꝛdie tue ꝓcedit q̃ nõ solũ rõnabilibus creatur': ſz etiaz irrõ nabilibus ita ꝓuidẽs. q Filij aũt hoium. Hic ꝓñter oñditur diuina largitas spãliꝛ. s. circa hoies: q̃ eoipso q̃ sũt ad imaginẽ dei facti sũt ad bonũ excedẽs creatu rã irrõnalem ordinati. s. ad bonũ rõnis: q̃ si bñ vrantur ad btitudinẽ supnaturalẽ vlteꝛius deducunt: ⁊ h'est qꝺ dr: q Filij aũt hoium. s. rõnabiliꝛ ⁊ iuste viuentiuz r Jn tegmine alarũ ꝛc.]. i. in btitudine recta ⁊ absc̃ dita apud te: �fm illud Esa. lxiiij. Oculus nõ vidit: ⁊ au ris nõ audiuit: ⁊ in coꝛ hois nõ ascendit: q̃ ꝓparasti di ligentibus te: iõ sb̃dit: s Inebꝛiabunt. i. saturabũt a bsq; tñ fastidio. t Ab vbertate domus tue. i. dom' celestis gloꝛie: �fm q̃ dictũ est supꝛa. ps. xvj. Satiaboꝛ cũ apparuerit gloꝛia tua. v Et toꝛrente ꝛc.]hoc ad diꝛ ad oñendum pfectõem refectõis gliꝛ: qꝛ apud nos refectio pficit ex cibo ⁊ potu. x Qm̃ apud te ꝛc.] deus. n. est vita p essentiã: et oia sũt in eo vita: �fm q̃ dr Joh. j. qꝺ factũ est. s. i creaturis Jn ipso vita erat. Creꝛa tura eni anteq̃ creaꝛet nõ eꝛat aliud q̃ creatrix essentia q̃ est p essentiã ipa vita: vt dcm̃ est. y Et in lumine ꝛc.]. i. in lumie creato gliꝛ videbimus lumẽ tue essẽtie. qꝺ videri nõ põt ab intellectu creato: nisi ad hoc eleue tur p lumen gloꝛie foꝛtificans lumẽ nãle intellect' creaꝛ ti: sicut nec oculus noctue posset videre lucẽ solis: nisi aliq̃ addito sibi foꝛtificaꝛet: ꝓpt̃ qꝺ dr. ij. meta. q̃ sic se hz ocul' noctue ad lumẽ solis: ita intellectus nr̃ ad ea q̃ sunt manifestissima in nã. p q̃ itelligunt diuina: q̃ de se sũt manifestissima: ſz vtutẽ intellect' nr̃i excedentia: sicut ⁊ lux solis ẽ maxime visibilis: tñ imꝓpoꝛtionata noctue oculis: Et qꝛ ad hãc visionez nõ possum' ptingẽ: nisi p diuinaz gr̃az: iõ subdit dauid deꝓcando: a Pꝛe tende misericoꝛdiam ꝛc.]. i: dirigentes cognitõnem suã nãlem q̃tum possibile ẽ ad te illustra fidei cogni tione. b Et iustici am ꝛc.]. i. viuentes fm rectum iudicium rõnis rectifica rectitu dine gratie tue: q̃ so la iustificat ꝓfecte: et sic sp ꝓtigit: quia gr̃a est ꝓfectio nature: et ideo dirigentibus se in deũ q̃tum possibile ẽ vtute nature nõ denegat ꝓfectio gr̃e. c Nõ veniat. Hic ꝓñ ostẽditur diuina liberalitas singulariꝛ q̃tũ ad ipm dauid: q̃ deꝓcan' dr: Nõ veniat ꝛc.]. i. pes saul' supbi: ⁊ suoꝝ satellitum ad me ꝓ sua volũtate conculcandũ. d Et man' pctoꝛis. i. psuadẽt mihi malũ. e Nõ moueat me. supbe a rẽitudie veritat' ⁊ iustic̃ie. Uel aliꝛ: Nõ veniat ꝛc.]. i. demon q̃ ꝓ su pbiã cecidit nõ me subiciat sibi p pctm̃ moꝛtale. Et man' pctoꝛis. i. ptãs demonis i pctõ obstinati. Nõ moueat me. a statu gr̃e: ⁊ vtrũq; fuit ꝓcessũ aliq̃ mõ ipi dauid ex diuia largitate: qꝛ ñ fuit dat' i manu saul ipm psequẽt: ſz aliq̃ñ p sathã i pctm̃ moꝛtale icidẽit: tñ p pniaz surrexit: ⁊ i fina li gr̃a ꝺcessit. f Ibi ceciderũt ꝛc.]qꝛ pseuerãtes i pctis fre quent̃ tradunt' i manib' inimicoꝝ tpaliꝛ: ⁊ i ptãtez demõis finaliꝛ. Jn psal. xxxv. Dixit iust'. vbi dr i postilla.

Circa qꝺ sciẽdũ q̃ mia superaltat iudiciũ. Additio.

Licet veꝝ sit q̃ miserẽi ⁊ pcẽ ꝓpt̃iũ sit ꝺi vt i collcã cãtat eccl̃ia: nec tñ pp h'vitaꝫ diuia dz dici iferioꝛ q̃ mia ꝺi: sic̃ nubes st̃ iferioꝛes celo: put postil. dic. nã mia dr ꝺ deo ſz opatõez i creatur': inq̃tũ ꝺfect' alioꝝ sb̃le uat: respcũ cui' dr i ps. Miseratões ei' sup oia opa ei'. ſz vi tas diuia siue accipiat ẽntialiꝛ siue psonaliꝛ appꝛopan' eaz filio ꝓpꝛio coeterno: put Joh. xiiij. c. Ego sũ via vitas ꝛc. nul lo mõ tñ dz dici iferioꝛ q̃ ei' mia: ut ẽ manifestũ. Sz ad in tellectũ hoꝝ vsuũ attẽdendũ ẽ q̃ dauid in h'loco tractat ꝺ q̃busdã opatõib' diuinis: put referunt̃ ad creaturã rõnalẽ. s. mia ⁊ vitas iustic̃ia ⁊ iudiciũ: ſz i h' loco cũ dr: Ueritas dei. itelligit fides: vt i. j. Thi. ij. Oẽs hoies vult de' ad agni tionẽ veritatis venire: qꝺ intelligit de veritate fidei: ⁊ sic in pluribus locis. Manifestũ ẽ aũt q̃ misericoꝛdia dei maxi me relucet in celo: vbi beati misericoꝛdiã dei plene ꝓsequũt vt Matth. v. ca. Cuius rõ est: Nã gl̃iam celestẽ null' de cõ digno fm legem cõem meꝛet: Uñ apls ad ro. viij. ca. Non sunt ꝓdigne passiones huius seculi ad futuram gloꝛiam: q̃ reuelabitur in nobis. et sic manifestum est q̃ in celo maxi me relucz misericoꝛdia dei in beatis: ⁊ iõ dicitur: Domine in celo misericoꝛdia tua: sed fides dei nõ hz locũ in existen tibus in celo: quia per claram visionem excluditur saltem q̃tum ad actuz: ⁊ ideo fides dicitur eẽ vsq; ad nubes: q̃ q̃ dẽ nubes sunt inferioꝛes celo: ⁊ i regione coꝛruptibili: ⁊ ſz visum nostruz ipsi celo appꝛopinquant: ⁊ sic ꝓ nubes ꝓpe

itelligit̃ status iustoꝝ existentiũ in via: in quibus diuina veritas maxime relucet: ꝑm fidem formatam: ꝛ sic ꝓpe dī: Veritas tua. i. fides tua vsq; ad nubes. Cōsequenter qꝛ iustitia diuina est fortissima: sic ꝙ nullus ei resistere possit: iccirco dicit: Justicia tua sicut montes dei. sicut. n. mōtes altissimi: ꝙ dicunt montes dei sī iaccessibles: sic iustitia diuina etiam que in rebus inferioribus relucet est irresistibilis. Judicia aũt dei que inuestigabilia sunt: ꝛ incomphensibilia recte dicũt abyssus multa: qꝛ sic abyssus est abscondita ab oculis hoīum: sic ꝛ diuina iudicia: Iste videtur sensus ꝓprius ꝑdictoꝝ versuũ: sed vlterius videndum est quō ꝓtinuatur sententia hoꝝ vsuum ꝓcedentibus ꝛ sequentibus. Pro quo sciendū ꝙ hic respondit psalmista cuidā tacite qōni. Cum. n. de ꝑdicto iniusto. ſ. saule tot mala dixisset intm̃ ꝙ peccata sua non ignorātia simplici: sed potius ex affectata ꝓcederent: ꝛ hoc cum dicit: Noluit intelligere ut bene ageret. ꝛ insup ꝙ ipsū dauid psequebat ex certa malicia: ꝛ ex odio iusticie. ꝛ hꝰ cum dicit: Maliciam autem non odiuit. q̃ quidem circūstantie maxime aggrauāt delictū. Ex istis pōt oriri quedā qō admiratiua que aliqñ a ꝓphetis in silibus casibus mouet. ſ. quō deus tolerat ꝙ impius talis pessimus psequatur seu opprimat innocentem ꝛ iustū: vñ abac. j. in simili deo sic alloquebat: Quare non respicis sup inique agentes: ꝛ taces deuorante impio iustiorē se: Ad hꝰ respondet psal. ꝙ hoc nō ꝓuenit ex debilitate iustitie diuine: qꝛ iustitia tua sicut montes dei. Neq; ēt ex hoc ꝙ hec inferiora non ꝓsideret: ꝓut quidā errantes dicebant iob. xxij. ca. Circa cardines celi pambulat nec nr̃a ꝓsiderat. ꝛ hoc cū dicit: Judicia tua abyssus multa. q̃si ptingat penetrando vsq; ad infima ꝛ secreta: ſz potius ꝑdicta tolerantia ꝓuenit ex hoc ꝙ vera felicitas ꝛ p̃miatio ē in celo: vbi misericordia dei relucet p̃miando iustos in vita beata ꝛ imortali: de quo dicit: Dñe in celo misericordia tua ꝛc. ſimilit̃ in bonis in hac vita existentibus ē felicitas inchoatiua p gr̃am: de q̃ dicit: Veritas tua vsq; ad nubes. quod intelligendū est de veritate fidei formate: q̃ in hac regione corruptibili attingit̃. Cōsequenter declarat q̃dam q̃ ad btitudinem ptinent: ꝛ ꝓmo q̃tum ad beatitudinem iperfectā: q̃ est in statu vie p spem: ꝛ hꝰ cum dic̃: Filij aũt hoīum in tegimine alarū tuarū sperabunt. scđo q̃tuz ad beatudinē pfectam: que est in re. ſ. in statu glorie: ꝛ hoc cū subiūgit: Inebriabunt ab vbertate domus tue ꝛc. exponantur omnia ut in postilla: vsq; ibi: Ibi ceciderunt. Ubi postq̃ oñderat vbi sit vera p̃miatio: ꝓnter declarat vbi sit vera punitio. ſ. in vltio supplicio ifernali: vbi nulla ē redēptio: de q̃. d. Ibi ceciderūt q̃ operant iniq̃tatē: expulsi sunt neq; potuerūt stare. qꝛ nō ē ibi possibilitas redeūdi ad statū gr̃e. Et sic pz qualit̃ qō tacite in hoc psal. mota soluit̃ sētialit̃: eo mō q̃ ifra i ps̃. lxxij. ſ. Quā bonus deus isrl. ex ꝑsse mouet ꝛ soluit̃: ꝓut ibi largius patebit. Replica.

IN psalmo. Dixit iustus ꝛc. Burgeñ. notat postillatorē circa illū passū: Dñe in celo mīa tua ꝛc. qꝛ dicit ex ꝓgruentia mīam inē celas dei ꝓprietates hīe q̃ndā ꝑcellētiam: iō dī mīa in celo: veritas aũt vsq; ad nubes ꝛc. Burgeñ. rustico more se opponit in his q̃ hūano mō trāsferunt ad diuina: q̃ trāslato ex ꝛrīs ꝓgruētijs ꝛrio mō fieri pōt: sic̃ christꝰ dī leo: nunc ouis: nūc rex: nūc vmis ꝛc. ita ēt nubes abyssus mōtes iferi: superi ꝛc. qꝛ. n. miseri cordie dei effcūs sī nobis magī familiares: pñt describi per mōtes nobis manifestos. Judiciū aũt ꝙ abyssū nobis occultatā: ꝛ ecōuerſ mīa rōne inīminabilitat pōt circūloq̃ ꝙ abyssū: iudiciū aũt rōe timoris q̃si i ꝓspectu manifestū ē vt mōtes: put narrat btūs hiero. hāc vocē: Uenite ad iudiciū sp auribꝰ suis insonuisse. Rusticale igit̃ ē ex his facē mām diſputatōis: q̃ ꝛrijs modis sic pñt interp̃tari ꝛ applicari.

velociter arescent: ⁊quēad modum olera herbarum cito decident. Spera i dño ⁊ fac bonitatē: ⁊ habita trā ⁊ pascer̄ i diuitijs ei⁹⁊

Dauid. psal. XXXVI.

NOli emulari in malignātibꝰ: ⁊neq; ẓelaueris facientes iniquitatem. Quōniam tanquā fenum

Psal. XXXVI.

NOli emulari ꝛc. Huic ps. ꝓmittit̃ talenti. i. hebreo: ꝛ i trāslatiōe hiero. iuxta hebreū: Dauid: absz aliq̃ additiōe nisi ꝙ i hebreo ꝓpōit lr̃a lamech ad designādū ꝙ dauid est datī casus: ꝛ ē sēsus ꝙ h ps apparat ipī dauid tāq; auctori. De mā vo hꝰ ps. sciēdū ꝙ multi videtes saulē regez ꝛ doech armigez suū ꝛ pea absalō ꝛ achitophel ꝛ plēs alios iniq̃ agētes tpalit̃ ꝓsperari: ꝛ dauid inocētē ꝛ parētes suos: ꝛ fres ꝛ multos alios iustos tūc ꝛ postea tpaliter affligi ꝺclinabāt ad malū: ꝛ recedebāt a bono: q̃ deꝰ curā ꝺ actibꝰ hoīuz ñ habet: Et tō ꝺ fec hūc ps. oñdēs ꝙ p spitas maloꝝ sit ꝓtēpnēda: ꝛ iustoꝝ appetēda ē: qꝛ iusti sp sī meliores ꝺitōis ēt i pñti: ſz hoīb⁹ bona sēsibilia tm̃ ꝓsiderātibꝰ ꝛriū videat. Diuidit igit̃ iste ps i duas ptes qꝛ pꝰ facit suā deductōez: 2ꝰ ponit q̃ndā monitōez: ibi Expecta dñm. Prima i duas: qꝛ pꝰ declarat ꝓpositū ex eo qꝺ iusti ꝛ iusti i pñti hñt: 2ꝰ ex eo qꝺ i futuro recipient ibi Nouit dñs. Pria i duas: qꝛ pꝰ oñdit ꝓpositū ex ꝺitōe boni: 2ꝰ ex aditōe mali: ibi Obſuabit pctōr. Pria adhuc i duas: qꝛ pꝰ oñdit ꝓpositū ex bōi ꝺitōe: scđo ex eꝰ duratōe: ibi a Noli emulari. Circa p̃mū dauid facit talē rōez. Illa ꝓsperitas ē melior ꝛ magī appetenda i q̃ ꝺs assequit̃ maiꝰ bonū: ſz ꝓsperitas iustoꝝ in pñti ē hꝰ mōi: ḡ ē magī appetēda. Maiorē hꝰ rōis dauid suppōit tāq; p se manifestā: qꝛ nihil ē appetibile nisi iq̃tū bonū ꝛ iō q̃tū hz ꝺ bōitate: tm̃ hz ꝺ appetibilitate. Minorē aũt ꝺclarat oñdenꝰ pꝰ ꝙ ꝓspitas maloꝝ i pñti modica est: 2ꝰ ꝙ ꝓspitas iustoꝝ ēt i pñti ē magna: ibi Spera i dño. Circa p̃mū sciēdū ꝙ inī bona hoīs bōa tpalia: q̃ sūt exteriora sī modica. bona aũt aie q̃ sī vtutes ꝛ scie sī maxia bona vo corpis sī media: ꝓspitas aũt tpalis maloꝝ ē in bonis exteriorib⁹ seu corpis tm̃: ꝛ iō ñ se extēdit ad maiora bōa ipīs hoīs: ꝓpt qꝺ ñ ē appetēda: ꝛ hꝰ ē qꝺ dī: a Noli emulari ꝛc. ⁊. i. noli imitari malignātes i suis opibus b Neq; ẓelaueris. i. amaueris. c Faciētes iniquitatez. tales. n. nō sūt imitādi nec amādi inq̃tū mali: qꝛ ſz nā sit ex charitate diligēda q̃diu sūt in pñti vita i qua pñt ad bonū reuerti: tm̃ corꝝ malicia ē odiēda: et sic loq̃tur saluator luce. xiij. Si q̃s venit ad me: ꝛ ñ odit patrē suū aut mr̃em ꝛc. nō pōt ee meꝰ discipulus: sꝛdit aũt rōem ꝑdcōꝝ. d. ꝺ Qm̃ tāq; ꝛc. ⁊fenū ꝛ olus cito desiccant: qꝛ parū i ira radicant: ꝛ sic modicū attrahūt de hūore virorē nutriēte ꝛ ꝓfuante: sic appetit̃ maloꝝ radicat̃ in bono sensibili: qꝺ hz modicū de bonitate: ꝛ sic eius appetibilitas cito transit: ꝛ eius adeptio ꝛ ꝓtinuatio fastidiū iducit: sic̃ pz de cibo quē famelic⁹ appetit: sciatꝰ vo abhorret ꝛ reicit. e Spera i dño. Hic ꝓpi ꝺclarat ꝙ iusti i pñti ēt assequunt maiꝰ bonū: qꝺ est bonū vtutꝰ: ꝛ nō solū bonū vtutꝰ politice: q̃ ē p acq̃sitōem sed etiam virtutis infuse: que est per gr̃am: ꝛ etiā aliq̃ cū hꝰ tpalem abūdantiā: ſz nō sp: qꝛ ē de minoribꝰ bōis: ꝓpt qꝺ eoꝝ ꝓspitas ēt in pñti ē appetēda: ꝛ hꝰ ē qꝺ dī: f Spera i dño. figendo appetitum in summo bono f Et fac bonitatē. i. opa bona. g Et ⁊habita ꝛc.

qꝛ sicut dc̃m est iusti cū bono vtutis aliq̃n assequūtur affluentiā i tpalibus bonis. h Delectare in dño. de lectatio dr̃ q̃si de alio letatio: igitur i dño delectari ē de bonitate eius letari q̃ suggit p cognitionem ⁊ amoꝛez. i Et dabit ⁊c̄. Iusti. n. nō petūt a deo simplr nisi bona gr̃e ⁊ vtutis q̃ sēper dātur petētibus q̃n petūt ꝓ se ⁊ perseuerāter: qđ faciūt iusti: de alīs aūt bonis īferioꝛibus nō faciunt petitiones nisi sub ꝯditione. s. si expediāt honoꝛi diuino ⁊ saluti sue vel alioꝛum: et hꝰ ēt mō deus eos exaudit. k Reuela dño. ⁊c̄. nō ei aliquid manifestando: qꝛ oīa nuda ⁊ aperta sunt oculis eius ēt ab eterno: sed in oꝛōne coꝛā eo tuū desideriū explicādo ⁊ dirēctionez eius petendo. l Et ipse faciet. qꝛ sicut nā non deficit i necessarīs: sic nec auctoꝛ nāe multo minus. m Et educet ⁊c̄. Ꝓponēdo opa iustīcie tue alīs in exemplum virtutis: ꝼz q̃ dicit saluatoꝛ: Matth. v. Sic luceat lux vīa coꝛā hoībus: vt videant opa vīa bona. n Et iudicium tuū ⁊c̄. Iudiciū est effectus iustīcie: ⁊ per hoc ꝺ signat q̃ deus iustos facit ꝓsperari i opibus iustīcie vsq̃ ad perfectionē debitam. Et p talez modū loq̄t sap. puer. iiij. Iustoꝝ semita q̃si lux splēdens ⁊ crescēs vsq̃ ad pfectū diem. i. vsq̃ ad pfectionē iustīcie: sīc ascensus solis pficitur i meridie: ⁊ qꝛ deus tanta bona cōfert iustis ēt in pñti: iō sb̄ditur: o Subditus esto dño. humiliter ⁊ deuote seruiendo. p Et oꝛa eū. q. d. tūc cōfidenter poteris oꝛare eū: qꝛ cōsequeris intentū: si tamē oꝛō sit pia ꝓ te ⁊ pseuerās: q̃lis ē oꝛō iustoꝝ. q Noli emulari. Hic ꝓnter oñditur q̃ ꝓspitas iustoꝝ est maioꝛ ēt i pñti ⁊ hoc ex duratiōe: qꝛ ꝓspitas malōꝝ ꝓsistit i bonis tpalibꝰ trāsitoꝛijs ⁊ coꝛruptibilibꝰ: vt pz ex predīs. ꝓspitas aūt iustoꝝ ꝓsistit ꝓncipalr i bōis aie q̃ sūt incoꝛruptibilia inquātum manēt in aia sepata: ꝓpr̃ qđ dr̃: q Noli emulari ⁊c̄. Hic ē peccatoꝛ q̃ nō vadit p vīa legis diuine ⁊ rōnis recte: sed ꝼz ipetū passiōis sue: ꝼm q̃ dr̃ Esa. liij. Oēs nos q̃si oues errauimus vnusq̃sq̃ qꝛ i viaz suā declinauit. Et talis in via sua ꝓsperat: qñ obtinet qđ intendit. Ista tñ ꝓsperitas ē magis aduersitas: qꝛ ⁊si sit alicuꝰ boni tpalis additamentū: est tñ boni spūalis detrimentū: ꝼm q̃ dicit Aug. i sermone de innocētibus: Lucrū in arca dānum in cōscia: tulit vestē: ⁊ pdidit fidem: acq̄rit pecuniā: et amittit iusticiaz. ⁊ iō de talibꝰ dr̃ hic: q Noli emulari. i. imitari. r In eo q̃ ꝓsperatur i via sua. i. fca illius q̃ predīo mō ꝓsperatur: cuius ꝓsperitas est magis aduersitas iudicanda. s Desine ab ira ⁊c̄. ſ. talium q̃ frequēter passiōes ire nimiū excedentes patiūtur ad cōplendū suas iniq̄tates: iō sb̄ditur: t Noli emulari ut malignerīs. ⁊ sb̄ditur cā: v Q̃m qui malignātur ⁊c̄. Saltē in morte nāli: ⁊ freq̄nter anticipātur ⁊ moꝛiunt morte īnāli. ſ. gladio veneno vel aliq̄ hꝰ mōi. x Sustinentes aūt dñz. i. patientī expectantes eius bñplacitum. y Ipsi hereditabūt terrā. ſ. viuentiū quaz ꝑpetuo possidebūt: ⁊ freq̄nter i hac terra diutius malis hoibus viuūt: iō sb̄ditur: z Et ad huc pusillū. ſ. tpis. a Et non erit peccatoꝛ. sb̄tractus de medio mō predīo. b Et q̃res locū ⁊c̄. Iqꝛ freq̄nter ꝓ suis malicijs non soluz destruūtur i ꝑsonis ꝓpr̃ijs: sed ēt loca eoꝝ ⁊ posteritas tota. c Māsueti āt ⁊c̄. Iexponatur sicut prī: qꝛ mansueti sunt illi qui expectāt patiēter bñplacitum domini. d Et delectabūtur i multitudie pacis. ſ. superne: q̃ est pfecta pax. frequēter ēt i mltitudine pacis tpalis: qꝛ mansueti non mouēt rixas ⁊ bīgas: ꝓpter q̃s debeāt ab alīs iquietari. pōt ēt hꝰ referri ad pplm isrl̄: q̃ q̃diu seruiuit dño mansuete: ⁊ obedienti hītauit in pace i ira a deo sibi data: vt pz ex decursu vete. testa. e Obseruabit. Hic ꝓnter oñditur q̃ ꝓsperitas iustoꝝ sit maioꝛ q̃ maloꝝ ex admixtiōe mali: qꝛ ꝓsperitas maloꝝ sēper hz malū pene annexū. Et hoc contigit vno mō: qꝛ sunt diuisi a seipsis: eo q̃ sēsualitas trahit ad bonū sensibile rōni ꝓriū. dictamē aūt rōnis siue synderesis ad ꝓrium: ꝓpter qđ dicit phs. ix. ethico. De ipis cōtendit ipsoꝝ aia: ⁊ hoc quidē huc trahi: hoc aūt illuc quē admodū discrepantia. Et postea concludit dicens: Igitur si sic misex est esse: malū fugiendū malicia intēse. Alio mō ꝓtigit ex hꝰ q̃ mali toꝛquētur iuidia de bono virtutis: qđ relucet in iustis: ⁊ ide est q̃ tyrāni aliq̃n plus affligebantur de patiētia ⁊ magnanimitate martyrū q̃ ipsi martyres de afflictione sibi illata a tyrānis: sicut legit de daciano ⁊ sancto vincētio. vñ dixit ei beatus vincentius: Paratus sū xp̃i seruus ad oia: ut dū deuotionē meam punis i coꝛpoꝛe acerbius: ipse puniaris in mente. Et sb̄ditur: Ad hec martyris vba sūma voce dacianus cepit infremere: ⁊ rapido oꝛe cū stridoꝛe dentiuz anhelare: vt oñderetur pfidia se potius q̃ martyrem dei laniare: ⁊ hoc ē qđ dr̃ hic: e Obseruabit peccatoꝛ iustū ⁊c̄. Iodens de bono sue virtutis. f Dñs aūt ⁊c̄. Iqꝛ non hēbit intentū quo intēdebat iustum auertere a virtute. g Q̃m prospicit q̃ veniet dies eius. i. dies debite punitionis ꝓ suis malis. h Gladiuz euaginauerūt peccatoꝛes ⁊c̄. qꝛ frequenter armāt se q̃tum pñt ad destruendum iustos. i Gladius eoꝝ intret in coꝛda ipsoꝝ ⁊c̄. quia ⁊si persecutionē inferunt iustis in coꝛpoꝛe: ipsi ꝓius persecutionē sustinent in mente: vt dictum est de daciano. Itē qꝛ frequenter ꝓtingit diuino iudicio: ut moꝛs quā ꝓparauerant alīs veniat sup eos: sicut Aman fuit suspēsus i patibulo qđ ꝓparauerat Mardocheo: Hester. vij. Alit pōt expōi lr̄a de iniq̄ saule ⁊ dauid iusto ab illo loco: Obseruabit peccatoꝛ iustū. i. saul ipsū dauid: cui frequenti īsidias posuit: vt hētur. j. Reg. Et stridebit sup eū dētibꝰ suis. qꝛ frequēi ex nimia ira ⁊ ōsiderio occidēdi eū frēduit super ipsū. Dñs aūt irridebit eum. qꝛ ab intēto fraudauit eū nō ꝓmittēs dauid cadere i manus eius. Q̃m ꝓspicit q̃ veniat dies eius. ſ. moꝛtis q̃ inīfectus fuit a philistēis. Gladium euaginauerūt pctōres. qꝛ saul ⁊ eius satellites cuz gladijs ⁊

Bēlectare in dño: ēt dabit tibi petitiones coꝛdis tui. Rēuela dño viā tuā: ⁊ spera i eo: ēt ipe faciet. Et ēducet q̃si lumē iusticiā tuā: ⁊ iūdiciū tuū tāq̃z meridiē: Sūbdit̄ esto dño: ēt oꝛa eū. Nōli emulari i ēo q̃ ꝓspat̄ in via sua: li hoīe faciente i iusticias. Bēsine ab ira: et derelinq̄ furoꝛē: Nōli emulari: ut malignerī. Q̃m q̃ malignant exterminabunt: Sūstinētes aūt dñz ipi hēreditabūt trā. Et ādhuc pusillū: ēt nō erit peccatoꝛ: ēt q̃res locū eius: ⁊ nō iueniēs. Māsuēti aūt hereditabunt tram: ēt delectabūt i multitudine pacis. Obsēruabit peccatoꝛ iustū: ⁊ stridebit sup eū dentibꝰ suis. Dñs āutem irridebit eū: Quōniam ꝓspicit q̃ veniet dies eius. Gladium euaginauerunt peccatoꝛes: intenderunt arcum suuz. Ut decipiant pauperem ⁊ inopem: vt trucident rectos coꝛde. Gladius eoꝝ ītret

arcubus freqnter qsierũt ad mortẽ dauid ⁊ víros eius. Gladius eorũ ĩtret in corda ipsorũ. In hꝰ dauid vĩ pphetice mortẽ saulis pdixisse ⁊ doech. idumei: qr ipsi ĩruerũt sup ppri os gladios: ⁊ sic se infecerũt. j. Reg. vl. Et arcus eorũ ꝓfringat. tota. n. virtus saulis ⁊ sui exercitus fuit ibi confracta.

p Melius ẽ modicũ iusto. qr qtũcũqz modicuz hẽat de bonis tpalibꝰ hz ibi sufficientiã: eo qꝺ appetitus eius tendit ad bona spiritualia: in quibus qetatur eius aia.

l Sup diuitias peccatorũ multas. i. qbus nõ hñt sufficientiã sz magis indigẽtiam: qr eis abutũtur p pdigalitatẽ seu auariciaz a vtute declinãtes. Si pmo mõ abutũtur. s. p pdigalitatẽ stati diuitũs euacuant: ⁊ sic ad tenendũ statũ suũ anxiant diuitias inde bite acqrendo. Si secũdo mõ. s. per auariciã sic ĩcurrunt idigẽtiã: tũ qr non audent vti suis diuitũs: tũ qr crescẽte ꝓcupiscẽtia vĩ eis qꝺ semꝑ plꝰ eis deficiat: qr si hñt centũ: anhelant ad hñdum mille: ⁊ si mille ad decẽ milia: ⁊ sic sẽper augmẽtãdo: ⁊ tñ postea totũ pdunt i morte: ⁊ aliqñ ẽt ante: qr ab eis pdones vl latrones auferũt: iõ sb̃ditur: m Quã brachia cõfirmat aũt iustos dñs. qr a bono vtutis nõ mouẽtur i psperis vl aduersis. o Nouit dñs. hic ꝓñter oñditur psperitas iustorũ excellẽtior psperitate malorũ: ex eo qꝺ i fuko recipiẽt. ⁊ pmo circa hoc tãgitur diuersitas recepti: ⁊ scõo meriti: ibi Apud dñm. Circa pmuz sciendũ qꝺ iusti i fuko recipient p suis opibus pmiũ glie: mali vo malum pene eine: fm qꝺ dr matth. xxv. Et ibunt hi in supplicium eternũ: iusti aũt in vitã eternã. Et hoc est qõ dr:

o Nouit dñs dies imaculatorũ. qr ipse solus nouit secreta cordium. Multi aũt vident imaculati exterius: sed sũt valde maculati interius. Et hec noticia diuina qtuz ad iustos ẽ noticia approbatiõis: ad quã seqtur pmiũ retributionis eine: iõ seqtur: Et hẽditas eorũ in eternũ erit.

p Non ꝓfundent i tpe malo. i. i extremo iudicio imo magis honorabunt: qr tũc eis dicet: Uenite bñdicti pris mei: pcipite patum vobis regnũ ab origine mũdi ⁊c. Sz ipꝯ tũc ꝓfundẽt qbus tũc p oppositũ dicet: Ite maledicti in ignẽ eternũ ⁊c.

q Et i dieb' famis saturabũt. qr tunc ipꝯ dãnati esurient p carentiã oĩs boni: ⁊ iusti satiabunt p adeptionẽ sũmi boni: ideo dr Esa. lxv. Serui mei comedent: ⁊ vos esurietis.

r Inimici vo dñi ⁊c. i vita pñti: qñ ẽ nisi momtũ rspectu future.

s Deficiẽtes quẽadmoduz fum' deficiẽt. qr qto plus fumus exaltat deficit: sic ipꝯ qto plus fuerint exaltati in vita pñti: tanto magis depmentur i fuga: fm qꝺ dr apoca. xviij. Quãtũ glificauit se in delicijs: tantũ date illi dolorẽtis ⁊ luctu.

t Mutuabit peccatorũ ⁊c.] mutuari ẽ ab alio recipẽ: pctores aũt i iferno sẽper recipiẽt penã p suis demeritis: ⁊ nõ soluẽt qr tñ remanebũt obligati sicut pus. s. ad penã eternã: qr i iferno nulla est redẽptio.

v Justus aũt miserẽt ⁊ tribuet. iste iustus vt dicit Ra. sa. itelligit ipe deus qꝺ miseretur oĩum: ⁊ tribuit eis bona: sed melius trahit hec lra ad exprmendũ miam suã quã iustis tribuit glie in corda ipsorum: ⁊ arcus eorum confringatur. Melius ẽ modicũ iusto: sup diuitias pctorũ multas. Quã brachia pctorũ ꝓterẽt.] cõfirmat aũt iustos dñs. Nouit dñs dies imaculatorũ: ⁊ hẽditas eorũ ĩeternũ erit. Non ꝓfundentur i tpe malo: et i diebus famis saturabũt: qr pctores pibũt. Inimici uero dñi mox vt honorificati fuerit] ⁊ exaltati: deficiẽtes quẽadmodũ fum' deficiẽt. Mutuabit peccator ⁊ nõ soluet: iustus aũt miserẽt ⁊ tribuet. Quia bñdicẽtes ei hereditabũt trã: maledicẽtes autez ei dispibunt. Apud dñm gressus hois] dirigẽt: et viaz ei' volet. Cũz ceciderit nõn collidet: quia dñs supponit manũ suã.] Junior fui eteiz senui: et nõ vidi iustũ dẽlictũ nec semẽ ei' qrẽs panẽ] Tota die miserẽt et cõmodat: ⁊ semẽ illius i benedictiõe erit.] Declia a malo: et fac bonũ: et ibita i seculũ seculi. Quia dñs amat iudiciũ: et nõ dereliquet scos suos: plenitudinẽ: iõ sb̃dit: x Qr bñdicẽtes ei. i. ipsi deo qles sunt iusti. y Hẽditabunt terram. s. viuentium. z Maledicẽtes aũt ei. qles sũt ipꝯ. a Dispibunt. eterna perditione. b Apud dñm. Postꝙ descripta ẽ diuersitas iustorũ ⁊ impiorũ qtum ad receptionẽ premiꝯ ⁊ pene: hic cõsequnt describitur eorũ diuersitas qtũ ad meritũ ⁊ demeritũ: q sunt rones recipiendi penã ⁊ premiũ: et p mo oñditur hec varietas i opbus vite actie: ⁊ scõo ꝓtẽplatie: ibi Os iusti. Circa pmuz dr sic: b Apꝺ dñm ⁊c]. s. iusti. c Dirigẽt i via pñti: vt non declinet a rectitudine iustitie: iõ sb̃dit: d Et viaz eius volet. i. approbabit eã ordinãs ad meritũ vite eine. e Cũ ceciderit. p pctm veniale.

f Nõ collidet. qr p hoc a gra nõ decidet: iõ sb̃ditur:

g Quia dñs supponit manũ suã. hꝰ aũt man' suppositio ẽ dine gie ꝓseruatio: quã hñs pot vitare oẽ pctm mortale: sz ipa puat' nõ pot: qr pctm qꝺ mox p penitẽtiã nõ diluit suo pdere trahit ad aliud: vt. d. Bre. sup eccl. Sz qr iusti pdestiati aliqñ cadũt p pctm mortale: sic pz de dauid: iõ pot ẽt exponi de casu mortal' peccati: cũ dr: e Cũ ceciderit. p pctm mortale. f Nõ collidet. i. irrepabiliter nõ frãget. g Quia dñs ⁊c.] p penitẽtiã eũ reducẽdo ad gram. h Junior fui: eteim senui. ex hꝰ appet qꝺ ꝺ fec hũc ps. i sua senectute. i Et ñ vidi iustũ dẽlictũ. ⁊ itelligit ꝺ iusto pdestiato: q si aliqñ dẽliqt a deo ppr suũ pctm: tñ finaliter recipit ad statũ gie. k Nec semẽ ei' ⁊c.] ⁊ accipit hic semẽ p oi ipz imitãte i opib' bois. Cõtra hꝰ vĩ qr ꝺ q fuit iustus ⁊ pdestinat' q siuit panẽ ab abimelech. j. Reg. xxv. ⁊ a nabal. j. re. xxv. Et helias silr a mliere sareptana. iij. reg. xvij. Dicẽꝺ qꝺ scripta hic vtiq ⁊ i plurib' alijs locis cõi mõlo quẽdi. Dr aũt cõiq qꝺ nullus ẽ i foro qñ sũt ibi pauci i respectu ad alias vices: qr illꝺ qꝺ modicũ ẽ qi nihil cõputat: scõo phycoꝝ. Lz aũt semẽ iusti aliqñ qrat seu mendicet panẽ uolũtarie: hꝰ tñ raro ꝓtingit: nisi ill' q sumũt statũ mendicatiũ: ⁊ rari' ꝓtigebat tpe vete. te. qñ ꝺ ꝓtulit vbũ istꝺ: qr abũdãtia bonorũ tpaliũ p iustitie opib' pmittebat: vt pz deut. xxviij. ⁊ Esa. j. c. Si volueritis ⁊ audieritis me: bona trẽ cõedetis: iõ sb̃dit: l Tota die miserẽt. qtũ ad actũ pietat] ĩtiorẽ. m Et cõmodat. qtũ ad effectũ exteriorẽ: ⁊ hꝰ de bõis a deo sibi collatis. n Et semẽ illi' ⁊c]. i. i abũdãtia sufficiẽti bonorũ spũaliũ ⁊ tpaliũ. p Declia a malo. obstuãdo pcepta decalogi negatiua. p Et fac bonũ. obstuãdo affirmatiua. q Et ibita i seclz seculi. i. p hꝰ ibitat] i eina btitudie: fz illud matth. xix. Si vis ad vitã igredi: serua mãdata: et qr vita beata a solo deo datur: ideo sb̃ditur p causa: r Quia dñs amat iudiciũ. i. opa iustitie que precipiuntur mãdatis decalogi. s Et non derelinquet sanctos suos. i. predestinatos qꝺ ab eo finaliter recipiũtur: iõ

subditur: t In eternū ꝓseruabūtur i vita beata. Et qa sicut iusti ꝑ opibus iusticie ꝑmiabunt: ita ipij ꝓ opibus iniusticie punient: iō sb̄ditur: v Iniusti punient. pena eterna. x Et semē impiorum pibit. i. imitatores impietatis ipsoꝝ. y Justi aūt hereditabunt terrā. s. viuentium.

z Et inhabitabūt ⁊c. i. eternaliter. vbi .n. in ve. testa. duplicatur seculū sicut hic: itelligit ꝑ petuitas a pte finis. Et ex hoc pz q hic loq̄tur dauid de terra viuēti: qz ira ista iferior ꝑ iudiciū nō habitabit. a Os iusti meditabit sapiam. Posita varietate meriti ⁊ demeriti q̄tū ad iustos ⁊ ipios i vita actiua: hic ꝑnter ponitur in vita cōtēplatiua: cum dr: a Os iusti meditabitur sapiam. i. loq̄tur sapiaz ex meditatione cordis sui ꝓcedentem fm dcz salvatoris: matth. xij. Ex abūdantia .n. cordis os loq̄tur. Hō de bono thesauro suo ꝓfert bona vba. Sapia aūt dr q̄si sapida scia: q̄ ꝓprie est circa cognitionē diuinoꝝ. b Et lingua eius ⁊c. Jqō ipsa tat rectitudinem cognitiōis in agendis ad ꝓximū. c Lex dei eius in corde ipsius. ꝑ iugem meditationē. d Et nō supplantabūtur ⁊c. Jqz non amouebitur a via iusticie ꝑ demōis vel hois suggestionē. Sicut aūt meditatio iusti ē circa legē dei: ut eā custodiat: ita meditatio ipij est vt malum cōceptū pficiat: iō sb̄ditur: e Cōsiderat peccatoꝝ iustū. q̄liter ⁊ quō possit decipere ipsū. f Et q̄rit mortificare eum. qz nō solum q̄rit ei nocere i bonis exteriorib⁹ sed et in psona ꝓpria: nec solum q̄rit eū ꝑuare vita corporali sed et spūali: q̄rens eū auertere a via iusticie: sed qz deus frequēter eripit iustū de manu ipij: iō sb̄ditur: g Dns aūt ⁊c. Jsicut pz de ioseph: quē liberauit dns de manibus fratrū suoꝝ. h Nec dānabit ⁊c. i. ad petitionē eius seu voluntatez: sicut liberauit ioseph ad iudicatū carceri ad petitionē mulieris iniq̄: Gen. xxxix. Et danielē adiudicatū leonibus ad suggestionez hoiuz iniq̄rum: Dañ. vi. i Expecta dñm. Postq̄ oñdit ꝑ speritatē iniquoꝝ esse ꝓtēnendaz: ⁊ iustoꝝ appetenda: hic ꝑnter ponit suaz monitionem: videlz q hō cōmittat se fideliter dispositioni diuine: nec moueat a rectitudine iusticie ex maloꝝ trāsitoria ꝓsperitate. d. i Expecta dñm. i. eius dispositionem patiēter. k Et custodi viam eius. obseruando mādata eius. l Et exaltabit te. de valle pñtis miserie. m Ut hereditate capias terrā. s. viuentium. n Cū perierint pctōres videbis. beati .n. vident dānationem maloꝝ: ⁊ est eis mā exultationis: iōtum euaserūt eā ex gīa diuine miserationis. o Vidi impiū superexaltatū. in pñti vita deo pmittente. p Et eleuatum sicut cedros libani. hoc ē in maxima dignitate tpali. in monte .n. libani crescunt maxime cedri: hoc pz de Nerone ipissimo: q̄ tñ iperauit toti mundo: ⁊ de multis alijs tyrānis. q Trāsiui ⁊ ecce non erat. qz talis ptās est ita breuis: q non est nisi q̄dam trāsitus: fm q dr sap. iij. Umbre .n. trāsitus ē tps nostrū. r Quesiui eū ⁊c. Jqz i ꝓfundo iferni est absconditus. s Custodi innocentiā. nulli nocumētū inferendo. t Et vide eqtatez. iuste cū ꝓrio agendo. v Qm̄ sūt relicte ⁊c Jqz bona opa ꝑ meritū remanēt cū illis q̄ trāseunt ꝺ hoc mundo ceteris cis deficientibus. x Jn iusti aūt dispibunt. ꝑ eternam dānatione. y Simul relicte impioꝝ iteribunt. i. filij q̄s reliquerūt: ⁊ sunt imitatores scelerum patrum. z Salus aūt iustoꝝ a dño. i. salus eterna: q̄ datur a solo deo. a Et ꝓtector eoꝝ in tpe tribulationis. i. mortis: qz dns eos protegit a ptāte demonis. b Et adiuuabit eos dominus. firmādo eos ꝫ tentatiōes in pñti. c Et liberabit eos. si ceciderint in manu inimici ꝑ pctm̄. d Et eruet eos. ꝑ verā pñiam. e A pctōribus. i. a demōibus i pctō obstinatis ⁊ pseuerātibus. f Et saluabit eos. deducēdo eos ad gl̄iaz dei. g Quia spauerunt in eo. spe debita: q̄ puenit ex meritis ⁊ gīa diuina. Posset ēt hoc exponi de ptectione diuina q̄ ꝓtegit fideles suos i pñti ab hoīb⁹ iniq̄s: sicut liberauit filios isr̄l de manu pharaonis: ⁊ dauid multotiēs de psecutione saulis: ⁊ idē possit exēplificari i multis alijs. Expositio aūt h̄ ps. tota moralis ē: ⁊ iō non oz addere aliam moralitatem.

Jn ps. xxxvi. Noli emulari. vbi dr i postilla: Desine ab ira: ⁊ derelinque furorem. Additio.

VErba. s. Desine ab ira: ⁊ derelinque furorē. nō videtur ꝓprie exponi i postilla: tum qz maligni de q̄bus loq̄tur nō solū sequūtur passiones irascibiles: sed potius ⁊ freq̄ntius cōcupiscibiles: q̄ sūt magis cōnales. tū qz ipsa ꝓprie dr: q hō desinat ab ira alterius: vel derelinquat furorē eius. fm .n. istū intellectū deberet dici: Recede ab ira: ⁊ caue furorē ⁊ h mōi. vñ melius hētur in glo. vbi sic dr: Desine ab ira. i. non iascaris de flore maloꝝ: qz ide irasci et indignari ē ꝫ deū murmurare ⁊ ꝓprie blasphemare: simil̄r ⁊ derelique furorē. ē eadem sñia sb̄ alijs verbis: ⁊ qz ex tali emulatiōe murmuratiua hō efficit malignus: iō sb̄dit: Noli emulari vt malignēris. Jn eodē ps. xxxvi. vbi dr in postilla: Mutuabitur peccator: ⁊ non soluet

LIcet pctōres i inferno recipiūt penas ꝓ suis demeritis: nō tñ ex hoc ꝓprie pñt dici mutuari. de rōne .n. mutui ē q obligat recipientē ad restituendū illud qō recepit vel equalens: sed ꝓstat q peccatores i iferno nō tenent soluē penas q̄s recipiūt: lz sēper remaneāt obligati ex demeritis ꝓteritis. Sz magis ꝓprie dicendū ē fz glo. s. sic: Mutuabit peccator. qz accipit corp⁹ et mentē ⁊c a deo. Et nō soluet. qz de recepti nō facit fm dei ꝓcepta. Justus aūt miseret ⁊ tribuet de his q̄ accepit a deo ⁊ sic soluit mutuū. Et seq̄tur: Quia bñdicētes ei. s. i oīb⁹ gīas agētes ⁊ iussa sequētes. hereditabūt terrā. s. viuentiū.

Jn eodem psalmo. xxxvi. vbi dicitur i postilla: Junior fui: etenim senui ⁊c. Additio.

Hec expositio nō vī sufficiēs: tū qz manifestum est p experientiā: q ita freq̄nter ꝓtingit: vt filij iustorū mendicēt sicut ꝛ ipiozꝫ: imo quidā phozū asserebāt q oīs diues est iniquus aut heres iniq̄: tū qz lz q̄q illud qđ modicū est q̄si nihil reputet: tn valde iconueniens vī q dauid ita spāliť testet: q nec i iuuentute nec in senectute vidisset iustū querentē panem: cū ipsemet in pſona ꝓpria oppositus fuisset exptus: vt pz in locis allegatis i postilla. Uñ melius vī dicendū cum glo. fm quā panis in hoc loco itelligiť cibus spūalis: iuxta illō ecci. xv. .c. Cibauit illuz pane vite ꝛ intellect⁹. qđ sē per ē cū iusto ꝛ cū semine eius descēdente p imitationem. Nec mirū si in hoc loco panis ad ire intelligatur p cibo spūali qz i hoc pſ. cū dī: terra. simplr itelligitur ira spūalis .s. terra viuentiū vt ibi: Sustinētes aūt dñz: ipsi hereditabūt terrā. qđ exponitur ēt a postillatore de terra viuentiū. Uñ et postillator in fine h⁹ pſ. dicit q tota eius expositio ē moralis seu spiritualis ꝛc̄.

Cāticuz dauid i cōmemoratōez sabbati. xxxvii

Omine ne in furore tuo arguas me: neq̄ i ira tua corripias me. Qm̄ sagitte tue infixe sunt mihi:] ꝛ cōfirmasti sup me manū tuā.] Non ē sanitas i carne mea a facie ire tue:] nō ē pax ossib⁹ meis ā facie pec catorū meoꝝ. Qm̄ iniquitates mee supgresse sūt caput meū:] ēt sicut on⁹ grave grauate sūt super me.] Putruerūt ꝛ corrupte sūt cicatrices mee: ā facie insipiētie mee. Miser factus sū ēt curuatus sū vsq̄z i finē

Replica.

In psalmo: Noli emulari. Burgeñ. notat postil. sine cā. Cū. n. exponeret illū passū: Desine ab ira ꝛc̄. fz ꝓtinuationē vt q̄ phibet ne emulet ꝓuos suis passiōibus ꝓtinuo phibetur ne emuletur eoꝝ irā ꝛ furorē: iō dī: Desine ab ira ꝛc̄. Burg. nescio qđ susurrās de p ꝓietate vocis: q magis ꝓprie debeat dici: Recede ab ira: et caue furorē. tn ita ꝓprie ꝛ magis dī qs nō emulari irā alioꝝ: sicut recedere ab ira alioꝝ. Nec vez dicit burgeñ. quia malignī freq̄ntius mouent passiōibus cōcupiscibilis q̄ ira scibilis. Nā motus inordinati cōcupiscibilis potius attendūtur penes fragilitatē q̄ malignitatez. Motus aūt irascibilis attēdunť penes violentā iniquitatē ꝛ iniusticiā ꝛ malignitatē: q̄ hic describūtur. Et qđ notat de mutuatiōe peccatoꝝ ꝛ de solutione iustoꝝ stat bn fz vtrāq̄z expositiōez. Illud aūt qđ dī: Nō vidi iustum derelictū nec semē eius q̄rens panē. burgeñ. exponit de pane spūali: postillator autē de pane corpali. Et sic experiētia oñdit dicendū ꝓrium: vt pz. j. Reg. xxv. rñdet postil. q illa expositio oz intelligi vt i pluribus. qđ. n. modicū est: p nihilo cōputatur. Nā q̄uis iusti aliq̄n egeant pane: finaliter tn nō fraudanť: nec egestate pereūt. Ideo dixit pī sāctus frāciscus: Nō ē formidandū q filij cēnī regis fame peant: q i paupcula religione sunt gerādi ꝛc̄. Sed expositiōi Burgeñ. occurrit difficultas: qa xps clamauit in cruce ad dñm: Quare dereliq̄sti me. ideo vult postil. q sbaudiat finaliť iustos nūq̄ dereliquit. Sz de pane spūali maior difficultas ē: nō. n. puto illū forē iustū q̄ panē spūalē non ꝓtinuo reqrat ꝛ q̄rat. De illo. n. dī: Qui edunt me: adhuc esurient ꝛc̄. Nisi forte burgeñ. velit recurrere ad forꝫ spūs libertatis: i q̄ datur apex perfectiōis vltra quam ꝓficere non pōt: de q̄ erroze loquitur clementina: ad nostrum de hereticis.

Psal. XXXVII.

Omine ne i furore tuo ꝛc̄. huic pſ. ꝓmittit talis ti. in hebreo: Psal. dauid ad recordandū. in trāslatiōe vō hiero. iuxta hebraicū sic hētur: Cāticuz dauid i cōmemoratiōez sabbati. q aūt hiero. addidit sabbati forsitā fuit ad denotādū q iste pſ. cātabat a leuitis i diebus sabbatoꝝ: tn hebrei de hoc nihil dicunt: qđ videriz. Ex titulo vō hebraico apparet auctor pſ. s. dauid. De mā aūt dicit Ra. sa. q dauid fecit hūc pſ. i pſona totius pplī israel collectiue ad recordandū peccata pplī corā deo ad hūiliationē ꝛ diuine mie ipetrationem. fuit. n. cōsuetū apud hebreos sic recordari cōe pctm pplī. Aliq̄ vō expositores latini dicunt q dauid fecit hūc pſ. loq̄ns i pſona pctōris diuisiue: ita tn q pōt exponi de quolibet pctōre. Alij autē dicūt q fecit hūc pſ. loq̄ns i pſona beati Job: ꝛ hūc modum ꝓcedēdi vī cassiodorus p seq̄. Sz saluo melioꝛi iudicio oēs iste expositiones videnť mystice ꝛ morales: ppi qđ dicendū q dauid fecerit hunc pſ. ō seipso ad recordādum ꝓpria peccata notabilia corā dño. Lz enim fuisset dimissa q̄tum ad culpā: ꝛ ꝓpter ipsa sustinuit aliquā penā: timebat tn ne adhuc alia adderet sup se vel sup pplm suum. Et dato q fuisset certificatus de dimissiōe totī⁹ culpe ꝛ pene: tn vtile fozet sibi ad sui hūiliationem corā deo talia recordari. Igiť fm hoc pſ. iste diuidiť in duas ptes: q ꝓmo ponit h⁹ mōi recordatio: scdo ītēta ꝓclusio i fine pſ. ibi Ne derelinq̄s me. Circa ꝓmū sciendū q dauid legitur peccasse nōbiliter: ꝓmo i fco vrie ethei: vt hētur. ij. reg. xi. scdo i numeratiōe pplī. ij. Reg. xxiiij. Primo igiť dauid recordatur scdm: ꝛ scdo primū ibi: Miser factⁿ sū. Et circa vtrūq̄z recordať culpā cōmissā ꝛ penā inflictā. Sciendū ēt q lz de vtroq̄z fecerit pſ. spāles: fecit tn hunc pſ. de vtroq̄z siť. Et ꝓmo recordať vltimū tanq̄ magis vicinū tpi in quo fecit hunc pſ. d. a Dñe ne i furore tuo arguas me. i. non punias me fz rigorē iusticie tue: qz hoc esset mihi ipoztabile: sed magis fm tēperamētū mie tue. Notandū ēt q eodē mō incipit pſ. sextus quē fecit i anxietate positus ex pplī pcussione, p ista numeratiōe: ut dcm fuit ibidē. q Qm̄ sagitte ꝛc̄]. i. pene mihi denūciate ex pte tua p nathan ꝓpham dicentē: hec dicit dñs: aut septez annis veniet tibi fames in ira tua: aut tribus mēsibus fugies aduersarios tuos: aut tribus diebus erit tibi pestilentia i terra. Uñ dauid istis sagittis pcussus dixit: Coarto⁹ nimis vndiq̄z. ij. Reg. xxiiij. c Et ꝓfirmasti ꝛc̄]. i. firmiter disposuisti me puniri alio istoꝝ trium modoꝝ. d Non est sanitas ꝛc̄]. i. punitiōis tue: qz dauid videns angelū cedentem pplm fuit supra modū pterritⁿ: ꝛ ex hoc i pte secuta ē i carne ei⁹ tāta frigiditas q ñ calefiebat vestib⁹: ut dcz fuit. iij. reg. j. d Nō est pax ossib⁹ meis. q̄ sūt fortiora carne. e A facie pctōꝝ meoꝝ. i. ppi peccata mea: p h⁹ īsinuās q multo plus dolebat de culpa q̄ de pena: iō sbdit: f Qm̄ iniq̄tates ꝛc̄]. i. nō sū sufficiēs ad satisfaciēdū. Uñ ꝛ ppi h⁹ pctm dauid de⁹ pcutiebat pplz: qđ erat ipsi dauid valde graue: iō sbdit: g Sicē onus ꝛc̄. Istm q dicebat dño. ij. Reg. xxiiij. Ego sū q̄ peccaui: ꝛ ego q iniq̄ egi: isti q̄ oues sūt qđ fecerūt: vtať obsecro ira tua ꝓ me ꝛ ꝓ domū patris mei. h Putruerūt ꝛc̄.]q: pctm adulīj qđ cōmiserat cū bersabee q̄dāmō redijt i pctō ō pplī nūeratiōe: iō sbdit: i A facie insipiētie mee. i. ppi insipiētiā meā. De pctō. n. h⁹ nūeratiōis dixit dō. ij. Reg. xxiiij. Peccaui valde i fco isto: sz pco⁹ dñe vt trāsferas nequitatē serui tui: qz stulte egi nimis. k Miser fcs sū i hic ꝓñ dō recordať pctm ō adulīo cū bersabee ꝛ ca q̄ secuta fuerūt ad illō. d. k Miser fcs sū. qz deo ingrat⁹

cecidi in tã enormẽ pctm̃. l Et curuatus sũ vsq; in finẽ.i. dejectus sũ tõliter a rectitudie iusticie. m To ta die cõtristatus ingrediebar. ad locũ solitariũ pñie: qa postq̃ reprehensus fuit a nathan ꝓpha de illo pctõ et vxie homicidio: qõ secutum fuerat adulteriũ. dr de dauid. ij. reg. xij. Et ieiunauit Dauid ieiunio: ⁊ ingressus seorsũ iacuit sup terrã. Et subdit cãm. d. n Qm̃ lumbi mei ⁊c.]hz q; dic̃ grego. homel. xxxij. Luxuria virorũ iacet in lũbis. Et iõ lũbi dauid illusiõibus fuerũt repleti: qñ p illusionẽ demõis icurrit crimẽ adulij. In trãsla. hiero. iuxta hebraicũ hẽt sic: Qm̃ lumbi mei ipleti sũ ignominia. quia valde ignomiosũ fuit õd icurrẽ tãtũ flagitiuz. Põt ẽt. h̃ reduci ad fedĩtatẽ quã fec̃ absalõ accedẽs publice ad vxores pris̃ sui ad ig̃miniaz ei⁹: ut hẽt. ij. reg. xvi. Qõ cõtigit dauid ꝓpt̃ pctm̃ adulij cuz bersabee et homicidij vxie: sic̃ pdixit ei nathan ꝓpha. ij. reg. xij. Hec dic̃ dñs ⁊c. ⁊ seq̃t: Suscitabo aduersũ te malũ õ domo tua. Et ꝓpt̃ h̃ recordat hic õd psecutionẽ quã ab absalon sustinuit: qz fuit i penã peccati pdẽi. o Et nõ ẽ sanitas in carne mea. qz ex infirmitate carnis ꝓcedit luxuria. Lũbi aũt⁹ ⁊ caro ipsi⁹ dauid dicũt nõ solũ ꝓ psona sua sz ⁊ ꝓ psona filij sui absalõ: qz filius ẽ de substãtia pris̃. p Affligit⁹ sũ. de malicia filij mei absalõ. q Et hũiliatus sũ nimis. qz p eũ fugitiu⁹ fc̃s sũ de metropoli ciuitate regni mei. s. de hierlz: vt hẽt. ij. reg. xv. r Rugiebã ⁊c.] qz dauid dolorẽ i corde suo exñtẽ p signa exteriora manifestabat: nec oĩno celare potat. s Dñe añ te ⁊c.]qz te nõ latet aliqõ secretũ. t Et gemit⁹ me⁹ ⁊c]. q. d. apponas mihi remediũ. v Cor meũ ꝓturbatũ ẽ. ꝓpt̃ pdca.

x Dereliqt me ⁊c.]qz fugiẽs de hierlz ꝓpt̃ absalon a scẽdebat oliuũ oliuaz scãdens ⁊ flẽs ⁊ opto capite ⁊ nudis pedib⁹ icedens: vt hẽt. ij. reg. xv. ⁊ sic fuit multũ fatigat⁹ i illo itinẽ: maxie cũ esset iaz senex ⁊ etatis ꝓuecte. y Et lumẽ oculoz ⁊c.]qz sicut erat fatigat⁹ i corpe ita ẽt at⁹ i oculis ex laboze ⁊ senectute. põt ẽt hoc referri ad oculos mẽtis: qz i illa fuga ẽt at⁹ mir⁹ puidẽs ꝓcipitãt dedit hẽditatẽ miphiboseth iusti Sibe suo ei⁹ pessimo detractori: vt hẽt. ij. reg. xvi. z Amici mei ⁊c.]h̃ apparet de absalon filio ei⁹ ⁊ amasa nepote suo ⁊ achitophel ꝓsiliario suo: q̃ pseq̃bãt õd vsq; ad mortẽ. a Et q̃ iuxta me erãt. añ psecutionẽ absalõ. b De lõge ste terũt. i. a me recesserũt ꝓpt̃ timorẽ absalõ. c Et vim faciebãt ⁊c.]qz absalon ⁊ sui cõplices toto conatu suo ꝗrebãt dauid ad mortẽ. d Et q̃ inq̃rebãt mala mihi. sic̃ se mei ⁊ ꝓsilies. e Locuti sũt vanitates. falsa mihi ꝓperãtes. Dicebat. n. ei Semei: Egredẽ vir sãguinũ ⁊ vir belial: vt hẽt. ij. Reg. xvi. f Ego aũt tanq̃ ⁊c]. i. me audire dissimulabã patic̃i sustinẽs ei⁹ maledictionẽ. Vñ abisai volenti ip sũ ĩsicẽ dixit: Dimitte eũ vt maledicat ⁊c Ex h̃ pz sñia vsq; ibi g Qm̃ i te ⁊c]. i. exaudias. hebrei. n. nõ hñt optatiuuz: sic̃ supra dcz ẽ: sz vtũt futo indicatiui loco eius. h Qz dixi. s. tibi in i oꝛõne mea. l Ne qñ supgaudeãt ⁊c.]. i. ne aliqñ me teneãt ꝓ volũtate sua ad me interficiẽdũ: qõ sũme desiderãt. k Et dũ commoueñt pedes mei. fugiẽdo ꝓpt̃ absalõ de citate regali. l Sup me ⁊c.] sic̃ pz de Semei: vt dcz ẽ. ⁊ silĩter achitophel dixit ad absolon. ij. reg. xvij. Eligã mihi duodeciz milia virorũ ⁊ ꝓsurgẽs seq̃r dauid hac nocte: ⁊ irruens sup eũ ꝗppe q̃ lassus ẽ ⁊ solutis mãib⁹ pcutiã euz. Et sic iste iactabat se q; pcutẽt dauid fugiẽtẽ. m Qm̃ ego i flagella ⁊c]. i. prõpt⁹ aio ad sustinẽdũ flagella q̃ dñs mihi voluerit inferre. Vñ dixit. ij. reg. xv. ad sadoch: Reporta arcã dei i vrbẽ: si iuenero graz i oculis dñi reducet me: ⁊ ostendet mihi eã ⁊ tabernaculũ suũ: si aũt dixerit mihi nõ places: ꝓsto sũ: faciat qõ bonũ ẽ coram se. n Et dolor me⁹ ⁊c.]qz scio me meruisse ꝓ pctõ adulij cuz bersabee et homicidij vxie: ⁊ p talẽ modũ loq̃t. j. ps. l. Pctm̃ meum ꝛ me ẽ sẽp. o Qm̃ iniq̃tatẽ ⁊c.]statiz. n. eã recognouit ad reprehensionẽ nathan ꝓphe: ut hẽt. ij. reg. Et ꝓ expiatiõe ei⁹ multa postea obtulit sacrificia: q̃ q̃dãmõ annũciabãt pctã ꝓ q̃b⁹ offerebãt: qz alia sacrificia offerebãt ꝓ peccat⁹ ex certa malicia cõmissis: ⁊ alia ꝓ pctis ignorantie: vt pz in Leuit. p Et cogitabo ⁊c.]cauẽdo diligẽt a recidiuo. q Inimici ãt mei ⁊c]. s. absalõ ⁊ achitophel ⁊ eoz cõplices ꝓpt̃ q̃z ptatẽ cui ñ potat resistẽ cõpulsus erat fugẽ. r Et mltipliciati sũt. vñ. ij. reg. xv. dr: Cũq; immolaret victias fca ẽ ꝓiuratio valida. s. ꝛ õd: pplisq; ꝓcurrẽs augebat cũ absalõ: ⁊ ibi sbdit: Ueit igit nunci⁹ ad õd. d. Toto corde vniuersus isrl̃ seq̃t absalõ. s Qui oderũt ⁊c]qz õd mlta bõa fecerat eis ⁊ iõ sbdit: t Qui retribuũt ⁊c.]me pseq̃ndo. v Detrahebãt mihi. me infamãdo. x Qm̃ seq̃bar bõitatẽ. i. p bõis q̃ fecerã eis ista mihi iferebãt tãq̃ ingratissimi. y Ne dẽliq̃s me. Hic põit h̃ psl. ꝓclusio ũtẽta i q̃ õd deũ õpcat: vt eũ ꝑfuet a fcidiuo i ꝑnta mala. d. y Ne dẽliq̃s me dñe. s. i pdca mala fricidẽ. a Dr⁹ me⁹ ⁊c]. q. d. si ad modicũ dimiseri me fragilitati mee ñ poto tẽtatõib⁹ resistere: ⁊ iõ sbdit: b Intende ⁊c.]ptinue pstãdo mihi auxiliũ. c Dñe dr⁹

salutis mee. i. a q̄ efficiē̄tur: ⁊ in quo obiectiue cōsistit salus vite eterne: ad quaz nos pducat q̄ sine fine viuit ⁊ regnat.

In psal. xxxvij. Dñe ne in furore. vbi dī in postilla: De mā autem eius dicit Ra. sa. Additio.

HEc expositio vī rōnabilioꝛ: qz ꝓtēta i hoc p̄s. cōia sūt pctoꝛibus: q̄ a deo in hac vita flagellantur ꝓpter pctā cōmissa: ⁊ ēt p' remissionē vnius peccati in aliud reicidunt: ⁊ itez penitēt: sicut cōiter contingit in hoibus p̄terq̄ in viris valde pfectis. vñ non oz appꝛopꝛiare istū p̄s. Job: nec alicui psone singulari: ⁊ hanc expositionē vī seqū glo. ad quaz lr̄a facilit est applicabilis: ⁊ sm hoc pꝛopꝛie ponitur inter psalmos penitētiales. Replica.

IN psal. Dñe ne i furore scdo. Postil. iter mlt̄as expositiones eligit ⁊ pseq̄tur illā de psona dauid multum elegāter. Sz burg. pelegit illā Ra. sa. expositionem: q̄ est de tota congregatione ppli. Et iō burg. dicit eum eē p̄s. penitētialē. Et fortasse mouet rōnibus q̄bus supꝛa circa p̄s. Beati q̄rū. Sed q̄tum rōnes sue cōcludāt: vide ibi. Et mirū q̄ burgen. hic Ra. sa. seq̄tur: quē sēper repꝛobare cōsueuit. Et puto nullā aliā hūisse cām: nisi qz postil. hic ipsum reliquit.

OJxi custodiā ⁊c. Huic p̄s. p̄mit p̄s. XXXVIII. titur talis ti. in hebꝛeo: Ad victoꝛiaz iditū p̄s. dauid. Istis tm̄ noibus idituz ⁊ dauid p̄mittit lr̄a lamech ad designandū q̄ sunt datiui casus. Ad intellectū autē h'ti. cōsiderandū q̄ sicut dī. j. paral. xxv. dauid cōstituit cātoꝛes ad diuinas laudes ducētos. lxxxviij. q̄ per vices canerent diuinas laudes i tēplo: ⁊ i istis fecit tres p̄ncipales cātoꝛes. s. aphat eman ⁊ idituz. fecit ēt p̄s. ab istis cātoꝛib' decantādos: sm q̄ hētur. j. paral. xvi. ⁊. j. Esdre. iij. Est igitur sēsus h' ti. Psalmus dauid. i. sibi appꝛopꝛiatus tāq̄ auctoꝛi idituz. i. appꝛopꝛiatus cātoꝛibus exīt̄ibus sb̄ iditū p eos decātandus. Ad victoꝛiā. i. cum q̄dam conatu inq̄tū vna ps cātoꝛ nitebat supare aliā: put expositum fuit supꝛa p̄s. iij. In trāslatione vo hiero. iuxta hebꝛeū ponitur talis ti. Pro victoꝛia iditū canticuz dauid. In biblijs aūt nīis cōiter dī sic: In finē canticū dauid p iditū. Et i istis ti. eadē penitus ē sēnia sicut in ti. hebꝛaico: ut pz ex dictis hic ⁊ supꝛa p̄s. iij. Per hūc igitur ti. apparet auctoꝛ p̄s. ⁊ per quos erat decantādus ⁊ modus cātandi. Sed mā nō apparet: ꝓpter q̄d de h' varie dī apd hebꝛeos ⁊ latios. Et omissis mltis ꝓpi ꝓplixitatē vitandā accipiā duos modos exponēdi: q̄ videtur mihi magis lr̄e ꝓpinqui. Unus modus ē quē pseq̄tur Ra. sa. dicens: q̄ dauid fecit hunc p̄s. p tribulatiōibus vēturis filijs isr̄l vel sup ppl̄m isr̄l maxime tpe captiuitatis babylonice: quā puidit dauid in spu. Et iō i hoc p̄s. oñdit q̄ debeant eā patiēter sustinere cū depcatione ad deū p eius īmitatione. Et sm hoc exponitur iste p̄s. sic: q̄ dauid loq̄batur i psona ppli captiuati dicens: Dixi custodiā vias meas. i. cū diligētia me custodiā. Ut non delinquā i lingua mea. q. d. ne aliq̄ mō murmurē de diuinis iudicijs q̄n dmittit gentiles ⁊ idolatras dñari ⁊ filios isr̄l pro peccatis suis ad tps affligi ⁊ captiuari. Posui oꝛi meo custodiaz cū ꝓsisteret peccatoꝛ. i. ppls babylonicus idolatrie deditus. Aduersū me. Cū. n. ppls isr̄l erat ibi i captiuitate: isidiabātur babylonij aliq̄d rapere de oꝛe eius: vt posset eū accusare: ꝓpter quod opoꝛtebat eū tunc maioꝛē custodiā oꝛi apponere. Obmutui ⁊ hūiliatus sū. coraz babylonijs. Et silui a bonis. i. a lege diuina: vt dicit Ra. sa. qz de ea non audebat loq̄ coram babylonijs. Et doloꝛ me' renouatus ē. qz pus doluerat de sua captione: ⁊ itez de legis dei depssione. Cōcalcauit coꝛ meū itra me. qz ira ē ascēsio sāguinis circa coꝛ: ēt illa que ē p̄ cerebꝛū: q̄lis est ista: ⁊ sic cābat caloꝛē intra. Locutus sū i lingua mea. i. tacite oꝛādo. Notū fac mihi dñe finez meū. i. finē h' captiuitatis: ut sic possim manifeste ⁊ publice ꝓmere verba diuine laudis vel legis. Et numez dierz meoꝛ quis ē. i. dicrū h' captiuitatis. Ut sciā q̄d desit mihi. i. q̄tuz distō a redēptione h' captiuitatis. Et p acceleratione redēptionis allegat breuitatē vite hūane. d. Ecce mēsurabiles. i hebꝛeo hētur: Ecce palmos. palmus aūt ē mēsura breuis: ꝓpter q̄ hiero. in trāsla. iuxta hebꝛeuz dicē: Ecce breues ⁊c. idē significat q̄ dī hic: Ecce mēsurabiles. qz res breuis ē de facili mēsurabilis. Posuisti dies meos. q. d. nisi cito termineť ista captiuitas: in ea moꝛiar: exquo ita breues sūt dies mei. Et substātia mea tanq̄ nihilū ante te. qz illud q̄ est modicū q̄si nihil reputat: iō sb̄ditur: Uerūtamē vniuersa vanitas oīs hō viuēs. exquo vita eius ē ita breuis: ⁊ sicut ē parue duratiōis: ita ē parue cognitiōis: iō sb̄ditur: Uerūtn̄ i imagine ꝓtransit hō. i hebꝛeo hēt: In obscuritate. ⁊ idē signat q̄ dī hic: In imagie. qz illud q̄ tm̄ cognoscit in sua imagine cognoscitur iperfecte. Et sicut hō ē parue cognitionis: ita ⁊ frequēter inutilis ⁊ noxie solicitudinis: iō subditur: Sed ⁊ frustra cōturbat. i. vana solicitudine anxiatur: cuius cā sb̄ditur: Thesauriçat. cū magna solicitudine. Et ignoꝛat cui cōgregabit ea. qz foꝛsitā cito moꝛietur: ⁊ thesaurus suus ignotis relinq̄tur: ⁊ iō ꝓcluditur: q̄ solicitudo ⁊ spes hoīs ē ponēda i deo: cū dī: Et nūc q̄ ē expectatio mea: nōne dñs: q. d. sic. Et substātia mea apud te est. ⁊ accipitur hic substātia ꝓ diuitijs. Diuitie. n. iustoꝛ reseruātur apud deū: ꝓ illud Esa. lxvij. Oculus nō vidit: nec auris ⁊c. Et qz ex confidētia diuina insurgit hō ad depꝛecandū ipsū deum: iō depcando dicē: Ab oīb⁹ iniq̄tatibus meis eruе me. nō solū q̄tum ad culpā sed ēt q̄tum ad istius captiuitatis penā: vñ sb̄dit: Oppꝛobꝛiū insipiēti dedisti me. i. ppl̄o babylonico idolatrie dedito. Obmutui ⁊ nō aperui os meū. ad rñdendū ꝛ illatū mihi oppꝛobꝛiū. Qm̄ tu fecisti. sb̄jciendo me eius seruituti: iō sb̄dit: Amoue a me plagas tuas. i. penas istas a te mihi iflictas: q̄rum grauitas allegatur: cū sb̄ditur: A foꝛtitudine manus tue. i. punitionis tue. Ego defeci. q̄si non potēs vel saltē cū difficultate sustinere. Et hic terminat versus i hebꝛeo ⁊ i transla. hiero. iuxta hebꝛeū: ⁊ versus seq̄ns incipit cū dī: In increpationibus. i. duris punitiōibus. Pꝛopter iniq̄tatē coꝛripuisti hoiem. i. israelē. q. d. lz punitio tua sit dura: tm̄ ē iusta. Et tabescere fecisti sicut araneā. In hebꝛeo ⁊ in trāslatiōe hiero. iuxta hebꝛeū hētur sic: Tineā aiam eius. i. vitā eius reddidisti ꝓptibilē ⁊ ꝓculcatam coraz babylonijs. Uerūtn̄ vane ꝓturbatur oīs hō. q. d. lz iuste posueris nos in captiuitate: tamē babylonij abutūtur nostra seruitute: ⁊ contra nos pꝛouocātur sine causa: ideo sb̄ditur depꝛecatio de liberatiōe ab ea cū dicitur: Exaudi oꝛōnem meaz ⁊c. Ne sileas. i. ne dissimules audire te. Qm̄ aduena ego sum. in terra babylōis. Apud te. q. d. tamē ibi colo te. Et peregrinus sicut omnes patres mei. s. abꝛaam Jsaac ⁊ Jacob peregrinati sūt i terra aliena: vt patet i Gen. xij. ⁊. xxvi. Remitte mihi. culpam ⁊ captiuitatis penā. Ut refrigerer. per tuā cōsolationem. Pꝛius q̄ abeam. de vita p̄ti per moꝛtem. Et amplius non ero. scilz in statu merēdi: vel in statu quo possim in regnum iudee reuerti. Alio modo potest exponi psalmus iste de ipso dauid: ita q̄ fecerit ipsū positus in fuga a facie absalon filij sui: postquaz audierat vituperia sibi illata a semei. Sicut enim pꝛo persecutione saulis fecit multos psalmos: vt ex dictis supꝛa patuit: et infra adhuc patebit: sicut et de persecutione sibi mota ab absalon. Et videtur mihi q̄ hec expositio secūda est magis rationalis ⁊ magis consona littere q̄ precedens. Et sm hoc psalmus potest diuidi in tres partes: quia pꝛimo describitur ipsius dauid patiētia: et secundo eius cōfidentia: ibi Locutus sum: tertio oratiōnis instātia: ibi Exaudi oꝛōnez meā. Circa pmū dic sic:

Pro victoria iditũ cãti cũ dauid. xxxviii.

DIxi custodiaꝫ vias meas: vt nõ delinquam i lingua mea. ¶ Posui oi meo custodiã: cũ psisteret pctõr ad uersum me. ¶ Obmutui & humiliat' sũ: & silui a bonis: & dolor meus renouat' ẽ. Localuit cor meũ itra me: & i meditatiõe mea exardescet ignis. Locutus sũ i lingua mea: notum fac mihi dñe finẽ meũ. ¶ Et numerus dieꝝ meoꝝ q ẽ: ut sciaꝫ qd desit mihi. Ecce mẽsurabiles posuisti dies meos: & substãtia mea tanq̃ nihiluꝫ añ te. Veruntñ vniuersa vanitas: ois hõ viuẽs. ¶ Verũtñ i imagine ptrãsit hõ: sed & frustra psturbat'. Thesauriçat: & ignorat cui cõgregabit ea. Et nunc q ẽ expectatio mea: nõne dñs: & substãtia mea apud te ẽ. Ab oibus iniqtatibus meis erue me: ¶ opprobriuꝫ insipiẽti dedisti me. Obmutui: & non aperui os meũ: qm tu fecisti: a moue a me plagas tuas. A fortitudie man' tue ego defeci i increpatiõib': ppt iniqtatẽ corripuisti hoiem. Et tabescere fecisti sic aranea aiam ei': ¶ verũtñ vane cõturbat' ois hõ. Exaudi oronem meã dñe & deprecationẽ meã: aurib' pcipe lachrymas meas. Ne sileas qm aduena ego suꝫ apud te & pegrin' sic oes pres mei. Remitte mihi: ut refrigerer prius q̃ abeã: et amplius non ero.

a Dixi. i. firmiter in corde meo ppposui. b Custodiaꝫ vias &c.] murmurando ꝯ deũ de afflictione mea. c Posui oi meo &c]. i. Semei mihi maledicens & lapides & terram ꝯ me pjciens: vt habetur. ij. Reg. xvi. d Obmutui. nihil rñdendo sibi. e Et humiliatus sũ. magna. n. humiliatio erat: q rex patiẽter talia sustinẽt. f Et silui a bõis. Iste .n. semei erat dignus morte ppter crimen lese maiestatis: ppter qõ dixit absalai: Quare maledicit canis moriturus domino meo regi vadã & ãputabo caput eius. Dauid aũt nõ dedit sibi lñiam sed magis phibuit. Et sic siluit a bono iusticie fiende: non tñ peccauit: qz illa iuria erat ꝯ personã suã: & sic poterat sine lesione iusticie dimittẽ vindictã vel differre: ꝙz magis meruit sustinẽdo patiendo ex humilitate. Vñ sdit ibidem: Dimitte eũ vt maledicat: si fõte respiciat dñs afflictionẽ meã &c. De duobus. n. bõis vnũ est melius alio. vñ dicit aplꝰ. j. ad Cor. vij. Qui iungit virginẽ suã matrimonio: bñ facit: & q non iũgit: melius facit. g Et dolor meus renouatus ẽ. qz tũc recoluit i spãli de malicia filij sui absalõ. d. ij. Reg. vi. Ecce filius me' q egressus ẽ de vio meo: q̃rit aiaz meam: q̃to magis nũc filꝰ gemini. de q malicia valde dolebat. vñ & mortuo absalon in sua malicia dicebat. ij. reg. xviij. Quis mihi tribuat vt ego moriar ꝓ te filij mi absalon. lugẽs eius dãnationẽ: sicut expositum fuit ibidem. h Localuit cor meum &c. ex charitate. n. quã hẽbat ad filiũ dolebat de ei' culpa magis q̃ de psecutiõe ab eo ꝯ se mota. i Locutꝰ sũ. Hic ꝓñter describitur ipsius dauid pfidẽtia: & ꝓmo describit humanũ defectũ: scdo ex hoc ꝓcludit q de solo deo est pfidenduz: ibi Et nunc. Describendo autem hũanuz defectũ ꝓmo icipit a seipso. d. i Locutus sũ i lingua mea. te depcando corde & ore. k Notũ fac &c]. i. terminũ psecutionis in q̃ sũ. l Et numerus dierũ meoꝝ ꝙs est. i. quot diebus stabo i ista tribulatiõe. m Ut sciã qd desit mihi. i. q̃tum oportebit me vlterius sustinere. q. d. cũ difficultate possuz ista sustinere: & io ꝏsidero finẽ scire. n Ecce mẽsurabiles. i. breues: vt supra expositum est. Posuisti dies meos: ideo subditur: o Et substãtia mea. i. vita mea: vt hẽt i trãslatiõe hiero. iuxta hebreũ. p Tanq̃ nihilũ añ te. qz qõ modicũ ẽ q̃si nihil reputat. Scdo, pcedit ad oñendendũ hũanũ defectũ gnãliꝫ. d. q Verũtñ vniuersa vãitas &c.] qz oñis hõ est ita breuis vite q dcqd ꝓtigit in ea dz reputari iane: & sic ẽ modice duratiõis: ita est parue cognitiõis: io sdditur: r Verũtñ in imagine &c. etiã in utilis & freq̃nter noxie solicitudinis: io sdit: s Sed & frustra ꝓturbat &c. & exponat sicut i pcedenti expositione dcm est. t Et nunc. Hic ꝓñter ꝓcludit q de solo deo est pfidendũ: exquo defectus hũane fragilitatis tãtus ẽ. d. Et nũc q̃ est expectatio mea &c. & exponat sicut in expositione pmissa. Et qz de solo deo est pfidenduz: io ꝙuertit se ad ipsũ depcanduz. d. v Ab oib' iniqtatibus &c.] non solũ q̃tum ad culpam: sz & q̃tum ad penaz mihi a te iflictã: que non solũ erat dura sz & ignominiosa: io sdditur: x Opprobriũ insipiẽti dedisti me. s. semei mihi maledicẽti: vt pz ex pdictis. y Obmutui. patiẽter sustinendo: vt pdẽz est. z Qm tu fecisti. vñ dixit dauid. ij. Reg. xvi. Dñs .n. pcepit ei: vt malediceret dauid: tñ peccauit semei hoc faciẽdo: qz iniq̃ voluntate hoc faciebat. Dñs. n. aliq̃n malis hoibus vtitur ad bonum: vt diffusius fuit ibi dcz: & Amoue a me plagas tuas. i. penas mihi iuste iflictas: a q̃bus nõ possũ liberari nisi ꝓ te. a A fortitudine manus tue. i. punitiõis tue expõat sicut ꝓs: ibi b Corripuisti hoiem. i. meipsũ ex fragilitate hũana peccantẽ. c Et tabescere &c]. i. aiam meã vel psonã reddidisti ꝛcontẽptibilẽ ꝛcorã absalon & eius cõplicibus. d Verũtñ vane conturbat' ois hõ. s. de isrl: ꝙz dr. ij. Reg. xv. Toto corde vniuersus isrl sequtur absalõ. Et isti vane ꝓturbabãt ꝯ dauid: tũ qz non hẽbant cãm iustã: tũ qz non hũerunt intentũ sz magis ꝓfusionẽ. e Exaudi. Hic vltio ponit istãtia oronis ipsius dauid cũ dr: e Exaudi &c.] per effectũ liberationis mee. f Auribus pcipe lachrymas meas. fleuit. n. dauid i illa psecutione: sm q dr. ij. Reg. xv. Dauid ascẽdebat cliuũ oliuaz flens & opto capite & nudis pedibus incedẽs. g Ne sileas. i. ne tardes seu dissimules audire depcationez meã. h Qm aduena &c.] hoc dixit: qz erat fugitiuus de sua ciuitate regia. i Sicut oes pres mei. i. patriarche sancti q̃ in terra aliena fuerunt aduene & peregrini: vt pdm est. k Remitte mihi. s. adulteriũ cuz bersabee: & homicidiũ vrie: ppter qõ sciebat dauid psecutionem absalõ euenisse sibi: put nathan ppha sibi prędixerat. ij. reg. xij. Hec dicit dñs: Ecce ego suscitabo super te malũ de domo tua &c. l Ut refrigerer. p tuã ꝙsolationẽ. m Priusq̃ abeam. de vita pñti per mortez. n Et amplius nõ ero. s. in statu merendi: & ppter hoc nunc ẽ tps remittẽdi: qz post mortẽ non sit peccati remissio. Moraliter posset exponi ps. iste de quolibet fideli exñti in afflictiõe tpali ꝓ peccatis suis: & sustinet eam patiẽter: & confidens de diuina

miſericordia ipſã iplorat deuote ⁊ inſtãter. Et ꝓſideratis ꝑ dictis lr̃a huius p̃ſ. pōt ad hoc de facili applicari.

In p̃ſ. xxxviij. Dixi cuſtodiã. vbi dr̃ in poſtilla: Ad itellectum autem huius ti. Additio.

Ex hoc ti. pōt ſumi argumentum ꝑ opione beati Aug. dicẽtis q̃ oium p̃ſ. actor eſt dauid. Et rō q̃re aliq̃n intitulãtur filijs chore aſaph ⁊ h̃ modi ẽ: qr apꝛopꝛiãtur eis tã q̃ cãtorib⁹: qđ ꝓz manifeſte i hoc p̃ſ. cuius actor ẽ dauid: ⁊ tñ apꝛopꝛiat iditũ tan q̃ cantori ⁊ ſic de alijs intelligendũ ẽ: lz non ita exp̃matur.

In eodem p̃ſ. xxxviij. vbi dicit in poſtilla: Accipiaz duos modos exponendi. Additio.

Neuter iſtor modorũ vr̃ rōnabilis ſeu cōſonus lr̃e h̃ pſal. Modus. n. Ra. ſa. non ꝓſonat p̃ncipio h̃ pſal. cũ dr̃: Dixi cuſtodiam ⁊c. Et poſui ori meo cuſtodiã ⁊c. qđ exponit in pſona ppli exñtis i captiuitate babylonica: q̃ diligẽter cuſtodiebãt ſe a murmuratiõe đ diuinis iudicijs: cũ deus p̃mitteret idolatras dñari ⁊ filios iſrl affligi ⁊c. nam hoc ẽ manifeſte ꝫ illud qđ cõtinet. iiij. Reg. x. c. ⁊. ij. paral. xx. c. in quibus locis ⁊ alijs q̃plurimis teſtat lr̃a q̃ captiuitas babylonica ꝓceſſit ex vera iuſticia i vltionẽ ꝑuaricatiõnũ magnaz a pplo iſrl ⁊ regibus eoz ꝓtinue cõmiſſaruz. hoc ẽt hẽtur Dañ. ix. c. vbi daniel in oꝛõne ſua exꝑſſe ꝓfitebatur diuinã iuſticiã circa deſtructionẽ hierl ⁊ trãſmigrationẽ pplr: vñ de hoc nullus locus erat murmuratiõi. Si militer qđ dicit: Notum fac mihi finẽ meũ. qđ exponit de fine illius captiuitatis: nõ vr̃ rōnabiliter dcm. naz finis babylonice captiuitatis fuit notificatus a deo ꝑ hieremiam: hiere. xxix. c. vbi dr̃: Cũ ceperit ipleri i babylone. lxx. anni: viſitabo vos ⁊c. Uñ non oportebat orare. Notũ fac mihi finẽ meũ. Similr cũ dicit: q̃ ppls ille nõ audebat loq̃ de lege diuina coram babylonijs: nullum hz fundamentũ in lr̃a. Similr qđ introducitur: In imagine pertranſit hõ: ſed fruſtra ꝓturbatur ⁊c. qđ exponit de vanitate ſolicitudinis humane: lz ſit in ſe verꝫ: tñ oino vr̃ ipertinẽs huic ꝓpoſito: et ſic de multis alijs in hoc p̃ſ. ꝓtentis. Scõs ẽt modus exponẽdi ad quẽ magis inclinatur poſtil. ſ. q̃ dauid fecerit hũc p̃ſ. poſitus in fuga abſaloꝝ ⁊c. non vr̃ rōnabilis. nã de illa pſecutiõe abſalon ſimilr ⁊ de iniurijs ſibi illatis a ſemei iã fecerat p̃ſ. tertium ⁊ ſeptimum: q̃ de ipſa ꝓpria mã ititulãtur. vñ nõ vr̃ rōnabile q̃ iſte p̃ſ. de eadẽ pſecutione exponatur: tum qr nõ vr̃ rõ q̃re alij p̃ſ. p̃dicti de hoc intitularẽtur exꝑreſſe: ⁊ non iſte p̃ſ. tum qr applicare h̃ modi pſalmum ad aliquã ſingularem hiſtoriã cũ poſſet intelligi ad lr̃az de vniuerſaliori mã nõ eſt aliud q̃ lucernã accenſã ſb̃ modio ẽcludere: qđ eſt incõueniẽs. Cõſtat aũt q̃ vniuerſaliora ſũt potiora ⁊ diuiniora q̃ ꝓticularia ſeu ſingularia inq̃tuz h̃ modi ꝓz phz in ꝓmo ethi. Tũ qr ſi dauid fuit actor p̃ſ. ipi intitulatoꝝ tñ ⁊ nõ alioꝝ: put poſtil. opinatur: ⁊ de iſtis maior pars applicat caſibus ſingularibus: q̃ ipſi dauid cõtigerunt: put ipſemet poſtil. in hoc p̃ſ. ⁊ in alijs plurimis vr̃ velle: ſequeretur q̃ filij chore et aſaph plures p̃ſ. compoſuiſſent de myſterijs xp̃i ⁊ eccl̃ie ⁊ de alijs vniuerſalibus ad diuerſos ſtatus eccl̃ie ꝓtinentes q̃ ipſe dauid q̃ ꝓ maiori pte de ſuis ſingularibus caſibus: vt plurimum tractat ſm opionem poſtil. put ꝓz diſcurrenti per p̃ſ. intitulatos ipſi dauid ⁊ ꝑ ꝓpias expoſitiões eoꝝ a poſtil. aſſignatas: hoc aũt vr̃ valde incõueniens: cũ de dauid ſingulariter legatur. ij. Reg. xxiij. c. q̃ fuit egregius pſaltes iſrl: ⁊ doctores ẽt ipſum dicãt eximiũ ppharũ: qđ magis ꝓueniret filijs chore ⁊ aſaph: ſi h̃ modi applicationes ſingulares poſtillatoꝝ eſſent vere. Tũ qr ſunt ibi alicq̃ verſus valde ipertinẽtes ꝓ poſito: ſicut vniuerſa vanitas oĩs hõ: ⁊ in imagine ptrãſit hõ: ⁊ theſauriçat ⁊ ignorat cui congregabit ⁊ h̃ mõi: q̃ ⁊ ſimilia verba lz ſint i ſe va: ſũt tñ in hac mã ipꝛopꝛia ⁊ ipertinẽtia. Uñ melius vr̃ dicendum q̃ hic p̃ſ. nõ applicatur alicui hiſtorie ꝓterite vel future i ſingulari: ſed itelligitur idiſtincte de q̃libet penitente: q̃ mundana ꝓtẽnit: q̃ boies cõiter ſequũtur: ⁊ magnis plagis ſeu turbatiõib⁹ afflictus a deo petit ſuã liberationẽ. Uñ p̃ſ. iſte in. xi. ꝓticulas diuiditur. Primo. n. qr ꝓz phm in. ij. rhetoꝛice: homines iraſcũtur ꝓcipue ꝫ eos q̃ deſpiciunt ea circa que ipſi maxime ſtudẽt. Iccirco penitẽs iſte q̃ de contẽptu mũdi ꝓncipaliter intẽdebat loqui: merito timebat calũnioſos ⁊ litigioſos. vñ dicit: Dixi cuſtodiã vias meas: vt nõ delinquã in lingua mea nõ ſolũ ꝑ fatua vel ociоſa ſed ẽt per vera eloq̃a: q̃ non pacifice tolerantur a calũnioſis diligẽtibus mundũ: ⁊ iõ ſb̃dit: Poſui oꝛi meo cuſtodiam: dum ꝓſiſteret peccator. i. mũdanus aduerſuz me. Scõo qr ex hoc ſilẽtio ſequebatur q̃ ẽt a bõis alijs annũciandis abſtinebat: ita q̃ non poterat bonos docere: iõ dolor ei renouatus oñditur. vñ dicit: Silui a bonis: ⁊ dolor meus renouatus ẽ. Tertio qr ex hac taciturnitate ſeq̃batur in corde ſuo ⁊ aĩo magnus eſtus ⁊ ardor: iuxta illud hiere. xx. ca. Fuit in corde meo quaſi ignis eſtuans ⁊c. iõ ꝓnter quaſi cõpulſus habuit loqui. vñ dicit: Concaluit cor meũ intra me ⁊c. ⁊ locutus ſuz in lingua mea: que quidẽ locutio non hoĩbus mundanis ⁊ ꝓtumelioſis ſed deo a quo cuz ſilentio audiri poterat dirigebatur. Uñ ꝓnter quarto explicat deo ſuam locutionem que talis eſt: Notum fac mihi dñe finẽ meum ⁊c. Ad qđ ſciendum q̃ iſte penitens mundana contẽnebat reputans ea vana ex ſui breuitate ⁊ varietate: ⁊ iõ ſoli deo loquebatur. d. Notuz fac mihi dñe. i. tu q̃ ſcis vniuerſa: fac mihi notum finem meũ ⁊ numerum dieruz meoꝝ: vt ſciam q̃d deſit mihi. i. q̃tuz debeo durare in hoc ſeculo: ⁊ ſic poſſez ſcire breuitatez ⁊ diurnitatem mee duratiõis. Ad qđ rñdit: Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos. i. breues: ⁊ qr ẽt i illa modica duratione nõ eſt ſtabilitas ſed magna mobilitas ⁊ varietas: iõ dicit: Et ſb̃ſtantia mea tan q̃ nihil ante te eſt. quia ẽt illa breuis duratio in qua hõ vr̃ ſubſiſtere tan q̃ nihil ante te eſt: qr duratio mobilitatis que ſucceſſiua eſt: tã q̃ nihil reputatur reſpectu eternitatis in qua ẽ tota ſil interminabilis vite poſſeſſio ꝫz boetiũ: ⁊ ſic concludit: Uerũtñ vniuerſa vanitas oĩs hõ viuens. Quinto oñdit mundana eſſe contẽnenda: ex hoc q̃ in hoie eſt aliqđ perpetuo manens. ſ. aĩa: ſm quaz eſt ad imaginem dei: in qua imagine de hac vita tranſit ceteris mundanis exterioribus oĩno dimiſſis: iõ ſb̃dit: Uerũtñ i imagine pertranſit hõ. i. hõ de hac vita i ſola imagine trãſit ad aliã vitã exteriora mundana totaliter relinquẽs ⁊ ẽt corpus ꝓpriũm: qđ non ẽ de eſſẽtia imaginis. vñ dicit: Et fruſtra conturbatur. ſ. in actionibus ⁊ deſideri⁹ mundanoꝝ. Sexto qr forte quis diceret non eſſe fruſtrabilia iſta mundana: qr lz hõ in ſeipſo non poſſet ea diuturne poſſidere per ſe: poſſet tñ per filium vl heredez qui reputatur eadem perſona cũ patre: ideo concludens hunc errorez dicit: Theſauriçat ⁊ ignorat cui congregabit ea. neſcit. n. ſi filius in eis ſibi ſuccedat an inimicus: ⁊ ſic concludſt q̃ turbatio humana circa talia acquirenda vel conſeruanda oĩno eſt fruſtrabilis. Septimo ex predictis concludit q̃ in rebus mundanis non eſt ponenda ſpes ſed in deo: apud quez ſubſtantia hominis eſt: ⁊ hoc eſt qđ dicit: Et nunc que eſt expectatio mea: nonne dñe? ⁊ ſubſtãtia mea apud te eſt. Et nota q̃ in hebreo non ponitur eadem dictio vbi hic dr̃: Et ſubſtantia mea apud te eſt: et ſupra vbi dr̃: Et ſb̃ſtãtia mea tan q̃ nihil ante te eſt: lz ponũtur diuerſe dictiones que bñ conſonant huic expoſitioni: ut ꝓz in illa lingua erudito. Octauo qr nemo ſine peccato eſt ut expectatio ſua i deo ſit certa: petit erui ab oĩbus iniq̃tatib⁹

scilz culpe. vñ dicit: Ab oĩbus iniq̃tatib⁹ meis erue me. Et qz stultus q̃ remanet in vanitate mũdana irridet iustos ⁊ bonos: iõ sequitur: Opprobriuz insipienti dedisti me. q. d. iõ debes me eruere: qz ꝺdisti me opprobrium insipienti eo mõ q̃ dr alibi: Nõ erubescãt in me q̃ spectãt te deus isrl. qꝺ quidẽ opprobriũ qz non ex culpa deprecãtis insurgeret oñdit. d. Obmutui ⁊ nõ aperui os meum. i. non egi ꝓtentiose sed tacui. Et q̃ sit cã h⁹ taciturnitatis virtuose sb̃dit cũ dicit: Qm̃ tu fecisti. s. me talẽ dãs mihi patientiã seu discretionẽ ad talia toleranda seu euadẽda. Nono postq̃ petiuit remissionez culpe petit remissionẽ pene: vñ dicit: Amoue a me plagaſ tuaſ. ⁊ ut oñderet illas plagas eẽ grauiſ illatas: sic q̃ vix posset eas tolerare: sb̃dit: A fortitudine manus tue ego defeci. q. d. plage tue sic moderentꝰ erga me ut pficiã: non ut deficiã. Decimo ne forte ꝺs estimaret q̃ h⁹ modi plage fortiter illate excederẽt rõnem iusticie: ⁊ essẽt ꝺsi vindicatiue: iõ sb̃dit: In increpatiõibus ꝓpter iniq̃tatẽ Lor ripuisti hoiez. q. d. hec increpatio tua iusta ẽ: qz ꝓpt iniq̃tatez. Et pia ẽ: qz ordinat ad correctionẽ. vñ dicit: Lor ripuisti hoiem. ⁊ modũ correctionis oñdit esse valde afflictiuũ: cũ dicit: Tabescere feciſti sicut araneã aiaz ei⁹: nã aia penitẽtis in talibus plagis grauibus in hac vita ꝓstituta tabescit ⁊ attenuatur sentiẽs maximã fragilitatẽ suam. Et ex his sequitur q̃ hõ ex tali increpatione correctiua q̃tũcunq̃ grauj non tõnabiliter ꝓqueritur seu ꝓturbatur sed ex fragilitate humana. vñ dicit: Uerũtñ vane ꝓturbatur oĩs hõ. s. sic correctus: lz affligatur ⁊ tabefiat. Undecimo instãter petit suã liberationem trib⁹ modis. Primo. s. per orõnem que est eleuatio mentis i deum: scõo per deprecationem que ẽ frequẽs supplicatio: tertio per lachrymas que i pcibus ad impetranduz miam sunt efficaces. vñ dicit: Exaudi orõnez meã dñe. quo ad primum: Et deprecationẽ meam. quo ad scõz. auribus percipe lachrymas meas. quo ad tertium. Et reddens rõnem quare exaudire ꝺz dicit: Ne sileas qñ ego aduena sũ apud te ⁊ peregrinus. hoc est dicere: ego iaz sum apud te in spe: lz adhuc sum aduena ⁊ peregrinus in hoc seculo: in q̃ non hẽo quietam mansionem: ad hebre. xiij. ⁊ sequit: Quasi oĩs pres mei. iuxta illud apli. ij. Lor. v. c. Quãdiu. n. sumuſ in corpore: a dño peregrinamur. ⁊ que sit sua petitio sb̃dit. d. Remitte mihi vt refrigerer. hoc est dicere: remitte mihi iniquitateſ. s. culpe. ⁊ plagas. s. pene de q̃bus supra dixerat. Ut refrigerer. per miam ab estu viciorꝝ ⁊ penarum. Priusq̃ abeã. ab hac vita ubi nũc peregrinus suz. Et amplius non ero. s. in ea. Replica.

QJrca ps. Dixi custodiam. cuz postil. ex multis expositiõibus vnam preelegisset. s. q̃ exponat psal. iste de dauid exite in fuga tpe psecutionis ab absalon filio eius illate: ⁊ ad illum casũ ps. hunc ptinẽter applicasset: burgeñ. se putat lucernã accendere: dicit hũc ps. exponi debere non de vno pticulari sed de quolibet penitente indistincte: hñs p rõne pncipali: qz vniuersaliora sunt potiora particularibus ⁊ magis diuina allegãs ad id aristotelẽ. j. ethi. Sed hec rõ qua burg. vtitur frequẽter brocardica vi: qz non distinguit de vniuersali i essẽdo pdicando ⁊ causando. Nã in essẽdo ꝓstat particularia vniuersalibus potiora: qz ꝺcꝺd tale vle pfectionis includit: includit particulare ⁊ vltra: iccirco vulgatum verbũ est: q̃ pziora cõitate sũt potiora perfectiõe. Simile iudicium est de vniuersali in predicando: sz de vniuersali i cãndo puto burgeñ. nolle dicere: qz propositio suo mínime seruit. Nec allegat Aristo. in eo sensu in quo ipse allegata verba scribit: qz intẽtio aristo. ẽ q̃ bonum de quãto cõius de tanto diuinius. Nunc autẽ per cõius non itendit vlius sed cõicabilius. Et cum burg. aliquẽ passum sacre scripture presertim psalmorũ expõit de pluribus vel de oĩbus peccatoribus: quem postil. sz sonum primariũ terminoꝝ sine absurditate exponit de vno singulari peccatore alĩs nñ bñ applicabilis per modũ exẽpli. semper ipse burgeñ. adducit ꝓ regula illud aristo. q̃ ipsius intentionẽ. Uniuersalia sunt potiora singularibus putãs se accẽdisse lucernã ⁊ aliquid diuinũ in mediũ deduxisse. q. dicere de pluribus pcõribus sit aliquid diuinius q̃ dicere de vno: vel q̃si plures pcõres sint aliquid plus boni q̃ vnus singularis: qꝺ q̃num seruit lrali expositiõi pensẽt h⁹ burg. amatores eius fraſtas grãdipendentes. Letez putat burgeñ. aliquid diuinũ adduxisse arguendo q̃ postil. qz ꝓmo lraliter exponit multos ps. de singularibus casibus ipsius dauid volẽs sm opionem beati hiero. quam sequitur postil. de auctoribus psalmoꝝ: q̃ tunc filij chore asaph idẽ tũ ẽ. plura mysteria xpi ⁊ eccle descripserunt q̃ dauid: q̃ vt plurimum sm expositionem postil. de se suisq̃ casibus scripsit. Rñdco q̃ q̃uis postil. ꝓmo ad lram sm q̃ termini cõiter ptendunt sine absurditate multos ps. exponat de dauid singulariter: nõ intẽdit tñ excludere sẽsus lrales corundem ps. ꝓncipales: qui sunt de xpo ⁊ eccl̃ia: quorum typuz dauid gerit: typuz inquam xpi aliqñ in regem constituti: aliqñ per malos tribulati: aliqñ vt victoris de tribulatiõibus liberati ẽ. typuz ẽt gerit eccl̃iam in sua persona deseri bens: nunc a deo electam: nunc a prauis abiectam: nũc tribulatam: nũc de tribulatione gras agentem ẽ. qui sũt sensus ab auctore spũsancto ꝓncipaliter intẽti: lz sint alĩ. sẽsus priores sed non digniores per voces ꝓmo sine absurditate significati. Et per ea dca soluũtur mlte differẽtie circa psalterium iter burgeñ. ⁊ postil. quorum alter refert se ad casũ singularem p voces ꝓmo significatum: alter ad sensũ exẽplarem p spũmsanctuz ꝓncipaliter intentũ. Et ad id correctorium volo oĩs dias h⁹ modi referri ut non oporteat in utiles fieri repetitiones. Psal. XXXIX.

EXpectans expectaui ẽ. huic ps. ꝓmittit talis ti. i hebreo: Ad victoriam ps. dauid. In trãsla. vero hiero. iuxta hebreum sic hẽtur: Pro victoria canticũ dauid. ⁊ idẽ penitus signat. Expositio aũt h⁹ ti. pz ex dictis supra ps. xij. vbi ponitur cõsilis ti. Ex ti. aũt isto apparet auctor psalmi. s. dauid: sed mã non apparet: ⁊ ꝓpter hoc varie exponit. Dicit aũt Ra. sa. q̃ dauid fecit hunc ps. pro bñficio exhibito pplo isrl in exitu de egypto: qz tunc fuit eductus de seruitute dura ⁊ vili: qꝺ notatur cũ dr: Et eduxit me de lacu miserie ⁊ de luto fecis ẽ. Et tunc transito mari rubro cecinit canticũ nouum. d. Cãtemus dño gloriose ẽ. Exo. xv. Et sic lram sequentez applicat ad ea que fca sũt pplo isrl i deserto. Sz huic expositiõi vi repugnare manifeste qꝺ sb̃ditur: Sacrificiũ ⁊ oblationez noluisti ẽ. in quo describit euacuatio sacrificiorꝝ ⁊ oblationuz veteris testa. ut magis patebit ꝓsequendo. Jsta aũt non fuerũt tũc reprobata sed magis a deo instituta i monte synai: ꝓpter qꝺ aliter exponit a doctoribus catholicis. Et dicunt alĩ q̃ dauid fecit hunc ps. ꝓ gratarum actione de sua liberatione a psecutione filij sui absalon. Sed ꝺ hoc vi q̃ circa ꝓncipiuz h⁹ ps. dr: Misit i os meũ canticũ nouum ẽ. qz dauid fuit liberatus p mortẽ absalon: de qua nõ cecinit carmẽ letitie: sz plãxit ⁊ luxit. d. Absalõ fili mi qs mihi tribuat ut ego moriar ꝓ te. ij. Reg. xviij. Itẽ hec expositio ⁊ cõsiles videt esse ꝺ intentionem apli manifeste: hebre. x. vbi iducit lram h⁹ ps. dcam ad lram i psona xpi: ut patebit infra lram h⁹ ps. psequẽdo: ꝓpter qꝺ dicere q̃ ad lram itelligatur de dauid seu quocunq̃ alio ⁊ mystice tãtũ de xpo vi esse q̃dam iudaici erroris cõfirmatio. Ad exponendum aũt hũc ps. de xpo due regule exponẽdi sacrã scripturã q̃s cum alĩs exposui in ꝓncipio super Gene. sunt hic repetende. Prima ẽ de

dño ⁊ eius corpe qđ est eccl̃ia seu fidelium congregatio. Quia ꝓpter ꝓnexionẽ capitis ad corpus ⁊ ecõtra sacra scriptura frequenter sb̃ vno ꝓtextu trãsit de vno ad aliud loquẽs quasi de vna psona: sicut Esa. lxi. Induit me vestimento salutis: ⁊ idumẽto iusticie circũdedit me q̃si sponsũ decoratum coronа ⁊ q̃si sponsam ornatã monilibus suis. Q. n. dr: q̃si sponsũ decoratũ coronа. referendũ ẽ ad xp̃z: ⁊ qđ sb̃dit: Quasi spõsam ⁊c. ad corp' eius mysticũ qđ est eccl̃ia: ꝙ dicit Aug. iij. de doctria xp̃iana. Hoc ꝑz ẽt clarius in nouo test. act. ix. vbi dicit: Saule saule q̃d me p̃sequeris. i. corpus meum mysticum. Saulus. n. non p̃sequebat xp̃m i persona ꝓpria sed eius fideles. qđ ãt statim sb̃ditur: Ego sũ iesus naçarenus. ad p̃sonam dñi refertur. Alia rl̃a est de corpe dñi biptito: qz in corpe dñi mystico ꝓtinẽtur sil̃ mali cũ bonis vsq; ad diem iudicij: ꝙ tũc segregabũtur sic̃ pastor segregat oues ab hedis: ⁊ rõne h' cõmixtionis aliq̃n vituperãtur boni cũ malis: sicut Esa. j. Cognouit bos possessorẽ suũ: ⁊ asinus p̃sepe dñi sui: isrl̃ aũt me non cognouit: ⁊ ꝓpl̃s meus nõ intellexit. Aliq̃n aũt mali ecõtra cõmendantur cum bonis: sicut Osee. xi. Puer isrl̃ ⁊ dilexi eũ. Dis igitur p̃missis p̃s. iste diuiditur i tres ptes: qz ꝑmo ponit circa mysteriũ icarnationis gr̃arũ actio ex pte corpis mystici: scõo h' mysterij rõ ex psona xp̃i: ibi Sacrificiũ. tertio deuota deprecatio ꝓ statu corpis mystici: ibi Tu aũt dñe. Circa ꝑmũ dr in psona corpis xp̃i mystici: a Expectãs expectaui dñm. quia sãcti p̃es de corpore xp̃i mystico exñtes p fidez cũ magno desiderio expectauerũt xp̃i aduentũ. vñ dicebãt Esa. lxiij. Utinã dirũperes celos ⁊ descẽderes. b Et itẽdit mihi .i. orõni fidelium de aduentu xp̃i. c Et exaudiuit ꝑces meas. in mundũ veniẽdo. d Et eduxit me de lacu miserie ⁊c. qz resurgens a mortuis eduxit scõs p̃es de inferno. e Et statuit supra petrã. i. xp̃z: ꝙ dicit apl̃s. j. Cor. x. Petra aũt erat xp̃s. f Pedes meos. i. affectus qbus aia gradit: p ꝓdicationẽ. n. xp̃i ⁊ apl̃orũ ceperũt hoies ꝓtenere tpalia: ⁊ totũ affectum suũ ponere in deũ. g Et direxit gressus meos. i. actus meos i vitã eternã: ⁊ hoc p legẽ euangelicã q̃ introducit ad brãtudinem: qđ lex vetus facere nõ poterat: ꝙ dr heb. vij. Nihil ad perfectũ adduxit lex. h Et misit in os meũ ⁊c. Jstud impletũ fuit qñ apl̃i ⁊ alij discipuli recepto spũsãcto i signo visibili loqbant varijs liguis magnalia dei: act. ij. i Videbũt multi. qz ad vocẽ apl̃orũ aliorũq; cũ eis deum laudantiũ ꝓuenit multitudo ⁊ mente ꝓfusa est p̃ nimia admiratiõe: ut ibidem dr. k Et timebũt ⁊c. Jqz auditis verbis beati petri mlti cõpuncti sũt corde de xp̃i morte: ⁊ quersi sunt ad fidẽ: ⁊ apposite sunt i die illa aie circiter tria milia: ut ibidẽ dr. vñ ⁊ subdit: l Beat' vir cuius ẽ nomen dñi. s. iesu xp̃i. m Spes eius. qz ꝙ dr act. iij. Non est aliud nomẽ sb̃ celo datũ hoibus in quo oporteat nos saluos fieri. n Et non respexit i vanitates .i. i leges gentiliũ idolatrie deditaz. o Et ĩsanias falsas .i. errores iudeorũ ꝑ xp̃m obstinatorũ: q̃ ꝓprie dicũtur insanie: qz auertũt a mẽtis sanitate. Cõsequenter oñditur magnitudo mysterij incarnatiõis cũ dr: p Multa fecisti ⁊c. Ꝓ victoria canticũ dauid. xxxix.

Expectans expectaui dñm: ẽt itendit mihi. Et exaudiuit ꝑces meas: ẽt eduxit me de lacu miserie: ⁊ de luto fecis. Et stãtuit supra petrã pedes meos: ẽt direxit gressus meos. Et imisit i os meũ canticũ nouũ: carmẽ deo nr̃o. Videbũt multi ẽt timebũt: ⁊ spabũt i dño. Beat' vir cuius ẽ nomẽ dñi spes eius: ẽt nõ respexit i vanitates ẽt insanias falsas. Multa fecisti tu dñe deus me' mirabilia tua: et cogitatiõibus tuis nõn ẽ q̃ similis sit tibi. Annũnciaui ⁊ locutus sũ: mũltiplicati sũt sup numerũ. Sacrificiũ ẽt oblationem nõluisti: aures aũt pfecisti mihi. Holocaustum ẽt ꝓ pctõ nõn postulasti: tũnc dixi ẽcce venio. Jn cãpite ẽ nomẽ dñi spes eius: et nõ respexit i vanitates et insanias falsas. Multa fecisti tu dñe deus me' mirabilia tua: et cogitatiõibus tuis nõn ẽ q̃ similis sit tibi. Annũnciaui ⁊ locutus sũ: mũltiplicati sũt sup numerũ. Sacrificiũ et oblationem nõluisti: aures aũt pfecisti mihi. Holocaustum et ꝓ pctõ nõn postulasti: tũnc dixi ecce venio. Jn cãpite mundũ creando ⁊ gubernãdo: sed satis magis fuit mirabile ipsũ recreando ꝓ tuã bñdictaz icarnationẽ ⁊ passionẽ: iõ sequtur: q Et cogitatiõib' tuis. qb' ab eterno dispositi mysterũ tue icarnationis. r Non ẽ qui silis sit tibi. q. d. h' mirabile excedit oia alia. Jn hebreo hẽ ur: Et cogitatiões tue nobis. i. ꝓ nobis: sm q̃ trãsfert hiero. in trãslatione iuxta hebreuz: ⁊ est ibi finis versus: ⁊ exponat sicut ꝑus. Et cogitationes tue. qbus ab eterno dispositi cã nẽ assumẽ. Ꝓ nobis. s. sũt quia sunt cã nre salutis. r Non ẽ qui similis sit tibi. principiuz ẽ versus sequentis: ⁊ ꝓiungitur cum lra seq̃nti sic: r Nõ ẽ q̃ similis sit tibi. s. i mirabilibus faciẽdis maxime i mirabili icarnationis mysterio. s Annũciaui ⁊ locutus sũ. sm possibilitatẽ meam: sed qz excedũt facultatẽ humanã: iõ sb̃dit: t Multiplicati sunt sup numerũ. Jn trãsla. hiero. iuxta hebreũ hẽtur: Plura sũt quam narrari q̃ant. s. mirabilia tua maxie i mysterio tue icarnatõis ꝓtẽta: ⁊ iõ qđ dr hic: t Mltiplicati. forte ẽ lra corrupta vicio scriptorũ ponentiũ multiplicati ꝓ multiplicata: vel si sit lra vera supplendũ est sic: t Multiplicati sũt. s. effectus mirabiliũ tuorũ. v Sacrificium. Hic ꝓnter oñditur mysterij icarnatiõis rõ: ⁊ hoc i psona xp̃i: qz ꝓpha trãsit de corpe ad caput ꝓ modum ꝓdictũ. Circa qđ sciendũ q̃ vna cã h' bñdicte icarnationis fuit ad supplendũ iperfectionẽ legis ꝓ ipsum xp̃m incarnatũ: ꝓpter qđ ipse dic̃ matth. v. Non veni solue legẽ sz adimplere. Jn lege aũt erãt aliq̃ ꝓcepta cerimonialia de sacrificijs ⁊ oblatiõibus offerẽdis. Hec aũt sacrificia erãt iperfecta: qz nõ poterãt auferre pctã: ⁊ iõ ista iperfectio fuit sublata ꝓ vnũ sacrificiũ pfectuz. s. corp' xp̃i i cruce oblatũ: qđ succedit oibus sacrificijs veteris legis. Et hoc ẽ qđ dicit apl̃s ad hebre. ix. Jmpossibile est .n. sanguinem tauroꝝ ⁊ hyrcoꝝ auferre pctã: ideo ingrediẽs mundũ. s. dei filius ꝓ suã icarnationẽ dicit: Hostiã ⁊ oblationem noluisti: corp' aũt aptasti mihi. i. corpus passibile aptũ imolationi: sicut diffusius exposui super ẽplam ad hebre. ⁊ hoc est qđ dr hic: ꝙ aliq̃ vocabula sunt mutata: qz xp̃s ⁊ apl̃i non sẽper allegauerũt scripturã ve. testa. de vbo ad verbũ. Dr g̃ in psona xp̃i hois loq̃ntis deo p̃ri vl̃ toti trinitati. v Sacrificiũ. qđ fiebat de aialibus ⁊ auibus. x Et oblationem. q̃ fiebat de reb' iaiatis: vt ꝺ pane simila ⁊ oleo ⁊ silibus. y Noluisti. qz talia nõ erant deo accepta de se: sicut ẽ corp' xp̃i: qđ q̃tidie offertur i altari sed tm̃ ex fide offerẽtium. z Aures aũt pfecisti mihi. ad heb. x. dr: Corp' aũt aptasti mihi: ut dꝛ est: tñ eadẽ ẽ sñia cũ dr: z Aures aũt pfecisti mihi. i. aures pfectas ad obediendũ: qđ fuit i hoc ꝙ fuit obediẽs deo p̃ri vsq; ad mortẽ crucis: vt hẽt philip. ij. a Holocaustũ. hoc erat q̃ddã genus sacrificij qđ totũ incẽdebat ad honorẽ dei. b Et ꝓ pctõ. i. hostiã ꝓ pctõ: cui' vna ps icẽdebat: ⁊ alia erat sacerdotũ: ut diffusius dixi sup leui. c Nõ postulasti.

qꝛ talia nō fuerūt de se deo accepta: ut dꝛē. d Tūc dixi. ego xp̄s. e Ecce venio. ad offerēduꝫ sacrificiuꝫ acceptissimū deo. f In capite libꝛi ꝛc̄. Iste ē liber diuine p̄destinationis: de q̄ scribitur i p̄s. lxix. Deleant de libꝛo viuentiū ꝛc̄. In capite aūt hⁱ libꝛi dī eē descriptū illud qō̄ primo ⁊ p̄ncipaliter pertinet ad diuinam p̄destinationē: sicut caput est p̄ncipalis ps hominis. Mysteriū aūt icarnationis xp̄i per qō̄ oēs homines induuntur ad vitam eternā siue beatā ē illud qō̄ p̄ncipaliter ptinet ad diuinā p̄destinationē: ⁊ iō bñ dic̄: f In capite libꝛi .s. diuine p̄destinationis. g Scriptū est de me ꝛc̄] p̄pter qō̄ dic̄ xp̄s ioh. vi. Descendi de celo non vt faciam voluntatez meā sed voluntatem eius qui misit me. Et qꝛ voluntas deliberatiua xp̄i hois sēper erat diuie volūtati conformis: iō sb̄ditur: h Deus meus volui ⁊ legem ꝛc̄]. s. legez euangelicā. i Annunciaui iusticiam tuā. i. legē euangelicam q̄ p̄tinet iusticiā p̄fectam. k In eccl̄ia magna, i. in tēplo vbi oēs iudei p̄ueniebant: i q̄ xp̄s frequēter docuit: ut ꝺscribūt q̄ttuoꝛ euāgeliste. Similr in eccl̄a magna p totū orbez diffusa in q̄ xp̄s p aplos euangeliū p̄mulgauit: fz q̄ dī p̄s. xviij. In oēm terrā exiuit sonus eoꝝ. l Ecce labia mea non p̄hibebo. a p̄mulgatione veritatis euāgelice p me ⁊ alios doctoꝛes eccl̄ie. m Justiciā tuā ꝛc̄] qꝛ xp̄s eā manifestauit verbis ⁊ factis. n Veritatez tuā. q̄ ipleſti p̄missum de xp̄o p̄ibus fēm. o Et salutare tuū. i. meipsū a te missū p salute hoiuꝫ. p Dixi. oia ista manifeste docuit xp̄s: ut pz ex decursu euangelij. q Nō abscōdi miam tuam. quam per me voluisti mundo facere. q Et veritatez tuam. qꝛ mia et veritas sēper se cōcomitāt̄ in operib⁹ dei. r A cōcilio multo. sic oꝛ scribi per. c. qꝛ sic est in heb. ⁊ in trās latione hiero. iuxta hebꝛeū hēt̄ur: in eccl̄ia multa: qō̄ idem est. s Tu aūt dñe. Hic p̄nter describitur ipsi⁹ xp̄i deuota dep̄catio p statu coꝛpis sui mystici: ⁊ p̄mo q̄tum ad amotionem mali: ⁊ sc̄o q̄tuz ad adeptionē boni: ibi Exultēt. Circa p̄muz dicit: s Tu aūt dñe .i. tu deus p̄. t Ne longe facias ꝛc̄]. i. a coꝛpe meo mystico: p quo xp̄s legit frequēter oꝛasse in euāgelio. v Mia tua ꝛc̄.]oꝛōnem meā sēper exaudiendo. Dis .n. oꝛō xp̄i p̄cedens ex voluntate deliberatiua fuit exaudita: fm q̄ dicit saluatoꝛ ioh. xi. Ego autem sciebaz qꝛ semper me audis: quia voluntas xp̄i deliberatiua sēper fuit ⁊ ē cōformis voluntati diuine. Et cām huⁱ⁹ dep̄cationis subdit. x Qm̄ circūdederunt me mala. s. pene. y Quoꝝ non ē numerus. multe enim

libꝛi scriptū ē de me vt faceꝛez volūtatem tuā:] deus meus volui ⁊ legez tuaz in medio coꝛdis mei.] Annūciaui iusticiaz tuā in ecclia magna: ecce labia mea n̄ p hibebo dñe tu scisti. Justiciam tuā nō abscondi i coꝛ de meo:] veritatē tuaz et salutare tuum dixi. Nō̄ abscondi miam tuaz et veritatem tuā: a cōsilio mlto. Tu aūt dñe nē longe facias miseratōes tuas a me:] miseꝛicoꝛdia ⁊ vitas tua semp susceperūt me.] Qm̄ circūdederūt me mala quoꝝ nō est numerus: p̄hēdeꝛūt me iniqtates mee: ⁊ nō potui vt viderem. Multiplicate sunt super capillos capitis mei:] ⁊ coꝛ meū dereliquit me. Complāceat tibi dñe vt eruas me:] dñe ad adiuuandum me respice.] Cōfūdant̄ ⁊ reuerant̄ sil: qui q̄rūt aiam meaz] vt auferant eam. Auertant̄ retoꝛ suz ⁊ reuerāt̄ur: q volūt mihi mala. Ferant p̄festim cōfusionez suā: qui dicunt mihi euge euge. Exultent ⁊ letent̄ super te oēs q̄rentes te: et dicāt semp magnificet dñs qui diligūt salutare tuum. Egō autez mendicus sum ⁊ pauper:] dominus solicitus est mei. Adiutoꝛ meus et protectoꝛ meus tu es: deus meus ne tardaueris.

plicate sunt super capillos capitis mei:] ⁊ coꝛ meū dereliquit me. Complāceat tibi dñe vt eruas me:] dñe ad adiuuandum me respice.] Cōfūdant̄ ⁊ reuerant̄ sil: qui q̄rūt aiam meaz] vt auferant eam. Auertant̄ retoꝛ suz ⁊ reuerāt̄ur: q volūt mihi mala. Ferant p̄festim cōfusionez suā: qui dicunt mihi euge euge. Exultent ⁊ letent̄ super te oēs q̄rentes te: et dicāt semp magnificet dñs qui diligūt salutare tuum. Egō autez mendicus sum ⁊ pauper:] dominus solicitus est mei. Adiutoꝛ meus et protectoꝛ meus tu es: deus meus ne tardaueris.

penalitates fuerunt inflicte christi fidelibus a p̄cipio ecclesie: ut patet i apostolis ⁊ martyribus. z Cōp̄hendeꝛūt me iniquitates mee. quia a p̄cipio fuerunt aliqui mali cū bonis in coꝛpoꝛe christi mystico: ut patet de iuda p̄ditoꝛe ⁊ multis alijs. a p̄cipio etiā insurrexerūt hereses: vt patet ex epistolis pauli et aliꝛum apostoloꝛum: p̄opter quod beatus Johannes in euangelio suo expꝛessit diuinitatem christi contra Ebion et Therintum et coꝛuz sequaces eam negantes: fz q̄ dicit Hieronymus in libꝛo illustriū viꝛoꝝ. ⁊ Et non potui ut viderē. quia hereses insurgētes multum obnubilabant fidem simplicium. a Multiplicate sūt super ꝛc̄.] modus est loquendi hyperbolicus ad designandum multitudinem heresum: que insurrexerūt in eccl̄esia dei: fm q̄ patet p Augustinum de heresibus. b Complaceat tibi domine: ut eruas me. ideſt coꝛpus meum mysticuz a malis predictis. c Domine ad adiuuādum me respice. contra mala insurgentia de futuro. d Confundātur ⁊ reuereātur ꝛc̄]. ideſt fidelium meoꝝ vitam cuiusmodi fuerunt tyranni in p̄mitiua eccl̄esia: quoꝝ multi fuerunt confusi coꝛpoꝛaliter et tempoꝛaliter fm ordinem diuine iusticie: et aliqui cōfusi confusione penitentie que est confusio adducens gloziam: quia multi videtes patientiā martyrum et dei virtutem circa ipsos cōuertebantur ad fidem. e Qui dicunt mihi euge euge. interiectio est exultantis: que aliquādo p̄fertur ad congaudendum: et sic p̄ferebatur a fidelibus de patiētia martyrum gaudentibus. aliquādo etiam p̄fertur ad deridendum: et sic p̄ferebatur a martyrum persecutoꝛibus. f Exultent. Hic consequēter pōitur dep̄catio christi p̄o suo coꝛpoꝛe mystico quantum ad adeptionē boni: cum dicitur: f Exultēt et letentur super te. deum patrem vel totam trinitatem de bono quod daturus es eis. g Omnes querētes te. i. fideles mei qui te querūt per veram fidē. h Et dicant semper magnificetur dominus. regratiando de bonis eius. i Qui diligunt salutare tuum. i. me christū quem misisti p̄o salute hominum. k Ego autem mendicus ꝛc̄.] si hoc referatur ad personam christi: certum est q̄ vitā valde pauperem duxit in hoc mūdo: sicut patet ex euāgelio. si autē referatur ad coꝛpus christi mysticū: sic certuz est q̄ fuerūt ⁊ sunt multi fideles p̄opter christū paupertatem eligentes. l Dominus solicitus est mei. qꝛ sufficiēter p̄uidet talibus ex p̄uidētia dei: fm q̄ dicit saluatoꝛ: matth. vi. Primum querite regnum dei et iusticiā eius: et hec omnia adꝺcientur vobis. et ideo in fine p̄salmi concluditur: m Adiutoꝛ meus. ad bonum p̄mouēdo. n Et p̄tectoꝛ meus. a malis p̄seruando. o Tu es deus meus ne tardaueris. mihi assistere in p̄dictis.

Beatus qui itelligit. Huic ps. pmit titur talis ti. in hebreo: Ad victoriã ps. dauid. ꝛ i trãsla. hiero. iuxta hebreũ: Pro victoria canticũ dauid. ꝛ idẽ penitus signãt. Ex prędcis aũt pz expositio hꝰ ti. ꝛ ex titulo apparet auctor psalmi. s. dauid: sed mã hꝰ ps. non appet: ꝓpter qõ varie dr a diuersis. Dicunt. n. aliq̃ ꝙ dauid fecit hũc ps. ꝓ salomone filio suo: quẽ disposuerat regnare post se de voluntate dñi ut apꝑet. j. paral. xxviij. hoc tñ nõ obstante Adonias frat eius volebat eum sup plãtare: ut hẽtur. iij. Reg. j. tum qꝛ hẽbat ꝓ se abiathar sũmus sacerdotẽ ꝛ Joab ꝑn cipem militie: q̃ adiuuabãt ptes Adonie: vt hẽtur ibidẽ: tũ ꝙa videbat pẽm suũ senem iacentes in lecto taꝯ ipotentẽ: sed p sapiaꝫ nathan ꝓphẽ adonias fuit fraudatus a ꝓposito: ꝛ salomon ꝓstitutus i regno: vt hẽtur. iij. Reg. j. Dicũt igit ꝙ de hoc dauid fecit hũc ps. d. a Beatus q̃ intelligit ꝛc̃. j. beatus sit nathan ꝓpha q̃ posuit itellectũ suum ꝓ salomõe egeno ꝛ paupe: inq̃tũ adonias volebat eũ de regno ejicere. Et sic ꝙnter q̃tum pñt lr̃am sequẽtẽ applicãt ad hanc mãm. Sz hec expositio ꝛ cõsiles videt dissonare ab itentione saluatoris: ioh. xiij. vbi allegat scripturã hꝰ ps. taꝯ ꝺcam de seipso ad lr̃am. d. Sed vt ipleat scriptura: Qui mãducat meu panẽ: leuabit calcaneũ suuz ꝫ me. Cui conco:dat lr̃a hebraica in hoc ps. q̃ sic hz: Comedens panẽ meũ magnificabit sup me talũ. Et i transla. hiero. iuxta hebreũ q̃ sic hz: Qui manducabat panẽ meum leuauit ꝫ me plantã. Et ꝓz oẽs expositores catholicos saluatoꝛ ioh. xiij. allegat scripturã de hoc ps. Dicenduz igitur ꝙ dauid q̃ plura mysteria xp̃i descripsit q̃ alij ꝓphẽ: ut dcm fuit in ꝓncipio hꝰ libri ꝓuidens passionẽ xp̃i ꝛ eius resurrectionẽ i sp̃u fecit hunc ps. qui ꝑm hoc diuidit i duas ptes: in ꝓma agitur de xp̃i passione: in scda de eius resurrectiõe: ibi Tu aũt dñe. Circa ꝓmum sciendũ ꝙ passio xp̃i icepit a sua pauptate quam pati cepit ab hora natiuitatis. Et iõ ꝓmo agitur de eius pauptate: ꝛ scdo de eius morte: ibi Inimici mei. Circa ꝓmum dicit dauid: a Beatus q̃ itelligit ꝛc̃. i. xp̃m q̃ in pauptate fuit natus: utpote de paupe mr̃e ꝛ in paupere loco: ꝛ paupibus pannis inuolutus: similr in pauptate ꝙuersatus. Vñ dicit de seipso matth. viij. Vulpes foueas hñt: ꝛ volucres celi nidos: filius aũt hois nõ hz vbi caput suum reclinet. Similr fuit i pauptate mortuꝰ: vtpote vestibus suis spoliatꝰ: ꝛ in alieno sepulchro repositꝰ. De isto igitur paupere dicit dauid: a Beatus qui intelligit ꝛc̃. i. itus legit: ita ꝙ sub pauptate quam gessit in forma nr̃e hũanitatis itus legit ꝓ veram fidẽ charitate formatã diuitias sue deitatis: qs dabãt itelligere opa diuĩe virtutis q̃ faciebat. b In die mala liberabit eũ dñs. qꝛ talẽ fidelẽ in die iudicij liberabit dñs a ptate inimici. c Dñs ꝙseruet eũ. in corpe. d Et viuificet eũ. sua gr̃a in mẽte. e Et beatũ faciet eũ i terra. s. viuentiũ: in q̃ ẽ btitudo va. f Et nõ tradat eũ in aiaz. i. ad voluntatẽ. g Inimicoꝝ eius. corpaliuz ꝛ spũaliuz. h Dñs opẽ ꝛc̃. i. cũ iacuerit sup lectũ afflictus dolore corpis seu mentis. i Uniuersũ stratum eius versasti. mutat ꝓpha modum loquẽdi de tertia

Ꝓro victoria canticum dauid. .XL.

Beatus qui intelligit sup egenuz ꝛ paupere: li die mala liberabit eũ dñs. Dñs cõseruet eũ: ꝛ viuificet eũ: ꝛ beatũ faciat eũ in tra: ꝛ non tradat euz in aiaz inimicoꝝ ei⁹. Dñs ꝺpẽ ferat illi sup lectuz doloris eius: lũiuersũ stratũ eius versasti i ifirmitate ei⁹. Ego ꝺixi dñe miserẽ mei: sana aiam meã: qꝛ peccaui tibi. Inimici mei dixerunt mala mihi: quã mor̃iet ꝛ peribit nomẽ eius. Et si igrediebat vt videret vana loquebat cor eius: congregauit iniqtatẽ sibi.] Egrediebat foras: et loqbat in idipsũ. Aduersum me susurrabãt omes inimici mei:]aduersuz me cogitabãt mala mihi. Uerbum iniquum constituerunt aduersum me: persona ad scdaz: q̃ mutatio fit valde frequẽter i ꝓphetis. Et ẽ sensus hꝰ lr̃e ꝙ sic ꝓsoletur ꝛ sanet a deo: ꝙ nõ idigeat lecto pato ad iacendũ: sed magis reseruet rangꝯ lectus q̃ aliquis nõ idiget amplius: per talẽ moduz saluatoꝛ ioh. v. c. dixit: languido ab eo curato in ꝓbatica piscia: Surge tolle lectũ tuũ ꝛc̃. et hꝰ ꝓcepit ad manifestattonẽ miraculi ꝓfecte sanationis. Cõsequẽter dauid ꝓuertit se ad orandũ ꝓ se sicut orauerat pro alijs. d. k Ego dixi dñe miserere mei. cuius cãz ꝺdit. d. l Sana aiam meã. da peccaui tibi. i. adultrio bersabee et homicidio vrie ꝛ ꝓpli numeratiõe. Uirtus. n. diuinitatis xp̃i q̃ sanat peccata ẽ eterna: fm ꝙ dicit apl̃us ad hebre. xiij. Jesus xp̃s heri ꝛ hodie ipe et i secula. ꝓpter qõ poterat saluare aiam dauid a peccatis. m Inimici mei. hic ꝓpr̃ agitur de xp̃i morte: ꝛ mutat dauid modũ loquẽdi: qꝛ prius locutus fuerat de xp̃o: hic introducit xp̃m loqntem: sicut ps. scdo cũ locutus fuisset de xp̃o. d. Quare fremuerũt gentes. Consequẽter introducit xp̃m loquentẽ i ꝓpria persona ꝛ dicentẽ: Ego aũt ꝓstitutus suz rex ab eo ꝛc̃. sicut fuit ibidẽ expositũ: ꝛ hec mutatio fit frequẽter in ꝓphetis: igit in pson xp̃i dr: m Inimici mei dixerũt mala mihi. qꝛ iudei dixerunt ei vituperia freqnter: sic pz ioh. viij. Nõne bñ dicim⁹ nos: qꝛ samaritanus es tu: ꝛ demoniũ hẽs: n Qñ morietur ꝛ peribit nomen eius. Freqnter. n. tractauerunt de xp̃i morte: ut sic periret memoria nois eius: ioh. xi. Ab illo die cogitauerunt ut interficerẽt eũ. Alij ẽt tres euangeliste scribũt q̃liter tractauerũt de eius morte. o Et si in grediebatur ꝛc̃. Hic mutatur siliter modus loqndi: da scriptura freqnter loquẽdo de pluribus i plurali trãsit ad loquendũ de illis q̃si de vno: eo ꝙ simul ꝓiuncti ad aliq̃d vnũ ꝛ maxime i scripturis ꝓphãrum: ꝛ sic dr hic: o Et si igrediebat. s. q̃libet de inimicis meis. p Ut videret me. docentẽ vel ꝙuersantẽ. q Vana loqbat. qꝛ falsa referebat ad mea diffamationẽ. r Cor eius ꝛc̃.]qꝛ freqnter iudei posuerũt insidias xp̃o: ut eum caperent i sermone vel in aliq̃ reprehẽsibili fco: sic pz in pluribus locis in euãgelio. s Egrediebat foras. ad vulgares turbas. t Et loqbatur in idipm. diffamando xp̃z ut auerteret deuotionẽ ꝓpli ab eo: sicut hẽtur ioh. x. Demoniũ hz ꝛ insanit: q̃d eũ auditis: ꝓt ẽt ista lr̃a ab illo loco: Et si ingrediebatur vt videret. exponi i singulari de ipso iuda qui aliqñ egrediebatur ad tractandũ cum iudeis de traditione xp̃i: ꝛ itez ingrediebat cõ sortiũ xp̃i ꝛ apl̃oꝝ: ut videret tps ꝛ locũ quo posset eũ caute tradere: ꝛ sic multa falsa ꝛ iniqua fingebat et dicebat hinc ꝛ inde prout scribunt quattuor euangeliste. v Aduersum me susurrabant ꝛc̃. idest latenter detrahebant. x Omnes inimici mei. scilz scribe ꝛ pharisei ꝛ consimiles. y Aduersũ me cogitabant mala mihi. scilicet inferre mortez contemptibilem ꝛ dolorosam. a Uerbum iniquũ cõstituerũt aduersum me.

qui ordinauerũt xpm mortuũ in sepulchro custodire: ne eius discipuli eum tollerẽt & dicerẽt eũ resurrexisse: vt hẽtur matth. xxvij. tõ subditur: b Nunqd qui dormit. i. iacet mortuꝰ in sepulchro. c Nõ adiçiet vt resurgat. q. d. non. Sic. n. loquebantur de xpo mor tuo illud qõ d re surrectiõe sua p̃ dixerat ꝓtẽnẽdo. d Etenim hõ pacis mee ꝛc̃. q. .d. xps. Nõ ẽ mi rum si iudei qui erãt inimici mei talia dicebãt & fa ciebãt ꝫ me: qz ẽt discipulus meus mihi familiaris ꝫ me cõspirauit cũ eis. s. iudas sca rioth: & hoc ẽ qõ dr: d Eteniz hõ pacis mee. i. mecũ hitans pacifice. e In q̃ speraui. i. de q̃ oñdi q̃ ꝓfiderez de eo. s. in eo q̃ portabat & custodiebat illa q̃ ex deuotione offerebãtur ꝑ necessarijs xpi & discipulorꝫ eius & ad dandũ paupe rib': vt hẽtur. xij. & xiij. f Qui edebat panes meos. & dicit panes in plurali: qz iudas cũ alijs discipulis in cena dñi duplicẽ panem mãducauit. s. corpalez & sacra mentalẽ: qz corpus xpi cuz alijs sũpsit. g Magnifi cauit ꝛc̃.]tradendo me iudeis ad hoc q̃ esseꝫ totaliter dilectus & ꝓcalcatus per mortẽ: ſz non hũit itentuz: q̃a xps p hoc magis exaltationẽ hũit itia die resurgendo: tũc. n. dixit: Data ẽ mihi omnis ptãs i celo & in terra. h Tu aũt dñe. hic ꝓnter agitur de xpi resurrectiõe cũ dr in pſona xpi hois. h Tu aũt dñe. i. tu deus pa ter vel tota trinitas. i Miserere mei. ut non dimit tas diu aiaz meaz in iferno & corpus meuz i sepulchro. k Et resuscita me. aiaz corpi reuniẽdo: qõ factũ fuit tertia die qñ resurrexit in corpe glorioso: p glia. n. cor poris quã nõ hũit ante resurrectionez legit xps orasse: ioh. xij. l Et retribuã eis. istud fuit adipletũ qñ ppls iudaicus fuit occisus & captiuatus per romanos ꝓpter pctm̃ qõ cõmiserat in xpm: sicut p̃dixerat xps Lu. xix. videns iesus ciuitatẽ sanctã hierlz fleuit super illam. d. Quia si cognouisses & tu. s. mala tibi vẽtura simiľr fle res. m In hoc cognoui q̃m voluisti me. i. dilexisti vel approbasti. n Q̃m̃ non gaudebit ꝛc̃. i. pplus iu daicus. o Sup me. s. finaliť: qz q̃uis iudei de morte xpi ad horã letati fuerint: tñ post resurrectionẽ magis fuerunt ꝓtristati: qz tunc fuit magis declarata glia xpi. Sed põt hic queri: quõ xps hõ qui hũit perfectã notiçiã ab instãti sue ꝓceptionis p suã resurrectionẽ cogno uit erga se dilectionẽ vel approbationẽ pris. Ad hoc di cendum q̃ preter sciaz diuinam q̃ cõperit xpo ingr̃tum deus ponitur i xpo triplex noticia a doctoribus. Pria est qua cognoscit verbũ & alia in verbo: & fm istã noti ciam non cognoscit vnã creaturam p aliã vel vnuz ef fectuz p aliũ: qz in hac noticia non sũt cognitiones vo lubiles ab vno in aliud trãseũtes sed per verbũ imme diate alia cognoscũtur. Scda noticia est q̃ a principio ꝓceptionis sue cognouit res in genere. ꝑprio p sciam di uinitus infusã: & ista noticia põt ꝓsiderari dupl'r. Uno mõ q̃tum ad acquisitionẽ: & sic non cognoscit vnũ per aliud:: qz cognitio oũm q̃ sic cognoscit sil' sibi fuit ifu sa. Alio mõ q̃tum ad vsum: & sic bñ cognoscit vnuz p aliud: sicut hñs noticiã acquisitã vtendo ea aliqñ ꝓdu dit effectũ per cãm vel econuerso & vnũ sile per aliud & sic de alijs modis ꝓcludendi: & hoc mõ xps matth. xvij. cũ q̃stuisset a petro: Reges terre a q̃bus recipiunt tributũ: a fi lijs suis an ab alienis: rñdit petrus: ab alienis: ꝓclusit xps: q̃ filij sũt liberi. Tertia cognitio ẽ expi mẽtalis que fuit ac q̃sita per lumen ĩtellectus agentis: & ista cognouit vnũ per aliud & nõ solũ q̃tuz ad vsũ sed ẽt q̃tũ ad acq̃sitionez: & ſz hoc de xpo dicit apls: he bre. v. Didicit ex his que passus ẽ obedien tiã. p Me aũt ꝓpter ꝛc̃.]lz. n. xps nõ meruerit glíaz aie sue quã ab istanti sue cõ ceptionis hũit: tñ me ruit glíam corpis et suam exaltationem: & q̃tuz ad hoc dicit: p Me aũt ꝓpter i nocentiã. i. ꝓpter merituz inocentis vite. q Suscepisti. corpus gloriosuz mihi ꝓferendo & i eodẽ ad te assumẽdo: fm q̃ dr mar. vlti. Et dñs quidẽ iesus postq̃ locutus ẽ eis assũptus ẽ in celũ. Et qz hec assũptio est stabilis ſz q̃ ibidẽ sẽdit: & sedet a dextris dei: iõ seq̃tur: Et ꝓfirmasti me in cõ spectu tuo in eternũ. Ultio i fine ps̃. ꝓpha dauid gias agit de prędcis. d. r Bñdictus dñs deus isrl. qz lz sit deꝰ oiuz p creationẽ: tñ dicebatur deus isrl p debitum cultũ & veram fidẽ. s Fiat fiat. in heb. aũt hẽtur: Amen amen. qõ im portat vitatis ꝓfirmationem. In ps̃. xl. Beatus q̃ itelli git. vbi dr in postilla: Sz põt q̃ri quo xps hõ. Additio.

Hec qõ de facili põt solui ex mõ loq̃ndi sacre scriptu re. Cõsueuit. n. scriptura de deo ẽt fm deitatez aliq̃ dicere q̃ ei non pertinẽt fm suam eternã noticiã sed solũ ſz suũ effectũ: eo mõ q̃ Heñ. xxij. legitur: Nũc cognoui qñ ti mes deũ. qõ cõiter exponitur: Nunc alios feci cognoscere. Uñ a fortiori pñt exponi hec vba psalmi. s. In hoc cogno ui qñ voluisti me. i. alios cognoscere feci. Et sic i hoc loco non requiritur altior altercatio. Replica.

In ps̃. Beatus qui itelligit circa illũ passũ: In hoc co gnoui qñ voluisti me. postil. mouet cõnem q̃ genere noticie xps cepit cognoscere: & bñ soluit: vide ibi. Burgeñ. aũt nititur ire p cõpendiũ volens hũc passũ exponi sicut illũ: Heñ. xxij. Nũc cognoui. i. cognoscere feci. Sz expositio hec bti Aug. xvi. de ciui. c. xxxvij. locum hz vbi scriptura loq̃tur de nouitate cognitiõis dei: hic aũt agit de nouitate cognitiõis hũanitat] ad deũ. Uerũtñ ea expositõez sup alle gatũ locũ geñ. burg. abũcit: & q̃uis sit bti aug. ꝓtenit. hic ãt ꝫ postil. cum non hẽat locũ grãdipẽdit: qõ ẽ signum incir cũspecti vel inuidi. Psal. XLI.

Quẽadmodũ desiderat. huic ps̃. ꝓmittit tlis ti. i heb.

Ad victoriã eruditio filijs chore. & huic dictiõi filijs ꝓponit lr̃a lamech ad designandũ q̃ ẽ datiui ca. & ẽ sẽsus: q̃ ps̃. iste ẽ eruditio fca filijs chore a deo p sp̃z ꝓpheticũ: q̃ cãtãdus ẽ a leuit] cũ q̃dã conatu victorie: sic supra freq̃nt ex positũ ẽ. Tñ ſz aug. q̃ dic oẽs ps̃. fcos a õr: iste ps̃. denoiat a filijs chore: ñ qz ab eis fẽs: ſz qz ab eis decãtãdus. Sz ꝫ hꝰ vi: qz lz filij chore fuerit de leuit: tñ nõ fuerũt cãtores ſz ia nitores: ut hẽt. j. par'. xxvi. Itẽ ra. sa. & alij doc. hebrei & hie ro. q̃bus in hꝰ magis ẽ credendũ vt vz dicũt q̃ iste ps̃. fcs fu it a filijs chore: vtz aũt ab vno vel a pluribꝰ coz nõ ĩueni dr ab hebreis. Sz hiero. vz sentire q̃ fuerit fcs ab vno: q̃ i ter filios chore fuit excellẽtior. vñ & in trãsla. iuxta hebreuz ponit talez ti. Pro victoria doctissimi filiorꝫ chore. nec hꝰ dem infringitur: p hoc q̃ in ti. hebraico i plurali dr: Filijs chore: sicut de aliquo libro vl' tractatu edito ab aliq̃ fratre

minoꝛe freq̃nter dī: hec ē ꝺoctrina fratrū minoꝝ. Sciēꝺuꝫ igit̄: q̄ lꝫ filij choꝛe ꝑmo fuerint cū ꝓie suo i illa rebellioe ꝑ moysen: ꝺe q̄ hēt Numeri. xvi. tñ audita repꝛehēsioe moy si penituerūt: alijs tñ se elōgantibus a tabernaculis choꝛe ⁊ sibi aꝺherentiū remāserunt: vt ꝑsuaꝺerent ꝓij q̄ penitēt ⁊ obeꝺiret moysi: q̄ non acꝯescente rupta fuit terra: ⁊ choꝛe cū sibi aꝺherētibus pere unte fꝫ est grāꝺe mi raculū: vt filij ei⁹ non perirēt: ꝑm q̄ dī Nu meri. xvi. vbi istō mi raculuꝫ fuit plenius expositū: ⁊ j. plenius ꝺicet ꝑs. xlv. Extunc āt filij choꝛe totis vi scerib⁹ ꝓuersi sunt aꝺ dn̄z: ⁊ ꝺeus ꝺeꝺit eis sp̄z ꝓphēticum: et multa ꝺe futis ꝓphe tauerūt: ⁊ ꝑs. fecerūt: q̄ruꝫ iste ē vnus: in q̄ agit̄ ꝺe statu ppli isr̄l exn̄tis in captiuitate babylonica: quam p̄uiderūt in sp̄u. Et ꝺiuiꝺitur i ꝺuas p tes: q̄ ꝑmo a ꝺcā captiuitate liberatio postulat: ⁊ scꝺo aꝺ hoc rō allegat: ibi Judica me deus. q̄ lꝫ sit ꝑs. ꝺistictus ab isto apuꝺ nos ⁊ i transla. hiero. in q̄ ponitur. xlij. ꝓpter q̄ ꝺ sic q̄tau. q̄uis aliter nō ꝺistixerim: tñ non ꝺistinguit apuꝺ hebꝛeos. Pꝛima i ꝺuas: q̄ ꝑmo ꝺescribit ꝺesiderū libera tiōis: scꝺo tedium ꝺilatiōis: ibi Fuerunt mihi lachꝛyme.

Circa ꝑmuꝫ i ꝑsona ꝺeuotoꝝ iuꝺeoꝝ i captiuitate babylo nica exn̄tiuꝫ dī: a Quēaꝺmodū ꝺesiderat ceruꝰ ⁊c.]q̄ vexatus a venatoꝛibus ⁊ calefactus multū ōsiderat aquā. b Ita ꝺesiderat ⁊c.]. i. ut reꝺucar aꝺ locū tui cultus. s. in hierl̄z. quā ꝺe⁹ aꝺ hꝰ elegerat: vt hēt. ij. para. vi. c Sitiuit .i. sūme ꝺesiꝺerauit. ꝺ Alia mea aꝺ ꝺeū fortē viuū. sic ē i hebꝛe. ⁊ i trāsla. hiero. iuxta hebꝛaicū. Sed vicio scripto rū positum ē fontē in libꝛis nr̄is cōiter ꝓpter lr̄arum simi litudinē: vel ex iperitia aliquoꝝ coꝛꝛectoꝝ q̄ ex ignoꝛantia vitatis hebꝛaice posuerūt hic fontē: eo q̄ ꝑmittit: Quēaꝺ modū ꝺesiꝺerat ceruus aꝺ fōtes aq̄rū ⁊c. e Q̄n̄ veniaꝫ ⁊c]. i. i loco cultꝰ ꝺiuini: hoc mō loq̄tur scripta Exo. xxiij. ter i anno apparebit oē masculinū tuuꝫ coꝛā dn̄o ꝺeo tuo. f Fuerūt mihi. Hic ꝓñter ꝺescribitur tediū ꝺilationis: ⁊ ꝑmo ex tēpoꝛis lōgitudine: scꝺo ex afflictionis multitudie: ibi Abyssus. ꝑma i ꝺuas: q̄ ꝑmo exꝑmit tediū: scꝺo sꝺit aliq̄le solatiuꝫ: ibi Quare tristis es. Circa ꝑmū dī: f Fu erūt mihi lachꝛyme mee. q̄ ppls ꝺeuotus freq̃nter lachꝛy mabatur i babylone ꝓ captiuitatis lōgitudie magis amo re cultus ꝺiuini q̄ patrie: vtrūq̄ enim erat tunc ꝺesertum. g Panes ꝺie ac nocte. q. ꝺ. iste lachꝛyme ex tedio ꝓcedē tes auferebāt mihi appetitū comeꝺendi: sicut ꝺī ꝺe Anna .j. Reg. j. Pꝛo illa flebat: ⁊ nō capiebat cibū. h Dum ꝺī mihi q̄tiꝺie. a babyloniꝭ mihi exꝓbꝛātibus. i Ubi ē ꝺeus tuus. q. ꝺ. nullius vtutis ē: q̄ non pōt ppl̄z suum a captiuitate liberare: ⁊ ꝺe tl̄ibus blaphemijs ꝑ ꝺeuꝫ afflige bant boni iuꝺei supꝛa moꝺū: iō sꝺitur: k Hec recoꝛꝺa tus sū ⁊c. cuꝫ lachꝛymis oꝛādo. Hoc mō ꝺicebat anna. j. Reg. j. q̄ flenꝺo oꝛabat. Uinū ⁊ oē q̄ inebꝛiare pōt non bi bi: sed effuꝺi aiam meā i ꝓspectu ꝺn̄i. l Q̄n̄ trāsibo in locū tabernaculi. i. i hierl̄z: vbi ꝺauiꝺ ꝑmo fecit tabernacu lū aꝺ reponenꝺū arcā ꝺei. m Aꝺmirabiliꝭ. q̄ ibi ꝺabāt ꝺiuina rn̄sa ⁊ mirabilia. n Usq̄ aꝺ ꝺomum ꝺei. q̄ ibi fuit eꝺificata ꝺomus ꝺei ꝑ salomonē: aꝺ quā trāslata fuit arca ꝺe tabernaculo q̄ ꝺauiꝺ fecerat: ut hēt̄ur. iij. reg. .viij. o In voce exultatiōis ⁊ ꝓfessiōis. s. ꝺiuine lau ꝺis: ibi. n. leuite ꝺiuinas laꝺes cātabant cū mētis exul tatione. p Sonus epulātis. In trāsla. hiero. iuxta hebꝛeū hēt̄ur: Multitudinis festa celebꝛātis. ⁊ tunc est plana lr̄a. aꝺ iꝺez aūt pōt referri q̄ ꝺī h: p Son⁹ epulātis. q̄ nō so lum leuite ꝺiuias laꝺes cātabāt i pacifico ꝝ oblati one: sed ēt offerē tes: q̄rum vna ps illius oblationis erat: ꝺe illa epula bant letant coꝛaꝫ ꝺn̄o. q Qua re tristis. Hic ꝓñ ponitur aliq̄le so latium q̄ surge bat ex hoc q̄ po pulus ꝺuotus fir miter sꝑabat ab illa captiuitate li berari: sicut ꝑ hieremiā ⁊ alios ꝓphas fuerat ꝺcm: ꝑꝓ q̄ sic ꝺicebat ppls ꝺuot⁹ loq̄ndo sibiipsi: q Quare tristis es aia mea. q. ꝺ. recipias ꝓsolationē: ⁊ sꝺit cāz: r Spera i ꝺn̄o. firmiter ab eo expectādo liberationē. s Q̄n̄ aꝺhuc cōfiteboꝛ illi. ꝓfessiōe laudis i loco ꝺe putato suo cultui: ⁊ q̄lis futura sit hec ꝓfessio sꝺitur: t Salutare vultus mei. i. ꝺās mihi leticiam saluris. v Et ꝺe⁹ me⁹. tu es supple: ⁊ nō al⁹. x Aꝺ meipz aia mea. ꝓturbata ē ꝓpter ꝑꝺca. y Pꝛopꝛia. aꝺ ali q̄lē meā ꝓsolationē. z Memoꝛ ero tui ꝺ ira iorꝺa nis. i. bñficioꝝ q̄ feciſti i ira iorꝺāis q̄n̄ feciſti ꝑes nios trāsire ꝑ aluciū arentē: et postea aq̄ iuerūt fꝫ cursū suū: vt hēt̄ur Josue. iij. ⁊ Et hermonij. i. ꝺe mirabilibus factis i ira hermonij: q̄ sic noiata est a monte hermon: ⁊ est ꝓpe iorꝺanem. a Aꝺ mōte modico. q̄ ille mōs hermon ē modicus respectu montiū i ira illa exn̄tiuꝫ. Dicit tñ Ra. sa. q̄ mons modicus hic ꝺī mons synai: q̄ ē modicus respectu mōtiū i q̄bus moꝛtui sūt aaron ⁊ moyses. in illo aūt monte ꝺeꝺit ꝺeus ppl̄o isr̄l bñficium legis: vt hēt̄ur Exo. xix. ⁊. xx. Istoꝝ aūt bñficioꝝ recoꝛꝺabāt̄ur iuꝺei i captiuitate babylonica positi aꝺ suā ꝓsolationem: q̄ ex illis hēbant spē sue liberatiōis: q̄ sicut ꝺicit greg. homel̄. j. Sequentiū rerū certitudo ē ꝑteritoꝝ exhibitio. b Abyssus. Hic ꝓñter ꝺescri bitur tedium ꝺilationis ex afflictionis multitudine: et mixtim ꝺescribitur hic multiplex afflictio ⁊ interposi ta cōsolatio: ꝺicit ergo: b Abyssus abyssū inuocat .i. vna afflictio aliam. Ꝺicit enim cōmuniter q̄ vnum ꝺamnum siue malum non venit solitarium: sed aꝺꝺuc cit secum alia: et sic fuit in ꝓpositō: quia cum malo captiuationis ꝺe terra ꝓpꝛia euenit iuꝺeis maluꝫ op pꝛessiōis i seruitute et laboꝛibus ꝺuris et contēptibili bus verbis ⁊ huiusmoꝺi. c In voce cataractarum. cataracte ꝺei ꝺicūtur fenestre celi: que ꝑ quanꝺam si militudinem viꝺentur aperiri in voce tonitrui et ful guris et pluuiarum magnarum i talibus ꝺescenꝺenti um: ꝑm q̄ ꝺicitur Geneſi. vi. ꝺe ꝺiluuio: et cataracte celi aperte sunt. et ꝑ hanc simlituꝺinem ꝺenotatur multituꝺo et magnituꝺo afflictionum: que super po pulum isr̄ael venerunt tempoꝛe captiuitatis babyloni ce iusto ꝺei iuꝺicio ꝓo sua iniquitate: ideo sꝺitur:

d Oia excelsa tua ⁊ fluctus tui. i. pene iflicte a supbis ribus ⁊ iferioꝛibus. e Sup me trāsierūt. sicut aq̄ nimie terrā coopiunt. Uerūtn̄ qz i talibus dz hēri patientia: iō sb̄dit̄: f Jn die mandauit ⁊c. Jp diez itelligitur tps ꝓsperitatis: ⁊ p noctē tps aduersitatis. Est igit̄ sēsus: q̄ sicut de ꝓsperitate oñdit miam suā hoib̄: ita tpe aduersitatis q̄ oñdit iustici am suā nō debet omit. i canticum laudis eius: fz q̄ dcz fuit supza ps. xxxiij. Bñdicam dñm in oi tpe. i. tpe ꝓsperitatis et aduersitat̄: iō sb̄dit̄: g Apd̄ me ozō deo vite mee. i. directa dō qui ē auctoꝛ ⁊ cōseruatoꝛ vite mee h Dicā deo susceptoꝛ meus es. qz pplz isrl̄ suscepit tāq̄ sibi peculiarem educendo de egypto mirabiliter et dādo ei legez. i Quare oblitus es mei. dimittēdo me tādiu i captiuitate: lz. n. obliuio non cadat in deo: tn̄ ad modū obliuiscētis se hz qñ petētibus auxiliū nō prebet. k Et q̄re ꝓtristatus icedo. p viaz h̄ vite. l Dū affligit me inimicus. i. ppls babyloni cus. m Dū ꝓfringūtur ossa mea. labozib̄ duris et verberibus: sicut i egypto fuerūt afflicti: vt pz Exo. v. n Exprobrauerūt mihi. verbis duris ⁊ blasphematoꝛijs: iō sb̄dit̄: o Dum dicūt mihi ⁊c. ⁊ exponat sicut supza. p Quare tristis es aīa mea. hic ineponit̄ consolatio ex spe liberatiōis: ⁊ exponat̄ sicut supza.

Jn ps. xli. Quemadmodum. ubi dī in postilla: Jste psal. denominatur a filijs choze. Additio.

Non hētur in lra in. j. paral̄. xxvi. q̄ filij choze sic simplr̄ noiati fuissēt ianitoꝛes sz q̄daz choreitaꝛ de filijs asaph. vñ sicut ex hoc q̄ aliq̄ de filijs asaph fuerūt ianitoꝛes: non hētur q̄ asaph nō cēt de cātoꝛibus: sic eadē rōne ex hoc q̄ aliqui choreite erāt ianitoꝛes: ñ seq̄tur q̄ oēs filij choze essēt ianitoꝛes: vñ illa auctas per postil. allegata non facit ꝫ opionem beati aug. multi. n. doctoꝛes hebreoꝛ maioꝛis auctis apud eos q̄ Ra. sa. tenent dauid fuisse auctoꝛē oiuz ps. dicere aūt q̄ filij choze a tpe pditionis patris cozū qō fuit i deserto hūerunt sp̄m ꝓphetic̄: vī oīno irrōnabile: tuz qz sine fundamēto alicuius auctis sacre scripture: tum qz nō ē verisīle q̄ in tā longis tpibus q̄ fluxerūt a tpe moysi vsq̄ ad tps dauid nō fuisset fca alīq̄ mētio in alīq̄ hīstoꝛia Josue vel iudicū vel samuelis de ipsis filijs choze si fuisset ꝓphe vt postil. sequēdo Ra. sa. vī velle. Item de asaph eman ⁊ iditum nō legit̄ aliqō miraculū in lra nec in dictis expositoꝛ: ⁊ tn̄ eis intitulant plures ps. vt pz psal. discurrenti. Et iō ista q̄ de prophetia filioꝛ choze narrāt̄: vident magis ficticia q̄ vera: ex q̄bus cū alijs que dēa fuerunt in additiōe supza primū ps. vī q̄ opio Aug. stat in suo vigoze. Replica.

Omiā excelsa tua ⁊ fluctus tui: sup̄ me trānsierūt. Jn die mādauit dñs misericoꝛdiam suaz: ⁊ nocte canticū eius. Apud me oō deo vite mee: dicaz deo suscepto meus es. Quare oblit⁹ es mei: et q̄re contristatus ice do dū affligit me ūmic⁹: Dum ꝓfringunt ossa mea: exprobrauerūt mihi q̄ tribulant me ūmici mei. Dū dicūt mihi p singulos dies vbi est deus tu⁹: q̄re tristis es aīa mea ⁊ q̄re cōturbas me: Spera in deo qm̄ adhuc confitebor illi: salutare vult⁹ mei ⁊ deus me⁹.

Judica me XLII.

Qrca psalmū: Quēadmodum. mouet Burgen̄. dīsse rētias inter beatum Hiero. ⁊ beatum Augu. de autoꝛitatibus psalmoꝝ: de quibus vide circa psalmum primum. Psal. XLII.

Judica me. Postq̄ postulata est liberatio: hic consequēter ad hoc allegatur ratio: ⁊ accipitur ex malicia gentis babylonice: que erat dedita idolatrie: ⁊ ideo rationabile videbat̄ q̄ populus deum colēs ab eius seruitute liberaretur: et hoc ē qō dī: a Judica me deus. i. fz iudiciuz tuū iustū libera me. b Et discerne cām ⁊c. i. babylonica idolatrie ōdita. c Ab hoie iniquo ⁊c. Jq̄ pplus babylonicus nō solū male sebēbat erga deū p idolatriā sed et erga hoīes per iniustīciā. Et cā dce liberatiōis allegatur cū sb̄dit̄: d Quia tu es deus fortitudo mea. q. d. nō possuz liberari p me sz solū ex tua fortitudine. e Quare me repulisti. a ciuitate ⁊ terra deputata tuo cultui. f Et quare tristis icedo ⁊c. exponatur sicut supza. g Emitte lucem tuā. ad educendum nos de terra babylōica: sicus emisisti ad educendū patres nostros de egypto: sicut hētur Exo. xiij. Nūq̄ defuit colūna nubis per diem: neq̄ columna ignis per noctem cozam populo. h Et veritatē tuā. qua promisisti per moysen nos liberare de captiuitate qñ reuerteremur ad te: Deute. xxx. Si ad cardines celi fueris dissipatus: inde retrahet te dñs deus tuus ad terrā quā possederunt patres tui. i Ipsa me ōduxerūt. i. deducēt: loq̄tur ꝓpha de futuro p modū p̄teriti p pter certitudinē ꝓphetie: ⁊ hic modus loquēdi frequēs est i ꝓphetis. vñ Esa. ix. dī de xp̄o ptunc futo: Paruulus natus ē nobis. k Jn montē sanctū tuum. iste ē mons moria: vbi salomon edificauit templū: vt hētur. ij. paral̄. iij. l Et i tabernacula tua. dicūt̄ hic tabernacula loca q̄ erāt circa tēplū ozōni deputata. m Et itroibo ad altare deī. i. ad offerendū sacrificia ⁊ oblatiōes q̄ offerebant̄ in altari holocaustoꝛ: ⁊ ad offerendū thymiama sup altare incēsi. n Ad deū q̄ letificat ⁊c. Juuētus aūt ppli iudaici fuit in exitu de egypto: fm q̄ dicit dñs per hiere. ij. ca. Recozdat⁹ sum adolescentiam tuam: qñ secuta es me in deserto. Et ista iuuētus fuit q̄dāmodo renouata i liberatione ppli de captiuitate babylōica: fm q̄ dī. j. ps. ci. Renouabit vt aq̄le iuuētus tua. o Cōfitebor tibi i cithara. qz diuīe laudes cantabantur a leuitis nō soluz humanis vocibus sz et musicis īstrumētis: ut hētur. j. paral̄. xxv. p Quare tristis es aīa mea. exponatur sicut supza. Mystice posset expōi ps. iste a pncipio: Quēadmodū desiderat ⁊c. de q̄libet psona deuota: q̄ ꝓsiderans miseriam pn̄tis vite reputat se esse in captiuitate babylonis: q̄ ꝓfusio iterp̄tatur: ⁊ iō totis pre cordijs suspirat de presēti seculo nequā eripi ⁊ ad terrā suam que ē terra viuentiū perduci: fz q̄ dicebat paulus apostolus de seipso: philip̄. j. ca. desiderium habens dissolui:

¶ Ad victoriã filijs chore eruditio.

Psal. XLIII.

DEus auribꝰ nr̃is audiuim⁹: pres nr̃i ãnũciauerunt nob̃. Opꝰ quod operatus es i diebꝰ eor̃: et in diebus antiqs. Manꝰ tua gẽtes dispdidit: et plãtasti eos: afflixisti pplos: et expulisti eos. Nec. n. i gladio suo possederunt trã: et brachiũ eor̃ nõ saluauit eos. Sz dextera tua et brachiũ tuũ et illumiatio vultus tui: qum cõplacuisti i eis. Tu es ipe rex meꝰ et deꝰ meꝰ: qui mandas salutes iacob. In te inimicos nr̃os ventilabimus cornu: et in nomie tuo spnem⁹ isurgẽtes i nobis. Non. n. i arcu meo spabo: et gladiꝰ meus nõ saluabit me. Saluasti. n. nos de affligẽtibus nos: et odientes nos cõfudisti. In deo laudabimur tota die: et in noie tuo cõfitebimur i seculuz. Nunc aũt repulisti: et cõfudisti nos: et nõ egredieris in virtutibꝰ nr̃is. Auertisti nos retrorsum post inimicos nr̃os: et q oderũt nos diripiebãt sibi. Dedisti nos tanq̃z oues escarũ: et i gẽtibꝰ dispsisti nos. Vendidisti populum tuum sine precio: et non fuit multitudo

h Deus auribꝰ nr̃is. Huic ps. p̃mittitur talis ti. i hebreo: Ad victoriam filijs chore eruditio. Et exponatur sicut ti. ps. p̃cedẽtis: q ẽ idez i sñia cum isto et ẽt in vbis: nisi q hec dictio eruditõ ponit hic i fine: ibi aũt ponit in scõo loco. De mã autẽ hꝰ ps. dicũt aliqui q ps. iste est de statu captiuitatis babylonice: q̃ puisa fuit a filijs chore: ut supra dez ẽ: ita q in hoc ps. recordãt bñficia pplo isrl̃ pstita et miserie i quibus erat i babylone: et petitur liberatio ab ipsis: sed sm hoc ps. iste non differt a precedẽte i sñia nisi forte modicũ: ppter qõ alij exponũt de statu ppli i captiuitate fca p romanos: i q̃ sunt mõ. Sz hoc nõ vi rõnabiliter dez: qz ab ista captiuitate nõ reducent ad terrã natiuitatis sue. Vñ dr̃ Lu. xxi. de ista captiuitate. Captiui ducent i oẽs gẽtes: et hierlm a gẽtibus calcabit: donec impleãt tpa nationũ. Et iõ de ista captiuitate nõ diceret ppha illud qõ ponit in fine hꝰ ps. Exurge dñe adiuua nos: et redime nos ꝛc. Et iõ saluo meliori iudicio mihi vr melius dicendũ: q ps. iste sit factus de psecutione quã sustinuit pplꝰ iudaicus sb antiocho nobili: vt hẽtur. j. et. ij. macha. quã in spu puiderunt filij chore. Scdz hoc igit iste ps. diuidit in tres ptes: qz pmo describit antiqrũ dei bñficiorz recordatio: scdo p̃tiuz malorz deplorat io: ibi Nunc aũt repulisti: tertio p liberatione dep̃catio: ibi Hec oia. Prima adhuc i duas: qz pmo recordãt pterita fca: secũdo verba: ibi Tu es ipse. Circa pmum dr̃: a Deus auribus nr̃is audiuim⁹ ꝛc. Hz q dicit Ra. sa. et bñ. ex ista lra pz q filij chore non loq̃bant p seipis: qz mirabilia q̃ fecit deus i exitu de egypto et in deserto pplo isrl̃ nõ cognouerũt p narrationẽ patrũ suorz: qz ipsimet oculis ppꝛijs viderunt: et iõ loquunt p pplo tũc futo: qõ ipletũ fuit tpe machabeorz: q̃ pplꝰ exñs in magna afflictiõe recolebat bñficia antiqs p̃ibus collata. Vñ et. ij. macha. dr̃ de iuda machabeo: Admonuit aũt eos et de auxilijs dei que fca fũt erga parẽtes: et q sub sẽnacherib centũ. lxxx. quinq̃ milia perierũt ꝛc. iõ sb̃ditur: b Opus qõ operatus es in diebus eor̃. i. moysi et Josue et aliorũ patrũ. c Manus tua gẽtes dispdidit. q̃ habitabant i terra p̃missiõis: qõ ipletũ ẽ tpe Josue. d Et plãtasti eos. s. filios isrl̃ in eadẽ terra. e Afflixisti pplos. qz aliq̃ eor̃ fuerunt in plijs trucidati: vtpote chananei et iebusei. f Et expulisti eos. qz aliq̃ eorũ recesserunt p timore añ ingressũ filiorz isrl̃: vt dcm fuit in libro Josue. Sed qz victorie iste fuerũt fce diuina virtute magis q̃ hũana: iõ subdit: Nec. n. in gladio suo possederunt terrã: et pz lra. g Tu es ipse. Hic p̃nter recolunt antiquorum verba: qz Josue et alij bellatores illius tpis videntes victorias mirabiles qs deus dabat eis: attribuebant eas diuine virtuti: et ita sperabãt d futuris: et iõ sic dicebant: g Tu es ipe rex meꝰ. p spalem gubernationez: ppt qõ ẽt deus dedit illi pplo legẽ: sm q dr̃ infra ps. cxlvi Nõ fecit taliter oi nationi: et iudicia sua nõ manifestauit eis. Et hoc fuit: qz xp̃us de illo pplo erat nascitur us. h Et deꝰ meus. p spalẽ cultum. i Qui mãdas salutes iacob. i. victorias i bellis. ppls. n. iudaicus exiuit de Jacob per. xij. patriarchas: a qbus denoiate sũt. xij. tribus isrl̃. k In te. i. per tuam virtutẽ. l Inimicos nr̃os ventilabimus.. i. fugere faciemus. m Cornu. i. ptãte nobis a te data. Sic. n. de preterito et de p̃senti hẽbant victorias virtute dei: ita sperabãt de futuro. n Et in noie tuo ꝛc. j. i. nullo mõ timebimus de eor̃ insultibus de tua virtute cõfidẽtes: iõ sb̃ditur: o Non. n. i arcu meo ꝛc. et pz lra vsq; ibi: p In deo laudabimur tota die. i. si laudemur de talibus victorijs: totũ attribuatur deo: et non nobis. q Et in noie tuo cõfitebimur. cõfessione laudis p bñficijs collatis nobis. r In seculũ. hoc ẽ semper i futuro. s Nunc aũt. Hic p̃nter recolunt miserie in quibus erat pplꝰ iudaicus tpe antiochi regis: cũ dr̃: Nunc autẽ repulisti. qz videbatur gens iudeorz a deo repulsa: sicut mulier cui dabat libellus repudij. t Et cõfudisti nos. Vñ dr̃. j. macha. j. Et vniuersa dom⁹ Jacob induit cõfusionẽ: et maxime qz antiochus rex posuit abominandũ idolum desolationis super altare dei: vt dr̃ ibidẽ. v Et nõ egredieris ꝛc.] in hebreo et in translatione hiero. hẽtur: In exercitibus nostris. et idẽ est: tum quia iudei nõ poterant tũc congregare exercitũ: tũ quia si tunc congregarẽt: pugnare tñ cõtra antiochũ regẽ non auderent. x Auertisti nos retrorsũ ꝛc. j. i. fugere nos fecisti: et inimicos nostros nos iisequi. vnde dicitur. j. machab. ij. q matathias et filij eius fugerunt ad mõtes: et q multi secuti fuerunt eos. y Et q oderũt ꝛc.] qz antiochus et milites sui rapiebãt bona iudeorũ. z Dedisti nos ꝛc.] que interficiũtur vt edãtur: sic tempore antiochi multi de iudeis valde fuerunt interfecti. a Et in gẽtibus dispersisti nos. quia multi de eis tunc fuerũt capti: et alijs gentibus in seruitutem venditi. b Vendidisti populuz tuũ sine precio. tot enim de iudeis vendebãtur q dabãtur pro modico precio: qõ quasi pro nihilo reputabatur: ideo subditur: a Et non fuit multitudo. s. pecunie vel ementium.

b In cõmutatiõibus eoꝝ. ꝛ ꝓpter hoc ꝓcium erat modicũ ꝛ q̃si nullum: qz pauci erãt emptores respectu vẽdentiũ. De hac aũt vẽditione iudeoꝝ ꝛ captiuatiõe ꝛ occisione dr̃. ij. macha. v. Erãt aũt toto triduo. lxxx. milia interfecti. xl. milia vincti: non minus aũt venunda

in cõmutatiõib⁹ eoꝝ. ¶ Posuisti nos opprobriuꝫ vicinis nr̃is: subsannatiõeꝫ ꝛ derisuꝫ his q̃ sũt in circuitu nr̃o. ¶ Posuisti nos in similitudinẽ gẽtibus: ¶ cmotionẽ capitis in pplis. ¶ Tota die verecundia mea cõtra me est: ¶ et ꝓfusio faciei mee cooperuit me. A voce exprobrãtis ꝛ obloquentis: ¶ a facie ĩimici ꝛ psequntis. ¶ Hec omia venerũt sup nos nec oblíti sumus te: ¶ et inique nõ egim⁹ i testamento tuo. Et nõn r̃cessit retro cor nostrũ: ¶ et declinasti semitas nr̃as a via tua ¶ Qm̃ humiliasti nos i loco afflictionis: ¶ et coopuit nos vmbra mortis. Si oblíti sumus nomẽ dei nostri: ¶ et si expandim⁹ manus nr̃as ad deum alienum. Nõnẽ deus requirz ista: ipse.n. nouit abscondita cordis. ¶ Qm̃ ꝓpter te mortificamur tota die: estimati sumus sic oues occisionis. Exurge q̃re obdormis dñe: exurge et ne repelas in finẽz. Quare faciem tuã auertis: obliuisceris in opie nostre et tribulatiõis nostre: Qm̃ humiliata est i puluere aia nostra: conglutinatus e in terra vẽter nr̃. Exurge dñe adiuua nos: et redime nos ꝓpt nom̃ tuũ.

tus. c Posuisti nos ꝓprobriũ vicinis nr̃is. i. gẽtilibus q̃ erant circa terrã ꝓmissionis: q̃ gaudebant de infortunio iudeoꝝ exprobrãtes eis ꝛ veridẽtes eos: iõ sb̃dit: o Posuisti nos r̃c. ¶ qñ .n. loq̃bant de infortunio aliq̃uꝫ ponebãt ꝓ exemplo vel similitudine infortuniũ iudeorũ. e Cõmotiones capitis r̃c. ¶ solent.n. homies mouere capita ꝓ admiratione: qñ vident aliq̃d magnũ repente deiectuꝫ ꝛ ãnihilatũ q̃lis erat status iudeoꝝ. f Tota die verecũdia r̃c. ¶ i. occurrit mihi occasio verecũdandi. g Et confusio faciei mee r̃c. hõ .n. cõfusus solet faciez opire ꝛ se q̃tum põt abscõdere. h A voce exprobrãtis r̃c. ¶ ꝛ ppl̃z iudaicũ. i A facie inimici r̃c. ¶ qz non solũ molestabãt eos vbis ꝛ ẽt factis. k Hec oia. Hic ꝓnter ponit deprcatio ꝓ liberatione: ꝛ ꝓmo ad hoc allegat rõ ex pte ppli afflicti: scõo ex pte dei: ibi Exurge. Rõ aũt q̃ oz mouere deum ad liberandũ ppl̃m afflictũ ex pte eius ẽ qñ sustinet patiẽter ꝛ nõ mouet a lege dei: sic fuit ĩ ppolito: qz i psecutione regis antiochi ꝛ alíq̃ iudei legez dereliq̃rint: tñ maior pars satis stetit in lege dei: ꝛ ꝓ ea sustinens afflictiões ꝛ torméta exq̃sita: ut hẽt. j. macha. ꝛ. ij. ꝛ hoc est qõ dr̃ hic: k Hec oia. s. mala supra dca. l Venerunt sup nos r̃c. ¶ qz colimus te sicut deum nr̃m. m Et iniq̃ non egimus r̃c. i testõ tuo: mãdata legis tue trãsgrediẽdo. n Et nõ recessit r̃c. ¶ ꝓ apostasiam a fide. o Et declinasti semitas r̃c. ¶ qz per afflictiões q̃s sustinemus vr̃ q̃ reputeris nos a te. p Humiliasti nos r̃c. ¶ qz iudei tpe illo fugerũt ad loca deserta q̃ erãt afflictiua: ita q̃ hẽbant afflictionẽ sup afflictionẽ. Uñ dr̃. ij. macha. v. Judas aũt machabeus secessit in desertum locũ: ibi q̃s inter feras vitã i mõtibus cũ suis agebat ꝛ feni cibo vescentes demorabãtur. Uñ hic i hebreo ꝛ in trãslatione hiero. iuxta hebraicum hẽtur: in loco draconũ. ꝓ quo nos hẽmus i loco afflictionis. q Et cooperuit nos vmbra mortis. qz in q̃libet mõẽto erant in mortis periculo. r Si oblíti sumus r̃c. ¶ eius recordationem debitis tpibus omittendo. s Et si expandimus manus r̃c. ¶ scelus idolatrie cõmittendo. t Nonne deꝰ requiret ista. ad puniendũ suo iusto iudicio. q. d. sic. vñ sb̃dit: v Ipse.n. nouit r̃c. ¶ hoc dr̃ ꝛ errorẽ gentilium q̃rũdam qui negabãt diuinã ꝓuidentiã se extendere ad actus hoium. x Qm̃ ꝓpter te. i. ꝓpter custodiam legis tue. y Mortificamur tota die. iusserat enim antiochus interfici iudeos: q̃ nollent ad ritus gentiliũ trãsire: ut hẽtur. j. macha. j z Exurge. Hic ꝓnter ad liberati onẽ ppli allegatur rõ ex pte dei: cui seruiebat ppls iudaicꝰ: ꝛ ipse poterat eũ liberare in momento: iõ dicitur: z Exurge. ꝛ loq̃tur ꝏ deo more hũano: q̃a ille q̃ oppresso vult auxiliũ ferre surgit ad iuuandum ipsũ. a Quare obdormis domine. deus. n. ad modum dormiẽtis dr̃ se hẽre qñ ꝓmittit malos dñari ꝛ iustos tribulari. vñ qñ aliq̃ talia videtur: cõiter dr̃: deus dormit. b Exurge. repetit hoc verbũ ad exprimendus desideriũ liberationis. c Et ne repellas. s. ꝑpetuas. d In finẽ .i. finaliter. e Quare faciẽ tuaz auertis. loq̃tur de deo more humano: qz quãdiu orõnem aliq̃rum nõ exaudit: faciem suaz auertit. f Obliuisceris iopie nr̃e. in tãta .n. inopia erãt: q̃ seni cibo vescebantur: vt prędcm ẽ. g Et tribulatiõis nr̃e. qz multis modis et varijs tribulabãt: vt ps. j. macha. ꝛ. ij. h Qm̃ humiliata ẽ i tribulatione aia nr̃a. i. vita nr̃a: tũ qz in signum humilitatis nr̃e vel humiliationis ponebãt cinerem super capita sua: sic mos erat iudeoꝝ: tum qz hitabant i mõtibus inter feras: vt ẽ dcz: vbi non hẽbant lectisternia: z iacebãt i puluerib⁹: ꝛ iõ sb̃dit: i Cõglutinatus. i. imediate adherẽs. k In ira vent nr̃i. qz nec ẽt paleas hẽbãt: q̃s inr̃ se ꝛ ira ponerẽt: iõ ꝓcludit: l Exurge dñe: adiuua nos. tãtis malis oppr̃sos. m Et redime nos r̃c. ¶ qõ colim⁹: ne ex malis q̃ sustinem⁹ vẽiat apud gẽtiles i contẽtũ. Moraliter põt expõi ps. iste de q̃libet fideli i magna afflictiõe posito mẽtis vl̃ corpis vel vtroq̃ mõ: q̃ tñ patienr̃ sustinet: ꝑstina bñficia dei sibi collata recolẽs: ut se oñdat gratũ: ꝛ ꝓ ꝓmissis dispositũ ad alia i futo recipiẽda: ꝛ sic vltius explicat mala q̃ sustiet corã deo petẽs hũiliꝝ ꝛ deuote ab eis liberari diuina mia ꝛ virtute.

Psal. XLIIII.

Eructauit r̃c. Huic ps. ꝓmittit talis ti. in heb. Ad victoriã super sosanim filijs chore eruditõis cãtici dilectõz. Circa qõ sciẽd q̃ iudei moderni dicũt q̃ hoc nomẽ sosanni significat rosas i pl̃ali. Hie. aũt trãsfert lilia: q̃ ponit hic talẽ ti. Victoz ꝓ lilijs filioꝝ chõe eruditõis cãticũ amãtissimũ. credo tñ q̃ hie. meli⁹ dic i ꝓpolito: ꝛ q̃ tpe suo iudei dicebãt significatõez dce dictõis lilia i pl̃ali: ꝛ liliũ qñ ponit i singl̃ari ipsi⁹. vñ i toto ve. testõ vbicũq̃ est ista dictio in pl̃ali vel singl̃ari Hie. trãsfert lilia vel liliũ: ꝛ in q̃dam glo. hebraica sup locũ istũ ego reperi sic dcm: Victoria sup lilia. Quicqd tñ sit de significatiõe ista vel illa nõ mutat tñ sñia apud hebreos: nec apõ latinos: qz ꝛz hebreos ꝓ lilia vel rosas ħ itelligunt filij isrl: q̃ alios ppłos in fide excellebant ꝛ cultu vnius dei: ꝛ in ps. isto exprimitur ꝓsperitas filioꝝ israel: que fuit puisa in spu: a filijs choze: et hoc ab vno coꝝ vel pluribus: sicut expositum fuit supra psalmo. xl. Tamen de ista prosperitate

varie dr ab hebreis. Dicūt. n. aliqui q̄ fuit illa quā hūerūt sb rege assuero ad ꝓcurationē regine hester. Et fz hoc ps. iste loq̄tur ad lr̄az de rege assuero ⁊ regina hester ⁊ statu ꝓ spero iudeoꝝ tpe illo. Alij dicūt q̄ loq̄tur de ꝓsperitate q̄ fuit sub salomōe: q̄ satis apparet. iij. Reg. ⁊. ij. paral. Et fz hoc ps. iste loq̄tur ad lr̄am de rege salomone ⁊ filia pharaonis eius vxore. Uel fz alios de regina Saba q̄ venit ad regē salomonē: ⁊ dedit ei. cxx. talenta auri ⁊ aromata multa nimis ⁊ gēmas ꝑciosas: vt hēt iij. Reg. x. Alij autē doctores catholici dicunt q̄ ps. iste loq̄tur ad lr̄az de rege dauid ⁊ bersabee: ex q̄bus ꝺ scenderūt multi reges boni ⁊ iusti: ut ezechias ⁊ Josias ⁊ plures alij: q̄ ꝓ rosas vel lilia designāt. Sed oēs iste expositiones vl cōsiles excludunt ꝓ hoc q̄ de rege de q̄ fit sermo i hoc ps. ī. dr: vt pz ex decursu lre. Sedes tua deus i seculū seculi vga directionis. Itē postea subdit de rege ⁊ regina sil. Audi filia ⁊ vide ⁊ iclina aurē tuā ⁊c. Et subditur: Et cōcupiscet rex decorē tuum: qm̄ ipse est dn̄s deus tu⁹: ⁊ adorabūt eū. Et i trāslatione hiero. iuxta hebreū hētur: Et cōcupiscet rex decorē tuum: qz ipse ē deus tu⁹: ⁊ adora eū. De assuero aūt vl salomone vel dauid seu q̄cunq̄ alio rege mortali non pōt dici q̄ sit deus ⁊ latria adorādus. Itē hebreoꝝ ꝑmo apls allegat hunc ps. dēm ad lr̄am de xp̄o dicēs: Ad filiū aūt: Thronus tuus deus i seculū seculi: ꝓpter qd̄ ps. iste loquitur ad lr̄am de rege imortali iesu xp̄o: q̄ ē vere deus latria adorādus: ⁊ de sua spōsa ecclia tanq̄ de regina. Itē in trāslatōe chaldaica q̄ apud hebreos ē auctētica: ⁊ vocat targū vbi nos hēmus in hoc ps. Speciosus forma ꝑ filios hoiuz hētur sic: Pulchritudo tua rex messia maior q̄ filiorū hominis. Ex q̄ pz q̄ ps. iste itelligit de xp̄o et ſm hebreos. Igitur ſm hoc pōt exponi ti. ꝓdictus: Ad victoriā super lilia ⁊c. vt sit sēsus: ps. iste est eruditio fca per sp̄m sanctuz filios chore cātici dilectionū sup lilia. i. de cantico dilectionum xp̄i ⁊ ecclia ꝑ lilia designatoꝝ: qz xp̄s virgo est ⁊ ecclia mater ⁊ virgo. ⁊ hic ps. idem ē q̄ istud canticū decantandum ad victoriā. i. cū q̄dam conatu leuitaꝝ: sicut frequēter superius expositū est: ⁊ ad eundē intellectum de facili pōt reduci ti. hiero. vt pz de se. Scōm igit hūc sensū ps. iste diuidit in duas pres: qz ꝑmo ꝑmittitur quedā ꝑfatio: ⁊ scōo sb ditur narratio: ibi Speciosus forma. Premittitur aūt ꝑfatio: qz de maxima re loq̄tur ps. iste. s. de dulcissima dilectione xp̄i ⁊ eccle. In q̄ prefatione ꝑmo ponitur ꝓncipale agēs h⁹ ps. s. spūssactus i quadā plenitudine: cū dr: a Eructauit cor meū. sicut. n. venter ex plenitudine cibi corporalis emittit eructationē: sic cor ꝓphe ex plenitudine gie spūalis emisit hunc sermonē: iō sb ditur: b Uerbū bonū. qz est mysteriū xp̄i ⁊ eccle expressiuū: ⁊ iō non solū bonum sz ēt optimum. Et i hoc in q̄daz generali tāgitur mā h⁹ ps. Tertio oñditur intētio cū sb ditur: c Dico ego opa mea regi. i. ad laudē regis regū iesu xp̄i. Quarto modus loq̄ndi cū dr: d Lingua mea ⁊c. i. spūssancti: q̄ in docendo nō idiget iteruallo tpis. e Speciosus forma. Hic ꝓnter ponitur narratio: ⁊ ꝑmo describit regis xp̄i magnificentia: secundo spōse decentia. ibi Astitit regina: tertio ꝓmissionis: ibi Adducētur. Circa ꝑmum ꝑmo describit xp̄i magnificentia q̄tum ad hūanitatem: scōo q̄tum ad deitatez: ibi Sedes tua deus. Ista tñ diuisio nō ē ꝑcisa: qz in ꝑma pte fit aliq̄ mentio de deitate: ⁊ i scōa de humanitate: sed ē a pluri. Circa primū sciendū q̄ speciositas ꝓtime sedet i ꝓncipe: ꝓpter qd̄ dr: Speciosus ꝑ ꝓmissionis. et q̄tū ad hoc dicit ꝺ xp̄o: e Speciosus forma ⁊c.] Fuit enim speciosus ꝑ alios ex pte corpis: q̄a corpus eius fuit formatū spūssancti vtute: in cuius ope nō pōt ee error nec defectus. Simlr ex pte aie qz ab istanti creatiōis fuit repleta oibus gratijs virtutibus ⁊ sciētijs: ſm q̄ dr Joh. ij. q̄ datus ē ei spūs nō ad mensuraz. Scōo in ꝓncipe sedet optime eloq̄ntie claritas: et q̄tum ad hoc sb dit: f Diffusa ē gia i labijs tuis. vñ dr Lu. iij. Mirabātur oēs in verbis q̄ ꝓcedebant de ore eius. g Propterea bñdixit te deus i eternū. ista bñdictio ē glie corpis collatio ⁊ ad celū assūptio: quā non hūit xp̄s a ꝓncipio sed ex vtutis merito. Tertio in ꝓncipio requritur ꝓbitas: et q̄tum ad hoc sb dit: h Accingere gladio tuo. nō mali q̄ xp̄s nō fuit vsus: imo vsum eius ꝓhibuit petro: ioh. xviij. dixit ergo iesus petro: Mitte gladium tuū in vaginā. Et iō gladi⁹ hic itelligitur verbū dei: fz q̄ dicit apls eph. vi. Et gladius spūs q̄ ē verbū dei. Et isto gladio vsus fuit xp̄s suo vbo ꝑscindens vicia ⁊ errores. i Super femur tuū. ꝑ femur vbi viget vis generatiua itelligitur hūana nā: i q̄ xp̄s ꝓdicauit ⁊ docuit. Cōsequēter redit ad describēdū expressiū speciositatē dicens: k Spe tua ⁊ pulchritudine tua. Circa q̄ sciēdū q̄ speciositas ꝓpe cōsistit in viuacitate colozis ⁊ ꝓportione mēbroꝝ: sed ad pulchritudinē cū istis requritur debita ꝑfectio quātitatis. Uñ. iij. ethi. dr: q̄ parui pñt dici formosi ⁊ cōmesurati nō tñ pulchri. In xp̄o aūt nihil defuit de his q̄ ꝓtinēt ad debitaz formositatē ⁊ perfectionē corpis ⁊ aie: iō non solū a spe: sz ēt a pulchritudine commendatur. l Intēde, ꝓspere. i. ꝓsperitati ꝓpli tui. ad hoc. n. tēdebat itentio xp̄i. m Procede. ꝓ viam mortalis vite. n Et regna. qz ea finita obtinuit regnū q̄tū ad executionē: ꝓpter qd̄ i sua resurrectiōe dixit aplis: matth. vlti. Data ē mihi oīs potestas in celo ⁊ in tra. Et qz gliam corpis quā tunc hūit ex merito ꝑcedenti accepit: ut iaz dr ē: iō sb dit: o Propter vitatē. s. vite ⁊ doctrie. p Et mansuetudinē. qz molestias ⁊ iurias sustinuit sine mētis ꝑturbatiōe: fz q̄ ꝑdixerat Esa. xli. Non erit tristis neq̄ ꝛbulētus. q Et iusticiā. abūdantē quā fecit i sua passiōe offerendo seipsū deo p̄i ꝓ offensa generis humani: ⁊ sic fecit reconciliationē ꝓ viam iusticie. r Et deducet ⁊c.] per dexteraz q̄ est pars nobilior et fortior itelligit diuinitas xp̄i: cuius organū coniunctū erat hūanitas: ⁊ iō in oibus mouebat ſm motū deitatis. s Sagitte tue ⁊c.] ſm q̄ dicit Ra. sa. lra ista ē reuersata sicut ⁊ i pluribus locis sacre scripture: ⁊ ad habendum planuz intellectum eius sic est situanda: Sagitte tue acute cadent in corda inimicoꝝ regis populi sub te. Per sagitas que misse a longe feriunt:

Victori pro liliis filiorum chore eruditionis canticū amantissimum.

Capl̄z. XLIIII.

Eructauit cor meum verbum bonum: dicō ego opa mea regi. Lingua mea calamus scribe: velociter scribēt.] Speciosus forma ꝑ filijs hoiuz:] diffusa ē gratia in labijs tuis: ꝓptē rea benedixit te deus in eternuz. Accingere gladio tuo super femur tuum potentissime. Specie tua ⁊ pulchritudine tua intende prospere procede et regna. Propter veritatē et mansuetudinē et iusticiaz: et deducet te mirabilr dextra tua.] Sagit te tue acute: ppli sub te cadēt i corda iimicoꝝ regis.]

intelligũtur apli a xpo missi ad predicãdũ ⁊ destinati: vt hẽtur Mar. vl. Eũtes docete oẽs gentes. Et iste sagitte ceciderũt in coꝛda inimicoꝝ xpi ita penetrãtes coꝛda infideliũ ⁊ gentiliũ q multi cõuersi sunt ad fidẽ poꝛbẽ vniuersũ: ⁊ sic facti sunt de inimicis amici: ideo sb̃ditur: Sub te .i. sub obedientia tua xpe. t Sedes tua. Hic ꝓñt describit magnificẽtia regis xpi q̃ tũ ad deitatẽ: tñ cũ hoc adiũgit ꝺ humanitate: qa iste due nãe sũt inseparabiliꝫ cõiuncte i vno suppoſito: dicitur igitur: t Sedes tua deus. i. maiestas regia. Uñ i hebꝛeo ⁊ in translatione hiero. iuxta hebꝛeũ põit: Thꝛonus tuꝰ deꝰ. thronus aũt dr̃ ꝓpie sedes regie maiestatis. v In seculũ seculi. In hebꝛeo hẽtur: Ollã veed. ⁊ significat i seculũ seculi ⁊ vltra: ⁊ ẽ regula apud hebꝛeos: q vbicunq; sic scribit itelligitur duratio ꝓpetua a pte finis: ⁊ aliq̃n ab vtraq; pte. Ex q̃ pꝛ q hic fit sermo de regno xpi de q̃ scribit ꝺ daniel. vij. Ptãs eius ptãs eterna q̃ non auferetur: ⁊ regnũ eius qꝺ nõ coꝛrũpetur. x Uirga dirẽctionis ⁊c.] Distinguit. n. regnũ a tyrãnide: p hoc q tyrãnus q̃rit vtilitatẽ ꝓpriam p subditoꝝ oppꝛessionez: rex aũt bonuz cõe sb̃ditoꝝ p eoꝝ directionẽ fm lineã vitatis ⁊ iusticie. y Dilexisti iusticiã ⁊c.] hoc aũt dr̃ de xpo rõne hũanitatis: ꝓpter illꝺ qꝺ subdit: z Unxit te deus ⁊c.] xps. n. i humana nã vnctus fuit plenitudine gie ab instãti creationis aie. a Pre cõsoꝛtibus tuis. i. oibus itellectualibus creatis: ꝓpt qꝺ dr̃ ioh. iij. q datus ẽ ei sps non ad mẽsurã. b Myrrha ⁊ gutta ⁊ cassia. p istas spes aromaticas pñt intelligi aromata q̃ sacte mulieres emerũt ad vngendũ coꝛpus dñi: qꝛ de talibus spẽbus erant confecta. Et qꝛ coꝛpus dñicum erat q̃si vestimentũ deitatis: fm q scribitur philip. ij. c. habitu iuentus vt hꝺ: iõ subditur: c A vestimẽtis tuis. ⁊ dr̃ i plurali ꝓpter diuersas ptes coꝛpis. d A domibus eburneis. domus eburnee sũt pixtides facte ꝺ eboꝛe vel alabastro: qꝺ est simile eboꝛi: i q̃bus illa aromata erant repoſita sicut in domibus suis. e Ex q̃bus delectauerũt te. qꝛ deuotio illaꝝ mulierũ fuit acceptа a xpo: lz non vnxerũt coꝛpus eius: qꝛ nõ inuenerũt eũ i sepulchꝛo: iã. n. surrexerat teste ãgelo. f Filie regũ. iter. n. mulieres illas fuerũt maria iacobi ⁊ maria salome: que fuerũt soꝛores beate vginis marie ex parte matris: de q̃ certum ẽ q descendit de stirpe dauid ⁊ alioꝝ regũ a dauid descendẽtiũ: ⁊ idẽ visile est de suis soꝛoribus: iõ dr̃ hic: f Filie regũ in honoꝛe tuo. qꝛ illã vnctionẽ facere volebant ad xpi honoꝛẽ. g Astitit. Hic ꝓnter describitur regine decẽtia: cũ dr̃: Astitit regina. s. ecclia xpi sponsa. h A dextris tuis. i. i potioꝛibus bonis eius: qꝺ pꝛ de ecclia triũphante: que ẽ cum bonis xpi celestis glie: simiꝫr de militãte q̃ astat ipi xpo in bonis gie q̃ sunt maxima bona pñtis vite. i In veſtitu deaurato. per hoc itelligitur decoꝛ sapie: q̃ refulget in eccla. k Circũdata varietate. s. charismatũ ⁊ virtutuz. l Audi filia. legẽ euangelicã. sicut. n. ecclia ẽ xpi sponsa: ita ⁊ eius filia. m Et vide itelligendo. n Et inclina aurẽ tuam. ad obediendũ opere adiplendo. o Et obliuiscere ꝑplz tuũ. i. iudaicũ ꝑplz de q̃ descẽdit ꝓmitiua ecclia: sic pꝛ in aplis q̃ fuerunt natiõe iudei. p Et domũ pris tui. i. synagogam siue templũ i q̃ conueniebãt iudei ad sacrificia offerendũ: q̃ cessauerunt eo q esset figure oblationis coꝛpis xpi i cruce ⁊ iõ illis sacrificijs legalibus et iperfectis successit sacrificiuz vnuz pfectissimũ. s. eu charistie sacrm. q Et cõcupiscet rex ⁊c.] qꝛ xps rex delectatur in cultu spũali ecclie: q̃ est pulchꝛioꝛ q̃ cultus exterior synagoge in auro tẽpli ⁊ siliquis cõsistens. r Qm̃ ipse est dñs deus tuus. ꝓpter hoc xps dicebat Joh. iiij. Sps est deus ⁊ eos q̃ adoꝛant i spu ⁊ vitate oꝛ adoꝛare. s Et filie tyri i muneribꝰ. tyrus fuit ciuitas gentiũ: ⁊ iõ per filias tyri itelligũtur ciuitates gentiliũ designãdo a pte totum. Et multe ciuitates gẽtiliũ conuerse sũt ad fidẽ per pdicationẽ aploꝝ offerẽtes xpo munera deuote. t Uultũ tuuz ⁊c.] videmus. n. adimpletũ q pncipes mũdi ⁊ potẽtes honoꝛãt xpz ⁊ ecclìam suaz humiliter se subijciẽdo eis. v Omis glia eius ⁊c.] glia. n. ecclesie consistit in oꝛnatu interioꝛi charismatũ ⁊ vtutũ ⁊ nõ i magno apparatu exteꝛioꝛi: sicut synagoga gliabat in parietib' tẽpli deauratis ⁊ vasis aureis ⁊ ceteis pciosis i misteriũ tẽpli deputatis: iõ sb̃dit: a In fimbꝛijs aureis. i. sapie doctrinis. b Circũamicta varietatib'. s. diuersoꝝ statuũ q̃ si i eccla dei ⁊ i varietatib' charismatũ ⁊ vtutũ q̃ si i psonis h'mõi statuũ. c Adducẽt regi. Descripta magnificẽtia regi ⁊ regie i seipis: hic ꝓñt idẽ oñdit i, ple, pcedẽte ab eis: ñ p carnalẽ gnãtionẽ sz spũalẽ. s. p fidez ⁊ sacia. Et ꝓmo agit ꝺ filiab'. scdo ꝺ filijs: ibi Pro pũb'. Circa ꝓmũ dr̃: c Adducẽt regi ⁊c.] loqt̃ h ꝺ spõsa p silitudinẽ regie quã sequũt domicelle ad eꝰ honoꝛẽ. vñ i heb. dr̃ sic: In brodatis ducet ad regẽ vgines sequũt eã: ⁊ in trãsla. hiero. iuxta hebꝛeũ hẽt In scutulati ducet: h' est i vestib' pulchꝛe ⁊ varie depictis ⁊ oꝛnatis ducet eccla spõsa ad regẽ xpz: ⁊ vgines sequũt cã: qꝛ mlte nobiles puelle spreto maritali thoꝛo vgitatẽ suaz ꝓfecrauerũt xpo: qꝺ cedit ad honoꝛẽ eccle. d Proxie eꝰ ⁊c.] ⁊ i trãsla. bti Hie. hẽt: Amice eꝰ ducẽt i: h' mõi. n. vgines cõsecrate sunt amice ecclie: ⁊ totũ oꝛdinat ad honoꝛez sponsi xpi. e Afferent i leticia ⁊ exultatiõe. s. mentis: aliꝫ. n. tlis ꝓsecratio ñ plz xpo: vtpote si fieret p violentiã. Põt ẽt dici aliꝫ: e Afferẽt i leticia ⁊c.] qꝛ tlia fca pfectõis fiũt ãgelis scis, pcurãtib': q̃ de tlib' letãt ⁊ exultãt: qꝛ scribit Lu. xv. q gaudẽt de pñia pctoꝝ ⁊ p ꝓns ꝺ ꝓmotõe iustoꝝ ad opa supererogatiõis. f Adducẽt ⁊c.] . i. ad seruiẽdũ xpo regi: aliꝫ ñ ei placerẽt: sz magꝭ displicerẽt: sic pꝛ de vgib' q̃ ꝓsecrabãt ad seruiẽdũ dee veste. a Pro pũb' tuis. Hic ꝓñt agit de filijs: ⁊ quertit psalmista vbũ suũ ad regẽ xpz. ꝺ. a Pro pũibus tuis. i. loco patrũ tuoꝝ fm humanã nãz q̃ fuerunt

Sedes tua deus i seculuz seculi: virgã directiõis virga regni tui.] Dilexisti iustitiã: ⁊ odisti iniqtatez:] propterea unxit te deus deꝰ tuus oleo leticie] p cõsortib' tuis. Myrrhã ⁊ gutta ⁊ cassia a uestimẽtis tuis: ã domib' eburneis: ex qbus delectauerunt te filie regum i honoꝛe tuo. Astitit regia ã dextris tuis i vestitu daurato: circundata varietate. Audi filia et vide et inclina aurẽ tuã: et obliuiscẽ pplm tuũ et domum pris tui. Et cõcupiscet rex ꝺcoꝛẽ tuũ] qm̃ ipse ẽ dñs deꝰ tuꝰ ⁊ adoꝛabũt eũ. Et filie tyri i muneribus: vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis.] Omnis glꝺria eius filie regis abintus:] in fimbꝛijs aureis circũnamicta varietatib'. Adducẽt regi virgines post eã:] proxime eius afferentur tibi.] Afferẽtur i leticia et exultatione:] adducẽtur in templũ regis.] Pro pũb' tuis

patriarche reges sancti ꝛ pphe: ex qbus descēdit xps ꝟz carnē. b Nati sūt tibi filij. i. aplī ꝛ. lxx. discipuli qui patriarchis ꝛ pphetis successerūt. c Constitues eos pncipes ꝛc̄.]i spūalibus: qz ꝓstituti sunt ep̄i per diuersas orbis partes. d Memores erunt nois tui ꝛc̄.]qz per doctrinam quā seminauerunt et quā in scripto dimiserunt reduxerunt ꝛ reducent ad memoriaz fcā regis xp̄i generationibus sibi succedētibus vsqz ad finez mundi: ideo sb̄ditur: e Propłea pplī. credentes p eoz doctrinam. f Cōfitebuntur tibi. ꝓfessione laudis. g Jneternuz ꝛc̄.] qz ista laus non solū est in pnti: sz erit potioz in futuro: fm qꝺ dī infra ps. lxxxiij. Beati qui hitāt i domo tua dñe: in secula seculoz laudabūt te.

nāti sunt tibi filij: cōstituet eos pncipes super oēz terrā.]Memores erunt nois tui dñe: in oi generatione ꝛ generatiōe.] Propłea populi cōfitebūtur tibi i ēternum: ꝛ in seculum seculi.] Victori filioz chore p iuuentutib⁹ canticū. XLV.

Deus nr̄ refugiū ꝛ virtus: ādiutor in tribulatiōibus: que inuenerunt nos nimis.] Propłea non timebim⁹ duz turbabit terra:] et trāsferent montes in cor maris.] Sonuerūt ꝛ turbate sunt aque eoz: cōturbati sunt mōtes in fortitudine ei⁹. Flūminis ipet⁹ lētificat ciuitatē dei:]sāctificauit tabnaculū suū altissimus.] Deus i medio ei⁹ nō ꝓmouebit:] ādiuuabit eā deus mane diluculo. Cōturbate

Psal. XLV.

Deus noster refugiū ꝛc̄. Huic ps. ꝓponitur talis ti. in hebreo: Ad victoriā filijs chore super alamot canticū. Et dicunt alīq hebrei qꝺ alamot ē nomē musici īstrumēti: sup qꝺ vel i qꝺ cātabatur ps. iste. Alij vero dicūt qꝺ est nomē cōe: ꝛ significat iuuētutes i plurali: ꝛ isti melius dicūt vt credo. ꝛ hunc sensū sequitur hiero. in trāslatiōe iuxta hebreū: vbi ponit talem ti. Victori filioz chore p iuuētutibus canticū. Dicunt aūt aliqui expositores catholici qꝺ dauid fecit ps. hunc ꝓfitens diuinā ꝓtectionē circa se ꝛ circa regnum suū. Sed qꝺ tpe dauid vel filij eius fuerit talis terremotus qlis describit i pncipio hui⁹ ps. cū dī: Propterea nō timebimus eū turbabit terra: ꝛ trāsferētur montes ꝛc̄. nō inuenitur: ꝓpter hoc dicit Ra. sa. ꝛ alij hebrei qꝺ filij chore fecerit hūc ps. qñ miraculose fuerūt salua ti pereūte chore. i. pīe eoz cū alijs mlt̄is: fm qꝺ dī Numeri xxvi. Et fēz est grāde miraculum: vt pereunte chore filij ei⁹ nō perirent. Dicit aūt rabi sa. ꝛ satis vsitatr̄ qꝺ illud miraculū fuit: qz ad dēz moysi alij recesserūt a tabernaculis chore ꝛ socioz eius: vt hētur Numeri. xxiij. Filij aūt chore remāserunt suadētes pīi: vt obediret moysi: ꝛ tunc ipso non accḋescente subito aperta fuit terra ꝛ chore cuz suis cōplicibus ad ifernū descēdentibus filij ei⁹ diuina vtute steterē in aere i medio illius aperture: ꝙsqz ira sb̄ pedibus eoruz fuit recluſa: ꝛ hoc fuit grāde miraculū. Si. n. cū alijs recessissēt de tabernaculo pīis sui añ terre aperturā: nullū fuisset miraculū de salute eoz: sicut neqz de salute alioz. Uiso igit hoc miraculo dei circa se cōuersi fuerunt ad deuz toto cor de: ꝛ receuit in eis spūs ꝓphetie: ꝛ fecerūt hunc ps. ꝛ i istis bñ dicit Ra. salomon: ut credo: ꝛ ad hoc cōcordat ti. ps. supra positus: Ad victoriā filijs chore sup iuuētutes cāticū. vt sensus: ps. iste appropriat filijs chore ut actoribus qꝺ est canticū sup iuuētutes. s. filioz chore miraculose saluatas: vt dēm est. Ad victoriam. i. qꝺ est ps. decātādus a leuitis cū qꝺam conatu victorie: sicut frequēter supra expositū ē. Dicit aūt ra. sa. vlterius: qꝺ in hoc ps. denūciauerunt filij chore sile signuz in futuro fiēdū: de qꝺ dixerūt: Nō timebimus dū turbabitur terra ꝛc̄. Sed qz tale signū nō legitur postea fēz maxime tpe filioz chore vī melius dicendū: qꝺ fecerunt hunc ps. gīas agentes deo de liberatiōe sua: ꝛ cū hoc denūciantes alīq circa filios isrl̄ de ꝓximo ventura. Et ꝓmo ponitur primū: scḋo scḋm: ibi Fluminis impetus. Circa primū dī: a Deus noster. p veraz fidem ꝛ ꝓfessionem. b Refugiū ꝛ virtus. supple es nobis: ideo subditur: c Adiutor i tribulatiōibus ꝛc̄.]in hoc qꝺ ira aperta ē sub pedibus nostris: ꝛ saluasti nos pereuntibus alijs. d Propterea non timebimus ꝛc̄.]. i. non timuim⁹ videntes manifeste auxiliū gīe tue: ꝛ loquūtur de preterito per modū futuri: ꝛ hic modus loquendi est frequēter i ꝓphetis: sicut econuerso frequēter in ꝓphetis loquūtur de futo p moduz preteriti. Uel alit vt sit locutio de futuro: vt sit sensus: Propterea. qz saluasti nos in tremotu tam mirabili ꝛ hoꝛibili: Non timebimus dū turbabit ira. i. si accidat casus silis vel etiaz magis hoꝛribilis ꝛ h⁹ de tua bonitate et potētia cōfisi. e Et transferētur mōtes ꝛc̄.]. i. si ꝓtingeret motus ire tā hoꝛribilis: qꝺ ex hoc mōtes ꝓpinq̄ mari caderēt in mare: sicut aliqñ ꝓtingit i terremotibus magnis. Et qz ex tali casu cātur sonus terribilis ꝛ turbatio aq̄z maris: iō sb̄ditur: f Sonuerūt ꝛ turbate sunt ꝛc̄. Ex dēis pz qꝺ iste ps. est ꝓmus inī illos qs fecerūt filij chore: qz fecerūt ipsum ꝓ gīaz actione sue liberatiōis ꝛ saluatiōis: ꝛ tūc ꝓmo requieuit in eis spūs ꝓphetie: vt predēm est: tñ nō est scriptus in primo loco: qz ps. scripti fuerunt i libro psalmoz fm ordinē qꝺ reperiebant: ꝛ aliqñ priores posterius reperiebātur: sicut fuit dēm in pncipio h⁹ libri. g Fluminis ipetus ꝛc̄.]Hic ꝓfiter describit futuroz pnunciatio in spū ꝓphetico. Circa qꝺ sciendū qꝺ dicta ire ruptura ꝓtigit qñ filij isrl̄ erāt i deserto. Primū aūt mirabile qꝺ deus fecit eis in exitu de deserto fuit transitus iordanis mirabilis. scḋm aūt fuit destructio chananeoz terribilis: ꝛ ꝓmo denūciat ꝓmum: scḋo scḋm: ibi Cōturbate sūt gentes. Circa ꝓmum sic dī: g Fluminis impetus. i. cursus iordanis impetuosus. h Letificat ciuitatez dei. i. letificabit ppl̄z isrl̄ qꝺ dī ciuitas dei. Ciuitas. n. est ciuium vnitas: ppl̄s aūt isrl̄ vnitus erat i cultu vnius veri dei: ꝛ iō merito vocatur ciuitas dei: quaz ciuitatē letificat cursus iordanis dupl̄r. Uno mō qz stetit vt ppl̄s trāsiret p alueū siccū: ut hēt Josue. iij. Alio mō qz postqꝫ trāsierat ppl̄s iordāis iuit cursū suū sic āte fecerat: vt hētur Josue. iiij. i Sāctificauit tabernaculū ꝛc̄.]hic accipit tabernaculū ꝓ arca. s. cōtinēs ꝓtēto: sicut aliqñ fit ecōuerso: sicut coiter dī: volium est bonū rōne bonitatis vini i eo contēti. Arcaz aūt testamēti tūc deus sanctificauit. i. eius sāctitatē oñdit: qz statim cū sacerdotes eā portātes posuerūt pedes in aq̄ iordanis cursus aque supueniētis stetit: ꝛ qñ exierūt de iordanis alueo: cursus iordanis solitus recepit: vt hēt Josue. iij. ꝛ iiij. k Deus i medio eius ꝛc̄.]. i. i medio ppl̄i isrl̄: qꝺ dī ciuitas dei: ita qꝺ dimittat eaz sb̄trahēdo suū auxilium: iō sb̄ditur: l Adiuuabit eū deus mane diluculo. i. valde prompte ꝛ cito. m Cōturbate sunt. Hic denūciatur scḋm. s. destructio chananeoz̄ et alioz in terra ꝓmissa hitantium: qz cum audierūt sic cationem iordanis diuina virtute pro transitu filioz̄

ísrl: dissolutū ē coꝝ eoꝝ: ꝛ nō remansit in eis spūs timē
tes introitū filioꝝ ísrl: vt hī iosue. v. et hoc ē qō dicitur
m Cōturbate sūt gentes. in terra ꝓmissa hitantes.
n Et iclinata sūt regna. i. deiecta sūt ab audacia ꝛ fo
titudine sua. ꝛ dicit regna in plurali: qz. xxx. regeſ ꝛ vn⁹
fuerūt debellati a
iosue ꝛ filijſ ísrael
vt hēt iosue. xij.
o Dedit vocez
suā. ſ. dominuſ: ꝛ
hoc p sacerdotes
q̄ de ꝑcepto eius
in circuitu hieri
cho tubis clange
bant: et in die se
ptimo ex tali clā
gore ꝛ populi cla
more muri hieri
cho fūdit⁹ euersi
corruerūt: vt hēt
iosue. vj. et quia
h⁹ fcm fuit p ter
remotū a deo im
missū: iō subdit:
p Mota ē ter
ra. Iste vo ꝛemo
tus nō ꝓtigit a cā
nāli: ſz diuina vtute: iō ſequit: q Dns vtutum ꝛc̄. i.
acceptator deꝑcationū nostraꝝ. r Uenite. p deuo
tionē. s Et videte. p attentōem. t Opa dñi. q̄a
illud factū cōtigit virture diuina: nō hūana. v Que
posuit ꝓdigia. in hebreo ꝛ in translatōne hiero. iuxta
hebreū hī: Solitudines. qz ciuitas hiericho fuit posita
sub maledicto ad reedificandū: vt hī iosue. vj. Maledi
ctus vir coꝛā dño: qui suscitauerit: ꝛ reedificauerit ciui
tatē hiericho. x Auferens bella vsqz ad fīnē ꝛre. q̄a
hitatores ꝛre ꝓmissiōis ita fuerūt debellati p iosue ꝛ fi
lios ísrl q̄ nullus audebat bellū mouē ꝫ eos: ꝛz q̄ dicit
iosue. xj. Quieuitqz ꝛra a plīs: iō subdit: y Arcuz
ꝓteret ꝛ ꝓfringet arma ꝛc̄. qm̄ p talia nō potuerūt resi
stere filijs ísrl: ꝛ ista qz fiebāt diuia vtute: iō sb̄dit i pso
na dñi: z Uacate ꝛ videte. p diligentē attentionem.
a Qm̄ ego sū deus. cui⁹ vtuti nullus potest resistere.
b Exaltabor in gentibus. in eaꝝ mirabili ꝓtritōne.
c Et exaltabor in terra. qz p effectū videbit q̄ nullus
pōt mihi resistere. d Dns vtutū nobiscū susceptor
ꝛc̄. istud vbū est filioꝝ chore ꝓfitentiū in fine psalmi se
saluatos de ꝛre aptura diuia vtute. Psal. XLVI.

OMnes gētes plaudite ꝛc̄. huic psal. ꝓponitur
tal⁹ ti. in hebreo: Ad victoriā filijs chore psal
mus. ꝛ patet sensus h⁹ tituli ex supradict. In
hoc āt psalmo spū ꝓphetico ponit gr̄aruz actio a filijs
chore ꝓ victoria futura sub iosue de pplīs hītantib⁹ in
terra chanaan: circa quā exꝑmunt ḃ aliq̄ dei bñficia in
psāli: q̄ nō fuerūt exꝑssa psal. ꝓcedenti: et diuidit in du
as ptes: qz ꝓ⁹ pplus ísrl ad dei laudē inducit. et scōo ad
h⁹ rō inducit: ibi Qm̄ dns. Circa ꝑmū dī: a Oēs gē
tes. i. oēs tribus ísrl: vnde in hebreo hī: Omnes popu
li. ꝛ silr in translatione hiero. iuxta hebreū. hoc. n. no
mē gentes cōiter accipit ꝓ gentilib⁹: q̄ nō erant de filijs
ísrl. Sz hoc nomē pplī indifferenē accipit ꝓ iudeis ꝛ gē
tilibus. b Plaudite manib⁹. in signū exultatōis: in
hebreo hī: Tangite manib⁹. ſ. instrumēta musica: in q̄
bus diuine laudes canebantur a leuitis: ꝛ cum hoc etiā
vocibus hūanis: iō subdit: Jubilate deo in voce exulta
tōis. c Qm̄ dns. Hic ꝓñt rō ad h⁹ inducit: ꝛ ꝰ diuia

et iclinata sūt regna: dedit
vocē suā. mota est ꝛra. Dō
minus vtutū nobiscū: suscep
tor nr̄ de⁹ iacob.] Uenite
et videte ōpa dñi q̄ue posu
it ꝓdigia sup ꝛrā: auferens
bella vsqz ad finem ꝛre. Ar
cuz ꝓteret ꝛ ꝓfringet arma
ꝛ scuta cōburet igni. Uā
cate ꝛ videte quōniaz ego
sū de⁹: exaltabor ī gētib⁹ et
exaltabor in ꝛra. Dōmin⁹
vtutū nobiscū: susceptor nr̄
de⁹ iacob. Ad victoriaz
filijſ chore. pſ dauid. XLVI.

OMnes gētes plaudi
te manib⁹: iubilate de
i voce exultatōis. Qm̄ dō
min⁹ excelsus terribilis: rex
magn⁹ sup oēm ꝛrā. Subie
cit pplos nobis: et gentes
sub pedib⁹ nr̄is. Elegit no
bis hēditatē suā:] speciē ia
cob quam dilexit. Ascēn
dit deus in iubilo: ꝛ dns ī
voce tube. Psallite do no
stro psallite: psallite regi no
stro psallite. Qm̄ rex omis
ꝛre deus: psallite sapienter.
Regnabit deus sup gētes:

laus resumit: ibi psallite. Circa ꝑmū ꝑmo accipit rō diuine
laudis ex sua excellentia cū dī: c Qm̄ dns excelsus. q̄a
transcendit oēm intellectū creatū: ꝛ p ꝓns omnē laudem
sibi oblatā fm q̄ dī Eccl. xliij. Bñdicentes dñz exaltate euz
q̄tum potestis: maior est eni omni laude. Scōo adducitur
rō ex ei⁹ bñficijs cū dī
o Terribilis. ſ. ho
stibus nostris: quod
magis exꝑmit cū dī:
dī: e Subiecit po
pulos nobis. i. chana
neos ꝛ āmorreos: ali
osqz q̄ hitabant i ter
ra ꝓmissionis. In he
breo āt hī: Pestilētia
uit pplos nobis. i. pe
stilentia eos percussit
ꝓ nobis vt hēremus
victoriā: ꝛ h⁹ fcm fuit
pugnāte iosue ꝫ eos:
fm q̄ dī iosue. x. Cū
qz fugeret filios ísrl ꝛ
essēt i descēsu betho
ron: dns misit super
eos magnos lapides
ō celo vsqz ad açecha
ꝛ mortui sunt multo
plēs lapidib⁹ grādinis q̄ quos̄ peusserūt gladio filij ísrael.
f Et gentes sub pedib⁹ nostris. hoc fuit ipletū in q̄nqz re
gibus q̄ tūc fugerūt in spelunca: vt ibidē hī: ꝛ postea inde
educti sūt ad iosue: Et ait ad ꝓncipes exercitus q̄ secū erāt:
Ite ꝛ ponite pedes vestros sup colla regū isto ꝝ. ꝛ sequitur
postea: Sic eni faciet dominus cūctis hostibus vestris cō
tra q̄s dimicabitis. g Elegit dns ꝛc̄. Jdcebat eniz terra
ꝓmissionis spāli mō hereditas dei: eo q̄ ibi viguit cultus
dei. h Spēm iacob. in hebreo hī: Glīaz iacob. de hoc
eni gloriat⁹ fuit iacob patriarcha: q̄ illa ꝛra fuit sibi ꝛ suo
semini ꝓmissa. vel pōt ibi accipi iacob ꝓ pplo ísrl descen
dente a iacob: ꝛ sic est sensus: h Spēm iacob. i. terraz
speciosam quā dedit pplo descendēti de iacob. i Quaz
dilexit. ꝛ istud pōt referri ad psonā pīarche iacob: de quo
dixit dns malachie p⁹: Jacob dilexi: Esau aūt odio habui
vel ad pplm descendentē de iacob qui fuit popul⁹ peculia
ris ipsius dei: vt hī Deute. vij. k Ascendit dñs in iubilo.
iste ascēsus fuit qñ hita est victoria de pplīs hitantib⁹ i ter
ra ꝓmissionis: fm q̄ dī iosue. xj. Quieuitqz ꝛra a plīs. Fi
lij āt ísrl posuerūt tabernaculū dñi i sylo: vt hī iosue. xviij.
Cōgregati sūt oēs filij ísrl in sylo: ibi fixerūt tabernaculū te
stimonij: ꝛ fuit eis terra subiecta. Sylo aūt ē i sorte ephraī
q̄ ē ꝛra mōtuosa. tabernaculū aūt fuit apportatū ō galgal:
qui locus ē ꝓpe iordanē: ꝛ sic demissior ꝓpter qō portan
tes tabernaculū ꝛ arcā ad locū sylo incedebāt ascendēdo: ꝛ
p talē modū dī deus ascēdisse: qz ꝓpiciatoriuz qō erat sup
arcā erat q̄si sedes dei: sic dictū fuit Exo. xxv. Illa aūt de
portatio fuit cū iubilo diuinarū laudū: q̄ cantabant voci
bus hūanis ꝛ musicis instris: ꝛ ꝛz hoc nō sit scriptū iosue
xviij. tñ hoc ꝓbabilit dī ex alijs locis scripture: in q̄bus ar
ca legit deportata cū tali solennitate: vt hī. ij. Regū vj. qñ
arca fuit ꝺportata ad locū quē parauerat dauid: ꝛ silr. iij.
Re. viij. l Psallite. hic ꝓ ꝓdict⁹ dei bñficijs laus ei⁹ resu
mitur cum dicitur: Psallite deo nostro. et dicitur quiqui
es psallite ad maiorē inuitatōem fm numerum quinqz li
broꝝ moysi: cuius cā subdit: m Qm̄ rex omnis terre
dns. iō excellenē laudādus: iō sb̄dit: n Psallite sapienē.
. i. mature ꝛ deuote: ꝛ nō insolenē seu dissolute. o Re
gnabit deus super gentes. licet enim modo regnet: tamen

pfectius apparebit regnū suū in futuro iudicio. p Deus sedet sup sedē sanctā suā. i. sup ꝓpciatoziū: fm modū ꝓdictū: vel sup celū empyreū: qđ figurabat p scā scoꝝ in q̄ erat ꝓpciatoziū: sicut plenī dcm fuit Exo. xxv. q Pncipes pploꝝ. i. xp̄i. tribuū isrl. r Congregati sūt cū deo abraaz. i. ad locū diuini cultus in sylo: vbi cōgregati fuerūt ꝓncipes ꝓpli isrl: vt dictū est supra. Et dicit de abraam q abraā ꝓmo publice fidē vnius dei ꝓdicauit seu cōfessus ē alijs ad idolatriā declinātibꝫ. s Qm̄ dij fortes terre. isti sūt iudices tre isrl: de q̄bus dr Exo. xxij. Dijs nō detrahes: t ꝓncipi ppli tui nō maledices. t Uehemēt eleuati sūt. fuerūt mltū inaltati qñ terra fuit subiecta filijs isrl: t locus diuini cultus in sylo stabilitus.

deus sedet sup sedē sanctā suā. Pncipes pploꝝ cōgregati sunt cuz deo abraā

In psalmo. xlvj. Omnes gentes ꝛc. Additio.

Licet lra hꝰ psalmi q̄tum ad plura in eo contenta aliqualit possz tolerare expositōem postil. t Rasa. quē in hoc loco sequit: nō tm̄ ex toto. vñ apud catholicos verius t magis ꝓpe exponit ad lram de ascensione christi t de eī sessione in celo t de regno eius. Ad qđ sciendū q̄ lz ꝓpciatoziū qđ erat sup arcā sit q̄si sedes dei ꝓut postil. allegat: ex hoc nullo mō sequit q̄ ꝓpciatozium dicat deus sic q̄ cū dr: Ascendit deus in iubilo. sit idē ac si dicat: Ascendit ꝓpciatoziū arce in iubilo. put postil. vult Legit enī de celo q̄ sit sedes dei: Esa. vl nunq̄ tm̄ ad lraz celū dr deus. silr t arca federis cū suo ꝓpciatorio in transitu iordanis: vbi maxime fuit glorificata ꝓpt̄ miraculū ibi fcm̄: vt pz iosue. iij. nō tm̄ ibidē vocat deus: lz dr: Ecce arca federī dñatoris omnis terre: vñ ꝓsuppositā catholica fide iste ps ad lram intelligit in psona ecclesie reddētis gr̄arum actōes deo ꝓ ascēsione christi ad celū: t hoc cū dicit: Ascēdit deus in iubilo ꝛc. q̄z in iubilo angeloꝝ dicētiū: Uiri galilei q̄d aspicitis in celū ꝛc. Dñs in voce tube. s. apostolice: q̄z tpe ascensiōis aplis fuit iniūctum ꝓdicatōis officiū vniuersalit: Mar. xvj. Euntes in mūdū vniuersū ꝓdicate euāgeliū ꝛc. silr ecclesia reddit gr̄as de sessione christi in celuz cū dicit: Deus sedet sup sedē scām suā. silr t de extensiōe regni christi sup oēm tr̄ā: t sup gentes ꝛc. cum dicit: Rex ois terre deus: t regnabit de sup oēs gentes. iuxta illud Mat. xxviij. Data est mihi ois ptās in celo t in terra. silr t de hꝰ. s. q̄ ꝓncipes pploꝝ. s. aplī de quibus dr: Constitues eos ꝓncipes sup oēm terrā. Conuenerūt. credendo. Cū deo abraam. i. cū christo q̄ est de abrae: q̄. s. abraā hūit duos filios vnū ō ancilla: t aliū ō libera: qđ allegorizat ab aplo Gal. iij. ō duobus testamētis: t sic ecclesia reddit gr̄as speciales de hoc. s. q̄ ꝓncipes pploꝝ. s. aplī congregati fuerūt cū christo deo abraā ꝓiungendo sil duo testamenta ꝫ deos fortes terre. s. iudeos terrena sapientes: q̄ de se p̄sumētes vehemēter eleuati sūt. i. valde supbierūt: q̄ quidē bñficia ecclesie collata sūt tam maxima: vt p eis ꝓdecens ecclesia inuitat oēs gentes ad laudem dei: t sepe replicat: Psallite psallite sapiēter. Cetera ātq̄ i hoc ps. ꝓtinent facilit huic ꝓposito possēt applicari: Et sic expositō hec debet teneri apud catholicos nō solū vt vera: lz ēt vt ꝓprie lralis tanq̄ ex ꝓma t ꝓpa significatōe lre ꝓsurgens: t fidei veritati oīno ꝓsona: cū hoc tm̄ stare pōt q̄ ex ea forte non sumat argumentū efficax cōtra infideles: ꝓut ꝓtingit in mltis locis sacre scripture ꝛc.

Replica. In expositōne psalmi: Omnes gentes. Burgen. adducit ꝫ postillatorē q̄ ad lram fm ꝓmū sonuz vocis debeat exponi ō christi ascensione. Postil. aūt gnāliter exponit de deo fm verā trāsumptōem: q̄ videlicz q̄s videt ascendere ipso ascendente in q̄ credit residere: vñ Burgen. in fine sue expositōis fatet ex sua expositōe ꝫ infidelē argumentū efficax sumi nō posse: qđ ē vex signū expositōez Burgen. lralez nō esse. Ex postillatoris aūt expositōne ēt ifidel ꝓuincit q̄ deus israel ab oibus sit venerād: q̄a est terribilis rex magnus: ꝓut pz ex miracul in expositione postil. deductis: q̄ negari non pñt: sed ad argumentuz Burgen. cōe est ꝫ istā ipsī expositōem. consueuit. n. arguere vniuersalia sūt p ticularibus magis diuina: sz postil. exponit vniuersalit de deo: vbi Burgen. pticularit artat ad christū: igit expositio postil. est melior t diuinior: sed argumētū reputo modicū h sic alibi ꝓpt̄ ea q̄ superius dcā sī.

quōniā dij fortes tre uehemēt eleuati sī. Cāticū psalmi filioꝝ chore. XLVII.

Agn̄ dñs t laudabil nimis. Psal. LXVII.

Huic ps. i hebreo t in translatiōe hiero. iuxta hebreū ꝓpōit talis ti. Cantic̄ psalmi filiozuz chore: t patet snia ex supradictis. De mā vo huī psalmi dicūt cōit expositores nostri q̄ ps. iste loquit ad lraz de magnificentia ciuitatis hierlm t tēpli: q̄ salomō rex valda magnifice fec̄ edificari: vt hr. iij. Re. t. ij. Paral. t hꝰ ad dei cultū t honorē: qđ ꝓuidentes in spū filij chore dixerūt: vel dauid fm alios. Magn̄ dominus t laudabilis nimis in ciuitate dei nr̄i. i. in hierlm: quā deus elegit ad cultū nois sui: vt hr. ij. Paral. vj. In mōte scō eius. q̄z in monte moria siue syon erat tēplū t regale palaciū. Fūdat exultatōe vniuerse terre. Tota enī tra isrl exultauit in tēpli t ciuitat edificatōe t ꝓsūmatōe: mlti ēt de alijs terris aliq̄n veniebāt ad tēplum cā deuotōis Mons syon latera aquilonis. q̄z syon ē in pte aq̄lonari ciuitatis hierlm: vt dicūt aliq̄ fm alios magis est in pte australi: t sic lra esset exponēda: Mons syon. s. a pte australi. Latera aq̄lonis. i. ps ei opposita in hierlm. Ciuitas regis magni. i. faciūt ciuitatē regis nr̄i. i. dei: ad cuius cultū ē electa cā deuotōis. Deus in domibus eī cognoscet. q̄z in edificijs ad diuinū cultū deputatis nō solū fiebant sacrificia: sed ēt ibi vigebat doctrina legis et ꝓphaz. vnde t christ i euāgelio frequent legit docuisse in tēplo: t in scō scoꝝ dabant diuina rnsa. Luz suscipiet eā. ꝓmouēdo ciuitatē ad hāc gliam: vñ t in trāslatō ne hiero. hēt sic: Deus in domib eī agnitus est. in auxiliando. Qm̄ ecce reges terre ꝓgregati sūt ꝛc. q̄z mlti reges audiētes famā salomonis veniebāt ad audiendum eī sapientiaz: t ad videnō ipsius t ciuitatis magnificentiā. Ipsi videntes sic admirati sūt. q̄z maiora videbant q̄ audierāt: t iō mltū admirabant: fm q̄ dr de regina saba. iij. Re. x. Turbati sūt t cōmoti sūt. q̄z ipi vl saltē mlti eoꝝ iuidia pcussi turbabant: vt dicūt isti. Tremor apphendit eos. q̄z timebāt de suis regnis expelli p potētiā salomonis: t sic tor q̄bāt dolorib mlt: iō sb dit: Ibi dolores ꝛc. i spū vehemēti ꝓtes naues tharsis. istō refert ad iosaphat regē iude: q̄ ad silitudinē salomonis fecit naues ad afferendū auz ō ophir: sz tēpestate isurgēte cōfracte sī: eo q̄ ꝓtraxerat amicitiā cū ochozia rege israel pessimo: vt hr. ij. Paral. xx. Sic audiuim sic vidim. ista st vba hoūz tpe salomonis existentiū: q̄ videtes ciuitatis hierlm magnificētiā: dicebāt se vidē ipletū qđ a filijs chore t alijs ꝓphis audierāt eē ꝓdcm. Suscepim deus mīaz tuā ꝛc. q̄z i tēplo a salomōe edificato dabāt diuina rnsa: t alia bñficia. Scōm nomē tuū de. qđ ē imensū. Sic t laus tua i fines tre. s. diffusa ē: vñ dixit dauid j. Paral. xxij. Dom quā edificari volo dño tal dz eē vt in oīb regiōib noiet. Letet mōs syō. i. hitātes i eo: ꝓt loci

magnificẽtiã. Et exultẽt filie iude. i. ciuitates iude. Ꝓpter iudicia tua dñe. p que subiecisti nobis gẽtes in circuitu nr̃o. Circũdate syõ ⁊ cõplectimini eã. validis muris ⁊ munitõibus. Narrate in turrib⁹ ei⁹. laudes dei cuius bñficijs hec fiũt. Ponite coꝛda vestra in vtute eius. totũ ei attribuen⁹ Et distribuite domos eius. i. distinctis officijs ad ỏi gliam disponite. vt enarretis i ꝓgenie alt̃a. i. filijs vestris succedenti b⁹ dei bñficia: iõ sb̃ditur: Qm̃ h̃ deus nr̃ ipe ⁊c̃. Licz ãt hec expositõ videat in plu ribus lr̃e ꝓcoꝛdare: tñ in aliquibus discoꝛdat. s. ab illo loco cũ dr̃: Qm̃ ecce reges terre ꝓgregati sũt. qõ nõ vr̃ posse intelligi ad lr̃am de regibus venientib⁹ ad regẽ salomonẽ: ut audirent eius sapientiã: qꝛ de illis dr̃. j. palip. ix. Omnesqꝫ reges terraꝝ desiderabãt videre faciẽ salomonis: ut audirent ei⁹ sapientiã. Desideriũ aũt si cõpleat delectat aiaz vt hr̃ in ꝓuerbijs: ⁊ iõ valde dissonat qõd sb̃dit in h⁹ ps̃. Ipsi videtes sic admirati sũt ꝓturbati sũt ⁊c̃. imo magꝫ de eius visione gaudebãt ⁊ de ei⁹ amicitia acquisita letãtes recedebãt: sicut pz ibidẽ ỏ regina saba. Et idẽ ꝓbabiliꝫ intelligit de alijs: q̃ sili cã ad salomonẽ veniebant. Itẽ qõd sequit, i spũ vehemẽti. dicũt referri ad ioſaphat: qõd nõ vr̃ ꝓuenient dcm̃: eo q̃ fuit quintus rex a salomone: ꝓpr̃ qõd ficticiũ vr̃ q̃ scriptura i eodẽ ꝓtextu faciat talem saltum: ꝓpter quod ⁊ aliq̃ alij hebꝛei exponũt psalmũ istũ de rege messia: p quem intelligunt chr̃istũ futurũ: in cuius aduentu expectant hierlm ⁊ tẽplum reedificari magis magnifice q̃ vnq̃ fuerit: ⁊ sic exponũt lr̃am istã: Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis in ciuitate dei nostri. vsqꝫ ad locũ illũ: Reges terre. Qui exponũt locuz illũ de regibus gog ⁊ magog: ⁊ alijs regibus sibi adiungendis: q̃s dicunt venturos ỹ hierlm sic reedificatã: sed destruent p regẽ messiã. Et ad h⁹ inducũt scripturã Ezechiel. xxxviij. vsqꝫ ad finẽ eiusdẽ libr̃i: iõ subdit: Cõturbati sũt cõmoti sũt ⁊c̃. ⁊ qꝫ nõ solũ venient p iram: sed ẽt p mare in nauibus suis: q̃s ꝓteret dñs: iõ subdit: In spũ vehementi ꝓteres. ⁊ tũc filij isrl̃ videntes ista dei beneficia dicent: Sic audiuim⁹. s. p dcã ꝓphetarum. Sic vidimus in ciuitate dei nostri. eẽ adipletũ: ⁊ sic applicant lr̃am sequentẽ ad suũ ꝓpositũ. Sz expositio hec ẽ erronea: qꝫ supponit chr̃istũ venturũ in mundũ: sic ꝓbaui diffusius p scripturas veteris testamẽti: in q̃dam qõne quã disputaui de aduentu chr̃isti: que in plurib⁹ locis hr̃ ꝓpr̃ qõd saluo meliori iudicio vr̃ mihi melꝰ dicendũ q̃ iste ps̃ exponendus est ad lr̃am de chr̃isto: cuius aduentus iam transijt: in q̃ aduentu ciuitatẽ hierlm ⁊ tẽpluz magis glorificauit sine cõparatõne q̃ vnq̃ fuerit: qꝫ ibi fuit oblatus a btã v̋gine: ⁊ ibidẽ pluries docuit: ⁊ i hierusalẽ cũ discipulis suis ĩminente passiõe cenauit: ⁊ in hierlm ꝓ nobis mortẽ fuit adiudicatus: ⁊ ꝓpe portam ciuitatis passus: Joh. xix. In cuitate aũt hierlm ꝓmo discipulis suis manifestauit suã resurrectõem: ⁊ de mõte oliueti: q̃ est iuxta hierlm ascendit in celũ: ⁊ apostolis in monte syon existentib⁹ misit in signo visibili spm̃scm̃ sm̃ q̃ dicit hiero. in epla ad paulinuz de oibus diuine scripture libr̃is. vij. ca. q̃ epla ponit in ꝓncipio bibliarũ nostraꝝ tpe moderno: et ꝓpr̃ ista ⁊ alia multa in quib⁹ deus nr̃ ⁊ homo in vna psona ciuitatẽ glorificauit ⁊ tẽplũ vt dr̃ Aggei. ij. Adhuc vnũ modicũ est. ⁊ subdit: Et veniet desideratus cũctis gentibus: ⁊ iplebo domũ istã gloria dic̃ dñs exercituũ. ⁊ ibidẽ subdit: Magna erit gl̃ia domus istius nouissime plus q̃ ꝑme. ⁊ certũ est q̃ ꝓpha loquebat de tẽplo qõd reedificabatur post reditũ de captiuitate babylonica ⁊ istud q̃si nullius reputatõis fuit respectu tẽpli ꝑmi qõd edificauerat salomon in edificijs ⁊ h⁹mõi: ꝓpter qõd in nullo põt vbuz ꝓphete verificari: nisi p hoc q̃ chr̃ist⁹ glorificauit ipz p pdcã. adhuc. n. stabat illõ tẽplum: igit fm hũc

Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: ⁊ in ciuitate dei nr̃i in mõnte scõ ei⁹. Fundat exultatiõe vniuerse tre: mõns syon latera aquilonis ciuitas regis magni. Deus in domib⁹ eius cognoscetur: cuiz suscipiet eã. Quoniam ecce reges terre congregati sunt: conuenerunt in vnum. Ipsi videntes sic admirati sũt: ꝓturbati sunt cõmoti sũt: ⁊ tremoꝛ apprehẽdit eos. Ibi doloꝛes vt parturiẽt: i spiritu vehemẽti ꝓteres naues tharsis.

sensũ ps̃ iste diuidit in tres ptes: qꝫ ꝑmo ponit ꝓphetie denũciatio: ꝛ eiusdẽ denũciatõis ipletio: ibi Sicut audiuim⁹. ʒ ipletionis publicatio: ibi Circũdate syon. Circa ꝑmũ dr̃: a Magn⁹ dñs ⁊c̃.] ⁊ h⁹ ex suis magnis bñficijs. b In ciuitate dei nr̃i. s. hierlm q̃ fuit electa ad cultũ dei. c In monte scõ eius. qꝫ in pte ciuitatis in qua erat mõs syõ erat tẽplũ diuino cultui deputatũ: ⁊ iõ dicebat mons sanct⁹: qꝫ scm̃ in vna significatõe idem ẽ qõd diuino cultui deputatũ: ꝓpr̃ qõd vestes sacerdotales dicunt scẽ: ⁊ cetera diuino cultui deputate: in locis ãt istis fuerunt pdcã beneficia ad dei laudẽ exhibita: ex hoc ecclesia: d Fundat. in fide catholica per chr̃istũ ibidẽ pdicantẽ in psona ꝓpria: et miracula facientẽ: ⁊ p aplos postea: vt hr̃ Act. ij. ca. e Exultatõe vniuerse terre. i. ad exultatõem vniuerse tre: qꝫ fides catholica de hierlm ad alias ptes orbis p pdicatoez discipuloz chr̃isti est deriuata: fm q̃ erat p Esaiam pdcm̃. ij. ca. De syon exibit lex: ⁊ vbũ dñi de hierlm. qõd est cã exultatõis omnibus fidelib⁹. f Mons syon latera aqlonis. qꝫ sic dcm̃ est mõs syon est i aqlonari pte hierlz. g De⁹ in domib⁹ ⁊c̃.] chr̃istus. n. de⁹ ⁊ hõ in tẽplo fuit cognit⁹ a scõ Symeone iusto: ⁊ ab anna ꝓphetissa: ⁊ alijs fidelib⁹. h Cũ suscipiet eã. s. hierlm ꝓmouendo eã ad talẽ gl̃iam: vñ ⁊ i trãslatõne hiero. iuxta hebꝛeũ hr̃: In auxiliãdo. i Qm̃ ecce reges terre. isti fuerũt tres reges qui venerũt ad adoꝛandũ chr̃istũ natũ. k Ipsi videntes admirati sũt. s. videntes stellã ductricẽ ad puerũ iesum ⁊ ei⁹ mr̃em. l Cõturbati sũt cõmoti sũt. istõ refert ad herodẽ regẽ ⁊ suos fautoꝛes q̃ audiẽtes v̋ba pdcoꝝ fuerũt valde ꝓturbati: fz q̃ dr̃ Mat. ij. Audiẽs ãt herodes rex tbat⁹ ẽ ⁊ ois hierosolyma cũ illo. et qꝫ aduent⁹ regũ fuit cã tbatois herodis ⁊ suoꝝ: vt dcm̃ est: iõ sb̃ eodẽ ꝓtextu ponit vnũ iuxta aliũ: sic effect⁹ iuxta cãm ⁊ eꝰ: ⁊ ẽt fm modũ loquendi scripture: q̃ variat de bonis ad malos fz illã r̃gulã exponẽdi sacrã scripturã quã posui i ꝓn⁹ Gen̄. q̃ ẽ de coꝛpe dñi biptito: qꝫ i eo ꝓtinent bõi ⁊ mali: ⁊ ꝓpr̃ talẽ ꝓiũctõez i vno coꝛpoꝛe frequent̃ fit trãsit⁹ de vno ad aliud. Et h⁹mõ spõsa i cãtic dic̃: Nigra sũ sz formosa. nigra pp pctõres: formosa pp iustos: sic ibidẽ plen⁹ fuit expositũ: ⁊ h⁹mõ ꝑt dici i ꝓposito q̃ scripta sb̃ vno ꝓtextu loquen⁹ ỏ r̃gib⁹ cupiẽtib⁹ x̄pm adoꝛare trãsit ad loquẽduz de hẽode ⁊ suis fautoꝛib⁹ q̃rẽtib⁹ eũ occidẽ. m Tremoꝛ apprehẽdit eos. eo q̃ herodes timuit regnũ suũ pdẽ: ⁊ qꝫ ex h⁹ iteri⁹ toꝛq̃bat: iõ sb̃dit: n Ibi doloꝛes vt pturiẽt. i istõ põt referri ad doloꝛes matrũ: q̃z filios herodes occidi fecẽ pp chr̃istũ: Mat. ij. o In spũ ⁊c̃. Ji hebꝛeo ⁊ i trãslatõe hiero. iuxta hebꝛeũ hr̃. In spũ vrẽdinis. ⁊ dr̃ ab vro vris: herodes n. audiẽs q̃ magi rediss̃et i trã suã p mare i nauib⁹ tharsis: irat⁹ eas succẽdit: vt hr̃ in scholastica historia: ⁊

sic adipleta ē pphetia ista. q Sic audiuim⁹. hic pñter ponit pphetie adipletio cū dī: Sicut audiuimus. s. a filijs chore vel alijs pphetis. r Sic vidim⁹. adipletū in aduentu christi: ⁊ loquit hic ps. in psona fideliū: q dicebāt ad impletū christi mysteriū. s In ciuitate dei vtutū. i. āgelor. angeli. n. sci ppi reuerētiaz diuini cultus frequentabāt locū illū. t Deus fūdauit ⁊c. qz christus de⁹ ⁊ hō fundauit eaz i fide catholica: vt p dictū est: q fūdatō stabilis est in eternum. v Suscepimus deus mīam tuā ⁊c. hoc fuit adipletū qñ christus p quez mīaz dei psecuti sumus oblatus ibi fuit: ⁊ veritatem euangelicam docuit. x Scōm nomen tuū deus. i. fm magnitudinē nomis tui: que est infinita. y Sic ⁊ laus tua in fines tre. i. diffusa ē p orbē trar per pdicatōez aplor. z Justicia. s. abūdāte q cōtinet in veritate euāgelij. a Plena est dextera tua i. ppiciatō seu largitas tua p quā ē p orbē diffusa. b Letet mons syon. vñ doctrina euangelica accepit exordiū: vt p dictū est. c Et exultent filie iude. i. ciuitates iude in qb⁹ pdicauit christ⁹ i ppa psona. d Propt iudicia tua dñe. eis p te denūciata. e Circūdate. hic pñi describit ipletōnis dicte pmulgatō: q fcā ē p aplos q adipletū xpi mysteriū pstant publicauerūt in hierlm ⁊ ciuitatibus ppinqs ⁊ remotis fm q dixit eis christus act. j. Eritis mihi testes i hierlm ⁊ in oi iudea ⁊c. Et hoc ē qō dī eis in spū pphetico e Circūdate syon. qñ i mōte syō vbi eāt tēplū: ⁊ et i alijs locis p hierlm pstant discurrebāt publicādo fidē christi ⁊ miraculis pfirmabāt intm q in plateis ponebant infirmi in lectulis veniente petro: vt saltē vmbra illi⁹ obūbraret quē quā illoz: ⁊ liberarent ab infirmitate sua: vt habet. act. v. f Narrate in turribus eius. i. publice ⁊ manifeste: sicut p cones clamātes in turrib⁹ audiunt de tota ciuitate. g Ponite corda vestra in virtute eius. i. ipsius christi: in cui⁹ virtute magnalia faciebāt apli: vt hī in actibus aplor. h Et distribuite domos eius. i. ordinate loca ad cultū ipsius: qō fecerūt apli p in hierlm ⁊ ciuitatibus iude: postea vo in orbe terraz vbiqz: fm q hī ex eoz actib⁹: iō sbdit: i Ut enarretis in ppgenie altera. i. gentilitate q erat altera ppgenies a iudea: qz primo pdicauerī apli ⁊ christi discipuli iudeis ⁊ postea gentibus p orbem diffusis. Quid āt pdicauerint ondit cū subdit: k Qm hic est deus. s. christus cuius diuinitatē pdicauerūt. l De⁹ nr. q se dedit nobis: ⁊ nō solū in pñti p gr̄az: sz ēt in futuro p gl̄iaz: iō sequit: m In eternū ⁊ in seculum seculi ipse reget nos in secula. hebrei aūt dicunt: Ipse reget nos suauit: qz diuina ppuidentia attingit a fine vsqz ad finē fortit: ⁊ disponit oia suauit. Hiero. autē in translatōe iuxta hebreū dic: n Ipse reget nos. quia tūc magis apparebit q ipse est rector christianoz i h⁹ q deficientib⁹ hūanis auxilijs hēbit spālē curā ipsoz. Rō aūt h⁹ diuersitatis in lr̄a est ista: qz i hebreo sic hr̄: Ipse reget nos almut. almut aūt si sint duo dictōes signat sup morte vl in

Sicūt audiuim⁹ sic ūidim⁹ in ciūitate dñi virtutuz in ciuitate dei nr̄i: de⁹ fūdauit eaz i eternū.] Suscepimus de⁹ misericordiaz tuā: i medio templi tui. Secūdū nomen tuū de⁹ sic ēt laus tua in fines terre: iust̄icia plēna est dextera tua. Letet mōs syō ēt exultēt filie iude p̄ō pt̄ iudicia tua domine. Circūndate syon ⁊ complectemini eam: nārrate in turribus eius. Pōnite corda vestra i virtute eius: ēt destribuite domos ei⁹ ut enarretis in ppgenie altera. Quōniā hic est de⁹ deus noster in ēternū ⁊ in seculū seculi: ipse reget nos i secula.

Victori filiorum chore cāticum. .XLVIII.

Audite hec omēs gētes: auribus pcipite omēs q habitatis orbē. Quiqz terrigene ⁊ filij hoīum: simul in vnuz diues ⁊ pauper. Os meum loqtur sapiam: ⁊ meditatio cordis mei prudētiaz.] Inclinabo parabolam aurem meam:] periam in psalteriō propositionez meam.] Cur timebo in die mala; iniquitas

morte: ⁊ sic accipit hiero. si autem sit vna dictio sic signat secula in plurali: put lr̄a hz cōis: vel iuuentutem loco cui⁹ hebrei dicūt suauit: eo q hō puerū suū puulū ducit in suauitate: ⁊ nō rigore: fm q dicit Ra. sa. super istū locū. Hiero. tñ mir⁹ bñ vī dicē: qz in oibus bibl̄js hebraicis q̄s vidi almut hic ē vna dictio: ⁊ nō due.

Psal. XLVIII.

Audite h⁹. huic ps. pmittit talis tit. in hebreo: Ad victoriā filij chore psalm⁹. ⁊ i translatōe hiero. iuxta hebreū: Victori filioz chore cāticū. ti. aūt cōis est: In finez filijs chore ps. ⁊c eadē snia in istis: vt pz ex dict̄ supra ps. iij. Et pz expositio ex supra dictis Sciendū tñ q fz aug⁹. ps iste titulat a filijs chore: qz ab eis decantā dus: sz a dauid factus: fm vo hiero. ⁊ doctores hebreos: quibus vī mihi magis in hoc assentiendū iste ps ⁊ alij sic intitulati a filijs chore fuerūt ab eis fci. s. ab vno eoz vel plurib⁹: vt dcm fuit supra ps. xlj. ⁊ ex dictis ibidē pz expositio h⁹ti. Diuidit āt iste ps in duas ptes. s. in phemiū ⁊ tractatū: scōa incipit: ibi Cur timebo. Circa phmū p reddūtur auditores benīuoli ex cōi vtilitate doctrine cū dicitur: a Audite hec oēs gentes q. d. illud qō ē hic dicenduz vtile ē p bono cōi oiuz. b Auribus pcipite. i. aure corporis ⁊ mentis. c Quiqz terrigene. i. qrūcūqz nationū ⁊ statuū: iō subdit: Simul in vnū diues ⁊ paup. Scōo reddunt attenti ex dicendoz pfunditate cuz dī: d Os meū loquet sapientiā. que est noticia de altissimis. e Et meditatio cordis mei prudentiā. que ē directiua in agibilibus hūanis. tertio reddunt dociles ex modi loquendi intelligibilitate cū dī: f Inclinabo ⁊c. i. applicabo intellectū meū ad intelligendū vba legis ⁊ pphaz: q frequent̄ st pabolica: ⁊ tūc potero lucide tradere alijs ipa: iō sbdit: Aperiaz. i. lucide tradam. g In psalterio ⁊c.] ⁊ dicit in psalterio: qz iste ps erat aptus decantari i tali instro. h Cur timebo. hic pñter ponit tractatus in q̄ p mouet q̄dā qō ⁊ soluit: ⁊ p declarat solutio: ibi Qui confidunt. z ex h⁹ q̄dā monitio inducit: ibi Ne timueris. Circa phmū scienđ q ista qō ē de extremo iudicio: qō erit valde formidabile iniustis: delectabile tñ iustis: tūc videntib⁹ vindictā de pctoribus: fz q dī ps. lvij. Letabit̄ iustus cū viderit vindictā: manus suas lauabit in sanguīe pctoz. Propt qō saluator luc. xxj. loquēs de aduētu ad iudiciū dicebat discipul⁹ suis: His aūt fieri icipientib⁹ respicite ⁊ leuate capita vra. i. exhilarate corda vra: fz q expōit greg. Scōz h⁹ igit̄ psal. mouet qōez. d. h Cur timebo i die mala. i. i die iudicij: q frequēt vocat dies mala i scriptur⁹ vete. te. ⁊ noui: ⁊ loquitur i psona generis hūani: i q sūt plen⁹ mali q̄ boni: fm q dī Eccl. j. Stultoz infinit⁹ ē nūs. Cōsequent rndet ad qō nē. d. i Iniqtas calcanei mei circūdabit me. i. in h⁹

habebo timere i iudicio si iniquitas circũdet me: sic rete inuoluens auẽ captã vel bestiã: ⁊ iõ dicit: i Calcanei mei. i. operis mei: qz calcaneum bois facit vestigiuz in puluere. opa aũt boiuz aliqñ vocant in scriptura vestigia eoꝝ: ⁊ in hᵒ intelligit ps oppositа: videlz qᵒ absoluti ab iniq̃tate nõ hẽbũt tũc timere.

k Qui confidũt. Hic pñs declarat dcã solo: ⁊ pᵒ q̃tũ ad iustos: ⁊ q̃tũ ad iustos: ibi Et dñabũt eoꝝ iusti Circa pmũ sciendũ qᵒ iniq̃tas circũdãs ipiũ pp quã i iudicio condẽnabit ex duobᵒ pncipaliter oritꝫ. s. ex pñti psperitatis inordinato appetitu: et ex future felicitatis ꝓtẽptu: pmo ꝑ declarat pmuz: ⁊ secõm: ibi Non videbit interitũ. Circa pmũ dicit:

k Qui confidunt .i fiduciã ⁊ finez ponunt. l In

calcanei mei circundabit me. Qui confidunt in virtute sua: ⁊ in multitudine diuitiaꝝ suarũ gloriãtur. Frat nõ redimit redimet homo: nõ dabit deo placatõez suã. Et pretiuz redemptõis aie sue: et laborabit in eternuz et viuet adhuc in finez. Non videbit interitũ cũz viderit sapiẽtes moriẽtes: simul insipiens ⁊ stulᵗ pibũt. Et relinquẽt alienis diuitias suas: et sepulchra eoꝝ domᵒ illoꝝ in eternũ. Tabernacula eoꝝ in pgenie ⁊ pgenie: vocauerũt noia sua in tris suis.

Et homo cũ in honore eet non intellexit: cõparᵗ ẽ iumẽtis insipientibᵒ: et silis factus ẽ illis. Hec via illoꝝ scandalũ ipsis: et poea in ore suo placebũt. Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos. Et dñabũtur eoꝝ iusti in matutino: et auxiliuz eorũ veterascet in inferno a gloria eoruz. Verũtamen deus redimet aiaz meam de manu inferi: cuz ac cepit me. Ne timueris cũz diues factᵒ fuerit hõ: et cuz multiplicata fuerit glia domus eiᵒ. Cũ cum interierit

a Tabernacula eorũ ⁊c. Faciũt eni aliq̃ magna ⁊ fortia edificia: que pñt pmanẽ i multis gnationibᵒ: vt sic in illꝫ remaneat eorũ fama: iõ subditur

b Vocauerũt noia sua. i. q̃sierũt vocari p fama remanentez.

a In tris suis. qz hõ magis curat ꝺ fama in vita: ⁊ post vitam in ira ꝓpa q̃ in aliena: sile legit. ij. Reg. xvij. de absalon vbi dr: Porro absalon erexerat sibi titulũ cũ adhuc viueret. dixerat. n. nõ hẽo filiuz i q̃. s. maneat mẽoria mei: ⁊ hᵒ erit monumẽtũ nois mei ⁊c. Dᵒ ãt error causa subditur:

b Hõ cum i honore ⁊c. Honor bois ꝓsistit i hᵒ qᵒ fcũs est ad imaginẽ dei capax ipsius p cognitõez ⁊ amorẽ: ⁊ sic ordinat ad btitudinẽ eternã: quã hõ carnalis nõ itelligit: vt dcm ẽ: vñ subdit:

c Lõpar ẽ ⁊c. Deo elegit vitã voluptuosã: q̃ vocat vita pecudũ. j. ethi.

o Et silis fcũs ẽ illis. qz subtracto honore imagis nõ differt hõ a bzutis: vñ in pona taliũ carnaliũ dr Eccles iij. Unus ẽ interitᵒ bois ⁊ iumẽtoꝝ: ⁊ eq̃ vtriusq̃ ꝓditõ: sic moritꝫ hõ: sic ⁊ illa moriunt: nec hz aliqd iumento amplꝰ.

e Hec via illoꝝ. i. ꝓcessus taliũ in vita pñti

f Scãdalum ipsis. qz facit eos ruere de peccato in peccatũ: vt pdictũ est.

g Et postea in ore suo cõplacebũt. qz iactant se de tali vita tãq̃ assecuti felicitatẽ homi possibilẽ. Sz qa nõ videt nec ꝓsiderant penã sibi paratã post mortẽ: iõ subditur:

b Sicut oues. s. ducte ad occisionẽ hoc ignorãtes: sic isti:

i In inferno positi sũt. post mortẽ.

k Mors depascet eos. s. mors iehenne: q̃ sp affliget eos: ⁊ ruminabit sicut vermes corrodũt cadauer i sepulchro.

l Et dñabũtur. Hic pñter declarat solutõnem supra positã q̃tũ ad iustos: q̃ non habent timere in iudicio: sed magꝭ letari: vt supra dcm est. ⁊ hoc est qꝺ dr:

l Et dñabunt ⁊c. Iqñ iudex veniens sua claritate illuminabit vniuersa que ꝑus erãt in nocte: qz tũc clare discernent pij ab ipijs: ⁊ isti in btitudine dñabunt: ⁊ illi in infernũ detrudentur: iõ subdit:

m Et auxiliũ eoꝝ. qꝺ hẽbãt ab inimicis carnalibᵒ in vita pñti.

n Veterascet in iferno. qz totaliter cessabit.

o Aglia corũ. supple erit trãsitᵒ ad maximã ꝓfusionẽ. Sz qz iusti a talibus erũt liberi: iõ subdit:

p Verũtñ deᵒ ⁊c. i. de ptate eius. ⁊ loquitur hic psalmista in persona cuiuslibet iusti.

q Cũ acceperit me. s. de pñti vita. vel aliter: Cũ acceperit me. i. me receperit ad suã gram.

r Ne timueris. Hic ex pdcis ponit q̃dã vtil monitio. s. qᵒ hõ nõ turbet seu admiret cũ viderit aliqs malos in pñti psperari: ⁊ se talibᵒ puari: qz totũ erit oppositũ i futuro. ⁊ hᵒ ẽ qꝺ dr: Ne timuer. q̃si miser ⁊ puarᵗ oibᵒ bonis.

s Cũ diues fcũs fuerit hõ. viues carnaliter ⁊ mũdane.

t Et cũ mltiplicata ⁊c. Ji parentibus ⁊ ple.

v Cũ cum interierit. per mortẽ cito

ꝛ repente. x Non ſumet oĩa. minus dicit ꝛ plus ſignat .ſ. q nulla portabit: iõ ſubdit: y Neq; deſcendet ꝛc̃. i. felicitas vite pñtis. a Quia aia ꝛc̃. i. cõmendabit ab adulatoribꝰ q̃ aſſiſtũt talib⁹. b Cõfitebit tibi. te cõmẽ dãs. c Cũ bñfeceris ei. i. opatus fueris ad ei⁹ lucrũ tẽporale vel honorẽ vl̃ ali q̃d ſil̃e. d Introibit vſq; in ꝓgenies ꝛc̃.] deſcendes cũ eis ad ĩfernuz: ſicut fuit imitator paternoꝝ ſceleꝝ. e Uſq; in eternũ nõ videbit lumẽ. gr̃e ꝛ glie: q; in inferno nulla eſt redẽptõ. ꝓ hoc aũt intelligit oppoſitũ de iuſtis. ſ. q videbũt lumen gr̃e ꝛ glie eternaliter. Ultimo repetit cãm erroris hoium carnaliũ cũ dr̃: f Hõ cũ in honore ꝛc̃.] ꝛ exponat ſic ꝑus. Ad hoc. n. repetit vt ꝓ hoc intelligat q ẽ vbũ memoria dignũ: ꝛ debet imꝓmi in cordibus hominum.

non ſumet oĩa: nec̃q; deſcendet cũ eo glia eius.] Quia anima ei⁹ in vita ipſius benedicetur: ꝓfitebit tibi cũ; bñfeceriſ ei. Introibit vſq; i ꝓgenies patrũ ſuoꝝ: uſq; in eternum non videbit lumẽ.] Hõ cũ in honore eẽt ñ itellexit: ꝓpat⁹ ẽ iumentis inſipiẽtib⁹: ꝛ ſilis ſcũs eſt illis.

In pſal. xlviij. Audite hec. vbi dr̃ in poſtilla. Scienduz tñ q ꝑm augſtinum. Additio

De hac diuerſitate opinionũ auguſtini ꝛ hero. circa actores pſalmoꝝ ſatis dcm̃ eſt in additõne ſupra pſ. ꝑmũ. ꝛ. xlj vñ ibi videndũ ẽ q̃d circa hoc rõnabiliꝰ ſit tenendũ: Sz circa mãz huiꝰ pſalmi inquirẽdũ vi quid tam magnũ ꝛ ꝓfundũ ꝛ tam apertũ ad intelligendũ vba legis ꝛ ꝓphetarũ in hoc pſal. ꝓtineat: vt in ſuo ꝓemio pſalmiſta tanta ꝓponat ad reddenduz auditores attentos: tam ex dicendoꝝ ꝓfunditate dicendo: Os meũ loquet ſapientiã. q̃ ex vtilitate in agendis cum dicit: Et meditatio cordis mei ꝓudentiã. ꝛ cetera huiuſmõi: q̃ in hoc pſal. ꝓmialiter ꝑter modũ cõem pſalmoꝝ ꝓponunt. Si aũt dicat q cã huius eſt: eo q in hoc pſalmo declarat quõ hõ debet formidare extremũ iudiciũ: ꝛ non ꝓfidere de mũdanis bonis: que potius ſunt ꝓtemnenda: cuz ſint modice durationis ꝛ hꝰmõi: que ꝛ ſilia in hoc pſal. apte continent hoc nõ videt ſufficẽ: q; iam in alijs pſalmis ꝑteritis: vt in pſ. Dixi cuſtodiã. ꝛ ẽt in futuris: ꝓut infra patebit. de iſtis multa tradunt: ꝓut in locis ſuis poſſet videri. Sz dicendũ ad hoc vi q in hoc pſ. clarius ꝛ aptius explicat myſteriuz redẽptõis chriſti: ꝛ hoc inq̃tuz apte tradit q hũanuz genꝰ cõiter tendebat in damnatõem infernalem. ꝛ hoc cũ dicit: Sicut oues in inferno poſiti ſunt: mors depaſcet eos. q̃ loquit q̃ſi de cõi lege. ꝛ cum hoc etiã tradit q redẽptõ ab huiuſmõi ꝺemnatõe infernali a nullo eſt niſi a deo. ꝛ hꝰ cum dicit: Uerũtñ deus redimet aiam meã de manu inferi. Innuit ẽt q hec redẽptio fiet ꝑ hoiem. ꝛ hꝰ cũ dicit: Redimet hõ. vt infra dicet. Et ſic pz q i hoc pſal. tradit illud myſteriũ a ſeculis abſconditũ: de quo apls ad col̃. ꝓmo: Myſteriũ q̃ abſconditũ fuit a ſeculis gnãtõibuſ: nunc manifeſtũ eſt ſanctis: ꝛ qz iſta tam magna ꝛ ꝓfunda ꝛ tam vtilia toti generi humano: tam in credendis q̃ in agendis nõ ſic legũtur apte ꝛ cõpendioſe tradita in ꝓpheticis ſcripturis veteris teſtamenti: iccirco nõ imerito inuitat ꝛ incitat oẽs gẽtes ꝛ oẽs habitantes orbẽ cuiuſcunq; ſtatus: ꝛ hoc cum dicit: Omnes gentes ꝛc̃. quiq; terrigene ꝛc̃. ꝓmittens ſe locuturꝝ ſapientiã de diuinis: ꝛ ꝓudentiam de hũanis. ꝛ hoc cum dicit: Os meũ loquetur ſapientiaz ꝛc̃. ꝛ de parabolis legis ꝛ ꝓphaꝝ eis aperire ꝓpoſitõem. ꝛ hoc cũ dicit: Inclinabo ad parabolã aurẽ meã ꝛc̃. q̃ omnia ꝓprie ptinent ad myſteriũ redẽptõis chriſti: vt pz intuenti ꝛc̃. Ex q̃bus rõnabiliter infert q auctoritas iſtius pſalmi nõ niſi egregio pſalmiſte iſrael ẽ attribuenda. In eodẽ pſal. vbi dr̃ in poſtilla: Redimet hõ. interrogatiue.

Additio.

Nulla rõ nec aliq̃ ſignũ apparet in lr̃a hebraica nec latina: q̃re illud q̃ dr̃: Redimet hõ. teneat interrogatiue: vñ meli⁹ vi dicendũ q illa vba intelligunt plane: ſic immediate ꝓcedentia ꝛ ſequẽtia. Pro q̃z intelligẽtia ſciendũ q frat̃ in ſcriptur̃ ꝓcerõez ꝓiuctõnis: q̃ ꝓuenit ex ꝓſanguinitate qñq; ſignificat ſocietatez vl̃ pticipatõem i bono vel in malo. Exẽplũ ꝑmi: Oẽs fratres eſtis vos. Matth̃. xxiij. ca. Exẽplũ ſcõi. Geneſis. xlix. ca. Symeon ꝛ leui frẽs: vñ q; nullus hõ qui ſit frat̃ i crimie cõi hũani generis põt redimere: q; indiget ꝓpiciatõe ꝑ ſe: ꝛ iõ nõ poſſet ꝓpe alijs ſuffragari: ꝓut ad hebre. v. ca. iccirco frat̃ nõ redimet: ſz hõ ſupple q̃ nõ eſt frat̃ in hꝰmodi crimis pticipatõe poſſet redimere. ꝛ hꝰ eſt q̃ dicit: Redimet hõ. ſ. nõ frat̃ in crimie ſed hõ: qua tñ ptãte ꝛ auctoritate talis hõ redimat poſtea declarat. d. Uerũtñ deus redimet aiam meã. in q̃ oñdit q hec redemptõ fcã ꝑ hoiem ſit virtute diuina. Conſequenter aũt declarans quõ frat̃ non redimat cuz ſubdit: Nõ dabit deo placatõem ſuã ꝛc̃. exponat vt in poſtilla interpoſuit tũ: Redimet hõ. int̃ hoc q̃ ꝑdixit: Frat̃ nõ redimet. ꝛ hoc q̃ ſubiũgit: Nõ dabit deo placatõnem ſuã: vt excluderet erroꝛ. poſſz eni q̃s eſtimare q ad nullũ hominẽ ptineret redimẽ exq̃ frater nõ redimit.

In eodẽ pſalmo vbi dicit in poſtilla. Homo cum in honore eſſet non intellexit. Additio.

Ex hoc q hõ eſt capax dei ꝑ cognitõez ꝛ amorẽ nõ ꝓtingit cũ nõ intelligẽ: ſz potiꝰ eõ: vnde ꝓpria vi expoſitõ poſtillatoris̃ i hꝰ vſu: ſz potiꝰ videt dicendũ q honor h̃ intelligit de honore mũdano: de q̃ ſupra loquit circa ꝓncipiũ pſalmi. d. Qui cõfidit in vtute ſua ꝛc̃. de q̃ honore. ſ. mũdano ẽt imediate ſupra loquit cũ dr̃: vocauerũt noia ſua in ꝛris ſuis ꝛc̃. ꝛ talis honor apparens ẽ ꝓpria cã vt hõ non intelligat qz abũdatia ꝛ amor terrenoꝝ intellectũ excecant hũanũ: vnde ꝓpe dicit: Hõ cũ in honore eſſet ꝛc̃. ſ. hũano nõ intellexit: vnde ꝛ cõparat iumentis ꝛc̃.

In eodẽ pſal. xlviij. vbi dr̃ i poſtil. Et auxiliũ eoꝝ.

Hoc q̃ dicit: Ueteraſcet. Additõ.

Hnõ ſignificat idẽ q̃ ceſſabit: ꝓut poſtil. dicit: Nã lz q veteraſcet ꝛ antiquat̃ ꝓpe interitum ſit: vt ad hebre. viij. ca. tñ ex hoc non dr̃ ceſſare: vñ iſta vba: Auxiliũ eoꝝ veteraſcet in inferno a glia eoꝝ. potius vident referẽda ad auxiliũ q̃ hoies hẽre putãt i memoria hoium p⁹ eos relicta: ad q̃ ptinet illud q̃ ꝑ dixerat: Uocauerũt noia ſua in terris ſuis. q̃ q̃dẽ auxilium lz nõ ſtatim deleat cũ morte: tñ veteraſcet in ꝓceſſu tẽporis donec ex toto deleat: iuxta illud Eccles. j. Non ẽ mẽoria ꝑ⁹uz: ſz nec eoꝝ quidẽ que poſtea futura ſũt recordatio. vñ ſẽſus eſt: Auxiliũ eoꝝ. i. hoium q̃ faciũt magna ꝛ fortiora edificia: vt eoꝝ fama perpetuet. Ueteraſcet in inferno. ſ. hꝰmõi auxiliũ ipſis iã in iſerno exiſtentib⁹ languet. Et veteraſcet a glia eoꝝ. hoc ẽ dicẽ q lz illa edificia fortia pmaneãt in multis gnãtõibus: tñ veteraſcent a glia edificantiũ: qz ſepe ꝓtingit eẽ magna ſepulchra ꝛ edificia antiq̃ q̃z noia fabricantiũ ignorãtur: ꝛ ſic veteraſcũt a glia eoꝝ. ſ. edificantiũ. Replica.

In pſal. Audite hec oẽs gentes. poſtil. ſe bñ hz expones eũ de diuino iudicio: quõ i illo nullꝰ puerſus ꝓfidẽs i vtute ſua ꝛc̃. redimi poterit neq; ꝑ fratrez. neq; per ſe.

Burgeñ. exponit de mysterio redēptōis christi sine cōti
nuatōe lr̄e: ⁊ ut ꝓpositū suū elaborare accepit nomen
frīs valde extraneę: vt ille dicat frat alic⁹ q̄ ꝓticipat cuꝫ
eo in crimie: q̄ acceptio nimis extorta ē: nec ꝓbat ꝑ con
cordātiā ꝑ eū adductā: Beñ. xlix. qz symeon ⁊ leui ñ di
cunt ibi frēs rōne
crimiꝭ: ſz rōne ger
minis: q̄uis eoꝝ
posteri fuerāt fu
turi criminoſi: vt
ibidē dicit: nec ſo
nat catholice qđ
Burgeñ. h̄ ꝓtēdit
Pretendit enīz q̄
frat qui iustus est
redimere pōt ꝓ
uum h̄ descriptū

Psal. asaph. XLIX.

Deus deoꝝ dñs lōcu
tus ē: ⁊ vocauit t̄raꝫ
A solis ortu vsqꝫ ad occa
sū: ex syon spēs decoris ei⁹.
Deus manifeste veiet: de⁹
nr̄ ⁊ ñ silebit. Ignis in cōꝰ
spectu ei⁹ exardescet: ⁊ t in cir
cuitu ei⁹ tempestas valida.
Aduocauit celuꝫ de sursū
⁊ terram discernere pplm
suū. Cōgr̄egate illi scōs ei⁹:

videlz ꝓfidentē in vtute sua: ⁊ in multitudie diuitiaruꝫ
suaꝝ gloriātē ⁊c. ꝓꝫ a ꝯrio sensu q̄ argumētū Burgeñ.
sepe grādipendit. Arguit enī sic: Frat in crimie ꝓticeps
in crimine non redimet: igit nō ꝓticeps in crimie: ſz in
nocēs redimere pōt: ꝓns vī falsū ⁊ ō christo q̄ redimit
talē ꝓrauū iudicio diuino damnatū: qz efficacia sue re
dēptōis respicit patiēs dispositū q̄le nō ē id qđ h̄ descri
bit. Bene igit dic postil. q̄ li redimet hō. oz exponi iter
rogatiue: vt sensus sit: exq̄ frat non redimet an forte hō
redimet se. q. d. non ideo sequit: nō dabit deo placatoēz
⁊ ꝑciū redēptōis aie sue: qz est extra statū merendi: ſz la
borabit in eternum. i. affliget: ⁊ viuet adhuc in finem
qz ⁊si desiderabit, mori moꝛs effugiet ab eo. Et h⁹ mō
etiā btūs hiero. exponit hūc passū: cui Burgeñ sine rō
ne audet se opponē. Notat ēt Burgeñ. postil. exponētē
illū passū: hō cum in honore cēt nō intellexit. de hono
re sblimi ⁊ spūali: qz ad imaginē dei creat⁹. Burgeñ. āt
exponit de honore mūdano excecāte ne intelligat: ſz nō
vī ꝓphaꝫ honorē mūdanū sic grādipendē: vt dicat ho
minē in eo esse: sed potius videri eē: ſz loquit de vo ho
nore: de q̄ supra: Elīa ⁊ honore coronasti eū ⁊c. ⁊ cum
carnalis hō de q̄ hic ꝑmo: illū verū honorē non aduer
tit: dī ñ intelligē: q̄ tñ ad hoc creatus fuerat: vt intellige
ret rōem imaginis: subtracto. n. honore imagis nō dif
fert a brutis: iō dicit: Silis fcūs iumentis. subtracto au
tē honore mūdano adhuc remanet hō: ⁊ sepe a bestiali
tate reuertit ad rōcinatōem. Nec ē alicuius ponderi qđ
Burgeñ. dicit deueteraſcē: qz idē ē cū dcō postil. posita
enī resolutōne ꝓ tēp⁹ cessat qđ veteraſcit: vt vult postil.

Deus deoꝝ dñs locutus ē. Psal. XLIX.

Huic psal. in hebreo ⁊ i trāslatōe hiero. iuxta
hebreū ꝓponit talis ti. Psalmus asaph. ⁊ ſz
aug⁹. attribuit ei solū sicut cantori: qz fuit vnus de ꝓnci
palibus cantorib⁹: vt h̄. j. palip. dauid āt sic actori: ꝑm
vo hiero. ⁊ oēs hebreos quibus in hoc magis assentō
asaph non fuit tm̄ cātor: sed ēt ꝓpha: ⁊ fecit hūc psal. ⁊
plēs alios: vt videbit infra. De mā vo h⁹ psal. dicūt ali
qui doctores catholici q̄ psal. iste loquit de datōe legis
in monte synai ad quē venit dns in terrore tonitrui et
fulguris: vt h̄ Exo. xix. Sz ꝯ hoc vī qđ in ꝓncipio hu
ius psal. dī: Deus deoꝝ dñs locut⁹ ē: ⁊ vocauit terraꝫ a
solis ortu vsqꝫ ad occasū. ⁊ ibi est finis ꝓmi vsus in he
breo ⁊ in trāslatōe hiero. iuxta hebreū. Ad datōem au
tē legi mosaice nō vocauit dns hītatores t̄re a sol ortu
vsqꝫ ad occasū: ſz tm̄ pplm iudaicū: cui soli data ē lex
illa: eo q̄ christ⁹ de pplo illo ꝑm carnē erat nasciturꝰ: vt
dcm̄ fuit in pn⁹ exodi. Itē in hoc psal. non fit mentio de
monte synai in q̄ data ē lex mosaica: ſz solū de mōte sy
on: in quo data fuit lex euangelica: qz christus ibi do

nr̄ ⁊ ñ silebit. Ignis in cōꝰ
spectu ei⁹ exardescet: ⁊ t in cir
cuitu ei⁹ tempestas valida.
Aduocauit celuꝫ de sursū
⁊ terram discernere pplm
suū. Cōgr̄egate illi scōs ei⁹:

cuit: ⁊ sup aplos spm̄scm̄ misit ad ꝓfirmatōem euāgelice
legis: iō dī h̄: Ex syon spēs decoris ei⁹. Itē in h⁹ psal. fit mē
tio de reꝓbatōe sacrificioꝝ veteris legis ꝑm q̄ dī infra:
Non accipiā de domo tua vitulos. Et postea: Nūq̄d man
ducabo carnes tauroꝝ. In datōe vo legis in monte synai
nō fuerūt reꝓbata
veteris legis sacrificia
sed magis instituta ⁊
aꝓbata: ꝓpter qđ
dicit Ra. sa. hebreus
q̄ iste psal. loquit ad
lr̄am de rege messia
. i. christo: cui aduēt⁹
erit manifest⁹: qz tūc
fient mlta mirabilia
vtute diuina: in̄ que
vt dicit erit vnū. s. q̄
oēs iudei ꝑ orbē dispersi: q̄si i momēto ꝓgregabunt ad ipz
i hierlm: ⁊ ꝑm h⁹ exponit qđ subdit: Cōgregate illi scōs ei⁹.
Et sic ꝓsequent applicat lr̄am ad suū ꝓpositū: ꝓut potest.
Omittat igit opio ei⁹ q̄tū ad h⁹ qđ ꝓtiet falsitat. s. q̄ xp̄s vē
tur⁹ sit in mūdū: ⁊ iudei ꝓgregādi ad ipz: ⁊ accipiat id qđ ē
vītat. s. q̄ iste ps loq̄t ad lr̄az de rege messia q̄ ē xp̄s dns nr̄
Et diuidit in duas ptes: qz p⁹ describit aduent⁹ xp̄i: 2⁹ vt⁹ sui
euāgelij: ibi Audi ppls me⁹. Prima i duas: ꝑm duplicē xp̄i
aduentū. s. in carnē vel mūdū: ⁊ ad iudiciū: ⁊ p⁹ agit ō ꝑmo
2⁹ de c⁹: ibi De⁹ manifeste veniet. Circa ꝑmū sciendū q̄ dij alij
qñ i plurali dicūt i scripta ꝓphete ⁊ hoiēs sci: qz p alios sūt
ptcipes deitatis. ⁊ h⁹mō dī infra p̄s. lxxxj. Ego dixi dij estis
⁊ filij excelsi oēs: ſz q̄ exponit saluator Joh. x. ca. d. Illos
dixit deos ad q̄s ꝑmo dei scūs ē: ꝑm h⁹ igit dī h̄: a Deus
deoꝝ dñs. i. ille q̄ ē vn⁹ ver⁹ de⁹ ⁊ dñs dñoꝝ. i. scōꝝ ꝓphaꝝ
lz. n. sit dns oium gnālit: tñ istoꝝ ē dns spālit: inq̄tū obedi
unt ei sic fidelis ꝑuus dño suo. b Locut⁹ ē. s. in hūanita
te ꝑ nobis assūpta: vñ dic Joh. viij. Principiū q̄ ⁊ loquoꝛ
vobis. c Et vocauit t̄rā a sol ortu vsqꝫ ad occasū. h̄ est
finis vsus: vt ꝑdcm̄ ē: ⁊ ē sensus q̄ vocauit hītantes in t̄ra
ab ortu sol vsqꝫ ad occasū ad euāgelicā legē ꝑ se ⁊ ꝑ aplos
q̄s misit i mūdū: ꝑm q̄ dī ps. xviij. In oēm t̄rā exiuit sonus
eoꝝ ⁊c. Lex aūt mosaica fuit data tm̄ vni pplo. s. iudaico.
d Ex syon spēs decoris ei⁹. christus. n. docuit euāgeliuꝫ
i mōte syō: ⁊ ad ei⁹ ꝓfirmatōez ibidē spm̄scm̄ sup aplos mi
sit: exq̄ sci ſi ꝓstātes ⁊ loquētes oīb⁹ linguis: vt ide exirēt ad
ꝑdicandū i diuersis ptib⁹ orbis: sic ꝑdcm̄ fuerat Esa. ij. De
syon exibit lex. ⁊ vbū dñi de hierlm: ⁊ h⁹ē qđ dī h̄: d Ex
syon spēs decoris ei⁹. qz puritas legi euāgelice ide deriuata
ē ad alias ptes terre. e Deus manifeste veniet. Hic ꝓñt
agit ō aduētu ad iudiciū: q̄ erit valde manifestus: ꝑm q̄ dic
saluator Mat. xxiiij. Sic fulgur exit ab oriēte: ⁊ appz vsqꝫ
i occidētē: ita erit aduētus filij hois. ⁊ h⁹ē cū dī: De⁹ mani
feste veniet. qz de⁹ in hūana nā appebit in iudicio: in q̄ fuit
iudicat⁹ coꝛā pilato: ſz appebit i forma gloriosa oīb⁹ mani
festa. f Et nō silebit. qz ꝓferet sniaz ꝯ ipios. d. Jte male
dicti ⁊c. ⁊ ꝑ iustis. d. Uenite bñdicti patris mei ⁊c. vt hēt
Matth. xxv. g Ignis in conspectu eius exardescet. h⁹
dī ō igne flagratōis q̄ ꝓcedet, aduētū iudic⁹. h Et in cir
cuitu eius tēpestas valida. intm̄ q̄ admirabit ois creatura.
i Aduocauit celū de sursū. qz angeli cū eo descendēt ad
iudiciū: ꝑm q̄ ipsemet dicit Mat. xvj. Filius hois vēturus est i
glia patris sui cū angelis suis: ⁊ tūc reddet vnicuiq⁹ ſz opa
sua. k Et terrā. qz ad ꝓceptū ei⁹ mortui de ira resurgēt
Joh. v. Oēs q̄ in monumētis sunt audiēt vocem filij dei.
l Discernere pplm suū. tunc. n. discernent pij ab ipijs: si
cut segregāt oues ad hedis: ⁊ ibūt ipi in supplicium eternuꝫ
iusti āt in vitā eternā: vt hī Mat. xxv. iō sb̄dit: m Con
gregate illi. i. xp̄o. n Scōs ei⁹. sic mēbra capiti: ⁊ dirigit

hoc vbū ad angelos scōs: q̄ erūt executores diuini iudicij i hoc. o Qui ordinat testamentū eius sup sacrificia. duplex ār est testm̄. s. vetus ⁊ nouū. Jn veteri ār fuerūt mlta sacrificia: qz impfecta. Jn nouo ār ē vnū pfectissimū i quo christus imolat. s. eucharistia: qđ institutū ē a christo q̄tuz ad id qđ ē essentiale.

Sz circa solēnitatem h⁹ sacrificij multa sūt ordinata a scis patribus noui testamenti: ⁊ eodē mō fuit de sacrificijs veteris legis a scis patrib⁹ illu⁹ tpis ⁊ isti pīes: ⁊ illi christo aggregabuntur. p Audi pplṡ. hic pñt describit vt euangelij: q̄ psistit pncipalit in duob⁹. s. in actoris pditōe: ⁊ sacrificij oblatōe: qz p pditōez actor oia vera pbāt ⁊ ad sacrm eucharistie oia sacra noue legis ordinant. Primo igit ponit pmū: scdo scdm: ibi Nō in sacrificijs. Circa pmū sciēdū q̄ ppria pditio christi: q̄ ē actor euāgelij ē q̄ de⁹ ē ⁊ hō verus in vna psona: vñ dicit leo papa: Patris eni piculi est si in filio dei vera hūanitas: aut patris neget eēlitas. Hūanitatē eni declarauit ini hoies couersādo i nā passibili: deitatē aūt vbis ⁊ scis oñendo: ⁊ hoc ē qđ dr h in psona ei⁹: p Audi pplṡ ⁊c.]christus. n. in psona ppria pdicauit filijs isrl: ⁊ si aliq̄n alijs pdicauit vt samaritanis: tñ h⁹ fuit itararo q̄ p nihilo reputat respectiue: ppt qđ dicit Matth. xv. Nō sū missus nisi ad oues q̄ pierūt dom⁹ isrl. q Et testificabor tibi. vbis ⁊ factis. r Deus deus tu⁹ ego sū. deitatē ār testificat ē vbis Joh. x. Ego ⁊ pr̄ me⁹ vnū sum⁹: ⁊ in multis alijs locis: sīlr factis faciendo miracula p iperium tāq̄ ppria ptāte: qđ est solius deitatis: sz dicit: De⁹ tu⁹. qz nāz hūanā deitati vnitā assūpsit de pplo isrl: qz btā vgo descēdit de semie dauid. Per h⁹ ār q̄ actor euāgelij declarauit suā deitatē: firmitatē dedit vbis ⁊ factis suis: q̄ in euāgelijs ptinent: cū a deo q̄ ē ipa veritas nō possit tradi aliqua falsitas. s Nō in sacrificijs. Hic pñter oñdit euāgelij vt q̄tū ad eucharistie sacrificiū: ⁊ p̄ declarat ppositū: scdo cōcludit intentū: ibi Jntelligite hec. Prima i duas: qz p̄ponitur sacrificioz veteris legis euacuatio: ⁊ scdo sacrificij noue legis stabilitio: ibi Jmmola deo. Circa pmū sciēdū q̄ sacrificia veteris legis habuerūt cursū vsq̄ ad mortē christi: sz extūc fuerūt mortua: poterāt tñ seruari vsq̄ ad publicatōem euangelij: ꝺū tñ hoies nō ponerēt ibi fidē: post publicatōem aūt euāgelij sūt mortifera. dicit g: s Nō in sacrificijs. s. veteris testāmēti. t Arguā te. tāq̄ reprehensibi lē si omittant: ⁊ hoc a tpe passionis: qz vsq̄ tūc offerenda erant ex dei obedientia. v Holocausta ⁊c.]Jn hebreo ⁊ i translatōe hiero. hr̄: Et holocausta tua cozā me sūt sp. ⁊ fm q̄ dicit Ra. sa. ⁊ bñ rōne hui⁹ copulatiue: ⁊ li nō qđ ē i pncipio vsus h resumit: ⁊ ē sensus: Et holocausta tua nō sūt cozā me sp. i. de cetero nō sūt mihi accepta. Et hoc mō loq̄tur scriptura psalmo pcedēti vbi dr̄: Nō dabit deo placatōem suā: ⁊ p̄ciū redēptōis aie sue. subintelligit sīlr non dabit: vt supza dcm̄ ē. x Nō accipiā de domo tua vitulos ⁊c. q. d. sic sacrificia veteris legis nō sūt mihi amplius accepta rōe obedientie: ita nec rōne indigentie: nec a parte

q ordinat testm̄ ei⁹ sup sacrificia. Et annūciabūt celi iusticiam ei⁹: qm̄ de⁹ iudex ē. Audi pplṡ me⁹ ⁊ loq̄r isrl.] ⁊ testificabor tibi: dē⁹ de⁹ tuus ego sū. Nō⁹ i sacrificijs tuis ārguaz te: holocausta aūt tua i ꝓspcū meo sūt sp.] Nō accipiā ꝺ domo tua vitulos: neq̄z ꝺ gregib⁹ tuis hircos. Qm̄ mee sūt oēs fere siluaz: iumēta i mōtib⁹ ⁊ boues. Cognoui oia volatilia celi: ⁊ pulchritu⁹ agri mecū ē. Si ēsuriero ñ dicā tibi: me⁹ ē. n. orb ⁊re ⁊ pleni tu⁹ ei⁹. Nūq̄d mādūcabo carnes tauoz: aut sāguinē hircoz potabo. Jmmola ꝺo sacrificiū laudis: ⁊ r̄d de altissio vota tua. Et inuoca me i die tribulatiōis: eruā te ⁊ honorificabo me. Pec catori ār dixit de⁹: q̄re tu enarras iustitias meas: ⁊ ās sumis testm̄ meū p os tuū:] Tu vo odisti disciplinā: ⁊ piecisti sm̄ones meos rrtroz tuū. Si videbas furē curre bas cū eo:] ⁊ cū adulteris portiō tuā pōebas.] Os tuū abūdauit malicia: ⁊ lin-

animaliū tuoz̄um quasi eis indigeā: quia omnia animalia tam domestica q̄ siluestria mea sunt. y Cognoui omnia volatilia celi. hoc dicit: quia de aliquib⁹ auibus fiebant sacrificia. s. de turturibus columbis et passeribus. z Et pulchritudo agri mecum est. quia fiebant oblatōes in lege de frugib⁹ a Si esuriero nō dicam tibi. i. si ita esz q̄ esurirem non oporteret q̄ a te aliquid peterez: cum omnia in potestate mea habeam: sz quia sicut de⁹ nō indiget talib⁹ p̄pter defectum rerum: sic nec ex cōditione sue nature cui repugnat comedere ⁊ bibere inquantuz deus: ideo sequitur b Nūquid mā ducabo ⁊c. quasi dicat nō. c Jmmola deo.] hic consequenter describitur sacrificij noue legis stabilitio ⁊ primo immolatio huius sacrificij precipitur: secūdo minister indebitus excludit: ibi o Peccatori. Circa primum sciendum q̄ christus instituendo eucharistie sacramentum simul precepit huius sacrificij exercitiū fm q̄ dicit luc. xxij. cum dixisset: Hoc est corpus meū quod prouobis tradetur. statim subditur: Hoc facite i meam cōmemorationem. ⁊ hoc est quod dicitur hic: c Jmmola deo sacrificium laudis. idest sacrificium eucharistie: quod immolatur cum laudibus diuinis. d Et redde altissimo vota tua. que promisisti in baptismo inquantuz ad omnes catholicos: et in susceptione sacri ordinis: vel professione religionis: quantum ad clericos ⁊ religiosos: quasi diceret: sine istis sacramētum eucharistie non reciperetur digne a laicis ⁊ ab inferioribus: nec administraretur digne a ministris ecclesie ⁊ superioribus: ideo subditur: e Et inuoca me. si feceris ista f Jn die tribulatōis. i. tētatōis. g Eruam te. quia sicut dicitur. j. Corinth. x. Fidelis ār ē deus q̄ non patiet vos tētari vltra id quod potestis: sz faciet cū tētatione ꝓuentū vt possitis sustinere. h Et honorificabis me. digne recipiendo vel administrando sacramentū eucharistie. i Peccatori. hic consequenter minister idebit⁹ excludit cū dr̄: Peccatori ār dixit de⁹. ipz repellēdo. k Quare tu enarras iustitias meas. euāgeliū in missa recitādo vel exponēdo. l Et assumis testamētū ⁊c.] qz epla ⁊ cetera q̄ sequunt vel dicunt in missa accipiunt p maiozi pte de veteri vel nouo testō. m Tu vo odisti disciplinā. mādata supiozū ꝓtenen⁹ ⁊ ēt mea: iō subdit: n Proiecisti sermones meos retroz sū. qđ explicat magis in pticulari. o. o Si videbas furē ⁊c.]in furto ei⁹ pticipādo: vl exēplo illi⁹ furtū aliud cōmittēdo: sequēdo ꝓcupiscētiā oculoz. p Et cū adulteris ⁊c.]sequēdo ꝓcupiscētiaz carnis. q Os tuū abūdauit malicia. i. mal⁹ vbis ⁊ supbis sequēdo supbiā vite: vñ sequit: r Et lingua tua ⁊c.]Jn hebreo hr̄: Blasphemiā. pctm̄. n. blasphemie ꝓcedit ex magna elatōe supbie. Scōm aūt lr̄am nr̄am istud refertur ad

deceptõez ꝓximi cũ dr: r Et lingua tua ꝓcinnabat dolos.i. colorabat falsa ꝛ mẽdacia ad ꝓximi deceptõez s Sedens aduersus ꝛc. falso accusãdo eũ in iudicio vel calũniose ipm obiurgãdo. t Et aduersus filiuz matris tue.i. aduersus catholicũ ecclesie mris tue filiũ. v Ponebas scã dalũ. pbẽdo ei occasiõem ruine ex vbis tuis malis ꝛ factis. Scãdaluz eni ẽ ocn vl fcm mi fctũ pbẽs alii occasionez ruine. Oꝛaũt oia mala ista pdcã sunt i mlt̃is ecclesie ministris: tam clericis ꝙ etiã religiosis mal: appet ad sensũ: ꝛ ex hoc pbẽt laicis ꝛ simplicib materie scãdalũ. x Hec fecisti et tacui. qz de mala nra nõ statim punit: sed freqnt differt ꝼm ordinem sapientie sue: ꝛ iõ vr mal ꝙ ñ ọbeat alis pũire: iõ sbdit: y Existimasti iniq ꝛc]. i. ꝙ nõ displiceãt mihi pcã tua eo ꝙ ñ stati punio ipa: sz expecto tps debitũ: iõ sbdit: z Arguã te. saltẽ i mõte. a Et statuã ꝯ faciẽ tuã. p remorsũ ꝓscie tue: q ẽ magna pena i dãnat: ppi qd vocat vmis ꝓscie mordes ꝛ corrodens ꝓtinue Esa. lxvj. Vermis eoꝝ ñ morietur et ignis eoꝝ nõ extinguet. b Intelligite. Hic vltio ponit întẽta ꝓclusio: qz pdcã ad hoc sunt inducta ꝙ mali ante mortẽ corrigant: ꝛ sic p sacrm eucharistie: qd dicit viaticũ ad patria reducant: ꝛ hoc ẽ qd dr: b Intelligite hꝰ q obliuiscimi deũ. et mãdata ꝓtenendo. c Ne qñ rapiat. s. vos de pñti vita. d Et ñ sit q eripiat. qz in inferno nulla ẽ redẽptõ. e Sacrificiũ laudis s. eucharistie: vt dcm est. f Honorificabit me si ꝓmissa debita pnia recipiat ꝛ admistret. g Et illic iter quo ostendã illi. in vtute hꝰ sacrificij. h Salutare dei. i. vita btã in q ẽ salus nra ad quã nos ꝓducat ꝛc.

In psal. xlix. Deus deoꝝ. vbi dr in postilla: Et lingua tua ꝓcinnabat dolos. Additio.

In biblijs hebraicis correctis nõ dr ibi blasphemiã n ecaliq dictõ ad eã ptinẽs: sz ponit ibi q̃daz dictõ q ꝓ pzie significat dolũ in singulari vel fraudem.

In eodẽ psalmo vbi dr in postilla: Sacrificium laudis. i. eucharistie. Additio.

Illic iter. glosa. Illic. i. in sacrificio laudis. Est iter. qz hꝰ sacrificiũ ẽ iter ad deũ. hec i glo. q vr magis ꝓpria hꝰ lre. Et notãdũ ꝙ ꝓput dr Joh. xiiij. ca. Christus ẽ via veritas ꝛ vita. q tria p ordinẽ innuunt in hoc ꝙ dicit: Illic ẽ iter q oñdam illi salutare dei. in hoc. n. q dicit: Illic ẽ iter. oñdit ꝙ ibidẽ est via vt dcm est: cũ aũt sbdit: Quo oñdaz illi. innuit ibi eẽ veritas. id eni qd vere oñdit nõ nisi veritas ẽ. cũ autez sequit: Salutare dei. intelligit vita. s. btã in q est va salus. ꝛ sic ps in pdcis vbis manifeste innuit ꝙ in sacrificio laudis. s. in eucharistia ẽ realit ipse christ: q est veritas via ꝛ vita ꝛc. Psal. L.

Miserere mei deus. Huic psal. ꝓmittit tal titul i hebreo ꝛ in trãslatõe hiero. ꝛ decetero p talẽ modũ loquẽdi intelligat trãslatio hiero. iuxta hebreuz: vt breuius scribat: Ad victoriã ps dauid cũ veniet ad eũ nathan ꝓpha: qñ intrauit ad bersabee. Circa qd sciendũ ꝙ hꝰ nõ fuit ỹmediate pꝰ adulteriũ cum bersabee: sz qñ pꝰ mortez vrie dauid accepit in vxorẽ bersabee: tũc. n. venit nathan ad arguendũ dauid: vt hz. ij. Reg. xij. ꝛ tunc dauid pctm suum recognoscens dixit: peccaui dño: ꝛ de penitẽtia illa fecit psal. istũ ꝛ sic pz actor ꝛ mã hꝰ psal. q diuidit in duas ptes: ꝛ in ꝓma dauid petit culpe remissionẽ: in scda gre restitutõem: ibi Asperges me. Licz ãt ista duo sint idẽ re: qz nõ ỹmittit pctm: nisi p gram iustificantẽ: differunt tñ rõe: qz remissio clpe respicit maculã q̃ abijcitur: iustificatio gram q acqrit. Ꝓzia in duas: qz pꝰ ponit iploratio remissionis 2ª ad hoc inducit allegatio multiplicis psuasionis: ibi Qm̃ iniqtatẽ. Circa ꝓmũ dicit dauid: a Miserere mei deꝰ ꝛc.] ꝛz augꝰ. misericordia miseris necessaria est: ꝛ ideo dauid iplorando magnaz misericordiã ꝓfitetur suam magnam miseriã: ꝛ in hꝰ oñdit culpe sue grauitatẽ. b Et ꝼm multitudinẽ miserationũ tuarz. iplorando miserationũ multitudinẽ: oñdit sue clpe multiplicitatẽ: qz ꝓmo peccauit adulterando: scõo peccatũ suũ celare volendo: ʒ in mõ celandi: qz volebat introducẽ falsũ heredẽ, inducens vriã ad dormiendũ cũ vxore sua: vt sic puer ꝓceptus de dauid ascriberet vrie. q̃rto in hoc ꝙ non potens hoc facere vriam fidelissimum militem suũ fecit occidi ꝓditorie ỹnto. quia occasione mortis ipsius plures alij de seruis dauid fuerũt mortui: vt habet. ij. Reg. xj. c Amplius laua me ꝛc. in hoc. n. ꝙ petit ampliorez lotionẽ ꝛ mundatõem ostendit peccati sui diuturnitatẽ. macule enim in vestibus recenti ꝓtracte de facili abluunt: sz inueterate de difficili. a tpe autẽ quo dauid cõmisit adulterium cum bersabee vsq ad reprehensionem p nathan trãsiuit annus vel circiter: quod pz ex hoc ꝙ puer quem conceperat bersabee ỏ dauid iaz erat natus: vnde ꝛ dixit sibi nathan: filius qui natus est tibi morte morietur. d Qm̃ iniquitatem. Hic consequenter inducitur psuasio ad impetrandam dictam remissionẽ: ꝛ ꝓma accipit ex pte vere penitentie ipsius dauid: ꝓpter quã deus peccata remittit: ꝛ hoc ẽ qd dicit: d Qm̃ iniqtatem meam ego cognosco. q. d. miserere mei: qz iniquitatem meã tanꝙ vere penitens rcognosco. e Et peccatum meũ ꝯ me est semp. i. horriduz mihi est: sicut aduersarius existens ꝓtinue ꝯ me presentialiter. scda rõ accipit ex pte veritatis diuine ad quã ptinet iplere qd ꝓmisit. Ꝓmiserat ãt deus dauid añ peccata ꝓdicta ꝙ firmaret regnũ eꝰ ad posteros: ꝛ ꝙ filꝰ suꝰ edificaret tẽplũ dñi: quã ꝓmissionẽ multi dicebant ipeditã ꝛ frustratam ꝓpt vrie occisionẽ: ꝓpt qd dauid ad peccati sui remissionẽ allegat dicte ꝓmissionis impletionẽ fiendaz dicens: f Tibi soli peccaui. s. tãꝙ iudici: ꝛ punire potẽti. peccauerat. n. ꝯ vriã ꝛ alios occasione hꝰ interfectos: tñ qz erat rex ñ hẽbat iudicẽ ꝛ supiorẽ: q posset eũ punire nisi deũ. g Et malũ coram te feci. ꝛ sbintelligitur remitte mihi. h Ut

tua ꝓcinnabat dolos. Sedens adũsus frem tuũ loq̃ bar]: ẽt adũsũ filiũ matris tue ꝑonebas scandalũ hec fecisti ꝛ tacui. Existimasti iniq̃ ꝙ ero tui silis: arguaz te ẽt sta tuã ꝯ faciẽ tuã. Intelligite hec q obliuiscimi deũ: nec̃q̃ rapiat ẽt nõ sit q eripiat. Sacrificiuz laudis honorificabit me: ẽt illic iter q oñdã illi salutaꝛ dei.

Ad victoriam dauid psalmus cum venit ad eum nathan ꝓpheta qñ intrauit ad bersabee.

.L.

Miserere mei deus: scõm magnam misericordiam tuam. Et scõm multitudinez miserationũ tuarum dele iniquitatem meam. Amplius laua me ab iniquitate mea: ꝛ a peccato meo munda me. Qm̃ iniquitatem meam ego cognosco: ẽt peccatum meuz ꝯ me est semper. Tibi soli peccaui ẽt malũ coram te feci ut iustificer in sermonib tuis

iustifi.i ser.tu.i.vt ꝓmissio tua mihi fcā impleat ꝓut decet tuā veritatē. i Et vincas cū iudicaris.faciēdo ꝫriuz illiuſ qō de te iudicat a multis.ſ.q tua ꝓmissio mihi facta ſit retractata. Jn hebreo hī:Et mūdaber] cū iudicar].i.apparebis mundus adiplendo ꝓmissū:cū tñ de te a mal' iudicet ꝫrium mō ꝑdcō.

Tertia puasio accipitur ex hūana fragilitate ex q̄ pctm̄ eius est remissibile: nō sic āt pctm̄ angeli in q̄ non ē tal' fragilitas : et hꝰ ē qō dī: k Ecce.n. i iniq̄tatib' ꝛc.]qz hō descēdēs ab adaz per carnalē gnātiōem in vnione aie ad coꝛpus ꝓtrahit oꝛiginale peccatū: qō ē ad peccata actualia icliatiuū rōe fomitis remanent] ēt in illis q̄ mūdati sunt ab oꝛiginali inq̄tum ē culpa. l Et i peccatis ꝓcepit ꝛc. repetitio ē eiusdē ad maiozē expssiōez. Quarta āt psuasio accipit ex diuina veritate:et est eadē cū scōa:repetit tñ h sub alīs vbis eo q est efficacioꝛ alīs:sic cōlī fit in psuasionib' q rō magis efficax sub alīs vbis pluries replicatur:dicit g̃: m Ecce.n.veritatē dilexisti.tu q es ipa veritas.q.d.ex ꝓsequēti decēs ē q ꝓmissiones tue verificentur. n Jncerta ꝛ occulta ꝛc.]ad occulta.n.diuine sapiētie ptinent futura ꝓtingentia:de q̄bus erat ꝓmissio ipsi dauid facta de successiōe regni in filīs:ꝛ ō descēsu chꝛisti ō semie eꝰ q.d.decet ut ista ipleant:q nō iplerent nisi pctm̄ mihi ꝛmittꝛes. o Aspges. hic ꝓsi petit dauid gꝛe restitutōem.ꝛ pponit sua petitio:2°ad hꝰinducit multiplex persuasio:ibi Docebo iniqs. Primo g̃ petit gꝛaz iustificatē.d. o Aspges me dñe.i.aspergas. Hebꝛei.n.non hñt optatm̄ moduz sz,p eo vtunt futuro idicatiui. p Hysopo ꝛ mūdaboꝛ. loquit de mūdatōe spūali p modū emūdatōis coꝛpalis:qz emūdato lepꝛosi ꝛ ptaminati ex tactu moꝛticinū fiebat cū hysopo:vt hz in leuitico:ꝛ in hꝰ ꝓsitet dauid se icurrisse lepꝛam ꝛ moꝛtē spūalē. q Lauabis me.i.laues me aqua tue gꝛe:de q̄ dī Ezech.xxxvj. Effundā sup vos aquā mūdā ꝛ mūdabimi ab oībus inq̄namentis vrīs. r Et sup niuē dealbaboꝛ.qz dealbatio spūalis maioꝛ ē coꝛpoꝛali ꝛ melioꝛ:qz ibidē idē ē esse maius ꝛ meliꝰ q̄to spūalia coꝛpoꝛalibus ꝑferunt. Scō petit dauid spm̄ ꝓphetie:q ab eo recesserat ꝓpter pctā ꝑdcā.d. s Auditui meo dabis gaudium.i.des gaudiū auditui meo p hoc q facias me audire auribus mētis reuelatōes tuas sic ante. t Et exultabūt ossa hūiliata.i.tāta erit exultatio in mēte mea q redundabit ad coꝛpus meū in terra hūiliatū:qz ex penitētia dauid iacuit in tra.ij.Re.xij. v Auerte faciē tuā ꝛc.]vt ñ aspicias ea amplius ad puniendū. x Et oēs iniq̄tates meas dele.sic delent scripture de q̄bus nō curat: ꝛ qz hoc nō pōt fieri sine gꝛa iustificante:iō repetit petitōez iam positā ō iustificatōe p gꝛam: sicut effectuose petentes replicant suas petitōes:iō dī: y Coꝛ mundū crea ꝛc.]ꝛ dicit crea:qz gꝛa iustificans de potētia subiecti nō educit:sz in aia a deo creatur. z Et spm̄ rectū.i.recte tendentē in deū. a Jnnoua in viscerib⁹ meis.qō fit p gꝛe restitutōem:2° repetit petitōem de gꝛa ꝓphetie.o. b Ne ꝓiciꝰ me a facie tua.subtrahendo a me tua secreta. c Et spm̄ sanctū tuū.ſ.ꝓpheticū. d Ne auferas a me.mihi nō restituēdo:qz adhuc tūc carebat ipo: iō sb̄dit: e Redde mihi ꝛc].i.salutare tuū me letificans. f Et spū ꝓncipali.i.spūsancto. g Cōfirma me. ꝑseruādo me a recidiuo. h Docebo iiquos. hic consequenī ad ꝑdcām petitōnem impetrandā inducitur multiplex psuasio: ꝛ ꝓma accipit ex pte boni ad alios deriuandi cū dī: h Docebo iniquos vias tuas.q.d.si mihi petenti gꝛaz restituēris boies iniq̄ ex penitētia mea edocti penitebūt: ꝛ sequit: i Vias tuas.i.mandata tua. k Et impij ad te ꝓuertentur. p penitētiam ꝛ dicunt impij ꝓ ꝓrie peccantes ꝫ deuz.iniqui vō ꝓtra ꝓximū: tñ frequēter vnum ꝓ alio accipit. Scōa psuasio accipit ex bono q̄ eueniet ipsi dauid deum laudādo ex restitutiōe sue iustitie.ꝛ hoc ē qō dī: l Libera me de sanguinibus.i.a pena moꝛtis quā incurri:ꝓpꝛ effusionē sanguinuz vrie ꝛ alioꝝ occasione eius interfectoꝝ. m Et exultabit lingua mea iustitiam tuam.videtur q deberet dicere misericoꝛdiam tuam. Ad hoc dicendū q in omnibus dei operibus semp se cōcomitantur misericoꝛdia ꝛ iustitia:ꝛ ideo cum dicitur hic: n Justitiam tuaz. subintelligitur misericoꝛdia tēperata:ꝛ sic fuit in ꝓpposito:quia licet dauid non habuerit tunc penam moꝛtis quam incurrerat in ꝓpria psona:tamen eaz habuit in psona filij sui de bersabee nati:vt habet.ij.Reg.xij.cuz hoc etiam psecutionem grauez sustinuit a filio suo absalon cōtra eum motam in penam huius peccati:sicut dicit.ij.Reg.xij.Suscitabo aduersum te malum de domo tua. o Domine labia mea aperies.i. aperias. vt supꝛa dictum est: ꝛ in hoc petit dauid restitutōnem gratie:quia illi soli qui sūt in gratia possunt debite coꝛam deo os suum aperire ad ipsum laudandū:quia nō est laus speciosa in oꝛe peccatoꝛis: Eccle.xv. Tertia psuasio accipitur ex ꝓmptitudine ipsius dauid ad satisfaciendū:q notat cuz dī: p Qm̄ si voluisses ꝛc].i. patus erā ꝛ sum facē. Circa qō sciendū q sacrificia veteris legis non erant deo accepta de se:sed tm̄ ex fide ꝛ dꝰuotōe offerentiuz: ꝓpi qō dī Gen.iij. Respexit dñs ad abel ꝛ ad munera eius:quia nō respexit ad munera:nisi ꝓpter bonitatem offerentis:ꝛ iō dauid ante remissionē peccati non erat i statu offerendi:ita q sue oblatiōes eēnt deo accepte.remissio āt peccati acq̄rit ex ꝓtritōne sufficiēti:iō sb̄dit: q Sacrificiū deo spūs ꝓtribulatus ꝛc. qz sacrificia deo oblata nō erant accepta:nisi ꝑcedēte ꝓtritōe debita. Quarta āt psuasio accipit ex diuina veritate:qz deus añ ꝓmiserat dauid tēplū edificādū ꝑ filiū suū nasciturū:vt hz.ij.Re.vij.qō ipletuz non

et vicas cū iudicaris. Ecce enī i iniq̄tatib⁹ ꝓcepi sū:] et i ꝑctis ꝓcepit me mr̄ mea. Eccē.n. vitatē dilexisti:incerta et occulta sapie tue manifestasti mihi.] Aspges me dñe hysopo ꝛ mundabor: lauabis me et sup niuē dealbabor. Auditui meo dab gaudiū ꝛ leticiaz: et exultabunt ossa hūiliata. Auerte faciē tuā a peccatis meis: let oēs iniq̄tates meas dele. Coꝛ mūdū crea i me deꝰ] et spm̄ rectū inoua i viscerib⁹ meis. Ne ꝓiciꝰ me a facie tua: et spm̄ scm̄ tuum ne auferas a me. Redde mihi letiziaz salutaris tui:] et spiritu principali cōfirma me. Docebo iniquos vias tuas: et impij ad te cōuertentur. Libera me de sanguinibus deus deus salutis mee: et exultabit lingua mea iustitiam tuam. Dñe labia mea aperies: ꝛ os meum annunciabit laudem tuam. Quoniā si voluisses sacrificium dedissez vtiq: holocaustis non delectaberis. Sacrificiuz deo spūs ꝓtribulat': coꝛ ꝓtrituz ꝛ hūiliatū deꝰ nō dispicies.

fuisset:si dauid ꝓpt̃ pctm̃ vrie mortuus fuisset:fm rigo rē iusticie:ꝛ qz decet deū adiplere ꝓmissū: iō hoc allegat dauid.d. r Benigne fac dñe ꝛc̃].i. ꝓcede magis fm dulcorē misericordie:q̃ fm rigorē iusticie. s Syon.i.monti syon:ꝛ q̃ sit illa bona volūtas ostendit.d. t Ut edificent muri hierusalez.

.i.muri templi in hierusalem ꝓ filium meū: qō fuit edificatū in illa ꝑte vbi ē mons syon:tm̃ cū hoc clausit salomon hierlm triplici muro:vt dcm̃ fuit.iij. Re.iij. v Tūc acceptabis sacrificiū iusticie.i.ꝑ restitutōem iusticie mee sacrificiū meū erit tibi acceptabile.vel pōt hoc referri ad sacrificia salomonis oblata tēplo edificato:quoꝝ acceptatōem dē ostendit per descensū ignis de celo sup ea:vt hī.ij. Paralip. vij. x Tūc iponent ꝛc̃].extūc eni cū maiori deuotō ne ꝛ fiducia obtulerūt ibi sacerdotes sacrificia.

Benigne fac dñe i bōa volūtate tua] syon:ut edificēt muri hierlz. Tūc acceptab sacrificiū iusticie oblatōes ꝛ holocausta: tūnc iponēt super altare tuuz vitulos.]

In psal.l. Miser ē mei de. vbi dī i postilla: Licet ātista duo sint idē in re. Additio.

Et hoc q culpa nō remittit nisi ꝓ grām iustificātē nō sequit q iustificatio ꝓ grām:ꝛ remissio culpe sint idez in re;put postil. vī arguere sz potius oppositū.nā cum grā iustificans sit cā remissionis culpe:sequit q iustificatio ꝓ grām se hēat ad fmissionē culpe sicut cā ad effectū:ꝛ sic sequit q differat i re cū idē nō sit cā sui ipsius:sed veritas hui⁹ ē q si grē infusio ꝛ remissio culpe fm sūam actus cōsiderent idē sūt: cū eodē actu deus largit grām ꝛ remittit culpam:si vero cōsiderent ex pte obiectoꝝ sic differūt sz differētia culpe:q̃ tollit:ꝛ grē q̃ infundit:ꝑma scōe.q.cxij.

In eodē psal.vbi dī in postilla:Ut iustificeris in sermonibus tuis. Additio.

PRomissio fcā ipsi dauid a deo añ peccatū:de hoc q firmaret regnū ei⁹ ad posteros:ꝛ q filiꝰ su⁹ edificaret tēplū oñi:poterat adipleri absq̃ h⁹ q de⁹ remitteret dauid culpaz quā incurrerat. Dato eni q dauid fuisset eternaliter ꝓdēnatus:posset ex eo descendē salomon:vel aliꝰ filiꝰ q̃ edificaret tēpluz:ꝛ ad posteros descendē regnū suum etiā vsq̃ ad chīstuz. Chīstus eni ex multis descendit peccatoribꝰ:vt pz in eꝰ genealogia:vnde hoc qō dī:Ut iustificeris in sermonibꝰ tuis .nō bñ intelligendo exponit:ut ꝓmissio tua mihi fcā adimpleat;put postil.exponit:sed ꝑdcā vba meliuſ vident exponenda fm glo.q̃ in hoc loco sic dicit: Precat ḡ dauid vt ꝑcat:vt sic ipleat qō ꝓmisit de venia igemiscentis.d. Quacūq̃ hora pectōr ingemuerit oium iniq̃tatū ei⁹ nō recordabor.q.d. Jō me mūda vt iustificeris in fmonibꝰ tuis:q̃ sūt de ꝓmissiōe venie ingemiscenti. Et vincas.i.cōuincas eos:q̃ dicūt q nō ꝑceres mihi:eo q grauiter peccaui. Cū iudicaris ab eis. Dec in glo. Nec mirū si deus dī iudicari ab hoīe:nā fm glo. deus tāte iusticie ē:vt se cū hoīe vellet iudicari:vñ Esa.v.ca. Judicate inī me ꝛ vineam meā. Si āt dicat q sermōes illi de venia ꝓcedēda ingemiscenti fuerūt dicti ꝑ Ezechielē q̃ magno tpe fuit pꝰ dauid. Ad hoc dicēdū q etiā moyses q̃ pus fuit:hoc idē vī asserere Exo.xxxiij. vbi dic: Dominator dñe deus misericors ꝛ clemēs ꝛ patiens :ꝛ multe miseratōis ac veraxq̃ custodis misericordiā i milia auferens iniq̃tatē ꝛ scelera atq̃ pctā ꝛc̃. qō intelligit circa penitentes. Jn hebreo autem vbi nos habemus: Et vincas cum iudicaris.habet: Et mundes cū iudicabis.quod magis correspondet sensui ꝑdcō:hoc ē dicere iustificādo seu verificādo sermones tuos de venia ꝓcedenda peccatoribꝰ mūdabis peccatorem .s.penitētē cū ipm iudicabis ꝛc̃. Jn eodem psal. vbi dī in postilla: Dicit igit: Ecce eni veritatem dilexisti. Additio.

Successio regni in filijs dauid ꝛ descensus chīsti de semine eiꝰ poterant ipleri ēt si peccatū nō fuisset remissum ipi dauid:vt dcm̃ ē: sz vba hec: Ecce eni veritatē dilexisti incerta et ꝛ occulta sapiētie tue mānifestasti mihi.alii vident exponenda.s. vt referant ad reuelatōem fcām ipsi dauid penitenti ꝑ nathan ꝓphetam dicentem sibi:Dñs transtulit a te peccatuz tuū.ij.Reg.xij.ca.que quidē remissio erat incerta multis: imo fere oēs scientes grauitatem delicti ipsius dauid credebant oppositū:sz erat vera ꝛ occulta apud sapientiā diuinaz:ꝛ manifestata dauid ꝑ ꝓphām:vnde dicit sic: Exquo remissio peccati mei:sz sit incerta hoībus ꝛ occulta: tamen eam mihi manifestasti:ꝑcor ergo vt eam ad pfectum i publicuz adducas:vnde ꝓprie subiungit: Asperges me domine hysopo ꝛc̃.naz Leuit.xiiij.vbi agitur de ritu leprosi mūdati:quod significat peccatorem cui iam culpa ē remissa. Legit q cū sacerdos inuenerit leprā eē mūdatā:facit circa eum quedam cerimonialia: inter q̃ cum hysopo aspgit leprosum illum iam mundatū:vt ibi latius ꝓtinet:ad quē ritum referēda sūt verba dauid in hoc loco.q.d. exquo iā manifestasti mihi ꝑ ꝓphām occulta sapientie tue.s.remissionem peccati mei ꝑ quā sū vere mundat⁹:sz occulte: iam nō restat nisi vt ritu sacerdotali asperges me hysopo ꝛ mūdabor.s.in publicum.

Replica.

In psalmo Miserere mei deus Burgeñ. de remissiōis culpa:ꝛ iustificatiōis idētitate volēs aliq̃d dicere ꝓtra postillatorem sese inuoluit dicens ꝓmo iustificationem fore cām remissionis:ex hoc arguit q non sunt idez in re: qz nihil ē causa sui ipsius: sed illud dictum suum non videt habere veritatem:quia ꝓrior est ō cōmuni lege remissio q̃ iustificatio:ideo vulgo dicitur q expulsio vicij virtutis me retur ingressum.nullum autem posterius est causa ꝓris: vt sic.Dicit scōo q est idem actus remissio ꝛ iustificatō.qō dictum etiā non videtur verū:quia stat q detur gratia ꝛ non remittatur culpa:sicut in beate virginis conceptione iuxta doctrinam schole fratrum minorum.Unde de idētitate ꝛ distinctione remissionis culpe ꝛ infusionis gratie:siue quo ad actus:siue quo ad obiecta:grandis disputatio ē inter scotistam ꝛ thomistaz.vide de hoc scotum li.iij.di. xvj.q.ij. Jn eodem psalmo circa passum illum: Ut iustificeris in sermonibus tuis.cum postil.exponit eum de verificatione ꝓmissorum factoꝝ ipsi dauid de firmitate regni sui ad posteros ꝛc̃.Burgeñ.exponit de veritate sermonuz domini quibus dicitur: Quacunq̃ hora peccator igemuerit ꝛc̃.sed replicat ꝓtra se q illi sermones de venia concedenda ingemiscenti fuerunt eꝛechieli longe post tēpora dauid dicti:non igitur dauid potuit ea exemplariter allegare iō adducit aliam auctoritatem de Exo.xxxiij.sed illi sermones nō sunt ꝓprie dei:sz moysi:ꝛ sic esset sensus:Ut iustificeris in sermonibus moysi.cui⁹ ꝓprie sunt:vt pz in loco allegato.Per idē pz q̃tū valeat qō Burgeñ.sōdit,circa vsum: Ecce enim veritatem dilexisti. nam stante iudicio hominū q ꝓpter grauitatem peccati dauid deus nō pmittit filiū suū regnare post ipsū:nec chīstū nasci ex eiꝰ semie optime locum habet expositio postil.q autē hoies hēbāt illam opinionem ostendit Burgeñ.circa psal. Domine ꝑ basti.allegans ad hoc illud psalmiste. Multi dicūt anime mee non ē salus illi in deo eius.

Quid gloriaris. Psal. LI.

Huic psalmo p̃mittit talis ti. i hebreo: Ad victoriã p̃s dauid qñ venit doech idume⁹: & annunciauit sauli & dixit ei: venit dauid in domũ achimelech: & in trãslatõe hiero. ponit ti. eiusdẽ sententie: lz v̊ba aliquãtulũ sint mutata. De hac aũt annũciatiõe hẽt: j. Reg. xxij. qz cũ saul turbat⁹ de hoc q̃ dauid euasisset man⁹ ei⁹ ꝓquereret de fuis fuis tanq̃ fautoribꝰ ipi⁹ dauid: iste doech dixit sauli q̃ videat dauid in domo achimelech sacerdot⁹: & q̃ dederat ei panes & gladiũ adiũgens etiã falsũ ꝑm opinionẽ aliq̃rũ: sic modus ẽ relatoꝝ. s. q̃ achimelech ꝓsuluisset ꝑ dauid deum: tñ ꝓriũ vi mihi ꝓbabili⁹. s. q̃ ꝓsuluit sic ibidẽ plenius fuit expositus: ꝓpt quod saul irat⁹ iussit sacerdotes vxores & puulos eoꝝ interfici: & citatẽ eoꝝ ꝺstrui: c⁹ iussiõis doech cũ suis satellitib⁹ fuit executor: vt ibidẽ hꝫ: & de h⁹ fecit dauid psal. istũ: & diuidit i duas ptes: qz ꝑmo malicia doech arguit: 2° innocentia dauid oñdit: vt oppolita iuxta se posita magis eluceſcãt: ibi Ego aũt. Prima in tres: qz ꝑ⁹ dauid arguit doech maliciã: 2° ꝓdicit penã: ibi Propterea destruet te: 3° oñdit vtilitatis ꝓsequẽtiã: ibi Videbũt iusti. Circa ꝑmũ dicit a Quid gloriaris i malicia. q. d. hec ẽ pessima gl̃ia: qz ꝑ pria ẽ illoꝝ q̃ peccãt ex certa malicia & habitu: signũ. n. habitus gnãti ẽ delectatõ i ope. ij. ethicoꝝ: ꝓpt qđ dr̃ puer. j. Qui letant cũ malefecerint: & exultãt in reb⁹ pessimis. b Qui potẽs es in iniq̃tate. i. potenț exercuisti iniq̃tatẽ sacerdotes vxores eoꝝ ac puulos occidẽdo: vt dcm̃ ẽ. In hebreo & in trãslatõne hiero. sic hꝫ: Quid gloriaris in malicia potens mia dei tota die. ita q̃ li tota die qđ ẽ ꝑncipiũ vsus scõi in trãslatõe nra ẽ finis ꝑmi in hebreo & in trãslatõe hiero. & ẽ sensus: Quid gloriaris in malicia potẽs. i. qđ gloriaris eo q̃ maliciã tuã potenț exercuisti in ope & in sacerdotũ occisione. Misericordia dei tota die. i. mia dei q̃ tota die sustinet te in vita: debuisz te retraxisse a tãta malicia. c Tota die iniusticiã cogitauit lingua tua. In hebreo & in trãslatõe hiero. sic icipit vsus iste: Insidias cogitauit lingua tua. tñ nõ mutat snia: iste. n. doech q̃si ꝓtinue insidiabat dauid & amicis ei⁹ ipsos sauli falso accusando: qđ erat iniustum. d Sic nouacula acuta fecisti dolũ. nouacula bñ acuta aufert pilos q̃si insẽsibiliter. Doech aũt sic dolositates suas colorabat q̃ saul nõ ꝓcipiebat: & qz faciebat h⁹ ex habitu: q̃ causat delectatõem in ope: vt dcm̃ est: iõ seq̃t: e Dilexisti malitiam &c. & pz lra vsq̃: f Dilexisti oia v̊ba ꝓcipitatõis .i. v̊ba saulis qb⁹ ꝓcipitant ꝓcepit sacerdotes occidi: ad qđ eũ induxisti. g Lingua dolosa. vt pz p ꝑdcã. h Propterea hic oñit dauid in spũ ꝓphetico ꝑdixit ipsius doech penaz dicẽs: Propterea deus destruit te in finẽ. licet mõ sis potens cum rege. i Euellet te &c. Jaiam de corpe auferen⁹. qđ fuit impletũ i mõte gelboe: vbi doech iusto dei iudicio interfecit se: ꝓut dcm̃ fuit. j. Reg. vlt. k Et radicẽ tuaz de tra viuentiũ. h⁹ fuit ipletũ qñ dauid fecit interfici filiũ doech in q̃ sperabat p⁹ mortẽ suã manere: sic in q̃dã radice remanente: vt dcm̃ fuit. j. Reg. vlt. & ij. Reg. j. l Videbũt iusti. Hic ꝓñit ponit vtilitatis ꝓntia: qz iusti videtes punitõem iniq̃z: ex h⁹ magi firmant in bono: & ꝓtenũt ꝑ speritatẽ maloꝝ: & h⁹ ẽ qđ dr̃: l Videbũt iusti. s. doech destructõem. m Et timebũt. magi offendẽ deũ q̃ ante. n Et super eũ ridebũt. cõtenentes ei⁹ ꝓsperitatem ꝓteritam o Et dicẽt &c.] per bona merita. p Sz sperauit i multitudine diuitiarũ suaꝝ. q̃s male acq̃siuit sauli adulãdo: & munera ab illis q̃ hẽ bãt negociari cuz rege male accipiẽdo. q Et ꝑualuit. ad tps: qz inimicus sauel erat potentissim⁹: vt hẽt j. Re. xxij. r In vanitate sua. qa ꝓsperitas ei⁹ tñsiuit velut vmbra. s Ego aũt. hic ꝓñter oñdit ipsius dauid innocentia: qz ꝓpter doech et saul⁹ maliciã nõ reliq̃t suã innocentiã: qđ pz ex h⁹ q̃ sauli bis in sua manu tradito bis a morte pepercit: vt habet j. Regũ. xxiiij. & xxvj. & hoc est qđ dicit: s Ego aũt &c.] non est per hoc intelligendum q̃ aliqua arbor olive esset iuxta domum dei: quia precipit Deut. xvj. Nõ plantabis lucũ iuxta altare dñi dei tui: neq̃ vllam arborem: sed per oliuam fructiferam h̃ intelligit oleũ qđ ꝺ fructu olive exꝑmit: quo lucerne i domo dei repleb⁹ tur: ꝑm q̃ dr̃ Leuit. xxiiij. Precipe filijs israel: vt offerant oleũ de lignis oliuarũ purissimũ ad cõcinnandas lucernas: istaꝝ aũt lucernarũ aliq̃ ardebãt de nocte & de die: lz plures arderent de nocte: est igit sensus: s Ego aũt sic oliua &c. i. sic fruct⁹ olive ẽ fomentũ luminis continue in domo dei: sic innocentia mea lucebit coram deo nec extinguetur p doech vel saulis nequitiaz. t Speraui in misericordia dei in eternuz &c. i. non tm̃ in vita ꝑnti: sed & in futuro: ideo subdit: v Confitebor tibi in seculũ. confessiõe laudis. x Quia fecisti. mihii m sericordiã in ꝑnti. y Et expectabo nomẽ tuũ. in futura retributõne iustoꝝ. z Qm̃ bonum est &c.] qui laudant ꝓtinue nomẽ tuũ: sed in conspectu iniquoꝝ nõ est bonũ: qui frequenț verbis & factis blasphemãt ipm.

Moraliter autem posset exponi psalmus iste de q̃libet iniquo detractore: qui per detractiones & adulationes suas excitat aliquẽ potentem ad innocentum psecutõem: ꝑ quo consequitur finaliter penaz eternam: & cũ hoc aliquando tẽporalem. & ad hoc consideratis ꝑdcis põt de facili applicari lra h⁹ psalmi.

In psal. lj. Quid gl̃iar. vbi dr̃ i postil. Circa ꝑmũ dic.

Ad uictoriam psalm⁹ dauid qñ uenit ad eũ doech idumeus & nunciauit sauli & dixit ei: uenit dauid i domũ achimelech. .LI.

Quid gl̃oriaris i malicia: q̃ potẽs es i iniq̃tate? Tota die iniusticiaz cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolũ. Dilexisti maliciã sup benignitatẽ: iniq̃tatẽ magi q̃z loqui equitatẽ. Dilexisti oia v̊ba ꝓcipitatõis: lingua dolosa. Propterea de⁹ destruet te i finẽ: euellet te & emigbit te ꝺ tabernaculo tuo.] Et radicẽ tuã ꝺ tra uiuentiũ. Videbũt iusti & timebũt: & super eũ ridebũt & dicẽt: ecce hõ q̃ nõ posuit deũ adiutorẽ suum.] Sed speauit i multitudine diuitiaꝝ suaꝝ: & ꝑualuit in uanitate sua. Ego aũt sic oliua fructifera in domo dei:] speraui i mia dei i eternuz & in seculum seculi. Confitebor tibi i seculũ qđ fecisti & expectabo nomẽ tuũ: qm̃ bonũ in ꝓspcũ scoꝝ tuoꝝ.

Additio.

Littera hebraica sic hꝫ: Quid gloriaris in malicia o potẽ⁹ mia dei tota die. qđ sic exponit abenhazra: & bñ vt videtur. o potẽs. i. doech q̃ ꝑtũc potẽs erat apud regẽ saul. Quid gloriaris in malicia. i. in vanuz gloriaris in tua malicia me psequẽdo: nã mia dei tota die ẽ: q̃ me pteget a tua psecutõe. qđ ꝓsonat cum fine psalmi vbi dr̃: Ego aũt sic oliua &c. speraui in misericordia dei.

Dixit insipiens. Psal. LII.

Huic psalmo in hebreo ꝑmittitur talis ti. Ad victoziã super mahalat eruditõ dauid. Et dicũt aliq̃ hebrei q̃ mahalat ẽ hic nomẽ instrumẽti musici cui appꝛopꝛiabat cãt' h' ps. Alij ãt dicũt q̃ significat chor: ꝛ h' mõ accipit hiero. i tñsla tiõe sua: vbi põit talẽ titulũ: Victori p chor eruditio dauid. ſm ergo hãc significatõnem quã credo veriorẽ sensus h' ti. ẽ: q̃ dauid fecit hũc ps. decantãõ a choꝛo leuitarũ cum q̃dã conatu victozie sic supꝛa frequenter ẽ expositũ. In aliq̃bus ꝛ bliſ ti. ꝑdcõ additur ꝑ amalech: ſz hoc ẽ falſũ: q̃ hebꝛeus ꝛ hiero. nõ hñt: nec psal. iſte fuit fcs ꝫ amalech: vt videbit i ꝓcessu Sciendũ ẽ q̃ psal. tertiusdecim' ẽ multũ silis isti in sentẽtia ꝛ vbis: vt pz intuenti: ꝓpi q̃ dicit Ra. ſa. q̃ dauid fecit hunc ps. ꝫ Titũ q̃ destruxit tẽplũ scõm: ꝛ pplm iudaicũ ptim iterfecit: ꝛ ptim captiuauit: sic feccrat psal. xiij. ꝫ nabuchodonoſoꝛ regẽ babylonis: q̃ ꝑmũ tẽpluz destruxit ꝛ pplm captiuauit. Dicit ẽt Ra. ſa. q̃ in aduẽtu messie tẽplũ reedificabit ꝛ iudei p oꝛbẽ dispsi ibi in momẽto ꝓgregabunt. Sz h' ẽ falſũ ꝛ erroneũ: vt supꝛa dcm ẽ frequent: ꝓpi q̃ psal. iſte põt exponi de afflictõe iudeoꝝ p regnuz grecoꝝ quo mlti iudei fuerũt infecti ꝛ multi captiuati: ꝛ maxie tpe antiochi illustris: ꝓpter cuius tyrãnidẽ iudei: q̃ remanserant in ꝛa fugerunt ad montes: ꝛ ad alia loca relinquẽtes oia q̃ hẽbant in ciuitatib' ꝛ villis: vt hz. j. Macha. ij. ab hac ãt miseria seu captiuitate fuerũt subleuati p machabeos: q̃ ciuitatem ꝛ templũ recuperauerũt: ꝛ infideles ò iudee finibus eiecerũt: q̃ ò puidens dauid in spũ fecit hũc ps. q̃ diuidit in ãtuoꝛ ptes: q̃ p' ꝺscribit grecoꝝ ꝛ spãliũ ãtiochi malicia 2ª examinatio diuina: ibi Dc' ò celo ꝓspexit. ꝫ debita pena: ibi Nonne scient. ꝛ 4ª liberatio ppli ex dei mĩa: ibi Quis dabit. Circa ꝑmũ dr: a Dixit insipiẽs. i. antiochus. b Nõ ẽ deus. q̃ cultũ veri dei amouit ò hierusalẽ ꝛ ciuitatibus iudee: ꝛ idolũ posuit sup altare dei vt hz. j. Machabeoꝝ. j. ꝛ sic fcõ ꝛ vbo negabat vez deum. c Corrupti sunt. pctõ luxurie: greci. n. erãt luxuriosi: ꝛ de antiocho nobili q̃ fuit figura antichzisti dicitur spãliũ Dañ. xj. ca. ꝛ erit in ꝓcupiscẽtijs feminarum. d Et Abominabiles fci sũt. pctõ idolatrie: q̃ vocat abominatio frequent in scriptura: ꝛ de antiocho dicit j. Macha. j. q̃ edificauit abominandũ idoluz sup altare dei. e Non ẽ q̃ faciat bonũ. ſ. meritoꝛiũ: q̃ fieri nõ põt sine fide ꝛ charitate: lz aliq̃ facerẽt aliq̃ bonũ de genere. Non est vſq̃ ad vnũ. hoc nõ ẽ in hebꝛeo: nec in trãslatõe hiero. ſz ifra ponit vbi exponet. f Deus de celo. Hic ꝓñ ponit examinatõ malicie cũ dr: Deus de celo ꝛc.] q̃z nihil penitus latet ipm: ꝛ hoc spãliũ dr ꝫ illos q̃ negabãt diuinã ꝓuidẽtiã se extendẽ ad act' hũanos. g Ut videat si ẽ intelligẽs. p verã cognitõnem. h Aut reqrens deũ. p bonã opatõez. q̃les aũt inuenti fuerit sbdit: i Oẽs declinauerũt. a rectitudie iusticie. k Simul inutiles fci sunt. i. inepti ad ꝓsecutõnez vite btẽ sic̃ medicia dr. iutiliſ: q̃ ẽ inepta ad consecutõnem sanitatis. l Nõ ẽ q̃ faciat bonũ. exponat ut supꝛa. m Nõ ẽ vſq̃ ad vnũ. q̃ ò duplicit exponit: vno mõ incluſiue: vt sit sẽſus q̃ nec vnicus taľ repit in eis. ſ. in hoibus antiochi: q̃z sine fide ipossibile ẽ placere ò: hebr. xj. Alio mõ excluſiue: vt sit sẽſus In oibus pplis nõ ẽ nisi vn': q̃ de deo habeat legẽ veraz ꝛ cultũ. ſ. ppls iudaic': cui data fuit lex in mõte synai: de q̃ datõne dr ifra ps. cxlvj. Nõ fecit taliter oi natõi: ꝛ iudicia sua nõ manifestauit eis. n Nonne scient. Hic ꝓñ ponit ò terminatio pene debite cũ dr: Nonne scient ꝛc]. q. d. ũo ipsi sciẽt dei iusticiã p pene iſligẽde experiẽtiã vñ in pſona taliũ dr:

Victori per chorum eruditio dauid. LII.

Dixit insipiens in corde suo: nõn ẽ deus. Corrupti sunt et abois̃biles facti sũt iniqtatibus: nõn ẽ q̃ faciat bonuz. Dc' de celo ꝓspexit sup filios hoium:] vt videat si est itelligẽs aut reqrens deuz. Omnes declinauerũt simul iutiles facti sũt: nõn ẽ qui faciat bonuz: nõ est vſq̃ ad vnum.

Nõne sciẽt omes qui operantur iniquitatez:] qui deuorant plebez meam vt cibuz panis:] Deum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore vbi non fuit timor.] Qm̃ deus dissipauit ossa eorũ q̃ hoib' placẽt:] ꝓfusi sũt qm̃ de' spꝛeuit eos] Quis dabit ex syon saluta re isrl: cũz ꝓuerterit de' captiuitatẽ plebis sue] exultabit iacob ꝛ letabitur isrl.]

Sap. v. Lassati sum' in via iniqtatis ꝛ pditõis ꝛc. ꝛ sbdit postea: Talia dixerũt hi q̃ i iferno positi sũt. o Qui deuorant ꝛc]. i. ita delectant i spoliatõe ꝛ occisiõe inocẽtũ: acsi comederent bonũ cibũ. p Deũ nõ inuocauerũt. qz ñ crediderũt in eũ: ꝓpi q̃ dr Ro. x. quo inuocabũt eũ i quẽ nõ crediderũt: q Illic trepidauerũt ꝛc.] ſm q̃ scribitur Pꝛouer. xxviij. Fugit ipius nemine pſequẽte. ꝓpi. n. mala q̃ fecerũt timent in oi loco sibi insidiari: ꝛ in oi cibo impotionari: ꝓpi q̃ dicit Boetius. ij. de ꝓsolatõe de dionysio tyrãno: q̃ ꝓpi mala q̃ fecerat erat in continuo timore sozti sue piculoꝝ expertus tyrannus regni metus pendẽtis sup vertice gladij terroꝛe ꝛ similauit: cũ enĩ q̃dam amicus suus dicẽt eũ felicẽ: fecit eũ sedẽ in solio regali: ꝛ optima cibaria fecit apponi: ꝛ sup caput sedentis gladiũ acutissimũ tenui filo appendi: quẽ pcipiẽs ille q̃ sedebat nullo mõ comedere poterat: ſz p timore timebat ꝛ pallebat: tũc dixit ei dionysius: Quõ dicis me felicẽ: q̃ ꝓtinue suz in tali statu q̃li tu es mõ: r Qm̃ deus dissipauit ossa ꝛc]. i. vtutẽ eoꝝ: Qui hoibus placent: sicut sũt vane glozioſi applausu hoium: ꝛ adulatoibus delectati de diuino bñplacito nõ curãtes. In hebꝛeo hz: Deus dispgit ossa obsidentiũ te. ꝛ in trãslatõne hiero. Circũdantiũ te ꝛ idẽ est: ꝛ refert ad antiochũ ꝛ eius exercitũ: qui obsederunt ꝛ destruxerũt ciuitates iudee: sed ipsi postea fuerũt fugati ꝛ debellati a machabeis: ꝛ antiochus miserabiliꝫ mozt̃uus fuit in mõtibus: cadẽs. n. de curru habuit ossa collisa: ꝛ tãdẽ miserabiliꝫ mozt̃u' est: vt hz ij. macha. ix. s Confusi sũt ꝛc.] intm̃. n. fetebat antioch' ex languoꝛe a deo immisso: q̃ eius fetoꝛe exercitus grauabatur: vt ibidem habetur: quod erat maxima confusio sibi ꝛ toti exercitui. t Quis dabit. Hic consequenter describitur populi liberatio ex dei misericozdia: ꝛ loquit dauid per modum optantis ad exprimendum desideriũ huius liberationis dicens: t Quis dabit ex syon. idest ex habitantibus seu ministrantibus in templo: quod erat in monte syon. v Salutare isrl. i. remediũ cõtra antiochũ ꝛ eius exercitum: ꝛ hoc fuit adimpletũ quando dominus dedit constantiaz ꝛ audaciã mathatie ꝛ filijs ei' ad pugnandũ ꝑ populo: qui mathatias fuit sacerdos ministrans in templo ꝛ mansit in hierusalem: vt habet. j. Macha be. ij. x Cum ꝓuerterit dominus captiuitatem ꝛc.] inductam per antiochum. y Exaltabitur iacob ꝛc.]

qđ fcm̃ fuit qm̃ iudas machabe⁹: ⁊ ppl's q̃ erat cū eo recuperata ciuitate mūdauer̃t tēplū reedificātes altare: ⁊ sup illō offerentes cū gaudio magno: vt hī. j. Macqa. iiij. vñ ibidē dī: Fcā est letitia in ppl'o magna valde. Moralit aūt pōt exponi p̄s iste de q̃libz pctōre in malis suis obstinato: q̃ lz ꝓfiteat deum v̄bis: negat tn̄ factis: ꝟz illud apl'i ad Titū p°. Confitent se nosse deū: factis āt negāt: cui⁹ malitiā deus examiat' et punit: ⁊ innocentē de manu ei⁹ eripit. ⁊ huic sn̄ie de facili ꝓsiderat' pdcis pōt littera applicari.

In psal. lij. Dixit insipiens. vbi dicit in postilla: Propter qđ p̄s iste. Additō.

Ad victoriā organis eruditio dauid qm̃ venerūt ziphei ⁊ dixerūt sauli: nōne dauid abscōditus ē apud nos. .LIII.

DEus in nomie tuo sal̄ uū̃ me fac: et in v̄tute tua iudica me. Deus exaudi oratione⁹ meā: auribus percipe verba oris mei.

PSalmus iste magis ꝓprie pōt exponi p̄supposita v̄itate fidei de antichr̄isto: ⁊ de afflictōe fideliū̃ p ipsius tyrānicaz ptātem: cui⁹ antichr̄isti figura fuit antioch⁹: put cōit tenet a q̃ afflictōe maxia liberādi sūt p chr̄istū. Ad qđ attendendū̃ est q̃ sic in p̄s. xiij. q̃ p maiori pte assūlat huic: agit ō iudeo chr̄istū in psona ꝓtemnēte: q̃ rōne de ipso iudeo ꝓprie dī: Dixit insipiēs in corde suo: nō ē de⁹, put in additōe sup eundē psal. fuit oñsū: sic in hoc p̄s. agit de antichr̄isto cui⁹ p̄ncipal' ⁊ ꝓpa nequtia ꝓsistit in negādo chr̄istū eē deū: ⁊ sic ꝓpe de ipso posset dici: Dixit insipiēs in corde suo: nō ē deus. nā lz antichr̄ist⁹ in ore suo vex deū ꝓfiteat eē in mundo cū legē pētateuchā asserat verā eē: cui⁹ legis cerimonialia ⁊ iudicialia ⁊ h⁹mōi restaurare attērabit: vt doctores cōiter dicūt: in q̃ lege manifesta sūt testimonia de deo: nihilomi⁹ tn̄ in corde deū negat vex: negādo chr̄istum eē vex deū eo mō q̃ supra fuit expositū in pdcā addutōe: vñ isti duo psal. ad inuicē correspondēt sic p̄mū ⁊ vltimū vni⁹ rei: nā sic pse cutio iudeoꝝ fcā in capite chr̄isto fuit ꝓma ⁊ p̄ncipal' inter oēs eccl̄esie p̄secutōes: sic p̄secutō antichr̄isti ē vltima ⁊ maxime p̄ncipal' inī p̄secutōes eccl̄esie in chr̄isti mēbris ꝓpetratis: Et iō iste psal. distinguend⁹ est ⁊ exponēd⁹ sic cōpar sus. s. xiij. exceptis duobus v̄sibus: q̃ nō ponunt eodē mō in vtroq; psal.. s. qz vbi dī i p̄s. Qm̃ dns in gnātōe iusta ē. cōsiliū inopis confudisti: qm̃ deus spes eius est. in hoc p̄s. legit: Qm̃ de⁹ dissipauit ossa eoꝝ q̃ hoibus placēt ꝓfusi sūt: qm̃ deus sp̄euit eos. Prim⁹ v̄sus fuit expositus in additōe super pdcm̃ psal. applicādo illa v̄ba ꝓprie ad iudeos: q̃ ꝓsilia xp̄i iopis ꝓtēpserūt: vide ibi. Sz v̄sus ꝓtentus i hoc p̄s. s. Qm̃ deus dissipauit. ꝓprie applicat ipīs adherentib⁹ ātichr̄isto q̃z ossa. s. mēbra erunt dissipata: qz sepata a regno dei: ⁊ ēt int̄ se ꝓfracta in ōriū mēbroꝝ chr̄isti: cuius os nemo ꝓfregit: vt in epl'a ad timo. ij. cap. vñ qz hec p̄secutio vltia imminat in sepatōe pfecta mēbroꝝ chr̄isti a diabolo ⁊ antichr̄isto ⁊ eoꝝ mēbris: Iccirco postq̃ hic p̄s dixit de reprobis q̃ nia de⁹ dissipauit ossa eoꝝ: q̃ hoibus placent. s. ātichr̄isti et seq̃ciū ei⁹: q̃ hoibus placebūt largiēdo eis bona tpalia: de q̃ bus dicit: Qm̃ deus dissipauit. i. sp̄euit Eos. statim subiunxit de electis: Quis dabit ex syon salutare isr̄l' cē. iuxta illud Matth. xxv. Ibunt in vitā eīnā. ⁊ sic ꝓfūdit manifeste insipiens. s. antichr̄ist⁹: q̃ dicebat in corde suo: Nō ē de⁹. q̃ qdem v̄ba. s. Quis dabit ex syon cē. ⁊ cuz auerterit dns captiuitatē plebis sue: que in vtroq; psal. finalit ꝓtinent: ō notant salutē vniuersalē fideliū̃: put fuit in passiōe chr̄isti fm̃ sufficiētiā: ⁊ erit in aduētu 2° q̃tum ad oēs electos: qđ ñ ꝓpe pōt dici de liberatōe a captiuitate babylonica: nec ab oppressiōe ātiochi: cū i vtraq; ppl'o israelitic⁹ erat dispsus p orbē: ⁊ sic tales liberatones nō erant vniuersales. Letera aūt ꝓtēta i h° p̄s. facilit applicant ꝓposito ex his q̃ dicunt in postilla: ⁊ etiā in additiōe supradcā mutat' mutandis cē. In eodē p̄s. vbi dī in postilla: Non ē q̃ faciat bonuz. Additio.

Quoniam alieni insurrexerunt aduersum me: et fortes quesierunt animaz meam ⁊ nō proposuerunt deū añ ꝓspectū suū. Ecce. eni de⁹ adiuuat me: et dns susceptor ē aie mee. Auerte mala inimicis meis: et in v̄itate tua dispde illos. Uolūtarie sacrificabo tibi:

QEritas) hebraica in hoc loco sic hz: Nō est qui faciat bonuz: nec etiā vnus. cui⁹ sensus ē: nā lz etiā in tpe antichr̄isti alq̃ boni qz tn̄ erūt pauci nūo: iccirco in nihilū reputant: iuxta p̄bm i 2° phȳsicoꝝ: qđ modicū est q̃li nihil reputatur. Replica.

QIrca psalmū: Dixit insipiēs. oñdit Burgen. suam insipientiā: sicut supra circa p̄s. eiusdē ꝓncipiū: ⁊ ibi vide correctōem. Psal. LIII.

Deus in noie tuo. Huic psalmo ꝓponit tal'ti. i hebreo: Ad victoriā i organis eruditio dauid qm̃ venerūt ziphei ⁊ dixerūt sauli: Nōne dauid absconditus ē apud nos: vt hī. j. Reg. xxiij. ⁊. xxvj. q̃uis. n. essent de tribu iuda: sic ⁊ dauid tn̄ i fauorē regi voluerūt eū tradē in manus ei⁹. ⁊ sic ex hoc ti. pz actor ⁊ mā h° psalmi in gnāli. p hoc aūt qđ dī: in organis. signat q̃ cantus h° psal. appropriat' erat huic instrō musico: qđ dī organa. titulus ēt cōsilis ponit in trāslatōe hieronymi: sed ponit ibi p̄s. s. cantus ꝓ instrō: sic dictū fuit supra psal. iij. Diuidit āt iste psal. in duas ptes: qz p° dauid ponit suā depcatōem: 2° ut sit magis exaudibilis facit deo votū seu ꝓmissionē: ibi Uolūtarie. Circa primum dicit: a Deus in nomine tuo. i. in virtute nominis tui a me inuocati. b Saluum me fac. a ziphеis mihi insidiantibus: ⁊ saule ⁊ viris eius me persequentibus. c Et in virtute tua iudica me. idest ꝓ me conseruans meam innocentiam: ⁊ puniens eorum maliciam. d Deus exaudi orationem meam. per condescensum tue saluatōnis. e Auribus percipe verba oris mei. loquitur de deo more hominis qui inclinat aurem ad petitionem quam vult exaudire. f Quoniam alieni insurrexerunt aduersuz me. idest ziphei volentes me prodere: ⁊ in hoc alienati sūt a me: q̃uis sint de tribu mea. g Et fortes quesierunt animam meam. i. saul rex ⁊ exercitus eius. h Et non proposuerunt deum ante conspectum suum. quia dei timore postposito querunt me innocentem interficere. i Ecce enim deus adiuuat me. idest spero q̃ me adiuuabit in hac tribulatōne. k Et dominus susceptor est anime mee. idest conseruator vite mee. l Auerte mala inimicis meis. idest auerte a me mala ab inimicis contra me cogitata: ⁊ conuerte super eorum capita: fm̃ q̃ dicitur Prouer. xj. In insidijs suis capient iniq̃. m Et in veritate tua dispdes illos. ita q̃ non possint pficere quod cogitant ꝯ me sic veraciū promissisti inocētiā ꝓseruare. n Uolūtarie. Hic ꝓñt dauid ꝓmissiōz deo facit. vt sua depcatio sit magis exaudibilis dicens: Uoluntarie sacrificabo tibi. sacrificium laudis: et etiaz sacrificium legis: quando potero ad locuz diuini cul⁹ accedere: qz ꝓtūc ñ poterat: eo q̃ exul ⁊ fugitiuus erat.

et ꝓfiteboꝛ noi tuo dñe qm̃ bonũ ẽ:] Qm̃ ex oi tribulatõe eripuisti me: et sup ĩmicos meos despexit oculus me⁹. Victoꝛi ĩ psalmis eruditio dauid. .LIIII.

Exaudi deꝰ oꝛonẽ meam et ne despexeris deꝑcatõem meã: intẽde mihi ⁊ exaudi me. Cõtristatus sũ i exercitatõne mea:] et conturbat⁹ sũ a voce ĩmici et a tribulatõe pctõꝝ. Qm̃ declinauerũt i me iniqtates:] et i ira molesti erãt mihi. Cor meum ꝯturbatũ est in me:] et formido mortis cecidit super me] Timoꝛ et tremoꝛ venerunt super me et contexerunt me tenebre. Et dixi qs dabit mihi pẽnas sicut columbe: ⁊ volabo ⁊ requiesam. Ecce elõgaui fugiens: et mansi in solitudine. Expectabam eum qui saluum me fecit:] a pusillanimitate spiritus et tempestate. Precipita domine diuide linguas eoꝝ: quoniaz vidi iniquitatẽ et contradictõem in ciuitate. Die ac nocte circumdabit eam sup muros eius iniqtas:] et labor in medio ei⁹ ⁊ iniusticia.] Et nõn defecit de plateis ei⁹ vsura et dol⁹.] Quoniã si ĩmic⁹ me⁹ male dixisset mihi:] sustinuissẽ vti qz. Et si is qui oderat me sup me magna locut⁹ fuisset abscõdissez me forsitan ab eo.] Tu vo hõ vnanimis: dux me⁹ et not⁹ me⁹. Qui simul mecum dulces capiebas cibos.] i domo dei ambulauimus cũ consensu.]

Psalmus. Huic psal. pmittit tal'ti. i hebreo Ad victoriã i oꝛganis eruditõ dauid. Et est sensus qꝛ dauid eruditus a dño fecit hũc ps. ad eruditõem alioꝛ: q ps decantand⁹ est in oꝛganis cuz qdã conatu victoꝛie: sic frequenti expositũ ẽ supza. Titulus ãt hiero. est ciusdẽ snie lz aliquãtulũ differat in lra q tal'ẽ: Victoꝛi in psalmis eruditõ dauid. De mã vo h⁹ psal. varie dr: sz illud qd vr mihi ꝓbabilius ⁊ magis cõsonũ lre ẽ: qꝛ dauid fecit hũc ps. gras agens deo: qñ fugiens de ceila saluat⁹ fuit de manib⁹ saul: q volebat euz i ceila obsidẽ: ⁊ ꝺ manib⁹ ppli ceile: q dispõebat eũ sauli tradẽ: vt hr. j. Re. xxiij. cũ tñ saluasset pplm illũ de manibus philistinoꝝ: ut hr ibidẽ: Igit iste ps diuidit i tres ptes: qꝛ ꝑ dauid oꝛãdo suũ piculũ exꝑmit: 2° ceile pplm arguit: ibi Precipita dñe. 3° circa se diuinũ bñficiũ recolit: ibi Ego ãt. Circa ꝓmũ dei auxiliũ iuocat. d. a Exaudi deꝰ oꝛonẽ meã. ⁊ q̃ter eandẽ sniam replicat sb alijs vbis ad oñendũ magnũ affectũ sue oꝛonis: 2° cãm allegat. d. b Cõtristat⁹ sũ ꝛc̃.] i. eo qꝛ p exercitiũ armoꝝ liberaui ceile pplm: ⁊ tñ tanq̃ ingratus voluit me tradẽ in man⁹ saul. c Et ꝓturbatus sũ a voce inimici. s. saul q dixit me obsidẽ in ceila: vt audiui. d Et a tribulatõe pctoꝝ. i. a tribulatõe mihi ꝓpata ꝑ dolũ ppli ceile q in h⁹ peccauit grauissime. e Qm̃ declinauerũt ꝛc̃. Illi eni q volebãt eũ tradẽ in manu saul: dicebãt cũ reũ lese maiestatis querent⁹ malũ saul: ppt qd ñ debebãt eũ saluare: lz pugnassz ꝑ eis. f Et i ira molesti erãt mihi. q̃uis nõ meruissẽ: sz magis oppositũ: iõ sbdit: g Cor meũ ꝛc̃. Jex istoꝝ dolo ⁊ ẽt meo piclo: iõ sbdit: h Et formido mortis ꝛc̃.] tũ ppt potẽtiã saul me psequentis: tũ ppt neqtiã ppli tradẽ me disponentis. i Timoꝛ. i coꝛde. k Et tremoꝛ. i coꝛpe causat⁹ ex timoꝛe. l Uenerũt sup me. ppt ꝑdcã. m Et ꝓtexerũt me tenebre. i. aduersitates dure. aduersãtes. n. in sac̃ scriptura frequenti tenebre nominant. n Et dixi qs dabit mihi pẽnas ꝛc̃. timuit. n. dauid ne ciues claderẽt portas: ⁊ sic non posset exire ꝑ sua voluntate ad saluandũ se ⁊ viros suos: q erãt cũ eo: qz tñ de ciuitate exijt: iõ subditur: o Ecce elongaui fugiẽs. saulẽ ⁊ pplm ceile. p Et mansi i solitudie. i. i deserto: sm qꝛ hr. j. Re. xxiij. q Expectabã eũ ꝛc̃]. q. d. lz man⁹ saul ꝓtũc euasisse: tñ magis ꝓfidebã ꝺ ꝓtectõe ꝺi q̃ de asperitate defti: quia saul postea q̃siuit euz sup abruptissimas petras: q sol'ibicib⁹ puiesit: vt hr. j. Re. xxiij. r A pusillanimitate sps. i. a timoꝛe animi cũ erã i ceila rclusus. s Et tẽpestate. s. saul volẽt me ibi obsidẽ. t Precipita. Hic pñt dauid arguit ppl̃z ceile: ⁊ p̃ ꝺscribit eoꝝ clpã: ⁊ 2° penã ꝺbitam: ibi Ueniat moꝛs. Circa ꝓmũ dic̃ oꝛando. t Precipita dñe ⁊ diuide liguas eoꝝ. i. fac habitatoꝛes ceile ita p̃cipitanꝫ loq̃ ⁊ discordani ab iuicẽ: qꝛ ñ possint pficẽ suã ꝓditoz tradẽdo me manib⁹ saul. v Qm̃ vidi. i. certitudinaliter itellexi. x Iniqtatẽ ⁊ ꝺdictõem i ciuitate. qz q̃rũt me iniq tradere ꝺdicẽtes inocẽtie mee: vt ps ꝑ ꝑdcã. vl' dicit: Cõtradictõez. qz ñ oẽs pcordabãt ad tradendũ eũ. y Die ac nocte ꝛc̃. Jqz aliq intm̃ erãt maligni qꝛ discurrebãt sup muros ad videndũ ne dauid exiret dõec saul cũ suo exercitu veissz. z Et labor i medio ꝛc̃. Jqz maligni ⁊ iusti in h⁹ laboꝛabãt nocte ⁊ die. a Et nõ defecit ꝛc̃. Jqz i ciuitate ceile erãt aliq publici vsurarij: ⁊ mercatoꝛes fraudulẽti. b Qm̃ si inimicus ꝛc̃. Jeo qꝛ sibi nocuissẽ. c Sustinuissẽ ytiqz. i. hũissẽ cãz sustinẽdi patienꝫ. d Et si is q oderat me. manifeste. e Sup me magna locut⁹ fuissz. cõminãdo mihi moꝛtez. vel aliq tale. f Absc̃dissẽ me ꝛc̃. Jsi vidissẽ me ipotẽ ad resistẽdũ. g Tu vo hõ vnanimis. alloq̃t pplm ceile sb noie hois q oñderat sibi amicitiã tãq̃ hñs cũ eo vnã mẽtẽ. h Dux me⁹. qz p nũciũ adduxẽat ꝺ ad ꝺfessiõem sue ciuitat⁹. i Et not⁹ me⁹. ex noticia. n. quã hẽbat dauid cũ eis veit citr⁹ i eoꝝ auxiliũ. k Qui sil' ꝛc̃. Jqz pplꝫ ille cõedebat cũ ꝺ: sic cũ amico familiari. i hebreo hr: Dulcorabim⁹ ꝓsiliũ. ⁊ i tñslatõe hier. Que sil' hũim⁹ dulce secretũ qꝛ maioꝛes citat⁹ ceile aliqñ tractabãt ꝓsilia cũ ꝺ i signuz amicitie. l Jn domo ꝛc̃.] i hebr. hr: Cũ fremitu. i. cũ tba mag: vt expõit Ra. sa. ⁊ i idẽ fdit: qꝛ qñ mlti ꝓfetiũt vadũt sil' i tba. Sciendũ ãt qꝛ dom⁹ ꝺi ñ accipit h̃ ꝑ tẽplo qꝺ erat in hirlz ad qꝺ ꝺ tẽ ñ poꝛat: n⁹ auꝺbat ascẽdẽ: sz accipit ꝑ scholas vl' synagoga: q hẽbat i q̃libz citate iuꝺoꝝ: ñ ad sacrificãꝺ

qz hoc solū erat licitū fieri in hierlm:sz qz ppls ibi ꝓueniebat ad audiendō legē z ad orandū deū. m Ueniat mors. Hic ꝓnter ꝑdicit penā debitā dicēs:Ueniat mors sup illos. hoc dicit dauid nō çelo vindicte:sz çelo diuine iusticie. vel aliť: m Ueniat mors rē.i.digni sūt q veniat sup illos mors. n Et descē dant rē.] sic chore et cōplices eius: vt hēc Nūi.xvj.eo q ingrati de beneficijs moysi rebellauerāt ei:ita fecerūt hitatores ceile ipsi dauid:vt pz ex ꝑdictis. o Qm̄ ne qtie.s.multe sūt i eis: vt patet per ꝑdicta. p Ego āt. Hic tertō dauid recolit circa se dei beneficiū tāꝫ gratus.d. Ego āt ad deū clamaui.tanꝫ ad saluatorē meū. q Et dns saluauit me. de manibus saul z hitatoꝝ ceile. r Uespe et mane z meridie.i. tribus tēporibus per diē. s Narrabo z annūciabo.diuīa bñficia mihi collata: sic legit de daniele:Dañ.vj.q trib⁹ tēporib⁹ i die adorabat deū ꝫ hierlm. t Et exaudiet dns rē.]de futuro:sic exaudiuit de ꝓterito. v Redimet i pace aiam meā.i.vitā meā x Ab his q appropinquāt mihi.i.a ꝑditoribus ceile: q appropinquāt mihi in signū amicitie. y Qm̄ int̄ multos erant mecū.i.i magno nūo assistebant mihi ad me ꝑdendū:z in hoc erat grauis̄ piculū:tū qz erant multi: tū qz dolosi. z Exaudiet deus.me.s.decantē. a Et hūiliabit illos.ad nihilū deijciēdo. b Qui ē añ secula.i.ille q ē deus eternus z potens oia:z cām h⁹ adiectōnis subdit: c Non enī est illis cōmutatio.de pctō ad pniam:sed sunt obstinati:z sic nō merent veniā. d Et nō timuerūt deū. sz magis ꝓtemptserūt: sic dī de obstinato ꝑuer.xviij.ipius cū in ꝑfundū pctōꝝ venerit ꝓtemnit:sic dī: e Extendit manū suā in retribuēdo.fm alios istud refert ad pplm ceile:q nitebat retribuere ipsi dauid malū ꝑ bono: fm alios refert ad deū q hz manū extensā ad reddendū penā ꝑ pctō tpe tū debito:fm ordinē iusticie sue:z huic consonat lra sequens cū dī: f Cōtaminauerūt testm̄ eius.i. dei legem: q ꝑhibet psecī inocentē. g Diuisi sūt ab ira vult⁹ ei⁹ rē. .i. vultus ppli ceile:q in vultu erant pacifici cū dauid: z ꝫ riū hēbant in corde. h Moliti sūt sermones ei⁹ sup oleum rē.qz in pntia dauid loquebant amicabilia z pacifica: z in occulto tractabāt ꝫria. i Jacta sup dnm curā tuā. Hic dauid alloquit seipsū:vt in deo ponat spē suā. k Et ipse te enutriet.qz in desertis locis lōgo tpe vixit dauid cū viris suis ꝑ dei ꝓuidentiā specialē:vt pz.j.Reg. l Et nō dabit in eternū fluctuatōem iusto.i.ipsi dauid:z loquit de se tanꝫ de alio:fluctuatōem aūt vocat psecut̄ōem saulis̄ ꝑ quā ōō cōpellebat fugē ō loco ad locū:q nō ꝑ ourauit:qz mortuo saule ōō i regē iunct⁹ fuit. m Tu vo deus rē].s. ꝑditores z psecutores meos. n In puteū interi⁹.hoc est ad mortē:z subdit cām.d. o Uiri sanguinū z dolosi.i. querētes effūdē sanguinē innocētē z dolose. p Nō dimidiabūt dies suos.i.nō viuēt fm medietatez vite sue nāl̄is: ꝺa mors taliū cōiter accelerat fm dem̄ saluatorīs: Matth. xxvj.oēs qui acceperīt gladiū gladio peribūt. q Ego aūt sperabo in te dne.liberantē me a piculis:ita q vitā fm totū cursum vite mee:qō ꝓz ex.iij.Reg.j. vbi dicit: Et rex dauid senuerat: hēbatq; etatis plurimos dies.

Moraliť autez pōt exponi iste psal. de quolibet iusto i psecutiōe posito ꝫ quē etiā ab ingratis fabricantur machinatōes dolose: ꝑpter qō orat ꝺuote ab istī liberari: quē dns exaudiuit: et aduersarios ei⁹ puniuit. z ad hoc pōt de facili applicari littera ꝓsideratis predictis.

In psal.liij. Exaudit de⁹. vbi dī in postilla:Lō tamiauerūt testamentum eius.

Additio.

Melius videtur ista ẏba referri ad deū:vt sit sensus: Contaminauerūt testamentū eius.i.legē dei:in cuius penā:Diuisi sūt ab ira vult⁹ ei⁹. .s.dei:z hāc diuisionē z discordiā impcabat psalmista supra in eodem psalmo.d. Precipita dne z diuide linguas eorū.

In eodem psal.vbi dī in postilla:Moraliter autez pōt exponi.

Additio.

Potius videt ptinere ad sensū lr̄alem exponē istū psalmū de quolibet iusto in pfectōe posito rē.ad quē sensū ꝑpe erit notabilior z vniuersalior ꝙ exponēdo ꝫ hitatores ceile:de qua hist̄oria iā plures psalmos dauid fecerat.

Replica.

In psalmo Exaudi deus.cum postillatoꝝ exponit illū passum:Cōtaminauerunt testamentū eius diuisi sūt ab ira vultus eius. de puersis quoꝝ vultus z ira sunt diuisi:quia per vultū publice blandiunt:z per iram occulte seuiunt:ponens exemplum de ceilensibus:qui dauid venerabant in publico:sed occulte apud saul eū tradere conati sūt.Burgensis autem vult melius exponē dicens q vultus debeat ad deum referri:vt sit sensus:q peruersi diuisi sunt ab ira vultus dei: sed ista expositio nō videtur ꝑpria q mali in penā diuidātur ab ira vultus dei:nam esto q diuidantur a gratia z lenitate vultus dei:non tamen ab ira:quia huic merent̄ sēp subūci z ab illa semper puniri:z habere vultum dei iracundū quasi semp pñtem:per consequens nō diuisi ab ira vultus dei. Nec valet quod Burgen. addit q iste ps nō potest esse de ceilensibus:quia multi psalmi alij sunt ō illa materia:ex quo non sequitur:igitur iste non.nec valet materia huius psalmi est de peruersis generaliter:qz cū hoc stat q sit de ceilensib⁹ specialiť z exemplariť.

Psalmus.LV.

Miserere mei deus. huic psal. ꝑmittitur talis titulus in hebreo: Ad victoriā super colūbam mutaz elōgationum dauid miktam qñ tenuerūt eū philistei in geth. Ad cuius intellectum sciendum q

ſm aliqs hebꝛeos miktam ē dictio cōpoſita ex imik et tam: ⁊ ſic ſignificat hūilem ſimplicē vel pfectū: ⁊ hꝰ mō accipit hiero. ꝙ ponit talē titulū: Victoꝛi ꝓ colūba muta: eo ꝙ ꝓcul abierit dauid hūilis ⁊ ſimplex: qñ tenuerūt eū philiſtei in geth. ⁊ ſm iſtū ſenſuꝫ oꝫ hic ſupplere p talē modū: Dauid hūil ⁊ ſiplex ſupple fec̄ pſ. iſtū qñ tenuerūt eum ⁊c. Scōm alios vo miktam ē nomē cantici ſpeciale ſic motett⁹ audꝓnos vel hoquet⁹. ⁊ dic̄ Ra. ſa. ꝙ ſignat canticū pulchꝝ vel decentez ⁊ ſm hoc ē ſēſus ti. hebꝛaici: Miktam dō. i. cāticū dō decens ab eo fcm̄ qñ tenuerūt euꝫ philiſtei. De iſta aūt tentōe dicūt alij expoſitoꝛes nr̄i ꝙ intelligit qñ ieſbidenob philiſteus niſus fuit pcutere dauid: ꝑſidioꝙ ei fuit abiſai filius ſaruie: ⁊ pcuſſū philiſteū iterfecit: vt hī. ij. Re. xxj. ſz iſtud nō vr̄ vex: qz dauid nō fuit ibi capt⁹ imo habuit victoꝛiā: ꝓterea illud bellū nō fuit in geth: ⁊ iō Rabi ſa. exponit hoc de dauid: qñ fugiēs a facie ſaul venit ad achis regē geth: quē cū cognouiſſent philiſtei dixerunt nūqd nō iſte eſt dauid rex ire: vt hī. j. Reg. xxj. ⁊ tūc tenuerūt eū adducētes ad achis vt iterficeret: ſz achis credens eū ee furioſū eiecit eū: ⁊ ſic ſaluat⁹ fuit. De hꝰ ḡ dauid fecit hūc pſ. ⁊ ſilr. xxxiij. ſicut dcm̄ fuit ibidē. ſz ps xxxiij. magꝭ reſpicit euaſionē dauid ad mādatū achis: ꝓpt̄ qō ille ps incipit a ḡrarū actōe ſic: Bndicā dnm̄ in oi tpe ⁊c. iſte āt ps magis reſpicit captōem ipſius ꝙ quā fuit in ꝑiculo: ꝓpt̄ qō incipit ab iploꝛatōe diuine miſericoꝛdie ſic: Miſerē mei de⁹ ⁊c. De eadē. n. mā dauid aliqñ plures pſal. fecit: vt ſatis patuit ꝓ ſuꝑadcā. Sciēdū ēt ꝙ dauid ꝟ vocat colūba muta elongationū: colūba qz fuit ſine felle amaritudis: qz ſaulē ipſū pſequentē ad mortē biſ ſaluauit a morte: vt hī. j. Re. xxiij. ⁊. xxvj Muta qz tētus a philiſteis nō audebat loq̄ ideoma hebꝛaicū: ſz mutauit os coꝝā achis ne ampli⁹ cognoſceret vt hī. j. Re. xxj. Dī ēt colūba elongatōnū: qz timoꝛe ſaulis fugerat extra ir̄ā iſrl̄ ad ir̄ā philiſtinoꝝ: q̄d āt ſignificet ꝓ hoc qō dī in titulo: Ad victoꝛiā. frequent dcm̄ ē .ſ. conatus leuitarū: ⁊ ſic pz ſnia ti. hebꝛaici: ⁊ ſilr ti. hiero. que ē eadē in ſba. Patet ēt actoꝛ hꝰ pſ. ⁊ mā in gnāli Scōm hꝰ igit̄ ps iſte diuidit in tres ptes: qz ꝓmo ponit̄ ipſius dauid depcatio: ſcōo depcatōnis exaudītio: ibi Sic̄ ſuſtinuerūt. vel potī⁹ ibi: Ꝓo nihilo. vt videbitur tertio ḡrarū actio: ibi Jn deo laudabo. Circa ꝓmuꝫ dic̄ dauid: a Miſerē mei deus ⁊c̄. i. hoies eo mō loquēdi quo dī Exo. viij. Venit muſca grauiſſima. i. mltitu⁹ muſcaꝝ: plures. n. philiſtei tenebāt eū ipugnantes eum ⁊ pculcātes ſic̄ morte dignū: iō ſbdit̄: b Qm̄ mlti bellātes ⁊c̄. qz q̄rebāt eū occidē: vt p̄dcm̄ ē. Jn hebꝛeo hī ſic: Multi bellātes aduerſū me altiſſime. q. d. tu deus qui es altiſſimus libera me ab iſta multitudie a qua nō poſſū me defendere: ⁊ vſus ſcōs incipit ſic: Quacūq; die timebo ⁊c̄. ⁊ tūc lr̄a eſt plana cū ſubdit̄: Ego vo i te ſperabo. i q̄cūq; die occurrerit mihi mā timendi: et ſic ꝓ eo qō dī in ꝓncipio hꝰ vſus i traſlatōe nr̄a: c Ab altitudine. qō ē ō ꝑcedenti vſu: in hebꝛeo ē Altiſſime. ⁊ hꝰ modo ſignantur verſus in trāſlatōne hieronymi. Poteſt ēt exponi trāſlatō noſtra ſic: c Ab altitudie diei timebo. i. tpe alte diei: qz fugitiui q̄lis erat dauid magis timent de die ꝙ de nocte: qz nō poſſūt ita de facili ſe abſcondere et euadere de die ſicut de nocte. d Ego vero in te ſperabo. i. in quocūq; timoꝛe ñ deſperabo: ſz magis ſperabo ō tua ꝓtectō ne. e Jn deo laudabo ⁊c̄. Jte ꝺuote ō ꝓcando. f Jn deo ſperabo ⁊c̄. i. hō carnalis: nec ꝓ hoc intendit a ſe excludē oēm timoꝛē hois: ſed tm̄ timoꝛē qui deiicit in deſperatoēz: ꝓpt̄ qō ſimul pōit: Jn do ſperabo. g Tota die vba ⁊c̄. i. oia vba de me dcā ad meaꝫ laudem retoꝛq̄bant inmeā ꝓdēnatōez. dicebāt. n. philiſtei: nū q̄d nō iſte ē dauid rex ire: nōne huic cātabāt ꝓ choꝛos dicētes: Percuſſit ſaul mille: ⁊ dauid decem milia: ⁊ ex iſtis cōcludebant ꝙ deberet occidi ne poſſet eis vlterius nocē: vt hī. j. Re. xxj. ideo ſubdit̄: h Oēs cogitatōes ⁊c̄. i. ad inferendū mihi malū. i Jnhabitabūt ⁊ abſcondent. i. publice ⁊ occulte querēt mihi nocē. k Jpſi calcaneū meuꝫ obſeruabūt. querentes me ſupplantare. Et videt hic dauid ꝓphetice loqui de malis q̄ queſierūt philiſtei facē ſibi: qñ audierūt ipſū eē vnctū in regē ſup iſrl̄: qz tūc q̄ſierūt eū occidere: vt hī. ij. Re. v. l Sic̄ ſuſtinuerī ⁊c̄. Ji hebꝛeo ⁊ i trāſlatōe hiero. hī: Expectantes aiaꝫ meā. i. ſpantes auferre aiaꝫ meā de coꝛpe: ⁊ ꝓiūgit̄ cū lr̄a ꝑcedenti ĩmediate: qz ē finis hꝰ vſꝰ: ⁊ ſequēs vſus incipit: ibi Ꝓo nihilo. m Ꝓo nihilo. Hec ē ps ſcda huꝰ pſ. in qua deſcribit̄ exaudītio dauid depcātis: ⁊ ꝓmo q̄tum ad repſſionem aduerſarioꝝ cum dī: m Ꝓo nihilo ſaluos facies illos. interrogatiue: ⁊ eſt ſenſus ſaluabis aduerſarios meos ꝓ nihilo. i. qui nihil boni fecerī: ſz tm̄ mala. q. d. non decet iuſticiaꝫ tuam ideo ſubdit̄: n Jn ira. i. vindicta iuſticie tue. o Populos. philiſtinoꝝ. p Confringes deus. ita q̄ li de⁹ ē finis hꝰ vſus. Jn hebꝛeo ⁊ i trāſlatōe hier. ⁊ i tūſlatōe cōi ē ꝓncipium verſus ſequentis: ⁊ hoc fuit adipletum qñ philiſtei venientes ad deſtruendū regnū dauid fuerūt diuina vtute debellati magis q̄ humana: ꝓpter quod tunc dixit dauid. Diuiſit dns coꝝā me inimicos meos ſic̄ diuiduntur aq̄ vt hī. ij. Re. v. q Deus vitam meam ⁊c̄. i. pericula vite mee annunciaui tibi in mea oratione. r Poſuiſti ⁊c̄. ea⁹ exaudien⁹. s Sicut ⁊ in ꝓmiſſione tua. i. ſicut ꝓmiſiſti mihi me in periculis cuſtodire. t Tunc conuertentur inimici mei retroꝛſum. ideſt cum me exaudieris depꝛecantem aduerſarij mei fugient: quaſi. d. hoc ſemper attribuam virtuti tue ⁊ non mee. Littera hebꝛaica ſic habꝫ ab illo loco: Deus vitam meam ⁊c̄. motionem meam numeraſti: pone lachꝛymam meaꝫ in vtre: tuo. nonne in numero tuo tunc conuertentur inimici mei retroꝛſum. ⁊ eſt ſenſus: Motionem meam numeraſti. ideſt loca ad que fugi a facie ſaulis. Pone lachꝛymam meam in vtre tuo. vt ſit repoſita coꝝam te quaſi in vaſe miſericoꝛdie tue ad exaudiendum. Nonne in numero tuo. ſupple erit: q̄i dicerꝫ ſic: qz tu pones eā i nūo tuo cū alij⁹ anxietatib⁹ q̄s ſuſtinui. Tūc ꝓuertent̄ inimici mei retroꝛſū. trāſlatio vo hier. ſic hꝫ.

Miſerere mei deus qm̄ conculcauit me hō] tota die ipugnans tribulauit me. Conculcauerūt me inimici mei tota die: qm̄oniam multi bellātes aduerſuꝫ me] Ab altitudie diei timebo: ego vero i te ſperabo. Jn deo laudabo ſermōes meos:] in deo ſpaui non timebo quid faciat mihi caro.] Tota die verba mea

Secretioza mea tu numerasti. i. nullū meū secretū absconditū ē tibi. Repone lachrymā meā in vtre tuo. exponat sic pus: sz non in narratōe tua: qua feres sniam ꝫ malos. Tūc ꝙuertent ꝛc. exponat sic pus. t In quacūqz die inuocauero te. sincerit ꝛ deuote. v Ecce cogitaui qm̃ de⁹ me es. exaudiendo me et saluādo. x In deo hec est tertia ps huⁱ psalmi in q̃ ponit ipsius dauid grāz actiõ ꝓ sua liberatōe dicēs: x In deo laudabo vbū. i. tuū fcm̃ seu bñficiū grās referendo. y In dño laudabo ꝑmonē. repetitio ē eⁱdē ad maiorē effectꝰ exp̄ssiōez. z In ōo spabo. q̃ me ꝙteget de futo: sic fecit ō ꝙterito. a Nō timebo ꝛc.] timoze deꝯciente me in ōperatōem vel nimis ꝑturbāte rōez. b Jn me sūt deus vota. fecerat eni alīq̃ vota spālia ipsi deo: si liberaret eū ab illo pículo: sz nō sint exp̄ssa i scriptura q̃ desiderabat adimplere. c Que reddā laudatōes tibi. i. ad laudē nois tui: ꝛ subdit cāz. d. d Qm̃ eripuisti aiaz meā de morte ꝛc. i. qz p fecisti illud pp qd̄ vouī tibi: ꝛ iō iustū est vt ddā vota tibi: e Ut placeā coz̄ deo. Jn hebreo ꝛ i trāslatiōe hiero. hī Ut ambulē coram deo. ꝓcedendo de bono i melⁱ. f Jn lumine viuētiū. i. q̃diu ero i vita pñti: vel f Jn lumine viuentiū. hꝰ ē in lumie gr̄e q̃ viuit in deo. Mozaliť pōt exponi psal. iste de q̃cūqz fideli q̃ posit⁹ in moztis pículo oꝛat deū deuote ꝓ sua liberatōe: ꝛ a deo exaudit⁹ agit grās deo tāq̃ gratus. Jn psalmo. lv. Miserere mei deus. vbi dī i postilla: Pro nihilo ꝛc. Additio.

1 In hebraica veritate vbi dī: Pro nihilo. pōit q̃dā dictio eq̃uoca: q̃ significat qñqz nihilū: qñqz vanitatē: qñqz vo iniq̃tatē. Cōsequent vbi trāslatio nr̄a hz: Saluos facies illos. i hebreo hī. Saluabis ab illis. vñ hec vba fm lr̄am hebraicā ꝓpie exponunt sic: Pro iniq̃tate. s. aduersariozꝫ de q̃ imediate añ dixerat. Saluabis ab illis. i. saluabis me ab illis: ꝛ sic exponit iste vsus a q̃busdā hebreozum expositoribus: fm quam expositōem non oz ut teneat interrogatiue sz plane. Psal. LVI.

Miserere mei de⁹. huic ps. p̄mittit talⁱ ti. in hebreo: Ad victoriā ne disp̄das dauid miletaz qñ fugit a facie saul in spelūcā. Ad cuⁱ intellectū sciendū q̃ dauid legit bis fugisse i spelūcā a facie saul: p̄ in spelūcam ad ollā: vbi venerūt ad eū illi q̃ erāt de cognatione sua: et alīq̃ q̃ erāt in angustia ꝓstituti: ꝛ fcūs ē eoꝝ ꝓnceps pⁿ. Reg. xxij. ꝛ de ista nō loquit h: qz de ista fuga intitulat⁹ ē alⁱ ps. s. cxlj. fm q̃ dicit hiero. in ꝓlogo sup ps. Scōo qñ saul p sequebat dauid sup abꝛuptissimas petras: q̃ solis ibicibus sūt puie: vt hī. j. Reg. xxiiij. ꝛ tūc saul itrauit eandē spelūcā ad purgandū ventrē: dauid āt ꝛ viri eⁱ fugientes saul ꝓius itrauerāt eādē spelūcaz latitātes i eⁱ iteriozi pte: ꝛ tūc viri dauid voluerūt saulē occidere: sz ōō hoc ipediuit: ꝛ silenī ozā chlamydis saul abscidit: ꝛ cum exisset saul de spelūca: post eū abꝛt clamans ꝛ ostendit ei pannū p̄cisuz in argumentū q̃ potuerat eū occidisse si voluisset qd̄ recognoscēs saul grās egit ipsi dauid: ꝛ recedēs cū exercitu suo a psecutōne dauid: tūc ad tps cessauit. Et de fuga dauid ad hanc spelūcā loq̄t ti. hⁱ p̄s. ꝛ sic pz vltima ps hⁱ ti. Ad itellem̃ vo ꝓme ptis pz ex dictis q̃ dauid erat in ꝑiculo moztis qñ fugit ad spelūcā illā: ꝓpter qd̄ in ti: hⁱ psal. loquens ō deo dixit: Ne disperdas. i. ne dispdi p̄mittas. Dauid miletā. i. ipsius dauid cāticū decēs vl suaue: vt dic̄ Rasa. q. d. dauid si p mitteres me pire nō possem āpliꝰ cantica dulcia ad laudē tuā facē et dicē. qd̄ aūt p̄ponit: Ad victoriā. signat conatū leuitaꝝ in cātu huius p̄s. vt frequenter dcm̃ est. Scōz alios vo miletam signat hūilem et simplicem: vt dictum est psalmo p̄cedenti: ꝛ sic posuit hiero. ti. huⁱ psal. dicēs: Pro victoria vt nō disp̄das dauid hūilem ꝛ simplicem qñ fugit a facie saulis in spelūcā. ꝛ pz snia ex dictis: igit psal. iste in tres ptes diuidit: qz ꝓmo ponit ipsius dauid anxia depcatio: scōo diuina exauditio: ibi Misit de celo. ꝫ grāz actio: ibi Exaltare. Circa ꝓmū dic̄: a Miserere mei ꝛc.] ꝛ fm q̃ dicit Ra. sa. semel dicit: miserere deus. petens ne occideretur a saule: scōo petens ne saul occideret ab ipso: vnde ꝛ tunc dixit dauid: Propicⁱ sit mihi domin⁹: vt non mittā manū meā in chr̄istū dñi: j. Reg. xxiiij. pōt ēt dici q̃ replicat: miserere mei. ad maiorē affectꝰ sui exp̄ssionē: sicut frequenter fit in oꝛonib⁹ deuotis. b Quoniam in te ꝛc.] hic dicit allegando q̃ deus debeat sui misereri: qz proꝛium est ipsius prestare misericordiam illis qui habent in ipso fiduciam. c Et in vmbra alarum tuarum sperabo. sicut pullus sub alis matris sue ne rapiatur a miluo. d Donec transeat iniquitas. scilicz saulis me persequentis. e Clamabo. cozde ꝛ oze. f Ad deum altissimum. ꝛ per consequens potentissimū ad me saluādū. g Deum qui bene fecit mihi. de preterito: ꝛ sic ꝫspero q̃ faciet de futuro. Jn translatione hiero. hī: Deuz vltozē meū. quia nolebat accipere vltionem de saul manu ꝓpria: sz expectabat eam de manu diuina: vnde dicebat: vlciscatur me deus de te: manus autem mea non sit in te. j. Regū. xxiiij. h Misit de celo. hic consequent describitur diuina exauditio cum dī: Misit de celo ꝛ liberauit me. omne. n. bñficiū a deo p̄stitū ꝙuenienter dicitur celitus datum. i Dedit in opprobriū conculcātes me. s. saul ꝛ viros eius querentes me occidere: ꝛ sic me dare in conculcationē hoiuz ꝛ bestiaꝝ. Q̃ autē dauid tūc exprobrauerit sauli ꝛ viris eius hī. j. Re. xxiiij. vbi dicitur: Dixitq̃ ad saul: quare audis verba hominum loquentium: dauid querit malum aduersuz te ꝛc. ꝛ post ea: Quem persequeris rex israel quem persequeris: canem moꝛtuum persequeris: ꝛ pulicem vnum. q. d. hoc vertitur in opprobrium tuum. k Misit deus ꝛc.] .i. iusticiam suam: quia semper cōcomitantur se in operibus diuinis. l Et eripuit ꝛc] .i. hominum ferociū: cuiusmodi erant saul ꝛ satellites eⁱ. m Dormiui cōturbat⁹. qñ fui in psecutōne eoꝝ positus: hō enim positus in tali psecutione non potest dormire quiete.

Jn q̃cūqz die iuocauero te: ecce cognoui qm̃ de⁹ meus es. Jn deo laudabo verbū: in domio laudabo sermonē: i deo spaui nō timebo qd faciat mihi hō.] Jn me sūt de⁹ vota tua: q̃ reddā laudatōes tibi. Qm̃ eripuisti aiaz meā de morte: ꝛ pedes meos ō lapsu: vt placeā coz̄ deo i lūmine viuētiuz

Ad victoriā ne disperdas dauid miletā qñ fugit a facie saul reg⁹ isrl i spelūcā.

Miserere mei .LVI. de⁹ miserē mei:] qm̃ i tē fidit aīa mea.] Et in ūmbra alarum tuarum sperabo: donec transeat iniquitas. Clāmabo ad deum altissimum: deum qui bene fecit mihi. Misit de celo ꝛ liberauit me: dedit in opprobriuz cōculcantes me. Misit deus misericordiaz suā ꝛ vitatē suaz:] ꝛ eripuit aīaz meā de medio catulorū leonū:] dormiui ꝑturbat⁹.

In translatõe hiero. hꝫ: Alia mea dormiuit i medio leonũ ferociũ. ꝛ põt reduci ad eandẽ sniam: vt pz. n Filij hominũ. cũ saule existentiũ. o Dentes eoꝝ arma ꝛ sagitte. qz parati sũt mala dicẽ de ꝓpe p obiurgatõez ꝛ de longe p detractõem: sicut sagitte a longe ꝓcutiunt. p Et ligua eoꝝ gladius acuꝰ. qz sicut gladius acutus sepat ꝓiuncta nãlit: sic doech et alij ꝓsiles p suas detractões ꝛ obloquutões diuide bãt amicitiaz iter dauid ꝛ saulẽ: cũ tñ saul deberz eũ nãlit diligẽ sicẽ generũ suũ. q Exaltare. Hic ꝓponit grazz actio cuz dz: Exaltare sup celos. i. laus tua magnificetur ab angelis sanctis r Et in oẽm terram glia tua. supple magnificet a cũctis hoibus deuotis: ꝛ sḃdit cáz ex pte sui dicens:

Filij hoiuz dentes eoꝝ arma ꝛ sagitte: et lingua eoꝝ gladius acuꝰ. Exaltare super celos deꝰ: et in oi terra glia tua. Laqueũ parauerũt pedibꝰ meis: ꝛ incuruauerũt aiam meã. Foderũt añ faciẽ meã foueã: et inciderunt in eã. Paratũ cor meũ deꝰ paratũ cor meuz: cantabo ꝛ psalmũ dicã. Exurge gloria mea exurge psalteriũ ꝛ cithara: exurgã diluculo. Cõfitebor tibi i pplis dñe: ꝛ psalmũ dicã tibi in gentibꝰ. Qñ magnificata ẽ vsqz ad celos mia tua: ꝛ et vsqz ad nubes vitas tua. Exaltare sup celos deꝰ: et super oẽm terrã glia tua.

Victori vt nõ disperdas dauid humilem et simplicem. .LVII.

S Jvere vtiqz iusticiaz loquimini: recte iudicate filij hoium. Etenim in corde iniquitates operamini in tra: liniusticias manꝰ vestre ꝓcinnãt. Alienati sunt pctores a vulua errauerũt ab vtero: locuti sũt falsa. Furor illi ſz silitudinẽ ẽpentis sicẽ aspidis surde ꝛ obturãtis aures suas. Que ñ exaudiet uocem icantãtium: et uenefici incãtanti sapiẽter.

r Paratũ cor meũ deꝰ]. i. posuerũt insidias ad me capiendo. t Incurauerũt aiam meã. i. icuruare voluerũt vitã meã deiciendo me in mortẽ. v Foderũt añ faciẽ meã foueã. ꝝrentes me ad mortẽ. x Et inciderũt in eã. qz saul in q̃ tãp in ꝑncipe erat totus exercitus in vtute intrauit i speluncã in q̃ dauid potuissz eũ si voluisset occidẽ: vt p deñ ẽ: ꝛ qz ex hꝰ hẽbat mãz laudãdi deũ sḃdit: y Paratũ cor meũ deus. ad te laudandõ: ꝛ tibi ꝑuienõ: ꝛ replicat idẽ. d. Paratũ ꝛc. ad oñendũ magnũ affectũ: ꝛ codẽ mõ dz: z Cantabo ꝛ psalmũ dicã. qz ẽ replicatio eiusdẽ p alia vba. a Exurge glia mea. glia ẽ clara notitia cũ laude: ꝛ sic dauid seipsum excitat ad recognoscẽ dũ diuina bñficia in laudibꝰ diuinis. b Exurge psalteriũ ꝛ cithara. hꝰ dicit qz aliq̃ laudes diuine ꝓuenientꝰ cãtabant in psalterio: ꝛ aliq̃ magis i cithara. c Exurgã diluculo. i. ꝓmpte ꝛ expedite aio volenti. d Confitebor tibi in pplis dñe. ꝓuidit. n. dauid in spũ q laudes diuine ab eo cõpositе cãtande erãt in futuro in diuersis pplis ꝛ gentibꝰ: sic adipletuz videmꝰ. e Qñ magnificata ẽ ꝛc.]hꝰ fuit adipletũ tpe iosue: qñ sol stetit spacio vnꝰ diei: vt isrl hẽret plenã victoziã: vt hi iosue x. f Et vsqz ad nubes veritas tua. qõ fuit etiã tũc adipletũ qñ dñs misit lapides magnos de nubibꝰ sup aduersarios isrl: vt ibidẽ hi: g Exaltare sup celos deꝰ ꝛc. exponat sicẽ supza. Mozaliť põt exponi ps iste sicut ꝓcedẽs: qz ẽ silis mã in vtroqz ꝛ eadẽ diuisio: vt pz p pdcã. Jn psal lvj. Miserere mei. vbi dz in postilla: Magnificata est vsqz ad celos misericordia tua.

Nulla rõ videt quare Additio.

statio solis miraculosa tpe iosue attribuatur misericordie diuine: ꝛ missio lapiduz ꝺ nubibus attribuat diuine veritati: cũ vtrũqz ptineat ad misericordiã vel iusticiã seu potẽtiã hꝰ moi. Sed sensus ꝓpzius hꝰ vsus. s. Magnificata ẽ vsqz ad celos misericordia tua: ꝛ vsqz ad nubes vitas tua: hi in additione sup ps. xxxv. vbi silia vba ponunt. s. Domine in celo misericordia tua: ꝛ veritas tua vsqz ad nubes. vide ibi.

S Jvere vtiqz. Huic psal. Psal. LVII.

ꝑmittit talis titulus in hebreo fm Ra. sa. Ad victoziã ne disperdas dauid suaue canticũ siue decens: fm vo hiero. titalis est: Victori vt ñ dispdas dauid humilẽ ꝛ simplicẽ. ꝛ pz exꝓsitõ vtriusqz p predicta in ti. psalmi prz cedentis. De mã vo hꝰ psalmi dicit Rabi sa. q dauid fecit hũc ps. qñ saul ad denunciatõem zipheoꝝ exiit cũ tribus milibus viroꝝ electoꝝ ad q̃rendũ dauid: vt hẽt j. Reg. xxvj. qõ cum cognouisset dauid ꝓ explozatozes suos: accepto secũ abisai claz venit ad castra saulis de nocte: ꝛ inuẽit oẽs dormiẽtes: ꝛ cuz abisai vellet saulem occidere dauid hꝰ ꝓhibuit: ꝛ assumpta hasta: q̃ erat ad caput eius ꝛ cypho aque: recesserunt inde. Cũqz sic essent elõgati q erãt in loco tuto dauid clamauit fortit: euigilãs abner ꝛ pplm inculpãs eos ꝺ hoc q male custodierãt dñm suũ oñdens p hastã ꝛ cyphuz aq̃ q potuerat saulẽ occidisse si voluisset: ꝛ p hoc declarauit malicia saulis ꝛ aliozꝝ ipsũ innocentẽ psequentiũ: igit fm hoc ps iste diuidit in duas ptes. in ꝓma dauid oñdit saul ꝛ satellitũ suoꝝ maliciã: ꝛ in scda ꝓdicit penã debitaz: ibi Deus conteret. Circa ꝓmũ dicit: a Si vere vtiqz iusticiã loquimini. i. si iusticiã vultis loqui. b Recte iudicate q. d. p hastaz ꝛ cyphũ aque potestiꝫ manifeste ꝓpendere iusticiã ꝛ innocentiã meã erga saul ꝛ eiꝰ maliciã cõtra me. c Filij hominũ. rõnabilit ꝛ iuste viuẽtiũ: tales. n. fuerũt patriarche ex qbus descenderat saul ꝛ ꝓpꝫ eius: ꝛ ex hꝰ deberẽt mouẽi ad recte iudicandõ ꝛ viuendõ: ſz qz faciebãt ꝛiũ iõ sḃdit: d Eteni in corde ꝛc]. i. iniqtates q̃s cogitastis in cordibus vestris opere adimpletis. e Iniusticias manus vestre ꝓcinnãt. i. ornant vl palliant apparenti iusticia ꝛ falsa. in hebreo hꝫ: Iniqtatẽ manibus vestris ꝑpondera te. i. iniqtatem qua me psequimini ponderate ꝑ me innocentiam meam: vt sic videatis eius grauitatem ꝛ ab ea cessetis: ꝛ eandẽ sententiã habet littera hiero. que talis ẽ: Iniquitates manuũ vestrarũ appendite. s. in statera iusta mõ iam dicto. f Alienati sunt peccatozes a vulua ꝛc. hꝰ dicitur ꝓ tanto: quia homines peruersi in suis operibꝰ dicũtur male nati fm cõmunem modum loquendi. Rabi sa. exponit hꝰ de illis q cũ adhuc in vtero mris existũt p aliq̃ signa figurat eoꝝ vita mala futura: sic Esau in vtero mris impellebat fratrẽ suũ iacob. g Furor illis fm silitudinẽ serpentis. in hebreo habet: Uenenum illis. ꝛ ad eundẽ sensum refertur: quia serpentes ex ira ꝛ furoze effundunt venenum. h Sicut aspidis surde ꝛ obturantis aures suas. quia videns incantatozem ponit vnam aurem contra terram ꝛ aliam obturat cauda sua ne audiat carmen incantatoris: sic peccatozes obstinati qualis erat saul et eius viri nolunt audire vnde reuocentur a suo erroze.

i Deus ꝓteret. Hic ꝓñter dauid ꝓdicit pena talibus debi
ta: & ꝓmo ꝓdicit hꝰ modi pena: scdo vtilitate ĩdc sequente
ibi Letabit. Circa ꝓmũ dicit sic: i Deus ꝓteret dentes eo
rũ. qbus mordebãt alios vbis iniuriosis & detractoꝛibus: Di
cebãt. n. ipm dauid esse reũ crimine lese maiestatis: cuz tñ
bonũ regis & regni q̃
suuisset. k Molas
leonuz ferociũ. i. saul
doech & ꝯsimiliũ:
ad modũ leonis fero
cium. l Cõfriget
dñs. qꝺ fuit impletũ
in monte gelboe vbi
moꝛtuus fuit saul et
doech: et multi alij.
m Ad nihilũ ꝺuc-
nient ꝛc.] qz regnum
fuit amotuz a saul et
posteris eiꝰ. n In-
tendit arcũ suuz ꝛc.]
istud potest ferri ad
deũ q̃ pcussionẽ ma-
loꝛ ꝯm ordinem iu-
stitie sue parat inferẽ
daz debito tempoze.
ꝑt ẽt referri ad quẽli-
bet obstinatuz in suo
malo: q̃ semp tẽdit arcũ sue malicie ad nocendũ alĩs q̃ diu
põt viuere. Et huic ꝓcoꝛdat translatio hieronymi q̃ sic hz:
Intendãt arcũ suũ donec ꝓterant. o Sicut cera q̃ fluit
auferent. ꝺ pñti vita moꝛte repẽtina. i hebꝛeo hĩ: Quasi li-
max tabefactus auferent. & in trãslatõe hiero: Quasi vmis
tabefactꝰ ptrãseant. & est eadẽ snia: licet sint alia vba: qz per
vtrũq̃ designat subtractio pctõꝝ repentina. p Supce
cidit ignis. i. punitio a deo imissa. Et non viderunt solem.
subtracti de hoc mũdo p moꝛtẽ. in hebꝛeo hĩ: Occidit ab-
oꝛtiuũ mulieris q̃ viuidit solem. & sic in translatõe hiero.
& est eadẽ snia. p hoc enĩ intelligit punitio diuina: q̃ pecca-
toꝛes ad nihilũ ꝺducit. q Priusq̃ itelligerẽt spine vie rhã
nũ. p spinas intelligunt hꝰ filij puuli iniquoꝝ: vt dic Ra.
sa. p rhãnũ qui acutꝰ pungit intelligunt filij eoꝝ adulti: q̃
plus de malo sciũt & faciũt: & ꝯm hoc est sensus: q Pri-
usq̃ intelligerent spine vestre. i. anteq̃ filij vestri puuli hẽ
rent tñ intellectũ q̃ possent ita male agẽ sic adulti. r Si
cut viuẽtes sic in ira absoꝛbet eos. i. eo tpe q̃ sperabit ꝺ ou
ratione vite eoꝝ deauferet eos subito de pñti vita. In trã
slatõe hiero. sic habet: Anteq̃ crescãt spine vestre i rhãnũ
. i. anteq̃ ueniant ad maliciaz rhamni mõ supza exposito.
Quasi viuẽtes in ira tẽpestas rapiet eos. & est lra planioꝛ:
& eadẽ snia. in hebꝛeo aũt habet: Sicut viuẽs sic in ira ab-
soꝛbet eos. & refert ad deũ: q̃ sicut viuens. i. viuidus & fortꝫ
cui potestati nõ põt resisti: sic in ira absoꝛbet eos auferens
repentine de pñti vita. s Letabit. Hic ꝓñter ponit vtili
tas sequens ex malo ꝝ punitõe cum ꝺ: s Letabit ꝛc.]
. i. pct õꝝ punitõem non motus ẓelo vindicte ꝓpꝛie: sz ẓelo
diuine iusticie. t Manꝰ suas lauabit. i. opa sua magis
iustificabit: ꝯm illud apoc. xxij. Justus iustificetur adhuc.
v In sanguine peccatoꝛis. i. in punitione eius: q̃ est occa-
sio meliozatõis vite sue: ꝯm illõ Pꝛouer. xxj. Mctato pe-
stilente sapientioꝛ erit puulus. x Et dicet homo. i. qui-
cũq̃ rõnabiliter loquens. y Si vtiq̃ est fructus iusto.
& accipit hic si ꝓ qz: qz ex punitõe peccatoꝝ affirmabit ꝓ-
miũ iustoꝝ p locũ a ꝓꝛys. z Utiq̃ est deꝰ ꝛc]. i. dans sẽ
tentiã ꝓ eis: non solũ in futuro: sz ẽt frequẽt in pñti.

In psalmo. lvij. Si uere vtiq̃.

Additio.

Deus ꝓteret dẽtes eoꝝ in
oꝛe ipsoꝝ: mõlas leonũ cõ
fringet dñs. Ad nihilũ ꝺuc de
uenĩẽt tãq̃ aq̃ decurrẽs:]
intẽndit arcũ suũ donec in
firmẽt.] Sic cẽra que fluit
auferent: supcẽcidit ignis
& nõ viderũt solẽ. Pꝛiusq̃
itelligerẽt spine vie rhãnũ
sicut viuentes sic in ira ab-
soꝛbet eos. Lẽtabit iustus
cũ viderit vindictã:]manꝰ su
as lauabit in sanguine pec
catoꝛis. Et dicẽt hõ si ũtiq̃
ẽ fructus iusto: ũtiq̃ ẽ deus
iudicãs eos in ira. Ui
ctoꝛi vt nõ dispdas dauid
hũilez & simplicez qñ misit
saul & custodierũt domuz
ad occidẽdũ eũ. ps LVIII.
Eripẽ me ꝺ inimicis
meis deus meus:] ẽt
ab insurgentibus in me li-
bera me.] Eripẽ me ꝺ ope
rantibus iniquitatem. ẽt ꝺ
uiris sanguinum salua me.
Quia ecce ceperunt ani-
maz meam: irruerunt i me
foꝛtes. Neq̃ iniquitas mea
neq̃ peccatum meuz dñe:

Materia huius psalmi ꝯm q̃sdam hebꝛeoꝝ ex
positoꝛes vniuersalius & ꝓpꝛius põt assignari
. s. vt exponat de falsis iudicibꝰ q̃ pretendũt se
iusticiã diligere: et tñ iudicia falsa ꝓferunt: quibꝰ psal.
exꝓobans alloq̃tur: Si vere vtiq̃ iusticiã loquimĩ re-
cte iudicate. hoc
ẽ dicere: si iusticiam quaz vniuersaliter loquimi iudicijs particularibus applicaretis oberet recte iudicare: sz tñ oppositum facitis: qꝺ declarat. ꝺ. Etnim in coꝛde ꝛc. exponat ꝓut in postil. & qz cõit tales false si iudices occultat suã falsã iusticiaz sub coloꝛibus apparentibus: iõ sequit: Iniusticias manꝰ vestre concinnãt. i. oznãt: ꝓut i postill. In hebꝛeo hĩ: Iniqtatẽ manꝰ vestre ponderãt. & est sensus: Taliter cõponderatis falsis stateris: rõnes falsas & apparentes cũ veris & veridicis ac si essent eiusdẽ valoꝛis. Cetera aũt exponant ut in postilla applicando ea vniuersaliter iudicibꝰ iniqs q̃s deus iudicat q̃nq̃ in pñti ꝓ repentinã & subitã eradicatõem. Psal. LVIII.

Eripe me. huic psal. ꝑmittit talis ti. in hebꝛeo
Ad victoꝛiã ne disperdas dauid canticũ deceꝰ
q̃n misit saul & custodierũt domũ ad occiden
dũ eũ. hꝰ hz ꝓ Reg. xix. q̃ saul voluit pcutere lancea da-
uid psallentẽ coꝛã eo: sz declinauit dauid ictũ & iuit ad
domũ suã: & tunc saul misit satellites suos nocte illa in
domũ dauid ut custodirẽt euz & interficeret mane: qꝺ
cũ annũciassz michol ipsi dauid deposuit eũ ꝓ fenestrã
& sic abijt & saluat ẽ. Igit qz tũc fuit dauid in moꝛtl pi-
culo: iõ sic incepit titulũ hꝰ ps. Ne disꝑdas. i. ne disperdi
ꝑmittas tu dñe deꝰ meꝰ Dauid cãticũ. qz si ꝑet vlteri laudes tuas nõ cãtare. In translatõe hiero. icipit sic ti.
Uictoꝛi vt nõ dispdas dauid hũilẽ & simplicẽ. residuũ
hꝰ ti. ẽ sic in hebꝛeo. Et ex supꝛadcis ꝑz snia hꝰ ti. ꝑz etiam actoꝛ hꝰ ps. s. dauid: & mã eiꝰ in gnãli. Ad habenduz
ãt eiꝰ noticiã in spãli ps iste diuidit i tres ptes: qz ꝓ põit
ipsius dauid deuota petitõ: scdo dei exauditõ: ibi Et tu
dñe: tertio ꝓ exauditõe grãaz actõ: ibi Ego ãt cantabo.
Pꝛia adhuc in tres: qz ꝓ dauid in sua petitõe allegat su
am ãgustiã: 2o ꝓpam innocentiã: ibi Neq̃ iniq̃tas: 3 ad-
uersarioꝝ neq̃ciã: ibi Intẽde. Circa ꝓmũ dic: a Eri-
pe me ꝛc]. q. d. ñ possũ eripi sine tuo adiutoꝛio. b Et
ab iſurgẽtibꝰ ꝛc.]qz ad captãdũ saulis beniuolẽtiã multi
iſurgebãt ad capiendõ dauid q̃uis eẽt innoces: iõ sꝰdit:
c Eripe me ꝺ opantibꝰ iniq̃tatẽ. qz scienꝰ ꝓsequebant in-
nocẽtez. d Et ꝺ virꝰ sãguinũ ꝛc]. i. de viris patis ad
effundendum sanguinẽ innocentẽ. e Quia ecce cepe
rũt aiaz meã. i. meipz a pte ꝓncipali: q̃ ẽ aĩa ꝺsignãs to-
tũ: ꝛputabãt. n. se ꝺ cepisse: eo q̃ custodiebãt domũ i q̃
erat reputãtes q̃ ñ possz eos effugẽ: iõ sꝰdit: f Irru-
erũt i me foꝛtes. q̃z foꝛtitudini ñ possũ bellãdo resistẽ.
g Neq̃ iniquitas. hic ꝓñt allegat suã innocẽtiã. d. Ne-
q̃ iniq̃tas mea. peccãdo ꝓ ꝓmũ. h Neq̃ peccatuz

meũ.peccãdo ꝫ deũ supple meruerũt ista psecutiõez:iõ sb̃dit: i Sine iniquitate cucurri.cursu vite pñtis. k Et dirẽxi.opa mea ad finẽ debitum. Jn trãslatiõe hiero.hẽtur: Et illi currunt ⁊ preparãtur.⁊ fm hoc refertur ad satellites saulis:q̃ discurrebãt tanq̃ parati ad dauid occisionẽ:

sine iniqtate concurri et direxi. Exurge in occursu meum et vide: et tu dñe deus virtutus deus isrl. Intende ad visitãdas omes gẽtes: non miserearis oibus qui opant iniquitatez. Cõuertẽt ad vesperã et famẽ patiẽt canes:et circuibunt ciuitatẽ. Ecce loqnt in ore suo:⁊ gladius in labijs eorũ:qm̃ quis audiuit:Et tu dñe deridebis eos:ad nihiluz deduces oes gẽtes. Fortitudinez meã ad te custodiã: quia deus susceptor me es: deus me mia p̃uẽiet me. Deus oñdit mihi super inimicos meos: ne occidas eos neqũ obliuiscant ppli mei. Dispge illos in virtute tua:⁊ depone eos protector meus dñe. Delictus oris eoz: sermonẽ labioz ipsoz: et cõprehendãt in superbia sua. Et de execratione ⁊ mendacio ãnunciabunt in cõsumatione: in ira cõsumatiõis ⁊ nõ erũt. Et scient quia deus dñabit iacob:⁊ finiũ tre. Cõuertentur ad vesperã ⁊ famez patient vt canes:et circuibũt ciuitatez. Ipsi dispergẽt ad mãducandũ:si vero nõ fuerit satati et murmurabũt Ego aũt cãtabo fortitudinẽ tuã: et exaltabo mane miaz tuã. Quia factus es susceptor meus:⁊ refugiuz meũ in die tribulatõis mee. Adiutor meus tibi psallã: quia deus susceptor me es:deus meus mia tua.

i Sine iniquitate cucurri. Jste ps̃ls dr̃ fuisse ꝓphetic⁹ ⁊ ꝓphetice loquit̃ de xpo ⁊ ecclia: ⁊ ideo ea q̃ dr̃ de xpo ⁊ ecclia: ꝓpr̃ie dr̃ de dauid: ⁊ ꝓpr̃ie ea q̃ dr̃ de dauid: dr̃ de xpo ⁊ ecclia: ⁊ ideo ꝓpr̃ie ea q̃ dr̃ de dauid: dr̃ de xpo ⁊ ecclia: ⁊ ideo ꝓpr̃ie ea q̃ dr̃ de xpo ⁊ ecclia: dr̃ de dauid. Sine iniquitate cucurri. Jn hebr. hẽtur: Absq̃ iniquitate ꝓcurro. Et dirẽxi. opa mea ad finẽ debitum. Jn trãslatiõe hiero. hẽtur: Et illi currunt ⁊ preparãtur. ⁊ fm hoc refertur ad satellites saulis:q̃ discurrebãt tanq̃ parati ad dauid occisionẽ: iõ subdit: l Exurge in occursu meũ. ad liberandum me añq̃ me occidãt. m Et vide meã innocẽtiã ⁊ eoz malitiam. n Et tu dñe. et ꝓ idest. i. tu dñe. o Deus virtutũ. i. angeloz. p Deus isrl. per verã fidẽ ⁊ spãlem cultuz. q Intẽde. Hic pñter vt sua oõ sit exaudibilis allegat aduersariorũ malitiã:⁊ primo explicat eoz culpã:scõo predicit penaz debitã: ibi Deus oñdit. Circa pmum dr̃: q Intẽde ⁊c.] qz diuina ꝓuidẽtia se extendit ad oẽs tã iustos q̃ i iustos ad reddendũ eis ꝓz merita ⁊ demerita:iõ sb̃dit: r Nõ miserearis oibus ⁊c.] ex certa malicia ⁊ obstinata:quia tales sunt indigni mia. s Conuertẽtur ad vesperã. satellites. n. saul venerũt vespe ad custodiendũ domũ dauid de nocte: vt predẽz est. t Et famez patient vt canes. i. magno desiderio q̃rẽtes occidere dauid. Jn heb. hẽtur: Et latrent ut canes. qz inter se loqbant quo euz occiderẽt. v Et circuibũt ciuitatẽ. qz non solũ custodiebant domũ dauid sed aliq̃ eoz currebãt p vicos: ne manus eoz euaderet. vel qz postq̃ sciuerũt eum fugisse scrutabãtur loca ciuitatis:si forte alicubi lateret. x Ecce loqnt in ore ⁊c] qz ini se tractabãt ꝺ ipsius dauid occisione. y Quis̃ qs audiuit. i. ac si nullus eos audiret. vñ in trãsla. hic. hẽtur: Quasi nemo audiat. tñ michol audiuit: ⁊ ipsi dauid annũciauit. z Et tu dñe. Hic pñter describit petitionis exauditio:⁊ ꝓmo q̃tuz ad ipsius dauid liberationẽ:scõo q̃tum ad aduersarioz punitionẽ:ibi Deus oñdit. Circa ꝓmum dicit: z Et tu dñe deridebis eos. frustrando eos ab intẽtiõe:qz cuz obsiderẽt domũ dauid:fugit per fenestram:vt ꝓdcm est. a Ad nihilũ deduces ⁊c.] malignãtes simr sicut ⁊ isti. b Fortitudinẽ meaz ⁊c] .i. exponendã tuo seruitio. c Qz deus susceptor meus es. liberando me a q̃rentibus me occidere. d Deus meus mia ⁊c.] qz deus misericors diter liberauit dauid añq̃ veniret mane i q̃ saul dispoſuerat eum occidere. e Deus oñdit. Hic pñter ponitur exauditio petitionis dauid q̃tũ ad aduersarioz punitionẽ cũ dr̃: e Deus oñdit ⁊c] .i. super saul et satellites suos. f Ne occidas eos. vlciscendo de manu ꝓpria:qz hoc faciã per alios i iustitia mea:iz autẽ non fuit scriptũ:q̃ deus mortẽ saulis ⁊ suoz satellituz dauid revelauerit: tñ hoc credendũ ẽ:eo q̃ cuz eẽt ꝓpha hoc dixit: ⁊ hoc dauid adipleuit:qz sauli bis manibus eius tradito a morte pepcit:vt hẽtur. j. Reg. xxiiij. ⁊. xxvi. g Nequando obliuiscant ppli mei. suis psecutoribus misereri. hec. n. mia dauid regis data ẽ in exemplũ totiꝰ plebis. h Dispge illos i vtute tua. hꝰ fuit adimpletũ i mõte gelboe: qñ coram philisteis ceperũt per diuersas vias fugẽ. j. Reg. vl. i Delictũ oris eoz ⁊c.] resumatur li depone cuz dr̃: Delictũ oris eoz ⁊c] qz vba quibus saul ⁊ doech disponebant dauid interficere: fuerunt deposita ⁊ deiecta q̃n ceciderũt i mõte gelboe. k Et cõprehendant ⁊c.] q̃diu .n. saul fuit humilis placuit deo ⁊ electus fuit i regẽ:⁊ q̃n superbiuit:dñs eũ abiecit: vt hẽtur. j. Reg. xv. l Et de execratiõe ⁊c.] qz iminente morte saulis reph̃sus fuit a samuele sibi apparẽte de trãsgressiõibus suis: vt hẽtur. j. Reg. xxviij. m Et scient. per experientiaz punitionis ⁊ revelationẽ samuelis: qz deus dñabitur iacob: trãsferens regnum ad dauid ⁊ domũ eius. o Cõuertent ad vesperã ⁊ famẽ patiẽtur. istõ refertur ad famen inductã tpe dauid in ira isrl: ut hẽtur. ij. Reg. xxi. q̃ fuit inducta a deo tribus ãnis ꝓpter pctm̃ saulis:q̃ iniuste occiderat gabaonitas: ut ibidẽ dr̃:⁊ iõ illi ꝺ cognatione ⁊ tribu saulis in illa fame fuerũt gravius afflicti: ⁊ iõ q̃tum ad hoc dr̃: Conuertent ad vesperã. reuertẽdo ad ꝓpias domos de agro vl alio laboricio sicut moris est. Et famẽ patientur. qz non inuenient ibi vñ reficiãtur. p Circuibũt ciuitatẽ. querẽdo victũ p mendicitatẽ. q Ipsi dispergẽtur. trãseundo ad alia loca q̃ tpe illius famis erãt minus afflicta. r Ad manducandũ. i. ad querendũ victũ. s Si vero ⁊c.] ⁊ accipitur hic si ꝓ quia: qz non inueniebãt ad sufficientiã: iõ sb̃dit: t Et murmurabũt. ꝓ impatientiã: qz multi eoz ipatienter illã penuriã sustinebãt. v Ego aũt. Hec ẽ vltima ps hꝰ ps̃. i qua ponit ipsius dauid gr̃arum actio ꝓ sua liberatiõe: cũ dr̃: v Ego aũt cãtabo. i. in devotis cãticis laudabo. x Fortitudinẽ tuã. q̃ me eripuisti de insidijs saulis. y Et exaltabo mane ⁊c] .i. sũmo mane surgã ad magnificandũ miam tuã:⁊ subdit cãz: z Qz factus es susceptor meus. de aduersarioũ meoruz manibus. a Jn die tribulationis mee. qz disponebãt oino me occidere. b Adiutor meus tibi psallã ⁊c. repetitio ẽ eiusdẽ ss̃ie ad maiorẽ expressionẽ devotiõis sue.

Moraliter posset exponi ps̃. iste de q̃libet fideli in angustia exĩte:q̃ per ꝓces suas meret liberari ⁊ psecutores suos puniri. Allegorice vo exponit de xpo per dauid figurato: qui custoditus fuit i sepulchro tanq̃ alter dauid in domo: ꝫ hꝰ non obstãte ꝓ divinã potentiã resurrexit:⁊ iudei qui illum

in sepulchro fecerant custodiri i penam hꝰ fuerũt p romanos captiuati ⁊ per orbẽ dispersi: tñ ad vesperã hꝰ mundi ꝓuertentur ad xp̃m: ⁊ famẽ patient p fidei xp̃iane ꝯfessionẽ ꝯ hereses sicut canes latrãtes: ⁊ fidẽ xp̃i cum feruore magno ⁊ desiderio p̃dicantes: sed de hac expositione breuit pertranseo: qz diffuse tradit in glosa ordinaria sup libꝝ psalmorꝝ.

In psal. lviij. Eripe me. Additio.

Littera hꝰ ps. p magna parte nõ põt applicari ad historiã illã. j. Reg. xix. s. qñ misit saul satellites: vt custodirẽt dauid i domo sua vt iterficeret ⁊c. non. n. recte appropriat huic ꝓposito qõ dr: Et tu dñe deꝰ virtutũ intẽde ad visitãdas oẽs gentes ⁊c. Cũ iste casus fuit singularis i q̃ visitatio diuina se nõ extẽdebat ad oẽs gẽtes sed tm̃ ad liberationem dauid ⁊ suorꝝ. Etiã si dicat q liberatio ipsius dauid q̃dammõ se extẽdebat ad totũ ppl̃z israelis: eo q erat ipsorꝝ rex futurus adhuc ipropriẽ seu imptinent diceret super hoc: Ad visitãdas oẽs gentes. Similr vbi dr: Ne occidas eos neq̃ obliuiscant ppli mei: sed dispge illos in vtute tua ⁊c. Dicere ẽt q deus p̃ceperat dauid q nõ interficeret saul: ne obliuiscerẽt ppls misereri psecutoribꝰ suis ẽ oio sine fundamẽto: nusq̃. n. tale legitur i hystoria p ꝓpria ipsius dauid: nec ipse dauid abstinuit ab occisione saulis ex mia sed potius ex fidelitate: ut hẽtur. j. Reg. xxvi. ca. Quis. n. extendet manũ in xp̃z dñi ⁊c. Similr cũ dicit: Dispge illos i vtute tua: qõ ꝓprie itelligit de aduersarijs: nõ fuit adimpletũ i gelboe: ut dicit postil. nã ibi saul ⁊ doech q fuerunt p̃ncipales aduersarij occisi sũt ⁊ non dispersi. Si milit dicere q illõ qõ legitur: Cõuertent ad vesperã ⁊ famẽ patiẽtur vt canes ⁊c. referendũ ẽ ad illos de cognatione saulis: q fuerunt i illa fame grauius afflicti q̃ ceteri ẽ oino sine fundamẽto. Nã in illa hystoria. ij. Reg. xxi. vbi õ hac fame agit: nihil legitur spãle de cognatione saulis q̃tum ad hoc q paterent grauiorẽ famẽ q̃ ceteri. Insup ⁊ veritas hebraica in hoc loco vbi nos hẽmus: famez patient hz: ⁊ rugient vt canes. Vñ verius dicendũ ẽ ⁊ magis lr̃e ꝯsonum: q lz i hoc ps. agat saltẽ i sui p̃ncipio ⁊ forte ẽt in fine de custodia dauid per satellites suos q̃ fuit figura xp̃i i sepulchro a militibus custoditi: tñ p magna pte ps. iste ad lr̃am transit ad agendũ de re figurata. s. de xp̃o in sepulchro custodito ⁊ õ eius resurrectiõe ⁊ pena aduersariorꝝ ⁊ ẽt de reccõciliatione eorꝝ: put plene i glosa ordinaria hẽtur: nec ẽ iste sẽsus allegoricus: put postil. dicit sed ꝓprie lr̃alis tanq̃ ex necessitate lr̃e ꝓsurgens. Si aũt obijciat de titulo i q̃ ꝓtinet qñ misit saul: ⁊ custodierũt domum ad occidendũ eũ: ex q̃ vi q mã hꝰ ps. referenda est tm̃ ad illã custodiam ipsius dauid ⁊ eꝰ liberationẽ ⁊ hꝰ modi. Ad hoc rñdetur q illa yba tituli nõ denotãt q tota mã psalmi lr̃alis sit de illa custodia dauid: sz tm̃ q ps. fuit fcõs a dauid tpe illius custodie: nõ. n. dicit titulus q illud canticũ ẽ de missione saul ad custodiam dauid in domo ⁊c. sed q fuit factus qñ misit ⁊c. vñ ti. demonstrat tps editionis psalmi nõ mãz: sicut i multis ꝓpheticis locutiõibus hoc hẽtur. vñ Esa. vi. c. cum legit: In ano quo mortuus ẽ rex ozias ⁊c. non itelligit q illa reuelatio ꝓphetica debeat intelligi tm̃ de morte ozie: qz multa maiora ⁊ diuiniora fuerũt esaie reuelata ꝓtunc: vt pz ibidẽ: sed tm̃ ille ti. denotat tps reuelationis: ⁊ sic i ꝓposito. Est tñ notandũ q qz vt dcz est: custodia dauid in domo fuit custodie xp̃i figura i sepulchro: iõ tenendum ẽ q dauid exñs i illo periculo petebat a deo hec que sequunt. Primo petebat a deo suã liberationez. d. Eripe me de inimicis meis ⁊c. vsq ibi Exurge i occursũ meum ⁊ vide. ⁊ tũc dauid illuminatus p sp̃m de custodia xp̃i in sepulchro quã figurabat: in q̃ xp̃s custodiebat: non vt occideret sm carnẽ: cũ iam mortuꝰ eẽt: sed vt occiderẽt eius famã occultãdo resurrectionẽ eius: et sic eũ tollerent de cordibus fideliũ: qõ minime valuerunt: sicut neq̃ custodes dauid cũ potuerũt occidere. Super qõ dauid ꝓnter scõo ꝓphetice orat p resurrectione xp̃i a sepulchro. d. Et tu dñe deus virtutũ intẽde ad visitãdas oẽs gentes. vbi hebraica vitas hz: Resurge ad visitãdas oẽs gentes. Resurrectio. n. xp̃i ordinata fuit ad generalẽ iustificationem mundi ex sufficientia: iuxta illud ad Ro. iij. c. Resurrexit ꝓpter iustificationẽ nr̃az. sz q nõ oẽs pticipes sunt gr̃a resurrectiõis: iõ ꝓnter sõdit ttio: Non miserearis oibus q̃ operant iniquitatẽ. hoc est dicere: q̃uis visitatio tua sufficiẽs sit ad visitandas omẽs gẽtes: nõ tñ oibus misereberis sed q̃busdã. s. p̃destinatis: iõ ꝓprie dicit: Non miserearis oibus ⁊c. sz intellige: sed q̃busdam: vt hẽtur in glosa. Et qz inf illos operantes iniquitatẽ circa psonam xp̃i ⁊ circa eius custodiam in sepulchro de q̃ agit p̃ncipales fuerunt iudei: iõ de ipsis q̃rto tractat triplr. Primo de statu q̃rũdam eorum. s. qui ꝓuersi sunt ad fidẽ pꝰ resurrectionẽ xp̃i ⁊ ascensiõez ⁊ pfirmationem aplorꝝ: de q̃bus dicit: Cõuertent ad vesperã. i. tardius seu serius: qz añq̃ eum crucifigerẽt hoc debuissent facere: et isti famez cõuertendi alios patient vt canes. vel fm hebraicam veritatẽ: Et rugiẽt. s. latrãdo in reprehẽsione infideliũ: vt pz de paulo: similr ⁊ de stephano ⁊ de alijs: q̃ q̃dem ꝓuersi. s. in p̃mitiua eccl̃ia euãgelizando: Circuibãt ciuitatẽ. s. mundũ q circũstat vndiq̃ iudeã vbi ista dicebant: sicut canes i nocte rugiunt ꝯ fures ⁊ latrones. Põt ẽt intelligi: Conuertent ad vesperã. de iudeis q per inualla tẽporꝝ post diuulgatiõnẽ euãgelij ꝓuertunt q̃tidie: q dicunt ad vesperã ꝓuerti. i. in sexta etate seculi. Ex q̃bus fuerunt similr et erũt nonnulli q circuiũt ciuitatẽ. s. eccl̃iaz ꝯ hereticos vl̃ saltem ꝯ iudaicas ipugnationes: vt pz in gestis seu tractatibus taliũ q inueniunt p̃cipue i hispania: vbi iulianus pomerij de stirpe hebraica fuit toletanꝰ archiepus tertius successor beati alfonsi ⁊ eius maxime imitator: put in hystoria roderici toletañ. hẽtur. Similr ⁊ petrus alfonsi hꝰ nationis q̃ edidit quẽdam dialogũ solẽnem ad fidei catholice ꝓfirmationem. Similr ⁊ magister alfonsus burgeñ. magnus phs ⁊ biblicus qui i. lx. etatis sue anno fere fidem xp̃i ⁊ sacrũ baptismũ suscepit. Et ꝓñi cũ essz sacrista eccl̃ie balisolitañ. plura opuscula ad ꝓfirmationem fidei ⁊ ꝓfutationẽ iudaice pfidie edidit: ⁊ sic de alijs de quibus dicit ⁊ p̃cipalius de p̃mitiuis. Ecce loquunt i ore suo ⁊c. qz ẽt ipsi cõuersi loquũtur i ore suo magnalia dei q̃ alijs intimãt. vñ: Gladius i labijs eorꝝ. s. gladius verbi dei penetrabilior oi gladio: ut in epla hebreo. iij. c. ⁊ sequit: Qm̃ quis audiuit. q. d. iõ instans p̃dicatio taliũ ꝓuersorꝝ ad fidem fuit a deo suis tpibus ꝓordiata. Qm̃ quis audiuit. qz. s. pauci audiunt cũ effectu verbũ dei: ⁊ qñq magis iclinant ad audiendum similiũ p̃dicatiões tanq̃ magis ꝓtenti de testimonijs aduersariorꝝ: sed qz multi sunt q corde nõ audiunt istos nec illos: sequtur: Et tu dñe deridebis eos. s. nõ audiẽtes. Lra possent facilit applicari huic ꝓposito. s. vsq ibi: Deus oñdit mihi sup inimicos meos ⁊c. vbi oñdit scõs status iudeorꝝ. s. pfidorum q obstinati remanent i nequitia sua ꝓteritẽtes: q̃rz statũ vel potius ruinaz ps. declarat cũ dicit: Deus oñdit mihi super inimicos meos. i. oñdit mihi q̃liter isti inimici xp̃i sunt puniendi ad gl̃iam dei ⁊ eccl̃e vtilitatẽ. Pro q̃ sciendũ q lz magnitudo sceleris iudeorꝝ xp̃m occidentiũ seu ipsius occisionẽ ꝓnter approbantiũ tanta fuerit q videret cõgruum diuine iusticie: ut statim delerent de ira: put hẽtur Numeri. xiij. c. ꝓsumã eos subito: tñ diuina sapia ordinauit ne funditus ⁊ subito perirent de hoc seculo: tũ ut ex eis quãdoq; aliq̃s in tpore succedẽtiõe saluarent: tũ ut eccl̃ia testimonia veteris legis ab eis hẽret. Sunt. n., put dic glo. q̃dam bibliothece nisi ⁊ baiuli codicum

niozꝝ a q̄bus tāto fiducialius i ozigialibus sacre scripte accipitur testimoniū q̄to nobis auidi⁹ aduersant. Tuz qz vidicta diuina i eis magis relucet: cū in diuersis tpi bus z in varijs locis deiectio z oppzobziū eoꝝ demon strat: q̄ si in breui tpe z in q̄busdā regionibus ꝓsūpti fu issent: qō ꝓpzie ozabat psalmista. o. Ne occidas eos ne q̄n obliuiscātur ppli mei. s. ne obliuiscant mie tue q̄ eos spectas: vt ad ꝓuersionē ꝓuocētur: similr ne obliuiscā tur sacrarū lrarꝝ tuarū: q̄ apud eos ozigināliť residēt: si militer ne obliuiscātur iusticie tue videtes eos q̄tidie af fligi z suppmi i penā sceleris occisōis xpi: q̄ oia pñt tra di obliuioni: si celerit fuissent ꝓsūpti. Magis. n. mouēt visa q̄ audita: sicut sēsus visus certioz ē auditu z ceris sēsibus: put i pmo metaphy. z qz si i vno loco seu regi one tm̄ remāsissent puniēdi: nō seq̄rētur pdēe vtilitates i toto ozbe: iccirco dicit: Dispge illos in vtute tua. i. per oēs gētes dispgant: vt testimonia sacre scripture q̄ apō eos sunt: similr z euidētia diuine vindicte vbiq̄ demō strarent: vñ seq̄tur: Et depone eos. s. ut sint oppzobziū hoium. z qz illi pfidi z si ope non pñt iā ꝫ xpm recalci trare: vbis tm̄ non cessant eū blasphemare: iccirco dicit: Delictū oris eoꝝ sermonē labioꝝ ipsoꝝ: ex q̄ seq̄tur q̄ cōprehēdunt in supbia sua. Nā sm glosaz cōprehendit alios i supbia sua: cū videt se supbe egisse: z tm̄ frustra: qz sm eoꝝ irritū vident: z tm̄ remanet delictū eozum apud alios i memozia: z hoc spāliter i duobus: pmo in execratiōe in q̄ sunt cōiter int gētes: similr z in menda cio: in q̄tum ꝫ xpm mendaciū finxerūt nō solū in vita dicētes eū seductoz ē ꝛc. sed ēt in morte asserētes ipsum nō resurrexisse z dātes pecuniā ad occultandaz resurre ctionē: vt hētur matth. xxviij. ca. z hoc est qō dī: Et de execratione z mēdacio annūciabunt. s. ab aplis z alijs veris pdicatozibus. vñ finis taliū. s. iudeozuz i ꝓteruia sua ptinaciū est in cōsūmatione z i ira cōsūmatiōis. i. in vidicta dei q̄ peccatoz cōsumit: ita vt finaliter pereat ab esse etno z glozioso: de q̄ seq̄tur: Et non erūt. z sequi tur: Et sciēt qz dñs dñabit iacob z finiū tre. hoc ē qz iā in illa consūmatiōe p experiētiā cognoscent: q̄ xps quē contēpserūt dñabitur iudeis z gētibus ꝛc. Cōsequent declarat tertiū statū iudeoꝝ. s. qñ in fine mūdi ꝓuerten tur: z de his dicit: Cōuertent ad vesperā. s. in fine mūdi qui ē eius vespera simplr: z pōt ꝓstrui cū pcedenti vsu sic: Cū illi iudei sciēt: qz deus dñabitur iacob z finium terre p uerā fidem: tūc ꝓuertent: exponat versus sicut p us: z seq̄tur de istis: Ipsi iā dispgent ad manducādū. s. vt alios lucrent: si vo nō fuerit satati: eo q̄ multi rema nebunt īcreduli murmurabūt ꝫ tales. i. icrepabūt. Sed nōndum vbi trāslatio nīa hz: z murmurabūt. hebzai ca lra hz quandā dictionē eq̄uocā: q̄ vno mō significat murmurationē: alio mō significat mansionē seu quietē quā hō dī hēre in nocte: cū iacet in domo recollectus: z cessat a labozibus diurnis: eo mō q̄ dī Señ. xviij. ca. locus spacios⁹ ad manendū. vbi. n. dī ad manendum ponitur sīlis dictio sicut hic: z ad istā vltimā significa tionē magis tendit lra ꝑus put hic ꝓprie syllabicat: et sic erit sensus: Si nō fuerit satati. s. qz nō oēs cōuertēt: tñ iā q̄escent seu cessabūt: qz iā finis h⁹ mudi erit: i q̄ ta lia hñt cessare. Cōsequēter q̄nto ꝓcludit in psona xpi hois q̄ totā laudē z victoziā deo attribuit. Ego aūt cā tabo fortitudinē tuam: z exultabo mane miam tuā. qz vt ait psal. Ad vesperā demozabit fletus: z ad matuti nū leticia: i q̄ insinuat leticia resurrectiōis q̄ mane dñi ce dici pmo fuit manifestata: qz fēs es susceptoz me⁹ ꝛc. me resuscitans: z refugiū meum. a custodia aduersario rum liberās: que oia diuine mie attribuit cōcludēs: De us meus mia mea. Replica.

1 In pſ. Eripe me ꝛc. Quē postil. exponit de dauid cu stodito i sua domo ꝛc. put ti. h⁹ pſ. formaliť sonat: burg. q̄ ꝓsueuit titulos magnificare: z sm formaz ti. mām pſ. assignare: hic dimittit formā tituli exponēs pſ. istum de xpo custodito in sepulchro redarguens postil. q̄ sm formā ti. accipit māz pſ. ad cauendū sñiarum iuolutionē. Catholi ce pōt dici q̄ lralis sensus h⁹ pſ. pmus ē de dauid iuxta for mā ti. sed p allegoziā est de xpo: cuius figurā gessit dauid i multis: ut supza sepe dcm est z spāliter i hac mā h⁹ pſ. Et cū burg. dicit hunc sensū forę lralem de xpo: ꝓcedit ei sicut supza q̄ est sēsus p̄ncipalis: sed nō pmus ad lram sm vocū significationē: est igit sēsus lralis pmus de dauid tanq̄ de fi gura: sed p̄ncipalis ē de xpo tāq̄ figurato. Argumēta aūt burg. de applicatione q̄rūdam versuū modici pōderis sūt: nā sūt q̄dam cōgruentie applicabiles ꝓ et cōtra: que de ne cessitate rōnis nihil concludunt. Psal. LIX.

Deus repulisti. huic pſ. ꝑmittitur talis ti. in heb. sm Ra. sa. Ad victoziaz super rose testimonium suaue canticū dauid ad docendū q̄n pugnauit ꝫ aram fluuioꝝ z syriam soba z reuersus est ioab: z pcussit edom i valle salinaꝝ. xij. milia. Ad cuius itellectū sciendū q̄ dauid misit Joab z oēm exercitū bellatoꝝ ꝫ filios amō q̄ iniuriati fuerant nūcijs dauid: vt hētur. ij. reg. x. z debel latis filijs amon z syris q̄ venerunt i eoꝝ auxiliū: ioab re dijt i hierlm: vt hētur. ij. Reg. x. z postea dauid cū toto ex ercitu suo exposuit se ut iret ad pugnandū ꝫ syrios: vt ibi dē hētur. Dicit igit Ra. sa. q̄ syri hoc audientes miserūt nū cios ad dauid dicētes: q̄ non erat ei licitū venire ꝫ ipsos ꝓ pter fedus z iuramentū qō fecerat iacob cū laban syro: ut hētur Gen. xxxi. z tunc dauid ꝓsuluit sapientes legis: q̄ rn derunt ei q̄ erat licitū: eo q̄ syri prius fregerāt iuramentuz veniēdo ad bellū ꝫ seruos dauid i auxiliū amonitaꝝ: ut di ctū est: z qz cusanrasathaim rex syrie ipugnauerat filios is rael eos sb̄ijciens seruituti sue per octo ānos: vt hētur iudi cū. iij. Dicit igit ra. sa. q̄ i ti. prędco p rosā intelligit cetus sa pientū: q̄ testificatus fuit ipsi dauid: q̄ licite porat ꝫ syrios ad bellū, pcedere: z q̄tum ad hoc dī: Sup rose testimoniū .i. rnsū datū ipsi dauid p cetuz sapientū. de q̄ rnso z victo rijs seq̄ntibus q̄ tāgunt in q̄dā gnāli in ti. cū sb̄ditur: Q̄n p cussit aram fluuioꝝ ꝛc. fecit dauid pſ. istū: sm hoc igit sen sus h⁹ ti. est: Cāticū suaue dauid. supple ē iste pſ. ab eo fēs: Sup rose testimoniū. i. ꝓpt rnsū sibi datū a cetu sapiētuz p rosā designato. Ad docendū. s. ipsū dauid q̄ licitū erat si bi pugnare ꝫ syrios. q̄d aūt significet: Ad victoziā. in p̄nci pio ti. freq̄nter supza dcm ē. Q̄n pcussit aram fluuioꝝ. arā ē nomē ciuitatis i q̄ bitabat laban syrus: z dī fluuioruz q̄a erat i medio duoꝝ fluuioꝝ: ꝓpter q̄ alio nōie vocat me sopotamia a meso q̄ est mediū i greco: z potamos q̄ est fluuius. Et reuersus ē ioab. s. in hierlz debellatis amonitis z syris ut pdēz ē. Et pcussit edom ꝛc. ista victoria attribui tur dauid. ij. Reg. viij. vbi dī: Fecit q̄q̄ sibi dauid nomen: cū reuerteret capta syria i valle salinaꝝ cesis duodeci mili bus: z seq̄tur: Et fca ē vniuersa idumea fuiēs dauid. Et p mo paral. attribuit abisai: de q̄ dī. j. pal. xviij. Abisai vo fi lius saruie pcussit edom i valle salinaꝝ: hic aūt attribuit ipsi ioab. Dicendū q̄ isti tres fuerūt i illa victoria: qz fca su it i reditu dauid ꝺ syria: ad quā capiēdā iuerat cū toto exer citu suo: vt pdēz ē. Et attribuit hec victoria ipsi dauid tan q̄ regi: ioab vo tāq̄ ꝓncipi militie: abisai vo tāq̄ duci vni⁹ aciei: q̄ fecit, pbitatē nōbilē in illa victoria: ꝓpter q̄ attri buit abisai tāq̄ duci. Nō ē. n. iconueniēs idē attribui diuer sis psonis rōnibus diuersis. xij. milia. j. pal. xviij. ponūtur xix. milia: nec ē ꝺdictio: qz mino⁹ numer⁹ iludit i maiozi: nec ponit hic mino⁹ numer⁹ cū ꝑcisiōe ptis excedentis: q̄. j. pal. exꝑmit. In trāsla. vo hie. talis ponit ti. Victozi, p lilij testioniuz hūilis z pfecti dauid ad docēdum q̄n pugnauit

aduersū syriam mesopotamie soba ⁊ reuersus ē ioab : ⁊ p cussit edom in valle salinaꝝ .xij. milia. Ad cuius intellectū sciendū q̄ vbicūq; in ve. testō hiero. trāsfert lilioz vel lilia: hebrei dicunt rosā vel rosas: sicut dcm fuit supra ps. xlv. io idē ipoꝛtat per vtrūq;. s. cetus sapientū. Et lz hic ponat singulare. s. rosa fm hebꝛe. hiero. tn trās fert plurale dicēs lilia: eo q̄ libet ꝺ cetus sapientū poterat dici rosa vel liliū, ppt pulchꝛitudinē sapie: ⁊ sic totus cetus dr lilia in plurali: qꝺ subditur: humilis ⁊ pfecti dauid ē: qz dictio hebꝛaica miktam fz Ra. sa. signat canticuz decens vel pulchꝛū: fz hie. ro. vero humilē ⁊ pfectuz. qꝺ aūt dr hic: Testimoniū humilis ⁊ perfecti dauid. non dr testimoniū dauid eo q̄ dederit ipsū: sed qz a sapiētibus fuit sibi datum: ut predcm est: ⁊ sic pz expositio ti. hiero. ex his q̄ dca sunt in expositiōe ti. hebꝛaici. a Deꝰ repulisti. Ad intellectū hui⁹ ps. sciendū q̄ añq; regnū isrl fuisset in manu dauid simplr: fuerat multiplr afflictū ⁊ vastatum: vt pz tpe iudicū ⁊ in ꝓncipio regni saul: i q̄ philistei tenebāt ipsū i tanta seruitute: q̄ faber ferrarius nō erat i tota tra israel. cauerant. n. philistei: ne facerent hebꝛei gladiū aut lanceā: ne possent rebellare: ut hētur. j. Reg. xiij. Item moꝛtuo saule philistei itrauerunt ciuitates regni isrl vñ fugerat populus: ⁊ hitauerūt ibi: ut hēt. j. reg. xxxi. Itez p̄ moꝛtē saul fca est lōga cōcertatio de regno int̄ domū dauid ⁊ domum saul: vt hētur. ij. Reg. iij. ꝓpter qꝺ gentiles i circuitu regni isrl exñtes multiplr vastauerūt illud nō hñtes validaz resistentiā, ꝓpter dcam ꝓtentionē. dauid igit hec ꝓsiderans fecē ps. istum: i q̄ ꝓmo vastationē regni plāgit: scꝺo restitutiōez eius. ꝓphetice ꝓdicit: ibi Ut liberētur. Circa primum dr: a Deus repulisti nos. ꝓpter peccata nīa. b Et ꝺstruxisti nos. i. destrui pmisisti. c Iratus es. ꝯ regnū isrl tpib⁹ ꝓteritis: vt pz ex dcis. d Et misertus es nobis. qz regnū in pte ꝓseruasti. e Cōmouisti terrā ⁊c. i. commoueri ⁊ cōturbari pmisisti hitātes i tra nīa ab aduersarijs. f Sana ꝓtritiones eius. tpe meo. g Oñdisti pplo tuo dura. ꝓpter eius pctā. h Potasti nos vino cōpunctiōis. hie. hz vino merozis: ⁊ idē est: qz merozē cōpunctio de peccatis. i Dedisti metuētibus te significationē. respectu futi tpis. k Ut fugiant a facie arcus. tue iusticie q̄ extenta ē ad pcutiendū peccātes: ⁊ hic arc⁹ effugit cauēdo a peccatis l Et liberent. Hic ꝓnter restitutionē ⁊ ampliationē regni ꝓdicit: ⁊ hoc p̄mo ꝓdicit: scꝺo cui attribuendū sit oñdit: ibi Quis deducet. Circa p̄mum icipit oꝛādo. d. l Et liberent dilecti tui. i. pplus isrl q̄ dr dilect⁹ deo: osee. xi. Puer isrl ⁊ dilexi eū. m Saluū fac. s. pplm isrl. n Dextera tua. q. d. nō pōt fieri virtute hūana. o Et exaudi me. deprecantē ꝓ regno meo. Et ad hoc ipetrandum allegat diuinā, pmissionē. d. p Deus locutus ē in sācto suo. i. samuele: cui dns reuelauit futurā regni, psperitatē tpe dauid: ꝓpter qꝺ dixit .j. Reg. xiij. Queſiuit sibi dns virū iuxta coꝛ suū: ⁊ p̄cepit ei ut esset dux sup̄ pplz suū: ⁊ hanc reuelationē samuel dixit ipsi dauid: ꝓpter qꝺ, ꝺditur: q Letaboꝛ. i deo salutari meo. r Et partiboꝛ sichimā. i. diuidaz spolia tre Sichē bellatoꝛibus meis: q̄ fuerat occupata ab aduersarijs regni isrl. s Et conuallē tabernaculoꝝ metiboꝛ. locus ē ꝓpe ioꝛdanē: vbi iacob reuertēs de mesopotamia declinans esau fiez suum fixit tentoria: ⁊ appellauit nomen loci illius sochoch. i. tabernacula: Señ. xxxiij. illa eniz vallis erat ꝺ regno isrl: sed occupata fuit ab aduersarijs: q̄ bus expulsis dauid restituit terrā filijs isrl vnicuiq; fm mensuraz sibi debitā: ⁊ ꝙa i istis Dauid fuit adiutus spāliter ab aliq̄bus tribubus: iō ꝓnter exp mit eas dicens:

Victori ꝓ lilijs testioniū hūiliscz perfecti dauid ad docendū qñ pugnauit aduersus syriā mesopotamie soba: ⁊ reuersus ē ioab : et pcussit edom i valle salinarū .xij. milia. .LIX.

DEus repulisti nos et destruxisti nos: iratꝰ es et misertus es nob. Cō mouisti terraz et ꝺturbasti eā: sana ꝺtritiones eius qa cōmota ē. Ostendisti pplo tuo dura: potasti nos vino cōpunctōis. Dedisti metuentib⁹ te significationez: ut fugiant a facie arcus. Et liberent dilecti tui: saluū fac dextera tua et exaudi me. Deus locutꝰ ē in sco suo: letaboꝛ et ptiboꝛ sichimā: et cōuallez tabnaculoꝝ metiboꝛ. Meus ē galaad et meus ē manasses: et ephraim foꝛtitudo capitis mei. Juda rex meꝰ: moab olla spei mee. In idumeā extendaz calciamētū meū: mihi alie nigeni subditi sūt. Quis ꝺ ducet me i ciuitatem munitā: quis deducet me vsq; in idumeā: Nōne tu deꝰ qui repulisti nos: et non egrediꝛis deus i virtutibus nostris: Da nobis auxiliuz de tribulatiōe: ⁊ vana salus

t Meus ē galaad. ibi fuerunt hoies bellicosi sicut iair ⁊ iepte: de q̄bus descenderunt hoies foꝛtes. v Et meus ē manasses. hoc dicit q̄tū ad illā partē que erat circa ioꝛdanem: de q̄ fuit gedeon vir foꝛtis x Ephraim foꝛtitudo capitis mei. i. regni mei. y Juda rex meus. i. custos ⁊ defēsoꝛ regni mei: Iste enim due tribus fuerunt foꝛtioꝛes ⁊ bellicosioꝛes alijs: ꝓpter quod fuerunt situate in duabus extremitatibus regni: tribus ephraim i extremitate aq̄lonari: et tribus iuda in extremitate australi : sicut plen⁹ fuit dcz: cū ageret de diuisiōe tre i libꝛo iosue. z Moab olla spei mee. i. speꝛ spo in deo q̄ ira moab erit mihi ꝺdita ad seruiendū sicut olla q̄ hō vtit in ministerium suū. Jn heb. hētur: Moab olla lauatiōis mee. i. pplus moab erit mihi ita ꝺbiect⁹ sic olla ad lotionē pedū ꝓparata. a Jn idumeā extendā calciamentū meū. i. calcabo eā: ⁊ subjūciā per plenā victoꝛiā. b Mihi alie nigene ꝺditi sunt. i. alie natiōes i circuitu regni mei mihi sūt ꝺbiecte. Jn heb. hētur: Mihi philistena associata ē. i. addita regno meo: qz seruiuit dauid ꝺ tributo: vt hēt. ij. reg. viij. c Quis ꝺducet. Hic ꝓnter oñdit q̄ predce victoꝛie sūt deo attribuende. vñ dicit dauid: Quis deducet me in ciuitatē munitā muris: victualibus: bellatoꝛib⁹ ⁊ armis. d Quis deducet me vsq; i idumeā. vbi erāt multi foꝛtes ⁊ bellicosi: Respondet: e Nōne tu deꝰ: q. d. nullus aliꝰ pōt mihi hoc facere. f Qui repulisti nos. tpibus ꝓteritis : vt pz ex pdcis. g Et nō egredieris ⁊c. i. exercitibus nīis iterrogatie .q. d. imo tu egredieris: aliter nihil facere possemus: ꝓpter hoc ꝺditur: h Da nobis auxiliū ⁊c. ⁊ pz lra ex dictis. Moꝛaliꝛ pōt exponi ps. iste de q̄libet vere penitente: q̄ ꝓsiderans regnū aie sue per pctā ꝓterita dissipatū lamētat: ⁊ p restitutione ipsius ad statū vtutis ⁊ gie de precat: ad hoc aūt adiuuat p q̄ttuoꝛ. Primū ē pura cōfessio: q̄ p iudā designat: q̄ confessio interpretat. Scōm ē a recidiuo ꝓseruatio: q̄ p manassē itelligit: eo q̄ interpretat

obliuio:talis.n.sic se hꝫ ad peccata ꝑterita q̃si oblit' sit iterũ opari ipsa. Tertiũ est boni opis multiplicatio: q̃ designat' per ephraim:q̃ interpretat' crescẽs aut fertilitas. Quartuꝫ est ꝓprie conscie testificatio:ſm illud apli. ij. cor. j. Glia nr̃a hec ẽ testimoniũ cõscie nr̃e:r figurat' per galaad:q̃ interpretat' aceruus testionũ:r talis sb̃ijcit sibi cõcupiscẽtiaꝫ carnis p moab ꝺ signata:q̃ iterp̃tatur ex pr̃e.hec aũ tẽ ꝓcupiscẽtia trahit ex carnali generatione. Et concupiscentiã oculorũ q̃ figuratur p idumeã:q̃ irena interpretat':r supbiam vite:q̃ p philisteã designat:eo q̃ ore contẽdens iterp̃tat'. superbi .n. vbis ꝺspicabilibus nitũtur alios ꝓtendere:sꝫ qr̃ oia ista emanant a deo:iõ sibi ẽ tota victoria attribuenda.

Psal.LX.

Exaudi deus. huic ps̃l. p̃mittit' talis ti.i heb. Ad victoriã sup organũ ipsi dauid.r pꝛ ei' expositio ex dcis supra ps̃l. iij. De mã aũt h' ps̃l. dicũt doctores cõiter q̃ dauid fecit istũ ps̃l. exñs in saulis psecutione:sꝫ vbi r qñ non dr̃ clare. Saluo aũt meliori iudicio vr̃ mihi q̃ fecit istũ ps̃l. postq̃ euaserat manus saulis ipsũ i modũ corone cigẽtis:vt hẽtur.j. Reg. xxiij. ꝓpter qꝺ dauid ascẽdit ide:vt .j. Reguꝫ.xxiij.et bitauit in locis tutissimis engaddi:q̃ erat versus finem regni saulis:vt sic si saul ipsum iseq̃retur:posset citi' exire de ptãte eius: ꝓpter qꝺ r finaliter transiuit ad terram philistinoꝝ:ut hẽtur.j. Reg.xxvij. Sciendũ tn̄ q hꝫ ps̃l. iij. Cũ inuocarẽ tc̃. sit de eadẽ mã:tn̄ differt ab isto: qr̃ ille ps̃l. q̃rtus ẽ ꝓprie de bn̄ficio illius cuasiõis de manu saul ipsũ in modũ corone cingẽtis:iste vꝺ est de hoc bn̄ficio iã exhibito r alijs exhibẽdis:ut patebit in ꝓcessu. Itẽ qr̃ ps̃l. quartũ fecit dauid imediate p' recessum saul' ab ipso:istũ aũt postea qñ iã dauid elõgat' erat i fine regni saulis. Igit̃ in hoc ps̃l. ꝓmo dauid diuina bn̄ficia sibi p̃stita recolit:ſcꝺo p̃standa ꝓphetice p̃dicit:ibi Jnhitabo.tertio ꝓ vtrisq̃ gr̃as agit:ibi Sic psalmũ dicam.

Circa ꝓmuꝫ icipit ab oratione deuota sicut grat' r deuotus dicens: Exaudi de' deprecationẽ meã. r pꝫ. b A finibus ire.ſ.isr̃l. c Ad te clamaui.faciens hũc ps̃l. vt iã dcm est. vlterius recolit bn̄ficiũ sibi p̃stituꝫ in euasione de manib' saulis.ꝺ. ꝺ Dũ anxiaret cor meũ. eo q̃ saul r eius exercitus cinxerat me i modũ corone:ne posse euadere. vñ ibidẽ dr̃ q̃ dauid despabat se posse euadere: ꝓpter qꝺ anxiebat:sed sicut ibidẽ dr̃:ex ordinatione diuina nũcius venit ad saul.ꝺ. Festina r veni:qa philistini effuderũt se super terraꝫ: ꝓpter qꝺ fuit cõpulsus recedere a dauid: ꝓpter qꝺ vocauerũt locũ illũ petram diuidentẽ:ut hẽtur ibidẽ:r hoc ẽ qꝺ dr̃: e In petra exaltasti me. liberãdo me a pdca ãxietate. f Deduxisti me.ad locũ tutiorẽ:vt prędcm est. g Qr̃ fcs es spes mea.in oi angustia. h Turris fortitudinis a facie inimici.i.saul' me pseq̃ntis. i Jnhabitabo. hic ꝓfi ꝓphetice p̃dicit bn̄ficia a deo sibi p̃standa: r ꝓmo in cultu diu ꝺ:qꝺ dauid desiderabat.ꝺ. i Jnhitabo i tabernaculo tuo.dauid.n. tetẽdit tabernaculũ iuxta domũ suã i q̃ posita fuit arca r diuinus cult' ordinat': r dauid illũ locũ frequẽtabat: r deũ laudabat:ut hẽt.j. pal'.xvi. k In secula. hoc exponit Ra. sa. .ꝺ.q̃ sicut dauid ꝓpter hoc dicit se hitaturum i tabernaculo dei in p̃nti seculo: sic prouidit se hitaturuꝫ i seculo futuro in tabernaculo dei q̃ ẽ loc' sãctuꝫ. l Protegar in velamento tc̃. ſita q̃ aduersarij mei nõ poterũt me capere. Scꝺo i regno cũ dicit: m Cũ tu deus me' tc̃ teneo firmiter q̃: n Dedisti hereditatẽ.i. regnum isr̃l. o Timẽtibus nomẽ tuuꝫ .i. mihi r filijs meis me imitãtibus.hanc .n. hereditatẽ ordinat' de' dauid auctoritatiue qñ fuit iunct' ꝓ saꝛmuelẽ:sꝫ executiue qñ fuit iunct' i regẽ sup totũ isr̃l:ut hẽt .ij. Reg. v. Tertiũ q̃tũ ad vite sue cursũ:cuꝫ dr̃: p Dies sup dies regis adijcies.i.facies eũ viuere ſm cursũ vite sue: iõ sb̃ditur: q Annos ei'.supple mltiplicabis. r Usq̃ in diẽ tc̃. ſic.n.fuit de dauid. vixit.n.lxx.ãnis:ut hẽtur.ij. Reg. v. r sic potuit videre filios usq̃ in tertiã gnãtionem. s Permanet ineternũ tc̃.i.sic ꝓmanebit regnũ mcum: qr̃ xps descẽdit a dauid ſm carnẽ:cuius regnuꝫ est eternum. t Miam r veritatẽ tc̃.i.qs potit explicare:verbũ est ipsius dauid recognoscẽtis circa se miam r veritatẽ dei inexplicabilẽ. v Sic psalmũ. hic ꝓfi dauid ꝓ bn̄ficijs p̃dcis gr̃as agit.ꝺ. v Sic psalmũ dicã tc̃.i.q̃diu viuã. x Ut reddam vota mea.i.laudes a me tibi ꝓmissas. y De die in diẽ.i.p singulos dies.vel alit̃:Sic psalmũ dicã nõi tuo in seculũ seculi.i.vsq̃ ad finem mũdi:qr̃ psalmi ab ipso dauid facti cãtabunt sẽp i ecclia dei: r eodẽ mõ redadũt ab eo ꝓmisse laudes q̃ si idẽ qꝺ psalmi.

LXI.

Nõne deo. huic ps̃l. p̃mittit' tlis ti. in heb. Ad victoriã sup iditũ ps̃l. dauid. Dicit aũt Ra.sa.q̃ iditũ est hic nomẽ ist̃rumẽti musici cui appropabat cãt' h' ps̃l. Alij vꝺ dicũt q̃ iditũ ẽ nomẽ vnius de trib' ꝓncipalibus cãtoꝝ a dauid istitutis: put dcꝫ fuit supra ps̃l. xxxviij. Et hꝫ hoc sẽsus h' ti. ẽ:q̃ ps̃l. iste fcs fuit a dauid decãtãdus p leuitas:q̃ erant sb̃ iditũ. De mã vꝺ h' ps̃l. dicunt alicq̃ q̃ dauid fecit ipsũ postq̃ adeptus fuerat regnũ isr̃l:qñ philistei voluerũt ipsũ deijcere a regno:ut hẽt.ij. Reg. v. r iõ cõfidens de deo dicebat: Nõne deo sb̃iecta erit aia mea tc̃. Et ꝓnter inuehebat ꝺ philisteos sb̃dens: Quousq̃ irruitis sup hoiez tc̃.i.sup meipsum ad me dijciendũ. Sꝫ hoc nõ vr̃ bn̄ dcꝫ: qr̃ de eisdẽ sb̃dit: Ore suo bn̄dicebant.ſ.mihi:r corde suo maledicebãt. philistei aũt r alie gentes nõ bn̄dicebant sibi ore:sꝫ maledicebãt:sicut r maledicebãt corde. Et iõ saluo meliori iudicio vr̃ mihi q̃ fecerit ps̃l. istũ cũ esset i psecutiõe saul':r h' postq̃ ad verbũ gad,ꝓphe de ira moab redijt ad terrã iuda:vt hẽt.j. Reg.xxij. de q̃ ẽt fec̃ ps̃l. x. vt supra dcm ẽ:tn̄ illũ fecit i suo reditu:istũ aũt postq̃ p aliqꝺ tps in ira iuda mãserat. Et qa redijt:r i iudea mãsit ex diuia ꝓfidentia:iõ ps̃l. x. ab ea icipit cũ dr̃: Jn dño ꝓfido tc̃.similr r iste

cum dī: Nōne deo ſbiecta erit anima mea: ab ipſo. n. ſalutare meū. Igit ſm hoc ps. iſte diuidit i duas ptes: qz pmo deſcribit ipſi⁹ dauid de deo ꝓfidētia: ſcōo arguit aduerſari oz ſuoz malicia: ibi Quouſqz irruit. Circa pmū dic ſic:

a Nōne deo ſubiecta erit aia mea. obediēdo mādato ei⁹ p gad ꝓphaz. q. d. ſic ꝛ ſubdit cauſam. d.

b Ab ipo. n. ſaluta re meuz. i. expecto ſalutē meā in aia ꝛ coꝛpoꝛe: qō ꝓbat p hoc qō ſb̄ditur:

erit aīa mea ab ipſo. n. ſalutaꝛ meū. Naz ꝛ ipe de⁹ me⁹ et ſalutaꝛ me⁹ ſuſceptō me⁹ non mouebo⁹ ampli⁹. Quouſqz irruitis i hoiem: iterfi citis vniuerſi vos tanqz pa rieti iclinato ꝛ macerie de pulſe? Verūtn̄ pciuz meuz cogitauerunt repellere: cū curri i ſiti: oꝛe ſuo benedice bant et coꝛde ſuo maledice bāt. Verūtn̄ deo ſubiecta eſto aīa mea: qm̄ ab ipo pa tientia mea. Quia ipſe de⁹ meus ꝛ ſaluatoꝛ me⁹: adiu toꝛ meus ſ nō emigrabo. In deo ſalutare meuz et gloꝛia mea: de⁹ auxiliꝰ mei et ſpes mea i deo eſt. Sperate i eo omis cōgregatio ppli: effū dite coram illo coꝛda vra: ꝺ deus adiutoꝛ noſter in eter nū. ꝺ Veruntn̄ vani filij ho minū: mendaces filij homi nuz in ſtateris: vt decipiāt ipſi ꝺ de vanitate in idipſuz. Nolite ſpare in iniqtate: et rapinas nolite cōcupiſcere diuitie ſi affluant nolite coꝛ apponere. ꝺ Semel locut⁹ e deus duo hec audiui: qꝛia ptās dei e et tibi dñe mia: qꝛia tu reddis vnicuiqz iu xta opera ſua.

c Nā ꝛ ipſe deus me⁹. per creationē. d Et ſa lutaris meus. per gu bernationē. Adiutoꝛ ꝫ ſaulē me perſequē tē. e Nō mouebo⁹ āplius. de ira iſrl niſi ꝺ uolūtate ei⁹. exq̄. n. ad eā redierat de mā dato dñi non e viſile q⁹ eaz poſtea exiuerit tranſiēs ad terrā phi liſtinoꝛ: ut hētur. j. Reg. xxvij. ſine diuia reuelatione ſpāli ſibi immediate icā vel p gad ſeu aliū ꝓphām: vel p abiathar ſacer dotē q̄ erat cū dauid: ꝛ freq̄nter cōſulebat p eo dñm: ut hēt ꝛ. Reg. in pluribus locis: q̄uis tlis reuelatio nō ſit ſcripta: qz nō oia ſcripta ſunt.

f Quouſqz irruitis. Hic ꝓñt dauid arguit aduerſarioꝛ ſuozū malicia: ꝛ ꝑmo arguit eos ꝺ crudelitate: ſcōo de cupiditate: ibi Veruntn̄ vani. Prima in duas: qz ꝑmo arguit ſuoz pſecutoꝛū ſcuitia: ſcōo reſumit ſuā in deo ꝓfidentiā: ibi Veruntn̄ deo. Circa primum dicit:

f Quouſqz irruitis. Tu ſaul doech ꝛ cōſiles.

g In hoiem. i. i meipſū rōnabilit ꝛ iuſte viuentē: ꝛ loquit de ſe tāq⁹ de alio.

h Inſicitis vniuerſi vos. i. q̄ritis me iterfi cere.

i Tanq⁹ pieti iclinato ꝛc. ꝺ. i. mihi minamini moꝛ tē tanq⁹ pieti ꝑpinq̄ ad ruinā. In heb. ꝛ in trāſla. hiero. ſic hētur: Sicut murus iclinat⁹ ꝛ maceria coꝛruēs. ꝛ ſic nō refert ad dauid ſed ad pſecutoꝛes eius: ꝛ ē ſenſus: Minamini mihi moꝛtē: ſicut murus inclinatus ꝛ macería coꝛruēs mi nātur moꝛtē trāſeūtibus iuxta ſe.

k Veruntn̄ p:eciū meum ꝛc ꝺ. ſ. ſaul ꝛ cōſiliarū eius. Et vocat hic dauid p̄ciū ſuum duas filias ſaulis: q̄rū ꝑmā ſaul ꝑmiſit ſibi dare in p̄cium ꝑ bellis ꝺ philiſteos gerēdis: ꝛ ſcōaz quā dedit dauid ꝑ cētū ꝓpucūs philiſtinoꝛū: ꝛ tn̄ iſtud p̄cium fuit a dauid repulſū: qz ꝑma fuit data adriel molachite: ut hētur. j. reg. xviij. ꝛ ſcōa poſt fugā dauid fuit data fathiel filio laīs: vt hēt. ij. Reg. iij.

l Lucurri i ſiti. i. ad bella ꝺ philiſteos ex pedite ꝓceſſi ex ōſiderio hñdi filiā regis vxoꝛē. vel aliū: In ſiti. q: bellātes multū ſitiūt. ꝑ eo vo q⁹ dī hic: In ſiti. i heb. hētur: Narrauerūt mendaciū. ꝛ i trāſla. hiero. Placuerūt ſibi in mēdacio. ꝛ ſic refert ad ſaul ꝛ cōſiliarios ſuos: q̄ mē dacijs volebāt decipē dauid.

m Oꝛe ſuo bñdicebant. ſaul ꝛ ſui ꝓſiliarū ꝓtendētes oꝛe: qz fierē gener regis ad me am exaltationē.

n Et coꝛde ſuo maledicebāt. qz ꝑ hoc ītendebāt me moꝛti tradere gladijs philiſtinoꝛ: vt hētur. j. Reg. xviij. vbi dī: ſaul aūt reputabat. d. Non ſit man⁹ mea ſuper eū: ſz ſit ſup eū man⁹ philiſtinoꝛ.

o Veruntn̄. Hic dauid repetit ſuā cōfidentiā i deū: ꝛ exponat ſicut i p̄ncip⁹ pſalmi: qz ē eadē ſnīa: vt pz in lra vſq⁹ ibi:

p In deo ſalutare meū. i. tota ſalus mea.

q Et glia mea. ſm illud apli coꝛ. x. Qui gl̄iat i dño gl̄iet.

r De⁹ auxiliꝰ mei. i. dator auxiliꝰ mei tpe pñti.

s Et ſpes mea i deo eſt reſpectu vite fute. Spes. n. ē certa expectatio future bti tudinis ex gīa ꝛ meritis ꝓcedēs vel ꝓueniēs. Et iō ad hāc ſpē inducit fidelē pplm. d.

t Spate in eo oīs cōgregatō ppli. ſ. fi delis. ifideles. n. nō hñt vñ vitaz beatā ſpare vale ant.

v Effun dite coꝛā illo ꝛc ꝺ. i. p̄ces ex deuoti coꝛdibus ꝓceden tes.

x De⁹ ad iutoꝛ ꝛc. ꝺ ſine cu ius adiutōio nul lū opus ē meritoriū.

y Veruntn̄. Poſtq⁹ dauid arguit pſecutōes ſuos ꝺ crudelita te: hic ꝓñt argu it eos ꝺ cupidita te: ꝛ ꝑmo arguit eoꝛū auaricia: ſecūdo ſubdit cāz: ibi Semel. Circa primū dicit: y Veruntn̄ vani fi lij hoium. dicunt .n. vani hoies q̄ nō oꝛdināt opa ſua ad finē debitū: cu iuſmōi ſūt auari finē ſuū ponētes i diuitijs: ſicut medi cina dī vana q̄ nō oꝛdiat ad ſanitatē.

z Mendaces filij ꝛc. ꝺ hoies. n. cupidi i falſis pōderib⁹ ſtudent alios decipe.

a De vanitate i idipſū. oia. n. talia ſtudia dī cūt vana vel vanitas: qz ſunt ad malū oꝛdiata: qz talia acq̄ſita i moꝛte dereliquunt. Lz. n. rex ſaul tlibus dece ptiōibus nō vteret ꝓpa ꝑſona: tn̄ qz erat cupidus: qō pz ex hoc q⁹ gabaonitaſ iuſte occidit cupiditate hēdita tis coꝛ ductus: ut hētur. ij. Reg. xxi. credibile ē q⁹ talē p alios exercebat. doech aūt idumeus et alij ſatellites eius p ſe ꝛ p alios talia exercebāt. In heb. ſic hēt: Mēdaces filij hoium i ſtateris ad aſcēdendū. i. ad ponēdū i ſtatera. Ipſi ꝛ vanitas ſūt. i. ſūt eiuſdē pōderis: ut expo nit Ra. ſa. qz tales nihil valent ſicut nec ipſa vanitas.

b Nolite ſpare in iniqtate. ꝑ fraudulētia.

c Et ra pinas nolite ꝓcupiſcere. auferēdo aliena p violentiam.

d Diuicie ſi affluāt ꝛc ꝺ ponēdo ibi finē vltimū: qz iſta ꝺducūt ad gehēne iteritū.

e Sel. Hic reddit p̄di ctoꝛū cām q̄ accipit ex rigoꝛe iuſticie ad puniendū malos: ꝛ dulcoꝛe ſue mie ad ꝑmiandū bonos: ꝛ hoc ē qō dī: Semel locutus ē deus. qz i deo vnicū ē verbū: q̄ oia exponūt ꝛ dicūt: lz hoib⁹ diuerſis reuelatiōib⁹ notificēt: iō ſb̄dit: Duo hec audiui. ꝛ q̄ ſit illa ſb̄dit. d.

f Qz ptās dei eſt ad puniendū ſm rigoꝛē ſue iuſticie.

g Et tibi dñe mia. ad ꝑmiandū ſm dulcoꝛē tue gīe. Nec mirandū q⁹ mutat modū loq̄ndi de ītia ꝑſona ad ſcōaz: qz mutatio freq̄nt fit i ꝓphīs ꝛ maxie i lib⁹ pſalmoꝛū: q̄ metrice ſcript⁹ ē i heb.

h Qz tu reddes ꝛc. ꝺ ſic iuſtus iudex q̄ nō ꝑmittit aliq̄ malū ipunitū nec aliq̄ bonū irremuneratū. Moꝛaliꝛ pōt expōi ps. iſte de q̄libet iuſto: q̄ ex obediētia ad deū pſecutiones iuſtas pati ent tolerat: ꝛ vicia pſecutoꝛ arguēs coꝛā ꝺo memoraꝛ: ꝛ eqtatē diuie retribulatōis ꝑ vtriſq⁹ expectat.

Q Uāuis. n. ꝓphā plura audiuerat: Additio.

dicit tñ se hec duo audisse: qꝛ ꝑm glo. oia q̄ dca sunt in lege ⁊ pphis ad hec duo referunt. s. ad hoc q̄ ptās dei ē. ⁊ iō timēdus. Et tibi dñe mia. ⁊ iō diligēdus. Inter has. n. duas molas aia fidel᷑ dz ꝓteri: ne ꝑpl᷑ irrorē ptās desper: vel ꝑpl᷑ suauitatē miseratiōis ꝑsumat: ⁊ ne q̄s putet q̄ de᷑ so la ptāte sine mia vtaꝫ i puniēdis: et sola mia sine iusticia i ꝑmiandis: iō dicit: Et tibi dñe mia. qꝛ tu reddis vnicuiq̄ ꝑm opa sua. Nā i vtroq̄ mia vtit ꝑmiādo vltra cō dignum ⁊ puniē do citra: et sic in reddendo vnicui q̄ ꝑz opa sua vti tur mia. Non. n. dic q̄tū opa sua ſz ꝑz opa sua: h᷑ē qꝛ mali puniēt: ⁊ boni ꝑmiabūt: ñ tñ ꝑz ꝓdignitatē: sed mō prędcō.

Psal. dauid cū esset i de serto iudee. LXII.

DEus de᷑ me᷑: ad te de luce vigilo. Sitiuit i te aia mea: q̄z mūtipl᷑ tibi caro mea. In t̄ra deserta īuia et īaquosa sic i sancto apparui tibi: ut videre ꝑtu tē tuā et gl̄iaz tuā. Quī mē lior ē mia tua sup vitas: labia mea laudabūt te. Sic benedicā te i vita mea: et in noie tuo leuabo man᷑ meas. Sic ādipe ⁊ piguedine repleat aia mea: et labijs exultatōis laudabit os meum. Sic memor fui tui sup stratū meū i matutinis meditabor in te: quia fuisti ad iutor meus. Et in velamento alarum tuaꝝ exultabo adhesit aia mea p᷑te: me᷑ suscepit dext̄a tua. Ipsi vero in vanū q̄sierūt aiam meā: introibūt i iferiora t̄re: trādet᷑ i man᷑ gladij: ptes vulpiuꝫ erūt. Rex vo letabit᷑ in deo laudabūt oes q̄ iurat in eo: quia obstructū ē os loquē tium iniqua.

Deus deus meus ad te. huic spal. .LXII. ꝑmittit talis ti. in hebreo. Psal. dauid cū eet in deserto iudee: ⁊ sil᷑is ti. ponit in trāsla. hie. Et ex hoc pz falsitas ti. q̄ cōiter ponit i biblijs nostris: Psalmus dauid cū esset i deserto idumee. Item qꝛ oēs expositores tā hebrei q̄ latini dicunt q̄ dauid fec̄ hunc ps. fugiens a facie saulis. In tota aūt illa fuga non legit dauid fuisse in idumea sz tñ in t̄ra moab ⁊ t̄ra isrl᷑ ⁊ vltimo i t̄ra philistinoꝝ: ꝓpter q̄ō sicut dixi a principio de titulis psalmoꝝ paꝝ est curandū: nisi ꝑ q̄to accipiū tur īmediate ab heb. vel trāsla. hiero. iuxta heb. qꝛ in alijs multa sūt apposita ꝑz fātasias expositoꝝ. De mā vo h᷑ ps. sciendū q̄ dauid i ꝓncipio psecutiōis sue a saule fugit ad regem moab: ut hētur. j. Reg. xxij. Sz inde ad dcm gad ꝓphē redijt ad terrā iuda: ut ibidē dī: ⁊ hi tauit i locis desertis: qꝛ in ciuitatib᷑ nō poterat hitare ꝑpl᷑ psecutionez saul᷑: ⁊ iō idiguit cōsolatiōibus diuis: qꝛ erat in t̄ra sui psecutoris: tñ qꝛ erat in locis desertis ⁊ sterilib᷑ oibus bonis: decēs fuit q̄ de᷑ eū cōsolaret: ꝺa ad eius mandatū venerat ad locū illū: ⁊ ō istis fecit da uid ps. istum: in q̄ ꝓmo gl̄iatur de ꝓsolatiōibus diuis: scḋo vaticinatur delectionem suis aduersarijs: ibi Ipsi vo: tertio letatur in laudibus conditoris: ibi Rex vero. Circa ꝑmum dicit sic: a De᷑ deus me᷑ ⁊c. qꝛ sūmo mane ad diuinas laudes cōsurgebat: hoc ē ꝫ principes q̄ vsq̄z ad altā diem volūt dormire. b Sitiuit in te aia mea. desiderās cōsolationē tuaz i hoc deserto i tpalibus ⁊ spūalibus ⁊ maxie de xp̄o: qꝛ dauid sūme desiderabat xp̄m de suo semie ꝑm carnē nasciturū: qꝛ ō ipso ad dauid fca fuit repromissio: iō sḋitur: c Quā multipl᷑ tibi caro mea. qꝛ multi de dauid carnaliter ō scēdētes: ut ezechias iosias esaias ⁊ daniel: ⁊ multi alij sācti q̄ fuerūt de semie regio hoc desiderauerūt. vñ dic saluator aplis: Lu. x. Multi reges ⁊ ꝓphe desideraue rūt videre q̄ vos videtis. d In t̄ra deserta. qꝛ tunc dauid erat i deserto iudee: ut dcm ē. e Inuia ⁊ inaq̄ sa. i. carēs vijs ⁊ aq̄s q̄lis ē t̄ra deserti. f Sic i scō ap parui tibi. i. sic i tali loco deserto hūi illuminationē et cōsolationē tuam: ac si esse i loco sanctuarij tui: vbi fie bant diuine reuelatiōes: eo q̄ erat ibi arca testamenti ⁊ cul tus dei. g Ut videre virtutē tuā. a psecutiōe saulis me ꝓtegentē. h Et gl̄iam tuā. qꝛ talis protectio cedebat ad dei gloriam. vel alit᷑: g Ut videre virtutē tuā. i. xp̄z de me nasciturꝝ: q̄ est vtus dei: ꝑm illud apl᷑i. j. ad Cor. j. Predi camus xp̄z dei virtu tē. h Et gl̄iam tu am. gl̄ia ē clara notícia cū laude: oia autē ad noticiā ptinentia i diuinis filio appro priāt: ⁊ iō dī dei gl̄ia: sicut ⁊ dei virt᷑. i Quī melior ē ⁊c. vi ta. n. nāe vita gr̄ie ⁊ vi ta gl̄ie dependēt ex dei mia tanq̄ ex re melio ri: iō sḋit: k Labia mea ⁊c. ꝑ cōso latiōib᷑ mihi exhibí tis. l Sic bñdicā te i vita mea. i. i tota vita mea. m Et i noie tuo. i. i vtute no minis tui. n Leua bo man᷑ meas. i ozō ne deuota. o Sic adipe ⁊c. i. sic corp᷑ reficit pinguibus: sic aia mea tuis illu minatiōib᷑ ⁊ ꝓsolatōib᷑. p Et labijs exultatōis ⁊c. qꝛ de tātis bñficijs nō ero tibi ingratus. q Sic memor ⁊c. cogitās de tua bōitate nō solū de die sz ēt de nocte. r Et i velamento ⁊c. i. de tua ꝓtectiōe gaudebo. s Adhesit aia mea p᷑te. feruēti dilectiōe. t Me suscepit dext̄a tua. i sua ꝓtectione ⁊ cōsolatione. v Ipsi vo. hic ꝙnter vati cinat᷑ deiectionē suis aduersarijs. d. v Ipsi vero. s. saul ⁊ cōplices sui x Inuanū q̄sierūt ⁊c. qꝛ frustrati sūt sua intētione: q̄ q̄rebāt dauid occidere. y Introibūt i iferio ra t̄re. qꝛ q̄rebāt aliq̄n dauid i cauernis ⁊ spelūcis t̄re: vel in inferiora t̄re. i. gehennā q̄ est in iferioribꝰ t̄re. z Tradent i manus gladij. qꝛ gladio ceciderūt i mōte gelboe. a Par tes vulpiū erunt. cadauera. n. eoꝝ remāserūt sup terrā: ita q̄ vulpes ⁊ alie fere poterāt deuorare. b Rex vo letabi tur. hic vltimo dauid letat᷑ de cōsolationibus ꝓditoris. d. b Rex vo letabit᷑ in deo. ⁊ loq̄tur de se sicut ō alio: ⁊ vo cat se regem: tū qꝛ inunctus fuerat ꝑ samuelē: vt hēt. j. reg. xvi. tū qꝛ erat certificat᷑ diuina reuelatiōe: q̄ regnaret post saulē. c Laudabūt oēs ⁊c. Iuramētū. n. debite fm est act᷑ vtutis: qꝛ fūdat᷑ sup reuerentiā diuie vitat᷑: iō dī deut. .x. Per nomē illius iurabis. d Qꝛ obstructū ⁊c. l. s. do ech ⁊ alioꝝ detractorū saulē ꝫ dauid mēdaciꝭ ꝓuocantiū: q̄ruz os fuit obstructū: q̄ñ ceciderūt in mōte gelboe: ⁊ loq̄t hic dauid de futuro ꝑ modū ꝓteriti ꝑpl᷑ certitudinez ꝓphe tie. Moraliter pōt exponi ps. iste de q̄libet iusto i psecutiōe hoium posito: q̄ tñ fouet᷑ diuinis ꝓsolatiōib᷑: ⁊ eius aduer sarij finaliter destruunt: ꝑpl᷑ qō in dño letat᷑ nō zelo ꝓprie vi dicte sed iusticie diuine. In ps. lxij. Deus de᷑ me᷑. vbi dī i postilla: Sic i sancto apparui tibi. Additio.

In heb. hēt: Sic i scō vidi te. s. ꝑ illuminationē ⁊ ꝓso lationē: qō ad idem redit sic i trāsla. nāa. In eode ps. vbi dī in postil. Laudabūt oēs q̄ iurāt i eo. Additio.

Qurare ꝑ creaturas ꝓncipal᷑r seu simpl᷑r vi illicituꝫ. vñ hiero. sup illud matth. v. Ego dico vobis nō iurare omno nec ꝑ celū nec ꝑ terrā ⁊c. dic q̄ saluator nō ꝑ deū iura re, ꝓhibuit sz ꝑ celū ⁊ trā. vñ ꝑm canones clerici ꝑ creaturas iu rās punit᷑ xxij. q. j. in decretis. scḋario tñ ⁊ ꝑm q̄d inq̄tum i creaturis diuina vitas mānifestat᷑: posset de eis sumi iuramētū

sicut iuramus p euāgeliū ⁊ p scōs. i. p deuz: cui⁹ vitas i euā gelio ⁊ p scōs manifestat. Cū g̃ ps. simplr hic dicat: Lauda bũtur oēs q̄ iurant in eo. Melⁱ⁹ vi dicendū q⁹ intelligat de x̄po q̄ ē verus rex: i q̄ laudant oēs q̄ in eo iurāt debite: eo q⁹ ē signum diuine reuerentie. Et lz in p̄missis de dauid ad lr̄az loq̄ret: non ē mirum si reuertat ad lo q̄ndū de x̄po: cuz de figura ad figuratum freq̄nt fit transitus in sacris scripturis.

Ps̄al. LXIII.

Victori canticum dauid. LXIII.

EXaudi deꝰ oronez meaz. huic ps. p̄mittit talis ti. i heb. Ad victoriam ps dauid. ⁊ i trāsla. hiero. Victori cāticum dauid. ⁊ idē signant: pz āt expositio ex supra dictis in plībus titul⁹ sil̄ibus. Dicit aūt ra. sa. q⁹ doctores antiq̄ hebrei exposuerunt hūc ps. ad daniele qui fuit de semie dauid. vñ Ysaias dixit regi eęchie. iiij. Reg. xx. De filijs tuis qui egredient ex te q̄s generabis tollēt: ⁊ erunt eunuchi i palatio regis babylōis. qđ fuit ipletum in daniele ⁊ socijs eius: vt hētur Dañ. j. Dauid igit̄ p̄uidens i sp̄u q⁹ daniel de suo semie erat nasciturus: ⁊ p inuidiā malignantiū foret i lacū leonū p̄cipiēdus: ⁊ inde mirabilit̄ liberādus fecit hūc ps. loquens in psona danielis: et fm hoc diuidit̄ in tres ptes: q̄a p̄mo recolit̄ diuinū bñficiuz: scōo describit̄ malū aduersantiū: ibi Quia exacuerūt. tertio sb̄dit̄ bonū ꝓsiderantiū: ibi Cōturbati sūt. Circa p̄mū dr̄: a Exaudi deus oronem meā cū depcor. i. de corde pcor. talit̄. n. daniel depcabatur dñz itra lacū leonuz. b A tiore inimici ⁊c̄. i. a tiore leonū: q̄bus datus sū ad deuorādū: ⁊ sic fm̄ est: q⁹ deus misit angelū suum: ⁊ pclusit ora leonuz: ut hēt Dañ. vi. ⁊ sic sine timore potuit cū eis esse: ⁊ accipit̄ hic singulare p plāli cuz dr̄: Inimici. i. inimicoꝝ: sicut Exo. viij. Uēit musca grauiſſima. i. multitudo muscaꝝ. c Protexisti me ⁊c̄. i. machinantiū malū in corde ⁊ ēt in ope: ppt̄ qđ sb̄dit̄ d A multitudine opantiū iniquitatē. Circa qđ sciendū q⁹ darⁱ⁹ rex dispōebat ponere daniele sup totū regnū: ut hēt Dañ. vi. ppter qđ p̄ncipes ⁊ satrape inuidētes ꝓgregati sunt ad inuicē q̄rētes occasionē mortis ꝑ daniele: ut sic moreretur: iō dicit: Protexisti me a cōuēntu malignātiū. q⁹ deꝰ ipsuz mirabilit̄ liberauit. e Quia exacuerūt vt gladiuz. hic p̄ñter describit̄ malum ipoꝝ aduersātiuz danieli. Et p̄mo describit̄ malum eoꝝ culpe: ⁊ scōo pene: ibi Scrutati sūt. Circa p̄mum dr̄: e Oz exacuerūt ⁊c̄. Jtractādo de mor te inocētis daniel. f Intēderūt arcū rē amarā. i heb. hēt: Uerbū amarū. arcus aūt ferit a longe: ⁊ isti simiłr ꝓpoſuerūt a lōge vba: p q̄ daniel finaliter morer̄et: vt p⁹ videbitur. g Subito sagittabūt eū. hoc. n. itendebāt. s. ipsuz finaliter ex iprouiso occidere. h Et nō timebūt. q⁹ nō videbant dei vindictā sup se venturā. i Firmauerūt sibi sermonē neq̄. q⁹ erāt i sua malicia obstinati. k Narrauerūt ut abscōderēt laqos. i. modos capiēdi daniele malicioſe. l Dixerūt q̄s videbit eos. q. d. nullus videbit intētū nr̄z: donec hēamus effectū: ⁊ ita accidit: q⁹ ut hētur: Dañ. vi. Pr̄incipes ⁊ satrape surripuerūt regi ut poneret edictū: vt ois q̄ petēt aliquā petitionē a q̄cunq⁹ deo ⁊ hoie vsq⁹ ad. xxx. dies: nisi a te rex mittat in lacū leonū: ⁊ hoc dicebant p̄textu boni eius: vt sic hoies magis redigerent sb̄ tiore darⁱ⁹ i p̄ncipio eius regni: ut ibidē plenius exposui: p hoc intēdentes cape daniele: de q̄ tenebāt q⁹ nō dimitteret adorare deum suū ꝓpter regis edictuz: qđ ⁊ accidit: ut hēt ibidē. Rex aūt in p̄ncipio non pcepit eoꝝ fraudez: q⁹ nō posuisset il la legez: qđ pz ex hoc q⁹ posuit coꝝ suuz ut liberaret danielē: ne mitteret in lacū leonū vt hētur ibidem. m Scrutati sū. Hic ꝓñter describit̄ malū pene ipſoꝝ cū dr̄: Scrutati sūt iniq̄tates. q⁹ cū magna dilīgētia q̄siuerūt vias iniq̄s ad iterficiendū danielez. n Defecerunt scrutantes scrutinio. i. defecerunt

EXaudi deus oronez meā cū dēpcor. å tiore inimici eripe aiam meaz.] Protexisti me a cōuentu malignātiuz: å multitudine operātiū iniq̄tatem. Quia exacuerunt ut gladium linguas suas:] itendērunt arcū rē amarē: vt sagittēt i occultis imaculatuz. Subito sagittabūt eū ēt nō timebūt: firmauerūt sibi sermonē neq̄z. Narrauerūt vt abscōderēt laqos: dixerūt qs videbit eos: Scrutati sunt iniq̄tates: defecerūt scrutantes scrutinio. Accedet hō ad coꝝ altū: ⁊ exaltabit deus. Sagitte puuloꝝ fce sūt plage eoꝝ:] ⁊ ifirmate sūt ꝑ eos lingue eoꝝ. Cōturbati sūt oēs q̄ videbāt eos: ⁊ timuit omis homo. Annūnciauerunt opera dei: ⁊ facta eius intellexerūt.] Lętabitur iustus i dño ⁊ sperabit i eo: ⁊ laudabuntur omes recti corde.]

ab intēto: q⁹ finaliter daniel⁹ fuit liberat⁹: ⁊ ipsi fuerūt a leonib⁹ deuorati: ⁊ iō sb̄ditur: o Accedat hō ad coꝝ altū. in heb. hētur: Coꝝ pfundū. fz illū modū loquēdi q̄ hētur iob. xij. Puteus altus ē. i. pfundus. Iste hō fuit darius rex: q̄ pfunde cōsideras ꝓfunditatem diuine sapie ⁊ iusticie i mirabili saluatiōe danielis a leonib⁹ iuſſit accusatores ei⁹ mitti i lacū leonū cū filijs ⁊ vxoribus. p Et exaltabit deus. q⁹ tūc darius scripsit vniuersis pplīs regni sui: vt oēs timerēt ⁊ pauerēt deū danielis: ut hēt ibidē. q Sagitte puuloꝝ ⁊c̄. Jq⁹ ꝓpter vba q̄ p tulerūt ad mortē danielis q̄rēdā mortui fuerūt: ut pz ex dictis: ⁊ vocāt hic puuli q̄uis essent p̄ncipes ⁊ magni: q⁹ ex inuidia ꝑ danielē fuerāt moti: ut dēm est. Inuidia vo ē tristicia ở bono alīus inq̄tū estimat ꝓp̄ij boni diminutiuū: ut dic̄ phs. ij. rhetorice: ⁊ iō nullus inuidet alteri: nisi iq̄tuz p ipsū reputat se diminutū: ⁊ p ons puulū: ⁊ iō ois inuidus inq̄tⁱ⁹ bⁿ nōi ē puulus: fz q⁹ declarat. b. greg. v. mora. exponēs illō iob: Paruulū occidit iuidia. ab illo vo loco icluſiue: Et exaltabit deꝰ. lra hebraica sic hz. Et sagittabit eos dñs sagitta subita. fcī sūt icⁱ eoꝝ: scādalizauerūt eos ligue eoꝝ. trāsla. vo hiero. sic hz: Sagittabit g̃ eos dñs iaculo repētino. iferent plage eoꝝ: ⁊ corruēt i semetipsos liguis suis. ⁊ pz q⁹ eadez est sñia i heb. ⁊ i transla. hiero ⁊ exponit̄ de iaculo vel sagitta diuie iusticie q̄ percussi fuerūt aduersarij danielis: subito: q⁹ cū crederēt eū inuenire a leonib⁹ deuorat̄: subito educt⁹ fuit viuⁱ⁹ et sanus: ⁊ ipsi ꝓiecti fuerūt leonib⁹: etū momēto deuorati. r Cōturbati sūt. Hic ꝓñt describit̄ bonū ꝓsiderantiū: q⁹ oēs videtes liberatiōez danielis mirabilē: et punitiōez aduersarioꝝ ei⁹ irribilē fuerūt mirati ⁊ timuerūt deū danielis: ⁊ hoc ē q̄ dr̄: r Cōturbati sūt. nō ẽbatiōe doloris sz admiratiōis. s Et timuit ois hō. deū danielis. t Et ānūciauerūt opa dei. q⁹ istud fcī fuit publicatū ad laudē dei p totū regnū: vt p̄dez ē. v Et fca ei⁹ ⁊c̄. i. itra se legēdo meditati sūt aduertentes q⁹ hoc n̄ poſſet fieri nisi vtute diuīa. x Letabit iustus. i. daniel. y In dño. q⁹ letitia sua erat debite ordinata. z Et spabit i eo. de futura vita obtinenda. ⁊ Et laudabunt ⁊c̄. Jexēplo danielis: q̄ saluat⁹ ē p sua

rectitudine. Mozaliꝛ põt exponi p̄s. iste de q̄libet iusto ab iniq̄s vsq; ad mozte calūniaz sustinēte: q̄ tñ p sua iustícia subito diuinit' liberat: ꝛ ei' aduersariꝝ cōdēnant.

In p̄s. lxiij. Exaudi deus ozōnez. vbi dī in postilla: Scrutati sunt.

Additio.

IN vera litꝛa hebꝛaica sic hēt: Et interioza hois ꝛ coꝛ pfundū. q̄ q̄dē ira ꝓtinuat cū p̄missis sic: Defeceꝛūt scrutantes scrutinio .s. chaldei q̄ danieli aduersabāt: lz scrutati fuissēt i toto conatu ꝛe riozi ꝛ coꝛde pfūdo: defecerunt tñ tanḡ a desiderio suo ōfraudati ꝛc̄.

Psal. LXIIII.

OE decet hymn' deus i syon: et tibi reddet votū i hierlz. Exaudi ozō nē meā: ad te oīs caro veniet. Uerba iniquoꝝ p̄eualuerūt sup nos: et ipietatib' nr̄is tu ꝓpitiaberis: Beat' quē elegisti ꝛ assūpsisti ibi tabit i atrijs tuis. Replebimur i bonis dom' tue: scīm est tēplū tuuz mirabile i eqtate. Exaudi nos deus salutaris nr̄: spes oīuz finiū ꝛre ꝛ i mari lōge. Preparans mōtes i ỽtute tua accīctus potētia: qui ꝛbas pfundū maris sonū fluctuuz eius.

Uicto͛i psal. dauid canticī LXIIII.

OE decet hymn' deus i syon: et tibi reddet votū i hierlz. Exaudi ozō nē meā: ad te oīs caro veniet. Uerba iniquoꝝ p̄eualuerūt sup nos: et ipietatib' nr̄is tu ꝓpitiaberis: Beat' quē elegisti ꝛ assūpsisti ibi tabit i atrijs tuis. Replebimur i bonis dom' tue: scīm est tēplū tuuz mirabile i eqtate. Exaudi nos deus salutaris nr̄: spes oīuz finiū ꝛre ꝛ i mari lōge. Preparans mōtes i ỽtute tua accīctus potētia: qui ꝛbas pfundū maris sonū fluctuuz eius.

Turbabunt gētes ꝛ time, būt q̄ habitāt t̄mios a signis tuis: exit' matutini ꝛ vespe delectab. Uisitasti t̄rā ꝛ inebriasti eā: mūltiplicasti locupletare eā. Flūmē dei repletuz est aqs: pparasti cibū illoꝝ qm̄ ita est ꝓpatio ei'. Riuos ei' inebriās multiplica genimia eius: i stillicidiis eius letabit germinans. Bñdices cozone āni benignitatis tue: et cāpi tui replebunt vbertate. Pīgue scēt speciosa ds̄erti: et exultatōe colles accigēt. Indūti sūt arietes ouiū: et valles abūdabūt frumto: clāmabunt eteiz hymnuz dicēt.

Sup̄adcīis i pluribus i. In alīq̄b' aūt bīblijs ponit sic ti. In finē p̄s. dauid canticuz hiere. ꝛ aggei vel ezechielis de verbo pegrinatiōis. Sz oīa ista ꝛ cōsilia si ueniant sūt q̄dā additiōes fce ab expositozib': eo q̄ p̄s. iste loq̄tur de reditu captiuitatis babylonice: quē pre dixerūt hieremias ꝛ ezechiel ꝛ aggeus, pphetauit his q̄ rediērāt a captiuitate, p tēpli reedificatiōe: q̄ dauid p̄uidit in sp̄u: ꝛ ō hoc fecit p̄s. istū. Diuidit aūt p̄s. iste i duas ptes: qꝝ p̄mo agit de reditu captiuitatis: scōo de statu fertilitatis: ibi Uisitasti terrā: ꝛ iebꝛiasti. Circa p̄mū dī: a Te decet hymnus de' in syon. sic dicebant rediētes de captiuitate: eo q̄ de' illū locuz elegerat ad cultū suū: ut hētur. ij. pal. vi. In heb. hēt: Tibi silētiū laudis de' i syon. Et i trāsla. hiero. Tibi silet laus de' in syon. nec ē ꝛrium trāsla. nr̄e: qꝝ hoc dī, p eo q̄ diuīa laus ꝗtūcunq; fiat ab hoie: deficit i infinitū a diuīa magnitudie collaudata. b Et tibi reddet ꝛc̄. qꝝ ibi adducebant ea q̄ dño p votū obligabāt. c Exaudi ozōnez meā. vox ē ppli redeūtis reedificationē tēpli postulātis. d Ad te oīs caro veniet. i. de oi natiōe veniēt hoies ad te adozādū: qñ tēplū fuerit reedificatū. vñ act. viij. legit q̄ eunuchus regie cādacis a lōginq; valde ptibus vēit adozare deū i hierlz in illo tēplo reedificato: ꝛ idē fiebat de alijs mundi ptib'. e Uerba iniq̄ꝝ. i. fca babyloniozꝝ eo mō q̄ dī. ij. Reg. i. Q̄ ō ē verbū q̄ fām ē. f Preualuerūt sup nos, ppt pcta nr̄a nos captiuādo ꝛ tēplū ōstruēdo. g Et ipietatib' ꝛc̄. ad ira nr̄az nos reducēdo: ꝛ templū reedificādo. h Beat' quē elegisti ꝛc̄. ad seruiendū tibi i loco cult' tui. i Inhabitabūt in atrijs tuis. atria. n. erāt loca circa templū vbi fiebāt sacrificia ꝛ oblationes ozōnes ꝛ legis lectiōes: vt dēz fuit plenius. iij. Reg. k Replebimur i bōis dom' tue. q̄a sacerdotes ꝛ ministri viuebāt de bonis oblatis i domo dei. De hostijs ēt pacificis offerētes vnā ptē hēbāt: quā corā dño; letant comedebāt. l Sāctū ē templū tuū. i. tuo nōi dedicatū. m Mirabile in eqtate. oēs. n. casus difficiles ꝛ dubij referebāt ibi ad sacerdotes leuitici generis: vt hētur deut. xvij. vt determinarēt q̄cq̄d esset iustū et iniustū: ꝛ erat firma ꝛ stabil' eoꝝ sīnia. n Exaudi nos de' salutaris nr̄. i reedificatione tēpli ꝛ ciuitatis: o Spes oīuz ꝛc̄. i. tu q̄ es spes oīuz hitantiū in mari ꝛ in ira ḡtū cūq; lōge: qꝝ nullum bonuz possum' hēre nisi a te: ꝛ allegat ad hoc rō ex pte diuine potētie cum dī: p Preparās montes. i. tu q̄ facis ꝛ sustentas montes, p voluntate tua. q Qui ꝓturbas ꝛc̄. cōmoues tēpestates sicut tibi plz: ꝛ qꝝ ex talibus hoies irent: iō subdit: r Turbabūt gētes ꝛc̄. s. totius ire. s A signis tuis. i. a mirabilibus que facis i ira ꝛ in mari oēs contremiscunt. q. d. tu q̄ es tante potentie potes nos exaudire in templi ꝛ ciuitatis reedificatione: iō sb̄dit: t Exitus matutini ꝛc̄. i. oblationes sacrificiū matutin ꝛ vesptini delectabiles facies fidelib' tibi ỽuot: ꝛ h' potissime fuit tēplo reedificato: qꝝ ēt a pncipio redit' i hierlm edificauerūt altare: ꝛ obtuleūt sup illō holocaustū dño ꝛ mane ꝛ vespe: ut hēt. j. esdre. iij. v Uisitasti ītrā. hic ꝓpr̄ dauid, pphetat de statu fertilitat' fute p' reditū captiuitat' cū dī: Uisitasti terram ꝛ iebꝛiasti eā. pluuijs tuis eā fecūdādo: ꝛ loq̄t ō futo p modū p̄teriti, ppt certitudinē, pphie. x Multiplicasti locupletare eā. qꝝ ex fertilitate ꝛrenascētiū q̄ si diuitie nāles multiplicant vlīus diuitie artificiales. y Flumē dei ꝛc̄. hic ē fluui' iozdānis q̄ dī dei fluui': qꝝ ad ingressū arce dei nudat' fuit ei' alueus: ut hēt iosue. iij. ꝛ qꝝ i illo baptiz' fuit xps de' ꝛ hō. z Parasti cibū ꝛc̄. fz. n. q̄ aq̄ iozdanis sūt maiozes vel miozes: fz h' ira illa, pfert fructū āpliozes vel pauciozes: put audiui ab alīq̄b' q̄ hītauerunt ibi. a Riuos ei' iebꝛiās. In heb. ꝛ i transla. hiero. hēt: Sulcos ei' iebꝛiās. qꝝ cū sulci ire q̄ sūt q̄i q̄dā riuuli humectāt illa q̄ sūt semīata vl plātata ad germinādū vel fructificādū disponūt. b In stillicidijs ei'. i. i pluuijs ō celo stillātib' a deo. c Letabit germinās. i. ira germia, pferens: q̄ dī tūc letari metaphozice sic ꝛ pratū ridē: qñ incipit virescē: vl dī ira germinās letari: qꝝ tc ē cā leticie colētib' ea ꝛ hītātib' i ea. d Bñdices cozone ꝛc̄. i. ex benignitate tua bñdices circulo āni dādo rozes pluuias ꝛ calozes ꝛ h' modi tpib' debit, put expedit fecūdatiōi ire: iō sb̄dit: e Et cāpi tui ꝛc̄. s. fructuū: ꝛ vocāt hic cāpi ire culte. f Pigue scēt ꝛc̄. pferēdo sine hois cultu pascua aialib' nutriēdis. g Et exultatiōe ꝛc̄. i. herbis virētib' circūdabūt: et sic exultabūt colles metaphōice: sic pratū virēs dī ridē: qꝝ tales herbe sūt cā exultatiōis pastozib' et aialib'. h Indūti sūt ꝛc̄. i hoc designat abūdātia lanaꝝ q̄ sūt idumēta arietū ꝛ ouiū. i Et valles ꝛc̄. i ira. n. illa i vallib' seminātē meliōa

grana. k Clamabūt eteim ꝛc. Joicūtur clamare ꝛ hymnū dicere metaphorice: sicut supra expositū ē: vel qꝛ ex frumētis illis dabātur ꝓmitte sacerdotibus ꝛ ōcime leuitis diuinas laudes cātantib⁹. Moraliꝫ pōt exponi ps. iste de q̄ libet vere penitēte tāq̄ recedente de babylonica captiuitate ꝛ ad fertilitatē bonorum operū totis viribus anhelāte tā in se q̄ in alijs: ꝛ cōsiderātis p̄dictis pōt ad h⁹ lr̄a ō facili applicari.

In ps. lxiiij. Te decet hymn⁹. vbi dr̄ in postil. In aliq̄b⁹ aūt biblijs. Additio.

IN biblijs hebraicis nec i transla. chaldaica nulla mētio fit i hoc ti. de hieremia aggeo ꝛ ezechiele nec de verbo pegrinationis: sicut nec in ps. aliqua mētio fit de captiuitate chaldaica: nec de chaldeis: ut pz intuēti. Et ubi dr̄ i trāsla. nīa: Uerba iniquoꝝ. in heb. hētur: Uerba iniquitatū. vñ in h⁹ loco planius ꝛ magis cōsonū lr̄e se hz quidā expositor hebreoꝝ: q̄ dicit q̄ iste ps. fuit fēs p tpe sterilitatis qñ pplus deū orabat p pluuia: ꝛ deus exaudiebat eos. Ad qd̄ sciendū q̄ inter cetera bona tpalia q̄ deus pplo iudaico promittebat p ꝓseruatōe legis diuine: vnū p̄cipuū erat pluuia oportuna: ꝛ ecōtra minabat eis i pena pctoꝝ clausurā celi. s. sterilitatē. vñ deut. xi. Si obedieritis mādatis meis ꝛc. dabo pluuiā terre vre tpaneā ꝛ serotinā. ꝛ infra: Cauete ne forte recedatis a dño. ꝛ seq̄tur: Iratusq̄ dñs claudat celū: ꝛ pluuie nō descendāt. ꝛ inde ē q̄ iter alias orōnes q̄s salomō fecit in dedicatiōe ꝑmi tēpli: vna ē talis. s. Si clausū fuerit celum: ꝛ nō pluerit ꝓpter peccata eoꝝ: ꝛ orātes i loco isto et penitētiā egerit ꝛc. Exaudi de⁹ i celo: ꝛ dimitte peccata seruoꝝ tuoꝝ. ꝛ seq̄tur: Da pluuiā sup terrā tuā quaz dedisti pplo tuo ꝛc. vñ ps. iste per totū applicat huic māe. s. cū aliq̄ p⁹ edificatiōe tēpli ꝓtingebat sterilitas ex pctō pplī: et pplūs cōuertebat ad deuz orās in tēplo hierlm ꝛ deus misereb at eis: tūc ꝓprie ps. iste erat decātādus: in q̄ ps. dr̄: Te decet hymnus deus i syon ꝛc. i. cōdecens est nos te laudare in h⁹ scō loco ꝛ reddē vota nīa tibi: vbi nos dignare exaudire. Unde seq̄tur: Exaudi orōnem meā. vbi veritas hebraica hz: Exaudies orōnem meā. qd̄ cōstruit cū p̄dcis. s. tibi redden dū est votum q̄ exaudis orōnem meā. s. pplī i q̄rū psona lo q̄tur. Et qꝛ bñficium pluuie oportune nō solū ad homes sz ad oia aialia se extēdit: iō scōo dicit: Ad te omis caro veniet. eo mō q̄ dr̄: Et iples oē aial bñdictōe. Cōsequēter ītio qꝛ cā sterilitatis fuit ꝓpter peccata: q̄ q̄dem peccata deus miserādo pepcerat: put i orōne salomōis p̄dca continebat: iō seq̄tur: Uerba iniq̄tatū p̄ualuerūt sup nos: ꝛ ipietatibus nr̄is tu, p̄piciaberis. i. pepcisti futuꝝ ꝓ ꝓterito. Cōsequēter q̄rto laudat pplm quē deus elegerat ad habitandū per fidē i tali loco: vñ dicit: Beatus quē elegisti ꝛ assūpsisti habitabit i atrijs tuis. i q̄ loco p fidē habitantes nō solū replebant bonis spūalib⁹. s. remissione pctoꝝ sed ēt tpalibus. s. pluuijs ꝛ h⁹mōi: et hoc ē qd̄ seq̄tur: Replebimur i bonis domus tue. Lecta i h⁹ ps. ꝓtēta huic ꝓposito satis pñt applicari put in postil. ꝛc.

Victori cāticū psal. LXV.

IUbilāte deo omis terra. Huic ps. ꝑmit ps. LXV. tit talis ti. in heb. Ad victoriā cantic̄ psalmi. Et in trāsla. hiero. Uictori cantic̄ psalmi. ꝛ pz expositio vtriusq̄ ex supradictis i silibus ti. Sed ex ti. istis non apparet actor nec mā h⁹ ps. Ra. sa. exponit hūc ps. tanq̄ sit

Jubilate deo omis terra: psalmū dicite nōi ei⁹: dāte gl̄iam laudi eius. Dicite deo q̄z tribilia sūt opa tua dñe: i mūltitudie virtutis tue mētient tibi inimici tui. Omis terra adoret te et psallat tibi: psalmum dicat nomini tuo. Uenite ꝛ videte opa dei: terribilis i consiliis sup filios hoium. Qui cōuertit mare i aridā: i flūmine ptrāsibūt pede ibi l̄ętabimur in ipso. Qui dñat i virtute sua i eternū: oculi ei⁹ sup gētes respiciūt qui exasperant nō exaltent i semet ipsis. Benedicite gētes deus nr̄: ꝛ audita facite vocē

gl̄iarū actio ꝓ liberatione facta de captiuitate ista i qua sūt iudei in diuersis ptibus orbis: ad qd̄ applicat qd̄. j. dr̄: Imposuisti homes sup capita nr̄a. i. diuersos reges ꝛ eoꝝ satellites. Et qꝛ ab hac captiuitate sperant liberari p messiā venturū ꝛ eius tēplū reedificatuꝝ vbi reddēt vota q̄ mō faciūt i captiuitate ista vt liberent de ea: iō sequit postea: Introibo in domam tuā: i holocaustis reddaz tibi vota mea. Hec aūt expositio fūdat sup fūdamentū erroneū ꝛ per ꝓns ruinosū. s. q̄ xp̄s sit vēturus i mundū qd̄ iā trāsūt in ꝓteritum. Jō saluo meliori iudicio mihi vr̄: q̄ ps. iste a q̄cūq̄ sit fēs ē gl̄iarū actio ꝓ liberatiōe pplī iudaici de egypto: de q̄ liberatiōe plures alij ps. faciunt mētionē. Igit̄ sm hoc ps. iste i duas ptes diuidit: qꝛ primo auctor h⁹ ps. iducit oēs ad dei laudationē: scōo ad ducit ad hoc multiplicē rōem ibi: Uenite ꝛ videte. Circa ꝑmum dicit: a Jubilate deo omis tra. i. oēs habitantes in tra: ꝛ dr̄ iubilus, ppie gaudiū cordis: qd̄ nō pōt totaliter celari: q̄n oñdat i signo exteriori. b Psalmum dicite nōi eius. i hoc vr̄ esse, pphetia ō fuit: q̄ ps. iste erat decātandus i laudē dei a diuersis gnātiōib⁹. c Date gl̄iam laudi eius. i. tioze deposito laudate eū corā oib⁹: qꝛ gl̄ia est clara noticia cū laude. d Dicite deo ꝛc. Ji multiplici egyptioꝝ pcussione: ut hētur Exo. vsq̄ ad xiiij. c. icluslue. e Jn mltitudie vtutis tue ꝛc. Loquit de ꝓterito p modū futi: sic freq̄nt fit i ꝓphetis: ꝛ maxie in lib. psalmoꝝ cā metri: qꝛ metrice est descript⁹. Pharao aūt rex egypti ꝛ eius pplūs a deo plagis ꝑcussi freq̄nter asserebāt dimittere pplm isrl: dū tm essent liberati: ꝛ p⁹ liberationē retractabāt: ut pz Exo. i pluribus locis: ꝛ sic mētiebant qꝛ nō intendebāt pplm dimittere sz tm liberari a diuia pcussione. f Dicis ira adoret te. replicatio ē sñie in ꝑmo vsu posite ad maiorē expssionez affectus: sicut cōiter fit i gl̄iarū actiōib⁹. g Uenite. p⁹ q̄ auctor h⁹ ps. iduxit ad dei laudationez: hic ꝓnter adducit ad hoc multiplicē rōnez: ꝛ adducit ꝑmo rō ex mirabiliū opatiōe: ꝛ scōo ex pplī graui liberatione: ibi Benedicite: ttio ex spūali ꝓsolatiōe: ibi Uenite audite. Circa ꝑmum dicit: g Uenite ꝛ videte opa dñi. q̄ fuerūt valde mirabilia i liberatiōe pplī isrl de egypto: ut hēt i Exo. h Terribilis i cōsiliꝫ sup filios hoium. i. sup egyptios: q̄ ex decreto diuini cōsiliꝫ freq̄nter ꝛ tribiliter pcutiebant. i Qui cōuertit mare in aridā. qꝛ deus mare rubrū diuisit: ut filij isrl trāsirent p siccum: ꝛ egyptij eos isequntes mergerent i maris pfūdo: ut hēt Exo. xiiij. k Jn flumie ptransibūt pede. i. i flumine iordanis vbi filij isrl sicco pede trāsierūt: iosue. iij. l Ibi letabitur i ipso. qꝛ tunc populus isrl letatus fuit in deo. m Qui dñatur i virtute sua ineternuz. qꝛ ptās eius ptās erna que non auferet: Dañ. vij. n Oculi ei⁹ sup gētes respiciūt. qꝛ oia nuda ꝛ apta sunt oculis ei⁹: heb. iij. o Qui exasperāt. deo recalcitrādo. p Non exaltent i semetipsis. qꝛ ꝛsi ad horā eleuent: tñ eternaliter deꝑmunt. q Bñdicite. Hic ꝓnter accipit rō diuine laudis ex liberatiōe a laboribus duris: a q̄bus liberat⁹

fuit isrl in exitu de egypto: ⁊ ꝙtum ad hoc dī: Bñdicite gētes deum nīm: q̄ sic liberauit nos de afflictiōe egyptioꝝ. r Qui posuit aiam meā ad vitā. qz quanto ppls isrl plus oppmebat ab egyptijs: tāto magis multiplicabat ⁊ crescebat: ut hētur Exo. j. s Et nō dedit rē]. i. non pmisit me cadere p idolatriā. t Qm̄ pbasti nos deus. nō ad capiendū noticiā de aliq̄ igrato: cuz oia tibi nota sint ab eterno: sed vt patientiā ⁊ fidelitatem niam notā facēs toti mūdo. v Igne nos examinasti. i. in afflictione ignis q̄ cogebant coquere lateres: ut hēt exo. v. ppter qđ dic̄ dñs hiez. xi. Eduxi eos de fornace ferrea egypti. x Induxisti nos i laqueū. i. iduci pmisisti: qz pharao ⁊ serui ei⁹ sēp q̄rebāt occasiōes iplicandi filios isrl maioribꝫ laboribꝫ. vñ dicebāt: Uacāt ⁊ iccirco vociferant dicētes eamꝰ et sacrificemus dño deo nō: oppmant opibus. y Posuisti tribulatiōes rē]. qz cogebant ab egyptijs portare onera grauia luti ⁊ latis. z Imposuisti boies rē]. s. exactores pharaonis q̄ cōpellebāt eos ad opera nimis grauia: ⁊ eos flagellabāt: ut hētur Exo. v. a Trāsiuimus p ignē. i. p laborē ignis ad coquendū. b Et aquā. quā portabāt ppr̄ijs humeris ad cōmiscendū cū ira: vt inde lates formarent. c Et eduxisti nos i refrigeriū. i. in libertatē a tanta fuitute. vel aliter: Trāsiuimꝰ p ignē. qz murmurāte pplo isrl ꝫ deum i deserto accensus fuit ignis: ⁊ deuorauit extremā partē castroꝝ: ꝫ ozāte moyse fuit absorptus: ut hētur Numeri. xi. b Et aquā. s. fluuij iordanis q̄ siccata fuit in trāsitu populi. c Et eduxisti nos i refrigeriū. i. iraz pmissam lacte et melle manantē. d Introibo i domū tuā. i. locū tui cultus nō tñ vacuus: iō sb̄dit: e In holocaustis. i. sacrificijs ad honorē dei totaliter incēsis. f Reddaz tibi vota mea q̄ distinxerūt. i. distincte ⁊ a proposito emiserūt labia mea. g Et locutū est rē]. boies. n. i tribulatiōe exītes solēt vota facere dño si euadāt. h Holocausta medullata. i. bona ⁊ pinguia. i Offeraz tibi cū icēso arietū. i. cū arietibus totaliter incēsis ad honorē tuū. k Offerā tibi boues cū hircis. de istis tribꝰ fiebant sacrificia maiora. s. de bobus hircis ⁊ arietibꝰ: minora aūt fiebāt de auibꝰ. l Uenite. hic ꝓpter iducit rō diuine laudis ex spūali ꝓsolatione: cuz dī: Uenite et audite oēs q̄ timetis deum. talibus. n. narrāda sūt diuina bñficia q̄ hñt ea in reuerētia: nō aūt i malicia obstinatis q̄ despiciunt ea: ppr̄ qđ dic̄ saluator: matth. vij. Nolite dare scm canibus: neq̄ margaritas vras ponat ante porcos: iō sb̄ditur: m Et narrabo vobis rē]. ꝫ spūaliter cōsolādo. fuit. n. ppls isrl valde cōsolatus: qñ viderūt egyptios mortuos p̄ transitū maris rubri: ⁊ i dationē legis ⁊ in alijs bñficijs diuinis. n Ad ipsū

laudis ei⁹. Qui posuit aiaz meā ad vitā: ⁊ nō dedit i cōmotionē pedes meos.] Qm̄ prōbasti nos deus: ignē nos examinasti sic̄ examinat argentū. Induxisti nos in laqueū: pōsuisti tribulatiōes i dorso nr̄o:] imposuisti homines sup capita nr̄a.] Trānsiuimus per ignē et aquam. et eduxisti nos in refrigeriuz. Introibo in domuz tuā in holocaustis: rēddam tibi vota mea: que distinxerūt labia mea. Et locutū ē os meuz: in tribulatiōe mea.] Holocausta medullata offerā tibi cū incēso arietū: offeraz tibi boues cū hircis. Uenite audite et narrabo oēs q̄ timetis deū: quāta fecit aie mee.] Ad ipm̄ oze meo clamaui: et exultaui sub lingua mea.] Iniq̄tatez si aspexi in corde meo:] nō exaudiet dñs. Propterea exaudiuit deus: ⁊ attēdit voci deprecatiōis mee. Bñedict⁹ deus: q̄ nō amouit orationē meā et miaz suā a me.

oze meo clamaui. ei regratiando. o Et exultaui rē]. i. gaudiū ⁊ dulcedinē sensi iterius i corde: dū laudarē exteri⁹ oze. Cōsequenter oñdit q̄bus talia ꝓcedūtur vel denegāt: cuz dī: p Iniq̄tatē si aspexi rē]. cōscius mihi mortal⁹ peccati. q Nō exaudiet dñs. qz oro talis non est exaudibilis. r Propter ea exaudiuit deus. supple oēm orationem meā: qz nō fui taliū mihi conscius: ⁊ qz hoc ēt ꝓcedit ex dei bñficio: iō subditur: s Bñdictus deus q̄ non amouit orōez meam repellendo ppter peccati malicia. t Et miaz suam a me. supple non. abstulit sed magis beneficia sue mie contulit. Et loq̄tur hic scriptura de pplo isrl p illis q̄ erāt boni ⁊ de uoti: rōne q̄ruz commēdat totus ppls: sic econuerso rōne maloruz vituperat ꝫ rl'az ō cōpore dñi pmixto quaz posui i Scñ. principio. Moraliter pōt exponi ps. iste sicut ⁊ ꝓcedens de q̄libet de peccati fuitute educto tanq̄m de egypto q̄ tenebra inꝓpetat: ⁊ ad dei laudē insurgit ex sua mirabili liberatiōe: qz magis est ipium iustificare q̄m celuz ⁊ terram creare fm Aug. super ioh. ⁊ ex grauiū laborū euasione quisūt i opibus pctōrum. vñ dī in psona pctōris: sap. v. Lassati sumus i via iniq̄tatis ⁊ pditionis: ābulauim⁹ vias difficiles rē. ⁊ ēt ex diuia cōsolatione q̄ frequēt magis sentit p⁹ veram penitētiam de peccatis q̄m ante pctōrum perpetrationem.

Victori in psalmis canticum carminis LXVI.

Deus misereat nostri

In ps. lxv. Jubilate deo. vbi dī in postil. Bñdictus deus qui non amouit orōnem meam. Additio.

Qum orō repellit ppr̄ peccati malicia: nō ppr̄ hoc ꝓpe dī amoueri orō sz effect⁹ orōnis: vñ meli⁹ vī iste vsus exponi sic. s. q̄ ps. regratiat deo i psōa ppli vl' suiipsi⁹ ex hoc q̄ talit ōduxit eū seu gubernauit: q̄ nūq̄ possz deserē orōez: iq̄tuz cōit erat i tribulatōe ⁊ afflictiōe: et sic erat sibi nec̄iuz orare: silr nunq̄ potuit deserē gīaz actionē iq̄tuz sp affluit sibi diuia mia: ⁊ hoc est qđ dic̄: Bñdict⁹ de⁹ q̄ ñ amouit orōez meā ⁊ miaz suā a me. nā si nūq̄ esset i tribulatiōe orō tepescēt: ⁊ si mia non affuisset: gīaz actio ñ ualescēt: q̄ ē de essētia orōnis deuote: ut apls dic̄: ⁊ ad hebr̄. vi. glo. ōcliare

Deus misereat nr̄i. huic ps. ꝓmittit tal' ti. LXVI. i heb. Ad victoriaz i organis ps. cātici. Et i trāsla. hiero. dī: Uictori in psalmis cāticum carminis: ⁊ ē eadē sñia i vtroq̄ ti. q̄ pz ex supradēis ps. iij. Ex ti. aūt istis non apparet auctor psalmi nec mā. Dicūt aūt circa hoc aliqui q̄ ps. iste est gīarum actio ꝓ fertilitate cuiusdā anni: iudei. n. collectis fructibus cōueniebāt in septēbri in hierlim q̄ mēsis erat q̄si totus festiuus: qz in illo mēse erat festuz tubaꝝ ⁊ festū expiatiōis ⁊ tabernaculoꝝ: ⁊ festū cetus seu collecte: ut hētur Leuit. xxiij. Et qñ annus fuerat fertilis: consuetū erat q̄ aliq̄s vir scs ⁊ deuotus faciebat canticū spāle p gīarum actione: ⁊ sic fuit de isto ps. ut dicunt: ꝫ non exp̄munt q̄s fuerit actor ille. Scōm hoc igitur ps. iste diuidit i duas ptes: qz primo ponit h⁹ fertilitatis iploratio: secundo pro obtentu ipsius gīarum actio: ibi Cōfiteant. Circa pmū dicit: a Deus misereatur nostri. peccata remittendo.

b Et bñdicat nobis.i bonis spūalibus ⁊ coꝛpalibus nos multiplicādo. c Illumiet vultū suū sup nos.loq̃tur scri ptura de deo ad moduꝫ hoīs:q̃ qñ vult gr̃am facere alicui oñdit ei vultum hilarē ⁊ iocundū. d Ut cognoscamus ī ẏa.i.i fertilitate terre. e Uiā tuā.i.vestigia tue gr̃e per effectū fertilitatis cō cesse f In oīb' gē tibus salutare tuū.i. vt sit notū oībus gen tibus q̃ tu hēs spālē curā de salute nr̃a: iō sb̃dit: g Cōfite anť tibi ppli deus.i.p effectū nobis ꝓcessuꝫ cōfiteanť tua bonita tē ac deitatez: ⁊ ad te conuertanť:sicut legi tur q̃ qñ iudei fuerūt liberati mirabilit de psecutiōe aman:mul ti gētiles per diuersas ptes eoꝝ cerimoniꝭ iungebanť: vt hētur hester.viij. h Le tent ⁊ exultent ⁊c. Jsi cut patuit in aman:q̃ diuino iudicio fuit suspēsus cū filiꝭ suis. i Et gētes in ẏa dirigis.qz p tales effectus dirigis gētiles ad cognitionez tue vitatis. k Cōfiteanť tibi ppli de⁹. Hic ꝓnter ponit gr̃aꝝ actio p fertilitate adepta cū dr: k Cōfiteanť tibi ppli deus.s.ꝓfessiōe tue laudis:⁊ quare debeāt sic cōfiteri:iō sb̃dit: l Terra dedit fructū suū. i magna abūdantia p tue gr̃e bñficium:iō sb̃dit: m Bñ dicat nos deus de⁹ nr̃. de futo:sic iā fecit de p̄terito. n Et metuāt eū oēs fines tre.tanq̃ iudicē oium ad puniendum mala potētissimū. Lz aūt hec expositio in pluribus concoꝛ det lr̃e:tñ vī aliq̃ mō extranea q̃ p fertilitate i iudea que est parua ẏa iuitarent oēs gentes ⁊ ppli totius mūdi ad cōfes sionē diuine laudis:⁊ maxie qz talis fertilitas nō erat ī alijs terris:ꝓpter qō saluo meliori iudicio vī mihi q̃ ps. iste nō ē gr̃aꝝ actio p p̄terito bñficio:sed magis ē ꝓphetia de futo .s.de xp̄i incarnatione ⁊ eius ꝓuersatiōe int hoies:qō q̃dem bñficiuꝫ fuit a sāctis ps̄ibus sūme desideratū:ꝓpter qō ali q̃s sāctus ppha q̃cunq̃ fuerit ille vī de hoc ps. istum fecisse .d. Deus misereat nr̃i.mittēdo nobis saluatoꝛē. Et bñdicat nobis.cōferendo gr̃am suā. Jlluminet vultū suū sup nos. clarificādo miraculis filiū suum:q̃ dr vultus p̄is:qz ē eius imago: Ad col.j.dr: Trāstulit in regnū filij dilectionis sue q̃ ē imago iuisibilis dei. hoc.n. petebat saluatoꝛ: ioh. xvij. Pat clarifica filiū tuum.⁊ ipse rn̄dit: Clarificaui ⁊ iteꝝ cla rificabo.qz clarificauit eū miraculis ante moꝛtē ⁊ p' resur rectionē. Et misereat nr̃i. liberādo a gehēna p sāguinez filij sui. Ut cognoscamus ī ẏa viā tuā. psalmista cōuertit vbū suū ad xp̄z:cuius vita hoibus fuit cognita iter hoies cōuer sando docēdo:sanitates donādo. Jn oībus gētibus saluta re tuū.qz salus p xp̄m fēa notificata ē oībus gētibus p p̄di cationē aploꝛ:ꝝ q̃ dr ps. xviij. Jn oēz terrā exiuit sonus eoꝝ ⁊c. Cōfiteanť tibi ppli deus.ꝓfitēdo tuā deitatē. Cōfite anť tibi ppli oēs.ipendēdo latrie seruitutē. Letent ⁊ exltent gētes. de sua vocatione ad fidē xp̄i. Qñ iudicas pplos in eq̃tate. vocando ad fidē se disponētes p opa iusta sine ps o narū acceptiōe. vñ petrus videṡ vocationē coznelij iusti di xit: act. x. Jn vitate cōperi q̃ nō ē psonaꝝ acceptio apd deū sz in oi gēte q̃ timet deū ⁊ opat iusticiā accept' ē illi:iō sb̃di tur: Et gētes i ẏa dirigis.i viam eine salutis. Cōfiteātur ti di ppli de⁹. ⁊ q̃d debeāt ꝓfiteri:sb̃dit cū dr: Terra dedit fru ctū suū.i. virgo beata ꝓtulit filiū:d q̃ ẏa dic Esa. xlv. Ape riat terra:⁊ germinet saluatoꝛē. Et qz vocandi ad fidē baptiẓādi erāt i noie trinitatis:fz q̃ hētur matth. vlti. Euntes docete oēs gētes baptiçātes eos in noīe p̄is ⁊ f. ⁊.s.s. iō sb̃dit: Bñdicat nos deus.ꝓferēdo gr̃am baptis malē. ⁊ dicit bñdicat i singulari ad denotandū vnitatē

nos deus:et metuāt eū oēs fines tre.

Victoꝛi dauid psalm⁹ cātici LXVII.

Exurgat de⁹ et dissipē tur inimici ei⁹:et fugi ant q̃ oderūt eū a facie ei⁹. Sicut deficit fumus defi ciant:sicut fluit cera a facie ignis sic pereāt peccatoꝛes a facie dei.Et iusti epulen tur et exultent in cōspectu dei.⁊ delectentur i letitia.

essētie.⁊ deus ter ad oñenduꝫ tri nitatez psonaꝝ: sicut Esa. vi. Tri nitas psonaꝝ oñ ditur per seraphi ter scūs clamātia ⁊ vnitas essētie:p hoc q̃ sb̃dit: De us exercituū: Et metuant euꝫ oēs fines terre. non ti moꝛe seruili fz fi liali: q̃ stat cum charitate.

Psal. LXVII.

Exurgat de⁹. hu ic ps. pre mittitur talis ti. i heb. Ad victoriā dauid psalm⁹ cātici.⁊ i trāsla. hiero. Victoꝛi dauid ps. cātici.⁊ est eadē sīnia vtrobiq̃: q̃ pz ex p̄dcis i aliꝭ ti. Ex ti. aūt isto apparet auctoꝛ h⁹ ps. dauid. De mā vo h⁹ ps. dicit Ra. sa. ⁊ alij hebrei ⁊ etiā alīq̃ doctoꝛes catholici i hoc eos sequētes q̃ dauid fe hūc ps. p gr̃aꝝ actione de bñficijs collatis pplo isrl pti i egressu de egypto:ptiz i pgressu p desertū:⁊ ptiz i igres su ẏe promissionis ⁊ p' egressū. Dicūt tñ q̃ ista bñficia ñ ponūtur in hoc ps. eodē oꝛdie q̃ fuerūt fca:sed q̃tū ad alīq̃ ꝓꝛa postponūt posterioꝛibus ⁊ ecōuerso. ⁊ qz ista expositio est multū intricata:⁊ i aliq̃bus vī extoꝛta:⁊ cū hoc ē satis plixa:iō eaz dimitto ⁊ accipio aliā: que magis ꝓpoat scripture no. testa. Paul'. n. apls ad eph. iij. exponit scripturā h⁹ ps. de missione spūs sācti p' ascē sionē xp̄i. d. Unicuiq̃ nām data est gr̃a fz mensurā do nationis ihesu xp̄i. ꝓpter qō dicit: Ascēdens i altū capti uā duxit captiuitatē:dedit dōa hoīb'. ꝓpi qō vī q̃ ps. iste ad lr̃am nō sit gr̃aꝝ actio de p̄teritis bñficijs fz ma gis ꝓphetia de futuris p xp̄m exhibēdis:qō p̄euidens dauid in spū fecit ps. istuz. Scōm igit hūc sensū ps. iste ī duas ptes diuidit:qꝝ ꝓmo agit de xp̄i resurrectiōe: se cūdo de eius ascēsione:⁊ cū istis agit de bñficijs seq̃nti bus ad ea:scda incipit ibi: Cātate deo. Circa ꝓmum oꝛ uid postulat xp̄i resurrectionē. d. a Exurgat de⁹. qz xp̄s moꝛtu⁹ fuit ex hūanitatis ifirmitate:sed resurrexit ex diuinitatis vtute. b Et dissipētur inimici ei⁹. i. iu dei qui in vindictā moꝛtis xp̄i p totum ⁊ vespasianum ptim fuerūt trucidati:⁊ parti captiuati:⁊ p oꝛbē dispersi. vel alii. Jnimici eius. i. spūs maligni:q̃ xp̄o resurgen te fuerunt cōfusi ⁊ spoliati. c Et fugiāt q̃ oderūt eū. .i. demōes. d A facie ei⁹. qz p' resurrectōez i noie xp̄i fugabant demones de obsessis. e Sic deficit fum⁹ deficiāt. non ē p hoc intelligendū coꝛruptio eoꝝ q̃tum ad nāz eoꝝ:cū sint imoꝛtales:sed deiectio eoꝝ a ptāte quā hēbant sup hoies. Adoꝛabant. n. cōiter i idolis: q̃ idolatria per oꝛbē ē ānihilata. f Sic peant pctōꝛes .i. demones mō predēo:qui ꝓpꝛie vocātur pctōꝛes: q̃a sunt in peccato obstinati:quia irremediabile ē peccatū angeli. g Et iusti epulentur ⁊c. Jquia post resurrecti onem christi fideles simul habitātes in hierusalē refici ebātur in dño exultantes:fm q̃ dr act. ij. Perdurantes

vnanimiter i tẽplo ⁊ frãgentes circa domos panez sumebãt cibũ cũ exultatiõe ⁊ simplicitate cordis collaudãtes deũ. f Cãtate. Hic ꝑnter agitur de xp̃i ascẽsione ⁊ eius bñficijs: ⁊ p̃mo inuitãtur angeli ad laudandũ xp̃m ascendentẽ: scõo homines: ibi Regna terre cantate deo. Circa p̃imũ p̃mo inuitant angeli ad eius ministeriũ: scõo ad consortiuz et ad vtrũqz cum exultatione: scõa ibi Currus dei. Prima adhuc in ouas: qz p̃mo dauid facit ꝓpositum: scõo ad hoc iducit exemplum: ibi Deus cuz egrederis. Circa p̃mũ dicit sic: Cãtate deo. ⁊ dirigit hꝰ verbuz p̃ncipaliꝫ ad ãgelos q̃ xp̃o ascẽdenti exhibebant ministeriũ cũ laudibus: vñ in eius ascẽsu apparuerunt angeli: vt hẽtur act. j. g Iter facite ei. i. ministeriũ exhibite xp̃o ascẽdenti: nõ ꝓpter sui indigentiã sed ad eius magnificentiã. h Qui ascendit super occasũ. Jn heb. hẽtur: Jn arabot: ⁊ vt dicũt hebrei: nomẽ ẽ ꝓprium vnius de septẽ celis: ꝙliter autẽ distinguunt septẽ celos non ẽ p̃ntis speculationis: sed ꝛz eos hec est vꝛa lra: Qui ascendit in celuz. qõ competit xp̃o: qz xp̃s ascendit ad celum empyreũ: qõ anthonomatice celum dr: ⁊ iõ dr hic celum sine additiõe. eadẽ vo sñia designatur p hoc qõ hic dr: Qui ascendit sup occasum. iudei .n. adorabãt ad occidentẽ: sicut declaratũ fuit plenius i exo. ⁊. xij. Reg. in q̃bus agitur de dispositiõe tabernaculi moysi ⁊ tẽpli salomõis. per hoc g̃ q dr xp̃s ascẽdiss se super occasũ: itelligit ascendisse sup locũ adorationis hũane. s. ad locũ adoratõis ãgelice: q̃ locꝰ ẽ celũ ẽpyreũ: vbi angeli adorãt ⁊ venerãtur deum: iõ ⁊ de xp̃o ꝟdicitur: i Domin' nomen illi. ⁊ dr oñs absolute: qz pz̃est oi creature: ꝛz q dr matth. vl. Data ẽ mihi ois ptãs in celo ⁊ in t̃ra. k Turbabũtur a facie eius. s. inimici sui: de quibus dcm est in p̃ncipio hꝰ p̃s. l Pzis orphanoꝝ ⁊ iudicis viduarũ. i. a facie illius q̃ est pat orphanoꝝ ⁊ iudex viduarũ. ꝓprium. n. ipsius dei est misereri. orphani aũt ⁊ vidue magis indigẽt diuina mia q̃ alie persone: ⁊ iõ xp̃s verus deus dr pi orphanoruz eos nutriẽdo: ⁊ iudex viduarũ eas de iniurijs sibi illatis: que eis solent inferri: eo q̃ non p̃nt se defẽdere vidicando. m Deus in loco scõ suo. hoc est i celo empyreo: ꝛz. n. ꝑm deitatem sit vbiq; p p̃ntiam essẽtiam ⁊ potentiã: in celo tñ empyreo dr esse spãliter per gl̃ie refulgentiã: ꝑm ẽt hũanitatem assumptã ẽ ibi sicut in loco ꝓprio ⁊ determinato. n Deus q̃ habitare ⁊c. Jp quam pot intelligi ecclia triũphans: qz oẽs ibi habitantes sunt i charitate pfecta ꝓcorditer viuẽtes. Pot ẽt domus dei dici ecclia militans q̃ fuit valde vnanimis pr̃ ascẽsionẽ xp̃i ꝟb aplis: ꝑm q̃ dr act. iij. Multitudis aũt credentium erat cor vnum ⁊ aia vna: nec q̃squã corũ q̃ possidebat aliq̃d suũ esse dicebat: sed erant illis oia cõia. Et qz illo tpe multi de iudaismo ⁊ de gẽtilibus ad fidem xp̃i cõuertebãtur: ut hẽtur act. ij. ⁊ in pluribus locis: iõ ꝟb ditur: o Qui educit victos in fortitudine ⁊c. Circa qõ sciendũ q̃ dicit Aug. sup iob. Maius ẽ iustificare ipiũ q̃ creare celum ⁊ terram: ⁊ iõ iustificare impium ẽ opꝰ magne fortitudinis: ⁊ maxime qñ tenetur i peccato ligatus vinculo cõsuetudinis: ⁊ hoc notat cũ dr: Qui educit vinctos in fortitudine. sed adhuc maioris fortitudinis ẽ: q̃ aliquis non solũ ꝓdcõ mõ ligatus sed ẽt actu pseq̃ens fidẽ conuertat: ⁊ de infidelitate educatur: qualis fuit paulus ⁊ plures alij: iõ ꝟbditur: p Similiter cos q̃ exasperãt. s. ꝛ̃ xp̃z verbis ⁊ factis: ꝓpter qõ dixit xp̃s paulo: actuũ. ix. Saule saule q̃d me p̃sequeris? Sed adhuc difficilius vr: q̃ aliq̃ mortui i infidelitate seu mortali pctõ resuscitarẽtur: ⁊ ad fidez seu penitentiaz reuertãtur: sicut fuit de iuuene resuscitato a sancto iohãne euãgelista: ⁊ de illo qui p̃ suspendiũ se interfecerat resuscitato a btõ martino: ⁊ de multis alijs diuia vtute sic resuscitatis i noie xp̃i. iõ ꝟbdit: q Qui hitãt in sepulchris. trãslatõ hiero. sic hz: Educit victos i fortitudine. icredulj. s. i infidelitate obstinati. Hitauerũt i siccitatib'. i. carucrũt hũore vtutis ⁊ gr̃ie. r Deꝰ cũ egredereris. Hic q̃ñ ad ducit exẽplũ ad ꝓpositũ vel potiꝰ argumẽtũ ex exẽpo deductũ: qz maꝰ fuit xp̃z i celũ ascẽdere q̃ ãgelũ i p̃sona dei loq̃ntẽ ad dãdũ legẽ sup mõtẽ synai descẽdẽ: ⁊ iõ qz tũc fca fuit spãlis gr̃ia pplo fideli: multo fortiꝰ ꝏbuit i xp̃i ascẽsiõe fieri: ⁊ hoc ẽ q̃d dr: r Deꝰ cũ egredereris ⁊c. Jexeũtis ꝺ egypto quẽ p̃cedebat dñs p dr̃iẽ i colũna nubis: ⁊ p noctẽ in colũna ignis: Exo. xiij. s Cũ p trãsires i deserto. s. vsqz ad mõtez synai. t Terra mota ẽ. qz mons synai videbat tremere. v Etenim celi ⁊c.]. i. dei descendentes i monte synai: qz nubes densissima opuit montẽ synai: Exo. xix. ex q̃ nube stillabãt pluuie: ex hꝰ ꝓcludit. d. x Pluuiã voluntariã. ⁊c.]. i. multo magis ecclias tuã que ẽ hẽditas tua ẽpta tuo sãguie irrigabis voluntarie pluuia gr̃ie tue. y Et ifirmata ẽ. qz pr̃ ascẽsionẽ xp̃i ecclia i hierlim collecta multas pseq̃tiões sustinuit: vt hẽt act. viij. ⁊. ix. z Tu vo pfecisti eã. qz deꝰ tantã vtutez cõtulit credẽtib': q̃ ex illis pseq̃tiõibus magis creuit et ꝓfirmata fuit fides catholica. a Aialia tua ⁊c.]. i. fideles tui. q̃ i pluribꝰ locis sacre scripte dicũt oues dñi: ⁊ eodẽ mõ hic dicũt aialia ei': ⁊ hꝰ mõ accipit ra. sa. q̃ aialia dei sr̃ filij israel. b Parasti ⁊c.]. i. pplo catholico qui fuit paup ⁊ abiect' i p̃nciꝑ pasti ad sufficiẽtiã: ꝛz q̃ dr act iij. Hĩa magna erat i oibꝰ illꝭ. neqz. n. q̃sq̃ egẽs erat ir̃ illos. c Dñs dabit ⁊c.]. qõ fuit tũc ipletũ: ꝛz q̃ dr ac. iij. Virtute magna reddebãt aplĩ testioniũ r̃surrectois dñi nr̃i ihesu xp̃i o Rex vtutũ dilecti. trãsla. hiero. hz Reges exercituũ fedrabũt. qz p p̃dicatores aplorum alioꝝq; discipulorum xp̃i ñ solũ vulgares homines: sz mlti reges p̃ncipes ⁊ potẽtes fuerũt federati cũ xp̃o p susceptionẽ fidei: ⁊ hꝰ ẽ qõ dr hic: o Rex vtutũ. i. reges potẽtes: ⁊ accipit hic sigl̃are p plari: sic exo. 8°. Vẽit musca grauissima. i. mltitudo muscaꝝ. e Dilecti. i. fẽi r̃ dilecti ip̃i xp̃i q̃ ẽ dilectꝰ p̃is: ꝛz q̃ dr mat. 3°. Hic ẽ filiꝰ meꝰ dilectꝰ ⁊c. f Et spẽi domꝰ ⁊c. qz p̃ncipes ⁊ potẽtes ꝓuersi ad fidẽ ꝺdẽrt eccle pciosa donaria: ex qb' ꝏnata ẽ eccla: ut pz i plib' histoꝝ ⁊ scõꝝ legẽdis: ⁊ hoc ẽ qõ dr: f Et spẽi domus.

hoc est ad spēz ⁊ decorē domus dei que est ecclīa pertinet. a Diuidere spolia. hoc est diuersis ecclesijs ⁊ psonis eccle siasticis diuidere pdēa donaria. Cōsequēter oñdit qliter tpa libus talibus sit vtendū: cū dr: b Si dormiatis. Ad cu ius itellectū sciendū q cleros grece idē est qđ sors latine. co lūba autē hic accipit ꝑ ecclīa que freq̄nter colūba noiatur in cā ticis. penne aūt hꝰ co lumbe sunt virtutes eam ad celestia eleuā tes: dic̄ ergo: b Si dormiatis. i. ḋescatis. c Inter medios cle ros. i. int̄ status eccl̄ie .s. militantis ⁊ trium phantis: qđ fit qñ sic vtuntur hoies bonis pñtis vite: vt ñ amit tant bona eterna: sed magis acquirāt: qz si cut diuitie ipedimen ta sunt reprobis: ita ꝑbis sunt adiuuamēta virtutis: ut dicit Ambro. sup Lu. ⁊ sic: d Penne colūbe deargentate sūt. qz pñs vita duci tur i cōscie puritate. e Et posteriora dorsi eius. i. supio res ptes pēnarum q̄ sunt sup colūbe dorsū. f In pallo re auri. i. t̄minātur i pfecta charitate q̄ hētur i statu patrie. Cōsequēter oñdit ꝑ quoz ministerium deus talia agit: cū dr: g Dū discernit celestis. i. pr̄ celestis. h Reges. i. re ctores. i Sup eam. i. super eccl̄iam: qđ fuit fām qñ deus decreuit mittere apl̄os ad diuersas partes orbis ad regēdaz ⁊ ordinandā eccl̄iam: ad cuius regimē ⁊ ordinationē apl̄i i stituerunt per diuersas partes orbis epos ⁊ sacerdotes: ut pz ex eoz gestis: iō sb̄dit̄ur: k Niue dealbabunt in sel mon. selmon vno mō est ꝓprium nomē cuiusdā mōtis: ut hētur Jud. ix. alio mō ē nomē appellatiuuz: ⁊ significat ob scuritatē: ⁊ sic accipitur hic ab hebreis: ⁊ sic ē sensus huius lr̄e: k Niue dealbabuntur. i. super niuē dealbabūtur: ⁊ ē modus loq̄ndi hebraicus. vñ supra pl̄. l. vbi hēmus: Su per niuē dealbabor. in heb. hētur: de niue albabor. i. plus q̄ nix. In selmon. i. illi qui fuerūt in obscuritate erroz: qa p ministros eccl̄ie īfideles cōuersi ad fidē baptiçabant: ⁊ sic qui fuerāt i obscuritate errorū super niuez dealbabant: qa maior ē dealbatio mētis q̄ corpis: q̄to spūalia corpalibus ꝓferūt: ⁊ qz sic augmētata fuit eccl̄ia: iō sb̄dit: l Mons dei mons pinguis. ⁊ icipit hic versus sequēs ꝓcedentem in heb. ⁊ trāsla. hiero. Et dr hic eccl̄ia mons piguis ꝓpr̄ abū dantiā gr̄e diuine i ꝓmitiua eccl̄ia maxime. m Mōs co agulatus. i heb. et in trāsla. hiero. hētur: Mons excelsus. ⁊ idē signat: qz coagulatio hic accipit ꝓut iportat appositio nē ad rem aliquā per quā ialtat. Et dr eccl̄ia mōs excelsus vel coagulatus: qz fm dām saluatoris matth. xiij. assimila tur grano sinapis: qđ cum sit minimū: ascendit arborē ma gnā p fidei dilatationē: ꝓpter qđ de ea dr: Esa. ij. Erit i no uissimis diebus mōs dom̄ dei i vtice montiū ⁊c. n Ut q̄d suspicamini ⁊c. psalmista cōuertit fmonē ad gētiles ido la colētes in delubris ⁊ phanis. o. n Ut q̄d suspicamini .i. falso creditis. o Mōtes coagulatos. i. loca salutis ex tra eccl̄iaz eē. s. tēpla vīa ⁊ idola. p Mōs i q̄ bñplacitū ⁊c̄. i. ille solus ē vere mons coagulat̄ ⁊ piguis i q̄ bñplaci tū ē deo cohitare: cuiusmōi ē eccl̄ia militās. vñ dicit salua tor: matth. vl. Ecce ego vobiscū sū oibus diebꝰ vsq; ad cō sūmationez seculi. Et eccl̄ia triūphās in q̄ eternali cū sanctis hitabit: iō subdit: q Eteiz dñs hitabit in finē. in trāsla. hiero. hētur: In sēpiternū. r Currus dei. hic ꝓñter psal

diuidere spolia. Si dormi atis int̄ medios cleros pēn ne colūbe dargētate: et po steriora dorsi eius i pallore auri. Dūz discernit celestis rēges sup eam niue dealba būt i selmō: mons dei mōs pinguis. Mōs cōagulat̄ mōs piguis: ut qd supica mini mōntes coagulatos? Mons i quo bñplacitū ē deo hitare in eo: Eteiz dñs hitabit in finē. Currus dei decē milib⁹ multiplex: milia letātiū: dñs i eis in synai in scō. Ascendisti i altū cēpi sti captiuitatē: accepisti do na i hoib⁹. Etēniz ñ credē tes inhitare dñm deū. Bē nedict⁹ dñs die quotidie: prosperum iter faciet nob deus salutariuz nostroz.

misita inuitat angelos ad deferēdū xp̄o ascēdenti ꝓsor tiū. ad magnificētiā. n. regis non solū facit multitudo ministrantiū sed ēt multitudo associatiū: fm q̄ dr prо uer. xiij. In multitudine ppli dignitas regis: i paucita te vo plebis ignominia ꝓncipis. Et ꝓmo iuitat psalmi sta āgelos ad xp̄i ascēdentis cōsorti ū: scdo declarat eccl̄ie pfectū: ibi Benedictus dñs. Circa ꝓmū psal mista ad suum ꝓ positum ꝓmittit exemplū de mul titudine angeloz assistentiuz in da tione legis: fm q̄ hēt deut. xxxiij. vbi dr: Dñs ò synai vēit. ⁊ sb̄dit: Et cū eo sāctorū milia. i. āgeloz: vt ibidem fuit ex positum: ⁊ hoc ē qđ dr hic: r Currus dei. dicūt aūt angeli dei currus dei: eo q̄ sibi sb̄sunt: ⁊ ꝓpter hoc dr i eis sedere sicut in curru vel in sede: fm q̄ dr infra psal. lxxix. Qui sedes sup cherubin. s Decē milib⁹ mul tiplex. i. duplicatus. vñ in heb. legit̄: Bis decē milia mi lia letātium: qz angeli sācti sēper laudāt deū. t Dñs in eis ⁊c̄. i. associatus fuit per eos i legis datiōe sup mō tem sāctuz synai. Et ex hoc arguit q̄ maior multitudo debuit esse in ascēsu xp̄i. d. v Ascēdisti in altū. i. in celum empyreū. x Cepisti captiuitatē. i. accepisti il los q̄ i lymbo detinebātur captiui: eos tecū ad celestia deducēdo: qđ fuit maⁱ q̄ dare legē mosaycam: ⁊ iō de buisti hēre tecū maiorez āgeloz multitudinē y Ac cepisti dona i hoibus. i. accepisti dona spūssancti a deo pr̄e seu tota trinitate distribuēda hoibus. i. apl̄is alīsq; discipulis i die pētecostes. Nec est ꝓ hoc intelligendū q̄ xp̄s hō in sua ascēsione acceperit spūmsanctū: cū ab in stāti ꝓceptionis fuerit plenus spu gr̄ie ⁊ veritatis: ioh. j. Sed ꝓ tanto dr xp̄us accepisse dona spūssancti in sua ascensione: quia ad declarationez sue perfecte glorifica tionis: ad dexteram patris datus fuit spūssanctus in si gno visibili apostolis: prop̄r quod dicit ioh. vij. Nōdū erat spirit⁹ datus: quia nōdum erat iesus glorificatus. Et quia spiritussāctus nō solum datus fuit in signo vi sibili apl̄is: qui iudei erāt sed etiā gētilibus: ut pz act. x. de cornelio ⁊ amicis eius: ⁊ i pluribus alīs locis eiusdē libri de alīs gētilibus: iō sb̄dit̄ur: z Eteim nō credē tes. ⁊c̄. q. d. ēt per dona spūssancti fām est q̄ gentiles nō credentes. s. prius in vnū deum: habitent dominum de um: ⁊ habitētur ab eo: quia per gratiam sāctispiritus deus habitat in hominibus ⁊ homines in deo: fz q̄ di citur prima iohan. iiij. Qui manet in charitate: in deo manet: ⁊ deus in eo. ⁊ ideo li credētes pōt teneri nomi natiue vl̄ accusatiue. a Bñdictus. hic ꝓñter psalmi sta enarrat eccl̄ie pfectum: qđ facit dupliciter: vno mō declarando eius pmotionem: alio modo aduersarioz fidei depressionem: scōm facit ibi: Uerūtñ deus. Circa primū dicit: a Benedictus dominus deus quotidie .i. per singulos dies laudetur a fidelibus: et cā sb̄ditur cū dicitur: b Prosperum iter faciet ⁊c̄. Jpromouen do eccl̄iam de bono in melius ad salutē electoz. Et qa fz apl̄m. j. Timo. ij. Deus vult omnes homines sal uos fieri: ⁊ ad agnitionem veritatis venire: iō subdit:

Deus nr deus saluos faciēdi.qz ab eo ēst salus hominū.pditio aūt ex malicia eoꝝ:ꝑz q̄ dr osee.xiij. Perditio tua ex te isrl tm̄mō ex me auxilium tuū. b Et dñi dñi exitus mortis.i.a morte:qz sicut ꝓpriū est dei saluos facere:ita ēt a morte culpe ⁊ gehenne facere dēlinare. Et nōnduz q̄ cū dr hic: Dñi dñi.non ē nugatio:qz i heb.sunt duo noia:primū est nomen dñi tetragāmaton: qđ signat dei puraz substātiā: ꝑm est adonai: qđ ꝑpetat dñium:⁊ per ꝑns respectuz ad creaturā:⁊ sic nō ē ibi nugatio:qa sūt noia a diuersis ꝓprietatibus ꝑpositā: ꝓpter qđ hieron⁹. trāstulit:dñi dei mortis egressus.qz vbicūq; ponit nomē dñi tetragrāmaton qđ est ineffabile.hiero.transfert hoc nomē dñs:⁊ iō ꝓ adonai trāstulit dei. c Uerūtn. Hic ꝓnter declarat aduersarioꝝ fidei deiectio:⁊ ꝓmo q̄tuz ad iudeos:scđo q̄tum ad gētiles tyrānos:ibi Increpa feras. Prima i duas:qz ꝓmo ponit iudeoꝝ deiectio: secūdo xpianoꝝ exultatio:ibi Preuenerunt. Circa ꝓmū dicit: c Uerūtū deus confriget ⁊c̄.q.d.q̄uis deus velit oēs saluos fieri:tn̄ vult capita inimicoꝝ suoꝝ puniri ꝑm ordinē iusticie sue:cuiusmodi fuerunt sacerdotes ⁊ ꝓncipes iudeoꝝ: ut hētur in textu euāgeliozum. d Uerticē capilli ⁊c̄.i. ciuitatem hierlz q̄ erat caput regni iudee:⁊ dr vertex capilli.i. capillosus:qz ꝓpr muros ⁊ tres eā circūdātes videbat iexpugnabil:sicut vtex capillosus dr fortis:⁊ tn̄ fuit destructa ⁊ icensa a romanis ꝓpter pctā iudeoꝝ eā inhabtiū. Modus aūt̄ destructiōis ei⁹ ꝏditur:cū dr: e Dixit dns ex ⁊c̄. Ad cuius intellectū sciendum q̄ iudea i q̄ metropolis erat hierlm ē sita ex vna pte sup iordanez fluuiū:iuxta quē est ira basan:vt ꝑz ex libro numeroꝝ:⁊ ex alio latere super mare mediterraneū. Uespasianus aūt missus a nerone ꝯ iudeam aggregauit sibi exercitū ex vtroq; latē .s.per terrā basan ⁊ p mare:⁊ hꝰ ē qđ dr: Dns dixit.qz ex diuina dispositione fca est destructio iudee i vltionē mortis xpi:sic ꝓdixerat saluator:Lu.xix.ca. Ex basan conuertā:conuertā in ꝓfundū maris.i.conuertā exercitū ꝯ iudeā ex pte terre basan ⁊ ex pte maris. f Ut intinguat pes tuus ⁊c̄. Iqz in destructione hierlm tāta fuit occisio iudeoꝝ:q̄ pedes ābulantiū tingebant i sāguine:⁊ canes ꝑm suū appetitū poterāt sanguinē occisoꝝ lingere. A ꝓncipio.n. belli vsq; ad finē fuerūt decies cētena milia iudeoꝝ occisi:ut dicit iosephus lib. de iudaico bello.cā aūt tante occisiōis ꝏditur:cū dr: g Uiderunt igressus tuos deus.iudei.n. viderāt ꝓcessuz xpi per terrā eoꝝ ꝓdicando:miracula faciendo:⁊ iō erant magis puniēdi tāq; excusationē sui sceleris nō hēntes: ꝓpter qđ dicit saluator:ioh.xv.c.Si opera nō fecissez in eis q̄ nemo alius fecit:pctm̄ non hērent:nunc aut viderūt ⁊ oderunt ⁊ me ⁊ ꝑem meum ⁊c̄. Et ibidē ꝑmittitur:Si nō venissem:⁊ locutus eis nō fuissē:pctm̄ nō hērent:nunc aūt excusationē non hñt de peccato suo. h Ingressus dei ⁊c̄. Iin hoc psalmista cōfitetur deitatem xpi ⁊ eius humanitatē in q̄ descendit a dauid ⁊ aliis regibus. i Qui est i sācto.i.in celo empyreo sanctis angelis ⁊ spiritib⁹ appropriato: k Preuenerūt. Hic ꝓnī ponitur xpianoꝝ laudatio q̄ ꝓcessit non ex çelo vidicte sed diuine iusticie:cū dr: Preuenerunt. Circa qđ sciendum: q̄ añq; venirēt romani ad destruēdā hierlm ⁊ terrā i circuitu:xpiani ibidez exñtes monitu angeli trāsierunt i regnū agrippe:qđ erat confederatuz romanis:ꝓut hētur in ecclastica historia: et hoc est qđ dr: k Preuenerunt ꝓncipes.i.apli ⁊ alij ꝓncipales inī xpianos: qz sicut dēm est: ꝓuenerunt destructionez terre inde recedendo ⁊ ad regnum agrippe transeundo:vbi cum alijs fidelibus insistebāt diuinis laudib⁹: iō subditur: l Cōiuncti psallētibus ⁊c̄.i. virginuz deuotarum:qz a ꝓncipio ecclie alique virgines fuerunt deo cōsecrate: sicut ꝑz de scā tecla ⁊ de pluribⁿ alijs:ut magis patebit ifra:⁊ vocant hic tympanistrie:non quia vterentur tympanis materialibus: sed quia cum apostolis isistebant diuinis laudibus:et hoc modo beatus Aug. virginem mariā nominat typanistriā in sermone de natiuitate ipsius.o. Audite igitur quēadmodū tympanistria nīa cātauerit.ait.n. Magnificat aia mea dñm ⁊c̄. m In ecclesijs bñdicite ⁊c̄. Ihoc dicit:qz apli ⁊ primi discipuli xpi fuerunt de ꝓplo isrl:ut ꝑz ex decursu euangelij:⁊ ab istis tanq̄ a fontib⁹ originata ē deuotio laudis in ecclesijs. n Ibi beniamin.i.paulus qui fuit de tribu beniamin:ꝑm q̄ dicit Ro.xi.q̄ cōuersus ad fidē iunxit se cū alijs fidelibus:ut hētur act.ix. o Adolescentulus. qz ꝑm veritatē adhuc erat adolescēs qñ fuit cōuersus. vñ dr act.vij. Et testes deposuerūt vestimenta sua secus pedes adolescētis q̄ vocabat saulus:⁊ satis cito post fuit ꝓuersus. Uel dr adolescētulus:qz iter alios aplos fuit vltimo ad fidē vocatus. p In mētis excessu.qz fuit raptus vsq; ad tertiū celum:ut hētur.ij.Coz.xij. q Principes iuda duces eoꝝ.dns enim noster ieſus xps fuit de tribu iuda ꝑz carnē:vt hētur Ro.j.⁊ per consequēs iacobus iohannes simon et iudas ⁊ iacobus minoz eius cognati germani fuerunt de eadem tribu:vt videtur:et isti fuerunt cum alijs apostolis duces christianoꝝ. In translatione hieronymi habetur:Principes iuda i purpura sua.quia ꝓpter christum sustinuerunt martyriū suo sanguine purpurati. et licet iohannes non transierit per gladium:tamē paratus fuit sustinere martyrium quando fuit missus in feruētis olei dolium:ꝓpter quod dicit Augustinus libro de bono cōiugali: Non est impar meritum martyrij i iohāne qui passus non est:et in petro qui passus est. r Principes çabulon et principes neptalim.iste due tribus acceperunt sortes suas ꝓ magna parte in galilea:ut habetur in iosue: de q̄ fuerunt plures discipuli christi: vnde vocabantur galilei actuum.j.⁊.ij.et ideo de tribu çabulon ⁊ neptalim fuerūt ibi aliqui. s Manda deus virtuti tue. verbū est psalmiste loquentis in persona primitiue ecclesie:⁊ est sensus:

Deus nr deꝰ saluos faciendi:et dñi dñi exitꝰ mortis. Uerūtn deꝰ ꝓfriget capita inimicoꝝ suoꝝ:vertice capilli pambulātiū i delictis suis. Dixit dns: ex basan ꝓuertā:cōuertā i ꝓfunduz maris. Ut intinguat pes tuꝰ i sāguine lingua canū tuoꝝ ex inimicis ab ipo. Uiderūt igressus tuos deꝰ: igressus dei mei regis mei qui ē in sco. Preuenerūt ꝓncipes ꝓiuncti psallētibꝰ: i medio iuuēculaꝝ tympānistriaꝝ. In ecclisijs bñdicite do:dño de fontib⁹ isrl. Ibi beniamī adolescētulus:i mentis excessu. Principes iuda duces eoꝝ: ꝓncipes çabulon et ꝓncipes neptalim: Manda deus virtuti tue:

s Māda deus virtuti tue.idest potestati āgelice que tua mādata exequitur:scilz ut ꝓtegat nos ⁊ defēdat:quod tūc fuit factū:quia sicut dēm est:ecclia fideliū de monitu āgeli trāsiuit ad agrippe regnū tanq̄ ad locuz secuꝝ. Item tunc petrus fuit eductus de carcere per angelum: actuum. xij.

t Cõfirma hoc deus qđ opat⁹ es i nobis. nos docẽdo ⁊ resurrectionẽ tuã mãifestãdo: ⁊ spũmsanctũ nobis mittẽdo. a A tẽplo tuo. qz in illo tẽplo xp̃s freq̃nter docuit: in mõte ẽt syon i q̃ erat tẽplũ sup ap̃los alioſqz discipulos spũmsanctũ misit: ſm q dicit hiero. in epla ad paulinũ de oĩbus sacre scripture libris. b Tibi offerent reges munera. p hoc. n. q xp̃s ap̃los alioſqz discipulos sic cõfirmauit: q ꝓstant fidẽ p̃dicauerunt per orbẽ multi reges conuersi dederũt mlta ⁊ magna mũera ad edificationẽ eccl'arum et sustẽtationẽ pauperũ xp̃ianoz amore xp̃i: sicut pz ex gestis apostoloz ⁊ alioz xp̃i discipuloz. c Increpa feras. Hic ꝓnter inuehit psalmista ꝺ gentiles tyrãnos: inq̃s maiores fuerũt iperatores romani ⁊ eoz p̃fecti: q̃ conati sũt fidẽ catholicaz destruere: ut pz de nerone: domiciano: decio: diocleciano ⁊ valeriano ⁊ multis alĩs: ⁊ q̃tum ad hoc dicit: c Increpa feras. ⁊ vocat p̃ncipes romanos feras: qz dabant feris martyres deuotos: prout pz i multis martyrum gestis. d Arũdinis. arũdo. n. vento mouet: ⁊ ita p̃ncipes romanoz vẽto vane gl'ie mouebant: vel qz ad quẽlibet errorem idolatrie de facili cõuertebant: ſm q dicit leo papa i ſmõe scorum petri ⁊ pauli de roma q magnã credebat se fecisse religionẽ: cũ nullius gẽtis respuisset falsitatem: ⁊ bñ dicit: c Increpa feras ⁊c. qz psalmista p̃uidit cõstantinũ iperatorẽ post multã stragẽ xp̃ianoz a deo lepra pcutiendũ ⁊ a p̃ncipib⁹ ap̃loz petro ⁊ paulo icrepandũ: ⁊ sic ad fidẽ conuertendũ: vt hẽtur i gestis beati siluestri. e Cõgregatio tauroz ⁊c. i. p̃ncipes romani q̃ vocati sũt fere ꝓpt crudelitatẽ. e Cõgregatio tauroz i vaccis pp̃loz. cõparant. n. tauris domesticis: qđ notat p hoc qđ dr: In vaccis pp̃lorũ: qz tauri idomiti nõ sunt sic ꝓgregati cũ vaccis hoĩz: et rõ h⁹ cõparatiõis: qz nõ solũ conabant s̃uertẽ xp̃ianos p tormẽta tãq̃ fere: sz ẽt p blãdimẽta tanq̃ tauri domestici p mittẽdo eis honores diuitias ⁊ silĩa: dũ tñ vellent recedẽ a fide xp̃iana: ut pz in mltis martyr gestis: iõ s̃dit: f Ut excludãt. s. a vitate fidei. g Eos q̃ pbati sunt argẽto. i. magis pbati in fide q̃ argentũ i fornace. h Dissipa gentes q̃ bella volũt. iste gẽtes sunt romani q̃ p bella totũ orbẽ sibi s̃biugauerũt. i Veniẽt legati ex egypto. h⁹ ꝓnt põt exponi de philone: q̃ cũ socĩs suis de alexãdria egypti fuit missus legat⁹ ad ip̃atorẽ claudiũ: ⁊ tũc ꝓtraxit familiaritatẽ cũ petro ap̃lo rome exñti: ⁊ reuertẽs alexãdriã eccl'iaz scĩ marci ꝓgregatã honorauit: ⁊ i lĩbris suis magnifice cõmẽdauit: ꝓut scribit i lĩbro illustriũ viroz. k Ethiopia p̃ueniet man⁹ ei⁹ deo. ethiopia. n. ẽ iuxta egyptũ: ⁊ cit⁹ ⁊ vniuersalius fuit conuersa ad xp̃m q̃ egypt⁹: videlz p beatum mattheũ ap̃lm: q̃ veniens ad illã ꝓuinciã baptizauit regem ⁊ eius filiũ: quẽ a morte suscitauerat: ⁊ filiã eius ephigeni ex vginẽ xp̃o cõsecrauit: ⁊ eã ducẽtis vginibus p̃fecit: ⁊ pplz regni ꝓ maiori pte baptizauit: ut hẽtur i p̃dco lib. illustriũ viroz: ⁊ hoc ẽ qđ dr: k Ethiopia p̃ueniet. s. egyptum. l Man⁹ ei⁹ deo. i. dare deo man⁹ ꝓ federationẽ ad xp̃z. Cõfederatio. n. i plurib⁹ locis sacre scripte dr dextrazuz datio: qz hoies fedus iniẽtes i multis ptib⁹ dãt inuicẽ dextras man⁹. m Regna tre. Hic vltio ps. inuitat hoies ad psallẽdũ deo ascẽdẽti. o. m Regna tre. i. hitãtes i oĩb⁹ regnis tre. n Cãtate deo. ipsũ deuote laudãdo. o Psallite deo q̃ ascẽdit sup celũ celi. i. ad extremitatẽ celi ẽpyrei qđ ẽ excelsi⁹ it celos. p Ad orientẽ. hoc dr qz xp̃s ascẽdẽs i celũ ascẽdit de monte oliueti: ut hẽt act. j. qui mõs ẽ i orietali pte iuxta hierlm: i q̃ cõpletũ fuit mysterium redẽptiõis hũane. q Ecce dabit ⁊c. hoc cõiter exponit de voce q̃ xp̃s suscitabit mortuos a sepulchris i finali iudi⁹ sz vt ꝓtinuet lra p̃cedẽtib⁹ põt expõi ꝺ voce p̃dicatiõis ap̃loz alioz qz discipuloz xp̃i: qb⁹ xp̃s ascẽdẽs p̃cepit p̃dicare per orbẽ euãgeliũ: ſm q hẽtur mar. vl. Euntes i mundum vniuersũ p̃dicate euangeliũ oi creature. Et huic voci q̃ dr vox xp̃i: eo q fuit de ei⁹ mãdato: Dedit vocẽ vtutis cõfirmãdo predicationem eoz miraculis. vñ ibidẽ s̃ditur: Illi aũt ꝓfecti p̃dicauerũt vbiq̃ dño cooperãte ⁊ sermonẽ ꝓfirmãte seq̃ntib⁹ signis. r Date gl'iam deo sup isrl'. i. ꝓpter bona q̃ fecit isrl' p quem notat pp̃s xp̃ianus cui fca sunt bñficia predca. vñ dr ap̃s Ro. ij. Nõ. n. q̃ in manifesto iudeus ẽ: neq̃ q̃ in manifesto in carne ẽ circũcisio: sed q̃ i abscondito iudeus ẽ ⁊ circũcisio cordis i spũ non l'ra. s Magnificentia eius ⁊c. qđ exponitur ab aliq̃bus de nubibus mãlib⁹ ex q̃bus ꝓcedit pluuie choruscationes ⁊ tonitrua: per q̃ apparet hoibus ptãs dei ⁊ eius magnificẽtia. Sz ut cõtinuet l'ra: vt melius exponi ꝺ ap̃lis alĩsqz discipulis ad p̃dicãdũ missis: de q̃bus dr Esa. lx. Qui sũt hi q̃ vt nubes volãt. Ex istis. n. nubib⁹ ꝓcesserunt pluuie sacre doctrie: ſm illud deu. xxxij. Concrescat vt pluuia doctrina mea: ⁊ tonitrua ãnunciãdo tenoz diuinoz iudiciorũ ⁊ choruscationes miraculoz: ꝓpter qđ s̃ditur: t Mirabilis de⁹ i sactis suis. qz p eos fecit mirabilia: cecos illumĩnãdo: leproſos mũdãdo: mortuos suscitãdo ⁊ cõsilia. v De⁹ isrl'. i. ppl'i xp̃iani: sic supra exposituũ ẽ. x Ipse dabit vtutẽ. opandi p̃dca. y Et fortitudinem. ad tolerandũ cõstãter illata sibi tormẽta sic pz i martyribus⁹. z Plebi⁹ sue. i. pp̃lo xp̃iano: ⁊ ꝓpt bñficia p̃dca fidelib⁹ collata ponit i fine p gl'iaz actiõe: ⁊ Bñdictus deus. i donis suis i secula seculoz amẽ non miret aliquis si totiẽs i expositiõe h⁹ p̃s. vsus sũ sẽsu metaphorico: qz aliter nõ põt fieri. vñ Ra. sa. exponẽs iudaice tantũ vel plus vtit: ꝓphe. n. cõiter pabolice loquunt. In ps. lxvij. Exurgat deus. vbi dr i postilla: Qui ascẽdit sup occasũ. In heb. hẽt araboth. Additio

Araboth in heb. ꝓprie significat occasum. vnde quia primum celũ mobile prout cõmuniter tenetur mouet celos iferiores motu diurno ab oriente i occidentẽ: iccirco illud celum vocatur apud eos araboth: idest tendẽs ad occasũ: quia ſm philosophũ motus denoiatur a termino ad quẽ: ⁊ quia ꝓ ut cõmuniter tenetur: in corporibus celestibus ẽ alius motus tendens ab occidente in orientem: et est motus proprius solis ⁊ planetarum: et etiam stellarum fixarum: qui motus debet denominari orientalis: scilicet a termino ad quem et cetera. De illo potest intelligi illud quod ponitur in fine psalmi: Qui ascendit

cõfirmã hoc deus qđ opa
t us es i nob. A tẽplo tuo
i hierlm tibi ofterent reges
munera. Increpa feras arũ
dinis: ꝓgregatio tauroz̃ i
vaccis pploz: vt excludãt
eos qui pbati sunt argẽto.
Dissipa gentes q̃ bella vo
lũt: veniẽt legati ex egypto
ethiopia p̃ueniet man⁹ eius

deo. Regna tre cãtate dõ:
psallite dño. Psallite deo q
ascẽdit sup celũ celi: ad orientẽ. Eccẽ dabit voci sue vo
ce virtutis: date gl'iaz deo
sr isrl': magnificẽtia ei⁹ ⁊ vt⁹
ei⁹ i nubib⁹. Mirabil' de⁹ i
scis suis: deus isrl' ipe dabit
virtutẽ et fortitudinez plẽb
sue: benedictus deus.

ſuper celos celoꝝ ad oriẽtẽ: ita ut p iſta duo itelligat ad lr̃am q̃ xp̃s aſcendit ſup oẽs celos corpales non excludẽdo q̃n aſcẽderit altius. non. n. dixit: qui aſcendit i occaſũ vel in oriẽtẽ ſz ſup occaſã ⁊ ſup celos celoꝝ ad oriẽtẽ. Cũ aũt dicit: Aſcẽdiſti in altũ ⁊c. intelligendũz ẽ de ſũma altitudine q̃ attigit ad ſeſſionẽ a dextris p̃ris: q̃ eſt ſũma altitudo: ad quã nã hũana attigere poſſit: qđ ó declarat cuz ſ̃bdit: Accepiſti dona i hoibus: inde. n. xp̃s hũit accipere dona ſpũſſãcti hoibus diſtribuẽda.

Victori p lilijs dauid. Pſalmus LXVIII. Sac de: qm̃ intr̃auerũt aq̃ vſq; ad aiam me am. Infixus ſum in limo profundi: ⁊t nõ eſt ſubſtantia. Veni in altitudines maris: ⁊t tempeſtas demerſit me. Laborauí clamãs rauce facte ſunt fauces mee:

Jn eodẽ p̃ſ. vbi dr̃ in poſtilla: Et accipitur hic ſingulare pro plurali. Additio.

Traſlatio hiero. in hoc loco eſt ppria ſicut in heb. iõ nõ oz vt accipiat̃ ſingulare p plurali: nec in hebreo i hoc loco hẽntur verba que ſonent noialiter vel pticipialiter: dilecti dilecti: ſed poti⁹ verbaliter. ſ. federabunt federabunt: ſeu amicabunt amicabunt: ⁊ eſt ſenſus q̃ multi reges vel p̃ncipes caſuatiz vl̃ ſucceſſiue cõfederarent ⁊ amicarent cũ fidelibus xp̃i fidẽ ſuſcipientes. Cõſeq̃nter vbi dr̃: Et ſpeciei domus di uidere ſpolia. Jn heb. hẽtur: Et ſpẽs dom⁹ diuidit ſpolia. ⁊ ſpẽs domus vulgariter int̃ hebreos dr̃ vxor. vñ idẽ ẽ ac ſi dicat q̃ ſpẽs domus. i. eccl̃ia q̃ eſt ſpõſa xp̃i diuidet ſpolia p̃ncipum ⁊ potentũ: eo mõ q̃ dr̃ in poſtilla.

Jn eodẽ p̃ſ. vbi dr̃ i poſtil. Niue dealbabũt i ſelmon. Hoc nomen ſelmon appellatiue ſũ Additio. Hptum i hebraico ſignificat vmbrã q̃ non ſẽp accipitur p obſcuritate vel erroꝛe: ſed ſepe ſignificat gr̃e ỏ ſenſaculum: vt ibi: Scapulis ſuis obumbrabit tibi: ⁊ Luc. j. Virtus altiſſimi obũbrabit tibi. Uñ ſm gloſã: q̃ vmbra fit ex corpe ⁊ lumine: lumẽ ẽ verbũ: caro xp̃i ẽ corpus: acceſſit lumen corpi. i. verbũ carni: ⁊ ſic cãtur quedã vmbra ineffabilis: q̃ eccl̃ia p̃tegit: ⁊ ſic eccl̃ia dr̃ ſelmon. i. mons vbraculoſus: i quo dealbant̃ hoies per remiſſionẽ pctoꝝ: de q̃ ſelmon ſtati ſ̃bdit: Mõs dei mõs pinguis. de q̃ eſa. ij. ⁊. michee. iij. Jn nouiſſimis diebus erit mõs dom⁹ dñi ſup verticẽ montiũ. put i poſtilla.

Jn eodem p̃ſ. lxvij. vbi dr̃ in poſtilla: Uiderunt ingreſſus tuos deus. Additio.

Hbraica veritas hz: Uiderũt greſſus tuos deus greſſus dei mei. qđ melius vr̃ adaptari p̃poſito: q̃ tranſlatio nr̃a que dicit vtrobiqz igreſſus. Nã iudei ppr̃ie loq̃ndo ñ viderũt ingreſſũ xp̃i in tra ſeu i mũdo ſz viderit eꝝ pgreſſũ ſeu pceſſũ p ſuos effect⁹. LXVIII Alluum me fac deus. Huic p̃ſ. p̃emittitur talis ſti. in hebreo: Ad victoriã ſuper roſas dauid. Jn traſlatiõe vero hiero. ſic hẽtur: Victori p lilijs dauid: ⁊ eſt eadẽ ſñia vtrobiqz. per hoc aũt q̃ dr̃ ad victoriam vel victori ſignificat conatus leuitaꝝ i cantando: ſicut frequẽt dr̃m eſt. Per roſas aũt ſm hebreos itelligũtur filij iſrl̃ q̃ fuerint ppls a deo electus: ⁊ ſm eos ẽdem itelligunt p lilia: qz vbicunqz i ve. teſtõ hiero. tranſſert lilium vel lilia i plurali: hebrei dicunt roſam vel roſas: vt dr̃m eſt ſupra p̃ſ. lxiij. Filij aũt iſrl̃ fuerunt i afflictione poſiti i captiuitate babylonica ⁊ in captiuitate p romanos in q̃ ſunt adhuc: q̃s p̃uidit dauid: ⁊ ió fecit hunc p̃ſ. ad lr̃am: ut dicũt ozans p liberatione eoꝝ: quaz liberationem aliqui hebrei referunt ad captiuitatẽ babylonicam: aliqui ad iſtã in q̃ ſunt. Aliqui expoſitozes ẽt catholici referunt hoc ad liberationẽ ipſius dauid ⁊ viroꝝ eius de perſecutione ſaulis. Et hec expoſitionum variatio vr̃ quedã a veritate deuiatio: ꝓpter qõ augu. ⁊ caſſio dozus dicunt q̃ hic p̃ſ. ad lr̃am loq̃tur de xp̃o: cuius myſteria plenius ceteris ꝓphetis dauid p̃uidit: ⁊ expreſſi⁹ ſcripſit: ſicut plenius fuit dict̃ i p̃ncipio h⁹ libri. Et ió p̃uidẽs paſſionẽ xp̃i in ſe ⁊ i membris futurã fecit hũc p̃ſ. qõ põt declarari per ſcripturã noui teſtam̃. Saluator. n. ioh. xv. de ſeipſo dicit: Ut ipleatur ſermo qui i lege eoꝝ ſcriptus ẽ: Qm̃ odio me hũerunt gratis. ⁊ ſic qõ dr̃ in hoc p̃ſ. Multiplicati ſũt ſuper capillos capitis mei q̃ oderunt me gratis. dicit ipletum ad lr̃am in ſeipſo. Similr̃ paulus apls ro. xi. allegat qõ hẽtur i hoc p̃ſ. Fiat menſa eoꝝ coram ipſis i laqueum ⁊c. dcm ad lr̃am de iudeis excecat: eo q̃ pſecuti ſũt xp̃z. Itẽ Ro. xv. qõ hẽtur. j. Et op probria exprobrantium tibi ceciderũt ſuper me. dicit dcm ẽ ad lr̃az in perſona xp̃i. Itẽ ioh. ij. ſcribitur: q̃ cũ xp̃s fẽo flagello de funiculis eiecißet ementes ⁊ vẽdentes de templo recordati ſunt diſcipuli eius: qz ſcriptum eſt: Zelus domus tue comedit me. Et per hoc ſinuat euãgeliſta q̃ hec ſcripta que hẽtur i hoc p̃ſ. tunc ad lr̃am fuit impleta de xp̃o: ꝓpr̃ qõ dicit Augu. de hoc p̃ſ. quia xp̃s hic loquit̃: dubitare non pmittimur. Hic. n. verba illa expreſſa ſũt: q̃ ei⁹ paſſione cõpleta ſunt. Apli ẽt loq̃ntes ỏ xp̃o teſtimonia ex iſto p̃ſ. dederunt. Quis aũt deuiet a ſñijs eoꝝ: aut qs agn⁹ nõ ſeq̃tur arietes? Igitur ſm hunc ſenſũ p̃ſ. iſte diuiditur in tres ptes: qz p̃mo dauid loquẽs in pſona xp̃i ⁊ corpis eius myſtici petit a penis liberationez: ſcõo p̃dicit iudeoꝝ punitionem: ibi Fiat menſa eorum: tertio conuertit ſe ad dei laudationẽ: ibi Laudabo. Prima in duas: qz primo ponit penaꝝ explicatio: ſecũdo petitur liberatio: ibi Ego vo oro nẽ. Pria adhuc i duas: qz p̃mo ponũt pene illate fẽis: ſcõo vbis: ibi Qm̃ ppr̃ te. Pria adhuc i duas: qz p⁹ plãgitur penaꝝ illatio: ſcõo iferẽtiũ multiplicatio: ibi Multiplicati ſũt.

Circa primũ dr̃: a Saluũ me fac de⁹. ſ. a penis illatis. b Qm̃ intrauerunt aque ⁊c. Jper aquas itelligũtur perſecutiones ſeu pſequentes: ſm q̃ dr̃ Eſa. viij. Adducet dñs ſuper eos aquas fortes ⁊ multas regez aſſyrioꝝ. Et ió hec lr̃a põt intelligi de capite xp̃o: qz perſecutiones iudeorum intrauerunt vſqz ad animam eius. i. vſqz ad ſeparationem anime a corpore et de corpore eius myſtico: quia ſtephanũ ⁊ iacobum ⁊ plures alios occiderũt. c Jnfixus ſum in limo profundi. hoc etiã intelligi poteſt de chriſto capite ratione ſue ſepulture: quia fuit poſitus itra terram. Similiter de fidelibus ſuis: quorũ multi fuerunt i carceribus reclũſi: vt habetur in actibus apoſtolorũ octauo ca. ⁊ alijs pluribus locis. d Et non eſt ſubſtãtia. ideſt diuitie: qa chriſtus etiam propr̃ijs veſtibus ſpoliatus fuit poſitus in cruce. Uel aliter: d Non eſt ſubſtãtia. ideſt virtus ſubſiſtendi in corpore mortuo et ſepulto: et loquitur de virtute naturali non de diuina que nõ fuit a corpore ſeparata. e Veni in altitudinem maris. ideſt i profundum perſecutionis: que nomine aquarum deſignatur: ut ſupra dictum eſt. quelibet autem cõgregatio aquarum mare vocatur in hebreo. f Et tempeſtas demerſit me. ideſt acerbitas paſſiõis: ex qua obijt in cruce. g Laborauí clamãs. ſ. i cruce: qñ voce magna clamãs emiſit ſpz: matth. xxvij. h Rauce fẽe ſunt fauces mee. Raucedo. n. cãt ex ſiccitate humoꝝ in faucibus et arterijs: xp̃s aũt i paſſiõe multos humores emiſit de corpore: vtpote in ſãguineo ſudore: de quo habetur Luce. xxij. Jn flagellatione: i corone ſpince

impositiõe ⁊ in manuũ ⁊ pedũ transfixiõe. i Defecerũt oculi mei. qz oculi eius cozpales in mozte fuerũt extincti. k Dũ spo in deum meũ. qz certitudinaliẽ expectabat gloriã sui cozpis i resurrectiõe: q̃ fca ẽ diuina vtute. l Multiplicati sũt. Hic ꝓnter xp̃s hõ plangit aduersantiũ multiplicationem. o. l

Multiplicati sũt ⁊c] modus est loq̃ndi ad designandũ magnaz aduersantiũ multitudinẽ. m Qui oderunt me gratis. i. sine cã: cum ecõtrario deberent eũ diligere ꝓpter bona que fecerat eis veritatẽ docẽdo: sanitates donando ⁊ sic de alijs: ꝓpter qõ dixit eis ioh. x. Multa bõa opa ondi vobis ex pie meo: ꝓpter qõ eoz opus vultis me lapidare. Isti aũt odiẽtes xp̃m fuerunt multiplicati: qz phariseí ꝑmo ꝓceperũt ꝫ euz odium: scõo scribe: tertio sacerdotes: ⁊ vltimo ppls a sacerdotibus deceptus: ꝓpter qõ petiuit liberationẽ barrabe ⁊ xp̃i crucifixionẽ: mar. xv n Cõfortati sũt ⁊c. Jqz herodes ⁊ pilatus ꝑstiterũt eis fauorẽ: herodes. n. illusit eũ ⁊ spreuit: lu. xxiij. Et pilatus i fauorẽ iudeorũ dedit iniquã sñiaz ꝫ xp̃m. o Que nõ rapui ⁊c.]modus ẽ loq̃ndi p quẽ significat q̃ tũc soluit penã ꝓ peccatis hũani generis q̃ non ꝓtraxerat. p Deus tu scis insipientiã meã. hoc nõ intelligit de psona xp̃i in q̃ nulla fuit isipiẽtia sz oimoda sapia: sed sicut passionẽ oium mẽbrorũ suorũ dicit suã: act. ix. Saule saule q̃d me pseq̃ris? ⁊ zacharie .ij. Qui tangit vos: tãgit pupillã oculi mei: ⁊ hoc ꝓpter cõnexionẽ capitis ad mẽbra: sic isipientiã mẽbroz suoz ⁊ delicta sua eẽ dicit. Et qz ꝑ istis penã portauit ⁊ satisfecit: sic hõ satisfaciẽs ꝓ debitis alĩus facit q̃dammõ illud debitũ eẽ suũ. sicut ẽt cõiter dr onus muli ⁊ cameli: qz illud onus dr esse suũ solum ad portãdũ non q̃tum ad possessionem ⁊ dñium: ⁊ bñ dicit: q Delicta mea ⁊c. Jqz dlicta eoz q̃ ea abscõdunt nolẽtes deserere ⁊ ꝓfiteri xp̃s nõ fecit sua pro eis satisfaciẽdo sed solũ delicta eoz q̃ vere ꝓtriti cõfitent. r Nõ erubescant ⁊c. Jloq̃tur ꝓ sanctis pribus in lymbo salutẽ xp̃i expectãtibus cũ magno desiderio: ⁊ iõ nisi ad eos descẽderet xp̃s: eẽt eis ꝓfusio ⁊ maxime ꝓphetis ibidẽ exñtibus q̃ talia ꝓdixerant vẽtura. nec ozat sic xp̃s hõ dubitãs de aduentu futuro: sed sicut ozauit i suscitatiõe laçari: quã tñ sciebat certitudinaliẽ futurã. vñ dixit tũc: Bias ago tibi pr: qm̃ audisti me: ego aũt sciebã qz sẽper me audis: ioh. xi. sz sic ozãdo oñdebat in se veritatẽ hũane nãe: i q̃ minoz est pie. s Nõ ꝓfundant ⁊c. hoc dixit ꝓ apl̃is alijsq̃ discipulis q̃ruz ꝓfirmationẽ petebat a pie: ita q̃ nõ timerẽt seu erubescerẽt de xp̃i ꝓfessione: sed magis gl̃iarent: qõ ⁊ fcz fuit p missionẽ spũsancti: postq̃ de ipsis dr act. v. Et illi quidem ibãt gaudẽtes a cõspectu cõsilij: q̃m digni hiti sunt ꝓ noie iesu contumeliã pati. t Deus isrl. i. ppli xp̃iani: ut dñm est in ps. precedẽti. v Q̃m ꝓpter te. Hic ꝓnter saluator explicat penas suas in verbis. d. v Q̃m ꝓpter te ⁊c. Jqz iudei vocabãt eũ infidelem ⁊ demoniacũ: ioh. viij. Nonne bñ dicimus nos: qz samaritanus es: ⁊ demonium hẽs: Et qz cum tenerẽt eũ vinctum: plures dicebãt ꝫ eũ fal

dẽfecerunt oculi mei dũm spero i deũ meum. Multiplicati sũt sup capillos capitis mei: Jq̃ũ oderunt me gratis. Cõfortati sũt q ꝑsecuti sũt me inimici mei in iuste: Jq̃ũ non rapui tunc exoluebã. J Dr tu scis isipientiã meã: et delicta mea a te nõ sũt abscõdita. J Nõn erubescãt in me q expectãt te dñe: Jdñe virtutũ. Nõn cõfundant sup me: q q̃runt te J deus isrl. Q̃m ꝓpter te sustinui oppr̃obriũ: Jope

sum testimoniũ: matth. xxvi. x Operuit cõfusio faciez meam. qz velãtes faciẽ suam putiebãt eũ dicẽtes: Prophetiza quis ẽ q̃ te pcussit. reputantes eũ ꝓphãm falsum: Lu. xxij. y Extraneus factus sũ fratribꝰ meis. i. iudeis q̃s vocat frẽs: eo q̃ ipse erat iudeus. z Et

ruit cõfusio faciẽ meaz. Extrãneꝰ fcs sũ fratribꝰ meis: et pegrinꝰ filijs mris mee. Q̃m çelus domus tue comedit me: et opprobria exprobrantiũ tibi cẽciderunt sup me. Et ỏpui in ieiunio animaz meam: et factum est in opprobrium mihi. J Et posui vestimentum meum cilicium: et factus sum illis i parabolam. Aduer sum me loquebantur q̃i sedebant i porta: et in me psallebãt q̃i bibebãt vinũ

peregrinus filijs matris mee. s. synagoge: ⁊ est repetitio eiusdẽ sñie p alia vba ad maiorem expssionẽ. a Q̃m zel' domus tue comedit me. qõ oñdit xp̃s maxime q̃n ỏ domo dei eiecit negociatores: ioh. .ij. o. Nolite facere domum pris mei domũ negociatiõis. b Et opprobria exprobrantiũ tibi. miracula. n. xp̃i attribuebant iudei virtuti demonis: matth. xij. Hic ñ eiecit demonia nisi in belzebub ꝑncipe demoniorꝫ: q̃ tñ fiebãt virtute totius trinitatis: ⁊ sic iferebant opprobria pri. c Ceciderũt super me. qz occasiõe miraculoꝝ q̃ xp̃s faciebat virtute deitatis: q̃ est cõis toti trinitati ⁊ maxie in suscitatione laçari: iudei q̃sierunt occasiones mortis xp̃i dicentes: Quid facimus: qz hic hõ multa signa facit ⁊c. ioh. xi. Et hoc ẽ qõ dr: c Ceciderunt sup me. obruendũ morte: sicut lapides ꝓiecti a machina ꝫ turri infrangibilẽ resiliunt cadentes supra domũ turri ꝓiuncta eaz frãgentes ⁊ destruentes: sic opprobria iudeoꝝ ꝓiecta ꝫ vtutem deitatis cui nocere nõ poterãt: resilierũt supra fragilitatẽ hũanitat] deitati ꝓiũctã: ⁊ eã obruerũt morte. d Et opui i ieiunio ⁊c. Jxp̃s. n. ieiunauit. xl. diebus ⁊. xl. noctibus: matth. iiij. e Et fcz ẽ ⁊c. Jq̃a diabolus accepit ex hoc occasionẽ tẽtandi xp̃m ⁊ psuadendi ei: ut eũ adoraret: ut ibidẽ hẽt: qõ xp̃s sibi reputauit opprobriũ: ꝓpi qõ repulit eũ idignãter. d. Vade sathana ⁊c. f Et posui ⁊c. Jdoctores. n. cõiter dicũt q̃ per ciliciũ hic itelligit fletus xp̃i i suscitatiõe laçari: ioh. xi. eo q̃ antiq̃ flẽtes mortuũ iduebãt ciliciũ. Sz mihi vi q̃ cõueniẽt ꝑ ciliciũ põt itelligi aspitas vestiuz xp̃i. cũ .n. reprobauerit mollicie vestium matth. xi. dicẽs: Ecce q̃ mollibus vestiunt i domibus regũ sũt. satis appet q̃ aspis vestibus vtebat: qz cepit facẽ ⁊ docere: act. j. vñ ⁊ ioh. xix. dr: q̃ ei' tunica erat iconsutil' ỏsup ꝓtexta ꝑ totũ: ⁊ hoc mõ fiunt vestes cilicie ⁊ aspe. g Et fcs suz illis i parabolã. hoc ẽ i derisũ: qz de eo dicebãt: Ecce hõ vorax ⁊ potator vini publicanorum ⁊ peccatorum amicus: matth. xi. h Adue: sum me loquebãtur ⁊c. i. ꝓncipes sacerdotum: qui eũ iudicauerũt mortis reum: marci. xiij. Et isti vocãtur sedentes i porta duplici de cã: tum quia sedebãt iuxta portã templi ad docendum populũ: tum quia fm modum iudicũ antiquoruz aliquãdo sedebant i portis ciuitatũ ad iudicandũ populũ in cõibus causis: romani. n. retinebãt sibi cãs sanguis. i Et in me. idest de me. k Psallebant. derisorie. l Qui bibebant vinum. scribitur. n. i quodã libello hebraico qui intitulatur: cõdẽnatus iudicio: q̃ propi

verbū salomonis ꝓuer. xxxi. Date sicerā. i. potū inebri atiuū merētibus: ⁊ vinum his q̄ amaro sūt aio. Sapientes iudeoꝝ ordinauerūt q̄ condēnatis ad mortē daretur plenus cyphus de vino fortī: ut magis hilarit̄ sustinerent mortē: ⁊ illud vinū fuit acceptū ꝑ xp̄o ⁊ duobus latronib⁹ cū eo crucifigendis: sed iudei vinū illud acceperunt ⁊ biberūt cuꝝ deridēbāt xp̄i: ⁊ ꝓpter talem derisionē dicit hic: In me psallebāt qui bibebant vinū. ⁊ i loco vini p̄dicti posuerūt acetuꝝ: vt dī. j. Aliter ēt p̄t exponi q̄ de crucifixione xp̄i tanq̄ de re insolita ⁊ notabili fuerunt fc̄e cātilene derisorie in fauorē sacerdotū: qui eius mortem procurauerāt tanq̄ ō falso ꝓpha volēte regnare ⁊ nō potente: que decātabant ꝑ tabernas: ⁊ sic dī: In me psallebāt ⁊c̄. Omnes autē iste pene p̄ncip̄ membra xp̄i applicari: q̄ ꝓpter xp̄m sustinuerūt opprobria ⁊ ꝓfusiones ⁊ psecutiones ēt ab amicis itimis tanq̄ ab extraneis. afflixerūt ēt se ieiunijs ⁊ cilicijs: ⁊ sustinuerūt ēt ꝓdēnationes puersas a iudicibus ⁊ derisiones ab ebrijosis potatoribus: ut p̄z in multis sanctoꝝ martyrū gestis. m Ego vero. Hic p̄ncip̄ petitur ipsius xp̄i capitis ⁊ membroꝝ liberatio a penis. Et primo ponit̄ dēa petitio: scōo ad hoc inducit̄ rō: ibi Exaudi me. Circa p̄mum dī: m Ego vero orōnem ⁊c̄.]. s. dirigo. n Tps bñplaciti deus. i. expectās tps liberationis fm dispositionē sue volūtatis. o In multitudine ⁊c̄.]orabat. n. xp̄s non solū ꝑ se in persona sed. ēt ꝑ membris suis que sūt multa: ⁊ iō petit multitudinē mie. p In veritate salutis tue. i. salutis a te ꝓmisse: q̄ ꝓmissio est i veritate. q Eripe me ⁊c̄.]supius dixit: infixus sū i limo: q̄ limus idē est q̄d lutū: ꝓpter q̄d sciendū q̄ aliq̄n dī alios infigi in lutū: q̄n cadit ibi: lz cito resurgat: sed magis ꝓprie dī infigi q̄n nō p̄t inde retrahi. Supius aūt xp̄s dixit se infixū in luto: eo q̄ mortuus fuit ⁊ positus i sepulchro ītra terrā: hic aūt petit vt non infigat. i. q̄ non diu ibi remaneat ꝑ sue resurrectiōis accelerationē. r Libera me ab his ⁊c̄.]. i. iudeis a q̄rum ptāte fuit totaliter liberatus i resurrectione. s Et de ꝓfundis aq̄rum. i. psecutionū: ut supra dēm est: ad q̄rum ꝓfundū hō deducit̄ q̄n occidit̄: ⁊ i hoc petit suā resurrectionē sicut ꝓius: ꝑ alia tū verba: q̄d solet fieri i talib⁹ orōnibus: ⁊ iō adhuc s̄bditur: t Nō me demergat tēpestas aq̄. supius dixit: et tempestas demersit me: eo q̄ mortuus fuit i cruce. Q̄ q̄ hic dī: Non me demergat tēpestas aque. sensus est. i. me ꝑ mortem demersū non diu teneat in morte. v Neq; absorbeat me ꝓfundū. i. corpus meū intra sepulchrū nō putrefiat seu corrūpatur: ⁊ a vermibus corrosuꝝ absorbeat̄. x Neq; vrgeat ⁊c̄.]Et in heb. hētur: Nō obturet super me puteus os suum. ⁊ dī hic puteus lymbus īferni ad quē descendit aia xp̄i ad extrahendū inde p̄cs detētos: fm illud ꝯcharie. ix. c. Tu q̄q; in sāguine testamēti tui eduxisti vinctos de lacu in q̄ non erat aq̄. Sic igitur petit xp̄s vel potius dauid in p̄sona xp̄i q̄ aia xp̄i cito de īferno redeat ad corpus: ⁊ resurrectio cōpleatur: ita q̄ corpus nullā corruptionē seu putrefactionē patiatur: q̄d ⁊ fm fuit sicut supra dīxē psal. xv. y Exaudi me. Hic p̄ncip̄ adducitur rō sue exauditiōis: et accipitur ꝓmo ex pte ꝓprietatis diuine: cuius ꝓprietas est mia ⁊ benignitas: ⁊ p p̄ns ad exaudiendum ꝓmptas: ⁊ hoc est q̄d dī: Exaudi me domine q̄m benigna est ⁊c̄. et p̄z lr̄a. Scōo accipit̄ ex pte obedientie xp̄i q̄ fuit obediens patri vsq; ad mortem: propter q̄d vocatur hic puer. nomīe. n. pueri freq̄nter in sacra scriptura designatur seruus valde obediens: ⁊ fm hoc xp̄s vocat̄ puer: act. iij. Cōcucurrerunt n. vere in ciuitate ista aduersus sanctū puerū tuum ieſū quem vnxisti herodes ⁊ pōtius pilatus ⁊c̄. ⁊ fm hoc dī hic: ꝫ Ne auertas ⁊c̄.]orōnem meam repellēdo: ⁊ loq̄tur de deo ad modū hoīs q̄ auertit faciē q̄n nō vult exaudire deprecationē petētis. a Intēde aie mee. i. vite mee corporali. b Et libera eā. resuscitādo a mortē. c Propter inimicos meos. i. ꝓpter iudeos: q̄d duplr exponitur: vno mō de iudeis obstinatis: ut per resurrectionē xp̄i confūdant̄. Alio mō de ꝓuertēdis: ut audita xp̄i resurrectione ꝓuertātur: sicut legit̄ act. ij. q̄ p̄dicante petro xp̄i resurrectionē multi cōuersi sunt ad fidē: ⁊ ibidē s̄bditur: Et apposite sūt in die illa aie circiter tria milia. d Tu scis iproperium meū. i. mihi illatū in verbis iniurioſis: ut p̄z ex p̄dict̄. e Et ꝓfusionem meā. q̄ captus sū ad modum latronis. f Et reuerētiā meā. hic accipitur reuerētia ꝑ verecūdia: sicut ītreuerēs dī ūerecūdus: ꝓpter q̄d in trāsla. hiero. dī: Ignominiā meā. i. in sputis ⁊ collaphis mihi a iudeis illatis. g In ꝓspectu tuo ⁊c̄.]q̄si diceret: ꝑ voluntate tua potes eos punire. h Improperiū expectauit ⁊c̄.] q̄ ꝑ collaphos ⁊ sputa a iudeis illata a militibus p̄sidis fuit illusus ⁊ crudeliter occisus. i Et sustinui ⁊c̄.]hoc vī falsū: q̄ apli in morte xp̄i simul contristati sūt: fm q̄ dixerat eis ioh. xvi. Amen dico vobis: quia plorabitis ⁊ flebitis vos. Dicendum q̄ loquitur hic fm cōem modum loquēdi quo dicitur nullus adesse: vbi pauci sunt respectiue: sicut dicit: nullus est in ecclesia vel i foro: quia pauci sunt ibi: fm q̄ deberent vel consueuerunt esse: ita in morte christi fuerunt pauci contristati: cum tamē debuissent omnes compati ei cui insensibilia compati videbantur: quia in morte christi sol obscuratus est: et terra mota: et petre scisse sunt: et monumenta sunt aperta: ut patet ex decursu euāgelij. k Et qui consolaretur et non inueni. quia etiaꝫ principalis eius discipulus scilicet petrus eum in sua presentia ter negauit. l Et dederunt in escam meam fel. sicut dicitur matthei xxvij. Et dederunt ei vinum bibere cum felle mixtum. Et quia fel erat de natura sua magis esibile q̄ potabile: ideo nominat ipsum escam. m Et in siti meq; potauerūt me aceto. Johannis. xix. Cum ergo accepisset iesus acetum.

Ego vero orōnez meā ad te dñe:]tp̄us bñplaciti de⁹. In mūltitudie mie tue: exaudi me] i v̄itate salutis tue. Eripe me ō luto vt nō infingar:]libera me ab his q̄ oderūt me ⁊ de ꝓfūdis aq̄ruꝫ. Nō me demergat tēpestas aq̄: neq; absorbeat me, pfundū: neq; vrgeat sup me puteus os suum.] Exaudi me dñe q̄m benigna est mia tua: ſc̄z multitudinē miserationū tuarū respice me. Et ne auertas faciem tuā a puero tuo:] q̄m tribulor velociter: exaudi me. Intēde aie mee ⁊ libera eam: p̄p̄t inimicos meos eripe me. Tū scis improperiū meū ⁊ ꝓfusionez meā: ⁊ reuerentiā meā. In cōspectu tuo sūt oēs q̄ tribulāt me:]ip̄properiuꝫ expectauit cor meū ⁊ miseriā.] Et sustinui q̄ s̄l cōtristaret ⁊ nō fuit: ⁊ q̄ cōsolaretur ⁊ non inueni. Et dederūt in escam meam fel: ⁊ in siti mea potauerūt me aceto.

Fiat mensa eorum coram ipis in laqueū: ⁊ et in retributiones et in scandalū. Obscurent oculi eorū ne videant: et dorsum eorum semp incurua Effunde sup eos iram tuam: et furor ire tue ꝓprehendat eos. Fiat habitatio eorum deserta: et in tabernaculis eorum non sit q inhabitet. ⁊ Quem quē tu percussisti psecuti sūt: ⁊ et super dolorē vulnerum eorum addiderūt. ⁊ Appone iniquitatē sup iniquitatē eorum: et nō intrent in iusticiā tuam. Deleant de libro viuentium: ⁊ cū iustis nō scribāt. Egō sum pau⁹ et dolens: salus tua de⁹ suscepit me. Laudabo nomen dei cū cātico: ⁊ magnificabo eū in laude. ⁊ Et placebit deo super vitulū nouellum: ⁊ cornua ꝓducentes ⁊ vngulas. Videāt pauperes et letentur: quērite deum et viuet aia vestra. Quia exaudiuit paupes dñs: et vinctos suos despexit. ⁊ Laudent illum celi ⁊ tra: mare ⁊ oia reptilia in eis. Quia deus saluam faciet syon: et edificabuntur ciuitates iude. Et habitabunt: et hereditate acquirent eam. Et semen seruorum eius possidebit eam: et q diligūt nomē eius habitabūt in ea.

n Fiat mensa. Hic ꝓnter predicit iudeorum punitio: cū dī: Fiat mensa eorum ꝛc. ⁊ Quia n. hierlm fuit obsessa a romanis: iudei illuc cōuenerūt ad celebrandū paschale ꝓuiuiū: qđ non poterat fieri extra hierlm: ⁊ sic fuerunt illaqati: qr fuerūt a romanis circūcluſi sicut aues i laqueo. o Et in retributiones. penarū debitarum ꝓpter mortē xpi illata: sicut. n. predixerat Luc. xix. Circundabunt te inimici tui: ⁊ coāgustabūt te ꝛc. sequtur eo q nō cognoueris tps visitationis tue. p Et in scādalum. ruendo de malo i malum: qr primo passi sunt famē i illa obsidione: intātū q mlieres comedebāt paruulos suos: ut dicit iosephus libro de iudaico bello: ⁊ ex cōsequnti mortis pestilētiam: ⁊ vlterius captionem ⁊ occisiones q̄tum ad multos: ⁊ captiuitatē q̄tum ad alios. q Obscurent oculi eorum ne videāt. qr remanentes ⁊ p orbē dispersi sūt in sua infidelitate excecati: ſz q dicit apls Ro. xi. allegās scripturā ista. r Et dorsū eorum semper incurua. pōdere pctorum superappositorum. s Effunde sup eos iram tuā. i. effectū iusticie tue. t Et furor ire tue. i. rigor tue iusticie. v Ꝯꝓhendat eos. qđ fcz ē i destructione eorum p romanos. x Fiat habitatio eorum deserta. qr romani destruxerūt ciuitates eorū ⁊ loca. y Et in tabernaculis eorum ꝛc. ⁊ qr expulsi ⁊ captiuati fuerūt totaliter de iudea. ⁊ hᵒ punitionis cā ſbditur cū dī: z Quem quē tu percussisti ꝛc. ⁊ s. xpz occidendo eū. dicit. n. apls Ro. viij. de deo pre: Proprio filio suo nō pepcit: sed p nobis oibus tradidit illum: et sic percussit eum: qr persecutiōibus iudeorum exposuit: hoc tñ fuit ex maxima charitate: sm q dī. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū: ut filiū suum vnigenitum daret. Sed iudei psecuti sūt eū ex inuidia ⁊ iniqtate: ꝓpter qđ puniti fuerūt. a Et super dolorē ꝛc. ⁊ qr non solū psecuti sunt ad mortē xpm i persona ꝓpria sed et mēbra eius: stephanū lapidando: iacobū occidendo: alios i carcerando ⁊ flagellādo: ut pz in act. aplorum. b Appone iniquitatē. i. apponas. s. pmittendo: qr deus nō est cā iniqtatis effectiue sed tm pmissiue. c Super iniqtatē eorum. qa super pctorum cōmissionem et apposuerunt obstinationē: iō ſbditur: d Et nō intrēt in iusticiā tuā. reuertēdo de culpa ad gīam. e Deleant de libro viuentiū. per finalem reprobationē ⁊ eternam dānationē. f Ego sū pau⁹. xps. n. in pauptate fuit natus: cōuersatus: mortuus: ⁊ in alieno sepulchro positus. g Et dolēs. qr dolor i passiōe xpi fuit maximus. h Salus tua deus suscepit me. resuscitando a morte. i Laudabo. Hic ꝓnter vltio ponitur gīarū actio: cū dicitur: Laudabo nomen dei ꝛc. ⁊ non est intelligēdū q ex laude hūana aliqd deo accrescat sed ipsis laudātibus. k Et placebit deo ꝛc. ⁊ sacrificium. n. diuine laudis magis ē deo placitum q̄ sacrificiū aialium et a tpe veteris legis: qr sacrificia aialium non erāt accepta nisi ex deuotione offerentiū: tpe vero noue legis talia sacrificia sunt tanq̄ mortua reprobata: ⁊ hoc est qđ ꝓdixit saluator Joh. iiij. Venit hora ⁊ nunc est qñ veri adoratores adorabunt patrē in spu ⁊ veritate. l Videāt pauperes. i. xpiani qui i primitiua ecclia fuerunt pauperes. m Et letētur. de mutatione cultus corporalis veteris legis in spūalē noue. n Querite deū. in fide ⁊ charitate. o Et viuet aia vra. vita gie. p Quia exaudiuit pauperes dñs. ꝓces eorum exaudiēdo. q Et vinctos suos ꝛc. ⁊ pies in lymbo detentos cum xpo resurgente educēdo: pōt et hoc referri ad fideles q̄ in primitiua eccliа in carceribus vinciebātur: ⁊ aliqñ fractis carceribus diuinitus liberabātur. r Laudent illū celi ⁊ terra. i. ciues celestes et hoīes in terra habitantes. s Mare ⁊ omia reptilia in eis. non qr talia irrōnabilia deum laudēt ꝓprie: sed qr sūt hoibus mā diuine laudis qui eū laudāt ex suis creaturis. t Quia deus saluam faciet syon. hoc exponitur dupliter: vno mō de eccliа militante q̄ per syon signatur: eo q̄ incepit ibi per xpi ꝓdicationem: q̄ frequēter legit ꝓdicasse in tēplo qđ erat i mōte syon: ⁊ ibi ꝓfirmata fuit p spūsācti missionē i signo visibili super aplos alios xpi discipulos: sm q dicit hiero. in epla ad paulinum de oibus sacre scripture libris. v Et edificabuntur ciuitates iude. qr apli alīq discipuli de monte syō missi sūt ad predicandū per orbē vniuersū: vbi per eos cōstitute sunt ⁊ ordinate eccliе que dicūtur ciuitates: eo q̄ ciuitas est ciuiū vnitas: ibi aūt vniebātur fideles i fide ⁊ charitate. dicūtur et ciuitates iude. i. xpi qui sic nominant: eo q̄ fuit ꝺ tribu iuda: sicut ⁊ Heñ. xlix. sāson nominat dan sm oēs expositores catholicos ⁊ hebreos: cū dī: Dan coluber i via. qr fuit de tribu dan. x Et ihabitabunt ibi. fideles xpi. y Et hēditate adqrēt eā. qr decedētibus ꝑmis alīq q̄si hereditarie succedunt eis. z Et semē seruorum eius. i. xpi: ⁊ vocātur hic eius serui sui discipuli: q̄rum semen. i. imitatores eorum possidēt ecclesias p orbē. a Et q̄ diligūt nomen eius. exītes in charitate. b Habitabunt in ea. numero ⁊ merito: qa sola charitas diuidit inē filios pditionis ⁊ regni. Alio mō exponit de ecclia triūphante q̄ syon appellat: heb. xij. Accessistis ad syon montē ⁊ ciuitatem dei viuentis hierlm celestem ⁊ multorum milīū angelorū frequntiam. Hanc aūt syon celestē deus saluaz fecit: q̄ñ per homies illuc ascendentes angelorum ruinam reparauit. v Et edificabuntur ciuitates iude. i. xpi: ⁊ pñt dici he ciuitates diuersorum angelorum ordines. x Et inhabitabūt ibi. sācti illuc assūpti. y Et hereditate acqrent eā. i. immobilit: sicut hereditas dī res imobilis. z Et semē seruorum eius. i. fideles discipulorum christi imitatores. ⁊ Possidebit eaz. etiam aliter absq̄ amissione. Et qui diligunt nomen eius: habitabunt in ea. quia i ciuitate

celesti ẽ charitas pfecta. est. n. ibi vna vox letãtiũ: ꝛ vn' ardor cordiũ ad quã pducat ꝛc̃.

In psalmo. lxviij. Saluũ me fac. vbi dr̃ in postilla: Nec orat sic christus hõ. Additio.

Christus orauit nõ solũ vt oñderet veritatẽ humane nature in q̃ minor ẽ pr̃e: sz etiam vt oñderet se esse a patre: vnde ipse dicit Joh. xj. Propter populũ qui circũstat dixi .s. verba oratõis: vt credant quia tu me misisti: qõ itelligit etiã fm deitatez. Vñ augustinus. x. de trinitate dicit q̃ orauit christus ne filius ignoret. orauit etiã christ' vt nobis exemplum daret orandi: Vñ ambro. sup luc. in materia oꝛonis christi dicit ad p̃cepta virtutis nos informat exemplo. Itẽ qꝛ christus sciuit quedam esse fienda mediante sua oratione: iccirco cõueniẽter orat, ꝓut in. iij. pte. q. xxj. articulo p̃. in rñsione ad secũdum argumentũ. In eodem psalmo vbi dr̃ in postilla Et placebit deo super vitulum nouellum.

Victori dauid ad recordandum. .LXIX.

Eus i adiutoriũ meũ intẽde: dñe ad adiuuãdum me festina. Cõfundant et reuereant: qui querũt aiaz

Additio.

Postillator reliquit sine expositõne illa vba q̃ in littera ꝓtinent. s. Cornua ,pducentẽ ꝛ vngulas. q̃ quidem vba non vident applicari sacrificijs veteris legis in quibus nusq̃ fit mentio de hoc q̃ tauri vel vituli de quibus sacrificia fiebant ,pducerent cornua vel vngulas: vt patet in leuitico ꝛ in alijs locis vbi de sacrificijs ve. le. tractatur. ꝛ sic hec verba in sensu lr̃ali videntur omnino supflua ꝛ infructuosa: vnde fm doctrinam gregorij. xxxj. moraliũ. cum ratio littere defecisse cognoscit: restat vt ad sensũ mysticũ sine dubitatõe recurrat: quapropter in hoc loco recurrendũ est ad sensum spũaliorem fm quem cum dicit: Laudabo nomen dei cum cantico ꝛc̃. intelligitur de futura laude scilz patrie: que magis placet deo q̃ omnis vita gratie: que quidem. s. vita gratie significat per vitulum nouellum ex nouitate vite ,pducentem cornua quibus expugnentur heretici et ecclesie aduersarij: similit ꝛ pducentem vngulas quibus aspera seculi calcet: ꝛ eos quibus tantũ terrena sapiunt vngulis excitet: put in glo. largi' habetur. Replica.

Saluum me fac deus. vbi postillator dicit christum hominem orare: vt ostendat veritatem humane nature in se in qua minor est patre. Burgeñ. autem iuxta intentõem sci thome: put eũ allegat tertia pte. xxj. q. christum dicit orasse non solũ fz humanitatem: sed etiam fm deitatez: qõ satis erronee sonat. nã orare sicut adorare est actus latrie: qui ẽ actus seruitutis inferioris ad superiorẽ. Christus ãt fm cõem catholicorũ doctrinã sic nõ dr̃ se hẽre ad patrẽ fm deitatem: sz solũ fm hũanitatẽ. Motiua ẽt Burgeñ. ad sic dicendũ nõ cogunt. Nã ꝑmũ cũ dicit christũ orasse: vt oñderet se eẽ a pr̃e: fm illud Joh. xj. Propꝛi ppl'm q̃ circũstat dixi vt credant quia tu me misisti. Nã nõ oꝛ illã oꝛonem de deitate intelligi: sed hũanitate in q̃ fuit missus missiõe visibili. Nec orauit christus in ,pposita allegatõe: vt crederent eũ facere miracula vture dei iterpellati qui eum misit. Multi. n. dixerũt eũ facere miracla in ptate demonũ. Orauit igit ad oñm vt hunc errorem excluderet: dr̃ non a diabolo sed a deo postularet. Ad idem est hil'. x. de trinitate. ꝛ xj. Qꝛ aũt allegat btñ ambrosiũ q̃ christus orauit vt daret nobis orandi exẽplũ est ꝺ Burgen. nam dare exemplũ ptinet ad hũanitatez christi: qꝛ dicit beatus augustinus nisi esset verus deus: nõ afferret remedium: nisi esset verus homo nõ ꝑberet exemplum. Nec cogit si christus sciuit aliqua fienda oꝛone sua mediante: quia anima christi vidit in verbo ea que vbum vidit: ideo iuxta ea que vt homo vidit in verbo orauit fieri vt hõ non vt deus. sed vt ꝓsulamus senectuti Burgeñ. delyrãtis dicere possumus fm cõicationez ideomatũ christuz deum orare: sicut damascenus dicit pueruz stellas creare. In eodem psalmo circa illum passũ: Et placebit deo sacrificium diuine laudis. sup vitulum nouelluz cornua ,pducentẽ ꝛ vngulas. vbi glo. magistraľ ad litteraz his vbis dicit nõ plus significari: nisi q̃ vitul' nouell' in sacrificio offerendus nõdũ hẽat cornua ꝛ fortes vngulas: iõ talꝰ dr̃ ,pducẽ ea vtute augm̃ti nãľ: nã i lege ,phibitũ fuit ofte ctuosa aialia in nãlib' offerri. Nõ sũt igit talia vba supflua sic putat Burgeñ. nã in multis passibus sacre scripture sensus allegoric' plus pensat vba: ꝛ ad maiorẽ vtilitatẽ refert q̃ lr̃alis sensus. Nõ igit sequt lr̃alez sensũ eẽ in utilẽ vľ abijciendũ. ꝛ ꝓ recurrendũ ad sensũ mysticũ: fm doctrinã beati aug'. ꝛ bti grego. xxxj. moraliũ: qꝛ h' solũ faciendus ẽ vbi lr̃a fz ꝓmariã vocũ significatõem essz falsa vľ absurda: q̃liter nõ ẽ in ,ppositio: qꝛ in ,ppositio sensus lr̃e ẽ siue offerant pfecti boues iã hñtes cornua ꝛ vngulas siue vituli adhuc nãliꝫ ea ,pducentes: adhuc placebit amplius sacrificiũ laudis q̃ legis: put intendit postillator.

Psalmus. LXIX.

Deus in adiutoriũ ꝛc̃. Huic psalmo ꝑmittit talꝰ ti. in hebreo: Ad victoriam dauid ad recordandõ In trãslatõne hiero. sic dicit: Victori dauid ad recordãdum. ꝛ est eadem sententia: vt patet ex supradictis. Qꝛ autem dicitur hic ad recordandum: dicũt expositores cõiter q̃ hoc dicitur eo q̃ dauid fecit hunc psalmũ ad beneficia sibi prestita a deo recordanda: ,pter quod in aliq̃bus biblijs post illud verbum: Ad recordandum. additur q̃ dominus fecit eum saluum. sed hoc additum fuit ab aliquo expositore quicunq; fuerit ille: quia hoc non habet i hebreo nec in translatione hiero. iuxta hebraicam veritatẽ Itẽ fm hꝰ eadẽ esset rõ q̃ in q̃libet psal. quẽ dauid fecit pro sua liberatõe a periculis ponere ad recordandũ: qõ nõ est vex: ꝛ iõ saluo meliori iudicio vľ mihi q̃ hic ꝓs ẽ ,pphetia de futuro. ꝓuidit n. dauid in spũscõ q̃ pncipiũ h' ps. recordandũ eẽt in ecclesia dei in pncipio oĩum horaꝝ canonicarũ: vel iuxta pncipiũ: sic videmus adipletuz: ꝛ ppr̃ h' in ti. posuit ad recordandum. Itẽ de hoc psalmo ꝛ sequenti q̃ incipit: In te oñe ꝛc̃. dicũt alij expositores q̃ ẽ idẽ psal. i hebreo. alij aũt oppositũ: ,pter quod vidi plures libros hebraicos: ꝛ in aliqb' pñt idẽ psalm': i alijs aũt distinct': ꝑmũ tñ videtur mihi verius: licz hiero. dicat duos esse psalmos quia hunc quotat. lxix. ꝛ aliuz. lxx. non tñ mutat sentẽtia: siue hoc teneat siue illud: qꝛ vtraq; vľ esse fcũs a dauid: cũ esset in psecutõe absalon filij sui: vt mihi videt saluo meliori iudicio. Scõm igit hunc sensum diuidit ps iste in duas partes: quia ꝑmo dauid petit celerem liberatõem: scõo ad hoc inducit multiplicem rõnem: ibi In te domine. Circa ꝑmũ dicit: a Deꝰ i adiutoriũ meũ intẽde. qꝛ nõ possũ absalon filio meo resistere: sicut ipsemet dicit. ij. Re. xv. Surgite ꝛ fugiamus: neq; n. erit nobis effugiũ a facie absalon.

b Domine ad adiuuandũ me festina. qꝛ achitophel nitebat eũ psequi ꝛ cõphendere eadem nocte: vt hr̃. ij. Re. xvij.

c Confundant ꝛc̃. Jquod ꝛ factum est: quia achitophel se suspendit: vt habet eodem capꝰ. ꝛ absalon interfect' fuit:

vt hꝫ sequenti capitulo. o Auertantꝫ retrorsū ⁊c. qꝫ populus qui erat cū absalon eo deuicto fugit nitabernacula sua: vt hꝫ. ij. Re. xvij. et ad idez referꝫ qō sb̄dit: e Auertantꝫ statim erubescentes. qꝫ fugientes de ꝓlio merito erubescunt. f Qui dicunt mihi euge euge. interiectio ē gaudentis: qꝫ ꝑplus exñs cū absalon erat in tā ta multitudie q̄ gaudētes dicebāt: statim hēbim⁹ eū i manibus nr̄is captū. g Exultēt ⁊ letentꝫ ⁊c.].i. ego ⁊ viri mei q̄ q̄rim⁹ iusticiam tuā: ⁊ p te liberari. h Et dicāt sp magnificet dñs. de bñficijs nobis p̄stitis i Ego v̄o egen⁹ ⁊c.] qꝫ in illa fuga siba p̄stitit ei cibaria: vt hꝫ. ij. Reg. xvj. Et in ⁊mino berçellai galaadites ⁊ machir filⁱ ami el p̄stiterunt ei necessaria: vt hꝫ. ij. Reguꝫ xvij. ⁊ ideo sb̄dit: k De⁹ adiuua me. q̄si dicēt: sine tuo auxilio nō possū resiste re: ⁊ iō sb̄dit: l Adiutor meus. ꝫ hostes inuadens. m Et liberator me⁹ es tu. i. a periculis iminentibus. n Dñe ne morer]. ⁊ in h⁹ petit celerez liberatōem sicut in p̄ncipio psalmi.

In psal. lxix. Deus in adiutoriū. vbi dī in postil. Item de h⁹ psal. ⁊ sequēti q̄ icipit: In te dñe speraui. Additō.

Psal. LXX.

Apud hebreos isti sūt duo psalmi distincti: qō p̄z i q̄tatōe psalmoꝝ: ⁊ ēt in eoꝝ oꝛonibus: qꝫ vterq; psalmus p se legit⁹ int⁹ eos seu cantat.

In te dñe speraui ⁊c. Licet hic psalmus nō sit alius a p̄cedenti: vt credo: quia tamen a hieronymo ⁊ alijs nostris doctoribꝰ ponit alⁱ: iō volui ponē aliquā distinctōem: ⁊ p̄p̄ psalmoꝝ q̄tatōem: ꝓut hēt in libris nr̄is. Sciendū igitur q̄ in aliquibus biblijs ponit h talis titul⁹: Psalm⁹ dauid filioꝝ ionadab ⁊ p̄oꝝ captiuoꝝ ꝑz i hebreo ⁊ i trāslatōe hiero. null⁹ simplicit ponit titulus ⁊ iō iste vī appositus p̄m imaginatōem vel opinionē alicuius expositoris: qꝫ nec iste titulus vī mltū cōcordare sequēti lr̄e: p̄p̄ qō sic dcm⁹ ē vī magis sc̄da ps h⁹ psal. in q̄ dauid ad sui liberatōem a deo inducit multiplicē rōnem: ⁊ diuidit in duas p̄tes: qꝫ p̄mo dauid inducit h⁹ mōi rōnes: 2° p̄mittit multiplices gr̄aꝝ actōes: ibi Ego autē sēp sperabo. P̄rima in tres: quia p̄mo inducit rationes ex parte dei: secundo ex parte sui: ibi In te cantatio mea semp. tertio ex p te aduersarij: ibi Confundantur. Circa p̄muꝫ allegat p̄mo dei magnificentiam: secundo eius iusticiam: ibi Deus me⁹ eripe me. Circa p̄mum sciendum q̄ ad magnificū pertinet adiuuare confidentem de se: ⁊ maxime quādo habet iusticiam p̄o se. et hoc allegat dauid dicens: a In te domine speraui. tanq̄ in adiutore potenti. b Non cōfundar in eternum. i. finaliter: quia in persecutōe absalō repoꝛtauit honorem: ⁊ absalon cum suis confusionem. c In iusticia tua libera me. q. d. tibi p̄prium est iustos liberare: cuiusmodi sum ego in hac persecutione. d Inclina ad me aurem tuam. loquitur de deo ad moduꝫ hominis: qui inclinat aurem quādo vult exaudire deprecantē. e Esto mihi in deum p̄tectorem ⁊c. quasi diceret: nulla p̄tectō aut munitio valet mihi sine te. f Quoniam firmamentū meū. dans mihi firmitatem constātie. g Et refugium meum es tu. in omni tribulatiōe. omnia ista ostendunt fiduciam quam habebat dauid in deo: p̄p̄ quaꝫ exaudibilis erat sua petitio.

meā. Aūertantꝫ retrorsuꝫ et erubescāt: q volūt mihi mala. Aūertantꝫ statim erubescentes: qui dicūt mihi euge euge. Exūltent ⁊ letentꝫ in te oēs q querūt te:].et dicāt sp magnificet dñs: q diligūt salutare tuū. Egō v̄o egen⁹ ⁊ paup sū:] deꝰ adiua me. Adiutor meus ⁊ liberator meus es tu: dñe ne moreris. Psal. LXX.

In tē dñe spaui nō cōfūdar in eternū: in iusticia tua libera me ⁊ eripe me. Inclinā ad me aurem tuaꝫ ⁊ salua me. Esto mihi in deū p̄tectorē ⁊ i loco munitū: ut saluū me faciaꝫ. Quoniā firmamentuꝫ meū: ⁊ refugiū meū es tu. Deus meꝰ eripe me de manu pctōr⁹:].et de manu ꝫ legē agētis ⁊ iniq. Quoniā tu es patiētia mea dñe:]dñe spes mea a iuuētute mea.] In tē p̄firmat⁹ sū ex vtero de ventre mr̄is mee: tū es p̄tector meꝰ. In tē cātatō mea sp: tanq̄ p̄digiū fcs sū mltis] et tu adiutor fort⁹. Repleat os meū laude ut cātē gl̄iaꝫ tuā: tota die magnitudine tuā. Ne p̄jcias me

h Deus meus. Hic consequēter dauid allegat diuinam iusticiam ad quam ptinet iniquos punire: q̄les erant p̄secutores dauid: ⁊ hoc ē qō dic: h Deus meꝰ ⁊c.].i. peccatoꝝ: qꝫ multi in fauorem absalon iniuste persequebant eum. i Et de manu contra legem agētis. i. ipsius absalon q̄ agebat ꝫ legē nālez ⁊ diuinā ⁊ humanam persequendo patrez suū: quem omnis lex p̄cipit honorare. k Et iniqui. idest achitophel qui fuit cōsiliarius dauid: ⁊ contra eum dabat iniqua consilia: ⁊ de eius consilio absalon contra patrem rebellauit: vt dictum fuit. iij. Reguꝫ. xv. l Quoniam tu es ⁊c.] idest p̄stans mihi patientiam in hac tribulatōne: fuit enim tunc valde patiens: vt habetur secundo Regum xvj. quia iniurias semei sibi maledicentis: ⁊ lapides cōtra eum mittentis valde patienter portauit. m Domine spes mea ⁊c.]quasi diceret: nihil boni speraui obtinere nisi per te. n In te confirmatus suꝫ ex vtero. non est per hoc intelligendum q̄ fuerit in vtero matris sanctificatus. sed hoc dicitur: quia in vtero matris fuit a deo p̄tectus sine qua p̄tectione non fuisset de vtero matris natus: vnde ⁊ in translatione hieronymi habetur: A te suscitatus sum ex vtero ⁊c. o De ventre matris mee. i. ab hora natiuitatis mee vsq; nunc. p Tu es p̄tector meus. sicut fuisti anteq̄ essem natus. q In te cantatio mea semper. Hic adducit rōnes sumptas ex pte sui ad ostendendum q̄ oō sua sit exaudibilis. et accipit p̄ma rō ex sua deuotōne: secunda ex corporis defectōe: ibi Ne p̄jcias. Circa p̄mū sciendū q̄ ad deum pertinet audire oōnes deuotoꝝ: qualⁱ erat dauid: qui continue erat intentus diuinis laudibus. et hoc est quod dicit: q In te cantatio mea semper. te deuote laudando. r Tanq̄ p̄digiū ⁊c.]fuit enim mltum mirabile q̄ dauid adhuc iuuenis leonem ⁊ vrsum suffocauit: ⁊ gigantem fortissimū in funda ⁊ lapide debellauit: vt hꝫ. j. Re. xvij. s Et tu adiutor fortis. q. d. tu fecisti ista mirabilia ⁊ non ego: ideo sb̄dit: t Repleat os meum laude. p diuinis beneficijs. v Ut cātem gloriam tuam. in psalmis a me cōpositis. x Ne p̄ojcias. Hic consequenter accipitur ratio ex parte defectionis ipsius dauid qui iam erat senex ⁊ tendens ad defectum roboris: quando absalon contra eum rebellauit: ad deū aūt qui fortissimus est pertinet adiuuare deficientes: maxime in causa iusta: sicut erat in ꝓposito.

ꝛ hoc ẽ qđ dicit: x Ne ꝓiicias me i tpe senectutis ꝛc̃. .i. tpe senectutis ꝛ defectibilitatis mee nō sꝰtrahas a me auxiliū vtutis tue. y Quia dixerūt inimici mei mihi. i. ō me: qđ postea sꝰdit: z Et custodiebāt aiaz me am. i. vitā meā. s. achitophel ꝛ ꝓsiles: q̄ fuerāt pᵒ ꝓsiliarij dauid ꝛ custodes corpis sui. a Lō siliū fecerī i vnū. .i. cū ipo absalon ad me iugulādū. b Dicẽtes deᵘs de reliqt eū ꝛc̃. posu it eniz iste achito phel i capitibᵘ po puli p suā astuciā q̄ dauid erat sim plicit̄ reꝓbatᵘs a deo ꝓpt̄ adulteri um cū bersabee: ꝛ hoicidiū vrie: sic̄ plentᵘ erat dōz su pza ps. iij. ad hoc vt ꝑplᵉ ꝑsequeret dauid securᵘ tāq̄ hoiem a deo ꝛꝓbatum: ꝛ ió sꝰdit dauid: c Deus ne elongaueris a me. sꝰtrahenᵘ auxiliū defensionis tue. d Deᵘs meᵘ in auxiliū meum respice. loq̄t ō do ad modū hois: q̄ hz oc̃los attẽtos ad eū quẽ vlt ad iuuare. e Lōfū dant ꝛ deficiāt ō trahẽtes aie mee. q̃les erant achitophel ꝛ sui seq̃ces: vt ps ex ocis. f Operiant ꝓfusiōe ꝛ pudore ꝛc̃. qō ꝛ fcz fuit: qz achitophel sese suspẽdit: vt hī. ij. Re. xvij. ꝛ ab salō pẽdēs i q̄rcu p crines inᵉfectᵘs fuit: ꝛ magna ps ꝑsi liū ꝛ reliq̄ ps ꝓfusibilit̄ fugit. ij. Re. xviij. g Ego āt. pᵒ q̄ dauid ꝑ exauditōe sue petitōis allegauit rōnes: ꝫ ꝓiter ꝓmittit ꝑ ipa gr̄az actōes: ꝛ pᵒ facit ꝓcessū: ꝛ oñdit ꝑ missiōis ꝓncipiū: ibi Quᵐ nō cognoui. tertio redit ad ꝑ positū: ibi Nā ꝛ ego. Circa ꝓmū dicit: g Ego āt sēp sperabo. liberari de tribulatōib ꝑ tuū auxiliū. h Et adjcia sup oēz laudē tuā. i. ad laudes q̃s feci tibi sꝑ adj cia alias ꝫ auxilia q̄ ꝓstabis mihi. i Os meū ānūcia bit iusticiā tuā. eā ꝓfitēs oze: sic̄ teneo cozde: ꝫ illud ro manoꝝ. x. c. Cozde credit ad iusticiā: oze autē fit ꝓfessio ad salutē. k Quᵐ nō cognoui. Hic ꝓñ oñdit hᵒ ꝓmissi onis ꝓncipiū ipletū. nō. n. pōt aliq̄s tales laudes excellē tes deo soluē: nisi hēat noticiā de diuinis: quā noticiaz nō hūit dauid ꝑ studj exercitatōem: ꝫ ꝑ diuinā ifusio nē. ꝛ hᵒc̃ qđ dic̃: k Quᵐ nō cognoui lr̄aturā. ꝑ doctrinā hūanā: gđ ꝑz ex hᵒ q̄ iuuenis exñs fuit ōputatᵘs ad custo diā ouiū: vt ꝑz. j. Re. xvj. ꝛ ide fcūs fuit armiger saulis. ꝛ ide assūptᵘs ad miliciā i bello ꝯ goliath: vt dcm̄ fuit. j. Re. xvij. l Introibo i potẽtias dñi. i. ad cogñscendum eᵗ vtutes ꝛ magnificẽtias ꝑ ipsiᵘ ispiratōez: ideo sꝰdit: m Deᵘ docuisti me a iuuẽtute mea. qz iuuenis erat. q̄ fuit iunctᵘs ꝑ samuelē. j. Re. xvj. et extūc spūs dñi direct̄ ẽ in dauid: vt ibidē dr̄: Et cepit ꝓphetare ꝛ psal. facere. n Et vsq̄ i senectutē ꝛc̃.]vixit. n. dauid vsq̄ ad sene ctutem: ſm q̄ hī. iij. Re. j. Et rex dauid senuerat: hēbatq̄ etatis plurimos dies. nec fuit derelictᵘs a domino: nisi ad tē pus modicuz: ꝓpter bersabee ꝛ vrie peccatū. o Donec annunciem brachiū tuum. i. magnitudinem vⁱrtutis tue. p Generatōni omni que ventura est. quod ꝓz impletuz: qz psalmi dauid a tē poze ipsius generatō nibus sibi succedenti bᵘ recitati sūt: ꝛ vsq̄ ad fin̄ mundi recita buntur inter fideles q Potentiā tuā ꝛc̃. hᵒ refert ad illud qđ ꝓdicit: Dōec annūcie r Usq̄ i altissima que fecisti. i. facies. s Magnalia. quia de mysterijs chr̄isti: q̄ sūt maxima diffusᵘ ꝛ clarᵘ scripsit q̄ cete ri ꝓphe: vt dcm̄ fuit in ꝓncipio huⁱ libri. t Deus q̄s silis sit tibi. q. d. nullus: qz v̄ tus ois create distat i infinituz a creatoris virtute. v Quan taſ oñdisti mihi ꝛc̃.] .s. malo pene: qz dauid fuit in multis tri bulatōibus ꝛ pericu lis mortis: vt ꝓz ex ō cursu. j. Reguz ꝛ. ij. x Et conuersus. erga me ocul̄ tue mi sericordie. y Uiuificasti me. de peri culis mortis eripien. a Et de abyssis terre iteruz reduxisti me. quia dauid fre quent̄ se abscondit in speluncis ꝛ cauernis terre: de quibus postea exibat deo ip̄m de periculo educẽte. b Multipli casti magnificẽtiam tuam. me frequenter magnifice liberā do. c Et conuersus consolatus es me. post aduersitatez ꝑsperitatem conferendo: que tunc est magis ꝓceptibilis: et causa maioris consolatōnis. d Nam ꝛ ego. Dic ꝓiter reuertitur ad ꝓpositum. s. laudes ꝛ gratiarum actiones deo ꝓmittendo dicens: Nam ꝛ ego confitebor tibi. confes sione laudis. e In vasis psalmi. hoc est in instrumentis musicis more hebraico: quo istrumēta cuiuslibet artis di cuntur vasa. Dauid autem diuinas laudes canebat nō so lum voce: sed etiam instrumentis musicis: vt frequent̄ ap paruit ex ꝓdictis: ideo subditur: f Psallam tibi in ci thara sanctus israel. i. tibi qui es deus sanctus ipsius israel g Exultabunt labia mea cum cantauero tibi. quia ma gna deuotio mentis redundat etiam ad sensus corporales per delectatōem. h Et aia mea quam redemisti. i. vi ta mea quā eripuisti a ꝓcedentibus periculis: ꝛ redimes a futuris. i Sed ꝛ lingua mea ꝛc̃]. i. ex meditatiōe cor dis confitebitur iusticiam tuam. k Cum confusi ꝛ re ueriti fuerint ꝛc̃.]quod contingit absalon ꝛ achitophel: et complicibus eorum qui querebant animam dauid. Mo raliter potest exponi psal. iste de q̃libet fideli existenti i ma gna tribulatōe: qui corā deo narrat pericula sibi iminētia petēs ab eis velociᵗ liberari: ꝛ ꝓmittēs deo deuote ac fideli ter regratiari. l In psal. lxx. In te dñe speraui vbi dr̄ i postilla: Circa ꝓmuz allegat dei magnificentiam.

Magnificentia ꝑpe dcā fm pbm Additio.
i 4° ethicoꝝ ē circa opa magne ſũptuoſitat: que ad ꝓpoſitũ nõ ptinent: vnde in expoſitõe h' vſus .ſ. In te dñe ſperaui. iproprie itroducit magnificẽtia: ſz i h' vſu vt vĩ dauid duo allegat: ꝑpt q̃ dz a deo exaudiri. Primũ: qz in eo ſperat q̃ ē eter': ⁊ nõ i rebus mũdanis q̃ ſũt caduce ſeu mometanee: et hoc eſt qõ dicit: In te dñe ſperaui nõ cõfũdar i ẽmũ. ſcõo qz hz iuſticiã: ⁊ ſic ptiet ad deũ q̃ ē ſũme iuſt' euz liberare: vñ dicit: In iuſticia tua libẽa me.

In ſalomonẽ ps .LXXI.

Deus iudiciũ tuũ regi da: ⁊t iuſticiã tuã filiõ regis. Jũdicare pꝓpulũ tuum i iuſticia: ⁊t pauꝑes tuos i iudicio. Sũſcipiant montes pacem pꝓlo: ⁊t colles iuſticiam. Jũdicabit pauperes populi ⁊t ſaluos faciet filios pauperum: ⁊t humiliabit calumniatorem. Et ꝑmanebit cum sole

In eodem pſal. vbi dr inpoſtilla: Qm̃ nõ cognoui litteraturam. Additio.

Vbi lra nra litteraturã: in hebreo hr quedaz dictio: q̃ ſignificat ꝓncipaliter nũm ſeu nũatõem: vnde fm q̃ſdã expoſitores hebreoꝝ ſenſus eſt: Non cognoui ſeu neſcio nũare oẽm laudẽ tuã: ſeu iuſticiam tuam de quibus imediate añ loq̃bar eo mõ q̃ dr alibi in pſalmo: Annũciaui ⁊ locutus ſũ: multiplicati ſunt ſuper numerũ. ac ſi diceret: Tota die anũciabo ſalutare tuũ in vlr: qm̃ nõ cognoui numerare particularia. Replica.

In pſalmo Jn te dñe ſperaui. poſtil. poſt diuiſionẽ dicit dauid in ꝓma ꝑte allegare dei magnificentiã: Burgeñ. aũt dicit q̃ iproprie introducit h magnificẽtia allegans ad hoc ariſtotilẽ 4° ethicoꝝ dicẽtẽ q̃ magnificentia eſt circa opa magne ſuptuoſitatis: q̃ ad deũ nõ ptinent. Hic dico q̃ fm ꝓpam rõnem virtutis moralis nulla vtus hz locũ in deo: nec fm illam rõem: vbi eſt circa ardua ⁊ difficilia: que locũ in deo non hz: ⁊ ideo ꝑpter effectus q̃ a deo fiunt: vel a deo fieri petunt aſſignari in ſcriptur deo rõ vtutis illr vel alterr cõſueuit. Nũc aũt liberatio quã in ꝓpoſito dauid fieri petiuit: ſine maximis ſũptib' more humano fieri nõ potuiſſet. per deũ igit fcã ex effectu transfert ad deũ vtus magnificentie: q̃ſi id p deũ fcm̃ dicat opus magnificũ: qõ p hoiem maximis expenſis fieri oportuiſſz: et ío. b. aug'. lxxxiij. q. xliij. q. dicit magnificẽtiã eẽ admiſtrationem rerꝝ excelſarꝝ: que adminiſtratio in ꝓpoſito apud deũ ꝑprie locũ hz: vñ ⁊ fm hũc ſenſũ Burgeñ. infra circa pſalmũ Bñdic. ij. allegando ſuũ auctorẽ abenhaçra dic ex operibus creatõis deũ ꝑpe dici magnificũ: qz ariſtoteles dicit magnificentiã vtutem a q̃ magna opa fiunt: ⁊ fortaſſis opus ꝓſeruatõis qõ petiuit h dauid ab opere creatõnis fm magnitudinẽ pfectõis ñ lõge diſtat. põt igit ꝑpe dici magnificũ: ſic ⁊ btus martinus dr triũ mortuoꝝ ſuſcitator magnificus ⁊c. Pſal. LXXI.

Deus iudiciũ tuũ ⁊c. Huic pſalmo ꝑmittit talis ti. in hebreo: Salomoni. ⁊ in translatõe hiero. dr: In ſalomonẽ. ⁊ ẽ eadẽ ſententia. ſ. q̃ pſal. iſte attribuit ſalomoni: hoc tñ varie expont. Dicũt. n. hebrei moderni ⁊ aliqui doctores noſtri q̃ dauid fecit hunc pſalmũ orans ꝑ filio ſuo ſalomone: vt regnũ ſub manu ſua ꝓſperaretur in iuſticia ⁊ veritate: ⁊ iõ intitulat a ſalomone tanq̃ ab eo ꝑ quo fieb atoratio. Hieronym' aũt in ꝓlogo ſup librum iſtum dicit q̃ ſalomon fecit hunc pſalmũ: ⁊ ſic intitulatur ab eo tanq̃ ab actore. De mẽ vo huius pſalmi mihi videt ſaluo meliori iudicio q̃ nõ ſit ꝓſperitas regni ſub ſalomone: ſed magis ꝓphetia de chriſto rege ꝑpter plura in hoc pſalmo contenta: que non poſſũt conuenient de ſalomone dici: ſed ſolum de chriſto rege: vt patebit infra ꝓſequendo Et hũc ſenſũ ꝓſequũt hiero. aug'. ⁊ caſſiodorus: ⁊ fm hoc pſalmus iſte in duas ptes diuidit: qz ꝑmo ꝓpha denũciat chriſti regiã dignitatem: ſecũdo ex hoc collaudat diuinam maieſtatem: ibi Benedictus dominus. Prima in duas: quia ꝑmo declaratur in chriſto auctoritas iudicij ſecundo bonitas regiminis: ibi deſcendet. Circa ꝑmum ꝓpheta ad exprimendum eius deſiderium de re ꝑnunciata per modum oratõnis denũciat chriſti ptãtem iudiciariã dicẽs: a Deus iudicium tuum regi da. .i. tu deus pater da regi chriſto ptãtẽ iudiciariam: qõ factum eſt: vt habet Joh'. v. Pater omne iudicium dedit filio. b Et iuſticiam tu. ã. i. p teſtatis põdicte executõez. c Filio regis. i. chriſto qui fm deitatẽ filius eſt regis eterni. ſ. patris: ⁊ fm humanitatem eſt filius dauid regis: vt habet Matth'. ꝑmo: Qui deſcendit de ipſo dauid fm carnem: Ro.°. et fm vtranq̃ naturam data eſt ei poteſtas iudiciaria. licz. n. eadem ſit poteſtas patris ⁊ filij in diuinis: tamen illam habet filius a patre: ſicut ⁊ ſubſtantiam. ſimiliter fm humanitatem data eſt chriſto poteſtas iudiciaria: quia in extremo iudicio apparebit in forma humana i qua fuit iudicatus coram pilato: apparuit tamen coram eo i natura paſſibili: ſed in iudicio apparebit i forma gloriosa. d Judicare populum tuum ⁊c. hoc cõtinuatur ei quod predicitur: Da iuſticiam tuam filio regis. d Judicare. ideſt ad iudicandum actu. e Populum tuum. i. chriſtianum: qui eſt populus patris ſicut ⁊ filij. f In iuſticia. reddendo ei fm merita. g Et pauperes tuos in iudicio. vt p abiectione quam ſuſtinent in preſenti recipiant exaltationem ⁊ honorem in futuro: ſz q̃ dicitur Matth'. v. Beati pauperes ſpiritu quoniam ipſorꝝ eſt regnum celorum. h Suſcipiãt montes. i. angeli: fm q̃ dicitur infra pſalmo centeſimo xxxiij. Montes in circuitu eius. i. angeli: fm q̃ exponit auguſtinus. i Pacem pꝓlo. qui receperunt mandatum a deo denunciando pacem fideli populo in chriſti natiuitate: fm q̃ habet luce. ij. Facta eſt cum angelo multitudo militie celeſtis exercitus laudantium deum ⁊ dicentium: Gloria in altiſſimis deo: ⁊ in terra pax hominibus bone voluntatis. k Et colles iuſticiam. per colles qui ſunt montes minores intelliguntur apoſtoli alij q̃ chriſti diſcipuli: qui acceperũt mandatum a chriſto de ꝓmulganda lege euangelica: in qua cõſiſtit iuſticia fm q̃ declarat apoſtolus Ro. iij. ⁊. v. l Judicabit pauperes pꝓlr. hec ſbdit ꝓpha ad oñendẽ q̃ ꝓphetia ſua eſſet in effectu adimpleda: ⁊ exponatur ſic ꝑpus. m Et ſaluos faciet filios pauperũ. i. imitatores chriſti ⁊ apoſtolorum aliorumq̃ diſcipulorum: qui fuerũt pauperes euangelici. n Et humiliabit calumniatorem. i. deij ciet tyrannos fidelium chriſti pſecutores: ſic patet de nerone qui ꝓmam perſecutõem mouit contra eccleſiã: ⁊ domiciano qui mouit ſecundam: ⁊ vterq̃ fuit de imperio deiectus: ⁊ ꝑmus ſe interfecit: ſcõs a ſenatu interfectus fuit: ⁊ de multis alijs tyrannis idẽ contigit. Vl' per calumniatorem poteſt intelligi antichriſtus qui aduerſabit eccleſie: ⁊ extolletur ſuper omne quod dicitur deus: aut quod colitur: quẽ dñs ieſus interficiet ſpũ oris ſui: ⁊ deſtruet illuſtratõe aduentus ſui: vt hẽt ij. theſa. ij. o Et permanebit cum ſole. i. eternaliter a parte poſt: ſicut ſol eſt incoꝛruptibilis: quod verificat de chriſto non ſolũ quantum ad deitatẽ: ſz ẽ q̃tum ad

humanitatẽ. p Et añ lunã. i. anteq̃ crearet luna: qđ verificat de christo fz deitatẽ: q̃ est eẽa: ꝓpter quod dicitur hebreoꝝ. xiij. Jesus christus heri ꝛ hodie ipse ꝛ in secula. q Descendet. hic ꝓñ describit bonitas regiminis: ꝛ qz incipit a mansuetudie ꝓncipis: fz q dr̃ ps. lxxxix. Qm̃ sup uenit mãsuetudo ꝛ corripiemur. iõ ꝑmo describitur mãsuetuđ christi: ꝛ magnitudo sui iperij: ibi Et dñabitur. Circa ꝑmũ sciendũ q christ9 in ꝑmo suo aduẽtu nõ venit i magnitudine sue potestatis: fz in benignitate sue hũilitatis: fz q fuit ꝓphetatũ çach. ix. Ecce rex tuus venit tibi iustus ꝛ saluator: ꝛ ipe pauꝑ ꝓ quo transtulit Matth. xxj. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus. ꝛ hoc est qđ dr̃: q Descendet sicut pluuia in vellus. i. suauit ꝛ iperceptibiliꝫ descendet in vgine p suã incarnatiõem ita q latuit ẽt mundi ꝓncipẽ. s. demonẽ. Et notandũ q pluuia in vellere recipit: ꝛ ab eo exꝑmit sine corruptiõe velleris: sic christus fuit ꝛceptus ꝛ nat9 absq corruptõe vrginis. r Et sic stillicidia ꝛc. Jque cũ qđã suauitate cadunt in eam: ꝛ oia ista dicunt ad oñendũ benignitatez ꝛ hũilitatẽ christi in suo ꝑmo aduẽtu. s Oriet̃ in diebus ei9 iusticia. i. fides catholica: q̃ ꝓtinet pfectã iusticiã. t Et abũdantia pacis. hoc exponũt aliqui ỏ pace tẽporali: que fuit p orbẽ vniuersũ tpe natiuitatis christi: ꝓpt qđ augustus cesar: tũc iussit ppl'm per totũ orbẽ nũari: Luc. ij. fz hoc nõ bñ ꝓsonat lre sequẽti q dr̃: Donec auferat luna. qz cito post insurrexerũt bella: etiã in iudea iudeis ad inuicẽ pugnantib9: ꝛ iteruz ꝛ romanos rebellantib9: fm q dicit iosephus libro de iudaico bello: ꝓpt qđ ciuitas hierlm ꝛ ira. in circuitu fuit destructa: et iõ mel9 exponit hoc de pace quã angeli clamauerũt in christi natiuitate dicẽtes: Glia in altissimis deo ꝛ in ira pax hoibus bone volũtatis. ꝛ hec ꝓsistit in trãquillitate ꝓscie: que ꝑmanet i iustis omni tẽpore: Prouer. xij. Nõ ꝓtristabit iustũ q̃cq̃d ei acciderit. ꝛ sic ꝑmanet in iustis vsq ad finẽ mũdi cui succedit pax celestis: que exuperat oẽm sensũ: ꝛ sic manet eẽalit̃ a pte finis sic ꝛ luna que ẽ incorruptibilis. v Et dñabitur. hic ꝓñ describit magnitudo regni christi: ꝛ ꝑmo ꝗtũ ad eius dilatationem: scđo quantum ad fame diffusionem: ibi Sit nomen. Prima in duas: quia ꝑmo describitur regni dilatatio: secundo adducitur ad hoc rõ: ibi Qui liberabit. Circa ꝑmum dicit: v Et dñabitur a mari vsq ad mare. i. sup totam terram mari circũdatã. licet enim oceanus sit vnũ mare: tamen fm diuersas sui ptes varie noiatur: vtpote mare orientale a pte orientis: ꝛ occidentale a parte occidentis: ꝛ eodem modo a parte austri ꝛ aquilonis. In omnibus enim istis terris aliqui receperunt fidem christi per predicatõnem apostolorum aliorumq discipulorum: scđm q dictum fuit supra psalmo. xviij. exponendo illud: In omnem terram exiuit sonus eorum ꝛc. x Et a flumine. s. paradisi terrestris. y Usq ad terminos orbis terrarum. ꝛ in translatione hieronymi dicitur: Usq ad terminos orbis terre. idest vsq ad terminos orbis constituti circa terram per circuitum: ꝛ isti termini ꝓtendum tur vsq ad vltimum celum: ꝛ tantum ꝓtenditur potestas christi: propter quod dicit Matth. vlti. Data est mihi omnis potestas in celo ꝛ in terra. Ex predictis patet q psalmus iste non potest verificari ad litteram de salomone: ꝗa pax que fuit sub eo non multum durauit: sed eo mortuo statim regnum ei9 scissum fuit. iij. Regum xj. immo etiaz ante mortem salomonis domin9 ei aduersarios ꝓpter eius peccata suscitauit. iij. Reg. xj. itez qz monarcha non fuit: sed tm̃ in iudea ꝛ in aliquib9 terris ꝓpinquis regnauit. a Coram illo ꝓcident ethiopes. h9 conuenienter põt exponi ad lr̃am de celeri ꝙuersiõe ethiopum ad christũ ad p dicatõem beati matthei: sicut dictuz fuit supra psal. lxvij. exponendo illud: Ethiopia ꝓueniet manus eius deo. ꝛ fm hoc dicit hic: a Coram illo ꝓcident ethiopes. fidem ei9 humiliter recipiendo: ꝛ eũ deuote adorando. b Et inimici eius terram lingent. i. ethiopes qui ꝑus erant inimici eius per idolatriam inclinauerũt se ad ipsuz ad adorandũ deuote ac si terrã p deuotione ꝛ hũilitate vellent lingere: ꝛ in hoc impletũ fuit dictũ Esa. lx. ca. Uenient ad te qui detrahebant tibi: ꝛ adorabunt vestigia pedũ tuoꝝ. Aliꝫ exponitur ab aliquib9: b Et inimici ei9. de iudeis obstinatis ỹ christum: qui in obsidione Titi fuerũt ita fame ꝓstricti: q ipsi q̃rebant ad comedendũ illa que de emũdatõe cibi fuerunt ꝓiecta ad terram: ꝛ in sterquilinijs: fz littera magis ꝓtinuat fm ꝑmã exꝓsitõem. c Reges tharsis ꝛ insule munera offerent. hoc exponiꝫ ab aliquibus de regib9 qui venerãt adorare christũ: qui erant de illis ptib9. potest etiã hoc exponi de plurib9 ptibus vel natõib9: q̃ hic noiant quaꝝ reges ꝛ ꝓncipes fidem christi acceperunt: ꝛ munera deuote dederunt ad ecclesiarũ cõstructõem: ꝛ pauperũ christianoꝝ sustentationem. d Et adorabũt eũ omnes reges terre ꝛc. quod impletũ fuit in constantini conuersione: cui tanq̃ monarche obediebãt reges terre: ꝛ ipse ꝑcepit vbiq terraruz ad honorem christi ecclesias edificari: ꝛ sic omnes reges terre adorauerunt eũ. i. christum: quod dupliciter potest intelligi. vno mõ quia caput eoꝝ. s. imperator in quo omnes alij erant in virtute: adorauit christum deuote. Alio mõ potest exponi q ex ei9 imperio ꝑmiserũt ecclesias ad honorem christi edificari. Item alio mõ põt exponi ꝓ tpe moderno: quo idolatria fere cessauit in mũdo ꝛ sic omnes reges ꝛ gentes eis subdite adorant vnũ verum deũ: ꝛ p ꝓñs christum qui est verus deus. lz no oẽs reges ꝛ gentes eis subdite credant deũ humanatũ ꝓ mũdi salute. e Quia liberabit. hic ꝓñter ponit dicte dilatatõis rõ: q̃ est iusticia: ad quã sequit̃ pax regni: quaz desiderant oẽs mortales: vt hꝫ Hester. xiij. ꝛ iõ maxie facit ad dilatatõez regni: ꝛ hoc ẽ qđ dr̃: e Quia liberabit pauperẽ a potẽte. q. d. merito dilatabit̃ ei9 imperiuz: qz potentes arcebit a tyrannide sup pauperes: qđ fm̃ est ꝓ hoc q maxĩmi ꝓncipes mundi subditi sunt iugo christi: ꝛ sic inferiores ꝛ impotentes a tyrannide eripiunt̃: ꝛ hoc ratione potentum: ꝛ timore christi: ꝛ patet littera vsq ibi: f Ex vsuris ꝛc.] qz sumus pontifex qui est christi vicarius ꝓhibet vsuras in iure canonico: et multi ꝓncipes christiani eius edicto

edocti ꝓhibẽt vsuras ⁊ ꝓhibuerũt: ⁊ ad eaꝝ restitutionez subditos cõpulerunt. g Et viuet hoc intelligit de vita christi post resurrectõem: que ẽ imortalis: ſm q̃ dr Ro. vj. Christus resurgens ex mortuis iã non morit: ⁊ iõ illa vita sola dicenda est vita simplicit: quia vita ꝑsens potius dicẽda est mors q̃ vita: ſm q̃ dicit beat⁹ gregor⁹ homelia. xxxv.

h Et dabit ei d̃ auro arabie. qz p⁹ resurrectiõez christi multi ꝓncipes ⁊ potẽtes ad fidẽ ꝙuersi dederunt donaria ꝑciosa ad edificatõem ecclesiaꝝ ⁊ sic verisile est q̃ dederũt de auro arabie qđ ẽ ꝑciosissimum.

i Et adorabũt de ipso semp. i. ꝓ ei⁹ bñficijs adorabũt deũ. k Tota die. i. assidue: q̃tũ põt fleri bono mõ. l Bñdicent ei. de suis bñficijs regratiando.

m Erit firmamentum ⁊c̃. In hebreo hr: Erit abũdãtia frumenti. ⁊ in trãslatõe hiero. sic dr: Erit memoriabile triticũ. ⁊ iõ translatio cõis vr corrupta ꝓ scriptores ex silitudine dictionũ hñs firmamentũ ꝓ frumentũ: quod exponũt hebrei dicentes: q̃ in aduentu messie quẽ falso expectãt fruimenta crescent in tanta altitudine: sic cedri libani: ⁊ facient spicas magnas ⁊ latas: ex qbus vẽto flante decidet simila de q̃ iudei ꝓ sua voluntate poterũt satiari. Sz qz istud est omnino irrationabile ⁊ erroneũ: ideo melr exponit de sacramento eucharistie in quo christus ꝓtinet vbiqz in ecclesijs sb̃ spẽ pãis triticei: ꝓpr qđ se ꝓpat grano frumẽti Joh. xij. ca. ⁊ iõ dr hic:

m Erit frumentũ. i. eucharistie sacramentũ. n In terra in sũmis mõtiũ. qz episcopi ⁊ sacerdotes q̃ in ecclesia dei sũt ꝙsi montes sup capita sua eleuãt hoc sacrm.

o Superextollet ⁊c̃. Jqz fructꝰ huj⁹ sacramẽti extollit hoiem ad altitudinẽ celi: Joh. vj. Siqs manducauerit ex hoc pane viuet in eternũ.

p Et florebũt de ciuitate. i. de ecclesia in q̃ vniunt fide ⁊ charitate christiani. ciuitas. n. est ciuiũ vnitas.

q Sicut fenũ terre. sicut enim fenum subito multiplicatur: sic christiani per orbem in paruo tempore fuerunt multiplicati.

r Sit nomen. hic cõsequenter describitur magnitudo regni christi quantuz ad diffusionem fame: quia nomen christi ⁊ christianoꝝ dilatatum est per orbez ⁊ magis dilatabitur: ⁊ hoc est quod dicitur hic:

r Sit nomen eius benedictum. idest solenni memoria diuulgatum.

s In secula. idest in generationibus sibi succedentibus.

t Ante solem permanet nomẽ eius. quia ab eterno est nomen christi ſm eius deitatem: ⁊ ex hoc cum ꝓcedentibus patet q̃ psal. iste non potest cõuenienter ad litteram exponi de salomone: de cuius nomine non erat verbuz nec memoria añ ipsius tẽpora.

v Et benedicent in ipso ⁊c̃.] quia in omnibus partibus mundi benedicuntur fideles in nomie christi.

x Omnes gentes magnificabunt eum. tanq̃ saluatorem ⁊ dominũ omnium.

y Benedictus). hic vltimo ponitur gratiaꝝ actõ ꝓ beneficijs predictis cum dicit: Benedictus dominus deus israel. idest populi christiani: sicut supra expositum est.

z Qui facit mirabilia solus. maxima enim mirabilia in mysterio christi continentur: que in hoc psalmo describuntur: vt visum est.

a Et benedictum nomẽ maiestatis eius in eternũ: qz angeli ⁊ hoies sci etiaľ laudabũt deuz: ſm q̃ hr ifra ps. lxxxiij. Bti q̃ habitant i domo tua dñe ⁊c̃.

b Et replebit maiestate ei⁹ ois tra. qđ fuit ipletũ i missione spũsancti: qz tũc spũs dñi repleuit orbẽ terraꝝ. hoc etiã aliť exponit de miraculis factis ꝓ orbẽ terraꝝ ad ꝑces sanctoꝝ: que miracula sunt maiestatis diuine declaratiua

c Fiat fiat. In hebreo dicit: Amen amen. qđ signat fideliter: ⁊ duplicat ad designandũ h⁹ ꝓphetie certitudinez. Complete sunt orones dauid filij ysai: scõm hiero. ⁊ doctores hebreos istud adiungit huic psal. ⁊ ex hoc q̃ dauid fecit hũc psal. ⁊ nõ salomon. Sz queritur h qũo hoc sit verꝝ q̃ orones dauid i hoc psalmo sunt cõplete: cum postea in h⁹ libro sint ples psalmi a dauid tanq̃ auctore intitulati. Ad qđ respõdet aliqui doctores nostri q̃ hoc dicit ꝓ tanto: qz in h⁹ ps. agit d̃ christi regno: ad qđ oes psalmi facti a dauid sũt ordinati tanq̃ ad finem: finis autem importat complementum. Aliter añ potest dici ⁊ magis litteraliť q̃ ps iste ſm veritatem fuit vltim⁹ inť psalmos fcõs a dauid: tñ non fuit scriptus in vltimo loco: qz psalmi scribebãtur in libro psalmoꝝ: ſm q̃ inueniebant: sicut dictum fuit in ꝓncipio huius libri. ⁊ ex hoc contigit q̃ psalmus centesimus. xlij. qui fuit ꝑmo fcũs: vel saltẽ d̃ ꝑmis ponit circa finem libri: quia fuit de vltimo inuentis: ⁊ eodẽ mõ iste qui fuit vltimo factus ponit circa mediũ libri: quia sic fuit inuentus. ⁊ hanc solutõem tangit Ra. sa. in glosa sua.

x Exaltabit cornu. ⁊c̃. Et cornu ei⁹ exaltabit in gloria. Additio.

Jn psalmo. lxxj. Deus iudicium. vbi dicit in postil. Et permanebit cum sole ⁊c̃. Additio.

QVi translatio nostra hz: Et pmanebit cuz sole. veritas hebraica dicit: Et timebũt te cũ sole ⁊c̃. ⁊ sic põt intelligi hic versus de duratõe christiane religiõis: vt sit sẽsus q̃ q̃diu tẽpora reuoluunt iuxta cursum solis ⁊ lune: ſm quem distinguuntur tempora semper timebit christus in ecclesia: contra illos q̃ dicũt ecclesiã aliq̃n defuturam: ⁊ ſm hunc sensum magis oñditur q̃ si dicat q̃ christus manebit cum sole: qz vt dicit glosa non est magnum permanere cum sole ei per quez omnia facta sunt.

Jn eodem psalmo vbi dicitur in postilla: Jn hebreo habeť: Erit abundantia frumenti. Additio.

IN hebreo in hoc loco cũ hoc q̃ dr frumentuz supponit q̃dã dictio q̃ sonat picat: q̃ non significat abũdantiã: sed potius placentam seu placẽtulam frumenti: ⁊ sic vera translatio ſm hebraicam veritatem in hoc loco talis est: Erit placenta seu placentula frumenti: quod ꝓprie applicat sacramento eucharistie: in quo sub spẽ placentule frumenti verum corpus christi ꝓtinet: ⁊ cum hoc concordat translatio chaldaica in qua vbi dicitur: Jn sũmis montium. exꝑsse dicit: Jn capitibus sacerdotum.

Jn eodem psal. vbi dicitur in postilla: Ante solez pmanet nomen eius. Additio.

IN h⁹ loco hebraica veritas vbi dr: Permanet nomen eius. dicit: hynon nomen ei⁹: que non ẽ eiusdẽ significatõis cũ hoc qđ dicit: Permanet. Sz significat filiatõem: vnde Rabi abenhagra i sua glo. i h⁹ loco sic dr: Hec dictõ hynõ ẽ vbũ passiuũ: qđ ꝺriuat ab h⁹ noie nyn: qđ ꝓpe significat filiũ: hec ille. Et sic sensus ẽ: q̃ añ solẽ filiabit nomen ei⁹: ac si dicat: q̃ ab eĩo

iste rex est filius. vñ ex isto loco ex necessitate lre hebraice pot sumi efficax argumētū ad hoc q in diuinis ē dare filiū seu filiationē ab eterno. Et nota q in hoc loco et in precedēti imediate fauorabilior est lra hebraica veritati fidei q̄ cōis nra trāslatio: et sic ē i quāplurimis alijs locis sacre scripte.

In eodē ps. lxxj. De iudiciū. vbi dr in postil. Complete sunt oꝝones dauid filij isai.

Additio

Quod dauid fecit hūc psalmū fm hieronymū et oēs doctores hebreos: put vitas lre in fine tenetur. Sumit argumētū p opinione augustini dicētis q̄ psalmi etiaz intitulati alijs psonis p̄ter dauid sūt attribuēdi ipsi dauid tanq̄ actori. nā iste psalm' ititulat salomon: et tamen eius actor fuit dauid. Simili ex psalmo imediate p̄cedenti. s. in te dñe speraui: q̄ ñ intitulat alicui actori: et tñ tot' intelligit scūs i psona dauid: put pz etiā in postilla sumit argumētū p̄dicta opinione augustini dicētis q̄ etiā psalmi nullū hñtes titulū attribuēdi sūt dauid tāq̄ actori.

Psal. LXXII.

Quam bon' israel de' rē. Huic psalmo p̄mittit talis titul' in hebreo: Psalm' asaph. Et i translatione Hiero. Canticū asaph. et est penitus eadē sñia. Scdm augu. iste psalmus intitulat ab asaph nō tāquā ab actore sed tanquā a cantore: qr fm eū dauid fecit oēs psalmos: sz aliqs fecit decantādos p asaph q̄ erat vn' de p̄ncipalib' cantorib'. Scdm vo hieron. et doctores hebraicos q̄b' vī in hoc magis assentiēdum sicut dixi a p̄ncipio hui' libri asaph nō solū fuit p̄ncipalis cantor: sz etiā habuit spiritū pphie: et fecit hūc psalmū et plures alios: put videbit j. Fecit aūt hūc psalmū ad oñendū bonitatē diuie puidētie: que attingit a fine vsq̄ ad finē fortit: et disp̄oit oia suauit. Sapi. viij. lz frequenī hoīb' ignorantib' et infirmis videat p̄ci eo q̄ vident frequēter malos tpaliē p̄sperari et iustos multipli tribulari. In hoc igr psalmo sic p̄cedit: qr p̄mo ponit intentā cōclusionē: secūdo ad vtrāq; ptē adducit rōnem: ibi Mei aūt. z ponit vitatis determinationē: ibi Existimabam. Circa p̄mū dr: a Quā bon'. i. valde bon' est sup. b De' israel. qr lz sit de' oium p creationē: dr tñ de' israel p verā fidē: verūtamē qr bonitas diuina nō sentit ab iniqs: sicut nec claritas delectabilis ē oculis infirmis: sz solū sentit et degustat a bonis: iō sb̄ditur:

c His q̄ recto sūt corde. qr recte tēdūt in deū sicut i sūmū bonū. d Mei autez. hic p̄ñt arguit ad vtrāq; ptem: et p̄mo ad oppositū: scdo ad ppositū: ibi Si dicebam. Contra bonitatē diuie puidētie accipit rō ex duob' maxie. s. ex p̄speritate malor et ex tribulatōe iustorum et p̄mo arguit ex p̄mo: secūdo ex secūdo: ibi Jō cōuertet. Prima adhuc in duas: qr p̄mo ponit p̄speritas malor secūdo iniqtas ipsor: ibi Jō tenuit. Circa p̄mū loqt̄ p pheta i psona ppli infirmi: q̄ videns p̄speritatē malor incipit dubitare de bonitate diuie puidētie. vñ mlti talia videtes dicūt deū dormire: quasi nō hēat puidentiam de hūanis actib': sicut dicit tull' et plures alij: in quor psona dicit iob. xxij. Circa cardines celi pambulat: nec nra cōsiderat. Dicit g̃ ppha i psona infirmor: d Mei aūt pene moti sūt pedes rē. i. fere cecidi a rectitudie sentiēdi de bonitate diuie puidētie. e Quia zelaui sup iniqs. i. motus fui p quādā p̄cupiscētiā ad sequēdū eos. Vñ dr eccl. ix. Ne zeles gl'am et opes peccatoris. i. nō cōcupiscas eas. Et motiuum dce p̄cupiscētie tāgit dicēs: f Pacem peccator videns. i. eor tpalē felicitatez Visa enī magis mouent aiam q̄ audita. Et p̄ñter magis explicat in particulari eorū felicitatē dicens:

g Quia non est respectus morti eor. i. non vident cito mori sed diu viuē et diuti' q̄ iusti. Eccliastes. vij. Just' perit in iustitia sua: et impi' multo viuit tpe in malitia sua. h Et firmamentū in plaga eorū. i. nō est longa duratio in plaga eorum q̄si sit firmata: qr si infirment aut vulnerent cito curant habentes in pmptu remedia curationū ppter abūdantiā diuitiar suar. i Jn labore hoīum nō sunt. sed in delicijs et solatijs viuūt. k Et cū hoīibus nō flagellabunt. quia ppter diuitias suas eis parcit de grauib' et duris laborib' qui alijs imponunt. Et frequēter etiā contingit q̄ bonis iustorū in tempestatib' destructis eor bona remanēt illesa.

l Jdeo tenuit. Hic cōsequēter describit eor iniquitas: cū dicit: Jdeo tenuit eos supbia. qr tpalis p̄speritas frequēter est occasio supbiendi. Et dicit tenuit. qr talis supbia nō est ad horā p modum passionis trāseūtis: sed p modum habitus pmanētis. m Operti sunt iniquitate peccando contra p̄ximum. n Et impietate. peccādo cōtra deum. qr sicut pietas signat dei cultū: sic impietas eius oppositum. Et dicit operti sūt. qr vndiq; ad peccādum intenti sūt: sicut vestimentū operit hominē circūquaq;. o Prodūt quasi ex adipe rē] .i. ex diuitiarum pinguedine que p̄stant fomētum omnib' vicijs: quia pecunie obediunt oia Eccliastes. x.

p Transierūt in affectum cordis. i. habituati sunt in malis: et sic afficiunt et letantur in ipsis: scdz illud puer. ij. Qui letant cum malefecerint et exultant in reb' pessimis.

q Logitauerūt. intellectum suum et industriam applicando ad maliciam. r Et locuti sūt nequitiaz. p̄cipientes suis satellitib' exequi ipsam ad iustorū afflictionē: sicut patet in tyrannis tā in nouo q̄ in veteri testamēto. s Jniq̄tatem in excelso locuti sunt. blasphemias dicēdo de deo: sicut pharao dicebat Exo. v. Nescio dominū et israel nō dimittam. Et sennacherib. iij. Reg. xviij. dicebat q̄ deus nō posset liberare eg̃chiam et populū suū de manu eius. Et in nouo testamēto multi tyranni blasphemias magnas dixerunt de christo. t Posuerunt in celum os suum. p̄cipientes se adorari sicut deū: qd patet de nabuchodonosor qui p̄cepit oloferni exterminare deos oēs terre: ut ipse sol' deus diceret: Judith. iij. Et Caius iperator misit statuā suā ut in ea adorar̄et tanquā deus ab vniuersis: scdm q̄ dicit iosephus libro de iudaico bello: et alij historiographi: ideo subditur: v Et lingua eorum transiuit in terra. i. lingua eorum intantum transiuit metas rationis: ac si non essent homines terreni: sed magis dij celestes. x Jdeo conuertetur. Hic cōsequēter arguit ex iustor aduersitate dicens: Jdeo cōuertet ppls meus hic. qr pplus infirm' conuertitur.

Lōplete sūt oꝝones dauid filij isai. Canticum asaph.

Quam bon' israel de' his qui recto sūt corde. Mei aūt pene moti sūt pedes: pene effusi sūt gressus mei. Quia zelaui sup iniquos: pacem peccatoꝝ videns. Quia nō est respect' morti eoꝝ: et firmamētū in plaga eoꝝ. Jn

labore hoīum nō sūt: et cū hoīib' nō flagellabunt. Jō tenuit eos supbia: operti sūt iniqtate: et impietate sua. Prodijt q̄si ex adipe iniqtas eoꝝ: transierūt in affectum cordis. Logitauerūt et locuti sunt neqtia: iniqtatē in excelso locuti sunt. Posuerūt i celū os suū et lingua eoꝝ trāsiuit i tra. Jdeo

ad cõsiderãdum ꝓsperitatẽ malorꝫ iuxta aduersitatẽ bonorum. y Et dies pleni. s. vigilijs ⁊ meditatõib'. z In uenient in eis. in cõsideratione taliũ. a Et dixerũt. post talem cõsiderationẽ. b Quomõ scit de'. i. mirant quõ deus ꝓmittit talia. si ad hec se extẽdat sua ꝓuidẽtia: ꝓpter qõ sb̃dit repetẽdo bre uiter ꝓsperitatẽ malorum iuxta aduersitatem iustorũ: quia op posita iuxta se posita magis eluescunt.

c Ecce ipsi peccatores ⁊c̃. i. in malis huius seculi. d Obtinuerunt diuitias. q̃ bus habent corpales delicie: ⁊ sb̃ditur:

e Et dixi. ego exercitatus in iusticia cõcludẽs ex p̃dictis:

f Ergo sine causa. i. frustra. g Justificaui cor meũ. cauendo a peccato cordis:

h Laui iter innocẽtes ⁊c̃. ꝯcauẽdo peccata opis: ⁊ cã sb̃ditur:

i Et fui flagellat' tota die. i. q̃si cõtinue. frequẽter eni contingit q̃ iusti ꝑ totã vitã suã vel magnã ꝑtem sue vite sunt in afflictione. k Et castigatio mea in matutinis. i. velociter adhibita. qñ eni electi cadũt in peccatũ: de' nõ differt punire vsq; in futurꝫ: sed punit in p̃nti: ⁊ cito de cursu cõi: vñ dicit. ij. Mach. vj. Ẽteni multo tpe nõ sinere peccatoribus ex ſnia agere: sed statim vltiones adhibẽ magni bñficij est indiciũ. l Si dicebã. Hic ꝓpheta arguit ad oppositum ex exemplo iustorꝫ q̃ frequẽter legũt afflicti in vita p̃nti ad magnitudinẽ ꝑmij cõsequẽdi in futuro: ⁊ hoc ẽ qõ dicitur:

l Si dicebã narrabo sic. i. tenebo istã opinionẽ appetendo cũ peccatoribꝰ tpalem ꝓsperitatẽ. m Ecce nationem filiorꝫ tuorꝫ. i. iustorꝫ q̃ sũt filij dei ꝑ grã̃. n Reprobaui. qz ipsi cõtẽpserunt irena ⁊ patiẽter sustinuerũt aduersa ꝓpter ꝑmiũ in futura vita: sicut pz de abraam ⁊ isaac ⁊ alijs sanctis p̃ib'. s. p̃iarchis ⁊ ꝓphetis. Vñ ⁊ esaias fuit ferratus ⁊ hieremias lapidat': ⁊ daniel in lacũ leonũ ꝓiect': ꝓpter qõ dr̃ Judith. viij. Oẽs qui placuerũt deo ꝑ multas tribulatõnes trãsierũt fidcles. Et act. xxiij. Per multas tribulatões oportet nos trãsire ad regnũ celorꝫ. o Existimabã. Hic p̃nt ponit veritatis determinatio: et ꝑmo ponit hec determinatio: secũdo determinatõis declaratio: ibi Verũtamen. Circa ꝑmũ oñdit qualit̃ habeat veritas huius q̃stionis. s. ꝑ diuinã reuelationẽ: ⁊ nõ ꝑ humanã iuestigatõem: qz de ꝑmiationc bonorꝫ ⁊ de punitõe malorꝫ in vita futura nõ habetur aliqua certitudo ex inq̃sitione hũana: sed tm̃ ex reuelatõne diuina: et hoc ẽ qõ dr̃: o Existimabã ut cognoscerẽ. i. ut possem cognoscere veritatẽ de p̃dictis ꝑ iuestigationem rõnis. p Hoc labor est añ me. q̃si dicẽt quantũcũq; ad hoc laborarẽ ñ possez attingẽ ad hãc veritatẽ: ⁊ de talibus dr̃ Eccleiast. viij. Quãto pl' laborauerit hõ ad q̃rẽdũ: tãto min' inueniet. q Donec itrem i sanctuariũ dei. i. ad itellectũ sacre scripture diuinit' reuelate: quã vocãt sanctuarium eo q̃ de' i illa loq̃t: sicut in sanctuario diuinit' rnsa dabãt. r Et itelligã i nouissimis eorꝫ. i. itelligã punitones ⁊ ꝑmia vite future: de q̃bus aperte loq̃t scriptura in veteri testamẽto ⁊ nouo i plurib' locis. duo tm̃ tãgã ad ꝓs: vnũ de veteri testamẽto ⁊ aliud de nouo: Dañ. xij. dr̃: De his q̃ dormiunt i puluẽ ire euigilabũt alij i vitã eñ: ⁊ alij in opprobriũ ut videãt semp. Simil'r Matth. xxv. Ibũt hi i supplicium eñ: iusti aũt i vitã eñ. s Verũtamen Hic p̃nt dictã determinatõem declarat: et ꝑmo quantuz ad penã malorũ: secũdo quantũ ad bonũ iustorum: ibi Quia inflãmatus ẽ. Circa ꝑmũ dicit:

cõuertetur pplus me' hic: ⁊ dies pleni inuenient in eis. Et dixerũt quõ scit deus: ⁊ si ẽ scia in excelso? Ecce ipi peccatores ⁊ abũdãtes i seculo obtinuerũt diuitias. Et dixi: ergo sine cã iũstificaui cor meum: ⁊ lãui iter innocẽtes manꝰ meas. Et fui flagellat' tota die: ⁊ castigatio mea in matutinis. Si dicebam narrabo sic: ecce nationẽ filiorꝫ tuorꝫ rẽ ꝓbaui. Existimabaz vt cognoscerẽ: hoc labor ẽ ante me. Donec intrẽ i scũariuz dei: ⁊ itelligã in nouissimis eorũ. Verunt̃ ꝓpi dolos posuisti eis: deiecisti eos dũ alleuarent. Quomodo facti sũt in desolatõez subito defecerũt: perierũt propter iniqtatẽ suã. Velut sõnium surgentiũ: dñe in ciuitate tua imaginẽ ipsorũ ad nihilum rediges. Quia inflammatum est cor meum ⁊ renes mei ꝓmutati sũt: ⁊

f Ergo sine causa. i. frustra. g Justificaui cor meũ. cauendo a peccato cordis:

h Laui iter innocẽtes ⁊c̃. ꝯcauẽdo peccata opis: ⁊ cã sb̃ditur:

i Et fui flagellat' tota die. i. q̃si cõtinue. frequẽter eni contingit q̃ iusti ꝑ totã vitã suã vel magnã ꝑtem sue vite sunt in afflictione. k Et castigatio mea in matutinis. i. velociter adhibita. qñ eni electi cadũt in peccatũ: de' nõ differt punire vsq; in futurꝫ: sed punit in p̃nti: ⁊ cito de cursu cõi: vñ dicit. ij. Mach. vj. Ẽteni multo tpe nõ sinere peccatoribus ex ſnia agere: sed statim vltiones adhibẽ magni bñficij est indiciũ. l Si dicebã. Hic p̃nt arguit ad oppositum ex exemplo iustorꝫ q̃ frequẽter legũt afflicti in vita p̃nti ad magnitudinẽ ꝑmij cõsequẽdi in futuro: ⁊ hoc ẽ qõ dicitur:

l Si dicebã narrabo sic. i. tenebo istã opinionẽ appetendo cũ peccatoribꝰ tpalem ꝓsperitatẽ. m Ecce nationem filiorꝫ tuorꝫ. i. iustorꝫ q̃ sũt filij dei ꝑ grã̃. n Reprobaui. qz ipsi cõtẽpserunt irena ⁊ patiẽter sustinuerũt aduersa ꝓpter ꝑmiũ in futura vita: sicut pz de abraam ⁊ isaac ⁊ alijs sanctis p̃ib'. s. p̃iarchis ⁊ ꝓphetis. Vñ ⁊ esaias fuit ferratus ⁊ hieremias lapidat': ⁊ daniel in lacũ leonũ ꝓiect': ꝓpter qõ dr̃ Judith. viij. Oẽs qui placuerũt deo ꝑ multas tribulatõnes trãsierũt fidcles. Et act. xxiij. Per multas tribulatões oportet nos trãsire ad regnũ celorꝫ. o Existimabã. Hic p̃nt ponit veritatis determinatio: et ꝑmo ponit hec determinatio: secũdo determinatõis declaratio: ibi Verũtamen. Circa ꝑmũ oñdit qualit̃ habeat veritas huius q̃stionis. s. ꝑ diuinã reuelationẽ: ⁊ nõ ꝑ humanã iuestigatõem: qz de ꝑmiationc bonorꝫ ⁊ de punitõe malorꝫ in vita futura nõ habetur aliqua certitudo ex inq̃sitione hũana: sed tm̃ ex reuelatõne diuina: et hoc ẽ qõ dr̃: o Existimabã ut cognoscerẽ. i. ut possem cognoscere veritatẽ de p̃dictis ꝑ iuestigationem rõnis. p Hoc labor est añ me. q̃si dicẽt quantũcũq; ad hoc laborarẽ ñ possez attingẽ ad hãc veritatẽ: ⁊ de talibus dr̃ Eccleiast. viij. Quãto pl' laborauerit hõ ad q̃rẽdũ: tãto min' inueniet. q Donec itrem i sanctuariũ dei. i. ad itellectũ sacre scripture diuinit' reuelate: quã vocãt sanctuarium eo q̃ de' i illa loq̃t: sicut in sanctuario diuinit' rnsa dabãt. r Et itelligã i nouissimis eorꝫ. i. itelligã punitones ⁊ ꝑmia vite future: de q̃bus aperte loq̃t scriptura in veteri testamẽto ⁊ nouo i plurib' locis. duo tm̃ tãgã ad ꝓs: vnũ de veteri testamẽto ⁊ aliud de nouo: Dañ. xij. dr̃: De his q̃ dormiunt i puluẽ ire euigilabũt alij i vitã eñ: ⁊ alij in opprobriũ ut videãt semp. Simil'r Matth. xxv. Ibũt hi i supplicium eñ: iusti aũt i vitã eñ. s Verũtamen Hic p̃nt dictã determinatõem declarat: et ꝑmo quantuz ad penã malorũ: secũdo quantũ ad bonũ iustorum: ibi Quia inflãmatus ẽ. Circa ꝑmũ dicit:

t Posuisti eis. s. finẽ sue ꝓsperitatis tpalis eos sb̃trahendo de p̃nti vita: hoc dicit ꝙ illud qõ supra fuerat inductũ ad oppositũ de lõga vita maloꝝ: qz nõ ẽ respect' mortis eorum: qz etiam aliqñ cõtingit ꝑuiuz ex diuina ordinatione: ⁊ hoc ad terrorem aliorũ malorũ ⁊ consolationem bonorꝫ: ideo sb̃dit: v Deiecisti eos dũ alleuarẽtur. i. dũ adhuc eẽnt in augmẽto sue prosperitatis tẽporalis: sicut patet de antiocho illustri ⁊ de mltis alijs tyrãnis. x Quomodo facti sũt in desolationem. quia non solum aliquando moriunt sed etiam possessiones eorum ⁊ domicilia destruuntur. y Subito defecerunt. de presẽti vita. z Perierũt in gehennali pena. a Propter iniquitatem suaz. qa mortui sunt cum finali impenitentia. b Velut somnium surgentiũ. illa enim que videntur in somnis non sunt res vere sed imaginarie: ideo statim euanescũt homine euigilante: sic prosperitas temporalis compata ad eternam nulla est: ⁊ ideo comparatur somnio: quia statim euanescit per mortez que oculos aperit quos culpa clausit vel clausos tenebat in presenti vita. c Dñe ciuitate. q̃ additur tua. in aliquibus libris non est i hebreo. Jn translatione vero hiero. sic habetur. In ciuitate eorum imaginem ipsorꝫ ad nihilum rediges. potentibus enim huius mundi fiebant antiquitus imagines i ciuitatibus: quibus populares reuerentiam faciebant: ⁊ quãdo diuino iudicio eijciebantur a sua tyrãnide vel potestate ⁊ interficiebantur. iste imagines in detestatõez eorum confringebantur. Vel per imagines intelligunt filij eorum: quia filius est naturalis imago patris: ⁊ tales tyranni leguntur frequenter interfecti cum tota ꝑle sua: vt habetur in libro regum in pluribus locis: ⁊ in pluribus alijs historijs. d Quia inflãmatũ est. Hic p̃nter describitur premiatio bonorum in presenti q̃tuz ad bona gratie: ⁊ in futuro quantum ad bona glorie. Dicit igitur psalmista in persona talium: d Quia i inflãmatum est ⁊c̃. istud quia non refertur ad precedentia quasi: hic reddatur ratio predictorum: sed magis sequentium: dicit ergo: d Quia inflãmatum est cor meum. per dei puram dilectionem. e Et renes mei commutati sunt. per carnis cõcupiscentie remissionem aut repressionem: que viget in renibus quãtum ad masculos: ut dicit Gregor. homelia. xxxij. f Et ego ad nihilum redact' sum ⁊ nesciui. quasi diceret ex hoc q̃ dilexi deum ex toto corde ⁊ repressi impetum luxurie secutũ est q̃ ego ad nihilum redact' sũ i mea reputatõe.

g Et nesciui.i.me ignorãtẽ reputaui q̃to eni homo plus per charitatẽ deo cõiungitur:ꝛ a carnali libidine retrahit:tãto miñ se reputat per humilitatẽ:ꝛ magis cognoscit suã ignorãtiam:ideo sb̃dit: h Ut iumen tuꝫ fcũs sum apud te.i.in sciẽtie tue cõparatõe:que magis excedit cognitionẽ hũanam:q̃ hũana brutalem i Et ego semp tecũ.qz qñ homo resilit in ꝓpriam prauitatẽ ꝛ ignorantiã cõmittit se se totaliter diuine dispositõni:ꝛ ipe eũ recipit: fm q̃ dicit psalmo.liiꝯ Jacta super dñm curam tuã:ꝛ ipse te enutriet:ió subditur: k Tenuisti manũ dexterã meã.me dulciter in tua ꝓtectione recipiẽdo. l Et in volũtate tua deduxisti me.a deuꝰ vite p̃sentis mihi p̃cauẽdo. m Et cũ gloria suscepisti me.de p̃senti miseria ad vitã beataꝫ transferendo:ió sb̃ditur: n Quid eni mihi est in celo ꝛc̃.] quasi diceret:nec in celo nec in ẽra est aliq̃ creatura q̃ mihi sufficiat ꝓ beatitudie mea:q̃ cõsistit obiectiue in solo deo:qui est bonitatis ifinite:ió sb̃dit: o De fecit caro mea ꝛ cor meũ.in cõsideratõe bonitatis tue q̃ nõ põt cõprehendi a finita virtute: fm q̃ dicit ꝓma Cor.ỹ. Q̃ oculus nõ vidit ꝛ auris nõ audiuit: ꝛ in cor hominis nõ ascendit q̃ ꝓparauit deꝰ his q̃ diligũt eum ió sb̃ditur: p Deꝰ cordis mei.i.anime mee creator ꝛ bñficiator:ió sb̃dit: q Et pars mea deꝰ ineternuꝫ .i. adimplens desideriũ meũ. r Quia ecce q̃ elongant se a te.per peccatũ mortale. s Peribũt.perditione gehenne. t Perdidisti oẽs ꝛc̃.] per peccatum idolatre:qõ in scriptura fornicatio noiat. v Mihi autẽ adherere deo bonũ est.per fidẽ ꝛ charitatẽ in p̃nti. x Ponere in dño deo spem meã.per certã future beatitudinis expectationẽ.spes eni est certa expectatio future beatitudinis ex gr̃a ꝛ meritis ꝓueniẽs. y Ut annunciem ꝛc̃].i.illa q̃ debẽt annũciari fidelib̃ ad gloriã tuã ꝛ eoꝝ vtilitatẽ. z In portis filie syon.hoc nõ est in hebreo nec in translatõe hieronymi :sed fuit appositum ab aliquo expositore:eo q̃ in veteri testamento ꝓphete ꝛ doctores annũciabãt reuelationes sibi factas:ꝛ legis expositiones in portis atriorũ domꝰ domini: que erat in mõte syon: ꝓpter qõ fuit dcm̃ hieremie.vỹ.Sta in porta domꝰ domini ꝛc̃.

Jn psalmo.lxxỹ.Quaꝫ bonꝰ isr̃l: vbi dicit i postil. Secũdũ vero hiero.ꝛ doctores hebreos. Additio.

NOn oẽs doctores hebrei hoc sentiunt.ſ. q̃ dauid nõ fecit oẽs psalmos:nec in hoc videt magis assentiendũ hieronymo q̃ augustino :sed potiꝰ ecõtra.ut dcm̃ est supra in ꝓncipio libri ꝛ in psal. immediate p̃cedentibus:ꝛ in q̃busdam aliꝯ ꝛc̃.

Jn eodem psalmo vbi dicit in postilla:qz ẽlaui super iniquos. Additio.

ISte ẽlus potest exponi in bonũ.ſ. de ẽlo iusticie eo modo quo dicit in psalmo :ẽlus domus tue comedit me. Justi enim videntes ꝓsperitatem malorum frequenter ẽlant ẽlo iusticie nõ concupiscentie timẽtes.ſ. ne simplices ex talium ꝓsperitate decipiant. vñ dicit infra: Jdeo conuertet populus meus hic ꝛc̃. Et quia ẽlus cordis ꝛ cetere passiones) animi cum valde intendunt turbant motus corporales fm philosophum:ideo p̃dixit psalmista: Mei autez pene moti sunt pedes ꝛc̃.qõ intelligit de motu ꝛ gressibus corporalibus que ex vehemẽtia ẽli iusticie precipitabant.

Jn eodem psal.lxxỹ. vbi dicitur in postil. Quia non est respectus) mortis eorum. Additio.

IN hebraico ponunt i hꝰ vsu alique dictiones obscure et equiuoce:fm quas q̃dam hebreorum expositores hunc versum sic interpretant: Quia non sunt ligamẽta in morte eorũ.qõ sic exponunt :quia isti peccatores morũt absq; penis corporalibus: ac si nõ essent anime eorum ligate suis corporib̃: ꝛ sic sine pena corporali vel saltem cũ leuissima migrant ab hac luce:qõ nõ cõtingit cõmuniter hominib̃:similit ꝛ qõ sequit Et firmamentũ in plaga eorum.interpretant iuxta litteraꝫ hebraicam que videt sonare sic: Et est sana valitudo eorum qõ sic exponũt.ſ. q̃ tales ipi i vita sua sũt fortes ꝛ validi ꝛ moriunt sine penis saltem grauib̃: ꝛ ideo sb̃dit imediate: Jn labore hominũ nõ sunt ꝛc̃.q.d. isti nec laborant in vita quia fruunt suauitate corporali:nec i morte :quia sine agone moriunt:cuiꝰ oppositum frequenti cõtingit etiã in viris iustis ꝛ sanctis ꝛc̃.

Jn eodem psalmo vbi dicit in postil. Uerũtamen ꝓpter dolos. Additio.

IN hebreo habetur: Ueruntamẽ in dolis seu fraudibus posuisti eos.qõ exponit ab aliquib̃ hebreis sic:q̃ impij qui innocẽtes defraudant seu affligunt finaliter defraudant ꝛ decipiunt.ſ. in istis mũdanis: quia frequẽter cõtingit eis qõ subdit .ſ. Deiecisti eos dum alleuiarent.exponat put in postilla: Jn eodem p̃s.lxxỹ vbi dr̃ in postilla. Quia inflammatũ est. Additio.

HEc cõiunctio.ſ.qz melꝰ videt referenda ad precedentia in ꝓncipio psalmi. Ad qõ sciendum q̃ cuꝫ psalmista dixerat q̃ zelo ꝓsperitatis impioꝝ pene moti essent pedes eius vili ꝓpter ea que fuerunt sibi reuelata in sanctuario dei.ſ. in sacra scriptura de punitione malorũ ꝛ premiatione bonorũ ad que cognoscẽda attingẽ nõ poterat per inuestigationẽ naturalis rõnis: sed per illustrationem diuinã:iccirco dicit q̃ inflãmatum est cor eius ex zelo predicto:ꝛ renes cõmutati per vehementiã cõsiderationis circa inquisitionẽ cause huiusmodi. renes eni q̃nq; dicunt erudire hominẽ eo modo quo dicit: Increpuerunt me renes mei. Et qz omnia ista nõ sufficiebãt ad habendũ quesitum:ideo dicit: Et ego ad nihilũ redactus suꝫ ꝛ nesciui.quasi diceret tota inquisitio mea frustrata fuit:quia nesciebam de his reddere rõnem.vñ sequit: Ut iumentum factus sum apud te.i.in cõparatione tue iusticie ꝛ ꝓuidentie qz tñ in illis inq̃sitionib̃ nunquã deuiabat a cõfessione iusticie ꝛ bonitatis diuie:licet in particulari nesciret rõnem reddere:ió subdit Et ego semp tecũ.ſ.in vera fide ꝓ quam talia attribuebat diuie pietati:ꝛ ió sb̃dit Tenuisti manum dexterã meã ꝛc̃.exponatur sicut in postilla.

Psal. LXXIII

UT q̃d deus repulisti. Huic psalmo premittit talis titulus in hebreo ꝛ in trãslatione hiero. Eruditio asaph.ꝛ habet multiplicẽ intellectũ:qz eruditus fuit a deo per reuelationẽ de cõtentis in hoc psalmo. ꝛ scripsit hun

ad nihilũ redactꝰ sum:ẽt nesciui. Ut iũmẽtũ factꝰ apud te:ẽt ego semp tecũ. Tenuisti manũ dexterã meã:ẽt in volũtate tua deduxisti me: ẽt cuꝫ gloria suscepisti me. Q̃uid.n.mihi ẽ i celo:ꝛ ad te qd volui sup terrã :] Deficit caro mea ꝛ cor meũ:deus cordis mei ẽt pꝑs mea deus i eternũ. Q̃uia ecce q̃ elõgãt se a te peribũt:pdidisti oẽs q̃ fornicãt absq; te.] Mihi ãt ãdherẽ deo bonũ ẽ:põnẽ i dño deo spez meã. Ut ãnnũciẽ oẽs p̃dicatiões tuas in pỏrtis filie syon.

Eruditio asaph. Ca.LXX

psalmū ad eruditionē alioꝝ. De materia vero huⁱ psalmi dicit rabi salomon q asaph in spū ꝓuidens captiuitatē populi ísrl̄ per Titū ⁊ Uespasianū fiēdā ⁊ diu duraturā: fecit hunc psalmū: dicens ꝓ liberatione ppli ab ista captiuitate in qua nūc est: quā liberationē expectāt iudei fieri p regem messiā: q reedificabit eis ciuitatē hierusalez ⁊ tēplū: ⁊ restituet eis arcaz testamēti ⁊ vasa sanctuarij. Sz hec expositio habet errōneū fundamētū. s. q christus futurⁱ sit in mūdum: cū hoc iam trāsierit in ꝓteritum ut frequēter dcm̄ est. similit quātū ad hoc q dicit de area testamēti ⁊ alijs vasis sanctuarij: q sint eis reddenda: q dī hiere. iij In dieb⁹ illis ait dñs nec dicent vltra arca testamenti dñi: neq ascēdet sup cor: neq recordabūtur illi⁹ nec visitabunt nec fiet vltra: ꝓpter qđ saluo meliori iudicio mihi videt q psalmus iste loquit ad lr̄am de captiuitate babylonica: quaz ꝓuidit asaph futurā: ⁊ in hoc psalmo orauit ꝓ ei⁹ liberatione. Secūdū igit sensum hūc psalmus iste diuidit in ꝗtuor partes. Primo enī asaph ꝓ liberatōe ppli allegat pristinā dei amicitiam: secundo aduersantiū maliciā: ibi Leua man⁹ tuas. ʒ dei potentiā: ibi Usquequo. ꝗrto ppli miseriā: ibi Ne tradas bestijs. Circa ꝑmū sciēdū q ad magnanimuz pertinet q si amicus eius familiaris in aliq offenderit eū: citius ei reconciliari debet ꝓpter pristinā amicitiā: deus aūt elegit populū ísrl̄ tanquā sibi familiarē ⁊ peculiarē: ⁊ ex hoc allegat asaph diuinā reconciliationē: licet multiplicit deū ppls offenderit añ babylonicā captiuitatē: ⁊ hoc est qđ dicitur:

a Ut qđ deus repulisti. s. ppm tibi familiarē ⁊ electum b In finē. i. tam diu sustinēdo ei⁹ captiuitatē. c Irat⁹ est furor tuus. p hoc nō est itelligēdus in deo alic̄s motus passionis sz rigor⁹ sue vltionis. d Sup oues pascue tue. i. sup ppm tuū ísrl̄ quē pauisti manna. xl. annis in deserto vsquequo introduxisti eū in tram melle ⁊ lacte fluentem: ut habet Josue. v. e Memor esto cōgregationis tue. q dñs cōgregauit filios ísrl̄ in ramasse: qñ debuerūt egredi ō egypto: ut dcm̄ fuit Exodi. xij. f Quā possedisti ab initio. s. exitus de egypto: q ꝑ legē susceptā ppls ísrl̄ obligauit se deo ad seruiēdū sibi spāli seruitute. g Redemisti virgam. i. sceptr̄ regiū. h Hereditatis tue. i. iudee q dicit hereditas dñi eo q ibi viguit cult⁹ diuin⁹: vbi aūt spāliter habebat locū sceptr̄ regiū oñdit cū dicit: i Mons syon i quo habitasti in eo. q in mōte syon fuit templū in quo docebat deⁱ spāli modo habitare: ⁊ etiā dom⁹ regia: sicut frequēter dcm̄ est supra. k Leua man⁹ tuas. Hic cōsequēt allegat ppha aduersantiū maliciā: ꝓpter quā decens est q deus eā puniat: ⁊ liberet detētos ab eis. Et circa hoc ꝑmo allegat maliciā babylonioꝝ: secūdo apostatātiū iudeorum ibi Signa nr̄a. Circa ꝑmū dicit: k Leua man⁹ tuas. i. virtutē tue ptātis: q in deo nō habēt locum lineamēta cor poris. l In supbias eor in finē. i. ad frangendū totalit supbiā babylonioꝝ: qđ scm̄ fuit qñ dñs per Cyrum ⁊ darium babyloniā destruxit: ut habet Dañ. v. Et huⁱ destructiōis allegat cām mouētem dicēs: m Quāta malignat⁹ ē inimicus. i. rex babylonis ⁊ ei⁹ ppls. n In sancto. i. in templo diuino cultui deputato. Cōsequēter explicat magis in particulari mala fca a babylonijs in ciuitate ⁊ in templo dei: cū dr̄: o Et gloriati sūt. tanq̄ fecissent ꝓ pria virtute: cū tm̄ a te fcm̄ fuerit ꝓpter ppli correctionem. p Qui oderūt te. i. babylonij q erant idolatre. q In medio solennitatis tue. i. i hierusalē quā destruxerūt babylonij in q̄ iudei manentes in circuitu ꝓueniebant ter in anno ad celebrandū festiuitates domini. s. in festi pasche: pentecostes ⁊ tabernaculoꝝ ut hī Exo. xxiij. r Posuerūt signa sua. i. vexilla sua in signum victorie: q capta ciuitate chaldei posuerūt vexilla sua super portas: ⁊ loca solēnia in signū captionis ⁊ victorie: ió sb̄dit: t Sicut in exitu. s. belli habita victoria v Super summū. i. sup turres ⁊ loca ardua: vbi in signū victorie solent poni vexilla. ⁊ interponit: s Et nō cognouerūt. s. chaldei hoc facientes q ꝓpter peccata populi ísrl̄ dabat deⁱ illis tantā victoriā: ʒ attribuebāt sue ptāti. x Quasi in silua lignoꝝ securib⁹ excident ianuas ⁊c]. i. ianuas ciuitatis a deo electe: ita irreuereni exciderūt ⁊ destruxerūt sicut ligna ⁊ siluis. y Incēderunt igni sanctuariū tuū. i. templū tuo cultui deputatum ⁊ dedicatum: vt habet. iij. Re. vi. z In terra. q si diceret sanctuariū tuū qđ est in celo nō potuerunt destruere. a Polluerūt ⁊c.] q capto tēplo imolauerūt suis idolis victoriā eis attribuētes: sicut cōsueuerant in victorijs alioꝝ gentiū. b Dixerūt in corde suo ⁊c.] i. de hⁱ habuerūt cōceptū filiū chaldei: qđ sb̄dit: c Qui escere faciam⁹ oēs ⁊c.] erat enī eoꝝ intentio ut deus hebreoꝝ amplⁱ ibi nō coleret: ꝓpt qđ templū fundit⁹ destruxerūt. d Signa nr̄a. Hic ꝓnī ꝓpha allegat maliciam apostatantiū iudeoꝝ: multi enī iudeoꝝ trāsierunt tūc ad chaldeos: ut habet hieremie. xxxviij. ⁊ illi erant acriores ꝰ ciuitatē ⁊ templū tanq̄ apostate a iudaismo sicut ⁊ de rapsace qui iudeus fuerat: ut habet. iij. Reg. xviij. ⁊ isti dicebāt: d Signa nr̄a nō vidim⁹. i. talia qualia data sūt ꝓbus nr̄is in exitu de egypto. e Jā nō est ꝓpha. q annunciet nobis dei volūtatē: ⁊ sic debemus eū dereliquere sicut reliquit nos: ió sb̄dit: f Et nos nō cognoscet amplⁱ. i. fca nr̄a non apparebit. Reputabāt enī deū totaliter repulisse ppm iudaicū. Sed ꝰ illud qđ dicit hic: Jā nō est ꝓpha. videt māifeste qđ hēt iij. Re. ⁊ hieremie. xxxiij. ⁊ plurib⁹ alijs capitulis q hieremias ꝓphetabat eis in noie dñi. Ad qđ dicendū q ñ reputabāt eū ꝓpham dñi: imo etiā illi qui remāserant in iudaismo dicebāt ei: non misit te dñs ⁊ mēdaciuz loquēris: hieremie. xlij. ⁊ multomagis apostate iudeoꝝ putabāt eū falsum ꝓpham. g Usquequo. Hic ꝓseqūter ꝓpha allegat dei potētiā que tanta est: q solo nutu poterat destruere illos qui tantū vituperiū fecerāt ciuitati ⁊ loco suo nomini deputato dicens: Usquequo deus

rūt: sicut i exitu sup sūmum
Quasi i silua lignoꝝ securibus exciderūt ianuas eius
in idipsuz: in securi ⁊ ascia
deiecerūt eam. Incēderūt
igni sanctuariū tuū in tēra:
polluerūt tabernaculū nominis tui. Dixerūt i corde
suo cognatio eoruz simul
Quiescere faciamus oēs dies
festos dei a tra. Signa nr̄a
nō vidim⁹ iam non ē ꝓpha
et nos nō cognoscet amplⁱ.
Usquequo deus ꝓperabit

Ut qđ deus repulisti i finez: irat⁹ ē furor tuus
sup oues pascue tue. Dē
mor esto congregationis tue
quā possedisti ab initio.
Redemisti virgaz hereditatis tue: mons syō i quo habitasti in eo. Leua manus
tuas in superbias eoruz i finē
quāta malignatus ē inimic⁹
in sancto: Et gloriati sunt
qui oderūt te: in medio solēnitatis tue. Posuerunt signa sua signa et nō cognouerunt: sicut i exitu sup sūmum

i.quãdiu. h Improperabit inimic⁹. improperabãt eñi chaldei iudeis captiuatis qz de⁹ eoꝝ non esset verus deus:qz eos nõ saluauerat:ꝛ qz istud in iniuriã nomis dei resultabat:subdit: i Irritat aduersari⁹ nomẽ tu um in finem.i.nimis diu:iõ ſbditur: k Ut qd auer tis manũ tuã ꝛc] supple extrahere. l De medio si nu tuo in finez.i. tam diu. Et loqt̃ de deo ad moduz hominis:q̃ q̃diu differt pcutere dẽ manũ suam in si nu tenere. Et q̃ ista dilatio nõ ꝓ cedat ex impoten tia oñdit dicens: m Deus autez rex noster ante se cula.qõ põt expo ni dupliciť. Uno⁹ sic: Rex nr̃ qui est deus añ secula .i. ab eterno:non tñ rex ab eterno: ꝺa nomen regis⁹ con notat respectũ ad creaturã subditã. Alio modo ut per secula intelligant reuolutiones multoꝝ iubileoꝝ.seculum enim cõiter ac cipitur in sacra scriptura,ꝓ reuolutione.l.annoꝝum.ab exitu enim de egypto vsqꝫ ad fundationẽ templi per sa lomonẽ fluxerũt anni quadringenti octoginta: ꝛ inde septem anni vsqꝫ ad consummationẽ eius:ut habeť.iij. Reg.vj. Et inde vsqꝫ ad destructionez eius ꝓ nabuch donoſoꝝ quadringẽti.x.ſm doctoꝝes hebꝛeoꝝ :ꝛ sic pz q̃ multi iubilei fluxerunt ab exitu de egypto ꝛ ingressu terre,ꝓmissionis vsqꝫ ad tempus asaph: qui erat contẽ poraneus ipsi dauid:ꝛ multo plures vsqꝫ ad tẽpus ca ptiuitatis babylonice ꝓ quo loquebat in hoc psalmo dicens: Ante secula operat⁹ est salutem. Et ſm istam ex positionem secundam li ante secula:non notat eternita tem diuinitatis:sed tempus qõ fluxit a salute filioꝝum israel de egypto per ingressum terre promissionis vsqꝫ ad horam in qua asaph fecit hunc psalmum: vel vsqꝫ ad captiuitatem babylonis.ꝓ cuius relaxatione ora bat n Operatus est salutem i medio terre.adducen do filios israel in signis ꝛ prodigijs in hierusalem ꝛ ꝓ missionis terram:que est in medio climate terre habita bilis. o Tu confirmasti in virtute tua mare. quia i transitu maris rubꝛi aque erant filijs israel ꝓ muro a dextris ꝛ sinistris: ut habetur Exodi .xiiij . p Con tribulasti capita draconum in aquis.quia aque reuerſe sunt super egyptios:ut ibidem habetur:qui quidaz egy ptij nomine draconum designantur :quia regnum egy pti draco nominatur: Ezech.xxix. Draco magne qui ex cubas in medio fluminum ꝛc. q Tu confregisti ca pita draconis.principales egypti submergendo. r Dedisti eum escam populis ethiopum .i. auibus coꝛuini generis:qui pascuntur cadaueribus. mare enim rubꝛum ꝓiecit egyptios moꝛtuos in mari ad littus de serti:ut habetur Exo.xiiij.ꝛ sic fuerunt in escam auib⁹ coꝛuini generis:que vocantur hic ethiopes:primo ꝓ pter similitudinem nigredinis: secundo quia in aliqua parte ethiopie homines comedunt draconesꝛ serpen tes:ꝛ egyptij vocantur hic nomine draconũ. s Tu

inimicus:irritat aduersarius nomẽ tuũ in finẽ: Ut quid auertis manũ tuã ꝛ dextraz tuã] ō medio sinu tuo i finẽ Deus aũt rex noster añ se cula:operatus ē salutẽ in me dio terre. Tu confirmasti in vtute tua mare:cõtribu lasti capita draconũ in aqs Tu ꝓfregisti capita draco nis:dedisti eũ escã populis ethiopũ. Tu dirupisti fon tes ꝛ torrentes:] tu siccasti fluuios ethã. Tuus ē dies ꝛ tua est nox:tu fabꝛicatus

dirupisti fontes ꝛc.] qz eduxit aquã de petra in deserto. in tanta abũdantia q̃ ppls bibit ꝛ iumẽta:ut habeť Numeri xx. t Tu siccasti fluuios ethan. in trãslatiõe hiero. hẽť Flumia fortia ethan.ethan eni vno mõ ē nomẽ ꝓpriũ cui⁹ dam deserti:ut hĩ Numeri.xxxiij. Alio mõ ē nomen appel latiuũ ꝛ significat fortitudinẽ:ꝛ sic transtu lit hiero.h.Dicit aũt rab.sa. q̃ per fluuios ethan seu fortitudis intelligit fluui⁹ iorda nis qui fuit siccatus diuia vtute in trãsitu filioꝝ isrl̃: Josue. iij. Et accipiť plurale ꝓ singulari: cũ dr̃ fluui os.i.fluuiũ: sic Exo . xxxij. isti sunt dij tui isrl̃:ꝛ tñ non erat nisi vn⁹ vitul⁹ ꝓflatilis. v Tuus est dies ꝛ tua ē nox.qz tibi obe diunt sicut creatori. x Tu fabꝛicatus es ꝛc.] ꝓ que itelligiť creatõ coꝛpoꝝ celesti um. y Tu fecisti oēs ĩminos ire. ꝓ qõ intelligiť creatio inferioꝝ coꝛpoꝝ:ꝛ ꝓ hoc itelligiť vlteri⁹ cre atio medioꝝ. z Estatẽ ꝛ ver tu plasmasti ea.q̃si diceret tu es factor oĩum tempoꝝ. Qia autez ista iduxit ppha ad oñendũ magnitudinẽ diuine ptatis q̃ poterat liberare ppl̃z suũ ꝛ vindictã accipẽ de blasphemijs:iõ cõcludit dicens: Memor esto.ꝛ quid sit illud oñdit.d. a Inimic⁹ improperauit dño.qz improperãdo captiuis iudeis q̃ de⁹ eos nõ po terat saluare:improperabãt ipsi deo. b Et ppls insipiens i.babylonic⁹ q̃ dr̃ insipiẽs:eo q̃ nõ hẽbat veram cognitiõem de deo in q̃ solo ē vera sapiẽtia. c Incitauit nomen tuũ.i. ex blasphemijs nomini tuo irrogatis meruit q̃ excitet iusti cia tua ad faciẽdũ vindictã de ipsis. d Ne tradas. Hic vltio allegat ppha ppli isrl̃ miseriã q̃ i babylonia frequent̃ dabat moꝛti sine cã:sic pz i trib⁹ pueris i ignem ꝓiectis eo q̃ nolebãt adoꝛare statuã aureã:Dañ.iij. Et Daniel fuit ꝓie ctus i lacũ leonũ eo q̃ oꝛabat deũ:Dañ.vj. ꝓpter qõ dicit asaph: d Ne tradas bestijs.i.leonib⁹ sic daniel: qz nõ ē tãta iusticia i alijs sicut i daniele:q̃ mererent saluari.vel aliť d Ne tradas bestijs.i.babylonijs bestialiť viuẽtib⁹ ꝛ cru deliť:lz eni extũc eẽnt traditi babylonijs q̃tũ ad captiuita tem:nõ tñ q̃tũ ad moꝛtẽ iferendã nisi ꝓ regis sententiam. e Animas.i. hoies:denominãs totũ a pte digniori:sicut Exo.j. Oēs aie q̃ egresse sũt de femoꝛe iacob. f Cõfiten tes tibi.ꝓfessione fidei ꝛ laudis. g Respice in testamẽtũ tuũ.q̃ promisisti filios isrl̃ liberare de captiuitate qñ ꝓ pniaz ꝙuerterẽť ad te:Deut.xxx. Si ad cardines celi fuer⁹ dissipat⁹ ide te retrahet dñs de⁹ tu⁹ ꝛc. Illegat ẽt babylonioꝝ pecca tũ dicẽs: h Quia repleti sũt domib⁹ iniquitatũ.i. iniquitatib⁹ i q̃b⁹ pseuerãt tãq̃ habitãtes i domib⁹. i Qui obscura ti sũt ire.i.a irenis desiderijs q̃ obscurãt lumẽ rõnis. k Ne auertat.a tua mia. l Humil fcũs ꝓfusus i. ppls isrl̃ ꝓ captiuitatẽ humiliat⁹ ꝛ ꝓfus⁹. m Paup ꝛ iops.i.ppls isrl̃ ꝓ captiuitatẽ depaupat⁹ ꝛ iops fcũs. n Laudabunt nomẽ tuũ.i reditu de babylõe in hierl̃m:qõ ꝛ fcm̃ fuit qñ Zorobabel ꝛ alij cũ eo redeũtes edificauerť altare dei ut of ferrẽt i eo holocaustomata:ꝛ fecerť festũ tabernaculoꝝ:ut hr̃.j. Esr.iij. o Exurge de⁹. ad liberãdo ppl̃z tuũ. p Judi ca ꝛc.]ulcisẽdo penã ꝓ iurijs irrogat] ꝛ tua maiestatẽ iõ ſbdit

a Memor esto improperior ꝛc. ꝛ ps lra ex ꝓdictis.
b Ne obliuiscaris voces inimicor tuor. i. babyloniorũ te blasphemãtiũ: ꝛ ꝓpt hoc dicũt inimici dei: ꝛ qz erãt ido latre pessimi. c Supbia eor q te oderũt ascẽdit semp. intãtũ eni ascẽdit supbia regis babylonis qõ faciebat se adorari tãq deũ i aurea statua quam erexit: Dañ. iij. ꝓut ibidem fuit expositũ. Moraliť põt exponi ps. iste: ut sit oro ecclesie ꝓ ppło catholico q aliqñ p demones detinet i captiuitate peccati. ad cuius liberationem allegat ꝓmo ecclesia dei amicitiã: qua pplm catholicũ recepit p gram baptismalẽ: secũdo demonũ malicia obstinatã: ttio dei potẽtiam ad peccatoꝝ iustificationẽ: quarto ppli miseriã q̃diu detinet in captiuitate peccati qõ p babylonẽ significat: quia babylon ꝓfusio interpretat: et ad hoc lra põt de facili cõsideratis predictis applicari.

> memor esto improperior tuor q ab insipiẽte sunt tota die. Nẽ obliuiscaris voces inimicor tuor: supbia eor q te oderũt ascẽdit sp.

In psal. lxxiij. Ut quid deus. vbi dr in postil. ꝓpt quod saluo meliori iudicio.

Additio.

a Psalmus iste nõ videt rõnabiliť exponẽdus de babylonica captiuitate. nã eni ꝓmus vsus q est quasi thema totius ps. hoc nõ tolerat. manifestũ est eni q captiuitas babylonica ꝓcessit ex cuidẽtissima iusticia diuia cui oes ꝓphe de illa captiuitate loquẽtes attribuũt illã captiuitatẽ ut pz. iiij. Re. xvij. vbi per extẽsuz recitant maxima scelera decẽ tribuũ isrl: ꝓpter q̃ ex dei iusticia fuit ablat' a ꝓspectu dei: ꝛ ibidẽ habet q etiã ipe iudas ãbulauit in erroribus isrl donec ꝓuideret eos de' a facie sua. siliter. ij. paralip. vlt. de iuda dicit q̃plurimas abominationes ꝛ cõcludit donec ascẽdẽt furor dñi in iuda: ꝛ nõ eẽt vlla eor curatio. Et mlta ad hoc ptinẽtia hiere. xliij. ca. ꝛ in multis alijs locis. vñ nõ videt ꝓueniẽter dcm q psalmista q̃si ꝓquerẽs vel saltẽ admirãs dixisset: Ut q̃d de' repulisti in finẽ irat' est furor tuus ꝛc. cuz cã huius repulsionis erat mãifestissima ꝛ iustissima: ut dcm est. Vñ Daniel iã existẽs q̃si in fine seu ũmino illius captiuitatis. s. lxx. annoꝝ cũ orasset p liberatõe ppli ꝛ reedificatione templi: nõ allegat nisi miserationes diuias: ut pz Dañ. ix. ca. vbi inẽ multa ad hoc ptinẽtia dic: Tibi dñe iusticia: nobis aũt ꝓfusio faciei ꝛ omni isrl ꝛc. Siliter ꝛ çach. ꝓmo de hac mã angel' ad deũ loq̃t sic: Usquequo nõ miserebaris hierlm ꝛc. Nõ eni isti ꝓphe ꝓquerẽtes seu admirãtes p tali liberatione orabãt: cũ in hoc nõ habuissent locũ sed solũ misericordiã hũiliť petẽtes: ꝛ idẽ pz de oib' ꝓphis de hac mã loquentib'. Et hec est rõ q̃re ra. sa. ꝛ alij expositores hebreoꝝ ñ exposuerũt hũc ps. de illa captiuitate: licet multa in eo cõtẽta possent de illa captiuitate exponi. Vñ maior semp reuerẽtia salua ps. iste videt loq̃ ꝓncipaliť de afflictiõe fideliũ xpi p tyrãnidẽ romanoꝝ a tpe passionis christi vsqz ad tps cõstantini cesaris: sb quo stat' eccle fuit in trãq̃llitate: ꝓut i historiis ecclasticis largi' cõtinet. vñ ps. ꝓuidẽs tam crebras ꝛ acerbas cõtinuas atqz diuturnas ꝓsecutiones ꝺ fideles christi p illo tpe insurgẽ: fecit hunc ps. circa qõ q̃tuordecim facit. Nã ꝓmo q̃si ꝓquerẽs vel saltẽ admirãs de diuia iusticia in quãtũ oues pascue christi sic tradebat seu tradi ꝓmittebat in manib' infideliũ ꝛ spealiť romanoꝝ alloq̃t deo dicẽs: Ut q̃d de' repulisti nos i finẽ. i. totaliter seu ꝓpetuo nos repulis a tua ꝓtectõne: in q̃ repulsione de' oñdebat seq̃si iratus super oues pascue tue: iõ seq̃t: Irat' ẽ furor tu' super oues pascue tue. vñ q̃uis tribulatões ille seu ꝓsecutões in bonũ spũale fideliũ cedebãt: tñ fm hũanã apparẽtiã videbant fideles a deo repelli ꝛ ꝺ eos furor dei icẽdi: qõ ẽ magna admiratione dignũ: cũ fideles in ꝓmitiua eccla erãt valde deuoti ꝛ in amore dei feruẽtes: ut ꝓz ex eoꝝ gestis ꝛ ex eoꝝ vita vñ ꝓprie poterãt dici oues pascue christi. Nõ sic de his q̃ i babylonica captiuitate existebãt: q̃ ꝓ maiori pte idolatrabãt: ut ꝓz ꝓ magistrũ historiarũ dicentẽ: q oẽs ibidem existẽtes ꝓter socios daniel adorauerant statuã nabuch. ꝛ idẽ tenẽt hebreoꝝ doctores. vñ lz inẽ eos essent paucissimi iusti: nõ ꝓpt hoc totus ppls potuit dici oues pascue christi: qz qõ modicũ ẽ ꝓ nihilo reputat ꝓz phm Cõsequẽter secũdo allegat rõnẽ q̃ ad deũ ptinẽ vĩ ptegẽ seu liberare oues suas ꝓdictas ab huiusmõi ꝓsecutoribus: ꝛ hoc ex memoria patrũ antiq̃rũ q̃b' fideles christi in fide sucecdũt. d. Memor esto ꝯgregationis tue quaz possedisti ab initio hoc ẽ dicẽ a tpe antiquo quo fuit segregat' ppls dei a ceteris natõib' ad cultũ diuinũ: ꝛ sic ab eo possessus. cõiter fuerũt a deo ꝓtecti ꝛ liberati ab afflictõib' aduersarioꝝ p signa ꝛ ꝓdigia: ꝓserti in tpib' i q̃b' leges diuinas obseruabãt: ut ꝓz ex decursu veteris testamẽti ꝓ magna ꝑte: qõ breuiť epilogans dicit: Rede misti virgã hẽditatis tue. i. p virgã moysaicã ꝓ quã fuerunt multa ꝓdigia fcã: redemisti hẽditatẽ tuã a captiuitate egyptiaca. ꝛ seq̃t: Et mons syon in q̃ habitasti in eo vbi ꝓtermissis q̃plurimis medijs de directione ꝓ desertũ ꝛ acq̃sitõe ire: facit mẽtionẽ de vltia q̃ete quã habuerũt qñ templũ dei fuit circa montẽ syon edificatũ: in q̃ dicit de' habitare: ut hr. iij. Re. viij. ca. vñ dic: Et mons syon i q̃ habitasti i eo. ex q̃b' allegat ps. q de' nõ minus debuisset ꝓtegẽ oues pascue sue. s. ppłm acq̃sitõis noue legis q̃ ꝯgregatõem antiquã patrũ. Cõsequẽter ttio petit suppressionẽ romane superbie ex duob'. Primo ex hoc q̃ templũ deo dedicatũ destruxerũt. Pro q̃ sciẽdũ q licet destructio ciuitatis ꝛ templi secũdi ꝓ romanos fuit a deo ordinata in vltionẽ occisionis christi: ut ꝓz Dañ. ix. ca. ꝛ i alijs locis romani tñ nõ tendebãt ad illũ finẽ: sz ut iudeos debellarẽt tanq̃ rebelles romano ipio qõ mãifeste ꝓz ex hoc q̃ ita tyrannice ꝛ crudeliť ꝓsecuti sũt discipulos christi sicut ꝛ iudeos. vñ sicut ꝛ nabuch. lz in destructõe tẽpli ꝓmi fuit executor diuie iusticie: ut dr hiere. xxix. ca. tñ qz ei' itẽtio hoc nõ ferebat sz potiꝰ in ꝓpria elatione ꝛ superbia: iccirco de hoc fuit culpabiľ. Et idẽ dicẽdũ de romanis in destructõe tẽpli secũdi. vñ circa hoc dicit: Leua man' tuas in superbia eoruz. i. romanoꝝ ꝛc. vsqz ibi: Polluerunt tabernaculũ nois tui. exponũt hi vsus sicut in postilla: hoc excepto q̃ ea que in postilla applicãt babylonijs circa destructõem tẽpli ꝓmi applicẽt romanis respectu tẽpli secũdi. Cõsequẽter q̃rto dicit: Dixerũt in corde suo ꝛc. in hoc vsu ps. ponit secũdã rõnẽ q̃ romani ꝓsequẽtes fideles christi tempore supradicto erãt digni punitione diuina eo. s. q̃ ꝓpria intentio eorum erat amouere gloriam nominis dei de terra: in qua pessima intentione omnes fere conueniebant. vnde cum dicit: Dixerunt in corde suo. denotat q̃ hoc erat ex ꝓpria intentione eorum. Intentio enim communiter dicitur esse in corde. In hoc etiam q̃ dicit Cognatio eorũ simul. denotat q̃ omnes senatores vel imperatores ꝛ alij eorum presidentes erant vnius intentionis in hac persecutione: ꝛ que sit illa intentio declarat dicens: Quiescere faciamus dies festos dei a terra. Circa quod sciendum q̃ fideles christi in ꝓmitiua ecclesia vsqz ad tpus cõstantini predictum nõdum ꝓmittebantur hic eccias seu tẽpla sacra ad cultũ diuinũ publice dedicata: sicut in antiq̃ testamento erat templum hierosolymitanum dedicatum ad hoc q̃ cultus diuin' apud fideles consistebat totaliter in mentis tranquilli tate ꝛ deuotione: que sunt ꝓpria festa in quibus

deus ſm Aug. colit: qđ intendebāt romani a fidelibus chriſti amouere: ⁊ hoc ē qđ dicit: Quieſcē faciam⁹ oēs dies feſtos dei a terra: ſic ꝙ gloria nominis dei ceſſaret in terra. Cōſequēter ḋnto pſal. in pſona fideliū ſic tribulatoꝝ dicit: Signa nr̄a non vidim⁹. licet enī in ꝓmitua eccl̄a tpe p̄dicto multa ſigna ⁊ miracula fiebāt a deo p apl̄os ⁊ alios diſcipulos chriſti ad fidei ꝓfirmatōem: iuxta illud Mar. xvj. Dño coopante ⁊ ſermonē ꝓfirmante ſequētib⁹ ſignis. nō tñ p illa ſigna tollebat vniuerſalis pſecutio chriſtianoꝝ: ſicut in antiq̄ tēpore p ſigna fcā p moyſen fuit ppl̄s totalit̄ a captiuitate redempt⁹: ſed ſemper remanebat crudelitas pſecutiōis: vñ notanter dic̄: Signa nr̄a nō vidim⁹. nō enī dicit: ſigna nō videm⁹: quia multa ſigna ⁊ miracula occurrebā. ſed dicit: ſigna nr̄a ſ. ſigna q̄ ꝓgregatio dei ab initio a deo poſſeſſa: de qua in ꝓncipio pſ. locut⁹ fuerat: per q̄ ppl̄s dei totalit̄ liberaret ab afflictōe. talia ſigna nō vidim⁹ in toto iſto tpe: ⁊ idē itelligit cū dicit: Jā nō eſt ꝓpha ⁊ nos nō cognoſcet ampli⁹. ſ. ꝓpha talis: q̄ totū pplm liberet ab huiuſmōi pſecutōe. Cōſequēter ſexto repetit admirationē ſeu q̄relam ſuā in ꝓncipio pſ. ꝓpoſitā addēs vel explicās q̄relā de diuturnitate huiuſmōi pſecutōis: ⁊ hoc cū dicit: Uſqueq̄ de⁹ improperabit inimic⁹. ſimilr ⁊ declarās ꝙ h⁹ videbat redundare in dedec⁹ diuini nomis: ⁊ hoc cum dicit: Irritat aduerſari⁹ nomē tuū in finem. ſimilr dicit Ut qđ auertis manū tuā ⁊c̄. exponatur ſicut in poſtilla Cōſequēter ſeptio allegat rōnem q̄re huic generatōi noue. ſ. fideliū chriſti: de qua loq̄t: debēt poti⁹ ſuccurri per diuinā potētiā ⁊ miſericordiā: ⁊ hoc cū dicit: De⁹ autē nr̄ rex añ ſecula ⁊c̄. q. d. licet idē de⁹ ⁊ rex ſit modernoꝝ ⁊ antiquoꝝ eiuſdē virtutis ⁊ potētie tñ opatus eſt ſalutem in medio ṫre: q̄ſi dicēt tēporib⁹ nr̄is opatus eſt ſalutem incarnatōe ⁊ paſſionē in medio ṫre. i. in hieruſalē que dicit ē in medio ṫre habitabilis. vñ ab⁹ hebreis dr̄ vmbilicus mūdi: ⁊ iō poti⁹ debuiſſet ſuccurrē ſuis fidelibus q̄ añ p̄ſertim cū eis ꝓmiſiſſet: Ego aūt vobiſcum ſū vſq; ad cōſummatōē ſeculi: Matth. vl. Que ꝓmiſſio nō fuit fcā antiquis ſic abſolute niſi ſb̄ ꝓditione Cōſequēter octauo allegat ſigna ⁊ ꝓdigia q̄ fuerūt facta p̄ibus tā in redemptōe egyptiaca q̄ in deductione p deſertū: ut oñdat ꝙ diuina potētia excedit ptātem omniuꝝ corpoꝝ in regione actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ exiſtētiū: ⁊ a fortiori ptātem tyrānoꝝ excedit: ut ex hoc ꝓcludat ꝙ deus poſſet eos faciliter ſuppr̄imē: ⁊ hoc cū dicit: Tu ꝓfirmaſti in vtute tua mare ⁊c̄. vſq; ibi: Tuus ē dies ⁊c̄. Et exponātur illi vſus ſicut in poſtilla. Cōſequēter nono oñdit ꝙ diuina potētia nō ſolum ſe extendit ad tranſmutationem horū inferioꝝ: ſed etiam ad creationē celeſtium ⁊ terreſtriū corporum: que quidē creatio eſt in infinituꝫ maioris potētie q̄ tranſmutatio: ut eſt manifeſtū: ⁊ circa hoc dicit: Tuus eſt dies ⁊ tua eſt nox. vſq; ibi Memor eſto. exponāt ſicut in poſtilla. Cōſequēter decimo petit liberationē populi fidelium ex hoc ꝙ eoꝝ afflictio redūdabat in improperiuꝫ diuinū: ſicut etiā iam ſupra dixerat: ⁊ hoc cum dicit: Memor eſto hui⁹: inimic⁹ improperabit dño ⁊ popul⁹ inſipiēs ⁊c̄. exponātur ſicut i poſtilla. Cōſequēter vndecimo petit liberationē populi fideliū a romanis ⁊ eorū ſequacibus ex hoc ꝙ illi. ſ. ad uerſarij erāt brutales eo ꝙ carebāt cognitione diuina: ⁊ fideles erāt confitētes deo confeſſione vere fidei ⁊ laudis: ⁊ hoc cū dicit: Ne tradas beſtijs. i. romanis q̄ licet ut hoies viuerēt: beſtie tñ debēt dici i cōpatione fideliū vñ ⁊ Danielis. vij. monarchia romanoꝝ in beſtia q̄rta deſignat. homines aūt cōſueuerūt in ſcriptura dici anime put in poſtilla allegat. Et notāt dicit: Animas pauperum tuoꝝ. qr veri fideles chriſti, ꝓprie dici debēt pauperes ſpū: Matth. v. cā. p̄eſertim ꝓ tpe illo de quo pſ. hic loquit: quo tpe pñt noiari pauperes ſimpliciter: eo ꝙ nihil appropriabāt ſibi ſed viuebāt in cōi Act. ij. cap. Conſequēter xij. petit liberationē ex pmiſſione diuia in nouo teſtamēto ſ. de aſſiſtētia circa fideles vſq; ad cōſummationē ſeculi: ꝓ ut eſt allegatū: vñ dicit: Reſpice in teſtamētū tuū. ſ. nouum qđ eſt ꝓpe tuū: qr ꝓfirmatū i tuo ſanguīe: iuxta illō Zacha. ix. Tu aūt in ſanguīe teſtamenti tui emiſiſti vinctos tuos ⁊c̄. qđ ppl̄s exiſtēs in captiuitate babylonica nō recte potuiſſet dicē. ſ. reſpice in teſtamentū tuū. qr illa captiuitas fuit ordinata in vltionē teſtamēti dei: qr irritū fecerāt Diere. xj. ca. Et ut oñdat q̄tū neceſſaria eēt diuia puidentia ad cuſtodiā hui⁹ teſtamēti ſb̄iūgit: Quia repleti ſūt q̄ obſcurati ſūt terre domib⁹ iniq̄tatū. hoc eſt dicē: qr illi q̄ ſunt obſcurati carētes. ſ. lumīe gr̄e ⁊ fidei ⁊ ṫrenis adherētes. ſ. romani repleti ſūt domib⁹ iniq̄tatū. ſ. qr oīa quecūq; bñt ordināt in exercēdā iniq̄tatē ſuā ꝺ diuulgationē diuini nominis: ⁊ ſic diuina puidētia erat valde neceſſaria. Cōſequenter. xij. petit huiuſmōi liberationē ex pietate chriſti: q̄ maxīe in pauperib⁹ ⁊ hūilib⁹ relucet: ut in pſ. Animas pauper̄ ſaluas faciet. ⁊ hoc cū dicit: Ne auertat hūilis ſcūs confuſus. in illo eni ſtatu eccl̄e. ſ. ꝓmitie de q̄ hic tractat: in ppl̄o fideliū maxime vigebat hūilitas ⁊ pauptas: ut pz in eoꝝ geſtis: q̄ etiā expectabāt ⁊ petebāt laudare nomē dñi glorioſe ⁊ publice: ſicut fuit tpe Cōſtātini: q̄ eccl̄as fecit edificari p orbē ad laudem diuini nominis: ⁊ iō dicit: Paup ⁊ inops laudabunt nomē tuū. Cōſequēter. xiij. petit ut ſupra allegās ꝙ iſta cā erat dei poti⁹ ꝙ ſua: vñ dicit Exurge de⁹ ⁊ iudica cam tuaꝫ hoc eſt dicē nō peto vindictā ſeu vltionē ſanguis ſeruorum tuoꝝ: ſicut antiq̄ petebāt: ut in pſ. Innoteſcat i gētib⁹ vltio ſanguis ſeruoꝝ tuoꝝ. ſed peto ut iudices cāz tuā. ſ. blaſphemiā tui nominis: vñ dicit Memor eſto improperioꝝ tuorum ⁊ ne obliuiſcaris voces inimicoꝝ tuoꝝ ⁊c̄. inimici. n. i. romani nō credebāt ꝙ martyria ſanctoꝝ cederent in magnam eoꝝ gloriā: ſed ſolū cōcludebāt ex hoc impotētiā dei ⁊ hoc publice aſſerebāt: vñ ſeq̄tur: Ne obliuiſcaris voces inimicoꝝ tuoꝝ. ex q̄bus vlteri⁹ ſeq̄bat ꝙ aduerſarij nedū nō corrigerētur: ſz ꝙ eoꝝ peccata que p̄cipue fundabant in ſuperbia quotidie augerētur. vñ ſupbia eoꝝ aſcēdit ſemp intātū eni creuerat romanoꝝ ſupbia: ut q̄dā eoꝝ faciebant ſe adorare ut deos: ut pz de Hadriano q̄ poſuit ſtatuā ſuā in tēplo ut ibi adoraret vbi de⁹ ꝓſueuerat adorari: in q̄ grauius videt peccare q̄ nabucho. q̄ ſeipſuz fecit in ſtatua adorari: ⁊ hoc ꝓpr̄ circūſtātiā loci. Ex q̄bus oīligēter ꝓſideranti patet ꝙ pſ. nō petit in hoc pſalmo exp̄ſſe vindictā de aduerſarijs: ſed poti⁹ eoꝝ correctionē p ſuppꝑſſionē eoꝝ ſuperbie Uñ cū incepit cōtra eos orare dixit: Leua man⁹ tuas in ſupbiam eoꝝ. nō in pſonis eoꝝ ſed in vicia. Similit̄ in fine h⁹ inuit dicēs: Supbia eoꝝ q̄ te oderūt. ⁊ eſt ꝓpri⁹ mod⁹ ſanctoꝝ noui teſtamēti: q̄ nō mortē peccatoꝝ: ſed eoꝝ correctionem deſiderāt. ſed fideles antiq̄ teſtamēti exp̄ſſe petebant vltionē ⁊ vindictā corporalē ꝺ babylonios: ut pz. j. in pſ. Sup flumīa babylonis. vbi hī filia babylonis miſera: beatus q̄ retribuet tibi. qđ ad lr̄az itelligit de deſtructōe regis babylonis p pſas: qđ fuit i penā deſtructiōis hierl̄m: ⁊ ē p ꝓpr̄i⁹ mod⁹ atiq̄ qb⁹ a deo p̄cipiebat iterfic̄ corpaliter oēs chananeos ⁊ amalechitas ⁊ huiuſmōi: ut in. j. Reg. xv. ca. qđ nō ptinet ad pfectionē ſtat⁹ ſanctoꝝ no. teſtamēti Et ex hoc ſatis pz ꝙ mā hui⁹ pſ. itelligēda ē ut ſupra. Replica

In pſalmo ut qđ de⁹. Cū poſtil. ini ceteras expoſitiones eā q̄ de captiuitate babylonica elegiſſet ⁊ optie applicaſſet burgē. ex debili cā dic̄ eā irrōnabilez. Nā ut dic̄ ꝓpr̄ dicūt illam captiuitatem eſſe ex iuſtiſſima ⁊ manifeſtiſſima cauſa: ⁊ allegat ad hoc multa loca prophetarum: ideo pſalmiſta non potuit rationabiliter conqueri dicens: Ut quid deus. Ad hoc reſpondeo

primo q̄ pphis allegatis p burgē. cōstetit cā il'i' captiuitat' q2 fuerūt cōtpanei illoz paruoz regū: ꝓpter quos captiui tas fuit iflicta: palpauerūt ꝛ captiuitatē ex ea cā ꝓdixerunt Dauid aūt vel asaph solū in spū ꝓuiderūt captiuitatē non cām: quis scirēt cā nō futurā sine cā: cām tñ in specie fortas se nō viderunt. Stat eni mētez ꝓphete tangi de vno ꝛ ñ de alio iō dixit heliçeus .iiij. Reg. iiij. Et dominus celauit hoc a me ꝛc. Rñdeo scdo q̄ dato q̄ viderit ꝛ cāz ꝛ effectum in spū: nō sequitur: igit nō poterant rationabilit ozare p liberatione allegādo ad id familiaritatem ꝛ amicitiā dei ad populū illū añ h'modi peccata habitā: put exponit postilla. Nec oz dici q̄ illa oīo hz formā q̄rimonie: sed potiꝰ admiratōis ꝛ desideriꝰ. Et in ea forma dixit angel' ça charie ꝑmo: Dñe de' exercituū vsquequo tu nō misereberi hierusalē ꝛ vrbiū iuda quib' irat' es. et apoca. vj. Similis forma ē: nō q̄rimonie sanctoz sed desideriꝰ ꝟz ordinez iusticie cōplendi ꝑm glosā: q2 dī ibi Usquequo dñe nō vindicas

Victori nō dispdas ꝑs. cantici asaph. LXXIIII.

Confitebimur tibi de' confitebimur: et inuocabim' nomē tuū. Narrabim' mirabilia tua: cū accepero tps: ego iusticias iudicabo. Liquefacta est tra: et oēs q̄ habitant in ea ego cōfirmaui colūnas eī' Dixi iniquis nolite inique agē: et delinquētib' nolite exaltare cornu. Nolite extollē i altū cornu vm: Inō lite loq aduersus deū iniq tatē. Quia neq ab oriēte neq ab occidēte neq a ō sertis mōtib': quoniā deus iudex ē. Hūc humiliat et hūc exaltat: quia calix i manu dñi vini meri plen' mixto. Et iclinauit ex hoc in hoc verūtn fex eī' nō ē exinanita bibent oēs peccatores tre

Onfitebimur tibi de'. Huic ꝑs. Psal. LXXIIII. ꝑmittit talis titul' in hebreo: Ad victoriā non disperdas ꝑs. asaph cantici. Et in trāslatione hieronymi: Victori nō disperdas ꝑs. asaph cantici. ꝛ est eadē sententia vtrobiq̄ q̄ talis est: Iste est psalm' cantici asaph ne dispdas. i. vt nō p captiuitatē dispdas ppl'z isrl': sicut fecisti in captiuitate babylonica. Sicut eni psalm' ꝓcedēs est ozo asaph p liberatōe ppli a dicta captiuitate: ut dcm ē: ita iste psalm' est descriptio ppli reuersi in terrā natiuitatis sue sb cyro rege. Q2 aūt ꝑmittit ad victoriā vel victori ꝑm trāslationē hieronymi designat conatū leuitaz in decantatione hui' psalmi: ut frequēter supza dcm est. Scdm igit hūc sensum psalm' iste diuidit i tres ptes: q2 ꝑmo describit reuersio rū cōditio: secūdo aduersarioz punitio: ibi Dixi iniqs. ꝫ p ambob' gratz actio: ibi Ego aūt. Circa ꝑmū dicit in psona ppli de captiuitate babylonica reuersi: a Cōfitebimur tibi de'. q̄ iuste nos captiuasti p peccatis nr̄is. b Cōfitebimur. q̄ misericorditer nos reuocasti. c Et inuocabim' nomē tuū. ista duo cōfitēdo: vñ dī neemie. ix. de reuersis a captiuitate babylonica: Quar i die ꝛ quater in nocte cōfitebant: ꝛ orabāt in cōfessione ꝛ adoratōe: de nocte cōfitentes dei iusticiā: ꝛ de die eī' misericordiā. scdm illud psalmi. xlj. In die mādauit domin' misericordiā suā: ꝛ nocte canticuz ei'. d Narrabim' mirabilia tua. hoc dī in psona ppli q̄ narrabat mirabilia dei: qb' de' patres eoz liberauerat de egyptiaca captiuitate: ꝛ ipsos de captiuitate babylonica. e Cū accepo tps ego iusticias iudicabo. Ra. sa. cōiungit hāc lram cū ꝓcedēte dicēs q̄ ē vbū ppli isrl': ꝛ est sensus: Cū accepero tps. s. festiuū. Ego iusticias iudicabo. i. laudes tuas narrabo: nō sicut gētiles q̄ i vanitatib' ꝛ idolaticis expē dūt festos dies. Sed q2 iudicare nō inuenit dcm in sacra scriptura ꝑ narratione laudis: iō aliter dī a doctoribꝰ nr̄is. s. q̄ ꝓpha mutat ꝓsonā ꝛ loqt in psona dei dicētis: e Cuz accepo tps. i. cū venerit tps dispositū scdm ordinē sapiētie mee: qō expectat in oib' opibus diuinis. f Ego iusticias iudicabo. i. sīnias iusticie ponā in effectu: iustos de afflictionib' liberādo ꝛ ipios puniēdo. g Liquefcā ē terra. s. isrl. h Et oēs q̄ habitāt in ea. q2 sicut virtute ignis metalla resoluunt ꝛ liquescūt: sic terra iudee ꝛ habitātes i ea ꝛ eoz edificia ꝑ incēdiū a chaldeis fuerūt destructa. i Ego cōfirmaui colūnas eī'. in reuersione de captiuitate: ꝛ vocant hic colūne terre isrl' ꝟozobabel iesus filius ioſedech esdras nemias aggeꝰ ꝛ zacharias ꝓphete: ꝛ ceteri q̄ confirmauerūt ozda ppli ad reedificationē tēpli ꝛ ciuitatis. k Dixi. hic cō sequēter describit aduersantiū punitio: q2 babylonij q̄ filios isrl' captiuauerāt ꝑ persas ꝛ medos fuerunt debellati ꝛ destructi: ut hī Dañ. v. ꝛ quantū ad hoc dicit in psona dei k Dixi. cui' oi cere est facere: scdm illud ꝑs. xxxij. Dixit ꝛ fcā sunt. l Iniquis. i. babylonijs. m Nolite inique agere. q2 abstulit eis ptātē exercēdi vltra suā neqtiā. n Et delinquētibus nolite exaltare cornu. i. ptātē regiā: quia ad medos ꝛ psas trāstulit eā: Dañ. v. o Nolite extollere in altū ꝛc.] repetio est eiusdē ad maiorē ꝓfirmationē. p Nolite loq aduersus ꝛc.] in hoc tāgitur cā deiectōis potētie babylonis: q2 ꝫ deū blasphemias loq bant: ut dcm est psalmo ꝓcedenti. q Quia neq ab oriēte ꝛc. i. ex nulla pte poteris diuinū iudiciū effugere iō sb̄ditur: r Quoniā deus iudex est. qui est ꝓsens vbiq̄ ꝑ essentiam potentiā ꝛ ꝓsentiā: scdm q̄ dicit in fra psalmo. cxxxviij. Si ascēdero in celum tu illuc es: si descendero ad infernū ades ꝛc. s Hūc humiliat. cū ejciēs a sua ptāte. t Et hūc exaltat. a statu humili ꝛ paupere: ꝛ hoc facit de q̄libet ꝑ sua volūtate: ꝛ hoc ꝓz in rege babylonis quē deiecit ꝑ cyrū quē a statu misera bili ad monarchiā pduxit. Quādo eni fuit nat' de filia regis astriagis fuit in nemore expositꝰ feris ꝛ auib' devorand': sed diuina virtute fuit saluat': ꝛ postea ad monarchiā exaltat': put plenꝰ dī in scholastica hīstoria' super dañ. Et causa efficiens dicte deiectionis superborum a sublimitate subditur: cum dicitur: v Quia calix in manu domini. per calicem in scriptura intelligitur pena a deo inflicta vel infligenda: vnde habetur supza psalmo .x. Pluit super peccatores laqueos ignis sulphur ꝛ spiritus procellarum pars calicis eorum. x Uini meri. i. puri sine aqua: ꝛ in hebreo habetur Uini fortis. y Plenus mixto. i. in calice cum vino forti mixta ē aliqua species fortificatiua ꝛ inebriatiua: sicut solet fieri in clareto: omnia ista dicuntur ad designandum acerbitatem vltionis diuine. z Et inclinauit. s. calicem suum. a Ex hoc in hoc. ad inebriandum vnum populum post alium puniendo peccatores successiue scdm ordinem sue iusticie: sicut puniuit iudeos per babylonios: ꝛ postea babylonios per medos ꝛ persas: ꝛ postea medos ꝛ persas per grecos. ꝛ grecos per romanos. b Ueruntamen fex eius non est exinanita. i. fundus in quo feces resident calicis non est euacuatus: quia semper in deo remanet virtus ad puniendum peccatores: ideo subditur: Bibent omnes peccatores terre.

a Ego aũt. hic vltimo ponit grãꝝ actio ꝓ ppli liberatõe ꝛ aduersariorꝝ punitõe cũ dr: Ego aũt anũciabo. .s. dei vtutem ꝛ laudẽ. b In seculũ. qr psal. iste a tpe asaph vsqꝫ nunc decantat' est ad laudẽ dei: ꝛ adhuc decantabit: iõ subdit: c Cantabo deo iacob. hz. n. sit dr us omniũ ꝓ creatõem: dr tm de' iacob spãliter: eo q ppls isrl' descẽdes a iacob susceperat dei legem: nõ alĩ ppli: vñ dicit infra psal. cxlvij. Qui annũciat vbum suũ iacob: iusticias ꝛ iudicia sua isrl. Non fecit taliter omni natõi ꝛc. d Et omnia cornua. i. supbias ꝛ ptates. e Peccatorꝝ cõfringã. i. ꝓfringẽda denũcio ꝓ ptatem diuinã. vel alit põt dici q ꝑpha h mutat modũ loquẽdi: qr ꝑus dicebat in psona ꝑpe: Ego aũt anũciabo ꝛc. ꝛ ꝑnt transit siue descendit ad loquendum in psona dei. d. Oia cornua peccatorꝝ ꝓfringã. qr de' fecit de peccatorib' vindictã: ꝛ transitus talis frequenter fit in ꝑphetis: ꝛ in illis maxime q metrice scripserũt: quales fuerũt illi q psalmos fecerũt. f Et exaltabuntur cornua iusti. i. xpi: q dicit anthonomatice iust': eo q iustificat alios: sm q dicit Esa. liij. In scientia sua iustificabit ipse seruos meos multos: ꝛ iniqtates ipsorꝝ ipe portabit. In resurrectõe aũt christi exaltata fuerũt eius cornua: ꝑpt qđ dixit tũc Mat. vl. Data est mihi oĩs potestas in celo ꝛ in terra. ꝑpt quod scũs ꝯacharias nomiauit christũ cornu: Luc. j. Erexit nobis cornu salutis in domo dauid pueri sui. Christus enim descendit de dauid sm carnẽ: Ro. j. Qui fcũs est ei ex semie dauid sm carnem. Moraliť põt exponi ps iste de quolibet vere penitente q egressus de captiuitate peccati: ꝓfitetur dei iustitiã: ꝛ ei' miserico:diã ꝛ ptatem demonũ ꝓtẽnit: et deo grãs agit. In psal. lxxiiij. Cõfitebimur. vbi dicit in postilla: Cum accepero tẽp'. Additio.

Quidã expositores nr̃i intelligũt hec vba. s. Cum accepero tps ꝛc. a filio dei dcã añ carnis assumptõez: vt sit sẽsus: Cũ ego. q sũ etern'. Accepero tps. i. fuero fcs hõ tpalit: Tũc iusticiã iudicabo. iuxta illud Joh. v. ca. Oĩe iudiciũ dedit pr filio. ꝛ sic cũ dr: Liquefacta est terra ꝛc. intelligit a soliditate virtutũ: eo q oẽs fere leprosi erãt in peccato añ aduentũ christi. sz dicit: Ego ꝓfirmaui colũnas ei'. i. aplos: ꝛ correspondẽter ad istũ sensũ pñt exponi tam ꝑcedentia q̃ sequẽtia.

In eodẽ psal. vbi dr in postil. Quia neqꝫ ab oriẽte. Attẽdendũ ẽ qũo itelligãt ista vba: Additõ. Neqꝫ a desertis mõtib'. qr nõ vident correspõdẽ huic qđ ꝑmittit: nec ab oriente neqꝫ ab occidẽte potius eni debuisz dicere: Nec ab aqlone ꝛ mari: sicut ꝓsueuit scriptura loq: cũ de q̃tuor ptibus mũdi agit: vt ꝑplurimis locis. Sed ad h' ꝑpzium intellectũ sciendũ q sm astronomos ira hitabilis se extendit ab oriente i occidentẽ: sic q ꝓtinet centũ. lxxx. gradus: q ẽ medietas toti' orbis tre: ꝛ h' distãtia q̃ ẽ ab oriẽte tre vsqꝫ ad occidẽ lõgitu' tre. latitu'. n. tre hitabil: q̃ ꝓsiderat ab aqlone ad austrũ ñ ẽ tante distãtie: quia non occupat nisi. lxvj. gradus fere vnde totum residuũ tam ex parte aqlonari q̃ australi sunt deserta loca: put philosophi ꝛ astronomi de hoc loquentes tam rõnibus q̃ inuestigatõib' demonstrat. Bene igit psalmista volens quatuor partes mũdi notare nominauit partem orientalem ꝛ occidentalem sub proprijs nominibus: eo q ab oriente in occidentem se extendit hitatio humana: sz partez aqlonarẽ et australẽ nominauit desertos montes: quia subtracta pte habitabili in latitudine terre ex vtraqꝫ pte remanent magna loca deserta in quibus verisimiliter sũt montes ꝛc.

Egõ aũtez annunciabo in ſeculũ: cãntabo ðo iacob. Et ðia cornua pc̃torꝝ ꝓfrigã: et exaltabũt cornua iusti. Victori in carmib' ad assyrios ps asaph. cantici. LXXV.

Notus in iudea de': i isrl magnũ nomẽ ei'. Et fact' ẽ i pace lõc' ei': et hitatio eius in syon. Ibi ꝓfregit potẽtias: arcũ scutũ gladium ꝛ bellũ. Illuminãs tu mirabilit a montib' eternis:

In eodẽ ps. lxxiij. vbi dicit in postilla Uini meri.

Additio.

Ubi translatõ nr̃a hz: Meri: in hebrai co hr̃ quedã dictõ: q magis sonat spissuz vel lutuosũ: qđ qdaz hebreorꝝ sic exponũt q i hoc calice. s. vltionis diuine est vinũ lutuosum ꝛ spissũ: qđ generat in fundo multas feces: sic q de inferiori pte vbi sunt feces bibũt peccatores grauissimi: ꝛ de supiori bibũt alĩ q̃ non tã grauit peccarunt: ꝛ hoc ad designandũ q seruat ꝑportio diuine iusticie circa punitõem transgressorꝝ.

Psal. LXXV.

Notus in iudea deus. huic psalmo ꝑmittit talis titulos in hebreo: Ad victoriã in organis psalmus asaph cantici. ꝛ in translatione hiero. Victori i carminibus psalmus asaph cantici. ꝛ patet sinia vtriusqꝫ tituli ex dictis supra psalmo. iij. De mã autem huius psalmi dicit Ra. sa. q asaph ꝑuidens in spiritu afflictionem regni iude p sennacherib tempore ezechie: ꝛ eius percussionem a deo: sm q habet. iij. Reg. xix. q angelus domini percussit in castris assyriorꝝ. clxxxv. milia: quod videns sennacherib fugit confusus ad terram suam: ꝛ ibi fuit occisus a filijs suis: vt habetur ibidem. fecit etiam de hoc ps. istum: et huic dcõ ꝓcordãt plures doctores ꝛ expositores catholici: ꝑpt qđ intendo illud sequi: igit sm hoc psalmus iste diuidit in tres partes: quia ꝑmo describitur regni iude conditio: secundo sennacherib delectio: ibi Ibi confregit. tertio gratiarum actio: ibi Quoniam cogitatio hominis. Circa ꝑmum sciẽdum q in regno iudee metropolis erat hierusalem i qua erat templum: ꝓpter quod vigebat ibi diuinus cult' ꝛ sciẽtia legis ꝛ ꝓphetarum: ꝛ hoc est quod dicitur: a Not' in iudea deus. nõ sic aũt in alĩs terris: vbi non vigebat verus dei cultus: nec scientia legis ꝛ ꝓphaꝝ. b In israel magnum nomẽ ei'. h' ẽ nomẽ dñi tetragrãmaton: quod est ꝓpriatum altissimo creatori: in quo nomine sacerdotes in templo benedicebant populum. c Et factus est in pace. i. in tempore pacis. d Locus eius. i tẽplum in q̃ habitat deus p specialem effectum dando ei responsa sup ꝑpiciatoriũ: hoc enim templum fuit edificatum tempore salomonis: qui ꝓpter hoc nominatus fuit salomon: idest pacificus: quia maxima pax fuit in regno iudee temporib' eius: vt habetur. iij. Regum. e Et habitatio eius in syon. quia templum fuit edificatum in illa parte ciuitat' hierusalem: vbi est mons syon. f Ibi confregit. Hic ꝓnter describit ipi' sennacherib delectio: eo q volebat destruere ciuitatẽ hier'm: ꝛ templũ in ea edificatũ cultui diuino deputatũ: ꝛ hoc est qđ dr: f Ibi ꝓfregit. s. deus. g Potẽtias. i. bellatores exercitus sennacherib. h Arcuz scutũ ꝛc. i. oia istra bellica: qr infect' bellatorib' arma bellica ad nihilũ valebãt vltra ipsi sennacherib: ꝓpter qđ fuit territus ꝛ ꝓfusus: vt ꝑdcm est. i Illumias tu mirabilia a mõtibus eternis. mõtes eterni h dicuntur angeli qui sunt immortales: quia ministerio angelico facta est exercitus sennacherib ꝓstratio: et factum est hoc mirabiliter: quia corꝑa eorum redacta fuerunt in cineres: vestibus eorum

ꝛ armis remanentibus illesis: ita ꝙ ezechias ꝛ viri sui sine difficultate aliꝙ poterāt colligere arma ꝛ spolia: ꝛ p hꝰ illuminati sunt i cognitōe diuine vtutis. Jn hebreo hꝫ: De mōtibus rapine. ꝛ in trāslatōe hiero. A montibus captiuitas. ꝛ tunc referendū est ad montē syon: ꝛ montē moriā vbi tē plū erat fundatū: ꝺa sennacherib intendebat spoliare ꝛ captiuare hitantes in eo: sꝫ sacrificijs ꝛ oꝛonibus ibi factis ordinatōne dei pcussit angelus castra assyriorum vt pdcm ē: ꝛ sic accidit ꝓriū. k Turbati sunt oēs insipientes corde. i. bellatores sennacherib: ꝙ erant adhuc idolatre: ꝛ sic insipientes de deo verā notitiā nō habentes.

l Dormierūt sōnū suū. dormitōe mortis: ſm ꝙ dr Joh. xj. Lazarus amicꝰ noster dormit. i. mortuus est: vt ibidē subdit: m Et nihil inuenerūt oēs viri ꝛc. Jꝙ bellatores sennacherib mltas diuitias p bella acquisierāt ꝗs ibidē dimiserunt: ꝙ mortui nihil potuerūt ibi habē: ꝛ illi pauci viri ꝙ ibi remāserant ita repente fugerūt cū sennacherib ꝙ nihil potuerūt ꝺ illis secū portare. n Ab increpatōe tua deus iacob dormitauerūt. i. mortui sūt nō morte nāli: sed tua vtute ſm ordinē iusticie tue. o Qui ascenderūt equos. i. equites exercit⁹ sennacherib. p Tu terribilis es. in iudicijs tuis. q Et ꝗs resistet tibi. q. d. nullus: cū infinita sit tua vtus. r Ex tūc ira tua. i. statim cū decreuerit punitōem alicuius: ꝓcedit i effectu ſm modū tue iusticie vel sentētie. s De celo auditū fecisti iudiciū. ꝙ punitōem sennacherib ꝛ exercitus ei⁹ deus nūciauit esaie: ꝛ esaias ezechie: vt hꝫ. iiij. Reg. xix. t Terra tremuit. i. hitātes in terra iuda p timore tremuerunt ex aduentu sennacherib ꝺ eos. v Et quieuit. quia audientes pcussionē sui exercitus ꝛ fugā eius: in securitate quieuerūt: iō sꝫdit: x Cū exurgeret in iudicio deꝰ. i. ad faciendū vindictā de sennacherib ꝛ exercitu eiꝰ. y Ut saluos faceret ꝛc. i. ezechiā ꝛ pplm eius. z Qm̄ cogitatio hois. Hic vltio ponitur grauꝫ actio ꝓ pplo liberatōne ꝛ supboꝝ punitōe cū dr: Quoniā cogitatio hois. i. ezechie rōnabiliter viuentis ꝛ pplo sui. a Confitebit tibi. cōfessione laudis p sua liberatōe mirabili. b Et reliquie cogitatōnis ꝛc.] reliquie cogitatōnis dicunt hic memorie de illo facto: ꝙ ezechias ꝛ populus suus nō solū egerunt gratias deo semel. s. quando liberati fuerunt: sed etiam postea quando istud beneficium occurrebat memorie eorum ꝓpter quod in veteri testamento fuerunt aliqua festa annuatim ordinata ad beneficia diuina recolenda: sicut festuꝫ pasche ꝓ exitu de egypto: et festum pentecostes ꝓ datione legis: ꝛ sic de alijs. ꝛ similiter in nouo testamento de natiuitate christi ꝛ eius resurrectōe ꝛ ascensione: ꝛ ꝓsilib⁹. trāslatio hiero. habꝫ sic: Quia meroꝝ hois ꝓfitebit tibi reliquijs merozis accingeris. ꝙ sic pōt exponi: Quia meroꝝ hois. s. ezechie ꝛ pplo sui qui fuerūt in meroꝝ positi ꝓ vbis ꝛ lris blasphematorūꝫ ꝺ deū: ipsi⁹ sennacherib ꝛ nūcioꝝ ei⁹: vt hꝫ. iiij. Reg. xix. Confitebit tibi. ꝙ tunc ezechias ozauit dnm̄ ꝓfidens ꝙ ꝓ pctis suis ꝛ pplo talia ꝓtigissēt. Reliquijs merozis accingeris. ꝙ postꝙ ezechias ex meroꝝ ciderat vestimēta sua ꝛ indut⁹ fuerat sacco: vt hꝫ ibidē: Alscēdit i domū dñi: ꝛ expandit illaꝫ lras blasphematoziaꝫ coꝝ altare dñi ꝗsi accingens illud. Jn hebreo āt sic hꝫ: Qm̄ ira hominis ꝓfitebit tibi: ꝛ reliquias ire cinges vl retinebis ꝙ ꝺ exponit Ra. sa. sic: Qm̄ ira hois. i. sennacherib qui iratus ꝺ regnuꝫ iude volebat illud destruere. Cōfitebit tibi. i. erit occasio tibi ꝓfitendi cōfessione laudis: ꝙ populus a ꝓsecutōe eius liberatꝰ habuit maiorē occasionē gras agendi deo: ꝛ se occupādo in diuinis laudibus Et reliquas ire cinges vel retinebis. ꝙ ꝺ exponit Rabi sa. de regibus psequentibus pplm israel: qui quādo videbāt liberationem eius mirabilem retinebantur ab ira: ꝛ cōuertebant ad dei laudez: sic nabuchodonosoꝝ ex ira fecit ꝓꝛici tres pueros in caminū ignis: sed qn̄ vidit liberationem eoꝝ mirabilem: fuit ꝓuersus in māsuetudinē deū laudās ꝛ dicens: Bndict⁹ deus eoꝝ sidrac videlicet misac ꝛ abdenago. sꝫ ꝙ sennacherib ex liberatōe ezechie ꝛ pplī israꝫ mirabili non legit conuersus ad dei laudem: sed magꝭ ad oppositum: quia fugiens ad iram suā adoꝛauit in templo veſrac deum suū: vt hꝫ. iiij. Re. xix. Jdeo alit exponit ista littera: Et reliquias ire cinges vel retinebis. ꝺa sennacherib fugiens ꝛ iram ꝺ iudeam retinens cogitabat si posset iterū exercitum ꝓgregare ad destructiōem iudee: sed fuit impeditus a deo: ex cuius ordinatōne filij sui adramelech ꝛ sirasar occiderūt eum: vt habet ibidem. Cōsequenter ꝓpha inuitat pplm suum ad dei laudē dicens: c Vouete ꝛ reddite dño. i. vota que fecisti vt liberaremini a sennacherib ꝓsecutōe reddite: exquo estis liberati: a displicet infidel⁹ ꝓmissio: Eccliastes. v. d Omnes qui in circuitu eius. i. de tota terra iudee ꝙ est in circuitu hierlm ꝛ tēpli. e Affertis munera terribili. i. deo qui terribile iudiciū fecit de sennacherib ꝛ exercitu eius. Jn hebreo ꝛ i translatiōe hiero. li terribili est finis huius versus: ꝛ versus sequens inicipit: ibi Et ei qz aufert spm̄ ꝓncipum. vbi redꝺit rō ꝙre deus ꝺr terribilis in fine ꝓcedentis vsus: ꝛ est sensus ꝓtinuando ad lram ꝓcedentem. e Affertis munera terribili. et ei et ꝓ ideſt f Ei qui aufert spiritum principuz. idest vitam eorum: sicut dictum est de sennacherib ꝛ principibus sui exercitus. g Terribili apꝺ reges terre. qz alij reges audientes punitiōez sennacherib deum israel timeruut. Moraliter potest exponi psalmus iste ꝺ qualibet cōitate fideli seu persona singlari: que ꝺ aflicti one magna corporali temporali vl spirituali a deo magnifice liberatur: ꝛ ex hoc ad dei laudez deuote excitat.

Jn psalmo. lxxv. Notus in iudea deus. vbi dicitur in postilla: Jn hebreo habet: De montibus ꝛ rapinis.

Additio.

IN hoc loco lra hebraica habꝫ vocabula diuersimode interꝓtabilia: sicut in multis alijs locis sꝫ vnꝰ modꝰ itelligēdi ꝓpinqor littere talis est: Terribilis es tu mirabiliter ꝙ montes ferarū. i. rapacium animalium: ꝛ est sensus: ꝙ sicut boues consueuert terreri a montibus in quibus fere habitant: sic magis fuit territus sennacherib: ꝛ illi qui cuz eo remanserunt a deo inferēte illā plagā terribilē. vñ sequitur: Turbati sunt omnes insipientes corde.

türbati sũt oēs insipientes corde. Dormierũt sõnũ suum: et nihil inuenerunt oēs viri diuitiaꝝ i mãib⁹ suis.] Ab increpatõe tua ꝺ iacob dormitauerũt q ascenderẽt equos. Tu terribil⁹ es et qs resistet tibi: extunc ira tua. De celo auditũ fecisti iudiciũ: tra tremuit et quieuit. Cũz exurgẽt i iudiciũ deꝰ: ut saluos faceret oēs mansuetos terre.] Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: et relique cogitatõnis diē festũ agẽt tibi.] Vouete et reddite domio deo vestro: omnes qui i circuitu eius affertis munera. Terribili et ei qui aufert spiritum principum: terribili apud reges terre.

Uoce mea ad dñm clamaui ⁊c. Psal. LXXVI. Huic psalmo p̄mittit̄ talis ti. in hebreo: Ad victoriā sup iditū ipsi asaph p̄s. ⁊ in translatōne hiero. Victori sup iditū psalmus asaph. ⁊ ē eadē sentētia in vtroq; vt p̄z ex supradcis in plib' locis. Dicūt āt alīq sequētes i h° opinionē augusti ni dicentis: q̄ dauid qui fecit oēs psalmos: vt dcm̄ fuit in p̄ncipio h° libri diffusius: fecē hūc psal. p̄ psecutōnibus q̄s sustinuit a saule ⁊ absalon filio suo: sz ꝫ istud dēz ē q̄ō i titulo dī: Psalm° asaph. ppt̄ quod isti refugiūt ad interp̄tatōem nois dicentes q̄ asaph inp̄rietat transiliens. Dauid aūt in h° psalmo instruit calcatēs tribulatōes hui' vite p̄ virtutem fortitudinis: ⁊ trāsiliētes ad deū p confidentiā in ipso: sicut ipse in psecutōe saulis ⁊ absalon filij sui. Sup iditū: q̄ p̄mo fuit cantat' psalm' iste p eū: sz ista expositio p̄ma facie videt extorta: ppt̄ qō Ra. sa. dicit: q̄ asaph fecit hūc psal.: q̄ hūit spm̄ ppheticū: vt dcm̄ est: et sic puidit tribulatōem in q̄ mō fut iudei p romanos fcām de qua fecit hunc psal. orans p liberatōne ppli isrl̄ ab ista captiuitate: a qua ipe ⁊ alij iudei expectant liberari p regē messiā venturū: ⁊ sic dī in hoc titulo: Psalmus asaph. i. fcūs ab ipso asaph. Super iditu. dicens q̄ iditum nō est h̄ nomē p̄p̄um vni' cantoris: ꝑ put accipitur p̄mo Paralip. xxv. sz est nomē appellatiuū ⁊ significat leges in plurali: fm̄ p̄p̄etatem chaldaici sermonis: quo vtunt frequent̄ ppbe: ⁊ maxime in hoc libro psalmoꝝ ⁊ p leges intelligunt̄ hic diuine sententie: quibus decruit pplm̄ isrl̄ affligi p romanos fm̄ ordines sue iusticie q̄ frequent̄ in sacra scriptura lex accipit̄ p̄ snia: que p legē p̄fertur. Expositio autez ista q̄tum ad aliquid est falsa. s. q̄ christus sit venturus: ⁊ iudeos p orbē dispersos in hierlm̄ congregaturus: ppt̄ quod alit̄ ē exponēdus iste titulus. s. q̄ asaph in spiritu puidit captiuitatez babylonicā futurā: ppter peccata malorꝝ iudeorꝝ: vt patz iij. Reg. in fine: ⁊ cā t̄minandā p orones bonorꝝ virorꝝ. s. danielis: vt p̄z dañ. ix. ⁊ ezechielis ⁊ aliorꝝ scōrꝝ illi' tpis: ⁊ fm̄ leges sue sapiētie ⁊ iusticie: q̄ p iditū signant: ⁊ sic fecit hūc psal. de futurit̄e h° captiuitatis ⁊ el' imi natione. Scōm hoc igit̄ psal. iste diuiditur in duas partes: q̄: asaph p̄mo ꝑponit intentū: scōo declarat ꝑpositum: ibi In die tribulatōis. Circa p̄muz dicit in psona ꝑpria ⁊ scōrꝝ: q̄ futuri erāt i captiuitate babylonica. o. a Uoce mea ad dñm clamaui. q̄ ipe orauit p liberatōe illius captiuitatis future: ⁊ sil'r sci q̄ fuerūt tpe captiuitatis. s. hiere. ⁊ ezechiel daniel: ⁊ ceteri p eodē orauerūt. b Et intendit mihi. quia a deo exauditi fuerūt captiuitas. n. illa fuit liberata i fine. lxx. annorꝝ: fm̄ cōe dictū: fm̄ hebreos in fine quinquaginta duorꝝ annorum. c In die. hic ꝓñt̄ declarat ꝓpositū: ⁊ p̄ q̄tū ad pdcōrꝝ scōrꝝ orōnē: ꝑ q̄tum ad ppli liberatōnem: ibi Memor fui. Prima in duas: q̄ p̄mo ponit̄ oro scōrꝝ deuota: secūdo eorꝝ afflictio ex fragilitate hūana: ibi Nunqd in in eternū. Circa p̄mū in psona scōrꝝ p liberatōne dēp̄ cantiū dicitur: c In die tribulatōis mee. i. tpe captiuitatis babylonice. d Deum exquisiui. i. diligenter quesiui misericordiam eius per deuotam orationem: ideo subditur: e Manibus meis. scilicet ad deum extensis. f Nocte. idest tribulationis tempore: quod per noctem designatur. g Contra eum. scilicz versus hierusalem vbi dicebatur habitatio dei propter templuz quod fuerat ibi: ppt̄ quod iudei extra terram p̄missionis i captiuitate positi versa facie cōtra hierusalez adorabāt vt habetur dañ. vj. ⁊. iij. Re. viij. h Et non sum deceptus. quia secutus est finaliter orationis effect' .s. liberatio populi p cyrum regem psarū vt habet Esd. p̄mo ⁊. ij. Paralip. vlt. In translatōe hiero. hēt Manus mea nocte extendit̄. s. in orone tribulationis tempore. Et nō quiescit. quia sancti orabant p liberatione populi quasi contiuue. i Renuit cōsolari anima mea. s. in corporalibus delectationibus: a quibus sancti tunc se abstinebant: vt dei misericordiam facilius ipetrarent: vnde dī daniel. x. In dieb' illis ego daniel lugebam trium hebdomadaruz diebus panē desiderabilem non comedi ⁊c. ⁊ hiere. dixit baruth: hiere. xlv. Ecce quos edificaui ego destruo. s. populū meum isrl̄. sequitur: ibi Et tu queris tibi gaudia. quasi diceret: non debes querere captiuitatis tpe ppli dñi. k Memor fui ⁊c. quia in talibus afflictōnibus deus respicit sanctos suos: visitans eos spiritualibus consolatōnibus. l Et exercitatus sum. in diuinis laudibus. m Et defecit spūs meus. quia aliquando hoies deuoti ex feruenti deuotōne rapiuntur a sensibus: ⁊ sic deficit spūs quantum ad vsum actualem exteriorum sensuum. Littera hiero. sic habet: Recordans dei conturbabar: loquebar ⁊ deficiebat spiritus meus. ⁊ eadem sententia est in hebreo: que sic potest expōi Recordans dei. i. diuinorum beneficiorꝝ erga populum israel. Conturbabar. ex offensa eius contra deum ex q̄ meruit captiuari. Loquebar. conferendo diuinam bonitatez ad populi ingratitudinem: ⁊ econuerso. Et deficiebat spiritus meus. pre nimia admiratione. ⁊ loquitur ppheta in p sona ppria p̄euidens ista: ⁊ in persona iustorꝝ in captiuitate babylonica detentorꝝ. n Anticipauerunt vigilias oculi mei. s. excitatus a somno aperui oculos meos añ vigilias. i. anteq̄ esset tempus surgendi ad matutinum: ⁊ ad dicendum laudes diuinas de nocte fm̄ moduz consuetuz. sic enim faciunt homines deuotione feruentes: q̄ surgunt ante alios ad orandū. o Turbatus sum. de ira dei excitata p pplm̄ p Et nō sum locutus. i non habui audaciā aliq̄d petēdi a deo p̄ p̄fusiōe. Sic. n. loq̄bant̄ tres pueri i camio ignis: dañ. iij. Et nūc ñ possum' apire os: p̄fusio et opprobriū fci sum' ⁊c. q Cogitaui dies ātiq̄s. i. creatōis mūdi: qñ hō fēs ē ad imaginē dī dñans oib' creaturis iferiorib': ⁊ tñ p clpā suā fuit eiect' ō delicijs paradisi: sic ⁊ nos ō tra nſa. r Et an. eter. i mēte hūi. repetitō ē eiusō snie ad maiorē exp̄ssiōez: ⁊ dicūt h ānī eīni ānī p̄mi: sic ⁊ mōtes dicūt eīni i plib' lod sacre scripte ad ōsignandō lōgitudiez duratōis. s Et meditat' sū nocte cū corde meo. recolēs nſraz clpaz ⁊ diuinā iusticiā. t Et exercitabor. i talib' meditatiōibus. v Et scopebā spm̄ meū. diligēt inuestigan' ne ibi laterz aliq̄ grauis clpa dī offēsiua. x Nūqd. hic ꝓñt̄ describit̄ iustorꝝ afflictio ex fragilitate hūana. dī. n. p̄v. xiij. Spes q̄ differt affligit aiaz. Justi aūt i captiuitate positi spabāt ide liberari

Uictori sup iditum psal. asaph. .LXXVI.

Uoce mea ad dñm clamaui: voce mea ad deū et intendit mihi. In die tribulatōis mee dñm exquisiui manib' meis nocte ꝫ eū: et non sum deceptus. Renuit consolari aia mea: memor fui dei ⁊ delectatus sū et exercitatus sum et defecit spūs meus. Anticipauerūt vigilias oculi mei: turbat' sum et non sum locutus. Cogitaui dies antiquos: et annos eternos in mente hūi. Et meditat' sum nocte cum corde meo: et exercitabar et scopebā spm̄ meum. Nunqd in eternū proiciet dñs:

quia tñ ista liberatio differebat: mens eoꝝ affligebat: ⁊ dicebant: x Nūquid in eternum ꝓiciet deus. nos a terra nr̄a. mod⁹ ē loquendi hoib⁹ in afflictōe longa positis: qz sic apphendit ab eis ex hūana fragilitate: q̄si sp deberet durare. y Aut ñ apponet vt cōplacitioꝝ sit adhuc. erga pplm suū: quē ꝓpi culpam suā de terra sua captiuauit tā q̄ abiectum. z Aut in finē. hoc ē totaliť. a Misericordiā suā abscidz. a nobis. b A gnā tōe in gnātōem. i. i generatōibus sibi succedētib⁹. c Aut obliuiscet misereri de⁹. nobis: cū tñ ei⁹ ꝓprietas sit misereri ⁊ parcere. d Aut ꝓtinebit in ira sua miseri cordias suas. ita q̄ ñ extēdet eas āplius ad nos tales q̄relas ⁊ ꝓsimiles solēt facē hoies ēt bōi i afflictiōe positi ex pte sēsualitatis moti: lz p rōez sentiāt ꝛriū: sic xp̄s ꝑz sēsualitatē dicebat: Transeat a me calix iste. ⁊ ꝑm rōez dicebat: Uerūtamē nō sic ego volo: sz sic tu. iō sb̄dit: e Et dixi nūc cepi ⁊c. In hebreo ⁊ in trāslatōe hiero. hz: Et dixi ibecillitas mea ē. f Hec mutatio dextere excelsi. ⁊ ē sensus: Et dixi. ꝑm rōis iudiciū: Imbecillitas mea est hec. i. talis q̄ relatio quā p̄ misi ꝓcedit ex ibecillitate hūana. Mutatio dex. excel. p dexterā itelligit mīa dei: ⁊ p sinistrā ei⁹ iusticia ē igit sensus: f Hec mutatio dextere excelsi. i. mutatō effectus sue pietatis: q̄ nos in ira ist̄l introduxit: ⁊ nūc p sinistrā sue iusticie inde eiecit ⁊ afflixit: ꝓcessit ꝑm ordinez sue sapientie: ⁊ iusticie ad nr̄am correctōez. g Memor fui. Hic ꝓfi declarat ꝓpositū q̄tum ad ppli liberatōem: quaz declarat futurā p sile vel maius: qz pplus ist̄l diutius ⁊ grauius fuit afflictus in captiuitate egyptiaca: q̄ i babylonica: ⁊ tñ ab illa fuit liberat⁹ p ozones ⁊ merita iust oꝝ: ex q̄ concludit q̄ multo fortius liberabit ab ista p ozones eoꝝ. vtutem h⁹ rōnis ponit diffuse. s. liberatōem ppli de egypto diuina vtute: ⁊ ꝑmo in gnāli: ⁊ magis in spāli: ibi Uiderūt te. Circa ꝑmū dicit: g Memor fui operū dñi. q̄ fecit p liberatōe ppli de egypto ꝓcutiens egyptū multis plagis: vt hz i exo. h Quia mēor ero ab initō ⁊c. i. mirabiliū q̄ fecisti i ꝓncⁱ huⁱ liberatōis. s. apparēdo moysi i rubo i specie ignis rubi nō cōburēt: Exo. iij. ⁊ ō vsiōe vḡe moysi i colubrū: ⁊ iterū in vḡā: ⁊ de manu ei⁹ appente leprosa ⁊ iterū sana: ⁊ de ꝓcessiōe aq̄ flumis in sāguinē: q̄ mirabilia fecit de⁹ i ꝓncⁱ liberatōis de egypto mittēs ad h⁹ moysen: Exo. iiij. i Et meditabor in oib⁹ opibus tuis. q̄ fecisti in liberatōe ppli de egypto. k Et i adiuentōib⁹ tuis exercebor. i. in p̄ceptis legis: q̄ spāliť adiuenisti vt dares ea pplo de egypto exeūti. l De⁹ i scō via tua. i. i angelo scō tuo q̄ ꝓcedebat castra filioꝝ ist̄l i colūna ignis ⁊ nubis: oñdēs eis viā p diē ⁊ noctē: Exo. xiij. ⁊. xiiij. ⁊ ꝓnter ꝑs. ex talib⁹ admiras ꝓcedit modū loquēdi. o. m Quis de⁹ magn⁹ sic de⁹ nr̄. q. d. null⁹. qz nullus aliⁿ ꝑt facē opa vtutē totⁱ creature exceden tia: iō sb̄dit: n Tu es de⁹ q̄ fac mirabilia. nō solū hoib⁹ sz ēt āgelis: qz mirabilia diuia nō solū excedūt facultatem hūanā: sz ēt angelicā. o Notā fecisti in pplis. totⁱ orbis ire. p Uirtutē tuā. qz multiplr̄ percussisti egyptū: ⁊ h⁹ p scripturas legi ⁊ ꝓphaz: q̄ diffuse si ad oēs ppl̄os diuulgare ꝑ p̄dicatōez apl̄oꝝ aliorūq̄ xp̄i discipuloꝝ: ⁊ ēt p iudeos dispsos p orbē iraꝝ. q Redemisti i brachio tuo. i. i fortitudie tua: q̄ p brachiū ō signatur. r Populū tuū: filios iacob ⁊ ioseph. dic̄ filios iacob. q̄tum ad illos q̄ cum iacob descenderunt in egyptū: de q⁹ hēt Gen. xlvj. et q̄tū ad posteritatē eoꝝ dicit: Aut filios ioseph. q̄a illi fuerūt nati in egypto: ⁊ isti ⁊ illi fecerāt vnum populū a deo electū eo q̄ chr̄ist⁹ ō illo pplo erat nasciturus. s Uiderť te. hic describit liberatio ppli de egypto magi i speciali p diuisiōem marī rubri ip̄am specificādo cū dis Uiderūt te aq̄ ⁊c. i. ita diuise fuerūt aq̄ marī rubri ad iperiū tuū ac si te viderēt ⁊ timerēt: qz ēt creata isensibile obedit creatori. t Et abate sūt abyssi. inq̄tū ꝓ nāz suā solidate sūt: ⁊ erāt ꝑ muris fulgs ist̄l a dextris ⁊ sinistris. Exo. xiij. v Multitudo soni. aq̄: qz aq̄ maris rubri cū magno fremitu ⁊ fragore reuerse sūt sup egyptios: sb̄uertētes curr⁹ ⁊ eq̄tes eoꝝ: vt hz ibidē: x Uoce dede. nu. qz dñs ex colūna ignis ⁊ nubis fecit ꝓcedē ꝓ egyptios fulgura ⁊ tonitrua: vt dcm̄ fuit ibidē: y Et eni sagitte tue transeūt. qz illa fulgura ꝓcedebāt q̄si q̄dā sagitte a deo ēmisse. a Uox tonitrui tui i rota. i. ad similitudinē rotaꝝ: qñ. n. audit⁹ son⁹ rotaꝝ curruū: vī aliq̄ñ q̄ sit tonitruū. vl̄ aliť: b In rota. qz sonit⁹ tonitrui causat i nubib⁹: q̄ voluunt circa ira. c Alluxerūt coruscatōes tue orbi tre. qz ille chorusc atōes ⁊ tonitrua ō uenerūt ad notitiā oiuz hītātiū i ira: vt p̄dez ē: iō sb̄dit o Cōmota ē ⁊ ꝓtre. ter. qz ex tali noticia i oib⁹ irre pti b⁹ aliq̄ noti si ad diuinā reuerētiā ⁊ timorē. e In mari via tua ⁊c. qz viā fec̄ pplo suo p mediū marī. f Et vestigia tua ⁊c. qz p⁹ q̄ aq̄ reuerse fuerť ad locū suū illa via ab hoib⁹ ñ fuit visa. g Deduxisti sic oues ⁊c. p ōptū ad modū ouiū. h Jn mānu moysi ⁊ aarō qz moyses erat dux ppli: ⁊ aarō fr̄ ei⁹ sūm⁹ sacdos offerēs hostias ⁊ sacrificia ꝑ salute ppli ist̄l: vñ exo. vj. dr̄: Jste ē aarō ⁊ moyses q̄b⁹ ꝓcep̄ dñs ut educēt filios ist̄l ō egyp⁹. Moraliť ꝑt expoi ꝑs iste ō q̄cūq̄ ꝓgregatōe fidēli seu psōa sigl̄ari exīte i tbulatōe tpali seu spūali rogāte deū ō uote ab ea libēari: ⁊ q̄tūcūq̄ ex infirmitate hūana tedio afficiat: tñ spat diuiť libēari exē ꝓcedētiū scoꝝ q̄s de⁹ libēauit ō mālib⁹ tyrānoꝝ ꝑ gl̄iaz martyrū ad eīna btitudinē tñsserē: ⁊ aliq̄ñ ēt i pñti vita ad tp̄s fidei suā ad ꝓfirmatōez xp̄ianoꝝ i fid: q̄ videteſ aliq̄ñ martyres libēari ō mālib⁹ tyrānoꝝ miraculose: ꝑ h⁹ magis ꝓfirmabant in fide.

Jn ps. lxxvj. Uoce mea. vbi dr̄ i postil. Sup iditū.

1 Iditū nec hebraice: nec chaldaice signi ficat leges i pl̄i: nec i singl̄ari. Dat. n. significat legē in singl̄ari: silr datoch significat leges i plurali: sz iditū nihil hoꝝ significat: nisi forte p modū etymologie valēt mote. Uñ alij expositoreſ hebraoꝝ dicūt q̄ iditū: vl̄ est

aūt nō apponet ut cōplacitio sit adhuc: Aūt i finem miāz suā abscidet: a gnātōne i gnātōem: Aūt obliuiscet misereri de⁹: aūt ꝓtinebit i ira sua mias suas: Et dixi nūc cepi: hec mutatō dextere excelsi. Memor fui operū dñi: q̄ia mēor ero ab initio mirabiliuz tuoꝝ. Et meditabor i oib⁹ opib⁹ tuis: et i adinuentōib⁹ tuis exercebor. Deus in scō via tua: q̄ia de⁹ magn⁹ sic deus nr̄: tu es q̄ facis mirabilia. Notā fecisti in pplis vtutē tuam: redemisti in brachio tuo pōpulum tuum: filios iacob ⁊ ioseph. Uiderūt te aque ⁊ timuerunt: et turbati sunt abyssi. Multitudo sonitus aquarum: vocem dederunt nubes. Etenim sagitte tue transeunt: vox tonitrui tui i rota. Alluxerunt coruscatōes tue orbi tre: cōmota est ⁊ ꝓtremuit tra. Jn mari via tua ⁊ semite tue i aqs multis: et vestigia tua non cognoscent. Deduxisti sic oues pplm tuū: i mānu moysi ⁊ aarō.

ꝓpriū nomen illi⁹ cantoris de quo .j. Paralip. xxv. vel est nomē alicuius musici instrumenti seu modulamis quo cantor ille frequentius vtebat.

In eodez psalmo vbi dī in postilla: Scōm h⁹ igitur psal. iste diuidit i duas partes. Additio.

On ꝓprie vī applicari mā huius psal. captiuitati baby. tuz qz i illa captiuitate rarissimi iusti reperiebāt: vt dcm̄ ē supra i additiōe sup ps. lxxiij. Ut q̄d de⁹. tuz qz qō dicit postil. de scis q̄ abstinebāt a delectatōib⁹ tpe h⁹ captiuitat̄ nullū fūdamētū hz i lr̄a: nisi solū de daniele i illo ieiunio trīū hebdomadaꝝ. Illud. n. qō allegat de baruth. hiere. xlv. manifeste deuiat a veritate lr̄e: tā hebraica q̄ latina. nō enīz legit: ibi Et tu q̄rīs tibi gaudia: put postil. allegat. sz dic: Tu q̄ris tibi grādia: put manifeste vitas hebraica hz. silr̄ z in libris nr̄is correctis hī. Tū qz qō dī: Nūq̄d i et nū ꝓficiet de⁹ zc. vsqz ibi: Aut ꝓtinebit in ira sua mīas suas. icluſiue nullū vī hīet locū i illa captiuitate cū essz taxata a deo duratio ill⁹ captiuitat̄. s. lxx. ānoꝝ. hiere. xxix. q̄ qō taxatō nō erat saltē sciꝫ q̄ ꝓ libēatōe ppli ozabāt: put pz Dañ. ix. c. i q̄z psona ps iste loq̄t̄ sz postil. vñ meli⁹ vī dauid q ps iste loquit̄ de afflictōe ppli christiani sub tyrānica ptate romani iperū in ꝑmitiua ecclesia: de q̄ mā tractat ps. lxxiij. Ut q̄d deus. put in addi. ibidē fuit expositū. De fidelib⁹. n. illi⁹ tpis pñt oia ꝓtēta in hoc ps. exponi. ipsi. n. ꝓpe renuebāt ꝓsolari i delectatōibus mūdi: z memores dei p spem z charitatē ōlectabant ēt in martyrio ꝓstituti. silr̄ in diuinis laudibus q̄ti die exercebant anticipādo vigilias: z h⁹ mōi. Jsti. n. poterant dicē admiratiue: Nūq̄d in eīnū zc. qz durato illi us psecutōis ñ legebat ꝑtaxata in sacris scriptur̄: vñ ex fragilitate hūana vna cū ifrantia īmi illi⁹ psecutōis admiratie ꝓq̄rebat ac si estimaret q ille psecutōes eēnt i petuū durature: vnde ad ꝓsolatōem oiuz pdcōꝝ dicit: Nūc cepi zc. Sciendū q potētia diuina q manifestata fuit i ve. le. p miracula subuertētia aduersarios corpaliter z liberātia ppl̄m dei: vt in egypto: in no. le. poti⁹ fuit oīsa p mirabile patiētiā scōꝝ in acerbissimis cruciatib⁹ z psecutōib⁹ assiduis. Et hāc dīaz inuit apo. ad he. xj. c. vbi dicit: Sci p fi. vi. re. zc. obturauerūt oza leonū extinxerūt ipetū ignis castra verterūt z h⁹ mōi. q̄ oia pertinent ad statū antiq̄ꝝ. s. ve. le. vbi oia ista z silia leguntur: sz postea subdit: Alij vo distenti sūt nō inuenientes redēptōem zc. qō ptinet pcipue ad statū scōꝝ no. testaq̄ꝝ q̄plurimi pserti in ꝑmitia ecclesia nō iuenerūt redēptōem. s. corporalē vt meliorem inuenirent redemptōnem. s. spiritualez de quib⁹ ibidē dicit: Lapidati sūt se. s. i ocu. gladij mortui sūt zc. q̄d q̄dē fuerūt maximi in testimonio fidei: vt ibidē ꝓcludit apo. d. Et hi oēs testimonio fidei ꝓbati sūt. ex q̄bus pz q in statu ꝑmitie ecclesie de q̄ hic tractat: Cepit mutatio zc. s. potentia dei q̄ manifestabat antiq̄s p destructōem aduersariorꝝ corporalē nūc. s. i statu ꝑmitie ecclesie ꝓncipali⁹ manifestabat p mortē z psecutōem fideliū illatā ab aduersarijs: z h⁹ nō īmerito: qz isti sequebant vestigia christi: q̄ moriēdo vicit hostē. Illi vo nondū tā pfecti sequebant vestigia moysi z aliorꝝ patrū q̄ nō moriendo: sz superando vincebāt: vñ dī: Et dixi zc. hoc est in solutōe pdcārum admirationū z ꝓsolatōe psecutionū sup q̄bus cogitabā ānos eīnos z h⁹ mōi. Dixi nūc cepi. i. nunc in ꝑmitia ecclesia ineipit mutatio dex. ex. mō supradcō. z ponitur ibi cepi i ꝑma psona ꝑ cepit qō ē i. ītia psōa: sic in pl̄ib⁹ locis hī: z sic sci remanent consolati de psecutōibus' suis inq̄tum cedebat in glorīā dei p testimoniū fidei: ꝓñ cōmemorat miracla antiq̄ꝝ patrꝝ. d. Memor fui ope. do. zc. exponat sicut in postil. zc. mutatis mutādis vsqz ibi Deduxisti sic̄ oues pq̄pulū tuū zc. hoc est dicere q omnia miracula illa ptinebant ad illum statum impfectū qui per ꝑmissiones tēporales deducebat: vt. j. scōe. q. xcix. articulo vlt. in corpe q. sicut z a puris hominibus regebantur. s. a moyse z aaron. secus aūt oportuit fieri in quib⁹ christi quoꝝ ipse est pastor z exemplar: quē sequentes nō debent admirari de mūdi psecutōibus: iuxta illud: Qui vult venire post me abneget semetipm. Replica.

IN psalmo Uoce mea. similis est altercatō postil. bene applicando exponit illum psalmū de captiuitate babylonica terminanda p oziones scōꝝ illius tēporis: in q̄rum psona psal. iste loquit̄. Burgeñ. autē exponit de persecutōe ecclesie primitiue sub tyrannide romani imperij asserens q expositio postil. sit irrationabilis ꝓmo ex eo quia in illa captiuitate rarissime inueniebātur sancti z iusti: vbi dico q sufficiunt danie. tres pueri eęchiel abacuc aggeus çacharias neemias çorobobabel: de quibus constat ex canone sacre scripture ꝓeter plures alios in quoꝝ psona ꝓpha h⁹ oīonem texuit. Q aūt hi delectationes corporales abiecerunt de daniele z tribus pueris ꝓstat dañ. j. dictū. De alioꝝ abstinentia nō oz dubitare: nec vget q tēpus captiuitatis illius erat taxatum q̄si iō non haberet locū qō h dī: Nunq̄d in eternū ꝓficiet deus: aut continebit in ira sua zc. qz ꝓphetie nō sūt sp diffinitie. z si diffinita foret taxatio adhuc de⁹ vult rogari: vñ z āgel⁹ çach. j. nō obstāte illa taxatōe sibi nota dixit: Dñe de⁹ exercituū put in ꝓcedenti correctōe allegatū ē. Burgeñ. āt expositio q̄ putat aliq̄d magni ꝑperisse maiores sustinet difficltates ꝓmū oiuz cū expōit illū passū: Nūq̄d i eīnū ꝓficiet de⁹. ō q̄rel̄ scōꝝ no. te. extranee vī sonare cū sacro canōe ñ legi⁹ q̄relas ꝑmitie ecclie q̄ñ apl̄i gaudebant i ꝓspcū ꝓsilij. silr̄ et alij q̄ñ digni hīti sī ꝑ noīe ieſu ꝓtumeliā pati. act. iij. Et ipse Burg. dicē eosdē scōs ñuisse ꝓsolatōes mūdi: sz mēores dñi p spē z charitatē ōlectabāt ēt i martyrio ꝓstituti. Nec valz ꝑma rō q̄rele scōꝝ p Burg. h⁹ pficte q̄si iō q̄rulabāt: q̄a īminū psecutōis ecclesie ifrabāt. nā pax ecclesie ptaxata in apoc. legit: vbi clare ois stat⁹ ecclie ꝓtunc z nūc futur⁹ distinguit. Nec scōa rō sua m̄ltū decorat statū ecclesie ꝑmitie: q̄a dicit eā q̄rulasse ꝓpr̄ ifrantiā īmi z hūanā fragilitatē. Illa eni ecclesia nō catholice dī fragil fuisse: q̄ tātas victorias exercuit: vt ēt regna z iperiū subiugaret. Nec ēt ifrātia in ea locū hūit: qz in ea fuerūt ꝓphe z doct. p spm̄. s. edocti ō oi vitate ad illū statū ptinēte iuxta christi ꝑmissuz. nec mior difficultas orit ex alio dcō Burg. q̄ ad mutatōez dextē excelsi nitit distinguē ecclesiā ꝑmitiuā a synagoga pagē: z pati q̄i synagoga i suis victoriis fuēat i spera actiōꝝ: ecclia āt ꝑmitiua fuerit i spera passiuoꝝ. Allegat ad h⁹ apo. ad heb. xj. vbi ꝑm expositōez suā de synagoga dī: Sci p fi. vi. re. et ea q̄ sequunt vsqz ibi: Alij vo distēti sī nō inuenientes redēptōem: lapidati sī: secti sī zc. q̄ dic ptinē ad ecclesiā ꝑmitiuā sz ficta ē hec glo. Burgeñ. silr̄ z distinctio i illa glo. fundata. Nā apl̄s tā actōes q̄ passiones allegatas de scis ve. le. dixit ꝓut oēs exponūt: z apl̄s oñdit ibidē i ꝓncipio c. xij. vbi p⁹ iducta exēpla patiētie: z vtutū scōꝝ ve. te. iducit exēpla virtutū xp̄i cuidēt⁹: z scōꝝ no. te. Et qz expositō Burg. ē ꝓ rotundā lr̄am: male applicat dictum apostoli sic male expositum ad exponendum illud illius psal. hec mutatio dex. excelsi in no. testa. Nec valere videtur fundamentuz quod assumit ex dcis. s. tho. j. scōe. q. ix. q̄ videlz miracla p apl̄m i illo loco all̄ata ptiebāt ad illū statū ipfczōductū ꝑ ꝑmissiones tpales: z directū p puros hoies. s. moysen z aaron: qz ō illo statu dī ꝓñt: Nō suscipiētes redēptōez. s. tpalē: ut melioꝛē inuenirēt resurrectōem: z sequitur de eodem statu: q̄bus dignus nō erat mūdus: vñ pz q̄ illa miracla nō ptinēt ad ꝑmissiones tēporales: sz spūales z eīnas: ꝓut vult glosa magistralis: z cōiter oēs sic exponūt apostolum zc.

Ttẽdite populeme⁹ ⁊c. Psal. LXXVII.

Huic psal. ꝓmittit tal'ti. in hebꝛeo ⁊ in trãslatiõe hiero. Erudítio asaph. ⁊ accipit ouplicit. ſ. actiue ⁊ passiue: qꝛ de his q̃ in hoc psal. ꝓtinent asaph fuit edoct⁹ a parentib⁹: vt pꝛ in textu: ⁊ p spm̃scm̃ plenius. scripsit etiã psal. istũ ad eruditionẽ ppli. De mã vero hui⁹ psal. saluo iudicio meliozi mihi vi q̃ asaph fecit hũc ps. volẽs oñdẽ ex scripturis ⁊ histoꝛijs antiqs q̃ r̃gnũ isrl' ptinebat ad dauid ⁊ posteritatẽ ei⁹ ex diuina electõne. Jnt alias ãt trib⁹: trib⁹ ephrai videbat magis aspirare ad regnũ: tuꝛ qꝛ ephꝛaim fuit filius ioseph: qui hũit dominiũ super alios frẽs suos i egypto: tum qꝛ iacob patriarcha adoptauit ephꝛai ⁊ manassen i filios: vt hꝫ Gen. xlviij. tũ qꝛ benedicens eis ꝓposuit effrai q̃ erat iunioꝛ ipsi manasse: vt ibidẽ hꝫ: vñ et hieroboam q̃ inuasit regnũ q̃tuꝛ ad decez tribus fuit de tribu ephꝛaim: ꝓpt̃ qd asaph lꝫ toti populo isrl' in hoc psalmo loquat: tñ spãlit ꝯ tribũ ephꝛai inuehit. Jgitur fm hunc sensũ psal. iste in tres ptes diuidit: qꝛ ꝓmo asaph ꝓmittit quandã pfationẽ: ⁊ scdo subiungit suã narratõem: ibi Quãta audiuimus. tertio ꝯcludit intentã ꝯclusionẽ: ibi Et repulit. Circa ꝓmũ asaph reddit auditoꝛes benivolos docites ⁊ attentos sic solet in pfatõibus fieri. reddit ãũt auditoꝛes eos benivolos in psona dñi dicens: a Attendite populemeus ⁊c.] q. d. vos qui estis mihi pplus peculiaris ⁊ electus debet] eẽ benivoli ad audiendã legez: quã p̃ ceteris populis dedi vobis in monte synai. scdo reddit eos dociles. d. b Jnclinate aurẽ ⁊c.] modus. n. est docilis discipuli aurẽ suã hũiliter inclinare ad verba magistri sui. tertio reddit eos attentos ex difficultate dicendoꝛ ad q̃ debent hoies attẽdere. d. c Aperiã in parabolis os meũ. vocant hic parabole fcã ⁊ dcã veteris testamẽti: qꝛ fuerunt figure no. ꝑma. Cor'. x. Omnia in figura ꝓtingebant illis. d Loquar ꝓpositõnes ab initio. i. que solent tractari inter sapientes ab antiquo. vnde in hebꝛeo ⁊ i translatõne hiero: habet: Loquar enigmata antiqua. e Quanta. Hic ꝓnter subdit narratio in qua ꝓmo describit bonitas dei ⁊ magnitudo ppli in quodã generali: scdo magis i speciali: ibi Filij ephꝛem. Circa ꝓmũ oñdit beneficia dei collata pplo iudaico fuisse sufficiẽt ei manifestata: vt de ingratitudine non posset p ignorantiã excusari. d. e Quanta audiuimus. ſ. dei bñficia collata pplo iudaico in egressu de egypto: ⁊ in ꝓgressu per desertũ: ⁊ in ingressu ire ꝓmissionis: que diffuse scripta sũt in libꝛis moysi: ⁊ iosue eius ministri. f Et cognouim⁹ ea. ⁊ modus cognoscendi subdit cũ dꝛ: g Et pꝛes nostri ⁊c. quibus debemus credere tanq̃ sollicitis de nostra salute. h Non sũt occultata ⁊c.] qꝛ pꝛes narrauerũt filijs i succedentibus sibi generatõibus. i Narrantes laudes dñi. hoc refert ad illud qd ꝓmittit: Patres nr̃i narrauerũt nobis laudes dñi. quib⁹ moyses ⁊ alij iusti laudauerũt deũ in exitu maris rubꝛi dicentes: Cantem⁹ dño gl'iose ⁊c. Exo. xv. k Et virtutes eius. quib⁹ pcussit egyptũ decẽ plagis l Et mirabília ei⁹ que fecit. ducẽdo pꝛes nr̃os p mare rubꝛum ⁊ p desertum. m Et suscitauit ⁊c. ſqꝛ p⁹ eductõez populi de egypto dedit eis legem in monte synai Exo. xx. que vocat testimoniũ: eo q⁹ decem p̃cepta decalogi fuerunt scripta in tabulis lapideis: vt in posterũ essent i testimoniũ diuine locutõis cũ pplo. Moyses sil'r scripsit Deuteronomiũ: ⁊ p̃cepit poni in latere arce: vt esset ibi in testimoniũ ꝯ populũ: vt hꝫ Deut. xxxj. Dicit etiã lex a ligando qꝛ filij israel eam susceperũt pro se ⁊ p posteris suis et sic ligabat oẽs pñtes ⁊ absentes futuros: fm q⁹ dꝛ Deute. xxix. Nec vobis sol' ego h⁹ fedus ferio: ⁊ hec iuramenta cõfirmo: sed cunct] p̃sentib⁹ ⁊ abñtib⁹ ꝓpter qd dicitur n Quanta mãdauit ⁊c.] Exq̃ enim pꝛes legez receperant p se ⁊ p sua posteritate tenebant eis notificare: ꝓpt quod dꝛ Deut. vj. Narrabis filijs ea ac nepotib⁹ tuis. o Ut cognoscat gnãtio altera. quia patres tenebant notificare filijs de generatõe in gnãtõem: ió sbdit p Filij qui nascent. ⁊ pꝛ lr̃a ex dictis: ⁊ huius notificatõis subditur causa finalis duplex. vna est adeptõ boni q̃ notat cũ dꝛ: q Ut ponant in deo spem suã. de futura retributõe. r Et non obliuiscant operũ dei. Minus dicit ⁊ plus significat. i. in sua memoria teneãt firmiter opa dei. s Et mandata eius exquirãt. sanum intellectũ a sapientibus inquirendo: vt sic impleãt ope non solum fm vba legis: sed etiã fm intentõem mandãtis. Scda cã p̃dicte notificatõis est euitatio mali: q̃ notat cum dicitur: t Ne fiant sicẽ pꝛes eoꝛ ⁊c]. i. iram dei ꝓuocans. Qz enim patres de egypto exeuntes ꝓ magna pte fuerunt pꝛaui ⁊ deum exasperantes: pꝛ in fabꝛicatõe vituli aurei: ⁊ in multis alijs que tangunt in exodo: ⁊ in libꝛo numeroꝛ: ꝓpter quod dixit moyses pro pinquus mozti sue: Deut. xxxj. Al die qua egressus es ò egypto sp aduersus dñm ꝓtendisti: ideo sbdit: v Generatio que non direxit coꝛ suũ. ad deum diligendum ⁊ in p̃ceptis eius ambulandũ. x Et non est creditꝰ ⁊c.] qꝛ incredituli fuerũt eius ꝓmissionibus: vt pꝛ Nũi xiij. ⁊ loquit̃ h asaph ꝓ malis hominibus illius ppli rõne quoꝛ sil' etiã vituperant boni: fm illã regulã quã ego posui in ꝓncipio Gen. ò coꝛpoꝛe oñi ꝑmixto ex bonis ⁊ malis. y Filij ephꝛem. Hic ꝓnter oñdit dei bonitatẽ: ⁊ ppli ingratitudinẽ magis in spãli: ⁊ ꝑmo q̃tũ ad ipsius ephꝛai tribũ: scdo q̃tum ad totum pplm: ibi Et obliti sunt. Circa primuꝫ sciendũ q⁹ alij hebꝛei exponunt hãc lr̃am de filijs ephꝛai: q̃ viuente adhuc patre multiplicati sunt ⁊ fortificati: ⁊ pslũptuosioꝛes effecti rõnibus supꝛadcis exierunt de egypto vt isti dicunt ⁊ p viã bꝛeviozẽ ingredi voluerũt terrã ꝓmissionis. ſ. p̃ram philistijm: q̃ vicina est: vt hꝫ Exo. xiij. Sꝫ infecti sũt a philisteis q̃ habitabant in geth: ⁊ terris circũiacẽtibus: eo q⁹ occupabant tps a deo ꝓstitutuꝫ: qui dixit abꝛae Gen. xv. Semẽ eius futuꝝ pegrinũ in terra aliena q̃dringentis annis: qui nodũ erãt cõpleti: sed h⁹ non vi vez: qꝛ ifra assignat cã h⁹ ingratitudis: Loꝛã p̃ibus eoꝛ fecit mirabilia in ꝛra egypti: nulla aũt mirabilia

Erudítõ asaph. LXXVII.

Attendite pple me⁹ lege meã: ꝯinclinãte aurem vr̃am in vba oꝛis mei. Aperiã i paraboł os meũ: loquar ꝓpositões ab initõ. Quãta audiuim⁹ et cognouim⁹ ea: et pꝛes nr̃i narrauerũt nobis. Non sũt occultata a filijs eoꝛ: i gnãtõne altera.] Narrantes laudes dñi et vtutes eius: et mirabilia ei⁹ q̃ fec. Et suscitauit testimoniũ i iacob:] ⁊ legẽ posuit i isrl'. Quãta mãdauit pꝛib⁹ nr̃is nota facẽ ea filijs suis:] ut cognoscat generatõ alt̃a. Filij qui nascẽtur ⁊ exurgẽt: ⁊ narrabũt filijs suis. Ut ponãt i dõ spẽ suã: et nõ obliuiscãt opeꝛ dei et mãdata ei⁹ exqrãt. Ne fiant sicẽ pꝛes eoꝛ: gnãtõ pꝛaua ⁊ exasperãs.] Gnãtiõ q̃ nõ direxit coꝛ suũ: et nõ est creditus cuꝫ deo spũs ei⁹.]

legãtur fca ꝑ pplo ísrl in terra egypti ante tps moysi: q longo tpe natus est pr mozte ephzaiz patriarche. Itez ante tps moysi filij ísrl erant i egypto i magna seruitute: z sic nõ est verisile q possẽt igredi p sua voluntate z maxime cũ exercitu: ꝓpter qõ istud melius exponitur ỏ filijs ísrael qui ꝫ volũtatẽ moysi pcesserũt ad pliũ ꝫ amozreos et amalechitas: vt hẽtur Numeri. xiiij. Et in illis filij ephzaim fuerunt ꝓncipales z alios mouentes: eo q ꝓỏ ceteris aspirabãt ad dñz ronib⁹ supzadcis: z hꝰ ẽ qõ dr: y filij effrem. i hebzeo z i transla. hiero. hẽtur: Filij ephzaim. est. n. idẽ nomen effrem et ephzaim. Sicut .n. noia latina ꝓpria frequenter variant a pte finis: ut guillerinus z guillerotus: ita ẽt in heb. tñ eandẽ personã significant. ʒ Intẽdentes z mittẽtes arcũ. i. tendẽtes arcũ z mittẽtes sagittas ex eo. a Cõuersi sũt in die belli. qz stati fuerunt debellati: z fugerũt confusi: ut hẽtur numeri. xiiij. b Nõ custodierũt testm dei ꝛc. q: ad mandatum dei p moysen noluerunt ꝓcedere ad bellũ ꝫ aduersarios: sed volebãt in egyptuz diuerti vel reuerti: z postea ꝓpria capitositate moti ꝓrexerũt ꝫ in hibitionẽ moysi fcam ex pte dei: z tñ in susceptiõe legis cũ alijs petiuerant q mãdata dei fierẽt eis per moysẽ: ꝓmittẽtes q hũiliter obedirẽt: sm q hẽtur Exo. xx. dicẽtes moysi: Loqre tu nobis z audiem⁹: non loqtur nobis dñs: ne forte moziamur: z ꝓpter hoc dr hic: Nõ custodierunt testm ꝛc. c Et obliti sũt. Hic ꝓnter describitur bonitas dei z ingratitudo ppli gnãliter: z ꝓmo in cõparatione ad bñficia dei ingressuz terre ꝓmissiois ꝓcedentia: scõo q̃tum ad seqntia: ibi Et iduxit eos in mõtẽ sanctificationis. ꝑma i duas: qz ꝓmo describunt bñficia dei: scõo ingratitudo ppli: ibi Et apposuerũt. Prima i tres: qz ꝓmo describunt bñficia ꝓstita pplo i egypto: scõo i mari rubzo: ibi Intrupit mare. tertio in deserto: ibi Intrupit petrã ꝛc. Circa primum dicit sic: c Et obliti sũt. s. filij ísrl gnãlit. d Bñficioꝝ eius. qz flagãlando egyptios z pecoza eoꝝ saluauit hebzeos z substantiã eoꝝ. e Et mirabiliũ ꝛc]. qz egyptijs exntib⁹ i tenebzis tribus diebus lux magna erat vbicũqz hitabãt filij ísrl: ut hẽtur Exo. x. qõ fuit valde mirabile. z similr in alijs plagis egypti a qbus filij ísrl fuerũt imunes z saluati. f Coram pribus ꝛc.]vi q deberet dicẽ: coram eis: qz loqtur de eis q exierunt de egypto: ut ꝫ p ꝑam ꝓcedentẽ z sbsequentẽ. Ad qõ dicendũ: q cõit filij ẽt iã puecti exierũt cũ pribus suis: sicut naason cum aminadab prẽ suo z sic de alijs. Et lz prẽs z filij illa mirabilia vidissent: tñ scripta facit memoriã de pribꝰ magis q̃ de filijs: qz erant honorabiliozes z ꝓncipaliozes. Põt ẽt dici de mirabilibus factis in persona moysi: de q dicũt hebzei: z satis ꝓbabiliꝫ sicut ego posui super illud Exo. iiij. Quis fecit surdũ z mutũ videntẽ z cecũ: q cũ adductus fuisset coram pharaone ut occideret ꝓpt infectionem egyptij: Exo. ij. Speculator q debebat eũ occidere: fuit tunc pcussus cecitate: z sic moyses euasit. Pharao ẽt videns eũ recedentẽ factus ẽ mul⁹ ad horã: ita q nõ potuit seruis suis ꝑcipere ut capet: z seruꝫ sui ita attoniti ac si essẽt surdi z ceci: z sic ex talib⁹ miraculis moyses fugit libere. Ista aũt mirabilia fuerũt facta i iuuentute moysi: q in egressu de egypto fuit. lxx. annoꝝ: Exo. vij. et sic ista mirabilia non fuerũt visa a iuuenib⁹ de egypto exeuntibus: sed solum a pribus eoꝝ. g In cãpo thaneos. thamnis ciuitas est egypti regia: ꝓpter qõ tenebatur ibi regia consilia: sm qõ dr esa. xix. Stulti ꝓncipes thaneos sapientes cõsiliarij pharaonis dederũt ꝫ consilium insipiens. Et qz ꝓpter obstinationez regis tota egypt⁹ flagellabat diuersis plagis: ciuitas regia z terra ꝓpiq̃ grauis ꝑcutiebat: ꝓpter qõ de illa fit hic spãl mentio. Similr si referat hec lra ad mirabilia circa moysen fca ut ꝓdcz est: verisile est q hoc surerit in thãnis: i qua rex freqntius hitabat. h Intrupit. Hic ꝓnt describunt dei bñficia i mari rubzo exhibita: cum dicitur: Intrupit mare: z pduxit eos. qa sicco pede fec eos trãsire: vt hẽt Exo. xiiij. i Et statuit aqs q̃si in vtre. aq̃ .n. detinent in vtre: ne affluant: z eodẽ mõ aq̃ maris diuise ex vtraqz pte detinebant diuina vtute: ne effluerent sup filios ísrl: qz vt ibidẽ dr: erãt eis q̃si ꝓ muro a dextris z a sinistris. k Et deduxit eos in nube diei ꝛc. i. colũba nubis z ignis: vt ibidez hẽtur. Et colũna nu ꝓbistegebat eos ab ardoze solis: z colũna ignis ondebat eis viã i tenebzis nocti: in q̃ trãsierũt mare rubzũ: z alijs ẽt tpibus qñ de nocte incedebat exercit⁹. Utrũ aũt esset vna colũna ignis z nubis vl due dcz fuit: exo. xiiij. l Intrupit. Hic ponũt bñficia exhibita in deserto nõ oia sed aliq̃: z spãliter fit hic mẽtio de bñficio aq̃: de q hẽt Exo. xvij. qñ educte fuerũt aq̃ ỏ petra oreb: z hoc est qõ dic: l Intrupit petrã in eremo. i. loco sicco z deserto. m Et adaquit eos. i. abũdanr potauit. n Uelut in abysso multa. qz egresse fuerunt aque in magna abũdãtia: qz in exercitu hebzeoꝝ erãt sex cẽtum milia absq mulierib⁹ z puulis z pecorib⁹: z iõ opoztuit q eẽt aq̃ multa: vñ tãta multitudo ppli posset adaqri. Sile ẽt fm legit: numeri. xx. vbi dr q moyses pcussit vga bis silicem: et egresse sunt aque largissime: ita ut ppls biberet z iumẽta: z ꝓpter hoc subdit: o Et eduxit aquã ỏ petra ꝛc.]Qz. n. ista eductio aq̃ de petra fuerit alia a ꝓcedente pz: qz illa fuit ante datiõe legis: ista vo post: ut pz intuenti librum exodi et numeroꝝ. Sciendũ tñ q illa q̃ narrãtur i hoc ps. z in alijs non sẽper narrãtur eo ordine q̃ fuerũt fca: sed aliqua prius fca postea scribũtur z econuerso: sicut pz in alijs libris sacre scripture: et maxime i illis qui metrice scripti sunt: q̃ lis est liber psalmoꝝ. p Et apposuerunt. Hic cõsequenter ondit ingratitudo populi: z primo q̃tum ad ingratitudinis magnitudinẽ: secũdo q̃tum ad eius multitudinẽ: ibi Quotiens exacerbauerunt. Prima in duas: quia ꝓmo ondit ꝓpositum in his que cõtigerunt ante missionem explozatoꝝ: scõo p⁹ missionẽ eoꝝ: ibi Jn oibus his. prima adhuc i duas: qz ꝓmo describit ppli ingratitudo: secundo dei mãsuetudo: ibi Jõ audiuit. Circa ꝓmũ dr: p Et apposuerũt adhuc peccare ei. z p hoc qõ dr: Et apposuerũt. appet recidiuũ eoꝝ in pctm: ex q aggrauat negociũ. anteq̃. .n. transissent mare rubzum peccauerũt ꝫ moysen z deum dicẽtes: Quid hoc facere voluisti vt educes nos de egypto

Fílij effrem intẽdentes et mittẽtes arcũ: cõuersi sũt i die belli. Nõ custodierunt testamentũ dei: et i lege eius noluerũt ãbulare. Et ỏblíti sũt bẽficiozũ eius: et mírabiliũ eius q̃ ondit eis.]Cõrã pribus eozũ fecit mirabília in terra egypti: i cãmpo thaneos. Intrupit mare z pduxit eos: et statuit aq̃s q̃si in vtre. Et dẽduxit eos i nube diei: z tota nocte in illuminatiõe ignis. Intẽrrupit petraz in eremo: et adaquauit eos vẽlut in abysso multa. Et ẽduxit aquam de petra: et eduxit tanquã flumina aquas.]Et appõsuerunt adhuc peccare ei

et subdit: Multo.n. melius ē seruire egyptijs q̄ mori i soli
tudine: Exo.xiiij. q In ira excitauerūt ⁊c].i.i deserto i
q̄ erat defectus aq̄: qz p̄ trāsitū maris rubri freq̄nt murmu
rauerūt ꝺ deus ⁊ moysen i deserto: vt pz i libro exodi ⁊ nu
meroꝝ. r Et tentauerūt deū ⁊c].i.ex p̄meditatiōe ⁊ cer
ta malicia. Tentare
aūt ē accipere experi
mentū de aliq̄. isti au
tē voluerūt experiri
i sēsibili signo: an de⁹
hēret cura de eis pro
uidēdo eis de victua
lib⁹: iō sb̄ditur: s
Ut peterēt escas ⁊c]
.i. ad sustentamentū
vite ipsoꝝ: cum debe
rēt hoc tenere firmit̄
ex p̄cedētibus signis.
Legūtur aūt hoc bis
petiuisse: semel ante
datione legis: vt hēt
Exo.xvi. vbi dixerūt
moysi: Cur induxisti
nos i desertū istud: ut
occideres oēm multi
tudinē istam fame: ⁊
alias p⁹legē data: ut
hēt numeri.xi. dicen
tes: Quis dabit no
bis ad vescendū car
nes ⁊c. Et q̄tum ad
istud scd̄m subditur:
t Et male locuti sū
de deo. ⁊ modus loq̄ndi subdit: cū dr: Dixerūt. v Nū
quid deus potit pare mēsaz i deserto. i. refectionez splendi
dā carniū: qz erāt attediati esu mane dicētes nume.xi. Alia
nia arida ē: nihil respiciūt oculi nr̄i nisi man. ⁊ q̄ deus dbe
ret hoc facē arguebāt p signum datiōis aq̄ de petra dicen
tes: x Qm̄ p̄cussit petrā. i. p̄cuti fecit p moysē. y Et
fluxerūt aq̄. hoc dr de p̄ma eductiōe aq̄ ante datione legis
q̄ tangit Exo.xvi. z Et torrētes inundauerūt. qz aq̄ i ma
gna abūdantia exierūt: ut supra dcm est. a Nūquid et
panē potit dare: ex mō loq̄ndi appet q̄ non loq̄bant asser
tiue vt fideles: sed magis dubitatiue ⁊ deū tentātes. Scien
dū ēt q̄ locutio hec nō itelligit de datione mane: q̄ p̄cessit
eductionē aq̄ de petra imediate p̄dcam: ḡa mana fuit p̄us
data: ut hēt Exo.xvi. et prima eductio aq̄ de petra postea
sb̄ditur: Exo.xvij. Sed p petitionē panis hic itelligit peti
tio cibi delicati carniū q̄ ponit nume.xi. iō sb̄dit: b Aut
parare mensā pp̄lo suo. i. refectionez splendidā ⁊ delicatā:
In heb. ⁊ in trāsla. hiero. hēt: Aut parare carnē pp̄lo suo.
c Ideo audiuit. Hic describit dn̄i māsuetudo: qz non sta
tiz puniuit eoꝝ ingratitudinē: sed p̄mo ipleuit eoꝝ petitio
nem: ⁊ distulit penā tpe debito inferendā: ⁊ circa hoc p̄mo
ponitur dei ordiatio: scd̄o ordinatiōis executio: ibi Et mā
dauit. Circa p̄mū dr: Ideo audiuit dn̄s. eoꝝ petitionez nō
ppter meritū sed ad sue potētie declarationez. d Et di
stulit. iferre eis penā debitā. e Et ignis accēsus est in ia
cob. i. furor dn̄i: q̄ freq̄nter i scriptura p ignē designat: accē
sus ē ꝺ pplm descendentē de iacob: iō sb̄ditur: f Et ira
dei. et est expositō p̄cedētis verbi. Et pro idest: idest. ira dei
ascendit in isrl. ad puniendū ipsum: ut videbit. ꝺ. ⁊ cā h⁹ ire
sb̄ditur cū dr: g Quia nō crediderūt ⁊c]. ex miraculis
.n. p̄cedentib⁹ debebāt credere firmit̄ ⁊ sperare q̄ deus non
deficeret eis in necessarijs. Aliter ēt exponit ab aliq̄bus. Et
ignis accēsus est in iacob. de igne q̄ deuorauit extremā ptē
castroꝝ: nume.xi. sed p̄ma expositio magis p̄sonat or
dini histor̄ie. h Et mādauit. Hic p̄nter describitur
diuie ordinatiōis executio: ⁊ p̄mo q̄tum ad pia exaudi
tionem: scd̄o q̄tuz ad iustā punitionē: ibi Adhuc esce.
Circa p̄mū p̄mo ponitur exauditio petitiōis panis cū
dr: h Et mā
dauit nubibus ꝺ
sup. qz mana da
ta eis p pāe exo.
xvi. generabatur
sursū in aere: vbi
est locus nubiū.
i Et ianuas ce
li. scilz aerei. k
Apuit. iq̄tū mā
na ide descēdere
fecit: iō sb̄ditur:
l Et pluit illis
māna. ꝺscēdebat
.n. cū rore: ut hēt
numeri.xi. Ros
aūt ⁊ pluuia dif
ferūt solū fm mt
titudinē ⁊ pauci
tatem māe: iō dr
hic māna descen
dere p modū plu
uie. m Et pa
nē celi dedit eis.
.i. formatū in ce
lo aereo. n Pa
nez angeloꝝ ⁊c]
qz māna forma
bat ⁊ descēdebat ministerio āgelico. o Cibaria mi
sit ⁊c. qz quilibet colligebat q̄tuz edere poterat: Exo.
xvi. Cōsequēter ponit petitiōis carnium exauditio cuz
dr: p Trāstulit austrū de celo ⁊c. auster ē ventꝰ me
ridionalis: quē tunc deus fecit cessare a flatu suo: ⁊ fec
flare aphricum: qui ē vētꝰ occidētalis: laūalis tñ versus
meridiē: qz in regiōe opposita castris: q̄ erāt versus vē
tum illū: erat magna multitudo coturnicū q̄s vētus il
le trāsportauit vltra mare rubrum ad locū vbi erāt ca
stra hebreoꝝ: ut hētur nume.xi. vbi dr: Uēt⁹ aūt egre
diēs a dn̄o arrepta trans mare coturnices detulit ⁊ dimi
sit in castra: iō sb̄ditur: q Et pluit sup eos sicut pul
uerē. i. valde abūdanter. r Carnes. nō mortuas sed
viuas: iō sb̄ditur: Et p idest. s Sicut harenaz ma
ris ⁊c.]⁊ dicit sicut harenā maris ꝓpter abūdantiā: qz
inde hūerunt satis ad comedēdū usq̄ ad mensem: Nu
meri.xi. t Et ceciderūt ⁊c.]ita q̄ poterāt eas cape si
ne aliq̄ difficultate. v Et māducauerūt ⁊c.]qz mul
ti tm̄ comederunt q̄ vertebat in nauseam: fz q̄ dr Nu
meri.xi. Donec exeat p nares vras: ⁊ vertat i nauseaz.
x Et desiderīū eoꝝ attulit eis. i. abūdantiā carnium
sicut desiderauerāt. y Nō sūt fraudati a desiderio
suo. qz cōsecuti sunt effectum: tñ ad malū ipsoꝝ: ut sta
tim subditur. z Adhuc esce. Hic p̄nter describitur
executio diuie ordinatiōis q̄tum ad eoꝝ punitionē
cū dr: z Adhuc esce eoꝝ ⁊c.]qz non totū adhuc co
mederāt: ⁊ p̄babile ē q̄ ipsi vel plures eoꝝ actu come
dēbāt: q̄n dei punitio venit sup eos: iō sb̄dit: a Et
ira dei ascēdit sup eos. i. ad puniendū eos potestatiue:
iō sb̄ditur: b Et occidit pigues eoꝝ. i. diuites reple
tos diuitijs. c Et electos isrl. i. fortes ⁊ nobiles: q̄si
diceret sine acceptiōe p̄sonaꝝ puniuit magnos ⁊ puos
morte repētina: ꝓpi q̄ locus ille vocat⁹ fuit sepulchra

cõcupiscentie: qz ibi sepelierũt ppl'm qui desiderauerat carnes: Nume. xi. in fine. o In oibus hic ꝓnter oñ ditur bonitas dei ⁊ ingratitudo ppli in his q̃ acciderunt p' missionẽ explozatoꝝ: de q̃ hẽtur numeri. xiij. qz explozatozes de sua legatiõe reuertẽtes ĩruerunt ppl'z: ita q' volebãt reuerti i egyptũ: ut hẽt Nume. xiiij. Caleph aũt filius iephone: ⁊ iosue filius Num econtrario ꝓfortabãt ppl'm dicentes: q' poterant hostes debellare ita faciliter sicut poꝛant comedere panez: sed ppls nolebat eis credere: ſz magis voluit eos cũ moyse ⁊ aarõ lapidare: ⁊ hoc est qõ dr: o In oibus his. i. non obstãtibus predictis dei bñficijs ⁊ punitiõibus: e Peccauerunt adhuc. ex nimia ingratitudine. f Et nõ crediderũt in mirabilib' ei'. qz ꝓpter miracula q̃ fecerat educẽdo eos de egypto debebãt credere firmit' q' introduceret eos ĩ terrã ꝓmissionis valde facilit' qõ fuisset: nisi eozũ malicia impediuisset: iõ sbdit: g Et defecerunt ⁊c. qz ꝓpter illud peccatũ oẽs qui exierunt ò egypto a. xx. annis ut supza ex diuina sñia moztui sũt ĩ deserto: ut hẽtur Nume. xiiij. ꝓter caleph filiũ iephone ⁊ iosue filiũ Num ⁊ leuitas q̃ nõ fuerant numerati a. xx. annis et supza sed ab vno mense ⁊ supza: vt ibidẽ fuit expositum. h Et anni eoꝝ cũ festinatione. qz mozs multoꝝ accelerata fuit in rebellione choze: Nume. xvi. et per serpẽtes ignitos: Numeri. xxi. ⁊ i peccato beelphegoꝛ: ꝓ q̃ occisi sunt. xxiiij. milia hoium: Nume. xxv. i Luz occideret eos ⁊c. non ẽ intelligendũ de eisdẽ hoibus i numero sed de diuersis eiusdẽ tñ ppli: cum deus iterficeret aliqs subito: alij timebant ⁊ miaz a deo petebãt. k Et rememorati sunt ⁊c. pugnans ꝓ eis ꝛ exercitũ pharaonis. vñ dixerunt: Fugiamus israelem: dñs pugnat ꝓ eis ꝛ nos: Exo. xiiij. ⁊ similr ꝛ amalech: sm q' dr Exo. xvij. Lum q̃ leuaret moyses manus vicebat isrl'. l Et deus excelsus redẽptoꝛ eoꝝ est. de captiuitate egypti. Sed ista reuersio ad deũ saltem q̃tũ ad multos nõ erat ex amore iusticie sed timoze pene: iõ sbditur: m Et dilexerunt eũ in oze suo. qz in exterioꝛib' verbis ꝓtenderũt signa diuine dilectiõis. n Et lingua sua mẽtiti sunt ei. qz nõ sic hẽbant in mente ꝓut ꝓtendebãt oze: iõ sequitur: o Coꝛ aũt eoꝝ non erat rectũ cum eo. per veram dilectionẽ. p Nec fideles hĩti sunt i testõ eius. i. in ꝓceptis legis: q̃ dr testiñ per debitam impletionẽ i opatione. q Ipse aũt est misericoꝛs. qz eius ꝓpium ẽ misereri ⁊ pcere. r Et ꝓpitius fiet peccatis eoꝝ. puniẽs eos citra ꝓdignum. s Et non dispdidit eos. totaliter delẽdo sicut meruerant. t Et abũdauit vt auerteret irã suã. i. effectũ vidicte sue quẽ auertit ꝓ pte: iõ seq̃t: v Et non accẽdit ⁊c]. i. vindictã ſz solũ partẽ eius: cuius cã sbditur ex pte fragilitatis hũane: cũ dr: x Et recoꝛdatus est. i. ad modũ recoꝛdãtis se hũit: qz obliuio ĩ deũ non cadit. y Quia caro sũt. i. fragiles ⁊ pni ad casũ ꝓpter fomitẽ ex carne, pcedentez: ꝓpt qõ ẽt pctm̃ homis remediabile ẽ non autẽ angeli q̃ carnẽ ⁊ ossa non hz. z Spũs vadẽs ⁊ nõ rediens. i. tendẽs ad moztẽ per sepationem a coꝛpe: nõ qz sps hois moziat: q̃ est icoꝛruptibil: ſz qz hõ cõpositus ex coꝛpoze ⁊ spu moziꝛ. Et nõ rediens. qz sps sepatus a coꝛpoze ad ipsum nõ redit vtute nãe. a Quotiẽs. Postq̃ descripsit ingratitudinẽ ppli q̃tũ ad eo magnitudinez: hic ꝓnter describit eã q̃tum ad multitudinem: ⁊ ꝓmo cõmittẽdo: scõo omittendo: ibi Nõ sunt recoꝛdati. Circa ꝓmuz dicit: a Quotiẽs exacerbauerunt ⁊c]. sua peccata multipl'r reiterãtes. q. d. multotiẽs. vñ dixit dñs Numeri. xiiij. Tẽtauerunt me iã p decez vices: ⁊ tñ dixit illud ãno scõo egressiõis de egypto: a cuius egressu vsq̃ ad ingressũ ire ꝓmissiõis fluxerunt. xl. ãni. ex q̃ ꝓz q' in residuo tpe xxxviij. annoꝝ multis vicib' offẽderunt eũ: nec oẽs offensiones sũt scripte: iõ subdit: b Et cõuersi sunt. ad mala ꝓterita. c Et tẽtauerũt deũ ⁊c. Jet ꝓ idest. i. deũ sanctificãtes isrl'. d Exacerbauerũt. qui de sua nã dulcissimus ẽ. e Nõ sũt recoꝛdati. Hic oñdit ꝓpositũ ex omissiõe: qz tenebãt recoꝛdari bñficia eis ꝓstita in egypto: qõ omittebãt ex sua ingratitudie: ⁊ hoc ẽ qõ dr: Nõ sũt recoꝛdati man' ei'. i. ptãtis diuie die q̃ redemit eos de manu tribulãtis. i. pharaõis: quẽ sbmersit i mare cũ suo exercitu ꝓ liberatiõe ppli sui. f Sicut posuit i egypto signa sua. i. decẽ plagas qb' pcussit egyptũ. g Et ꝓdigia sua ⁊c. Jistud ẽ supza expositũ. h Et ꝙuertit ⁊c. Jut hẽtur Exo. vij. i Misit i eos cynomiã. i. muscã caninã. ista fuit plaga q̃rta egypti: de q̃ dr Exo. viij. Immittã i te ⁊ i ꝓuos tuos ⁊ in ppl'm tuũ: ⁊ i domos tuas oẽ genꝰ muscaꝝ: ⁊ sic iter illas fuerũt muscе canine: q̃ hic ſinglarit exꝑmunt: eo q' fuerãt aliꝗs grauiozes. k Et ranã ⁊c. Jplaga ranaꝝ fuit scõa: de q̃ hẽt Exo. viij. i ꝑn': ⁊ ponit h' ſinglare ꝓ plali Ranã. i. ranas. ⁊ idẽ dicẽdũ de cynomia. l Et dedit erugini. i. vẽto vrenti q̃ coꝛrũpit segetes. de ista erugine nõ fit mẽtio i Exo. qz solũmõ ponũt ibi plage nõbiles: cuz q̃bus fuerunt alie q̃ nõ sũt ibi scripte: sic dr hic de erugine: ⁊ sequẽti, vsu ò pruina. m Et labores eoꝝ. i. fruct' ꝓ laborẽ eoꝝ ꝓductos. n Locuste. i. locustis. Jsta fuit plaga octaua: de q̃ hẽt Exo. x. o Et occidit ⁊c. Jsta fuit plaga septia: de q̃ hẽt Exo. ix. p Et moꝛos eoꝝ i pruina. Jn trãsla. hiero. hẽtur: Jn frigoze. folia moꝛorũ coꝛrũpente. q Et tradidit grandini iumenta eoꝛum.

In oĩbus his peccãuerũt adhuc: ẽt nõ crediderũt in mirabilib' ei'. Et defecerũt in uanitate dies eoꝝ:] ẽt anni eoꝝ cuꝝ festinatione. Cũ occidẽt eos q̃rebant eũ:] ⁊ reuertebant ⁊ diluculo veniebãt ad euꝝ. Et rememorati sunt q̃ deꝰ adiutoꝛ est eoꝝ:] ẽt deus excelsus redẽptoꝛ eoꝝ ẽ. Et dilexerunt eũ in oze suo: ẽt lingua sua mẽtiti sunt ei. Coꝛ aũt eoꝝ nõ erat rectũ cuꝝ eo: nec fideles hĩti sunt i testõ eius. Ipse aũt ẽ misericoꝛs ẽt ꝓpitiꝰ fiet peccatis eoꝝ: ẽt nõ dispdet eos. Et ãbundauit vt auerteret irã suã:] ẽt non accẽdit oẽꝝ irã suam. Et rẽ coꝛdat' ẽ qũia caro sũt: spũs vadens ⁊ nõ rediẽs. Quõtiens exacerbauerũt eũ in deserto:] i irã ꝙcitauerũt eũ in iaquoso. Et cõuersi sũt ẽt tẽtauerunt deũ: ⁊ ſcꝫ isrl'] exacerbauerũt. Nõn sũt recoꝛdati manꝰ eius die q̃ redemit eos de manu tribulãtis. Sicꝫ posuit i egypto signa sua: ẽt ꝓdigia sua i cãpo thaneos.] Et ꝙuertit in sanguinẽ flumina eoꝝ:] ẽt hymbres eoꝝ ne biberẽt. Misit in eos cynomiaꝝ et comedit eos: ẽt ranã ⁊ dispdidit eos.] Et dedit erugini fructus eoꝝ: ẽt labores eoꝝ locuste. Et occidit in grãdie vineas eoꝝ:] ẽt moros eoꝝ i pruina. Et trãdidit grãdini iumẽta eoꝝ:

qz aialia tūc in cāpis exñtia ex magnitudine grādinis fue
runt iterfecta: ut ibidē hētur. r Et possessionē eozum
igni. qz grādo z ignis mixta parit ferebant: vt ibidē hētur.
s Misit i eos irā idignatōis sue. i. effectū ire sue z idigna
tiōis p plagas dcas z seqntes. t Immissiones p angelos
malos. hoc dī ad oñ
dendū q angeli mali
fuerūt executores di
uine iusticie i persecu
tiōibus egypti: tñ ali
qui boni ageli aliqñ
sunt executores i tali
bus: sicut dcz fuit ple
nius Exo. xij. v
Uiam fecit semite ire
sue. qz puniendo egy
ptios declinabat ab
hebreis. x Nō pe
percit zc.]indifferenť
pcutiens magnos sic
z paruos. y Et iu
mēta eoz zc.]Jsta fu
it qnta plaga q pcus
sit aialia i cāpis pesti
lētia: vt hēť Exo. ix.
i pncipio. z Et per
cussit oē pmogenitū
zc.]Jsta fuit decima
plaga: de q hēť Exo.
xij. in medio capituli
a Primitias om.
la. eo. in taber. cham
. i. i tabernaculis egy
ptioz descendētiū a
cham: qz mesrai fuit
filius cham: vt hētur
Gen. x. Ab isto autez
mesrai denomiata ē
egyptus: qz ibi deno
minatus fuit. vñ i toto ve. testō vbi in nīa transla. ponitur
egyptus: i heb. hētur mesraim. b Et abstulit de egypto
zc]. s. pplm isrl' diligēter custodiēdo: sicut pastoz custodit
oues. c Et pduxit eos tāq gregez in deserto. vbi pauit
eos pane celesti: ut pdām est. d Et deduxit eos i spe. per
uenienti i terrā pmissā. e Et nō timuerunt. lz. n. timue
rit sup mare vidētes exercitū egyptioz appropinquātem
eis: tn moyse eos assecurāte secuti sūt eum p mare: ita q ti
moz ille nō fuit tātus q impediret eos a seqla moysi. f Et
īduxit. Hic pñter oñditur bonitas dei z igratitudo pplī p'
ingressū ire pmissionis. z diuidit i tres ptes: qz pmo descri
bitur dei bonitas: scdo pplī malignitas: ibi Et tētauerūt:
tertio pene acerbitas: ibi Audiuit deus. Circa primum dī:
f Et induxit eos zc]. i. in hierlm: q est metropolis iudee:
in q edificatū fuit tēplū i mōte moria. ij. par. iij. g Mō
tē quez zc]. qz fuit acqsitus magis vtute diuina q hūana.
h Et eiecit a facie eoz gētes. i. chananeos z alios ibi hi
tātes: vt diffuse traditur i libro iosue. i Et sorte diuisit
zc]. de q diuisione hēť iosue. xiij. c. vsqz ad. xvij. ca. inclusi
ue. k Et hitare fecit zc]. i. i domib' z villis a gētilibus
edificatis. l Et tētauerūt. Hic pñter ponit pplī maligni
tas exercēdo peccata antiq patrū suoz cū dī: Et tētauerūt.
diffidētes de diuina virtute. m Et exacerbauerūt. puo
cātes ad irā. n Deū. mitissimū. o Et testimonia zc]
. i. legis pcepta. p Et auerterunt se. scieni recedētes a di
uina seruitute. q Et nō seruauerunt pactū. i. legē quaz
pepigerāt obseruare, dicentes: Exo. xxiij. Oia q locutus ē
et possessiones eoruz igni.
Misit i eos irā idignatiōis
sue: idignationē et irā z tri
bulationē: īmissiones p āge
los malos. Uiaz fecit semi
te ire sue: non pepcit a mor
te aiarum eorū: et iumēta
eorum i morte pclusit.] Et
percussit oē pmogenitū in
tra egypti:]pmitias oīs la
boris eorū i tabernaculis
cham. Et abstulit sic oues
pplm suū: et pduxit eos tā
q gregez in deserto: Et de
duxit eos i spe et nō timue
runt: et inimicos eorū ope
ruit mare. Et iduxit eos in
montem scificationis sue:]
mōtē quez acqsiuit dexte
ra eius.]Et eiecit a facie eo
rū gētes: et sorte diuisit eis
trā in funiculo distributio
nis.]Et hitare fecit i taber
nacul' eoruz tribus isrl'.]Et
tentauerunt et exacerbaue
rūt deū excelsū:]et testimo
nia eius nō custodierunt.]
Et auerterūt se et nō serua
uerūt pactū: quēadmoduz
pres eorum puersi sunt i ar
cū prauuz. Jn irāz pcitaue
runt euz i collib' suis:]et in
sculptilib' suis ad emulati
onē euz puocauerunt. Aū
diuit de' et spreuit: et ad ni
hiluz redegit valde isrl'. Et
repulit tabernaculuz sylo:
tabernaculuz suū vbi hita
uit i hoibus. Et trādidit in
captiuitatē vtutē eoruz:]et
pulchritudinē eoruz in ma
nus inimici.] Et pclusit in
gladio pplm suuz: et here
ditatē suā spreuit. Juuenes
eoz cōedit ignis: et vgies
eoz ñ sūt lamtate. Sacerdo
tes eorū i gladio cecidēr:]
et vidue eoz ñ plorabant.
dū q añq ponere arca dñi in syl
lo z p' destructionē sylo vsqz ad
edificationē tēpli
salomonis licitū
fuit hebreis offer
re oblatiōes et sa
crificia votiua a-
libi q vbi erat ar
ca: qz illis tpibus arca nō hūit sta
bilē mansionez:
sed q diu fuit i sy
lo z in tēplo salo
monis nō fuit h°
licitum: sicut ple
ni° fuit dcz: deut.
xij. Post edifica
tionē ait tēpli isti
immolabāt in ex
celsis deo qd erat
illicitū nisi ex di
spēsatione spāli:
sic helyas obtu
lit sacrificium in
mōte carmelij. iij
Reg. xviij. Et nō
soluz īmolabant
i collibus deo: sz
et demonibus in
idol: qd erat gra
uissimum: io sb
ditur: v Et i
scul. suis ad emu. i. ad vindictā. Eum pvocauerūt.
x Audiuit deus. Hic describit pene acerbitas: cū dī:
Audiuit deus. predcam pplī neqtiam. y Et spreuit
eum. propter suam nequitiā vel maliciaz. z Et ad
nihilū redegit zc]. tradens eum post mortē iosue dure
seruituti aliorum populoruz: eo q declinauerat ad ido
latriam: vt patet ex decursu libri iudicum z primi re
gum. a Et repulit tabernaculum sylo. qz capta ar
ca dñi que fuerat in sylo: vt habetur primo regu. iij.
ciuitas sylo fuit destructa. b Et tradidit zc]. quia
philistei fortes populi eos occiderūt z captiuauerunt.
c Et pulchritudinem eoz zc]. i. arcam testamenti q
erat gloria populi israel quam ceperunt philistijm: p
pter qd vxor finees moriens dixit: primo regum. iij.
Translata est gloria de israel: quia capta est arca dei.
d Et conclusit in gladio populum suum. scilz philí
stinoruū. e Et hereditatem suam. scilz terram israel.
f Spreuit. intantū eniz erāt spreti sub seruitute phi
listinorum: q faber ferrarius non inueniebatur in isra
el: ne hebrei ibi facerēt gladium aut lanceam: primo re
gum. xiij. g Juuenes eorum comedit ignis. accen
sus per philisteos. h Et virgines eorum nō sunt la
mentate. quia quilibet querebat locum fugiēdi omit
do occisos insepultos z inlamētatos. i Sacerdotes
eoz zc]. s. ophni z finees. j. reg. iij. k Et vidue eoz
nō plorabātur. eadē rōne qua dcm fuit de virginibus.
l Et excitatus ē. Hic pñter ponit diuina psolatio cū

dī: Et excitatus ē tanq̄ dormiēs dñs. q̄dīu dimīsit sic populm affligi videbat q̄si dormiēs. m Et tāq̄ potens. sic dr scribī: qz in heb. ꝛ i transla. hiero. hētur q̄si fortis. Crapulatus a vino. ille. n. q̄ fortis est roboze qñ sopit' ē a vino nō pōt vti sua fortitudine: ꝛ sic videbat multis de pplo ísrael de ipso deo q̄dīu fuerunt in tāta afflictiōe: sz tūc vīsus fuit eis q̄si excitat' qñ cepit eos iuuare et aduersarios pcutere: iō subditur: n Et percussit inimícos suos in posteriora. q̄a p'cussit philísteos i secretiore pte natiū. j. Reg. v. ꝛ cō putrescebant pro minētes extales eoꝝ: ut ibidē hētur. o Opprobriū sēpiternū dedit illís. qz coacti fuerūt remittere arcā ad terrā ísrl': ut eoꝝ plaga turpis ꝛ vitupabilis ab oīb' cognoscerē: qz cū arca remiserunt anos aureos recognoscētes plagam suā vilē: qz ēt hoc fām redactuz ē i sacra scriptura: q̄ vsq̄ hodíe vbiq̄ diuulgat. p Et repulit. Hic ponit íntēta ꝯclusio i hoc p̄s. s. q̄ dignitas regia ptineat ad dauid ꝛ eius posteritatē ex diuina electione ꝛ nō ad tribū ephraim: ꝛ hoc ē q̄d dī: Et repulit tabernaculū ioseph. i. ciuitatē sylo in q̄ reposita fuit arca in tabernaculo: iosue. xviij. Et dī tabernaculū ioseph: eo q̄ sylo erat in sorte ephraim filij ioseph. q Et tribū effrem nō elegit. i. ephraim. s. ad regiaz dignitatē. Jeroboā. n. de tribu ephraim q̄ regnauit sup decē tribus: nō regnauit ex diuina electiōe sed vsurpatiue ex pplī rebellione ꝺ filium salomōis: vt hētur. iij. Reg. xij. r Sz elegit tribū iuda. p dignitate regia. s Montē syon quē dilexit. i. elegit ad suum cultū: qz altare de mādato eius fuit ibī edificatū per dauid. ij. Reg. xxiiij. ꝛ postea ibidē fuit edificatū templū p salomonē. ij. pal'. iij. iō sb̄ditur: t Et edificauit. i. edificari fecit. v Sic vnicornis sactificium suū. i. sanctū edificiū suo nōi deputatum. Et dicit sicut vnicornis: qz sicut vnicornis nō permittit aliud aial ad suū latibulū accedere: sic deus ꝓhibuit oēm alienigenā a sacerdotib' sibi ꝓsecratis intra tēplum ministrare: fm q̄ scribit Nume. iij. c. Externus q̄ accesserit ad ministrandū morte moriat'. vñ ꝛ ozias rex q̄ voluit thurificare ibi: statim fuit lepra pcussus: sicut hētur. j. paral'. xxvi. x Jn terra quā fundauit in secula. i. in iudea quā fūdauit p cultu suo ꝛ regali solio stabilr q̄tū fuit ex pte sua: ꝛ ita fuisset nisi peccata pplī ísrl' impediuissent. y Et elegit dauid seruū suum. i tribu iuda ꝛ iter filios Jsai: q̄uis esset iunioꝝ. z Et sustulit eū de gregibus ouiū. pascebat. n. actualiter gregē qñ fuit vocatus: vt samuel vngeret eū in regē. j. Reguz xvi. a Depost fetātes. i. p' oues fetas. vñ trāsla. hiero. hz: Sequentē fetas adduxit eū. i. oues hñtes fetus. b Pascere iacob seruū suū. i. pplm ísrl' descendētem de iacob: ꝛ sic de pastore ouiū factus ē pastor fidelium. c Et ísrl' hereditatē suā. vocat aūt ppls ísrl' hēditas dñi: eo q̄ fuit spāliter a deo elect'. ꝛ p talē modū loquitur moyses deut. xxxij. Pars aūt dñi pplus eius iacob funiculus hereditatis eius. d Et pauit eos. i. gubernauit. e Jn inocentia cordis sui. i. i puritate cōscientie. f Et i ītellectib' manuū suaꝝ. i. prudēter se hñs in opibus suis: fm q̄ dr. j. Reg. xviij. Jn oībus quoq̄ vīs suis prudēter agebat dauid. g Deduxit eos. vñ. ij. Reg. v. Dixerunt. n. filij ísrl': cum esset saul rex sup nos: tu eras educēs ꝛ reducēs ísrl'. Mystice exponit p̄s. iste ꝺ regno xp̄i: cuius figura fuit regnum dauid: ꝓpter q̄ ō i hoc p̄s. primo excitat attētoꝝ iudeoꝝ tanq̄ ad mysteriuz excellentíssimū: se cūdo oñdit bonitatē xp̄i ꝛ ingratitudinē iudeoꝝ ab illo loco: Quanta audiuim'. vsq̄ ibi: Et repulit tabernaculū ioseph. oia. n. bñficia ibi narrata ꝓtulit xp̄us inq̄tuz deus ipsis iudeis. vñ dī heb. xiij. Jesus xp̄s heri ꝛ hodie ipse ꝛ in secula. Et iz in h' p̄s. arguatur ingratitudo iudeoꝝ gnāliter: tñ ingratitudo sacerdotū spāliter qui p ephraim designātur: qz sicut ephraiz i bñdictione iacob fuit ꝓpositus manasse: sic sacerdotes ꝓcellebāt pplz ex sua cōsecratione: ꝛ ísti fuerūt magis ingrati deo xp̄o: qz morte eius ꝓcurauerūt: ꝛ regnū iude q̄ ꝺ q̄dam spāli mō dicebatur regnū xp̄i voluerūt vsurpare rebellātes romanis: ut dicit iosephus libro de iudaico bello. Ultimo asaph ab illo loco: Et repulit tabernaculū ioseph ꝛc. vsq̄ ad finem psalmi describit dilationē regni xp̄i ꝛ eccle ꝓfectum: sicut impletū videm' p orbē terraꝝ. Jn p̄s. lxxvij. Attēdite. vbi dī in po stilla: De mā vero h' p̄s.

Additio.

NOn solū voluit asaph oñdere in hoc p̄s. q̄ regnū ísrl' ptineret ad dauid ꝛ posteritatē eius: sed ēt q̄ cultus diuinus debebat cē in mōte syon ex diuina electiōe: nō aūt in sylo vel alibi. vñ in fine dicit cōcludens: Et repulit tabernaculū ioseph: ꝛ tribū ephraim nō elegit: sed elegit tribū iuda mōtē syon quē dilexit. vñ simul ō vtraq̄ repulsione. s. ioseph ꝛ sylo ꝛ ō vtraq̄ electōe. s. iude ꝛ syon agit.

Jn eodē p̄s. vbi dī i postil. Propter qō melī' exponitur de filijs ísrl'.

Additio.

NEc expositio nō vī valere: tum qz in illa hístoria Nume. xiij. nulla fit tribuū distinctio nec aliqua mētio spālis de ephraim vel iuda ꝛ h' mōi: imo non ē veri simile q̄ ephraim fuisset ibi pncipalis motor: cum iosue q̄ erat de tribu ephraim assignat' i explozatoꝝ ꝺdicebat alíis explozatoribus sicut ꝛ caleph de tribu iuda: vt i hístoria p̄z. tum qz illa hístoria nō ptinet ad ꝓpositum: naz hic p̄s. vult ꝓbare decē tribus ísrl': q̄ ut dicit se sepauerunt a regno dauid in deserto: ꝛ nulla talis sepatio legit nec postea vsq̄ ad tp̄s roboam. Uñ melius vī dicendū ad ꝓpositum q̄ hic loq̄tur p̄s. ꝓphetice de illo futuro bello qō fuit initū inter abiam regē iude ꝛ ieroboā regem ísrl': q̄ erat de tribu ephraim: ut hētur. ij. pal'. xiij. qō quidē bellū fuit initū spāliter sup diuisiōe regni. vñ abias ipsū monuit ieroboam ꝛ alios eū seq̄ntes. d. Num ignoratis q̄ deꝰ ísrl' dederit regnū dauid i sēpiternum ꝛc. ꝛ surrexit ieroboā seruus salomōis ꝛ rebellauit. simílr ibidē abias redarguit ieroboaz ꝛ alios de electiōe sacerdotū ꝛ de semie aaron: qō ptinet ad reprobationē diuini cultus pniciose fcaz p ieroboā ꝛ ísraelitas: ꝛ post multa ꝯcludit: filij ísrl' nolite pugnare ꝺ deum vīz: in q̄ bello exercitus ieroboā cum ísraelitis excedebat exercituz abie cū iuda in duplū: ꝛ tñ clamātibus víris iude ꝛ sacerdotibus canētibus cū tubis perterruit deus ieroboam: ꝛ percussit eos abias ꝛ ppls eius plaga magna: ꝛ persecut' est abias ieroboam fugientē: ꝛ cepit aliq̄s ciuitates eius ꝛc.

prout ibidē latius ꝓtinetur. De hoc igitur bello ꝓphetādo psalmista sumit exordiū sui ꝓpositi valde ꝓprie: eo q̄ deus ibidē oñdit q̄si miraculose q̄ hieroboaz rex qui erat de tribu ephraim ⁊ alie tribus eū seq̄ntes iniuste sepauerūt se a regno dauid: ⁊ iō cōuersi sūt. s. i fugā i die belli suprādicti: ⁊ loq̄tur de futuro p modū p̄teriti ex certitudie ꝓphetie: ꝑut sepe cōsueuerunt loqui ꝓphete: ⁊ seq̄tur: Non custodierunt testm̄ dei. s. de electiōe dauid ⁊ posteritatis eius. Et i lege eius noluerūt ābulare. separādo se a cultu dei q̄ erat in hierlm ⁊ fabricādo sibi vitulos. Et obliti sūt bñficiorum eius ⁊c. ⁊ que sint illa beneficia vniuersaliter subiungit dicens: Coram p̄ribus eorum fecit mirabilia in tra egypti in campo thaneos. concludēs hic in vniuersali oia illa q̄ fuerunt fca in egypto ꝯ pharaonē ⁊ egyptios: de quib⁹ ꝓprie dr: Coram p̄ribus eorum. q̄ illi qui fuerūt tpe belli ꝑdicti nihil viderūt ex istis: sed ex narratione patrū hoc hūerunt. Et seqūtur narratio ꝓticularis miraculorum ⁊ bñficiorum dei vsq̄ ad electionē dauid ⁊ syon: de q̄bus ꝓncipalr itendebat. Et exponat totus ꝓcessus psalmi i narratiōe h⁹ modi bñficiorū ⁊ miraculorum ⁊ electionis dauid ⁊ syon sic in postilla.

In eodē p̄s. vbi dr i postil. Et sic ista mirabilia. Additio.

ISta mirabilia nullū hñt fūdamentū i sacra scriptura. vñ fm verā expositionem illius versus: Filij ephraim intēdentes ⁊c. quā supra posui non indigemus istis fabulatiōibus. In eodē p̄s. lxxvij. vbi dr i postil. Mystice exponitur p̄s. iste. Additio.

MAgister raimūdus maz. in scōa pte pugionis. c. j. ponit multas similitudines figuratiuas iter diuisionē iudeorum tpe hieroboā ⁊ israelitas qui sb̄ ephraim sepe noiantur et iter iudeos q̄ cōiter noiantur tribus iuda et iter diuisionē ipsorum iudeorum in iudeos ⁊ xp̄ianos p̄ passionē xp̄i. s. i hebdomada. lxx. danielis. Nā sicut i prima diuisione maior hebreorum numerus. s. decem tribus recesserunt a regno dauid: q̄ fuit ver⁹ rex a deo electus: ⁊ adheserūt hieroboam seruo eius: ⁊ minor pars eorum. s. tribus iuda ⁊ alia tribus stetit i vitate deū colendo ⁊ domū dauid seq̄ndo: sic in secūda diuisiōe maior ps iudeorum recessit a regno xp̄i dicentes: Nō hēmus regē nisi cesarez: ioh. xix. c. Et minor ps. s. apli ⁊. lxx. discipuli ⁊ q̄dam alij pauci respectu p̄sequēti um secuti sunt oñm xp̄m vez messiaz. Silr sicut in prima diuisiōe ps illa q̄ a dauid recessit: turpiter incidit i errorem: qr duos vitulos coluerūt tāq̄ deum: vt Exo. xxxij. c. sic in scōa diuisiōe iudei a xp̄o recedentes duos messias falsos sibi statuerūt vnū p̄ alium. s. vnū i hierlm noie barcoqba: et alterz postea i ciuitate q̄ dr byter noie bēcoqbā: ꝑut i historijs Talmuticis ⁊ i historia ioseph̄i ista latius tradūt: hec ⁊ alia nōbiliter ponit magister ꝑdictus vbi supra. Ex q̄b⁹ oñditur q̄ nō solum de regno dauid dici dr q̄ fuit figura regni xp̄i in vniuersali sed ēt diuisio vel sepatio israelitarū seu ephraitarum a regno dauid ⁊ a cultu diuino i hierlz: fuit ꝓpria figura sepatiōis iudeorum ꝑ maiorē partē a regno xp̄i ⁊ eius eccl̄ia: q̄ facit ad maiorē attentionē ꝓtentorum i hoc p̄s. ad quā attentionē psal. inuitat in ꝓncipio h⁹ p̄s. d. Attēdite pp̄le meus. in q̄ p̄s. ꝓclusio finalis est ꝓdēnare ephraim ⁊ sylo: qui figurāt magnā ptem iudeorum recedentium a vero xp̄o: ⁊ synagogā reprobatā eorum: simlr ⁊ cōmendatio iude q̄ figurat paucos de genere hebreorum ꝓfitentes xp̄m: similit ⁊ cōmendatio syon q̄ significat eccl̄am xp̄i: sicut syon erat ciuitas dauid. Replica.

IN p̄s. Attendite. postil. exponit satis ꝓtinuando mām p̄s. de electione dei: q̄ dauid ⁊ sua dom⁹ electa fuit ad regnū: ꝯ quā electiōez nulla alia tribus q̄ ephraim p̄sumpsit: iō cū gnāli reprehēsione ingratitudinis iudeorū ispāliter reprobrat p̄sūptio ⁊ ingratitudo illius trib⁹ispāliē ⁊ q̄si icidētalit. Burg. aliter assumit: sed valde discōtinuat mām h⁹ p̄s. Nam cū a ꝓncipio dicat de bñficijs dei erga ppl'm iudaicum i exitu de egypto ⁊ de plagis ꝯ egyptū ⁊ ita gnāliter ꝓseqūtur: q̄uis aliq̄n spālia ō distinctione tribuū iuda ⁊ ephraiz iterserat. Nō ē aūt rōnabile nec verisimile vt de actis in egypto in mari rubro ⁊ i deserto subito vadat ad historiaz abie ⁊ hieroboā: ꝑut hic burg. vult: ⁊ post modicū reuertatur ad egyptuz ⁊ desertū sine cā meliori quaz hic burgen. allegat. dicit p̄s. ꝓphetice loq̄. cum tñ totus p̄s. sit historiacus: vt pz ex mām discurrēti. Melius igit postil. cōtinuat mām h⁹ p̄s. qr sic non vagatur ut bur. nec motiuū burg. fundatum super auctoritate negatiua vī valere. Nam nō seqūtur Nume. xiij. vbi tractat de infausto bello iudeorum non fit spālis mentio de tribu ephraim nisi q̄ iosue de illa tribu restitit ne bellarent: igitur trib⁹ ephraim non fuit motrix ad illud bellū: ꝑ q̄ō postil. lram ⁊ mām h⁹ p̄s. ꝓtinuat. sufficit. n. verisimilitudo sūpta ex rōnibus postillatoris: q̄s vide i postil. nec legit de tali bello ab exitu de egypto vsq̄ ad tp̄a p̄s. q̄ mā h⁹ p̄s. pōt cōtinuari. bellum autē inter abiā regem iuda ⁊ hieroboā regē israel. q̄ō burg. hic p̄decō mō vagādo introducit hz ꝯ se idē argumentū q̄ō burg. facit ꝯ postil. naz in illo bello ⁊ eius historia nulla fit mētio de arcu filiorum effrem: igitur non ē ad ꝓpositum burg. expositio. Tale. n. argumentū ē apud burg. cōiter achilles q̄uis apud doctos modicū ꝓcludat: qr est ab auctoritate negatiua: q̄ō grā dipendūt ēt heretici: Uyckleff ⁊ hus. Sed ⁊ hoc falsū vī q̄ō burg. ad ꝓbationē sui ꝓpositi adducit: videlz q̄ psal. vult reprobare decē tribus isrl'. q̄ se a regno dauid sepauerunt: cū tñ p̄s. iste loq̄tur gnāliter de bñficijs dei totī ppl'o exhibitis: ⁊ gnāliter de totius ppl'i ingratitudine ab exitu ō egypto vsq̄ ad tp̄a psal. qui in spiritu vidit exaltationem ephraim i ꝑsona hieroboaz reliquis ptibus h⁹ p̄s. historialiter itellectis: iō illa tribus per incidentia in hoc psalmo p̄nostice abijcitur de alijs tribubus faciendo mētionem. Est igitur distinctio tribuum iuda et ephraim non principale in psalmo sed incidentale. Sed quod addit burgen. hieroboam et tribus eū sequentes iniuste se a regno dauid separasse nō videtur verū: nam de illa separatione dixit dominus iij. Regum. xij. A me factū est hoc verbum. de qua materia vide correctionem quintam: Gene. xlix.

Psalmus. LXXVIII.

DEus venerūt gētes ⁊c. huic psalmo p̄mittitur talis titulus in hebreo. Psal. asaph. ⁊ in trāslatione hieronymi: Canticū asaph. in hoc actor apparet huius psalmi. De materia vero huius dicūt alicq̄ expositores nostri q̄ loquitur de persecutiōe iudeorū sub antiocho rege qui polluit templū ponēdo ibi abominandum idolum ⁊ populum israel occidit qui nolebant transire ad gentilē ritum: vt habetur diffuse primo ⁊ secundo Macha. Sed huic expositioni non consonat quod dicitur in ꝓncipio psalmi: Posuerūt hierusalem in pomorum custodiam. loco cuius in hebreo ponitur: Posuerūt hierusalem in aceruum. Et i translatione hieronymi: In aceruis lapidum. per quod manifeste exprimitur destructio ciuitatis ⁊ templi: quod nō fecit antiochus: sed polluit templum ponendo ibi idolum: vt p̄dictum est: propter quod melius dicitur q̄ psalmus iste loquitur de destructiōe ciuitatis ⁊ templi facta per nabuchodonosor regem babylonis: vt habetur quarto Reg. vltimo. Et ō reparatiōe per cyz regē persarum: qui dedit licentiā reedificandi templu: .j. Esdre. j. Igitur fm hunc sensū p̄s. iste diuidit in tres partes: qr primo ponit psalmiste lamentatio ꝑ ōca de structiōe: scōo eius deꝑcatio ꝑ repatione: ibi Effunde ira tua. tertio ipsius ꝓsolatio ꝑ exauditōe: ibi Nos aūt.

Circa primū dī lamentando: a Deus venerunt gentes.i.babylonij qui erāt gentiles. b In hereditatem tuā.i.in iudeā q̄ dicebat dei hereditas:eo q̄ eā filijs isrl dedit:ꝛ qz in ea fides ꝛ cultus dei viguit:sicut dī̄z est supra ps.lxxv. Notus i iudea deus. c Polluerūt templum ꝛc̄. Ipsum destruendo ꝛ vasa diuini cultus aspoꝛtādo:et humanis vsib⁹ applicādo:Dañ.v. d Posuerunt hierlm in pomorū custodiaz. Custodes.n.pomorū faciūt magnū aceruum lapidū: vt desuper ascendentes videant p totum pomeriū: ꝛ sic ista trāslatō redit in idem cuz trāslatiōe hiero. ꝛ lra hebraica:ut pz per pdca. e Posuerūt mortina.i. cōpa mortificata.vñ translatio hiero. hz: Dederūt cadavera seruoꝝ tuoꝝ. qz indifferēter cū alijs occidebant leuitas ꝛ sacerdotes diuinis ministerijs intēdētes. f Escas volatilibus celi.qz sup terram remāserunt insepulta. g Carnes sāctoꝝ tuorū.qz idifferēt occidebant iustos ꝛ pctōres exceptis paucis a deo reseruatis. h Effuderūt sanguinē ꝛc̄.ex dictis pz sīnia. i Facti sumus oppꝛobriuz vicinis nīis. qz philistei ꝛ alij in circuitu iudee hitantes faciebāt de iudeis suas derisiones.subsānatio est modus derisiōis dictus a rugatione nasi. k Usqꝛquo dñe irascēris i finē.tenēdo pplm tuum i afflictione ꝛ captiuitate tā cōtinue ꝛ plixe. l Accēdet velut ignis çelus tuus. ita q̄ non extinguatur nec mitigetur:ꝛ loq̄tur psalmista i p̄sōa ppli i captiuitatē ducti sic̄ p̄uidebat. m Effūde. Hic p̄ñter ponitur psalmiste dep̄catio:ꝛ primo iplorat diuinam iusticiam ꝫ hostes:scdo eius miaz erga ciues: ibi:Ne memineri. Circa p̄muz dic̄ m Effunde irā tuam.i.effectū iusticie tue per vindictā. n In gentes q̄ te non nouerūt.qz nō hēbant fidem vnius veri dei:sed erant idolatre pessimi colētes idolum belis ꝛ ēt draconē:Dañ.xiij. o Et in regna.qz sub rege babylonis multa regna erāt subiecta. p Que nomen tuum nō inuocauerunt.qz non hēbant eius fidem:ppter q̄ dic̄ aplus Ro.x. Quō inuocabūt eum in quē non credidērunt: q Quia comederūt iacob.i.pplz descendētez de iacob:quem dicūtur comedisse:eo q̄ bona eius diripuerunt:ꝛ pplm in magna pte occiderunt ꝛ captiuauerunt:sicut tyrānus dī comedere sbditos suos. r Et locū eius desolauerunt.qz ciuitates iudee depopulauerunt ꝛ destruxerūt. s Ne memineris. Hic p̄ñter implorat dei miam erga ciues.d. Ne me.ini.no.anti.i.ab

Cāticū asaph.LXXVIII.

O Eūs venerūt gētes in hereditatē tuā: pollu erunt tēplū scm̄ tuū: posuerunt hierlm i pomorū custodiā. Posuerūt mortici na seruoꝝ tuoruz escas volatilib⁹ celi:cārnes scōrum tuoꝝ bestijs tre. Effuderūt sāguinē ipsoruz tāq̄z aquā i circuitu hierlz:ꝛ non erat q̄ sepeliret. Facti sum⁹ opprobriū vicinis nīis: subsanatio ꝛ illusio bis q̄ i circuitu nīo sunt. Usqꝛquō dñe irascēris i finē: accendet velut ignis çelus tuus. Effūnde irā tuaz in gētes q̄ te nō nouerunt: ēt in regna q̄ nō mē tuuz non inuocauerunt. Quia comederūt iacob: et locū eius desolauerūt. Ne memineris iniqtatū nīarū antiq̄ruz: citō āticipēt nos mie tue: q̄a pauper facti sumus nimis. Adiuua nos deus salutaris nr̄: ēt ꝓpter gloriaz nois tui dñe libera nos. Et ꝓpicius esto pctis nīis ꝓpt nomē tuuz: nē forte dicāt i gētibus: ubi ē deus eoruz. Ut inotescat in nationibus coram oculis nīis: ultio sāguinis seruorū suorū q̄ effusus ē. Introeat in cōspectu tuo: gemit⁹ ꝓpedito ruz. Scōz mag̃nitudinem brachij tui: possside filios mortificatorū. Et rēdde vicinis nīis sēptuplū in sinu eorū: ipꝛoperiuz ipsoꝝ qō exprobrauerunt tibi dñe. Nos āt pplus tuus ēt oues pascue tue: cōfitebimur tibi in seculū. In gnātiōnez ꝛ gnātionē: ānnunciabim⁹

firmi:cuius captiuitatez futurā p̄uidebat. x Adiuua nos deus salutaris nr̄.i.q̄ saluasti nos de egypto ꝛ in alijs periculis preteritis:ꝛ i hoc allegatur diuina magnificētia: qz modus ē magnifici libenter audire bona que ꝓtulit:vt hēt iij. ethico. y Et ꝓpter glo.no.tui ꝛc̄. Sq̄si diceret:qz tu noiaris deus nr̄:ꝛ nos pplus tuus:ꝛ iō nīa liberatio ptinet ad gl̄iaz nominis tui. z Et ꝓpicius esto peccatis nostris ꝓpter nomē tuum.i.ꝓpter tuaz bonitatez non ꝓpter nostrā iusticiā. a Ne forte dicant i gentib⁹.i.inter gentiles. b Ubi est deus eoꝝ.q.d. nullo mōēti ꝛ vtutis est:ex q̄ non saluauit pplm suū. Sic.n. loq̄bant babylonij ꝛ alij gētiles de deo iudeoꝝ. c Ut īno. in na.coraz ocu. nīis vltio san.ser.tuoꝝ q̄ effusus est. Hic termiat vsus in heb.ꝛ in trāsla.hiero.ꝛ est sēsus: Ultio sāguinis suoꝝ tuoruz ꝛc̄. q̄ effusus ē.a babylonijs. Innotescat i natiōib⁹.ita q̄ omēs natiōes sciāt. Coram oculis nīis.ita.s.q̄ nos ēt videamus ad laudē tue iusticie:sicut fcz fuit de aman ꝛ filijs eius:q̄ totaz gentē iudeoꝝ machinabat eximinare:ꝛ videntibus iudeis fuit suspēsus cū filijs suis i patibulo:Hester.vij. d Intro eat i cō.tuo ge.cōpe.vt a viculis ꝛ carcerib⁹ absoluantur. e Scōm magnitudinē brachij tui.i.fortitudinis tue q̄ p brachiū designat. f Possside filios mortificatoꝝ.i.mortiꝓpinq̄ꝝ ex nimia afflictiōe. vñ transla.hiero.hz: Filios interit⁹.filij aūt interit⁹ dicūt illi q̄ sunt dispositi ad interitū: sicut filij mortis q̄ sunt digni morte sm modū loq̄ndi scripture. g Et redde vicinis nīis.s. philisteis ꝛ alijs nationibus i circuitu iudee positis. h Septuplū in sinu eoꝝ .i. vindictā perfectā q̄ septenario designat:cuius cā subdit: i Imꝛoperiū ipsoꝝ ꝛc̄. captiuitatē.n.iudeoꝝ attribuebant ipotētie diuie:ꝛ sic iustuz erat q̄ talī blasphemia puniret. k Nos aūt. Hic vltimo ponit gr̄az actio ꝓ dep̄cationis exauditiōe:quā vidit asaph futurā:ꝛ iūgit se cū pplo tpe liberatiōis fute:eo q̄ erat de eadē lege.d. Nos aūt pplus tu⁹.cui i mōte synai legē dedisti. l Et oues pascue tue.qz māna celesti nos pauisti. m Cōfitebimur tibi i seculuz. ꝓfessione laudis ꝓ liberatione nīa:ꝛ non solū semel sz sutis tpibus:iō sbdit: n Jn gnātionē ꝛ gnātionē.i.i gnātiōib⁹ sibi succedētib⁹. o Annūciabim⁹ laudē tuā.qō videm⁹ ipletuz: eo q̄ psalmus iste recolit:ut sit oro ecclie in gnātionibus sibi succedētibus ad magnificationem laudis diuie.

Mozalit̃ pōt exponi p̄s. iste: vt sit oz̄o eccl̃e ꝺ infideles eccle
sias ⁊ sācta loca ꝓphanantes occidētes ꝑplm xp̄ianū ⁊ ei⁹
terrā destruētes: ꝓpter qꝺ eccl̃ia in p̄ncipio h⁹ p̄s. hāc deua
stationem lamentat: ⁊ scꝺo deuote ⁊ hūlit̃ ꝓ restauratiōe
depcat: ibi Effunde ⁊c. iplozando dei iustitia ꝺ infideles: ⁊
eius miam erga fideles: ⁊ vltimo regratiat in spe exauditio
nis: ibi Nos aūt. In p̄s. lxxviij. Deus venerūt gētes.
vbi dī in postilla: De mā vero eius. Additio.

m Alteria h⁹ p̄s. non pōt applicari ad destructionem
ciuitatis ⁊ tēpli per nabuch. vt postil. vult: primo
qz nullo mō ꝓsonat huic qꝺ dī: Posuerūt mozticina fuo
rum tuoz ⁊c. ⁊ carnes scōzum tuoz. Constat. n. ꝙ tota fe
re multitudo iudeoz qui fuerūt captiuati vel occisi in tpe
nabuch. nec erāt serui dei nec sācti sed potius idolatre seu
apostate a fide dei: vt i multis locis hētur a ꝓphetis. vñ et
eçechiel ꝺ in medio illi⁹ captiuitatis babylonice ꝓphetauit:
dicit i psona dei: Fili hois mitto te ad filios isr̄l ad gentes
apostatrices ⁊c. Eçech. ij. Lz. n. inter eos fuisset aliꝺ paucis
simi iusti. s. hieremias ꝺaniel eçechiel esdras ⁊ h⁹mōi: illi tñ
nō fuerūt occisi: nec eoz sāguis effusus ⁊c. nec ab eis noian
da ē tota illa mlt̃itudo fuos dei ⁊ sāctos: ꝺnimo sacra scri
ptura vniuersalr loq̄ndo eos noiat apostatas: vt pz in pre
dēa aucte eçech. et Esa. simplr eos noiat gentem peccatricē
. ꝺ. Ue genti peccatrici ⁊c. Esa. j. c. ⁊ sic in multis alijs locis
diuersimode appellabātur a ꝓphetis trāgressozes diuino
rum p̄ceptoz non aūt serui dei nec sancti. Itez non ꝓsonat
huic expositioni qꝺ dī: Polluerunt tēplum sāctū tuū. ꝺa
chaldei cōbusserunt ipsū ⁊ penit⁹ destruxerūt: qꝺ est alteri
us rōis a pollutione. Itē non cōsonat huic expositioni qꝺ
dī: Ne memineris iniq̄tatū nr̄arum antiq̄rū. ipsi. n. de p̄nti
hēbant q̄plurimas iniq̄tates: ꝓ q̄bus potius debebāt depr̄
cari deum q̄ ꝓ iniq̄tatibus antiquis seu antiq̄tū. vñ meli⁹
⁊ ꝓprius exponit ꝓ doctozes nr̄os iste p̄s. ſ. de psecutione iu
deoz tpe antiochi: in q̄ tpe maiozes eoz. ſ. sacerdotes ⁊ eo
rū seq̄ces a q̄bus multitudo ꝺz denoiari fuerunt veri ſui
dei ⁊ mlti eoz sacro martyrio cozonati: eo ꝙ ꝓpter hono
rē dei ⁊ ne idola colerent disponebāt se mozti: vt pz i libr̄is
macha. Antiochus ēt non cōbussit nec destruxit templū:
sed potius polluit idolo abominabili ibidē ꝓstituto. simil
⁊ isti ꝓprie dicebant: Ne memineris iniq̄tatum nr̄aꝝ antiq̄
rum: cū essent recte viuentes: ⁊ iō recte credebat ꝙ ille tribu
lationes eis aduenissent ex peccatis antiq̄rum. vñ hebraica
lr̄a in hoc loco hz: Ne memineris iniq̄tates antiq̄rum. Qꝺ
aūt obijcitur a postil. ex hoc ꝙ dī: Posuerūt hierlm in po
moz custodiā non valet ꝺ predēa: itelligit. n. fm quosdam
ꝙ fecerunt hierlm vilē ⁊ abiectā sicut custodiā pomorum q̄
pomis collectis in modicū reputat: lz non sit destructa. Se
cūꝺū vero quoꝺam hebraeoz expositionē quam in hoc
loco credo eē verā dictio q̄ hic pōitur vbi trāslatio nr̄a hz
In pomoz custodiam. ꝓprie significat loca infima seu sb̄
terranea. vñ dicunt ꝙ greci i psecutione antiochi fodebant
hierlm in multis locis ad q̄rendos thesauros: put sepe fa
ciunt debellatozes ciuitatum famosaꝝ: ⁊ sic itelligunt illꝺ:
Posuerunt hierlm in foueas seu fossas infimas seu subtra
neas rōne predēa ⁊c. Replica.

1 N p̄s. Deus venerunt gētes ⁊c. postil. dicit mām
eius esse destructionē ciuitatis ⁊ tēpli p nabucho
donoso: ⁊ bñ applicat. Sed burg. dicit illā applicationez
nō valere: p̄mo ex eo qz oēs i illa captiuitate erāt apostate
⁊ idolatre: iō de eis nō pōt exponi: Posuerūt mozticina
seruoz tuoz ⁊c. ⁊ carnes scōzuz ⁊c. Ad illud dico iudicio
meliozi saluo ꝙ ipia est sñia burg. i hac pte: qꝺ sic pz: qz ca
ptiuitatem ⁊ miserias hic descriptas deus cōminabat po
pulo in diuino cultu bñ reformato p iosiam optimū regē:
cuius cōminationis cā assignat prauitas manasse regis: vt
pz p lr̄am planā. iij. Reg. xxij. ⁊ xxiij. Et qz post iosiā nō
fuit rex ita prauus ⁊ potens ꝙ pplm ꝓuersū per iosiaz
ita gnāliter auerteret a deo: vt ipie sētit burg. Naz ioa
chim p⁹ iosiaz regnauit tribus mēsibus: ⁊ victus a pha
raone rege egypti ductus ē i reblata: ut pz. iij. Regum
. xxiij. p⁹ quē regnauit eliachim alias ꝺcs ioachiz: hui⁹
tpibus iste miserie iceperunt p regē babylonis latrūcu
los chaldeoz ⁊ syrie moab ⁊ amon ⁊ totū ꝓpi manas
se pctm̃: ut dī eodē. c. Nec burg. ipiam sñiam suā ꝓbat
p eçechielē: qz ille fuit missus ad residuū pplī iam capti
uati ad eius potētes ꝙ erāt despati ex vehemētia tribu
lationis: ⁊ rone illius despatiōis dom⁹ exasperās dice
bant: ꝙbus nō obstātibus sāguis multus scōzum ino
centū i circuitu hierlm fuit effusus añ p̄sūmataz capti
uitatē iuxta mentē h⁹ p̄s. Nuz sine ipietate dicere possu
m⁹ oēs sacerdotes leuitas ⁊ inocētes apostataſſe ⁊ non
mltos i pplo bonos remāsisse: de q̄rū occisione hic dī:
Cū ⁊ ipse burg. leuitas i plerisq̄ locis sic laudat: ꝙ nec
i adoratiōe vituli nec morte xp̄i consenserūt: nec vnq̄
idolatriā cōmiserūt: ut pbat. j. in. ij. additione: ioh. xi.
Nō erāt igit oēs ipi ⁊ apostate tpe captiuitatis babylo
nice: put vult burg. ꝺicendo sibiipsi. modi aūt loquē
di ꝓphaz p burg. allegati de puersis exponāt. Qꝺ aūt
scꝺo obijcit burg. ꝙ destructio tēpli nō ꝺī pollutio vo
calis ē difficultas. Qꝺ ītio obijcit de oz̄one sic tribula
toz: Ne memineris iniq̄tatū nr̄arum antiq̄rū ⁊c. put
burg. allegat ē ad ꝓpositū postil. qz nō ꝓpter pctā sua
sed pdecessozuz suoz achaz ⁊ potissime manasse passi
sūt: ut hz lr̄a plana s allegata. Ad scōm ēt qꝺ burg. fac
ꝓ vitate sue expositiōis facilr pōt deduci ꝓ expositione
postil. Cū. n. dicit ꝙ tpibus antiochi a bonis sacerdoti
b⁹ ⁊ eoz seq̄cib⁹ debeat denoiari tota multitudo: sic ēt
i mā postil. qñ erant plures ꝓphe sacerdotes ⁊ iusti: ꝓ
ut dcm est ꝙ tpe anthiochiane cladis. p̄s. LXXIX.

q Ui regis isr̄l itende. huic p̄s. ꝓmittit talis ti. i
heb. Ad victoriā sup sosanym testimonium
asaph p̄s. Circa qꝺ sciendū ꝙ sosanyz fm he
breos modernos significat rosas i plāli: fz vo hiero. si
gnificat lilia: ⁊ dicit meli⁹ vt credo: fz ꝙ dixi plen⁹. s.
in ti. p̄s. xliij. tñ p hoc non mutat sñia: qz idē hic intelli
git ꝓ rosas ⁊ lilia eodē mō q̄ dcm fuit p̄s. xliij. Dic igit
rabi sa. ꝙ ꝓ lilia itelligunt filij isr̄l: ad hoc iducēs illud
cāticoz. ij. Sicut liliū inī spinas: sic amica mea inī fili
as. qꝺ exponit de synagoga seu de pplo isr̄l. lilia igitur
ista p̄tps asaph fuerūt i trib⁹ nōbilib⁹ psecutionib⁹ de
signatis ꝓ spinas. ſ. ꝓ babylonios: ⁊ ꝓ antiochū illustrē
⁊ ꝓ romanos in q̄ sunt mō: a p̄ma aūt psecutiōe fuerūt
liberati ꝓ cyrū q̄ dedit eis libertatē redeūdi ad terrā su
az deo h⁹ illi ispirāte. j. Esdre. j. a secūda ꝓ machabeos:
⁊ a tertia expectāt iudei liberari ꝓ messiā futuz: ⁊ pro
pter hoc in hoc p̄s. ter dī: Cōuerte nos. ſ. de luctu ad cō
solationē: put ipse Ra. sa. dicit. ſ. q̄rto vsu ⁊ octauo et
vltio. Et ad hūc sensū adaptat lr̄az h⁹ p̄s. put pōt. Sz
hec expositō ē erronea q̄tū ad hoc ꝙ dicit xp̄z vētuz:
qz loq̄t de p̄mo eius aduentu: q̄ iā transiuit i p̄teritū: ꝓ
ut diffuse declaraui in q̄ꝺā qōne de q̄libet ꝓ scripturas
ve. testa. Itē i alicꝺ⁹ valde extorte expōit lr̄am q̄ hēt. j.
Fiat man⁹ tua sup virū dexte tue ⁊ sup filiū hois quem
ꝓfirmasti tibi. quam expōit de esau ꝓ quē intelligit ipe
riū romanū vel potius pplm catholicū romane eccl̃ie
sbiectū. ꝺ. sic: Fiat manus tua. i. vindicta tua sup virum
dexte tue. i. sup esau q̄ est vir stanſ. ſ. vt signū ad sagittā
vt faciat vindictā dexta tua de ipso. pz ꝙ ista expositio
est extorta: qz vir dexte dei et ꝓfirmat⁹ sibi: nō accipit
i scripta nisi i bono. Lassiodorus aūt ⁊ alij alij doctoꝛ
res catholici exponūt hunc p̄s. ad lr̄az de xp̄o: ⁊ bñ vt
credo: tum qz lr̄a valde ꝓsonat: vt videbit exponendo:

tum qz hoc dcm ꝓsonat dcis hebreoꝝ antiq̄rum. Dic̄ .n. Ra. moyses exponens illud Gen. xl. Uidebā coram me vitē ꝛc̄. vna expositio est: hic ē isrl̄ de egypto transplātatus in terrā ꝓmissionis. Alia expositio ē: hic est messias: sicut scriptum ē ps. lxxix. Et ꝓtice eam quam plātauit dextera tua. ꝛ est plātatō a supiori ad inferius. Et hoc dcz Rabi moysi valde ꝓsonat persōe xpi in quo est duplex nā. s. diuina nā ꝛ humana: diuina a superius: humana ab inferius. Et pz q̄ ipe allegat hanc scripturaz de messia dcam: per quem itelligit xpz. Igit̄ ex hūc itellectū seqūs ꝓdci ti. cū dr: Ad victoriā sr li lia testio'' asaph ps. tal'ē: ps. iste ē testioniū asaph sup lilia vl̄ ꝓ lilijs: ut hz ti. hiero. i. sup xpz ꝛ ecclīaz suā vl̄ corpus mysticū q̄ ꝓ lilia dsignāt: ut plenius fuit dcm. s. ps. xliij. Q̄ aūt in ti. ꝓmittit ad victoriā significat conatū leuitaꝝ in cātando hunc ps. sic freq̄nter. s. dcm est. a Qui regis isrl̄ ꝛc̄. Ad intellectum h' ps. sciendū q̄ vna est ecclīa ve. ꝛ no. testa. q̄ freq̄nter i ve. ꝛ no. testō dr vinea dei. vñ dicit grego. homelia. vij. sup euangeliū: Quis vo patrisfamilias sic̄ studi nem recti'' tenet q̄ ꝓditor nr̄: q̄ regit q̄s ꝓdidit: ꝛ electos suos in hoc mūdo possidet q̄si subiectos dōs in domo q̄ hz vineam suā. s. ecclam q̄ ab abel iusto vsq̄ ad vltimum electum q̄ i fine mūdi nasciturus ē quot sāctos ꝓtulit q̄si tot palmites misit. Asaph igit̄ ꝓcessum huius vinee in spu preuidens scripsit hūc ps. In q̄ primo describit statum h' vinee ante xpi aduentū: ꝛ scdo p' eius aduentū: ibi Deus virtutū ꝓuerte. prima in duas: q̄ ꝓmo ꝓmittitur orō ps. scdo ꝓcessus h' vite: ibi Uineā de egypto. ꝓma adhuc i duas: q̄ ꝓmo ponit asaph orō: scdo orandi rō: ibi Excita. Circa ꝓmū dicit: a Qui regis isrl̄ intēde. orōni mee. b Qui deducis veluti ouem ioseph. alīq̄ exponunt hoc dicentes: q̄ filij isrl̄ de egypto exeūtes ꝓpter inundationē nili non poterāt inuenire sepulchrū ioseph: cuius ossa tenebāt secū asportare: sicut fuit eis impositū: Gen. l. c. ꝛ q̄daz ouis ductu angelico natauit vsq̄ ad locuz sepulchri ioseph ad oñdendū locuz vbi debebāt ossa eius accipere: ꝛ ꝓt hoc fuit vocata ouis ioseph: q̄ accipiēs moyses secū portauit: vt hēt Exo. xiij. ꝛ hz hoc est sēsus h' lr̄e: b Qui deducis. s. ppl'm isrl̄ per angelū p̄cedentē castra eoꝝ: ut hētur Exo. xiiij. c Uelut ouē ioseph. q̄ simil'r ducta fuit ad sepulchrū p angelū mō predcō. Sz qz hoc dcm de oue ioseph ꝓbauit Exo. xiij. alīt exponēda est hec lr̄a sic: b Qui deducis ioseph. i. ppl'm isrl̄ denoiatū a ioseph: eo q̄ ipsū saluauit tpe famis i egypto c Uelut ouē. i. diligēter custodiēs eū: sicut pastor gregē suū. d Qui sedes sup cherubin. qz ꝓpciatoꝝium qō dicēbat sedes dei erat super cherubin: sic̄ plenius fuit expositum Exo xxv. e Manifestare coram ephraim ꝛc̄.] Iste tres tribus figebāt tentoria ad occidētalem plagaz tabernaculi: vt hētur Nume. ij. In occidētali vero parte tabernaculi erat sāctū sctoꝝ vbi erat ꝓpciatoꝝium i quo dabant diuina rnsa: ꝛ ꝓpter hoc dicit: e Manifestare coram ephraim ꝛc̄. dādo nobis ꝓpicia rnsa. f Excita. hic ꝓnter ponit dce orōnis rō: qz asaph puidebat ppl'z dni multiplicit̄ affligendū a diuersis pplis: ꝛ iō ꝓ eius liberatiōe ꝓcabat. d. f Excita potentiā tuā. cui nullus pōt resistere. g Et veni. per effectum tue potētie. h Ut saluos facias nos. ab affligētibus nos: ꝛ cō numerat se asaph populo futuris tpibus affligendo rōne pdcā ps. ꝓcedenti. i De us virtutū. i. angelorum. k Conuerte nos. a culpa ad gīam ꝛ a luctu ad leticiaz. l Et oñde faciē tuam. loqtur de deo ad moduz hois: q̄ q̄diu tenet iram ꝑ aliquē: auertit ab eo faciem: sed qñ placatus ē oñdit sibi faciez hilarē: ꝛ in hoc petit asaph diuinā placationem. m Et salui erimus. qz sine tua gīa non pōt nobis eē salus. n Dñe deus vir. q̄usq̄ iras. i. q̄diu. o Super orōnez fui tui. i. sup illud ō q̄ te rogo. s. de liberatiōe pplī. q. dicat: ista dilatio ē signum ire tue i ppl'o. p Libabis nos. resumat li quousq̄ vt'lit sēsus q̄diu: Libabis nos pane lachrymaꝝ. i. ꝓmittes nos i captiuitate ꝛ afflictiōe: q̄a hoies in tali statu viuūt i lachrymis ꝛ luctu. q In mensura. i. hz mēsurā pctoꝝ nīoꝝ. q. dicēt: nos meruim'' hāc afflictionē ꝓpt̄ peta nīa: sz tu nos libera ex tua gīa. r Posu. nos i ꝓdic. ꝛc̄.] vicinis nīis: qz samaritāi q̄s rex assyrioꝝ fec̄ habitare i ciuitatib' isrl̄: ut hēt. iij. Reg. xvij. odiebāt iudeos ꝛ ecōuerso: ꝛ iō ipediebant q̄tuz poterāt reditū iudeoꝝ in terrā suā: ꝛ postq̄ redierāt de licentia cyri fuerūt eis multum molesti: vt pz. j. Esdre ꝛ neemie q̄si per totum. s Et inimici nr̄i ꝛc̄.] sicut dr neemie. iij. Fcz est aūt cum audisset sanaballath q̄ edificaremus murū: iratus ē valde ꝛ motus nimis sibi sānauit iudeos ꝛc̄. t Deus virtutū ꝛc̄.] exp̄atur sicut prius: qz repetitio est eiusdē: sicut freq̄nter fit i orōnibus. v Uineā. hic ꝓnter describitur ꝓcessus ecclie ante xpi aduentuz: q̄ ppio noie dr synagoga: ꝛ ꝓmo describit ꝓcessus in ꝓsperitate: scdo in aduersitate: ibi Ut q̄d destruxisti. Circa primum dicit: v Uineā. i. ppl'z isrl̄ dei cultorē: Esa. v. Uinea dni exercituū domus isrl̄ ē. x De egypto trāstulisti. educendo ppl'm illum mirabilit̄ de egypto: que erat terra idolatrie dedita: sicut agricola transplantat vineam de terra mala in bonā. y Eiecisti gētes. de terra ꝓmissionis: ut hētur in libro iosue: cuius victorie ꝑ reges chanaaz fuerūt magis virtute diuina q̄ humana. z Et plantasti eā. dando ppl'o isrl̄ i terra ꝓmissionis quietez: sm q̄ dr iosue. xi. Cepit ergo iosue oēm terram sicut locutus ē dñs ad moysen: ꝛ tradidit eā in possessionē filijs isrl̄ sm partes ꝛ tribus suas: quieuitq̄ terra a prelijs. ꝛ Dux itineris fuisti in cōspectu eius. i colūna nubis per diem ꝛ in colūna ignis per noctem: vt dux esses itineris vtroq̄ tpe: Exo. xiij. a Et plantasti radices eius. i. sanctos pres: ut iosue ꝛ similes: qui in cultu ꝛ fide dei erant radicati. b Et impleuit terrā. per multiplicationē prolis. c Operuit mōtes vmbra eius ꝛc̄. per adeptionez honoris ꝛ dignitatis: qō maxime fuit tpe dauid ꝛ salomōis ꝛ alioꝝ regū bonoruz.

laudem tuaz.

Ad victoriā sup lilia testimoniū asaph. ps. .lxxix

Ui regis isrl̄ intēde: qui deducis velut ouē ioseph. Qui sedes sup cherubin mānifestare: coram ephraim beniamin ꝛ manasse.] Excita potentiā tuā et veni: ut saluos facias nos. Deus conuerte nos: et oñde faciē tuā et salui erimus. Dñe deus virtutuz: quousq̄ irasceris super orōnem serui tui.

Libabis nos pane lachrymarū: ꝛ potū dabis nobis i lachrymis i mēsurā. Posuisti nos i ꝓtradictiōez:] et inimici nr̄i subsaunauerūt nos.] Deus virtutuz ꝓuerte nos: ꝛ oñde faciē tuaz ꝛ salui erimus. Uineaz de egypto trāstulisti: eiecisti gētes et plantasti eaz. Dux itineris fuisti in ꝓspectu eius: et plātasti radices eius et iplenuit terram.] Operuit montes vmbra eius: et arbusta

c Extẽdit palmites suos vsq; ad mare. ſ. mediterraneum. d Et vsq; ad flumẽ. ſ. euphratẽ. e Propagies eius. ꝛ in hoc denotat dilatatio possessiois: q; tota ꝛra intermedia ſbiecta fuit regno isrl̃ tpe salomonis: vt frequẽ. ſ. dcm est. f Ut q̃d. Hic ꝓnter describit ꝓcessus in aduersitate cum dr: Ut q̃d destruxisti maceriam eius. i. angelor; custodiã: eo q; populus erat cõuersus ad idolatriã: ut pz. iij. et iiij. Reg. in multis locis. vel p maceriã intelligit clausura hierusalẽ quaz destruxerũt chaldei. g Et vindemiant eaz ꝛc. q; reges syrie ꝛ multi alij añ destructionez ciuitatis p nabuchodonosor et p' fuerũt eis molesti bona eoz rapientes ꝛ pplm occidentes: ut pz. iij. et iiij. Reg. ꝛ i libro esdre ꝛ neemie ꝛ. j. ꝛ. ij. mach. h Exterminauit eã aper de silua. i. nabuchodonosor q̃ sic noiatur: eo q; diu hitauit iter feras: Dañ. iiij. i Et singularis ferus depastus ẽ eam. Iste fuit antiochus rex q̃ fuit valde singularis in supbia q̃si hẽret terram ad nauiganduz: ꝛ mare ad ambulandũ ꝓpter mẽtis elationẽ. ij. mach. v. fuit ẽt valde ferus p tormenta inhũana ꝛ exq̃sita inducens pplz isrl̃ ad transgressionẽ legis. ij. mach. vij. in heb. hẽtur: Et cõmotio agri depasta est eã. per cõmotionem itelligũt oẽs bestie que cõiter mouẽtur p agrũ ad depascendũ ipsuz: ꝓpter q̃ hiero. trãstulit: Et oẽs bestie agri depaste sũt eã. per q̃ pot intelligi multitudo diuersaz gentiũ q̃ erant in exercitu antiochi ꝛ aliorz regum iudeã deuastantiũ. k Deus virtutũ. Hic ꝓnter describitur status eccle pfectus p' aduentũ xpi: quã pfectionẽ petit asaph deuote. d. Deus virtutũ ꝓuerte. per cõdescensionẽ bonitatis tue. l Respice de celo ꝛ vide. oculo tue clemẽtie. m Et visita. in prophetia persona. n Uineã istam. q̃ fm est i sua bñdicta icarnatione: in q̃ visitauit nos oriens ex alto: Lu. j. o Et perfice eam ꝛc. Status. n. ve. testa. fuit iperfectus: fm q; hẽtur ad heb. vij. Nihil ad pfectum adduxit lex: sed hec pfectio reseruabat xpo: ppter q̃ dicit mat. v. Nõ veni soluere legẽ sed adimplere. q; moralia pcepta adipleuit ꝓsilia supaddendo: iudicialia vero adipleuit rigorẽ tẽperando: ut hoies cauerent a malis: ꝛ studerent bonis magis ducti amore boni: q̃ ẽ ꝓpriũ pfectoz q̃ timore mali pene: q̃ est iperfectoz̃. vnde dicit poeta: Oderũt peccare mali formidine pene. Oderũt peccare boni virtutis amore. Cerimonialia vero q̃ tm̃ figuralia erant: adipleuit in sua incarnatiõe ꝛ passiõe cui' erãt figure: ꝛ sacramẽta efficacioza instituit: q̃ ꝓferunt gr̃iam: ꝛ introducunt ad gr̃iam: q̃ non poterãt facere sacramẽta veteris: ppter q̃ dicũtur egena ꝛ ifirma: Hal. iiij. p Et super filiũ hois. resumat li Respice. ſ. sup xpm hoiem qui in euãgelio vocatur filius hois. i. virginis: q; hoc nomẽ hõ ẽ generis cõis: alij autem sunt filij hoium. ſ. viri ꝛ mulieris. q Quẽ ꝓfirmasti tibi. i. imobiliter assũpsisti: q; q̃ semel assũpsit nunq̃ dimisit: vt dicit damascenus. vñ ꝛ in triduo mortis xpi aia exñs in lymbo ꝛ corpus i sepulchro fuerũt ꝓiũcta verbo. r Incẽsa igni ꝛ suffossa. p hoc itelliguñt sacerdotes iudeoz̃ q̃ in vltionez mortis xpi a romanis fuerunt obsessi ꝛ tandẽ i icẽdio templi aliqui eoz̃ fuerũt mortui: ꝛ alij fugerunt ad sbterranea loca vbi fuerũt capti ꝛ interfecti: iõ sb̃ditur: s Ab increpatiõe vultus tui periburt. q; ex rigore diuine iusticie q̃ hic increpatio dr i vltionẽ mortis xpi perierunt. t Fiat manus tua super virũ dextere tue. vir iste ẽ xps hõ ad dexterã dei pñs assũptus: marci vlti. Et dñs q̃dem iesus postq̃ locutus ẽ eis: assũptus est i celum: et sedet a dextris dei. super viruz istum post eius ascensionem fca ẽ spãliter manus diuine virtutis declarãdo eꝝ gl̃iam ꝛ deitatez per miracula fca ab apostolis alijs q; discipulis i nomine xpi. v Et super filiũ hois. ꝛ accipit hic et p idest: ut illud q̃ sb̃dit sup filium hois sit expositiuum illius q̃ ꝓmittitur: Super vir dextere tue. vt p hoc hõ xps itelligat de q̃. ſ. dixerat: Sup filium hois ꝛc. x Et non discedim' a te. p aduersionẽ a fide. vñ dic apls ro. viij. Quis nos sepabit a charitate q̃ est in xpo iesu: tribulatio fames nuditas aut gladi' ꝛc. q. diceret nõ: sicut hã sequẽs oñdit. y Uiuificabis nos. vita gr̃ie in pñti: et gl̃ie in futuro. z Et nomẽ tuũ iuocabimus. tpaliter in pñti: ꝛ einaliter i futuro: fm illud psal. lxxxiij. Beati q̃ hitant in domo tua dñe: in secula seculoz̃ laudabũt te. a Dñe deus vtutũ ꝓuerte nos. ad te pfecte diligẽdum. b Et oñde nobis faciẽ tuã. p aptam visionẽ. c Et salui erimus. q; i clara visiõe ꝛ perfecta fruitione ꝓsistit eterna salus. In ps. lxxxix. Qui regis isrl̃. vbi dr in postilla: Manifestare coram ephraiz bẽiamin.

Quidã expositores hebroz̃ aliter assignãt cãm noiationis haz tribuũ. ſ. ephraim beniamin ꝛ manasse dicentes q; qñ iacob bñdicebat filijs suis: Gen. xlix. i bñdictiõe ioseph dixit ista verba: Inde pastor egressus ẽ lapis isrl̃. Ex quibus verbis dicũt q; sumit exordium h' ps. cũ dicit: Qui regis isrl̃. q̃ in heb. in hoc loco ꝓprie sonat: Quis ẽ pastor seu rector isrl̃: ꝛ iõ sb̃iũgit psal. Qui deducis velut ouẽ ioseph. ſ. filium illũ: i cuius bñdictiõe deus fuit nominatus pastor seu rector isrl̃. Et q; psal. nominauerat in hoc loco ioseph rõne p̃dca: vlterius noiat duos filios ioseph. ſ. ephraiz ꝛ manasse. noiauit ẽt beniamin cũ istis duobus duplici de cã: prima eo q; dixerat: Qui sedes sup cherubin mãifestare. arca. n. testamẽti vbi erãt cherubin: ꝑmo fuit in sorte ioseph: q; in sylo: scdo i sorte beniamin. ſ. in hierlm: ꝛ iõ noiauit beniamin cuz aliis. Itẽ q; ioseph ꝛ beniamin ambo erãt filij rachel: q̃ q̃ dez fuit vxor iacob ꝑma i intẽtione: lz scda i executiõe: vt pz Gen. xxix. ꝛ iõ simul nomiat oẽs tribus ab ea descendẽtes. ꝛc. In eodẽ ps. vbi dr i postil. De' vtutũ.

Secundũ Aug. iste versus. ſ. Deus virtutũ cõuerte nos. sũmam totius ptinet religiõis: vñ trina repetitiõe cõmẽdat. hec ille. Sz attẽdendũ ẽ q; trina repetitio h' versus nõ dz a mysterio vacare: p quo dici pot q; facies dei q̃ ẽ xps ut. j. Cor. xiij. triplicit nobis oñdit ad salutẽ: primo in statu vie per fidẽ: q̃ est oñsio enigmatica: scdo in patria per apertã ꝛ clarã visionẽ: q̃ dr esse facie ad faciẽ. vñ. j. Cor.

xiij.c. Uidemus nūc per speculū ⁊ i enigmate tūc aūt facie ad faciē. Tertio i statu resurrectiōis gloriose i q̄ nobis oñditur xp̄s nō solū q̄ ad mentē sed ēt q̄ ad corpora cū oculi corpales glorioſi xp̄m in glīa respiciēt: ō q̄ pōt itelligi illud Esa. lij.c. Oculo ad oculū videbunt cū cōuerterit dñs syō.

In q̄bus oñsioni b' triplici mō cōuertimur ad deum: in p̄mo p fidem iustificantē: in scōo p visionē beatificantē: i tertio per glīam cōsūmantē: vñ merito ter repetit psāl. De deus conuerte nos: ⁊ oñde facie tua ⁊ salui erimus. In eodē ps. vbi dī in postilla: In heb. hēt: Et cōmotio agri depasta ē eā. Additio

IN heb. nō hētur in hoc loco dictio significās cōmotionem: sed ē ibi q̄dam dictio q̄ ꝫ q̄sdā est nomen spēi cuiusdā auis nobis ignote: ⁊ similis dictio ponit. ē. i p̄s. xlix. vbi translatio nīa hz: Et pulchritudo agri mecū ē: q̄ q̄dē auis dī eē inī volatilia sicut leuiathan iter pisces. In eodē p̄s. lxxix. vbi dī i postilla: Cerimonialia q̄ tm̄ figuralia erāt. Additio.

CErimonialia ve. testa. non tm̄ erāt figuralia: hēbant. n. duplicem rōnem. s. lr̄alem q̄ ad cultū dei p illo tpe ordiabat: ⁊ figuralē q̄ ordinabat ad figurandū xp̄z ⁊ eius mysteria: put largius hēt p̄ma scōe. q. cij. arti. ij. arguēdo i oppositū: nihilomin' tm̄ veniēte xp̄o cessabant cerimonialia ⁊ oēs rōnes eoꝝ vt hētur i eadem pte. q. ciij. arti. iij. i cor. q. Replica.

IN p̄s. lxxix. Qui regis isr̄l itēde ⁊c. Burg. notat postil. qz dixit: Cerimonialia tm̄ fuerē figuralia: volens burg. p̄m intētionē san. Tho. q̄ ēt sint lr̄alia. Ad hec pcordādum dico q̄ postil. loq̄tur p̄m p̄ncipalem intētionē instituētis q̄lis non ē lr̄alis. rō. n. legaliū spāliter cerimonialiū duplex est: opus ⁊ exercitiū. s. opus opans ⁊ opus opatū: p̄mus respicit p̄ncipalem itentionē instituētis: qz ad hoc p̄mo respicit: ideo respexit deus ad abel ⁊ p̄ñter ad munera eī: Gen. iiij. Ad scōz aūt. s. op' opatū sola occasiōe deus respexit: imo p̄m se ⁊ p̄priam rōnem lr̄alem despexit: q̄a h' modi fēa sunt ei molesta imo odita: vide ca. j. Esa. hec est sīnia beati Aug. j. ⁊. ij. retractationū ⁊ magistri in p̄ncipio. iij. ⁊ cōiter oium catho. doctoꝝ. vnde ō solo ope opante hñte respectū ad instituentē dixit postil. ad occasionale q̄ respicit lr̄am occidentē: ⁊ ad op' opatum direxit burgen. suum respectum adhuc vt apparet iudaizans.

Psal. LXXX.

CExultate deo ⁊c: huic ps. p̄mittit talis ti. in heb. Ad victoriā sup haguitit asaph. Ad cuius intellectum sciendū q̄ p̄ma syllaba h' dictionis haguitit nō est de substātia vocabuli sed est articulare accusatiui casus: sicut dī in latino: o magistrelio nō est de sb̄stātia dictiōis: sed ē articulare vocatiui casus. guitit aūt in heb. hz duplicē significationē: q̄a si guisicat instrm̄ musicum sic noiatum: eo q̄ reptuz fuit in ciuitate geth: vt dicit Ra. sa. significat ēt torcular: et hoc mō transtulit hiero. q̄ ponit talē ti. Victori in torcularib' asaph. ita q̄ p̄m eum ibi accipiat singulare p plurali. s. torcular p torcularib': sicut freq̄nter fit in scriptura ⁊ ecōuerso. pōt aūt q̄uenienī dici q̄ guitit hic accipit in vtraq̄ significatione. Ad cuius intellectū sciendū q̄ p̄s. iste spāliter erat decātandus i festo tubaꝝ: vt magis videbit, psequendo: qō incipiebat p̄ma die septēbris q̄ apud hebreos est in nouilunio ꝑpinq̄ori eq̄noctio autūnali siue sit añ eq̄noctium siue p' siue in ipso eq̄noctio. illo aūt tpe cōiter cōplete sūt vindemie i terra p̄missionis: q̄ calida ē: ⁊ iō de vino tunc exp̄sso de torcularibus fiebāt libamina sacrificioꝝ in tēplo: ꝓpter qō p̄s. iste intitulat a torcularibus seu torcularī.

Jtē qz leuite cātabāt psalmos nō solū vocibus hūanis sed etiā musicis instīs: ut frequēter dcm est: ⁊ cant' h' p̄s. magis ꝓprie cātabat instrō musico: qō hebraice vocatur guitit: ꝓpter hoc ēt iste p̄s. intitulatur haguitit, put ē nomē instīi musici: ⁊ sic accipit i hoc ti. in significatione duplici. His p̄missis sciēdū q̄ vna de causis q̄bus iste p̄s. cātabat in festo tubaꝝ erat p gratiaruz actione de fructibus anni collectis: q̄rū collectio tūc erat cōpleta: vt dcm est. Et iō p̄s. iste diuidit in duas ptes: qz p̄mo inducitur pp̄s ad gratitudinē erga deū: scōo oñdit eius ingratitudo p oppositū: vt opposita iuxta se posita magis eluceſcant: scōa ibi Jn tribulatiōe. p̄ima i duas: qz primo pp̄s ad dei laudez incitat: scōo ad hoc rō adducit: ibi Quia p̄ceptū. Circa p̄mum dī: a Exultate. deuotiōe. b Deo adiutori nr̄o. in oibus piculis ⁊ negocijs. c Jubilate. ore vocis: p̄m illud psal. lxxxiij. Cor meum ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuū. d Deo iacob. Dī aūt deus iacob: eo q̄ votum fecit ei de cultu spāli: Gen. xxviij. ,d. Si deus fuerit mecū ⁊c. Sequitur: Erit mihi dñs in deū: ⁊ lapis iste quē erexi i titulū vocabit dom' dei ⁊c. e Sumite psalmū. ad decantandū nō solū vocibus sed ēt instīis musicalibus: iō sb̄ditur: f Et date tympanū. Non exp̄mit hic ūstrm̄ guitit: q̄uis sit magis ꝓprium cantui huius p̄s. q̄ alia: qz p̄ncipalem mentionez fecerat de ipso in ti. p̄s. Scōm. n. hebreos tituli fuerunt apposīti in principijs psalmoꝝ ab auctoribus ipsoꝝ. g Buccinate in neomenia tuba. idest in nouilunio: ⁊ dicitur a neos grece quod est nouum latine. In omnibus enim nouilunijs faciebant festuz ꝓpter beneficiū diuine gubernatiōis: eo q̄ in nouilunio cōmuniter magis apparet trāsmutatio tēporis: sed in nouilunio mēsis septimi cum hoc cōcurrebat festum tubarum quod erat valde soléne apud iudeos: ut habetur leui. xxiij. ⁊ Nume. xxix. iō subditur: h Jn insigni die solēnitatis vestre. idest festi tubarum. Jn hebreo habetur: Jn termino diei festi nostri. et est eadem sentētia: quia terminus dicti festi quantum ad eius ichoationem erat p̄rima dies mensis septimi. Jn trāslatiōe vero hieronymi sic habetur: Jn medio mense die solennitatis vestre. et ad idem potest referri: quia p̄rima dies mensis septimi est in medio anni: p̄m q̄ incipit annus a p̄rincipio martij: alio tamen modo incipit a p̄rincipio septembris: prout dictum fuit plenius Gene. vij. et exodi. xij. Si autem referatur hoc ad medium mensis septimi: sic dies solennitatis refertur ad quintamdecimam diem eiusdem mensis: in qua incipiebat solennitas tabernaculoꝝ: Leuitici. xxiij. et Numeri. xxix. i Quia p̄ceptum. Hic consequenter ponitur dicte inductionis ratio cum dicitur: Quia p̄ceptum i isr̄ael est. quasi dicat: bene debetis deum laudare in dicta solennitate: quia dominus p̄cepit hoc isr̄ael in lege: Leuitici. xxiij. et Numeri. xxix. vt p̄dictum est. k Et iudicium deo iacob. idest faciet vindictam de p̄cepti omissione. Ratio vero quare dominus p̄cepit illam solennitatem tubarum fuit p̄ropter memoriam liberationis isaac ab immolatione: vel potius p̄ropter memoriam obedientie abrae: qui paratus fuit filium immolare: et ipsius isaac qui paratus fuit ex eadem

te tympanū: psalteriū iocūdū cū cithara. Būccīate i neomenia tuba: i isigni die solēnitatis vr̄e. Quia p̄ceptū in isr̄l ē: ēt iudciū deo iacob

obediẽtia ad deũ īmolationem ſuſtinere: ſicut pleniꝰ fuit declaratũ Heñ.xxij.vñ ⁊ i feſto p̃dcõ iudei clãgebãt i coꝛnib' arietũ i memoꝛiã arietis oblati p iſaac. l Teſtimonium i ioſeph poſuit illud. Dicit Ra.ſa. q eodem die p' reuoluti nẽ annoꝛuꝫ ioſeph eductus fuit de carcere: ⁊ ſic illa dies fuit ſolẽnis ẽt p ioſeph liberatione.

m Cũ exiret de ẽra egypti. Jn heb. hẽtur ſup terraꝫ egypti. qõ ſm iſtã expoſitionez fuit qñ ioſeph factus fuit p̃poſitus ſup egyptũ: ⁊ tunc iuit ad videndũ terrã egypti ⁊ ad p̃uidendũ de p̃ſeruatione frumenti: ſz q dr Heñ.xli. Egreſſus ẽ itaq; ad terram egypti ⁊c. n Linguã quã nõ nouerat audiuit. Dic Ra.ſa. q hic accipit lingua p idiomate: ſicut freqn ter accipit in ſcriptura ⁊ ẽt i mõ cõi loqndi. dic ẽ q gabꝛiel docuit ioſeph. lxx. idiomata q̃ añ ñ nouerat ſz tm̃ hebꝛaicũ. o Diuertit ab onerib' doꝛſũ eius. q; liberatus fuit a ſeruitute p̃ncipiſ militie: q̃ ipſũ emerat i ſeruũ: Heñ.xxxix. p Manus eius i cophino ſeruierũt. ſic modus ẽ miniſtrantiũ i domib' p̃ncipũ. Qd aũt dcz eſt i hac expoſitiõe gabꝛielẽ oia idiomata ioſeph docuiſſe ſim ẽ: q̃a ad hoc ſe non extẽdit vꝛtus angeli: vt in iſtanti vel tpe tã bꝛeui hoc faciat ſed ſolũ ad virtutẽ ſpũſſãcti: q̃ donũ linguaꝝ dedit aplis: act.ij. Preterea ſãcti ⁊ doctoꝛeſ catholici dicũt cõiter q hoc donũ p̃mo datum fuit aplis: vt poſſẽt p̃dicare fidẽ catholicã in oi lingua: q̃ rõ non hũit locũ in ioſeph: ⁊ iõ alii exponit hec ſcriptura ab illo loco: Teſtimoniũ in ioſeph ⁊c. i. in pplo iſrl̃ noiato noie ioſeph: qꝛ pplm illuꝫ ſaluauit i egypto tpe famis: vt dcz ẽ in pl̃. p̃cedenti. m Cũ exiret de ẽra egypti. qꝛ cito p' exituꝫ de egypto dedit dñs p̃ceptũ de feſto tubaꝝ moyſi in deſerto: ſed dcz ẽ in heb. hẽtur: Sup terrã egypti. ⁊ tunc ſupplendũ ẽ libere: qꝛ ante retinebaẽ ppls iſrl̃ i aliq̃bus ciuitatib' ſb̃ ſeruitute: vñ non potꝛat exire: ſed p̃mogenitis iterfectis hũerunt licentiã exeũdi ad aliã terrã egypti: ⁊ eundi p quã partẽ vellent. n Linguam quã nõ nouerat audiuit. qꝛ ppls audiuit deũ loqntẽ dãdo. x. legis p̃cepta: Exo.xx. o Diuertit ab oneribus doꝛſũ eius. qꝛ ppls de ſuitute egyptiaca fuit diuinit' liberatus. in trãſla. hiero. hẽtur: Amoui ab onere humeꝝ eius. ⁊ ẽ eadẽ ſñia niſi q mutaẽ modus loqndi de deo de ẽrtia pſõa ad p̃mã: q̃ mutatio freqẽs eſt i ,pphet̃. p Man' eius i cophino ſuierũt. i. in iſtio fco ad exportandũ feces de ciuitatib': ad qd compellebãt filij iſrl̃ in egypto: ,put dcm fuit Exo.j. in heb. ⁊ in trãſla. hiero. hẽtur: Man' eius a cophio trãſierũt vel receſſerũt. ⁊ ſic referẽ ad tpꝰ in q̃ fuerũt a dca ſuitute liberati: trãſla. aũt iſta referẽ ad tpꝰ q̃ fuerãt in ſuitute occupati. q Jn tribulatiõe. hic p̃ñter deſcribit ingratitudo ppli: ⁊ p̃mo q̃tũ ad culpã: ſcdo q̃tũ ad penã: ibi Et dimiſi eos. Circa p̃mũ dr i p̃ſona dei p̃mo recolẽs ſua bñficia p̃ſtita. q Jn tribulatiõe. q̃ fuiſti oppꝛeſſus i egypto dura ſuitute. r Jnuocaſti me. vt te liberarẽ. s Et liberaui te. iſignẽs ⁊ p̃digẽs te educẽdo. t Exaudiui te in abſcõ. tẽpeſtatis. i. qñ tẽpeſtas veniebat ſup egyptios ex

Teſtimoniũ in ioſeph poſuit illud: cũ exiret de terra egypti linguã quã non nouerat audiuit. Diuertit ab oneribus doꝛſuꝫ eius: mãnus eius i cophino ſeruierũt. In tribulatiõe inuocaſti me ẽt liberaui te: exaudiui te i abſcõdito tẽpeſtatis: ,pbaui te apud aquã ,dictiõis. Audi pplꝰ meus ẽt ,pteſtaboꝛ te: iſrl̃ ſi audieri me nõ erit i te deꝰ recẽs: neq; adorabis deũ alienuꝫ. Ego.n. ſũ dñs deꝰ tuus q eduxi te de ẽra egypti: dilata os tuum ⁊ iplebo illud. Et nõn audiuit pplꝰ meꝰ vocẽ meaz: et iſrl̃ nõ itẽdit mihi. Et dimiſi eos ſz deſideria coꝛdis eoꝝ: ibunt i adiuentiõibꝰ ſuis. Si pop̃ulus meꝰ auditſſet me: iſrl̃ ſi in viis meis ãbulaſſet. P̃ro nihilo fere ſitã inimicos eoꝝ humili aſſem: ⁊ ſup tribulãtes eos miſiſſẽ manuz meã. Jnimici dñi mentiti ſũt ei: et erit tẽpus eoꝝ in ſecula. Et cibauit illos ex adipe frumenti: et de petra melle ſatura uit eos.

audiui te ſaluãdo q̃ i abſcõdito ⁊ loco tuto. v Probaui te apud aquã ,dictionis. declarãdo tuaz ingratitudinẽ ⁊ rebellionẽ: Nume.xx. x Audi pplꝰ. cui ſpãlẽ legem dedi i mõte ſynai. y Et cõteſtaboꝛ te. i. ero ,te teſtis ſiẽ ⁊ iudex ſi legez meã trãſgreſſus fueris: iõ ſb̃dit: z Si audieris me. obediẽdo ei qd dixi tibi in datione legis: Exo.xx. Nõ hẽbis deos alienos coꝛã me. a Nõ erit in te deus recens. i. nulla creatura nãliter vel artificialiter ſca erit apud te a te p̃ro deo reputata: oia .n. creata in tpe ẽ ſca: ⁊ per p̃ñs eſt recẽs reſpectu eternitatis. b Neq; adoꝛabis deũ alienũ. vñ. Exo. xx. ſubdit: Non adoꝛabis ea neq; coles. Ego.n. ſuz dñs deꝰ tuus ⁊c. ⁊ non alius ſicut falſo dixiſti de vitulo: Exo.xxxij. Jſti ſunt dij tui iſrl̃ q̃ te eduxerũt de egypto. c Dilata os tuũ. petẽdo tibi vtilia. d Et iplebo illud. dando petitionẽ tuã: ſi tm̃ me ſolũ recognoueris. e Et nõ audiuit pplꝰ vocez meã. mihi obediẽdo. f Et iſrl̃ nõ intendit mihi. mãdata mea puipendẽdo: in q̃ appet maxima igratitudo. g Et dimiſi eos. hic p̃ñ ponit h' igratitudis ſequẽs pena q̃ eſt multiplex. P̃ria ẽ puatio gẽ ſpũalis: q̃ nõt cũ dr: Et dimiſi eos. ſb̃trahendo ab eis meã gr̃am a peccatis p̃ſeruatẽ: iõ ſb̃dit: h Scdz deſideria coꝛdis eoꝝ .i. ſm inclinationẽ fomitis ad malũ. i Jbũt i aduerſib' ſuis. i. i pẽtis enoꝛmib' ab ipſis inuẽtis. Scda pena ẽ ſb̃tractio ſb̃ſidij tpalis: q̃ nõt cũ dr: k Si pplꝰ meꝰ. i. pplꝰ iſrl̃ quẽ redemi ò egypto. l Audiſſet me. mihi obediẽdo. m Si i vijs meis ãbulaſſet. p̃cepta mea obſuãdo q̃ ſit vie puenirẽdi ad btitudinẽ: mat.xix. Si vis ad vitaz igredi ſua mãdata. n P̃ro nihilo .i. grat̃ o Foꝛſitã iimicoſ eoꝝ hũiliaſſẽ. eos ad nihilũ deducẽdo. ⁊ dicit foꝛſitã non ppter mutabilitatẽ dei vine volũtatis: q̃ ẽ imutabilis: ſz ppter vtbilitatẽ hoiſ de bono ad malũ: ppt̃ qd freqnt impedit diuie p̃miſſiõis effect': q̃ ẽ ſb̃ ꝺditiõe. ſ. ſi hõ pſeueret i bono. p Et ſup tribulãtes eos miſiſſẽ manũ meã. eos itificiẽdo: ſic feci pharaoni i mari rubꝛo: q̃ ſb̃ſidia eis non feci ppt̃ eoꝝ ingratitudinẽ ò pteriti bñficij. Tertia pẽa ẽ iflictõ ſuppli cij gehẽnal̃ que nõt cuz dr: q Jnimici dñi mẽtiti ſũt ei. iſti ſi pueri iudei q̃ p̃miſerãt obſuare legẽ dei: Exo. xxiij. dicẽtes: Oia q̃ mãdauit nobis dñs faciem': ⁊ erim' obediẽtes. ⁊ tm̃ ſciẽt ⁊ a ,pposito cito trãſgreſſi fuerũt enoꝛmit vitulũ p̃flatilẽ adoꝛãtes: exo.xxxij. r Et erit tpꝰ eoꝝ i ſcla. i. tpꝰ pũitiõis h' pẽti: qꝛ lz tẽ i pte fuerit punitũ: vt ibidẽ hĩ: qꝛ ceciderũt i illa die q̃i. xxiij. milia tm̃ adhuc refuaẽ punitio i futuꝝ: ſz q dixit dñs moyſi p' illã mortalitatẽ: Ego ãt i die vltõis viſitabo h' pẽtz coꝝ. s Et cibauit eos ex adipe frumẽti. i. ò pãe fco ò ſimila ẽtici: qꝛ ñ obſtãte dca trãſgreſſiõe itroduxit ppz ad ira, p̃miſſã ẽtiço abũdãtẽ. t Et ò pe. mel. ſatu. eos

qꝫ apes mellificabãt i rupibus ire ꝓmissionis: vbi abũ dãter mel colligit: vñ ꝛ ira illa dī manans melle: Exo. iij. Moralr pót exponi ps. iste vt sit gratiarũ actio eccle ꝑ aliq̃ seu ꝑ aliq̃bus bñficijs a deo exhibitis ppło xpi ano: verũtn qꝫ ꝑm dcm saluatoris matth. xiij. Ecclia ẽ sicut sagena nondũ tracta ad littus: ꝛ sic hz bonos cuz malis ꝓmixtos: ió gratitudinẽ bonoꝝ cõsiderans erga deũ ꝓmo in hoc ps. in deum ꝑ exultationẽ ꝛ iubilũ ele uatur. scdo ingratitudinẽ maloꝝ ꝓsiderans eos in pso na dñi detestat: ꝛ patent ptes ꝑm prędca.

In ps. lxxx. Exultate deo. vbi dī in postil. Et ió ps. iste diuiditur in duas partes. Additio.

Psalmus iste non vī vere exponi i postilla: eo q̃ ꝓsupponitur falsũ tã circa cãz celebratiõis festi tubaꝝ q̃ ẽt circa tps cõplete collectionis fructuũ in ira ꝓmissionis: qò pz sic: nã festum tubaruz nõ celebrat ꝑ gratiarum actiõe de fructibus collectis ipsi' anni sicut neqꝫ collectio fructuũ tunc erat cõpleta: put postil. supponit i hoc loco: cuius ꝓrium ipsemet fatet i fra ps. lxxxiij. vbi dicit q. xxij. mẽsis septẽbris erat tps ad hoc assignatũ. Falsitas aũt ꝓsuppositi ꝓdicti pz: Legitur. n. deut. xvi. Solẽnitatem q̃qꝫ tabernaculoꝝ celebrabis ꝑ septẽ dies qñ collegeris de area ꝛ de torculari fruges tuas. ex q̃ pz manifeste q̃ i festo tabernaculoꝝ ò hoc agebatur: ꝛ q̃ ꝓtunc erãt fructus collecti non aũt i festo tubaꝝ. itẽ pz Leui. xxiij. vbi sic dī: Quintadecia q̃ die mẽsis septimi qñ ꝙgregaueritis oẽs fructꝰ ire vĩe celebrabitis ferias dñi. vij. dieb'. Uñ ad vberiorẽ intellectũ h' ps. ꝓmittenda sũt duo. Primũ ẽ q̃ iter festa ve. testa. ò q̃bus agitur leuitici ꝓdco caplo ꝛ in alijs locis quedaz erãt celebrãda cum gaudio ꝛ letitia i memoriam ꝓteri toꝝ bñficioꝝ: sicut festũ pasche i memoriã redemptionis egyptiace: ꝛ festũ pentecostes in memoriã datiõis legis: ꝛ festũ tabernaculoꝝ qò celebrabat. xv. die mẽsis septimi i memoriam bñficioꝝ dei in deserto exhibitorũ: de q̃ festo dicit in ꝓdco caplo: Habitabitis i umbraculis septẽ diebus ꝛ. j. Ut discãt posteri vri q̃ in tabernaculis fecerim habitare filios isrl. in q̃ q̃dez festo. s. tabernaculoꝝ reddebant gratiarũ actiones cum magna letitia de fructibus collectis eodem anno. vñ in caplo ꝑallegato cum dixisset: Qñ ꝙgregaueritis oẽs fructus ire vĩe celebrabitis ferias dñi septem diebus. postea subiungit: Sumetisq̃ vobis i die ꝓmo fructus arboris pulcherrime spatulasq̃ palmaꝝ: ꝛ sequtur: Et letabimini coraz dño deo vro septẽ diebus. Quedam vo alia festa celebrant ad hoc vt i illis tpibus ad deũ ꝙuerterent: ꝛ ió talia festa lz essent celeberrima non tñ cuz gaudio saltẽ corporali celebrabãt: q̃ q̃dẽ festa duo erãt: primũ. s. ꝓma die mẽsis septimi i q̃ excitabatur ad ꝙtritionẽ: ut ad deum ꝙuerterent: ꝛ ió illa dies vocabat dies clãgoris: Nume. xxix. Dies clãgoris est ꝛ tubaꝝ. similr vocabat ꝛ festuz memoriale: Leui. xxiij. qò q̃dem memoriale pót intelligi duplr: vno mò respectu celebrãtium q̃ hẽbant reducere ad memoriã flagitia ꝓterita vt ꝓterrent. alio mò respectu dei q̃ memor iusticie patrũ ꝛ ꝓmissionũ q̃s eis fecerat ꝛ spãliter abrae filios eorum reduceret ad statũ penitẽtie: ꝛ auerteret ab eis iram suã: vt pz Exo. xxxij. c. vbi agitur de ꝓpiciatiõe peccati vituli ꝛ i alijs locis ꝙplurimis: vbi memoria patruz ꝑ venia posteritatis roꝝ allegabat. Scòz vo festum erat decima die h' mensis septimi: qò vocabat dies expiatiõis celeberrimus ꝛ sactus ꝓpter expiationẽ pctoruz: quam i illa die a deo spectabãt: Leui. xvi. in q̃ q̃dez festo cessabant gaudia q̃cunqꝫ tpalia: immo tenebãt affligere aias. Dī. n. Leui. c. prallegato: Dis aia q̃ non fuerit afflicta die hoc peribit a pplis suis. Rò aũt q̃re dies ꝓma ꝛ dies decia mẽsis septimi erat assignata ad h' mõi penitentiã et ꝓpiciatiõnẽ: Nume. prędco. c. est videnda. Scdo premittẽdũ ẽ q̃ tube in veri lege dupl'r accipiũtur: vno mò ꝑ tubis ductilibus q̃ de metallo fiunt: q̃ q̃dem tube vocãtur in heb. hacosrot: et istis vtebãtur in solẽnibus leticijs ꝛ i bellis ꝛ in alijs ꝙgregationib': similr ꝛ in festis ꝓmo mò dcis ꝛ neomenijs cõib'. vñ Nume. x. Siqñ hẽbitis epulum ꝛ dies festos ꝛ calẽdas canetis tubis sup holocaustis ꝛc. q̃ q̃dem tube erant argẽtee: vt ibidem dī: ꝛ vocabãt hacosrot: ut dcm est. Alio mò accipitur tuba ꝑ cornea q̃ qñqꝫ dī buccia: ꝛ talis tuba semper vocat in heb. non hacosrot sed so phar: ꝛ alibus tubis vtebãtur spãliter qñ deus vel eius ministri ppłz intẽdebãt excitare ad attẽtionẽ alicuius magni: sicut i datione legis legitur: Clãgoraqꝫ buccine vehemẽti' pstrepebat. vbi loco buccine hẽtur in heb. sophar: Exo. xix. similr qñ ꝓphe exhortabantur ppłm ad penitentiã: talis exhortatio assimilabatur in scriptura voce tube cornee: vt Esa. lviij. c. Quasi tuba exalta vocem tuam. ꝛ Ezech. xxxiij. Si audiens aũt ds sonitũ buccine nõ se obseruauerit ꝛc. sanguis ipsius super caput eius erit. vñ in q̃libet istoꝝ locoꝝ ꝛ cõsilium hẽtur i heb. sophar non hacosrot: lz translatio nra indifferẽt videatur ista accipere vt in pluribus. In hoc igit festo. s. clangoris seu tubaꝝ nõ tuba ductilis sed cornea ad ꝙocationem penitẽtie clãgebatur rõne prędca. His ꝓmissis ps. iste fuit ꝓprie ordinatus ꝑ festo tubaꝝ: sicut ẽt hodie hebrei eũdez ps. cantãt in eodẽ festo: sed non ordinat ad gratiarũ actiones de fructib' collectis vt i postilla: sed potius vt ꝑparẽt per timorẽ dei ad expiationẽ seu indulgẽtiã i ꝓximo futura. s. in decima h' mensis vt dcm est. Uñ psal. circa hoc octo facit. Primũ ꝓponit q̃ cõiter. s. in alijs tpibus ꝑtiz festiuis exultãdũ est deo ꝛ iubilandũ tanq̃ vero adiutori ꝛ gubernatori: ꝛ hoc non solũ mente ꝛ ore sed ẽt cum musicis instrijs: ꝛ de hoc intelligũtur duo versus primi. s. Exultate deo ꝛc. Date tympanũ. Cõsequẽter scdo dicit q̃ in festo tubaꝝ alii ẽ agendũ. s. q̃ non in musicis instrijs iocundis sed potius i tuba cornea ẽ clãgendũ seu buccinandũ: eo q̃ hoc festũ nõ ordinatur ad gratiarũ actionẽ de ꝓteritis sed pot' ad cõtritionẽ de cõmissis ꝛ ad disponendũ ppłm ad suscipiendã expiationẽ. vñ dicẽ: Bucciate i neomenia tuba. s. cornea. vñ i heb. in hoc loco vī sophar: qò nullo mò significat nisi tubã cornea: qò facit ad excitationẽ pctoꝝ ad penitẽtiã ꝓuocãdo eos non ad letitiã sed ad timorẽ: ꝛ qz neomenie sũt. xij. i q̃libet anno sicut ꝛ. xij. lunatiões: iccirco declarat q̃ sit ista neomenia: de q̃ in hoc ps. loqt. o. In insigni die solẽnitatis vĩe. Cetere aũt neomenie nõ erant solẽnes: qò pz ex hoc q̃ nõ cõnumerabãt iter alias ferias dñi sactas: Leui. xxiij. vñ ꝛ in eis poterant opera seruilia facere sicut ꝛ i alijs diebus ꝓphanis: sed hec neomenia. s. septimi mensis erat solẽnis ꝛ sacta: in q̃ non licebat aliq̃d opari: vt i prędco. ca. hẽtur. Et hoc notatur cũ dicẽ: In insigni die solẽnitatis vĩe. i. i illa neomenia tm̃ oz bucciari tuba cornea mò prędco ꝛ nõ i alijs. In ceteris aũt neomenijs tube ductiles clangebant: vt Numeri. x. vbi supra: cuius rõnem reddit. o. Quia preceptum in israel est ꝛc. exponatur vt in postilla. Consequenter tertio: quia homines sepe retrahũtur a diuino timore: igitur psalmista ducit cõtra tales testimoniũ dicens: Testimonium in ioseph posuit illud. cuius sensus est: q̃ in historia ioseph habetur manifestum testimoniuz q̃ homo debet preponere diuinum timorẽ timori humano. Joseph enim cũ ab vxore domini sui agitaretur vt cõmitteret adulteriuz: diuinum timorem allegauit dicens: Quomodo possuz facere malum hoc ꝛ peccare i deum meum: Gene. xxxix. qui quidem ioseph licet ob hãc causam fuerit acriter icarceratus: de eo enim legitur i psal. ca. iij. Humiliauerũt i cõpedibus pedes eius ꝛc. postea tamẽ de carcere eductus prepositus fuit super totam terram egypti: vt habetur Gene. xli.

ꝛ hoc ē qđ dicit: Testimoniuꝫ in ioseph posuit illud ꝛc. hꝰ est dicere: manifeste videmus q ioseph fuit ab oneribus et seruitutib' in qbus fuerat positus diuinitus liberat': eo q timuit deum plusq hoies: ꝛ nō solū hoc sed ēt sup terram egypti qsi oēs exiuit: Beñ. xli. c. cuius regiōis linguam non nouerat: qđ est magis mirabile: q hēre oēm in ꝓpria patria. Et ex his pz ꝓpria expositio hoꝝ versuuꝫ vlq ibi exclusiue: In tribulatiōe. Cōsequēter qrto inducit aliud testimoniū de pplo israelitico. d. In tribulatione inuocasti me ꝛc. Ad qđ sciendū q testimoniū de ioseph prędęz nō oīno suffecisset ad inducēdū pctōres ad penitentiā: cū ipse ioseph esset iustus: de q nullus defectus peccati in scripta legit: qđ nō inuenitur in cōi statu hoīuꝫ: de qbus. j. iob. j. c. Si dixerimus q pctm non hēmus. mia igitur diuina circa ioseph fca forte non esset trahēda ad ꝓfectuꝫ tantum ad manifestos pctōres: iō psal. sufficiens inductiuū allegat q ad pctōres ut timore pctōrum cōmissoꝝ a ꝓtritione non desistant. vnde dicit: In tribulatione inuocasti me ꝛ liberaui te. vbi loquit pplo israelitico quē deus liberauit a tribulatiōe egyptiaca: de q vt in glo. metu egyptioꝝ non audebāt gemere cū affligerētur. vñ Exo. ij. Post multū vero tpis mortuꝰ ē rex egypti: ꝛ ingemiscētes filij isrl ꝓpter seruitium qđ erat durum ꝛc. Ex q apparet q i tpibus lōgis retroactis gemere nō audebāt: ꝛ iō dicit: Exaudiui te i abscondito tēpestatis. qz tribulationes illas qsi in corđibus abscōdebāt: sed q hec liberatio non fieret eis tāq bonis ꝛ iustis: sicut fca fuit ioseph oñdit cū sequtur: Probaui te apud aquā ꝯdictionis. de q legitur Nume. xx. in q ꝯdictiōe de potētia diuina ꝛ eius bonitate detraxerunt dicētes vt in ps. Nunqđ poterit deus mensam parare i deserto. Ex qbus ꝯcluditur q nō soluz bonis deus puidet de sua mia sed ēt pctōribus: qō introducit ps. ad excitandū pplz ut ꝓuerteretur ad deū. Cōsequēter qnto: qz hoies freqnter retrahūtur a tīnore diuino ꝓpter falsas suggestiōes demonum: q ut plurimū in idolis colunt: iccirco psal. dicit: Audi ppe meus ꝛc. que verba plane referūt ad idolatriā quā duplr phibet: ꝑmo. s. in corde cum dicit: Nō erit in te. s. itra te. Deus recens. qz fm glo. cū imago ꝓcentis dei. s. non erui in mēte portat: tūc imago veri dei i ipsa creatione aie ipressa remanet vetusta. scđo idolatriā prohibet in exiori cultu: ꝛ hoc cum dicit: Nec adorabis deuz alienum. ꝛ qz ad ista erāt obligati p precepta diuine legis i ꝑma tabula ꝓtenta q incipiebat a cognitiōe dei: Exo. xx. c. Ego sū dñs deus tuus q eduxi te ꝛc. Iccirco psal. hic cōmorat illud verbū. s. primum i decalogo: cui immediate sequūtur pđca pcepta vñ ppie premisit: Audi pplꝰ meus ꝛ ptestabor te. i. testimonijs scripturaꝝ. pbabo qđ dicaz tibi. Nō erit in te deus recens. Cōsequēter sexto qz multi retrahūtur a diuino timore seu cultu timētes ne deficiāt in tpalibus: q credebant hēre a demonib' qs in idolis colebant: iuxta illud osee. ij. c. Vadā p' amatores meos q dant panes mihi ꝛc. iccirco ps. ꝯ hoc dicit: Dilata os tuum ꝛ iplebo illud. qđ pōt duplr intelligi: primo respectu bonoꝝ tpaliuꝫ: qz deus nūq deficit in necessarijs: iuxta illud psalmi: Req rentes aūt dñm non minuētur oi bono. scđo respectu bonorum spūaliū: q in bonū infinitū ordinātur: circa qđ notāt dicit: Dilata os tuū. qz desideria tpalium lz multa ꝛ varia sint: angusta tñ sunt ꝛ modici valoris: sed spūalia eo q sūt infinita req̄runt magnā dilatationē seu capacitatē i recipiēte: iō dicit: Dilata os tuum. q. diceret: non desideres breuia ꝛ finita sed ifinita ꝛ eterna. Et ego iplebo illud. qz solus deus pōt tale desiderium satiare. Cōsequēter septimo qz fz phz plures sunt qs sensus certificat: q qs rō psuadet: iccirco ps. ad certificationem pdictoꝝ inducit testimoniū expimētale de ipso pplo isrl: q qdiu recesserunt a deo: ꝛ ad deserūt idolis fuerūt deserti a diuina ptectione: ut pz i multis historijs sacris spāliter in libro iudi. qsi per totum: ꝛ hoc est qđ dic: Et non audiuit pplꝰ vocē meam ꝛc. Et dimisi eos. i. p misi eos ambulare. Scoz desideria cordis eoꝝ. ꝛ exponatur put in postil. ꝛ sequtur: Ibunt i aduentionibus suis: iuxta illud osee. ix. c. Facti sunt abominabiles sicut ea que dilexerunt: ꝛ loqtur de idolatris. Consequēter viij. idē intendit inducere ab oppositio: qz. s. qñ populus ille obediebat mādatis dei ꝓficiebat in duobus: ꝑmo. s. qz a deo ꝓtegebatur spāliter ab hostibus: scđo qz ꝓuidebatur ei a deo nō solū circa necessaria vite sed ēt circa qđam delectabilia q ꝓferunt ad vite cōseruationē: primū oñdit cum dicit: Si pplꝰ meus audisset me. Et nota q in heb. nulla dictio ponitur hic q sonat forsan vel forsitan q est dictio dubitandi: lz hētur sic: Isrl si in vijs meis ambulasset qsi ꝑ modico inimicos eius humiliasse. q. diceret sine vlla difficultate: qz qđ modicum ē qsi ꝑ nihilo reputat fm phz in de celo: ꝛ hoc est manifestum: qz voluntati diuine non est q resistat. Et qz qñcunq pplꝰ dei in vijs eius ābulat tribulātes eos sūt inimici dei: eo q psequuntur populum suū ꝛ turbant eius cultū: iccirco cū psal. dixisset: Sup tribulātes eos misisse manū meam. subdit: Inimici vo dñi mentiti sunt ei. q. diceret tribulātes pplm dei inimici dñi sunt: eo mō q dr Exo. xxiij. c. in simili mā: Inimicus ero inimicis tuis. similr ꝛ tales inimici deo mētiūtur: inqntum denegāt eius dñium gnāle: fm q tenēt seruos suos seruare ꝛ non turbare cultū eius: ꝛ sequtur: Et erit tps eoꝝ in secula. exponat put i postilla. Quo ad scām dicit: Cibauit eos ex adipe frumēti. ad oñdenduꝫ q deus puidebat pplo suo de ptinētibus ad ꝓseruationē vite q i noie panis ꝯcludūtur. similr puidebat eis de alijs delectabilibus ad ꝓseruationē vite ꝓferentibus: et circa hoc dicit: Et ò petra melle saturauit eos. qz terra ꝓmissionis de oībus abūdabat: ex qbus psal. intendit inducere pplm ad diuinū timoreꝫ per clangorē tube cornee i ꝑma pte signatū oñendo eis exēpla de bonis tpalibus: quibus pplꝰ ille ad actus virtutū inducebatur.

Replica.

IN ps. Exultate deo. postil. ꝛ burgen. satis cōcordant i ꝯclusione: qz qđ burg. exponit de timore dei: postil. de laude dei: qz timor filialis non ē sine laude nec laus sine timore. In qbus vero dissonāt pertinēt ad cultū iudeoꝝ: quem puto fm vsum modernū burgēsi fuisse magis notū: postil. tñ fm vsuz antiquum in scriptura satis oñdit fundamentum: nec multū pertinet ad intellectū sēsus lr̄alis ille vl iste vsus cultus: certū est non eē oīno eundem ꝛc. ps. LXXXI.

Psal. asaph .LXXXI

DEus stetit in synagoga deorum: in medio autem deos diiudicat.

DEus stetit in synagoga. Huic ps. ꝓmittitur talis ti. in heb. ꝛ in trāsla. hiero. Psal. asaph. ex quo apparet actor. De mā vero hui' ps. dicunt expositores hebrei ꝛ catholici: q asaph fecit hūc psal. contra peruersos iudices arguens eorū nequitiam et petens super hoc diuinā iusticiā ad lineam equitatis talia reducentē: dicit igitur: a Deus stetit in synagoga. i. in cōgregatione. ꝛ dicitur a syn quod ē con: ꝛ goge aggregatio: b Deoꝝ. idest iudicū: fm q dr Exo. xxij. Ad deos vtriusq causa peruēiet. idest ad iudices. Et dicitur deus stare in congregatione iudicū: qz clare videt ꝛ attēte fca ꝛ dca eorum: iō subdit: c In medio aūt deos diiudicat. i. discernit vtꝝ iudices iuste vel iniuste iudicēt: ꝛ iō subdit asaph contra iudices peruersos:

Usqueq̄.i.q̄diu. e Judicatis iniquitatez.iustifi
cādo partez iniquam ppr̄ munera vel fauorē. f Et
facies pctōrum sumitis.i.psonas malorꝝ ppter eorum
potentiā vel aliam cām malā acceptatis. g Judica
te egeno ⁊ pupillo.eius iusticiā declarando. h Hu-
milē et pauperez iustificate.i. suaz iusticiam ꝓserua
te. i Eripite pauperez de ma-
nu.diuitis iniq̄. k Et egenū de
ma.pec.li.q̄ eum
calūniat iniuste.
l Nescierūt ne
q̄ intellexerūt.s.
talia facere nō ꝓ
pter ignorantiaz
legis sed ppter er
rorem electionis:
quā ignorat oīs
malus: ut hētur
iij.ethicorꝝ:qz ēt
ille qui peccat ex
certa scia ignorat
s.q̄ tale malum
sit dimittendū ne
p̄uenet aliq̄ bono
apparenti:quod
tunc elegit ex peruersa affectione ipsū ad hoc inclinātē:
⁊ iō sequtur: m In tenebris ābulant.qz puersitas af
fectus iducit tenebrā i intellectu. n Mouebūt oia
fundamēta terre.in finali iudicio i q̄ ista puersa ad de-
bitū ordinē iusticie reducent. o Ego dixi dij estis.s.
ꝓticipatiue:eo q̄ iudices ex officio sunt executores diui
ne iusticie. p Et filij excelsi oēs.inq̄tum ad eā ima
ginē sunt facti. q Uos aūt sicut homes moriemini.
qz ptās vīa non ꝑseruabit vos a morte. r Et sic vn⁹
de ꝑncipibus.i.de angelis supbientib⁹. s Cadetis i
soueā gehenne p eq̄tatē diuine sētie:iō sequitur: t Sur
ge deus iudica terrā.i.surges ad iudicādū habitantes ter
rā gnāliter. v Quoniaz tu hereditabis i oībus gē
tibus.qz finali iudicio pacto oēs electi erunt sequti ordi
ni sue mie imobiliter ⁊ reprobi ordini sue iusticie.
Mystice pōt exponi ps̄.iste ꝺ sacerdotes ⁊ scribas iude
orū q̄ xp̄m humilē ⁊ pauperē ꝺdēnauerunt ad mortē:
ppter qō ꝑ diuinū iudicium a romanis fuerunt tpaliter
occisi ⁊ captiuati:⁊ i iudic̄ extremo erūt etnalr ꝺdēnati

Deus q̄s similis erit tibi. huic ps̄. LXXXII.
ꝓmittitur talis ti.in heb.⁊ in transla. hiero.
Canticuz asaph ps̄.ex q̄ apparet actor ps̄. De
mā vo ipsius dicūt cōiter expositores hebrei ⁊ latini q̄
asaph fecit hunc ps̄.ꝺ hostes iuadētes terrā ⁊ pplm iu-
deorꝝ:⁊ lra ꝓcordat:sed ꝺ q̄s hostes vel q̄ tpe nō dicūt:
sed lram exponūt ptim de hostibus q̄s hūerunt a prin
cipio exitus de egypto vsq̄ ad tps asaph:⁊ ptim de ho
stibus qui fuerūt postea. Sed ꝺ hoc vī q̄ de illis petit
asaph: Fac ill̄ sicut madian ⁊ sysare ⁊c.⁊ postea sequitur:
Deus meus pone illos vt rotā ⁊c. Ex q̄bus vī q̄ loqui
tur de hostibus isrl̄ futuris p̄ tps suum. Non.n.fit pe
titio ꝺ preteritis: ppter qō saluo meliori iudicio vī mi
hi q̄ asaph fecit hūc ps̄.ꝺ sēnacherib ⁊ eius exercitum
sicut de ps̄.lxxv. supradcm est.psalmiste.n.de eadem re
plures aliq̄n ps̄. fecerunt:sicut supra pluries dcm est de
dauid:⁊ eodē mō dr̄ hic ꝺ asaph. verūtn ps̄. iste differt
a.lxxv. qz ille ps̄. loq̄tur p̄ncipalr ꝺ sennacherib nō exp
mēs pplos in odium iudeorꝝ sibi adiūctos. In hoc aūt fit
ecōuerso:qz exprimūt p̄ncipalit̄ ppli in circuitu iudee hitā
tes q̄ incitauerūt sennacherib ad veniendū ꝺ terrā iuda tpe
ezechie duplici rōne: vna qz iuidebāt iudeis ⁊ eos odiebāt:
alia qz illi ppli iā sennacherib sꝺditi erāt:q̄ deos eorꝝ exter
minauerat:sm q̄ dr̄
iij.reg.xix. Uere dñe
dissipauerunt reges
assyriorꝝ gētes ⁊ tras
oium:⁊ miserūt deos
eorꝝ in ignez.solaciuz
aūt ē misero hēre so-
cium:⁊ iō incitauerūt
sennacherib: vt veni-
ret in iudeā ad sbīci
endum sibi gentem et
destruenduz ide diui
num cultuz. Igit̄ sm
hoc ps̄.iste diuidit in
duas ptes:qz asaph
p̄mo deꝑcando nar-
rat hostium nequiti
az:scōo ꝺ eos iplorat
diuinam iusticiā: ibi
Fac illis. Circa p̄mū
dicit: a Deus q̄s
similis erit tibi.trans
latio hiero.hz: Deus
ne taceas tibi.⁊ rō h⁹
diuersitatis est:qz dictio hebraica que ponit ibi.s. domym
equoca ē ad significandum silitudinē ⁊ taciturnitatez: cre-
do tñ q̄ ista trāslatio melioz est i hoc:qz statiz sꝺditur: Ne
taceas.⁊ iō in trāsla.hiero.est quedā apparens nugatio:ex
ponat igit̄ ista trāslatio: a Deꝰ q̄s similis erit tibi:q. di
ceret dij gentiū quos destruxit sēnacherib nō erant simileꝫ
tibi:sm q̄ dr̄.iij. Reg.xix. Non.n.erāt dij:sed opa manuū
hoium:iō sꝺditur: b Ne taceas.i.ne dissimules iniuriaz
hostium nīorum:qui reputant te deficiendū p sennacherib
sicut deos suos. c Neq̄ cōpescaris deus.i.ne retineris
amplius ab illatione vidicte:cuius cā sꝺditur: d Qñ
ecce inimici tui.q̄ volunt destruere locū cultus tui. e So
nuerunt.i.ad hoc cum fremitu armorꝝ ⁊ sonitu tubarū ve
nerunt. f Extulerūt caput.ꝺ te supbientes. vñ dixit sen
nacherib scribens ezechie: Nō seducat te deꝰ tuus.iij. Reg.
xix.credebat.n.q̄ nō posset saluare ezechiam ⁊ pplm eius
de manu sua.d. Nuz igitur solus potis liberari: Nunqd li
berauerūt dij gentiū singulos ⁊c. g Sup po.tuū mali.
cōsiliuz.ut.s.excitarent sēnacherib ꝺ pplm dei ⁊ templū:ut
dcm est. h Et cogi.aduer. sāctos tuos.i.sacerdotes ⁊ le
uitas tuo cultui deputatos:sicut ēt res inaiate dicūt sācte:
eo q̄ sunt diuino cultui deputate:vt vasa vestes ⁊ hmōi.
i Dixerūt.adinuicē mutuo se exhortātes. k Uenite ⁊
dispdamus eos de gente ⁊c.i.sic deleamus eos q̄ nō rema
neat memoria gentis memoria. l Qñ cogitauerūt vnanimit̄
.i.concorditer i malo. m Simul aduersū te testm̄.i.pa-
ctum firmum ad destruēdum terrā ⁊ templum cultuꝰ tui.
n Disposuerūt.i.firmiter statuerunt. Et qui fuerint isti
populi: explicat dicens: o Tabernacula idumeorum.
idest habitātes in tabernaculis idumeorum:isti autem de-
scenderunt ab esau qui altero nomine vocatus ē edom:⁊ si
cut iste odiebat iacob fratrem suum querens occidere eum:
vt habetur Gene.xxvij.sic idumei descendētes ab eo odie-
bant filios israel descendentes a iacob. p Et ismaelite.
Isti descenderunt ab ismael filio abrae: Gene.xvi. Et odi
ebant filios israel qui descenderāt de isaac: sicut ⁊ ismael
persequebatur Isaac:scōm q̄ dicitur Galatas.quarto.

LXXXII.

Deus quis similis erit tibi: ne taceas neq̄ cōpescaris deus. Qm̄ ecce inimici tui sonuerunt: et q̄ oderūt te extulerūt caput. Sup pplm tuū malignauerunt consilium:⁊ cogitauerunt aduersus sanctos tuos. Dixerunt venite ⁊ dispdamus eos de gente:⁊ nō memoret nomē isrl̄ vltra. Qm̄ cogitauerūt vnanimit̄: simūl aduersū te testamen tuz dispōsuerūt tabernacula idumeorum ⁊ ismaelite.

Usquequo iudicas iniqta
tē:et facies pctōrū sumitis:
Judicate egeno ⁊ pupillo:
humilē ⁊ paupertē iustifica
te. Eripite pauperez:et ege
nū ꝺ manu pctōris libera-
te. Nescierūt neq̄ intellexe
rūt: in tenebris ambulant:
mouebūt oia fundamenta
tre. Ego dixi dij estis:et filij
excelsi oēs. Uos aūt sicut
homes moriemini:et sic vn⁹
ꝺ ꝑncipibus cadetis. Sur
ge deus iudica traz: qm̄ tu
hereditab ī oībus gentib⁹.

Canticū psalmi asaph

q Moab. iste fuit filius loth: ⁊ similr ām̃on q̃ postea posuit: ut hētur Gen. xix. ⁊ ab istis denominati sūt duo ppli. s. moabite ⁊ āmonite: ⁊ isti odiebant pplos isrl̃ ponētes eis lz falso q̃ tulissent ptē ire ipsoꝝ qñ ascēderūt de egypto: ut hēt iudicū. xi. a Et agareni. Isti fuerunt filij cethure: q̃ alio noie dca ẽ agar: vt dcz fuit Gen. xxv. ⁊ isti odiebant filios isrl̃: sicut ⁊ ismaelite fratres sui. b Jebal de isto non hētur clare ozigo: nisi forte fuerit sobal filj seir horei: Gen. xxxvi. noia enim hebrea aliqñ sic variant a pte pncipij sicut ⁊ latina. nicolaus. n. ⁊ colin' sūt idez nomen: variatū tm̃ a pte pncipij. Isti igit̃ descendētes de iebal fuerūt molesti filijs isrl̃ sic ⁊ idumei habitatores montis seir. c Et amalech. ppls iste odiebat filios isrl̃: et pmo tuasit eos in deserto cū ascēderent de egypto: Exo. xvij. o Alienigene. In hebreo hētur philistei. qui fuerūt multū infesti iudeis: ut pz. j. Reg. e Cum habitantib' tyrū. lz. n. habitatores tyri fuerint cōfederati iudeis tpe salomonis ⁊ hyrā rege tyri: vt hētur. iij. Reg. v. tm̃ postea fuerūt eis inimici. Et oēs isti ppli fuerūt habitates i circuitu ire filioꝝ isrl̃: ⁊ icitauerunt sennacherib regē assyrioꝝ ad veniendū ꝺ̄ regnum iudee tpe eçechie rōnibus ꝑdcis: iō sb̃ditur: f Eteim assur venit ⁊c̄. hoc nō dī eo q̃ filij loth esset pncipales i illo exercitu: sed sennacherib rex assyrioꝝ: ut dcm ẽ: sed hoc dī ꝺ̄ filijs loth: eo q̃ ipi vēdicabāt ius in aliq̃ pte ire: ut ꝑdcz est: ⁊ sic ille exercitus faciebat q̃dām̃ ad eoꝝ adiutoꝛium. g Fac illis. Hic pñter asaph iplorat ꝺ̄ pdcos hostes vindictā diuinaz. Fac illis sicut madian ⁊ sysare. q̃s miraculose ꝺbellauit deus per barach: iudi. iij. h Jn torrente cyson. belluz illud fuit ppe torrentē illū: ⁊ multi fuerūt ibi sb̃mersi. vñ dī iudi. v. Torrēs cyson traxit cadauera eoꝝ. i Dispierūt in endoꝛ. nomen ē loci vñ fuit illa mulier phitonissa: quaz ꝑsuluit saul. j. Reg. xxviij. ⁊ bellum illud fuit ppe. k Facti sūt ut sterc⁹ ire. q̃ cadauera coꝝ remāserūt sup terrā insepulta. l Pone pncipes eoꝝ ⁊c̄. Jistos debellauit dñs miraculose p gedeonē ⁊ trecētos viros cū eo: iudicum. vij. m Oēs pncipes eoꝝ. i. pploꝝ supra memoratoꝝ. n Qui dixerūt ⁊c̄. i. hierl̃m in q̃ erat templū dei ⁊ p ꝺ̄ns terrā iudee cuius metropolis erat hierl̃m. o Deus me⁹ pone illos ut rotā. i. fac illos istabiles. Dicit aūt ra. sa. q̃ p rotā itelligit hic q̃dam spēs tribuli seu herbe: q̃ in sūmitate facit quādā sperā albā lanugini similem: q̃ ad modicū flatū vēti dispgitur ⁊ disparet. ⁊ similr stipula flatui venti resistere non pōt: ⁊ ita fēm fuit de exercitu sēnacherib: q̃z angelus dñi vna nocte interfecit ibi centū octoginta q̃nq̃z milia: vt hētur. iij. Reg. xix. a Sicut ignis q̃ cōburit silua. ex magna potētia. b Et sicut flāma cōburens montes. ex ardoꝛis vehemētia. c Ita psequeris illos ⁊c̄. q̃z coꝛpora mortuoꝝ in exercitu sēnacherib fuerūt redacta i cineres: ita q̃ eçechias ⁊ viri eius poterāt colligere spolia absq̃z aliq̃ difficultate. d Imple facies eoꝝ ignominia. q̃d tūc fuit impletū: q̃z sennacherib mane surgēs ⁊ videns illā pestilentiā sui exercitus fugit cum paucis ad terrā suaz confusus.

Moab et aggareni gebal ⁊ ām̃on et amalech: alieni gene cū habitantib' tyrū. Et enim assur venit cū illis: facti sūt i adiutoꝛiuz filijs loth. Fac illis sic madian et sysare: sic iabin i torrēte cyson. Dispierūt in endoꝛ: facti sunt vt sterc⁹ ire. Pone pncipes eoꝝ sic oreb ⁊ çeb ⁊ çebee ⁊ salmana. Omnes pncipes eoꝝ: qui dixerūt hēditate possideam⁹ scūa riū dei. Deus meus pone illos vt rotā: ⁊ sicut stipulā ante faciē vēti. Sicut ignis q̃ ꝺburit siluā: et sicut flamma cōburens mōtes. Jtā psequeris illos i tēpestate tua: ⁊ i ira tua turbab eos. Jmple facies eoꝝ ignominia: et q̃rent nomen tuum dñe. Erubescāt ⁊ ꝺturbent in seculum seculi: et confundā tur et pereant. Et cognoscant q̃ tu ia nomen tibi dominus: tu solus altissim⁹ in omni terra.

e Et querēt nomen tuū dñe. hoc non dī ꝑ ipso sēnacherib q̃ videns illā plagā diuinitus inflictā non q̃siuit deū per penitentiā: sed magis tanq̃ idolatra pessimus adoꝛauit in tēplo nesrach deū suum: vt hētur ibidem: sed hoc dicitur p̄o aliquibus, cum eo fugientibus: qui considerātes dei israel potentiam exhibuerunt sibi reuerentiam. vnde ⁊ plurimi q̃z amici fuerāt illa pestilētia moꝛtui iputantes h⁹ supbie sennacherit: eo q̃ blasphemauerat deū isrl̃ disponebant euz iterficere: ꝓpter qd̃ cōuertit se ad adoꝛandū deum suum: ꝑmittens ei q̃ imolaret ei duos filios adrā elech et saraçar: si posset illud periculuz euadere: qd̃ illi itelligētes inf̃ecerūt euz: vt dcz fuit plen⁹. iij. Reg. xix. f Erubescāt ⁊ ꝺturbent i seculū seculi ⁊c̄. hoc dī de sennacherib ⁊ alijs cū eo in malo obstinatis. freq̃nter. n. scripta sb̃ eodē ꝓtextu de malis transit ad bonos ⁊ ecōuerso: sicut dcm fuit i pncipio Gen. sm rlaz illā de coꝛpe dñi bi ꝓtito: ⁊ hitum est exemplū supra ꝑs. lxxvij. vbi dī: Luz occideret eos q̃rebāt eum: qd̃ nō pōt itelligi de eisdem numero: sed q̃z aliq̃bus occisis ꝓpter suā maliciaz: aliꝫ hoc vidētes cōuertebant ad deū per penitētiā saltez ad hoꝛā: vt ibi dcm fuit. g Et cognoscant. p experiētiā pene sibi inflicte. h Quia nomē tibi dc⁹. ⁊ nulli alii ē diuinitas attribuenda: hoc. n. demōes ⁊ dānati cognoscūt. i Tu solus altissim⁹ i oi tra. q̃z nulli alteri pōt cōpetere potētia infinita. Mozalr pōt exponi ps. iste: vt sit oꝛō eccle ꝺ̄ hostes fidelium referēs humiliter coram deo coꝛ nequitiā: ⁊ sup hoc petens deuote diuinā vindictā exēplo maloꝝ antiq̃ꝝ a deo iuste punitoꝝ.

Jn ps. lxxxij. Deus q̃s similis erit tibi. vbi dī in postilla: Propter qd̃ saluo meliozi iudicio. Additio.

Hec expositio nullū hz fundamentū in scripturis sacris. nusq̃. n. legitur i sacra scriptura nec i glo. auctēticis q̃ gētes i hoc ps. expresse vl̃ aliqui coꝝ icitassent sēnacherib ad veniendū ꝺ̄ hierl̃z seu ꝺ̄ iudeos: lz potius ex plano textu histoꝛie sacre hēt alia cā potissima q̃ sennacherib ascēdit ꝺ̄ iudeaz ⁊ eius regē. s. eçechiam. legit. iij. Reg. xvi. q̃ achaz rex iuda tributar⁹ a rege syrie ⁊ a rege isrl̃: q̃ ꝺ̄ eum cōsurrexerūt hūit refugium ad regem assyrioꝝ: ⁊ recepit euz in dominū: vt eum liberaret a ꝑdictis aduersarijs. vnde littera ibidem sic dicit: Misit autē achaz nūcios ad regez assyriorum dicēs: Seruus tuus ⁊ filius tuus ego sū: ascende ⁊ saluū me fac de manu regis syrie ⁊c̄. sed postea cū eçechias filius ꝑdicti regis achaz regnasset rebellauit ꝺ̄ regē assyrioꝝ: prout legitur. iij. Reg. xviij. vbi loquēs de exoꝛdio regis eçechie dic sic: Rebellauit q̃z ꝺ̄ regē assyrioꝝ: ⁊ non fuuit ei: nulla. n. reꝗritur alia icitatio idumeoꝝ vel ismaelitaꝝ ⁊ h⁹ mōi: ꝓut postil. ait. ad h⁹ q̃ sennacherib insurgeret ꝺ̄ eçechiam ⁊ regnum eius: q̃z ꝑ dca rebellio fuit sufficiēs cā ad hoc: vt ex dictis patet:

presertim cum sēnacherib manifeste anhelabat ad monarchiā volens sibi oēs gētes subijcere. vñ legit̄ scripsisse eçechie regi. iiij. Reg. xix. sic: Tu. n. ipse audisti q̄ fecerunt reges assyrioꝝ vniuersis t̄ris: quō deuastauerunt eas ꝛc̄. Ex q̄ pz q̄ non īdigebat īcitatoribꝰ: ad hoc ut iudeā sbiugaret: qꝛ potētissime intēdebat sibi subiugare natiōes. vñ p̄s. iste non vr̄ appropriādus sēnacherib nec exercitui eius: nec ēt alicui de psecutoribus gentis iudaice in singulari: sz psalmista ī hoc p̄s. intēdit gnāliter loqui ꝯ aduersarios ꝛ īpugnatores ppl̄i israelitici qui fuerūt tpe regni ipsius dauid ꝛ successoꝝ eius ꝛ spāliter eoꝝ q̄ erant iusti sicut eçechias ꝛ iosias ꝛ hꝰ modi. Pro q̄ sciendū q̄ tpe iudicū qñcūqꝫ ppl̄s israeliticus recedebat a deo: ꝛ adherebat idolis: tradebat eos deus ī manibus inimicoꝝ circūstantiū: vt hētur iudi. ij. Simil̄r ꝛ qñ surgebāt aliq̄ iudices ꝓuidentia diuina saluabāt̄ ab hostibus: vt in eodē ca. hētur ī gnāli ꝛ ꝯñter q̄si per totū librum ī spāli. regnante aūt dauid cuius regnū fuit a deo ī perpetuū stabilitū: ꝓut q̄plurime auc̄tes sonant fuit eis ꝓphetice dc̄m a deo p nathā ꝓphām q̄ de ceto q̄ ppl̄s dei nō turbaret̄ sic per aduersarios. vñ. ij. Reg. vij. sic legit̄: Ponā locum ppl̄o meo isrl̄: ꝛ nō turbabit̄ āplius: nec addēt filij iniq̄tatis ut affligāt eum sicut p̄us ex die q̄ ꝯstitui iudices sup ppl̄m meū isrl̄: sz qꝛ in p̄ncipio regni ipsius dauid sup isrl̄ stati ascēderunt philistei ꝯ eū. ij. Reg. v. ꝛ postea in ꝓcessu tp̄is habuit agere bella cū diuersis natiōibꝰ ī circuitu ꝛ spāliter cuz syria moab ꝛ amō ꝛ philistijz ꝛ amalech ꝛ idumeo: ꝓut pōt hēri. ij. Reg. viij. iccirco dauid p̄uidens in sp̄u ista bella futura tpe suo ꝛ ēt alia tpe successoꝝ cōposuit istū p̄s. petens a deo vindictam d̄ suis aduersarijs eo mō saltē quo ꝯsueuerūt facere tp̄e iudicum: qñ iudex erat deo gratus: ꝛ iō dicit: Fac illis sicut madian ꝛ sisare. Vñ notandū q̄ sicut illi q̄s hic noīat d̄ q̄bus fuerat fc̄a vidicta a deo tpe iudicū. s. madian oreb ꝛ çeeb ꝛ hꝰ modi nō currerūt simul sed successiue ī diuersis tp̄ibus sic intelligēdū est de inimicis de q̄bus in hoc p̄s. vindictā petit psalmista. s. tabernacula idumeoꝝ ꝛ ismaelitarū ꝛ hꝰ mōi. nec obstat qd̄ dicit: Cogitauerūt vnanimiter simul ꝛ hꝰ mōi: qꝛ inq̄tū in hoc oēs ꝯueniebant: vt dispderent israelē de gente in hoc vnanimes dici p̄nt: sicut vna dr̄ fides vel opinio diuersoꝝ qñ cōueniunt in eodem credibili seu opinabili: lz non sint ī eodē tpe nec loco. ꝛ notāter dicit p̄s. Ecce inimici tui sonuerūt. similit̄ ꝛ aduersū te testimoniū disposuerunt. q. d. perāpliꝰ debes vindictam exercere in istis q̄ in alijs aduersarijs q̄ fuerunt tpe iudicū: qꝛ tunc israelite erant idolatre et p ꝯñs q̄ aduersabātur eis ñ aduersabant̄ deo: sz tpe dauid ꝛ similiū qui verꝝ deū colebant eoꝝ aduersarij inimici dei debent dici ꝛ ꝯ eum testimoniū disponere: vñ potiꝰ erāt puniēdi. Ex q̄bus bñ cōsideratis satis pz ꝓpa applicatō lr̄e hꝰ p̄s. ad hāc expositionē ꝛc̄. Replica

In p̄s. Deus q̄s similis. postil. applicat historiam persecutionis ꝛ punitiōis sennacherib ad mām hꝰ p̄s. sed ꝓpter gentes iudeis vicīas in hoc p̄s. cōmemoratas addit postil. q̄ iō fit illaꝝ gentiū cōmemoratio: qꝛ ille īcitabāt sēnacherib ad iuadendū ꝛ destruendū iudeos. Et puto ad hoc bonā fore verisil̄itudinē: qꝛ ille gētes valde oderāt iudeos: ꝛ sepe eos infestabāt: ita vt achaz ꝯ eos īuocaret auxiliū sēnacherib: vt pz. iiij. Reg. xvi. ꝛ sic auxilio ipsius recepto ī iudeos nō poterāt deseuire. Audientes aūt eçechiā rebellare ꝛ a tributo sēnacherib recessisse gauise ꝓculdubio ipsum ad iuadendū iudeos cōcitabāt auxilia ꝓmittentes: vt ē cōe in ppl̄is. Burgeñ. attēdens rōnabilē applicationez māe hꝰ p̄s. ad sēnacherib tam q̄ ad inuasionem q̄ fui exercitꝰ deiectionez solū obijcit ꝯ id qd̄ postil. addidit de ꝯcitatione: ꝛ facit argumentuz satis debile qd̄ fundat sup falsa imaginatione: videlz q̄ eiusdē effectus nō p̄nt eē plures cāe ptionales occasionales: vel sine q̄bus nō. Arguit. n. sic p̄mo: Nō legit̄ de illa ꝯcitatiōe: sed nō seq̄tur: igit̄ non ē v̄isil̄is: qꝛ supra verisil̄itudo oñsa ē. Et scd̄o arguit. Rebellatio eçechie fuit cā mouēs sēnacherib: igitur nō gentiū cōcitatio. Sed ꝯstat nō seq̄: qꝛ cōe est in effectibus plures cās ptiales cōcurrere: nec expositio burg. de bellis dauid ꝯ hostes iudeoꝝ valet: qꝛ philistei fuerunt p̄mi ꝛ acerbiores impugnatores dauid: vt pz. ij. Regū. v. qui tñ hic īter hostes nō noīantur: ꝛ sic valet argumētū cōsuetū: valet ꝛ meum ī simili forma. Nō legitur assur vnq̄ ꝯ dauid pugnasse: tñ ī hoc p̄s. dr̄: Eteiz assur venit cū illis: facti sūt in adiutoriū filijs loth: ꝛ sic de multis alijs q̄ ꝯ burg. obijci possent ꝛc̄.

Ad victoriam Haguitit filiorum chore.

Psal. LXXXIII.

Quāz dilecta tabernacula tua dñe v̄tutū: cōcupiscit et deficit anima mea in atrio domini. Cor meum et caro mea: exultauerunt ī deum viuū. Eteiz passer īuenit sibi domuz:

Quā dileta tabernacula. Huic p̄s. p̄mittet̄ talis ti. in heb. Ad victoriā super haguitit filioꝝ chore p̄s. In q̄ s̄m hiero. ꝛ doctores hebreos apparet actor p̄s. vel actores. s. filij chore. non tñ dicunt vtrū fuerit factus ab vno eoꝝ vel a pluribus. De mā vero hꝰ p̄s. dicūt doctores hebrei: q̄ p̄s. iste exprimit desideriuz filioꝝ isrl̄ exñtium ī captiuitate ad tēpli reedificationē. Sed saluo meliori iudicio vr̄ mihi q̄ magis exprimat desideriū sāctoꝝ adhuc in hac valle miserie degentiū deueniendi ad gaudium supnoruz ciuiū: de quoꝝ numero erant filij chore sp̄m ꝓpheticum hñtes. Et s̄m hoc ista dictio haguitit ī duplici significatiōe deseruit: qꝛ significat instr̄m musicum cui appropriatur cātus hꝰ p̄s. ꝛ qꝛ significat torcular: vt supra dc̄m est plenius p̄s. lxxx. eo q̄ iste p̄s. proprie cātabatur ī mense septēbri collectis vindemijs ꝛ in torcularibꝰ exp̄ssis. s. ī festo cetus vel collecte: qd̄ fiebat. xij. die hꝰ mensis: ut hētur Leui. xxiij. ꝛ Nume. xxix. ī memoriā vel potius figurā collectionis sāctorum in regno celoꝝ: ꝓpter qd̄ illud festuz dr̄ celeberrimū atqꝫ sāctissimū ibidē. Igit̄ sz hꝰ p̄s. iste diuidit̄ ī duas ptes: qꝛ prīo oñdit̄ q̄ felicitas supna dz sup oīa ꝯcupisci: 2° sbbit̄ q̄l̄r hō vaelat ipsā adipisci: ibi Beaiꝰ vir. Circa p̄mū dr̄: a Quā dilecta. i. valde dilecta. b Tabernacula tua ꝛc̄. i. āgeloꝝ: ꝛ dicit tabernacula tua ī pl̄ali ꝓpter diuersos btōꝝ status sz varia eoruz merita: propter quod dicit saluator: ioh. xiiij. In domo patris mei māsiones multe sunt. c Concupiscit ꝛ deficit ꝛc̄. quia omnis intellectus et affectus hominis existentis in via deficit a pfecta cognitione ꝛ dilectione beatitudinis superne: sz illud Cor. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit: ꝛ in cor hominis nō ascendit que preparauit deus his qui diligunt illuz. d Cor meum ꝛ caro mea exultauerunt ī deū viuum. fortes enim motus anime redundant ad corpus: sicut ex magno timore homines infrigidātur et pallescunt: ꝛ ex maxima ira calefiunt et rubescunt: et ideo cum anima fortiter exultat in deo fit quedam redundantia in sensu corporeo. Consequenter ostendit: q̄ beatitudo superna quietat hominis appetitum dicens: e Etenim passer inuenit sibi domum ꝛc̄. idest locum ad quiescendum: quasi diceret:

multo magis rōnabilis creatura hz locū i q̄ q̄etatur: ꝛ hec ē btitudo celestis: ꝓpi qđ sb̄dit: f Altaria tua dñe vtutū. i. angeloꝝ supple sunt ılla i q̄bus q̄etatur appetitus humanus. ꝛ vocat hic altaria electoꝝ diuersa cōsortia fm varia eoꝝ merita: qz i illis iugiter offerunt sacrificia diuie laudis: ꝓpter qđ subdit:

g Beati q̄ hitant i domo tua dñe. i. i celesti btitudine. h In secula ꝛc̄.] In hebreo hētur: cela. vbi nos hēmus i secula secula seculoꝝ. ꝛ fz doctores hebreos illa dictio signat ppetuitatē a pteꝝ: ꝛ ꝓpi hoc hiero. trāstulit sēper. talis aūt laudatio ꝑpetua nō pōt verificari ad lr̄az de laude celebrata in tēplo post captiuitatē babylonicā reedificato. tū q̄a illud tēpluz durauit tm̄. cccc̄xx. annis fm hebreos. tū qz medio tpe laus diuina fuit iterrupta. s. tpe antiochi illustris: q̄ posuit ibi abominandū idoluz: ꝛ fecit ibi ımolari carnes suillas ꝛ aialia ımunda fm cultū idoloꝝ. j. macha. j. i Beatus vir. Hic ꝓnter oñditur q̄liter hō btitudinē supnā valeat adipisci: ꝛ ꝓmo oñditur q̄ hoc nō pōt fieri sine spāli dei adiutorio: scōo ad hoc porrigit deꝑcatio: ibi Dñe deus virtutū. Circa ꝓmū dr̄: i Beatus vir. s. i spe: q̄ est certa exꝑectatio future btitudinis. k Cuius ē auxiliū abste. i. ate. Iste. n. due ꝓpositiones abs ꝛ a idem significāt. q. dicēt: ad btitudinem supernā nullus pōt attigere nisi p tuū auxiliū spāle: qz excedit facultatē create: sed ille q̄ ad hoc p te dirigitur pōt attigere: ꝛ modus subdit cū dr̄: l Ascēsiones in corde ꝛc̄.] i. gradus virtutū p q̄s ascendit ad celū: q̄s hō gīa dei illumiatus in se disposuit: qz vsus liberi arbitrij cū dei gīa ad meritū concurrit. m In valle lachrymaruz. hoc est i statu pn̄tis miserie: in q̄ est meritū ꝛ demeritū. n In loco quē posuit. i. cōstituit ipse deus ad merendū vitā beatā ꝛ p lachrymationē ꝛ fletū: fz q̄ dicit saluator matth̄. v. Beati q̄ lugent: q̄m ipsi cōsolabunt. o Eteim bn̄dictionē ꝛc̄.] Hic est xps legislator euāgelice qui dat bn̄dictionez gīe sue lugētib' p remissione culpe cōmisse ꝛ ꝑ dilatiōe celestis glie: ꝛ de talibus sb̄ditur: p Ibunt de virtute i vtutē. sēper ꝓficiēdo in augmēto gīe: donec pueniant ad terminū visionis beate: iō subdit: q Uidebit deus deoꝝ. i. sanctoꝝ angeloꝝ ꝛ electoꝝ: qui dicūt dñ ꝑticipatiue. r In syon. s. celesti: de q̄ dr̄ heb. xij. Accessistis ad syon montē et ciuitatē dei viuētis hierlm celestem ꝛ multoꝝ mılıuz angelorū frequentiā. s Dñe deus. Hic ꝓnter ponit deꝑcatio ꝑ auxılio diuino ipetrando ad hanc btitudinē ꝓsequendā: ꝛ ꝓmo ps̄. deꝑcationem istā ꝓsequitur: scōo ad cōmendatiōnē supne beatitudinis reuertit: ibi Quia melior ē. Circa ꝓmū dicit psalmista i psona fideliū: s Dñe deus virtutū. i. angeloꝝ: vt freq̄nter dcm est. t Exaudi orōnez meā. pducendo ad btitudinē. v Auribus ꝑcipe. oñdēdo per effectū. x Deus iacob. qđ dr̄ eo qz fecit deo spāle votuz: vt dcm est supra ps̄. lxxx. y Protector nr̄. ꝛ ı̄sultus ꝺmonum z Aspice deus. ꝑces nr̄as acceptādo: sicut dr̄ Genē. iiij. Respexit dñs ad abel ꝛ ad munera eius. a Et respice ꝛc̄.] Illi q̄ exponunt ps̄. istum de desiderio exn̄tium i captiuitate babylonica ad templū reedificādū exponunt hoc de çorobabel: ꝛ aliq̄ alij de neemia sacerdote: sed vtrū q̄ ınfringitur: tū qz çorobabel non fuit rex nec ꝑ ꝓnās iunctus vn̄ posset dici xps. simil'r neemias nō fuit sacerdos sūmus: qui solus cōsecrabat per ınunctionē ꝓprie dcam: sicut declaratū fuit leu. iij. tum qz fm hebreos iudei nō hūerūt aliquam vnctionē regum vel pōtificuz post captiuitatē babylonicā: ꝓpi qđ ēt rabi sa. expōit hoc de dauid: vt sit sēsus: q̄ oro ꝓpli reuersi ꝺ captiuitate sit exaudibilis per merita eius: sicut moyses i sua orōne allegabat merita patrum abrae ysaac et iacob: Exo. xxxij. Sed qz sicut dcz est ps̄. iste nō pōt ꝓuenienter exponi ad lr̄am de statu ꝓpli isr̄l inc captiuitatē babylonicā ꝛ aduētū xp̄i: iō melius exponitur de iesu naçareno q̄ ē vere xps antho nomatice dictus: qz per eius meritum oēs orōnes ecclesie hn̄t effectum: ꝓpter qđ in oibus orōnibus ecclie ponitur in fine: per dn̄m nr̄m iesum xp̄m ꝛc̄. vel aliquid simile. b Quia melior ē. Hic reuertitur psal. ad oñdendū excellentiā superne beatitudinis: ꝓpter qđ est sūme desiderabilis. d. b Quia melior est dies vna in atrijs tuis. i. i celestibus cōsortijs: ut prędcm est supra. c Super milia. s. bonarū dierum q̄ possent hēri i pn̄ti vita: iō: d Elegi abiectus eē. i. in humilitate vite: sine qua ad illam beatitudinē nō pōt peruenirī fz dictū saluatoris: Lu. xvij. Quicūq̄ non recepit regnum dei vt puer non ıtroibit i illud. i. per humilitatē ut parvulus. e In domo dei mei. i. in eccl'ia militante que est domus dei superior: sicut eccl'ia triūphans est domus dei supioꝝ. f Magis q̄ hitare in tabernaculis peccatoꝝ. i. in celestibus superboꝝ: qz superbia excluditur i oi peccato mortali: per qđ hō sb̄trahit se a debita obediētia dei. g Quia miam ꝛ veritatem. i. iusticiam. h Diligit deus. ꝓpter qđ se cōcomitantur in opib' diuinis. i Gīam. in pn̄ti. k Et gl'iam. in futuro. l Dabit dñs vere hūilibus. ꝓpter qđ dr̄ ꝓuer. xxix. Humilē spu suscipiet glia: ꝛ iaco. iiij. dr̄: Deus superbis resistit: hūilibus aūt dat gīam. m Nō ꝓuabit bōis. s. gīe ꝛ glie. n Eos q̄ ābulant i innocētia. lz frequēt ꝓuent in pn̄ti bonis tpalibus: ꝓpter hoc excludit i fine. o Beatus hō qui sperat in te. p spē formatā charitate ꝛ nō i bonis trāsitoꝝs ꝛ caducis. In ps̄. lxxxiij. Quā dilecta: vbi dr̄ i posti. Cōcupiscit ꝛ deficit aia mea

Quidam exponunt hec verba. s. Additio. Concupiscit ꝛ deficit aia mea. aliī sic. s. ut aia ex vehemētia concupiscētie seu desiderij tēdēdi i deum pfecte: qđ q̄dem desiderium i hac vita nō cōplet. Deficit. i. affligit eo mō q̄ dr̄: Defecerunt oculi mei i eloq̄um tuū dicentes: Quā cōsolaberis me: cuius rō ē: qz spes q̄ differt affligit animum: puer. xiij. c. ꝛ hec sīnia vī magis consona līe: in qua nulla fit mētio de cognitione sz solum de affectu ꝛ defectu: qui ꝓprie intelliguntur: cuz dicitur: Concupiscit et deficit. modo predicto: neq̄

cõtra hoc est qđ seqũtur: Cor meũ ⁊ caro mea exultaue rũt ⁊c. qz cũ gaudio charitatis stat languor dilatiõis: iuxta illud cãtico. ij. c. Amore langueo ⁊c.

In eodẽ ps. vbi dr in postilla: Consequẽter oñdit q beatitudo superna q̃etat hois appetitũ. Additio.

Hec rõ quã postil. assignat ad oñendũ q beatitudo supna q̃etat hois appetitũ: sumpta ex hoc q passer ⁊ hirunda aialia inueniũt locũ ad q̃escendũ non vi hẽre efficaciã: qz multi ẽt phoꝝ posũerũt finẽ vltimũ i corpalibus delectatiõib⁹: fm q̃s ẽt rõnalis creata i talib⁹ q̃etat: ut i pmo ethicoꝝ. Uñ ppter planũ. itellectũ h⁹ versus. s. Eteim passer ⁊c. quidaz ex ponũt totũ illud qđ legit a pncipio ps. s. Quã dilecta tabernacula tua vsq; ibi Beati q̃ hitant. iclusiue de tabernaculis manufactis. s. mãlibus i quib⁹ deus colebatur: ⁊ vbi arca testamẽti residebat: ad q̃ tabernacula deuoti i remotis agẽtes maxime p desideriũ tendebãt. vñ ⁊ dauid cũ ab arca dñi ⁊ el⁹ tabernaculo hũissẽt separari dixit: Si iuenero gratiaz i oculis dñi reducet me ⁊ ondet mihi eã ⁊ tabernaculũ suũ. ij. Reg. xv. vñ in psona cuiuslibet talium psal. dicebat: Quã dilecta tabernacula tua. similr ⁊: Cocupiscit ⁊ deficit aia mea ⁊c. maxime .n. desiderabãt viri iusti iuxta talia tabernacula collocari: vt ad dei cultũ mãciparent: fm quẽ sensũ intelligẽ dũ ẽ qđ dr: Eteiz passer inuenit sibi domũ ⁊c. eo mõ q̃ saluator dicit: Lu. ix. c. Uulpes foueas hñt: ⁊ volucres celi nidos: filius aũt hois nõ hz vbi reponat caput suũ ⁊c. q. dicẽt psalmista: Passeres q̃q; nidificãt in tẽplo dei: ⁊ vbi sũt el⁹ altaria: vbi ego collocari seu hitare desidero: ⁊ fm hãc expositionẽ cõgruẽtius cõtinuat lra q̃ dicit: Et turtur nidũ vbi reponat pullos suos. cuz hoc qđ seqũtur imediate: Altaria tua dñe vtutũ. q̃ fm expositionẽ postil. est. n. sensus talis: Eteiz passer inuenit sibi domũ: ⁊ turtur nidũ iuxta altaria tua dñe virtutum. vbi ego desidero cohitare. Et nota q vbi trãslatio nãa hz turtur: hebraica vitas hz hirũdo. qđ magis cõsonat huic expositiõi: cũ hirundo cõiter i magnis edificijs cõsueuit nidificare. qđ aũt seqũtur: Beati qui hitant i domo tua. itelligit đ domo celesti: put postil. exponit. vñ ꝓuenient psal. fecit mentionẽ pmo de desiderio iustoꝝ ad tabernacula manufacta ppter cultuz dei ibidẽ exhibendum: ut ex hoc magis oñderet vehemẽtia desiderij ipsoꝝ ad hitandum i domo celesti: vbi beatificãt: de q̃ dicit: Beati q̃ hitant in domo tua. q. diceret tabernacula tua. s. h⁹ ecclie militãtis sũt tã dilecta q i eis cor ⁊ caro exultãt i deũ: sed hec exultatio ẽ iperfecta: ppter qđ iducit exemplũ. d. Sicut passer iuenit sibi domũ ⁊c. ad ostendũ q hec exultatio q̃dammõ ẽ brutalis i cõparatiõe celestis exultatiõis: eo q nõ btificat nec pticipat eternitatẽ: q tñ duo facit hitatio i domo celesti. Primũ oñdit cũ dicit: Beati q̃ hitant in domo tua. scõm cũ dicit: In secula seculoꝝ laudabũt te. Cõseqũnter dicit: Beatus vir cuius ẽ auxiliũ a te. vbi oñdit qũo hitatio domus celestis i q̃ hõ eternaliter btificat hẽri possit: ⁊ exponat totũ sicut in postilla: excepto q in hoc loco translatio nãa i q̃busdã deuiat ab hebraica vitate. nã vbi nos hẽmus: Ascensiones i corde suo disposuit in valle lachrymarũ i loco quem posuit. hebraica veritas sic hz: Semite i cordibus suis trãseũtes in valle lachrymarũ fontẽ posuerũt eũ. Eteiz bñdictiones ⁊c. cuius sẽsus ad ꝓpositum talis eẽ vi. s. q vir ille q̃ est beatus i spe: eo q hz auxiliũ diuinũ ad hoc vt in btitudinem tẽdat: hz semitas suas i corde suo. s. tendẽdi i btitudinẽ: ad quã nõ per latã viã sed p strictaz q̃ semita est hõ deducitur: vt matth. vij. c. ⁊ mutat singulare i plurale: put freqũter in scripturis cõtingit. Cõsequẽter oñdit que sũt iste semite i q̃bus hõ hz auxiliũ diuinum: vt in verã beatitudinem tendat: ⁊ hoc cũ dicit: Trãseũtes i valle lachrymarũ fontez posuerũt eũ. Pro q̃ sciendũ q xps qui veras semitas tẽdẽdi in beatitudinẽ hoibus oñdit: de q̃bus semitis Esa. ij. ca. Ambulauim⁹ i semitis suis: pcipue ⁊ succincte hoc legit oñdisse mar. xvi. c. cum apostolis pcepit: Euntes i mundum vniuersũ ⁊c. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit ⁊c. Trãseũtes igitur apli de mãdato xpi. In valle lachrymarũ. s. i vniuersũ mundũ. Fontẽ. s. baptismũ. Posuerũt eũ. s. auxilium diuinũ: de quo ps dixerat: q̃ quidẽ fons. s. baptismus pro pte pstat auxiliũ diuinũ tendẽdi i beatitudinẽ cũ vbis xpi q̃ sũt forma sacramẽti: de q̃ dicit: Eteiz bñdictiones habebit legislator. Et nota q vbi nos hẽmus bñdictionẽ in singulari: hebraica veritas hz bñdictiones i plurali: qđ pot itelligi de alijs sacramentis: in q̃bus bñdictio xpi. s. gẽa a xpo deriuata augetur seu pferẽ. Jtẽ vt oñderet q ille fons baptismalis hz efficaciã istraliter ad tendendũ i btitudinem psuppositã fide recta: put i verbis saluatoris predcis oñditur: iccirco añ̃ dixisset psal. Fontẽ posuerũt cuz. premisit: Semite i cordibus suis. Fides. n. formata ppie sunt semite tẽdendi in diuinã cognitionẽ ⁊ amorem ⁊c.

In eodẽ ps. vbi dr in postilla: In secula seculoruz lauda bunt te. in hebreo habetur: Cela. Additio.

Hec dictio cela hz fz aliquos hebreoꝝ doctores minus bñ sentiẽtes significet ppetuitatẽ: fz tñ doctores hebraicos in eadẽ lingua eruditos ⁊ fz doctores nros hoc nõ significat. primũ pz: nã rabi abenhazra supra ps. iij. s. Dñe qđ multiplicati ⁊c. dicit q hec dictio cela nihil significat: sed i quibusdã locis ponitur ad supplendũ modulamẽ cãtus: ad qđ duas rõnes inducit. Prima est q hec dictio. s. cela non inuenitur i tota sacra scriptura veteris testa. nisi solũ in psalterio: qđ ordinatũ fuit vt cãtaretur. si militr i cantico abacuc qđ est per modum psalmi: ⁊ hoc est verũ. Ex quo seqũtur q si ppetuitatem significasset: cum i q̃plurimis locis sacre scripture itẽtio ppetuitatis hẽtur q ibidẽ q̃q; hec dictio cela iterponeretur. Secũda rõ est: q hec dictio cela ponitur sepe i psalterio ⁊ in predicto cãtico abacuc: vbi nullo mõ significat perpetuitatez seu sẽpiternitatem. vñ supra in ps. Exultate deo. vbi transla. nãa dicit: Probaui te apud aquaz cõtradictionis. in heb. additur cela. si militer abacuc. iij. vbi dr: Deus ab austro veniet: ⁊ sanctus a monte pharan. superaddit̃ur in heb. cela. Sed constat q pbatio apud aquam cõtradictionis non fuit perpetua: similiter nec aduentus dei de monte pharan: ⁊ sic inuenitur in alijs locis vbi nulla perpetuitas habet locum. Hieronym⁹ etiam videtur esse istius opinionis: quod patet ex hoc: naz nunquã inuenitur: q ipse trãstulisset istam dictionez cela: sed semper dimisit eã ac si nõ esset ibi posita: sicut patet in hoc psalmo. nam vbi dicitur: Auribus pcipe deus iacob: supaddit̃ur i hebraico cela. in cuius loco nihil posuit: ⁊ sic fecit per totũ psalteriũ. vñ manifestum est: q qui apposuit in hoc loco semper: hoc fecit preter mentẽ hieronymi: cũ i nullo alio loco inueniat hãc dictionem cela transtulisse. fz vero glosam nostram hec dictio cela significat diapsalma. vbicuq; enim in psalterio cela ponitur: licet hieronymus nihil loco eius ponat: glosa nostra ponit ibi diapsalma: quod significat fm catholicon requiẽ distincte cõtinuationis scilz pausationez. Cassiodorus autẽ dicit q diapsalma vbicuq; repertum fuerit fit per quandam sonorũ mutationem. patet igitur scz hos doctores q cela non dicit perpetuitatem. vnde qđ in translatione nostra dicitur in hoc versu: In secula seculorum laudabunt te. non habetur ex hac dictione cela: sed ex alia dictione que ponitur i hebraico. s. od: qđ cõmuniter significat vltra: et quandoq; perpetuitatem: ut in psalmo nonagesimoq̃nto: Dominus regnabit in seculum et vltra.

In eodē ps. Quā dilecta. vbi dr i postil. Qz miaz ⁊ vitatē TBi trāslatio nīa hz: Quia miam ⁊ veritatē diligit deus. hebraica vitaſ sic dic̄. Quia sol ⁊ scutū seu ꝓtectoz est deus. ⁊ nulla verba ponunt ibi eq̄uoca: ex q̄bus ista varietas posset oriri. sensus aūt hoz verboꝝ iuxta hebraicaz veritatem talis vī esse: dicturus. n. ps. Hiam ⁊ gl̄iam dabit dñs. premisit qūo deus hoc dat. Pro q̄ sciendū: q̄ cū aliqua forma introducitur ab agente de nouo in aliq̄ q̄nq̄z p̄ introductionem forme non est necessaria actio agētis ad illius forme cōseruationē: sicut cū ignis introducit formā ignis in aliq̄ subiecto: q̄nq̄z tm̄ est necessarius cōtinuus influxus agētis in subiecto ēt p̄ introductionē forme ad ipsius forme cōseruationē: sicut fit in illuminatione. corpus. n. luminosū nō solū introducit in aere disposito formā luminis de nouo: sed ēt requritur eius influxus cōtinuus ad cōseruationē illius forme introducte: sic q̄ cessāte tali influxu statim cessat illa illumiatio: ⁊ isto mō dñs dat gr̄iam et gl̄iam. s. q̄ non solū eam infundit sed ēt p̄ influxū cōtinuum q̄diu durat eā cōseruat: cuius rō est: qz gr̄ia fz Aug. in libro de nā ⁊ gr̄ia est quedā lux aīe: simil̄r ⁊ gl̄ia q̄ est gr̄ia consummata fm eundē. ⁊ qz nulla lux iter corpalia luce solis ē lucidioz: iccirco cōparat deū in cōferendo gr̄iam ⁊ gl̄iaz soli nō hñs aliq̄d lumē sēsibile altius cui ista cōpararent. Cōsequnt qz hō sic i gr̄ia cōstitutus fm statū p̄ntis vite adhuc idiget: vt eū diuinū auxiliū ꝓtegat ꝫ tentationū impulsus: vt i gr̄ia p̄ seueret vsq̄ ad finē vite: put ēt aug. dicit i libro de pscuratia: iccirco psalmista vocat deū ꝓtectorē seu scutū respectu eoꝝ q̄ in gr̄ia cōstituti p illuminationē diuinā ⁊ p̄ eius ꝓtectionē i eadē pseuerāt vsq̄ ad gl̄ie cōsecutionē. Replica. IN ps. Quā dilecta. Lum postil. ex lra illa: Etenim passer inuenit sibi domū ⁊c. oñdit q̄ btūdo supna q̄etat hoīs desiderium faciēs talez rōnem: Si aialia bruta dei, puidētia iueniūt sui appetitus q̄tationē: multo amplius rōnabilia: quā deductionē burg. dicit nō hēre efficaciā: qz multi phi posuerūt btūdinem i corpalib' delectationibus: ecce ꝓ deo q̄ efficacit burg. efficacē rōnem postil. vult infirmare. Efficacia. n. rōnis postil. fundat sup lra q̄ a nullo docto negat: videlz: Si illud q̄d minus vī ineē inest: ⁊ id q̄d magis. id aūt q̄d infert ex p̄nti: sed sola btūdo superna quietat appetitū rōnabilē: hoc ꝓbat beat' Aug. in libro cōfess. o. Inq̄etū ē cor meū deus donec q̄escat in te. Illud aūt q̄d burgen. ꝫ illā sb̄sūptionē adducit de phis erroꝝ ē: nō igitur valet fm̄ phoz. Illi. n. loquūt de q̄etatione irrōnabil̄ appetitus: qz bestialis. Si. n. nulla rō adesset: expientia docuisset i nulla re cāta ⁊ finita rōnabilem appetitū q̄etari: super fūdamēto igit̄ erroneo burg. fūdat alia illius desiderij de q̄ hic sermo q̄tatione sed erroneaz. Scōm fm̄ q̄d dicit burgen. ē q̄ videlz totū p̄ncipiū ps. exponat de tabernacul' manufactis: ad q̄ deuoti sic afficiūtur: sicut hic dicit. Et si fm iudaismū hēret h' mōi expositio colorē: tm̄ fm euangliū sapit errorē: qz dicit iob. iij. Uenit hora qñ neq̄z in hierosolymis neq̄z in mōte hoc adorabitis pīem: sed veri adoratores adorabūt pīem in sp̄u ⁊ veritate. Cuius. n. appetitus ex vehemētia deficeret i re manufacta nisi accipiēdo signū p̄ signato: vt si affecto xp̄i sepulchrū: verius xp̄z sepultū: put beatus ambro. dicit i sermōe paschali: Quid iq̄t q̄ fierūt mulieres i sepulchro nisi ieſū: ⁊ q̄d vos q̄ritis i eccl̄ia nisi saluatorē: manufacta. n. oīa plus deficiūt appetitui rō-

Victoruz filioruz chore canticum.

LXXXIIII.

b BEnedixisti dñe trām tuaz: auertisti captiuitatē iacob. Remisisti iniquitatem plebis tue: operuisti oīa peccata eoꝝ. Mitigasti oēm irā tuaz: auertisti ab ira idignatiōis tue. Cō uerte nos de' salutaris nr̄i: et auerte iram tuam a nobis.

nali q̄ appetit' rōnal' tabernacul' manufcis. LXXXIIII

Benedixisti dñe terrā ⁊c. Huic ps. p̄mittit talis ti. in heb. Ad victoriā filioꝝ chore p̄s. ⁊ i trāslatiōe hiero. Victori filioꝝ chore cāticuz. ⁊ ē eadē sñia vtrobiq̄: q̄ satis pz ex supra dictis. De mā vero h' ps. dicūt hebrei cōiter: q̄ sic p̄cedēs loq̄t fm opiozz eoꝝ de desiderio redeundi de captiuitate babylōica ad reedificādū tēplū: sic iste ps. ē gr̄arum actio p̄ sua reuersione ⁊ pro bono et pacifico statu terre eis collato: sed sicut nō sū secutus eoꝝ dēm in p̄cedēti ps. non sic vī mihi sequēdū in isto saltē in toto: qz post reditū captiuitatis babylonice nō legit' ppls isr̄l tantā pacē ⁊ psperitatē hūisse vsq̄ ad aduentū xp̄i. q̄ ad hoc possit cōueniēter applicari illud q̄d infra dicit: Cōuerte nos deus salutaris nr̄ ⁊c. vsq̄ ad finē ps. ut p̄i debit' psequēdo: imo ppls de captiuitate babylonica reuersus fuit freq̄nter p̄hibitus ab edificatione tēpli: primo Esdre: ⁊ in reedificatione muri ciuitatis multipliciī afflictus ⁊ impeditus: ꝓpter q̄d vna manu faciebant opus: ⁊ alia tenebāt gladiū ad se defendēdū ab hostib' irruētibus: neemie. iiij. Itē ppls reuersus de captiuitate sēper seruiuit sub tributo: p̄mo regib' p̄saꝝ: postea greꝝ: sicut pz ex libris esdre neemie ⁊ machabeoꝝ: ⁊ ex hist̄oria iosephi i libro antiq̄tatuz: ⁊ hoc vsq̄ ad tēpus iude machabei ⁊ fr̄um suoꝝ: q̄ ad tps liberauerūt populū de manu antiochi illustris: nec tūc ēt ppls habuit magnā pacē: qz iudas machabeus ⁊ fres sui in defensiōe ppli fuerūt successiue interfecti: ꝓpter q̄d vī mihi saluo meliori iudicio q̄ ps. iste non tā ē gr̄iaꝝ actio ꝓ reditu captiuitatis babylonice q̄ ꝓphetia de liberatiōe pfecta p̄ xp̄m fienda. Ad cuius intellectū sciendū q̄ liberatio a babylonica captiuitate fuit figura liberatiōis per xp̄m fiēde: ⁊ iō psalmista in hoc ps. fecit mentionem de vtraq̄: ut oñderet correspōdentiā figurati ⁊ figure. Et iō ps. iste diuiditur i tres ptes: qz p̄mo ponit gr̄iaruz actio ꝓ liberatiōe tpali p cyrū: scdo depcatio ꝓ liberatione spūali fienda p xp̄z: ibi Conuerte nos deus. tertio p̄nunciatio oze ꝓphetali circa xp̄i mysteriū: ibi Audiā q̄d loq̄tur. Circa p̄mum dr̄ i persona ppli de babylōe reuersi: a Benedixisti dñe terrā tuā. i. iudeā: cuius metropolis. s. hierlm fuit electa a deo: vt poneret nomen suū ibi. ij. paral. vi. quaz dr̄ deus bñdixisse: qñ reduxit populum de captiuitate: ut ibi deo seruiret: ideo subditur: b Auertisti captiuitatem iacob. idest ppli de scēdentis a iacob. c Remisisti iniq̄tatem plebis tue. ꝓpter quam fuerat captiuata i babylōe. d Operuisti oīa peccata eoꝝ. i. non vis ea āplius videre ad puniendū: ⁊ loq̄tur de peccatis p̄teritis: ꝓpter q̄ ppls fuerat ductus in captiuitatez babylonis. e Mitigasti oēm iram tuā ⁊c. qz relaxatio pene signū ē mitigatiōis ire. f Cōuerte nos. Hic ponit depcatio pro liberatione spūali que fienda erat per xp̄m: cū dr̄: Conuerte nos deus salutaris nr̄. ad te clarius cognoscendū ⁊ perfectius amandū: q̄d fm̄ est per doctrinaz xp̄i: que figuras et obscuritates veteris te. explanauit: ⁊ rigoreꝝ eius tpauit: propter q̄d dr̄ lex amoris: vetus testamentum lex timoris. g Et auerte iram tuā a nobis. q̄d factum ē per christi satisfactionez: vsq̄ eniz ad illā oēs

quãtũcũqꝫ iusti descẽdebant ad infernũ. ⁊ sic ira dei nõ fuit totaliṫ auersa. h Nunqd ineternuꝫ iraſceris nobis.q.d.nõ:cum parcere ⁊ miſereri ſit tibi ꝓpꝛium. i Aut extendes irã tuã ⁊c.] ſibi ſemp ſuccedentibus generationib⁹.q.d.nõ:qꝛ aduent⁹ chriſti fuit ꝓmiſſus i fra certũ tempus ut hẽt Dañ.ix. p hebdomadas ab eo ꝑdictas: ⁊ Aggei.ij.dicit adhuc vnũ modicũ ⁊c. ⁊ſ͡bdit:Et veniet deſideraṫ cunctis gentib⁹. qõ expo ponit de chriſto ab hebꝛeis docto rib⁹ ⁊ latinis. k Deus tu conuerſus. ad nos p tuã bñdictã incar nationẽ. l Uiuificabis nos.per tuã gr̃am:Joh.j. Gr̃a ⁊ veritas per ieſum chriſtũ fcã ẽ. m Et plebs tua letabit in te.per plebẽ intelligit ꝓplus ſimplex ⁊ cõis.In natiuitate vero chriſti paſtoꝛes q̃ fuerũt ſimplices letati ſunt:Lu.ij. Et reuerſi ſunt paſtoꝛes glorificãtes ⁊ laudantes deum ⁊c. Similiter qñ chriſtus venit in hierlm ꝓpe ſuã paſſionẽ receptus fuit a ꝓplo cõi letanṫ:⁊ pueris clamantib⁹ oſã na filio dauid:Matth.xxj. n Oñde nobis dñe miſericordiã tuã.In aduentu eni chriſti in mũdũ fuit viſi biliter oñſa dei miſericordia. In punitione eni adam ⁊ diluuio ⁊ ſimilib⁹ fuerat oñſa dei iuſticia:Et ſalutare. et.p id eſt. o Salutare tuũ da nobis.i.filiũ tuũ,ꝓpi qõ eſaias hoc ꝓuidens dixit.ix. Filiꝰ dat⁹ eſt nobis:⁊ vocabit nomẽ eius admirabilis ꝓſiliarius:de⁹ fortis ⁊c.⁊ loq̃ tur de futuro per modũ ꝓteriti: ꝓpter certitudinẽ ꝓphetie:⁊ ſic ſecũda ps huius verſus eſt expoſitiua ꝑme.p hoc eni q⁹ de⁹ pr̃ dedit nobis filiũ ſuũ in incarnatõe oñ dit nobis viſibiliter miſericordiã ſuam. p Audiam hic ꝓpr̃ pſalmiſta ꝓnunciat dictã deꝓcationẽ exaudien dam:⁊ ꝓmo ꝓnũciat incarnationẽ filij dei:ſecundo mo dũ incarnãdi:ibi Ueritas de terra. Circa ꝓmũ dic: Audiam.attente. q Quid loquat in me dñs.p internã reuelationẽ:⁊ q̃d ſit illõ ſ͡bdit dicẽs: r Cum loquet pacẽ ⁊c.] qꝛ ipſo nato angeli ſtatim cantauerunt: Gloria in altiſſimis deo:⁊ in terra pax hoĩbus bone volũtatis Lu.ij.et dicit:In plebẽ ſuã quãtũ ad pplm iſrl cõmunẽ s Et ſup ſanctos ſuos.quãtũ ad maioꝛes.ſ.doctoꝛes ⁊ dei miniſtros:de q̃b⁹ multi crediderunt in chriſtũ:ut dicit Joh.xij. t Et in eos q̃ ꝓuertũt ad coꝛ.i.veraciṫ ⁊ ex coꝛde ꝓuertũtur ad chriſtũ:qõ dicit ꝓpi gentiles q̃ relicta gentilitate fidẽ catholicã ſuſceperunt deuote. In hebꝛeo ⁊ in trãſlatõe hiero.hꝫ:Et nõ cõuertent ad ſtul ticiã.i.idolatriã q̃ ẽ maxia ſtultícia.ſ.attribuere creatu re deitatẽ:ad quã idolatriã nõ ſũt gentiles ꝓuerſi:vel re uerſi poſt fidẽ chriſti ſuſceptã:imo idolatria ceſſauit:ſz q⁹ ꝑdixerat dñs Zach.xiij. In die illa dicit dñs pdam noia idoloꝝ de terra. v Uerũtñ ꝓpe timentes ⁊c.] qꝛ chriſtus nõ ſolum ꝓſtat ſalutẽ his q̃ ſũt pfecte ꝓtriti ſed etiã his q̃ ſũt attriti:q̃ dimittũt peccare ꝓpter timo rẽ dei:q̃ timoꝛ licet ſit ſeruilis ſaltẽ quãtũ ad aliq̃d tam̃ introducit charitatẽ:ſicut ſeta filũ ſm auguſtinũ: put allegat magiſter tertio ſentẽtiaꝝ diſtinctione.xxxiij. ⁊ ꝯ dicit h q⁹ eſt ꝓpe timẽtes:inquãtũ talis timoꝛ de ꝓpi quo diſponit ad charitatẽ. x Ut inhabitet gloria ⁊c.] i.chriſtus q̃ ẽ gloria ꝓpis:in q̃ vbũ caro fcm̃ eſt ⁊ habitabit in nobis:ꝯ ſ͡bdit: Et vidim⁹ gloriã eius:gloriã q̃ſi vnigeniti a ꝓre:Joh.j. y Miſericordia ⁊ veritas obuiauerũt ſibi i.ſimul ꝓuenerũt in ꝑſona chriſti:quia ex dei miſericordia vbũ aſſumpſit carnẽ ad ꝓplẽdũ veritatem ꝓmiſſionis fcẽ patri bus veteris teſtamen ti de incarnatiõe filij dei. z Juſticia ⁊ pax oſculate ſunt.q̃a chriſt⁹ in ſua paſſiõe ſatiſfecit,p nobis per viã iuſticie: quã iuſti ciã ſtatim pax fuit o ſculata: qꝛ p ſuũ san guinez pacificauit ea q̃ ſunt in celis ⁊ in ter ris:Col.j. a Ueri tas. hic ꝓpr̃ deſcribit modũ natiuitat⁹ chri ſti:qꝛ nat⁹ ẽ de virgie ⁊ hoc eſt qõ dicitur: a Ueritas.i.chriſt⁹ q̃ dicit de ſeipo Joh. xiij. Ego ſum via veritas ⁊ vita. b De terra orta eſt.i. de virgine que terra vocat:Eſa.xlv. Aperiat terra ⁊ germinet ſaluatoꝛem illa enim q̃ oriunt de terra nõ oriũt ex cõmixtione maris ⁊ femine:ſic beata virgo cõcepit ⁊ peperit ſine virili cõſoꝛtio ⁊ ꝓpter hoc de iſto ꝓceptu ⁊ oꝛtu ꝑdixit Eſa.liij. Aſcendet ſicut virgultũ coꝛam eo:⁊ ſicut radix de terra ſitienti.i. de virgine nõ fecũdata ſemine virili:⁊ ꝛz doctoꝛes catholicos ⁊ hebꝛeos antiq̃s ca.liij. Eſa. loq̃t de chriſto ut magis declarabit ibidẽ dño cõcedẽte. c Et iuſticia de celo ꝓſpe xit.i.pr̃ iuſt⁹ vel tota trinitas diſpoſuit ut dei filius acciper ẽ virgine carnẽ:ut ſic p viã iuſticie hõ ver⁹ ſatiſfacẽt: ſic ꝑm⁹ hõ deũ offendit. Cõſequẽt oñdit q̃ vture beata virgo fuit fecũdata cũ dr̃: d Eteni dñs dabit benignitatẽ.i.gr̃e ſue plenitudinẽ nõ ſolũ ad ſanctificationẽ mẽtis virgis:ſed etiã quãtũ ad fecũdationẽ ventris. e Et terra nr̃a.i. beata virgo intemerata. f Dabit fructũ ſuũ. qꝛ i partu virgo pmãſit ⁊ p⁹ partũ. Cõſequẽt agit de chriſti ꝓcurſoꝛe:cũ dr̃: g Juſticia añ eũ ãbulabit.i.iohes baptiſta: q̃ dr̃ iuſticia eo q⁹ pñiam ꝑdicauit p quã fit iuſticia de offẽſis ꝓmiſſis: ꝓpter qõ dic̃ ſaluatoꝛ:Matth.xxj. Uenit ad vos iohes in via iuſticie. Et qꝛ nõ ſolũ iuſticiã pñie ꝑdicauit:ſz etiã ꝑ eã tenuit i aſperitate veſtit⁹ ⁊ parcitate vict⁹: ſm q⁹ dr̃ Mat. iij. Johes hẽbat veſtimẽtũ de pilis camelorũ ⁊ çonã pellice am circa lũbos ſuos:eſca aũt ei⁹ locuſte ⁊ mel ſilueſtre.ideo ſ͡bdit: h Et ponet i via.ſ.pñie. i Greſſus ſuos. ut fa cto oñderet i ſeipo:qõ alĩs ꝑdicaret verbo:ſicut de xp̃o dr̃ Act.j. Cepit ieſus facẽ ⁊ docẽ. ꝯ maliciam ſacerdotũ ⁊ ſcri baꝝ:de q̃b⁹ dic̃ ſaluatoꝛ:Matth.xxiij. Dicũt.n.⁊ non faci unt:q̃b⁹ ſiles ſũt q̃ vtutũ opa ꝑdicãt vbo:⁊ deſtruũt exem plo ſuo malo. Jn pſ.lxxxiij. Bñdixiſti. vbi dr̃ in po ſtilla: Ad cui⁹ itellectũ ſciẽdum q⁹ liberatõ a babylonica ca ptiuitate.

Additio.

Pſalm⁹ iſte nõ ptinet i aliq̃ ad gr̃arũ actionẽ ꝓ li beratõe de captiuitate babylonica:d̃nimo ꝓut hr̃ i gl. iſte ẽ vn⁹ de ꝓncipalib⁹ pſal.q̃ de aduẽtu ꝑ⁹ xp̃i tractat:qõ ſic pz: Nã ꝓma ei⁹ ps q̃ ꝓtinet i trib⁹ ꝓmis vſib⁹ quã poſtillato: appꝛopat redẽptoi babylonice nullo mõ vi rõnabiliṫ poſſe ei adaptari:tũ qꝛ hꝰ qõ dr̃:Anertiſti captiui tatẽ iacob.nõ põt de illa liberatõe itelligi ſm quã non fuit auerſa captiuitas iacob:eo q⁹ decẽ trib⁹ q̃ erãt maxima ps deſcẽdẽtiũ de iacob:⁊ q̃ cõiṫ vocabãt iſrl fuerṫ trãſmigrati

vltra flumia gaçan: ut. iiij. Re. xvij. ⁊ nō fuerūt participes hiu⁹ liberatōis. vñ nō ē vez dicē q⁹ i illa liberatone babylonica fuerit auersa captiuitas iacob: sed sola captiuitas iude seu hierlm: tū qz etiā illi de iuda ⁊ alijs tribib⁹: qui fuerūt trāsmigrati i babylonia lz eis fuisset data licētia reedificandi tēplū ⁊ ciuitatē hierlm: nō tñ fuerūt liberati seu redēpti a fuitute: qz semp remāserūt sb̄ fuitute ⁊ tributo regis psarū ⁊ alioz successētiū: ꝓut postillator deducit i ꝓncipio expositōis h⁹ psalmi. vñ mel⁹ vi dicēdū q⁹ tot⁹ iste ps̄. loquit nōbilia de aduētu p⁹ christi i psona fideliū iustoz q̄ occurrerūt tpe sui aduēt⁹: ⁊ h⁹ triplici mō ſm triplicē eoz cōsideratione. erāt eni alicq eoz q̄ scrutātes scripturas cognoscebāt q⁹ iā plenitudo tpis sui aduēt⁹ imminebat: ⁊ isti loquebant p modū gr̄arū actionis: ⁊ q̄si ex certitudie scripturaz: h⁹ reputabāt tāq⁹ ꝓteritū iā: ⁊ i psona taliū loq̄t⁹ vsq; ibi: Cōuerte nos de⁹ ⁊c. excluſiue. sz qz tales iusti adhuc nō cognoscebāt visibiliter mysteriū ipletū: iccirco orabāt ut ipleret non tanq⁹ dubij de ipletōe: sz tanq⁹ ad eā deuoti: ꝓut frequēt in sacris scripturis file hī: ⁊ i psona taliū loq̄t⁹: vsq; ibi Uerūtñ ꝓpe excluſiue. qñ vo tales iā visibiliter cognouerūt aduētū christi huiusmōi ipletū tūc de eo alicq nōbilia mysteria p modum laudis narrauerūt: ⁊ i psona taliū loq̄t⁹ vsq; in finē ps̄. Circa ꝓmū dicit: Bñdixisti dñe terrā tuā. Jn q̄ vbo valde nōndū est scōm glosaz q⁹ qz i ꝓdēnatione Ade: ꝓma maledictio quā de⁹ ꝑ eū sentialiter diffiniuit: fuit maledictio ire: Heñ. iij. Maledicta ira i ope tuo. Cōuenienter igr̄ i aduētu christi premisit ps̄. Bñdixisti dñe irā tuā. q. d. O dñe i aduētu filij tui reuocasti illā sniam latā ꝑ adam: qz p aduētū christi: bene dixisti iram: quā ppi adā iā maledixeras: ⁊ declarans q̄ sit ista bñdictio dicit: Auertisti captiuitatē iacob. Jacob. n. ibi itelligi oz eo mō q̄ luc. ꝓmo ca. Et regnabit i domo iacob ī eternū. ꝓut. s. ꝓprehendit oēs iustos. hec igr̄ dom⁹ iacob que sb̄ diabolo ⁊ lege mēbroz captiuabat: fuit liberata p xp̄m Et nōndū q⁹ plenitudinē h⁹ mōi tpis bñdictōis ⁊ redēptōis iusti scrutātes scripturas ꝓsiderabant iā imminere ꝓcipue ex danielis ꝓphia: cui āgel⁹ declarās determinatuz tps aduētus christi p certas hebdomadas: ut hī danielis. ix. ibidē ei expressit q̄sdā effect⁹ h⁹ mōi aduēt⁹ dicēs. lxx. hebdomade ut ꝓsūmet ꝓuaricatio ⁊ finē accipiat peccatū ⁊ deleat iniq̄tas vñ vba psalmiste in hoc loco in psona taliū scrutantiū scripturas p̄dictas ꝓpe ꝓsonāt snialit⁹ h⁹ mōi dictis danielis: ⁊ hoc cū dicit Remisisti iniq̄tatē plebis tue ⁊c. Mitigasti irā tuā ⁊c. q. d. exq̄ tps assignatū p danielē in hebdomadibus iā imminet: iā certi sum⁹ ex certitudie ꝓphetie q⁹ remisisti iniquitatē ⁊c. ⁊ operuisti peccata: ⁊ mitigasti oēm irā tuā ⁊c. vñ pz q⁹ hec ꝓma ps hui⁹ ps̄. ꝓpissime adaptat huic ꝓposito ⁊c. Cōsequēter i secūda pte dicit: Conuerte nos de⁹ ⁊c. vbi gl. qđ dixi ut ꝓteritū oro ut fiat. ꝓphetice q̄ dixit ut ꝓterita s. ea q̄ ꝓtinent i ꝓma pte. hic aūt. s. in secūda orat ut vē sint futura: hec i glo. ⁊ sic pz rō distinctiua iter ꝓmā ptē iam exposita ⁊ hāc secūdā: i q̄ ps̄. in psona eoz qui ex testimonio scripturaz nouerāt tps aduētus christi imminere: qz tñ non dū hoc ipletū visibiliter viderāt ut ipleat orāt: ⁊ exponāt isti vsus vsq; ibi: Uerūtñ ꝓpe timētes eū. excluſiue sicut in postilla excepto illo vsu vbi dī: Audiā qđ loq̄t⁹ in me de⁹ ⁊c: q̄ ſm hāc expositionē vi eē exponēdus. s. q⁹ iusti orātes p aduentu christi nō petebāt solū eū videndo dicētes: Oñde nobis dñe misericordiā tuā ⁊c. sz ēt doctrinā suā saluberrimā audire iuxta illud: ⁊ hoc ē qđ dicit: Audiā qđ loq̄t⁹ in me de⁹. h⁹ est nō solū peto suā visionē: sz etiā suā audire doctrinā: q̄ q̄dem doctrina. s. christi ꝓncipaliter ⁊ finaliter ꝓsistit i pace. s. spirituali habēda: p quā filiationē dei adoptiuā ꝓpe attigim⁹ iuxta illud Mat. v. ca. Beati pacifici qm̄ filij dei vocabūt ⁊ hoc ē qđ dī: Qm̄ loq̄t⁹ pacē in plebē suā. in ſmone eni domini in mōte christ⁹ ꝓmo locut⁹ fuit pacē in plebē suā mō p̄dicto: Et sup sanctos suos. s. apostolos q̄ ibi principaliter assistebāt. silr: Et in eos q̄ cōuertūtur ad eoz. s. in futuris temporib⁹ doctrinā christi recipiētes. Circa ꝓmū dicit Uerūtamē ꝓpe timētes eū ⁊c. qđ ꝓpe pōt itelligi eē dcm in psona eoz q̄ iā natiuitatē christi iminere pcipiebant ⁊ spāliter beate virginis q̄ tps cōceptionis certi⁹ ceteris creaturis cognouerat: ex q̄ poterat ꝓcognoscere tempus natiuitatis: qđ qđem tps fuit ꝓportionatū tempori cōceptionis: vñ Lu. ij. Impleti sūt dies ut pareret: ⁊ sic in psona ei⁹ ⁊ etiā ioseph: qui iā conscius erat hui⁹ mysterij appropinquāte tpe bñdicti part⁹: psalmista dicebat vba p̄dicta. s. Uerūtamē ꝓpe timētes eū. hoc est dicere hoc p quo orat in pte p̄cedenti iā adest: qz ꝓpe timētes eū salutare ipsi⁹, vbi cū dicit timētes. intelligēdū est de timore filiali ⁊ sancto q̄ pmanet in seculū seculi. qualiter aūt erat ꝓpe timētes eū: declarat cum seq̄tur: Ut inhabitet gloria in terra nra. exponat ꝓut in postilla. Cō sequēter in psona taliū narrat quedā nōbilia circa hoc mysteriuz: ⁊ hoc cū dicit: Misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi ⁊c. Ad qđ sciendū q⁹ iste versus ⁊ sequentes multifarie exponūtur in glo. ⁊ ab alijs doctoribus q̄z sentētie bñ possunt adaptari lre: sequēdo tñ p̄dictam expositionē: videt rōnabiliter posse dici q⁹ hoc qđ dī: Misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi. cōtinuat cū duab⁹ partib⁹ precedentib⁹ sic: nā iusti p̄dicti q̄ ꝓ aduētu christi orabant innitebātur diuine misericordie: cui oratio semper innititur: sed cum tales p scrutiniū scripturaz aduentū christi iminere repiebāt innitebant vitati diuine: ⁊ iō cū tales aduētū ei⁹ visibiliter pceperūt: tunc misericordia q̄ petebat in oz̄one ⁊ veritas q̄ in scripturis reperiebat ꝓpe obuiauerūt sibi. Cōsequēter oñdit qđ gestū sit qñ misericordia ⁊ veritas obuiauerūt sibi: ⁊ de hoc sb̄dit: Justicia ⁊ pax osculate sūt. in qb⁹ vbis icarnationez christi inuit: scōm quam hūana nā in iusticia originali potissime ꝓstituta: Et pax. s. spūal⁹ q̄ vnionē ⁊ fruitionē appetitaz vtutū in summo bono ſm dyonisiū significat. Osculate sūt. s. vnite deo p verā fruitionē sine qua vnione fruitiua pfecta pax haberi nō pōt. Cōsequēter i nuit hāc vnionē h⁹ mōi nature assumpte ad deū eē personalē. s. factam in psona filij dei: ⁊ hoc cum dicit Ueritas de terra orta est. in quo loco vitas intelligēda est p filio dei: de quo Joh. xiij. Ego sum via veritas ⁊ vita sed cū ipam vitatē q̄ est verus de⁹ ipossibile est nasci nec oriri tpaliter nisi tñ ſm assumptionem nature cui hoc cōpetere posset: ⁊ sic p cōmunicationē idiomatū de ipo filio dei verificari posset tpaliter oriri: iccirco cuz dicitur Ueritas de tra orta ē. ꝓpe inuit q⁹ illa vitas esset vnita nature nascibili tpaliter. Jnuit etiā cū dī De terra. modus natiuitatis christi: qz. s. nat⁹ fuit de virgine: ꝓut deducit i postilla. Cōsequēter dicit: Et iusticia de celo pspexit. qđ itelligit scōm glosam sic: Ueritas. i. christus: De terra. i. de virgine nat⁹ ē: ut iusticia de celo pspicēt. hoc est dicē: ut iustificarēt hōies a deo. pōt etiā intelligi hoc qđ dī: Et iusticia de celo pspexit. p eo q⁹ nascēte dño facta est multitudo militie celestis laudantiū ⁊c. Lu. ij. qđ ad iusticiā ptinet. s. ut creature honorē debitū tribuant creatori suo. similit⁹ dicēdū ē ō stella q̄ apparuit i oriēte nato dño: Matth. ij. q̄ magos direxit ad adorationem christi: qđ etiā ptinet ad iusticiā mō p̄dicto: ⁊ sic cuz veritas orta est de terra iusticia de celo pspexit. qđ aūt seq̄tur: Eteni dñs dabit benignitatē ⁊c. vsq; ad finē ps̄. exponat ut in postilla excepto vbo vltio in q̄ dī: Et ponet in via gressus suos. qđ melius vi referri ad christū: de q̄ ꝓncipaliuſ loq̄t⁹ ps̄. ⁊ sensus talis est: Justicia. s. iohānes Añ ipsum. i. christū: Ambulabit. q̄ qđē christ⁹: Ponet in via gressus suos. s. in decursu pūctis vite: eo mō q̄ de ipo christo legit supra in ps̄. Exultauit ut gigas ad cur

rendam viam ꝛc̃. Replica.

IN ps. Bñdixisti. Luz postil. rōnabiliter repro bauit expositionē iudeoꝝ exponētium hunc ps. de gr̃arum actione ꝑ reductione a captiui tate babylonica: morem tñ gerere volens hebreis concedit q; ꝑma ps huius sñ absurditate pōt illi materie applicari burgē. ꝛ id inuehit. q. sit impossibile sic applicari ꝑmā ptez ps. Ad id motus ꝑmo q: dicit per illā redēptionem captiuitatē iacob auersam: cū tamē maioꝝ ps iacob steterit in decē tribuꝫ nō redēptis vsqz in hodiernū diem. per reductionem igit a captiuitate babylonica nō est auersa captiuitas iacob: sed solū iude ⁊ hierlm. Nec etiā sic fuit illa captiuitas redempta q̄n semp māserūt sb̄ tributis ⁊ tribulatōibz: hec sūt motiua burgē. Ad q̄ dicendū videt ꝑmo q; noīat h̄ iudam ⁊ hierlm nomine iacob tanq; ptem digniorē de iacob apd quē ex dei ordinatōe residebāt regalia ⁊ sacerdotiū. A ꝓncipaliori aūt consueuit fieri denoiatio. De illa igit ꝓncipalioꝛe portione iacob liberata: conueniēt ⁊ sine absurditate dici potuit captiuitas iacob auersa 2° pōt dici q; recedentibꝫ decē tribuꝫ a regno roboā: nō sic recesserūt q̄nimmo de singulis tribuꝫ in hierlm ⁊ alijs ciuitatibꝫ iude: remāserūt ex deuotione nolentes a solatio tēpli arce ⁊ cultu vnⁱ dei secludi: vt inuit burgen. super psal. precedenti: ⁊ idem videri potest. iij. Reg. xij. vbi postq; dicitur: nec secutus est dsq; domū dauid ꝓter tribū iuda solā: stati post sb̄dit de tribu beniamin q̄ etiam sequebat domū dauid: ⁊ de reliq̄s addit: cito post cū dicit: Missus ꝓpheta semeyas vt loq̄ret regi roboam: ⁊ ad omnez domū iuda ⁊ beniamin ⁊ reliquos pplos. Et ad idem facit qd̄ in eodem cap. sequit. Et abijt isrl in tabernacula sua: super filios aūt isrl q̄cūq; habitabant in ciuitatibꝫ iuda regnauit roboam. ⁊ idem scñm plan. de reliq̄is isrl tpe iosie ps. xij. palip. xxxiij. nec leuite consenserūt in facturam vitulorꝝ hieroboam: put ꝑbat auctoritate burgen. sup De⁹ venerūt gentes. ideo etiam dr̄ in eodē ca. iij. Reg. xij. quō hieroboam fecit sacerdotes de extremis pplī: q̄ non erāt de tribu leui. vnd ⁊ trib⁹ iude ⁊ leui semp dicūt fuisse coniūcte: qb⁹ sic stātibus si intelligat burgen. auersionē captiuitatis iacob vniuersaliter sicut videt ꝓtendere: dico q; illa distributio debeat intelligi accōmoda nō ꝑ singulis genez: sed ꝑ generib⁹ singulorꝝ: put sepe, cōtingit in sacra scriptura. Sed ad illō qd̄ burgē. addit q; etiā redeūtes de tranmigratione babylonica manserūt semp sb̄ tributis ⁊ tribulationib⁹: dico q; non pōt ex hoc inferre q; captiuitas iacob nō sit auersa: q: multe gētes seruiūt sb̄ tributū tñ libere a seruitute captiuitatis: nec postillator voluit absolute ꝓncipiū hui⁹ ps. intelligē de liberatōe babylonice captiuitatis: ꝛ solū ꝑ quāto est figura redēptionis hūani generis q̄ ꝑ xp̄z fcā ē: de q̄ redēptōe ēt ad lr̄az ꝓn cipalr ps. iste loq̄t, put postillatoꝛ clarⁱ expōit. LXXXV

INclina dñe aurem tuā. huic ps. ꝓmittit talis titul⁹ in hebreo: Oratio dauid. Exquo patet

Oratio dauid. LXXXV.

INclinā dñe aurē tuā ⁊ exaudi me: q̄m iōps ⁊ paup sum ego. Custōdi aiaz meā q̄oniā sanct⁹ sū: salūū fac ſuū tuū deus me⁹ sperántem in te. Miserére mei dñe quoniaz ad te clamaui tota die: lētifica aiam serui tui q̄oniaz ad te dñe aiam meam leuaui. Quō

niam tu domine suauis ⁊ mitis: ⁊ multe misericordie omnib⁹ inuocātib⁹ te. Aurib⁹ pcipe dñe oratiōnē meam: ⁊ intende voci depcationis mee. In die tribulationis mee clamaui ad te: q̄ia exaudisti me. Non ē similis tui in dijs domine: ⁊ nō est ſm opera tua. Oēs gētes quascūq; fecisti

acto: ps. De materia vero ei⁹ dicūt cōit doctores hebraici ⁊ latini: q; dauid fecit hūc ps. in persecutōe saulis existens ꝑ sua liberatōe deū orās. Dio aūt ſm damascenū est petitio decentiū a deo. hō eni in oratione nō debet a deo petē nisi qd̄ decet deū dare: ⁊ iō dauid in hac oratione ꝓmo allegat exaditionis diuīe decentiam: 2° explicat petitōnis sue formā: ibi De duc me dñe. Prima in duas: q: primo dauid allegando dictaz decentiā: ꝓmo inducē ad hoc rōnes sūptas ex pte sui: 2° ex pte dei ibi: Quoniaz tu dñe suauis. Circa ꝓmū allegat tres rōnes: q̄rū prima accipit ex sua indigentia: q: cū deus sit ditissim⁹: ſm q; dr̄ xxj. ꝓpositōe de cāis Primū ens cuz sit dines ꝑ seipsum: ⁊ nō ē diues mal⁹ eo: decet eū inopem ſbleuare: q̄lis erat dauid ⁊ alij q erāt fugitiui cū eo: ſm q; dicit. j. Reg. xxij. Conueneˊrunt ad eū omnes q̄ erāt in angustia constituti ⁊ oppssi ere alieno ⁊ factus est ꝓnceps eoꝝ. ⁊ hoc allegat dauid dicens: a Inclina dñe aurē ꝛc̃. ⁊ loquit de deo more hominis q̄ inclinat aurē suā ad illud qd̄ vult exaudire. b Quonia inops ⁊ paup sum ego. Secūda rō accipit ex sua innocētia q: cū de⁹ sit iustissim⁹ decet eū innocētes liberare: ⁊ hoc allegat dauid dicēs: c Custodi aiam meā. i. vitā meam. d Quoniam sanct⁹ sum. i. innocens erga saulē: qd̄ ꝑz ex hoc q; cū saul eū ꝑsequeret: dauid actu saluauit eum bis a morte: ut hr̄. j. Reg. xxiij. ⁊. xxvj. e Saluuz fac seruum tuū. i. meipsū in innocentia tibi seruientē. f Sperātē i te. q. d. nō possem saluari de manu saul nisi ꝑ te. Tertia ratio accipit ex oratōnis instātia quā decet deū exaudire: q̄n est pia ⁊ ꝑseueras: q̄lis erat oratio dauid: ⁊ hoc allegat dicēs: g Miserere mei dñe q̄m ad te clamaui tota die. i. ꝑseueranter ⁊ instanter. h Letifica aiam serui tui. liberādo me de ꝑsecutōne saulis. i Qm̄ ad te dñe leuaui. i. corā te non solū ore sed etiā corde: q: ſm damascenū oratio est eleuatio mentis in deū. k Quoniā tu. Hic cōsequēter allegat rōnes sūptas ex pte dei: ⁊ sūt q̄tuor. Prima accipit ex dei clemētia quaz decet exaudire deprecantes: ⁊ hoc allegat dauid dicens: Q̄m tu dñe suauis ⁊ mitis. l Aurib⁹ pcipe oratiōnē meā. dando mihi effectū orationis ⁊ deprecationis mee. Secunda ratio accipit ex dei magnificētia quam decet exaudire recognoscente) ꝓterita bñficia: q̄lis erat dauid: ⁊ hoc ē qd̄ dicit: m In die tribulationis mee. i. tpe hui⁹ tribulatōis: i qua sum cōfidēt clamo ad te. n Quia exaudisti me. tpib⁹ ꝓteritis: dando mihi victoriā ꝛ̄ vrsū ⁊ leonē ⁊ ꝛ̄ goliath gigantē. j. Reg. xvij. Tertia rō accipit ex diuīa potētia q̄ cum sit infinita pōt statim adiuuare: ⁊ hoc allegat dauid dicēs: o Nō est similis tui. qd̄ est verum si accipiat de dijs gentiū: q̄ sūt dij falsi: iste solus ē deus ver⁹. Similit si itelligat de dijs ꝓcipatōe: cuiusmōi sūt angeli ⁊ homines sācti: q: sūt virtutis finite. p Et nō ē ſm opa tua. q: ex infinita tua potētia potes facē opa: oēm vtutē creature trāscēdētia. q. d. tu potes me stati liberare, ꝑ volūtate tua. q Oēs gētes q̄scūq; fecisti. h pōit ōrta rō q̄ accipit ex dei honorificentia ꝓponebat eni dauid si a saule liberaret ⁊ ad regnū ꝓmoueret: sicut dñs dixerat ꝑ samuelē q; edificaret dño tēplum famosū: ⁊ augmētaret diuinū cultū: ad qd̄ tēplum venirent cā orationis: nō solū iudei sed etiā gentiles longinqui: ꝓpter

qđ templo edificato dixit salomon. iij. Reg. viij. Insuper ⁊ alienigena: q̄ nō est de pplo tuo isrl̄ cū venerit de tra longinqua ꝓpt nomē tuū. Audiet enī nomē tuū magnū: ⁊ manus tua fort ⁊ brachiū tuū extentū vbiqz: cū venerit ⁊ orauerit in loco isto tu exaudies in celo ⁊c. Et ex hac dei honorificentia ozō dauid erat exaudibilis: ⁊ hꝫ ē qđ allegat dauid d.

q Oēs gētes quascūqz fecisti .i. aliq̄ ex oīb⁹ gentib⁹ :sicut dī omne animal fuit in arca noe: in q̄ fuerunt aliq̄ indiuidua ꝺ omnib⁹ spēbus aialium: vel pōt dici q ē hyperbole ad significandū q multi de gentilibus venirent :sicut dī totus pp̄ls ciuitatis currit ad tale spectaculū ad designandū multitudinē euntiū: lz maior pars nō vadat.

r Uenient ⁊ adorabunt coram te dñe. in templo a me edificando: sic enī voluit facere: ut pz. ij. Re. vij. Hec tñ edificatō fuit dilata vsqz ad tempus filij sui de p̄cepto dñi ibidē: tñ dauid p̄parauit ipēsas ꝓpt magna pte: ⁊ tradidit exemplar tēpli ⁊ edificiorꝫ ī circuitu salomoni filio suo: ut hī. j. paralip. xxviij. ⁊ sic q̄dammō edificauit. s Et glorificabūt nomē tuū. ad honorē dei enī ptinebat q gētiles veniebāt adorare in loco suo nomini deputato. t Qm̄ magn⁹ es tu: ⁊ faciēs mirabilia. ex mirabilib⁹ enī ei⁹ auditis in partib⁹ longinqs deueniebāt adorare in hierlm: ut dcm̄ est in ozone salomonis. v Tu es de⁹ solus. ex mirabilib⁹ enī ei⁹ virtutē totī⁹ creature trāscendentib⁹: cognoscebat etiā a gētib⁹ q erat de⁹ ⁊ null⁹ alius.

x Deduc me. Postq̄ allegauit decentiā diuine exauditōnis: h ꝓpt ponit formā sue petitionis: ⁊ primo respectu boni opandi: secūdo respectu mali euadēdi: ibi Quia misericordia. trio respectu regni ꝓsequēdi: ibi Et tu dñe. Circa p̄muz dicit: x Deduc me dñe in via tua. i. in via iusticie: per quā nō possum absqz deuio incedē sine tua directione.

y Et ingrediar in veritate tua. i. in veritate vite a te tradita in lege. z Letet coꝛ meū ex tua ꝓsolatione. a Ut timeat ⁊c.] hoc addit ad excludēdum leticiā ineptam.

b Cōfitebor tibi dñe de⁹ ⁊c.] q bonū opus non habeo a me sed a te. c Et glorificabo nomē ⁊c.] In oīb⁹ operib⁹ meis tuā gloriā p̄cipaliter q̄rendo: fm illud. j. Cor. x. Oia in gloriā dei facite. d Quia misericordia. hic ꝓpt format petitionē respectu mali amouēdi: ⁊ ut petitio sit magis exaudibilis de futuro: cōfitet se liberatū de p̄terito dicens:

d Quia misericordia tua magna ē sup me. liberādo me de piculo p̄terito: qđ explicat dicēs: e Et. ꝓ id est.

f Eruisti aiam meā. i. vitā meā. g Ex inferno inferiori. In hebreo hī scol. qđ aliq̄n accipit ꝓ inferno ⁊ aliq̄n accipit ꝓ fossa: ⁊ sic accipit hic fm hebreos aliqs: q: dauid fuerat i piculo mortis ꝓpinque: qn̄ saul fecit custodiri domū ei⁹ nocte ut occideret mane: ⁊ sic poneret i fossa tre: lz euasit ex dei adiutorio: ut hī. j. Reg. xix. ⁊ hoc est qđ dicit dauid.

g Eruisti ani. me. ex iſer. inſe. hoc ē a fossa sepulture q̄ fit i fra tram. Ra. sa. exponit de inferno ꝓpie dicto: vbi meruerat dauid descēdere ꝓpter adulteriū bersabee ⁊ homicidium vrie: sed nathan ꝓpha dixit ei: Trāstulit dñs peccatuz tuū. ⁊ fm hoc dixit dauid: Eruisti aiam meaz ⁊c. Sed istud nō vī conuenienter dcm̄: q: dauid fecit psalmū istū in p̄secutione saul̄ existēs: peccata aūt illa ꝓmisit dauid p̄ morte ei⁹ p magnū tps: ut pz. ij. Reg. xij. Nec pōt conuenienter dici q dauid hoc dixerit ꝓphetādo de futuro: q: nō habuit p̄cognitionem sui casus q̄ requirit ad ꝓphetiā Dañ. x. Intelligētia ē op⁹ i visione ⁊ ideo accipiendo scol. ꝓ inferno pōt aliter dici .s. q dauid ibi ōmerus erat descēdē. p occisione sacerdotū nobe: cui⁹ dauid fuit in culpa: ut ꝺclaratū fuit. j. Regum. xxij. qđ ⁊ recognouit: dicens ad abiathar: Ego sū re⁹ oium aiarū p̄is tui. ⁊ reuelatum fuit dauid q illud peccatū erat sibi relaxatum a ꝺo: ⁊ sic dixit Euisti aiam meā ⁊c. Cōsequēr postulat liberari a malo de de futuro dicēs:

inſurrexerūt ſup me: ⁊ ſy nagoga potentiū q̄ueſierūt aiam meā: et non ꝓpoſuerūt te in cōſpectu ſuo.] Et tu dñe de⁹ miſerator ⁊ miſericors: patiēs ⁊ multe miſericordie et verax. Reſpice in me ⁊ miſerere mei: da imperiū tuū puero tuo: et ſaluum fac filiū ancille tue Fac mecum ſignum in bonum: ut videant qui oderunt me ⁊ confundāt.] Qm̄ tu domine adiuuiſti me: ⁊ conſolatus es me.

h De⁹ iniqui. s. saul doech ⁊ eorum satellites. i Insurrexerūt sup me. q̄rentes me occidē iuste. k Et synagoga. i. cōgregatio. l Potētiū. q: potētes ꝺ regno adherebāt sauli regi. m Queserūt aiam meā auferre eā de corpe. n Et nō ꝓposuerūt te ⁊c.] .i. nō faciūt hoc amore iusticie: lz liuore iuidie: ⁊ sic ꝓ legē tuā querūt innocentē interficē. q. d. ex hoc decet te me liberare. o Et tu dñe. Hic ꝓpt format petitionem de adeptione regni: ⁊ primo allegat diuinam misericordiā q̄ elegit eū p̄ fratrib⁹ suis dicēs: Et tu domine miserator ⁊c. Secūdo ei⁹ vitatē: ad quā ptinet iplere illud qđ dixerat samueli de regno dauid futuro: cū dicit:

p Et verax. iplendo ꝓmissa: iō sꝺit: q Respice i me. oculo misericordie. r Da impium .i. regnū isrl̄. s Puero tuo. i. mihi tibi obedienti. t Et saluū fac filiū ancille tue. mſem aūt suā vocat dei ancillā. i. fidelē ⁊ deuotā. v Fac mecū signū in bonū. de regno pacifice obtinēdo: qđ fcm̄ fuit sibi q̄n philistei ascēderunt ꝺ eū ad destruēdū ei⁹ regnū: eo q audiuerāt eū de nouo i unctū sup totū isrl̄: ut hī. ij. Re. v. Et dns dedit ei signū q iniret bellū ꝺ philisteos q̄n audiret sonitū gradientis in cacumine piroꝝ: p qđ signū designabat sibi assistens auxiliū angelorꝫ: sicut dcm̄ fuit ibidē. x Ut videat q oderūt ⁊c. q: tūc philistei fuerūt debellati ꝓfusibiliter ⁊ i fugā ꝓuersi: qđ ꝓuidit ꝺꝺ futurꝫ: iō sꝺit: y Quoniam tu dñe adiuuiſti me ⁊c. ⁊ loq̄t de futuro p modū p̄teriti, ꝓpt certitudinē pphetie. Moraliter pōt exponi p̄s. iste de q̄libet fideli posito i afflictione corpali ab hoīb⁹ excitata: vel spūali a demonib⁹ q̄ ꝓ sua liberatōne orat deū deuote allegās primo decētiā exauditōnis diuine exparte sui: allegās indigentiā: innocētiā: oronis instātiam ⁊ ex parte dei clemētiā: magnificētiā: potētiā: honorificentiā: ⁊ vlteri⁹ formāt petitionē suā: ibi Deduc me vt i bono ope ꝓseruet: ⁊ a malo culpe ⁊ pene ꝓseruet: ⁊ sic tandem i regno glorie coronet: ⁊ sic ꝓfederat p̄dict pōt ad hoc lr̄a ista de facili applicari ⁊ ptes distingui.

Jn psal. lxxxv. Inclina dñe: vbi dī i postil. De mā

vero eius dicunt cōmuniter doctores hebraici ⁊ latini.

Additio.

Doctores latini ⁊ oēs hūc ps. exponētes non oēs exponūt de dauid in psecutione saulis posito: ut postillatores vī asserere. nā glo. cōis tenz hūc ps. q̄ est q̄dā oro ꝓput in eius titulo ꝑmittit itelligi de christo: ꝓput in eadē latia cōtinetur: que q̄dem expositio glo. in hoc loco nō vī eē mystica sed lralis: tū qz hoc qō dī: Custodi aiam meā qm̄ sanct⁹ sū. nō pōt ꝓpe dici de dauid in hac vita existēte: in q̄ qnqz fuit peccator qnqz iust⁹: nunq̄ tñ sanct⁹ dū viueret ab aliq̄ legit vocari: pze sertī a seipso qō elationē sapit: tū qz illud qō dī: Omnes gentes quascūqz feceris. nō recte applicat ad edificationē tēpli quā dauid ꝓponebat facere: ut postillatores asserit tale enī ꝓpositū nec edificiū nō cōtinet in lra huius psal. neqz cōgrue hō petit gr̄am ꝓ eo qō ponit seu ꝓponit se factuꝝ: qz sm phm. iij. ethico. nō fortes sed agoniçātes coronant: tū qz illud qō dī: Saluū fac filiuz ancille tue valde inconsonū est: ut attribuat dauid: de cui⁹ matre nulla mētio penit⁹ legit i scriptura fieri. de pīe enī dauid sepe fit mētio tā tpe suo: ut pz in. j. Reg. xvj. q̄ etiā post Esa. xj. ca. Egrediet virga de radice iesse. ⁊ in multis alijs locis: nusq̄ tñ de mre: vñ poti⁹ debuisset dicere: Saluuz fac filiū serui tui. Recti⁹ igit iste ps. seu oro sm glo. intelligenda est a dauid fcā in psona christi: q̄ in forma serui legit orasse. Orat etiā ꝓ nobis: ut sacerdos nr̄; orat etiā in nobis tāq̄ caput nr̄m ⁊ instructio nr̄a. vñ ꝑmo orando declarat fragilitatē suā in forma serui. d. Inclina domine ꝛc. qm̄ inops ⁊ paup sū ego. Cōsequēt innuit sanctitatē suā. d. Qm̄ sanct⁹ sū ego. q̄ nō ad supbiā elati reputāda est: sed poti⁹ ad ꝓfessionē nō ingrati: ut in glo. q̄ vba ꝓpie ad christū ptinēt. alij vero quātūcūqz sancti de seipsis nunq̄ legūt talia vba ꝓtulisse. Abraam enim Gen. xviij. ca. dixit: Ego sū pulvis ⁊ cinis: similr ⁊ beatus iohes baptista de se dicit: Qui de terra est de terra loqt: Jo. iij. ca. vñ fatet se eē de terra terren⁹: ⁊ talis fuit modus cōis sanctoꝝ: q̄ lz de seipsis q̄qz dicāt se esse iustos nō tñ sanctos: licet alios a se q̄qz sanctos vocent: ut in ps. Sāctis q̄ in terra sūt eius. Cōsequēt ꝓclamat diuinā misericordiā ex assiduitate oronis ⁊ eleuatōe mentis dicēs: Miserere mei dñe ꝛc. Cōsequēter dicit: Qm̄ tu dñe suauis. allegās rōnes sue exauditōis: ⁊ exponāt isti vsus sicut in postilla referēdo eos suo mō ad christū vsqz ibi cū dī: Oēs gentes ꝛc. q̄ q̄dem vsus recte itelligēdus est ꝓphetice dict⁹: ꝓput in glo. ꝑnunciat enī ecclam dei eē vbiqz dilatādā: cū dicit: Oēs gētes quascūqz feceris ꝛc. similr ⁊ nomē dei vbiqz ꝑdicādū: cū dicit: Et glorificabūt nomē tuū. Cōsequenter ꝑnunciat q̄ ꝑ glorificationem seu ꝑdicationē nominis dei: ⁊ ꝑ miracula hoc cō firmātia: excludūt dī falsi a terra: ⁊ hoc cū dicit: Qm̄ magn⁹ es tu ⁊ faciēs mirabilia tu es de⁹ solus. hoc ē dicere: sic glorificabit nomē tuū ꝑ ꝑdicationē in oībus gētibus quascūqz feceris: ⁊ etiam demōstraberis magnus qz facies mirabilia: ex quo manifestabit q̄ tu es de⁹ sol⁹ ⁊ nō alius. Cōsequēt dicit: Deduc me dñe in via tua. vbi ps. orat in psona christi ꝓ mēbris suis de quib⁹ dixerat Oēs gētes quascūqz feceris venient ⁊ adorabūt te ꝛc. ꝓ q̄bus nō orat ut veniāt ad viā: qz in eadem iā sūt: sz ut in via dñi iā existentes deducāt ne labant in ea: aliud ē enī sm glosam ouci ad viā: aliud deduci in via: qō ē ad iuuari ne in ea cadat. Et ingrediar in vitate tua. i. vlteriꝰ te ducēte ꝓficiā in vitate tua: ⁊ sic ꝓficiēdo: Letet cor meū ut timeat nomē tuū. Timor enī dei cū leticia spūali admiscend⁹ est in hac vita: qz leticia seu iocūditas animum trahit: timor vo a via recedē nō sinit: ⁊ seqt: Confitebor tibi dñe ꝛc. exponat ut in postilla: vsqz ibi Eruisti aiam meam ab inferno inferiori. in q̄bus vbis cōfitet in psona ecclesie q̄ fuerit liberata a dānatōne inferni ꝓ missionem filij. dicit aūt infern⁹ inferior: qz pēs vita vbi est corruptio ⁊ mortalitas infern⁹ est respectu habitationis celestis vbi est vita ineffabiliū gaudioꝝ: sed habitatio dānatorum adhuc est iferior respectu isti⁹ vite. Cōsequēter dicit: Deus iniq̄ surrexerūt sup me. qō pōt exponi tam ꝓ christo in sua passione q̄ ꝓ membris in assidua psecutōe tyrannoꝝ ⁊ hereticoꝝ. Et tu dñe de⁹ miserator. qz ꝓpū est ei misereri. Et patiens. qz expectat malos: ⁊ inde est: Multe misericordie ⁊ veraꝝ. in pmissis: Respice in me ⁊ miserere mei: da ipiuz tuū: ⁊ iudicū ptātem. iuxta illud Jo. v. Ptātem dedit ei iudiciū facere: Puero tuo. i. seruo. s. christo in forma fui. Et saluum fac. s. resuscitādo. filiū ancille tue. i. beate virginis: iuxta illud: Ecce ancilla dñi: Lu. j. ca. Si aūt ꝓ mēbris itelligat itelligendū est: Da iperiū tuū puero tuo. s. sanctis q̄ se debūt ad iudicandū: Matth. xix. ⁊ accipit singulare ꝓ plurali: ꝓput scriptura sepe cōsuevit: qui q̄dē sunt filij ancille. i. ecclesie. ⁊ seqt: Fac mecū signū in bono qō i psona christi intelligēdū ē de signo resurrectōis: iuxta illud Matth. xij. Signū nō dabit ei nisi signū Jone ꝓphe: ⁊ seqt: Ut vidcant q̄ oderūt me ⁊ cōfundant. s. iudei ⁊ alij psequētes q̄ cōfūdātur in resurrectione christi. Pōt etiā hoc itelligi de mēbris ꝓ redundantiā capitis: ⁊ qz ꝓ resurrectionē virt⁹ dei declaratur ⁊ spes credētiū ꝓfirmat: ex qb⁹ dicit: Qm̄ tu deus adiuuisti me ⁊ consolat⁹ es me.

In eodē ps. vbi dicit in postilla: Pōt alit dici. s. q̄ dauid ibi demeruerat descēdere ꝓ occisione sacerdotum nobe.

Additio.

Hec opinio postillatoris fuit ꝛprobata supra in addītione. ij. Re. xv. ca. vbi rōnabilit est oīsuz q̄ dauid nō fuit in culpa circa occisionē sacerdotuz nobe: licet fuisset in cā: nec ex hoc qō dixit ad abiathar: Ego sū re⁹ oīuz aiaꝝ pīs tui ꝛc. seqt qō postillator intēdit. piaꝝ enī mētiū ē ibi apponē culpā vbi nulla ē. Qz aūt dicit q̄ reuelatū fuisset dauid illud peccatū eē relaxatū a deo: nulluz habet fundamētū in scriptura.

Replica.

In ps. Inclina. cū postillator exponit mām hui⁹ ps. de dauid: ꝓput cōit exponūt doctores: burgen. se opponit. d. q̄ nō oēs doctores sic exponunt: nec postil. dixit oēs sz cōit. Opponit secūdo burgen. ꝓ hoc qō dī in ps. Custodi aiam meā: qz sanct⁹ sū. qō sine iactātia dauid de se ꝓpe dicere nō potuit. Ad qō rndet postil. q̄ sanct⁹ trāssumit ꝓ innocente: ⁊ sic dauid se potuit in hac pte bene dicere innocentē. ȝ opponit bur. ꝫ applicationē illi⁹ passus oēs gētes quascūqz feceris volēs q̄ qz de edificatōne tēpli in lra nō fit mētio: iō ad illā nō debeat fieri applicatio. Etiam ut dicit nemo ꝛgrue petit gr̄am ad id qō ponit vel ꝓponit se factuꝝ: ⁊ allegat ad idē aristotelē dicentem: nō fortes sed agoniçantes coronari. Ad illud dicēdū q̄ illud argumētuz si valet habet locū in multis psalmis: in qb⁹ de mā non fit mētio sed ꝓ debitas applicatoes inqrit sepe mā psalmoruz Nūc aūt post ꝑmā inunctionē factā ꝑ samuelē: dauid ꝓposuit cultū dīni dei augere: ⁊ ad id tēplū ꝛstruē ad qō oēs gētes sm distributionē accōmodā vel hybole venture erāt ad deū honorādū. Accipit igit dauid ex hoc mām oronis petēs ut det ei gr̄am id pficiēdi qō ꝓposuit: nō petit coronari nec ꝑmiari sed i ope ptinēte ad meritū adiuuari. Brocardica igit allegatio aristotelis q̄ nō est ad ꝓpositū: nec vez videt assumptū burgē. q̄ videlz nemo ꝛgrue petit gr̄am ad id qō se factuꝝ ꝓponit: qz magis ꝛgrue petit qs ꝑ gr̄az iuuari in faciēdis q̄ i his q̄ iā fcā sūt. nā ꝑmam respicit meritū in q̄ totū est gratiosum: scōm aūt petit ꝑmiū qō aplus declarat iustū scribēs. ij. ad Timo. iiij. vbi ꝑ enumerata ꝑ gr̄az meritā: exigit coronā de iustitia quā inqt reddet iust⁹ iudex. 4°. burgen. opponit q̄ dauid non potuit sibi attribuē illud hui⁹ ps. Saluū fac filium ancille tue. ⁊ ratio sua ad hoc vī

valde pueriliter sonare: qz ut inquit nusq; in scripturis fit mētio de mſe dauid sed bñ de pie: ō non debuit h allegare mſem suam: sed potiꝰ dixisse Saluū fac filiū serui tui non ancille. Quāuis eni illa cōsequētia nullū habeat colorem: errat tñ in antecedēte: imo ꝓdicit sibiipsi: qz scōm ipsi' corruptoriū sup ps. Dñs illuminatio mea. fit mentio de mſe dauid ad lram: Qñ pī meus z mſ mea dereliquerunt me ꝛc. z ps. l. ad lram fit mētio de mſe dauid ꝛc. Et miruz q̄re dauid in oionis sue humilitate nō possit vel debeat matris sue carnalis vel etiaz spūalis synagoge veri' ecclesie memoriam facere dicēdo: Saluū fac filiū ancille tue ꝛc. In hoc loco eni z infra ps. Credidi. burgē. dicit q; fideles pñt se dicere filios ancille dei. i. eccle: sed excludit vtrobiq; dauid sine ratione: q̄si dauid ad eccl'am tanq; mſem nō ptinuerit: vel q̄si fidelis nō fuerit. In quo oñdit se burgē. iudeū fidelē nō esse vel fuisse: sic suū optimū regē dauid de eccla eiciēdo: z inf fideles nō cōputando: sed qō spāliter tangit de occisione sacerdotū nobe: vide corrigi. ij. Re. xv. LXXXVI.

Fundamēta eius in mōtibus. Huic psalmo ꝑmittitur talis titul' in hebreo z in trāslatione hiero. Filioz choze psalm' cantici. Et pz expositio ex su pdictis psalmo. lxxxvij. z. lxxxiij. De mā vero hui' ps. dicūt aliqui hebrei q; loquit de ciuitate hierlm quā edificauit salomon eā claudendo triplici muro: z de tēplo qō ibi edificauit valde notabiliter z sumptuose: ut pz. ij. Re. z. ij. palip. Sed hoc nō videt posse stare: qz cū dicit infra Gloriosa dicta sūt de te ciuitas dei. In hebreo dī: Lela. qō ppetuitatem significat apte post: ut dcm est. s. ps. lxxxiij. ppi qō hiero. addidit h semp qō est omissum in translatione cōi. Ciuitas aūt z tēplū qō edificauit salomon nō durauit in ppetuū sed solū. cccxx. annis fm hebreos: z tūc nabuchodonosoz ciuitatē z tēplum destruxit z succendit. iij. Reg. vlti. ꝓpi qō aliq; alij hebrei doctores dixerūt q; ps. iste loq̄t de ciuitate hierlm z tēplo reedificādis p regē messiam quē adhuc expectāt nobilius z altiꝰ q; fuerint tempore salomonis vnde dixerūt aliqui ipsoz q; in aduentu messie mons syon eleuabit in altū: qz dominꝰ transferet ibi montem synai: z montē thabor: z mōtem carmeli: z super istos eleuabitur mons syon inducentes ad hoc illud Esa. ij. Erit in nouissimis diebus mons domꝰ domini in vertice montium z eleuabit sup colles. z sic fm eos dicit in principio huius psal. Fundamēta eius in montibus sanctis ꝛc. Et tres dicuntur mōtes sancti predicti: qz in vno data fuit lex: Exo. xx. in alio ostensa victoria barach: Judi. iij. in tertio descendit ignis de celo sup sacrificiū helie. ij. Re. xvij. Sed dictum istoz ꝓma facie videt ridiculū z ficticiū: ꝓpter qō ra. sa. reꝓbat ipsum sup Esa. dicens: q; eleuatio domꝰ domini est itelligenda fm magnitudinē signoz z mirabiliū que fient ibi in aduentu messie: q; reedificabit templuz z ciuitatē hierusalem in mōte syon: z ibi adducent iudei qui sūt dispersi per orbē: quia gentes apud quas sūt dispsi audiētes mirabilia dei que tūc fient ibi: filios israel quos inuenient in terris suis mittēt honorifice: offerentes eos donū dño. Et inducit ad hoc auctoritatē Esa. lxvj. Annūciabunt gloriam meam gentib': z adducēt omnes fratres vros de cunctis gentibus donū dño in equis z quadrigis z lectics z in mulis z carrucis ad montem sanctum meuz hierlm dicit dñs: z ad hꝰ applicat lram sequētem: Memoz ero raab z babylonis ꝛc. ꝓnt ꝓput pōt. Sed ꝓsecutionē huius adaptationis dimitto: ad vitandū plixitatem. Et qz fundat super erroneum fūdamentum. s. christū ventuz ad salutem hominum: qō iam transijt in ꝓteritum: scōm q; tenet tota eccla tanq; diuinis miraculis ꝓfirmata: scōm q; dicit Mar. vlti. Illi aūt ꝓfecti ꝓdicauerūt vbiq; dño coopante z sermonē ꝓfirmante sequentib' signis. Ad qō sequit verā esse fidem eccle: vel deum esse testem z confirmatorem falsitatis: qō est manifeste impossibile. Et hanc veritatem declarauī diffuse p scripturas veteris testamēti in quadā questione de quolibz que a multis habet: ꝓpter qō hic solū repeto vnam auctoritatē que habet Aggei. ij. que est: Adhuc vnuz modicū est: z ego mouebo celū z terram mare z aridam: z mouebo oēs gentes z veniet desideratus cunctis gentibus: z iplebo domum istā gloria dicit dominꝰ exercituum. Aggeus autem ꝓpheta tūc loquebat de domo dñi que a zorobabel z alijs patribꝰ deuotis edificabat post reditū captiuitatis babylonice exhortās populū ad illi' edificationis opus: dicens in ꝑsona dñi q; erat glorificanda mirabiliter in aduentu desiderati cunctis gentibus: p quē intelligit christus scōm expositores catholicos z hebreos: qō non esset verum nisi christus venisset stante adhuc illa domo que iam diu destructa est p romanos. s. xlij. post passionem christi anno. Item in auctoritate ꝓdicta ꝑdit ꝓpheta: Magna erit gloria domꝰ isti' nouissime plus q; prime: dicit dñs exercituum. ex quo duo manifeste ostendunt videlicet q; illa domꝰ que tunc edificabat erat nouissima: z sic non erat tertia expectanda futuris temporib' edificanda: ut iudei expectant: ꝓpter qō dicit hiere. vij. Nolite cōfidere in verbis mēdacibus: dicentes: templum domini: tēplum domini: templum domini: qz non reedificabit tertio. Aliud est q; ꝓpheta asserit domū secundā per zorobabel z alios patres edificatā: fore magis glorificandaz q; prima fuerit qō nullo modo pōt intelligi nisi p hoc q; fuit honorifica gloriose de christi ꝑsentia: q; fuit ibi oblatus a mſe sua: Luc. ij. ibi etiā pluries ꝑsonaliter ꝓdicauit: ut cōtexit dicūt quattuor euangeliste: ibi etiā multa miracula fecit: utpote cecos z claudos curando: Matth. xxj. z alia mirabilia opando. In mōte etiā syon in quo erat tēplum misit spiritū sanctū super apostolos: ut dic' hieron. in epistola ad paulinū de oībus sacre scripture libris: qō fuit mirabile maximū. s. q; homines illitterati z simplices stati oēs scripturas sacras intelligerēt: z omnib' linguis loquerent: z qui ꝓus erant timidi nulla aduersa ꝓ christo formidarēt pati sed magis gauderēt: fm q; dicit Actu. v. Ibant apostoli gaudentes a conspectu cōcilij: q̄m digni habiti sūt ꝓ nomine iesu contumelias pati. Et ista z cōsimilia fcā p christū sunt illa signa maiora: que ra. sa. dicit fienda in hierlm z in monte syon i aduentu messie. Sed in hoc errat q; expectat fieda illa que iā sunt facta. Auctoritas vero Esa. quā allegat ꝓ se loquit de ꝓdicatione apostoloz aliozumq; christi discipulozum: per quā adducti sunt de oībus mundi ptib' aliqui ad fidem christi: que adductio nō fit p motuz local: sed p motū anime ad fidem: et fm hoc dicit saluator: Joh. x. de vocatione gentiū ad fidē: Et alias oues habeo q̄ nō sunt ex hoc ouili: z illas oues oportet me adducere: z fiet vnū ouile z vn' pastoz. ꝓpter ꝓdicta z plura alia q̄ causa breuitatis omitto: sancti doctores nostri: Hiero. Aug. Cassiodorus dicunt q; iste psal. ad lram loquit de mysterio christi z eccle: qō quidem mysterium cognouerunt filij choze per spiritū ꝓphetie in hoc psal. designātes ecclesiā nomine syon z hierusalem quia scōm veritatem eccla ꝓput restringit ad statum noui testamēti fuit ibi fūdata z ichoata per christi oblationem: predicationē: mortem z resurrectionē: z spiritus sancti missionē: z hoc est qō dicit: Hebre. xij. Accessistis ad montē syon z ciuitatem dei viuentis hierlm celestez ꝛc. Igit fm hoc psal. iste diuidit in duas partes: scōm duos ecclesiē status. s. militantis z triumphantis: de secundo agit: ibi Sicut letantiū. Circa ꝓmū describit huius ciuitatis. s. ecclesie militātis fastigiū: secundo multiplicatio ciuiuz: ibi Memoz ero. z vtriusq; effectiuum

pncipiū:ibi Nunqd syon. Circa primum dicitur:
a Fundamenta eius.i.eccle. b In montib' sanctis.
i.in mōte syon:vbi christ' p̄dicauit:ꝛ in alio monte vbi
legē euangelicā,promulgauit:Matth.v.vj.ꝛ vij.ꝛ i mon
te thabor:vbi coā tribus discipulis:petro iacobo ꝛ io
hanne futurā glo
riam sue resurre
ctionis in transfi
guratione p̄osten
dit:Matth.xvij.
vel alit: b In
mōtib' sanctis.i.i
christo ꝛ apostol'
ꝛ hoc mō loquit
Johā.Apoc.xxj.
Et mur' ciuitatis
hñs fundamenta
duodeci. ꝛ i ipis
xij.noia apostolo
ꝝ ꝛ agni.

Filiorum chore cantici psalmus.LXXXVI.

Fundamenta eius in montib' sanctis: diligit dñs portas syon sup̄ omia tabernacula iacob Gloriosa dicta sunt de te: ciuitas dei. Memor ero raab ꝛ babylonis:scientiū me.Ecce alienigene ꝛ tyr' ꝛ ppl's ethiopū:hi fuerunt illic. Nunqd syon dicz hō et homo nat' est i ea: et ipe fundauit eam altissimus. Dominus narrabit in scriptuꝝis ppl'oꝝ:et p̄ncipum hoꝝ q fuerūt i ea.Sic lētātiū oium habitatio ē in te.

c Diligit dñs portas syon.i.approbat. Et dicūtur h
porte syon illa p q̄ fit ingressus ad eccl'am militātem.s.
exorcismus ꝛ cathecism' ꝛ baptism'. d Sup omnia
tabernacula iacob.i.sup cultū ve.legis:q̄ fuit in plurib'
tabernaculis: primo in tabernaculo a moyse fcō:Exo.
xxvj.2° in tabernaculo fcō a dauid.ij.Reg.vj. ꝛ tertio i
templo salomonis.iij.Reg.vj. e Gloriosa dicta sūt
de te.in veteri ꝛ nouo testamēto:ut pz in hoc psalmoꝝ
libro:ꝛ in alijs libris pphetic̄is patebit dño p̄cedēte.In
nouo vero testamēto pz vbiq;. f Ciuitas dei. Ciui
tas enī est ciuiū vnitas:in eccl'a vero de oib' nationibus
vniūtur hoīes p fidē ꝛ charitatē christi: p qō efficiūtur
ciues celestes:sm q dicit Ephe.ij.Jam non estis hospi
tes ꝛ aduene:sed estis ciues sanctoꝝ ꝛ domestici dei ꝛc̄.
g Memor ero. Hic p̄ñ describit ciuiū multiplicatio
Circa qō sciēdū q lex mosaica nō fuit publicata oibus
nationib': sed tm̄ iudeis sm q dicitur infra p̄s. cxlvij.
Nō fecit taliter omni nationi:ꝛ iudicia sua ñ mānifestauit
eis.qz alie gentes ad eā nō tenebātur:sed ad legē euāge
licam oēs obligabant:.ppē qō christ' p̄cepit eā p aposto
los alioſq; christi discipulos vbiq; publicari:Mar.vl.
Euntes in mūdū vniuersū p̄dicate euāgeliū omni crea
ture:Qui crediderit ꝛ baptiz̄at' fuerit salu' erit: q̄ vero
nō crediderit cōdēnabit.ꝛ p talē multiplicationē multi
plicat' est numer' fideliū p orbem:ꝛ hoc ē qō dicitur:
g Memor ero raab ꝛ babylonis ꝛc̄. Hic noiant aliq
ppli circa terrā iudee habitātes q̄ p p̄dicationez aposto
loꝝ cōuersi fuerūt ad fidem in magna pte: ꝛ p istos itel
liguntur alij ppli p orbē dispsi:ex q̄bus aliq a tpe apo
stoloꝝ fuerūt ad fidē p̄uersi:sicut dcm̄ fuit .s. p̄s. xvij.
Sciēdū tm̄ q sc̄m hebreos ꝛ etiaz beatū hiero.i trāsla
tione iuxta hebreū hoc nomē raab:qō hic ponit non ē
nomē ppriū illius mulieris que recepit nūcios iosue: ꝛ
absc̄odit. Josue.ij.sed est nomē appellatiuū ꝛ significat
supbiā vel supbam:p qō designat gens egypti:q̄ tēpore
moysi p supbiā fuit valde rebellis deo:ut habet i Exo.
sed post mortem christi humiliter suscepit fidem christi
catholicā p p̄dicationē beati marci :sicut ethiopes p p̄
dicationē beati matthei. Itē vbi trāslato nr̄a habet:Ec
ce alienigene.in hebreo ꝛ i translatione hiero.hī: Ecce
palestina.in illa terra aliq̄n multū viguit fides christia
na. h Hi fuerūt illic.i.aliq̄ de istis ppl'is p̄dictis re
cepti sunt in ecclesia q̄ dicit ciuitas dei:ut dcm̄ ē. In he
breo ꝛ in trāslatione hiero.hī sic:Iste nat' est ibi.ꝛ est
eadē snia:qz li iste refert ad quēlibet ppl'm p̄dcm̄: ut sit
sensus:iste.i.q̄libet de ppl'is p̄dictis ad eccl'am receptus
natus est ibi.i.renat' p baptismū:sm q dicit: Salua. Jo.
iij.Nisi q̄s renat' fuerit ex aqua ꝛ spiritusancto:nō pōt in
troire in regnū dei. i Nunqd syon. Hic p̄ñ ponit duo
rum p̄dictoꝝ p̄ncipiū effectiuū:qō est christ' verus hō ꝛ ve
rus de':cū dicit: Nunquid syon dicet homo q.d.sic.In he
breo ꝛ in trāslatione
hiero.habet:ad syon
dicet ꝛc̄. Et sic pz q i
translatione ista li sy
on est datiui casus:ut
sit sensus:hō dicet ipi
syon. Iste hō pōt itel
ligi iohes baptista,p
nuncias christi aduē
tum: sm q dī Jo.j.
Fuit hō missus a deo
cui nomē erat iohes:
h venit in testimoniū
ut testimoniū phibe
ret de lumie ꝛc̄. Aliꝫ
exponit ut iste homo sit ipe christ': q̄ aduentū suū dixit in
mōte syon vbi frequēter p̄dicauit ipm ē cōpletū. Et etiaz
eccl'e p syon significate aduētū suū p̄mum esse completum
dixit.s.apostolis alijsq; discipulis:in q̄b' eccl'a sc̄om statuz
noui testamēti incepit:iō subdit: k Et hō nat' est in ea.
i.in eccl'a p syon significata:ut p̄dcm̄ ē:qz christ' nat' est de
virgine:q̄ est nobilissimū mēbꝝ eccl'e. Et dicit in ea:qz chri
stus ab instāti cōceptionis fuit in vtero mr̄is hō p̄fect' vir
tutib' ꝛ sciētijs:licet nō sc̄om quātitatē corpis. l Et ipse
fundauit eā altissim'.i.ipse hō christ' q̄ est altissim' sm na
turā diuinā fundauit virginē eam p̄firmādo sua gr̄a:ita q̄
nec mortaliter nec venialit̄ peccauit.vel Eam.i.eccl'am quā
fundauit mō supradicto. m Dñs narrabit.i.narrari fa
ciet. n In scripturis ppl'oꝝ.i. in euāgelijs ad oēs ppl'os
deriuatis:mō supradicto.Et dicit narrabit:qz ipse christus
nihil scripsit:sed scribē euāgelia euāgelist' ispirauit. o Et
p̄ncipū hoꝝ q̄ fuerūt i ea.i.i scripturis apostoloꝝ: q̄ sūt p̄n
cipes eccl'e p' christū:ꝛ ipsi scripserūt christi ꝛ eccl'esie myste
rium:ut pz in epistolis pauli apostoli ꝛ alioꝝ.In hebreo ꝛ
in trāslatione hiero.hī: Dñs narrabit i scripturis ppl'oꝝ
iste,nat' est in ea semp.ꝛ ut dicit ra.sa.ꝛ bñ in hoc li semp
refert ad p̄mā ptē hui' vsus sic:Dñs narrabit .i. narrari fa
ciet mō p̄dicto.Semp in scripturis ppl'oꝝ.qz iste scripture
vsq; ad finē mūdi narrabūt inter ppl'os credentes:in q̄bus
cōtinet qō sb̄dit:Jste nat' est in ea.i.ipe christ' natus est de
virgine:ꝛ eccl'a mō p̄dicto. p Sicut letātiū. Hic p̄ñ de
scribit secūd' stat' eccl'e.s.triūphantis:in quo est laus iugis
ꝛ ppetua:sicut.s. dcm̄ est p̄s.lxxxiij.Beati q̄ habitant in do
mo tua dñe in secula seculoꝝ laudabunt te ꝛc̄.ꝛ hoc est qō
dicit h:Sicut letātiū oium habitatio est in te:nō enī pōt di
ci ita generalit̄ quātū ad statū vite p̄ntis: nec quātū ad leti
ciam spūalem:qz semp sūt aliq̄ mali mixti cū bonis: q̄bus
nō cōpetit leticia spūalis:nec quantū ad leticiā corporalem
qz in eccl'a semp sunt aliqui afflicti mestitia temporali.

In p̄s.lxxxvj. Fundamēta eius. vbi dicit in postilla:
In hebreo addit cela. Additio.

Ostensuz fuit in additione.s. p̄s.lxxxiij. additione
ij.q̄ cela in hebreo nō significat ppetuitatē; nec ē
necessaria ista allegatio: qz ex alijs q̄ ꝓtinent i p̄s.
hoc satis manifestatur eius materia ꝛc̄. In eodē p̄s.
vbi dicit in postilla: Auctoritas vero esa.quā alle.p se loq
tur de predicatione apostoloꝝ. Additio.

Auctoritas esa. Et adducēt oēs fratres ꝛc̄. Esa.lxvj.
nō p̄pe exponit de his q̄ adducūt ad fidē christi p
p̄dicatōez apostoloꝝ seu discipuloꝝ. nā de talib'
impropꝛie diceret q̄ adducūt i eqs ꝛ q̄drigis ꝛ huiusmodi:

qz ad talem adductionē. ſ. ad fidem chriſti non ptinet adductio p talia z multomin⁹ ad huiuſmōi reductionem ptinet illud qō ibidem imediate ſequit vbi ſic. Quomō ſi inferāt filij iſrl mun⁹ in vaſe mūdo in domū dñi. nō eni portāt hi q ad fidē chriſti nouit veniūt in vaſe mūdo ſicut mun⁹ ꝛc. ſed in hac auctoritate eſayas pnūciat q̄ddam valde nouuz in eccla dei qō in ſynagoga antiqua reputabat ſacrilegiū. ſ. q̄ oſſa ſanctoꝝ martyꝝ ſeu cōfeſſoꝝ z huiuſmōi portant cū magna veneratione ad eccl̄am tanq̄ ſacre reliquie in capſis ſeu reliq̄rijs p̄ciosis z mūdis: z ſic ꝑphe adducūt fratres. i. ſancti in eoꝝ reliquijs in quadrigis z huiuſmōi: z tā quā mun⁹ cōſecratū deo offerūt in vaſib⁹ mūdis. Apud antiquos aūt. ſ. veteris teſtamēti nulla oſſa nec aliquid de coꝛpore mortuoꝝ quātūcūq̄z ſanctoꝝ intrabant templū: imo tangentes talia erāt ꝓhibiti ab ingreſſu tēpli donec purgarent: ut pz Leui. xxj. z hec vī eē vna de auctoritatib⁹ validiſ ꝓ iudeoꝝ pfidiā: z ibide dño cōcedēte plen⁹ videbit.

In eodem p̄ſ. vbi dī in postilla: Circa primū dicit: Fūdamenta eius. i. eccle. Additio.

NOn hī in lra cui referat illud relatiuū. ſ. ei⁹ nec in hoc p̄ſ. p̄ceſſit aliqua mētio de eccla: qz pmū vbū hui⁹ p̄ſ. eſt qō dī: Fundamēta ei⁹ nō exprimēdo cuius. Ad qō bñ reſpondet in glo. vbi ſic: non refert ei⁹ ad aliquod pmiſſū: ſed ad cordis ꝓphe meditationem q̄ nūq̄ de illa. ſ. eccla corde tacuerat: z ſi ore aliq̄n omiſiſſet: hec ī glo.

In eodē p̄ſ. vbi dī in postilla: Diligit dñs portas ſyon. Er portas ſyon forte meli⁹ itelligerēt. Additio. gra z virtutes q̄b⁹ pſeuerant habitis infallibiliter fit ingreſſus ad eccl̄am nō ſolū militātē ſed etiam triūphātē. per baptiſmū aūt fit huiuſmōi ingreſſus inquātū p eū gra ꝓfert: qz ꝛz phi. Unūquodq̄z ꝓpī aliud z illud magis. Inde eſt q̄ ingreſſus ad eccl̄am magis eſt attribuendus gre q̄ baptiſmo p̄ſertim cū de⁹ nō alligauit potentiā ſuā ſacramētis: z ſic ſine baptiſmo pōt fieri huiuſmōi ingreſſus nūq̄ tñ ſine gra z virtutib⁹ theologicis: has igit portas p̄o prie ſup oia diligit de⁹ tabernacula iacob: in q̄b⁹ gra nō cōferebat. gra eni z veritas p ieſū chriſtū fca ē: Jo. j. In eodem p̄ſ. vbi dicit in postil Nunquid ſyon. Additio.

ADmaiorē declarationē hui⁹ vſus z ſequētiū ſciēdū ē q̄ dicere q̄ ds fūdauit aliquā ciuitatē anteq̄ fundator in ea naſceret ꝛplicat q̄ talis fūdator fuit añ talez fūdationē: z tñ fuit nat⁹ in eadē iam fūdata: qō nō pōt itelligi niſi de chriſto ſcōm duas naturas in pſona ſua vnitas que fuit ab eīno ꝑm fundationē eccle: z tñ tpaliter in ea nat⁹: z qz hoc myſteriū excedit oēm cognitionē nāleꝝ hūanā: iccirco nullo mō eēt credibile niſi deo reuelante: vñ circa hoc p̄ſ. dicit: Nūq̄d ſyon dicet hō: z hō natus ē in ea ꝛc. q. d. cui homini puro credēdū eēt tātū myſteriū. ſ. q̄ aliq̄s nat⁹ in ciuitate fundaſſet eā añ ſuā natiuitatē. cui rñdet Dñs narrabit in ſcripturis populoꝝ. q. d. licet nō eēt credēdū alicui puro homini annūciāti tātū myſteriū: ſed tñ hoc credēdū ē deo reuelāti: z hoc eſt qō ſb̄dit: Dñs narrabit in ſcripturis ppl̄oꝝ. hoc eſt dicere: de hoc nō crederetur alicui puro homini niſi qz dñs narrabit in ſcripturis: z exponat hic vſus put in apostilla. Si aūt vbi dī in trāſlatiōe noſtra Nunq̄d ſyon: legat: Ad ſyon dicet. tūc intelligēdū ē admiratiue: ut ſi dicat: Quō ad ſyon dicēt tā ardua q̄ hō nat⁹ i ea eſt fundator ei⁹. ad qō rñdet: Dñs narrabit ꝛc. z ē eadē ſnia cū ꝑma. In eodem p̄ſ. vbi dicit in postil. Sicut letātiū

ATtendendū eſt quare dicit p̄ſ. Additio.

Sicut letātiū. z nō dicit ſimplicit: letātes erimus ſed ſicut letātiū. Cui⁹ rō eſt: qz ꝑm gloſaz talis erit leticia future beatitudinis qualē hic nō nouim⁹ exprimere vñ cū nō poſſz exprimi dixit ut potuit: qz eſa. lxiij. ca. Qō ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit ꝛc. Et notādū q̄ ꝑm gloſā iſte pſalm⁹ breuis eſt numero vboꝝ: magn⁹ aūt pondē ſnia rum: qō ſic patet: nā in hoc p̄ſ. innuūtur ſeptē excellētie notabiles eccle ſpūalis: quaꝝ tres ſumūt ex pte ſui edificij. Prima. ſ. ex fundamētis q̄ ſunt ꝑma ps edificij: z de hoc dicit: Fūdamēta ei⁹ in mōtib⁹ ſanctis. ſecūda eſt ex portis ipſi⁹ q̄ ſūt vltia ps edificij: z hoc cū dicit: Diligit dñs portas ſyon. tertia vero excellētia ſumit ex pte illa rū partiū q̄ cōtinētur iter p̄dicta duo extrema: utputa ꝓſtructio parietū z tecti z huiuſmōi: de q̄b⁹ dicit: Glorioſa dicta ſūt de te. q. d. inenarrabilia ſūt que dicta ſunt de te. ſ. de fabrica z conſtructione tua ſpirituali p ꝑphetas in ſcripturis: z iō breuiter ſb̄ genere ea ꝓcludit dicēs Gloriosa dicta. q̄rta excellētia ſumit ex multiplicatione ciuiū: qz non ex vna natione tm̄ ſed ex oībus: z de hoc dicit: Memor ero raab z babylonis ꝛc. vſq̄z ibi: hi fuerunt illic. q̄nta ſumit ex pte edificatoris q̄ fuit ver⁹ deus z ver⁹ homo: put traditur in ſcripturis: z de hoc dicit Nunq̄d ſyon dicet homo. z dñs narrabit ꝛc. ſexta ſumitur ex pte leticie habitātiū in ea q̄ talis eſt q̄lis nō poſſz exprimi: z de hoc dicit: Sicut letātiū oīum. put. ſ. exponit. ſeptima eſt ex capacitate ill⁹ ciuitatis: q̄ tanta eſt ut oēs electos quoꝝ numer⁹ ſoli deo eſt cognit⁹ in ſe letanter recipiat: z de hoc dicit: Omniū nr̄oꝝ habitatio eſt i te q̄liter aūt iſte lra applicētur ex dictis in postilla cū additionibus faciliter pōt haberi ꝛc.

Pſal. LXXXVII

DOne deus ꝛc. Huic p̄ſ. p̄mittit talis titul⁹ i hebreo: Cāticū pſalmi filijs chore ad victoriā ſup mahalat ad rñdēdū eruditioni hemā egraite. Ad cui⁹ intellectū ſciēdū q̄ de iſto hemā z de ethan egraite a quo intitulat p̄ſ. ſequēs duo ſūt modi dicendi apud hebreos. vn⁹ eſt q̄ fuerūt leuite cantores: ſicut vidēt p̄tendere lra. j. palip. xxv. qui habuerūt ſpiritū ꝑphetie: z ſic pſalmos fecerūt: z ſcōm hoc dicūt egraite a loco egrai: vnō fuerūt oziūdi: z hūc modū dicendi ſecutus ſum. iij. Reg. iiij. z. j. palip. ij. vbi de ipſis fit mentio Alt⁹ modus dicendi eſt q̄ fuerūt de tribu iude deſcēdentes ab eo p̄ çaram filiū ei⁹: qz genuit phares z çaram de thamar: z hoc videt lra p̄tēdere. j. palip. ij. Et ꝛz hunc modū dicēdi dicūtur egraite. i. de tribu çare: ſed q̄quid ſit de tribu eoꝝ nō multū refert ad ꝓpoſitū: qz tenet ab oībus hebreis z hiero. q̄ habuerūt ſpiritū ꝓphie p quē fecerūt pſalmos ab eis intitulatos: z ꝛz hoc ī titulo iſto pz actor p̄ſ. hui⁹. ſ. hemam egraita. Itē ſciendū q̄ hec dictio hebraica mahalat eſt equoca: qz ſignificat q̄ddam inſtrumentū muſicū z choꝝ z infirmitatē. Et in hac triplici ſignificatōe hic accipit: qz cant⁹ hui⁹ p̄ſ. magis ꝑphe cantabat in inſtrumēto muſico noīe mahalat q̄ in alijs Itē qz cantabat a choro leuitaꝝ nō ſolum inſtrumētis muſicis: ſed etiā vocib⁹ humanis. Itē qz ſcōm hebreos p̄ſ. iſte loq̄t de afflictionib⁹ populi iſrl ipm debilitātib⁹ z infirmātibus. Scōm latinos vero loq̄tur de paſſione chriſti: q̄ ſcōm infirmitatē humane nature aſſumptam cōueniebat ſibi. Qz aūt in titulo ponit ad victoriā deſignat conatū leuitaꝝ in modo cantandi hūc p̄ſ. Qz aūt ponit ibi filijs chore ad reſpondendū: deſignat q̄ illi de choro heman incipiebāt cantum hui⁹ pſalmi: z filij chore reſpōdebāt: ſicut dī. ij. Mach. j. Jonatha inchoante ceteris aūt rñdentib⁹ ꝛc. z ſic in titulo illo tāgitur actor pſalmi: z mod⁹ cantandi quātū ad cantores z inſtrumēta z conat⁹ in cantu z mā pſalmi in generali. Ad eundē intellectum de facili reducit titulus q̄ cōiter ponit in biblijs: ſed aduertendum q̄ habet melach ꝓ mahalat qō ꝓceſſit ex ignorantia idiomatis hebrei: z ſic fuit male ſcriptum p litteras latinas. ſimiliter ꝓ ad victoriā habet in finē: z eſt eadē ſnia: qz finis hic accipit ꝓ vltimo de potētia qō faciebāt leuite in cantando hunc pſalmum

sicut plenꝰ fuit expositū. ꝑ. titulo psalmi. iiij. Similiter ad dnm intellectū reducit titulꝰ positꝰ in trāslatōe hiero. nisi q; p hac dictōe mahalat ponit chozuz: ⁊ sic accipit vnā eꝰ significationē tātū: ⁊ alias duas omittit: sicut p̄ dnm est. Ra. sa. dicit q; mā huiꝰ ps. sūt afflictiones quas ppls iudaicus sustinuit: ⁊ maxie i babylonica captiuitate: quas puidit heman egraita: ⁊ sic fecit hūc psalmū deū deprecando p ppli liberatione. In cuius psona loq̄t i hoc ps. q̄ scōm hoc diuidit in duas partes. In p̄ma enim diuinū auxilium iplozat: in secūda ad hoc ratio multiplex allegat: ibi Quia repleta est malis. Circa p̄mū dicit: a Dne. rōne generalis gubernationis.

Cāticū psalmi filijs chore advictoriā sup mahalat ad respōdēdū eruditōi heman egraite. LXXXVII.

DOmine deus salutis mee: in die clamaui ⁊ nocte cozā te. Intret i cō spectu tuo oro mea: iclinā aurē tuā ad p̄cem meam. Quia repleta est malis aīa mea: et vita mea iferno appropinquauit. Estimat' sum cū descēdētib' i lacuz: factꝰ suz sicut hō sine adiutorio inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormientes in sepulchris q̊uoꝝ non es memor ampli': et ipsi de manu tua repulsi sūt. Posuerūt me in lacu inferiori: in tenebrosis et in vmbra mortis Sup me firmat' est furor tuus: et oēs fluct' tuos induxisti sup me. Longe fecisti notos meos a me: posuerūt me abominationez sibi. Tradit' sum et ñ egrediebar: oculi mei laguerūt pre inopia. Clamaui ad te dne: tota die expandi ad te manꝰ meas. Nunqd mortuis facies mirabilia: aut medici suscitabūt ⁊ cōfitebunt tibi: Nunquid narrabit aliquis i sepulchro misericordiā tuā: et veritatem tuam in pditione: Nunqd cognoscentur in tenebris mirabilia tua: et iusticia tua in terra obliuionis:

b Dñe. ratione creatōis. c Salutis mee. ratione meeliberatōis de egypto: q̄ ex gratitudine hic recolit ut liberatio de captiuitate babylonica citꝰ ipetret. d In die clamaui ⁊ nocte. ⁊ sic oñdit oronis pseuerantia: ⁊ intentio pura cū sbdit: e Cozā te intret in conspectu tuo oro mea. Ex quo oñdit feruēs ⁊ deuota q̄si se ingerens: ⁊ ista tria faciūt oronem exaudibilē: ió sbdit: f Inclina aurez tuā ad p̄cem meā. exaudiēdo eā p effectuz. g Quia repleta. Hic p̄ñ ad ppositū allegat ratio multiplex: ⁊ p mo ex horrore illati supplicij. fuerūt eni iudei i captiuitate babylonica horribili afflicti ex quo decens erat: diuinā misericordiā sup hoc cōmoueri: ⁊ hoc allegat: cuz dī: g Quia ꝓpleta ē malis. s. pene corpalis. h Aia mea. q. d. nō possū plus sustinere: ió sbdit: i Et vita mea inferno appropinquauit. In hebreo aūt habetur ad scol appropinquauit. Scol aūt significat fossam ⁊ infernū: ⁊ vtroq; mō h accipit: q̄z p mortē corporalem quā psalmista allegat, ppinquā corp' descendit ad fossā ⁊ aia p illo tpe ad infernū: quia aie quātūcūq; iuste descendebāt ad lymbū patꝝ. k Estimat' sū cū descendentib' in lacum. q. d. ita sum absorptus corporalibus penis: sicut descēdentes in lacū, pfundū absorbent aquis l Factꝰ sum sicut hō sine adiutorio. q̄z tu sbtraxisti a nobis tuū adiutoriū cōtra babylonios ⁊ hūanuz adiutorium nō habem'. m Inter mortuos liber. q. d. ab istis afflictionib' nō apparet liberatio nisi p mortē: exq̄ sum' destituti adiutorio diuino ⁊ hūano. n Sicut vulnerati dormientes in sepulchris. i. sicut mortui.

o Quoꝝ nō es memor ampli'. q̄z cito dant obliuioni. p Et ipsi de manu tua. i. de manu tue ptectionis quātū ad statū vite presentis. q Repulsi sūt. q̄z nō admittūt ampli' ad actꝰ vite p̄ntis: scōm q; dī Job. xvj Semitā p quā non reuertar ego ambulo. r Posuerūt me in lacu inferiori. Lacus frequēter accipit in scriptura, p carcere: q̄ aliqñ fit sup terrā: aliqñ sub terra: ⁊ tunc dicit lacus inferior. in captiuitate aūt babylonica multi de iudeis fuerūt positi in carcerib': q̄z etiā sedechias rex eorū fuit incarceratꝰ. Ex quo rōnabiliꝫ colligit q; aliq̄ fuerūt positi in carcerib' sbterrancis: ⁊ quātū ad hoc dī hic: Posuerūt me in lacu inferiori in tenebrosis. quia ibi est defectꝰ lucis s Et i vmbra mortis. q̄z nō possunt homines diu ibi viuere p nām. t Super me. Hic p̄ñ secundo allegatur rō ex rigore diuini iudicij: ex quē ppls iudaicꝰ tūc fuit punitꝰ: ⁊ ió decēs erat ut rigor iusticie tpare tur p dulcorē misericordie: ⁊ hoc allegat ps. d. t Sup me firmatꝰ est furor tuꝰ i. rigor iusticie tue. v Oēs fluct' tuos. i. impet' tribulationū p Induxisti super me. ⁊ loq̄t de deo ad modū maris, pcellosi y Longe fecisti notos meos a me. Vocat h notos idumeos q̄z iudei ⁊ idumei ex duob' fratrib' descenderūt. s. iacob ⁊ esau: ꝓpter hoc dicit Deut. xxiij. Nō abominaberis idumeū q̄a frater tuus est. vñ dicūt hebrei q; qñ ducebant captiuati in babylonē spabāt habere consolationē aliquā ab idumeis p quoꝝ terrā debebāt trāsire: sed ipsi magis ibi iuenerunt derisionē ⁊ desolationē: ió sbdit: z Posuerunt me abominatōez sibi ⁊ .Tradit' sū. i māu babyloniorꝝ. a Et non egrediebar. de afflictione ⁊ seruitute eoꝝ. b Oculi mei languerūt p̄ inopia. Afflictio eni mētis ⁊ corporis magis apparet in oculis q̄ in alijs ptibus. c Clamaui ad te dñe tē. i. ore ⁊ corde petiui assidue ut rigor tue iusticie ergas nos ꝓuertat in dulcorem misericordie. d Nūqd mortuis. Hic tertio allegat rō ex decore diuini obsequij: ad quod ira iudee erat electa a deo: ⁊ ppls iudaicꝰ: ꝓpter qō specialē legē accepit a deo: Exo. xx. Et ió decens erat q; iste cultꝰ restitueret: p hoc q; ppls iudaicꝰ de babylone in iudeā reduceret: qō h allegat psalmista oñdendo q; alij modi nō sūt ita cōueniētes. d. d Nūqd mortuis facies mirabilia. i. suscitando iudeos mortuos ⁊ sepultos in terra iuda ad fruiēdū tibi. q. d. nō. licet eni aliq̄ fuerūt ibi suscitati: tñ fuerūt valde pauci: qō aūt modicū ē q̄si nihil reputat. ij. phycorum.

e Aut medici suscitabūt ⁊ ꝓfitebūt tibi. cōfessione laudis illi. s. q̄ p medicos fuerūt suscitati. q. d. nō: q̄z nō se extendit ad hoc ars ipoꝝ. f Nūqd narrabit aliqs in sepulchro misericordiā tuā. q. d. nō: q̄z in sepulchro nō ē nisi corpꝰ inanimatū ⁊ putrefactū. g Et vitatem tuā in pditione. i. in inferno dānatoꝝ: q̄ ppe vocat pditio. q. d. nō: q̄z existentes ibi magis blasphemat deū. h Nūqd cognoscēt in tenebris. i. in gētib' obtenebratis ignorātia ⁊ errore. i Mirabilia tua. q. d. nō: impediēte hoc malicia ipoꝝ: Sa. ij. Excecauit eni illos malicia eoꝝ. k Et iusticia tua in terra obliuionis. i. in terra ab hominib' nō habitata: ꝓpt qō dicit obliuioni data. q. d. nō: q̄z ad obsequiū diuinum sola

creatura ītellectualis est apta. Iste aūt vie restituendi diui num cultū ad hoc sūt excluse: ut p hoc ostēdat exaudienda via p̄dicta. s. p reductionē ppli in iudeā: ⁊ talis mod⁹ loquē di frequēt est in pphis: ⁊ maxie in libro psalmor⁹: q̄ metri ce script⁹ est. s. q̄ ad plenū ītellectum vbi aliq̄d est supplēdū

l Et ego. Hic q̄rto allegat rō ex pte hūa ni desiderij. iudei eni deuoti q̄ erāt in baby lone feruēti desiderio q̄rebāt redire in iude am magis ppt cultuz diuinū q̄ ppt nāle so latium: ⁊ hoc allegat cū dr: l Et ego ad te dñe clamaui. ore si mul ⁊ corde. m Et mane oro mea p̄ueni

Et ego ad te dñe clamaui: et mane oro mea p̄ueniet te. Ut q̄id dñe repellis oronem meā: auertis faciē tuā a me: Paup sum ego ⁊ in laborib⁹ a iuuētute mea: exaltat⁹ aūt humiliat⁹ sum ⁊ cōturbat⁹. In mē trānsie runt ire tue: ⁊ terrores tui p̄turbauerūt me. Circūdederunt me sicut aqua tota die: circūdederūt me simul Elōgāsti a me amicū ⁊ p̄xi mū: et notos meos a miseria

et te. i. anteq̄ aliq̄d opari incipiā dirigā oronem meā ad te n Ut q̄d dñe repellis oronē meā. eā nō exaudiēdo.

o Auertis faciē tuā a me. loq̄t de deo more hūano: quia hō auertit faciē ab illo quē nō vult exaudire. Cōsequēt alle gat necessitatē exaudit̄is. o. p Paup sum ego: ⁊ in la. a iuuen. mea. Iuuētus aūt ppli isrl ītelligit p tpe quo fuit i egypto: sm illud Hiere. ij. Recordat⁹ sum tui miserās ado lescentiā tuā ⁊ charitatē desponsationis tue: q̄n secuta es me in deserto. s. i exitu de egypto: ⁊ tūc ppls isrl fuit valde pau per ⁊ afflict⁹. q Exaltat⁹ aūt. in adeptione terre p̄missio nis regib⁹ chanaā debellatis tpe iosue: ⁊ adhuc plus tpe da uid ⁊ salomonis: q⁹ tūc ppls isrl fuit maxie exaltatus.

r Humiliat⁹ sum ⁊ p̄turbat⁹. p nabuchodonosor regem babylonis: ciuitatē ⁊ templū destruētē: ⁊ pplm captiuātem s Ir me. i. sup me. t Trāsierūt ire tue rē. i. effect⁹ pu nitionis tue venerūt sup me. v Circūdederunt me sicut aqua tota die. i. sicut aqua tāgit intrātē ipam circūquaq̄ ita punitōes tue tetigerūt me in aia ⁊ corpe. x Circūde derūt me simul. ⁊ hoc facit ad aggrauatōem: q⁹ q̄n aliē ma la pene eueniūt successiue facili⁹ portant. y Elongasti a me amicū ⁊ p̄xim̄. i. illos q̄ fuerūt añ amici mei ⁊ p̄ximi: ita q̄ nō possū habē ab eis p̄siliū ⁊ auxiliū. z Et notos meos a miseria. supple mea: ita q̄ p eos non pōt releuari. In translatione vero hiero. hr: Et notos meos abstuliſti. ita q̄ nō p̄nt auxilium ferre mihi. Scōm doctores nr̄os ca tholicos Aug. ⁊ Hiero. rē. q̄b⁹ in hac pte magis est adherē dū: mā huius p̄s. ē passio dñi nr̄i iesu christi: quā p̄s. p̄uidit p spm̄ pphie: ⁊ etiā scripsit in hoc p̄s. loquēs in p̄sona chri sti. Sed hāc expositionē nō p̄sequor: q⁹ clare ⁊ lucide tradi ta est in glo. sup psalteriū q̄ habet vbiq̄: ⁊ sic ad eā pōt q̄li bet recurrere: ⁊ scōm hoc expositio quā posui est tm̄ figura lis: q⁹ oia in figura p̄tingebant illis. j. Corinthior⁹. x. ca.

Jn. p̄s. lxxxvij. Dñe de⁹. vbi dicit in postilla. Canticum p̄s. filij chore. Additio.

Qjtulus hui⁹ p̄s. videt singularis inr ceteros. est eni duplicat⁹: q⁹ cū dr: Canticū psalmi filij chore. vr idē titul⁹ oino cū titulo. xlvij. q̄ incipit: Magnus dñs q̄ habet p titulo. Canticū p̄s. filior⁹ chore. ⁊ sic in q̄bus dam alijs. cū aūt addit ad victoriā sup mahalach rē. vide tur alt⁹ titul⁹ cū ibi noiet alt⁹ tāq̄ actor p̄s. Jtē in q̄cūq̄ titu lo ponit hec dictio ad victoriā seu victori semp ab ipsa ea dem dictōe incipit titul⁹: ut p̄z discurrēti p oēs titulos psal mor⁹ vbi hec dictio ponit: sed cū in hoc titulo post̄q̄ dixe rat: Canticū psalmi filior⁹ chore. postea sūdit Ad victoriā rē. Ex hoc p̄z q⁹ sit secūdus titul⁹: q̄ q̄dē titul⁹ sic duplicat⁹ manifeste facit p opinione beati aug. attribuētis auctoritā tem oīum p̄s. ipsi dauid: ⁊ diuersitatē titulor⁹: in q̄bus alij dicūt q̄sdā actores attribuit officio cantoratus. s. eo q⁹ dauid actor distribuebat quosdā psalmos q̄busdā cantorib⁹ q̄ satis habet ex hoc titulo vbi duo q̄sdā actores noiant s. filij chore ⁊ heman: q̄ nō p̄tingit i pphetic̄is locutio nib⁹. Jz eni pphe p̄currāt frequēter in eadē snia: nō tam in eadem forma vborum. nec vnq̄ legitur q⁹ vna ⁊ eadem pphetia numero duob⁹ pphetis sil⁹ ⁊ semel attribuat Cū igitur iste psal mus attribuatur p̄mo filijs chore: secūdario vo he man: mānifestum ē q⁹ isti nō ponunt h tanq̄ actores: sz potiꝰ tanq̄ canto res. filij eni chore erant leuite: simi liter ⁊ isti egraite: ut hī in locis allegatis p postillatores ad planū ⁊ verū sensum: vnde ⁊ vtrisq̄ tanq̄ cantorib⁹ dauid: distribuit istū p̄s. q̄ rōne eis intitulat. p̄nt etiam multi cōformit vnū ⁊ eundū psalmū vel hymnū canta re sb omnimoda p̄formitate sonor⁹ ⁊ modulaminum: nō tm̄ eandē pphetiā sb eisdē vbis ⁊ syllabis p̄ferre. q̄li bet eni pph̄a habet suū p̄priū modū loquēdi seu scribē di in pphetijs: vñ ⁊ hiero. dicit in plogo sup Esa. q⁹ ipse fuit vbane eloquētie: non aūt hieremias: ⁊ sic de alijs: vñ apud veros hebraicistas mod⁹ loquēdi tot⁹ psalterij est cōformis q̄si ab vno pph̄a seu actore p̄posit⁹: sicut ⁊ pentatheucus ⁊ alij libri q̄ tātū vnū hnt actorē. postilla tor vo volēs fugere rōnez: q̄ p beato augustino manife ste facit asserit q⁹ actor huius p̄s. fuit heman egraites vo lens excludere filios chore: q̄ nō valet: cū p̄s. iste p̄mo intitulet filijs chore: ⁊ secūdario heman: ut dcm̄ ē. Scie dum etiā q⁹ multi hebreor⁹ expositores sūt isti⁹ opinio nis. s. beati aug. allegātes ad hoc illud q̄ legit. ij. Regū xxiij. ca. vbi de ipso legit q⁹ fuit egregi⁹ psalmista israel ut ibidē: q̄ q̄dem allegatio videt valida. si eni psalmi in titulati filijs chore ⁊ asaph oēs eēnt ab eis p̄positi potiori mō potuissent vocari egregij psalmiste isrl q⁹ ipe da uid. psalmi eni eis intitulati ut cōiter tractāt ad lrā de altioribus⁹ mystirijs christi ⁊ eccle q⁹ psalmi intitulati ipsi dauid: q̄ p magna pte tractāt lrāliter de suis casib⁹ sin gularib⁹: put p̄z in quattuor p̄s. immediate p̄cedētibus p̄s. eni q̄ incipit: Quā dilecta tabernacula tua rē. intitu lat filijs chore: in quo q̄dē p̄s. tractat de beatitudie cele sti. similiter p̄s. q̄ incipit: Benedixisti dñe. intitulatus eisdē: tractat egregie ad lrām de p̄mo aduētu christi. p̄s. etiā q̄ incipit: Fūdamēta ei⁹ eisdē intitulat⁹ tractat nota biliter ⁊ valde cōpēdiose de ecclesia triūphante ⁊ militā te: ut. s. dcm̄ ē. p̄s. vero inter p̄dictos posit⁹ q̄ incipit: In clina dñe. intitulat⁹ ipi dauid agit ad lrām scōm postil latorē de p̄secutione quā passus ē dauid a saule: ⁊ alijs suis p̄secutorib⁹: q̄ q̄dem mā ad lrām incōpabilit ē mi norib⁹ dignitatis respectu p̄dictar⁹: ⁊ similit inueniet in toto psalmo q̄si p magna pte. Ualde ip̄ropie igit attri bueret soli dauid q⁹ esset egregius psalmista: cum filij chore ⁊ asaph similiter ⁊ heman potius debuerūt dici egregij si psalmorum qui sunt eis ītitulati fuissent acto res: ⁊ dauid esset actor eorum tātum: qui ei intitulant. Sunt etiā alie rationes pro opinione beati augu. que fuerunt supra tacte in suis locis: ista autem ponuntur hic eo q⁹ respiciunt singularitatē istius titul. Jtē scien dum q⁹ hec dictio mahalath: q̄ ponitur in hoc titulo sumēda est in illa prima significatione. s. put significat quoddaz instrumentū musicū vel certū modū cantādi

cui concordat hoc qꝺ statim sequit ad respondendum. Sunt autem quedam cantica que cantant per modum responsoꝝ: ut in eccla frequentatur. vnde circa titulos psalteriꝝ videt dicendū q̄ sunt quidam q̄ exprimūt materiam principalē psalmi vel saltem illud a quo psalm⁹ incipit exordiri: sicut p̄s. iij. Domine quid multiplicati. cuius titul⁹ est: Psalm⁹ dauid cum fugeret ab absolon filio suo: ⁊ sic de similib⁹. Sunt alij tituli in q̄bus nō exprimit materia nec aliquid de contentis in psalmo: sed declarat modus cantandi: ac si diceretur in p̄mo tono vel in secūdo tono ⁊ huiusmōi: vel declarat organum musicum in quo talis cantus ꝓprius debet poni: ⁊ istis modis intelligunt: negumoth qꝺ ponit in quarto psal. ⁊ nehiloth que ponit in quinto: ⁊ mahalach que ponit in hoc p̄s. ⁊ sic de multis alijs: ⁊ istius opinionis est ra. abēhaꝛa qui inter alios expositores hebreos fuit perfectior in sua grāmatica: vnde nō est curandum quātum ad sensum lr̄alem de istis titulis q̄ ad ostensionem mōi cantādi vel psallendi ponunt: nisi forte per modū etymologie: que nō ptinet ad sensum lr̄alem: vnde ⁊ eccle sia vniuersalis cui⁹ auctoritas maxima est: non consueuit legere hos titulos in ecclesia. His obmissis circa materiam hui⁹ psalmi postillator videt non modicum a veritate deuiare: ⁊ postponit etiam sententiā doctorum nostroꝝ qui cōmunit tenent hunc p̄s. de passione christi tractare: ⁊ adheret opinioni ra. sa. singulari qui ipm exponit de afflictione iudaici ppli in babylonica captiuitate: quā quidem expositionē ra. sa. littera nō patitur ut patet manifeste in certis locis: ⁊ p̄mo in hoc qꝺ dicit In die clamaui ⁊ nocte coram te ⁊c. oñsum est enī supra i additione q̄ ppls ille in babylonia existens tot⁹ vel maxima ps eius a qua totū dꝛ denominari erant idolatres aūt pueri ⁊ daniel ⁊ esdras: tanquaꝝ pauciss̄imi ꝓ nihilo sunt reputādi: fm phm in. ij. physicoꝝ. vñ orato taliū idolatraꝝ nō erat exaudibilis vsquequaq;. Item hoc qꝺ dicit: Inter mortuos liber. nō ꝓprie intelligitur fm hāc expositionē: liberatio enī p mortē falsa liberatō est: nisi in illis q̄ alia vita meliorem certitudinaliter spectant: vñ ⁊ phus improbat in ethicis occidētes seipos quātūcūq; sint in angustia sūma positi. Itē qꝺ sequitur Nunqd mortuis facies mirabilia ⁊c. vsq; ibi: In terra obliuionis. valde insufficienī exponūtur fm hāc expositionē. vult enī postillator allegare in psona illius ppli q̄ nulla via eēt ad restituēdū diuinū cultū nisi p reductionem ppli in iudeā: qꝺ est mānifeste falsū. poterat enī diuinus cult⁹ repari p alias nationes: eo mō q̄ dī Matth. iij. ca. Potes est de⁹ ex lapidib⁹ istis suscitare filios isr̄l: q̄ qdem auctoritas bn̄ intellecta cōtradicit huic expositioni postillatoris: simil̄r hoc qꝺ dicit: Ut qd dñe repell̄ oꝛonem meā ⁊c. nō verificat de babylonicis: q̄ ut dcm̄ est indigni erāt exauditione: vñ inuanū q̄rerēt: Ut quid dñe repellis. vñ ꝓpter ista ⁊ multa alia q̄ ex istis possent deduci tota lr̄a fere p̄s. nō est applicabilis huic expositōni. Nec rationabiliter hec expositio debuisset occupare mēbrana: qꝛ nec est lr̄alis nec figuralis. Vꝺ igit expositio hui⁹ p̄s. q̄renda est in glo. nr̄a vbi singularia vba ponderant ⁊ applicat passioni christi: qui qdē christ⁹ fuit vere inter mortuos liber: ut in glo. cū q̄busdā suis circūstātijs ⁊c.

Replica.

IN psalmo. Domine de⁹ salutis mee. burgen. dicit non esse curādū de titulis: ideo eccla vniuersalis que est maxime auctoritatis: nō ꝓsuevit legere hos titulos: ⁊ tamē in multis locis fecit de eis magnos tractatus. Sed in mā hui⁹ psal. burgen. valde inuadit postillato. dicens ipsum multū a veritate deuiare: ⁊ postponē sniam doctoꝝ nr̄oꝝ q̄ cōit tenēt hūc psalmū tractari de passione christi. Inspicienti aūt diligenter factū postillatoris: patet q̄ burgen. falsum ponit postil. nam ipse amplectit cū sanctis doctoribus eandem veritatē sic dicens circa finē hui⁹ p̄s. Scōm doctores nr̄os catholicos: Aug. ⁊ Hiero. ⁊c. q̄bus in hac pte magis adherendum est mā hui⁹ p̄s. est passio dñi nostri iesu christi: quā puidit p̄s. per spiritū ꝓphēticum ⁊ eā scripsit in hoc p̄s. loquēs in persona christi: que expositio qꝛ clare tradita est: ⁊ in glosis nostris cōiter reperit eā non resumo sed solū expono lr̄am ut figuralē: iuxta illud. j. Coꝛ. x. Omnia in figura contingebant illis. hic mod⁹ dicendi debuit sufficere burgen. in multis locis psalmoꝝ ne calūniaret postillatorē figuraliū exponentem: figuratam tamen ⁊ ꝓncipaliter a. ss̄. materiā intentam non reijciendo. Illa autem que burgen. opponit cōtra illam figuralem expositionē non sunt insolubilia. Primuꝝ cum dicit q̄ ppls tempore captiuitatis babylonice fuit cōit malus: ⁊ per cōsequens frustra orat qꝛ non meret exaudiri Ad qꝺ respōdeo q̄ ista oratio non ponitur hic exaudibilis merito populi captiuati: sed merito prophete psonam ppli captiuandi assumētis ⁊ ꝓ populo orantis ⁊ rationes exauditionis allegantis: ꝛ⁰ obiecit burgen. de eo qꝺ dicit: Factus sum sicut homo sine adiutorio inter mortuos liber: qꝺ de eis verificari nō potest: quia mors peccatoꝝ pessima: non igit libera. Ad qꝺ dico q̄ nō est allegatio ppli sed ꝓphe credentis ⁊ sperantis meliōris gr̄e repositionē per mortem. ꝫ⁰ obiecit burgē. ꝫ illud qꝺ dicit: Nunqd mortuis facies mirabilia ⁊c. qꝺ dicit incōuenienī exponi quasi nō sit via repandi cultum diuinum nisi per liberationem populi a captiuitate predicta. Ad hoc respondetur q̄ postillator exponit nō de necessitate sed de congruitate: qꝛ magis decuit diuinum cultum repari p ppl'm in natione legis desponsatum in lege educatū: ⁊ vñ cōstabat ex diuina ꝓmissione christuꝝ nascituꝝ. Ne igit ꝓmissio facta patribus frustraret de potētia ordinata id fieri oportuit: quanuis de potestate absoluta multiplex alius modus possibilis fuit iuxta allegatum burgen. de Matth⁹ iij. Pōt deus de lapidib⁹ suscitare filios abꝛae. quam auctoritatem burgen. pensat valde contra postilla. cum tamen laboret in equiuocis: qꝛ iste loq̄tur de potentia ordinata: ille aūt de absoluta que respicit potentiaꝝ obiectiualē: scōm quā quodlibet pōt fieri ex quolibet: non aūt scōm ordinatā scōm quā ex aḡimo vel lapide nō fit hō qꝺ vltimo obiecit burgē. videlicet q̄ ppls captiuus: qꝛ peccauus nō meruit exaudiri: ideo frustra in psona eius dicitur: Ut quid dñe repellis oratione meā ⁊c. Soluit ex rōnis ad ꝓmam obiectionem.

Psal. LXXXVIII.

MIsericordias domini. Huic p̄s. ꝓmittitur talis titulus in hebreo ⁊ in translatōe hiero. Eruditio ethan egraite. in quo notat actor hui⁹ p̄s. sicut dictum est plenius p̄s. precedenti. Dicit aūt psalm⁹ iste eruditio ethan: quia de ipso fuit eruditus p spiritum sanctum ⁊ ipsum scripsit ad eruditionē alioꝝ. De mā aūt huius p̄s. dicunt cōcorditer doctores hebrei ⁊ latini q̄ psalm⁹ iste loq̄t de stabilitate ⁊ ꝓpetuitate regni dauid: que completa est in christo ⁊ in nullo alio: de cui⁹ regno dicit Daniel. vij. Aspiciebā in visione noctis: ⁊ ecce quasi filius hōis veniebat ⁊c. ⁊ sb̄ditur: Potestas ei⁹ ptās eterna que nō auferet: ⁊ regnum ei⁹ qꝺ nō corrumpet: scōm expositores hebreos ⁊ latinos sed in hoc est differentia q̄ iudei expectant hoc esse complēdum in messia futuro. Catholici vero dicunt hoc esse completum in christo qui descēdit de semine dauid scōm carnē Ro. j. ⁊ Matth. j. vbi eius generatio describitur per dauid ⁊ de perpetuitate regni eius dixit angelus ad virginē: Lu. j. Dabit illi dominus deus sedem dauid patris eius: ⁊ regnabit in domo iacob in eternū: ⁊ regni eius non erit finis. Diuidit aūt p̄s. iste i duas ptes: qꝛ ꝓmo psalmista se excitat ad dei laudationem: secundo explicat hui⁹ laudis rōnem: ibi

Eruditio ethan ezraite.

Psalmus. LXXXVIII.

Misericordias dñi: in eternū cātabo. In generatione ⁊ generationez ānūciabo vitatē tuā i ore meo. Quoniā dixisti i eternū misericordia edificabit in celis: pparabit vitas tua i eis. Disposui testamētum electis meis: iurasti dauid seruo meo vsqz in eternuz pparabo semē tuū. Et edificabo in generatōe ⁊ generationē: sedē tuā. Cōfitebūt celi mirabilia tua dñe ⁊ eteni vitatē tuā in ecclesia sanctoz. Quoniā qs i nubibus equabit dño: similis erit deo i filijs dei: Deus q glorificat in cōsilio sanctorū: magn⁹ et terribilis sup oēs qui in circuitu ei⁹ sunt. Dñe deus virtutū quis similis tibi: potēs es dñe et veritas tua in circuitu tuo Tu dñaris ptati maris: mō tu aūt fluctuū ei⁹ tu mitigas Tu humiliasti sicut vulneratum superbum: in bza chio virtutis tue. dispersisti inimicos tuos. Tui sunt celi ⁊ tua est tra: orbē terre ⁊ pleitudinē ei⁹ tu fūdasti: aquilonē ⁊ mare tu creasti

a Misericordias do mini. lz eni in deo sit tātū vna misericordia sicut ⁊ vna vo lūtas: tñ hz multos effect⁹ ex qb⁹ noiat in plurali. b In eternū cātabo. i. hoc carmine laudabo: ⁊ dicit i eternum: qz puidit hūc ps. vsqz ad finē mūdi decātādum in eccla: ⁊ ista laus diuia adhuc erit pfectioz i patria: sicut dcm fuit. s. ps. lxxxiij Beati q habitāt i do mo tua dñe ⁊c.

c Annūciabo veri tatē tuā in ore meo. hoc dic: qz misericor dia ⁊ veritas iusticie semp se cōcomitant i opib⁹ diuinis: lz i ali q ope pl⁹ reluceat iu stitia: ⁊ in alio miseri cordia: sicut dcm fuit .s. plen⁹ ps. xxiij.

d Qm dixisti. hic pñt explicat hui⁹ lau dis rōnē: ⁊ primo in ge nerali: secūdo magis in spāli: ibi Cōfitebūt Circa primū sciēdū q rō hui⁹ laudis pncipa liter ē ppetuatō regni dauid in christo: que describit pncipaliter in hoc ps. ut dcm est sed qz lex disponebat ad christū: scom q dicit Gal. iij. Lex pedagogus nr fuit in christo. ⁊ iō data fuit illi soli pplo de q christ⁹ erat nasciturus: put dcm fuit plen⁹ i pncipio exodi: ⁊ iō secūdaria ratio dicte laudis ē datio legis: ⁊ vtrūqz bñficiū h describit i qdam generali: primittit tñ mod⁹ qlit pcesserūt ex ordinatione dei: cū dz: e Qm dixisti. i. ordiasti. e Misericordia edificabit in celis. qz effect⁹ diuie misericordie pus reuelant sanctis angelis: qui sunt executores opum diuinorum q hominib⁹. Dicit etiā Edificabit i celis. qz p effectū diuie misericordie circa christi mysteriū repatur ruina angelorū f Preparabit veritas tua i eis. i. veritas iusticie tue q sēp cōcomitat opus misericordie. Cōsequenter pcedit ad duo bñficia pdicta: ⁊ primo ad legis dationē cū dz i psona dñi:

g Disposui testamētū. i. legē q frequēt i veteri testō vocatur testm. h Electis meis. i. filijs isrl quos elegi in pplm peculiarē. Cōsequēter pcedit ad bñficiū pncipale dicens:

i Jurauí da. ser. vsqz in eter. ppa. semē tuū. i. nō deficiet generatio tua de semine tuo vsqz ad christū: qō pz ipletū p christi genealogiā: Matth. j. k Et edifi. i gene. ⁊ gene. sedē tuā. i. regnū tuū ptinuabo succedētib⁹ generatōib⁹ vsqz ad christū: ⁊ ita fcm fuisset nisi reges a dauid descēdētes posuissent impedimētū: qz ista primisso sicut ⁊ mlte alie i scriptura fiūt sb cōditōe: si reges a dauid descēdētes deo obedirēt sz qz mltū declinauerūt ad idolatriā: ut pz. iij. Re. iō regnū dauid tpe sedechie fuit iterruptū. l Cōfitebūt. hic pñt explicāt duo pdicta bñficia i pticulari: ⁊ primo quātū ad legis datōem: 2° qtū ad regni dauid ppetuatōem: ibi Tunc locut⁹ es. Circa primū sciēdū q lex fuit data satis cito p exitū de egypto: ⁊ iō h mētio fit de isto exitu ⁊ alijs bñficijs illi pplo exhibitis: ⁊ primo de bñficijs exhibitis añ ingressū tre promissionis: 2° p ingressuz: ibi Thabor. Circa primū dicitur

l Cōfitebūt ⁊c. Jhoc eni pfitebāt fcō i descensu manne: ō q scribit Sap. xvj. Panē paratū de celo ptitisti eis ⁊c.

m Et vitatē tuā. de adipletōe promissionis fcē Abrae ⁊ alijs pīb⁹ qb⁹ promisit trā chanaan: quā vitatē pfessi sūt filij isrl itrātes trā illā. n In eccla scōz. i. i loco diuio cultui deputato vbi pueniebāt hōies sci ⁊ deoti. o Qm qs i nu. equa. dño. Jste nubes fuerūt illa nubes q pcedebat pplm de egypto exeūtē: Exo. xiij. Et illa nubes densissima q operuit mōtem synai qñ dñs dedit ibi legē Exo. xix. ⁊ de illa nube pcedebāt vba decē q dñs dixit pplo: Exo. xx. Jn istis aūt duab⁹ singulariter apparuit virt⁹ diuina.

p Similis erit deo i filijs dei. Filij dei dicūt āgelici sic hz iob. j. Cum venissent filij dei ut assisterēt coraz dño: est igi sēsus Quis in filijs dei i. i āgelis sanctis: Erit similis deo. per eqlitatē. q. d. null⁹ qz ēt ille q iter oēs ē excellētior distat a vtute dei i infinitū. q Deus q glorificat i pcilio scōz. i. angelorum qb⁹ secreta diuia p⁹ reuelāt: ut p eos ad hōies deferant.

r Magn⁹ ptāte. s Et terribil. reuerētia ⁊ honore eo mō q dī Ge. xxviij. Quā tribilis ē locus iste. i. reuerēd⁹ ⁊ venerabil. t Sup oēs q i circuitu ei⁹ sūt. i. sup oēs āgelos q ei assistūt. v Dñe de⁹ vtutū. i āgelorz q executorez sūt diuie volūtatis: vñ vn⁹ ordo noiat vtutes.

x Quis similis tibi. q. d. null⁹ p eqlitatē: qz angeli supmi distāt a deo ipropoztionabiliter: ⁊ alie creature mlto fortius: iō sbdit: y Potēs es dñe. potētia infinita: que soli deo puenit. z Et vitas tua i circuitu tuo. Veritas intellect⁹ nri causat a reb⁹: sz vitas itellect⁹ diuini ē cā rez cā ve relucet i effectib⁹ suis: ⁊ iō vitas diuia i oib⁹ relucet creaturis: vñ glo. sup ps. xj. Defecerūt vitates ⁊c. sic ab vna facie resultāt mlte similitudies i plurib⁹ specul: sic a vitate diuia mlte vitates i creaturis. Dicūt aūt creature eē i circuitu dei ñ qz icludat i eis: sz qz itimioz ē oi creature q ipsa sibi: ei⁹ pncipia itrinseca vniēs ⁊ i eē cōseruans.

a Tu dñaris ptati maris. qz ad ei⁹ ipius mare fuit dictū: ut pberet filijs isrl trāsitū p siccū. b Motum aūt fluctuū ei⁹ tu mitigas. qz tūc aque facte sūt qsi murus solid⁹ ex vtraqz pte diuisionis: Exo. xiij. c Tu hūiliasti sicut vulneratū superbū. i. pharaonē ⁊ ei⁹ exercitū eos ibi sbmergēdo. d Jn brachio vtutis tue. q d. ista pfecta sūt p tuā potētiā. vel q dī h: Jn bza. vir. tue disper. inimicos tuos. potest referri ad victoriam filijs israel: quam dedit eis dominus de amalech: Exodi. xvij. e Tui sunt celi ⁊c. quasi diceret: non est mirandum si feciste talia: quia tu feciste omnem creaturaz celestem ⁊ terrestrem: ⁊ ideo est in obedientia tua.

f Aquilonem ⁊ mare tu creasti. Jn hebreo ⁊ in translatione Hieronymi habetur: Aquilonem ⁊ dextrum tu creasti per dextrum secundum q dicit Rabi salomon: intelligitur pars australis oppositi aquilonis: quia si homo vertat faciem suam de occidente

versus quē iudei adorāt ad orientem: habet austrum ad partē dexterā. a Thabor. Hic cōsequēter describūt bñficia post ingressum terre promissionis: cū dr Thabor ⁊ hermon ⁊c. Thabor est mons in tra promissionis in q̄ fuit denūciata victoria barach de sisara ⁊ de eꝰ exercitu: Judi. iiij. que victoria fcā fuit virtute diuia: ut scḋ ibidē. v. cap. De celo dimicatū ē ꝯ eos. Et p gra rū actiōe delbora ⁊ barach cātauerūt canticū: Jud. v. De mōte vero hermon nō reco lo aliqd notabile scm: ibi nisi dicat illud qd supra posui ps. xlj. s. q̄ hermon ē mons ppi quus loco iordanis: vbi trāsierūt filij isrl sicco pede de quo beneficio deū laudauerunt ppt qd dicitur:

Thābor ⁊ hermon in nomine tuo exultabūt: tuum brachiū cū potētia. Firmēt manꝰ tua: ⁊ exaltet dextera tua: iustitia ⁊ iudiciuꝫ preparatio sedis tue. Misericordia ⁊ veritas præcedent faciē tuā: beatus ppls q̄ scit iubilationē. Dñe in lumine vultꝰ tui ambulabūt ⁊ in noie tuo exultabūt to ta die: ⁊ in iustitia tua exaltabūtur. Quoniā gloria virtutis eoꝝ tu es: ⁊ in bñ placito tuo exaltabit cornu nr̄m. Quia dñi est assūptio nr̄a: ⁊ sancti isrl regis nr̄i. Tunc locut̄ es in visione sanctis tuis: ⁊ dixisti: posui adiutoriuꝫ in potēte ⁊ exaltaui electū de plebe mea. Inueni dauid seruuꝫ meū: oleo sancto meo vnxi eū. Manꝰ.n.mea auxiliabit ei: ⁊ brachiū meū ꝓfirmabit eū. Nihil proficiet inimicꝰ in eo: ⁊ filꝰ iniquitatis nō apponet nocere ei. Et concidam a facie ipsius inimicos eiꝰ: ⁊ odientes euꝫ in fugā cōuertā. ⁊ Et veritas mea ⁊ misericordia mea cū ipso: ⁊ in noie meo exaltabit cornu eius. ⁊ Et ponaꝫ in mari manuꝫ eius: ⁊ in fluminibus dexteram eius. ⁊ Ipse inuocabit me pater meus es tu: ⁊ deus meus ⁊ suscetor salutis mee. Et ego primogenitum ponā illuꝫ

b Firmet manꝰ tua. ꝯ inimicos nr̄os. c Et exaltet dextera tua. eos debellādo: qd fuit ipletū qñ iosue debellauit reges chananeoꝝ. d Justicia ⁊ iudiciū ꝓparatio sedis tue. Sedes aūt dei dicebat ppciatoriū: ut dcm fuit Exo. xxv. Ista sedes fuit ꝓparata qñ arca testamēti supra quam erat ppciatoriū habuit stabilē māsionē: qd primo fuit i silo: Josue. xviij. secūdo i templo salomonis. iij. Reg. viij. Ad ꝓparatōem aūt huiꝰ pcessit iustitia dei ⁊ iudicium qb' chananei fuerūt debellati: ⁊ etiā ppter nequitias suas electi: ⁊ similr tpe salomonis qñ data ē pax pplo israel ne turbaret ab oīb' aduersarijs i circuitu. iij. Reg. iiij. e Misericordia. erga nos. f Et veritas. erga pīes nr̄os: qb' promisisti dare terrā chanaā in eorum filijs. g Precedēt faciē tuā. expellēdo aduersarios de terra illa ut arca tua ⁊ ppciatoriū habeāt quietā māsionē. ⁊ qr diuie laudes ibi cātabāt: iō sḋit: h Beatꝰ pplꝰ qui scit iubilationē. Isti erāt sacerdotes ⁊ leuite ad diuinum obsequm deputati: de qb' adhuc sḋit: i Dñe in lumine vultꝰ tui ambulabūt. i. in lumine naturalis rōnis qd est qdā impssio diuini lumis: ut dcm fuit. s. psalmo xliij. ⁊ in lumine diuie legis in q̄ lumie sacerdotes ⁊ leuite alios pcedebāt tāq̄ magis edocti. k Et i noie tuo exultabūt. te devote laudādo. l Tota die. i. singulis dieb': horis tamē ad hoc cōpetētib': qr oportebat eos aliqñ refici ⁊ quiescere. m Et in iustitia tua exaltabunt. qr ad sacerdotes leuitici generis casus dubij referebant ut viderēt qd eēt iustū vel iniustū: ⁊ eorum sentētia inuiolabiliter obseruabat: ut habetur Deut. xvij.

n Quoniā gloria virtutis eorum tu es. hoc est: virt' eoꝝ ⁊ sapiētia ad tuā gloriam ordinat. o Et in bene placito tuo exaltabit cornu nostrum. i. potestas nostra que per cornu designat in scriptura: cuius causa sḋit: p Quia dñi ē assūptio nr̄a. sua virtute educēdo nos de egypto ⁊ i trā promissionis iducēdo. q Et sancti isrl. ⁊ p idest i. dei isrl q̄ ē sanctus sanctoꝝ. ita q̄ isrl ē h genitiui casus: sic Esa. j. Blasphemauerūt sanctū isrl. i. sanctū deū isrl. r Regis nr̄i. Ab eductōe eni isrl de egypto vsq̄ ad tps salutis nullus habuit ppe ptātē regiā sup illos nisi deus: sic declaratū fuit ī. libro Josue ⁊ Judi cū: ppt qd cū pplus petiuit regez: Dñs dixit ad samuelē. j. Re. viij. Nō te abiecerūt sz me ne regnē super eos. s Tūc locut' es. Hic ꝓpt describit i spāli principale bñficium. s. de ppetuitate regni dauid. Circa qd psalmista primo recitat diuinā promissionē 2° regni dauid deiectionē: ibi Tu vo repulisti: 3° ꝙplorat eiꝰ restitutionē: ibi Usqueq̄ dñe. prima adhuc in tres: qr primo recitatur promissio de regni dauid promotione: 2° de successoꝝ eiꝰ correctōne: ibi Si autez. 3° de dauid regni ppetuatione: ibi Misericordiam. Circa primū dicit

s Tūc. s. illo tpe q̄ saul tāq̄ rex fuit pplo plat'. t Locut' es sā. t. i. samueli de inūctōe dauid. j. Re. xvj. ⁊ ipi nathā de successiōe regni dd. ij. Re. viij. v Et dixp. adiu. s. meū. x In potēte. i. i ipo dauid q̄ a iuuētute leonez ⁊ vrsū ⁊ gigātē iterfec. j. Re. xvij. y Et exaltaui electū. i. dauid. z De plebe mea. i. de hūili statu: quia tūc pascebat oues actu. j. Re. xvj. iō sḋit: a Inueni dauid fuū meū. i. fuū fidelē ⁊ bonū. b Oleo sācto vnxi eū p samuelē. j Re. xvj. 2° sup iudā tm. ij. Re. ij. 3° sup totū isrl. ij. Re. v.

c Manꝰ.n.mea. i. fortitudo mea. d Auxiliabitur ei. ꝯ hostes. e Et brachiū meū ⁊c. repetitio ē eiusdē ī noie ad maiorē expssionē. f Nihil ꝓficiet ⁊c ⁊. i. saul cū satellitib'. g Et filꝰ iqtatis. i. absalō cū sibi adherētib': q̄ valō iij q̄ rebellauit ꝯ dauid ꝓter suū q̄rēs eiꝰ mortē. h Et cōcidā a facie eiꝰ ūmicos eiꝰ. i. philisteos q̄rētes destruē regnū eiꝰ. ij. Re. v. i Et odientes ⁊c ⁊. i. āmonitas ⁊ syros q̄ fugerūt a facie exercit' dauid. ij. Re. x. k Et vitas mea. iplēdo sibi promissū. l Et misericordia. remittēdo ei multiplex peccatū. s. adulteriū cū bersabee homicidiū vrie ⁊ superbia in pplī numeratōe: ut hī. ij. Reg. xj. ⁊. xxiij. lz eni dauid fuerit punit' tpalr: ñ tñ etnaliter. m Et i noie ⁊c ⁊. i. ptās regia: ꝓpter qō sḋit: n Et ponā ⁊c. ⁊ qr dauid sbiecē sibi terraz philistinoꝝ situatā sup mare mediterraneū. o Et in fluminib' ⁊c ⁊. i. i syria vbi sūt plura flumia: vñ et mesopotamia syrie dr a meso qō ē mediū ⁊ potamos fluui': qr ē i medio fluuioꝝ hic ⁊ ide currētiū: sic dcm fuit plen': Ec. xxiij ⁊ hꝰ fuit ipletū qñ dauid debellauit syros ⁊ tributo sbiecit ij. Re. x. p Ipse inuocauit ⁊c ⁊. Dauid. n. fuit valde devotus ⁊ frequēt inuocauit deū ⁊ saluatorē: ut pz i hꝰ li. psalmorū i plurib' locis. q Et ego ꝓmogenitū ponā illū. i. honorabilē sic filꝰ ꝓmogenit' ē honorabilior alijs. r Excellū p regib' ire. s. illꝰ tpis. vl p regib' ire qui erāt in circuitu

iudee quos dauid sbiecit sibi: ut habeat.ij. Re. a In eternum seruabo illi misericordiã meã. qz saluat⁹ est salute eterna. b Et testamentũ meũ fidele ipsi. i. fideliter adimplebo qõ sibi pmisi de successione regni ⁊ alijs bonis: ⁊ hoc p nathan pphã. ij. Reg. vij. c Et ponã in seculũ seculi semẽ ei⁹. i. in succedẽtibus generationib⁹ seruabo semẽ ipius vsqz ad christũ in quo permanebit regnũ ei⁹: iõ sbdit: Et thronũ eius sic dies celi. d Si autez. hic ꝓnter psalmista recitat pmissionem factã ipsi dauid de successoꝛ eius benigna correctiõe: que habet. ij. Reg. vij. ⁊ h recitat i psona dei. d. Si aũt dereliquerint filij ei⁹. i. reges ab eo descendẽtes. e Legem meã nẽ. qõ factũ fuit tẽpoꝛe achaz manasses ⁊ sedechie: ut hĩ. iij. Reg. f Si iustícias meas pphanauerint: qõ fecerũt eorum alicꝗ idolatriam inducendo etiã intra tẽplũ dñi. g Uisitabo in virga iniqtates eoꝛ ⁊c. q. d. nõ exterminabo eos totaliter vtens austeritate iudicis: sed castigabo eos afflictionibus tpalibus ꝛelo paterne correctiõis: ⁊ hoc maxime scm̃ fuit qñ rex sedechias captus fuit: ⁊ in babylonẽ ductꝰ: ⁊ sic regnum dauid interruptũ fuit. h Misericordiã. hic cõsequenter psalmista recitat pmissionẽ dei de regni dauid ppetuitate: q̃ habet. ij. Reg. vij. ⁊ hic recitat in psona dei dicentis: Misericordiã aũt meã non dispgã. i. totaliter auferã. i Ab eo. i. ei⁹ successione. k Neqz nocebo. i. nocumẽtum irrepabile iferã. l In vitate mea. mod⁹ ẽ asserẽdi. q. d. sicut sũ ver⁹ dc⁹: ita tale nocumẽtũ nõ iferaz. m Neqz pphanabo testm̃ meũ. i. pmissũ ipi dauid scm̃. n Et q̃ pcedũt de labijs meis. i. de labijs nathan pphe i psona mea loquẽtis ipsi dauid. ij. Re. vij. o Nõ faciã irrita. sz seqt effect⁹ tpe debito a me dispositio: vñ sbdit: p Semel iurauí in scõ meo. i. i me scõ: sic Se. xxij. dr. p memetipsũ iurauí dic dñs. q Si dauid mẽtiar. h accipit si p nõ. i. nõ mentiar ipi dauid. r Semẽ ei⁹ i eĩu manebit. qz generatiões a dauid vsqz ad xp̃m puenerũt: ut pdcm ẽ: i q̃ ppetuatũ ẽ ei⁹ regnũ: iõ sbdit: s Et thron⁹ ei⁹ sic sol. qz sic sol et luna durabũt ippetuũ: ita xp̃i regnũ. t Et testis i celo fidelis. qz nõ solũ ẽ iudex sz ẽt testis coꝛã pie de his q̃ fiũt in tris: ⁊ maxie de h⁹ qõ sustinuit p salute hũani generis: ppt qõ in coꝛpe ei⁹ refuate si cicatrices ad testimoniũ vitat. v Tu vo. hic ꝓñt ps. declarat deiectionẽ regni dauid qõ maxie ꝓtigit p captiuitatẽ babylonicã quã ps. puidẽs dic: Tu vo repulisti ⁊ despexisti. s. regnũ dauid tpe sedechie. x Distulisti xp̃m tuũ. i q̃ pmisisti ppetuare regnũ dauid. a captione eni sedechie vsqz ad natiuitatẽ christi fluxit magnũ tps in q̃ sancti pies illi⁹ tpis p tali dilatõe suspirabãt ⁊ affligebãt: fz q dr: Prouer. xiij. Spes q̃ differt affligit aiam. y Auertisti testm̃ fui tui. i. pmissum scm̃ dauid fuo tuo retardasti: iõ dr h: auertisti ⁊ ñ abstulisti. z Profanasti. i. pphanari pmisisti. a In ira sanctuariuz ei⁹. i. tẽplũ qõ dr sanctuariũ dauid eo q̃ pcepit illud edificari per salomonẽ filiũ suũ: ⁊ pparauit impẽsas ⁊ tradidit exẽplar edificioꝛ ⁊ vasorũ. j. p alijs. xxviij qõ fuit pphanatũ qñ p chaldeos fuit ꝓbustũ. iij. Re. vi. ⁊ bñ dr pphanasti i ira sanctuariũ. qz sanctuariuz qõ est i celo pphanari non pot. b Destruxisti oes sepes ei⁹. i. muros hierlm ⁊ aliaz ciuitatũ qs destruxerunt chaldei. c Posuisti firmamẽtum ei⁹. i. hierlm q̃ erat foꝛtioꝛ ciuitas tanq̃ metropolis. d Formidinez. qz ẽt p⁹ reditũ captiuitati babylonice illi q̃ habitabãt ibi: erãt i magna formidine: ut habet Neemie. j. e Diripuerunt eũ oes trãseũtes viã. qz samaritani: ⁊ alij q̃ erãt ipis p picꝗ irraẽtes i pplm iudeoꝛ homicidia faciebãt ⁊ pdas rapiebãt: ⁊ iõ sbdit: f Fcũs ẽ oppꝛobriũ vicinis suis. qz gloziabãt de pdis ⁊ occisiõib⁹ i pplo isrl facti: ⁊ exh pz snia seqnti vsus: Exaltasti dexterã ⁊c. g Auertisti i. fugẽ fecisti. h Adiutoꝛiũ gladij ei⁹. i. viros debellatoꝛes q̃ p gladiũ dẽbant defẽdẽ pplz ⁊ ipi fugerũt nocte de hierlz: ut hĩ. iij. Re. vi. iõ sbdit: i Nõ es auxiliat⁹ ei i bello. ꝺ chaldeos. k Destruxisti eũ ab emũdatõe Dñi. n. pplz erat i ira pmissiõis vtebat aqs lustratõis ad purificadũ hões iqnatos ex tactu alicuꝰ mortícini seu alit⁹ rei imũde: fz q̃ dr Nu. xix. sed ducto pplo i captiuitatẽ cessauit tal emũdatõ. l Et sedẽ ⁊c. i. maiestatem regni abstulisti. m Minoꝛasti ⁊c. qz tũc mlti viuẽtes vtriusqz sex⁹ fuerũt occisi ⁊ mortui: ⁊ sic dies vite eoꝛ fuerũt minoꝛati. n Perfudisti ⁊c. qz ad ira lõgiquam fuerit filij isrl ducti captiui ꝓfusibiliꝛ valõ. o Usqueq̃ dñe ꝓñt ps. iploꝛat regni dõ restitutionem. d. Usqueq̃ ⁊c. s. oculos mie tue a nobis. p In finẽ. i. ita diu. q Exardescet ⁊c. q. d. ita exardescet ira tua q̃ nũq̃ extinguet: sic nec ignis hñs ꝓbustibile appositũ: cuz tñ pcẽ ⁊ miseri tibi fit ꝓpũ: iõ sbdit: r Memoꝛare q̃ ⁊c. i. q̃ fragil ẽ hũana nã ad casũ: fm q̃ dr Hen. viij. Sẽsus. n. ⁊ cogitatõ cordis hũani ꝓna sũt ad malũ ab adolescẽtia sua: ⁊ iõ sẽp idiget tua mia: ⁊ h⁹ ꝓñt oñdit ex vltio fine hõis. d. s Nũqd. n. vane ꝓsti. oes ⁊c.

excelsum pre regib⁹ terre. In eternuz seruabo illi misericordiã meã: et testamẽtum meũ fidele ipsi. Et põnam in seculũ seculi semen eius: ⁊ thronũ ei⁹ sicut dies celi. Si aũtẽ dereliquerint filij eius legez meã: ⁊ in iudiciis meis nõ ambulauerint. Si iustícias meas pphanauerint: ⁊ mandata mea nõ custodierit. Uisitabo in virga iniquitates eorum: ⁊ in verberib⁹ peccata eoꝛ. Misericordiã aũtẽ meã nõ dispgã ab eo: neqz nocebo i veritate mea. Neqz pphanabo testamẽtum meũ: et que pcedũt de labiis meis non faciam irrita. Semel iurauí i sancto meo si dauid mẽtiar: semẽ eius in eternũ manebit. Et thrõnus eius sicut sol i ꝓspectu meo: ⁊ sicut luna pfecta in eternuz: et testis in celo fidelis. Tũ vero repulisti ⁊ despexisti: distulisti christũ tuum. Auertisti testamẽtũ serui tui: prophanasti i terra sanctuariũ eius. Destruxisti oes sepes eius: posuisti firmamentum ei⁹ formidinem. Diripuerũt eũ oes transeũtes viã: factus ẽ opprobriũ vicinis suis. Exaltasti dexterã deprimentiuz eũ: letificasti oes inimicos eius. Auertisti adiutoꝛium gladij ei⁹: ⁊ nõ es auxiliat⁹ ei in bello. Destruxisti euz ab emũdatione: et sedẽ ei⁹ i terra collisisti. Minoꝛasti dies temporis ei⁹: perfudisti eũ cõfusione. Usqũe quo domine auertis in finem: exardescet sicut ignis ira tua: Memoꝛare q̃ mea substãtia: nũnqd. n. vane ꝓstituisti oes filios hõiuz

quasi diceret nō: qz deus ⁊ natura nihil faciūt frustra dicit eni aliqd vane fcm̃ vel constitutū: qñ nō attingit finem intentū: sicut medicina dicit frustra cōfecta vel ꝓpinata: qñ nō inducit sanitatē. nullus aūt homo potest ptingere ad vltimū finē vite hūane: q̄ est felicitas supna nisi ex dei miseri cordia: ⁊ iō si humano generi non adesset: vane vide ret ꝓstitutū genus hūanū. Sciendū tm̃ q̄ non frustra sunt ꝓstituti q̄ nō pertingūt ad hūc finē: qz hoc etiam cedit ad gloriam dei: ꝓpter quam ꝓncipaliter oia sunt cōdita: Prouer. xvj. Oia eni ꝓpter semetipm operatus est dn̄s. hoc etiā cedit ad gloriā electoꝝ: q̄ ex dei miseri cordia attingūt finē vltimū: ⁊ hanc sniam deducit apostolus satis diffuse Ro. ix. ⁊. ij. Timo. ij. In magna domo nō solum sunt vasa in honorē sed etiā in cōtumeliā ⁊c. a Quis est hō q̄ viuet ⁊c. quasi diceret nullus: qz statutū est hōibus semel mori. b Eruet aiam suā de manu inferni. q. d. nullus: ꝓ tpe isto in quo omnes descendūt ad infernū quātūcūqꝫ iusti: ⁊ hꝰ durauit vsqꝫ ad redēptionē factā per christū ipsi dauid ꝓmissam: ut patet per p̄dicta: ⁊ ideo iplorat eꝰ aduentū dicens:

Quis est homo q̄ viuet ⁊ non videbit mortem: eruet aiam suaꝫ de manu inferi: Ubi sunt misericordie tue antique domine: Sicut iurasti dauid in veritate tua: Memor esto domine op

c Ubi sūt misericordie tue antique dn̄e. qz ab antiq̄ fuit ꝓmissio fcā de christo ipsi abrae: Gen. xxij. In semine tuo bn̄dicent oēs tribus terre: ⁊ postea ipsi dauid. ij. Reg. vij. ꝓ ipsum nathan: ut. s. expositū est: iō sb̄ditur:

d Sicut iurasti dauid in veritate tua. i. in teipso qui es veritas. e Memor esto opprobrij seruoꝝ tuoꝝ. i. opprobrij illati seruis tuis. g Multaꝝ gentiuꝫ. i. a multis gentib' a tpe captiuitatis babylonice vsqꝫ ad christū: qz toto illo tpe q̄si cōtinue pplꝰ expectās christū fuit in opprobrio: lz tpe machabeoꝝ fuerit sbleuatus auxilio paruulo: Daniel. xj. Et iō cōcepto christo: beata virgo dixit in cantico suo: Lu. j. Deposuit potētes de sede: ⁊ exaltauit humiles. fuit. n. nā hūana mirabiliter exaltata ꝓ hoc q̄ fuit in vnitate suppositi a vbo assumpta: ⁊ marie pplꝰ de q̄ scōm carnē fuit natꝰ: quātū ad credētes. f Quod ꝓtinui in sino meo. i. dissimulaui ⁊ patienter sustinui opprobriū mihi illatū ab infidelibus. Et loq̄t ꝓpha in ꝑsona pplī expectātis christi aduentū. vel pōt istud referri: ⁊ melꝰ ad pplm̃ catholicū: q̄ in ꝓmissa eccla sustinuit multa opprobria patieni ꝓpter christū: fm q̄ dicit Actu. v. Ibāt gaudētes a ꝓspectu concilij: quoniā digni habiti sūt ꝓ noie iesu ꝓtumeliā pati. iō sb̄dit:

h Quod exprobrauerūt ꝓmutationē christi tui. qō fm hebreos itelligit de messia. Ex hoc eni christi ⁊ etiā catholici sustinuerūt multa opprobria: qz ꝑ doctrinaꝫ christi ⁊ apostoloꝝ reprobat vita ⁊ doctrina scribaruꝫ ⁊ phariseoꝝ: in quo erat quedā cōmutatio. In hebreo ⁊ in translatione hiero. habet. Quod exprobrauerunt vestigia christi tui: ⁊ tūc est plana lr̄a: qz fcā ⁊ vba christi que sūt eius vestigia fuerūt a sacerdotib' ⁊ legisperitis reprobata: ⁊ ꝓpter eoꝝ sequelā catholici a sacerdotibus ⁊ scribis: ⁊ postea a tyrannis multa opprobria sustinuerūt ⁊ tormenta: ⁊ quia talia sustinebāt nō solum patienter sed etiā gaudēter: ut dcm̃ est: ideo sb̄ditur in ꝑsona eorum:

i Bn̄dictus dn̄s in eternuꝫ. de omnib' que fecit nobis in ꝓsperis ⁊ aduersis: fz illud ps. xxxiij. Bn̄dicam dn̄m in omni tempore. s. ꝓsperitatis ⁊ aduersitatis. k Fiat fiat. i. ita stabiliamur per eꝰ grām: fz illō hebre. xiij. Bonū est gratia stabilire cor: q̄ in aduersis ⁊ ꝓsperis in ipso stabilit maneam'. In ps. lxxxviij. Misericordias dn̄i. vbi dicit in postil. Tui sūt celi ⁊c.

Additio.

ꝓbrij seruoꝝ tuoꝝ: quod ꝓtinui in sinu meo multaꝝ gētiū. Quod exprobrauerūt inimici tui dn̄e qd exprobrauerūt ꝓmutatōez xp̄i tui Benedict' dn̄s i etnū: fiāt fiat. Oro moysi viri dei.

Quidā expositores hebreorum dicūt ⁊ forte bn̄ q̄ psalmista h̄ numerat sex differētias positionis mūdi. s. surſū ⁊ deorsum: ⁊ hoc cuꝫ dicit: Tui sūt celi ⁊ tua est terra. cōsequēter sinistrum ⁊ dextrꝫ: ⁊ hoc cū dicit: Aquilonem ⁊ dextrum tu creasti. consequēter añ ⁊ retro: ⁊ hoc cū dicit: Thabor ⁊ hermon. Thabor eni est i pte occidētali respectu terre ꝓmissionis: ⁊ sic retro: ⁊ hermon in oriētali: ⁊ sic est añ. q. d. ps. oēs differentie positionis in q̄bus mūdus ꝓsistit in tua sūt potētia: fm quā expositionē non req̄rit q̄ in thabor vel in hermon aliqō notabile eēt fcm̃. In eodem ps. vbi dicit in postilla: iō sb̄dit: Beatus populus qui scit iubilationem.

Additio.

Expositio hui' vsus. s. beat' pplꝰ q̄ scit iubilationē in postilla tradita nō vī ꝓsona rōni: tū qz nō videtur aliq̄ ratio q̄ hec beatitudo. s. sciēdi iubilatōez apprōpet sacerdotib' ⁊ leuitis tm̃: cū iubilatio in laudē dei de q̄ agit h̄ toti pplo p̄cipit: vñ legit in ps. Jubilate deo ois terra. ⁊ in alijs q̄plurimis locis: tū qz ex hoc q̄ sacerdotes ad diuinū cultū deputāt: nō seq̄t q̄ in lumine ambulēt: sed q̄ in eo ambulare debēt. Melꝰ g̃ vī dicēdū cū glosa dicēte q̄ iubilus est gaudiū qō vbis explicari nō pōt: nec tm̃ penit' reticeri: vñ ⁊ vociferatōes iubilose ꝓsueuerūt fieri qñ tanta leticia adest: qō exp̄mi non pōt: put de eliçabet legit: Lu. j. ca. q̄ cū cognouisset aduētū mr̄is dei ad se: tm̃ fuit plena leticia spiritussancti q̄ exclamauit voce magna q̄si iubilose vociferās: pplꝰ g̃ ille q̄ scit de illo gaudēdū eē qō dici nō potest: nouit de gr̄a adepta iubilare: ⁊ de deo nō de hōie: vnde seq̄t: Dn̄e in lumine vult' tui. s. i illuminatōe spiritussancti cui sententie ꝓprie adaptāt sequētia: vsqꝫ ibi Et sancti isrl' regis nostri. In eodē psalmo vbi dicit in postilla: Misericordiam autem meam non dispergā. Additio.

Elius vī dicēdū q̄ hoc qō dī: Neqꝫ nocebo. refertur ad hoc qō p̄dixit: Misericordiā aūt meam. ⁊ ad hoc qō seq̄t imediate: In veritate mea. ⁊ ē sensus sic: Misericordiā meā. ab eo totaliter nō auferā ut vitas mea quā illi ꝓmisi remaneat illesa: si eni misericordiā ab eo abstulissem sequeret nocumētū. i. defect' in vitate diuina q̄ dē snia replicat sb̄ alijs vbis: cū seq̄t: Testamentū meū.

Omine refugiū. huic ps. LXXXIX. ꝓmittit talis titul' i hebreo ⁊ i trāslatōe hieron y. Oro moysi viri dei. ⁊ eiusdē snie ē titul' q̄ cōit ponit i biblijs q̄ talis ē: Oro moysi hōis dei. dic aūt gl. sup ps. istū q̄ intitulat a moyse nō sic ab actore: fz qz fuit legislator veteris testamēti ⁊ ꝓpha nouī: ⁊ i hꝰ ps. aliq̄ tāgūt ꝓtinētia ad vet' testm̃ ⁊ aliq̄ ad nouū: iō intitulat a moyse: q̄uis dauid hūc psalmū fecerit: glosa vo ista ꝓcedit fz opinionē augustini q̄ dic q̄ dauid fec oēs ps. Sz beat' hiero. q̄ pl' studuit i talib': ⁊ oēs doctores hebrei dicūt q̄ plures alij fecerūt psalmos inter quos actores ab ipsis ponit moyses: sic̄ plenius dixi in ꝓncipio huius libri. Et istud dictum tanquam verisimilius secutus sum. nec ratio data in glosa valet: quia eadem ratione multi alij ps. in quib' ponunt aliqua

ptinẽtia ad vet' testamẽtũ: ꝛ aliqua ad nouũ intitularẽtur a moyse: qđ est mãifeste falsum ex ꝓcedentib' ꝛ sequẽtibus Jõ ꝓñt dico put videt mihi q' ꝑſ. iſte ſit oio moyſi ad impe trandũ bñficia dei ppl'o iſrl' quẽ eduxit de egypto. Ad ipe trandũ aũt bñficia de futuro modus optim' est oñdere gratitudinem de bñficijs receptis in ꝓterito: iõ psalmus iſte in duas ptes diuidit: q2 ꝑmo moyses tanꝯ gratus recolit ꝓteterita bñficia: ꝛ secũdo ꝓces porrigit ad alia ipetrãda ibi: Quis nouit. Circa ꝑmũ recolit beneficia collata hũane nature generaliť: secũdo nature lapſe ſpãliter: ibi Ne auertas. Prima in duas: q2 ꝑmo recolit bñficia: secundo errorẽ circa h' excludit: ibi Priuſquaz mõtes. Circa ꝑmum sciẽdũ q' duplex bñficiũ fuit collatũ homini etiã añ lapſum. ſ. bñficiũ creatõnis quo ad imaginẽ dei creat' est ſm aiam: capax ipſi' p cognitionẽ ꝛ amorẽ. Secũdũ bñficiũ est gubernatõis: q2 homo vltra creaturas alias corporales ordinat' ad beatitudinẽ ſupnaturalẽ ad quã cõſequẽdam indiget ſpeciali gubernatõne ꝛ ꝓuidentia dei: de qua dicit apl's. j. Cor. ix. Nõ ẽ cura deo de bob'. ꝛ hoc duplex bñficiũ recolit moyses. d. a Dñe refugiũ fact' es nobis. i. humane nature a te ex nihilo ꝓducte: q̃ p tuã ſpãlem directionẽ ꝛ ꝓtectionẽ dirigit in finẽ vite beate. b A generatione in generationez. q2 ꝛ in ſtatu nature cõdite ꝛ nature lapſe idiget hõ ꝓdicta directione ad cõſecutionẽ vite beate. c Priuſq̃. Hic ꝓñt remouet occaſionẽ errandi: q2 dixerat: Dñe refugiũ fcũs es nobis ꝛc. posset aliqs credere q' aliq̃ factio vel nouitas eẽt in deo: qđ est falſũ ꝛ erroneũ: ꝛ iõ hoc remouet oñdens dei eternitatẽ q̃ includit imutabilitatẽ: ꝛ hoc est qđ dr: Priuſq̃ montes fierẽt ꝛc. i. anteq̃ mũd' crearet. d A seculo ꝛ in seculuz tu es de'. i. eternaliť: ꝛ iõ q' de' dr fcũs refugiũ nobis: nõ est ꝑ aliquã mutabilitatẽ in deo vel nouitatẽ: ſed tm̃ in creatura factã: ad quã ſequt realis relatio in ipſa: ꝛ rõnis tm̃ in deo qua ſic noiatur de nouo ſiue ex tpe: ſicut ꝛ dr hõ fcũs vel creat': ꝛ ſic de alijs. e Ne auertas. Hic ꝓñt ponit dei bñficiũ erga humanã naturã post lapſum: qđ est reuocatio de culpa ad gr̃am: qđ q̃dem bñficiũ de' nõ deſiſtit ꝓſtare nature lapſe eã reuocãdo: aliqñ mõitis: aliquãdo bñficijs: aliqñ flagellis: ꝛ alijs modis ſm ordinẽ ſue ſapiẽtie infinite: ꝑmo ergo hoc bñficiũ ꝓponit: 2° errorẽ humanũ circa hoc excludit: ibi Quẽ mille. Circa ꝑmũ dicit: e Ne auertas. i. ne dimittas. f Hominẽ in humilitatẽ. i. hominẽ ꝑ peccatũ deiectũ a ſtatu ſublimi in quo dominabat creaturis ad ſtatum pnãis miſerie: in quo patit etiã a muſcis. g Et dixiſti ꝓuertimini ꝛc. q. d. pſalmiſta ita feciſti: q2 dixiſti peccatorib': Cõuertimini filij hominũ. ꝑ pniam reſurgendo de culpa ad gr̃az. Qz aũt hoc fecerit de' a ꝓncipio pz: q2 adã ꝛ cuſtatim poſt tranſgreſſionẽ rẽhendit: ꝛ ſimiliter chain poſt obitũ fratris dicẽs: Cur concidit facies tua: Gen. iiij. ꝛ poſt ei' occiſionẽ dixit: Ubi est abel frater tu'. quaſi inducẽs eũ ad pniam. Et iſtam reuocationẽ peccatorz ſemp ꝓtinuauit aliqñ ꝑ ſeipſũ: aliqñ ꝑ angelos: aliqñ ꝑ homines ſanctos: ut pz in decurſu veteris ꝛ noui teſtamẽti. h Quẽ mille. Hic remouet circa hoc errorẽ humanũ: ꝛ ꝑmo ꝑ tpe añ diluuium: 2° poſt: ibi Que ꝑ nihilo habent. Circa ꝑimuz sciẽdũ q' homines differũt a peccatis cõuerti ſperantes longã vitã: ꝛ hoc maxime contigit añ diluuiuz: in quo homines diu viuebãt. ſ. nõgẽtis annis ꝛ octingentis: ꝛ aliqñ plus: ut pz Gen. v. ſed hoc remouet dicens:

Ominẽ re LXXXIX. fugium fact' es nobiſ à generatione in generationem. Priuſq̃ montes fierent aut formaret terra ꝛ orbis à ſeculo ꝛ in ſeculuz tu es de'. Ne auertas hõinem in humilitatẽ: et dixiſti ꝓuertimini filij hominũ Quoniam mille anni ante oculos tuos: tanꝯ dies heſterna que ꝓteriit. Et cuſtodia in nocte: que ꝑ nihilo habent eorz anni erunt. Mane ſicut herba trãſeat mane floreat ꝛ tranſeat: veſpere decidat induret ꝛ arescat. Quia defecim' in ira tua: ꝛ in furore tuo turbati ſum'. Poſuiſti iiqtates noſtras i ꝓſpectu tuo: ſeculuz noſtrum in illuminatione vultus tui. Quoniam omnes dies nri defecerũt et i ira tua defecim'. Anni nri ſic aranea meditabunt

h Quẽ mille anni ante oculos tuos. i. reſpectu eternitatis qua diuina cognitõ menſuratur. i Tanꝯ dies heſterna q̃ ꝓteriit. h' addidit: q2 tps ꝓteritũ iã nihil est: ꝛ tẽpus quãtucũq; lõguz eternitati cõparatũ quaſi nihil est. k Et cuſtodia in nocte. Iſtud est de eodẽ verſu: ꝛ accipit hic cuſtodia ꝑ vigilia: q̃a nox diſtinguitur i quattuor vigilijs in q̃b' solẽt mutari milites de nocte ꝑ cuſtodia exercitus: ꝛ ſic vna vigilia in eq̃noctio vernali: q̃n ꝑmo solẽt reges ad bella ꝓcedere nõ habet niſi tres horas ꝛ semp diminuit ꝓcedẽte tpe vsq; ad ſolſticiũ eſtiuale: ꝛ ꝑ hoc designat diminutio tpis humane vite ꝑ mortẽ accidentalem. q. d. ꝛ ſi curſus naturalis vite hominis duraret mille annis ante diluuiũ: tm̃ aliqñ breuiabat quãtũ tres horas: vel pauciores diſtãt a die integra. xxiij. horarum ꝑ mortẽ accidẽtalẽ ex infirmitate ſupueniẽte: vel occiſione: ſicut vita abel fuit abbreuiata ꝛ multorz aliorum. l Que ꝑ nihilo. Hic ꝓñt remouet fiduciã vite lõgioris poſt diluuium: ex qua erronee homines differũt reuerti a peccatis: q2 extũc vita hominis fuit magis breuis. Circa qđ sciẽdũ q' hic incipit vſus ſequẽs: ſm hiero. ꝛ hebraicã veritatẽ: lra tñ hebraica ſic habet: Fluctuaſti eos ſomnus erũt. q2 in diluuio erãt fluctib' aquarz ſubmerſi: exceptis octo pſonis. ſ. noe ꝛ filijs ei' ꝛ corz vxoribus: Gen. vij. ꝛ poſtea vita hominis fuit abbreuiata in tãtũ q' nõ videbat niſi ſomn' breuis: ꝛ eadem ẽ ſnia lre hie. q̃ hic habet pcutiẽte te eos. ſ. aquis diluuij ſomniũ erũt. i. q̃ſi nulli' reputatõis: ſicut ſomniũ: ꝛ ad hoc reducit lra cõis q̃ ſic hz. l Que ꝑ nihilo habent corz ãni erũt. i. anni vite hominis decetero erũt de numero corũ q̃ ꝑ nihilo habent: iõ ſbdit: m Mane ſicut herba tranſeat ꝛc. ꝑ mane intelligit ꝓncipiũ vite: ꝑ veſpe finis. ꝛ ſicut aliqñ herba floret mane ꝛ veſpe deſiccat: ſic etiã finis vite humane ei' ꝓncipio cito ſuccedit: cui' cauſa ſbdit cũ dicit: n Quia defecimus i ira tua. i. i vindicta quã feciſti ꝑ diluuiũ vita hũana ſic ꝓceſſit ad defectũ: ꝛ q2 vindicta illa ꝓceſſit ex mltiplicatiõe peccatorz ſm q' dr Gen. vi. Repleta ẽ terra iniq̃tate a facie eorum ꝛ ego diſperdã eos cũ terra: iõ ſbdit: o Poſuiſti iniquitates nras in cõſpectu tuo. ſ. ad puniẽdũ: ſicut iudex ponit coram ſe reum quem vult punire. p Seculũ noſtrum. i. decurſum temporum noſtrorum. q In illuminatione vultus tui. i. in palam corã te: ſicut illud qđ est in lumine: ſcõm illud eccle. xxiij. Oculi domini multo lucidiores ſuper ſolem vias hominum circumſpiciunt. r Quẽ oẽs dies nri defecerũt ꝛc. repetitio est ſententie prædicte ad maiorem expreſſionem.

a Anni nri ſicut aranea meditabuntur. In hebreo

ꝛ in trāslatione hiero. habeꝫ. Cōsumpsim⁹ annos nr̄os sicut sermonē. i. sicut ꝓmo cito trāsit ꝛ desinit cē sic āni nr̄i: ꝛ ptinet ad sniam p̄dictā de brcuitate vite humane lr̄a aūt cōis refert ad inutilitatē laboꝝ q̄ frequēter contingit in vita hominis: qz sicut aranea multū occupat ad texendū telam que modico vēto dissipat: sic homines multū studēt ꝛ meditant ad cō sequēdū honores vel diuitias: q̄ velociter amittunt: ꝛ sic dr̄: a Anni nostri. i. homines in annis nr̄is viuētes. b Meditabunt. inutilia sicut aranea multū intendit ꝓ tela facienda. Cōsequenter ꝓsequit mag⁹ in ptīculari ꝛ dei minate vite hūane brcuitatem dicens: c Dies annoꝝ nr̄oꝝ in ipsis. lxx. anni. de cōi cursu. d Si aūt in potētatib⁹. i. in bn̄ cōplexionatis e Octoginta anni. in statu ꝓuenīēti. f Et amplius eoꝝ. i. tp̄s vltra ꝓcedēs. g Labor ꝛ dolor. qz senect⁹ nō ē nisi q̄dam languor. h Qm̄ supuenit māsuetudo. in hebreo ꝛ in trāslatione hiero. hr̄: Qm̄ trāsiuim⁹ cito. q. d. vita pn̄s nō est nisi q̄dā transit⁹ brcuis Et auolauim⁹. de pn̄ti seculo: sicut auis de nido: ꝛ sic cōtinuat sententie p̄cedenti de brcuitate vite nr̄e. lr̄a aūt cōis pōt reduci ad diuinā sniam q̄ imisit diluuiū: qz peccata hominū demeruerūt deletionē humani generis simplicit: sed ꝓ māsuetudinē diuinā saluat⁹ est noe cū filīs suis ꝛ eoꝝ vxoꝝib⁹ ad cōtinuationē generis humani: ꝛ q̄tū ad hoc dr̄: h Qm̄ supuenit māsuetudo. s. diuini iudicij ipm̄ cōtempans a rigore. i Et corripiemur. qa hōies sapiētes dictā punitōem attēdentes a suis insolentijs emendant. k Quis nouit. Postq̄ psal. recoluit bn̄ficia dei ꝓterita: h ꝓn̄ ꝓcedit ad alia bn̄ficia ipetranda. s. de legis datione ꝛ tabernaculi cōstructōe: 2ᵐ ibi petitur: Respice dn̄e. Circa ꝓmū ꝓmo ꝓtinuat se ad p̄cedētia dicēs: k Quis nouit ꝛc. q. d. exquo vita hominis ē ita brcuiata: ꝛ sciētia acq̄rit⁹ ꝓ expientiā longi tēporis Quis nouit ptātem ire tue. i. quis in tam brcui tempore posset scire excellētiā tue ptātis ꝛ vindicte. q. d. nullus nisi ex tua speciali instructōe: iō cōsequēter petit hanc instructionē. d. l Dexterā tuā. i. ptātem tuam que per dexterā in scriptura designat. m Sic notā fac. nos illustrando. n Et eruditos corde. i. fac eruditos corde. o In sapiētia. a te nobis ifusa ꝛ data: ꝛ hoc fuit ipletū q̄n dedit illi pplo legis diuine bn̄ficiū: ꝛ ꝓpr̄ hoc de illa lege dicit moyses: Deut. iiij. cap. Hec est sapiētia nr̄a ꝛ intellect⁹ corā ppl̄is. p Cōuertere dn̄e. respici endo nos oculis tue misericordie. q Usqueq̄. i. vsq; ad aliq̄d tp̄s: vñ alia translatio hz aliquātulū. q. d. illō q̄ tibi placuerit quātūcūq; apud te sit modicuz sufficiet mihi: ꝛ erit mihi magnū. r Et deprecabilis esto super seruos tuos. preces eoꝝ exaudiēdo: ꝛ ut sint magis exaudibiles recolit bn̄ficiū in transitu maris rubri exitum dicēs: s Repleti sum⁹ mane misericordia tua. q: sb̄mersit dn̄s exercitū egyptioꝝ in mari rubro p̄bēs filīs isr̄l trāsitū sup siccū: hoc fuit scm̄ in vigilia matutina: Exo. xiiij. t Exultauim⁹ ꝛ delectati sum⁹ ꝛc. q: stati mari trāsito cantauerūt canticū exultatōis dicētes: Cātem⁹ dn̄o gloriose ꝛc. v Letati sum⁹ ꝓ die. qui. nos humi. i. humiliari nos ꝓmisisti in dura ꝛ vili seruitute egypti. Opposita enī iuxta se posita magis elucescūt: ꝛ iō qz dura fuit⁹ p̄cedēs adhuc habebat i⁹ recēti memoria: ex hoc augebatur ppli leticia. x Respice. Hic ꝓn̄ ponitur bn̄ficiū de ꝓstructiōe tabernaculi ad cultū diuinū: ad cui⁹ cōstructionē seniores populi obtulerūt donaria ꝛ minores opati sunt faciendo op⁹ tabernaculi: ꝛ vasa ad ministerium necessaria. s. beçelel filius huri ꝛ plures alij: ꝛ hoc est qd̄ petit moyses. d. x Respice dn̄e i seruos tuos. i. seniores inspirādo eis volūtatez offerēdi: donaria ad op⁹ tabernaculi. y Et in opa tua. i. in ope tabernaculi ꝛ vasoꝝ ad cultū tuū. z Dirige filios eoꝝ. dans eis ad hoc sapiētiā ꝛ itellectū: ꝛ hoc fecit dn̄s: ut hī Exo. xxxj. dicēs: Ecce vocaui beçelel ex noie filiū huri: ꝛ ipleui ip̄m spiritu dei sapiētia ꝛ intelligentia ꝛc. Et Exo. xxxvj. Fecit ergo beçelel ꝛ ooliab: ꝛ oēs viri sapiētes: q̄bus dedit dn̄s sapiētiā ꝛc. a Et sit splendor dn̄i dei ꝛc. i. deitas dans in tabernaculo rn̄sa: sic fcm̄ ē ꝓstructo tabernaculo vbi dabātur diuia rn̄sa de ꝓpiciatorio: ꝛz q̄ dr̄ Exo. xxv. Inde p̄cipiā ꝛ loquar ad te super ꝓpiciatoꝝ. b Et opa manuū nr̄aꝝ dirige. Istud bis repetit: semel ꝓ ꝓstructione tabernaculi: ꝛ semel ꝓ sacrificijs ibidē p man⁹ sacerdotū offerendis. Expositores nr̄i cōit exponūt hūc psalmū de xp̄o ab illo loco: Dexterā tuā ꝛc. q̄ in sacra scriptura dicit p̄is dextra. Sz hāc expositionē nō ꝓsequor: tū qz mihi vī magis mystica q̄ lr̄alis: tū qz expositio ista valde sufficiēter ponit in glo. Moralit aūt pōt exponi psalm⁹ iste ut sit oīo cuiuslibet fidelis: q̄ ut oīo sua sit exaudibilis: primo recolit diuina bn̄ficia hūano generi ꝓstita: ꝛ sic vlteri⁹ petit diuina sapiētia illustrari interi⁹ in mēte: ꝛ in opib⁹ suis exteri⁹ dirigi diuina virtute. In psal. lxxxix. Dn̄e refugium.

Additio.

Ut dcm̄ est pluries in p̄cedētib⁹ non oēs doctores hebrei tenēt opinionē beati hiero. sz multi eorum tenēt sicut Augustin⁹. s. q̄ solus dauid fuit actor oium psalmoꝝ i psalterio ꝓtētoꝝ: ꝛ p ꝓn̄s ist⁹ psalmi. ititulat aūt a moyse rōe tacta i glo. q̄ q̄dē rō valida ē nō obstante eo q̄ ꝫ eā obȝcit a postillatore: nō enī qz i hoc ponūt alique ptinētia ad vet⁹ testamētū ꝛ aliq̄ ad nouū: ex hoc solo ititulat iste psalm⁹ a moyse: qz sic loq̄ret q̄ alij q̄plures psalmi eidē ititularēt: put postil. allegat. Sz iō psalm⁹ iste ititulari vī moysi: qz i eo tangūt brcuit ea q̄b⁹ lex mosaica ē impfecta lz bona ꝛ a deo data: q̄ q̄dē lex debebat pfici p xp̄m Ad cui⁹ declarationē sciēdū q̄ ꝫm apostolū ad hebreos. vij. ca. Nihil ad pfectū adduxit lex: de cuius legis ipfectione est q̄ in ea terrena promittebant: similiter ꝛ comminabantur trāsgressores per penas temporales non perpetuas: ut patz ex communi decursu veteris testamenti: cui⁹ ratio est quia ꝫz augustinum contra faustum. iiij. libro: Populus ille carnalis rebus vite p̄sentis totaliter inherebat. sed constat q̄ talia momentanea sunt: ꝛ quasi nullius durationis

dies annorum nr̄orum in ipsis septuaginta anni. Si aūt in potentatib⁹ octoginta anni: et amplius eorum labor ꝛ dolor. Quoniam supuenit māsuetudo et corripiemur. Quis nouit ptātem ire tue: ꝛ ꝓ timore tuo iram tuam dinumerare. Dexteram tuā sic nō tam fac: et eruditos corde in sapientiā. Conuertē dn̄e usquequo: et deprecabilis esto super seruos tuos. Repleti sum⁹ mane misericordia tua: exultauim⁹ ꝛ delectati sum⁹ in omnib⁹ diebus nr̄is. Letati sum⁹ ꝓ diebus quibus nos humiliasti: annis quibus vidim⁹ mala. Respice in seruos tuos: et in opa tua ꝛ dirige filios eoꝝ. Et sit splendor domini dei nostri sup nos: et opa manuū nr̄aꝝ dirige sup nos: ꝛ op⁹ manuum tuarum dirige.

respectu eternitatis: sed lex christi tāq̄ perfecta bona sempi terna ꝛ spiritualia ꝓmittit. similiter ꝛ de penis perpetuis cōminat. vñ in ꝓncipio ps. moysi intitulato: ꝓmo ostendit imp fectio veteris legis ex breuitate vite ꝓntis cui temporalia i eadem lege ꝓmissa ordinant seu cōminātur: secūdo petitur lex christi perfecta q̄ ordinat ad eternitatem cōsequendam secunda ibi: Dexterā tuā sic notam fac. Circa ꝓmū nouem facit. Nā ꝓmo ꝓmittit q̄ deus est factus refugiū a generatō ne in generationē s. a generatione antiqui testamenti: que generatio dicit: ut Mar. viij. cap. Generatio ista signuz q̄ rit: in qua generatione felicitas eterna non attingebat ad ge nerationem. s. noui testamēti q̄ etiaz generatio dr: Matth. xxiiij. ca. Non transibit generatio hec donec omnia fiant. in qua talis felicitas. s. eterna adipiscit: circa q̄ notanī dic: Domine refugiū factus es nobis. q̄ deus etern⁹ factus ho mo tpaliter: est ꝓprium ꝛ singulare refugium a prima gene ratione imperfecta ad secundā generationē pfectam. Consequenter secūdo ostendit imensitatem eternitatis diuine: et hoc cum dicit: Priusq̄ montes fierent ꝛc. s. añ mundi con stitutionem. Et a seculo in seculum tu es deus. ad designan dū interminabilitatē eternitatis a pte post sicut a pte ante. Licet enim duratio eterna nō sit successiua ſm ꝓpus: ꝛ poste rius tamē in cognitione humana q̄ temporalis est non pōt intelligi nisi cum quadam successione infinita: cognita .n. sunt in cognoscente per modū cognoscentis. Cōsequenter tertio ostendit breuitatem humane durationis: ꝛ eius cām ſm statū ꝓntis vite: ꝛ hoc cū dicit Ne auertas hominem. Circa q̄ sciendū q̄ hebraica veritas in hoc loco nihil q̄ sonat negationē ponit: sed sic dicit Auertisti hominē in hu miliatione ꝛ dixisti: conuertimini seu reuertimini filij ho minū. q̄ exponit' abenhaçra hebreus de necessitate mortē di quā incurrit ꝓm⁹ homo ꝓ peccatū: ꝛ est sensus: Auerti sti hominē. s. adam In humiliatione seu abiectione. ꝛ hoc post lapsum cui homini: Dixisti reuertimini filij hominuz s. in terram: legit eni Gen. iij. in hac materia: donec reuerta ris in terrā de qua sumpt⁹ es: quia puluis es ꝛ in puluerez reuerteris: ꝛ notanter dicit Auertisti hominē in humiliati one. in singulari ꝛ postea i plurali: Reuertimini filij homi num. q̄ licet adā ꝓmo fuit abiect⁹ ꝛ hūiliatus in peccato: ꝛ sibi soli videbat de⁹ loq̄ in ꝓdicta auctoritate: tñ peccatum ꝛ el⁹ pena trāsiuit in posteros: q̄ oēs ex hoc incurrerunt ne cessitatē moriēdi: ꝛ iō pluraliter dic: Reuertimini. s. ad ter ram moriēdo. Cōsequēter q̄rto ondit ex hoc q̄ vita hūana ſm statū ꝓntis vite rōne ꝓdicta terminabilis est q̄ ipsa est momētanea et in nihilū reputāda: ꝛ hoc ex cōsideratione partiū tpis hui⁹ vite. s. ꝓterite: ꝓsentis ꝛ future. nā ps ꝓterita duratōis tpalis quātūcūq̄ longa: est in se nihil cuz iam trāsijt tota el⁹ duratio: ꝛ de hoc dicit: Cūm mille anni ante oculos tuos tanq̄ dies hesterna q̄ ꝓterijt. ꝛ hec vba ꝓnt di rigi ad deū vel etiā ad hominē. pars vo ꝓns hui⁹ duratōis est breuissima: q̄ solū cōsistit in alīq̄ particula ꝓpinq̄ nunc indiuisibili: ꝛ de hoc dicit: Et custodia in nocte. i. q̄dam vi gilia noctis: q̄ est ipsius noctis ꝛtia vel q̄rta ps ut plurimuz ꝛ sic in nihilū reputāda ꝓ sua breuitate: q̄ fz phm. ij. phy sicoꝝ: Qd modicū ē q̄si nihil reputat. vñ de vtraq̄ pte du rationis hūane. s. ꝓterita ꝛ ꝓnti concludit dicēs: Que pro nihilo habet. pars vo duratōis hūane quia nōdū est i actu sed solū in potentia: iccirco nō est duratio existēs sed quasi fantastica seu imaginaria: ꝛ de hoc dicit scōm verā lrāz he braicā ꝛ trāslationē hiero. Fluctuasti eos somnus crūt. q̄si diceret q̄ fluctuatio duratōis hūane q̄ ꝓcedit a ꝓnti tpe in futuꝝ: est sicut somnus. i. sicut ea q̄ videtur in somnis: que in fantasia cōsistūt ꝛ nō in re. Cōsequenter q̄nto ondit defe ctum hūane vite ꝓntis ex duob⁹. s. ex sui mobilitate seu in stabilitate: ꝛ quia tendit in deterius: primum ostendit cum dicitur: Mane sicut herba transeat. quasi diceret hec dura tio humana non solū est in nihilū reputanda rationīb⁹ predictis: sed etiā q̄ mobilis est ꝛ semper in transitu: ꝛ hoc est q̄ dicit: Mane sicut herba trāseat. secūdū oste dit cum dicit: Mane floreat ꝛ trāseat ꝛc. Ad q̄ sciēdū q̄ licet duratio humana distinguat per multas etates: tñ pōt distingui ꝓncipaliter in tres partes. s. in temp⁹ au gmenti: de q̄ dicit: Mane floreat. ꝛ in tps mediū in q̄ ñ videt augmētū nec diminutio in virib⁹ sensibilit: sed so lum transit⁹ temporis: de q̄ dicit: Et transeat. ꝛ tps di minutionis: de q̄ dicit: Uespe decidat induret ꝛ arescat. i q̄ vespe contingūt tria cōiter. s. diminutio viriū corpo ris: ꝛ de hoc dicit: Decidat. secūdo frigidatio senilis: ex q̄ mēbra quasi terrestria indurant: de q̄ dicit: Induret ētio mors ꝓ quā homo in puluerem arescit: de quo dic Et arescat. Cōsequēter sexto reddēs rationē ꝓdictorum dicit: Quia defecim⁹ in ira tua ꝛc. hoc est dicere q̄ totū hoc cōtingit ex ira ꝛ furore diuino ꝙ humanū gen⁹. q̄ q̄ dem furor ꝛ ira in deo metaphorice intelligenda sūt. s. q̄ sic se habet ut irat⁹ ꝛ furore plen⁹: ꝛ neq̄s estimaret hāc vindictā diuinā esse iniustā: ſdr: Posuisti iniqui tates nras i cōspectu tuo. i. ira tua ꝓuenit ex hoc: q̄ ini quitates nras nō dissimulasti: sed posuisti eas in cōspe ctu tuo ut nos punires ꝓ eis: vbi aūt translatio nra dic Seculum nostrum. in hebreo habet: Abscōdita nostra ꝛ est sensus peccata nra etiā si essent occulta fuerūt dete cta: In illuminatione vultus tui. ut punirent. Ex q̄bus infert q̄ breuitas ꝛ defect⁹ humane vite: de qua pr⁹ cō querebat est attribuenda ire diuine ꝓdicto modo intel lecte: vñ dicit: Quoniam oēs dies nostri defecerūt: ꝛ in ira tua defecim⁹. Septimo declarat amplius defectum huius vite humane ex duobus: quoꝝ primū est ex ina ni labore: q̄ vt plurimuz hec vita breuis consumit in occupationibus inutilib⁹: ꝛ de hoc dicit: Anni nostri si cut aranea meditabunt. eo q̄ sine vtilitate ꝛ fructu bo ni operis transeūt. scōm est ex mēsura hui⁹ durationis cui⁹ spaciū includit in numero. lxx. annoꝝ vt plurimū in longeuis et rarissime attingūt. lxxx. annos: ꝛ de hoc dicit: Dies annoꝝ nostroꝝum. lxx. anni ꝛc. ꝛ si forte in paucissimis hoc spaciū excedat. s. vltra. lxx. annos ne cesse est vt multiplicet labor ꝛ dolor: eo q̄ ipsa senectus grauis mor⁹ est ut plurimum. Et ex hoc satis apparet q̄ hic ps. nō fuit a moyse cōposit: in cuius tempore ho mines frequēter excedebāt istam mēsuram annoꝝ. Ipe eni moyses cum octogenari⁹ fuisset incepit esse cuz pha raone: ut Exo. vij. ca. ꝛ postea superuixit per. xl. annos Aaron etiam fuit tante etatis fere. similiter ꝛ caleb cuz esset. cxx. annoꝝ dicebat hodie. lxxxv. annoꝝ sum sic valens Josue. xiiij. ca. ꝛ sic presumendū est de alijs illi⁹ temporis: scriptura eni nō recitat ista tāq̄ insueta. Cōse quēter octauo vt onderet q̄ ira diuia cui hec breuitas vite attribuit: nō fuit rigorosa sed pot⁹ māsueta: ſdit Cūm supuenit māsuetudo ꝛ corripiemur. hoc ē dicere q̄ diuia māsuetudo supuenit in hac punitōe dādo locū hōib⁹ vt corripent cū potuisset eos totaliī delē. ꝓpr pec catū. Cōsequēr nono ondit q̄ cōminatōes ve. le. que de tpalib⁹ malis fiūt sūt ipfecte: ꝛ hoc cū dic: Quis nouit potestatem ire tue. Ad q̄ sciendum q̄ potestas ire diui ne magis cognoscit in futura pena que est eterna: q̄ in p senti que est temporalis. potestas enim ire hominis est corpus occidere ꝛ post nihil facere: deus autem hic pu nit ꝛ post in gehennam mittit: vnde Matth. x. capitulo Nolite timere eos qui occidunt corpus: vnde potius ti mendus est deus ꝓpter penas futuras que sunt perpe tue q̄ ꝓpter penas hui⁹ vite terminabilis: ꝓ q̄s ad obser uantiam legis mosaice pp̄s ille inducebatur: iccirco dic Quis nouit potestatem ire. tue scilicet future vbi magi

ptās ire diuīe dignoscitur: ⁊ ut oñderet q̄ estimatio huiusmodi magne ire diuine est vtilis ad inducendum diuinū timorē saltē initialem seu seruilem: sb̄dit Et pre timore tuo irā tuā dinumerare. ⁊ est sensus: quis nouit ptātem ire tue. s. future: ⁊ q̄s nouit dinumerare h̄ mōi irā tuā p̄ timore tuo. q. d. nullus vel pauci. Ex quo apparet q̄ cōminationes veteris le. modice vtilitatis sunt sicut ⁊ el' pmissiones: ut dcm̄ est. ex q̄b' oñdit īpfectio veteris legis. Sequit aūt in lr̄a Dexterā tuā rē. Ubi incipit secūda ps huius ps̄. in q̄ psalmista petit pfectionem no. le. p quā hoies bona eīna ꝓsequūtur. Circa q̄ dnq̄z facit: qm̄ pmo petit p̄ncipiū p̄cipuū ⁊ sūmū huius pfectionis q̄ est chr̄ist'. nā sicut lex p moysen data est: sic gr̄a ⁊ veritas p iesū chr̄istū fc̄a est: Johis. j. chr̄ist' aūt dextera in scripturis q̄nq̄z notat: ut ibi Dextera dñi fecit virtutē. vñ dicit Dexterā tuā sic notā fac. ut. s. hoies p noticiā huiusmōi dextere discāt magis adherere spūalibus ⁊ eternis q̄ tpalib' ⁊ trās itoriis: ⁊ sic erūt corde eruditi in sapiētia: nō duri ⁊ carnales sicut antiq̄. sapiētia enim est de sūmis ⁊ eternis reb': vñ sīa huius vsus talis ē: Dexterā tuā dñe sic notā fac: ⁊ fac eruditos corde i sapientia ut li ⁊ repetere faciat imediate p̄cedens vbū. s. fac. Cōsequēter secūdo ad iclinandū diuinā miserat̄oem allegat diuturnitatē p̄terite aduersitatis: vñ dicit: Cōuertē dñe vsquequo i. iam ad magnū tps durauit p̄dict' stat' ip fectus: ⁊ iō tps ē ut te talē exhibeas ut possis a peccatorib' exorari: vñ sb̄dit Et deprecabilis esto sup seruos tuos Cōsequēter ītio oñdit q̄ sūt illa bona q̄ cōsecuti sūt illi q̄p noticiā dextere dei eruditi fuerit in sapiētia: de q̄ dic̄ Repleti sum' mane rē. Ad q̄ sciēdū q̄ repletio miseri corde ⁊ exultatio ⁊ delectatio: de q̄b' h̄ agit nō bñ pñt itelligi de tpalib' cū iā illa reprobauerat i pte p̄cedenti ex sui breuitate ⁊ istabilitate. cui eni mille anni p̄ceden tes nihil sūt: ⁊ cui' termin' vltim' vite ē. lxxx. ānorū: ut supra oñdit: q̄d ꝓdest tali ut exultet ⁊ sit iocund' oībus diebus suis sic tpaliter itellectis. vnde necesse est dicere q̄ hic loq̄tur de duratōe eterna: in qua oēs dies sunt sil' nec sibi inuicē succedūt. similr ⁊ hec repletio ⁊ exultatō itelligēda sūt spūaliter put sunt in mane eternitatis: de q̄ alibi dicit: Mane astabo tibi ⁊ videbo te: ⁊ iō p̄phetice orat ut ppls p noticiā dextere dei: de qua dixerat: repleatur misericordia diuina in mane eternitatis: ut sic exultet ⁊ delectet in oībus dieb' simul. s. nō successiuis. Ex q̄ seq̄tur q̄ sicut in tēporib' retroactis fuerunt afflicti seu humiliati corpalit ⁊ etiā mētaliter: sic tpe gr̄e erūt letati saltē spūaliter in quo est va leticia: ⁊ de hoc dicit: Letati sumus ꝓ dieb' q̄b' nos humiliasti rē. in hoc aut̄ loco littera hebraica habet: Repleamur mane misericordia tua ⁊ exultem' ⁊ letemur rē. leticia nos p dieb' q̄b' nos humiliasti rē. q̄d magis ꝓsonat ppositō. Cōsequēter q̄rto dicit: Respice in seruos tuos ⁊ in opa tua dirige filios eor̄. vbi hebraica vītas sic hz: Oñdat seruis tuis opus tuū ⁊ pulchritudo tua sup filios eor̄. In q̄b' vbis duo petit: pmū. s. in carnatiōe filij dei oñdi suis suis. Incarnatio eni dicit opus dei p excellētiā: iuxta illud Abacuc iij. ca. Opus tuū in medio annor̄ notū fac. secūdū. s. petit gr̄am deriuari in filios: ⁊ de hoc dicit: Et pulchritudinem tuā sup filios eor̄. gr̄a' eni scōm glosā sup illud Ut exhilaret faciē in oleo. ē q̄dā nitor aie hec igit̄ gr̄a a chr̄isto deriuat in filios adoptōis: vñ Johis. j. De plenitudine el' oēs accepim' gr̄am p gr̄a: Cōsequēter q̄nto dicit: Et sit splēdor dñi dei nostri sup nos rē. Ad cui' euidentiā attendēdū est q̄ fm sanctū Thomam p^a 2^e. q. cxj articulo ītio in corpe questionis q̄nq̄z sūt effect' gr̄e i nobis. : prim' est ut aīa illustret seu sanet: secūdus est ut bonum velit: tert' ut bonū q̄ vult efficaciter opet: q̄rtus est ut in bono preseueret: q̄ntus est ut ad gl'am pueniat. de tribus enim p̄mis effectibus p̄dictis tractat ps̄. in hoc versu de duobus vero vltimis tractat in ps̄. īmediate sequēti: ut ibidē videbit̄. Dicit g̃ de p^o effectu gr̄e: Sit splēdor dñi dei nr̄i sup nos. Gr̄a eni scōm Aug. in libro de nā ⁊ gr̄a ē q̄dā lux aie. ⁊ q̄ a deo in fūdit imediate iccirco recte dicitur: Splendor dñi dei nr̄i. ⁊ q̄ hec lux non est nālis: sed supnaturalis: ic circo dr̄: Sup nos. q. diceret sup nr̄az nām De secundo vero effectu dicit: Et opa manuum nostrarum dirige. Jn p̄mo enim effectu volūtas in q̄ ꝓsistit radix meriti se hz ut mota tantū ñ ut mouēs: sed in isto secundo se hz ut mota ⁊ mouēs: ⁊ iō dicit: Opera manuū nostrarum. i. actus nr̄i volūtar̄ij: ꝓ ut sunt actus fidei spei ⁊ charitatis a volūtate eliciti: qui q̄ dem actus etiam sūt sup nos: inquātum excedūt facultatē humane nature: ideo petit ut dirigant a splendore domini supradicto. De tertio vero effectu dicit: Et opa manuum nr̄arum dirige. non addendo illud sup nos: ut intelligatur simplicit̄ de quibuscūq̄z actib' a volūtate imperatis: nō solum interiorib' sed etiā exteriorib': q̄. s. ad exteriorem exeūt materiā. Non imerito igit̄ hic ps̄. intitulat moysi tanquaz in ꝑsona eius loquatur. ps̄. De moyse enim in p̄ma apparitione a deo facta in rubo legitur deo dixisse: Obsecro domine mitte quem missurus es: Exo. iiij. cap. in quo petebat q̄ deus mitteret chr̄istum quem missurus erat ut gratiam ⁊ veritatem daret sine interpositione legis imperfecte que data fuit p moysen: ⁊ in hoc consistit motiuum expositionis huius ps̄. supradicte.

Laus cantici ipsi dauid.

Qui habitat i. LXXXX adiutorio altissimi: i protectiōe dei celi cōmorabit̄.] Dicet domino suscep/tor meus es tu: ⁊ refugiū

Psal. XC.

Qui habitat rē. huic ps̄al. p̄emittitur talis titulus communiter in biblijs: Laus cantici ipsi dauid. Sed iste titulus fuit appositus ab aliquo doctore pro sua voluntate: quia in hebreo ⁊ in translatione hiero. nullus omnino ponitur titulus: propter quod dicūt hebrei q̄ iste ps̄al. factus fuit a moyse sicut ⁊ precedens ⁊ similiter sequentes vsq̄z ad centesimum ps̄al. qui incipit: Misericordiam ⁊ iudicium cantabo tibi domine. quoniā in nullo istorum in principio fit mentio de dauid: vel quolibet alio doctore vel prophet̄a: ⁊ ideo referuntur ad moysen tanquā actorem: sicut ⁊ ps̄al immediate precedens. Et sunt vndecim ps̄almi correspondentes quātuz ad numerū xj. benedictionum: quibus moyses benedixit filijs israel Deut. xxxiij. Et sicut moyses ps̄al. precedēti petijt beneficia dei populo exeunti de egypto: ita in hoc ps̄. denunciat multiplex dei beneficium super populum. Et scōm hoc diuidit̄ in tres partes: quia primo denunciat eis adesse diuinaz protectionem: secundo inimicorum deiectionem: ibi Cadet a latere tuo mille. ⁊ tertio populi exaltationem: ibi Quoniam in me sperauit. Circa primum dicit: a Qui habitat in adiutorio altissimi. i. confidenter sperat de eius adiutorio: cuiusmodi erat populus israel in exitu de egypto: quantum ad bonos ⁊ deuotos illius populi. b Jn protectione dei celi commorabit̄. Isti eni semper fuerūt a deo protecti vsque ad ingressum terre promissionis: ut patet ex decursu libri Exodi. ⁊ Nume. licet frequenter mali fuerint puniti ⁊ mortui in deserto. c Dicet domino. scilicet: populus deuotus recognoscens dei beneficia.

d Susceptor meus es tu. quia pharaone populum persequente: deus suscepit eum in sua protectione: ut hī

Exo.xiiij. e Sperabo in eum. de futuris bonis ab eo ꝓsequendis. f Qm̃ ipse liberauit me de laqueo venan-tiū.i.egyptioꝝ me ꝓsequētiū tanq̃ ꝉlaqueatū: vnde dixit pharao: Coartati sunt in ira cōclusit eos desertum.q.dicerz nō ꝑñt effugere manꝰ nr̃as: Exo.xiiij. g Et a vbo aspo. qz pharao dicebat se eos capere z interficē Cōsequent̃ ꝑs.dirigit verbū ad ꝑplm in di cto periculo positum dicēs: h Scapulis suis zc̃.] vnde Exo. xiiij. dr̃ Tollens qꝫ se angelus dn̄i q̃ ꝓcedebat castra israel: abijt post eos z seqtur po stea: Et erat nubes te nebrosa z illuminans noctē: ita ut ad sciui cem toto noctis tpe accedere nō valerent vel pōt illō referri ad columnā ignis z nu bis: q̃ diuino ꝓcepto ꝑ die cōtempabat po pulo israł ardoꝛe solis ꝑ modū obumbrātis z ꝺ nocte ostendebat eis viā: ut sic deꝰ esset eoꝝ ductor vtroq; tpe: ut hī Exo.xiij.

meū: deꝰ meꝰ sperabo in eū Quoniā ipse liberauit me de laqueo venātiū: et a ver bo aspero. Scapulis suis obūbrabit tibi:] z sub pen nis eiꝰ sperabis. Scūto cir cūdabit te veritas eiꝰ: nō timebis a timore nocturno A sagittā volūtate in die ā negocio pambulāte i tene bris: ab icursu z demonio meridiano.] Cadent a latē tuo mille: z ꝺcē milia a ꝺx-tris tuis: ad te autē non ap ꝓpinquabit. Uerūtamen oculis tuis ꝑsiderabis: et retributionez peccatoꝝ vi debis. Quoniā tu es dn̄e spes mea:] altissimū posui sti refugiū tuū.] Non accedet ad te malū: et flagellu z nō appropinquabit taber naculo tuo. Quoniā ange lis suis mādauit de te:] ut custodiāt te in oibus vijs tuis. In mānib⁹ portabūt te: nē forte offendas ad la pidē pedē tuū.] Sūp aspi dem z basiliscum ambula bis:] z cōculcabis leonem z draconē. Quoniā in me sperauit liberabo eū: et ꝓte gā eū: qm̃ cognouit nomē meuz. Clamauit ad me: et ego exaudiā eū: cū ipo sū in tribulatōe: eripiaz eū et

i Scuto circunda bit te.i. ꝓteget. k Ueritas eius.q̃ ꝓmisit moysi se eē du ctorem ꝑplī: iō sꝫditur: l Non timebis a timore no cturno.i.a latronibꝰ z ꝑdonibꝰ: q̃ de nocte solent inuadere. m A sagitta volāte in die.i.inuadētibus de die cū sagit tis: qꝺ fuit impletū qn̄ amalechite venerūt ad pugnanduz ꝯ israł in deserto: Exo.xvij.q̃ fuerūt sagittarij: sicut z esau a q̃ descēderūt: Ge.xxxvj.q; aūt esau fuerit sagittarius: patet Geñ.xxvij. vbi dixit isaac: Sume arma tua pharetrā z ar cum.moyse aūt orante fugati fuerūt amalechite: Exo.xvij n A negocio pambulāte in tenebris zc̃.] In hebreo hēt Adeber deambulāte in tenebris z quereb vastante in meri die. Et dicit hic ra.sa.q; deber z quereb sūt noīa demonuz z ꝓmo eis ꝓmissa ē ptās magis nocēdi in tenebris: secundo vo magis in meridie siue de clara die. Et vī dcm̃ eiꝰ satis ꝓ babile: qz sicut erāt angeli deputati sancti: ad ꝓtectionē po puli israł: ut supra dcm̃ est: z apparebit infra: ita a deo per missi sunt angeli mali ad tētandum ꝑplm: z illi q̃ erant in ꝑplo sancti z boni a tētationibꝰ istoꝝ diuinitꝰ sūt ꝓtecti: et quātū ad istos loquit̃ hic psalmista: mali vero in illo ꝑplo fuerūt pluries deiecti in peccatum ꝑ demonū tētationes: ut ꝑz in fabricatione vituli: Exo.xxxij. z in alijs coꝝ malis: ut patet li. Nu. i plurib⁹ locis: o Cadēt. Hic ꝓñt denūciat ꝑplo aduersarioꝝ deiectionē dicens: o Cadent a latere tuo mille zc̃. Hoc fuit impletū qn̄ seon rex āmorreoꝝ z og rex basan z balach filius sephor venerūt ad pugnanduz ꝯ ꝑplm israel: z fuerūt debellati magis diuina virtute q̃ hūa na. p Ad te aūt nō appropinquabit. s. gladius aduersa riorū ad nocendū tibi. hoc fuit ipletū Numeri.xxxj. vbi di citur q; debellatis madianitis ꝓnceps exercit⁹ israł tribuni z centuriones dixerūt ad moy. Nos serui tui recensuimꝰ nu merū pugnatoꝝ quos habuimꝰ sꝫ manu nr̃a: z nec vnus quidē defuit: ꝓpter qꝺ recognoscētes hoc eē diuinitꝰ factuz obtulerūt dn̄o quicqd auri potuerūt inuenire in preda: ut ibidem habet: z iō sꝫditur: q Uerūtn̄ ocu. tu. cōsidera bis. talem protectionem diuinā sup te tanq̃ gratus.

r Et retr. pec. videbis. i. deiectionē aduersarioꝝ ꝑ suis peccatis. Et ex ista cōsideratione tanq̃ gratus dn̄o dices qꝺ seqtur: s Quoniā tu es dn̄e spes mea. qz i te cōfido nō in virtute mea. t Altissimū posuisti re fugiū tuū. i. ꝓbui sti te nobis tanq̃ refugiū altissimū ad qꝺ non pōt ac cedere malū. Con sequent̃ psalmista conuertit vbū ad ꝑplz. o. v Nō accedet ad te ma lū. i. q̃diu pones in deo spem tuaz sicut in refugium non accedet ad te malū. s. mortalis culpe. x Et flagellū .s. tpalis pene. Non appro pinquabit taber naculo tuo. cuius cām subdit:

y Qm̃ angelis suis zc̃.] qꝺ patet ex hoc q; angelus ꝓcedebat castra israł i colūna ignis z nubis Exo.xiij z In manibus portabūt te. i. suo ministerio dirigent te in via. a Ne forte offendas zc̃.] ambulādo ꝑ loca saxosa z abrupta z hoc est qꝺ dicit Deui. viij. Adduxit te dn̄s ꝑ desertuz xl. annis: vestimētum tuū quo operiebaris nō defecit: z pes tuus nō est attrit⁹. z istꝺ fuit verificatū i bonis: licz mali aliqn̄ fuerit laboꝛe afflicti: sicut ibidē fuit expositū hāc aūt scripturā: Qm̃ angelis suis zc̃. allegauit diabo lus dictā de christo: Matth. iij. sed ꝑm hiero. ipe falso allegauit. b Sup aspidē zc̃.] qz dn̄s deduxit eos ꝑ desertū vbi erant aialia venenosa z ferocia: z tn̄ nō no cuerūt ꝑplo ꝓmanenti in bono: ꝑm q; dicit Deui. viij. Dn̄s ductor tuus fuit in solitudine magna atq; terribi li in q̃ erat serpēs flatu adurens z scorpio ac dipsas. Et ponitur hic singulare ꝓ plurali. serpens. i. serpētes: z sic de alijs sicut dicit Exo. viij. Uenit musca grauissima i. multitudo muscaꝝ: z ꝑz hoc dicit: b Sup aspidē z basiliscū ambulabis. i. inī talia aialia secure ambula bis q̃ etiā erāt in deserto: sicut z ꝓdicta q̃ sūt exꝑssa. nō eni fuerūt exꝑssa oīa genera aialiū venenosoꝝ z feroci um q̃ erāt in illo deserto: sed suffecit aliq̃ exprimē Deu. viij. ꝓ q̃ intelligūt alia. c Qm̃ in me sperauit. hic vltio denūciat ꝑplī exaltatio q̃ maxime fuit qn̄ intraue rūt ꝛram ꝓmissionis quā obtinuerunt tpe ioſue cū glo ria z triūpho: et ꝑ hoc significabat ingressus ire viuen tium aptus ꝑ christū: z hoc est qꝺ dicit ꝑs. loquēs in ꝑ sona dei: c Qm̃ in me sperauit. ꝑplus israł. d Li berabo eū. de ipedimētis occurrētibꝰ. e Protegam euz. a gladijs aduersarioꝝ. f Qm̃ cognouit nomen meū. ꝑm q; dicit supra ꝑs. lxxv. Notus in iudea deus i israł magnū nomē eiꝰ. g Clamauit ad me. orando de uote. h Et ego exaudiā oando ei effectū petitionis sue. i Cum ipso sum in tribulatione. ad exercitium sue patientie. k Eripiam eū. competenti tempoꝛe. l Et glorificabo eū. per adeptionē terre ꝓmissionis

gloziose ⁊ pfectius per adeptionē terre viuentiū per illam significate. premium. n. nō deficit a merito sed magis excedit. bonū aūt tpale minus est bono virtutis: et iō qñcunqz ꝓ ope virtutis ꝓmittit aliqō tpale bonuz p illud itelligit bonū spūale: qō est ꝓncipale ꝓmium: sicut declaratū fuit plenius Gene. xv. ⁊ lra sequens huic vltimo concordat cuz dicit: m Longitudie diez ⁊c. Iqz vita beata non bz terminuz. n

glorificabo eū. Lōgitudie dieruz replebo euz: Let ostēdaz illi salutare meuz.

Et oñdam illi salutare meū. i. meipsum: in q̄ ꝓfitit salus eīna i visiōe dei aperta. Mozaliter ps. iste pōt exponi de q̄libet fideli sperāte in dño spe formata charitate: q̄ est ex gīa ⁊ meritis ꝓuenientis: corā q̄ cuz dei adiutozio exercitus cadit demonū debellatus: ⁊ sic finaliter exaltat in celestibus cozonatus.

In ps. xc. Qui habitat. Additio.

Quod ps. iste sit ad lram itelligēdus de multiplici bñficio dei sup pplm israeliticū in deserto: put postil. asserit ē oino irrōnabile: nā pplus ille i tota scriptura sacra notatur dure ceruicis ⁊ iobediēs deo ⁊ mādatis eius: de q̄bus i ps. xciij. dr: Et dixi semper hi errāt corde ⁊c. qō non solū intelligendū ē de his q̄ consūpti fuerūt in deserto: sed ēt de filijs eoz q̄ terrā ꝓmissionis ingressi sūt. vñ Nume. xxxij. postq̄ dixit moyses: Iratusqz ē dñs aduersus isrl: circūduxit eum p desertū xl. annis: donec ꝓsumeret vniuersa gnātio ⁊c. sb̄dit: Et ecce inq̄t vos surrexistis, p pībus vīs incremēta ⁊ alū pni hoium peccatoꝝ: vt augeretis furoꝛē dñi ꝛ isrl. nō q̄ de talibus posset verificari qō in fine ps. dr: Qm̄ im̄me spauit liberabo eū ⁊c. hereditatē. n. terrestrē ⁊ oia bñficia exhibita illi pplo attribuit ꝓmissionibus patrū non autem meritis illius pplī dure ceruicis: vt hēt expresse deut. ix. Et ide est q̄ nō solū ab expositozibus catholicis put pz in glo. cōi sed ēt ab expositozibus hebreoꝝ p̄cipuis iste ps. exponit ad lram de q̄libet seruo dei qui eidē p veram charitatē adheret: vt pz per rabi abēhagra in glo. super ps. similr ⁊ ra. moyses egyptius i suo libro notabili apud hebreos de directiōe pplexoꝝ. iij. q. c. v. vbi istū ps. nobiliter allegat applicando ea q̄ in eodem cōtinētur cuilibet hñti diuinā cognitionē cū vehemēti dilectione: ut ibidē hētur: hoc ēt ꝓsonat huic qō dr in euāgelio: mat. iiij. Scriptū est enim: Angelis suis māda uit de te. vbi lz verꝛ sit: put ait hiero. q̄ diabolus ibidē falsē allegauit: hoc bz intelligi ex eo q̄ diabolus nō cōcludebat ꝓpositū. s. q̄ deberet se xps mittere deozsum: qz hoc esset manifeste ꝓ illud: Non tētabis dñm deum tuū. cū hoc tñ stat q̄ auctas illa per diabolū allegata intelligenda sit de q̄libet filio dei: alias magis, ppzie euacuasset xps allegationē diaboli dicēdo q̄ illa verba itelligebātur nō de aliq̄ singulari sed ō pplo israelitico. Sūt ēt alia ꝓ sñiam postil. q̄ cā brevitatis omitto. Uñ melꝰ vī dicendū q̄ hic ps. ꝓtinuatur cū imediate p̄cedenti: lz .n. psalmi cōiter adinuicē nō ꝓtinuent i mā: qñqz tñ aliq̄ ps. adinuicē ꝓximi ꝓtinuant: ut in pemio glose super psalteriū hētur: qz igitur ps. i vltima pte p̄cedentis ps. tractat de tribus ꝓmis effectib' gīe: vt ibidez dcm fuit. In hoc vero ps. tractat de alijs duobus effectibus vltimis: q̄rum vnus ē perseverare i bono gīe: alius vo ē peruenire ad gl̄iam: de q̄ prio effectu tractat vsqz ibi: Qm̄ in me spauit. de scō vero vsqz ad finē ps. Circa ꝓmū duodecim facit. Primo. n. dicit q̄ ille qui ē i gīa ꝓstitutus indiget ut ptegat a deo talit vt ei pseuerantia in bono det: ⁊ hoc est qō dicit: Qui hitat in adiutozio altissimi hoc ē dicere: ille q̄ hitualiter est in gīa dei q̄ est verꝛ adiutoriū altissimi adhuc idiget vt in ꝓtectione dei celi cōmozet. vñ nōnter in ꝓma pte versus dixit: Qui hitat in adiutozio p verbū de pnti ad denotandū q̄ talis i gīa est ꝓncipaliter ꝓstitutus. In scōa vero pte versus dixit: Lōmozabit. p verbū de futuro: vt itelligat q̄ ꝓtectione pseuerantie indiget q̄ ad futurū: iuxta illud. j. Coz. x. c. Qui stat videat ne cadat.

Lōsequnter scōo dicit q̄ talis. s. i gīa ꝓstitutus dz orare pro pseuerātia pdcā: ⁊ hoc cū dicit: Dicet dño susceptoz meꝰ es tu ⁊ refugium meū spabo in eū. hoc est dicere: q̄ hitans in adiutozio altissimi mō prędcō dicere dz deo orādo: Susceptoz meus es tu. i. sis tu. Et refugiū meum. a tētatiōibus seculi hꝰ: ⁊ qz talis ozō fūdari dz in vera spe: iō dicit: Spabo in eum. Lōsequēter tertio declarat q̄ sunt illa i q̄bus maxime ꝓtectione indiget: q̄ hitans in adiutozio altissimi. s. i gīa ꝓstitutus de q̄ dicit q̄ sunt duo in genere cōiter. s. pspera et aduersa. hoīes. n. p ꝓsperitatē seculi eleuati sēper icidunt i laqueū supbie: ⁊ de hoc dicit: Ipse liberauit me de laqo venantium. sicut. n. aial capit a venatoze p aliq̄ bonuz apparēs: puta cibū vel hꝰ mōi: sic hoīes a diabolo seu a mundo capiūtur p aliq̄ bona apparētia mūdana. De aduersis aūt dicit: Et a vbo aspero. solēt. n. hoīes ꝓpter vitādas asperitates seculi vtputa detractiōes hoium seu insultatiōes vel psecutiōes a via recta deuiare: a q̄bus q̄ hitat i adiutozio altissimi idiget a deo ptegi p pseuerātiā. Lōsequnter q̄rto declarat modū ptectiōis. d. Scapulis suis obūbrabit tibi: et sb̄ pēnis eī spabis. Scuto circūdabit te vītas eius. Hic finit iste vsus i heb. i q̄ denotāt duo modi ꝓtectiōis diuine circa exñtez i gīa vt in ea pseueret. Primꝰ. n. modus ē fouēdo eū q̄ p modū nāe. sicut. n. auis istictu nāe pullos, ptegit ab estu ⁊ a frigoze ponēdo eos sb̄ scapulis ⁊ sb̄ alis: sic deꝰ pstat auxiliū exñti i gīa: ne ab estu vicioꝝ inflameť: neqz ēt a frigoze pigricie seu hebetudis eī fides seu spes tepescat: ⁊ ō hꝰ dic: Scapulis suis obūbrabit tibi: ⁊ sub pēnis eī spabis. Scōs vo modus ē q̄ artificialr. sic. n. hō p scutuz ꝓtegit a iaculis inimici: sic deus p vītatē sue fidei ꝓtegit exñtez in gīa: ne iacula inimici ei noceāt: de q̄ dr: Scuto circūdabit te veritas eī. qō nōbilr ꝓcordat cū eo qō dr. j. petri. v. c. Aduersarius vr diabolus circuit: cui resistite fortes in fide. vñ manifeste appet q̄ scutū vītatis diuine q̄ est fides dz circūdare fidelez ad hoc ut nō ledat ab aduersarijs: qō xps nos docuit i sua tētatione: matth. iiij. i q̄ cū aduersarius tētādo circuiret per diuersa vicia: sicut p gulā inanē gl̄iaz ⁊ hꝰ mōi xps circūdedit se scuto vītatis: qualibet. n. tētationē ꝓ eū cōmissā euacuauit p auctez sacre scripture q̄ē vītas diuina: ꝑmā. s. tētationē gule cū dixit: Scriptū ē: Non i solo pane vē. scōaz cū dixit: Scriptū est: Nō tētabis dñm deū tuū. tertiā cum dixit: Scriptū ē: Dñm deuz tuū adorabis. Lōsequnter q̄nto dicit: Nō timebis a timoze nocturno. A sagitta volante p die. sic ꝓtinuat vsus in heb. i q̄ denotāt ad lram duo genera piculoꝝ: q̄ hōi q̄ñqz ꝓtingunt insidiose: sic vt ab eis nō bene valeat pseruari. Primū ē qñ in nocte occulte insidiāt inimici: ⁊ de hoc dicit: Nō timebis a tioze nocturno. Scōm est qñ ēt i die p artē sagittādi a lōge inimicꝰ insidiat: a q̄bus q̄ hitat i adiutozio altissimi a deo ptegit: ne subito ⁊ ip̄rouisa morte decedat: ⁊ p ista pñt itelligi duo genera tētationū q̄ruz vnū ē ex ignorātia: ⁊ est nocturnū ex defectu māifestationis: aliud vo est ex defectu recte deliberatiōis circa ea q̄ sūt manifesta: ⁊ de hoc pōt itelligi: A sagitta volāte p die.

Lōsequni sexto dicit: A negocio pambulāte i tenebris ab i cursu ⁊ demonio meridiano. Et nōndū q̄ vbi dr in trāsla. nāa: negocio. in heb. hēt: a deber. q̄ significat pestē vbicūqz ponit: ⁊ vbi hēmus: in cursu. hētur cōneteb. q̄ q̄dem dictio significat morsū pestiferꝛ. vñ deut. xxxij. vbi dicit: Morsu amarissimo. ponit cōneteb in hebreo. similr osee. xiij. Ero

ll

morsus tuus o iferne. loco morsus ponit cõneteb. ⁊ est rõ: nã duo gnã sũt morboꝝ pestilentiũ: ꝙrum vnũ ẽ qñ nõ apparet ab extra aliq̃ cã pestifera: ⁊ de tali peste dr ꝙ ambulabat i tenebris. i. in occultis. Aliud genus ẽ qñ appet signũ: vtputa antrax seu apostema i aliq̃ mẽbro vl morsus alicuius aialis venenosi: vt Nume. xxi. legit de serpẽtib' ignitis: q̃ momorderũt pplm: de q̃ morsu periclitabãt: ⁊ de isto dicit: A morsu ⁊ demonio meridiano. qz talia signa sũt manifesta sicut ea q̃ fiunt i meridie: ⁊ sũt q̃si morsus demoniacus: vñ sensus ẽ ꝙ a q̃cunq; peste liberabit qui in ꝓtectione dei celi cõmorabit: ne subito ⁊ iprouiso decedat. Per ista ẽt pñt itelligi duo genera tẽtationũ: ꝙrũ vnũ ẽ qñ psecutores occulte ipugnant: ⁊ de hoc dicit: Perãbulante in tenebris. Scõm ẽ qñ psecutores publice ⁊ palã psequũtur: de q̃ dic: Et demonio meridiano. Opio aũt Ra. sa. circa deber ⁊ cõneteb quã allegat postil. fabulosa ẽ ⁊ nullius fũdamenti in scriptura. Lõsequẽnter. vij. dicit: Cadẽt a latere tuo mille ⁊c. vbi denotat ꝙ ille q̃ hitat i adiutorio altissimi sic ab eo ꝓtegit gĩa pseuerantie: ꝙ ẽt si ꝓtingat eũ esse i aliq̃ magno periculoꝝ dcorũ seu plioꝝ vbi plurimi periclitãt ex vna pte ⁊ alia: tñ ipse erit a deo ꝓtectus: ⁊ de hoc dicit: Ad te autẽ nõ approximabũt. Lõsequẽnt octauo denotat ꝙ existẽtia iusti de q̃ loq̃tur i medio hoꝝ piculoꝝ põt esse sibi vtilis: i q̃tũ ex hoc ꝓsiderat diuinã iusticiã circa eos q̃ i vtroq; latere cadũt: ⁊ de hoc dicit: Uerũtñ oculis tuis ꝓsiderabis: ⁊ retributionẽ pctorũ videbis. Lõsequẽnt nono psal. reuertit ad deum. d. Qm̃ tu es spes mea ⁊c. ⁊ est sẽsus: rõ tãte ꝓtectionis ẽ: qz tu deus q̃ es spes mea: posuisti refugiũ tuum Altissimũ. i. potẽtissimũ. Loca. n. q̃ sunt altissima sũt tutiora ab ipugnatione hostiũ. Lõsequẽt. x. cõuertit ad illũ q̃ hitat in adiutorio altissimi. d. ꝙ erit tutus a q̃cunq; malo ⁊ flagello vniuersalr ne accedat ad eũ vel approꝑinquet tabernaculo suo: sic vt eũ faciat a rectitudine vite deuiare: de q̃ dicit: Non accedat ad te malũ nec flagellum ⁊c. Lõsequẽnter. xi. dicit: Qm̃ angelis suis mãdauit ò te ⁊c. ad denotãdũ ꝙ ista ꝓtectio nõ solũ fit a deo immediate: sz qñq; ẽt ab angelis de eius mãdato. vñ dicit: Qm̃ angelis suis dẽ mãdauit de te ⁊c. In manibus portabũt te ⁊c. Lonsequẽnt. xij. dicit: Sup aspidẽ ⁊ basilicũ ãbulabis ⁊c. ad denotãduz ꝙ sic ꝓtegit a dño iustus ꝑdictus: vt ẽt calcãdo venosa aialia ei nõ nocebunt: qò spũalr intelligi dz de diabolo q̃ in figura serpẽtis apparuit i ꝓma tẽtatione hũana: ꝓpter qò ⁊ cõculcãdus est a iustis: Ben. iij. c. Ipsa ꝓteret caput tuũ. Et qz multe sũt spẽs seu idiuidua h' hostis simil'r ⁊ q̃plurime ei' versutie: iccirco noiat eũ multis noibus aialiũ ferocium et venenosoꝝ. s. aspidẽ ⁊ basilicũ leonẽ ⁊ draconẽ. Lõsequẽt dicit: Qm̃ in me spauit ⁊c. vbi tractat de q̃nto effectu gĩe: qò ẽ pducere ad gl'iam. Circa qò tria facit: qz primo pmit' tit cãm h' mõi effectuũ p modũ meriti: ⁊ hoc cũ dic: Qm̃ in me spauit. Ubi notãdũ ꝙ vbi in trãslatione nza hẽtur: sperauit. in heb. hẽtur hasach. qò significat amorẽ nõ solũ simpl'r sed ẽt vehementiã amoris: ꝙ quã talis diligẽs oino fert in suũ dilectum: ꝓut Ra. moy. manifeste oñdit libro ⁊ pte ⁊ capło allegato. Uñ deut. x. vbi dr: Et tñ pribus tuis ꝓglutinatus est de' ⁊ amauit eos. vbi trãslatio nia hz: Longlutinatus ẽ deus. In heb. hẽtur idẽ verbũ. s. hasach. vñ i psona xpi dicit psal. ꝙ qz ille q̃ hitat in adiutorio altissimi vehemẽter dilexit me seu cõglutinatus ẽ mihi: iõ a me fuit liberat' ⁊ ꝓtectus vt esset pseuerãs: q̃ ꝺdez dilectio tã vehemẽtissima nullo mõ põt adaptari ppło israelitico i deserto exñti sed tm̃ pribus seu viris valde perfectis. Et vt oñderet ꝙ hec dilectio non ẽ fũdata in aliq̃ vana seu falsa cognitione: iccirco dicit: Qm̃ cognouit nomen meũ. s. ꝙ verã fidez. Scõo ad denotandũ ꝙ ẽt hñs gĩam ⁊ charitatẽ orare dz ꝙ h' mõi ꝓtectione: vt in ꝓncipio psl. dcm ẽ: vt. s. ei pseuerãtia donet: ꝓut Aug. ꝺclarat sup illud verbũ oronis oñice vbi dr: Sãctificet nomen tuũ. iccirco dic: Clamauit ad me ⁊ ego exaudiã eũ. q. d. iste q̃ me vehemẽt dilexit: ⁊ sic ñ pslupsit de se: sed adhuc orauit clamãdo vt esset a me ꝓtectus ꝙ pseuerantiã: iccirco Eripiã eũ ⁊ glificabo euz. .s. dabo sibi nõ solũ ꝓtectionẽ vt pseueret sed ẽt finalẽ gl'iaz. Lõsequnter ẽtio declarat in q̃ ꝙsistit illa gl'ificatio. Pro q̃ sciendũ ꝙ btitudo q̃ est vã gl'ificatio ꝓncipalr cõsistit in clara visione dei. vñ �sm Aug. visio ẽ tota merces de q̃ dicit: Et oñdam illi salutare meũ. s. xpz in maiestate. sed qz aliqñ visus fuit deus ꝙ essentiã nõ tñ beatifice: sicut pz de paulo in raptu: vt. ij. Cor. xij. c. iccirco addẽdũ ẽ ad hoc ꝙ visio dei sit btificata ꝙ sit eĩa. vñ dicit: Lõgitudine diez replebo illũ. i. vita eĩa q̃ sufficit ad replendũ seu satiandũ affectũ hũanuz: oẽs. n. alie lõgitudines citra eĩam nõ replẽt pfecte humanã voluntatẽ: q̃ fert in bonũ infinitũ. Et notandum ẽ ꝙ rabi abẽhaꝛa i sua expositiõe declarãs istud verbũ: Et oñdam illi salutare meũ. sic dicit: Sẽsus h' ẽ vt delectent i splẽdore diuio: qò est vez salutare dei: vel ẽt significat messiã. hec ille: q̃ sũt verba notãdissima in testimoniũ dei. Itẽ nõndũ ꝙ iste psl. ꝓcipuus ẽ ꝺ tẽtationes q̃ fidelibus sepe ꝓtingũt: ⁊ iõ frequẽtat in eccla in tpib' i q̃bus magis diabolus nitit ad decipiendũ. s. i diebus ieiunij ⁊ i cõpletorijs: ꝓut hẽtur in glo. hebrei ẽt vocant eũ canticũ occasionũ: ⁊ lz apud eos icipiat psl. ab illo loco vbi dr: Qui hitat in adiutorio altissimi. sicut apud nos: tñ q̃cunq; eum cantant vel recitãt in suis officijs icipiũt a pte vltima pcedẽt psl. s. vbi dr: Et sit splẽdor dñi dei nri ⁊c. ⁊ sic ꝓtinuãt vsq; ad finẽ. s. vbi dr: Oñdaz illi salutare meũ. qò valde consonat huic expositiõi: qz ab illo loco icipiunt narrare q̃nq; effectus gie supradcos: et cõtinuant vsq; ad finẽ h' psl. vt dcm ẽ. Replica.

1 IN psl. Qui hitat. qz postil. eũ exponit vt ostẽdat psl. denũciare bñficia dei sup ppl'z exeũtez de egypto: burg. temere redarguit. d. illam postil. expositionẽ oino irrõnabilẽ ex motiuis debilib' in pcedenti correctiõe solutis. In spali obũcit ꝓmo: qz populus isrl'i deserto fuit dure ceruicis ⁊ puersus: igitur merito ppli illi' nõ puenerunt bñficia hic enumerata. Rñdet ꝙ postil. non dicit de merito illius ppli q̃ ad illa bñficia: sed dicit ꝙ sicut i precedẽti psl. psal. petijt a deo pplo exhiberi illa bñficia: ita in hoc psl. denũciat ea sup pplm futa. nihil igit ꝙcludit burg. Scõo obũcit burg. ꝙ ꝓpter puersitatẽ ppli nõ põt ille versus de eo expoi: Qm̃ in me spauit liberabo eũ. Nescio rõnem: burg. tã varius ẽ loq̃ndo de pplo isrl': nũc eum dignificat vltra modũ ꝓtendẽs de eius ꝓmatu ẽt in eccla xpiana: vt pz Ben. ix. Hic aũt vilificat ppl'z illũ ad vltimũ: q̃ tñ deo fuit valde peculiaris ⁊ spalit desposat': vt pz per totuz libz exodi: ⁊ de illo pplo dr: Non ẽ alia natio tã grandis ⁊c. Deut. iij. huic pplo dcm ẽ: Eritis mihi i regnuz sacerdotale: gens sãcta: ppls acq̃sitionis: Exo. xix. et in psl. cxlij. Fca est iudea sãctificatio eius ⁊c. ⁊ alibi: Not' i iudea de' ⁊c. Quicqd tñ sit de adoptione h' ppli: dicẽdũ ẽ ꝙ bñficia ꝓstita illi pplo ⁊ ꝓmissa ẽt in hoc psl. cõtenta nõ puenerunt ꝓpter merita ppli sed ꝓpter fidez ⁊ merita patrũ ad satisfaciendũ pmissiõibus eis factis: ⁊ ꝓtigerunt illi pplo in figura nri q̃ ad illa bñficia spũalit itellecta aspiram' nõ nris meritis sed merito xpi pribus ꝓmisi ⁊ nobis exhibiti. Uñ si burg. fuisset memor eaz cãrũ diuine miserationis ⁊ bñficioꝝ ꝗs p longaz digressionẽ assignauit. ꝯ. Exo. xxxij. in vltimo corrupterio abstinuisset ab his obiectiõib' hic ⁊ pcedẽti psl. fcis: qz illis ibi dcis formalr ꝺdicunt. Et cũ vltimo burgen. obũcit aucte hebreoꝝ doctoꝝ aliq̃rum q̃ hũc psl. exponũt de quolibet seruo dei. Rñdeo ꝙ non seq̃tur: illi sic

exponunt: igit alio mō exponi nō pōt. Burg. ēt habet vnū argumentū sibi familiare: q bonū de q̄to cōius ō tāto diuinius: igit expositio de pluribus siue bonis siue malis melioꝛ ē q̄ de vno vel singulis: q̄uis aūt sepe oñ derim illud argumentū nō valere ꝯ postillatoꝛē: valet tñ ꝯ facientem.

Psal. LXI

BOnū ē cōfiteri domio huic ps. p̄mittit talis ti. in heb. et in transla. hiero. ꝛ in transla. cōi. Psalmus cātici i die sabbati. ꝛ fm hebꝛeos moyses fecit hūc ps. decā tandū in die sabbati q̄ celebꝛis est apud hebꝛeos in memoꝛiam bñfic̄ creationis: fm q̄ dī Gene. ij. Et bñdixit deꝰ diei septimo ꝛ sancti ficauit illum ꝛē. Et diuiditur ps. iste in tres ptes: q: p̄mo ps. induc̄it p bñficio creatiōis ad gr̄arū actionē. scdo oñdit ingratoꝝ punitionē: ibi Uir insipiens. tertio gratoꝝ pꝛomotionē: ibi Et exaltabit. Circa p̄muꝫ dī: a Bonū est cōfiteri dño. s. cōfessione laudis diuine: ꝛ q: talis cō fessio nō solū fiebat simplici verbo sed aliq̄n cū cātu so lēni ꝛ potissime in die sabbati: iō sb̄ditur: b Et psal lere nōi ꝛē. i. ad gl̄iam nois tui: ad quā dꝛ talis laus oꝛ dinari non ad tpale lucrū p̄ncipaliꝛ: lꝫ ministri dei scdā rio possint ītendere ad victum suū ꝛ vestitū fm decen tē statum. c Ad annūciandū mane. i. tpe p̄sperita tis. d Miam tuaꝫ. q: q̄cq̄d p̄speri hēmus: venit ex dei mia. e Et veritatē tuā. i. iusticiā tuaꝫ. f Per noctē. i. tpe tribulationis: q: q̄cq̄d aspeꝛi nobis cōtigit: ex veritate diuīe iustic̄ie p̄cedit. Uel pōt hoc referri ad solēnitatē sabbati in q̄ sacerdotes ꝛ leuite nō solū canebāt diuinas laudes de die sed ēt de nocte p aliq̄ eius p̄te. Et q: non solū canebāt laudes diuinas vocibus hu manis sed ēt musicis instr̄is: iō sb̄ditur: g In decachoꝛdo psalterio. i. decē choꝛdaꝝ. h Cū cātico. q̄ fi ebat voce hūana. i In cithara. q: varīs instr̄is vte bātur in cāticis diuersis: ꝛ rō motiua hꝰ cantus tangit cū dī: k Quia delec. me dñe in fac. tua. q: creature a deo p̄ducte sunt cā exultatiōis ꝛ delectatiōis hōi: tū q: creature coꝛpales fc̄e sunt in eius obsequm: tū q: per gradus creaturarū animꝰ hois eleuat ad deū cognoscē dū ꝛ amandum: verūtn̄ q: hō rōnes creaturaꝝ nō pōt pfecte attingere: fm q̄ dī eccs. j. c. Cuncte res difficiles: nec est q̄ possit eas explicare sermone. iō sb̄ditur admi ratiue: l Quā magnificata sūt ꝛē.] ꝛ ex hꝰ apparet magnitudo diuine potētie. m Nimis p̄funde facte ꝛē.] q: diuia secreta nō p̄nt attingi ab aliq̄ creata virtu te p̄pria: ꝛ non solū p̄ut sunt i deo: sed ēt p̄ut sunt i ef fectibus mirabilibus. nullus. n. vnq̄ per rōnem inuesti gare potuit in p̄ticulari q̄litatem magnetis q̄ ferruꝫ at trahit: ꝛ iō dī q̄ hoc hꝫ a tota specie: q: p̄p̄ietas illa se q̄tur spēm magnetis: sed q̄ sit illa ignoraꝫ. et idem ē de

Psal. cātici in die sab bati. LXXXXI.

BOnū ēst p̄fiteri dño: ēt psallē nōi tuo altissime.] Ad ānnunciandum mane miaꝫ tuā: ēt v̄itatē tuaꝫ p̄r noctē. Jn decachōdo psal terio: cūꝫ cātico in cithāra. Quia delectasti me dñe in factura tua: ꝛ i opibus ma nuū tuaꝝ exultabo. Quā mag̈nificata sūt opera tua dñe:]nimis p̄funde facte sūt cogitatiōes tue.] Uir īsipi ēns nō cognoscet: ꝛ stūltus nō itelliget hec. Cū ex̄oꝛti fuerīt pctōꝛes sic fenū: ēt ap

parueꝛint oēs q operāt̄ ini q̄tatē. Ut itereāt in seculuꝫ seculi: tū aūt altissimꝰ ie‹ho›uā dñe.] Qm̄ ecce inimici tui dñe: q̄m ecce inimici tui pe ribunt: et dispgent oēs qui operāt̄ iniq̄tatē. Et ex̄alta bitur sicut vnicoꝛnis coꝛ nu meuꝫ:]ēt senectus mea in misericoꝛdia vberi.] Et dēspexit oculus meus ini micos meos:]ēt insurgen tibus i me malignantibus audiet auris mea.] Justus vt palma floꝛebit: sicūt ce drus libani multiplicabi tur. Plātāti in domo dñi

virtutibus aliaꝝ reꝝ occultis: ꝛ consideratio taliū dꝫ idu cere hoiem in admiratiōnē ꝛ laudem p̄ditoꝛis. n Uir i sipiens. Hic p̄nter. oñdit ingratoꝝ punitionē: ꝛ p̄mo tāgit eoꝝ vicium. o. n Uir insipiens nō cognoscet. Dī aūt in sipiens ille q̄ non sapit bñficium sue creatiōis: ꝛ iste merito tanq̄ ingratus repel litur a bñficio diuine illustrationis: ꝛ iō sb̄ ditur: o Et stult⁹ non itelliget hec. i. i tra se non legit diuia bñficia meditādo: ex q̄ mereꝛ a deo puniri p̄pter qō subditur: p Cū exoꝛti fu. pec. si. fenum. qō cito are scit ꝛ desiccatur. q Et apparuerint. mo dico tpe floꝛētes tpa li pꝛosperitate. r Oēs qui operāt̄ iniq̄ tatē. q̄s deus aliq̄n p mittit, p̄sperari tpaliꝛ p̄pter aliqō modicū bonum ipsoꝝ: qō nō meretur eternaꝫ mer cedem sed tm̄ tpalez: iō subditur: v Ut intereant in seculum seculi. i. eternaliter p

pter suas iniquitates: qō p̄cedit ex alto dei consilio: iō sub dit: t Tu aūt altissimus ꝛē.] ꝛ per ꝓns potēs p̄ut ꝛ q̄n ꝛ q̄diu placuerit tibi iniq̄s multiplicit̄ punire: iō sb̄ditur: v Qm̄ ecce inimici tui dñe ꝛē. ꝛ pꝛ sñia ex dcis. x Et exaltabitur. Hic p̄nter describit gr̄arum p̄motio: ꝛ primo q̄tum ad tpale dñium: secūdo q̄tum ad diuinū obseq̄uꝫ: ibi Plantati. Circa p̄mum dī: x Et exaltabitur sic ꝛē.] qō fuit impletū tpe iosue: qñ. xxx. ꝛ vnus reges fuerunt a pplo isrl̄ debellati: vt hēt̄ iosue. xij. y Et senect⁹ mea ꝛē] In heb. hēt̄: Et linitio mea i oleo romoso. i. abundā ti: ꝛ hoc fuit ipletum tpe dauid qui fuit linitus. i. vnctus i regeꝫ oleo romoso. i. abūdanti: q: ter fuit inunctus: p̄imo per samuelē. j. Reg. xvi. secūdo super tribū iuda. ij. Reg. ij. ꝛ tertio sup totum isrl̄. ij. Reg. v. ꝛ ad eandem sñiam reduc̄it lr̄a hiero. q̄ talis est: Et senectus mea i oleo vberi. ꝛ vo cat tps dauid senectus respectu tpis sb̄ iosue: q: multi āni fuerunt itermedij. Ad eandē sñiaꝫ reducit lr̄a cōis: Et sene ctus mea in mia vberi. q: dauid suscepit vnctionem regni a deo non solum p̄ persona sua sed ēt p̄o filijs ab eo descē dētibus: ut hēt̄. ij. Reg. vij. ꝛ hoc p̄cessit ex magna dei mia q̄ per oleum designatur in scriptura. z Et despexit oculus ꝛē.] q: dauid confidens de dei adiutoꝛio insultum philistinoꝝ ꝛ alioꝝ aduersarioꝝ suoꝝ reputauit p̄o ni hilo. a Et insurgētibus i me ꝛē.] q. dicꝛet talis rumoꝛ tāgit aures meas tm̄mō ꝛ non coꝛ qō contingit i dauid nō ex superbia vel p̄sūptione de virtute p̄pria sed ex diuina cōfidētia. b Justus ut palma floꝛebit. vocat moyses ip sum dauid iustum: quia deo acceptus fuit: ꝛ floꝛuit i fama ꝛ virtute ꝛ ēt in sublimitatis honoꝛe: ideo sb̄ditur: c Si cut cedrus libani multiplicabitur. quia cedrus valde inal tatur. d Plantati. Hic cōsequenter describitur exalta tio populi quantum ad cultum diuinum qui tempoꝛe da uid valde fuit augmentatus per ipsum quantum ad oꝛdi nes sacerdotum et leuitarū: ut habetur p̄imo paral. xxij. vsq; ad. xxvij. exclusiue: ꝛ hoc est qō dicitur: d Planta ti in domo domini. i. sacerdotes ꝛ leuite ad diuinū cultū

ibidē deputati. e In atrijs domus dñi ꝛc. Iqz i atrio sacerdotū hostias imolabant: ꝛ in alijs atrijs legē docebant. f Adhuc multiplicabūtur ꝛc. Iqz nō solū i iuuētute multiplicabātur i bonis opibus sed ēt in senectute. g Et bñ patiētes erunt. i. bona recipientes a deo. ꝓm. n. ꝑbm bñficiat' dī bñ passus a bñfactore: ꝛ hoc sonat līa hiero. clarius quę talis ē: Adhuc i senectute fructificabūt pinguēs: ꝛ frōdētes erūt. i. ex pinguedine gie: bona opa ꝓducētes. h Ut annūciēt ꝛc. Hic incipit versus vltimus i heb. et i trāslatiōe hiero. q̄ sic hz: Annūciātes quia rectus dñs. ꝛ est sēsus q̄ nō solū in iuuentute sed ēt in senectute annūciarent ppło constāter iustīcias dñi rectas. Jn ps. xcj. Bonū ē ꝓfiteri dño. vbi dī i postil. Et hz hebreos moyses fecit ps. istū. Additio. Dictū est. ś. q̄ non oēs hebrei sunt illius opionis: imo plurimi eoz attribuūt istū ps. sicut ꝛ oēs alios ipsi dauid: ꝛ qz frequēs repetitio vnius ꝛ eiusdē est fastidiosa: iccirco de cetero nō itendo aliq̄d addere circa auctez psalmoz: nisi aliq̄d noui alleget i seq̄ntib'. Jn eodez ps. vbi dī i postil. Vir īsipiens. Hic ꝓñt oñdit ꝛc. Additio. Hoc q̄ dicit psalmista: Vir insipiēs nō cognoscet ꝛ stultus nō itelliget hec: vī ptinere ꝑprie ad defectū cognitionis seu itelligentie nō aūt ad defectuz gratuitus: put dicit postil. de q̄ in līa h' ps. non vī fieri aliqua mētio. vñ circa hoc aliq̄d vī dicendum. Pro q̄ sciendum ē: q̄ ps. in p̄cedenti versu non solū ꝓfitet ꝓductionē reruz a deo: de q̄ dicit q̄ magnificata sūt opa tua dñe sed ēt ꝓuidētiaz ꝛ gubernationē rez ab ipso deo: de q̄bus dicit: Nimis ꝓfunde fc̄e sunt cogitationes tue. Ad pfectionem. n. ꝓuidētie ptinet oia intima ꝛ pticularia cōsiderare: qō requrit ꝑfūdas cogitationes: ꝛ iō dicit: Nimis ꝑfunde fc̄e sunt cogitationes tue. ſ. circa res gubernādas. sed sicut fuerūt aliq̄ ut platonici q̄ diuinam ꝓuidentiā amouerunt a singularibus generabiliū ꝛ corruptibiliū ꝓpter eoz instabilitatē: ut Aug. narrat. viij. de ciui. dei: sic ēt fuerūt multi q̄ amouerūt ꝓuidentiā diuinā circa res humanas: ꝓpter hoc q̄ videbāt in hoc mūdo q̄plurimos iniustos florere ꝛ ꝓsperari: similr ꝛ iustos sepe magnas pati aduersitates: ex q̄ ꝓcludebant q̄ talium ꝓuidentia seu gubernatio non ptineret ad deum q̄ sūme iustus ē: ꝛ iste erat error dicentiū de deo iob. xxij. Sup cardines celi pambulat: ꝛ nīa non ꝓsiderat. ꝛ qz talīū rōcinatio est stulta: iccirco dicit psal. Vir insipiēs nō cognoscet hec. i. non cognoscet q̄ cogitatiōes dei circa rez humanaz gubernationē sunt ꝑfunde ꝛ valide. ꝛ reddens cāz q̄re stultus hoc non itelligit ꝑdit: Cū exorti fuerint pctōres sicut fenum. i multiplicantur in hoc seculo plusq̄ alij: iuxta illud eccs. j. Stultoz infinitus ē numerus. Et apparuerint oēs q̄ operātur iniq̄tatē. hoc ē q̄ nō solū multiplicātur numero: sed ēt ꝓsperātur florētes: ꝛ hoc est motiuū insipiētis ꝛ stulti ꝑdci q̄ nititur amouere diuinā ꝓuidentiā seu gubernatiōez ab h'mōi rebus humanis: qō quidē ps. reprobat cū dicit: Ut intereāt i seculū seculi. hoc ē dicere: talis multiplicatio ꝛ ꝓsperitas nō est reputāda Jn seculū seculi. ſ. in vita futa. Cuius rō est: eo q̄ tales hz mō florēāt interibūt tñ: qz deus q̄ est altissimus ꝛ potētissimus i eternū non pmittit talia ipunita. vñ seq̄tur: Tu aūt altissim' ꝛc. q̄m ecce inimici tui ꝛc. vsq; ibi Qui operātur iniq̄tatē. Cōsequnt tractat ps. de istis q̄ hz q̄nq; supprimātur: finalr tñ q̄si triūphalr eleuātur: de q̄bus dicit: Exaltabit sicut vnicornis cornu meū. cuius rō ē: qz dī. j. ioh. v. c. Hec est victoria q̄ vincit mundum fides nīa. Et qz q̄nq; ꝓtingit q̄ magna ps vite iusti sit in tribulatione: dicit q̄ ēt tales in senectute sepe reflorent: ꝛ de hoc dicit: Et senectus mea in mia vberi. q̄ q̄dez iusti sepe vidētes punitionē maloz letātur in manifestatione diuine iusticie eo mō q̄ dī: Letabit iustus cum viderit vindictā. ꝛ de hoc dicit: Despexit oculus me' ꝛc. ꝛ qz q̄nq; hec vindicta nō vī sed audit: iō dicit: Et iusurgētib' in me malignātibus audiet auris mea. supple vindictam seu punitionē eoz. Cōsequnter oñdit p exemplū dīaz quā posuerat iter iustos ꝛ ipios. d. Justus vt palma florebit ꝛc. q. d. sicut iter plātas sūt q̄dam q̄ cito florent ꝛ cito arescūt sicut fenū ꝛ h'mōi: ꝛ sūt quedā alie q̄ non ita cito florent sed paulatiz: ꝛ tales solide ꝛ recte crescunt i altū sicut palma ꝛ cedrus: sic iter homes q̄nq; ꝓtingit: q̄ impij exorti sūt sicut fenum qō modice durationis ē. Justus aūt sicut palma ꝛ sicut cedrus: ꝛ iō sic assimilauit ꝑmo pctōres feno. d. Cum exorti fuerit peccatores vt fenuz. sic mō assimilat iustos palme ꝛ cedro ꝛc. d. Justus vt palma ꝛc. Est ēt alia differētia iter plātas ex loco vbi plantāt: q̄ q̄dam loca sunt magis apta ad fructificandū q̄ alia: ꝛ iō dicit de iustis: Plantati in domo dñi. hoc est dicere: non solū iusti hñt excellentiā ex pte sui sed ēt ex loco vbi plātant. Quia i domo dñi. Et in atrijs domus dei. ſ. i gīa ꝛ virtutibus q̄ pertinent ad iustos in q̄bus deus hītat. Cōsequnter q̄ circa punitionē ipioz oñderat q̄ erant in eternū puniendi: ꝛ hoc cū dixit: Ut intereāt in seculū seculi. nunc aūt dicit q̄ iusti in alia vita ꝓncipalr ꝑmiabunt: ꝛ hoc est qō dicit: Adhuc multiplicabūtur i senecta vberi. vñ p senectaz recte posset intelligi vita futura q̄ vltimū locum tenet i duratione hūana: q̄ quidē senecta i viris iustis vberrima ē: iuxta illud: Inebriabimur ab vbertate dom' tue. ꝛ notāter dixit: Adhuc. q. diceret: non solū in hac vita q̄nq; premiātur iusti sed ꝓncipaliꝰ i futura. vñ notāt sc̄dit: Et bñ patiētes erunt. qz i actibus beatificis iusti solū passiue se hñt. visio. n. i q̄ ꝓncipalr consistit beatitudo similr ꝛ gaudium seu leticia q̄ talē visionē cōsequūt non nisi q̄dam passiōes sunt. De visione. n. manifestuz est q̄ videns nihil agit in visā rem sed econtra. De gaudio vero ꝛ leticia seu delectatione pz per augu. xiij. de ciui. dei: q̄ eas numerat iter ceteras passiōes aie. vñ ꝓ pūissime ꝛ valde nōbilr dicit: Et bñ patiētes erūt. ꝛ qz iusti in illa vita beata ex ꝓfti hñt quandā actionem. ſ. laudare deum: iuxta illud Esa. lxij. c. Super muros tuos hierlm. iccirco dicit: Ut annūciē q̄m rectus dñs nī ꝛ non est iniq̄tas in eo. vbi li vt cū dī: Ut annunciēt. tenet non cāliter sed cōsecutiue. Et ē sensus q̄ tales i senecta vberi bñ patiētes mō p̄decō cōtinue annūciabunt rectitudinē diuine iusticie circa ꝑmiuz bonoz. et q̄ nō est in eo iniquitas. ſ. circa punitionē maloz: hz. n. multa alia de attributis essētialibus diuinis ꝛ eius effectibus circa creaturas sunt laudāda: tñ de rectitudine iusticie ꝛ de amotione iniq̄tatis facit mētionem: vt cōcludat insipientiā stulti supradcī: q̄ diuinam gubernationē amouebat ab humanis actibus ex iniusticia q̄ in eis apparebat: vt. ś. dcm est: oñdens q̄ i alia vita finalr demōstratur q̄ rectus est dñs ꝛc. Si aūt obȝciat ꝙ p̄decā ō hoc qō dī ecc̄s. ix. Uniuersa eq̄ eueniūt iusto ꝛ impio bono ꝛ malo mundo ꝛ imundo ꝛc. Ex q̄ pz q̄ ista bona tpalia indifferēter se hñt ad bonos ꝛ ad malos: qō ēt sepe vī per experiētiā. Cuius oppositum vī annuere ps. in q̄ busdā versibus h' ps. vt dcm est. Ad hoc dicendum ꝺm Tho. ꝑ. 2ª. 2ᵉ. q. vl. ar. vl. i cor. q. q̄ deꝰ tātū dat iustis de bonis temporalibus ꝛ ēt de malis q̄tuz eis expedit ad perueniendum ad vitam eternam. Malis autem q̄nq;

in ātrijs domꝰ dei nr̄i florebūt. Adhuc multiplicabūt i senecta vberi: et bñ patientes erunt ut ānuncīet. Qm̄ rectus dñs deus nr̄: ꝛ non est iniqtas in eo.

permittit euenire bona tpalia: vt in eis iuoluãtur in pe
nã pctoꝝ. vñ psal. in hoc loco loquit de iustis q̃bus
deus aliq̃ exhibet bona tpalia vt inde adiuuẽtur ad
cõsecutionem spũalium eo mõ q̃ dr in ps. timẽtes autẽ
dñm nõ minuẽtur oi bono. Notandũ ẽt q̃ iste ps. ꝑpe
pertinet ad diem
sabbati. in ipsius
enim exordio tra
ctat ō sabbato le
gali quod ad me
moriã creationis
rerũ fuit ꝓncipa
liter a deo istitu
tum: vt pz Exo.
xx. c. de q̃ dicit:
Delectasti me do
mine in facta tua
t in opibus ma
nuũ tuarũ exul
tabo: t sic redd: t
gias de creatione
rex: ad q̃ sabbatũ illud institutũ fuit: i fine aũt ps. tra
ctat de sabbato vltimo t finali in q̃ est vera requies aia
rum: i q̃ sancti bñ patientes laudes diuinas idesinẽter an
nunciabũt: de q̃bus dicit: Adhuc multiplicabũtur tẽ.
t bñ patientes erũt vt annũcient tẽ. vt. s. expositum est.

Laus cãtici dauid i die ante sabbatũ qñ fundata ẽ terra. LXXXXII.

Dominus rẽgnauit decorẽ indutus est: indutus ẽ dñs fortitudinẽ ẽt ꝓcinxit se. Etei firmauit orbẽ tre: qui nõ cõmouebitur. Pa rata sedes tua extũc: a secu lo tu es. Eleuauerũt flumi na dñe: eleuauerũt flumia vocẽ suam. Eleuauerũt flu mina fluctꝰ suos: a vocibꝰ aquarũ multarũ. Mirabi les elatiões maris: mirabi lis i altis dñs. Testimonia tua crẽdibilia fca sũt nimis: domũ tuam decet sanctitu do domine in longitudine dierum.

Ora pſ. Bonũ est cõfiteri. Et dñs Replica
regnauit decorem indutus tẽ. diuersificatur
postillatoꝝ. t burgensis in applicatione non i
sententie veritate. Psalmus. XCII.

Domin' regnauit. Huic ps. ꝓmittitur talis ti.
in transla. cõi: Laus cãtici ipsi dauid i die an
te sabbatũ qñ fundata ẽ terra. Et fuit iste ti.
appositus ab aliq̃ doctore ꝑ sua volũtate seu imagina
tione: q̃ in heb. t in transla. hiero. nullus oino est titi.
nec iste ps. factus fuit a dauid fz heb. sed magis a moy
se: vt. s. dcm est: t dicit Ra. sa. q̃ ps. iste loqtur de tẽpo
re messie cui sbijcienda sũt regna mũdi: t tũc iudei hoc
vidẽtes dicẽt: Dñs regnauit decorẽ indutus ẽ tẽ. q̃ aũt
dicit hunc ps. loq̃ de regno xpi vez ẽ: q̃ de ipso ꝓphe
tauit moyses: fm q̃ dicit saluator iob. v. Si crederetis
moysi crederetis forsitan t mihi: de me. n. ille scripsit: t
Lu. vl. dr: Et incipiens a moyse t oibus ꝓphetis dicens:
Interꝓtabatur illis i oibus scripturis q̃ de ipso erant:
q̃ aũt dixit xpm ventuz ẽ flz t erroneuz: q̃ tã diu ẽ q̃
venit: t regna mũdi sibi sbiecit per fidẽ eius i oibus re
gnis publicatã quam aliq̃ in oibus regnis suscipientes
venerunt ad xpi obedientiã: t sic lra hꝰ ps. iam ipleta ẽ
in regno xpi. Et fm hoc ps. iste diuidit in tres ptes: qa
ꝓmo describit regni xpi inchoatio: scdo eiusdẽ ipugna
tio: ibi Eleuauerunt flumina. tertio eius ꝓfirmatio: ibi
Mirabiles. Circa ꝓmuz dr: a Dñs. s. iesus xps ve
rus hõ verus deus. b Regnauit. q̃ i sua resurrecti
one ptãtem sup oẽm creaturã accepit: ꝓpter q̃ dixit
mat. vl. Data est mihi ois ptãs i celo t i terra. c De
corem indut' est. Indumentũ. n. diuinitatis est vel fuit
humanitas xpi: fm q̃ dr philip. ij. In similitudinẽ ho
minũ fcs est t habitu inuentus vt hõ. t hoc indumẽcum
ante resurrectionẽ fuit passibile t mortale t deturpatũ
in passione: fm q̃ dr Esa. liij. Non ẽ ei species neq̃ de
cor: sed in resurrectione fuit gliosum t sic decoratum.
d Indutus ẽ dñs fortitudinẽ. q̃ istud indumentum
fcm est immortale t impassibile. e Et ꝓcinxit se. q̃ tãq̃
fortis precinctus in iferno detẽtos potenter eduxit: et ad
celestia deduxit: fm q̃ dr. s. ps. lvij. Ascendes in altum
captiuã duxit captiuitatem tẽ. f Eteim firmauit or
bẽ terre. i. stabilẽ fecit: q̃uis sit de nihilo virtute sue deitat
. q. dr. nõ est mirz si fecit predca: cũ sit tãte virtut. g Pa
rata sedes tua extunc. q̃ a creatione celi empyrei parata est
sedes hois xpi ibidẽ sup angelos. h A seculo tu es. fz q̃
dr heb. xiij. Jesus xps heri t hodie ipse t i secula. i Ele
uauerunt. Hic ꝓnter
describitur ipugnatõ
regni xpi: qõ ꝓmo fu
it impugnatũ ꝑ ꝓnci
pes sacerdotum volẽ
tes impugnare xpi re
surrectionẽ t ascensi
onez t xpi regni ꝓdi
cationem: vt hẽt act.
iij. t i pluribus aljs
locis: postea ꝑ impa
tores romanos t alios tyrannos q̃ vbiq̃ terrarz extirpare nite
bãtur pplm xpianũ: vt sic ō xpi regno nõ
esset amplius memoria i terra: t hoc est qõ dr: i Eleua
uerũt flumina. i. potẽtes hꝰ mundi q̃ per flumina designãt
vt magis patebit. j. i Eleuauerũt flumina vocẽ suã. qõ
fuit ipletum qñ iperatores romani t alij tyrani voce publi
ca ꝓcipiebant xpianos vbiq̃ exminari. k Eleuauerũt
flumina fluctus suos. i. psecutiões suas atroces ꝛ xpianos:
ꝑ talẽ parabolã loqtur Esa. viij. Adducet dñs sup eos aq̃s
fluminis fortes t multas regez assyrioꝝ. l Mirabiles.
Hic ꝓnter describitur regni xpi ꝓfirmatio: q̃ fca ẽ per duo
spãliter: primũ ẽ: q̃ iter psecutiones atrocissimas tyrãnoꝝ
maximus creuit numerus xpianoꝝ: vt pz ex gestis apl'oꝝ
t martyꝝ t cronicis tpum: t hoc ẽ qõ dr: l Mirabiles
elationes maris. i. psecutiões ptãtis secularis ꝛ fidez catho
licam. m Mirabilis in altis dñs tẽ. q̃ fecit eaz maxime
crescere in psecutiõibus. Scõm fuit multitudo t magnitu
do miraculoꝝ in testimoniuz veritatis ꝓdicate p apl'os ali
osq̃ xpi discipulos: fm q̃ mar. dr vl. Illi aũt ꝓfecti ꝓdica
uerunt vbiq̃ dño coopante t sermonẽ ꝓfirmante seq̃ntib'
signis. i. miraculis sola diuina virtute fcis: t iõ erant testio
nia certa veritatis: cum deus nõ possit esse testis falsitatis: t
hoc ẽ qõ dr: n Testimonia tua. ꝑ opa: sola diuina vir
tute possibilia. o Credibilia fca sunt nimis. i. magis q̃
ꝓma ꝓncipia sciaz acq̃sitarum: q̃ illa accipiũtur ex expien
tia sensuũ q̃ pñt falli t deludi: vt freq̃nter reptum est: fz ve
ritas diuina non põt fallere neq̃ falli. p Domũ tuã do
mine decet tẽ. Q̃ domus dei q̃ est eccla militans pmanebit
in sãctitate fidei vsq̃ ad finẽ mundi: t in eccla triumphãte
non recipit aliud nisi sãctum: fm q̃ dr apoc. xxi. Non itroi
bit in eam aliq̃d coinq̃natum t durabit in eternũ.

N ps. xcij. Dñs regnauit. vbi dr in postilla: Et ꝓcinxit se.

Impugnatio regni xpi ꝓncipalr est Additio.
duplex. nam aut per falsã seu hereticã doctrinã:
t de hoc ꝓprie dr: Eleuauerũt flumina vocẽ suã.
q̃ tales aduersarij per verba q̃ vocibus exprmunt ꝓprie im
pugnant doctrinã xpi. Impugnat ẽt ꝑ psecutiones atroces
seu tyrãnicas: t de hoc itelligitur: Eleuauerũt flumina flu
ctus suos. q̃ non solũ vocibus sed tumultuosis psecutioni
bus eam ipugnant. In eodẽ ps. vbi dr in postil. Eteim
firmauit orbem terre. Additio.

Continuãdo expositionẽ hꝰ. ps. ad lram de regno
xpi, put postil. ait t bñ fm hoc dr: Eteim firma
uit orbem terre qui nõ cõmouebitur. melius exponit de sũ
datione ecclie q̃ orbis terre dr: iuxta illud sap. j. c. Sps dñi
repleuit orbẽ terraz. q̃ q̃dez expositio cozrñdet auctoritati
psalmiste per postil. allega. s. Ascendes in altum captiuam

duxit captiuitatē. ibidez. n. subditur imediate: Accepisti dona in hoibus. per illa. n. dona spūssancti data a xpo hoīb' fuit eccl'ia fundata: iuxta illud ꝓuer. ix. c. Sapia edificauit sibi domum ꝛc̄. ꝛ. j. Excidit colūnas septē. vñ sicut p̄s. in illa auēte: Ascendens in altū. postq̄ fecit mentionē de educti one captiuitatis ab inferno: statiz sb'iungit xp̄s de fūdatiōe eccl'e mō p̄dco: sic pari forma i h' loco p'q̄ fec̄ mentionez de h' mōi deductione cuz dixit: Et precixit se. s. fortitudine ad deducēduz detentos in inferno: statim subdit de fundatione eccl'ie. d. Eteim firmauit orbez terre.

Psalm' dauid q̄rta sabbati. XCIII.

Deus vltionū dōmin': deus vltionum libere egit. Exaltare qui iudicas traz: redde retributiōez supbis. Usqz quo pctōres domie: vsquequo pctōres gl'abūt.

Effabūt ꝛ loq̄nt iniqtatez: loquēt oēs q̄ opant iniusti cia: Populū tuuz dñe humiliauerūt: et hereditatē tuaz vexauerūt. Uiduā ꝛ aduenā itfecerunt: ꝛ pupillos occiderūt. Et dixerūt nō videbit dñs: nec itelliget de⁹

In eodem p̄s. xcij. vbi dī in postil. Mirabiles. hic ꝓseqnter describttur regni christi confirmatio. Additio.

Littera hebraica i hoc loco sic sonat: Pluscz voces aquz multaz. Et q̄ mirabiles elatiōes maris mirabilis in altis dñs. i. mirabilioz: ꝛ totum ē vnus versus in heb. cuius sensus ē: q̄ mirabilioz ē dñs. i. xp̄s fortitudine indutus in altis q̄ voces aq̄rum multaz ꝛ elatiōes maris: q̄ sunt due impugnationes regni xp̄i supradce. Et rō est: qz xp̄s vincit oēs p̄dcas persecutōes: sic vt eccl'ia p xp̄z firmata non cōmoueat: qō cedit in magnū testimoniū fidei: ꝛ iō subdit: Testimonia tua credibilia fca sunt nimis. ꝛ q̄ sint illa testimonia declarat. d. Domum tuā decet sāctitudo ꝛc̄. s. q̄ domus dei q̄ est eccl'ia non obstātibus ipugnationib' predcis remanet in sua sāctitate vsq̄z i finē seculi duratura: iuxta illud mat. vl. c. Ego aūt vobiscum sū ꝛc̄. ꝛ de hoc dicit: Dñe in longitudine diez. put i postil. p̄s. XCIII.

Deus vltionū. Huic p̄s. premittit talis ti. in trāsla. cōi: Psalmus dauid quarta sabbati. sed vī appositus ab aliquo expositore: qz in heb. ꝛ in trāsla. hiero. nullus penit' est ti. nec ex l'ra h' p̄s. aliquid appet vñ debeat appropriari ad decantādū in quarta die sabbati. i. quarta die a sabbato: q̄ est tertia dies creationis mūdi in q̄ distincta fuerūt elemēta: vt hētur Geñ. j. Itē scōm hebreos dauid non fecit hūc p̄s. sed moyses: ut dcm est. De mā vero h' p̄s. dicunt hebrei q̄ loq̄tur ō captiuitate ista in q̄ sūt mō per diuersas ptes orbis dispsi in q̄bus sustinent opprobria multa ꝛ afflictiōes maximas a xp̄ianis a q̄bus expectant liberari per regē messiaz ventuz: ꝛ iō dicūt q̄ moyses hoc p̄ uidens in spu fecit hunc p̄s. interpellās diuinā vindictā ad ppli' isrl' liberationem. Sed hoc fundamētū est erroneū: qz aduētus xp̄i iā transijt in preteritū: sicut freq̄nter dcz est: ꝛ iō q̄tum mihi vī saluo meliori iudicio dicenduz q̄ in hoc p̄s. moyses itendit reuocare ppl'z isrl' a q̄daz errore pestifero currēte tpe suo. Circa qō sciendū q̄ circa diuinā puidentiā aliqui errauerūt dicētes: q̄ ista iferioza corruptibilia ꝓpter eoz variabilitatē non sb'iacent diuine ꝓuidētie ꝛ maxime actus humani: qz non videbāt cl'iter i fallibilitas diuine ꝓuidentie stet cū libertate arbitrij: in q̄rū psona dī iob. xxij. Nubes latibulū eius circa cardines celi perābulat: nec mā ꝓsiderat. Et iste error ē valde periculosus vel pniciosus. ex hoc. n. seq̄tur q̄ homes sine freno currāt ad vicia ꝓ bonis vl malis suis actibus nō expectātes penas aliq̄s vel premia: ꝓpter qō fuit cura sanctis hoibus hunc errorē extirpare. Qz aūt iste error cucurrerit tpe iob p̄z: qz allegat libro iob. ca. predco q̄si currens illo tpe: ꝛ per p̄ns tpe moysi: qui fuit ei cōtpaneus: qz helyu busites q̄ fuit vnus de q̄ttuor amicis iob ꝑ eum disputātibus: fm cōem opionez dī fuisse balaā: de q̄ certuz ē q̄ fuit ꝓtpaneus moysi: vt p̄z Nume. xxij. Ex q̄ seq̄tur q̄ moyses ꝛ iob fuerunt cōtemporanei: ꝛ p p̄ns error predcs currebat tpe moysi: ꝛ aliq̄ de ppl'o isrl' erant hoc errore ifecti: qz erant ad mala ꝓni: vt p̄z ex libris moysi: ꝓpter qō moyses vī fecisse hūc p̄s. ad reuocanduz eos ab errore p̄dco: qō facē oñendo punitionem malorum manifeste fcam a deo: qō vez non eēt nisi eī⁹ puidētia ad ista inferiora ꝛ ad actus humanos se extenderet. Et ꝑz hoc p̄s. iste in duas ptes diuiditur: qz primo oñditur ꝓpositum i punitione egyptioz: quā filij isrl' viderant: se cūdo in punitione iudeoruz quam ipsi experti fuerant: ibi Quis ꝓsurget mihi. Prima in tres: qz ꝑmo predcs error in egyptijs esse oñditur: scōo a filijs isrl' excludit: ibi Intelligite insipiētes i ppl'o: ꝛ tertio ex dcis quoddā corrolarium ꝓcluditur: ibi Beatus hō. Circa ꝑmū dicit moyses: a Deus vltionū. i. punitionuz iuste ꝓcedentiuz. b Dñs. qz est iudex supioz oibus. c Deus vltionū libere egit. qz nō ē subditus alicui legi: ꝛ iō pōt ꝓcere a pena fm q̄ sibi plz cuicunq̄ delinquēti: nec fac in hoc iniusticiā alicui: ꝛ iō super punitionē maloz de precandus ē: ꝓpter qō subditur de ꝓcādo. d Exaltare. oñendo tuam potentiā. e Qui iudicas terraz. inferendo pctōribus penā. f Redde retributionem superbis. i. egyptijs ex supbia nolētib' obedire tuis mādatis de dimissiōe ppli isrl': vt p̄z i Exo. a q̄nto. c. vsq̄z ad xij. c. inclusiue. Et sciendū q̄ moyses i hoc loco loq̄t ꝓ tpe in q̄ filij isrl' in egypto detinebātur: p quē modum ꝓphe freq̄nt de preteritis loquūtur: iō subdit: g Usqueq̄ pctōres dñe. i. egyptij idolatrie dediti. h Usquequo pctōres gl'iabuntur. detinentes pplm in seruitute vili. i Effabūtur ꝛ loq̄ntur iniquitatē. sicut pharao: Exo. v. dixit iniq̄: Quis est dñs vt audiā vocē eius ꝛ dimittā isrl'. Nescio dñm: ꝛ isrl' nō dimittā. k Populum tuū dñe humiliauerunt. in operibus duris luti ꝛ later'is: Exo. j. l Et hereditatem tuā. i. filios isrl' q̄ sūt hēditas tua: fm illud: Hereditas mea isrl'. m Uexauerunt. in tantū q̄ vitā eoz ad amaritudinez pduxerūt: Exo. j. n Uiduam ꝛ aduenā interfecerūt ꝛc̄. i. personis quibus deberent cōpati non pepercerunt: qō pz ex hoc q̄ pueros natos statiz in flumē proīci preceperunt: ꝛ sic nullam crudelitatē exercere ꝑ ppl'z isrl' horuerunt: ꝛ cā huius subditur: o Et dixerunt. cōde suo tenēdo ꝛ ore proferēdo. p Nō videbit dñs ꝛc̄. quia tenebant q̄ diuina prouidentia non se extenderet ad ista inferioza: ut predictum est: et sic sine freno timoris dei faciebant horribilia. q Intelligite. Hic conseq̄nter hunc errorem excludit a populo israel qui diu mozatus fuit cum egyptijs: et sic plures eorum erant infecti erroribus ꝛ vicijs: quod patet ex hoc q̄ post vocē dñi loquentis eis i monte synai: Exodi. xx. cito declinauerunt ad idolatriam per fabricationem vituli et adorationem: Exodi. xxxij. et ideo errorem talium arguit moyses dicēs: q Intelligite insipiētes i populo. i. vos de populo israel qui estis ifecti errore egyptioz i telligite efficaciā diuine prouidentie ad oia se extēdētis. r Et stulti aliq̄n sapite. i. ex q̄ estis sepati ab egyptijs

veritatē circa diuinaꝝ ꝓuidentiā cognoscite. Sapia. n. est cognitio de diuinis. a Qui plātauit aurē nō audiet ?ē. q. d. hoc est absurduꝫ qꝫ hoies corruptibiles cognoscant ista iferioza ⁊ deus ignoret: qz quicqd perfectionis est in istis iferiozibus totum prexistit eminētius in prima cā: ꝓpter qd̄ phs. j. de aia arguens ꝫ empedoclem ducit euꝫ ad incōueniēs qꝫ deus aliq̄ ignoraret que inferiozes cognoscūt. s. litez qua dicebat simile sili cognosci: ista aūt inferioza dicebat composita eē ex amicitia et lite: sed i superioribus lis non hz locū nec per ꝫns cognitio liti. b Qui corripit gētes. i. q̄ egyptios gentiles corripuit nobis vidētibus terribiliter puniēdo. c Non arguet. similr opa via mala. q. d. imo. d Qui docet hoiem sciaꝫ. i. de a quo est hois scia. q. d. qūo ignorabit illud qd̄ hō scit: e Dñs scit cogitationes hoīum. q. d. ēt cogitationes intra mentem latentes ipse cognoscit vsqꝫ ad minima. f Qm̄ vane sunt. i. ad malum prone: ꝑm qꝫ dī Señ. viij. Sensus ⁊ cogitatio cordis humani i maluꝫ prona sunt. g Beatus hō. hic quoddā corrolarium cōcludit ex dictis. exq̄. n. cogitationes hoīum vane sunt ⁊ ad malū ꝓne cito declināt ad errozes: nisi assit diuina correctio: iō dī: g Beatus hō quez tu erudieris dñe. ipsū illustrando de mēte. h Et de le. tua docu. eum. i. docueris eum ad sequendū dictamen legis nālis: q̄ ē quedam impressio diuine legis in nobis: ⁊ cum hoc istruxeris eum de lege a te data in monte synai ⁊ de lege per te danda in euangelio: de cuius datione futura habuit moyses notitiā: ꝓpter qd̄ dicit saluator ioh. v. c. Si crederetis moysi: crederetis forsitan ⁊ mihi. i Ut mitiges ei a diebus malis. i. diuine vltiōis peccata puniētis. k Donec fodiatur peccatori fouea. i. mors corporal: per quā corpus ponit̄ in fossa terre: ⁊ mors eternalis ꝑ quaꝫ ponitur aia in fouea gehēne vsqꝫ ad diez iudicij: i q̄ simul corpus ⁊ aia ponētur in gehenna. l Quia nō repellet dñs plebē suam. i. mandatis suis obediētē. m Et hereditatē suam nō derelinquet. q̄ in fidelibus adherentibus sibi cōsistit: quos in pñti fouet per gr̄iam ⁊ i futuro per gl̄iaꝫ: iō sb̄ditur: n Quoadusqꝫ iustitia. s. diuina. o Cōuertatur in iudicium. i. ponatur in executione i extremo iudicio: in q̄ oia reducētur ad debitum ordinē iusticie. p Et qui iuxta illā. i. q̄ tūc secure poterūt expectare tenorem diuine iusticie rn̄det: q Oēs qui recto sūt corde. ꝓpter qd̄ saluator loq̄ns de extremo iudicio dicit aplis: Lu. xxi. His aūt fieri icipientibus respicite ⁊ leuate capita vestra: idest exhilarate corda vestra: vt exponit beatus grego. ⁊ sap. v. dicit: Tunc stabūt iusti i magna cōstantia aduersus eos qui se angustiauerūt ?ē. r Quis consurget. hic ꝓnt̄ oñdit diuinam ꝓuidentiam se extēdere ad act̄ humanos per punitionem hebreoꝝ: qui lz pluries fuerint puniti i deserto: tñ fuit ibi duplex notabilis punitio: vna ꝓ adoratione vituli: alia pro rebellioē cōi: qua ppl̄s voluit in egyptuꝫ reuerti: secūda ponitur ibi Nunquid. Circa primū sciēdū qꝫ prima punitio fca est de precepto moysi: Exo. xxxij. vbi dixit: Siquis est dñi iungatur mihi. ⁊ postea subditur: Ponat vir gladium super femur suum: ⁊ occidat vnusquisqꝫ fratreꝫ et amicum ⁊ proximuꝫ suum ?ē. ⁊ subditur: Et ceciderunt in die illa q̄si. xxiij. milia: et hoc est qd̄ dicit hic moyses loquens i persona propria de preterito per modum p̄sentis vel futuri: qd̄ freq̄nter fit in ꝓphetis. d. r Quis cōsur. mihi aduer. ma. .i. aduersus incitātes mltitudinem ppl̄i ad fabricationez vituli: fuerunt. n. ibi aliqui i citātes alios: ⁊ isti fuerūt pessimi. s Aut quis sta. me. aduer. ope. iniquitatez. i. aduersus sequētes p̄ dictoꝝ instigationē. t Nisi qz dñs adiuuit me. i. nisi mihi affuisset dei auxiliū spāle. v Paulominus habi. i infer. aia mea. i. vita mea: ⁊ accipitur hic ifernus ꝓ fossa vel sepultura: ⁊ est sēsus: fuissem mortuus ⁊ sepulture traditꝰ. vñ lra hebraica sic hz: Hitasset in taciturnitate aia mea. qz per mortē aufertur loquela. aaron. n. timore mortis q̄ sibi imminebat a pplo fecit vitulum: et libētius ppl̄s moysen inf̄ecisset qñ cōtriuit vitulū in puluerem: Exo. xxxij. nisi fuisset repressus diuina virtute timorem ei incutiēte: vnde subditur: x Si dicebaꝫ motus ē pes meꝰ. i. exquo disposui discedere de mōte synai ad preceptū dñi dicētis mihi Exo. xxxij. Vade descēde: peccauit ppl̄s tuus quē eduxisti de terra egypti. y Mia tua dñe adiuuabit me. i. extunc fui certificatus qꝫ per tuam miaꝫ me protegeres a populi furore: iō sb̄ditur: z Scōm magnitudinem doloꝝ meozum in corde meo. i. quos sustinui ꝓpter peccata ppl̄i in adoratiōe vituli: ꝓpter qd̄ doloze ⁊ iracūdia motus moyses proiecit tabulas: ⁊ fregit eas ad radices montis: Exodi. xxxij. a Lonso. tue leti aiam meam. qñ post multam precum i stantiam dñs preces moysi acceptauit ⁊ nouas tabulas testamenti sibi dedit: Exo. xxxiij. b Nunquid adheret. hic ponitur secūda punitio notabilis hebreoꝝ: ex q̄ oñdit qꝫ diuina prouidētia se extendit ad regimen actuum humanoꝝ: ⁊ ista punitio fuit qñ ppl̄s territus verbis explozatorū voluit reuerti in egyptū: Nume. xiij. reputās qꝫ nō posset iplere dei preceptū de transitu ad terrā ꝓmissionis ꝓpt̄ multitudinē ⁊ magnitudinē pplorꝝ ibidem hitantiū: ⁊ ꝓpt̄ hanc rebellionē explozatores qui ppl̄z terruerant pcussi fuerunt morte repentina a dño: ⁊ sīia mortis diffinita fuit a dño sup oēs qui numerati fuerāt i exitu de egypto a. xx. annis ⁊ s. ita qꝫ mortui sunt i deserto oēs p̄ter iosue ⁊ caleph filium iephone: vt ibidē hētur: ⁊ ex ista punitiōe ⁊ precedēti debuerūt filij isrl̄ ab erroze suprad̄co reuocari: ⁊ hoc est qd̄ dī: b Nunqd adheret tibi sedes iniqtatis. i. hituatō in malo. c Qui figis laborē in p̄cepto. i. falso dicis te p̄ceptū dñi non posse adiplere de igressu terre ab eo ꝓmisse.

Et qz ex ſua obſtinatiõe i malo voluerũt moyſen ⁊ aaron ioſue ⁊ caleph lapidibus obruere: Nume. xiiij. iõ ſ̃bditur: o Laptabũt. i. captaucrunt. e In aiam iuſti. i. iuſtoz volẽtes eos iterficere: ſed qz defenſati fuerunt ꝓtectiõe diuina: ſm q ibidẽ dr: Cunqz clamaret oĩs multitudo ⁊ lapidibus vellet eos obruere vel oppꝛimere apparuit glͣia dñi ꝛẽ. iõ ſubditur: f Et fcs eſt mihi dñs i refugium. i. mihi ⁊ alĳs tribus mecuz exñtibus. g Et reddet illis iniquitatem ipſoz. ꝺa explozatozes qui terruerãt ꝑplm ſtatiz ꝓcuſſi fuerũt moꝛte repẽtina. h Et i malicia eoz diſperdet eos. qz alĳ eis acquieſcẽtes vagabundi fuerunt per deſertũ quouſqz ꝓſtrata ſũt ibi cadauera eorum: vt ibidẽ hẽtur: ⁊ iõ ſ̃bditur: i Diſperdet illos dñs deꝰ nr̃. cuius ꝓuidentia ad oĩa ſe extẽdit q̃tũcunqz mima.

In p̃ſ. xciij. Deus vltionũ. vbi dr in poſtil. Et iõ q̃tum mihi videtur. Additio.

laborẽ in pꝛecepto. Lãpta bunt i ãiam iuſti: ⁊ ſãguinẽ innocentez ꝑdemnabunt. Et factus eſt mihi dominꝰ in refugium: ⁊ deus meus in adiutoriuz ſpei mee. Et rẽddet illis iniquitatem ipſozum: et in malicia eozum diſperdet eos: diſpdet illos dominꝰ deus noſter.

Ergo iſte circa diuinã ꝓuidentiam non ſoluz tpe moyſi vel iob cucurrit ſed ẽt i alĳs varijs ⁊ diuerſis ⁊ q̃ſi in oĩbus tpibus occurrit: p̃ſertim i his qui fide carẽt: q non ſolum diuinã ꝓuidentiã negant: ſed ẽt ipſum deuz aſſerunt non eſſe: iuxta illud: Dixit inſipiẽs i coꝛde ſuo: nõ eſt deus. tpe ẽt ꝓpharum qui lõge poſt moyſen fuerunt i ipſo pplo iſraelitico hic erroꝛ manifeſte viguit. legitur. n. eẽchiel. viij. de iſraelitis idola colẽtibus: Dixerunt: dñs nõ videt nos: dereliquit dñs terram. i q̃ expꝛeſſe negabãt ꝓuidentiam diuinã circa iſta iferioꝛa. vñ non oz p̃ſ. iſtũ appꝛopꝛiare illis q̃ fuerunt tpe moyſi. ſuperfluũ ẽt vr̃ moyſi ad reuocandũ hunc erroꝛẽ aliquem p̃ſ. ordinare: cũ in tota lege moſaica hoc docetur duplici mõ. Pꝛimo hiſtoꝛialiter: vt pz de ꝑmiſſis parentibus a deo punitis ꝓpter trãſgreſſionez ꝓcepti: Geñ. iij. c. ſimilr ⁊ de chaz a deo punito ꝓpter fratricidiũ: Geñ. iiij. c. ſimilr de gnãtione diluuij a deo deſtiata ꝓpter peccata: Geñ. vi. c. Item de ſodomitis diuina iuſtitia ſubuerſis: Geñ. xix. c ⁊ ſic de alĳs q̃plurimis in pentateucho cõtẽtis. Ex q̃bus oñditur q deus per ſuã ꝓuidentiaz iuſtiſſimã punit repꝛobos: ⁊ ꝑmiat bonos. Scõo pz hꝰ ex lege moſaica ex ꝓceptis diuinis q̃ in ea dãtur: q oĩa fũdantur i timoꝛe ⁊ amoꝛe diuino ⁊ i penis ⁊ ꝑmijs a deo ꝓmiſſis ſeu cõminatis hoĩbus fz diuinã ꝓuidentiã: vt pz cuilibet intuenti. nõ ergo vr̃ hic p̃ſ. ex hoc moyſi apoꝛopꝛiari ſicut nec egyptijs. Sed melius vr̃ dicendũ ſm glo. cui ẽt cõcoꝛdãt ꝓcipui expoſitoꝛes hebꝛeoꝝ. ſ. q iſte p̃ſ. loq̃t gnãliter ꝺ oĩs malefactoꝛes poſtponẽtes diuinũ timoꝛẽ ex incredulitate diuine ꝓuidentie ſiue ſint de pplo iſraelitico ſiue ꝺ alĳs natiõibus. De manaſſe. n. rege iuda de q̃ legit. iiij. reg. xxi. q ipleuit hierlz ſãguine innocẽtiũ ab oꝛe vſqz ad os: ꝓ pꝛie pñt verificari q̃ dicũtur in hoc p̃ſ. ſ. Uiduã ⁊ aduenaz interfecerũt ⁊ pupillos occiderũt. q aũt hoc feciſſet ex incredulitate diuine ꝓuidẽtie pz. ij. paral. xxxiij. vbi de ipſo manaſſe pr̃ eius penitẽtiã legitur: Cognouit manaſſes qm̃ dñs ipſe eſt deus. ex q̃ pz q ante hoc nõ cognoſcebat dñz eſſe deum nec per ꝓñs ꝓuideri humano generi: ⁊ ſic de multis alĳs tam paganis q̃ infidelibꝰ ſeu hereticis ⁊ ẽt falſis xp̃ianis contingit ſepe i multis ⁊ i diuerſis ptibus ⁊ non tm̃ in vno tpe ſeu in vna gnãtione vel regione determinata: ⁊ iõ dicit p̃ſ. Uſqueq̃ pctoꝛes dñe vſquequo gl̃iabũtur. qõ exponens Ra. abenhagra dicit ⁊ bñ q per iterationem li vſqueq̃ itelligitur aſſiduitas hꝰ peccati ⁊ eius frequentia i multis ⁊ varijs tpibus: ad quam ſñiam facile adaptatur littera: prout continetur in poſtilla ſpecialitate mutata ad generalitatez.

Et notanduz q̃ lz in hoc p̃ſ. nullus ponatur ti. in heb. nec in transla. hiero. tm̃ verum eſt q iſte p̃ſ. inter hebꝛeos legitur i qualibet quarta feria. rõ aũt quare quarte ferie appꝛopꝛietur: hẽtur in glo. vide ibi:

In eodẽ p̃ſ. xciij. vbi dr in poſtil. Quoadulq̃ iuſtitia. ſ. diuina. Addicio.

Hebꝛaica littera in hꝰ loco nõ habet illud relatiuum q̃: ſed ſic: ⁊ iuxta illam omnes q̃ recto ſunt coꝛde. et intelligitur plane non admiratiue: ſed ſic: Quoadulq̃ iuſtitia. i. diuina. Conuertatur ad iudicium. ſ. in executione extremi iudicij. Et quoadulq̃ iuxta illam. ſ. iuſticiã. Sunt oĩs qui recto ſunt coꝛde. vnde li et cuz dr: Et iuxta illam. iterum repetit li quoadulq̃: ſicut ſepe i ſcripturis contingit ꝛẽ. Replica.

Arca p̃ſ. Deus vltionum. diuerſificantur: ꝺa poſtil. applicat peccata ⁊ coꝛũ penas coꝛreſpõdentes ad ſpãles pplos ⁊ ad ſpãlia tpa: Burgeñ. aũt et glo. magiſtralis generaliter applicãt ad oĩa tpa ꝛẽ: que applicatio vr̃ moꝛalis: qz ſic in tota ſacra ſcriptura ſpecialia vicia repꝛehẽduntur: ⁊ punita deſcribũtur: quatenus talis punitio cũctis ſit moꝛale exemplu: ne ad ſimilia vicia defluant: ⁊ ſimilẽ punitionem icurrãt. Nec eſt incõueniẽs moyſen vel quẽcunqz certis ſcripturis generaliter aliq̃d facere ⁊ per decãtationem carminis vel p̃ſ. ad ſpãlia applicare: ⁊ per ea ſoluuntur obiectiones

Uburg. in pꝛopoſito. Pſal. XCIIII.

Enite exultemus dño. Huic p̃ſ. nullus oĩno titulus pꝛeponitur in hebꝛeo nec i tranſlatione hiero. iuxta hebꝛeum. Et ſm hebꝛeos iſte p̃ſ. factus eſt a moyſe circa finem vite ſue q̃ moꝛtui fuerant in deſerto oĩs qui poſt exitũ de egypto numerati fuerant a. xx. annis ⁊. ſ. pꝛeter caleph ⁊ ioſue: vt dcz eſt pꝛecedẽti p̃ſ. i q̃ p̃ſ. inducit filios moꝛtuoꝝ: de q̃bus dixit dñs Numeri. xiiij. q ingrederẽtur terrã ꝓmiſſionis loco patrũ ſuoꝝ ad dei laudem ⁊ obedientiã: ne ex rebellione et inobediẽtia ipedirẽtur ab igreſſu terre ꝓmiſſionis ſicut ⁊ pꝛies eoꝝ: ⁊ lra hꝰ p̃ſ. ad hoc faciliter põt applicari. Sz apls heb. iij. ⁊. iiij. ponit magnã partem hꝰ p̃ſ. ſ. ab illo loco: Hodie ſi vocẽ eius audieritis. vſqz ad finem di. q hoc dcm fuit a dauid: ad qõ ſequitur q eſt actoꝛ totiꝰ p̃ſ. dicit ẽt ibidẽ apls q p̃ſ. iſte nõ loq̃tur de ingreſſu terre ꝓmiſſionis qui iã ante annos multos tranſierat tpe ioſue: ſed de ingreſſu terre viuentium aperiendo ꝓ xp̃z tempoze gratie: quia per ſuam benedictam paſſionem amouit impedimentũ. Et ſm hoc pſal. iſte in tres partes diuiditur: quia pꝛimo populus maxime hebꝛaicus ſm intentionez apoſtoli ad chriſti laudem ĩducitur. ſecundo ad hoc multiplex ratio adducitur: ibi Quoniam deus magnus. tertio pꝛincipalis intentio concluditur: ibi Hodie ſi vocẽ eius audieritis. Circa pꝛimum dicit dauid pꝛeuidens chriſti aduentũ in quo erat exultandum: vnde in eius natiuitate angeli exultauerunt: Luce. ij. Facta eſt cum angelo multitudo celeſtis exercitus vel militie laudantium deum ⁊ cetera. et multo foꝛtius homines debebant exultare: tum quia venit in natura humana aſſumpta non in angelica: ſm q dicitur hebꝛeoꝝ ſecũdo: Nuſquã angelos apprehendit ſed ſemen abꝛae: tum quia venit ſatiſfacere pꝛo peccato generis humani nõ ãgeli: qõ ẽ irremediabile. dicit igitur:

a Uenite. non passibus corpis sed affectibus mētis p fidē ⁊ deuotionē. b Exultemus dño. non solū iterꝝ ⁊ exterius deuotiōis signo: qđ notat cū dr: c Exultemus ⁊ iubilemus. qz exultatio dr qsi extra saltatio: qđ fit qñ mentis deuotio resultat exterꝝ i sensibili signo. similiter iublius dr cordis gaudiuz ita intelligū: qđ non pōt interius cōtineri: quin appareat i signo exteriori. d Deo salutari nr̄o. i. ad laudē iesu xp̄i: q̄ est deus verus et nr̄a salus: ꝓpter qđ fuit sic noiatꝰ mat. j. Uocabis nomē eius iesuz: ipse. n. saluū faciet pp̄lm suum a peccatis eoꝝ. iesus. n. iterpretat saluator. d Preoccupem⁹ faciez eius i cōfessione. sue deitatis ⁊ humanitatis: ⁊ dicit: Preoccupemus. i. tentationem diaboli ab hac ꝓfessiōe nitētis nos impedire anticipem⁹. e Et in psalmis. i. laudibus deuotis. f Jubilem⁹ ei. Qm̄ deus. hic ꝓpter ad ꝓpositū multiplex rō adducitur: ⁊ primo ex regia dignitate cum dr: g Qm̄ deus magnus dñs. q. d. bñ debemus iubilare xp̄o: qm̄ ip se est deus ⁊ p ꝓpr̄s magnus dñs. h Et rex magnus sup oēs deos. i. sanctos angelos ⁊ ꝓphas dei amicos: q̄ i scriptura dicūtur dij ꝓticipatiue. scđo ex eius ptāte cū dr: i Quia i ma. eius sunt oēs fi. ire. i. i eius ptāte: q̄ pōt eos ad nihilum redigere: qđ ꝓbat ꝓpter dicēs: k Qm̄ ipsius est mare ⁊ ipse fecit illud. congregās aqs in vnū locum: Gen. j. l Et siccā. i. partē terre aridā. m Manus eius formauerūt. per hoc. n. q congregauit aqs in locū vnū q dr oceanus appuit ps terre aqs discoopta: Gen. j. ⁊ hoc ꝓpter habitationem hoiuz ⁊ aialiuz. Tertio adducit rō ex bñficijs humane nature collatis spāliter: inter q̄ ꝑmum ē creatio hois ad imaginez dei: qđ non ꝓuenit alijs corpalibꝰ creaturis: ⁊ i recognitionē hꝰ dicit: n Uēite adoremus. adoratiōe latrie. o Et pcidamus. humiliter adorādo. p Et ploremus. peccata nr̄a ꝓfitendo. q Ante deū qui fec nos. ad imaginē ⁊ similitudinē suaz. r Quia ipse ē dñs deus nr̄. dans se nobis per suā bñdictam incarnatiōez. Scđz bñficiuz ē diuine gubernatiōis: q̄ spāli mō se extēdit ad humanā nām vltra bruta aialia: ꝓpter qđ dicit apls. j. Cor. ix. Non ē cura deo de bobus: ⁊ q̄tū ad hoc dr: s Et nos pp̄ls pascue eius. qz a nobis prouidet spāli mō. pōt ēt hoc referri ad pp̄lm hebraicum: quem deus pauit māna. xl. annis in deserto ⁊ ad pp̄lm catholicū quē i ecclia pascit quotidie eucharistie sacramēto. t Hodie. hic ꝓpter ꝓcluditur intētū ꝓncipale: qđ fm aplm ē inducere pp̄lm maxime hebraicū ad obediēdū xp̄o humilr ⁊ deuote: ne impediatur ab ingressu ire viuentium: sicut pies eius impediti fuerūt ab ingressu ire p missionis ꝓpter rebellionē ipsoꝝ. Et circa istā ꝓclusionem primo ponitur monitio: scđo adducitur exēpluz: ibi Sicut in irritatione. ⁊ tertio pena illata exꝑmitur: ibi Quadragita. Circa ꝑmū dr: t Hodie. i. tpe gr̄e qđ vocat dies: Ro. xiij. Nox precessit: dies autē appropinquit ⁊c. vbi per noctē intelligitur ve. testm̄: per diē nouum. v Si vocē do. au. ⁊ accipitur hic si ꝓ quia: qz vox dñi audita est in lege noua: que data ē a deo in carne apparēte: vetus aūt testm̄ fuit datum p angelū loquentē in persona dei: fm q dr act. vij. Hic moyses ⁊c. ⁊ subditur: Hic est qui fuit in ecclia in solitudine cum angelo: qui loqbat ei i monte synai. x Nolite obdurare ⁊c. legez euāgelicā repellendo. Obduratio. n. cordis humani in malo nō ꝓuenit ꝑmo ex pte dei sed ex pte liberi arbitrij hominis a deo se auertētis: ⁊ iō ꝓpter iuste deus retrahit gr̄iam suā corꝝ mollificantē: ⁊ sic in infidelitate ⁊ malo obdurat. y Sic i irritatiōe. hic ꝓpter ad ꝓpositum adducitur exemplū ꝺ illis q̄ territi verbis exploratoꝝ rebelles fuerunt dño ⁊ moysi: et voluerūt reuerti in egyptū: Nume. xiiij. ⁊ hoc est qđ dicit: y Sicut in irritatiōe. i. nolite obdurare corda vra sicut fecerunt i deserto. In irritatione ꝟz diē tētationis. vocatur aūt illud peccatū irritatio dñi: qz viderāt tot mirabilia eiꝰ in transitu maris rubri ⁊ alijs mirabilibus q̄ nullo mō debebant dubitare de impletiōe ꝓmissionis diuie: sed q̄ absqz difficultate introduceret eos in terrā ꝓmissionis. z Ubi tentauerūt me pies vri. multotiens. vñ dr Nume. xiiij. Jaz tentauerūt me ꝓ decē vices. a Probauerūt ⁊c. i. tot viderunt opa mea mirabilia q̄ nullo mō deberent facere talia. b Quadragita. Hic ꝓpter ponitur pena debita: qz xl. annis fuit pp̄ls isrl̄ impeditus ab ingressu terre ꝓmissiōis in q̄bus oēs mortui fuerūt in deserto: q̄ viderāt mirabilia dei: ⁊ increduli fuerant: vt dr Nume. xiiij. ⁊ hoc est qđ dr: b Quadragita annis offēsus fui gnātioni illi. retardans eos ab impletione promissi. c Et dixi semper hi errāt corde. ⁊ talis error erat affectatus: ⁊ sic non alleuiabat sed magis aggrauabat. d Et isti non cognouerunt ⁊c. i. ꝓcepta mea i q̄bus debebant ābulare: ⁊ hoc malicia ipsoꝝ eos excecāte. e Ut iurau. i. irreuocabiliter diffiniui. f In ira mea. i. in effectu vindicte mee. g Si introbūt. i. non introbunt. h In requiem meā. i. in terrā ꝓmissionis: in q̄ dedit deus filijs isrl̄ quietē: ⁊ qz illa fuit figura q̄tis bonorū in patria: qz oia in figura cōtingebāt illis. j. ad Cor. x. iō per hoc intēdit dauid inducere pp̄lm maxime hebraicū ne per rebellionē ad xp̄m ꝓhibeātur ab ingressu terre viuentiū vbi ē q̄es beatoꝝ. In ps. xciij. Uenite exultemus. vbi dr in postil. Ad qđ seq̄tur q est actor totius ps. Additio.

1 Iste ps. qui sine ti. est: ē positus inī illos. xij. ps. q̄s postil. attribuit moysi. Sed nulla rō vr̄ q̄re magis appropriet dauid q̄ alij ps. qui huic a parte ante ⁊ post cōtinuatur: vñ ex auctē apli in postilla allegata satis hētur q ēt ps. sibi coniūcti appropriādi sunt ipi dauid: hoc idē pōt hēri ex ps. xcviij. qui ēt ex necessitate lr̄e hētur q non fuit eius actor moyses ēt fm postil. Psal. XCV.

Q Antate dño. huic ps. premittitur taliꝫ ti. i trāslacōi: Psalmus dauid cū domus edificabat post captiuitatē. Et ꝟz istū ti. dauid fecit hunc ps. ꝟz aūt

Psal. XCIIII.

Uenitē exultem⁹ dño: iubilem⁹ deo salutari nr̄o. Prēoccupemus faciē eiꝰ i cōfessiōe: et i psalmis iubilemus ei. Qm̄ deus magnꝰ dñs: et rex magnꝰ sup oēs deos. Quia in manu eius sūt oēs fines trē: ⁊ altitudines mōtiū ipsius sūt. Qm̄ ipsius ē mare ⁊ ipse fecit illud: et siccā manus eius formauerūt. Uenite adoremus et pcidam⁹ et ploremus ante dñm qui fecit nos: qz ipse ē deus nr̄. Et nos pp̄ls pascue eius: ⁊ oues manꝰ eiꝰ. Hodie si vocē eius audieritis: nolite obdurare corda vra. Sicut in irritatiōe: ꝟz diē tētationis i deserto. Ubi tentauerunt me patres vestri: probauerūt ⁊ viderunt opera mea. Quadraginta annis offensus fui generationi illi: et dixi semper hi errant corde. Et isti nō cognouerūt vias meas: quꝫ iurau in ira mea si intrabunt in requiem meam.

hebreos moyses fecit hūc ps̄l. vt dr̄z ē supra ps̄l. lxxxix. Sed hec varietas actoris nō multū refert ad ꝓpositum: q; vter qz. ſ. moyses ⁊ dauid ſp̄z ꝓpheticū hūit: ⁊ de xp̄i mysterijs ꝓphetauit: vt patuit per ꝓdēa. Sed de mā h' ps̄l. a q̄ dependet itellectus lr̄alis ē magis curandū. Et ꝑm ti. iſtuz ps̄l. iſte ē diuinaz gr̄arū actō ſeu diuina laudatio de reedificatiōe tēpli p' captiuitatez babylonicā tpe zorobabel vt hētur Esdre. j. Sz hoc dām ipugnat hiero. p hoc q; dī in p̄incipio h' ps̄l. Cātate domino rē. qđ non legitur tūc fēm: ſed magi cātauerunt cāticū antiquū: fz q; dī. j. eſdre iij. Steterūt ſacerdotes in ornatu ſuo cuz tubis: ⁊ leuite filij aſaph in cymbalis: vt laudarent deū p manum regis dauid. i. p

Ps̄al. xcvi qñ dom' edificabat p' captiuitatē. xcv

Cāntāte dño cānticuz nouū: cātāte dño oīs tra. Cātāte dño ⁊ bñdicite nomini ei': ānūciāte d̄ die i diē ſalutare ei'. Annūciāte iter gētes gloriā ei': i oīibus populis mirabilia ei'. Qm̄ mágn' dñs ⁊ laudabilis nimis: t̄rribil' ſup oēs deos. Qm̄ oēs dij gētiū demōia dñs aūt celos fecit. Cōfeſſio ⁊ pulchritudo i cōſpectu ei': ſcimōnia ⁊ magnificētia i ſcificatiōe ei'. Afferte dño patrie gētiū: afferte dño gloriā ⁊ honorē: afferte dño gl̄iam noi ei'. Tollite hoſtias ⁊ itroite in atria ei': adorate dñm i atrio ſcō ei'. Cōmoueatur a facie ei' vniuersa terra: dicite i gentibus quia dñs regnauit.

cātica ab eo fca: vt ibidē fuit dr̄z. a tpe vero dauid vſq; ad illam reedificationē fluxerūt q̄ngenti anni vel circiter: q; p mū templū fundatū q̄rto anno ſalomonis ſtetit. cccc. annis: ⁊ tps captiuitatis durauit. lxx. annis. Itē p hoc qđ ſubditur: Annūciate inter gētes rē. gētiles non fuerūt admiſſi ad illā reedificationē ſz magis repulſi: vt hētur. j. eſdre. iij. Preterea in heb. ⁊ in tranſla. hiero. nullus penitus ē ti. ⁊ iō p̄decēs ti. vī appositus ab aliq̄ expoſitore ꝑm imaginatiōez ſuā lr̄am h' ps̄l. ad dām edificiū applicante. Ra. ſa. vero dīc q; hic ps̄l. loq̄tur ad tps futurū: ⁊ vocat tps futuz tps meſſie: qđ ipſe ⁊ alij iudei dicūt eſſe futuz: ⁊ tunc edificabit eis templū nobiliſſimū: in q̄ fiēt iſte laudes ⁊ oblatiōes: q̄ videtur tāgi i hoc ps̄l. cū dī in p̄ncipio: Cātate dño rē. ⁊ postea i medio ſb̄dit: Tollite hoſtias rē. Sed iſtud ſecundū eſt errō neū. ſ. q; xp̄s ſit vēturus in mūdū ⁊ reedificatur' māle templū: ſicut freq̄nter ſupius expreſſū eſt. Sed primū ē vez: q; iſte ps̄l. loq̄tur p tpe xp̄i: qđ ꝓprie icepit a p̄ncipio p̄dicationis euāgelij: ⁊ extūc incepit templū reedificari per xp̄m nō ex lapidibus iſenſibilib' ſed ex xp̄i fidelibus: q̄ ſunt lapides viui i edificio celeſtis hier'm collocādi. Et fz hoc ps̄l. iſte diuidit i duas ptes: q; p̄mo pſalmiſta inducit ad xp̄i p̄conij: ⁊ ſcōo ad eius debitū obſequiū: ibi Cōfeſſio. Prima in duas: q; p̄mo iducit ad actū p̄conij: ſcōo ad diuulgationē euāgelij: ibi Annūciate. Circa p̄mum dicit: a Cantate dño .i. dño ieſu xp̄o: qui eſt rex regū ⁊ dñs dñantiū: apoc. xix. b Canticū nouū. ad nouū. n. teſtm̄ ptinet canticū nouū: ꝑm q; dī: Nouus rex noua lex noua gaudia. vñ ⁊ angeli nouum cāticū cātauerūt in natiuitate xp̄i: Luce. ij. Glia in altiſſimis deo rē. c Cātate dño oīs terra. i. oēs hitatores terre: q̄bus aduētus xp̄i fuit cā leticie. d Cātate dño. repetitio eſt eiuſdē ad maiorē excitationē: ſicut ſolet fieri in cāticis. e Et bñdicite nōi eius. gr̄as agēdo de tāto bñficio. f Annūciate de die in diē. i. continuate h' modi laudem. g Annūciate. Hic ꝓnter pſal. inducit ad p̄dicationē euangelij: q̄ fca ē non ſolū iudeis ſed ēt gētilibus p orbē diſpſis: ⁊ hoc ē qđ dī hic: g Annūciate iter gētes gl̄iam eius. i. gl̄iam ſue reſurrectiōis ⁊ aſcēſionis ⁊ alia ad fidem ptinentia. h In oībus pplis rē. i. opa miraculoſa xp̄i que ānūciauerunt aplī alijq; xp̄i diſcipuli: nō ſolū verbo ſed ēt fcō factētes miracula i noie ⁊ vtute xp̄i: ſm q; dī Mar. vl. Illi aūt pfecti p̄dicauerunt vbiq; dño coopante ⁊ ſermonē cō firmante ſeq̄ntibus ſignis. i Qm̄ magnus dñs. q. d. nō eſt mir; ſi talia fiunt virtute eius: q; magnus ē in potētia: cuius magnitudinis nō ē finis. k Et laudabilis nimis. q; trāſcendit limites cuiuſcunq; create virtutis: ꝓpter qđ dī eccī. xliij. Magnificate eū q̄tum potestis: maior ē. n. oī laude. l Terribil' ſup oēs deos. q; terribilis ē demonib' : q̄ p dijs colebantur in idolis a gētilibus: iō ſb̄ditur: Qm̄ omēs dij gētium demonia. m Dñs aūt celos fecit. nō aūt dij gentium. n Cōfeſſio. Hic ꝓnter pſal. iducit ad obſequiū xp̄i debitū: ⁊ ſcōo ducit ad hoc motiuum: ibi Commoueat. ad debitum aūt obſequium xp̄i p̄mo req̄ritur interior ⁊ exterior mūdicia: q; ipe ē ſāctus ſāctoz: Dañ. ix. ⁊ q̄tū ad hoc dī: Cōfeſſio. q̄ tollūt īmūdicie interiores. m Et pulchritudo. i. mundicie exteriores apposite. n In cōſpectu eius. i. in cultu ipſius: hoc dī ad excludendum īmūdicias q̄ fiebāt in cultu gentiliū: ſicut i ſacris p̄lapi viri ⁊ mulieres incedebāt nudi: ⁊ fiebant ibi alie vilitates q̄s non facerēt mō meretrices. Simil'r i cultu ve. le. erāt aliq̄ īmundicie corpales in effuſione ſāguinis aialium īmolatoz q̄ non ſūt in cultu no. legis vbi offert corpus ⁊ ſāguis xp̄i ſub ſpēbus panis ⁊ vini. o Sācti/monia. i. applicatio ad diuina. p Et magnificentia i ſāctificatione eius. i. in cultu no. le. qui ſāctificatio dī: eo q; ſāctificat cultores qđ nō faciebat cultus veteris le. ꝓpter qđ dicit apl's: heb. x. Impoſſibile. n. eſt ſanguine tauroz ⁊ hircoz auferri peccata: iō ſb̄ditur: Sācti/ficati ſumus p oblationē corpis ieſu xp̄i. In hac igitur ſanctificatiōe ⁊ magnificētia: q; i euchariſtia totus xp̄s p̄tinetur: q̄ non pōt aliq̄d maius cogitari rōne ſue deitatis: iō ſb̄ditur: q Afferte dño patrie gentiū. ad fidē xp̄i conuerſaz. r Afferte dño rē. ſm cōmentatorem. j. ethi. Honor ē reuerentia exhibita alicui i teſtimonium ſue bonitatis: ēt ſi fiat in ſecreto ſiue corā paucis: ſz tūc eſt gl̄ia q̄n exhibetur ei in palā coram multis: p hoc. n. inducimur ad exhibendū reuerentiā dño nīo ieſu xp̄o i publico ⁊ ſecreto. s Tollite hoſtias. i. laudibus diuinis extollite corpus ⁊ ſanguinē ieſu xp̄i ſb̄ ſpēbus panis ⁊ vini: q̄ dicūtur hoſtie i plurali: q; lz ſit vnū ſacīm perfecte: tm̄ ſunt ibi due conſecrationes diſtincte: q̄rum vna alteram non expectat. Item q; hoc ſacrificiū oībus ſacrificijs ⁊ oblatiōibus veteris legis ⁊ multiplicib' ſuccedit tanq̄ perfectum iperfectis. t Et introite in atria eius. i. loca cultui xp̄i dedicata: q; tm̄ in oībus eſt vnica eccl'ia: iō ſb̄dit: Adorate dñz in atrio ſcō eius. v Cō moueatur. Hic ꝓnter adducit ad hoc motiuū p̄cipuuz: ⁊ ſcōo ſb̄ditur exultatio fideliū: ibi Letētur celi. Circa p̄mū dī: v Cōmoueat rē. i. hitatores īre moueāt corā xp̄o motu timoris ⁊ reuerētie: cuius cā ſubdit cū dī: x Dicite i gēti. q; dñs. ſ. ieſus xp̄s. y Regnauit. i. regnū ſup totā creaturā accepit i ſua reſurrectiōe ⁊ aſcēſiōe: fz q; dī Mat. vl. Data eſt mihi rē. ⁊ Mar. vlti. Et dñs q̄dem ieſus poſtq̄ locutus ē eis aſſumpt' ē in celū: ⁊ ſedet a dextris dei. Aug. ⁊ caſſiodorus hic ad

dunt dicẽtes: quia dñs regnauit a ligno. sed hec additõ a ligno non ẽ in heb. nec in greco nec i transla. hiero. lo quendo de trãslationibus eius q̃s vidi: ꝛ credo ꝙ assũptũ sit de trãslatiõe theodotiõis vl̃ symmachi vl̃ alicuius alterius: qz plures fecerũt diuersas trãslationes. Et qz xp̃s exaltationez regni meruit per suã passionẽ in cruce: ſm ꝙ dr̃ philip. ij. Humiliauit semetipsum factus obediẽs vsqz ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: ꝓpter qõ ꝛ deus exaltauit illum. iõ aliqs translatorum hoc addidit: a ligno .s. crucis: et ſm hoc dr̃ in hymno eccl̃iastico: Impleta sunt q̃ ꝓcinit dauid fidelis carmine dicẽs In nationibus regnauit a ligno deus. ꝛ pz ꝙ iste hymnus ꝓcedit ſm opionem Aug. dicentis ꝙ dauid fecerit hunc p̃s. ꝛ oẽs alios. ℣ Etenim correxit orbẽ terre. ab errore idolatrie: q̃ a tpe p̃dicationis xp̃i ꝛ apl̃ozum cepit cessare: ſm ꝙ prędm fuit ꝛach. xiij. In illo die perdã noia idolorum de terra. a Qui non cõmouebitur. s. a veritate xp̃iane fidei: q̃ stabit vsqz ad finem mũdi q̃tũcunqz tribulatiõibus ꝓpellatur: b Judicabit. qõ ĩtelligitur de iudicio discretiõis: qõ a tpe xp̃i incepit: qz per p̃dicationẽ eius ꝛ suorum discipulorum aliqui vocati sunt ad fidẽ alijs i infidelitate dimissis iusto dei iudicio sed nobis occulto. de q̃ dicit saluator ioh. xvj. Nunc iudicium ẽ mũdi. iudiciũ aũt discussiõis ꝓ penis ꝛ prẽmijs reddendis expectat in fine mundi: et de isto duplici iudicio est nonus p̃s. sicut dcm fuit. ē. in p̃s. illo. c Letẽtur celi. hic ꝓnter ponitur exultatio fidelium: qz aduẽtus xp̃i in mũdum non solum fuit cã exultationis fidelib⁹ sed ẽt creaturis oibus: ꝛ hoc est ꝙ dr̃: Letẽtur celi. i. ciues celi cuiusmodi sũt angeli sancti q̃ in natiuitate xp̃i cãtauerunt cãticũ letitie: vt dcm est in ꝓncipio h⁹ p̃s. Celi ẽt mãles letati sunt: qz xp̃o nato stellaz nouam miserũt: Mat. ij. d Et exultet terra .i. ꝓncipes terre: qõ impletũ est qñ reges venerũt xp̃z natuz adorare: Mat. ij. e Cõmoueat mare ꝛ plenitudo eius. i. mare ꝛ eius vnde sibi reuerentiã exhibebãt: qõ fcz fuit qñ mare ꝛ eius vnde se ei calcabiles prebuerũt: Mat. xiiij. f Gaudebũt campi. qõ ipletum fuit qñ pastores in cãpis cõgregati super gregẽ suum vigilãtes xp̃m natum adorauerũt gaudẽtes: Lu. ij. Et reuersi sunt pastores glificãtes ꝛ laudãtes deum. g Tũc exultabũt .i. signa exultationis erũt. h Oia ligna siluaꝝ hoc impletũ ẽ in aduẽtu xp̃i ad hierl̃m qñ ppli cedentes ramos de arboribus sternebãt in via clamãtes ꝛ dicẽtes: Osanna filio dauid. Mat. xxi. i signũ exultationis magne. Q̃z aũt dr̃ ligna oia hypbolice ẽ: sicut dr̃: oẽs ꝺ ciuitate cucurrerunt ad spectaculum: licet plures remaneant q̃ vadant. i Q̃m venit iudicare terrã. iudicio. s. discretiõis separãdo fideles ab infidelibus vocãdo electos ad fidẽ per suam ꝛ ecclie p̃dicationẽ: ꝓpter qõ dicit saluator ioh. xvj. Nunc iudiciũ est mũdi. iudiciũ. n. discussionis ꝓ penis ꝛ prẽmijs reddẽdis de quo agitur sequẽti p̃s. expectatur in futuro. k Judicabit orbez terre ꝛc̃. Judicium. n. discretionis q̃ aliqui vocãtur ad fidez ꝛ gliam alij nõ est valde iustum: lz hoc sit nobis occultũ: ꝓpt qõ dr̃ p̃s. xxxv. Judicia tua abyssus multa. Moraliter põt exponi p̃s. iste de quolibet fideli q̃ est dei filius per gliam ꝛ adoptionem: sicut xp̃s est dei filius per nãz: ꝛ iõ sicut xp̃o cõpetit iudiciuz discretionis super alios mõ predcõ: ita cuilibet fideli ipositum ẽ iudiciũ discretionis super ꝓpias cogitatiões locutiões ꝛ opationes: vt nulli iniusto consentiat corde: nullum iniustum ꝓferat ore: nec exerceat in opere.

Etenim correxit orbẽ terre: qui non ꝓmouebit: iudicabit populos in eqtate. Letẽt celi et exultet terra: cõmoueat mare ꝛ plenitudo eius: gaudebũt campi ꝛ oia q̃ in eis sũt. Tũc exultabũt oia ligna siluarũ a facie dñi quia venit: quoniam venit iudicare terram.

Psal. XCVI.

Dominus regnauit. Huic p̃s. ꝓmittitur talis ti. i trãslatiõi: Psalmus dauid qñ terra eius ẽ ei restituta. ꝛ fz hunc ti. dauid fecit hunc p̃s. ſm hebreos vero moyses fecit ipsum: vt dcz est .s. p̃s. lxxxix. fz ꝺ hac varietate non est magna vis: vt dcm ẽ p̃s. precedenti: sed magis curandum est de mã huius p̃s. Et fz hunc ti. dicunt doctores aliqui ꝙ psal. iste est gratiarũ actio ipsius dauid qñ debellatis philisteis qui regnũ eius inuaserant ꝛ alijs gẽtilibus i circuitu qui regnum suũ molestabant: terra sua fuit restituta in pace ꝛ q̃ete. Sed littera huius psalmi nõ videtur concordare cuz dicitur: Nubes ꝛ caligo i circuitu eius. ꝛ post sb̃ditur: Ignis ante ipsum precedet. quia i bellis ipsius dauid cõtra aduersarios nõ legimus apparuisse talia signa. Item apostolus hebreoꝝ. j. allegat scripturã huius psal. dictã ad litterã de xp̃o. d. Et cũ introducit primogenitũ in orbem terre dicit: Et adorent eũ omnes angeli dei. quod accipitur ex hoc p̃s. cũ dicitur: Adorate eũ oẽs angeli eius. Apostoli enim alle gãtes scripturam veteris te. nõ semper acceperunt eam de verbo ad verbum: sed suffecit eis aliqñ accipere sensum: q̃uis hic nõ sit magna mutatio in verbo: quia i hoc psalmo ponitur imperatiuũ secũde persõe: cũ dicitur: Adorate hebrei imperatiuũ tertie persone. Sciẽdum est etiã ꝙ duplex est christi aduentus. s. in mũdum qui preterũt ꝛ ad iudiciũ qui futurus ẽ: psalmus autẽ iste loq̃tur de aduentu ad iudiciũ: ꝛ sic itelligitur apostoli verbum: Et cũ introducit ꝓmo genitum. i. predicit introducendũ ad iudiciuz: sicut exposui ibidem. tunc enim apparebit i potestate cõstitutus tanquã primogenitus. In primo autẽ aduentu apparuit humiliꝰ ꝛ abiectus. huic autem sentẽtie cõcordat Rabi salomon in pte dicens ꝙ hic psal. loquitur ad futurũ quod vocat tempꝰ messie: sed expectat ꝓmum eius aduẽtum adhuc futurum erronee: vt frequẽter supra dictũ est. Patet igit ſm sentẽtiã apostoli ꝛ Ra. sa. ꝙ psal. iste ad lr̃am itelligitur de xp̃o nõ de dauid nisi figuratiue: nec titulus i ꝓncipio positus valet multum ad oppositũ: quia in hebreo ꝛ i translatione hieronymi nullus ẽ omnino titulus: ꝛ ideo videtur iste titulus appositus fuisse ab aliquo expositore ꝓ sua voluntate. Dicendũ igitur ꝙ psal. iste loquitur de aduentu xp̃i ad iudiciũ discussiõis: sicut precedẽs de aduentu eius ad iudicium discretionis: ꝛ diuiditur in tres partes: quia ꝓmo describitur ipsius christi generale dominiũ: secũdo aduentus ad iudiciũ: ibi Nubes. tertio exultatio fideliũ: ibi audiuit. ꝛ ista tria se cõsequũtur adinuicem: vt videbitur prosequendo. Circa primũ sciendum ꝙ christus i sua resurrectiõe ꝛ ascensione accepit super omnia creata generale dominiũ: propt quod dixit Matth. vl. Data ẽ mihi ꝛc̃. ꝛ hoc est quod dicit: a Dominus regnauit. s. dominus noster iesus christus. b Exultet terra. i. habitãtes in terra: quia xp̃s per resurrectionẽ ꝛ ascensionem suam prebuit alijs ingressum ad gliam. c Letẽtur insule. quia fides catholica p̃dicata est per apostolos aliosqz christi discipulos habitantibus

in ysulis maris oceani: vt pz de anglia ⁊ hybernia: ⁊ ēt maris meditarranei vt pz de Sicilia ⁊ cypro ⁊ pluribꝫ alijs.

o Nubes ⁊ caligo. qz ad gnāle dñium sequtur extremum iudiciū: a q̄ non pōt appellari: iō pꝫ xpi dñiuz hic ꝑnter describitur eius gnale iudiciū: ad qō veniet i magna ptate: ⁊ hꝫ ē qō dz: o Nubes ⁊ caligo in circuitu eius ⁊c. xps ascendēs ad celuz hūit nubē in obsequiū: fz q̄ dz act. j. Uidētibus illis eleuatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorz. ⁊ sb̄dit: Hic ihesus qui assumptus ē a vobis i celū sic veniet. s. ad iudicium. Ex q̄ inuitur: q̄ obsequio nubis vtetur: fz q̄ dz Lu. xxi. Tūc videbunt filiuz hois venientem i nube cū ptate magna. iō sb̄dit: e Justicia et iudicium correctio sedis eius. i. correctō orbis ꝓcedens a ptate eius iudiciaria q̄ per sedē designatur: eo q̄ sentētia iudicis sedēdo dat: erit: e Justicia ⁊ iudiciū. i. recta ⁊ irreuocabilis. f Ignis ante ipsuz p̄cedet. s. ignis cōflagratiōis q̄ p̄cedit iudiciū. g Et inflāmabit i circuitu inimicos ei⁹. qz data sñia iudicis reprobi illo igne inuoluētur: ⁊ sic i iferno retrudēt. h Alluxerūt fulgura eius orbi tre. qz ante iudiciuz fient multe ipressiones ignee ⁊ terribiles: iō sb̄ditur: i Uidit ⁊ cōmota est terra. i. habitantes in ea: q̄ vidētes talia cōmouebunt cōmotione timoris. k Mōtes sicut cera fluxerunt. i. fluent: qz loqtur de futuro p modū preteriti ꝓpter certitudinē ꝓphetie: qz tūc erunt terremotus magni p loca: fz q̄ dz matth. xxiiij. ex q̄bus ruent mōtes. l Annūciauerūt celi ⁊c. qz p signa in celo apparētia manifestabit iudicis aduentus propiquus. m Et viderūt oēs ppli ⁊c. qz oēs taz electi q̄ reprobi videbunt xpm hoiem venientē in ptate ⁊ glia: q̄ visio erit terribilis reprobis: ⁊ delectabilis electis: iō sb̄ditur: n Cōfūdantur. i. ꝓfūdent. o Oēs qui adorāt sculptilia. i. oēs idolatre: q̄ tunc maxime cōfundent: qñ creaturis attribuerunt cultū soli deo debituz nō solū ab hoibus sed ēt ab angelis: iō sb̄ditur: p Adorate eū. i. adorate xpz adoratione latrie: qz est verus deus. q Audiuit. Hic icipit versus in heb. ⁊ in transla. hiero. vbi describitur exultatio fideliū: qz sicut iudicium extremū erit reprobis terribile: ita iustis erit delectabile. vñ dz Lu. xxi. de illo iudicio: Arescentibus hoibus p timore ⁊ exultatiōe. ⁊ post sb̄dit: His aūt fieri incipiētib⁹ respicite ⁊ leuate capita vra. i. exhilarate corda vestra: fm q̄ exponit greg. homelia. j. ⁊ hoc dcm fuit aplis ꝓ oibus electis. Jgit circa hoc ꝑmo ponit exultatio fideliū: secundo q̄ddaz correlariū: ibi Qui diligitis. Circa ꝑmū dz: q Audiuit syon. i. eccla p verbum xpi ⁊ aplorz qui ꝑnūciauerūt iudicium futurz. r Et letata est. qz hoc est mā exultationis ꝓ electis: vt dcz est. s Et exultauerūt filie iude. i. fideles aie ⁊ electe: ⁊ sb̄ditur cā hui⁹ letitie cum dz: t Propter iudicia. ⁊ dicit iudicia i plurali: qz non solum iudiciū datū ꝓ glia electorz erit eis cā letitie: sed ēt iudiciū datū ꝓ dānatione reproborz: fz q̄ dz pl. lvij. Letabitur iustus cū viderit vindictā: ⁊ qz tunc oia xpo perfecte sb̄ijciēt: iō subdit: v Qm̄ tu do. al. su. om. terrā. i. sup oēs hoies q̄ in terra nascūtur. x Nimis exaltatus es sup oēs deos. i. angelos sactos q̄ dicūtur dij ꝓticipatiue: Dañ. ij. exceptis dijs quorz non ē cū hoibus cōuersatio. y Qui diligitis. Hic vltimo cōcluditur quoddā correlariū: da iudiciuz extremū terribile erit iniustis: ⁊ delectabile iustis: vt p̄dcm est: iō pl. hortat hoies ad iustitiā: ⁊ ab iniustitia retrahit dicēs: y Qui diligitis dñz: odite malū. s. culpe: qō opponit bonitati diuine: ⁊ q̄ possint peccatuz mortale euitare oñdit. d. z Custodit dñs aias sanctorz suorz. qui i tētationib⁹ recurrunt ad eius auxilium: fm q̄ dz. j. Corz. x. Fidelis deus q̄ nō patietur vos tētari supra id qō potestis: fz faciet cum tentatione ꝓuentū: vt possitis sustinere.

Nūbes ⁊ caligo i circuitu eius: iūstitia ⁊ iudiciuz correctio sedis eius. Jgnis ān te ipsū p̄cedet: et inflamma bit i circuitu inimicos ei⁹. Alluxerūt fulgura eius orbi tre: vidit ⁊ cōmota ē tra. Mōntes sic cera fluxerūt a facie dñi: a facie dñi oīs terra. Annūciauerunt celi iustitiā eius: et viderūt oēs ppli gliam eius. Cōfūdāt oēs qui adorāt sculptilia: ⁊ qui gliantur i simulacris suis. Adorate eū oēs angeli eius: audiuit et letata ē syon. Et exultauerunt filie iude: ꝓpter iudicia tua dñe. Qm̄ tu dñs altissimus sup oēm terraz: nimis exaltat⁹ es super oēs deos. Qui diligitis dñm odite malū: cū stodit dñs aias scōrz suorū: de mānu pctōris libauit eos. Lux orta ē iusto: et rectis corde letitia. Letamini iusti i dño: et ꝓfitemini memorie scificatiōis eius.

ideo subditur: a De manu pec. libe. eos. i. de manu demonis qui obstinatus ē in peccato ⁊ semper homines retrahere nititur ad peccatū: ⁊ quia hec liberatio fit p gratiam diuinā: ideo subditur: b Lux orta est iusto idest lux gratie diuie. c Et rectis corde letitia. quia lux gratie ē quedaz arra glorie: propter quod repetitur idē cum dicitur: d Letamini iusti i domino. que est letitia deuotiōis. e Et confitemini me. sancti. eius. gratias agētes de dono gratie vos sactificantis. Moraliter potest expōi psalmus iste de quolibet fideli qui est dei filius per adoptionē: sicut christus ē dei filius p naturam: ⁊ ideo sicut ad christuz pertinet iudicium discussionis generale: ita ad quēlibet fidelem pertinet iudicium discussiōis singulare propriam conscientiam discutiēdo: vt quod ibi iuenerit de male actis dictis ⁊ cogitatis: sic per penitētiā puniat: vt penaz iudicij futuri euadat: fm q̄ dicit apostolus. j. ad Corz. x. Si nosmetipsos iudicaremus: nō vtiqz iudicaremur.

Explicit hic sextus nocturnus psalterij.

Psalmus. XCVII.

Cantate domino. huic psal. ꝑmittit talis titulus i hebreo ⁊ i trāslatiōe hiero. Psalm⁹. sine aliqua additiōe. Et sic per titulū istum nō apparet actor psal. nec eius materia. Secūdum hebreos moyses fecit psal. istum: vt dictū est supra ps. xc. fm Aug. vero dauid fecit hūc ps. ⁊ oēs alios: fz de hac varietate non est magna vis: vt dictum est psal. xcv. De materia vero huius ps. dicit Ra. sa. hebreus q̄ ps. iste loquitur de tēpore futuro per quod itelligitur tempus messie: quod iudei expectāt futurū: in quo dicūt multa mirabilia fieda per regē messiaz: idest christū: ⁊ fz hoc dicitur i pncipio huius ps. Cantate dño canticū nouū quia mirabilia fecit. i. faciet fm ipsum: quia scriptura hic loqtur de futuro p modū preteriti ppi certitudinē pphetie. tēpore enim quo fcs est iste ps. xps erat ventu rus i mundum: sed mirabilia q̄ dicit ista fienda iaz sūt facta i aduentu xpi: qz q̄ dei filius in humana nā apparuit virgo ꝓcepit ⁊ peperit ⁊ cetera mirabilia q̄ xps fecē nō solū sunt mirabilia sed ēt mirabilissima. Et fz hoc doctorez nostri exponūt psal. istuz de duplici aduentu

chriſti.ſ.in mundū ⁊ ad iudiciū gnāle ⁊ vltimuz qđ vocat iudiciū diſcuſſiōis. Sz ſaluo meliori iudicio vī mihi q̄ ꝓueniēter pōt exponi de aduentu xp̄i in mūdum ⁊ de iudicio diſcretiōis:qđ incepit a tpe p̄dicatiōis xp̄i ⁊ aplorꝝ:vt.ō.dām eſt. Et ſm hoc p̄ſ. iſte ⁊.xcv. ſunt circa eādē mām:vñ ⁊ ſimilr incipiūt ⁊ magnā hñt cōuenientiam:non ſoluz i ſñia ſed ēt in verbis. Bñ.n. reperiuntur p̄ſ. plures de eadem mā facti nō ſolū a pluribus actoribꝰ ſed ēt ab vno actore:vt in ſuperius dictis patuit in pſalmis ipſius dauid. Igitur ſm hoc p̄ſ. iſte in duas partes diuidit:in p̄ma ponit gr̄arū actio de beneficio icarnationis:in ſcđa de bñficio iudicij diſcretiōis q̄ electi ſunt ad fidē vocati:ſcđa ibi Jubilate ⁊c. Circa p̄mū dī: a Cātate dño.ſ.ieſu xp̄o. b Canticū nouum.tanq̄ actori no.te.in cuius ortu nouum cāticū cātauerūt āgeli:Lu. .ij. c Quia mirabilia fecit.nāscēdo:lāguidos curādo:mortuos ſuſcitādo:reſurgēdo ⁊ aſcendendo:⁊ ſp̄m ſanctū in ſigno viſibili mittēdo:q̄ ſimplices ⁊ illitterati ſūt noticia ſcripturaꝝ illuminati:⁊ linguis oīuz loq̄bātur:act.ij. d Saluauit.i.ſalutē fecit. e Sibi.hoc eſt ad honorē ſuum.ſ.dei p̄ris. f Dextera eius ⁊ brachiū ⁊c.i.xp̄s dei p̄ris filius:q̄ dī eius virtus.j.ad Cor. .j.c. Predicamus xp̄m dei virtutē. virtus aūt cōſiſtit i parte dextera:ꝓpter qđ ⁊ freq̄nter dextera noīat in ſcriptura.ſimilr xp̄s brachiū dei dī:Eſa.liij. Dñe quis credidit auditui nr̄o ⁊ brachiū dñi ⁊c. q̄ ſcriptura itelligit ad lr̄am de xp̄o:vt plenius oñdetur dño ꝓcedēte qñ ad locū illum venimus. g Notuz fecit dñs.i. deus p̄ris. h Salutare ſuū.i.filium ſuū ꝓ ſalute mundi humanatū:⁊ ſic viſibilē fēz. i In ꝓſpectu gentiū reuelauit iuſticiam ſuā.i.fidē catholicā iuſtificantē q̄ per p̄dicationē aplorꝝ ⁊ aliorꝝ xp̄i diſcipulorꝝ publicata ē gētibus diſp̄ſis p orbē terraꝝ. k Recordatus ē mie ſue ⁊ vi. ſue do.iſrl.i. p̄miſſionis facte p̄ribus eius:ſicut Gene. xxij. p̄miſſum fuit abrahe. Bñdicētur in ſemie tuo ⁊c. q̄ p̄miſſio miſericordiē ⁊ veracit ipleta eſt in xp̄o nato de ſemine abrae p iacob q̄ alio noīe dictus ē iſrl: Gene. xxxij. ⁊ qz effectus hꝰ p̄miſſionis extēſus ē ad oēs gentes:iō ſb̄ditur: l Uiderūt oēs termini terre.i.p fidē cognouerūt ⁊ p miracula corā eis fca. m Salutare dei nr̄i.i.dñm nr̄m ieſū xp̄m per quē eſt ſalus hoīuz:ſz q̄ dī actu.iij. ⁊ non eſt in aliquo alio ſalus. n Jubilate. Dic icipit verſus in heb.⁊ in tranſla.hiero. vbi ponitur iuitatio gr̄arū actionū ꝓ iudicio diſcretiōis q̄ electi ad fidem ⁊ gr̄am ſūt vocati cū dī: Jubilate deo omnis tra. qz de oībus tre ptibus aliq̄ ſūt vocati. o Cātate.i.laudate in cordibus vr̄is iterius. p Et exultate. i ſignis deuotiōis exterius. q Et pſallite. recitando ore pſalmos a ꝓphetis ad dei laudem factos. Et qz iſte p̄ſ. tpe veris te.catabat a leuitis ꝓ expectatiōe dicti bñficij qui talia cātabant non ſolū vocibus hūanis ſz ēt muſicis inſt.is:iō ſb̄ditur: Pſallite dño i cithara ⁊c.

Pſal.XCVII

Cantāte dño cānticū nouū:qā mirabilia fecit. Sāluauit ſibi dextera ei⁹: ⁊ brachiū ſcm eius. Notū fecit dñs ſalutare ſuū:in cōſpectu gentiuz reuelauit iuſticiā ſuaz. Rē cordatus ē mie ſue:⁊ veritatis ſue domui iſrl. Uidērunt oēs t̄mini tre ſalutare dei nr̄i:iūbilate dño oīs terra cātāte ēt exultate ēt pſallite. Pſallite dño in cithara i cithara ⁊ voce pſalmi: i tūbis ductilib⁹ ēt voce tube cornee. Jūbilate i cōſpectu regi dñi:mōueatur mare ēt plenitudo eius: orbis terrarum ēt qui habitant i eo. Flūmina plaudent manu:ſimūl mōtes exultabūt a cōſpectu domini:qm̄ vēnit iudicare terraz. Judicabit orbem terraruz in iuſticia:⁊ pplos i equitate.

r Jn tubis ductilibus.i.cuz martello factis. s Et voce tube cornee.qz aliqñ vtebantur inſtr̄is de cornibus animalium fēis maxime i feſto tubaꝝ:qđ celebrabat in p̄ncipio ſeptimi mēſis. t Jubilate i cōſpe.re.dñi.ſ.ieſu xp̄i:qui eſt rex regum ⁊ dñs dñantiū:apoc.xix. v Moueatur mare.ad eius reuerentiā qđ fēz fuit qñ pedib⁹ eius ſe calcabilez prebuit. x Et plenitudo eius.i.habitantes in inſulis maris quorū multi cōuerſi ſunt ad fidem:vt dām eſt p̄ſ. precedenti. y Orbis iraꝝ ⁊.et.p idest. z Qui hitant i eo. qz non ſolū de iſulis maris ſed ēt de terris oībus aliqui ſūt conuerſi ad fidē. a Flumina plaudent. i.hē bunt occaſionez exultationis ſi hērent ſenſum:⁊ hoc fuit impletuz qñ xp̄s tactu ſue ſactiſſime carnis vīz regeneratiuā dedit aq̄s in baptiſmo. b Simul montes exultabūt.i.cā exultatiōis erūt:qđ fuit impletū qñ xp̄s in montib⁹ legem euāgelicā predicauit:⁊ ibi miracula fecit:vt hētur mat.v.⁊ ioh.vi.⁊ in pluribꝰ locis.⁊ qz per ſuā predicationē cepit vocare electos ad fidem qđ ptinet ad iudiciū diſcretiōis:iō ſubdit ꝓ cā predē exultatiōis ſeu gr̄arū actionis. c Qm̄ venit iudicare terrā. ⁊ qz iſtud iudiciū ē iuſtū q̄uis ſit nobis occultū:iō ſubdit: Judicabit orbez terrarum in iuſticia ⁊c. Pſal. iſte morali pōt exponi eodem mō ſicut ⁊.xcv. qz ſūt de eadē mā: vt dām eſt in pn⁹ hꝰ p̄ſ.

Pſal.XCVIII

Dominus regnauit. Huic p̄ſ. nullus ti.preponit in heb. nec in trāſla. hiero. Dicūt aūt hebrei q̄ moyſes fecit ipſū: vt dām eſt p̄ſ.xc. Sed hoc nō vī vez:qz i hoc p̄ſ. dī moyſes ⁊ aaron in ſacerdotibus eius ⁊c. ⁊ ſubditur: Jpſi iuocabant dñm ⁊ exaudiebat eos. et ſic actor hꝰ p̄ſ. vī loqui de ipſis tanq̄ de preteritis:ꝓpter qđ p̄ſ. iſte vī eē fēs non ſolum pꝰ tps moyſi ſed ēt poſt tps ſamuelis. Et iō doctoreſ nr̄i dicūt ipſū eſſe fēm a dauid qui ſanctueli ſupuixit: ⁊ dicunt q̄ fecit p̄ſ. iſtum de regno xp̄i. Sed ſaluo meliori iudicio iſta expoſitio vī mihi magis myſtica q̄ lr̄alis:qz in hoc p̄ſ. fit inuitatio ad dei cultū ſm modū ve. legis:vt patebit proſequēdo:qui modus nō hz locuz i xp̄i regno. Raſa. vero dicit q̄ p̄ſ. iſte loquitur de regno meſſie: q̄ debellaturus eſt reges gog ⁊ magog ⁊ multos alios pplos cuz eis: ſm q̄ vī p̄tēdere dām eẽchiel.xxxix. ⁊ tūc regnū mundi pacifice obtinebit a iudeis. Sed hoc dām eſt erroneū: tum qz aduētus meſſie tranſijt in preteritū:tum qz ſm dōz aug. xx. de ci. dei. xi.c.⁊ aliorꝝ ſanctorꝝ gog ⁊ magog de quibus loq̄tur eẽchiel non ſunt aliqui ppli determinati: ſed ſūt p̄ſecutores eccleſie a diabolo ad hoc inducti ⁊ iducēdi maxime circa finem mundi. Igitur ſaluo meliori iudicio p̄ſ. iſte mihi videtur eſſe factus a dauid ad iducendum populum ad diuinum cultū:de quo fuit valde ſolicitus:vt patet primo paral.⁊.ij. Regum. Et hoc fuit poſtq̄ debellatis philiſteis ⁊ alijs contra regnuz eius iſurgētibus ipſe adduxit arcam domini in monte ſyon itra tabernaculū quod ei tetenderat:⁊ cōſtituit ibi ſacerdotes ⁊ leuitas ad cultum dei celebrandū:vt habetur.j.paral.xvi. Et ſm hoc p̄ſ. iſte in duas partes diuiditur: quia primo dauid incitat populum ad cultum diuinum:ſecūdo ad hoc recitat exempla ſanctorum

patrum:ibi Moyses. Prima in duas:qz ꝑmo dauid ꝺclarat ꝓstitutionē sui regni:scꝺo iducit ad laudē dei:ibi Confiteant. Circa primū ꝺicꝫ: a Dñs regnauit.i.regnare me fecit.per talē modū ꝺicit dñs Heñ.xxv̄ij.ad abraam: Nunc cognoui q̄ timeas deuꝫ.i.cognoscere feci. Qz.n. dñs fecerit regnare dauid pꝫ.ij. Reg.vij. Hec ꝺicꝫ dñs exercituuꝫ: Ego te tuli de pascuis sequētez greges vt esses dux super pplm meū isrl:ꝑpter qꝺ regnū dauid ꝺr regnum dei.j.pal. .xxix. Seditqꝫ salomon sup solium dñi in regem,p dauid pre suo. b Iracūtur ppli.qz philistei audita vnctione dauid fuerunt irati:et conati sunt regnum eius destruere. ij. Reg.v. et similr alienigene qui erāt in circuitu iudee sed qz fuerūt debellati a dauid magis virtute diuina q̄ humana:ideꝫ subdit: c Qui sedes sup cherubin.hoc ꝺr:qz ꝓpiciatoꝛ sustētabat ab ipsis cherubin: vt dcm fuit Exo.xxv.et ꝺicebatur sedes dei:eo q̄ ide oꝺabātur diuina rūsa. d Moueat terra.in trāsla.hiero. hēt: Cōcutiatur terra.i.hitātes in terra inimicoꝛ nīoꝛum concutiātur timoꝛe:et nobis subīciātur:et q̄ hoc sit decens fieri allegat.d. e Dñs in syon est magnus.i.ille q̄ a nobis colitur i monte syon est magnus dominus. Et excelsus sup oēs pplos. g Cōfiteātur. Hic ꝓnter dauid inducit pplm ad cultū dei dirigens sermonē ad ꝺcum.d. Confiteant nōi tuo gno.ꝓfessione debite laudis. h Qm̄ terribile. i. venerabile:sicut Heñ.xxvij. Quā terribilis ē loc⁹ iste &c. i Et sanctum.formalr et effectiue:qz ois sactificatio fit in dei nomine. k Et honoꝛ regis.in heb.et i trāsla.hiero. hētur: Et iperium regis.et in idē redit:qz obedire iperio dei est eū honoꝛare. l Judicium ꝺiligit.i.equitatē sicut pꝫ in ve. et no.testō:vbi eam fieri precipit. m Tu parasti directi ones.i.precepta mozalia q̄ dirigūt in finē vltimū:mat.xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. n Judiciuꝫ.i.precepta iudicialia. o Et iustitiā.i.ceremonialia q̄ ꝺicūtur iustificationes i scriptura vetis te. p In iacob tu fecisti. ad hec.n.tria gnā ꝓceptoꝛ reducūtur oia mādata q̄ dedit pplo isrl in monte synai:ideꝫ subdit dauid: q Exaltate.i. q̄tum potestis laudibus extollite. r Dñm deuꝫ nīm.p recognitione suoꝛ bñficioꝛ. s Et adoꝛate scabellū pedum eius.i.ante scabellū pedum eius:et istud scabellū ꝺicebat arca testamēti q̄ erat sub ꝓpiciatorio:ita q̄ ꝓpiciatorium erat q̄si sedile dei:et arca testamēti tanq̄ scabellū illius sedis:sicut ꝺcm fuit Exo.xxv. t Qm̄ sanctū est.ꝺicebatur.n.arca sancta:eo q̄ sacta ꝓtinebat.s.tabulas digito dei scriptas:et virgā aaron et vnam auream manna plenam. v Moyses. Hic ad ꝓpositum adducitur exemplū sactorū patrū:cū ꝺr Moyses et aaron i sacerdotib⁹ eius.hoc est fuerūt inter sacerdotes deuꝫ colētes:qꝺ pꝫ de aaron qz fuit sūmus sacerdos:similr moyses officio sacerdotali vsus est i ꝓsecratione aaron et filioꝛ eius:vt ꝺcm fuit Exo.xxviij. x Et samuel inter eos q̄ inuocāt nomē eius.precerat eīm cuneo prophārū dñi colentiū:vt hētur.j.reg.xix. y Inuocabant dñm.humilr et deuote. z Et ipse exaudiebat eos.sicut pꝫ de moyse et aaron i Exo. et pluribus alijs locis et de samuele.j.Reg.vij.et.xij. a In colūna nubis loquebatur ad eos.hoc inuenit scriptū de moyse et aaron in pluribus locis:et idem credendū est de samuele:eo q̄ hic ꝺr:et maxime:qz deus cepit loqui cū eo a iuuētute: vt hētur.j.Reg.iij.et cā h⁹ exaudītionis subditur cum ꝺr: b Custodiebant testimonia eius.q̄tuz ad iudicialia et ceremonialia:que ꝺicūtur quedā dei testimonia. c Et preceptuz qꝺ dedit illis.i.precepta mozalia:que magis ꝓpe ꝺicūtur precepta:et exponitur hic singulare pro plurali: eo mō quo ꝺr Exo.viij. Venit musca grauissima.i.musce.

Psal.xcviii.

Dominūs regnauit irā scant ppli:qui sedes super cherubin mouear tra. Dō min⁹ in syō magnus:et excelsus sup oēs pplos. Cōfitēā tur nōi tuo magno qm̄ terribile et scz est:et honoꝛ regis iudiciuz diligit. Tu parasti directiones:iudiciū et iusticiaz in iacob tu fecisti. Exaltate dñz deum nīm:et adoꝛate scabellū pedū ei⁹: qm̄ sanctū est. Moyses et aaron in sacerdotib⁹ eius:et samuel inter eos q̄ inuocāt nomen eius. Inuocabāt dñz et ipse exaudiebat eos:in colūna nubis loquebat ad eos. Custodiebāt testionia ei⁹: et ꝓceptum qꝺ dedit illis. Dñe deꝰ nr tu exaudiebas eos:deus tu ꝓpicius fuisti eis:et vlciscēs in oēs adinuētiones eoruz. Exaltate dō minuz deuz nostrū:et adoꝛate in mōte scō eius: qm̄ sanctus dñs deus noster.

d Dñe deus nr tu exaudiebas eos.repetitio ē ei⁹ dem ad maioꝛez affirmationē. e Et vlciscens in oēs adinuentiones eoꝛ.i.puniēs defectus eoꝛ q̄ non ꝓcedebant ex instictu tuo sed magis ex eoꝛ arbitrio:sicut pꝫ de moyse et aaron Nume.xx. vbi ꝺr ꝓpter aq̄s ꝺictionis.ꝺixitqꝫ dñs ad moysen et aaron:qz non credidistis mihi vt sactificaretis me coram filijs isrl non introducetis hos pplos in terrā quā dedi pr̄ibus eoꝛ.qz in pēnā h⁹ fuerunt moꝛte preuēti. f Exaltate.i.laudibus extollite. g Dñz.rōne gnālis gubernationis. h Deuz.rōne creatiōis. i Nīm.rōne cultus spāl. k Et adoꝛate i mōte scō eius.i.in mōte syon q̄ iam erat diuino cultui applicat⁹:qz ibi erat arca testamēti ad mysteriū a leuitis et sacerdotibus celebrandū: vt predēm est.

Mystice exponit ps.iste de regno xpi qꝺ accepit i sua resurrectione et ascēsione:qꝺ quidē regnū ꝓncipes iudeoꝝ irati conati sūt destruere:et postea ꝓncipes romano rū:sed eōrio fcz est:qz ꝓncipes romani voluntarie sbmi serunt colla regno xpi a tpe ꝓstātini:et iudei in seruitutē xpianoꝛ ꝓncipum sūt redacti. Hoc igit dauid ispuꝑs p regnū suū figurari itroduxit xp̄m regnantē .d. Dñs regnauit &c. et ad eius laudē iducit pplz catholicū ad hoc adducens exēpla antiquoꝛ patrum q̄ de regno xpi noticiā h ūerunt:et deuotiōe letati sūt. vñ et saluatoꝛ ioh. viij. ꝺixit de abraaz: Abraaz pr vr exultauit vt vidēt ꝺiē meū:et eū vidit: et letat⁹ est. Hanc aūt expositionē in pticulari non ꝓsequoꝛ:qz ꝺiffuse tradita ē in glo.super ps. q̄ vbiqꝫ hēt et i expositiōib⁹ alioꝝ doctoꝝ.

In ps.xcviij. Dñs regnauit. vbi ꝺr in postil. Circa p mū ꝺicit: Dñs regnauit. Additio.

On vr ꝓpria expositio quam facit in hoc loco postil. de hoc qꝺ ꝺr: Dñs regnauit.i.regnare me fecit:qz eadē rōne cum saul regnauit posset ꝺici: Dñs regnauit.qz dñs fecit eum regnare:vt pꝫ.j.Reg.x. ca. vbi samuel ꝺicebat sauli: Me misit deus vngere te i regē.sed cū ꝺr: Dñs regnauit. ꝓprie ꝺz itelligi de regno xpi:in cui⁹ regno dñs vere et ꝓprie regnat:q̄ qꝺez ē dñs q̄ sedet sup cherubin:vt statiz ps. declarat. vñ expositio h⁹ ps. de xpo ꝓut glo. et doctoꝛes cōiter tenēt nō ē mystica sz lr̄alis. In eodē ps. vbi ꝺr in postil. Et vlciscēs in oēs adinuentiones eoꝛum. Additio.

LIcet plerūq; deꝰ corrigit seu punit iustos: ñ tñ dī vlciscēs nisi ꝯ aduersarios tm: ut pz discurrēti p scripturas. Et iō melius vī dicendū q; deꝰ fuit vlciscēs i adinuētiones moysi ⁊ aaron: eo q; iniurias ꝯ eos illatas p dathan ⁊ abyron ⁊ eoꝝ cōplices vidicauit: vt pz Nume. xvi. ca. ⁊ sic magis ꝓprie ꝓtinuat cū eo qō ꝑmiserat. d. Domine tu exaudiebas eos.

Psal. pro confessione .XCIX.

LUbilāte deo ois terra: seruite dño i letitia. Introite i ꝓspectu eius: i exultatiōe. Scitōte qm̄ dñs ipe ē deꝰ: ipe fecꝫ nos ⁊ non ipi nos. Populus eī ⁊ oues pascue eius introite portas eī i cōfessiōe: atria eius i hymnis ꝓfitemini illi. Laudate nomē eius quoniam suauis est dominus: in eternū mia eius: et vsq; in gnām tionem ⁊ gnātionem veritas eius.

Psal. dauid. C.

MIsericordiaz ⁊ iudicium cātabo tibi dñe: psallā ⁊ itelligā in uia imaculata quādo veniesꝫ ad me. Perambulabam in innocentia cordis mei: i medio domꝰ mee. Non proponebaz ante oculos meos rē iniustā: facientes ꝑuaricatōes odiui

a Jubilate deo ois ira. i. hitātes i oi terra: b Seruite dño in leticia. q; nō placēt deo seruitia coacta sed voluntaria: ⁊ hec sunt delectabilia. c Introite. Hic ꝓnter iducit ppls hebraicus spāliē qui offerebat hostias pacificas ad ostiū atriꝰ sacerdotū: ita q; videbat oblationez sui sacrificiū: ⁊ q̄tum ad hoc dī: c Introite in cōspectu eius. i. ad locū vñ cōspici poterat diuinus culꝰ i altari holocaustoꝝ: qō nō ꝑmitteba tur gētilib⁹. d In exultatiōe. i. i mentis deuotiōe: cuius rō sb̄dit: e Scitote qm̄ dñs ipe ē deus. i. creator oium: qō declaraī i hoc cū dī: f Ipse fecꝫ nos. dādo aiam intellectualē: q̄ non educit de potētia māe. vñ dic ꝑbs libro de aialibus: q; itellectus est ab extriseco: ⁊ sic p creationē q̄ soli deo cōpetit q̄ est virtutis infinite: que ad creationē req̄ritur: eo q; inter ens ⁊ nihil nulla est ꝓportio: ⁊ ex hoc seq̄tur q; sit creator oium: qz virtus ifinita multiplicari nō pōt: sed ēvna tm̄. g Ppls eius. Dic iducit mīstroꝝ cetus spāliter: qz in oblatiōe hostie pacifice sacerdotes ⁊ leuite ītrabant ad altare: illi ad offerendū: isti ad cantāduz: ⁊ q̄tum ad hoc dī: Populus eius ⁊ oues pascue eius introite rē. lz. n. oēs hebrei essēt ppls dei: tñ sacerdotes ⁊ leuite spāli mō dicebātur eius ppls: qz ad eius obsequm deputati erant. h Et oues pascue eius. qz de oblatiōib⁹ ⁊ decimis deo oblatis erāt nutriti ⁊ sustentati: eo q; deseruiebant diuino cultui: iō sb̄dit: i Introite portas eius. ad altare diuini culꝰ.

k In cōfessione. s. laudis diuine offerēdo sacrificia ⁊ cantando cātica: ⁊ ad hoc ptinet qō sb̄ditur: l Atria eius. .i. itroite in atria eius: qz altare holocaustoꝝ erat i atrio sacerdotum: qō dicebaī atriuz iterius: ⁊ sic per alia atria vbi laici erāt trāsibant ꝓius. m In hymnis. i. laudib⁹ ad hoc factl a sāctis ꝓphetl. n Cōfitemini illi. ꝓfessiōe laudis. o Laudate nomē eius qm̄ suauis ē dñs. i. cito placabilis hostijs ⁊ laudibus deuotis. p In eternum mia eius. qz sēper paratus est idulgere penitentibus. q Et vsq; in gnātione ⁊ gnātionē veritas eius. fidelr ad implēdo ꝓmissa. Moralr pōt exponi ps. iste vt sit inuitatō ad dei laudē ppli cōis ⁊ ministroꝝ ecclie in oblatiōe eucharistie: q̄ cum diuinis laudibus dz offerri deo pīi: qz hec ē hostia vere pacifica: per cuī oblationē sūmus sacerdos iesus xp̄s pacificauit oia que in celis ⁊ in terris sunt colenda.

Psal. C.

MIsericordiam. Huic ps. ꝑmittit talis ti. in heb. ⁊ i transla. hiero. ⁊ cōi: Psalmus dauid. Ex q̄ ti. apparet actoꝝ hꝰ ps. s. dauid q̄ vī feciss̄e hunc ps. qm̄ cognouit se stabilitū in regno isrl̄ a deo: sm̄ q; hētur. ij. Reg. v. Et cognouit dauid qm̄ cōfirmasset eū deus regē sup isrl̄: ⁊ iō tūc firmiter ꝓposuit bñ vti regia ptāte ad sui meritū ⁊ aliozuz exemplū: lz ex ꝓpria fragilitate ⁊ diaboli istigatiōe ab hoc ꝓposito aliqñ ceciderit: vt i fco vīe ⁊ ppli numeratiōe seu aliq̄b⁹ alijs: de q̄bus tñ vē penituit. Et diuidit in tres ptes: qz ꝑmo oñditur q̄liter dauid se hūit deuote erga deū: scdo mūde ad seipsū: ibi Perambulabā. tertio iuste ad ppl̄z: ibi Nō ꝓponebā. ⁊ in istis tribus cōsistit bonus vsus regie dignitatis. Circa ꝑmum dicit: a Miam ⁊ iudi. can. tibi dñe. s. laudibus recognoscēs miam tuā q̄ me ad regnum ꝓmouisti. Et iudicium. q̄ saulē ⁊ domū eius abiecisti. Aliter exponit Ra. sa. sic: Miam ⁊ iudicium cantabo tibi dñe .i. recognoscā tuā miam in ꝓsperis: attribuens illa tue mie ⁊ non mee iustīcie seu potentie: ⁊ iudiciū tuum in aduersis illa attribuens equitati tue iustīcie ꝓ ōmerito mee culpe. b Psallā ⁊ intel. qñ ve. ad me. reuelādo mihi secreta tua p sp̄m ꝓphetie: q̄ est gīa gratis data ⁊ ab hñte certitudinaliter cognita: non sic aūt est de gīa gratū faciente. c In via imaculata. qz sps non tāgit cordā ꝓpriaꝫ qñ sunt actu maculati macula carnaliū voluptatū: ꝓpter qō moyses q̄ cū deo solitꝰ erat loq̄ retraxerat se ab actu matrimoniali: vt dīz fuit Nume. xij. d Perābulabā. Hic ꝓnter oñdit q̄liē mūde se hūit ad seipsuz cū dī: Perambulabā. i. in opib⁹ meis ꝓcedebā. e In īocētia cordis mei. i. i puritate cōscie. f In medio domꝰ mee. q. d. multo plus extra: q̄a hoīes ⁊ maxime ꝓncipes ⁊ potentes magis sunt soliciti seruare honestatē iter extraneos q̄ iter domesticos. g Nō proponebaz. Hic cōsequenter ostēditur iustīcia dauid erga populū: ⁊ primo quātum ad malos: secundo q̄tum ad bonos: ibi Oculi mei ad fideles. Circa ꝑmum ostēditur primo dauid affectus cū dicitur: g Non propo. ante oculos me. rē iniustā. s. ad cōcupiscendū aliq̄d iniustuz cupiditate ductus exēplo raptoꝝ. h Faciētes ꝑuaricatiōes. i. diuie legis trāsgressiōes. i Odiui. s. eoꝝ malicias: quia

eiusdē virtutis est diligere bonū ⁊ odire malū ei oppositū. k Nō adhesit mihi cor prauū. q. dicēt: ⁊si ex passione fui mot⁹ ad horā ad aliquā malicīā: ñ tñ adhesit mihi p obstinationē. l Declinantē a me malignuz. i. malo igne ignitū. s. igne inuidie: ire supbie ⁊ h⁹ modi: qui declinabat a dauid talia detestante.

m Non cognoscebā. per approbatiōez q̄tūcunq; esset mihi ꝓximus: sicut pz ō io ab nepote suo: cuius malicīā nō approbauit: sed magis reprobās eū interfici iussit: ⁊ q̄ dauid non soluz puniebat peccata operis sed ēt oris: iō subditur: n Detrahē tem secreto proximo suo. i. i eius absentia: ⁊ sic est ei celatuz: ḋa non pōt audire. o Hunc psequebar. ad puniendū: ⁊ q̄ nō soluz puniebat peccata opis ⁊ oris sed ēt apparentia i alijs signis: iō subditur. p Supbo oculo. q̄ dispositio cordis maxime appet in oculis. q Et insatiabili corde. q̄lis est auarus: ꝓpter qō dr auarus q̄si auidus eris: q̄ nō pōt satiari pecunia. r Cū hoc non edebā. i. tales non erāt commēsales mei nec de domo mea. s Oculi mei. hic ꝓnter oñditur q̄liter se hūit ad bonos: ⁊ scdo iterat q̄lit̄ se hūit ad malos: ibi Non hitabit. Circa ꝑmū dicit: s Oculi mei ad fideles tre. i. fui solicit⁹ inq̄rere vbi tales posset inueniri ⁊ mihi sociari. t Ut sedeāt mecū. in ꝓsilijs ⁊ iudicijs et mensis: ⁊ q̄ nō solum hūit bonos cōsiliaros: sed ēt bonos ministros: iō subditur: v Ambulās i via imaculata. per vite sanctitatem ⁊ honestatē. x Hic mihi ministrabat. i. in domo mea seruiebat. y Non hitabit. hic reuertitur ad oñendū q̄liter se hūit ad malos eos a se repellēdo cum dr: y Non hitabit i me. do. mee. i. iter ministros meos. z Qui facit superbiā. alios despiciēdo vel conculcando. a Qui lo. ini. non dr. in cōspe. ocu. meoz. q̄ tales nō audebāt loq̄ in pntia dauid nec ēt apparere: ⁊ q̄ aliq̄ sunt ita mali q̄ non solū sunt a pncipibus bonis repellēdi sed ēt vita puādi vt iusticia seruet: ⁊ alij terreant: iō subdit: b Inmatutino. i. celeriter sine expectatiōe supueniret impedimentū. c Interficiebā oēs pctores terre. q̄ p peccatis suis erāt digni morte: qō pz de rechab ⁊ baana q̄ ꝓditiose interfecerāt isboseth: p hoc credentes placere ipsi dauid: sed ipse eos interfici statim iussit. ij. Reg. iij. Si aūt in ꝓriuz arguatur de ioab q̄ ꝓditiose interfecit abner. ij. Reg. iij. ⁊ tñ distulit punitionē eius vsq; post mortē suam. Dicendū q̄ dauid nunq; fuit ita firmatus i regno nec ita potēs sicut salomon filius suus: vt pz ex. ij. ⁊. iij. Reg. ⁊ iō non potuit eū i vita sua ita punire absq; piculo seditionis sicut tpe salomonis: de q̄ fuit dauid reuelatū q̄ regnaret pacifice absq; pl̄i seditione: ⁊ iō punitionē eius rōnabilit̄ distulit: put dcz fuit. ij. Reg. Ad q̄d aūt dauid interficiebat pctores sdit: o Ut disperē de ciuitate dñi. i. de hierlm quā dñs ad cultuz suū elegit: vt hētur. ij. paral. vi. ⁊ per ipsā intelligit totū regnū dauid i q̄ hierlm metropolis erat. e Oēs opantes iniquitatē. q̄tum poterat fieri per viam humanaz. Moralitas aūt h⁹ ps. est q̄ q̄libet ꝓnceps se hēat pz formā hic a dauid traditā debuit se hñs erga deū: munde ⁊ honeste ad seipz: ⁊ iuste ad pplm sibi subiectum.

Psal. CI.

Omine exaudi. huic ps. ꝑmittitur talis ti. i heb. ⁊ in transla. hiero. Oro pauis cum anxiaret ⁊ coram dño effūderet eloquiū suū. Ex q̄ ti. non appet aliq̄s actor determinatus: tñ sm Aug. dauid fecit hūc ps. sm hebreos vero actor i pticulari ē incognitus: tenet tñ absq; dubio q̄ aliq̄s hñs sp̄m sanctū fecit ipsum q̄cunq; fuerit ille. De mā vero h⁹ ps. dicūt expositores aliq̄ q̄ loq̄tur ad lr̄az de anxietate in q̄ fuit ppl's syon. i. illi q̄ remāserunt ibi de voluntate dauid ipso fugiente inde ꝓpter absalon. ij. Reg. xv. c. et isti fuerunt sadoch ⁊ abiathar ⁊ alij sacerdotes ibi de mandato dauid arcā reportātes: ⁊ chusi archites amicus dauid ⁊ decē concubine ad custodiam domus derelicte: vt hētur ibidē: et isti afflicti ꝓpter fugā dauid dñi sui vacabant orōni p eius reditu: ⁊ sic intitulat iste ps. Oro pauis. s. ppli i syon remanētis mō pdco. Sed hec expositio nō hz apparentiam: q̄ in hoc ps. fit mētio de edificatiōe syon: q̄ in reditu dauid non fuit edificata: q̄ absalon nihil ibi legit destruxisse. Itē multa q̄ dicūtur in hoc ps. non pñt ad hoc applicari nisi valde extorte. Propter qō alij dicunt magis apparēter q̄ ps. iste loq̄tur ad lr̄az de anxietate ppli isrl in captiuitate babylonica detēti: q̄ deuoti orēs illius ppli erant valde anxiati de destructione ciuitatis ⁊ tēpli vbi vigebat cultus dei: ꝓpter qō vacabāt orōni p ppli liberatione ⁊ ciuitatis ⁊ tēpli reedificatione: ⁊ posset ad hoc lr̄a satis applicari. Sed hec expositō ⁊ consimiles vident infrigi per dcz apli: heb. j. vbi apls allegat lr̄am h⁹ ps. q̄ hētur. j. Initio tu dñe terrā fundasti ꝛc. vsq; ibi: Et anni tui non deficiēt. dēm de xpo ad lr̄am: ꝓbans per eā eqlitatem filij ad pr̄em in potentia ⁊ duratione: vt dēm fuit ibidē: ⁊ satis apparet apli processū intuenti. Et sm hoc ps. iste loq̄tur ad lr̄am de tpe xpi. Huic aūt dco q̄tū ad hoc ꝓcedat Ra. sa. d. q̄ ps. iste loq̄tur ad lr̄am de anxietate ppli isrl in hac captiuitate positi orātis ⁊ dsiderātis ab ea liberari p regē messiā venturz ⁊ reedificaturz templū ⁊ ciuitatē: ⁊ sic pz eū loq̄tur de tpe xpi. sz q̄ dicit ipsū venturū ⁊ tēplū male reedificaturz sm ē: vt dēm est. s. ps. lxxxvi. Accipiendo igitur de dictis eius q̄d vez ē: vī mihi saluo meliori iudicio q̄ ps. iste ad lr̄am loq̄tur de anxietate ppli isrl cū desiderio despcantis ꝓ aduentu xpi: q̄d maxime cōtigit tpe antiochi illustris q̄ supra modū afflixit pplz isrl: vt hētur. j. ⁊. ij. macha. ⁊ q̄to plus affligebatur: tanto magis deprecabatur pro aduentu saluatoris. Et sm hoc psalmus iste in duas partes diuidit: q̄ primo ponitur afflicti ppli deprcatio: scdo ipsius per xpm subleuatio: ibi Tu aūt dñe. Prima in duas: quia primo ponit populi petitio: ⁊ secūdo ad hoc allegat rō: ibi Quia defecerūt. Circa primū dicit psal. i persona ppli anxiati: a Dñe exaudi orōnem meā. pcedentem ex corde: ḋa orō est ascensus mētis i deū sm damascenū. b Et clamor me⁹. pcedens ex ore. c Ad te vēiat. i. accept⁹ sit corā te. d Ne auertas. fa. tu. a me. repellēdo orōnez meā: sicut hō auertit faciē ab eo quē nō vult exaudire.

e Jn q̃cunq; die tribulor inclina ꝛc̃. Loq̃tur de deo ad modū hois q̃ inclinat aurē ad audiendū petitionez quā vult exaudire: ꝛ qz non solū petit exauditionē sed ēt exauditionis velocitatē ꝓpter magnitudinē tribulationis pñtis: iō sb̃dit: Velocit exaudi me. f Quia ɔ fecerunt. Hic ꝓñt ꝓ dca exauditione allegat rō: ꝛ ꝑmo ex fco: scdo ex verbo: ibi Tota die ꝛc̃. Fz qd̃ ꝑmo allegat ē pōdus tribulatiōis ppli iudaici tempore antiochi q̃ nitebat totalr̃ destruere legez dei: vt pz. j. macha. ꝛ .ij. ꝛ hoc ē qd̃ dr̃: f Quia defecerunt sicut fumus dies mei. i. sunt ꝓ pinq̃ defectui: nisi tu adiuues.

in q̃cunq; die tribulor iclina ad me aurē tuaz. Jn q̃ cunq; die iuocauero te: velociter exaudi me. Quia ɔ fecerunt sic fum⁹ dies mei: ꝛ ossa mea sic cremiū aruerūt. Percussus sū vt fenuz ꝛ aruit coꝛ meū: qā oblitus sū comedē panē meum. A voce gemitus mei: adhesit os meū carni mee.

g Et ossa mea sicut cremiū aruerunt. cremiū dr̃ a cremo mas: et est illud qd̃ in patella remanet de frixiōe. antiochus vo nolētes dimittere ritū iudaicū faciebat frigi i sartagini b⁹ ꝛ cremari: vt hētur. ij. macha. vj. h Percussus sū vt fenū. qz sicut fenū ad ardorē solis desiccat: sic ppls isrl̃ ex ardore tribulatiōis antiochi ꝓ magna pte deficiebat aliq̃ per mortē: ꝛ aliq̃ p transitū ad ritum gētilez: vt hētur. j. macha. j. i Quia oblitus suz comedere panē meū. qz mlti de pplo fugerūt ad loca deserta: vbi nō hēbant panem ad comedēdū: fm q dr̃. ij. mach. vi. Judas aūt machabeus secessit in desertū locū: ibiq; inter feras in mōtibus cū suis vitā agebat: ꝛ feni cibo vescētes demorabāt. k A voce gemitus ꝛc̃. Hic accipit caro ꝓ cute: fm q dicit hiero. ꝛ hebrei: qz tam ex fame q̃ ex animi ānxietate caro tabescebat: ꝛ sic cutis ossi b⁹ adherebat. l Similis fēs sum pellicano solitudinis. qz sicut dcm ē ppls fugerat ad deserta. m Fact⁹ sū sicut nycticoraz. q̃ nō appet de die nec clamat: sic mlti de pplo abscōditi in locis occultis nō audebāt de die cōparere nec ēt aliquem strepitū emittere ne deprehenderent. n Vigilaui. nō potēs dormire ꝓ anxietate animi. o Et fēs sum sic passer solitarius. fugitiui. n. nō vadunt vniti sz magis dispsi: ꝛ q̃libet abscondit se vbi pōt. p Tota die. Hic ꝓñt allegat rō exauditionis ex vbis iuriosis ꝛ iꝓperiosis q̃ satellites antiochi ꝓferebāt ɔ deum ꝛ ppl̃z: ꝛ hoc est qd̃ dr̃: Tota die exprobrabāt mihi inimici mei. ꝛ plus affligebat ppls ex blasphemijs ɔ deum q̃ ɔ seipsū. q Et q̃ laudabāt me. s. derisorie: sicut hōi timido aliq̃n dr̃: Ecce hō magne cōstātie: et tale iꝓpiuz ꝓ oppositū irrogatū magis solet pūgere. r Aduersū me iurabāt. i. iurantes execrādo si bi malū ponebāt me tanq̃ exemplū dicentes: Si nō fecero hec ita male accidat mihi sicut pplo iudeoꝝ: ꝛ q̃ sēsus sit iste oñdit trāslatō hiero. q̃ sic hz: Exultātes mihi ꝓ me iurabant. exultātes mihi. i. deridentes me mō predco. Per me iurabāt. execratiōis iuramēto ponētes miseriā meam ꝓ exēplo: q̃ magis exprmit cuz subditur: s Quia cine. tanq̃ pa. mādu. modicuz hñs de pasta eā ɔcoquēs i cinerib⁹: ꝛ sic cineres erāt admixti i pane.

Tota die exprobrabāt mihi inimici mei: et qui laudabāt me aduersum me iurabāt. Quia cinerē tanq̃z panē māducabā: et poculum meū cū fletu miscebā. A facie ire idignatiōis tue. quia eleuans allisisti me. Dies mei sic vmbra declinauerūt: et ego sic fenū arui. Tu āt dne ineternuz pmanes: et memoriale tuum i gnātiōe ꝛ gnātionē. Tu exurgēs misereberis syō: qā tps miserē di eius quia venit tempus.

t Et poculum meū cū fletu miscebā. i. lachrymę fluebāt de oculis meis ꝓ doloꝛe: ita q̃ cadebant i cypho vel in vase i q̃ debebā bibere. Et qz ista miseria cōtigit ppl̃o ex dei permissiōe ꝓpter peccata ppli cōmissa: iō sb̃dit: v A facie ire idignationis tue. i. vidicte tue: fz q̃ dr̃. j. macha. j. Et facta ē ira magna super populum valde. x Quia eleuās allisisti me. i. grauit: sic̃ grauius alliditur qui ɔ alto deiicit. Pōt ēt dici q̃ iudei fuerāt eleuati tpe hester ꝛ mardochei: vt hētur in libro hester: ꝛ hoc tpe monarchie psarum: cui successit regnum grecoꝝ: ɔ q̃ exiuit radix peccati antioch⁹ illustris. j. macha. j. ꝛ iste grauius afflixit iudeos q̃ aliqs precedētium reguz. y Dies mei sic vmbra declinauerūt. i. q̃i ad nihilū redacti si sic vmbra. z Et ego sic fenū arui. i. ꝓ feruore tāte tribulatiōis q̃i defeci. a Tu aūt. Hic ꝓñter describit ppli ꝓsolatio ꝓ aduētū xp̃i q̃ hic ꝓ psalmista p̄dicit: ꝛ sic ꝓ xp̃m postea fuit ipleta. Et diuidit residuum h⁹ ps. in tres ptes: qz ꝑmo describitur eccle ꝓmotio ꝓ aduentuz xp̃i: scdo futura tribulatio tpe antixp̃i: ibi Rndit ei. tertio vite pñtis cessatio in fine mūdi: ibi: Jnitio tu dne. Prima i duas: qa ꝑmo describitur eccle ꝓmotio: scdo ex hoc ꝓcludit gratiarum actio: ibi Scribātur hec. Pria i duas: qz ꝑmo ponit eccle ꝓmotio ꝓ xp̃m imediate: scdo mediātibus aplis: ibi Qm̃ placuerunt. Circa ꝑmū sciendū q̃ xps rōne deitatis pmanet in eternuz: ꝛ hanc veritatē cōfessi fuerūt iudei: ioh. xij. dicentes: Nos audiuimus ex lege: qz xps manet in eternū: ꝛ sic per suā eternā potentiā mutat tpa ꝛ etates: transfert regna atq; cōstituit: Dañ. ij. ꝛ sic aliqn̄ de tribulatiōibus releuat ad ꝓsperitatē: ꝛ ecōuerso deiicit fm suam voluntatē: ꝛ hoc ē qd̃ dr̃: a Tu aūt dne ineternū pmanes. i. stabilis: ꝛ qz stabilis manēs dat cūcta moueri: vt dr̃. ij. de ꝓsolatiōe: iō sb̃dit: b Et memoriale tuū in gnātione ꝛc̃. qz vno ituitu videt successionē oium gnātionū. ꝛ sb̃dit cōsolatō iudeoꝝ xp̃m expectantiū. c Tu exurgēs dne. vi. n. hōinibus iacere qn̄ non ꝑbet eis auxiliū: ꝛ ꝓ oppositū surgere qn̄ ꝑbet. d Misereberis syon. i. ppli colētis deū i syon: ɔ q̃rz numero erat sāctus symeon: Lu. ij. ꝓpter qd̃ rnsū accepit a spūsancto nō visurū se mortē: nisi prius videret xp̃z dn̄i: quem oēs alij iusti ēt expectabant: qd̃ fuit adimpletuz qn̄ ibi in tēplo fuit oblatus: qd̃ erat in mōte syon: ꝛ qn̄ ibi ꝑdicauit: ꝛ miracula fecit: ꝛ qn̄ in cenaculo syon sup aplos spūmsanctū misit: fm q dicit hiero. in epla ad paulinū de oibus sacre scripture libris: ꝛ tūc fuit adipleta ꝓphetia ga charie. ix. Exulta satis filia syon: iubila filia hierz: ecce rex tuus venit tibi iustus ꝛ saluator ꝛ ipse paup. fm q allegat matth. xxi. ꝛ p hoc qd̃ dr̃ hic paup manifeste pz q̃ consolatio ppli in aduentu xp̃i nō erat itelligenda per exhibitionē bonoꝝ tpalium sed spūalium: que tanto meliora sūt: q̃to q̃ sunt aie coꝛporalibus preferuntur. e Quia venit tps miserēdi eius. fz q̃ fuerat dcm ꝓ ꝓphas ꝛ maxie Dañ. ix. vbi aduētus xp̃i sb̃ certis ebdomadib⁹ ānoꝝ diffinitur. f Quia venit tps. hoc reduplicat ad maiorē assertionez.

a Qm̃ placuerūt. Hic ꝓñter ponit ꝓmotio eccl'e q̃ fca est per xp̃m mediãtibus apl'is q̃ p̃dicauerunt fidē xp̃i ꝓmo in hierl'z ⁊ iudea: vt hẽtur i actib' apl'oz: iõ sb'dit: a Qm̃ placuerunt seruis tuis. i. apl'is. b Lapides eius. i. fideles de iudeis cõuersi q̃ fuerunt ꝓmi lapides in edificio spũali ecclesie positi: sicut p̃dictum fuerat çacharie ix. post verba. s. p̃missa de aduẽtu xp̃i. Et saluabit eos dñs de' eoz in die illa vt gregẽ ppl'i sui: q; lapides sãcti eleuabũt sup terrã eius. c Et tre eius miserebũtur .i. iudee i q̃ ꝓmo apl'i p̃dicauerũt: ⁊ multa miracula fecerũt: act. .ij. Multa q̃q; p̃odigia ⁊ signa p apl'os i hierl'm fiebant: ⁊ ibi sb'ditur: Oẽs ẽt q̃ credebãt erãt piter ⁊ hẽbãt oia cõia: possessiones q̃q; ⁊ sb'stãtias vendebant: ⁊ diuidebant oia oibus ꝓout vnicuiq; opus erat. ⁊ iõ lapides isti sup terrã eleuati per contẽptum tpaliuz apl'is erito placuerunt. d Et timebũt gẽtes nomẽ tuuz dñe. q; fides xp̃i p apl'os alios q; discipulos diffusa est ad gentes p alias orbis ptes. e Et oẽs reges tre gl'iam tuã. q; non solũ vulgares receperunt fidẽ xp̃i sed ẽt p̃ncipes maximi: vt p; ipletum i pluribus regnis trarũ: ⁊ in oib' iplebit' añ finẽ mũdi. f Qz edificabit dñs syon. i. eccl'iam q̃ merito syon vocat: q; ibi i'cepit p xp̃i oblationẽ: p̃dicationẽ: miraculoz; opationẽ: et spũssancti missionẽ: vt. s. dcm est. g Et videbit in gl'ia sua. ibi. n. manifestauit gl'iam sue resurrectiõis apl'is ⁊ etiã ascẽsionis: q; de mõte oliueti ascẽdit q̃ est iuxta hierl'z: act. .j. h Respexit in orõnez humiliũ ⁊c. adiplendo petitionẽ illoz; q̃ hũiliẽ ⁊ deuote petebãt eius aduẽtũ. i Scribant. Hic ꝓñter ꝓcludit gzarũ actio: q; tãtũ bñficiũ non ẽ dandũ obliuioni: ⁊ iõ dicit: Scribant hec. q; scriptura deseruit memorie. k In gnãtione altera. i. vt gnãtiones seq̃ntes hẽant de hoc noticiã: ⁊ sic fcm est per euangelistas ⁊ apl'os q̃ doctrinã xp̃i ⁊ opa descripserunt: vt fideles ppl'i assurgerent ad laudẽ xp̃i: iõ sb'ditur: l Et ppl's q̃ creabit laudabit dñm. i. ppl's xp̃ianus q̃ creat per baptismũ p quẽ ꝓstituitur in eẽ gie q̃ creat' in aia. m Quia pspexit ⁊c. tunc. n. ꝓzle terrã pspexit oculis sue mie: q̃n vis'itauit nos oriens ex alto in sua icarnatione. n Ut audiret gemitus cõpeditoz; .i. peccatoz; q̃ a diabolo tenebãtur cõpediti consuetudie peccãdi. o Ut solueret filios interẽptoz; . a viculis ignorãtie ⁊ infidelitatis. p Ut annũcient in syon nomẽ dñi ⁊c. i. in eccl'a q̃ noie syon ⁊ hierl'm designat: sm q; dicit apl's hebr'e. xij. Accessistis ad syon mõtẽ ⁊ ciuitatẽ dei viuẽtis hierl'm celestẽ ⁊c. in q̃ fideles annũciant nomen dñi eius fidẽ libere cõfitendo ⁊ p̃dicando ⁊ laudes ei debitas exhibẽdo. q In ꝓueniẽdo pp'los. p diuersas orbis ptes dispsos. r In vnũ. i. in vnitatẽ fidei p charitatẽ formate: ⁊ q; non solũ vulgares venerũt ad vnitatẽ fidei sz ẽt ꝓncipes: iõ sb'ditur: Et reges vt seruiant dño. s Rñdit. Hic ꝓñter describit tribulatõ fideliũ tpe antixp̃i q̃ erit acerbissima: tñ breuis in tpe: ꝛz q; dr̃ matth'. xxiiij. Erit. n. tribulatio magna q̃lis nunq; fuit ab initio mũdi vsq; mõ: neq; ent i syon nomẽ dñi: ⁊ laudẽ eius in hierl'm. Jn cõuẽniendo pp'los in ũnũ: et reges vt seruiãt dño. Rñdit ei in ũia virtutis sue: pauci citatẽ dierum meoruz nũncia mihi. Ne reuoces me i dimidiõ dier; meoz; i gnãtiõne ⁊ gnãtiones anni tui. Jnitiõ tu dñe tra; fũdasti: et opa manuũ tuarũ sũt celi. Ipsi peribũt tu aũt pmanes: et oẽs sic vestimẽtũ veterascẽt. Et sic optoriũ mutab eos ⁊ mutabũt: tu aũt idẽ ipse es: et ãni tui ñ dficiẽt fiet: ⁊ nisi abbreuiati fuissẽt dies illi non fieret salua ois caro: sed ꝓpter electos breuiabunt. ⁊ hec breuitas petit' hic i psona eccl'e tũc tribulãde cuz dr̃: s Rñdit ei. i. eccl'ia ipi xp̃o: ⁊ loq̃tur de futuro p modũ p̃teriti ꝓpi certitudinẽ ꝓphetie. t Jn via virtutis sue. i. patiẽtie q̃ tũc erit maxie necessaria. v Paucitatẽ dierũ meoz; .i. dierum afflictionis mee. x Nuncia mihi. vt ex breuitate valeam aliq̃liter ꝓfortari. Ita hebraica ⁊ hiero. planior est: q̃ sic hz: Afflixit i via .s. h' vite. Fortitudinem meã. q; tũc fortes in fide .s. modũ affligẽtur. Abbreuiabit dies meos. i. dies afflictiõis mee p pter electos: vt p dcm est: ⁊ q; tunc tanta erit tribulatio q̃ videbit' alicui bus de eccl'a q̃ fides catholica debeat total'r deficere: iõ sb'ditur i pl'oa eccl'ie: y Ne reuoces me. total'r auferẽdo de p̃nti vita. z Jn dimidio dier; meoz; .i. ante mũdi terminũ q̃ est tps statutum durationis eccl'ie militãtis: sm q̃ dicit saluator mat. vl. Ecce ego vobiscũ sum oibus diebus vsq; ad cõsummationẽ seculi. a Jn gnãtione ⁊ gnãtionẽ anni tui. q. d. tu dñe cuius durato ẽ eẽna potes facilit' hoc facere ꝓ volũtate tua. b Jnitio tu dñe. Hic ꝓñter describitur vite p̃ntis cessatio q̃ erit in gnãli resurrectiõe. motus. n. celi ordinat' ad cõpletionem numeri electoz; ⁊ iõ ipso hito cessabit: ⁊ hoc est q̃d dicit apoca. x. c. Jurauit per viuentẽ i secula seculoz; q; tps amplius nõ erit. ⁊ q; talia ꝓcedent ex ptãte ⁊ voluntate dei q̃ vna est in pẽ ⁊ filio ⁊ spũsãcto: iõ dr̃: b Jnitio tu dñe terrã fundasti. i. tu dñe iesu xp̃e fundasti terrã initio. i. ꝓncipio tpis. ⁊ dicit fundasti: q; terra ẽ centrum mũdi. c Et opa manuũ tuaz; sunt celi. ⁊ per ista duo itelligũtur oẽs alie creature. d Ipsi peribũt tu aũt pmanes. sicut. n. eẽnitas seq̃tur oĩmodã stabilitatẽ ⁊ imutabilitatẽ: ita tps motũ ⁊ mutationem: solus aũt deus est oĩno imutabilis: celi aũt supiores sũt mutabiles q̃tum ad sitũ: iferiores aũt vt aer q̃tum ad alterationẽ. i oi aũt mutatiõe est aliq̃ depditio: q; cessat aliq̃d eẽ q̃ ꝓus erat: ⁊ sic i fine mũdi celi peribũt nõ q̃tuz ad substantiã sed q̃tum ad aliquã dispositionẽ: q; corpora celestia cessabũt a motu locali: ⁊ elemẽtaria a mutua actiõe ⁊ alteratione sb'stãtijs eoz; remanẽtibus: iõ sb'ditur: e Et oẽs sicut vestimentũ veterascẽt. a statu i q̃ sũt. f Et sicut optoriũ mutabis eos. q; adueniẽte estate vestis hiemal' mutat: q; ñ ẽ ãplius necaria remanẽte tñ ei' substãtia: sic corpa celestia ⁊ elemẽtaria mutabũt a statu i q̃ sunt q̃ non erit amplius necessarius cõpleto numero electoz;. g Tu aũt idẽ ipse es. s. oĩno imutabilis. h Et anni tui nõ deficiẽt. non ẽ p hoc intelligẽdũ q; i eẽnitate q̃ est mensura durationis diuine sit aliqua successio: sed quia eaz apprehẽdere nõ possumus: nec per ꝓñs exprimere nisi p cõparationẽ ad tps.

Filij seruoꝝ tuoꝝ. i. apl'oꝝ q̄s genuerunt p verbū euāgelij: fm q̄ dicit apl's corinthijs: In xp̄o ihesu p euāgeliū: ego vos genui. ⁊ isti sunt vere xp̄iani. l Vitabunt. s. einaliē coꝝā te post terminū h' vite. m Et semen eoꝝ in seculū dirigeť. qz sep̄ actu ⁊ cōtinue in deuz ferētur. Moraliť pōt exponi p̄s. iste de q̄libet vere penitēte qui de peccatis cōmissis affligiť p penitentiā: ⁊ deū deprecať: ut ad se veniat p gr̄iam ⁊ ip̄m in aduersis stabiliat p patientiaz: vt sic i ūmino vite p̄ntis pueniat ad gloziam.

In p̄s. cj. Dñe exaudi. vbi dī in postilla: Circa p̄muz dicit psal.

Additio.

Clamoꝝ in scripturis sepe significat affectum cordis iuxta illud: Verba mea auriб' pcipe dñe intellige clamorē meū. vbi glo. Clamorē. i. affectū cordis: Verba. n. auriб' pcipiunť. Clamoꝝ aūt q̄ ē affectus cordis itelligitur: qz q̄si itus legiť. vñ in hoc loco cū dicit: Exaudi oro̅nem meā. ꝑ̄ius intelligi oz de oro̅ne vocali q̄ cadit sb̄ auditu. Cum aūt dicit: Et clamor meus ad te veniet. ꝑ̄ius hz intelligi de affectu cordis q̄ sine vocis strepitu ad deuz venit r̄ē. Psal. CII. Benedic aia mea. Huic p̄s. p̄mittiť talī ti i heb. ⁊ in trāsla. hiero. Dauid. nisi q̄ p̄ponitur lr̄a lamech: ad designādū q̄ ē datiui casus. Et vī q̄ p̄s. iste sit q̄dam laus diuina ab ipso dauid composita. Et fz hoc diuidiť in tres ptes: qz p̄mo dauid ad dei laudem excitat nām humanā: scōo angelicā: ibi Dñs in celo. tertio oēm creaturā: ibi Bñdicite dño oia. Prima i tres: qz p̄mo dauid ūuitat ad dei laudē ex bñficijs a deo sibi collatis singulariť: scōo ex bñficijs collatis ppl'o israel spāliter: ibi Faciēs mias. tertio oībus iustis gnāliter: ibi Mia. Circa p̄mum dicit sic dauid se excitās ad dei laudem. a Bñdic aia mea dño. et accipiť hic bñdictio cōfessionis. s. laudis diuine q̄ minoꝝ bñdicit maioꝝi: et nō p bñdictione cōsecrationis q̄ fit ecōuerso: fm q̄ dic apls: heb. vij. Sine vlla ꝺdictione qō minus ē a meliore bñdicitur: p hoc aut̄ q̄ dicit: b Alia mea. intelligunt potētie aie exteriores: vt visus auditus ⁊ sic de alijs. c Et oia q̄ intra me sunt. supple bñdicite. d Nōi sancto eius. ⁊ p hoc itelliguntur omnes potentie interiores. s. itellectus voluntas fātasia sensus cōmunis ⁊ appetitus sēsitiuus: oia. n. ista diuinis laudib' debent applicari. e Bñdic aia mea dño. exponať sicut p̄ius. f Et noli obliuisci oēs retributiones eius. qz fm q̄ dic seneca libro de bñficijs: Oium ingratissimus ē q̄ bñficij accepti oblitus est. dauid aūt a iuuētute a deo magna bñficia recepit q̄ extūc leonem vrsū ⁊ goliath gigantē iterfecit: ⁊ cum iunior iter fratres esset i regez vnctus fuit p samuelē. g Qui ꝑdonat oībus iniq̄tatibus tuis. dauid. n. valde grauiť legiť peccasse i adultio cuz bersabee ⁊ homicidio vrie ⁊ in numeratiōe ppli: ⁊ tñ de istis obtinuit remissionē a deo: vt hētur. ij. reg. xij. ⁊ vlti. et p̄ ꝓñs de alijs minoribus peccatis. h Qui sanat oēs infirmitates tuas. s. spūales: vt dēm est ⁊ ēt corpales: qz dauid bellis assuetus aliq̄n sustinuit plagas ⁊ graues ict': de q̄bus bñficio dei fuit sanat'. i Qui redimit de interitu vitā tuā. qñ saul fecit custodiri domū dauid de nocte: vt inficeretur mane ⁊ fugiens saluatus est. j. Reg. xix. Similiť qñ saul ⁊ viri eius cingebāt dauid i modum corone: ita q̄ de spabat se posse euadere: ⁊ tñ saluatus fuit dei ordiatione. j. reg. xxiij. k Qui coronat te in mia. qñ fuit coronatus in regē sup tribū iuda. ij. Reg. ij. l Et miserationibus. qñ fuit coronatus postea sup totuz isral. ij. Regum. v. m Qui replet i bonis desiderium tuū. dauid dando de aduersarijs victoriā. ij. Reg. v. ⁊ vi. ⁊ diuitias ⁊ gl̄iam. n Renouabitur vt aq̄le iuuētus tua. s. in resurrectiōe fusa q̄ resurgēt in etate virili: dauid aūt mortu' fuit in etate senili. iij. Reg. ij. vel pōt referri ad coronationē salomōis q̄ viuente adhuc p̄e istitut' ē rex ab eo: cū esset adhuc iuuenis: ⁊ sic senectus dauid fuit q̄dāmō mutata in iuuentutē: inq̄tū filius repñtat p̄is psonā: fm illud eccl'astici. xxx. Mortus ē p̄ eius: ⁊ q̄si ñ ē mortu'. reliq̄t. n. simile sibi p' se. o Faciens. Hic ꝓñt recitat bñficia ppl'o isral collata: vt sic nō solū ipse sz ēt totus ppls isral ad dei laudē excitetur. Et diuidiť in duas: qz p̄mo recitat bñficioꝝ collatio: scōo ad hoc iducit rō: ibi Quō miserebit. Circa p̄mum p̄mo ponit bñficiū liberatiōis de egypto: cū dī: o Faciens mi. dñs ⁊ iudi. om. iiu. pati. i. filijs isral q̄ multas iniurias passi fuerūt ab egyptijs: vt pz in Exo. q̄ b' fecit miam eos liberādo: ⁊ iudiciū egyptios multipl'r puniēdo. Scōo ponit bñficiū date legis cū dī: p Notas fecit vias suas moysi. i. p̄cepta legis q̄ erāt vie veniēdi ad salutē. q Filijs isral voluntates suas. i. mādata sua sue volūtatis exp̄ssiua: q̄ nota fecit filijs isral imediate p seipsuz q̄tū ad p̄cepta decalogi: Exodi. xx. et per moysen quantum ad alia. Tertio ponit bñficiuz diuine miserationis cuz dī: r Miserator ⁊ misericors dñs. q̄ dī misericors rōne affect' initioris: ⁊ miserator actu rōe effect' exterioris. s Longanimis. diu expectās petōres ad penitētiā. t Et multū misericors. qz mia superexaltat iudiciū: iac. ij. v Nō in ppetuū irascet. s. electi suis q̄b' finalr placat. x Nō fz pcca nra fecit nobis. puniēdo nos citra ꝓdignum: qz tāta est offensa quātus ille q̄ offendiť. Deꝰ aūt infinitus ē: ⁊ p ꝓñs offēsa per pccm mortale cōmissa. y Qm̄ fm altitudinē celi a ira. Altitudo celi a ira accipiť fz medietatē diametri celi: ⁊ ad huc ōficit spissitudo ire a superficie vsq̄ ad centrū. p̄ctꝰ aūt oriētis distat a puncto occidētali in celo fm totum celi diametrum: ⁊ iō per minorē distantiā itelligiť remissio pene: ⁊ p maiorem remissio culpe q̄ est maius malū: qz opponitur bono spūali: pena aūt bono corpali: ⁊ b' ē q̄ dī: y Qm̄ fz altitudinē celi a ira. i. fz magnā mēsurā sue mie. z Liberabo eos a malo pene. ⁊ Quā tū distat oriꝰ ab occidēte. i. fm mensurā maiorē sue mie.

Faciēs mias dñs: ⁊ iudiciū oībus iniuriaz patiētib'. Notas fecit vias suas moysi: filijs israel voluntates suas. Miserator ⁊ misericors dñs: longanimis ⁊ multū misericors. Nō in ppetuum irascet: neq̄z i etnū cōminabit. Nō fz pccata nra fecit nobis: neq̄z fz iniquitates nostras retribuit nobis. Quoniā fz altitudinē celi a ira: cōroborauit miaz suam sup timētes se. Quantū distat oriꝰ ab occidente:

Filij ſeruoꝝ tuoꝝ bitabūt: ⁊ semē eorum i seculum dirigetur. Dauid. CII. Benedic aia mea dño: ⁊ oia q̄ intra me sūt nomini scō eius. Benedic aia mea dño: ⁊ noli obliuisci omes retributiones ei'. Qui ꝑdonat oēs iniq̄tatibus tuis: qui sanat oēs infirmitates tuas. Qui redimit de interitu vita tuā: qui coronat te i mia ⁊ miserationib'. Qui replet i bonis desiderium tuū: renouabit vt aq̄le iuuētus tua.

a Longe fecit a nobis iniq̃tates nr̃as. liberãdo nos a malo culpe. b Quõ miserer. hic q̃nter h̃ miseratiõis ponit rõ: z primo ex pte diuine bonitatis cũ dr̃: Quõ miserer pr̃ filiorum z̃. Scõo ex pte humane fragilitatis: z primo q̃tum ad aiam cũ dr̃: c Qm̃ ipse cognouit figmentum nr̃m. i. fomitem inclinãtẽ nos ad peccatũ: z sic exponũt hebrei iuxta illud Sen. viij. Sensus et cogitatio humani cordis ꝓna sunt ad malũ ab adolescẽtia sua: scõo q̃tũ ad corpus cũ dr̃: d Recordat' ẽ qm̃ puluis sumus. q̃tum ad corpus qõ in puluerẽ resoluit. vnũqõq; n. resoluit in ea ex q̃bus cõponitur. e hõ sicut fenũ. virẽs ad tẽpus modicũ. f Dies ei'. idest vita eius. g Tanq̃ flos agri sic efflorebit. q; sicut flos agri ad calorem solis desiccat: sic vita hois ad calorẽ febris vel alterius infirmitatis statim exterminat. h Qm̃ spũs ptrãsibit in illo z nõ subsistet: qõ põt duplr exponi: vno mõ de spũ vitali q̃ egreditur a corde: z in alijs ptibus facit sensũ z motũ: z ipso deficiente deficit corporalis vita. Alio mõ de spũ rõnali q̃ cũ ptransit a corpe desinens ipsũ ifozmare deficit vita: fm q̃ dr̃. j. de aia in fine: q̃ egrediẽte aia corpus expirat z marcescit. i Et non cognoscet amplius locũ suum. Intrãsla. hiero. hẽtur: Et non cognoscet euz vltra locus eius. z vtrũq; verũ est: q; sicut exñtes in vita pñti non cognoscũt ea q̃ fiunt i receptaculis defũctorũ: sic nec defuncti ea que fient i locis viuentium: fm q̃ dicit Aug. li. de cura ꝓ mortuis agenda: z est intelligendũ hoc de lege cõi: q; aliq̃ fit aliꝗ ex reuelatiõe spãli. Sciendũ ẽt q̃ beati vidẽt in vbo ea q̃ faciunt ad augmentũ btitudinis sue: z sic vident ea q̃ fiũt hic inferius ad reuerentiã corũ z honorẽ. k Mia. hic q̃nter accipitur rõ laudãdi deũ ex bñficijs oibus iustis collatis cũ dr̃: Mia autem dñi ab eterno vsq; in eternũ. i. absq; termino a pte finis. l Sup timẽtes eũ. timore filialis reuerẽtie: q̃ manet ẽt in patria: fm illud ps. xviij. Timor dñi sanctus permanẽs in seculũ seculi. m Et iustitia illius i filios filiorũ. q̃ sunt imitatores paternorũ bonorũ. n his q̃ seruãt testm̃ eius. corde retinẽdo z ope adiplendo: z p hoc pz lr̃a versus seq̃ntis. o Dñs in celo. Hic q̃nter inducit dauid ad dei laudẽ angelicã creaturam. Circa qõ sciendũ q̃ dr̃ sit vbiq; per essentiã pñtiam z potentiã: tñ est in celo spãli mõ. s. per apertam visionem: z hoc ẽ qõ dr̃: Dñs in celo z̃. z q; ibi vr̃ clare a sanctis angelis: iõ subditur: p Bñdicite dño oẽs angeli eius. bñdictione laudis diuine: q̃ minor bñdicit maiori: vt. ꝫ. dcm est. q Potentes virtute. q; vtus eorũ ẽt nãlis. ꝫ. modum excedit virtutem oium corpaliuz: z q; hec virtus remãsit in demonibus: iõ dr̃ iob. xli. Non est ptãs super terraz q̃ ei cõparetur. verũtñ q; sancti angeli oino sunt obediẽtes diuine volũtati: iõ subditur: r Facientes ver. il. ad au. vo. ser. eius. Isti sermões sũt diuine reuelationes: q̃ primo fiunt angelis superioribus z per illos medijs: z per medios inferioribus: z per inferiores sãctis hominibus fm dion'. de angelica hierarchia. s Bñdicite dño oẽs virtutes eius. hoc exponitur duplr: vno mõ de oibus angelis cõiter qui aliq̃n dicũtur dei virtutes ꝓpter excellentiam sue virtutis. Alio mõ spãliter de ordine medio angelorũ secũde ierarchie: q̃ dr̃ ordo virtutuz: eo q̃ ministerialr operantur i miraculis factis diuina virtute ꝫ solitum cursũ nãe: iõ sbditur: t Ministri eius q̃ fa. vo. eius. ꝓ talia. n. miracula oñditur q̃ deꝰ in creaturis non agit ex necessitate nãe sz ex libera volũtate. v Bñdicite. Hic vltimo inducit dauid oẽm creaturaz ad dei laudem. d. Bene dicite dño oia opera eius. Create. n. intellectuales laudant eũ ꝓpe: q; capaces sũt ipsius p cognitionẽ z amorẽ: alie aũt creature laudant eum metaphorice: inq̃tuz i eis et in eaꝝ ꝓprietatibus relucet deitatis pietia z bonitas eiꝰ: z inq̃tũ sũt mã laudis diuine creaturis itellectualib'

lõgẽ fec a nobis iniq̃tates nr̃as. Quõ miserer pr̃ filiorũ: miserꝰ est dñs timẽtibꝰ se: qm̃ ipe cognouit figmẽtũ nr̃m. Recordatus ẽ qm̃ puluis sumꝰ: hõmo sicut fenũ: dies eiꝰ tanq̃ flos agri sic efflorebit. Qm̃ spũs pertrãsibit i illo z nõ subsistet: et non cognoscet ãplius locũ suũ. Mia aũt dñi ab eterno: z vsq; in eternuz superꝫ timẽtes eũ. Et iustitia illius i filios filiorꝫ: his qui seruãt testm̃ eiꝰ. Et memores sũt mandatorũ ipsius: ad faciendũ ea. Dñs in celo paravit sedem suã: z regnũ ipsiꝰ omnibus dñabitur. Bñdicite dño oẽs angeli eius potentes virtute: facientes verbũ illius ad audiendam vocẽ sermonuz eiꝰ. Bñdicite dño oẽs virtutes eiꝰ: ministri eius q̃ facitꝭ volũtatez eius. Bñdicite dño oia opa eius: in omni loco dñationes eius: bñdic aia mea dño.

In ps. cij. vbi dicit in postilla: Notas fecit vias suas moysi. i. ꝓcepta legis. Additio

Legitur Exo. xxxiij. q̃ moyses petiuit a dño: vt oñderet sibi vias suas: in q̃ caplo deus sibi dixit: Ego oñdam oẽ bonum tibi. z. j. c. xxxiij. legitur q̃ trãseunte dño coram moyse ait: Dñator dñe deus misericors z clemens patiens z mlte miserationis z̃. vbi fm veram expositionẽ lr̃alez deus ipleuit qõ moysi ꝓmiserat. s. oñdere ei vias sue mie: vt ibidem plenius est exponendũ: z iõ cum in hoc loco dr̃: Notas fecit vias moysi. ad hoc est referendũ. s. ad vias diuine mie: q̃ fuerũt moysi singulariter oñse z non pplo. Precepta autẽ diuina seu mãdata i q̃bus exꝑmitur diuina volũtas notificata fuerũt filijs ysrl vniuersalr i datione legis: z sic ꝓprie intelligit: Notas fecit vias suas moysi. s. vias diuine mie. Et filijs ysrl voluntates suas. i. ꝓcepta sua in q̃bus diuina volũtas. s. ꝓcepti manifestatur. q̃ aũt sint ille vie q̃s deus notas fecit moysi ps. statim sbdit cum dicẽ: Miserator z misericors dñs z̃. vsq; ibi Mia aũt dñi ab eterno z vsq; in eternũ. in q̃bus versibus multa ponunt ad miserationes diuias ptinentia de his q̃ moysi fuerũt notificata: Exo. c. alle. vt pz vtrãq; auctez intuenti. Cõsequẽter tangit ps. mandata dei in gnãli que pplo fuerũt notificata: z hoc cũ dicit: his q̃ seruant testimoniũ eius z memores sũt mãdatorum ipsius ad faciendũ ea. Jn eodẽ ps. cij. vbi dr̃ in postil. Qm̃ fz altitudinem celi a terra. Additio.

Jcet verũ sit q̃ maior ẽ distantia inr̃ punctuz orientis z punctũ occidentis q̃ inr̃ altitudinẽ celi z terre: put postil. ait: tñ attente cõsideratis verbis ps. ista diuersitas non ꝓprie applicat ad remissionẽ pene z remissionem culpe put ipse vult applicare: naz in hoc qõ dr̃: Corroborauit miam suã sup timẽtes se. ꝓprie intelligit ifusio gr̃e gratificãtis per quam timentes deũ sunt in sua mia corroborati. per hoc aũt q̃ dr̃: Lõge fecit a nobis iniq̃tates nr̃as. itelligit elongatio a malo culpe: put ẽt ipse postil. exponit. Lõstat aũt q̃ ifusio gr̃e ẽ cã remissiõis culpe: sic̃ introductio lucis ẽ cã expulsionis tenebraꝝ: vt in. j. z. ij. q. cxij. ar. viij. in rñsione

ad ꝑmū argumētū: dato etiāꝙ aliq̄ respectu ꝑus esset remissio culpe: nūꝙ tñ minoris dignitatis seu vtilitatis eēt infusio gr̄e ꝙ remissio culpe. vñ nullo mō est dicēdū ꝙ infusio gr̄e sit minor ꝙ remissio culpe: et iō ad vez intellectū hoꝝ vsuū. s. Qm̄ scōm altitudinē celi ꝛc. alii videt dicēdū. Pro q̄ sciendū ꝙ lz magis distet oriēs ab occasu ꝙ celū a ira ut dcm̄ est: tñ maior diuersitas ē ꝑz nām iter altitudinē celi et infimitatem ire ꝙ iter orientē et occidētem ꝓpria eni diuersitas ē talis ꝙ nūꝙ de vno extremoꝝ nāliter ꝓuenit ad reliquū. nūꝙ enim aliq̄ ps celi accedit ad ira nec ecōtra: sz aliq̄ ps orietalis ꝑ motū celestē deuenit ad occidētalē et ecōtra: et iō infusio gr̄e i eo q̄ ꝑus eā nō hēbat ꝓprie cōpat altitudini celi a ira: eo ꝙ deo q̄ i hoc loco ꝓpat celo ꝓpriū ē misereri et gr̄am ifūdere: creature aūt q̄ ꝟ cōpat ire nullo mō ꝑtinet misereri respectu dei seu deitatis. Remissio aūt culpe ꝓpe ꝓpat distātie orietis ab occasu: q̄ lz sint maxime distātie tñ ꝺ vno ꝓuenit ad reliquū: q2 ꝺ statu gr̄e qñqꝫ deuenit ad lapsū culpe et ecōtra: sicut signa vel stelle que sūt i orīete: qñqꝫ sūt i occasu et ecōtra: vñ qꝺ dī Secundū altitudinē celi. referēdū ē ad infusionē gr̄e: qꝺ aūt seq̄t Quātū distat ort' ab occidēte. referēdū ē ad remissionē culpe mō ꝑdicto. Et notādū ꝙ non dixit ps. ꝙtū distat celū a ira: sicut dixit ꝙtū distat ortus ab occasu: sz dixit scōm altitudinē celi a ira: ad denotādū ꝙ nō ꝓpat hoc loco celū ad ira scōm distātiā tātū: sz potꝰ scōm diuersitatē nature: q2 sicut celū est altū simplr: et ira ifima simplicit: sic et deꝰ ē sūmꝰ gr̄e largitor: et creatura rōnalis infima i ordie nature respectu recipiētiū gr̄am.

In eodē ps. cij. vbi dī in postil. Bñdicite dño oēs virtutes eius. hoc exponit duplr. Additio.

IN hoc loco hebraica lr̄a hz: Bñdicite dño oēs exercit' ei'. qꝺ ꝓpe itelligit de corporib' celestibus q̄ dicūt exercit' dei: vñ Esa. xl. cap. Leuate i excelsū oculos vr̄os et videte qs creauit hec: q̄ educit numēo militiā. i. exercitū eoꝝ: Et oēs ex noie vocat. vñ i his ꝙttuor vsibz vltis huius ps. notabilr designat ps. v. distictōes i vniuerso. In ꝓma eni denotat christū q̄ i se de celesti sibi pata. s. ēpyrio oib' dñat: et de hoc dicit: Dominꝰ i celo pauit sedē suā: et regnū illi' oib' dñabit. in 2° loco ponit nām angelicā beatā: et de hoc dic: Bñdicite dño oēs āgeli ei'. i 3° loco ponit corpa celestia: de qb' dic Bñdicite dño oēs exercit' ei' ministri ei' q̄ facitis volūtatē ei'. vñ notāter dicit in āgelis: Facietes vbū ei' ad audiēdā vocē ſmonū ei'. ad denotādū ꝙ angeli ꝑ itellectū exequūt diuinā volūtatē tāꝙ itellectuales nāe: sz de corporib' celestib' dixit Facietes voluntatē ei'. q2 cū sint in aiata ſm cōem sanctoꝝ opinionē lz faciāt volūtatē diuinā nō tñ audiūt vocē ſmonū ei'. In q̄rto loco ponit opa ꝓphendēdo opa ista iferiora. d. Que sūt i oi loco dñationis dei. et q2 in hac regiōe inferiori aia hūana spāl' deū hz bñdicē: cui' est capax ꝑ cognitionē et amorem: iccirco i. v. loco cōcludit corresp̄odenī ad ꝓncipiuz Bñdic aia mea dño. Replica.

IN ps. Bñdic. Circa illū passū: Notas fec vias suas moysi: Burgen. adducit resumēdo quedā ꝑ eū dicta. ū. Exo. xxxiij. Sz vide ibi illa correcta q̄si q̄dā delyramēta: q2 nō solū a lyra: sz ab oib' recedentia. Illud aūt qꝺ circa illū passū: Qm̄ secundū altitudinem celi a ira. Burgen. applicat de ordie remissionis culpe et infusiōis gr̄e: vide corrigi. ū. circa ps. Miserere mei deꝰ ꝛc. Circa illū passū aūt: Bñdicite dño oēs vtutes ei'. Burgen. ē singularis distiguēs iter angelos et corpa celestia ex eo: qꝺ angeli facientes voluntatē dei audiūt vocez sermonū ei': corpora aūt celestia cū sint inaiata et faciāt volūtatem dei nō tñ audiūt vocē sermonū ei': ꝑ ꝓprie burgē. volēs loq̄ ꝓpe vī se inuoluē circa vocē ſmonū dei. Est eni illa vox non sensibilis: sz itelligibilis significatio diuine inspiratōis: quā pcipiūt et aiata et inaiata: q2 nihil excludit ab ispiratōis diuine illapsu: iō de corpibus celestib': dī baruth. iij. Stelle vocate respōderūt assumus de modis loquēdi dei: et idiomatib' grandis sermo ē apud doct. circa. ij. senten. Psal. CIII.

BEnedic aia mea ꝛc. Huic ps. null' titul' ꝓponitur i hebreo nec i trāslatōe hiero. ꝓpter qꝺ dixerunt aliq̄ ꝙ nō ē ps. distict' a ꝓcedēti: sz i libris hebraicis qs vidi ponit ps. distict': et simil'r i trāslatōe hiero. quia quotat ps. ciij. ꝓcedēs aūt. cij. Et hoc idē dicit hiero. in ꝓlogo sup libꝝ ps. Et diuidit i tres ptes: ꝑmo ps. ad dei laudez se inducit: 2° ad hoc rōnes adducit: ibi Cōfessionē 3° dictam laudē resumit: ibi Cātabo dño. Circa ꝑmū dic: a Bene dic aia mea dño. et dic aia mea. q. d. nō tātū lingua: sicut faciūt hypocrite: Esa. xxix. Ppls h labijs me honorat: cor ātem eoꝝ lōge ē a me. b Dñe deꝰ meꝰ magnificat' es vehemēt'. i. tante excellētie es ꝙ nō potes laudari a creatura quātum es laudabilis: Eccl. xliij. Maior eni ē oi laude. c Cōfessionem. hic ꝓñ adducit rō motiua ad dei laudē: et ꝑmo ex ordinata ꝓductōe mūdi ptiū: 2° ex debita ꝓuisione viuētiū ibi Qui emittis. Circa ꝑmū sciēdū ꝙ ꝑma ps et ꝓncipalis mūdi ē celū empyreū a ꝓncipio sue creatōis angelis repletū sicut dcm̄ fuit i ꝓncipio Gen̄. et hoc notat cū dī: c Confessionē et decorē induisti. ita ꝙ ꝑ decorē intelligit celū empyriū dcm̄ a pyr. qꝺ ē ignis: nō ꝙ sit igneū: sed splendidū: et sic aliq̄ mō ꝓuenit cū igne i splēdore. ꝑ cōfessionē itelligitur ꝓgregatio āgeloꝝ sāctoꝝ deū ꝓfitētiū ꝓtinue ꝓfessione laudis diuie: et istis duob' mōis dī: Deꝰ iduꝰ. metaphorice: qꝺ sic idumētū fac ad ornatū hōis iduti: sic i istis creaturis ꝓncipalit relucet glā dei: et iō sb̄dit: d Amictꝰ lumine sicut vestimēto. q2 lumē magis ꝓpe ē i spūalib' sb̄stātijs ꝙ in corporalib'. Secūda ps machine mūdi ē celū crystallinum et sidereū ꝓtinēs sperā stellaꝝ fixaꝝ et orbes septē planetaruz et ꝙtū ad hoc dī: e Extēdēs celū. s. sidereū. f Sicut pellē. vī eni extēdi sup emisperiū nostꝝ q̄si tētorium.

g Qui tegis aqs supioza ei'. In hoc tāgit celū crystallinū: qꝺ ē supra sidereū: qꝺ dī aqueū: Ge. j. eo ꝙ ꝙēit cū aqs i diaphaneitate: sic et empyreū dī igneū mō ꝑdicto. Tertia ps ē elemētū ignis et aeris ꝓtinēs spaciū q̄si ira sperā lune et superficiē ire et aq̄: et ꝙtū ad hꝰ dī: h Qui ponis nubez ascēsū tuū. i. hebreo et i trāslatōe hiero. hī: Currū tuū. q2 nubes ꝑ acrē videt ferri ad modū curruū: et q2 talꝰ motꝰ fit cōiter ꝑ ipulsū vētoꝝ: iō sb̄dit: i Qui ābulas sup pennas ventoꝝ. et dicūt pēne vētoꝝ metaphorice ad designāꝺ velocitatē motꝰ ipoꝝ. qꝺ aūt dī h deꝰ ābulare sup pēnas vētoꝝ et agitare nubes q̄si currū suū: ꝑ h' designat ꝙ tales ipressiones et ꝓsilies fiūt i aere ex diuia dispositōe: et q2 deꝰ nām corpalē ꝑ āgelos admīstrat: ut dicit aug. sup Gen̄. iō subditur:

k Qui facis angelos tuos spūs. i. spūales sb̄stātias facis

ãgelos tuos. i. nũcios tuos. Angel⁹. n. ẽ magis nomẽ officiũ ꝙ nature. l Et ministros tuos ignẽ vrentẽ hoc dr qz angeli legũt frequẽt apparuisse i specie ignis: ut moysi i rubo ardẽti: Exo. iij. Vocat tñ ãgel⁹ ille dñs: qz psonã dñi repre sentabat: ut dic Greg. Itẽ. iiij. Re. ij. in translatõe helie: que fcã ẽ ministerio ãgelo rũ: apparuit currus igne⁹ z eq̃ ignei. Silr iiij⁰ Re. vj. Apparu it mons plenus eq̃rũ z curruũ igneoꝝ i cir cuitu heliẽi. qz sicut dicit hiero. ad defẽsi onẽ ei⁹ venerũt angeli Et dic Ignẽ vrẽtẽ. qz ãgeli ardẽt charitate z sũt efficaces ad exe cutionẽ volũtatis di uine. Quarta ps ẽ ele mẽtũ terre z aq̃ qd si mul cõtinet cũ spera re: z de pmo dicitur m Qui fũdasti ter ram. qz sicut fũdamẽ tũ ẽ iferioꝝ ps domus sic tra ẽ iferioꝝ ps ma chine mũdi. n Su p stabilitatẽ suã. i. su p centꝝ mũdi ad qd vndiqꝫ tẽdũt natura liter ptes tre: z iõ sb̃dit:

Qui fũdasti trã sup stabili tatẽ suã: nõn iclinabit in se culũ seculi. Abyssus sicut vestimẽtũ amict⁹ ei⁹: sup mõtes stabũt aque. Ab increpatione tua fugiẽt: a vo ce tonitrui tui formidabũt Ascendũt mõtes z descen dũt campi: in locuꝫ quẽ fũ dasti eis. Terminuꝫ posui sti quẽ nõ trãsgrediẽt: neq; ꝓuertẽtur opire terrã. Qui emittis fõtes in cõuallib⁹: it mediũ mõtiuꝫ ptrãsibũt aque. Potabũt oẽs bestie agri: expectabũt onagri. i siti sua. Sup ea volucres celi habitabunt: de medio petraꝝ dabunt voces. Ri gans montes de supioribꝰ suis: de fructu opeꝝ tuoꝝ satiabit tra. Produces fe nũ iumẽtis: et herbã seruitu ti hõium. Ut educas panẽ de tra: et vinuꝫ letificet coꝛ hõis. Ut exhilaret faciẽ in oleo: z panis coꝛ hõis cõ firmet. Saturabunt ligna cãpi z cedri libani qs plan tauit: illic passeres nidifica bũt. Herodij dom⁹ dux ẽ eoꝝ: montes excelsi ceruis petra refugium herinacijs Fecit lunam i tpe: sol cogno uentiũ: iõ sb̃dit: z Potabũt oẽs bestie zc. Iq; multũ hñt de calido iteriori. a In siti sua. i. refici dictis aq̃s i sua siti: vñ z transi. hie. sic hz: Et reficiãt onagri sitim suã. b Sup ea volucres celi habitabũt. qz sunt aliq̃ volucres aq̃tiles i fluminib⁹ habitãtes vel ꝓpe: alie etiã volucres cãpales vel nemorose ve niũt illuc ad bibẽ dũ z ad loca sua reuertunt gauden tes: iõ sb̃ditur:

c De medio pe traꝝ dabunt vo ces. hoc dr ꝓpter aues i foraminib⁹ murorꝝ habitan tes vel etiã in ru pib⁹: sic dr de aq̃la iob. xxxix. In petris morat z in accessis rupibus. i hebreo tñ habet De medio ramo rũ. z i trãslatione hiero. De medio nemoꝝ. z hoc ꝙ tũ ad aues i arbo rib⁹ cãpoꝝ vl⁹ sil uaꝝ cõmorantes d Rigãs mon tes. s. de⁹. e De supioribꝰ suis. i. de nubib⁹ pluuiosis sup mõtes generatis: ut ibi crescat herba aialib⁹ siluestri b⁹ oppoꝛtuna. f De fructu opeꝝ tuoꝝ satiabit tra. i. de effectu pluuie q̃ ẽ op⁹ tuũ fecũdabit tra: iõ sb̃ditur:

g Produces fenũ iumẽtis. ad eoꝝ nutrimẽtum.

h Et herbã seruituti hõium. i. vsui. granũ eni semina tũ i tra ꝓmo ꝓducit herbã: postea spicã z vltimo granũ vñ fit panis ad vsũ hõis: iõ sb̃dit: i Ut educas pa nem de tra. z qz ad sustẽtationẽ vite hũane nõ solũ req̃ ritur cib⁹: sz etiã pot⁹ q̃ ꝑncipaliter ẽ vinũ de vite: iõ sb̃dit

k Et vinũ letificat coꝛ hõis. req̃rit etiã cõdimẽtuz: iõ sb̃dit: l Ut exhilaret faciẽ i oleo. z ꝓ oleũ qd ẽ ꝑnci pale cõdimẽtũ itelligũt alia: z qz pluuia trã humectãs fecũdat arboꝛes: iõ sb̃dit: m Saturabũt ligna cãpi zc. Dicit eni phs. q̃ de aia q̃ i arboꝛib⁹ radices sũt simi les ozi i aialib⁹: qz ꝓ radices attrahit alimẽtum arboꝛis ad ei⁹ nutritionẽ z fructificatõez. In hebreo aũt z i trans slatione hiero. hr sic: Saturabũt ligna dñi. z fm ra. sa. Ligna dñi h itelligũt ligna paradisi terrestris. Sed qz illa mõ nõ veniũt i vsũ hõis nisi enoch z helie: z h agit de lignis seruiẽtib⁹ ad vsũ hõis: iõ pot dici q oia alia ligna ꝓuenieter dicũt ligna dñi: qz sũt ei⁹ creature. n Illic passeres nidificabũt. i hebreo z i trãslatõe hiero. hr sic Aues nidificabũt. aues eni alteri⁹ spẽi magis nidificant in cedris q̃ passeres q̃ cõit nidificãt i tectis domoꝛum. o Herodij dom⁹ dux ẽ eoꝝ zc. Herodi⁹ ẽ nomẽ auis ꝑdalis q̃ gallice vocat grifant z nidificat in cedris: z dr dux passeꝝ vel auiuꝫ eo mõ loquẽdi q̃ leo rex dr aialiũ z iõ cũ dr Herodij dom⁹: ibi ẽ punct⁹ z refert ad cedros vbi nidificat herodi⁹. cui⁹ nid⁹ dr dum⁹ ei⁹: z qd sequit Dux zc. refert ad herodiũ mõ ꝑdco. p Montes ex celsi. supple sũt refugia: Ceruis. sic Petra. cauernosa est Refugiũ herinaciꝰ. ẽ aũt herinac⁹ aial puũ spinosum q Fecit lu. h ꝓpt oñdit q̃liter de⁹ ꝓuidet viuẽtib⁹ i alẽna tõe tpuꝝ: cũ dr: Fecit lu. i tpe. hz. n. variũ motũ lune magis appet sẽsibil mutatõ aeris q̃ hz alios planetas. r Sol

cognouit occasū suū. i. determinate vadit ad occasū: ac si habēt ītellectū: qz talī mot' ē ab ītellectu ītelligētie motricis. p talē modū dī: q op' nāe ē op' ītelligētie.

s Posuisti tenebras. i hemisperio nr̄o p occasū solis.

t Et fcā ē nox. qz sic dies ē latio sup t̄rā: ita nox ē latō ei' sb̄ t̄ra.

v In ipsa ptrā sibūt oēs bestie silue: qz tūc magis discurrūt ad qrē dā p̄da q̄ p̄ die: ió seq̄t: ꝝ Catuli leonū rē. ꝛ qz oia illa p̄cedūt ex diuia puidētia: ió sb̄dit: y Et q̄rāt a deo escā sibi ꝛ qz habita p̄da reuertunt ad sua latibula: ió sb̄dit: Ort' ē sol rē.

z Exibit hō ad op' suū. sic enim fere discurrunt p noctē vl' de nocte ppt victū q̄rēdū sic econtrario: hō q̄ ē aial māsuetuz nā de nocte q̄escit ꝛ de die exit ad opa sua: ꝛ qz ex talib' effectib' appet altitudo diuie puidētie nobis icōprehēsibil': ió ammirati ue sb̄dit ȯd. a Quā magnificata .i. valde magnificata. b Sūt opa tua oñe oia i sap. fecisti. qz ipsa est regula vitatis. c Impleta ē t̄ra possessione tua. i. hominib' ꝛ aialib' q̄ sūt dei creature. d Hoc mare. h̄ ppt̄ agit de puisione viuētiū t̄ra aquā: ꝛ p̄mo describit locū eoꝝ: cū dī: Hoc mare magnū. s. ocean' vbi currūt oēs aq̄. e Et spacioſū manib'. i. locis. dictio eni hebraica h̄ posita equoca ē ad signādū man' ꝛ loca. f Illic reptilia. i. pisces diuersoꝝ geneꝝ. g Quoꝝ nō ē numer'. qz nō p̄nt ab hōie numerari: sz deo oia sūt numerata. h Aialia pusilla cū magnis. In mari enim sūt pisces alicq̄ valde pui ꝛ aliqui valde magni: ut cete grādia: q̄rū magnitudo ē q̄ttuoz iugeꝝ ire: ut dic̄ plin' i Illic naues ptrāsibūt. ut bona i vna t̄ra abūdātia ō portēt p nauigiū ad aliā talib' carētē ꝛ ecōuerso. k Draco iste rē.] i he. ꝛ i trāsl. hiero. h̄: Leuiatā istū tu formasti ad ludēdū i eo. dicūt hebrei q̄ ē vn' pisces singularis icredibilis magnitudis: ió dī leuiathan istuz i singulari. dicūt tñ hebrei q̄ de' a p̄ncipio creauit duo idiuidua hui' speciei masculū ꝛ femina: sz qz de' p̄uidit q̄ si multiplicarēt nauigatō ipediret q̄ deseruit vtilitati mūdi: ió occidit femellā ꝛ sale p̄diuit reseruās eā iustis post resurrectōem. qō aūt sb̄dit: Quē formasti ad ludēdū i eo. dicūt ipsi hebrei q̄ trib' horis i die de' ludit cū leuitathan. Sz p̄mum dcm̄ ē p̄ sacrā scripturā: Heñ. j. qz formatis generaliť oib' pisc̄b' dixit deus: Crescite ꝛ multiplicamini. ꝛ sic nō creauit aliquā speciē i masculo ꝛ femia quā nō vellet multiplicari. Itē q̄ dicūt carnes femelle reseruatas iustis i resurrectōe: est erroꝛis sarace noꝝ: i quē iudei moderni ceciderunt credētes q̄ resurrectio sit futura ad vitā ialē cibis idigētē. Et qō dī q̄ de' ludit i eo vel cū eo trib' horis i die puerile ē ꝛ ficticium Et ió aliť dicēdū q̄ p̄s. h̄ loq̄t de cete cui' sūt plura idiuidua i mari nominās eū leuiathan: sicut iob. xl. q̄ noiat etiā draco i trāslatōe cōi: qz Se. j. vbi dī cete grādia. in hebreo h̄ dracones magnos: tñ sb̄ istis noib' itelligit h̄ p̄ncipali diabol': sicut i li. iob fuit dcm̄. Et ió lra p̄mo ē exponēda de p̄petatib' ceti: ꝛ secūdo de p̄petatib' diaboli p illas significatis: Qō g̃ p' dī: Draco iste. i cōi trāslatōe vel leuiathan istū i trāsla. hiero. p. p̄nomē demonstratiuū ꝛ nomen cui adiungit designat ei' magnitudo euidēt excedēs magnitudinē alioꝝ aialium t̄restrium ꝛ marinoꝝ: ꝛ p hoc qō sb̄dit: Ad ilㄱludēdū ei vel ludēdū i eo. nō est ītelligēduz q̄ li ad teneat causaliter quasi ad hoc leuiathan: finaliť sit formatus: sz tenet p̄secutiue qz ad ei' formatiōnē p̄secuta ē illusio illa. Ex hoc. n. q̄ leuiathā fact' est a deo i coꝛpe tā magno seq̄t q̄ ne cessaria sit ei magna cibatio ex alīs piscibus maris q̄s deuorat: p̄pt̄ qō pisces cetū videtes ex īstinctu naturali fugiunt versus ripā vbi cetus natare nō p̄ot p̄pt̄ aq̄ paruitatē: ꝛ ió cetus eos insequēs ipingit ad terrā ꝛ a piscatoꝛib' ibi occidit: qz non p̄ot se mouere: ꝛ sic illusus sua spe frustrat. p hoc aūt p̄ncipaliť ītelligūt p̄petates demonis: qz p demōstratiōnē coꝛpis ei' excedētē: cū dī Draco iste. itelligit ptās demonis oēm ptātē coꝛpoꝛalē excedens: si sibi dimittat: p illusionē vero ceti dictā itelligit illusio demonis: qz credēs chr̄istū in se deuoꝛare i sua passione ꝛ mēbra sua i tpali p̄secutōe p cū ꝛ eos excitata defraudat ab itento: ꝛ remanebit p' iudiciū ligat' i īferno: qz non erit āpli' ad exercitiū sanctoꝛ i hoc aere caliginoso. l Oia a te expectāt. h̄ icipit vsu' i hebreo ꝛ i trāsla. hiero. vbi p̄s. declarat puisionē diuinā circa vtrāq̄ nām p̄dictā simul. d. l Oia. s. viuētia sup t̄rā ꝛ i aquis. m A te expectāt vt des illis escā. qz p appetitū nālem ꝛ sensitiuū tēdunt ad id qō ē a deo circa ipa ordinatū: ꝛ sic dcm̄ ē supra q̄ op' nāe ē opus ītelligētie. n Dāte te illis colligent. hoc dī spāliť p pter illa viuētia q̄ ñ solū q̄rūt cibū ad horā sz etiā p̄gregat p tpe futuro: sicut formica colligit grana i estate: vñ viuit i hieme. o Aperiēte te manū tuā. p diffusionē bonitat' tue i effectib'. p Oia iplebūt bonitate. i. bono p̄uenieti tue i effectib'. q Auertēte te aūt faciē. denegādo p̄dictā diffusionē. r Turbabūt. ex defectu nutrimēti. s Auferes spm̄ eoꝝ. i. vitā. t Et deficiēt. a vita pñti. v Et i pulueꝛē suū reuertēt. i. i mām vñ fuerūt formata: q̄. p maioꝛi pte ē t̄ra. x Emitte. i. emittes: sic h̄ i hebreo ꝛ i translatione. y Spm̄ tuū. i. tue volūtatis effectū. z Et creabūt. i. de nouo formabūt eadē i spē sz cursū nāe: ꝛ aliqñ ea dem i numero ad declaratōez ptātis diuie i opib' miraculosis. a Et renouabis faciē t̄re. sic pz i estate: qz tūc renouatur herbis ꝛ floꝛib' ꝛ fructib' q̄b' p̄uata fuerat i hyeme b Sit gl'a oñi. i. laus ꝛ honoꝛ sibi debit' ipēdat. c In seculū seculi. i. absq̄ t̄mino a pte finis. d Letabit' oñs i opib' suis. i. i creaturis ad sua gloriā ordiatis: sz q̄ dī Pro uer. xvj. Uniuersa p̄pt̄ semetipm opat' ē oñs. e Qui respicit t̄rā ꝛ facit eā tremē. ut pz i motu t̄re. p̄cedēte ex diuina ordinatōe. f Qui tāgit mōtes. tactu fulguris: qō frequētius cadit i mōtib' altis. g Et fumigāt. qz ignis fulgure'

magis fumigat q̄ inflāmet. Sciēdū aūt q̄ oia p̄dicta de ordine creaturaꝝ ⁊ puisiōe viuētiū ad hoc iducta sūt ut ex eis rōnal' creatura ilurgat ad laudē ⁊ honorē p̄ditor. h Cantabo. hec ē vltia ps i q̄ p̄s. resumit dei laudē i p̄ncipio p̄s. in choatā. ō. h Cātabo dño i vita mea. i. q̄diu viuā: ideo sb̄dit: i Psallam deo meo q̄diu sum. Et dic̄ cātabo ⁊ psallam: qr diuia laus dr̄ p̄cedē ex corde ⁊ ore. k Jocūdū sit ei eloquiū meū. i. coraz co placitū. l Ego vo delectabor i dño. i. in p̄solationib' diuinis ⁊ ñ i trenis. m Deficiāt peccatores a tra ⁊c. Loqt̄ de peccatoribus ⁊ iūctis i sua malicia obstinatis.

fumigāt. Cāntabo dño in vita mea: psallaz deo meo q̄diu sum. Jocundū sit ei eloquiū meū: ego vo delectabor i dño. Deficient peccatores a tra: ⁊ iniq ita ut nō sint: benedic aia mea dño.

Alleluia. CIII.

Onfitemini dño et inuocate nomen ei': annūciate inter gētes opera eius Cantate ei et psallite ei: narrate oia mirabilia ei'. Laudamini i nomie scō ei': letetur cor q̄rentiū dñm. Querite dñm ⁊ p̄firmamini: q̄rite faciez eius semper. Mēmētote mirabiliū ei' q̄ fecit

Opinio ra. sa. i hoc loco verior ē. Rō aūt quaz postil. ꝫ eū fac. ō. q̄ cū aq̄ sint graues ⁊ fluide eq̄lit tēdūt ad cētr̄ vndiq; non valet: nā vtute diuia erāt ꝓgregate p̄ter nām suā ut ira arida appareret vñ Ge. j. Cōgregēt aq̄ q̄ sb̄ celo ad locū vnū ⁊ appareat arida. ⁊ de h' plenius est videndum ibidem. In eodem p̄s. vbi dicit in postil. Herodij dom' dux ē eor.

Additio.

Hera lra hebraica hz sic in hoc loco: Ciconia i abietib' domus ei': vel abietes sūt dom' eius ⁊ hoc appet mā festē: qr ciconia cōit habitat seu nidificat i altis edificijs seu altis arboribus: ⁊ p ꝓñs i abietib' seu cedris: ⁊ ꝓsonat cū hoc qđ seqt̄: Mōtes excelsi ceruis. vbi hebraica lra cū dr̄ Ceruis: hz ibi cibūs: q̄ cōit habitāt i altis mōtib' sic ciconia i altis arboribus seu edificijs. Replica.

IN p̄s. Bñdic. 2° burgē. laudat suum auctorem Ra. aben. dicēs eū ꝑpe dicē deū magnificū in ope creatōis ⁊c. Circa p̄s. aūt Jn te dñe speraui. 2m isdē burgen. dicit magnificētiā esse circa opa magnaz exp̄saz allegās ad id aristo. q̄ magnificētia i ope creatōis ꝑpe locū ñ hz: qr de' creādo nullos sūpt' fecit: qr de nihilo cūcta p̄duxit: ⁊ ita bur. fantasiando h̄ laudat i abenhagra qđ supra rep̄hēdit i postil. circa p̄s. Jn te dñe speraui. ⁊ vide ibi cor̄. circa illū passuz. Supra mōtes stabūt aq̄. bur. allegat qđ dixerat circa. j. ca. Ge. vide ibi cor̄.

Psal. CIIII.

Onfitemini dño ⁊c. fm q̄ dicit hie. in p̄logo sup libz istū. p̄s. iste p̄m' ē iter illos q̄ dicūt alleuiatici: ⁊ fm hoc alleluia qđ ponit iter p̄ncipiū hui' p̄s. ⁊ finē p̄cedētis nō ptinet ad p̄s. p̄cedētē quāuis hoc aliq̄ dicāt: fz ponit magis i p̄ncipio hui' p̄s. tan q̄ ei' titul': qr psalmi a titulis suis denoiant. Sciēdum etiā q̄ alleluia nō est vna dictō ut credūt aliq̄: fz due in hebreo: qr allelu significat laudate: ⁊ ē vbū ipatiui mōis ia significat deū: ⁊ tenet h̄ i accusatiuo casu. p̄z igit̄ q̄ p̄s. iste ē q̄dā iuitatio ad laudē diuinā ⁊ duo seqntes simil'r Et fz aug. facti sūt a dauid: fz vo hiero. ⁊ hebreos actor ignorat i pticulari: tenet tn̄ q̄ facti sunt ab aliq̄ viro sancto vel plurib' spūsanctū hñtib'. Diuidit aūt p̄s. iste in duas ptes: qr p̄mo p̄s. excitat pplm ad laudē diuinā: 2° ad hoc efficaci' agēdū recitat bñficioz dei memoriā: ibi Memētote. Circa p̄mū dic̄ p̄s. a Confitemini dño. cōfessiōe laudis ꝑ bñficijs ab eo obtētis. b Et inuocate nomē ei'. p obtinēdis: qr gratitudo de p̄teritis bñficijs ē optia dispositio p aliis ipetrādis. c Annūciate iter gētes opa ei'. sue bonitatis ⁊ ptātis declaratia q̄ explicāt ifra. d Cātate ei. ore. e Et psallite ei. corde f Narrate om. mi. ei'. i. aliq̄ ex oib' qr oia nō p̄nt narrari siue enumerari pticulariter. g Laudamini i no. san. ei'. i. opa facite bona de genē ⁊ ex itētiōe gle diuine ut sic ex illis opib' laudemini i noie dñi ad quā opa illa sūt directa. h Letet cor que. do. q̄rens eniz aliq̄d hz mām letic̄ie: qñ ē cert' de inuētōe. q̄rētes aūt dñm fideliter i ueniūt eū ifallibiliter: fz illō Mat. vij. Dis q̄ q̄rit inuēit ⁊c iō sb̄dit: i Querite do. ⁊ p̄fir. i. sit certi de inuētōe. k Querite faciē ei'. i. placete i p̄spectu ei'. l Memē

tote. Hic ꝓñi recitat dei bñficia ad laudē eiꝰ excitatiua. Et diuidit i ꝯqz ptes: scōm ꝯqz pies q̄z tēporibꝰ deꝰ bñficia ꝓtulit isrl̄i: ptes patebūt ꝓsequendo. ꝑma ps ꝓti net tp̄s abrae vsqz ad iacob. dic igr̄: l Mementote mira. eiꝰq̄ fecit. qz abraā de fornace chaldeoꝝ miraculo se liberauit: ut di ctū fuit Gen. xj. ⁊ ꝓpi vxorem eius pharaonē regem egypti ⁊ abime lech regez gerare flagellauit: Gen. xij. ⁊. xx.

m Prodigia eiꝰ Signa ꝑdicta vo cant ꝑdigia q̄si ꝑ cul a digito dicta eo q̄ cā effectia ta liū ē hoīb' icogni ta vel occulta: q̄a fiunt ꝫ cursū nāe ⁊ sic īmediate de pēdēt a diuia vo lūtate q̄ nobis oc culta ē. n Et iudicia oris eius. qz flagellatio re gum dicta fuit q̄ dā effect' diuie iu stitie. pōt etiā lra huiꝰ vsus referri ad mirabilia: q̄ fcā fuerūt i tra egypti ꝑ moysen ⁊ aaron ad punitōem illi' ppli: q̄ explicāt ifra ps. isto. o Semē abraā. i. vos q̄ estis semē abraā de betis ista memorari. p Serui eiꝰ. qz alīs ad idolatri am declinātib' abraā cōfessus ē se soli deo fuire tēpore nemroth. q Filij iacob. i. vos q̄ estis filij iacob de betis ista memorari: qz fides abrae ꝑ isaac deriuata est ad iacob: alīs ad infidelitatē declinātib'. r Electi eiꝰ. qz cū adhuc eēt i vtero mris eiꝰ cū esau: electꝰ fuit a dño esau reprobato: cū tñ nihil boni aut mali adhuc egisset ut dicit apostol' Ro. ix. s Ipse dñs deꝰ nr̄. ꝑ verum cultū ⁊ fidē: lz sit dñs ⁊ deꝰ oīum ꝑ creatōem ⁊ guberna tionē: iō sb'dit: t In vniuersa tra iudicia eiꝰ. qz ꝑ sua volūtate pōt peccatores punire. v Memor fuit i se. testa. sui vbi q̄ dō man. i mille ge. i. i oēs generatōes fide les. et ponit ibi numer' determinat' ꝑ indeterminato: q̄a numeri trāscēdētes millenariū nō sūt nisi replicationes eiꝰ vel ptiū eiꝰ. x Quod disposuit ad abraam. d. ei Ge. xxij. ꝑ memetipm iurauit dic̄ dñs qz fecisti rē hanc rē. seq̄t: Bñdicā tibi ⁊ multiplicabo semen tuū sicut stel las celi. ⁊ sb'dit postea: Bñdicēt i semie tuo oēs gētes tre qō ipletū ē i christo. y Et iuramēti sui ad isaac. ꝑm ꝙ dicit dñs abrae: Ge. xxj. in isaac vocabit tibi semen. z Et statuit. Hic ꝓñi describit tp̄s a iacob vsqz ad io seph: cū dī: Et statuit illō iacob in ꝑceptū. s. vbū dñi ad abraā ⁊ isaac de cultu dei: eo ꝙ de semie eiꝰ erat christꝰ nascitur': vñ dixit ei dñs Ge xxvij. Ego sum dñs deus abraā ꝓris tui ⁊ deꝰ isaac: terrā i q̄ dormis tibi dabo ⁊ semini tuo. ⁊ i illa tra christꝰ natꝰ fuit ⁊ mysteriū nostre redēptiōis ipleuit. ꝑ hoc aūt ꝙ dixit dñs: Ego deꝰ abra am ꝓris tui rē. iniunxit sibi cultū vniꝰ veri dei: vnde ⁊ iacob euigilās dixit: Erit mihi dñs in deū rē. a Et isrl̄ i testm̄ eternū. Iste ē iacob ꝑdictꝰ: q̄ primo vocatus est iacob: eo ꝙ nascēs tenebat plātā fratris sui: Gene. xxv. postea aūt vocatꝰ ē isrl̄: eo ꝙ cū angelo fortiꝫ luctatus fuit: Ge. xxxij. b Dicēs tibi dabo terrā chanaā. sicut iā allegatū ē: qz in illa iacob dormiebat. c Funiculū he reditatis vestre. eo ꝙ illa tra sortib' erat diuidēda: qō ipletū fuit tpe iosue postea. d Cū eēnt numero breui rē. s. ia cob ⁊ familia sua. e Et ptrāsierūt de gēte in gētē rē. q̄a iacob cū familia sua de tra chanaā trāsiuit i egyptum: Ge. xlvj. pōt etiaz hoc re ferri ad abraā q̄ cum familia sua trāsiuit ꝺ chaldea in syriā: Ge. xj. ⁊ de syria in tram chanaā ⁊ inde in egy ptū: Gen. xij. ⁊ inde redijt i terrā chanaā Gene. xiij. ⁊ inde pe grinat' est in gerar is Ge. xx. Similit isaac de tra chanaā pegri nat' fuit i gerari: Ge. xxvj. f Nō reliqt hoēm nocere eis. no tabili nocumēto: vñ ⁊ laban psequentē ia cob, phibuit ne ei ma lū ageret: Ge. xxxj. Et similr interfectis habi tatorib' syches terroꝝ dei iuasit oēs ꝑ circu itum ciuitatis ⁊ non sūt ausi pseq̄ iacob ⁊ filios eiꝰ ide recedētes Gen. xxxv. g Et corripuit ꝑ eis reges. s. pharaonem regem egypti ⁊ abimelech regem gerare: ut dcm̄ ē ꝫ.

h Nolite tāgere christos meos. vnctio aūt corpalis regū ⁊ pōtificū ꝑmo fuit ordiata a deo tpe moysi: ⁊ iō isti dicūt ꝫ christi. i. vncti nō ab vnctōe corpali: lz spūali q̄ ē ꝑ gr̄am dei. i Et in ꝓphetis meis nolite malignari. ꝙ eni abraā ꝓpha fuerit: hī Ge. xv. similr isaac ꝓphetice ꝑdixit vētura iacob ⁊ semini eiꝰ: Ge. xxvij. similr iacob futura ꝑdixit no uissimis tēporibꝰ: Ge. xlix. k Et vocauit. Hic describit tp̄s ioseph vsqz ad moysen: q̄ ex ordinatōe diuia vēdit' fuit i egypto ad meritū sue patientie: ⁊ ad puidēdum ꝑri suo ⁊ fratrib' tpe famis future: de q̄ ꝫ dī: k Et vocauit. s. dñs. l Famē sup tra. s. septē annoꝝ: de q̄ hī Ge. xlj. m Et oē firmamētū panis. i. sustētatōem vel nutrimētū.

n Cōtriuit. Per hoc nō ē itelligēdū ꝙ panis simplr defe cerit: qz tūc etiā vēdebāt alimēta i egypto: ut hī Ge. xlij. sed qz tūc fuit maxia sterilitas ⁊ defect' panis. o Misit añ eos. s. iacob ⁊ eiꝰ filios. p Virū. s. ioseph: q̄ dī vir a vtu te: eo ꝙ noluit adulterio sue dñe ꝓsentire: Gene. xxxix.

q In fuū venūdatꝰ ē ioseph. ꝓncipi militie egypti: Gene. xxxix. r Humiliauerūt i cōpedib' pedes eiꝰ. qz ad falsā accusatōem dñe sue fuit i carcē relegatꝰ. s Ferrū ptrāsijt aiam eiꝰ. qz ex cōpedib' ferreis nō solū fuit afflictꝰ i corpe ſz etiā i mēte: q̄uis nō ceciderit a vtute patientie. t Donec veniret vbū eiꝰ. qñ a deo instructꝰ exposuit sōnia picerne re gis ⁊ pistoris ipi': ⁊ hoc veracit sic ꝓbauit rei euētꝰ: Ge. xl. v Eloquz dñi inflāmauit eū. In trāslatōe hie. hī: Probauit eū. s. habere dei spm̄: ⁊ qz auxꝝ ꝓbat i igne: iō ꝫ ponitur Inflāmauit ꝑ ꝓbauit. x Rex misit ⁊ soluit eū. audito ꝑ magistꝝ pincernaꝝ ꝙ optime iterp̄tat' fuerat sōnia ꝑdi cta: Ge. xli. y Cōstituit eū dñm dom' sue. eo ꝙ ꝑ iterpre tationē sōnꝝ sui cognouit eū hīe spūm dñi: Ge. xli. z Et ꝓncipē oīs possessiōis sue. scōz ꝙ dī Ge. xli. Dixit q̄q̄ rur sum pharao ad ioseph: Ecce ꝫstitui te sup vniuersā terraz egypti. ⁊ Ut erudiret ꝓncipes eiꝰ rē. qz ñ hēbant sciam nisi humanit' acq̄sitā ꝑ exercitiū studij: qō ꝑmo viguit i ter

prodigia eiꝰ et iudicia oris eiꝰ. Semē abraā filij eiꝰ filij iacob electi eiꝰ. Ipse dñs deus nr̄ in vniuersa tra iudi cia eiꝰ. Memor fuit in secu lū testamēti sui: vbi qō mā dauit i mille generationes Quod disposuit ad abraā et iuramēti sui ad isaac. Et statuit illō iacob i ꝑceptū et isrl̄ i testm̄ eternū. Dicens ti bi dabo tra chanaan: funi culū hereditatis vre. Cū es set numero breui: paucissi mi ⁊ icole eiꝰ. Et ꝑtrāsie rūt de gēte i gētē: ⁊ ꝺ regno ad pplz alterū. Non reliqt hoiez nocē eis: et corripuit ꝑ eis reges. Nolite tāgere christos meos: et i ꝓphetis meis nolite malignari. Et vocauit famē sup tra: et oē firmamētū panis cōtriuit. Misit añ eos virū: in seruū venūdatꝰ ē ioseph. Humilia uerūt i cōpedib' eiꝰ: ferrū ꝑ trāsijt aiaz eiꝰ donec vēiret verbū eiꝰ. Eloquiū dñi iflā mauit euz: misit rex ⁊ soluit eū: ꝓnceps ppli ꝓ ⁊ dimisit eum. Constituit euz domi nū dom' sue: et ꝓncipē oīs possessiōis sue. Ut erudiret ꝓncipes eiꝰ sicut semetipsuz

ra egypti:ut hꝫ.j.meta.ibi primo gens sacerdotum vacare cõcessa est ꝛc. a Et senes eꝰ prudẽtiã doceret.qz nõ solũ docuit eos de diuis:sz etiã de agibilibꝰ hũanis. b Et intrauit ísrl i egyptũ.cũ filijs ꝛ familijs eoꝝ:ꝛ hoc ad mãdatũ ioseph:ut possent ibi viuẽ famis tpe:ut hꝫ Ge.xlvj. c Et iacob accola fuit i ẗra chã.i.in egypto q̃ sic noiat:eo q̃ israim a q̃ denoiata ẽ egyptꝰ fuit filꝰ cham Ge.x. vñ vbicũq; in ve.te. hꝫ egyptꝰ i latino:i hebreo hꝫ mesraim. d Et auxit populũ suũ vehemẽter. s.dñs cuꝰ pplis diceba tur iacob ꝛ filij eius: eo q̃ eũ colebãt:alijs ad idolatriã declinãtibus. e Et firmauit euꝫ sup inimicos eiꝰ.qz ppt potẽtiã ioseph timebãt oẽs de cognatõe eiꝰ. f Cõuertit coꝛ eoꝝ ut odirẽt pplꝫ eiꝰ:et dolũ facerẽt i suos eiꝰ. g Ut odirent pplm eiꝰ.s. filios ísrl:qz sicut dr Exo.j. Surrexit rex nouus i egypto:q̃ ignorabat opa ioseph:ꝛ incepit affligẽ filios ísrl p se ꝛ pplm suũ: ita q̃ ad amaritudinez pducebãt vitã eoꝝ:ut dicit ibidẽ. h Et dolũ fecerẽt i suos eiꝰ.i. in filios ísrl. qz rex egypti pcepit obstetricibꝰ ut in partu hebreaꝝ interficerẽt masculos:simulãdo q̃ passe fuissent aboꝛsũ:Exo.j. i Misit moysen. Hec est q̃rta ps i q̃ describit tps moysi. Et pmo ponit miracula fcã i egypto:2ª fcã in deserto:ibi Petierunt Circa pmũ ponũt plura de miraculis factis p filijs ísrl tpe moysi:sz nõ ponũt fm oꝛdinẽ histozie:ppt qõ dimitto istã ptẽ idiuisam.dr igit: i Misit moysen seruũ suũ. ad liberandũ filios ísrl de egypto:de q̃ missione habet Exo.iij. k Aaron quẽ elegit ipm. Hũc eni adiunxit moysi ut pro eo loq̃rẽt multitudini eo q̃ erat eloquẽs:fm q̃ dr Exo.iiij. Aaron frat tuꝰ leuites scio q̃ eloquẽs sit ꝛc.seq̃t: Ipse loqt p te ad pplm. l Posuit i eis vba signoꝝ suoꝝ.illa enim signa fiebãt vtute diuia:ad vba tñ moysi ꝛ aaron: tõ ad hꝰ exprmẽdũ cõueniẽter dr: Posuit in eis vba signoꝝ suoꝝ ꝛ pdigioꝝ i ẗra cham.i.i ẗra egypti rõne supradicta. m Misit tenebꝛas ꝛ obscurauit.ista fuit plaga egypti nona:qz fuerũt tenebꝛe palpabiles i ẗra egypti:ita q̃ tribus diebꝰ nemo vidit fratrẽ suũ nec mouit se de loco in q̃ erat: vbicũq; aũt habitabãt filij ísrl lux erat:Exo.x. n Et ñ exacer.s.suos.qz cũ pharao p̃mittebat penitẽtiã:de remouebat plagã:ꝛ sic dulcoꝛabat suũ sermonẽ. o Cõuertit aq̃s eoꝝ in sanguinẽ ꝛc.hec fuit pma plaga q̃ hꝫ Exo.vij. p Et dedit ẗra eoꝝ ranas.in tãta multitudine q̃ itrabãt oia loca ꝛ officinas egyptioꝝ:ꝛ hec fuit secũda plaga q̃ habet Exo.viij. q Dixit ꝛ venit cynomia.i.musca canina tñ cũ hoc venerũt musce graues diuersi generis: ꝛ hec fuit q̃rta plaga:q̃ hꝫ Exo.viij. r Et cynifes in oꝰ finiꝰ eoꝝ.hec fuit tertia plaga:Exo.viij. s Posuit pluuias eoꝝ grãdinẽ ignẽ ꝛc. ꝛ ista fuit septima plaga i qua grãdo ꝛ ignis mixta pariꝫ ferebãt:Exo.ix. t Et percussit vineas eoꝝ ꝛc.s.in grãdine ꝛ igne p̃dictis. v Dixit ꝛ venit locasta ꝛ bꝛucus. Ista fuit octaua plaga in qua coꝛrosũ fuit qõ remãserat ex igne ꝛ grãdine: Exo.x. tõ sb̃ditur: Et comedit oẽ fenum ꝛc. x Et percussit oẽ p̃mogenitum i ẗra coꝛuꝫ. ꝛ hec fuit plaga decia: i qua sũt moꝛtua oia primogenita hoĩum ꝛ bestiaꝝ Exo.xij. De q̃nta vo plaga ꝛ sexta nõ fit h̃ mentio. y Et eduxit eos cũ argẽto ꝛ auro qz de mãdato domini acceperunt mutuo a vicinis vasa argentea ꝛ aurea:ꝛ sic spolia uerunt egyptum: Exo.xij. nõ tñ in hoc p̃miserũt furtum: qz de mandato dei fuit: cuꝰ sũt oia: sic ẽ ibidez plenꝰ fuit dcm. z Et nõ erat in tribubꝰ eoꝝ infirmus. hꝰ a deo factũ fuit: ut oẽs simul absq; impedimẽto possẽt egredi de egypto. a Letata est egyptꝰ in pfectõe eoꝝ.Cuꝰ cã sb̃dit:cum dicit: Qz incubuit timoꝛ eoꝝ sup eos. Ex hoc eni q̃ oẽs p̃mogeniti erãt sb̃ito moꝛtui:timebant oẽs alij moꝛi siꝰ aplꝰ i ẗra filij ísrl moꝛarẽt:ꝛsz q̃ hꝫ Exo.xij. b Expãdit nubẽ i ptectionẽ eoꝝ.p̃ solis estũ. c Et ignẽ.i.colũnam ignis. d Ut luceret eis p noctẽ.fm q̃ dicitur Exo.xiij. Dñs aũt p̃cedebat eos ad oñdẽdã viã p diem in colũna nubis:ꝛ p noctẽ i colũna ignis: ut duꝝ eẽt itineris vtroq; tpe. e Petierũt. Hic p̃ñt describit mirabilia fcã i deserto pꝰ exitũ de egypto:qz deficiẽtibꝰ cibarijs q̃ acceperãt i egypto ceperũt murmurare dicentes: Utinã moꝛtui essemꝰ p manũ dñi in egypto qñ sedebamus sup ollas carniũ ꝛ comedebamꝰ panẽ in saturitate. ꝛ tũc dñs fecit aduolare multitudinẽ coturnicũ:ꝛ hꝰ ẽ qõ dicit: e Petierũt ꝛ venit coturnix.i. multitudo coturnicũ:sicut Exo. viij. Venit musca grauissima .i. multitudo muscaꝝ. f Et pane celi saturauit eos .i. manna de celo descẽdẽte:ut hꝫ Exo.xvj. g Dirupit pe.ꝛ flu.aq̃ ꝛc.hoc hꝫ Exo.xvij.ꝛ Nu.xx. h Qm memoꝛ fuit vbi sci sui.q.d. ista bñficia nõ fuerũt illi populo collata,ppt merita sua cũ eẽt rebellis ꝛ murmurãs ꝰ deũ:sz ppt merita abrae ꝛ ad iplẽdũ p̃missionẽ ei fcã Ge.xxij. i Et eduxit. Hic vltio ponunt bñficia fcã tpe ioſue q̃ post moꝛtẽ moysi eduxit pplm ísrl de deserto ꝛ introduxit i terrã p̃missionis de mãdato dñi: ut hẽt Josue.j.ꝛ hꝰ ẽ qõ dicit: i Et eduxit.s.dñs. k Populũ suũ.sb̃ ducatu ioſue. l In exultatione.qz multũ fuit gauisus.s. pplis qñ iordanis in suo transitu fuit

deſiccat᷑: Joſue. iij. Et dedit illis regiones gẽtiũ. videlz totã irrã chanaã vbi pus gẽtiles habitabant: ut diffuſe tradit᷑ i li. Joſue. n Et laboꝛes pꝛoꝝ poſſederũt .i. ciuitates edificatas laboꝛib᷒ alioꝝ: ꝛ alia bona eoꝛuz laboꝛib᷒ acq̃ſita. o Ut cuſtodiãt iuſtificatões eius. i. mãdata ei᷒ in lege tradita: ꝛ quãdiu ea ſeruauerũt in illa terra pacifice habitauerunt: u t pꝛex decurſu veteris teſtamenti. Sciẽdũ tñ q᷑ hoc nõ erat p̃ncipale p̃miũ ſz poſſeſſio ire viuẽtiũ p illaz p̃ncipal᷑ itellecta ſicut frequẽt dcm̃ eſt ſupꝛa. p̃mium eni p̃ncipale ẽ q̃d meliuſ meritoꝛio ope: opus aũt vir tutis melꝰ eſt ſimplicit᷑ q̃ quecũq; poſſeſſio tpalis p̃ pter qõ nõ põt cẽ vtutis p̃miũ pꝛincipale. In p̃ſ. ciij. Confitemini dño. vbi dr̃ in poſtilla: Querite faciem ei᷒. Additio

tione: ꝛ electos ſuos in letitia. Et dedit illis regiones gẽtiũ: et laboꝛes pꝛoꝝ poſſederũt. Ut cuſtodiant iuſtificatões ei᷒: ꝛ legẽ eius regrãt. Alleluia: alleluia

Pſal. CV.

Confitemini dño qm̃ bon᷒: quoniã i ſeculũ miſericoꝛdia ei᷒. Quis loq̃tur potẽtias dñi: auditas faciet oẽs laudes ei᷒: Beati q̃ cuſtodiũt iudiciuz: et faciunt iuſticiã i omni tẽpoꝛe. Memẽto nr̃i dñi in bene placito ppli tui: viſita nos i ſalutari tuo. Ad videndũ i bonitate electoꝝ tuoꝛuz: ad letãdũ i leticia gẽtis tue ut lauderiſ cũ hẽditate tua

Peccauim᷒ cũ p̃ib᷒ nr̃is iniuſte egim᷒: iniq̃tatẽ feci mus. Patres nr̃i i egypto n̄ itellexerũt mirabilia tua non̄ fuerũt memoꝛes multitudinis miſericoꝛdie tue. Et irritauerũt aſcẽdẽtes in mari: mari rubꝛo: et ſaluauit eos ꝓpt̃ nomen ſuũ: ut notã facet potẽtiã ſuaz. Et increpuit mare rubꝛũ ꝛ exſiccatũ ẽ: ꝛ deduxit eos in abyſſis ſicut i deſerto. Et ſaluauit eos de manu odientiũ: et redemit eoſ de manu inimici. Et operuit aq̃ tribulãtes eos: unꝰ ex eis nõ remãſit. Et credidерũt verbis ei᷒: et laudauerunt laudem ei᷒. Citõ fecerũt: obliti

Cum autem vltimus finis hũane vite eſt viſio facial᷑ dei: iuxta illud. j. Coꝛ. xiij. ca. Videm᷒ nũc i ſpeculo ꝛ i enigmate tũc aũt facie ad faciẽ. hic p̃ſ. nos ammonet ut ſemp q̃ramus faciẽ ei᷒: hoc ẽ q̃ habitualit᷑ vl᷑ actualit᷑ ſemp i hoc tendam᷒ tãq̃ in vltimum finem. Pſal. CV.

Confitemini dño qm̃ ꝛc. huic pſalmo p̃mittitur talis titul᷑ i hebꝛeo ꝛ i tranſlatõne cõmuni Alleluia alleluia. Semel p laude dei in p̃nti: ꝛ itez p laude ei᷒ i ciuitate celeſti: et ꝑm h᷒ dr̃ Apoc. xix. Audiui voces i celo ãgeloꝝ dicẽtiũ alleluia ꝛc. et ſeq̃t poſtea: Et itez dixerũt alleluia. ꝓpt̃ qõ i eccl̃a qm̃ cantatur vſus alleluia in p̃ncipio dr̃ alleluia: ꝛ in fine reſumit. Diuidit aũt pſalm᷒ iſte i duas ptes: qꝝ p̃mo pſalmiſta i uitat ad laudẽ diuinã: ꝛ poſtulat ei᷒ gr̃am: ibi Memẽto nr̃i. Circa p̃mũ dicit: a Cõfi. dño qm̃ bon᷒. bonitate cui᷒ nõ ẽ finis: ꝛ qz nõ ſolũ bon᷒ ẽ in ſe: ſed etiã bonitatẽ ſuã cõicat creaturis: iõ ſb̃dit: b Qm̃ in ſe. miſericoꝛdia ei᷒. ꝛ qz nõ p̃nt ſufficiẽter iſta enarrari a creatura intellectuali: iõ ſb̃dit: c Quis loq̃t᷑ po. dñi auditas faciet ꝛc. q. d. null᷒ cũ ſit potẽtie infinite ꝛ maioꝛ oi laude. Eccle. xliij. d Beati q̃ cuſtodiũt iudiciũ. recte iudicãdo ꝯtũ ad iudices. e Et faciũt iuſticiã. recte viuẽdo cũ pꝛimo ꝯtũ ad oẽs. f In oi tpe. qz q̃ pſeuerauerit vſq; i finẽ i bono ope ſalu᷒ erit: ſcõm dictum ſaluatoꝛis Matth᷑. x. g Memẽto. hic p̃nt p̃ſ. iploꝛat diuinaz gr̃am: ꝛ p̃mo ponit hui᷒ ſupplicatõ: ſecũdo peccatoꝝm pꝛeſſio: ibi Peccauim᷒. z reſumit dcã depcatio: ibi Saluos fac nos. Circa p̃mũ dicit: g Memento nr̃i dñe. pꝛeſẽdo tuã gr̃am: iõ ſb̃dit: h In bñplacito ppli tui qz ſuã gr̃am hñs placet ei. i Viſita nos i ſalutari tuo i. ad ſaluatõem nr̃am nõ ad dãnationẽ q̃liter viſitas rebꝰ: ꝛ qz ſal᷑ eterna pꝛiſtit i viſione diuia: iõ ſubditur

k Ad videndũ. ſ. te facie ad faciẽ. l In bonitate electorũ tuoꝝ. q. d ad hãc viſionẽ ſolũ pducẽt electi decedẽtes in bonitate finali. m Ad letãdũ i leticia gẽtis tue. qz illam viſionẽ iſepabilit᷑ cõcomitat᷑ delectatõ ſũma ꝛ leticia. n Ut lauderis cũ hẽditate tua. i. cũ electis q̃ ſunt hẽditas tua. o Peccauimus. qz va humilia tio facit depcatõnem nr̃am efficacez: ſcõm illõ Eccle. xxxv. Oio humiliãtis ſe nubes penetrabit ꝛc. iõ p̃ſ. ſue depcatõi iterpõit peccatoꝝ pꝛeſſionem ꝛ cũ hoc recolit diuinoꝝ bñficioꝝ exhibitionẽ: ut ſic nõ ſolum cõfiteat᷑ peccata: ſz et aggrauatõem eoꝝ ex diuinoꝝ bñficioꝝ ingratitudie pꝛurgẽtem Et diuidit᷑ i octo pteſ ſcõm octo peccata ꝛ dei bñficia. ptes patebunt ꝓſequẽdo. Primũ aũt peccatũ ẽ infidelitatis: qz cũ ppl᷑ vidiſſet tot dei bñficia ꝛ mirabilia in egypto: tñ diffiſus eſt de dei ptãte i trãſitu maris rubri dicẽs moyſi Exo. xiiij. Foꝛſitã nõ erãt ſepulchꝛa in egypto: iõ tuliſti nos vt moꝛeremur i hac ſolitudie: ꝛ hoc ẽ q̃ dr̃: o Peccauim᷒ cũ p̃ib᷒ nr̃is. i. ſic pꝛes nr̃i eoꝝ peccata imitates. Et q̃uis p̃ſ. eẽt ſanct᷑ tñ ꝓnumerat ſe peccatoribus: eo q̃ erat mẽbꝝ illi᷒ ppli. p Iniuſte egimus. ꝯ pꝛi mũ. q Iniq̃tatẽ fecim᷒. ꝯ deũ. r Patres nr̃i i egypto nõ itellex. mira. tua. qz ſi bñ itellexiſſẽt deo de cetero firmit᷑ adheſiſſẽt. s Nõ fu. me. multi. miſe. tue. p eis egyptios multipl᷑ affligẽdo ꝛ eos a flagellis p̃ſeruãdo: ſicut pz p̃cedẽti p̃ſ. ꝛ hãc ingratitudinẽ patꝝ oñdit p effectũ dicens:

t Et irritauerũt ꝛc. ſ. moyſen ſup mare rubꝝ: ꝛ p ꝓñs in eo dñm dicẽtes: Foꝛſitã ñ erãt ſepulchꝛa ꝛc. ut p̃allegatuz ẽ v Et ſal. eos ꝓpt̃ no. ſuũ. ꝛ nõ ꝓpt̃ iuſticiã eoꝝ. x Ut notã fa. po. ſuã. qz oia opa dei ordinãt ad ei᷒ glaz: Pꝛouer. xvj. Uniuerſa ꝓpt̃ ſemetip̃m operat᷑ ẽ dñs. y Et increpuit mare rubꝝ ꝛc. hoc hr̃ ſatis diffuſe Exo. xiiij. z Et ſaluauit eos de manu odiẽtiũ. i. egyptioꝝ pſequẽtiũ eos ad occidẽdũ. a Et rede. eos de ma. iimici. i. de ptãte pharaonis regis egypti. b Et operuit aq̃ tribulãtes eos. i. pharaonẽ ꝛ ei᷒ exercitũ eos pſequẽtes: ꝛ p̃m qõ dr̃ Exo. xiiij. Reuerſũ ẽ mare p̃ diluculo ad pꝛiſtinũ locũ fugiẽtib᷒ q̃z egyptijs occurrerũt aq̃ ꝛ inuoluit eos dñs i medijs fluctib᷒. c Unus ex eis nõ remãſit. ſicut ibidẽ ſb̃dit: nec vn᷒ quidem ſupfuit ex eis. d Et crediderunt verbis eius. Dicit hic ra. ſa. q̃ filij iſrael timebãt egyptios ſequi eos in deſerto p aliam viam quouſq; viderũt egyptios moꝛtuos ſuper littus maris: ſed videntes tũc crediderũt verbis dei ꝛ moyſi. e Et laudauerunt laudem eius. dicentes illud canticum. Cantemus dño gloꝛioſe ꝛc. Exo. xv. f Citõ fecerũt. hic ponit ſcõz peccatũ. ſ. murmuratõis ꝓ defectu cibi ꝛ poꝰ: ut hr̃ Exo. xvj. ꝛ xvij. Itez nu. xj. de murmure p defectu carniũ. ꝛ xx. p defectu aq̃: ꝛ hoc ẽ q̃d dr̃: f Citõ fecerunt. i. paꝛ ſtetit᷑ in dei laude. g Obliti ſũt opeꝝ ei᷒. q̃b᷒ eis ꝓuiderat

in piculis maiorib⁹. h Et nō sustinuerūt ꝓsiliū eius. i. nō expectauerūt sufficiēter tps i q̄ dc⁹ disposuerat eis sbue nire: sm ꝓsiliū volūtatis sue: sz ꝓpuenerūt illō murmurādo sine rōne. i Et ꝓcupierūt cōcupiscētiā i deserto .s. carniū ut dcm̄ ē. k Et tētauerūt deū i iaquoso. i. i loco aq̄ penu

rioso. ꝛ dicit tentauerūt: qz non solū petierunt aq̄s ad siti suaz releuādā: sz etiaz ad expiēdū sensibili exē plo si dc⁹ eēt i eis vel nō: scōm q̄ dī Exo. xvij. l Et dedit eis petitionē ipo:ū. s. carnes ꝛ aq̄s. ut pleni us ꝓtinet i locis p̄allegatis. m Et misit saturi. i aias eoz. qz dedit eis carnes ad vescēdū vsq; ad mēsem ītegz: ita q̄ vertebāt eis i nauseā ex nimia repletōe: ut hī Nu. xj i hebreo ꝛ translatōe hiero. hī: Et misit tenuitatem i aias eorū. i. defectū viuificandi corpa: qz sicut dī ibi Adhuc carnes erant i ore eoz: ꝛ ecce furor dñi ꝓcitat⁹ i pplm̄ p cussit eum plaga magna nimis: vocatusq; ē loc⁹ ille sepulchrum cōcupiscētie: ibi enī sepelierūt pplm̄ q̄ desiderauerat carnes n Et irritauerūt. Hec ē ītia ps i q̄ describit peccatū seditionis chore ꝛ sibi adherētiū: q̄ ꝓ ambitione sacerdotij mouit seditionē ꝫ moysen ꝛ aaron: Nu. xvj. put ibidē diffusius fuit dcm̄: ꝛ hoc ē qđ dī: n Et irrita. mo. in ca. aaron sanctū dñi. i. ꝓsecratū ad fūgēdū sacerdotio coā dño: scōm q̄ hī Leui. ix. Irritatō aūt ista fuit q̄ chore ꝛ sibi adherētes dixerūt eis: sufficiat vobis q̄ ois multitudo sanctoz ē q. diceret debet vobis sufficē q̄ sitis in codē gradu cū alijs: vñ sbdit ibidē: Cur eleuamini sup pplm̄ dñi. o Aperta ē ira ꝛ deglutiuit dathan ꝛc̄. put diffusi⁹ tradit: Nu. xvj. p Et exarsit ignis i synagoga eoz. ꝛ iterfecit. cc. q̄nquagi ta viros q̄ offerebāt incēsum tāquā vēdicātes sibi illicite sacerdotiū: ut hī ibidē. q Et fecerūt. Hec ē q̄rta ps in qua describit peccatū adoratōnis vituli: tū istud p̄cessit tpe imediate p̄scripto: scōm q̄ hī Exo. xxxij. ꝛ hoc ē qđ dicitur: q Et fecerūt vitulū i oreb. i. ppe mōtem oreb. r Et adorauerūt sculptile. ꝛ posuit h sculptile ꝓ cōflatili: qr⁹ vitulus ille nō fuit fcūs p sculpturā sz p fusurā: ut hī Exo. xxxij ppt̄ qđ i hebreo ꝛ i trāslatōe hiero. hī Et adorauerūt ꝓsculptile. qz tñ vtrūq; ē nomē idoli: iō pōit h vnū ꝓ alio i trāslatione cōi. s Et mutauerūt glām suā. i. deū vez in q̄ debāt gloriari: ꝛ q̄ glorioſe eos eduxerat de ira egypti. t In similitudinē vituli comedētis fenū. q̄ ē aial irrationabile: ꝛ ꝓ ꝓns extranei a diuinitate. v Obliti sūt deū q̄ saluauit eos de seruitute dura egypti. x Qui fecit magnalia i egypto. egyptios multiplīr flagellādo. y Mirabilia i ira cham. i. i egypto sic notata: rōne supra dcā: pplm̄ isrl̄ a plagis egyptioz ꝓtegēdo. z Terribilia in mari rubro. pharaonē ꝛ ei⁹ exercitū sbmergendo. a Et dixit. s. dñs. b Ut disperderet eos. ꝓpt̄ eoz ingratitudinem. c Si nō moyses ele.ⁱ ste. in cōfra. suis orōnib⁹ impediēdo

sūt opez eiꝰ: et nō sustinuerūt ꝓsiliuz eiꝰ. Et cōcupierūt ꝓcupiscentiā i deserto: et tētauerūt deuz in iaquoso Et dedit eis petitionē ipsorū: et misit saturitatē i aias eoz. Et irritauerūt moysē i castris: aaron scm̄ dñi. Aperta ē ira ꝛ deglutiuit dathan: ꝛ opuit sup ꝓgregationē abyrō. Et exarsit ignis i synagoga eoruz: flāma cōbussit peccatores. Et fecerūt vituluz i oreb: et adorauerūt sculptile. Et mutauerūt glām suā i silitudinē vituli comedētis fenū. Obliti sūt deuz q̄ saluauit eos: qui fec magnalia i egypto mirabilia ira cham: terribilia i mari rubro. et dixit ut dispdet eos: si nō moyses electꝰ eiꝰ stetisset i ꝓfractiōe i ꝓspectu eiꝰ. Ut auerteret irā eiꝰ ne dispdet eos: et ꝓ nihilo habuerūt irā desiderabilem. Nō crediderūt vbo eiꝰ: et murmurauerūt i tabernaculis suis non exaudierunt vocē dñi. Et eleuauit manū suā sup eos ut ꝓsterneret eos i deserto. Et ut deisceret semē eoz i nationibꝰ: ꝛ dispgēt eos in regionibꝰ. Et initiati sūt beelphegor: et comederūt sacrificia mortuoz. Et irritauerunt eum in adinuentionibus suis: et multiplicata ē i eis ruina. Et stetit phineesꝫ effectū diuine vindicte: vñ dixit ei dñs Exo. xxxij. Lerno q̄ ꝓlus iste dure ceruicis sit: dimitte me ut irascatur furor meꝰ ꝫ eos ꝛ deleā: ꝛ ibidē sbdit: Placatusq; est dñs ꝛc̄. ꝛ sic pz sniaꝫ eiꝰ qđ sbdit: Ut auerteret iram eiꝰ ꝛc̄. d Et ꝓ nihilo. Hic icipit vsus i hebreo ꝛ i trāslatione hiero. ꝛ ē quinta ps i qua pōit peccatū rebelliōis qñ ppl⁹ isrl̄ vbis explorator⁹ voluit reuerti i egyptuz ꝓut diffuse traditur Nu. xiij. ꝛ hoc ē qđ dī: d Et ꝓ nihilo ha. terra desidera. i. terraz abrae ꝓmissaz lacte ꝛ melle fluētē siue manātē: cam eni ꝓ nihilo habuerūt qñ in egyptū reuerti voluerunt. e Non crediderunt vbo eiꝰ. quo ꝓmiserat eos introducē i terram illā. f Et murmurauerunt i tabernaculis suis. scōm q̄ dī Nu. xiij. Igit̄ vociferans ois turba fleuit nocte illa: ꝛ murmurati sunt ꝫ moysen ꝛ aaron ꝛc̄. de nocte aūt manebāt itra tabernaculū. g Et eleuauit manū suā sup eos ut ꝓsternēt eos i deserto. tūc eni data ē ꝫ eos snia diuia ut oēs q̄ numerati fuerāt a. xx. annis supra nō ingrederent irā ꝓmissionis: sz morerent i deserto p̄ caleph ꝛ iosue: Nu. xvj. h Et ut deiceret semē eoz i nationibus ꝛc̄. ista pena fuit tūc cōminata: tñ p̄cibꝰ moysi ipedita. i Et initiati sūt. Hec ē sexta ps i qua describit peccatū ppli isrl̄ in idolatria Beelphegor. qđ plenꝰ describit: Nu. xxv. Circa qđ sciēdū q̄ Nin⁹ rex assyrioz q̄ cōdidit niniuen p̄ie suo mortuo belo noie: imaginē fecit quā belū noiauit: ꝛ hoibꝰ reis cōfugiētibꝰ ad imaginē p̄cebat: ꝓpt̄ qđ hoies ceperūt illi imagini exhibē diuinos honores: ꝛ i deriuata ē idolatria ad alias gētes: ꝛ simil⁹ noia idoloz: qz sicut assyriꝰ idolū suū vocauerūt belum: ita alij bel: ut babylonij: ꝛ alij beel: ꝛ alij baal scōm varietates ideomatū. Moabite aūt idolū suū vocauerūt beelphegor: de q̄ h agit: ꝛ ē nomē cōpositū ex duobꝰ integris. s. beel ꝛ phegor: qđ ē nomē mōtis vbi colebat. Igitur balach rex moabitaz de ꝓsilio balaam misit puellas pulchras ꝛ nobiles ppe tētoria filioz isrl̄ ut p eas inducerēt ad idolatriā: ꝛ sic dc⁹ offenderet ꝫ pplm̄ isrl̄: ꝛ aliqui de pplo luxurioſi accedebāt ad eas: ꝛ cū vellent eas cognoscere nō assentiebāt scōm p̄ceptū regis balach: nisi cum eis ꝓus idolatrarēt: ut dcm̄ fuit plenꝰ Nu. xxv. de q̄ secuta fuit dei ira ꝫ pplm̄ ꝛ plaga magna: ꝛ hoc ē qđ dī: i Et initiati sūt beelphegor. i. applicati sūt cultui illius idoli. k Et comederūt sacrificia mortuoz. i. de carnibꝰ aialiū idolis imolatoz. l Et irritauerūt euz. s. deū. m In adiuētionibꝰ suis. i. i peccatis studiose ab eis factis. n Et multi. ē i eis ruina. qz tūc occisi sunt xxiij. milia hoiuz: ut ibidē dī: o Et stetit phineesꝫ

cōstāter ꝺ idolatras qꝛ occidit çambꝛi ducē trib' symeonis cū muliere madianite. p Et placauit. ſ. deū p ſuum bonū çelū. q Et ceſſauit ꝯſſatio. i. plaga a filijs iſrl'. r Et reputatū ē ei ad iuſticiā. qꝛ ꝓpt̄ hoc factuꝫ fuit certificat' a deo q̄ ſuccedēt pᷓi ſuo in ſūmo ſacerdotio: ut ibidē dicit:

s Jn generatione ⁊ generationē. qꝛ adhuc iſtud factum recolit̄ i memoꝛiā iuſticie ipſius. t Et irritauerūt. Hec ē ſeptima ps de peccato ꝺictōnis ꝓpt̄ aq̄ defectū: qꝺ plenꝰ pōit̄ Nu. xx. ⁊ cōtigit añ fcm̄ p̄cedens lz p' ſcribat q' pſalmiſte non ſemp tenent ordinem hiſtorie: ⁊ h' ē q̄ ꝺī: t Et irritauerūt eum .ſ. ꝺnm. v Ad aquas ꝺictōnis. qꝛ ipatiēt ⁊ ꝓtenti ſe locuti ſunt ꝯ moyſen ꝓpt̄ aque defectū: ⁊ p ꝓñs ꝯ ꝺnm nō expectātes debite ei' bene placitū. x Et vexat' ē moyſes ꝓpt̄ eoſ i. turbat' mēte itātum q' timuit ne de' deneget eis aquā ꝓpter malicia eoꝝ ⁊ ſic nō credidit plene v̄bis ꝺñi ꝺb' ei dixit ⁊ aaron fratri ſuo: Loq̄mini ad petrā coꝫā eis: ⁊ illa dabit eis aq̄s ꝓpt̄ qꝺ ꝓcutiēdo petrā ꝓtulit v̄bū dubitatiuū .ꝺ. Nū de petra hac aquā vobis poterim' eꝛcere: ut ibidē plenius fuit expoſitū: iō ſ̄ꝺit: y Et diſtixit i labijs ſuis i. mālfeſte oñdit i mō loquēdi heſitatoēm coꝺis ſui: ꝓpter qꝺ ſtati fuit a deo rep̄hēſus ⁊ ab ingreſſu ire ꝓmiſſionis excluſus. z Nō diſpdiderūt. Hic ē ꝓncipiū verſus i hebꝛeo ⁊ i trāſlatōe hiero. ⁊ ē octaua ps i q̄ agit̄ de peccato idolatrie i ira ꝓmiſſionis ia adepta ꝓpetrato. ⁊ diuidit̄ i duas: qꝛ ꝓmo deſcribit̄ culpa: ⁊ ſecundo pena: ibi Et irat' ē. Circa ꝓmū ſciēdū q' dñs p̄cepit habitatores ire chanaan īterfici: Nu. xxxiij. ne p eos filij iſrl' ad idolatriā traherēt: ⁊ ipi cupiditate ducti pmiſerūt eos viuē ꝓpt̄ tributū qꝺ eis reddebāt: ut dcm̄ fuit i li. ioſue: ⁊ ſic tracti fuerūt ad idolatriā eoꝝ: ⁊ hoc ē qꝺ dicit̄ur:

z Nō diſpdiderūt gētes. ⁊ ꝓz ex dictis lra vſq; ibi:

a Et imola. ſi. ſu. ⁊ fi. ſuas demonijs. q̄ in idolis colebant: ⁊ ex hoc apparet vehemētia peccati idolatrie in filijs iſrael: qꝛ nō ſolū imolabāt demonijs aialia in cultu diuino: ſz etiā plem ſuā quā nāliter diligūt ⁊ cōſeruant bruta aialia q̄tūcūq; ferocia. b Sculptilib' chanaā i. chananeoꝝ iter eos habitātiū: ut dcm̄ ē. c Et infecta ē ira i ſanguinib'. i. polluta ⁊ ꝓtaminata ē: ſm q' ſ̄ꝺit: Et cōtaminata ē ⁊c. d Et fornicati ſunt. i. idolatrauerūt: qꝛ idolatria fornicatio noīat in ſcriptura: qꝛ i ea recedit aia a ſponſo ſuo v̄o .ſ. deo. e Jn adinuentionib' ſuis. i. ſtudioſe ⁊ cū magna diligētia acq̄ſit. f Et irat' ē. Hic ꝓñs ponit̄ pena q̄ ē auxiliū diuini ſ̄tractio ⁊ aduerſarioꝝ dominatio: ⁊ hoc ē q' ꝺī: Et iratus eſt furore dom̄. in q̄ notat̄ grauitas culpe deum ꝓuocantis. g Et abominat' ē hēditatē ſuā. ſ. filios iſrl' q̄ dicūt dei hēditas i ſcriptura: q̄ ꝓpt̄ peccata ſua fuerūt reiecti a ꝓtectōe diuina ſicut cib' abominabil' reij cit̄. h Et tradidit eos i man' gētiū. idolatrie dedit̄aꝝ. i Et dominati ſūt eoꝝ q̄ oderunt eos. ⁊ ſic ex odio p̄cedēti grauiuſ afflixerūt eos: iō ſeq̄t Et tribulauerūt eos ⁊c. k Et humiliati ſūt. coram deo.

l Sub manib' eorū. pena inflicta dāte eis itellectū. m Sepe liberauit eos. ſicut ꝓz ex decurſu libri iudicū: qꝛ q̄ñcūq; ab inimicis afflicti humiliter deū dep̄cabāt: ſuſcitabat dñs iudices ad eoꝝ liberatōez: ſz q' ꝺī iudicū .ij. Cūq; dñs iudices ſuſcitaret eis in dieb' eoꝝ flectebat miſericordia ⁊ audiebat afflictoꝝ gemit': ⁊ liberabat eos de cede vaſtātium.

n Jpſi aūt exacerbauerūt eū i cōſi. ſuo. qꝛ malū culpe ꝓuenit ex defectibilitate liberi arbitrij: ⁊ nō ex deo. o Humiliati ſūt ⁊c. ⁊ ꝓz lra ex dictis vſq; ibi: p Et memoꝛ fuit teſtamēti ſui. i. ꝓmiſſi ſui p moyſē dicti: Deut. xxx. Si ad cardines celi fueris diſſipat'. ſ. ꝓpt̄ peccata tua inde retrahet te dñs de' tu': ſi v̄e penitueris ⁊ aſſumet atq; itroducet i trā quaꝫ poſſederūt p̄res tui. q Et penituit ⁊c. ad modū penitentis ſe habuit qñ quos captiuauerat de captiuitate reduxit. r Et dedit eos i miſericordias ⁊c. ⁊ hoc ꝓz de manaſſe rege iuda quē de captiuitate i regnū reſtituit. ij. paral. xxxiij. ⁊ de ioachim regi iuda quē rex babylonis de carcere abſtulit: ⁊ inter maiores regni ſui cōſtituit. iiij. Re. vl. s Saluos fac. Hec eſt vltia ps huiꝰ pſalmi: in q̄ reſumit pſalmiſta ſuā depcationē ad ꝓpᷓi iſrl' liberatōem dicens: Saluos fac nos dñe de' nr̄. de ſeruitute ⁊ angustijs: in q̄bus ꝓpls tuus ē afflict' i diuerſis trīs: qꝛ a tpe iudicū fuit ꝓpls iſrl' frequēt captiuat' a diuerſis gētib'. t Et cōgrega nos de nationibus. in loco tui cult'. ſ. i iudea. v Ut cōfi. no. ſanc. tuo. cōfeſſione tue laudis. x Et gloꝛiemur i laude tua. i pñti p gr̄am ⁊ i futuro p gl̄am. y Bñdict' dñs de' iſrl'. i oib' q̄ facit ⁊ faciet nobis i aduerſis ⁊ ꝓſperis. z Et dicet. i. dicat: qꝛ hebꝛei p optatio vtūt futuro idicatiui. ⁊ fiat fiat. Jn hebꝛeo hī: Amen: qꝺ ſignificat ſtabilitatē vitat': ⁊ pōit̄ h ſemel tātū ⁊c. Jn pſ. cv. Cōfitemini. vbi ꝺī i poſtil. Saluos fac nos. hec ē vltima ps huiꝰ pſalmi. Additio.

IN hac vltia pte depcatoꝛia pſ nō loq̄t de fuitute ſeu angustijs iudeoꝝ q̄ fuerūt a tpe iudicū ⁊ citra vſq; ad tēplū ſecundū: qꝛ iā de his dixerat gr̄as

agẽdo: ⁊ dedit eos ī miſericordiã ⁊c. ſz h loq̃t ad lr̃am de ea ptinitate. vltia iudeoꝝ ⁊ oium fideliũ a q̃ erãt ſaluãdi per chriſtũ: de q̃ dicit: Saluos fac nos dñe de⁹ nr̃. ſimiliter erãt ꝓgregãdi de nationib⁹. ſ. vniuerſis i ꝓfeſſione ve fidei: de q̃ dicit: Ut ꝓfiteamur nomini ſancto tuo. p quã cõfeſſionem adepturi erant gl̃am de q̃ dicit: Et gloriemur i laude tua. que oia ſcã fuerũt p illuꝝ bñdictũ q̃ venit i nomine dñi. ⁊ iõ conclu dit: Bñdict⁹ dñs de⁹ iſrl̃ a ſeculo ⁊ vſq; in ſeculũ. ſ. a ſeculo vete ris te. vſq; ad ſeculuꝝ nouĩ. vl̃ a ſeculo huĩ⁹ vite vſq; ad ſeculũ fu ture: de q̃ dixerat: Et gloriemur. Et q̃ hec ſit expoſitio lr̃alis: pz p ra. abenhaçra. q̃ in ter hebreos fuit maxi mus expoſitor ad lit terã qui i hoc loco ſic dicit: Pſalmiſta loq̃t in ſpũſancto i ꝑſona filioꝝ captiuita tis nr̃e. hec ille. q̃ q̃dẽ ẏba lz iplicẽt falſitatẽ i q̃tũ ꝓtendunt meſſiam adhuc vẽturꝝ ad ſaluãdũ generaliter: oñdit tñ veri tatẽ i hoc q̃ pſalmiſta loq̃bat de ſaluatione q̃ ſuo tpe erat fiẽda p chriſtum.

Alleluia. Pſalmus .CVI.

Confitẽmini dño qm̃ bon⁹: qũoniã i ſeculũ miſericordia ei⁹. Dicãnt qui redẽpti ſũt a dño: quos re demit de manu inimici: dẽ regionib⁹ cõgregauit eos A ſolis ortu ⁊ occaſu: ab a qlone ⁊ mari. Errauerũt i ſolitudie i iaquoſo viã ciũi tatis habitaculi nõ inuene rũt. Eſurientes ⁊ ſitientes: aia eoꝝ i ipis defec̃. Et clãma uerũt ad dñm cũ tribulare tur: et de neceſſitatib⁹ eorũ eripuit eos. Et dẽduxit eos i viã rectã: ut irẽt i ciuitatez habitationis. Cõfiteãt do mino miſericordie ei⁹: et mi rabilia ei⁹ filijs hoiũ. Quia ſatiauit aiam inanẽ: et aiaz eſurientẽ ſatiauit bonis. Sedẽtes i tenebris ⁊ i vmbra

Replica.

In pſ. Cõfitemini ſecũdo vltimũ paſſuz: Saluos nos fac de⁹ ⁊c. cũ poſtillatoꝝ totũ pſ. expoſuiſſet ſine bur. oppoſitõe: de tribulationib⁹: trãſgreſſio nib⁹ ⁊ redẽptionib⁹ filioꝝ iſrl̃ tpe tẽpli ꝑmi: exponit de epi logatõe ⁊ reſumptõe depcatois p ppli iſrl̃ liberatõe: Bur. aũt diſcõtinuãs lr̃am dicit hũc paſſũ exponendũ de ſuppli catione p liberãdis iudeis ab iſta vltia captiuitate: ut ob h⁹ dicat: Saluos fac nos ⁊c. ſed vide q̃ argumẽtũ a bur. ꝓtra poſtil. ſepe fcm̃ h ꝺ bur. locũ hz. arguit eni ſepe ſupi⁹ ſic: fru ſtra iudei tpe captiuitatis babylonice rogãt liberari: qz fue rũt puerſi ⁊ domus exaſperans ⁊c. iõ nõ merent exaudiri ideo q̃ ſic arguo i ꝓpoſito: peiores ſũt iudei ſb pñti captiui tate negãtes ſine rõne chriſtũ dñm: iõ fruſtra orãt: Saluos fac nos dñe ⁊c. ſm burgẽ. qz nõ merẽtur exaudiri: cum ſint blaſphemi ꝺ chriſtũ ⁊ eccl̃am. ſed p ꝓſolatõe bur. ſolutuz ẽ argumẽtũ ſupra q̃ videlicet ſi liberatio nõ hz reſpectuz ad ppli merita: hz tñ reſpectũ ad merita patꝝ ⁊ ad dei ꝓmiſſa complenda.

Pſal. CVI.

Confitemini dño. Huic pſalmo ꝑmittit⁹ talis titu lus i hebreo: Alleluia. ⁊ pz ſnia ex ſupradictis pſ. ciiij. De mã aũt huĩ⁹ pſalmi dicit aug. q̃ ẽ grãruz actio p redẽptõe generali fcã p chriſtũ quã pſalmiſta prenu dit in ſpũ: ⁊ ad hoc iducit qõ ſbdit: Dicãt q̃ redẽpti ſunt a dño. Et ſeq̃t vñ fcã ſit illa redẽptio: A ſolis ortu ⁊ occaſu ab aqlone ⁊ mari. Sed lr̃a ſequẽs nõ ꝓſonat q̃ nõ vi loqui de redẽptõe p chriſtũ fcã: ſz magis de liberatõe a q̃buſdam piculis corporalib⁹: ut magl̃ videbit̃ ꝓſequẽdo: ꝓpt̃ qõ ra. ſa. dicit q̃ iſte pſ. ẽ q̃dã iuitatõ ad gr̃aꝝ actionẽ quozũcũq; liberatoꝝ diuinit⁹ a piculis ⁊ anguſtijs. Et h ſenſus ſaluo meliori iudicio vi mihi lr̃alis. Expoſitio vo aug. magl̃ myſtica vi: nec valz motiuũ qõ p ea iducit: Dicãt q̃ redẽpti ſũt Ab ortu ſolis ⁊c. qz ſicut pz ex decurſu libri iudicũ ⁊ quar ti regũ: illis tẽporib⁹ ppls iſrl̃ frequẽt fuit captiuat⁹: ⁊ſi nõ totaliter tñ pticulariter ad oẽm poſitionẽ trahꝝ i circuitu ire p miſſionis exiſtẽtiũ: ⁊ p ꝑns ide potuerũt redimi ⁊ in iudeã reduci. Igit̃ ſm iſtũ ſenſuz pſ. iſte i duas ptes diuidit: qz ꝑ pſalmiſta iducit ad gr̃aꝝ actionẽ liberatos a piculis genera

a Confitemini dño qm̃ bon⁹. cui⁹ bonitatẽ i nr̃a liberatõne experti ſu mus. b Qm̃ i ſeculũ miſericordia ei⁹. qz nũq̃ dene gat̃ vere penitẽtib⁹. i Errauerũt. Hic ꝓpt̃ iuitat libe ratos ab aliq̃b⁹ piculis ſpãliter q̃ cõmuni ſolẽt accidẽ ho mini b⁹. Et diuidit̃ i ſex ptes ſm ſex picula: ⁊ patebunt ptes ꝓſequẽdo. Primũ piculũ ẽ deuiatõis in itinere ad qõ ſequũt̃ alia. ſ. famis ⁊ mortis ⁊ ſimiliũ: ad hoc hz exẽplũ Gen̄. xxj. de agar ⁊ iſmahele filio ſuo q̃ errabat i ſolitudie berſabee: ⁊ conſũpta aq̃ i vtre puer fuit i picu lo mortis: ſz dñs mr̃em ⁊ puerꝝ liberauit de piculo p an gelũ: ⁊ ſimile ꝓtigit multis alijs: ⁊ hoc ẽ qõ dr̃: i Er rauerũt i ſoli. i iaq̃ſo. qz i talib⁹ deſertis nõ ſunt aq̃ niſi valde raro. k Viã ciui. ha. nõ iue. i. nõ iuenerũt vnã ſtratã ducẽtẽ ad aliquã ciuitatẽ vbi poſſẽt habitare ſe cure: qz i deſertis nõ ſũt tales vie. Et ex hoc ſeq̃t piculũ famis ⁊ ſitis: eo q̃ victualia ñ iueniũt i deſerti: iõ ſbdit l Eſuri. ⁊ ſiti. aia eo. i ipis defec̃. qz ex defectu victua liũ ſeq̃t defect⁹ virtũ vitaliũ. m Et cla. ad do. ut libe rarẽt. n Et de neceſ. ipſo. i. de dicti picul. o Eripu it eos. clamãtes ad ſe deuote. p Et deduxit eos i viã rectã. ſua. puidẽtia nõ hũana. q Ut irẽt in ciui. ha. i. i q̃ poſſent habitare ſecure: ⁊ ſibi de victualib⁹ puidẽ ⁊ qz ad hoc dz ſeq̃ gr̃aꝝ actio: iõ ſbdit: r Cõfiteant dño miſericordie ei⁹. i. iducãt ad ꝓfitẽdũ illos q̃b⁹ facti ſunt. s Et mirabilia ei⁹ filijs hoiuz. i. q̃ fcã ſũt filijs hoium iducãt ſupple eos ad gr̃as agẽdũ. t Quia ſa tiauit aiam inanẽ. i. debilitatẽ ex defectu itineris. v Et aiam eſurientẽ. ex defectu cibi. x Satiauit bonis. ⁊ accipit̃ h aia p ipo hoie eo mõ q̃ totũ denoiat̃ a nobili ori ſui pte. y Sedẽtes. Hic ponit̃ liberatõ a ſecundo piculo. ſ. captiuatois ab hoſtib⁹ a quo multi liberati ſũt diuinit̃: exẽplũ huĩ⁹ hz. ij. paral. xxxiij. de manaſſe rege iuda liberato diuinit̃ a carcere: ⁊ cõpedib⁹ ⁊ in ſuo re gno reſtituto: ⁊ ſimile cõtigit multis: ⁊ hoc ẽ qõ dicitur y Se. in tene. ⁊ vm. mortis. qz carceres ſũt coiter i lo cis tenebroſis. z Uinctos in mẽdicitate ⁊ ferro. quia talib⁹ dat̃ ſtrict⁹ victꝰ ⁊ auſter⁹: ⁊ cã talis captiuatois ſb ditur: ⁊ Quia exacerbauerũt eloquia dei. i. deũ lo quẽtẽ p legẽ ⁊ pphas. a Et humiliatum eſt in labo ribus cor eorum. i. a ſuperbia defectũ afflictione dante

eis itellectū. b Et infirmati sūt.i. debilitati virtute. c Nec fuit q̄ adiuuaret. auxilio hūano eis deficiente tales supple dñs frequēter liberauit: ⁊ cā sb̄dit: d Et clamauerūt ad dñm. vere penitētes ⁊ petētes eⁱ auxiliū e Et de necessitatibꝰ eoꝝ.i. de p̄dictis malis: exq̄ tenē tur ad gr̄aꝝ actō nē. Liberauit eos ideo sb̄ditur:

f Cōfiteantur dño. ⁊ ps̄lra ex dictis. g Su scepit eos. Hec est tertia ps i q̄ ponī tur liberatio a ter tio piculo. s. infir mitatis cozpaꝝ q̄ aliqñ a deo īduci tur, ppī peccata: ⁊ a deo sanaꝝ adue niēte vera penitē tia. exēplū habet iij. Re. xx. de eçe chia rege iuda: ⁊ simile mīris alijs p̄tigit de qb̄ dī: g Suscē. eos ō via iniqui. cozū. s. ad puniēdū infir mitatē cozpis: sic pi accipit filiū ad castigādum. h Propī iusti. eni su. hu. sunt .i. fracti ⁊ debilitati i firmitate. i Oēz escā abominata ē aia eoꝝ. infirmita te ingraueſcente. k Et appropi. vsq̄ ad poz. mor tis. ex desperatōe recupande sanita tis sicut eçechias infirmatus dixit Ego dixi in dimidio dieꝝ meoꝝ vadā ad portas inferi Esa. xxxviij. eo q̄ esaias dixerat sibi ex pte dñi: Dispo ne domui tue mozieris eni tu ⁊ non viues. l Et cla mauerūt ⁊c. exponaꝝ sic supra. m Misit vbū suuz. i. effectū vbi sui. n Et sanauit eos. q̄ dicere dei ē fa cere ps̄l. xxxij. Ipse dixit ⁊ fcā sūt. o Et eripuit eos ō interitionibꝰ eoꝝ. i. ab infirmitatibꝰ ducētibꝰ eos ad inte ritū mortis. p Cōfiteaꝝ dño. exponaꝝ sicut p̄rius.

q Ut sacrificēt sacrificiū laudis. q̄ in veteri lege sacri ficia offerebāt cū diuīs laudibꝰ: ⁊ sic ē in noua lege de sa crificio eucharistie. r Et annūcient opa eⁱ. in scīpis expta p mirabilē sanatōem. s In exultatōe. deuoti onis ⁊ nō dissolutōis. t Qui descēdūt mare. Hec ē q̄rta ps in qua ponit gr̄aꝝ actio p liberatōe a q̄rto picu lo: qō ē tēpestas in mari a deo īmissa: ⁊ a quo frequēter hōies diuinit̄ liberāt. exēplū hz Jone. j. q̄. ppī tēpestatē a deo īmissaz piclitabāt ⁊ diuinit̄ fuerūt liberati: ⁊ hoc ē qō dī: t Qui descēdūt mare i nauibꝰ. mare eni di stat a cētro circūquaq̄ eq̄lit: ⁊ iō ē iferꝰ ip̄a terra vbiq̄ sicut in ripa: put dcm̄ fuit. s. p̄s. ciij. v Faci. opa. in aq̄s multis. Jbi eni ē magnꝰ labor dirigēdo nauē ⁊ re migādo: ⁊ sic de alijs. x Ipsi viderūt opa dñi. quia

mortis: vinctos in medici tate ⁊ ferro. Quia exacer bauerūt eloqa dei: ⁊ p̄siliū altissimi irritauerūt. Et hūmiliatū ē i laboribꝰ cor eo rū: et infirmati sūt: nec fuit q̄ adiuuaret. Et clamauerūt ad dñm cū tribularēt: et de necessitatibꝰ eoꝝ liberauit eos. Et eduxit eos de tene bris ⁊ vmbra mortis: ⁊ vin cula eoꝝ dirupit. Cōfiteān tur dño misericordie eiꝰ: ⁊ mirabilia eiꝰ filijs hōium. Quia p̄triuit portas ereas ⁊ vectes ferreos confregit. Suscepit eos de via iniqta tis eoꝝ: p̄ꝰpt̄ iustificias. n. suas būiliati sūt. Oēz escā abominata est aia eoꝝ: et appropiquauerūt vsq̄ ad portas mortis. Et clama uerūt ad dñm cū tribularē tur: ⁊ de necessitatibꝰ eoꝝ liberauit eos. Misit vbū suū et sanauit eos: et eripu it eos de iteritōibꝰ eoꝝ. Cō fitean̄t dño misericordie eiꝰ ⁊ mirabilia eiꝰ filijs hōium. Et sacrificēt sacrificiuz lau dis: et annūciēt opa eiꝰ i exultatōe. Qui descēdūt ma re in nauibꝰ: faciēntes opa tionē i aq̄s multis. Ipsi vi derūt opa dñi: et mirabilia eiꝰ i pfundo. Dixit et stetit spūs procelle: et exaltati sunt fluctꝰ eiꝰ. Ascēdūt vsq̄ ad celos ⁊ descēdunt vsq̄ ad abyssos: aīa eoꝝ i malis ta bescebat. Turbati sunt ⁊ moti sunt sicut ebriꝰ: et oīs sapiētia eoꝝ deuorata est. Et clamauerūt ad dñm cū tribularēt: ⁊ de necessitati bus eoꝝ eduxit eos. Et stā tuit procellā eiꝰ i aurā: et silue rūt fluctꝰ eiꝰ. Et letati sunt q̄ siluerūt: et deduxit eos i portū volūtatis eoꝝ. Con fitean̄t dño misericordie eiꝰ ⁊ mirabilia eiꝰ filijs homi num. Et exaltēt eum in ec clesia plebis: et in cathe dra seniorum laudent eū. Posuit flumina in desertū:

fortior ē q̄ iacens vel sedēs: ppī qō i trāsl. hiero. hī Dixit ⁊ sur rexit vēt̄ tēpestatis.

a Et exaltati sunt flu. eiꝰ ascē. vsq̄ ad ce los ⁊c. q̄ qñ vnde sūt magne i mari nauis eleuata sr̄ vndā ascē dit vsq̄ ad magnam ptē aeris: q̄ vocaꝝ ce lū i scriptura: vñ dicū tur volucres celi q̄ vo litāt p aerē. ⁊ qñ vnō de altitudie descēdūt vī q̄ debeāt descēdē vsq̄ ad p̄fūdū maris qō dicitur abyssus.

b Alia eoꝝ i malis tabescebat. ppī picu lū imīnētis nauſragij c Turbati sunt ⁊ moti sunt sic ebriꝰ. q̄ ex magna p̄motione maris mouet cerebꝝ ⁊ p̄ns turbaꝝ caput ⁊ vires aie sensitiue.

d Et oīs sapi. eoꝝ deuorata ē. q̄ turba to cerebro ⁊ virtute fantastica ipedit intel lectus ab actu suo: q̄ fm q̄ dicit̄ tertio de anima: Jntelligētibꝰ nobis necesse est fan tasmata speculari.

e Et clamauerunt ad dñm. exponaꝝ sic supra. f Et statuit procellā eiꝰ. i. ptātem. g Jn aurā. i. in ventū suauē siue trā qllitatē. h Et siluerūt fluctꝰ eiꝰ. q̄ fluctꝰ maris p̄turbati faciūt terribilē sonitū q̄ cessat fluctibꝰ q̄etatis. i Et leta ti sūt. s. hoies i nauibꝰ exīstētes. k Et deduxit eos. s. dñs l Jn portū volūtatis eoꝝ. i. i portū ab eis desideratuz: ⁊ q̄ ad hoc dz seq̄ gr̄aꝝ actio: iō sb̄dit: m Cōfiteanꝫ dño ⁊c. exponaꝝ ut. s. n Et exaltēt eū. laudes debitas reddē do. o Jn eccla plebis. i. i loco diuini cultꝰ: vbi conuenit ppls fidelis. p Et in cathedra seniorꝫ ⁊c. hoc dī q̄ i ve le. doctores magis pfecti sciētia ⁊ etate docebāt legē ⁊ p̄phe tas iuxta tēplum: ⁊ in no le. p̄dicatores annūciāt vbū diui num. q Posuit flumia. Hec est q̄nta ps in q̄ describitur liberatio a piculo q̄nto: qō p̄cedit ex sterilitate ire q̄ cōiter p̄tingit ex nimia siccitate q̄ aliqñ a deo ppī peccata hōium īmittit: ⁊ fm ordinē diuie sapiētie remittit: ⁊ de hoc habet exemplū. iij. Re. xvij. De siccitate fcā tpe achab ad verbum helie ⁊ ad p̄ces eⁱ reuocata. iij. Re. xviij. ⁊ simile pluries contigit vel in toto vel in parte: quātum ergo ad hoc dicit̄ q Posuit flumia in desertū. ea desiccādo ad modum de serti: q̄ aliquādo ex magna siccitate ⁊ longa non solum de siccāt torrētes generati ex aquis pluuialibꝰ: sz etiā desiccāt fontes ex quibus flumina oriuntur: ideo subditur:

a Et exiꝭ aquaꝝ. i. fontes ex ꝗbus aque exeũt de ſ̃b terra neis locis. b Jn ſitim. i. in ariditatẽ: ꝛ qz ad hoc ſeqt̃ de ſiccatio ire ſeqt̃: c Terrã fructiferã i ſalſuginẽ. i. poſuit ꝛrã q̃ ꝑus ꝓferebat fructꝰ vberes i ſterilitatẽ. ſal enim reddit ꝛrã ſterilẽ: ꝛ cã ſ̃bdiꝫ: d Malicia habitãtiũ i ea. i. talia facit deꝰ in punitione habitãtiũ: ꝛ qz ſucce dente vã pnia cõdeſcẽ dit diuia miſericordia iõ ſ̃bdiꝫ: e Poſuit deſertũ. i. ꝛram ꝑdicto modo deſiccatam.

f Jn ſtagna aq̃ruꝫ. dãdo pluuias ꝛ niues in tãta abũdãtia q̃ in ſtatũ ꝑſtinũ reducũt torrẽtes: fontes: ꝛ flu mina. g Et collo. illuc eſuri. reducẽdo habitatores q̃ ide fu gerãt, ꝓpter nimiã ſte rilitatẽ. h Et ꝓſti tuerunt ciui. habi. re parando loca q̃, ꝓpt̃ i habitationẽ fcã fuerãt i ꝑte ruinoſa: ita q̃ fuerunt apta ad habitãdũ. i Et ſeminauerũt agros. ad habẽdũ cibum. k Et plãtauerũt vineas. ad habendũ potũ. l Et fece rũt fructũ natiuitatis. i. fructũ nãlem ꝛ bonũ. terra eni que diu ꝗeuit a cultura: qñ itez icipit coli ſolet ferre fructꝰ mul tiplices ꝛ bonos. m Et bñdixit eis. multiplicãdo eis tẽ poralia ꝛ ſpũalia. n Et iumẽta coꝝ nõ minorauit. mi nus dicit ꝛ plus ſignificat. i. multiplicauit. o Et pauci. Hec ẽ ſexta ps i q̃ ponit liberatio a ſexto piculo: qõ ẽ diſſen ſionis iter ꝓciues: q̃ q̃to ẽ intimior tãto ẽ piculoſior: ꝛ in ea ſolẽt ꝑire maiores q̃ ſũt capitanei diſſenſionũ: ꝛ pauperes euadẽ ꝑ oppoſitũ: ꝛ q̃tũ ad hoc dicit: o Et pauci facti ſũt. cõciues alicuꝰ ciuitatis vel cõpatriote. p Et vexati ſũt a tribulatõe. interꝰ ꝓſurgẽte: ꝛ vñ ꝓſurgat ſ̃bditur:

q Effuſa ẽ cõtentio ſup ꝓncipes. ut ꝑz mãifeſte in ciuitati bus lõbardie: ꝛ i alijs locis. r Et errare fecit eos i inuio. i. iuſto ſuo iudicio pmiſit eos errare deuiãdo a iudicio rõis recte. s Et nõ i via. ꝑ quã poſſent hĩe itẽtũ: lz eẽt maluz ꝛ ſic defraudãt nõ ſolũ a bono rõnis: ſz etiã a bono ſenſua litatis ab eis optato. t Et adiuuit paupem de iopia. dã ꝓtentio tyrãnoꝝ ꝛ mutua occiſio ẽ pauperꝝ oppſſoruꝫ ab eis ſ̃bleuatio ꝛ multiplicatio: nõ ſolũ i bonis tpalib̃: ſz etiã in ꝓple: iõ ſ̃bdiꝫ: v Et poſuit ſicut oues familias. ꝛ qz tal̃ mutatio dextere excelſi ẽ bonis cã letitie: iõ ſ̃bdiꝫ: x Ui debũt recti ꝛ letabũt. ꝛ qz ẽ triſtitie occaſio malis ꝛ iniquis iõ ſ̃bdiꝫ: y Et ois iiqtas. i. ois hõ iniq⁹. z Oppilabit os ſuũ. ex ſua deiectõe factꝰ tacens ꝛ mutꝰ. in fine ꝓcludit ꝑ oib⁹ ꝑdictis a Quis ſapiẽs ꝛ cuſtodiet hec. in arca coꝛ dis ſui tanq̃ theſauꝝ chariſſimũ. b Et itelliget. i. intra ſe leget frequẽter meditãdo. c Miſericordias oñi. q̃ ſ̃ ueniũt homini i oi neceſſitate fidelit̃ inuocãti. Numerꝰ autẽ ꝑdictoꝝ piculoꝝ a q̃b⁹ deꝰ liberat: pot̃ ſic accipi qz piculuz aut ꝓtigit a ꝓncipio itrinſeco vel extrinſeco. ſi ꝑmo mõ aut eſt paucaꝝ ꝑſonaꝝ vel totꝰ cõitatis: ſi ꝑmo mõ hoc cõtin git aut ex ꝑte aie: ꝛ ſic ꝓtingit piculũ deuiatõis in itinere, ꝑ cedens ex ignorãtia vel ex ꝑte coꝛpis: ꝛ ſic accipit̃ piculũ in firmitatis ꝓtigẽtis ex humoꝝ diſtẽperantia. Si ab intrinſe co ꝛ ẽ cõitatis: ſic accipit̃ piculũ diſſenſionis. Si aũt ſit ab extrinſeco hoc ꝓtingit duplicit̃. Uno mõ ab hoſte: ꝛ ſic acci pit̃ captiuitas. Alio mõ a cõtinẽte. ſ. aere q̃ ꝑ impulſionem ventoꝝ ꝓturbat mare: ꝛ ſic accipit̃ piculũ tẽpeſtatis ꝛ p ni miam ſiccitatẽ reddit ꝛrã ſterilẽ: ꝛ ſic accipitur periculum ſterilitatis. Jn ꝑſ. cvj. Confitemini ꝛc. Additio.

Hic ꝑſ. nõ ꝑmittit alleluia in hebraeo. De mã vero eoꝝ q̃tũ ad ꝑmã ptẽ. ſ. vſqz ibi: Errauerũt in ſolitudie excluſiue vi tenẽdũ cũ auguſtino ſ. q̃ agit ꝑſ. ad lr̃am de redẽptione generali fcã ꝑ chriſtũ quã ꝓphetice ꝓui debat. de illis eni ꝓꝑe dicit q̃ ſunt: re dẽpti a dño ꝛ cõ gregati a regioni bus: ꝛ a quattuoꝛ ptib⁹ mũdi: quo mõ loquendi plu res vſi fuerunt ꝑ phete cũ de ꝓgre gatione fideliũ in vna ꝛ eadẽ eccla ꝓphetarent. ꝛ ſic ꝓtinuat ꝑma ps hui⁹ ꝑſ. cũ vltia ꝑſ. ꝓcedentis vbi dixerat: Et cõgre ga nos de nationi bus ꝛc. qõ aũt di cit poſtil. q̃ ꝑpl̃s iſrl̃ fuit frequẽter captiuat̃ ꝑticularit̃ ad ꝙẽm poſitionẽ ire, ꝓmiſſionis exiſten tiũ: lz q̃tũ ad aliq̃d teneat vitatẽ: nõ tñ ꝑꝑe de hoc veri ficaret: De regionib⁹ ꝓgregauit eos a ſolis ortu ꝛ occaſu ꝛc. qõ plano mõ itelligit de eiſdẽ ſimul redẽptis: ꝛ a q̃tuoꝛ ptib⁹ mũdi ſil̃ ꝓgregatis. vñ ſup illõ vbũ: De regio nib⁹ cõgregauit eos ꝛc. ait aug. ne videns hoc ſibi attri buat q̃ liberat̃ fuit a pharaone vel huiuſmõi: ideo ait De regionib⁹ ꝓgregauit eos. i. de q̃ttuoꝛ climatib⁹ mũdi Qz aũt obijcit poſtil. de lr̃a ſequẽti. ſ. Errauerũt i ſolitu dine ꝛc. vſqz ad finẽ ꝑſ. q̃ vi loq̃ de liberatõe a q̃buſdã piculis coꝛpalib⁹ nõ valet. Pro q̃ ſciẽdũ q̃ fideles q̃ ſũt redẽpti a dño ꝛc. credẽtes q̃ ſol⁹ deꝰ liberat a cunctis pi culis: ſicut ipi cõfitẽt dño ꝓfeſſione laudis ꝛ gr̃aꝝ actio nis: ꝛ ſic alios quoſcũq̃ a piculis liberatos inuitant ad huiuſmõi ꝓfeſſionẽ ꝛ gr̃aꝝ actionẽ. Unã ꝛ ꝑma ps hui⁹ ꝑſ. cũ ſequẽtib⁹ ſic ẽ ꝓſtruẽda. ſ. Qui redẽpti ſũt a dño q̃s redemit de manu inimici. Et de regionib⁹ ꝓgregauit eos ꝛc. Dicãt nũc. hoc qõ ſeqt̃. ſ. q̃ Qui errauerũt i ſo litudine. eſuriẽtes ꝛ ſitiẽtes ꝛc. Et clamauerũt ad dñm ꝛ eripuit eos. Cõfiteãt dño miſericordie eiꝰ ꝛc. ꝛ rõ hui⁹ ẽ: Quia ſatiauit aiam inanẽ ꝛc. illud qõ i ꝓncipio dicit Dicãt. ꝓſtruit cũ hoc qõ dr̃: Cõfiteãt dño miſericordie eiuſ ꝛc. ꝛ ẽ ſẽſus q̃ redẽpti a dño. ſ. fideles xpi imitari debẽt oẽs a q̃buſcũq̃ piculis liberatos ad hoc ut gr̃aꝝ actões deo ꝓſoluãt: ꝛ ſic cõfiteãt dño miſericordie eiꝰ. ꝛ iſto mõ ꝓſeqt̃ i ſequẽtib⁹ piculis ꝛc. Jn eodẽ ꝑſ. cvj. vbi dr̃ i poſtil. Et mirabilia eius filijs hominũ. Additio.

Quod dr̃: Et mirabilia eiꝰ filijs hõiuz. vi ſic in telligẽdũ. ſ. q̃ illi q̃ huiuſmõi mirabilia a deo receperũt i ſui liberatõe ꝓfiteãt illa mirabilia non ſolum deo: ſed etiã filijs homiuz ut deus laudetur ab audiẽtib⁹: ꝛ eadẽ rõe dr̃ infra i ſili: Et exaltẽt eũ i eccla plebis ꝛc. Jn eodẽ ꝑſ. vbi dr̃ i poſtil. Qui deſcẽdunt mare in nauibus. Additio.

Quod mare diſtet a centro eq̃liꝫ circũq̃: ꝓut poſtil. dic ẽ mãifeſte falſum loquẽdo de cẽtro ire ſeu de cẽtro mũdi: qõ idẽ ẽ ꝓut i talib⁹ cõit accipit̃. nã ſi eq̃liꝫ diſtaret mare ab huiuſmõi cẽtro: ſic tota ꝛra eẽt aq̃s coopta: ſic fuit i ꝑa die creatõis. Si aũt loq̃t̃ de ptib⁹ ire q̃ nõ fuerũt diſcoopte: ꝛ de his tãtum dicit q̃ equaliter diſtant a centro: ex hoc non ſequitur

q̄ mare eēt inferi⁹: terra vbiq; put ipse ꝓcludere itendit sed poti⁹ oppositū. s. q̄ mare eēt alti⁹ ipa ira vbiq; ꝓña ē mālfestissima: qz q̄to aliq̄d magis distat a cētro: tāto magis accedat ad circūferētias: ⁊ p ꝓns ē alti⁹. vex ē tñ q̄ icedētes p terrā vsus mare cōit dicūt i sacra scriptura descēdē sic cum h dī: Qui descēdūt mare. ⁊ Jone. j. legit de iona eunte ad mare: Descendit i ioppē qui est port⁹ maris: ⁊ sic de multis alijs locis. Et ē rō: qz cuz oia flumia vadūt ad mare: ut eccle. j. ⁊ scōm cursum fluminū cōsueuerūt hōies vocare ptes ire a qb⁹ fluunt superiores: simili ⁊ partes ad q̄s fluūt iferiores: iō euntes aduersus mare descēdentes dicūt sicut ⁊ ipse fluētes aque: sz ex hoc ñ seq̄t q̄ partes maris se habeant i altitudine respectu ire: sicut in rīpa put postil. vī velle. quō autē sit intelligēdū hoc videdū ē Gen. j. vbi agit de ꝓgregatōne aquaꝝ ⁊ apparitōe aride.

Replica.

IN ps. Cōfitemini. iij. Cū postil. diceret expositionē beati aug. fore mysticā q̄ exponit ps. de redēptōe ppli fcā p christū: ⁊ diceret mām; huius ps. fore gr̄aꝝ actionē ꝓ liberatōe a qbuscūq; piculis corpalib⁹ sic picula corpalia i lra describūt: Bur. cōtendens expositōem beati aug. fore nō mysticam: sz lr̄alem qō tñ puto de mēte aug. nō fuisse. Nā scōm eūdē beatū aug. supra allegatū sepe ille ē sensus lr̄alis ꝑtm⁹ quē voces vel res sine absurditate significāt. Qis ali⁹ aūt mysticus mereē dici. Nunc aūt redēptio christi ad picula corporalia: de qb⁹ h ps. dicit: nō se extēdit ꝓncipaliter ⁊ christus etiā sibi charissimos illis piculis ⁊ ad ea sustinēdū aiauit .o. Nolite timere eos q̄ occidūt corp⁹ rē. Mat. x. voluit eni suos charos his piculis exerceri: ut ꝓbat apls ad hebreos. xj. in siti frigore ⁊ nuditate. Ipe etiam apls gl̄atur se huiusmōi piculis expositū. Cōcludens piculis i falsis fratrib⁹. ij. Cor. xj. redēptio igit p christum fcā ꝓncipalr respicit spūalia: de qb⁹ beat⁹ aug. hunc ps. exponit: ⁊ hoc ē mysticare trāsferre corpalia ad spūalia circa illū passū Qui descēdūt mare i nauib⁹ rē. cū post. dicit q̄ mare distat a cētro ire eqliter: ⁊ p ꝓns inferi⁹ dicit ad qō h dī fieri descēsus: burgē. dicit illud mālfeste falsū ⁊ rō sua ē: qz sic aq̄ maris tota trā cooperet. Jbi dico q̄ burgē. nō attēdit ad legē posita aqs ne trāsirēt fines suos: Prouer. viij. Ad quā legē postil. respexit: ⁊ cū. bur. sūmit si postil. vult hoc itelligē de ira discoopta tūc nō seq̄t q̄ mare sit iferi⁹ ira: sz poti⁹ oppositū. Ad qō dico q̄ bñ seq̄t i respectu q̄ ad nos: qz sic ira ē sb pedibus nr̄is ita ⁊ mare: sz q̄ ad nām ē aq̄ sup trā: qz ꝓtinet tram i sui ꝓcuitate pter q̄ ex ea pte q̄ deus voluit ut appeat arida: qō aūt fuit fcm vide i cor. He. j.

CVII

Cāticū psalmi dd. CVII

PArātū cor meū deus parātū cor meū: cāntabo et psallā i glōria mea Exurge psalteriū ⁊ cithara: exurgā dīluculo. Cōfitebor tibi i pōpul⁹ dñe: ⁊ psallā tibi i natiōib⁹. Quia magna ē sup celos misericordia tua: et vsq; ad nubes vītas tua. Exaltare sup celos de⁹ ⁊ sup oēm tr̄ā gl̄a tua: ut liberētur dilecti tui. Saluum fac dextera tua: ⁊ exaudi me: de⁹ locut⁹ est in scō suo Exultabo ⁊ diuidam sichimā: ⁊ cōuallē tabernaculorū dimetiar. Meus ē galaad ⁊ meus est manasses: ⁊ ephraim susceptio capitis mei. Juda rex me⁹: moab lebes spei mee. In idumeā extēdā calciamētū meum: mihi alienigene amici facti sūt. Quis deducet me i ciuitatē munitā: qs deducet me vsq; i idumeā: Nonne tu de⁹ q repulisti nos: ⁊ nō exibis de⁹ i vtutibus nr̄is: Da nobis auxiliū de tribulatōe: qz vana sal⁹ hōis: In deo faciem⁹ vtutē: ⁊ ipe ad nihilum deducet inimicos nostros.

Aratū cor meū de⁹ rē. Huic ps. ꝑmittit talis titul⁹ i hebreo ⁊ i trāslatōe hiero. Cāticū. psalmi dauid. p hoc aūt qō ꝓponit Canticū dat intelligi q̄ dauid gr̄as agēdo hūc ps. pcantabat: ⁊ sic venit sup eū spūs p phetie reuelās ea q̄ i hoc ps. sūt descripta: sicut de heliçeo dr̄. iij. Reg. iij. Cūq; caneret psaltes fcā ē sup eū man⁹ dñi rē. De mā hui⁹ ps. pz ex circūstātia lr̄e q̄ ē gr̄aꝝ actio: de restitutōe regni israel i statū bonum: tpe dō victoria sibi a deo cōcessa de aduersarijs: ⁊ potissime de idumeis q̄s redegit sb tributo. ij. Re. viij. h⁹ etiaz pz p titulū ps. lix. qui ps. cōuenit cū isto nō solū i sn̄ia: sz etiam in vbis ab illo loco: ut liberēt dilecti tui rē. vsq; ad finē. ꝓncipiuz tñ differt h ⁊ ibi: qa ps. ille icipit a plāctu eo q̄ dauid ibi plāgit deiectionē regni isr̄l añ tps suū. Jste autē ps. icipit a leticie cātu ex victoria ipsi dauid cōcessa. Et fz hoc ps. iste i duas ptes diuidit⁹: ⁊ ꝑmo ponit hic exultatio: ⁊ 2° exultationis rō: ibi Ut liberent. Circa ꝑmū sciēdū q̄ qñ exultatio mētis in deū fz partem superiorē anime intendit: fit quedam redūdātia ad vires inferiores eam sequētes suo mō: sicut aūt fuit in dauid qñ fecit istū ps. ⁊ hoc est qō dicit: a Paratū cor meum deus. i. aia in pte superiori. b Paratū cor meuz. in parte inferiori: per cor eni ex quo ꝓcedit sensus ⁊ motus ad alias ptes corporis intelligit aia que est ꝓncipiū vite in corpore. c Cantabo. ore. d Et psallam. mente: fm illud psal. lxxxiij. Cor meū ⁊ caro mea exultauerunt in deū. e In gloria mea. Gloria est clara notitia cū laude. Dauid autem inter alios ꝓphetas habuit valde clarā notitiā: ⁊ ꝓphetiaz suam ꝓtulit p modū diuine laudis: ut dictum fuit in ꝓncipio huiꝰ libri diffusius: ꝓpter qō ꝓphetia sua: bene vocat hic gloria. f Exurge psalteriū ⁊ cithara. quia dauid psalmos suos cantabat voce ꝓpria: ⁊ musicis instrumētis. g Exurgaz diluculo. Illa eni hora hōies deuoti surgunt ad laudē dei: vnde ⁊ angeli deum laudātes dicuntur astra matutina: Job. xxxviij. Cum me laudarēt astra matutina ⁊ iubilarent oēs filij dei: Et Gene. xxxij. angel⁹ dñi luctans cum iacob dixit ei: Dimitte me: iam enim ascendit aurora quasi. o. iam est hora laudandi deū non luctādi: sicut dcm fuit ibidem. h Confitebor tibi. confessione laudis. i Jn populis rē. preuidit eni in spiritu q̄ ps. sui forent in futuris generationib⁹ decantandi: sicut videmus impletuz in ecclesia. k Quia magna est sup celos misericordia tua. Qz eni aliquib⁹ angelis de celo cadētibus alij remanentes fuerūt confirmati: ꝓcessit ex misericordia dei. l Et vsq; ad nubes veritas tua. i. veritas iustitie tue p quam angeli supbientes ceciderūt in hoc aere caliginoso vbi generātur nubes: ꝓpter qō dicunt aeree potestates. m Exaltare sup celos deus: ⁊ super oēm terram rē. per celum ⁊ terrā intelligit omnis creatura quam excellētia dei excedit in infinitū. n Ut liberētur. Hic incipit versus in hebreo ⁊ in trāslatione hiero. vbi dauid reddit rōem sue exultatōis q̄ ē restitutio regni isr̄l i meli⁹: quā exꝑmit ꝑmo p modum petitionis a deo. o. n Ut liberentur rē. ⁊ exponatur ista

lra vsq; ad finē ps. sicut supra exposita ē ps. lix. In ps. cvij. Paratū cor meū. vbi dī i postil. in gla mea. Gloria est clara noticia.

Additio.

Quod ppbia dauid iter alias ppe dicat gla rōne inducta p postil. hoc facit p opinione Aug. dicētis q; oīuz psalmoruz fuit actor ipse dauid. si eni asaph z filij chore z alij essent actores ps. sibi ititulatoz: pari rōne cuiuslibet eoz ppbie seu ps. gloria deberent dici: qz eodē mō clarā noticiā p modū diuine laudis i suis ps. mysteria diuia tradiderūt ut dcm fuit i additōe sup plogū psalterij: z i q̄busdā alijs additōnib'. In eodē ps. vbi dī in postil. Quia magna ē sup celos misericordia tua.

Additio.

Similia vba ponūt ps. xxxv. vbi dī: Dne i celo misericordia tua z vitas tua vsq; ad nubes. q̄ q̄dem vba fuerūt i additōe super pdcm ps. exposita z eodem mō videtur hic exponēda: vide ibi. Nec obstat q; in h' loco dicit: Magna ē sup celos de' misericordia tua. z ibi dic Dne i celo misericordia tua. qz qō dī h': Magna ē sup celos refert ad hoc q; misericordia excedit merita beatoz. Qz aūt ibi dī: In celo misericordia tua. refert ad beatos q̄ i regno celoz existētes misericordiā pfecte ꝓsequūt: sicut legit Matt. v. ca.

Replica.

In ps. Paratū cor meū de'. Circa illum passum: Quia magna ē sup celos misericordia tua. Burfacit applicatōnes nō necessarias: de quo vide circa ps. Dixit iniustus.

Psal. CVIII.

Deus laudē meā nē. huic ps. ꝓmittit talis titul' in hebreo: Ad victoriā dauid ps. z i trāslatōe hiero. Pro victoria dauid canticū. z pz snia ex supra dictis ps. iij. z. xij. De materia vo hui' ps. dicit beat' petrus Actu. j. q; lra hui' itelligit de passiōe christi specialit q̄tum ad hoc q; fuit traditi a iuda pditorie: q̄ mot' fuit ad h' auaricia z iudei ex iuidia: vñ dicit Act. j. In dieb' illis exurgēs petr' i medio fratz dixit: Viri fratres oportet ipleri scripturam quā pdixit spūssanct' p os dauid. De iuda q̄ fuit dux eoz q̄ ꝓphēderūt icsū: z subdit postea: Scriptū ē eni i li. ps. Fiat cōmoratio eoz deserta: z nō sit q̄ habitet in ea: z episcopatū ei' accipiat alter. Prima vo ps huj' vbi hz. s. psalmo. lxviij z secūda i h' psalmo: tñ beat' petr' ꝓiunxit vtranq; scripturam: Act. j. ut allegatū ē: qz vteraq; ps. loqt de christi passione. Et pma ps exprimit penā iudeoz p christi morte: qz fuerūt captiuati p romanos z ira eoz destructa. Secunda vo ps exprimit substitutōem matthie loco iude. Ad pditionē vo christi cōcurrerūt isti. s. iudas vēdēdo: z iudei emēdo: ut describūt q̄ttuor euāgeliste. Igr scōm h' dauid i h' ps. loqt i p sona christi hōis: q̄ frequent legit deū piem orasse: z potissime in imināte sua passiōe. Et scōm hoc ps. iste diuiditur i tres ptes: qz pmo ponit oīonis christi ichoatio: 2° ad hoc adducit rō: ibi Quia os peccatoris. 3z subdit oīonis ichoate ꝓsummatio: ibi Et tu dne. Circa p^m dī i psona xpi. a Deus. s. pr quē christ' hō legit frequēt deū suū vocasse: Mat. xxvij heli heli lamasabathani: qō iterp̄tat de' me' de' me' q̄re me dereliqsti. b Laudē meā ne tacueris. i. oīonē meā ad te directam. In oī eni oīone debita laudat de': nō dissimules nec differas exaudire. c Quia os peccatoris. hic ꝓñi adducit rō ut sua oratio fiat cito exaudibilis: z accipit ex dolositate sue traditōis iminētis: vbi pmo describit pditoruz culpa: z secūdo pena: ibi Fiāt dies. Proditores aūt fuerūt iudei emētes: z iudas vēditor: z culpā vtrorūq; sil describit sicut vba emētis z vēdētis sil ꝓcurrūt: z quātū ad hoc dicit: c Quia os peccatoris. s. cet' sacerdotū q̄ pmo habuerūt noticiā de christo q; eēt a deo miss' scōm q; dcm fuit sup illō Matth. xxj. Agricole aūt videtes filiū dixerūt: h ē heres. Sz qz christ' cepit rephēdē eoz vicia z hīe gram coraz cōi pplo. ista cognitio de christo fuit i eis obscurata iuidia z odio ꝰ christū: que obscuritas magis aggrauabat q; alleuiabat peccatū: z iō cet' sacerdotū dī os peccatoris. d Et os dolosi. i. iude pditoris q̄ sciēs pncipes sacerdotū congregatos ad tractandū de morte christi: accessit ad eos trāctās cū eis de ei' vēditōe: Lu. xxij. cap. e Locuti sūt aduersū me lingua dolosa. s. iudei z iudas sil tractādo de traditōe mea. Itē quātū ad iudeos singularit verbis dolosis q̄rētes eū capē i ſmone: Mat. xxij. dicentes Magister scim' qz verax es nē. h' dicebāt dolose ut facilius posset eū capē: ut hz ibidē. Itē Jo. viij. proponētes q̄stionē de muliere deph̄ēsa i adulterio: ut si dicēt cā dimittēdā arguerēt cum legis trāsgressorē. si lapidādā: dicerēt eū crudelē: z sic redderēt eū pplo odibilē: ut plen' dcm fuit ibidē. e Et ſmonib' odij circūdederūt me. dicētes ei ex odio: Jo. viij. Samaritan' es tu z demonium habes: z Jo. ix. dicētes de eo: Nō ē h' hō a deo qui sabbatū nō custodit. f Et expugnauerūt me gratis. vñ dixit eis: Jo. x. Multa bona opa ostendi vobis ex pie meo: ppi qō eoz op' vultis me occidē: z i tota passione sua expugnauerunt eū gratis. i. sine cā. g Pro eo ut me diligerēt. i. p bono qō eis feci: vñ me diligē deberēt. h Detrahebāt mihi. dicētes de me: Lu. xj. In beelzebub pncipe demoniorz eijcit demonia: z Mat. xj. Ecce hō vorax z potator vini publicanorz z peccatorz amicus. i Ego aūt orabā. vñ de eo dī Lu. vj. ca. q; erat pnoctās i oīone dei. k Et posuerūt aduersū me mala p bonis. reddētes vba iurriosa detractōes z psecutōes p bonis q̄ feci iter eos docēdo sanitates ꝓferēdo: sic pz i euāgelio. l Et odiū p dilectōe mea. qz ex dilectione magna erga pplm iudaicū opabar salutē i medio ire: p pter qō dicitur Matthei. xxiij. Quotiens volui cōgregare filios tuos quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas. z pro ista dilectione concepit populus iudaicus maximum odium contra christum.

Pro eo ut me diligerēt detrahebāt mihi: ego autem orabam. Et posuerunt aduersum me mala pro bonis: et odium pro dilectione mea. Constitue super eum peccatorem: et diabolus stet a dextris ei'. Cum iudicatur exeat condēnat'

m Constitue super eum. idest constitues. n Peccatorem. idest chaipham qui erat pontifex anni illius qui dicitur hic peccator eo q; vltimatum consilium dedit de morte christi: Johan. xj. o Et diabolus stet a dextris eius. i. stabit: quia ad hoc a diabolo excitabat principaliter: quia cum esset tunc pontifex poterat alios ad suam sententiam inclinare. p Cum iudicatur. istud ad iudam specialiter refertur: cuius iudicium a christo fuit prolatum in cena: Cum dixit de iuda Ue homini illi per quem filius hominis tradetur nē. Matthei vigesimoseptimo. Est autem ve comminatio pene eterne. q Exeat condēnatus. quia post verba

ꝑdicta christꝰ dedit iude panē itinctū: quo accepto itroi
uit i eū sathanas ad amplꝰ eū possidēdum: ꝛ exiuit ꝛti
nuo de societate christi ꝛ apostoloꝝ: ut hī Jo. xiij. ꝛ iuit
ad pficiendū ꝑditionē suā: accipiēdo chooꝛtē ꝛ a pōtifi
cibꝰ ꝛ phariseis ministros ut traderet i manibꝰ eoꝝ iesū
ut hī Jo. xviij. iō
ſbditur: r Et
oꝛo eiꝰ fiat i pecca
tū. Hic accipitur
oꝛo ꝑ rōe oꝛis: ꝓ
interp tatōem no
minis oꝛo oꝛis rō
ꝛ hec oꝛo nō fuit
directa ad deum:
sed ad ꝓncipes iu
deoꝝ ut traderēt
sibi societatem ar
matoꝝ. s Fi
ant. Hic ꝓñ pōit
ꝑdicte culpe debi
ta pena: ꝛ primo
ipiꝰ iude spāliter:
2° ppli iudaici ge
neraliter: ibi Nu
tātes. Circa ꝑmū
dī: s Fiāt dies
eiꝰ pauci. qꝛ cito
suspēdit seipsum
postꝙ tradiderat
christū: Matth.
xxvij. ꝛ Act. j.
t Et episcopa
tū eiꝰ: i. apostola
tum: vñ ꝛ epi i ec
clesia sūt successo
res apostoloꝝ: ut hī in decretis distic. xxj. ca. Jn nouo
testamēto. v Accipiat alī. s. btūs Matthias q̄ loco
eiꝰ fuit electꝰ: Act. j. x Fiāt fi. eius oꝛ. ꝛ vx. eiꝰ vi. s. ipi
us iude: ꝓ qb' sustētādis fur erat: ꝛ loculos hns traden
do vxoꝛi ꝛ filijs ea q̄ dabāt ꝓ egenis: ut dicit h' q̄dā do
ctoꝛ ꝛ satis ꝓcedat ei qđ dī: Jo. xij. vbi cum dixisset iu
das de vngento effuso: Quare hꝰ vngētū ñ venit. i. ven
dit trecētis denarijs ꝛ datū ē egenis: ꝛ ſbdit euangelista
Dixit aūt hoc nō qꝛ de egenis ptinebat ad eū: sed qꝛ fur
erat ꝛ loculos ꝛc. y Nutātes. Hic ꝓñ ponitur pena
ppli iudaici generalit̄ q̄ i penā mortꝭ christi ꝓ romanos
fuit captiuatꝰ ꝛ destructꝰ: et ꝓmo describit̄ hec pena: 2°
recolit̄ cā: ibi Dꝛo eo ꝛc. Circa ꝑmū dī: y Nutātes
transferāt filij eiꝰ. i. iudaici ppli. z Et mēdicēt. oibus
bonis suis spoliati. a Ejciāt de habitationibꝰ suis.
qꝛ de tota iudea fuerūt eiecti. b Scrutet feneratoꝛ
oēm ſbstātiā eiꝰ. Jn trāsla. hic. ponit exactoꝛ. ꝛ iste fuit
titus q̄ ꝓcepit oēm ſbstātiā iudeoꝝ diligēt̄ igrī ꝛ auferri: iō ſbdit: c Et diripiāt alieni laboꝛes eiꝰ. i. diuitias
eoꝝ laboꝛibꝰ acq̄sitas. d Nō sit illi adiutoꝛ. qꝛ nul
lus alī ppls ausus fuit iuuare iudaicum ppl̄m ꝓ roma
nos: imo etiā Agrippa rex q̄ erat iudē noluit eos iuua
re: ꝛ magis cōiunxit se romanis: ut refert iosephus li. ō
iudaico bello. e Nec sit q̄ misereat pupillis eiꝰ. quia
milites romani sine misericoꝛdia eos ꝓtim occidebant
parti captiuabāt multiplr̄ affligētes: iō ſbdit: f Fiāt
nati eiꝰ i ite. ꝛ i ge. vna. i. infra tꝑs vnꝰ generatōis: quia
xlij. anno ꝓst passionē christi debellauerunt eos roma
ni. g Deleat nomē eiꝰ. qꝛ illi q̄ remāserūt de iudeis
dispersi sūt ꝑ diuersas ptes oꝛbis: ſbiecti gentibus alijs
ita q̄ nō faciūt ꝑ se ppl̄m hñtem aliquā īrā seu oñium

r et oꝛo eiꝰ fiat i peccatuꝫ. Fi
ant dies eiꝰ pauci: et episco
patū eiꝰ accipiat alt̄. Fiant
filij eius oꝛphani: ꝛ vxoꝛ
eiꝰ vidua. Nutātes trāsferā
tur filij eiꝰ et mēdicēt: ejciā
tur de habitatōibus suis.
Scrutet feneratoꝛ oēz sub
stātiaz eiꝰ: et diripiāt alieni
laboꝛes eiꝰ. Nō sit illi ad
iutoꝛ: nec sit q̄ misereat pu
pillis eiꝰ. Fiant nati eiꝰ i in
teritū: i generatōne vna deleat nomē eiꝰ. Jn memoriā
redeat iniq̄tas patꝝ eiꝰ in
ꝓspectu dñi: ꝛ peccatū ma
tris eiꝰ non deleat. Fiant ꝓ
dñm semp: et dispeat de ter
ra memoria eoꝝ: ꝓ eo q̄ ñ
ē recoꝛdatꝰ facē misericoꝛdi
am. Et persecutꝰ ē hōiez in

h Jn memoriā redeat iniq̄tas patꝝ eiꝰ ꝛc. qꝛ infra. xlij.
annos ꝑdictos illi q̄ tractauerūt de moꝛte christi erāt moꝛ
tui saltē ꝓ maioꝛi pte: sed eoꝝ iniq̄tas fuit ad memoriā re
ducta qñ i vindictā moꝛtis christi captiuitas fuit sup pplm
iducta i Fiāt ꝓ dñm semp. i. fiēt: qꝛ illi q̄ remāserunt ꝓ
maioꝛi pte sunt obsti
nati i infidelitate: ꝛ sic
sūt cōtra dominum.
k Et dispeat de ter
ra memoria eoꝝ. q̄ꝫ
tū ad bonū: qꝛ de eis
non remanet nisi me
moria ad malū eoꝝ
scōm q̄ dī Pꝛouer.
x. Memoria iusti cū
laudib': ꝛ nomē ipio
rum putrescet.
l Pꝛo eo ꝛc. Hic
recolit̄ dicte punitōis
cā. cū dī Pꝛo eo q̄ ñ
ē recoꝛdat'. ꝛ icipit hꝫ
vsus i hebꝛeo ꝛ i trāsl'
latione hiero.
m Facere misericoꝛ
diā. minꝰ dicit ꝛ plus
signat. s. q̄ ppls iudai
cus fecit crudelitatez
maximā i psecutione
saluatoꝛis: iō ſbditur
n Et psecutꝰ est ho
minē. i. christū de vir
gine natū: ciꝰ eni dei
tatē pseq̄ nō poterāt.
o Jnopē ꝛ mēdicū
Christus enim duxit
vitam paupem valde. p Et cōpunctuꝫ coꝛde. i. afflictū
mēte ex iudeoꝝ ingratitudine. q Moꝛtificare. qꝛ pila
to iudicāte illū dimitti debere: nolluerūt acquiescere. o. Si
hūc dimittis nō es amic' cesaris. Joh. xix. r Et dilexit
maledictionē. q̄ ipcat psecutoꝛib' inocētū: Deut. xxvij. ꝛ in
mltis alijs locī. s Et vēiet ei. qꝛ psecutōem atrocissimā
sustinuit a romanis. t Et noluit bñdictionē. q̄ i lege ipca
bat ꝓ opib' misericoꝛdie. v Et elōgabit̄ ab eo. qꝛ roma
ni nō fuerūt miserti pplo iudaico. x Et induit maledic.
sicut vestimētū. i. fuit circūdatꝰ maledictionibꝰ: sicut hō cir
cūdat vestimēto. ꝛ qꝛ pena huꝰ maledictōis nō tātū tetigit
iudeos i exteꝛioꝛib' bonis: ſz etiā i inteꝛioꝛib' coꝛpis ꝛ aie:
iō ſbdit: Et intrauit sicut aq̄ in iteꝛiora eiꝰ. y Fiat ei sic
vestimētū ꝛc. pz ex dictis ſnia. z Et sicut ẓona q̄ semp ꝑ
cingit̄. qꝛ fuerūt ligati: ꝛ sic violēter tracti extra īrā suam: ꝛ
sic captiuati. Jn fine huꝰ maledictōis cōcludit ps. loquens
i ꝓsona christi hōis. a Hoc opꝰ eoꝝ. hec pena q̄ ꝑdicta
ē ꝓ ope malo reddita illis. b Qui detrahūt mihi. i. iu
deis q̄ multiplr̄ detraxerūt xꝓo: ut ꝑdcm ē. c Qui lo
ma. aduer. aiam meā. i. vitā meā: de cuiꝰ destructione inter
se tractauerūt: ut ꝑdcm ē. d Et tu dñe. Hic vltio ponit
oꝛonis christi supius inchoate ꝓsūmatio dicētis ad ꝑtem:
Et tu domine. i. dñe angeloꝝ ꝛ hōium. e Fac mecuꝫ. s.
misericoꝛdiā me resuscitādo ꝛ glorificādo. f Ꝓpt̄ no
men tuū. i. ut nomē tuū glorificet̄ per meam exaltationem
g Quia suauis ē misericoꝛdia tua. sanās oēs moꝛbos ꝛ
vulnera. h Libera me. a iudeoꝝ psecutōe. i Quia
egen' ꝛ paup sū ego. qꝛ ut dcm ē duxit vitā valde paupem.
k Et coꝛ me. ꝓtur. ē īra me ex iudeoꝝ ingratitudine.
l Sic̄ vmbra q̄ decli. abla. sū. de vita pñti ꝑ moꝛtē ꝛ pas
sionē meā. m Et excus. sū sic̄ locusta. i. trāsiēs de loco ad

locū fugiēdo pſecutionē:ſicut pz Mat.ij. vbi dī q̄ ꝓpt pſecutionē herodis fuit portat' i egyptū:7 fugiēs pſecutionez iudeoꝝ abijt tranſ iordanē:Jo.x.7 alias ꝓpt eoꝝ pſecutionem abijt i regionē:iuxta deſertū i ciuitatē q̄ dicit effrē:Jo.xj. a Genua mea infirmata ſūt a ieiuno. Jeiunauit enī chriſt'.xl. dieb' 7 .xl. noctib' ꝓtinuc:Matthei.iiij° 7 poſtea eſurijt ex attenuatōe coꝛporis:7 ñ ſolū ex illo ieiunio: ſz etiā alijs laboꝛib' 7 vigilijs paſſ' ē fatigatōez coꝛporis q̄ maxie ſentit in genibus:eo q̄ ſuſtinēt pōdus coꝛpis:vñ dī Jo.iij. Jeſus aūt fatigat' ex itinē ſedebat ſuper fontē. b Et caro mea imutata ē.in maciem. c Propter oleū.i.ex defectu olei in q̄ notat tenuitas cibi ſui ꝓdimēto carēti 7 huic ꝓcoꝛdat trāſl.hie. q̄ ſic hz: Et caro macilēta ē abſq̄ oleo.in hebꝛaico ſic hī:Et caro mea macilēta eſt abſq̄ pinguedie.coꝛp' eni chriſti optie ꝓplexionatū erat:q̄ vtute ſpiritusſancti formatū q̄ nō pōt deficē:7 iō i iuuentute habuit ꝓueniētē carnoſitatē:q̄ tm fuit imutata in maciē ex ieiuuijs laboꝛib' 7 vigilijs:ꝓpt q̄ dī Jo.viij. dixerūt iudei ad eū Qui q̄ginta ānos nōdū habes 7c.ſic eni locuti fuerūt:q̄ q̄uis haberet tātū.xxxij. ānos cū dimidio vel.xxxij.fm alios. videbat tn̄ ſatis pl' hīe ꝓpt mutatōem coꝛpis 7 faciei ex pdictis d Et ego fcūs ſū obꝛobꝛiū illis . ut pz ex ſupꝛadictis:7 maxie hoc fuit i ſua paſſiōe:iō ſb̄dit: e Uiderunt me 7 mouerūt capita ſua.me deridendo:ſic dī Mat.xxvij. Pꝛetereūtes aūt blaſphemabāt eū mouētes capita ſua 7 dicentes:Uach:q̄ deſtruis tēplū dei 7c. f Adiuua me dñe de' me'.in paſſiōe ꝓfortādo. g Saluū me fac.a moꝛte ſuſcitādo. h Et ſciāt q̄ man' tua hec.i.ptās tua q̄ ſola moꝛtui reſurgē pōt. i Maledicēt illi.q̄ iudei in malicia obſtinati apoſtolis gl'am reſurrectōis chriſti pdicātib' illi maledicebāt: Act.xix. Cū aūt q̄dā idurarēt 7 nō crederēt male dicētes viā dñi coꝛā oi multitudie:paul' diſcedens ab eis ſegregauit diſcipulos 7c. k Et tu dñe bñdices 7c. q̄ pdicationē apoſtoloꝝ ꝓfirmauit p curatōes lāguidoꝝ 7 ſuſcitationes moꝛtuoꝝ:7 alia dei bñficia q̄ dicūt bñdictōnes in ſcripturis:iō ſb̄dit: l Qui inſur.i me ꝓfun.q̄ ex dictis miraculis ꝓfūdebāt aduerſarij vītatis. m Seru' autem tu' letabit'.q̄ chriſt' letabat i ſe 7 i mēbꝛis ſuis. n Jndu. q̄ dextra.mihi pu.i. vndeq̄ hēant cāz verecūdie:ſic veſtimē tū circūdat vndiq̄. o Et opiant ſic diploide 7c.i trāſl. hiero.hī:Sic pallio.7 ex dictis pz ſnia:q̄ ē repetitō eiuſdē ſnie ſb̄ alijs vbis ſic ſolet fieri i oꝛonib' 7 cāticis. p Cōfi teboꝛ dño.ꝓfeſſiōe laudis. q Et i medio multoꝝ laudabo eū.q̄ vīficatū fuit i xp̄o qñ p' reſurrectōez diſcipul' ſuis appuit mānifeſtās reſurrectionē ſuā ad laudē dei pāis:7 etiā i mēbꝛis ſuis p q̄ laudauit deū pꝛez:7 laudat vbiq̄ i eccla. r Quia aſtit.a dex.pau.i.chriſti hōis i ſe 7 i mēbꝛis ſuis. s Ut ſaluā fa.a pſe.a. meā.me reſuſcitādo 7 mēbꝛa mea ꝓtegēdo 7 ſua gꝛa viuificādo. Jn pſ.cviij. Dē' laudem meā.vbi dī i poſtil. Os pcoꝛiſ 7 doloſi.ſ.iude. Additio.

IUdas ꝓditoꝛ ꝓpe dī doloſus:q̄ doloſe cū oſculo pacis dñz tradidit.ſacerdotes aūt q̄ patēt chriſtum blaſphemabāt 7 i eū man' ſceleratas iniecerūt: ñ doloſi dicūt ꝓpe:ſz trāgreſſoꝛes ſeu peccatoꝛes. Jn codē pſ. vbi dī i poſtil. Hoc op' eoꝝ.i.hec pena. Additio.

SEcūdū glo.ꝓcedētia q̄ fuerūt ſingularit dicta applicāda ſūt ipſi iude.cū āt h dī pluraliꝛ:hoc op' eoꝝ q̄ detrahūt mihi 7c.itelligit de iudeis qō vī magꝛ ꝓpe dcm̄ lz vtrūq̄ ſit applicabile 7c. CIX.

DIxit dñs 7c. Hic incipit ſecūda ps ꝑncipalis i executōne h' libꝛi ſic dcm̄ fuit a ꝑncipio:i q̄ agit d ſacerdotio xp̄i:tam̄ iſta diuiſio ñ ē p ciſa:qꝛ cū hoc tractāt mlta alia:ſz ē p reductionez ad iſtd qō i h' pſ.tangit:cui ꝓmittit talis titul' i hebꝛeo Pſalm' dauid.ſz ꝓpōit lra lamech ad deſignandū q̄ dauid ē datiui caſus:7 ſic apparet actoꝛ hui' pſ.qꝛ appꝛopꝛiat ipſi dauid ſicut actoꝛi. De materia vero hui' pſ. dicūt alīq̄ hebꝛei q̄ eſt gr̄arū actio ꝓpt victoꝛia diuinit' conceſſa abꝛae de quattuoꝛ regib':ut habet plen' Ge.xiiij.7 ſic exponūt qō dicit in ꝓncipio:Dixit domin' domino meo: ut ſint verba Elieẓer ſerui abꝛae.d. a Dixit domin'.i.deus q̄ eſt domin' omniū. b Domino meo.ſ.abꝛae. c Sede a dextris meis.i.ſis ſecuruſ de ꝓtectione mea in bello cōtra Amraphel:7 alios qui erant cum eo. d Donec ponaz inimicos tuos.i.reges pdictos: q̄ dicuntur inimici abꝛae eo q̄ captiuauerūt loth nepotem ſuum. e Scabellū pedum tuoꝝ.habendo de eis plenā victoꝛiā:7 ſic conuenienter applicant litterā ad ſuū ꝓpoſitū:put poſſunt. Alij vero hebꝛei dicūt q̄ eſt gr̄arū actio ipſi' dauid:de hoc q̄ domin' eū aſſecurauerit in pſecutione ſaulis:q̄ non traderet in manibus eius:7 ſic cum dicit:Dixit domin' 7c. verbum eſt ipſi' dauid dicentis ꝓ gr̄arum actione. a Dixit dñs.i.deus dixit mihi. b Domino meo.i. ꝓ meo dño ſaule me pſequēte. c Sede a dextris meis.i. ſis ſecurus de ꝓtectione mea:q̄ non traderis in manib' ei'. d Donec ponā inimicos tuos.i.oēs illos qui nituntur te impedire a regni cōſecutione. e Scabellum pedū tuoꝝ.i.totaliter tibi ſubiectos:qō fuit ipletū:ut pz.ij.Reg.7.j.pal. 7 ſic ꝓnter nituntur applicare lr̄am ad iſtud ꝓpoſitum Jſtas duas expoſitiones non intendo ꝓſequi:tū ad ꝓolixitatē vitandam:tum qꝛ ꝓtinent falſitatem 7 littera diſſonātiā:qō pz de ꝓma expoſitōe:fm illud qō in ꝓncipio dicit:Dixit dñs dño meo 7c.eſt vbū elieẓer: 7 per ꝓns alia q̄ ſequunt:ad qō vī ſeq̄ q̄ ſit actoꝛ pſ. cui repugnat pſalmi titulus:ut dictum eſt. Item ſecunda expoſitio que dicit. Dixit dominus domino meo: ideſt ꝓ meo domino ſaule: videtur extoꝛta manifeſte. Item illud qō dicitur infra :Tu es ſacerdos in eternum 7c. nō poteſt conuenire ipſi dauid nec etiam abꝛae: qꝛ non fuerunt ſacerdotes:ut patet de dauid manifeſte: ſimiliter de abꝛaam : quia dedit decimas melchiſedech ſacerdoti: Gene. xiiij. Pꝛeterea dato q̄ fuiſſent ſacerdotes illud ſacerdotium non fuit eternum: 7 ideo hec littera dicitur de illo ſolo:cuius ſacerdotium eſt eternum ſcilicet chriſto : ſcōm quod diffuſe tractat apoſtolus ad hebꝛeos ſeptimo dicens: Jeſus autem eo q̄ maneat

Hēnua mea īfirmata ſūt a ieiunio:ēt caro mea īmutata ē ꝓptēr oleū. Et ēgo fcēs ſū oppꝛobꝛiū īll: vidēr mē 7 mouerūt capita ſua. Adūua me dñe dē' mē': ſāluū me fac ꝓpt mīaz tuā. Et ſciānt qꝛ manus tua hec: 7 tu dñe feciſti eā. Māledicēt illi ēt tu bñdices:qūi īſurgūt i me cōfūdāt:ſēru' aūt tu' letabīt. Jndūāt q̄ detrahunt mihi pudore:ēt opiāt ſicut diploidē ꝓfuſiōe ſua. Cōfiteboꝛ dño nimis i oꝛe meo ēt in medio multoꝝ laudabo euz. Quia aſtitit a dextris paupis:ūt ſaluā facēt a pſequētib' aiaz meā. .ōō

DIxit dōmi pſ.CIX. nus dño meo:ſēde a dextris meis. Dōnec ponam inimicos tuos:ſcābellum pedum tuoꝝ .

in eternū sempiternū hz sacerdotiū: ꝛ iō ps. iste ad lram lo quit de christo. Itē hoc pz p dcm saluatoris: Mat. xxij vbi dr: Cōgregatis aūt pharisēis iterrogauit eos iesus dicēs: Quid vobis videt de christo cui⁹ fili⁹ ē: dicunt ei dauid: ait illis: Quō g dauid i spū vocat eū dnz. d. Dixit dns dño meo sede a dextris ꝛc. ꝛ sb̄dit: Si g dauid vocat eū dnz quō fili⁹ ei⁹ ē: ꝛ nemo poterat ei rn̄dere vbū: qz phas erat negare diuinitatem christi ignorabāt: p quā christ⁹ ē dns ipsi⁹ dauid: ꝛ fili⁹ ei⁹ fm carnē: Ro. j. Qui fc̄us ē ei ex semine dauid fz carnem. Ex vbis aūt p̄dictis duo appent manifeste. s. q⁹ dauid fuit actor hui⁹ ps. ꝛ q⁹ ps. iste loq̄t de christo. hoc ēt appet p dcm apostoli: Hebreoꝝ. j. Ubi p lram hui⁹ ps. pbat christū maiorē āgelis. d. Ad quē aūt āgeloꝝ dixit aliqn̄: Sede a dexteris meis: quoadusqz ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. q. d. nulli: iō sb̄dit: Nōne oēs sūt administratorij spūs i ministeriū missi. pbatio aūt nō fit nisi ex sensu lrali: fm q⁹ dic Aug. ꝛ vincētiū donatistā. ex q̄ pz fm sniam apli q⁹ hic ps. loq̄t ad lram de christo. Itē hoc pōt declarari p dicta doctoꝝ hebreoꝝ antiq̄ꝝ. primo qz ionathan fili⁹ oziel q̄ tante auctoritatis fuit: ꝛ ē apud hebreos q⁹ null⁹ fuit ausus p̄dicē sibi i trā slatōe sua chaldaica vbi nos habem⁹: Dixit dns domio meo ꝛc. trāstulit sic: Dixit dns. vbo suo. sede ꝛc. Abraā aūt nō pōt dici dei vbū nec dauid: sed tātū dei fili⁹ iesus christ⁹: fm q⁹ dr Jo. j. In p̄ncipio erat vbū ꝛc. hoc etiaz pz p quādā glo. hebraicā q̄ ē rabi Joden sup illud ps. xvij. Et dedisti mihi protectionē salutis tue ꝛ dextera tua suscepit me. Glo. in futuꝝ de⁹ scūs ꝛ bñdict⁹ cōuertē sacietregē messiā ad dexterā suā: sicut scriptū ē ps. cix. Dixit dns dño meo: sede a dextris meis. ꝛ idē dic rabi. moyhadarsan sup illud Ge. xviij. Appuit aūt illi dns ad ilicem mābre ꝛc. pz igit ex dictis christi ꝛ apostoli pauli ꝛ doctoꝝ antiq̄ꝝ apud hebreos: ꝛ adhuc apparebit ꝓle quēdo hūc psalmū q⁹ ps. iste itelligēd⁹ ē de christo. His p̄missis ps. iste i duas ptes diuidit: q⁹ primo describit xpi cōditio: 2° agit de ei⁹ sacerdotio: ibi Jurauit dns. Condition aūt ipsi⁹ christi ē q⁹ ē de⁹ ꝛ hō i vna psona: ita q⁹ fm nām hūanā ē minor pr̄e: scōm diuinā equalis ei. primo g̃ oñdit ista minoritas: ꝛ 2° eq̄litas: ibi Tecū p̄ncipiū. minoritas aūt fuit oñsa p hoc q⁹ christ⁹ i nā hūana fuit exaltat⁹ a deo pr̄e i sua bñdicta ascēsione: null⁹ eni exaltat nisi a maiore se: ꝛ hoc ē qđ dicit dauid loq̄ns de futuro p modū p̄teriti: ppt̄ certitudinē ꝓphie: a Dixit dns. i. de⁹ pr̄: b Dño meo. ipsi xp̄o quē dō vocat dn̄m suū rōe deitat: c Sede a dex. meis. qđ ipletū fuit i sua ascēsione: fm q⁹ dr Mar. vlti. Et dns qdē ihesus postq̄ locut⁹ ē eis assumpt⁹ ē i celū: ꝛ sedet a dextris dei. d Donec ponā inimicos tuos. i. iudeos q̄ psecuti fuerūt christū ad mortē. e Scabellū pe. tu. i. sb̄iectos tibi: qđ videmus ipletū: qz illi q̄ de iudeis crediderūt sūt christo sb̄iecti p fidē. Illi vo q̄ increduli remāserūt sūt membris christi sb̄iecti: qz i terris p̄ncipū christianoꝝ manēt: sic serui ꝛ abiecti: iter saracenos aūt habitare nō p̄mittunt ut a fidedignis audiui. Ad ascēsionē vo christi secuta ē missio spūssancti in signo visibili: ut hz Act. ij. ppt̄ qđ dr Jo. vij. Nōdū erat spūs dat⁹: qz ihesus nōdū erat glorificat⁹. Jsta vo missio fuit facta fuit i monte syon: ut dicit hiero. i postilla ad paulinū: De oib⁹ sacre scripture libris: ꝛ apostoli alīqz discipuli spūsancto confirmati: de syon exierūt ad p̄dicādū p orbē glam christi: scōm q⁹ dixerat eis saluator: Act. j. Accipietis vtutē supueniētis spiritussancti i vos ꝛ eritis mihi testis i hierlm ꝛ in oi iudea ꝛ samaria ꝛ vsqz ad vltimū ire. Et hoc ē qđ p̄dixit h dauid dirigēs sermonē ad christū. a Uirgā vtutis tue. i. ptātē docēdi i oib⁹ linguis: ꝛ faciēdi miracula ad confirmationem doctrine. b Emit tet dns. i. de⁹ p̄ q̄ cuz filio misit spūmsāctū p̄ferētē ptātē istā apostolis. c Ex syon. qz spūssanct⁹ ex syon vel in syon apostolis fuit missus: ut p̄dcm ē. Et ex syon missi sūt apostoli ad p̄dicādū non solū a filio sz etiā a p̄re: ꝛ qz p doctrinā ꝛ miracula apostoloꝝ illi q̄ p orbē ppt̄ idola christū psequebāt̄ conuersi sūt ad fidez ꝛ sb̄iecti ipsi christo: iō sb̄dit: d Dominare. s. tu christe.

Uirgām virtutis tue ēmittet dns ex syon: dñarē i medio iimicoꝝ tuoꝝ. Tecuz p̄ncipiū i die virtutis tue i splēdoribꝫ sanctoꝝ: ex vtero ante luciferuz genui te.

e Jn medio inimicoꝝ tuoꝝ. Notādū vo q⁹ ptās docēdi p̄dicta p̄uenīēt significat p virgā: qz doctores hebreoꝝ antiq̄tus virgā portabāt i signū doctrine: ꝛ similr baculuz portant pastores eccle: vñ ꝛ apostol⁹ ad p̄dicādū missis: Marvj dicit q⁹ nō portēt aliq̄d i via nisi virgā tātū. similr ptās miracula faciēdi p virgā designat: vñ moyse misso a deo i egyptū dr: Exo. iiij. Uirgā q̄qz hāc sume i manu tua i q̄ facturꝰ es signa. f Tecū p̄ncipiū. Hic p̄ñi oñdit equalitas christi⁹ ad p̄rem q̄ p̄uenit ei rōne diuie nāe: q̄ ē eadē i p̄re ꝛ filio: ꝛ hoc est qđ dr: f Tecū p̄ncipiū. p̄ncipiū dr h⁹ ipse p̄r fm q⁹ dr Jo. j. In p̄ncipio erat vbū. i. in p̄re fili⁹ q̄ ē cū filio inq̄tū ē vn⁹ cū eo i nā ꝛ distinct⁹ i psona. hoc aūt iportat hec dictio tecū. s. vnionē distinctoꝝ. g Jn die vtutis tue. h⁹ est i charitate patrie: q̄ ē dies sine nocte: Apoc. xxj. Nox eni nō erit illic: in q̄ die vi aperte virt⁹ christi quātū ad deitatē ꝛ hūanitatē: qz sancti i patria reficiūt iterꝰ i aspectu deitatis ꝛ exterꝰ in aspectu hūanitatis: ut dicit Aug. sup Jo. iō sb̄dit: h Jn splēdoribꝫ sanctoꝝ. q̄ illuminati lumie glorie eleuāt ad dictā visionē. i Ex vtero añ luciferꝫ genui te. hoc dr in psona p̄is: nec mirꝫ: qz mod⁹ loquēdi frequēter mutat i ppbis: ꝛ maxie in ps. ut frequēter appuit i p̄dictis: ꝛ oñdit h⁹ coeternitas filij ad p̄rem. i Ex vtero. qz filius ē de sb̄stātia p̄ris. k Añ luciferꝫ genui te. i. ante p̄ductionem stellaꝝ: q̄ noie luciferi designant: sicut totū a nobiliori pte denominat: ꝛ p p̄ñs generatio filij p̄cedit creationē celi cū q̄ facte sūt stelle. temp⁹ aūt seq̄t motū celi: ꝛ p p̄ñs añ tempus ē generatio filij: ꝛ p p̄ñs eterna: qz añ tp̄s nō ē nisi eternitas. lra aūt hebraica sic hz: Pplī tui p̄ncipes in die vtutis tue in decore sancto de matrice auroꝛe tibi ros adolescētie tue. ꝛ fm istā lram in p̄ma pte hui⁹ vsus: non oñdit eq̄litas filij ad p̄rem: sed magis p̄tinuat snia vsus p̄cedētis: in q̄ agit de ptāte docēdi ꝛ miracula faciēdi apostolis data: p quam facti sūt p̄ncipes super oēm t̄ram in spūalib⁹: fm q⁹ dr ps. xliij. Cōstitues eos p̄ncipes sup oēz terrā ꝛc. ꝛ hoc ē qđ dr hic: Pplī tui. i. apli alīqz discipuli cū eis existētes i die pentecostes. Principes. supple sūt p̄stituti: qz cōit hoc vbuz est in omnibus suis modis ꝛ temporib⁹ supponitur in hebreo Jn die virtutis tue. i. in die pentecostes qua declarata ē virtus tua in missione spiritussancti in signo visibili: fm q⁹ dr Act. ij. Dextera igitur dei exaltatus effudit hunc quez vos videtis ꝛ auditis. Jn decore sancto. quia gratia spiritussancti sanctificat ꝛ decorat: De matrice auroꝛe ꝛc. Hic ostendit q⁹ sicut apostoli confirmati fuerunt virtute spiritussanct: sic eadem virtute formatū fuit corpus christi de virgine: ꝛ hec est sententia rabi barachie exponentis super Ge. illud trenorum vlt. Pupilli facti sumus absqz patre: de⁹ sanctus ꝛ benedictus ait israeli vos dixistis coram me: pupilli facti sumus absqz patre: redemptor quem ego ex vobis suscitabo sine patre erit: sicut scriptum est psalmo. cix. de matrice

auroze tibi ros ifantie tue. Ex hoc igitur dicto patz q̄ ps. iste ex itētionē ill⁹ doctoris loq̄t de christo q̄ expectabatur ut redēptor: z q̄ nascitur⁹ erat i ēris de mre sine pre: z ſm hoc exponit ista lra: De matrice auroze. i. de vtero virginis q̄ auroza dī: qz sic sol visibiliter oritur de loco auroze: sic christus de virgie ort⁹ ē q̄ dī sol iusticie: Malach iiij. Orietur vobis timētib⁹ nomē meum sol iusticie Tibi ros. i. corp⁹ formatuz vtute spūssancti de purissimo sanguine beate virgis: sicut ros generat vtute celesti in mā humoris: Adolescētie tue. qz dei fili⁹ immutabilis z ētn⁹ i corpore assūpto de virgine fcūs ē ifans z adolescēs z tādē vir pfect⁹

Jurauit dñs z non penitebit eū: tu es sacerdos i eternum secundū ordinez melchisedech. Dom⁹ a dextris tuis: cōfregit in die ire sue reges. Jūdicabit i nationib⁹ iplēbit ruinas: cōquassabit capita in terra multorū. Be torrēte in via bibet propterea exaltauit caput.

a Jurauit dñs. h ꝓnīt agit de christi sacerdotio: z qz ad sacerdotiū i difficilib⁹ z dubijs ptinebat vltimū iudiciū: Deut. xvij. Si difficile z ābiguū apud te iudiciū ē ꝓspexeris: Surge z ascēde ad locū quem elegerit dñs de⁹ tu⁹: veniesq̄ ad sacerdotes leuitici generis ꝛc. īo hic ꝑmo agit de sacerdotio christi: 2° de ei⁹ iudicio finali: ibi Judicabit. Circa ꝑmū dic: a Jurauit dñs z nō penitebit eum. i. firmit statuit z absq̄ retractōne Gen. xxij. Per memetipm iurauit dicit dñs ꝛc. sequit: In se mie tuo bñdicent oēs gētes ire: qō ipletū ē i sacerdotio christi de semine Abrae descēdentis. bñdictio eni ptinet ad officiū sacerdotis. b Tu es sacerdos i eternū qō itelligit de sacerdotio christi: ut supra declaratū ē: z idē dic rab. moy. Hadarsan sup illud Ge. xiiij. At vo melchisedech rex salē hoc ē ac si dixerit scriptura. ps. cix. Tu es sacerdos i eternum scoz ordinē melchisedech iust⁹ z saluator: ut dī gach. ix. Jubila filia hierlm: ecce rex tu⁹ venit tibi iust⁹ z saluator. Ex h⁹ dicto hī q̄ melchisedech q̄ iterp̄tat rex iusticie: fuit figura christi: z q̄ hec scriptura hui⁹ ps. cix. itelligēda ē de christo. c Secūdū ordinē melchisedech. qz sic melchisedech obtulit panē z vinū i sacrificiū: Gen. xiiij. sic christ⁹ in sacrificio eucharistie ꝓsecrat corp⁹ suū z sanguinē: qz i hoc sacrificio ipe ē sacerdos z hostia. d Dñs a dex. tuis ꝓtre. i die ire sue reges. Isti sūt q̄ aduersus christū surrexerunt. s. herodes z pōti⁹ pilat⁹ z pncipes iudeoz regētes pplz: sicut dcm̄ fuit diffusi⁹ ps. ij. exponēdo illud: Astiterūt reges ire ꝛc. Et isti fuerī ꝓfracti i die ire dei. i. vindicte ip̄i⁹: qz pilat⁹ z herodes fuerūt relegati i exiliū p ipatorē romanū: z pncipes iudeoz p romanos exīmiati: e Judicabit. Hic ꝓnter agit de iudicio finali: qō fiet p xp̄z auctoritatiue ex ditate: executiue i hūanitate: qz i forma hūana i iudicio appebit: z h⁹ ē qō dī: e Judicabit i natiōib⁹. qz illud iudiciū erit generale. f Implebit ruinas. i hebreo hī: Funera. qz corpa defūctoz q̄ p mortē fuerūt a vita pnti resuscitabūt diuīa vtute: z sic replebūt aias⁹ ea viuificātib⁹: ut sic iusti sint beati i aia z corpe: z ip̄i dānati i vtroq̄: īo seq̄t: g Conq̄ssabit capita. i. grauit dānabit tyrānos hui⁹ mūdi: q̄ fuerūt super alios pncipes z capitanei. h Jn tra multoz. qz i multis ēris magis viget z viguit tyrānis q̄ regnū. Cōsequēt oñdit vñ ptās iudicādi meritorie ꝓcessa ē christo hōi: cū dī:

i De torrēte i via bibit. i. de fluxu seu ipetu tribulationis bibit i via vite pnt̄is: z maxie i sua passiōe: ppt̄ qō dixit iacobo z iohānī: Mat. xx. Potestis bibē calicē quē ego bibitur⁹ sū. Qz ät p torrētē itelligat ipet⁹ tribulatōis pz Esa. xxx Spūs ei⁹ velut torrēs iundās vsq̄ ad mediū colli ad ꝓdendas gētes i nihilū. k Propterea exaltabit caput. ptā tiue iudicādo z oīb⁹ dominādo: scōm q̄ dī phil. ij. humiliauit semetipsū fcūs obediēs vsq̄ ad mortē: mortez aūt crucis: ppt̄ qō z de⁹ exaltauit illū ꝛc. In ps. cix. Dixit dñs. vbi dī i postil. Donec ponā īimicos tuos

Additio.

Jcet inter saracenos q̄ plures iudeoz habitēt: ut ē mā festū i hispania z apud trāseūtes in tra sāctā: tñ etiaz ibi seruiliť z abiecte viuūt: sic q̄ fideles ibi habitantes eis i oīb⁹ pferūtur: qō magis credit i honorē fidei eo q̄ saraceni nō hñt aliquā rōnez ad hoc nisi iudeoz generalē abiectōem. In eo dē ps. vbi dī i postil. Implebit ruinas. Additō Bi trāslatio nra dic ruinas. i hebreo hī qdam dictio q̄ significat cadauera: qō magis applicat snie postil.

Alleluia Psal. cx.

Onfitēboz tibi dñe i toto corde meo i cōsilio iustoz z congregatione Magna opa dñi: exq̄sita i omnes voluntates eius. Confessio z magnificētia opus eius: z iustitia eius manet i seculū seculi. Memoriā fec mirabiliū suoz

Psal. cx.

Onfitēboz tibi dñe ꝛc. In p̄cedēti ps. actū ē de sacerdotio christi z ei⁹ sacrificio qō ē eucharistia: in isto agit de eucharistie efficacia: qz sic baptism⁹ ē qdā spūalis generatō: sic eucharistia est regeneratoz spūalis nutritio: tñ cū hoc agit h⁹ de qbusdam alijs opib⁹ diuis: ex qb⁹ oīb⁹ ē laudād⁹: z īo huic ps. premittit p titulo: Alleuia. qō significat laudate deū: z ē h⁹ duplex dictō: sic dcm̄ fuit. ē. ps. ciij. Diuidit aūt ps. iste i duas ptes: qz ꝑmo psalmista deū se laudare ꝓmittit: 2° ad hoc rōnes adducit: ibi Magna opa dñi. Circa ꝑmū dicit: a Cōfitebor tibi dñe. ꝓfessione laudis. b In toto corde meo. itellectu. s. z affectu: z īo nō solū labijs sic illi de qb⁹ dixit dñs Esa. xxix. Pplus h⁹ labijs me honorat: cor aūt eoz lōge ē a me. c In cōsilio iustorū z cōgregatōe. z nō i quēticulis ifideliū z hereticoz. d Magna opa dñi. h ad ꝓpositū rōes adducit: z ꝑmo ex diuis operib⁹ generalit: 2° ex bñficio eucharistie spāliť ibi Memoriā fec. Circa ꝑmum dic: d Magna opa dñi. qō pz i rex, productōe z eaz gubernatōe. e Exq̄sita i oēs voluntates ei⁹: qz si aliqs q̄rat rōez operū dei: inueniet q̄ oia dispēdet ex ei⁹ mera voluntate z gra, ppt̄ qō ex suis opib⁹ ē magis laudād⁹: ppt̄ qō sb̄dit: f Confessio z magni. op⁹ ei⁹. qñ eni aliq̄ ꝓpetas alicui ꝓuenit excellēter nō solū dī tal i ꝓcreto: sz ēt i abstracto: sic ille cui largitas ꝓuenit p excellētiā nō solū dī larg⁹: sz etiā ipa largitas. de⁹ aūt ex suis opib⁹ ē excellēt laudād⁹: ut dcm̄ est iō ꝓueniēt dī h: f Confessio z magni. op⁹ ei⁹. i. op⁹ dei ē confessio laudis siue laus ipsa z magnificētia. g Justicia ei⁹ ma. i se. se. Justū eni ē q̄ ei⁹ voluntas semp iplea tur. h Memoriā. h pōit rō diuie laudis z bñdictio eucharistie spāliť: z p⁹ pōit hui⁹ sacramēti ꝓditō: 2° ei⁹ institutio: ibi Redēptionē. ꝑma i duas: qz p⁹ pōit ei⁹ ꝓditō respectu pnt̄is vite: 2° respectu future: ibi Memor erit Cōditō aūt eucharistie respectu vite pnt̄is ē nutritō spiritual q̄ fuit figurata i ve. te. i māna: de q̄ de⁹ nutriuit filios isrl i deserto: Exo. xvi. cib⁹ aūt ille sapid⁹ erat valde z nutritiuus bonis: scōm q̄ dī Sap. xvi. Panez paratum de celo prestitisti eis sine labore: omne delectamentum in se habentem. malus autem erat insipidus z

abominabilis: vñ dicebāt Nu. xxj. Nauseat aia nra su
p cibo isto leuissimo. sic eucharistie cib⁹ sapid⁹ ē gustui
spūali: ⁊ nutritiu⁹ i gra ipsis bonis: ppt qđ dicit salua.
Jo. vj. Siqs māducauerit ex hoc pane viuet in eternum
malis aūt ē valde nociu⁹: fm q dr. j. Lor. xj. Qui mā
ducat ⁊ bibit idi
gne iudiciuz sibi
māducat ⁊ bibit.
ppt hoc ⁊ qdam
alia dr a doctori
bus q istud man
na fuit eucharis-
tie figura potissi
ma: figuratū aūt
reducit ad memo
riā ipam figuraz
⁊ hoc dr h: Me-
mo. fe. do. mira.
suo. i Escam
de. ti. se. s. corpus
suū in sacramēto eucharistie: p qđ reducūt ad memori
am mirabilia dei q fecit filijs isrl in manna. k Me
mor erit. Hic ꝑñt describit cōditio seu efficacia eucha
ristie respectu vite future: hz eni efficaciam introducēdi ad
vitā beatā si deuote sumat: ⁊ ppt hoc viaticuz noiat: ⁊
quātū ad hoc dr: k Memor erit in se. testa. sui. hoc
ē hui⁹ sacramēti qđ dr testamētū: ut videbit infra.
l Virtutē operū suoꝝ. i. efficaciā hui⁹ sacramēti a deo
nobis collati. m Annūciabit ppl̄o suo. qz christ⁹ p
semetipm hoc annūciauit apostolis: ⁊ apostoli eccle pri
mitiue: ⁊ sic ꝑñt annūciat i eccla ḳtidie. q aūt sit vtus an
nūciata: h ꝺdit: n Ut det il. here. gen. i. vitā beataz
ad quā introducit hoc sacramētū. ⁊ dr vita beata heredi
tas gētiū: eo q oēs gētes inquātū sūt facte ad imaginem
dei hñt quādā aptitudinē ad hāc hereditatē: ppt qđ dr
j. Timo. ij. q. de⁹ vult oēs hōies saluos fieri: ⁊ ad agniti
onē vitatis venire: qđ ē vere volūtate añcedēte nō tamē
volūtate ꝑñte. o Opa manuū ei⁹. maxie i hoc sacra
mēto. p Veritas. qz ibi ꝓtinet corp⁹ christi verum.
q Et iudiciū. s. vite sumētib⁹ deuote: ⁊ iudiciū morti
sumētib⁹ idebite. r Fidelia oia mādata ei⁹. ⁊ maxie
mādatū ei⁹ de cōsecratōe ⁊ vsu sacmenti: qđ hr in textu
euāgelij. s Cōfirmata in seculum seculi. qz mādata
euāgelica sūt miraculis ꝓfirmata: fm q dr Mar. vlti.
Illi aūt pfecti pdicauerunt vbiqz dño coopante ⁊ fmo
nem ꝓfirmāte sequētib⁹ signis. ⁊ ppt hoc nō pōt ꝺdesse
falsitas cū de⁹ nō possit eē testis falsitatis: ió ꝺdit Facta
in vitate ⁊ eqtate. t Redēptionē. Hic ponit ipi⁹ eu
charistie istitutō: hoc aūt sacramētū christ⁹ istituit in ce
na iminēte sua passione: ut pz i euāgelio: ⁊ hoc ē qđ dr
h t Redem. mi. do. po. suo. tūc eni de⁹ pr misit pplo
suo redēptionē: qñ christ⁹ ex obediētia dei ꝑris venit ad
suā passionē p quā redēptū ē gen⁹ hūanū. v Man
dauit in eternū testa. suū. qz tūc istituit eucharistie sacmē
tū: qđ vocat testm: vñ dixit christ⁹ i ei⁹ istitutōe: Matt.
xxvj. Hic ē sanguis me⁹ noui testa. ꝛc. ⁊. j. Lor. xj. dicit:
Hic calix nouū testamētū ē i meo sāguie. p hoc aūt q
dr i eternū: designat q huic sacramēto nō succedēt alia sic
sacmētis ve. le. successerūt noui te. sacmēta. huic aūt sa
cramēto succedet vita beata: i q ē plena fruitō ipsi⁹ chri
sti ꝓtēti i hoc sacramēto: cui⁹ deitate beati reficiūt iteri⁹
⁊ hūanitate exteri⁹: fm q dicit Aug. sup Jo. q aūt mā
datis dei ⁊ spāli mādato ei⁹ de eucharistia sit firmiter
obediēdū: ondit cū dr: x Sanctū ⁊ tribile no. ei⁹. qz
sanctū ē i se formalit ⁊ effectiue obediētib⁹: ⁊ tribile iobe
diētib⁹: ⁊ qz p timorē dei declinat ois a malo: Prouer.
xv. ió ꝺdit: y Initiū sapiētie timor dñi. quia recedēs a
malo accedit ad bonū sibi oppositū. z Intellect⁹ bonus
om. sa. eū. i. itellect⁹ diuini mādati ē valde bon⁹ illis q ad
iplēt mādatū i ope fm vez intellectū ei⁹: illis aūt q non ad
iplent talis itellect⁹ ē magis nociu⁹ q̄ pficu⁹: fz q dicitur
Lu. xij. Seru⁹ q cog-
volū. do. sui: ⁊ nō se
ꝓparauit ⁊ ñ fec fm vo
lūtatē ei⁹: vapulabit
multis plagis. q autē
nō cognouit volūta
tem dñi sui: ⁊ fecit di
gna: plag. vapulabit
paucis. a Lauda
tio ei⁹. q ipleuit man
tū dei scōz vez itelle
ctū. b Manet in
seculū seculi. qz eternali
ter manet ꝑmiū opis
virtuosi ꝛc.

**misericors ⁊ miserator dñs
escā dedit timētib⁹ se. Mē
mor erit i seculū testamenti
sui: virtutē opez suoruz an
nūciabit populo suo. Ut
dēt illis hereditatē gētium
ōpa manuuz ei⁹ veritas et
iudiciū. Fidelia oia māda
ta ei⁹: cōfirmata in seculū
seculi: facta in veritate ⁊ eq
tate. Redēptionē misit dñs
pplo suo: mandauit i eternū
testamētū suū. Sanctum ⁊
tribile nomē ei⁹: initiū sa
pietie timor dñi. Intellect⁹
bonus omnibus facienti-
bus eum: laudatio ei⁹ mā-
net in seculum seculi.**

In ps. ex. Confitebor tibi. Additio.

Circa expositōem hui⁹ ps. attēdēdū est q ꝑmi vsus
hui⁹ ps. qs exponit postillator de diuinis opibus
in generali pñt ꝓpr⁹ adaptari sacramēto eucha
ristie: de q̄ p totum ps. agit: qđ sic pz: nā cū in ꝑmo vsu dicit
Cōfitebor tibi dñe in toto corde meo in ꝓcilio iustoꝝ ⁊ cō
gregatione. ꝓprie pōt itelligi de sacramēto: cui⁹ istitutio fu
it fcā i ꝓcilio. s. in secreto apostoloꝝ: vbi eni nos habem⁹ in
ꝓcilio: hebraica vitas hz in secreto. Fuit aūt hoc sacramētū
istitutū i cenaculo secreto: ut Matth. xxvj. ⁊ p ꝓñs i ꝓcilio
iustoꝝ. s. christi ⁊ apostoloꝝ. vsus etiā ei⁹ est in cōgregatio
ne: qz in vnitate eccl̄astica ad quā ordinat ⁊ figurat. vñ sac
mētū vnitatis dr: ⁊ sic est i cōgregatōe iustoꝝ. s. fideliū. Con
sequenter cum dicit: Magna opa dñi. intelligi pōt ꝓprie de
hoc sacmento in q̄ sūt due ꝓsecratōes: sicut ⁊ duplex mā: q̄
q̄dē ꝓsecratōes sunt Magna opa dñi. nihil eni mai⁹ est seu
mirabili⁹ q̄ q p vba sacmētalia ꝺstātia panis ⁊ vini i cor
pus ⁊ sanguinē christi trāsꝺstantialit ꝓuertant: in q̄ ꝓuersi
one plura difficilia sunt q̄ in creatōe: put san. Tho. in ītia
pte. q. lxxv. articulo. viij⁰ i rñsione ad ttiū argumētū deduc
vñ de istis ꝓsecratōib⁹ posset dici Magna opa dñi. sequit
aūt ttio: Exq̄sita in oēs volūtates ei⁹. Pro q̄ sciēdū q hz vo
lūtas diuia q̄ est ei⁹ entia simplicissima sit: tñ dicūt multe
diuie volūtates p modū signi seu effect⁹: vñ magister in .j.
dis. xlv. ex hac auctoritate ps. s. Exq̄sita in oēs volūtates. ar
guit q dei volūtas multis modis accipit: vñ ibidem q̄nqz
modos ponit: qb⁹ diuia volūtas. s. signi accipit i scripturis
Dicit eni de⁹ velle illud qđ ꝓcipit fieri: ⁊ isto mō inotuit vo
lūtaꝫ diuia circa hoc sacramētū cū de eo dñs dixit: Lu. xxij
ca. hoc facite. Secūdo dr de⁹ velle illud qđ ꝓhibet. per hoc
eni q de⁹ ꝓhibet aliq̄d fieri significat se velle q nō fiet: q̄ q̄
dem voluntas diuina. s. ꝓhibitiua circa hoc sacramentum
inotuit: vñ. j. Lor. xj. ca. Quicūqz manducauerit panē ⁊ bi
berit calicē dñi indigne ꝛc. z dicit de⁹ velle illud qđ ꝑmittit
fm Augu. in encheridion dicentem: Non fit aliq̄d nisi de⁹
oipotens fieri velit vel sinēdo vt fiat vel ipse faciēdo: ⁊ isto
mō volūtas dei inotuit in hoc sacramēto cū peccatori oc
culto ꝑmittit hoc sacramētū dispēsari: ut Aug. dicit super
illud ps. Manducauerūt ⁊ adorauerunt oēs pingues terre
Quarto dicit deū velle illō qđ ꝓfuluit fieri: ⁊ h⁹ mō inotuit
voluntas diuina circa hoc sacramentū: nam licet Jo. vj. le
gitur: Nisi manducaueritis carnē filij hominis nō habebi
tis vitam in vobis. p hoc tñ fz doc. nō iponit ꝑceptū neces-
sitatis ad sūptionē hui⁹ sacmēti: sz tātū rē sacmēti, put Au.
sup exp̄redictū verbū Joh. declarat: vnde sumptio huius
sacramenti corporaliter quantum ad populum vel laicos

cadit sb cōsilio potⁱ q̄ sb p̄cepto. q̄nto dr deū velle id qō fit: ⁊ hoc mō volūtas diuina māifeste inotuit in hoc sacra mēto in eⁱ⁹ institutōe p christū fcā: ⁊ in eius vsu ab eccla frequētato: sic igit: Magna opa dñi. p̄dicta exquisita sunt in oēs volūtates eⁱ⁹. qr exq̄site a fidelib⁹ circa illud volūtates dei sūt obseruāde. Cōsequēter. iiij⁹ dicit Cōfessio ⁊ magnificentia opⁱ eⁱ⁹. vbi opus eⁱ⁹ accipit p hoc sacramēto ad qō ptinet confessio: qr sacrificiū laudis: simiit ⁊ magnificētia ex magnitudine mirabiliū in eodē cōtentor. Et notāter in p̄cedenti versu nominat hoc sacramētū in plurali: cum dicit Magna opa dñi. ad designādū duplicē cōsecrationē: ut dictum est: in hoc aūt vsu noiat singulariter: cū dicit Opⁱ eⁱ⁹. ad denotandū vnitatē huⁱ⁹ sacramēti qō est vnū tantū foz maliter ⁊ pfectie: quē modū nominādi eccla tenet in quadā collecta in qua loquens de hoc sacramēto: primo nominat illud pluraliter: cū dicit Purificēt nos sacramenta q̄ sūpsimus. Cōsequēter aūt noiat illud singulariť: cum sbdit Hoc sacramētū nō sit nobis reatⁱ ad penā ⁊c. Cōsequenter. vⁱ de effectu huⁱ⁹ sacramēti dicit: Et iustitia eⁱ⁹ manet in seculum seculi. nā p hoc sacramētū p̄fert gr̄a dicente christo: Jo. vj. Panis quem ego dabo caro mea est p mūdi vita. s. spūali gr̄a: aut iustitia dicit: iuxta illud ad Ro. iij. Justificati gratis p gr̄am. per quā quidē gr̄am gloria etiā adipiscit: vñ ibidez dñs dicit: Si q̄s māducauerit ex hoc pane viuet in eternuz ⁊ sic p̄prie dr Justitia eⁱ⁹. s. huⁱ⁹ sacramēti manet in seculuz seculi. Cōsequēter. vⁱ dicit Memoriā fecit mirabiliū suoz ⁊c. Circa qō notandū q̄ licet manna fuit figura huⁱ⁹ sacramēti nō tn ad memoriā illⁱ referēda sūt hec vba p̄s. s. Memoriā fecit mirabiliū suoz. ꝓut postil. dicit: tū qr alie figure p̄cesserūt hoc sacramētū in ve. le. sicut agnⁱ paschalis ⁊ oblatio melchisedech ⁊ huiusmōi: ad q̄ nō p̄nt hec verba referri cū de eis nō verificaret q̄ cēnt mirabilia: tū qr est figuratū melⁱ figura q̄ ad ipsum ordinat: sicut rex dignior ē q̄ eius imago. vñ valde inconueniēter dr q̄ res figurata sit ad hoc ut deueniat in memoriā sue figure: sed potⁱ dicēdū est ecōtra. vñ verⁱ dicēdū ē q̄ hec est esca salutaris quaz dedit de⁹ timētib⁹ se: ⁊ memoriā suoz mirabiliū. s. dñice passionis in q̄ maxia mirabilia nr̄e saluti ptinētia inueniunt. vñ cū christⁱ hoc sacramētū instituere⁹ exp̄sse dixit: Hoc facite in meā cōmemoratione. Lu. xxij. Ad quā memoriā p̄pissime adaptant vba p̄s. cū dicit: Memoriā fec mirabiliū suorū. vñ fz doctores sacerdos celebrans dz actualiť memoriā passionis in mēte habere. In eodē p̄s. vbi dr i postil. Sanctū ⁊ terribile nomē eius. Additio.

POssibile est ut quis p timorē dñi. s. seruilē recedat a malo: ⁊ cū hoc tn nō accedat ad bonū. nā timor seruilis pōt eē sine charitate: vñ expositio postil. in hoc vsu. s. Initiū sapiētie timor dñi. nō vr sufficiēt dicta sed hec vba p̄s. ad lr̄am expressi⁹ ⁊ verⁱ exponūt a magistro i iij. Dist. xxxiij. vbi dicit q̄ vterq3 timor dei. s. seruilis ⁊ initialis: dicit initiū sapientie diuersis tn rōnib⁹. Nā seruilis dr initiū sapiētie: in quātū p̄parat locū sapiētie ⁊ duc ad ipaz Initialis vero dr initiū sapiētie: qr est inchoata sapiētia: qa nō solū recedit a malo ꝓpter vitādas penas sicut seruⁱ: sed etiā ad vitādā offensam diuinā: sicut filⁱ: huic tn secūdo timori. s. initiali ꝓpr̄ applicāt vba p̄s. p̄cedētia hūc vsum. s. cū dicit: Sanctū ⁊ terribile nomē eⁱ⁹. Nā timor initialis refugit terribilitatē dei. s. penas ab eo inflictas. oritur etiā ex excellētia diuie sanctitatis quā timet offendere seu amittere ⁊ sic timet deū inquātū sanctū ⁊ inquātū terribile nomen eius. Cōtinuantur etiā hec vba. s. Initiū sapiētie timor dñi cū imediate sequētibus magis ꝓprie si intelligant de timore initiali q̄ de seruili. Initialis eni timor est: Intellectⁱ bonus oib⁹ faciētibus eū. qr lz nō manet in eternū sicut filialis ⁊ castus: tn opa in eo fcā sūt bona simpliciť inquātū meritoria: eo q̄ talis timor nō est sine charitate saltē inchoata: ⁊ sic talis timor est intellectus bonⁱ oib⁹ faciētibus eum qō nō pōt dici de timore seruili quē charitas foris mittit. j. Jo. iiij. ca. Est aūt attendendū q̄ timor dei in sacra scriptura aliqñ dicit q̄ est ipsa sapiētia: ut pz Iob. xxviij qō videt cōtrariū huic qō dr i p̄s. Initiū sapiētie timor dñi. nihil eni ꝓpus est seipso: sed ad hoc dicēdū q̄ timor ille q̄ dr ipa sapientia intelligit de timore filiali q̄ cōparatur ad totam vitā humanā per sapientiā regulatam sicut radix ad arborem: vñ eccle. j. Radix sapientie est timor dñi. cuⁱ rō est: nā sicut radix totā arborē continet virtute: sic filialis timor q̄ semp est in charitate firmatⁱ totam vitā viri pfecti continet. Replica.

IN p̄s. Confitebor. quē ⁊ postil. ⁊ burgen. exponunt de sacramēto eucharistie sine magna cōtrarietate: Burgen. tn extendens alas ad volādum inter cetera dicit: In trāsubstantiatione plura difficilia q̄ in creatione: ⁊ allegat ad hoc sanctū Tho. iij. pte. q. lxxv. vbi ozit dubiū an illa difficultas se teneat ex pte dei: rei: vel intellectⁱ nr̄i. nō ꝓmū: qr apud deū nihil est difficile: imo apud intelligētias separatas sm phos difficile est ipossibile: alias enī oporteret eas ponē fatigabiles. Nec secūdū: qr ipossibilitas seu difficultas rei fiende attendi vr penes incōpossibilitatē terminoz: sed termini creationis sūt magis incōpossibiles q̄ termini trāssubstantiatōis: qr potⁱ se cōpatiūtur aliq̄d ⁊ aliq̄d: substantia ⁊ substantia q̄ aliq̄d ⁊ nihil. nec tertiū dari pōt qr intellectⁱ facilⁱ capit ex aliquo fieri aliq̄d vel aliquid fieri post aliq̄d q̄ aliq̄d ex nihilo: supposita igr dei oipotentia facilⁱ intellectⁱ capit trāssubstantiatōem q̄ creationem. In eodē p̄s. burgen. de vsu eucharistie allegat id Jo. vj. Nisi manducaueritis carnē filij hōis ⁊c. asserens q̄ quo ad ppm laicū cōmunio cozpalis est cōsiliū sed p hoc nō satisfit hereticis modernis: qr ex lr̄a nō hz illud dcm fundamētū: iō de sacramētali communione: nec quo ad clez nec quo ad laicū hz vim p̄cepti ad oēs sm vez eⁱ⁹ intellectū: qa in eodē cōtextu lr̄e declarat de qua māducatione ⁊ potatione intelligi debz videlicet ō spiritualē: qr seqt Qui māducat meā carnē ⁊ bibit meū sanguinē in me manet ⁊ ego in eo. qō beatus aug. exponens ait: Hoc est māducare illā escā ⁊ bibere illū potuz in christo manere ⁊ christū manētem in se hr̄e: qō nihil aliud est q̄ esse in charitate christi. hoc aūt oib⁹ indifferenter est p̄ceptū saltē implicite: sed nihil directe ptinet ad sacramētalē vel cozpoalē māducationē hoc verbuz Nisi māducaueritis ⁊c. Nā hoc vbū fuit dcm diu añq̄ sacramētū eucharistie fuerit institutū: ex illa igit lr̄a de sacramētali cōmunione nō pōt fieri argumētū efficax. Nā ꝓmo debet existere in rerū nā: de q̄ agit. C. de iur. codi. l. q̄dam referunt. §. j. Nec ad futuras causas extenditur rescriptū. eo. ti. c. penul. Jn cuⁱ ca. glo. vide de hⁱ⁹ plures reales cōcordantias: quoniā ei qō nōdum est nō datur p̄uilegiū: nec pōt dici vez vel bonū qō nūq̄ fuit nec moztuū qō nūquā vixit. de eucharistia igitur sacramētali q̄ nōdū fuit tam alta sniа ꝓferri non potuit: q̄ dr Nisi māducaueritis ⁊c. nisi q̄s curiosus hereticus diceret illa vba dicta de vsu sacramēti eucharistie ꝓnostice p modū ꝓphie: sed sic dicere nō pōt in aliq̄ passu sacre scripture fudari: ea igitur facilitate cōtēnitur qua ꝓbat taliter dictum: p̄sertim cum constet ex euāgelij rotundo textu quosdam huic p̄cepto satisfeciss̄e: quos cōstat sacramētaliter nunq̄ cōmunicasse: ut patet de latrone: Lu. xxiij. et quosdam sub vtraq3 specie cōmunicasse: ⁊ tn huic p̄cepto nō satisfeciss̄e: ut pz de iuda. dicit igit magister sniaz in. iiij. dis. ix. ad intentionē beati augustini has ꝓpositiones simul esse veras: non manducans manducat ⁊ manducans non manducat. Similiť pōt

dici de potatiõe: patẽt illa ex dictis: qz stat aliquẽ satisfacere precepto allegato ꝛ xpo p charitate icorpari: ꝛ sic mãducare ꝛ bibere q̃ tñ sacraliter nihil percepit: ꝛ econuerso qz dato oppositio seq̃retur neminẽ esse in caritate nisi sacraliter cõicantez: qd ẽ erroneũ dicere. In ps. eodẽ cum postil. exponẽt hũc passum: Memoriã fecit mirabilium suoꝝ ꝛc. De figuris ꝛ miraculis i opere dei exhibitis ponens exemplũ de mãna i deserto ministrato: put hẽt tr Exo. xvi. hoc burgeñ. valde iconueniẽter dez putat. Primo obȝcit: qz alie figure h' sacramẽti preceserũt: sicut esus agni paschalis ꝛ oblatio melchisedech: q̃ tñ non pñt dici opa mirabilia. Ad qd rñderi põt q secus ẽ dicere de opibus diuinis ꝛ humanis in figura factis. Esus enim agni ꝛ oblatio melchisedech fuerũt figure hũano tñ opere: ꝛ iõ si illa opa fuerũt figuratiua non tñ mirabilia. Sed dare mãna de celo fuit opus diuinũ ꝛ mirabile: iõ sacȝ eucharistie institutũ põt ꝓgrue dici memoriale operũ dei mirabiliũ pfiguratiũ ipsã eucharistiã: int' q̃ exhibitio mãnatis fuit mirabil'. Et cũ scdo burg. obȝcit: figuratum ẽ prestantius figura: sicut rex dignior q̃ regis imago: valde aũt iconueniẽs vi q prestãtius ducat i cognitionẽ viliorꝛis: igitur figuratũ nõ deseruit ad memoriã figure. Ad hoc dico pmo q artis ẽ noticiã aliqñ p cedere a minus notis nobis: sz magis notis nãe: ꝛ sic p ceditur demõstratiue qñ pclusio scitur per pncipia: que ante actualẽ demonstrationem ẽ ignota ex pmo posteriorũ. Illa via pcessum est i angelis a cognitione matutina ad vespertinã: videlz a cognitiõe rerꝝ in diuina essentia relucentiũ ad cognitionẽ rerum i pprio genere. Res aũt cognoscibiles pstãtius eẽ hñt in essentia diuina: qz eminens: q̃ in pprio genere qz dependens: qd oñdere req̃rit aliũ tractatuz: sed sufficit q pncipiũ i q̃ fũdat burg. suum argumẽtũ nõ est gnãliter verꝝ. Secundo dico q oppositus pcessus sciẽdi puenit ex defectu itellectus cõiuncti: ꝛ iõ dr pcessus q̃ ad nos: sic. n. pcedimus a cõfusis ad determinata: sicq̃ accidẽtia magnã vim cõferũt ad cognoscendũ q quid ẽ. Scdm illũ modum pncipiũ burg. põt hẽre colorem. Sed ad ppositus dico q sicut .s. circa Exo. iij. c. dcm ẽ: figura aliqñ precedit figuratũ vt in pposito: aliqñ eȝ: sicut in signis prenosticis. Prio mõ figuratũ est rememoratiuum figure: pz hoc qñ xps eẽtauit super pullũ: dr q recordati sũt discipuli: qz hec scripta sũt de illo. Et qñ expulit vẽdentes ò tẽplo recordati sũt discipuli: quia scriptũ est: Zelus domus tue comedit me ꝛc. Ecce fẽm ducens i recordationẽ signi. Si militer ẽ in exẽplo burg. qz imago ẽ posterioꝝ rege ꝛ imperfectioꝝ: tñ facies regis ducit in cognitionẽ imaginis: in prenosticis aũt secus ẽ: put dcm est. s. sepius. Qz aũt burg. dicit illum passũ exponi debere de mirabilibus i passiõe xpi gestis: q̃rum mirabiliũ memoriam dicit eu charistie institutionẽ. Sz cũ memoria ppe sit pteritoꝝ: mirabilia aũt i passiõe xpi exhibita tpe institutiõis eucharistie ñ erãt ptita sz futa. Impropꝛe igit dicẽt psalmista hãc institutionẽ illoꝝ memoriam: dixisset potius illoꝝ preambulũ ꝛ significationẽ: puto bñ celebrationẽ ꝛ cõsecrationẽ eucharistie forꝛe memoriale passionis: et ad hoc tendũt argumẽta burg. ex illa lra: Hoc facite in meã cõmemorationem: sed institutio non ẽ memoria: p

Alleluia. .CXI.

Beatus vir qui timet dñm: in mãdatis eius volet nimis. Potens i terra erit semẽ eius: gnãtiõ rectoruz bñdicet. Gloria et diuitie i domo eius: et iusticia eius mãnet in seculuz seculi. Exortum ẽ in tenebris lumen rectis: misericors ꝛ miserator ꝛ iust'. Jocundus hõ q miseretur ꝛ commodat:

ut dcm est. Illud aũt qd burg. mouet circa illud: Initium sapie timor dñi ꝛc. non est ꝺ postil. bñ visũ. Psal. CXI.

Beatus vir qui timet ꝛc. Huic ps. premittitur pro titulo: Alleluia. cuius expositio ẽ dca. s. in aliqui b' tñ libris additur ipsi alleluia reuersiõis aggei ꝛ çacharie: sz hoc nõ ẽ i heb. nec in translatiõe hieronymi: ꝛ iõ vi esse additũ ab aliq̃ expositore p sua voluntate. Ad intellectũ aũt h' ps. sciẽduz q lz btitudo sit reddẽda p opib' virtuosis gnãliter: tñ p quãdam appropriationẽ dr reddda p opib' mie spãlit. vñ dic saluator mat. xxv. Uenite bñdicti pris mei possidete patũ vobis regnũ a pstitutione mũdi. esuriui. n. ꝛ ꝺdistis mihi mãducare: sitiui ꝛ ꝺdistis mihi bibere ꝛc. ꝛ pter hoc in hoc ps. dr reddenda felicitas p operibus mie. ꝛ pmo oñditur ppositum: ꝛ scdo de ĩmisericordibus oppositũ. ibi peccatoꝝ. Prima i duas: qz pmo oñditur ppositum de felicitate i via: scdo in patria: ibi In memoria eterna. Circa pmum sciendũ q felicitas q̃ põt hẽri in vita pñti pncipalr consistit in opibus bonis aie interioꝝ': scdario vero cõsistit seu accidẽtalr in bonis exteriorꝝ: put sunt ipsis virtuosis q̃dam instia virtutis: sm q dicit ambro. super lucam: Sicut diuitie ipedimenta sũt reprobis: ita pbis sunt adiumenta virtutis. ꝛ iõ psalmista in hac parte permixtim loqtur de istis ꝛ de illis. ꝺ a Beatus vir. s. in pñti in q̃ p bono virtutis hito in re hẽtur beatitudo futura in spe. b Qui timet dñm. timore filiali q̃ reformidat offensam: iõ sb̃ditur: c In mandatis ei' volet nimis. istud nimis non iportat vicium sed affectũ intensũ ad iplendum dñi preceptũ: ꝛ potissime i operibus mie. ꝛ qz inter oia bona exteriora bonũ plis ẽ pcipuum: iõ seqt: ꝺ Potens in terra erit semen eius. hoc freq̃nter videm' contingere q homines misericordes hñt filios potẽtes sibi succedentes: sicut salomon potentissimus successit dauid pio ꝛ misericordi. Et qz potentia tpalis non ẽ laudabilis nisi hẽat bonitatem moris annexã: iõ sb̃ditur: e Generatio rectorum benedicetur. quia bonum ei iprecabitur a populis propter bonũ virtutis. f Gloria. i. bona fama. g Et diuitie. i. tpalium abundãtia. h In domo eius. i. in familia timentis deum ꝛ opera mie facientis. i Et iusticia eius. i. meritũ sue iusticie. k Manet in seculum seculi. hoc ẽ diu in filȝs suis sibi succedẽtib': fz q dr Exo. xxxiij. Qui custodit miam in milia ꝛc. l Exortum ẽ in tenebris. re. corde. quia recte viuentes i pñti inter peccatores tãq̃ in tenebris illumĩnatur specialiter a deo lumine sue gratie: per quam inhabitat mentem: ꝛ pter hoc subdit: m Misericors ꝛc. q. d. illud lumen est ipse deus illuminans mẽtẽ: ꝛ per illuminationẽ creatam spãli modo inhabitat mentem: qui ẽ misericors quantũ ad habitum mie. n Et miserator. q̃tum ad actum: non ẽ per hoc intelligenduz q in deo sit aliqua distinctio habitus ꝛ actus sicut in nobis: sed perfectionem diuinam apprehendere non possumus prout est in se nec per cõsequens nominare: sed sicut est in nobis vbi habitus virtutis ꝛ actus realiter distinguũtur. o Et iustus. quia semper iusticia cum misericordia cõcurrit in diuinis operibus. In translatiõe vero. lxx. additur: dominꝰ. ad ostendendum q illud quod dicitur hic: Misericors et miserator ꝛ iustus. refertur ad ipsũ deum. p Jocundus homo qui miseretur. dãdo liberaliter non potentibus reddere. q Et cõmodat. gratis petẽtibus reddere. ille. n. qui sic operatur: ex hitu mie opaẽ iocunde: qz sm phm. ij. ethi.

signū hītus gnāti ē delectatio in opere. r Disponit ser. su. in iudicio. s. recte rationis: vt oīo caueat a temeritate locutiōis. s Quia i eternū nō cōmouebīt. s. a stabilitate vtutis. t In memoria. Hic ꝓnter agit de felicitate p' hanc vitā reddēda ꝓ opibus) mie cū dī: In memoria eterna erit iu. ꝛ accipit hic iustīcia ꝓut dī de virtute mie: Justicia eiz vno mō accipit ꝓ oi vtute. v Ab audi tiōe mala ñ timebit. quā audiēt imisericōdes i die iudicij: mat. xxv. Ite maledicti in ignē eternū. seq̄t: Esuriui ꝛ nō dedistis mihi māducare. Sitiui ꝛ nō dedistis mihi bibere ꝛc. Sz bonā auditionez quā audient misericordes: Uenite bñdicti pīs mei ꝛc. sicut allegatum est. s. x Paratū cor eius spare in dño. non i re b' caducis ꝛ defectibilibus. y Cōfirmatum ē cor eiu). i bono p hitū virtutis ꝛ gr̄c: ꝑm q' dī ad he. xij. Bonū ē gr̄a stabilire cor. z Nō ꝓmouebīt. a stabilitate virtut' deo ipsū ꝓseruāte. ꝛ Donec ꝺ spiciat inimicos suos. i. sps malignos q̄ tūc ab hoie despiciunt quī de eis hz plenū triūphū: qꝺ est i morte qñ decedet i statu gr̄e. Et q: ꝑdca meret hō ꝓ opa mie: iō sb̄dit: a Dispsit. ppī amorē dei sine aliq̄ acceptatōe. b Dedit. liberal' absq; spe retributiōis ꝛrene. c Paupib'. xꝑm repñtātib': Mat. xxv. Qꝺ vni ex mīmis meis fecistis: mihi fecistis ꝛ nō adulatoribus seu histriōib': q̄bus multi dāt abūdāt ꝛ nihil paupibus. d Cornu ei'. i. potētia tpalis q̄ vsus ē ad bonū vtutis. e Exaltabīt i gl̄ia. s. celesti: vbi augmētabīt ei' potentia. f Pctōr. Hic ꝓñt oñdit q' imisericordibus reddet oppositū. s. dolor ꝛ tristīcia: qꝺ pōt exponi ꝺ ꝓñti vita sic: Pctōr videbit ꝛ irascet. q: ipi' vidēs ꝓspitatē iusti ꝓturbat ꝛ nō solū iterius sz ēt exteriori signo: iō seq̄tur: g Dētib' su. fre. ꝛ tab. q: mot' animi redundat ad cor ꝓ'. h Desideriū pctōr pibit. q: pctōres desiderāt pmanere i tpali ꝓspitate: ꝛ defic̄ eis i morte ꝛ aliq̄n valde repēte. Alio mō exponit de vita futura i q̄ ipī torq̄bunt nō solū de pēa sibi iflicta sz ēt de iusto ꝛ gl̄ia: q: lz ipsā non cognoscāt ītuitiue ꝛ pticularit': tñ cognoscūt abstractiue ꝛ gnālit' inq̄tuz i q̄daz gnāli sciūt eos ee in maxia delectatiōe: qꝺ facit ad augumētū sue miserie. In ps. cxi. Beat' vir ꝛc. Additio.

PSalmus iste sumit exordiū ex vltimo vsu ꝓceden tis. ibi. n. tractauit ps. ꝺ timore filiali cū dicit: Intellect' bon' oibus facientib' eum. vt. s. expositū ē. In hoc aūt declarat opa pia ad timentē deū tali timore ꝓtinētia: q̄rū ꝓncipale est diuinis mādatis obediri cū ꝓmptitudine volūtatis: de q̄ dicit: In mādatis eius volet nimis. i. vehemēter ꝛ pōpte. ad timentē dñz tali timori ptinet ēt opa facere exēplaria: q̄bus vidētes ad silia ꝓuocentur: ꝛ de hoc dicit: Potēs i terra erit semē ei'. qꝺ itelligi oz de semie spūali qꝺ i ira bōa potēs ē multū fructū afferre. Sz cū dī: Gnātio rectoꝝ bñdicet. non ē itelligendū de gnātiōe carnali: cū multi timētes deum tali ple carēt: sz potius itelligendū ē de gnātione ꝑm imitationē opez: iuxta illud ioh. viij. c. Si filij abrae estis ꝛc. exponāt ꝓut i postil. ꝛc. CXII.

LAudate pueri dñm ꝛc. Huic ps. ꝓmittitur ꝓti. Alleluia. q: in eo ps. inducit ad laudez dei ex ꝓsideratione sue excellētis ꝓuidentie: q: abiectos ꝛ depssos iniuste aliq̄n sbleuat ad statuz magni honoris ꝛ gl̄ie: q: ioseph subito eleuauit de carcere ad hoc q' esset ꝓpositus egypti ꝛ secūdus a rege: Gen. xli. Et ꝑz hoc ps. iste in duas ptes diuidit: q: ꝓmo psalmista ad laudē dei inducit: secūdo ad h' rōem adducēndū: ibi Excelsus. Circa ꝓmuz dī: a Laudate pueri dñm. nō accipiūtur hic pueri rōne etatis discretione carentes sz accipiūtur hic pueri ꝓ subiect' ꝛ mīstris sic̄ dixit a chimelech ad dauid ꝺ viris q̄ erāt cū eo. j. Reg. xxi. Si mūdi sūt pueri maxime a mulieribus māducēt ꝛc. ꝛ hoc mō loq̄tur frequēter scriptura: Oēs aūt sunt deo sbiecti ꝛ eius seruitio ꝛ laudibus obligati. b Sit nomen dñi bñdictum. i. sicut ē in se ipso bñdictum: sic bñdicatur a subditis nō bñdictione ꝓsecrationis q̄ fit tm̄ a maiori sed bñdictione laudis q̄ ipenditur a minori. c Ex hoc nunc ꝛ vsq; in seculū. i. ꝑm extensionē oīs durationis. d A solis ortu vsq; ad occasū. i. ꝑm oēm extēsionez distātie localis. e Excelsus. Hic ꝓnter psalmista iducit rōem ad ꝓpositum q̄ accipitur ex excellētia sue ꝓuidentie: ex q̄ merito oz laudari: iō dī: Excelsus super oēs gētes dñs. q̄ tūcunq; sint magne ꝛ diuerse. f Et sup celos. i. sup angelos qui sūt ciues celestes. g Gl̄ia eius. q: de oibus hoibus et angelis ad suaz gl̄iam ordinat ꝛ disponit: iō subditur: h Quis sicut dñs deus nr̄. q. d. nullus. i Qui in altis hītat. per sue gl̄ie refulgentiā. k Et humilia respicit. per suā ꝓuidentiā. l In celo. q: supbientes angelos ide deiecit: ꝛ humilr̄ sibi adherētes i gl̄ia cōfirmauit. m Et i terra. q: in ꝓma etate rebellātes hoies i diluuio sb̄mersit: ꝛ humilē noe cum sua familia saluauit: ꝛ q: sile sit freq̄nter i pticularib' personis: iō sb̄dit: n Suscitās a tra iopē ꝛ ꝺ stercore. i. ꝺ loco vili ꝛ fetido o Erigēs pauperē. h' patuit i manasse rege iuda q̄ ꝓpter supbiā ꝺ regno suo fuit deiectus a deo ꝛ ab inimicis suis in carcere fetido reclusus: ꝛ fame afflict': ꝛ ꝓpter hūilitatē suā inde a deo fuit relevat': ꝛ in regnū restitutus. ij. pal. xxxiij. iō subdit: p Ut collocet eū cū ꝓncipibus. tanq̄ eis ꝓsidens: ppī qꝺ subdit: q Luz ꝓncipibus ꝓpli sui. pōt aūt hoc referri ad exaltationem hūiliū in gl̄ia celesti: i q̄ collocant hūiles cū āgelis q̄ dicūtur in scriptura ꝓncipes: ꝛ distinguunt ꝓ tres hierarchias: hierarchia aūt idē ē qꝺ sacer ꝓncipatus: ꝛ q: dca exaltatio nō solū fit in sexu virili sed ēt muliebri: iō sb̄ditur: r Qui ha. fa. steri. i domo. dans ei fecunditatē per quam ē honorabilis i domo mariti i q̄ ꝓus erat cōtemptibilis ꝛ abiecta ꝓpter sterilitatem: iō sb̄ditur: s Matrē filioꝝ letantē. exemplū hētur. j. Regū. j. de

Dispōnit sermōes suos i iudicio: qā in eternū nō cōmouebīt. In memoria eterna erit iustus: ab auditiōe mala nō timebit. Pāratū cor eius spare i dño: cōfirmatū ē cor eius: nōn cōmouebīt donec despiciat inimicos suos. Dispērsit dedit pauperib': iustīcia eius manet i seculū seculi: cornu ei' exaltabīt i gl̄ia. Peccator videbit ꝛ irascet: dentib' suis fremet ꝛ tabescet: desideriū pctōrum peribīt.

Alleluia. CXII.

LAūdate pueri dñm: laudate nomen dñi. Sit nomē dñi bñdictuz: ex hoc nūc ꝛ vsq; in seclz. A solis ortu vsq; ad occasū laudabile nomē dñi. Excelsus super oēs gētes dñs: et super celos gl̄ia ei'. Quis sic dñs deus nr̄ qui i altis hītat: et humilia respicit i celo et i tra. Suscitās a terra inopē: ꝛ ꝺ stercore erigēs pauperem. Ut collocet eū cuz ꝓncipibus: cuz ꝓncipibus ꝓpli sui. Qui hītare facit sterilez in domo: matrē filioꝝ letantē.

anna q̄ ꝓpter sterilitatē ꝓtēnebat in domo helchane a fenēna: ⁊ ꝓcessa sibi a deo fecūditate ꝑlis fuit honorabilis ⁊ letabūda: vñ fecit canticū illud: Exultauit cor meum i dño ⁊c. j. Regū. ij. Allegorice exponit ps. iste de abiectione ꝑpli iudaici ꝓpter icredulitatē ⁊ exaltatiōez ꝑpli gētilis i bonis gē: eo q̄ deuote recepit fidē catholicam: ⁊ sic synagoga fca ē sterilis ⁊ abiecta: ⁊ ecclia in fide gentiū fca est fertilis ⁊ letabūda: ⁊ hoc mō loq̄t apls gal. iiij. inducēs illud Esa. liiij. Letare sterilis q̄ nō paris: erūpe ⁊ clama q̄ non parturis: qr multi filij deserte magis q̄ eius que hz virū. Et vocat gentilitatē sterilez ⁊ desertā: qr multo tpe fuit deserta a deo ꝓpter pctm̄ idolatrie: ⁊ sterilis i ꝓle ad dei cultū educate: ⁊ ibidē p̄mittit apls: Scriptum ē qm̄ abraā duos filios hūit: vnuz de ancilla ⁊ vnum de libera. ⁊ seqūtur: Hec sūt per allegoriam dca: hec. n. sūt duo testā ⁊c. hanc aūt expositionem nō ꝑsequor: qr diffuse tractata ē ab alijs i plurib⁹ locis.

¶ In ps. cxij. Laudate pueri. Additio. Ste ps. cum q̄nq̄ sequntib⁹ vsq̄ ad ps. Beati ymaculati excluſiue vocat ab hebreis alleluia magnū. i. hymnus magnus: de q̄ singularē faciūt solēnitatē: nā in tribus p̄cipuis festis ⁊ in neomenijs stātes istū hymnuz cū maiori cātant solēnitate q̄ ceteros ps. totius psalterij. Insup i nocte pasche qñ agnus paschalis comedebat: p⁹ eius comestionē recūbentes ad mēsaz ipsū hymnum solēniter dicebāt. vñ de hoc hymno ex istis sex psalmis cōpositō intelligi oz illud qō imminente passiōe: mat. xxvi. c. legit Hymno dcō ⁊c. eo q̄ xps p⁹ agni paschalis comestionē h⁹ modi ritū ꝓsuetum suas hymnū predēm cum apls recitauit: q̄ ēt hebrei hodie agno paschali carētes i illa nocte. s. pasche istū hymnū cum azimis solēniter put p̄nt cantāt: in q̄ vident ꝓphetiçare nesciētes: sic legit ō caypha ioh. xi. c. Nā ipsi solū attendūt ad hoc q̄ in hoc hymno fit mētio de redēptione egyptiaca: cuius memoriā i paschate celebrant. Sed amplius cōsideranti in hoc hymno ꝓtinētur nō modica mysteria ecclie vlis spūaliter a deo redēpte incipiētis ab abel iusto vsq̄ nūc: iter q̄ fit mētio de redēptiōe egyptiaca suo loco: vt j. patebit. vñ in hoc hymno ps. sex p̄ncipalit facit. Nā in primo ps. ponit quandā p̄fatiōez gnālem ad diuinam laudē pertinētez: in q̄ de exordio ecclesie militātis ante legē ⁊ eius ꝓgressū vsq̄ ad aduētū xp̄i p quem gīa fca est p̄mittit. In scdo. s. In exitu israel ⁊c. de statu ecclie sub lege agit. In tertio ps. s. Dilexi qm̄ ⁊c. agit de statu ecclie in ipso exordio redēptionis añ ip sius publicationē. In quarto vero. s. Credidi ꝓpter ⁊c. agit de statu p̄mitiue ecclie publicate. In quinto. s. Laudate dñm. agit de statu ecclie ex duabus gētibus iā vnite. In sexto vero ps. s. Cōfitemini ⁊c. agit de statu ecclie non solum dilatate ⁊ vnite sed ēt florente ⁊ prevalescente put latius patebit in expositiōe hoz ps. in singulari. In hoc igitur p̄mo ps. p̄fationali h⁹ hymni ps. vij. fac q̄ sunt notabilia ad dei laudē ptinentia. Primo. n. odit quis ē laudādus. s. deus trinus ⁊ vnus: qō sic pz: nā i p̄ncipio h⁹ ps. ter iuitat ad laudē dei: primo. s. cū p̄mittitur alleluia: qō idem ē qō laudate deū: scdo iuitat ad laudem dei cū dicit: Laudate pueri do. Tertio cuz dic: Laudate nomen dñi. que q̄dem trina iuitatio ad laudē dei in eodem versu seu cōtextu singularit est in hoc ps. vt pz discurrenti per alios: ⁊ sic satis innuitur trinitas eius q̄ laudatur eo mō ⁊ forte clariori q̄ i illo vbo psalmi: Bñdicat nos deus deus nr̄ bñdicat nos deus. ⁊ in similib⁹ solet cōiter exponi. vnitas aūt eius q̄ laudat odit in hoc q̄ non deos dicit laudandos sz deū. similiter nec dixit: Laudate noia dñi sz nomē eo mō q̄ dz Mat. vl. c. In nomine p̄is ⁊ filij ⁊ spūssancti. Scdo odit ēt a quibus oz laudari: qr a pueris. s. animi puritate viuentes. Tertio oditur ēt q̄ diu est laudādus. s. in hac vita ⁊ i futura: ⁊ hoc cum dicit: Sit nomen dñi bñdictum: ex hoc nunc ⁊ vsq̄ in seculū. Quarto oditur ēt vbi ē laudādus. s. vbiq̄: ⁊ hoc cum dicit: A solis ortu vsq̄ ad occasum. Quito oditur etiaz qō est laudandus. s. super oēm laudez cuiuscunq̄ creature terrestris ⁊ celestis: ⁊ h⁹ cum dicit: Excelsus super oēs gētes dns ⁊ ⁊ super celos glia ei⁹. Sexto oditur q̄daz mā p̄ncipalis ad dei laudem in hoc hymno p̄ncipaliter ꝓsideranda. s. diuina pudentia circa regimē creature rōnalis: ⁊ hoc cū dicit: Quis sicut dns deus nr̄ qui i altis hitat ⁊ humilia respicit. s. gen⁹ humanū qō in pte ifima vniuersi cōmorat. Septimo oditur q̄dam effectus h⁹ modi diuine ꝓuidētie: q̄ ecclia fideli uz sumit exordium. s. suscitare hoiem a terrenis ⁊ fetoribus pctōrū ⁊ euz erigere ad statū gīe ⁊ glie: qō est maximū op⁹: iuxta illud: Miserationes eius sup oia opera eius. vñ aug. super ioh. dicit q̄ maius opus ē: q̄ ex ipio fiat iustus q̄ creare celū ⁊ terrā: ⁊ de hoc dicit: Suscitās a terra. i. a terreni tate. Inopem. in virtutibus. Et de stercore. i. de fetore pctō rū. Erigēs pauperē vt collocet eū cum p̄ncipib⁹. i. cum āgelis. Cū p̄ncipibus ꝑli sui. i. cū p̄liarchis ⁊ ꝓphis: ⁊ in hoc innuit statū ecclie ante legem in q̄ nundū erat alicui ꝑls diuino cultui mācipatus sed q̄si singlariter sumebātur singuli iusti in diuersis ptibus ad societatē sāctoz. Octauo oditur q̄ ex tali suscitatione inopū ⁊ paupez ⁊ collocatiōe eoz i celestibus fecūdata est ecclia in ꝓgressu tpis: ⁊ sic q̄ ꝑ us fuerat sterilis mō multos hz filios: iuxta illud gal. iiij. c. ⁊ Esa. liiij. Letare sterilis ⁊c. ⁊ de hoc dicit: Qui hitare facit sterilem i domo matrē filioz letantē. ⁊ in hoc cōtinuat se dicendis in ceteris psalmis h⁹ hymni vt videbitur. vnde p̄s. iste vī ꝓprie eē p̄fatio in h⁹ mōi laude diuia. Replica.

¶ In ps. Laudate pueri oñm. vt dicit burgē. incipit hebreoz hymnus: ⁊ ptinuatur vsq̄ ad Beati immaculati excluſiue. hūc hymnū ꝓsueuerunt cum multa solēnitate dicere p⁹ esū agni paschalis. vñ opinatur burg. q̄ illud Mat. xxvi. Et hymno dcō exierūt in mōtez oliuaz. debeat intelligi de isto hymno: q̄ si ita est non iudico nec suam singularē expositionē reprobo. ps. CXIII.

¶ In exitu israel de egypto. huic ps. in transla. hiero. p̄mittitur alleluia ꝓ ti. tñ in heb. est finis ps. p̄cedentis. In hoc aūt ps. inducit ps. ad dei laudem ex ꝓsideratione bñficij ꝑli israel exhibiti in exitu ō egypto: ⁊ ꝓmo illud bñficium recolit: scdo ex hoc dei laus ꝓcludit: ibi Non nobis. Circa primū recoluntur plura mirabilia a deo fca in exitu de egypto non tñ ꝑm ordinem histozie alij narrando: p⁹ q̄ tñ fuerūt ꝓus fca sicut frequēter fit i scriptura ⁊ maxime metrice cōpositā qlis ē ista. dicit igit: a In exitu israel ō egypto. q̄ hētur Exo. xiij. b Domus iacob. qr totus ꝑls israel descendit de iacob q̄ alio noie dcs ē israel: Gen. xxxij. c De ꝑlo barbaro. oēs ꝑli dicūtur barbari exceptis hebreis grecis ⁊ latinis: qr alia idiomata dicunt barbara. d Fca ē iudea scificatio eius. qr in iudea vigu it cultus diuinus ⁊ scia legis ⁊ ꝓpharum. e Israel potestas eius. sicut exercitus regis dr eius ptās: qr deus ꝑ filios israel tanḡ per exercitū suum eiecit chananeos de terra illa: vt hētur i libro iosue: ⁊ sic israel dr ptās dei inq̄tū per ptātez a deo sibi ꝓcessā eiecit gentē illam: ⁊ ꝑm hoc lra ista fca est iudea ⁊c. respicit terminuz exitus de egypto. In heb. aūt et transla. hiero. sic hētur: Facta est iudas ⁊c. ⁊ ꝑm hoc respicit

principium exitus de egypto: qz tribus iuda ꝑma intrauit mare rubꝝ sequẽs moysen alijs formidãtibus ⁊ tardãtib': ⁊ sic fca ẽ dei sanctificatio inḡtũ fm istud declarauit dei sanctitatẽ: in cuius ꝓfidentia tribus iuda ꝓstãter secuta ẽ moysen. Isrl ptãs eius. qz ꝑ israele pugnauit ꝯ egyptios: Exo. xiiij. ⁊ dixerũt egyptij: fugiamus israelẽ: dns .n. pugnat ꝑ eis ꝓ tranos. f Mare vidit ⁊ fugit. qz se in ptes diuisit retrahẽdo se a medio ad ꝓceptũ dñi ac si hẽret sensuz ⁊ intellectũ: qz creata obedit creatoꝛi ad nutum. g Jordanis ꝓuersus est retroꝛsũ. hoc fuit in exitu ꝺ deserto: vt hẽtur Josue iij. qz aq̃ iordanis exoꝛigine sua descẽdentes steterunt ⁊ eleuate fuerunt ad modũ collis: ⁊ sic i pte reuertebãtur versus locum oꝛiginis: sic aq̃ flumis iueniens obstaculum resultat versus oꝛigis locũ. h Montes exultauerunt vt arietes ꝛc. i. cãm exultationis dederũt filijs israel: qz in transitu fluuij arnon scopuli ex vna parte inclinati sũt vsq; ad ripã oppositam flumis: ⁊ sic ꝓbuerũt trãsitũ filijs isrl: ⁊ insidias ibi latẽtes ꝯ filios isrl: sicut dcm fuit Nume. xxi. vbi scribit sic: Sicut fecit in mari rubꝝ: sic faciet i torrẽtibus arnon: scopuli torrentiũ inclinati sũt ꝛc. ⁊ sic dicũtur ẽt in se exultasse metaphoꝛice: sicut ⁊ ꝺ mari rubꝝ dcm ẽ: Mare vi. ⁊ fu. qz ad modũ cognoscentis iter siccũ filijs isrl ꝓbuit: ⁊ similr scopuli dco mõ inclinati videbantur applaudere aduẽtui filioꝝ israel ⁊ transitui. i Quid ẽ tibi mare q fugisti ꝛc. ꝙsi diceret: vñ venerunt ista mirabilia in mari rubꝝ ⁊ iordane ⁊ collib': ut dcm ẽ: ⁊ rñdet: k A facie dñi mota est tra. ꝙsi diceret: a diuina volũtate ꝓcesserũt ista cui obediunt ẽt insensibilia: qz sicut ad dei nutũ mota ẽ tra qñ absoꝛbuit dathan ⁊ abiron: ita aq̃ ⁊ colles i prędcis ⁊ cõsimilibus alijs. vñ ⁊ sbditur aliud mirabile fcm qꝺ fuit i deserto cũ dꝛ: l Qui ꝙuertit petram i stagna aq̃rum. dando abũdantiã aq̃ de petra: Exodi. xvij. m Et rupẽ i fõtes aq̃rũ. Nume. xx. vbi dꝛ: Lũq; moyses eleuasset manũ ꝓcutiens virga bis silicẽ egresse sunt aq̃ largissime ꝛc. n Non nobis. hic ex prędcis miraculis diuinus honoꝛ ꝓcludit: ⁊ ꝓmo oñdit q sit honoꝛãdus: scꝺo a q̃bus: ibi Non mortui laudabũt te. Prima i duas: qz primo dei glia ex dcis ꝓcludit: scꝺo idolatria excludit: ibi Simulacra gẽtiũ. Circa ꝑmũ dicit psalmista: n Nõ nobis. ꝺ. attribuat glia de prędcis mirabilib' ⁊ cõsilibus. o Sed nõi tuo. qz in talib' tota rõ facti ẽ potentia facientis: fm q dicit aug. p Sup mia tua ⁊ vitate tua. talia. n. fca sunt a deo ꝓpło israel ad declarationẽ diuine veritatis q̃ ipleuit ꝑ missiões fcas ꝑib'. s. abrae isaac ⁊ iacob: ⁊ similr ad declarationẽ diuine mie: qz q̃uis ꝓpło israel ipsuz freqnter ꝓuocaret ad ira ut i adoratione vituli ⁊ alijs malis q̃ fecit i deserto: tñ adimpleuit ꝓmissũ ꝑibus fcm i hoc declarãs mie sue effectũ. q Nequãdo dicãt gẽtes. i. gẽtiles idola colẽtes. r Ubi est deus eoꝝ. s. hebreoꝝ. si. n. non adimplesset ꝓmissa eis fca videretur gẽtilibus q ꝺ fecisset virtus sua: et qz tot mirabilia fecit ꝑ eis poterãt libere dicere gentilibus: s Deus aũt nr̃ i celo. qz ibi magis relucet sua ptãs: verũtñ qz se extẽdit ad oia iferioꝛa: qꝺ ꝑz ꝑ eius miracula fca in mari ⁊ in tra: ut ꝓmissũ est: ió sbditur

Mare vidit et fugit iordanis cõuersus ẽ retroꝛsum. Montes exultauerunt vt arietes: ⁊ colles sicut agni ouiuz. Quid ẽ tibi mare q fugisti: ⁊ tu iordanis qz cõuersus es retroꝛsũ. Montes exultastis vt arietes: ⁊ colles sic agni ouium. A facie dñi mota est tra: a facie dei iacob. Qui ꝙuertit petraz i stagna aq̃ruz: et rupẽ in fõtes aq̃rũ. Non nobis dñe ñ nob: sz nõi tuo da gliaz. Sup mia tua ⁊ vitate tua: nequã dicãt gẽtes vbi est deus eoruz. Deus aũt nr̃ i celo: oia q̃cunq; voluit fecit. Simulacra gẽtiuz argẽtuz ⁊ auꝝ: opa manuũ hoiuz. Os hãbẽt ⁊ nõ loqnt̃: oculos hñt ⁊ nõ videbũt. Aures hñt et non audient: nares hñt ⁊ non odoꝛabunt. Manus hñt ⁊ non palpabunt: pedes hñt ⁊ non ambulabunt: non clamabũt i gutte suo. Siles illis fiãt q faciunt ea: et oẽs q ꝓfidunt i eis. Domus isrl spauit in dño: adiutoꝛ eoꝝ ⁊ ꝓtectoꝛ eoꝝ est. Domꝰ aaron spauit in dño: adiutoꝛ eoꝝ et ꝓtectoꝛ eoruz est. Qui timent dominum speraverunt in dño: adiutoꝛ eoruz ⁊ ꝓtectoꝛ eoꝝ est. Dñs memoꝛ fuit nostri: Oia q̃cunq; voluit fecit. t Simulacra. hic ꝓter excludit idolatria cuius ꝓmo oñditur veritas: ⁊ scꝺo latrie vtilitas: ibi Domus isrl. Primũ oñditur ꝑ hoc q idola fca sunt de sensibili mã artificiali: ⁊ hoc est qꝺ dicitur: Simulacra gentium argẽtũ ⁊ aurũ. qz mã artificialiũ ẽ tota substãtia eoꝝ fz phz. ij. physicoꝝ v Opera manuũ hoium. per sculpturã sic sũt lignea ⁊ lapidea: vel ꝑ fusurã sicut metallica. x Os hñt ꝛc. ostendit euidẽter q careãt vita per carentiã affatus visus auditus olfactus tactus ⁊ gressus: q̃bus vita manifestatur i hoibus ⁊ aialibus: ⁊ ꝑz lra vsq; ibi: y Similes illis fiãt qui faciũt ea. s. artifices quia carẽt vita spũali sicut illa sensibili. z Et oẽs qui confidũt in eis. s. idoloꝝ cultoꝛes: quia cõfidunt in nihilum: sicut ⁊ idolum nihil ẽ. j. Loꝛ. viij. a Domus isrl. hic ꝓter oñditur latrie vtilitas: ⁊ ꝓmo in euasiõe mali: secũdo in adeptione boni: ibi Dñs memoꝛ. primum ꝑz ꝑ hoc q colentes dñm protegũtur ab eo in periculis: ⁊ hoc ẽ qꝺ dꝛ: a Domus isrl speravit in dño. ipsum deuote colendo. b Adiutoꝛ et ꝓtectoꝛ eoꝝ est. sicut ꝑz ꝯ pharaonez ⁊ eius exercitũ: Exo. xiiij. ⁊ ꝯ reges chananeoꝛum: vt ꝑz in libꝝ ioſue. c Domus aaron ꝛc. lz domus aaron ꝓtineretur i domo isrl: sicut pars in toto: tñ de ea fit spalis mentio: qz ad eam pertinebat sacerdotium quod ẽ latrie officiuz: ꝺ Adiutoꝛ ⁊ ꝓtectoꝛ eoꝝ ẽ. sicut patet i deuoꝛatione choꝛe a terra: eo q volebat sibi ⁊ suis vsurpare sacerdotiũ ꝯ aaron ⁊ filios eius: Nume. xvi. e Qui timẽt dñm spauerũt in dño. dicit Ra. sa. q hoc dꝛ ꝓpter ꝓuersos de gẽtilitate ad iudaismũ q̃ non erant de filijs isrl: ⁊ tñ deus erat adiutoꝛ eoꝝ sil cuz filijs isrl: qz multi de talibus ascẽderunt cũ eis de egypto: vt hẽt Exo. xij. põt ẽt hoc exponi de gẽtilib' deũ colẽtibus q̃lis fuit sanctus iob ⁊ multi alij. f Dñs memoꝛ fuit nr̃i. hic ꝓter oñditur vtilitas latrie in ꝓsecutione boni tpalis ⁊ spũal: ⁊ hoc ẽ qꝺ dꝛ: Dñs memoꝛ fuit nr̃i. lz obliuio non cadat in deo nec ꝑ ꝓns recoꝛdatio ꝓprie dca: tñ fm cõem modũ loqndi hoium dꝛ recoꝛdari aliq̃ rũ qñ facit eis bonum: ió sbdit: g Et bñdixit nobis. multiplicãdo in spũalibus ⁊ tpalib' bonis: qꝺ declarat ꝓnt in toto ꝓpło israel cũ dꝛ: Bñdixit domui isrl. scꝺo spalit i tribu sacerdotali dicẽs: Bñdixit domui aaron. tertio gnãliter in oibus deum colentibus siue sint cõuersi ad

iudaismū siue gētiles recte viuētes: q̄bus psalmista im precat bonoꝝ augmēta. o. b Adijciat dñs. iterum alia bona ꝓferendo. i Bñdicti vos a dño. q̄ ꝓsecuti onē gr̄e in pñti ⁊ glie in futuro. k Qui fecit celuz et terrā. ꝓpter qō pōt oare suā bñdictionē gr̄e i pñti vita: q̄ per terraz deſignat: ⁊ glie i futuro q̄ p celuz signi ficat: qō adhuc amplius ōclarat dicēs: l Celuz celi dño. q̄a ibi magl relucet glia sua in angelis sā ctis. m Terram aūt dedit filijs hoium. i. habitatiōi eoꝝ ꝓ vita pñti: in q̄ si debite viuāt ⁊ de um colāt assumē tur ad hitationē celestem cū angelis: ꝛz q̄ dī mat. xxij. In resurrectione erūt sicut angeli dei in celo. n Non moꝛtui. supra oñdit q̄ deus est colēdus: hic ꝓñter oñdit a q̄bus: ⁊ loq̄tur de cultu meritorio. o. Nō moꝛtui laudabūt te dñe. q̄ sūt extra statū merendi: q̄ ꝑm damascenū: Qō est hoibus moꝛs: hoc est angelis casus. o Neq̄ oēs qui descēdunt in infernū. q̄ si accipiat ꝓ inferno dānatoꝝ ibi nō ē dei laus ꝛz magis blasphemia: si aūt de lymbo patrū vel puerorū i originali decedentiū iā sūt extra meriti statū. p Sz nos q̄ viuimus. in vita pñti. q Bñdicimus dño. me rit̄orie: q̄ status meriti durat vsq̄ ad moꝛtē: ꝓpter qō in ipso laudat deus meritorie. r Ex hoc nūc ⁊ vsq̄ in seculū. i. vsq̄ ad finē pñtis seculi: q̄ tunc deficiet tps meriti: ꝑmanebit tñ laus sctoꝝ in patria: ꝑs. lxxxiij. Beati q̄ hitant i domo tua dñe i secula seculoꝝ laudabūt te. In hoc ꝑs. moꝛalit itellecto iuitatur q̄libet peccatoꝛ miam ꝓsecutus ad dei laudē ꝑ bñficio exitus de peccato qō ꝑ egyptum deſignat: eo q̄ egyptus tenebꝛa interp̄tat cuius iudea fit sactificatio: eo q̄ iterp̄tat ꝓfessio: tūc fugit mare. i. amaritudo culpe. Jozdānis: q̄ iterp̄tat riu' iudicij. Retroꝛsū ꝓuertet. s. a iudicio cōdēnationis ad iudiciū saluatiōis. Terra mouet a facie dñi: q̄ hō dict' ab humo mouet motu bone opationis. De petra. i. coꝛ de ꝓpus duro fluūt aq̄ deuotiōis: idolatria abjcitur: q̄a auaricia q̄ est idoloꝝ seruit': eph. v. c. per liberalitatem ejcit. ⁊ deus fide spe ⁊ charitate colit: ⁊ sic ab hoie viui ficato per gr̄am bñdicit. In ꝑs. cxiij. In exitu isr̄l de egypto.

Additio.

QUia i ꝑmo ꝑs. h' hymni ꝑdco ꝑs. inuitauerat ad dei laudē cū suis debitis circūstātijs includēs statum ecclie ante legē. s. anteq̄ aliq̄s ppls esset cultui diuino mācipatus: in hoc aūt ꝑs. agit de statu ecclie sb̄ lege: circa q̄ō sex facit. Nam ꝑmo oñdit vñ sumit initiū: vt ppls isr̄l segregaret ad cultū diuinū: ⁊ de hoc dic: In exitu isr̄l de egypto ⁊c. Scōo oñdit quo h' mōi ppls fuit a deo sactificatus ꝑ dationē legis: ꝑ quā spāli' fuit sb̄ eius regimine ⁊ ptāte: de q̄ dicit: Fca ē iudea sanctificatio eius: Exo. n. xix. c. legit deum dixisse pplo ante legis dationē: Vos vidistis q̄ fecerim egyptijs ⁊c. s. in exitu isr̄l. Si g̃ audieritis vocē meam ⁊c: Eritis mihi i regnuz sacerdotale ⁊ gens sācta. ⁊ sic fca est iudea sanctificatio eius ⁊c. Lōseq̄nter tertio oñdit quō illi pplo sic deo mācipato fuerunt magna miracula diuinitus fca: et bñdixit nobis. Bñdixit domui isr̄l: bñdixit domui aaron. Bñdixit oibus q̄ timent dñz: pusillis cū maioribus. Adjciat dñs super vos: super vos ⁊ sup filios vestros. Benedicti vos a dño: q̄ fecit celū ⁊ trā. Celum celi dño: terraz aūt dedit filijs hoium. Non moꝛtui laudabunt te dñe: neq̄ omnes qui descēdūt i infernum. Sed nos qui viuim⁹ benedicimus domino: ex hoc nūc et vsq̄ in seculū.

Alleluia. CXIIII.

DIlexi: q̄m exaudiet dñs vocē oꝛōis mee. Quia iclinauit aurē suaz mihi: ⁊ i dieb⁹ meis iuocabo. Circūdederūt me doloꝛes moꝛtis: et pricula inferni de q̄ dicit: Mare vidit ⁊ fugit ⁊c. vsq̄ ibi: in stagna aq̄ruz. ⁊ exponat vt in postilla. Lonseq̄nter q̄rto oñdit q̄ oia h' modi miracula attribuenda sūt diuine glie ⁊ idolatrie detestationem: q̄ q̄dem idolatria ꝓmo fuit exhibita in scōo p cepto decalogi: ⁊ ꝓnter i toto ꝓcessu legis mosaice multipliciꝰ detestata: ⁊ de hoc dicit: Non nobis domine ⁊c. Simulacra gētiū ⁊c. vsq̄ ibi: Et oēs qui ꝓfidunt i eis. ⁊ exponat sicut in postilla. Lōseq̄nter q̄nto cōmēdat ppl̄z deo mancipatuz ⁊ per suos ordines distinctū eos multipl̄r bñdicēdo: de q̄ dicit: Dom⁹ isr̄l spauit in dño ⁊c. vsq̄ ibi Qui fecit celum ⁊ terrā. exponat ꝓut in postilla. Lō seq̄nt̄ sexto inuit quēdam defectū h' status .s. exñtium sb̄ lege mosaica. Pro q̄ sciendū q̄ in lege mosaica non fuit ꝓmissum regnū celoꝝ in ꝓmiū sed tm̄ terrena. In lege aūt gr̄e hoc fuit expresse ore xp̄i ꝓmissū: mat. v. Beati pauperes spu: q̄m ipsoꝝ ē regnum celoꝝ. ⁊ sic in alijs seq̄ntibus. vnde psalmista inuens istū defectum dicit: Celū celi dño. q. d. regnum celoꝝ deo tm̄ remanet: nō est. n. hōibus ꝓmissuz: q̄ in lege mosaica terrā tm̄ dedit filijs hoiuz sed nō celū. Ex q̄ seq̄tur q̄ illi q̄ sb̄ lege mosaica decesserūt q̄tūcunq̄ iusti nō laudabant dñm ꝑ adeptionem glie neq̄ meritorie: cū i alia vita cesset status meredi: ⁊ de h' dic: Nō moꝛtui laudabūt te dñe. s. in illa lege p' hāc vitaz: ⁊ multo minus ꝓdēnati in ifernū: de q̄ dicit: Neq̄ oēs qui descēdūt in infernū. q̄ tñ in illa lege viatoꝛes iusti in hac vita exñtes meritorie deū laudabūt: iccirco dicit: Sed nos q̄ viuimus bñdicim⁹ dño. ⁊ q̄ hoꝝ meritum extēdebat vsq̄ in einam vitam post redemptionem a xp̄o fcam: ideo dicit: Ex hoc nunc ⁊ vsq̄ in seculum.

Psal. CXIIII.

DIlexi. Huic ꝑs. ꝓponit ꝑ. titulo: Alleluia. in trāslatiōe hiero. tñ in heb. ponitur in fine precedentis psalmi. Scōm aūt hebꝛeos alioq̄s doctoꝛes cōit dauid fecit hunc psalmum ꝓ liberatiōe sua a periculis in persecutione saulis: de qua materia fecit plures psalmos: vt patuit per predicta. Et diuiditur i duas partes: quia ꝓmo cōfitetur suam liberationē: secūdo mouetur ad gratiarum actionē: ibi Conuertere. Circa ꝓmū sciendū q̄ psalmista aliquādo mutat modū loquendi de futuro ad preteritum vel ecōuerso: ꝛz sit locutio de eodem facto: quia hic modus frequens ē in prophetijs ⁊ maxime in cōticis metrice scriptis qualis est iste psalmus ⁊ alij psalmi: dicit igitur: a Dilexi. s. dñm. b Qm̄ exaudiet dñs ⁊c. licet eniz deus sit ꝓpter se diligendus ⁊ super omnia: tamen quando alicui cōdescendit prebet ei occasionem magis diligendi ipsum. c Quia inclinauit aurem suaz mihi. loquitur de deo more humano qui iclinat aurem ad petitionez quam vult exaudire: ⁊ ideo auris iclinatio in deo nō est aliud q̄ exauditio. d Circundederūt me doloꝛes moꝛtis. s. immi nētis quando saul fecit custodiri domum ipsius dauid: vt mane moꝛeretur. j. Reg. xix. ⁊ quando saul ⁊ eius exercitus cingebāt dauid in modū coꝛone ita q̄ dauid desperabat se posse euadere: primo regum. xxiij. e Et pericula inferni inuenerunt me. in hebꝛeo ꝓ iferno ponitur scol: quod nō solum signat infernum: sed etiam signat fossam siue sepulturam: et sic accipitur hic: eo q̄ sequitur ad moꝛtem.

f Tribulationem.in corpe. g Et dolorem.in mente. h Inueni.in psecutiõe saulis iuste me psequẽtis. i Et nomẽ dñi iuocaui.freqnter.n.dauid rogauit,p liberatione a saulis psecutione. k O dñe libera aiam meã.i.vitam meã. l Misericors dñs z iustus.q̃si diceret:decẽs est vt a te ꝓseq̃r miaz i mea liberatione:z iusticiã in saulis ꝓdẽnatione. m Custodiens paruulos dñs. pp̃ium ẽ deitatis succurrẽ i casibus desperatis.parꝫuli.n.non pñt se defẽdere a potẽtibus:et iõ decens ẽ vt deꝰ succurrat eis.i tali vero statu erat dauid respectu saulis regis:vñ docebat.j.Regũ. xxiiij.

inuenerũt me. Tribulationem ẽt dolorẽ inuẽni:ẽt nomen dñi iuocaui. O dñe libera aiam meã:misericors dñs z iustus:z deus nr̃ miseret. Custodiẽs paruulos dñs:humiliatꝰ sũ ẽt liberauit me. Conuertere aia mea in requiẽ tuã:qꝛa dñs bñfecit tibi. Quia eripuit aiaz meaz de morte:oculos meos a lachrymis:pedes meos a lapsu. Placebo dño i regione viuorum. CXV.

Quẽ psequeris rex israel quem psequris:canẽ mortuũ persequris z pulicẽ vnum.iõ sbdit: n Humilatus sũ.mẽte corã deo:z ptãte corã mundo. o Et liberauit me.sua gĩa z virtute. p Conuertere.hic pro sue liberatiõis ꝓfessionem ꝓuertit ad gĩarum actionẽ.d. Conuertere aia mea in requiem tuã.i.in deum per gĩaꝝ actionẽ:in q̃ solo mẽs hũana q̃etatur:sm q̃ dicit Aug.lib.ꝓfessionũ:Inq̃etum ẽ dñe cor meum donec requiescat in te. q Quia dñs bñfecit tibi. ppt qõ debes ei regratiari:z repetit bñficium supra posituꝫ. d. r Quia eripuit aiaz meã de morte.iminẽte:vt pz ex dictis s Oculos meos a lachrymis.legit.n.dauid plorasse in psecutione saulis.j.Reg.xx. vbi dr: Fleuerũt pariter.s.dauid et ionathas.z sbdit:dauid aũt amplius. t Pedes meos a lapsu.s.in manu saulis:qz q̃tũcunq; solicite z ardẽter q̃reret eũ:vt pz.j.Reg.tñ in manibus eius nõ cecidit deo ipsuꝫ ꝓtegente:sm q̃ dr.j.Reg.xxiij. Querebat saul dauid cunctis diebus:z non tradidit eũ dñs i manus eius.iõ ꝓcludit dauid: v Placebo dño.ei deuote seruiẽdo. x In regiõe viuorum.i.i vita p̃senti z postea i vita celesti q̃ dr terra viuentiũ. Mozaliter pot exponi ps.iste de q̃libet fideli liberato diuinitus ab afflictione corpali vel spũali q̃ recognoscẽs suam liberationem surgit ad gĩarum actionem.

In ps.cxiij. Dilexi qm̃. Additio.

Missis alijs expositiõibus tã hebreoꝝ q̃ aliorum q̃ variẽ sunt z seq̃ndo expositionẽ hꝰ hymni inceptã postq̃ ps.tractauit de statu ecclie sb lege in pcedẽti ps. in hoc vero q̃ est tertius i ordine pdcorum vr agere de statu ecclie in ipso exordio redẽptionis.s.tpe aduẽtus xpi z ipsi passiõis:añq̃ tñ lex euãgelica p aplos publicaret. Circa qõ sex facit. Primo.n.oñdit firmitatẽ fidei formate eiusdẽ ecclie circa aduentũ xpi tã diu desideratum:z hoc i psona iustoꝝ.p tunc exñtiuz:de q̃ dicit: Dilexi qm̃ exaudiet dñs vocem orõis mee.q.d.credo q̃ deus exaudiet vocem orõis mee depcantis,p aduentu xpi:z hunc ipsuꝫ diligo.i.valde placet mihi:qz dilectio i scripturis non solũ ꝓsueuit dici de aliq̃ re diligenda sed ẽt de aliq̃ ãnunciabili cõplexo z placito:sicut cũ dr in ps. Qm̃ dilexi legẽ tuã dñe z hꝰ modi.z sequitur: Quia inclinauit aurẽ suam.i.iã video effectum mee exauditionis p aduentũ redẽptoris:cuius nomen tpe meo ꝑncipaliter iuocabo:de q̃ dicit:Et in diebus meis inuocabo.

Conseq̃nter secõ qz ecclia exñs in hoc statu multa incõmoda z pericula patiebat maxime in capite q̃ hoc tpe fuit passus:iccirco dicit: Circũdederunt me dolores mortis.s. xpi: cuius doloribꝰ fideles illius tpis lz paucissimi cõpatiebãt. similr: Et pericula iferni.hoc ẽ sepulture xpi z eius descensus ad iferos:q̃bus simplices z deuote psone maxime affligebãtur:vt pz de maria magdalena plorãte z hꝰ modi:in q̃ bus tribulationibus z doloribꝰ ꝓstitute non cessabant xpm querere:z ipsum dñm iuocare:vñ ioh.xx.c. Tulerũt dñm meũ rẽ.z de hoc dicit:Tribulationem z dolorem iueni:z nomẽ dñi iuocabo. Conseq̃nter tertio ecclesia orat deũ,p effectu hꝰ modi passionis xpi:q̃ q̃dem effectꝰ ẽ liberatio aiaruꝫ.d. O dñe libera aiam meam rẽ.s.a culpa.

Conseq̃nter q̃rto ecclia iam certificata de passione xpi denũciat hãc liberationem esse cõpletam.d.Custodiens paruulos dñs.s. humiles corde q̃ soli participant redẽptionem xpi. Et qz hãc humilitatẽ ecclia hz z p ꝓfessionem hꝰ mõi liberationem orz ptĩcipare:iccirco sbdit:Humiliatꝰ sum z liberauit me. Conseq̃nter q̃nto reddit gratiarũ actiones de hꝰ modi liberatione aiam ꝓsolando:z hoc cũ dicit: Conuer.aia me.in requiem tuam.i.in requiẽ a te desideratã. Quia deus bñfecit tibi.z sic ei soli obligaris: z q̃ sunt illa bñficia q̃ tibi fecit declarat.d. Quia eripuit aiam meã de morte.s.culpe. Et oculos meos a lachrymis.in futuro qñ absterget deus oẽm lachrymaz sctõrum:apoc. xxi. Et pedes meos a lapsu.i.affectus q̃bus aia incedit: sicut hõ mouet p pedes. Conseq̃nter sexto qz ista bñficia ꝑncipaliter in futura vita pficiũtur:iccirco cõcludit:Placebo dño in regiõe viuorum.i.ex ista liberatiõe aie a morte rẽ.finaliter expecto placere deo i regiõe viuorꝝ q̃ ẽ finis vltimus hũane vite. Et nota circa istum ps.duo.Primũ qz in toto pcessu ipsius nõ notat aliquẽ pplm dei: sicut in precedẽti ps.notat domũ dauid z isrl z hꝰ mõi. similr z in seq̃nti dicit:In cõspectu ois ppli eius rẽ. et hꝰ modi.cuius rõ ẽ:nam ecclia xpi exñs i tpe passionis de q̃ tpe hic ps.ꝑncipaliter loq̃tur non hẽbat pplm:Dañ. ix.c. Occidet xps:z nõ erit eius pplus.Secõm nota q̃ sic in fine ps.ꝓcedentis dixit:Nõ mortui laudabũt te dñe. ad denotandũ q̃ per legẽ mosaicã mortui nõ attingebãt vitã eternã:vt supra expositũ ẽ:sic p oppositum i fine hꝰ ps.declarat q̃ p liberationẽ xpi eripitur aia ꝺ morte.s. spũali vt placeat dño in regiõe viuorꝝ.s.i vita eterna rẽ.

Redidi. Huic ps.nullus oino ti. ps.CXV. ꝓponit in heb.quez exponit Ra.sa.de dauid posito i psecutione absalon:in q̃ legit peccasse p deceptionẽ z tolerasse patiẽter illã psecutionẽ z gratiaꝝ actionẽ ꝓmisisse ad suã liberationẽ:vt magis videbit,p seq̃ndo.Et iõ ps.iste i tres ptes diuidit:qz ꝑmo ponit p mũ:scõz scõz:ibi Quid retribuã.tertio tertiũ:ibi Uota mea. Circa ꝑmum sciendũ q̃ fugiente dauid de hierusalẽ ꝓpter absalon Siba seruus miphiboseth occurrit ei cũ duobus asinis oneratis panibus z alijs victualibꝰ q̃rens per hoc dauid fauorẽ quem credebat firmiter reuerti ad dignitatez regiã:z diffamauit miphiboseth ꝓcupiscens eius hereditatem q̃bus fcis z verbis dauid ꝺceptus dixit ei: Tua sũt oia que fuerũt miphiboseth. vt hẽtur.ij.Reg.xvi.z hoc ẽ qõ dicit dauid: a Credidi.verbis sibe nimis faciliter. b Propter qõ locutus sũ.nimis ꝑcipitãter ꝓcedẽdo ei hereditatez dñi sui. c Ego aũt humi.sũ nimis.qz ꝓpter absalon erat fugitiuꝰ. In heb.hẽtur: Afflictus sũ nimis.ex filij mei persecutiõe:q̃ deberet me honorare. hoies autẽ afflicti sunt ꝓuidi ad loq̃ndum:ꝓpter qõ dicit ps. ij.electoꝝ:

humiliatꝰ sū nimis. Egō dixi in excessu meo: oīs homo mēdax. Quid retribuaz dño: p oībus q̄ retribuit mihi. Calicē salutaris accipiā: et nomen dñi inuocabo. Uota mea dño reddā coꝝā oi pplo eius: pciosa i ꝓspectu dñi mors scōꝝ eiꝰ.

O dñe qz ego seruus tuus: ego seruus tuus et filius ancille tue. Dirupisti vincula mea: tibi sacrificabo hostiā laudis: et nomē dñi inuocabo. Uota mea dño reddā i cōspectu omnis ppli eiꝰ: in atriis domus dñi in medio tui hierlz.

Lōturbati nimis puident: r iō sbdit dauid: o Ego dixi in excessu meo. i. puentus dca turbatiōe. vñ i heb. hētur: Ego dixi i festinatiōe vel subitatione mea. qz ex turbatiōe mentis precipitanter locutus fuit. e Oīs hō mendax. videbat. n. filiū ppriuz se psequentē r totū ppl'm isrl' quez a periculis multotiens liberauerat ei fauentē: fm q dī. ij. reg. xv. Toto corde vniuersus isrl' sequtur absalō: r iō cito credidit q et miphiboseth in hoc sequeretur absalō cuz alijs. vñ post ea dauid videns se deceptuz retractauit sñiaz q̄tū ad hereditatē medietatē. ij. Reg. xix. r lz tunc dauid grauiter peccauerit equando seruū dño: vt dcm fuit. ij. reg. xix. tñ tenēdum ē pbabiliter q postea penituit: r q p alia medietate quā dimisit Sibe: eo q sibi adheserat i periculo posito in alijs satisfecit miphiboseth: lz nō sit scriptū: qz non oia sunt scripta. f Quid retribuaz. Hic ꝓnter describit patiētia dauid in illa psecutiōe que pz ex hoc q verba semei sibi maledicētis valde ꝓpatienē portauit. ij. Reg. xvi. r iō illam psecutionē p suis peccatis r p bñficijs a deo sibi collatis acceptauit: r hoc est qđ dic̄: f Quid retribuā dño p oībꝰ q̄ retribuit mihi. de manibus saul me liberādo r ad regnū ꝓmouendo: r mortē mihi debitam p adulterio r homicidio relaxando: r rñdet: g Calicē salutaris accipiā. i. atrocitatē psecutiōis: q̄ in scriptura calix dī acceptādo. h Et nomē dñi inuocabo. p mea liberatione a dca psecutione. i Uota mea. Hic ꝓnter ponitur grāz actio ab eo pmissa in pdca fuga: fm q hētur. ij. Reg. xv. vbi dixit ad sadoch: Reporta arcam dei in vrbē: Si iuenero gratiā in oculis dñi reducet me r oñdet mihi eam r tabernaculū suum: hoc aūt dicebat ꝓponens r promittēs ibi facere sacrificiuz: iō dī hic: i Uota mea dño reddā coꝝā oi pplo eius. i. in tēplo vbi cōueniebat ppls: r subdit cām. d. k Preci. in ꝓspe. dñi mors san. eius. i. nō de facili pmittit eos mori: sicut res pciosa nō ꝓtēnitur de facili: r p hoc intelligit liberationē suā a morte: nec ponit se i numero sctōꝝ ex elatione sz magis ꝓfitēs dei bonitatē in se: sicut egechias. iij. Reg. xx. dixit de seipo: Memento dñe quō ambulaueri coraz te i veritate cor depfecto r̄c. cām aūt sue liberationis oñdit. d. l O dñe qz ego seruus tuus. te colendo. m Et filius ācille tue. in hoc denotās merita miis sue: vl' sicut dic̄ Rasa. vocat se seruū natum in domo pīssamilias qui est magis dilectus a dño q̄ ille qui ē empticius de foro: ip se aūt erat natus in domo dei. i. a fidelibus parētibus deo seruiētibus. gētiles aūt ad fidem conuersi dicebant magis serui dei empticij. n Dirupisti vincula mea. i. ppter predca liberasti me de psecutione absalon r alioꝝ sibi fauentiū impediētiū me a regni mei regimine: sicut vincula mālia impediūt hoiem ne possit libere agere. Itē qz psecutio absalon fuit mota ꝯ dauid in penaz peccati p adulteriū bersabee r homicidio vrie: fm q p dixit sibi nathan. ij. Reg. xij. Hec dicit dñs: ecce ego suscitabo sup te malum de domo tua r̄c. r iō dauid liberatus ab illa psecutione dixit se liberatū a vinculis dcorum pcōꝝ: eo q ppter illa erat obligatus ad illā penā sustinendā. o Tibi sacrificabo hostiā laudis. s. p sacerdotes hostias offerentes r cantores i sacrificijs laudes diuinas dicentes: p Et nomē dñi inuocabo. qz non solū per alios laudauit deum: sed ēt in ppria ꝓsona hunc ps. r alios decātando. q Uota mea. q̄ feci positus i psecutione absalon. r Dño reddā. sicut pmisi. s In conspectu oīs populi eius. i. in loco diuini cultus vbi poterat r debebat ascēdere oīs ppls isrl' q̄tum ad masculos tribꝰ tpibus in anno: fz q dī Exo. xxiij. r vbi erat talis cultus oñdit. d. t In atrijs domus dñi. i. tabernaculi in q̄ erat arca posita: qz templū tpe dauid nō erat adhuc edificatū. v In medio tui hierlz. qz illud tabernaculū erat in ciuitate dauid. ij. reg. vi. q̄ ciuitas dicebatur forcalicū ipsius hierlm. Morali pōt exponi ps. iste de q̄libet fideli: q̄ si aliq̄n deficiat per alterius deceptionem suā ignorantiā ꝓfitetur humilit: r tribulationē insurgentē sustinet patiēter: r a q̄ liberatus agit deo gras reuerenter.

In ps. cxv. Credidi ppter r̄c. Additio.

Derogatoriū vī excellentie pphetie ipsius dauid q̄ egregius ps isrl' dī. ij. reg. xxiij. c. r a multi eximiꝰ asseritur pphaz q tot ipsius ps. sine titulis positi applicētur suis psecutionibus tpalibus r trāsitorijs. s. saul r absalon r hꝰ modi: sicut Ra. sa. exponit: cum magnis mysterijs eccl'ie possent ppriius r facilius applicari. hebrei. n. nimirū si hoc faciāt non hñtes simlia spūalia de q̄bus tales ps. verificētur: sed catholici ipsos in hoc seq̄ntes nimis videntur iudaizare. Uñ dicendū q ps. iste qui q̄rtus est in hymo precō ppie vī ptinuari ps. pcedenti in mā. Nam postq̄ ps. i pcedenti ps. egit de statu eccl'ie in ipso exordio redēptiōis. s. tpe aduentus xpi r ipsius passionis vt dcm est: in hoc agit ꝓnter de statu pmitiue eccl'ie in q̄ fides fuit per aplos r ceteros discipulos pdicata: in q̄ statu potissime claruerūt duo. s. pdicatio fidei: r martyriū: qđ sancti in testimoniuz fidei sustinuerūt: r ō hoc tractat pncipaliter hic ps. in q̄ ps. q̄ttuor facit. Naz pmo ponit fidei pdicationem: r de hoc dicit: Credidi ppter qđ locutus sū. nā fm aplm ad Ro. x. Corde creditur ad iusticiam: ore aūt confessio fit ad salutē. vñ fides promitiui nō solū credebant corde: sed ēt loq̄bantur fidei rudimenta ea pdicando ad alioꝝ eruditionem: vñ in ꝓsona cuiuslibet talium ppie dī: Credidi ppter qđ locutus sū. r qz p tali pdicatione fidei magnas patiebātur psecutōes: vt pz in actibus aplorꝝ r in historijs eccl'iasticis: iō subdit: Ego aūt humiliatus sū nimis. i. afflictus ppter fidei pdicationē predcam. Consequnter scdo dicit: Ego dixi in excessu meo oīs hō mendax. Pro q̄ sciendū q martyres xpi dicūt testes fidei. martyr. n. grece fm hiero. idem ē qđ testis latie. vñ in promitiua eccl'ia vt sancti verbum dei qđ pdicabāt fortius in cordibus audientiū ipzimerent martyrio se subijcie bāt in testimoniū fidei: r iō ps. in ꝓsona cuiuslibet taliuz dicebat: Ego dixi i excessu meo. s. inspiratiōe diuinitus mihi fca. Oīs hō mendax. q. d. pdicatio mea non erit efficax: cū possit esse suspiciosa: eo q credent me verba mendaciter fingere: qz oīs hō de se mēdax est. i. pnus ad mendacia fingenda: r iō sbdit: Quid retribuā dño p oībus q̄ retribuit mihi. hoc est dicere: quid possum retribuere domino in testimonium sue fidei pro omnibus bonis que retribuit mihi. s. nālibus r gratuitis: ad qđ rñdens sbdit: Calicē salutaris

ris accipiã. ſ. martyriũ de q̃ mat. xx. dr: Poteſtis bibere calicẽ quem ego bibiturus ſũ. Et ſic nomen dñi inuocabo. i. martyriũ accipiã inuocãdo nomẽ dñi. ſ. p̃dicãdo eius fidẽ: vñ per acceptionẽ h' mõi calicis nomen dñi inuocabo. Uota mea reddã dño coraz oi pplo eius. q̃ p teſtimoniũ martyrũ iplebo vota mea. ſ. vt iducat fides in cordibus audientiũ ⁊ hoc publice ſ. corã oi pplo eius: ⁊ vt oñdat hoc opus .ſ. martyrũ p fide xpi accepti eſſe dño gratiſſimum ſubdit: Pretioſa i ꝓſpectu dñi mors ſctoꝝ eius. ⁊ notãter dicit pretioſa. q̃ nõ ſolũ grata ſeu accepta ẽ mors ſctoꝝ qõ cõpetit cuilibet actui meritorio ſed pretioſa qõ denotat excellẽtiaz ſeu p̃cioſitatẽ martyrũ q̃ ad meritũ. ⁊ nõnter dicit: In conſpectu dñi. q̃ quis in ꝓſpectu hoium inſipiẽtiũ talis mors eſt vilis: i ꝓſpectu tñ dñi p̃cioſa eſt. vñ ſap. iij. Uiſi ſũt oculis inſipiẽtiũ mori: illi aũt ſunt in pace. Cõſequnter tertio dicit: O dñe q̃ ego ſeruus tuus. q̃ quidem verba pñt cum p̃cedentib' ꝓtinuari ſic vt ſit ſenſus: O dñe ego me obtuli ad mortẽ martyrũ predẽcam. Quia ego ſeruus tuus ſũ ⁊ filius ancille tue. ⁊ vocat ſe bis ſeruu: eo q̃ duplici rõne eſſet obligatus deo. ſ. p ſuſceptionẽ bonoꝝ nãliuz ⁊ gratuitoꝝ. dicit ſe ẽt filiũ ancille dei: q̃ filius eccl'ie ẽ p obedientiaz. dicere. n. q̃ dauid ſe vocat filium ancille dñi nullã hz rõnez: put plenius dcz fuit. ſ. in additione ſup p̃ſ. lxxxv. vel alio mõ p̃dca verba. ſ. O dñe q̃ ego ſeruus tuus. pñt expõi cõtinuando ea cũ ſeq̃ntibus vt. ſ. ſit ſenſus: O dñe q̃ ego ſum ſeruus tuus ⁊c. iõ Dirupiſti vincula mea. ſ. vincula pctõruz q̃bus vinctus erã. In martyrio. n. oia dimittũtur peccata: put cõiter tenet ſicut in baptiſmo: vñ ſic p te patiendo Tibi ſacrificabo hoſtiã laudis. i. meipſũ totũ in inuocatiõe tui noĩs oblatũ: de q̃ dicit: Et nomen dñi inuocabo. Et nota q̃ p̃mo noiauerat martyriũ calicem ꝓpter eius amaritudinẽ eo mõ q̃ dr Trenoꝝ: Sup te trãſibit calix. mõ vocat ipſũ martyriũ hoſtiã laudis referendo illud ad actũ charitatis: q̃ in martyrio exercet: ⁊ ipſum facit hoſtiã dño in odorem ſuauitatis: ⁊ de vtroq̃ dicit: Et nomẽ dñi inuocabo. q̃ in vtroq̃ talis cõpetit inuocatio. Cõſequenr q̃rto repetit impletionẽ ſuoꝝ votoꝝ in hoc actu. d. Uota mea dño reddã i ꝓſpectu ois pplı eius. exponat vt. ſ. ſed ſup hoc addit. In atriis domus dñi. ſ. in eccl'ia militante: vbi vota meritorie reddũtur. Cõſequenr aũt dicit: In medio tui hierlm. ſ. celeſtis: in q̃ martyres gloſi triũphant. Põt ẽt hic. p̃ſ. reduci ad ſtatũ ſctoꝝ ꝓfeſſoꝝ exponẽdo illud qõ dr: Calicẽ ſaluta ris accipiã ⁊ tibi ſacrificabo hoſtiã laudis. de ſacio altaris ⁊ cetera ad hoc ꝓpoſitum reducẽdo. ſed p̃ma expoſitio magis vr lie ꝓſonare p̃ſertim huic qõ dr: Pretioſa in ꝓſpectu dñi mors ſctoꝝ eius. Si aũt q̃ratur cur p̃ſ. in hoc p̃ſ. nullã facit mentionẽ de miraculis que i p̃mitiua eccl'ia de q̃ agit freq̃nter fiebãt ad ꝓfirmationez fidei predicate: de quibus mar. vl. Dño cooperãte ⁊ ſermonẽ ꝓfirmãte ſeq̃ntib' ſignis. Ad hoc dicendũ q̃ in hoc p̃ſ. pſal. itendit agere de his que ſingularit claruerũt in p̃mitiua eccl'ia q̃ nõ fuerunt in antiq̃: ſicut ſunt martyria q̃ in antiquis ve. te. minime ſeu rariſſime fuerunt. Secus aũt eſt de miraculis q̃ potiſſime in ſtatu antiq̃oꝝ fuerunt ⁊ ſepiſſime diuulgata: ⁊ iõ in pſalmo p̃cedenti. ſ. In exitu iſrl ⁊c. vbi agit de ſtatu eccl'ie ſ̃b lege facit expreſſam mẽtionẽ de miraculis cum dicit: Mare vidit ⁊ fugit ⁊c. In hoc aũt p̃ſ. in quo agit ꝺ ſtatu p̃mitiue eccl'ie miracula p̃emittit q̃ cõia ſunt vtriq̃ ſtatui: ⁊ ſolum agit de martyrio qõ eſt ꝓpr̃ium eccl'ie xpi ſeq̃ntis eius veſtigia in ſua paſſione ⁊ implẽtis verbũ ipſius. ſ. Qui vult venire poſt me ⁊c. Matth. xvi. ca. Eadem rõne fit mentio i hoc p̃ſ. de p̃dicatione cum dicit: Propter qõ locutus ſum. ⁊ nõ in precedenti. nam p̃dicatio vlis ſingularis fuit i eccl'ia xpi ipſo precipiente: Euntes in mũdum vniuerſũ predicate euãgelium ⁊c. Mar. xvi. ca. Replica.

Sed circa pſalmũ: Credidi ꝓpter qõ ⁊c. inuehitur burg. ⁊ poſtil. dr. cum nimis iudaizare: q̃ ſeq̃ndo Raſa. exponit p̃ſ. illum de dauid poſito in p̃ſecutione filij ſui abſalon. Et ad id vtit imaginatiõe apud eũ ꝓſueta: videlz q̃ pſalmi ꝛz ſẽſum coꝝ p̃ncipalez ab auctore p̃ncipaliter intentũ dicti de xpo vel eccl'ia tanq̃ de figuratis de dauid tãq̃ de figura exponi nõ debere: cuius oppoſitũ. ſ. ſepe oñ ſum ẽ ſpecialiter circa pſalmũ: Dixi cuſtodiam. nã primo ſm ſãctos doctores req̃rendus ẽ ſcripture ſẽſus ver' ſm ſignificationẽ vocũ vel rez qui ſi nihil abſurditatis hz vere lr̃alis eſt: ẽt ſi modum figurãdi vel figure teneat: cuz hoc bñ ſtat q̃ ſenſus ab auctore p̃ncipaliter itentus ſit de figurato debita applicatiõe fca. ⁊ q̃ poſtil. ponit hic p̃mum ſenſũ. ſ. figuratiuum: burg. aũt ſequẽs gloſã magr̃alem ponit figuratum: iõ nec ille recte dr iudaizare nec iſte xpizare: cum vterq̃ ſm debitaz applicationem dicat veritatẽ: ille de figura: iſte de figurato. Illud ẽt qõ hic dicit burg. de filio ancille cozrectũ eſt. ſ. in p̃ſ. Inclina dñe.

Pſal. CXVI.

Laudate dñm. huic p̃ſ. in tranſla. hiero. ꝓponit: Alleluia. p ti. qõ ſignificat laudate deũ. q̃ in hoc p̃ſ. inducũt oẽs pplı tã gentiles q̃ iudei ad laudẽ dei p aduentu ipſius xp̃i: q̃ inſtituit vnam eccl'iaz ex iudeis ⁊ gẽtibus ad dei gl'iam ⁊ honorẽ: ⁊ hoc mõ allegat apls ſcripturã h' p̃ſ. Ro. xv. d. Dico. n. ieſum xp̃m miniſtrũ fuiſſe circũciſionis. i. pplı iudaici i fide iſtruẽdi. ⁊ poſtea ſubdit de gẽtilibus. gentes aũt ſup mia honorare deũ ſicut ſcriptum ẽ. Propꝛea ꝓfiteboꝛ tibi i gentibus ⁊c. ⁊ ſeq̃tur itez: Laudate oẽs gentes dñm: ⁊ magnificate eũ oẽs pplı qõ accipit ex p̃ncipio h' p̃ſ. iſta aũt p̃uidẽs p̃ſ. in ſpu dic: a Laudate dñz oẽs gentes. i. oẽs gentes ad xp̃m vel ad fidez xp̃i vocãdi. b Laudate eum om. po. i. iudei in duodeciz tribub' diuiſi: ⁊ p̃ponit gẽtiles iudeis: q̃ pauci de iudeis p̃mo crediderũt ⁊ multi de gẽtilibus: ſm q̃ dicit apls Ro. xi. Cecitas exptе ꝓtigit in iſrl donec plenitudo gentiũ intraret: ⁊ ſic oĩs iſrl ſaluus fieret: q̃ iudei p̃uerterẽt circa finẽ mũdi: ⁊ iõ hic inuitant ad laudẽ poſt gẽtiles: ⁊ p̃decẽ laudis ſ̃bdit rõem. d. c Qm̃ ꝓfirmata eſt ſup nos mia ei'. loquit de futo per modũ p̃teriti ꝓpi certitudinez ꝓphetie. in aduentu. n. xp̃i ⁊ nõ añ fuit mia dei ꝓfirmata p effectum q̃ ante expectabat per magnum deſiderium. d Et veri. do. i. ipſe xp̃s qui dicit de ſeipſo io'. xiij. Ego ſum via veritas ⁊ vita. e Manet in eĩnũ. ſm q̃ dicit apls heb. xiij. Jeſus xp̃s heri ⁊ hodie ipe ⁊ in ſecula. In p̃ſ. cxvi. Laudate dñm. Additio.

Iſte p̃ſ. cõtinuat cum p̃cedenti. Nam poſtq̃ p̃ſ. egit de ſtatu p̃mitiue eccl'ie i q̃ maxime floruerunt martyres ꝓput dcz eſt. In hoc aũt p̃ſ. agit de ſtatu eccl'ie dilatate per orbem poſt p̃mitiuos: in quo quidẽ ſtatu gentilitas fuit iudeis adiũcta ſ̃b cultu vnius dei: iõ in hoc p̃ſ. cum dr: Oẽs gentes ⁊c. intelligit gentilitas. cum aũt ſeq̃tur: Oẽs pplı. itelligit de iſraelitis: eo q̃ ſunt i tribubus diuiſi: ⁊ ad iſtum itellectũ vr apls reducere iſtum p̃ſ. ⁊ ſm hoc ꝓpoſitũ exponatur pſalmus ꝓput in poſtilla.

Pſal. CXVII.

Onfitemini dño. huic p̃ſ. in tranſla. hiero. p̃mittit p ti. Alleluia. q̃ pſal. iuuat ad dei laudem: ⁊ dicunt alicq̃ dauid fecit hunc p̃ſ. iuitans pplm ad dei laudem ꝓ ſua liberatiõe de ſaulis

persecutione ⁊ ppli isrl a gentiliū circūstātiū pturbati one sub suo regimine: vt pz. ij. Reg. ⁊ hoc fac in hoc ps. vsq; ad locū illum: Aperite mihi portas iustīcie ⁊c. ab illo vero loco vsq; ad finē inducit ad laudē dei ꝓ edificatiõe tẽpli qõ ꝓcuidit ⁊ ꝓdixit edificandū tpe salomonis filij sui: ⁊ fm hoc qõ ibi sb̃dit: Lapidē quem reprobauerūt edificātes ⁊c. exponūt de q̃dā lapide illius edificij: q̃ frequenter a latho/mis fuit oblatus in edificio muri: sed sẽp iueniebat nimis longus vl̃ nimis curtus: et sic pluries reiect⁹ fuit ab eis tanq̃ ineptus: sed in cõsūmatione muri i copulatione duoꝝ parietum inuẽtus fuit aptissimus: qõ ꝓ mirabili fuit tunc reputatū: qõ ꝓuidit dauid ⁊ scripsit fiendū: et sic sẽsus lr̃alis ē hic de illo lapide mãli ⁊ de xp̃o mystice tm̃ exponit. Sed saluo meliori iudicio hoc nõ vr̃ mihi bñ ꝓcordare verbis xp̃i mat. xxi. qui loquẽs de seipso a iudeis reprobãdo dicit eis: Nunq̃ legistis i scripturis: Lapidem quẽ reprobauerũt edificãtes hic factus est in caput anguli. A dño fc̃m est istud ⁊c. ⁊ idem hẽt Lu. xx. Item act. iiij. Petrus oñdens ꝓncipib⁹ sacerdotum xp̃i glificationẽ p⁹ eius passionẽ act. iiij. dicit ꝺ eo: Hic est lapis q̃ reprobatus ē a vobis edificãtibus q̃ fc̃s ē in caput anguli: ⁊ non ē in alio alio salus. Ex q̃bus pz q̃ ps. iste q̃tum ad istã partẽ ē itelligẽdus de xp̃o ad lr̃az: tũ qz pbatio nõ ualet ex scriptura sacra nisi per sensum lr̃alem: fm q̃ dicit aug. ꝰ vincentiũ donatistã: tum q̃a iudei nõ recipiebãt nisi sensũ lr̃alem. Itẽ hoc dicit Ra. sa. hebreus super illud michee. v. Et tu bethleẽ ephrata paruulus es i milibus iuda: ex te mihi egredietur q̃ sit dñator in isrl ⁊c. glosa: ex te mihi egrediet q̃ sit dñator messias filius dauid: sicut ipe dicit ps. cxvij. Lapidẽ quẽ reprobauerunt edificantes: hic fc̃s est in caput ãguli. Ex hoc eius dc̃o tria patẽt fm eius sñiam: primũ est q̃ dauid hũc ps. fecit: sc̃m q̃ in hac pte loq̃tur de xp̃o ad lr̃am: tertium q̃ xp̃s prius erat reprobãdus ⁊ postea glificandus: sicut narrãt euãgeliste. Q̃ aũt. s. inducitur de lapide angulari i edificio templi salomõis non obstat: tũ qz illud dc̃m non hẽtur ex biblia. iij. Regũ ⁊. ij. paral. vbi agitur ad lr̃az de illo edificio negz a iosepho sed solũ hoc ueni dc̃z a magõ petro comestore i historia scholastica super ẽtiũ Reg. ⁊ sic eius dc̃m secut⁹ fuit mat. xxi. ⁊ iõ suppono q̃ dc̃m eius sit vex: tñ sẽsus lr̃alis in hoc ps. est de xp̃o. sẽsus. n. lr̃alis est qui prius intenditur a scriptore: ⁊ iõ si de hoc lapide fuisset scriptũ itio regũ vbi intẽditur descriptio historica illius edificij: sensus lr̃alis esset de illo lapide mãli: sed vbi scribit illius lapidis mysterium: sẽsus lr̃alis ē de xp̃o figurato per lapidem illũ: sicut est in ꝓposito: vt pz per dc̃a xp̃i ⁊ beati petri ⁊ Ra. sa. hebreũ: sicut Exo. xvij. vbi moyses intẽdit scribere historiã aque de petra producte. sensus lr̃alis est de illa petra mãli: sed. j. Lor. x. vbi paulus apostolus itendit scribere mysteriũ h⁹ historie dicit: Bibebãt aũt de spirtali ꝓnte eos petra: petra aũt erat xp̃s. sensus lr̃alis est de xp̃o ⁊ non de lapide mãli. His igit̃ ꝓmissis ps. iste in duas partes diuidit: qz primo dauid inducit ad dei laudationẽ: scõo adducit ad hoc rõnez: ibi De tribulatione. Circa ꝑmum inducit ad dei laudatiõem pplm generaliter. o. a Cõfitemini. ꝓfessione laudis omẽs gnãliter. b Dño qm̃ bonus. bonitatl cuius nõ ē finis. c Qm̃ i seculum mia eius. qz subuenit eum sẽper ꝰ uote reqrentibus. Secundo iuitat spãliter ppl̃z isrl. o. Dicat nũc isrl. tertio spãlius tribum sacerdotalez. o. Dicat nunc domus aaron ⁊c. ⁊ pz sñia ex versu precedenti: ⁊ qz non ē speciosa laus i ore pctoris ecclĩastici xv. ideo circa pdcos ad dei laudez inuitatos oñdit quoꝝ laus est deo accepta dicẽs: d Dicant nunc q̃ timent dñm. timore filiali qui vitat patris offensã. Qm̃ bonus ⁊c. exponatur sicut. s. e De tribulatiõe. Hic ꝓñt dauid adducit rõnes inducentes ad dei laudẽ: ⁊ primo ex liberatiõe sui: scõo ex redẽptione generis humani: ibi Fortitudo. Prima i duas: qz ꝑmo recolit̃ suã liberationẽ: scõo assurgit ad gr̃arum actionẽ: ibi Uox exultationis. Circa ꝑmũ dicit dauid: e De tribulatione iuocaui dñm. positus. n. in psecutione saulis legit̃ dñm ꝓsuluisse. j. Reg. xxiij. ⁊ in persecutiõe filij sui ab salon. ij. Reg. xv. ⁊ in illis psecutiõibus multos ps. fecit ad dei laudẽ: vt patuit ex supra dc̃is. f Et exaudiuit me in latitudine dñs. dilatando ptãtem meã ⁊ dñiuz. g Dñs mihi adiutor. vtpote i bello ꝺ goliath gigantẽ: ⁊ in periculis ꝓpter saulẽ me perseq̃ntẽ ⁊ ꝓsimilib⁹: ⁊ iõ dic̃: h Nõ timebo quid faciat mihi hõ. s. timore deiciente a vtute: alicui enim dauid in periculis posit⁹ timuit: sicut quando mutauit os coram achis: primo Regũ. xxi. sed ille timor nõ fuit vicios⁹ deiciens i desperationẽ de deo. i Dñs mihi adiutor. cuius virtuti nullus potest resistere. k Et ego despiciam inimicos meos. sicut goliath despexit de diuio auxilio cõfisus cõtra eum. vnde dixit ei primo Regũ. xvij. Tu venis ad me cum gladio ⁊ hasta ⁊ clypeo: ego autẽ vento ad te in nomine domini. ⁊ sequitur: Et auferam caput tuum a te: et dabo cadauera castrorũ philistiim hodie volatilibus celi ⁊ bestijs terre ⁊c. l Bonum est cõfidere in domino. qui non deficit in necessitate. m Quã cõfidere in homine. hoc dicit propter habitatores ceyle ⁊ ciphe/os in quibus confidebat: eo q̃ ceylam ab hostibus liberauerat: et de genere ciphe/orum erat: et tamen isti voluerunt eum in manu saul tradere: primo Regum. xxiij. n Bonũ est sperare in domino. qui reddit premiũ pro virtutum operibus absq; dubio. o Quã sperare in principibus. hoc dicit propter ꝓncipes duo decim tribuũ israel qui adheserunt absalon in persecutione dauid reddẽtes ei malũ pro bono. p Omnes gentes circuierunt me. idest filij israel agentes erga me sicut extranei ⁊ gentiles: quia existentes cum absalon intẽdebant dauid obsidere: ita q̃ non posset euadere: vt habetur. ij. Regum. xvij. q Et in nomine domini. supple contigit cõtrarium. r Quia vltus sum in eos. quia multi occisi fuerunt et alij cõfusibiliter fugerunt. ij. Regum. xviij. s Circũdãtes circundederunt me. repetitio ẽ eiusdem sentẽtie ad maiorem assertionem. t Circũdederuut me sicut apes. volẽtes me pungere gladijs suis tanquaz aculeis. v Et exarserunt. nimia ira

Alleluia. CXVII.

Onfitemini dño qm̃ bonus: qm̃ in seculũ mia eius. Dicat nũc isrl qm̃ bonus: qm̃ in seculũ mia eius. Dicat nũc dom⁹ aarõ qm̃ bon⁹: qm̃ i seculũ mia eius. Dicant nũc q timẽt dñm: qm̃ in seculũ mia eius. De tribulatiõe iuocaui dñm: et exaudiuit me in latitudine dñs.

Dñs mihi adiutor: nõ timebo qd faciat mihi hõ: Dñs mihi adiutor: et ego despiciã inimicos meos. Bonũ ē ꝓfidere i dño: q̃z cõfidere in hoie. Bonũ ē spare in dño: q̃z sperare i ꝓncipibus. Oẽs gentes circuierũt me: et in

contra me. x Sicut ignis in spinis. nitētes me velociter cōsumere ad modum ignis spinas velociꝫ comburentis. y Impulsus. i. cōpulsus fugere de loco ad locū i persecutione saulis ꝛ in pſecutiōe absalon de ciuitate regia ad desertum. z Euersus sū vt caderem. videlz qñ Jesbidenob nisus fuit pcutē dauid: ſz pſidio fuit ei abisai filꝰ saruie. ij. reg. xxi. iō ſbdit: a Et dñs suscepit me. succurrens mihi: qz per abisai ꝛ in alijs multis periculis dñs succurrit ei. b Fortitudo. hic ꝓnter post sue saluationis narrationē insurgit ad gr̃arum actionē. d. Fortitudo mea ꝛ laus mea dñs. q. d. exq̄ de p̄dictis periculis diuina virtute sū saluatus: a me ē magnifice laudandus: ꝛ iō ꝓnter inuitat dei mīstros ad laudādū dicēs: c Vox exultationis et salutis. i. ꝓ mea salute resonet. d In tabernaculis iustoꝝ. i. i noie dñi qa vltus sū i eos. Circūdederunt me sicut apes ēt exaserūt sicūt ignis i spinis: ꝛ i noie dñi qz vltꝰ sū in eos. Impulsus eūersus sū vt caderez: ēt dñs suscepit me. Fortitudo mea ꝛ laus mea dñs: ꝛ fcs ē mihi in salutē. Vox exultationis ꝛ salutis: i tabernaculis iustoꝝ. Dextera dñi fecit virtutez: dextera dñi exaltauit me: dextera dñi fecꝫ virtutē. Non moriar ſz viuā: ēt narrabo opa dñi. Castigās castigauit me dñs: ēt morti ñ tradidit me. Aperite mihi portas iusticie: ingressus in eas cōfitebor dño: hec porta dñi iusti intrabunt i eaz. Confitebor tibi qñ exaudisti me: ꝛ fcs es mihi in salutem. Lapidē quez reprobauerunt edificātes: hic factus est in caput anguli. A dño fcm est istud: ēt est mirabile in oculis nr̄is. Hec est dies quam fecꝫ dñs: exultemus et letemur in ea. O dñe saluum me fac: o dñe bene prosperare: benedictꝰ qui venit in noie dñi. Benedixim⁹ vobis de domo dñi: deus dñs ꝛ illuxit nob. qz oēs articuli sunt de eius diuinitate vel hūanitate: ꝛ oia facta fluxerunt de latere eius dormiētis i cruce: ꝛ iō dī hic porta in singulari: fm q ipse dicit ioh. x. Ego sū ostium: per me siquis introierit saluabit. ꝛ iō ſbditur: q Justi itrabūt i eam. p fidē ꝛ deuotionem: ꝛ sic p eā intrabūt gliam. r Cōfitebor tibi qñ exaudisti me. dauid eim ꝛ alij sancti in lymbo detēti hoc cōfessi sunt qñ xps eduxit eos de loco iferni: ꝛ qz hꝰ fuit per merituz sue passionis: iō ſbditur: s Lapidē. s. xp̄m q̄ vocatus ē lapis: vt .s. allegatū ē: ꝛ ēt Dañ. ij. vbi dī de xp̄o: Lapis autē q̄ pcusserat statuam fcs ē mōs magn⁹: ꝛ ipleuit vniuersā terrā. qō i telligitur de xp̄o fz exp̄ositores hebraicos ꝛ latios. t Quez reprobauerūt edificantes. i. sacerdotes iudeoꝝ ꝛ doctores ad q̄rum spectabat officiū edificare i fide ꝛ moribus pplz. v Hic fcs est in caput anguli. cōstituens vnā eccl̄iam ex iudeis ꝛ gētib⁹ cuius ipse ē caput ꝛ pastor: ꝓpter qō dicit ioh. x. Et alias oues hēo q̄ non sūt ex hoc ouili: et illas oz me adducere ꝛ fiet vnum ouile ꝛ vnus pastor. x A dño fcz est istud. i. a dño iesu xp̄o fca ē ista vnio. y Et ē mirabile in oculis nr̄is. fideles. n. q̄ ex iudeis crediderunt i xp̄m admirati fuerūt: qñ viderūt sp̄m sanctū dari in signo visibili cornelio ꝛ alijs gētibus q̄ erāt cum eo: act. x. Et obstupuerūt ex circūcisione fideles q̄ venerāt cum petro: qz i natiōes gr̃a sp̄ūssancti effusa ē: q̄ gr̃a vniuit gētiles ꝛ iudeos i vna xp̄i eccl̄ia. z Hec ē dies. Hic ꝓnter ponit gr̃az actio cum dī: Hec dies. i. tp̄s noui testamēti qō vocat dies rōe veritatis reuelate: q̄ latebat in ve. testō ſb figurarū obscuritate: ꝓpter qō paulus Ro. xiij. vocat vetus testm̄ noctē ꝛ nouū diē. d. Nox p̄cessit: dies aūt appropiquabit rē. ꝛ Quā fecit dñs. lz faciat oia tpa gnālit: dī tn̄ facē aliqō tp̄s spāliter ꝓpter bonū qō in illo ꝓtingit fm modū vsitatum loquendi quem tenet hic scriptura loquendo de tēpe xp̄i. a Exultemus ꝛ letemur i ea. i. interius ꝛ exterius: tn̄ cum modestia deuotiōis: fz illud p̄s. lxxxiij. Cor meū ꝛ caro mea exultauerūt in deum viuū. Cōsequenꝫ uertit se dauid ad depcandū xp̄z ꝛ salute eīa obtinēda p ipsū. d. b O dñe saluū me fac. educēdo me de lymbo cū p̄ib⁹ sactis. c O dñe bñ pspare. multiplicādo eccl̄iaz tuā i fidelib⁹ tuis. d Bñdict⁹ q̄ venit in noie dñi. i. xp̄s q̄ venit i noie p̄ris ꝓ salute mūdi: ꝛ hoc mō cātabant pueri xp̄o ad passionē venienti: mat. xxi. ꝛ de illa laude vī hic dauid ꝓphetasse. e Bñdixim⁹ vobis de domo dñi. hoc ē verbum apl̄oꝝ xp̄i q̄ fuerūt primi in domo eius q̄ est eccl̄ia: ꝛ bñdixerunt ppl̄is veritatem euāgelij nūciando ꝛ sacra ministrando: ꝛ vnde hūerunt hanc ptātem subdit: f Deus dñs ꝛ illuxit nobis. i. xp̄s dñs nr̄ qui ē verus deus ipse illuxit nobs

ſpmſactum ꝓferendo ad ſcripturas itelligendū: ꝛ ſacia eccliaſtica conferēdū. ꝛ qz eadem ptās remanet i rectoꝛibus eccliē: iō ad eos ſermo dirigit cū dr: g Cōſtituite diem ſolēnem. i. dies ſolēnes natiuitatis xpi: reſurrectionis aſcēſionis ꝛ cōſimiles: qui ꝓſtituti ſunt ſolennes per eccliaz. h

Cōſtituite diē ſolēnem in cōdēſis: uſqz ad cornu altaris. Deus meus es tu ꝛ cōfitebor tibi: deus meus es tu: ꝛ exaltabo te. Cōfitebor tibi qm̄ exaudiſti me ꝛ fc̄s es mihi i ſalutē. Cōfitemini dño qm̄ bon⁹: qm̄ in ſeculum mia eius.

In cōdēſis. i. vt ppls fidelis cōueniat ad eccliam i denſitate plebis: iō ſbdit: i Uſqz ad cornu altaris. q. d. ita q ecclēſia ipleat ppło ꝛ clero. k Deus meus es tu. ieſu xpe. l Et fitebor tibi. cōfeſſiōe laudis. m Deus me⁹ es tu ꝛ exaltabo te. tua magnalia narrādo. in oiebus. n. ſolēnibus maxime dr i eccliā fieri talis ꝓfeſſio ꝛ enarratio. n Cōfitebor tibi dñe. vox eſt eccliē deum laudantis. o Qm̄ exaudiſti me. deprecantē te deuote. p Et fc̄s es mihi in ſalutem. ꝓferendo gr̄am in pn̄ti ꝛ gl̄iam i futuro: ꝓpter qō inuitantur oēs gnāliter ad dei laudez cū dr: q Cōfitemini dño ꝛc̄. ꝛ exponat ſicut i principio ps̄. qz hic verſus i fine reſumitur: ſicut in cantilenis ſolet fieri. Jn ps̄. cxvij. Cōfitemini dño. Additō.

ISte ps̄. eſt vltimus iſtius hymni magni qui incipit ab illo ps̄. Lauda. pueri ꝛc̄. vt dc̄m eſt: et finitur in hoc ps̄. qui ꝓtinuat p̄cedenti ſic: Nā in p̄cedenti ps̄. pſalmiſta tractauit breuiſſime de ſtatu eccliē per orbem dilatate poſt primitiuam: de qua ſolum declarauit vniōnē gentiū cum iudeis i vnā eccliam: vt dc̄m eſt. Jn hoc vero ps̄. agit de ſtatu eccliē ſic dilatate in q̄ floruerunt multi ſācti doctoreſ ꝛ pontifices: ſimiliter ꝛ cōfeſſoreſ ꝛ virgines. Circa qō vndecim facit. Nam primo vniuerſalr iuitat ad dei laudem oēs. d. Cōfitemini dño qm̄ bonus ꝛc̄. cuius ſnīa eſt: Nam deo reddenda ē ꝓfeſſio laudis p̄ncipaliter ex duobus. Primo ex ſua bonitate ineffabili in ſeipſo: de q̄ dicit: Qm̄ bonus. ſupple eſt. ſ. nāliter ꝛ fm̄ eſſentiam. Scōmō qz ex ſua mia alios facit bonos: ꝛ ō hoc dicit: Qm̄ in ſeculum mia eius. ꝛ ſic ꝓtinuat ſe pſalmiſta cuz vltimo verſu p̄cedentis ps̄. vbi dixerat: Qm̄ ꝓfirmata eſt ſuper nos mia eius. volenſ in hoc ps̄. ſpālius declarare qūo mia dei ptic̄pat in eccliā: q̄ quidē participatio aliquo mō i diſtictione ſctōrum relucet. Cōſeq̄nter ſcō diſtinguit gradus ſeu ordines ſanctoꝝ in eccliā p̄decōmō dilatata, p varijs tpibus exñtium: ꝛ hoc triplic̄iter. ſ. cum dicit: Dicat nunc iſrl̄ ꝛc̄. Dicat nunc dom⁹ aarō ꝛc̄. Dicant nunc qui timēt dñm ꝛc̄. ut itelligatur qō dicit: Dicat nunc iſrl̄. ſpāliter de ſāctis ꝓfeſſorib⁹ qui vidētes deum per fidem: iuxta illud. j. Lor. xiij. c. Videmus nunc per ſpeculum. alijs eādem fidem cōfitētur. Jntelligitur ēt qō dicit: Dicat nunc domus aaron. de pōtificibus ſeu ſacerdotibus ſāctis ꝛ cum hoc de ſāctis doctoribuſ. ex officio. n. competit ſacerdotibuſ ꝛ maxime pōtificibus doctrina legis diuine: malach. ij. Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſciam: ꝛ legez requirēt de ore eius. Jntelligatur ēt qō dr: Dicant nunc qui timēt dñm. de his qui ex timore dei filiali carnis maceratiōe ſe caſtigant: vt virgines ꝛ ceteri religioſe viuentes. Conſequenter tertio ſpecialius declarat diuinam miam circa eccliam dilatatam. d. De tribulatione iuocaui dñz. ꝛ eſt ſenſus q eccleſia primitiua maximis anguſtijs tribulata inuocabat dñm pro relcuatione harum tribulationū: quam de⁹ exaudiuit eam dilatando: ideo ſubdit: Et exaudiuit me i latitudine dñs. Cōſequenter quarto oñdit qūo facta fuit talis dilatatio. ſ. per diuinum adiutoriū contra humanas perſecutiones: ꝛ de hoc dicit: Dñs mihi adiutor nō timebo q̄d faciat mihi homo. Et dominus mihi adiutor ꝛ ego deſpiciam inimicos meos. Cōſequenter quinto ex dictis cōcludit q bonum ē confidere i domino: ꝛ q hoc per experientiam videat ipletum in dilatatione eccleſie q̄ fuerat prius oppreſſa tam ſub hominibus vulgaris ſtatus q̄ ſub principibus terre: vt patet i hiſtoriis. vnde dicit: Bonum ē cōfidere i dño q̄ confidere i homine. Et bonum ē ſperare in dño q̄ ſperare i p̄ncipibus. Conſequenter ſexto dicit: Omnes gētes circūdederunt me. Ad quod ſciendum q licet i eccliā iā dilatata ceſſauerint ſeu mitigate fuerunt acerbe pſecutōes corporaleſ quātum ad publicum ſtatū: ſurrexerunt tamen perſecutiones ſpirituales latētes. vnde gregorius in homelia: Pugnauit eccleſia. ſ. primitiua aduerſus leonē: pugnat modo aduerſus draconem ꝛc̄. Cuius quidē pugne tria ſūt genera p̄cipalia: quorum vnū eſt hominuz male viuentium: quorum vite exemplo ſepe ſimplices decipiuntur: ꝛ de iſtis dicit in perſona eccleſie. ſ. iuſtorū: Omnes gētes circūdederunt me. ideſt gētiliter viuentes: quos eccleſia dei quādoqz ſuperat. Nam ſepe tales in nomine domini. i. diuina virtute cōuerſi ad iuſticiam penas ſuſtinēt penitendo: ꝛ de hac vltione dicit: Et i nomine domini quia vltus ſū i eos. Secūdum genus pugne eſt diabolica tētatio: de quo dicit: Circūdantes circūdederunt me. diabolus enim ad deuorādum homies cōmuniter circuit. vnde. j. petri. v. ca. Aduerſarius veſter diabolus circuit querēs quem deuoret. ꝛ ioh. .j. ca. in perſona diaboli dicit: Circuiui terram ꝛc̄. ꝛ de iſtis intelligitur: Circundantes circūdederunt me. quaſi diceret diaboli: qui ex rabie ſue malicie circundantes ſunt per orbem modo predicto circūdederunt me ad deuorandum: et quia in iſtos diuina virtute ſemper iſſiguntur pene gehennales: ideo dicit: Et in nomine domini quia vltus ſum in eos. Tertium genus predicte pugne ē hereticorū qui falſas doctrinas ſuggerentes quotidie ipugnant eccleſiam: de quibus dicitur: Circūdederunt me ſicut apes. Apes enim mel portant: et cum aculeo pungūt: ſic heretici eloquia diuina de quibus dicit: Quā dulcia faucibus meis eloquia tua ꝛc̄. allegant: ſed cū hoc ledunt fidem veram ipungendo ſeu corrumpendo. Similiter tales quandoqz fingūt ſe illumiare ſcripturas: quod non faciūt: ſed eas deuaſtant et conſumūt. vnde de eis dicit: Et exarſerūt ſicut ignis. heretici eim eo q fideles quantum i ſe eſt conſumunt: ignis dicuntur a ſanctis patribus. vnde in decretis. xxiij. q. iij. Arrius vna ſcitilla erat in alexandria ꝛc̄. dicitur autem: Jn ſpinis. quia ſicut communiter exponitur illud verbuz eccleſiaſtes. vij. ca. Sicut ſonitus ſpinarum ſub olla ardentiū ſic riſus ſtulti ꝛc̄. Jgnis in ſpinis magnū ſonum ꝛ inutilem facit: ꝛ cito conſumit ꝛ deuaſtat: quod etiam faciunt heretici non magna ſed ſonoroſa loquentes ſine aliqua vtilitate ſed potius cum deuaſtatione ſpirituali. ſequitur: Et i nomine domini quia vltus ſū i eos. ſcilz eos quandoqz conuertēdo: ꝛ ſic patiuntur penas penitentie: vt ſupra dictum eſt: vel quandoqz per vltionem ſeu vidictaz tēporalem: ſcilz quando igni tradūtur iudicio eccleſie. Et ſic in nomine domini quia vltus ſū. Et quia huiuſmodi perſecutōes ſpecialiter hereticorū aliquādo fuerūt tā valide q videbat fides quaſi ſubuerti: ſicut patet de hereſi arrianoꝝ: que totā eccliam maxime turbauit: ꝛ de alijs hereſib⁹: prout i hiſtorijs eccliaſticis hētur: iō ſubditur: Jmpulſus euerſus ſū vt caderem ꝛ dñs ſuſcepit me. qualiter autem dominus ſuſceperit eccliaz ne caderet: ſubdit dicens: Fortitudo mea ꝛ laus mea dominus.

ꝛ qz non ſolū dedit deus fortitudinē eccl'ie vt poſſit aduer ſarijs reſiſtere declinādo pricula per eos inducta ſed ēt de eis triumphū ꝓſtando dī: Et fēs es mihi in ſalutē. Conſeq̄n ter ſeptimo oñdit q ꝑ doctores ſactos eccl'ie ſpūalis trium phus hētur de hereticis: ꝛ de hoc dicit: Vox exultatiōis et ſalutis i tabernaculis iuſtoꝝ. nā talis victoria non attigit p arma corpalia ſed p vocē ſacre doctrine q̄ letificat: iuxta il lud pſalmi: Juſticie oñi recte letificātes corda. doctrina au tē vera ſalutaris cōiter aq̄rit a viris vacātibus ſtudio in ta bernaculis: iuxta illud deu. xxxiij. c. Letare iſachar i taber naculis tuis. qō ſic exponit: nā illi de tribu iſachar nō iten debāt negociatiōib' ſicut illi de tribu ẓabulon quicini ſui: ſed vacabāt i tabernaculis ſtudio ſcripture: ꝛ iō de eis erāt q̄plurimi doctores legis diuine: vt ibidē dī. vñ ꝓprie pſal miſta dicit q vox iſtius ſalutis q̄ ab hereticis eccl'ia z tuebat pſonabat in tabernaculis iuſtoꝝ. ſ. in ſtudijs ſactoꝝ docto rū: ꝛ ne iſta victoria hūano ingenio attribueretur ſubdit: Dextra dñi fecit virtutē. ꝛ notāter repetit ter: Dextera dñi. ꝛ i ꝑmo loco ꝛ i ttio ſeu vltimo ſbiūgit: Fecit virtutē. i me dio aūt loco dicit: Dextra dñi exaltauit me. ad denotandu z q̄ p̄ncipiū ꝛ finis n' victorie ſoli vtuti diuine attribuendū ē: mediū aūt h'. ſ. victorie attribuendū ē humano ingenio tā q̄ iſtrō a deo exaltato. vñ i medio loco dixit: Dextera dñi exaltauit me. Qſeq̄nter octauo dicit: Non moriar ſed vi uā. qō vī referri ad illud qō dixerat i pſ. Credidi ꝓpter qō ꝛē. q̄ eſt q̄rtus pſ. h' hymni: ibi. n. pſ. tractanſ de martyrib' dixit: Pretiosa i ꝓſpectu dñi mors ſcoꝝ eius. vt ibidez fuit expoſitū: ꝛ neq̄s putaret q ſancti doctores non eſſent ma gni in ꝓſpectu dñi: eo q nō fuerūt talē mortē ꝑciosam cōſe cuti: iō dixit: Nō moriar ſed viuā ꝛ narrabo opa dñi. q. d. q̄libet ſactus doctor lz ego nō moriar ꝑ deo tanq̄ martyr: viuo tñ deo vt narrē opa dñi ꝫ hereticos ipugnatores: ꝛ qz iſti doctores ſancti lz non fuerūt mortui ꝑ xpo p martyriū corpale: fuerunt tñ multa paſſi incōmoda ꝛ anxietates. ſi militē martyria itrinſeca p abſtinētias ꝛ vigilias: ꝛ h' modi: iō ſubdit: Caſtigans caſtigauit me dñs ꝛ morti nō tradidit me. hoc eſt dicere: lz morti nō fui traditus a deo p martyri um extrinſecū: eo q diſpoſuerat de me vt narrarē opa dñi. Caſtigās tñ caſtigauit me. i. multiplr caſtigauit me mō pre dcō: qō q̄ddāmō ē martyriū. Qſeq̄nter nono q̄ſi loq̄ns ppls fidelium ad h' mōi doctores ſactos dicit: Aperite mi hi portas iuſticie. i. exponite mihi doctrinā ſacre ſcripture: p quaz hō iuſtificat: talis. n. expoſitio ſeu declaratio aptio dī. vñ Lu. xxiiij. Aperuit illis ſenſū vt itelligerent ſcripꝰas. Et ingreſſus i eas ꝓfitebor dño. qz p ſcripturas recte intelle ctas itrat ad ꝓfeſſionem dei. ſ. ꝓfeſſionē fidei ꝛ laudis. ꝛ ſeq̄ tur: Hec porta dñi iuſti itrabunt p eā. cuius ſēſus eſt q̄ itel lectus ſanus ſcripture ſacre p ſanctos doctores aptus ē por ta dñi p quam iuſti itrant ad laudē dei ꝛ fidei ꝓfeſſionem.

Qſeq̄nter decimo ppls hoc qō petebat hñs. ſ. aptionē por taꝝ iuſticie deū alloq̄tur reddēs grāꝫ actiones: ꝛ hoc cū di cit: Cōfitebor tibi q̄m exaudiſti me. ſ. aperiēdo mihi per tu os ſactos doctores portas iuſticie: q̄bus poſſez tibi recte cō fiteri ꝛ vere cognoſcere. Q fēs es mihi in ſalutē. i. meus ſal uator. Qſeq̄nter. xi. oñdens q̄o fēs eſt deus ſaluator ſb dit: Lapidē quē reprobauerūt edificantes hic fēs eſt i caput anguli. exponat hic versus ꝛ ſeq̄ntes de xpo lapide angula ri ꝓput in postilla.

Pſal. CXVIII.

Beati imaculati. huic pſ. ꝑmittit ꝑ ti. Alleluia. cu ius expoſitio patuit. ē. p ti. vo nō appet actor pſ. teneē tñ q̄ fuit ꝓpha ſanctus q̄cunq̄ fuerit. Eſt aūt iſte pſ. alphabeticus alio tñ mō q̄ alij alphabetici: qz in iſto ſub q̄ libet lra hebraici alphabeti ponunt octo versus p ordinez: ita q oēs vſus ꝑmi octonarij incipiunt p lram aleph q̄ ē ꝑ ma lra: ꝛ oēs versus ſcdi octonarij p beth q̄ ē ſcda: ꝛ ſic ꝑ ter de alijs. Et qz translator non potuit ſic transferre q oēs versus ꝑmi octonarij iciperent ab a: q̄ ē ꝑma lra alpha beti latini: iō ꝑmo octonario ꝓpoſuit aleph ad ſignifi candū q oēs versus illius octonarij per aleph incipiūt i heb. currebat aūt tūc q̄dam modus ſpālis verſificādi ſm ordinē lrarū alphabeti: ſic apud nos i illo hymno: A ſolis ortus cardine. in q̄ versus incipiūt ordinate p lras alphabeti latini incipiendo ab a vſq̄ ad. g. in cluſive: vt pz ituē ti hymnū illum: ſed i hoc pſ. octo versus incipiunt a qualibet lra: ibi aūt vnus tm̄. Nec video ibi aliam ſignificationem niſi modū verſificādi ſpālem vt dixi lo quēdo de ſenſu lrali. De mā h' pſ. ſciendū q aliqui do ctores exponunt eū totum de dauid ad lram: ſed qz i q̄ libet octonario easdē hiſtorias de dauid repetūt: qō ali bi nō inuenitur i eodē pſ. nec vī ꝓbabile fuiſſe itentiōis pſalmiſte in eodē pſ. totiēs eandē hiſtoriam repetere: iō alia via intēdo ꝓcedere. Circa quā ſciendū q ſm pluresꝫ expoſitores catholicos pſ. iſte loq̄tur de btitudine q̄ fre quēter in hoc pſ. ſb' noīe btitudinis vl' vite ſpūalis me morat. Btitudo aūt duplicit hētur: vno mō in re: ꝛ ſic hētur tm̄ in patria: alio mō in ſpe: ꝛ ſic hētur i via per bonoꝝ operum merita: ſicut dicit phus. j. ethi. de feli citate politica q̄ conſiſtit in vſu virtutū: q̄ pueros beati ficamus in ſpe: non qz adhuc operētur virtuoſe: ſed qa vidētur bene indolis ꝛ apti ad hñdum virtutes politi cas tpe ꝓcedente: igitur de beatitudie vt hētur in via loquitur pſalmus iſte. Et diuiditur i duas partes: quia ꝑ mo agitur de beatitudine i generali: ſcdo de pertinētib' ad ipſā magis in ſpeciali: ibi In quo corrigit. Prima in duas: qz primo agitur de beatitudinis ſtatu: ſcdo de eī appetitu: ibi Utinā dirigātur. Prima adhuc in duas: quia primo oſtēditur qui ſtatum beatitudinis aſſequū tur: ſcdo qui ab ipſo excludūtur: ibi Non ſcim. Circa primū ſciendum q beatitudo prout habetur i via con ſiſtit in perfectiōe vite actiue ꝛ cōtemplatiue: vita vero actiua precedit contemplatiuā: quia mens nō poteſt de uari libere in contemplatiōe veritatis: niſi paſſiōes ap petitus ſenſitiui fuerint moderate ꝑ exercitiuz moralis virtutis: quod pertinet ad vitā actiuā. vnde dicit Gre gorius. vi. moralium: Cū aliqui cōtemplationis arcem tenere deſiderāt: prius ſe i campo per exercitiū operis ꝑ bent: vt ſolicite ſciant ſi nulla iam mala proximis irro gant: ſi irrogata ab alijs equanimiter portāt: ſi obtētis bonis tēporalibus nequaq̄ mēs letitia ſoluit: ſi ſubtra ctis non nimio dolore ſauciatur ꝛē. ꝛ ideo primo ponitur perfectio vite actiue cū dicitur: a Beati imma culati. ideſt carentes macula mortalis peccati. b In via. vite preſentis. c Qui ambulant in lege domi ni. mandata eius opere adimplendo: quia non ſuffi cit declinare a malo: ſed cum hoc requiritur operari bonum: propter quod dicit Gregorius homelia tri geſimaſecunda: Minus eſt mala non agere: niſi etiam quiſque ſtudeat et bonis operibus inſudare. Secun do tangitur perfectio vite contemplatiue: cum dici tur: d Beati qui ſcrutantur teſtimonia eius. ideſt eloquia diuina per prophetas nobis tradita: que ſunt miraculis tāquā diuinis teſtimonijs cōfirmata: Mar ci vltimo: Illi autē profecti predicauerūt vbiq̄ domi no cooperāte et ſermonem cōfirmante ſequentibus ſi gnis. e In toto corde exquirunt eū. ideſt intellectu

et affectu: differt. n. cōtēplatio sctoꝝ a cōtēplatiōe phoꝝ rū: qz ꝓtēplatio phoꝝ est ꝓpter pfectionē ꝓtēplantis: ꝛ iō sistit in itellectu. sed cōtemplatio sctoꝝ uz q̄ est ꝓtēplatio theologica ē ꝓpter amoꝛez ipsius cōtēplati. s. dei: et iō non sistit in itellectu ꝙ cognitionē: sz trālit ad affectū ꝙ amoꝛē: ꝛ iō sancti in ꝓtēplatione ista ponunt amorē dei tanq̄ ꝓncipalē intētū. f Non. n. hic ꝓñt oñditur q̄ a perfectiōe p̄dca excluduntur. s. deliq̄ntes: qđ notat cuz dī: Non. n. q̄ operatur iniq̄. i vijs eius ābu. sed magis i deuijs a via ⁊utis: ꝛ ēt negligentes: qđ notat ibi cū dī: g Tu mādasti mā. tua cu. nimis. i. cum magna diligētia ꝛ solicitudie quacarent negligētes ꝛ per ꝓñs amandatoꝝ diuinoꝝ ipletione: q̄rum aliq̄ ptinēt ad vitā actiuā. s. illa q̄ ptinent ad charitatē ꝓximi: aliq̄ vo ad cōtēplatiuā q̄ directe ptinēt ad amoꝛē dei. h Utinaz. hic ꝓñter agit de btitudis appetitu: cū dī in psona totius ecclie: Utinā dirigātur vie mee. i. ꝓcessus cogitationū ꝛ opeꝝ meoꝝ. i Ad custo. iusti. tuas. i. mādata tua ad vitā actiuam ꝛ ꝓtemplatiuā ptinētia: q̄ ꝓtinent iusticiā pfectam: ꝛ qz hoc non pōt fieri nisi p̄cognoscātur: qz ad icognitū nullus dirigit nisi a casu: ꝛ iō sb̄dit: k Tūc non ꝓfūdar cuz pspexero. i. pfecte inspexero. In oibus mandatis tuis. cognoscēdis: ꝛ qz ad hoc req̄ritur illustratio ꝛ directio dei: iō sb̄ditur: l Confitebor tibi ī directiōe cordis. i. q̄ directio cordis mei ad intelligendū p̄dca sit a te. iō sb̄ditur: m In eo q̄ didici iudicia iusticie tue. q̄ non possē sine tua directiōe didicisse: ꝛ qz sicut dām est talis noticia nō sistit i intellectu: sed trāsit ad affectū ꝙ dilectionē: q̄ fm greg. optatur magna si est: iō sb̄ditur: n Justificatiōes tuas. i. mādata tua. o Custodiā. ope adiplendo: ꝛ qz ad hoc req̄ritur assistētia diuine grē q̄ facit opus meritoziū: iō subditur: p Nō me derelinq̄s vsq̄quaq̄. q. d. si me ad momentū dimiseris non potero custodire.

Mon. n. q̄ operāt iniq̄tatē: in vijs eius ambulauerūt. Tu mādasti: mandata tua custodiui nimis. Utinaz dirigant vie mee: ad custodiē das iustificationes tuas. Tūc nō ꝓfundar cū pspexero in oibus mādatis tuis. Cōfitebor tibi ī directione cordis: i ēo q̄ didici iudicia iusticie tue. Justificatiōes tuas cūstodiā: nō mē derelinquas vsq̄quaq̄.

In q̄o corrigit adolescētioꝛ viā suā: in cū stodiēdo sm̄ōes tuos. In toto corde meo exq̄siui te: nē repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In uia testimoniozum tuoꝝ delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ꝛ cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ obliuiscar sermones tuos.

1 In q̄o corrigit adolescētioꝛ viā suā: in cū stodiēdo sm̄ōes tuos. In toto corde meo exq̄siui te: nē repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In uia testimoniozum tuoꝝ delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ꝛ cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ obliuiscar sermones tuos. In toto corde meo exq̄siui te: nē repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In uia testimoniozum tuoꝝ delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ꝛ cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ obliuiscar sermones tuos. In toto corde meo exq̄siui te: nē repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In uia testimoniozum tuoꝝ delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ꝛ cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ obliuiscar sermones tuos. In toto corde meo exq̄siui te: nē repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In uia testimoniozum tuoꝝ delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ꝛ cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ obliuiscar sermones tuos. In toto corde meo exq̄siui te: nē repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In uia testimoniozum tuoꝝ delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ꝛ cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ obliuiscar sermones tuos. In toto corde meo exq̄siui te: nē repellas me a mādatis tuis. In cōrde meo abscōdi eloquia tua: ut nō peccē tibi. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. In labijs meis. pnūciaui oīa iudicia oris tui. In uia testimoniozum tuoꝝ delectatus sum: sicut in omnibus diuitijs. In mandatis tuis exercebor: ꝛ cōsiderabo vias tuas. In iustificatiōib' tuis meditabor: ñ obliuiscar sermones tuos.

In q̄ corrigit. Hic icipit scōs octonari' vbi ps. incipit tractare de ptinētibus ad btitudinem q̄ cōsistit in opibus vite actiue ꝛ ꝓtēplatiue: vt dām ē: ꝛ ꝓmo de ptinētibus ad actiuā: scōo ad contēplatiuā. xi. octonario: ibi Defecit in salutari tē. Prima i duas: q̄a circa pfectionem vite actiue ꝓmo ponit remotio impediti ui: scōo assecutio ꝓmotiui octonario q̄nto: ibi Legē pone. Circa ꝓmum sciendū q̄ ad pfectionē vite actiue triplex ē impedimentū. s. passiōis ipulsus: virtutis hūane defect': ꝛ corpis aggrauātis pōdus: ꝓmo ponitur ꝓmū: scōo scōm: ibi Retribue. tertio tertiū: ibi Adhesit pauimento. Ad euidētiam dicēdoꝝ sciendū q̄ pfectiōes vite actiue ꝛ cōtēplatiue sunt connexe: qz sic dām ē actiua disponit ad contēplatiuā: ꝛ ꝓtēplatiua ex amoꝛe dei facit descēdere ad actiuā ꝙ necessitate ꝓximi releuanda: i cuius figura angeli describūtur ascēdētes ꝛ descēdētes i scala iacob: Gen. xxviij. ꝛ ꝙ ꝓñs ptinentia ad vtrāq̄z vitam hñt ad inuicē ꝓnexionē. ꝛ multo fortius diuersa ad actiuā ptinentia ad inuicē ꝓnectunt: ꝛ simil'r ptinētia ad ꝓtēplatiuā: ꝓpter qđ in singulis octonarijs versuum plura de contētis i alijs octonarijs ponūtur: variatis tn̄ verbis ꝛ ordine sicut pz intuēti lr̄am h' ps. ꝓpter qđ diuisio eius ꝙ octonarios quā incepi ꝛ psequar non est pcisa: vbi gra q̄ i hoc scōo octonario pcise agat de repssione passionū: sed si eū hoc plura alia ponunt in alijs octonarijs ꝓtenta: tn̄ ponuntur hic ꝙ quādz reductionē ad h' modi repressionē. s. ꝙ moduz añcedentie vel ꝓñtie ꝛ h' mōi: lz talis reductio aliq̄n̄ sit longinqua: ꝛ eodē mō dicendū ō alijs octonarijs. His igitur p̄missis q̄z iste octonarius ītitulatur a repssione passionum scilicet irascibilis ꝛ concupiscibilis q̄ magis vigent de communi cursu tpe iuuentutis: iō dī ꝙ modū q̄sitionis. a In q̄ corrigit. adolescentioꝛ viā suam. seq̄ndo passiōes ire ꝛ ꝓcupiscentie: ꝛ rñdetur: b In custodiendo sermones tuos. q̄ iducunt ad repressionē passionū: ꝛ qz ꝓcipiētes sp̄m correctionis vt freq̄nter ex magno feruoꝛe mouētur i p̄ncipio: iō in psona alicuius talis sb̄ditur: c In to. coꝛ. meo exq̄. te: ne repel. me a man. tu. minus dicit ꝛ plus significat. d Ne repellas me. i. admittas me ad cognitionē ꝛ ipletionē mandatorū tuoꝝ: ꝛ qz incipiēs itelligere diuia mādata afficit ad ea iō sb̄ditur: e In corde meo abscōdi eloq̄a tua. tanq̄ thesaurū dilectum q̄ abscōdit vt seruet. f Ut nō peccem tibi. qz mandata dei sic abscōdita p̄seruant ab offensa dei: ꝛ qz talis dz esse gratus erga deū: iō per modū grāz actionis sb̄dit: g Bñdict'es dñe. ō bono qđ i me cepisti. h Doce me iusti. tuas. perficiēdo qđ inchoatū ē. gratitudo. n. de iam accepto est meritoria respectu accipiēdi: ꝛ qz hñs noticiā mādatoꝝ vult ēt alios venire ad agnitionez eoꝝ: iō subditur: i In labijs meis ꝓnunciaui. alijs indicando. k Oia iudicia oris tui. vt intendāt sue correctioni: ꝛ qz p tale exercitium gnātur hitus qui facit delectabiliter operari: iō sb̄ditur: l In via testi. tu. de. sum. qz signuz hitus generati vel aq̄siti est delectatio i ope: vt dī. ij. ethi. m Sicut in oibus diuitijs. li sicut nō importat eq̄litatem tn̄ sed ēt superabundātiā: fm illud sap. vi. c. ꝛ diuitias nihil esse dixi in comparatione illius: ꝛ qz delectatio iducit ad fortius operandum ꝛ meditanduz: ideo subditur: n In mādatis tuis exercebor et considerabo vias tuas. ꝛ quia cessatio ab actu cōsiderandi tandem iducit obliuionem: ideo sb̄ditur: o In iustificationib' tu. medi. tē. ꝛ patet ex predictis sententia.

Retribue. Hic remouetur secūdum impedimentū pfectiōis vite actiue qđ ꝓuenit ex defectu virtutis hūane: q̄ lz possit facere opus bonuz de genere: non tamē opus meritoziū vite eterne: ad quod requiritur gratia dei: Romanozum. vi. Gratia dei vita eterna: et ideo istud impedimentum non est per aliquod positiuum sed magis negatiuum forme per quam sit opus meritoziū: ista autez

negatio siue defectus tollit p collationē grē supplētis defectū nāe. igit̄ ꝓmo petitur h⁹modi supplemētū: scōo tāgitur h⁹mōi suppletiōis impedimētū: ibi Increpasti. Circa ꝓmū sciendū q̄ duplex ē meritū. s. cōgrui ⁊ cōdigni. meritū aūt cōdigni supponit grām habitualē in merente. meritū vero cōgrui ipsam p̄cedit: q̄ meritū congrui ē q̄n hō ex virtute nāli studet bonū opari: ⁊ sic facit q̄d in se ē: ⁊ per ꝓñs meret de cōgruo q̄ deus det sibi grām p quam vlterius meretur de condigno: ⁊ hoc ē q̄d petitur hic in ꝑsona nāe hūane: cū dī: a Retribue seruo tuo. i. hōi ad bonū conanti ſm facultatem nature. Retribue de cōgruo grām tuā: iō ſb̄dit̄ur: b Uiuifica me. q̄a gr̄a animā viuificat vita gr̄e: sicut aīa corpus vita nāe. c Et custodiā ſmones tuos. i. mādata tua meritorie q̄tum ad meritū condigni: Et q̄ gr̄a illuminat intellectū ad supnālia cognoscenda: iō subdit: d Reuela oculos meos ⁊c. ⁊ necessitatē h⁹ illuminatiōis ſb̄dit. d. e Incola ego sū in terra. q. d. incole celi. s. angeli sācti clare vidēt talia: sed hoies terreni nō p̄nt videre talia absq̄ illuminatione tua. f Nō abscōdas a me mādata tua. i. reueles mihi ea: q̄ minus dicēdo plus signat: ⁊ q̄ diuine reuelationes fiūt desiderantibus eas: sap̄. vi. Preoccupat eos qui se cōcupiscunt: vt se illis prior oñdat. iō subdit: g Cōcupiuit aīa mea desiderare ⁊c. ista aūt ꝓcupiscentia ē in appetitu intellectiuo q̄ reflectit̄ sup actum suū: sicut. n. intellectus intelligit se intelligere: ita volūtas vult se velle vl potius aīa per voluntatē: ⁊ dicit: Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes ⁊c. q̄ sicut noticia intellectus p̄cedit de imperfecto ad perfectū. sic amor volūtatis. h Increpasti. hic tāgitur collatiōis gr̄e impedimentū q̄d est superbia: sicut humilitas ē gr̄e meritoria. vñ dī iaco. iiij. Deus superbis resistit: humilib⁹ aūt dat grām. ⁊ ſm hoc dī: Increpasti superbos. s. angelos superbientes de celo ejciēdo: ⁊ ꝓmos parentes cōtēnentes mandatū dei de paradiso trestri. i Maledicti q̄ declināt a mandatis tuis. ꝓmi. n. parentes ꝓpter trangressionē diuini mādati incurrerunt maledictionē: ſm q̄ dī Gen. iij. Maledicta terra in ope tuo ⁊c. iō ꝑnter petitur h⁹ impedimēti amotio. k Aufer a me oppr̄obriū. maledictōis. l Et ꝓtēptum. transgressionis. m Quia testimonia tua exq̄siui. ad sciendū ea ⁊ intelligendū: ⁊ iō si trāsgrederer non essz ex ignorātia sed ꝓtēptu: ⁊ cā dē petitionis subdit cū dī: n Eteim sede. ꝑn. ⁊ aduer. me loq̄bāt. isti p̄ncipes sunt demones: ſm q̄ dī eph̄. vi. Nō ē nobis colluctatio ad uersus carnē ⁊ sanguinē sed aduersus p̄ncipes ⁊ ptātes tenebras hui⁹ ꝑ spūalia nequitie: ⁊ isti p̄ncipes frequēter tractant adinuicē q̄liter possint hoies sactos ⁊ litteratos deūcere p ꝓtēptum diuinor mādator: sicut narrat greg. in dialogo: q̄ iudeus in phano idoli absc̄ditus audiuit demones tractātes de deiectione andree epi fūdane ciuitatis. o Seruus aūt tuus exer. in iusti. tuis. q̄ ꝙto hō ꝓcipit se a demonibus fortius ꝑpugnari: tāto magis dz in bonis opib⁹ exerceri: ad q̄d requritur diligens mētis ꝓsideratio: iō subditur: p Nā ⁊ testi. tua me. mea ē. i. meditatio mea iugit̄ versat̄ circa ipa. q Et ꝓsilium meū. q̄d intēdo simpl̄r ꝑse qui. r Justificatiōes tue. i. ipletiones mādator tuorū q̄ iustificant hoiem.

Obliuiscar sermones tuos: Retribue seruo tuo: uiuifica me et custodiā sermōes tuos. Reuela oculos meos: ⁊ ꝓsiderabo mirabilia de lege tua. Incola ego sū i tra: nōn abscōdas a me mādata tua. Cōcupiuit aīa mea desiderare iustificatiōes tuas: in oi tpe. Increpasti superbos: maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. Aufer a me oppr̄obriū et cōtemptū: q̄ testimōia tua exq̄siui. Etenim sederūt p̄nci pes ⁊ aduersū me loq̄bāt: seruus aūt tuus exercebat in iustificatiōib⁹ tuis. Nā et testimonia tua meditatio mea ē: et cōsiliū meū iustificationes tue.

Adhesit pauimēto aīa mea: uiuifica me ſm verbū tuum. Uias meas enūciaui et exaudisti me: doce me iustificatiōes tuas. Uiaz iustificationū tuarz instrue me: ⁊ exercebō i mirabilib⁹ tuis.

Adhesit. hic ponit tertiū impedimentū q̄d est pondus corpis aiam aggrauātis ab opib⁹ virtutū: ſz q̄ dī sap̄. ix. Corpus q̄d corrumpitur aggrauat aīam ⁊ deprimit sensū multa cogitantē terrena inhitatio. hoc autē impedimentuz aggrauās auferetur i resurrectione: q̄ tūc gl̄ia aie redūdabit ad corpus faciens ipsū gl̄iosuz aie obediens ad nutū: ſm q̄ dī Ro. viij. Ipsa creata liberabitur a fuitute corruptiōis in libertatē gl̄ie filiorum dei. in p̄sēti autez non auferetur nisi per modum alleuiationis: quod fit vno modo p augmentū gratie animam fortificātis ad dēm pondus leuius portādū: sicut ille q̄ grauiter portat decē: si multū augeat virtus eius cū dēo pōdere non soluz poterit ambulare sed et currere: ⁊ ō tali alleuiatiōe dī Ro. viij. Infelix hō q̄s me liberabit ō corpe mortis h⁹: ⁊ rñdet: Gr̄a dñi nr̄i ihesu xp̄i iq̄ tuz fortificat ꝺ corpis aggrauationē. igit̄ in hoc octonario q̄rto ꝓmo petitur h⁹modi alleuiatio: scōo alleuiatiōis ꝓfirmatio: ibi Dormitauit. tertio vtriusq̄ declaratio: ibi Uiā mādatorz. Circa p̄imū dī: a Adhesit pauimēto aīa mea. pauimentū ē terra vel aliq̄d terreū vt lapides: ⁊ iō cū dī: Adhesit pauimento aīa mea. sensus ē: aīa mea corpi terreo ⁊ corruptibili aiam aggrauāti ē ꝓiuncta. b Uiuifica me. i. fortifica i me vitā gr̄e ad pondus corpis leuius ferēdū. c Scōm verbū tuum. de q̄ scribitur deu. viij. Nō in solo pane viuit hō: sed i oī verbo q̄d egredit̄ de ore dei. q̄ sicut cib⁹ corpalis fortificat robur corpis: sic verbuz diuinū robur mentis. d Uias meas. i. p̄cessus meos difficiles i via vtut̄ ꝓp̄ aggrauationē corpis e Enūciaui tibi. p oronem deuotā petens alleniari. f Et exaudisti me. p augmentū tue gr̄e: ⁊ q̄ augmentū istud sēper dz plus ⁊ plus appeti: iō ſb̄dit̄ur: g Doce me iustificationes tuas. q̄ doctrina fit per augmentum gr̄e amplius illuminātis. h Uiā iustificationū tuaruz instrue me. repetitio ē eiusdē sñie ad maiorē affectus expressionē. i Et exercebor i mirabilib⁹ tuis. i. i opibus virtutū moraliū infusarz q̄ sunt mirabiles: tū q̄ cānt i nobis ex diuina ifusiōe: ſz q̄ dicit aug. Uirtus ē bona q̄litas mētis q̄ ds bñ vtitur: ⁊ nullus male vtit: quaz dē i nobis sine nobis operatur. tū q̄ hñt aliud mediū ⁊ aliū finē q̄ virtutes acq̄site: q̄ i tpantia seu i vtute tpantie acq̄sita in sūptione ciborz: medium istitutū a rōe ē: vt nō noceat valitudini corpis: nec impediat actū rōis. i tpantia ifusa mediū statutū a le. diuia ē vt castiget corp⁹ ⁊ i fuitutē aie redigat. Silr finis vtut̄ moral̄ acq̄site est vt hō bñ se hēat i politia hoiuz. finis aūt ifuse vt bñ disponat ad politiā ciuiū supnorz: ſz q̄ dī eph̄. ij. Jā nō estis hospites ⁊ aduene: sed estis ciues scōrz ⁊ domestici dei ⁊c.

Dormitauit. Hic ꝓnter petit p̄dce alleuiatiõis confirmatio: qz sep hõ oz timere casũ a gra alleuiante, propter variabilitatẽ fragilitatis humane: iõ oꝛ: Dormitauit aia mea p̄ tedio. fm q̄ dicit hic cassiodorus: dormire ẽ ꝓprium pigri: fm illud puer. xxiiij. Usqz quo piger dormis. dormita re aũt est lassi seu fatigati: sactis autẽ hõibus tedio sa ẽ sarcia corpis cui oz cõdescẽdere ꝓcedendo ei refectionẽ sufficientẽ z q̄tem: i quo ꝓdescẽsu faciliter deficit hõ nimis cõpatiendo: z sic disponit ad casũ: iõ sb̃dit: l Cõfirma me. gram tuaz i me ꝓseruãdo: z qz ad hoc fac diuini verbi frequẽs meditatio: iõ sb̃dit: In vbis tuis. m Uiaz iniq̄tatis. i. dispositionez ad lapsũ p nimium condescensuz ad corp⁹.

Dormitauit aia mea p̄ tedio: cõfirma me in verbis tuis. Uiam iniq̄tatis ãmoue a me: et de lege tua miserere mei. Uiam vitatis elegi: iudicia tua nõ sũ oblit⁹. Adhesi testionijs tuis dñe: noli me ꝓfundere. Uiaz mandatoꝝ tuoꝝ cucurri: cũ dilatasti coꝛ meũ.

Legez pone mihi dñe viã iustificationũ tuarum: et exquirã eã sep. Da mihi intellectũ z scrutaboꝛ legẽ tuã: et custodiã illam i toto coꝛde meo. Deduc me i semita mandatoꝝ tuoꝝ: qz ipsaz volui. Inclinã coꝛ meũ i testimonia tua: z nõ i auariciã. Auerte oculos meos ne videãt vanitatez: in via tua viuifica me. Stã tue seruo tuo eloquiũ tuũ: in timoꝛe tuo. Amputa opꝛobꝛium meũ qõ suspicatus sũ: qz iudicia tua iocunda. Eccẽ cõcupiui mandata tua: in equitate tua viuifica me.

Et veniat sup me misericoꝛdia tua dñe: salutare tuuz fm eloquum tuum. Et respondebo exꝓobrãtib⁹ mihi vbũ: qz in sermonib⁹ tuis supsperaui. Et ne auferas de ore meo vbum veritatis vsquequaq̄: qz in iudicijs tuis supsperaui. Et custodiam legem tuam semp: in seculum et in seculum seculi. Et ambulabam in latitudine: qz mandata tua exquisiui. Et loquebar de testimonijs tuis in conspectu regum: et non confundebar. Et meditabar in mandatis tuis: que dilexi nimis. Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi: et exercebar in iustificationibus tuis. Memoꝛ esto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti. Hec consolata est me in humilitate mea: qz eloquium tuum viuificauit me. Superbi inique agebant vsquequaq̄: a lege aũt tua non declinaui. Memoꝛ fui iudiciorum tuoꝝ a seculo dñe: et consolatus sum. Defectio tenuit me: pro peccatoribus derelinquentes legem tuam. Cantabiles mihi erant iustificationes tue: in loco peregrinationis mee. Memoꝛ fui nocte nois tue dñe: et custodiui legem tuam. Hec facta est mihi: qz iustificationes tuas exquisiui. Pars mea es dñe: dixi custodire legem tuam. Deprecatus sum faciem tuam in toto corde meo: miserere mei secundum eloquium tuum. Cogitaui vias meas: et conuerti pedes meos in testimonia tua. Paratus sum et non turbatus: ut custodiam mandata tua. Funes peccatoꝛum circumplexi sunt me: et legem tuam non sum oblitus. Media nocte surgebam ad confitendum tibi: super iudicia iustificationis tue. Particeps ego sum omnium timentium te: et custodientium mandata tua. Misericoꝛdia tua dñe plena est terra: iustificationes tuas doce me. Bonitatem fecisti cum seruo tuo dñe: secundum verbum tuum. Bonitatem et disciplinam et scientiam doce me: qz mandatis tuis credidi. Antequam humiliarer ego deliqui propterea eloquium tuum custodiui. Bonus es tu et in bonitate tua: iustificationes tuas doce me. Multiplicata est super me iniquitas superbiorum: ego aũt in toto corde meo scrutabor mandata tua. Coagulatum est sicut lac cor eoꝝ: ego aũt legem tuam meditatus sum. Bonum mihi quia humiliasti me dñe: ut discam iustificationes tuas. Bonum mihi lex oris tui: super milia auri et argenti. Manus tue fecerunt me et plasmauerunt me: da mihi intellectum et discam mandata tua. Qui timent te uidebunt me et letabuntur: qz in verba tua supsperaui. Cognoui dñe qz equitas iudicia tua: et in veritate tua humiliasti me. Fiat misericoꝛdia tua ut consoletur me: secundum eloquium tuum seruo tuo. Ueniant michi miserationes tue et viuam: qz lex tua meditatio mea est. Confundantur superbi qz iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego aũt exercebor in mandatis tuis. Conuertantur mihi timentes te: et qui nouerunt testimonia tua. Fiat cor meum sine macula in iustificationibus tuis: ut non confundar. Defecit in salutare tuum anima mea: et in verbum tuum supsperaui. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando consolaberis me. Quia factus sum sicut uter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus. Quot sunt dies seruo tui: quando facies de persequentibus me iudicium. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non ut lex tua. Omnes mandata tua ueritas: inique persecuti sunt me adiua me. Paulominus consumpserunt me in terra: ego aũt non dereliqui mandata tua. Secundum misericoꝛdiam tuam viuifica me: et custodiam testimonia oris tui. In eternum dñe verbum tuum permanet in celo: in generationem et generationem veritas tua. Fundasti terram et permanet: ordinatione tua perseuerat dies. Omnia seruiunt tibi: qz omnia seruiunt tibi. Nisi qz lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea. In eternum non obliscar iustificationes tuas: qz in ipsis viuificasti me. Meus es ego sum saluum me fac: qz iustificationes tuas exquisiui. Me exspectauerunt peccatoꝛes ut perderent me: testimonia tua intellexi. Omnis consummationis uidi finem: latum mandatum tuum nimis. Quomodo dilexi legem tuam dñe: tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti mandatum tuum: qz in eternum mihi seruit. Super omnes docentes me intellexi: qz testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi: qz mandata tua exquisiui. Ab omni uia mala prohibui pedes meos: ut custodiam uerba tua. A iudicijs tuis non declinaui: qz tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem uiam iniquitatis. Lucerna pedibus meis uerbum tuum: et lumen semitis meis. Iurauj et statui custodire iudicia iustitie tue: humiliatus sum usquequaq̄ dñe. Uiuifica me dñe secundum uerbum tuum: et beneplacita oris mei fac dñe. Et iudicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semp: et legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatoꝛes laqueum mihi: et de mandatis tuis non erraui. Testimonia tua hereditate acquisiui in eternum: qz exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meum ut facerem iustificationes tuas in eternum propter retributionem. Iniquos odiui: et legem tuam dilexi. Adiutor et susceptor meus es tu: et in verba tua supsperaui. Declinate a me maligni: et scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum et viuam: et non confundas me ab exspectatione mea. Adiua me et saluus ero: et meditabor iustificationes tue semp. Sprenisti omnes discedentes a iudicijs tuis: qz iniqua cogitatio eoꝝ. Prevaricantes existimaui terram: et scoꝛiam consumpsisti omnes peccatoꝛes terre. Scrutator es dñe testimonia tua: et in iudicijs tuis supsperaui. Fiat cor meum et corpus meum sine macula: ut non confundar. Defecit anima mea in salutare tuum: et in verbum tuum supsperaui. Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando consolaberis me. Quia factus sum sicut uter in pruina: iustificationes tuas non sum oblitus. Quot sunt dies seruo tui: quando facies de persequentibus me iudicium. Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: sed non ut lex tua. Omnes mandata tua ueritas: inique persecuti sunt me adiua me. Paulominus consumpserunt me in terra: ego aũt non dereliqui mandata tua. Secundum misericoꝛdiam tuam viuifica me: et custodiam testimonia oris tui. In eternum dñe verbum tuum permanet in celo: in generationem et generationem veritas tua. Fundasti terram et permanet: ordinatione tua perseuerat dies. Omnia seruiunt tibi: qz omnia seruiunt tibi. Nisi qz lex tua meditatio mea est: tunc forte perissem in humilitate mea. In eternum non obliscar iustificationes tuas: qz in ipsis viuificasti me. Meus es ego sum saluum me fac: qz iustificationes tuas exquisiui. Me exspectauerunt peccatoꝛes ut perderent me: testimonia tua intellexi. Omnis consummationis uidi finem: latum mandatum tuum nimis. Quomodo dilexi legem tuam dñe: tota die meditatio mea est. Super inimicos meos prudentem me fecisti mandatum tuum: qz in eternum mihi seruit. Super omnes docentes me intellexi: qz testimonia tua meditatio mea est. Super senes intellexi: qz mandata tua exquisiui. Ab omni uia mala prohibui pedes meos: ut custodiam uerba tua. A iudicijs tuis non declinaui: qz tu legem posuisti mihi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis intellexi: propterea odiui omnem uiam iniquitatis. Lucerna pedibus meis uerbum tuum: et lumen semitis meis. Iurauj et statui custodire iudicia iustitie tue: humiliatus sum usquequaq̄ dñe. Uiuifica me dñe secundum uerbum tuum: et beneplacita oris mei fac dñe. Et iudicia tua doce me. Anima mea in manibus meis semp: et legem tuam non sum oblitus. Posuerunt peccatoꝛes laqueum mihi: et de mandatis tuis non erraui. Testimonia tua hereditate acquisiui in eternum: qz exultatio cordis mei sunt. Inclinaui cor meum ut facerem iustificationes tuas in eternum propter retributionem. Iniquos odiui: et legem tuam dilexi. Adiutor et susceptor meus es tu: et in verba tua supsperaui. Declinate a me maligni: et scrutabor mandata dei mei. Suscipe me secundum eloquium tuum et viuam: et non confundas me ab exspectatione mea. Adiua me et saluus ero: et meditabor iustificationes tue semp. Sprenisti omnes discedentes a iudicijs tuis: qz iniqua cogitatio eoꝝ. Prevaricantes existimaui terram: et scoꝛiam consumpsisti omnes peccatoꝛes terre.**

k Dormitauit. Hic ꝓnter petit p̄dce alleuiatiõis confirmatio: qz sep hõ oz timere casũ a gra alleuiante, propter variabilitatẽ fragilitatis humane: iõ oꝛ: Dormitauit aia mea p̄ tedio. fm q̄ dicit hic cassiodorus: dormire ẽ ꝓprium pigri: fm illud puer. xxiiij. Usqz quo piger dormis. dormita re aũt est lassi seu fatigati: sactis autẽ hõibus tedio sa ẽ sarcia corpis cui oz cõdescẽdere ꝓcedendo ei refectionẽ sufficientẽ z q̄tem: i quo ꝓdescẽsu faciliter deficit hõ nimis cõpatiendo: z sic disponit ad casũ: iõ sb̃dit: l Cõfirma me. gram tuaz i me ꝓseruãdo: z qz ad hoc fac diuini verbi frequẽs meditatio: iõ sb̃dit: In vbis tuis. m Uiaz iniq̄tatis. i. dispositionez ad lapsũ p nimium condescensuz ad corp⁹. n Amoue a me. tua gra mihi p̄cauẽdo: z qz i talib⁹ non ẽ tãta p̄seruatio q̄n aliq̄n icurrat aliq̄d pctm̃ saltẽ veniale: iõ sb̃ditur: o Et i lege tua miserere mei. s. si ab ea declinaui p pctm̃ mortale: vel i ea cespitaui seu retardatus fui p veniale: z hoc miserationis cãm allegat ex pte sui. p Uiã vitatis elegi. fm ptem aie supiorẽ q̄ ad optima depcat. q Judicia tua non sũ oblitus. q̄bus pctores tribilit punisti eos sb̃mergẽdo tpe diluuij: z igne sulphuris incẽdẽdo q̃n sodomã sb̃uertisti: et in cõsilibus. z qz ex terroꝛe talium hõ a malo retrahitur z ad bonũ ꝓuertitur: iõ sb̃ditur: r Adhesi testi. tu. dñe. firmiter, pponẽs ea custodire. s Noli me ꝓfundere. i. pmittere cõfundi p recidiuũ peccati. t Uiaz. hic ꝓnter describitur vtriusq̄ petiti declaratio. s. alleuiationis z ꝓfirmatiõis q̄ fiunt p augmẽtũ gre alleuiantis z stabilitatis: vt dcm est: augmẽtata vo gra charitas auget: qz sunt adẽ realiter vel saltẽ ꝓnexa inseparabilit: per charitatẽ vo coꝛ dilatat: z sic qd a pncipio erat sibi graue leuit portat: z hoc ẽ qd oꝛ: t Uiã mandatoꝝ tuorũ cucurri. in via virtutis facilit ãbulando. v Cum dilatasti coꝛ meũ. p donum charitatis q̄ mãdata diuia facit leuia: fm q̄ dr. j. ioh. v. Mãdata eius grauia non sũt. glo. amanti. quia charitas vires augmẽtat: fz q̄ dicit grego. home. xij. Uires q̃s imperitia denegat: charitas administrat.

Legem pone. Postq̄ actuz ẽ de remotione ipedimẽti circa pfectionẽ vite actiue: hic ꝓnter agitur de assecutione pmotiui qõ ẽ triplex. s. fides dirigẽs: spes sb̃leuans: z charitas stimulãs: z pmo ponit pmũ: scdo scõm: ibi Memoꝛ esto. tertio tertiũ: ibi Bonitatẽ fecisti. Circa pmum sciendum q̄ fides hẽtur dupliciter. Uno mõ q̃tum sufficit ad ppriam salutẽ: z sic hẽtur ẽt a simplicibus fidelibus. Alio mõ cũ hoc q̃tum ad eius defensionẽ ꝺ hereticos z infideles: z sic hẽtur a maiorib⁹. primo q̄ agitur de fide simpliciũ: z scdo de fide maioꝝ: ibi Et veniat. Prima adhuc i duas: qz pmo petit fidei directio: scdo deuꝝ remotio: ibi Inclina coꝛ. Circa pmũ sciendũ q̄ lz vitas pma sit obiectum fidei formale: z fz hoc ptinet ad vitã cõtẽplatiuã: tñ mãlit z p reductionẽ ad fidẽ ptinent oia q̄ ordinãtur in ipsũ deum: q̄ ẽ vitas ꝓma. inter hec aũt ꝓtinẽtur opa virtutũ q̄ procedũt ex fide p dilectionẽ operãte: z ptinent ad pfectionẽ vite actiue: z hoc mõ agit hic de fide, put dirigit in opibus vite actiue: et fz hoc dicit p̄s. loq̃ns in psona hũane nãe: a Legem pone mihi dñe viam iustificationũ tuaꝝ. sicut enim lex hũana dirigit in opibus iusticie politice: sic fides i opib⁹ iusticie diuine. b Et exq̄ram eã sep. q̄ dabita fide q̃tum ad p̄ma credibilia excitat animus ad inq̄rẽduz de his q̄ sequũtur ad ipsa: z qz ad hoc req̄ritur q̄ intellect⁹ a deo moueat: iõ subditur: c Da mihi intellectũ z scrutaboꝛ legẽ tuã. pfecte cognoscẽdo q̄ nõ possẽ sine tuo auxilio: z qz tal cognitio ordinat ad op⁹: iõ sb̃dit: d Et custodiã illam i toto coꝛde meo. q̃tũ ad act⁹ interiores. e Deduc me i semita mãdatoꝝ tuoꝝ. q̃tũ ad actus exteriores: z qz ex tali exercitio aggenerat q̄dã inclinatio ad actus silles: iõ sb̃ditur: Quia ipsaz volui. f Inclina. Hic ꝓnter petit remotio impedimẽti qõ est triplex. Primum ẽ ꝓcupiscentia oculoꝝ q̄ respicit aggregationẽ bonorũ tpaliũ: z q̃tũ ad hoc dr: Inclia coꝛ me. in testi. tua z nõ i auariciã. aiuz a diuinis opibus retrahentẽ. Scõm ẽ ꝓcupiscẽtia carnis: q̄ vt plurimũ accẽdit ex aspectu ipudico: z q̃tũ ad hoc sb̃dit: g Auerte ocu. me. ne vi. vanitatẽ. i. spectacula ad malũ luxurie inducentia. Tertiũ est supbia vite: z q̃tũ ad hoc sb̃dit: h Statue ser. tuo elo. tu. in ti. tuo. timoꝛ. n. dñi facit hoiez vaciter hũiliari. i Amputa⁹ opꝛobꝛiũ meum. i. occasionẽ labẽdi i pctm̃ qõ est opꝛobꝛio sũ. k Qõ suspicatus sũ. i. timui. vñ i trãsla. hiero. hẽt: Qõ reuerit⁹ sũ. l Qz iudi. tua iocũda. decedẽtib⁹ absq̄ mortali culpa. vñ Lu. xxi. saluatoꝛ loq̃ns de signis p̄cedẽti b⁹ extremũ iudiciũ dicit: His aũt fieri incipiẽtibus respicite z leuate capita vra. i. exhilarate cõda vra. z dicẽ greg. ibidẽ: Nec mirꝝ: qz audiẽt illã dulcem sñiaz: Uenite bñdicti ꝑris mei ꝛc. mat. xxv. m Ecce cõcupiui mandata tua. scire z opari. n In eq̄tate tua viuifica me. augmẽtando i me vitã gre. z dicẽ in eq̄tate tua. qz talis eq̄tas iusticie p quã hõ dirigit in deũ meritorie nõ est nisi p gram a deo hõi dataz q̄ iustificat impium.

Et veniat. Hic ꝓnter petitur fides nõ solũ ad simplicẽ credulitatẽ sz ad eius ꝓstantẽ ꝓfessionẽ et defensionẽ: qõ freq̃nter fcz est ẽt in simplicib⁹ p spũssancti assistentiam: z hoc ẽ qõ oꝛ: a Et ve. su. me mia tua dñe. largiendo fidẽ mõ dco: z iõ sb̃dit: b Salutare tu. fm eloquũ. vt. s. sps tuus loq̃tur i me: fm q̄ dr mat. x. Non. n vos estis q̄ loq̃mini sz sps ꝑris vri q̄ loq̃tur in vobis. c Et rñ debo exꝓobrãtib⁹ mihi. i. opprobriose loquentibus mihi ꝓpter fidem: sicut factum ẽ multis catholicis. d Uerbum. s. veritatis a spiritu sancto mihi administrandum.

e Quia spaui i sermonibus tuis.i.i sermonib' a te mihi cōferēdis ꝛ non i sermōibus ex mea scia pferēdis:iō sb̄dit: f Et ne auferas de ore meo minus dicēdo plus signat.i. cōferas ori meo. g Uerbū vitatis.qz a spūsācto nō pōt pgredi falsū. h Quia i iudicijs tuis supsperaui. diuio .n.iudicio lz hōibus occulto fiūt aliquan do simplicib' tlēs illu strationes vitatis: et qz ad talē illustratio nē seqtur diuine legis ipletio:iō seqtur: i Et custodiā legem tu az sēper.eā opere adi plendo. k Et ābu labā in latitudine. s. charitatis q̄ est tante latitudinis q̄ ēt se ex tendit ad inimicos: matth̄. v. Diligite ini micos vros:bñfacite bis q̄ oderunt vos. l Quia mandata tua exqsiui.nō soluz speculatiue sed ēt pza ctice:ex tali vero exer citio mereī charitas augeri:vt tādē mere atur ꝛ perfici:iō sq̄t: m Et loq̄bar de te stimonijs tuis. pstan ter itrepide. n In pspectu regū.vt pz ō sydrach misac ꝛ abdenago coza nabuch.rege:Dañ.iij.ꝛ ō petro ꝛ ioh̄.coza pncipibus sacerdotū:act.iiij.ꝛ de multis alijs:vt pz de sancta lucia ꝛ sancta agnete ꝛ consimilibus. o Et meditabor i mādatis tuis q̄ dilexi. dilectio.n.alicu ius rei facit de illa re freq̄nt meditari. p Et leuaui ma nus meas ad mādata tua.ea ope adiplendo sine q̄ nō suffi ceret meditatio:iō sb̄dit: q Et exer.i iusti.tuis.i.i opib' mādatoꝛ tuoꝛ q̄ iustificāt hoiez:dū tñ mō debito ipleāt.

qā spaui in sermonib' tuis. Et nē auferas de ore meo vērbū vītatis vsqz q̄que:qā in iudicijs tuis supsperaui. Et cūstodiā legē tuā semp: i seculum ꝛ in seculū seculi. Et ām̄bulabā in latitudie: qā mādata tua exqsiui. Et lōq̄bar i testimonijs tuis i cōnspectu reguz ꝛ nō cōfū debar. Et mēditabar i mā datis tuis:q̄ dilexi. Et lēua ui man' meas ad mādata tua q̄ dilexi:ēt exercebor in iustificationibus tuis.

Memor esto vbi tui ser uo tuo : in qūo mihi spē dedisti. Hec mē cōsola ta est in humilitate mea:qā eloquz tuū vīuificauit me. Sūpbi iniq̄ agebant vsqz quaqz:nā lege aūt tua nō de clinaui. Memor fui iudici oꝛ tuoꝛ a seclo dñe.ēt cōso latus sum. Defectio tenuit me: pcō pctōribus derelin q̄ntib us legē tuā. Cāntabi les mihi erāt iustificatiōes tue:in lōco peregrinatiōis mee. Memor fui nocte no minis tui domine:ēt custo diui legē tuam. Hec facta ē mihi:qūia iustificationes tuas exquisiui.

Memor esto. Hic pñter ponit scōm pmotiuū in p fectiōe vite actiue qō est spes sbleuās:ex hoc.n.q spes sbleuat ad expectationē vite beate in patria pfortaf hō in opibus vite actiue i via. spes aūt ē certa expe ctatio future btitudinis ex gīa ꝛ meritis pueniens:alīt non eēt spes sed p̄sumptio. primo igit agitur de spe put respicit gīaz dei:scōo put respicit vsū bonū liberi arbitrij:ibi Por tio mea. Prima i duas:qz pmo agit de spe put respicit di uinam gīam.scōo de timore respiciēte fragilitatē ppriam: ibi Defectio. Circa pmum dz: a Memor esto verbi tui seruo tuo.i.qō dixisti seruo tuo.iste seruus fuit abraaz cui deus pmisit vitā beatā ꝛ semini eius:gen̄.xv. Suscipe celū ꝛ numera stellas si potes.ꝛ dixit ei:Sic erit semē tuū.i q̄ pmisit abrae ꝛ imitatoribꝫ fidei sue gl̄iam celestis patrie:vt ibi plenius fuit dcz.vñ accipit i officio mortuoꝛ illud: Si gnifer sāctus michael repñtet eas in lucē sāctam quā olim abrae pmisisti ꝛ semini eius. b In q̄ mihi spē dedisti.i. oi imitanti fidē abrae cui reuelatū fuit mysteriū xp̄i.vñ di xit saluator ioh̄.viij. Abraam pr vī exultauit vt videret di em meū:vidit ꝛ gauisus ē. c Hec.s.spes future btitudis. d Me cōsolata est i hūilitate mea. In heb. hētur: In af flictione mea. fideles.n.a tyrannis oppressi ꝛ afflicti ex ista spe fuerūt in tormētis multiplicit psolati:intantū q̄ nō so lum patient sed ēt gaudent sustinebāt. e Quia eloquum tuū.q̄ pmisisti abrae ꝛ semini eius vitā beatā. f Uiuifi cauit me.i. cōfortauit i afflictiōe.ꝛ qz ex patiētia ꝛ pstā tia fideliū tyrāni affligebātur excogitantes adhuc gra uiora tormēta ō eos:iō sb̄ditur: g Supbi iniq̄ age bāt vsqzquaqz.querentes affligere fideles multimode. h A lege aūt tua nō declinaui.qz fideles i talibus cō stāter steterunt. i Memor fui iudicioꝛ tuoꝛuz ꝛē. Iq̄bus malos pdidisti ꝛ pfiden tes i te liberasti: vt noe ō diluuio loth de sbuersi one sodome ꝛ go morre:ꝛ tres pue ros de camino i gnis. k Et cō solatus sū.sperās q̄ liberabis me: qz ꝛsi aliq̄n dñs nō liberet fideles suos a morte tpa li:sicut machabe os non liberauit de tormētis anti ochi.ij.mach.vij tñ fuerunt meli' liberati q̄ tres pu eri de camino ar denti:fm q̄ dicit aug.qz illi fuerūt liberati de igne: postea morituri: machabei vero fuerūt liberati de pñti miseria in eternuz victuri. l Defectio. Hic pñter agit de timore ppie fragilitatis:qz q̄tūcunq̄ hō spare debeat de deo:tn dz timere ne labaf i pctm̄ ex ppria fragilitate: ꝛ sic frustret sua spe:iō dr: l Defectō tenuit me.i.timor magnus. vñ i trāsla.hiero.dr: Horror tenuit me. m Pro pctō rib' dēlinq̄ntib' legē tuā q̄ sūt mlti valde:fz q̄ dr ecc̄s.j. Stultoꝛ infinitus ē numer'.ꝛ mat.vij. Lata est porta ꝛ spaciosa via q̄ ducit ad pditionē:ꝛ multi sūt q̄ itrāt p eā.ꝛ iō q̄libet q̄tūcunq̄ iustus dz sēper timē ne simili sibi accidat ex ppria fragilitate cū sit eiusdē spēi ꝛ nāe. ꝛ qz ad talē casū euitandū multū valet ozō p quā mēs a terenis retrahit ꝛ ad diuina sbleuat:iō sb̄dit: n Lā ta.mihi erāt iusti.tue.i.laudes diuine. o In lo.pere. mee.i.in via pñtis vite q̄ tēdimus ad patriā sic peregri ni.ꝛ qz diuine laudes non solū dicēde sūt de die sed ēt ō nocte:iō sb̄dit: p Memor fui nocte nois tui dñe. ꝛ qz ozōem dz comitari sācta opatio:iō sb̄dit: q Et custodiui legē tuā.p mādatoꝛ tuoꝛ ipletionē.ꝛ qz ista hz hō a dei gīa:iō sb̄ditur: r Hec fca est mihi.i. hec gīa mihi a deo fca ē.vñ ꝛ i trāsla.hiero.iuxta hebreuz hētur: Hoc fcz ē mihi: s Quia iustificatiōes tuas ex qsiui.vñ dicit saluator mat.vij. Querite ꝛ inuenietis.

Portio mea. Hic pñter agitur de spe prout p uenit ex bono vsu liberi arbitrij cuz dicitur: a Portio mea dñe.i.firmiter spero q̄ tu sis pars ꝛ portio mea i futura beatitudine: ꝛ vnde surgat ista spes seqtur: b Dixi custodire legem tuā.per bo num vsum liberi arbitrij tua gratia informati.ꝛ quia ad huiusmodi vsus cōtinuationez facit oratio deuota seqtur: c Deprecatus sū faciē tuā i toto corde meo. .i.in intellectu ꝛ affectu. d Miserere mei. cōtinuan do in me bonum vsū liberi arbitrij:cuius continuatio

ꝓcedit ex gꝛa dei. e Scom eloquium tuū. q̄ dixisti: petite ⁊ accipietis. f Cogitaui vias meas. i. ꝓcessus in bono q̄ sunt tardi ex fragilitate hūana sed festini ex diuina gꝛa: iō sb̄dit: g Et cōuerti pedes meos in testimōia tua. vigoꝛatus ex tua gꝛa: iō subdit: h Paratus sum ⁊ non sum turbat⁹. habitus. n. facilitat hoiem ad opus: ⁊ iō hītes hitus gꝛie dispositi sunt ad facilit agendū bona opa vite actiue in q̄bus alīq̄ difficultatē patiūt: ⁊ q̄ cursum bonoꝝ demones nituntur ipedire suis tētationib⁹: iō sb̄dit: i Funes pctoꝝ. i. tētationes demonū. k Circumplexi sunt me. ad impediendū me in bono ope. l Et legem tuā nō suz oblit⁹. tua gꝛa cōfortatus: ⁊ q̄ de hoc oꝛ hō deo eē gratus sb̄ditur: m Media nocte surgebā ad confitendū tibi. cōfessione laudis. n Sup iudicia iustificationis tue. i. de hoc q̄ tuo fācto iudicio voluisti me i iustīcia custodire: iō sb̄ditur: o Particeps ego suz. ex tua bonitate. p Oium timentiū te. timoꝛe filiali qui cauet offensā. q Et custodientiū mādata tua. p factam opationē: iste. n. sūt due ptes iustīcie: fm q̄ dām fuit. s. ps. xxxiij. Declia a malo ⁊ fac bonū. ⁊ q̄ predca gꝛa diuina cōferꝛ oibus se ad eā debite disponentib⁹: iō sb̄ditur: r Mia tua dñe plena ē ira. ⁊ q̄ q̄to plus hītur bona spūalia tanto magis desiderātur: iō sb̄dit: s Et iustificationes tuas doce me. bona spūalia i me augmentando.

miserere mei ſz eloquiū tuuz. Cogitaui vias meas: et cōuerti pedes meos i testimonia tua. Parat⁹ sū ⁊ nō sū ꝯbatus: vt custodiā mandata tua. Funes pctoꝝ circūplexi sūt me: et legē tuaz nō sū oblit⁹. Media nocte surgebā ad cōfitēduz tibi: sū p iudicia iustificatiōis tue. Particeps ego sū oium timentiuz te: ⁊ cūstodientiū mādata tua. Mia tua dñe plena ē terra: iustificatiōes tuas doce me.

Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo dñe: ſz vꝛbū tuum. Bonitatē et diſciplinā ⁊ ſciam doce me: q̄a in mādatis tuis credidi. Priuſq̄z humiliarer ego deliq: ꝓpterea eloquz tuū custodiui. Bon⁹ es tu: et in bonitate tua doce me iuſtificationes tuas. Multiplicata ē ſup me iniq̄tas ſuporꝝ: ego aūt i toto cōde meo ſcrutabor mādata tua. Coagulatū ē ſic lac coꝝ eoꝝ: ego vo legē tuā meditat⁹ ſum. Bonū mihi q̄ hūiliaſti me: ut diſcam iuſtificatiōes tuas. Bonū mihi lex oꝝ tui: ſup milia auri ⁊ argenti.

Bonitatem feciſti. Hic ponit tertiū, pmotiuū i pfectione vite actiue q̄ est charitas stimulās ad opus bonuz: fm q̄ dr. ij. Coꝛ. v. Charitas xpi vrget nos. stimulat aūt ad opus bonū ex ꝓsideratione bnficioꝝ dei in mēte ⁊ coꝛpe receptoꝝ: ⁊ ꝑmo ponitur stimulatio charitatis ex bnficijs ex pte mentis: ⁊ scdo coꝛporis: ibi Manus tue. Circa ꝑmum sciendū q̄ sic charitas stimulat ad bonū: ita recalcitrat ꝯ malum: ⁊ ꝑmo ponitur ꝑmū: scdo scdz: ibi Multiplicata ē. bnficia aūt dei ex parte mentis sūt duplicia. s. bona nālia ⁊ gratuita: ⁊ q̄tū ad hoc dr: a Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo dñe. aiam ei ꝓferendo ad imaginē tuā creatam: ⁊ bona gꝛie supaddendo q̄ fuerūt data hōi in statu innocētie: et p lapsū dant i baptismo: ⁊ añ dabātur regularii i circūcisiōe. b Scom verbum tuū. put hētur Heñ. j. ⁊ ait deus: faciam⁹ hoiem ad imaginē. q̄tū ad bona nāe: et silitudinē nr̄az. q̄tū ad bona gꝛie. Et q̄ non oꝝ hoc hōi sufficere ſz sēper oꝝ ꝓfectū i spūalib⁹ q̄rere: fm q̄ dicit Aug. li. de pfectione iustīcie: Nemo cū multuz ꝓfecerit dicat mihi sufficit: exiuit. n. de via ante ēminū: iō vltra petit. d. c Bonitatē. q̄tum ad pfectionē appetitus. d Diſciplinā ⁊ ſciam. q̄tū ad pfectionem intellectus. e Doce me. illustratione tue gꝛie ampliꝛe: ⁊ dicit: Diſciplinā q̄tum ad cognitionē moꝛaliū: ⁊ sciam q̄tuz ad cognitionē speculabiliū. f Quia in mādatis tuis credidi. oꝛ. n. discipulū magꝛo credere si velit ꝓficere: heb. xi. Accedētem oꝛ credere q̄ est ꝛē. ⁊ Isa. vij. fm aliā trāslationez: Si non crediderit⁹ nō itelligetis. ⁊ q̄ iter dei bnficia ad aiam ptinentia nō solum ē collatio gꝛie sed et coꝛrectio culpe: ꝓuer. .iij. Quem. n. diligit dñs coꝛrigit. sine q̄ nō transitur pñs vita: iō sb̄ditur: g Priuſq̄z humiliarer. per tuam coꝛrectionē. h Ego deliq. incurrēdo culpā. i Propter eloquium tuū custodiui. ex diuina. n. coꝛrectiōe experitur hō q̄tū bonuz sit deo obedire: ꝓpter q̄ efficit magis solicit⁹ eius mandata custodire. k Bon⁹ es tu. gꝛiaz ꝓferendo ⁊ culpā coꝛripiendo: ⁊ q̄ bonuz ē suiipsius diffusiuū: iō sb̄ditur: l Et i boni. tua doce me iusti. tuas. bonitatē tuā mihi cōicando. m Multiplicata. Hic ꝓnter ponit recalcitratio charitatis ꝯ malum q̄ fit resistendo tētationibus demonū: ⁊ hoc notat cū dr: m Multiplicata ē sup me iniq̄tas superboꝝ. i. demonū me nitentiū ipellere ad pctm̄. n Ego aūt. charitate stimulat⁹. o In toto coꝛde meo. i. intellectu ⁊ affectu. p Scrutabor māda tua. ad itelligēdū ⁊ opandū: vt sic euadā eoꝝ tentamēta. q Coagulatū sicut lac coꝝ meū. i. malicia cōꝛessū: q̄ spūs malignī sūt i malicia obstinati. r Ego vo. legē tuam meditatus sū. ad facilius eis resistendū. s Bonū mihi. q̄ humiliasti me. i. per īsultus demonū dediſti mihi cognitionem fragilitatis mee: ne ex donis tuis caderē in supbiaz: hoc mō docebat paulus. ij. ad Coꝛ. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me datus est mihi stimul⁹ carnis mee angelus sathane q̄ me collaphizet. t Ut diſcam iuſtificatiōes tuas. experimēto. n. ꝓprie fragilitatis mouet hō ad magis addiscēdū artē ſz defendēdi ꝯ ipugnationē demōis: q̄ hētur p no. ⁊ ve. testm̄: iō subditur: v Bonum mihi lex oꝛis tui. q̄ decē ꝓcepta decalogi locutus est dñs i mōte synai per angelū eius personā repñtantē: ⁊ legē euangelicā locutus ē dñs nobis p filiū i carne apparētez: fm q̄ dr heb. j. Locut⁹ ē nobis i filio quē ꝓstituit heredē vniuersoꝝ ꝛē. x Sup milia auri ⁊ argenti. q̄ bona spūalia excedūt tpalia que q̄to sunt aie coꝛpalibus ꝓferūtur.

Manus tue. Hic ꝓnter ponitur stimulatio charitatis ex bnficijs receptis a pte coꝛpis. Circa q̄ sciēdum q̄ mā est ꝓpter formam: ⁊ coꝛpus ꝓpter aiam: ⁊ iō competit ei formatio fm ꝓportionez ad aiaz: anima autem humana ad imaginē dei creata est capax ipsius per cognitionem ⁊ amoꝛez: ⁊ ideo coꝛpus eius a deo foꝛmatum est in statura recta: ut ex figura coꝛporis disponat ⁊ quodammodo doceatur contemplari ⁊ amare celestia. vnde dicit poeta: Os homini sublime dedit celumq̄z videre. Jussit ⁊ erectos ad sidera tollere vultus. Et similiter cum quereretur ab empedocle cur viueret? respondit: vt astra aſpiciam: celum subtrahe nullus ero. hoc igitur

bñficium recognoscit cuz dr: a Manꝰ tue dñe fecerunt me ꝛc]. in statura recta ad videndū celū. b Da mihi intellectū. hoc ē eleuationē itellectꝰ ad te cognoscēdū ꝛ amandū. c Ut discā mādata tua. vt sic possim ea ope adiplere stimulatꝰ tua charitate. d Qui timēt te. timore filiali annexo charitati.

e Uidebūt me ꝛ letabunt. qa charitas dei gaudē facit de bono ꝓximi: fm q dr .j. Lor. xiij. ò charitate: Nō gaudet sup iniq̄tate: congaudet aūt veritati. Et qz hoies boni aliq̄n ex fragilitate hūana cōmittūt aliq̄ ꝓpter q̄ a deo puniūē i pñti: ne postea grauius puniātur: sicut pz. iij. Reg. xiij. ò viro dei q̄ seductus a falso ꝓpha in bethel redijt: ꝓpter qd a leone occisus fuit: tñ leo cadauer eius non tetigit sed magis ꝑseruauit ad oñendenduz peccatū eius illa pena deletum: ꝛ in alijs etiaꝫ actib' vite sue meritū: iō sbdit: f Lognoui dñe qa eqtas iudicia tua. qbus punis: lz aliq̄n sunt occulta. g Et i veritate tua humiliasti me. me corripiendo iuste. h Fiat mia tua. i offēsaꝝ meaꝝ deletiōem. i Ut ꝓsoletur me. de spe vite eine. k Scōm eloquz tuū seruo tuo. i. ipsi abrae cui ꝓmisisti vitam eternā ꝛ eius semini: vt dēm ē. s. vij. octonario h' ps. l Ueniāt mihi miserationes tue ꝛ viuā. vita gie in pñti ꝛ glie i futuro. m Quia lex tua meditatio mea ē. q qdem meditatio ē disꝓsitio ad gīam hñdam ꝛ hitam augmentandā: ꝛ qz ex ꝓfectu bonorū cātur cōfusio demonū seqtur: n Cōfūdant supbi. i. spūs maligni q̄ de celo ꝓpꝫ suā supbiā sūt deiecti. o Qz iniuste iniq̄tatē fecerunt i me. lz. n. iuste a deo ꝓmittāt nos tētare: tñ ptāte sibi ꝓcessa vtūtur iniq̄ volūtate. p Ego aūt exer. in man. tuis. qz q̄to hō sētit se a demōib' plus tentari: tāto magis dz in bonis opib' exerceri: ꝛ qz in pugna ꝫ demones indiget hō suffragijs bonoꝝ: iō sbdit: q Convertātur mihi. i. ad ad auxiliū meum. r Timētes te. timore filiali. s Et q̄ nouerunt testimonia tua. itelligēdo ꝛ opando: ꝛ qz p bonū exercitiū purificat cor hūanū: iō sbditur: t Fiat cor me. ima. i iusti. tuis. i. in exercitio mandatoꝝ tuoꝝ iustificantiuz. v Ut non ꝓfūdar. in pñti p lapsum culpe: ꝛ in futuro per lapsū in foueā gehenne.

Mānus tue fecerūt me et plasmauerunt me:] da mihi itellectuz ut discaz mādata tua. Qui timent te videbūt me ꝛ letabunt: qa i ẏba tua supspaui. Cognoui dñe qz eqtas iudicia tua: ⁊ i vitate tua hūiliasti me. Fiat mia tua ut ꝓsoleat me: fm eloquiū tuuz tuo. Ueniāt mihi miserationes tue ꝛ viuā: qz lex tua meditatio mea ē. Confundāt supbi qa iniuste iniquitatē fecerunt i me: ego aūt exercebor i mandatis tuis. Conuertant mihi timentes te: ⁊ q nouerūt testimonia tua. Fiat cor meum immaculatuz in iustificatiōibus tuis: ut non cōfundar.

Defecit in salutare tuū aia mea: et in verbuz tuuz supspaui. Defecerunt oculi mei in eloquz tuum: dicentes qñ consolaberis me. Quia fcs sum sic vter i pruina: iustificationes tuas nō sum oblit'. Quot sūt dies serui tui: quando facies de persequētibus me iudicium. Narrauerunt mihi iniqui fabulatiōes: sed nō vt lex tua. Omnia mandata tua vitas: iniqui persecuti sunt me adiuua me.

e Uidebūt. Dic tāgit dōe suauitatis q̄ est i ꝓtēplatiōe ipedimentū: qd ꝓtigit p falsas suggestiones hēticoꝝ ꝛ infideliū: iō dr: Narrauerūt mihi iniq̄ fabulatiōes. qa hēses ꝛ secte ꝓtinēt multa fabulosa ꝛ ficta. i Sed nō vt lex tua. q̄ nulla falsitatē ꝓtinē pōt: cuz sit a ꝑma vitate deriuata: iō sbdit: k Dia mā. tua vitas. s. ifallibilit. l Iniq̄. p. sūt me. ifidēles. n. ꝛ hētici illos ꝓsequūt q̄rētes occidē: qs non pñt vbis auertē a vitate: iō sbdit: m Adiuua me. ꝫ eoꝝ deceptiōes ꝛ persecutiones. eius ipedimentū: ibi Narrauerūt mihi iniq̄. Circa ꝑmū sciendū q ꝫto aia in cōtēplatiōe magis eleuat: tāto magis ab occupatiōe exterioꝝ sēsuū retrahit: ꝛ qñ ꝓtēplatio multū intēdit: sēsus exteriores ab actu suo cessat ꝛ ipedit tur: vt in raptu: ꝛ sic aia q̄dāmō deficit in ꝫtū cessat ab actu exteriori ab sorpta i cōtēplatione sūmi boni ꝛ ōlectatiōe seqnti: ꝛ hoc ē qd dr: a Defecit. in salutari tuo anima mea. qz talis ōfectio ē valde salutaris. b Et in verbū tuum supsperaui. q̄ ꝓmisisti abrae vitā dnā ꝛ eius semini: ꝫto. n. aliqs plus i ꝓtēplatione eleuat tanto magis de veritate hꝰ ꝛmissionis certificat. c Defecerunt oculi mei i eloquz tuum. qz ꝫto oculi ēriores aie plus eleuant in deū: tāto magis ꝓcipiūt diuinā bonitatē ꝛ veritatem q̄ i sacra scriptura diuinis eloquijs exꝑmitur trāscēdere oē bonū creatum in ifinitū: ꝛ ꝑ ꝑns accēditur eius desideriū ad videndū deū imediate ꝛ eo fruendum: iō sbditur: o Dicētes qñ ꝓsolaberis me. i ꝓfecta beatitudine: ꝛ qz ex tali eleuatione ad diuina rēddi tur homo q̄si insēsibilis circa exteriora agibilia sbditur: e Quia fcs sū sicut vter i pruina. vter. n i pruina derelict' vi non applicabil' vltra hūanis vsib': ꝛ iō hoies excellēter cōtēplatiui reputant i agibilib' ꝛ politicis q̄si stolidi. vñ ꝛ. iij. Reg. ix. Principes exercitus q̄ erant cuz iesu dixerūt de ꝓpha q̄ venerat ad cū iungendū: Quid venit ille insanus iste ad te. ꝛ i figura hꝰ facies moysi apparuit cornuta ex ꝓsortio fmonis dñi: Exo. xxxiij. qz excellēi ꝓtēplatiui ab hoibus mūdanis reputant fatui: ꝛ tñ fm veritatē sūt sapiētissimi: qz sapia ꝑ ꝑsistit i ꝓtēplatione ꝑme cāe non solū fm sactos ſz et fz phos: vt hēt. j. metaphy. ꝛ qz excellēter ꝓtēplatiuis vita ꝑns vertit i tediū: iō sbdit: f Quot sunt dies serui tui. i. q̄diu retardabor a btitudine celesti: hoc mō dicebat paulus apls phil. j. desideriū hns dissolui ꝛ eē cū xpo. g Qñ facies ꝑse. me iudiciū. extremū. n. iudiciū i q̄ ꝓsecutores humani generis. s. demōes ōtrudēt i ifernū a sactis ꝛ materia ꝓtēplatiuis desiderat: qz tūc vita ꝓtēplatiua nūc ichoata ꝓsūmabit. vñ dic aug. sup ioh. exponēs illo vbum dñi: Sic eū volo manē dōec veniā. i. ichoata cōtēplatiō maneat donec veniā ꝓficiēdo cū venero. s. ad iudiciuz. h Narrauerūt. Dic tāgit dōe suauitatis q̄ est i ꝓtēplatiōe ipedimentū: qd ꝓtigit p falsas suggestiones hēticoꝝ ꝛ infideliū: iō dr: Narrauerūt mihi iniq̄ fabulatiōes. qa hēses ꝛ secte ꝓtinēt multa fabulosa ꝛ ficta. i Sed nō vt lex tua. q̄ nullā falsitatē ꝓtinē pōt: cuz sit a ꝑma vitate deriuata: iō sbdit: k Dia mā. tua vitas. s. ifallibilit. l Iniq̄. p. sūt me. ifidēles. n. ꝛ hētici illos ꝓsequūt q̄rētes occidē: qs non pñt vbis auertē a vitate: iō sbdit: m Adiuua me. ꝫ eoꝝ deceptiōes ꝛ persecutiones.

n Paulominus cõsum. me in terra. aliqñ. n. fuit tal' psecutio ꝛ tãta q ab aliqbus timebãtur sancti contẽplatiui deficere: sicut qñ helias fugit a facie ieẓabelis ꝓphetas oñi iterficiẽtis. iij. Reg xix. ꝛ qñ manasses implcuit hierl̃z sãguine ꝓphãrũ vsq ad os. iiij. reg. xxi. ꝛ tpe arij heretici i quo catholici fuerũt i maxima psecutione: ita q ꝙsi vidẽbãtur deficere: qz tñ in oibus psecutionib' aliqui fideles refuati sũt ꝓstãtes: iõ sb̃dit:

Paulominus cõsũmauerunt me i tra: ego aũt non dereliq mãdata tua. Scdm misericordiam tuã viuifica me: et custodiã testimonia oris tui.

o Ego aũt nõ dereliqui mandata tua. Et qz hoc ñ pcessit ex virtute hũana sz magl ex bonitate diuina: iõ subditur: p Scdm miaz tuã viuifica me. confirmãdo me i psecutione. q Et custodiã testimonia oris tui. i. ꝓcepta decalogi: ꝛ verba sancti euãgly q̃ pcesserũt ex ore dei: sicut dcm est. ã. octonario. ix.

In eternũ dñe: verbuz tuũ permanet i celo. In generatione et gnãtionez veritas tua: fũdasti terrã et permanet. Ordinãtione tua perseverat dies: qm̃ oĩa seruiunt tibi. Nisi q lex tua meditatio mea ẽ: tunc forte perissẽ in humilitate mea. In eternum non obliuiscar iustificationes tuas: quĩa in ipis viuificasti mee. Tuus sũ ego salũũ me fac: qm̃ iustificationes tuas exqsiui. Me expectauerunt peccatores ut pderẽt me: testimonia tua itellexi. Omnis cõsummatiõis vidi finẽ: latũ mãdatum tuũ nimis.

In eternũ. Hic ꝓnter describitur cõtẽplatiõis stabilitas: ꝛ pmo ponit h' modi stabilimẽtũ: scdo tãgitur ipedimentuz: ibi Nisi q lex tua. Circa pmum dr: a In eternũ dñe verbũ tuũ pmanet in celo. Istud verbuz q̃ deus alloqtur ciues celestes sũt diuine illumiatiões seu reuelatiões angelis fce: q̃ruz aliq̃ pmanebunt tm̃ vsq ad diẽ iudicij. s. ille q̃ sunt de salutis hoiuz pcuratione seu pmotiõe q̃ tũc imminabit: sed illuminatio q̃tum ad noticiã diuine essentie ꝛ psonaz durabit in eternũ. Et qz reuelationes ptinẽtes ad pcurationẽ nr̃e salutis p angelos reuelãt hoibus sãctis fm dispositionẽ diume sapie: iõ subdit: b In gen. et gene. ve. tua. p angelos hoibus reuelata i oib' gnãtioni b' sibi succedẽtib': sicut enoch ꝛ noe i gnãtione ante diluuiũ abrae ꝛ alijs ꝓphetis ꝛ ꝓphis in gnãtionib' vsq ad xp̃z: ꝛ a tpe xp̃i vsq ad iudiciũ. c Fũdasti terrã ꝛ pmanet. q. d. cũ ira sit facta ꝓpt̃ hitationẽ hoiuz: multo fortius pmanebũt tue illustratiões necessarie ad salutẽ eoz. Ulteri' oñdit hoc idẽ alio exẽplo. d Ordinatione tua pseverant dies. sensibiles. e Qm̃ oĩa seruiunt tibi. obediẽtia ad nutũ suo creatori. q. d. multo fortius perseverabit dies itelligibilis. i. reuelatio tue veritatis necessaria ad directionẽ nr̃e salutis. f Nisi q lex. Hic ꝓnter tãgitur q̃ddam ipedimentũ: ꝛ ẽ duplex .s. ab itrinseco ꝛ ab extriseco: scdm ponitur ibi Me expectauerunt. Circa pmum sciendum q corpus corrupti bile aggrauat aiam: vt dr̃ sap̃. ix. ppt̃ qd minus pcipit diuinã illustrationẽ: ꝛ minus seq̃tur eã directionẽ: ꝛ p hoc hz aliq̃n ruendi occasionẽ: ꝫ qd piculũ maxime valet diuine legis freq̃ns meditatio. vñ dicit hiero. ad rusticũ monachũ: Ama sãctaz scripturaruz studia: ꝛ carnis vicia nõ amabis. ꝛ ppt̃ hoc dicit ps̃. f Nisi q lex tua meditatio mea ẽ. i. nisi fuissẽ occupat' i tali meditatiõe. g Tũc forte perissẽ. p lapsũ in culpã grauem. h In hũilitate mea. i. ipulsus corruptiõe mee carnis q̃ ex sua vilitate rõ ẽ mee hũiliationis: fm illud michee vi. Hũiliatio tua i medio tui. ꝛ qz tale ꝓseruatiuũ dr̃ diligẽter custodiri tã q̃ valde necariũ: iõ sb̃dit: i In eternũ nõ obli. iusti. tuas. q̃ ptinent i lege tua. k Quia i ipsis viuificasti me. p eoz meditatõez ꝑseruãdo me a peccati morte: iõ ꝓcludit vltius: l Tuus ego sum. eo q vitam meam fuasti dcõ mõ. m Saluũ me fac. de futuro sicut ꝛ fecisti de ꝑterito. n Qm̃ iustificatiões tuas. in lege cõtẽtas. Exqsiui. intellectu ꝛ affectu. o Me expectauerunt. Hic tãgit ipedimentũ ab extriseco: qd̃ est isidiatio demonum bonos sb̃uertẽ q̃rentiũ: ꝓpter qd̃ dr̃: Me expectauerũt pctores. i. spũs maligni in pctõ obstinati. p Ut perderent me. p lapsum mortalis culpe. q Testionia tua intellexi. i. itra me legi. itelligere. n. ẽ itus legere: ꝛ sic eoz insidias euasi: qz sacre scripture deuota meditatio est armatura ꝫ tẽtatiõez demonũ: ꝛ qz ex tali meditatiõe itelligit finis pfectiõis hũane sb̃dit: r Vidi finẽ. ꝛ ds sit iste finis pfectionis hũane oñdit cũ dr̃ t Latũ mãdatũ tuũ nimis. istud ẽ mãdatũ charitatis qd̃ est tãte latitudinis q se ẽt extendit vsq ad inimicos: ut dcm ẽ. ã. q aũt sit finis pfectionis hũane pz. j. ad tim. j. Finis ꝓcepti est charitas. et deu. x. dr̃: Quid petit dñs deus tu' a te nisi vt timeas ꝛc. sequitur: Et vt diligas eũ i toto corde tuo ꝛc. ꝓpt̃ qd̃ saluator Mat. xxij. dicit: In his duob' mãdatis tota lex pẽdet ꝛ pphe: ꝛ loqtur de duobus ꝓceptis dilectiõis. s. dei ꝛ ꝓximi.

**Quomõ dilexi. Hic ꝓnter oñdit suauitas seu bonitas vite ꝓtẽplatiue ex pte modi ꝓtẽplandi: ꝛ pmo oñdit ꝓpositũ: scdo excludit opposituz ibi Iniqs odio hũi. Pria in duas: qz pmo oñdit ꝓpositũ inq̃tũ ꝓtẽplatio pficit intellectũ: scdo iq̃tuz dirigit affectũ: ibi Ab oi via mala. Circa pmũ sciendũ q modus ꝓtẽplandi phoz ẽ p sciam vtute itellect' agentis ex sẽsibus acq̃sitã: cui põt falsitas admisceri ex itellect' erroze: cõtẽplatio vo fideliũ est p sacrã scripturã vtute spũssancti a supius reuelatã: ꝓpt̃ qd̃ nõ põt ibi falsitas iueniri: ꝓpt̃ qd̃ tlis modus ꝓtẽplandi melioz ẽ ꝛ amabilioz: ꝛ iõ dic̃ ps̃. i ppli fidel' ꝑsona: a Quomõ dilexi. i. valde dilexi a Legẽ t. d. q̃ i sacra scripta ꝓtinet ꝛ maxie legẽ euãgelicã q̃ dr̃ lex amoris. b To. die me. mea ẽ. qz oculꝰ mẽtis dirigit ad illd̃ qd̃ itẽse diligit: ꝛ cã h' dilectionis q̃tũ ad pfectionez itellect' sb̃dit cũ dr̃: c Super inimicos. i. sup ifideles: q̃ lz q̃tũ ad nãz sint amici: sẽ tn̄ q̃tũ ad ifidelitatẽ ĩmici. d Prudentem me fecisti. i. cogscẽtẽ: qz ñ hñt sacrã scripturaz: sz tm̃ hũanit' reptã q̃tũ ad gẽtiles: vl̃ si hñt ñ tn̄ itelligũt eã ve sz puerse: cmõi sr̃ iudei ꝛ hẽtici. e Mãdato tuo. i. p mãdatũ tuũ a me ve itellectũ ex tua illustratione. f Quia iecisti me. i. mihi ipssũ insepabilr. g Super. om. docẽtes. de sacra aũt scripta edocet hõ dupl̃r. Uno mõ ab homine perito in intellectu sacre scripture: ꝛ in tali noticia discipulus aliquãdo transcẽdit magistruz: quia habet clarius ingenium ꝛ diligentius exercitium: sicut contingit in n pluribus fidelibus: et i persona taliũ dr̃: g Super omnes docẽtes me itellexi. sacre scripte veritatẽ: cuius cã sb̃dit:

h Quia testionia tua meditatio mea ē. i. meditatio mea circa testimonia tua ꝯtinue versat: q̄tum humana fragilitas patitur. Alio mō docetur a deo: sic̄ edocti fuerūt apl̄i: d̄ quibus dicit hiero. in epl̄a ad paulinū de oīb⁹ sacre scripture libris: Quicq̄d. n. alijs exercitatio ⁊ q̄tidiana in lege meditatio tribuere solet hoc illis spūssanctus suggerebat: et erant iuxta qd̄ scriptum ē: docibiles deo. hoc ēt mō fuerūt edocti plures alij sancti: sicut d̄ beato francisco legit̄ ⁊ pluribus alijs: ⁊ iste modus sciēdi ē excellētior p̄cedēti: propt̄ qd̄ i p̄sōa taliū sb̄ditur: i Sup senes. per exercitium longi tp̄is sacre scripte noticiam hn̄tes. k Intellexi. cuius cā subditur: qꝛ mādata tua q̄siui. i. intellectuꝫ verboꝝ tuoꝝ a te in feruenti ⁊ deuota orōne postulaui: et dedisti mihi sic̄ scribit̄ sap̄. vij. Inuocaui ⁊ vēit i me sp̄s sapiētie. l Ab oī. Hic ꝯn̄ter ponitur bonitas cōtemplationis ꝓut dirigit affectū: ⁊ p̄mo i vitatione mali: scd̄o i ꝓsecutiōe boni ibi: Lucerna pedib⁹. q̄tum ad primū dr̄: l Ab oī via mala. q̄ ducit ad perditionem. m Prohibui pedes meos. directus p cōsiderationē legis tue. n Ut custodiā verba tua. i. mandata negatiua q̄ ꝓhibent malum. o A iudicijs tuis. i lege diuina ꝯtentis. p Non declinaui ad iniustaꝫ sn̄iam timore hūano vel fauore. q Quia tu le. po. mihi. quaꝫ teneor sequi absqꝫ declinatiōe. Et qꝛ ex tali exercitio expectat̄ optima retributio delectās aīuꝫ: iō sb̄ditur: r Quā dulcia fau. me. elo. tua ⁊c̄. os ⁊ fauces ibi accipiuntur metaphorice ꝓ viribus supioribus aīe: q̄bus dulcedo celestiuꝫ in p̄nti aliquo mō sētit̄ ⁊ p̄gustat̄: ⁊ p ꝯn̄s peccatū qd̄ ē h⁹ dulcedinis ipeditiuū oditur: iō seq̄tur: s A mandatis tuis itellexi. dulcedinē tue retributiōis: s̄m q̄ dr̄ Esa. lxiiij. Oculus non vidit deus absqꝫ te: ⁊ auris nō audiuit q̄ p̄parasti diligētibus te. t Propterea odiui oēm viā iniq̄tatis. qꝛ ipedit cōsecutionē predc̄e dulcedis ⁊ suauitat̄.

L Ucerna pedibus. Hic ꝯn̄ter ponitur directio contēplatiōis i ꝓsecutiōe boni: ⁊ primo ponit̄ h⁹ mōi directio: scd̄o impedimēti remotō: ibi Humiliat⁹ sū. Circa primū dr̄: a Lucer. pe. meis. i. ꝓgressui meo in opibus bonis. b Uerbū tuū. a me diligēter cōsideratū. c Et lumen semitis meis. repetitio ē eiusdeꝫ sn̄ie sb̄ alijs verbis ad maiorē exp̄ssionē. vl̄ hoc addit̄: qꝛ verbū diuinū nō solū dirigit in adiplendis p̄ceptis diuinis sed ēt i cōsilijs euāgelicis: q̄ dicūt̄ semite q̄si vie strictiores ⁊ magis cōpēdiose: ⁊ qꝛ talis ꝓsecutio est valde bona ⁊ per ꝯn̄s diligent̄ custodienda: iō subdit̄: d Juraui ⁊ statui. i. firmiter ⁊ sine mutatiōe ꝓposui vl̄ disposui. e Custodire iudicia iusticie tue. p quā iusticiā ꝓuenit hō ad salutē. f Hūiliatus sū. Hic ꝯn̄t̄ ponit̄ ipedimēti remotio: qd̄ ē duplex. s. a carne ⁊ ab hoste: scd̄m ponit̄ ibi Posuerūt pctōres. primuꝫ ipedimētū est a carne corruptibili q̄ aggrauat aīam ipediens ipsā ab expedita ꝓsecutiōe boni: ⁊ q̄tum ad hoc dr̄: f Humiliatus ⁊c̄]. i. multū inclinat⁹ ⁊ aggrauat⁹ a carne: q̄ ē ēt mihi cā humiliatiōis rōne vilitatis sue. g Uiuifica me. fortificando me ꝯ grauitatē dictam. h Scd̄m verbū tuū. i. vt possim exeq̄ facilius legē tuā: ⁊ qꝛ ad h⁹ impetrandū facit orō deuota sb̄ditur: i Uolūtaria oris mei. i. p̄camina volūtarie ⁊ d̄uote ex ore meo a te directa. k Beneplacita fac dn̄e. i. vt accepta sint corā te. l Et iudi. tua doce me. non solum itelligēda sꝫ etiam ope adiplenda: ⁊ sb̄ditur cā h⁹ petitionis cū dicit̄: m Aīa mea in manibus meis sēper. aīam i manib⁹ hēre i scripta signat i periculo eē: ꝓpt̄ qd̄ iudi. xij. Jepte d̄ bello periculoso qd̄ accepat ꝯtra filios amon dixit: Posui aīam meaꝫ in manibus meis. ⁊ ideꝫ dr̄ de dauid d̄ bello ꝯ goliath. j. Reg. xix. p hocq̄ q̄ dr̄ hic: Aīa mea ⁊c̄. intelligit̄ periculū aīe de lapsu ex carne aggrauante ꝯtinue: ꝓpt̄ qd̄ hō indiget ad diuinū auxiliū iplorāduꝫ recurrere: p qd̄ obtinet qd̄ subdit̄: n Et legē tuā nō sū oblit⁹. meditans eā i corde ⁊ exequēs i ope. o Posuerūt. Hic ponit̄ scd̄m ipedimentum ab hoste q̄ sempnitit̄ executionē boni opis ipedire: ⁊ q̄tum ad hoc dr̄: Posuerūt pctōres. i. demones. p Laqueū mihi. i. d̄ceptionē ad ipediendū me a ꝓsecutione boni. q Et de mādatis tuis non erraui. eoꝝ suggestiōibus ꝯsentiēdo p gr̄am tuā me preseruātē: ⁊ qꝛ hoc tenendū ē firmiter seq̄tur: r Hereditate acq̄siui testimonia tua. i. imobiliter q̄tum ē ex desiderio meo: sicut hēditas ē immobil̄ possessio. s Quia exultatio cordis mei sūt. ꝓpter hoc Mat. xiij. Figurat̄ p thesaurū in agro abscōditum: quē q̄ inuenit hō abscōdit: ⁊ p̄ gaudio illius vadit ⁊ vendit oīa q̄ hꝫ: ⁊ emit agrum illū: ⁊ qꝛ ad hoc req̄ritur diligētia magna ⁊ labor: iō sb̄ditur: t Inclicor me. ad fa. iusti. tuas. ⁊ non audiēdas tm̄: qꝛ nō auditores legis sed fc̄ores iustificabūtur: Ro. ij. c. v In eternū. i. p̄seueranter: qꝛ q̄ perseuerauerit vsqꝫ in finem hic salu⁹ erit: Mat. xxiiij. iō subdit̄: x Propt̄ retributionē. que est idē qd̄ salus eīna.

I Niq̄s. Oñsa bonitate cōtēplationis sacre scripture hic ꝯn̄t̄ excludit̄ oppositū. s. malicia deceptiōis erronee doctrīe: ⁊ p̄mo oñdit̄ detestabil̄: ⁊ scd̄o formidabil̄: ibi Feci iudiciū. Circa p̄mū dic̄ p̄s. i p̄sona cuiuslibet fidel̄: a Iniq̄s odio hūi. q̄ꝝ nā ē diligēda: sꝫ ifidelitas d̄testāda: ⁊ p oppo^m vitas fidei diligēda: iō sb̄dit̄: b Et legē tuā dilexi. ⁊ qꝛ ad h⁹ req̄rit̄ auxiliū dei sb̄dit̄: c Adiutor. i euitatiōe falsitat̄. d Et susceptor me⁹. i fide vitat̄. e Es tu. q̄ es vitas ifallibil̄: ꝓpt̄ qd̄ sb̄dit̄: f Et i verbum tuum sup̄spaui. q̄ vitā beatam ꝓmisisti abrae ⁊ semini eius. i. oī fidē eius imitanti: Gen̄. xv. vt dc̄ꝫ est. s̄. Et qꝛ ifideles rōe ifidelitat̄

qa testionia tua meditatio mea ē. Sup senes itellexi: qꝛ mandata tua q̄siui. Ab oī via mala ꝓhibui pedes meos: ut custodiam verba tua. A iudicijs tuis non d̄clinaui: qa tu legē posuisti mihi. Quam dulcia faucib⁹ meis eloquia tua: super mel ori meo. A mandatis tuis itellexi: ꝓpterea odiui oēm viam iniquitatis.

L Ucerna pedibus meis verbū tuū: et lumē semitis meis. Juraui: ⁊ statui custodire iudicia iusticie tue. Humiliat⁹ sū vsqꝫ q̄qꝫ dn̄e: luiuifica me sꝫ uerbum tuū. Uolūtaria oris mei beneplacita fac dn̄e: et iudicia tua doce me. Aīa mea in manib⁹ meis sēp: et legē tuā nō sū oblitus. Posuerunt pctōres laq̄um mihi: et de mādatis tuis non erraui. Hereditate acquisiui testimonia tua in eternuꝫ: qa exultatio cordis mei st̄. Juclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in eternm: propter retributionem.

I Niq̄os odio habui: et legem tuam dilexi. Adiutor et susceptor meus es tu: et in verbuꝫ tuū sup-

nō solū sūt odiēdi sz etiā fugiēdi ꝓpt̄ piculū corruptōis ab eis:iō sb̄dit: g Decli.a me mali.t scru. man. dei mei.sincerit̄ sine admixtione errōis vīt:t qz de' tales recipit ut filios charissimos:fm illud.ꝯ.cor.vj. Exite de medio eoꝝ.s.infideliū:t sepamini dicit dn̄s.seq̄t:Et recipiam vos t ero vobis in pr̄em t̄c iō sb̄dit: h Suscipe me fz eloq̄ tuū.iā allegatū.

i Et viuā. vita gr̄e. k Et non ꝯfundas me.i. cōfundi pmittas in frustratione spei mee: ꝓpt̄ qō sb̄dit: l Ab exꝑctatione mea. spes eni est certa expectatio future beatitudinis:t qz hō nō pōt eā cōsequi vtute ꝓpria:ideo sb̄dit: m Ad tuua me t saluus ero. ās.i.o. nullo modo possez sine tuo auxilio.

n Et medi. i iustifica.tuis semp. fm qꝺ dī apoca. xxij. Just' iustificetur adhuc. t qz peccatores a spe dicte beatitudis defraudāt sb̄ditur:

o Spre.oēs discē. a iusti.tuis.q̄ dicūt a deo spreti q̄a nō sūt ad gr̄am suā admissi:nec p ꝯns ad gl̄am:cui' causa sb̄dit: p Quia iniusta ē cogitatio eoꝝ i.retorta a rectitudine vītatis ad malū opandū: ꝓpter qō adhuc sb̄dit: q Prevaricātes reputaui t̄c. J ꝓuaricātes.i.a lege dei variātes seu declinātes. r Jdeo dilexi testimonia tua.q̄ recte faciūt incedere p viā veritatis t iusticie.t qz carnis petulātia frequēter impedit i hac via sb̄dit s Cōfige ti.tuo car.meas.i.mor' carnales mortifica t A iudicijs enim tuis timui.q̄bus totū mundū submersisti aq̄s diluuij,ꝓpt̄ peccatū luxurie. oīs enim caro corrupat viā suā:ut hī Genē.vj.t sodomā cū alijs q̄ttuor ciuitatib' igne sulphureo succēdisti ꝓpt̄ enormitatē luxurie:Genē.xix.t horr iudicioꝝ cōsideratio carnē configit timore:mor' ei' illicitos reprimēdo.

Feci iudiciū. Hic ꝯns oñdit malicia deceptōis erronee formidabil:qz demones q̄ sūt malicios i t nobis inuisibiles maxime conant hoiem inducere ad errorē i fide:t iō cira hoc imminet homini piculū maximū nisi p̄seruet ꝓ diuinū auxiliū: ad qō ipetrādū multū facit q hō cū ꝓximo iuste vixerit de ꝓterito:t iō hic allegat cū dī: a Feci iudiciū t iusti. non tradas me.i.tradi pmittas. b Calūniātib' me.i. demonib' mihi nocē semp q̄rētib'. valet etiā ad dcm auxiliū ipetrādū obseq̄ū deo ꝓstitū:qō allegat cū dicitur:

c Suscipe fuū tuū i bonū. ꝓtectōis tue. d Nō calūnient me supbi.i.spūs maligni q̄ sūt supbissimi: fz q dī Iob.xlj.de demone:ipse ē rex sup oēs filios supbie.

e Oculi mei defecerūt i salutare tuū.q.d.nō possum ipm asseq̄ vtute ꝓpria:qz trāscēdit nālem hōis facultatē

f Et i eloq̄ iusticie tue.qz trāscēdit vtutē nālis intelligentie:ꝓpt̄ qō sb̄dit: g Fac cū fuo tuo fm mis.tuā. supplēdo defectū hūane nāe ꝓ tuā gr̄am. h Et iusti.tu. doce me.ut possim eas itellectu capē t ope adimplē: t ad hoc rō allegat cū sb̄dit: i Seru' tu' sum ego. t iō teneor iplere mādatū tuū:qō nō possū nisi itelligā ipm:iō subdit:

k Da mihi itellectū ut sciā testi.tua.t sic adimplē valeaz ipsa. l Tēpus faciēdi dn̄e .q.d. nō diferas intellectū mihi dare qz tps ē dādi:cuius rō sb̄dit cū dicit:

m Dissipauerunt legē tuā.heretici t doctores puersi puertentes ei' vez itellectum t iō necessarium ē ut seruis tuis oes t ꝓseruet vez ei' itellectuz: t qz hoc debz haberi tāq̄ donum charissimū.sb̄dit: n Jdeo dilexi mandata tua. veracit itellecta.

o Sup auz t topaçion.i.lapidē ꝑcios sū: fm qꝺ dī sap. vij. Nec cōparaui illi lapidē ꝑciosum:qm oē auz i cōparatōe illi' harena ē exigua.s. in cōparatōe sapie: q̄ cōsistit i vero intellectu mādatoꝝ dei:t qz q̄to plus ꝑciositas sapientie cognoscit tāto pl' querit t amat:iō sb̄dit: p Propterea ad oia mādata tua dirigebar.toto conatu itellectus t affect':t p ꝯns a me oppositū odio hī:iō sequitur:

q Oēz viā iiquā.i.errorē ad peccata ducētē. Odio habui

Mirabilia testimonia. Descripta bonitate vite cōtēplatiue:hic ꝯnit describit ei' sblimitas: t 2° āexa ei' iocūditas:ibi Principes. Circa ꝑmū notādum qꝺ ad sublimitatē ꝓtēplatōis ascēdit frequēti meditatōne t feruēti oīone:igit ꝑ° pōit ꝑmū:2° secūdū:ibi Clamaui .ꝑma i duas:qz ꝑ° pōit cōtēplatōis ascensus:2° ex h° ꝯns çelus:ibi Just' es dn̄e. Pri^a adhuc i duas:qz ꝑ° circa ꝓtēplatōem describit mētis eleuatio:2° petit impedimēti ablatio:ibi Eresius meos. Circa ꝑm̄ notādū qꝺ ascēs ꝓtēplatōis philosophice incipit ab admiratōe:fz qꝺ dī.j.meta. Propt̄ admirari ceperūt hōies philosophari. vidētes enī effect' nature mirabiles:ut coruscatōes:fulgura:tremot':t similia:inceperūt cās pscrutari t sic philosophari:t eodē mō ad sblimitatē ꝓtēplatōis theologice sci doctores:ut Hiero. Aug.t similes iceperunt ascēdē ex admiratōe:qz vidētes sacras scripturas mirabiles ꝓfidētes de diuio auxilio:itellectū eaz sanū iquirē ceperūt t deo adiuuāte reperierūt:t quātū ad hoc dī: a Mirabilia testimonia tua.i.mirabiles scripture sacre testimonijs diuis cōmunite: fm qꝺ dī Mar.vlt.Dño coopante t fmonem ꝓfirmāte sequētib' signis. b Jdeo scrutata ē ea aia mea.q̄rēdo eaz itellectū i tui adiutorij confidētia.t qz vna scriptura itellecta aperit viā ad alia itelligēdā: iō subditur:

c Declaratio ser.tu.illu.t intel.dat puul'. i. vē humilib' sz abscōdit a supbis:fz qꝺ dicit saluator Matth.xj.Confiteor tibi pr̄ dn̄e celi t r̄e:qz abscōdisti hec a sapiētib' t prudentib' t reuelasti ea puulis.t qz cognitio veritatis excitat appetitū ad ampli' cognoscendū iō subdit: d Os meū aperui.i.itellectū p conatū extrēdi ad capiēdū vbū dei: qō ē cibus aie:fm illud Deut. viij. Nō in solo pane viuit homo

sed in omni vbo qđ pcedit de ore dei: ꝛ io itellect' h nomine oris designat: qz i aialib' os dr illa ps corporis p quā cibus accipit. e Et attraxi spiritū. s. itelligētie q̄ dat desideran tib' ipm: io sbdit: f Quia man. tua desi. Et qz hoc pce dit ex dei liberalitate ꝛ misericordia sbdit: g Aspice in me ꝛ miſere mei. ele uando itellectū meuz ad capiendū vitatem trāscēdētē itellect' mei facultatez. h Se cundū iudiciū diligē tiū nomē tuū. i. sicut iuste dispoſuisti facē diligētib' te: qz sic dr sup septimuz capitu lū celestis hierarchie vbi scientia foris stat dilectio intrat.

aperui & attraxi spm̄: quia mādata tua desiderabam. Aspice ad me ꝛ miſere mei: secundū iudiciū diligētiuz nomē tuū. Gressus meos dirige & scom eloquz tuū: & nō dominet mei ois iniusti cia. Rēdime me a calūnijs hoīuz: ut custodiā mādata tua. Faciē meā illumia sup ſeruū tuuz: ꝛ doce me iuſtifi cationes tuas. Exit' aquarū deduxerūt oculi mei: qa nō custodierūt legē tuam.

IUſt' es dne: & rectuz iudiciū tuū. Mānda sti iuſticiā tēſtimonia tua: ꝛ veritatē tuam nimis. Tā bescere mē fecit ẓel' meus: quia obliti sunt verba tua inimici mei. Ignituz eloqū tuū vehemēter: ꝛ ſeruus tu' dilexit illud. Adolescētul' sū ego & ptēpt': iuſtificatō nes tuas non sū oblit'. Jū ſticia tua iuſticia i eternum & lex tua veritas. Tribūla tio ꝛ angustia inuenerūt me mādata tua meditatō mea est. Equitas testimoia tua in eternum: intellectum da mihi & viuam.

i Gressus meos. h ꝓni petit impedimenti remotio. Circa qđ scī endū q̄ i ꝓtēplatione diuine vitatis impedit curiositas pscrutandi fm q̄ dr Prouer. xxv Qui perscrutator est maiestatis oppimet a gloria: ꝛ io hoc pr' petit remoueri cū dr:

i Gressus meos. i. pcessus meos i cōtēplatione. k Di rige scom eloqū tuū. ꝛ nō scom motū animi curiosū ꝛ pre sumptuosū. l Ut nō dominet mei ois iniusticia. ꝛ acci pitur h iniusticia p quolibet peccato: qđ pōt ꝓtingē ex iqui rentis curiositate. sicut eni ois vir' dr qđammodo iuſticia sic ois deuiatio a vtute iiuſticia noīat. ẓ in cōtēplatōe vitaꝛ impedit pturbatio ab extrinseco mota: ꝛ hoc petit remoueri dicēs: m Redime me a calūnijs hōium. ut nō impediāt a quiete cōtēplatōis animū meū. n Ut custodiā mādata tua. q̄ custodiri nō pñt absq̄ eoz noticia: ꝛ sic ꝓtēplatia di rigit actiuā. ꝛ qz illuminat' a deo i cognitōe vitatis deside rat ampli' illustrari sbdit: o Faciē tuā illumina mē. ve rūtamē qz deo pmittēte ꝛ diabolo istigāte i tali altitudine cōtēplatōis insurgit aliqn̄ mot' vane gle: scom q̄ dr. j. Coz. xij. Ne magnitudo reuelationū extollat me mē. q̄ mot' stati cū pcipit oz purgari lachrymis ꝓtritionis: io sbdit: Exitus aquaꝛ deduxerunt mē.

IUstus es dne. Postq̄ descript' ē cōtēplatōis ascē ſus: h ꝓni describit sequēs ẓelus: discipuli enim p ficiētes in cognitione alic' doctrine solent p ea mi rabiliter ẓelare. Circa qđ notādū q̄ caloz naturaꝛ duplicit accēdit. Uno mō ab extrinseco ad p̄sentiaz sui ẓuꝫ: ppt qđ ventres aialiū in hyeme sunt calidissimi: fm q̄ dicit phus Alio mō ab intrinseco ex virtute nāli: sicut caloz nālis fo rtioz est in iuuētute q̄ i senectute. Eodē mō ẓelus diuine legis duplicit accēdit. Uno mō ex p̄sentia transgressionis ipſius sicut. j. Mach. ij. dr de mathathia. Accensus ē furoz ei' fm iudiciū legis: ꝛ insiliēs trucidauit illū sup aram. s. iudeum i cōspectu ei' idolis imolātē: ꝛ Nu. xxv. dr de phinees q̄ fa ctū fecit simile: Zelo meo cōmot' ē mē. Alio mō ex cōditōe vbi diuini qđ ē incētiuū ad diuine legis ẓelū: scom q̄ dicit Deut. xxxij. In dextera ei' ignea lex. Primo igit ponit pm' mod': secūdo secūd': ibi Ignitū eloqū. Circa pmū sciēdum q̄ quāto ē lex rectioꝛ ꝛ iustioꝛ tāto ẓelus p ea debet eē feruē tioꝛ: ꝛ io pmo ponit rectitudo legis diuine cū dr: a Ju stus es dne. qz ē regula iuſticie: ppt qđ lex ab eo data non pōt eē nisi recta: io sbdit: b Et rectū iudiciū tuum. i. lex tua scom quā de alijs debet fieri iudiciū: qz quicqd iue nitur ei repugnās iudicādū ē falsū: ꝛ p ꝓns lex diuina ē summe desiderāda ꝛ custodiēda: io sbdit: c Mānda sti iuſticiā. i. legē tuā iuſticiā ꝓtinētē. d Testimonia tua. ꝛ p idest. i. testimonia tua q̄ sūt idē qđ ipa lex a deo data ꝛ testificata ꝛ q̄ iste sit intelle ctus pz ex trāslati one hiero. iuxta hebre. q̄ sic habet Precepisti iustici am testimonij tui ꝛ veritatē tuā. i. veritatē legis tue e Nimis. i. val de ꝛ sbintelligit: custodiri: ꝛ io ex pmit i trāslatione cōi: ppt qđ ẓelato res ipsi' videntes eā trāsgredi iter' accēdūt: io subdit f Tabescere. i. liquefieri.

g Me fecit ẓel' me'. circa legez tu am. h Quia obliti sunt verba tua inimici mei. faciētes ꝫ eā ac si eā p nihilo reputarēt: ꝛ oēs tales repu tat pſ. inimicos suos: qz sūt aduersarij veritatis.

i Ignitū. Hic ꝓnter ponit secūd' mod' accensionis ẓe li. s. ex cōditione vbi diuini: cū dicitur Ignitū eloquiuz tuū. qz inflammat ad amorē diuinū q̄ ppe dr ẓelus: eo q̄ est amor singularis. k Adolescētul' sū. hoc dicit psalmista i psona ppli diuine legi subiecti. lex aūt vet' fuit data post duo milia annoꝛ vel circit a pncipio mūdi ꝛ sic ppls sub hac lege existēs dr adolescētul' respectu po puli q̄ pcessit a pncipio mūdi: ꝛ multo fortī ppls chri stian' q̄ postea cepit eē p duo milia ānoꝛ vel circiter.

l Et cōtēpt'. qz post legē datā ꝛ igressū terre, pmissio nis ppls iudaic' fuit multiplicit seruituti subiect' varijs gentib': ut pz libro iudicū. m Justificatōes tuas nō sū oblit'. hoc videt repugnare ei qđ pdcm̄ ē immediate qz ppls isrl' tradit' fuit seruituti pdicte ppt transgressio nes legis: ut pz libro iudicū. Dicēdū q̄ in illo pplo semp remāserūt alicq̄ iusti ꝛ stabiles in lege dei ppt quoꝛ me rita ppls frequēter liberat' fuit a seruitute: ut pz i codez libro: ꝛ p illis dr h de pplo in cōi: Justificatōes tuas mē. scom illā regulā quā posui i pncipio Sen̄. de corpe dn̄i pmixto ex bonis ꝛ malis: ppter qđ in scriptua boni fre quēter vituperāt rōne maloꝛ: ꝛ mali cōmendāt ratione bonoꝛ. clari' aūt exponit hec lra de pplo christiano q̄ i pmitiua eccla fuit multiplicit afflict' ꝛ cōtēptus a tyran nis: ꝛ tñ p hoc a fide catholica nō recessit: io subdit:

m Justicia tua dne iuſticia i eternū. qz iuſticia q̄ ē p fidē ducit ad eternitatē beatitudinis. n Et lex tua veritas. qz nulla pōt ꝓtinere falsitatē: ppt qđ nō solum dr vera sed veritas i abstracto ad denotandū veritatis puritatē. o Tribulatio ꝛ angustia inuenerūt me. i ty rānoꝛ psecutōe. p Mādata tua meditatio mea ē. meditatio eni diuine legis pbet ꝓfectiam in aduersis.

q Equitas testimonia tua i eternū. tāta eni equitatē ꝓtinet q̄ nō solū dicit eq̄ i ꝓcreto ſz equitas i abstracto. r In tellectū da mihi. ad ea cognoscēdū ꝛ ope adiplēdum.

s Et viuā. vita gre i pñti ꝛ gle i futuro: fm illō Deut.

viij. Nō in solo pane viuit hō sed i oi vbo qō ꝓcedit de oze dei.

QLamaui i toto coꝛde. Hic ꝓñ agit de sblimitate ꝓtēplatōis put acq̄rit oꝛone feruēti: ad qō duo faciūt. s. ꝓditio oꝛonis ⁊ hūiliatio oꝛantis ꝑmo ponit ꝑmū: secūdo secūdum ibi: Uide humilitatē meā. Pꝛima i duas: qꝛ ꝑmo ponit oꝛonis ꝓditio: ⁊ ipedimenti remotio: ibi Appꝛopinquauerūt. Circa ꝑmū dicit:

a Clamaui in toto coꝛde. hoc ē itellectu ⁊ affectu feruēti ⁊ deuote.

b Exaudi me dñe. eleuādo me ad cognitiōez tue veritatis: ⁊ sbdit

c Justificatões tuas req̄ram. qꝛ ꝙto plus cognoscunt tāto āplius requiruntur.

d Clamaui ad te. oꝛādo deuote: ⁊ ē repetitio sniē ꝑdicte ad expssionem affect⁹ maiorem.

e Saluū me fac. illustrādo me tua veritate.

f Ut custodiā mādata tua. q̄ custodiri nō ꝓñt nisi ꝑcognita.

g Pꝛeueni in matu. ⁊ cla. q. d. iste clamoꝛ festin⁹ nō ꝓcedit ex ipetu passionis sz ex deliberatōe rōnis.

h Quia i vba tua supsperaui. i. plus q̄ i vbis alioꝝ quoꝛūcūq; qꝛ vba tua falsitatē non ꝓñt ꝓtinere.

i Pꝛeuenerūt oculi mei. i. itellect⁹ ⁊ affectus.

k Ad te diluculo. i. a tpe iuuentutis.

l Ut meditarer eloq̄a tua. q̄ sūt a tpe iuuētutis meditāda: fz illud Eccleſiastces. xij. Memēto creatoꝛis tui i diebus iuuētutis tue: ⁊ qꝛ oō taliū oz exaudiri seq̄t:

m Uocem meā audi. me illustrādo.

n Scōz misericoꝛdiā tuā dñe. qꝛ dona dei ꝓcedūt ex sua misericoꝛdia ⁊ liberalitate.

o Et scōm iudiciū tuū. s. ꝑmū in q̄ iudicas cū trāquillitate ⁊ misericoꝛdia:

p Uiui. me. luie. tue gr̄e.

q Appꝛopinq̄uerūt. Hic ꝓñ ponit ipedimēti remotio: qō ē maloꝝ ꝓsecutio turbatiuū ꝑ hoc mētes deuote cōtēplātiū: q̄z militia ꝑmo ponit ibi cū dicit:

q Appꝛopin. pse. me iniq̄tati. i. appꝛopinq̄uerunt mihi ꝓsequētes me iniq̄.

r A lege aūt tē.] q̄ ꝓhibet ꝑ secutionē inocētū.

s Pꝛope es tu dñe. ad me seruandū ⁊ eos repellēdū si tibi placuerit.

t Et oēs vie tue veritas. q. d. siue dimittas me i tribulatōne siue liberes totū facis iuste: qꝛ aliq̄n iusto suo iudicio innocentes ꝑmittit tribulari ad augmētū sui meriti: sic̄ ꝑz de scō iob ⁊ alijs mltis.

v Initio cognoui de testimonijs tuis. i. a ꝓncipio ex q̄ habui vsū rōnis: ⁊ incepi tua testimonia itelligē.

x Quia i eternū fūdasti ea. ⁊ hꝰ ē vez̄ generalit̄ de testimonijs noue legis ⁊ de testimonijs veteris legis q̄tū ad moralia ꝓcepta q̄ manēt i noua lege: ⁊ affect⁹ istoꝝ i ꝓmio manebit i eternum.

Ude humilitatē. Hic ꝓñ agit de altitudie cōtē platōis put acq̄rit humilitate oꝛātis cū dr:

a Uide hume. ꝑm q̄ scribit Ecclesiastici. xxxv. Oō hūiliantis se nubes penetrabit: ⁊ donec aspiciat altissim⁹ nō ꝓsolabit.

b Et eripe me. de tenebꝛis ignoꝛātie eleuādo ad ꝓtēplati onē vitatis tue.

c Quia legē tuā nō sū oblit⁹. q. d. illud modicum q̄ de lege tua capē potui firmit̄ retinui: ⁊ iō decēs vt addas ampli⁹. Et q̄m tpe q̄ ps. loq̄bat totū gen⁹ humanum erat ipeditū a visiōe beata in q̄ pficit vita cōtēplatiua: iō sbditur

d Judica iudiciuz meū. i. fer ꝑ me sniaz ꝛ diabolū me detinētem captiuū.

e Et redime me. tuo sanguine ab eī ptāte.

f Ꝓpt̄ eloq̄ū tuū viuifica me. q̄ oseea te inspirat⁹ dixit. vj Uiuificabis nos post duos dies: in ttia die suscitabis nos. vbi loq̄t ꝓpha ꝺ rsurrectōe chr̄isti ꝑ quā gen⁹ humanū ē viuificatum vita gr̄e ⁊ gl̄e. ⁊ quia peccatū demonis nō est sic remediabile: iō sbdit:

g Longe a peccatoꝛib⁹ salus. i. a demonib⁹ in peccato obstinatis.

h Quia iusti. tu. nō exq̄. sb̄j cīedo se humilit̄ dispositioni tue: sz magis ꝑ supbiā ab ea resilierūt.

i Misericoꝛdie tue mlte dñe. erga gen⁹ humanū cui⁹ peccatū ē remediabile.

k Secūdū iudiciū tuū. s. discretōis q̄ nūc discernis pios ab ipijs.

l Uiuifi. me. ꝑ augm̄tū tue gr̄e: cui⁹ necessitatē sbdit dī.

m Multi q̄ ꝓsequūt me ⁊c. q. d. multi sūt demones ⁊ mali hōies a ꝓtemplatōe tua bonos ipediētes: ꝓpt̄ qō idigēt auxilio tue gr̄e ut possint i bono ꝑseuerare: iō sbdit:

n A testimonijs tu. ñ ꝺclinaui. fultus roboꝛe auxilij tui.

o Uidi ꝓuaricātes. i. ipios legē tuā trāsgrediētes.

p Et tabescebā. i. lacheꝛymis fluebam vñ i trāslatōne hiero. hī: Et merebā. sic̄ eni ad virtuosū ptinet letari de obseruatōe diuie legis: ita et tristari de eī trāsgressione nō solū i se sz etiā i alijs: ⁊ qꝛ hoc ē meritoꝛiuz augmēti gr̄e sbdit:

q Uide qm̄ mandata tua di. dñe. ꝛelās ꝑ eis i me ⁊ i alijs.

r In misericoꝛdia tua viuifi. me. ꝑ augmētū gr̄e ꝓcedēs ex tua misericoꝛdia ⁊ liberalitate: ⁊ ad hoc ꝓsequēdū allegat vitas diuia ad quā ptinet iplē ꝑmissa augmētatōis gr̄e disponētib⁹ se ad eā cū dr:

s Pncipiuz vbo. tu. veri. i. vba tua ꝓcedūt a mēte tua q̄ ē vitas icreata ⁊ oīs vitatis create regula: ⁊ iō sūt stabilia: ꝓpt̄ qō sbditur

t In eternū oīa iudicia iusticie tue. qꝛ snia dei i extremo iudicio de gl̄a bonoꝝ ⁊ pena repꝛoboꝝ stabit i eternū: fz q̄ dr Mat. xxv. Et ibūt hi i ignē eternū: iusti aūt i vitaz eternam.

Pncipes ꝓsecuti. Postq̄ descripta ē vite ꝓtēplatiue sublimitas: h ꝓñ describit ei annexa iocūditas ⁊ ꝑmo ponit hꝰ mōi exultatio: ⁊ petit eī augmentatio: ibi Appꝛopinquet deꝑcatio. Circa ꝑmum ꝑmittit ꝑ turbatio a gete ꝓtēplatōis: ut ꝑ hoc exultatio sequēs ꝓtemplatione euidēti⁹ appareat. Hec aūt ꝓturbatio vno mō est ab extrinseco. s. a demonib⁹ deuotos a ꝓtēplatōe ⁊ oratiōe

pturbantib⁹:sicut legit frequēter de multis sanctis: r ꝯtuz ad hoc dī: a Principes psecuti sunt me gratis.i. demones: de qb⁹ dī Eph.vj.ca. Nō ē nobis colluctatio aduersus carnē r sanguinē:sed aduersus principes r ptates r aduersus mūdi rectores tenebraz hauz ꝯ spūalia nequie rē. Alio mō ab itrinseco.s. a fragilitate hūana ppi quā hō quātūcūqz iustus timore ꝓcutit ne fiat trāsgressor legis diuine: r ꝯtū ad hoc dī: b Et a verbis tuis formidauit cor meū. sed qz ad vtrūqz cōtēplatio affert solatiuz subdit: c Letabor ego sup eloquia tua. meditando ipa.

me gratis:et a verbis tuis formidauit cor meū. Leta bor ego sup eloquia tua:si cut q inuenit spolia multa. Iniqtatē odio habui r abominatus sū:legē aūt tuaz dilexi. Septies i die laudē dixi tibi:sup iudicia iustitie tue. Pax multa diligētib⁹ legē tuā:et nō ē illis scāda lū. Expectabā salutare tuū dne:et mandata tua dilexi. Custodiuit aia mea testimonia tua:et dilexit ea vehemēt. Seruaui mādata tua r testimonia tua: quia oēs vie mee i ꝓspectu tuo.

Appropinquet deprca tio mea in ꝓspectu tuo dne:iuxta eloquiū tuū da mihi itellectum. Intret postulatio mea i ꝓspectu tuo secūdū eloquiū tuuz eripe me. Eructabūt labia mea hymnū:cuz docueris me iustificatões tuas. Pronūciabit lingua mea eloquiū tuū:qa oia mādata tua eqtas. Fiat man⁹ tua ut saluet me:quoniam mādata tua elegi. Concupiui salutare tuuz dne:et lex tua meditatio mea est. Viuet aia mea et laudabit te:r iudicia tua adiuuabūt me. Erraui sicut ouis q perijt: quere seruū tuuz quia mandata tua non fuz oblitus.

d Sicut q̄ inuenit spolia multa.cui⁹ gaudiū duplicat.s. de obtentu victorie r p̄de magnitudine: sic contēplatiu⁹ delectat de victoria ꝯ hostes quā hz i spe:r p ꝓmiss ō obtētu gle: qz spes ē certa expectatio future beatitudis.r qz amor vni⁹ ꝯz̄ iducit odiuz alteri⁹ r ecōuerso subdit: e Iniqtatem odio ha.r abo. sum. tanq̄ qd vile. f Legē aūt tuā dilexi. tanq̄ qd vile r honorabile eā iugit meditādo.r qz ex hoc p̄cupit hō in laudē diuinā:iō subdit: g Septies in die laudē dixi tibi.i septē horis canonicis. h Sup iudicia iustitie tue. confitēdo oia opa tua iusta:q̄ sūt q̄dā executiones iustitie tue latētis i tua mēte.r qm̄ vita ꝓtēplatiua ē q̄eta respectu actiue q̄ hz laborē ānexū subdit: i Pax multa dili.le. tuā. qz ex tali dilectione q̄si iugit meditat sacrā scripturā. k Et nō est illis scandalū.i.tāta occasio ruēdi i peccatū: sicut actiuis q̄ frequēt hnt mām turbatōis: ppi qō dns dixit Lu.x. Martha martha solicita es r turbaris erga plurima:r sequitur Maria optimā ptē elegit rē.r qz vita ꝓtēplatiua pficit i p⁹ subdit: l Expec.salu.tu. dne.i. claritatē visionis tue r fruitionis beate.r qz ad hoc pueniē p obseruationē mādatoz dei:fm q̄ dī Matth.xix. Si vis ad vitā igredi serua mandata.iō subdit: m Et mādata tua dilexi.ea tanq̄ rē charissimā diligēt custodiēdo. n Custo.aia mea testi.tua.i.illa q̄ ptinent ad cultū latrie:qz sūt q̄dā testificatiões deitatis. o Et dilexit ea vehemēt.i. valde itense:ita q̄ p li vehemēter:nō itelligit aliqs excessus idebit⁹ vel inordinat⁹ r hui⁹ obseruatōnis cā subdit cū dī:Seruaui rē. p Quia oēs vie mee i ꝓspectu tuo.i. oia fcā dcā r cogitata mea patēt i ꝓspectu tuo:qō dz mouere hōiem ad tue legis obseruātiā absq̄ aliq̄ obliquatōe r remissione: ppi q̄ dicit Boe.v. de conso. O viri magna ē vobis idicta necessitas pbitatis si dissimulare nō vultis:qm̄ cūcta agitis ante oculos iudicis cuncta cernentis.

Appropinquet. Hic p̄ñi petit augmētatio dicte locūditatis ānexe cōtēplatōi: r da ppt̄ talē ānexionē augmētata ꝓtēplatōe augmentat talis exultatio:iō petit augmētū ꝓtēplatōis cū dī: a Appropin. deprca. mea i ꝓspec. tuo. p effectū exauditionis:r q̄ sit illa petitio subdit cū dī: b Juxta elo. tu. da mihi itellec. hoc ē fm altitudinē eloquij tui q̄ trāscēdit facultatem humani ingenij eleua itellectū meū ad ipm itelligēdū. c Intret postulatio mea. repetio ē snie p̄missē ad exp̄mēdū magnū desideriū petitōis sue. d Secūdū eloquiū tuū eripe me.i. fm eloquij tui altitudinē eripe me a meditatōe irestriū:ad q̄ meditāda nā humana est ꝓna:eleuādo me ad ꝓtēplationē celestiū.r qz ad talē eleuationē seqtur laus cordis r oris seqt: e Eruc. la. mea hym. cuz docueris me rē. p̄dicto mō eleuādo.r qz ex cognitione diuinoz eloquiorū descēdit hō ad docēdū p primū subditur: f Pronun.lin. mea eloq.tuū. ex charitate docēdo primū: cui⁹ necessitas subdit cū dī: g Qz oia mandata tua eqtas.qz sūt recta via veniendi ad salutē:ad quā nō pōt aliter deueniri. r qz tal doctrina nō ē efficax sine spāli auxilio dei:fm q̄ dicit Prouer.xvj. Hōis ē animū p̄parare: sz dñi gubernare linguā.iō subdit: h Fiat man⁹ tua ut saluet me. i. dirigat linguā meā i docēdo ad meā r alioz salutem. i Qm̄ mādata tua elegi.p oib⁹ tpalib⁹ ad ea meditā dū opandū r docēdū:r qz ad hoc mouet amor eius p̄ximi:subdit k Cōcupiui salutare tuū dne.i. salutem eius q̄ est in te obiectiue. l Et lex tua meditatio mea ē.eo q̄ dirigit ad ꝓsecutionem hui⁹ salutis: Prouer.vj. Mādatū lucerna ē:r lex lux rē.r qz ad h⁹ seqt augmentū grē i q̄ ē spūalis vita seqt: m Viuet aia mea. vita grē i pñti r gle i futuro. n Et laudabit te. laude imperfecta in pñti vita:sed laude pfecta i futuro:fm q̄ dī.s. ps.lxxxiij. Beati q̄ habitat i domo tua dne i secula seculoz laudabūt te. o Erraui sicut ouis q̄ perijt.hoc nō videt itelligi de errore in moribus qz statī subdit: Mandata tua nō sū oblit⁹.sz de errore fm modū cōem loquēdi hōium mūdanoz. Ad cui⁹ itellectū sciēdū q̄ ouis dī errare q̄n segregat se a grege.hōies aūt tendētes ad pfectionē ꝓtēplatōis segregāt se a cōi habitatōe hōium: ut libere possint vacare cōtēplatiōi diuie:r tales ab hōib⁹ mūdanis reputant stulti r huic seculo pditi: vñ r religiosi mūdo mortui dicūt:r fm hoc dicit ps.i psona cōtēplatiui. o Erraui sicut ouis q̄ perijt.q̄tū ad reputationē hōium mūdanoz.r qz refugientib⁹ amore dei mūdanū ꝓsperitū ꝓcedit diuinū:sz illō Osee.ij.ca. ducā eā i solitudinē r loquar ad cor eius rē.iō subditur: p Quere seruū tuū. eum iteri⁹ ꝓsolādo. q Quia mādata tua nō sū oblit⁹. terrenis iherendo p amorem: sz celestia appetēdo ad q̄ tēdit mādatoz tuoz obseruatio. In ps.cxviij. Beati imaculati rē. Additio.

Quia sūt i h⁹ ps. singularia q̄ i nullo alioz inueniunt. Primū ē q̄ sub q̄libz lra alphabeti hebraici ponūt octo versus: put dī in postilla. r⁹

singulare ē q̄ put dicūt expositores hebrei in quolibet vsu fit mētio de aliq̄ ptinente ad deū p cōpationē ad salutē humanā ut via oñi vel testimoniū oñi seu mandatū ei⁹ seu eloquiū vel p̄ceptū iudiciū vel iustificatio seu iusticia. ⁊ hoc ē verꝝ put pz discurrēti p oēs vsus huius psalmi: in q̄ꝝ q̄libet ē aliq̄ dictio huiusmōi excepto illo vsu vbi dr: Suscipe ꝓuū tuū i bonū nō calūniēt me superbi: in q̄ nō apparet talis dictio scōm q̄sdā: lz etiā in illo vsu hoc idē habeat nā cū dicit: Suscipe ꝓuū tuū i bonū idē est ac si dicat in bonitatē tuā. Tertiū singulare in h⁹ psalmo ē q̄ semp psalmista i eodē loquit deo tanq̄ allo quens secūde psone: ⁊ hoc iuariabiliť p totū psalmū exceptis trib⁹ vsib⁹ p̄mis. s. Beati imaculati: Beati q̄ scrutant: ⁊ Nō eni q̄ opant iq̄tatē. q̄ q̄dē tres vsus sūt q̄si p log⁹ totū psalmi. Excipit ēt iste vsus vbi dr: Declinate a me maligni. i q̄ vsu loq̄t de deo: ut de ītia pson cū dicit Et scrutabor mādata dei mei. in ceteris aūt oib⁹ semp loq̄t deo tāq̄ secūde psone: qđ nō fit in alīs psalmis totius psalterīj imo frequēter i eodē psalmo loq̄t psalmista deo q̄nq̄ i tertia pson q̄nq̄ in secūda: ut cum dicit Deꝰ misereat nr̄i ⁊c. in q̄ vsu loq̄t deo in tertia pson: ⁊ statim subdit: Ut cognoscam⁹ i terra viā tuā. in secunda pson: ⁊ adhuc ptigit q̄ nedū i eodē psalmo sed i eodez vsu mutat modū loquēdi de ītia pson i secūdā: ut cuz dr: Oñi est salus. ecce locutio i ītia pson: ⁊ seq̄t statim i eodē vsu: Et sup pplm tuū bñdictio tua. vbi loq̄t deo i secūda pson. Jn hoc tñ p̄ti psalmo lz sit maior numerus vsuū q̄ in multis psalmis psalterij simľ iūctis cū in hoc p̄s. sint. clxxvj. vsus nūq̄ tñ p̄s. variat modū loquēdi ad deū. s. ut ei loquat i ītia pson sed semp in secūda ut dcm ē: q̄ q̄dē singularitates nō debēt vacare a mysterio sic ut censeāt casualiť ptingē seu p̄ter itentū actoris: p sertim cū h⁹ psalm⁹ fm sniam sanctoꝝ doctoꝝ: ut hī in glo. q̄to i supficie vī aptior tāto mysteriorꝝ altitudie ē pfundior: vñ circa p̄dcā aliq̄d vī dicēdū. Et q̄tū ad pmū. s. ō octonario alphabetico i hoc psalmo obseruato p̄ter rōem mysticā q̄ i glo. cōit hī: pōt alia rō assignari q̄ vī magis lr̄alis. s. q̄ qz i hoc psalmo generaliť intēdit psalmista cōphendē vitā oium i beatitudinē tēdētiū tā actiuoꝝ q̄ ptēplatiuoꝝ: put pz in p̄mis duob⁹ vsib⁹. s. Beati imaculati ⁊c. Et beati q̄ scrutāt ⁊c. ⁊ fm expositionem postillatoris: ⁊ cū stat⁹ pplī israēlitici q̄druplicit distinguebat: ut hī isra p̄s. cxxxiij. s. in domū israēl q̄tū ad xij. trib⁹: ⁊ i domū aaron q̄tū ad sacerdotes: ⁊ i domuz leui q̄tū ad leuitas: ⁊ in timētes dñm q̄tū ad cōuersos de gentilitate ad iudaismū: put ibidē exponet ⁊ q̄libet istoꝝ statuū poterat diuidi in duas ptes fm duos choros psallētiū put ꝓsueuit i ecclesia fieri. Jccirco p̄s. in q̄libet distinctione huiꝰ psalmi posuit octo vsus: ut q̄libet ps p̄dictoꝝ haberet i q̄libet octonario vnū vsuz: ⁊ hoc sb q̄libet lr̄a alphabeti ad designādū extensionē h⁹mōi doctrine p totū corp⁹ policie fidelīū sicut alphabetū cōphēdit oia lr̄aꝝ elemēta. Quātū vo ad secūdā ⁊ tertiaz singularitatē vlteri⁹ vī dicēdū. Ad cuiꝰ euidētiā attēdē dū est q̄ ad pfectionē vite actiue ⁊ ptēplatiue: de qb⁹ in hoc psalmo agit put postil. exponit: ⁊ bñ req̄rit deuotō q̄ē act⁹ religionis: put fr Tho i secūda secūde. q. lxxxij. articulo 2° in corᵉ. q. habet. Jlle enim qui vitā actiuam bene exercet oz q̄ non solum agat illa q̄ ad h⁹mōi vitā actiuā ptinēt: lz etiā ut talia deuote agat. s. cū pmptitudine volūtatis faciēdo illa i dei obsequiū: vñ Exo. xxxv. Multitudo filioꝝ israēl obtulit mētē pmptissima atq̄ ō uota p̄mitias deo. Jdē dicēdū ⁊ forte de vita ptēplatiua q̄ magis cōsistit i mēte. Jn hoc igitur psalmo agit p̄s. de actiuis ⁊ ptēplatiuis nō solū inquātū sūt simplicit tales sed iquātū sūt i vtraq̄ vita deuoti: quod facit ad perfectionem vtriusq̄ vite. ⁊ quia deuotio fm hug. est feruor bone volūtatis quē mens cohibere nō valēs certis manifestat indicijs: iccirco in hoc psalmo ponit p̄s. plurima signa exteriora ad deuotionē ptinētia in vtraq̄ vita. Jn vita eni actiua ptinet ad deuotū agere ea q̄ ad obsequium diuinuz ptinēt pmpte ⁊ expedite: de q̄ dicit: Uiā mādatoꝝ tuorū cucurri. similr ⁊ talia agere gratanter ⁊ sine turbatiōe: de q̄ dicit Parat⁹ sū ⁊ non sū turbat⁹ ut custodiā ⁊c. similr in vita cōtēplatiua ptinet ad deuotū assiduitas vacādi diuinis p̄sertim i tēporib⁹ in quib⁹ hōies cōiter ꝓsueuerūt q̄eti corpora li ⁊ sōno vacare: ⁊ de hoc dic Media nocte surgebā ad confitendū tibi. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo ut meditarer ⁊ huiusmōi. similr ⁊ eleuatio manuū: de q̄ dicit: Et leuaui man⁹ meas ad mādata tua. ⁊ psternatio corpis in ira de quo dicit: Adhesit pauimēto aia mea. similr ⁊ fluxus lachrymaꝝ q̄ ptingit sepe deuot⁹ ex cōsideratōe p̄pe fragilitatis: ⁊ de hoc dicit: Exit⁹ aquaꝝ deduxerunt oculi mei. ⁊ sic sic de multis alīs exteriorib⁹ q̄ significāt feruorē mentis. similiť ponit p̄s. aliq̄ in hoc psalmo itrinseca q̄ ad deuotionē ptinēt vel p modū cause sicut est frequens meditatio in sacris scripturis: de quo dicit Quō dilexi legē tuaz oñe tota die meditatio mea ē. Et meditabor in mādat⁹ tuis q̄ dilexi ⁊ sic de q̄plurimis. Ponit etiā alia q̄ ptinent ad deuotionē p modū effect⁹ sicut ē letitia spūal⁹ q̄ sequit deuotionē. dī. n. i collecta: Jpsa q̄qz sancta deuotio letificet. ⁊ de hoc dic. Letabor ego sup eloquia tua. Et quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua ⁊c. ⁊ sic de multis alīs ptinentib⁹ ad p̄dicta q̄ cā breuitatis omittunt. Ex q̄bus deducitur q̄ frequētatio assidua tā in mēte q̄ in ore de lege diuina ⁊ de mādatis eius seu eloquijs iudicijs ⁊ testimonijs ⁊ h⁹mōi ptinet ad deuotionem p modū cause: ⁊ iō in quolibet vsu huiꝰ psalmi in quo p̄cipaliť p̄s. itendit agē de deuotōe tā circa actiuos q̄ ptemplatiuos: ut dcm est: merito ponit aliq̄d p̄dictoꝝ qđ est singulare in hoc p̄s. similr ⁊ alloq̄ deo semp in secūda pson videt ptinere ad deuotionē p modum effect⁹. Jlle eni cuius mens feruet in famulatū seu obsequiū alicuiꝰ semp videtur eū hre añ oculos q̄si p̄cipaliť pstitutū ne deuiet a pmptitudine obsequij ei⁹: vñ p̄s. Preuidebā dño i cōspectu meo semp. Quapropt i hoc p̄mo octonario q̄ q̄si p̄ambulū ē ad sequētia i trib⁹ p̄mis vsib⁹ oñdit p̄s. de q̄bus intendit. s. de viris actiuis ⁊ contēplatiuis q̄bus beatitudo ꝓpetit in spe exponāt p̄dicti vsus: ut in postil. excepto cū dr Jn toto corde exq̄runt eū. qđ referēdū ē ad hoc q̄ quis vitā suā ad dei seruitiū ordinat: ⁊ p ꝓs oia q̄ ppi seipm agit virtualiť ordināt in deū qđ ptinet ad deuotionē: vñ cū dicit i q̄rto versu Tu mādasti māda. tu. custo. nimis. reddit rōem p̄dictoꝝ ac si p̄s. Dicat deo. merito exq̄rend⁹ es i toto corde: qz tu mādasti mādata tua custodiri nimis. qđ itelligēdū ē p̄cipaliť de duob⁹ mādatis charitatis i q̄b⁹ tota lex pendet ⁊ pphe Matth. xxij. ca. Mandauit eni de⁹ Deut. vj. Diliges dñm deū tuū ex toto corde. in q̄ manifeste oñdit q̄ ad perfectam dilectōem ñ sufficit deū diligere nisi ex toto corde diligatur Similr circa charitatē pximi dicit Mat. xxij. ca. Diliges pximū tuū sicut teipm. vñ nō sufficit solū pximū diligē nisi q̄s diligat eū sicut seipm. Ex q̄b⁹ seq̄t q̄ i vtraq̄ vita req̄rit deuotio ut sit pfecta. Cū eni q̄s diligit deuz ex toto corde ⁊ ex tota sb̄stātia ⁊c. pmpte ⁊ deuote eū diligit. similr q̄ pximū sicut seipm diligit: pmpta volūtate eū diligit. tali eni volūtate. s. pmpta q̄libet seipm diligit ut cōiter: ⁊ sic cū dr Custodiri nimis. li nimis non significat plus q̄ oportet: sed modū iponit. s. ut nō solū mādata p̄dca custodiant quātuz ad materiā actus sed etiā nimis. i. cū pmptitudine affectus put deꝰ mādauit mādata sua ⁊ dicta custodiri: ut dcm est ⁊ sic in hoc quarto vsu p̄s. fundat intentionē suā in lege diuinia. s. q̄ ad pfectionē vite spūalis tam actiue q̄ ptemplatiue req̄rit deuotio qđ est p̄cipale intentum huius psalmi: ⁊

qz taℓ custodia diuinoꝝ mãdatoꝝ.ſ.p deuotõez ẽ difficilis qz vt dicit phs in li.ethi. Opari iuſta.ſ.ea que iuſt' opat nõ ẽ difficile:ſed eo mõ q̃ iuſt' opat difficile ẽ.ſ.q̃tũ ad iniuſtoſ iccirco dicit in.v.vſu:Utinã dirigant vie mee ꝛc.q.d. difficile eſt mihi vt taliter cogitatões ꝛ opa mea dirigant ad cuſtodiẽdas iuſtificatões tuas.ſ.:nõ p̃dcõ:ſz hoc opto ſeu deſidero:ꝛ de hoc dicit:Utinã dirigãt ꝛc. Cõſeq̃nter qz ẽ alia difficultas ex pte mandatoꝝ eo q̃ ſunt plurima:p̃ſertim in lege veteri in q̃ mãdata diuina p' duo p̃ncipalia p̃dicta i magno numero fuerũt:vt pz ex decurſu pentateuchi:iõ dicit'in vj.vſu:Tũc nõ ꝓfũdar cũ ꝓſpexero in oib' mãdatis tuis.ſ. q̃ nõ ſolũ ſim diligens i operãdo ſeu ꝓtẽplãdo deuote:ſed etiã i ꝓſpiciẽdo oia mãdata nullo p̃termiſſo. Et qz iſte due difficultates quaꝝ vna ẽ circa directõem viaꝝ:ꝛ alia circa ꝓſpexionẽ mãdatoꝝ ſpectabat p̃ſ.vt p deũ tollerent:iccirco in.vij.vſu ex certitudie ſpei reddit gr̃as de vtroq̃z. de primo cũ dicit. Confiteboꝛ tibi in directõe cozdis.ſ. q̃ tu dirigis coꝛ meũ a q̃ vie mee,pcedũt.de ſcõo vo cũ dicit:In eo q̃ didici iudicia iuſticie tue.hoc ẽ:Cõfiteboꝛ tibi q̃ a te adiut' didici iudicia iuſticie tue:ꝛ ſic poſſum ꝓſpicẽ oia mandata tua. Conſeq̃nt p̃ſ.quaſi tã a deo adiut' in p̃dcis in.viij.vſu dicit:Juſtificatões tuas cuſtodiã.offerẽdo ſe ꝓfidens de dei adiutorio ad cuſtodiẽdas iuſtificatões dei ſeu mandata: de quib' in exordio dixerat:Tu mandaſti mãdata tua dñe ꝛc. Sz qz vt i eoõ vſu dcm̃ fuit:ad pfectõez cuſtodie mãdatoꝝ dei req̃rit deuotio q̃ itelligit i hoc q̃ dicit: Cuſtodiri nimis. iccirco ſubdit in hoc.viij.vſu:Nõ me derelinq̃s vſq̃quaq̃z. Circa qõ ſciendũ q̃ vbi nos hẽm':Nõ me derelinq̃s vſque quaq̃z.lr̃a hebraica hẽt:Nõ me derelinquas vſz nimis. Eadem.n.dictio ponit̃ h in hebreo:q̃ etiã in illo loco cuſtodiri nimis ſupra dcõ.ꝛ ẽ ſenſus:Ego iuſtificatões tuas cuſtodiã a te adiut':vt dcm̃ eſt.ꝛ peto q̃ Nõ me ꝺrelinq̃s.i.q̃ me ad iuues Donec illas cuſtodiã vſz nimis.i.vſq̃ ad cuſtodiã deuotã:vt dcm̃ ẽ. Et ſic optie ꝓcozdat hoc qõ ſ̃bdit in fine h' octonarij cũ dicit:Nõ me derelinq̃s vſq̃ nimis.huic qõ dixerat in exordio allocutõis ad deũ:Tu mãdaſti mã.tu.do.cu.ni.

In eodem pſalmo vbi dr̃ i poſtil. In q̃ cozrigit.

Diſtinctio poſtil.circa hũc pſalmũ p octonarios:ꝛ octonarioꝝ p vſus:lz artificialis ſit ſm ſe:nõ tñ cozñdet lr̃e quo ad maiozẽ ptẽ eo q̃ mẽbra diſtinctõis tã gnãlis q̃ pticularis coincidũt inuicez. Et iõ melꝰ vr̃ q̃ req̃rat ꝓtinuatio cuiuſlibz octonarij ad p̃cedẽs:ſilr ꝛ vſuum cuiuſlibet octonarij int̃ ſe nõ exozbitãdo a p̃ncipali mã quã intendit p̃ſ.q̃ eſt deuotio q̃ ad pfectõem vite ſpũalis ptinet:vt dictũ ẽ. In hoc ꝛoctonario p̃ſ.agit õ q̃busdã ad deuotõem ptinẽtib':quoꝝ aliq̃ ꝓſiſtũt in actib' exteriozib':ꝛ ptinẽt ad deuotõem diſpositiue:quoꝝ vnum eſt cuſtodire ſermones dinos.ſ.mãdata:ꝛ de hoc dicit in p' vſu:In quo cozrigit adoleſcẽtioꝛ viã ſuã ꝛc.q.d.q̃lr̃ hõ diſponit ſe ad cuſtodiẽda mãdata dina nimis:ò q̃ dixerat i p' octonario:qõ optabat ut difficile:de q̃ dixit:Utinã dirigãt vie mee ꝛc. Ad qõ r̃ndet:In cuſtodiẽdo ſermones tuos.ꝛ dixit adoleſcẽtioꝛ.i.incipiẽs tendẽ ad vitã ſpũalẽ:q̃ eſt ſicut adoleſcẽs in vita coꝛpali qui nõdũ habet mẽbra ſeu vires pfectas.req̃rit etiã diſpositiue ad p̃dictã pfectõem deuotionis habẽdã intentio affect' ad exq̃renda mãdata:ꝛ de hoc dicit i ꝛ vſu. In toto cozde meo exq̃ſiui te.qõ dr̃ ex toto coꝛde intelligit ex intentõe affect' qui ꝓſiſtit i cozde.ꝛ qz tali affectu de' nõ ſubtrahit effectũ:iõ dixit:Ne repellas me a mãdatis tuis.i.indeceſ eſt vt me repellas.ꝛ qz q̃nq̃z aliq̃ diligẽter exq̃runt:ꝛ tñ incaute ſeruãtur:iõ dicit in .iij.vſu:In coꝛde meo abſcondi eloq̃a tua vt nõ peccẽ tibi. hoc eſt dicere: Illa q̃ exquiſiui ex toto coꝛde circa doctrinã mandatoꝝ tu oꝝ in ipo coꝛde ſũt abſcõdita ſeu recõdita apud me nõ tñ in libro vt inde poſſim repellẽ tẽtatões:iõ ſ̃bdit:Ut nõ peccẽ tibi. Conſeq̃nter qz ad pfectõem vite ſpũalis p̃dcãm non ſufficit diſpoſitio humana:ſed req̃rit auctoꝛitas diuina: iõ dicit i quarto vſu:Bñdict' es dñe doce me iuſtificationes tuas.i.p infuſionẽ tue bñdictõis doce me iuſtificatões tuas.i.da mihi doctrinã fidei per quã iuſtificer:de qua abacub.ij. Juſt' in fide ſua viuit. Nec obſtat qõ in p̃cedenti octonario dixerat didici iudicia iuſtificatõis tue.qz in hoc pſalmo ſepe petit qõ habet: qõ ptinet ad ſeruozẽ mentis.ꝛ qz ad maiozẽ ꝓfirmatõem ſeu habitu atõem diuine doctrine in mente req̃rit repetitio eiuſdẽ ꝛ platio p vba vt mẽti tenacius infigat:iccirco i.v.vſu dicit:In labijs meis ,pnunciaui oia iudicia oris tui.ꝛ qz p talẽ frequẽtatõem ꝛ ꝓfirmatõem hitualem ſequit delectatio in ope que perficit operatõem ſm ph̃z: iccirco in.vj.vſu dicit:In via teſtimonioꝝ tuoꝝ delectatus ſum ꝛc. Ex qua quidẽ delectatõe ſeq̃t q̃ hõ ꝓtinuat talia in quib' delectat:iccirco ſubdit q̃ in vtraq̃z vita iaz delectat' frequẽtat opatões ad eã pertinẽtes. vñ de actiua dicit:In mãdatis tuis exerceboꝛ ꝛc. Exercitiũ.n.mãdatoꝝ ad actiuã pertinet ſicut ꝛ meditatio eoꝝ ad ꝓtẽplatiuã:ꝛ iõ ſ̃bdit:In iuſtificatõib' tuis meditaboꝛ. Ex dictis in additõibus hoꝝ duoꝝ octonarioꝝ ꝛ etiã ex ꝓtentis vlteri' in poſtilla põt lectoꝛ reducẽ cetera i hoc pſalmo ꝓtenta ad ꝓpoſitũ p̃dictũ.ſ.ad excitaudũ deuotõem mentis in vtraq̃z vita p̃dictaꝝ:ꝛ iõ diſcurrẽ p ſingula q̃tũ ad hoc omitto ad vitandũ ꝓlixitatẽ.

In eodẽ p̃ſ.cxviij. vbi dr̃ i poſtil. Retribue. Additio.

On põt hõ ex ſola vtute naturali aliq̃ opus facẽ per qõ mereat de ꝺigno nec de ꝓgruo q̃ deus det ſibi gr̃am:qz ipa p̃paratio ad gratiã habitualẽ nõ eſt ex ſola vtute nãli. Pr̃ſupponit.n. aliq̃ auxiliũ gratuitũ ex parte dei interi' aiam mouentis ſiue bonũ ꝓpoſitũ inſpirantis:lz tale auxiliũ non ſit per donũ habituale:vt Tho.ꝑma ſcõe.q.cix. arti.vj.i coꝛpe.q.vñ glo.ſuper iſtud vbũ pſal. Retribue ſuo tuo dicit: Non vtiq̃ ꝓ meritis bonis redde:ſed retribue.i. itez ꝛ itez da:vel p malis meis retribue bonũ: q̃n aũ fidẽ nõ debeẽ hõi niſi mala,p malis: retribuit aũt de' p gr̃az bona,p malis.hec i glo. Ex q̃ pz q̃ retribue i p' loco non intelligit per modũ meriti cuiuſcũq̃z.ſz ſicut dr̃ retributio cũ mala reddũt ,p bonis ſm illud p̃ſ. Retribuentes mala p bonis detrahebãt mihi ꝛc. Eadẽ rõne poſſet dici retributio cũ bonũ dat ,p malo:,put etiã in glo.habeẽ.ꝛ ſic intelligit in ꝓpoſito cũ dr̃:Retribue ſeruo tuo.i.hõi qui ſeruus dei eſt ſm creationẽ.retribue ei etiã nihil boni merẽti gr̃am tuã per quã viuificetur.

In eodẽ pſalmo vbi dicitur in poſtilla: Increpaſti.

Additio.iij.

Humilitaſ nec aliq̃ diſpoſitio ſeu vtus pure humana non eſt p̃me gr̃e meritoria ,put dictum fuit in p̃cedenti additõe:nec eadẽ rõe deus ſuꝑbis reſiſtit qua humilib' dat gr̃am. Nã ſuꝑbis reſiſtit ex iuſticia:humilibus dat gr̃am per miſericozdiã.

In eodẽ pſalmo:Memoꝛ eſto. vbi dicitur in poſtilla:Donoꝛ tenuit me ꝛc. Additio.v.

Melius vr̃ iſte vſus exponẽdus ſm glo.ſ.vt i h' oñdatur vtus pietatis q̃ in ſcõ viro q̃nq̃z tãta ẽ vt magis doleat aliena culpã q̃ ſua ꝓtumeliã: et de hoc apls.ij.coꝛ.xj cap. Quis infirmat ꝛ ego non infirmoꝛ. Et ſm hãc ſententiã iſte vſus ꝓtinuat cuz p̃cedẽti ſic:Dixerat.n.Memoꝛ fui iudicioꝝ tuoꝝ ꝛ conſolat' ſum.in q̃ apparet q̃ iuſtus i pena inflicta reproꝛbis ſm iudiciũ diuinũ eſt conſolatus eo modo quo dr̃ i p̃ſ.Letabit iuſtus cũ viderit vindictã. vñ ne intelligeret q̃ iuſto culpa peccatoꝝ placeat:iõ ſ̃bdit: Defectio tenuit me.ſ.de hoc q̃ peccatozes derelinquũt legẽ diuinã: qõ pertinet ad culpam. ꝛ qz q̃nq̃z huiuſmodi peccatozes

derelinqnentes legem diuinā tolerāt in hac vita ⁊ eo rū punitio reseruatur i futura in qua iustificatiōes dei magni relucent: ideo subdit: Cantabiles mihi erant iustificatōes tue in loco peregrinationis mee. Cuius sensus est: Lz de culpa delinquētiū doleaz: vt dcm est: gaudeo tamē in loco peregrinationis mee. i. in hoc sclo psideras iustificatōes tuas i alia vita: ⁊ ideo Cātabiles mihi sunt. i. delectabiles. In eodē psalmo vbi dicit in postilla: Hec facta est mihi. Additio. vj.

HOc pnomen hec cū dr: Hec facta ē mihi. non est plurale neutri ge. qz si sic debuisset dicere: Hec facta sunt mihi. vñ opz dicere q hec pnomen sit se. ge. in singulari. vñ fz glo. refert ad hoc qō dixerat in pcedenti vsu: Memor fui nocte nois tui dñe. vbi p nocte intelligit locus peregriatōis: de q in pceden ti vsu dixerat in q ptingūt multe aduersitates ⁊ miserie in qb' vir sctus dz esse memor nois dei ⁊ custodire legē ei': vñ ps. quasi reddēs deo gras de aduersitatib' ⁊ miserijs hui' pegrinatōis p quas iust' repmit a supbiēdo dicit: Hec fca est mihi. i. hec nox tribulatiōis fca est mihi a te dr: Qz iustificatōes tuas exqsiui. i. vt iustificationes tuas exqrā eo mō quo dr i sequētib': Bonū mihi qz humiliasti me vt discā iustificatōes tuas ⁊c.

In eodē psalmo: In eternū. vbi dr i postilla: Ordiatō ne tua pseuerāt dies. Additio. vij.

UBi trāslatio nra hz: Ordiatōe tua pseuerāt dies. hebraica lra hz: Ordiatōi tue pseuerāt hodie ⁊c. ⁊ ptinuat cū pcedētibus ⁊ sequētibus fm qsdā hebreoꝝ expositores sic: Dixit. n. ps. In eternuz dñe vbuz tuū pmanet i celo. In q itelligit q celestia corpora que vbo dñi firmata sūt manēt i eternū. s. a pte post fm suā sbam. Silr ⁊ cū dicit: In generatōe ⁊ generatiōnē vitas tua. itelligit q i istis iferioribꝰ remāet vitas dñi p quā subsistūt p successionē gnationū adiuicem: sub q bus gnātōibꝰ sibi succedētibꝰ terra q est quasi centrum vniersi fūdata pmāet: ⁊ de hoc dixit: Fūdasti terrā ⁊ pmanet. ⁊ qz tā celestia corpa quo ad idiuidua q inferiora q ad spēs hñt ppetuitatē duratōis iuxta diuinā ordiatōem: iccirco dicit: Ordiatōi tue pseuerāt hodie. q. d. celestia sil' ⁊ terrestia vsq hodie seruāt ordiatōem tuā: eo q oia seruiūt tibi. Et qz ex hniusmōi pseuerātie ppetuitate aliqui possēt errare estimātes q talia entia fuissent ab eno sicut multi gētiles philosophātes estimauerāt: eo q mūdū icepisse nō pōt demōstratiue pbari: iccirco subdit: Nisi q lex tua meditatio mea ē. tūc forte perissez i hūilitate mea. q. d. ex pseuerātia duratōis creaturaꝝ sb vno ordie potuissē i hūilitate mea. s. i fragilitate itellectꝰ mei perire. s. errare: Nisi q lex tua meditatō mea ē Jn lege. n. diuina. s. mosaica moyses ꝓphetādo de ꝑterito put dicē Hzeg. i homel. dixit: Jn pncipio creauit dr celū ⁊ irā. i quo nouitas mūdi apte tradit. vñ lz i eternū. s. in ppetuū celū duret sicut ⁊ ira fūdata pmaneat: nō tñ ab eterno fuerūt testāte lege diuina oppositū: vt dcm ē ⁊c.

In eodē: Quo dilexi. vbi dr i postilla: Quia i eternū mihi ē. Additio. viij.

DE lege cōi nemini ipremit mādatū diuinū ise parabilr: cū qlibet viator p peccatuz possit separari a deo ⁊ a mādatis ei': vñ cū dr: Quia i eternū mihi ē. meli' exponit vt itelligat q fidelis iterp tat mādatū diuinū vt ad eternitatē sibi valeat. Judeꝰ aūt seu hereticꝰ iterptat mādata dei referēdo ea ad pmia tē poralia. vñ i hoc fidelis efficit magr pudēs ⁊ ei' psona ppria dr: Sup inimicos meos prudētē me fecisti māda to tuo: qz i eternū mihi est. rōe pdcā. Cōsequēter qō dr Sup oēs docētes me itellexi. nō vī itelligēdū de hoc q discipulus aliqñ trāscēdit magistrū p pspicuitatē ingenij seu assiduitatē studij: vt postil. dicit: qz hoc cōe ē tam fidelibus q infidelibus: sz hoc ꝓuenīēter posset referri ad scribas ⁊ phariseos q sup cathedrā moysi sedētes: vt Matth. xxiij. .c. legē dei videbātur docē: ⁊ tñ sup tales fideles itelligit q nō i lra sed i spiritu qescit: vñ dicit: Quia mandata tua meditatio mea est. meditatio. n. ꝑpe ē illoꝝ q itrisecus sūt vt spūalia: qō aūt sequit: Sup senes itellexi. intelligēdū est in psona fideliū q per tēpoꝝ successionē pla explicite cognoscunt de his q ad fidē ptinēt q ātiq implicite talia cognosce bant in fide antiquoꝝ. Pōt etiā intelligi de populo noue legis qui iunior est respectu iudaici seniorꝭ: vñ posset dicere ppls nouus q sup seniores. s. antiqtate tpis itellexit: qz mādata dei qsiuit nō mādata hoium: sicut ille de qbus Esaias dicit: Erat timor dei ⁊c. Jn eodē: Feci iudiciū. vbi dr i postilla: Nō tradas me. i tradi pmittas. Additio. ix.

HOc qō dicit: Nō tradas me calūniantibꝰ me. plaꝰ posset intelligi de prauis hoibꝰ qui calūniantur cōiter eos qui iudiciū seu iusticiā psequūt seu iudicialr exercēt: vt frequēter p experiētiā hr: vñ Matth. .v. c. Beati qui psecutōem patiūtur ppt iusticiā. vñ i psona taliū ps. orat ne tradant huiusmōi hoibus calūniantibꝰ p tegendo eos in hac vita vel ad eos ad aliā perducēdo a talibus calumnijs imunes. Replica.

IN psalmo: Beati imaculati. non variant multuz postillatores ⁊ burgē. nisi i applicatōe que non variat veritatē. Sed circa illā ptē: Retribue. dicit postil. q hō ex nāli vtute pōt mereri de ꝓgruo: quo facto qō i se est petit deū vt retribuat gram qua mereri valeat de ꝓdigno. Burg. ꝺdicit ex opione. s. Tho. pma scde. q. cix. Hic dico q de merito ꝓgrui ⁊ ꝓdigni grādis restat disputatio sco. ꝺ Tho. Nō. n. minꝰ rndet dr hōi p vtutē nālem habēti bonū vsū liberi arbitrij q angelo. Sz angelo in pma mozula existēti in beatitudine nāli que nihil est nisi bonꝰ vsus rōis: rndit deus p collatōem gre in scda mozula igit ⁊ hōi. Nec oportet huiusmōi vsum pcedē aliqō donū gratuitū vel di spositionē gratuitā sed solū gratis datā que ꝓtinet sub nāli facultate: que patent p magistrū li. ij. dis. iij. ⁊. iiij. vide ibi Sco. qz hic disputare de hoc nō pertinet ad sensum lralem in ꝓposito quesitum. Psal. CXIX.

AD dñm cū tribularer: huic psalmo pmittitur talis titulus in hebreo: Canticū graduū. ⁊ similiter in alijs quattuordecim sequētibus. sed in aliqbus eoꝝ fit aliqua additio vt videbit. Dicūtur aūt isti qndeciz psalmi cantica graduū fm doctores hebreos ⁊ latinos: eo q in ascēsu templi qui erat p qndecim gradus cātabātur a sacerdotib' ⁊ leuitis: prim' psalm' i pmo gradu ⁊ scōs i secūdo: ⁊ sic de alijs. Sed vtr isti psalmi ad hoc fuerūt facti varie dr. Dicūt. n. aliq q Dauid qui pcepit salomoni edificare templum ⁊ tradidit ei descriptōem templi ⁊ porticuū ⁊ per ꝓsequens graduū: vt habet. j. paralip. xxviij. fecit psalmos istos ad decantandū in gradib' modo pdicto. Dicunt etiā q per ascensum graduū corꝓaliuz intelligitur ascensus in gradib' virtutū: qui tangūtur in psalmis istis gradatim ascendendo. Sed ꝓtra pmū videtur esse qz tertius psalmus quintus: duodecim': ⁊ quartusdecim' intitulāt a dauid sic Canticū graduū dauid. similiter octauus a Salomone sic: Canticū graduū salomonis vel salomoni. Ceteri aūt oēs intitulant sine tali additione sic: Canticū graduū. Et ex tali variatione intitulatōis videtur q non oēs facti sunt a dauid: sed solum illi qui ab eo sunt intitulati: nisi appareat aliunde q dauid fecerit: sicut dicet infra de aliquib' psalmis: ⁊ q octauus factus sit a salomone: ceteri vero ab aliquibus alijs spūm ꝓphetie habentibus quoꝝ noia sunt ignota. Et ex hoc sequit q non fuerūt facti a Dauid vt decantarentur modo supradcō. Cōtra scām dcm videtur esse q ita alꝰ gradus virtutis ponitur i pmo psalmo: sicut i aliq seqntiū

ſm expoſitōem eoꝝ qua exponūt illud: Heu mihi qꝛ inco latus meus ꝓlongatus ē. qō exponūt de homine ſic perfcō: q ex deſiderio vite celeſtis vita pñs ei efficitur tedioſa: qō ē maxime perfectōis in vita pñti ſm q dicebat Paulus de ſe ipſo phil. j. Deſiderīū hēns diſſolui & eſſe cū xpo. Nec ordo iſtoꝝ pſalmoꝝ oſten dit talem ordinē gra duū virtutū lr̄am ip ſoꝝ ꝓſideranti. Igit̄ ꝓpter ꝑdicta & ſilia ſaluo meliori iudicio videt mihi dicēdū q oēs iſti pſalmi non fu erunt facti ab eodem actore: nec ad hoc vt decantarent in gradi bus mō ꝑdicto. ſz ali quis vel aliqui de ſa cerdotibus ſeu cantoribus deuotis pſalmos iſtos ab alīs factos ordinauerūt decantari in ſolēnibus diebus mō ꝑdicto aſcendendo gradus templi: ſicut beatus Greg. qui ordi nauit officiū eccleſiaſticū pſalmos a dauid factos & alīs an tiquis applicauit ad diuerſa feſta: qꝛ aliqui decantantur in feſtis apoſtoloꝝ: alij in feſtis v̄ginū: & ſic de alīs. & aliq̄ ex modica ꝓuenientia: ſicut benedic ſcōs appꝛopatur angelis ex illo verſu: Qui facit angelos ſuos ſpūs &c. & ideo intēdo ꝓ mo exponere pſalmos iſtos lr̄aliter ſm modicitatē intelle ctus mei: poſtea in fine aliquid addere breuit de myſtica ex poſitōe. a Ad dñm cuꝫ tribularer. Ex titulo hui⁹ pſal mi ſupꝛapoſito nō apparet ei⁹ actor. De mā vero eius dicit ra. ſa. q eſt oratio ꝓ liberatione populi iſrael a tribłatōe ca ptiuitatis in qua nunc ſūt per orbē diſperſi a qua expectāt iudei per meſſiam futurū liberari. cuius aūt oꝛo ſit: nō dic: ſed ſupponit q ſit facta ab aliquo ſancto ſpm̄ dei habente quod ē verū. ſed ꝑmū eius dictū eſt falſum: qꝛ aduent⁹ xpi iam tranſūt in ꝓteritū: ſicut freq̄nter dcm̄ eſt: ꝓpter quod videtur mihi melius dicēdū q ſit oꝛo alicuius ſancti viri q cunq̄ fuerit ꝓo liberatōe populi iſrael de captiuitate baby lonica in qua multi illius temporis pſalmos & orōnes fece runt: vt ꝓz de Dañ. ix. c. & in hoc li. pſalmoꝝ in plibus loc Et ſm hoc pſalm⁹ iſte in tres partes diuidit: qꝛ ꝑmo petit dicta liberatio: ſcōo ꝑdicit babylonioꝝ punitio: ibi Quid deꝫ tibi. tertio plangit liberatōis dilatio: ibi Heu mihi.

Circa ꝑmum ſciendū q gratitudo de beneficio ꝓteriti ē diſ poſitio ad impetrandū futuꝝ: ꝓpter quod ꝑſ. i. perſona po puli iſrl̄ tanq̄ gratus recognoſcit ꝓteritū bñficium dicens:

a Ad dominū cū tribularer &c. Quod ꝓuenienter intelli gitur de tribulatōe quā paſſus fuit populus ꝓ ſennacherib añ captiuitatē babylonicā ꝓ qua Ezechias rex & Eſaias ꝓ pheta & populus clamauerūt ad dñz exauditi fuerūt: quia dñs miſit āgelū ſuum & peuſſit in caſtris ſennacherib cētū octogintaq̄nq̄ milia bellatoꝝ: ꝓpter qō cōpulſus fuit fu gere ad terram ſuā: vbi interfect⁹ fuit a filīs ſuis: vt habetur .iiij. Re. xix. ꝓſequēter ꝑſ. petit liberatōem ò captiuitate ba bylonica i ꝑſona popli captiui dicēs: b Dñe libera aiaz meam a labīs iniquīs. babylonioꝝ q̄ inique blaſphema bant deū dicentes iudeis: q deus eoꝝ erat impotens ad libe randū eos de manibus ſuis: & tales diuine iniurie magꝝ gra uabāt deuotos q̄ ꝓpe. c Et a lingua doloſa. qꝛ babylo nij frequēter imponebāt eis falſa: vt ſic doloſe extorq̄rēt eo rū bona. d Quid deꝫ. Hic ꝑdicit babylonioꝝ punitio q̄ facta fuit poſtea p Cyꝛ & Darīū deſtruentes ciuitatē ba bylonicam & occidētes pplm: vt hī Dañ. vj. & hoc dicit ꝑſ. ꝓuertens v̄bū ſuū ad pplm babylonicū: d Quid deꝫ ti bi aut q̄id apponatur tibi ad linguā doloſam. i. que pena inferetur tibi ad puniendū peccata lingue tue ꝑdcā: & rñdet

Canticū graduum. CXIX.

Ad dominū cū tribula rer clamaui: & exaudi uit me. Domie libera aiaz meā a labīs iniq̄s: & a lin gua doloſa. Quid deꝫ tibi aut qd apponaꝫ tibi ad lin guā doloſaz: Sagitte potē tis acute: cū carbonib⁹ de ſolatoꝝ. Heu mihi quia icolat⁹ me⁹ ꝓlōgat⁹ ē: habitauī cū habitantib⁹ cedar: multuꝫ icola fuit anima mea. Cuꝫ his qui oderunt pacez ērā pacificus: cū loquebar illis ip̄ugnabāt me grātis.

e Sagitte potentis acute. i. pplī pſaꝛ & medoꝝ q̄ ſa gittis infecerūt pplm babylonicuꝫ: ſm q dī Eſai. xiij. Suſcitabo ſup eos medos qui argentū nō querāt & au rū non velint: ſed ſagittis inficiant paruulos &c. vel ali ter: e Sagitte potētis. i. ipſi⁹ dei oipotentis. cui⁹ per ſe & medi fuerunt inſtrumēta ad pu niendū babylōis peccata. f Cū carbonib⁹ deſola toꝝ. qꝛ incende runt babylonem & facta eſt ita de ſolata q nō habi tatur ab hoib⁹ ſz a feris & venenoſis aialib⁹ ſm q ꝓ pre dixit Eſa. xiij. ca. de babylone: Non habitabit vſq̄ in finē. & ſequit: Sed habitabūt ibi beſtie & dom⁹ eoꝝ replebunt draconib⁹ In tranſlatōe hiero. & in hebreo hī: Cū carbonib⁹ iuni peroꝝ: qui diu ꝓſeruāt ignē. ſ. per annū: vt dī in libro q̄ vocat catholicon: qñ carbones iſti cinerib⁹ ſūt opti. vñ dī iuniper⁹ a gigno gigniſ: & pir q̄ ē ignis q̄i gignes ignē Et vt dicit ra. ſa. ꝓ hoc intelligit ignis gehēne iextinguibi lis i q̄ puniūt babylonij qui fuerunt idolatre peſſimi.

f Heu mihi. Hic ꝓnter plāgit ꝑdicte liberatiōis dila tio cū dī in perſona pplī in babylonia detēti: Heu mihi qꝛ icolat⁹ meus. i. moꝛa mea i terra aliena. vñ i hebreo & trāſlatōe hiero. hī: Peregriatio mea plōgata ē. valde .n. triſtabile eſt pplo fideli cū idolatrī diu moꝛari: & ma xime i eoꝝ ſuitute. g Habitauī cū habitātib⁹ cedar .i. cū hitantib⁹ i terra cedar qui fuit filius iſmael: Gen. xxv. de q̄ iſmaele ꝓ ſe & ſua poſteritate dicit Gen. xvj. Hic erit ferus hō man⁹ ei⁹ ꝫ oēs &c. & per iſtos itelligūt babylonij q̄ ꝫ filios iſrl̄ fuerūt crudeles & duri: iō repli catur planctus de moꝛa cum ipſis: cum ſ̄bdit: Multuꝫ icola fuit aia mea. cui⁹ etiā cā replicat cū dī: h Cuꝫ his qui oderūt pacē. i. cū babylonijs rationib⁹ dictis.

i Eram pacific⁹. nō reddēdo eis iniurias ꝓ iniurijs.

k Cuꝫ loquebar illis. modeſte & rōabilr̄. l Impu gnabāt me calūnijs. m Grat̄. i. ſine cā. Moꝛalr̄ pōt exponi pſalm⁹ iſte de q̄lib⁹ fideli exīte i tribulatōe cor poꝛali ſeu ſpūali ex demonū tētatōe a qua petit deuote liberari: & q demones arceātur ab ipugnatōe fidelium i gehēnā retruſi: & ſuſpirat ꝓ dilatōe ſui remedij.

¶ In pſalmo centeſimo decimonono Ad dominū cuꝫ tribularer & ceteta: vbi dicit in poſtilla: Et ex tali varia tione intitulatōis.

Additio prima.

De auctoꝛitate hoꝛ cāticoꝝ. ſ. graduū idem vi detur dicendū ſicut de ceteris pſalmis quoꝝ actor ē dauid: lz aliq̄ ei nō ititulant̄ imo vide ant̄ ititulari alīs: vt freq̄nt̄ .ſ. dcm̄ ē: & nōnullis rōib⁹ pſuaſum: vñ nō opꝛ amplius his imoꝛari. De ſignifica tōe aūt huius tituli cū dicit: Canticū graduū. quidam de antiquis expoſitoꝛibus hebꝛeoꝝ dicūt & forte ꝓba biliter q hoc deſignat quādā ſpēm cant⁹ q̄ eleuādo vo cem gradatim decātabat: & ide fuerūt iſta cātica appꝛo ꝓriata ad aſcēſum tēpli qui erat p. xv. gradus: ita q̄ ſic coꝛpoꝛaliter ſacerdotes & leuite aſcendebāt de gradu in gradum ad ingreſſum tēpli: ita voces eoꝝ gradatiꝫ ele uabant. Et quicq̄d ſit de hac materia hoꝝ canticoꝝ lz ꝓma facie non videat totalr̄ ad lr̄am ꝓtinuari: tñ a di ligenter cōſiderāti reperiri poteſt aliqualis cōtinuatio

horum canticorum adinuicem prout videbitur pro sequendo ꝛc̄.

¶ In eodem psalmo centesimo decimonono: vbi dicitur in postilla: Propter quod videtur mihi melius dicendum.

Additio.ij.

ISTud cāticum non videtur pertinere ad captiuitatez babylonicam. Primo quia in illa captiuitate non fuit oppressus populus israeliticus per fraudem seu dolositatem: sed per puram violentiam ꝛ armorum potētiam obsidendo ciuitatem hierusalem: quam cuz machinis ꝛ aliꝭ bellicis artificiꝭ acquisiuerunt babylonici ꝛ totaliter deuastauerunt. Similiter ꝛ regem eorum Sedechiam fugientem violenter captiuauerunt vt ista ꝛ alia pertinentia ad hoc patent quarto Regum vltimo capitulo. Inconuenienter igitur conquereretur quis in persona populi israelitici in illa captiuitate existentis de lingua dolosa: cum dicit: Libera animam meaz a lingua dolosa. quid apponatur tibi ad linguam dolosam. Secundo quia babylonij descendebant a Cham filio Noe: vt habetur Geneseos decimo. Cedar autem descendit ab Ismael filio Abrae: vt legitur Geneseos vigesimoquinto. Qui quidē Abraam descendit de Sem. Non enim vere diceretur ꝙ populus israeliticus in captiuitate babylonica existens habitasset cum habitantibus Cedar: cum valde remote essent iste nationes non solum quo ad originez: vt dictum est: sed etiam quo ad locum. Babylonia enim est in parte orientali terre: scilicet in Asia: Arabes vō qui sunt in Cedar sunt in aphrica. Tertio qz hoc quod dicitur: Cum his qui oderunt pacem eraz pacificus: ꝛ cum loquebar illis impugnabant me gratis. valde impropꝛie applicaretur israeliticis in Babylonia captiuatis. Captiui enim impropꝛie dicerentur esse pacifici dominis suis: sed subiecti ꝛ subditi ꝛ huiusmodi. Et cum dominus percutit vel aliquod damnum vel lesionem infert seruo suo valde impropꝛie diceretur impugnare sed cum affligere vel oppꝛimere ꝛ huiusmodi. vnde propꝛie videretur iste psalmus exponi de statu ecclesie tribulate a paganis ꝛ hereticis ꝛ specialiter a saracenis a quibus ecclesia diu fuit tribulata: ꝛ etiam hodie tribulatur in diuersis regionibus vt patet per experientiam: in qua tribulatione ecclesia non dicitur captiuata ab eis nec debellata: sed potest dici turbata per eos seu tribulata de qua tribulatiōe iste psalmus videtur tractare. Circa quod sex facit: quia primo orat deum dicens: Ad dominum cum tribularer. Non enim facit mentionem de captiuitate: quia deus nunꝙ permisit ecclesiam vniuersalem ab illis suppꝛimi in captiuitate sed bene tribulari: ꝛ quia sperat diuino adiutorio ab eorum tribulationibus liberari: iccirco dicit: Clamaui: ꝛ exaudiuit me. itelligēdo preteritum pro futuro: vt moris est in talibus.

Consequenter secundo declarat que sit hec tribulatio a qua petit liberari dicens: O domine libera animam meam a labiꝭ iniquis ꝛ a lingua dolosa. Pro quo sciendum ꝙ licet saraceni sepe impugnant ecclesiā per viā potentie ꝛ manu armata: tamen in hoc psalmo potiꝰ intēdit psalmista de eorum impugnatione spirituali que ē duplex. Uno modo blasphemādo Christum nostrū ꝛ doctrinam eius: ꝛ de hoc intelligitur quod dicit: Libera me a labiꝭ iniquis. Alio modo fraudulenter iactando se seruare legem ꝛ euangelium: ꝛ in hoc seducunt multos fideles presertiz in exordio sui errozis. Nam in eorum alchozano nefandissimo sepe precipit seruare legem ꝛ euangelium: ꝛ tamen vtrunqz despiciunt vt patet ad sensum. vnde de hoc propꝛie intelligitur quod dī: Et a lingua dolosa. qz mendaciter ꝛ dolose pseudo propheta suus machometus loquitur ꝛ precipit ea q̄ non vult fieri: vt dictum est. Consequenter tertio psalmista querit quod remedium sit adhibendum tali lingue dolose. vnde dicit: Quid detur tibi aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam. Ad quod respondet: Sagitte potentis acute. idest scientia sacre scripture: que sagitte potentis scilicet Christi sūt ꝛ acutissime: vt ad hebreos quarto capitulo: Sermo dī penetrabilioz est omni gladio acuto. Et quia huiusmodi sententie sacre scripture non soluz penetrant ad modum sagitte seu gladij: sed etiam vt ignis iuxta illō Hieremie vigesimotertio capitulo: Nonne verbum meum sicut ignis dicit dominus. ideo subdit: Cum carbonibus desolatoꝛiꝭ. vel potest referri hec responsio cum dicitur: Sagitte potentis. ad destructionem eorum futuram ante aduentum Christi: secundum quam quarta bestia a Daniele visa cum cornibus suis penitus destruetur: inter que cornua potestas tyrannica saracenorum includitur prout declaratur in additione super Danielem septimo capitulo. Consequenter quarto preuidens propheta hanc turbationem esse valde diuturnam: Excedit enim in temporis duratione ceteras turbatiōes quas passi sunt fideles tam in antiquo testamento q̄ in nouo. A tempore enim ortus sui vsqz hodie fluxerūt plusq̄ .dcccc. anni: ꝛ adhuc est in magna valitudine. vnde merito psalmō taz longissima diuturnitate huius turbationis plangēdo dicit: Deu me quoniam incolatus meus prolongatus est. Et nota ꝙ non dixit captiuatio mea: nec suppꝛessio ꝛ huiusmodi: sed incolatus seu peregrinatio secundum trās lationem Hieronymi: in quo denotatur ꝙ populus fidelium non erat ab eis totaliter suppꝛimendus nec captiuā dus: sed ꝙ cum eis habebat conuersari audiendo eorū dolositates circa ea que sunt fidei prout sepe contigit christianis in terris eorum ditioni subiectis commorantibus qō est maxime molestum viris fidelibus. Et si queratur qui sunt illi cum quibus erat iste incolatus seu peregrinatio: hoc exprimit dicens: Habitaui cum habitantibus Cedar Isti enim propꝛie sunt agareni descendētes ab Ismael per Agar: vt dictum est: qui postea false nominabantur saraceni: quasi per Saram liberam ab Abraam descendissent Ex istis enim sunt arabes habitantes in tabernaculis Cedar: scilicz in tentoꝛiꝭ denigratis: de quibus canticorum primo: Nigra sum sicut tabernacula Cedar. Consequēter quinto vt amplius declararet qualiter se habet ecclesia cum huiusmodi habitantibus Cedar subdit: Multū incola fuit anima mea cum his qui oderunt pacem. Hic finitur versus in hebraico: ꝛ est sensus ꝙ ecclesia habitat cum istis tanꝙ cum aduersariꝭ cum quibus non habet pacem: sed tamen nec totaliter ab eis deuincitur nec totaliter eos deuincit. Et ista est propꝛia comparatio fidelium ad saracenos quo ad potentiam mundanam: quia vt communiter cum eis conuersantur tanꝙ cum his qui oderūt pacem modo predicto. Consequenter vt sexto ostenderet ꝙ defectus huius pacis non procedit ab ecclesia: sed potius huiusmodi habitantibus cedar nolentes recipere verbum veritatis: iccirco subdit: Eram pacificus. cuius sensus est: quia ecclesia non dedit eis aliquam occasionez

impugnationis nisi inquantum proponebat eis verbum fidei ⁊ veritatis quod ipsi non possunt pacifice sustinere: ⁊ ideo subdit: Cum loquebar illis: scilicet verba salutis ⁊ pacis. Impugnabant me. scilicet non solum per linguam iniquam seu dolosam: sed etiam per potentiam inuasiuã: que proprie dicitur impugnatio. ⁊ quia talis inuasio est penitus irrationabilis ideo cum dixit: Impugnabant me. subdit: Gratis. idest absz causa rationabili.

Psal. CXX.

Leuaui oculos Titul' h' psalmi est: Canticũ graduum. de quo dicẽdum est sicut in psalmo precedenti. De materia vero huius psalmi videtur mihi saluo meliori iudicio: q sicut precedens est oratio alicuius sancti spiritum dei habentis pro reditu populi israel de babylonica captiuitate: sic psalm' iste est oratio pro bono statu populi de captiuitate reuersi ỏ quo habetur primo Esdre. Dicit igitur psalmista in populi persona: a Leuaui oculos meos in montes. hoc est ad deum ⁊ ciues celestes: qui dicuntur montes infra psalmo centesimo vigesimoquarto. Montes in circuitu eius. idest angeli: vt exponit Augustinus. b Unde veniet auxilium mihi. Diuina enim adiutoria hominib' prestita communiter per angelos administrantur: principaliter tamen sũt a deo: propter quod subditur: c Auxilium meum a domino: qui fecit celum ⁊ terram. ⁊ non ab idolis que nullam habent virtutem: nec ab angelis sanctis nisi ministerialiter tantum: vt dictuz est: quia non sũt creatores celi ⁊ terre. Consequenter psalmista cõuertit sermonem suum ad populum israel dicens: d Non det in commotionem pedem tuum. idest non permittat amplius te duci in captiuitatem extra terraz tuã. e Neqz dormitet qui custodit te. scilicz deus ⁊ angeli sancti quib' committit custodiam fidelium qui dicuntur ab hominibus dormire quando subtrahunt suffragiuz: verum tamẽ secundum veritatem in eis non cadit somnus qui est passio sensitiue partis: propter quod dicuntur vigiles. Danielis quarto. In sententia vigilum decretum est: ⁊ cetera. iõ subditur: Ecce non dormitabit neqz dormiet: ⁊ cetera. f Domin' custodit te. in bono. f Domin' protectio tua. contra malum tibi inferendum. g Super manuz dexteram tuam. idest plusq̃ manus tua dextera posset te protegere ⁊ custodire. ⁊ per manum dexteram intelligitur omnis potestas humana. h Per diem sol non vret te. idest non vrat te: quia hebrei non habent optatiuum modum: sed loco eius vtuntur futuro indicatiui modi: quasi .d. ardor solis non exurat te per diem sicut fecit in babylonia: vbi cogebaris operari in agris in feruore diei sicut coguntur serui. i Neqz luna per noctez. idest gelu in hyeme quod maxime intenditur de nocte quando aer est depuratus a nebulis: ⁊ luna lucet clare: propter quod dicebat Jacob Geneſis tregesimoprimo: Die noctuqz estu vrebar ⁊ gelu. k Dominus custodit te ab omni malo. i. protectio tua sup̃ manuz dexteram tuam. Per diez sol non vret te: neq̃ luna per noctem. Dominus custodit te ab omni malo: custodiat animam tuam dominus. Dominus custodiat introitũ tuum ⁊ exitum tuum: ex hoc nunc ⁊ usqz i seculum.

Canticũ graduũ. CXX.

Leuaui oculos meos i mõtes: vnde veniet auxiliũ mihi. Auxiliũ meũ a dño: q fecit celum ⁊ terraz. Non det in commotionez pedem tuum: neqz dormitet qui custodit te. Ecce nõ dormitabit neqz dormiet: qui custodit israel. Dominus custodit te: dominus

Canticũ graduũ. CXXI.

potens est te custodire a malo culpe ⁊ pene. l Custodiat animam tuam dominus. idest vitam tuaz corporalem ⁊ spiritualem. m Dominus custodiat introitum tuum ⁊ exitum tuum. idest dirigat te in omnibus operibus tuis a principio vsqz i finẽ. n Ex hoc nunc ⁊ vsz in seculuz. idest semper.

In psalmo centesimo vigesio: Leuaui oculos

Additio.

Sicut psalmus precedẽs proprie posset exponi in persona ecclesie turbate ab habitãtibus Cedar: vt supra dictum ẽ: in cuius fine cõcluditur q ipsi aduersarij ecclesiam impugnant gratis scilicet sine causa rationabili: sic psalmus presens videtur exponendus in persona ecclesie sic impugnate petentis a deo ⁊ non ab aliqua creatura quãtumcũqz excelsa adiutorium. Circa quod sex dicit: Nam prio dirigens oculos mentis ad superiora ad querendum auxilium seu protectionem ab huiusmodi impugnãtibus dicit: Leuaui oculos meos in montes. idest ad sublimes potestates in quibus diuina potestas maxime relucet. Quid autem querat in huiusmodi leuatõne oculorum subdit dicens: Unde veniet auxiliuz mihi. Et quia hoc auxilium est sperandum a solo deo principaliter: ideo subdit: Auxilium meum a domio Et quia multe sunt creature que dicuntur seu possũt dici domini ad exclusionem talium dicit: Qui fecit celum ⁊ terram. Consequenter secundo psalmista preuidens q ecclesia predicto modo tribulata quantumcunqz a predictis aduersarijs turbaretur: nũq̃ tamen pateretur lapsum periculosum saltem in vniuersali: iccirco subdit per modum prophetice orationis populum alloquens: Non det in commotionem pedem tuum. Casus enim ruinosus populi assimilatur in scripturis lapsui pedis. vnde deuteronomij .xxxij. capitulo dicit: In tempore vt labatur pes eoz. Et causam huius protectionis dicit esse diuinam prouidentiam incessabiliter populum protegentem ad similitudinem alicuius potentis viri qui vigilanter custodit atrium suum: ⁊ de hoc dicit: Nec dormiet qui custodit te. ⁊ etiam addit dicens: Ecce nõ dormitabit neqz dormiet: ⁊ cetera. quia homines quandoque etsi non dormiunt per somnum profundum: dormitant tamen leuiter sic vt per talem dormitationẽ cesset eorum prouidentia quod excludit a custodia diuina circa populum fidelium in hoc casu dicens: Ecce nõ dormitabit. ⁊ cetera. Consequenter tertio quia ista custodia diuina se extendit etiam ad illa in quibus prouidentia humana non consueuit sufficienter prouidere: ideo subdit: Dominus protectio tua super manuz dexteram tuam. Pro quo sciendum q impugnantes communiter partem sinistram protegunt plusq̃ dex

teram: vtputa cum scuto insuper protegente ꝛ similibus: que communiter supra ponuntur ad partem sinistram ꝛ non ad dexteram eo ꝙ manus dextera nō potest cooperiri scuto: vt sit expeditior ad inuadendum: ꝛ sic dextera manus indiget vlteriori protectione: propter quod dicit Dominus protectio tua super manum dexteram tuam. scilicet ꝙ manꝰ dextera licet nō cooperiatur scuto sic sinistra: erit tamen a deo protecta: ꝛ ista dicitur metaphorice ad designandum excellentiam ꝛ diligentiam diuie custodie. Consequenter quarto dicit: Per diem sol non vret te. ꝛ cetera. quod expōitur communiter ad litteram de custodia diuina ab estu solis ꝛ humectatione lune que nocent sanitati corporis cum in aliquo excessu contingunt. Sed vlterius hec verba possunt intelligi de alijs influentijs celestium corporum. Ad quod sciendum ꝙ gentiles ꝛ maxime saraceni contra quos hic agitur secundum expositionem predictam i principio ortus sue secte consueuerunt aspicere in iudicijs astrorum: ꝛ secundum ea dirigere bella sua ꝛ alia facta publica: vt patet in gestis eorum: quod etiaꝫ plures gentiles facere consueuerunt. vnde Esaie quadragesimoseptimo capitulo: Saluent te augures tui qui contemplabantur sidera ꝛ supputabant menses. ꝛ cetera. vnde ad remouendum hunc errorem deuteronomij quarto legitur: Ne forte oculis eleuatis ad celum videas solem ꝛ lunam ꝛ omnia astra celi: ꝛ errore deceptus adores ea ꝛ coles que creauit deus tuus in ministerium cunctis gentibus. ꝛ ad hanc intentionem reducenda videntur verba psalmiste in hoc loco quasi di. taliter dominus custodit te ꝙ nulle influentie celestium corporum tibi nocebunt inter que corpora celestia sol habet plenioꝛem potestatem de die ꝛ luna de nocte. vnde in psalmo: Sol in potestate diei. ꝛ cetera.

Consequenter quinto vt omnia pericula particularia quasi sub clausula generali comprehenderet subdit: Dominus custodit te ab omni malo: scilicet corporali. ꝛ sequitur: Custodiat animam tuam dominꝰ scilicet a malo spirituali: quod proprie est in anima.

Consequenter sexto ne ex dictis intelligeretur ꝙ deus custodiret populum huiusmodi ab omni malo sic ꝙ nunꝙ alicui eorum contingeret in particulari aliquod malum pene seu culpe: iccirco subdit: Dominus custodit introitum tuum ꝛ exitum tuum ex hoc nūc ꝛ vsqꝫ in seculum. Cuius sensus est ꝙ principalia ad populum dei pertinentia semper a deo custodirentur Introitus enim quod est principium vie vel motus rei est plus ꝙ dimidium totius itineris secunduꝫ philosophum primo ethicorum. Exitus etiam qui finis est habet rationem optimi. ꝛ sic ecclesia prophetice dicitur custodiri a deo. Ex hoc nunc ꝛ vsqꝫ in seculum. eo modo quo dicitur Mathei vltimo: Ego autez vobiscum sum vsqꝫ in consummationem seculi.

Psalmus. CXXI.

LEtatus sum in his q̄ dicta sunt mihi: i dō/mū domini ibimus. Stān tes erant pedes nostri: in ātriis tuis hierusalez. Hiē rusalem que edificatur ut ciuitas: cui⁹ pticipatio ei⁹ in idipsum. Illūc eniz ascēderūt trib⁹ tribus dñi testi⁹ nium isrl: ad confitendum nomini domini. Quia illic sederunt sedes in iudicio:

LEtatus sum. Titulus: Canticum graduum Et patet sententia ex supradictis. De materia autem huius psalmi videtur mihi saluo meliori iudicio: ꝙ sit oratio Dauid exultantis in domino de edificatione ciuitatis ꝛ templi quam preuidit fiendam per Salomonem filium suum: sicut dixit ei nathan prophete de mandato domini: secundo Regum septimo. Et diuiditur in duas partes. quia primo pōitur exultatio pro huiusmodi edificatione. Secundo subditur deprecatio pro edificij conseruatione: ibi Rogate. Circa primum dicitur: a Letatus sum in his que dicta sunt mihi. per diuinam reuelationem factam Nathan prophete: ꝛ que sint illa subditur cum dicitur: b In domum domini ibimus. vbi exprimitur templi edificatio: quo edificato populus ibat illuc in diebus solemnibus. propter quod subditur: c Stantes erant pedes nostri. loquitur de futuro per modum preteriti: propter certitudinem prophetie: ꝛ licet Dauid ante illud tempus mortuus fuerit: tamen connumerat se futuris hominibus: eo ꝙ erat pars populi ꝛ princeps. sequitur: d In atrijs tuis hierusalem. Erant enim ibi tria atria per Salomonem edificata: scilicet atrium sacerdotum: vbi erat altare holocausti: ꝛ atrium mundorum vbi orabant homines mundi: ꝛ atrium immundorum: vbi erant immundi. e Hierusalem que edificatur vt ciuitas. scilicet valde notabilis: sicut de aliquo notabili clerico dicitur: hic est clericus scilicet per excellentiam. Et eodem modo dicitur hic: f Ut ciuitas. scilicet valde excellens: in hoc exprimitur edificatio ciuitatis quam fecit Salomon valde notabilem claudens eam triplici muro: ꝛ edificia valde solennia faciens in ea: vt patet tertio Regum tertio. ꝛ quarto Regum vigesimosecundo. g Cuius participatio eius in idipsum. idest cum ipso templo: de cuius edificatione premissum est: Quod fecit Salomon valde notabile. vnde dicit secundo paralippomenon secundo: Domus quam edificare cupio magna est nimis ꝛ inclyta: ꝛ ad correspondentiam nobilitatis templi edificauit ciuitatem Hierusalem valde notabilem: ideo de ea dicitur: g Cuius participatio eius in idipsum. vnde in hebreo habetur: Hierusalem que edificatur vt ciuitas: que associatur ei simul. idest que associatur templo prius edificato in nobilitate ꝛ fama edificij. h Illuc enim ascenderunt tribus. scilicet duodecim. i Tribus domini. quia in populo israel in duodecim tribubus diuiso erat verus cultus domini: ceteris gentibus ad idolatriam declinantibus. k Testimonium israel. idest secundum testimonium ipsius israel: qui alio nomine vocatus est Jacob: qui testificando predixit edificationem templi futuram: Genesis vigesimooctauo. l Ad confitenduz nomini domini. confessione laudis ꝛ oblationis. m Quia illic sederūt sedes. i. super sedes. n In iudicio. ad determinandum casus dubios in alijs ciuitatibus ꝛ locis contingentes: qui determinabantur per sacerdotes ꝛ Reges:

secundus q̄ dicitur deuteronomij decimoseptimo: ideo subditur: o Sedes super domum dauid. per domum dauid intelliguntur reges ab eo descendentes. p Rogate. Hic consequenter ponitur deprecatio pro ciuitatis et templi conseruatione. pro qua psalmista non solum orat sed ad orandum alios inuitat dicens:

p Rogate que ad pacem sunt hierusalem. hoc est ad tranquillum statum in ea habitantium.

q Et abundantia supple sit bonorum temporalium et spiritualium. r Diligentibus te. quia es ciuitas ad dei cultum electa: ita q̄ psalmista verbum suum dirigit ad ciuitatem hierusalem. s Fiat pax in virtute tua. idest fortitudo murorum et edificiorum tuorum tanta sit q̄ aduersarij non possint perturbare pacem ciuitatis. vnde in translatione Hieronymi habetur: Fiat pax in muris tuis. et quia pax ciuitatis non cōseruatur ex muris tantum: sed cum hoc ex abundantia victualium et armorum: ideo subditur: t Et abundantia in turribus tuis. in quibus solent arma et victualia repōi. v Propter fratres meos. idest propter iudeos natione quos psalmista vocat fratres secundum modum consuetum scripture. x Et proximos meos. idest conuersos de gentilitate ad iudaismum: quia plures tales erant inter iudeos i iudaismo. y Loquebar pacem de te. orando deum pro tua pace. Tempore enim orationis homo fidelis cum d̄o loquitur. Et quia psalmista non solummodo d̄siderabat pacem propter conuersos et iudeos: sed principaliter propter cultum dei qui vigebat in hierusalem: ideo subditur z Propter domum domini dei nostri. idest propter templum diuino cultui deputatum. et Quesiui bona tibi a deo tibi impendenda per orationem meam.

sedes super domum dauid
Rogate que ad pacem sūt hierusalem: et abundantia diligentibus te. Fiat pax i virtute tua: et abundantia in turribus tuis. Propter fratres meos: et proximos meos loquebar pacem de te. Propter domus domini dei nostri: quesiui bona tibi.

Canticum graduum.

In psalmo centesimo vigesimoprimo: Letatus sum. Additio.

AD declarationem huius psalmi et eius continuationem cum precedentibus considerandum est q̄ sicut habetur secundo Regum septimo. postq̄ Dauid habuit quietem et aliqualem securitatem ab hostibus exterioribus: considerauit d̄ templo dei edificando: de quo locutus est Nathan propheta: vt ibi latius habetur. vnde pari forma postq̄ Dauid in psalmo precedenti fuit a deo in persona ecclesie prophetice ab hostibus finaliter securatus: in hoc psalmo agit de domo domini et eius ciuitate. vnde hic psalmus duplicem sensum videtur habere litteralem: vnum scilicet minus principalem et imperfectum in quo agit de ecclesia militante per hierusalem materialem figurata: et aliū magis principalem et perfectum in quo agit de hierusalē que sursum est mater nostra: Galata. quarto capitulo. Qui quidem sensus duplex litteralis quomodo intelligatur habetur a postillatore in tertia regula exponendi sacram scripturam in secundo prologo super Genesim. Et sic quodā modo intellexerunt hunc psalmum precipui et antiqui hebreorum exponentes illum versum scilicet: Hierusalem que edificatur vt ciuitas ꝛc. de correspondentia vtriusq̄ hierlm p̄dicte. Unde psalmista in hoc psalmo septē facit. Primo enim in persona ecclesie quasi securatus de custodia diuina: vt in fine psalmi precedentis ad vlteriora se extendit: scilicet ad considerandum de letitia spirituali que in ecclesia celesti iam sedatis tribulationibus habetur: et d̄ h̄ dic̄: Letatus sum in his que dicta sunt mihi scilicet per reuelationem diuinam in scripturis cōtentam. Et que sint illa dicta sd̄ dicit dicens: In domum domini ibimus. s. in ecclesia superiori: vbi eternaliter erimus: iuxta illud: Ut inhabitem in domo domini in longitudine dierum. Consequenter secundo vt ostendat q̄ nō solū letabitur ex hoc q̄ tendebat seu ibat in domum dñi: sed qz quodāmodo ibidē existebat saltem in spe: ideo subdit: Stantes erant pedes nostri ꝛc. vbi notanter dixit: Stantes erant. per modum preteriti imperfecti: et non dixit: Stantes fuerunt neq̄ sunt. ad designandū q̄ in hac vita habetur inchoatio tantū existentie in illa domo dñi: non tñ perfecta statio nec omni moda carentia illi⁹. Cōsequēter tertio declarat que sit ista hierusalem inuisibilis et imaterialis quam vocat domus domini de qua hic loquitur: et hoc p modū cuiusdā similitudinarie. p portionis dicens: Hierusalem q̄ edificatur vt ciuitas cuius participatio eius in idipsum. Ad qd̄ sciendū q̄ antiqui hebreoz et etiam mlti moderni: vt ra. sa. et alij ex hoc versu intelligunt q̄ hierlm cū templo suo materialiter sumpta: correspōdet hierusalem celesti in situ: ita q̄ in loco summi celi supraposito Zenith capitis hierusalem materialis illic est celestis hierlm vbi deus videtur a sanctis suis. Et licet ista sic corporaliter et materialiter intellecta alienа sint a veritate: cuius celum empyreum vbi sancti angeli et anime sanctorum gloriose existunt non restringit ad certum locum illius empyrei vniuersos orbes corporales continentis: cum in principio creationis rerū totum fuit repletum angelis: vt habetur in secundo sententiarum. Est tamen verum q̄ hierusalem materialis cum cultus diuinus ibi vigeret: fuit figura ecclesie militantis. et ipsa ecclesia militans secundum Dionysium de ecclesiastica hierarchia: est figura celestis ecclesie: et hoc est quod dicit psalmista: Hierusalem que edificatur. et cetera. Cuius sensus est: Hec hierusalem materialis et visibilis: scilicet que edificatur est supple. Ut ciuitas. ad similitudinem ciuitatis. Cuius participatio est in idipsum. scilicet in deum. cuius est domus inquantum ibidem plene participatur. Que quidem hierusalem secundo loco hic intellecta potest intelligi de ecclesia militante: in qua deus participatur per gratiam: licet imperfecte. vel altius de ecclesia triumphante in qua deus participatur plene per gloriam: et vterq̄ sensus est verus et cōsonus littere: licet secundus sensus sit aptior inquantum perfectiorem participationem includit. Consequēter quarto ondit in quib⁹ hierlm illa materialis

coꝛ:espōdet ꝓpoꝛtōabilr militanti: ꝛ etiā eccl'ia milita celesti. Et sunt duo ꝑncipalr: quoꝝ ꝑmū ptinet ad cultum dei: scōm vo ad directōem ꝓximi. De ꝑmo aūt dicit: Illic. n. ascēderūt tribus trib' doni. Illud. n. ꝑtinet ad cultū dei: qō ad ꝓtestatōem ve fidei ꝛ ꝓfessionez diuine laudis ptinet: que ꝙdē testificabant seu ꝓtestabā tur tribus ilr' ascēdētes ter in āno ad hierlm mālez: vt exo. xxiij. c. vi ibidē offerrēt sacrificia laudis i testimoniū diuine excellētie qō erat singulare i illa ciuitate hierusalē mālī: cū alie ciuitates gentiū ꝓtūc idolatrarent. ꝛ hoc est qō dicit: Illic ascēderūt ꝛc. Testimonium ilr' ad ꝓfitendū nōi dni. qui ꝙdē cultus ꝑcipue viget i eccla militanti: vbi tribus dni. s. fideles quotidie ascendunt p gradus vtutū ad testimoniū fidei exꝑssius exhibendū ꝛ offerēdū ꝓfessionē laudis. pfectius aūt iste cultus viget i hierlm celesti ad quam ascendūt soli electi qui sunt ve tribus dni ꝛ testificant dei excellētia pfecte per clarā ei' visionē. vñ Joh. iij. c. Qō vidim' testamur. Silr ꝛ ꝓfitent nōi dni. p plenam ꝛ assiduā ꝓfessionē laudis: vt. s. in ps. Beati qui hitant in domo tua dne in scla scꝺoꝛuz laudabūt te. De scꝺo aūt dicit: Qz illic sederūt sedes in iudicio. in hierlm. n. materiali determinabant quecunq; qōnes ꝛ dubia in lege diuina exoꝛta ꝓut dī i postilla: qō maxime ptinet ad directōem ꝓximi. ꝛ de hoc sb'dit: Illic sederūt sedes in iudicio sedes sup domū dauid. qō ꝑcipue viget in eccla militante: vbi cae pertinētes ad fidē ꝛ operatōem fideliū determinat vlr ꝛ ꝑncipalr p sūmos pontifices: cuius sūmi pōtificis auctoꝛitas fundat sup domū dauid. s. ā. xp̄m dicentē Petro: Pasce oues meas. Joh. vltimo. c. dī tñ in pali sedes cū sit tñ vna ꝑncipalis: qz per successionē sunt multi sedētes in ꝑma sede Petri: etiā ꝓpter sedes ꝑticulares cathedralium ecclesiaꝝ que etiā sūt in iudicio ecclastico posite ꝛ fundate sup domū dauid. s. p auctoꝛitatē xp̄i: cui sedes dauid ptinet: vñ Luc. j. c. Dabit ei dns sedē dauid ꝑris ei' ꝛē. a quo ois ptās ecclastica deriuat. Ad eccl'iam aūt triū phantē hoc maxime ptinet: ꝛ ꝑcipue in iudicio finali. vñ saluato: Matth. xix. c. ait apostolis: Sedebit ꝛ vos sup duodecim sedes iudicantes duodecim trib' ilr'. vñ p duodecim sedes intelligit perfectio tribunalis. s. vniuersitas iudicantiū qui sūt oēs pfecti: sicut p duodecim tribus vniuersitas iudicādoꝝ: vt magr i. iij. dis. xlvij. Et sic manifestū ē ꝙ hec scꝺa ꝑeminētia hierlm mālis circa iudicāda pfectius ptinet ad eccl'am militātem: per amplius etiā ꝛ pfectr' ad hierlm supioꝛē: cui' participatio plena est i idip̄m: vt dcm̄ est. Cōsequēter ꝙnto cōsideras ps. ꝙ ad hierlm illā de qua letabat in eūdo ad illā: vt in ꝑmo vsu: Et in cui' atrijs iam ꝙdāmodo erāt stantes pedes sui ꝛ fratrū p spem: vt i scꝺo vsu dcm̄ fuit non poterat hēre accessum nisi p verā charitatē ex qua pax pfecta celestis attingit: iccirco hortat frēs ad oꝛādū seu petēdū charitatē illam que a solo deo infūditur seu dat: iuxta illud ad Rō. v. c. Charitas dei diffusa ē i coꝛdibus nr̄is p spm̄scm̄ qui dat' est nobis. ꝛ de hoc dicit: Rogate que ad pacē sūt hierlm. i. petite vt illa que ad pacem verā que ad eūdū ad hierlm pertinet habeatis: ꝛ que sint illa subdit dicēs: Et abūdantia diligētibus te abūdantia. n. in hoc loco ꝑm lr'am hebraicam cui ꝓcoꝛdat glosa nr̄a est abūdantia pacis que in solis hñtibus charitatē hētur. Impijs. n. nō est pax. Esai. xlviij. cap. Abūdantia igit pacis ē diligentibus te. s. deū. Consequenter sexto ipse ps. petit a deo illa ad que hortabatur alios vt ea peterēt: ꝛ de hoc dicit: Fiat pax i virtute tua. s. in charitate que est virt' dina p excellētiā cū sit maioꝝ ceteris virtutib' theologicis: vt. j. coꝛ. xiij. ꝛ in hoc dissiguit pax vera que ē circa appetitū boni vi a pace apparēte que est circa appetitū boni apparētis tm̄: qz ꝑma pax ꝓcedit a charitate que ē vtus dina tanq̄ effect' eius. scꝺa vo ꝓcedit ab appetitu boni simulati tm̄: qō ꝙdē bonū appetendo seu ꝓsequendo nō hī pax sed pot' bellū: vñ sap. xiij. In mag̃ viuentes in scie bello tot ꝛ tāta mala pacē appellant. Et qz pax vera nō equalir requritur in oibus ascendētib' in hierlm de qb' dixerat i qrto vsu: Illic. n. ascenderūt trib' ꝛē. sed abūdāt' requrit in his qui alijs p̄sident: de quibus dixerat in quarto vsu: Illic sederūt sedes in iudicio. iccirco sb'dit: Et abūdantia in turrib' tuis. s. abūdantia vere pacis sit in turribus tuis. s. in his qui sunt alioꝝ p̄positi: sicut turres ꝓponuntur in custodia muri. Consequenter septimo conuertitur ad hierusalem celestem de qua ꝑcipaliter agit declarans duobona pertinentia ad ipsam hierusalem: que bona per predictam oꝛationem a deo intendit impetrare: quoꝛuz ꝓmum est augmentum numeri ciuium celestium: ꝛ de hoc dicit: Propter fratres meos ꝛ ꝓximos meos. multiplicandos. Loquebar pacem de te. Secūdum est integritas domus dei que per assistentiam omniū electoꝝum in ea perficitur: ꝛ de hoc dicit: Propter domuz dei nr̄i. s. integrandā. Quesiui p̄dicta bona tibi. ps. CXXII.

CXXII.

Ad tē leuaui oculos me os: qui habitas i celis. Ecce sicut oculi seruoꝝ in manib' dnoꝝ suoꝝ. Sicut oculi ancille i manib' dne sue: ita oculi nostri ad dnz deum nostrum donec miserear nostri. Miserere nostri domine miserere nostri quia multum repleti sumus despectione. Quia

Ad te leuaui oculos. Titulus huius psalmi est: Canticum graduum. Cuius patet sententia ex supradictis. Et videtur psalmus iste esse oratō alicuius sancti prophete pro liberatione populi israel ab afflictione inducta per antiochum illustrē i qua populus mirabilr fuit afflict' ꝛ despectus: vt habetur ꝑmo Machabeoꝝ ꝛ secūdo: quod preuidens ꝓpheta dixit in p̄sona populi i illa afflictōe futuri: a Ad te leuaui oculos meos. coꝛdis ꝛ coꝛporis. b Qui habitas in celis. lz̄ enim deus sit vbiq; per essentiā: p̄nām: ꝛ potentiam: tamē specialī modo dicitur habitare in celis vbi facie ad faciem videtur a sanctis. Populus. n. positus in illa afflictione sub antiocho pro sua liberatione pluries oꝛauit deū deuote: vt habetur primo Machabe. ꝛ secūdo. c Ecce sicut oculi seruoꝝuz ꝛē. Seruus. n. ꝛ ancilla nihil habēt nisi a domino ꝛ domina: ꝛ p consequens filij seruoꝝuz tuoꝝuz totum auxilium suum expectāt a domino patrū: ꝛ similr ancilla a dna sua. ꝛ hoc mō populus in dicta tribulatōe constitutus non videbat se posse liberari via humana: ꝓpter qō a deo erat tota expectatio ꝛ spes sua: ideo subdit: d Ita oculi nr̄i ad dominū deum nostrum donec misereatur nostri. liberādo nos de persecutione antiochi. e Miserere nr̄i domine miserere nostri. Ad hoc. n. replicatur petitio vt ostenda tur afflictōis itensio: p quā sit magis exaudibilis: ꝛ ad hoc sb'ditur rō cū dicit: f Quia multū repleti sumus despectōe. qz antioch' in tēplo posuit abominandū idolū: vt hī. j. mach. j. pplm etiā iudaicū cōpellebat multū afflictiue ꝛ contemptiue transire ad gentilem ritum: ideo subditur: f Quia multum replera est anima nostra. idest vita nostra. ꝛ supplendum est afflictione ꝛ contemptu: ꝛ est modus loq̄ndi dolentis: qui ex vehementia doloꝝis trūcat vba

sua. ꝓpter qꝺ aliq̃ꝺ ē ſupplendū ad habēdū intellectum.
g Oppꝛobꝛiū abūdantib⁹.i.antiocho ꝛ eius exercitui q̃ abundabāt diuitijs:eo q̃ ſpoliauerāt regnū egypti ꝛ tēplū dñi in hierlm ꝛ etiā ciuitatē:vt hꝫ.j.mach.j. h Et ꝺſpectio ſupbis.qꝛ ꝓpter iſta erant valde elati in ſupbia: intm̃ q̃ de antiocho dꝫ.ij. macha.v. q̃ erat ita elat⁹ ac ſi hēret pelag⁹ ad ambulādū ꝛ terrā ad nauigādum.

In pſalmo .cxxij. Ad te leuaui oculos meos.vbi dꝫ i poſtilla:Er vꝫ pſalm⁹ iſte.

Additio.

IN afflictione iducta ꝑ antiochum nō ſolū oppꝛobꝛiū ꝛ deſpectōem paſſi ſūt iſraelitici:ſed occiſiones ꝛ magnas ꝓdas ꝛ ſtrages.ſilr ꝛ templi multiplicē ꝓphanatōem:vt pz in libꝛis machabeoꝝ.vñ non ꝓpe applicatur lra huius pſalmi illi hiſtoꝛie:ſed ꝓuenienti⁹ ꝛ magꝭ ꝓpꝛie pōt intelligi in ꝓtinuatōe cū p̄cedēti iu pſona eccle xpi: que etiā tpe tranquillitatis ꝛ pacis de qua pace locutus fuerat in p̄cedenti pſalmo:vt dictū eſt: ſuſtinet multa oppꝛobꝛia ꝛ deſpectōem ab his etiā fidelib⁹ qui abundant i ſeclo ꝛ in multitudine diuitiaꝝ ſuaꝝ gloꝛiant: ſimiliter in poteſtatib⁹ mūdanis.tales.n.cōiter deſpiciūt bonos ꝛ deuotos: vñ in glo.ſup hunc pſalmū dꝫ: Irridetur.n.a timente qꝺ amat:qui ſperat nō viſa.ꝛ ei dꝫ: Quid credis inſane: quid credis:reuerſus eſt aliq̃s ab inferis ꝛ rettulit tibi: q̃ꝺ ibi agitur:ecce qꝺ ego amo video ꝛ fruoꝛ.hec i glo. De hac igitur deſpectōe ꝛ de h⁹ mōi oppꝛobꝛio qꝺ tpe trāqllitatis ſepe in eccla ꝓtingit pſ.ꝓquerit in pſona iuſtoꝝ eccle dicēs: Miserē nr̄i dñe: qꝛ multū repleti ſum⁹ deſpectōe.vñ ſi queratur a qb⁹ deſpiciat:ſubdit:Multū repleta ē aia noſtra oppꝛobꝛiū abūdantib⁹.i.ab abūdantib⁹. Ad q̃ ſenſū lra facilit applicat:nec reqꝛit q̃ aliqua dictio de ꝓtētis i hoc pſalmo intelligat niſi in ſenſu lrali:vt pz intuēti. Et nota q̃.ſ.in cātico graduū qꝺ incipit:Leuaui oculos me.i mon.pſ.petit i pſona eccle auxiliū a dño: in hoc vꝺ pſalmo petit miſericoꝛdiā:cui⁹ rō talr pōt aſſignari:qꝛ in nullo pſalmo eccla initur iuſticie diuine:eo q̃ tribulātes eā.ſ.habitātes cedar de quib⁹ ibi loquit manifeſte ſūt ꝺ deū. Sed in hoc pſalmo eccla poti⁹ innitit miſericoꝛdie dine:qꝛ patit ab his q̃ ꝺ gremio ſūt.ſ.de xpianis abūdantib⁹ ꝛ ſupbis.vñ de rigoꝛe iuſticie poti⁹ eſſet puniēda eccla ſaltē in tpalib⁹ ꝑ talib⁹ eius cōciuib⁹:ſicut freq̃nter etiā iuſti puniūtur tpalit cū ſuis cōciuibus:ſicut pz in captiuitate babylonica in qua nōnulli iuſti fuerūt punit:ſicut hieremias daniel ꝛ h⁹ mōi: ꝛ iō plies petit miam dicēs:Miserē nr̄i dñe miserē nr̄i rē.q.ꝺ. Non pu rā inſticiā ſed miſericoꝛdiā petim⁹. Pſal.CXXIII.

NIſi qꝛ dñs. Huic pſalmo ꝑmittit talis titulus i hebꝛeo: Canticū graduū dauid. ꝛ ſic apparet actoꝛ pſalmi. De materia aūt ei⁹ mihi vꝫ q̃ Dauid fecerit hunc pſalmū gr̄as agēs de ſua liberatōe ꝛ ppli ſui a philiſteis aſcēdētib⁹ ꝺ eū qñ eum audierūt eſſe inunctū in regē ſup iſrl.ij. Re.v. vt ſic dauid occideret ꝛ regnū ei⁹ deſtrueꝛent:ſed fuerūt ꝺbellati vtute diuini auxilij: vt ibidē hꝫ: Et dixit dñs ad dauid: Dabo tibi philiſtīm in manu tua. Se cūdū hoc igit dauid inuitat pplm ad deū laudandū dicēs:
b Dicat nunc iſrl.i.ppls iſrl hita victoꝛia de philiſteis.
c Niſi qꝛ dñs erat in nobis.ꝑ adiutoꝛiū ſpāle:ꝛ replicat hoc dicēdo: Niſi qꝛ rē.ad oñdēdū maioꝛē gratitudinē ꝺ auxilio diuino. d Cū exurg.ho.in nos.i. philiſtei: vt ꝓdictū eſt. e Forte viuos deglutiſſent nos.i. nō potuiſſem⁹ reſiſtē eoꝝ impetui ſicut nec illud qꝺ deglutit deglutiēti. f Cū iraſce.fu.eoꝝ i nos. qꝛ philiſtei venerūt ꝺ dauid ꝛ pplm ei⁹ cū magno furoꝛe ꝛ deſiderio eos deſtruēdi: iō ſubdit: g Forſitan aqua ābſoꝛbuiſſet nos. Torrētē ptrāſiuit aia nr̄a:fortitā ptrāſiſſet aia nr̄a aquā itolerabilē. Benedict⁹ dñs:q̃ nō ꝺdit nos i captiōnē dentib⁹ eoꝝ. Laqueus ptrit⁹ eſt: ꝛ nos liberati ſumus. Adiutoꝛiū nr̄m i nomine dñi:

multum repleta eſt aia nr̄a ꝓbꝛobꝛiū abūdātib⁹ et deſpectio ſuperbis.

Canticū graduū .CXXIII.

NIſi qꝛ dñs erat i nobis dicat nūc iſrl: niſi qꝛ dñs erat i nobis. Cūꝝ exurgeret boies in nos: forte viuos deglutiſſent nos. Cūꝝ iraſceret furoꝛ eoꝝ in nos:

forſitan aquā ābſoꝛbuiſſet nos. Torrētē ptrāſiuit aia nr̄a:fortitā ptrāſiſſꝫ aia nr̄a aquā itolerabilē. Benedict⁹ dñs:q̃ nō ꝺdit nos i captiōnē dentib⁹ eoꝝ. Laqueus ptrit⁹ eſt: ꝛ nos liberati ſumus. Adiutoꝛiū nr̄m i nomine dñi:

potuiſſem⁹ aliqualiter euaſiſſe. i Torrentē pertranſiſſet aia nr̄a.in hebꝛeo ꝛ in trāſlatōe hiero.habet:Torrens trāſiſſet ſuper aiam noſtrā.ꝛ per torrentē intelligit impetus philiſtinoꝝ quo dauid ꝛ ppls fuiſſent obꝛuti niſi ſuiſſent diuinit⁹ ſaluati:ꝛ iō cū dꝫ h⁹:Torrentē ptrāſiſſet aia nr̄a.locutio ē figuratiua:ſicut illud poeticum: Perflauit fiſtula buccas.ꝛ ſilr cū ſbditur: k Forſitā ptrāſiſ.aia no.aquā itole.qꝛ in hebꝛeo ꝛ translatōe hiero.habet:Forſitā ptrāſiſſent ſup aiam noſtrā aque ſubie vel fortes:iō ſbdit ꝑ gratiaꝝ actōe: l Benedict⁹ dñs rē.] minus dicit ꝛ plus ſignat:qꝛ non ſolum eos a philiſteis capi nō ꝑmiſit:ſed etiā philiſteos eis ſbiecit: iō ſbdit: m Aia no.ſi.paſ.erep.ē de la.ve.i. de inſidijs philiſtinoꝝ:ꝛ ꝑ quē modū ſbdit: n Laq̃.ptri.ē rē. qꝛ exercit⁹ philiſtinoꝝ a dauid ꝛ pplo ſuo fuit debellat⁹.ꝛ qꝛ hoc fuit vtute diuina:ſubdit: o Adiutoꝛiū nr̄m in no.do.q̃ fe.ce.ꝛ ter.q.ꝺ.nō in noie idolorū qui nullā hēnt vtutē:qꝺ iō dꝫ qꝛ philiſtei tūc fugientes reliquerūt idola ſua ad ſalutē ppli philiſtinoꝝ ꝛ ēt ſui ipotentia:qꝛ dauid ꝛ viri eius tulerunt ea: vt hꝫ.ij. reg.v.ca. In pſal.cxxij. Niſi qꝛ dñs. vbi dicitur i poſtilla:De materia autē eius. Additio.

NOn vꝫ ꝓpꝛie materia huius pſalmi aſſignari a poſtillatoꝛe:qꝛ de iſtis pſecutionibus coꝛporalibus que tpe dauid ꝓtigerūt:iam pluꝛes pſalmi fuerunt facti in particulari ꝛ etiā generalr:vt pz in illo pſalmo:Diligam te domine. In cuius titulo fit mentio de liberatione ipſius dauid ab oibus inimicis ſuis:tuz qꝛ impꝛopꝛie applicaretur illi hiſtoꝛie hoc qꝺ dicitur:Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de laqueo venantiū.quia vt ibidem patet: philiſtei non inſidioſe inſurrexerunt cōtra dauid ꝛ populum ſuum ſed palaz ꝛ manu armata:vt habetur.ij.reg.v.vnde melius videtur dicendū:q̃ hic pſalmus continuatur ad predictos ſic:q̃ poſtq̃ pſal.in perſona eccleſie petiuit auxiliuz ab aduerſarijs exterioꝛibus:vt in ꝓmo ꝛ ſecundo cantico:ꝛ conſequenter introduxit leticiam de pace ꝛ tranquillitate eccleſie: vt in tertio cantico. Conſequenter etiam petiuit vt miſericoꝛditer liberaretur ab intrinſecis eam tribulantibus: vt in pſalmo precedenti. In hoc vero pſalmo vult oſtendere q̃ quandocunq̃ ꝛ a quibuſcunq̃ perſecutionibus eccleſia liberatur: aſcribendum eſt ſoli pietati diuine: vnde dicit: Niſi quia dominus erat in nobis rē.quaſi dicerz: Non potentie nec viribus humanis attribuenda eſt: ſed ſoli deo in

nobis existenti per suam ꝓuidentiam ⁊ ꝓtectionem: ⁊ ideo in hoc psalmo tangit multa genera persecutionuꝫ quoꝝum quedam ꝓcedunt a ferocitate seu inhũanitate persequẽtiũ. ⁊ de hoc dicit: Forte viuos deglutissẽt nos cũ irasce. fu. eoꝝ in nos. Quedã aũt ꝓcedũt ex insipientia psequentium: sicut cum vulgares idocti non ex passione ire: sed potius ex q̃dã insipietia psequũtur fideles: ⁊ de hꝰ dicit. Forsitã aqua absoꝛbuissẽt nos. Aqua. n. sepe populos significat: vt apo. xvij. c. Et qꝛ tales vt plimũ tanq̃ indisciplinati impetuose psequũtur: iõ sb̃dit: Torrẽtem ptrãsiuit aia nr̃a. Vl̃ fꝛ hebꝛaicã lr̃aꝫ: toꝛrẽs ptrãsilissꝫ aiaꝫ nr̃am. torrens. n. fluit cũ impetu. Quedã aũt psecutões ꝓcedũt ex deceptõe diaboli ca vel hũana vl̃ ẽt mũdana q̃dꝰ hõ q̃nq̃ capit sicut pascer i laqo: q̃ q̃dẽ laqus dina vtute ꝓterit: vt iusti liberẽtur: ⁊ de hoc dic̃: Aia nr̃a sicut passer ⁊c̃. ⁊ laqus ꝓtritꝰ ẽ ⁊c̃. ⁊ sic de oibꝰ ꝓcludit: Adiutoꝛiũ nr̃m i noie dñi. coꝛrñdet ad ꝑn̄m psalmi i snia. i. liberatio nr̃a: de oibꝰ ꝓdcis ⁊ sl̃ibꝰ ascribẽda ẽ dino adiutoꝛio tm̃: ad quã sniam faciliter lr̃a applicatur. Psal. CXXIIII.

Qui ꝓfidũt. Titulꝰ hꝰ psalmi ẽ: Lãticũ graduũ c̃ snia pꝫ ex supꝛadcis. De mã vo huiꝰ psalmi nõ vr̃ q̃ itelligat de hierlm mãli: cuiꝰ nũq̃ fuit tãta pax ⁊ sblimitas q̃ta describit i hoc psalmo: vt videbit: qꝛ multotiẽs fuit ipugnata ⁊ plies destructa: bis totalr̃. s. semel ꝑ nabuch. ⁊ semel ꝑ romanos: ⁊ plies ptialr̃ q̃tũ ad aliquã partẽ muroꝝ ⁊ edificioꝝ: vt pꝫ ex libꝛis regũ: paral. ⁊ mach. Et iõ exponit de hierlꝫ spũali. s. eccla. de qua dr̃ apo. xxj. Vidi ciuitatẽ sanctã hieru salẽ descẽdentẽ de celo ⁊c̃. in q̃ ꝑ fidẽ xp̃i hãt xp̃iani: qõ ꝓuidẽs psalmista i spũ ꝓphico dixit: a Qui confidũt i dño. nõ in idolis vanis: nec i rebus mundanis. b Sicut mons syon. qꝛ sicut mõs syõ ẽ imobilis: ita q̃ vẽ ꝓfidũt i dño a stabilitate fidei nõ mouent: iõ sb̃dit: c Nõ cõmouebit i einũ q̃ hãt i hierlꝫ. spũali ꝑ fidẽ charitate formatã. Et cãꝫ hꝰ stabilitat̃ subdit dicens: d Mõtes i circuitu eiꝰ. i. angeli ad custodiã eccl̃e ꝓpũtati. e Et dñs i circuitu ꝓpli sui. ꝓpt qõ dic̃ Matth. vlti. Ecce vobiscũ sũ oibꝰ dieb̃ vsq̃ i ꝓsũmatõem seculi. f Qꝛ nõ reli. do. vir. pec. i. ptatẽ eoꝝ. g Super sortẽ iustoꝝ. i. ꝓualẽ iust̃ intm̃ vt moueãt a statu fidei ⁊ vtut̃: qꝛ fac cũ tẽtatõe ꝓuẽtũ vt possint sustinẽ: vt dicit apls Coꝛ. x. iõ sb̃dit: Ut nõ extẽdant. iu. ad inic̃. ma. suas. Et qꝛ boni merent ꝓmiari: ⁊ mali puniri: sb̃dit psalmista: h Bñfac do. bo. ⁊ re. coꝛ. ꝓfectõ eis bona gr̃e in ꝑñti ⁊ gl̃e i futuro. i Declinãtes aũt. a rectitudine fidei ⁊ vtutis. k In obligatõib̃. i. ad pecata que obligant ad penã: iõ i trãslatõe Hiero. hꝫ sic: Qui aũt declinãt ad ꝓuitates suas ⁊c̃. l Adducet dominus. ad penam eternam. m Cum operantibus iniquitatem. i. cum demonibus obstinatis in iniq̃tate: ꝓpt dr̃ Matth. xxv. Ite maledicti i ignẽ eiuũ qui parꝰ ẽ diabolo ⁊ angelis eiꝰ. n Pax sup isrl̃. nõ sup isrl̃ fm carnẽ: sꝫ fm spm̃. s. sup ppl̃m catholicũ: ꝓpter qõ i natiuitate xp̃i cantauerũt angeli: Luc. ij. Gla in altissimis deo ⁊ in terra pax hoꝛib̃ bone volũtatis. Per bonã. n. volũtatẽ hñt pacẽ coꝛdis inim̃ã: fm q̃ dr̃ puer. xij. Non ꝓtristabit iustũ quicquid ei acciderit: ⁊ p illã disponũt ad pacẽ supnam.

In psalmo. cxxiij. Qui ꝓfidũt. vbi dr̃ i postilla: De mã huiꝰ psalmi. Additio.

Iste psalmꝰ ꝓtinuat cuꝫ ꝓcedenti sic Nã cũ dixissꝫ psalmista in ꝓcedẽti: Adiutoꝛiũ nr̃m i noie dñi ⁊c̃. In hoc psalmo declarat qui sint illi q̃bꝰ adest tale adiutoꝛiuꝫ .s. Qui ꝓfidũt i dño

¶ IN cõuertẽdo dñs captiuitatẽ syon: fãcti sumꝰ sicut ꝓsolati. Tũnc rplẽtũ ẽ gaudio os nr̃ꝫ: ⁊ ligua nr̃a i exultatione. Tũnc dicẽt int̃ gẽtes: magnificauit dñs facẽ cũ eis. Magnificauit dñs facere nobiscuꝫ: fãcti sumꝰ letãtes. Cõuerte dñe captiuitatem nr̃aꝫ: sicut torrẽs i austro. Qui seminãt i lãchrymis: i exultatõe metẽt. Euntes ibãnt ⁊ flebãt: mittẽtes semia sua. Venientes aũt venient cũ exultatione: portantes manipulos suos.

imobiliter ⁊ hitãt in hierlm. ꝑ verã charitatẽ: ⁊ de hoc dic̃ Sicut mõs syon nõ cõmouebit in einũ q̃ hãt in hierlꝫ ⁊c̃. Cetera exponãt ꝓut in postil. Psal. CXXV.

¶ IN conuertendo. Titulus hꝰ psalmi ẽ: Canticum graduũ. sine aliqua additõe: ⁊ ꝓꝫ snia ex supꝛadcis De mã vo huiꝰ psalmi pꝫ ex circũstantia lr̃e q̃ loq̃tur de reditu ppli isrl̃ a babylonica captiuitate: qꝛ de captiuitate facta per romanos nõ ẽ reuersus ppls iudaicꝰ nec reuertet̃: vt freq̃nt supꝛa dcm̃ ẽ. Dicit igr̃ ps̃l. a In ꝓuertendo dñs captiuitatẽ syon. reducẽdo ppl̃m de babylone i hierusalẽ i qua ẽ mõs syon: vbi fuerat tẽplum ⁊ domus regia. b Facti sumꝰ sicut ꝓsolati. magna. n. ꝓsolatio fuit eis redire ad locũ culꝰ dñi. c Tũc repletũ ẽ gaudios nr̃m ⁊c̃. qꝛ statiꝫ cũ venerũt i hierlm erexerũt altare ⁊ obtulerunt hostias cũ dinis laudib̃: vt hꝫ. j. Esdre. iij. d Tũc dicẽt int̃ gẽtes ⁊c̃. Cyrꝰ. n. rex persaꝝ ꝑ totũ regnũ suũ fecit publicari edictũ in q̃ hitabãt gentiles de reditu iudeoꝝ in trã suam i q̃ edicto ꝓtinebat ꝓceptũ dñi de hoc sibi factũ Esdre. j. ꝓpter qõ gẽtiles hoc audiẽtes dicebãt deũ celi magnificasse ppl̃m isrl̃: ⁊ alic̃ coꝝ ꝓuertebant ad iudaismũ: de q̃ etiã iudei letabãt: iõ sb̃dit: d Magni. dñs fa. no. ꝺ reditu nr̃o ⁊ ꝓuersiõe gẽtiliũ. e Fcti sumꝰ sic̃ letãtes. verũtm̃ qꝛ adhuc nõ erat edificatũ tẽplũ nec ciuitas repata: iõ sb̃dit: f Cõuerte do. cap. no. ⁊c̃ vẽt̃ austral̃ ẽ pluuiosus: ⁊ iõ facit fluere torrẽtes ꝑus ꝺsiccatos: ⁊ sic petit ps̃l. q̃ gr̃a dina effluat i ꝓplo de captiuitate fducto: sic tpe salomõis ꝑ reedificatõem ciuitat̃ ⁊ tẽpli vbi dabãt dina rñsa. Et ad hꝫ ipetrãdũ allat ps̃l. ppli pniaꝫ q̃ ẽ dispõ ad gr̃aꝫ ipetrãdã dicẽ): g Qui seminãt i lachrym. ꝑ verã ꝓtritõeꝫ ꝺ peccis. h In exultatõe metent. ex ꝓsecutõe gr̃e dine. Et ꝓsequẽter applicat ad populũ isrl̃ dicens: i Euntes. in captiuitatẽ babylonicaꝫ. k Ibant ⁊ flebant. ex ꝓtritõe de peccatis ꝓpter que peccata q̃ captiuitatẽ meruerãt. l Mittẽtes semia sua. sic. n. fructꝰ ꝓducit ex semie: sic ex vã ⁊ pscã pnia suo mõ rꝑortat bñficiũ dine gr̃e: iõ sb̃dit: m Venientes ãt ve. ⁊c̃. ⁊ pꝫ lr̃a ex dict̃. Moralr̃ aũt põt expõi psalmꝰ iste de q̃libꝫ redcũte

de peccato mortali tanq̃ de babylone q̃ ꝓfusio iterp̃tat: ꝛ p verã penitẽtiã ꝓsequt̃ donũ gr̃e in pñti ꝛ gl̃e in futuro.

In p̃s. cxxv. In cõuertẽdo dñs. vbi dr̃ in postil. De materia vero huius psalmi. Additio.

ISte psalm' nõ loq̃t̃ de reditu ppli isr̃l a babyloni ca captiuitate qz in illo reditu nũq̃ fuerũt tam repleti gaudio q̃ de ipsis ꝓuenĩeter verificaret: Tũc repletũ est gaudio os nr̃m. ut patz ex hist'ijs Esdre ꝛ neemie. simil'r nec ꝑpe de eis posset dici: Tũc dicẽt inter gentes magnificauit dñs facere cũ eis. licet enĩ cyrus dedisset eis licentiã reedificãdi: gẽtes tñ circũstãtes multipl'r impediebant ꝛ eos fatuos reputabãt: ut hr̃. j. Esdre iij. ꝛ neemie. j. similiter nec de eis ꝑpe posset dici: Ueniẽtes aũt venient cũ exultatione. cũ nũq̃ legãt ꝑ maiorẽ pte fuisse i va penitẽtia. vñ expositores hebreoꝝ spãliter ra. abenhagra. istum psalmũ exponũt de tpe messie quẽ false spectãt: sed nos veri' de tpe christi veri i q̃ sum' debem' exponẽ illũ i q̃. s. tpe ꝓuertit de us captiuitatẽ syon. ꝛ ꝓtinuat p̃s. iste cũ p̃cedẽti sic: Nã cuz dixisset q̃ de' ẽ in circuitu ppli sui ad custodiã: ꝛ q̃ nõ reliquie virgã peccatoꝝ sup sortẽ iustoꝝ: ne forte q̃s ex hoc crederet q̃ i tpe christi ꝑtũc vẽturi cessassent oẽs ꝑsecutores: iõ dicit: In ꝓuertendo dñs captiuitatẽ r̃. facti sum' sicut consolati. quasi di. non ex toto erimus consolati: sed sicut consolati: eo mõ q̃ apl's. ij. Lor. vj. ca. dicit q̃si tristes semp autẽ gaudẽtes: qõ q̃dẽ gaudiũ statim declarat dicẽs: Tunc repletũ ẽ gaudio os nr̃m r̃. . qz apl's ꝛ p̃mittiue eccl'e nõ solũ gaudẽtes p̃nũciabãt christũ eẽ i bonis: circa qõ ipozuz os ꝛ lingua assidue versabãt: sz etiã opprobria ꝛ ꝓtumelias cũ gaudio susciebãt: Act. v. ca. Ibãt apli gaudẽtes: qz digni habiti sũt ꝑ noie christi ꝓtumelias pati. ꝛ qz multi de gẽtibus hoc cognoscebãt p̃dicãtib' aplis: iõ sb̃dit: Tũc dicent inter gẽtes. Lõsequẽi psalmista declarat modũ ist' ꝓuersionis de q̃ dixerat: In ꝓuertẽdo dñs captiuitatẽ syon. ꝑ moduz oõnis ꝓphetice dicẽs: Conuerte dñe captiuitatẽ nr̃am sic torrens i austro. Pro q̃ sciẽdũ q̃ plaga seu regio austral' est sic cãlit̃ plusq̃ alie regiones: ꝛ iõ cũ i ira aliq̃ australi supuenit torrẽs q̃ irrigat: tũc talis ira ꝓuertit a sterilitate ad fertilitatẽ: cui assimilat ꝓuersio captiuitatis syon. s. eccl'e ꝑ aduẽtũ christi: qz ꝑus erat q̃si sitiens: ꝛ iõ christ' assimilat radici de ira sitiẽte: Esa. liij. ꝛ post fuit irrigua: sic Hiere. xxxj. Et aia eoꝝ sic ort' irriguꝰ r̃. Lõsequẽi p̃s. declarat ꝓcessũ illorũ q̃z os ꝛ lingua replebit̃ gaudio. s. apostoloꝝ ꝛ p̃mittiuorũ eccle: ꝛ de hoc dicit: Qui seminãt i lachrymis. qz p̃dicti cũ maximis laborib' ꝛ ꝑsecutionib' seminabãt vbũ dei: vnde Euntes ibãt ꝛ flebãt mittẽtes semia sua. postea tñ: Cũ exultatione portabãt manipulos suos. s. fructũ sue p̃dicationis

CXXVI.

ISi dñs. Huic psalmo p̃mittit talis titul' i hebreo ꝛ trãslatõe hiero. Lãticũ graduum salomonis. Et ꝛz q̃ dicit ra. sa. iste psalm' ititulatur a salomone nõ sic ab actore: sz qz fact' fuit a ipo dauid q̃ sic ꝓuidit eũ edificaturꝰ domũ dñi: ita ꝓuidit eũ acceptũ i vxorẽ filiã pharaonis ꝙ legẽ diuinã q̃ ꝓhibet iudeis accipere mulieres alienigenas: ꝛ ꝛz hoc dixit: Nisi dñs edificauerit domũ i uanũ laborauerũt q̃ edificãt eaz. q. d. frustra edificat domũ dño q̃ trãsgredit eius mandatũ: qz melior est obediẽtia q̃ victime. j. Re. xv. Et ad hãc sniam applicat litterã sequẽtẽ. Sz istud dcm̃ vr̃ eẽ mãifeste ꝙ sacrã scripturaz q̃ dicit. iij. Re. viij. ꝛ. ij. palip. v. q̃ edificata domo nebula iꝑpleuit eã i signũ diuine acceptatõis ꝛ. ij. palip. vij. q̃ ignis tũc descẽdit de celo ꝛ deuorauit holocausta ꝛ victimas: ꝛ maiestas dñi ipleuit domũ. Itẽ. iij. Reg. ix. dr̃ q̃ dñs apparuit salomoni sic apparuit ei i gabaon: dixitq̃z dñs ad eũ Exaudiui oꝛonẽ tuã r̃. ꝛ sb̃dit: Et sanctificaui domũ hãc quam edificasti. ꝛ ꝑ oia ista oñdit q̃ illa edificatõ fuit deo accepta Itẽ salomõ nõ vr̃ i aliq̃ peccaste accipiẽdo filiã pharaonis in vxorẽ: sic dcm̃ fuit diffuse. iij. Re. ij. Et iõ dicẽdũ q̃ salomon fecit psalmũ istũ: qz tñ reputabat se ꝛ totũ ppl'm suũ nõ sufficere ad edificatõem dom' dñi: ꝛz q̃ ipe dixit ij. palip. ij. Quis enĩ ꝑualere poterit ut edificet ei domũ dignã. q. d. null' nisi ipemet de' apponat manum suã: iõ ꝛz hoc dixit: Nisi dñs edificauerit domũ i uanũ laborauerunt r̃

Lãticũ graduum salomonis. CXXVI.

Nisi dominus edificauerit domũ: i vanũ laborauerũt q edificãt . Nisi dñs custodierit ciuitatem: frustra vigilat qui custodit eã. Uanum est vobis ante lucem surgere: surgite p' q̃z sederitis q̃t mãducatis panẽ

Circa q̃ sciẽduz q̃ domus dñi duplicit edificatur. Uno mõ corporaliter ex lignis ꝛ lapidib'. Alio mõ spũaliter ꝑ doctrinã i fide ꝛ morib' ꝛ i vtraq̃ edificatione req'rit diuinũ auxiliũ. Igit̃ i hoc psalmo agit̃ ꝑmo de edificatõne corꝑali: ꝛ de spũali: ibi Cũ dederit dilectis suis

Circa ꝑmũ dicit salomõ: a Nisi dñs edificauerit domũ. dirigẽdo ꝛ ꝓtegẽdo artifices. b In uanũ laborauerũt r̃. vñ ꝛ lapis angularis ꝓsumãs edificiũ parietũ: pluries fuit reiect' ab artificib' sic̃ iutilis: ꝛ tñ i cõsũmatõe edificij fuit aptissim': qõ a dño fcm̃ fuit ꝑm q̃ dictũ ẽ supra ps. cxvij. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificantes h̃ fact' ẽ i caput anguli. A dño fcm̃ ẽ istud r̃. Et ad hoc adducit exẽplũ de custodia ciuitatis hũana q̃ non valet sine diuia cũ dr̃: Nisi dñs custodierit r̃. ꝛ ꝑm sententiã p̃dictã alloq̃t̃ psalmista artifices dicẽs: c Uanum ẽ vobis añ lucẽ surgẽ. i. de mane: ut habz trãslatio hiero. ꝛ hoc ẽ añ solis ortũ: nisi supple assit diuinuz adiutoriũ: ut ꝑmissũ ẽ. d Surgite postq̃ sede. q̃ man. pa. do. in hebreo sic hr̃: Retardãtes sessionẽ ꝛ mãducantes panẽ laborãtiũ. ꝛ ẽ sensus sic̃ vanum ẽ vobis mane surgẽ ad icipiendũ opꝰ nisi assit diuinũ adiutoriũ: ita sine tali adiutorio vanũ ẽ: Retardare sessionẽ. i. q̃tez ab opꝰ opꝰ multũ ꝓtinuãdo: Et mãducãtes panẽ laborantiũ. isti sũt artifices manualiter operãtes. trãslatio autẽ cõmunis potest sic exponi: d Surgite postq̃ sedentis. quasi. d. non oportet vos nimis cito surgere ad opꝰ quia si vobis assit diuinũ adiutorium plus faciet q̃ solicitudo vestra nimia: ꝛ ideo d Surgite postq̃ sederitis. i. postq̃ conuenienter quieueritis. e Qui manducatis panem dolorꝭ. i. vos operarij qui habetis victum ex labore corporali acquisitum: qui labor est causa doloris in corporibus vestris. f Cũ dederit. hic consequenter agitur de edificio spirituali ꝑ doctrinam sanam fidei ꝛ morũ. Circa qõ sciendum q̃ hec est vera littera hebraica: ut dicunt hebrei saltem moderni: Sic dabit excitanti se a somno . ꝛ est finis versus precedentis in hebreo ꝛ in translatione hieronymi: ꝛ continuatur sententie ꝑcedenti qua dixerat operarios habere victum ꝑ magnum laborem corporalem sb̃dens Sic dabit. s. domin' victum cõuenientem sine tali labore excitanti se a somno: propter amorem studij legis diuine: sicut facit doctor studiosus: ꝛ subditur: Ecce hereditas domini . quam magis approbat deus q̃ domum materialem. Filij ideſt discipuli edocti a doctore predicto. Circa qõ sciendum q̃ li filij ꝓut scribitur in hebreo non potest esse genitiuus singularis numeri sed nominatiuus pluralis: ꝛ quid sit illud bonum quod acquiritur dictis discipulis: ostenditur cum subditur: Merces fructus ventris. i. bonum qõ reportant

discipuli ē fructꝰ legis: q̄ ē sapia: Et dī fructꝰ ventris eo ꝙ latet i corde: qō ḣ vocat vēter eo mō loquendi q̄ dicit Prouer. xxij. Appone cor tuū ad doctrinaz meaz q̄ pulchra erit tibi cū ꝑuaueris eā i vētre tuo. sic exponit rasa. Ad hūc aūt intellectum pōt aliq̄ mō reduci translatio cōis q̄ sic habet.

f Cū dederit dilectis suis. i. studiosis doctoribus i doctrina fidei ⁊ moꝝ q̄ sūt a deo dilecti. g Sōnum. i. requem per mortē q̄ dicit sōnus in scriptura Jo. xj. Laz̄ar' amicus nr̄ dormit: sz vado ut a somno excitez eum.

h Ecce hēditas dñi filij .i. fideles edocti ab ipis i fide ⁊ moꝛib': q̄ dicūt eoꝝ filij i scriptura sūt hereditas dñi magis dilecta ꝙ dom' mālis. ⁊ q̄d sit bonū qō reportāt finaliꝫ oñdit cū dī: i Merces fructꝰ vētris. i. christꝰ q̄ ē fructꝰ vētris virginalis: ē merces eoꝝ: qz ē beatitudo obiectiue: in aspectu eni sue diuinitatis reficiūt beati ūteri': ⁊ i aspectu sue humanitatis exteri' ſm ꝙ dicit Aug. sup Johā. k Sicut sagitte i manu potētis. q̄ sūt parate ad aduersariorū destructōnem. l Ita filij excussoꝝ. i. de numero expeditorum ad pugnā tanꝙ excussi ab ipedimētis: i hebreo aūt hī: Ita filij iuuētutū. ⁊ ē eadē ſnia: qz iuuenes sūt magis expediti ad pugnādū: ⁊ isti sūt illi filij de q̄b' p̄dcm̄ ē qui sūt edocti i fide ⁊ moꝛib' a sanctis doctoꝛib': ⁊ sic sunt parati debellare aduersarios veritatis: ſm ꝙ dī ad Titum p̄mo: Amplectētē eū q̄ ſm doctrinā ē fidelē ſmonē ut potēs sit exhortari i doctrina sana: ⁊ eos q̄ p̄dicūt arguere. m Bea. vir q̄ iple. desi. suū ex ipis. in hebreo ⁊ trāslatione hiero. hī Pharetrā suā ex ipsis. ꝑ quā itelligit schola doctoꝛis vel eccla boni pastoꝛis vbi congregātur tales filij sic edocti: ⁊ ad eūdē ſensum reducit lra cōmunis cū dī: Desideriū suū ex ipsis. quia bonꝰ doctoꝛ desiderat hīe tales filios ⁊ ſimilr bonꝰ pastoꝛ. ⁊ qz boni tas eoꝝ redūdat ad meritū doctoꝛis vel pastoꝛis: ꝓpt̄ q̄ talis doctoꝛ vel pastoꝛ ē beatꝰ vir: ió ſbdit: m Beatus vir. ſ. ex cōgregatōe eoꝝ. n Non cōfundet. talis doctoꝛ vel pastoꝛ: vel hoc refert ad quēlibet discipuloꝝ edoctoꝝ. o Cū loquet iimicis suis. i. aduersarijs veritatis eos potenī arguēdo. p In porta. hoc ē i loco patēti. vel In porta. i. in iudicio: qz iudices antiquit' in portis sedebāt: ⁊ ibi coꝝā eis aliq̄n facte sunt disputationes fideliū cū infidelib'. In psal. cxxvj. Nisi dñs. vbi dī i postil. huic psalmo p̄mittit tal' titul'. Additio.

Salmus iste pōt exponi de edificatōe corpali sine aliq̄ distinctōe: verū tn̄ ⁊ magis cōrndēt ad psalmos p̄cedētes exponit tot' de edificio spūali. Pro q̄ nota ꝙ q̄ttuor tāgūt ḣ a psalmista ptinentia ad bonū ciuitatis seu dom' i q̄ꝝ q̄libet psalmista asserit ꝙ hz a deo efficaciā p̄ncipaliꝫ. Primū ē ipa edificatio de q̄ dicit: Nisi dñs edificauerit domū ⁊c. Secūduz ē custodia ei' de q̄ dicit: Nisi dñs custodierit ciuitatem. Tertiū ē idustria ciuiū ad q̄renda ea q̄ requrūt ad sustentationē seu ꝓseruationē coꝝ. ⁊ qz hoc nōnulli credūt de pēdere a solicitudine hūana tm̄: ió dic̄ Uanū est vobis añ lucē surgē ⁊c. q. d. nō ꝓfidatis de nimia solicitudie via surgēdo mane ad opationes exercēdas ⁊ retardādo

doloris. Cū dederit dilectis suis somnū ecce hereditas dñi: filij merces fructꝰ ventris. Sicut sagitte i manu potētis: ita filij excussoruz. Beatꝰ vir ꝙ ipleuit desideriū suū ex ipsis: non cōfundetur cū loq̄t iimicis suis i porta. Canticum graduum. CXXVII.

Beati omnes qui timēt dominuz: qui ābulāt i vijs eius. Labores manuuz tuaꝝ qz māducabis: btūs es ⁊ bñ tibi erit. Uxor tua sicut vitis abūdās: i lāteribus domꝰ tue. Filij tui sic nouelle oliuaruz: in circuitu mense tue. Ecce sic benedicetur homo: qui timet

sessionē, put i hebreo hī. ſ. nimiā morā faciendo circa eas: ⁊ q̄re hoc sit vanū declarat cū dicit: Cū dederit dilectis suis somnū. hoc ē dicē ꝙ dilecti deo q̄ ab eo i agendis dirigunt ista oia hñt: lz habeāt somnū q̄tū sine huiusmōi solicitudinib' magnis: eo mō q̄ dī i psal. Inq̄rentes aūt dñm non minuēt oi bono. Quartū autez qō ptinet ad bonū ciuitatis seu domū ē pluralitas ciuiū seu domesticoꝝ: de q̄ dicit: Ecce hereditas dñi filij .q. d. hīe filios nō depēdet totaliter ex hūana idustria: sz req̄rit auxiliū diuinū fecūdans coniuges ⁊ dans eis mercedē fructuꝫ vētris: q̄ q̄dē filij sūt q̄si arma parentū ad eoꝝ defensionem ⁊ ió ſbdit: Sicut sagitte i manu potētis ita filij excussoꝝ. vbi i hebreo hī ut postillator ait: Filij iuuētutis. Et rō ē qz filij senectutis cōiter nō attigūt pfectā etatē i vita parētū ut eis possint adiuuare ⁊ qz de talib' filijs. ſ. adiuuātib' parētes meli' ē hīe plures ió ſbdit: Beatꝰ vir q̄ iplebit pharetrā suā ex eis ſm hebreos cum dixisset eni ꝙ filij sūt sic sagitte: ió ꝓgregatōem eorum corrūdenī dicit cē i pharetra i q̄ sagitte ꝓsueuerūt ꝓgregari: ⁊ qz cū talib' bñ ꝓgregatis pōt hō resistē aduersarijs: ió dic̄ Nō cōfundet. Pro 2°. ſ. de edificatōe spūali sciēdū ꝙ q̄ttuor p̄dicta pñt applicari ad ciuitatē spūalem q̄ ē eccla dei: de cui' edificatōe fuerat locutꝰ in cantico suprādcō: vbi dī Hierlm q̄ edificat ut ciuitas. ⁊ de eī' custodia ſimilr dixerat in alio cātico dī. Hierlm. Mōtes i circuitu eī' . ⁊ i hoc cātico adiūgit itio de solicitudie hūana: de qua i huiusmōi ciuitate nō est cōfidendū: ⁊ hoc cū dicit Uanū est vobis añ lucē surgē vsq̄ ibi: Cū dederit dilectis suis somnū. Addit etiam q̄rto ꝙ in hac ciuitate. ſ. spūali maxie est appetenda ꝓcreatio filiorum spiritualiū: de quo dicit: Ecce hereditas dñi filij ⁊c. qui q̄dem filij multū valent in defensione spūali huiusmōi ciuitatis: ⁊ de hac dī. Btūs vir q̄ ipleuit ⁊c. vsq̄ in finem.

Psal. CXXVII.

Beati omnes. Titulus huī psalmi est: Canticum graduū. cuius ſnia pz ex suprādictis. De materia vero huī psalmi videtur ꝙ sit quedam inuitatio ad timorem dei: ꝓmittendo deum timentib' ꝓsperitatem temporalem scōm modum veteris testamenti in quo prō talibus bona temporalia ꝓmittebantur: ſm ꝙ dicit Esa. ſ. Si volueritis ⁊ audieritis me bona terre comedetis: ⁊ ſm hoc dicitur: a Beati omnes qui timent dominum. ⁊ dicitur omnes indifferenter: quia nō est personarum acceptio apud deum: Actu. x. b Qui ambulant in vis eius. mādatis suis obediendo que sunt vie deueniēdi ad salutem.

c Labores manuum tuarum quia manducabis .i. si timueris deum habebis abundantiam bonorum temporalium: ita ꝙ non oportebit te de alieno viuere. secundo ꝓmittitur abundantia in prole que est magis reputanda ꝙ diuitiarum abundantia cum dicitur: d Uxor tua sicut vitis abundans. quia pariet tibi filios multos. e In lateribus domus tue. quia habebis abundanter: vnde poterunt nutriri in domo tua: ⁊ non solum nutriri: sed etiam ad augmentum perduci: ideo subditur: f Filij tui sicut nouelle oliuarum. gratiose crescentium. g In circuitu mense tue. parati ad ministrandum tibi honorifice. Tertio promittitur celebritas fame cum dicitur:

h Ecce sic benedicetur homo .i. commendabitur: ⁊ ei

bona impcabūt:qz q̄libet dicet de eo: i Benedicat tibi dñs ex syon.i.i tēplo qō erat i mōte syon vbi fiebāt oblationes p salute timētiū deū z dabāt diuīa rnīsa. k Et vide as bona hierlm oi.die.vi.tue.magna eni erat psolatio populo deuoto qñ ciuitas hierlm i q̄ vigebat cult' diuin' erat i bono statu. l Et vidcas fi.fili.tuoz.i. lōgā vitā habeas.

m Pacē sup isrl'.re sumat li videas.s. pacem sup totum pplm magna eni erat psolatio timētib' deū vidē ppli pacificū statum.

In ps.cxxvij. Beati oēs.vbi dī i postil. De mā vo hui' psalmi. Additio.

ISte psalm' vī ptinuari ad pcedētē sic: In pcedēti eni impbat nimiaz solicitudinē humanaz circa ea qb' hō idiget: z h' cū dic Uanū ē vobis añ lucē surgē. In hoc aūt cantico dicit q̄ talia nō deficiūt timēti deū:eo mō q̄ supza i alio loco dcm ē: Inq̄rētes aūt dñm nō minuēt oi bono.z hoc dic Beati oēs q̄ timēt dñm zc. vsq; ibi: Et bñ tibi erit. Similit i pcedēti ps. dixerat q̄ pcreatio filioz erat valde appetēda dicēs: Ecce hēditas dñi filij. In hoc aūt cātico dicit q̄ hāc abūdātiā filioz hz timēs dñm: z de hoc dic Uxor tua sicut vitis abūdās zc. ista aūt itelligi debēt ad lr̄am spūalit. nā si tpalit itelligerent de filijs carnalit z huiusmōi: manifestā caperēt istātiā. Lōstat enim q̄ multi timētes deū nō hñt filios carnales nec occupāt i manuum laborib⁹ zc.

Psal. CXXVIII.

a SEpe expugnauerūt me. Titul' huius psalmi est: Lāticū graduum.z patet snia ex supzadictis. De mā vero hui' vī saluo meliozi iudicio q̄ sit grāz actio p liberatōe ppli isrl' a psecutōnib' suis q̄ frequēt legit fcā a deo. Et diuidit i duas ptes: qz pmo ponit dcā liberatio:secūdo psequētiū punitio:ibi Dñs iust'. Circa pmū dī b Dicat nūc isrl.gratāter recognoscēdo liberatōem sui a piculis. c Sepe expu.me a iu.mea.iuuentus aūt isrl' dī qñ fuit i egypto:vñ dixit dñs Hiere.ij.ca. Recozdat' sū adolescētiā tuā qñ secuta es me i deserto.z loqt de congregatione ppli isrl':tūc eni liberauit eos dñs ab egyptijs eos psequētibus i mari eos sbmergēdo: Exo.xiiij.z postea ab amalechitis eos iuadētib': Exo.xvij.z iō replicat: Sepe expugnauerūt me zc. d Eteni nō potuerunt mihi.s.pualē:qz egyptij fuerūt sbmersi z amalechite debellati. e Supza dozi. meū fabzi.peccatozes.i.egypij filijs isrl' grauia onera iponētes:ut hī i Exo. f Prolōgauerūt iniqui.suā. nolētes dimittē pplm ad dei mādatū:z sic nō solū fuerūt filijs israel crudeles:sz cū hoc deo rebelles. g Dñs iust'. Hic ponit dictoz psecutoz punitio cū dī:Dominus iu.cōcidet cerui.peccatoz.eos malis gratib' suis hūiliādo. h Confūdāt z puertāt retrozsuz.tāq̄ debellati a deo. i Oēs q̄ oderūt syon.q̄ tūc erat loc' diuini cult':z p hoc intelligunt filij isrl' q̄ locū istū cā deuotōis frequentabāt. k Fiāt sic fenū tectoz zc.qō post modicū vīrozē cito desiccat z defic z i hoc petit ps.q̄ psperitas psequētiū pplm isrl' cito trāseat z deficiat. l De quo.i. de feno tectoz. m Non iple. manū suā q̄ metet zc.qz reputat ipm inutile:z i hoc designat psalmista q̄ psperitas tpalis malozū nō ē vtilis sz magis nociua. n Et nō dixerūt q̄ pteribāt zc.] modus ē hōium trāseuntiū iuxta trenascētia bonū fructū faciētia ipcari bñdictōem dñi sup ipa:z nō sup terrena scētia nullū bonū fructū faciētia:z p hoc petit ps. q̄ psecutoribus ppli isrl' non impcent psperā sed magis aduersa fm ozdinē diuine iusticie mala eoz punientia. Jn psalmo cxxviij. Sepe expugnauerunt me vbi dī i postil. De mā vo hui' psalmi. Additio.

retrozsū oēs q̄ oderūt syō. Fiāt sicut fenū tectoz:qō puls q̄z euellat exaruit. Dē quo nō ipleuit manū suaz q̄ metet:z sinū suū q̄ manipulos colliget. Et nōn dixerūt qui pteribāt bñdictō dñi]sup vos: bñdixim⁹ vos in noīe dñi. Lanti cum graō. CXXIX.

OE profūdis clāmaui ad te dñe:dñe exaudi vocē meā. Fiānt aures tue itendētes:i vocē depcatōis mee. Si iniq̄tates obseruaueris dñe:dñe q̄s sustinebit.

Ontinuatur h ps. cū pcedēti sic:Dixerat eni i psalmo pterito q̄ timens deū haberet mlta bona z specialit vidēt pacē sup isrl'.s. sup totū pplm fidelē: z neq̄s putaret q̄ illa pax eēt tpalit itelligēda:iō sbdit Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea.q.d.nō itelligas q̄ ppls dei semp habeat pacē tpalem.nā frequēt ptigit oppositū:qz. Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea.i.a pncipio exozdij fidelitz:qō satis pz i.pcessu vtriusq; testamēti:z ut oñdat q̄ ex talib' impugnatōib' nō seq̄t sbuersio fidelitatis finalit:iō dic Sepe expugnauerūt me eteni ñ potuerūt mihi. Cetera āt exponāt,put i postilla:reducēdo tñ illa nō solū ad pplm ātiquū veteris testamēti:sz ēt ad pplm nouū fidelitatis: vtriusq; eni ptigerūt ea q̄ i hs ps. ptinent:ut pz ituenti. CXXIX.

DE pfundis.titul':Lāticū graduuz.z pz snia p pdcā. De mā vo hui' psalmi dicūt aliqui q̄ ē oīo ipi' dauid,p sua liberatōe a peccatis adulterij cū bersabee z homicidij vrie:sz finis psalmi vi magis ptēdere q̄ sit oīo p liberatōne ppli isrl' a babylonica captiuitate fcā ab aliq̄ spū dei hñte:q̄ loquēs i persona populi dicit: a De profundis.i. de terra babylonis que est demissa respectu iudee:z etiam quia in babylone aliqui de iudeis erant positi in carceribus subterraneis. b Clamaui ad te domine. orando corde z ore. c Fiant aures tue intendētes. loquitur de deo ad modum hominis cuius aures sunt attente ad petitionem quam vult exaudire. d Si iniquitates obseruaueris domine.volendo eas vsq; ad vltionem punire. e Domine quis sustinebit.quasi.d.nullus: quia peccata,ppter que popul' fuit captiuat' fuerunt multa z grauia valde:ut patet ex.iij. Reg.z.ij. paral.

a Quia apud te,ppiciatio est z ppter legem tuā sustinui te dñe.in hebreo hī:Quia tecū ē,ppiciatio,ppī hoc timeberis.qō exponit ra.sa.sic:Quia tecum est ,ppiciatio.i.quia tu solus potes peccata dimittere vel remittē: Propter hoc timeberis.i. es timendus :si enim alius posset peccata remittere:non sic esset:quia ad illum posset esse recursus.Et ad idem videtur tendere translatio hierony.que sic habet: Quia tecum est ,ppiciatio cum sis terribilis.fm vero translationē cōem hic allegatur

ratio q dē nō puniat peccata ad plenū ex allegatōe sue misericordie:cū dī: a Quia apud te ppiciatō ē.q.d. qz ppriū tibi ē misereri ꝛ parcere:nō decet te iūctates p dicto mō obſuare. b Et ppt legē tuā.q.pmittit vere penitētib' misericordiā. c Sustinui te dñe.expectando bñficiū tue misericordie.

d Sustinuit aia mea i vbo ei'. qđ pmittit mīficoꝛdiā penitentib':ꝛ sic ē ſpetitō eiusō ſnie ſub alijs verbis ad maioꝛē ex ꝓſſionē affect':ſic cōit fit in deuotis oꝛonib'. e Sperauit aia mea in dño ꝛc.h est ꝓncipiū versus q taliſ ē i hebꝛeo ꝛ i trāſlatiōe hiero. Aia mea ad dñm a vigilia matutina vſqz ad vigiliā matutinā. ꝛ sic exponit: Aia mea ad dñm.intēta p deuotōem expectādo ſuam misericordiā. A vigilia matutina vſqz ad vigiliā matutinā.i.a ꝓncipio diei nālis vſqz i fīnē icludēdo diē ꝛ noctē:ꝛ p hoc ſinuat pſalmiſta q aia iuſti oz ſemp eē ad dñm itēta:nō ſolū tpe ꝓſperitat' ſignificato p diē:ſz etiā aduerſitat' ſignificato p noctē:ꝛ sic cū i trāſlatōe cōi dī f A custodia matutina vſqz ad noctē. li vſqz ad notem:itelligit icluſiue. g Speret iſrl' i dño.h ē ꝓncipium vſus ſequētis i hebꝛeo ꝛ i trāſlatōe hiero.dicit igitur:Speret iſrael in domino.misericordiā ei' patiēter expectādo:cui' rōnē aſſignat dicēs: h Quia apud dñm misericordia.q ſupexaltat iudiciū:ut dī iacobi.ij. i Et copioſa apud eū redēptio.q.d.potēs est multis modis redimere ꝓplm iſrl' de captiuitate: ꝛ nō ſolū de captiuitate coꝛpoꝛali:ſed etiā ſpūāli:iō ſubdit: k Et ipſe redimet iſrl' ex oīb' iiq̄tatib' ei'.qđ ſemp verificat de vere penitētib':ꝛ sic ex fine hui' pſalmi apparet q ē dto ꝓ toto ꝓplo iſrl:ſicut ꝓdcm ē in ꝓncipio eius.

In pſalmo.cxxix. De ꝓfundis.vbi dī i poſtil. De mā vero hui' pſalmi ꝛc. Additio.

QOntinuat iſte pſalm' cū ꝓcedēti ſic: Nā i ꝓcedenti tractauerat de ipugnatōe hūana ꝑ ꝓplz dei:in q̄ dixit q dē ē vltoꝛ taliū aduerſarioꝝ d. Dñs iuſt' ꝓcidet ceruices peccatoꝝ ꝛc. In hoc autem pſ.itēdit de ipugnatōe itrinſeca eccle q̄ fit p multa ꝛ varia peccata i ipſa eccla ꝓpetrata:licet eni eccla pñs quantū ad iuſtos ē ſine macula ꝛ ruga:ſemp tñ i ea ſūt mixti i mali cū bonis. Et qz iſti peccatoꝛes ſūt multi ꝛ ſepe i p fundo maloꝝ ſubmerſi:iō eccla taliū oꝛās dicit:De ꝓfūdis clamaui ad te dñe.i.de ꝓfūdis peccatoꝝ.ſicut enim dē i altis dī habitare:ſic eadērōne dī lōge eē a peccatorib':iuxta illud Lōge a peccatoꝛib' ſal'.ꝛ cū altū ꝛ ꝓfūdū ſūt oppoſita ꝛ valde remota:iō petit:Exaudi oꝛonē meā.q.d moꝛe hūano a longe a te clamo:ꝛ iō req̄rit ut fiāt aures tue itēdētes ad vocē dēpcatōis mee. Ille eni q̄ vult audire aliquē exiſtētē i valde remotis oz q habeat aures attētas ad audiēdū. Letera aūt patent ex his q̄ dicunt i poſtil. applicādo ad hūc ꝓpoſitū. Jn eodē pſ. De ꝓfundis. vbi dī i poſtil. Quia apud te ppiciatio est.

LJttera hebꝛaica i hoc loco verī' Additio. ſonat ut timearis:ꝛ pōt exponi ſicut i poſtilla ꝛc ētiā ali' ſenſus ut itelligat ſic:q: Tecū' est ꝓpiciatio. hoc ē qz tu potes remittere peccata: iō timēdus es Si eni dē nō poſſet peccata remittē effrenate ꝛ intrepide q̄ lapſi eēnt i vno peccato:cōtinue ꝛ iceſſanē vlteri' peccarent q̄ſi de venia deſperātes:ꝛ h ſenſus magis ꝓcoꝛdat cum lra Nō eni dicit:qz apud te ſolū ē ꝓpiciatō ꝛ timoꝛ ſeq̄ret ex excluſione alteri' ꝓpiciantis:ſz ſimplicit ſine excluſiōe dicit: Tecū ē ꝓpiciatō.qđ ꝓſonat ſecūdo ſenſui.

Qđia apud te ꝓpiciatio ē: ēt ꝓpt legē tuaz ſuſtinui te dñe. Suſtinuit aia mea in verbo ei':ſperauit aia mea i dño. A cuſtodia matutia vſqz ad noctē:ſperet iſrl' in dño. Qđia apud dñm miſericordia: ēt copioſa apd eū redēptio. Et ipē redimet iſrl:ex oīb' iiquitatib' eius Canticū graduū. CXXX

DOmine non ē exalta tū coꝛ meū:neq̄z elati ſūt oculi mei. Neq̄z ambulaui i magnis: neq̄z i mirabilib' ſup me. Si nō humiliť ſentiebā:ſed exaltaui aiam meā. Sicut ablactat' ē ſup matrē ſuā:ita retributio i aiam meā. Speret iſrl' in dño:ex hoc nunc ꝛ vſqz in ſeculum.

Pſal. CXXX.

DOmine nō ē exaltatuz. huic pſal. pmittit talis titul' in hebꝛeo: Latticum graduū ipſi dauid. Ex q̄ ꝓz q dauid fecit pſalmū iſtū. Circa qđ ſciē dū q ſicut i coꝛpe nāli bona ꝛ mala diſpoſitio capitis redūdat i mēbris:ſic meritū ꝛ demeritū ꝓncipis redūdat i ſubditis: vñ ꝛ ꝓplis iſrl' fuit percuſſus ꝓpt peccatū dauid i ꝓpli numeratōne:ut hz.ij. Reg. xxiij. Jdeo dauid hoc ꝓſiderās i hoc pſalmo ꝓponit coꝛaz deo meritū vite ſue nō ad iactātiā ſz i ſe recognoſcens diui nā miſericordiā ꝛ grām ad ꝓplm ſibi ſubditi ꝓſeruationē: ſic iij. Re. xx. Eçechias dixit Obſecro dñe:memento qūo ambulaueri i veritate coꝛā te ad ipetrādū ꝓlogationē vite ſue Et qz humilitas ē fūdamētū aliaꝝ vtutū:iō i hoc pſ. magl facit mētionē de ſua humilitate p hoc inſinuās alia bona ſupedificata a deo:dic igr: a Dñe nō ē exaltatuz coꝛ meum.motu ſupbie iteriozi. b Neq̄z elati ſūt oculi mei.in ſigno exteriozi. diſpoſitio eni coꝛdis magis apparet i oculis q̄ i ptib' alijs. c Neq̄z ambulaui i magnis.oñdēdo ſup biā i facto. d Neq̄z i mirabilib' ſup me.i.i trāſcēdētib' ſtatū meū ut p hoc eſſem i admiratōe hōium: qđ maxie q̄runt ſupbi. e Si nō humiliť ſētiebā.de meipſo. f Sz exaltaui aiam meā.i.meipm a pte denominādo totū me p ſupbiā eleuādo fiat ſupple de me punitio i modū q̄ ſequit: g Sicut ablactat' ē ſup mſrem ſuā.a q̄ mſr ſubtrahit mammillā ſic a deo ſubtrahat mihi ois ꝓſolatōis dulcedo:ſz qz nolebat ꝓplm puniri ꝓpt ipm:iō ſubdit: h Ita retributio i aia mea.i.fiat punitio i ꝓpa ꝓſona:ſic eni loquebat.ij. Re.xxiij. Ego ſū q̄ peccaui ego q̄ iniq̄ egi:iſti q̄ oues ſūt qđ fecerūt:vertat obſecro ira tua ꝑ me.iō ſubdit: i Speret iſrl' i dño.ꝓſeq̄ bona ab ipo:ita q occaſione mei nō puniat i aliq̄. k Ex hoc nūc ꝛ vſqz i ſeculū.i.p totū tps futuruz Moꝛalitas aūt hui' pſalmi ē ut ꝓncipes mūdi exemplo dauid ꝛelent p ſalute populi ſui. Jn pſ.cxxx. Dñe nō ē exaltatum. vbi dī i poſtil. Circa qđ ſciēdum. Additio.

QUia i pſalmis ꝑteritis multa ponūt ad dignitatē eccle ptinētia:ne ex hoc foꝛte aliq̄ iactātia oꝛiret i ſingularib' ꝓſonis:iccirco in hoc pſalmo dauid agit de humilitate ſua nō iactāt ſz deo regratiās ꝛ ut ab eo alij diſcāt. Humilitas eni i magnis viris ꝛ virtuoſis est ꝑcipue cōmēdāda:vñ bernar. ſup miſſus ē home. Non ē magnū eſſe humilē in abiectione:rara ꝓſus ꝛ ꝑcioſa virtus ē humilitas honoꝛata. vñ dicit Non ē exaltatū coꝛ meū ꝛc. exponat put in poſtilla:ſz vbi tranſlatio noſtra dicit: Sed exaltaui animam meam. Jn hebꝛeo habet verbum quod ſignificat ſubiectionem: vnde littera ſic habet: Si non humiliter ſentiebam ꝛ ſubieci animam meam. ꝛ qualis ſit iſta ſubiectio ſubdit dicens: Sicut ablactatus est ſuper matrem ſuam. Ablactatus enim non preſumit neque

tẽtat ambulare in magnis: sed semp nitit directõi mris. Ad cui⁹ ꝓfirmatõem p modũ oꝛonis vel iuramẽti dicit: Jta re tributio i aĩa mea. s. a deo q̃ retribuẽdo eũ qui se humiliat exaltat ⁊ ecõtra: Lu. xiiij. ca. Finalit autem iuitãs fideles ad hũc modũ viuẽdi i ꝛa humilitate ꝓcludit: Speret isrl i do mino. i. nõ i viribus nec meritis ꝓpis cõfi dat: ex q̃ ꝓsumptõ su pba oꝛit: sz i deũ sem p speret: q̃ qdem spes vera non ex meritis seu virib⁹ ꝓpis tãtuz ꝓuenit: sz ꝓncipaliter etiam ex gratia.

Psal. CXXXI.

Meẽto dñe dauid. Titulus huius psalmi: Canticuz gra duũ. Licet i hoc titu lo non ponat nomen dauid: tam fuit actoꝛ huj⁹ psalmi: ut dcm fuit supꝛa psalmo. xxiij. et apparebit i ꝓcessu huj⁹ psalmi i q̃ dauid fac mẽtionẽ ꝓncipalit de duob⁹: videlicet de deuo tione quã habuit de edificatõe tẽpli: ⁊ de ꝓmissione sibi fa cta a deo q̃tũ ad successionẽ regni i filijs suis: de qb⁹ duob⁹ hz. ij. Re. vij. ꝓmo g̃ ponit ꝓmũ: secũdo scõz: ibi Jurauit do min⁹. Pꝛima i duas: qꝛ ꝓmo ponitur deuotio dauid erga tẽpli edificatõem: 2⁹ circa arce trãslatõem: ibi Ecce audiui mus. Circa ꝓmũ dicit: a Meẽto dñe dauid. cõferen do ei bona gr̃e ⁊ gl̃e. b Et oĩs mãsuetudinis ei⁹. q̃ mani feste patuit i hoc q̃ sauli ip̃m ad moꝛtẽ ꝓsequẽti: bis a moꝛ te pepcit cũ posset eũ occidẽ: ⁊ qꝺ plus ẽ de manib⁹ viroꝛũ suoꝝ saulẽ occidẽ volẽtiũ liberauit ip̃m: ut hz. j. Re. xxiiij. ⁊. xxvj. Et qꝛ nõ solũ fuit mãsuet⁹ sed etiã valde deuot⁹: iõ sb̃dit: c Sicut iura. dño vo. vouit deo iacob. licz eni sit de⁹ oĩum generalit: tñ dr̃ de⁹ iacob spãlit: qꝛ vouit ei exhibẽ spãlem cultũ: Ge. xxviij. dicẽs: Erit mihi dñs i deũ. ⁊ lapis iste quẽ erexi in titulũ vocabit dom⁹ dei ⁊c. ⁊ quale fuerit votũ dauid sb̃dit: d Si itroiero. i. nõ itroibo. e Jn tabernaculũ dom⁹ mee. ibi habitãdo i mẽtis q̃ete. f Si ascẽdero. i. nõ ascẽdã. g Jn lectũ strati mei. ibi doꝛmiẽ do deliciose. h Si dedero. i. nõ dabo. i Somnum oculis meis. pfectũ ⁊ q̃etũ. k Donec iueniã locũ dño. i. aptũ ꝓ tẽpli edificatõe: iõ sb̃dit: l Tabernaculuz deo ia cob. i. ut edificẽ ei tẽplũ qꝺ aliq̃n vocat tabernaculũ. sic eni ꝓposuit dauid firmit facere: supposita tñ dei volũtate: nec est p hoc itelligẽdũ q̃ nullo mõ itraret domũ suã vel lectuz seu doꝛmiret: sed q̃ talia nõ faceret cũ bona ⁊ pfecta quiete mẽtis: donec domũ dñi cõpleret: ⁊ i hoc exꝑmit magnũ ei⁹ desideriũ ad dom⁹ dñi cõplemẽtũ: ⁊ hoc mõ dr̃ fm cõem modũ loquẽdi de hõie multũ desiderãte finẽ alicui⁹ negociũ q̃ nõ doꝛmiet bonũ somnũ donec cõpleuerit tale negociuz Et qꝛ dñs noluit q̃ ipse edificaret sed expectaret tps filij sui salomonis: fuit liber a voto: dñs tñ habuit acceptuz ei⁹ bo num ꝓpositũ: scõz q̃ dr̃. ij. Re. viij. q̃ cogitasti i coꝛde tuo edificare domũ nomini meo bñ feciſti hoc ip̃m mẽte ptra ctans: verũtñ tu nõ edificabis mihi domũ sed filj⁹ tuus ⁊c. m Ecce audiuim⁹. Hic ꝓñ ondit deuotio dauid in arce trãslatõe fcã: ⁊ ꝓmo q̃tũ ad translationẽ factã tpe dauid: 2⁹ q̃tũ ad trãslationem tpe salomonis: ibi Surge dñe. Circa ꝓmũ sciẽdũ q̃ arca ꝓmo habuit stabilẽ mãsionẽ i sylo vbi posita fuit tpe ioſue q̃ erat de tribu ephraim: scõm q̃ hẽt Josue. xix. Cõgregati sũt oẽs filij isrl in sylo ibiq̃ fixerunt tabernaculũ testimonij: ⁊ ibi fuit arca circit annis. ccc. ⁊. x.

Canticũ graꝺ. CXXXI.

Meẽto dñe dauid: et oĩs mãsuetudis ei⁹. Sicut iurauit dño: votum vouit deo iacob. Si itroie ro i tabernaculũ dom⁹ mee si ascẽdero i lectũ strati mei Si dedero somnuz oculis meis: ⁊ palpebr meis doꝛ mitationez. Et requem tẽpo ribus meis: donec iueniaz locũ dño: tabernaculũ deo iacob. Ecce audiuim⁹ eã i ephrata: iuenim⁹ eã i cam pis silue. Jntroibim⁹ in ta bernaculũ ei⁹: adoꝛabim⁹ i loco ubi steterũt pedes ei⁹ Surge dñe i requẽ tuã: tu ⁊ arca sanctificatõis tue. Sa cerdotes tui idũãt iustitiã: et sancti tui exultẽt. Propt dauid seruũ tuũ ñ auertas faciẽ

s. vsq̃ ad illud tps quo capta fuit a philisteis ⁊ portata in terrã eoꝝ: ut hz. j. Re. v. ⁊ extũc nõ habuit stabilem mãsionẽ quousq̃ fuit posita in tẽplo ꝓ salomonẽ edifi cato: sz in terra philistinoꝝ fuit trãslata de ciuitate in ci uitatẽ: ut hz. j. Re. v. ⁊ ide remissa i irã isrl: ut hz. j. Re. vj. ⁊ tũc fuit posi ta in cariathiari ut hz. j. Re. vij. ⁊ ide trãslata fuit i maspha: ⁊ inde in galgala: ut dici tur libꝛo ꝺ hebꝛa icis q̃stionibus: ⁊ postea fuit trãsla ta i nobe vbi erat tpe saulis: fm q̃ hz. j. Re. xxj. ⁊ ide trãslata ẽ postea i gabaa in domuz aminadab: ⁊ inde transtulit eã da uid in domũ obe dedom: ⁊ idei ci uitatẽ dauid: ut hz. ij. Re. vj. Jgit dauid i trasladõe arce de oib⁹ istis locis nõ facit mẽtionẽ: sed tãtũ de sylo vbi fuit ꝓmo posita: ⁊ de gabaa vñ accepit eã: ⁊ de loco vbi eã posuit cũ dicit: m Ecce audiuim⁹ eã. s. arcã fuisse positã ꝓmo. n Jn ephꝛata. i. in sylo q̃ est in sorte e phꝛaim: ⁊ iõ nõ accipit hic ephꝛata ꝓ ciuitate bethleem q̃ alio nomine vocata ẽ ephꝛata: ut hz Gen. xxxv. qꝛ arca nunq̃ legit fuisse i bethleem. o Jnuenim⁹ eã i cãpis silue. i. i gabaa q̃ est in tritoꝛo cariathiarim: q̃ ciuitas siluaꝝ interptat: gabaa eni ꝓput hic accipit ⁊ cariathiari sũt loca ꝓpinqua: ut dcm fuit plen⁹. ij. Re. vj. p Jn troibim⁹ i tabernaculũ ei⁹. ⁊ loq̃t de tabernaculo qꝺ te tendit ei dauid in heiruslẽ: ut hz ibidẽ. q Adoꝛabi mus i loco. i. vsus locũ. r Ubi steterũt pedes eius. ꝓ piciatoꝛiũ eni qꝺ dicebat sedes dei: erat sup arcã ita q̃ operculũ arce erat q̃si scabellũ dei sedẽtis sup ꝓpiciato riũ: ut dcm fuit plen⁹ Exo. xxv. Hoies ãt venientes ad tabernaculũ oꝛonis cã: adoꝛabãt vsa facie ad locũ arce. s Surge dñe. Hic ꝓñ describit trãslatõ arce ad tẽplũ edificatũ a salomone: vbi habuit stabilẽ mansionẽ ⁊ de tam: quã trãslationẽ puidit dauid fieri post moꝛtẽ suaz iõ dicit: s Surge dñe in requem tuã. hoc ẽ in domuz a salomone filio meo edificãdã: vbi elegisti stabilẽ man sionẽ ⁊ q̃etam t Tu ⁊ arca sanctificatõis tue. que sic noiat eo q̃ cõtinebat sancta. s. tabulas digito dei descri ptas ⁊ virgã aaron ⁊ vnã aurcã mãna plenam.

v Sacerdotes tui. i. ad tuũ obsequiũ deputati.

x Jnduãt iustitia. ita q̃ nõ solũ oꝛnẽtur exteri⁹ oꝛna mẽtis coꝛpalib⁹: sed etiã iteri⁹ virtutib⁹. y Et sancti tui. i. sacerdotes ⁊ leuite tuo obsequio deputati: sanctum eni i vna significatõe idẽ ẽ qꝺ diuio cultui deputatũ: vñ ⁊ etiã vestes ad hoc deputate dicũt sancte. z Exultẽt i. te laudẽt cũ deuotione mẽtis i signo exteriori apparẽ te: fm illud ps. lxxxiij. Coꝛ meũ ⁊ caro mea exultauerũt i deũ viuum. a Pꝛopt dauid seruũ tuũ. i. ꝓpter me rita ei⁹ ⁊ depcationẽ. b Nõ auertas faciẽ christi tui. salomonis de mãdato tuo i regẽ vncti. dicũt eni hebrei q̃ cũ sacerdotes trãsferrẽt arcã ad tẽplũ salomonis poꝛ te clauserũt se ꝺ eos: ⁊ cũ oꝛarẽt dñm ⁊ cantarẽt psalmũ istũ qñ venerũt ad vsũ istũ: Poꝛte aperuerũt se. ⁊ sic vi dit oĩs ppl⁹ q̃ dauid erat deo accept⁹: vsq̃ eni ad illud tps multi de ppl⁹ tenebãt ꝺ ritũ ꝓpt adulteriũ cũ bersa bee ⁊ homicidiũ vꝛie: ⁊ ad declarandum q̃ illa peccata

erant sibi dimissa fuit facta illa clausio portaꝝ ⁊ aptio sic dictū fuit plenꝰ .iij. reg. viij. ⁊ ij. palip. vj. c Jurauit dñs. Hic ꝓnter agit de ꝓmissione successionis regni in ple dauid: ⁊ ꝑmo describit dcā ꝓmissio. scdo ꝓmissionis rō: ibi Qm̄ elegit. Circa ꝑmū dr: c Jurauit dñs dauid .i. ipsi dauid vitatē. qz est vitas ꝑma. d Et non frustrabit eum. denegādo ꝓmissū: ⁊ qd sit illud subdit̄: e De fructu vētris tui ponā sup sedē tuā. hoc. n. ei promisit p nathā ꝓphaz .ij. re. .vij. ⁊ hoc ꝓmissū ꝑmo fuit ipletum i salomōe filio dauid: q in regno ei succederet: ⁊ multo perfectius i xp̄o descēdēte a dauid ꝑm carnē: cuꝰ salomō figura fuit: ⁊ i quo dauid regni accepit ꝓpetuitatē. f Si custodierūt filij tui testa. meū. i. decē legis ꝑcepta: q deꝰ ꝓ tulit i mōte synai. exo. xx. g Et testimōia mea. q̄tū ad alia mādata q̄ dns dedit pplo p moysen. h Et filij eoꝝ vsqz i scl̄m. i. absz tpis determinatōe. i Sedebūt sup sedē tuā. s. regni tui: ⁊ ita fuisset fcm̄ si pdcā fuerūt legē dinā: vt pz ex decursu .iij. reg. ⁊ .ij. palip. iō ista successio i dignitate regni tpe sedechie fuit iterrupta: vt hī .iij. reg. vlti. k Qm̄ elegit. Hic ponit ꝑdicte ꝓmissionis rō que fuit deuotio ipsiꝰ dauid ad ꝑfectū cultū: ⁊ iō dns voluit q locꝰ sui cultus esset ꝓpe dauid palatiū: ⁊ hoc ē qđ dr: k Qm̄ elegit dns syon. i. mōtē syon vt ibi edificaretur tēplū suū: iō sḃdit: l Elegit eā i habitatōem sibi. lz. n. deus sit vbiqz: dicebat tñ ibi spāliter habitare: eo q dabātur ibi dina rnsa de ꝓpiciatorio qđ dicebat sedes dei. electōem aūt huꝰ loci ondit deus qñ deꝰ ꝑcepit ipsi dauid p gad ꝓphaz vt extruēt ibi altare ⁊ offerret hostias ⁊ exaudiuit eū dns in igne ⁊ celo descēdente sup altare: vt hī .j. paral. xxj. ꝓpter qđ dauid hoc vidēs dixit: Hec ē dom̄ dei: ⁊ hoc altare i holocaustum i isrl̄ ꝛc. vt hī ibidem in ꝓncipio. xxij. cap. m Hec requies mea. q̄ arca domini ide nō fuit ad aliū tēplū translata. n Viduā eius bñdicēs bñdicā ꝛc. i. psonas bēntes deotōem ad hūc locū q̄tūcūqz sunt parui pōderis i pplo in bonis spūalib⁹ ⁊ tpralib⁹ multiplicabo. o Sacerdotes eiꝰ induā salutari. i. saluabo eos vndiqz: sic idumētuz circūdat hoiem circunquaqz. p Et sancti eiꝰ. i. leuite mistrātes ei deuote. q Exultatōe exultabūt. i. exultatōe mētis ⁊ corporis: nō per dissolutōem sp deuotōem. r Illuc ꝓducam cornu dauid. i. dignitatē regiā ipsiꝰ ꝓlongabo i filijs suis ꝓpi ipm: iō sḃdit: s Parauī lucernā xp̄o meo. i. memoriā regni ipi dauid. vñ. iij. reg. xj. vbi agit de trālatiōe decē tribuū ad hieroboā: dr de roboā nepote dauid: filio aūt eiꝰ dabo vnā tribū ut remaneat lucerna dauid famulo meo ꝛc. ⁊ sile vbū dr de plurib⁹ regib⁹ a dauid descēdētib⁹ q̄ ꝓpi peccata sua meruerāt destructōez regni q hoc tm̄ fiebat vt remanēt lucerna dauid. t Inimicos eiꝰ induā confusione. qđ fcm̄ fuit tpre dauid ⁊ salomonis ⁊ plurium aliorū regū a dauid descēdentiū: qñ bñ se habebāt ad cultū dinū: vt pz de Ezechia. cuꝰ tpre angelus dñi percussit cētū octogintaqnqz milia i castris sennacherib: ⁊ sic fuit cōpulsus fugē cū confusione: vt hī .iij. reg. xix. v Sup ipm aūt. q̄tū ad psonā eiꝰ ⁊ domū ipius. x Efflorebit sc̄ificatio mea. i. vnctio regia q̄ durauit vsqz ad sedechiā. Jn hebreo hī: Lucebit corona mea. qđ pōt itelligi de corona regni mālī: que erat de auro ⁊ gēmis fulgētib⁹.

chr̄isti tui. Jurauit dns dauid vitatē: et nō frustrabit eū: de fructu ventris tui ponā sup sedē tuā. Si custodierit filij tui testamētū meū: et testimōia mea hec q̄ docebo eos. Et filij eoꝝ vsqz i seculū sedebūt sup sedē tuam. Qm̄ elegit dns syon: elegit eā i habitatōem sibi. Hec requies mea i seculū seculi: hic habitabo: qm̄ elegi eā. Viduā eius bñdicēs bñdicā: pauperes eiꝰ saturabo panib⁹. Sacerdotes eiꝰ induā salutari: et sci eiꝰ exultatiōe exultabūt. Illuc ꝓducā cornu dauid: parauī lucernā xp̄o meo. Jnimicos eius induam confusione: sup ipsum autem efflorebit sanctificatio mea.

In psalmo .cxxxj. Memēto dne dauid vbi dr in postilla: Circa ꝑmū dic̄. Additio Psalmꝰ iste ꝓtinuat cuz ꝓcedēti sic: In illo enim dauid fecit mentionē de hūilitate sua: petēs a deo retributōem huꝰ humilitatis in aia sua dicens: Jta retributio i aia mea: ꝓut expositum est in additione psalmi ꝓcedētis. Jn hoc aūt cantico dauid declarat quō dns exaltauit illū in ꝑmiū ꝓdicte humilitatis ꝓmittēdo ei xp̄z venturꝝ de semie suo eo mō quo abrae in ꝑmiū īmolatiōis filij sui ꝓmiserat q̄ i semie suo. s. xp̄o bñdicēt oēs gētes: gen. .xxij. cap. Circa qđ psalmista duodeci facit. Nā ꝑmo ꝓphetiçās p modū orōis dicit: Memēto dne dauid ⁊ omis māsuetudinis eiꝰ. i. remiscaris eū remunerare ꝓ sua humilitate ⁊ māsuetudine. Cōsequnter scdo icipit exordiri ꝓmissionē illā de xp̄o ab eo descēturo digressionē faciēs a ꝓposito suo circa edificatōem tēpli: cuius rō est. nā ꝑo tūc fuit sibi hoc ꝓphetatū ꝓ nathan: vt pz. ij. reg. ⁊ de illa historia agit vsqz ibi: Et sancti tui exultatōe exultabūt. ⁊ exponāt vsus inime dū sicut i postilla. Cōsequnter tertio qr ēt illa q̄ sunt a deo ꝓmissa qñqz requrūt orōnes sanctoꝝ vt ope impleant: iccirco orat ne impediat ꝑdcā ꝓmissio: ⁊ de hoc dicit: Propt dauid famuz tuū non auertas faciez xp̄i tui. i. vī xp̄i qui antonomatice dr xp̄s dei. hec. n. vba: Nō auertas faciē xp̄i tui. nō pōt rōabiliter itelligi de salomone. nā si salomō nō regnasset valde inꝑope diceret q ipse salomō auertēt faciē suā a regno: sed potius q regnum auerteret faciem suam a Salomone: ⁊ ꝑm hunc sensuz debuisset dicē: Propt dauid famuū tuū nō auertas faciē regni a xp̄o tuo. Qđ aūt hic fabulāt hebrei de sacerdotib⁹ trāsferentib⁹ arcā ad templū salomōis ꝛc. ficti ciū ē. Nō. n. hz fūdamētū i scriptura: nec ē verū q ppls non credebat fuisse dimissū ipi dauid adulteriū ⁊ homicidium vsqz ad tps translatōis ipsiꝰ arce: tū qz. iij. reg. vlti. fuerūt si gna manifesta qb⁹ tot⁹ ppls debuisz credē q deus acceptauerat sacrificia ⁊ holocausta oblata ab ipo dauid: qđ nō fuisset ipo nō exīte i gra: tū qz salomō filiꝰ bersabee cū q̄ dauid cōmiserat adulteriū fuit assūptꝰ i regnū ⁊ approbatꝰ a deo alijs fratrib⁹ exclusis: qđ eēt valde icōueniēs si pcm̄ ꝓis ⁊ mris nōdū fuisz dimissū. Nec ēt visile qr nō fuisz obiectū salomoni nouit regnāti p pplm vel aduersarios. Cōsequnter q̄rto dic quō sua orō fuit exaudita dicēs: Jurauit dns dauid ꝛc. qđ nō dz itelligi de successiōe salomōis in regnū. Prio qr i illa historia in q̄ agit ꝺ dimissiōe nathā ad Dauid: vbi fit mentio de successiōe filij dauid in regnū ꝓis q̄ hī i duobus loc. s. ij. re. vij. ⁊ j. paral. xvij. nūq̄ legit q deꝰ iurasz sup tali successionē: sz solū hoc simplr legit fuisse ꝓphetice ꝺnūciatū: vt pz i vtroq̄ caplo ꝑdcoꝝ. vñ cū h hī: Jurauit dns ꝛc. Nō ē referēdū ad ꝓphetiā nathā vbi nullū iuramētū interuenit. Scdo qr valde icōueniēs vī q sup successionez salomonis i regno tpali ⁊ caduco deꝰ tā firmū iurasset: tum

qz plimi reges regnāt ex ordiatōe vel pmissiōe dīna sīn tali iuramento: iccirco potī dicēdū ē z verī q hoc iuramentū fuit scm ipsi dauid sup aducētū xpi de fructu vētris sui qō fuit int pmissa diuina: qō pcedat ppe cū illa hīstoria: gen. .xxij. cap. vbi cū de int q̄dā alia denūciasset abrae q i semie suo bndicent gentes: qō intelligit ad lram de xpo inposuit firmū iuramētū dicēs: Per memetipm iurauī dicit dns z̄ super qō apls ad hebr. vj. reddēs rōem q̄re de abrae iurasset sic dicit: In quo abūdantius volēs de ondere pollicitationis heredib' imobilitatē psilij sui interposuit iuramētum. Ex quo pz q ex maxima excellētia rei pmisse deus interposuit iuramētū: qō tn nō cōpetit regno Salomonis tpalit: vt de se pz. Si aūt dicat vn hēt auctoritatē istud iuramētū cū hoc nō inueniat in caplis supradcis vbi de successiōe regni dauid agit. ad hoc dicēdū q sufficit auctoritas ipsi' dauid q magn' z egregius pf. fuit in isrl. vt. ij. reg. xxiij. Manifestū ē. n. q sepe euāgeliste de vna z eadē re tractāte) qdā explicāt aliqua q ab alīs fuerūt ptermissa. Pōt ēt rōabl dici q natha q nō erat tanti gradus i pphia fuit reuelata successio salomonis tm q figuratiua erat successiōis xpi: sup quā iuramētū interuenit ppi arduitatē z magnitudinē rei pmisse. Cōcordat ēt cū hoc qō legit. ō. in psalmo de sacerdotio xpi Jurauit dns z nō penitebit eū: tu es sacerdos in etnū. qō q dē iuramētū nō legit in alīs hīstoriis ppheticis: z tn credēdū ē firmū ex testimonio ipius dauid q de hoc iurauit: ppter magnitudinē excellentie talis sacerdotij. Cōsequnter qnto iurponit illa que fuerūt denūciata p nathā ipsi dauid que ptinēt ad salomonē z etiā ad alios successores: z h' cuz dicit: Si custodierūt filij tui testamētū meū z̄c. z exponat sic in postilla. Nec ē necessariū q ista includāt sub iuramento supradcō: sed solū fuit successio xpi sub iuramēto z sine alia pditōe put dcm est vallata. Illud aūt qō sequit: Si custodierint filij tui. est pditionale: vt pz in lra. Consequnter sexto neqs putaret q cā pncipalis h' iurate pmissionis fuisset meritū ipsi' dauid eo q dixerat: Propi dauid seruū tuū z̄c. iccirco cām verā huiusmōi reddit dicēs: Qm elegit dns syon z̄c. Ad qō sciēdū q pncipalis cā huiusmōi pmissiōis facte z iurate ipsi dauid nō ē dicēda duotio dauid z huius modi. Sicut. n. dicit apls ad ro. viij. c. Nō sūt pdigne passiones h' seculi ad futurā gloriā que reuelabit i nobis. Pari rōe dicēdū ē q non sūt pdigne orōes z merita sctōz ad hoc vt de tm bnficiū iureiurādo hūano generi pmisisset: sz hoc ppe z pncipalr pcessit ex diuina liberalitate: z iō dic: Qm elegit dns syon. electio. n. vt di. ij. et i. libertatē importat. vn q2 de elegit syon. i. eccliā cui' figura erat syon illa mālis: que qdē electio nō solū fuit ad diuina rmsa ibi dāda z hui' modi: nec ad sacrificia legalia ibi offerēda: qz ista i q plurimis alīs locis fuerunt facta: vt pz in decursu scripture sacre: sed hec electio fuit pncipalr ad hoc vt in ea deus hitaret. f. per carnis assumptōem. vn sdit: Elegit eā i hitatōem sibi. sm illud Joh. j. Et hitauit i nobis. Et nota q bis dixit elegit. f. elegit syon: z elegit eā in hitatōem: forte ad denotādum duplicē electōem illi' syon: pmā. f. min' pncipalē q ptinebat ad cultū diuinū veteris testamēti ibidē celebratā: scdam vo. f. pncipalē ad ihitatōem dinitatis supradcām: q ē electio potior z dignior. Et vt ampli' declaret q hec hitatio erat inseparabilis z i etnū duratura: iō subdit: Hec reqes mea in seculū seculi. f. in etnū: qō nō pōt itelligi de terrena syon q sepe fuit z est euersa: z seqt: Hic hitabo qm elegi eā. f. non ex meritis pncipalr: sed ex electōe: vt dcm ē. Cōsequnter septimo q2 hitatio xpi i eccla pnti sm nām assūptā in ppa effigie nō durauit i eccla militante nisi vsq ad ascēsionē. posset qs obīcere ↄ hoc qō dī: Hec reqes mea in seculū seculi: hic hitabo qm elegi eā. dicēs q nō hitauit xps in eccla ppetue sm nām assūptā: iō sdit: Uiduā eī' bndicēs bndicam. circa quod notāter attēdēdū est q vbi trāslatio nra hēt viduā: hebraica lra hz ceda: qō nullo mō significat viduā sed ppe significat escā: z spaliter illā que datur viatoribus p modū viatici cibi. vn oio psilis dictio hēt gen. .xlij. c. vbi dī: Datisq supra cibarijs i via. vbi. n. nos hēmus cibarijs in via: hebraica lra hēt ceda. Silr iob .xxxviij. c. vbi dī: Quis parauit coruo escam suaz. vbi li escam suā significat p silem dictōem. f. ceda. vn hz veritatē hebraicā sensus huius ē: q de pmittebat se benedicturi escā eccle viaticā: qō ppe significat sacrm eucharistie de quo fideles xpi. f. pauperes spiritu saturant: z iō subdit: Paupes ei' saturabo panibus. iuxta illud psal. Edent pauperes z saturabūtur. Et sic pstat q p pdictū sacrm xps perpetuo hitat i eccla: ad qō vno modo applicat illud: Ego aūt vobiscū suz vsq ad psūmatōez seculi. math. vltio. Et nota q ra. abenhazra exponēs illō vbum. f. ceda eius bndicēs bndicā sic dicit: ceda significat idē qō cibaria ad viā: z est sensus q bndictio iueniretur in cibo quē trāseūtes p viā portarent de syon. hec ille. Jn qb' vbis iste ra. mānifeste pphauit pdictā expōez lz nescies. Cōsequnter octauo declarat excellētia ministroz hui' sacri cū dicit: Sacerdotes ei' induā salutari. vbi notāda est differētia int huiusmōi sacerdotes z illos quib' pauloan in hoc psalmo dixerat: Sacerdotes tui induātur iusticia. illi. n. erāt sacerdotes veteris legis qui coā arca federis ministrabāt: vn cū dixisset: Tu z arca sanctificatōis tue. statim sbdit: Sacerdotes tui induant iusticia. q qdē sacerdotes indui dicūtur iusticiaz: eo q fide iustificabant. Justus. n. i sua fide viuit: abac. .ij. c. isti vo sacerdotes de quibus in hoc loco loqtur sī noui testamēti q pauperibus spū panes mīstrabāt qb' saturant: qui qdē sacerdotes nō solū iusticia induūtur: sed etiā salutari. salus. n. nunq fuit data aut pmissa nisi p xpm: de quo matth. j. c. Jpe. n. saluū faciet pplm suum a peccatis eoz. silr ō pmis dixerat: Et sancti tui exultabunt. de istis vo dicit: Exultatōe exultabūt. duplicās exultatōem vt intelligat maioz seu perfectioz exultatio. Cōsequnter nono declarat duo maxime attēdenda circa hoc sacrm: z hoc cū dicit: Illuc pducā cornu dauid parauī lucernā xpo meo. circa qō notādū q in multa ineffabilia que in sacro eucharistie pnt ↄsiderari duo sūt maxime attendēda: quoz vnū ē potestas instituentis. f. xpi: z de hoc dicit: Illuc pducam cornu dauid. cornu. n. in scripturis significat eminentē potētiam vt ibi: Exultabūtur cornua iusti. Sz pstat q hoc sacramētū nō nisi p potentiā xpi infinitā pducit in effectu: z ideo dicit: Illuc. i in eccla de qua loquit. Producā cornu dauid. i. pducā potentiā dauid infinitā in effectu. f. mō pdicto. Scdm ↄsiderādū est circa hoc sacrm vtilitas eccle cui ↄcessuz fuit: z de hoc dicit: Parauī lucernā xpo meo. Pro quo sciēdū q vtilitas hui' sacri in eccla pcipue ↄsistit in hoc q deus q inuisibilis est visibiliter a nobis cognoscat vt sic in eius amorē trāsformemur: quod vtiqz fit p lucē diuinā oculis nris mentalibz infusam. vnde eccla in pfatōe cantat: Per icarnati vbi mysteriū noua nre mētis oculis lux tue claritatis infulsit: vt dū visibiliter deū cognoscimus p hunc inuisibiliū amorem rapiamur: ppter qō i hui' sacri mysterio ppe dī q deus parauit lucernā xpo suo. f. lumē diuinū ifusum i mentib' digne sumētib' quo xpm inuisibilē sub visibili sacro exhītē cognoscim' p fidē z per charitatē amam' qō aūt allegat postil. de hoc qō dī. ij. reg. xj. Filio aūt ei' dabo vnā tribū: vt z remaneat lucerna dauid seruo meo z̄c. in hebraica vitate non dī i illo loco lucerna sed nouale: vt ibidē fuit dictū in additōe. Et nō q ist vbis psalmiste. f. Producā cornu dauid: z parauī lucernā xpo meo. in ppa forma vtunt hebrei i suis oīonib'

vbi soleñiter petūt aduētū sui messie inaniter spectati sic dicētes: Producas cornu dauid xpi tui: ⁊ para lucernā xpo tuo. ex quo pz manifeste q̄ ista v̄ba intelligūtur dicta fuisse de vero messia nō de salomone. Lō sequēter decimo: qz multi infideles seu heretici nō capientes hoc mysteriū credūt de hoc ꝓfundē fideles dicentes eos i hoc sacro idolatrare: iccirco ps. p oppositū dicit: Inimicos eius iduā ꝓfusiōe. iuxta illud hiere. xvij. c. Lō fundant qui me psequūt: ⁊ nō ꝓfundar ego. ⁊ merito sicut sacerdotes xpi iduūtur salutari: ita inimici ei⁹ indui debēt ꝓfusione. Lō seq̄ndecimo dicit: Sup ipm aūt efflorebit sāctificatio mea. Ubi ē attēte nōdū q̄ vbi trāslatio nra dicit: Sāctificatio mea. in hebraica veritate hī nyzro. Pro cui⁹ declaratōe sciēdū q̄ i veteri lege illi qui erāt ꝓsecrati ⁊ sctificati p̄ certū votū sic vt separarent ab imūdis ꝓtagionib⁹ plusq̄ ceteri de pplo ⁊ quedā alia obseruarēt dicebāt naçarei: vt pz nume. vj. cap. q̄ ꝺdē ꝓsecratio seu sctificatio abstractiue sūpta naçareitas i ligua latina dicēda ē. i hebreo vo tal⁹ significatio abstracta dī naçar⁹. si āt ferat ad hñtē illā ꝓsectōez tē i hebreo dī nyzro: qō significat idē qō ꝓsectio sua: vl naçareitas sua: ꝓut in predcō. c. Nu. vj. plies ponit talis dictio. s. nyzro sub hac significatōe ⁊ forma: vnde i ppo sito idē est dicē: Super ipm āt efflorebit nyzro. ⁊ dicere Sup ipz aūt efflorebit naçareitas sua seu ꝓsecratio sua qō pertinet ad xpm qui maxie fuit a ptagijs peccati immunis: ⁊ deo singularissime ꝓsecratus. ⁊ sic p excellentiā naçare⁹. vñ ex hac auctoritate ꝑpe iuxta vitatē litte re hebraice acceptā xps fuit ꝓphetice a dauid naçareus vocat⁹ tanq̄ hñs naçareitatē vt dcm̄ est. vñ qō legitur matth. ij. de xpo: vt impleret qō dcm̄ ē: qz naçareus vocabit. ad istā auctoritatē ē referēdū. nusq̄ n. legit i ꝓphetid scriptur⁹: q̄ xp̄s naçare⁹ vocaret nisi tm̄ i h⁹ loco. Et postillator ibidē hoc nititur fūdare in dictis Ysaie: vbi dī: Et necer de radicib⁹ ei⁹ ascēdet. qō ēt ponit i glo. non vi valē. nā necer scribit cū lra c. neçer vo cū ç. inī quas dictōes est magna differētia tā in pserēdo q̄ in significādo. Nō. n. xps vocat ab euāgelista nacare⁹: sed naçare⁹. Judei vo xpm in suis scripturis mēdacit iꝓperantes cōiter vocāt eū nacareū ad excludēdū ab eo naçareitatē: que significat ꝓsecratōem ⁊ sanctificatōem: vt dcm̄ ē quod absit a veri catholici. Dī aūt fm glo. florē sctificatio xpi seu naçareitas inq̄tū i eo solū ē ptās sctificationis actiua: ipse. n. solus sctificat seu naçareos facit: iuxta illud qō i psona dei legit amos. ij. c. Suscitaui ō iuuenib⁹ vr̄is naçareos. Replica.

IN psalmo: Memēto dñe dauid. Burg. putat incōueniēnt exponi de salomone illud psalmi Nō auertas faciē xpi tui ex debili motiuo. Ad qō dici pōt: q̄ i hac expositōe itelligēdū est i lra ponit genitiuū p ablatiuo more grecoꝝ: ⁊ sic ē sensus: Nō auertas faciē a xpo tuo. s. salomōe: sic ē ꝑpa. Nec est illa expō noua vel ficta: qz magr̄ i glo. sup illo ps. Purgatū ire purgatū septuplū. dicit: ponit genitiu⁹ p ablatio more grecoꝝ. ⁊ sic sensus ē: Purgatū ire. i. purgatū a ira. Et cū postil. dicit ħ aliquos de pplo hūisse opionē de dauid q̄ nō eēt deo grat⁹: nec peccata adulterij vel homicidij dimissa: Burg. dicit hoc nō esse vez: ꝛ ꝑcipitāter dcm̄ est p Burg. qz ipe sibi ifra circa psalm: Dñe p basti. ꝺdicit sic dicēs: Dauid p tūc se sciuit eē i grā: licet apud plīmos credētur ipi dauid nō fuisse pcā dimissa ꝓut. s. i psalmo tertio dicebat: Multi dicūt aie mee nō est salus illi i deo ei⁹. hec Burg. vbi vī duplex ꝺdictio: vna de illa hoīum opione: alia de loci allegati expositōe: qz psalmū. ij. de quo sūpsit allegatōem supra exponit de xpo volēs q̄ de dauid iste ps. totalit nō possit exponi: hic eū adducit quasi de dauid exponēdū. Nec valet illud quod iducit burg. ad sic dicēdū in hoc loco: qz videlicz dauid deū placabat: ꝓut hī. ij. reg. vlt. Nā illa placatio ptinebat solū ad casū numeratōis populi: vt pz ibi in lra tūcta glo. vñ ppls scire nō potuit deū ipsi dauid placatū quo ad peccata prioza: pserti qz vindicta illoꝝ nō ptinebat ad solū dauid: sed ⁊ ad oēm domū ei⁹: ꝓut dī. ij. re. xij. Nō recedet a domo tua gladi⁹ vsq̄ in in sempitnū. Esto igr̄ q̄ peccata dauid erāt abolita quo ad culpā nō tn̄ quo ad vidictā ⁊ penā: qz illa ōbebat manere in domo eius i sempitnū. Lū aūt videt oīs popul⁹ in delatiōe arce ⁊ tēpli dedicatiōe: illa magna signa clementie de ꝺbus. iij. reg. dicit: tunc p̄mo ppls oīs receperit ꝛriuz opinionis p̄us hite ex cōminatōe pene dicte taxate. ij. regū. xij. Nec i placatione dauid: de q̄. ij. reg. vlt. ꝓut all⁹at Bur. oīs isrl fuit pñs. sicut in isto facto dedicatōis templi. Potuit igit dauid gratā oblatōem deo facere existēs in gratia: nō tn̄ absolutus a pena: put. s. tactū ē. p idē tollit quod burg. post obijcit: q̄ videlz icōueniēs vī si ppls habuisset talē opinionē q̄ salomō fuisset in regnū assūptus ⁊ illud adulteriū non fuisset ei obiectū: tū qz assumptio salomōis fuit de voluntate dei: tū de volūtate pīis adhuc viuēti quib⁹ nō erat resistēdū. Nec iuste salomoni fuisset obiectū adulterium: qz ipse fuit legitimus fili⁹ dauid. frat aūt eius ex adulterio natus fuit mortu⁹: vt pz. ij. reg. xij. Nec sine periculo fuisset ex opione ppli aliqd feditatis obijcē regi. Sed ⁊ Burg. vlteri⁹ obijciēdo dicit valde icōueniēs deū inīponē iuramētū in re caduca qualr ħ exponit postil. de successiōe salomōis i regno. Ad qō dico: Deus iurauit pīibus sup adeptōe terre ꝓmisse: deuto. xxxiij. Et i plībus alijs locis. Et sic̄s dixerit q̄ illa ꝓmissio cū iuramēto pncipalr respiciebat terrā viuētiū: ita dico i ppōsito q̄ istud iuramētū de salomone ad lit terā pncipalr respicit regnū xpi cui⁹ nō erit finis: verūtamē burg. īmemor fuit scripturaꝝ qñ voluit sic dicē. Naz iurauit de⁹ ad Ysaac psalmo. ciij. Jurauit deus sup desolatiōe regni iude. hiere. xxij. ⁊. xlij. ⁊. lij. Et gnāliter notādū pro ꝛcordantia finali q̄ postil. exponit hunc psalmū de dauid ⁊ salomone tanq̄ de figura designāte xpm: Burg. autez de de xpo tanq̄ figurato fm modū dictū circa psalmuz: Dixi custodiā. ⁊ circa psalmū: Laudate pueri. Psal. CXXXII.

Ecce q̄ bonū. Huic psalmo ꝓmittit talis titulus i hebreo: Lāticū graduū ipsi dauid. ex q̄ pz actor h⁹ psalmi. De mā vero ei⁹ dicūt expositores cōiter q̄ loquitur de vnitate popli israel ad inuicē per charitatē sub vno rege ⁊ sub cultu vni⁹ dei: ō quib⁹ fact⁹ fuerat sermo psalmo p̄cedēti. Et fm hoc dicit dauid: a Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū. i. valde bonū ⁊ valde delectabile. s. b Habitare fratres. i. filios israel qui dicunt fratres ꝓpter vnitatem cult⁹ diuini. vñ dicit deuto. xxiij. Non fenerabis fratri tuo ad vsurā. i. iudeo sed alieno. i. gentili. c In vnū. per concordiam charitatis sub vna lege ⁊ sub vno rege. Ad hoc ad ducit duplex exēplum. Primū est de vnguēto vñ ꝓsecrabatur summus sacerdos quod erat valde ꝑciosum redolens ⁊ suaue cū dicit: d Sicut vnguētū in capite. s. sūmi sacerdotis. Dicit. n. ra. sa. q̄ vnctio illa fiebat cū digito ꝓsecrantis intincto vnguēto: qui digit⁹ p̄mo applicabat capiti ipsi⁹ consecrādi: ⁊ trahebat versus palpebras ex vtraq̄ parte: ⁊ sic descēdebat vsus barbā: ió sb̄dit: e Qō descēdit in barbā nō cuiuscūq̄: sed f Barbā aaron. i. summi sacerdotis

tm̃ ab aaron descendẽtis. Alij.n. miores sacerdotes nõ consecrabantur per talem vnctõem: sicut dictũ fuit plen⁹ exo. xix. ⁊ leuit. vij. g Qõ descendit in oram vestimẽti ei⁹. hebrei dicunt: Qõ descendit sup vestimẽtorũ os eius. ⁊ est istud de versu p̃cedenti. ⁊ refertur ad barbã summi sacerdotis: que descendebat super oraz superiorez tũice hiacynthie: ⁊ superhumeralis: q̃ ora dicit os vestimenti: ⁊ ideo pz q̃ cũ dr̃ i trãslatõe nostra: In oraz ẽ. nõ itelligit ora inferior vestimenti: sed superior. Et referẽda est snia huius versus ad p̃cedentẽ: vt sit sẽsus: Sicut vnguẽtuz tale est valde redolens ⁊ suaue sic habitare frres in vnũ mõ p̃dicto est valde bonũ. h Sic ros hermon. hic est p̃ncipiũ tertij vsus ⁊ vltimi huius psalmi: vbi ponit scõm exemplũ ad ꝓpositum de descẽsu rozis q̃ est valde suauis ⁊ bon⁹ terrenascẽtibus: ita simil̃r valde bonũ est habitare frres i vnũ ⁊ q̃tũ ad hoc dr̃: h Sicut ros hermon. i. descendens in montẽ hermõ: qui mõs est fructuosus ⁊ pascualis vtute rozis ibi descendẽtis. i Qui descẽdit in montẽ syon. non ẽ intelligendũ q̃ idem ros numero de monte hermon descendat sup montẽ syon: tũ qz vnus mons multũ distat ab alio tum qz mons hermõ est demissior q̃ sit mons syon: ꝑter hoc dr̃ mons modic⁹. s. psalmo. xlj. De terra iordãis ⁊ hermonij a monte modico. sed idẽ ros specie ⁊ in qualitate sua uitatis ⁊ fecũditatis descẽdit super utrũq; montẽ. ⁊ sic est sẽsus q̃ sicut ros descendẽs i monte hermon: ⁊ ros descẽdens in monte syon sunt valde boni: sic etiã habitatio fratrz mõ supradcõ est valde bona: ⁊ q̃ sit rõnabile talem rozẽ i monte syon descendere oñditur cuz sb̃ditur: k Quoniã illic mandauit dñs benedictõem. i. in monte syon vbi erat templũ: ⁊ sacerdotes ibi bñdicebant populũ. l Et vitã. in hebreo hẽtur: Bñdictõem vite. qz sacerdotes bñdicẽtes impabant pplo bona tpalia ⁊ spiritualia quib⁹ ꝓtinuatur ⁊ ꝓseruatur vita corporis ⁊ aie. Et eandẽ sniaz importat trãslatio cõmunis que hẽt: Et vitã vsq; in seculũ. vt patet de se

In psalmo. cxxxij. Ecce q̃ bonũ. vbi dicit in postilla: De materia vero huius. Additio.

QUia in psalmo p̃cedenti p̃ncipaliter de regno xp̃i in sede dauid positi factus fuit sermo: iõ i p̃senti psalmo agit de vnitate ppli xp̃iani per charitatem sb̃ huiusmodi rege xp̃o: quod maxime bonum ⁊ iocundum est. Dicit autẽ. Habitare fratres. iuxta illud: Oẽs fratres sumus in xp̃o. s. per vnitatẽ fidei ⁊ charitatis. Ad quod inducit duo exempla: primuz. s. de vnguento quod descendit in capite aaron ẽ. Pro quo sciẽdum q̃ hoc exemplũ inducit non solũ ꝑter redolẽtiã ⁊ suauitatẽ vnguenti: sz qz nominauerat xp̃m qõ intelligitur vnctus: ne forte quis putarz q̃ unctio xp̃i esset tm̃ regia: sicut fuit vnctio ipsius dauid: cui⁹ sedes data est xp̃o: iccirco oñdit q̃ unctio xp̃i nõ solũ est regia: sed etiã sacerdotalis: ⁊ cũ hoc dicit: Sicut vnguentũ in capite aaron. licz. n. nõ equipareꝫ sacerdotiũ aaron momẽ taneũ sacerdotio xp̃i eterno: cõparat tamẽ silitudinarie per modũ exempli. Jn hoc autẽ qõ dr̃ de vnguento aaron: qõ descendit in barbã barbã aaron: ⁊ in ora vestimenti eius. datur intelligi q̃ unctio xp̃i capitis que est plenitudo gratie eius deriuat in barbã. s. in fortes ⁊ strenuos sibi ꝓiũctos. i. aplos qui vir̃l̃r tanq̃ barbati p̃ssuras sustinuerũt ꝓ xp̃o. sil̃r ⁊ per uestes intelligenda est eccl̃ia que significat p tunicã inc̃sutilẽ xp̃i. tota. n. gratia membrorz ecclesie que p vnctõ

aaron. Quod descendit in oram vestimenti ei⁹: sicut ros hermõ: q̃ descẽdit i montez syõ. Quoniã illic mãdauit dñs bñdictõnẽ: et vitã vsqz in seculum. Canticum graduum. CXXXIII.

nẽ designat a plenitudie gratie xp̃i deriuatiue descendit vñ Joh. j. De plenitudine eius omnes accepim⁹. Scõm vero exẽplũ: Sicut ros hermon. inducit etiã ad excludendũ errorem qui posset ꝓtingere ex ꝓmo exẽplo. posset. n. quis putare q̃ unctio xp̃i esset aliqualiter p hũanã industriaz seu obsequiuz mistrata sicut unctio ipsi⁹ aarõ que celebrata fuit p moysen: vt exo. xxx. c. ad qõ excludẽdũ dr̃ Sicut ros hermõ ẽ. Ros. n. q̃ ra fecundat non per opus humanũ sz celitus infũditur. vnde Michee. v. Quasi ros a dño quasi stille super herbam: que nõ expectant virũ nõ prestolatur filios hoium. Letera autez exponant vt in postil. reducendo ad hũc ꝓpositũ ẽ.

ECce nũc bñdicite dño oẽs serui dñi. Qui statis i domo dñi: i ãtriis domus dei nr̃i. Jn noctib⁹ extollite man⁹ vr̃as i scã: et bñdicite dñz. Bñdicat te dñs ex syõ qui fecit celum ⁊ terram.

Psalmus. CXXXIII.

ECce nunc bñdicite. Huic psalmo p̃mittitur talis titulus in hebreo: Canticũ graduũ: ⁊ patz snia ex supradictis. De materia vero hui⁹ psalmi satis pz q̃ est quedã inuitatio sacerdotũ ⁊ leuitarũ ad laudẽ dei cũ dr̃: a Ecce nũc bñdicite ẽ. i. vos sacerdotes ⁊ leuite qui ad diuinũ obsequiũ estis a deo electi: ꝑter hoc sb̃ditur: b Qui statis in domo dñi. ad ipsam officiãdã. c Jn atrijs dom⁹ dei nostri. ⁊ qz in atrijs ⁊ ꝑpe atria erant habitacula eorz vt essent ꝑparati ad sua officia: nõ solũ de die sed etiã de nocte: iõ subditur: d Jn noctibus extollite manus vestras i sancta. deuote orãdo vsa facie ad sanctũscõz: vbi erat arca ⁊ ppiciatoriũ. e Et bñdicite dñm. benedictõe ꝓfessionis diuine laudis q̃ impẽdit maiori a subditis: ⁊ nõ bñdictõe ꝓsecratõis que ꝓtrario modo impeditur. s. iferioribus a superiori: de qua dr̃ hebre. vij. Sine vlla ꝓtradictõe quod mi⁹ ẽ a meliori bñdicit. Lõsequenter psalmista postq̃ seruos dei ad dei laudẽ inuitauerat eis dẽ benedictõem dei optat dicẽs: f Benedicat te dñs ex syon. i. ex templo qõ est in monte syon in quo tẽplo erat ppiciatoriũ: vbi dabant diuina rnsa: ⁊ inde ꝓcedebat ppiciatio ⁊ benedictio diuia: ⁊ dicit: f Bñdicat te. in singulari: qz in p̃ncipio psal. dixerat q̃ deberẽt ẽ vnũ ꝓcordia charitatis. g Qui fecit celũ ⁊ terram. hoc dr̃ ad excludendũ manicheoz errorẽ q̃ dicũt inferiora a diabolo esse creata. Vltimo circa q̃ndeciz psalmos graduũ p̃dictos ponẽda ẽ quedã breuis expositio mystica ad vandũ occasionẽ vlterius meditandi magi deuotis. Ad cuius intellectũ sciendũ q̃ Macrobius super sõnum scipionis distinguit virtutes i politicas: purgatorias purgati animi: ⁊ exẽplares. exẽplares vo põit in deo inquãtum in eo sũt exẽplaria oium ⁊ per ꝓseq̃ns virtutũ: ⁊ iõ de istis nihil ad ꝓpositũ: qz hic agit õ virtutibus: put pficiũt status hoiuz. Virtutes autẽ ab hõibus habent duplicit̃. vno mõ cõi ⁊ humano: ⁊ sic dicunt virtutes politice: qz homo est aial politicũ. Alio mõ excellẽter quasi mõ diuio: ⁊ tales vtutes a pho vocant heroice seu diuine. vij. ethi. Hũc autẽ modũ hẽndi vtutes distinguit Macrobius in duos. Un⁹ est put hõ est i tẽdẽtia ad talẽ pfectõem diuinã: ⁊ sic dicũtur vtutes purgatorie. Alius modus est put hõ iã assecut⁹ ẽ terminũ dicte tendẽtie q̃tũ põt hẽri in p̃nti vita: ⁊ sm h⁹ dicunt vtutes purgati animi. Hec autẽ distinctio vtutũ in tribus sradib⁹ sb̃ alijs vbis ponit a catholicis doctorib⁹

ſm tres gradus hoīum: vel potius i statu hoīum: ꝑut gradatim tēdūt ad pfectōem: ita q̄ ꝑmus gradus ē inci piētiū: scōs pficientiū: tertiꝰ pueniētiū seu pfectoꝝ: ⁊ tā gunt in tribꝰ q̄narijs q̄ndecim psalmoꝝ graduū. Jgit circa primū q̄nariū in quo tangit pfectio icipientiū ꝓsi derādū q̄ incipiēs aggredi statū vtutis patit difficulta tē ⁊ turbatōem ꝑpter resistentiā passionū sensitiue ptis ita q̄ eius tēperātia magis est dicēda ꝓtinētia que cum difficultate tenet se ꝯ passiones. ⁊ silr dicēdū de alijs tri bus vtutibus cardinalibꝰ: que deficiūt ſm suū modū a perfectōe vtutis: ꝑpter qō necesse hēt recurrē ad diuꝝ auxiliū implorādū. ⁊ ſm hoc dī in ꝑmo ps. Ad domi nū cū tribularer clamaui ⁊c. Scōo ex hoc ulteriꝰ ꝓcipit quādā fiduciā hñdi cū dīno auxilio de passionibꝰ triū phū: ⁊ q̄tū ad hoc dī in ps. scōo: Leuaui oculos meos in mōtes vnde veniet auxiliū mihi ⁊c. Tertio ex hꝰ vl terius ꝓcipit spem deueniēdi ad deū debite colēdū pas sionibꝰ q̄etatis: iō dī tertio ps. Letatꝰ sum i his q̄ dicta sī mihi in domū dñi ibim' ⁊c. Quarto ex hoc vlteriꝰ cō cipit spez reportādi celeste ꝑmium ex dcō obsequio: ⁊ ſm hoc dī. iiij. psalmo: Ad te leuaui oculos meos qui hitas in celis. Ecce sicut oculi seruoꝝ in manibꝰ dñoꝝ suoꝝ .s. ad recipiendū mercedē ab eis. Jta oculi nr̄i ⁊c. Quī tus gradus ē vt de inchoata pfectione fz ꝑdicta hō nō glīetur: sed totū attribuat dīne gr̄e: ⁊ sibi nihil: ſm dcm saluatoris Luc. xvij. Cū oia feceritis que ꝑcepta sūt vo bis dicite: Serui iutiles sumus. ⁊ ſm hoc dī in q̄nto ps. Nisi qꝛ dñs. Circa 2m̄ q̄nariū in quo describit status p̄ficiētiū: ꝓmus gradus ē q̄ sedatis iā passionibus per exercitiū vtutis ꝓfidat de stabilitate in bono cū dei ad iutorio: ꝑpter quod dī in ꝑmo psalmo. Qui ꝓfidūt in dño sicut mons syon ⁊c. Scōs gradus ē: vt liberatus a passionibus ipm̄ ꝑus vt captiuū detinētibus ad pcipiē dum dīnas ꝓsolatōes assurgat: ꝑpi qō in 2o psalmo dī: In ꝙuertēdo dñs captiuitatē syon facti sumus sic ꝓso lati. Tertius gradus ē vt pfectōem in qua cū dei adiu torio iam ꝓfecit ad alios deriuet p̄ ꝓximi edificatōem: in qua scit se nihil posse agere sine dei assistētia spāli: p pter qō dī in. iij. ps. Nisi dñs edificauerit domum ⁊c. Quartus gradus ē: vt ex edificatōe ꝓximoꝝ sumptus debitos nō reꝙrat: sed grat̄ impendat: ſm q̄ dicit apls .ij. ad thes. iij. Nocte ⁊ die operātes: ne quē vestrū gra uaremus: nō q̄si nō habuerimus ptātez: sed vt nosmet ipsos formā daremus vobis ad imitādū nos. ⁊ ꝑpter hoc in q̄rto ps. dī. Beati oēs qui timēt dñm qui ambu lant i vijs eius. gratis exēplo ⁊ vbo ꝓximū edificando: iō sb̄dit: Labores manuū tuaꝝ manducabis: beatꝰ es ⁊c. Quintꝰ gradus ē vt ꝑpter tribulatōem insurgentem a p̄dictis bonis opibus nō desistat: iō sb̄ditur in. v. ps. Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea ⁊c. Circa 3m̄ q̄nariū in quo describit status pfectoꝝ ꝓsiderandū q̄ sicut dī Jaco. j. Patiētia opus pfectū habet. Patien tia vo hz in duplici gradu. ꝓmus ē q̄ hō tribulatiōes patienter sustinet: ⁊ ꝑpter eas a bono opere nō desistit. ⁊ hic est vltimus gradus p̄cedenti q̄nariꝰ: vt dcm ē. Se cūdus qui est altior: ⁊ vbi incipit tertius q̄narius ē: quā do non solū hō persecutōes patienter tolerat: sed etiā psecutoribus bonū optat p eis orādo exemplo xp̄i in cruce dicētis Luc. xxiij. Pater ignosce illis qꝛ nesciunt quid faciūt: ⁊ ꝑpter hoc dī i ꝑmo psalmo: De ꝓfundis clamaui ad te domine. i. de ꝓfūdo tribulatōis orando etiā p̄ inimicis. vnde sb̄ditur: Si iniq̄tates obſeruaueris dñe ⁊c. ⁊ qꝛ ex tanta perfectōe habita de facili insurgit aliquis motus saltē leuis ꝑpie elatōis diabolo instigā te qui insidiat hoibus pfectis: iō scōs gradus est vt ex p fectōe habita nullus motus elatōis surgat interius: nec aliq̄ō signū appareat exterius: ideo sb̄ditur ps. ij. Dñe non est exaltatū coꝛ meū neq; elati sunt oculi mei ⁊c. Tertius āt gradus ē vt hō quicq̄d est coꝛdis ⁊ operis applicet p votuꝝ diuinis obsequijs: iō dī. iij. ps. Memento dñe dauid ⁊ oīs mansuetudinis eius. Sicut iurauit dño votū vouit deo ia cob ⁊c. ⁊ qꝛ charitas est vinculū pfectōis: ſm q̄ dī col. iij. ⁊ iō quartus gradus ē vt hō sit in charitate p̄fectus ſm modū qui tradit act̄. iij. Mul titudis credētiuꝝ erat coꝛ vnum ⁊ aia vna: ⁊ ꝑpter hoc dī i. iij. ps. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū habitare fra tres i vnū ⁊c. Quin tus gradus est q̄ homo ex perfectōe charitatis q̄tū possibi le est obliuiscatur huiꝰ seculi ⁊ occupetur in dīnis laudibus quasi mēte hitans in ciuitate celesti: ſm illud phil. iij. Nr̄a ꝙuersatio in celis ē. ⁊ ꝑpter hoc dī ps. v. Ecce nūc bñdicite dñm oēs serui dñi. Qui statis in domo dñi ⁊c.

Alleluia. .CXXXIIII.

Laūdate nomē domini laūdate serui dñm. Qui sta tis in domo dñi: i atrijs do mus dei nr̄i. Laūdate do minum: quia bonus dñs: psallite nōi eius qm̄ suaue.

Jn psalmo. cxxxiij. Ecce nūc bñdicite dñm. vbi dī in po stilla: Jn noctibus extollite. Additio.

In hebreo li Jn noctibꝰ. est finis ꝑmi vsus. Pro q̄ est sciendū q̄ hic ps. loquit de sacerdotibus ⁊ leui tis ꝑut postilla. dicit: ad quos ꝓncipaliꝛ ptinet bñ dictio dei. s. laudis. silr bñdicere pplm bonū eis ip̄recādo: ꝺ quo in fine psal. Bñdicat te dñs ex syon. sed qꝛ in ꝓncipio dixerat: Bñdicite dñm oēs serui dñi. qꝺ cōprehēdit oēs ser uos dei etiā si nō sint sacerdotes neq; leuite: ad quos nō p tinēt p̄dicta ex officio: iccirco adiungit: Jn noctibus. p qꝺ necessarie intelligunt tm̄ sacerdotes ⁊ leuite. Ceteri autē de pplo nō stabāt in domo dñi nisi tm̄ de die. Continuat tm̄ h̄ psal. p̄cedenti sic: Nā sicut ab eccla iā congregata sub vno re ge xp̄o ⁊ sacerdote: ꝑut in p̄cedēti bñdicendus est deus ab oibus per gr̄aꝝ actōem: de quo dicit: Ecce nūc bñdicite do minū ⁊c. ita ⁊ ꝓpter bñdicēdus est ppls sub huiusmodi ꝓn cipe ꝓstitutus a sacerdotibus quibꝰ talis bñdictio ex officio cōpetit ⁊c. Replica.

In canticis. xv. graduū inter postilla. ⁊ burg. sunt nōnulla que uident ꝙria. Sz stāt ut plīmū i diuer sa applicatōe ad mām psal. quā cōiter postil. p hi storias assignat ad lr̄am tāq̄ figurā. Bur. āt moralitatē re fert ad xp̄m vel eccl̄am tanq̄ ad figuratū: reliq̄ nō sunt ml̄tū disputabilia. Psalmus. CXXXIIII.

Laudate nomē. Huic ps. ꝑmittit talis titulus i he breo: Alleluia. i. laudete deū. ex q̄ titulo nō appet acto2 psalī: sz sat̄ apparet q̄ ps. iste ē q̄dā iuitatio fideliū ad laudē dei. ⁊ ꝑmo ponit iuitatio i gnāli: 2o magis i spāli fz diuersos stat̄: ibi Dom' ilrl. ꝑma i duas: qꝛ ꝑmo po nit dcā iuitatio. 2o sb̄dit ad hoc mltiplex rō: ibi Laudate do minū. Circa ꝑmū dic ps. a Laudate no. dñi. ip̄z laudibꝰ extollēdo. b Laudate ser. do. cū oēs tenēt fuire ꝺuote ꝑ bñficio creatōis ⁊ gnālis gubernatōis. c Qui sta. i do. dñi i atri. ⁊c. qꝛ ꝑter atriū sacerdotū vbi offerebant hostie erāt alia atria vbi vlgares vacabant oratioīi: ⁊ in vno eo ruꝝ recipiebantur gentiles: q̄ veniebāt i hierlz cā orōis fz q̄ dī ioh. xij. Erāt āt gētiles q̄dā ex his q̄ ascēderāt vt adora rēt i die festo. d Laudate. hic ꝓnter inducit mltiplex rō lau dis dīne: ⁊ 1o ex fue ꝺitati vitate: 2o ex idolorum fallitate: ibi Si mulacra gētiū. 3o vitas āt deitati ex duobꝰ allat: 1o ex sua boni tate: 2o ex sua ptāte: ibi Qꝛ ego cognui. Circa ꝑmū dic ps. d Laudate do. qꝛ bo. do. est. n. infinite bōitatis: ꝑpi qō est sūme laudabilis: iō dī: e Psallite nōi eiꝰ qꝛ sua. ē. est. n.

nomẽ dñi mel i ore: melos i aure: ⁊ iubilus i corde: vt dicit beatus Bern. ⁊ lz oẽs teneant deũ laudare: vt ꝑdictũ est: tñ ꝓncipaliꝛ ppls ísrl̃ quẽ elegit vt inde in hũanitate assumpta nasceretur: ꝓpter qȯ legẽ diuinam ei dedit: ⁊ hoc est qȯ dr: Qm̃ iacob elegit sibi dñs ⁊c. f Quia ego cognoui. Hic accipit rõ dine laudis ex sua ptate q̃ apparz in effectib⁹ ⁊ bñficijs hoib⁹ exhibitis: ⁊ pmo hoc oñdit i bñficijs exhibitis oib⁹ geraliꝛ: 2° pplo ísrl̃ spãlit ibi Qui pcussit. Circa pmũ dicit psalmista: f Qz ego cog̃ui ⁊c. q. d. hec oz esse rõ laudãdi deũ: quia ego cog̃ui q magnus est dñs: magnitudine cuiꝰ nõ ẽ finis. g Et deus nr̃ pre oib⁹ dijs. ⁊ accipit hic dij ptici patiue: cuiusmõi sunt angeli sancti: quibus pest ipe de⁹ tanq̃ ministris dñs: ió sȳdit: h Oia q̃cunqz voluit dñs fecit i celo. aliquos angelos ibi stabiliẽdo: ⁊ alios ꝓpter supbiã suã inde eĳciẽdo. i Et in terra. aliquos homes p gr̃az suã vocãdo: ⁊ alios iusto dei iudicio: licz occulto dimittendo.

Qm̃ iacob elegit sibi dñs: isrl̃ i possessionẽ sibi. Quiã ego cognoui q magn⁹ est dñs: ⁊t de⁹ nr̃ pre oib⁹ dijs. Oiã q̃cũqz voluit dñs fec̃ i celo: ⁊t i tra: i mãri ⁊ i oib⁹ abyssis. Educẽs nubes ab extremo tre: fulgũra i pluuiam fec̃. Qui ꝓducit vẽtos de thesauris suis: qui pcussit ꝓmogẽita egypti ab homie vsz ad pec̃. Et misit signa ⁊ ꝓdigia in medio tui egypte: i pharaonẽ ⁊ i oẽs seruos ei⁹. Qui pcussit gentes multas: ⁊t occidit reges fortes. Seon regẽ amorreorũ ⁊ og regẽ basan: ⁊t oia regna chanaã. Et dedit terrã eoz hereditatẽ: hereditatẽ isrl̃ pplo suo. Dñe nomẽ tuũ i ẽternũ: dñe memoriale tuũ i gẽneratõe ⁊ gnãtõez. Quia iudicabit dñs pplm suũ: ⁊t i seruis suis deꝑcabit̃. Simulacra gẽtiũ argẽtũ ⁊ auz: opa manuũ hoĩum. Os habẽt ⁊t nõ loq̃nt: oculos habẽt ⁊ nõ videbũt. Aures habẽt ⁊ nõ audient: nec̃z ẽ spũs i ore ipoz. Siles illis fiãt q faciũt ea: ⁊t oẽs q ꝓfidũt i eis. Dom⁹ isrl̃ benedicite dño: dom⁹ aaron benedicite dño. Dom⁹ leui benedicite dño: qui timetis dñz benedicite dño. Benedict⁹ dñs ex syon: q habitat i hierlm

Alleluia. CXXXV.

Confitemini domino quoniaz bonus: quoniã in sclz misericordia ei⁹.

tuũ i ẽternũ: dñe memoriale tuũ i gẽneratõe ⁊ gnãtõez. Quia iudicabit dñs pplm suũ: ⁊t i seruis suis deꝑcabit̃. Simulacra gẽtiũ argẽtũ ⁊ auz: opa manuũ hoĩum. Os habẽt ⁊t nõ loq̃nt: oculos habẽt ⁊ nõ videbũt. Aures habẽt ⁊ nõ audient: nec̃z ẽ spũs i ore ipoz. Siles illis fiãt q faciũt ea: ⁊t oẽs q ꝓfidũt i eis. Dom⁹ isrl̃ benedicite dño: dom⁹ aaron benedicite dño. Dom⁹ leui benedicite dño: qui timetis dñz benedicite dño. Benedict⁹ dñs ex syon: q habitat i hierlm

Alleluia. CXXXV.

Confitemini domino quoniaz bonus: quoniã in sclz misericordia ei⁹.

k In mari ⁊c. aliquos inde tpre tẽpestati mirabiliꝛ saluãdo: alijs piclitantib⁹ ppi ventoz flatus: ió sȳdit: l Educẽs nubes ab extremo tre. i. a mari oceano vñ vtplimũ eleuant vapores humidi ex qb⁹ nubes generãtur: ⁊ iste ocean⁹ ẽ terre habitabilis termin⁹. m Fulgura in pluuiã fecit. qz frequẽter in dictis nubib⁹ gnãntur tonitrua: ⁊ ide ꝓcedunt coruscatões ⁊ fulgura q̃ terminant per hoc q nubes i pluuiã resoluũtur. n Qui pdu. vẽ. de thesau: suis. i. ó loc⁹ hoib⁹ occultis. o Qui pcussit. Hic ꝓñter adducit rõ dine laudis ex effectibus dei mirabilibus p pplo isrl̃ factis cũ dr: Qui pcussit ꝓmogenita egypti ⁊c. de qua percussiõe hẽtur exo. xij. p Et misit signa ⁊ ꝓdigia ⁊c.]p ppli isrl̃ liberatõe: sicut pz in exo. vbi describunt decẽ plage egypti. q In pharaonẽ ⁊ i oẽs ser. ei⁹. quos post multa flagella finaliter sȳmersit i mari rubro: vt hĩ exo. xiiij. r Qui pcus. gen. mul. in ꝓspectu filioz isrl̃ post egressũ de egypto. s. amalechitas: exo. xvij. s Et occidit reges fortes. ⁊ q̃ sint illi sȳdit: t Seon re. amoꝛ. ⁊ og. re. basan. de q̃z occisione hĩ Nume. xxj. v Et oia regna chanaan. vbi interfecit per iosue ⁊ filios isrl̃ reges. xxxj. vt hĩ iosue. xij. x Et dedit ter. eoz here. nõ cuicũq̃z: lz pplo isrl̃: vt hĩ lib. iosue. ⁊ qz ex istis est a filijs isrl̃ spãliꝛ laudabilis sȳdit: y Dñe nomen tuũ in ẽternũ. sit laudabile a nobis. y Dñe memoriale tuum. i. remaneat memoria bñficioz tuoz. z In gnãtõe ⁊ gnãtõem. i. in gnãtõibus sibi succedẽtibus: sicut videmus impletũ. a Qz iudica. do. po. suũ. dãdo p eo sniam ꝺ̃ p secutoꝛes ei⁹ iniuste. b Et i suis deꝑcabit̃. i. deꝑcabilis efficiet oꝛões eoz exaudiẽdo. c Simulacra. Hic adducitur rõ dine laudis ex falsitate idoloz: q̃ p dijs a gentibus colebant: ⁊ hoc ẽ qȯ dr: c Simulacra gentiũ. i. a gẽtib⁹ p dijs venerata. d Argẽtũ ⁊ auz. supple sunt q̃tũ ad mãm. e Opa manuũ hoĩuz. q̃tũ ad formã p artificiũ factã. f Os hñt. s. sĩlitudinarie: qȯ ꝓbat p hoc qȯ sȳdit: g Et nõ loq̃nt. qz carẽt ꝓpo oris ope Unũquodq̃z. n. hz ꝓpriũ op⁹ in qȯ cũ pȯt dr illud: cuz aũt nõ pȯt nõ dr illȯ: nisi eq̃uoce: sicut oculus lapideus aut depictus eo q nõ pȯt vidẽ ut dicit phs. ij. de aia. ⁊ eodẽ modo exponẽdum ẽ qȯ sȳdit: h Oculos hñt ⁊c. quoz rõ reddit cũ sȳdit̃ur: i Neq̃z. n. ẽ spũs i ore ipsoz. ⁊ ió ex quo non hẽnt spm nõ possunt habẽ opa vite: q̃ mediantibus spiritib⁹ exercent: vt dr li. de differẽtia spũs ⁊ anime. k Siles illis fi. q̃ fa. ea. qz carẽt sẽsu discretionis: ⁊ motu bone opatõis. l Et oẽs qui ꝓfidũt in eis. qz ꝓfidũt i nihilo eo q idolũ nihil ẽ fm q dicit aplꝰ .j. coz. viij.

m Dom⁹ isrl̃. Postq̃ iduxit pl̃. pplz ad dei laudẽ in gnãli: h ꝓñter inducit ad idẽ magis in spãli distinguẽdo stat⁹ pplĩ isrl̃ cũ dr: m Dom⁹ isrl̃. q̃tũ ad. xj. trib⁹. n Bñdicite domio. bñdictõe q̃ ꝓfistit i ꝓfessiõe laudis. o Domus aarõ. q̃tũ ad sacerdotes q̃ distinguebãt ꝺ̃ alios ó tribu leui. p Bñdicite dño. bñdictõe laudis: isti. n. tenebãtur ad hoc pre ceteris rõe officij. q Domus leui. q̃tũ ad leuitas. i. put distinguebant ꝺ̃ sacerdotes: isti tñ ⁊ illi erãt de tribu leui. r Bñdicite dño. eũ laudãdo p ceteros pplos ex officio iposito. s Qui timetis dñm. hoc dr ppi ꝓuersos de gẽtilitate ad iudaismũ q̃ nõ erãt de aliq̃. xij. tribuũ. t Bñdicite dño. eo q de gr̃a sua iũxit vos pplo suo. v Bñdict⁹ dñs ex syon. i. ex templo qȯ erat in mõte syon: qz ibi cũ magna solẽnitate celebrabãtur laudes dine. x Qui hitat in hierlm. qȯ dr eo q elegit eã vt ibi esset templũ suo nõi dedicatũ: vt hĩ. ij. pal. vj. Elegi hierlm vt sit nomẽ meũ in ea. ⁊ in illo tẽplo erat ꝓpiciatoriũ: qȯ sedes dei dicebatur: vt dictũ fuit diffusius exo. xxv. Psal. CXXXV.

Confitemini. Titulus huĩ psalmi ẽ: Alleluia. ex quo pz q psalm⁹ iste ẽ inuitatio ad dei laudẽ: sicut ⁊ ꝓcedẽs facta ab aliq̃ viro scõ: cuius nomẽ fm hebreos ⁊ hiero. ignoraꝛ. Et diuidit i tres ptes: qz pmo ponit inuitatio ad laudẽ dei ex bñficijs collatis oib⁹ gnãliꝛ: scõo ex collatis pplo isrl̃ spãliꝛ: ibi Qui pcussit egyptũ. tertio ex bñficio collato oi viuenti vita sensibili: ibi Qui dat escã. Circa pmũ dicit pl̃. a Cõfitemini dño. ꝓfessiõe laudis. q Qm̃ bon⁹. bonitate cuiꝰ nõ ẽ finis. c Qm̃ in sclm mia eius. qz semper parat⁹ ẽ parcẽ ⁊ misereri ỹe penitẽtibus. Et nondum q

in quolibet vsu huius psalmi ponit ista clausula: Qm in etnū misericordia eius. in hebreo: ita q. xxvj. vicibus ponit in hoc psalmo: eo q sicut dicit ra. sa. a pncipio mundi vsq ad datōem legis i mōte synai fuerūt .xxvj. gnātōes in qbus mūdus fuit sustentat' sola diuia misa tōe: t nō ex alicuius legis date a ꝺo obseruatōe. Iste aūt .xxvj. gnātiones sicut colligūt ex scripta: Sen. .v. hētur q adaz genuit seth: q seth genuit enos: qui caynam: qui malalehel: qui iared qui enoch: q matusalez: q lamech qui noe: qui sem. Itē gen. xj. hētur: q sem genuit arphaxat: qui sale: qui heber: q phalech: qui reu: qui saruch: q nachor qui thare: q abraam: abraā ꝺo genuit Isaac: Sen. xxj. Isaac genuit iacob: Sen. xxv. iacob leui: Sene. xxix. Itē exo. vj. habet q leui genuit caath: q amrā: qui moysen: qui genuit gerson: exo. ij. t in hac gnātiōe fuit data lex: exo. xx.

Cōfitemini ꝺo deoꝝ: qm Cōfitemini ꝺño ꝺñoꝝ: qm Qui facit mirabilia magna solus: qm. Qui fecit celos i itellectu: qm. Qui firmauit terrā sup aqs: qm. Qui fecit lumiaria magna: qm. Solē in ptātē dei: qm. Lunā t stellas i ptātē noctis: qm. Qui percussit egyptum cū pmogenitis eoꝝ: qm. Qui eduxit isrl de medio eoꝝ: qm. In manu potenti t brachio excelso: qm. Qui diuisit mare rubrū i diuisiones: qm. Et ꝺuxit isrl per mediū ei': qm. Et excussit pharaonē t virtutē ei' i mari rubro: qm. Qui traduxit pplm suū p desertū: qm. Qui percussit reges magnos qm. Et occidit reges fortes qm. Seon regē amorreoꝝ qm. Et og regē basan: qm. Et dedit terrā eoꝝ hereditatē: qm. Hereditatē isrl seruo suo: qm. Qui ia i humilitate nra memor fuit nostri: qm. Et redemit nos ab inimicis nris: qm. Qui dat esca omni carni: qm. Cōfitemini deo celi: qm. Confitemini domino ꝺñorū: qm in etnū misericordia eius.

a Cōfitemini ꝺo deoꝝ. qm ꝺño ꝺñoꝝ. qm. Ista clausula ponit in hoc psalmo: eo q sicut dicit ra. sa. a pncipio mundi vsq ad datōem legis i mōte synai fuerūt .xxvj. gnātōes in qbus mūdus fuit sustentat' sola diuia misa tōe: t nō ex alicuius legis date a ꝺo obseruatōe. Iste aūt .xxvj. gnātiones sicut colligūt ex scripta: Sen. .v. hētur q adaz genuit seth: q seth genuit enos: qui caynam: qui malalehel: qui iared qui enoch: q matusalez: q lamech qui noe: qui sem. Itē gen. xj. hētur: q sem genuit arphaxat: qui sale: qui heber: q phalech: qui reu: qui saruch: q nachor qui thare: q abraam: abraā ꝺo genuit Isaac: Sen. xxj. Isaac genuit iacob: Sen. xxv. iacob leui: Sene. xxix. Itē exo. vj. habet q leui genuit caath: q amrā: qui moysen: qui genuit gerson: exo. ij. t in hac gnātiōe fuit data lex: exo. xx. d Cōfitemini deo deoꝝ. i. angelorū qui dicūtur ꝺñi pticipatiue. e Cōfitemini ꝺño ꝺo minoꝝ. i. pncipū terre. puer. viij. Per me reges regnāt t. f Qui facit mirabilia magna solus. mirabile ꝺi alicui quod trāscēdit cognitōem ei': t iō aliqua sūt mirabilia simplicib' que nō sūt mirabilia sapiētib': sicut eclypsis solis vel lune mirabilis est laico: nō aūt astrologo: t p hūc modū aliqua sūt mirabilia hoibus: non tn angelis: illa ꝺo sūt mirabilia simplr siue magna q transcēdūt facultatē tot' nāe create: t hec sūt soli deo possibilia. g Qui fecit celos in itellectu. i. p itellectū t volūtatē: t nō per nāe necessitatē. h Qui firmauit terrā sup aquas. i. iuxta aqs sm cōem modū loquēdi quo ꝺi: talis ciuitas est sup mare: t talis supra secanam. i Qui fecit lumiaria magna. t q sint illa sḃdit: k Solē in ptātē diei. q ꝺies ē latio solis sup terrā. l Lunā t stellas in ptātē noctis. i. ad illuminādū noctem. m Qui percussit. Hic ponit iuitatio ad laudez dei ex bñficijs ꝺinis collatis isrāeli: cū ꝺicit: m Qui percussit egyptū. nouez plagis ppi pplm isrāl liberādū: vt hī in exo. n Cū pmogenit' eoꝝ. ista fuit decima plaga: exo. xij. o Qui eduxit isrl de medio eoꝝ. i. egyptiorū. p In manu potēti t brachio excelso. timebāt. n. oēs egyptij mori si ppls isrl amplius detineret i egypto exo. xij. q Qui diuisit mare rubrū i in diuisiones. ex hoc dixerūt aliqui q mare rubr fuit diuisū in .xij. locis: ita q qlibet tribus hūit viā per se distictā ab alijs Sz hoc fuit iprobatū exo. xiij. Et lz mare diuisuz fuerit i vno tn loco: ptes tn illius diuisionis dicūt hic diuisiones: qr aque erāt eis p muro a dextris t a sinistris. r Et ꝺuxit isrl per mediū ei'. pbens ei iter siccum. s Et excussit pharaonē t virtutē eius. i. exercitū eius. t In mari rubro. vbi pseqbant pplz isrl ex nimia obstinatōe ꝝ ꝺi. v Qui trāsduxit pplm suū p desertū. xl. annis quousqz mortui fuissēt oēs q exiuerūt ꝺ egypto pter caleb t iosue t filios leui: eo q territi vbis exploratoꝝ voluerūt reuerti in egyptū: vt ꝺcm fuit plenius Numeri. xiij. x Qui percussit reges magnos t. expositū est hoc psalmo pcedēti vsq ibi: Hereditatē isrl suo suo. in clusiue: hoc excepto: q iste vsus: Et oia regna chanaan. nō est i hebreo: nec i translatōe Hiero. t iō vī hic appositus ab aliquo expositore: sicut ponitur i textu psalmi pcedētis. y Quia i humilitate nra. qua fuim' valde deiecti t cōtēpti i seruitute egypti. z Memor fuit nrī. nos ide liberando: iō sḃdit: a Et redemit nos ab inimicis nostris. i. egyptijs: qui vitā filioꝝ isrl producebāt ad amaritudinē afflictōibus duris: vt habet exo. j. b Qui dat. hic ponit iuitatio ad ꝺi laudē ex bñficio collato ꝺi viuēti vita sensibili: cū ꝺr: b Qui dat escaz oī carni. viuētia. n. vita vegetabili tm: vt plante: nō hīt carnē: silr nec angeli in quib' ē tm vita itellectiua: qz spūs carnē t ossa nō hz: Luc. vlt. c Confitemini deo celi. lz. n. sit de' totius creature: tn spāli mō ꝺr deus celi: eo q vī ibi clare. d Confitemini ꝺño ꝺñoꝝ t. tot' iste vsus vī h appositus ab aliquo expositore: qr nō ē i hebreo nec i trāslatōe Hiero.

In psl. cxxxv. Cōfitemini. vbi ꝺr i postilla: Et notādum q in quolibet versu. Additio.

NOn vī necessariū esse reddē rōez ꝺe numero horū vsuū: tum qr i aljs psalmis fuit apposita illa clausula. s. Qm i eternū misericordia eius. sub alio numero: vt pz i psl. Cōfitemini. t i aljs: tū qr qlibet vsus hz spāle rōem regratiādi deo t laudādi misericordiā eius: vt pz intuēti. vñ rōabilr nri sancti doctores q vlteri' rōes ptinentes ad sensū spūalē scrutati sūt nō curauerunt ꝺe reddenda rōe hui' numeri. Dixerūt tn q iste psl. inter alios ē notādus qr hz oēs vsus vnifines: t qcqd ibi ꝺr ad misericordiā dei refertur. Rō aūt assignata ab ipo ra. sa. inualida vr: tū qr nō minus attribuēda ē sustentatio mūdi misericordie diuine p' datōem legis q añ: imo forte magis: tū qr si iste generatiōes numerēt p iudā filiū iacob: sicut i genealogia xpi tūc erunt .xxviij. gnātōes: qꝺ pz sic: Nā iuda posito loco leui frē suo ꝓstat q iudas genuit phares: qui esron: qui arā: qui amunadab: qui naason: in cui' gnātōe data ē lex: quib' gnātōibus addit sup. adcis aljs vsq ad iacob iclusiue sūt .xxviij. gnātōes: t ēt si p leui cōputent sūt .xxvij. vt pz discurrēti p eas. Si forte qs ꝺe huiusmōi numero oio vult hīe aliqlē mysticam rōem pōt eā accipe sic: Nā sm cōputatōem euāgelicaz Matth. j. a dauid vsq ad trāsmigratōem babylōis fuerūt gnātōes. xiij. t a trāsmigratōe babylonis vsq ad xpz. xiij. t sic sūt a dauid vsq ad xpm gnātōes. xxvij. a qb' si sḃtrahātur due gnātōes. s. dauid t salomonis remanēt. xxv. q icipiūt a gnātōe roboam in qua filij isrl recesserūt non solū a regno dauid a deo istituto: sz a cultu diuino facientes sibi

publice vitulos argẽteos: ꝛ sic ꝓnter i illis gnãtõibus ꝑ ma ioꝛi parte oculi auerũt a via dñi vsq; ad gnãtõem xpi: in q̃ reformata sũt oia sm sufficiẽtiã. vñ ꝓdicte .xxvj. gnãtiões vidẽt i mia dei sustẽtari. ꝑs.CXXXVI.

SUp flumia. Huic ꝑs. nullus oio titulus ꝓpõitur i hebꝛeo nec in translatõne hiero. ꝛ iõ titulus qui in aliq̃bus biblijs ponit. s. Psalm⁹ ỏõ ꝑpter hieremiã. fuit apposit⁹ ab aliquo expositoꝛe: eo q; ista psalmi ꝓsonat lamẽtatõibus hieremie: qꝛ iste ꝑs. loq̃tur de tẽpli destructõe: ꝛ de babylonica captiuitate: cui⁹ actoꝛ ignoꝛat ꝫ hiero. ꝛ hebꝛeos: ꝛ diuidit i duas ptes: qꝛ ꝑmo describit ppli captiuati lamẽtatio: 2° aduersantiũ punitio: ibi Memoꝛ esto. Circa ꝑmũ dr: a Super flumina babylonis. qꝛ terra illa abundat aquis fluuialibus. b Illic sedimus. i. diu hitauimus: sic dr deuto. j. Sedistis ergo i cades barne multo tpꝛe. c Et fleuim⁹. hitando ibi i amaritudine: cui⁹ cã sbdit cũ dr: d Dũ recoꝛ. tui syõ. i. tẽpli q̃ erat i mõte syon incẽsi ꝛ destructi: de qua destructõe plus affligebant q̃ de sua captõe. e In salicib⁹ in medio eius. i. i medio babylõis q̃ est plena salicib⁹ ꝓpter abũdãtiã fluminũ. f Suspẽdim⁹ oꝛgana nr̃a. i. subtraximus nos ab oi carmie leticie nõ solũ rõe captiuitatis ꝛ destructõis tẽpli: sed etiã rõe exaggeratõis mali: qꝛ babylõij exigebãt carmina leticie ab hoibus i tãta amaritudine ꝓstitutis: ꝛ hoc ẽ quod dr: Qꝛ illic iterroga. nos ꝛc. g Et q̃ abduxerunt nos. de iuda in babylonẽ captiuos: dicebãt nobis supple: h Hymnũ can. no. ỏ can. syon. hoc ẽ de cãticis q̃ cãtabãt i tẽplo q̃ fuit i mõte syõ: ꝛ sbdit rñsio iudeoꝛ: i Quõ cãtabim⁹ cãticũ dñi. i. deputatũ dño cultui. k In terra aliẽa. i. idolatrie sbdita. q. d. nullo⁹ oz hoc fieri. vñ ꝛ baltha sar rex applicãs vasa dñi cult⁹ hũanis vsib⁹: statim fuit a deo punit⁹: vt hr̃ dañ. v. l Si oblit⁹ fuero tui hierlm. i. destructõis tue cãtas cãticũ leticie q̃si oblit⁹ destructõis tue m Obliuioni det dextera mea. i. tota vt⁹ mea ꝑ infinitatẽ vl̃ moꝛtẽ. n Adhẽat lin. mea fau. meis. ita q; nõ possim loq̃. o Si nõ me. tui. dolẽdo q̃si ꝓtinue de tua destructione. p Si nõ ꝓposuero tui ꝛc.]. i. si accidẽte mihi cã alicui⁹ leticie nõ recoꝛdabor i ꝓncipio de tua destructõe dolendo: ꝛ supplẽdũ ẽ: puniar a ỏo. vñ dr ecclĩastici. xj. In die bonoꝛ ne imemoꝛ sis maloꝛ. q Memoꝛ esto. Hic ꝓnter ponit aduersantiũ punitio: ꝛ ꝑmo idumeoꝛ q̃ sp fuerũt iudeis molesti: sicut esau a q̃ descẽderũt idumei: q̃rebat occidere iacob a quo descẽderũt iudei: vt hr̃ Geñ. xxvij. iõ dic: q Memoꝛ esto dñe filioꝛ edõ. i. idumeoꝛ ad puniẽduꝫ eoꝛ nequiciã. r In die hierlm. i. destructõis hierlm i q̃ fuerũt idumei cũ babylonijs eos icitãtes ad totalẽ destructionẽ ciuitat⁹: iõ subdit: s Qui dicũt. i. dixerũt babyloniis. t Exinanite exinanite. i. totalr eximinate hierlm. v Usq; ad fũdamẽta. Cõsequnter petit ps. punitõez babylonioꝛ dr. x Filia babylonis. i. gens babylonica. y Misera. i hebꝛeo ꝛ trãslatõe hiero. hr̃: Uastata. ꝛ loquit de futuro ꝑ modũ ꝓteriti ꝓpi certitudinẽ ꝓphie ꝓuidit. n. regnũ babylonis destruẽdũ ꝑ Cyꝛ ꝛ Dariũ: iõ subdit: z Beat⁹ q̃ retribuet tibi retributõem tuã .i. penã tibi debitã. a Quã retri. no. i. ꝓpi mala q̃ fecisti nobis. b Beat⁹ q̃ te. ꝛ alli. puu. suos. in hebꝛeo hr̃: Tuos ꝛ i trãslatõe hiero. ex q̃ ꝑz q; lr̃a cõis que hz puulos suos. intelligitur de puulis babylõis: quos crudeliter iffecerũt medi ꝛ ꝑse in babylonis destructõe: ꝫ q; dr Esai. xiij. de babylõijs: Suscitabo sup vos medos qui argentũ non q̃rant nec auꝛ velint: sed sagittis puulos interficiẽt: ꝛ lactãtibus vteris nõ miserebũtur ꝛ sup filios nõ parcet oculus eoꝛ. e Et allidet eos ad petrã. ex crudelitate. n. accipiebãt pueros ꝑ pedes ꝛ allidebãt capita eoꝛ ꝓ parietes

Psal. CXXXVI.

SUpeꝛ flumia babylonis illic sedim⁹: et fleuimus dũz recoꝛdaremur tui syon. In salicib⁹ in medio eius: suspẽdim⁹ oꝛgana nr̃a Quia illic interrogauerunt nos q captiuos duxerunt nos: vba cantionũ. Et qui abduxerũt nos: hymnũm cãtate nobis de cãticis syõ Quõ cãtabim⁹ cãticũ dñi: i tẽrra aliẽa: Si oblit⁹ fuero tui hierlz: obliuiõi det dextera mea. Adhẽreat lingua mea faucib⁹ meis: si nõn me miero tui. Si nõn ꝓposuero tui hierlm: i ꝓncipio letitie mee.] Memoꝛ esto dñe filioꝛ edõ: i die hierlz. Qui dicũt exinanite exinanite: usq; ad fũdamẽtũ i ea. Filia babylõis miseꝛa: beat⁹ q̃ retribuet tibi retributõez tuã qua retribuisti nobis. Beat⁹ q̃ tenebit: ꝛ allidet paruulos suos ad petram.

Ipsi dauid .CXXXVII.

COnfitẽboꝛ tibi domine: i toto coꝛde meo: quoniaz audisti oia verba oꝛis mei. In cõspectu angeloꝛ psallã tibi: adoꝛabo ad tẽplũ sanctum tuum: et ꝓfiteboꝛ nõi tuo. Sup misericoꝛdia tua et vitate tua: Mozalr põt exponi ps. iste ỏ quolibz penitẽte q̃ lamẽtat se fuisse in captiuitate demonis per pctm̃ moꝛtale ꝛ petit punitõem demonis ꝛ mẽbroꝛ suoꝛ in gehẽna ꝫ ordinẽ dine iusticie. ꝑsal. CXXXVII.

COnfiteboꝛ tibi dñe. Huic ps. ꝓmittit talis titulus in hebꝛeo: Ipsi dauid. ex q̃ appet actoꝛ ps. nõ tm̃ eius mã. sed ex circũstãtia lr̃e vi q; sit gr̃az actio ipsi⁹ dauid post⁹ liberat⁹ fuit a psecutõe absalon ꝛ rebellione syre filij bochri: ꝛ venit ad tẽplũ dñi ad adoꝛãdũ ꝛ regratiãdũ sicut ꝓmiserat fugiẽs a facie absalon: put hr̃. ij. reg. xv. Et dixit rex ad sadoch: Reporta arcã dei in vrbẽ: si iuenero gr̃am i oculis dñi: reducet me ꝛ ondet mihi eã ꝛ tabernaculũ suũ. Et ꝫ hãc sniam psal. iste i duas ptes diuidit: qꝛ ꝑ ỏõ ipsi deo regratiat: 2° ad sile alios reges hoꝛtat: ibi Cõfiteãtur tibi. Circa ꝑmũ dic ỏõ: a Cõfiteboꝛ tibi dñe. ꝓfessiõe laudis ꝛ gr̃aꝛ actõis. b In toto coꝛde meo. i. i toto intellectu ꝛ affectu. c Cor̃ au. ver. or̃i mei. hoc nõ ẽ i hebꝛeo nec i trãslatõe hiero. vñ vr̃ q; ꝓmo fuerit q̃dã gloria ad oñdẽdũ cãm q̃re ỏõ gr̃as deo agebat. s. eo q; oꝛem suã exaudiuerat q̃ petiuerat a psecutõe absalõ liberari. ꝛ postea hec glo. forte iterlinear fuit inꝛta textui ꝑ iperitiã scriptoꝛ sic ꝛ i mlt̃ alijs locis biblie factũ ẽ sile. d In ꝓspectu ãgeloꝛ. tibi assistẽtiũ: sm illõ Matth. xviij. Angeli eoꝛ sp vidẽt faciẽ ꝑris q̃ i ceł ẽ. e Psallã tibi. q̃res tibi placẽ ꝛ angelis tuis: ꝛ nõ hoibus vanis f Adoꝛabo ad tẽplũ scm̃ tuũ. i. vsa facie ꝛ extẽsis manib⁹ ad ipm: sic. n. oꝛabãt iudei vbicũq; essẽt: vt hr̃. iij. reg. g Et ꝓfiteboꝛ nõi tuo. i laude ꝛ gr̃aꝛ actõe: ꝛ sbdit cã: h Sup mia tua. quã mihi fecisti liberando me de psecutõe absolon ꝛ dissẽsiõe excitata ꝑ sybam. ij. reg. xx. i Et vitate tua. i. iusticia tua quã fecisti puni

endo eos ꝓ sua culpa: qz absalon cū suo exercitu fuit debellat⁹: ⁊ syba decapitat⁹. k Qm̄ magnificasti. i. magnificare fecisti. l Sup oē. i. sup oēm vtutē creatam m Nomē tuū. oēs. n. hoies boni audiētes p̄dcāz miſericordiā dei erga ōō: ⁊ iusticiā erga absalon ⁊ sybam: magnificabāt ꝺeum nomē ei⁹ laudib⁹ extollendo. n In quacūqz die inuoc. te exaudi me. h⁹ dixit qz bñficiū dīnū iā p̄stitū p̄bz ꝓfidētiam obtinendi futuꝝ: ió ſbdit: o Multiplicabis in aia mea vtutē. s. patientie ⁊ obtinēde victorie. p Cōfiteant. Dic ꝓpter inducit alios reges ad laudē dei: ex cui⁹ vtute depēdet stat⁹ ⁊ dignitas eoꝝ di. Cōfiteant tibi dñe oēs reges ire. recognoscētes tuū dñātū generale. q Qz audierūt oia verba oris tui. i. illa que fecisti mihi ꝯ absalon ⁊ sybā: ⁊ nō loq̄tur de regib⁹ ire gnāliter: sed de regib⁹ i circuitu iudee exītib⁹ ad quos venit rumor p̄dictoꝝ q̄ cito diuulgat. Et bñ noiant facta dei ei⁹ vba: qz ei⁹ facē ⁊ dicē sunt idē: fm q̄ dī. s. ps. xxxij. Dixi ⁊ facta sūt. r Et cātēt i vijs dñi. i. ꝓpter vias dñi: q̄ sūt ei⁹ opa. s Qm̄ magna ē gla dñi. istō debēt cātare cātico laudis dīne. Et qz nō solū gla dñi ē magna i se: ꝫ etiā i effectu: ió ſbdit: t Qm̄ excelsus dñs ⁊ hu. respi. vt attollat. v Et al. a lon. cog̃. i. supba ab eīno cognoscit vt deꝑmat. vñ i hebreo hī: Et alta a lōge ꝓfringet. ⁊ hoc dī spāliter ꝓpter humilitatē ꝺauid fugiētis a facie absalon nudis pedib⁹ incedēdo ⁊ lamētādo: vt hī. ij. reg. xv. Et iniurias semei hūlliter dissimulādo. ij. reg. xvj. Quā humilitatē deus respexit: ipz ꝺauid in regno restituēdo: ⁊ ꝓpi supbiā absalon quem deiecit a regno qō inuaserat ꝑ mortē vilē ⁊ asperā: nec post se reliqt ꝓlē masculinā ad sui memoriam: vt hī. ij. reg. xviij. Et qz bñficiū a deo obtentū p̄stat ꝓfidētiā obtinēdi aliud de futuro i casu sili: ió ſbdit ꝺauid: x Si ābulauero i medio tri. sicut fecit fugat⁹ ab absalon. y Uiuificabis me. i. saluabis me a morte imminenti. z Et sup irā inimicoꝝ meoꝝ. s. absalon: achitophel: syba: ⁊ ꝓsilium. ⁊ Extēdisti manū tuā. faciēdo ō eis vindictā. a Et saluū me fecit. a p̄secutōib⁹ eorum. b Dextera tua. i. vtus tua ⁊ nō mea. Et qz ꝺauid sic sperabat de futuro si casus ꝓsilis ꝓtingeret subditur: c Dñs retribuet ꝓ me. penā mihi aduersantibus. d Dñe mia tua i se. qz sp parat⁹ ē recipe recurrētes ad ipm. e Opa ma. tua. i. me et regnū meū: qō ꝑ te cōsecutus sum. f Ne despicias. ſbtrahēdo a me manū ꝓtectōis tue. Moraliter pōt expōi p̄s. iste vt sit gratarum actio deuota cuiuslibz liberati dīnit⁹ a p̄seqntiū tribulatōe: ⁊ iuitatio aliorum ad ꝓfessionē deuotā laudis dīne

In psalmo. cxxxvij. Cōfitebor tibi dñe. vbi dī i postil. Dominus retribuet ꝓ me. Additio.

IN hebreo hētur: Dñs p̄ficiet ꝓ me: vel supplebit pro me. ⁊ sic erit sensus q̄ ꝺauid petebat a deo vt opera sua iperfecta vel diminuta ꝑ suā miam p̄ficeret: ⁊ supplerz eius defectus. Psal. CXXXVIII.

DOmie ꝓbasti me. Huic p̄s. p̄mittitur talis titulus in hebreo: Ad victoriā p̄s. ꝺauid. in q̄ apparet actor p̄s. s. ōō: ⁊ modus cātādi hunc p̄s. cū p̄mittitur: Ad victoriā. qz cātabat a leuitis cū quodā conatu vnius chori contra alterꝝ ad habēduz victoriā i cantu sicut freqnter dictū fuit. s. De mā vo huius p̄s. vī ex circūstantia lre: q̄ sit q̄dā assurrectio ad ꝓfessionē dīne laudis ex ꝓsideratōe eiusdē dīne. Et dīditur i duas ptes: qz ꝑmo ōō describit dei eminētiā: 2° surgit ad ei⁹ reuerētiā: ibi Quia tu possedisti. p̄ima i duas: qz ꝑmo describit celsitudinem dīne scie: 2° latitudinez sue pñtie: ibi Quo ibo.

DOmiē ꝓbasti me ⁊ cognouisti me: tū cognouisti sessionē meā et resurrectōem meā. Intellexisti cogitatōes meas de longe: semitā meā ⁊ funiculū meum ūestigasti. Et ōēs vias meas p̄uidisti: q̄ nō ē sermo i lingua mea. Ecce dñe tu cognouisti oia nouissima: ⁊ ātiq̄: tū formasti me et posuisti sup me manū tuā. Mirabilis scā ē scia tua ex me: miſericordia tua i seculuz: operū manuū tuarꝝ ne despicias. Ad victoriam p̄s. ꝺauid. CXXXVIII.

Circa ꝑmū dicit: a Dñe ꝓbasti me ⁊ co. me. i. cognoscis me fecisti. hō. n. ꝓbat aliq̄d ad hoc q̄ noticiā accipiat de illo: sed deus cui⁹ scia est infinita nō sic ꝓbat vt accipiat noticiā: sed vt alij accipiāt: ⁊ hoc mō loquit Sen. xxij. Nūc cogi vi q̄ timeas deū. i. cognoscē feci. per hoc. n. q̄ abraā ad mādatū dei voluit filiū imolare fuit nota hoibus p̄optitudo sue obediētie: ⁊ silr per tribulatōes quas ꝺauid sustinuit a saule: absalon: ⁊ alijs patienter: nota fuit hōib⁹ p̄fectio sue patientie. b Tu cog. ses. meā ⁊ resur. meā. i. q̄cq̄d feci sedēdo vel surgēdo: q̄escendo vel ābulādo. Alr exponit sic: b Tu cognouisti ses. meā. i. itroniſatōem meā sup regnū isrl. c Et resurrectionē meā i regno p̄ mortē absalon: qz vtrūqz a deo fuit. Et qz non solū cognoscit exteriora: sed et latentia in corde: ió ſbditur. d Intellexisti cogi. me. de lon. i. ab eīno. e Semitā meā ⁊ funi. me. i. iusticie exercitiū: fm q̄ dī. ij. reg. viij. Et mensus ē ꝺauid duos funiculos vnū ad occidēdū ⁊ alīū ad viuificādū. f Inuestigasti. i. p̄fecte cognouisti sicut res que ūestigat vsq; ad minia p̄fecte cognoscitur: qz ūestigatio ꝓpe dcā q̄ ip̄ortat discursū vnius rei note ad aliā cognoscēda non ē i deo. g Et oēs vias meas p̄uidisti. añq̄ essem i rerū natura. h Qz non ē sermo i lingua mea. sup. sufficiens ad explicādū celsitudinē tue sapie: ideo ad hoc subdit: i Ecce dñe tu cognouisti oia nouissima ⁊ antiqua. i. oia que erunt ⁊ que fuerunt q̄tumcūqz sint alijs latētia. k Tu formasti me. ꝓncipaliter: qz cause scde nō agūt nisi i vtute ꝓme. l Et posuisti super me manū tuam. ad tenēdū me i esse: artifex. n. creatus compleato artificiato remouet manū suā ab eo: sicut carpētator a domo facta: qz nō est ei⁹ p̄seruator: sed tm̄ factor. sed artifex oīum deus formata creatura non ſbtrahit manū suam ab ea: qz non ē tm̄ factor eius sed etiā p̄seruator: ⁊ ideo si retrahēt manū suā ab ei⁹ p̄seruatōe decidēt i nihilū: ⁊ ꝓpter p̄dcā ꝓcludit: m Mirabilis scā ē scia tua ex me. i. mirabilior q̄ ego possim cogitare: ꝓpi qō hiero⁹ trāstulit: Mirabilior est scientia tua a me. Hebrei enim non habent

cõparatiuũ gradũ sed vtũtur positiuo ꝓ eo cũ ablatiuo casu ꝛm q̃ hz. ē. ps. cxvij. Bonũ ē ꝓfidē in domino ꝛc. i. melius. n Confortata est. i. sup oia eleuata. o Et nõ poto ad eã. s. cõprehẽdẽdã. p Quo ibo. hic ꝙnter oñdit latitudinẽ dine ꝙntie q̃ se extẽdit ad oẽz locũ: ppi qõ dic̃: p Quo ibo a spũ tuo. i. a te ipso: qz spũs est deus Joh. iiij. q Et q̃ a facie tua fugiã: idest a ꝙntia tua. q. d. hoc ē impossibile: qõ ꝓbat ꝙnter dicẽs: r Si ascẽdero i celũ tu illic es. p refulgẽtiam tue glie. s Si descendero in infernũ ades. p exercitiuz tue iustic̃ie. t Si sũp. pẽ. me. dilu. i. si hẽrẽ pennas q̃b' possez citissime vel altissime volare añ clarã diẽ: ꝛ sic puenire ad extrẽa maris. v Eteni illuc ma. tua ẽdu. me. sine q̃ nulla creatura põt aliqõ op' facẽ. x Et tenebit me dex. tua. alr decidẽ in nihilũ vt ꝓdictũ ē: ꝛ sic non possũ effugẽ ꝙntiam tuã. y Et dixi forsitã ꝛc. ꝗsi. d. posset aliqs ignarus dicẽ: Iz ds sit ꝙns vbiqz tñ nõ videt ea q̃ fiũt i tenebris: sicut hõ exñs i loco tenebroso nõ videt ea q̃ fiũt i ꝙntia sua: hoc remouet dicẽs: z Et nox illu. mea i deli. meis. q. d. ipa nox illuminata ē coram ds vt videant ibi ab ipo delitie carnales q̃ cõiter fiunt in tenebris: ꝛm illud iob. xxiiij. Oculus adulteri obfuat caligine. ꝛ ꝓbat ꝙnter q̃ nox ita nota sit deo sic̃ ꝛ dies di. a Qz tene. nõ obscu. a te. qz nihil i eis exñs latet te. b Et nox sicut dies illuminabit. i. ita clare pz ꝓspectui tno sicut ꝛ lux ꝓpter quod sb̃dit: c Sic̃ te. el': ita ꝛ lu. el'. i. eodẽ modo patẽt ipsi deo ꝛ ea q̃ fiũt i vtroqz. d Qz tu possedisti. h ꝙnter ex ꝓcedẽtib' dauid ꝓsurgit ad laudẽ dinaz: ꝛ ꝑmo ad laudãdũ deũ i se: scdo i amic̃i suis: ibi Mihi aũt ꝛc. Circa ꝑmũ dicit: d Qz tu pos. re. meos. formãdo me i vtero mris. e Suscepisti me ꝛc. Ji vita me ꝓseruãdo ꝛ ꝓsecutõib' ꝓtegẽdo: ꝛ ad dignitatẽ regni ꝓmouẽdo. q. d. ppi ista ꝛ ꝓsilia: f Cõfiteboz tibi. bonitatẽ tuã recognoscẽdo.

g Qz terribilr magnificat' es. in trãslatõe hiero. hi: Qz terribilr magnificasti me. ꝛ ẽ eadẽ sntia: qz deus magnificando dauid mõ ꝓdcõ declarauit hoibus magnitudinẽ sue bonitatis ꝛ potẽtie: iõ sb̃dit dauid: h Mirabilia opa tua. nõ solũ i me: sz i oibus creaturis: qz mira etiã creatura non põt ad plenũ inuestigari ab hoie: utpote ꝓ quã vtutẽ ferz trahit a magnete. i Et aia mea cognoscet nimis. i. conabit̃ q̃tũ potit ad cognoscẽdũ opa tua: ꝛ maxime bñficia mihi facta: inꝝ que ẽ formatio mea: iõ sb̃dit: k Nõ ẽ occultatũ os meũ a te. ꝛ accipit̃ h̃ os ossis qõ latet in carne: iõ sb̃ditur: l Qõ feci. i occul. q. d. quõ eẽt tibi occultatũ q̃ fecisti illud intra carnẽ vbi occultat alĩs sed nõ tibi. m Et sb̃a mea i ise. ter. i. sb̃a corpis mei nõ latebit tibi cũ adhuc eẽt i mã vnde fcã ē: q̃ q̃dẽ mã ꝓ maiori pte ẽ terra q̃ est iferius elemẽtũ. n Imperfectũ meũ viderũt ocli tui. i trãslatõe hiero. hi: Jnformẽ me adhuc viderũt oculi tui. res. n. añq̃ sit formata ē ipfecta. Est igr sensus: Cũ eẽm adhuc i fieri vi derũt me oculi tui: qz de' cognoscit res ꝑfecte añq̃ sint i facto esse. o Et in libro tuo. i. i noticia tua q̃ dr liber eo q̃ ibi oia retinẽtur firmit̃ absqz obliuiõe. p Oẽs scribent. i noticia. n. ꝓdestinatõis dine: que dr liber vite soli electi sũt scripti: ꝛ i noticia ꝑscie siue reprobatõis: q̃ ꝑt dici liber mortis: soli reprobi sc̃i scripti. sed i noticia dina gnãliter sũpta, put se extẽdit ad ꝓdestinatõnẽ ꝛ ꝑsciam oẽs sunt scripti: ꝛ sic accipit̃ h̃ liber dr: vt dictum est.

Cõfitẽboz tibi: qã terribiliter magnificatus es: mirabilia opera tua: et aĩa mea cognoscet nimis. Non est occultatũ os meum a te: quod feciſti in occulto: et ſubſtãtia mea in inferioribꝫ terre. Jmperfectuz meum viderunt oculi tui: et in libro tuo omnes ſcribẽtur: dies formabũtur et nemo in eis Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui deus: nimis cõfortatus eſt prin cipat' eoꝝ. Dinumerabo eos ꝛ ſup harenã mltiplicabũt: exurrexi et adhuc ſũ tecũ. Si occideris dꝰ pctores

q Dies formabunt. i futuro sic tu preuidisti.

r Et nemo i eis. qz nemo ē in tpre futuro qõ nõduz ē adhuc. per hoc itelligit dauid q̃ tps futuz ꝛ ea q̃ futura sũt i eo sc̃i ꝑfecte cognita ipi deo: qz el' noticia mensurat eternitate que assistit oi tpri ꝙnti ꝓterito ꝛ futuro.

s Mihi aũt. hic ꝓseqnter dauid ostendit se habere reuerentiam ad deum non solum in se sed in amicis suis. ꝛ ꝑmo ostendit in amicis dei, ꝓpositum: scdo in eius inimicis oppositum: ibi Si occideris. Circa ꝑmuz dicit: s Mihi autem nimis honorati sunt amici tui deus. in hebreo habetur: Sodales tui. ꝛ p hoc itelligunt angeli sancti q̃ sũt i societate dei ꝛ el' amici: de qbus dixit dauid in ps. pcedẽti: Jn ꝓspectu angelorꝫ psallã tibi. t Nimis cõfortatus est. i. firmiter stabilitus. v Principatus eorũ. angeli. n. sãcti p ordies triũ hierarchiarꝫ sũt distincti. hierarchia vo ẽ idẽ qõ sacer principat'. ꝛ qz iste tres hierarchie ꝛ tres ordies i singulis hierarchijs imobilr stabilũnt: iõ ꝓuenienter dr: Nimis ꝓfortatus ē ꝓncipatus eoꝝ. Et qz angeli sunt i maxio numero: ꝛm illud Job. xxv. Nunqd est numerus milituũ el'. iõ sb̃dit: x Di numerabo eos ꝛ su. hare. mul. i. si vellẽ eos numerare nõ possem sicut nec maris harenã. videm'. n. sensibilr q̃ corpa celestia q̃ sũt icorruptibilia supra modum excedũt corpora elemẽtaria ꝛ mixta q̃ sũt corruptilia in ꝙtinua q̃titate. Et eodẽ mõ ualde ꝓbabile est: q̃ angeli qui sũt adhuc supioris nãe excedãt in numero oẽm corpalẽ creaturã: ppi qõ dr Dan. vij. Milia miliũ ministrabãt ei: ꝛ decies milies centena milia assistebãt ei: vbi designat maxia multitudo ãgelorꝫ nobis icognita p replicatõem ꝛ mltiplicatõem maximorꝫ numerorꝫ. ꝛ qz ꝓpheta dauid cognuit p reuelatõem se futuz in societate angelorꝫ ad quã electi assumũt: iõ sb̃ditur: y Exurrexi. p tuã grãm a peccat' que cõmisi. s. adulteriũ cum bersabee: ꝛ homicidiũ vrie: ꝛ numeratõis ppli. z Et adhuc sũ tecũ. i ꝙnti p grãz ꝛ i futo p glaz: ò q̃ loqbat̃ dꝰ p mo''' ꝙnti, ppi certitudinẽ sibi fcẽ ꝛuelatõis. a Si occi. h̃ ꝙnti oñdit opp''' ò inimici dei: vz q̃ nõ sint honorabiles sibi sz magis detestabiles dr. a Si occi. ò pec. ꝛ accipit̃ h̃ si, ꝓ qz: vt sit sẽsus: qz certũ ē q̃ tu occides pctores

obstinatos morte gehēne: q̄ dī mors scōa. apoc. xx. ió supple dico: b Uiri sanguinū declinate a me. q̄ hoc reo etiā vos videre: cui' cā sb̄ditur cū dī: c Qꝛ dicitis in cogitatōe. s. vīa. d Accipiāt i vani. ciui. suas. viri. n. sanguinū semper cogitāt quō possint alienas ciuitates ꝛ loca capere: pplm occidere: ꝛ bona rapere ꝛ istud ꝓcedit ex vanitate supbie exīstis in eis. Et q̄ tales sī deo ꝛ hoīb' iustis odibiles: ió sb̄dit dauid: e Nōne qui oderūt te dñe oderā. q. d.

> Uiri sanguinuꝝ declinate a me. Quia dicitis i cogitatōne: accipiāt i vanitate ciuitates suas. Nōne q̄ oderūt te dñe oderā: ꝛ sup inimicos tuos tabescebā: Perfecto odio oderā illos: inimici sci sunt mihi. Proba me deus ꝛ scito coꝛ meū: interroga me ꝛ cognosce semitas meas. Et uide si uia iniqtatis in me ē: et deduc me i via eīna.

sic: q̄ eoꝝ vicius est odiēdū bonis hoīb̄us: sicut ē odiosū deo. f Et sup inimicos tuos tabescebā. i. resoluebar interius ex ẓelo iusticie tue ꝫ eos irat': ió subditur: g Perfecto odio oderā illos. ꝛ q̄ hō iustus sp oꝛ timere ne in tali ẓelo excedat modū ꝛ incurrat aliq̄d pctm̄ saltē leue: ió subdit dauid: h Proba me deus ꝛ scito coꝛ meū. i. fac me scire ea que latēt i meo coꝛde. ꝓbatio. n. dei nō est ad hoc q̄ ipse noticiā accipiat: sz ali' sic dcm̄ fuit in p̄ncipio huius psalmi. i Inꝛroga me ꝛ cognosce. i. fac me cognoscere. k Semitas meas. i. facta ꝛ cognita mea occulta. l Et vide. i. fac me videre. m Si via iniqtatis i me ē. i. aliqua latēs culpa vt p̄ verā p̄niam expediar ab ipsa. n Et deduc me i via eīna. i. ad beatitudinē eīnā ad quā nullus pōt puenire: nisi fuerit totaliī expedit' a peccato: fm q̄ dī apoc xxi. Nō intrabit in eā aliq̄d coīnq̄natū. Moralitas huius psalmi est q̄ quilibet exēplo dauid diligenī ꝓsideret dei noticiā oia intuentē: ꝛ attēdat ipm̄ vbiq̄ p̄sentem ꝛ sic assurgat ad dei sanctoꝝq̄ eius reuerētiā ꝛ ad detestatōem iniquoꝝ. In ps. cxxxviij. Dñe ꝓbasti me. vbi dī in postilla: De mā huius psalmi. Additio.

LIcet multa in hoc psalmo ponātur ad excellentiā diuinā pertinētia: tñ p̄incipalis itentio psalmiste in eo vī esse q̄dā ꝯclusio supplicatoria quā in duob' vltimis vsibus ponit. s. cū dicit: Proba me deus ꝛē. Et vide si via iniqtatis in me ē. Ceteri aūt vsus ꝓcedētes a p̄ncipio psalmi vsq̄ ad illū locū sūt quasi quedā notabilia p̄ambula ad illā supplicatōem seu oꝛōem intētā. Ad cuius declaratōem ꝓsupponēda sūt quedā. Primū est: q̄ lz de lege cōi nullus scit se certi tudinalr esse in gr̄a. vñ eccl. ix. Nemo scit vtrū sit dign' odio vel amoꝛe. dauid tñ ex reuelatōe diuina sciebat se ipsū esse in gr̄a spālr cū hunc psalmū cōposuit: qui q̄dē ps. ex circūstantia lr̄e vī esse fact' postq̄ deus ei dimiserat pctā que cōmiserat. s. homicidiū ꝛ adulteriū ꝛ numeratōis pplī: ꝛ quoꝝ dimissione fuerat certificatus per ꝓphām nathan. ij. reg. xij. quo ad p̄ma duo peccata: ꝛ de tertio p̄ acceptatōem sui sacrificij. ij. reg. vlt. Et q̄ remissio peccatoꝝ nō ē nisi p gr̄az. vnde ad Ro. iij. c. Justificati per gr̄am ipsius. iccirco dauid ꝓtūc credendus est hoc sciuisse. s. seipm̄ esse in gr̄a: lz apud plīmos crederet nō fuisse dimissa illa peccata ipsi dauid: de q̄bus. ś. in psalmo dicebat: Multi dicūt aie mee: non est salus ipsi in deo eius. Scōm ꝓsupponēdū est q̄ dauid ex hoc nō sciebat certitudinalr se esse adeptuꝝ gl̄am: ꝓut ē de lege cōi: nec de hoc legitur sibi fuisse aliq̄ reuelatio fcā: ꝛ ió in p̄ma parte hui' psalmi deo refert gr̄as ꝓpter iustificatōem suā: ꝛ in vltima parte petit certitudinē finalem sue salutis. s. in duob' vltimis vsibus p̄dictis: inter

que ponit q̄dā notabilia tā circa ꝓuidentiam diuinā q̄ etiā circa ꝓductōem ꝛ formatōem hoīs: q̄ circa p̄destinatoꝝ sāctoꝝ: silr ꝛ maloꝝ reprobatōem. Circa que oia tredecim facit. Nā p̄ꝫ multos philosophātes q̄ a cognitōe diuina āmouebāt indiuidua seu singularia: vt Job. xxij. c. Sup cardines celi pambulat: nec nostra ꝓsiderat. ps. attribuit deo pfectā ꝛ singularē cognitōem de hoīe: ꝛ de hoc dicit: Dñe ꝓbasti me ꝛē. dicit aūt: Probasti. nō vt deus noticiā accipiat p ꝓbatōem: sz ad excludēdū quoꝝdaz errorē dicētiū: q̄ diuina cognitio est p applicatoꝝ vniuersaliū cāꝝ ad effectus ꝑticulares uel p alios certos modos mediante quib' res cognoscūt: q̄ nō p̄tinet ad dei cognitōem: sed designat q̄ noticia dei est per euidentiā imediatā: q̄ quodāmodo assimilat cognitōi hūane que p̄ exp̄imētalē ꝓbatōem acq̄rit sine aliq̄ discursu. a tali. n. noticia. s. exp̄imētali tota cognitio humana deriuat cuz nihil sit i itellectu q̄n̄ ꝑus fuerit in sensu. q. d. Cognitio tua de me est ꝓbatissima absq̄ discursu. silr est intelligēdū illō q̄ infra dī: Inuestigasti: q̄ hz referri ad pfectōem cognitōis: nō aūt ad modū iuestigatōis q̄ deo nō p̄tinet. In hoc aūt q̄ dicit: Cognouisti me. oñdit ipm̄ fuisse a deo approbatū fm noticiā approbatōis: de qua. ij. Timo. ij. c. Nouit dñs qui sunt ei'. Cōsequēnr scd̄o tāgit q̄ttuoꝛ singlaria circa hoiez. s. sessionē ꝛ resurrectōem ꝛē. Pro q̄ sciēdū q̄ deuio. vj. circa explicatōem p̄cepti de dilectōe dei dī: Meditaberi. s. i his q̄ ad dīnā dilectōem p̄tinēt. Sedēs i domo tua ꝛ ābulās i itinē: ꝛ dormiēs seu cubās atq̄ ꝓsurgēs. q̄ expōit sic: Nā hō oꝛ meditari i his q̄ ad dilectōez dei p̄tinēt tā i tp̄re q̄eti q̄ in tp̄re laboꝛiō. silr i igressu lecti ad dormiēdū: ꝛ i egressu ad vigilādū: ad q̄ q̄ttuoꝛ lz nō eodē oꝛdie referēda sūt ꝛba ps. in hoc loco. q. d. Dñe tu cognouisti sessionē meā. s. an i sessiōe mea tp̄re q̄eti meditoꝛ i his q̄ ad dilectoez tuā p̄tinēt. Et resurrectōem meā. s. cū surgo de lecto ad vigilādū. Et semitā meā. s. cū ābulo i itinē. Et funiculū meū. q̄ i hebꝛeo hī: Accubitū meū. s. cū lectū itro: ad q̄ trāslatio nr̄a posset reduci: Nā lect' ē hoīb̄us quasi funiculus hēditat. Cū. n. hō i lecto dormiēs iacet nihil aliud vī hīe tanq̄ ꝑpriū sibi. ꝛ quia ista q̄ttuoꝛ q̄tū de se idifferētia sūt quo ad meritū vl demeritū nisi in q̄tū cadūt sub cogitatōe hoīs ea debite ordinati i deū vl alr: iccirco iterposuit: Intellexisti cogitatōes meas de lōge. i. itellexisti q̄s cogitatōes hēaz i huiusmōi varietatibus meis supradict. s. vtꝛ sint digna mercede vl nō. Dic aūt a lōge: eo q̄ finis cogitatōis q̄ ē vltim' i executōe ꝛ p̄ ꝑs lōge est p̄ncipalis quo ad meritū ꝛ demeritū: ꝛ ió dicit: q̄ de' cogitatōes hūanas qualiter ꝓueniant de lōge. s. de fine ꝑpe intelligit. Et ne q̄s estimaret q̄ cognitio diuina circa hoiem solum ad quattuoꝛ p̄dicta se extēderet: ideo dicit: Et oēs vias meas ꝓuidisti: vt oñdat oēs hūanas actōes que p̄ vias itelligūtur cōprehēdi i cognitōe diuina que eas ab eīno ꝓuidit. Et reddēs rōem quare sub clausula vlī cōprehendit vias humanas ꝛ non eas discuerēdo spālr exp̄ressit: sicut iceperat: subdit dicēs: Quia non est sermo in līgua mea. s. sufficiens ad exp̄ressionem singulorum eo modo quo dicitur ecclesiastes. j. Cuncte res difficiles non pōt eas homo explicare sermone. Et nequis putaret q̄ huiusmodi diuina cognitio se extendit solum ad p̄sentia eo q̄ sunt in actu ꝛ nō ad p̄teꝛita ꝛ futura que nō habent esse actuale i seipsis: ió subdit: Ecce tu dñe cognouisti oia nouissima ꝛ ātiq̄. q. d. nō solū p̄sentia sed etiam p̄teꝛita ꝛ futura. Cōsequēr tertio

ostẽdit quasdã eminẽtias singularit̃ ad cognitõem spãlr dei ptinẽtes: ꝛ de hoc dicit: Tu formasti me ꝛc. Ad qõ sciẽduz q̃ fm Aug. in li. de trinitate vniuersas creaturas spũales ꝛ coꝛpales nõ qz sũt iõ nouit deus: sed iõ sũt qz nouit. Cuius rõ est. Nã sic se habz scia dei ad oẽs res creatas sicut scia artificis ad artificiata ab ipso artifice ꝓducta. Ad qõ oñdendum postq̃ dixerat: Tu cognouisti oia nouissima ꝛ antiq̃: subdit: Tu formasti me. ac si dicat: Cognitio tua est cã mee formatõis modo ꝓdicto: sed ne putaretur q̃ cognitio seu ꝓuidentia diuina non requirit ad ꝓseruatõem rei postq̃ ẽ creata seu formata sicut nõ requirit cognitio artificis finito ope: iõ sʒdit: Et posuisti sup me manũ tuã. exponit sicut in postilla. Cõsequenter q̃rto ex ꝓdictis ꝓcludit tria miríssima circa diuinam cognitõem: ꝑmo cuz dicit: Mirabilis facta est scientia tua ex me. valde. n. mirabile est q̃ cognitio sit cã rez nãlium cognitaz cum in creaturis est cõiter oppositũ Scõo dicit etiã: Cõfortata est. qz huiusmõi cognitio seu ꝓuidentia diuina sic est confortata q̃ res ꝓ eam ꝓseruantur i esse ꝛ ipsa a rebus sʒtracta deficiunt: qõ ad maximã fortitudinẽ ptinet. Tertio dicit: Et non potero ad eã. s. vt ab ea qualitercunqz possem me sʒtrahẽ. Cõsequent̃ q̃nto hoc vltimũ quod dixerat declarat. s. Nõ poꝛo ad eã. vt ab ea q̃liter cunqz possem me sʒtrahere. ꝛ hoc ex tribus: ꝑmo ex diuine ꝓtie imensitate: qz cũ sit vbiqz nullus põt a sua ꝓtia abesse: ꝛ de hoc dicit: Quo ibo a spiritu tuo. exponat sicut i postilla vsqz ibi: Si sũpsero pẽnas meas diluculo. cuiꝰ sensus est: Si hẽrem pennas siles diluculo. qõ in istanti volat ab oriente in occidentẽ: ꝛ sic cũ tanta velocitate trãsirem ad extrema maris: hoc nõ sufficẽt ad hoc vt me sʒtrahẽ possem a tua ꝓtia. ratio quare: Quia illuc manꝰ tua deducet me. ꝛ hic ponit scõam rõem ꝑ quã hõ nõ posset se sʒtrahere a diuina scia: que ẽ eadẽ cum sua potẽtia. ꝛ qz deus ꝑ suã potẽtiã est vbiqz sicut ꝑ suã essentiã: iõ dicit: Illuc. s. in extremis maris: vel vbicunqz. Deducet me manꝰ tua. i. ero sʒ ptãte tua quocũqz me deducas: nec potero declinare a ꝺuctõe tua: Qz tenebit me dextera tua. ꝛ sequit: Et dixi forsitan tenebꝛe. vbi ponit tertia rõ in qua dicit q̃ hõ nõ posset se subtrahere a cognitõe diuina ꝓpt tenebꝛositatẽ seu obscuritatẽ loci: qz nihil in eis latet deũ: ꝛ exponat lr̃a ꝓut in postil. Consequenter sexto ꝓbat qõ vltimo dixerat. s. q̃ deus cogꝰscit ꝛ operatur in locis tenebꝛosis sicut i lumiosis: ꝛ hoc cũ dicit: Quia tu possedisti renes meos. renes. n. sũt in coꝛpore humano valde occulti ꝛ obtenebꝛati: qz cõiter sunt operti adipibus ꝛ visceribus aialis: ꝛ tñ hoc non obstãte a ꝺo possidẽt: ꝛ sic infert ꝓpositũ. sed qz nõ solũ deus possidet in teriozꝛa mẽbꝛa humana sed etiã ea format ꝛ oꝛganiçat i vtero mr̃is: iõ sʒdit: Suscepisti me de vtero mr̃is mee. vbi hebꝛaica lr̃a habet: Pepegisti me in vtero mr̃is mee. idẽ. n. verbum habet hic ꝛ iob. x. vbi dr̃: Ossibus ꝛ neruis cõpegisti me. ꝛ sic est sensus: q̃ deus in vtero mr̃is formar totã cõpaginẽ humani coꝛpis ibi exñtis: ad qõ necessariũ requirit vt cognitio ꝛ potẽtia diuina se extendãt etiã in obscuris ꝛ latebꝛis qõ erat intẽtũ. Consequenter septio qz i cõpositõe oꝛganica humani coꝛpoꝛis sũt q̃plurime maxie sʒtilitates de q̃bus taz phi q̃ medici tradũt multa: vt phs in li. de aialibꝰ: ꝛ Galienus in sua anathomia: que tñ ipsi phi potẽtie formatiue naturali attribuũt: q̃ lz sit vez instrãlr ꝛ scõario: ꝓncipalr tñ oia sunt attribuenda summe cognitõi ꝛ potẽtie. s. diuine instituentis nãm: iccirco dicit: Confitebor tibi. s. ꝓfessione laudis: qz terribilr magnificatꝰ es. s. in cõpositõe coꝛpoꝛis hũani oꝛganica de qua ꝑus dixerat: que tante sʒtilitatis ẽ: vt in eo qui eam diligenter ꝓsiderat nõ solũ cãt admiratõem sed etiã ꝛoꝛem. Illa. n. que magne ꝓfunditatis sapie sũt terꝛoꝛem cãnt: vñ in psalo dr̃ de deo: Terribilis i ꝓsilijs super filios hoiũm. ꝛ seqtur: Mirabilia opa tua. s. in hoc q̃ coꝛpoꝛis humani dispositio supradicta est optia fm ꝓuenientiã ad aiam hũanam ꝛ ad eius operatões: put Tho. in ꝑma pte. q. xcj. arti. iij. in coꝛ. q. ꝛ iõ subdit: Et aia mea cognoscet nimis. i. cognoscere põt q̃ ad ipsius existẽtiã ꝛ eius operatões coꝛpus hũanũ est optime cõpaginatũ seu oꝛganiçatũ. talis. n. cognitio exquisita ꝛ cõpleta cadit sub cognitõe humana: vt ꝑz ꝑ Galienũ in li. de iuua mentis mẽbꝛoꝛ: vbi de quolibet mẽbꝛo ꝛ iunctura humani coꝛpoꝛis reddit rõem ꝓuientẽ ad opatões aie: vñ respectu huius bñ dicit: Et aia mea cognoscet nimis qz pfecte talia ab hoie cognosci possũt. qõ aũt superius dixerat: Mirabilis facta est scia tua ex me: ꝛ nõ potero ad eã. intelligit̃ de scia dei que ẽ sua essentia ineffabilis: hic aũt loquit̃ de opatõibus ab ea ꝓcedentibus q̃ sub hũana cognitõe cadere possunt: ꝑtiz illa que in hũana natura ꝓtinent. Cõsequenter octauo circa huiusmodi mirabilia opa dei dicit: Nõ ẽ occultatũ os meũ a te. Circa qõ attẽdẽdũ q̃ cũ aia hũana sit rõabilis magi cõuenit cũ angelis q̃ cũ aialibꝰ bꝛutis: ꝛ iõ sua creatio cum ãgelis i ꝑmoꝛdio fuisse fcã videtur eẽ ꝓueniẽs: tñ deus alr disposuit. s. vt in coꝛpe hũano sibi ꝓpoꝛtõato crearet: ꝛ hoc ẽ qõ dicit: Nõ ẽ occultatũ os meũ a te. Os. n. hic accipitur ꝑ coꝛpulẽtia hũana i vtero mr̃is oꝛganiçata: qõ est magnũ opus dei: iuxta illud eccłastes. xj. Sic ossa cõpaginata in vtro ꝑgnãtis. illa ãt ossa sũt a ꝺo facta in eẽ cõpleto ꝑ infusionẽ aie rõalis: ꝛ de hoc dic: Qõ fecisti in occulto ꝛ sʒa mea in inferioꝛibus ire. sʒa. n. accipitur ꝓ aia que est forma eẽntialis: ꝛ per ꝓñs ꝓcipua pars sʒalis ipsius hois: ꝛ sic deus os. s. coꝛpulẽtiã i ventre ꝑgnantis fecit cũ sʒa sua. i. cũ aia in inferioꝛibꝰ terre qz in vtro ꝑ infusionẽ fuit creata. ꝛ sic excludit errorem dicentiũ q̃ aia humana fuit creata cũ angelis: qõ aliq̃ voluerũt ex dictis Aug. in. vij. sup gen. ad lr̃am intelligere: qõ tñ ipse nõ asserẽdo dicit: vt ibidẽ ꝑz. Excludit etiã error dicentiũ q̃ angeli in vtute diuina cãnt seu ꝓducũt aias rõales: qõ tñ est falsũ cũ ꝑl. soli deo loquẽs dicit: Qõ fecisti in occulto ꝛc. vñ in ꝓductõe ꝑmi hois Gen. ij. dr̃: q̃ spirauit deus in faciẽ hois spiraculũ vite. in alijs vo aialibus que mediantibus cãis scõis ꝓducũtur dixit: Producat tra: ꝛ ꝓducant aque ꝛ huiusmodi. Consequẽter nouo agit̃ de alio opere dei magno circa hoiem: in hoc. s. q̃ pertinet ad ꝓsecutõem vltimi finis ad quẽ fuit creatus: ꝛ de hoc dicit: Imperfectũ meũ viderũt oculi tui: ꝛ in libro tuo oẽs scribent. Pro q̃ sciẽdũ q̃ illi qui a deo ꝓordinãt ad vitã beatã ꝓsequẽndã que ẽ vltimꝰ finis humane vite ꝑeliguñt a deo nõ ex meritis eoꝛ futuꝛi. vñ ad roꝛ. ix. de electõe iacob ꝛ reprobatiõe Esau tractãs dicit: Cũ nondũ nati fuissent aut aliquid egissent boni vel mali: vt fm electõem ꝓpositũ dei maneret non ex opibus ꝛz ex vocãte dicñ est ei q̃ maioꝛ seruiet minoꝛi: ꝛ hoc est quod dicitur: Imperfectum meum viderunt. ꝛ versus: Informem meum. secundum Hieronymũ: viderunt oculi tui. quia ꝛz anteq̃ homo formaretur nec sit in rerum natura videtur a deo cuiꝰ visio etiam se extendit ad non entia. ꝛ sequitur: Et in libro tuo omnes scribentur. quia anteq̃ sint ꝛ aliquid mereantur: omnes iusti non solum predestinati ad finalem gloriam consequendam: sed etiam electi ad gratiã qua gloriam merentur: licet eam finaliter non consequantur scribuntur in libro dei ꝛz vite: de quo libro ꝓ ut refertur ad diuinam predestinationem imobilẽ nullus deletur. vnde apoc. iij. Nõ delebo nomen eius de libro vite. put autem in seipsis homines mutabiles sunt deleri possunt de hoc libro: iuxta illud psalmi. Deleantur de libro viuentium. vnde cum dicit: Et i libro tuo oẽs scribent. de oiꝰ põt intelligi: nõ solũ ꝺ ꝑdistinati q̃ gloriã finalr ꝓsequũtur: sed etiaz de his qui fm ꝑtem

iusticiã gloriã merẽt: lz eã postea ꝓ eoꝝ defect⁹ amittãt ꝛ seq̃tur: Dies formabũtur ꝛ nemo i eis. Ad qõ sciẽdũ q̃ dies i scriptura ad lr̃am accipit qñq; ꝓ statu gr̃e: vt ad Ro. xiij. Dies aũt appropiquabit. qñq; aũt ꝓ statu glie: vt in psalmo: Melior est dies vna i atrijs tuis sup milia. Et qz i libro dei scribunt: vt dcm̃ ẽ nõ solũ illi q̃ ꝓ eternã p̃destinatiõem ad gloriã ordinãt: sed etiã illi q̃ per p̃ñtẽ iusticiã gloriã merẽt licz eã postea: vt dcm̃ est amittãt: iccirco dicit i pl̃ali: Dies formabuntur. dies .s. vtrorũq; p̃dictoꝝ formabũtur i libro dei: qz vtrorũq; ordinatio ẽ notitia dei imutabilr ex parte sui: lz mutabilit ex pte eoꝝ qui scribũt. vñ psalmista de noticia dei circa hʾmõi dies dicit: Nouit dñs dies imaculatoꝝ. Et qz hec noticia in qua formant isti dies est ab eterno añ ipsi ꝓscripti in rez natura essent: ideo sbdit: Et nemo in eis. Nemo scriptoꝝ in eis. s. in diebus formatis modo p̃dicto. qõ aũt interpõit hic postillator ꝺ libro mortis non inuenit in sacra scriptura aliquid dici liber mortis: qz vt dicit sanctus thomas in prima pte. q. xxiij. arti. ij. in rñsione ad vltimũ arg. non est ꝓsuetũ ꝓscribi illos qui repudiant: sed eos qui eligunt: vñ tales non dicũtur scribi in aliquo libro dei. s. celesti: sed dicũt in terra scribi: iuxta illud hieremie. xvij. Recedẽtes a te in terra scribant. Cõsequẽter decimo dicit: Mihi aũt nimis honorati sũt amici tui deus ꝛ nimis ꝓfor. est principatus eoꝝ. Ad cuius declarationẽ attẽdendũ q̃ qz conscriptio in libro vite de qua fecerat mẽtionez est mere gratuita vt dictũ ẽ: iccirco surgit quedã tacita murmuratõ ꝓtra deũ ab his qui minʾbñ de diuinis sentiũt: eo q̃ videtur deus in hoc esse acceptor psonaꝝ: qz exquo nulla p̃cesserũt merita in hijs qui ab eterno ꝓscripti sunt. similiter poterant ibi ꝓscribi ceteri homies quoꝝ nec merita nec demerita p̃cesserũt. Ad quã tacitã murmurationẽ p̃s. rñdet: Mihi aũt nimis honorati sunt amici tui deus. hoc ẽ dicere iudicio meo valde sũt digni honore quos deus ex sua liberalitate recipit in amicos. q. d. quos eni deus sũme bonus ꝛ sapiens significat temerariũ est: vt ab hoibus ꝓtemnant sed potius honorari debent. Et isto mõ videtur aplʾs loq̃ de ista mã ad ro. viij. cũ dicit Si deus ꝓ nobis quis ꝓtra nos? qs accusabit aduersus electos dei ꝛc. q. d. ipsa electio diuia ab eterno p̃ordiata sufficit ꝓ ratiõe ad hoc q̃ tales sint digni glorificatione Et notandũ q̃ in hoc versu videt ps. tãgere vtrunq; genus ꝓscriptoꝝ i libro dei de q̃bus aug. de ci. dei. quorũ vnuz est eoꝝ q̃ sunt ꝓscripti tm̃ fz p̃sentẽ iusticiã ꝓ gratiã. ꝛ de istis dicit: Mihi aũt ni. hono. sũt amici tui deʾ Amici eniz possunt dici quicũq; sunt in gr̃a dum in ea sũt. vnde ioh̃. xv. ca. Vos amici mei estis si feceritis ea que p̃cipio vobis. Sed ꝓstat q̃ multi iplent p̃cepta diuina: qui tñ postea gloriã dei nõ ꝓsequũtur ꝓpter eorũ defectũ. Scõm genʾ ꝓscriptoꝝ i libro vite est illoꝝ qui fm eternã p̃destinatiõem ꝓscribunt: ꝛ de istis ꝓpe intelligitur: Nimis ꝓfortatus ẽ p̃ncipatus eoꝝ. cõscriptio. n. taliũ ẽ ꝓfortata: qz inuariabilis: silr ꝛ est p̃ncipatiua: qz oẽs tales ꝓscripti regnãt cũ xp̃o: ꝛ per ꝓseq̃ns: Cõfortatus est p̃ncipatus eoꝝ. Cõsequẽter vndecimo ondit q̃ cõscriptio p̃dicta cõprehẽdẽs vtrũq; genus ꝓscriptorum est valde numerosa. lz. n. pauci sunt electi: multi tñ vocati sunt ꝓ gratiã qui nõ attingũt gl̃iam: iõ sequitur: Dinumerabo eos ꝛ sup arenã multiplicabunt: qõ non solũ põt intelligi de solis electis ꝓ diuinã p̃destinatiõem qz vt dr̃ Matth̃. vij. c. Arta est via que ducit ad vitam ꝛ pauci sũt qui inueniunt eam. Nec etiam de angelis cõuenienter intelligit: quia in hoc psalmo agitur tantuz de formatõe hominis: ꝛ de alijs cõditõibus humanis: nõ autẽ de angelicis. sequitur autẽ: Resurexi ꝛ adhuc suz tecum. ꝓ quo sciẽdum q̃ dauid dum per reuelatiõez cognouit se resurrexisse a peccatis: ꝛ per cõsequens cognouit se esse in gratia: vt supra dictũ est: tamẽ post illã remissionẽ peccatorum ꝓcedente tempore nõ sciebat certitudinaliter se esse in gratia sed tantũ cõiecturaliter inquantũ percipiebat se diligere amicos dei: put in precedẽti versu: Mihi autez nimis. similiter ꝛ odio habere inimicos dei: put in versibus imediate sequentibus habetur: ꝛ ideo dicit: Resurrexi. s. a peccatis ꝓput mihi fuit reuelatum. Et adhuc sum tecum. s. per gratiam: quod quidem scio per coniecturas in hoc psalmo contentas modo predicto de quo dicit: Et adhuc suz tecum. quasi di. adhuc sum: licet non sciam certitudinaliter. si enim sic sciuisset proprius dixisset: Resurrexi ꝛ tecum suz Qz autem postilla. dicit q̃ Dauid cognouit per reuelatiõem se esse futurum in societate angelorum nullum fundamentum habet in sacra scriptura: immo eius oppositum statiz in sequentibus comprobatur. Si enim reuelatum sibi fuisset diuinitus se gloriam adepturum inuanum dixisset: Ui de si via iniquitatis in me est ꝛc. vt patet intuenti. Consequenter duodecimo ostẽdit illud quod cõiecturaliter dixerat: Adhuc sum tecum. s. per gratiam: ꝛ hoc ex nimio ẓelo quem habebat contra peccatores ꝛ inimicos dei: ꝛ hoc cum dicit: Si occideris deus peccatores. si ꝓ quia: quia scio domine q̃ occides peccatores. s. morte spirituali: ideo dico: Uiri sanguinum declinate a me. quorum quendaz errorem ad mãm istam pertinẽtez exp̃mit: cũ dicit: Quia dicitis in cogitatione accipiant in vanitate ciuitates suas. cuius sensus est: Nam heretici ꝛ alij inimici dei inuidentes predestinatis quos deus ad gloriã preelegit anteq̃ quicq̃ merentur: vt dictum est: dicunt de eis detrahendo in cogitationibus suis: Accipiant in vanitate ciuitates suas. hoc est dicere: Illi qui predestinati dicuntur accipiunt ciuitates suas .s. ecclesiam p̃sentem ꝛ celestem: quarum vnam dicunt accipere per gratiam ꝛ aliã per gloriam: ꝛ hoc i vanitate: quia nullis meritis precedẽtibus talem p̃destinatõem dicũtur tales ciuitates accipere. Possunt etiã ista verba intelligi dicta esse ab hereticis qui aliam vitã negant: sicut saducei ꝛ huiusmodi. Isti eniz dicũt de iustis q̃ accipiunt in vano ciuitates suas: quasi dicerẽt q̃ in vano laborant cum non sit aliquod ꝑmiũ eternũ in illis ciuitatibus. Et quia talia dicta sunt horribilia sanctis viris: ideo dicit: Nõne qui oderunt te domine oderam ꝛc. que satis patent in littera. Consequenter tertiodecimo ponit cõclusionẽ supplicatoriam quã ꝓncipaliter i hoc psalmo intẽdit: ꝛ hoc cũ dicit: Proba me deus ꝛc. Circa quod ꝑmo aspectu ad litterã dubiũ occurrit. s. quõ psalmista qui in ꝓncipio huius psalmi testatus est: Dñe ꝓbasti me ꝛ cognouisti me ꝛc. Modo q̃rit: Proba me deus ꝛ tenta me. Si enim eum iam probauerat deus ꝛ cognouerat: superflue ꝛ inutiliter videtur petere vt iterum probetur. Ad quod sciendum correspondenter ad p̃dicta q̃ probatio primo modo dicta ꝛ cognitio seu probatio intelligenda est quo ad presentem iusticiam. s. vtrum Dauid esset in statu gratie: ꝛ quia dauid de hoc iam erat certificatus vt p̃dictũ eũ: ideo dixit: Domine probasti me ꝛ cognouisti me. idest approbasti: vt dictũ est. Sed probatio ꝺ secundo loco data intelligenda est quo ad eternam predestinationem: scz vtrũ dauid esset securus ad gloriam finaliter cõsequendam quod ipi dauid non constabat certitudinaliter ꝓ reuelatiõnẽ: vnde ratõabiliter timebat filiali timore ne forte incurreret in aliquam dei offensam ex qua impediretur a consecutione glorie eo modo quo dicitur: Si quis se existimet stare videat ne cadat. j. Cor. x. ca. Etiõ petit iterũ a deo pbari: ꝛ subdit: Et vide si via iniquitatis i me est. ubi nota q̃ non dixit: Si iniquitas in me est: qz licz certitudinaliter sciuisset ꝓ reuelationem non esse in ipo iniquitatem: vt dictũ ẽ: ꝓpt quod dixerat alibi: Probasti coꝝ meũ ꝛ non est inuẽta i me

iniq̃tas: non tñ sciebat si erat in eo aliqua via iniquitatis .s. diſpoſitio tendẽdi ad iniq̃tatẽ: qꝺ põt eẽ in exñtib' i. gra: ⁊ sic petit vt nõ pmittat a deo tendẽ in talẽ viã: vñ dic̃: Deduc me in via eterna. s. ad eĩã vitã ꝓsequẽdã. Qualit autẽ intelligatur hec ꝓbatio reſpectu dei ꝓbantis dictũ est in ꝓncipio psalmi. Et nota ꝙ ibi dixerat Dñe ꝓbasti me ⁊ cognouisti me. i. approbasti: vt dictũ est. sed hic dicit: Proba me ⁊ cognosce me. i. approba me. qz ꝓma approbatio erat de ꝓterito ⁊ pñti que erat iã imutabiliter approbata. sed scꝺa approbatio est de futuro qꝺ reſpectu flexibilitatis hũane semper habet nãm cõtingẽtis: iõ non ꝓpe peteretur approbari sed magis ꝓpe petitur deductio in via eterna. Replica.

IN psalmo: Dñe ꝓbasti. Burg. introducẽdo mãm psalmi ſm suã applicatõem que nõ est directe cõtra postil. dicit dauid se sciuisse absolutũ a culpa: ⁊ esse in gr̃a q̃uis opio multoz fuit ad ꝟ̃ium. ⁊ sic hic põitur qꝺ sepe in odiũ postil. iprobauit: sicꝫ sepi' sibiipsi ꝟ̃dic̃ Circa illũ passũ: Et aia mea cognoscet nimis. s. opa mirabilia dñi: put in psalmo enumerant: glo. Burg. est: Cognoscz nimis. i. perfecte: vt inquit talia ab hoie ꝓfecte cognosci possunt. Allegat ad hoc ea que scripsit Galienus. Sz attendat Burg. quid Aristoteles de hoc sentit dicẽs: Ea que scimus minima sũt in ꝓparatõe eoz que ignoramus. ⁊ phs. j. phy coz dicit: Tũc arbitramur vnũquodq; scire. s. ꝓfecte: cum cãs cognoscim' ⁊ ꝓncipia vsq; ad elemẽta. differẽtie. n ꝓpe rez que sumunt a ꝓpriis ꝓncipiis sũt nobis ignote. q̃tuz. n. de eis dicẽ vel scribẽ poterit: solũ sũt circũlocutões ſm doctrinã eiusdẽ Aristotelis. Ois nr̃a cognitio intellectualis oz tũ hẽt a sensu. opz. n. intelligentẽ fantasmata speculari: phs .iij. de aia. Sẽsus aũt solũ oñdit accidẽtia. ex. ij. de aia. que q̃uis magnã vim ꝓferũt ad cognoscẽdũ ꝙ qꝺ est: hoc solũ est argutiue. Intellect'. n. cõiunctus ⁊ abstractiue cognoscit nãm sbe: vix tñ vel nullaten' intuitiue. cognitio aũt rez ex suis operatõibus ⁊ alijs accidẽtibus nõ ẽ nisi argutiua ⁊ a posteriori: nõ igit perfecta. Psalista igit fortasse voluit dicere ꝙ mirabilia dei cognoscẽt nimis. i. perfecte: nõ ex sciẽtie acq̃sitõe sed diuina inspiratõe. ⁊ hoc bñ credo. Sed de libro vite que hic dicũtur: vide. s. exo. xxxij. correctorio vlti. Id aũt quod iterpõit postil. ꝙ reprobi pñt dici i libro mortis sicut electi in libro vite: hoc est burgẽsi valde molestum qz vt inquit in sacra scriptura nõ oz de tali libro. hec ẽ bur. ꝓsueta rõ seu iualida: ⁊ errori Uuichlef ⁊ boemoz ualde ꝓpinqua: Nec postil. talẽ librũ mortis ponit fz rem: sed fz dici: ⁊ illud dici põt fundari sup argumẽto a ꝟ̃io sensu: quod bur sepe grãdipendit. põt etiã fundari super regula: Sic ꝓpositũ in ꝓposito: ita oppositũ in opposito: si saltẽ alterz in esset a nã. Nec burg. reddit rõem cũ aliqui dicant scripti q̃rum nec merita nec demerita ꝓcesserũt: quare non põt dici hoc de oibus ꝙ eadem rõe sint scripti. ſm enim irradiatõem idealẽ difficile est negare oẽs hoies: imo oẽs res forte in ꝓspectu diuine cognitõis: ⁊ ſm hunc modũ oẽs dicunt scripte sicut picte. Alan' enim de planctu nãe ea rõe dixit vestẽ froneſ oium rez formas quasi depictas ꝓtinẽ. Sed ꝙ de hoibus oibus ſm illum modũ scriptis aliq; sint ꝓdestinati: aliqui ꝓsciti: hoc ꝓuenit ex determinatõe diuine volũtatis ſm doctrinã doctoris subtilis. hec aũt determinatio diuine volũtatis cũ sit reſpect' ad extra ad diuinam volũtatem terminat' non in ea fundatus. si ponatur nunc scriptio nunc deletio nulla sequitur ex hoc in diuina voluntate mutatio: sicut nec ex aliis reſpectibus. s. creatõis incarnatõis ⁊c̃. Burgen. etiã illum passũ: Mihi aũt nimis honorati sunt amici tui. exponẽs de hoibus nõ de angelis: put postil. facit modicã adducit rõem. s. ꝓpter hoc qꝺ oĩ matth. vij. Arta ẽ via ⁊c̃. ⁊ matth .xx. c. Multi sunt vocati: pauci vo electi. Burg. non audet exponẽ amicos dei solos electos qui pauci sunt ꝓpter hoc quod seq̃tur: Dinumerabo eos ⁊ sup arenã multiplicabunt. iõ exponit amicos dei de oĩbus ꝓteritis pñtibus ⁊ futuris qui sũt amici ſm pñtem iusticiã: ⁊si nõ fz eĩnam ꝓdestinatiõez. sed videtur ꝙ per hypbolicã locuti onẽ burgen. ad sic dicẽdũ nõ fuit cõpulsus. q̃uis. n. electi in cõparatõe ad reprobos sint pauci: absolute tñ intelligendo nõ sũt ita pauci ꝺn humanã noticiã excedãt sub sola numeratõe diuina cõprehẽsi: qz apoc. vij. post visa multa milia sanctoz describta dicitur: Post hec vidi turbã magnã quã dinumerare nemo poterat ⁊c̃. Nõ est inq̃ Burgen. cõpulsus ad dicendũ eos dei amicos: qui anteq̃ nati fuerũt: fuerũt a deo oditi: quia in eĩna ꝓscietia nullũ actũ positiuũ deus hũit circa ꝓscitos: nisi ꝓuidẽdo eoz eẽ nature ſm doctrinã Scoti li. j. dis. .xlj. Et idẽ iudicium est de oĩbus ꝓscitis. de Esau autez scribit Malach. j. ꝙ fuerit oditus añq̃ natus. Et si ipe vel quiscũq; alius fuerit amicus ſm ꝓsentẽ iusticiam: hoc est solum ſm dici non ſm esse: Nam dicitur puer. .xvij. Omni tempore diligit qui est amicus. planior igitur est expositio postil. de angelis q̃uis etiã de electi hominibus sit absurda. Et cum postil. dixit hic dauid fuisse reuelatum ꝙ esset futurus in gloria in societate dei: Burgen. obiecit per argumẽtum suuz cõsuetũ apud hereticos cõmune: videlz: nõ habet in scriptura sacra: igitur non est credendũ. Arguit autẽ ex scriptura opposituz: vt ipse putat: ⁊ arguit sic: Infra scribitur: Et vide si via iniquitatis in me est ⁊c̃. Uane dixisset sic dauid: si fuisset sibi reuelatum ꝙ esset futurus i gloria. Ad hoc dico dupliciter. Primo ꝙ dauid hoc dixit non habendo reſpectuz ad factã sibi reuelatõem sed ad çelum quẽ dixit habuisse cõtra iniquos: ne forte si esset excessiuus ꝙ distrahere posset a beatitudine sibi reuelata: ꝙ tunc deus çelum suũ moderando ducat i vita eterna. Secũdo reſpõdeo: ꝙ quia dauid sciuit dei potẽtiam illis reuelatõibus nõ esse alligatã: nec viatoris liberũ arbitriũ huiusmodi reuelatõibus limitatũ: quinimo cũ eis constat cõtingentia ad vtrũlibet q̃re probabiliter habuit dubitare an reuelatio ꝓcessisset ex diuina diffinitõe: sicut distingui solẽt ꝓphetie cõminationis ⁊ diffinitõis: ideo dauid non frustra dixit: Et vide si via iniq̃tatis in me est: ⁊ deduc me i via eterna ⁊c̃. Sicut enim cõtingit ꝓscitum esse in via ſm presentem iusticiam: sic contingit predestinatum non obstãtibus reuelatõibus esse extra viam ſm ꝓsentem iusticiã: quia alias sequeretur error: ꝙ gratia semel habita amitti non possit si vera fuit: ꝺ reprobatur: de pe. dis ij. §. charitas. Et potest etiam ꝺ dici breuiter ꝙ dauid frustra non dixit: quia bonarum mẽtium est ibi culpam agnoscẽ vbi culpa non est. inq̃t beatus Gregor': ⁊ habetur. v. di. ad eius.

Psalmus. CXXXIX.

DRipe me. Huic psalmo premittitur talis titulus in hebreo ⁊ translatione Hieronymi: Ad victoriam psalmus dauid. Et patet sententia ex dictis in titulo psalmi precedentis. De materia vero huius psalmi videtur ex circunstantia littere: ꝙ fuerit ab eo factus cum esset in persecutione Saulis: petens ab eo diuinitus liberari: pro quo fecit multos alios psalmos: vt patet ex suprꝺictis: quia illa persecutio fuit lõga ⁊ Dauid fuit in maximis periculis: vt patet ex decursu. j. Regũ. Igitur scõm hoc psalmus iste diuiditur in duas partes. In prima Dauid petit suam liberationem. In secunda prophetice predicit persecutorum punitionem: ibi Caput circuitus. Prima in duas: quia primo Dauid pro sua liberatione impetranda allegat persecutorum nequitiã. Scõo suã in deo cõfidẽtiã: ibi Dixi dño. Circa primũ sciendum ꝙ cũ deus sit iustissimus ad eũ pertinet liberare innocẽtes de ꝓsecutõib' iniquoz:

Ad victoriam ꝑs dauid. C.XXXIX.

Ripe me dñe ab hoie malo: a viro iniquo eripe me. Qui cogitauerunt iniqtates i corde: tota die ꝓstituebāt plia. Acuerūt liguas suas sic serpētes: venenū aspidū sub labijs eorū. Custodi me dñe de manu pctoris: et ab hoib' iniquis eripe me. Qui cogitauerūt supplātare gressus meos: abscōderūt supbi laqueum mihi. Et funes extēderūt i laqueū: iuxta iter scādalu posuerūt mihi. Dixi dño me' es tu: exaudi dñe voce deprcatois mee. Dñe dñe vis salutis mee: obumbrasti sup caput meū in die belli. Non tradas me dñe a desiderio meo peccatori: cogitauerūt ꝓtra me: ne derelinquas me: ne forte exultent. Caput circuit' eorū labor labiorū ipoꝝ operi et eos. Cadent sup eos carbones: i igne deijcies eos i miserijs nō subsistēt. Vir liguosus diriget i terra: virū iniustū mala capiēt i interitu. Cognoui quia faciet dominꝰ iudiciū iopis: et vindictā pauperū. Verūtamē iusti cōfitebūtur nomini tuo: et habitabunt recti cum vultu tuo.

Psal. dauid. CXL.

Domine clamauī ad te exaudi me: intende voci mee cum clamauero ad te. Dirigatur oro mea sic incēsū i ꝓspectu tuo] .i. erit occasio' q opiant morte i mōte gelboe: sic auē captaz opit rete. Et qz nō solū fuerūt pūiti tpali morte: sz et igne gehēne fm cōez opionē: iō sbdit: Cadēt su. eos carbones ꝛc. a In miserijs nō sbsistēt. qz pena ifernalis ē iportabil. Et qz doech detractor pessim' nō solū fuit punit' i se: sz et i ple: qz dauid filiū ei' fecē occidi: eo q dixit se saulē iterfecisse qrēs p hoc ipi dauid placē: vt dcm fuit. ij. re. j. iō sbdit: b Vir liguo. nō dirī. i ira. qz doech nō relict filiū supstitem: iō ad huc sbdit: c Viz iniustū. s. doech idumeū. d Mala capi. i inte. s. suo et filij sui: et iō sbdit h: mala i plali. Et qz sic dcm ē ista punitio fuit fcā advidicādū mala q fuerāt dauid et viris ei': iō sbdit. e Lognoui. s. p pphie spiritum. f Qz fa. dños iu. iopis. i. ipi' dauid q fuit iops i fuga saul' itm q a nabal petijt cibū. j. re. xxv. g Et vin. pau. i. viro rū dauid q erāt paupes: fm q dz. j. re. xxij. Et ꝓuenerūt ad eū oēs q erāt i angustia ꝓstituti et oppressi ere alieno et amaro aio et fact' ē eoz ꝓnceps. Et qz dauid et viri ei' i illa ꝓsecutōe nō declinauerūt a fide vni' dei et ipius cultu: iō sbdit: h Verūtn iu. ꝓfi. nōi tuo. et i tribulatōib' positi. i Et habitabūt recti cū vltu tuo. i. placētes i ꝓspcu tuo. ps. CXL.

Domie clamaui. huic psalo ꝓmittit tal' titul' i hebreo Psalm' dauid. Ex q appet actor psalī. De mā vo ei' vī ex circūstātia lre q dauid expt' se peccasse pctō ligue: vt appebit i ꝓsecūn fec hūc ps. petēs a dño vt ñ patēt apli' rcidiuu. Et vidit i duas ptes: qz p dauid exaudiri postlat. 2° petitōez suā explicat: ibi Pōe dñe. circa p'm dic: a Dñe cla. ad te. cōde et ore ōpcan'. b Exau. me. petitōez meā adiplen'. c Intēde vo. mee. ꝛc. ꝓpetitō ē eiusdē snie ad maiorē affect' expssionē. d Dirigat oro ꝛc]. oblatī. n. sacrificiū] i altari

ideo dicit dauid: a Eripe me dñe ab hoie malo. i. a saule reddente mihi malū ꝓ bono. b A viro iniq eripe me. i. a doech incitante saulē ad ꝓsequēdum me. c Qui cogitauerūt iniquitates in corde. cogitantes multis machinatōibus me occidere. d Tota die cō stituebāt ꝓlia. qz de ꝓsilio doech et alioꝝ malignantiū: saul freqnter eduxit exercitum ad capiēdum dauid. e Acuerūt liguas suas sicut serpētes ꝛc. qz doech et alij ōtractores incitabant maligne saulē ad ꝓsequendū dauid inique: ꝓpter qō dixit dauid ad saul. j. reguz. xxiij. Quare audis uerba hoium loquētium: dauid qrit malū aduersū te ꝛc. ideo sbditur: f Custodi me ō manu pctoris. i. saulis obstinati i pctō odij contra me. g Et ab hoib' iniqs eripe me. i. a doech et alijs sibi in malicia adherētibus. h Qui cogitauerūt supplātare gressus meos. vt ad regnū puēire nō valeā sic a dño ꝓmissū ē mihi ꝓ samuelē. i Abscōderūt supbi laqueū mihi. qz frequēter posuerūt insidias occultas cōtra dauid k Et funes extenderūt in laqueū. querētes me capere etiā p illos q deberēt me diligere. s. p habitatores ceile: quos dauid liberauerat de philisteis: et ꝓ çipheos: de quoꝝ genere dauid erat: et tñ isti voluerūt eū i manib' saul tradere: vt hī. j. reg. xxiij. l Juxta iter scādalū posuerūt mihi. i. quesierūt me capere ꝓ ꝓsideratoez loco rū vbi ꝓsueuerā ire. vnde. j. re. xxij. dixit saul çipheis: Abite ergo et diligentī' ꝓparate et curiosius agite: et ꝓsiderate locū vbi sit pes ei' ꝛc. m Dixi dño. hic ꝓsequēter dauid ꝓ sua liberatōe allegat suā in dño cōfidētiaz. modus ē. n. magnifici liberare ꝓsidentes i eo: ꝓpt qō dixit dauid: m Dixi dño de' meus es tu. in quo ꝓsido et nō mea vtute. n Exaudi dñe vocē deprcationis mee. liberādo me a saulis ꝓsecutōe. et qz gratitudo de bñficio iā ꝓstito ē dispositio ad aliud obtinendū: iō dauid ad ipetrādū liberatōem suā de ꝓsecutōe saulis recolit tāq grat' bñficiū qō ei de' ꝓstiterat liberādo cū de manu goliath gigātis. d. o Dñe dñe vis' salut' mee. .i. ꝓ cui vtutē fui saluat'. p Obumbrasti sup caput meū. me ptegēdo. q In die belli. qō accepi cuz goliath getheo. r Nō tradas me dñe a desiderio meo. .i. extra desideriū meū. s Peccatori. i. sauli obstinato i pctō odij ꝓtra me. min'. n. dicit et plus significat. p hoc. n. q dicit q talis traditio esset extra desideriū suum significat q eā horrebat: sic in cōi mō loquēdi qñ cōtingit alicui qō est sibi horridū dicit: hoc non desidera bā: vel nō petebā ad significādū illius qō accidit sibi horro rē: et subdit cām dicti horroris cū sbdit: t Cogitauerūt ꝓtra me. ꝓ vias diuersas me occidere. v Ne forte exaltē tur. hēntes de me intentū. ꝓpt h' supple peto ne tradas me in manib' eoꝝ: et ē modus loqndi trū cat': sicut solēt loq homies in timore positi ꝛ Caput circuitus. postq dauid petijt suam liberatōez: hic cō seqnter ꝓphetice pdicit ꝓsecutoꝝ suorum punitōem. Ad c' itellectū sciēdū q saul ꝓseqns dauid ex ōsiderio occidēdi eū cingebat eū et viros eius i modū corone ne posset euadē: vt hī. j. reg. xxiij. Ad hoc autē ici tabat a doech et alijs detractoribꝰ falso dif famātib' dauid apud eū. et ista iniqtas saulis et detractoꝝ ꝓtra dauid fuit occasio q de' ꝓmisit eos occidi i mōte gelboe: vt puniret ista malicia eoꝝ et hoc ē qō dī: Caput circuit' eoꝝ .i. saul q erat caput exercit' circūdātis dauid modo dicto. y Labor labioꝝ impioꝝ .i. frequēs detractō doech et alioꝝ simiłum. z Operiet eos .i.

holocaustoꝝ:qđ erat ſub diuo ſacerdoteſ q̄ obtulerūt ſacrificia lauabāt manꝰ ꝛ pedes:ꝛ ſic itrabāt p̄mā portā tēpli: vbi erat altare incēſi ibi cremātes thymiama: qđ ħ dī icenſum:ꝛ tūc dicebat ſacrificiū ꝓſūmatū:hebr. ix. In poꝛi q̄dē tabernaculo itroibāt ſemp ſacerdotes oblatōeꝝ ſacrificioꝝ ꝓſūmantes.illa.n. ſacrificia nō erant deo grata ex ſe: ſed ex deuotōe offerētiū:q̄ qui dē deuotio ſignificabat p crematōem icē ſi:ſō tūc dicebāt ſacrificia ꝓſūmari. p hoc g̈ qđ dicit dauid. Dirigat oꝛo mea ꝛc. petit q̄ ſua oꝛo ſit ꝓſūmate exaudita: ꝛ idē petit p hoc qđ ſb̄dit:

eleuatō manuū meaꝝ ſacrificiū veſptinū. Pone dñe cuſtodiā oꝛi meo: et oſtiuꝫ circunſtantie labijs meis. Nō declies cōꝛ meū i verba malicie:ād excuſandas excuſatōes i pctis. Cū hominib⁹ opantib⁹ iniq̄tatē:et nō cōicabo cū electis eoꝝ

e Eleuatō ma.me. ſacri. veſp. qꝛ poſt oblatōem iugē ſacrificū in veſpe nō offerebat aliud vſq; i māe diei ſeq̄nti. f Pone dñe. Hic p̄ter dauid explicat ſuā petitōem:ꝛ diuidit in duas:qꝛ p̄mo petit p̄ſeruari a lingue culpa. ſcō a culpe pena:ibi Q̄m adhuc. p linguā. n. hō multiplicit peccat: ꝛ ꝫ hoc petit dicēs: f Pone dñe cuſtodiā oꝛi meo. vt nō peccē p p̄cipitatōem loq̄ndi:ſicut alſ fecit dicēdo ſybe oia tua ſūt que fuerūt miphiboſeth:in quo peccauit dauid:ſicut dicti fuit. ij. reg. xvj. ꝛ. s. pſalmo. cxv. g Et oſtiuꝫ circūſtātie labijs meis. Dī aūt oſtiū circūſtātie:qđ retractat verbuꝫ male ꝓlatū:cuius ꝫciū fecerat dauid q̄n numeratōeꝝ populi male p̄cepit:nec ad verbū ioab retractare voluit:ꝫ q̄ hī. ij. reg. vltimo. ꝛ iō petit dauid vt hoc vlterī ſibi nō ꝓtigat dicēs: Et oſtiū circūſtantie ꝛc. h Nō declines. i. declina re permittas. i Coꝛ meū i vba malitie. i. ad ꝓferendum vba malitioſe cōpoſita:ſicut feci q̄n dixi vxie vt deſcēdēt in domū ſuā ꝛ lauaret pedes vt ſic cū vxoꝛe ſua dormiret: vt puer de me ꝓceptus ſibi attribueret:ꝛ adulteriū meū celare tur:vt hī. ij. reg. xj. k Ad excuſādas ꝛc. reſumat li: Non declines coꝛ meū. i. declinare p̄mittas. k Ad excuſādas excuſatōes in peccat. i. vt ptinacit defendā pctm̄ meū excuſatōibus falſis. l Cū ho. ope. iniq̄tatē. i. cū ſaule ꝛ ſibi ſimilib⁹:qui pctm̄ ſuū de reſeruatōe agag regis amalech: ꝛ pinguiū aialiū ꝫ dei ꝓceptū ptinaciter defēdit ꝫ ſamuelē cū arguētē. j. reg. xv. m Et nō cō. cū ele. coꝛ. i hebꝛeoꝝ trāſlatōe hiero. ħ: In delicijs eoꝝ. eſt igit ſenſus:q̄ dauid nolebat cōicare cū talib⁹ et i mēſa vbi hēnt cibaria delicata ſiue electa. Et qꝛ hūiliter recipiebat coꝛrectōem iuſtoꝝ: vt pꝫ. ij. reg. xij. vbi coꝛrectōem nathan ꝓphe de adulterio cū berſabee ꝛ homicidio vxie humilr recepit:ꝛ ſilr coꝛrectōem gad ꝓphe de populi numeratione: vt hī. ij. reg. xxiiij. iō ſb̄dit:

n Lapiet me iuſt⁹ in miſericoꝛdia. qꝛ vterq; ꝓpha p⁹ci⁹ pniam denūciauit ſibi venīā: vt pꝫ ibidē. o Oleū autez peccatoꝛis nō ip̄in. ca. meū. in hebꝛeo hī: Oleū āt capitiſ nō ꝓhibebit caput meū. qđ exponit ra. ſa. ò vnctōe regia. ꝛ ſic dauid dicit: Oleū capitis. i. vnctio regalis in capite meo recepta. Nō ꝓhibebit caput meū. ſ. ab humilitate debita ip̄ꝫ p ſuꝑbiā eleuando: vt non acquieſcā coꝛrectōi iuſtoꝝ: ſicut eleuauit ſaulē: vt p̄dictū eſt. Ad hūc aūt ſenſum pōt reduci tranſlatio cōis. o Oleū aūt peccatoꝛis. i. vnctio regia hoīs inde ſupbiētis q̄ dī peccatoꝛ eo q̄ i oi peccato icluditur ſupbia. p Nō ip̄inguet caput meū. ꝫ deū ꝛ eius nūcios ſuperbiēdo:ꝛ hoc modo dī de ſupbo iob xv. Lucurrit aduerſus deum ꝛ erecto collo ꝛ pingui ceruice armat⁹ ē. Trāſlatio hieronymi habꝫ: Oleū amaritudis nō impinguet caput meū. Rō huiuſmodi diuerſitatis ē:qꝛ dictio hebꝛaica ħ poſita .ſ. ros eſt eq̄uoca ad ſignificādū caput:quā ſignificatiōnē ſequūtur hic hebꝛei:ꝛ ad ſignificādū fel: loco cuius trāſtulit hiero⁹ amaritudis.qꝛ freq̄nt i ſcriptura amaritudo ſignificat noie fellis:ꝛ ecōuerſo. pōt tn̄ trahi ad ſenſū p̄cedētē vt p amaritudinē itelligat ſuꝑbia ꝓcedēs aliq̄n ex vnctōe regia: ſicut patet in ſaul. Ita tamē littera: Oleū aūt peccatoꝛis nō impiguet caput meum. exponit cōit a doctoꝛibus noſtris de vbo adulatoꝛis ſignificato noie olei: ſicut dī pſalmo. liij. Molliti ſūt ꝓmones eius ſup oleū ꝛ ſic petit dauid q̄ p vba adulatorū nō erigat in ſupbiā ꝛ dei ꝓtēptū. p̄ma tn̄ expoſitio vī mihi magis lr̄alis. q Q̄m adhuc. Hic p̄ter dauid petit p̄ſeruari a pena ꝓ pctō lingue debita: ꝛ p̄mo a pena iſligēda in p̄nti. ſcō a pena iferni: ibi Sic craſſitudo. Circa p̄mū dicit. q Q̄m adhuc ꝛ oꝛo mea. ſupple ꝓtēdit ad ipetrādū quod ſb̄dit: r In bñplacitis eoꝝ. in hebꝛeo hī: In malis eoꝝ. cui ꝓcoꝛdat tranſlatio hiero. que ſic habet: Ꝓo malicijs eoꝝ. vt nō ſint mihi occaſio delinquendi:ꝛ p ꝓnīs q̄ debeat puniri in p̄nti. Ad hūc etiā ſenſū pōt reduci trāſlatio cōis cū dī: r In beneplacitis eoꝝ. i. i malis eoꝝ i quib⁹ delectant eo q̄ peccāt ex habitu q̄ cāt delectatōem i ope malo ſm illud ꝓuer. ij. Qui letant cū male fecerit ꝛ exultāt i rebus peſſimis. Cōſeq̄nter adducit exēplū ad ꝓpoſitū. ſ. q̄ aliq̄ ſancti p vbis malis alioꝝ deliq̄rint:ꝛ ſic puniti fuerint i p̄nti cū dī: Abſoꝛpti ſūt iuncti petre iudices eoꝝ. vbi hꝫ trāſlatio hiero. ꝛ ſilr lr̄a hebꝛaica: Ablati ſūt iuxta petrā iudices eoꝝ. ꝛ ē eadē ſnia hic ꝛ ibi. ꝛ exponūt h⁹ hebꝛei de moyſe ꝛ aarō q̄ iudices fuerūt ꝓpli iſrl ꝛ ſacti ꝛ tn̄ ꝓ murmuratōib⁹ ꝓpli ꝫ deū peccauerūt ad aquas ꝫdictōis dubitātes de ipletōe verbi dīni qđ eis dixerat Loq̄mini ad petrā coꝛa eis ꝛ illa dabit aquas: ꝛ ꝓ illo pctō fuerūt ꝓuati igreſſū ire ꝓmiſſiōis:vt hī nume. xx. ꝛ hoc ē qđ dī hic: s Abſoꝛpti ſūt. i. p pctm̄ lapſi. t Juncti petre. i. iuxta petrā de qua debebāt aquam eīcere. v Judices eoꝝ. i. moyſes ꝛ aarō. q. d. dauid mlto foꝛti⁹ debeo mihi tīmē ꝛ p ꝓſeq̄ns deū oꝛare ne ꝓpter verba maloꝝ trahar ad peccādum: ꝛ per conſequens ad penam ſuſtinendum. x Audient. ideſt audiant: quia hebꝛei pro optatiuo vtūtur futuro indicatiui: vt frequenter dictum eſt. y Uerba mea quoniam potuerunt. in hebꝛeo ꝛ in tranſlatione hieronymi habetur: Uerba mea quoniam decoꝛa ſunt. ꝛ in hoc dauid ſermonem dirigit ad maliloquos: ꝛ eſt ſenſus: Audient verba mea. maliloqui coꝛrigentes ſe a ſua malicia. Quoniam decoꝛa ſunt. ideſt ad decoꝛem honeſtatis inducentia: ꝛ per conſequens receptione digna. Ad hunc ſenſum poteſt trahi littera communis. Audient verba mea. ſcilicet maliloqui ad ſuam coꝛrectionem. Quoniam potuerunt. ſcilicet ſe coꝛrigere ad monitionem verboꝝ meoꝝ. z Sicut craſſitudo terre ꝛ cetera. Hic incipit verſus in hebꝛeo ꝛ in tranſlatione hieronymi: vbi Dauid petit p̄ſeruari a pena gehēne. p̄imo tamen oſtendit modū hanc penam incurrendi. ſecūdo petit ab ea liberari: ibi

Quia ad te dñe. Circa primū sciendū ꝙ hec ē lra in hebreo: Sicut findens ꝛ scindēs in ira. Et i trāsla. hiero. Sicut agricola cū scindit terrā sic dissipata sūt ossa nra. i. sic dissipata est virtus mentis nre q̄ p ossa ō signatur: in q̄bus est robur corpis. b Secus infernum. i. ppe infernū. vñ in heb. ꝛ i transla. hiero. hēt: In ore iferni. dissipatio. n. virtutis q̄ fit p vicia facit appropiāre ad penā gehēne. ad eūdē sensū reducitur lra cōis cū dī: Sicut crassitudo terre ꝛc. Crassitudo ppie ē in aiali: ꝛ latet sub pelle: ꝛ ad similitudinez h' crassitudo ire dī q̄ latet sb' eius superficie: qñ vo ira aratur: superficies sbuertitur: ꝛ sic crassitudo eius sursū erigitur. Est igitur sēsus: sicut crassitudo ire surſū appet ex ire scissione cum vomere: sic ossa nra dissipata sunt ꝛc. ꝛ exponat sicut. ē.

Dissipāta sūt ossa nra sec' infernuz: qā ad te dñe dñe oculi mei: i tē spaui nō auferas aiam meam. Custodi me a laqo quē statuerūt mihi: t a scādalis operantiuz iniquitatē. Cadēt i retiaculo eius pctōres: singlariter

c Quia ad te dñe ꝛc. Hic icipit vsus i heb. ꝛ i trāsla. hiero. vbi ꝓnter dauid petit pseruari a dca pena gehenne: ꝛ incipit hic ꝓstructio: Non auferas aiam meam. i. non pmittas eā auferri a ꝓspectu gre tue ꝛ p ꝓns trahi ad penā gehenne. Quia ad te dñe dñe oculi mei. tanq̄ ad ꝓtectorē meuz. d In te spaui. q. d. decet vt me p serues a pena gehenne: qz modus ē magnifici liberare sperantes in se. e Custodi me a laqo. s. deceptionis. f Quē statuerūt mihi. s. spūs maligni. g Et a scādalis ꝛc. Scandalū. n. est dcm vel fcm minus rectū prebens alteri occasionē ruine. ꝛ sic petit dauid ne pctm̄ lingue aliene prebeat sibi occasionē ruine. h Cadent i retiaculo eius pctōres. i. occasionem peccādi amātes: fz illud eccl. iij. Qui amat periculuz i illo pibit. i Singulariter sū ego. i. a societate male loquentiū me sbtrahe: ne sint mihi peccādi occasio. k Donec trāseam. de pnti vita ad sctōz requem. Moralitas aūt h' ps. est vt hō qui alias exptus est p linguam se peccasse: vel ad hoc pctm̄ sentit se ꝓnuz ee: exēplo dauid peniteat: vt sic a recidiuo p devotam orōnem pseruet: ꝛ a pena debita liberetur. In ps. cxl. Dñe clamaui. vbi dī i postilla:

De mā vero eius. Additio.

Iconueniens vī ꝙ hic ps. applicet ad singulares historias ipsius dauid ꝓut postil. vult: tū ꝓpter rōnes allegatas in additiōe scōa sup ps. xxxvij. similiī in additione sup ps. cxv. q̄ ibi pnt videri: tū qz i hoc ps. sunt aliq̄ versus ipertinentes tali expositiōi: siē cū dī: Ad excusādas excusationes in peccatis. Si enim dauid petebat hic pseruari ab his in q̄b' iā peccauerat: supfluū erat sibi petere vt nō ptinaciter desēderet pctm̄ suum excusatiōibus falsis: cū hoc nunq̄ legitur fecisse: vt pz in suis histozijs. Similr cū dicit: Dissipata sūt ossa nra ꝛc. nunq̄. n. ossa dauid fuerūt dissipata sed potius aduersariozꝫ suoꝝ. Oz aūt per ossa itelligatur virt' mentis: ꝓut postil. ibidē exponit hoc manifeste exorbitat a sensu lrali: ꝛ sic de plurimis alijs versibus qui nō videtur i postilla ꝓgrue exponi: ꝓut bñ intuēti patebit. Uñ melius vī dicendū cum glo. fm quam xps in hoc ps. qñq̄ ꝓ membris qñq̄ ꝓ se loq̄tur: sic vt a suis ppriis ad nra redit: ꝛ a nris interdū ad sua ppria transit: p

ut ista ꝛ alia ad hoc ptinētia latius ꝓtinētur in glo. que notabilit hūc ps. exponit. Et iō q̄ vult hēre expositionē lralez verā ꝛ mysteriosā h' ps. ibi querat. Replica.

In ps. Dñe clamaui. quem postilla. exponit de dauid petente se decetero pseruari a peccato oris excusādo pctm̄: Burg. illā expositionē abīcit tanq̄ irrōnabilez: allegat ad hoc delīramenta sua posita circa ps. Dixi custodiā. ꝛ Memento dñe dauid. q̄ vide i correctorio in locis allegatis. Nec valet qō burgē. spāliter hic obīcit dicens ꝙ dauid nunq̄ proposuit falsas excusationes tendētes ad peccati defensionē: qz vt dicit i suis historijs nō reperitur: sz hoc est flz: qz vt hētur. ij. Reg. xi. dauid q̄plura malicio se dixit ꝛ scripsit in mā vrie que tēdebant i excusationez peccati cum eius vxore bersabee cōmissi: q̄bus verbis qz vrias satisfacere noluit: vt videlicet cū bersabee dormiret: iccirco quid scripsit vel scribi fecit maliciose ad mortez vrie: qui casus est ibi valde proprius: quia petit decetero ab huiusmodi pseruari dicēs: Non declines cor meū in verba malicie ideſt declinari permittas: fuerūt enim illa verba ꝛ prolata ꝛ scripta verba malicie pertinētia ad excusationez peccati. Et cū in eodem psalmo postillator illū passum: Dissipata sunt ossa mea. exponit de mētis sue robore ꝛ virtute: Burgensis obīcit dicens illā expositionē non esse litteralem ꝙ per ossa accipiatur mētis robur ꝛ virtus: sed hoc ē manifestū delīramentū pretēdens ꝙ nullus sit sēsus litteralis nisi q̄ per voces significat quod falsū ē: quia i sacra scriptura nō solū voces significant: sed etiā res sūt significatiue: quia alias omnes propositiōes more humano ō deo dicte essēt absurde: puta Oculi domini sup iustos. Et fiāt aures tue intēdentes. In manus tuas ꝛc. Simili ꝛ de angelis ꝛ hominibus: vt puta: Qui facis angelos tuos ignē vrentē. Et iustus vt palma florebit. Psalmus. CXLI.

Uoce mea. Huic psalmo ꝓmittitur talis titulus i hebreo: Eruditio dauid cū esset in spelūca oratio. per hoc autē qō dicitur: Eruditō. ostēditur ꝙ dauid in cōpositione huius psalmi fuit eruditus a spiritusancto: ꝛ illum scripsit ad eruditionē aliozum. per hoc autem ꝙ dicitur: Oratio. designat ꝙ factus fuit per modū simplicis oratiōis. ꝛ per hoc ꝙ dicitur: Cū esset i spelūca. oñditur locus vbi fuit factus. ꝛ fm ꝙ dicit hieronym' in ꝓlogo super lib. psalmoꝝ itelligit de spelūca odollā: ad quaz fugit dauid postq̄ euaserat de manib' philistinoꝝ volētiū cū occidere in geth: vt habet. j. Reg. in principio. xxij. ca. ꝛ in fine xxi. Et fecit hunc psalmū antequā venirent ibi ad eum illi de cognatiōe sua ꝛ homines amaro animo et oppressiere alieno existentes: igitur fm hoc psalmus iste in duas ptes diuiditur: quia primo dauid oñdit anxietatem animi sui: secūdo petit diuinitus consolari: ibi Clamaui ad te. Circa primū dicit: a Uoce mea ad dñm clamaui. quia ex magna anxietate non poterat a clamore cōtinere. b Uoce mea ad dominum deprecatus sū. repetitio est eisdem sentētie ad maiorem affectus expressionē. c Effundo in conspectu eius ꝛc. hoc dicit: quia orādo lachrymas effūdebat: ꝛ hoc modo loq̄batur anna. j. Reg. j. Effudi aiam meam i cōspectu dñi. d Et tribulationem meā ante ipsū pronūcio. nō ad aliquid sibi manifestandū: quia omnia nuda et apta sūt oculis eius: sed ad cōsolationem aliquā ipetrāda z

cuius cā subditur cū dr: e In deficiendo ex me spm meum. q. d. in tāta afflictione sū q fere expiro. f Et tu cognouisti semitas meas. p qs ego possim icedere magis secure. q. d. illas nō video nisi dirigas me: iō subdit: g In via hac q ambu. absco. la. mihi. qr saul r eius satellites i terra isrl qrebāt p multas insidias eū cape: r cū inde fugeret in geth: philistei voluerūt eū occidere: iō subditur: h Cōsiderabaz ad dexteraz. i. vbi posse inuenire aliquā pspe ritatem q p dexteraz designat. i Et nō erat q cognoscēt me. qr in terra isrl nullus audebat ei hūanitatē prestare timore regis saulis. k Perijt fuga a me. qr dauid fugiens i terraz philistinoz fuit ibi i periculo maiori: vt predcm est: iō subdit: l Et non ē qui requirat aiaz meam. i. vitam meaz ad saluandū ipsam. m Clamaui. Post q dauid explicauit anxietatē animi sui: hic pnter petit ab ea liberari. d. Clamaui ad te dne. positus in dca anxietate. n Dixi tu es spes mea. qr p te solū spero liberari. o Portio mea i terra viuentiū. i. inr viuētes h' seculi non hēo vnde viuā nisi p tuā puisionē: qd dixit qr erat exul r pfugus ab hereditate sua tpali. p Intende ad dep. meā qr humi. sū nimis. q. d. ita afflictus sū r abiectus q cū magna difficultate possū sustinē: iō subdit: q Libera me a pse. me. s. saule doech r filibus. r Quia pfortati sunt sup me. i. fortiores me intm q non possū resistere ppter regiā ptātem me psequentē. s Educ de custodia .i. de carcere: sicut dr Hen. xlij. Tradidit illos custodie tribus dieb' r trib' noctibus: tertio vero die eductis de carcere rc. vñ in heb. r in transla. hiero. hētur hic: Educ de carcere aiam meam. i. meipsū a nobiliori pte denominādo totum. Carcerē aūt vocat dauid illā spelūcā in q erat abscōditus: nec audebat exire. t Ad pfitendū nōi tuo. ad hoc .n. pncipaliter desiderabat dauid a psecutiōe saulis liberari: vt posset libere accedere ad tabernaculū dni: r ibi confiteri dño pfessione laudis. v Me expectant iusti. s. samuel r alij iusti de pplo isrl: q expectabant cū desiderio coronationem dauid in regē sicut dixerat per samuelē. x Donec retribuas mihi. p psecutione quā patior ppter dignitatem regni. In heb. hētur: Me coronabūt iusti cū retribueris mihi. qd fuit impletū qn seniores de oibus tribubus isrl vnxerūt dauid in regem. ij. Reg. v. Moraliter posset exponi ps. iste de qlibet fideli in magna afflictione exīte exēplo dauid explicante coza deo anxietatez animi sui petēdo deuote ab ea diuinitus liberari: vt sic pfessiōe laudis diuine posset libere dño confiteri. Psal. CXLII.

Domine exaudi orōem. huic ps. premittitur talis ti. in heb. r in transla. hiero. Psalmus dauid. in aliquibus tn biblijs ponitur talis additio: Psalm' dauid qn psequebatur eum filius suus absalō. que quidē additio vr apposita ab aliquo doctore seu expositore: eo q lra h' ps. vr satis ad hoc pcordare. illa. n. persecutio durauit plu-

pronūcio. In deficiēdo ex me spz meū: et tu cognouisti semitas meas. In viā hac q ambulabā: absconderūt laqueū mihi. Cōsidera bā ad dexterā r videbam: et n erat q cognosceret me. Perijt fuga a me: et non ē qui requirat aiam meam. Clamaui ad te dne: dixi tu es spes mea: portio mea in terra viuētiuz. Intende ad deprecatiōez meā qr humiliatus sū nimis. Libera me a psequntibus me: qr cōfortati sūt super me. Educ de custodia aiam meā ad confitendum nōi tuo: me expectant iusti donec retribuas mihi. Psal. dauid qn psequebatur eum filius suus absalon. CXLII.

Domine exaudi orōez meā: auribus pcipe obsecrationē meam: in veritate tua exaudi me i tua iustitia. Et non intres i iudiciū cū seruo tuo: qa nō iustificabit i conspectu tuo oīs viuēs. Quia psecutus est inimicus aiaz meā: humiliauit in tra vitam meā. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi: et anxiatus ē sup me spūs me': in me turbatū est cor meū. Memor fui diez ātiquoz

ribus diebus: r iō dauid i illa exīs fecit plures ps. vt pz ex supradictis ozādo deum deuote p sua liberatione. Igitur fz hoc ps. iste in duas partes diuidit. In prima ponit petitio lachrymosa: scdo subditur exauditio gratiosa: ibi spus tuus. Prima adhuc i duas: qr primo ponitur dca petitō: scdo petitiōis rō: ibi Quia persecutus est. Circa p mū dicit dauid: a Dne exaudi orōnem meā. a p secutione absalō me liberando. b Auribus per cipe obsecratiōez meam. repetitio est eiusdē sīnie ad maiorem deuotionis expressiōez. c In veritate tua exaudi me in tua iustitia. i. in veritate tua que est idem qd iustitia tua: r in hoc allegatur verbuz diuinum quo pcepit filijs parētes honorare: Exo. xx. Honora patrem tuum rc. r iō ad veritatem diuinam r iusticiā pertinebat liberare dauid a persecutiōe filij sui a quo debebat honorari. d Et non intres in iudicium cū seruo tuo. .i. mecum. sciebat enim dauid q illa psecutio ex permissione diuina erat mota cōtra eum propter punitionem adulterij sui cū bersabee r homicidij vrie: fz q dixerat sibi nathan propheta. ij. Regū. xij. Hec dicit dns: Ecce ego suscitabo super te malū de domo tua rc. r ideo dicebat dauid: Non intres in iudicium cum seruo tuo. q. .d. non punias me sm rigorem iustitie: sm quaz dauid meruerat mortem: quia sm legem diuinam vtrūq vicium plectitur morte: r ad hoc allegat fragilitatem humanam qua peccauerat dicēs: e Quia nō iustificabitur i conspe. tuo omnis viuens. i. nullus homo viuens iustificabitur: quia quātūcunq sibi caueat: tamē frequēter labitur saltem venialiter peccando: prouer. xxiij. Septies in die cadit iustus rc. r i hoc allegat dauid q deceat deum rigorem iustitie temperare pro humana fragilitate. f Quia persecutus. Hic ponitur predicte petitiōis rō que accipitur ex atrocitate psecutionis quā dauid sustinebat: iō dicit: f Quia persecutus ē inimic' .i. absalon r achitophel eius psiliar'. g Aiam meā .i. vitam meam: querebāt. n. euz occidere. h Humiliauit in terra vitaz meā. tunc. n. fugit dauid peditādo flens r operto capite: vt hētur. ij. Reg. xv. Iniurias et semei valde humiliter sustinuit. ij. Reg. xvi. i Collocauit me in obscuris. qr dauid fuit cōpulsus se abscōdere in locis desertis r cauernosis. k Sicut mortuos seculi. qui ponūt i foueis sūterraneis. l Et anxiatus est sup me spūs me'. ex nimia afflictiōe. m In me turbatū est cor meū. ppter malitiā filij mei me psequētis. n Memor fui diez antiquoz. i. diez noe i qbus mundū sūmersisti diluuio p peccato luxurie: r i qbus p noe amicū tuū maledixisti ipsi cham. p pris de risiōe: gen. ix. q. d. dauid: ex istis valde timeo punitiōez

meã ꝑ pctō adulterīj cū bersabee ꝛ dānationē filīj mei ꝑ mea psecutione: ꝓpter qō eum moꝛtuū valde luxit: vt hēt. ij. reg. xvij. vt ibidē pleniꝰ fuit dc̄z. o Meditatus sū i oībus operibus tuis. in ꝙbus sēper ꝓcurrit iusticia. p In factis manuū tuaꝝ. r petitio est eiusdē sñie ad maioꝛē affectus expꝛessionem. ꝛ qz diuina iusticia est foꝛmidanda: iō subdit dauid: q Expandi manus meas ad te. s. humiliter deꝑcādo. r Ania mea sic̄ terra sine aq̄ tibi. Jn heb. hēt: Sic̄ terra lassata. ꝛ ē eadez sñia: qz ira sine aq̄ in pulueꝛes resoluit: ꝛ q̄si ꝛes lassata dissipat: ꝛ ex hoc bñ ꝟsignat dauid q̄ erat totus dissolutus timoꝛe diuine iusticie: ꝓp̄ qō ꝟdit adhuc: s Uelociter exaudi me dñe defecit ſps meus. i. ꝓpe defectuz: sic̄ de hoie ad moꝛtē appꝛopiquāte dr̄: iam ē moꝛtuus. t Nō auertas faciem tuā a me. tanq̄ offensus ꝫ me: ꝛ loq̄tur de deo ad modū hois q̄ indignāter auertit faciē suam ab eo ꝫ quem ē offēsus. v Et silis ero descēdentib⁹ in lacū. s. si auertas faciē tuā a me mō p̄dco. x Audita fac mihi mane. i. celeriꝰ sine retardatōe. y Miaz tuam. per effectū euidentē z Quia in te sperauī. nō in virtute hūana. a Notaz fac mihi viā in q̄ ambulē. vt sic ad locum securitatis puenīā: hoc dixit dauid: qz fugiebat vagabūdus per desertum. b Quia ad te leuaui aiam meā. de auxilio tuo sperando. c Eripe me de inimicis meis. i. absalon ꝛ sibi adherentibus. d Doce me facere volūtatem tuā. hoies. n. cōturbatiꝰ p̄uident: ꝛ iō tunc maxime indigēt a deo edoceri. e Sps tuus. Hic ꝓpter ponitur exauditio gratiosa. hūit. n. dauid rñsum ex diuina reuelatione se foꝛe liberandū de persecutione absalon ꝛ i regno suo restituendū: vt dēm fuit. ē. ps. ij. iō dicit dauid: e Sps tuus bo. dedu. me in ter. rectaz. i. in hierlm vbi erat tabernaculū ꝛ arca dñi. f Propter no. tu. dñe viui. me. ò periculo moꝛtis mihi iminente. g In eq̄tate tua. ꝛ non mea. h Educes de tribu. aiam meā. i. vitā meā vel meipsū. i Et in mia tua disp. ini. meos. qz illi q̄ erāt cum absalon ad persequēdū dauid fugerūt dispersi ad diuersa loca: ꝟm q̄ dr̄. ij. Reg. xvij. Dis aūt isrl fugit i tabernacula sua ⁊c̄. k Et pdes oēs qui tribulāt aiaz meā. qz achitophel se suspendit. ij. Reg. xvij. ꝛ absalon interfectus fuit ꝛ multi de ꝓplo cum eo. ij. Reg. xviij. ꝛ seba filius bochꝛi mouens ꝫ dauid seditionē decapitatus fuit. ij. Reg. xx. Moꝛaliter exponit ps. iste de quolibet fideli exñte in psecutione graui a q̄ lachꝛymose petit diuinitus liberari: ꝓpter qō meretur gꝛose exaudiri

Jn ps. cxlij. Dñe exaudi. vbi dr̄ in postil. Et non intres in iudicium cū seruo tuo. Additio.

Attendendū vī qūo dauid qui exaudiri petebat in iusticia cū dixerat pauloante: Exaudi me in tua iusticia. mō dicit: Non intres in iudiciū cum seruo tuo. cuz iusticia i iudiciū terminatur: iuxta illud

mēditat⁹ sū in oībus operibus tuis: i fcis mānuū tuarum meditabar. Expāndi manus meas ad te: ãia mea sicut ꝛra sine aq̄ tibi. Uelō citer exaudi me dñe: defecit ſps meus. Nō auertas faciē tuaz a me: ꝛt similis ero descēdentib⁹ in lacū. Audi tām fac mihi mane miām tuā: qā in te speraui. Nōtam fac mihi viā in q̄ ambulez: qā ad te leuaui aiam meā. Eripē me ò inimicis meis dñe ad te cōfugi: dōce me facere voluntatē tuam: qa de⁹ meus es tu. Spūs tu⁹ bonus ꝺducet me in terrā rectā: ꝓpt̄er nomē tuū dñe viuificab me in ēqtate tua. Edūces de tribulatōe aiaz meā: ꝛt i mia tua disperdes inimicos meos. Et pdēs omnes q tribulant animā meā: quoniam ego seruus tuus sum.

Psalm⁹ dauid aduersus goliā. CXLIII.

psalmi: Donec iusticia ꝓuertatur i iudiciū. Ad qō dicendū ſm glo. q̄ iusticia ſm quā petebat exaudiri dauid nō intelligit iusticia humana quā cōiter iusticiā vocamus: sed iusticia diuina q̄ deus penitētibus ꝛ se accusātibus indulget. vñ Esa. xliij. Dic tu ꝓioꝛ iniq̄tates tuas vt iustificeris. vñ nō dixit: Exaudi me i iusticia sed in tua iusticia. Cōsequēter autez qz i iudicio diuio penitētes liberātur: nō dixit: Non ītres in iudiciū tuū cum seruo tuo: sed Non intres i iudiciū. s. cōiter dēm: ſm q̄ pctōres iuxta mensurā delicti puniuntur. Uñ ps. iste exponit melius ò psecutione spūali in q̄ iusti i hac vita afflicti ad deū clamant: ꝛ ꝓsiderantes defectus suos petunt liberari per iusticiam diuinā q̄ veri penitentes liberātur ꝛ non ītrare iudiciuz cōiter dēm: q̄ deliq̄ntes ēt si peniteāt ꝛ ꝓfiteant: nihilomiꝰ puniūtur pena suis defectib⁹ ꝓportionata. Et ad hunc sensū faciliter reducit lra: quē q̄dem sensū penultimus versus testat cū dicit: Sps tuus bonus deducet me in terrā rectā. q̄ valde ipꝛopꝛie exponit de hierlm: q̄ nusq̄ legit noiari terra recta sicut nec alia loca vbi fuerūt tabernaculuz ꝛ arca dñi recta nominant: sed ꝑ ira recta ītelligendū ē celū: q̄ ēt dr̄ terra viuentiū: ꝛ iō cū dixisset: Jn terrā rectā. stati ꝟiunxit: Propter nomē tuū dñe viuificabis me. s. deducēdo me i terrā prædcam: q̄ est vera terra viuentiuz. Replica.

In ps. Dñe exaudi. ij. quē postil. exponit de dauid petēte se liberari a filīj sui absalon psecutiōe: ꝛ sic dauid se ponit ꝑ exēplo moꝛali alīus tribulatis: ò ꝙbus exponit burg. Sed q̄ dicit burg. hierlm non vere dici terrā rectā: fundat sup argumēto suo ꝓsueto non reperit in scriptura: igitur nō ē vex. pōt. n. rōnabiliꝰ dici ira recta ex effectibus: qz in hierlz per sacrificia oblatōes ꝛ alios cultus ibi querebat rectitudo q̄ alibi fieri non debuit edificato templo: ibi rectificabantur errātes p sanā legis doctrinaz: ibi rectificabāt peccātes p oblatiōes ꝛ sacrificia, put dēz ē.

Benedict⁹ dñs. Huic ps. ꝑmittitur tlis CXLIII. ti. in heb. ꝛ transla. hiero. Dauid. sine aliq̄ additione. dic̄ tñ hiero. in ꝓlogo sup lib. psalmoꝝ q̄ dauid fecit hūc ps. cum stetit ꝫ goliā getheū: ò q̄ hētur. j. reg. xvij. Circa qō sciēdū qō dicit Aug. de pugna dauid ꝛ golie q̄ dauid accepit hanc pugnā ex inſtictu spūssancti ꝛ ex reuelatione ꝓuia q̄ dñs volebat p eius victoriā philisteos ò bellare: ꝓpter qō dixit golie. j. Reg. xvij. Tu venis ad me cuz gladio ꝛ hasta ꝛ clypeo: ego aūt venio ad te in nōie dñi. et subditur: Et dabit te dñs in manu mea: ꝛ ꝓcutiam te: ꝛ auferam caput tuum a te: ꝛ dabo cadauera castroꝝ philistīj hodie volatilibus celi ꝛ bestijs terre: vt sciat oīs terra qz est dñs deus i isrl ⁊c̄. Igitur ſm istam sñiam ps. iste in duas ꝑtes diuiditur: qz ꝓmo dauid diuinum sibi assistens adiutoriū ꝓfitetur: ſcdo laudare dñm pollicet: ibi Deus canticum nouū. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo ꝓfitet assistentiā adiutorij diuini: ſcdo hoc attribuit bonitati diuine ꝛ non sibi: ibi Dñe ꝙs ē hō. Circa ꝓmū sciendū q̄ dauid ꝓcessit ad pugnā ꝫ goliath inermis excepto baculo ꝛ funda: vt hētur. j. Reg. xvij. vt per hoc i eius victoria magis reluceret virtus

diuina. hō aūt in baculo pugnat cū manibus: ⁊ q̄tum ad hoc dicit: a Bñdictus dñs deus me⁹ q̄ docet nē. pugnā do vero in fūda vtitur magis ꝓpie digitis: ⁊ q̄tuz ad hoc ſb̄ditur: Et digitos meos ad bellū. b Mia mea. qz pro prium ē ipſius dei parcere ⁊ miſereri: iō dauid vocat eum miaz in abſtracto. d. Mia mea. in bñficijſ mihi ꝓferēdis. c Et refugium meū. in periculꝭ p te euitādis. d Suſceptor me⁹. tanq̄ pī miaz. e Et liberator meus. i periculis occurrētib⁹. f Protector meuſ. ꝯ golie iſultus. g Et in ipſo ſperaui. de victoria obtinenda. h Qui ſubdis populum meū ſub me. In heb. ⁊ trāſla. hiero. hētur: Qui ſb̄dis ppl̄oſ mihi. i. philiſteos exñtes in magna multitudine. ꝑ qō dicūtur ppl̄i in plura ii. p hoc. n. q⁹ dauid goliam interfecit fue runt oēs philiſtei de bellati: vt hēt. j. Reg. xvij. ad hunc aūt itellectū reducit lr̄a cōis. Qui ſb̄dis ppl̄z meū. i. ppl̄m iſrl̄. Sub me. i. in obedientia mea: ꝑpter hoc. n. q⁹ dauid goliā deuicit hūit magnū nomen i ppl̄o iſrl̄: et fuit poſitus ſup viros belli ꝯ aduerſarios regni: ⁊ p hoc fu it diſpoſitus ad hoc q⁹ ppl̄s deſideraret oñium eius: vñ cū ppl̄s venit ad eum vt vngeret eū regem dixit ei. ij. Regū. v. Cū eſſet ſaul rex ſup nos: tu eras educens ⁊ reducēs iſrael. i Dñe. Hic ꝓnter dauid totū attribuit diuine bonitati: ⁊ p̄mo q̄tum ad reuelationē ſibi fēam de victoria ꝯ goliam: vt prędēm eſt. d. Dñe quis eſt hō. i. ipſe dauid. k Quia innotuiſti ei. victoriā de golia reuelando. l Aut filꝰ ho minis. i. ipemet dauid qui vocat filius iſai. j. Reg. ⁊. ij. i plu ribus locis. m Quia reputas eū. tanta victoria dignū. q. d. hoc ꝓuenit ex tua bonitate tm̄: iō ſubdit: n Hō. i. dauid. o Vanitati ſīlis fēs eſt nē. i. nullius momenti et in ſe ⁊ i ſua reputatiōe: ꝑpter qō poſtq̄ iam adeptuſ fuerat regiam dignitatem dixit. ij. Reg. vi. Vilior fiam pluſq̄ fēs ſū: ⁊ ero humilis in oculis meis. Scō attribuit diuine bo nitati obtentū victorie. d. p Dñe inclina celos tuos ⁊ ꝺ ſcende. non per loci mutationē ſed pietatis ꝓdeſcenſionem. q Tange montes. i. percute philiſteos ſupbos. r Et fumigabūt. i. virtus exercitus eoꝝ extiguet ſicut ticio: cuiuſ flāma extīcta fumigat. s Fulgura coruſcationē. i. oñde tue virtutis euidentiā. t Et diſſipabis eos. i. acies eoꝝ. v Emitte ſagittas tuas. i. dirige lapides in eos q̄ dicūtur hic ſagitte: eo q⁹ emittūtur a lōge de fūda ſicut ſagitte ꝺ ar cu. x Et ꝓturbabis eos. qz proſtrato golia ictu lapidis philiſtei ꝓturbati ⁊ ſtupefacti fugerūt: ⁊ filij iſrl̄ eos inſeqn tes multos occiderūt. j. Reg. xvij. y Emitte manū tuaz de alto ⁊ erꝑe me. de manu golie. z Et libera me ꝺ aq̄s multis. i. de philiſteis eo mō loquēdi q̄ dī apoc. xvij. Aque q̄s vidiſti ſup q̄s mulier ſedet ppl̄i ſūt nē. a Et de manu filioꝝ alienoꝝ. et ꝑ ideſt. i. de manu philiſtinoꝝ qui dicūt filij alieni: eo q⁹ erant idolatrie dediti. b Quoꝝ os locu tū eſt vanitatem. qz goliath noie oium philiſtinoꝝ exꝓro brabat agminibus iſrl̄ hodie. j. Reg. xvij. c Et dextera eoꝝ. i. virtus ad bellandū. d Dextera inicitatis. qz ꝯ iſrl̄ hēbant iniuſtū bellū. e Deus canticū nouuz. Hic ꝓnter dauid ꝑ bñficijs prędēis deū laudare ꝓmit tit: in q̄ quidē laude p̄mo diuinū bñficium recognoſcit: ⁊ ſcō ꝓſpeꝝ ſtatū gentis ſue depoſcit: ibi Quoꝝ filij. Circa p̄mū dic: e. Deus canticū nouū cantabo ti bi. in recognitiōe noui bñficij. f In pſalterio ꝺca chordo. i. decem cordas habente. g Pſallā tibi. cant⁹. n. h⁹ pſ. ma gis appropriaba tur huic inſtio q̄ alteri quem decā tabat dauid non ſolū voce huma na ſz et inſtio mu ſico. h Qui das ſalutē regib⁹. i. mihi ⁊ ſauli: vocat. n. ſe regē: eo q⁹ erat inunct⁹ per ſamuelem et ſimil̄r ſaulem: eo q⁹ adhuc actu te nebat regnum: et vter q̄z tūc fuit ſaluatus: qz dauid hūit victoriaz de go lia: ⁊ ſaul de exercitu philiſtinoꝝ: qz tñ hoc ꝓceſſit ex victoria dauid: vt prędēm eſt: iō ſb̄ditur: i Qui re de. dauid ſer. tu. de gla. ma. i. de gladio golie: cuius ha ſtile erat quaſi liciatoriū texentiū: ⁊ ferrum ſexcentos ſi clos hēbat ferri: vt hētur. j. Reg. xvij. k Eripe me ⁊ erue me. Hic icipit verſus ſequēs imediate precedentez in heb. ⁊ transla. hiero. l De manu filioꝝ alienoꝝ nē. exponatur ſicut. ē. qz eſt repetitio eiuſdē ſicut freqñ fit in cāticis. m Quoꝝ filij nē. Hic ꝓnter dauid ꝑ ſperitatem iſrl̄ deposcit: ꝑut ſonat lr̄a hebraica ⁊ trāſ latio hiero. q̄ ſic hñt: Ut ſint filij noſtri. i. filij iſrl̄ iuue nes. Quaſi plātatio creſcens in adoleſcētia ſua. i. ꝓfici ant i virtute coꝝpis ⁊ mētis. Filie noſtre q̄ſi angeli orna te ad ſimilitudinē templi. i. vt ornētur ⁊ tradātur nup tui: vt ſic poſſit melius ppl̄s multiplicari: ⁊ i hoc petit dauid ꝑſperitatē ppl̄i iſrl̄ q̄tum ad multitudinē ꝑſona rū. Cōſeq̄nter idem petit q̄tum ad multiplicationē bo noꝝ tpalium: ſine q̄ non pōt multiplicatio ppl̄i ſuſten tari: ⁊ ꝑmo i irenaſcētibus. ſ. blado ⁊ vino ⁊ filiꝭbus. d. Prōptuaria nr̄a plena et ſupeffūdentia ex hoc i illud: ſcō in aialibus: cū ſubdit: Pecora nr̄a in milibus inu merabilia i cōpitibus nr̄is tauri nr̄i pingues. ſic hz trāſ latio hiero. ⁊ lr̄a hebraica eſt eadē in ſnīa que talis eſt: Oues nr̄e a milibus in decē milia in egreſſibuſ nr̄is bo ues nr̄i pingues. tertio in edificijs ⁊ clauſuris cū dī: Nō eſt interruptio. ſ. in muris ciuitatū. Et non eſt egreſſuſ. vñ poſſint fugere illi qui apud nos detinētur captiui ꝺ alienis gētibus. Et nō eſt vlulatus in plateis nr̄is. ꝑ inimicos nr̄os ſubito irruētes. q. d. ſint ciuitateſ noſtre ita fortes ⁊ munite q⁹ nō hēamus timere incurſuz ſubi tum hoſtiū. nec mirandū ē de mutatione modi loquen di: videlz de optatiuo mō ad indicatiuum: ⁊ de futuro ad pñs: qz talis mutatio freqñs eſt in ꝓphetis ⁊ maxi me in ſcripturis metrice cōpoſitis: cuiuſmodi eſt liber pſalmoꝝ: ⁊ qz ꝓſpitas tpalis non eſt ad bonum mals

Emitte ſagittas tuas: ⁊ con turbabis eos. Emitte ma num tuā de alto: eripe me: ⁊ libera me ꝺ aq̄s multis: ⁊ ꝺ manu filioꝝ alienoꝝ. Quoꝝ os locutum eſt va nitatē: ⁊ dextra eorum dextra iniquitatis. Deus canticū nouū cātabo tibi: in pſalte rio decachordo pſallam ti bi. Qui das ſalutē regib⁹: q redemiſti dauid ſeruū tu um: de gladio maligno eri pe me. Et erue me de mā filioꝝ alienoꝝ: quoꝝ os locutū ē vāitatē: ⁊ dextra eo rū dextra iniqtatis. Quoꝝ

vtentiū sed tm̄ bn̄ vtentium: fz q̄ dicit beatus ambro' super lucā: Sicut diuitie impedimēta sūt reprobis: ita ꝓbis sūt adiuuamēta virtutis: iō sb'ditur: Beatus ppl's cuius talia sūt. si tm̄ bene vtatur: ꝓpter q̄ subdit: Beatus ppl's cuius ē dn̄s deus suus. qz ille q̄ vez deum colit bn̄ vtitur tpali ꝓsperitate. Alii qui vero expositores nr̄i lr̄am p̄dēam ab illo loco: m Quorū filij. put iacet in transla. cōi exponunt de philisteis cōiungendo lr̄e precedenti: qz vt isti dicūt: gliabantur de multitudine et pulchritudine prolis masculine et femine et de abūdātia in terrenascētib' et aialib' et de fortitudine ciuitatū: et sic in fine subdit: Beatū dixerūt. s. philistei. Ppl'm cui hec sūt. vel beatus ppl's cuius sunt talia iactando se de predcis. Sed qz male vtentes cum modi erant philistei nō erant ꝓ hoc beatiores sed miseriores: iō ad repellendū dez eoꝝ sb'ditur: Beat' populus cuius dn̄s deus eius. qual' erat ppl's iudeoꝝ colēs vnuz vez deū. Sed qz hebrei et hiero. lr̄am predcam non referūt ad philisteos sed magis ad hebreos vt visuz ē: iō translatio cōis pōt reduci ad intellectū eoꝝ supra positum: sic vt ab illo loco: Quorum filij cē. fit cōstructio suspensiua vsq; ad illū locuz: Beatū dixerunt cē. et ibi icipiat ꝓstructio: Beatum dixerunt cē. btūdine q̄ hēt in pñti. Populum cui sūt hec. s. premissa in lr̄a cuz dz: m Quoꝝ filij sicut nouelle plātationes cē. i. q̄ abundāt in bona ple masculina et femina et i terrenascenti bus: ꝓpter q̄ sb'dit: n Prōptuaria eoꝝ plena eructantia ex magna abūdantia. o Ex hoc in illud. ꝓpter diuersas spēs terrenascētium abūdantes: et simil'r in aialibus: ꝓpter q̄ subdit: Oues eoruz fetose cē. et similit i fortibus ciuitatibus: ꝓp̄ q̄ sb'dit: p Nō est ruina macerie neq; trasitus. vbi hostes possint facilit incurrere: et ꝓ ꝓñs: q Neq; clamor in plateis eoꝝ. et subito icursu hostium. et q̄ deceat deuz laudare talia ppl'o isr'l oñditur cū sb'dit: r Beatus ppl's cui' dn̄s deus eius. q. d. hic solus est ppl's iudaicus i q̄ ꝓ tūc vigebat fides vnius dei et eius cultus: et iō cum ex hoc fit beatus p̄ncipaliter: decet q̄ hēat abūdantiam bonorū tpalium que in hoibus bonis facit adiutoriū virtutis. Mozaliť pōt exponi p̄s. iste de q̄libet fideli q̄ hita victoria de hoste visibili seu inuisibili cuiusmodi ē ips malignus exēplo dauid insurgit ad laudem dei.

N ps. cxliij. Bn̄dictus dn̄s. vbi dz in postilla: Qui das salutem regibus. Additio.

Hoc q̄ dicit: regibus i plurali non ē necesse: vt referat ad saul et dauid: sed gn̄aliter intelligendū est. s. q̄ dauid attribuit deo victoriam quā hnt reges quicūq; sint: qz oē datuz optimū de sursum ē descendens: Jaco. j. c. Inconueniēs ē. n. dicere q̄ dauid vocasset se regem tpe h' pugne: cū postea pluries vocabat se seruum regis: vt pz. j. Reg. xxiij. et i alijs locis.

N eodē p̄s. vbi dz i postil. Quoꝝ filij. Additio.

IN hoc loco non est dictio in heb. q̄ significat quozum: put in transla. latina hētur: nec ēt que significat idē q̄ vt sint: put in trās la. hiero. hētur: sz vera lr̄a hebraica sic hz: Q̄m filij nr̄i q̄si plantatio cē. vel: q̄ filij nr̄i quasi plantatio. Ad cuius sensū ꝓprius intelligendū est et attendendū q̄ dauid i hoc loco non petit bn̄ficia futura circa ꝓsperitatē ppl'i: sed potius regratiat de preteritis bn̄ficijs populo dei exhibitis mediante victoria sua. vñ cum dixisset: Deus canticū nouum. de duobus itendit deuz laudare: primo. s. de liberatione sua: scdo de ꝓsperitate que secuta fuit i ppl'o dei per eandem victoriā. De pmo dicit: Qui redemisti dauid seruum tuū. sed qz preuidebat se adhuc in multis certaminibus futuꝝ cuz h'modi alienigenis philistinis: iō regratiādo de h'modi victoria iam preterita introducit petitionē de sua liberatione futura ab eis: et de hoc dicit: Eripe me et crue me de manu filioꝝ alienoꝝ. q. d. qui nūc eripuisti me de h'modi gladio maligno ꝓtinua ꝓtectionem tuaz eripiēdo et eruēdo me vlteri' ab h'modi manu filioꝝ alieno rū cē. De scdo vo regratiādo dicit: Q̄m filij nr̄i cē. Pro q̄ sciendū q̄ si victoriā certaminis goliae hūisset: filij isr'l oēs essent serui philistinoꝝ: put hētur. j. reg. xvij. et per ꝓñs totus status eoꝝ subuersus: sed per victoriaz quā deus dedit ipsi dauid fuit per oppositum: qz status ppli fuit valde prosperatus: et iō in hac victoria singularit legitur q̄ de oibus ciuitatibus isr'l exibant mulieres psallentes. j. Reg. xviij. c. q̄ non sic legitur de alijs victorijs. vñ dauid de hac regratiando deo dicit: Q̄m filij nr̄i q̄si plantatio. i. merito decātandū est tibi canticū nouum sup hāc victoriam: qz p eam iuuenes nostri non viuēt seruilit sed proficient i virtutib' tā q̄ liberi. simil'r et filie nr̄e q̄si angeli ornate cē. exponātur put i postilla non tm̄ per modū petitionis sed per modum regratiationis: qz per hanc victoriam fuit ppl's multiplicatus i personis et i victualib' et i ceteris que i lr̄a ꝓtinētur: et finalit i pace politica q̄ p̄ncipalit ꝓfuit i securitate ab hostibus et calūniatoribus itrinsecis: et hoc ex vigore iusticie q̄ tpe pacis potius colit. vñ Esa. xxxij. c. Erit op' iusticie pax. et de hoc dicit finalit: Non est vlulat' i plateis nr̄is. et vtrū q̄ significatur p dictionē hebraicā i hoc loco positam: et ē sensus q̄ i tā nō erat i ppl'o vlulatus: qui cātur ab icursu hostium: nec clamor q̄ cātur ab oppressione calūniatoꝝ cōciuiū. et qz oia ista pertinēt ad felicitatē politicā p̄cipue hec clausula vltima q̄ tranq̄llitatem ppl'i significat: qđ ē maximū bonum qđ itenditur in regimine politico: vt hētur. ix. ethi. iō subdit: Beatus ppl's cuius hec sūt. qđ itelligitur de beatitudine ciuili: sed qz felicitas vera non ꝓsistit in his sed potius in adhesiōe ad deū per cognitionē et amorem: iuxta illud: Mihi autē adherere deo bonū ē. iō subdit: Beat' populus cuius dn̄s deus eius. Replica.

IN ps. Bn̄dictus dn̄s deus meus. ꝓcordant postil. et burg. preterq̄ in expositione illius passus: Qui das salutē regibus. hoc exponit postil. de dauid et saul non excludens q̄n de alijs iudeoꝝ regibus poterit exponi prophetice. objcit aut burg. q̄ tpe pugne cum goliath dauid se non potuit dicere regem: qz sepe post se dixit seruū regis: vt pz. j. reg. xxiij. cē. Ad qđ rñdeo q̄ dauid se vere illo tpe potuit dicere regem: qz ante illā pugnam a samuele inunctus fuit in regez: vñ q̄uis nondū hūit executionē regie maiestatis: fuit tm̄ vere rex cōstitutus a deo: q̄uis nōdū assumptus a ppl'o: sic et xp̄s se dixit regem: q̄n tm̄ nullam fecit regie maiestatis executionem: qz venit iudicari non iudicare cē. dauid igitur vere se cōnumerauit regib': qz hūit ius ad regnum: q̄uis nondū in regno cē. In reliquis h' ps. burg. variat applicationē veritate nondum mutata prout sepe consueuit. Psal. CXLIIII.

EXaltabo te. huic ps. premittitur talis ti. in heb. et in transla. hiero. Hymnus dauid. Circa qđ sciendum: q̄ hymnus proprie est laus diuina cum cantico seu

filij sicut nouelle plātatiões i iuuētute sua. Filie eoꝝ cōposite circūornate vt similitudo tēpli. Prōptuaria eoꝝ plena: erutātia ex hoc in illud. Oues eoꝝ fetose abūdantes i gressibus suis: boues eoꝝ crasse. Nō ē ruina macerie: neq; trāsitus neq; clamor i plateis eoꝝ. Beatū dixerūt ppl's cui hec sunt: beat' ppl's cui' dn̄s deus eius.

exultatione: ⁊ ideo si non sit laus dei sed alteri⁹ persone nō est hymnus: etiam si fiat cū exultatione: ⁊ similiū si sit laus diuina ⁊ nō fiat cum cantico seu exultatōe: sed magis cum fletu sicut planctus hieremie non est ꝓprie hymnus: ⁊ ideo per hoc quod dicitur in titulo: Hymnus dauid. designatur ꝙ Dauid fecit hunc psalmum ad dei laudem cū cantico seu exultatione. Et diuidit in duas partes: quia primo dauid deū laudat. scō alios ad huiusmodi laudem excitat: ibi Generatō. Circa ꝑmū dic: a Exaltabo te deus. p creatuotēz. b Meus. per fidē ⁊ specialē dilectionem. c Rex. p omnium gubernationem: rex. n. dicitur a regendo. d Et benedicaz nomini tuo. non benedictione cōsecrationis que a maiore impenditur minori: hebze. vj. Sine vlla cōtradictione: qō minus ē a meliore benedicitur: sed benedictione gratiaꝝ actōis ⁊ laudis que a minori exhibetur maiori. e In seculū ⁊ in seculū seculi. ꝓuidit. n. dauid ꝙ ꝑsiste ⁊ alij ab eo facti essent cantandi i futuris generatōibus ad laudē dei. f Per singlos dies benedicā tibi. qz dauid singulis diebꝰ aliqua horza vl plibꝰ intēdebat diuinis laudibꝰ cuiꝰrō sbditur ibi: g Magnus dns. nō magnitudie molis sed vtutis. h Et laudabilis nimis. i. plus ꝙ possit a creatura laudari. eccliast. xliij. Bndicēres dnz exaltate illū quātum potestis: maiorz est. n. oi laude. i Et magnitudinis ei⁹ nō est finis. qz potestas ei⁹ nō est determinata ad aliquē certū effectū: sed oi facto pōt sp maius facere. k Generatio. Hic ꝓnter dauid alios ad dei laudē excitat: ⁊ ꝓmo excitat ꝑres veteris testamēti: scō noui: ibi Cōfiteantur tibi. tertio oēs in cōi: ibi Alleuat dominus. Circa ꝑmuz dicit k Generatio ⁊ generatio laudabit opera tua. i. laudet: hebzei. n. ꝙ optatiuo vtunt futuro indicatiui modi. p hoc āt quod dicitur hic: Generatio ⁊ generatō: intelligitur generatio fideliū veteris testamēti: que ꝑcessit captiuitatē babylonicā ⁊ generatio que secuta est vsqz ad xp̄m. l Et potentiā tuam ꝓnunciabunt: qua eduxisti hebzeos potenter de egypto: vt pz in Exo. ⁊ etiā de captiuitate babylonica: vt hz Esdre. j. m Magnificentiā gle sanctitatis tue loquent. quā ostendisti in datōe sancte legis. n Et mirabilia tua narrabunt. que tūc vtute diuia apparuerūt: vt hz exo. xix. o Et virtutem terribiliū tuoꝝ dicent. i. iudicia tua terribilia in apertione terre ⁊ deuoratōe chore: ⁊ alioꝝ sibi adherentiū in rebellioē. Numeri. xvj. et in alijs punitōibꝰ terribilibus. p Et magnitudinē tuā narrabūt. quā oñdisti in rebellione og regis basan: ⁊ seon regis amozreozum. q Memoziā abūdantie suauitatis tue. qua pauisti eos manna i deserto: ⁊ potasti eos aqs ꝓductis de saxo durissimo. r Eructabunt. i. de cozde deuoto ꝓferent ⁊ narrabunt. s Et iusticia tua. qua chananeos de terra ꝓmissionis eiecisti: ⁊ filios israel ibi habitare fecisti. t Exultabūt. i. cū exultatōe deuota referent hec ⁊ ꝑdicta opera tua. v Miserator. q̄tuz ad effectū. x Et misericors dns.

Hymnꝰ dauid. CXLIIII.

Exaltabo te deus meus rex: et bn̄dicā nōi tuo i seculū ⁊ in seculum seculi. Per singulos dies benedicā tibi: et laudabo nomē tuū in seculum ⁊ i seculū seculi. Magnus dns et laudabilis nimis: et magnitudinis eius nō ē finis. Generatio ⁊ generatio laudabit opa tua: et potentiā tuā ꝓnunciabūt. Magnificentiā glie scitatis tue loqnt̄: et mirabilia tua narrabunt. Et ̊uirtutē terribiliū tuoꝝ dicēt: et magnitudinē tuaz narrabūt. Memoziā abūdātie suauitatis tue eructabūt: et iusticiā tuam exultabunt. Miserator et misericors dns: patiens et multū misericors. Suauis dns vniuersis: et miserationes eius sup oia opa eius. Confiteātur tibi dne oia opa tua: et sancti tui benedicant tibi. gliaz regni tui dicēt: et potētiā tuā loqnt̄. Ut notā faciāt filijs hoiuz potētiā tuā: et gliaz magnificētie regni tui. Regnū tuū regnū oiuz seclorum: ⁊ dnatō tua i oi gnātione ⁊ gnātiōem. Fidelis

Memoriā. b Et misericordias. qz diffusio sue bonitatis ad oēz creaturā modis ꝑdictis nō ꝓcedit ex aliqua obligatōe seu debito ex pte dei: sz ex mera bonitate ⁊ pietate ipsius. c Confiteantur. Hic consequenter incitat fideles noui testamēti ad laudē dei dicēs: c Cōfiteātur tibi dne oia opa tua. i. laudēt te fm suum modum qz ⁊si irrōnabilia ⁊ insensibilia nō laudēt deū, ꝑe: eo ꝙ carent intellectu: bonū quod habēt i deū referēte: tñ laudant deū inq̄tū sunt mā dine laudis intelligibilibꝰ creaturis. d Et sancti tui. i. fideles noui testamenti tibi cōsecrati p sacra noui testamēti que sūt efficacia ad sanctificatōem. non sic aūt erant sacramēta legalia q̄ apls appellat infirma ⁊ egena: ad Gal. iiij. e Bndicāt tibi. ꝓ ꝑibus veteris testamēti eo ꝙ in ipsis cōpletū ē mysteriū xp̄i. f Gliam regni tui dicent. i. ꝑdicabunt gloziā regni celestis: qō fecerūt apli alīqz discipuli per orbē dispersi: ꝑes aūt veteris testamēti annūciauerunt gl̄am regni terreni. deuto. xxviij. Si audieris vocē dñi dei tui ⁊c. sequit: Faciet te dns deus tuus excelsiorē cunctis gentibus que vsant in terra. ⁊ Esa. j. Si volueritis ⁊ audieritis me: bona terre comedetis. tñ i istis ꝓmissionib⁹ ⁊ ꝓsilibus intelligebant bona spūalia ꝓncipaliꝰ ꝓmissa vt frequenter dictū est. s. qz tñ ppls rudis illa nō capiebat: iō ꝑes veteris testamēti illa tacebant que p ꝑes noui testamēti sunt apte ꝑdicata. g Et potētiā tuā loquent. i. oñdent per miracula doctrinā euangelicam ꝓfirmantia: fm ꝙ dr marci vlt. Illi aūt ꝓfecti ꝑdicauerūt vbiqz dño cooperante ⁊ sermonē confirmante sequentibus signis. h Ut notā faciant fi. ho. po. tuam. per opa totā vtutem nāe create transcendentia. i Et gliam magnificentie regni tui. gl̄a est clara notitia cū laude: in regno aūt celesti: de quo hic est sermo: est clara dei visio ⁊ iugis laudatio: ideo regnū illud dr gloziosum. est etiā enum: ꝓpi quod sbditur: k Regnū tuum regnū oium sclorum ⁊c. fm ꝙ dicit Luc. j. Regni eius non erit finis. l Fidelis dns ⁊c. totus iste versus videtur hic appositus ab aliq̄ translatore vel exposito: qz non est in hebzeo nec in translatione Hiero. potest tamē sic exponi. l Fidelis dominus i oibus

verbis suis. quia semper implentur ⁊ nō trāseunt i vacuū: fm q̄ dicit saluator matth. v. Jota vnū aut vn' apex nō p̄teribit a lege donec oia fiāt ⁊c. m Et scūs i oibus operibus suis. sanctū. n. dī qō ē ad dei gloriam ordinatū. ꝓpter qō res etiā ꝟsensibiles vt calix ⁊ vestes ⁊ huiusmodi dicunt sancte: eo q̄ sunt ad diuinum cultū ordiate. oia aūt opera diuina sunt ad dei gl̄iam ordinata: fm q̄ dī Prouerb. xvj. Uniuersa ꝓpter semetipm opatus ē dñs. ⁊ iō dī scūs i oibus suis opib' n Alleuat dñs hic ꝓnter psalmista inducit oēs gnāliter ad laudē dei ⁊ hoc ex bñficijs cōiter oibus exhibitis: ⁊ iō p̄mo dicta bñficia ad memoriam reducit. scdo ꝓponit ꝙ cludit: ibi Laudatiōez dñi. Circa p̄mū p̄mo tāgit diuina bñficia releuādo a malis dicēs: n Alleuat dñs oēs qui corruūt. q. corruētes i culpam semper paratus ē releuare q̄tum ē i se: licz aliqui rennuāt: fm q̄ dicit Prouer. j. Extēdi manum meā ⁊ nō fuit qui aspiceret. ⁊ ex hoc sequit q̄ paratus ē releuare a pena gehēne que ꝓ culpa mortali debetur corruētes autē i penam temporalē aliqñ releuat: sic ꝓ de manasse rege iuda. iiij. Reg. ⁊. ij. pali. xxxiij. quem ō captiuitate ⁊ carcere releuauit ad suū regnū: ⁊ similiter de sācto iob ⁊ multis alijs quos tēpaliter releuauit de miserijs: tñ nō sic ē de oibus etiā dilectis suis: vt patet i sanctis martyribus: sed alleuauit eos melius eos transferēdo de miseria pñti ad gloriam celestē. o Et erigit oēs elisos. eodē modo exponat q. ē repetitio eiusdē sentētie sub alijs verbis. Consequenter tangit diuina bñficia in bonis p̄mouēdo dicens: p Oculi oium in te spāt dñe. p hoc aūt quod subdit: Et iples oē aial ⁊c. patet q̄ hec scriptura nō loquit gnāliter de oi creatura vt exponunt aliqui sed tm̄ de creatura aiata aia sensibili: cuiusmodi ē homo ⁊ aial brutū ꝓpter hominē factum dic igit: p Oculi oium in te sperāt dñe. q. a deo expectat ꝓuisionē victualiū nō solū boies sz etiā bestie ⁊ aues: fm q̄ dī Matth. vj. Cōsiderate volatilia celi ⁊c ⁊ subdit: ⁊ pater vester celestis pascit illa. q Et tu das illis escam i tpe opportuno. aliqua enim aialia sunt que fm ꝓdicionē nature sue p magnū tp̄is spaciū nō comedūt sz nutrimēto p̄ius recepto viuūt sicut hirūdines nō comedūt i hyeme sz viuūt de alimēto recepto i estate: vt dicit cōmētator albertus sup scōm de aia: ⁊ de pluribus alijs ponit exēpla. r Aperis tu manū tuā. p bonitatis diffusionē. s Et iples oē aial bñdictiōe. i. cōueniēti refectione. t Justus dō. i om. vijs suis. i. ꝓcessibus suis cum sit ipsa regula iusticie ⁊ veritatis. v Et sanctus i oib' opibus suis. exponatur sic supra. x Prope ē dō. om. iuocā. eū. sz q. hoc ē itelligēduz ō fideliter iuocātibus tm̄: iō subdit: Omnib' iuocātibus eū i veritate. q. iuocātes eū pie. i. de ptinētibus ad salutē ꝓ se ⁊ pseuerāter semp ab eo exaudiunt: tpe tñ ōbito iō subdit: y Uolūtatē timētiū se. timore filiali qui ē ānexus charitati. z Faciet. q. tales supponūt voluntatē suā diuine volūtati: ⁊ sic sicut diuina volūtas implet ita ⁊ sua. a Et deꝓcationem eoꝝ exaudiet. si sit pia ꝓ se: ⁊ pseuerās: vt p̄dictum ē: b Et saluos faciet eos. salute eterna ⁊ aliqñ etiā tpali vt dictū ē supra. c Custo. dominꝰ oēs diligētes se. sicut amicos charissimos i ciuitate celesti collocandos.

dominus i oib' verbis suis. ⁊ scūs i oib' op̄ib' suis. Alleuat dñs oēs q̄ corruūt ⁊ erigit oēs elisos. Oculi oium i te spāt dñe: ⁊ tu das escā illorum i tpe oportuno. Aperis tu manū tuā: ⁊ implet oē aial bñdictiōe. Justus dñs i oib' vijs suis: ⁊ scūs i: oib' op̄ib' suis. Prope ē dñs oib' iuocātib' eū: oib' iuocātib' eū i veritate Uolūtatē timētiū se faciet: ⁊ deꝓcationē eoꝝ exaudiet: ⁊ saluos faciet eos. Custodit dñs oēs diligētes se: ⁊ oēs pccōres disperdet

Laudationē dñi loq̄tur os meum: ⁊ bñdicat oīs caro nōmini scō eius i seculū ⁊ i seculū seculi. Alla. CXLV.

LAuda anima mea dō minum: laudabo dominum in vita mea: psallā deo meo q̄diu fuero. Nōlite ꝓfidē i p̄cipib': in filijs

d Et oēs peccatores. i peccato mortali decedētes. e Disp det. depditione gehēne. f Laudationē hic ex p̄dictis beneficijs ꝓcludit psalmista deū ab oibus hoibus ē laudandū. ⁊ p̄mo icipit a seipso dicens: Laudationē dñi loq̄t os meū. ⁊ secūdo alios ad idem inuitat: g Et bñdicat oīs caro. i. ois homo q̄ frequēter i scriptura caro nominatur: fm q̄ dī supra Psal. lxxvij Et recordatus ē quia caro sūt ⁊c: Geñ. vj. Nō p̄manebit spūs meus in homine i eternū: q. caro ē. h Nomini sācto eius. s. dei a quo ois sanctitas deriuat. i In seculū ⁊ in seculū seculi. i. eternaliter: vbicūq. n. fit talis replicatio huius dictionis seculuz eternitas designat saltem a pte post: fm doctores hebreoꝝ Sensus aūt lr̄alis huius psalmi ē etiā moralis: vt p̄z ex dictis: ꝓpter quod nō oportet aliā moralitatē addere nec i cō similibus psalmis.

Psalmus. CXLV.

LAuda aia mea. huic psalmo ꝓ titulo p̄ponitur Alleluia. quod significat laudate deū: vt dictum ē supra. Circa materiā huius psalmi ꝓsideraduz ē q̄ ex decursu veteris testamēti p̄z q̄ q̄diu filij isr̄l ꝓfidētia habuerūt i dño bn̄ fuit eis: qñ aūt diffidentes ō diuio auxilio recurrerunt ad humanū: malū fuit eis: vñ ⁊ sedechias rex ꝓfidēs ō adiutorio regis egypti ꝓtra regē babylōis fuit captus ⁊ exoculatus: ⁊ ciuitas hierusalē destructa: ⁊ ꝓplus captiuatus: vt hētur. iiij. Reg. ⁊. ij. palip. i fine. multa etiaz alia exēpla possent ad hoc adduci ō scriptura: sz ꝓpter bre uitatē omitto quod ꝓsiderans actor huius psalmi qui fm hebreos ignorat: i hoc psalmo ōclarauit q̄ nō de hominibus sz de deo ē ꝓfidēdum. Et diuiditur in duas partes: q. ꝓmo psalmista laudat deū fm huius psalmi titulū. scdo descendit ad ꝓpositum: ibi Nolite. Circa p̄mum dicit: a Lauda aia mea dominū. q. d. nō laudēt eū labia mea tm̄ sicut illoꝝ de quib' dī Esa. xxix. Populus iste ore suo ⁊ labijs suis glorificat me: cor aūt eius lōge ē a me. b Laudabo dominum in vita mea. i. in vita p̄senti q̄diu durabit. c Psallam deo meo q̄diu fuero. idest in futuro. laus. n. diuina non tollitur a sanctis per mortem sed magis perficitur. d Nolite confidere. Hic consequenter descēdit ad ꝓpositum: ⁊ ostendit p̄imo q̄ confidentia in hominibus est fugienda: secundo q̄ confidentia in deo est amplectenda: ibi Beatus cuius. Circa p̄imum dicit: d Nolite confidere in p̄cipibus. qui sunt p̄cipales ⁊ potentiores inter alios: ⁊ ideo si non est ponenda confidentia i talibus multo minus in alijs: ideo subditur: e In filijs hominum in quibus non est salus. idest non possunt seipsos saluare: quod statim declarat dicens: f Exibit spūs eius. i. anima cuiuslibet hominis egredietur de corpore etiā

malis gratibus suis. g Et reuertet. s. corp'. h In terram suã. vnde habuit originẽ fm illã dñi sententiam Gen. .iij. Donec reuertaris in terraz de qua sũptus es: qz puluis es ⁊ in puluerẽ reuerteris. i In illa die. s. sepationis aie a corpe. k Peribunt oes cogitationes eoꝝ. qz nõ poterũt exequi qõ facere ꝓpoluerãt. Per dicta nõ ẽ intelligẽdũ q̃ homo nullo mõ ỏbeat de hoie ꝓfidere: sz q̃ nõ ꝓfidat i homie ꝓncipaliter ⁊ ex diffidẽtia diuini adiutorũ de quo debet ꝓncipaliter cõfidere: ex ꝓsequẽti vero de homine inq̃tũ ẽ instrumẽtũ vel coadiutor ipsius dei. l Beatus. Hic ꝓñr oñdit q̃ ỏ deo ꝓncipaliter ꝓfidẽdũ ẽ dicẽs: Beatus cui' deus iacob adiutor ei'. ⁊ magis nomi nat hic deus iacob q̃ alteri' patriarche: qz hic loquit psalmista de cõfidentia i deo q̃ dixit iacob vt haberet ꝓfidentiã in eo: Gen. xlvj. Noli timere descendere i egyptũ: ⁊ sequit: Ego descẽdam tecũ illuc: ⁊ ego adducã te ide reuertẽtem. m Spes ei' i dño deo ipsius. tanq̃ i suo ꝓtectore ⁊ saluatore. Cui' rõ ꝓñr redditur: ⁊ ꝓmo ex diuina potestate cũ dr: n Qui fecit celum ⁊ terrã ꝛc. ⁊ sic põt vbiq̃ saluare: qz eius ptãs attingit vbiq̃. scdo ex diuia veritate que adimplet promissa: iõ subditur: o Qui custodit veritatẽ i seculũ. tertio ex dei equitate cũ dr: p Facit iudicium iuriã patiẽtibus. eos vindicãdo. quarto ex dr pietate cũ dr: q Dat escã esurientibus. supplẽs defectum nutrimẽti. r Dñs soluit compeditos. a carceribus liberãdo. s Dñs illuminat cecos. visũ restituẽdo. t Dñs erigit elisos. claudos erigendo. vnde i hebreo ⁊ translatiõe hieronymi habet: Curuos. ⁊ de oibus istis possent põi exẽpla de scriptura: sz ꝓpter breuitatẽ omitto. Per ista ẽt tria ꝓdicta subintelligitur remotio cuiuslibet alterius impedimẽti. quinto adducit rõ ex diuina charitate: cum dicitur: v Dominus diligit iustos. qz ipse ẽ regula iusticie ⁊ simi litudo ẽ causa dilectõis. ⁊ qz diuina charitas se extẽdit potissime ad debiles ⁊ ipotentes personas: iõ subdit: x Dominus custodit aduenas: extra terram natiuitatis sue existentes. y Pupillũ. i. infantẽ matre carentem z Et viduam. orbatam marito a Suscipiet. in sua cura speciali. b Et vias peccatoꝝ. i. ꝓcessus iniquoꝝ ꝓtra huiusmodi ꝑsonas imponentes: c Disperdet. sicut frequẽter factum est ex diuino bñficio speciali. Et qz potestas dei ẽ eterna: iõ in fine concludit: d Regnabit dominus i seculo deus tuus syon. licet enim sit deus oium locoꝝ: tamẽ dr hic specialiter deus syon: qz ibi fuit templum suo cultui dedicatum: ibi etiam misit spiritũ sanctuz super apostolos in signo visibili in die pentecostes: e In generatiõe ⁊ generationẽ alleluia. i. laudate deum i omnibus generatiõib' sibi succedẽtib': ⁊ sic termiat psalm' i laudẽ dei a q̃ incipit.

In psal. cxlv. Lauda anima mea: vbi dicitur in postilla

I Qui custodit veritatem in seculũ. Additio.

N hebreo habetur. Qui custodit veritatẽ seculo exponitur sic ab hebreis q̃ deus non solum fecit celum ⁊ terram. s. totũ mundũ: sed etiã custodit vitatẽ seculo. s. ꝓseruãdo eã in esse. Psal. CXLVI.

L Audate dñm. iste psalmus in hebreo ẽ sine titulo: qz alleluia positum in aliquibus biblijs ꝓ titulo huius psalmi est de psalmo ꝓcedẽti nisi dicatur q̃ alleluia positum in principio hui' psalmi sit eius titulus vbi. n nos habemus: Laudate dominum qm̃ bon' ẽ psalmus ꝛc. i hebreo habet: Alla qm̃ bonus ẽ psalmus ꝛc. Et fm h' iste psalmus põt dici alleluiaticus qz apud hebreos nõ solum psalmi sed ẽt aliqui libri nominãtur ab eo qõ ponitur i principio: sic liber geneseis nominatur apud hebreos bre sit: quod signat i principio: ⁊ eodẽ mõ alij libri moysi denominant a suis ꝓncipijs. Et fm hoc iste psalmus dr alleluiaticus: qz incipit ꝓ alleluia. ⁊ diuidit in duas ptes: qz primo psalmista ad dei laudem nos inducit: secũdo ad hoc rões adducit: ibi Edificans hierusalem. Circa primum dicit: a Laudate dñm qm̃ bonus ẽ psalmus. i. bonum ẽ psallere ad honorem diuini nominis: i. deo subdit: b Deo no. sit iocun. decoraq̃ laus. .i. ꝓcedens ex mentis ⁊ corporis iocunditate: fm illud Psalmi lxxxiij. Cor meũ ⁊ caro mea exultauerunt in deum viuum. per deuotionẽ ⁊ nõ p dissolutionez ⁊ ex decore ꝓscientie seu puritate: qz nõ est speciosa laus in ore peccatoris: eccli. xv. c Edificans. Hic ꝓñr psalmista adducit rões diuine laudis sumptas ex eius beneficijs: ⁊ primo ex beneficijs factis populo israel specialiter: secundo omnibus generaliter: ibi Precinite. beneficium aũt factum filijs israel quod h recolitur ẽ liberatio a captiuitate babylonica: circa quam ꝓmo ostendit diuinam potentiam dicens: c Edificans hierusalez dñs. s. ꝓ neemiã: cui volũtatẽ dedit ⁊ potestatẽ reedificãdi hierusalẽ: d Dispersiones israel ꝓgregabit. s. ꝓ zorobabel ⁊ iesũ filium iosedech ꝓmo: ⁊ postea ꝑ esdra ⁊ ꝑ neemiaz. e Qui sanat ꝓtritos corde. i. filios isrl qui erãt in amaritudine animi i babylone. f Et alligat ꝓtritiones eoꝝ. reducendo eos cum leticia ad terram natiuitatis eoꝝ. secũdo circa hoc tãgit diuinã sapiẽtiam dicẽs: g Qui nu. mul. stel. qz fecit eas i certo numero. h Et oibus eis nomina vocat. nomina eni ponunt a ꝓprietatibus rez: ipse aũt cognoscit vsq̃ ad minima omnes virtutes ⁊ ꝓprietates stellarum: iõ subditur: i Et sapientie eius nõ est numerus. qz infinita ẽ q̃tum ad cognita: qz nõ solum cognoscit facta et fienda: sed etiã possibilia fieri. similiter q̃tuz ad modũ cognoscẽdi ẽ infinita: quia claritas sue cognitionis ẽ infinita qua comprehẽdit se ⁊ oia alia. Tertio circa hoc tangit dei misericordiam dicẽs: k Suscipiens mansuetos dominus. i. filios isrl de babylone educens qui iter babylonios erãt humiles ⁊ mãsueti nõ reddentes

hoium i quib' nõ ẽ salus. Exibit spiritus ei' ẽt reuertet i terrã suã: in illa die peribũnt oes cogitatiões eoꝝ. Beat' cui' deus iacob adiutor eius: spes eius i dño deo ipsius: qui fecit celũ ⁊ traz: mare ⁊ oia q̃ in eis sũt. Qui custodit veritatẽ i seculũ faciit iudiciũ iuriã patiẽtib': dat escã esurientib'. Dominus soluit compeditos: dominus illuminat cecos. Dominus erigit elisos: dominus diligit iustos. Dñs custodit aduenas pupillũ ẽt viduam suscipiet: ẽt vias peccatoꝝ disperdet. Regnabit dñs i seculã: deus tuus syon in generatiõe ⁊ gnãtiõez. Alla

L Audate dñm CXLVI qm̃ bon' ẽ psalm': deo nostro sit iocũda decoraq̃ laudatio. Edificans hierlm dominus: dispsiões israel ꝓgregabit. Qui sanat cõtritos corde: ⁊ alligat ꝓtritiones eoꝝ. Qui nũerat multitudinẽ stellaꝝ: ẽt oib' eis noia vocat. Magnus dñs noster ⁊ magna virtus ei': et sapie ei' ñ ẽ nũer'. Susci

iurias pro iniurijs. Quarto tãgit eius iustitiã dicens:
l Humilians aũt peccatores. i. babylonios in peccatis obstinatos: m Usq; ad terrã. p cyrũ ꝛ darium q̃ p magna parte babylonis populũ occiderũt: ꝛ babylonẽ destruxerũt: ita q̃ facta ẽ inhabitabilis hominibus sicut dictum ẽ supra Psalm. cxix.

n Precinite. h ꝓphr adducit rões diuine laudis ex beneficijs collatis generaliter. ꝛ primo incitat ad dei laudem dicens: Precinite dño in confessione. i. i laudibus. o Psallite deo nostro in cithara. q. d. non soluz ẽ laudãdus vocibus humanis sed etiã musicis instrumẽtis quibus vtebant leuite cãtores. scdo subdit beneficiũ cõiter a deo ꝓstitum cũ dr: p Qui operit celũ nubib⁹. ꝛ ad quid subdit: q Et parat terre pluuiã. vt fecũdet ad terrenascentiũ ꝓductionẽ: iõ subdit: Qui ꝓdu. i mon. fe. ꝛ her. ser. bo. ꝛ q̃liter deseruiat ondit dicẽs: q Qui dat iumentis escã ipoꝝ. iumenta dicunt quasi iuuamenta: vt equi ꝛ muli ꝛ cameli ꝛ huiusmodi aialia quibus vtitur hõ i vecturis ꝛ agriculturis ꝛ huiusmodi: ꝛ sic terrenascẽtia que sunt esca istoꝝ aialiũ cedũt i seruitutẽ hoium. Et qz de⁹ nõ solũ preuidet istis aialibus: sz etiã alijs ꝛ auib⁹: iõ subdit: r Et pullis coruoꝝ inuocãtibus eũ. dicit .n. Isidor⁹ q̃ corui nõ mistrant cibũ pullis suis: donec videãt eos nigrescere plumis: qz tunc recognoscũt eos tanq̃ suos: sz anteq̃ habeãt plumas nigras nutriunt roze celesti: ꝛ sic dicũt a deo nutriri. per hoc aũt qd dr: s Inuocãtib⁹ eũ. nõ ẽ intelligendũ q̃ ista inuocatio sit p aliquã recognitionẽ i pullis existentẽ: sz qz vnaquecz res p appetitũ naturalẽ tendit ad suã pfectionẽ: sic dicunt inuocare deũ a q̃ recipit ois pfectio ꝛ oẽ bonũ. t Nõ i fortitudie eq. hoc ẽ i eq̃tib⁹ de sua fortitudie ꝓfidentib⁹ magis q̃ ꝺ deo v Uolũtatẽ hẽbit. i. nõ placent sibi. x Nec i tibijs viri. hoc ẽ i peditib⁹ i suo roboze ꝓfidentib⁹ magis q̃ i deo: y Beneplacitũ erit ei. qz tales frequẽter debellãtur a paucis ꝛ male armatis: ita q̃ victoria magis apparet facta virtute diuia q̃ hũana: ꝓpter qd subditur: z Benepla. ẽ dño sup timẽtes eũ. ꝛ iõ nõ ꝓfidũt de virtute sua sz diuina. ꝛ Et i eis qui spe. super miseri. ei⁹. qz nõ ꝓsumũt de sua iustitia: sz ꝺ dei mia: ꝛ iõ talibus frequẽter datur victoria: licet sint pauci ꝛ q̃i inermes: ꝛ ꝺ hoc habẽt exẽpla mlta in libris reg. iudith ꝛ machabeoꝝ: q̃ propter breuitatem omitto: ꝛ quia sunt satis nota.

Psalmus. CXLVII.

Lauda hierlm. Huic psalmo ꝓmittit ꝓ titlo i aliq̃b⁹ libris: Alleluia aggei ꝛ çacharie. qd videt appositũ ab aliq̃ trãslatore seu expositore eo q̃ videbat sibi q̃ psalmus iste esset q̃dam laus ꝓ redificatõe tẽpli ꝛ ciuitatis hierlz: quod factũ fuit tẽporibus aggei ꝛ çacharie ꝓphetaꝝ: ad hoc ꝓplm exhortantiũ: sz i hebreo nullus penit⁹ ẽ titulus: nec videtur mihi saluo meliori iudicio q̃ psalmus iste loquat ꝺ reedificatione hierusalẽ post captiuitatẽ babylonicã: qz i hierusalem tũc reedificata nõ fuit tãta pax ꝛ abũdãtia q̃ta ꝺscribit i hoc psalmo: imo frequẽter ĩuadebat a gentilibus circũstãtibus: ꝛ subiecta fuit seruituti psaꝝ ꝛ medoꝝ: ꝛ postea grecoꝝ ꝛ postea romanoꝝ. fuit etiã tãta penuria bonoꝝ tẽ poralium q̃ tpe neemie q̃ ciuitatẽ tũc reedificauit multi ꝺ populo isrl disponebãt vendere filios suos i seruos ꝛ filias i ancillas: vt de pcio eoꝝ possent habere alimẽta: vt hẽt neemie. v. ca. Et iõo vi mihi q̃ psalmus iste loquat de edificatiõe spualis hierusalẽ que ẽ ecclesia sm q̃ dr apoc. xxi Ostẽdit mihi ciuitatẽ sanctã hierusalem descẽdẽtẽ de celo ꝛc. q̃ edificata ẽ a christo nõ ꝺ lapidibus materialibus sed ꝺ spualibus q̃ sũt fideles adiuicẽ charitate ꝛ fide cõiuncti. igit sm hoc psalmus iste diuidit i duas ptes: qz prio ecclia ad dei laudẽ inuitat. scdo ad hoc rõ assignat: ibi Qm̃ ꝓfortauit. Circa primũ sciẽdũ q̃ sicut ecclesia vocat hierusalẽ ita ẽt noiat syon: eo q̃ i mõte syon fuit tẽplũ diuino cultui deputatũ. ꝛ qz i hierlz ꝛ i syõ fũdata fuit ecclesia: vñ dr hebreoꝝ. xij. Accessistis ad mõtẽ syõ ꝛ ciuitatẽ dei viuẽtis i hierusalẽ ꝛc. ꝛ iõ sub vtroq; noie inuitatur ecclia ad dei laudẽ cum dicit: a Lauda hierusalẽ dñm ꝛc. Põt ẽt dici q̃ ꝺ inuitat hierusalẽ ꝛ syon ad lrz ad dei laudẽ ꝓpter hoc q̃ ibi ecclia icepit p doctrinã christi qz i tẽplo qꝺ erat i hierusalẽ ꝛ i mõte syõ frequẽter docuit ꝛ doctrinã suã miracul ꝓfirmauit. in hierusalẽ ẽt passus fuit ꝛ resurrectionẽ suã discipul manifestauit: ꝛ ibidẽ spm scm̃ i die pẽtecostes apostol⁹ dedit: vt pz ex ꝺcursu euãgelioꝝ ꝛ actuũ. q̃. b Qm̃ ꝓfortauit. hic ꝓphr dicte inuitatõis rõ assignat: q̃ p accipit ex bnficio noue legis z ex bnficio veteris: ibi Qui ãnũciat. prima i duas: qz prio ponit dictũ bnficiũ. scdo declarat qꝺ dictũ: ibi Qui dat nuez. Circa primũ dicit psalmista: b Qm̃ ꝓfortauit seras portaꝝ tuaꝝ. supple debes laudare deũ. dicũt aũt ꝺ portis hierusalẽ sacra noue legis: ꝛ maxie sacrm baptismi p qꝺ est ingressus ad ecclesiã. Sere aũt ꝺ i portaꝝ sũt vtutes sacroꝝ q̃ dicũt ꝺ ꝓfortate: qz sacra noue leg hñt vtutez sãctificãdi q̃ virt⁹ ñ erat i sacris veter leg: iõ sbdit: c Bñdixit filijs tuis i te. bñdictiõe grẽ. ꝺ Qui posuit fines tuos pacẽ. ꝓpter qꝺ nato christo ãgeli nũciauerũt eã: Lu. ij. ꝺ. Glia i altissimis deo: ꝛ i tra pax hoib⁹ bõe volũtatis. q̃ ẽ pax cordis interna p quã acq̃rit pax celestis ꝛ eterna. e Et adipe frumẽti saciat te. i sacro eucharistie qꝺ ꝓficit i pãe ꝺ frumẽto ꝛ ẽ spualis refectio. f Qui emittit eloquiũ suũ tre. i. vbũ euãgelicũ qꝺ ꝓcepit publicari p orbẽ terraꝝ p aplos alios qz discipulos christi ad hoc missos: mar. vlti. Euntes i mundũ vniuersũ ꝓdicate euangeliũ oi creature. g Uelociter currit sermo ei⁹. qz euangeliũ i breui tpe fuit publicatũ vbi qz i tota terra habitabili. s. viuẽte adhuc btõ petro: sicut declaratum fuit diffusius supra psalmo. xviij. h Qui dat niuem. Hic cõsequẽter declaratur vltio dictũ de velocipublicatione euangelij: ꝛ hoc per effectus mirabiles qui fiũt velociter ex voluntate dei cum dicitur: h Qui dat niuem sicut lanam. hoc est ad modum lane albam ꝛ mollem: ꝛ hoc fit valde velociter cum in dissolutione nubium in pluuia congelatur anteq̃ ascendat ad terram.

pies mãsuetos dñs: humiliãs ãt pctores ũsq; ad terrã. Precinite dño i ꝓfessione: psallite deo nostro in cithara. Qui opit celũ nubibus: et parat tre pluuiã. Qui producit i mõtib⁹ fenum: ꝛ herbã seruituti hoiuz. Qui dat iumẽtis escã ipoꝝ: et pullis coruoꝝ inuocãtibus eũ. Non i fortitudie eq. Non in voluntatẽ hẽbit: nec i tibijs viri bñplacitũ erit ei. Beneplacitum est domino super timentes eum: et in eis qui sperãt sup misericordia ei⁹.

Alla. CXLVII.

Lauda hierlm dñz: lauda deũ tuũ syõ. Quoniã cõfortauit seras portaꝝ tuaꝝ bẽedixit filijs tuis in te. Qui posuit fines tuos pacem: et adipe frumenti satiat te. Qui emittit eloquiuz suũ tre: velocit currit sermo ei⁹. Qui dat niuẽ sicut lanã

a Nebulã sicut cinerẽ spergit. i. ad modũ cineris colora tam colore subalbido. Et talis sparsio nebule fit valde subito. b Mittit crystallũ suã. in hebreo habetur: Mittit glaciẽ suã. ꝛ idẽ est: qz crystallus ẽ glacies longo tempore indurata: ꝛ ẽ valde mirabilis mutatio cũ aq̃ tã mollis ꝛ fluida in glaciẽ taz durã ꝛ solidaz ita cito mutat: videlicet aliqñ in vna nocte vl minori tpe. c Ante faciẽ frigoris eius quis sustinebit. q. d. null' homo si deus velit ipm intendere. tm̃. n. posset a deo frigus intendi q̃ nõ posset sustineri et sicut aq̃ velociter indurat ꝛ solidat i glacies ita cito mollis ꝛ fluida ei' volũtate efficit lõ subditur: Emittet ver. suũ ꝛ liquefaciet ea ꝛc. d Qui annũciat. Hic ꝓsequẽs ponitur rõ diuie laudis ex bñficio ve. leg. Circa quod sciẽdũ q̃ quia xp̃s erat nascitur de pplo isrl a iacob descẽdente: iõ ppls ille pollere debuit p̃ ceteris spãli sanctitate: sicut dictũ fuit diffusius i prãcipio exo. ꝓpter quod illi populo facte fuerũt cõiter reuelationes ꝓphetice: ꝛ spãliter data fuit lex diuina i mõte synai. vnde dicit apls Ro. iij. Quid ergo amplí' iudeo ẽ. ꝛ respõdet multũ p̃ omnẽ modũ. primũ quidẽ qz tradita sunt illis eloquia dei ꝛc: ꝛ hoc ẽ qd dr hic: d Qui annũciat ver. suũ iacob. habuit enĩ reuelationẽ de xp̃o de tribu iuda nasciturũ: vt pz Geñ. xlix. vbi dixit. Nõ auferet sceptrũ de iuda ꝛ dux de femore ei' donec vẽiat qui mittendus ẽ. i. xp̃s. vnde ꝛ i trãslatiõe chaldaica habet donec veniat messias. e Et iudicia sua isrl. i. legẽ pplo isrl in qua cũ alijs pręceptis ponunt iudicialia. f Nõ fecit taliter omni nationi. reuelationes. n. ꝓphetice nõ sic facte fuerũt alijs gẽtib' cõiter: sed valde raro: vt sctõ iob ꝛ aliquibus alijs valde paucis. g Et iudicia sua non manifestauit eis. i. legẽ veterez quã solũ dedit iudeis: lz aliqñ gẽtiles admitterẽtur ad ritũ illius legis. In psal. cxlvij. Lauda hierusalẽ vbi dr in postil. Qm̃ ꝓfortauit seras portaz. Additio.

QUa rõne sacramẽtum baptismi posset dici porta hierusalẽ: eo q̃ p ipm ẽ ingressus ad eccl'iam: eadẽ rõne sacramẽtum penitẽtie dici põt porta hierusalem: qz per illud ẽ regressus ad eccl'iam post lapsum: ꝛ sic possunt hic accipi porte hierusalem in plurali.

Psal. CXLVIII.

a LAudate dñm de celis. Huic psalmo p̃mittit talis titulus i hebreo ꝛ i translatione hieronymi: Alleluia. in aliquibus bibl'ijs additur aggei ꝛ zacharie qõ fuit additũ ab aliquo translatore seu expositore: nescio tm̃ quare: qz psalmus iste nõ videtur plus factus ab eis q̃ ab alijs: sed ẽ quedam iuitatio oium creaturaruz ad laudãdũ deum: facta ab aliquo viro sancto quicũq; fuerit: cuius nomen ignorat p̃m hebreos: ꝛ ꝓphetauit de prio xp̃i aduẽtu i fine huius psalmi qui diuidit in duas ptes: qz p̃mo ad laudẽ dei iuitant creature superiores scõo inferiores: ibi Laudate dñm de terra. Circa p̃mũ p̃mo ponitur dicta iuitatio: scõo iuitationis rõ: ibi Quia ipse dixit. p̃mo inuitãtur creature superiores generalr: cũ dr: Laudate dñm de celis ꝛc. nẽbulã sicẽ cinerem spergit. Mittit crystallũ suã sicẽ bucellas: ante faciẽ frigoris ei' quis sustinebit. Emittet verbũ suũ ꝛ liqfaciet ea: flabit spũs eius ꝛ fluẽt aque. Qui annũciat verbũ suũ iacob: iusticias ẽt iudicia sua isrl. Nõn fecit taliter omni nationi: ẽt iudicia sua nõ mãifestauit eis. Alla. CXLVIII.

LAudate dñm de celis: laudate eum i excelsis. Laudate eũ oes ãgeli ei': laudate eũ omnes virtutes ei'. Laudate eũ sol ꝛ luna: laudate eum omnes stelle ꝛ lumen. Laudate eum celi celorum: et aque oes que super celos sũt laudent nomen domini. Quia ipse dixit ꝛ facta sunt: ipse mandauit ꝛ creata sunt. Statuit ea in seculum ꝛ in seculum secli: pręceptũ posuit et nõ pretereibit. Laudate dominũ de terra draconeſ: ꝛ omnes abyssi. Ignis grando nix glacies spũs procellaruz quę faciunt verbum eius.

b Laudate eũ omnes angeli eius. qui sũt i trib' hierarchijs ꝛ nouẽ ordinibus. c Laudate eum oes virtutes eius. ad laudẽ dei inuitatur spãliter ordo virtutũ: qz p̃ angelos illius ordinis fiũt effectus mirabiles i admiratiõẽ diuine potestatis homines iducẽtes: ꝛ p̃ ꝓsequẽs ad eius laudem: scõo natura celestis corporea: ꝛ p̃ q̃tuz ad celum sidereum quod est nobis magis notũ cũ dr: d Laudate eũ sol ꝛ luna ꝛc. licet. n. corpora celestia sint iaimata: vt dicit doctor: tamen dicũt laudare deũ inq̃tũ ex sua pulchritudine ꝛ vtute ducunt homines i cognitionẽ ꝛ laudẽ ipsius dei. Cõsequẽter inuitat celum empyreum dicens: e Laudate eum celi celorum. dr. n. empyreum celum celũ celoz qz est super alios celos. Qz aũt põitur hic celi in plurali: hoc ẽ ꝓpter diuersas mansiones electoz ibi existẽtes p̃m q̃ dic̃ saluator Joh. xiiij. In domo patris mei mãsiones multe sunt. Consequẽter inuitat celum crystallinum quod dr aqueum ꝓpter similitudinẽ in diaphaneitate: sic̃ empyreum dr a pyr quod ẽ ignis ꝓpter similitudinẽ i claritate dicẽs: f Et aque que super celos sũt. qz celum crystallinum ẽ super celũ sidereum. g Laudent nomen dñi. eo modo quo dictũ ẽ. h Quia ipse dixit. Hic ꝓsequẽter ponit dicte laudatõis rõ: que ẽ duplex. vna ex bñficio creatiõis: cũ dr: Quia ipse dixit ꝛ facta sunt ꝛc. ꝛ sic habẽt ab eo esse: ꝛ p̃ hoc excludit erroz illoꝝ q̃ dicunt q̃ creature icorruptibiles: vt itelligentie ꝛ corpora celestia nõ habẽt deũ p̃ cã efficiẽte: sed tm̃ p̃ finali Secunda ratio accipitur ex duratione earum eterna a parte post cum dicitur: i Statuit ea in eternum ꝛc sed quia ista conseruatio in esse dependet ex diuina voluntate: ideo subditur: k Preceptum posuit. q̃ maneant in perpetuum quãtum ad suam substãtiam.

l Et non pretereibit. reducẽdo eas ad nihilum lz posset facere sicut ꝛ de nihilo creauit. m Laudate dñz. Hic ꝓsequenter inuitantur ad dei laudem creature inferiores que sunt in regione elementari. ꝛ primo inuitatur natura irrationalis secundo rationalis: ibi Reges terre. Circa primum dicitur: m Laudate dominuz de terra. ꝛ in hoc tangitur infimum elementum: ꝛ consequenter elementum aque cum dicitur: n Dracones ꝛ omnes abyssi. dicuntur autem hic abyssi loca p̃funda oceani vbi habitant cete grandia: que dicuntur hic dracones. vnde Geneſis. j. vbi nos habemus: Creauit deus cete grãdia. in hebreo habetur: Creauit deus dracones magnos. Consequenter tangit elementum ignis ꝛ aeris cum dicitur: o Ignis. q̃tuz ad superi' elementum. p Grando nix glacies ꝛ spiritus procellarum. i. venti facientes procellas in mari. ista enim generantur in aere. q Que faciunt verbum eius.

quia faciũt illud ad quod ordinãtur ex diuina ĩstitutione. Cõsequẽter reuertitur ad elementũ terre quãtuz ad illud quod supereminet ⁊ eleuatur in aere dicens:

r Montes ⁊ omnes colles. dicũtur autez colles mõtes minoꝛes. s Ligna fructifera ⁊c. arboꝛes eniz ad herent terre: ⁊ iõ cuz ipsa cõputantur. vnde ⁊ tertia die producte sũt arboꝛes sic ⁊ terra dicta: Gen. .j. Consequenter descendit ad ea q̃ mouẽtur in terra cuz dicitur: t Bestie. q̃tum ad aialia siluestria. vnde dicũtur bestie quasi vastie. v Et vniuersa pecoꝛa. quantuz ad domestica. x Serpentes. quantum ad animalia reptantia: que nõ mouẽtur pedib⁹. y Et volucres pennate. ⁊ in hoc tangit animata se mouẽtia per aerem: omnia autẽ ista inuitãtur ad dei laudẽ: ⁊ ipsũ laudant inquãtum in ipsis relucet diuina bonitas: ⁊ sũt materia laudis diuine itelligibilibus creaturis. z Reges terre. Hic cõsequenter inuitatur ad dei laudem ratiõalis creatura que ẽ humana: et primo ponitur dicta iuitatio: secũdo iuitationis ratio: ibi Laudent nomẽ domini. Circa ꝑmum inuitantur primo superioꝛes cũ dicitur: z Reges terre. vnde dicitur .j. petri. ij. Siue regi tanquã precellẽti. Consequẽter iuitantur alij in generali cum dicitur: a Et omnes populi. s. regibus subiecti. Et vlterius iuitantur magis i speciali cũ dicitur: b Principes. qui dominãtur sub regibus. c Et omnes iudices terre. q̃ sũt instituti a regibus ⁊ pricipibus ad terminandũ causas. Consequẽter iuitãtur alij cuiuscunq; sexus ⁊ etatis cũ dicitur: Iuuenes ⁊ virgines ⁊c. d Laudent. Hic incipit versus i hebꝛeo ⁊ trãslatione hieronymi vbi ponitur ratio dicte inuitatiõis ad laudem dei: ⁊ ponitur hic duplex ratio. Prima accipitur ex diuina celsitudine cum dicitur: d Laudent nomẽ domini. scilz omnes predicti. e Quia exaltatũ est nomen eius soli⁹. quia omnis creatura nihil est i comparatione ipsius: ideo subditur: f Confessio eius. idest cõfessio laudis ipsius. g Super celum ⁊ terram. i. fiat ab habitantibus in celo ⁊ i terra. Secũda ratio accipitur ex condescẽsione diuina in sua icarnatione benedicta: quod notatur cũ dicitur: h Exaltauit coꝛnu populi sui. q̃a per hanc icarnationem natura humana est supꝛa modum exaltata: vnde ⁊ chꝛistus ꝓpter hoc vocatur coꝛnu i nouo testamẽto ⁊ veteri. vnde dixit ẓacharias habita reuelatiõe de chꝛisti icarnatione ꝓpiqua: Erexit dominus nobis coꝛnu salutis i domo dauid pueri sui. Luce. j. Et anna mater samuelis similiter de hoc ꝑphetauit dicens. j. Regum. ij. Dabit imperiũ regi suo: ⁊ sũblimabit coꝛnu chꝛisti sui. Et quia aduentus chꝛisti in mũdum fuit angelis valde iocũdus: ꝓpter quod cantauerũt: Gloꝛia in altissimis deo. in natiuitate ipsius: Luce. ij. ideo subditur: i Hymnus omnibus sãctis eius. i. angelis beatis qui speciali modo dicũtur sancti:

Mõtes ⁊ oẽs colles: ligna fructifera ⁊ oẽs cedri. Bestie et vniuersa pecoꝛa: serpẽtes et volucres pẽnate. Reges tre et oẽs ppli pricipes et oẽs iudices terre. Iuuenes ⁊ virgines senes cũ iunioꝛib⁹ laudẽt nomen dñi: q̃a exaltatũ ẽ nomẽ ei⁹ solius. Confessio eius sup celũ ⁊ terrã: et exaltauit coꝛnu ppli sui. Hymnus oib⁹ sãctis: filijs isrl ꝑpulo ap propinquãti sibi.

deutro. xxxij. Dominus de syna venit. ⁊ subditur: Apparuit de monte pharan ⁊ cum eo sctoꝛum milia. i. angeloꝝ: vt ibidẽ fuit expositũ. Et q̃ nõ solum fuit iocũdus angelis sed etiã hoibus: ⁊ maxime debuit esse iocũdus ppl̃o isrl̃: de quo fuit natus ſm carnẽ: iõ subdit: k Filijs isrl̃. resumatur li hymn⁹ qui signat laudẽ de deo cũ cantico seu exultatiõe: vt dictũ est. s. psal. cxliij. l Populo appꝛopinquãti sibi. i. ppl̃o isrl̃ ſm genus ꝓpinquo sibi: vt dcm̃ est. s. q̃ maria mater eius fuit de populo illo.

In psalmo. cxlviij. Laudate dñm de celis. vbi dꝛ in postilla: Circa ꝑmũ ꝑmo ponit. Additio.

Quota synagoga hebꝛeoꝝ recitat quotidie istos septẽ psalmos qui incipiũt ab illo: Exaltabo te dñe deus me⁹. ⁊ terminant in fine psalterij ꝓmittẽs eis ⁊ subiũgens aliquas oꝛões in ꝗbus oꝛõibus expꝛesse asserunt: q̃ isti psalmi sunt facti ab ipso dauid. vnde min⁹ ꝛe dꝛ q̃ ſm hebꝛeos nomen illius qui hos psalmos composuit ignoꝛat: imo ex hoc sumitur rõ ꝓ opinione Augustini circa auctoꝛitatẽ psalmoꝝ: vt sepe dictũ fuit supꝛa. Item circa declaratõem huius psalmi ⁊ duoꝝ sequentiũ attendendum est: q̃ hi tres psalmi pꝛopꝛie possũt applicari trib⁹ statibus ecclesie pꝛincipalibus: in quib⁹ laus dei consideratur in singulis suo mõ. Primus .n. status ecclesie consideratur in lege antiqua: in qua diuina vĩtas in speĩa nondũ manifestata erat: nec adhuc via sanctoꝝ ꝑpalata: ad hebꝛ. ix. Erat tamẽ excellentioꝛ status ille respectu ceteraꝝ nationũ i sex. Primo in hoc q̃ cognoscebat deum esse creatoꝛem mundi: qõ q̃dem creatõis beneficiũ celebꝛabãt: in cui⁹ memoꝛia sabbatum seruabatur: vt patet exo. xx. Et ad istũ statum referri posset psalmus iste. s. Laudate dominũ de celis: in quo fit mentio expꝛessa de creatõe mundi coꝛꝛespõdent ad ea q̃ cõtinentur Geneſis .j. licz nõ oino eodẽ oꝛdine. Exꝛimunt etiam in hoc psalmo angeli qui non fuerunt expꝛessi in creatione mundi ꝓpter populi ruditatẽ: sed includunt in hoc q̃ dixit: Fiat lux. ꝛz Aug. de quibus creaturis dixit: Quia ipse dixit ⁊ facta sunt: ipse mandauit ⁊ creata sunt. ꝑfitendo ipsarũ creatõem. Secũdo iste status ꝑfertur ceteris i h⁹ q̃ non solũ deum pꝛofitebatur esse creatoꝛem mundi: sed etiam conseruatoꝛẽ rerum creatarum: quarum quedam sic ab eo cõseruantur vt hẽant ꝑpetuitatem etiam ſm indiuidua: sicut sunt celestia de quibus dicit: Statuit ea in eternum ⁊c. quedam vero perpetuitatem a deo habent ſm speciem: sicut ista inferioꝛa de quibus dicit: Laudate dominũ de terra ⁊c. exponantur cetera sicut in postilla. Consequenter facit mentionem de regimine politico humano: eo q̃ deriuatur a lege naturali a deo ꝑmoꝛdialiter ĩstituta: in quo regimine ꝑncipales sunt reges tanq̃ capita ⁊ populi tanq̃ coꝛpoꝛa de quibus dicit: Reges terre ⁊ omnes populi ꝑncipes ⁊ omnes iudices terre. Minus vero ꝑncipales in huiusmodi regimie sunt illi qui nõ hẽnt perfectã rõem ad regendũ: sicut illi qui nõdũ attingũt pfectam etatem: de quib⁹ dicit: Iuuenes ⁊ virgines. Silr ⁊ illi qui iã transierũt etatẽ virilẽ ⁊ ex senectute debilitãtur: de quib⁹ dicit: Senes. Tertio pꝛefert iste status in hoc q̃ ꝑfitebat vnitatẽ dei excluſa pluralitate deoꝝ: quã cetere natões pernicioſe estimabant: ⁊ de h⁹ dicit: Laudent nomen domini quia exaltatũ est nomen ei⁹ soli⁹. Quarto ꝑfert iste stat⁹ in exclusione idolatrie: vt patz exo. xx. c. Multi .n. philosophantes ⁊ alij credebãt tm̃ vnũ deũ ẽ: q̃ tñ aliquas creaturas colebãt tanq̃ deos: vt pz. iij. reg. xvij. de his quos rex assyrioꝝ hitare fecit i ciuitatibus samarie. ⁊ q̃ huiusmodi idolatre colebant vt deos q̃nq; creaturas celestes q̃nq; terrenas: ideo sũdit: Confessio eius .s. fidei vnitatis dei est. Super celũ ⁊ terrã. ꝑfitebantur .n. q̃ nullus alius deus erat in celo nec i terra: vt habetur deutero. iij. c. Scito ergo hodie ⁊ cogita in coꝛde tuo q̃ dñs ipse est deus in celo sursũ ⁊ in terra deoꝛsum ⁊ non sit alius.

Quinto p̄fertur iste status: quia sub fide ⁊ cultu vn⁹ dei miraculose exaltatꝰ fuit cornu populi dei. s. per regiā potestatē sublimē mīris miracul' acq̄sitā: vt p̄z i hist̄oria dauid .j. ⁊ ij. Reg. Exaltatio. n. cornu i hoc loco nō est necessariū vt itelligat̄ de regno xp̄i spūali: put i postilla sed ō regia potestate sublimi: de utro. xxxiij. de ephraim legitur: Cornua rinocerōtis cornua illius: qō dī p̄opter regnū decē tribuū qō ab eo descendit nō ꝓpter regnum xp̄i: q⁹ non descendit de tribu ioseph ⁊ ephraim simil'r cum dī Trenoꝝ. ij. cap. Cōfregit in ira furoris sui oē cornu isr̄l. intelligitur ad l'raz de oblatiōe regie ptātis a iudeis tpe hieremie nō de regno xp̄i. Sexto p̄fertur iste status q⁹ nō solum adepti fuerūt filij isr̄l regiā ptātem mō p̄decō: sed ēt quandā sāctitatē sortiti sūt. vñ. Exo. xix. c. legitur: Vos eritis mihi in regnū sacerdotale et gēs sācta. ⁊ de hoc dicit: Hymn⁹ oibus sanctis eius. ⁊ seq̄tur: Filij isr̄l pplo appropiquāti sibi. eo q⁹ nō fecē tali' oi natiōi: vt dēz est i fine p̄cedētis p̄s. Scōs vō status ecclie ꝓsiderat sb̄ lege euāgelica: ad quē quidē statum ꝓpie applicat̄ sequēs p̄s. s. Cantate dño cē. qō sic p̄z: nā hic stat⁹ p̄ferī p̄cedenti in sex. Primo i ipsius nouitate: hic. n. stat⁹ nouus dī: tū respectu antiq̄ q̄ vetus est: de q̄ apl's ad hebre os. viij. ca. dicendo: Nouū veterauit p̄ius. tum respectu legislatoris: de q̄ ad ephe. iiij. Induite nouum hoiem q̄ fz deum creatus ē. tū respectu mandati p̄ncipalis. vñ ioh. xiij. c. Mādatū nouū do vobis. tum respectu cuiuscunq⁹ legem euāgelicā suscipiētis ad gal'. vlti. c. Nec circūcisio aliq̄d valet nec p̄putium sed noua creatura. Et iō in statu no. testa. merito cāticum nouū cātari dz. vñ Esa. xlij. c. vbi de xp̄o i p̄mo sui aduētu ad l'raz agit dī: Cātate dño canticū nouū laus eius ab extremis terre. qō ꝓpie ꝓcedat in forma verboꝝ cū p̄mo versu h⁹ p̄s. s. Cātate dño canticū nouū: laus eius i eccl'ia sctoꝝ. nisi q⁹ vbi dī hic: Laus eius i eccl'ia sanctoꝝ. ibi dī: Laus eius in extremis ire. Ex q̄ intelligit q⁹ ecclesia sctoꝝ. s. euāgelica de q̄ ibi ⁊ hic agitur: diffundenda erat i extremis terre. s. p orbē terraꝝ. Scdo p̄fertur hic status nouus respectu p̄mi in p̄ntia xp̄i: fuerat. n. xp̄s in antiq̄ testō sb̄ figura: mō est i reali p̄ntia: ⁊ de hoc dicit psal. Letetur isr̄l in eo qui fecit illum: ⁊ filie syon exultēt in rege suo .q. d. status nō solū letat̄ in deum q̄ fecit eū. s. tanq̄ in creatorē ꝓput in p̄mo statu: sed ēt tanq̄ in regem suū. s. in regem saluatorē: iuxta illud Esa. xxxiij. c. Dñs rex nr̄ ipe saluabit nos. Tertio p̄fertur i exaltatione humiliuz. In veteri. n. lz cōmendet humilitas: nō tñ sic laudat̄ sicut i nouo: vbi xp̄s q̄i totam doctrinā suaz i hoc fūdauit: mat. xi. Discite a me q⁹ mitis sū ⁊ humilis corde. simil'r ⁊ premiū vltimū quasi totum humilitati attribuit. d. Lu. xiij. c. Qui se humiliat exaltabit. ⁊ de hoc dicit psalmista: Quia bñplacitū ē dño in pplo suo ⁊ exaltabit māsuetos in salutē. hoc ē dicere: populus h⁹ nouī stat⁹ in q̄ bñplacitū ē deo sūt māsueti q̄ exaltabūtur i salutē. Quarto p̄ferī hic status respectu p̄mi in purificatiōe interioris hois. s. cōscie. In p̄mo. n. statu vt augu. dicit: manus ꝓhibebātur nō animus. s. ut in plurib⁹: in statu vero nouo tota gl'ia iustoꝝ in cōscia interiori ꝓsistit. vñ. ij. Lor. j. c. Gl'ia nr̄a hec est testimoniū cōscie nr̄e. ō qua gl'ia dicit psal. Exultabūt sancti i gl'ia: letabūtur i cubilib⁹ suis. s. i cōscientijs suis purificatis. vñ i glo. Justi de actib⁹ suis bonis nō letātur extra. s. in ppl'ari fauore sed i cubilib⁹ suis. s. in cōsciētijs. vñ mat. vi. c. Intra cubiculū tuuz: ⁊ ora p̄em tuum. Quinto vero p̄fertur hic status p̄cedenti i potestate duplici sibi data. s. tpali ⁊ spūali: put exponit illud verbū euangelij: Luc. xxij. Ecce duo gladij. ⁊ de hoc dicit: Et gladij ancipites i manib⁹ eoꝝ. s. gladius tpalis: q̄ apud imperialē ptātem p̄ncipaliter resīdet: ⁊ gladius spūalis. s. ligādi ⁊ soluēdi qui resīdet apud petrū ⁊ eius successores: cū p̄mo. n. gladio q̄nq⁹ fir: Vindicta i natiōibus. cuz scdo: Increpatiōes in pplis. Et ex hoc ꝓuenit q⁹ q̄nq⁹: Alligātur reges eoꝝ in cōpedibus. q⁹ fz glo. in preceptis dei q̄ dicūtur vincula ferrea q̄ q̄si dura sūt ⁊ isolubilia: vt cū dī: Qō deus ꝓiunxit hō non sepet: mat. xix. c. Alligat⁹ es vxori: noli q̄rere solutionē. j. Lor. vij. c. His. n. viculis ligant̄ gentiū reges ⁊ nobiles seculi ab isirmis h⁹ mūdi: quos elegit dñs: vt fortia queq⁹ ꝓfunderet. hec in glo. ⁊ seq̄tur: Ut faciant i eis iudiciū ꝓscriptum. q⁹ oia ista i p̄mo statu fuerunt ꝓscripta saltē in figura ⁊ mō cōpletur. Sexto p̄fertur hic status precedenti: quia p̄mus p̄tinebat tm̄ filijs isr̄l pplo appropiquanti sibi. vt in fine p̄cedentis p̄s. ꝓcluditur. Glozia. tī h⁹ status: Est oibus sanctis. s. per oēs gentes ⁊ per totū mundū vt in glosa. Tertius vero status eccl'ie cōsideratur i lege beatifica ⁊ eterna. s. i statu gl'ie: ad quem quidē statum ꝓpie applicat p̄s. vltimus. s. Laudate dñz in sāctis eius. ⁊ exponat sicut vltimo loco exponitur i postilla ad istud ꝓpositū reducendo vsq⁹ ibi cū dī: Ois spūs laudet dñz. qō verbū p̄ter expositionē postil. que satis competens ē pōt ēt aliter exponi ⁊ forte magis ꝓpie. Ad qō sciendu q⁹ fz greg. in eccl'ia p̄nti imolatur deo sacrificiū cōpūctionis: iuxta illud: Sacrificiū deo spūs contribulatus. in celesti vero sacrificium laudis. vñ psalmista: Dirupisti vincula mea ⁊ tibi sacrificabo hostiaz laudis. cuius rō est. Nam i hac vita retardat spūs: ne feratur totus i ipsū deum: q̄nq⁹ ex grauedine pctoꝝ: q̄nq⁹ ex impedimēto molis carnalis que sūt vicula anime: ꝺbus diruptis in statu gl'ie sacrificatur deo hostia laudis: in qua ꝺez hostia nihil reperitur quin ferat i deum: iō dī: Omnis spūs laudet dñm. i. totus spūs. dictio. n. hebraica i hoc loco posita vtrūq⁹ significat idifferēter. s. totū ⁊ omne. Notādū est ēt q⁹ vltimus versus h⁹ p̄s. vltimi correspōdet primo versui p̄mi psalmi: sicut vltima perfectio alicuius rei p̄me inchoate perfectioni ipsius. Beatitudo. n. de qua ītelligitur illud: Beatus vir qui nō abijt i cōsilio ipiorum. est beatitudo vie nondū perfecta sed incipiens per recessū a malo. Sed i hoc verbo vltimo itelligitur perfecta ⁊ cōsummata beatitudo que terminat in totali adhesione ad deū per claram cognitionē ⁊ pfectum amorem in ꝺbus cōsistit summū gaudiuz ⁊ vera laus dei: de quibus Esa. lj. Gaudium et exultatio. reperiētur in ea gr̄arum actio ⁊ vox laudis: ad qō nos perducat dei filius amen.

Replica.

IN psalmo: Laudate dñm de celis. vbi postil. dicit ex titulo nō esse notum nomen auctoris apud hebreos: Burgensis vult q⁹ dauid sit auctor h⁹ p̄s. sicut ⁊ oium aliorū fm opinionem beati augustini: de qua opinione vide correctoriū circa psalmū primuz. Sed probatio burgen. est probatio ignoti per ignotius: quia nititur probare per orationes quasdam quas nūc facit synagoga: que orationes nobis sunt magis ignote: ⁊ dato q⁹ essent nobis note: non esset tamen auctētice: ⁊ absit eius orationes esse auctēticas ⁊ efficaces: quia per synagoge orationes iudei singulis diebus eccl'ie christi ⁊ christianis maledicūt: vt dicitur in glosa ordinaria esaie. Circa illū autem passuz: Et exaltauit cornu ppl'i sui. quez postillator exponit de incarnatione christi in qua exaltauit nobis cornu salutis: pro ut auctoritatibus probat postillator: burgen. exponit de potestate regia in veteri testamēto miraculose data populo israel: in quo burgen. multipliciter peccat. Primo quia dicit potestatem regiam iter iudeos miraculis multis acquisitam: cū tamē peccatis populi multuz repehēsibiliter fuerint regalia iudeorum exacta ⁊ introducta: de quo vide primi Regum. viij. in correctorio satis lato. Secūdo peccat: quia cum cornu hic accipiatur i bono: et sic dicatur exaltatū: Burgen. ad ꝓbandū

ſuum ꝓpoſitum adducit cõcordantiaꝫ: in qua cornu accipitur i malo: ꝛ dī de ipſius cornu deiectione. Nam qđ allegat deu. penul. de ephraim cornua rinocerõtis cornua illius accipiẽt ꝓ regno decẽ tribuũ ſm oēs: qđ regnum. ſ. ſepe deteſtatus ẽ: ꝛ j. Reñ. xlix. vt pz in eiuſdez .c. correctorio. v. Similiter qđ allegat Treñ. ij. ſonat in deiectionẽ cornu ꝛ regalie: hic aũt ſonat in exultationem: qz ex optima cā conſurgentẽ. dī enim hic: Cõfeſſio eius ſuper celum ꝛ terram. ꝛ ꝓ qz exaltauit cornu ꝓpli ſui. Ad ꝓbandũ ineptias ſuas adducit ꝓcordātias vocales tm̃ non reales more viliuꝫ collectoꝝ ꝛc̃.

Alleluia. CXLIX. Cantāte dño canticuꝫ nouũ: lāus eius in eccl̃ia ſanctoꝝ. Lēteť iſrl̃ i eo q fecit eũ: ẽt filie ſyon exultẽt in rẽ ge ſuo. Laudẽt nomẽ eius in choro i tympāno ꝛ pſalterio pſallāt ei. Quiā bene placitũ ẽ dño in ꝓpl̃o ſuo: ẽt exaltauit māſuetos in ſalutẽ. Exūltabũt ſancti i gl̃ia: lētabũtur in cubilib' ſuis.

Exultatiões dei in gutte eoꝝ: et gladij ancipites in mānibus eoꝝ. Ad faciẽdā in nationib': increpatões i ꝓplis. Ad alligādos reges eorum in compedibus: et nobiles eorum in manicis ferreis. Ut fāciant in eis iudicium conſcriptum: glō ria hec eſt omnibus ſanctis eius.

Alleluia. CL.

Cantate dño. Huic pſ. i heb. ꝛ i trāſ. CXLIX la. hiero. ꝓponitur ꝓ ti. Alleluia. ꝛ ꝓ hoc deſignatur q̃ eſt q̄dam laus diuina: ꝛ fz. hebreos eſt diuina laus ꝓ victoria quam expectāt ſibi affuturā per regem meſſiam: qđ ſm eos ſubiciet ꝓplo iudeoꝝ oēs nationes ꝛ reges eoꝝ: ſm q vī lr̃a prętẽdere. j. Ad faciendā vindictam in natiõibus ꝛc̃. Sed hec expoſitio innititur falſo fūdamento. ſ. q xp̃s ſit vēturus i mundũ: cũ iſte aduẽtus iam tranſierit in ꝓteritũ: vt frequẽi dī eſt. ē. ꝛ iō q̃tum ad hoc iſta expoſitio tanq̃ erronea dimittat: ꝛ ꝓ q̃to pōt hēre veritatẽ accipiat: vt pſ. iſte ſit quedā laus fca ab aliquo ſancto viro ꝓ victoria pfecta quam hituri ſunt fideles ꝓpli in ſcõo aduentu xp̃i. ſ. ad iudicium: qz tunc tyranni ꝛ potẽtes h' mundi q̃ fideles afflixerũt in corpe ꝛ aia detrudẽtur in ifernũ: ꝛ ſancti cũ xp̃o regnabũt in eternũ: qđ ꝓuidens in ſpũſancto aliqs vir ſanctus cuius nomẽ ignorať fz hebreos fecit pſ. iſtũ: ſm vero beatum Aug. dauid fecit ipſuꝫ. Igitur fz. hāc ſn̄iam pſ. iſte in duas ptes diuidit: qz primo fidelis populus ad laudem inducitur: ſcõo ad hoc rõ adducit: ibi Quia bñplacituꝫ eſt. Circa primũ dicit pſalmiſta:

a Cantate dño canticũ nouum. ꝓ nouo bñficio fidelibus affuturo. b Laus eius in eccl̃ia ſetoꝝ. ſ. ve. ac noui teſta. quoꝝ vna eſt eccl̃ia: lz aliqñ eccl̃ia magis ſtricte accipiať: put ꝺ ſynagogā diuidit. c Leteť iſrl̃ i eo qui fecit eum. i. in xp̃o venturo ad iudiciuꝫ: q̃ potentia ſue deitatis fecit totũ mundũ. Et vocať hic ꝓpl̃s fidelis q̃cunq; ꝛ potiſſime xp̃ianus iſrl̃. vñ dī Ro. ij. Non. n. q̃ in manifeſto iudeus eſt: neq; q̃ in manifeſto in carne ẽ circũciſio: ſed q̃ in abſcõdito iudeus eſt et circũciſio cordis in ſpu nõ lr̃a. d Et filie ſyon. i. eccl̃ie que vocať ſyon: vt dcm eſt. ē. pſalmo. cxlvij. e In rege ſuo. i. in in xp̃o qui in iudicio apparebit i regia maieſtate: ſicut i ꝑmo aduẽtu apparuit i nr̃a infirmitate. f Laudẽt nomen eius in choro. i. i ſocietate ꝓcordi charitate: q̃a de bñficijs cõibus deus in cõi eſt laudādus. g In tympano ꝛ pſalterio pſallāt ei. per iſta inſtia deſignať ſpũalis gaudij redũdantia de mente interiori ad extra: fz illud pſalmi. lxxxiij. Cor meũ ꝛ caro mea exultauerũt in deũ viuũ: ꝛ ẽt qz non ſolũ in ve. teſtõ ſed ẽt in nouo eccleſia vtitur non ſolũ ſono vocũ ſed ẽt inſtioꝝ: vt tympanis ꝛ organis in pluribus locis. h Quia bñplacitum. hic adducit rõ laudandi deũ. Circa qđ ſciendum q̃ iz aduentus xp̃i ad iudiciũ futurus ſit valde terribilis iniuſtis: erit tñ delectabilis iuſtis: ꝓpter qđ ſaluator Lu. xxi. loquẽs apl̃is de ſignis p̃cedẽtibus extremũ iudicium ſubdit. d. His aũt fieri incipientib' reſpicite ꝛ leuate capita vra. i. exhilarate corda: ſm q̃ exponit beat' greg. homelia. j. ꝛ iō aduẽtus xp̃i ad iudicium dī eſſe delectabilis iuſtis: qz hēbunt iudicẽ gratũ: ꝛ hoc ẽ qđ dī: h Quia bñplacitũ eſt dño i ꝓpl̃o ſuo. iz. n. oēs boni et mali ſint ſui generaliter: tñ iuſti dicũtur ꝓpl̃s ſuus ſpāliter qui ſunt a deo electi ad regnandũ cum eo in ciuitate celeſti. i Et exaltauit māſuetos in ſalutem. loquitur hic ꝺ futuro per modum ꝓteriti ꝓpter certitudinem prophetie. ꝛ dicũtur hic manſueti potiſſime illi qui dulciter ſuſtinẽt oppreſſiões tyrannoꝝ amore dei: qui in iudicio futuro erũt exaltati: ideo ſubdit: k Exultabũt ſancti i gloria. quia poſt iudiciũ ſancti erũt glorioſi in aia ꝛ corpore: ꝛ ſic augmentata gl̃ia augmẽtabiť eoꝝ exultatio ꝛ letitia: ꝛ quia tũc totaliter quietabitur anime appetitus: ideo ſubditur: l Letabũtur i cubilibuſ ſuis. qz cubile eſt locus q̃etis. Et dī in plurali: cubilibus. ꝓ diuerſis gl̃ie gradibus ſeu māſionibus: quia licet ſit eadem beatitudo oīum obiectiue nõ tamen formaliter: quia licet omnes ſancti videant deũ: ꝛ eo fruãtur: tñ vnus videt ipſũ clarius altero: ꝛ dulcius fruitur ipſo: ꝛ qz tũc in corporib' glorioſis erit laus vocalis: ſm q̃ dicunt aliqui doctores et probabiliť: ideo ſ̄bditur: m Exultationes dei in guttu re eoꝝ. qz laus vocalis icipit a gutture ꝛ arterijs. n Et gladij ancipites. i. ex vtraq; parte ſcindẽtes. o In manibus eoꝝ ad faciendā vindictam ꝛc̃. per hoc itelligitur conſtātia ſctorum ꝛ potētia in extremo iudicio ꝺ illos qui iniuſte oppreſſerũt eos in hoc mundo: ſm q̃ dī ſap. v. Tũc ſtabunt iuſti in magna cõſtantia aduerſus eos qui ſe āguſtiauerunt ꝛc̃. Uel pōt referri illa littera ad angelos ſāctos qui erunt executores diuini iudicij ſeparādo impios a iuſtis: et mittendo eos cũ demonibus in ignem inferni: fz q̃ dicitur matth. xiij. Exibunt angeli ꝛ ſeparabũt malos de medio iuſtorum: ꝛ mittent eos i caminum ignis. ꝛ quia ab illa pena nõ poterunt ſolui ſeu liberari: ideo ſubdit: Ad alligandos reges eoꝝ ꝛc̃. p Ut faciāt in eis iudicium cõſcriptum. i. executionẽ extremi iudicij in diuina ꝑſcientia ab eterno cõſcripti ꝛ ẽt in libris ve. ac no. teſtamẽti. Et qz talis executio diuine iuſticie cedet ad augmentũ gl̃ie electoꝝ: ſm q̃ dī. ē. pſal. lvij. Letabitur iuſtus cuꝫ viderit vindictam: iō ſ̄bdit: q Gl̃ia hec eſt oibus ſanctis eius. vel iſtud pōt referri ad ad ſn̄iam datam ꝓ electis: quia ſicut angeli erunt executores diuini iudicij mittẽdo malos i gehennā ita erũt executores tranſferendo electos in animam ꝛ corpore ad gloriam ſempiternam. Pſalmus. CL.

Laudate dominũ in ſanctis eius. Huic pſal. ꝑmittitur talis ti. in hebreo ꝛ i trāſlatione hieronymi: Alleluia. ad deſignandum q̃ pſal. iſte ẽ quedā inuitatio ad laudem dei: ꝛ exponitur cõmuniter ad litteram referendo ad tempus veteris teſtamenti: ꝛ ſm hoc in hoc pſalmo tria tanguntur. Primum eſt laudatiõis loc' cũ dī:

a Laudate dñm in sanctis eius. ⁊ vocat hic sancta prima ps templi q̄ dicebatur sanctum siue sancta: ⁊ scda q̄ dicebatur sanctū sanctoꝝ: vbi sacerdotes dicebant diuinas laudes: qa ꝓma partē intrabāt quotidie sacerdotes sacrificioꝝ officia ꝓsūmantes: scdam vero ptem intrabat sūmus sacerdos semel in anno: vt hēt heb. ix. ⁊ qz deus nō solū est laudandus i terris sed ēt i celis: iō subdit: b Laudate eum i firmamento virtutis. ⁊ vocat hic celū empyreuz firmamentū: eo q̄ est īmobile ⁊ firmuz: ⁊ sic dī uine cōtemplatiōi et eius laudi aptissimū. c Laudate eū. Hic ponitur scdm. s. ipsi⁹ dei laudandi magnificus status cū dī: Laudate eū in virtutib⁹ eius. lz. n. diuina virtus sit vnica sicut ⁊ eius substātia: tñ est multiplex in effectibus: ita q̄ nunq̄ tot effectus ꝓduc quin possit adhuc ꝓducere plures: iō dī: d In virtutib⁹ eius. i. in effectibus suis iam fcis ⁊ fieri possibilib⁹: ⁊ qz magnitudo virtutis eius ē nobis icomprehēsibilis: iō subdit: e Laudate eū fm multitudinē magnitudinis eius. i. q̄tū cunq̄ poteritis: qz adhuc ad debitam eius laudē nō attigetis: eccli. xliij. Bñdicentes dñm exaltate eū q̄tum potestis: maior est. n. oi laude. f Laudate eū. Hic ꝓnter ponitur tertiū. s. laudatiōis modus: ⁊ qz in ve. testō non solū laudabant deū vocibus humanis sz ēt musicis instīs: iō dī: Laudate euz in sono tube ⁊c. ⁊ nominātur hic plura instīa musica quibus vtebātur sacerdotes ⁊ leuite: ⁊ descriptionem eoꝝ ptranseo: qz sūt satis nota excepto vno cū dī: g Et chorο. Et dicūt aliqui q̄ chorus est instīm de cozio fcm: et hz duas fistulas de ligno: vnam per quam inflatur: ⁊ aliaz per quam emittit sonum: ⁊ vocatur gallice cheurete: credo tñ magis q̄ hic accipitur chorus ꝓ laudantium societate. h Laudate eū i chordis. i. i instīis hñtib⁹ chordas de ere seu intestinis: sed qz iste modulatiōes instiorum seu vocum deo non sūt accepte: nisi inq̄tum procedunt ex mētis deuotione: iō ꝓcludit in fine: i Omnis spiritus laudet dñm.

Uidetur aūt mihi q̄ psalmus iste pōt aliter exponi: vt sit conclusio totius libri psalmoꝝ ⁊ consequēter se hñs ad precedentem psalmū: qui terminatur i translatione electoꝝ ad celestem gliam peracto iudicio extremo: ⁊ ideo in hoc psalmo inuitātur omnes ciues celestes ad dei laudez perpetuam: inter quos primo inuitātur homines ad gliam assūpti: quia xps in humanitate assūpta ⁊ beata virgo maria excedunt omēs angelos in celesti gloria: ⁊ ideo dī: Laudate dominū in sanctis eius. i. in societate scōrum ex hominib⁹.

Laudate euz in firmamento virtutis eius. i. in celo empyreo: qō est bonoꝝ locus: ⁊ dī firmamentuz rōne pretacta. Scdo inuitātur ciues celestes q̄tum ad angelos: cū dī: Laudate eum i virtutibus eius. i. in societate āgeloꝝ q̄ nominātur noīe virtutū: eo q̄ medius ordo medie hierarchie nominat ordo virtutum: extrema autem aliqñ nominantur a medio.

LAūdate dñm in sanctis eius: laūdate euz in firmamento virtutis ei⁹. Lāudate eū in virtūtibus eius: lāudate eū fz multitudinez magnitudinis eius. Láudate eū in sono tube: laudate eū in psalterio ⁊ cithara. Laudate euz i tympano ēt choro: lāudate eū i chordis et organo. Laudate eum in cymbalis benesonātibus: laudate eum i cymbalis iubilatiōis: ōis sps laudet dñm. Alla.

Explicit psalterium.

Laudate euz fm multi. mag. eius. lz autē magnitudo diuina sit vna ⁊ non multiplicata i se: dī tñ q̄dā mō multiplicari inq̄tum ab ea ꝓducūtur multi effectus magni. ⁊ quia isti effectus maxime relucēt in ciuibus celestibus tam angelis q̄ hoībus: iō vtrisq̄ dī: Laudate eum fm multitudinem magnitudinis eius. Laudate eum in sono tube ⁊c. fm q̄ dicit beatus greg. Balbuciēdo prout possum⁹ excelsa dei resonamus. s. p sensibilia nobis nota: ideo hic exprimūtur multa istrumenta musica: non quia habeāt locuz in celesti patria: sed ad signandum magnitudinē iocunditatis celestis: i qua licet sit laus vocalis fm aliquos doctoꝝ: vt dictū est psalmo precedenti: tamen laus mētalis siue spiritualis est principalioꝝ: ideo in fine cōcluditur: Omnis spiritus laudet dominū. i. spiritus angelicus ⁊ humanus: qui ibi continue laudant deum: fz q̄ dicitur supra psalmo. lxxxiij. Beati qui habitāt in domo tua domine in secula seculoꝝ laudabūt te. Ad⁹quam laudez nos ꝓducat qui cum patre ⁊ spiritusāncto viuit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

Explicit postilla supra librum psalmoꝝ edita a fratre Nicolao de lyra ex ordine minoꝝ sacre theologie doctore excellentissimo.

Prologus

Expō plogi i puerbia salomonis icipit.

a IUngat epla rē. hūc plogū pmittit hieronymus tribus libris salomonis scribens chromatio ⁊ heliodoro epis. Uñ ipe dicit i scō libro ꝓ rufinū: salomonis libros ꝙs oli iuxta additis obelis ⁊ astericis i latinū vterā ex hebraico trāsferēs ⁊ dedicās sācti epis chromatio ⁊ heliodoro hoc i pfacie uncle mee fine cō iunxi: Sicui sane lxx. iterpretū rē. Uñ nō dz appropriari pabolis cū oibus sit. cōis. In pria pte istiꝰ plogi captat hieronymus eorum beniuolentiā comēdās i eis charitatē: cū dicit iūgat epla rē. In scōa qz postulationi nō satisfeceāt

Epla sācti hieronymi ꝓ sbyteri ad chromatium ⁊ heliodoꝝ epos de libris salomonis.

IUngāt epla ꝙs iūgit sacerdotiū: imo chartā nō diuidat: quos christi nectit amor. Lō mētarios i osee amos ⁊ ça chariā: malachiā ꝙz poscitis. Scripsissem si licuisset prē valitudine. Mittitis solatia sūptuū. Notarios nostros ⁊ librarios sustētatis: vt vobis potissimū nr̄m desudet ingeniū. Et ecce ex latere frequēs turba diuersa poscētiū: ꝙi aut equū sit me vobis esurientib⁹ ⁊ alijs laborare: aut i rōne dati ⁊ accepti: cuiqz pt vos obnoxius sim. Itaqz lōga egrotatiōe fract⁹: ne penit⁹ hoc āno reticerē ⁊ apud vos mut⁹ essē triduī op⁹ noi vro ꝓsecraui inꝑptationē videlz tum salomonis voluminū: māsloth: qō hebrei pabolas: vlgata rē. In tertia dicit ꝙ licet mlti ab eo diuersa poscerēt istā pteritis obnoxius tenebatur ppī sūptuū administrationē: ibi Mittit solatia sūptuū rē. In quarta dic se eis tria salomonis volumina transtulisse cū duobus libris apocryphis: qui licet nō habeant auctozitatem: valēt tñ ad ecclesie edificationē: ibi Itaqz longa egrotatione fractus rē. Ultimo translationi. lxx. quam cozrexerat pfert istam editionem: ibi Sicui sane. lxx. interpretū rē. aliq libri habēt istam salutationē in pricipio: Chromatio ⁊ heliodoro episcopis hieronymus salutem. ⁊ postea seqt iungat epistola rē. construe sic: Epistola. ista singularis ⁊ indiuisa ab epi quod est supra: ⁊ stolon missio quia super intentione mittentis gerit officiū nūcij. Jungat. i. iūctos nos esse ostendat. Quos sacerdotiuz. i. episcopalis dignitas: Jūgit. quia ābo estis episcopi. Immo. i. certe vl ponꝰ: Chartā. p diuersas epistolas diuisā: ⁊ dī a careo quia caret pilis ⁊ carnibus. Non diuidat. i. non diuisos ostendat vos. Quos amor. christi non mūdi: Nectit. i. colligat ⁊ cōiungit. q. d. vnicā ⁊ indiuisā epistolā vobis scripsi: quia estis in dignitate socij: ⁊ p charitatē cōnexi ne si diuersa scriberē diuisionē inter vos aliquā denotarē. Lōmentarios. i. expositozios tractaꝰ. a cōmento dī cōmētarius. a. um. i. expositozius. nā cōmentū dī quasi cū mente. cōmentū ei est pluriū studio vel doctrina i mēte habitoꝝ i vnū collectio. vel dī cōmētū a cōmiscoz ceris cōmētus sū ꝓminisci: qō significat cōmemorare ad memoriā reducere: mētiri: fingere: cōponere vel adiueni re. sorte vicio scriptoꝝ iuenimus cōmentarios ꝓ cōmentaria. dī ei hoc cōmētariū: ⁊ ide hoc cōmentariolū dimi nitiuum ꝓ scripto iterpretatiuo. vnde Jsidozus i vj. etymo. Lōmentaria dicta: quasi cū mēte. Sūt ei iterpretationes vt cōmēta iuris: in osee: amos: çachariā: malachiam rē. in abachuc dicit glosa cōmētatur hieronym⁹ sup osee: ioel: ⁊ amos: abdiā: ⁊ ionā pāmachio: sup naū: micheaz: sophōiā: ⁊ aggeū paule ⁊ eustochio: sup abachuc chromatō: sup malachiā exuperio tolosane ecclesie pontifici ⁊ mineruo ⁊ alexandro monachis sup çachariam exuperio tolosāo epo. b Pre valitudie. i. ꝓ ifirmitate: nā valeo vales i bōa significatōe dī firmū ee vigē sanū esse: vl posse ⁊ precium denotat. Itē valere i mala significatōe dicitur perire vel ifirmari: ⁊ inde vale valeto valetote verbum defectiuū qō pertinet ad salutationē in recessu. vnde versus dzialis: Dicit aue veniēs tibi iure: valeqz recedens: hoc verbū salue cōprehendit aueqz valeqz. ⁊ qz pꝰ peractā sepulturā recedens amici dicebāt moztuo vale: qō erat signū q amplius nō debebant eum videre dicunt quidam q ab isto vale dicitur valitudo ꝓ ifirmitate. vl b Pre valitudie. i. firmitate ōficiēte. valitudo ei dī firmitas: vl infirmitas: vñ grecissimus: Infirmi tibi sit valitudo sit ꝙz firmi: dicas a valeo dis siliqz mō. s. fz diuēsas significatōes. c Solatia sūptuū. i. expensaz sine quibus nullum est solatium: iuxta illud: Si sūptus desinit tibi nulle delitie sint. d Notarios. i. scriptozes. e Librarios. i. librozꝝ custodes: vel potius notarios appellat qui pzio scribebant in cedulis de minuta littera: sed librarios notat illos qui scripta a notarijs redigebant in libros scribentes de grossa littera. vñ Jsidozus in vj. etymo. liber est interioz tunica cozticis que ligno adheret: vnde ⁊ liber dicitur in quo scribimus eo q antе vsum charte vel mēbranarū de libris arborꝝ volumia fiebant ⁊ cōpaginabantur: vnde ⁊ scriptozes a libris arboruz librarios vocauerunt. f Diuersa poscentiū. qz vos petitis cōmentaria in dictos ppbas: ⁊ alij petunt alias scripturas. g Equū. i. iustū. h Uobis esurientib⁹. i. valde dicta cōmentaria desiderantibus: sicut valde desiderat cibū qui esurit. i Alijs laborari. i. ad petitionē alioꝝ quibus nō teneoz sicut vobis: ⁊ tamē instanter petūt ꝙsi: l Obnoxius sim. i. obligatus. obnoxius ex o b ⁊ noxius. s. subditus. vel obnoxius cōponitur ab ob ⁊ noxa. propzie quidē obnoxius alicui dicitur qui propter noxam. i. culpam vl ꝓpter offensam aliquam illi est suppositus debitus vel obligat⁹: sed ponitur pro subiecto subdito quocūqz mō. k Lui ꝙ alij preter vos. in ratione dati ⁊ accepti. q. d. nulli sū obligatus nisi vobis: quia nullus alius dedit mihi expensas: ⁊ a nullo alio accepi eas. m Tridui. i. parui tēporis: ⁊ tūc quasi ponitur finituz pro ifinito. vel Tridui. i. modici laboris a tris idest tres ⁊ dies. n Maslot. quod scilicet volumen hebrei vocant pabolas: masloth hebraice: pabole grece: prouerbia latine. est autem parabola rerum genere dissimilium cōparatō: sicut. xxx. prouer. diabolus cōparatur sāguisuge: quia semper sitit sanguinem peccatozum. Item in eodem capitulo leoni fortissimo cōparat salomon christuz de morte triūphantē: gallo q ānūciat horas noctis ꝓparat ꝓdicatorē: arieti q ē dux gregis ꝓparat sacerdotē: vñ dic Jsidozus i vj. etymo. Salomon librū istū pabolas appellauit: eo q in ipso sub ꝓpatiua silitudine figuras vboꝝ ⁊ imagines veritatis ostenderit: ipsā aūt veritatē ad itelligēdū legentib⁹ reseruauit. parabola dī a para qō ē iuxta ⁊ bole qō ē sētentia: quasi silitudo vl ꝓpatio ex dissimilib⁹ sūpta iuxta sētentiā. puerbiū aūt ē pabola vel silitudo vbi aliud dī ⁊ aliud itellr: sicut Luc. vij. semē dī vbū dei: ⁊ volucres diaboli

vnde dr puerbiū. q. p verbo positū: vel quasi vbū pro alio.
o Coeleth hebraice qō volumē: Possum' dicere ecclesi
asten nē coeleth hebraice: ecclesiastes grece: cōcionator latie
concionor concionari sr dr loqui ad concionē: r inde cōciona
tor dr liber iste: eo q sermo ei' nō spēaliter ad vnū sicut i p'
uerbijs: sz ad vniuer
sos generaliter dirigatur: docēs oia q i mū
do cernim' caduca eē
r breuia r ob hoc mi
nime appetēda: ita di
cit Jsido. in vj. ety.
p Syrasirim qō in
linguā nostrā vertit.
i. transfertur vel iter
pretatur. q Cantī
cū cāticoꝝ. q. d. syra
sirīz hebraice epitha
lamiuz grece: carmen
nuptiale latine qui ca
nit epithalāiuz. i. nu
ptialē cantū p ꝓiūcti
one christi r ecclie. dr
aūt cāticū cāticoꝝ eo
q oib' cāticis preferat
que in sacris scriptu
ris habem': sicut qdā
in lege dñi dicūtur sā
cta quibus maiora sē
scāscoꝝ: ita dicit Jsi.
ety. vj. Et subdit: ho
rū aūt triū liborum
carmina exametris r
pentametris versibus
ꝓposita phībēt vt ioseph' hieronymusqz ꝓscribūt. r Epi
thalamiū. i. cātus q fit sup thalamū. i. supra spōsū vl spōsā
vnde epithalami' a um: sm huguitionē. Papias vo sic dic
Epithalamia sūt carmia nuptiaꝝ q decātāt a scholastic ad
honorē spōsi vel sponse. Hoc pro salomō edidit ad laudem
christi r ecclie: ex q gētiles epithalamia sibi vēdicauerunt.
Dictū est aūt q i thalāis decārēt. Hieronym' in epla ad pau
linū: Salomon pacific' r amabil' dñi mores corrigit: nāz do
cet: ecclīaz iūgit pariter r christū: scāmqz nuptiaꝝ dulce ca
nit epithalamiū. r Panarethos. i. ecclīastic'. a pan qō est
totū: r ares qō ē virtus: r thesis qō ē positio: qr ē ptētiu' r i
structiu' virtutū oiuz tā theologicaꝝ q̄ politicaꝝ. vel dr a
pan qō est oē r arethe qō ē vtus cum enim a latinis indisti
cte dicitur virtus vel animi vel corporis. grece autem are
the dr tm ai. dynamis vero i corpe r i aia dr. Remigius dic
i iterptatiōib'. Panarethos: liber ecclie vl ecclīastic'. ō q dic
Jsi. ety. vj. Librū ecclīasticū certissime iesus fil' sirach hiero
solymita iesu sacerdotis magni nepos ꝓposuit: ō q meminit
r zacharias: q libri apud nos ppi eloquij silitudinē salomōis
titulo pnotāt: dict' aūt ecclīastic' eo q ō toti' ecclie disciplina
religiose cōuersatiōis magna cura r rōne sit edit': h r apud
hebreos reperit: sz int apocryphos hēt. s Fili sarach. ad
driaz iesu filū naue. t Pseudograph'. i. falso iscript' vl i
titulatus: qr. s. Sapi. salomon iscri. cū tm nō a salomōe sz a
philone sit edit'. r dr pseudograph' a pseudo qō ē falsus r
graphos qō ē scriptura. i. falso iscript' quātū ad titulum su
ꝓadictū. Etiā pseudograph' aliqn exposit falsus scriptor: r
pōt i hac dictione r silib' vt pseudo apls pseudo ppha eē cō
positio vel appō. Et ē pseudo idecliabile i vtroqz nūo r ois
generis sm hug. Quidā tm dicūt q pseudo ē tm nūi plalis
Sz tene qō pr' dictū ē: r corripit penultimā pseudograph'
ō hoc dic Jsi. i vj ety. r sumit a hieronymo: liber sapie apō
hebreos nusqz ē. vñ r ipe stilus grecā magis eloquentiam re

autez editio prouerbia vocat: cōeleth: que grece ec
clesiasten: latine conciōato
rē possum' dicē: syrāsiri: qō
i lingua nra vtit cāticū cāti
coꝝ. Fert r pānaethos iesu
filij syrāch liber: r ali' pseū
dographus: q sapia salo
lomonis iscribit. Quoꝝ p
orē hebraicū repperi: nō ec
clesiasticū vt apud latinos
sz pabolas pnotatū. Cui iū
cti erāt ecclesiastes r cāticū
cāticoꝝ: vt silitudinem salo
monis ñ solū nūero libro
rū: sed ēt māꝝ genere coeq
ret. Secūd' apud hebreos
nusqz ē: qr r ipe stil' grecaz
eloquētiā redolet: r ñnulli
scriptoꝝ vetez: hūc eē iudi

dolet: hūc iudei philonis eē affirmāt: q̄ pide sapia noia
tur: qr in eo christi aduēt' q ē sapia pīs r passio ei' euidē
ter exprimit. De philōe dic hierōym' i libro illustriū vi
roꝝ: q fuit iudeus natiōe alexādrin' ō genere sacerdotū
v Prenotatum. i. intitulatum. Scōs. s. liber sapiētie.
x Ipe stilus. i.
ipse mod' scriben
di. y Eloquen
tiā redolet. i. sapit
q. d. ita luculēt r
tā excellēter loqt
q ex ipso mō lo
quēdi appet hūc
librū greco eloq̄o
fuisse scriptuz q̄a
philo in greca lin
gua fuit pr' lz eēt
iudeus. a Sic
ē iudith rē. Jsi. i
vj. ety. dicit r iu
dith tobie ma
chabeoz librī
q̄bus auctoribus
scripti sunt mime
pstat. hñt aūt vo
cabula ex eoꝝ no
minib' q̄ꝝ gesta i
eis scribuntur.
b Canonicas. i.
regulares i q̄b' dr
tur recte regule vi
uēdi: q̄ recte regūt
q̄ rcte ducūt: nec a
liorsū trahūt: q̄ di
storum prauū q̄ corrigunt vnde dicuntur canonice a
canō grece qō ē rgla latie siue ꝓsuetudo approbata siue
istitutio: r scias q canō i rcto ñ dr sine accētuari cū cor
ripiat penl. obliq̄ꝝ. Jñ cānic'. i. regularis vt dictū ē i p
logo galeato sup libros regū iuēies q libri sint ō cānone:
r q nō. c Nō recipit. hoc vez ē ō orientali ecclia: sz oc
cidētal' recipit vt dic Aug'. i libro ō ciuitate dei vel forte
nōdū tpe suo erāt recepti. d Vel nō recipit iter cano.
scrip. i. nō ꝓputat i canone veteris legi aut noue. si tñ ca
nonici libri ab ecclia catholica approbati. o Sicut
sane rē. lra plāa ē: snia ei talis ē: si alicui magi plz editio
lxx. q̄ nra: pōt eā habere oli a me correctā. e Cudim'
i. fabricam' vel facim'. Cudo is dr fabricare: ferire poli
re: sculpē: r tōdē. f Sed cū diligentissime legerit rē.
Hic pbat p silē suā editionē pualē: sicut ei vinū trāsfusū
ō pro vase i secūdū: r ō scdo i tertiuz corrūpit: r accēsit
ita editio. lxx. ō hebreo i grecū: r ō greco i latinū q̄si i ter
tiū vas trāsfusa: min' valz q̄ nra q̄ ūmediate ō ipo fonte
vitar hebraice ē assūpta: r h' ē qō ipe dic: g Sciat ma
gis nra scripta itellī. i. magis eē itellibilia: qr purīōa si r
viora q̄ editō. lxx. h Que ñ i tiū vas trāsfusa coacue
rit. i. corrupta fuerit ad mōz vini nimis ō vase i vas trās
fusi qō amittit colorē r saporē r valorē. Coacuerit a co
aceo qō ꝓpōit a cō r aceo. i. eē vl fieri acidū. i Sz stari
i. imediate. k De plo. i. ō torcłari. l Purissie ꝓmē.
teste. i. vase pēit' icorrupto. Cōmēdata a ꝓmēdo qō ꝓpo
nit a con r mādo: r ē ꝓmēdāe: tradē: ꝓmittē: laudāe ma
gnificare r extollē. Testa q̄i tosta a tost': ta: tū qr cū pus
moll' sit tosta p' hac ōsiccat r idurat dū coqt. Et dr olla
vl ēt dcqd ex creta l' argillosa ira coqt. Uñ qdā silitudi
ne dr testa capitis. m Saporē suū seruauerūt. plū a p
mēdo dr pssoriū: r ppe plū dr illud lōgū istr q̄ pmunt
vue, vel ꝓponit plum. q. pre alijs longum.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra cum additionibus Pauli burgensis ⁊ replicis defensiuis Mathie doring super prouerbia salomonis incipit feliciter

Ece descripsi eam tibi tripliciter p̄ uer. xxij. fm q̄ dicitur in principio libri de platis: Tria vt ait ep̄edocles i tota rer̄ varietate: p̄cipue excellētissimū diuine mūificētie donū phiā s. extollūt magnifice mobil affluentie p̄tēpt⁹: future felicitat⁹ appetit⁹: mētis illustratio: q̄r prio nihil honestius: secundo nihil felici⁹: tertio nihil ad amboꝝ adeptionē cōpēdiosam efficacius. Vera autem philosophia traditur in sacra scriptura: ⁊ quodā speciali modo in libris salomonis qui p̄pter hoc sapientiales dicūtur. philosophia ei antiquitus sapientia dicebatur: ⁊ philosophi sapientes Sed pythagoras nomē sapientis refugiens ne arrogantie notā incurreret philosophū se esse respōdit. i. amatorez sapie: qđ pōt dici sine nota arrogātie: ⁊ extūc vocati sunt philosophi: qui prius sapientes dicebantur: ⁊ sapientia extūc philosophia noiari cepit. Igitur in libris salomonis qui fm noiationē antiquā sapientiales dicunt tria predicta philosophia seu sapientia extollentia cōtinētur: videlz mobilis affluentie cōtēptus: future felicitatis appetitus: ⁊ mentis illustratio. Licet aūt mentis illustratio iter ista tria ponat vltio: tm̄ ordine tpis ⁊ nature p̄cedit alia duo: q̄r ē via ad p̄dictoꝝ adeptiōez eoꝝ vt dictū ē. Igitur i prio libro salomōis q̄ dr pabole: mētis illustratio cōtinet: q̄r ibi documēta ponūtur ad eruditionē simpliciū: ⁊ ad augendū sciam itelligētiū: fm q̄ dr i p̄cipio libri: Parabole salomonis filij dauid regis isr̄l ad sciendā sapiētiā ⁊ disciplinam ⁊c. In scđo vero libro eius q̄ ecclesiastes dr: p̄tēptus mūdi docetur: fm q̄ i p̄cipio libri dr: Uanitas vanitatū dixit ecclesiastes vanitas vanitatū ⁊ oia vanitas. In tertio vero libro ei⁹ q̄ dr Canticū cāticoꝝ: superne felicitatis appetit⁹ exp̄imit: fz q̄ in p̄cipio libri dr i psona ecclesie q̄ a prio abel iusto icepit: vt dic̄ Gregor⁹ home. vij. Osculet me osculo oris sui ⁊c. qđ q̄dē osculū hēt in fruitiōe btā: igit i v̄bo passū pto circa libros sapiētiales tāgūtur quatuor cause. s. effectiua: subiectiua: formalis ⁊ finalis. Causa vero effectiua duplex est: vna p̄cipalis. s. de⁹ reuelās sapientiā i his libris p̄tētā. Alia istr̄al. s. ipse salomō q̄ habuit hāc sapiētiā diuinitus infusā: vt p̄z tertio reg. iij. ⁊ eā descripsit spū sancto dictante i tribus libris p̄dictis: ⁊ hoc notat cū dr Ecce descripsi. vñ dr ecclesiastes. xij. Cūq̄z esset sapiētissimus ecclesiastes docuit populū: ⁊ enarrauit que fecerat ⁊ inuestigans cōposuit pabolas multas: quesiuit verba vtilia: ⁊ cōscripsit sermōes rectissimos ⁊ veritate plenos Circa scđm p̄sideradū: q̄ sicut corpus mobile sub ratōe absoluta subiectū ē in tota philosophia naturali: i ptialib⁹ vero libris sub rōnib⁹ p̄ctis: vt i libro d̄ celo ⁊ mūdo subiectū ē corpus mobile ad situ: ⁊ sic d̄ aliis: ita deus est subiectū in tota sacra scriptura sub rōne deitatis absolute: ideo dr theologia quasi sermo d̄ deo. In partibus vero sacre scripture ē subiectū sub rōnib⁹ magis determinatis: vt in veteri testō subiectū ē deus vt creator: ⁊ i nouo vt redēptor: In libris oī sapientialibus ē subiectū vt sapiētie dator. nec obstat si dicatur q̄ hec est rō cause effectiue: q̄r in tota sacra scriptura deus ē cā efficiens ⁊ subiectiua. efficiēs inquātū ab eo infūditur ⁊ regulatur. Subiectiua vero inquātū p̄ ipsā infusā ab hoibus cognoscitur: ⁊ ista cā subiectiua tāgitur cū dr. Eam. s. sapientiā que ē idē qđ ipse deus. ⁊ q̄r eius cognitio ē sūme desiderabil: iō d̄ ea dr: sap. viij. Hāc amaui ⁊ exq̄siui cā a iuuentute mea: ⁊ amator fact⁹ sū forme illi⁹. Tertio aūt tāgit i verbo p̄posito cā finalis cū dr: Tibi. i. ad vtilitatē tuā. Ad bonū ei totius ecclesie descripti sūt isti libri p̄tinētes doctrinā sapiētie: p quā habetur gr̄a in p̄nti: ⁊ gloria i futuro: p̄pter qđ de ipis dr. puer. iij. Longitudinē dierū ⁊ ānos vite ⁊ pacē apponēt tibi. Et dicit ānos vite quātū ad gratiā i p̄senti viuificantē. Pacē. s. triplicē: internā: fraternā ⁊ supnā ⁊ q̄r superna hz eternitatē annexā: iō dicit: Longitudinem dierū. q̄r eternitas a nobis nō capit in p̄nti nisi fm imaginationē tpis ifiniti. Causa vero formalis tangit cū dr Triplici ter. est aūt duplex forma. s. forma tractādi: ⁊ forma tractat⁹ forma tractādi ē mod⁹ agēdi: q̄ triplex ē in libris sapiētialib⁹ q̄r p̄cedūt monitiue: cōminatiue: ⁊ p̄missiue. De quo pōt accipi qđ dr ecclīastes. ij. Funicul⁹ triplex difficile rūpit. qđ si aliq̄s n̄ acq̄escat mōitis: p̄pellit tm̄ p̄minatiōib⁹: vel attrahit p̄missis: ⁊ i hoc etiā h⁹ doctrie soliditas d̄signat. Forma vero tractatus est diuisio huius doctrine q̄ vt iā dictū ē in tres libros diuiditur. s. p̄uerbia: Ecclesiastē: ⁊ Cātica cāticoꝝ ceteri vero vt liber sapiētie: ⁊ ecclesiasticus nō sūt d̄ canone vt patet per hieronymū in p̄logo galeato: nec habentur in hebreo: ideo eoꝝ expositionibus ad p̄sens intendere nō p̄pono.

Incipit p̄logus i libros eosdez salomonis.

Ribus noibus vocatū fuisse salomonē: scriptura mānifestissime docent: Pacifi cuz. i. salomonem: ⁊ idida: hoc ē dilectū dñi: ⁊ qđ nūc dr coeleth i. ecclīastē. Ecclesiastes aūt greco sermone ē appellat⁹: q̄r cetū. i. ecclīam p̄greget: quē nos nuncupare possum⁹ p̄cionatorē: eo q̄ loq̄t ad pplm: ⁊ fmo ei⁹ n̄ spālr ad vnū: fz ad vniuēsos dirigat generalr. Poro pacific⁹ ⁊ dilect⁹ dñi: ab eo q̄ regno ei⁹ pax fuerit: ⁊ eū dñs dilexerit appellat⁹ ē Nā ⁊ psalm⁹ q̄dragesimus quart⁹ ⁊ septuagesimus primus dilecti ⁊ pacifici titulo pnotāt. Qui tm̄ ⁊si ad p̄phetiam christi ecclesieq̄z p̄tinētes felicitatē ⁊ vires salomonis excedūt: tamē fz

historiã sup salomonẽ scripti sũt. Itaqꝫ iuxta numeꝝ vocabuloꝝ: tria volumina edidit: ꝓuẽbia: eccl̃iastẽ: cãticũ cãticoꝝ: ĩ ꝓuerbijs paruulũ docẽs: ⁊ q̃si ꝺ officijs ꝑ sn̄ias erudiẽs. Uñ ⁊ ad filiũ ꝯmo crebro repetit. In eccl̃iastẽ vero mature viꝝ etatis ĩstituẽs: ne qcq̃ꝫ ĩ mũdi rebꝰ putet esse ꝑpetuũ: sꝫ caduca ⁊ breuia vniuẽsa q̃ cernimus. Ad extremũ iaꝫ ꝯsũmatũ viꝝ ⁊ calcato seculo preparatũ: in canticis canticoꝝ sponse iungit amplexibus. Nisi enĩ prius reliquerimus vitia: ⁊ põpis seculi renũciantes expeditos nos ad aduentum preparauerimus non possumus cantare canticum canticorum. Sed ⁊ hoc diligentiꝰ attẽdenduꝫ: tres libros auctore diuerso esse intitulatos. In prouerbijs eĩ notãtur prouerbia salomonis filij dauid regis isrl̃. In ecclesiasten vero verba ecclesiastes filij dauid regis hierusalem. Superfluũ quippe est isrl̃ hic quod male ĩ grecis ⁊ latinis codibibus inuenitur. In cantico autem canticoꝝ nec filius dauid nec rex israel siue hierusalẽ ꝑscribitur: sed tm̃ canticuꝫ cãticoꝝ salomonis. Sicut enim prouerbia ⁊ rudis institutio ad duodecĩ tribus ⁊ ad totum pertinet israel. ⁊ quomodo contemptus mundi non nisi metropolitis conuenit: hoc est habitatoribus hierusalem: Ita cãticuꝫ canticoꝝ ad eos proprie pertinet qui tm̃ supna desiderant. Ad incipientes ⁊ proficientes: ⁊ paterna dignitas: ⁊ regni proprij merito vendicatur auctoritas Ad perfectos vero vbi nõ timore eruditur: sed amore ꝓpriũ nomen sufficit: ⁊ eq̃l magister est ⁊ nescit esse seregẽ. Que oĩa referũtur ad christũ:

Incipit alius ꝓlogus.

Tres libros salomonis. i. ꝓuerbia eccl̃iastẽ: ⁊ canticũ canticorum: veteri septuagesimo interpretum auctoritati reddidi vel antepositis lineis: superflua q̃qꝫ designãs: vel stellis titulo prenotatis: ea que minꝰ habebantur interserens: vt plenius paula ⁊ eustochiũ cognoscatis: quid in libris nostris minꝰ sit: quidue redundet. Necnon etiam illa que ĩperiti translatores male in linguam nostrã ꝺ greco sermone verterant oblitterans ⁊ antiquãs curiosissima veritate cõrexi. Et vbi ꝑpostero ordine atqꝫ ꝑuerso sententiaꝝ fuerat lumen ereptuꝫ: suis locis restituẽs feci intelligi quod latebat: Porro ĩ eo libro quia plerisqꝫ sapĩa salomonis ĩscribitur: ⁊ in ecclesiastico quẽ esse iesu filij sirach nullus ignorat calamũ temperaui tm̃modo cãonicas scripturas uobis emẽdare desiderans: ⁊ studium meum certis magis q̃ꝫ dubijs ꝯmendare. Iꝺo greco ⁊ hebreo prefatiũcula utraqꝫ ĩ libro premissa est: quia nõnulla ꝺ greco hoc ad illuminationem sensus ⁊ legentis edificationẽ: vel inserta hebraice translationi: uel extrinsecus iuncta sunt. Et iccirco qui legis semper perigrina memẽto.

Incipit liber prouerbiorum. Capitulū.i.

Parabole salomōis. Circa pri mū librū salomonis q̄ dī parabole: aliq̄ dicūt q̄ iste liber fuit ordinate ꝓscript⁹ a salomōe vsq; ad. xxiiij. caplz icluſiue ⁊ i residuo huius libri ꝓtinētur pabole a sapientibus qui fuerunt cum eçechia rege iuda cōpositę. Sed hoc videt falsum: quia i principio. xxv. capituli p̄mittitur quasi ꝓ plogo. De quoq; pabole salomonis q̄s transtulerunt viri eçechie. Ex quo patet q̄ illas cōposuit salomō: sicut ⁊ precedentes: propt̄ qđ dicunt alīj: q̄ salomon oīs fecit: sed viri eçechie oēs de cedulis ⁊ mēbranis vbi fuerāt descripte ab audiētibus illas collegerūt in hoc libro reponēdo: ⁊ hec vocatur translatō. Sz nec istud videtur verū: qz i principio libri nō fuisset positū: De q̄z parabole ⁊c. de oībus vniformiter p̄dicēdo: vel in fine ꝺ omnib⁹ p̄cedētibus ꝓcludēdo. hoc ēt vī per hoc qđ ibi dī: De q̄z ⁊c. qđ vī facere quādā distinctiōez inter p̄cedētes ⁊ subsequētes p modū adiūctiōis sequēti um ad p̄cedētes ⁊ subsequētes: ꝓpter qđ alīj dicūt ⁊ melius vt vī: q̄ oēs parabole i hoc libro ꝓtēte sūt vba notabilia a salomone dicta iter viros sibi assistētes ⁊ eius sapientiam audientes. vñ dixit ei regina saba tertio reg. .x. Beati viri tui ⁊ beati serui tui q̄ stāt cozā te sēp ⁊ audiunt sapiam tuā. ⁊ ab istis verba p̄dicta salomonis scribēbātur i mēbranis: postea fuerūt collecta ⁊ i vno libro collocata: sed a quo facta fuit hec collectio: nō habetur in hebreis doctoribus vel latinis: ⁊ hoc vsq; ad capitulū. xxv. exclusiue. Ab illo vero loco verba salomōis notabilia: que nō erāt hoc mō collecta tpe eçechie regis iude in quo hoies fuerūt studiosi in verbis ꝓphetaꝝ ⁊ dictis sapientū residuū fuit collectū: ⁊ precedēti collectiōi i vno volumine cōiunctū: vñ ⁊ vltime collectioni p̄mittitur: De q̄z parabole salomonis quas transtulerūt viri eçechie regis iuda. In hebreo vo habet: Quas fortificauerunt viri eçechie. qz prius erāt in cedulis diſperse ⁊ q̄i neglecte: ⁊ sic fuerūt q̄dāmō fortificate qñ fuerūt prime collectioni cōiuncte: que iā iter libros sacros ꝓputabāt: Prima vero collectio cuius actor ignoratur duplex est. vna a principio libri vsq; ad decimuz capitulū excluſiue: alia a decimo capitulo vsq; ad. xxiiij. capituluz icluſiue Unde ⁊ in principio. x. capituli quasi ꝓ nouo plogo pōitur parabole salomonis ⁊c. Sciendū tn̄ q̄ nō oēs parabole a salomone plate reposite sūt i hac triplici collectione: qz dī. iij. reg. iij. Locutusq; ē salomō tria milia parabolas. tot vero nō ꝓtinētur i hoc totali libro. Sciēdum ēt q̄ actores istaꝝ collectionū nō sūt nec dicūtur actores huius libri: sed salomon q̄ parabolas ꝓposuit: sicut eſdras nō dī actor libri psalmoꝝ vel q̄cūq; alⁱ q̄ psalmos i vno volumine collegit: sed ipe dauid q̄ psalmos ꝓ maiori parte ꝓposuit: eo mō loquendi quo totum a maiori parte denominatur: vtriusq; tn̄ libri deus ē actor principalis sic ⁊ totius sacre scripture. His igit̄ premissis accedendū est ad diuisionē libri: qui i tres partes diuidit ſm triplicē parabolaꝝ collectionē: ⁊ cuilz earꝝ sua p̄fatio p̄mittitur. ſcda ps icipit. x. ca. tertia vo icipit capitlo. xxv nō tn̄ sūt tres libri sed vnus: qz vn⁹ actor ⁊ vn⁹ mod⁹ p̄cedendi: ⁊ mā sillis i qualibet collectione habet. Prima i duas. ſ. i ꝓemiuz ⁊ tractatū: q̄ incipit: ibi Timor dñi. Prolog⁹ aūt iste ñ vī ēē factus a salomōe sz ab eo q̄ fecit p̄mā parabolaꝝ collectionē: sicut ⁊ in libro psalmoꝝ dictū fuit: q̄ p̄m⁹ psalm⁹ ē plog⁹ respectu toti⁹ libri factus ab eo qui psalmos collegit in vno volumine reponēdo. Jn hoc autez ꝓ logo primo ponitur loquēdi modus cū dī a Parabole. parabola dicitur a para quod ē iuxta ⁊ bole quod est sentētia: q̄ non accipitur directe ſm verba ꝓlata sed iuxta. ſ. per aliquid aliud significatū: sicut p mulierē sapientē intelligit sana doctria: p adulterā vero seu meretricē: doctria falsa ⁊ superstitiosa: vt dicit h̄ ra. sa. ⁊ tali mō loquēdi vtit cōit liber iste. Scōo notat actor⁹ nomē ⁊ gen⁹ cū dī: b Salomonis filij dauid regis isrl. Tertio notat huⁱ libri fructus sequēs qui ē eruditio simpliciū vt fiant sapientes: ⁊ sapiētū vt efficiātur sapientiores. ⁊ quātum ad primū dī: c Ad sciendā sapiētiā. de diuinis. d Et disciplinā. de moribⁱ humanis. e Ad intelli. ver. pzu. que dirigunt in agēdis. f Et suscipiendā eru. doc. in doctrinalibus sciētijs: vt grāmatica: logica ⁊ huiusmodi. g Justiciā. quātū ad habitū. h Et iudiciū. quātū ad executionē: qz iudiciū ē executio iustitie: ⁊ hec duo pertinent ad maiores. i Et equitatē. quātū ad populares qui ſm determinationē iudicuz debent inter se equitatē seruare. k Ut det paruulis. i. ſimplicibus p adeptionē p̄dictoꝝ. l Astutia i malis euitandis. m Et ado. sci. ⁊ intel. est aūt itellectⁱ ꝓprie cognitio principioꝝ: scia conclusionū tā i speculabilibⁱ q̄ i agibilibus Quantū vero ad secūdū. ſ. vt sapientes efficiātur sapientiores subditur: n Audiens sa. sapiētior erit. quia in his q̄ prius sciebat magis habituatur: ⁊ ex hⁱ aliq̄ sibi apparēt ꝺ nouo: ita q̄ eius sapia intensiue ⁊ extensiue augeat. o Et intelli. guber. possi. quia nō solū sciet se regē sed etiam alios. p Aliaduertet parabolā ⁊ iterpretationē. videdo vez eⁱ itellectū. q Uerba sa. ⁊ enig. eoꝝ. loquūt ei sapiētes aliqñ enigmatice: vt occultēt ſnie eoꝝ desidiosis ⁊ apiāt studiosis r Timor dñi. Hic icipit tractat⁹ prie collectōis q̄ ab aliquibus dicitur esse facta viuente adhuc salomone ⁊ de precepto eius ꝓpter qđ vī magis ordiata: ⁊ magis potest ibi diuisio reperiri q̄ in alīs duabus sequētibus. Et diuiditur in duas partes: quia primo ponitur doctrina per modū familiarē seu domesticuz: secundo per moduz magis legalem ⁊ politicū: scilicet ca. viij. Prima in duas: quia primo docet a quibus fit abstinendū: secundo quibus sit adherēdū: scilicet tertio capitulo. Prima adhuc i duas: quia primo docet vitare rapinam ⁊ auariciā: secūdo idolatriā: capitulo. ij. Prima adhuc i duas: quia primo docet proposituꝫ modo familiari: sicut pater docet filiū: secundo modo magis comuni sicut iudex vel doctor docet populuz: ibi Sapiētia foris predicat. Sciendum tamen q̄ in toto isto libro non bene potest inueniri artificialis diuisio: quia non est liber ordinate ꝓscript⁹: vt supra dictū ē: sed verba notabilia salomonis diuersis temporibus ab eo prolata: postea recollecta sunt modo supradicto absq; ordine artificiali: sicut dictum fuit ꝺ libro psalmoꝝ: propter qđ de diuisione parū est curandum. Igitur in pria parte dī: r Timor dñi principiū sapie. timor

endam eruditionez doctrine iustitiā ⁊ iudiciū ⁊ equitatē. Ut det paruulis astutia: ⁊ adolescēti scia ⁊ itellectus. Audiēs sapiens sapientior erit: ⁊ itelligēs gubernacla possidebit. Aliaduertet parabolā ⁊ iterpretationē vba sapiētū ⁊ enigmata eoꝝ. Timor dñi pncipium sapiētie

eni cõsiliatiuos facit: vt dicit pḧus scõo rhetorice: Cõsiliatio vero ē iquisitio sapie. s Sapiaz atq; doc. stul. despi. q; sola bona sensibilia attẽdũt: ⁊ vt brutaliter viuẽtes ꝓcu piscũt: ió subditur: t Audi fili mi disciplinaz ꝑris tui. i. ipius dei: vt dicit ra. sa. q; pr̃ ē oiuz p creationẽ: ⁊ iustorum specialiter per gratie adoptionẽ. v Et ne dimittas legẽ matris tue. i. ecclesie que a primo abel iusto incepit: vt dicit Grego. homelia. vij. x Ut addatur gratia capiti tuo. i. corõa gratiosa regalis: vel mitra pontificalis: que sapientũ capitibus debent ponι. y Et torques collo tuo. Antiquit' eni sapientes vtebant torque aurea i signuz sapie: eo q; ē ornamẽtũ pectoris: ⁊ q; p sapientiaz euitatur iniq̃tas: ideo subdit: z Fili mi si te lac. pec. verbis dulcib' ad malũ te trahere volẽtes. a Ne acq̃escas eis. sed magis resilias. b Si dixerint veni nobiscũ. ꝓmittendo tibi fidelem societatẽ vsq; ad mortem. c Insidiemur sanguini. quia per istam viã citius possum' dotari q; p aliã. d Abscondamus tendiculas. i. deceptionuz laqueos. e Contra insontẽ. i. innocentem vel ignorantem. f Frustra. i. sine causa. g Deglutiamus euz ⁊c̃. i. faciuz nostrũ ita erit occultũ ⁊ opertũ: sicut illud qd̃ descendit i infernũ seu in lacũ ꝓfundũ. h Omnẽ ꝑcio. sub. repe. i domo eius. i Implebimus domos nr̃as spolijs. i. diuitijs exinde raptis. k Sortẽ nob. scũ mitte. i. ꝓmunica nobis cõsentiendo. l Marsupiũ sit vnũ omniũ nostruz. i oia sint cõia: ita q; iter nos equaliter diuidẽtur. m Fili mi ne ãbules cũ eis. cõicas eoz operib' malignis: ió seq̃t: n Pedes ei illoz ⁊c̃. ⁊ patet i littera. o Frustra aũt a. ret. añ ocu. pẽ. i. ante aues acute vidẽtes periculuz: ⁊ vitantes p volatũ: p rete hic intelligitur deceptio predicta malignantiuz que frustra proponitur sapientibus qui sũt oculati ad videndum sequens malũ: ⁊ per virtutẽ sunt pennati ad euitãduz p Jpi q̃s. scz deceptores maligni predicti ꝓtra sanguinẽ suum insidiantur: quia frequenter in suis malis capiũtur ⁊ iugulantur: vt pz ꝺ latronibus ⁊ homicidis. p Et moliuntur fraudes cõtra animas suas: quia per talia meretur morẽ gehẽne. q Sic semite ois auari. i. cogitationes eius ⁊ machinationes ad rapiendũ alienũ. r Animas possidẽtiũ. s. bona aliena. s Rapiũt. ad infernũ. t Sapiẽtia. Dic cõsequenter docet sapie acquisitionẽ: ⁊ mali vitationẽ p modũ magis cõmunẽ cũ dr̃: Sapia. s. icreata. v Foris predicat. per ꝓphetas ⁊ doctores. x In plateis dat vocẽ suã ⁊c̃. q; habentes sanã doctrinã docẽt in locis publicis: sicut econtrario habentes malã doctrinã ⁊ suspectã docent i locis occultis: Jo. iij. capitulo: Qui male agit odit lucẽ ⁊ nõ venit ad lucẽ: ne arguant opa ei': qui aũt facit veritatẽ venit ad lucẽ: vt manifestẽtur opera eius q; i deo sũt facta. y In foribus poz. vbis ꝓfert verba sua. hoc dicitur quia antiquitus iudices ⁊ sapiẽtes eis assistẽtes habebant locũ i portis vbiũ: vt oĩs tã itranei q̃ extranei haberent ad eos facilẽ accessũ ⁊ ibi fiebant correctiones delinquẽtium: ió subditur z Usquoq; paruuli. sensu licz nõ corpore. a Diligitis infantiã. i. insolẽtiã. b Et stulti ea q̃ sibi sũt noxia cupiẽt. i. bõa delectabilia: sicut bruta aialia c Et ip̃rudẽtes odibunt scientiã. horrentes laborẽ studij q̃ est i acq̃sitione scie vl' volẽtes ignorare licentius peccẽt absq; remorsu conscientie: ⁊ quia hoc est pessimuz: subdit: Conuertimini ad correptionem meaz ⁊c̃. d Quia. vocaui. per sapiẽtes. s. ⁊ ꝓphetas. e Et renuistis. contẽnendo eorũ monitões f Et tẽdi manũ meã. q; deus semper paratus ē hominẽ leuare a peccato: oũ tñ faciat qd̃ in se ē. g Et nõ fuit q̃ aspiceret. i. pauci fuerũt q̃ aspicerẽt cõparatiue. illud aũt qd̃ mediũ est: quasi nihil ꝓputat: ⁊ p talẽ modũ cõiter dicit nullus est i foro qñ pauci sũt ibi i ꝓpatiõe ad multitudinẽ que soleat ibi cẽ. h Despexistis oẽ ꝓsiliũ meũ. ꝺ bonis agendis illa renuẽdo. i Et icrepationes meas. de malis pactis. k Neglexistis. penitẽtiam nõ agendo. l Ego q̃s in ite. vio ri. ⁊ subsã. i. derisibiles ⁊ subsãnabiles vos faciã. Est aũt subsãnatio quedã spãlis derisio que fit cuz naso rugato. m Cũ vo. id qd̃ ti. adue. per amissionẽ bonoz tpaliũ ⁊ delectabiliũ h' vite. n Cũ irru. repẽ. cala. que grauior ē qñ subito supuenit iocũdi tati tẽporali q̃ si veniret paulati. o Et inte. quasi tẽ. ingru. i. cũ tantã volentia q̃ nõ poterit euitari. p Qñ venerit super vos tribulatio. in corpe. q Et angustia. i mente. r Tunc inuocabũt me. pena apertẽte oculos quos culpa tenebat clausos. s Et nõ exaudiã. q: trãsyt tẽpus meriti quantũ ad defũctos. Uel quia non vere penitebũt: scz amore boni sed tñ timore ⁊ horrore pene mali: quãtũ ad viuentes: qualis fuit penitentia regis antiochi: ꝓpter quod ñ fuit exaudita. scõo Macha. ix. dato etiaz q̃ sit vera penitentia: nõ tñ semper exaudit a deo quãtũ ad amotionẽ tpalis pene: que ē quedã medicina: scz semp exaudit quãtũ ad amotionẽ culpe. Jsta tñ lra videt loq̃ in duobus modis p̃mis: ideo subdit:

Sapiẽtiaz atq; doctrinam stulti ꝺspiciũt. Audi fili mi disciplinaz ꝑris tui: ⁊t ne dimittas legẽ mr̃is tue: ũt addat gr̃a capiti tuo: ⁊t torq; collo tuo. Fili mi si te lacta uerit peccatores: nẽ acquiescas eis. Si dixerit veni nobiscũ: insidiemur sãguini: abscõdamus tẽdiculas cõtra insontẽ f ũstra: deglutiam' euz sicut infern' viuẽtẽ ⁊ integr q̃ descẽdẽtẽ i lacũ: ꝺez ꝑciosã substãtiã r̃pẽiem': implẽbim' domos nr̃as spolijs: sortez mitte nobiscũ: marsupiũ sit vnũ oĩm nr̃z: fili mi nẽ ãbules cũ eis. Prohibe pedẽ tuũ a semitis eorũ. Pedes ei illoz ad malũ currunt: ⁊ festinãt vt effũdãt sanguinẽ Frustrã aũt iacit rete ante oculos pẽnatoz. Jpi quoq; ꝑ sanguinem suũ insidiãt: ⁊t moliũt fraudes ꝑ aias suas Sic semitẽ ois auari: ãias possidẽtiũ rapiunt. Sapiã foris ꝑdicat: i plateis dat vocẽ suã. Jn capite turbaruz clamita: i foribꝰ portaz ore bis ꝓfert verba sua dicens Usq; ⁊q; puuli diligitis infantiã: ⁊t stulti ea q̃ sibi sũt noxia cupiẽt: ⁊t ip̃rudẽtes odibũt sciaz: Cõuertimini ad correptionẽ meã. En ꝓferã vobis spm̃ meũ: ⁊ ostendã vobis verba mea. Quia vocaui: ⁊t renuistis: extẽdi manũ meã: ⁊t ñ fuit q̃ aspicẽt. Dẽ spexistis oẽ ꝓsiliũ meũ: ⁊t increpatões meas nẽglexistis Ego ⁊q; i iteritu vr̃o ridebo: ⁊ subsãnabo cũz vobis id qd̃ timebatis aduenerit Cũ irruerit repẽtia calamitas: ⁊t iterit' q̃si tempestas ingruerit: qñ venerit super vos tribulatio: ⁊t angustia Tc̃ inuocabũt me ⁊t ñ exaudiã.

t Eo q̄ exosā habuerit disciplinaz. sicut crinosus odit pectinē. v Et timorē dñi ñ susceperit. q̄ facit declinare a peccato. x Nec acq̄euerit cōsilio meo. ò bōis agēdis. y Et detra. vni. correp. mee. dicētes eā ee iustā. z Come. igit fru. vie sue. i. fm opa sua mala punietur a Suisq̄ psli. sa. qz displicebūt eis sed nimis tarde. b Auersio parvuloz iterfic eos rē. Ex hoc eniz q̄ multi sunt parvuli sēsu r stulti quātum ad deuz a q̄ auertūtur: r tñ i vita presenti bōis temporalibus p̄sperantur: ex hoc alij accipiūt occasionem eos imitādi: r sic auersio puuloz: r p̄speritas stultoz est eis occasio mortis culpe: r perditiōis gehenne: sic exponit ra. sa. c Qui autem me audierit. preceptis diuinis obediendo. d Absq̄ terrore req̄escet. i pria vbi terror locum non hz. e Et abundantia perfruet. adeptōe sūmi boni. f Timore maloz sublato. quia nullum malum poterit ibi eē

diā: mane psurgēt r ñ iuēient me: eo q̄ exosaz habuerint disciplinā: et timorē dñi ñ susceperit: nec acqeuerit cōsilio meo: et detraxerit vniuēse correptiōi mee. Comedent igit fruct vie sue: sūisq̄z psilijs saturabunt. Auersio puuloz iterficiet eos: r p̄spitas stultoz pdet eos. Qui aūt me audierit: absq̄z terore req̄escet: et abūdātia pfruet: timorē maloz sublato. .II.

FIli mi si susceperis. mones meos: et mādata mea abscōdēris penes te: ut audiat sapiaz auris tua: i clinā cor tuū ad cognoscēdam prudētiā. Si ei sapiaz inuocaueris: et iclinaueris cor tuū prudētie: si q̄sieris eā q̄si pecuniā: r sic thesauros effoderis illā: tūnc itelliges timorē dñi: r sciaz dei inuēies quia dñs dat sapiam: et ex

oze eius prudentia r scia. Custodiet rectoz salutē: et protteget gradientes simplr. seruas semitas iusticie: et vias scoz custodiens. Tūc itelliges iusticiaz r iudiciū r eqtatē: et oēz semitā bonā. Si itrauerit sapia cor tuū: r scientia aie tue placuerit: psilium custodiet te: r prudentia seruabit te: ut eruaris a via mala: et ab hoie q̄ puersa loquit. Qui relinquūt iter rectū et ābulāt p vias tenebrosas. Qui letāt cū male fecerit et exultāt i rbus pessimis. Quoz rū vie puerse sūt: et infames gressus eoz. Ut eruaris a muliē aliena: r ab extranea q̄ mollit sermones suos: et relinquit ducē pubertatis sue: et pacti dei sui oblita ē. Inclinata ē ei ad mortē dom ei⁹ et ad iferos semitē ipi⁹. Oēs qui ingrediūt ad eā ñ reuer-

terminū ōclinās a via cōi. p Et vias iustoz custodiens. i. custodire faciēs. Alit expōitur ista lra: ita q̄ semite iusticie dicūt bp̄silia vie iustoz p̄cepta. q Tūc itelli. iudi. r iusti. r eqta. expōat hoc vt supra p̄ca. r Et omnē semitā bonā. i. vtutē altā q̄ ppēdiose duc ad felicitatē. s Si intrauerit. Hic p̄sequēt oñditur q̄ p sapiam idolatria excludit cū dī: Si itrauerit sapia cor tuuz rē. seqt: t Ut eruar a via mala. i. idolatria: vt dicra. sa. qz p illā hō directe auertitur a deo. v Et ab ho. q̄ puersa loqtur. cuiusmodi sūt sacerdotes idoloz r doctores infidelium x Qui relinquūt iter rectū. i. legē nālē r diuinā. y Et ambulāt vias tenebr. s. i tenebrī erroz qz ò vno errore p̄cedūt ad alium. z Qui le. cuz male fe. qz ex consuetudine

pōt etiam hec lra expōi ò statu iustoz i pñti cū dicitur: d Absq̄ terrore requiescet. qz iust fortunas aduersas si supueniant optime feret: vt dī prio ethicoz: ppter q̄ dī infra. xij. ca. Nō cōtristabit iustū quicqd ei acciderit. e Et abūdantia pfruet. bonoz spūaliū q̄ tāto sūt melioza corpalibus quāto aia ē melioz corpe. f Timore maloz sublato. illo. s. q̄ nō cadit i pstātē vir. La. II.

FIli mi si susceperis. In capit. p̄cedēti docuit vitare auaricia: hic psequēter docet vitare idolatria: r q̄a per sapiaz euitat: iō prio inducit ad amorē sapie: scdo oñdit q̄ p hoc euitatur vicium idolatrie: ibi Si intrauerit. Circa primū dī: a Fili mi si susceperis. meos. sicut discipulus docilis. b Et man. mea abscō. penes te. nō celādo ea alijs q̄ talia sūt primis cōicāda iz ea custodiēdo tāq̄ rem p̄ciosā. c Ut au. sapie. auris tua. auris. s. corpis r mētis. d Inclina cor tuum rē. intentio ei sapie desiderij facit ad eā citi⁹ puenire: iō subditur: e Si ei sapiaz inuocaueris. deuote orādo vt tibi detur a deo. f Et iclinaueris cor tuū. ad acqsitionē ei⁹ quātū poteris conādo: iō seqt: g Si q̄sieris eā quasi pecuniā. i. cū tāto conatu sicut auar petit pecuniā r sicut fossor querit thesaurū absq̄ditū. h Tūc itelliges timo. do. rē. i. obtinebis itētū cui⁹ cā sbdit cū dī i Qz do. dat sapi. s. desiderātib ea. vñ sapia fuit data danieli eo q̄ erat vir ōsideriozz: vt habet dan. x. k Et ex oze ei⁹ prudētia r scia. sapia ei, p̄pe ē cognitio diuinoz

r prudētia agibiliū hūanoz: scia aūt speculādoz. l Custodiet rectoz salutē. corpalē r spūalē. m Et protteget gradientes simplr. i. sine plica duplicitatis. n Seruās. i. seruare faciēs. o Semitas iusticie. q̄. p̄pe respiciūt epikeiā q̄ dirigit ad legis intentionē r ñ ad lraz: sicut semita dirigit ad

cōi. p Et vias iustoz custodiens. i. custodire faciēs. Alit expōitur ista lra: ita q̄ semite iusticie dicūt bp̄silia vie iustoz p̄cepta. q Tūc itelli. iudi. r iusti. r eqta. expōat hoc vt supra p̄ca. r Et omnē semitā bonā. i. vtutē altā q̄ ppēdiose duc ad felicitatē. s Si intrauerit. Hic p̄sequēt oñditur q̄ p sapiam idolatria excludit cū dī: Si itrauerit sapia cor tuuz rē. seqt: t Ut eruar a via mala. i. idolatria: vt dicra. sa. qz p illā hō directe auertitur a deo. v Et ab ho. q̄ puersa loqtur. cuiusmodi sūt sacerdotes idoloz r doctores infidelium x Qui relinquūt iter rectū. i. legē nālē r diuinā. y Et ambulāt vias tenebr. s. i tenebrī erroz qz ò vno errore p̄cedūt ad alium. z Qui le. cuz male fe. qz ex consuetudine

male agendi acquiritur habitus vitiosus qui facit delectari in malo opere: signuz enī habitus generati est delectatio in opere. q̄. ethi. Et dicitur hic: Letantur quātū ad animū interius. a Et exultant. quantū ad corpus exterius: quia motus anime redūdant exterius in corpore. b Quoruz vie peruerse quia quod soli deo proprium est attribuunt creature. c Et infames gressus eoz. i opinionē bonoz hominū. d Ut eruaris a muliere aliena. i. idolatria que alienat a deo: vt exponit ra. sa. e Que mollit sermones suos. promittendo idolatris delectabilia carnis: vnde in lucis idoloruz exercebantur luxurie: maxime in veneratione veneris r priapi.. f Et relinquit ducē pubertatis sue. i. deum qui dicitur dux pubertatis synagoge de egypto eaz educendo: r in datione legis eam despōsando: quē reliquit multipliciter idolatrando: vt patet ex libris iudicū r regū: ideo subditur: g Et pacti dei sui oblita est. idest legis sibi date. h Inclinata est enīz ad mortez. scilicet temporalē quā multi incurrerūt propter idolatriā: vt patet in exo. pro adoratione vituli: r i libro numeroz pro peccato phegor: vt patet in multis alijs locis veteris testamenti. i Et ad inferos. idest ad mortē gehenne. k Semite ipsius. i. doctrie eius r opera. l Omnes qui ingrediuntur ad eaz non reuertētur. i. pauci reuertēt ad latriā: quia idolatria laxat habenas vicijs: ad que homines sūt pronī: r ē hic hyperbole: sicut cū dī oēs ò ciuitate currūt ad tale spectaculū: ad denotādū multitudinē cūtiū quāuis plures ñ vadāt. Posset etiā istud

exponi ō muliere adultera quātū ad pctm luxurie. m Ut ambules in via bona. virtutū ⁊ refert hoc ad illō qō supra dictū ē: Si itrauerit sapia cor tuū. qz sicut fac ōcliare a via mala: ita facit ābulare per bonāi n Qui ei recti sūt ha. in ter. s. viuentiū ō qua impii pdētur ⁊ auferētur: nō qz illic actu fuerunt: sed tm̄ i potentia inquātū ois hō factus ad imaginem dei est capax ipius per cognitionez ⁊ amorem: ⁊ sic quodā modo ad beatitudinē ordinatus. Potest etiā hec littera expōi de terra promissiōis quā habitauerunt iu dei q̄diu fuerūt recti deo debite seruiendo sed cuz per ipietatem declinauerūt ab eo fuerunt ab ea deiecti: vt patet de decē tribuꝫ iiij. reg. xvij. ⁊ de ouabus. iiij. reg. vltimo.

FIli mi. .III. Postq̄ docuit a malo declinare: hic cōsequēt docet bono adherere Iste ei sūt due partes iusticie: ⁊ diuiditur i as partes: quia primo inducit ad beneficentiam: scōo ad bñficentie diligentiā cap. vj. Prima i duas: qa primo inducit ad bonū verbo: scōo exemplo. ca iiij. Pria adhuc in duas: quia primo inducit ad bñficentiā: scōo ad sapie ꝓcupiscētiā: ibi Beatus. Circa primuz dicitur: a Fili mi ne obliuiscaris legiꝫ mee. i. legis nālis: que a deo ipressa ē cordibus humanis: ⁊ legis diuine a deo per reuelationē date. ⁊ qz nō ꝓficit eā habere i corde nisi exerceatur i ope: iō seqt: b Et pcepta mea cor tuū custodiat. ope adiplēdo. c Longitudinē ei diez. i. vitā lōgā i pñti. d Et annos vite. i. sanitatis: languores ei animi magis sūt mortis. e Et pacē. internā ⁊ fraternā. f Apponēt tibi. Illi ei qui pcepta diuina custodiūt vt frequēter hec cōsequūtur i pñti. Pōt etiā hec lra exponi ō premio futuro cū dī: c Longitudinē ei diez. i. eternitatē q̄ ē de rōne uere beatitudinis. d Et annos vite. i. clarā dei visionē que ē vita eterna: Jo. xvij. Hec ē aūt vita eterna vt ꝓgnoscant te deū solū ⁊c. e Et pacē. i. bonā fruitionē beatā q̄ totaliter q̄etat appetitū. g Misericordia. erga ifirmos ⁊ pauperes. h Et veritas. erga oēs. i Nō te deserāt. i. nō deserātur a te: quia virtutes nō deserūt hominē: nisi qz deserit eas. k Circūda eas gutturi tuo. eas docēdo. l Et describe in tabulis cordis tui. firmiter retinēdo. m Et iuenies gratiam. iustificantem in mente. n Et disciplinā bonam. i. modestiam ⁊ honestatem in exteriori conuersatione. o Deum deo. quantum ad primū. p Et hominibus. quātum ad secundū. q Habe fiduciam in domino. qui non deficit in necessitate. r Et ne initaris prudētie tue. presumendo de te. s In omnibus vijs tuis cogita illum. i. in omnibus operibus tuis dirige intentionez tuam ad ipsum. t Et ipse diriget gressus tuos. i. opera tua tenēt: nec apphēdēt semitas vite. Ut ābules i via bōa ⁊ calles iustoꝝ custodias. Qui ei recti sūt habitabūt i terra: ⁊ simplices pmanebūt i ea. Impij vo ō ⁊ra pdētur: ⁊ q iniq̄ agūt auferēt ex ea. Ca. III.

FIli mi ne obliuiscaris legi mee: et pcepta mea cor tuū custodiat. Longitudinē ei diez et ānos vite et pacē apponēt tibi. Misericordia et veritas te nō deserāt. Circūdā eos gutturi tuo: ⁊ describe i tabulꝫ cordis tui: et iueniesꝫ grāz et disciplinā bonā cōrā deo et hoibus. Habē fiduciā in dño ex toto corde tuo: et ne initaris prudentie tue. In oīb⁹ vijs tuis cogita illuz: et ipe diriget gressus tuos. Ne sis sapiēs apud temetipz. Timē deū: et recede a malo. Sānitās qppe erit vmbilico tuo ⁊ irrigatio ossiū tuoꝝ. Honorā dñm ō tua sba: et ō p̄mitijs oīuz frugū tuaꝝ. Dā paupib⁹: ⁊ implebūt horrea tua saturitate: ⁊ vino torcularia rūdūdabūt. Disciplinam dñi fili mi ne abijcias: nec deficias cū ab eo corripis. Quē ei diligit dñs corripit: ⁊ q̄si pr̄i i filio ꝓplacet sibi. Bts hō q iuenit sapiā et cui affluit prudentia. Melior ē acqsitio ei⁹ negociatōe auri ⁊ argēti p̄mi ⁊ purissimi fructꝰ ei⁹. Preciosior ē cūctis opib⁹ sapia: ⁊ oia q̄ dsiderā t huic nō valet ꝓpari. Longitudō dierꝫ i dextera ei⁹ et i sinistra illi⁹ diuitie ⁊ gl'ia. Viē ei⁹ vie pulchre ⁊ oēs semite ei⁹ pacifice. Lignū vite est bis q apprehēderint eam: ad finem bonum. v Ne sis sapiens apud temetipz. de tua industria presumendo. x Time deum. timore filiali. y Et recede a malo. diligenter cauendo ab offensa dei. z Sanitas quippe in vmbilico tuo erit ⁊ irrigatio ossium tuoruz. In hebreo habet: Ei medulla ossium tuorū. que fortia sunt quādiu sunt medullis plena. Et est hic metaphorica locutio: per sanitatem ei vmbilici intelligitur bona dispositio anime in prospe r]: ⁊ per irrigationem ossium eius constantia in aduersis. ⁊ quia homo non soluz debet ē bene dispositus ad seipsum sed etiam ad deū ideo subditur: a Honora dominum de tua sb̄stantia. faciendo ei oblationem de propzio: non de alieno. b Et ō primitijs omniuz frugum tuarum de meliozibus bonis sicut abel: ge ne. iiij. ⁊ qz pauperes sunt membra dei: subditur: Da pauperibus: c Et implebuntur horrea tua saturitatei: idest bonis vnde tu ⁊ familia tua saturari poteris. Et qz deus aliquādo flagellat bonos vt p meritū patiētie eoꝝ p̄miū augeatur: ideo seqt. d Disciplinā dñi fili mi ne abijci as ⁊c. e Beatus homo. Hic cōsequenter inducit ad ꝓcupiscentiam sapie. Et diuiditur in duas partes: quia primo cōmendat sapientiā: secūdo inducit ad eius ꝓcupiscētiā: ibi Fili mi. Circa primū dic: e Beat⁹ hō. scz in spe q̄ ē certa expectatio future beatitudinis. f Qui inuenit sapiam. i. noticiā de diuinis. g Et cui affluit prudētia. in agibilibus humanis. h Melior ē acquisitio eius negociatione auri ⁊ argenti. quāto meliora sūt spūalia bōa corpalibus. i Primi ⁊ purissimi fructus ei⁹. Et dicit primi. qz nullū op⁹ hois bonū ē nisi virtute prudētie dirigat. Et purissimi. qz bona spūalia nō hñt aliqō malū admixtuz: sicut frequēter hñt bona corpalia: sicut aurū ⁊ argētū ⁊ silia hñt annexā mentis solicitudinē: elevationē mētis in deū ipedientē: iō sb̄dit tur: Preciosior est cūctis opib⁹ ⁊c. k Longitudo dierū in dextera eius. qz prio ⁊ principaliter hñt aspectum ad celestia ⁊ eterna. l Et in sinistra illi⁹ diuitie ⁊ gloria. qz secūdario ⁊ ex ꝓsequenti hz aspectū ad tpalia bñ administranda. m Vie eius vie pulchre ⁊c. qz nllaz turpitudinē admittit ⁊ ad decorē virtutū inducit: ⁊ sic hominē pacificū reddit: redigendo vires inferiores i obsequiū rōnis. n Lignū vite ē ⁊c. sicut ei p lignū vite ꝓtinuabatur vita: vt sic hō manēs i statu innocētie de vita nāe trāsisset ad vitā glorie sine morte media: sic sapia

ꝛ pꝛudentia ò vita gr̃e ducit hominẽ ad vitam gl̃ie sine morte mortalis culpe intermedia: dũ tñ hõ in eis perseueret: iõ sequit: o Et q̃tenuerit eã beati. qz certitudialit ad beatitudinẽ ꝺducẽt. p Dñs. Postq̃ aũt cõ mẽdauit sapiaz ex pfectõe hũana: hic ꝓsequẽi ꝓmendat eaz ex pfectiõe diuia: cũ dr: q Sapiẽtia .i. p sapiaz suã q̃ lz sit idẽ cũ essẽtia diuia: tñ signiſicaf p moduz cuiusdã pfectiõis ei supueniẽtis: sic ꝛ alia attributa: qz diuia ñ itelligim̃ nisi ex creaturis ꝛ sic noiam̃: in q̃bus sapia ꝛ ꝓsilia sunt quedã perfectiones superuẽiẽtes essẽtie: r Fũdauit terrã. qz est centrum mũdi sẽsibilis. s Stabiliuit celos. qz sunt incorruptibiles. t Sapia illius eru. abyssi. tempe diluuiũ: gene. vij. Rupti sunt oms fontes abyssi magne. v Et nubes rore concrescũt. qz calore solis eleuãt exaltatiões humide ꝛ ꝓdesã tur i nubes. x Fili mi. Post sapie ꝓmẽdationẽ ꝺiducit ad eius acq̃sitionẽ ꝛ ꝓseruationẽ. ꝺ. Fili mi ne effluãt hc ab oculis tuis. s. mẽtalib' qz sũt iugiter attẽdẽda. y Custodi legẽ. quãtũ ad p̃cepta. z Atq; ꝓsiliũ. quãtum ad supaddita ꝓsilia. a Et erit. talis ꝓseruatio. b Uita aie tue. quãtũ ad pfectionẽ mẽtis. c Et gr̃a fauci bus tuis. quãtũ ad veritatẽ locutõis. ꝺ Tũc ãbu. fi du. procedẽdo ò virtute i virtutẽ. e Et pes tu' ñ ipiget. cadẽdo in culpã mortalẽ. f Si ꝺor. ñ ti. qz obdormies i deo: ꝛ i statu salutis. g Quiesces ꝛ sua. erit sõ. tu'. mali aũt hoies ꝓpter mala q̃ fecerũt alĩs sẽp timẽt insidiari sibi: ꝛ ꝓpter hoc in somno occurrunt sibi fãtasmata terribilia: ꝓpter q̃ ñ ꝺormiunt suauiter: nec quiete: boni vero i somnis habent fãtasmata bõa: p pr̃ qõ dicit phs. j. ethi. Pertrãseũtib' aũt a vigilia .s. ad sõnũ meliora sr̃ fatasmata vtuosoz q̃ q̃rũcũq;. h Ne pauc. repẽ. ter. i. ab aliq̃ terribili repente tibi supueniente: ꝛ cã subdit: i Dñs ei erit i latere tuo rc̃. qõ si non vult te custodire a pena tpali: hoc erit ad bonũ tuũ: scz ad exercitiũ patiẽtie: ꝛ meritũ gl̃ie. k Noli ꝓbi. rc̃. qz talis obmissio bõi iputaret tibi. l Ne dicas ami. tuo vade rc̃. qz acceleratio ꝺoni augmẽtat meritũ. ſz q̃ ꝺr cõit q̃ cito ꝺat bis ꝺat. m Ne mo. ami. tuo ma. hoc eni ẽ pessimũ: nulla ei pestis grauior ad nocẽdũ q̃ fami liaris inimic'. n Nõ ptẽdas aduersus hominẽ fru. .i. sine rõabili cã. o Ne emuler. i. imiter. p Quia abo. ꝺo. est ois illusor. q̃ ꝓmittit bonũ in ore ꝛ cogitat malũ i corde. q Et cũ sim. sermoci. ei'. s. illusoris qz facili' decipit simplices q̃ astutos. vel aliter Sermocinatio ei'. s. ꝺñi q̃ simplicib' revelat secreta sua: Matth. xj. Abscondisti hec a sapiẽtibus ꝛ pruꝺẽtib': ꝛ revelasti ea pusillis. r Egestas. i. effectus bonoz tpaliũ ꝛ spũaliũ. s A ꝺño. s. imissus. t In ꝺomo ipi. i penam impietatis sue. v Habitacula aũt iustoz bñdicẽt. i. multiplicabũt i tẽporalibus ꝛ spũalib' bonis. x Jose deludet illusores. i. eos deludos ostẽdet manifeste puniẽdo. y Et mãsuetis ꝺabit gr̃az. Mãsuetudo eni reꝺdit hominẽ gratiosũ nõ solũ coz̃ deo sed ẽt coz̃ hoib'. z Gloriam sapientes possiꝺebunt. ꝓmẽtatoz super primũ ethi. dicit q̃ ista tria reuerentia honoz ꝛ gl̃ia se hñt p additionẽ. Est ei reuerentia q̃n aliq̃s defert honorẽ alicui q̃cũq; cã: ẽt si ex tioze h' fac si ãt h' sciat, ppr̃ vtutẽ honorati tũc, ꝓpe dicitur honoz, ppter qõ ꝺr ibidẽ q̃ honor ẽ p miuz virtutis: ꝛ hoc q̃n fit i secreto vel coz̃ paucis: sz q̃n exhibeẽ, ppter vtutẽ ꝛ coz̃ multis: tũc, ꝓpe est gl̃ia q̃ est clara noticia cũ laude. Sapientia aũt reꝺdit hoiem honorabilẽ coz̃ ml'titudine: nõ solũ i terra: sz ẽt i celesti patria ꝛ Stultoz exultatio ignominia. i. ignominiosa: qz letantur cũ malefecerint: ꝛ exultant in rebus pessimis: vt dictũ ẽ supra cap. j. i hebreo habet: Stultoz exaltatio ignominia. qz tũc magis apparet turpitudo sue fatuitatis: sicut turpitudo posterioz sumie magis apparet: quãdo ascendit in altuz ꝛ translatio nostra videt viciata per scriptores ꝓpter similitudinẽ dictionũ.

Capitulum. IIII.

Audite filij. Hic cõsequenter inducit ad sapientiaz ꝛ beneficentiã exẽplo. Er pr̃o ponit exemplũ: secũdo exeqnit propositũ: ibi Posside sapientiã. Pr̃ia pars exponitur tripliciter. Uno modo q̃ exẽplũ hic positũ intelligatur de salomone: ꝛ iste modus ꝺuplicatur. vno modo q̃ ꝺauid ꝺicatur hic pater salomonis: ꝛ bersabee mater ei' ꝛ sic loquitur hic: a Audite filij ꝺisciplinã patris. sicut ꝛ ego audiui a patre meo ꝺauid: ꝛ ꝺicitur hic ꝺisciplina in moribus: prudẽtia in agibilibus. b Donũ bonũ tribuã vobis. s. sapientiã que melior ẽ auro ꝛ argẽto: vt dictuz est capitulo precedenti. c Legẽ meã ne derelinquatis. i. doctrinã bene viuẽdi a me vobis tradita: ꝛ inducit ad hoc exemplũ de seipso dicẽs: ꝺ Nã ꝛ ego fui filius pr̃is mei. ꝺauid. e Tenellus. vñ ꝺicit ꝺauid pr̃o psalmo. xxviij. Salomone filiũ meũ elegit deus adhuc puerũ ꝛ tenellũ. f Et vnigenit' coz̃ matre mea bersabee. sz ei tres alios filios habuerit bersabee vt habet pr̃o psalmo. ciij. tñ illi fuerunt filij vxie naturales ꝛ ipsius ꝺauid adoptiui tantũ: ille ei quẽ habuit ꝺe ꝺauid ante solomonẽ non cõputatur ibi neq; hic: tum quia fuit aꝺulterinus: tuz quia fuit mortuus ante ꝺiem octauũ: ꝛ sic icircũcisus: ꝛ percõsequẽs nõ numerat i filijs ꝺ pplo isrl': qz circũcisio ẽ signũ ꝺistinguens isrl' a gentilibus. g Docebat me. s. pr̃ me' ꝺauid. Jn hebr. ei habet: Uaiorẽ

i. docebat me: qui modus loquēdi ñ ds nisi ō masculo. si autē referet ad matrē: dicere in he. vathozē. h Suscipiat vba mea coz tuū. sic eni dicebat dauid salomōi ístruēs eū ō cultu dei: ⁊ ō mozib⁹ ⁊ ō edificatiōe tēpli: vt pz pzio palip. xxviij. ⁊. xxix. i Custodi pcepta mea ⁊ viues. vita grē: quādiu ei salomō custodiuit pcepta dauid patris sui habuit gratiā di. Alio modo exponitur exēplū hic positū: ita ꝙ deus dicat pī salomōis sic ij. fg. vij. dic ō eo oñs Ego ero illi i patrē. ⁊ ipe erit mihi i filiū: ⁊ mater eius dicatur synagoga siue populus israel: sicut ecclesia dicitur mater cuiuslibz christiani: ⁊ sic exponit ra. sa. cū dicitur: Audite fi. disci. pa. s. dei qui est pī omniz per creationem. Donū bo. trib. vo. in hebzeo habet: Tribui vobis. s. legem i monte synai: que oz cū diligētia custodiri. Naz ⁊ ego sa. fui fi. pa. mei i. dei: vt allegatum ē ij. reg. Tenellus. quia a deo in puericia electus vt dictum ē Et vnige. coram ma. mea. i. dilectus a synagoga: sicut vnigenitus filius diligit a matre sua naturali. Et docebat me. scz deus pī meus: qz salomon habuit scientiā diuiniā ifusaz vt habetur tertio reg. iij. Tertio mō expōit vt exēplū ponatur hic ō christo deo pze ⁊ maria virgine: ⁊ sic expōit frater Raimūdus i quodā libzo quē fecit ꝯ iudeos dicēs i persona christi. Audite filij disciplinā patris. i. dei. Donū bonuz tribuā vobis. i. legē euangelicā diligentissime custodiēdā. Nā ⁊ ego fui. ab eterno. Filⁱ patris mei. i. dei patris a quo diffinitur filius i psona: lz sit idē deus i essētia. Tenellus ⁊ vnigenitus. qz fuit ⁊ est vnigenitus deo patri ⁊ marie virgini. Et tenellus. teneritudine pietatis i vtraqz natura. s. diuia ⁊ humana. Añ matrē meā. qz pcessit matrē i natura diuina Et docebat me. deus pī sciam diuinā ⁊ humanā: qz lz sit ea dē scia diuina in pze ⁊ filio: illā tñ hz filius a pze: sicut ⁊ naturā. Itē christus hō hz sciam ifusā a deo ab istāti pceptionis. Istas tres expositiōes hic posui: vt lector eligat quā voluerit. Pzia tñ mihi vi magis ꝓsona littere: hic ⁊ pzio pali. iij. tñ tenēdo illā soluēdū ē vnū qđ dicit h ff Raimūdⁱ i expositōe sua. d. ꝙ hec ē lra: Tenellus ⁊ vnigenitⁱ añ mīez me am. ita ꝙ per li ante fm eū significat anteccssio durationis filij añ matrē: qđ nō pōt esse vez ō salomone: sz solū ō christo tm: mō pdicto. sz in hoc dictū suū nō valet: qz dictio hebzaica hic posita. s. li phue: indifferēter significat anteccssionē ⁊ assistentiā: sicut ⁊ hec ꝓpositio añ: i latino. dī ei ō christo: qđ fuit añ tpa fm naturā diuinā: ⁊ añ faciē pilati fz humanā: ⁊ frequēt⁹ accipit dictio hebzaica hic posita ꝓ assistētia ꝙ ꝓ anteccssiōe. k Posside sapiētiā. Dic ꝓsequenter salomon exequitur ꝓposituz: et pzio inducit ad amozē sapientie: secūdo ad actus bone vite: ibi Ne delecteris. Circa pmū dicit: l Pzincipiū sa. poss. sa. qđ sic exponitur cōiter i. possessio sapie i via: ē pzincipiū hñdi sapiam i patria: que consistit in clara visione. Ra. sa. expōit sic: Pzincipiū sapiētie: eme sapiam. sic est in hebzeo. i. pzincipiū acquirēdi sapientiā est cōpare sibi pzecio vel obsequio doctozē sapientem qui dicitur hic sapientia in abstracto eo mō loquēdi quo aliquis notabiliter liberalis dicitur liberalitas. Et i oi possessiōe tua acq. pzu. i. ꝓ oib⁹ q̄ emi pñt vl haberi ab alio quocūqz mō. Et ad cūdē intellectū qui videtur magis litteralis potest trahi nostra littera.

bat me atqz dicebat: Suscipiat vba mea coz tuum: cū stodi pcepta mea ⁊ viues Posside sapiam: posside prudentiā. Ne obliuiscaris neqz declines a vbis oris mei. Ne dimittes eā ⁊ custodiet te: dilige eā ⁊ cōseruabit te. Principiuz sapie posside sapiam: et in oi possessione tua acqre prudētiā. Arripe illā et exaltabit te: glificabe ris ab ea cū eā fueris āplexat⁹. Dabit capiti tuo augmēta gratiaꝝ: ⁊ coronā iclyta, pteget te. Audi fili mi: et suscipe vba mea: ut multiplicētur tibi āni vite. Viaz sapie monstrabo tibi: ⁊ dū cā te p semitas eqtat⁹: quas cū ingressus fueris ñ artabūtur gressus tui: et currēs nō habebis offēdiculū. Tene ne disciplinaz: ne dimittas eā. Custodi illā: qā illa ē vita tua. Ne delecteris i semitis ipiozuz: nec tibi placeat malozum via. Fugē ab ea nec trāseas p illā: declina ⁊ desere eā. Nō en dormiūt nisi cū male fecerit ⁊ ñ capitur somn⁹ ab eis nisi supplā tauerit: Comedūt panē ipietatis: ⁊ vinū iniqtatis bibūt Justoꝝ autē semita q̄si lux splēdēs, pcedit: ⁊ crescit vsqz

l Pzincipium sapientie. i. acquirendi sapientiam m Posside sapientiam. i. stabiliter ad modum possessionis adhereas sapienti doctozi. n Et i oi possessione tua. i. pze omni re q̄ potest a te possideri o Arripe illā. i. festia ad ei⁹ acq̄sitionē. p Et exaltabit te. i pñti ⁊ futuro. q Glorificaberis ab ea. i. honozaberis coram multis pzopter eam. r Cū eam fueris amplexatus: sicut rē valde dilectā. s Dabit ca. tuo aug. gra. ⁊ pdest. Lo. iclita, pte. te. Antiqtus ei sapiētibus dabātur cozone: in signū ꝙ debebāt ab alijs honozari: ⁊ i periculis adiuuari. t Audi fili mi. aure cozpis. v Et suscipe vba mea. aure mentis. x Ut multiplicētur tibi anni vite. qz sapientes sciunt euitare pericula mortis in pñti vita ⁊ per sapiam veniūt ad vitā eternā. y Viam sa. mō. tibi. s. pcessū in virtutibus intellectualibus ⁊ moralib⁹ z Ducā te per semitas equitatis. quia vie virtutū nō habent aliquid distortū. a Quas cū ingressus fueris non artabūtur gressus tui. in pzincipio eni via virtutis videt arta: qz difficile est tenere mediū rōnis: nō habenti habitū virtutis: sed per ꝓsuetudinē operis dilatatur hec via: ⁊ efficit facilis ad tenēdū: iō subdit: b Et currens nō habebit offendiculū. qz habitus acquisitus facit pzōpte ⁊ delectabiliter operari. c Tene disciplinā. i. formā discipuli magis desiderās addiscere ab alijs ꝙ docere. d Quia illa ē vita tua. hoc ē, pfect⁹ i vita tua. e Ne delecteris. Dic cōsequēter inducit ad act⁹ bone vite: ⁊ primo respectu sui: scdo respectu dei. ca. v. Prima adhuc i duas: qz pzio inducit ad euitandū malū scdo ad operandū bonū: ibi Fili mi. circa primū dicit: e Ne delec. in se. ipi. qz cū aliquis incipit in aliquo detrahitur ad illud p ꝓsensū ⁊ opationē: iō subdit: f Fuge ab ea. ne appzopinquādo ad eā traharis ad pcupiscēdū ⁊ operādū ⁊ sequendū eā: sicut auicula laqō appzopinquās capit. g Nō eni dormiūt ⁊c. hñtes ei habitū vitioſū inclinātur ad opa mala quasi sibi cōnaturalia: eo ꝙ habit⁹ inclinat p modū nature: ⁊ iō sicut lapis nō descit nisi in cētro: ita mali nō hñt descētē mētis nisi in opibus malis. h Et nō capiūt som. ab eis nisi supplā. i. simplices deceperūt. i Comedūt panē iniqtatis. i. ex iniqtate acq̄situ. k Justoꝝ aūt se. quasi lux splen. q̄ ei facit veritatē: venit ad lucē. Jo. iij. l Procedit ⁊ crescit vsqz ad pfectā diē. icedēdo ō virtute i virtutē: donec

videatur deus deorꝫ in syō vbi est dies perfecta sine nocte sequenti. m Via ipiorꝫ tenebrosa. tenebris errorꝫ. n Nesciūt vbi corruāt. s. i infernū quē casū mō nolūt attēdere. o Fili mi. Hic cōsequēter inducit ad operationē boni cui pua ē doctria bona: iō dī: o Fili mi auscula. i. attende cum diligentia.

p Ne recedant ab oculis tuis. ea iugiter meditādo q Custodi ea. firmiter retinēdo r Uita eni sūt. i. causa vite gre. s Et vniuerse carnis sanitas. qꝛ cum hoc faciunt bonam dispositiōnez corporis seruātib' ea. t Oi custodia serua cor tuuz: qā ex ipo vita pcedit. Rēmoue a te os prauuz: et detrabētia labia sint pcul a te. Oculi tui recta videāt: t palpebre tue pcedāt gressus tuos. Dirigē semitas pedibus tuis: et oēs vie tue stabiliēt. Nē declines ad dexterā nēqz ad sinistrā. Auerte pedē tuū a malo. Uiās ei q a dextris st: nouit dns: puerse vo sūt q sūt a sinistris. Ipse eniz rectos faciet gressus tuos: itinera autem tua in pace producet. Caplm. v.

FIli mi āttende sapiaz meā t prudētie mee inclina aurē tuā vt custodias cogitationes: t disciplinaz labia tua pseruēt. Nē itēderis fallacie mulieris. Fāu' ad perfectā diē. Uiā ipiorꝫ tenebrosa: nēsciunt vbi corruāt. Fili mi āuscultа sīmones meos: t ad eloqa mea iclina aurē tuā. Nē recedāt ab oculis tuis: cūstodi ea i medio cordis tui. Uitā enī sūt iueniētib' ea: et vniuerse carni sanitas. Oi cūstodia serua cor tuuz: qā ex ipo vita pcedit. Rēmoue a te os prauuz: et detrabētia labia sint pcul a te. Oculi tui recta videāt: t palpebre tue pcedāt gressus tuos. Dirigē semitas pedibus tuis: et oēs vie tue stabiliēt. Nē declines ad dexterā nēqz ad sinistrā. Auerte pedē tuū a malo. Uiās ei q a dextris st: nouit dns: puerse vo sūt q sūt a sinistris. Ipse eniz rectos faciet gressus tuos: itinera autem tua in pace producet. Caplm. v.

FIli mi āttende sapiaz meā t prudētie mee inclina aurē tuā vt custodias cogitationes: t disciplinaz labia tua pseruēt. Nē itēderis fallacie mulieris. Fāu' ei distillās labia meretrīc et nitidi' oleo guttur eius. Nō ussima aūt illi' amara qsi absinthiū: et ligua ei' acuta qi gladi' biceps. Pedes ei' descēdūt i mortem: t ad īferos gressus eius penetrāt. Per semitā vite nō ābulāt vagi sūt gressus eius t iue stigabiles. Nūc ergo fili audi me t ne recedas a vbis mei. Longe fac ab ea viaz tuā: t nē appropiques foribus dom' ei'. Ne des alienis honorez tuū: et ānos tuos crudeli. Nē forte ipleāt extranei uirib' tuis: et labores tui sint in domo aliena et gemas i nouissimis qñ cōsūpseris carnes tuas t corpus tuū: et dicas: Cur detestat' sū disciplinā: et īcrepatiōib' nō acqeuit cor meū: Nec audiui vocē docētiuz me: t magistris nō iclinaui aurem meam. Pene fui in oi malo: i medio eccle t synagoge. Bibe aquaz de ci stēna tua: t fluēta putei tui Deriuēt fōtes tui foras: et i plateis aqs tuas diuide.

y Et detrabentia labia. s. alterius. z Sint pcul a te. fugiendo detractores. a Dirige se. pe. tuis. i. affectibus tuis qbus aia īcedat. b Et omnes vie tue. i. opa c Stabiliētur. ex intentione bona dū tñ opa sint bōa ō genere. d Ne declines a via iusticie ad dexterā. i. attractus. pſperis vl promissis. e Neqz ad sinistrā. fract' aduersis. f Auerte pedē tuū a malo. i. affectuz tuū. g Uias ei tē. totū istud nō ē ō textu vsqz ad fīnē capituli: qꝛ nō est i hebreo: sz vt credo fuit qdā glosa postea vicio scriptorꝫ textui iserta: sicut t i plurib' alijs locis veteris ac noui testi contingit. Capitulū. v.

FIli mi. Hic cōsequēter inducit ad bonū respectu ipsius dei. Et diuidit i duas partes: qꝛ prio sub metaphoza meretrīc retrahit a vicio idolatrie. Scdo inducit ad studiū sapie: ibi bibe aquā. Hoc mō expōit ra. sa. d. q i hoc capitulo ē parabola seu metaphorica locutio. Circa pmū dī: a Fili mi attē. sa. me. t nō va. t superstitiosā. b Ne itē. fal. mu. hoc ñ ē in hebreo: nec i libris correctis. c Fauus disti. la. mere. i. idolatrie cui' doctria pcedit dlectabilia carnis. d Et niti dius oleo guttur ei'. i. doctrina ei' vī ilipientibus pulchra. e Nouissi. autē illius amara. amaritudine culpe t pene. f Et lig. ei' acuta qsi gla. biceps. i. scidēs ex vtraqz pte: qꝛ vulnerāt hic vulnē culpe: t in futuro vulnē gehēne: iō sb'dit tur: g Pedes ei' descēdūt i mortē tē. alīqui libri hñt h interpositū t ligua ei': sz nō ē i hebreo: nec i libris correctis. h Per semitā nō am. i. p semitā morꝫ q duc ad vitā beatorꝫ. i Uagi sunt gressus ei' t iue. quia nulluz fūdamētum habent ex ratōe seu diuia lege. k Lō ge fac ab ea viā tuaz. ne decipiaris ab idolatris. l Et ne appropin. fori. do. ei'. i. phāi i quo idolatria exercet seu docetur. m Ne des alienis. s. dōs. o Honorem tuum. i. honorez deo debitum a te qui dicitur tuus: quia honor est in honorante: t ñ in honorato. j. ethi. p Et ānos tuos crudeli. id demoni q colitur i idolis. q Ne forte ipleāt extranei. i. sacerdotes t doctores idolatrie: qui sunt sūt a dō aliēi. r Uiribus tuis. i. opib' quas acquisisti viribus tuis idolis offerēdo t eorꝫ sacerdotibus dando. s Et labo. tui sint i do. alie. i. i domibus idolorꝫ t domo sacerdotum. t Et gemas in nouissimis tuis. idest post mortem: ideo sequitur. Quando consumpseris carnes tē. v Et dicas. penitendo licet sero: sicut sapientie. v. dicitur de existentibus in inferno dicentes intra se Penitentiaz agentes tē. x Cur detestatus sum disciplinam. legis diuine. y Et increpatio. sa. nō acq. cor meū. per emendationem vite: ideo subditur: z Pene fui in oi malo. culpe t pene. a In medio ecclesie t synagoge. idest inter illos de populo meo: quasi diceret: dum adhuc essem viuens in congregatione populi mei parum distabam a gehenna: vt exponit ra. salomon: vnde de homine nequam adhuc viuente dicitur vulgariter q habet vnum pedem in inferno. idem autem significant ecclesia t synagoga: nisi q ecclesia dicitur conuocatio populi: synagoga vero cōgregatio. b Bibe aquam. hic consequenter inducit ad studium sapientie cum dicitur: Bibe aquam. sapientie salutaris. c De cisterna tua. i. de sacra scriptura. d Deriuentur fontes tui foras. sapientiam a te haustam alijs cōmunicando per doctrinā. e Et in plateis. i. in locis cōmunibus t manifestis: in talibus ei locis debet doceri sana

doctrina: supsticiosa vero ⁊ mala docet i latibulis. b Habeto eas solus. p hoc ei nō excludūtur alij fideles discipuli: sed illusores ⁊ icreduli: sicut dicit saluator Matth. vij. Nolite sanctū dare canibus: nec margaritas vestras ponere añ porcos ⁊c. iō subdit: c Nec sint alieni. s. a deo ⁊ veritate

habēto eas solus: nēc sint aliēi pticipes tui. Sit vēna tua benedicta: ēt letare cuz muliē adolescētie tue. Lēr̄ua charissima: ēt gratissim⁹ hinnulus. Ubēra ei⁹ iēbriēt te oi tēpe: ⁊ i amore ei⁹ delectare iugit. Quarē seduceris fili mi ab aliena: ⁊ foueris i sinu alterius? Rēspicit dñs viā hois: ⁊ oēs gressus eius ꝑsiderat. Iniqtatēs sue capiunt ipiū: ēt funib⁹ pctō rū suoꝝ ꝑstringit. Ipse morieť: qā ñ habuit disciplinā ēt in multitud̄ e stulticie sue

decipiet. La. VI.

FIli mi si spōpōderis ꝓ amico tuo: defixisti apō exneū manū tuā. Illāqat⁹ es ⁊ bis oris tui: ⁊ capt⁹ ꝓpijs ꝑmonib⁹. Fac g̈ qō dico fili mi ⁊ temetipm libera: qz icidisti in manuz ꝓximi tui. Discurrē festina: suscitā amicū tuū. Nē dederis sōnū oculis tuis: nec dormitēt palpebre tue. Eruēre q̄si damula de mānu: ⁊ q̄si auis ō insidijs aucupis. Uāde ad formicaz o piger: ⁊ ꝓsidera vias eius ⁊ discе sapiaz. Quē cū non habeat ducē nec p̄ceptorē nec ꝓncipem: pārat i estate cibum sibi: ⁊ congregat gat i messe quod comedat

a Nec sint alieni. s. a deo ⁊ veritate b Habeto eas solus. p hoc ei nō excludūtur alij fideles discipuli: sed illusores ⁊ icreduli: sicut dicit saluator Matth. vij. Nolite sanctū dare canibus: nec margaritas vestras ponere añ porcos ⁊c. iō subdit: c Nec sint alieni. s. a deo ⁊ veritate d Participes tui. i doctrine tue. e Sit vena tua bñdicta. s. sapia tua vñ alij proficiūt. f Et letare cū muliere adolescentie tue. i. lege diuina q̄ fuit data pplo israel tūc adolescētie sue. s. post exituz de egypto tūc ei ꝓprie icepit esse ppls: vñ dr Hiere. ij. Recordat⁹ sū tui miserās adolescentiā tuaz ⁊ charitatē despōsationis tue: qñ secuta me es i deserto ⁊c. Studiū ei legis diuine hz delectationem annexam: ideo subditur: g Lerua charissima. supple ē lex diuina. h Et gratissimus hinnul⁹. i. discipulus in ea studiosus i Ubera eius. i. cōsiliationes scripture. k Inebrient te oi tpe. i. repleant te iugiter. l Quare seduceris fili mi ab aliena. s. a supsticiosa ⁊ mala doctrina: quasi dicat nullo mō debes declinare ad eā etiā occulte: iō sequitur: m Respicit dñs viā hois. quātūcūq; occultet. n Iniquitates sue capiūt ipiū. i. oēs dunt captū coram deo cui oia nuda sūt ⁊ aperta. o Et funibus pctoꝝ suoꝝ ꝑstringit. ita q̄ nō pōt faciliter opari bonū ꝓpter habitū viciosū inclinātē ad ꝓiū. p Ipse morietur. morte culpe ⁊ gehēne. q Quia nō habuit disciplinā. i. nō recepit eā sed repulit. r In multitudine stulticie sue. qua sapiēs ibi videtur q̄ ē maxia stulticia. s Decipietur. per hoc eni ō peccato i pctm̄ labit. Expositores autē latini dicūt q̄ i hoc capitulo nō ē locutio quātū ad p̄mā partē metaphorica sed plana: ita q̄ in p̄ia parte excluditur adulteriū: ⁊ scdo cōsulit mr̄imoniū: ibi Bibe aquā. ⁊ expōitur p̄cipiū p̄me partis vt supra vsq; ibi: Fauus distillās labia meretricis. que p verba blāda ⁊ mēdacia ꝓsueuit hominē decipere. Et nitidius oleo guttur ei⁹. qz icōtinēs attendit ⁊ miratur eius pulchritudinē: ⁊ sibi multo maioꝝ vi q̄ sit, ꝓpter motū ꝓcupiscentie. Nouissima autem eius amara. amaritudine culpe ⁊ pene. Et acuta quasi gladi⁹ biceps. abbreuiat eni icōtinētis vitā ⁊ minuit eius sbaz. Pedes ei⁹ descendūt in mōtē. nature: qz vitiū luxurie ē abbreuiatiuuz vite vt dictū ē. Et ad inferos gressus illi⁹ penetrāt. qz meret penā gehēne. Per semitā vite nō ābulāt. f cte viuēdo. Uagi sūt gressus eius. qz tales mulieres sūt vagabūde. Longe fac ab ea viā tuā ⁊ ne appropiques foribus dom⁹ eius. qz i talib⁹ pstibilis solēt ee ribaldi: raptores ⁊ homicide: iō subditur Ne des alienis honorē tuū. i. bona vñ debes honorari. Et ānos tuos crudeli. i. vitā tuā homicide i pstibulo latēti. Ne ipleant extranei. i. meretrices ⁊ earꝝ ribaldi. Uirib⁹ tuis. i. bonis q̄ tuis viribus acq̄sisti: cetera exponātur vt supra. Bibe aquā. Hec est scōa ps in qua iducit ad mr̄imoniū qō ē ꝓcupiscentie carnalis remediū: ō quo tñ loqtur metaphorice. o Bibe aquā de cisterna tua. i. si nō potes vel nō vis ꝓtinē: re

frigera te cū vxore tua. Deriuent fōtes tui foras. i. pueri a te in mr̄imonio geniti. Et in plateis aquas tuas diuide. i. pueros tuos iā adultos ꝓiugio trade. Habeto eas solus. i. sic custodi vxorē, ꝓpriā q̄ pueri ex ea sint tui: iō sequit: Nec sint alieni pticipes tui. in, ꝓpria vxore vel, p le. Sit vena tua bñdicta. i, plesa tua ō vero mr̄imōio nata. Lerua charissima. fidel⁹ spōsa. ⁊ gratissimus hinnulus. fidelis spōsus. Ubera ei⁹ inebriēt te oi tpe, ⁊ in societate eius delecteris i iuuentute ⁊ senectute. Quare seduceris fili mi ab aliena. s. muliere fornicaria vel adultera. q. d. nulla ē causa vel excusatio tua exquo tu habes vxorem propriā. Respicit dom⁹ ⁊c. exponatur vt supra. La. VI.

FIli mi. Supius salomō i duxit ad beneficentiam: hic consequenter inducit ad beneficentie diligentiam. Et primo hec diligentia consulitur: secundo eius oppositum excluditur: ibi Uade ad formicā. Circa primū dr: a Fili mi si spopondisti, p amico tuo. obligando te alteri, p ipō. b Defixisti apō extra. ma. tuā. talis ei obligatio p dationē man⁹ fieri ꝓsuevit. c Illaqueat⁹ es. i. obligat⁹. fac g̈ qō dico. s. ea q̄ faciūt ad tui amici liberatōez diligēter exequēdo. d Discurre. ad loca tue liberationi apta. e Festina. qz periculū ē i mora: f Suscita amicū tuū. p q̄ spopōdisti: monēdo eū solicite: vt se ⁊ te expediat. vl alit: f Suscita amicū tuū. i. si tu ⁊ ille, p q̄ spopōdisti estis ipotentes ad istā expeditionē: quere ab amicis tuis alijs consiliū ⁊ auxilium: quod eni per amicos facimus quodāmodo per nosipsos facimus: quia amicus est alter ipse g Ne dederis somnuz oculis tuis. idest non sis negligens i hoc negocio. h Eruē quasi damula. idest velociter de manu scz illius cui te obligasti. i Uade. Hic consequenter excludit vitium oppositū. Et primo excludit pigritiaz: secundo apostasiaz: ibi homo apostata. tertio luxuriam: ibi Conserua. consequentia partiuz patebit prosequendo. Circa primū dicit: i Uade ad formicaz o piger. eius diligentiā considerādo k Que cū non habeat ducem. eam dirigentez. l Nec p̄ceptorem. cogentem. m Nec ꝓncipem. sibi mandantem ō diligentia in prouisionem sui. n Parat. cum magna solicitudine. o Estate cibum sibi. quia tunc inuenit grana in cāpis que comedat. In aliquib⁹ libris additur: In hyeme. sed nō est in hebreo nec in libris correctis: subintelligitur tamen: propter quod aliquis doctor posuit in glosa interlineari que postea tracta est ad textū per scriptores ignorantes: quod autem dicitur hic q̄ formica non habet ducem ⁊c. intelligendum est in istis inferioribus: sed habet eo modo quo opus nature dicitur opus intelligentie: quia ab intellectu

Usquequo piger dormies: Quando surges e somno tuo: Paululum dormies: paululum dormitabis. Paululum conseres manus tuas vt dormias: et veniet tibi quasi viator egestas: et pauperies quasi vir armatus. Si vero ipiger fueris: veniet vt fons messis tua: et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis graditur ore perverso: annuit oculis terit pede: digito loquit: pravo corde machinat malum et omni tempore iurgia seminat. Huic extemplo veniet perditio sua et subito conteret: nec habebit vltra medicinam. Sex sunt quae odit dominus: et septimum detestatur anima eius. Oculos sublimes: linguam mendacem: manus effundentes innoxium sanguinem: cor machinans cogitationes pessimas: pedes veloces ad currendum in malum: proferentem mendacia: testem fallacem: et eum qui seminat inter fratres discordias.

Conserua fili mi precepta patris tui: et ne dimittas legem matris tue: ligata ea in corde tuo iugiter et circumda gutturi tuo. Cum ambulaveris gradietur tecum: cum dormieris custodiet te: et evigilans loquere cum eis. Quia mandatum lucerna est et lex lux: et via vite increpatio discipline ut custodiat te a mulliere mala: et a blanda lingua extranee. Non concupiscat pulchritudinem eius corde tuo: ne capiaris nutibus illius. Pretium enim scorti vix est unius panis: mulier autem viri preciosam animam capit. Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo vt vestimenta illius non ardeant: aut ambulare super prunas vt non plante eius comburantur? Sic qui ingredit ad mulierem proximi sui non erit mundus cum tetigerit eam. Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit. Furatur enim vt esurientem implear animam. Deprehensus quoque reddet septuplum:

usque quo piger dormies: numquid de somno surgere disposuisti? paululum dormies: paululum manibus conseres ut requiescas: et veniet tibi quasi viator egestas: et mendicitas quasi vir armatus. Si vero piger fueris: veniet ut fons messis tua: et egestas longe fugiet a te. Homo apostata vir inutilis graditur ore perverso: annuit oculis terit pede: digito loquitur: pravo corde machinatur malum et omni tempore iurgia seminat. Huic extemplo veniet perditio sua et subito conteretur: nec habebit vltra medicinam. Sex sunt quae odit dominus: et septimum detestatur anima eius. Oculos sublimes: linguam mendacem: manus effundentes innoxium sanguinem: cor machinans cogitationes pessimas: pedes veloces ad currendum in malum: proferentem mendacia: testem fallacem: et eum qui seminat inter fratres discordias.

Conserua fili mi precepta patris tui: et ne dimittas legem matris tue: ligata ea in corde tuo iugiter et circumda gutturi tuo. Cum ambulaveris gradietur tecum: cum dormieris custodiet te: et evigilans loquere cum eis. Quia mandatum lucerna est et lex lux: et via vite increpatio discipline ut custodiat te a mulliere mala: et a blanda lingua extranee. Non concupiscat pulchritudinem eius corde tuo: ne capiaris nutibus illius. Pretium enim scorti vix est unius panis: mulier autem viri preciosam animam capit. Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo vt vestimenta illius non ardeant: aut ambulare super prunas vt non plante eius comburantur? Sic qui ingredit ad mulierem proximi sui non erit mundus cum tetigerit eam. Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit. Furatur enim vt esurientem implear animam. Deprehensus quoque reddet septuplum:

diuino precedit inclinationes: et sic formica per instictum naturale a deo sibi datum mouet ad sibi puidendum. hz et principe iquatum subdit diuine puidetie. a Usquoq piger dormies. piger ei vi quasi sep somnolentus. b Et veniet tibi quasi viator egestas. i. cito et ex improuiso. c Et pauperies qsi vir armatus. ita q tu no poteris eam te defede. d Si vero impiger ce. iste versus no est in hebreo pz tm se tetia. e Ho apostata. hic otestat apostasiam a fide que solet sequi ad negligentiam scie di ea que sunt de necessitate creden da cum dicitur: e Homo apostata vir inutilis. i. efficitur vir inutilis. Tata eni est grauitas hui⁹ pcti q vix pot ho ad bonu reparari: h⁹ modo loqt apostolus: ad hebreos vi. Impossibile ei est eos q semel sut illuminati ce: scz per fidem et sacra sequit ibidem: Et prolapsi sunt. scz p apostasia: Rursus renouari. ad penitentiam. Et accipitur ibi impossibile illud quod de difficili e possibile. Hic est enim vnus mod⁹ impossibilis vt habet. v metaphyce. f Erat dit ore puerso. loquens medacia. g Annuit oculis. oste des mulieribus impudicitie signa. h Terit pede. vaga budus p loca honesta. i Digito loqt. i. cu superbia: vn esa. lviij. Si odieris digitu extende et loq qo no pdest ce. k Pra. cor. machi. ma. z inocentes. l Et oi te. iur. se. i. nitit seminare iter pcues. m Huic extemplo. i. repente. n Veniet pditio sua. i morte: io subdit: o Nec ha. vltra me. qz n e loc⁹ pnie post mortem. Et qz i oi pcto mortali e qda apostasia a deo et maxie i pctis enormib⁹: ido subdit: p Sex st que odit do. tam horrida. q Et sep. ote. aia ei⁹. tam horribili⁹. r Oculos sublimes. p signa superbie manifesta. s Linguam me. s. medacio pnicioso assueta. t Manus effu. san. inox. volutarie et ex electione. v Cor machi. cogi. pessi. z illos qb⁹ ondit amicitie signa. x Pedes velo. ad cur. i ma. ex habitu vicioso ad h⁹ iclinate. y Proferetem medacia testem fallace s. i iudicio: qz te n solu peccat z primu sz et z publice iusticie bonu. z Et eu q se. iter fra. discor. q n solu debet ee amicitia coiuncti ex cohabitatione i vna terra vel ciuitate: sz et sanguinis ppinquitate: vel et in vna religione: sicut oes christiani sunt fratres generaliter et religiosi eiusdem religionis magis specialiter. a Conserua. Hic cosequeter excludit lasciuia q solet sequi ad desidia o qua prius locutus e: vnde dicit poeta: Ocia si tollas periere cupidinis artes. Et diuiditur i duas partes: quia prio retrahit a luxuria ex meretricis vilitate: secuo ex eius inuerecudia et iportunitate: capitulo. vij. Prima in duas: quia primo retrahit a luxuria ex meretricis vilitate: secundo ex criminis grauitate: ibi n grandis. Et quia talis luxuria per sapientiam euitatur: ideo primo inuitat ad ipsa dicens: a Conserua fili mi precepta patris tui. s. dei. b Et ne dimittas legez matris tue. i. sacre scripture vl ecclesie. c Liga eam iugiter in corde tuo. firmiter retinedo. d Et circumda gutturi tuo. de eis loquendo. e Cum ambulaveris gradiantur te cu. ea meditando. f Cum dormieris custodiat te. quia ob dormiendo in eoruz meditatione obdormis in dno: et sic es in eius protectione g Et euigilans loquere cuz eis. i. resume meditari one de ipis. h Quia mandatu. scz diuinu. i Lucerna est. scilz minoribus vel iunioribus quia min⁹ clare intelligunt: lucerna e eni lumen in testa. k Et lex lux. maioribus qui capiunt clarius. l Et via vite increpatio disciplinae. ex ignorantia seu infirmitate peccantibus. m Ut custodiat te. s. pdicta: n A mliere mala. i. fornicaria. o Et a blanda lingua extranee. i. adulte q a viro suo extraneat se vl cu viro suo recipit extraneu. p Non concupiscat pchritudinem ei⁹ cor tuuz ce. quia hz vilitate annexa: io subdit: q Preciu ei scorti vix e vni⁹ pais. i hebreo hz Frustru panis qo e modicu: et tm accedes ad ea pdit maximu: io sbdit r Mulier aute viri preciosa anima capit. tanq laqueus diaboli. Dicitur aut aia preciosa quia ad imagine dei facta et ad supernaturale beatitudine ordinata. s Numquid potest homo ce. quasi diceret sicut impossibile est igne i sinu abscodere aut sup prunas abulare absq combustitione vestiu et plantaz: sic impossibile est q adulter sit sine macula culpe. t Non grandis. hic cosequenter retrahit ab adulterio ex grauitate criminis: qz multo grauius est furto: quato vxor est res magis dilecta et chara i qua adulter facit iniuria pximo q res que subtrahitur furto. Ite quia per hoc substituitur frequenter heredes falsi. Ite quia furtu frequeter committitur ex defectu rei necessarie ad victu vel vestituz: et h⁹ e qo oi: t No gradis e culpa. s. furtu respectu adulterij. v Furat ei vt esurietem ipleat aiam. i. vt sibi o re necessaria puideat ad victu vel vestitu. x Deprehensus qz reddet septuplu. Exo. xxij. oi q o reb⁹ inanimatis reddat duplu: o ou ib⁹ iiij. oues pro vna et de bobus. v. p vno: ita q i lege n scribit

q̄ debeat reddi septuplū. Ideo dicendū q̄ ꝓpter īcremētum furti fuit additū ad penā legis vt hoies a furto cohiberētur nec ē cōtra legē que nō inhibuit addere ad penam ꝓ bono reipublice. a Et omnē substantiā do. sue tradet. ꝑ sua redēptione. ⁊ si nō sufficeret debebat vendi ⁊ de ꝓcio eius satisfieri. b Qui aūt adulter ē ꝓpī cordis inopiā. adulteriū ei nō cōmittit ad supplendum indigentiam victus vel vestitus sicut dictū est de furto: sed ex defectu rōnis q̄ vocat h̄ cor q̄ negligens ē reꝓmere ꝓcupiscibilē q̄ nata est ei subīci rōni. s. c Perdet animā suā. cōmissiōe culpe. d Turpitu. ⁊ igno. cōgre. sibi. q̄a vicia carnis sunt maioris infamie. e Et opꝓbriū eius nō delebitur. Interminabilis est enīz pena gehēne ad quaz iudicabit sententia irretractabili in die iudicij: iō subditur: f Quia ze/lus ⁊ furor viri. i. dei q̄ dī h̄ vir: qz frequenter in veteri testō legitur apparuisse in humana spē. Et qz christus de⁹ ⁊ hō i forma humana gl̄iosa tm̄ apparebit i iudicio: act. ꝓio: hic iesus q̄ assūptus ē a vobis sic veniet. s. ad iudicium: quēadmodū vidistis eū ascendētē i celū. in corꝑe gl̄oso. La. VII.

Fili mi. hic cōsequēter retrahit a luxuria ex meretricis īuerecūdia ⁊ ipor/tunitate: ⁊ quia euitatur ꝑ sapiam: ideo ꝓmo inducit ad sapientie amorē: scōo describit periculū mulieris adultere: ibi de fenestra. tertio monet ipsā fugere: ibi Nūc ergo. Circa ꝑ mū dī: a Fili mi cu. ser. me. opere adiplēdo. b Et p̄cepta mea recōde tibi. sicut thesaurū p̄cios̄. c Fili honora dn̄m ⁊c̄. Iste versus nō est in hebreo: ꝓpter q̄ ipsum transeo: ⁊ quia patet eius sn̄ia. d Serua mādata mea ⁊ viues. vita gratie in ꝓsenti: ⁊ glorie i futuro. e Et legē meā sicut pupillā oculi tui. i. valde diligēt ⁊ solicite. f Liga eā in digitis tuis. ope adiplēdo: qz manus est organū organoꝝ tertio de aīa. g Scribe illā i tabulis cordis tui. i delibiliter retinēdo. h Dic sapiētie soror mea es. i. dilige eā charissime. i Ut custo. te a mu. extranea. i. adultera q̄ extraneū recipit cū marito. k Que ꝛba sua facit dulcia. blādit̄s ⁊ adulatōib⁹ hominē decipiēdo. l De fenestra. hic cōsequēter describit mulieris adultere periculū ex sua i portunitate dicēs: l De fenestra ei dom⁹ mee. i. de secreto ꝓscientie mee cōsiderauī periculū mulieris male. vel potuit esse ad litterā q̄ salomō ꝺ fenestra domus sue vidit iuuenes incontinētes ad domos meretricū declinātes que solēt manere ꝓpe domos magnatum eo q̄ plures eis seruiētes subiecti sunt vicio icōtinētie sicut dauid pater eius vidit mulierem se lauantem ex aduerso domus sue. ij. reg. xj. m Et video paruulos. idest incontinētes qui sunt sensu paruuli. n Consideꝛo vecordem iuuenem. i. habētem ve i corde ex dominio carnalis concupiscentie. o Qui transit per plateas iuxta angulum. vt pueniat ad meritricū domuz que solet esse in locis angularibus. p In obscuro. qz q̄ male agit odit lucem Jo. iij. q Et ecce mlier occurrit illi. ad captanduz eius beniuolentiā r Ornatu meretricio. ad magis accendendam cōcupiscentiam. s Preparata ad capiēdas aīmas. laqueo cōcupiscētie carnalis. t Garrula. multiplicatione locutionis. t Et vaga. ex mobilitate mentis. v Qui etis ipatiēs. ꝑ tactus ⁊ gestus impudicos. x Nec valēs i domo ꝓsistere. sed sēp vult ad spectacla ⁊ loca inhonesta currere. y Nūc foris. i. alīca domo. z Nūc in plateis. in publico.

et omnē substātiā dom⁹ sue tradet ⁊ liberabit se. Qui aūt adulter ē ꝓpī cordis inopiā ꝑdet aīaz suā. Turpitudinē ⁊ ignominiā ꝓgreget sibi: et opꝓbriū illi⁹ nō delebit. Quia cel⁹ ⁊ furor viri nō pcet i die vindicte: nec acquiescet cuiuscūq̄ pcib⁹: nec suscipiet ꝑ redēptōe dōa plūma

Fili mi custodi VII. sermones meos: et p̄/cepta mea recōde tibi. Fili hōnora dn̄z ⁊ valebis: ꝓter eū vero ne timueris alienū Serua mandata mea ⁊ viues: et legē meā q̄si pupillā oculi tui. Liga eā i digitis tuis: scribe illā i tabul' cordis tui. Dic sapie sor⁹ mea es ⁊ prudētiaz voca amicā tuaz. Ut custodiat te a mulie re exnea ⁊ ab aliena: q̄ verba sua dulcia fac. De fenestra ei dom⁹ mee ꝑ cācellos ꝓspexi iuuenē: et vidō puuloꝝ. Cōsidero vecordē iuuenē q trānsit ꝑ plateas iuxta āgulū: ⁊ ꝓpe viā dom⁹ illi⁹ gradit̄ i ōbscuro adueſpa/scēte die: i nocti tenebris ⁊ caligie. Et ecce occurrit illi mulier i ornatu mētricio: ꝑ parata ad decipiendas aīas. Garrula ⁊ vaga: q̄etis ipatiēs: nec valēs i domo cōsistere pedib⁹ suis: nūnc fori: nūnc i plateis: nūnc iuxta angulos insidiās. Apprehēsūq̄ deosculat iuuenē: et ꝑ cacī vultu blādit̄ dicēs: Victimas ꝑ salute deuouī: hō die r̄ddidi vota mea. Iccirco egressa sū i occursū desi derās te vidē: ⁊ repperi. Intexui funib⁹ lectulū meuz: strauī tapetib⁹ pictis ex egypto: aspersi cubile meuz myrrha ⁊ aloe ⁊ cinnamomo. Veni iebriemur vberibus ⁊ fruamur cupitis amplexibus donec illucescat dies Non ē ei vir in domo sua abijt via longissima. Sacculum pecunie secum tulit: in die plene lune reuer/surus est in domū suam. Irretiuit eum multis sermonibus

a Nūc iuxta angulos insidiās. q. d. modus ē meretricis ꝑ omnē viā ⁊ modū inducere ad actum cōcupiscentie carnalis: iō subditur: b Apprehēsūq̄. brachijs āplexātib⁹. c Deosculat iuuenē. sibi ꝓsentiētē. d Et p cacī vultu. i. iprobo ⁊ effrōti. e Victimas ꝑ salute debui. sic ē i libris correctis. f Hodie reddidi vota mea. q. d. tps meū reuertēdi ad delectabilia: sicut multi acceꝑta cōiōe i solēnitate paschali: p⁹ prādiū r̄currūt ad choreas ⁊ lasciuias. g Iccirco egressa sū i occursū tuū. sciens q̄ tu habeas sitē desideriū: iō sb̄dit: h Intexui fu. le. meū. vt sit molliꝛ q̄ si stramēta essēt imediate su ꝑ trā. i Stratui tapetib⁹. i. curiose ornaui. k Aspersi cu. meū myrrha aloe ⁊c̄. vt odoꝛe taliū fiat in eo delectabiliꝛ ꝓcubit⁹. l Veni ie. i. satiemur. m Uberib⁹ ⁊c̄. i. cū tactu vbez q̄ ē ꝓcubētiū adiuicē maxie nudi cū nuda i lecto. Et qz tiꝛ i tali actu delectationē minuit: iō remouet cū dī: n Nō ē ei vir. s. me⁹. o In do. sua abīt via lō. q̄si dicēt potes ibi eē secur⁹. p Saccu. pe. secū tu. ad emēdū mercimōia i lōgiq̄s ptib⁹. q In die ple. lu. re. ē. i hebreo hī: In rmio ꝓstituto. q̄ adhuc sat̄ disstat. Nescio aūt q̄re trāslatoꝛ nr̄ posuit i die ple lūe

nisi qꝫ antiquitus gẽtiles ꝛ alij in hoc eos sequẽtes qui credebãt oia ista iferiora ꝓuenire ex cozpozũ celestiũ dispositiõe: redeũtes de mercationibus libenter intrabant domos ꝓpꝛias plenilunio: vt sic plenitudo lucri sequeretur. Unde in aliquibus terris christiani volẽtes encenia re domũ nouam vel mutare domicilium: nõ faciũt hoc libenter i defectu lune ne seq̃t defectus bonozuꝫ tempozaliuꝫ: sed faciunt hoc i augmento lune vl ei⁹ plenitudine vt se quatur plẽitudo bonoꝝ tempozalium: ꝛ hoc est de reliquijs gentiliũ ꝓpter qõ ẽ magis vitandum.

a Irretiuit euꝫ multis sermonib⁹ idest. detinuit ꝛ passione concupiscentie quasi reti inuoluit.

b Statim eaꝫ sequit quasi bos ꝛc̃. i. credẽs ire ad bonum suũ: cum tñ vadat ad malum maximum.

c Ignozãs qꝫ ad vicula. s. pene ꝛ cẽ pe.

d Donec trãsfigat sagitta. scz diuine vltiõis.

e Uelut si auis festiet ad laqueũ. q̃ ex appetitu modici cibi illaqueat ꝛ interficitur: sic incõtinens ex appetitu delectatiõis momentanee incurrit laqueũ culpe ꝛ mozte gehẽne.

nib⁹: ꝛ blãditijs labioꝝ ꝓtraxit illũ. Stãti eã seq̃t q̃si bos ductꝫ ad victimã: ꝛ q̃si agn⁹ lasciuiẽs ꝛ ignozans: ꝛ nescit qꝫ ad vicula stult⁹ trahat donec trãsfigat sagitta gecur ei⁹: vẽlut si auis festinet ad laqueũ: ꝛ nescit qꝫ ꝺ pículo aie illi⁹ agit. Nũnc ergo fili mi audi me: ꝛ ãttẽde verbis oꝛis mei. Nẽ abstrahat ī vijs illi⁹ mẽs tua: nẽqꝫ decipiaris semitis ei⁹. Multos.n. vulneratos dẽiecit: ẽt fortissimi qꝫ iterfecti sũt ab ea. Uiẽ iferi domꝰ ei⁹: pene trãtes iteriora mozti. .VIII.

Nunquid nõ sapia clamitat: ẽt prudẽtia dat vocẽ suã: In sũmis ẽxcelsis qꝫ verticib⁹: supꝛa viã i mediis semitis stãs: iuxta portas ciuitatis: ī ipsis foꝛibus loq̃t dicens: Ad uiri ad vos clamito: ꝛ vox mea ad filios hoiuꝫ: Intẽlligite puuli astutiã: ẽt iſipiẽtes aiaduẽtite. Audite q̃m ꝺ rb⁹ magnifica locutura sũ: ẽt aperiẽtur labia mea vt rcta ꝓdicẽt. Ueritatẽ meditabit guttur meum: ꝛ labia mea ꝺetestabũt ipiũ. Justi sũt oẽs sermões mei: ñ ẽ i eis prauũ qd neqꝫ peruersũ. Recti sũt itelligenti bus: ꝛ eq̃ iueniẽtib⁹ sciam. Accipite disciplinã meã ꝛ nõ pecuniã: doctrinã magis qꝫ aurũ eligite. Melioꝛ ẽ ei sapia cũctis opib⁹ pciosissimis: ꝛ ꝺẽ desiderabile ẽi nõ põt ꝓpari. Egõ sapia habito i ꝓsilio: ẽt eruditis itersũ cogitatiõib⁹. Timoꝛ domini ꝺdit malũ: arrogantiã ẽt supbiã: ẽt viaꝫ prauã: ẽt os bilingue dẽtestoꝛ. Mẽũ ẽ cõsiliũ ꝛ equitas. Mea ẽ prudẽtia: mea ẽ fõtitudo. Per me reges regnãt: ẽt legũ cõditoꝛes iusta decẽnũt. Per me pricipes iperãt: ꝛ potentes decernũt iusticiaꝫ. Egõ diligentes me diligo: ꝛ qui mane vigilauerit ad me inueniẽt me. Decũ sũt diuitie ꝛ gliã: opes supne ꝛ iustitia. Melioꝛ ẽ fructꝰ me⁹ auro ꝛ lapide pcioso: ꝛ genimina mea argento electo. In vijs iustitie ambulo: in medio semitarum iudicij:

f Nunc ergo. hic ꝓsequẽter monet dictum periculũ fugere dicẽs: Nũc ergo fili mi audi me. aure cozpozis.

g Et ãttẽde verbis oꝛis mei. aure mentis:

h Ne abstrahat in vijs illi⁹ mens tua. p consensũ:

i Neqꝫ decipiaris. per operis ꝓplementum.

k Multos ei vulneratos. vulnere ꝓcupiscẽtie:

l De iecit. a statu gratie.

m Et fortissimi quiqꝫ. vt patet ꝺ adã maximo qꝫ erat in statu inocẽtie pfectus scia ꝛ vtute: ꝛ ꝺ sãsone fortissimo: ꝛ dauid sãctissimo: ꝛ salomone sapiẽtissimo: ꝛ multis alijs in veteri ꝛ nouo testamento.

n Uie inferi domos eius. qꝫ in domo eius ꝓmittitur culpa que est via ad gehennaꝫ.

Capitulũ. .VIII.

Nunquid nõ sapia. Superius salomõ docuit domestice sicut pr̃ filiũ: hic ꝓsequẽter docet scholastice vt doctoꝛ discipl̃z. vel politice vt legislatoꝛ subiectũ. Et diuidit i duas ptes: qꝫ prio facit hoc verbo magis plano: scõo magis perabolico capitulo. ix. Pria adhuc i duas: qꝫ prio salomon loq̃tur i ꝓsona sapie create: scõo increate: ibi Dñs possedit me. Circa pi mũ ꝺcit:

a Nũqd ñ sapia clamitat. i. frequẽter clamat: qꝫ clamitare est verbũ frequẽtatiuũ.

b Et prudẽtia dat vocẽ suã. dicit aũt sapia noticia de diuinis: prudẽtia ꝺ agibilib⁹ humanis.

c In sũmis excelsisqꝫ verticibus. i. i ꝓphetis ꝛ sacris doctoꝛibus.

d Super viã. i. i publico vbi ꝺz doceri sana doctrina.

e Juxta portas ciuitatis. ibi ei antiquitus sedebant iudices ꝛ sapientes eis assistentes vt dictum est supꝛa.

f O viri ad vos clamito. nõ ad bestias irrationabiles.

g Intelligite puuli. s. sesu.

h Astutiã. ad pcauendũ mala.

i Et insipientes animaduertite. i. sapiam accipite.

k Audite quoniaꝫ ꝺ ma.re.locu.sũ. s. de diuinis q̃ sit maxima ꝛ auditu digna.

l Et aperiẽtur labia mea. i tũc poteris loq̃ recte. Cetera patẽt vsqꝫ ibi

m Recti sunt intelligentibus. non intelligentibus autẽ videtur distoꝛti: sicut habenti oculos infectos humoꝛe sãguineo videtur rubea illa que sũt alba.

n Accipite disciplinã meam ꝛc̃. qꝫ melioꝛ ẽ q̃ bõa tpalia: quãto melioꝛ ẽ aia coꝛpe.

o Et oẽ desiderabile. s. appetitu sẽsitio.

p Ei nõ põt ꝓpari. qꝫ ñ si eiusdẽ generis: ꝛ quia excedit ipoꝛtionabilia talia.

q Ego sapia habito i ꝓsilio. qꝫ p sapiaꝫ ꝺat sanuꝫ ꝓsiliũ.

r Et eruditis iterſũ cogitatõib⁹. qꝫ tales cogitatões ꝓcedũt ex sapia ꝛ eaꝫ augmẽtat.

s Timoꝛ dñi. s. filial.

t Odit malũ. ipꝫ fugiens ꝓpt ꝺi offẽsã ꝛ ñ tm̃ ꝓpt penã qꝺ fac amoꝛ fuit.

v Arrogantiã. i oꝛe.

x Et supbiã. i coꝛde.

y Et viã prauam i opere.

z Et os bilingue. qꝺ placẽtia loquit i pñtia: ꝛ ꝓtũ loq̃tur i absẽtia

a Detestoꝛ tãq̃ horribilia.

b Meũ ẽ ꝓsiliũ ꝛ eq̃tas ꝛc̃. i. ꝓ me sũt ista.

c Per me ſges rgnãt. iuste.

d Et legũ ꝓdi. iusta decer. ista ei ex sapia ꝓcedunt

e Ego diligentes me diligo. quia studentes ad habenduꝫ sapientiam ex eius amoꝛe ipsam inueniunt: ꝛ in eis manet: ꝛ in ea delectabiliter viuũt.

f Mecuꝫ sunt diuitie. scilicꝫ spirituales ꝛ alias ẽt coꝛpozales.

g Et gloꝛia. i. honoꝛ coram multis qui ipẽdendus est sapientibus.

h Opes superbe. idest supereminẽtes ita qꝫ superbia non sonat hic i vicium. Per talem modum dicit dominus esaie. xl. Ponam te i superbiam seculoꝝ. idest in eminentiam.

i Melioꝛ est fructus meus auro. quanto aia est melioꝛ coꝛpe.

k In vijs iustitie ambulo. idest ambulare facio.

l In medio semitarum iudicij. quia virtus consistit in medio.

a Ut ditẽ diligẽtes me. diuitijs spiritualibus que sũt thesauri viri. b Dominus possedit me. Hic prosequẽter salomõ loquit in psona increate sapie cũ dr: Dñs possedit me in initio viaꝝ suaꝝ. i. opeꝝ suoꝝ. c Añ quicq; faceret. ante ei omnẽ creationẽ nõ erat sapia nisi increata: iõ sequit: d Ab eterno ordinata sum. vbi autem ẽ ordo: ibi est aliqua distinctio: Iz autem in deo sit vna simplex essentia indistincta: tamen ibi est distinctio filij a patre qui ꝓprie nominatur verbũ seu sapia genita. e Nondũ erãt abyssi nẽ] verbũ ei in nobis est ꝓceptus mẽtis: z sic in diuinis verbũ est ꝓceptus patris siue sapientia genita. d Necdum fontes aquaꝝ erup. de locis sbterraneis. e Nec dũ mon. grauj mole consti. super terram planã eleuati. f Añ omnes colles ego perturiebar. i. ꝓcedebaz a fecũditate pĩna: iste eni ꝓcessus eternitate mẽsurat. g Adhuc terrã nõ fecerat z flumina. i. creaturã visibilẽ. h Et cardines orbis terre. i. partes mundi ꝓcipales que sũt oriẽs: occidẽs austrũ: z aquilo. Uel cardines ꝟ dicũt due extremitates axis mundi. s. polus articus z antarticus: ꝙa circa eos voluitur celuz sicut ostium circa cardines suos. i Qñ prepa. ce. adera. indiuisa sunt. n. opera trinitatis: z ideo filius qui ẽ sapia genita: vt dictũ ẽ semper operat cum patre: Jo. v. Pr mr vsq; nũc operat z ego operor. k Qñ certa le. z gy. val. abyssus. i. ꝓcauitates vbi ꝓgregate sũt aq vt appareret arida habitationi hoiuz z aialiũ terrestrium apta. l Qñ ethera firmabat sursũ. i. sperã ignis q̃ naturaliter fertur sursũ. Jlla. n. ps elementoꝝ que cõtiguat spere lune: ether vocat. m Et librabat fontes aquaꝝ. ꝓstituẽ, eos in pondere numero z mensura. n Qñ circundabat mari terminũ suũ. ne affluerent z operiret aridã. o Qñ appen. fun. terre. i. partes terre inferiores circa centrũ q̃ sũt quedã fundamẽta superioꝝ partiũ. p Cũ eo erã cũcta cõponens. qz indiuisa sũt opa trinitatis vt dictũ ẽ. q Et delectabar p singulos dies. i. eternaliter gaudebã cum patre z spũsãcto. r Ludẽs coram eo oi tpe. z quid sit iste ludus sbditur: s Ludẽs in orbẽ terraꝝ. i. luduz faciẽs ỏ orbe terraꝝ qui similis ẽ ludo pile que de vno transfertur in alium ꝑm quãdã reuolutionẽ: qz regna terre transfert atq; constituit de gente in gẽtẽ. s Et deli. mee cẽ cũ fi. ho. i. ꝓ gram istud ei eẽ ẽ delitioſũ respectu eẽ dei per pñtiã z potẽtiam. z hoc mõ. s. per gratiã est i sola creatura itellectuali: z non in oi sed solũ in iusta. t Nũc ergo. hic ꝓsequẽter iuitat ad amorẽ sapie dicens: Nũc ergo filij. p adoptionẽ. v Audite me. per debitã attentionẽ. x Beati qui custo. vias meas. i. viã mandatoꝝ z viam ꝓfitioꝝ. y Audite disciplinã. de moribus hũanis. z Et estote sapiẽtes. i diuinis. a Beat' hõ q̃ audit me. mihi obediẽdo. b Qui vi. ad fo. meas quottidie. in loco diuini cult' deuote orã do. c Qui me iuenẽit. per gratiã. d Jnueniet vitã: eternã. e Et hau. sa. a do. qui ẽ fõs saluti. f Qui autẽ i me peccauerit ledet animam suam. quia mihi nõ põt inferre lesionez. g Oẽs qui me oderint. q̃ sum veritas z vita. h Diligũt mortem. nõ quia mors sit per se elegibilis aut diligibilis: sed quia diligũt iordinate delectabilia mundi z carnis ad qõ sequit mors culpe z gehẽne. La. IX.

ũt ditẽ diligentes me z thesauros eoꝝ repleã. Dñs possedit me i iitio viarũ suaꝝ: ãñq; q̃q; faceret a pncipio: ab eterno ordiata sũ z ex antiqs: añq; terra fieret. Nondũ erãt abyssi: z ego iã ꝓcepta erã.] Necdũ fõtes aquaꝝ eruperãt nec dũ mõtes grauj mole ꝓsiterãt. Añ oẽs colles ego pturiebar: adhuc trã nõ fecerat: et flumia z cardies orbis terre. Quãdo ꝑpabat celos aderaz: qñ certa lege z gyro vallabat abyssos. Qñ ethera firmabat sursũ et librabat fõtes aq̃ꝝ. Qñ circũdabat mari terminuz suũ: z legẽ ponebat aqs ne trãsirẽt fines suos. Qñ ap pẽdebat fũdamẽta tre: cuz eo erã cũcta ꝓponẽs. Et dẽ lectabar p singulos dies lũdẽs coram eo oi tpe: z lũdẽs i orbe terraꝝ: et delitie mee eẽ cũ filijs hoiuz. Nũc ergo filij audite me: Beati q̃ custodiũt vias meas. Audite disciplinaz et estote sapiẽtes: z nolite abijcere eã Beat' hõ q̃ audit me: et q̃ vigilat ad fores meas quotidie: z obseruat ad postes ostij mei. Qui me iuenerit: iueniet vitã et hauriet salutẽ a dño. Qui autẽ i me peccauerit: ledet aiaz suã. Oẽs q̃ mr oderũt: diligũt mortem. .IX.

Sapiã edificauit sibi domuz: excidit colũnas septẽ. Jmmolauit victimas suas: miscuit vinũ: z ꝓposuit mẽsã suã. Misit ancillas suas: vt vocarent ad arcẽ: et ad menia ciuitatis. Siquis est paruulus ueniat ad me

Sapiẽtia. Hic consequẽter describitur eminentia ipsius. s. sapie magis parabolice. s. sb metapho ra domine vocãtis ad ꝓuiuiũ itra palatiũ suum. Et quia opposita iuxta se posita magis elucescũt: iõo primo ponit hic iuitatio sapientie. secũdo inuitatio ĩsipietie: ibi Mulier stulta. pria i duas: qz prio ponit sapie iuitatio: scdo inuitatoꝝ cõditio: ibi Siquis ẽ paruulus veniat ad me Circa primã dr de sapia increata cõtinuãdo sniam ad finẽ capituli precedẽtis. a Sapia edi. sibi do. s. eccliaz quã edificauit verbo z exẽplo in humanitate assumpta b Excidit colũnas septẽ. i. septẽ dona spũsancti vedit vel septẽ sacra instituit qb' fulcitur tota eccliа. c Jmo lauit victimas suas. i. seipsuz in cruce: qõ dr victie i plurali qz continet virtutez cuiuslibet alterius sacrificij: et huius victime memoriale ẽ sacrm eucharistie i q̃ sb spẽ panis ꝓtinetur corp' christi imolatũ qõ ẽ fideliuz cibus. d Miscuit vinũ i. vedit nobis sanguinẽ suũ qõ cõficitur i vino aq̃ mixto. e Misit ancillas suas. i. apostolos alioscz discipulos q̃ dicunt ꝟ ancille qz fuerũt humiles z obsequiosi. vñ ra. sa. ancillas vocat ꝟ moysen z aaron qui fuerũt humiles z ꝓpti ad diuinũ obsequiũ f Ut vocarẽt ad arcẽ. i. christi fidẽ. g Et ad menia ciuitatis. i. ad ea q̃ sũt annexa fidei articulis. h Siqs est. Hic cõsequenter describitur inuitatoꝝ cõditio z iuxta hoc conditio repulsoꝝ. vt opposita iuxta se magis appareãt. dicit igitur: h Siqs est puulus. i. humilis i Ueniat ad me. qz talis ẽ dispositꝰ ad sapientiam diuinam: Matth. xj. Confiteor tibi pater domine celi z terre: quia abscondisti hec a sapientibus z prudentibus z reuelasti ea paruulis. z dicuntur hic paruuli specialiter apostoli z alij de iudeis vocati. Consequenter subditur de vocatione gentium cum dicitur:

k Et ſapientib⁹ locuta ē. i. gentilib⁹ qui diuinitatē attribuebant lignis ⁊ lapidib⁹ qđ ſapientiſſimū erat. l Uenite ⁊ comedite panē meū. i. corp⁹ meū ſub ſpē pānis exhibitū m Et bibite vinū qđ miſcui vo. i. ſāguinē meū ſb ſpē vini i q̄ admiſcet aqua. In vtraq; ei ſpē p̄mūicabāt antiqui⁹ fideles: ſz p̄pter periculū effuſionis ſanguis ordinatū eſt q̄ dar laicis ſb ſpē pānis tm̄

Et ſapientib⁹ locuta ē. Uenite comedite panē meū: ⁊ bibite vinū qđ miſcui vobis. Relinqte ſatiam et viuite: et ābulate p vias prudētie. Qui erudit derisorē ipe in iuriā ſibi fac: et q arguit ipium ſibi maculaz generat.] Noli arguē driſorē ne oderit te. Arguе ſapiētē: et diliget te. Da ſapienti occaſioz et addet ei ſapia. Doce iuſtū: et feſtinabit accipe. Principiuz ſapētie timor dñi: et ſcia ſcoꝝ prudentia. Per me ei multiplicabunt dies tui: et addētur tibi ānі vite. Si ſapies fueri tibimetipſi eris. Si aūt illuſor: ſol⁹ portabis malū. Mulier ſtulta et clamoſa: plēaq; illecebri et nihil oino ſcies: ſedet i forib⁹ dom⁹ ſue ſup ſellā: in excelſo vrbis loco: vt vocaret trāſeūtes p viā ⁊ pgentes i itinē ſuo. Qui ē puulus: dēclinet ad me. Et vecordi locuta ē. Aque furtiue dulciores ſūt: ⁊ panis abſcōdit⁹ ſuauior. Et ignorauit q ibi ſint gigātes: et i pfundis iferni p̄uiue ei⁹. Qui. n. applicabit illi deſcēdet ad iferos Nā q abſceſſerit ab ea ſaluabitur. .x.

Parabole ſalomonis fili⁹ ſapies letificat p̄rem: fili⁹ vo ſtulti⁹ meſticia ē mris ſue.

p̄ter piculū effuſionis ſanguis ordinatū eſt q̄ dar laicis ſb ſpē pānis tm̄ n Relinqte ifātiā. i. iutilia ⁊ vana. o Et viui. i gra p Et ābu. p vias pru. ſ. mandatoꝝ ⁊ p̄ſilioꝝ. Cōſeqn ter oſtēdit q̄ ſunt ꝓpellēdi a p̄uio ſapie cuz dicitur: q Qui eru. deriſorē. ſane doctrie. r Ipe ſibi iuriā fac. qz puocat driſorē ad iuriāduz ſibi: iō dic ſaluator Matth. vij. Nolite ſcm̄ dare cāib⁹ neq; mittat⁊ margaritas ante porcoſ ne forte cōculcēt eas pedibus ſuis ⁊ caneſ p̄uerſi dirūpāt vos. s Et q̄ arguit ipiū ⁊c] qz ipe quātū i ſe ē ifamat arguētem ſe. t Noli ar. deri. ne ode. te. ⁊ ſic efficietur peior concipiens odium de nouo cū ipietate precedenti. v Argue ſapientem. qz oīs hō quātūcūq; ſapiēs hz aliq̄d arguēdū: p̄ria Jo. i. Si dixerim⁹ q̄ pec catū nō habem⁹ ipſi nos ſeducim⁹ ⁊c. x Et diliget te. grat⁹ de tua bōa correctiōe. y Da ſapienti occaſionē. cogitandi aliq̄d vtile. z Et addet ei ſapientia. que per bonas cogitatōes accipit incremētū. a Doce iuſtū. ō meliori bono. b Et feſtinabit accipe. ope adiplēdo. c Principiū ſa. ti. do. et ſeruil⁹ qz introduc eā ſic ſeta filū ſz ſic ſeta ejcit ō forami⁹ itrāte filo: ſic tior ſeruilis expellitur pfecta ſapiētia itrante: p̄ria Jo. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorem. Timor vero filialis cū ſapia manet: p̄pter qđ ē p̄cipiū intrinſecū ſapiētie: timor vero ſeruilis eſt p̄cipiū extrinſecū. o Et ſcia ſanctoꝝ prudētia. qz talis ſcia nō ſolū eſt ſciētia ſpeculatiua ſz et practica. e Per me ei. ſ. ſapiētiā. f Multiplicabūt dies tui. in preſenti: qz ſapientes ſciunt euitare pericula. g Et addentur tibi ānі vite. i futuro. h Si ſapiēs fueris tibimetipſi eris. i. ad bonū tuū p̄cipalr ⁊ etiā alioꝝ cōſequēter: iō ſubditur i aliq̄b⁹ libris: Et p̄mis tuis: ſed nō ē ō textu: imo ē q̄dā gloſa ⁊ p ſcriptores textui inſerta. i Si aūt illuſor. ſane doctrie. k Sol⁹ portabis malū. pene ⁊ clpe. l Mulier ſtulta. Hic p̄ſequēter iuxta ſuū oppoſitū pōit iuitatio ſapiētie ad ſuū p̄uiuū cū dr: l Mulier ſtulta. i. doctria ſupſticioſa ⁊ vana. m Et clamoſa. qz ñ hz niſi vba. m Plenaq; illecebriſ. q̄ nō ſolū p̄cedit ſz et ad ea inducit. o Et nihil oino ſciens. qz ita modicū ē ibi ō veritate q̄ q̄ſi nihil reputatur: ⁊ etiā qz illud quod eſt ibi veritatis vel honeſtatiſ pōitur ad hoc q̄ ⁊ facilius falſitatibus credat: aliter talis doctrina ſeipſā deſtrueret ſi nihil veritatis cōtineret: ſicut dicit phus. j. libro ethicoꝝ q̄ ſi malū eſſz itegre ſeipſum deſtrueret. p Sedit in foribus domus ſue ⁊c q̄a talis doctrina aliquādo docetur auctentice maxime iter infideles. q Ut vo. trāſeun. p viā. latā viciorꝝ. r Et pergentes itinere ſuo. i. ſequentes impetum ſue paſſionis. s Quis ē paruulus. ideſt indigēs ſenſu. t Declinet ad me. quaſi dicēt docebo eum. v Et vecordi. ideſt ſecurori paſſionum qui. ſ. dicitur vecors quaſi ve habens in corde. x Locuta eſt. quia talis libēter audit doctrinam ſuperſticioſam. y Aque furti. dul. ſunt ⁊c. in doctrina ſuperſticioſa ſemper eſt aliquid boni admixtuz: vt p̄dictum eſt ⁊ illud bene docetur in publico. illud aūt qđ ē falſū ⁊ ſupſticioſuz i ſecreto: ſicut p̄noſticatio de futuriſ p aſtrologiā quātū ad id qđ reſpicit curſus ⁊ cōiūctiones planetaꝝ ex q̄b⁹ p̄noſticāt aliq̄ futura bene docetur i publico ſz quātū ad illō quo docent fieri imagines ſub determinatis p̄ſtellatiōib⁹ vt dēt reſpōſa ō occulti ⁊ futuriſ hoc docetur i occlto: qz ē ſupſticioſū: ⁊ talē doctrinā multi libētius audiūt ⁊ auidi⁹: iō deſignatur p aq̄s furtiuas ⁊ panē abſcōditū. z Et ignorauit. auditor talis doctrine. a Qđ ibi ſint gigātes. i. demones: qz talia reſpōſa per demones fiūt. b Et i pfundis iferni cōuiue eius. i. talis doctrina ibuti ⁊ refecti deſcēdūt ad penā iferni cū ōmonibus eos ſeducētibus. c Qui ei applicabit ⁊c. hoc ñ ē de textu vſq; ad finē capitli ꝓpter qđ p̄trāſeo: ⁊ qz ſatis p̄z ſententia ex p̄miſſis.

Capitulum. X.

Parabole ſalomonis. Hic icipit ſcda pabolaꝝ collectio: p̄pter quod p̄ponit tāq̄ q̄dā p̄fatio vt dictuz fuit a p̄ncipio libri: ⁊ in hebreo eſt de itegritate textus. Sciendū et q̄ pabole i hac collectiōe ꝓtente ñ habēt tā lēxōnexionē adiuicē: ſicut p̄cedentes, p̄pter quod nō iuenitur ibi diuiſio artificialis: ſed quelibet pabola ē quaſi vna ſnia p ſe: ⁊ cōiter iuxta vtutē tāgitur oppoſitū viciuz. Pōt tñ hec collectio i generali ſic diuidi i tres ptes: qz i p̄ria iſtruitur ps rationalis: ſecundo repzimitur irascibilis capitulo xv. Reſponſio mollis frangit iram ⁊c. Tertio reſtringitur concupiſcibilis capitulo. xx. Luxuriosa res eſt vinum ⁊c. Sciendum tamē q̄ hec diuiſio. accipitur ſm̄ p̄ncipia capitulorꝝ: quia in proſecutione cuiuslibet partis facit mentionem de aliis: vt videbitur proſequendo. Prima diuiditur i quiq; partes ſz quiq; capitula. In primo vero capitulo qđ eſt decimū huius libri iuitat ad amorē ſapie p̄ncipaliter: ⁊ hoc ex cōmēdatiōe ſapiēti ⁊ ſapiētie: licet alia interſerant. Preſentis autem capituli prima parabola eſt iſta: b Filius ſapiens letificat patrem. tum quia iuuat eum in regimine domuſ ⁊ negociorꝝ: tū quia pater conſiderat q̄ poſt mortem ſuam talis filius honorifice repreſentabit p̄ſonam ſuā. c Filius vero ſtultus meſticia eſt ſue matris. quia talis nō mittitur ad negocia ſed manet in domo cuz matre: q̄ videns eius ſtulticiam continue habet materiam meſticie.

Nil ꝓderint thesauri ipietatis.i. male acquisiti qz semp sūt occasio mortis culpe ⁊ gehēne: nisi sequat penitentia: ⁊ frequēter sūt occasio mortis corpalis. e Justicia vero.q̄ ñ q̄rit aliēa. f Liberabit a morte.s.triplici dicta. g No affliget do.fa.ani.iusti aliq̄ñ affligat corp⁹ qz egestatē patienter tolerat iustus. lz

h Et insidias ipiorū subuertet. sicut pz de saule dauid perseqūte ꝙ tm̄ cecidit bis in manu dauid vt pz p⁹ reg. xxiiij. ⁊. xxvj. i Egest. ope. ē ma. remissa. qz talis cōtinue expēdit sed parū acq̄rit. k Manus autē fortis. parat. qz plus acquirit q̄ expēdat. l Qui nititur mēdacijs. aliq̄d obtinere. l Hic pascit vētos tē. i. pdit laborē suū: qz qđ sic acq̄rit ñ ē vtile sz dānosū m Qui congregat i messe filius sapiēs ē: qui aūt stertit est a te: filius confusionis. Benedictio dñi sup caput iusti: os aūt impiorū operit iniqtas. Memoria iusti cū laudibus: et nomē impioꝝ putrescet. Sapiēs corde precepta suscipiet stult⁹ cedit labijs. Qui ābulat simplr: ābulat confidenter qui aūt deprauat vias suas manifestus erit. Qui ānuit oculo dabit dolorē: ⁊ stult⁹ labijs verberabit. Uena vite os iusti: et os impiorū operit iniqtatē. Odium suscitat rixas: et vniuersa delicta operit charitas. In labijs sapiētis inuenit sapia: et virga i dorso eius q̄ indiget corde. Sapiētes

Nil ꝓderit thesauri impietatis iustitia vo liberabit a morte. Non affliget dñs fame aiam iusti: et insidias impiorū subuertet. Egestatez operata ē man⁹ remissa: mān⁹ autez fortiū diuitias pat. Qui nitit mēdacijs h pascit vētos idē aūt ipe seqt aues volantes. Qui congregat i messe filius sapiens ē: qui aūt stertit est a te: filius confusionis. Benedictio dñi sup caput iusti: os aūt impiorū operit iniqtas. Memoria iusti cū laudibus: et nomē impiorū putrescet. Sapiēs corde precepta suscipiet stult⁹ cedit labijs. Qui ābulat simplr: ābulat confidenter qui aūt deprauat vias suas manifestus erit. Qui ānuit oculo dabit dolorē: ⁊ stult⁹ labijs verberabit. Uena vite os iusti: et os impiorū operit iniqtatē. Odium suscitat rixas: et vniuersa delicta operit charitas. In labijs sapiētis inuenit sapia: et virga i dorso eius q̄ indiget corde. Sapiētes abscondūt sciam: os aūt stulti confusioni proximū ē. Substātia diuitis vrbs fortitudinis eius: paupor pauperū egestas eorū. Opus iusti ad vitam: fructus aūt impij ad pctm̄. Uia vite custodienti disciplinam qui aūt increpationes relinqt errat. Abscondūt odium labia mēdacia: qui profert stultiliā ipiens ē. In multiloquio ñ deerit pctm̄: qui aūt moderat labia sua prudentissim⁹ ē. Argentū electū: lingua iusti: cor autē impiorū p nihilo. Labia iusti eruditūt plurimos: qui aūt idocti in cordis egestate morientur. Benedictio dñi diuites facit: nec sociabit ei afflictio. Quasi p risū stult⁹ opat scelus: sapia aūt est viro prudētia Quod timet impius veniet sup eū: desideriū suū iustis dabit. Quasi tempestas trāsiēs non erit impius: iustus aūt quasi fundamentum sempiternum. Sicut acetum dentibus et fumus oculis:

abscondūt sciam: os aūt stulti confusioni proximū ē. Substātia diuitis vrbs fortitudinis eius: paupor pauperū egestas eorū. Opus iusti ad vitam: fructus aūt impij ad pctm̄. Uia vite custodienti disciplinam qui aūt increpationes relinqt errat. Abscondūt odium labia mēdacia: qui profert stultiliā ipiens ē. In multiloquio ñ deerit pctm̄: qui aūt moderat labia sua prudentissim⁹ ē. Argentū electū: lingua iusti: cor autē impiorū p nihilo. Labia iusti eruditūt plurimos: qui aūt idocti in cordis egestate morientur. Benedictio dñi diuites facit: nec sociabit ei afflictio. Quasi p risū stult⁹ opat scelus: sapia aūt est viro prudētia Quod timet impius veniet sup eū: desideriū suū iustis dabit. Quasi tempestas trāsiēs non erit impius: iustus aūt quasi fundamentum sempiternum. Sicut acetum dentibus et fumus oculis:

quod non decet ⁊ sine freno rationis. p Substātia diuitis vrbs fortitudinis eius. quia confidit in magnitudine diuitiarū suarū sicut obsessus i fortitudine murorum. q Pauor pauperum egestas eorū. quia homines mali non formidant pauperib⁹ iniuriari. r Op⁹ iusti ad vitā. scilz gratie ⁊ glorie acquirendā. s Fructus autem impij. idest opus eius. t Ad peccatū. s. ordiat: ⁊ postea ad inferni casum v Uia vite custodienti disciplinam. quia suscipiens correctionem iam est in via perueniendi ad vitaz beatā. x Qui autem increpationes relinquit errat. a via vite. y Abscondūt odiuz la. mē. qz pten dūt amicitiā cuz habeāt ūmicitiā in corde: sic ioab dixit amase: Salue mi ff: ⁊ oscu lādo iterfec eū. ij. reg. xx. z Qui profert cōtumeliaz i. vicia. a Insipiēs ē. i. isipiētē se ostēdit. b In multilo. ñ deerit pecc. falsitatis vel saltē ociositatis. c Qui aūt moderat labia sua. fz moderamē rōnis dicēdo dicenda: ⁊ tacendo tacenda tpe ⁊ loco ⁊ alijs circūstātijs debit: qz talis moderatio ē difficilis: virt⁹ ē circa bonū ⁊ difficile. d Argē. elec. lig. iusti. qz profert vba mūda: ⁊ sic ꝓparat argēto qđ ē sonoꝝ ⁊ mūdū. e Cor ipiorū. p nihilo. i. nullius valoris ē. f Labia iusti erudiūt plurimos. qz talentū sibi traditū ñ absconderūt i terra. g Qui aūt indocti sunt tē. vñ vulgariter dī: Multū ē paup q̄ fatu⁹ ē vel idoct⁹. h Benedictio dñi diuites facit. spiritualibus diuitijs. i Nec sociabit eis afflictio. spūales enī diuitie nō hnt afflictionē ānexā sicut hnt tēporales. k Quasi per risū stult⁹ opat scelus. i. hz p modico h⁹ facere sicut ⁊ ridere. l Sapia aūt. q̄ ē cognitio de diuinis. m Est viro prudentia. i. virtuosa: quia p noticiā de diuinis procedit ad dirigendum humanos act⁹ circa quos propie est prudentia. n Quod ti. impi. ve. super eū tē. sicut saul i posteritate sua fuit regno priuatus qđ tenebat: ⁊ dauid rex institutus qđ desiderabat ij. reg. v. o Quasi tēpestas trāsiēs nō erit ipius. i. desinet esse per vindictam diuine iusticie. p Justus autem quasi fun. sempi. quia fūdatus est supra firmā petram. s. deum. q Sicut acetuz dentibus: nocet qz facit eos aridos. r Et fumus oculis. obscurans eos.

sic piger his q̄ miserūt eū i via. Timor dñi apponet dies: t ānni ipioꝝ breuiabūt
Expectatio iustoꝝ leticia: spes aūt ipioꝝ pibit. Fortitudo simplicis via dñi: et pauor his q̄ opāt malū. Justꝰ l etnū ñ ꝓmouebit: ipij aūt ñ habitabūt sup terrā. Os iusti parturiet sapiaz: liguā prauoꝝ pibit. Labia iusti cōsiderāt placita: et os ipiorum peruersa. XI.

STatera dolosa ābominatio ē apud deuz et pōd' equū volūtas eius Ubi fuerit superbia ibi erit t cōtūelia: ubi aūt est hūilitas ibi t sapia. Siplicitas iustorum diriget eos: et supplātatio peruersoꝝ vāstabit illos. Nō pderūt diuitie in die vltionis: iustitia aūt liberabit a mōte. Justicia simplicis diriget viā ei': et i ipietate sua cōrruet ipi'. Justicia rectoꝝ liberabit eos: et i insidijs suis capient iniq. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes. sue salutis: quia in inferno nulla est redemptio. Hoc non intellexit Origines dicēs: q' p' longū tempus damnati t demones saluabuntur. v Expectatio solicitoꝝ. idest illoꝝ qui solicite seruiebant impio sperantes ab eo promoueri. x Peribit quia nō poterūt ab eo vltra adiuuari y Justus de angustia liberat' est. quod patet de dauid iusto: qui fuit in regno restitutus t impius absalō occisus. ij. reg. xviij z Simulatoꝝ. idest hypocrita qui simulat scitatē: a Ore decipit amicum suū. idest illum a quo sperat ꝓmoueri: cui sez adulat. b Justi autez liberabuntur. ab ista ꝺceptōe. c Scientia. qua decernitur inter sanctitatem veram t fictā. d In bonis iustoꝝ exaltabitur ciuitas: quia iusti bona sua expendunt pro bono reipublice. e Et in perditione impioꝝ erit laudatio: quia turbant bonum cōmune. f Benedictione iustoꝝ. i. oratione eoꝝ que ē exaudibilis. g Exaltabit ciuitas. a deo sicut sanctus Basili' oratione saluauit suam ciuitatem a Juliano apostata: t eze chias hierusalē a sennacherib. iij. reg. xix h Et ore ipio. subuē. q̄ si ꝓditoreꝫ ciuitatī i Qui despi. ami. suū. ipm derideꝺo t defect' ei' publicādo. k Indigēs est corde. q̄ hz cor defectuosuz. l Uir āt pru. tace. i. celabit ꝺfect' amici sui nisi quātū exigit correctō fraterna. m Qui am. frau. reue. arc. sue fidelitati ꝓmissa. n Qui aūt fi. ē ce. amici ꝓmissū. i. secretū sui amici cōmissū sue fidelitati. o Ubi nō ē guber. po. cor. sicut nauis carens gubernatore periclitat. p Salus aūt. s. ppli. q Ubi multa ꝓsilia. p q̄ cauētur mala t obtinētur bona. r Affligetur ma. q̄ si. fa. p extra. q̄ timet ne ille deficiat t ipse debitū incurrat. s Qui aūt cauet laqos talis obligatiōis. t Securus erit. ab incursiōe debiti. v Mulier gratiosa. i. honesta t pudorata. x Inueniet gloriā. i. famā bonā: vt pz ō iudith t hester. y Et ro. hab. diui. q̄ p robur mētis t corporis acq̄rūt t acq̄site possiderē. z Bn facit aīe sue vir misericors. q̄ sola mia comes ē defūctoꝝ fz Augustinū. a Qui aūt crudelis est t propinquos abiicit. subtrahendo eis debitū consilium t auxiliū: b Ipse facit opus instabile. aggregās sibi bona temporalia que sunt transitoria t corruptibilia. c Seminanti autem iusticiam. verbo t facto. d Merces fidelis. idest retributio eterna que non est aliqualiter defectiua. e Clemē

a Sic piger nocet his q̄ miserūt eū i via. q̄ p hoc frustrat eoꝝ negociū. p q̄ missus ē. b Timor dō. appodies. sicut pz de ezechia cui appositi fuerūt. xv. āni. iij. reg. xx. c Et anni ipi. breui. q̄ acquirūt sibi multos inimicos q̄ vite eoꝝ insidiātur. d Expec. iusto. leti. i. bītudo eterna q̄ hz ānexā leticiā. e Spes autē ipioꝝ pibit. i. p ſuptio q̄ p̄sumūt habere bītudinē sine meritis dicentes deus ñ fecit nos ad dānādū: sz saluādū. f Fortitudo sim. via do. i. eius iusticia simplices premiādo. g Et pauor his q̄ operāt malum. ipios puniendo. h Justus i eternū nō ꝓmouebit. a stabilitate vtutis i Impij aūt nō habitabūt sup terrā. s. viuentiū. k Os iusti ptu. sapi. alios docēdo. l Lingua pra. pibit. vñ dives epulo i inferno extīs magis cruciabat i ligua q̄ i alijs ptib' luc. xvi m Labia iusti cōsi. pla. deo t hominibus bonis.
n Et os ipioꝝ puersa. blasphēias ꝺ deū t iurias ꝺ ꝓximū. .XI.

SAtera. In hoc capīo inducit salomō ad actus iusticie dicēs: a Statera dolosa. qua vendentes decipiunt ementes. b Abominatio est apud deū. quia est furtuz coloze iusticie palliatum. c Pondus equum voluntas eius. quia in iusticia cōmutatiua requirit tale medium. d Ubi fuerit superbia. in corde: e Ibi erit cōtumelia. in ore. f Ubi autem humilitas: ibi sapientia. quia humilitas est debita disposītio ad sapientiam diuinam vt dictuz est supra capitulo. ix. g Simplicitas iustoruz. qua procedunt in factis suis sine plica dolositatis. h Diriget eos. ad beatitudinem. i Et supplātatio peruersoꝝ. qua decipiūt simplices. k Uastabit eos. in pena inferni: t aliquando etiam propter hoc destruuntur in presenti vita. l Non proderunt diuitie in die vltionis. i. iudicij extremi. m Justicia autē tunc liberabit a morte. s. gehenne. n Justicia simplicis diriget viā eius. i. opera eius ad beatitudinē. o Et i ipietate sua. i. pro impietate sua. p Corruet impi', in gehennam. q Justicia rectoꝝ. i. iudicum. r Liberabit eos. a culpa t pena. s Et in insidijs suis capientur iniqui. sicut iniqui iudices insidiantes suſane fuerunt adiudicati morti: Danielis. xiij. t Mortuo ho

tia p̄parauit vitam. est autem clemētia ꝓpie p quam re/laxātur vel mitigātur pene: ⁊ sic p̄parat vitā cor̄pozalē illis quib⁹ relaxatur vel mitigat pena mortis ⁊ vitā spūalē rela/xanti si bene hoc faciat. f Et sectatio malorum. s. pene. g Mortē. s. corpalē illis q̄bus iponit malū cui pena mor/tis debetur ⁊ mortez spiritualē iponēti si i/iuste ipōat. h Abo mi. ē do. cor̄ prauuz. q̄ est malicie assuetū i Et vol. ei⁹ i bis q̄ simp. ambulāt. i. sine plica malicie ⁊ doli. k Manus in mā/ne.]homo malus ⁊si nihil operetur extra sed teneat vnā manū i alia sicut ociosus: ñ tñ ē inocēs q̄ cogitat mala iteri⁹. l Se/men aūt iust. sal. i. fi/lij eor̄ in bono diri/gentur: quia sic a pa/tribus eor̄ docentur m Circulus. au. in na. suis ⁊c. Sus enim si habeat circulū au/reum circa rostrū su/um ponit ip̄m intra lutum: sic mulier fa/tua siue incōtinēs or/namentuz pulchritu/dinis a deo sibi datū ponit itra luxurie lu/tū. n Desi. iust. oē bonū ē. q̄ desiderāt deū i quo ē emineter omne bonū. o Prestolatio ipior̄ furor. s. dei i die iudi/cij. p Alij diuidūt p̄p̄a. pauperibus largiendo ⁊ semper ditiores fiunt: quia deus eor̄ bona multiplicat vt continu/are valeant opera pietatis. q Alij rapiunt nō sua. vt ty/rānі. r Et semp i egestate sunt. q̄ inutiliter expendunt. s Alia que benedicit. orando deum ⁊ instruendo p̄ximū. t Impinguabit. pinguedine gr̄e. v Et qui inebriat. i. p̄ximū reficit bona doctrina. x Ipse q̄z inebriabitur. q̄a docendo sua sapientia augmentabitur. y Qui absco/dit frumenta. tempore quo debent exponi venditioni: pro/pter q̄d aliqui libri habent additum in tempore: sed non est de textu: subintelligitur tamen ꝓpter q̄d fuit positū in glo/sa iterlineari: ⁊ postea per scriptores isertū textui. z Ma/ledicetur in populis. qui fame afflicti maledicunt sibi: ⁊ vē/dentibus benedicunt. a Bene cōsur. dilu. qui querit bo/na. opus eni bonū est cito inchoandū. b Qui autem in/uestigator malor̄ ⁊c.]sicut saul querens phitonissam audi/uit ibi mortis sue sententiā de quo cōsternatus cecidit i ter/ram: p̄cio reg. xxviij. c Qui cōfidit i diuitijs suis. magis q̄ in deo. d Lorruet. iusto dei iudicio: exemplū d̄ illo q̄ dixit luc. xij. Alia mea habes multa bona reposita in annos/ multos q̄esce: bibe: epulare. Dixit aūt ad illū dñs: stulte: hac nocte repetent aiam tuā a te ⁊c. e Justi aūt quasi virēs/ foliū germinabūt. i. p̄ficient de bono in melius. f Qui ꝓturbat domū suā. i. cognationē suā que frequēter dicitur domus i scriptura: ⁊ maxime veteris testamēti: p̄s. cxxxiij Domus leui benedicite domino ⁊c. g Possidebit vētos. quia eiectus a cognatis exponitur ventis. h Et q̄ stulc⁹ est seruiet sapienti. ille eni debet seruire ⁊ sapiens dominari

et sectatio malorum mortē Abominable dño cor̄ p̄uū et volūtas ei⁹ i bis q̄ simplr ambulāt. Dan⁹ i manu ñ erit innocēs malus:] semen aūt iustor̄ saluabit. Circu/lus aure⁹ i narib⁹ suis: muli/er pulchra ⁊ fatua. Beside/riū iustor̄ oē bonū ē: p̄sto/latio ipior̄ furor. Alij diui/dūt p̄p̄a: ⁊ ditiores fiūt: alij/ rapiūt nō sua: et sp i egesta/te sūt. Alia q̄ bñdicit ipigua/bit et q̄ iebriat ipe q̄q⁹ iebri/abit. Qui absc̄odit frumen/ta: maledicet i pplis: bñdi/ctio aūt sup caput vēdētiuz Bene p̄surgit diluculo q̄ q̄/rit bona: qui aūt iuestigator malor̄ ē opprimet ab eis.] Qui confidit i diuitijs suis cor̄ruet: iusti aūt q̄si virēs fo/liū germinabūt. Qui cōtur/bat domū suam possidebit vētos: et q̄ stulc⁹ ē seruiet sa/pienti. Fruct⁹ iusti lignū vite: ⁊ qui suscipit aias sapiēs ē. Si iust⁹ i terra recipit: quan/to magis impi⁹ ⁊ pctor̄. .xii.

Qui diligit disciplinā diligit sciaz: qui aūt odit increpatiōes insipiēs est: Qui bonus ē hauriet sibi gr̄az a dño: qui aūt p̄fidit i cogitatiōib⁹ suis impie agit Nō roborabit hō ex ipie/tate: ⁊ radix iustor̄ nō p̄mo/uebit. Mulier diligens: cō/rōa ē viro suo: et putredo i/ossib⁹ ei⁹ q̄ p̄fusione res di/gnas gerit. Cogitatiōes iu/stor̄ iudicia: et p̄silia impior̄ fraudulenta. Verba impio/rum insidiantur sanguini: os iustorum liberabit eos Verte impios et non erunt:

Qui diligit disciplinā. Supra .x. capitulo induxit salomon ad amo/rem sapientie. ⁊ i pj. ad actus iusti/cie: ad que dispo/nit maxime bona disciplina: ideo ad eaz inducit i hoc capitulo dicens: a Qui diligit disciplinā diligit sapientiā. q̄z p doi/sciplinam suscipi/tur a doctore. b Qui autem odit increpationes insi/piens est. similis enim est furioso qui refugit medicinaz/ salubrē. c Qui bonus est. bene vtendo gr̄a sibi data a deo. d Hauriet sibi gratiam. que meretur augeri: vt aucta mereatur ⁊ perfici. e Qui autem confidit in cogitationib⁹ suis. de sensu suo p̄sumēdo. f Im/pie agit. quia iuste a deo dimittitur ⁊ sic cadit. g Nō/ roborabitur homo ex ipietate. sicut saul impie occidēs/ sacerdotes: primo reg. xxij. et per cōsequens nō fuit ro/boratus in regno: q̄d tamen querebat. h Radix aūt iustor̄ nō p̄mouebitur. hoc est stabilitas i virtute ⁊ bo/nore vnde dauid fuit stabilitus in regno p̄o se ⁊ sua po/steritate. i Mulier diligens. in bono regimine sui ⁊ domus sue. k Corona est viro suo. i. causa honoris. l Et putredo in ossibus suis. i. mulieris. m Que confu. res dig. gerit. i. que adulteratur. vnde numeri. v. dicitur de muliere suspecta a viro de adulterio q̄ addu/cta ad sacerdotez bibebat aquas que si erat verū crimē/ ei ipositum a viro causabant tumorem in eius interiori/bus ⁊ putrefactionē: ⁊ tandem mortē. n Cogitatōes/ iustor̄ iudicia. cogitant eni cum p̄ximo seruare eq̄/tatem iusticie. o Et cōsi. impi. fraudu. quia decipiunt p̄ximū sub sani cōsilij specie. p Verba impiorum insidiantur sanguini. quia testificantur cōtra iustum in/ causa criminali: sicut patet de falsis testibus contra na/both. ij. reg. xxj. q Os iustorum liberabit eos: sicut/ os danielis liberauit susannam ad mortem iniuste con/demnataz: Dan. xiij. r Verte impios. ideſt conuerte ad bonum. s Et non erunt. s. impij. vel alr: Verte

Uerte impios ꝛc̄. i. ad modicā mutatōem deficiet eoꝝ ꝓsperitas. Et huic ſnie magis ꝓcordat lr̄a ſequēs cū dr̄ oppoſitū: t Dom⁹ ät iuſtoꝝ ꝑmanebit. i vtute .ſ. cum hoc etiā frequēter in ꝓſperitate tꝛali. v Doctrina ſua .ſ. bona. x Noſcit vir. i. apparet ei⁹ vtus. y Qui aūt vanus ē. i. ſcia ꝛ vtute vacu⁹. z Et excors ē. i. ſiñ bōi ſate cordiſ. ꝛ

Patebit ꝓtē. aliorū. Melior eſt paup. hoc ē de infimo ſtatu. a

Et fufficiēs ſibi in victu ꝛ veſtitu ꝙz ſtatum ſuum. b Quā glorioſus. i. bona ſua expēdēs i vanitatibus. c Et idigens pāe. i. victu ſufficiēti ſm ſuū ſtatū. d Nouit iu. iu. ſu. aias .i. ſuoꝝ ſuoꝝ q̄ ſūt ei⁹ iſtra in opibus ſuis: ꝛ iō dicūtur h̄ iumenta q̄ſi adiuuamenta dñi. n. iuſtus ꝓſiderat diligēter labores ſuorū ſeruorū ꝛ fidelitatē vt ſic ei⁹ mō iuſto recōpenſet. Pōt ēt hoc exponi ad lit terā de iumentis. iudei. n. erāt crudeles: ꝛ iō lex nō tm̄ iduxit eos ad pietatē circa homines: ſz etiā circa bruta aīalia que ꝓcepit q̄eſcere in die ſabbati: exo. xx. vt ſic eſſent magis miſericordes erga boues. Jgr̄ ſm hoc dr̄: d Nouit iuſtus ꝛc̄. i. ꝓſiderare ꝓſueuit ne iumēta ſua exceſſiuis laboribus affligātur. e Uiſcera aūt ipi. cru. erga ſuos ſuos ꝛ iumēta. f Qui opatur terrā ſuā. eā debite colēdo. g Satiab⁹ panib⁹. i. hz victū ꝛ veſtitū ꝓueniētē h Qui aūt ſec. ociū ſtul. eſt. qz ꝓ hoc icurrit defectuz bonoꝝ tꝛaliū ꝛ ſpūaliū ſm q̄ dr̄ eccliaſti. xxxiij. Mꝫ malicia docuit ocioſitas. i Qui ſuauis ē ꝛc̄. iſte vſus nō ē in hebꝛeo: ꝙz tm̄ ei⁹ ſnia: qz ille qui ſuauis ē per māſuetudinē moderat⁹ ē i vbis ꝛ i factis: ꝓpi qō monedo alios nō vtiē vbis ꝓtumelioſis. k Deſideriū ipi. moni. ē peſſi. Ex abūdātia. n. cordis os loq̄t: Matth. xij. ꝛ iō ipius nō reducit ad memoriā niſi mala. l Radix āt iuſtoꝝ .i. ſtabilitas eoꝝ i vtute. m Proficiet de bono i meli⁹ ꝓcedēdo. m Propi pec. labi. rui. p̄ximat malo. qz ꝑ peccatū oris ruit hō i pctm̄ opis: ꝛ ſic icurrit malū culpe ꝛ pene. n Effugiet aūt iuſt⁹ de angustia. qz euadit rmoꝛſū ꝓſcie ꝛ penā gehēne. o De fructu oris ſui. i. de bona ſua doctrina. p Replebit bōis. qz ꝑfect⁹ diſcipuli redūdat i meritū magr̄i: ꝓpi qō doctores ſacri nō ſolū hēbūt aureā i celo: ſz etiā aureo-

dōm⁹ aūt iuſtoꝝ ꝑmanebit
Doctrina ſua nōſcit vir: q
aūtē van⁹ ꝛ ex̄cors eſt pate
bit ꝓtēptui. Melior ē pau
per ꝛ ſufficiēs ſibi: q̄z glori
oſus ēt idigēs pane. Nouit
iuſtus iumēta ꝙz ſuoꝝ aias
viſcerā āt ipioꝝ crudelia.
Qui opat terrā ſuā: ſatiab⁹
tur panib⁹: q aūtē ſectatur
ociū ſtultiſſim⁹ ē. Qui ſua
uis ē viuit i moderatōibus
in ſuis monitōibus reliqt
cōtumeliā. Deſideriū ipi
monimētū eſt peſſimoꝝ: rā
dix aūt iuſtorum ꝓficiēt.
Propi pctā labioꝝ ruina
ꝓximat malo: effūgiet aūt
iuſtus de angustia. Bē fru
ctu oris ſui vnuſqſq̄z rēple
bit bonis: ꝛ iuxta opa ma
nuū ſuaꝝ retribuet ei. Uiā
ſtulti recta i oculis ei⁹: q āt
ſapiēs eſt audit cōſilia. Fa
tuus ſtatiz ĩdicat irā ſuam:
qui aūt diſſimulat iniuriaz
callidus ē. Qui qō nouit
loquitur iudex iuſticie eſt:

qui aūt mētit testis eſt frau
dulētus. Eſt qui ꝓmittit ꝛ
quaſi gladio pungit ꝓſcie:
lingua aūt ſapiētiū ſanitas
Labium veritatis firmum
erit i perpetuū: qui autē te
ſtis ē repētin⁹ ꝓcinnat lin
guā mēdacij. Dolus i cor
de cogitātiū mala: qui aūt
pacē ineūt ꝓſilia: ſeqtur eos
gaudiū. Non ꝓtriſtabit iu
ſtuz quicqd ei accident: im
pij āutez rēplebunt malo.
Abominatio ē dño labia
mēdacia: qui autē fideliter
agūt placēt ei. Homo ver
ſutus celat ſcientiā: et cor in
ſipiētiū ꝓuocat ſtulticiam.
Man⁹ fortiuz dñabit: que
aūt remiſſa eſt tributis ſer
uiet. Merōr in corde viri
iuſti humiliabit illū: et ſmo
ne bono letificabit. Qui
negligit damnum ꝓpter
amicum iuſtus eſt: iter au
tem impioꝝ decipiet eos
Non inueniet fraudulētus
lucrum: et ſubſtātia hois

lā. q Uia ſtulti recta i oculis eius. ſicut hñti oculos humore ſāguineo repletos oia videt rubea. r Fatuus idi. ſta. irā ſuā. qz ſeq̄t paſſionē ꝛ nō rōem. s Qui aūt diſ. iniu. cal. ē. ſic ſaul diſſimlauit ſe audire vba iniuriosa q̄ ꝓtē nebāt ſuā electōem i regē. j. reg. x. t Qui qō nouit. ſ. eſſe vez. vñ i hebꝛeo hr̄: Loquens veritatē iudex iuſticie ē. qz pfert vitatē maxie in iudicio. v Qui āt mētit. in iudicio. x Teſtis ē fraudu. qz ꝑ h⁹ ꝓxim⁹ defraudatur. y Eſt q̄ ꝓmittit. ꝛ ſupple nō ſoluit. z Quaſi gladio pungit conſcie. qz ꝓſcia dictat ſibi qō teneē adiplē ꝓmiſſū. a Lingua aūt ſapiētū ē ſanitas. qz ſic ꝓmittit ita adiplet: ꝛ ſic ē ibi q̄dā eq̄litas vboꝝ ꝛ factoꝝ: ſic̄ ſanitas eſt adeq̄tio hūoꝝ. b Labiū vitat firmū. qz nō variat de vno i aliud. c Qui aūt teſtis ē re. cō. lin. mē. qz falſū qō teſtificat⁹ ē icōſiderate nitit mēdacijs tanq̄ verz colorare. d Dolus in corde cogi. ma. qz tales qō nō pnt adiplē ptāte cogitant adiplē doloſitate. e Qui au. pa. ineūt cō. eis ac q̄eſcendo. f Seq̄t eos gau. qō ſeq̄t ad pacē ſic̄ triſticia ad turbatōem. g Non cō. iu. triſticia eiciente a vtute. h Quic q̄d ei acci. qz fortunā aduerſā patiēter tolerabit. i Impij aūt. ipatiētia fracti. k Replebūt ma. qz malo pene ſupiueniet malū culpe ꝛ poſtea gehenne ſi pſeuēt. l Abominatio ē dño la. mē. qz ipe ē vitatis regula. m Qui āt fidagūt pla. ei. qz i hoc ei aſſimilāt: aſſimilatio vo ē cā dilectionis: iuxta illō eccli. xiij. Oē aial diligit ſibi ſile. n Dō ver. .i. aſtut⁹. o Celat ſci. i. aiuz ſuū vſq̄ ad tps opportunuz. p Et cor iſi. p. ſtul. ſ. aliena ꝫ ſe: qz ſtati mānifeſtat ſe p ꝓtumeliā. q Man⁹ for. do. ꝛc̄. hoc pz i ſcriptur⁹ veter⁹ ac no. teſtamēti: q̄ reges fortes alios ſbiecerūt ſibi ꝛ remiſſi fuier⁹ alijs ſb tributo. Pōt ēt expōi de fortitudie mētis ſeu rōis q̄ ſibi ſbijc̄ vires ſēſitiuas: ſi āt fuerit remiſſa ſēſualitas ei dñat r Meror i cor. ui. iu. ō aliq̄ offēſa dī: qz nulli q̄tūcūq̄z iuſt⁹ ō cōi lege trāſit vitā pnte ſiñ aliq̄ offēſa clpe. s Humiliabit eū. corā deo p ꝓtritōez. t Et ſer. bo. q̄ ē i fideli ꝓfeſſione. v Letificabit. qz ad talē ꝓfeſſionē ſeq̄t alleuiatio mēt⁹ ꝛ q̄dā letitia. x Qui ne. dā. tpale. y Propi ami. i. ꝓpi ſbleuatōez amici. z Juſt⁹ ē. qz amic⁹ ē mag⁹ diligēdus q̄ lucꝝ tpale: ſz lucꝝ ſpūale ē mag⁹ diligēdū q̄ amic⁹. a Iter aūt ipi. qz dimittit amicū ꝓpi tpale lucꝝ. b Decipiet eos. qz pdūt mal⁹ bonū ꝑ miori. ſ. amicū ꝑ lucro tpali: ꝛ freq̄nt etiā illo lucro defraudāt: iō ſbdit: c Nō iue. frau. lu. ſic ille q

nunciauit dauid mortẽ saulis sperãs inde reportare premiũ reportauit aũt mortis supplicium.q̃.reg.j. o Et sba hois .i.eius vita. e Erit auri pciũ.i.pciosior auro. f In semita iusticie vita.s.gratie ⁊ postea gle. g Iter aũt deui um.a rectitudine iusticie. h Ducit ad mortẽ.s.culpe pri mo:⁊ postea ad mor tẽ gehẽne.

Caplm.XIII.

f FIli⁹ sapiẽs. In caplo p̃cedẽti induxit salomon ad susce ptiõem disciplíne:⁊ q̃ hec susceptio effic sapiẽtẽ:iõ i hoc capitulo cõsequẽter ostendit disciplinati sapiẽtiã dicẽs: a Filius sapi.doc.ẽpa.q̃ i eo manifeste relucet. b Qui aũt illusor ẽ.bone doctrine. c Nõ audit cũ arguit. aure mẽtis:nec etiam aure corporis:vt frequẽter. d De fructu oris ⁊c.] exponat sicut caplo p̃cedenti. e Alia ãt ipi. iniq̃. q̃ auertit a deo ⁊ ini que agit ꝫ ꝓximum. f Qui custodit os suũ.ab indiscreta locutõe. g Custodit aiam suã.ab aduersarioꝝ insidiatõe q̃ querũt aliquid rapere de ore homis vñ possint eũ accusare:sic.n.querebant pharisei aliq̃d rape de ore xpi:⁊ p oppositũ sbdit: h Qui aũt icõsideratus ẽ ⁊c. ⁊ pz. i Vult ⁊ nõ vult piger.q̃ bñ vult optinere bonũ vtile vel honorabile:sed laborẽ qui ad hoc exigit nõ vult sustinẽ:⁊ sic nõ vult efficaciter:iõ silis ẽ catto q̃ vel let pisces comedẽ:refugit tñ pedes i aquã ponẽ. k Alia aũt operatiũ.abiecta pigritia. l Impiguabit.i. replebit bonis spũalib⁹⁹⁹

vtile ⁊ honorabile acquirūt. i Qui aūt acquiescit arguēti. se hūilr corrigēdo. k Glificabit. i. honorabit coram multis in pñti ⁊ futo. l Desi. si pple. dele. aiaz. qz sicut desideriū ē boni nō hitl: ita delectatio boni iaz adepti. m Dete. stul. eos q̄ su. mala. qz nō reputant nisi bona sensibilia: q̄ tñ vt cōit si mala: ⁊ iō sugam ve malorum iudicant fugā ve bonorum. n Qui cū sapientib⁹ graditur. se eis pformādo. o Sapiēs erit. ⁊ silr conformās se stultis similis efficietur. o Pctōres pse quit malū. s. pene qđ eos finalr pphēdet: sicut retributio bonorum refuatur iustis. p Bonus relinquet heredes ꝛc. vñ de pñbus sancti frequent dr in veteri testamento: q̄ viderūt filios suos ⁊ filios filiorum suorū i tertiā ⁊ q̄rtā pgeniē quos reliquerūt i mūdo post mortē suaz. q Et custo. iu. sub. pec. sicut bōa nabal ipij fuerūt custodita ipsi ōb accipienti abigail i vxorē. r Mlt cibi i noualib⁹ patrū. qđ pōt exponi dupl'r. Uno mō de cibis corpalibus: qz pres antiq̄ suis laborib⁹ coluerūt terras pus incultas que dicūtur noualia: ⁊ sic multiplicati fuerunt cibi corporales in sustētatōe seq̄ntiū: iō sbdit: s Et alijs cō. absq̄ iu. i. absq̄ labore suo qz nō cōsequunt talia quasi mercedē sui laboris: in quo ē quedaz executio iusticie que pp̄e dr iudiciū. Alio mō expōit de cibis mētis: qz antiq̄ pres ⁊ multi phi multū laborauerūt in inuentōe sciaz ⁊ artiū quib⁹ posteri reficiūtur absq̄ tali labore. t Qui par. vir. odit filiū suū. q̄tū ad aiam subtrahēdo ei ōbitā disciplinā: lz eū diligat q̄tū ad corpus inordinate. v Justus come. ⁊ replet aiaz suaz. qz sufficit sibi qđ apponit. x Ueni aūt ipio. isa. qz ñ sufficiūt eis que apponūt: sed sp q̄rūt lautiora ⁊ magis delicata.

qui aūt acq̄escit arguenti glorificabit. Desiderium si cōpleat delectat aiam: dēte stant stulti eos q̄ fugiūt mala. Qui cū sapientib⁹ gradit sapiēs erit: amicus stultorum similis efficiet. Pctōres pseq̄tur malū: ⁊ iustis retribuet bōa. Bon⁹ relinq̄t heredes filios ⁊ nepotes: et custodit̄ iusto substātia peccatoris. Multi cibi in noualib⁹ patrū: et alijs congregant absq̄ iudicio. Qui pcit virge odit filiū suū: qui aūt diligit illū instant erudit. Justus comedit ⁊ replet aiaz suā: ventер aūt ipiorum insaturabilis.

Caplm. XIIII.

Sapiēs mulier edifi' cat domū suā: isipiēns extructā quoq̄ manib⁹ destruet. Ambulās recto itinere: et timens deū: dēspicitur ab eo qui infami gradi

Sapiēs mulier. Superius salomō cōmēdauit sapiam in sexu virili: hic i pncipio hui' capli cōmendat eā in sexu muliebri dicēs: a Sapiens mu. edi. do. suā. i. saluat eā ⁊ ampliat: sicut abigail domū suā saluauit refrenando irā dauid. j. reg. xxv. b Insipiēs quoq̄ ex. ma. destruet. i. opibus suis malis q̄ p man' designāt: sic iezabel iducēs viz suū achab ⁊ plē suā ad idolatriā ppter qđ tota dom' illa per iehu fuit destructa. iij. reg. ix. c Ambulās recto itinere. per viā vrtis. d Et ti. deū. timore filiali. e Despicit ab eo q̄ isa. gra. via. sicut goliath ipius despexit dō iustū. j. reg. xvij. f In ore stulti vir. sup. qz loqt pumeliose ⁊ supbe: ⁊ sic pcutit alios vga lingue sue. g Labia sa. custodiūt eos. qz nō loquūtur nisi bōa ⁊ hōesta. h Ubi nō sunt boues ꝛc. Hoc exponit dupl'r. Uno' de bob' ad litterā quib⁹ solū antiq̄tus vtebant hoies ad agricultura: ⁊ adhuc vtunt i plurib⁹ terris: ⁊ iō vbi erat defectus boū: ibi erat etiā defectus agriculture ⁊ segetū: ⁊ per oppositū abūdantia segetum: vbi erat abūdātia boum. Alio mō exponitur: vt per boues doctores intelligant: qz laborant in agro dominico: ⁊ iō vbi ē defectus doctorū: ibi est paucitas fideliū q̄ p segetes designant: ⁊ vbi ē pluralitas fideliū ibi apparet manifeste labor doctorū ⁊ pdicatorū. i Testis fidelis nō mētit. pce nec pcio: sz p vtroq̄ mētit falsus testis. k Querit derisor sapiam ⁊ nō inue. Dr aūt derisor ille q̄ pt̄nit vidē dicta antiq̄ ⁊ credit inuenire sapiam p ingeniū suū: sz nō inuenit: qz supbia excecat eū. l Doctrina pudētiū facil'. qz sicut dic Hiero. in plogo sup pētheu. Qđ melius nouim⁹ melius ⁊ pferim⁹. ⁊ ideo prudentes que bene nouerunt sic pferūt: q̄ audītores de facili intelligē faciunt. m Uade contra virū stultū. ipsum arguendo. n Et nesciet labia prudentie. i. nō aduertet q̄ loquaris prudenter: quasi diceret: talem arguere est laborem suum p̄dere. o Sapientia callidi. sic incipit versus in hebreo: Est intelligere viam suam. Callidus. n. dicitur proprie qui preuidet pericula sibi ab alijs pparata: ⁊ sic cognoscit viam suā. i. quid debeat fugere ⁊ psequi. q Et prudentia stultorū. i. improuidentia eorū respectu futuri. r Errans. quia non preuidet quid sit fugiēdū ⁊ quid psequēdum. s Stultus illudit peccatum. i. p nihilo habet peccare. t Inter iustos morabit gratia. quia student diligēter cauere peccata. v Cor qđ nouit amaritudinem aie sue. de peccatorū pteritorū pritōe. x In gaudio eius. de remissione culpe ⁊ spe gle. y Nō miscebit extranei. i. a vera penitētia alien'. vñ latroni ve penitēti dixit xps: Hodie mecū eris i paradiso. Luc. xxiij. a quo alter ipenitēs fuit exclusus. z Dom' impiorum delebitur. sicut pz. iiij. reg. ō plib⁹ regib⁹ isrl: quorū dom' fuerūt delete ppter suā ipietatē. a Tabernacula iustorum germinabūt. i. pficiēt in spūalibus ⁊ temporalib⁹. vñ dr. ij. reg. iij. Dauid pficiēs ⁊ seipso robustior. b Est āt via pctōrum. c Que vr hōi. pctōri: d Justa qz vnusq̄sq̄ iudicat fm q̄ ē affectat'. e Nouis. āt ei' dū. ad mortē. culpe ⁊ gehenne. f Risus dolore miscebit. quia

exultatōem vite pñtis etiã honorib' ⁊ delitijs comitatur re morsus ꝓscie ꝓpter peccata que cõmittũtur frequẽter i tali vita. g Et extrema gaudij. s. hui' mũdi. h Luct' occupat. s. iferni. i Ujjs suis reple. stul. qz ꝓpi mala replebit pena. k Et sup eũ erit vir bon'. quẽ ꝓculcauit i pñti vita. l Innocens credit oi vbo. innocẽs hic accipit ꝓ ignorãte qui nescit distiguẽ int bonũ ⁊ malũ ꝓsiliũ. m Astut'. q̃ scit aduertẽ maluz ⁊ bonũ ꝓsiliũ. n Cõsiderat gressus suos. .i. q̃liẽ debeat ꝓcedẽ in factis suis. o Filio doloso ꝛc. ille versus nõ ẽ in hebreo. p Sapiẽs timet deum. timore filiali. q Et declinat a malo. magis ꝓpt offensã ꝗ ꝓpt penã. r Stultus transilit. de facili currẽs de peccato ad pctm̃. s Et ꝓfidit venią ꝓsequi ex benignitate dei: qua tñ fatue abutit. t Impatiẽs operabit stul. qz passio ire absorbet in eo rõem. v Et vir vsut'. i. cito vtẽs aiũm ad varias fraudes. x Odiosus ẽ. oib' bonis. y Possidebunt parvuli. s. sẽsu. z Stultitiã. ꝗ diu erũt sic puuli. ⁊ Et expectabunt astuti sciaz. q̃ dirigit i actibus humanis.

et extrema gaudij lucꝰ occupat. Ujjs suis ꝛplebitur stultus: et sup eũ erit vir bonus. Innocẽs credit oi verbo: astutꝰ ꝓsiderat gressus suos. Filio doloso nihil erit boni: seruo aũt sapiẽti, pspi erũt actus: ⁊ dirigẽt via eiꝰ. Sapiẽs timet et declinat a malo: stultus trãsilit et cõfidit. Impatiẽs operabit stulticiã: et expectabunt astuti sciam: tacebũt mali añ bonos: et ipij añ portas iustorũ. Etiã pꝛoxio suo pauper odiosus ẽ: amici vo diuitũ multi. Qui despicit, primũ suũ peccat: qui aũt miseret pauperi: beatus erit. Qui credit i dño misericordiaz diligit: errãt qui operantur mala. Misericordia ⁊ veritas ꝓparant bona. In om̃i opere bono erit abũdãtia: ubi aũt verba sunt plurima: ibi frequẽter egestas. Corona sapientum diuitie eorũ: fatuitas stultorꝫ imprudentia. Liberat aias tẽstis fidelis: ⁊ ꝓfert mendacia vsipellis. In timore domini fiducia fortitudinis: et filijs eiꝰ erit spes. Timor domini fons vite: ut decliet a ruina mortis. In multitudine ppli dignitas regis: et in pauptate plebis ignominia ꝓncipis. Qui patiẽs ẽ multa gubernat sapia: iq̃ui aũt ipatiẽs est: exaltat stulticiam suam. Uita carnium sanitas cordis: putredo ossium inuidia. Qui calũniat egentem exprobrat factori eius: honorat aũt eũ q̃ miseretur pauperis. In mali cia sua expellitur impius: speꝛat aũt iustus in morte sua. In corde prudentis requiescit sapientia: et indoctos quosq; erudiet. Justicia eleuat gentem: miseros autem

a Tacebunt mali añ bonos. i futuro sicut i pñti sũt super eos erecti: vt frequnter. b Et ipij añ portas iustorꝫ quia erũt a regno exclusi iustis ibidẽ receptis: sicut dr Matth. .xxv. de fatuis vgib' exclusis ⁊ prudẽtib' recepti. c Etiã pri. suo pauper odiosus erit. tũ qz hoies cõiũ vecũdãtur ꝺ cõsãguineis pauperib': tũ qz nõ sperãt aliq̃d ab eis hẽre: sz magis timẽt ꝙ paupes ꝓsanguinei velint aliq̃d ab eis requirẽ. d Amici vo diuitũ multi. tũ qz videtur i hoc honorari: ⁊ qz sperãt ab eis ditari. e Qui despicit, primũ suũ peccat. qz facit cõ charitatẽ, primi. f Qui aũt miseret pauperi affectu ⁊ effectu si possibilitas assit. g Beatus erit. ꝓpt qꝺ dr Matth. v. Beati misericordes qm̃ ipi miam ꝓsequẽtur. h Qui credit i dño. fide formata charitate. i Miam diligit. qz ãnexa ẽ charitati. k Errãt. a rectitudine institicie. l Qui operãtur malũ. culpe. m Mia ⁊ vitas. i. iusticia: qz mia sine iustitia pusillanimitas ẽ: iustitia vo sine mia crudelitas: sed dulcor mie tẽperãs rigorẽ iusticie disponit hoiem ad oẽ bonũ gre in pñti ⁊ gle in futo. n In oi opere bono erit abũ. qz oẽ bonũ de genere ⁊ fcm ex charitate meret augmẽtũ gre: ⁊ fm hoc dr Matth. xxv. Pñti dabit ⁊ abũdabit o Ubi aũt vba sũt plũma: ibi frequẽter egestas. paxꝫ. n. sciẽtes ⁊ paxꝫ valẽtes i q̃cũq; arte vel facultate solẽt esse magis loq̃ces vt appareãt. p Corõa sapientiũ. de qua gloriant. q Diuitie eorꝫ. s. scie ⁊ vtutes q̃ sunt diuitie sapiẽtis. vñ ⁊ phi qui ãtiq̃tus sapiẽtes docebant tꝓales diuitias ꝓtempserũt: vt liberi' ꝓtẽplationi sapiẽtie vacarẽt: vt pz de socrate ⁊ Diogene ⁊ multis alijs. r Fatuitas stul. ipzu. q. d. iõ sũt fatui qz nõ preuidẽt futura. s Liberat aiam. i. homines a morte. t Testis fidel'. sicut pz de danile q̃ liberauit susannam a morte. v Profert mẽdacia vsipel. q̃ dr quasi vtẽs pelleꝫ: ⁊ ẽ ille qui variat vba sua fm fortunã ꝓtra vitatem. x In timore domini. s. filiali. y Fiducia fortitudinis. ꝺ carnez mundũ ⁊ demonẽ. z Et filius eius. s. talis timoris. Et dicũtur filij eius illi q̃ etiaz tali timore sunt educati: sicut filij sapie illi q̃ sũt in studio sapientie eruditi. a Erit spes. que ẽ certa expectatio future beatitudis ex gra ⁊ meritis, puenieꝫ timor. n. filialis sp ẽ cũ gra ⁊ charitate. b Ti' mor dñi fons vite. qz ꝓncipiũ ẽ sapientie sicut fons fluuialis aque. c Ut declinet a ruina mortis. cul pe ⁊ gehẽne. d In multitudie plebis dignitas regis. qñ plebs ẽ bona ⁊ bene ordinata: vt pz de dauid ⁊ salomone. e Et in paucitate plebis. bñ ordinate: lz sint multi moribus icõpositi. f Ignomia ꝓn. qz iordinatio subditorꝫ redũdat in vecũdiã platorꝫ. g Qui patiẽs ẽ ꝛc. Jqz ira ipedit aiũm ne possit cernẽ vez: ⁊ iõ patiẽs cuius aius nõ ẽ pturbat' i aduersis clare videt i factis suis. h Qui aũt ipatiẽs ẽ. seq̃ns impetum ire. i Exaltat iusticiã suã. i. manifestat eã. k Uita carniũ sani. coꝛ. a corde. n. ꝓcedit sensus ⁊ mot' q̃ sũt opatões vitales ad mẽbra exteriora. l Putredo ossiuz iuidia. Jnuidia. n. ẽ tristicia de bono alieno. Tristicia vo est passio corruptiua ⁊ mortificatiua: vel p ossa itelligunt vtutes q̃ corrũpũt supueniẽte iuidia. m Qui calũniat egentẽ exprobrat factori suo: qz fact' ẽ ad imaginẽ dei sicut diues: iõ sequit: n Honorat aũt eũ ꝛc. in imagine sua. o In malicia sua. i. ꝓ malicia sua. o Expellet ipius. de ꝓsortio bonorꝫ. p Sperat aũt iustus i morte sua. qz spat ꝓsequi beatitudinẽ q̃ hẽri non põt in pñti vita. q In corde prudẽtis requiescit sapia. qz hituat in ea. hitus aũt est q̃litas de difficili mobilis. r Et indoctos quosq; erudiet. hoc ẽ. n. opus sapiẽtis alios docere. s Justicia eleuat gentẽ. sicut pz i ꝺcur su veteri testamẽti. q̃diu. n. filij ifrl fuerũt iusti: fuerunt

ipsperitate eleuati: vt tẽpore dauid ⁊ salomonis ⁊ aliorum bonoꝝ regũ: ⁊ qñ declinauerũt a iusticia fuerunt depressi ⁊ captiuati de terra sua: vt tẽporib⁹ osee ⁊ sede chie: vt pz. iij. reg. xxiij. t Acceptꝰ ẽ regi minister intelligẽs. sicut ioseph pharaoni geñ. xlj. v Iracũdiaz eius. s. regis. x Inutilis. seruus. y Sustinebit. sicut magister pistoꝝ: q̃ iussu pharaonis fuit suspẽsus: Geñ. xl. Põt etiã hec littera exponi de bono ⁊ malo prelato q̃ꝝ vn⁹ ẽ acceptus regi xp̃o ⁊ al⁹ acrit̃ puniet ab eo.

facit pplos pctm̃. Acceptꝰ est regi minister intelligens iracũdiã eius inutilis sustinebit.

Laplm. XV.

Rspõsio mollis frãgit irã: sermõ durꝰ suscitat furorẽ. Lingua sapiẽtũ ornat sciam: os fatuorũ ebullit stulticiã. In oi loco oculi dñi ptẽplant̃ bonos ⁊ malos. Lingua placabilis lignũ vite: quę aũt imoderata ẽ pterret spm̃. Stultus irridet disciplinaz pris sui: qui aũt custodit icrepationes astutior fiet. In abũdãti iusticia ũirtus maxima ẽ cogitatões aũt impioꝝ eradicabũtur. Bõm⁹ iusti plima fortitudo: et i fructibus impij cõturbatio. Labia sapiẽtũ disseminabũt sciaz cor stultoꝝ dissile erit. Victimę ipioꝝ abominabiles dño: vota iustoꝝ placabilia. Abominatio ẽ dño via impij: qui segt̃ iusticiaz diligit ab eo. Doctrina mala deserentium viã vite: qui increpatões odit morietꝰ. Infern⁹ ⁊ pditio coram dño: quanto magis corda filiorũ hoium? Non amat pestilẽs eũ qui se corripit: nec ad sapiẽtes graditur. Cor gaudẽs exhilarat faciẽ: in merore animi deijcit spũs. Cor sapiẽtis queret doctrinã: et os stultoꝝ pascit ipitia. Omnes dies paupis mali: secura mẽs quasi iuge conuiuiũ. Melius ẽ paꝝ cum timore dñi: q̃z thesauri magni ⁊ insatiabiles. Melꝰ est vocari ad olera cũ charitate: q̃z ad vitulũ saginatum cũ odio. Vir iracũdus prouocat rixas: qui patiẽs est mitigat suscitatas. Iter pigroꝝ q̃si sepes spinaꝝ: via iustoꝝ absq; offendiculo: Filius sapiẽs letificat patrez.

Rspõsio mollis. Superius salomõ informauit hoiem in moribꝰ q̃tum ad partem rõalẽ: hic incipit eũ informare q̃tũ ad irascibilẽ. Et diuidit̃ in q̃nq; ptes fz q̃nq; capla: tñ ista diuisio accipitur fz pncipia capituloꝝ: nõ fm psecutõem: vt dcm̃ ẽ supra. In pma parte dicit sic:

a Rñsio mollis frangit iram. icrepatis vel cõminatiõis: sicut pz iudic. vij. de gedeone q̃ rñdendo dulciꝫ illis de tribu ephraiz fregit irã eoꝝ. b Sermo durus suscitat furorẽ. sic pz. ij. reg. xix. q̃ viri de tribu iuda dure rñdentes decez tribubus fecerũt eos recedere a dauid. c Lingua sapientũ ornat sciam. q̃ tpe ⁊ loco gratiose, pponit eaz. d Os fatuoꝝ ebullit stulticiã. i. feruẽter ⁊ impetuose, pfert eã. e In oi loco oculi dñi. hoc dr̃ ꝓ illos qui dicebãt diuinã, puidẽtiã se non extendere ad inferioza ⁊ maxime ad actus hũanos, pter arbitrij libertatẽ: in quoꝝ persona dr̃ Job. xxij. Circa cardines celi pambulat nec nostra cõsiderat. f Lingua placabilis. i. suauis eloqo erga pximũ ⁊ ozõi intenta erga deũ ad ipsuz placandũ. g Lignũ vite. q̃ sicut p lignũ vite ꝓtinuabatur vita corporalis: ita p talẽ linguã vita spũalis. b Que aũt imoderata ẽ. ad loquẽdũ. i Conteret spm̃. sicut dcm̃ ẽ. s. c. x. In multiloqo nõ deerit peccatũ k Stultus irridet disciplinã pris sui. q̃ nõ cogscit eꝰ fructũ. l Qui ãt custodit icrepatões. se corrigẽdo. m Astutior fiet. futura mala pcauẽdo. n In abũdãti iusticia. que ꝓsistit i obſuatõe ꝓceptoꝝ. o Virt⁹ maxima ẽ. respectu obſuatõis ꝓceptoꝝ: sicut castitas vginalis respectu castitatis ꝓiugalis. p Cogitatões aũt ipioꝝ eradica. q̃ auferet eis ptãs ⁊ facultas adiplẽdi suas cogitatões malas: sicut absalõ ablata fuit ptãs regnãdi loco dauid pris sui. ij. reg. xvij. q Domus iusti plu. for. q̃ dñs ptegit eã. r Et in fructibus. i. opib⁹ s Impij ꝓturbatio. q̃ malus nõ põt hr̃e pacẽ ad pximũ nec etiã ad seipm. vñ dicit phs. viij. ethi. de impijs cõtẽdit eoꝝ aia: ⁊ hoc q̃dẽ trahit huc: hoc aũt illuc quẽadmodum discrepãtia. q̃ rõ que nõ totaliꝫ absorbetur trahit ad bonũ sensualitas aũt que ꝑ ualz ad malũ. t Labia sapiẽtiũ dissemiabunt sciam. pplm docẽdo. v Cor stultoꝝ dissile erit. s. cor di sapiẽtis ⁊ etiã sibi ipsi: q̃ diuersis ⁊ varijs cogitatõibus agitat̃. x Victime impioꝝ abo. do. sic̃ oblatio caim q̃ fit ꝺ alieno vel mala volũtate. y Vota iustorũ placabilia. sicut pz de abel. z Abo. est dño vita ipij. q̃ ꝓ pximũ dei ẽ parcẽ ⁊ misereri: ⁊ per ꝓseqns eẽ piũ ꝓpt̃ qꝺ abominat oppositũ. a Qui seqt̃ iusticiã. fm eam operãdo. b Diligetur ab eo. s. deo q̃ ẽ regula iusticie. c Doctria mala ꝺserẽ. viam vite. q̃ sicut viuunt ita docẽt. d Qui icrepatões odit morietur. morte culpe: ⁊ frequẽter corporali morte: sicut patet de latronibus ⁊ alijs malefactoribꝰ q̃ occidũtur eo q̃ correctionẽ oderũt. e Infernus ⁊ pdi. corã do. i. sibi manifesta: lz sint sb̃ terra ⁊ a deo longinqua. f Quãto magis corda filio. ho. qui adhuc sũt i via. hoc dr̃ ꝓ illos qui negabãt dñãm puidentiã se extẽdere ad actus hoium ⁊ cogitatões eoꝝ. g Nõ amat pestilẽs eũ qui se corripit. sicut nec crinosus amat pectinez sed refugit. h Cor gaudẽs exhilarat fa. ẽ. Dispositio. n. cordis magis apparet in facie q̃ꝝ i ceteris ptib⁹ corporis eo q̃ ibi vigent oẽs sensus. i Cor sapi. queret doctrinã. q̃ sp deside rat in sapia, pficere. k Et os stultoꝝ pascit imperitia. i. delectat loquẽdo stulta. l Oẽs dies pauperis mali. malo pene: q̃ pauptas ẽ defect⁹ necessarioꝝ vite. m Secura mẽs. a timore paupertatis n Quasi iuge ꝓuiuiũ. i. ꝺlectabiliꝫ viuit sicut hoies i ꝓuiuio. o Melꝰ ẽ paꝝ cũ timore dñi. q̃ illõ modicũ sufficit hõi p Quã thesauri magni ⁊ isa. q̃ nõ supplẽt idigẽtiã fz magꝝ augẽt. Auaro. n. deest tã qꝺ hz q̃ꝝ qꝺ nõ hz: vt dic̃ Hiero. i epla ad paulinuz de oib⁹ sacre scripture libris. q Melꝰ ẽ vocare ad ole. cũ cha. i. ad modicũ cibũ amicabiliꝫ datũ r Quã ad vitulũ saginatum cũ odio. sicut absalõ vocauit ãmon frem suũ ad magnũ ꝓuiuiũ: vt ipz interficẽt temulẽtũ. ij. re. xiij. s Vir iracũdus puocat rixas. q̃ ira ẽ appetit⁹ vidicte: exẽplũ ꝺ seba filio bochri. ij. reg. xx. t Qui ãt patiẽs ẽ mitigat suscitatas: vt pz de gedeõe iudicũ. vij. v Iter pigroꝝ q̃si sepes spinaꝝ. sp. n. timet piger inuenire obstaculũ i via: vñ. j. xxvj. dr̃: Dicit piger: leo ẽ i uia: leena i utinerib⁹. x Filius

sapiēs letificat patrē: sicut ꝓz de salomone qui letificauit patrē suū dauid. y Et stultus hō despicit mrem suā. sicut Nero qui fecit matrē suā interfici. z Stulticia gaudiuz stulto. qz qlibet ſm hitū delectabilr operat siue sit hitus bonus siue malus. ꝯ. ethi. Signū hiꝰ generati ē delectatio in opere. a Dissipāt cogitatões. i. nō deducunt ad effectū. b Ubi nō est ꝓsiliū. qz ꝓsiliū bonū dat viaz adimplendi cogitata c Ubi vero sūt plures ꝓsiliariꝯ. fideles z boni. d Cōfirmātur. i ad effectū deducunt. e Letat hō in snia oris sui. quādo ab alīs approbat qz p hoc insurgit estimatio ꝓpe perfectōis in qua quilibet nālit delectat. f Et sermo opportunus. i. tēpore opportuno z salubris alīs circūstantijs debitis ꝓfatus. g Est optimꝰ. i se z i suo effectu. h Semita vite super eru. i sana z bona doctria. i Ut declinet de inferno nouissimo. qui ē infernꝰ dānatorum. k Domū superborum demolietꝫ do. vt pz de domo holofernis quā dns dissipauit. l Et firmos faciet tmīnos vidue. qz bethuliā z termios eius meritis iudith saluauit. m Abominatio do. cogi. male. qz ab eis ꝓcedūt mala vba z opera. n Et purus sermo. nō habēs admixtū aliquid iniquitatis: vtpote detractōis murmuratōis z ꝓsimiliū. o Pulcherrimꝰ. pulchritudine honestatis. p Firmabit ab eo. ad effectū deducendo. Pōt etiā hoc exponi de sermone euāgelico: carēte oi impuritate z oēm sanctitatē ꝓtinente: qui p aplos p̄dicatus adeo miraculis ē cōfirmat Mar. vlti. Illi aūt ꝓfecti p̄dicauerūt vbiqz dño cooperāte z sermonē ꝓfirmante sequētibus signis. q Cōturbat domum suā. i. familiā qui sectat auariciā nimis eā restringendo a modo viuendi debito. r Qui odit munera ꝓ iniusticia oblata. s Uiuet. vita gratie. t Per miam. i. per opa mie erga paupes. v Et fidē. erga deū. x Purgantur peccata. ꝯtū ad culpā z ꝑnā: daniel. iiij. Peccata tua elemosynis redime. y Mens iusti meditabit obe. i. obedire deo z superiori suo. hoc. n. ē debitū q iusticia reddit vnicuiqz qđ suū est. a Os ipiorꝫ redūdat mala. s. rebellādo deo z superioribꝰ suis. b Longe ē dns ab impīs. p grām: licz sit pns per essentiā z potētiā. c Et orōes iustorꝫ exaudiet. tpe tñ opportuno: qz aliquādo differt exaudītōem vt gratiosius recipiat quod ab eo dat ꝯto per dilatōem magis desiderat. d Fama bona ipinguat ossa. i. augmētat vtutes in qbus ꝓsistit robur mētis: sicut i ossibus robur corporis. vtus. n. laudata crescit. e Auris que audit increpatōes vite. i. dirigentes ad vitā vtuosam. f In medio sapientiū ꝓmorabit. ad audiēdū eorꝫ sapiaz. g Qui aūt abiicit disciplinā despicit aiam suā. i. reddit eā despicabilē deo z oi hōi bono. h Qui aūt acqescit increpatōibus po. ē cor. qz sedatis passionibꝰ ē suiipsius dns. i Timor dni. filialis. k Disciplina sapiētie. i. sapia disciplinata. l Et glam pcedit humilitas sic dispositio necessaria ad ipam Luc. xxj. Qui se humiliat exaltabitur. vñ dauid ex humilitate sua exaltatꝰ fuit ꝓmo ad gloriā rgni terreni. ij. reg. v. z ꝓ ea ad glam regni celestis.

Auris que audit increpationes uite: i medio sapientuz cōmorabitur. Qui abiicit disciplinā despicit aiaz suā: qui aūt acqescit increpatiōibus: possessor ē cordis. Timor dni disciplina sapie: et glorią pcedit humilitas.

Caplm. XVI.

Hominis est aium pparare: et dni gubernare liguā. Omnes vie hominū pātēt oculis eius: spiritūuz pponderator est dns. Reuela dño opa tua: et dirigent cogitatões tue. Uniuersa ppter semetipm operatꝰ ē dns: impiuz qz ad diē malū. Abominatio dni ē ois arrogās etiā si manꝰ ad manū fuerit nō est inocēs. In timore dni declinat a malo. Cūz tiūz vie bone facē iusticiaz: accepta est apud deū magis qz īmolare hostias. Misericordia z veritate redimitur iniquitas: z in timore dni declinat a malo. Cūz

Caplm. XVI.

Homis ē aium pparare. Caplo pcedenti docuit salomō refrenare motū ire p qđ ꝺcretur aius z sic ad orandū z docēdū redditur aptus: tō dicit ꝓpter in hoc caplo:

a Hois ē aium pparare. per oratōem z sacre scripture meditatione. b Et dni gubernare liguā. sine quo hō non habz sanā doctrinā Matth. x. c. Nō. n. vos estis qui loqmini: sed spūs patris vri qui loquit in vobis. c Oēs vie hoium. i. cogitatões z actus iporꝫ. d Pātēt oculis eius. quia oia sunt ei nota ꝯtūcūqz occulta. e Spirituū. i. volūtatū. f Pōderator: ē dns. ad retribuēdū ſm merita z demerita. g Reuela dño opera tua. non manifestando illi aliquid quod ignorat: qz hoc ē impossibile: sed ꝙrendo ab eo auxiliū z ꝓsiliū in operibꝰ tuis. h Et dirigent cogitatões tue. ad bonū effectum. i Uniuersa ppter semetipm operatꝰ ē do. qz sicut est ꝓncipiuz effectiuum oium ita est finis vltimꝰ. Prima. n. cā quertit in seipam oēs suos effectꝰ: apoc. j. Ego suz alpha z o. ꝓncipiū z finis. k Impiū quoqz. s. ꝓparauit. l Ad diē malū. i extremi iudicij: vt i reprobis reluceat eius iusticia. sicut ei mia i electis: vt deduc apostolus diffuse i epla ad Ro. m Abominatio est domini ois arrogās: sicut p oppositū vere humilis est sibi amabilis. n Etiā si manus ad manū fuerit cē. exponat vt supra. xj. caplo. o Jnitiū vie bone cē. ille versus non est i hebreo: ppter quod ptranseo: z qz satis patet snia. p Misericordia z veritate. i. iusticia: qz vna sine alia non est virtuosa: vt dictuz est supra. xiiij. caplo. q Redimitur iniquitas. i. pena p iniqtate debita. r Cum placuerint dño vie homis. i. facta eius

placuerũt dño vie homis: inimicos quoq; eius conuertet ad pacẽ. Melius est paꝛ cum iustícia: q̃z mult̃i fructus cum iniqtate. Lor hois disponit viã suaz: sed dñi est dirigere gressus ei⁹. Diuinatio i labijs regis: in iudício nõ errabit os eius. Pondus ꝛ statera iudicia dñi sunt: et opa eius oẽs lapides seculi. Abominabiles regi q̃ agũt impie: quoniam iustícia firmat solium. Voluntas regum labia iusta: qui recta loquit dirigẽt. Indignatio regi nũcij mortis: et vir sapiẽs placabit eũ. In hilaritate vultus regis: et clemẽtia eius q̃si imber serotinus. Possíde sapientiã: quia auro melior est: ꝛ acquire prudentiaz quia pretiosior est argẽto. Semita iustorum declinat mala: custos anime sue seruat vitaz suã. Contritionẽ p̃cedit superbia: ꝛ ante ruinã exaltabit spũs. Melius est humiliari cũ mitib⁹: q̃z diuidere spolia cũ superbis. Eruditus i vbo reperiet bona: ꝛ q̃ sperat i dño beatus ẽ. Qui sapiens est corde: appellabit prudens: et q̃ dulcis eloquio maiora reperiet. Fons vite eruditio possidẽti: doctrina stultoꝝ fatuitas. Lor sapientis erudiet os ei⁹: et labijs eius addet grã̃m. Fauus mellis cõposita vba: dulcedo aie sanitas ossiuz. Est viꝛ q̃ videtur hõi recta ꝛ nouissima eius ducũt ad mortẽ. Aiã laboratis labor rat sibi: gã cõpulit eũ os suum. Vir isipiens fodit malũ: et in labijs eius ignis ardescit. Homo peruersus suscitat lites: et verbosus separat principes. Vir iniquus lactat amicum suum et ducit eum per viam non bonã. Qui attonitꝰ oculis

1 icta ꝛ cogitata. s Inimicos quoq; ei⁹ cõuertet ad pacẽ. ita q̃ erũt sibi amici: exẽplũ de ioseph gen̄. xlj. ꝛ o moyse exo. ij. ꝛ de tribus pueris in camio positis: dan̄. iij. t Melius ẽ paꝛ cũ iustícia. s. acq̃sitũ: qz illud est ipsi⁹ acq̃rẽtis. v Quã multi sru. cũ ini. acq̃siti: qz nõ sunt acq̃rentis: sz tenet ꝛstituẽ. x Lor hois disponit viã suã. ꝑuiũ. n. ẽ hois p deliberatiõem ꝓcedẽ in factis suis: qõ non ꝓuenit aialib⁹ brutis. y Sz domini est dirigere gressus eius. quia nõ sufficit hũana ꝓuidentia nisi assit directio dina. z Diuinatio. i. dina lectio. a In labijs regis. vñ deuto. xvij. dr de eo: Postq̃ aũt sederit i solio regni sui describz sibi ẽuteronomium legis h⁹ in volumie. seq̃tur: Leget q̃ illud oibus diebus vite sue: vt discat timẽ dominũ. b In iudicio nõ erra. os eius. dãdo malaz sniam si i lege studuerit ꝛ deum timuerit. c Pondus ꝛ statera iudicia dñi sũt. i. iudicia dei sũt iusta. d Et opera ei⁹ oẽs lapides scli. i hebreo hr: Lapides sacculi. ꝛ vr lra nostra corrupta per scriptores ꝓpi silitudinẽ dictionũ. Ad cuius itellectuz sciẽdũ q̃ antiq̃tus fiebãt pondera cũ lapidibus: quorũ vn⁹ erat ponderosior alio: fm diuersos gradus sic mõ fiunt p diuersas portiões metalli: quaꝝ vna ponderat marcam: alia libraã: alia vnciã: ꝛ sic de alijs: ꝛ lapides illi ponebant in sacculo. Est igit sensus: Et opa ei⁹ oẽs lapides sacculi. i. opera dei fiunt cũ debito põdere ꝛ mensura. Et hoc modo dr sap̄. xj. Oia disposuisti dñe i põdere: numero: ꝛ mensura. e Abominabiles regi. s. iusto. f Qui agũt impie. qz distorti sũt ab eius mente g Q̃m iustícia firmatur soliũ. s. regni: qz sicut dic̃ Augustin⁹: Amota iustícia quid aliud sũt regna nisi latrocinia magna. h Voluntas regũ. s. iustoꝝ. i Labia iusta. in iudicib⁹ ab eo institutis. k Qui recta loq̃t dirigẽt a deo in finẽ debitũ. l Indignatio regis nuncij mortis. exẽplũ. ij. reg. ij. de salomone qui indignat⁹ ꝛ Joab ꝛ semei: mãdauit eos occidi. m Et vir sapiens placabit eũ. sic pz de Joab. ij. reg. xiij. qui p mulierẽ tecuitẽ placauit irã dauid ꝛ absalon. n In hilaritate vultus regis vita. s. illoꝝ q̃ offenderũt: qz p hoc est dispositus ad cõdonandũ eis: iõ seq̃tur: o Et clemẽtia ei⁹ q̃si imber serotin⁹. quia sicut imber serotin⁹ ẽ bonus ꝛ suauis terrenas cẽtibus: sic clemẽtia regis remissione indi gentibus. p Possíde sapi. qz auro melior ẽ. q̃to aie bona corporalib⁹ ꝓferũtur: ꝛ auro bñ cõparat sapiam q̃ ẽ noticia de diuinis: ꝛ argẽto prudẽtiã que ẽ noticia de humanis. q Semita iustoꝝ nõ. pz snia. r Cõtritiõem ꝓcedit supbia nõ. hoc pz de absalõ qui post nimiam elatiõem i supbiã i quercu pẽdẽs fuit occisus. ij. re. xvij. ꝛ de antiocho supbissimo qui a deo fuit p cussus intm̃ q̃ eius fetore grauabat exercitus: ꝛ i montib⁹ miserabiliter est mortu⁹. ij. macha. ix. s Meli⁹ ẽ humiliari cũ mitib⁹. ꝓpter quod dicit ps. lxxxiij. Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei magis q̃ habitare in tabernaculis peccatoꝝ t Qui sapiens est corde. absq; tñ doctrina alioꝝ appellabit prudens. i. denoiari põt ab habitu ipsuz pficiente. v Et q̃ dulcis eloquio. ita q̃ cũ sapientie habitu exercet i doctrine actu. x Maiora ꝛperiet. qm̃ nõ solũ hẽbit aurea: sed etiã aureolã: que debet actui docendi: iõ sb̃ditur: y Fons vite eruditio possidẽtis. i. erudire potẽtis p sapiam suã ꝛ eloq̃ntiã. sicut. n. riuuli deriuantur a fonte: sic sapie deriuant ad alios ꝛ a tali doctore. z Doctrina stul. fatui. qz ꝺ sacco nõ exit nisi qõ int⁹ hr. a Lor sapiẽtis eru. os ei⁹. dirigẽs ipm i loq̃ndo. b Et labijs ei⁹ addet grã̃m. qz eloq̃ntia p sapientiã directa efficit magis gratiosa. c Fauꝰ mellis cõpo. vba. qz sũt dulcia auri sic fauꝰ mellis ozi. d Dulcedo aie ẽ sanitas ossiũ. i. bona dispõ ꝛ robur corporis qb⁹ exñtibus aia dulciter viuit i corpore. Põt etiaz exponi de roboze spũali qõ ꝓsistit i vtutib⁹ itellectualib⁹ ꝛ moralib⁹ in qb⁹ aia delectat tanq̃ in suis pfectiõibus. e Est via nõ. expõat vt. ij. xiiij. c. f Aia laboratis. i. hõ laboraꝝ eo mõ loq̃ndi q̃ totũ denoiat a pte digniori. g Laborat sibi. i. ꝓpter necessaria vite sue ꝛ familie. h Qz cõpulit eũ. s. ad laborãdum. i Os suũ. eo. n. ipso q̃ opz eũ comedẽ: opz eũ laborare: ꝓpter qõ dic̃ apls. ij. thessa. iij. Qui nõ vult opari nõ mãducet. k Vir impi⁹ fodit malũ. i. q̃rit cũ diligẽtia sic̃ fodiẽs thesauꝝ inclinat⁹ ad hoc ex habitu malo. l Et i labijs eius ignis ar. s. ignis iracũdie ꝛ supbie. m Qõ peruersus suscitat lites. exẽplũ de siba filio bochri. ij. reg. xx. n Et vbo sus separat ꝑn. sic̃ Doech separauit saul a dõ genero suo. j. reg. o Vir iniqu⁹ la. ami. suũ. ei adulãdo. p Et ducẽ eũ p viã nõ bo. p talẽ adulatiõem. q Qui attonitꝰ oculis ꝛc. Hic ponit duo signa hois cogitãtis mala. Unũ ẽ q̃ hz oculos attonitos ex intẽsa cogitatõe ad malũ: ꝛ sic obscurat visus

exterior: qz motus maiores expellũt minores ſm phm. Secundũ ē q̄ mordet labia ſua. ex imaginatõe. n. pficiẽdi malũ mouẽtur dentes ad talẽ actũ: ió dr: r Mordẽs labia ſua pficit malũ. i. imaginat pficẽ. s Corona dignitat ſenectus. i. debet senectuti nõ cuicũq; ſed bone: ió ſb̃ditur:

t Que in vĩs iuſticie reperiet. ſ. ꝓceſſiſſe. v Melior ē patiens viro forti. fortitudine corꝑali quãto melior ē aĩa corpore. Patiẽtia. n. ꝓpe ē fortitudo aie per quã eq̄ nimit toleat aduerſa. x Et qui dñat aio ſuo. per repreſſionez cõcupiſcẽtiaz. y Expugnatore vrbiũ. ꝓpter qd̃ Dioge. phs dixit ꝺ alexãdro magno: q̄ multas vrbes expugnauerat: q̄ erat ſeruus ſerui ſui: quia Diogenes ꝑ rõem dominabat ſuo ſenſitiuo appetitui. Alexãder vo magis ſeruiebat ſuo appetitui ſenſitiuo. z Sortes mittũt in ſinũ. i. i aliquo loco occulto vt ide recipiant fortuitu vel ſine ꝓuiſſione humana. r Sed a dño tẽperant ex dina. n. puidẽtia ꝓuenit q̄ talis ſors cadat ſup talẽ. Ad maiorẽ h̃ auctoritatis itelligẽtiã q̄ritur vtrũ vti ſortib̃ ſit licitũ. Ad qd̃ dicẽdũ q̄ vti ſortibus ē ex vario euẽtu ſeu diſpoſitõe alicui̇ rei ſenſibilis ꝓpoſite determinare aliq̄ꝺ dubiũ vl incertũ: ſicut ex feſtucis ꝓpoſitis ꝑ hoc q̄ aliquis accipit breuiorẽ vel lõgiorẽ: ſeu i ꝓiectõe taxilloꝝ ex hoc q̄ alicꝫ ꝓ̃cit plura vel pauca puncta: vel ex ꝓſilibus aliq̄ꝺ dubiũ inf hoies determinatur. Et ſi hoc fiat ad alicui̇ rei diuiſionẽ inf hoies vt ꝑ hoc determinetur quis quã partẽ accipiat vocat ſors diuiſoria Si aũt hoc fiat ad aliquid determinate agendũ: vocat ſors ꝓſultoria. Igit ſi diſpoſitio vel euẽtus ſortiũ expectet a fortuna tm̃ nullũ eſt viciũ: vt ſi mittant ſortes ad determinandũ inf hoies: vt quis quã partẽ accipiat alicui̇ rei r hoc ex cõi cõſenſu cõmittit fortune. Cã tm̃ motiua. põt eſſe peccatũ vt ſi ꝓpr cupiditatẽ ꝓpriã vel aliud viciũ nõ poſſint ꝓcordit alio mõ diuidẽ. Si aũt diſpõ ſortiũ vel euẽtus nõ expectet ſolũ a fortũa ſz ab alia cã: hẽ duplr. Uno a cã corꝑali: vt a diſpõe ſtellaꝝ: r ſic cũ act̃ ſtellaꝝ ad hoc ſe nõ extẽdat: ſupſtitioſũ ē r illicitũ r nõ caret occlto pacto ꝺmonũ. Alio qz expectat euẽtus r diſpoſitio ſortiũ a cã ſpuali dirigente: r hoc ē duplr. Uno mõ a demone: r hoc ē illicitũ: qz includit familiaritatẽ r pactũ cũ demonib̃. Allio mõ a deo expectatur imediate vel mediãtib̃ ſanctis angelis: r hoc nõ ē illicitũ ſm ſe ſi fiat cũ reuerẽtia debita: vñ dr hic: Sortes mittũtur in ſinũ: ſed a dño tẽperãtur. Põt tm̃ in hoc ꝯdrupliꝝ peccatũ incidere. Primo ſi abſq; vlla neceſſitate ad ſortes recurratur. hoc. n. vr ad dei tẽtatõem ptinere. vñ dicit Ambro̅: Qui ſorte eligit humano iudicio nõ cõprehẽdit. 2° ſi aliꝯ etiã in neceſſitate abſq; reuerẽtia debita ſortib̃ vtat. Unde ſuper act̃ aplorꝝ dicit Beda: Siqui neceſſitate aliq̄ compulſi deũ putat ſortib̃ aplorꝝ exẽplo eſſe ꝓſulendũ videãt hoc ipſos aplos nõ niſi collecto fratrũ cetu r ꝓcib̃ ad deum fuſis egiſſe. 3° ſi diuina oracula ad terrena negocia ꝓuertant. vñ dicit Aug̃ ad inq̄ſitões Januarij: his q̄ de paginis euãgelicis ſortes legũt: etſi optãdũ ſit vt hoc pot̃ faciãt q̄ ad ꝺmonia ꝓſulẽda ꝓcurrãt: tm̃ mihi diſplicet iſta ꝓſuetudo ad negocia ſeclaria r ad vite hui̇ vanitatẽ diuina oracula velle cõuertere. 4° ſi i electõib̃ eccliaſticis que ex ſpiritus ſci iſpiratõe fieri debẽt: aliq̄ vtãt ſortib̃. Unde dicit Beda ſup act̃ aplorꝝ: Mathias añ pentecoſten ordinãdus ſorte q̄rit: qz. ſ. nõdũ erat plenitudo ſpũs ſancti i eccla effuſa: ſeptẽ diacõi poſtea nõ ſorte ſed electõe diſcipulorꝝ ſũt ordinati. Sec̃ aũt ē i tẽporalibus dignitatibus que ordinantur ad terrena diſponẽda: r ió i electõe illaꝝ pñt homies vti ſortibus ſicut r i diuiſiõe rex tpraliũ: vt ꝓdictũ ē. Si vo aliq̄ neceſſitas alia ab electiõe dignitatis eccliaſtice imineat: licitũ eſt cũ debita reuerẽtia ſortib̃ diuinũ auxiliũ iplorare. Unde dicẽ Auguſti̇ i epla ad Honoratũ: Si inf ꝺi miniſtros ſit diſceptatio q̄ eorꝝ tpre ꝓſecutõis maneãt ne fuga oium r q̄ eorꝝ fugiãt ne morte oium deſeraf eccla: ſi hec diſceptatio alr nõ poſſit terminari q̄rtũ mihi vr qui maneãt r qui fugiãt ſorte eligendi ſũt. Et hoc mõ vſi ſũt ſortib̃ viri ſancti: q̄ in veteri ac nouo teſtamẽto vſi fuiſſe ſortib̃ legunt: ſic Joſue iudicio ſortiũ puniuit achor: Joſue. vij. Et ſaul deprehendit Jonathã filiũ ſuũ mel comediſſe. j. reg. xiiij. Et ẓacharias ſorte exiuit vt incenſũ ponẽt: Luc. j. Et ſic ꝑ tnſio ad qõem. Laplm. XVII.

Seruus ſapiẽs dñabit ſtultis filijs: et int fratres hereditatẽ diuidet. Sicut igne ꝓbat argẽtũ: r auꝝ camino ita corda ꝓbat dominus. Malus obedit lingue iniquer et fallax obtẽperat labijs mẽdacib̃. Qui deſpicit pauperẽ exprobrat factori eius: et qui i ruina letat alterius: nõ erit impunitus. Corona ſenum filij filiorũ:

cogitat praua: mordens labia ſua perficiet malũ. Corona dignitatis ſenectꝰ: q̃ in viis iuſticie reperiet. Melior eſt patiẽs viro forti: et q dñatur aio ſuo expugnatore vrbiũ. Sortes mittũt in ſinũ: ſed a dño temperant.

Laplm. XVII.

Melior ē buccella ſicca cũ gaudio: q̄z dom̃ plena victimis cum iurgio.

Melior ē buccella. Superꝰ ſalomõ repreſſit ire impetũ: hic repmit triplicẽ ei̇ effectũ in trib̃ caplis ſequẽtib̃: tm̃ ſicut dixi ſupra: iſta diſtio r ꝓſiles accipit ſm ꝓncipia capl̃orꝝ: r nõ ſm ꝓſecutõem eorꝝ. Prim̃ aũt ire effect̃ ē iurgiũ: de q̄ dicẽ: a Melior ē buccella. i. puuꝝ fruſtum panis. b Sicca. i. ſine pulmẽto. a Cũ gaudio. i. hilarit̃ data. b Quaꝝ dom̃ plena victimis. i. magnis epulis. c Cũ iurgio. vñ dicẽ poeta: Sup oia vult̃ acceſſere boni. d Seruus ſapiẽs dñabit ſtultis filijs. Hoc vr ipletũ pariſi̇ r i plibus ciuitatib̃ alijs: qz filij ſtulti vẽdũt hereditatem patrã ſaltẽ in pte: r freqnter illis qui ꝓdẽter fuiũt patri. e Et iter fres hẽditatẽ diuidet. i. hẽnt hẽditatez cum fratribus. Allio mõ exponit de Joſue miſtro moyſi qui ſucceſſit ei i ducatu ppli iſrl: r nõ filij moyſi. Diuiſit etiã hereditatẽ xij. tribub̃: vt ꝑ libro Numero. r Joſue. f Sicut igne ꝓbat ar. r au. cami. rc. qz ſic aurũ magi examinat q̄ argẽtũ: ita dñs maiori tribulatione examinat corda magi fortiũ q̄ miñ. vñ dicẽ apls. j. cor. x. Fidelis deꝰ q̄ nõ patiet vos tẽtari ſupra id qd̃ poteſtis. Et ſm hꝰ dixit beat̃ Sixt̃ ad ſcm̃ Laurẽtiũ: Nos q̄ſi ſenes leuioris pugne curſũ recipim̃: te aũt q̄ſi iuuenẽ glioſior de tyrãno expectat triũph̃. g Malus obedit lingue iniq̃. i. tyrãno p̃cipiẽti iniq̃. h Et fallax rc. qz ꝑ iudicẽ ppli ſic r miſtri ei̇: eccla. x. Qui deſpicit pau. rc. exponat vt. ſ. xiiij. k Et q̄ i ruina le. al. p ſe r directe. l Nõ erit ipunit̃. qz i hoc peccat. Sec̃ aũt ē ſi letat i ruina alic̃ p accñs: vtpote qz ille ē malus hõ turbãs aliorꝝ pacẽ: r ſic ceſſat hoc malũ. Letari aũt per ſe de pace reddita pplo: r p accñs de ruina ꝓturbantis eã ē licitũ. m Corona ſenũ. i. honor eorꝝ. n Filij filiorꝝ. vñ ad gl̃am pluriũ patrũ veteris teſtamẽti dr q̄ vidẽt filios r filios filiorꝝ vſq; i tertiã r q̄rtã gnãtõez.

o Gloria filioꝝ patres eoꝝ. in hoc. n. gloriant: q̄ de bōis p̄ib⁹ ⁊ nobilib⁹ sit orti. p Nō de. stul. ver. ꝓpo. hoc ē dictu nō ē decēs q̄ stulto ponat aliq̄ ambasciata in q̄ opꝝ hīe v̄ba cōposita. q Nec p̄ncipē la. men. qz oꝝ eē regula alioꝝ ad qō req̄rit vītas labioꝝ. r Ēma gratis. expe. p̄ stolantis. i. res expectata a desiderāte ē q̄si lapis p̄ciosus i oculis ei⁹ s Quocūq; se vtit. i. i quocunq; negocio. t Prudenī itelligit. i. diligētiam apponit vt prudeni agat: ne suo desiderio defraudet. Alr exponit de expectatōe regni celestis: qō dī p̄ciosa margarita: Matthei xiij. ⁊ tal' i oi opestudet prudenter agere: ne fraudet sua expectatione. v Qui celat delictū. alteri⁹. x Querit amicitiā. illius. y Qui altero sermōe repetit. sine cā iusta publicando z Separat federatos. qz rumpit fedus inī se ⁊ illuz. a Plus pficit conceptio. s. fraterna. b Apud prudentē. q eaz recipit. c Quā centū plage apud stultū. q nō emendat v̄bo vel v̄bere. d Semper

⁊ gl'iā filioꝝ patres eorum. Nō decēt stultū v̄ba composita: nec p̄ncipē labiū mētiens. Ēma gratissima expectatio p̄stolāti q̄ocūq; se vertit prudenter itelligit. Q̄ celat delictum quērit amicitias: q̄ alio sermōe repetit sēparat federatos. Plus pficit correctio apud prudētez: q̄z centum plage apud stultū. Semp iurgia q̄rit malus: angelus āt crudelis mittet̄ ꝯ eum. Expedit magi vse occurrē raptī fetib⁹: q̄z fatuo p̄fidenti sibi in stultitia sua. Q̄ reddit mala p bonis: nō recedet malū de domo eius. Q̄ dimittit aquā cāput ē iurgioꝝ: ⁊ añq̄z patiat ꝓtumeliam iudiciū deserit. Et q̄ iustificat ipiū: ⁊ q ꝓdemnat iustū: abominabilis ē vtq; apud deū. Q̄d pdest stulto hēre diuitias: cum sapiētiā emē non possit: Q̄ ali tā facit domū suam q̄rit ruinā: ⁊ qui euitat discere inci

det i malū. Omī tpe diligit q̄ amic⁹ est: et frater in angustijs cōprobat. Stultus hō plaudet manibus suis: cuiz spopōderit p amico suo. Q̄ meditat discordias diligit rixas. et q exaltat os suum querit ruinaz. Q̄ puersi cordis ē nō iueniet bonū: et q vtit linguaz icidet i malū. Natus ē stultus i ignomiaiā suā: sz nec pater i fatuo letabit. Alius gaudēs etatē florida facit: spiritus tristis exsiccat ossa. Munera de sinu ipius accipit: vt puertat semitas iudicij. In facie prudentis lucet sapia: oculi stultoꝝ in finib⁹ terre. Jrā p̄is fili⁹ stultus ⁊ doloz matris que genuit eū. Nō ē bonuz damnū iferre iusto: nec pcutere p̄ncipem qui recta iudicat. Q̄ moderatur sermones suos doctus ⁊ prudens est et p̄cioſi spiritus vir eruditus. Stultus quoq; si tacuerit sapiēs reputabitur:

tatis. r Qui amicus ē. ver⁹ ⁊ cert⁹. s Et frat in angustijs cōprobat. succurrēdo fratri i magnis āgustijs: sicut Joseph succurrit fribus suis fame afflictis. t Stultus hō plaudet manib⁹. q̄si gaudēs ⁊ nō curās. v Cū spopōderit p amico suo. i hebreo hī: Pro socio suo. periculose obligās se p eo: ⁊ tm deberet solicitari de liberatōe sua ⁊ amici sui: sicut etiā dictum ē supra. vj. cap. Fili mi si spopōderis p amico tuo ⁊c. x Qui meditat discordias. semīnare. y Diligit rixas. qz sequūtur ad discordias. z Et q exaltat os suū. se iactādo ⁊ alios p̄tēnendo. a Querit ruinā. lz p̄ter itētōez suā qz tali exaltatio ē inimico p̄ acq̄sitio. a Qui puersi ē cordis nō iuenit bonū. quia alijs efficit odiosus: ⁊ qz i semetipso est diuisus p̄pter syndresim recalcitrātē malo ⁊ sē sualitatē ad malū iclinantē: p̄pter qō dicit phs. viij. ethicoꝝ: q malus nō hēt amicitiā ad alterꝝ neq; ad seipz. b Et q vertit liguā. i p̃tia adulādo ⁊ i absentia diffamando. c Incidet i malū. culpe ⁊ pene. d Nat⁹ ē stult⁹ i ignominia ⁊c. qz ab alijs despicit. vñ p̄i occasio tristitie tribuitur. e Alius gaudēs etatem floridam facit. qz vitam p̄producit vsq; ad caniciem: f Spūs trist exsiccat ossa. ⁊ sic abreuiat vitam: quia tristicia est passio mortificatiua.

g Munera de sinu. i. in occulto tradita. h Impius accipit. s. iudex. i Jn facie prudentis lucet sapientia. per maturitatem ⁊ honestatem: quia dispositio cordis magis apparet in facie in qua sunt omnes sensus q̄ i partibus alijs. k Oculi stultorum in finibus terre. i. habent vagos aspectus sicut cor varios cogitatus. l Jra patris filius stultus. quia pater repzesentatur in filio: ⁊ sic stulticia eius redundat in patrem: similiter ⁊ in matrem. m Non est bonum damnum inferre iusto. cui debetur honor ⁊ bonus n Nec percutere p̄rincipem. i. occidere: sicut ismael pessimus interfecit godoliam: qui recte iudicabat populum: hiemie. xlj. o Qui moderatur sermones suos. ita q nihil ē ibi superfluus nec diminutum. p Doctus ⁊ prudens ē. quia hoc est valde difficile: circa quod est magna virtus. q Et pcioſi spiritus. i. anime. r Vir eruditus. in scientia ⁊ moribus ex quibus p̄ciositas anime attenditur. s Stultus quoq; si tacuerit. inter sapientes. t Sapiens reputabit. ab ignorantibus ip̄m credentibus hanc taciturnitatē p̄cedere ex sapiētis maturitate qui solet ē tardus

ad loquēdū. v Et si cōpꝛesserit labia sua. ab inclinatōe loquēdi. x Intelligens. s. ppꝛiū defectū ex quo cōpꝛimit labia sua: ne ꝓpumpat in aliquod stultū. Lap. XVIII.

Occasiones q̄rit. hic ꝓnter repꝛobat effectū ire 2m: qui ē recedere ab amico fideli: qđ frequēter fac̄ ira

Dicit igit̄:

a Occasiões q̄rit. allegando nō cām ꝓ cā. b Qui uult recedre ab amico. sine rōnabili cā. c Oi tpꝛe erit exꝓobꝛabil̄. q2 corꝛumpit ⁊ falsat amicitiā: qđ ē pei' q̄ falsare pecuniā: q̄to ꝓciosioꝛ res est amicitia q̄ pecunia: ſm q̄ dicit phs. viij. ethico. d Nō recipit stulti' v̄ba pꝛudētie. q2 sibi displicuit, ppt̄ hitū cōtrariū. e Impius cū in pfū. ve. pec. per obstinatōem mentis. f Cōtēnit. oēm coꝛrectōem ⁊ pene cōminatōem. g Sz sequit eū ignomia ⁊ opꝛobꝛiū. sempit̄nū in gehēna. h Aq̄ ꝓfūda v̄ba ex oꝛe viri. vt dicit ra. sa. hic accipit vir pfect' in scia ⁊ v̄tute cui' v̄ba continēt ꝓfundā sniaz: ad quā quilibet non pōt de facili attingē sicut nec ad ꝓfundū aque ꝓfunde. i Et toꝛrens redūdans. in alios ꝓ bonā doctrinaz. k Fons sapie. i mēte sapientis a quo fonte ad alios deriuat aq̄ sapie. l Accipere pſonā impij in iudicio. siue diues sit siue pauper. m Nō est bonū. minus dicit ⁊ plus significat.: q2 hoc est malū cum sit ꝫ iusticie vitatē. n Labia stulti miscent seriis. s. alioꝝ aduicē rixātiū. o Et os ei' iurgia ꝓuocat. q2 rixātes ad maioꝛa iurgia icitat: sicut ille q̄ canes incitat ad mozdendū se inuicē. p Os stulti ꝓtritio eius. q2 ꝓpt̄ v̄ba sua frequēter punit̄ in coꝛpoꝛe: ⁊ cū hoc peccat i mente iō sequtur: q Labia ipsius ⁊c. verba bilinguis. qui i pñtia adulat ⁊ in absentia detrahit. r Quasi simplicia. i. sīplica dolositatis vī qñ in pñtia loquit. s Et ipsa pueniunt vsq̄ ad interioꝛa ventris. i. vsq̄ ad coꝛ: qđ ē i medio vētris. hoc ē dictu: sūt valde nociua. t Pigrū ⁊c. ille vsus nō est in hebꝛeo: pōt tñ sic exponi. t Pigrū deiicit. ab aggressu boni opis. v Timoꝛ. laboꝛis. v Aie aūt effemi. i. hoies vt femine molles ad bñ operādū. x Esuꝛient. quia nō laboꝛāt ad necessaria acq̄rēda. y Qui mollis ⁊ dissolutus ē. a v̄tute operādi. z Frater ē sua opa dissipantis. i. silis est illi nō tñ in toto: q2 peioꝛ est dissipās opa sua q̄ mollis ⁊ remissus in suis opibus ichoatis. a Turris foꝛtissima. i. ꝓtectio firma. b Nomē dñi. i. ei' potentia. c Ad ipaz currit iustus. inuocādo diuinā potētiaz in suis necessitatibus. d Substātia diuitis. i. ei' diuitie. e Urbs roboꝛis ei'. q2 in ipsis cōfidit sicut i murata v̄be

et si compꝛesserit labia sua intelligēs. Lap. XVIII.

Occasiones querit q̄i vult recedere ab amico: omni tpe erit exꝓobꝛabilis. Non recipit stulti' verba pꝛudētie: nisi ea dixeris q̄ v̄sant in coꝛde ei'. Impius cū i ꝓfundū venerit peccatoꝝ cōtēnit: sed seq̄t eū ignominia ⁊ oppꝛobꝛium. Aq̄a ꝓfūda v̄ba ex oꝛe viri: et toꝛrēs redūdans fons sapie. Accipere pſonaz impij in iudicio nō ē bonuz: vt declines a v̄tate iudicij. Lābia stulti miscēt se rixis ⁊ os ei' iurgia ꝓuocat. Os stulti ꝓtritio ei': ⁊ lābia ipi' ruina aie eius. Verba biliguis quasi simplicia: et ipsa pueniūt vsq̄ ad interioꝛa vētris. Pigrū deiecit timoꝛ: aie aūt effeminatoꝝ esuriēt. Qui mollis ⁊ dissolut' est i ope suo: frāt est sua opa dissipantis. Turris foꝛtissima nōmē dñi: ād ipsam currit iustus ⁊ exaltabit. Substātia diuitis urbs roboꝛis ei' ⁊ q̄si murus validus circūdās eū. Antēq̄z ꝓteraꝛ exaltat coꝛ hois: et antēq̄z glificet humiliat. Qui ꝓbus rñdet q̄z audiat: stultuz se esse demōstrat ⁊ ꝓfusiōe dignū. Spiritus viri sūstentat ibecillitatem suam: spiritūz v̄o ad iraſcēdū facilē: qs potest sustinere? Coꝛ pꝛudētis possidebit sciaz: et auris sapiētiū querit doctrinā. Bō nū hois dilatat via eius: ⁊ añ ꝓncipes spatiū ei facit. Justus ꝓoꝛ ē accusatoꝛ sui: uenit amic' ei' et iuestigabit eū. Cōtradictōes cōpmit soꝛs: ⁊ int̄ potentes quoq̄z diiudicat. Frāter q adiuuatur a fratre q̄si ciuitas firma: et iudicia q̄si vectes v̄bium. De fructu oꝛis viri replebitur venter eius: et genimina lābioꝝ ipsius

f Añq̄ ꝓteraꝛ exal. coꝛ hōis. sicut dcm̄ ē supꝛa de absalō ⁊ de antiocho illustri. g Et añq̄ glificet humiliat. sicut Joseph humiliat' fuit in carcere añq̄ ꝓficeret egypti, puincie: dauid in pſecutōe saulis anteq̄ sūblimaret in regnū. h Qui ꝓbus rēspōdet q̄ audiat ⁊c. hoc dupl'r exponit. vno mō de illo q̄ ad qōez rñdet añq̄ pfecte audiat eius ꝓpositōem: ⁊ ille frequenter oñdit se stultū ⁊ ꝓfusibilē q2 nō rñdet ad intellectū q̄rentis. Alio modo de illo q̄ tanq̄ doctoꝛ rñdet discipulis: q̄ tñ non audiuit discēdo ab aliis. ⁊ iste ē stult' ⁊ cōfusione dign': q2 accipit foꝛmā doctoris cū nonduz fuerit discipulus. i Spūs aūt viri. i. bonitas coꝛdis. k Sustētat suā ibecillitatē. ex parte coꝛporis: q2 plus aliq̄n facit q̄ hēns coꝛpus foꝛte ⁊ coꝛde bile. vñ dic̄ Gregoꝛi' homel. xj. Uires quas iperfia denegat: charitas subministrat. l Spūz v̄o ad ira. faci. qs posusti. q. d. nullus nisi valde patiēs ⁊ māsuet'. m Coꝛ pꝛudē. posci. tāq̄ rē charissimā: ⁊ q2 ñ pōt auferri ab eo violēter sic̄ pñt bona exteꝛioꝛa. n Et auris sa. q̄rit doc. ab aliis libēter audiēdo ꝓpter qđ dr̄. ē. c. j. Audiēs sapiēs sapiētioꝛ erit ⁊c. o Donū hois dila. viā ei'. hoc pz in curijs ꝓncipū ⁊ platoꝝ: q2 qui dat ostiarijs ⁊ mediatoꝛibus ꝓcedit vltra vsq̄ ad pñtiā eoꝝ. p Justus ꝓoꝛ accusatoꝛ ē sui. reuelādo delictū suū amico añq̄ ab aliis accusēt. q Uenit amic' eius. ei cōpatiēdo. r Et iuestigabit eū. querēs viā liberatōis sue. s Cōtradictōnes cōpꝛimit soꝛs ⁊c. cū. n. in diuisione alicui' rei non inuenit alius modus q̄ soꝛs: tūc vsus soꝛtiū descindit int̄ eos litigiū: q2 qlibet est ꝓtent' poꝛtōe sibi p soꝛtē obueniente. t Frater qui adiuuat a fratre. i. ꝓgregato hominū ⁊ potissime religioſoꝝ adinuicē ꝓcoꝛdātiū ⁊ supꝛortātiū. v Quasi ciuitas firma. q2 si ab aliis inuadatur bñ defendit. x Et iudicia. a talibus data. y Quasi vectes v̄biū. q2 sunt firma ⁊ īmobilia. z De fructu oꝛis viri. i. de doctrina v̄tuosi. ⁊ Replebitur ventr̄ eius. i. augmētabit scia eius eo mō loquēdi quo dr̄ de paꝛ scīēte aut ignoꝛāte q̄ parū aut nihil habet i ventre: ex actu. n. docēdi augmentabit scia doctoris. a Et genimina. i. germina vel gnātōes: ⁊ dicunt a gigno. b Labioꝝ ei'. i. doctrīa ipsi': ⁊ ē repe

titlo eiusdē ſñie ad maiorē expreſſionē. c Mors ⁊ vita in manib' lingue. in abuſu. n. ipſi' ē mors culpe: ⁊ in bono vſu vita gr̃e. d Qui diligūt ea ꝛc. qz diligē tes bonā linguā reportāt bonū fructū: ⁊ diligētes malā malū. e Qui inuenit mulierē bonā. i. ſacre ſcriptu re noticiam: vt exponit ra. ſa. Pōt etiā itelligi ō mu liere ad lr̃am: qz vir ⁊ vxor ſt vna caro: ⁊ iō ſi ſit bo na ē ad bonū viri iō dr̃ Geñ. j. Faci am' ei adiutoriū ſile ſibi. f Et hauriet iocūditatē. qz gaudiū cāt ex adeptōe boni. g Qui expellit mulierē bonam. iſte vſus nō ē i he breo ꝓpter quod ptrāſeo: ⁊ qz ſatꝭ pz ſnia ex pdict̄. h Cū obſecra. loq̄tur paup. qz idiget ⁊ non pōt alr̃ ſupplere ſuaz idigētia. i Et diues effabit rigi de. qz non ē in ta li neceſſitate. k Vir amica. ad ſo cie. i. delectabilis alteri in cōuictu l Magi amic' erit q̄ frater. i. q̄ ꝓſanguine' i ꝓui ctu male portabi lis ⁊ durus.

Saturabūt eū. Bōrs ⁊ vita i manibus lingue: q̄i dili gunt eam comedēt fructus ei'. Q̄ui inuenit mulierem bonā: inuenit bonū ⁊t hau riet iocūditatē a domino. Q̄ui expellit mulierē bonā expellit bonū: qui aūt tenz adulterā ſtultus eſt ⁊ inſipi ens. Cū obſecratiōibus loquitur pauper: ⁊t diues effabitur rigide. Vir ām̄ica bilis ad ſocietatem: māgis amicus erit q̄z frater. XIX.

Laplm. XIX.

Melior ē pauper. hic ꝓnter reprobat z'm̄ ire effectū: q̄ ē alic' cui alicꝰ irascit cōtēpt': iō dr̃: a Melior eſt pauper q̄ ambulat i ſim. ſua. nō ſe efferēdo: ſz alios venerādo. b Quā diues torquēs labia ſua. alios ptēnendo nō ſolū in corde interi': ſz etiā in ſigno exteri us faciēdo alīs violentiā. c Et inſipiēs. i. alīs iſipi dus. d Ubi nō eſt ſcia aie. i. de ſalute aie. e Non ē bonū. qz bona corporalia ad bonū aie finaliter ordināt: ſicut corpus eſt ꝓpt̄ aiam: remoto aūt fine remouentur ea que ad finē ordinātur. f Et q̄ feſtin' ē pedibus. i. p̄cipitant̄ agēs in ſuis operib'. g Offendit. qz de cō tingētibus omittit. h Stultitia bois ſupplatat greſ ſus eius. qz facit eū ab alīs deſpici ⁊ cōculcari. i Et ꝑ deū feruet aio ſuo. qz ex impatientia ꝓrumpit i blaſ phemiā dei. k Diuitie addūt amicos plīmos. quia multitudo hoiuz ſeq̄tur vtile bonū q̄ hīe poſſūt a di uite ⁊ nō a paupere: iō ſubdit: l A paupe aūt ⁊ hi quos habuit. cū adhuc diues fuit. m Separant. q̄ depauperat. n Teſtis falſus nō erit ipunit'. in futu ro ⁊ aliquādo i pñti: ſicut pz de ſacerdotib' falſum teſti moniū ꝓtra ſuſannā dantib': qz deꝑhenſi fuerūt occi ſi: dañ. xiij. o Et qui mendacia, loq̄tur nō effugiet. diuinū iudiciū in q̄ de oi vbo ocioſo oportebit reddere rōem deo: Matth. xij. ⁊ multo fortius de vbo mēdoſo

Multi colūt pſonā potētis. i. venerātur ⁊ honorāt: qz bonū vtile ab eo ꝓſequi ſperāt: ad qō ꝓna ē ppli multitudo: vt p̄dictū ē. q Et amici ſūt. ſaltē apparēter. r Fres. i. ꝓſāguinei. s Dois pau. oderūt eū. qz vt freq̄nt̄ vecū dant de eius pñtia: ⁊ qz timēt ne petat ab eis releuari a ſua indigētia. t Inſuper ⁊ amici. i. familiares ei anteq̄ depauperaret. v Qui tñ verba ſectat nihil habebit. hoc expōit duplicit: vno mō de diſcipulo q̄ magi diligit ornatuz vboꝝ q̄ bonā ſniam: ⁊ ille nihil reportat veritatis a doctore: aut ita paꝛ q̄ p nihilo ē ꝓputādū. Alio mō de doctore qui hz bona vba ⁊ nl̄ la facta: ⁊ iſte nihil p mū r̄portabit a deo: ⁊ huic ꝓſonat lr̃a ſeq̄nſ cū dr̃: x Qui aūt poſſeſſor ē mentis. p vtutes morales q̄bus vires ſenſitiue ſūt in obediētia rōis. y Diligit aiam ſuā. qz vult ei vez bonū: qō ē bonū vtutis. z Et cuſtos prudētie. q̄ dirigit vtutes morales. a Inueniet bona. gr̃e i pñti ⁊ gle in futuro. b Falſus teſtis ꝛc̄. exponatur ut ſupra. c Nō de cēt ſtultū delicie. ſed magis auſteritates: vt ſic eius ſtultitia re ꝑmat. d Nec fuū domiari ꝓncipibus: qz nihil aſperius ſeruo cū ſurgit in do miniū ō cōi curſu. e Doctrina viri per patiētia eius no ſcit. vñ ⁊ antiqui ꝓhi: vt ſocrates ⁊ plēs alī fuerūt in patiē tia valde perfecti. Pōt etiam ꝑpe exponi de doctrina apl̄o rum ⁊ aliorum doctoꝝ i ꝑmitiua eccleſia cuius veritas ap parebat: qz non reformidabant mori ꝓ ipſa. f Et gl̄ia eius. ſ. viri patientis. g Eſt iniqua ptergredi. i. mala nō inferre ſed magis pati. h Sicut fremitus leonis. i. rugi tus eſt valde terribilis alīs beſtīs. i Ita ⁊ regis ira. ter ribilis eſt ſuis ſubditis. vñ ⁊ leo dicitur rex beſtiarum. k Et ſicut ros ſuper herbā. eſt conſolabilis. l Ita ⁊ hilaritas eius. ſ. regis eſt conſolabilis ſubditis. m Do loꝝ patris filius ſtultus: quia filius repſentat patrem: ⁊ iō ſtultitia filij dat ei doloris materiaz. n Et tecta iugiter perſtillantia. ita q̄ pluuia cadens per illa iquietat domum o Litigioſa mulier. quia quaſi continue ſuis litigīs con turbat virum ⁊ familiam. p Domus ⁊ diuitie dantur a parentibus. filīs quando emancipantur ab eis. q A dño aūt ꝓpe vxor prudens. datur eis: quia prudētia nō po teſt dari a parētib' ⁊ amic̄. r Pigredo imittit ſoporez. mentis ⁊ corporis. Piger. n. videt ſemper dormitare. s Et aia diſſoluta. a vinculo legis ⁊ iuſticie. t Eſuri et. patiendo bonoꝝ ſpūalium defectum ⁊ frequēter corpo ralium. a Qui cuſtodit mandatum. dei ⁊ ſupioris ſui.

mãdatuz cũstodit aiaz suã: qũi aũt negligit viaz suam mortificabit. Fenerãtur domino q miserek pauperis: t vicissitudinẽ suaz reddet ei. Erũdi filiũ tuũ nẽ despe res: ad ũterfectõez aũt eius nẽ ponas aiam tuam. Qũi .n. impatiens est sustinebit dãnũ: et cũ rapuerit: aliũd apponet. Audi cõsiliũ et su scipe disciplinaz: ut sis sapi ens i nouissimis tuis. Mul te cogitatões i corde viri: võlũtas aũt dñi in eternuz pmanebit. Homo indigẽs misericors ẽ: et melior ẽ pau per iustus q̃z ũir mendax. Timor dñi ad vitã: et i ple nitudine cõmorabit absqz visitatiõe pessimi. Abscõn dit piger manuz suam sub ascella: nec ad os suũ appli cat eã. Pestilente flagella to: stultus sapientior erit: si

audire filí doctrinã. qz q̃tũcũqz hõ in scia sit pfect': tñ audiẽdo semp põt pficere vlterius vt dictũ ẽ. ē. j. c. Au diens sapiẽs sapientior erit tc. o Nec ignores fmo nes scie. quos addisceres audiẽdo. p Tesũ ini. deri: iu. i. deludit iustã sniaz: qz suo falso testimõio errare fac iudicez. q Et os impioz. i. testi um iniquozum. r Deuorat iniquitatez. i. auide transglutit sic gu losus cibũ: t bñ dicit deuorat: t nõ masticat: qz si per deliberatõez masticaret: ama ritudinem culpe t pene non senti ret: t sic nõ trans glutirz. s Pa rata sũt derisoribus. legis dine t humane. t Iu dicia. i. iuste snie: que determinant in vtraqz lege. v Et mallei pcutientes. i. pene graues. x Stul toz. i. trãsgressoꝝ. y Corpo ribus. qz aliq̃ su spendũtur: t aliq̃ decapitant: t aliq̃ cõburũtur t aliꝭ penis corporalibus puniũtur fz diuẽsa flagicia ab eis pmissa: t hoc ad terorem alioz.

áutẽ corrupueris sapiẽtez in tẽlliget sapiaz. Qui affligit patrez et fugit mrem: ignominiosus erit et infelix. Non cesses audire filí doctrinã: nec ignores sermones scie. Testis iniqu' deridet iudiciũ: et os impioz deuorat iniquitatẽ. Parata sũt derisoribus iudicia: et mallei pcutiẽtes stultoz corporibus.

LUxuriosa res .xx. vinuz: et tumultuosa ebrietas. Quicũqz bis delectat: nõn erit sapiens. Sicut rugit leonis ita t terror regis: qui puocat eũ peccat i aiam suã. Honor ẽ hõi q sepat se a ptentionib': ões aũt stulti miscentur ptumelijs. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo estate: et non dabitur illi. Sicut aqua profunda: sic cõsilium in corde viri:

LUxuriosa res ẽ vinũ. Supl' salo. repl' .xx. sit rõalem ptẽ t irascibilẽ: hic rep̃mit cõcupi scibilẽ: t pmo q̃tũ ad potũ: 2° q̃tũ ad cibum. xxiij. Prima in tres fm tria capla: ita q̃ in pmo facit p positũ: in scdo remouet dubiũ: in tertio ponit dicte re pssiõis effectũ. Circa pmũ dr: a Luxuriosa res. sup ple est vinũ. s. effectiue. vñ dicit Hiero': Uenit mero estu ans cito spumat i libidinẽ: vñ t Loth p vini potũ com misit cũ filiabus suis incestũ: gen. xix. b Et tumul tuosa res. s. ẽ. c Ebrietas. qz tunc hões loquũtur et frenate t clamose. d Quicũqz bis delectat. s. ebrie tate t luxuria. e Non erit sapiens. qz vtrũqz absor bet rõez t cãt mẽtis hebetudinẽ. f Sicut rugitus leo nis ẽ terribilis. alijs aialibus. g Ita t terror regis. malis hoib'. h Qui puocat eũ. ad irã. i Pec cat i aiam suã. i. i vitã suã: sic pz de semei. ij. reg. t de Jo ab puocatib' regẽ dauid ad irã: ppt qõ fuerũt occisi de mandato et' p salomonẽ filiũ suum. iij. reg. ij. k Ho nor ẽ hõi qui sepa. se a ptẽtõibus. qz p hoc oñdit se pa cificũ t mãsuetũ esse: qõ est honorificũ: qz honor ẽ pre miũ vtutis. l Oẽs aũt stulti. seqntes ipetũ passiõis ire. m Miscẽt ptume. ad h'icliati ex ipulsu passiõis. n Propi fri. pi. ara. nolu. tpe ad hoc ỏbito. o Mẽ dica. g̃ esta. collectõe fructuũ carẽdo. p Et ñ dabit ei. ppt ỏmẽitũ sue pigritie. q Sic aq̃ pfũ. i q̃ latẽt ea q̃ sẽ iferi'. r Sic pfi. i. secretũ. s In cor. vi. sapiẽt t astuti

b Custodit aiam suã. a trãsgressione culpe: t p sequens ab obligatõe pene. c Qui aũt negligit vias suas. i. obser uatões mãdatoz. d Mortificabit. morte culpe t gehẽ ne. e Fenerat dño q̃ mise. pau. dando ei el'ynam: qz dñs reddit ei centuplũ in pñti t vitã eternã in futuro: Matth. .xix. f Erudi filiũ tuũ. in scia t moribꝰ. g Ne desperes. de ei' eruditõe si parum aut nihil accipiat in ꝓncipio: qz frequẽ cõ tingit q̃ aliq̃ tales fi nal' sunt bñ eruditi. h Ad infectõez ãt ei'. corporalẽ vl spũa lem. i Ne ponas aiam tuã. sicut aliqui pñes occulte ꝓcurant corporalẽ mortẽ filio rũ male corrigibiliuz veneno vl alio modo ne a publica iustitia suspendant: t aliqui pñes inficiũt eos spi ritual' subtrahendo correptõem: t ỏsperã tes de eoz correctõe: eó q̃ sũt male corrigi biles: qỏ tñ nõ est de sperãdũ q̃diu sunt in vita pñti in qua pñt per libez arbitriũ ad bonuz reuerti. k Qui. n. ipatiẽs ẽ susti nebit dãnũ. s. patiẽtie quã pdit. l Et cũ rapuerit. rẽ alienã. ex ipatiẽtia. m Aliõ apponet. s. dãnũ ino centie cũ damno pati entie n Audi pfiliũ. de bonis agendis i futuro. o Et suscipe disciplinã. de malis ꝓteritis te corrigẽdo. p Ut sis sapiẽs i nouiss. tuis. q̃uis i iuuẽtute isipiẽs fuer'. q Mr te cogitatões i corde viri. qz q̃si ꝓtinue variat de vna i aliã. r Uolũtas aũt dñi i eternũ pmanet. s. imutabilis: qz vni co actu volendi vult se t alia. s Hõ indigẽs miser: coz ẽ. qz experiẽtia sue miserie mouet eũ ad miserãdũ alijs in af fectu: lz nõ valeat in effectu. t Est melioz paup iustus. q̃ nõ declinat a vitate iustitie. v Quã vir. s. potẽs q̃ decli nat ab ea p mẽdacia. x Timor dñi. s. filialis qui cauet offensã. y Ad vitã. ducit beatã: iõ subdit: z Et i ple nitudie. s. beatitudis. a Cõmorabit. ppetue. b Absqz visitatõe pessimi. i. diaboli: qui nullo mõ põt accedere ibi. c Abscõdit piger manũ suã sub ascella tc. tpze frigido in terrũpit comestionẽ. ppter manuũ calefactõem. vñ in heb. hr: Abscondit piger manũ suã. i. man' suas accipiẽdo singu lare. p plali: sic exo. viij. Uenit musca grauissima. i. multitu do muscaꝝ. Sub caldaria. pozzigendo man' ad ignẽ sb cal daria exptẽ. o Pestilẽte flagellato. publice. e Stul tus sapiẽtioz erit. i. mín' stultus: qz i aliquo corriget se timẽs ne. ꝓtingat sibi sile. f Si aũt corrupuerit. aliqs. g Sa pientẽ. in aliq̃ delinquẽtẽ: qz vita pñs sine delicto oino non transigit. h Intelliget disciplinã. se emẽdãdo ab illo deli cto. i Qui affligit pẽm. sicut fecit absalon. k Et fu git matrẽ. subtrahẽdo ei debitũ obsequiũ. l Ignomio sus erit. in pñti. m Et infelix. i futuro. n Non cesses

ſed hō ſapiens ꝫhauriet illud. Multi homines miſericordes vocāt: uirū aūt fidelē quis inueniet: Juſtꝰ q ambulat i ſimplicitate ſua: beatos poſt ſe filios relinquit. Rex qui ſedet i ſolio iudicij: diſſipat oē malū intuitu ſuo. Quis pōt dicē mūdū ē coꝝ meū: purus ſuꝫ a peccato: Pondus ꝫt pōdus: meſura ꝫt meſura: vtrūqꝫ abominabile ē apd deū. Extudijs ſuis itelligit puer: ſi mūda ꝫ recta ſunt opa eius. Aurē audiētē ꝫt oculuꝫ videtē: dominꝰ fecit vtrūqꝫ. Nōli diligere ſomnū: nē te egeſtas opprimat. Aperi oculos tuos ꝫt ſaturare panibus. Malū ē malū ē dicēs emptor: ꝫt cū recēſerit tūc glabit. Eſt auꝝ ꝫ multi tudo gēmaꝝ: vas aūt pciosum labia ſcie. Tolle veſtimētū eius qui fideiuſſor extitit alieni: ꝫ p extraneis auſer pignꝰ ab eo. Suauis eſt hōini pānis mēdacij: ꝫt poſtea iplebit os eius calculo. Cogitatōes ꝓſilijs roborātur ꝫt gubernaculis tractāda ſūt bella. Ei qui reuelat myſteria: ꝫt ābulat fraudulent: ꝫt dilatat labia ſua: nē cōmiſcearis. Qui maledicit patri ſuo ꝫ mri: extīguetur lumē eius i mediſſ tenebris Hereditas ad quā feſtinat in ꝓncipio i nouiſſimo bñdictione carebit. Nē dicas reddā malū ꝓ malo: ꝫpecta dñz ꝫt liberabit te. Abōminatio ē apud deuꝫ pondus ꝫ pōdus ⁊ ſtatera dolo ſa nō ē bona. A dōmio diriguntur greſſus viri: quis autem hominum intellige re poteſt viam ſuam: Ruina eſt homini deuotare ſactos: ꝫ poſt vota ꝛtractare Diſſipat impios rex ſapiens: ꝫt incuruat ſuper eos fornicem. Lucerna domini ſpiraculum hoīs: que inueſtigat oia ſecreta vētris.

a Sed homo ſapiēs. i. diſcipulus diligens. v Exhauriet illud. ſolicite q̄rendo ab ipo. x Multi homines miſerico:des vo. q̄ tñ nō ſūt ſm vitatē: ſz magis puſillanimes impunita vicia dimittētes: ideo ſubdit: y Uirū aūt fidelē. i correctōe vicioꝝ ꝫz officiū ſibi impoſitū. z Quis inueniet. q. d. raro inuenit: ꝓpter qd dī Luc. xviij. Filius hois veniens putas inueniet fidē in terra: i. fidelē hoiez timore poſtpoſito ꝫ ſaluare iuſticiā faciētem. a Juſtus q̄ ambulat i ſimplicitate ſua. i. ſiñ falſitatis plica. b Beatos poſt ſe filios ꝛelinqt. inſtructos doctrina ſua. vñ freq̄nē cōtingit q ꝓpter bonitatē patrum defūctoꝝ impetrā tur bona filijs eorū. c Rex qui ſedet in ſolio iudicij. i. ad iuſticiam exequēdā. d Diſſipat oē malū. ſ. culpe: qd debz diſſipare. e Intuitu ſuo. qz malitalē ꝓncipē formidant videre. f Quis pōt dicere mūdū ē coꝝ meū: .q. d. nullus niſi ex ſpāli gra dīna ꝓpt qd dī Job. j. canonica prima: Si dixerimus q peccatū nō hēmus ipſi nos ſeducim⁹ ⁊c. g Pōdus. malꝰ i emēdo. h Et pōdus. minꝰ i vēdēdo: ꝫ ſilr de meſura. i Utrūqꝫ abominabile ē apud deū. qz furtū ē coloꝝ iuſticie palliatū: ꝓpt qd dicit Hieronymꝰ: Simulata ſanctitas duplex ē iniqtas. k Ex ſtudijs ſuis intelliget puer ⁊c. ſi. n. ſit bone idolis ex hoc ꝓiectura tur q futurꝰ ſit vtuoſus i etate adulta: ꝓpt qd dic phs .j. ethi. q pueros beatificamꝰ i ſpe. l Aurē audiētē. doctrinā ſapiētū. m Et oculū videtē. exēpla eoꝝ. n Dñs fecit vtrūqꝫ. i. ex dono dei vtrūqꝫ puenit. o Noli diligē ſōnū. imoderatū ꝓ pigritia. p Ne te egeſtas opprimat. ꝓpt defectū laboris in acqſitōe neceſſarioꝝ. q Aperi oculos tuos. i. ſis vigil ꝫ diligēs i operibus tuis. r Et ſaturare panibꝰ. i. ſaturaberis. s Malū eſt: malū ē ⁊c. ꝓ q̄ r̄ſpondet emēde rei defectū: vt diminuat eius pciū. t Et cū recēſ. cū re empta tunc gla. de bono foro. v Eſt auꝝ ⁊c. i. doctrina ꝓcedens ex ſapia excedit oē coꝝporale q̄tūcunqꝫ pciosum: q̄to coꝝpore melioꝝ ē aia. x Tolle veſtimētū eius. i. licite pōt tollere. y Qui fideiuſſoꝝ extitit alieni. i. ꝓ alieno: qz obligat ē ad reddēdū ꝓ eo: tñ ſi veſtimētū eſt ſibi neceſſariū de nocte dꝫ ſibi reddi i veſpe: ꝫ reſumi pōt de mane ſicut dictū fuit diffuſi⁹ exo. xxij. z Suauis eſt hōi. ſ. mēdaci. a Panis mēdacij. i. ꝓ mēdaciū acqſitꝰ: qz vnicuiqꝫ delectabile ē operari ſm hītū. ij. ethi. ꝫ qō ſic acqritur ſuaue vī. b Et poſtea iplebit os eius calculo. ꝓ amaritudinē pnie: eo q ꝓſideraſ ſe male egiſſe. c Cogitatōes cō. robo. i. ad effectū ōducentur. d Et gubernaculis. i. ꝓudentia ꝓſilio ꝫ experientia. e Tractanda ſūt bella. ꝫ nō ſolū viribꝰ coꝝpalibꝰ. Unde apud Romanos qui p bella ſubiugauerūt ſibi totū oꝝbē: miles q̄tūcunqꝫ fortis carēs tñ ſapia dicebat miles ſiñ oculis. f Ei qui reuelat myſteria. .i. ꝓſilia ſue fidei tradita. g Et ābulat fraudulēt. oñdēs amicitiā cū ſit inimicꝰ latenter. h Et dilatat labia ſua. magna ꝓmittendo: ꝫ parua aut nulla adimplēdo i Ne cōmiſcearis. qz fiēs ei ſilius. ꝓ. ſ. xvij. Cū electo electus eris ꝫ cū puerſo puerteris. k Qui maledicit patri ſuo ꝫ mri extīguetur. i. inficiet: ſicut ꝓcipit Leuit. xx. ꝫ ſic extinguit q̄tū ad lumē pñtis vite. l Hereditas ad quā feſtinat i ꝓncipio. ex cupiditate eā indebite acqrendo. m In nouiſſimo bñdi. care. qz acqrēs poſt mortē penaz ſuſtinebit: ꝫ heres eius Ne dicas red. ma. ꝓ ma. ex vidicte ꝛelo. o Expecta dñz. i. iuſticiā eius. p Et liberabit te. a ꝓſequētibꝰ. q Abominatio ē ⁊c.] exponat ſicut ꝓus. r A dño dirī. greſſ. viri. i. neceſſe hēnt dirigi. s Quis aūt hoīum pōt itelligē viā ſuā. q. d. nullus niſi a deo directus. Cuius rō ē qz hō finalr ordinat ad beatitudinē facultatē nāe excedentē: ſm q dī. i. coꝝ. ij. Oculus nō vidit nec auris audiuit: ꝫ in coꝝ hois nō aſcēdit q̄ ꝓparauit deus diligētibꝰ ſe. Ad finē aūt icognitū hō nō pōt opa ſua dirigē: ꝓpter qd neceſſario idiget dīna directōe. t Ruina ē hominis deuo. ſanctos ⁊c. i. facere eis vota ꝫ nō iplē: qz lz vouere ſit volūtatis: reddē tñ vota facta ē neceſſitatis: ꝫ iō nō reddēs ruit in peccatū niſi per ipotētiā excuſetur. v Diſſipat ipios rex ſapiēs. i. oꝝ diſſipare turbantes bonū cōe. x Et incuruat ſup eos fornicē. i. arcū triumphalē qui antiquitꝰ erigebat habita victoria de inimicis: vt hī ō ſaule rege. j. reg. xv. y Lucerna dñi ſpira. hōis. i. ſpūs eius. qz lumen naturale rationis eſt quedam impreſſio diuini luminis: ſm q dicitur pſal. iiij. Signatum eſt ſuper nos lumē vultus tui domine. z Que inueſtigat omnia ſecreta ventris: ideſt coꝝdis. Intellectus enim reflectit ſupra ſeipſuꝫ ꝫ ſic cognoſcit interioꝛa ſua: ꝓma Coꝝ. ij. Quis enim ſcit

hoium que sunt hois nisi spiritus hominis qui in ipso est. a Misericordia ⁊ veritas. i. iusticia. b Custodiūt regē. qz mia sine iusticia est pusillanimitas: ⁊ iusticia sin̄ mia crudelitas: que destruūt regē ⁊ regnū: sed mia iusticia stimulata: ⁊ iusticia mia tempata custodiūt regē ⁊ regnuz. c Et roborabit cle. thron. eī. sicut pz de regno dauid. ij. reg. xxij. vbi dicit: Mansuetudo mea multiplicauit me. vñ in dubijs ad mie partē est declinānduz. d Exultatio iuuenū for. eoz. de ipa. n. gloriātur. e Et dignitas senū canicies. Liuor vulneris absterget mala: ⁊ plage in obsecratōnibus vētris.

Misericordia ⁊ veritas cū stodiūt regē: et roborat clementia thron⁹ eius. Exultatio iuuenū fortitudo eoz: et dignitas senū canicies. Liuor vulneris absterget mala: ⁊ plage in obsecratōnibus vētris.

Caplm. xxi.

Sicut diuisiones aq̄ ita cor regis in manu dñi: q̄cunq; voluerit iclinabit illud. Omis uia viri recta sibi vr: appēdit autē corda dñs. Facē miam ⁊ iudiciū magis placet dño q̄z victie Exaltatio oculoz est dilatatio cordis: lucerna ipioz peccatū. Cogitatōes robusti semper in abūdantia: omis autez piger in egestate est. Aq̄ congregat thesauros lingua mendacij vanus et expors est: et impinguetur ad laqueos mortis. Rapine impioz detrahent eos: qz nolūerunt facere iudiciuz. Peruersa via viri aliena e a deo: q̄i aūt mundus est rectū opus ei⁹. Melius est sedē i angulo dogmatis: q̄z cuz muliere litigiosa ⁊ i domo cōi. Anima impij desiderat malū: non miserebit p̄ximo suo. Multato pestilēte sapietior erit puulus: et si sectet sapientez sumet scientiā. Excogitat iust⁹ de domo impij: ut detrahat impios a malo. Qui obturat aurem suā ad clamorē pauperis: ⁊ ipse clamabit ⁊ nō exaudietur. Munus abscōditum extinguit iras: et donum in sinu indignationez maximam. Gaudium iusto est facere iudiciuz: et pauor operātibus iniqtatem.

Sicut diuisiones. Postq̄ repressit cupiscētie motū: hic circa hoc remouet dubiū: qz forsitan possz aliquis credere q̄ talis motus eēt totaliter ab homie effectiue: iō hoc remouet dicēs. a Sicut diuisiones aquaz. quib⁹ diuise sūt aque que sūt supra firmamentū ab his que sūt sub firmamēto: Scil. j. que facte sūt simplici voluntate diuina. b Ita cor regis. ⁊ p̄ q̄ñs alioz min⁹ potentiū. c In manu dñi. i. in potestate eius: qz vir⁹ p̄mi motoris est in oi mouente inferiori. d Quocūq; voluerit inclinabit illud: qz oia sūt in eius obedientia. e Omis via viri recta sibi vr. qz sicut dicit beat⁹ Dionysi⁹: Nullus aspicies ad malū opatur: sz sp aspicit ad bonū vez vl̄ apparens. f Appēdit aūt corda dñs. in statera sue iusticie: vt fm merita reddat eis p̄mia vel supplicia. g Facē miam ⁊ iudiciū. i. opera mie egenis ⁊ iusticiā iniuste oppressis.

h Magis placet dño q̄ victime. quib⁹ nō indiget: sic dr ps. xlix. Nūquid māducabo carnes thaurorū ⁊c. operib⁹ ār mie cū egenis ⁊ iusticie cū iniuste oppressis idiget ipse deus nō in se sz in suis mēbris: fz q̄ dr Matth. xxv. Esurivi ⁊ ñ dedistis mihi māducare ⁊c. i Exultatio oculoz ē dilatatio cordis. s. effectiue. Dispō. n. cordis maxime apparet in oculis: ⁊ iō quādo cor tēdit ad maiora q̄ debeat sicut facit cor superbi: tunc apparet in oculis. k Lucerna ipioz peccatū. ad hoc sciūt. n. dirigere intellectū suū: nō aūt ad bonū fm q̄ dicit hiere. iij. Sapientes sunt vt faciant mala: bene aūt facere nescierūt. l Cogitatōes robusti. roboze mentis ⁊ corporis. m Semp in abundantia. quia cogitant semp facere bona: exquo sequit abundātia bonoz spūaliuz ⁊ tēporaliū. n Omis aūt piger. ad bñ operandū. o Semper i egestate est. spūali ⁊ tporali. p Qui congregat thesauros lingua mēdacij. sicut adulatores diuitū ⁊ falsi aduocati. q Uanus. i. virtute vacuus. r Et expors est. qz patitur defectū boni cordis. s Et impinguet ad laqueos mortis. culpe ⁊ gehēne. t Rapine impioz detrahēt eos. ad infernū: fm q dr. j. ad tim. vj. Qui volunt diuites fieri incidūt in laqueos diaboli ⁊ in desideria multa ⁊ nociua que mergunt homem in interitū. v Quia noluerunt facere iudiciū. i. iuste viuere cum p̄timore. x Peruersa via viri: que est via peccati. y Aliena ē. s. a deo: ppt hoc aliq̄b⁹ libris addit: a deo: sz ñ ē de textu: qz nō ē in hebreo: sed est q̄dam glosa iterlinearis inserta textui per scriptores. z Qui aūt mundus est. a peccato. a Rectum op⁹ eius. i. ordinatum in finez debitū. b Melius est sedere in angulo dogmatis. i. solitarie: vbi pōt homo bona facere ⁊ cogitare. c Quā cum muliere litigiosa. que impedit hominis bona. d Alia impij desiderat malū. inclinata ad hoc per habitum vitiosum. e Nō miserebit p̄timo suo ad releuādū eius defectū. f Multato pestilente. exponatur vt supra. xix. c. in fine. g Et si sectetur sapientem. s. paruulus sensu alter⁹ pena territ⁹. h Sumet scientiam. i. boni noticiam: quia p̄ncipium sapientie est timor. i Excogitat iustus de domo impij. i. existens de domo impij. k Ut detrahat ipios a malo. i. vt eorum mala impediat vel diminuat: sicut abdemelech ethiops existēs in domo impij sedechie extraxit hieremiā de lacu vbi fuerat positus per homines impios: vt hr hiere. xxxviij. l Qui obturat aurē suā ⁊c. sicut diues epulo qui negauit panis micas a laçaro gutaz aque nō potuit ipetrare: Luc. xvj. m Mun⁹ absconditū. i. abscondite datū mediatori. n Extinguit iras. s. dñi. o Et donū in sinu. repetitio est eiusdem sntie ad maiorē assertōem. Alr exponit de elymna i abscondito data que placat irā dei. p Gaudiū iusto ē facē iudiciū. i. iusticiā exeq̄: qz delectabile ē vnicuiq; fm hitū opari. q Et pauor. supple ē. r Opātib⁹ iniqtatē.

Uir qui errauerit i via doctrine: i cetu gigantiū ꝯmorabitur. Qui diligit epulas i egestate erit: qui amat vinū ⁊ piguia nō ditabitur. Pro iusto dabit impius ⁊ pro recto iniquus. Meli⁹ ē hitare i terra deserta: q̄z cum muliere rixosa ⁊ iracūda. Thesaurus desiderabilis et oleū i habitaclo iusti: et imprudēs hō dissipabit illud Qui seqtur iusticiā ⁊ miaz inueniet vitā iusticiā ⁊ glaz Ciuitatē fortiū ascēdit sapiens: destruxitq̄z robur fidutie eius. Qui custodit os suū et liguā suam: custodit ab angustijs aiam suā. Superb⁹ et arrogās vocat idoctus: qui i ira opatur superbiā. Desideria occidunt pigrū. noluerunt. n. qcq̄z manus eius operari. Tota die cōcupiscit ⁊ desiderat: qui aūt iust⁹ ē tribuet et non cessabit. Hostie ipioꝝ abominabiles: que offeruntur ex scelere. Testis mēdax peribit: uir obediens loquet victoriā. Uir impi⁹ ꝓcaciter obfirmat vultū suū: qui aūt rect⁹ ē corrigit viā suā. Non est sapia: non est prudentia non est consiliū ꝯtra dñm. Equus parat ad diem belli: dominus autez salutem tribuit.

Caplm. XXII.

Melius ē nomē bonuz q̄z diuitie mlte: sup argentū. n. ⁊ auꝝ gra bona. Diues ⁊ pauper obuiauerunt sibi: utriusq̄z operator est dominus. Callidus videt malum: et abscondit se: innocēs ptransijt et afflict⁹ ē dāno. Finis modestie

q: sp timēt deprehēdi: ꝓpter qd dr cōiter q latrōes sūt timidi. a Uir q erra. a via doc. s. bōe. q In cetu gigātiū. i. hoium morib⁹ icōpositoꝝ. c Cōmorabit. q: ois hō sili sibi sociabit: eccliasti. xiij. Dicuntur. n. gigātes hoies magni corporib⁹ ⁊ icompositi moribus. vl p gigātes itelligūt demōes sm q dr Matth. xxv. Ite maledicti in ignē etnū qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. a Qui diligit epulas. imoderate sicut gluto. b In egestate erit. q: nimiū expēdit ⁊ parum aut nihil acquirit. c Qui amat vinū eadem est snia p alia verba. d Pro iusto. i. pro malo pene illato iusto. e Dabitur ipius. qui itulit illud ad penaz maiorē: sicut pro mardocheo dat⁹ fuit aman: hester vij. f Melius ē hitare i terra deserta. i. solitarie: ⁊ exponat vt supra g Thesaur⁹ desiderabilis. i. diuitijs artificialibus sicut auꝝ ⁊ argētū in vasis que sit valde desiderabilia. h Et oleū. i. thesaur⁹ de diuitijs nālibus: que significātur p oleū: eo q est ꝯdimentū ciboꝝ. i In habitaculo iusti. q: frequēter iusti i talibus abundāt ex dono dei. k Et imprudēs hō dissipabit illud. i. heres fatuus ⁊ ꝓdigus q aliqñ succedit iusto: ⁊ sic manasses dissipauit diuitias eçechie iusti. iiij. reg. xxj. l Qui seq. iusti. ⁊ miam. q: vna nō ē vtuosa sine alia vt dcm ē. c. pcedenti. m Inueniet vitaz. gratie in pñti ⁊ glorie i futuro. n Ciuitatē for. ascē. sapi. sicut moyses cepit ciuitates seon regis āmorrei: ⁊ og regi basā. plus. n. valz sapia i bell q̄ vires. o Qui cu. os su. ab imoderato potu ⁊ cibo. p Et lin. suā. ab imodēato vbo. q Custodit ab āgu. q solēt seq ad vicia gulositat ⁊ loqcitat. r Aiaz suā. i. seipz. a nobiliori. n. parte frequēter denoiatur totū. s Supbus. corde. t Et arrogās. ore. v Qui in ira operat superbiā. exequēs in opere qd hēt in corde. x Uocat idoctus. i. stult⁹: q: oi modo supbus. y Desideria occidūt pigrū. q: desiderat aliqd bonū delectabile vel vtile seu honorabile: sed nō vlt ad hoc laborare: ⁊ sic sp ē in angustia: q: non assequit illud quod desiderat. z Qui aūt iust⁹ ē tribuet. egenis de hoc qd hz. a Et non cessabit. a labore vt possit egēti tribuere. b Hostie ipioꝝ abominabiles. deo. c Que offerūt ex scelere. i. rapina vel furto que plus displicēt deo q̄ carentia hostiaꝝ quibus nō idiget: vt dictū ē. s. eodem. c. d. Testis mendax pibit. spūalr ⁊ aliqñ corporalr: sic pz de testibus falsis ꝯ susannā: Dañ. xiij. e Uir obediēs loquet victoriā. q: vires inferiores subijcit rōi que ē maxia victoria: vt dcm ē. s. xvj. Melior ē patiens viro forti: ⁊ qui dñat aio suo expugnatore vrbiū. f Uir impi⁹ ꝓca. obfir. vul. suū. mot⁹. n. animi magis apparet i facie in qua vigēt oēs sensus q̄ in alijs ptibus: ⁊ iō obstinatio animi apparet in obfirmatōe faciei. g Qui aūt rect⁹ ē corrigit viā suā. nō iquātū rectus: q: sic ñ ē corrigēdus: sed quia de cōi cursu nullus sic est rectus in vita pñti qn aliqñ declinet a rectitudine iusticie: ⁊ d tali declinatōe corrigit se. h Non ē sapiētia. que ē noticia d supioribus causis. i Nō est prudētia. que ē noticia de humanis k Nō ē ꝯsiliū. qd ē quedā applicatio scientie practice ad operādū. l Cōtra dominū. q. d. scia speculatiua ⁊ practica ⁊ ei⁹ applicatio ad op⁹ nō possūt ipedire dinaz ordiatōem: sed magl ꝓmouēt: lz pter intētionē: sic fres ioseph ex sapia trena ⁊ astutia vendiderūt euz ne dñaret eis: ⁊ p hoc fuerūt eius dñio sbiecti vt patz geñ. xliij. m Equus parat ad diē belli. q: vadēs ad plium nō debz omittere ea que faciūt a sui defensionē: ne tētet deū: tamen dz a deo pncipalr sperare ꝓsperū euentū. Caplm. XXII.

Melius est. Superi⁹ repressit ꝯcupiscibilē q̄tum ad potū ⁊ luxurie actū: hic ꝯseqnter ponit h⁹ repressionis laudabilē effectū. Circa qd sciendū q vicia carnalia sunt maioris infamie: lz frequēter sint minoris culpe.: ⁊ sic ad repressionē ꝯcupiscētie sequitur bonum fame: quod ē valde magnū: ideo dicit: a Melins est nomen bonū. quod ē bonū honorabile. b Quā diuitie multe. que sunt bonū vtile. Honorabile vo simplr est vtili melius. b Sup argētū. n. ⁊ aurū gratia bona. nō solū dei: sed ⁊ ppli: q: frequēter saluat vitā quā diuitie non possunt saluare: vt pz de Tobia tobie. j. c Diues ⁊ paup obuiauerūt sibi. tunc. n. ꝓpe obuiant sibi: qñ diues ad petitōem pauperis supplet defectū sue indigentie. Et sic beat⁹ Martinus in porta ambianēsiū obuiauit pauperi dans ei medietatē sui pallij. d Utriusq̄z operator ē dñs. facit. n. pauperem vt habeat meritū patiētie: ⁊ diuitem vt sbueniendo pauperi hēat merituz misericordie. e Callidus videt malū. s. pene iminētis. f Et abscondit se. ne icurrat illud. g Et inocēs. i. ignar⁹ piculi. h Pertrā. p locū piculosū. i Et afflictus est damno rei tēporalis: ⁊ aliqñ vite corpalis. Exēplum de dauid: qui videns saulem insidiari sue vite fugit ⁊ se abscondit: ⁊ sic euasit. Achimalech autem sacerdos ignorans periculum cum tota familia sua ad saulē venit ⁊ occisus fuit. j. reg. xxij. k Finis mo. i. cuiuslz vtut moralis:

timor dñi: diuitie et gloria et vita. Arma et gladij i uia supbi: custos at aie sue longe recedit ab eis. Prouerbiu est: adolescens iuxta uia sua etiã cu senuerit nõ recedet ab ea. Diues pauperib' imperat: et qui accipit mutuu seruus e fenerãtis. Qui seminat iniqtatẽ metet mala: et virga ire sue cõsumabit. Qui pnus e ad misericordiã bñdicetur: õ panib' .n. suis dedit pauperi. Uictoriã et honorẽ acqret qui dat munera: aiaz at aufert accipiẽtiu. Eijce derisorẽ: et exibit cu eo iurgium: cessabũtqz cause et contumelie: Qui diligit cordis mundicia: ppter gram labioz su habebit amicu regem. Oculi dñi custodiut sciam et supplãtant vba iniq. Bicit piger: leo e foris: i medio platea occidẽdus su. Fouea pfunda os aliene: cui iratꝰ e dñs icidet i ea. Stulticia colligata est in corde pueri: et vga disciplie fugabit ea. Qui calumniatur pauperez vt augeat diuitias su as: dabit ipe ditiori et egebit Fili mi inclina aure tua: et audi vba sapiẽtiu. Appõe aut cor ad doctrinã meaz: que pulchra erit tibi: cu seruaueris ea i vẽtre tuo. Et rẽdũdabit i labijs tuis: ut sit i dño fiducia tua. Undẽ et ondam ea tibi hodie. Eccẽ descripsi ea tibi triplr in cogitatõibus et scia: ut ondere tibi firmitatẽ et eloqa veritatis: respondere ex eis illis qui miserunt te. Non facias violentiam pauperi: quia pauper est: neqz conteras egenuz in porta: quia iudicabit dominus cãusaz eius: et configet eos qui cõfixerunt aiam eius. Noli ee amicꝰ hoi iracũdo: neqz ãbules cum viro furioso:

a Que ꝓsistit in moderatõe passionũ et actionũ humanarum. l Timor dñi .s. filialis qui ẽ timor sanctꝰ pmanẽs in sclm sclí. m Diuitie. eternales. n Et glia. sctoꝝ. o Et vita etna. ad hoc. n. ordinat finaliter ois vtus moralis. Diuitie vero tpales et mũdani honores nõ possũt esse finis virtutũ moraliũ cũ vtutes sint maius bonũ. finis aut melior ẽ his que sũt ad finẽ. p Arma et gladij. qtuz ad abusum. q Invia puersi. qz violenti querit rapere alienũ. r Custos autez aie sue. per bonũ vtutis. s Loge recedet ab eis. i. a tali abusu armoꝝ: nõ tñ recedet a bono vsu coꝝ qui cõsistit i defelione fidei et iusticie. t Prouerbiu est. i. vbũ cõit dcm. v Adolescens iuxta viã suã etc. ppt hoc dicit phs. j. ethi. q nõ paz facit ad virtutẽ: imo magnuz q inuenes assuefiant in opib' vtutũ. x Diues pauperib' iperat. .i. iperiose loqtur sic sibi sbiectis. y Et q accipit mutuum. p releuatõe sue idigẽtie z Seruus est fenerantis. i. accõmodãti. reddit. n. se paratum ad suũ obsequiuz q' diu est ei obligatus. a Qui seminat iniqtatẽ. i. malã doctrinã dissensiões et odiũ b Metet mala .s. culpe et pene. c Et virga ire sue. i. ptãs qua male agit. d Cõsumabitur. i. termiabit et finiet. e Qui pnus ẽ ad miam. ex cõplexiõe vel bona assuefactõe. f Bñdicet. talibus. n. hoies bonũ iprecant. g Uictoriã et honorẽ. iste vsus non est de textu: qz non ẽ in hebreo. h Eijce derisorẽ et exi. cũ eo iur. etc. est. n. talis cã motiua taliũ: remota vero cã remouet effect'. i Qui diligit cordis mũdiciaz. ex abũdantia. n. cordis os loquit: Matth. xij. et iõ mũdicia cordis redũdat in labijs: et iste k Habebit amicũ regẽ. s. celestem et etiã terrenũ. Antiqtus. n. reges nõ pmittebãt alios quẽ assistere sibi nisi mundũ et honestũ. l Oculi dñi custodiũt sciam. i. verã sciaz que ẽ de salute aie hite. m Et supplãtantur vba iniq. qz frequẽter incurrit opposituz sui propositi: sicut ille qui ãnunciauit mortez saulis ipsi dauid credens p hoc acqrere eius gram incurrit mortẽ. ij. reg. j. n Dicit piger leo est foris etc. sp. n. imaginatur i opibus sibi cõmissis maioza picula. o Fouea pfunda os aliene. i. informatio male et supstitiose doctrine: qz ducit ad pfundũ gehẽne. p Cui iratus ẽ dñs incidet i eam. qz ex ira ꝫ alique subtrahit sibi gram suã: et sic ruit de culpa i culpã et frequẽter in doctrinã erroneã et heresim dãnatã. q Stulticia col. ẽ i coꝝ. pueri. ppter defectũ experientie et debilẽ vsũ rois. r Et vga disciplíne fugabit eã. qz pueri magi moueꝫ timore pene ꝙ amore boni. s Qui calũniat pauperem etc. Hoc videmus frequenter q' pricipes spoliant vsurarios et raptores. t Inclina etc. patet sñia v Que pulchra erit tibi. doctrina. n. sapie in pncipio nõ videt pulchra: qz difficilis ẽ ad capiẽdũ et tediosa añ ꝙ hẽantur ei' pncipia: sed habitis pncipijs ex qbus facilius capiũtur sequẽtia tunc efficitur delectabilis: et vẽ pulchra: iõ sb'ditur: x Cũ seruaueris eaz in vẽtre tuo. i. in coꝝ de tuo tanꝙ rem pciosissimã. y Et redundabit i labijs tuis. p sanã doctrinã. z Ut sit in do. fi. tua. ꝺ beatitudine consequẽda. a Uñ et ondi eã tibi hodie. i. in pñti vita et sb'ditur modus oñsionis cũ dr: b Ecce descripsi eã tibi triplr. .i. in tribus partibus veteris testamẽti q̃ sũt lex: pphete: et agiographa: vt hz in plogo galeato. Sic exponit ra. sa. et fm hoc salomon hic loqtur in plona ipsi' dei. Pot et triplicit exponi de tribus libris a salomone editis: vt dcm ẽ in pncipio hui' libri: et fm hoc loquitur hic in ꝑsona: tamẽ vt ministerialis scriptoꝝ. c In cogitatõibus et scientia. qz iudicãdo ea q̃ scripta sũt i tribus veteris testamẽti partibus ꝓdictis vel i tribus libris salomõis augmentat in hoie scia. d Ut oñderẽ tibi firmitatez. i. vtutẽ. e Et eloqa veritatis. ad recte docẽdũ. f Respõdere ex his. i. ex tribus partib' veteris testamẽti ꝓdictis vel tribus libris salomonis q̃d sit verꝫ et falsum: bonũ et malũ: licitũ et illicitũ. vterqꝫ. n. inarius ꝓdict' docet de istis rñdere. g Illis q̃ miserũt te. in hebreo hz Interrogãtib' te. et sic plana ẽ sñia ad quã põt reduci littera nra cũ dr: Illis q̃ miserũt te. Interrogans. n. de dubiis mittit quodãmodo interrogatũ iquãtũ inducit eũ recurrere ad deliberãdũ ꝑ rñsione ꝑ aspectuz libroꝝ vel collatõem cũ alio sapiẽte. h Non facias violentiaz pauperi. quia pauper est. i. quia non potest se defendere. i Neqz conteras egenum in porta. i. in iudicio quod antiquitus dabatur in porta ciuitatis. k Qz iudicabit dominus. i. vindicabit. l Causa eius. iniuste tractata. m Et cõfiget eos. i. affliget. n Qui confixerunt animam eius. eius iusticiam peruertendo. o Noli esse amicus homini iracundo etc. quia amicus stultorum similis efficietur: vt dicitur supra. xiij.

a Noli eē cū bis qui defi. ma. suas. fideiubendo pro alīs. b Si aūt nō hēt vñ restituat. ille p quo fideiubebis oportebit te soluere p eo ⁊ tollet vestimētū p pigre de cubili tuo. c Ne trāsgrediaris ⁊c. Ioccupando iniuste possessionē vicini tui. d Uidisti virū velocē .i. strenuū ⁊ aptū e Coꝝ regib⁹ stabit ⁊c. tū quia reges volūt hēre talē ministrū: tuꝫ qz talis nollet seruire hōi rusticano. Cap. XXIII.

¶ Uādo sederis. Supius Salomon repꝛessit ꝓcupiscibilē q̄tū ad potū: h̄ repꝛimit q̄tū ad cibuꝫ Et p̄mo facit ꝓpositū: 2° infert q̄dā corꝛelariū casēnti. Circa p'm dicit: a Quādo sederis. i mēsa p̄ncipis. b Diligēter attēde ⁊c. qz modeste vtendum ē appositis: maxime in p̄ntia tanti hois: iō sequitur: c Et statue cultrū. i. retinaculū. d Si tū in ptāte habes aiam tuā. p vsuꝫ liberi arbitrij: ⁊ sic excipiūtur desipientes ⁊ pueri. e Ne desidēs ō cibis ei⁹ i q̄ ē panis mēdacij. i. p mendacia acq̄sit⁹. qz abominabilis est dño talis cibus. f Noli laborare vt diter. vltra modū debitum. g Sz p̄udētie tue. i. industrie vl astutie i acquirendo. h Pone modū. rōis recte. i Ne erigas ocl'os tuos ad opes ⁊c. aspirādo ⁊ anhelando ad eas: qz talis labor eēt frustra: sicut illius q̄ ise quit aquilā volantē. k Ne comedas cuꝫ hoie iuido qui tristat ō bono alteri⁹ ⁊ letat de malo ei⁹. l Qm̄ i silitudinē arioli. qui i imolatis i ara diuinat de futuri. m Et ꝓiectoris. i. expositoris somnioꝝ q̄ loquit i incertū. n Estimat qō ignorat. talis inuidus: qz cogitat te cōfundere per cibū suū: nō tn̄ ē certus q̄ hoc eueniat: iō sb̄dit: o Comede ⁊ bibe dicet tibi. iuitando ad nimis ꝓsumēdū. p Et mens eius nō ē tecū. i. non q̄rit bonū tuū. q Cibos q̄s comederas. ad eius istinctū. r Euomes. ad vituperiū tuū. s Et pdes pul. ser. ne forte discas semitas ei⁹: ⁊ sumas scādalum aie tue. Noli esse cū bis q defigūt manꝰ suas: ⁊ q vades se offerūt p debitis. si ēniꝫ non hꝫ vñ restituat: qd cause ē vt tollat operimētū de cubili tuo: Nē trāsgrediaris terminos ātiquos:] quos posuerūt pres tui. Uidisti ūiꝝ velocē i ope suo: cōrā regibus stabit: nec erit añ ignobiles. Caplm. XXIII.

¶ Uādō sederis vt comedas cū p̄ncipe: dili gēter attēde q̄ sūt apposita añ faciē tuā: ēt statue cultrū i gutture tuo: si tāmē habes i ptāte aiaꝫ tuā. Nē desideres de cibis ei⁹: i q̄ ē panis mēdacij. Noli laborare vt diteris: sēd prudentie tue pōne modū. Nē erigas ocl'os tuos ad opes quas nō potes hēre: qa facient sibi pennas q̄si aqle: ⁊ volabunt i celū. Nē comedas cū boie iuido: ⁊ ne desidēs cibos ei⁹: quōniā in silitudine arioli ⁊ cōiectoris ēsti mat qō ignorat. Comēde ⁊ bibe dicet tibi: ēt mēs ei⁹ nō ē tecū. Cibos quos comederas euomes: ēt pdas pulchros sermōes tuos. In auribꝰ insipiētiū ne loq̄ris: ne forte despiciēt doctrinaꝫ eloquiꝫ tui. Nē attigas paruulorꝝ terminos: ⁊ agruꝫ pupillorꝝ ne ītroeas. Pꝛōpinquus. n. illorꝝ fortis ē. s. dns: hꝫ q̄ dī ꝑs. cxiij. Lustodiēs paruulos dñs. y Et ipse iudicabit .i. vindicabit. z Lō tra te. te puniēdo. ⁊ Ingrediat ad doctrinā ⁊c. pꝫ lra vsq̄ ibi: a Fili mi si sapiens fuerit ⁊c. Pī. n. in filio manet quodāmodo: ⁊ sic gaudet de bono filij sicut ō suo ꝓꝛio b Et exultabūt renes mei i. coꝛpⁿ meū: qz fortis animi motꝰ redūdat in coꝛpⁿ exterius. c Non emuletur. i. nō imitet. d Sz i timoꝛe dñi .s. filiali. e Esto tota die. i. p totā vitā tuā cuⁿ dies iuētus ē mane ⁊ senectꝰ vespe. f Qz hēbis spē in nouissimo .s. ꝑmio. Spes. n. ē certa expectatio future beatitudinis ex gr̄a ⁊ mrēd̄ ꝓueniēs. g Noli eē i ꝓuisiōs pctoꝝ ⁊c. ⁊ sequtur cā: h Qz vaca. po. ⁊ dan. sym. ꝓsumētur q̄tū ad bona exteꝛioꝛa: q̄ in talibus expenduntur: ⁊ q̄tum ad bona nālia que in talibus peioꝛā tur ⁊ coꝛrūpūtur. i Et vestietur pannis. s. vilibus. vnde i hebꝛeo habet: Laceratis doꝛmitatio. s. tua. q. diceret: non remanebit in quo doꝛmias: nisi pannus vilis ⁊ laceratus. k Audi pꝛem tuum. ei humilr obediēdo. l Et ne contemnas cum senuerit mater tua. ei debituꝫ obsequium subtrahendo. m Ueritatem eme. studij laboꝛe. n Et noli vendere sapientiam. tum quia gratis est danda: tum quia non est pꝛecio pecunie estimanda: potest tamen doctoꝛ sapientie accipere victum ⁊ vestitum pꝛo suo laboꝛe: imo ꝺebetur ei a republica: quod patet ex cō suetudine antiqua. vnde dicitur Gene. xlvij. q̄ sacerdotes egypti tempoꝛe famis non fuerunt compulsi vendere terrā suam quia ipsis statuta cibaria ex hoꝛreis publicis pꝛebebantur: ⁊ ipsi pꝛimo studuerunt in philosophia: vt habet ꝓmo metaphy. o Exultat gaudio ⁊c. quia bonuꝫ filij reduudat in patrem ⁊ matrem.

a Prebe fili mi cor tuū mihi. ad doctrinā meā meditandū. b Et oculi tui vi. me. custo. ad opa mea imitādum. c Fouea. n. pfūda ē meretrix. i. supstitiosa doctrina: quia multi cadūt in eā. d Et puteus āgust'. qr cū difficultate Insidiat in via q̄si latro. r hoc p do pōt inde q̄s exire. e ctores hui' doctrine. f Et quos icautos viderit. nescientes di stinguere inī sanā doctrinā r malam. g Interficiet. morte culpe r gehenne. In hebreo hī: Et ptemptores in hoibus addet. .i. multiplicabit i hōibus cōtemptores dei vt exponit ra. sa. Potest etiā hec lra expōi de meretrice corpali: q̄ dī fouea pfūda: qr multi cadūt in eā iuuenes viri r senes. Dicitur etiā puteus āgustus. qr de peccato luxurie nō exit hō nisi cū difficultate. Insidiatur ēt q̄si latro blanditijs r oculis icōtinētes attrahēdo.

h Cui ve. i. maledictio r infortuniū. i Cuius pri ve. qr in patrē fdūdat filij malū. k Cui fouee. i. carceres sub terra. l Cui sine cā vlnera. i. non ex gladio: sed ex casu ppo facta. m Cui suffossio oculorr .i. ōbilitatio r obscuratio eorr. n Nōne his q̄ pmo. i vino. supflue bibito. q. d. si ptingit eis: vt pz ō se ad sensū: iō sb̄ditur: o Ne intuearis vinū nē. qr delectari in tali aspectu iducit ad imoderatū potū. p Ingredit blande. i. suauiter in pncipio. q Et in nouiss. mor. vt colu. nē. qr psumit bona fortune r bona nāe: vt pz ex pdict': r etiā bona gre: qr iducit ad vicia: r potissime ad luxuriā: iō sb̄ditur: r Oculi tui vi debūt extraneas. i. meretrices r adulteras. s Et cor tuū loquet peruersa. pcupiscēdo eas. t Et eris sicut dormiēs qr passio venereorr ligat rōem r sensū. v In medio mari. pntis scli: qō iactat vndis tētationū r vicioꝝ. x Et q̄ si sopitus gubernator. corp'ē nauis: aia gubernatrix. vñ dixerūt platonici: q aia vnit corpori: sicut nauta nauī: q̄ sili tudo tenet inq̄tū ē motor corporis: nō tn inq̄tū ē forma. Dī āt aia sopita qñ sōno vel passione venereorr ē ligata.

y Amisso clauo. i. gubernaculo: qō h̄ itelligit rectū rōis iudiciū. z Et dices. trāseūte sōno vel passiōe. a Uerberauerūt me: sz nō doluī. sic. n. oppressus sōno pre nimia ebrietate nō pcipit. ptunc si pcutiat aut trahat: sic detētus vehemēti passione venereorr nō pcipit. ptunc mala culpe r pene q̄ incurrit. b Qñ euigila. rursus vina repe. sic. n. assuet' ebrietate p' euigilatōem cito ē currit ad potatōes inclinat' ad hoc per malā psuetudinē vel ?plexionē: sic r assuetus veneri: r si aliquādo euigilet pcipiendo ad horā mala q̄ incurrit: tn cito reuertit ad vomitū. ppī malū hitum vel carnis corruptōem ipm ad hoc ipellētez.

Lap'm. XXIIII.

Ne emuleris viros malos: nec desideres eē cū eis: qā rapinas meditat mens eorr: et fraudes labia eorr loquūtur. Sāpia edificabitur domus: et prudētia roborabit. In doctrina replebunt cellaria: vniuersa substantia pciosa r pulcherrima. Uir sapiēs fortis est: r vir doctus robust' r validus: qā cū dispositione initur bellum: r erit salus vbi milta psilia sunt. Excelsa stulto sapia: in porta nō aperiet os suum. Qui cogitat mala facere: stult' vocabit. Cogitatio stulti pctm̄ ē r abominatio hoiuz detractor. Si dispaueris lapsus i die angustie: iminuet fortitudo tua. Erue eos q trahūtur ad mortē: r qui trahūt ad intitū liberare ne cesses Si dixeris vires ñ suppetūt: qui ispector ē cordis ipe ē itelligit: r suatorē aie tue nihil fallit: reddetqz hōi iuxta opera sua. Comede fili mi mel: quia bonū est: r fauus

Lap'm. XXIIII.

Ne emuleris. Dic cō sequenter ?cludit ex pdictis qōdaz corrolariū. Dem̄ ē. n. s. q̄ in quini is r pmissatiōib' potatorr psumūtur fortune bona dbus ?sumpti inducūtur tales ad rapinas r furta: qr nō hēnt vñ cōtinuēt talia: r tn ptinuare volunt qr psuetudo ē altera nā: iō q̄si cōcludēdo ex pdicti dic: a Ne emuleris. i. imiteris. Emulor aris hēt ples significatōes vñ vsus: Emulor inflat: amat: inuidet: ac imitatur. b Uiros malos. i. ebriosos r gulosos: vt dem̄ ē. c Qr rapinas meditat mēs eorr. postq̄ psumpserūt bona sua mō pdicto. d Et fraudes. quādo nō pñt hēre p violentiam. e Sapiētia edificabit dom'. i. pmouebit familia vel cognatio aliqua. f Et prudentia roborabit. i. bono regimīe. g In doctria sapie rebūt cellaria. i. corda audiētiū. h Uniuer. sub. pcio. r pul. diuitie. n. spūales sp sr pciose r pulcherrime. corpales. n. aliqñ hnt turpitudinē ānexā. i Uir sapiēs for. ē. qr sapia plus valz i arduis r i bell q̄ vires corpis iō sb̄dit: k Qr cū dis. init bel. nisi. n. exercit' cēt bene dispositi' nō hīet victoriā sz magis psusionē. l Excel. stul. sa. qr ñ pt attigē ad eā. m In por. ñ ape. os su. i. inī sapiētes q̄ ātiq̄t' sedebāt i porta citat ad faciēdū iudiciū. Lra patet vsz ibi: n Si des. las. i die āgu. ō pdicti euasiōe. o Immi. for. tua. qr ōficiēte corde p desperatō nē ōficiūt mēbra exiora q̄ hnt vtutē a corde. p Erue eos q̄ du. ad mor. iniuste tn: ex' danielis q̄ liberauit susānā dan. xiij. q Si di. vi. ñ sup. ad h' faciēdū. r Qui ispe. ē cor. i. ōs: fz q̄ dz. j. re. xvj. Dō videt ea q̄ parēt: deus āt ītuet cor. s Ipe itel. si dicas vez vl fallū: r fz h' fddet tibi penā vl pmiū. t Come. fi. mi mel qr bo. ē. ad lfaz i ira, pmissiōis i q̄ fgnauit salo. mel abūdat: iō

ĩ plurib' locis veteris testamẽti oĩ terra abundans lacte ⁊ melle: ⁊ eo reficiũtur hoies corporalr. a Sic ⁊ doctrina sapie aie tue. dulcis est ⁊ bona ⁊ spũaliter refectiua. b Quã cũ inueneris. corde meditando ⁊ opere adiplendo. c Hẽbis i nouissimis spẽ. s. i bonis futuri seculi. d Et spes tua nõ pibit .i. effectu nõ carebit: qr spes ẽ certa expectatio future beatitudinis: vt .ꝫ. dañ ẽ. e Ne insidieris ⁊ queras ipietatẽ in domo iusti .i. occasionẽ eũ diffamandi eo q̃ i aliquo deliqt ⁊ sbdit cã: f Septies. n. cadet iust. .i. plies: qr vita p̃ sensa sine pcõ nõ põt trãsigi de cursu cõi. g Et resurget. i. se emẽdabit. ppi qõ seruãda ẽ fama eius. vñ dicit saluator matth. xviij. q̃ p̃mo correctio fraterna oz esse in secreto: vt sic fuet fris fama si emẽdetur ex tali correctiõe. h Impij ãt corruẽt in malũ. sine correctõe tali per emẽdã: ⁊ iõ nõ sic est cũ istis agẽdũ sed magis sũt accusãdi publice iustície ⁊ puniendi q̃ nõ sperat ꝺ eorũ emẽdatõe ex secreta correctõe. i Cũ ceciderit inimicus tuus. in aliq̃ malũ pene. k Ne gãdeas. motus rõe odij seu inimicitie. sec' aũt ẽ q̃ñ tale gaudiuꝫ ꝓcedit ex ẓelo iusticie: iõ sequit: l Ne forte vi. do. ⁊ disp. ei. mor' malus animi tui. m Et auferat ab eo irã suã. ⁊ sup te ꝙuertat ipam. e Ne ꝓtẽdas cũ pessimis. i. cũ incorrigibilib' vbo correctõis: qr h'ẽ iutile: ſz iudex oz ꝓtẽdere cũ talibus penis: vt a malo arceant ⁊ alĩ terreant. o Nec emuleris. i. imiteris. p Impios. cuius cã sbdit: q Qñ nõ hẽnt futu. spẽ mali. ſz totã suã spem ponũt i bonis hui' mũdi. r Et lu. ipi. exti. .i. ptãs eoꝝ finiet. s Time deũ. pncipalr. t Et regẽ. q̃ ẽ eius vicari' i tpralib' sẽdario. v Et cũ ꝺtra. nõ cõ. eoꝝ detractões libẽter audiẽdo. x Qñ repẽte ꝙsurget pditio eoꝝ. s. detractoris ⁊ el' auditoris. y Et ruinam vtriusq̃ quis nouit. q. d. valde magna erit: qr post ruinã culpe icurrẽt ruinã gehẽne. z Hec quoq̃. que sequũtur: sic ꝙũgit hec lra in hebreo.

a Sapiẽtib'. i. iudicib' ⁊ eis assistẽtib'. b Lognoscere psonam in iudicio. i. ex alĩq̃ familiaritate ei cõdescendẽ plus debito. c Nõ ẽ bonũ. qr est ꝺ vitatez iusticie. In tali. n. casu sanctũ ẽ phonorare vitatẽ. j. ethi. d Qui dicũt ipio iust' es. eũ p̃ muneribꝰ seu familiaritatibus iustificãdo. e Maledicẽt eis ppli nẽ. p ppłos itelligunt gentes q̃ nõ sũt de pplo isrl. ⁊ p tribus ppls isrl: i. xij. tribubus diuisus. f Qui arguũt iuste peccatores obseruãdo tps ⁊ locũ ⁊ alias debitas circũstantias. g Laudabunt. i. laudabiles efficientur coram deo ⁊ hominib': h Et super eos veniet bñdictio. dci ⁊ ppli. i Labia deosculabitur .i. pacẽ reformabit: cũ signũ est mutuũ osculuꝫ. k Qui recta vba rñdet. ille .n. qui rñdet ex trãsuerso vitatẽ fugiẽdo nõ reformat pacẽ: sed magis dissipat eã. l Prepara foris nẽ. hũc vsum exponit ra. sa. duplr: vno mõ sic: l Prepa foris opꝰ tuũ .i. puide tibi de agris ⁊ vineis ⁊ alijs ad vitã necessarijs. m Et postea edifices domũ tuã .i. accipias vxorẽ ⁊ facias plẽ. Cõiunctio. n. viri ⁊ mulieris ⁊ educatio ꝑlis faciũt domuꝫ q̃ male gubernaret nisi ꝑcederet prouisio necessarioꝝ. Alio mõ sic: Prepa foris opꝰ tuũ. studendo sacraꝫ scripturã. Et diligenter exerce agrũ tuuꝫ. vidẽdo glosas doctorũ. m Et postea edifices domũ tuam .i. fac tibi discipulos per sanã doctrinam: alr eẽt ordo puersus. n Ne sis testis fruſtra. i. sine iusta ⁊ rõabili cã. o Nec lactes quẽq̃ labijs tuis. i. vbis adulatorijs. p Ne' dicas ad oppositũ. vbis cõminatorijs. q Quõ fecit mihi. tal' iniuriã iferẽdo. r Sic faciã ei. qr nullus oz eẽ iudex in cã sua: sed oz ad superiorẽ recurrẽ cui' ẽ iniꝰ hoies iusticiã ꝓfuare ⁊ iniuriãtes corripere. s Per agrũ hois pigri trãsiui. ⁊ ad sensũ ꝑ hoc i possessionib' pigroꝝ. t Qõ cũ vidissem nẽ. qr sapiẽtes hoc vidẽtes fiũt magis soliciti de suis possessiõib' custodiẽdis ⁊ colẽdis. Alio mõ expõit: p agrũ ⁊ vineã itelligẽdo hois ꝓsciam: que qñ negligit varijs vicijs repletur: qõ ꝓsiderãtes sapiẽtes viri circa ppria ꝓsciaz purgandã sũt magis soliciti. v Usqueq̃ piger nẽ. hoc pn̄m nõ ẽ i hebreo: sed icipit ibi versus: x Paꝛ inq̃ doꝛ. nẽ. exponat tñ totũ vsq̃ ad finẽ capli sic expositũ ẽ. s. c. vj. vbi

Cap. XXV.

Hec quoq̃ parabole. hic icipit ꝫ' ps p̃ncipal' h' libri: i q̃ ponit ꝫ' collectio parabolaꝝ salomonis. ⁊ diuiditur in duas partes. s. i. phemium ⁊ tractatũ: Secũdum ibi Gloria dei. In prima parte ponitur materia huius collectõis cum dicitur: a He quoq̃ parabole. s. que sequũtur in hac collectione: ⁊ actor parabolarum cum dicitur:

salomonis quas transtulerunt viri ezechie regis iuda. Gloria dei est celare verbum et gloria regum inuestigare sermonem. Celum sursum et terra deorsum: et cor regum inscrutabile. Auser rubiginem de argento: et egredietur vas purissimum. Auser impietatem de vultu regis: et firmabitur iustitia thronus eius. Ne glorioseris coram rege: et in loco magnorum ne steteris. Melius est enim vt dicatur tibi ascende huc: quam vt humilieris coram principe. Que viderunt oculi tui ne proferas in iurgio cito: ne postea emendare non possis cum obhonestaueris amicum tuum. Causam tuam tracta cum amico tuo: et secretum extraneo ne reueles: ne forte insultet tibi cum audierit: et exprobrare non cesset. Gratia et amicitia liberat: quas tibi serua ne exprobrabilis fias. Mala aurea in lectis argenteis: qui loquitur verbum in tempore suo. Inauris aurea et margarita fulgens: qui arguit sapientem et aurem obedienti. Sicut frigus niuis in die messis: ita legatus fidelis ei qui misit eum: animam ipius refocillare facit. Nubes et uentus et pluuie non sequentes: vir gloriosus et promissa non complens. Patientia lenietur princeps: et lingua mollis confringet duritiam. Mel inueniste: comede quod sufficit tibi: ne forte satiatus euomas illud. Subtrahe pedem tuum de domo proximi tui: ne quando satiatus oderit te. Jaculus et gladius et sagitta acuta: ho q loqt̃ ꝯ pximũ suũ falsũ testimoniũ.

b Salomonis. i. edite a salomone: et actores collectionis cũ dr: c Quas trãstulerũt viri eçechie. i. studiosi sui tẽporis et de eꝰ mãdato. Nec accipit hic trãslatio de vno idiomate in aliud: qz salomon ꝓtulit illas parabolas hebraice: et sic scripserũt eas viri sibi assistentes: i cedulis tñ diuersis: sed viri eçechie illas cedulas colligẽtes addiderũt eas duabus ꝓdictis collectoribus iã añ positis i hoc libro et sic fuerũt i maiori auctoritate ꝙ ante. et ista trãspositio de cedulis in hoc libro vocatur ꝟ trãslatio. vñ i hebreo nõ hr: Trãstulerũt: sed fortificauerũt iponẽdo i libro auctẽtico. d Hꝛia. Hic ꝓnter ponit tractatus: et diuiditur in duas partes: qz ꝓmo ponitur eruditio salomonis actiua: 2ª passiua. c. xxx. Prima in duas: qz ꝓmo ponit disciplinatoꝝ eruditio: 2º increpat indisciplinatoꝝ obstinatio. c. xxix. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo describit vtutis bonũ: 2º vicꝫ malum. ca. xxviij. Prima adhuc i duas qz ꝓmo iducit ad virtutis bonum: 2º remouet ipedimẽtũ. xxvij. c. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo declarat bonũ qꝺ vtuosis debet: 2º a quib' remouet. c. xxvj. Circa pm dr: d Gloria dei est celare vbũ. i. sacre scripture secretũ: vt exponit ra. sa. sicut ꝓncipia Geñ. et ezechielis velate traduñt vt ifideles irrideãtur: et fideles studiosi exerceant: et ꝓ fũditatẽ diuine sapie admirent: iõ sbdit: e Et glia regũ. i. sapientũ qui debẽt alios regẽ. f Inuestigare sermonem. i. qrere sensũ sermonis dini occulte traditi: ex hoc sũt sapientes ab alijs honorãdi: qz honor debet vtuti nõ solũ morali sed etiã itellectuali: verũtñ nõ oia sũt a sapiẽtibus i lege dei pscrutãda: iõ sbdit: g Celũ sursum ꝛc. i. qtũ distat altitudo celi a tra: et qtũ distat centrũ terre ab eius supficie: et secreta cordiũ et maxime sapiẽtũ qui sciũt corda sua celare: et sic soli deo sunt nota: talia inqr nõ sũt a sapientib' legũ pscrutanda. vnde pphe et apli et doctores vtriusqz testamẽti de talibus tacuerũt et de alijs ꝓsilibus: que plus habẽt noxie curiositatis ꝙ vtilitatis: vt dicit Aug'. h Auser rubiginem de argento ꝛc. i. sicut ablato rubigine de argẽto formaꝫ ide vas purissimũ: sic ablata ipietate de regno remanet puꝝ et iustitia solidatũ. i Ne glorioseris coram rege. te vltra debitũ igerẽdo ne ex hoc seqtur tua ꝓfusio: iõ sbdit: k Melius ẽ ꝛc. et ꝓz. l Que viderũt oculi tui. i. mala ꝓximi tui q̃ in secreto vidisti. m Ne ꝓferas in iurgio cito. alijs ꝓpalãdo. n Ne postea emẽdare nõ possis. i. reddere famã ꝓximo tuo quã lesisti. o Cãm tuã secretam tracta cũ amico tuo. de cui' fidelitate nõ dubitas. p Et secretũ extranei nõ reueles. cui' fidelitatẽ ignorãs. q Ne forte insultet tibi. exprobrando i publico defectũ quẽ dixisti sibi in secreto. r Hꝛa et amicitia. iste vsus nõ est i hebreo. s Mala aurea. i. pomelli aurei ad modũ pomi formati. t In lectis argẽteis. sunt ad decorem. v Qui loquit vbũ in tpe suo. i. sic obꝺuatio tpis debiti in ꝓferendo verbũ bonũ decorat illud. Qz aũt potẽtes antiquit' facerẽt lectos argenteos et aureos hr hester. j. pbabile tñ ẽ qꝺ illi lectuli de qbus hr hester. j. erãt argẽtei et aurei tm exterius: et de alia mã iterꝝ. Itẽ ramoyses dicꝫ hec ẽ lra: Mala aurea i sculptura argenteis. i. coopta argento sculpto: ita qꝺ ꝓ fozamina argẽti vr auꝝ interius existens. x Inauris aurea. q ẽ ornamentũ auris. y Et margarita refulgens. i ornamẽtis alijs. z Qui arguit sapientẽ ꝛc. i. sicut illa ornamẽta sũt gratiosa corporalr: ita correctio facta sapienti et obedienti pulchra ẽ et gratiosa spũalr quia hẽt optimũ effectũ. a Sicut frigus niuis. i die mes. nõ loqt̃ de frigore niuis realr: quia nix nõ ẽ decẽs tpe messis: sz de vẽto refrigerãte messores ad modũ frigoris niuis. b Ita legat' fi. ei q̃ misit eũ. qz refrigerat animi sui motũ. c Nubes et ventus et pluuia nõ se. ꝛc. sic. n. imber et vẽtus ꝓtẽdẽtes pluuiã futurã et nõ adducẽtes suspẽdũt ꝺsideriũ hoiuz pluuiã expectãtiũ: et per ꝓsequẽs magis affligũtur: qz spe tali frustrãt: sic ꝓmissio hois potẽtis q̃ nõ cõpletur affligit aiam illi' cui ꝓmittit. d Patiẽtia leniet ꝓn. sicut nabuchodonosor fuit lenit' et pacificat' ex patientia triũ puerorum in igne ꝓiectorum: Dan. iij. e Et lingua mollis. i. suauit loquẽs. f Cõfriget duritiã. sicut lingua abigail cõfregit duritiã quã disposuerat dauid iferre domui sue. j. re. xxv. g Mel iue. co. ꝛc. Uno mõ exponit de melle ad lram: qꝺ iueniꝫ abũdare in iudea: et ideꝺ hoies reficiũtur: si tñ vltra debitũ accipiũt attracti mellis dulcedie vtit eis i nocumẽtũ. Alr exponit vt nomie mellis itelligat quicũqz cib' appetibilis: i cui' sũptõe dz hõ ee caut' ne ex suauitate cibi tãtũ accipiat qꝺ sibi noceat. h Subtrahe pedem tuum de domo ꝓximi tui. nimiam frequentiam ꝓcauendo. i Ne qñ satiatus. i. attediat' suspicans qꝺ talis frequẽtia sit ꝓ decipienda vxore sua vel filia. k Oderit te. qui prius diligebat te. l Jaculum et gladius ꝛc. ideꝺ sicut ista sunt nociua illi contra quem mittuntur: sic testis falsus illi contra quem testificatur: sicut patet de testibus falsis contra naboth. iij. Regum. xxj.

m Dens putridus ⁊ pes lassus. qui faciũt dolorẽ magnũ in corpore. n Qui spẽrat ⁊c. i. sic inducit dolorẽ spes sup infideli in die angustie qñ magis indiget auxilio: ió subdit: o Et amittit palliũ i die frigoris. i. talis sperãs inaniter similis est illi q̃ amittit palliũ tẽpe quo magis est necessariũ. p Acetum i nitro. est autem nitrum species quedam salis q̃ perfusa aceto crepitat ⁊ fumat sic calx viua i aqua posita. q Qui cãtat carmina .i. legis ⁊ pphetaruz dicta. r Corde pessimo. i. hoi obstinato: q̃a inde non corrigitur sed magis obstiatur ⁊ irascit ⁊ ad cõtumeliam prouocatur. s Sicut tinea vestimẽto. iste versus nõ est in hebreo: patet tamen sentẽtia qz tristicia est passio valde nociua ⁊ mortificatiua. t Si esurierit inimicus tuus ciba illum ⁊c. i. ipm positũ in necessitate adiuua. v Prunas ignis congregabis super caput eius. i. induces eũ ad penitentiã ó malo qó tibi fecit seu facere attẽtauit. x Et dñs reddet tibi. s. mercedem p charitate pximi. In hebreo habet: Et dñs pacificabit tibi. s. illũ q̃ prius erat tibi inimicus. y Uetus aqlo dissipat pluuias. hoc videm9 ad sẽsũ i regione ista. z Et fa. tri. lin. oetra. ille ei qui facit tristẽ ostendit eũ silẽ facẽ fm ra. sa. hec ẽ littera: Uentus aqlo creat pluuias. qz sicut ventus australis generat pluuias versus partes aq̃lonares: ita aq̃lonaris versus partes australes: vt habet ij. metheororz. Et facies trist̃ ligua detrahẽs. i. ligua detrahẽs puocat iras dei ꝺ se. a Melius est sedere ⁊c. ponat vt supra. xxj. ca. b Aqua frigida aie sitiẽti. i. hoi sitienti est supple valde delectabilis. ⁊ sic ꝛ: c Nũcius bonus ó terra lõginqua. apportãs bonũ nunciuz. d Fõs turbat9 pede. q̃ ad horã perdit pulchritudinez ex modica motione. e Et vena corrupta. q̃ añ corruptionẽ erat organũ vite: ⁊ post corruptionẽ efficit magi signũ mortis: sic supple: f Justus cadens. i. peccans. g Lorã ipio. qz diffamat eũ multũ: ex cãu modico ⁊ ó festuca facit trabẽ. h Sicut q̃ mel comedit multuz ⁊c. qz ꝓpter comestiõis excessũ i nauseã vertit. i Sic qui scrutator ẽ curiosus ⁊ pslũptuosus volẽs suo intellectu diuina metiri. k Opprimet a glia. i. a diuie lucis excellentia. Nã sicut excellentia lucis obtũdit oculũ: sic excellentia diuine maiestatis excecat talis iuestigatoris intellectũ: ⁊ sic cadit i errorẽ. l Sicut vrbs patẽs. i. sic interioza talis ciuitatis patẽt volẽtibus igredi: sic secreta talis hois patent alijs: qz ex abũdãtia cordis os loqtur ⁊ sic talis loquacitas aperit cordis secreta. Lapim. XXVI.

Quomodo nix estate. In principio capli p̃cedẽtis oñdit q̃ gloria ẽ sapiẽtib9 exhibẽda: hic ꝓsequẽter oñdit q̃ ẽ insipiẽtib9 denegãda dicẽs: a Quo nix estate. ẽ indecẽs: supple qz ẽ ꝺ naturã tpis. b Et pluuie i messe. qz segetes peiorant ⁊ ad corruptiõez disponũt. c Sic i decens est stulto glia. i. honor i publico exhibẽdus. o Nam sic auis. istud nã non est in hebreo: sz absolute icipit versus: Sicut auis ad alta trãsuolãs. ⁊ nescitur vbi debet residere. e Et passer quoz vadẽ). i. hinc ⁊ inde quasi i incertũ volãs f Sic male dictum frustra prolatum. i. sine causa ratiõabili. g In quẽpiam superueniet. i. proferentẽ vl̃ alĩquem amicoz eius: nescitur tamẽ in quez ótermiate. In hebreo habetur sic: Maledictũ frustra prolatũ ñ vẽiet. s. sup illuz i quẽ proferẽ sicut auis vaguolans ad locũ certũ nõ vertit. h Flagellum equo. s. indomito: decẽ). i Et virga. correptionis. l In dorso prudentium. quia ⁊si nõ corrigantur: alĩ tñ terrẽtur. m Ne respondeas stulto iuxta stulticiã suã. i. ne respondeas stulte: sicut stulte locutus ẽ. n Ne efficiaris ⁊c. quasi diceret: sic ei esses sibi similis in stulticia. o Responde stulto iuxta stulticiam suam. i. suã stulticiam rationabiliter declarãdo. p Ne sibi sapiens videatur. quasi diceret per hoc sua presumptio ꝓfundetur ⁊ alĩ ab eius imitatione retrahentur: ⁊ sic hec prepositio iuxta aliter ⁊ aliter accipitur in prino versu ⁊ scõo. q Claudus pedibus. qui patitur defectum in gressu. r Et iniquitatem bibens. i. potum sibi nociuum. s Qui mittit verba per nunciũ stultũ. i. talis est predictis similis: quia stultus nũcius prouocat eum ad quẽ mittitur ad irã: ⁊ sic negociũ peiozatur. t Quomodo pulchras frustra habet claudus tibias. qz indecenter icedit. v Sic indecens est in ore stultoz parabola. i. doctrina quia indecẽter docet. x Sicut qui mittit lapidẽ i aceruũ mercurij. i. ad edificandũ tẽplũ in honore huius idoli. y Ita qui tribuit insipienti honorez: q̃a vterq3 honor pdit. Allio mõ exponitur intelligendo per mercurij aceruuz compotũ: eo q̃ mercurius apud gentiles dicitur ratiocinatiõis de9. ratiocinatio vero cõpotus dicitur in quo antiquitus vtebãtur homines lapillis sicut modo denarijs plũbeis vel stãneis: ⁊ frequẽter ille denarius qui ponitur pro vno solido amouetur de loco suo ⁊ ponit̃ ꝓ vna libra vel ꝓ viginti vel pro centũ: ⁊ sic insipiens q̃ debet esse in infimo loco ponitur alĩ qñ in statu valde honorabili: ⁊ est in magna hominũ reputatione: quãuis in se nõ plus valeat q̃ añ: sicut nec denar9 ꝓ cẽtũ libris posit9 plus valet i se q̃ positus ꝓ vno solido vl̃

Dens putrid9 ⁊ pes lassus: q spẽrat sup infideli i die augustie: et amittit palliũ in die frigoris. Acetũ i nitro: qui cãtat carmia cordi pessimo. Sicut tinea vestimento ⁊ vermis ligno: ita tristicia viri nocet cordi. Si esurierit inimicus tu9 ciba illũ: si sitit da ei aquam bibere: prunas ei ꝓgregab̃ sup caput ei9: et dñs reddet tibi. Uentus aqlo dissipat pluuias: et facies tristis ligua detrahẽtẽ. Melius ẽ sedẽ i ãgulo domatis: q̃z cũ muliere litigiosa: ⁊ in domo cõi. Aq̃ frigida aie sitiẽti: ⁊ nũci9 bon9 ó terra lõginqua. Fõs turbat9 pede et vena corrupta iustus cadẽs cõrã ipio. Si cũt q̃ mel multũ comedit ñ ẽ ei bonũ. Sic qui scrutator ẽ maiestatis ꝺ̃ opprimetur a

denario. Scõm hebreos hec ẽ lra: Sicut qui mittit lapidez in palma funde. q̃ ẽ latitudo exñs in funde medio vbi ponitur lapis vt mittat in altũ ꝫ naturã lapidis: cuius ẽ eẽ decor sũ: ita honor exhibitus insipiẽti ẽ ꝫ rõnẽ cũ exhibendus sit soli sapienti. z Qũo si spina nascat in manu temulenti. i. ebrij. a Sic parabola. i. doctrina.

b In ore stultorũ. sicut ei ebrius habẽs spinã in manu pũgit se ⁊ alios: sic stult' docens vel predicans.

c Judiciũ determinat causas. i. pscindit lites. d Et q̃ ipõit stulto silentiũ. cui' loquacitas est causa rixarũ. e Iras mitigat. quia remota causa remouetur effectus f Sicut canis ⁊c. ẽ ab. sic impru. qui iterat stul. suam. ⁊ intelligitur hoc ꝺ malicia seu stultricia magna q̃ reddit hominem deo ⁊ hominibus abominabilem: non de leui seu parua que etiã iusti aliqñ accidit sicut dictum est supra .xx. Septies cadet iustus ⁊ resurget. g Uidisti hominẽ sapientẽ. sibi videri cũ tñ ñ sit vl' pl' q̃ sit. h Magis illo spẽ boni habebit insipiens. i. suaz insipientiã cognoscens: quia est dispositio q̃dam ad querendã sapientiã. i Dicit piger ⁊c. quia in oi opere arduo estimat maiorẽ difficultatẽ ⁊ maiora pericula q̃ sint i veritate: k Sicut ostiũ vertit i cardine suo. est aũt cardo lignũ circa qꝺ vertit ostiũ. l Jta piger in lectulo suo. qz quãuis vigilet nõ tñ surgit: sz pigritia detẽtus i lectulo se reuoluit. m Abscõdit piger manꝰ suas ⁊c.] ppter frigus. n Et laborat si ad oſ ⁊c]. i. ñ solũ ex pigritia interrũpit opus sz ẽt comestionẽ. o Sapiẽti or sibi piger videt. iquirẽdo requiẽ sue carnis. p Septẽ vi. loquẽ. sentẽtias. i sapientibus ñ solũ mediocriter sed ẽt ex celleter. q Sicut qui appre. au. canẽ excitat. euz p nihilo ad se mordendũ. r Sic qui trãsit ipatiẽs. i. nullã iuriaz patiens ab alio. s Cõmiscetur rixe alterius. quia sine cã excitat illũ cũ quo rixat ad mordendũ ipsũ verbo vl' facto. t Sicut noxius ẽ ⁊c. ⁊ pz snia vsqz ibi: v Et cũ fuerit deprehẽsus ⁊c.]cũ ei nõ põt excusare maliciã facti q̃ est patens: negat maliciã itentiõis q̃ est latẽs. x Lũ defecerint ligna. q̃ sunt etiã materia ignis. y Et susurrone subtracto. i. detractore. ⁊ ꝺr a sono vocis: qz nõ loqꝺ palã sz i aure z Jurgia cõqescũt. qz ei' verba sũt iurgij materia. a Sicut carbones mortui ad prunas. idest ad carbones ardẽtes. b Et ligna ad ignẽ. vtrũqz ei auget incendiũ. c Sic hõ tracũdus suscitat rixas. qz ira ẽ appetit' vindicte. d Uerba susurrõis. i. detractoris. e Quasi simplicia. i. videtur sine plica dolositatis: qz simulat se loqꝺ ex ẓelo iustície vel ꝓpter bonũ illi' cui loqꝺ vel de quo loquitur. f Et ipsa pueniũt ad intima cordis. qz itendit nocere vsqz ad cor. g Qũo si argẽto sordido. i. scoria argẽti vt habetur i hebreo. h Ornare velis vas fictile. i. terreũ qꝺ nõ ẽ decẽs ornari argento vero sz tñ apparẽti sicut stanũ vl' aliqꝺ h'ẽs liqñ ponit i extremitatibus godeti terrei. i Sic labia tumẽtia. i. tumõe supbie loqntia. k Lũ pessimo cõde si socia. qz ex abũdantia cordis os loqꝺ Matth. xij. ió sꝺ dit: l Labij sui is itelligit iimic'. qa dispõ cordis apparet i labijs. m Qñ sꝺmiserit vocẽ suã. bñmil' loquẽdo ne appeat ei' dolus. n Ne credid. ei qñ ne. septem. i. vniuersitas malicie seu nequitie q̃ p septenariũ deligat eo qꝺ oẽ tpus septẽario diez cõphẽdit. o Sũt i cõde illi'. ex magno enim appetitu nocẽdi mutatom' loqndi p Qui opit odiũ frau. signis amicitie: vt iudas. q Reuela. ma. ei' i ꝓsilio. qz õphẽdit postea facto: sic ꝺr de torqto i legẽda sc̃i tyburcij martyris. r Qui fodit foueã. parãs alteri ruinã. s Incidet i eã. sicut pz ꝺ balaã q̃ vocuit balach mittẽ scãdalũ coram filijs isrl numeri. xxiij. ⁊ postea ab eis occisus ẽ: numẽi xxv. t Et q̃ voluit lapidẽ. ꝺ loco suo. v Reuẽtet ad eũ. s. lapis: sicut videm' fẽsibl'r q̃ lapis põderosus ab aliq̃ mot' ex suo põdẽ reuertit ad ipz mouẽtẽ ⁊ ledit eũ Et p hoc itelli' q̃ volẽs imutare aliqꝺ nõbile ⁊ ꝓsuetz ex hoc patit detrimẽtũ: qz talꝫ nouitas solet iducẽ dissensionẽ ⁊ rbellionẽ ꝺ faciẽtẽ. x Lingua fallax ñ amat vitatẽ. qz dissona ẽ habitui suo. y Et os lubricũ. qꝺ ñ seruat secretũ. z Operatur ruinas. denudãdo aduersarijs consilium. Capl'm. XXVII.

Ne glorieris. Superius induxit ad vtutis ⁊ sapie bonũ: hic ꝓñr remouet impedimẽtũ qꝺ frequẽi cõtig't ex dilatõe opis bõi sꝺ spe futuri tpis magi apti: ⁊ hẽ qꝺ ꝺr: a Ne glieris i crastinũ. i. tps futurꝫ credẽs i illo facẽ magna. b Ignorans q̃d supuẽ. pa. dies. qz frequẽter parit impedimẽtũ. c Laudet te alienus ⁊c. laus ei in ore proprio sordescit. d Graue ẽ saxũ ⁊c.

pōt tñ portari a q̄lz fatuo: dū tñ sit fortis corpe. e Sz ira stulti vtroq; grauior. qz nō pōt portari nisi a sapiēte q̄ ē fortis i mēte. f Ira. s. ipetuosa. g Nō habz misericordiā. qz aufert deliberationē: iō seq̄t: h Et ipetū p̄citati. ira vl furore tali. i Ferre q̄s potit. q̄si dicēt null': nisi valde sapiens ꝛ patiens. k Melior ē manifesta correptio. ex qua vēit bonum correcto. l Quā amor abscōdit'. i. i effectu nō ostēsus: qz nulli bonū inde puenit amato. m Meliora sūt vulnera diligētis: q̄ fiunt ad vulnerati correctionem. n Quā fraudulēta oscula odiētis. q̄ fiunt ad osculati deceptionē: vt p̄z ō osculo Joab ij. reg. xx. o Alia saturata. i. bō cibis repletus. p Calcabit fauus. i. tibus ē ei abominabil' quātūcūq; bonus. q Alia esuriens ⁊c. qz fames facit oīa cibos delectabiles. r Sic auis trās migrans de nido suo. relinquēs ibi pullos suos ianes ꝛ vacuos. s Sic vir qui relinq̄t locū suū. i. domum suā ꝛ familiaz negligens eoz curā. Per hoc ēt itellīgitur malicia plati aiaz curā negligēt. p curl ꝛ negocijs terrenis. t Unguēto ꝛ va. odo. delec. cor. qz delectatio q̄ est i sēsib' exteriorib' vsq; ad cor redūdat: sicut ecōuerso sensus ꝛ mot' ō corde pcedūt ad exteriores sensus. v Et bonis amici p̄silijs. ad bonū cōsequēdum vl malū euitādū. x Alia illi'. cui dat p̄silū. y Dulcoratur. qz ex hoc p̄cipit spez p̄sequēdi bonū vel euitandi malū. z Amicū tuū ꝛ amicū patris tui ne dimiseris. qz veteres amicitie solent esse magis solide. ꝛ Et do. fra. tui ne ingre. i die affli. tue. i. pauptatis tue. ne fortē verecūdetur ō tua pñtia ꝛ libēti' velit tibi succurrere alia via. a Melior ē vicin' iuxta. q̄ stati pōt succurrere. b Quā fr̄ pcul. q̄ ñ pōt hoc nisi p' tractū tēpis ꝛ interi perit ille: q̄ ē i necessitate. c Stude sapie fili mi. que ē maximū bonū i vita pñti. d Et letifica cor meū. qz p̄ bonū filij accipit sicut bonū ppriū. e Ut possis exprobrāti. i. veritatē p̄tēnēti. f Rñdē sermonē. ipm rōnabiliter p̄futādo. g Astutus videt malū. iminēs ō ppiq̄. h Abscōdit' ē. ꝛ sic euasit. i Paruuli. sēsu. k Trāseuntes. absq; piculi aduertētia. l Sustinuerūt dispēdia. i. corpib' vl i reb'. m Tolle vestimē tū ei' ⁊c. i. pōt licite tollere exā obligauit se. n Qui bñ dicit p̄rio suo voce grādi. i. manifeste ei adulādo. o De nocte cōsur. i. solicite h' faciēs: adulatōes ei solēt eē soliciti explorare locū ꝛ tp̄s i q̄ eoz adulatio ꝛcipiat efficaci'. p Tecta p stillātia ⁊c. vtrūq; ei ē valde tedios ū ꝛ afflictiuū. q Qui retinet eā. i. retinere nititur ab insolentia sua r Quasi q̄ vētū teneat. qō est ipossibile vl difficile. s Et oleuz dex. sue eua. oleuz ei i manu retētū quātūcūq; restrigat exit': sic mulier isolēs quātūcūq; restrigat: vias tñ ad male agēdū adiuenit. t Qui serficū. a trāseūtib'. v Cōe. fru. ei'. qz bñ seruauit. x Et q̄ cu. ē dñi sui gl̄ifi. i. dign' honore efficiet: sicut abisai q̄ saluauit dauid māu iesbidenobgigātis. ij. reg. xxi. y Quō i aq̄s ⁊c. sic cor da hoiuz mānifesta sūt p̄udētib': qz sciūt ea p̄siderare ex signis exteriorib' qō nesciūt facē ip̄udētes. z In fer. ꝛ per. nō reple. q̄a demones sēp sitiūt se cū trahē plēs. a Si mi. ꝛ ocu. ho. cupidoruz. b Insatiabiles. qz ex acq̄sitū ñ minuit cupiditas ſz auget. vnde poeta: Crescit amor nūmi quantuz ipsa pecunia crescit. c Quō p̄bat i p̄sal. ⁊c. qz ibi appet vtz sit vz vl ñ. d Sic p̄ba. hō ore laudātiū. qz p h' appet vtz sit ve vtuosus vl ñ: vtpote si ex laude nllo' extollit ſz melior efficit: appet vitas vtut q̄ laudata crescit: si aūt extollit appet falsitas. e Cor iuq ⁊c. iste vsus nō ē i hebreo: iō ptrāseo. ꝛ qz p̄z ei' sinia. f Si p̄tu. stul. i pi. ⁊c. i. quātūcūq; correctōe vl flagello ñ emēdabit. g Dilige agno. vul. pe. tui ⁊c. q̄d expōit ra. sa. sic: Si fueri potēs i diuitijs ñ p̄pi hoc sis negligēs i reb' puis: vt ō ouib' ꝛ pecoribus tuis: ꝛ sbdit cā cū dī: h Nō ei ha. iu. ptātē. i. fortitudes alias diuitias. i Sz co. tribu. i ge. ꝛ ge. h' ē lra hebraica. i. nescis si honor tibi exhibit' durabit: ꝛ iō ñ debes eē negligēs circa pua q̄ poterūt tibi eē necia. Alit expōit ō platis cura aiaz hñtib' sic: Dilige agnosce vultū pecoꝝ tui. i. vitā ꝛ mores sbditoz tibi. Nō ei hēbis iugit ptātē. corrige di eos. s. p' mortē. Sz corona. s. glie. Tribuet tibi. si bñ vsus fueri p̄missa tibi ptāte. k Apta sūt p̄ata ⁊c. i. talia oriūt ꝛ apparēt in vere p aialiū nutritiōe: iō sbdit: l Agni. sufficiēt ē sint tibi tāp necessarij. m Ad vestimētū tuū lanis

ipsoꝝ ⁊ ad victū ō carnibus. n Et hedi. sūr sunt necessarij. o Ad agri p̄ciū. i. vt de ipsis emat agros. vel ō p̄cio eoꝝ colas iā habitos. Et per agros ⁊ hedos itelligunt ħ ēt alia aialia ad victū ⁊ vestitū ⁊ agriculturā ⁊ nēcia. p Sufficiat tibi lac capraꝝ ⁊c. i. si habeas i domo tua aialia ad victū tuū ⁊ dom' tue sufficiētia ñ sis solicit' aliūde q̄rere alia magł ōlicata: tū qz ñ sit ita secura ad esū tuus sic nutrita i domo tua q̄ si tibi cognita: ⁊ qz in talib' expēdit magna pecūia q̄ i alis ē magł expēdēda. Lapl'm. .XXVIII.

LUgit ipius. Superius declarauit bonū sapie ⁊ virtuti annexus: hic cōsequēter declarat malū vicijs cōiunctū qō ē timor: hō ei mal' nusq̄ securus qz sēp tiet sibi ilsi diari ab illis q̄bus intulit mala: lz ñ sit ita: ió dr: a Fugit ipi' nemie psequēte. sicut de Laym dr gen. iiij. Egressusq̄ Laym a facie dñi hitauit i terra p̄sug'. b Just' aūt quasi leo cōfi. in dño absq̄ ter. erit. qz si moriat in persecutione in refrigerio erit. c Pro' pec. ter. ml'ti p̄i. eius. sicut ꝓpter peccatū ſgnū salomonis i duo diuisū fuit. iij. reg. xj. d Et ꝓpter hoīs sapiam. in cognitiōe ō diuinis. e Et hoꝝ sciam. q̄ dicūt i agibilib' hūanis. f Uita ducis lōgioꝝ erit. ⁊ sic vita eẹchie fuit prolōgata. xv. annis. iij. reg. xx. g Uir paup calūnias paupes ⁊c. sicut ei bimber corrūpēs segetes ē pessimus: sic talis paup qz ex maxima malicia calūniat paupes q̄b' deberet ꝓpati mor' ex sue paupertatis experiētia: ꝓpter qō vulgariť dr q̄ morsus imicrí pediculi ē pessimus. h Qui dereliquūt. le. lau. ipiuz. qz facit fm voluntatē eoꝝ. i Qui cust. succē. ō eū. ẹlo legis ⁊ iusticie moti: sicut pz ō mathatia. j. machabeoꝝ. ij. q̄ interfecit sup arā iudeū idolis sacrificātē. k Uiri mali ñ cogitāt iudiciū. i. facere executionē iusticie: qz bñt oppositū habitū fm quē cogitāt ⁊ operātur. k Qui aūt iquirūt dñm aiaduertunt oia. q̄ ad executionē iusticie sūt necessaria l Melioꝝ est paup ⁊c. ⁊ pz snia. m Qui custodit le. fi. sa. est. qz cōformat se sapie diuine. n Qui aūt ꝓmessatores. i. glutones. o Pascit. expendēdo i hoc suā ꝟstātiā. p Confūdit patrē suū. qz malū filij apprehēdit quasi suū ⁊ sic ꝓfundit ō ipso sicut ō ꝓpo malo. q Qui coaceruat diuitias vsuris. recipiendo vltra sortē ex pacto. r Et fenore liberali. recipiēdo vltra sortē: nō tñ ex pacto: ⁊ hoc dr fenus liberale: tñ malū ē ꝓpter qō dicit saluator luce. vj. Date mutuū nihil inde sperātes. s Jn paupes. i. ꝛ. paupes. t Cōgregat eas. qz nullus accipit ad vsurā p̄cio modo vl scō nisi inquātū idigēs ⁊ paup. v Qui decli. aurē suā

ăgri preciuz. Sufficiat tibi lac capraꝝ i cibos tuos ⁊ i necessaria domus tue: ⁊ ad victū ancillis tuis. XXVIII.

LUgit ipius nemie p/sequēte: iustus aūt q̄si leo cōfidēs absq̄ tꝛore erit

Prop̄t pcta tre multi p̄ncipes eius: ēt ꝓpt̄ hois sapiaz ēt hoꝝ sciam q̄ dicūť: uita ducis lōgioꝝ erit. Uir pauper calūnians paupes: silis est imbꝝ vehemēti in q̄ paratur fames. Qui dereliquūt legē: laudāt ipiū: q custodiunt succēdūt ꝛ eū. Uiri mali ñ cogitāt iudiciū: q aūtez iquirūt dñz aiaduertūt oia

Melioꝝ est paup ābulās in simplicitate sua: q̄z diues in prauis itinerib'. Qui custodit legē filius sapiēs est: qui aūt ꝓmessatores pascit cōfundit patrē suū. Qui coaceruat diuitias vsuris ēt fenore liberali: i paupes ꝓgrē gat eas. Qui declīat aures suas ne audiat legē: ꝛ ōro ei' erit execrabilis. Qui ōcipit iustos i via mala: i interitu suo corruet: ēt siplices pos/sidebūt bona ei'. Sapiens sibi videť vir diues: pauper aūt prudēs scrutabiť eum. Jn ēxultatiōe iustoꝝ mlta gl'ia ē: rēgnātibus ipijs ruine hoiuz. Qui abscōdit scelera sua nō dirigeť: qui autē ꝓfessus fuerit: ēt rliq̄rit ea miaz cōseq̄t. Beat' hō qui sēp ē pauidus: qui vo mētl ē dure corruet i malū. Leo rugiēs ⁊ vrsus esuriēs: prīceps ipius sup pplz paupere. Būx idigēs prudentia: mūltos opprimet p calūniaz: qui aūt odit auaricīā lōgi fiēt dies ei'. Hoiēm q calumniatur ănime sanguinem: si ūsq̄ ad lacum fugerit nemo sustinet. Qui ambulat simpliciter salūus erit

ne au. legē. vt sic licēt' ⁊ sine remorsu faciat contrariuz. x Ouo eius erit execrabilis. qz ex magna libidine peccādi puenit q̄ alīq̄s vult legē ignorare ne p eius noticiā impediatur a pctō vel retrahat. y Qui decipit iustos i via mala. sua psuasione ptrahēs eos ad malū. z Jn ītēritu suo corruet. ínteritu. s. mortalis culpe ⁊ gehēne. a Et simplices. i. sine plica dolositatis incedētes. b Possidebūt bona ei'. sicut filij ist' possederūt bona madianitaz q̄ p filias suas traxerāt eos ad pctm̄: numeri xxv. c Sapiēs sibi vi diues. iputans sue prudētie diuitiaruz acquisitionem: seu eaz conseruationem. d Pauper aūt prudens scrutabitur euz. i. sciet ei' consiliuz: sicut pz secūdo reg. xvij. de chusi: qui scrutatus ē consilium absalō ⁊ erat valde pauper respectu ipsi'. e Jn exultatione iustorū mlta glozia ē. qz p hoc bōi honorantur ⁊ exaltantur: sicut patz ō ſgno dauid eẹchie ⁊ iosie. f Regnātibus ipijs ruine hoim. sicut pz ō manasse rege iij. reg. xxj. ō quo dicitur ibidē: Jnsuper ⁊ sanguinē innoxiū fudit manasses multū nimis donec ipleretur hierusalē vsq̄ ad os. g Qui abscondit scelera sua. i cōsciētie foro. h Nō dirigetur. i via salutis. i Qui aūt ꝓfessus fuerit. veraciter ⁊ itegre. k Et reliquerit ea. absq̄ recidiuo. l Misericordiā cōsequet. a deo. m Beatus hō qui sēp ē pauid'. ne in aliquo offendat deū. n Qui vero mentis est dure. non curans de tali transgressione. n Corruet in malū. s. culpe ⁊ pene. o Leo rugiēs ⁊c. qz sicut bestias deuorat ita: p Princeps ipius. subiectos sibi resistere nō potētes bonis suis expoliat. q Dux indigēs prudētia. in agibilib' hūanis. r Multos opprimet p calūniā. quia ministros hz ipios inducētes eū ad hāc malicīā: ⁊ ipse nescit auertere. s Qui aūt odit auaricīā lōgi fiēt dies ei'. prio i vita p̄nti: qz nō hz ifidiātes sibi: ⁊ postea i futuro i quo eternitate vite gaudebit. t Dominē q̄ calūniat. i. iuste querit. v Alie sanguinē. i. hois mortē. noie ei aie frequēter itell'r hō i sacra scriptura: eo q̄ ē nobilioꝝ pars a qua denoiatur totū. x Si vsq̄ ad lacū. Jn hebreo habet: Ad foueaz fugerit. i. vsq̄ Ad sepulturā penitere distulerit. y Nemo sustinet. i. nemo pōt eū adiuuare qz post mortē nō ē locus pnie. z Qui ābulat simpliciter. idest innocenter: a Saluus erit. in futuro.

b Qui puersis gradit vijs. iplicando se varijs pctis. c Cōcidet semel. i. absq; resurrectōe ad bonū: sic dictū ē supra. xviij. Impius cū in pfundū pctōꝝ venerit ꝯtē net: tūc repentinus supueniet ei iteritus: ⁊ eū sanitas nō seqtur. d Qui opat terrā suā ⁊c. hoc patet ad sēsū. e Uir fidel mltum laudabitur. qꝛ fidelitas ē magnū bonum. f Qui autem festinat ditāi. ad hoc nimis anhelans. g Nō erit ino. qa mlta vel saltē aliqua acquirit iiuste. h Qui cognoscit in iudicio faciem. condescendēs alicui pl' debito ex aliqua priuata familiaritate. i Non bene facit iste. qa declinat a rectitudine iusticie. k Et p buccella panis. i. p re modici valoris. l Deserit veritatē. cui' valor est inestiabilis. m Uir qui fest. di. ⁊ alijs iuidet. eo q sr eo ditiores. n Ignorat q egestas supueniat ei. in futuro sic diuiti epuloni qui guttam aque non potuit ipetrare: luce. xvj n Qui corripit hominē. ratione vtentez: in hoc ei differt hō a brutis animalibus: sz q dr. i. metaphysice. Aialia imaginatiōib' ⁊ memorijs viuūt: hō aūt intellectu ⁊ rōne. o Gratiā postea iueniet apud eū ⁊c. qꝛ percipit bonū correctoris ⁊ malū adulatoris. p Qui subtrahit aliquid a pre suo ⁊ matre. furtiue accipiendo vel debita necia denegādo. q Et dicit hoc nō eē pctm. qꝛ ē heres i primo casu: vel qꝛ illa vult offerre deo i scdo casu: qd reprobat saluator matthei. x. r Particeps homicide ē. i. simile malū facit s Qui se iactat ⁊ dilatat. dicta vel facta sua vltra debitū magnificando. t Jurgia cōcitat. qꝛ alij ex hoc i dignātur cōtra eū. v Qui cōfidit i corde suo. i. i sensu suo plus debito. x Stultus est. qꝛ presūptuosus ē ⁊ supbus: superbia vero excecat itellectū. y Qui dat pauperi ñ idigebit. i futuro nec ēt i pñti d cursu cōi: qꝛ dñs multiplicat eius bona vt habeat vñ tribuat patiēti necessitatē. z Qui despicit deprecātē sustinebit penuriā: sicut diues epulo q laçaro micas panis denegauit: penuriā aque gutte sustinuit. ⁊ Cū surrexerint ipij abscōdētur hoies. rōnabiliter viuētes. Regnātib' eni achab ⁊ ieçabel: abscōditi fuerūt pphete dñi i speluncis iij. reg. xviij. ⁊ ipsis destructis tpe iehu. iiij. reg. ix. multiplicati fuerunt iusti: ⁊ pphete baal iterfecti. iij. reg. x. capl'o.

q peruersus gradit vijs ꝯcidet semel. Qui opat terraz suā satiabitur panib': q aūt sectatur ociū replebit egestate. Uir fidelis multū laudabitur: q aūt festinat ditāi non erit inocēs. Qui ꝯgnoscit in iudicio faciē non bñ fac iste: et p buccella pāis deserit veritatē. Uir q festinat ditari ⁊ alijs iuidet: ignorat q egestas supueniet ei. Qui corripit hoiez: grāz postea iueniet apud eū magis qz ille q p lingue blādimenta decipit. Qui subtrahit aliqd a pre suo vl a mre: et dicit hoc nō eē pctm: pticeps homicide ē. Qui se iactat ⁊ dilatat: iurgia cōcitat: q vo sperat in dño saluabitur. Qui ꝯfidit i corde suo stultus ē: qui aūt gradit sapiēt ipe laudabit. Qui dat pauperi nō idigebit: qui despic deprecātē sustinebit penuriā Cū surrexerint ipij abscondent hoies: cū illi pierit mltiplicabūt iusti. XXIX.

Miro q corripiētē. Supi' posita ē disciplia .XXIX. toꝝ eruditio: hic cōsequenter ponitur indisciplinatoꝝ obstiatio cū dr: Uiro q corripiētē dura ceruice i. obstiato aio. b Cōtēnit: rpētin' ei supueniet iterit'. corpis ⁊ anime. c Et euz sanitas non sequet. qꝛ peccatum eius est irremediable. Est eni quedaz spēs peccati i spiritūsāctū qd irremissibile. i. de difficili remissibile dr: matthei xij. d In multip. iust. leta. vulgus. qꝛ p eos sustētat. e Cū impij sumpse. pri. gemet pop. qꝛ supra vires ab eis grauantur f Qui amat sapiē. leti. pa. suuz. quia bonum filij reputat suū g Qui autem nutrit scortū pdet sbstātiaz. sicut dicitur luce xv. d filio prodigo q dissipauit substantiā suam cū meretricib' viuendo luxuriose. h Rex iustus erigit terram eius. statū meliorādo. i Uir auarus destruet eam. ex cupiditate tyranniçādo. k Homo qui blādis ⁊c. rete expandit gressibus eius. ipedit ei eius pcessū i suis operib' subtrahendo sibi pmissū i quo ꝯfidebat. l Peccātē viꝝ iniquū inuoluet laque'. multiplid clpe ⁊ gehēne. m Et iustus lau. atq; gau. applaudens diuine iusticie. vñ in psal. lv. Letabitur iust' cū viderit vindictā ⁊c. n Nouit iustus causā pauperꝝ. i. cognoscere satagit vt iuuare possit. o Impius ignorat scientiā. bñ faciendi: sm illud pphetic: Sapiētes sūt vt faciāt mala: bñ aūt facere nescierūt. p Hoies pestilentes dissipant ciuitatē. sicut Seba filius bochri cū sibi adherentibus posuit abelā in periculo dissipatiōis. ij. reg. xx. q Sapientes vero auertūt furorē. sicut sapiēs mulier auertit irā io ab uolētis eā destruere vt habet ibidē. r Uir sapiēs si cū stulto contēderit. laborās ad ei' emēdationē. s Siue ira scatur. ipse sapiēs stultū acriter arguēdo. t Siue rideat. ipm dulciter monēdo. v Nō iueniet requiē. i. stulti emēdationē: ⁊ sic pdit laborē. x Uiri sanguinū. i. effusores multi sanguinis. y Oderūt simplicē. i. sine plica dolositatis icedētē. z Justi aūt querūt aiam ei'. i. eius vitā saluare: sicut ismahel ⁊ socij eius iterfecerūt godoliaz ⁊ plures alios simplices: hieremie. xlj. Johāna vero fili' charee ⁊ alij q cū eo erāt qrebāt vitā eius saluare: Hiere. xl. a Totuz spm suū pfert stult'. qꝛ nescit aliqd celare. b Sapiēs differt. vsq; ad tpus opportunū. c Priceps q li. au. ver. mē i adulationis ⁊ detractōis. d Oēs ministros hz ipios.

Miro q corripientē: dura ceruice contēnit: repētinus ei supueniet iterit': et eū sanitas nō sequet. In multiplicatiōe iustoꝝ letabit vulgus: cūz ipij sūpserit pricipatū: gemet ppls. Uir q amat sapiam letificat patrē suuz: q aūt nutrit scortū pdet substātiā. Rex iust' erigit terrā: uir auar' destruet eā. Hō q blandis fictisq; sermonibus loqt amico suo: rete expandit gressib' eius. Peccātē viꝝ iniquū inuoluet laqueus: et iust' laudabitur atq; gaudebit. Nouit iust' causā pauperꝝ: ipius ignorat sciam. Hoies pestilētes dissipāt ciuitatē: sapiētes vo auertūt furorē. Uir sapiens si cū stulto ꝯtēderit: siue ira scatur: siue rideat: ñ iueniet requiē. Uiri sanguinū oderūt simplicē: iusti aūt qrunt aiaz ei'. Totū spm suū pfert stult': sapiens differt ⁊ reseruat i posterꝝ. Priceps q libet audit vba mēdacij: oēs

qz querẽtes sibi placere ꝺ talibus seruiũt ei: sicut ꝓz de saule q̃ adulatiõibus ꝛ detractionib⁹ ꝺoech ꝛ alioꝝ siliũ ꝓsequebatur ꝺauid iustũ. e Pauper ꝛ creditor obuiauerũt sibi. tũc ei ꝓprie fit qñ creditor liberaliter sibi cõmodat i sua pauptate. f Utriusqz illuminatoꝝ ẽ dñs. qñ diuiti inspirat voluntatez sublevãdi pauperẽ: ꝛ pauperi orare ꝓ diuite.

g Rex qui iudicat i veritate ꝛc. sicut patet ꝺ throno ꝺauid: ꝺ quo dr psal. lxxxviij. Et thronus eius sicut sol in conspectu meo ꝛc. h Uirga atqz correctio tribuit sapientiã. dispositiue: sed deus effectiue ꝓcipaliter: ꝛ pedagogꝰ ꝛ doctor ministerialit. i Puer autez q̃ dimittitur voluntati sue. q̃ vaga est: ꝛ ad insolentiam ꝓna. k Confundit matrem suaz. quia de fatuitatibus eius patitur erubescẽtiã. l In multiplicatõe ipioꝝ multiplicabũtur scelera. vt ꝓz ꝓmo machabeoꝝ vbi dr q̃ multiplicati ipijs declinauit pplus ad ritum gentilium. m Et iusti ruinas eoꝝ videbũt. qz mathias ꝛ filij eꝰ ruinas eoꝝ viderũt. n Erudi filiũ tuũ ꝛ refrigerabit te. i. ꝓsolabit te. o Cũ ꝓphetia ꝺficerit dissipabit pplꝰ. sic ꝓz ꝺ pplo iudeoꝝ q̃ dissipatꝰ ẽ ꝓ orbẽ terraꝝ eo q̃ abiecerit a se doctriaz ꝓphetica christi ꝛ apl̃oꝝ ꝛ alioꝝ doctoꝝ. p Qui vo custodit legẽ beatus ẽ. i spe: matthei xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. q Seruꝰ ꝓtumax ꝛ rebellis Uerbis ñ põt erudiri. cuĩ cã ꝺdit: Oz qꝺ dicis ꝛc. ꝛ ꝓz. r Uidisti hoiez velocẽ ad loquẽdũ ꝛc. ligua enĩ eo q̃ sita est in lubrico male corrigibilis ẽ a multiloquio: ꝛ ꝓ cõsequẽs a stultitia sicut dictũ ẽ supra: In multiloquio peccatũ nõ deerit. s Qui delicate a puericia ꝛc. hoc ꝓz. ij. reg. xix. ꝺ siba seruo miphiboset quẽ ꝓtepsit ꝛ mendacii accusauit: fuerat tñ satis delicate nutritus i domo sua ꝛ in domo patris sui saul a iuuẽtute. t Uir iracũꝺ. ꝓuocat rixas. qz ꝓnus ẽ ad iferẽdũ iniurias ex qb⁹ oriunt rixe. v Et q̃ ad indignãdũ facilis ẽ. ex leui cã. x Erit ad pctã ꝓcliui or. qz principiũ ois pcti ẽ supbia. y Supbũ seqt̃ humilitas. sicut ꝓz. iij. reg. ꝺ adonia q̃ elatus i supbiã voluit regnare. z Et hũilẽ spũ suscipiet glia. i. honoꝝ i publico exhibitus: sicut ꝓz ꝺ salomone hũiliter se tenẽte quãuis ꝺauid decreuisset ipsũ pꝰ se regnare: ꝛ gliaz regni obtinuit adonia deiectio. a Qui cũ fure pticipat. Ista pticipatio fit nouez modis. Uno mõ ꝓcipiẽdo seruo vel subdito q̃ furet. Scꝺo ꝓsulẽdo frutũ sibi ñ subdito. Tertio ꝓsentiẽdo: ita q̃ furtũ nõ fieret sine ꝓsensu suo. Quarto adulãdo raptoꝝ vel furi: vtpote ꝓmendãdo eũ ꝺ pbitate si fieret tale factũ: ꝛ ex hoc i ducitur ille ad faciẽdũ. Quito mõ latronẽ vl̃ eꝰ latrociniũ receptãdo. Sexto furto ipsius pticipãdo: vtpote ptẽ ipꝰ accipiẽdo. Septio tacendo qñ videt fieri furtũ qꝺ loq̃ndo vl̃ exclamãdo poterat impedire. Octauo se ñ opponendo vl̃ impediendo qñ ad hoc tenet sicut iudex vel custos terre. Nono qñ pꝰ furtũ factũ iqrit ꝺ ipo vt inueniat: ꝛ aliqs scit ꝛ nõ idicat: vñ versus. Justio ꝓsiliũ ꝓsus palpo fcursus Participãs mutus ñ obstãs ñ manifestãs. b Odit animã suã. qz qlz istoꝝ facit pctũ ꝛ tenet ad restitutõez

c Adiurãtẽ audit. i. inqrẽtẽ furtũ sub pena excõicatõis vl̃ alio mõ ꝺ Et ñ idicat. iste ẽ nonus modꝰ pticipãdi cũ fure ꝺicto. e Qui timet hoiez. tioꝛe mũdano. f Lito cozzuet. a recti tudie iustitie. g Qui sperat i ꝺño subleuabit. ad stãdũ ꝓstater ꝓ veritate. h Multi requirũt faciẽ ꝑncipis. desiderates eius familiaritatẽ ꝛ assistẽtiã. i Et iudiciũ a ꝺomio egredit singloꝝ. qz discernit intẽtiones eoꝝ. s. vtruz hoc faciãt amoꝛe boni cõis vl̃ ꝓpꝛij k Abominant iusti viꝝ ipiũ ꝛc. qz sicut silitudo ẽ cã ꝺilectõis ita dissilitudo cã odij ꝛ abominatiõis. l Uerbũ ꝓis custodiens filiꝰ ꝛc. Iste

Prouerbia Salomonis

Usus nõ ẽ i hebꝛeo: ꝓz tñ sinia. Lapl̃m. xxx. Erba cõgregãtis. Superius posita ẽ eruditio salomonis actiua: hic ponit eꝝ eruditio passiua: ꝛ ꝓcio a deo: scõo ab hoie sequẽti caꝰ. Pria diuidit i duas partes: qz ꝓcio ponit q̃ꝺaz breuis ꝓfatio: scõo subdit narratio: ibi Uisio. Circa primũ sciẽꝺũ q̃ scriptura veteris testi frequẽter vtit noie filiatiõis ad denotãꝺũ ꝓpetatẽ aliquã: sicut. j. reg. xiij. Filius vnius anni erat saul cũ regnare cepisset. ad denotãꝺũ eius hũilitatẽ. ꝛ ij. reg. xij. Diuit ꝺñs qñ filiꝰ mortis ẽ vir q̃ fecerit hoc. ad denotandũ eius malicia morte ꝺignã: ꝛ hoc mõ salomon ꝺr hic filius ꝙgregãs ꝛ vomẽs. Filius ꝙgregãs ad denotandũ magnitudinẽ sapie in eo ꝙgregate parti ex infusiõe dei: vt ꝓz. iij. reg. ꝛ parti ab exercitatiõe studij. Silr dicitur filiꝰ vomẽs ad denotãꝺũ excellẽtiã sue doctrie. Uñ ꝺixit regina saba. iij. reg. x. Beati viri tui q̃ stãt coraz te sẽp ꝛ audiũt sapiaz tuã: Est igit sẽsus: a Uerba. s. q̃ se quũt sũt. b Cõgregãtis ꝛc. i. ipsi⁹ salomonis q̃ ꝺr filius ꝙgregãs ꝛ vomẽs mõ ꝓꝺicto: qualiter aũt sint eius verba magis explicabit postea. c Uisio. Hic ꝓñr ponit narratio. Circa qꝺ sciẽꝺũ q̃ ꝑm hebꝛeos salomon ꝺ loq̃tur ꝺ seipso quasi ꝺ alio loquẽs i tertia ꝑsona cũ ꝺr c Uisio quã locutꝰ. Ad cuĩ intellectũ sciendũ q̃ deu. xvij. ꝺixit moyses ꝺ rege istituẽꝺo sup isrl̃ Nõ multiplicabit sibi eqs ꝛc. ꝛ seq̃t: Nõ habebit vxoꝛes pluriaꝰ q̃ alliciant aiuz eꝰ: neqz argẽti ꝛ auri imẽsa pondera. Salomon aũt ꝺ sua sapia ꝓfiꝺẽs nimis multiplicauit sibi eqs ꝛ auri ꝛ argẽti imẽsos thesauros ꝛ ẽt vxoꝛes multas: ẽt alienigenas: estimãs q̃ ñ eleuaret i supbiã ex multitudie

equoꝝ ⁊ auri ⁊ argẽti ⁊ q̃ nõ alienaret aníam ei⁹ a deo per vxores alienigenas: qõ tñ fuit falsũ: vt pz. iij. reg. xi vbi dr q̃ deceptus ab eis edificauit tẽpla idoloꝝ. Dicũt tñ hebrei q̃ postea pctñ suũ cognouit ⁊ penituit: ⁊ sm hoc loquit h: ⁊ ẽ talis lra hebraica. Prophetia. supple ẽ qõ subditur: Dixit vir .i. salomõ Mecum deus. p plenitudinem sapientie. Mecum deus per plenitudinẽ potẽtie: vtrũ qz ei habuit salomon a deo. Et potero. ſ. multiplicare mihi equos aurũ ⁊ argẽtũ ⁊ vxores absqz transgressione. Uerũtamẽ trãsgressus fuit: ⁊ postea pctñ suũ cognoscẽs penituit: iõ sb dũtur verba ipsius penitẽtis. Stultissimus sũ viroꝝ. q̃ credebã eẽ sapiẽtissimus. Et sapia hominũ. qua cauent a transgressione diuinoꝝ preceptoꝝ. Non ẽ mecũ. ⁊ ad idẽ pertinet qõ subdit: Nõ didici sapiam. ſ. p̃dictaz exequẽdo eã in ope. Et noui. resumit li nõ qõ ponit i clausula imediate precedẽti sic: Et nõ noui sanctoꝝ sciẽtiaz. qua cauent ab offẽsa diuina: ⁊ est repetitio eiusdẽ sententie ad maiorẽ exaggerationẽ sicut solẽt facere penitentes errorẽ suũ cõfitẽtes. Et subdit huius erroris declaratio cũ dicitur: Quis ascẽdit in celũ atqz descẽdit. sicut fecit moyses qui ascẽdit sup montẽ synai i celũ sidereũ ad dominũ: ⁊ ide descẽdit ad pplm vt habet in exodo. Quis cõtinuit spiritũ in manibus suis. sicut fecit moyses q̃ cineres ardẽtes ỏ camino accepit i manibus suis: exo. ix. Quis colligauit aquas quasi i vestimẽto. sicut fec moyses in mari rubro: qz merito ipsius aque fuerunt diuise vt trãsiret ppls isrl: ⁊ aque erãt ei q̃si p muro a dextris ⁊ a sinistris: exo. xiiij. Quis suscitauit oẽs terminos terre. sicut moyses q̃ i erectiõe tabernaculi suis meritis imisit terrozẽ oibus gẽtibus in oibus finibus terre, p missionis: ⁊ circa habitãtib⁹: sicut dr deu. ij. Hodie icipiã mittere terrozẽ tuũ atqz formidinẽ tuã in pplos rẽ. Quod nomẽ est ei⁹. quasi diceret si dicat q̃ ali⁹ añ moyse fuit q̃ talia fecit dicat quis fuit ille: ⁊ qõ fuit nomẽ eius? ⁊ si dicatur mortu⁹ est ⁊ nomẽ eius datũ obliuiõi dicat: Qõ nomẽ filij eius. i. q̃ generatio mansit ab eo ex qua posset haberi noticia aliqua ỏ ipso. qõ cũ nõ iueniat: restat q̃ nõ fuit aliqs sibi in magnitudine silis: et ideo cũ ille p hibuerit regẽ isrl multiplicare sibi equos auꝝ ⁊ argẽtũ ⁊ vxores: ⁊ ego salomon feci cõtrarium: pz q̃ i hoc fui stultissimus viroꝝ. ⁊ maxie qz ex ore dñi loquebat: iõo subdit: Quis sermo dei ignitus. i. ab oi superfluitate ⁊ falsitate depuratus. Clypeus ẽ. cõtra insultũ tentationum. Sperãtibus in se. i. in dño ⁊ nõ p̃sumẽtibus ỏ sua sapientia sicut ego presũpsi: ppter qõ errauit: iõ subdit alios monẽdo: Ne addas quicq̃ verbis illius ne arguaris. de trãsgressione legis q̃ hoc phibet: deutro. iiij. cã. Nõ addetis ad verbuz qõ vobis loquor neqz auferetis ex eo. Inueniarisqz mendax. ex tua additione: Hec expositio hebreoꝝ videtur in pluribus deficere: prio quantuz ad eius fundamẽtũ. ſ. q̃ salomon in fine vere penituerit ⁊ sic premissa verba ptulerit: Stultissimus sũ viroꝝ rẽ. quia si vere penituisset cũ eẽt rex potentissimus templa idoloꝝ que ꝓstruxerat destruxisset qõ tñ nõ fecit: qz ste terũt vsqz ad tps ioſie. iiij. reg. xxiij. Scõo deficit q̃a in multis vi falsa ⁊ extorta. Prio qz p̃mittit i textu pphetia vbi lra nra hz visio. si enim salomon penitẽs ỏ suis transgressionib⁹ p̃teritis locutus ẽ: Stultissim⁹ sũ viroꝝ rẽ. i hoc nõ loq̃bat pphetice: vt dicit expõ hec: sz magis historice p̃fitendo facta sua p̃terita. silr nec i hoc qõ

locutus ẽ ũir cũ qũo est deus ⁊ qui deo secũ morante ꝓfortatus ait: Stultissim⁹ sũ viroꝝ: ⁊ sapientia hominũ nõn est mecum. Nõn didici sapiaz: ⁊ noui sciaz sctoꝝ

subdit ỏ moyse: Quis ascẽdit i celũ rẽ. sz referebat p modũ admiratiõis seu qõnis illud qõ ỏ moyse legerat in exodo. Similiter qõ dicit illa expõ: Et noui sanctoꝝ sciaz. q̃ li nõ precedẽtis clausule ẽ hic resumẽdũ: vt sit sensus: Et nõ noui sanctoꝝ sciam. hec expõ vi extorta qz nõ pbat ab eis p silez modũ loquẽdi alibi i scriptura: ⁊ iõ si esz talis itellect⁹ vt dicũt scriptura sic loqueret Neqz noui sanctoruz sciam. Itẽ qõ subdit: Quis continuit spm i manibus suis. qõ exponũt ỏ cineribus a moyse i camino acceptis: vi falsũ quia spũs in scriptura frequẽter accipit, p angelo: aia ⁊ vẽto: sz q̃ accipiat, p cineribus nõ inuenit i aliquo loco. nec pot dici q̃ ppter hoc dicũtur spũs: qz accepti fuerũt ad causandũ ventũ: qz scriptura nõ dicit hoc: sed solũ q̃ ad ea q̃ sparsionẽ facte fuerunt vesice turgẽtes in hoibus ⁊ iumẽtis. Itẽ qõ subditur: Quis suscitauit oẽs terminos terre. qõ exponũt ỏ tabernaculi erectiõe est oino ficticiũ: ⁊ scriptura quã allegant ad hoc deutero. ij. nõ est ad ꝓpositũ sed magis ad oppositũ qz illud verbũ fuit dictũ in trãsito torrẽtis arnõ: vt pz ibidẽ qõ fuit p. xl. vel. xxxix. ãnos post erectionẽ tabernaculi: da moyses erexit tabernaculũ prio die ãni scõi egressiõis ỏ egypto: exo. xl. Moyses añt ptulit ista vba post exitũ de deserto in quo fuerũt. xl. annis, ppter qõ littera ista ẽ aliter exponẽda. Et diuiditur residuũ huius capituli in duas ptes. In prima declaratur eterna filij dei generatio: ⁊ scõo eius icarnatio: ibi Tria sunt. Prima in duas: quia primo quod dictũ est ostenditur: secũdo scriptura ad cõmunẽ modũ docẽdi reuertitur: ibi Duo rogaui te. Circa primũ sciendũ q̃ liez salomon in senectute grauissime peccauerit: tamem añ spm sanctũ habuit: aliter eius libri nõ ponerẽtur i canone: ⁊ tũc in spũsancto preuidit tpe christi futuro hoies simplices ⁊ illitteratos illuminãdos a deo ỏ his que ptinẽt ad salutẽ: vt pz de apostolis ⁊ pluribus alijs. Uñ i pcilio niceno vt fert ruphinus fuit qdã phs in philosophia ⁊ dialectica valde i structus q̃ doctores christianos cõfutabat: cui qdã catholicus vir simplex ⁊ ignarus se opposuit dicẽs: Jn noie dñi iesu christi audi philosophe q̃ vera sũt. Deus vnus ẽ q̃ oia q̃ videnẽ virtute verbi sui creauit ⁊ spũs sui operatiõe firmauit: hoc verbũ quẽ nos dei filiũ dicimus: hũanos miserat⁹ errores ex virgine natus ẽ ⁊ morte sua nos a morte ppetua liberauit quẽ expectamus tã resuscitatũ iudicẽ omniũ q̃ gerimus eẽ vẽturũ. Credis hoc ita philosophe: At ille ac si nũ quã vllũ sermonẽ ꝓtradicendi didicisset hoc solũ potuit rñdere ita sibi videri nec aliud vex eẽ: ⁊ cõuersus ad discipl⁹ suos ⁊ ad eos q̃ audiẽdi gr̃a ꝓuenerãt: Audite inquit o eruditi viri donec verbis mecũ gesta res est: verba verbis oppositi: ⁊ que dicebãtur dicẽdi arte subuerti: vbi vero p verbis virtus accessit ex ore dicẽtis: ñ potuerũt resistere verba virtuti: ⁊ subdit: Itaqz phs christianus effectus se victuz fuisse gratulabat. Hec igit ⁊ cõsimilia puidẽs salomõ i spũsancto dixit: c Uilio quã locutus ẽ. i. loquet: qz pphetia frequẽter loquit de futuro p modũ p̃teriti ⁊ frequẽter supra dictũ ẽ. d Uir. ſ. virtuosus. e Lũ quo de⁹ erat. p spẽale illustrationẽ ⁊ nõ p hũanã instructiõez: et sic verba illa ñ sũt salomonis nisi, relatiue. f Et q̃ deo secũ morãte cõfortat⁹. ad ꝓmẽdationẽ sapie diuine ⁊ ꝓtẽptũ hũane ait: g Stultissimus sũ viroꝝ. i. illitterat⁹ ⁊ simplex. h Et sapia hominũ. i. sapia politica q̃ regũt res hũane. i Nõ ẽ mecũ. ita dicit phs v. metaphysice q̃ eremita non ẽ bon⁹ neqz malus loquẽdo ỏ bonitate ⁊ malicia politica: qz refugit talia. k Nõ didici sapiam. i. philosophicã sciam. l Et noui sciam sctoꝝ. q̃ dispõit ad salutẽ eternã: ita dicebat amos

ꝓpheta. vij. ca. Non ſũ ꝓpheta. nõ ſũ filius ꝓphete ſz armẽ tarius ego ſũ vellicãs ſicomoros. Et apls. j. corin. ij. Nõ enĩ iudicaui me ſcire aliquid iter vos niſi tm̃ ieſũ chriſtũ ⁊ hũc crucifixũ. ſz ei haberet ſciam acquiſitã: illã tm̃ ꝓ nihilo ꝓputabat. m Quis aſcendit i celũ atq; deſcẽdit. quaſi dicat O tu philoſophe ĩtentes ſcientie humane Quis gubernat celeſtia. ⁊ infima terre: p ſcientiam tuã nõ potes dicere: quia philoſophi maximi videntur negaſſe dei ſciẽtiã ⁊ prouidentiã ad iſta minima ſe extendere videbatur ei eis q̃ vi leſceret intellect⁹ eius vt dicitur. xij. meta. quod tm̃ eſt falſuz: ꝙ tanto perfectior ẽ ſciẽtia quãto magis ſe extendit ad cognoſcẽdũ res vſq; ad minima: q; cognitio que tm̃ ẽ vniuerſalis eſt iperfecta. j. phyſi. Ad hanc aũt q̃ſtionez reſpõdet ſacra ſcriptura pſal. cvij. Exaltare ſup celos deus ⁊ ſup omnẽ terrã glia tua. q; i celeſtibus relucet ei⁹ maieſtas: ⁊ in inferioribꝰ eius ptãs. n Quiſ cõtinuit ſpm̃. i. vẽtũ. o In manibꝰ ſuis. ỏ hoc ñ pñt rñdere phi pfecte: q; ỏ vẽtis locuti ſũt valde ſupficialiter ⁊ ipfecte: vt pz. ij. metheoro. xz. ſz hoc facit deus vt dr̃ pſal. cxxxiij. Qui pducit vẽtos ỏ theſauris ſuis: q; retinet eos ⁊ facit flare ſz bñplacitũ volũtatis ſue. p Quiſ colligauit aquas. in mari magno. q Quaſi i veſtimẽto. i. nõ exeũtes terminũ ſibi pfixũ a deo. quaſi diceret: p ſcientiã philoſophicã hoc nõ habet fm̃ quã elemẽtũ aque deberet totã terrã circũdare cũ aqua ſit leuior terra: ſz hoc fit diuina volũtate: vt habet geñ. j. Dixit vero de⁹: Cõgregent aque q̃ ſub celo ſũt i locũ vnũ vt appareat arida. ĩõ ſubdit: r Quis ſuſcitauit. i. ſup aquã erexit. s Oẽs termios terre. i. ptes terre ſupeminẽtes: ⁊ pz ex pdictis q̃ ſolus deus. t Quod nomẽ ẽ ei⁹. quaſi diceret ñ põt hoc dicere phus q̃ nõ hz noticiã ỏ diuinis niſi ex creaturis quaſ i infimtũ excellit diuina eſſentia: ⁊ ſic ẽ a phis inominabilis: ꝓpter qõ dr̃. xxij. ꝓpõne libz ỏ cauſis. Cauſa pria ẽ ſup oẽ nomẽ qõ noiat ỏ ipſa. v Et qõ nomẽ filij eius ſit noſti. quaſi diceret ꝓ ſapiam hũanã nũq; potuit cognoſci i diuinis diſtictio patris ⁊ filij: q̃ tm̃ per diuinã cognoſcit ſapiaz. x Oĩs ſermo dei ignitus. i. ab oi falſitate purificatus. y Clypeus eſt. ỏ oẽs tẽptatiões. z Sperãtibus i ſe. p verã fidẽ ⁊ dilectionẽ. ⁊ Ne addas quicq; vbis illi⁹. qõ ſit eis ꝟtiũ: pñt tm̃ bñ ⁊ meritorie addi illa q̃ faciũt ad dei verba declarãda Ecc. xxiij. Qui elucidãt me vitã eternã habebũt. a Et arguaris iueniarisq; mẽdax. q; cũ de⁹ ſit ipa vitas q̃cq̃d diſſonũ ẽ verbis illi⁹ ẽ falſũ. b Duo. Hic ꝓñr ſalomon fuerit ad modũ cõem docẽdi. et loq̃t h̃ in pſona ifirmi q̃ neſcit bñ vti fortunis ꝓſperis vel aduerſis: q; ꝓſperis nimis eleuatur: ⁊ aduerſis ꝓ ipatiẽtiã frangit: ⁊ iõ tali magis ẽ eligibilis ſtat⁹ mediocri: ⁊ ſz h⁹ dicit: b Duo rogaui te. oñe. c Ualnitatẽ. q̃ ẽ ãnexa. pſpere fortune. d Et vba mẽdacia. q̃ frequẽter ãnectũt aduerſe. e Longe fac a me. ⁊ idẽ repetit p alia verba. f Mẽdicitatẽ rẽ. ⁊ ſubditur cã g Ne forte ſatiat⁹. i. bonis tp alib⁹ repleꝰ. h Illiciar ad negandũ. dei maieſtatẽ p ſupbia: ſic dicebat pharao exo. v. Quis eſt dñs vt audiaz vocẽ eũ. i Aut egeſtate ꝓpulſus. i. p ipatientiã fractus. k Furer rẽ. q; ꝓrũpere in blaſphemiã ſcu p iurũ ẽ q̃dã furia l Ne accuſeſ ſeruuz. niſi ex cã iuſta ⁊ rationabili. m Ne forte maledicat tibi ⁊ corruas. p iſortunũ eo q; male accuſaſti eũ. n Generatio que pũi ſuo maledicit rẽ. ſupple ẽ deteſtanda: q; parẽtib⁹ debet honor ⁊ reuerentia. o Generatio q̃ ſibi munda videt rẽ. vñ dicit hieronymus. Simulata ſanctitas duplex ẽ iniq̃tas. p Generatio ẽ excelſi ſunt oculi rẽ. i. cuius ſupbia cordis manifeſte appet exterꝰ in oculis ⁊ labijs. q Generatio que p dẽtibus gladios hz. hec ẽ generatio raptorũ ⁊ homicidaz q̃ rapiũt bona paupez. r Sãguiſuge due ſunt filie. ſ. luxuria ⁊ auaricia: s Dicentes affer affer. auaricia enĩz ex acquiſitis nõ ſatiat: ſz ſẽp ad acq̃rẽdũ plus anhelat: nec luxuria ex delitijs: q; ꝛli ad horã ſatiat: poſtmodũ ad appetendũ artius iflamatur. t Tria ſũt iſaturabilia. ⁊ que ſũt illa ſ̃dit: v Infernus. i. diabolus q̃ ſẽp plus ⁊ plus nititr ad ſe trahere pctõres. x Et os vulue. ſ. mulieris icõtinẽtis. y Et terra. que nũq; ſatiat aqua. cuiuſmodi ẽ terra ſabuloſa z Ignis vero nũq; dicit ſufficit. q; ex appõne cõbuſtibiliũ ſemper creſcit virtus eius ad ãplius cõburendum a Oculũ qui ſubſannat patrẽ. eũ deridendo. Dicit autem ſubſannatio quidam modus deridendi cum rugatione naſi. b Et qui deſpicit partũ matris ſue. in hebreo habetur Rugas matriſ ſue. que accelerãtur i facie mulieris ex frequenti partu. c Suffodiãt eũ corui. i. careat in morte ſepultura: ita q; cadauer eius reliquatur beſtijs ⁊ auibus lacerandus. d Tria ſunt. Superius ſalomon deſcripſit myſterium eterne generationis filij: hic cõſequenter deſcribit myſterium ſue incarnationis: ⁊ diuiditur in duas partes: quia primo quod dictum eſt facit: ſecundo ad cõmunem moduz docendi redit: ibi Per tria. Pria adhuc in duas: q; primo deſcribit incarnationis myſteriũ: ſcdo infert quoddã corrolariũ: ibi Talis eſt. Circa primũ incipit ab vltio. ſ. ab eius aſcẽſione reuertẽdo ad eius icarnationẽ i virginali vtero. Et loq̃t h̃ pabolice ſicut cõiter i iſto libro. dicit igitur d Tria ſũt mihi difficilia. i. capacitatem intellectus

transcendẽtia: ⁊ que ſũt illa ſubdit: e Uiã aquile in celo. hãc viã tenuit chriſtus in ſua aſcenſiõe. f Uiaz colubri ſupra petrã. hãc viã tenuit chriſtus i ſua reſurrectione: chriſtus ei paſſus p ſerpẽtẽ vl colubz deſignatur ſm q dr ioh. iij. Sicut exaltauit moyſes ſerpentem deſerto: ſic exaltari oz filiũ homis chriſtus autẽ paſſus ⁊ ſepultus i ſepulchro lapideo: iñ mirablr exũt i ſua reſurrectione clauſo ſepulchro ⁊ ſic tenuit viã colubri ſup lapidez g Uiam nauis in medio maris. hanc tenuit chriſtus in ſua cõuerſatione: qz in hoc mũdo tanq̃ i mari pcelloſo expoſitus fuit preſſuris ⁊ tribulationib'. h Et viã viri. ſ. pfecti. i Jn adoleſcentula. Dec ẽ vera littera: quia ſic eſt in hebreo: ⁊ dr adoleſcẽtula beata virgo maria q̃ i iuuentute chriſtũ cõcepit ſpũſſancti virtute: qđ fuit valde mirabile: p pi qđ dicit hieremias. xxxj. Nouũ creauit dñs ſup terrã mulier circundabit viz. qz chriſt' in vtero virginis fuit vir pfectus ſciẽtijs ⁊ virtutib' ab inſtãti ꝯceptois: ⁊ i natiuitate exũt clauſo vtero virginis: ⁊ iõ đ hac via viri i adoleſcentula dicit ſalomon hoc eẽ quartũ qđ penitus ignorat. Uñ dicit hieronymus i ſermone đ aſſũptione virginis marie: Jgit qđ natura nõ habuit: vſus neſciuit ignorauit rõ: mẽs nõ capit humana: pauet celuz: ſtupet terra: creatura ois etiã celeſtis mirat: hoc totũ ẽ qđ p gabrielem marie ꝓmittit ⁊ p ſpm̃ſanctũ adipleť. De nulla aũt alia via viri in adoleſcentula põt rõnabiliter dici q fuerit ſalomoni totaliter ignota cũ habuerit ſciam infuſam đ naturis hoim: aialiũ ⁊ plantaz vſqz ad minima vt habeť. iij. reg. iiij. k Talis ẽ. Hic ex dictis concludit qđã cozzelariũ. ſ. malicia plebis iudaice eẽ mirabilẽ q̃ hic metaphorice deſignat ſub noie mulieris adultere cũ dr: k Talis ẽ via. i. ſic mirabilis: ſicut ꝓdicta ꝓpter eius malicia exceſſiuã. l Mulieris adultere. i. ſynagoge q̃ deo deſpõſata i monte ſynai i legis ſuſceptione ſtatim declinauit a deo p idolatria i adoratõe vituli: ⁊ poſtea i inumerabilibus idolatrijs: vt pz ex curſu libri iudicũ ⁊ regũ ⁊ paralip. ⁊ ad vltimũ deũ icarnatuz corã pilato negauit ⁊ cruci affixit. m Que come. ter. os ſuũ dr. nõ ſũ ope. ma. in hoc pſeq̃t metaphoram mulieris adultere q̃ a viro electa efficit iuerecũda: ⁊ viuẽs publice đ mẽtricio reputat totũ i ſibi licẽ: ⁊ ita plebs iudaica viuit de vſura ⁊ in chriſtum negat ſe peccaſſe. n Per tria. Hic ſalomõ ꝛuertit ad cõez modũ docẽdi et diuidit i tres ptes ꝛz tres q̃ternarioſ. ꝓmũ põit cũ dr: Per tria mouet terra. i. ꝓturbãt hoies habitãtes i ea: ⁊ q̃ ſũt illa ſbdit: o Per ſeruũ cũ rgnauerit. ſic pz đ hiroboã q̃ fuerat ſeruus ſalomõis ⁊ fact' rex ſup decẽ tribus: iduxit pplm̃ ad idolatriã. iij. reg. xij. p Per ſtultũ cũ ſaturatus fuerit cibo. ⁊ cũ cibo itellr vinũ: tales ei ſolẽt mouere rixas ⁊ diſſenſiones. q Et p odioſam mulierẽ. qz efficit vna caro cũ viro: habere aũt ſecũ inſeparabiliter pſonã odioſã: ẽ magis moz q̃ vita: nõ ſolũ viro ſed etiã toti familie ⁊ amicis. r Et p ancillã cũ fuerit heres dñe ſue. i. amata ⁊ honorata ſicut dña: ⁊ ipſa dña repudiata ⁊ ancilla. Jſtud ẽ quartũ đ quo dr q terra nõ põt ſuſtinere: qz hoc nullo mõ ẽ ſuſtinẽdũ quãdo põt emẽdari. s Quatuor. Hic põit 2m̃ quaternarium đ animalibus parue reputationiſ: que tamẽ habẽt induſtriam naturalẽ ex qua debent hoies moueri ad prudenter agendum ſm q dicitur iob. xij. Interoga iumẽta ⁊ docebũt te ⁊c. ⁊ q̃ ſũt illa quattuor genera aialiũ ſbdit cũ dr: t Formice: populus infirmus. i. debilis cõgregatio. v Qui preparant ⁊c. hoc pz ad ſenſum x Lepuſculus ⁊c. q̃ i petra cubile ſuũ collocat. i. in loco iaccelſibili hoib' vt dormiat ibi ſecurus. y Regez lo. nõ hz q̃ dicit. eã ⁊ egre. vnt. p turmas. ordinate diſpoſitas. z Stellio manib' nitit. eſt aũt ſtellio ſpẽs reptilis habentis maculas i cute lucẽtes. Jn hebreo habetur: Aranea manibus nititur. i. pedib' qb', p manib' vtit: qb' adheret parietib' ⁊ telã opat. a Et morat i edibus regũ. ibi ei facit telã ſuã ⁊ locũ ad manẽdũ: ſicut in alijs locis. Stellio vero nõ morat i edibus regũ i terris iſti ſed magis i ſiluis: ſequendo tñ translationẽ noſtrã põt dici q habitat i edibus i regionibus calidis cuiuſmodi eſt terra ꝓmiſſionis Per predicta itellr q hõ oz eẽ ſolicitus đ ꝓuiſione cibi exẽplo formice: ⁊ đ ſecuritate loci exẽplo lepuſculi: ⁊ đ ordinata diſpoſitiõe ad bellũ exẽplo locuſtaz: ⁊ ſubtilitate operãdi ad modũ aranee. b Tria ſũt. Hic ponitur tertiũ quatẽnari': ⁊ dicẽra. ſa. q hic ẽ ꝓphetica locutio tñ ſb metaphora quattuor rgnoz q̃ i quo tpe fuerũt valde ꝓſperata: quartum tamen multo plus precedentibus. Primuz autẽ regnũ eſt babylonicũ qđ notatur cũ dr: c Leo fortiſſimus beſtiaz. Nabuchodonoſor ei rex babylonis vocatur leo: hieremie. iij. Surrexit leo đ cubili ſuo. Scõm fuit regnũ perſaz: qđ notat ibi: d Gallus ſuccict' lũbos. in hebreo tñ nõ ẽ gallus. Cyrus aũt ⁊ darius armis accincti interfecerũt balthaſar: ⁊ regnum babylonie tranſtulerunt ad medos ⁊ pſas. e Et aries. per quẽ intelligitur alexander magnus qui regnũ medoz ⁊ perſarem ſubiecit regno grecoz: ⁊ in paruo tempore multũ proſperatus fuit. Et rex cõtra quem non leuabit. ſic eſt in hebreo. i. contra quem nullus reſiſtere poterit: in quo deſignatur regnum romanorũ quod fuit fortius precedentibus: vnde dicitur ferreum: danie. ij. quia ſicut ferrũ domat omnia: ita regnum romanuz domauit alia regna. f Et qui ſtultus. Hic reuertitur ad cõmunem modum docendi: ⁊ ponit ꝟ duo documẽta. Primũ eſt diſſuadens promotionẽ ſtulti: qz magis cedit ad cõfuſionẽ ſuam q̃ ad honorẽ: ⁊ ſm hoc dicitur: Et q̃ ſtult' apparuerit. Sciendũ tñ q li ⁊ ñ ẽ i hebreo: qz ſnia huiuſ' verſus nõ copulat precedẽti: ſz ẽ oino alia: ⁊ ẽ ſenſus q ſtulticia alicuius magis apparet qñ poſitus ẽ in ſtatu ſublimi: ſic turpido ſimie magis apparet qñ aſcẽdit i altũ: iõ ſbdit: g Si

eiz itellexissẽt .ſ. ſic ꝓmor⁹ vl̃ ꝓmouẽs eũ q̃ hoc cederet ad vtriuſqz vituperiũ. h Qui ipoſuiſſet manũ. i. tacuiſſz ꝺ tali ꝓmotione ꝓcurãda. Secũdũ documẽtũ reprimit in oi bus exceſſũ cũ dr̃: i Qui aũt nẽ. exprimit butyrũ. i. materiã lacte ſolidiorẽ: que nõ eẽt exprimẽda ſz magiſ ꝺimittẽ da. k Et qui vehe menter emungit. ſ. naſum. l Elicit ſanguinem. faciens ipſuz effluere q̃ magis vertitur in nocumentuz m Et qui ꝓuocat iras. aliquoz inter ſe n Producit diſcoꝛdias. quia aliqñ ꝓtendũtur ad oẽs amicos eoz: ꝛ aliqñ ad totaz ciuitatem vel regnũ.

Capl̃m. XXXI.

Uerba lamuelis. Hic conſequenter ponitur iſtructio ſalomonis paſſiua a matre ſua. Et diuidit in duas partes: qꝛ prio ponit exhortatio mris: ſcꝺo cõmẽꝺatio fortis mulieris: ibi Mulierẽ fortẽ. Prima aꝺhuc ꝺiuiſionẽ ꝛ pſecutoꝛz: ibi Quid ꝺilecte. Circa ꝓmuz per moꝺũ cuiuſꝺã plogi ꝓmittitur: a Uerba lamuelis regis. ſ. ſũt q̃ ſequũtur: Et ꝺicitur hic ſalomõ Lamuel. qꝺ i terꝓtat: cũ quo ꝺe: qꝛ ꝺeus fuit cũ ſalomõe i prĩcipio regni ſui vt ꝺclaratũ ẽ caplo ꝓcedẽti. Sciẽꝺũ tñ q̃ verba q̃ ſequũ tur i prĩcipio huius capli nõ ſũt ſalomonis niſi vt referẽtis ſed ſũt verba matris ſue ipſũ exhortãtis: iõ ſubꝺit: b Uiſio. i. inſtructio ſeu increpatio: Qua erudiuit euz mater ſua c Quid ꝺilecte mi: hic ſubꝺit pſecutio inſtructionis que ẽ ꝺe ꝺuobus. ſ. ꝺe vitanꝺa carnalitate: ꝛ ꝺe pſequẽꝺa equitate: ſcꝺa ibi Aperi os tuũ. Circa primũ ſciendum q̃ hebrei ꝺicunt ſalomonem nocte ſequenti ꝺiem ꝺeſponſatiõis filie pharaonis nimis vigilaſſe: ꝛ per cõſequens in mane nimis ꝺormiuiſſe: itm̃ q̃ trãſibat hoza offerẽꝺi iuge ſacrificiũ matutinũ: ꝛ claues tẽpli erãt ſub ceruicali ſalomonis: ꝓpt̃ qꝺ mr̃ ſua itrauit eũ cubile: ꝛ icepit eũ arguẽ ꝺicẽꝺ: c Quid ꝺilecte mi. i. quiꝺ feciſti ex carnalitate tua ipediẽs ꝺiuina ſacrificia. ꝺ Quid ꝺilecte vteri mei: repetitio eſt eiuſꝺem ſnie aꝺ maiorẽ exaggerationẽ. e Quid ꝺilecte votoruz meoꝛz. quaſi ꝺiceret ſup oia ꝺeſiꝺerauí q̃ bñ regeres regnũ tuũ: ꝛ iam i aliquo feciſti cõtrariũ nimis carnaliter cũ vxore tua ꝺormiẽꝺo: iõ ſubꝺit: f Ne ꝺederis mulieribꝰ ſbaz tuã. nimis arꝺẽter eas amãꝺo: ꝛ eis nimis carnaliter aꝺherendo: Et qꝛ aꝺ nimiã carnalitatẽ cũ mulieribꝰ iducũt ꝺelicie cibi ꝛ potus: iõ ſubꝺit: g Et diuitias tuas aꝺ ꝺelendos reges. hebrei ꝺicũt aꝺ ipugnãꝺũ reges: Et cã huiꝰ ꝺiuerſitatis ẽ: qꝛ verbũ hebraicũ hic poſitũ eq̃uocũ ẽ aꝺ ꝺelere ꝛ aꝺ ipugnare: ſeꝺ lr̃a ſequens viꝺet magis ꝓſonare ꝺicto hebreoz: qꝛ ſubꝺit: h Noli regibus o lamuel. i. ſalomon. i Noli regibus ꝺare vinũ. imoꝺerate bibẽꝺũ. ꝛ ꝺicũt hic reges ipſe ſalomon prĩcipalit̃: ꝛ ſcꝺario alij iuꝺices aꝺ regẽꝺũ pplz ꝓſtituti: ꝛ ſubꝺit cã p̃ꝺicte phibitõis cũ ꝺr̃: k Qꝛ nullũ ſecretũ ẽ vbi regnat ebrietas. hoc pz vniciqz: ꝛ pꝰ qõ ꝺr̃ h ebrietas: pz q̃ ñ ꝺiſſuaꝺet h potio vini regiꝰ ꝛ prĩcipiꝰ tẽperata: ſz potio imoꝺerata q̃ aufert ꝺebitã ꝺiſcretõez iõ ſubꝺit: l Ne forte bibãt. ſ. imoꝺerate. m Et obliui ſcãtur iuꝺicioꝛz. in lege ſcriptoꝛz. n Et mutẽt cauſã filio rũ pauperis. i. pauperꝛ nimis fauẽꝺo parti ꝺiuitũ. Cõſequẽter oñꝺit q̃ꝺ ſit ꝺãꝺus poꝰ ebriatiuꝰ cũ ꝺr̃: o Date ſicerã. i. potũ inebriatiuum: ꝛ ſic ſonat littera hebraica. p Merẽtibus. i. exñtibus i luctu ꝛ amaritudie: qꝛ potio vini fortis multiplicat ſpũs: ꝛ ſic eſt remediũ cõ ꝺoloꝛẽ ai ꝛ coꝛporis. Occaſiõe aũt hꝰ verbi ſapiẽtes iudeorũ ſtatuerũt vt pſonis aꝺ moꝛtem condẽnatis ꝺaret potio vini fortis vt ſic facilius tollerarent ꝺolorem moꝛtis iminẽtis. q Aperi. hic ponit ſcõm ꝺocumentũ qõ ẽ i exequẽꝺa iuſticie eq̃tate cũ ꝺr̃: Aperi os tuũ muto. allegando iuſticiaz ꝓ eo qui neſcit eã ꝓponere i cã ſua: ſicut eſt homo ſimplex ꝛ ignarus vl̃ pauper qui nõ hz aꝺuocatũ ꝓ ſe loquentez. r Et cauſis. i. pro cauſis. s Omniũ filioꝛz qui ptrãſeũt. i. hominũ extraneoꝛz per terrã trãſeuntiũ: q̃ frequẽter nõ iueniũt q̃ ꝓ ſe allegẽt eo q̃ ſunt extranei ꝛ tñ iꝺigent celeriter expediri t Aperi os tuũ. celeriter. v Decerne qꝺ iuſtũ eſt. nõ ꝺifferendo ſniam ꝓpter aꝺuerſe partis potentiam. x Et iudica inopẽ ꝛ pauperẽ. i. exequere iuſticiã pro iopibus ꝛ pauperibus qñ hñt iuſtã cauſã. a Alleph Mulierẽ fortẽ. In vltima parte hꝰ libri ponit ꝓmendatio fortis mulieris: ꝛ exponitur cõmuniter a doctoribus noſtris ꝺe eccleſia q̃ metaphoꝛice ꝺicitur fortis mulier: ꝛ ſpõſus eius chriſtus: filij aũt eiꝰ ꝛ filie ppli chriſti anus in vtroqz ſexu: ꝛ ꝺicũt q̃ iſte ẽ ſenſus litteralis ſic iuꝺicũ. ix. ꝺr̃. Ierãt ligna aꝺ ramnũ nẽ. ſenſus litteralis nõ ẽ ꝺe lignis materialibꝰ ſz ꝺe abimelech. ꝛ ſicbimitis eũ ſuper ſe regẽ inungentibus. Et licet hec expoſitio ſit rationabilis ꝛ cõmunis: tamẽ eã nõ ꝓſequor: quia ſatiſ ꝺiffuſe tradit in gloſis ꝛ cõmunibus poſtillis. Ra. ſa. vero cõuenit cũ ꝺoctoribus catholicis quantuz aꝺ hoc q̃ hic ẽ metaphoꝛica locutio: ſeꝺ ꝺicit q̃ per mulierẽ foꝛtẽ itelligit ſacra ſcriptura: ꝛ hanc expoſitionẽ intenꝺo ꝓſequi: qꝛ rationabiliꝛ viꝺet: nec cõiter habet. in aliquibꝰ tñ itẽꝺo aliꝰ ꝺicere q̃ ipe ꝓput ẽ ꝓſonũ fiꝺei nr̃e maxie qꝛ ſacrã ſcripturã vocat ſolũ vet⁹ teſtm̃: ego aũt vtrũqz ſ. vet⁹ ꝛ nouũ. Spõſũ aũt ꝛ maritũ hꝰ mlieriſ accipio ꝺoctoꝛẽ i ſacra ſcriptura experti: ꝛ plẽ eꝰ pplm̃ catholicũ i ſacra ſcriptura ſtuꝺioſũ i ſexu maſculio ſeu feminino qꝛ aliqñ ũẽte ſũt aliq̃ mulieres i ſacra ſcriptura ſtuꝺioſe: vtpote tpe hieronymi: vt pz ex plogiſ ſuis ſup libꝛos ſacre ſcripture ꝛ i aliꝭ eiꝰ ſcriptis. Sciẽꝺũ ẽt q̃ lauꝺ iſta mulieris fortis: i hebreo ſcribit metrice: ita q̃ primꝰ verſus incipit per aleph que eſt prima littera hebraica: ſecũꝺus vero per ſecunꝺã: ꝛ ſic conſequenter ſingulis verſibus ꝓponũtur noĩa litteraz quibꝰ icipiunt in hebreo quia i tranſlatione ſeruari nõ potuit q̃ verſus ſic icipereꝰ oꝛꝺinate per litteras alphabeti latini: nec aꝺ aliuꝺ ſignandũ ponũtur hic nomia litteraz hebraicaz vt aliq̃ eſtimant: ꝛ hec ꝺiffuſius ꝺeclarauí ſup libz pſalmorũ: ꝛ ſup lamẽtatiões hieremie. Dis igit̃ ꝓmiſſis aꝺ expoſitionẽ lr̃e accedam⁹. a Mulierẽ fortẽ. i. ſacram

scriptura q̄ ꝓtinet firmā ⁊ inuiolabil⁹ vitatē. b Quis inueniet. quasi diceret pauci attingūt ad plenā ei⁹ notici am. c Cōfidit in ea cor viri sui. de bono p̄mio reci piēdo: Et dr vir ei⁹ doctor bon⁹ i cui⁹ psōa dr sapie. vij. Hāc amaui ⁊ exq̄siui a iuuētute mea ⁊ q̄siui mihi spō sā assūere. d Et spolijs non idigebit. quia in p̄mio duplicē stolā habebit. s. glīaz corporis ⁊ aie. e Reddet ei. s. spon so tali. f Bonū s. gre i pñti ⁊ glorie i futuro. g Quesiuit lanam ⁊ linū ⁊c. ꝓsecꝫ metaphoraz mulieri q̄ lanā ⁊ linū operatur: per q̄ i telliguntur dicta sanctor doctor ad declaratōez vitatis sacre scriptu re vt dic̄ ra. salo. h Facta ē q̄si nauis istitoris. sic ei i naui istitoris portantur diuersa vi te humane necessaria: sic i scriptura cōtinentur oia necessaria ad salutē. i Et de nocte surrexit. i. surgere fecit: eo modo loquendi quo dr gen. xxij. Nūc cognoui q̄ times dn̄m. i. cognoscere feci. Amor ei sacre scripture inducit doctores bonos ⁊ discipulos ad surgendū ō nocte ꝑ studio ⁊ ozone k Deditq; p̄dā. i hebreo habet Annonā: qr sacra scriptura reficit oēs studentes i ea fideliter tā viros q̄ mulieres. l Consideravit agr. ager iste ē disciplia studij celestis: vt dicit greg. homelia. xxxvij. m Et emit eū. i. emi fecit a studētibus ꝑ oblationē carnis redigēdo eā in obsequiū spūs. n De fructu ma. su. plan. vineā. i. exēplo vite ⁊ verbo doctrine fecit fideliū multiplicatōz q̄ sunt palmites vinee dn̄i: vt dicit grego. homelia. vij. o Accinxit fortitudine lūbos suos. i. accīgi fecit lumbos studiosor cingulo castitatis. p Et roborauit brachiū. ꝑ multiplicationē boni operis: qr sicut dicit greg. homelia. xxxij. Nec castitas magna ē sine bono ope: nec bonū opus aliq̄d sine castitate. q Gustauit ⁊ vidit. ꝑ experiētiā dulcedis ex studio sacre scripture resultātis. r Nō extinguet i nocte. i. i morte. s Lucerna ei⁹. i claritas sue noticie: sz magis augebit. t Manū suaz misit ad fortia. in hebreo habet: Ad vtebr. qō ē quidā circul⁹ aliquātulū pōderosus i iferiori pte fusi positi⁹ vt recte ⁊ ordinate vertat: ⁊ huic dicto cūsonat qō subdit: v Et digiti eius appēderūt fusū. ꝑ vtebr. h itellr recta intētio op⁹ dirigēs ꝑ apprehēsionē fusi ad filādū: ꝑsecutio boni opis ō genere ei⁹ qō ꝓsonat itentioni recte. x Manū suā ape. iopi rē. scriptura ei sacra q̄si vbiq; iducit ad opa mie. y Nō timebit do. sue a fri. niui⁹. i. a pena gehēne: sm q̄ dicit h ra. sa. allegās illud iob. xxiiij. Ab aquis niuiū trāsiet ad calorē niuiū. ⁊ loq̄tur ō dānato z Omnes ei domestici eius. i. boni doctores ⁊ discipuli. a Uestiti sūt duplicib⁹. i. virtutib⁹ itellectualib⁹ ⁊ moralibus: que sūt veste⁹ aie. b Stragulatā vestē. i. diuersis coloribus intextā. Fecit sibi. qr sacra scriptura ō omni genere virtutū carismatū ⁊ doctor tractat ⁊ ad ea iducit. c Byssus. castitatis: ⁊ o Purpura. charitatis. e Indumentū ei⁹. i. vere studentiū in ea sciapiter ⁊ vita. f Nobilis in portis vir ei⁹. i. doctor bonus q̄ dicitur nobilis in port⁹ i. inter sapientes antiquitus in portes sedētes ad reddendū veritatis iudiciū: nō sr̄dit g Q̄n sederit cū senatorib⁹ terre. i. cuz sapientibus qui habent regere terrā ⁊ iudicare. h Syndonē fe. ⁊ vē. ⁊ cin. trachananeo. Hebrei dicunt: Mercatori. nomē ei hebraicū h positū equiuocuz est ad hoc q̄ sit nomē ꝓpriū populi descendētis de cham filio noe ⁊ nomen appellatiuū significans mercatorem: littera tñ p̄cedēs imediate dicto hebre

Hierē fortē: qs inueniet? pcul ⁊ ō vltimis finib⁹ preciū ei⁹: Beth. Cōfidit i ea cor viri sui: ⁊ spolijs nō idigebit Gimel Rēddet ei bonū ⁊ nō malū: oib⁹ dieb⁹ vite sue Deleth: Quesiuit lanā ⁊ linuz: ⁊ opata ē consilio manuz suaz. He. Facta est quasi nauis institoris ō lōge portās panē suuz. Uau. Et de nocte surrexit: deditq; p̄dā domestic suis ⁊ cibaria ancillis suis. zay. Cōsiderauit agr ⁊ emit eum: de fructu manuz suaz plantauit vineā. Heth. Accinxit fortitudinē lumbos suos: ⁊ roborauit brachiuz suuz. Teth. Gustauit ⁊ vidit qr bona ē negociatio ei⁹: nō extinguet in nocte lucerna ei⁹. Joth. Manuz suā misit ad fortia ⁊ digiti eius appēderunt fusum. Kaph. Manuz suā aperuit iopi: ⁊ palmas suas extēdit ad pauperē. Lamech. Nō timebit domui sue a frigorib⁹ niuis: oēs ei domestici ei⁹ vestiti sunt duplicibus. Mem. Stragulatā vestē fecit sibi: byssus ⁊ purpura iumentum eius Nun. Nobilis i portis vir ei⁹: q̄n sederit cū senatorib⁹ terre. Samech. Syndonē fecit ⁊ vendidit: ⁊ cingulū tradidit chananeo. Ayn. Fortitudo ⁊ decor indumētum eius: ⁊ ridebit i die nouissimo. Phe. Os suū aperuit sapie: ⁊ lex clemētie i lingua ei⁹. Sade. Cōsiderauit semitas dom⁹ sue: ⁊ panem ociosa nō comedit. Coph Surrexerūt filij ei⁹ ⁊ beatissimā p̄dicauerūt: uir ei⁹ ⁊ laudauit eā. Res. Multe filie congregauerūt diuitias tu supgressa es vniuersas. Syn.

ozū videt magis cōcordare cū dicit: h Syndonē fecit ⁊ vendidit. per syndonē vero que ē vestis linea ⁊ munda intellr puritas mentis. ꝑ cingulū vero castitas corpis. vñ dic̄ grego. homelia. xxij. Lumbos eni precīginus cū carnis luxuriā p cōtinētiā coartamus: Dicit aūt sacra scriptura illa facere eo q̄ ad ea inducit: ⁊ vendere: qr nō oēs ista mūdicia consequūtur: sed soli ad ea cōsequēda fideliter laborātes. i Fortitudo. i. cōstantia mētis. k Et decor. exteriozis honestatis. l Indumētū eius. sūt ei paramēta mētis ad q̄ sacra scriptura inducit. m Et ridebit. i. ridere faciet studētes in ea fideliter. n In die nouissimo. quādo audient vocē dn̄i dicētis: Uenite benedicti p̄tis mei pcipite paratū vobis regnū. o Os suū aperuit sapie. qr sacra scriptura docet sapientiā deinde descēdēte que pudica ē ⁊ modesta: suasibilis: bonis cōsentiēs: plena mia ⁊ fructib⁹ bonis: vt dr Jacobi. p Et lex clementie in lingua ei⁹. qr tā in nouo q̄ i veteri testō ad clemētiā inducit. q Consideravit. i. ꝓsidere fecit. r Semitas domus sue. i. ꝓsciētie secreta studentiū in ea. Et qr hic labor ē optimus: ideo sequit: Et panem ociosa nō comedit. s Surrexerunt filij eius. i. discipuli studiosi. t Et beatissimā predicauerūt. qr sacrā scripturā sup omnē aliā extollūt. v Uir eius ⁊ laudauit eā. i. doctor bonus qui doctrinā suā incipit a ꝓmēdatione sacre scripture. x Multe filie. i. phor ⁊ sapientum scripture. y Cōgregauerūt diuitias. i. cognitōes vitatis multas q̄ sī meliora bona q̄ corpalia. z Tu supgressa es vniuersas

ꝙa ſacra ſcriptura multo plures veritates tradit ꝙ alie ſcripture: ⁊ etiã puriozes: qz in ea nulla falſitas admiſcetur cuz imediate emanet a pria veritate. Scripture vero humanit⁹ adinuicẽ ⁊ſi ꝓtineãt multas veritates: tñ hñt admixtas mltas falſitates: ſicut pz ò ſcripturis ariſtotelis ꝙ minus inter alios phos dr errasse ⁊ tamen errauit i mltis: vtpote ò mũdi eternitate: ⁊ de numero intelligẽtiaz quẽ posuit ſm numerũ ozbiuz cũ tamẽ ſit maioz ꝙſi incõparabiliter ꝟz ꝙ dicitur iob. xxv. Nũquid ẽ numerus militum eius. et danielis vij. Milia miliũ ministrabant ei: ⁊ decies milies centena milia assistabant ei. ⁊ ò felicitate eaz quã ponit in motu ozbiũ ⁊ i mltis alijs: ideo subdit:

a Fallax gr̃a ⁊ vana est pulchritudo .ſ. verboz rhetoricoz in humanis scripturis: ⁊ maxiẽ poetici in qb⁹ sub verbis ornatis latẽt multe falsitates ꝟz ꝙ dicit .j. meta. Multa mentiunt poete cãtates. b Mulier timẽs dñz. i. sacra scriptura que quasi vbiqz iducit ad dei reuerentiã ⁊ timorez. c Ipsa laudabitur. pre ceteris scripturis. d Date ei de fru. ma. suaz. i. studẽtibus i ea dabit fruct⁹ glorioſus. e Et laudẽt eã in portis opera eius. i. sapiẽtes in portis sedentes cũ iudicibus vt dictũ est supra: ⁊ isti sapientes dicunt opa sacre scripture inquãtũ ꝑ eius studium sapiẽtiã ꝓsequũtur.

Fallax gratia ⁊ vana ẽ pulchritudo mulier timẽs dñz ipsa laudabit. Dau. Dãte ei ò fructu manuũ suaz: ⁊ laudẽt eã in portis opa ei⁹

Explicit ꝓuẽbia salomõis

Incipit ꝓlog⁹ sancti hieronymi in libꝝ Ecclesiastẽ.

Emini me ante b⁹ ferme quinquennium: cuz adhuc rome

essem ⁊ ecclesiasten sancte blesille legerem: vt eam ad ꝓtẽptũ mũdi hui⁹ ꝓuocarẽ ⁊ oẽ qd̃ in mũdo cerneret putaret eẽ ꝓ nihilo rogatũ ab ea: vt i morẽ ꝓmẽtarioli obscura queqz dissererẽ: vt absqz me posset intelligere q̃ legebat. Itaqz qm̃ i ꝓcinctu nr̃i operis subita morte subtracta ẽ: ⁊ vbi nõ meruimus o paula ⁊ eustochiũ talẽ vite nr̃e habere consortẽ

Ante hoc ferme quinquennitũ i. ante hos quinqz annos fere iã trasactos. q. d. iã quinqz ãnis fere trãsactis Cuz adhuc essem rome. ⁊ nõ duz me in bethleem transtulissem rẽ. vel sic: Cum adhuc essez rome ferme. i. fere. hoc quinquẽnio. idest hoc spacio quinqz annozum. q. d cum morã facerez rome fere per hos quinqz annos vltimo pretẽ tos. Et ecclesiasten sancte blesille legerem. supple ſm translationem. lxx. ab eo emendatam: quia nondum editionem suam de hebreo fecerat in latinum. Ista blesilla filia fuit paule: sicut patet in fine epistole hieron. ad pammachium de dormitione paulinę: quam appellat sanctam cõmuni modo loquendi: propter sanctitatem vite quam habuit. Legerem. inquam. Ut eam ad contẽptum huius mundi prouocarez: ⁊ omne quod in mundo ceneret. oculis corporis. Putaret. i. reputaret. Esse pro nihilo. i. vanum ⁊ vacuũ: Ecclesiastes. j. Uanitas vanitatum dixit ecclesiastes. q. d. mundus est vanitas contentiua vanitatũ: ⁊ iterum scdo dicit: Uanitas vanitatuz. i. vanitas agregata ex vanitatibus ⁊ oia vanitas. idest vana: vt fiat emphatica locutio. q. d. non solum sunt vanitas. immo vana. Cum inquam essem rome. ⁊ ita blesillam infozmarem: Memini me fuisse rogatum ab ea. vt dissererem. idest diserte exponerem: Obscura queqz. idest omnes huius libri obscuritates In morem commẽtarioli. idest in modum vnius parui commenti ⁊ facilis expositionis. In prologo precedenti circa principium inuenies quid sit commentuz ⁊ vnde dicatur. Dico ꝙ ita rogauit me: vt facerez aliquã explanationem: Ut absqz me. idest me absente: Posset intelligere qd̃ legebat. in hoc libro. Hic intelligendum est: ꝙ ad preces eius inceperat transferre librum: ⁊ cum videret eius difficultates petebat commentarium ꝙ autem tunc inchoasset transferre patet per litteram sequentem: qua dicitur: Itaqz quoniam in procinctu. idest in principio ante consũmationem nostri operis: Subita. idest inopinata ⁊ nimis festinata. Morte subtracta est. idest preuenta: vel quia non meruimus idest non fuimus digni ego ⁊ vos: O paula ⁊ eustochium talem. idest tam sanctam: Uite habere consortem. vt scilicet nobiscum viueret in bethleem. Ista paula quedam fuit matrona duas habens filias. Sanctis autem episcopis romam cõuenientibus quodam tempore epiphanus transmarinus in domo eius hospitatus est: qui religionem ⁊ priuilegia sancte terre cõmendauit: ⁊ quomodo ibi christus morat⁹ est predicauit ⁊ qũo apli ibi fuerũt ⁊ mlta talia dixit cozaz paula ⁊ filiab⁹ eius. Unde paula alterã filiaz suaz tradidit nuptui

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super ꝓuerbia salomonis finit.

Expositio prologi in librum Ecclesiasten icipit.

Emini me hoc ferme quinquennio rẽ. Añq̃ accedam⁹ ad diuisionẽ ꝓlogi: qz pleriqz dubitãt ò accẽtu huius nois ecclesiastes. Notandũ ꝙ iuenit ecclesiastes indeclinabile ⁊ tũc semp acuit vltimaz syllabam. Itẽ inuenit declinabile: ecclesiastes ecclesiaste: ⁊ ecclesiastes ecclesiastis: ⁊ tunc habet grauem accentum in fine in omnibus casibus. Significationem ⁊ rationem isti⁹ nominis inuenies supra in prologo precedenti. Iste prologus potest diuidi in quinqz partes. In prima parte describit quo tempore: quo loco: ⁊ cuius rogatu inchoauit vel vt cesset calũnia ichoare ꝓposuit cũ dic̃: Memini me rẽ. tps ei nõt cũ dic̃: Hoc quinquẽnio. locũ cũ dicit: Rome. ꝙ rogatu blesille cũ dic̃ rogatũ ab ea. In scda pte dic̃ ꝙ de morte blesille tãtũ doluit ꝙ inceptũ opus icõpletũ dimisit: vel vt cesset calũnia in opere non processit ibi: Itaqz quoniã in pcinctu nostri opis. In tertia parte dicit ꝙ ad paule ⁊ eustochij honorẽ: ⁊ ad blesille memoriã opus illud i bethleem consũmauit: ibi Nũc bethleem positus rẽ. In quarta particula dicit ꝙ nullũ sequens interpretẽ de hebraico transtulit: ybi tñ non errauerant se alijs interpretibus ꝓformauit: ⁊ sic nec oino fuit eis cõformis: nec oino dissimilis: ibi Hoc breuiter admonens rẽ. In quinta parte ponit rationẽ precedẽtis partis vt. ſ. ſi i omnibus ab eis discreparet nimia nouitas deterreret lectorez: ſi in omnibus concordaret contra suam conscientiam omnium sequeretur errores: ibi Ut nec nouitate nimia rẽ. Ordina sic constructionem: Hoc quinquennio. idest hoc spacio quinqz annozum in quo sumus. Ferme. i. fere completo: vel ſm aliam litteram

reliquã. ſ. euſtochiũ virginẽ ſecũ duxit hieruſalẽ: ⁊ ꝺ ꝑ
ꝓpꝛijs ſumptibus paula ꝓſtruxit i bethleez cenobiũ mo-
nialiũ vbi ipſa cũ filia ſua euſtochio ſub regula vixit:
ad quaꝝ rogatũ hieronymus multa ſcripſit: ⁊ hoc op⁹
qꝺ rome ad petitionẽ bleſille ĩceperat ad eaꝝ ꝑceſ in be-
thleez cõſũmauit

Tãto vulnere. ſ. ex morte bleſille: que cor meũ vul-
nerauerat. Tũc percuſſus obmutui. i. quaſi mut⁹
opere non reſpondi. vel melius pre doloꝛe obmute-
ſcens: ab opere ceſſaui: ſic legit cõit. quiꝺã tñ calũniã
tur hanc lecturaꝫ adherentes iſiꝺ. ꝙ ait in. x. ethi. pe-
ctus ꝺicitur expeꝺitus ⁊ armatus vnde ⁊ i pcinctu
cuꝫ belli cauſa ar
ma ſumũtur. Ex
bis verbis iſiꝺo-
ri patet ꝙ pcictus
iꝺẽ ſit qꝺ prepara
tio: ⁊ ppꝛie qñ hoies ſe cingunt ꝑ bello faciendo. Uñ ꝺi
cunt ꝙ nõ incepit rome opus ſuũ: ſꝫ ſe tñ diſpoſuit ad
incipiendũ. Uñ in pcinctu. i. i preparatiõe. Nr̃i ope-
ris ſubtracta eſt. et iõ pre doloꝛe. Obmutui. i. ampli⁹
in ope nõ proceſſi: ꝓpter hoc ſupꝛa i diuiſione gemina-
ui verba vt ceſſaret iſta calũnia. Anguſtioꝛe ciuitate.
ꝙ roma. Et illius. i. bleſille. Memoꝛie. i. vt illius me
moꝛia perpetua habeat. Et vobis. i. ad honoꝛẽ veſtrũ

Reddo qꝺ ꝺebeo. ſ. cõſũmationẽ opis inchoati. ſic ex
ponit ꝑm primã lectrã. Juxta ſcꝺam ſic expõe: Et il-
lius memoꝛie. i. ꝓpter memoꝛiã effectus quẽ habuit er-
ga me. vel Illius memoꝛie. i. vt memoꝛia illi⁹ in bñꝺi-
ctione ſit: qui ei recoꝛꝺabit ꝓpter amoꝛẽ illius editus ſit
iſte liber: benediciꝫ aie ipſius. vel Illi⁹ memoꝛie. ꝓpetu
an ꝺe. Et vobis. inſtãtibus. Reddo qꝺ ꝺebeo. i. tanꝙ
ꝺebitoꝛ obnoxi⁹ vr̃is bñficijs iſtũ libꝝ tranſfero. Ad-
monẽs. i. admonẽꝺo inſinuãs. Q⁹ nulli⁹. iterpretis au
ctoꝛitatẽ ſũ ſecutus i ope iſto. Sed ꝺ hebꝛeo. imediate
tranſferẽs i latinũ. Coaptaui. i. cõfoꝛtaui. Me ꝙſue-
tuꝺini. i. cõſuete vt vſitate tranſlatiõi. Lxx. iterptuꝫ.
magis ꝙ editiõi alioꝝ: quiꝺ iꝫ libri hñt: Magis. ſicut
iã expoſitũ ẽ. Alij habẽt Maxime. i. precipue iter oẽs
iterptes: cetera nõ mutant nõ tñ me eis in oib⁹ coaptaui
ſed i bis: Dũtaxat. i. tãtũmoꝺo. Que non multũ ab
hebꝛaicis litteris diſcrepabãt. i. diſcoꝛꝺabãt. Interꝺũ
etiã. i. aliqñ quo. ſ. bñ ꝺicebãt recoꝛꝺatus ſũ ad imitan-
ꝺũ. Aquile. i. tranſlatiõis aquile: ⁊ ceteroꝝ ꝙ ſequunt
ꝺ qbus ſatis iueniẽs ſupꝛa i ſcꝺo plogo ſup iob circa pn
cipiũ. Ut nec nouitate nimia lectoꝛis aium ꝺeterrere.
ſ. ſi oino ab alijs iterpretib⁹ diſcrepaꝛẽ. Nec rurſũ ꝓ cõ
ſcietiã meã ſõte veritatis omiſſo. i. omiſſa hebꝛaica ve-
ritate: ꝙ ꝺr̃ fõs: qꝛ ẽ oꝛiginal vitas: ⁊ a ꝙ emanat veritaſ
oiuꝫ editionũ. Opionũ riuulos ꝓſectarer. qꝺ facerẽ ſi
oino cũ alijs ꝓcoꝛꝺarẽ: ⁊ iõ nullius iterpretis auctoꝛita-
tẽ ſecutus ſũ: ſed imediate ꝺ hebꝛeo tranſtuli in latinũ.

Explicit ꝙliſcũqꝫ expõ iſti⁹ plogi.

Poſtil. venerabil⁹ fr̃is Nicolai ꝺ lyra ſup eccl̃iaſtẽ icipit.

Erba eccl̃iaſtes. Sicut ꝺictũ fuit i principio libꝝ puerbioꝝ i trib⁹ libꝝis ſalomonis tradũtur tria ſapiaꝫ extollẽtia magnifice: ꝙ ſũt ꝛ ẽpedoclem: mobilis effluẽtie: ꝓẽptus future felicitatis: appetitus: ⁊ mẽtis illuſtratio. Et iſtud tertiũ in oꝛdine doctrie ẽ pmũ qꝛ via ẽ ꝑpẽdiosa ad aſſecutionẽ alioꝝ: ꝓpter qꝺ tradiꝫ in pꝛio libꝛo ꝙ oꝛ pabole ſalomonis: ꝙ finito accediꝫ ad 2ⁿ⁴ in libꝛo eccleſiaſtes i quo tradiꝫ mobilis affluẽtie ꝓtẽpt⁹. Circa qꝺ ſciendũ ꝙ tpe ſalomõis ſapie ſtudiũ viguit i hieruſalẽ: qꝛ oẽs reges terre ⁊ potẽtes deſiderabãt audire ſapiaꝫ ſalomonis: vt ꝺr̃. iij. reg. iiij. Et qꝛ circa felicitatẽ hoies multi varie diꝛerãt ⁊ ꝺicebãt. Naꝫ aliq põebãt eaꝫ i diuitijs: alij in ꝺelitijs ⁊ alij in honoꝛibus: ⁊ ſic de pluribus alijs bonis que per laboꝛem humanum acquiri poſſunt in vita preſenti: ideo ſalomon voluit hanc queſtionem tractare in hoc libꝛo oſtendendo ꝙ in talibus bonis nõ ꝓſiſtit felicitas hoĩs: ſꝫ i deo qꝺ ẽ bonũ infinitũ. Et diuiꝺitur liber iſte in duas pt̃es. ſ. i phemiũ ⁊ tractatũ: ꝙ icipit ibi Uanitas tẽ. Circa pmũ notificat actoꝛ h⁹ libꝝi mini ſterialis tñ: qꝛ ꝺe⁹ eſt actoꝛ pricipalis: ⁊ pꝛio quãtũ ad eius ſapiam cũ ꝺr̃: a Uerba eccleſiaſtes. i. ſalomonis ꝙ eccleſiaſtes ꝺr̃. i. ꝓcionatoꝛ: qꝛ per ſapiaꝫ ſibi ꝺatã erat aptus ad cõcionandũ ⁊ perſuadenduꝫ alijs veritatẽ. ſcꝺo quantũ ad genus cuꝫ ꝺicitur: b Filij ꝺauid. qui fuit ſanctiſſimus. Tertio quantũ ad ꝺignitatem cũ ꝺicitur: c Regis hieruſalẽ. ita ꝙ li regis refert ad ꝺauid ⁊ ad ſalomonẽ: vterqꝫ ei regnauit in hieruſalẽ: ⁊ licet regnuꝫ ipſoꝝ ad alia loca ⁊ ad alias ciuitates ſe extenderet: exprimitur tñ ſpecialiter hieruſalẽ: quia erat metropolis in regno ⁊ electa ad ꝺei cultum. ꝺ Uanitas. Hic icipit tractatus: ⁊ diuiꝺit i duas pt̃es qꝛ pꝛio ſalomon errores alioꝝ excluꝺit: ſcꝺo ꝓpoſitũ ꝓcluꝺit ca⁹. vij. Pꝛia aꝺhuc in duas: qꝛ pꝛio ꝓponit itentũ in generali: ſcꝺo ꝓſeq̃tur in ſpeciali: ibi Generatio. Propoſituꝫ aũt ſuũ eſt excluꝺere a vera felicitate illa i qbus ab alijs ponebatur. ſ. diuitias ⁊ honoꝛes ⁊ cõſimilia ꝙ hñtur i pñti vita: ⁊ hoc ẽ qꝺ ꝺicit. ꝺ Uanitas vanitatũ. i. maxia vanitas. ſicut charitas ꝺr̃ virtus virtutũ: qꝛ ẽ maxia inter virtutes: ⁊ roſa flos floꝝ: qꝛ pulchꝛioꝛ iter alios floꝛes. e Dixit eccleſiaſtes. i. ſalomon ꝙ ꝺr̃ eccleſiaſtes. i. ꝓcionatoꝛ. qꝛ ꝓtractãꝺo opiones alioꝝ ꝺ felicitate: arguit ad diuerſas partes: vt videbit ꝓſequẽꝺo: ⁊ p⁹determinat veritatẽ. f Uanitas vanitatũ. ꝛpetitio ẽ eiuſꝺẽ ad maioꝛẽ aſſertiõꝫ. g Et oia. i qb⁹ ab alijs põit felicitas. h Uanitas. i. ſũt valde vana: eo mõ loquẽꝺi ꝙ ꝺicit valde liberaliſ ipa libealitas: ꝓpꝛ quod in talibus nõ eſt ponenda felicitas de cuius ratione ẽ firmitas ⁊ ſtabilitas cum ſit vltimuꝫ hominis bonum. Et ad pꝛobationem ſui dicti in generali ſubdit: i Quid hꝫ hõ ãpli⁹ ꝺ vniuerſo laboꝛe ſuo quo laboꝛat ſ⁹ ſoli. i. vita pñti: qſi ꝺicẽt qꝺ põt expiri ꝙ ñ ſeqꝺ ex laboꝛib⁹ ſuis niſi bonũ ſtabile ⁊ amiſſibile ſaltẽ ꝑ moꝛtẽ quã ñ põt euadere.

g Generatio. Hic ꝓsequit i spēali ad excludendū bona vite ptis a vera felicitate. Et diuidit i decē ptes ꝟz numeꝛ eoꝝ q excludit: partes patebūt ꝓsequēdo. Primuz aūt qō itēdit excludere est scia humanit' acqsita q iter alia vī mal' bonū Uñ ⁊ multi philosophi posuerūt in ea btitudinē hois dicē tes eum tunc eē felicē qñ in eius mente de scribitur totus oꝛbis per sciaz pfectā. Hoc aūt excludit i hoc ca j. qz ipso excluso alia i quodaz generali sūt exclusa cuz sint bona minoꝛa. In hoc autē sic ꝓcedit: qz ꝓpositū oñdit primo i scia speculatiua: secūdo i ꝓactica: ibi Uidi cūcta. Tertio ifertur cōclusio intenta: ibi Locutus sū. Prīa i duas: qz ostēdit ꝓpositū prio per rōnē: scōo p experiētiā: ibi Ego eccleſiaſte). Prima in tres ſm tres rōnes: scōa ibi Nō saturaī. tertia ibi Quid ē qō fuit. In prīa parte facit talē rōnē: Illa scia q ē valde i perfecta nō pōt dici felicitas hois: qz de rōne felicitatis ē q sit bonū perfectū: ⁊ illud qō modicū est quasi nihil ꝓputaī ij. phy. ſz scia acquisita quecūqz modica est ⁊ ipfecta. g ⁊c. Circa istā rōnē sic ꝓcedit: qz prio declarat vñ ipfectio ⁊ modicitas scie acquisite ꝓcedit: scōo ꝓpositū ꝓcludit: ibi Cūcte res difficiles. Circa primū sciēdū q ois scia hūanit' acqsita oꝛiginē hz ex cognitiōe sēsibiliū: sensibilia vo sūt in ꝓtinua transmutatiōe: saltē quātū ad plures sui ꝓprietates, ꝓpt qō aliq phi dixerūt q ñ pōt de eis aliqua verita) affirmari. iiij metaphyſice. Et ſz eoꝝ dictū ñ sit veꝝ tñ ex tali dicto cozū qui fuerūt maximi iquisitoꝛes veritatis vt dicit phus ibidē apparet difficultas reperiendi aliquā veritatē p inqsitionez humanā. Ex quo ſequitur q talis cognitio veritatis modica ē ⁊ ipfecta. Prio igitur ſalomon oñdit mutabilitatem in coꝛpoꝛibus mixtis dicēs: g Generatio ꝓterit ⁊ generatio aduenit. ſ. alia numero: qz que cozrūpunt nō redeunt eadez numero: scōo de generatiōe: et ista variatio generabilium ⁊ cozruptibiliū apparet ad sensū i oibus coꝛpoꝛibus mixtis. h Terra vero in eternū stat. imobilis a parte post ⁊ non a parte ante: quia p creationē icepit eē: ⁊ hec imutabilitas intellr quātū ad partes eī iferioꝛes ꝓpe cētꝝ exñtes: partes aūt supioꝛes alterāt ⁊ trāſmutāt: et qz talis alteratio ⁊ trāſmutatio i elemētis ⁊ mixtis cātur ex motu oꝛbis: ⁊ potissime ex motu solis in obliq̄ circulo: iō subdit: i Oritꝰ sol ⁊ occidit. vt apparet ad sēsū. k Et ad locū suū reuertitur. i. ad oꝛtū siue oꝛiētē. l Ibiqz renascēs. nō qz sit alius sol i numero: sed idē i puncto oꝛiētis apparens de nouo. m Gyrat p meridiē. i motu ei ab oꝛiēte i occidētē decliat versus polū antarticū siue meridionalē. n Et flectit ad aquilonē. i motu ei suo ab occidēte i oꝛiētē flectit ad poluz articū seu aqlonarē. o Lustrāſ vniuersa i circuitu pgit spūs. i. sol q oī spūs: ñ q habeat aiaz. Coꝛpa ei celestia iaiata sūt ſm damascenū: ſz qz ifluētia ei' causat vitā i istis inferioꝛibus sicut cā vniuersalis: hō ei generat hoiez ⁊ sol vt dicit phus. ij. phy. p Et i circulos suos reuertit. qō duplr expōit. Uno mō qz oī die mutaī ei' circulatio appꝛopiquādo magis ad tropicū estiualē vel ad tropicū hyemalē. Alio mō qz ſm astronomos sol plures hz circulos. ſ. equātem deferentē: ⁊ epiciclū: ista tñ determinate dicere magis pertinet ad aliā sciam. Cōsequēter oñdit mutabilitatē circa elementū aque dicens: q Oia flumina itrant i mare. qz etsi aliqua flumina aliqñ absoꝛbētur a terra: alibi tñ exeūt ⁊ vsqz ad mare currūt. r Et mare nō redūdat. excūdo ꝓpter hoc ripas suas: cuius causa subditur cū dicit: s Ad locum vnde exeunt flumina reuertūtur. scz de mari: q quidez reuersio dupliciter intelligit. Uno modo quia per vias ſubterraneas ò mari fluūt aque ad loca remota: ⁊ motu naturali possunt tm̄ ascendere quāta est altitudo ſuperficiei maris: ⁊ adhuc plus: quia trānseundo ſic p terraz efficiuntur dulces per talez collationem: ⁊ per consequens leuioꝛes q̄ aque maris ſalse ⁊ sic erumpunt in fontes ⁊ flumina in loco altioꝛi q̄ sit ſupficies maris: ⁊ sic naturali motu itez fluūt ad mare. Alio modo qz per influentiā solis ⁊ stellaꝝ eleuantur vapoꝛes humidi a mari: ⁊ condensantur i nubes que p vētos deferunt lōge sup aridā ⁊ tandē resoluūtur in pluuias ex q̄bus augmentant flumina ad mare currētia. t Cūcte res. Hic concludit ꝓpositū: exquo ei cognitio hūanitus acquisita ex ſensibilibus hz oꝛtū: ex q̄bus cū difficultate iuenitur veritas bene cōcludit dicens: Cuncte res difficiles. ad intelligendū. Et qz dicit hieronymus i ꝓlogo sup pētateuchū Quod melius nouimus: melius ⁊ ꝓfeꝛim'. ⁊ per oppositū qō minus bene intelligimus minus bene ꝓferimus iō sequit: v Nō potest eas homo explicare sermōe. quia non potest eas ad plenuz intelligere: sed tm̄ valde i perfecte: vt patet de folio vl fructu arboꝛis: de quib' nullus quātuncūqz studuerit potest ad plenū veritatez oꝛdicere: vtpote quare est tante quantitatis ꝓcise: vel talis figure: ſapoꝛis: aut virtutis. vnde q talis herba vel fructus sanet talem infirmitatem: dicitur saltē in pluribus q hoc habet a tota specie: idest ab aliqua ꝓprietate consequente speciez que tamē nō nominatur eo quod ignoratur. x Non saturatur. Hic ponitur secunda ratio que talis est: De ratione felicitatis humane est appetitū hominis totaliter quietare: aliter non haberet rationem vltimi finis: sed scientia quecūqz acquisita non terminat appetituz hominis sed magis excitat ad amplius sciendum: vt patet per experimentū. ergo ⁊c. Minoꝛ huius rationis ponitur cū dicitur: x Non saturatur oculus visu ⁊c. Inter alios sensus visus maxime deseruit in acquisitione scientie per uestigationē: auditus autē in acquisitione sciētie per doctrinā: ⁊ ideo per hoc intelligitur q scientia vtroqz mō acquisita nō terminat hominis appetitū: ⁊ nō est alius modus acquirendi via humana: ꝓpter qō in tali scientia non ē felicitas ponēda. y Quid ē. Hic ponit tertia ratio que talis est: De ratione felicitatis ē permanētia stabilis. vñ i. ethic. dicit phus q felicitas nō est murmicoleonta: qō ē animal variabile in diuersos colozes: sed cognitio humanitus inuenta variabilis est: qz dicta maximoꝝ phi losophoꝝ ⁊ doctoꝝ q̄ vno tpe tenētur ꝓ firma auctoritate: postea repꝛobant: ⁊ itez ſub alīs verbis vel eisdez renouāt. vñ ⁊ circa ꝑmū ꝓncipiū. ſ. ò q̄libet affirmatio vel negatio: de nullo vero ſil diuersis tpibus. Prīa ſenserūt phi vt ꝑz. iij. metaphyſice. g i tali noticia nō ē felicitas hois ponēda. Huius rōnis ponit minoꝛ quātuz ad eius virtutem ſatis diffuse cum dicitur: y Quid est quod fuit. tam in rebus q̄ in hominū opinionibus.

z Ipsuz qō futuꝝ est. licet tēpoꝛe intermedio ceſſet ⁊

Generatio ꝓterit ⁊ generatio aduenit: terra aūt i eī nū stat. Oriī sol ⁊ occidit: et ad locū suū ſuertit: ibiqz renascēs gyrat p meridiē: et flectit ad aqlonē. Lustrans vniuersa i circuitu pgit spūs et in circulos suos reuertit

Oia flumia itrāt i mare: et mare nō redūdat. Ad lōcū vñ exeūt flumia ſuertūt: vt itez fluāt. Cūcte res difficiles ñ pt eas hō explicare sermōe Nō saturat oculꝰ visu: nec auris auditu ipleī. Quid est qō fuit? Ipsuz qō futurū ē

Quid ē qđ factū ē: Ipz qđ faciēdum ē. Nihil sūb sole nouū: nec valet quisq̄z dicē ecce hoc recēs est. Jā ēi pre cessit in seculis q̄ fuerūt añ nos. Nō ē prioz memoria sz nec eoz quidez q̄ postea futura sunt erit recordatio apđ eos qui futuri sūt i nouissimo. Ego eccl'iastes fui rex isrl' in hierlim: ēt pposui in animo meo q̄rē t iuestigare sapiēter ō oib' q̄ fiunt sub sole. Hāc occupatiōez pessimaz dedit de' filijs hominū: vt occuparent in ea. Vidi q̄ fiūt cūncta sub sole ēt ecce vniuersa vanitas t afflictio spūs. Peruersi difficile corrigūtur: ēt stultoz infinitus ē numer'. Locutus

Quid ē qđ factū ē: Ipz qđ faciēdum ē. Nihil sūb sole nouū: nec valet quisq̄z dicē ecce hoc recēs est. Jā ēi pre cessit in seculis q̄ fuerūt añ nos. Nō ē prioz memoria sz nec eoz quidez q̄ postea futura sunt erit recordatio apđ eos qui futuri sūt i nouissimo. Ego eccl'iastes fui rex isrl' in hierlim: ēt pposui in animo meo q̄rē t iuestigare sapiēter ō oib' q̄ fiunt sub sole. Hāc occupatiōez pessimaz dedit de' filijs hominū: vt occuparent in ea. Vidi q̄ fiūt cūncta sub sole ēt ecce vniuersa vanitas t afflictio spūs. Peruersi difficile corrigūtur: ēt stultoz infinitus ē numer'. Locutus sū in corde meo dicens: Ecce magnus effect' sū: ēt pcessi oēs sapia qui fuerūt ante me i hierusalē: ēt mēs mea cōtēplata ē multa sapiēter ēt didici: dedīq̄z cor meū vt scirē prudentiā atq̄z doctri nā erroresq̄z ēt stulticiā. Et agnoui q̄ i his q̄q̄z esset la bor t afflictio spīrit': Deo q̄ i multa sapia mūlta sit indi gnatō: ēt qui addit sciaz: ād dit t laborem. .II.

Dixi ergo i corde meo Vadā t affluā delitijs t fruar bōis. Et ūidi q̄ hoc quoq̄z esset vanitas. Risūz reputaui errorem: ēt gau dio dixi: Quid frustra de ciperis? Cogitaui in cor de meo: abstrahere a vino

Dixi ē qđ ē

corde meo abstra. a vino. imoderate sumẽdo. h Carnẽ meam. vt sic nõ prevaleret spiritui: sed subjceret ei. i Ut animũ meũ transferrẽ ad sapiam. a qua nõ impedit p vinum moderate sumptũ cũ acuat ingeniũ. Ex quo pz q abstractio a vino ñ accipit hic simpliciter sed cũ moderamie: vt dictũ ẽ. k Donec viderẽ qd esset vtile filijs hominũ. ad consequendum felicitatez que ẽ sũmũ hominis bonũ l Magnificaui. hic cõsequẽter experimẽto declarat felicitatez hominis nõ consistere in corporalibus detritjs. z hoc primo declarat in persona propria: scõo in persona sibi ꝓiuncta: ibi Rursus. Prima in duas: quia primo declarat propositũ: z scõo ex dictis mouet dubiũ ibi quid est inq̃. Circa primũ diffuse ostẽdit se exptuz fuisse ea que faciunt ad delitias corporis: nec inuenisse ibi felicitatez dicẽs: Magnificaui opera mea. z qualiter ꝛb dit i spẽali. m Edificaui mihi domos. pulchras z delectabiles: que magnã partẽ conferunt ad vitã delitiosaz. n Et plãtaui vineas: feci ortos ꝛc̃. que faciunt ad delitias ex loci pulchritudine z fructus plenitudine. o Et extruxi mihi piscinas aq̃z. ad decorationẽ loci z eĩ fructificationẽ. p Possedi seruos z ancillas ꝛc̃. vt seruirent mihi ad nutũ i oibus qõ est valde delectabile hoĩ. q Armenta q̃z ꝛc̃. vt habere abundantiã diuitiaz naturaliũ z etiã artificialiũ: iõ subditur: Congregaui mihi argẽtũ ꝛc̃. r Feci mihi cãtores z cantatrices. ad delectationẽ auditus. s Et delitias filioz hominũ. multiplicando mihi vxores z cõcubinas: que pre alijs dicuntur esse delitie hominuz. vnde dicitur. iij. reg. xj. Fuerunt ei vxores quasi regine septingente: z concubine trecente. t Typhos z vrceolos ꝛc̃. z hoc ad delectationez gustus. v Sapia quoq; perseuerauit mecũ. s. vsq; ad tẽpus in quo per mulieres fuit deceptus. x Et omia que desiderant oculi mei non negaui eis. exponẽdo me omnib' delitijs z hanc. s. vitã voluptuosã y Ratus sum partez meam. i. felicitatẽ: deceptus enĩ a mulieribus cecidit i hunc errorem. z Cũq; me conuertissem. ad verius cogitãdũ de istis. a Vidi in omnibus vanitatem. quia nõ addũt vez hominis bonum. b Et afflictionez animi. quia delitie anteq̃ habeant̃ per desiderium affligunt: z habite p satietatẽ in fastidium vertunt vt predictuz est. c Et nihil permanere sub sole. quia tales delectationes sunt quasi momentanee. d Transiui ad contem. sapien. ꝛc̃. i. cõsideraui q̃ labor circa acquisitionem scientie: z maxime de diuinis que ꝓprie dicitur sapientia vt dicitur prio metaphysice: melior est q̃ corporis delitie. Ex hoc loco z alijs cõsimilib' dicũt quidã salomonez penituisse i fine sz illa pnia ñ vi fuisse sufficiens z perfecta vt plenius dixi. s. puer. xxx. e Quid ẽ iquã. hic circa predicta mouet dubiũ. Et diuiditur i tres partes: q; p' mouet q̃stio: scõo ponitur solutio: ibi Et vidi. tertio sb̃dit q̃dã obiectio: ibi Et dixi. Circa primũ quia fecerat mẽtionẽ d cõtẽplatiõe sapie que ẽ cognitio diuinoz: iõ mouet questionẽ dicẽs: e Quid ẽ inq̃ hõ. i. cuius virtutis. f Ut seq̃ possit regẽ factorẽ suũ. i. deum aliqno mõ attingere per cognitiõez creaturaz. Salomon aũt loquit i hoc libro vt ꝓphetor. Et ideo frequẽter loquitur i ꝑsona aliorz: ñ solũ vera dicentiuz sed et errãtiuz: vt ex ꝓdictis allegatis veritas magis appareat. Fuit autẽ q̃dã noie simonides dicẽs: q hõ ñ debeat q̃rere cognitionẽ diuinoũ z eoz q̃ sũt supra se: q; cũ sit mortalis decet eũ tantũ mortalia sapere: vt habet. x. ethi. quẽ phs reprobat ibidẽ dicẽs: q licz hõ ex parte corpis sit mortalis: tñ ex pte itellect' q̃ est principalior hois ps est qd imortale z diuinũ: z sic dz se trahere quãtũ pot ad imortalia z eterna p eoz cognitiõez z amorẽ. Ex ꝑsona igit istius simonidis vel alterius similis vi salomon q̃rere: Quid ẽ inq̃ hõ ꝛc̃. quasi diceret: nõ vi ei vtile aut decẽs q̃rere talia. g Et vidi. hic põit huius q̃stiõis solutio i qua oñdit q cognitio de diuinis ẽ valde vtilis: q; cũ sit supior hz iudicare d inferioribus sciẽtijs: iõ dr: g Et vidi. i. itellexi: visus ei iteralios sẽsus plures dzias rez ostẽdit: prio metaphysice: z iõ noie actus videdi frequẽter significat actus itelligẽdi vt cũ dr: Vides tu hoc. i. itelligis. h Qz tm̃ pcedẽt sapientia. i. diuinoz notitia. i Stultitiã. i. h' notitie carentiã. k Quantũ differt lux a tenebris. notitia ei recipit nobilitatez ab obiecto: z iõ dicit phus libro celi z mundi q desiderabilius ẽ modicũ cognoscere d supioribus z diuinis: ẽt mediothopico: q multa ẽt p certitudinẽ d inferioribus z terrenis: iõ subdit: l Sapientis oculi in capite ei'. i. i supiori pte aie q̃ vacat diuinoz ptẽplatiõi. m Stultus i te. am. q; sola terrẽa z sẽsibilia ꝓsiderat: q̃ ꝓpata ad deũ sẽ q̃dã tenebre. n Et vidici. hic ꝓdictã solutionẽ ponit q̃dã obiectio: z h' ex ꝑsona illoz q negauerũt aie hũane imortalitatẽ: ex q̃z ꝑsona dr ifra tertio ca'. Nihil hz hõ iumẽto aplius. qõ si esset vez: hõ se totaliter expõeret delectatiõib' carnis: sic alia bruta: iõ dr: n Et vidici q vn' vtriusq; .s. sapiẽtis

ꝛ stulti eēt iterit᷑: qz si nihil manēt ō vtroqz p᷑ morte: sapiēs ñ expectat ꝓ labore suo premiū nec stult᷑ penaz: iō sb̄dit: a Quid mihi ꝓdest ꝛc̄. Jquasi dicat nihil: iō sb̄dit: b Aiaduerti quoqz q᷑ hoc esset vanitas. ſ. laborare i acquisitōe sapie: qz totū perit i morte. c Nō enī erit memoria sapiētis similr vt stulti. i. sic nec stulti. d In perpetuū. i. tempus lōgum. e Et futura tempora ꝛc̄. ꝛ patet ex dictis littera ꝛ concludi tur. f Et iccirco teduit me vite mee. eo q᷑ ipsā nō attigitur aliquod bonum stabile ꝛ permanens: ideo seqt̄: g Uidentem mala vniuersa esse. i. defectiua h Et afflictōez spiritus. qz ēt studium sapiētis hz afflictionem anne xā: vt dictū est ca pi᷑ precedēti: sicut ꝛ occupatio stulti q̄ vacat delitijs corporalibus. Similiter quarum acquisitio habet i multas anxietates annexas: ꝛ possessio statim p satietatem hz fastidium annexuz vt dictum est supra. Hanc autem obiectionem non soluit salomon cum tamē sit contra veritatez. Cuius duplex ratio potest esse. Una quia accipit manifeste falsum: scz q᷑ non sit alia memoria sapientis ꝛ stulti: quia vna est ad laudem: alia ad vituperium: vnde dicitur prouer. x. Memoria iust᷑ cū laudibus: ꝛ nomē ipioꝝ putrescet Alia rō qz soluit ꝓ illud qō habet ifra. xij. vbi ponit itē ta cōclusio i hoc libro: ibi ei dī ō morte hois: Reuertat puluis in terrā vñ erat: ꝛ spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. vt. ſ. recipiat ꝓ meritis mercedē: vel ꝓ demeritis penā: ꝛ sic nō vnus est iteritus sapiētis ꝛ stulti: vt hic assumit. idē dī ō iust᷑ psal. cxv. Pretiosa i ꝓspectu dñi mors sanctoꝝ eius. ꝛ ō iustis. xxxiij. Mors pctoꝝ pessima.

Rursus. Postq̄ declarauit propositum circa delitias rationibus sumptis ex ipsis delitijs. hic consequēter idem ostendit rationibus sumptis ex annexis curis. Et diuiditur in duas partes: quia primo salomon ostendit maliciā huius cure in speciali: scō magis i generali ibi Quid eni ꝓderit. Circa primū sciendū q᷑ ad fruēdū delitijs preexigit magna cura in acquirēdo illa ꝙb᷑ hō viuat delitiose. Pater vero quodāmō manet i filio: cū sit ō substantia eius: ꝛ iō si certus eēt pi᷑ ꝛ sapiēter vteretur diuitijs ꝛ delitijs per laborē suū acq̄sitis: i hoc esset magna delectatio patris: sz hoc ignorat qz frequēter accidit ꝛ. Sic igit̄ dic̄: i Rursus detestat᷑ sū omnē industriā meā. ad acquirēdū bona tpalia: ꝛ patz ex dictis littera vsqz ibi: k Et hoi ocioso. q̄ bona sibi dereliq̄stiā ꝛ stulti eēt iterit᷑: qz si nihil manēt ō vtroqz p᷑ morte: sapiēs ñ expectat ꝓ labore suo premiū nec stult᷑ penaz: iō sb̄dit: a Quid mihi ꝓdest ꝛc̄. Jquasi dicat nihil: iō sb̄dit: b Aiaduerti quoqz q᷑ hoc esset vanitas. ſ. laborare i acquisitōe sapie: qz totū perit i morte. c Nō enī erit memoria sapiētis similr vt stulti. i. sic nec stulti. d In perpetuū. i. tempus lōgum. e Et futura tempora ꝛc̄. ꝛ patet ex dictis littera ꝛ concludi tur. f Et iccirco teduit me vite mee. eo q᷑ ipsā nō attigitur aliquod bonum stabile ꝛ permanens: ideo seqt̄: g Uidentem mala vniuersa esse. i. defectiua h Et afflictōez spiritus. qz ēt studium sapiētis hz afflictionem anne xā: vt dictū est ca pi᷑ precedēti: sicut ꝛ occupatio stulti q̄ vacat delitijs corporalibus. Similiter quarum acquisitio habet i multas anxietates annexas: ꝛ possessio statim p satietatem hz fastidium annexuz vt dictum est supra. Hanc autem obiectionem non soluit salomon cum tamē sit contra veritatez. Cuius duplex ratio potest esse. Una quia accipit manifeste falsum: scz q᷑ non sit alia memoria sapientis ꝛ stulti: quia vna est ad laudem: alia ad vituperium: vnde dicitur prouer. x. Memoria iust᷑ cū laudibus: ꝛ nomē ipioꝝ putrescet Alia rō qz soluit ꝓ illud qō habet ifra. xij. vbi ponit itē ta cōclusio i hoc libro: ibi ei dī ō morte hois: Reuertat puluis in terrā vñ erat: ꝛ spūs redeat ad deū q̄ dedit illū. vt. ſ. recipiat ꝓ meritis mercedē: vel ꝓ demeritis penā: ꝛ sic nō vnus est iteritus sapiētis ꝛ stulti: vt hic assumit. idē dī ō iust᷑ psal. cxv. Pretiosa i ꝓspectu dñi mors sanctoꝝ eius. ꝛ ō iustis. xxxiij. Mors pctoꝝ pessima.

Rursus. Postq̄ declarauit propositum circa delitias rationibus sumptis ex ipsis delitijs. hic consequēter idem ostendit rationibus sumptis ex annexis curis. Et diuiditur in duas partes: quia primo salomon ostendit maliciā huius cure in speciali: scō magis i generali ibi Quid eni ꝓderit. Circa primū sciendū q᷑ ad fruēdū delitijs preexigit magna cura in acquirēdo illa ꝙb᷑ hō viuat delitiose. Pater vero quodāmō manet i filio: cū sit ō substantia eius: ꝛ iō si certus eēt pi᷑ ꝛ sapiēter vteretur diuitijs ꝛ delitijs per laborē suū acq̄sitis: i hoc esset magna delectatio patris: sz hoc ignorat qz frequēter accidit ꝛ. Sic igit̄ dic̄: i Rursus detestat᷑ sū omnē industriā meā. ad acquirēdū bona tpalia: ꝛ patz ex dictis littera vsqz ibi: k Et hoi ocioso. q̄ bona sibi dereliq̄sta a parētibus nō expēdit i bonis operibus: sz i pdigalitate ꝛ vanitatibus. l Quid ei ꝓderit. Hic ꝓñr ondit curā superfluā eē malā magis in generali: qualis ē cura hois auari qui multū affligit in acq̄rēdo: ꝛ auaricia nō pmittit eū acq̄sitis vti: ꝛ hoc ē qō dicit: l Quid ei ꝓderit hoi. ſ. auaro ꝛ tenaci. m De vniuerso labore suo. corporalit᷑. n Et afflictione spiritus. menta liter: q᷑a vtroqz modo cruciatur: ꝛ ō nocte ꝛ de die: ideo concluditur: o Et hoc nonne vanitas ē. i. labor inanis ꝛ sine fructu: quasi diceret sic: ideo vlterius ꝓcludit p Nōne melius est come. ꝛ bibe. i. decenter viuere de bonis acquisitis. q Et oñdere aie sue bo. de la. suis. exponēdo partē bonoꝝ suoꝝ i operibus pietatis ꝛ liberalitatis. r Et hoc ō manu dei ē. i. bonū a deo concessū: nō tñ ē tātū bonū q᷑ sit felicitas hūana. s Quis Hic vltimo ponitur tenta cōclusio i hoc capl̄o ꝛ est duplex: secūda: ibi Hoi bono. Pria est ō delitijs corporalibus q᷑ in illis ñ consistat felicitas. Et facit salomon talē rōnē: expto credendū ē: ego aūt sup oēs expertus sū delitias vsū: ꝛ tñ dixi q᷑ i hoc ñ ꝓsistit bois bonū: ppt̄ qō ē mihi credēdū: hui᷑ rōnis pōit minorē dicens: s Quis ita deuorabit. vñ dī. iij. reg. iij. Erat aūt cib᷑ salomonis p singulos dies. xxx. chori similē: ꝛ xl. chori farine. x. boues pingues: ꝛ. xx. pascuales ꝛc̄. t Et delitijs affluet. i. mulieribus. v Ut ego. q̄si diceret null᷑ vñ dī. iij. reg. q᷑ erāt ei vxores quasi regie septingēte: vt alla tū ē supra eodē capl̄o. x Hoi bono. Hic ponit ſcda ꝓclusio: ꝛ est ō cura hūana circa tpalia ō qua locutus ē supra: iō ꝓcludēdo dicit: q᷑ illa q̄ ē bñ ordiata bona ē dicēs: x Hoi bono. i. viuenti ꝛ recta rōnē. y In ꝓspectu suo. hoc addit ur ad excludēdū hypocritā qui ñ ē bonus i ꝓspectu dei. z Dedit deus sapiam. i. noticiā ō diuinis. a Et sciaz. ō agibilibus hūanis. b Et leticiā. sic ē i hebreo ꝛ libris correctis. i. vitā iocūdā bñ vtendo tpalib᷑ bōis. Et ꝓñr ꝓcludit ꝛ. iū ō cura superflua ꝛ iordiata dicēs: c Pctōri autez dedit. i. dari permisit. d Afflictionē ꝛ curā superfluā. circa tpalia ꝓgregāda. e Ut tradat ei q̄ placuit deo. ꝛ ñ accipit hic tradat sic q᷑ talis volūtarie det bōis hoib᷑: sz qz ipo morīēte frequēter tradūt talibus: sicut mortuo Nabal bona ei᷑ venerūt ad dauid. j. reg. xxv. f Sz ꝛ hoc vanitas ꝛc̄. i. cura in tali ꝓgregatiōe bonoꝝ q̄bus acquirens nō vtitur sed alijs traduntur.

Capl̄m. III.

a Omnia tempus habent: Hec est tertia pars huius libri: in qua a felicitate hominis excludit longeuitatem: que ab omnibus solet desiderari exceptis paucissimis ꝛ valde perfectis sicut paulus apostolus dicit

philippē.j. Desideriū hñs dissolui ⁊ eē cū christo. Et diuiditur in tres partes: qz primo salomon pōit suā deductiōez Secūdo quozūdā obiectoz solutionē: ibi Vidi afflictiōez. ⁊ tertio infert intentā ꝯclusionē: ibi Et deprehēdi. Circa pri mū ad suū ꝓpositū declarandū inducit alternatiōes plurimas ō duratiōe ⁊ terminatione rerū corruptibiliū ostendens q̄ est certa ꝓdus a natura duratōis seu actore nature institutata: inter quas est ꝓdus hūane vite qua dz homo esse ꝓtentus sicut ⁊ cetera ꝓdo sibi data a nā. Et diuiditur i quattuor partes ſm quattuor temporū varietates: ⁊ patebunt partes ꝓsequēdo. Prima autem varietas respicit ortum ⁊ occasum: ⁊ hanc cū alijs tangit in quodā generali dicens: a Omnia tempus habent. sue durationis limitatū. b Et suis spa. trāse. vni. sō celo. corpora eni celestia sunt incorruptibilia: ⁊ iō nō hñt limitationē duratiōis a parte p̄. Cōsequēter pōit alternationē primā que est circa ortū ⁊ occasū: ⁊ prio i aialiꝫ genera liter inter q̄ ꝓtinetur hō: q̄ est nobilissimū aialiū. dicit igit: c Tēpus nascēdi. qz iter ꝓceptū hois ⁊ alioz aialiū ⁊ eorum ortū est certū tempus a natura determinatū: lz aliquā do ꝓlongetur vel minoretur ſm maiorē vel minorē virtutē nature. d Et tempus moriendi. in senectute ꝓdo hūane vite deficiente: lz aliqñ magis ⁊ minus ꝓlōgetur ſm varietatē cōplexionis: et agit hic ō morte ⁊ vita naturali. scōo in vegetabilib' cū dī: e Tps plātādi. s. in vere. f Et tps euellendi. qō plantatū ē i autumno: quantū ad illa que nō faciunt fructū nisi semel in anno: in alijs etiam quando cessant fructum facere ſm periodum nature sue. Tertio in hominibus specialiter ⁊ quantū ad mortē violentā cuz dī: g Tps occidēdi. aduersarios iusticie vl rīpublice. h Et tps sanādi. qñ aliq̄ ex eis ſmanēt vulnerati: ⁊ pmittit eis vita ex aliq̄ cā rōnabili: tūc ei ītēdēdū ē eoz sanatōi. Quarto i artificialib' cū dī: i Tps destruēdi. edificia i qb' si malor receptacula. k Et tēpus reedificādi. qñ reedificatio expedit p republica. l Tēpus flēdi. Hec ē scōa ps i qua ponitur alternatio circa hominis statum cū dicitur: Tempus flendi. in infortunijs. m Et tempus ridēdi. in cuſor tunijs. n Tempus plangendi. in funeribus defunctorum. o Et tempus saltandi. i. tripudiandi in nuptijs coniugatorum. q Tempus spargendi lapides. in destructiōe fortaliciorum in quibus aduersarij habitabant. r Et tempus colligendi. s. lapides pro reedificatiōe: vt ibi habitēt boni ciues. s Tempus amplexandi. Hic ponit tertia alternatio circa vsū: ⁊ primo vxor cū dī: Tps āplexādi. i. vacādi generationi: ⁊ hoc ē tps iuuentutis ꝓiugū. t Et tps ō ge fieri ab āplexibus. s. in senectute virtute generatiua deficiente: ⁊ ēt qñ est cōis afflictio pplī: tūc eni debēt hoies se retrahere a delicijs ⁊ maxīe venereoz: vt dei mia facilius ipetretur. vñ dicūt hebrei q̄ tpe diluuij hoies ⁊ bzura aialia in arca existentia ꝓtinuerūt a coitu: ⁊ satis ꝓz ex textu: qz egressis ō arca dixit deus: Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c. gen. ix. Scōo quātū ad vsū rex in acquirēdo ⁊ perdēdo cum dicit v Tempus acquirendi ⁊c. mercatores enim vno tempore lucrantur: alio perdunt. Aliqui exponunt hoc de regno israel quod fuit acquisitum tribui iude tempore dauid: ⁊ perditum tempore roboam: quātum ad vnā partem: ⁊ tēpore sedechie quātum ad reliquaz. Tertio quātum ad vsum in custodiendo cuz dicitur: x Tēpus custodiēdi. quando nō imminet maius periculum ex custodia. y Et tempus abijciendi. quādo imminet maius periculuz: sicut quis proijcit merces i mari ne ſombergat. Quarto quātuz ad vsū vestimentoruz cū dicit: z Tēp' scidēdi. s. pannos ad formandū vestes: ⁊ Et tps consuēdi post scissionem. Aliter exponunt aliqui: z Tempus scidendi scz regnum israel in duo tpe roboā. ⁊ Et tps ꝓsuendi. i. recolligendi: ⁊ hoc in christo. a Tēpus tacendi. Hec est quarta pars in qua ponit alternatio quantū ad debitū ꝓuersandi modū qui attēdit in triplici actu. Primo in actu rationis qui est loqui: per loquelā ei exprimit mentis conceptus cū dicit: a Tēpus tacendi. qñ verbuz nō haberet effectū. b Et tēpus loquendi. qñ credit oppositū. Secūdo in actu ꝓcupiscibilis cū dī: c Tēpus dilectionis. quādiu ille q̄ diligitur ē bon⁹ ⁊ virtuosus. d Et tēpus odij. qñ efficitur malus: nō tñ odiēdo naturā: sed culpā. Tertio in actu irascibilis cū dicit e Tēpus belli. qñ insurgūt aduersarij iusticie vel republice. f Et tēpus pacis. quādo cessant tales aduersarij. Sciendum aūt q̄ hic accipiunt act⁹ ꝓcupiscibilis ⁊ irascibilis, put iperātur a rōne. g Quid hz. Hic remouentur q̄dā obiectōes possibiles fieri ꝯ predicta. Et diuiditur i tres partes ſz tres obiectōes: scōa ibi: Vidi sub sole. tertia ibi: Dixi in corde meo. Cōtra p̄dicta poſſet aliqs obijcere q̄ longeuitas desideranda ē tanq̄ summū hois bonū: qz per eā pōt acq̄ri sapia ⁊ scia in pfectione sua: hoc remouet p hoc q̄ hoies quātūcūq̄z viuāt ad pfectā cognitionē ēt rei minime nō attigūt: vt plenius dictū fuit supra. j. ca⁹. ⁊ hoc est qō dī: g Quid hz āplius. i certitudie noticie: h Nō ō labore suo. i studij exercitio longo: q̄si diceret modicum aut nihil: imo frequenter contingit q̄ aliqui iuuenes studiosi credant se multa scire p demōstratōes: ⁊ pcedētes vltra vidēt q̄ ñ si nisi topice vl sophistice rōnes: ppt qō socrates phus dixit h⁹ tm̄ scio qō nescio: ñ ausus affirmare aliq̄d se scire: iō sequit i Vidi afflictionem. s. in exercitio studij k Quā dedit deus filijs hoiuz. inquātū dedit eis itellectū ad talia iquirēdū. l Ut dīstēdātur i ea. i. occupent. m Cūcta fecit de⁹ bōa in tpe suo. i. tpe creationis: vt dī gen. j. Vidit deus cūcta q̄ fecerat ⁊ erāt valde bona: ſz angelica natura ⁊ humana p seipsā pfecta ē n Et mundum tradidit disputationi eoruz. i. hoiuz. o Ut non inueniat homo opus qō operatus ē deus. ipm perfecte cognoscendo. p Ab initio vsq̄ i finez. idest dato q̄ viueret per tempus longissimū: ideo concludit. q Et cognoui q̄ non esset melius nisi letari

ꝛ bñfa. in vita sua. i. decẽter viuere ꝛ virtuose ꝫz cursuz nature. i. q̃ sit cõtẽtus termino vite quẽ dedit sibi natura. r Dis ei hõ q̃ comedit ꝛ bibit. honeste viuendo ꝛ sine cura superflua. s Et videt bonũ de laboze suo. ea que acq̃siuit parti liberaliter: ptim misericoꝛditer tribuẽdo. t Hoc donum dei est. s. bonum in presenti. v Didici q̃ oia opera que fecit deus perseuerent. i. eter. quia illa que sunt de integritate mundi quãtuz ad partes principales manent eadez numero: sicut coꝛpoza celestia q̃ sunt incoꝛruptibilia simpliciter: ꝛ elementa que licz coꝛrũpantur ꝑm aliquas partes ñ tamẽ ꝑm se tota. x Nõ possum' eis quicq̃ addere nec auferre. sicut nec ipe addit post q̃ cessauit a nouis operibus cõdendis: ꝛ eodem modo debemus esse contenti de termino vite nostre: nec solicitari de additione per lõgeuitatẽ y Quod factũ ẽ. a deo icoꝛruptibile. z Ipsũ pmanet. vt dictũ ẽ ꝺ coꝛpoꝛibus celestib' ꝛ elemẽtis. alia aũt que coꝛruptibilia sũt lz nõ sic maneãt eadẽ numẽo: manẽt tamẽ eadẽ spẽ p successionẽ generatiõis: iõ sequitur a Que futura sit ꝛc. ꝛ ꝑz lr̃a ex dictis b Uidi sub sole. Hic remouet scda obiectio q̃ possz fieri. s. si pcessus hui' mũdi melioꝛaret: qz sic lõgeuitas esset appetẽda vt sic viderent fieri maioza bona: sed hoc excludit dicens: b Uidi sub sole. i. in hominũ habitatiõe. c Jn loco iudicij ipietatẽ. i. vbi solebat dari rectũ iudiciũ dat i piũ. d Et in loco iusticie iniquitatẽ. qz p habitu iusticie i multis personis successit habit' nequitie: ꝛ adhuc plus succedet in futuro tpe. Uñ dicit saluatoꝛ Matth. xxiij. Abũdabit iniqtas: ꝛ charitas refrigescet multoz e Et dixi in coꝛde meo iustũ ꝛ ipiũ iudicabit dñs. qa cũ sit iustissimus ñ pmittit aliqꝺ bonũ irremuneratuz: nec aliquod malũ ipunitũ. videt aũt in pñti milti mali vsq ad mortẽ in pspitate: ꝛ ecõtrario multi iusti i aduersitate: ꝛ iõ ex diuina iusticia ꝓcludit alia vitã eẽ expectãda in qua iusti hic ipuniti puniãtur a dño: ꝛ iusti ꝑmientur: iõ subdit. f Et tps ois rei tũc erit. qz multa q̃ nũc vident ioꝛdinata ad oꝛdinẽ diuine iusticie reducẽt. g Dixi. Hic remouet tertia obiectio q̃ prio ponit: ꝛ secũdo tollit: ibi Quis nouit. Obiectio aũt pcedit ex eroꝛe eoꝝ q̃ negauerũt vitã aliã: cuiusmodi fuerũt saducei: qui negauerũt spm̃ ꝛ angelũ: ꝛ resurrectionẽ: vt habet actuũ. xxiij. ꝛ plures alij añ ipsos: ex q̃ꝝ psona dr̃ h g Dixi in coꝛde meo ꝺ filijs hoiuz ꝛc. i. q̃ nullã excellentiã respectu alterius vite haberẽt magis q̃ bestie q̃ꝝ nihil remanet post mortẽ: ꝛ ꝑm hoc ꝑz littera sequens. Si aũt hoc dictũ eẽt vez: lõgeuitas eẽt hoi maxie appetenda vt sic acciperet quãtũ possz ꝺ bonis pñtis vite: ex quo nõ expectaretur vita alia i qua pena aliq̃ seu ꝑmiatio esset reddenda. h Quis nouit. Hic remouetur dicta obiectio: qz pcedit ex carnalitate hominũ vitã pñtẽ tm̃mõ cõsideratiu: ꝛ hoc ẽ qꝺ dr̃: Quis nouit si spũs filioꝝ adã ascẽdat sursũ. tã̃ꝝ imoꝛtalis: quasi diceret: valde pauci: ꝛ accipitur hic si ꝓ qz: quasi diceret: quia vez q̃ est ascendit. Et dictio hebraica que põitur hic est equiuoca ad signandũ si ꝛ qz: ꝛ littera hebraica planioꝛ ẽ que sic habet: Quis noscens quia spiritus filiozum adam ascendens sursum. i. ascendit: hebrei enim nõ hñt presens tempus indicatiui modi sed ꝑ eo vtuntur participatio presentis tẽpoꝛis. vñ glosa hebraica sic hz Quis noscẽs ꝛc. i. qs ponit coꝛ suũ ad cogitãdũ q̃ spũs hois adducit ad diuinũ iudiciuz ad rõnẽ reddẽdã s. de his que egit p libez arbitriũ. i Et si spũs iumentoꝝ descendat deoꝛsum. i. qz ñ adducit ad diuinuz iudiciũ: qa ñ agit p libe arb. arbitriũ ideo moꝛtal' ẽ sil' cũ coꝛpe. De imoꝛtalitate vero anime clarius dicit infra. xij. ca. dicens de morte hois Reuertatur puluis i terrã suã vñ erat: ꝛ spũs redeat ad deũ qui dedit illũ. k Et deprehẽdi. Hic iferꝛ ꝓclusio intẽta i hoc ca'. ꝛ prio iferꝛ ꝓclusio: scꝺo remouet q̃dã obiectio: ibi Quis eni. Conclusio vero intenta est q̃ longeuitas non sit multuz appetenda: ideo dicit ex predictis: k Et deprehẽdi nihil esse melius. i spacio vite pñtis ꝓcesso. l Quã letari hominẽ in opere suo. i. i operibus virtuosis que prꝺprie dicuntur humana: alia eni opera dicunt magis bestialia. m Et hãc esse partẽ illius. i. q̃ termino vite sibi concesso sit ꝓtẽtus sicut parte debita i pñti. n Quis ei. Hic remouetur obiectio. Posset ei aliqs obij̃cere dicẽs: immo longeuitas ẽ multũ appetẽda vt hõ ꝓuideat filijs suis: hoc remouet dicẽs: n Quis ei adducet. s. hoiez ad talẽ noticiã. o Ut post se futura cognoscat. i. vt sciat filios p' se victuros: ꝛ si viuant qualiter bonis sibi derelictis sint vsuri: quasi diceret: nullus adducet eũ ad hãc noticiã: ꝛ ideo ex hac cã nõ oz eẽ multũ solicitus ꝺ lõgeuitate. Caplm. IIII.

Sic moꝛit hõ: sic ꝛ illa moriũtur. Silr spirãt oia: ꝛ nihil hz hõ iumẽto ãpli'. Lũcta subiacẽt vanitati: ꝛ oia pgũt ad vnũ locuz. De terra facte sũt: ꝛ i terrã pariter reuertuntur. Quis nouit si spũs filioꝝ adã ascẽdat sursũ: et si spũs iumẽtoꝝ descẽdat deoꝛsũ: Et deprehẽdi nihil eẽ melꝰ q̃z lẽtari hoiez i opere suo: et hãc eẽ ptẽ illius Quis ei eũ adducet ut p' se futura cognoscat: .IIII.

Uerti me ad alia: ꝛ vidi calũnias q̃ sb̃ sole gerũt: ꝛ lachrymas innocẽtiuz ꝛ neminẽ ꝓsolatoꝛẽ: nec posse resistere eoꝝ violẽtie cũctoꝝ auxilio destitutos.

v Uerti me. Quartũ qꝺ solet ab hominib' desiderari tã̃ꝝ sũmũ bonũ i vita pñti ẽ auctoꝛitas dñj: Ideo hoc excludit i hac quarta parte hui' libri ostẽdens q̃ nõ sit hoib' appetẽda. Et prio oñdit hoc ex defectibilitate hũana: scꝺo ꝺ sublimitate diuina: ibi Custodi pedẽ tuuz. Pria i duas: qz prio ostendit ꝓpositũ rõnibus sũptis ex parte plebis: scꝺo ex pte principis: ibi Melioꝛ ẽ. Pria adhuc i duas. s. i partẽ principalẽ: ꝛ icidẽtalẽ: scꝺa ibi Stultus. Pria in duas ꝑm duas rões quas inducit ad ꝓpositũ: scꝺa ibi Rursuz. Prima rõ accipit ex iniurijs ꝛ violẽtijs q̃ innocentibus inferũtur ꝛ a superioꝛib' nõ coꝛriguntur: aut qz nõ pñt aut qz nolũt: ꝛ sic ꝓtinue anxiãtur: vel sua potestate abutũtur: talis autez status non est appetendus: ergo ꝛc. ꝛ hoc est qꝺ dicit: s Uerti me ad alia. ꝛ ꝑz ex dictis lr̃a vsq ibi:

Et laudaui magis mortuos qui viuentes. i. statū eor eo q subtracti sunt a vita pñti antequ haberēt experiētiā tāti mali. c Et felicioꝛē. i. min⁹ miseꝛ. o Utroq; .s. malo homine mortuo: ⁊ malo hoīe viuēte. e Judicaui q̄ necdum natus ē. i. abortiuū qui nō hꝫ experiētiā aliquā mali pene: aut mali culpe actualis: ⁊ sic nō sustinet aliquam penā sensibilē: sed habet vitam magis delectabilē q̄ possit haberi in vita p̄senti: fꝫ omnes doctores qui loquūt ō morientibus in solo peccato oꝛigiali. f Rursum. Hic pōitur scōa ratio ad idem: statim enim cū aliquis ascēdit ad statum dominij insurgunt inuidie contra ipsum: ⁊ per cōsequens odia: rācores: ⁊ insidie. talis aūt status nō est appetendus: g̃ nē. ⁊ hoc est qō dicitur: f Rursuꝫ pt̄ē. sum oēs labo. ho. ⁊ indu. quibus ascēdūt ad dominū statuꝫ.

g Aliaduerti patere inuidie p̄ximi. ⁊ h⁹ patet ad sēsū. h Et in hoc ergo vanitas. idest in statu dñi acq̄rendo est vanitas superbie. i Et cura superflua. i acquirendo ei ⁊ cōseruando requiritur magna cura ⁊ anxietas animi. k Stultus. Hec est pars inciden talis in qua reꝛobat duplicē modū fugiendo dominiū: qꝛ vituperabile est vtriusq; motiuū. Scōs remouetur: ibi Cō siderans. Circa p̄mū sciendū q̄ in acquisitione dñij requiritur labor magnus vt dictū est: quē refugit piger nō virtuose: qꝛ bene vellet dñari: sed desidiose: quia vult ociari: ⁊ hoc est qō dī: k Stultus. i. piger. l Cōplicat manꝰ suas. tāq̄ ociosus. m Et comedit carnes suas. qꝛ ppter fugaz laboris hꝫ paꝛ ad comedēdū: ⁊ sic attenuātur carnes eius. n Dicēs melioꝛ ē nē. ad excusationē sue pigritie. o Cō siderans. Hic remouetur secūdus modus vicios⁹. s. p auariciam: ad statū eni dñij oportet magnas expensas fieri: qō refugit auarus non per virtutē sed per auariciā: ⁊ hoc ē qō dī: o Considerans repperi nē. s. miseriā auari: ō q̄ subdit p Unus est ⁊ secūdū nō hꝫ. qꝛ refugit habere familiaritatem ⁊ amicitiaz cū quocūq; ne oporteat ipsuz aliquid expē dere: ⁊ tñ nō cessat acq̄rere cū magna animi ⁊ coꝛporis afflictione: ideo cōcluditur q̄ est afflictio pessima. ⁊ patz littera poꝛpter qō ex opposito cōcluditur: q Melius est ergo duos esse simul. i. plures coniunctos amicitia ⁊ societate.

r Hñt eni emolumētū societatis sue. qꝛ cōmunicāt inuicem bona sua. s Si vnus ceciderit. in aliquod infoꝛtuniū. t Ab altero fulcietur. qꝛ ab eo iuuabitur ⁊ ꝓsolobitur. v Ue soli. i. societatē ⁊ amicitiā cū aliquo nō habēti. x Et si doꝛmierint duo in lecto nē. Icōtra malum frigoꝛis: per hoc metaphoꝛice intelligitur quietatio pluriū in vna dilectione: ideo subditur: y Unus quomodo calefiet. s. charitate. vnde dicit greg. homel. xxxix. Charitas sēp i alterū tendit vt esse charitas possit. z Et si quispiā p̄ualuerit ꝓtra vnū nē. hoc pꝫ in coꝛpoꝛe ⁊ aia: qꝛ amic⁹ iuuatur ab amico nō solum in tribulatione mundi: sed etiā in tentatione diaboli. a Funiculus triplex difficile rūpitur. i. quanto plures ⁊ boni sunt amicitia cōiuncti: tanto status eoꝛuꝫ melioꝛatur. b Melioꝛ ē.

Et laudaui magis mortuos qꝫ viuentes: et felicioꝛē vtrō qꝫ iudicaui q necdū natus est: nec vidit mala q̄ sub sole fiunt. Rursū ꝓtēplat⁹ sum oēs laboꝛes hoiuꝫ: ⁊ industrias aiaduerti patere inuidie p̄rimi. Et in hoc ergo vanitas: et cura supflua est. Stultus ꝓplicat manꝰ suas et comedit carnes suas dicens: Melioꝛ ē pugill⁹ cum ꝛge: qꝫ plena vtraq; manꝰ cū laboꝛe ⁊ afflictōe animi Cōsideraꝫ repperi ⁊ aliam vanitatē sub sole. Unus ē ⁊ secūdū nō hꝫ: ñ filiū: ñ frēꝫ: ⁊ tñ laboꝛare nō cessat: nec satiant oculi ei⁹ diuitijs: nec recogitat dicēs: Cui laboro: ⁊ fraudo aiam meā bonis? In hoc q̄q vanitas est ⁊ afflictio pessima. Melius ē ergo duos eē simul qꝫ vnū habent ei emolumētū societatis sue. Si vnus ceciderit ab altēo fulcietur. Ue soli: qꝛ cū ceciderit nō hꝫ subleuātē se. Et si doꝛmierit duo: fouebūt mutuo. Unus quō calefiet? Et si quispiā ꝓualuerit ꝓtra vnū: duo rsistūt ei. Funiculus triplex difficile rūpit. Melioꝛ ē puer pauper ⁊ sapiēs: rege sene ⁊ stulto q̄ nescit ꝓuidē i posteruz Q̄ō et de carcere cathēnaꝫ iterdū quis egrediat ad regnū: et alius natus i regno inopia ꝓsūmat. Uidi cunctos viuētes: qui ābulāt sub sole cū adolescente secōo: qui cō surget ꝓ eo. Infinitus nūerus ē ppli oiuꝫ q̄ fuerūt añ

Jn pricipio hui⁹ capituli ostendit dominuz nō esse appetēdū rōnib⁹ sūptis ex pte plebis: ⁊ idē ostēdit ex parte pricipis. Et ponūt hic tres rationes. Prima ratio est: quia frequenter cōtingit q̄ rex etate pꝛouectus: est sapientia destitutus: qꝛ deliciose nutritus fuit ⁊ in delicijs vixit: que impediūt acquisitionem sapientie: ⁊ ideo melioris conditionis est iuuenis pauper qui est ad acq̄rendam sapientiā disꝓsitus: qꝛ sicut dicit secūd⁹ phūs Paupertas est sapientie reperatrix ꝓpter qō socrates phūs ⁊ multi alij diuitias cōtēpserūt: ⁊ h⁹ est qō

dī: b Melioꝛ ē puer pauper nē. hoc pꝫ i ioseph ⁊ pharaōe genē. xli. Preuidit ei ioseph famē futurā ⁊ remediū puidit ꝓ ipsā qō rex facere nesciuit. c Q̄ ⁊ de carcere. Hic ponit scōa rō q̄ talis ē: Illud qō frequēter terminatur ad magnā miseriā nō ē appetēdū tanq̄ h⁹ vite sūmū bonū: sic est ō dñio tpali. vnde sedechias rex iuda finaliter fuit exoculat⁹ ⁊ captiuus i babylonē duct⁹: ⁊ sic miserabiliter moꝛtu⁹. iij. reg. vl. Potestas ēt tpalis aliqñ casualiter ⁊ subito venit ex magna miseria. sicut pꝫ ō ioseph q̄ educt⁹ ō carcere stati fuit fact⁹ p̄riceps egypti: ⁊ scōus a rege: qō aūt sic a casu ꝓuenit nō ē sūmū bonū: iō subdit: c Q̄ ⁊ de carcere cathenis nē. sicut dictū est ō ioseph. d Et alius nat⁹ i regno nē. sicut dictū ē ō sedechia q̄ fuit filius regis. e Uidi cūctos. Hic pōitur tertia rō. Frequēter ei accidit q̄ senescēte rege populus ⁊ maxie iuuenes adherēt filio eius q̄ ꝓ eo ē regnaturus: ⁊ aliqñ regnū vsurpat viuente pꝛe: sicut adonias voluit facere. iij. reg. j. ⁊ eodē mō ō eius filio qñ senescit ⁊ filius eius ad etatē adultā venit: q̄ autē rex in fine vite sic cōtēnat vel ō eo paꝛ curet ē sibi doloꝛis materia ꝓpter qō talis dignitas nō ē appetenda: ⁊ hoc ē qō dicit: e Uidi cūctos viuētes. i. multos: ē eni hyperbolica locutio: sicut dī: Oēs ō ciuitate currūt ad tale spectaculū ad denotandū multitudinē currētiū: licet aliqñ maioꝛ pars remaneat. f Qui ambulant sub sole. i. i vita p̄senti. g Cū adolescente secūdo. i. cū filio regis qui ē secūdus ab eo: eo q̄ regnatur⁹ ē post eū: iō subdit: h Qui ꝓsurget ꝓ eo. s. in regno. i Infinit⁹ numerus ē ppli. i. valde magnus: ⁊ ē hypbole sicut ⁊ supza. k Oiuꝫ q̄ fuerāt añ eū. adherentes ꝓio pri: ⁊ postea

sibi mō dicto. l Et qui postea futuri sūt. isto filio se nescēte. m Nō letabūtur in eo. i. pax curabūt de eo sed magis adherebūt filio eius: vt dictū ē. n Sz t hoc vānitas. q̄ rex senior dimittit sic p iuuene. o Et afflictio spūs. regi sic dimisso. p Custodi. Superi' oñdit oīm terrenū non esse appetendū rōibus sūptis ex defectibili tate humana: hic p̄ter idez oñdit ex sublimitate diuina. Deus. n. est sūme venerādus t timēdus vt supponit ab oibus: q̄ q̄libet reputat deū id quo maī eē vel excogitari ñ pōt: vt dic̄ Anselm'. sed ptās terrena ꝛtrahit a diuino timore t reuerētia: vt p̄z nō solū ō regibus in fidelibus deū verū ꝓtēnētibus. s. pharaone: senna cherib: nabuchodonosor: sed etiā ō fidelibus: sicut de dauid qui ex ptāte regia nō timuit deū offendē i adulīio bersabee t homicidio vrie t de salomone in tēplox. p idolis edificatōe: t hierobo am i vitulox aureox fabricatōe t adoratōe. g̃ talis potestas nō ē appetēda. In hac rōe sic p̄cedit: q̄ p̄mo ostēdit deū eē sūme venerādū: 2° timēdū: q̄ō ē hui' rōis fūdamētū: 2° ibi: Tu vō. Prima i duas: q̄ p̄mo oñdit deus sūme eē venerādū in se: 2° in ministris suis: ibi Ne dicas. Prima adhuc i duas: q̄ p̄mo oñdit deū venerādū operatione: ibi Ne temere. Circa p̄mū dicit: p Custodi pedē tuū igredi. do. dei. vt nō igrediar' pōpatice t supbe: sicē solēt facere potētes h' scīi sua potestate nimis eleuati. q Et appropiqua. sacerdotib' t legis doctoribus. r Ut audias. s. dei mādata ad ea fideli' adimplenda. s Multo. n. melior ē obedientia. in obfuatōe mandatox dei. t Quā stultox victime. i. trāsgressox legis: qui p potestatē suā nō formidāt dei mādata transgredi estimātes eū placare oblatōibus t sacrificijs. v Qui nesci. q̄d fa. mali. ex hoc. n. q̄ sūt supbia excecati: cognoscere nesciūt grauitatē sui peccati. x Ne temere. Hic p̄ñt' r oñdit deū venerādū esse ore: t p̄mo i affatu: 2° i gestu: ibi Ne dederis. Prima i duas: q̄ p̄mo docet eū venerari a verbis idecētib' cauēdo: cū dī: x Ne temere q̄d loquaris. de deo vl ei' iudicijs ea i aliq̄ reprehendēdo q̄ Deꝰ. n. in celo t̄c. i. excellētior ē te sine aliq̄ mēsura. z Iccirco sint pauci sermones tui. loq̄ndo ō ōo ne peccatū incurras ex multiloquio: iō subdit': a Multas curas sequūtur somnia t̄c. q̄ sicut multas curas i vigilia sequūtur sōnia i sōno seq̄nti: eo q̄ i sōno formātur fantalmata silia p̄cedētibus curis i vigilia: ppi q̄ō dic̄ phs. j. ethi. q̄ sōnia studiosox. i. vtniosox sūt meliora q̄ q̄rūcūq̄: sic i multis sermonib' t maxie de dīna excellentia frequēter admiscet stultitia. b Siq̄d vouisti. Hic cō sequēter oñdit q̄ deus venerādus sit ore vificādo p̄missa: cū dī: c Siq̄d vo. deo ne mo. red. q̄ ex tali tardatōe fit hō frequēter ipotēs ad reddēdū: sicut vouētes ingredi religionē aliq̄ñ tārū tardāt q̄ sūt inepti ad receptōem. c Displicet. n. ei infidelis t stulta p̄missio. Dī aūt infidelis p̄missio votum in articulo necessitatis factū: t cessante necessitate statiz mutat' p̄positū. Dī aūt stulta q̄ñ est de re illicita vl etiā indifferenti: vt si aliquis voueat leuare festucā de terra: q̄ hoc in nullo cedit ad honorē dei: vel etiaz si sit de bono: tñ ipossibili vouēti. d Ne dederis os tuū. Hic oñdit deū venerādū in gestu dicens: d Ne dederis os tuū. nimis ipm aperiēdo gule. e Ut peccare fa. car. tuā. p vicīū luxurie: q̄ sicut dic̄ hieronym' venter t genitalia sūt mēbra vicia t ex ulcinitate membrorum designatur propinquitas viciorum. f Neq̄ dicas coram angelo. a deo misso in ministerium. g Non est p̄uidentia. q̄ deꝰ non solū bonorādus ē in se: sed etiā in ministris suis: iō sb̄dit': h Ne forte irat' dñs t̄c. nō solū. n. punit peccata ꝑ se directe facta: sz etiā ꝑ ministros suos: q̄ redūdāt i eū: cetera patēt. i Tu vero. Hic p̄ñter oñdit q̄ deus sit sūme timendus: q̄ iudex ē supremꝰ: t iō oīa errata ab alijs q̄tūcūq̄ magnis suo iudicio reseruātur p hoc ad lineā iusticie reducēda: t hoc ē q̄ō dī: i Tu vō deū time. sup oīa. Et sb̄dit cā: k Si videris calūnias t̄c. t p̄z. l Quia excelso excelsior alius ē. q̄ sup p̄positū ē balliuus. m Et sup hos quoq̄ eminētiores sunt alij. q̄ super balliuos sunt reges. n Et insuper vniuerse terre rex. i. deus. o Imperat seruiēti. i. omni creature subiecte sibi.

Eccl'm. V.

Auarus. Hic incipit cap'm sm q̄tatōem Hiero. in q̄ a felicitate hūana excludūtur diuitie tp̄rales in q̄b' aliq̄ lz false posuerūt felicitatē hois. Ad q̄ō excludēdū ponūt ħ p̄les rōes: quaz distictio videbitur p̄sequendo. Prima rō ē q̄si duplicata: t ē talis: In illo nō p̄sistit felicitas hois q̄ō nō satiat ei' appetitū: t frequēter nō ē ad eius bonū. ista p̄positio p se p̄z: q̄ de rōe beatitudis ē q̄ sit bonū hñti t terminās ei' appetitū: alr nō cēt vltim' ei' finis: q̄ō ē de rōe beatitudis. diuitie aūt tp̄rales nō satiāt hois appetitū: sed magis excitāt: q̄ q̄ plus hz plus cupit: q̄ō vez ē saltē de auaro de quo est ħ sermo. silr diuitie nō sunt ad eius bonū: q̄ anxiatur i acq̄rendo: nec inde ōlectat fruēdo p̄e auaritia sua. ergo t̄c. Huius rationis ponit mīnorem: p̄imo quantum ad p̄imam partez dicens: a Auarus non implebitur pecunia. vnde poeta: Crescit amor nummi quantum pecunia crescit. Secūdo quantum ad ptem secūdam: cum dicitur: b Et qui amat diuitias. eo mō quo auar'

eū: et qui postea futuri sunt non letabūtur i eo. Sed t hoc vanitas et afflictio spiritus. Custodi pedē tuū ingrediens domū dei: et appropinq̄ ut audias. Multō. n. melior est obedientia q̄z stultox victime: q̄ui nesciunt quid faciūt mali. Ne temere q̄d loq̄ris: neq̄ cor tuū sit velox ad p̄ferendū sermonē coram deo. Deus. n. in celo t tu sup terraz: ic circō sint pauci sermones tui. Multas curas sequuntur somnia: t i multis sermonibus inueniet stultitia. Si q̄d vouisti deo: ne moreris reddere. Displicet. n. ei infidelis t stulta p̄missio. Sed q̄cunq̄ voueris redde. Multoq̄z melius ē nō vouere: q̄z post votū p̄missa nō reddere. Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam: néq̄ dicas coram angelo nō est p̄uidentia: ne forte iratus dñs p̄tra sermones tuos dissipet cuncta opera manuū tuaruz. Ubi multa sūt somnia plurime sunt vanitates t sermones inumeri. Tu vero deū time. Si videris calūnias egenox t violenta iudicia t subuerti iusticiā i p̄uincia: nō mireris super hoc negocio: q̄a excelso excelsior est alius: et super hos quoq̄z eminentiores sunt alij: et insuper vniuerse terre rex imperat seruiēti.

Auar' non implebit pecunia: et q̄ amat diuitias

c Fructū non capiet ex eis. i. vtilitatē: q̄ auaritia nō permittit eū vti: iō ꝓcludit: d Et hoc g̃ vani. ſ. est ⁊ nō felicitas. e Ubi multe. Hic ponit 2ª rō ad oñdēdū q̄ diuitie nō sunt hois sūmū bonū etiā si eis vtat ad statū magnificū dicēs: e Ubi mlte si opes ⁊ mlti. ſupple si ibi. f Qui comedūt eas. ini q̄s sūt multi iutiles ⁊ ribaldi: iō ꝓcludit: g Et q̄d ꝓdest possessori. nisi q̄ cernit diuitias oculis suis. ſ. expendi ⁊ in plibus inutilr. h Dulcis ē. Hic ponit 3ª rō que sumit ex nocumento coꝛpoꝛali ex diuitijs ꝓcto: q̄ tales diuites viuunt freq̄nter delicioſe ⁊ laute: ⁊ sic accipiūt nutrimentuꝫ vltra cōuenientiā nāe: ex quo frequenī cānt toꝛsiones affligentes ⁊ infirmitates: ꝓpter q̄ dō: h Dulcis ē somnuſ operāti. q̄ laboꝛ ⁊ laſſitudo coꝛpoꝛis inducūt ad q̄etem somni. i Saturitas aūt diuitiſ nō sinit eū dooꝛmire. pꝛimo q̄ reſoꝛmidat ire ad lectū donec ꝓ ſpatiū tpꝛis vigilauerit post cibū. Scōo q̄ in lecto exñs aliq̄n ex nimio cibo sētit diſcraſias somnū ipediētes k Est ⁊ alia. Hic ponit q̄rta ratio: ⁊ diuidit in duas partes: quia pꝛimo ratio ponitur: ſecundo coꝛoꝛelarium concluditur: ibi Hoc itaq̄. Ratio vero iſta accipitur ex concupiſcentia illoꝛum qui frequenter inuadunt vel interficiunt hoiem ꝓ ſuis diuitijs rapiendis: ⁊ hoc ē quod dō: k Est ⁊ alia infirmitas peſſima. i. magnū malū. l Diuitie ꝓſeruate in malū dñi ſui. q̄ per hoc raptoꝛes ⁊ cupidi inſidiātur ſibi: iō ſ̄bdit: m Pereunt. n. ꝓpter diuitias ſuas. n In afflictōe peſſima. q̄ aliquādo iugulātur: ⁊ ſic filij eoꝛ quibus custodiebāt diuitijs illis ꝓuantur: iō ſubdit: n Genauit filiū qui i ſumma egeſtate erit. bonis pīnis ꝓuatus ⁊ ad laboꝛādū ꝓ victu acq̄rendo nō ē aſſuetus. o Sicut egreſſus est nudus de vtero mr̄is ſue. ſic reuerteť bonis oīb' ſpoliat'. p Et nihil auferet ſecū. nec etiā filijs dimittet: iō ꝓcludit: q Quid ergo ꝓdest ei q̄ labo. i ven. q. d. nihil: q̄ laboꝛ ſuus nō ꝓfecit ſibi nec filijs. r Cūctis diēb' vite ſue come. i tene. i. in triſticia ⁊ anxietate mentis ꝓ acq̄ſitōe tpꝛaliū q̄bus ꝓuat' est cū filijs: vt dcm̄ ē. s Hoc itaq̄. Hic ex p̄dict̄ infert coꝛoꝛelariū: vꝫ q̄ vita delicioſa: lz nō ſit hois bonū ſimplr vt dictū ē. c. ij. tn̄ ꝑligenda est tali vite laboꝛioſe: ⁊ hoc ē q̄ dō dic: s Hoc itaq̄ mihi viſū est bonū. ⁊ pꝛ lr̄a ex dict̄ vſq̄ ibi: t Hoc ē dōnū dei. eo mō loq̄ndi q̄ oē bonū ē a deo datū etiā tpꝛalia bona lz inī dona dei ſint mīma. ſanitas aūt coꝛporis ⁊ huiuſmōi ſūt media: bona vo gr̄e ⁊ vtutis maioꝛa i p̄nti vita. v Nō. n. satiſ. i. multū recoꝛdabitur x Diex vite ſue. ita q̄ videat ſibi longa vel tediosa: iō ſ̄bditur: y Eo q̄ deus occupet. delitijs coꝛ ei⁹: ⁊ sic nō hꝫ mām vel occaſionē reducēdi ad memoꝛiā mala p̄terita: ſic̄ hñt illi qui vixerunt diu i tribulatōib' ⁊ angustijs.

frūctū nō capiet ex eis. Et hōc ergo vāitas. Ubi mūlte sunt opes: mlti ⁊ qui comedūt eas. Et q̄id ꝓdest poſſeſſoꝛi: niſi q̄ cernit diuitias oculis ſuis: Dulcis est ſōn⁹ opāti ſiū paꝛ ſiū mltū comedat: ſaturitas autē diuitis non ſinit eū dooꝛmire. Est ēt alia infirmitas peſſima quaꝫ vidi ſb sole. Diuitie ꝓſeruate i malū dñi ſui. Pereūt. n. in afflictiōe peſſima. Genauit filiū qui in ſumma egeſtate erit. Sicūt egreſſus ē nudus de vtero mr̄is ſue: ſic reuerteť: ēt nihil auferet ſecuꝫ de laboꝛe ſuo. Miſerabilis pꝛoꝛſus infirmitas. Quō venit ſic reuerteť. Quid ergo pꝛodest ei q̄ laboꝛauit i ventum? Cūctis diebus vite ſue comedit i tenebꝛis ⁊ in curis multis: ⁊ i erūna atq̄ triſtitia. Hoc itaq̄ viſum ē mihi bonū: vt comedat qs ⁊ bibat ⁊ fruatur leticia ex laboꝛe ſuo q̄ laboꝛauit ipſe ſb sole nūero dieꝫ vite ſue: quos dedit ei de⁹: ⁊ hec est pars illi⁹. Et oi hōi cui dedit deus diuitias atq̄ ſubſtantiā: poteſtatēq̄ ei tribuit vt comedat ex eis ⁊ fruat parte ſua: ⁊ leteť de laboꝛe ſuo: hōc est donū dei. Non. n. satis recoꝛdabit dieꝝ vite ſue: eo q̄ deus occupet delitijs coꝛ eius. .VI.

Est ēt aliud malū q̄ vidi ſub sole: ⁊ qdem frequēs apud hoies. Uir cui dedit de⁹ diuitias ⁊ ſubſtantiā ēt honoꝛem ēt nihil deeſt aie ſue ex oībus que deſiderat: nec tribuit ei poteſtatē deus vt comedat ex eo: ſed hō̄mo extran⁹ voꝛabit illud. Hoc vanitas ⁊ magna miſeria ē. Si genū erit quiſpiam centum liberos ⁊ vixerit multos ānos et plures dies etatis habu erit: ēt anima illius nō vtatur bonis ſubſtantie ſue: ſe pūlturaq̄ careat: dē hoc ego ꝓnuncio q̄ melioꝛ illo

Laplm. VI.

Est ⁊ aliud. Hic ponit ad ꝓpoſitū q̄nta rō q̄ frequēter ꝓtingit q̄ hō diues ſb trahit de vita p̄nti: ita q̄ non pōt vti diuitijs: ⁊ hoc siue p infirmitatē siue p gladiū. Et differt hec rō a p̄cedēti: q̄ illa ꝓcedit de eo q̄ ꝓpter diuitias ſuas occidit: iſta vo ō eo qui moꝛit infirmitate vel alia cā: ⁊ q̄tū ad hoc dī: a Est ⁊ aliud malū. differens a p̄cedenti mō dcō b Uir cui ōdit deus diuitias artificiales: vt aur̄ ⁊ argētū ⁊ ꝓſilia. c Et ſbaz. i. diuitias nāles ex q̄ bus vita hois ſuſtētat: vt bladū: vinū: ⁊ talia. d Et honoꝛez. i. ſtatū honoꝛifi cū. e Et nihil deeſt aie ſue. de p

tinentib' ad vitā iocundā. f Nec tribuit ei po. deus vt co. ex eo. q̄ ſubtrahit eū de vita p̄nti ſb̄ito: ſic̄ i euā gelio Luc. xij. de illo dī cui' ager vberes fruct' attulit: ⁊ dicebat: Alia mea hēs mlta bona repoſita i mltos ānos q̄eſce: bibe: epulare. ⁊ ſb̄dit ibidē: Dixit aūt ad illū dñs: Stulte hac nocte repetēt aiam tuā a te: q̄ aūt ꝓgregaſti cui erūt: q. d. alieni hēbūt. iō ſb̄dit: g Sz hō extra. vo. illud. iō ſb̄dit: Hoc vanitas ⁊c. h Si genuerit. Hic ponit ſexta rō q̄ sumit ex defectu vſuſ diuitiaꝝ: ⁊ duplicat: ſcōa ibi: Dis laboꝛ. Circa p̄mū oñdit q̄ talꝫ ꝓfect⁹ ex auaricia ꝓcedēs facit hoiem miſeꝝ: etiā ſi cū diuitijs hēat mlta alia q̄ deſiderāt i p̄nti vita: ⁊ hoc ē q̄ dō: h Si genu. q̄ſ. cē. libe. ⁊c. Ini deſiderata i hoc ſcło ſtples magna ⁊ vita lōga. i Et aia illi⁹ nō vta. bo. ſbe ſue. i. ipſe nō vtat i pſona ꝓpa. Accipit. n. h aia ꝓ ipſo hoie eo mō loq̄ndi q̄ totū denoiat a nobiliōꝛ pte.

k Sepultuꝛaq̄ careat. ſicut ꝓtigit de Joachim filio Joſie: cuius cadauer fuit ꝓiectū extra poꝛtas hierlm: ſicut p̄dixerat hiere. xxij. Sepultura aſini ſepeliet: putre factus ⁊ ꝓiectus extra poꝛtas hierlm. l De hoc g̃ ꝓnuncio q̄ melioꝛ illo ſit aboꝛtiuus. qui nō est expertus

aliqō malū pñtis vite: ⁊ hēt mortē magis delectabilez q̄ sit vita pñs: vt dicñ ē. ē. c. iiij. iō sb̄dit: m Frustra .n. venit. s. ad ortū cū iam sit mortuus. n Et pergit ad tenebras. i. ad sepulchrū. o Et oblīuione delebi tur. qz de talib⁹ nō remanet aliqua memoria. p Nō vidit solem. quia egressus ē de vtero mortuus. q Neq; cognouit dī stantiā bōi ⁊ ma li. p experiētiā in vita pñti: ⁊ iō me lioris ꝓditōis est quātū ad hoc p̄dicto qui in tota vita sua nō experiē nisi malū ⁊ an gustiatē: ò q̄ sb̄dit: r Et si nē. pfru it⁹ bōis. sed sp malis. q. d. nihil pfīt sibi vita longa: ſz magis officit. s Nōne ad vnū lo cū ꝑperāt oia. s. corruptibilia q̄ p mortē ꝑperāt ad terrā vñ sumpta sūt. t Vis la bor. hic ponitur 2⁹ rō ꝓcedens ex defectu vsus diuitiaꝝ: q̄ talis ē: Oia factibilia p hoiem ordinant ad necessitatē vite pñtis seu decentiā ei⁹: sicut ꝑz de oīb⁹ artib⁹ humanis: exceptis li beralibus que magis ordinant ad ꝓtēplatōem: sed talis auarus nō vtit diuitijs ad hūc fīnē ad quē sunt ordiate ⁊ sic hēt eas frustra. Illud. n. dī frustra q̄ nō attingit fi nē debitū: sicut medicia que nō inducit sanitatē. Huius aūt rōis ponit maiorē cū dicit: t Vis labor hois in ore ei⁹. i. ꝑpter cōueniēs sustētamētū vite hūane. Conse quenter ponit minorē dicēs: v Sz aīa illius. s. auari p̄dicti. x Nō iplebitur bonis. q. nō vtit suis diuitijs. y Quid habet. Hec est sexta ps ꝑme partis huius li bri in qua excludit a vā felicitate noticiā occultoꝝ: quā multi valde desiderāt i hac vita: intm̄ q̄ ꝑpter hoc po nūt se ad artes magicas nō solū i aie p̄iudiciū: ſz etiā in corporis periculū. Et diuidit in duas partes: q⁹ ꝑmo ꝓponit q̄ aliquoꝝ occultoꝝ noticia sit appetēda: ⁊ aliq̄ rū spernēda: 2⁹ ꝓbat ꝓpositū de scōa: ibi Qui futur⁹ ē. Circa ꝑmū sciendū q̄ occulta sūt nobis p̄mia futura: ⁊ pene p viā rōis: tm̄ eoꝝ noticia hī p viā reuelatōis in sa cra scriptura: ⁊ hec noticia ē bona: ꝑp̄ quod dicit:

y Quid hēt amplī⁹ a stulto sa. i. instruct⁹ in sacra scri ptura que ꝑpe dī sapis saltē q̄tū ad noticiā saluti neces sariā. z Et q̄d paup. s. a diuite. a Nisi vt pgat il luc. s. vbi est vita. i. ad futurā beatitudinē vbi mors nō hz locū. Sapiēs. n. cognoscit viā: ⁊ paup desiderat illuc venire: qz nō ipedit amore delectabiliū hui⁹ vite q̄ non hz: ⁊ iō q̄n ista duo ſil ꝓcurrūt. s. sapia ⁊ pauptas i vno hoie: ille ē dispositꝰ p noticiā ⁊ desideriū ad attigendū sūmū bonū. Noticia vo occultoꝝ q̄ tm̄ ē curiositatis ⁊ superticiōis: illa est spernēda: iō sb̄dit: b Meli⁹ ē vide. q̄ cu. i. vitā beata p fidē. c Quā desiderare q̄ nō scias. i. q̄ desiderare noticiā futu. roꝝ ꝓtingētiū q̄ nō de cent te scire: iō sb̄dit: d Sz ⁊ hoc vanitas ē. i. iutile. e Et p̄sumptio spūs. s. conari ad noticiā indecētē.

f Qui futur⁹ ē. Hic ꝓnter ꝓbat ꝓpositū ò noticia va na ⁊ superticiosa: qz de alia ꝑz q̄ est ò̄siderāda: ⁊ inducit ad hoc quattuoꝝ rōes. Prima accipit ex dei ꝑpetate: cuius est ꝑpe ꝓtingētia futura per certitudinem scire. vñ dī Esa. xlj. Annunciate q̄ vētura sūt in futuꝝ: ⁊ sciem⁹ qz dij estis vos ꝑpt̄ qō nō est hōi conādū ad noticiā taliū: ⁊ hoc ē qō dicit

f Qui futurus est. in rex nā. g Jam vocatū est nomē ei⁹. in dei p̄scia. h Et scitur q̄ hō sit. ⁊ non deus ad cognoscēdū futura ꝓtingentia. i Et nō possit ꝯ fo tiorē se. i. ꝯ deū. k In iudicio ꝓtendere. .i. rōabilr allegare q̄ deceat ipm talia cog scere. l Uerba. Hic ponit scōa rō: ⁊ sumit ex talis conat⁹ iutilitate: Multi. n. conati sunt talē noti ciā ingrere: vt p aspe ctus fidei rīa ōmo nū: ⁊ cōsilia: ⁊ de tali bus disputauerūt docendo ⁊ scribēdo mlta que inuēta sūt iuti lia: qz rarissime ꝓtin gīt: qō sic p̄dicit: ⁊ iō magis attribuēdū est casui ⁊ fortune q̄ arti ⁊ scie: qz scia ⁊ ars nō sunt nisi de his que ꝓtingūt semp: vel saltē vt freq̄n ter. Minor hui⁹ rōis ponit cū dī: l Uerba sūt plīma. ò diuinatōibus circa talia: ⁊ ꝑz ex dictis ſnia. m Quid ne cesse ē. Hic ponit tertia rō ad hoc ⁊ ꝓcedit ex ipedimēto no ticie magis necessarie: qz̄ acq̄sitōe taliū inutiliū ponit tꝑs magnū: ⁊ sic impedit homo a cognitōe taliū sibi necessario rū: ⁊ hoc est quod dī: m Quid necesse ē hōi maiora se querere. i. noticiā intellectū suū excedentē: cuiusmodi est co gnitio futuroꝝ ꝓtingentiū cū ignoret per talē occupatōem inutilē. n Quid ꝓducat sibi in vita sua. i. quid sibi vtile est in vita pñti que ē quedā pegrinatio ad p̄riam celestem. o Et tpre quod velut vmbra ꝑterit. q. d. tpis brevitas dz cū retrahere a tali vanitate: que nō ē expēdēda i vanis: sed tm̄ in necessarijs. p Aut quis. Hic ponit q̄rta ratio ⁊ sumit ex talis cognitōis impossibilitate: qz cū talis cogni tio sit ꝑpa deo: vt p̄dcm̄ ē: nō pōt hēri nisi ab ipso sicut ha buerūt ꝑphe ex dei reuelatōe. isti aūt querūt p aliū moduz ⁊ iō conāt i vanū: ⁊ hoc ē qō dī: p Aut q̄s ei pote. idi. xē. s. futura ꝓtingentia. q. d. solus deus. q̄ xē. Laplm. VII.

Meli⁹ ē nomē bonū. In parte ꝓcedēti huius libri tractauit salomon de felicitate falsa: hic icipit tra ctare de vā. Et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo iducē ad ei⁹ acq̄sitōem: scōo ad h⁹ acq̄sitōis accelerationez. c. xij. Circa ꝑmū ꝓsiderādū q̄ vā felicitas i solo deo ꝓsistit obiectiue formalr aūt i eius clara visione ⁊ fruitōe: dispositiue vero in meritorio ope. Est. n. spes certa expectatio future beatitu dinis ex gratia ⁊ meritis pueniēs. Et de beatitudine sic acce pta tractat p̄cipalr salomō. est. n. q̄dā inchoatio pfecte be atitudis: sicut dispō est q̄dā forme introducende inchoatio. Sic ergo ꝓcedit: qz ꝑmo iducit ad opa meritoria gnalr: se cūdo ad opera pietatis spālr: eo q̄ pietas hz spālem rōem merēdi, pmissionē hui⁹ vite que nūc ē ⁊ future. j. ad Timo. .iij. scōa icipit. c. xj. Prima adhuc i duas: qz ꝑmo ad actum meritoriū inducit: scōo actū elatōis exp̄mit. c. ix. Prima ad huc in duas: qz ꝑmo iducit ad act⁹ vtutū cardinaliū: scōo

ad obseruãtiã diuinoꝝ ꝑceptoꝝ.c.viij. Prima in duas: qꝝ ꝑmo ad actus vtutũ inducit: 2 difficultatẽ assequẽdi oñdit: ibi Ecce hic. Prima adhuc i duas: qꝝ ꝑmo facit ꝓpositũ: 2 removet impedimẽtũ: ibi Cũcta tẽtaui. Prima i quattuoꝝ ꝑz numeꝝ quattuoꝝ cardinaliũ vtutũ ꝛ patebũt partes ꝓsequẽdo. Primo igit̃ inducit ad act' prudentie eo q ẽ auriga vtutuꝫ Actus vo prudentie ꝑpe est eligere ea que sunt meliora. Primo igit̃ inducit ad ꝑligẽdũ bonũ honestũ de lectabili: qꝝ meliꝰ est simplicit̃: ꝛ quãtũ ad hoc dicit: a Melius ẽ nomẽ bonũ. qđ cõsurgit ex hõesta vita. b Quã vnguẽta ꝑciosa. q̃ solum valent ad sanitatem corꝓris: ꝛ frequẽter iducũt ad lasciuiã carnis 2° ad ꝑferendũ vitam futurã que eterna est: vite ꝑnti que ẽ transitoria: ꝛ hoc ẽ qđ dicit: c Et dies mortis. s. iustoꝝ melior est supple d Die natiuitatis. ipoꝝ: qꝝ die mortis incipiunt vere viuere: ꝑpter quod dies mortis sanctoꝝ vocat eorũ natalicioꝝ. 3° inducit ad ꝑferẽdũ luctũ iocunditati dicẽs: e Melius ẽ ire ad domũ luct'. in qua plangunt mortui. f Quã ad domũ cõuiuij. in qua frequẽter cõmittit peccatuꝫ gule: ꝛ ex ꝑnti luxurie. g In illa enim. i. i domo luct'. h Finis cunctoꝝ admonet hoim. i. futura mors ipoꝝ i Et viuẽs cogitat qđ futuꝝ sit. i. de securo trãsitu suo ꝺ hac vita. 4° inducit ad ꝑligendũ irã p ꝓcelũ risui: q ẽ p ꝓtẽptũ cum dr: k Melior ẽ ira risu. pater. n. filiũ diligens cũ videt eũ agere fatue irascit: extraneus aũt qui nõ curat ꝺ eo ridet de eius fatuitate ꝛ letatur: iõ subdit: l Qꝝ p tristiciã vultus. diligẽtis. m Corrigit aius delinq̃ntis. qñ ꝑcipit q talis tristicia. ꝓcedit ex eꝝ amicitia: ꝛ qꝝ ois sapiẽs dolet de fatuitate alterius: iõ sb̃ditur: n Cor sapientum vbi tristicia ẽ ꝛ cor stultoꝝ vbi leticia est. qꝝ ꝺ fatuitate cuiuscũqꝫ letant̃: ꝑpter quod sb̃dit: n Melius ẽ a sapiẽte corripi. cũ vboꝝ asperitate. o Quã stultoꝝ adulatiõe decipi: q nutriũt eũ in malo suo. p Qꝝ sicut sonit' spinarũ sub olla ardẽtiũ. que faciũt magnũ sonuꝫ ꝛ inutilẽ: imo ad sui cõsumptõem. q Et sic risus stulti. i. eius applausus in malo alteri' nocet. n. vtriq;. s. adulatoꝛi ꝛ ei cui adulatur. r Calũnia. hec ẽ 2ª pars in qua inducit ad actus fortitudis seu ꝓstantie. Et diuidit in duas ptes: qꝝ ꝑmo facꝫ quod dcm̃ est: 2 removet qđdam dictũ temerariũ: ibi Ne dicas. Circa ꝑmũ dicit: r Calũnia. i. grauis iniuria illata. s Cõturbat sapiẽtẽ. nõ tñ statim deũcit a vtute constãtie. t Et pdet robur cordis ei'. i. ꝓstãtie vtutẽ si multũ inualescat. q. d. ꝑpter hoc sapiẽs ꝺz se armare ꝫ impetũ huius inualescẽtie: ad qđ maxime facit dinũ adiutoriũ p oratõem impetratũ: iõ subdit: v Melior est finis oronis q̃ ꝑncipiũ: qꝝ incipit a tristicia. ppi illatã sibi calũniã ꝛ termiatur in cõsolatõem a deo datã: p quã fit hõ patiẽs in aduersis: iõ subdit: x Melior ẽ patiẽs arrogante. qui ex ipatientia iactat se vindicare: qꝝ ira ẽ appetitus vindicte que ẽ ꝑ patientiã reꝑmenda: iõ sequit: y Ne sis velox ad irascẽdũ. qꝝ talis velocitas impedit rõis vsũ: iõ seq̃tur: z Qꝝ ira in sinu stulti requiescit. i. i corde ipius. a Ne dicas. Hic qđdam temerariũ dictũ remouet: circa qđ duo sũt cõsideranda. s. qualr sit intelligendũ: ꝛ quare inducit ad ꝓpositũ. Circa quod ꝓsideradũ q prius ꝛ posteri' possũ: accipi dupl'r. Uno mõ �means diuersa tpa quoꝝ vnuꝫ est ꝓpus altero: sicut tps nãe lapse fuit ꝓpus tpi legis date: ꝛ tps date legis tpi gre. Et hoc mõ exponit passũ istum Bonauẽ. quõdã eps albanẽsis dicens: Et vex ẽ q tps legis date melius fuit ꝑcedenti tpi: qꝝ tũc data fuit lex diuina ꝛ multa alia bñficia vt ꝑz i exodo: ad hoc q hoies magis, mouerentur in dei cognitõem ꝛ amoꝛem: ꝛ adhuc multo plura ꝛ maiora exhibita sũt tẽpoꝛe gre. Et iõ quererẽ q̃re ꝓra tẽpora fuerũt meliora q̃ sequentia est stultũ qꝝ talis qõ suppo

sub olla: sic risus stulti. Sꝫ ꝛ hoc vanitas. Calũnia cõturbat sapiẽtem: et ꝑdet robur cordis eius. Melior ẽ finis oronis: q̃ ꝑncipium. Melior est patiẽs arrogãte. Ne sis velox ad irascendum: qđ ira in sinu stulti requiescit. Ne dicas: quid putas causse est q ꝓra tempora meliora fuere q̃ nũc sũt Stulta eniꝫ est huiuscemodi interrogatio. Utilior ẽ sapia cuꝫ diuitijs ꝛ magis

nit manifeste falsũ. s. q tempora ꝓra sequẽtib' fuerunt meliora. ꝛ inducit hoc in ꝓpposito ad refellẽdũ dictũ alioꝝ qui defectũ sue patientie ꝛ ꝓstantie suo tempore volebãt attribuere malicie tpis: ꝛ nõ malicie sue mentis. Alio mõ accipit ꝓpus ꝛ posteri' in eodẽ tpe �means diuersas sui partes. ꝛ sic ra. sa. dicit ꝛ vex ẽ q ꝑma pars tpis nãe lapse fuit melior: postea vo tpe Noe ceperũt mala multiplicari in terra ꝑm q dr gen. vj. Corrupta ẽ aũt ois terra ꝛ repleta iniq̃tate. ppi qđ ds induxit diluuiũ. Silr ꝑma pars tpis legis date: viuente. n. moyse aaron ꝛ iosue ꝛ aliꝫ senib' qui viderãt mirabilia dei i defto: ppls isrl' de quo ꝑncipalr loquit salomõ stetit in cultu diuino: ꝫ post eoꝝ mortẽ declinauit ad idolatriã vt ꝑz in libris iudi. ꝛ reg. ꝛ vltio negauerũt xp̃m. Et similit ẽ de tpe gre: lz de xp̃o ra. sa. non loquat: qꝝ in primitiua eccla fuerũt plura miracula ꝛ dei bñficia: ꝛ homies meliores q̃ modo: ꝛ adhuc peiorabũt circa antixp̃i tpa: ꝑpter quod dicit saluator Matth. xxiiij. Et qñ abundabit iniq̃tas: refrigescet charitas multoꝝ: ꝛ ꝑm hoc tempora ꝓra meliora fuerũt q̃ nunc sunt. i. q̃ sequẽtia cõparãdo ptes ꝓres triũ temporũ ad posteriores in eisdẽ tñ tẽporibus. q̃re g̃ ꝓhibet cãm hui' indrẽ vitatis dicens': Ne ditas' nẽ. ꝛ quod postea subditur: b Stulta est huiuscemodi interrogatio. Dicendũ q hoc ẽ: qꝝ illi sic querẽtes ꝑ ꝓpriã malitiã ꝛ sue incõstantie defectũ volebãt retorquẽ in deũ qui ẽ actor tẽporũ: qđ erat blasphemia ꝫ ipm: iõ dicit salomon: Ne dicas nẽ. c Utilior. hec ẽ ĩtia pars i qua iducit salomon ad act' temperãtie. Sciendũ tñ q temperãtia nõ accipitur hic stricte, put ẽ refrenatiua luxurie ꝛ gule: sed accipitur magis large, put est moderatiua actuũ humanorũ: eo mõ loquẽdi quo hõ moderat' dr tẽperat'. Et diuiditur in duas partes: qꝝ ꝑmo iducit ad moderamen erga ꝓximũ: 2ꝺo erga seipm: ibi In die bona. Pria ad huc in duas. qꝝ ꝑmo inducit ad moderamẽ i bonis ꝑ ꝓpꝛis dispẽsandis: 2ꝺo in malis alioꝝ corrigendis: ibi Cõsidera. Circa ꝑmũ dic: c Utilior ẽ sapia cũ diuitijs. q̃ sine diuitijs: ꝛ hoc est intelligẽdũ ceteris paribꝰ. Sapiẽs. n. hẽns pecunias põt ex eis exercere opa pietatis ꝛ liberalitatis: quod ita nõ posset carens diuitijs:

ꝑpter qđ dicit Ambro' sup lucā: Sicut diuitie impedi
mēta sūt reprobis: ita ꝓbis sūt adiuuamēta vtutis: ideo
ſbdit: d Sicut.n. ꝓtegit sapia. ꝫ hostes visibiles ⁊
etiā inuisibiles. e Sic ꝓtegit pecunia. qz mistrat ex
pensas ꝫ hostes visibiles ⁊ ꝫ hostes inuisibiles ꝓtegit ꝓ
opera meritoria pietatis ⁊ libera
litatis ꝓmis impensa: tñ ne fortē aliquis credēt ex dictō qđ sapia ⁊ pecunia equalr valerent hoi: ꝓpter hoc istud remouet dicēs: f Hoc ăt plus hz eruditio ⁊ sapia. est ăt idem hitus varie noiatus: qz dī sapientia inq̄tū vacat diuinis: eruditio inq̄tū dirigit in agendis. g Qz vitā. gr̄e ⁊ gle
h Tribuūt possessori suo. i. sapienti etiā sine diuinitꝰ: sed diuitie ñ ꝑnt hoc tribuere sūt sapia. i Cōsidera. Hic ꝓnter iducit ad moderamē circa ꝓmū in malis corrigēdis: circa qđ sciēdū qđ correctio fraina oz diat ad meliorandū ꝫ reꝑ: ⁊ iō si aliqs ꝓcipiat ex sua correctōe frem magl peiorari qđ meliorari: oz cessare a tali correctōe: ⁊ hoc ē qđ dī: i Cōsidera opera altissimi. .i. diligēter attēde sua iudicia mirabilia. k Qđ nemo pōt corrigere quē ille despexerit. ipsū finalr ꝛprobā do: c' reprobatōis signū ē obstinatio i malo. q.d. i tali casu cessādū ē a correctiōe: iudex tñ nō ꝓpt hoc oz cessare: qz ei' correptio nō solū ordinat ad emēdatōez ſr̄is: sz ēt ad bonū cōitatꝰ: ⁊ iō si videat obstinatū i malis: nō tñ oz cessare a punitōe: sz talr eū punire etiā p mortē si malū suū hoc req̄rat ne p ipm turbet cōe bonū: sic iuste suspēdūt latrōes ⁊ homicide pacē cōem turbātes.

l In die bona. Hic ꝓnter iducit ad tēperātiā circa se. Circa qđ sciēdū qđ i veri ⁊ nouo testamēto i restrigendo se ⁊ laxādo i cibis ⁊ potib' ꝓsiderandū ē tēpus: qz i aliq bus dieb' solēnib' licitū ē lauti' vti: sic dī Necmie. viij. Ite comedite piguia ⁊ bibite mulsū: ⁊ mittite ptes rē. ⁊ i aliq tpe debēt se hoies affligē p restrictōez cibi ⁊ potus ⁊ ꝓsilium: sic leuit. xxiij. dī ō die expiatōis: Dis aia q̄ afflicta nō fuerit die hoc peribit de ꝑplis suis. ⁊ hoc ē qđ dī: l In die bo. fru. bo. i. viue lauti'. m Et malā diē ꝑca. i. caue a delictꝭ tpe ordiato afflictōib' ⁊ ieiunijs. n Sic. n. hāc: sic ⁊ il. se. de'. i. vtrūq̄ statuit cāis rōabilib'. o Ut nō iue. ho. ꝫ eū iu. q̄rimo. que nō ꝑnt fieri ꝫ illō qđ ē bñ ordiatū. p Hec q̄z. Hec ē q̄rta ps i q̄ inducit ad act' iusticie. Et diuidit i duas partes: qz ꝑmo ondit iusticie fructū: scđo iducit ad ei' actū: ibi Noli eē. Circa ꝑmū dicit: p Hec quoq; vidi i die' va. mee. i. ꝑnt vite q̄ trāsitoria ē: ⁊ sic nō ē nisi qdam vanitas. q Just' pe. i iu. sua. i. aliqñ iust' morti tradit ꝓpt iusticiā suā: sic esaias fuit serrat': ⁊ amos ꝓpha recte p tempora trāsfix': ⁊ i nouo testamēto clari' pz in mltis martyrib'. r Et ipi' mlto vi. tpe i sua mali. sic pz i nouo ⁊ veri testamēto de multis pessimis hoib'

ꝓdest videntibus solem. Si cūt. n. ꝓtegit sapia: sic ꝓtegit pecunia. Hoc aūt plus habet eruditio ⁊ sapia: qđ ūitā tribuūt possessori suo. Cōsidera opera dei: qđ nemo possit corrigere quez il le despexerit. In die bona fruere bonis: et malā diem ꝑcaue. Sicūt. n. hāc sic ⁊ il lā fecit deus: ūt nō iueniet homo cōtra eū iustas querimonias. Hec quoq; vidi i diebus vanitatis mee. Justus perit in iusticia sua: et impius multo viuit tempore i malicia sua. Noli esse iustus multuz: neq; plus sapias qđ necesse est: ne ob stupescas. Ne impie agas multum: et noli esse stultus ne moriaris in tempore nō tuo. Bonū est te sustentare iustū: sz ⁊ ab illo ne subtrahas manū tuam: quia q ti met deū nihil negligit. Sapientia confortauit sapientem: sup decē ꝓncipes ciuitatis. Non ē. n. hō iustus i terra qui faciat bonū ⁊ nō peccet. Sed ⁊ cūcti sermonib' q dicūtur: ne accōmodes cor tuū: ne forte audias seruū tuū maledicētem tibi.

⁊ tyrānis: ex quo ꝓcludit qđ ꝑmiū iusticie ⁊ pena iniusticie refuant in vita futura q̄ ē etna: qz ad deū cū sit iust' iudex ptinet qđ nō ꝑmittat aliqđ bonū irremuneratū ⁊ malū impunitū: ⁊ sic ē appetēda iusticia c' ꝑmia sūt etna. s Noli esse. Hic ꝓnter iducit ad ei' actū: ⁊ dividit i tres ptes: qz ꝑmo hꝰ facit i mali punitiōe: scđo i boni defensione ibi Bonū est. Tertio i vtriusq; iqsitōe: ibi Sed ⁊ cūctis. Circa ꝑmū sciēdū qđ iusticia corrūpit ꝑ excessuz ⁊ defectū: sic liberalitas ꝓdigalitatē excedēdo: ⁊ p auariciā i deficiēdo. In liberalitate tñ defect' q ē p auariciā peior ē excessus ꝓdigalitatē: vt declarat ꝑbs. iiij. ethi. ecōuerso in iusticia excessus peior ē: qz vgit ad crudelitatē qđ defect' ꝑ nimiā remissionē q vgit ad pusillanimitatē: ⁊ ideo iducēdo ad actū iusticie circa malū punitēdū retrahit ab excessu qui peior ē dicēs: s Noli esse iust' mltū. nimis acrit' puniēdo. Et qz hoc cōit ꝓcedit eo qđ aliqs de sua iusticia nimis sentit: iō sbdit: t Neq; plus sapias. s. de tua iusticia. v Ne obstupescas. crudelē iniaz dādo ⁊ nō iustā: iō sbdit: x Ne impie agas multū. quia crudelitas ē magna ipietas: ⁊ qz facit hoiem errare ⁊ inimicitias mortales sibi acquirere: ideo subditur: y Et noli esse stultus: ne morieris in tempore non tuo. mortem tuaz per inimicitias accelerando. z Bonum est. Hic consequenter inducit ad actum iusticie in defensione boni. Et dividitur in duas ptes: qz primo facit ꝓpositum: scđo remouet oppositum: ibi Sapientia. Circa ꝑmuz dicit: z Bonum est te sustentare iustum. eum in sua iusticia ꝓtegendo. Et subditur causa: a Quia qui timet deum. conseruationem iusticie precipientem in veteri ac nouo testamento. b Nihil negligit. i. nihil omittit de contingentib' ad iusticiam conseruandam. c Sapientia. Hic remouet quoddam quod posset obūci: ⁊ primo ponitur cum dicit: c Sapientia confortauit sapientem. in aduersis existentem. d Super decem principes ciuitatis. i. plus qđ quelibet potestas humana: ⁊ ideo per hoc concluderet aliquis: qđ non indiget ea: ⁊ ideo hoc remouet dicens: e Non est .n. homo iustus. i. tam iustus. f In terra. quin peccet in aliquo: ⁊ per consequens erret: ⁊ sic homo quantuncunq; sapiens indiget humano auxilio in presenti uita: in qua nō est sine errore aliquo. g Sed ⁊ cunctis. Hic inuitat ad actum iusticie circa seipsum cauendo ab inquisitione que potest eum a iusticia deūcere: ⁊ hoc est quod dicit: g Sed ⁊ cunctis sermonibus. qui dicuntur de te. h Ne accommodes cor tuum. ad illos inuestigandum ⁊ sciendum: quia boni sermones prolati de aliquo si ipsos audiat vel sciat: de facili eleuat eum in superbiam: ⁊ si mali deūciunt eum a iusticia per iram ⁊ odium contra proferentes: ⁊ maxime si ꝑferantur ab homine qui debet eum diligere: ideo subdit: i Ne forte audias seruum tuum maledicentez tibi. i. malum tibi imprecantem: vel de te detrahentem: cum tamen debeat de te bona dicere: ⁊ bona tibi imprecari.

k Scit.n.ꝓscia tua ꝛc.q.d.sicut nolles maledicta tua inuestigari:sic nec alioꝝ debes iuestigare. l Lũcta tẽtaui. Hic remouet impedimẽtũ circa ꝓdicta:circa qđ sciendũ ꝙ ſm Aug⁹.j.soliloquioꝝ:nihil ẽ qđ magis aium hois deiꝫciat ex arte iusticie ꝙ blandimẽta femine:corꝓoꝛũqꝫ ille cõtactus sine quo vxor haberi non põt.quia vir tenet reddere debitũ vxori:ꝓpter qđ tẽdentes ad pfectiõez religionis vouerunt castitatẽ:ꝛ adhuc mlto magis act⁹ venerei per adulterium vel fornicatiõem impediũt virtutis pfectiõez:ꝛ ideo salomon inducit ad hoc fugiendũ:ꝓmittit tñ diligẽtẽ inuestigatiõem suã ad acquirendã sapiam dicens:

Scit.n.ꝓscia tua:quia ꝛ tu crebro maledixisti aliis. Lũcta tẽtaui in sapia. Dixi sapiẽs efficiar:ⁿct ipsa longius recessit a me mlto magis qꝫ erat.Et ålta ꝓfunditas:quis iueniet eã:Lustrãui vniuersa aio meo:vt scirẽ ꝛ ꝓsiderarẽ ꝛ quererẽ sapientiã ꝛ rõem:ꝛ vt cognoscerẽ ipietatẽ stulti ꝛ errorẽ iprudẽtiũ.Et iueni ãmariorẽ morte mulierem:qũe laqueus venatoꝝ ẽ ꝛ sagẽna cor ei⁹. Vincũla sũt manus illius. Qui placet deo effugiet illã:qui aũt peccator ẽ capiet ab illa.Eccẽ hoc iueni dixit eccl̃iastes:ũnũ ꝛ alterꝝ:ũt inuenirẽ rõem quaꝫ adhuc q̃rit aia mea:ⁿct non inueni.Virũꝫ de mille vnũ repperi:mulierẽ ex oĩb⁹ nõ inueni.Sõlũmõ hoc inueni:ꝙ fecerit dẽus hoiez r̃ctũ ⁊ ipse se infinitis miscuerit qõnibus.Quis talis ũt sapiens est:Et quis cognouit solutionem verbi:Sapientia hominis lucet i vultu eius:ⁿct potentissimus faciem illius commutabit.

Caplm.VIII.

Eõ os regi obseruo; et sermones eius custodio. Non coartabit gressus meos in loquendo. Ne forte capiar laqueis illius:circũdabunt enim me ante quã capiar:et quasi somnium transibunt. Quia ipse deus est qui dat mihi contra inimicos meos audaciam:et replet me spiritu intelligentie:et ostendit mihi viam veritatis. Ipse dirigit gressus meos in lege sua:et in iustificationibus suis. Ipse me deducit in semitis suis:et non patitur errare. Ipse est deus meus:et ego seruus eius. Ipse est deus fortis:et ego paruulus et infirmus. Ipse est deus meus:et ego laudabo eum. Ipse est deus patris mei:et ego exaltabo eum. Ipse est deus fortis:et ego paruulus et infirmus. Ipse est deus meus:et ego laudabo eum. Ipse est deus patris mei:et ego exaltabo eum.

Eõ os regi obseruo; et sermones eius custodio. Non coartabit gressus meos in loquendo. Ne forte capiar laqueis illius:circũdabunt enim me ante quã capiar:et quasi somnium transibunt. Quia ipse deus est qui dat mihi contra inimicos meos audaciam:et replet me spiritu intelligentie:et ostendit mihi viam veritatis. Ipse dirigit gressus meos in lege sua:et in iustificationibus suis. Ipse me deducit in semitis suis:et non patitur errare. Ipse est deus meus:et ego seruus eius. Ipse est deus fortis:et ego paruulus et infirmus. Ipse est deus meus:et ego laudabo eum. Ipse est deus patris mei:et ego exaltabo eum. Ipse est deus fortis:et ego paruulus et infirmus. Ipse est deus meus:et ego laudabo eum. Ipse est deus patris mei:et ego exaltabo eum.

Eõ os regi obseruo; et sermones eius custodio. Non coartabit gressus meos in loquendo. Ne forte capiar laqueis illius:circũdabunt enim me ante quã capiar:et quasi somnium transibunt. Quia ipse deus est qui dat mihi contra inimicos meos audaciam:et replet me spiritu intelligentie:et ostendit mihi viam veritatis. Ipse dirigit gressus meos in lege sua:et in iustificationibus suis. Ipse me deducit in semitis suis:et non patitur errare. Ipse est deus meus:et ego seruus eius. Ipse est deus fortis:et ego paruulus et infirmus. Ipse est deus meus:et ego laudabo eum. Ipse est deus patris mei:et ego exaltabo eum. Ipse est deus fortis:et ego paruulus et infirmus. Ipse est deus meus:et ego laudabo eum. Ipse est deus patris mei:et ego exaltabo eum.

b Et ꝓcepta iuramenti dei. i. iuramenti deo facti: sic hꝫ exo. xxiiij. vbi rñdet pplꝰ moysi: Cuncta q̄ locutus ē nobis dñs faciem⁹. ⁊ tūc moyses assumpsit de sanguie victime: ⁊ sparsit sup pplm ad ꝓfirmatoēz hui⁹ dicti: ⁊ erat vnus modus iurādi. c Ne festines recedē a facie eius. trāsgredi endo mādata affirmatiua. d Neq; pmaneris i opere malo. trāsgrediēdo negatiua e Qz oē quod voluēit faciet ⁊c. i. qz tante auctoritatis ⁊ ptātis ē: q̄ nō pōt ei resisti e Nec dicere ei quisq; pōt: quare ita facis? in vbis .n. ei⁹ ⁊ operibus nihil irrōnabile pōt inueniri. f Qui custodit. Hic pōit scōa rō que accipit ex vtilitate obedientis: cū dr: f Qui custodit ꝓceptuz .s. dīnū. g Nō experiet q̄cq; mali. s. in futuro. in pñti. n. bñ experitur malū pene ad exercitiū sue pacientie ⁊ augmentū sue glozie: sic pz de scō Job: ⁊ cū dic: g Nō

ēt ꝓcepta iuramēti dei. Ne festines recedere a facie ei⁹: neq; pmaneas in ope malo: quā oē qd voluerit faciet: ⁊ sermo illius ptāte plenus est. Nec dicē ei quisq; pōt: q̄re ita facis: Qui custodit ꝓceptuz nō experiet q̄cq; mali. Tēp⁹ ⁊ rñsionē coz sapiētis itelligit. Omni negocio tēpus est ⁊ opportunitas: ēt mlta hois afflictio qa ignorat ꝑterita: ⁊ futura nullo scire pōt nūcio. Nō ē i hois ptāte prohibē spm nec hēt ptātē in die mortis nec sinit qescē ingruēte bello: neq; saluabit impietas ipiū. Oia hec cōsideraui: ⁊ dedi coz meū in cūctis opibus que fiunt sub sole. Jn tēdū dñat homo homini i malū suū. Vidi impios sepultos: qui etiā cuz adhuc viuerent i loco sancto erāt: ēt laudabāt i ciuitate q̄si iustoz opeꝝ. Sed ēt hoc vanitas est. Etēnim qa nō ꝓfertur cito contra malos sntia: absq; timoze vllo fili hoium pperpetrāt mala. At tāmē peccatoz ex eo q̄ centies facit malū ⁊ p patiētiā sustētatur: ego cognoui q̄ erit bonū timentibus deū: q verentur faciē eius. Nō sit bonū impio nec plongētur dies eius: sz q̄si vmbra transeant: qui nō timent faciez dñi. Et est alia vanitas que fit super terram. Sunt iusti quibus mala pueniūt quasi opera egerint impiorū: ēt sunt ipij q ita securi sī q̄si iustoꝝ facta hēant. Sz ēt hoc vanissimuz iudico.

d Neq; pmaneris i opere malo. trāsgrediēdo negatiua e Qz oē quod voluēit faciet ⁊c. i. qz tante auctoritatis ⁊ ptātis ē: q̄ nō pōt ei resisti e Nec dicere ei quisq; pōt: quare ita facis? in vbis .n. ei⁹ ⁊ operibus nihil irrōnabile pōt inueniri. f Qui custodit. Hic pōit scōa rō que accipit ex vtilitate obedientis: cū dr: f Qui custodit ꝓceptuz .s. dīnū. g Nō experiet q̄cq; mali. s. in futuro. in pñti. n. bñ experitur malū pene ad exercitiū sue pacientie ⁊ augmentū sue glozie: sic pz de scō Job: ⁊ cū dic: g Nō experiet quicq; mali. min⁹ dicit ⁊ plus signat. s. q̄ experietur multū boni: io sb̄dit: h Temp⁹ ⁊ rñsionē ⁊c. in hebreo hr: Et iudiciū. sapiēs. n. attēdit temp⁹ iudicij: vbi oportebit de oibus reddē rōem: ⁊ sic cauet dīnoz ꝓceptoꝝ transgressionē. i Oi negocio. Hic ꝑnter inducit salomō ad dicte obstatois acceleratōem: ⁊ ad h⁹ inducit duplicē rōem. Prima accipit ex tēporis oppoz tunitate: qz ꝓcepta diuina post mortē nō sūt implenda qz tunc cessat tps meriti ⁊ demeriti: sed nūc iplenda sūt q̄diu durat tps merēdi: ⁊ hoc ē qd dr: i Oi negotēpus ē ⁊ oppoz. q i oi ope attēdūt: ⁊ p ꝓns maxime debēt attēdi i ope meritorio q̄tū ad ipletōem diuini ꝓcepti: qd ē maxime necessariū ad salutē. k Et mlta hominis affli. qz igno. ꝑteri. ⁊c. in hebreo hr: Qz ignorat qd erit. q. d. futura p̄mia nō pōt scire p se vel p aliū humana iuestigatōe: ⁊ hoc cāt afflictōem aliquā i ipletiōe ꝓceptoꝝ. Si. n. sciret p̄mia futura: nō esset ei aliq̄ afflictio i ipletōe ꝓceptoꝝ: sed magis cōsolatio. Ad idem pōt trahi littera nostra cū dr: Qz ignorat ꝑterita ⁊c. i. p̄mia electoꝝ: qui ꝓcesserūt: ⁊ eoꝝ q̄ futi sūt. l Nō est. Hic ponit scōa rō que accipit ex hūane vite breuitate: ꝓpter quod nō ē in vacuū trāseūda: sed in operibus mādatoꝝ dei expēdēda: ꝓpter qō dr: l Nō est i hominis ditōe. i. ptāte. m Prohibē spūm suū. i. aiam suā ab exitu de corpore. n Nec hz ptātē in die mortis. eā differēdi. o Nec sinit qescere ingruēte bello. s. ifirmitatis ⁊ nāe: i q̄ bello tūc succūbit nā. p Neq; saluabit. a morte. q Impietas ipiū. sic aliq̄ credunt aliqñ mortem differre per artē magicā vel aliq̄ superstitiosa. r Oia hec. Postq̄ salomō induxit ad obseruādū dei ꝓcepta: hic circa hoc remouet tria ipedimēta in trib⁹ partib⁹ que patebūt ꝓseq̄ndo. Primū aūt impedimentū ꝓcedit ex abusu humane potētie. qua alij sic abutunt q̄ ꝓcepta sua ꝓponūt diuinis: sicut ipz operat saluatoz sacerdotib⁹ iudeoꝝ ⁊ legisperit. Marci. vij. Irritū fecistis mādatū dei ꝓpter traditō nē vīam. Ad hoc āt remouēdū p̄mittit salomon suā ꝓsideratō nē circa hūc abusum dicēs: r Oia hec. .s. que sequūt. sic .n. copulat i hebreo: Cō sideraui. ⁊ sb̄dit: s Interdū dñatur hō hōi in malū suū. i. in malū ipsius dñantis: qñ per hoc eleuat cōtra deū mō pdcō: de qb⁹ sb̄dit: t Vidi ipios sepultos. i. post mortē impios noiari t Qui ēt cū adhuc viuerent. i. adhuc vite supessēt. v Jn loco sancto erāt. sic sacerdotes ⁊ p̄ncipes mali q̄ tenēt in terris locum dei: isti i spūalibus: ⁊ illi i tpalib⁹. x Et laudabātur i ciuitate. partim adulatōe ⁊ ptim timoze. y Sed ⁊ hoc vanitas ē. qz talis laus vgit in eoꝝ detrimētū. z Eteni. Hic remouet scōm ipedimētū qō ꝓcedit ex abusu patiētie dine. ex hoc. n. q̄ tolerat peccatores dans eis spatiū penitēdi: ex hoc cōtrario frequēter absq; timoze incipiūt mādata dei trāsgredi: ⁊ hoc ē qō dr: z Eteniz qz nō ꝓfert cito p malos sntia. dine punitōis. a Absq; vllo timoze filij hoiuz. i. nutriti i carnalitate: q̄ sūt filij hoium ⁊ nō dei. b Perpetrāt mala. trāsgrediēdo dei ꝓcepta: consequēter hoc remouet dicēs: c Attamē ex eo ⁊c. i. ex dī patientia circa peccatores. d Ego cognoui q̄ erit bonū. in futuro. e Timētib⁹ deū. timoze filiali qui cauet offēsam dei: qz cū deus sit optim⁹ decet eū dare melioza melioribus: ⁊ io exquo tolerat peccatores i vita pñti dans eis vitam que ē bonū nāe: ꝓcludit q̄ bñ remunerabit iustos in futuro. Et qz peccatoz dīna patiētia abutit: ⁊ multiplicat peccata ad augmētū sue damnatōis: io sb̄dit: f Nō sit bo. .i. ꝓspitas tpalis. g Impio. eo q̄ abutit ipa. h Nec ꝓlō. dies ei⁹. eo q̄ ē sibi occasio multiplicatōis peccatoꝝ. i Et est alia. Hic ꝓsequenti ponit tertiū ipedimētū: quod ꝓuenit ex defectu nre scie. Ex hoc. n. q̄ hoies attēdunt tm bona sensibilia ⁊ pñtia: ⁊ freq̄nti vidēt iustos i aduersitate: ⁊ iniustos i ꝓsperitate: ex h⁹ mouēt ad seq̄ndū iniustos trāsgrediēdo mādata dei. Sic g̃ pcedit i pte ista: qz p̄mo ponit effect⁹ trāsgressionis: ⁊ defect⁹ nre cognitōis: ibi Et apposui. Circa p̄mū dic: i Et est alia va. a pcedētib⁹. k Sūt iu. qb⁹ ma. pue. sic pz de scō Job. . Et sūt ipij q̄ ita secu. sūt ⁊c. sic pz de multi regib⁹ infidelib⁹ tyrānis. m Sz ⁊ h⁹ vanissimū iudico. i. irrōabilissimū: ⁊ loqt i ꝑsona carnalis

hōis qui nō cogitat futuras penas ⁊ p̄mia: ideo ꝓcludit: n Laudaui igit letitiā. i. vitā voluptuosam. ⁊ pz lr̄a vsq; ibi: o Et hoc solū auferret. nō expectās aliud i futuro. Ex quo etiā pz q; loq̄tur i psona hois carnalis cogitantis de p̄nti vita tm̄. p Et apposui. Hic ꝓsequēter circa hoc oñdit defect' humāe cognitōis. Q.n. deus pmittit i p̄nti iustos tribulari ⁊ iniustos ꝓsperari: pertiet ad di iudicia iusta: sed nobis occulta: ⁊ iō talia nō sūt in particulari inuestigāda: sed sufficit i generali cognscere p fidē ⁊ scripturā sacrā: q; talia q̄ hic contingūt p di sapientiā ordinātur ad eī glozi am ⁊ etiā electoz: ꝓpter quod i oībus est glozificādus ⁊ obedi endū est mādatī eius. Dicit igitur: p Et apposui coz meuz vt scirē sapientiā. de diuinis. q Et intelligerē distinctōem q̄ vsquz in terra. circa tribulatōez iustoz ⁊ ꝓsperitatē ipiozum. r Est hō qui dieb' ⁊ noctibus ⁊c. i. ples hoies sūt qui solicitā tur inq̄rendo talia ni mis curiose descēdēdo ad ptīcularia. s Et intellexi q; oium opez dei. ex occultis eius iudicijs ꝓcedentiū: t Nullam possit inuenire hō rōem. i. certā in particulari cognitōem. v Et q̄to plus laborauerit. ad querēdū curiose. x Tā to minus iueniet. qz ex tali curiosa inq̄sitōe frequēter icidit alīqs in errorē. y Etiā si dixerit sapiēs. i. ille qui vī inī hoies sapiēs. z Se nosse. q̄ dicta sūt. ⁊ Nō potit reperire. i. vbis explicare: ex quo pz eū se falso iactasse. .IX.

Omnia hec. Hic incipit capl̄z nonū: qz illud quod sb̄dit: Sunt iusti ⁊c. vbi cōiter signat capl̄m: est ō isto vsu in hebreo. Postq̄ salomō induxit ad beatitudinē ꝑut hētur i spe p opera virtutū ⁊ impletōem mandatoz: hic consequēter repmit elatōis motū: qui aliq̄n ex bonis operibus insurgit. Et diuidit i duas partes: qz ꝑmo facit hoc ex incertitudine humani status: 2° ex facilitate casus. c. sequēti. Prima in q̄ttuoz fm quadruplicē incertitudinē circa ipm hoiem. Prima ꝓtingit circa bonū gr̄e: 2ª circa bonū fortune: ibi Uerti me. 3ª circa bonū nāe: ibi Nescit homo. q̄rta circa bonū gratitudis humane: ibi Hanc q̄z vidi. Prima in q̄ttuoz: qz ꝑmo ponit p̄dicta incertitudo: 2° incertitudis rō: ibi Eo q. 3° iserit queda ꝓclusio: ibi Hoc ē pessimū q̄rto malorz cōparatio: ibi Neo ē. Circa ꝑmū dī: a Oia hec. s. que sequūtur: sic. n. in hebreo ꝓiungit: b Tractaui in corde meo. diligēter ꝓsiderādo vel potius admirādo. c Sūt iusti atq; sapientes. s. plerīq; inī homies. d Et opa eoz in manu dei. q̄tū apparet humano sensui. e Utruz amore an odio. s. dei. f Dignus sit. sed oia i futuz seruātur icerta: tunc. n. manifeste videbit quos diligit ⁊ quos odit: ⁊ lz hō

Laudaui igit leticiā: q; nō esset hōi bonū sub sole: nisi q; comedēt ⁊ bibēt atq; gauderet: et hoc solū secuz auferret de labore suo oībus diebus vite sue quos dedit ei de sub sole. Et apposui cor meū: vt scirem sapientiā: et intelligerē distinctionē que versatur in terra. Est hōmo qui diebus ⁊ noctibus somnū nō capit oculis. Et intellexi: q; oiuz operū dei nullaz possit homo inuenire rōez eoz que fiūt sub sole: et quanto plus laborauerit ad querēdū: tanto minus iueniat. Etiā si dixerit sapiēs se nosse: non poterit reperire. .IX.

Omnia hec tractaui i corde meo: vt curiose intelligerē. Sūt iusti atq; sapientes: et opera eoz i manu dei. Et tn̄ nescit homo: vtrum amore an odio dignus sit: sed omnia in futurum seruant incerta: eo q; vniuersa eque eueniāt iusto ⁊ impio: bono ⁊ malo: mūdo ⁊ imūdo: immolanti victimas ⁊ sacrificia cōtēnenti. Sicut bonus: sic ⁊ peccator: ut piurus: ita ille qui veruz deierat. Hoc est pessimum inter omnia que sub sole fiunt: qz eadem cunctis eueniunt. Unde ⁊ corda filiorū hominū implentur malicia ⁊ contēptu in vita sua et post hec ad inferos ōducētur. Nemo est q; semp viuat: et qui huius rei habeat fiduciā. Melior ē canis viuus leone mortuo. Uiuentes.n. sciūt se eē morituros: nō possit scire certitudinal'r de seipso: ⁊ multo minus de alio via humana vtrū sit dilectus a deo an nō: pōt tn̄ hēre aliquā cōiecturā: vtpote si nō sit peccati mortalis sibi ꝓscius ⁊ ad iplendū dei mādata sit volūtarius. Pōt etiā scire certitudinal'r reuelatōe diuina: sicut reuelatū est aliq̄bus sanctis ex spāli gr̄a ad eoz ꝓsolationē. g Eo q;. Hic incipit vsus i hebreo vbi pōit dicte incertitudinis rō cū dī: Eo q; vniuersa eque eueniant iusto ⁊ ipio ⁊c. sic. n. iniusti aliquī ꝓsperāt in p̄nti: ita aliq; iusti in diuitijs: honorib⁹ ⁊ ꝓsp'ib⁹ ⁊ sicut aliq; iniusti tribulant ⁊ eīciunt: ita sil'r aliq; iusti: ⁊ iō nō pōt distingui accept' deo ab eo q̄ non ē ei accept' p aliquod qđ ꝓtingat hoibus. Dicit at: h Justo ⁊ ipio. q̄tū ad ea q̄ fiūt erga ꝓximū mōrio. i Bono ⁊ malo. q̄tū ad h' qđ respicit vicū ⁊ vtutē. k Mūdo ⁊ imūdo. q̄tū ad id qđ respicit honestatē ⁊ inhonestatē. l Immolāti victimas ⁊ sacrifi. ptē. q̄tū ad id qđ respicit erga deū deuotōem ⁊ indeuotōem. m Sic bo. sic ⁊ pec. q̄tū ad bonitatez ⁊ malicia operis gnal'r. n Ut piu. ita ⁊ ille q; vez deierat. i. multū assertiue iurat: sicut dī. j. reg. xx. Addidit ionathas deierare. ⁊ hoc dī q̄tū ad id quod respic pec catū ⁊ meritū oris spāl'r in vero ⁊ falso iuramento. o Hoc ē. Hic ex dictis infert queda ꝓclusio: ⁊ 2° malorū cōparatio. s. q; multi assuescūt peccato: eo q; inter iustos ⁊ ipios nō videt aliqua distinctio facta a deo: ⁊ h' ē quod dī: o Hoc ē pessimū ⁊c. ⁊ pz lr̄a vsq; ibi: p Et p' hec ad ife. deducēt. q. d. lz i p̄nti vita eadē cōtigāt iustis ⁊ iniustis: tn̄ i futuro nō erit ita: qz soli impij ad gehennā deducētur. q Nemo est. Hic ꝓnter ponit malorz q̄dā cōparatio. Et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo ponit hec cōparatio: 2° inserit ex hoc quedā ꝓclusio: ibi Uade g̃. Cōparatio talis ē. s. q; mali viuētes vidēt meliorīs ꝓditōis: lz sciāt se certitudinal'r morituros: iō dicit: q Nemo ē qui sp̄ viuat. qz cōpositi est ex ꝓtrarijs: ⁊ originali iusticia destitut'. r Et q̄ huius rei. s. sp̄ viuēdi. q Hēat fiduciā. qz nullus vī euadē mortis sniam. t Melior est ca. viu' leo. mor. p canē mordacē ⁊ leonē voracem itelligūt hoies mali: fz tn̄ mal' ⁊ mīn': sicut leo ē cane magis nociuus: et sic salomō loq̄t hic metaphorice: sicut etiā cōi ꝑmōe hō iracūdus dī canis. Est igit sensus q; peccator viu' meliorīs cōditōis ē q; mortuus. Et sb̄dit rō: v Uiuentes.n. sci. se eē morī. ⁊ hoc certitudinal'r: vt dictum est: ⁊ ex hac

cōsideratōe possunt a malis penitē: ⁊ ad bonū reuerti. x Mortui vo nihil nouerūt amplius. ſ. aliquid vñ ad bonū pñt reuerti: lz sciāt multa alia. y Nec hēnt vltra mercedē. q: sūt extra statū merendi. z Quia obliuio. tradi. ē memo. eox. corā deo. ſ. q̄tuz ad hoc: q̄ det eis pnie locū lz sint i memoria eius ad puniēdū. a Amor quoq;. quē habuerūt ad malos i pñti vita b Et odiū ⁊ inuidia. p̄ bonos. c Sil̄ perierūt. q: non pñt vltra malos adiuuare nec bonis nocere d Nec hēnt partē in hoc sclo ⁊c. .i. in suffragijs q̄ viui faciūt p̄ defunctis que nō valent eis. e Uade g̃. Hic ex dictis ꝓcludit quedā cōclusio. ſ. q̄ hō debz in pñti hōeste viuere: ⁊ ad vitam beatā ꝓtinue se p̄parare: ⁊ sic exponit ra. ſa. ptē istā. Dicit igf: e Uade g̃ tu iuste. f Et comede i letitia panē tuū. i. viue in iocunditate mentis ex testimonio bone ꝓscie p cedēte. Et q̄ sic debeat itelligi pz p hoc q̄ sequit:

mortui vero nihil nouerūt amplius: nec hñt vltra mercedē: quia obliuioni est tradita memoria eox. Amor quoq; et odiū ⁊ inuidie simul pierunt nec hñt ptē i hoc sclo: ⁊ in ope q̄ sub sole geritur. Uade ergo et comede i letitia panem tuū: ⁊ bibe cū gaudio vinū tuū: quia deo placet opera tua. Omni tpe sint vestimenta tua candida: et oleū de capite tuo non deficiat. Perfruē vita cuz vxore quā diligis: cūctis diebus vite instabilitatis tue: q dati sunt tibi sub sole omni tēpore vanitatis tue. Hec ē .n. pars in vita: ⁊ in labore tuo quo laboras sub sole. Quodcūq; facere pōt manus tua instāter operare: quia nec opus: nec rō: nec sapia: nec scia erūt apud inferos: quo tu pperas. Uerti me ad alia: et vidi sub sole: nec velociū esse cursum: nec fortiū belluz: nec sapientiū panē: nec doctox diuitias: nec artificū gram: sed temp⁹ casūq; in oibus. Nescit hō finē suum: sed sicut pisces capiuntur hamo: ⁊ aues laqueo cōprehēdunt sic capiūtur homines i tpe malo: cum eis extēplo supuenerit. Hanc quoq; sub sole vidi sapiam ⁊ pbaui maximā. Ciuitas parua: et pauci in ea viri. Uenit cōtra eā rex magn⁹ ⁊ vallauit eā: extruxitq; munitōes p gyrū: ⁊ pfecta est obsidio. Inuen tusq; est in ea vir pauper ⁊ sapiēs: ⁊ liberauit vrbē per sapiētiā suā: ⁊ nullus dein ceps recordatus ē hois illius pauperis. Et dicebam ego melior ē esse sapiam fortitudine. Quomō ergo sapiētia paupis ꝓtempta ē: ⁊ vba ei⁹ nō sūt audita: Uerba

g Qr deo placent opa tua. qō dī magis cōiecturaliter q̄ certitudiualr: vt. s. docm est. h Oi tpe sint vesti. tua cādida. Hic dic ra. ſa. q̄ istud ē sile regi iuitanti aliquē ad festū: ⁊ nō dicit sibi die determiatū: ⁊ ideo cōsilium dat vt sit paratus si sit sapiēs: sic se parat ⁊ ornat: q̄ oi hora sit paratus q: deus vocat electos ad festū futurū: ⁊ nō dicit eis tps determinatū: qō ē tps mortis: quo nihil ē icertius: ⁊ ideo hō sp̄ debz esse paratus vt recipiat ad dei festū: que p̄paratio ē per vitā sanctā ⁊ honestā: ⁊ significat hic p cādidā vestē: ⁊ sic salomō loquit hic metaphorice: sicut in plibus alijs locis. i Et oleū. diuine gr̄e. k De capite tuo. .i. de mēte tua q̄ est caput in virib⁹ aie. l Nō deficiat. i. sic viue q̄ deus gram suā a te nō subtrahat. m Perfruere. vitā pñti. n Cū vxore quā diligis. i. cū sapiētia diuine leg: vt exponūt hic hebrei sm q̄ dī sap. viij. Hanc amaui a iuuētute mea: ⁊ quesiui mihi sponsā assumē. o Cūctis die. vi. ista. tue. i. vite pñtis q̄ ē instabilis: q̄ expēdēda ē i exercitio dine leg. p Hec ē. n. ps i vita ⁊c. i. ista tecū portabis de pñti vita ⁊ nō tpalia bona: iō subdit: q Quōcūq; pōt manus tua ⁊c. i. q̄tū potes opib⁹ meritorijs insta. r Qr nec op⁹. ſ. exteri⁹. s Nec rō. i. mēt⁹ meditatio. t Nec scia. de hūanis. v Nec sapia. de diuinis. x Erūt apud iferos. i. i lymbo patruz vbi descēdebāt oīno purgati añ xp̄i passionē: de q̄ tpre loqt̄ h salomō: ⁊ i purgatorio vbi descēdebāt ⁊ adhuc descēdūt: q̄ decedūt in aliq̄b⁹ purgādi. Jsta. n. duo loca a doctoribus ee dicūtur i parte inferni: ⁊ ibi nō ē op⁹ nec rō: nec scia: nec sapia. ſ. ad merēdū: lz ibi sint ad aliud. y Quo tu pperas. q: oēs q̄tūcūq; iusti descēdebāt ad altex istorū dictox locox añ xp̄i aduētū: z Uerti me. Hic ꝓnter ponit incertitudo hois circa bona fortūe cū dī: ⁊ Uidi sb̄ sole. i. i hoium hitatōe. a Nec velociū cursum ee. q: aliq̄n ꝓtingit q̄ velocior cursor nō venit p̄or ad iminū: eo q̄ aliquo casu ipedit: ⁊ sic ab alio p̄uenit. b Nec fortiū bellū. q: aliq̄n fortior a min⁹ forti vincitur. c Nec sapientiū panē. lz aliq̄n sūt i egestate magna: sicut pz de scō Job: ⁊ plib⁹ alijs. d Nec doctox diuitias. Phi .n. apud gentiles contēpserūt diuitias: vt pz de socrate: ⁊ diogene ⁊ plib⁹ alijs. silr̄ p̄phete qui fuerūt doctores tpe veteris testamēti: ⁊ xp̄s ⁊ apli tpe noui. e Nec artificū gram. melior. n. artifex in mechanicis nō sp hēt maiorē gratiā p̄ncipis. f Sz tps casūq; in oibus. .i. icertitudinē que ab elatōis motu dz rep̄mere hoiem. g Nescit hō. Hic ponit incertitudo hois circa bonū nāe: qō ē ipa vita: cui⁹ terminus est oīno icertus: iō dī: Nescit hō finē suū. h Sed sic capiūtur ha. ⁊c. i. ex ispato q̄n estimāt accipe esca. i Sic capi. ho. tpe malo. i. tpe mortis qō malū dī inq̄tū p̄uat vitā. k Cū eis extēplo. i. repēte. l Supuenerit. ⁊ talis icertitudo dz hoiem retrahē ab elatōe. m Hāc quoq;. Hic ꝓnter ponit incertitudo respectu gratitudis hūane: q̄ frequēter p̄uat bñficijs. Et diuidit in duas ptes: q: p̄mo p̄ponit suū oñdit: scdo circa hoc qō mouet ⁊ soluit: ibi Quō g̃. Circa p̄mū dī: Hāc quoq; sub sole vi. ſa. gratitudine tñ p̄uatā. n Ciuitas parua. iō poterit de facili obsideri. o Et pauci in ea viri. iō male poterat defendi. p Uenit ꝓ eā rex magn⁹. qui poterat eā suo exercitu circūdare ⁊ machinas ꝓ eā erigere: ⁊ sic eā capere. q Inuētusq; est i ea paup ⁊ sa. ⁊ libe. vrbē. tñ nullus reddidit sibi gratitudinē. Ra. ſa. exponit hoc tanq̄ fuerit sic ad l̄raz: verūtn nō dicit que fuerit illa ciuitas ⁊ ille paup eā liberās sicut nec hic exp̄mit: potuit tñ sic esse: q: sapiēs mulier liberauit abelam ab iminente excidio: vt habet̄ .ij. reg. xx. sapia aūt magis viget in viris q̄ in mulieribus. r Et dicebaz ego. ex facto pauperis sapientis. s Meliorē esse sapiam fortitudine. quia bellatores ciuitatis nō poterāt hoc facere. t Quo modo ergo. Hic ex predictis mouetur questio: vnde proces sit tanta ingratitudo erga pauperem sapientem: et respondet ad hoc cū dī: v Uerba sapiētū. i. ꝓcedentia ab ore

sapientis: ⁊ sapiẽtib⁹ ꝓposita: iõ dr sapiẽtiũ in plali. x Audiuntur in silentio. i. attente. y Plusq̃ clamor principis iter stultos. ⁊ per hoc soluit qõ: q. n. vba sapientis pauperi fuerũt ꝓtẽpta, pcessit ex ppli stultricia: ⁊ qr stultor infinitus ẽ numerus: vt dcm ẽ. s. c. j. iõ frequẽter ꝓtingit talis ꝓtempt⁹ ⁊ ingratitudo. Expositores uero catholici cõiter dicunt q salomon hic loq̃tur metaphorice ꝑ ciuitatẽ intelligens ecclesiam: ⁊ per regẽ eã obsidentẽ diabolũ ⁊ eius militiam: per pauperẽ sapientẽ ipm xp̃m qui duxit pauperẽ vitam: ⁊ sua sapientia liberauit pplm suũ quãtuz est in se ex demõis potestate: ⁊ nullus deinceps recordatus ẽ: qr pauci valde sũt grati respectu ingratorz ⁊ maxime de iudeis q̃ negãt xp̃m: ⁊ talis ingratitudo ex hũana stultitia pcedit: ⁊ ad hunc itellectũ põt lra de facili applicari. Aliq̃ vo hebrei dicũt sil'r q̃tum ad hoc q salomon loquit hic metaphorice: ⁊ per ciuitatẽ paruã intelligit corpus humanũ: per viros exñtes in ea corpis mẽbra: per regẽ obsidentẽ ipm fomitẽ ad malũ inclinatez: qui dr rex magnus eo q multi obediũt ei: ꝑ vitz sapientẽ ⁊ pauperẽ synderesiz vel rõnis dictamẽ ad bonũ inclinãtẽ: ⁊ dicit paup: qr pauci obediũt ei. Liberatio aũt ab ipulsu fomitis fit ꝑ dictamen rõis: ⁊ q ꝓtenit pcedit ex stultricia hois: ⁊ ad istũ itellectũ potest sil'r lra de facili applicari: prima tñ expositio vr magis lralis.

sapientiũ audiunt in silẽtio plusq̃ clamor ꝓncipis inter stultos. Caplm. x.

Melior ẽ sapia q̃z arma bellica: ẽt qui in vno peccauerit multa bona pdet. Muscẽ morientes perdũt suauitatẽ vnguẽti. Pr̃cioſior ẽ sapiã paruaq̃z gla

Capitulum .X.

Melior ẽ sapia. Postq̃ salomõ repressit motũ elatõnis ex incertitudie hũani status: hic ꝓsiter idẽ facit ex facilitate sui casus: ppter qõ sp dr timẽ ⁊ non psumere. Et diuidit in duas partes: qr ꝑmo ondit facilitatẽ casus ex ipulsu interioris fomitis: 2° ex defectu exterioris regimis: ibi Ue tibi ira. Circa ꝑmũ sciendũ q fomes ipellit ad malã actõem ⁊ ad eⁱ occasionẽ: ⁊ etiã ad inordinatã locutõem. Primo g̃ ondit ppositũ i ꝑmo. s. in peccati actõe: 2° in peccati occasione: ibi Qui fodit foueã. 3° in mala locutione: ibi Si mordeat serpẽs. Prima adhuc in duas: qr ꝑmo ondit salomon dãnũ peccati: 2° monet resistere fomiti: ibi Si spũs. Prima adhuc i duas: qr ꝑmo ondit ppositũ: 2° infert duplex corrolariũ: ibi Pr̃cioſior. Circa ꝑmũ dicit continuãdo se ad pcedentia: a Melior ẽ sapia q̃ arma bellica. qr ꝑus locut⁹ fuerat de sapia pauperis ciuitatẽ liberantis: qõ fieri non potat armis. Est etiã ꝓtinuatio ad sequentia: qr ꝑ sapiam resistit fomiti: que ẽ optima victoria: ⁊ multo melior q̃ illa que acq̃rit ꝑ arma bellica. b Et q̃ i vno defecerit multa pdet bona. sicut. n. in bellis ex modico defectu in ꝑmo ꝓgressu debellat aliq̃n tot⁹ exercitus: sic ex vno peccato mortali pdit totus cumulus pcedẽtiũ meritorz: q̃ stante illo peccato nõ pficit ad salutẽ: ⁊ ad hoc inducit exẽplũ cũ dr: c Muscẽ morientes. i. lãguide ⁊ debiles q̃ de facili cadũt in illa que cõficiũtur ab apotecarijs. d Perdũt. i. destruũt. e Suauitatẽ vnguẽti. i. eⁱ bonitatẽ qñ cadũt ibi: ⁊ sicut ꝑ muscã q̃ ẽ res pua pdit res bñ ꝓciosa: sic ꝑ vnũ pctm̃ cumlus mẽitorz. f Pr̃cioſior. Hic infert ꝑmũ corrolariũ cũ dicitur: Pr̃cioſior ẽ sapia nr̃ẽ. qr locut⁹ fuerat de valore sapie: ⁊ 3z expositores nr̃os cõiter sapia ⁊ gla parua sunt notatiui casus ⁊ stultricia ablatiui: ⁊ est sensus:

g Sapia puaq̃z gla. i. sapia cũ honore puo: Pr̃cioſior ẽ q̃ stultricia. cũ honore magno: vt dcm ẽ. s. c. iiij. Melior est puer paup ⁊ sapiẽs rege sene ⁊ stulto. Sed hec expositio 3z lr̃am hebraicã stare nõ põt: qr in hebreo sapia ⁊ gla sũt ablatiui casus: stultricia vero notatiui. Itẽ li parua non ẽ adiectiuũ huⁱ ibstãtiui gla: sed hu⁹. s. stultricia: qr ponit imediate ꝑ ipm. Est igit ꝑm hebreos hec lra: Ponderosior ẽ sapientia ⁊ gla stultricia parua. ⁊ ẽ sensus q defect⁹ paruus in moribus q̃ dr h pua stultricia: põderosior ẽ q̃ sapientia ⁊ gla: quia frequenter fac eã vilescere i psona aliq̃ notabili: ⁊ 3z hoc hec lra ẽ confirmatio pcedentis sñie in qua dictũ est q muscę q̃ sunt res parue: vilescere faciũt vnguentũ pciosum.

ad tps stultricia. Cor sapientis in dextra eⁱ: ẽt cor stulti i sinistra illius. Sed ⁊ in via stult⁹ ãbulãs: cũz ipse insipiens sit: omnes stultos estimat. Si spiritus ptãtez habentis ascẽderit sup te: locũ tuũ ne dimiseris: q̃ curatõ faciet cessare pctã maxima

Rõ aũt diuersitat⁹ int̃ translatõem nr̃am ⁊ dictũ hebreorz circa hoc nomẽ: Pr̃cioſior ẽ. qr nomẽ hebraicũ h positũ est equocũ ad pciositatẽ ⁊ ponderositatem: ⁊ frequentius accipit ꝑ pciositate sicut accipit translatio nostra. Et iõ põt alr exponi lra nr̃a: ⁊ sequẽdo hebraicam veritatẽ q̃tũ ad hoc q sapia ⁊ gloria sũt ablatiui casus ⁊ stultricia parua notatiui: vt sit sensus: Stultricia parua. i. stultricia ad horã simulata. Pr̃cioſior ẽ. i. vtilior q̃ sapia ⁊ gloria: vt ꝑz de dauid. j. reg. xxj. qui sil'ando stulticiã corã Achis rege geth ꝑ hoc euasit mortez.

h Cor sapientis. Hic ponit 2ᵐ corrolariũ de sapia ⁊ stultricia sibi opposita cum dicitur: Cor sapiẽtis i dextra eius. qr dirigit i bonũ moris ꝑ dexterã designatum.

i Et cor stulti i sinistra illi⁹. qr sp tendit i malũ ꝑ sinistrã designatũ. k Sed ⁊ i via. s. vite pñtis: i q̃ oẽs sui viatores. l Stult⁹ ambulans. ꝑ vicia ⁊ peccata.

m Cũ ipse insipiẽs sit. ꝑm vitatẽ. n Oẽs. a sua via declinãtes. o Stultos estimat. qr nõ sequũtur delectabilia huⁱ mũdi: que sola reputat bona: ⁊ ppter hoc hoies vani ⁊ mũdani viros sapiẽtes ⁊ religiosos reputant stultos. p Si spũs. Postq̃ ondit dãnũ peccati ad quod fomes ipellit: hic cõsequẽter monet resistere fomiti: ⁊ ꝑmo ponit hec monitio: 2° infert q̃dã ꝓclusio: ibi Est malũ. Circa ꝑmũ dr: ꝑ Si spũs. i. impulsus.

q Ptãtẽ habẽtis. i. fomitis q̃ dr hic ptãtẽ hñs: eo q multi obediũt ei vt potestatẽ hñti. Põt etiã dici demõ de quo dr Job. xlj. Nõ est ptãs sup terrã que ei cõparetur. Et frequẽter ipulsus fomiti ⁊ demonis sil' ꝓcurrũt i tẽtatõe: qr demon excitat fomitẽ ⁊ eo vtit tanq̃ instrõ vt deijciat hoiem a vtute. r Ascenderit sup te. ipellendo te ad peccatũ. s Locũ tuũ ne dimiseris. i. stabilitatẽ vtutis in qua tanq̃ in loco stabili debet hõ permanere. Et subdit cã: s Qr cura. cel. fa. pec. maxia. 3z. n. resistẽdo fomiti nõ auferat fomes totalr i pñti vita: tñ ꝑ talẽ rsistẽtiã eⁱ ptãs diminuit: ⁊ vt⁹ mozal' firmat. ⁊ auget: q̃ dr quedã sanitas aie: ⁊ ꝑ ꝓñs⁹ curatio ab ifirmitate: ⁊ hec facit cessare peccata ad que ipellẽt fomes: nisi eẽt talis sanitas vel curatio. t Est ⁊ malũ. Hic infert quedã ꝓclusio. Ex hoc. u. q pauci resistũt fomiti mõ ꝑdicto: ⁊ multi sequũtur eⁱ impulsũ: iõ hoies fiunt ambitiosi potestatis mũdane ⁊ honoris: ⁊ sic homines defectuosi ad talia promouentur: ⁊ virtuosi sine honore dimittuntur: ⁊ hoc est quod dicitur: Est ⁊ malum quod vidi sb̃ sole: ⁊ quid sit illud subditur: Quasi per errorem egrediens a facie principis. v Positum stul. i digni. sublimi. princeps iste deus est: q̃ nullo modo

pōt errare ſm veritatē: ſz tm̄ ſm hoium inſipientiū eſtimatōem: qui ex pmotōe maloꝝ ad magnas dignitates frequēter dicūt deū dormire vel deſipere: tm̄ ſm ordinē ſue ſapie ꝛ iuſticie nobis occulte pmittit aliqñ malos ſblimari: ꝛ bonos humiliari: ꝛ ió nō dī hic p errorē pn cipis abſolute: ſz quaſi p errorem: qz ſic vtit fatuis ꝛ ſimplicibus.

x Qui fodit. Hic ꝓnter oñdit malū fomitis inḡtuz inclinat ad peccati occaſiones dicens: Qui fodit foueaz incidet i eaz. ſic.n. cōtingit aliquando corpalr. Et p hoc intelligit qd ꝗrens peccati occaſionē incidit in illud: ſicut vadēs ad ſpectacula ihoneſta cadit in peccatuz luxurie: ꝛ ꝗrens familiaritatez latronū i furti peccatū. Ad idē inducit quod ſbdit:

y Et qui diſſipat ſepē .ſ. honeſtatis diſciplinaz a ſapientibus tradita. z Mordebit eū coluber. i. diabolus q̄ vocat ſerpens: gen. iij. Et ad diem facit qđ ſbditur: a Qui tranſfert lapides affliget in eis nē. ſicut.n. tranſferēs lapides ꝛ ſcindens ligna patitur corporale detrimētū: ſic ꝛ ille q̄ exponit ſe occaſionib⁹ peccatoꝝ detrimētū aie. b Si retuſuz. Hic remouet circa p̄dicta quādā eſtimatōem falſam q̄ aliq̄ eſtimāt hoiem de facili de vicijs redire ad vtutes: ꝛ ió querūt facilius peccatoꝝ occaſiones: ió hoc remouet p exēplū ferri acuti: qđ ſi inde pcutiat lapis: ei⁹ acuties pdit: nec de facili recuperat: ſed cū magno labore: ꝛ ſilr declinās de virtutibus ad vicia nō de facili: ſz cum multa difficultate redit ad virtutē: vt pz p experiētiam ꝛ p phm. j. ethi. ió ſubdit: c Et poſt iduſtriā. i. magnā diligētiā ad recuperādū vtutē. d Sequet ſapientia: p quā intelligit ſtatus vtuoſi. e Si mordeat. Hic oñdit malū fomitis inḡtū inclinat ad malā locutōnē dicēs: e Si mordeat ſerpēs in ſilentio. corpalr. f Nihil eo min⁹ hēt. ſpūalr. q̄ occulte detrahit ꝓxio ꝛ ió p oppoſitū dī de bono verbo. g Uerba oris ſapientis grā. qz reddūt eū corā deo ꝛ hoibus gratioſuz. h Et labia inſipientis ꝓcipitabūt eū. qz reddūt eum deo ꝛ hoibus odioſum. Et qz ſicut ſapiēs ꝓcedit de vtute in vtutē augmētando: ita ſtult⁹ de malo in pei⁹ loquēdo: ió ſubdit: i Initiū vboꝝ eius ſtultitia. minor. k Et nouiſſimū oris illi⁹ error peſſimus. qz aliqñ p rumpit i blaſphemiā ꝛ deū: qđ ē peſſimū: ꝛ vñ ꝓcedit hoc ſtatim oñdit. l Stult⁹ vba multiplicat. qz multiplicādo vba fatua finalr venit ad vba peſſima. Et qz de malū ꝓcedit ex aliq̄ ignorantia ſm q̄ dicit phs: Ignorat oīs malus: ió ſubdit: m Ignorat hō. ſ. ſtultus. n Quid aū ſe fuerit. qz facta p̄cedentiū ſapientū ꝓſiderare neglexit q̄ ſūt quedā directōes reſpectu agendoꝝ. o Et qđ poſt ſe futuꝝ ē quis illi indicare poſit. q. d. ſolus deus: ſed ſtult⁹ talis nō ē hac ſuelatōe dign⁹. Et qz tal⁹ errat p diuerſa vicia in q̄bus eſt magn⁹ labor nō ſolū aie: ſed etiā corporis: ſm q̄ i pſona dāpnatoꝝ dī ſap. v. Laſſati ſum⁹ i via iniq̄tat⁹ pditōis ꝛ ābulauim⁹ vias difficiles: ió ſeq̄t: p Labor ſtultoꝝ affliget eos q̄ neſci. i vr. pgē. .i. ad ſcōꝝ requiē: de qua citate dī Eccleſ. vltio: Et nomē ciuitatis dñs ibidē. q Ue tibi terra. Poſtq̄ ſalomon oñdit labilitatē hoīs ex inclinatōe fomitis: hic ꝓnter idē oñdit ex defectu exteriozis regimīs: et primo facit ꝓpoſitū: 2° remouet qđaz pricu luz: ibi Jn cogitatōe. Prima i duas: qz primo ponit boni ꝛ mali regimis cōparatio: 2° mali proſecutio: ibi Jn pigritijs. Circa primū dicit: q Ue tibi tra c⁹ rex eſt puer. moribus ꝛ ſenſu: qz ex hoc ſubditi inſolescūt: ꝛ vicia multiplr increſcūt. r Et c⁹ pncipes mane comedunt. i. inordinate: ꝛ per hoc deſignātur alia vicia in q̄bus pncipi cōformātur: eo q̄ ſunt ſibi magis ꝓpinq̄ ꝛ ei placere nituntur: ꝛ per oppoſitū dī: s Beata terra cui⁹ rex eſt nobilis. morib⁹ ꝛ genē. De hac.n. duplici nobilitate dic Greg. q̄n altera alteri copulat quaſi gēma carbūculi in ornamento auro ſociat. talis.n. rex ſtudet ſolicite i terra ſua extirpare vicia: ꝛ virtutes nutrire. t Et cui⁹ pncipes veſcūtur i tempore ſuo. i. tpe cōpetenti ſuſtētatōi nāe: ꝛ hoc tps eſt cōpleta p̄cedentis cibi digeſtiōe: ió ſubditur: v Ad reficiēdū. qz cibus ſic ſumptus reficit nām: dum nō tm̄ accipiatur i imoderata quātitate: vel cū nimia voluptate: ió ſubditur: Et nō ad luxuriā. x Jn pigritijs. Hic ꝓnter ponit mali regimis ꝓſecutio q̄tū ad mala inde ꝓuenia: qz vt p̄dictū eſt hoīes ex hoc efficiūtur carnales: ꝛ maxime pncipes: ꝛ ex h⁹ ſequitur pigritia circa bona opera ex qua dimittūt peiorari edificia: ꝛ hoc ē qđ dī: y Jn pigricijs humiliabit ꝓtignatio. i. ſūmitas edificioꝝ in qua ꝓiūgūtur tigna: qz diſponit ad caſum. y Et in infirmitate manuū. i. in remiſſiōe manuū a bonis operib⁹. z Perſtillabit dom⁹. pluuijs ꝛ niuibus intra cadētibus. Scdo ex carnalitate pncipū ſequitur q̄ volūt habere magnā familiā ꝛ ſplēdidā menſā: ideo dī: a Jn riſu. i. in letitia inepta. b Faciūt panē ꝛ vinū. i. diſponūt ſuper menſam. hoc.n. vbum facere i hebreo aliqñ accipit ꝓ diſponere. vñ deuto. xxj. dicit de muliere gētili accipienda in matrimonium a iudeo q̄ radet ceſariem: ꝛ circūcidet vngues ſuos. in hebreo hī: Faciet vngues ſuos. .i. componet: ꝛ eodem modo accipitur hic. Et quia ad magnam familiam ꝛ amplam menſam indigent multa pecunia: inde ſequitur q̄ ſubuertunt iudicium ꝓpter diuituz munera: ideo ſequitur: Et pecunie obediunt omnia.

Eſt ꝛ malū quod vidi ſub ſole: q̄ſi p errorē egrediens a facie pncipis. Poſitum ſtultū i dignitate ſublimi: ꝛ diuites ſedere deorſuz. Ui di ſeruos in eqs: ꝛ pncipes ambulantes ſup terrā quaſi ſeruos. Q̄ui fodit foueā incidet in eā: et q̄ diſſipat ſepem mordebit eū coluber. Q̄ui tranſfert lapides affliget in eis: ꝛ qui ſcidit ligna vulnerabit ab eis. Si retuſum fuerit ferz ꝛ hoc non vt pus ſz hebetatū fuerit: multo labore exacuet: et p⁹ induſtriā ſequet ſapia. Si mordeat ſerpēs in ſilentio: nihil eo minus hēt qui occulte detrahit. Uerba oris ſapientis grā: ꝛ labia inſipientū ꝓcipitabūt eū. Jnitiuz vboꝝ eius ſtultitia: et nouiſſimū oris illi⁹ error peſſimus. Stult⁹ vba multiplicat. Jgnorat hō q̄tū añ ſe fuerit: et qđ poſt ſe futuꝝ ē: qs ei poterit indicare: Labor ſtultoꝝ affliget eos q̄ neſciūt in vrbē pgere. Uę tibi tra cui⁹ rex ē puer: et cui⁹ pncipes mane comedunt. Beata tra c⁹ rex nobil⁹ ē: et c⁹ pncipes veſcūt i tpe ſuo: ad reficiēdū ꝛ nō ad luxuriaz. Jn pigritijs būlliabit ꝓtignatio: et i infirmitate manuū perſtillabit dom⁹. Jn riſu faciūt panē ꝛ vinuz: vt epulet bibētes. Et pecunie obediūt oīa. Jn cogitatione tua regi non detrabas:

hoc.n.quod dicit de malo regimīe regis ⁊ ꝓncipū posſz ali quis ꝓrūpere i vba ꝯ famā ipsoꝝ:iō ꝓhibet hoc tanq̄ picu losū dicens: c In cogitatōe tua regi ne detrahas. illa.n. que i cogitatōe reuoluūtur:de facili vbo ꝓferunt etiā ꝑter intentōem ꝓferentis. d Et in secreto cubicli tui. vbi cre

dís a nullo audíri. e Ne maledixeris diui ti.qz pōt ꝑter scitum tuū audíri ab aliquo ⁊ reꝓtari:iō ſbdit: f Qz ⁊ aues celi i. relatores verboꝝ: q̄ dicūtur aues celi hic eo mō loquendi quo demones dicūt aues celi in parabola semi nantis: Matth.xiij. g Portabūt vocez tuā.ad tuā accusatio nē. h Et qui hēt pēnas.i.quicūq; rela tor verboꝝ velox ad talia referendū:⁊ ē re petitio ciusdē ſnie ad maiorē affirmatōem i Annūciabit sen tentiam.i.vba tua ad tuā cōdemnatōez: vl̄ per hēntē pēnas intel ligit malus iudex q̄ ni mis velox est ad ꝓfe rendū ꝯ ſimplices de facili loquens durā ſniam. .IX.

èt i secreto cubiculi tui nō māledixerit diuiti:qā ⁊ aues celi pōrtabūt vocē tuam:⁊ q̄ui habēt pēnas ānnūcia būt sententiam. .XI.

Mittē panē tuū sup trā seuntes aquas: qā ꝑ tpa multa iuenies illū. Bā partes septē necnō ⁊ octo: qā ignoras q̄d futuꝝ sit ma li super terrā. Si rēplete fu erint nubes:imbrē super trā effundēt. Si cēciderit li gnū ād austrū aut ad aqlo nē:in quocūq; loco ceciderit:ibi erit. Q̄ui obſuat vē tū nō seminat:èt qui cōside rat nubes nūnq̄ metet.

Mitte panē tuū. Superi⁹ salomō iduxit ad opa vir tutū gnāliť:hic ꝓnter inducit ad opa mīe ſpāliter: qz ſpāli modo faciūt ad ꝓsecutōem beatitudinis future ſm q̄ dī Matth.xxv. Uenite benedicti ꝑis mei: possidete paratū vobis regnū a cōstitutōe mūdi. Esuriui .n.⁊ dedistis mihi māducare ⁊c. Et diuidit in tres partes: qz ꝑmo inducit ad opus ꝓbitatis:2ᵒ ad acceleratōem huius operis:ibi Mane semina.3ᵒ infert ꝓclusionē sue itentōis:ibi Letare g̃ Prima in duas:qz ꝑmo iducit ad pietatis actum 2ᵒ remouet ipedimētū:ibi Qui obſuat ventū. Circa ꝑmuz dicit: a Mitte panē tuū sup trāseūtes aq̄s.largiendo ci bū ⁊ potū indigentib⁹:⁊ maxime peregrinis trāseūtib⁹ qui dicūtur hic aque eo mō loquēdi quo dī apoc.xvij. Aque multe ppli multi. Et aque transeūtes:qz pegrini trāseūt ad ad terrā suā sicut aque ad mare. b Qz post multa tpa inuenies illū recipiēdo inde mercedē nō solū in futuro: sed etiā aliq̄n in pūti:sicut Jethro vocauit moysen ad comedē dū panē:credēs eū esse egyptiū peregrinū: exo.ij. ⁊ ex hoc postea receptus ē in pplo ísrl:⁊ vt filij sui hērent ꝑtem i terra ꝓmissionis:qz pietas ad oia valet ꝓmissionē bñs vite q̄ nūc est ⁊ future.j.Timo.iiij. c Da partes septē ⁊c.i.abū dant da de bonis tuis indigētibus. d Qz igras quid fu tuꝝ sit mali super terrā.i.i vita pūti:⁊ ab illo liberari pote ris p opa pietatis impensa indigentib⁹:qz sicut ꝑdictū ē pie tas nō solū hēt ꝓmissionē vite future.sed ⁊ pūtis. Uel aliť pōt exponi: Qz ignoras q̄d futuꝝ sit mali sup terrā.q.d. forte eueniet mortalitas hoīum per pestilētiā aut gladium in qua tolleris de vita pūti:⁊ tūc opera pietatis valebūt tibi:qz sola pietas comes est defūctoꝝ:vt dicit Aug⁹. Ad h⁹ etiā inducit exemplū sensibile dicēs: e Si replete fuerit nubes.exalatiōibus humidis. f Imbrez sup terrā effū dent.q.d.sic hoīes diuitias hēntes debēt eas refundere indi gentibus. Ad hoc etiā inducit motiuū ex hōis statu ꝓ mor tem:qz tunc cessat meritū ⁊ demeritū:iō dicit: g Si ce

Quomodo ignoras que sit via ſpūs:èt qua rōe cōm pingant ōssa in ūentre prē gnantis:sic nescis opera dī qui fabricator est omniuz. Mane semina semen tuuz èt vespere nē cesset manus tua: qā nescis quid magis oriatur hoc aut illud: èt si vtrūq; simil melior erit. Dulce lumen ⁊ delectabile est oculis videre solem. Si ānis multis vixerit homo ⁊ in his omnibus letus fuerit:meminisse dz tenebrosi tpis: èt dierū multoꝝ q̄ui c venerit vānitat arguūt ꝑterita. Letare g̃ iuuenis in

ciderit lignū.i.homo q̄ dī arboꝝ euersa a ꝑhis.vñ ſcdo de aia dicit ꝑhs q̄ radices in arboribus sūt silues ozi in hoibus qm̄ per illas accipit arboris nutrimentū. Dī g̃ lignū cadere q̄n hō ꝑ mortē abscindit a statu pūtis vite h Ad austꝝ aut ad aqlonē.i.ad ꝑtem electoꝝ:vel re ꝓboꝝ que noie aquilonis ꝓsigna tur:eo q̄ dī hiere mie.j. Ab aqlōe pandetur oē ma lū. i Ibi erit.i. imutabiliť remanebit: ꝓpter qō i vita pūti dz hō ꝯ opibus pietat solicitari q̄diu pōt mereri. k Qui obſuat. hic mo uet qōdā impedi mentū. impedit .n.hō ab operib⁹ pietatis ex nimia dilatōe cogitans q̄ veniet tps ma gis opportunum ad distribuēdum pauperib⁹ bona sua:⁊ interim au ferunt ei bona vl̄ etiā vita:⁊ sic pri uat intēto: ⁊ hoc est qō dicit per ſile: k Qui obseruat ventū nō semi nat.qz raro aut nunq̄ ē aer ſine vento aliquo. l Et qui ꝓsiderat nubes.dimittēs metere ꝓpter apparētiam nubiū. m Nunq̄ metet.qz raro ꝓtingit q̄ aer sit ſi ne nubib⁹.⁊ in tali dilatōe aliq̄n irruūt hostes terrena scentia sibi colligentes:remanētia deuastātes. Scōz impedimētū ꝓuenit ex estimatōe longitudis vite ꝓpe:⁊ sic ipedit homo ab operib⁹ pietatis: qz credit se indigē i futuro bonis suis:hoc remouet cū dī: n Quomō ignoras que sit via spūs.i.ꝑ quē modū aia infūdit cor pori. o Et q̄ rōne.i.per quē modū. p Cōpigāt. .i.formētur. q Ossa.s.pueri. r In ventre mris. ista.n.sunt totaliť occulta nobis. s Sic nescis opera dei.qz statim pōt te tollere de vita pūti:ꝓpter qō Luc.xij.dī diuiti diu viuē sperāti:Stulte hac nocte repetēt aiam tuā a te:que aūt ꝓgregasti cui⁹ erūt: t Mane. Postq̄ salomō induxit ad pietatis exercitiū:hic ꝓnter inducit ad hui⁹ exercitiū festinū ꝓncipiū ⁊ etiā ꝓfectū cō tinuū dicēs: t Mane semina semē tuū.i.pietat opera incipe a tempore iuuētutis. v Et vespere.i. in se nectute i qua solēt hoies fieri tenaces. x Ne cessz ma nus tua.facē pietat opa. y Qz nescis q̄d magꝺ ziatur.i.deo accepti⁹ efficiat. z Et si vtrūq; simul.i.cō litē deo acceptū. ⁊ Meli⁹ erit.in fructu ꝑmij. a Dul ce lumē.hic remouet h⁹ acceleratōis q̄dā ipedimētū: q̄ ꝓcedit ex ꝓsideratōe vite pūti tm̄: ⁊ sic ipedit hō ab operib⁹ pietat:qz nō ꝓsiderat tps sue mortis: iō dī: a Dulce lumē ⁊c.i.delectabile ē hōi ꝑui vita pūti: sz qz cū hoc dz de morte cogitare:iō ſbdit: b Si an nis mltis vixerit hō.⁊ i ꝓspitate:tm̄ c Meminisse dz tene tpis.i.mortis.q̄ tps vocat nox freq̄nt i scripta. d Et diez multoꝝ.i.tpis post mortē q̄ nō hēbit finem. e Qui cū venerint vanitat arguunt ꝑterita.i.huius vite delectabilia que pertransierūt vt vmbra. a Le tare ergo. hic infertur intenta conclusio: scilicet ꝙ

homo ex ꝓsideratõe dñi iudicũ debet a malis retrahi: ⁊ in bonis exerceri: dicit igit̃: a Letare ꝯ iuuenis. ⁊ ſm hebreos eſt ironica locutio: ſicut aliquando pat̃ dicit filio: Uade ad tabernã ⁊ bibe ⁊ lude. q. d. poſtea dolebis: ⁊ hoc ꝓz ex ſequẽtib' cũ dr̃: b Et ambula i vijs cordis tui. i. ſm modũ tue ꝓprie volũtatis. c Et in intuitu oculoꝝ tuoꝝ. i. ſequẽdo ꝓcupie impulſum: qd̃ eſt valde malã: io ſb̃ditur. d Et ſcito q̃ ꝓ omnibus his adducet te deus i iudiciũ. Auſer irã a corde tuo: et amoue maliciam a carne tua. Adoleſcẽtia. n. et volũtas: vana ſũt. .XII.

adoleſcẽtia tua: ⁊ in bono ſit cor tuum in diebus iuuẽtutis tue: et ambula in vijs cordis tui: et in intuitu oculoꝝ tuoꝝ: et ſcito q̃ ꝓ omnibus his adducet te deus in iudiciũ. Auſer irã a corde tuo: et amoue maliciam a carne tua. Adoleſcẽtia. n. et volũtas: vana ſũt. .XII.

Memẽto creatoris tui i diebus iuuẽtutis tue: anteqũ veniat tempꝰ afflictionis tue: et appropinquent anni de quibus dicas: non mihi placẽt. Anteqũ tenebreſcant ſol ⁊ lumẽ ⁊ ſtelle ⁊ luna: et reuertant nubes poſt pluuiã. Qñ cõmouebuntur cuſtodes domus: et nutabũt viri fortiſſimi: et otioſe erũt molentes i minuto numero: et tenebreſcẽt videntes p foramina: et claudet

Lapl'm .XII.

Memẽto creatoris tui. Supr̃ ſalomon iduxit multipl'r ad felicitatis hũane acq̃ſitõem: hic ꝓſequẽter inducit ad huiꝰ acq̃ſitõis acceleratõnẽ: ⁊ diuidit in tres ptes: q̃ ꝑmo ponit̃ hec acceleratio 2ª q̃dã breuis recapitulatio: ibi Lũq; eſſet. 3ª inſert̃ intenta cõclusio: ibi Dis amplius. Circa ꝑmũ dr̃: a Memẽto creatoris tui. q̃ te fecit de nihilo ad imaginẽ ſuã: genñ. i. ppr̃ qd̃ obligat'es totus ad eũ ſuiſſe tenẽ. b In dieb' iuuẽtutis tue. q̃ tũc potes ei prõpt'⁊ meli'ſuire: io ſb̃dit̃: c Anteq̃ veniat tps afflictõis. i. ſenectus: q̃ ſic dic̃ Seneca: Multa ſenẽ circũueniũt icõmoda: d Et appropiquẽt ãni. tue mortis. e De qb'dã. ñ mi. pla. oẽs. n. mortẽ refugiũt ⁊ abhorrent. f Añq̃ tẽ. reſumẽdũ ẽ qd̃ dictũ ẽ i ꝓncipio. c. Memẽto creatoris tui. in ꝓncipio h'ꝰ clauſule ⁊ etiã clauſulaꝝ ſeq̃ntiũ. f Añq̃ tenebreſcat ſol tẽ. Dicũt aũt ſol ⁊ luna ⁊ ſtelle obtenebreſcẽ ſeni: ⁊ maxime ad mortẽ ꝓpinquãti: q̃ deficit virtus eius viſiua: ⁊ ſic nõ põt claritatẽ eoꝝ bñ vidẽ nec de die nec de nocte. g Et reuer. nu. p'pluuiã. .i. tribulatio mortis ſup tribulatõem ſenectutis: ita q̃ ſalomon loq̃tur h̃ metaphorice ſm oẽs expoſitores hebreos ⁊ latinos. h Qñ cõmouebũtur cu. dom'. i. corꝑis: qd̃ ẽ domiciliũ aie: huiꝰ aũt domus cuſtodes ſunt ſenſus q̃ ꝓcauẽt corꝑi a noxijs: et dicũtur h̃ cõmoueri qñ incipiũt deficẽ ⁊ hebetari. i Et nutabũt viri fortiſſimi. i. crura ⁊ tibie que dicũtur viri a virtute: q̃ ſuſtinẽt corꝑis põdus: ſed nutãt. i. tremunt ſeu vacillãt in ſenectute deficiẽte nãli virtute. k Et ocioſe erunt molẽtes. i. dentes qb'molit̃ cib' i ore: ſz appropiquãte morte nõ poſſunt hoc facẽ. l In minuto numero. numerus .n. dentiũ i cõi curſu minuit̃ i ſenectute. m Et tenebreſcẽt videntes p foramina. i. oculi itra foramina capitis collocati. n Et claudet oſtia in platea. i. labia in plano faciei ſita: q̃ dicũtur claudi qñ nõ pñt bñ loq̃: io ſb̃dit̃: o In humilitate. i. exilitate vocis: qd̃ cõtingit i appropinq̃tõne mortis. p Et ꝓſurgẽt ad uocẽ volucris. i. galli: ſenes. n. ñ pñt bñ dormire: ⁊ ſic excitãtur in ꝑmo gallorꝝ cantu: ⁊ hec excitatio dr̃ hic ſurrectio ⁊ qr̃ ad lr̃am nõ pñt diu retinẽ vrinã ꝓpr̃ debilitatẽ organorꝝ: ⁊ io opz eos tunc iurgere. q Et obſurdeſcẽt oẽs filie carminis. i. aures que dicũtur filie carmis: eo q̃ delectãtur i melodijs r Excelſa q̃z time. .i. ſupiores pars aie: qr̃ oẽs nãlr̃ timent mortẽ, ppinquãtẽ etiã ſm partẽ ſupiorẽ corꝑori cõpatientẽ. s Et formidabũt i via. q̃ timẽt exire viã pñtis vite. t Florebit amygdalus. i. caput caneſcet. v Impiguabit̃ locuſta. i. vẽter itumeſcet hũoribus indigeſtis. x Et diſſipabit̃ capparis. i. ꝓcupia carnis q̃ ſic noiat̃: eo q̃ capparis ẽ herba qua luxuria excitat̃. y Qñ ibit hõ. p mortẽ. z In domũ eternitatis ſue. q̃ inde nunq̃ reuertet̃ ad vitã pñtẽ. a Et circuibunt i platea plãgentes. hoiem iã defunctũ. b Anteq̃ rẽ. reſumatur: Memento creatoris tui añq̃ rũpat̃ funis argẽtꝰ. i. armonia qua elemẽta colligãt̃ i corꝑore viuẽte q̃ rũpit̃ i morte. c Et recurrat vita aurea. i. vita futura: q̃ ſm veritatẽ melior ẽ iuſtis q̃ vita pñs: ſicut auꝝ meli'ẽ argẽto. d Et ꝓterat̃ hydria ſup fontẽ. fons dr̃ hic cor a quo ꝓcedũt ſpũs vitales ſicut aque mũde ex fõte. Hydria cũ qua haurit̃ aq̃ de fonte dr̃ hic cõpago ceterorꝝ mẽbrorꝝ recipiẽs vitã a corde q̃ ꝓterit̃ ſup fõtẽ: qr̃ morit̃ cũ corꝑore. e Et ꝓfri. rota ſup ciſternã. rota dr̃ hic caput: qr̃ appropiquat ad figuram rotũdã: Ciſterna vo dr̃ ipm corꝑ: eo q̃ ibi accipit̃ vita vt ꝓdictũ eſt: ⁊ ſic rota ꝓfringit̃ ſup ciſternã: qñ oẽs ſenſus qui vigent i capite deficiũt totalt̃ corde moriente. f Et reuertatur puluis in terrã tẽ. i. corꝑ' humanũ qd̃ ꝑ maiorẽ partẽ factũ eſt de elemẽto ire. g Et ſpũs redeat ad deũ. ſm merita eiꝰ ⁊ demerita iudicãdus p ipm. g Vanitas vanitatũ rẽ. exponat̃ vt. ſ. c. j. i Lũq; eſſet. Hic ponit̃ breuis recapitulatio de libris ſalomonis cũ dr̃: i Lũq; eſſet ſapiẽtiſſim' eccl̃aſtes. i. ſalomon cuiꝰ ſapia ꝓcedebat ſapientiã omniũ illius tẽporis: vt habet̃. iij. reg. iiij. k Docuit populum. verbo ⁊ ſcripto. l Et enarrauit q̃ fecerat. ſ. ñ. c. ⁊ in plib' alijs locis. m Et inueſtigans. ſapiam. n Lõpoſuit pabolas multas. ſ. tria milia: vt habetur. iij. reg. iiij.

a Quesiuit vba vtilia. ad bonñ regimẽ ppli. b Et cõ scripsit sermones remissos. q; nulla est in eis distorsio a vi-tate. c Ac vitate plenos. q; cũ vitate lrali cõtinent ples vitates mysticas. d Uerba sapiẽtũ sicut stimuli. ad excitandũ pigros in opere vtutis. e Et quasi clauí in altum defixi. i. in pfundum sicut dr Job. iiij. Puteus altus est. i. pfundus: ꝛ ideo sicut clauí in pfundum ligni defixi sunt ibi quasi immobiles: sic vba pphetaꝝ nõ possunt a veritate remoueri.

Quesiuit verba vtilia: et cõscripsit sermões rectissimos ac veritate plenos. Uerba sapiẽtiũ sicut stimuli et quasi clauí i altũ defixi: quí per magistroꝝ consiliũ data sũt a pastore vno. His amplius fili mi ne requiras. Faciẽdi plures libros nullus est finis: frequensq; meditatio carnis afflictio est. Finẽ loquendi pariter oẽs audiamus. Deum time et mãdata eius obserua. Hoc est oĩs hõ. Cũcta que fiũt adducet deus in iudicium pro omni errato: siue bonũ siue malum sit.

Explicit liber ecclíastes.

f Que p magistrorũ cõsiliũ. i. sapientũ g Data sunt a pastore vno. s. ipso deo: qui oĩa regit ꝛ pascit Magistri vo isti pñt dici tres psone i diuinis: vel ãgeli q̃bus p̃mo reuelant diuia secreta: ꝛ sũt executores diue volũtatis. h His ãplius. Hec ẽ vltima pars huí libri in qua ponit intenta cõclusio: ꝛ hoc q̃tuz ad duo. Primuz ẽ q̃ homo non sit curiosus in iuestigatõe scripturaꝝ p̃ter necessarioꝝ: ꝛ q̃tũ ad hoc dr: h His. i. sacre scripture libris: vt expõit ra. sa. h Ampli' fili mi ne requiras. p hoc tñ nõ excludũt libri alij ad itellectũ sacre scripture necessarij: sed illi q̃ nõ sũt ad salutẽ necessarij: de q̃b' ibidit: i Faciẽdi ples libros nõ ẽ finis. q; sp emergũt noue difficultates i talib'. k Freq̃nsq; meditatõ. circa talia. l Carnis ẽ afflictio. s. effectiue ꝛ sine vtilitate cũ sit õ p̃ter necessarijs ad salutẽ: ꝛ impediat necessarioꝝ cognitõez: q; impedit studiũ circa ipsa. Scõm ẽ q̃ hõ intẽdat totis viribus necessarijs ad salutem: iõ dicit: m Deum time. timore filiali: p quẽ recedit a malo. n Et mãdata ei' obtua. exercẽdo te in bono: ꝛ he sũt due ptes iusticie que faciunt bominẽ pfectũ in vtute: iõ seq̃tur: o Hoc ẽ oĩs hõ. i. totus siue pfect' hõ: q; totũ ꝛ pfectũ sũt idem. v. metaphy. ita q̃ accipitur hic signũ totí' vniuersalis p signo totius integralis q; in hebreo p vtroq; est vna sola dictio eq̃uoca ad vtrũq; ꝛ ẽ sensus: o Hoc ẽ oĩs hõ. i. iste due partes iusticie faciunt pfectũ hoiem in vtute: ꝛ subdit motiuũ ad illa duo cũ dr: p Et cũcta que fiũt sub sole. s. ab hoibus q̃ p liberũ arbitriũ possunt mereri ꝛ demereri. q Adducet de' ad iudiciũ. gnãle. r Pro oi errato. in hebreo hr: Pro oi celato. qõ ibi manifestabit. s Siue bonũ sit. vt remuneretur. t Siue malũ. vt puniat. Ad hanc sniam põt retrahi quãtũ ad aliquid nra lra cũ dr: Pro omni errato. i. delicto ex malicia vel ignorãtia. Siue sit bonũ. de genere: malũ tamen ex circũstantia: sicut cũ aliquis dat elymã mulieri paupcule vt eam pertrahat ad luxuriã. Siue maluz. de genere sicut furtum ꝛ homicidiũ. Punitio tñ taliuz cedet ad gloriã electoꝝ: sicut dr psal. lvij. Letabit iustus cum viderit vindictã: ꝛ ad gloriã dei: cui ẽ honor ꝛ gla i scla sclorꝝ. Amẽ.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super ecclesiasten finit feliciter.

¶ Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super cantica incipit.

Sculetur me ꝛc. Expedito p̃mo Salomonis libro i quo traduntur documẽta que faciũt ad illustrationẽ mentis: ꝛ scõo in q̃ inducimur ad cõtemptũ affluentie mobilis: hic p̃ter inducit tertius inducens ad amorẽ supne felicitatis sicut dictũ fuit pleni' in p̃ncipio p̃mi libri: vbi posui quãdã pfatõem p istis trib' libris. Appetitus vo felicitatis supne procedit ex amore mutuo dei ꝛ rõalis creature: q̃ in hoc libro describit: vt pleni' vi debit psequẽdo: tamẽ ad maiorẽ dicẽdoꝝ intelligẽtiam aliqua sunt hic p̃mittẽda. Primũ est q; trãslatio nra in pluribus locis discrepat a lra hebraica: ꝛ silr signatio capituloꝝ. Scõz est q; totus iste liber procedit pabolice nec tñ apparet lucide q̃b' psonis determinate parabole fm sensũ lralem sint applicande: ꝛ hoc cũ pdicta difficultatẽ igerit in hoc libro. Si. n. hoc appareret sicut iudicũ. ix. vbi dr: Dixerũt aũt oĩa ligna ad rãnũ: veni ꝛ impera sup nos. ex lra sequẽte manifeste pz: q; intelligitur de sichimitis ꝛ abimelech quẽ vnxerũt sup se regẽ: tũc facile esset hunc libũ exponẽ: sed hoc nõ apparz nisi i quo dã gnãli. s. q; iste liber loq̃tur pabolice õ amore mutuo sponsi ꝛ sponse: sz quis sit iste spõsus ꝛ que sit hec spõsa clare nõ apparet ex lra: ppr quod accipiuntur varie a diuersis. Quidã. n. dixerũt q; hic accipit spõsus ad litterã ipse salomõ: ꝛ spõsa filia pharaonis vxor ei' p̃dilecta: sz hoc nõ vr vez: qz sz hic amor inẽ spõsum ꝛ sponsam potuerit eẽ licitus: vtpote ifra limites mrimonij p̃tentus: sicut dixi pleni' sup tertiũ libũ regũ. iij. c. tñ carnalis fuit ꝛ frequẽter hẽt talis amor aliq̃d inhonestũ ꝛ illicitũ adiũctũ: ppter qõ descriptio talis amoris nõ vr ad libros sacre scripture canonicos ptinẽ: maxie qz huiusmõi libri spũsco dictante sũt scripti. Salomõ aũt amorem sui ad vxorẽ ꝛ ecõuerso: ꝛ delectamẽta ad hoc seq̃ntia coguit per experiẽtiã: ꝛ non per sanctispũs reuelatõez: ppter quod hic liber qui semper fuit ab hebreis ꝛ latinis inter canonicos libros reputatus: vt pz per Hiero. in p̃logo galeato: nõ vr de hoc amore pscriptus. Propter quod hebrei dicũt q; iste liber loquitur pabolice de amore dei ꝛ plebis iudaice: quã sibi despõsauit i legis datõe: exo. xx. ꝛ sic habuit eã vt spõsam p̃dilectã. Expositores vero catholici dicunt cõmuniter: q; liber iste loquit de amore xp̃i ꝛ ecclesie: accipiendo ecclesiam put diuidit cõtra synagogã: que pcessit de latere dormientis xp̃i in cruce: sicut Eua formata fuit de costa dormentis Ade: ꝛ sic tam illi q̃ isti nituntur ad suas intentões litteram applicare. Saluo tamen meliori iudicio vtriq; vident in aliquo deficẽ. Primo i hoc q; spõsam accipiũt nimis stricte iudei dicentes spõsaz p̃ci se esse plebem iudaicam cum gente conuersa ad ipsam: catholici vero plebem xp̃ianam: quia i hoc libro pnuntur aliqua que non vidntur conuenienter exponi referendo ad statum veteris testamenti: ꝛ econuerso aliqua que non possunt conuenienter exponi de statu noui. Et ex hoc seq̃tur õfectus alius quo iudei aliqua ad statum noui testamenti pertinentia incõuenienter exponunt de statu veteris: ꝛ econuerso catholici aliqua ad vetus testamentum pertinentia minus conuenienter exponunt de statu noui: loquendo tamen de sensu litterali: cui prout potero insistere intendo. Et est hic sensus litteralis: non ille qui per voces significatur: sed qui per res significatas primo intelligitur: sicut patet in exemplo supza posito de Abimelech ꝛ

ſichimitis: ꝓpter hoc dr̄ parabola a para qđ ẽ iuxta: ⁊ bole qđ ẽ ſmia: qz iuxta ſignificatõem vocũ aliud ſignificat. Igitur in hoc libro ſpõſus accipi vr̄ ipſe deus: ſpõſa vo ipa eccla cõplectẽs ſtatũ vtriuſq; teſtamẽti: qz ſic eſt vna fides modernoꝝ ⁊ antiquoꝝ: variata tñ ſz maiorẽ ⁊ minorẽ explicatõem: ſic eſt vna eccleſia: varíata tñ ſz maiorẽ ⁊ minorem ꝓiunctõem ad deũ: qz magis ꝓiuncta ẽ tempore noui teſtamẽti: ⁊ hꝰ mõ accipit eccl̃iã beatus Greg. homel. vñ. dicens: Quis ſilitudinẽ patriſfamilis recti tenz q̃ ꝓditoꝝ nr̄ q eoſ quos cõdidit ſic poſſidet q̃ſi ſbditos in domo qui hẽt vineã .ſ. vniuerſalẽ eccl̃iam que a ꝑmo abel iuſto vſq; ad vltimum electũ qui in fine mũdi naſcitur ẽ: quot ſanctos ꝓtulit q̃ſi tot palmites miſit. Eccleſia vo ſic accepta reſpicit diuerſa tpa: ⁊ in aliq̃bus offendit ſpõſũ: ⁊ in alijs placauit. Itẽ ꝓſtituta eſt ex diuerſis gentib'. ſ. ex iudeis ⁊ gentib': ex iuſtis ⁊ peccatoꝝib': ⁊ ꝓfectis ⁊ ſbditis: ⁊ hec ⁊ ꝓſilia faciũt difficultatẽ i hoc libro: qz freq̃nter fit tranſitus ò vno tpe ad aliud: ⁊ de vna pte eccl̃ie ad aliã: ⁊ de eccleſia ad deũ ⁊ ecõueeſo q̃ſi ſub eodẽ ꝓtextu lr̄e: ⁊ hoc ꝓpi quẽ ſponſi ⁊ ſpõſe admuicẽ ⁊ partium eccleſie in vnã fidẽ: ſicut plenius dixi i ꝓncipio gen̄. in reglis de intellectu ſacre ſcripture. Sciẽdũ aũt q licz eccleſia a ꝓncipio mundi incepit vt p̄dictũ ẽ: tñ ſpal̃r nomẽ ſponſe ꝑmo in datõe legis in mõte ſynai accepit: ꝑ quã plebs iſrl̃ fuit deſpõſata deo p fidẽ ⁊ latriã: aliꝭ gentib' ad idolatriã declinãtib': ꝓpter qđ ſalomõ ſpũſancto dictãte deſcribẽdo amorẽ dei ⁊ eccleſie ſb nomibus ſpõſi ⁊ ſponſe: incepit a tẽpore egreſſus de egyptiaca ſuitute: qz tunc lex fuit data. Igit̃ iſte liber diuidit̃ in duas ptes: ⁊ in ꝑma deſcribit̃ amor iſte ꝑ tpa veteris teſtamẽti: in ſcda ꝑ tpa noui. ſcda incipit .j. c. vij. Prima diuidit̃ i tres: qz ꝑmo deſcribit̃ amor p̄dict' ꝑ ut reſpicit egreſſũ ò terra exypti: 2° ꝓgreſſum ꝑ viã deſerti: ibi Dum eſſet rex. 3° ingreſſum termini. ſ. iudee. iij. c. ibi Uadã. Prima i duas: qz ꝑmo ponit̃ amoroſa ſponſe petitio: 2° gratioſa ſponſi rñſio: ibi Si iḡras. Prima adhuc in duas: quia ꝑmo ponit̃ petitio amoris: 2° excluſio erroris: ibi Nigra ſum. Circa ꝑmũ ſciẽdũ q ꝑpls iſrl̃ qui ſpõſe noie hic intelligit̃ multũ deſiderauit de egypto exire: vt liber a ſuitute dura poſſet deo liberius ſeruire: ⁊ ei amore ferentius inherẽ: vt hr̄ exo. iij. ⁊ iſtud deſideriũ exꝑmit̃ cum dr̄: a Oſculet me oſculo oris ſui. i. vtinã ds oñdat ſe mihi ꝑ ſigna ⁊ effect' amicabilẽ ſicut ſponſũ ſpõſe ꝑdilecte. b Qz meliora ſũt vbera tua vino. in hebreo hr̄: Qz meliores ſunt amores tui. nomẽ. n. hebraicũ hic poſitũ eq̃uocũ eſt ad amores ⁊ vbera. hebrei ſequũtur vnã ſignificatõem: trãſlatio nr̄a aliã: ſed in hoc vident hebrei melius dicẽ: qz ſm ꝓpetatẽ hebraici ſermõis ſpõſa ḃ alloq̃tur ſpõſũ: in cõmendatõe vo ſponſi nõ vr̄ de cẽter fieri mẽtio de vberib'. Põt tñ dici q ꝑ vbera ſpõſi hic itelligit̃ plenitudo miſericordie dei. Eſt igit̃ ſenſus ſm hebreos cũ dr̄: Qz meliores ſunt amores tui vino. .i. ſapidiores menti deuote q̃ qcunq; ſapidũ corporale guſtui corporali. Et ſm trãſlatoꝝ nr̄am: b Melliora ſunt vbera tua vino. i. tue miſericordie plenitudo dulcior ẽ humane menti q̃ vinũ guſtui qđ int corporalia ẽ magis ſapidũ. c Fragrãtia. vel fragrãtes ſz hebreos. d Unguẽtis optimis. i. plenitudo tue mie vel amores tui magis recreant aiam deuotũ q̃ qcũq; redolẽs ſenſibil̃r olfactuz. e Oleũ effuſuz nomen tuũ. ꝑ oleuz hic intelligit̃ liquor aromaticus fluens de arboribus aromaticis i arabia ⁊ terra ꝑmiſſionis: ⁊ collect' ſuat in vaſis: ⁊ quãdo effũdit̃ ſup aliquẽ ad frigeriũ ſeu medicinam emittit odorẽ ſuauez: ꝑ quẽ intelligit̃ in ſcriptura bona fama: ſz illud apli .ij. Cor. ij. Chriſti bon' odor ſumus rẽ. eſt igit̃ ſenſus cum dicit: e Oleũ effuſũ rẽ. q ꝑ mirabilia que fecit de' ꝑ filijs iſrl̃ in egypto ⁊ in mari rubro: fama nois ⁊ bonitatis eius diffuſa eſt ad alios populos: ꝓpter quã multi ad iudaiſmũ fuerũt ꝓuerſi: ꝓpter quod ſubdit: f Ideo adoleſcentule dilexerũt te. i. alie gentes ad amorẽ tuũ ſunt ꝓuerſe multi. n. de egypto hoc mõ fuerũt cõuerſi: ⁊ cũ filijs iſrl̃ exierũt de terra egypti: vt hr̄ exo. xij. Silr Jetro cũ domo ſua auditis mirabilibus q̃ fecerat de' iſraeli: exo. xviij. g Trahe me p' te. educẽdo me potẽter de egypto. h Curremꝰ. te p viã iuſticie ſequẽdo. i In odore vnguentorum tuorum. i. tractí effectibus bonitatis tue: hoc tñ ſ. In odore vnguẽtoꝝ tuoꝝ. nõ eſt de textu: qz non eſt in hebreo: ſz ab aliquo doctore fuit appoſitum per modũ interlinearis gloſe: q̃ poſtea inſerta fuit textui ꝑ imperitiã ſcriptoꝝ. k Introduxit me rex. celeſti. l In cellaria ſua. reuelãs mihi ꝑ moyſen ſecreta ſua: ſm q dr̄ exo. iij. Cũq; minaſſet gregẽ ad interiora deſerti rẽ. ſequit: Apparuit ei dñs rẽ. m Exultabimus ⁊ letabimur i te. quod fuit ipletũ quãdo tranſito mari rubro letantes dixerũt: Cãtem' dño glorioſe rẽ. exo. xv. n Memores vberũ tuorum. vel amorum tuoꝝ ſm hebreos: ⁊ exponat vt .ſ. o Recti. i. iuſti. ꝑ Diligũt te. filiali amore. q Nigra ſum. hic cõſequẽter ponit excluſio erroris. Circa qđ ſciẽdũ q eccleſia militans ſemp habuit: habet: ⁊ habebit vſq; ad finem mundi cũ iuſtis aliquos peccatores: ⁊ cũ fortibus aliquos debiles: ꝓpi quod ſaluator cõparat eã ſagene miſſe i mare ex oi genẽ piſciũ ꝓgregãti: Matth. xiij. ⁊ iõ fragiles hebrei i egypto exñtes ex ſuiture dura ꝑ ipatiẽtiã fracti reputabãt tota illã eccleſiã ꝺo abominabilẽ: ſic ſpõſa deformis viro ſuo: cũ tñ de' freq̃nt ꝑmittat electos tribulari ad ſuã purgatõez ⁊ meriti augmẽtatiõnẽ: ꝓpi qđ erroꝛẽ fragiliũ remouet dicẽs: q Nigra ſuz. .i. turpis in ſpectu dei ſz iperitoꝝ eſtimatõez. r Sz formoſa. ſz vitatẽ. r Filie hierl̃z. i. o vos ipfecti ò plebe iſrl̃itica: ꝓpi qđ dicũt filie i ſexu femineo ⁊ fragili. s Sic tabernaculũ cedar. i. agarenoꝝ: eo q cedar fuit filꝰ Jſmaelis: genẽ. xxv. q fuit filꝰ Agar: genẽ. xvj. Agarei vo q nũc dicũt ſaraceni tũc habitabãt i tabernaclis expoſitis imbribꝰ ⁊ niuibꝰ i hyeme: ⁊ ſolis ardoribꝰ i eſtate: ꝓpi qđ denigrata erãt exiꝰ pulchra tñ iteꝝ. t Sic pelles ſalo. noie ſalomõis q̃ pacificus inꝑetat: intelligit̃ ipſe deus ſz hebreos: qz diſponit oia ſuauit̃: pelles aũt eius dicũt ḃ opimẽtũ ſuperꝰ tabernaculi: i q̃ deꝰ colebat: qđ erat ò pellibꝰ arietũ: exo. xxvj. ⁊ erat expoſitũ pluribꝰ ⁊ caumatibꝰ: ſicut filijs iſrl̃ duris laboribus in egypto. v Nolite me conſiderare. i. iudicare.

a Qz fuſca ſim. ideſt obſcura ⁊ abominabilis deo.

Incipiunt cantica canticorum. Cap̃lm. i.

O Sculet me oſculo oris ſui. Quia meliora ſunt vbera tua vino: fragrantia unguentis optimis. Oleũz effuſuz nomẽ tuuz: ideo adoleſcentule dilexerũt te. Trã he me poſt te. Curremus i odore vnguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria ſua. Exultabimus ⁊ letabimur i te: memores vberũ tuorꝝ ſuper vinum. Recti diligunt te. Nigra ſũ ſz formoſa filie hieruſalez: ſicut tabernacula cedar: ſicut pelles ſalomonis. Nolite me conſiderare q fuſca

sim: qūia decolorauit me sol. Filij mātris mee pugnauerūt cōtra me: pōsuerūt me custodez vineis. Vinē̄ am meam non custodiui. Indicā mihi quem diligit anima mea: ūbi pascas: ūbi cubes in meridie: nē̄ vagari incipiam post greges sō̄dalium tuorū. Si ignōras te o pulcherrima inter mulieres: ēgredere t ābij post vestigia gregum tuorum: ēt pasce hedos tuos iūxta tabernacula pastorū. Eq tātui meo in curribus pharaonis assimilaui te amica mea. Pūlchre sunt gene tue sicut turturis: cōlluz tuum sicut monilia. Murē̄nulas aureas faciemus tibi: vermiculatas argento. Dūm esset rex in ācubitu suo: nārdus mea dedit odorem suum. Fasciculus myrrhe dilectus me° mihi

b Qz decolorauit me sol. mulier. n. pulchra de sua natura si solis ardoribus exponat: a pulchritudie sua exteri' īmutat: tñ talis imutatio accñtalis ē: t ꝓcedit ab exteriori. Est igit sensus: b Qz decolorauit me sol. i. ardor tribulatois egyptiace fecit me nigrā t turpē apparē: vñ dī ō hoc ardore duro. iiij. Uos aūt tulit dñs t eduxit de fornace ferrea egypti: ꝓpē quod sb̄dit: c Filij matris mee pugnauerūt ꝯ me. i. duris laboribꝫ me afflixert egyptij qui dicūtur filij eiusdē matris cū hebreis: eo q vtriq; de eadez terra fuerūt nati: eo mō loquēdi quo nati pariſius dicūtur pueri t filij parisienses. Oēs. n. hebrei qui cuz Jacob fuerūt igressi egyptū mōtui erāt qñ egyptij ceperunt eos afligere: vt hēt exo. j. t iō oēs reliqui erāt i egypto nati. d Posue. me cu. i vi. i. deputauerūt me seruilibꝫ opibꝫ t forsitā aliqui eoz tāq; fui erāt ꝺputati nocte t die ad custodiam vinearum. e Uineam meā non custodiui. i. operibus meis intendere conuenienter non potui ꝓpter occupatōem in operibus egyptiorum. f Jndica mihi. Postq; sponsa petiuit a sponso dilectionis affectum: hic consequenter petit ab eo directionis effectum. Aliqui. n. hebrei laboribus fracti reputabant egyptios felices: t cum eis ad idolatriam inclinabantur: ꝓpter quod petit spōsa ab hac deuiatōe ꝑseruari dicens: f Jndica mihi tē. t construatur sic littera: O tu sponse quez diligit anima mea: indica mihi in meridie. i. in hoc tribulatōnis ardore. g Ubi pascas. fideles tuos tanq; gregem tuum. h Ubi cubes. i. requiescas per fidem formatam ab infidelitate t idolatria me preseruando: ꝓpter quod subditur: i Ne vagari incipiam post greges. i. alias gentes infideles. k Sodalium tuorum. i. regum t ꝓncipum ipsarum: qui dicuntur hic sodales dei: eo q cum eo participāt in nomine. dicuntur. n. reges t domini sicut ipse deus: vt dicit ra. sa. Sed mihi videtur melius dici: q angeli sancti prelati gentibus infidelibus dicantur hic sodales dei. Unde Daniel. x. angelus ꝓlatus grecis vocatur princeps grecorum: t ꝓlatus persis ꝓnceps persarum. Et dicit beatus dionysius q fuerunt angeli sancti de quibus certum est q sunt in societate dei: t tamen ꝑerant infidelibus ꝓpīs. l Si ignoras. Postq; descripta est amorosa sponse petitō: hic cōsequenter ponitur sponsi gratiosa responsio: t ꝓmo respondet ad petitionem secundam: vt continuetur littera ad immediate precedentem dicēs: l Si ignoras te o pulcher. inmulieres. i. o tu plebs hebrea inter alias gētes pulchra ꝓpter puritatem fidei t latrie. l Si ignoras te. i. times ꝓpter infirmos tuos a via recta declinare. m Egredere. de societate t familiaritate idolatrarum: qz scribitur puer. xiij. Amicus stultorū similis efficietur. n Et abij post vestigia gregum. i. simplicium credentiū quales fuerunt Abel Seth: Enoch: Noe: t ꝓsimiles. o Et pasce hedos tuos. i. infirmos de populo tuo. p Juxta tabernacula pastorum. i. fm documenta patriarcharum qui interroganti de sua conditione responderunt: Uiri pastores ouium sumus nos t patres nostri: geñ. xlvij. q Equitatui. Hic cōsequenter respondet ad primā petitōem sponse que erat de dilectōnis affectione dicens: q Equitatui meo i curribus pharaonis assimilaui te amica mea. i. ostendi manifeste veram dilectionem ad te quando subuerti curꝰ pharaonis in mari rubro te persequentis: exo. xiiij. Et tunc assimilaui te equitatui meo. i. angelis meis quos valde diligo. angeli. n. sancti in multis locis sacre scripture dicuntur eius milicia t exercitus: t eodez modo dicuntur hic equitatus dei. Militum enim turma equitatus cōmuniter noiatur. r Pulchre sūt gene tue sicut turturis. i. pulchritudo fidei tue ē mihi amabilis. In hebreo habetur: Pulchre sunt gene tue in ordinibus. i. in ornamētis circa faciē tuā ordinate dispositis: t ad hoc cōsonat lra sequēs cū dī: s Collū tuū sicut monilia. sunt. n. monilia colli ornamēta. Hebrei. n. de egypto exeuntes petierūt ab amicis t vicinis egyptijs iocalia argentea t aurea ō mādato dei: exo. xj. de quibꝰ postea ornauerūt se in solēnitatibꝰ dñi. Rō vero diuersitatis lre predicte ē: qz nomē hebraicū ibi positū est eq̄ocū ad turtures t ordines: translatio nostra sequit ꝓmā significatōem: hebrei vero aliam quoz dicto magis consonat littera sequens vt visum est. Et ad idē ptinet quod sb̄ditur: t Murenulas aureas fa. ti. ver. ar. sunt. n. murenule ornamenta opere plectili facta de filis aureis t argētei t lapidibus intextis: quibꝰ ornabant capita mulierū: t ore vestiū circa manus t collū. v Dum esset rex. De scripto amore sponsi t sponse ꝓut respicit exitum de egypto: hic ꝓsequēter idē describit ꝓut respicit hitationem in deserto. Et diuidit in duas partes: qz ꝓmo ponunt huius amoris ꝓmotiua: z ei' impeditiua: vt opposita iuxta se posita magis eluceſcant. scōa pars incipit ibi: Capite nobis. Promotiua vero amoris ex pte spōsi sunt ei' beneficia in deserto sponse collata: nō tñ recolunt hic omnia sed aliqua notabilia: nec ponūtur eodē ordine quo fuerūt collata: qz frequēter i sacra scriptura ꝓus facta posteri' narrātur: t ecōuerso. Jgit pars ista diuidit i tres partes: in ꝓma ponit bñficiū cohabitatōis diuine: in secūda colūne nubis t māne: ibi Sub vmbra. in tertia legis date: ibi Uox dilecti mei. Prima adhuc in duas: qz ꝓmo ponit dictū bñficiū: scōo sponsi t spōse mutuū colloquiū: ibi Ecce tu pulchra. Circa ꝓmum sciēdū q maximū bñficiū fecit deus israeli i ōsto quādo voluit hitare i medio ppli i tabernaculo i quo erat ꝓpiciatorij tāq; sedes dei: sic dictū fuit plen' exo. xxv. de quo loq̄bat moysi sicut homo ad amicū suum: t per moysen pplo: vñ dicit deutero. iiij. Nec est alia natio tā grādis q̄ hēat deos appropiquātes sibi: sicut de' nr adest cūctis obsecratōibus nostris. De hac hitatiōe igitur dei dicit sponsa: v Dū esset rex. celestis. x Jnacc. suo. i. i ꝓpiciatorio. y Narda mea tē. i. thymiama bōi odoris: qd offerebat i altari icēsi i ꝓspectu sactisctōz ubi erat ꝓpiciatorij. z Fasciculus myr. di. me' mi. iter vbe. mea cōmora. i. ītra coz meū p iugem meditatōem.

Et dī dilect⁹ fasciculus myrrhe: qz sicut myrrha ꝓfuat carnē a putrefactōe: sic deus mentē a peccati corruptōe: z qz non solū mentē seruat: sed etiā delectat: iō sb̄ditur:

a Botr⁹ cypri cē. z ordinet sic lra: a Botr⁹ cypri i vineis engaddi. ē aūt engdadi locus vbi crescit balsamum ꝑpe mare mortuū: vt appareat in descriptiōe terre sancte: z ibi dez crescit arbor aromatica nomine cyprus: q̄ facit grana sīl iuncta sicut in vuis vinee z inde locus dī vinee vt dicūt alīq̄ Et iō cyprus nō ē hic nomē insule que ē in mari mediterraneo: qz ibi nō sunt dicte vince. b Dilect⁹ meus mihi. i. magis ōlectat me spiritualr q̄ qōcūq̄ sapidum z suaue delectet corpalīr.

c Ecce tu pulchra. Post cohabitatōem sponsi z sponse ponitur hic mutuū colloquiū gratiosū sponsi z sponse: qō solet esse i corporalib⁹ ex cohabitatōe: z ꝟz hoc dīc: c Ecce tu pulchra es amica mea cē. z duplicat li pulchra ad denotandū pulchritudinē mētis z exteriozis cōuersatōnis. d Oculi tui colūbaꝝ. p simplicē contuitū: qui multū decorat sponsaz corporalē: z p hoc i sponsa spūali simplicitas intētōis intelligit eā decoraās: sm q̄ dicit saluator Matth. vj. Si oculus tu⁹ fuerit simplex totuz corpus lucidū erit: z rūdet spōsa: e Ecce tu pulcher es dilecte mi z decorus. cui⁹ pulchritudis nō ē finis.

f Lectulus noster. i. tabernaculū in quo spōsa p moysen z aaron z alios sacerdotes in dete ꝓplatōis quasi in lecto dēscebat. g Florídus. qz operimētū tabernaculi erat interius de cortinis varijs colorib⁹: z pulchra varietate ꝓtextis ad modū diuersoꝝ floꝝ: exo. xxvj. z qz tēplū salomonis postea fuit edificatū ad sīlitudinem h⁹ tabernaculi: iō occasiōe h⁹ dī hic de ipso: h Ligna domoꝝ nr̄aꝝ cedrina cē. de talib⁹. n. lignis fuit illud tēplū edificatū: vt pz. iij. reg. z sb̄dit sponsa tanq̄ ōbenefic⁹ sponsi grata. i Ego flos cāpi. i. modo habito pura z mūda extra vilitatē egypti. k Et lilium cōuallium. q. d. q̄n erā in egypto: erā quasi lilium in monte cui⁹ color offuscat solis ardore: sicut dixit. s. Decolorauit me sol: sed mō sum sicut lilium i valle: qō hēt colorez recētē ex vallis humore: z qz deo placet sponse gratitudo: iō sb̄dit eā cōmendādo: l Sicut lilium inter spinas. i. sicut lilium redolēs z suaue cōparat ad spinas asperas z pūgētes: m Sic amica mea. i. plebs hebraica.

n Inter filias. i. alias gentes que sunt idolatrie dedite: z innocētis tractāt aspere sicut pz ō egyptijs qui tractauerāt hebreos valde dure: z sb̄dit rūsio spōse: o Sicut malus. que est arbor fructifera. p Inter ligna siluarū. que cōiter sūt infructifera. q Sic dilect⁹ me⁹. a quo ꝓcedūt cūcta bona. r Inter filios. i. aliaꝝ gentiū deos a quib⁹ nulla bonitas ꝓcedit: sed sūt inutiles omnes.

Capitulum. II.

Sub vmbra. hic ꝓnter pōit duplex nōbile bñficiū i deserto isral exhibitū. Primū ē bñficiū columne ignis z nubis que illuminabat noctē: z ō die temperabat solis ardorē: exo. xiij. z quātū ad hoc dicit sponsa:

a Sub vmbra illius quē desiderabā sedi. i. mansi vel hitaui sīc dī deut⁹. j. Sedistis g in cades barne multo tpre. i. māsistis. Scōm beneficiū fuit mane celi⁹ date in cibū: exo. xvj. De quo cibo dicit sapie. xvj. Panē paratū de celo ꝓstitisti eis sine labore oē delectamētum i se hēntē z ois saporis suauitatē: z hoc ē q̄ subditur: Fructus ei⁹ dulcis gutturi meo. 3m beneficiū fuit ritus sacrificioꝝ p que placabat offensa diuina: z ꝓferebat gr̄a nō ex sacrificijs sm se: sz in q̄tū fiebāt ex offerentiū fide z deuotiōe: z q̄tū ad hoc dicit spōsa: c Introduxit me rex i cellā vinariā. i. ad altare holocaustoꝝ: vt dicit rasa. qō dī cella vinaria: eo q̄ i libamib⁹ sacrificioꝝ ibi effūdebatur vinū: z tūc leuite cātorez icipiebāt canē dinas laudes que ordinātur ad dilectōem dei z ꝓximi: iō lect̄: d Ordinauit i me charitatē. lz aūt p charitatē deus hēat i via: h⁹ tm nō ē i re p quē modū hī i patria: lz in spe. Lz aūt spes inquātū ē de bono causet delectatōem: tm̄ absentia realis hui⁹ boni iducāt afflictōem: sm illud ꝓuer. xiij. Spes que differt affligit aiaz: z hec afflictio vocat h̄ lāguoz spōse: mlier autē lāguida corpalr delectat floꝝ z pomoꝝ odorib⁹ z spōsi amplexib⁹: p q̄ h̄ designāt metaphorice dine ꝓsolatōes q̄ dant sperātibus in se cuz dī: e Fulcite me floribus cē. z ꝑz ex dictis lra. Et qz ꝓtinuatio taliū ꝓsolatōum ē appetēda z subtractio abhorrēda: iō sb̄dit: f Adiuro vos fi. hie. i. infirmi ō pplo isral: vt dcm̄ ē. ē. c. j. g Per capreas cēuosq̄ cāpoꝝ. i. p ꝓiarchas q̄ sic noiant i scripta gen̄. xlix. Neptalis ceruus emissus. h Ne suscitetis neq̄ eui. fa. dile. i. vt nō declinet ad aliq̄ horribile pctm̄: ppt q̄ dina ꝓsolatio sb̄trahat z tot⁹ pplus pturbet: sic ꝓtigit i fabricatōe vituli z eī adoratōe: exo. xxxij. i Donec ipsa ve. p istud donec ñ itelligit q̄ spōsa debeat hoc velle futuro tpre: sic Matth. j. de Joseph z Maria dī: Et nō cognoscebat eā donec peperit. qz nō cognit eā postea. k Vox dilecti. hic pōit bñficiū date legis: qō fuit valde gratiosū vl nōbile: sm q̄ dī deut. iij. Non est. n. alia gens sic idyta vt hēat cerimōias iustaq̄ iudicia z vniuersā legē cē. De h⁹ bñficio dic h̄ spōsa: k Vox dile. mei. pnūciāt ꝑcepta ōcalogi exo. xx. Locutusq̄ ē dns cūctos sm̄ones hos: Ego sū cē. l Ecce iste ve. sa. i mon. i. ōscēdēs i mōtē synai i q̄ ptulit ꝑcepta decalogi q̄ dī mōtes z colles i plāli ppt diuersas sui ptes: vl ponēdo plāle p singlari: sic freq̄nr̄ fit i scriptura. vñ exo. xxxij. Isti sūt dij tui isral: q̄ eduxerūt te de terra egypti: z tm̄ erat ibi vnū idolum tm̄.

m Silis ē dile. me⁹ ca. cē. p hoc designat velocitas dīni de scēsus ad hādū legem. n En ipse stat post parietem nostrum. per parietem intelligit nubes densa que inter deum

erat ꝛ ppl'm: ꝛ qꝛ ex illa nube ꝓcedebant cozuscatões ex quibus videbatur nubes aperiri: iõ sb'dit: a Respiciẽs ꝓ fenestras ꝛc. s. illi' nubis apturas: qꝛ ꝓcutiebat ppls timore: ac si de' pñtialr videret. vñ exo. xx. dicit: Lucr' aũt ppls videbat voces ꝛ lampades. i. cozuscatões. Sequit ibidẽ: Et territi ac pauore cõcussi ꝓcul stantes dixerũt moysi: Loqre tu nobis: ꝛ audiem': ꝛ non loquat nobis dñs ne forte moriamur. b En dilectus meus loquit mihi. Surge ꝓpera. i. aium erige ad vba mea. c Amica mea. ꝓ charitatem d Colũba mea. ꝓ intẽtõis simplicitatez e Formosa mea. ꝓ exteriozẽ honestatem f Et veni. ad fruiendũ mihi soli. vñ primũ ꝓceptũ decalogi ẽ: Nõ hẽbis deos alienos cozã me ꝛc. ꝛ sb'ditur rõ: g Jã. n. hyems trãsijt ꝛc. i. tẽpus horridũ egyptiace fuitutis i quo a seruiture mea ipediebaris. h Flozes apparuerũt ꝛc. i. tps amenũ libertatis venit in quo libere potes mihi seruire. Hoc aũt tps libertatis intelligit hic ꝓ tps vnale in quo incipiũt flozes apparere: turtures cantare: ꝛ aues cetere: vinee florere in terra illa que est valde calida: arbozes putari: ꝛ ꝑme fic' maturari: ꝛ ꝑz vitatẽ histozie ppls isrl exiuit de egypto i vere. Exiuit. n. xv. die mẽsis ꝑmi q incipit a ꝑma lunatõe ꝓpinquozi equoctio vnali: vt dixi plen' Genẽ. vij. ꝛ exo. xij. ꝛ qnquagesima die ab exitu fuit data lex in monte synai. i Surge ꝓpera ꝛc. exponatur vt. s. qꝛ repetitio est eiusdẽ ad maiozẽ excitatõem. k Colũba mea. hic incipit vsus in hebreo. Colũba. n. nidificat in fozaminibus parietũ ꝛ petraꝛ ꝓ que designat h locus castroꝛ: vbi ppls isrl habitabat. Est igit sensus: k Columba mea. i. plebs hebraica: vt ꝓdictũ est. l In fozaminibus petre i cauer. mace. i. i habitaculis tuis. m Ostende mihi faciẽ tuã. hilariũ recipiẽdo legẽ meã. n Sonet vox tua in auribus meis. ꝓfitẽdo ꝓfuatõem mee legis ꝑz q scribit exo. xxiij. Uenit ergo moyses ꝛ narrauit plebi oia vba dñi atq; iudicia: rñditq; ppls cunct' vna voce: Oia vba dñi que locut' ẽ faciemus. ꝛ qꝛ hoc fuit deo placitũ: iõ sb'ditur: o Vox. n. tua dulcis ẽ ꝛc. Lapite nobis. ꝓ' amozis spõse ꝛ sponsi ꝓmotiua hic iniserũtur ipeditiua: ꝛ lz pla fuerit vbi i deserto ppls pluries offendit deũ: tñ h ponũt duo magis notabilia 2m ibi: In lectulo meo. Primũ aũt ipedimentũ est de adozatõe vituli qõ fuit maximũ: ad qõ induct' fuit ppls ꝑ aliquos ad idolatriã magis ꝓnos: ꝛ fraudulenti sb specie boni dicẽtes aarõ exo. xxxij. Fac nobis deos qui ꝓcedant nos: Moysi. n. viro huic q nos eduxit de terra egypti nescim' quid acciderit. q. dicãt: nõ possum' ꝓcedẽ sine ductoze: ꝛ isti postea fuerũt infecti per leuitas: vt ibidẽ hr: ꝛ h' est qõ h dr: p Lapite nobis. i. inficite. q Vulpes parvulas q demoliũtur vineas. i. psonas dolose inducẽtes populũ ad idolatriã. r Nã vinea nra. i. plebs isrlitica: Esaie .v. Uinea dñi exercituũ dom's isrl ẽ. s Floruit. floruerat

rẽspiciẽs per fenestras: ꝓspiciẽs ꝑ cancellos. En dilectus meus loquit mihi. Surge ꝓpera amica mea colũba mea: formosa mea et veni. Jam. n. hyems trãsijt: imber abijt ꝛ recessit. Flores apparuerũt i terra nra: tẽpus putationis aduenit. Vox turturis audita ẽ i terra nosta sic' ꝓtulit grossos suos vinee florẽtes dederũt odorez suũ. Surge ꝓpera amica mea: speciosa mea ꝛ veni: colũba mea i fozaminib' petre i cauerna maceríe. Ostẽdẽ mihi faciẽ tuã: sonet vox tua i auríb' meis. Vox. n. tua dulcis: ꝛ facies tua decora. Lapite nobis vulpes paruulas q demoliuntur vineas. Mag vinea nra floruit. Dilect' me' mihi ꝛ ego illi: qui pascit inter lilia: donec aspiret dies: et inclinet vmbre. Reuertere: similis esto dilecte mi capree hinnuloq; ceruorum sup montes bethel.

.n. hec vinea i receptõe legis deuota: ꝛ sicut tpre floritõnis vinee vulpes ibi trãseũtes ꝛ flores excutiẽtes faciũt magnũ dãnũ: sic ꝑdicti idolatre i vinea isrl fecerũt magnũ damnũ spũale: verũtn qꝛ leuite iunxerũt se cũ dño ꝛ moyse: exo. xxxij. Siquis ẽ dñi iungat mihi: congregatiq; sunt ad eũ oẽs filij leui qui erant pars notabilis ppli: iõ in ꝓsona cozꝛ dic spõsa: t Dilectus meus mihi ꝛ ego illi. ꝛ ñ vitulo cõflatili. v Qui pascit inter lilia. i. delectat i psonis mundis ab idolatria. x Donec aspiret dies. s. expiatõis: i quo ad ꝓces moysi dñs fuit placat' pplo de peccato vituli ꝓpi qõ sb'ditur: y Et inclinent vmbre. in hebreo hr: Fugiant vmbre. i. dicti peccati macule: ꝛ ꝓpi dei placatõem sb'dit sponsa: z Reuertere dilecte mi. diligendo me sic' ꝓpus. a Silis esto cap. ꝛc. i. fac istõ celeriꝛ. b Supmõtes bethel. i. supmõtẽ synai vbi dñs loquebat moysi q dr mõtes i plali rõib' supradictis. ꝛ dr mõs bethel. i. dom' dei: qꝛ habitauit ibi cũ moyse: tñ i hebreo hr: Supmõtes bathar. i. partitõis vl sepatõis. s. dr a pplo: vt dicit hic ra. sa. qꝛ tũc tpis dixit dñs moysi: Uade ꝛ descẽde de loco isto peccauit pplus tuus ꝛc. ꝛ sequtur: Non. n. ascẽdã tecũ: qꝛ pplus dure ceruicis est. tñ finalr ad ꝓces moysi concessit se esse ductorem populi. Lap. III.

In lectulo meo. hic ponit scõm ipedimẽtũ qõ ptigit ꝓ exploratozes qui terruerũt ppl'm itm q dimisso moyse ꝛ arca dñi voluerũt reverti i egyptũ dicẽtes Nume. xiiij. Cõstituam' nobis ducẽ ꝛ reuertamur i egyptũ. ꝓpi qõ dñs iratꝰ dedit sniam ir retractabilẽ: q oẽs egressi de egypto a. xx. ãnis ꝛ. s. morerẽtur i deserto ꝓter caleph ꝛ iosue: ꝛ hoc ipedimẽtũ lamentat spõsa dicẽs: a In lectulo meo. i. i moysi tabernaculo: vt dcm ẽ supra. j. c. b Per noctes. i. tpre tribulatõis excitate p exploratozes. c Quesiui quẽ diligit. moyses. n. ꝛ aarõ i tabernaculo ozauerũt dñz ꝓ pplo vt dcã snia tẽpareꝰ: sz qꝛ ñ fuerũt exauditi iõ sb'ditur: Quesiui illũ ꝛ ñ inueni ꝛc. d Surgã ꝛ circuibo ciuitatem. i. destrũ ãnis. xl. qõ lxnõ possit dici ciuitas ꝑm se acceptũ: tñ dicit ciuitas ꝓpter multitudinẽ ppli ibi circũeuntis: in qua erant sexcenta milia absq; mulieribus ꝛ paruulis. e Per vicos ꝛ plateas queram ꝛc. quia in omni loco ad quẽ ppls declinabat iplorabat dei miaz. Et ꝓnter reuertit ad factũ moysi ꝛ aarõ dicẽs: f Inuerũt me vigiles. i. moyses ꝛ aaron: vt dicit hic ra. sa. eo q vigilabãt sup custodiam populi ꝛ annunciauerunt populo sententiam domini. Sed quia die sequenti populus penitens de dicta rebellione dixit: Parati sumus ascendere ad locum de quo locutus est dominus:

qꝫ peccaulm⁹: Nume. xiiij. ⁊ sic quodāmodo querebāt dei beniuolentiā: ꝓpter qō i pſona taliū dicit ſponſa: g Nū quē diligit aia mea vidiſtis: ad moyſen ⁊ aarō ꝓmonē dirigēdo: ⁊ qꝫ nō rnderūt ſm eoꝝ deſideriū: ſed magis ad ꝛ̄iū: Nume. xiiij. Nolite aſcēdere: nō. n. ē ds vobiſcū ⁊c. ideo ad dictā petitōez non ponit hic rn̄ ſio. b Paulu lū. hic ꝓnter ponunt quedam ſuꝑadictoꝝ declaratiua .ſ. amoris ſponſi ⁊ ſpōſe: ⁊ ꝓmo ponit huiuſ amoris reformatio: ⁊ ſpōſe cōmēdatio: ibi Que ē iſta. Circa ꝓmum dicit ſponſa. b Paululū cū pertranſiſſem eos .ſ. moyſen ⁊ aaron: de quib⁹ fit ꝓmo ūmediate p̄cedēs. i Inueni quez diligit aia mea. qꝫ mortuis aarō ⁊ moyſe ⁊ tota illa gnātōe que exierat de egypto a. xx. annus ⁊ ſupra vt p̄dictū eſt: ppls iſrl in uenit deū, ppiciū ſub Joſue duce q̄ mirabiliꝫ iordanem trāſiuit ⁊ potēter aduerſarios deuicit. k Tenui euz nec dimittā. qꝫ toto tpre Joſue ppls nō receſſit a dei ſeruitute: Joſue vlti. l Donec ītroducā illū in domum mris mee ⁊c. i. donec figā eius tabernaculū in ſylo: Joſue. xviij. Ibi. n. habuit ꝓmū tabernaculū doni ſtabilem māſionē: vt dictū fuit ſuper libꝝ Joſue ⁊ j. reg. Dicit aūt illud tabernaculū in quo de⁹ ſpāliꝫ hitabat domus matris ⁊ genitricis ſpōſe ꝓ ppl̄o iſrl qui tūc erat: quia de oblatōibus parētū ei⁹ factū fuerat i deſto: exo. xxxv. Et qꝫ ḋes ppli in ſuitute dei erat deſiderāda: iō ſbdit: m Adiuro vos filie hierlm. ⁊ exponat vt. ē. p̄cedēti .c. n Ne ſuſcitet ⁊c. i. ne declinetis ad idolatriam ꝓ quā inirūpit ḋes iſta: ꝛ̄iū tn̄ fecerūt poſt mortē Joſue: vt ꝑz li. iudi. vt dicet poſtea. o Que eſt iſta. hic cō ſequnt ponit ſpōſe cōmendatio: ⁊ ꝓmo hec cōmendatio ponitur ſb parabola mulieris vtuoſe: ⁊ ſub pabola mulieris ſpecioſe. c. ſeqnti. Prima in duas: qꝫ ꝓmo ponit dicta cōmendatio: ſcōo ꝓcludit itēta ꝓclusio: ibi Egredi mini. Prima adhuc in tres: qꝫ ꝓmo cōmendat de ſacrificioꝝ oblatōe: ſcōo ō caſtroꝝ diſpōne: ibi En lectulū. tertio de tabernaculi cōpōne: ibi Ferculū. Circa ꝓmuz ſciendū q̄ poſt oblatōem ſacrificioꝝ i altari holocauſtoꝝ: qō erat ſub diuo: ſacerdoteſ offerebāt thymiama in altari incenſi qō erat i tabernaculo: ⁊ tūc erant ſacrificia ꝓſūmata: vt hī he. ix. Et q̄tū ad hoc dī: o Que eſt iſta. i. q̄ placida in ꝓſpectu dei. p Que aſcēdit p deſtū. tendebat. n. ad terrā ꝓmiſſionis q̄ altioꝝ ē illo deſerto. q Sicut virgula fumi ex aromatibus ⁊c. qō dī ppter thymiama cōpoſitū ex plurib⁹ aromaticiſ eeb⁹ exo. xxx. ⁊ deſignabat deuotōem ppli p quam merebat ad terrā ꝓmiſſionis ītroduci. r En lectulū. hic cō ſequēter cōmēdat de caſtroꝝ diſpōe que optime diſponebant circa tabernaculū: vt plenius dixi Numeri. iij. Tres. n. tribus erāt in parte oriētali: ⁊ tres i occidētali. ⁊ alie ſex i parte aqlonari ⁊ meridionali: ⁊ hoc ē quod dī: r En lectulū ſalomonis. i. tabernaculū federis: qō dī dei lectulus .ſ. j. c. qui deus noſe ſalomonis itelligit i hoc li. vt dcm̄ ē .ſ. j. c. s Sexaginta fortes .i. ſexageſies .x. milia: que faciūt ſexcēta milia pugnatoꝝ: qui excubabāt circa tabernaculū: Nume. ij. ⁊ adhuc erāt tria milia. o. l. ſed nō cōputant hic: qꝫ ſcriptura freqnter tales minutias omittit. Ponit aūt h vn⁹ fortis ad deſignāduz .x. milia. qꝫ ꝑ .lx. fortes ſexageſies .x. milia itelligūtur: vt dcm̄ ē: eo mō loquendi quo dicit de dauid. ij. reg. .xviij. Tu vnus ꝑ .x. milib⁹ cōputaris. t Ex fortiſſimis iſrl. h⁹ dī ad excludēdū mulieres ⁊ paruulos ⁊ ō biles ex ſenectute qui nō ꝓcedebāt ad bella q̄ ſūt: v Oēs tenē nētes gladios ⁊c. quia erant ꝓpti ⁊ parati ad pugnādū ꝫ inimicos. x Propter timores nocturnos. i. ꝓpter ſubitū aduētū aduerſarioꝝ qui ſolent magis irruē de nocte. y Ferculū. hic ꝛ̄ cōmēdat ō tabernaculi cōpoſitōe: ad cui⁹ ꝓſtructōem obtulit ppls donaria mente deuota atqꝫ ꝓptiſſima: exo. xxxv. qꝫ tn̄ hoc fuit ad mandatū dei qui p̄cepit fieri tabernaculū fidei: iō dī: y Ferculū fecit ſibi rex ſalomō. i. ipe deus ad cultū ſuū fecit fieri tabernaculū qō dī hic ferculū a fero fers q̄ſi fertulū qꝫ portabat per leuitas de loco ad locū: vt ꝑz Numeri. iij. vñ in hebreo ſic hī: Papilionē fecit ſibi rex ſalomō. Eſt aūt papilio dom⁹ portabilis de lignis libani. Dicit. n. ra. ſa. q⁹ Jacob añq̄ deſcendēt in egyptū vidit i ſpiritu filios ſuos ide poſtea exituros ⁊ tabernaculū deo facturos i deſto vbi nō habēt ligna ſethim: de qb⁹ tn̄ facte ſūt tabule tabernaculi ⁊ vectes ⁊ arca ⁊ pla alia: ppi qō portauit ſecū in egyptū ſemina ⁊ radices arboꝝ ad opus illud neceſſariaꝝ de monte libani qui ē in terra chanaam: ⁊ hoc mō tabernaculū dī factū de lignis libani. Siqs aūt dcm̄ ra. ſa. nō recipiat: lz nō videat aliqd abſurdū includē: pōt dicere: z De lignis libani. i. de lignis ſilib⁹ illis que creſcūt i libano. a Colūnas ei⁹ fecit argenteas: qꝫ itra tabernaculū erāt quattuor colūne quaꝝ baſes erāt argentee: ⁊ in illis columnis pendebat velū diuidēs ſanctū ⁊ ſanctū ſanctoꝝ: ⁊ iō dicuntur argētee a baſe que ſuſtinet totū reſiduū: exo. xxvj. b Reclinatoriū. i. ppiciatoriū quod erat q̄ſi ſedes dei. c Aureuz. qꝫ totū ō auro puriſſimo: exo. xxv. d Aſcenſū purpureū. hic vocat velū p̄dictū: eo q⁹ i colūnis erat ſurſū eleuatū: ⁊ purpureum eo q⁹ erāt ibi varietates purpuree intexte: exo. xxxvj. e Media charitate conſtrauit. qꝫ poſt velū itra ſanctū ſanctoꝝ ſup pauimētū erat arca in qua erant tabule ⁊ vrna aurea hēns mānā: ⁊ virga aaron que frōduerat: que erāt diuine charitatis ad ppl̄z ſigna. f Propter filias hierlm. i. ppter ꝑſonas de ppl̄o iſrl: quibus hierlm metropolis erat futura: ꝑ quaꝝ ſalute añ ppiciatoriū fiebant ora tōes a ſūmo ſacerdote. g Egredimini. hic iſert intenta cōcluſio. ſ. q⁹ ex cōſideratōe p̄dictoꝝ beneficioꝝ ppls attendat dilectōem dei erga ipm: ⁊ potiſſime in legis datiōe per quam populum illum ſibi elegit ⁊ ſibi deſponſauit: ideo dicitur: g Egredimini filie ſyon. de meditatione terreſtri ⁊ carnali. h Et videte regem ſalomonem. idest deum vobis ſpecialiter factum regem in oratione legis: quia

Mūm quē diligit aia mea vidiſtis: Paululū cū ptrā ſiſſem eos: iueni quē diligit aia mea. Tenui euz: nec dimittā: donec itroducā illuz in domū matris mee: ⁊ i cubiculū genitricis mee. Adiuro uos filie hierlm per capreas ceruoſq; campoꝝ: nē ſuſcitetis neq; euigilare faciatis dilectā donec ipſa velit. Que eſt iſta q̄ aſcēdit per deſertū ſicut virgula fumi ex aromatibus myrrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuerſi puluerī pigmētariī: En lectulum ſalomonis ſexaginta fortes ambiunt ex fortiſſimis iſrl: omnes tenentes gladios: ⁊ ad bella doctiſſimi. Vniuſcuiuſq; enſis ſup femur ſuum: propter timores nocturnos. Ferculum fecit ſibi rex ſalomon de lignis libani. Columnas ei⁹ fecit argēteas: reclinatoriū aureū aſcēſū purpureū: media charitate conſtrauit propter filias hierlz. Egredimini filie ſyō ⁊ videte regē ſalomonem

modus regis est dare legē subditis. a In diademate.i.regia dignitate. b Quo coronauit illū mater sua.i. plebs hebraica qñ legē eius suscepit tanq̄ dñi ⁊ regis sui:eo mō loquēdi quo ppls dī coronare aliquē i regē suū qñ recipit eū in regē ⁊ dñm:sicut de dauid dī.ij.reg.v.Et venerunt vniuerse tribus isrl̄ a dauid i ebron. ⁊ sequitur ibidē:Unxerūtq̄ dauid regē sup isrl̄. Dī aūt hic plebs hebraica dei mater:eo q̄ nasciturus erat de ea sz carnē p vginē: Matth.j. c In die desponsatōis ei⁹.i. tpre datōis legis i quo desponsauit sibi plebez illā:ut dictū ē. d Et i die leticie cordis ei⁹. q̄: deo fuit placitum verbū popli dicentis exo.xxiiij. Oia vba q̄ locutus ē faciemus.

Cap'm.IIII.

Quā pulchra es. hic cōsequeni cōmē datur sponsa sub parabola mulieris speciose:⁊ p̄mo ponit parabola:2° exponitur. Quātum ad p̄mum dī: a Quam pulchra es.i.valde pulchra. b Oculi tui colūbaȝ.i. simplicis aspect⁹:qō mltū facit ad gratiositatē mulieri. c Absq̄ eo qō intrinsecus latet.i.pulchra mēbroȝ dispōne sub vestibus latente. d Capilli tui sicut greges caprarȝ ⁊c.i. ordinate dispositi ⁊ cōpositi. hec.n. silitudo ⁊ alie non sunt i oibus p̄dictōibus:q̄ tunc esset idētitas:sed aliquādo sunt in paucis ⁊ aliquādo in vnica. e Dētes tui sicut greges tōsarȝ ⁊c.i. albi bñ ordiati. f Oues gemellis fetibus.i.superiores decēter corrñdent inferioribus sicut gemelli adinuicē. g Et nō est sterilis inē eas i. non ē alicq̄ dentiū tract⁹ vel putrefact⁹. h Sicut vitta coccinea labia tua.sunt.n. labia in parte vbi p̄iungunt rubea:que rubedo iuxta albedinē facit ad decorē. i Et eloquiū tuū dulce.i. gratū oib⁹ audientibus ip̄m. k Sicut fragmē mali punici:qō ē rubicūdū in parte oppositā soli. l Ita gene tue.rubicunde i parte emunctiori iuxta albedinē circūstantē. m Absq̄ eo qō intrinsecus latet.exponat vt .s. n Sicut turris dauid collū tuū rectū ⁊ decenter eleuatū.⁊ in hoc tenet silitudo. o Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree gemelli.i. hñtia p̄formitatē eleuatōis:nō tñ nimiā:sed decentē inq̄ tū fac ad oñsionē mulieb̄is sex⁹. Oia p̄dcā faciūt vt p̄z ad corporalē pulchritudinē mulieris. Per hāc aūt parabolaz intelligitur pulchritudo spūalis sponse p̄m statū illius tp̄is cuius caput dī p̄uenienter patriarcha Jacob alio noie dictus isrl̄:a quo sicut a capite denoiant isrlite. Capilli immediate orientes ab hoc capite sūt .xij. p̄triarche: oculi vo moyses ⁊ aaron dirigentes ppl'm:dentes vo bellatores parati ad duratōem aduersariorȝ. vñ dixit ille strēnuus bellator caleph Nume.xiiij. Sicut panē possum⁹ eos deuorare. Labia vero eloquiū dulce,p̄ferentia leuite cantores dicētes diuinas laudes. Gene vo rubicūde alij leuite ministrantes in altari holocaustorȝ in q̄ erat ignis p̄tinuus. Per guttur aūt intelligūtur studiosi in lege: vt dicit ra.sa. ppi hoc p̄parat turri dauid collū tuum rectum decenter eleuatum. ⁊ in hoc tenet silitudo. o Duo vbera tua sicut duo hinnuli capree gemelli. .

meū. modus ē amātiū loquēdi ad expressionē amoris.
z In vno oculoꝝ tuoꝝ. i. moyse q̄ suprādict⁹ ē vnus oculus spōse: q̄ fuit deo valde amabilis: ⁊ ꝓpter eū fuit deus ꝑpl⁹ fauorabilis. a Et in vno crine colli tui. i. in ioseph q̄ fuit deo valde acceptus: ⁊ fuit vn⁹ ō capillis sponse seu crinib⁹ vt dictū est supra

in vnō oculorum tuorū ⁊t i vno crine colli tui. Quaꝫ pulchre sunt mamme tue soror mea spōsa. Pulchriora sunt vbera tua vino: ⁊ odor vnguētoꝝ tuoꝝ sup omnia arōata. Fauꝰ distillās labia tua sponsa: mel ⁊ lac sub lingua tua: ⁊t odor vestimentoꝝ tuoꝝ sicut odor thuris. Hort⁹ ꝯclusus soror mea spōsa: hort⁹ cōclusus: fons signat⁹. Emissiones tue paradisus mālor punicoꝝ cū pomoꝝ fructib⁹. Cypri cū nardo nard⁹ ⁊ croc⁹: fistula ⁊t cinamomū cū vniuersis lignis libani: myrrhā ⁊ aloe cū oīb⁹ ꝑmis vnguē tis. Fons hortoꝝ pute⁹ aq̄ rū viuētiū: q̄ fluūt ipetu de libano. Surge aglo ⁊ veni auster: pfla hortū meum: ⁊ fluēt aromata illi⁹. La. v.

b Quā pulchre si māme tue ⁊c. exponat vt supra de vberibus spōse que dicunt hic
c Pulchriora vino. ꝓpter pulchritudinē ⁊ mūdiciam legis ꝓtente i tabul. d Fauus distillans labia tua ⁊c. hoc dicitur de orationibus deuotis summi pontificis ⁊ cātoꝝ que fiebāt in ꝑsona toti⁹ eccl̄ie.
e Et odor vestimentoꝝ tuorum ⁊c. ꝓ vnguento odorifero q̄ vnctum fuit tabernaculū ⁊ oīa eius vtensilia: Exo. xxx. Et dicūtur vestes spōse: q̄ taberna culū erat i magnū decorē ⁊ ornatū toti⁹ ꝑpli. f Hortus cōclusus. Hic ponit scōm icitatiuū ad terre ꝑmissionis ingressū: qō ē fertilitas terre ⁊ eius amenitas: ⁊ cō iūgat sic lra. g O soror mea sponsa. i. ecclia isrl q̄ dī spōsa dei: eo q̄ desponsauit eā p legē i mōte synai: ⁊ soror: qm̄ hūanitatē erat acceptur⁹ ō gēte illa. h Hortus ꝯclusus. s. ē terra tibi ꝑmissa. Hortus ꝓpter ei⁹ fecūditatē. i Cōclusus. ꝓpter ei⁹ fortitudinē: q̄ ab occidēte claudit mari mediterrāeo: ab oriēte iordāe fluuio ab aq̄lōe mōte libani: a meridie ōserto egypti q̄ ñ pōt ō facili transiri. k Fons signat⁹. ponit h fons i singlari ꝑ fōtibus i plurali: sicut frequēter alibi fit i scriptura Habet ei illa terra multos fōtes ita lapidos ac si essēt sigillati ne bestia vl hō possz aquā turbare l Emissiones tue paradisus. i. riuuli ide defluētes reddūt terram amenā ad modū paradisi: vñ ō quadā pte illi⁹ terre dī gen. xiij. Eleuatis itaq̄ loth oculis vidit omnē circa rgionē iordanis: q̄ vniuersa irrigabat sicut paradisus dñi ⁊c.
m Malor punicoꝝ. i. malor granatoꝝ q̄ crescūt i illa terra cū mltis alīs arboꝛib⁹ fructiferis. n Cypri cū nardo. ē aūt hic cypri noiatiui casus ⁊ plurale h⁹ nominis cyprus q̄ ē arbor aromatica: ⁊ ēt crescit in vineis engadi: vt dictū ē supra ca⁹. j. silr nardus ē plāta arōatica. o Et crocus. herba aromatica: gall. saffrā. p Fistula. herba ē ꝓducens cānas quaꝝ succus ꝑ decoctiōez fit ꝯcara. q Et cinamomū. arbor aromatica cuius cortex canele gallice dī: r Cū vniuersis liquis libāi. est ei mōs libani i extremitate terre ꝑmissiōis vbi⁹ aquilonē in quo crescunt cedri ⁊ multa alia ligna preciosa.
s Myrrha ⁊ aloe. Est aūt aloe arbor aromatica cuius lignū ē valde odorifex: ⁊ ꝓtritū valet ad medicinas ⁊ vnguēta: iō subdit: t Cū oīb⁹ ꝑmis. i. ꝑcipuis vnguētis. Hec oīa dicūtur ad terre ꝑmissiōis ꝓmēdatiōez i qua talia oriūtur: ad cui⁹ cōmēdationē adhuc subdit:
v Fons hortoꝝ. hoc dī ꝓpter iordanē fluuiū q̄ currit ꝑ longitudinē terre ꝑmissionis eā irrigās i multis locis: iō subdit: Fons hortoꝝ. ⁊ accipit hic fōs i singulari ꝑ fontibus i plurali: sicut dī Syllogism⁹ ē orō. i. ꝓgeries orōnū: q̄ iordanis ex duob⁹ fontib⁹ oriť: q̄z vnus vocat iordan⁹ alt⁹ dan: qui sīl iūcti iordanis nomē efficiūt: vt dicit hieronym⁹ super mattheū: ⁊ ꝑz i descriptione terre sācte.
x Puteus aquaꝝ. q̄ iordanis abūdat i aq̄s: eo modo loquēdi quo aliquis abundās i pecunijs dicitur puteus pecuniarum.
y Uiuentiuꝫ. dicūt ei ꝓprie viuere illa q̄ habent in se principium sui motus: vt alia ⁊ plante ⁊c. iquantum habent in se principium sui motus ꝑz augmētū ⁊ decremētum: ⁊ ad sīlitudinez hui⁹ dicūtur aque viuentes que scaturiūt ex fōtibus quales sūt aque iordanis. Atque vero cisternales dicūtur mōtue. a Que fluūt ipetu ō libano. iordanis ei oriť ex fōtibus predictis ad radices mōtis libani vt dicit hieron. super mattheū. b Surge aquilo ⁊ veni auster ⁊c. q̄ ad flatū vētoꝝ oppositaꝝ partiū fluūt gutte aromatice ō arboꝛibus aromaticis huⁱ terre q̄ colligūt ab icolis eo q̄ sunt preciose. Hec oīa predicta sūt ō cōmendatione terre ꝑmisse ad excitandū desideriū sponse. Lapīm. v.

Ueniat dilectus me⁹. Postq̄ descripsit salomō amorem spōsi ⁊ spōse ꝓut respicit ꝑpl⁹ igressū terre: hic ꝓñt idē describit ꝓut respicit tps ipius possesse: ⁊ diuidit i duas partes: q̄z ꝓio facit hoc scm tpa iosue ⁊ iudicū: scdo scm tpa dauid vsq̄z christū ca⁹. sequēti. Circa ꝑmū sciēdū q̄ ꝑpl⁹ isrl illis tpibus aliq̄n fuit i ꝑsperis: aliq̄n i aduersis: ⁊ iō ꝓmo tāgunt ꝓsperа: scdo aduersa: ibi Ego dormio. Circa ꝓmū dicit spōsa: a Ueniat dilectus me⁹ i hortū suū. i. habitet mecū ꝑ ꝓdescensionē sue bonitatis i terra mihi ꝓcessa q̄ vocat hort⁹ dñi: eo q̄ colebat ibi b Ut comedat fructū pomoꝝ suoꝝ. i. vt comedere me ⁊ faciat fructus terre mihi date in pace: eo mō loquēdi quo dixit dñs abrae gen. xxij. Nūc cognoui q̄ timeas dñm. i. cognoscere feci: vel q̄z actus ⁊ passiones fideliū i scriptura aliq̄n attribuunt ipi deo: act. ix. Saule saule q̄d me ꝑsequeris. i. fideles meos: ⁊ ita comestio fructuū terre attribuit ipi ō: q̄z ꝑpl⁹ ei⁹ cōmedit q̄n cū iosue terrā itrauit: Josue. v. Cōmederūt ō fructib⁹ terre defecitq̄z māna. ⁊ q̄z hoc fuit ex dono dei: iō subdit i ꝑsōa spōsi c Ueni i hortū meū soror mea spōsa. habitādo ibi i bonoꝝ abūdantia: iō subdit: d Messui myrrhā meā. i. ꝑpaui tibi terre bona. e Comedi. expōat vt dictū ē. f Fauū cū melle meo ⁊c. ꝑ hoc designat abūdātia mellis: vini: ⁊ lactis i terra illa: ꝓpt q̄ subdit: g Comedite amici ⁊c. i. quādiu adherebitī mihi ꝑ amicitiā ⁊ latriā habebitis oīuz bonoꝝ abūdātiā: ⁊ hoc ꝑz ex decursu veteris testi. h Ego dormio. Hic ꝓñr ponit aduersa: ꝑpl⁹ ei isrl ex abūdātia bonoꝝ tpaliū declinauit ad idolatriaz: sicut ꝑdixerat moyses deut. xxxij. Incrassat⁹ ē dilect⁹ me⁹ ⁊ recalcitauit: incrassat⁹ i pinguat⁹ ⁊ dilatat⁹ dereliquit deū factorē suū ⁊c. ⁊ iō dñs ꝑ multā sufferētiam ulīxit penam debitā: vt sic pena docente

reduceret ad pniam: ppter qđ sic ꝓcedit: qz pzio ponit culpa: scđo pena: ibi Dilect⁹ me⁹. Tertio pnia: ibi Surrexi. Circa pmū dz i psōa oñi: h Ego dormio. i. pctā ad tps dissimulo. vñ cōiter dz ab hoib⁹ deus dormire qñ pessimos homines differt punire. i Et cor meū vigilat. i. ꝓuideo tps debitū punitionis: z subdit i psona sponse adulteratis a sponso reuocate. k Vox dilecti mei. per pphetas suos z doctores. l Pulsantis. me ad pniam. m Aperi mihi. per confessū boni. n Soror mea amica mea zc. tēpore. s. preterito tue innocentie. o Quia caput meū est plenū rore. p rorem intelligit parua pluuia: p guttas noctium magna. Ros ei z pluuia differunt ſm paucitatez z multiplicitatem materie. j. metheororz. z loquitur hic deus ſz modū spōsi recōciliationē sue sponse desiderantis: z nō retardatur ab hoc ex iporz tunitate tpis. Et sōdi

z cor meū vigilat. Vox dilecti mei pulsātis. Aperi mihi soror mea: amica mea: columba mea: immaculata mea: quia caput meum plenum est rore: z cincini mei guttis noctium. Expoliaui me tunica mea: quō induar illa: Laui pedes meos: quō ingnabo illos: Dilect⁹ me⁹ misit manū suā per foramē et veter me⁹ intremuit ad tactum ei⁹. Surrexi vt aperirē dilecto meo. Man⁹ mee stillauerūt myrrhā: z digiti mei pleni myrrha, pbatissima. Pessulum ostij mei aperui dilecto meo: at ille declinauerat atq; transierat.

tur respōsio sponse male recōciliationē recusantis cuz dz: p Expoliaui me tunica mea. i. dimisi cultum diuinū ꝓsue tū iam diu ē: sicut pz in ꝓcessu libri iudicū. Modus enī viuendi cōsuet⁹ alicui⁹ vulgariter dz tunica ei⁹. q Quō induar illa. qz per admonitiones pphetarz volebat pplm reuerti ad cultū diuinū. r Laui pedes meos zc. hoc dz ꝓ festimationē idolatrātis pplī: qui cultū dei reputabat īmūdum z cultū idoli mūdū. Et sic exponit Ra. ſa. s Dilect⁹ meus. qz p culpe dissimulationē de⁹ adhibet penā: tō dicit spōsa: Dilect⁹ meus misit manū suā. i. manū sue iusticie ad puniendū me. t Per foramē. Prosequit pabolā spōsi irati ꝑ spōsā apertionē ostij sibi denegātē: q̄ p fenestrā vel aliquā aperturā infert baculū ad pcutiēdū eā. v Et veter meus intremuit ad tactū ei⁹. qz pplm a deo percussus ꝓcipiebat timorē eius: vt pz libro iudicū i plurib⁹ locis. x Surrexi. Hic ꝓnī pena docēte subdit pnia. Et diuidit i duas partes: qz pzio per pniaz q̄rit spōsi recōciliatio: scđo ponit pulchritudinis eius descriptio: ibi Qualis ē. Circa pzimū dicit spōsa: Surrexi vt aperirē dilecto. q̄rēs ei recōciliari z sic a pena liberari. y Man⁹ mee distillauerūt myrrhā. i. applicaui me ad opa pnie q̄ designāt ꝑ amaritudinē myrrhe z Pessulum ostij mei aperui zc. pessulū ē ostiū i magna porta: z p hoc designat q̄ pnia i pncipio ē iperfecta: ppt qđ subdit: a At ille declinauerat atq; trāsierat. qz nō stati ad clamorē pplī liberabat eū a pēa: z qz ex hoc augebat afflictio: tō subdit: b Alia mea liquefacta ē: sic sagimē i patella. vñ ō hoie dimisso i afflictiōe dz vulgariter q̄ frigitur i sagimine suo. c Quesiui illū zc. qz sic dictū ē de⁹ nō stati liberabat pplz ſz dimittebat eū affligi ab aduersarijs: vt a philisteis moabitis: z ceteris gētib⁹ circa terrā iudee exñtib⁹: vt pz ex ōcursu libri iudicū: z. j. reg. tō subdit. d Inuenerūt me custodes zc. i. principes gētiū i circuitu iudee exñtiū q̄ noīat h ciuit⁹ a hierlm metropoli iudee. e Percusserūt me. nocumētuz ſcrēdo psonis. f Tulerūt pallū meū. spoliādo me bonis meis. z qz pplis cōis, ppter pctm̄ idolatrie ñ erat dignus exaudiri: tō ꝓmittit se spōsa ad psonas mūdas ab idolatria: qz sēp i pplo isrl fuerūt aliq̄ tales quātucūq; pplis cōis: vel ēt principes ad idolatriā declinarēt. vñ. iij reg. xix. dicit dñs ad heliā: Dereliq̄ mihi i isrl sex milia virorz: q̄z genua ñ fl curuata ante baal. Et qz precessa taliū sūt exaudibiles: tō dicit: g Adiu. vos fi. hie. i. psone deuote ō isrl: nec est ꝺ illud qđ dictū ē. ē. j. ca. q̄ filie hierusalez significāt fragiles pplī: qz taz pfecte psone q̄ ipfecte sī de eodē pplo: sed ē. j. cap. ipfecte dicūt filie hierlm ꝓpter fragilitatē sexus: h autē pfecte eodē noīe n diant rōne deuotiōis ō q̄ fit h mētio: quemagis vigere solz i mulieribus: ſm illud qđ canit ecclesia: Intercede pro deuoto femineo sexu. Idē ei nomē i sacra scriptura ex diuersis ꝓprietatib⁹ nō solū accipit ꝓ diuersis: ſz etiā aliqñ ꝓ ꝓpriis: sicut deus leo dz rōne magnanimitatis: apoc. v. Vicit leo ō tribu iuda. z diabol⁹ rōne rapacitatis: pria petri. v. Aduersari⁹ vr diabol⁹ tāq; leo rugiēs zc. Dicit igit: g Adiuro vos. i. p rē sacrā deprecor. h Filie hierusalē. i. deuote psōe. i Si iuenerit dilectū meū. vobis gratiosū i ozionib⁹ vris. k Ut nunciet ei. ꝓ me ōpcādo. l Quia amore lāgueo. i. recōciliari sibi desidero. m Qualis ē. Hic ꝓnī pōt spōsi descriptio. Et diuidit i duas ptes: qz pzio circa h mouet q̄stio: scđo ponit rñsio: ibi Dilect⁹ meus. Circa pmū sciēdū: q̄ sicut pplis peccatoz fcurrebat ad deuotos pplī ad habēdū ozionis suffragiū: ita ecōuerso deuoti inducebāt pplm ad cognitiōez dei z ad ei⁹ verz cultū: tō in psona eorz dz: m Qualis ē dilect⁹ tu⁹. i. vtinā attende res quātū ē amabilis z bon⁹. n Ex dilecto. i. ꝓ oib⁹ diligēdus. vel hoc dz ad denotādū ꝓcessionē diuinarz ꝑsonarz: qz fili⁹ ꝓcedit a ꝑe sicut dilect⁹ ex dilecto: z spūs sanct⁹ ab ābob⁹: vt amor mutu⁹ vtriusq;. o O pulcherria mulierū. i. aliarz gētiū ꝓ tpe desponsatōis tue i susceptōe legis diuie vt dictū ē. s: p Qual⁹ ē dilect⁹ zc. repetitio ē eiusdē ad maiorē excitationē. q Dilectus me⁹. Hic ponit rñsio ꝓfitēdo dei pulchritudinē z bōitatē: qz tozde credit ad iusticiā: ozē aūt fit ꝓfessio ad salutē: ro. x. Et diuidit i duas ptes: qz pzio pōit spōsi descriptio: scđo ex hoc ozit qō: ibi Quo abijt. Circa pmū describitur spōsus sub pabola iuuenis fortis z gratiosi, ꝓpter qđ pzio pabola ponet: scđo exponet. Circa pzimuz dz: q Dilect⁹ me⁹ candidus z rubicūd⁹. i. in colore gratiosus r Elect⁹ ex milib⁹. i. i multis milib⁹ ñ inueniret vnus talis. s Caput ei⁹ aurū optimū. i. ornatū corona aurea. t Come ei⁹ sic elate palmarz. i. frondes hūtes dēlitatē foliorz: z p hoc itellr multitudo capillorz. v Nigre quasi cornus. nigredo capillorū arte statur

fortitudini ⁊ iuuentuti: ⁊ q̄ hic ponit metaphora iuuenis fortis. dicit come ei⁹ nigre daniel. vij. vbi describit deus sub parabola iudicis i quo decēs ē senectus ⁊ canicies: dī de deo. Antiqu⁹ sedit diez. ⁊ subditur: Capilli ei⁹ tā⁹ lana mūda. i. alba. s Oculi ei⁹ sic colūbe. i. hñs aspectū simplicē ⁊ honestuz. t Super riuulos aq̄z. ad se laudaduz ne appeat i eis aliq̄d imūdū v Que lacte sūt lote. idest albe ad modū lacti: tales ei colūne sē gratiosiores alijs: ⁊ p h⁹ notat gratiositas sponsi in oculis. x Sene illius sicut areole aromatū. Est aūt areola portio terre bñ semiata: vñ ezech. xvij. ò areolis germis sui q̄ ōlectāt valde vīsū qñ icipiūt semia pullulare. Dic ei pbs q̄ virides sationes maxie delectāt visū ⁊ pfortāt ⁊ maxie qñ sē herbe arōatice. Dic igit: x Sene illius sicut areole aromatū. i. sunt ita delectabiles ad videndū sicut areole seminū aromaticoz pululantiuz. y Cōsite a pigmētarijs. i. culte ⁊ ordinate a bonis cultoribꝰ aromatū q̄ ēt pigmēta dicūt. z Labia ei⁹ lilia distil. myr. primā. sic ē i hebreo: ⁊ per hoc designat mūdicia eloquij ⁊ gratiositas. a Manus ei⁹ tornatiles auree. In hebreo habet: Rote auree. p quod designat q̄ manus sponsi sūt ornate ānulis aureis qui sūt figure circularis: iō subdit: b Plene hyacithis. i. sapphyris q̄ sūt hyacithini coloris: tales ei lapides ponūt in ānulis. c Uenter eius eburneus. i. albus ⁊ polit⁹. d Distinctus sapphyris i. ornat⁹ lapidibus pretiosis ñ imediate super carnē: sz sup vestē q̄ operit vētrē. Sicut ei i vestibus circa collū ⁊ manus ad ornatū nobiliū nūc ponūt lapides pretiosi: ita ēt tūc tpis circa partes versus vētrē descēdentes. e Crura eius colūne marmoree. i. fortia ad modū taliū colūnaz: f Super bases aureas. i. super pedes calciatos calcijs i superficie deauratis: quales portāt nobiles ò hispania. g Spēs eius vt libani. i. forma eius gratiosa: sicut libanus q̄ ē arboz aromatica ramosa ⁊ valde gratiosa. Libanus ei nō est hic nomen montis, put acceptū ē supra i plurib⁹ locis. h Elect⁹ vt cedri. i. statura eius recta ad moduz cedri. i Guttur illius suauissimū. i. albū politū ⁊ gratiosū. Et quia oia predicta faciūt ad gratiositatē iuuenis: iō subditur: k Et tot⁹ desiderabilis. Hec aūt pabola fm oēs doctores hebraicos ⁊ latinos itellr ò deo: ò quo dicit grego. moral. xiij. In deo q̄ forma corpis nō circūscribit manus: oculus: ⁊ cetera mēbra sic noiant vt ex mēbroz vocabulis effect⁹ sue potētie designētur. Habere nāq̄ oculos dī: q̄ cūcta videt: manus q̄ oia opat. Sic g̃ de deo dī: Dilect⁹ me⁹ cādidus ⁊ rubicūd⁹. i. benign⁹ iustis: ⁊ iratus reprobis: facies eni hoīs irati rubescit ⁊ exardescit. Electus ex milibus. i. p oīb⁹ diligēdus. In hebreo habet Uexillat⁹ in milib⁹. i. hñs i exercitu suo multa milia angeloz: daniel. vij. Milia miliū ministrabāt ei: ⁊ decies milies centena milia assistebāt ei. Caput eius aurū optimuz. idest corona aurea decoratum: in qua notatur dignitas regia: qua dī rex regum ⁊ dñs dñantium. Come

Oculi eius sicut colūbe sup riuulos aq̄z q̄ lacte sunt lote: ⁊ residēt iuxta fluenta plenissima. Bene illi sicut areole aromatū: psite a pigmentarijs. Labia eius lilia distillantia myrrhā primā. Manus illi⁹ tornatiles: auree: plene hyacithis. Uenter eius eburneus: distinctus sapphyris. Crura illi⁹ colūne marmoree: q̄ fūdate sūt sup bases aureas. Spēs ei⁹ vt libani: electꝰ vt cedri. Guttur illius suauissimū: ēt totus desiderabilis. Talis est dilect⁹ meus ⁊ ipe est amic⁹ me⁹ filie hierlm. Quo abiit dilect⁹ tu⁹ ō pulcherrima mulierum: quo declinauit dilectus tuus: Et queremus eum tecum.

Dilectus meus descēdit in hortū suū eius. i. attributa diuina: vt sapia bonitas ⁊c. q̄ sicut come inherēt capiti ⁊ adiacēt ei: sic attributa sūt idē cū diuia essētia tñ signant p modū qualitatū sibi adiacētiū. Sicut ela te palmaz. q̄ mlta sūt. Nigre quasi corauus. q̄ nō senescūt per nigredinē ei hic itellr iuuētus vt p̄dictū ē. Oculi eius i cut columbe. q̄ vno simplici ituitu videt oia. Que lacte sūt lote, quia ex cognitione eoruz que sunt extra se non vilescit intellectus eius: vt dicit cōmentator erronee sup. xij. metaph. Nō ei cognoscit eaz per formā extraneā a rebus acceptā: sed per suam essentiam omnia perfecte p̄sentialit̄. Sene illius. sunt virtus attractiua: sicut oculi virtus cognitiua: trahendo ei ad se electos per fidē ⁊ amorē icorporat sibi eos sicut p genas incorporant materiales cibi. vñ dicit saluator: Johis. iij. Ego cibū habeo māducare quem vos nescitis. q̄ itellr ad litterā ò samaritanis sibi icorporādis p fidē. Sicut areole aromatū ⁊c. q̄ sicut ex areola aromatū exalat odor bon⁹ reficiēs olfactū: ita ex amore diuio attrahēte recreant aīe bonoz. Labia eius. sūt virtus reseratiua secretoz q̄bus loq̄t sāctis, pphis: iō subdit: Lilia distillātia myrrhā primā. q̄ verba dñi sūt mūda ⁊ a corruptione pcti preseruatiua. Manus eius. sūt eius potētia operatiua Tornatiles auree. p figurā ei circularē ānuloz itellr pfectō opez diuioz: deut. xxxij. Dei perfecta sūt opa. Uēter eius. est occultatio diuinoz iudicioz. vñ ò hoie occulto cōiter dī q̄ ñ pt sciri q̄d habeat i vētre. Eburne⁹. Est ei ebur frigidū ⁊ albū: q̄ pfideratio occultatoris iudicioz dei icutit frigorem a pcto retrahēti, puer. xv. Per tiorē dñi recedet ois a malo ⁊ sic anima cādidat desiderio vite celestis ornat: iō sb dit: Distinct⁹ sapphyris. Est ei sapphyr⁹ coloris celestis. Crura illius. sunt eius virt⁹ qua sustētat oia. Et bases auree. sup posita diuina seu psone. Spēs eius vt libani. Electus vt cedri. q̄ pulchritudo ei⁹ ē sūme desiderabilis: ⁊ altitudo icōprehensibilis. Guttur illius suauissimū: ⁊ totus desiderabilis. q̄ infinite bonitatis. l Talis est dilect⁹ meus ⁊c. q̄si diceret corde credo ⁊ ore confiteor q̄ istū debeo sup oia diligere. m Quo abijt. hic ex predictis orit q̄stio: vere ei penitentes ⁊ cōfitētes sūt adiuuādi erga deū a psonis pfectis: iō q̄ritur i psona eoz. Quo abijt dilectus tu⁹. quasi dicāt parati sumus te iuuare i recōciliatiōe ad ipm: iō subdit: Et q̄rem⁹ ⁊c. Jsta tñ littera. Quo abijt ⁊c. referēda ē ad tps captiōis arce p philisteos ⁊ translatiōis eius ad terrā illoz: Tūc ei dī deus abijsse ò terra isrl: eo q̄ ppiciatoriū sup arcaz exñs locus dei dicebat: n O pulcherrima mulierꝝ. i. oiuz gētiū tpe despōsatiōis tue p legis susceptionē. Quo abijt. repetitio ē eiusdē ad maiorē expssionē. o Quo declinauit. hoc refert ad tps reductiōis arce in bethsames nō ope hūano: sz diuio. j. reg. vj. p Et q̄rem⁹ eū tecū. hoc refertur ad tēpus i q̄ dauid deuoc⁹ iuit cū sacerdotib⁹ ⁊ leuitis ad reducendū soleniter ⁊ deuote arcā dñi i hierusalē. ij. reg. vj. ca⁹.

Dilectus me⁹. Hic q̄ñi describit amor spōsi ⁊ spōse, p tpe dauid vsq̄ ad christū. Et diuidi tur i quattuor ptes: q̄a prio tāgit tps ipius dauid: se cūdo salomonis: ibi Descēdi i ortū. tertio tpus regū sequētiū vsq̄ ad captiuitatē babylōicā: ibi Nesciui. Quarto tps

post captiuitatē: ibi Reuertere. Prima i duas: qz prio pōit spōse reconciliate gratiā actio: scdo eiusdē pmēdatio: ibi Pulchra es. Circa primū sciēdū q̄ reducta arca i hierusalē p dauid vt predictū ē q̄ ibi istituit sacerdotes z leuitas ad laudā dū deū. j. pal. xvj. apparuit benignitas dei z eius reconciliatio erga ppl̄z israel, pter qō regratiās spōsa dicit: a Dilect⁹ me⁹ descendit in hortū suū. i. intra tabernaculū qō tetēdit dauid ad collationē arce. ij. reg. vj. b Ut ibi pascatur i hortis. i. delectetur in sacrificijs z oblationib⁹ ex fide z deuotiōe oblatis: sicut de sacrificio noe dī gen. viij. Odoratus est dñs odorez suauitatis. c Et lilia colligat. i. mīstros mundos ad suū mīnisterium applicet. d Ego dilecto meo. i. ipsi soli seruire volo. e Et dilectus me⁹ mihi. necessitatibus meis subueniendo.

ad areolas aromatū: ūt ibi pascatur i hortis: et lilia colligat. Ego dilecto meo: et dilectus me⁹ mihi: q̄ pascit̄ iter lilia. Pulchra es amica mea: suauis et decora sicut hierusalem: terribilis vt castrorum acies ordinata. Auerte oculos tuos a me: qz ipsi me auolare fecerūt. Capilli tui sicut greges capraz q̄ apparuerūt de galaad. Dentes tui sicut greges ouiū: que ascenderūt de lauacro. Omnes gemellis fetibus: z sterilis non est in eis. Sicut coccus mali punici sic gene tue: absq; occultis tuis. Sexaginta sunt regine: et octaginta concubine et adolescētularum non est numerus. Una est columba mea: perfecta mea: vna est matri sue: electa genitrici sue. Uiderūt eā filie syon: z beatissimas predicauerūt regie z concubine: z laudauerunt eā Quę est ista q̄ progredit q̄si aurora psurgēs: pulchra vt luna: electa vt sol: terribil vt castrorum acies ordinata? Descendi i hortū nucū ūt viderem poma pullium: et ispicerē si floruisset vinea: et gemmiassent mala punica. Nescioui. Alia bant ei. Angeli ei assistētes deo sūt i multo maiori nūero fm oēs expositores. Per vnā q̄ dī colūba z sponsa: intelligitur tabernaculū vbi i hierusalē erat arca: qz p ceteris ciuitatibus z locis erat ad dei cultuz electa: z dicit Electa matri sue. i. ecclie triūphāti q̄ dī mr militantis. galaad. iiij. Illa q̄ sursum est hierusalē libera ē q̄ ē mater nostra. s Uiderūt eā filie syō z cē. i. ppli dō ciuitate hierusalē z aliis ciuitatib⁹ z loc iudee pmendauerunt cultuz dei q̄ erat in hierusalez ppter qō admiratiue dō pfectu ecclesie tēpe dauid sdīt: t Que ē ista q̄ pgre. quasi au. colurgens. inter illa q̄ apparent de die sol hz maiorez pulchritudinē z luna de nocte: z aurora iter diem z noctē. z per hoc intelligitur pulchritudo ecclesie tpe dauid qui cultū diuinū valde augumentauit. j. pal. xxij. vsq; ad. xxvij. ita q̄ nō fuerat añ pulchrior tpe psperitatis qō significatur p diē: nec aduersitatis qō p noctē: nec status itermedij qō per auroram. f Pulchra es amica mea. i. ad pulchritudinē pristinaz restituta. g Suauis. ex deuotiōe mētis. h Et decora. ex honestate puersatiōis. i Sicut hierusalē. que fuit electa specialiter i locū diuini cult⁹: z sīlr ppls isral electus fuit ad colēdū deū pre ceteris gentibus. k Terribilis vt castrorū acies ordinata. qz tpe dauid i pplo isral z i hierusalem viguit militia. l Auerte oculos tuos a me cē. itellr p oppositū: z ē mod⁹ loquēdi amātiū ad expssionē amoris mutui: sicut spōsus dicit aliqn spōse: Uade nō curo ō te: p hoc gestū isinuās q̄ diligit eā intime: sicut aliqn ō puero albo z gratioso dī: Ecce puer maurulus: isinuādo p oppositū eius pulchritudinē. Aliter ei expōit ō studiosis in lege q̄ aliqn iq̄rūt diuina nimis curiose: z sic dē retrahit se ab eis: z sic dī ab eis auolare. Per hoc ergo qō dī: l Auerte cē. ibibet diuinoz iquisitio curiosa: puer. xxv. Qui pscrutator ē maiestatis opprimet a gloria. m Capilli tui cē. expōat vt. s iiij. ca. vsq; ibi: n Sexagita sūt regine cē. p hoc vt dicit Ra. sa. intelligūtur. lx. pone descēdētes ab abraam. s. isaac z duo filij eius: ismael z. xij. filij eius. de cethura. xvj. et filij iacob. xij. et filij esau. xvj. o Et octogīta cōcubine. i. lxxx. pone ō noe vsq; ad abraam exclusiue: z ille nūerationes accipiūtur ex prio pal. ca. j. Et sicut regie sūt maiores concubinis regū: ita pone descēdētes ab abraam pdicte pter magnitudinē fidei abrae expmūtur nobiliori noie q̄ descēdentes a noe. p Et adolescētularum. i. cognationū z gētiū a pdictis descēdētiū. q Nō ē numerus. i. sūt valde multe r Una est colūba mea. i. ō oibus pdictis gētib⁹ nō elegi nisi vnā i spōsā. s. ppl'm isral. quē desponsaui p legē. Alit et pōt exponi: qz lz solū i hierusalē fieret oblatio sacrificioz: tn in singulis ciuitatib⁹: oppidis z villulis iudee erāt loca vbi cōgregabat ppls ad orōnē z ad audiendū legē diuinaz: z dicebant synagoge: igit p reginas pnt itelligi synagoge ciuitatū p concubinas oppidoz: et forte iste z ille erāt i tali nūero. vel ponit hic numerus determinat⁹ p indeterminato: sicut alibi in scriptura: daniel. vij. Decies milies centena milia assistebant ei. Angeli ei assistētes deo sūt i multo maiori nūero fm oēs expositores. Per vnā q̄ dī colūba z sponsa: intelligitur tabernaculū vbi i hierusalē erat arca: qz p ceteris ciuitatibus z locis erat ad dei cultuz electa: z dicit Electa matri sue. i. ecclie triūphāti q̄ dī mr militantis. galaad. iiij. Illa q̄ sursum est hierusalē libera ē q̄ ē mater nostra. s Uiderūt eā filie syō z cē. i. ppli dō ciuitate hierusalē z aliis ciuitatib⁹ z loc iudee pmendauerunt cultuz dei q̄ erat in hierusalez ppter qō admiratiue dō pfectu ecclesie tēpe dauid sdīt: t Que ē ista q̄ pgre. quasi au. colurgens. inter illa q̄ apparent de die sol hz maiorez pulchritudinē z luna de nocte: z aurora iter diem z noctē. z per hoc intelligitur pulchritudo ecclesie tpe dauid qui cultū diuinū valde augumentauit. j. pal. xxij. vsq; ad. xxvij. ita q̄ nō fuerat añ pulchrior tpe psperitatis qō significatur p diē: nec aduersitatis qō p noctē: nec status itermedij qō per auroram. v Descendi. Hic psequēter describit amor sponsi z sponse, p tpe salomonis qui edificauit deo tēplū nobilissimū z in eius dedicatione descendit diuinitas in signo visibili nebule. iij. reg. viij. propter qō tūc ait salomon: Dñs dixit vt habitaret in nebula: ppter hoc q̄ dicit sponsus h v Descendi in hortū nucū. i. in salomonis tēplū: quod erat quasi dei vmbraculū. x Ut viderē poma pullium. i. opera bona hnmilium. y Et inspicerē si floruisset vinea. i. israel ecclesia: esaie. v. Uinea enī dñi exercituum domus isral ē. que floruit tēpe dauid z salomonis. z Et germinassent mala punica. i. sacerdotes z leuite eo q̄ malagranata posita erant i margine tunice sūmi sacerdotis qui erat caput aliorz: propter qō in eo virtualiter itelligūtur alij ministri, ppter similitudinē tunice in qua erāt depicta malapunica: exo. xxviij. tpe vero salomonis germinauit sūmi sacerdotis officiuz: qz abiecto Abiathar factus ē sadoch sūmus sacerdos. iij. reg. ij. z sic fuit restitutū sūmū sacerdotiū filijs eleaçari filij aarō qō vsurpauerat heli q̄ descēderat ō ithamar. a Nesciui. Hic psequēter ponit status sponse post tpa salomonis vsq; ad captiuitatē babylonis: breuiter tn z succincte Circa qō sciendū q̄ mortuo salomone stati ppls israel quātū ad decē tribus declinauit ad idolatriā p decepti onē hieroboā. iij. reg. xij. z postea alie due tribus colue runt idola: maxie tpe achaz z manasse regū iuda: vt pz iiij. reg. ppter qō decē trib⁹ prio fuerūt captiuate p regē assyrioz. iij. reg. xvij. z postea alie due p regē babylonis. iij. reg. xxv. ppt qō lamētādo dic sponsa: a Nesciui pslideare. circa me bnficia dī tpib⁹ preteritis exhibita b Alia mea perturbauit me. timore ad idolatriā inducēte. hieroboā ei timore pdēdi regnū decē tribuuz induxit ppl'm ad idolatriā: ne si iret i hierl'm ad colenduz dñm

reuerteret ad priorē dñm. ſ. ad roboam filiū ſalomōis: iō ſubdit: c Propter quadrigas aminadab. p qs intelligitur potētia regni iude: eo q trib' iuda ſm oēs doctores hebraicos ⁊ latinos meruit dignitatē regiā i trāſitu maris rubri. Nā alijs tribub' formidātib' moyſē ſeq; per mare diuiſum: tribus iuda conſtanter ſecuta fuit ipſum ⁊ alijs cōſtantie dedit exemplum: tūc aūt amiadab erat p̄nceps tribus iude qui egreſſus ē de egypto cuz naaſō filio ſuo: qui mortuo patre ſucceſſit ei in principatu nūeri. vij. Hebrei dicūt q hec eſt vera lr̄a. Alia mea poſuit me quadrigas populi principantis. ita q aminadab non ē hic vnum nomen p̄priuz: ſed ſūt duo noia ſignificātia pplm principantē. ⁊ ſic ē ſēſus: Alia mea i. volūtas mea q̄ ſic noiat frequēt in ſcriptura: eo q mouet alias aīe potētias ad agēdū: volūtas vero puerſa iduxit pplm ad idolatrādū. ppter qō fuit captiuat' vt dictū ē: iō ſequitur: Poſuit me quadrigas ppli. principātiſ ſ. aſſyrioz ⁊ babylonioz qui ducebāt filios iſrl̄ i captiuitatē ſicut quadrigas oneratas: iponētes eis onera gravia in itinere ad portādū. d Reuertere. Hic ꝓñr tangitur ſtatus ppli a redditu captiuitatiſ babylonice vſq; ad chriſtū: breuiter tñ ⁊ ſuccincte: ⁊ ſm hoc dr: d Reuertere reuertere. ſ. de captiuitate. e Sunamitis. ſic noiat hic ſpōſa a ciuitate noie ſuna i qua pluries hoſpitatus fuit heliſeus: vt habet. iiij. reg. iiij. Jn hebreo ſic habet: Reuertere reuertere ſulamit. et ſi trahat ad p̄p̄etatē latinā dr ſulamitis. i. integra vel perfecta quaſi dicteret: reuertere ad ſtatū p̄riſtinū pfectionis tue: vel melius ad ſtatum integrum fidei tue: quia poſt reditum captiuitatiſ babylonice ſemper fuit populus iſrael in ſubiectione: primo pſarz: ſecūdo grecozuz: tertio ro. ſtetit tñ fideliter in cultu vnius dei veri vſq; ad chriſtum. Et citur h q̄ter reuertere: quia prio alicq redierūt ꝺ babylone cū ẓorobabel duce: ſcḋo alicq cū eſdra ſacerdote. j. eſdre. vij. tertio alij cū neemia: quarto tpe iude machabei q̄ ppter pſecutionez antiochi fugerat ad loca deſerta: ⁊ poſtea redijt ad ciuitates ⁊ loca ſua habita victoria de ducib' antiochi: vt habet. j. machabeoz. f Ut ituea mur te. colentē deū i terra iuda. Verūtamē qz tpib' illis ppls iſrl̄ moleſtatus fuit ab alijs pplis: ppt qō oportebat eū frequēter pugnare: ppt qō ſubdit: g Quid videbis in ſunamite vel ſulamite. ſm lr̄am hebraicam. h Niſi chozos caſtroz. i. ſocietates ad pugnā patoz qz tpe neemie i reparatiōe ciuitatis vna manu faciebāt opus: ⁊ altera tenebāt gladiuz: ⁊ media ps ppli erat armata ad melius reſiſtēdū aduerſarijs: Neemie. iij. ⁊ poſtea machabeoz tpe: ppls iſrl̄ fuit i bellis quaſi cōtinue vt pz ex decurſu primi ⁊ ſcḋi machabeoz. Ca. VII.

Quampulchri ſūt. Poſtq̄ deſcriptuſ ē amor ſpōſi ⁊ ſpōſe. p ſtatu veteris teſtī: hic ꝓñr idē ꝺſcribitur. p ſtatu noui: et diuidit i tres ptes: qz prio

mea cōturbauit me: ppter quadrigas aminadab. Rē uertere reuertere ſunamitiſ reuertere reuertere ut ituea mur te. Quid videbiſ in ſunamite: niſi chōros caſtrorum. Capt̄z. VII.

Quāpulchri ſi greſſus tui i calciamētis: filia princi pis. Jūcture femorū tuorū ſicut monilia q̄ fabricata ſi manu artificis. Umbilicus tuus crater tornatilis: nūq; indigēs poculis. Uēter tu' ſicut aceruus tritici: vallat' lilijs. Duo vbera tua ſicut duo hinuli gemelli capree Collus tuū ſicut turri ebur nea: oculi tui ſicut piſcine i eſebon: que ſūt i porta filie multitudinis. Naſus tuus ſicut turris libani: que reſpicit cōtra damaſcum. Caput tuum vt carmelus: et come capitis tui ſicut purpura regis iuncta canalib' Quāpulchra es: ⁊ q̄z decora chariſſima i delitijſ. Statura tua aſſimilata eſt palme: et vbera tua botris.

dinem. a ſuperioribus i cipiendo: ⁊ ad inferiora deſcendendo: h autem econuerſo incipiendo ab inferioribus ad ſuperiora tendēdo quia p̄ro tempore veteris teſtamenti ſponſa quaſi a deo p̄rocedit ⁊ egreditur: p tpe vero noui de terrenis ad celeſtia in deum reducitur. Jgitur prio pabola pulchre muliēris ponetur: ſcḋo exponetur. Quātuz ad primuz ſic dicit: a Quāpulchri ſunt. i. valde pulchri. b Greſſus tui in calciamentis. ad gratioſitatem eni mulieris multū facit q̄ mature ⁊ hōeſte icedit ⁊ calciat' pedib': qz inhōeſtū ē q̄ nuda pedibus appareat. c Jūcture femorum tuorum ſicut monilia ⁊c. per hoc deſignat q̄ crura ſūt i iūcturis ſuis debite collocata ad excludēdā oīmodā claudicationem. d Umbilicus tu' ſicut crater tornatilis. i. rotōdus ⁊ bñ format': ⁊ accipit h vmbilicus p ſupficie vētris i cui' medio ē vmbilicus. Jn hebreo habet: Umbilicus tu' batin' clar' i quo deſignat pulchra diſpō vētris exterius. e Uēter tuus ſicut aceruus tritici. i. iterius fecūd' in ple. f Uallat' lilijs. i. decoratus maritali caſtitate. g Duo vbe. tua ſicut duo hinnuli. i. equaliter tumētia ⁊ abūdātia lacte p ple nutriēda. h Collū tuū ſic turris eburnea. i. rectū ad modū turris: ⁊ albū ad modū eboris. q Oculi tui ſicut piſcine in eſebō. ſm hebreos eſebon nō ē h nomē ciuitatis vltra iōdanē ꝺ q̄ dr nūeri. xxij. Jgniſ egreſſuſ ē ꝺ eſebō ſz ē nomen cōe ſignificāſ cōputationē: Et ſic ē lr̄a: Oculi tui ſic piſcine i pputatōe. i. magne reputatōis. k Que ſūt i porta. i. ppe portā. l Filie mltitudis. i. hieruſalē q̄ dr multitudinis filia: eo qꝺ erat plena ppl'o: Treno. j. Erāt ei due piſcine aquaz i hieruſalē ciuitatē multū decorātes ſicut oculi pulchri ⁊ mundi decorāt mulierē. Cōparātur aūt oculi piſcinis aquaz: eo q̄ ſūt aque a dño: ppter qꝺ ſi ledāt in lachrymis reſoluūtur. m Naſus tu' ſicut turris libani. i. rectus ⁊ bñ ſedēs i facie ſicut turris libani q̄ erat recta ⁊ bñ ſita in extremitate terre p̄miſſiōis. n Contra damaſcū. q̄ erat ciuitas ſyrioz q̄ frequēter fuerāt aduerſarij iudeoruz. o Caput tuū vt carmelus. i. ſupeminēs corpi: ⁊ bñ ſedēs ſicut mōs carmelus i terra p̄miſſiōis q̄ ē frugifer ⁊ gratioſus: Eſaie. xxxv. Gloria libani data ē ei decor carmeli ⁊ ſaron. p Et come ⁊c. iūcta canalib'. i. poſita i canalib' ad lauādū p' victurā vt color ſit magis viuid' p h' ꝺſignat pulchritudo capilloz ſpōſe i colore ſicut purpura q̄ tingit p paramētis regijs ſit coloris excellētis: iō ſbdit: Quāpulchra es ⁊c. q Statura tua aſſimilata eſt palme. i. recta eſt ⁊ alta. r Et vbera tua botris. ppter vbertatē lactis. Oia p̄dicta faciūt ad gratioſitatē ſpōſe corpalis. Per dictā pabolā itelligit ad lr̄am decor ſpōſe ſpūal. p tpe noui teſtī: de qua dicit Quāpulchri ſūt greſſus tui. p euāgelica ꝓſilia gradiēdo: Jn calciamētiſ. calciamēta q̄ fiūt ꝺ pellib' aialiū mortuoz

sunt memoria mortꝭ xpi ⁊ martyrū q̄ muniūt pedes spōse ad firmiter incedēdū p cōsilia euāgelij. Filia pncipis.i. eccle sia q̄ dī filia ⁊ spōsa xpi q̄ est pnceps regū terre; apoc.j. Jūcture femoꝝ tuoꝝ.i. piūctio iudeoꝝ ⁊ gentiliū in vna xpi eccl'ia: ⁊ hec iūctura fabricata ē manu artificis.i. xpi q̄ fecit vtraq; vnū: ephe.ij.

Umbilicꝰ tuꝰ ⁊c. per vmbilicū sub q̄ fetus pcipit: p ventrē: in q̄ ante natiuitatē alitur intelligit eccl'ie fecūditas ad gignēdū filios ipsi xpo: ⁊ q; nō generant carnaliter: sz spūaliter: Joh.j. Qui nō ex sanguib' neq; ex volūtate carnis ⁊c. Jōo vēter ille dicit: Ualla tus filij. scz castitati Duo vbera tua. idest duo testamenta ex q̄bus sugit lac q̄ nutriūt ⁊ augmētant filij in xpo generati: pma pe.ij. Quasi mō genīti infantes rōnabiles sine dolo lac pcupiscite vt in eo crescatis i salutē. Collū tuū. i. fides formata charitate q̄ cōiungit corp' spōse capiti suo xpo: eph.j. Jpm dedit caput sup oēm eccl'iaz. Hui' aūt capitis nasus ē iudiciū discretiōis q̄ in p̄senti discernit fideles ab infidelib': sic nasus discernit inter odores fetidos ⁊ suaues. Oculi vo sunt xpi virt' cognitiua quib' respicit fideles suos eos approbādo: Joh.x. Ego cognosco oues meas q̄ dicūt fideles. Sic piscine. q; pleni sunt aquis misericordie. Caput tuū. i. hui' capitis sūmitas q̄ est xpi diuinitas: ex q̄ capite fluit sensus ⁊ motus vite spūalis: pmo i hūanitatē xpi: ⁊ psequēter ad oia mēbra eccl'ie: ideo subdit: Sicut carmel'. q̄ est mōs fructib' plen'. Come. hui' capitis sunt apli qui pmo adheserūt xpo capiti: qui dicunt Sic purpura regis. q; p amore regis xpi fuerūt suo sanguine rubricati p palmā martyrū. Ex pdictis concludit: Quā pulchra es. inter' p fidē: Et q̄ decora. exter' p honestatem Charissima. i. pcio maximo redēpta. s. sanguie xpi pcioso. Illud eni charissimū dī qđ maxio pcio emit. In delicijs. q; passio xpi apuit portā delicianꝝ padisi spōse sue. Statura tua assimilata ē palme. in rectitudine iusticie: ⁊ altitudine ptemplatiōis deuote. Et vbera tua botris. ppter abundātiā lactis ad nutritionē filioꝝ xpi ⁊ eccl'ie. v Dixi ascendā. Hic psequēter describit pulchritudo spōse quātū ad pfectos specialiter: de quib' dicit spōsus: v Dixi ascēdaz. i. ascēdere faciā pfectos i eccl'ia. x Jn palmā. i. in ptemplatiōis altitudinē. y Et apphendā. i. apphere faciā: sicut supra expositū ē i simili. z Fructꝰ eiꝰ. i. dulcedinē q̄ sentit in ptemplatiōis altitudine: sic palma fructꝰ suos facit in sūmitate. a Et erūt vbera tua sic botri vinee. ex abūdātia lactis sacre doctrine. Cōtemplatiui eni i ptēplatiōe hauriūt q̄ postea p doctrinā effundunt: sic patz de Paulo post eiꝰ raptū: ⁊ de mltis alijs doctoribꝰ. b Et odor oris tui idest. fama doctrine. Uñ Paulꝰ aplus. ij. cho. ij. Per nos odorē sue noticie manifestat i omni loco: q; xpi bonus odor sumꝰ ⁊c. ⁊ ad idē ptinet qđ subdit: c Guttur tuū. i quo formant pdicatiōis vba. d Sic vinū optimū. inebriās amore diuino mētes fideliū. ⁊ hoc ē vinū germinās vgines Zach. ix. Et q; hoc ē valde placidū deo: iō sequit: Dignum dilecto meo ⁊c. ideo pcludit spōsa: e Ego dilecto meo. p amorē inhereo. f Et ad me puersio eiꝰ. psolādo me in tribulatiōibꝰ. g Ueni dilecte. Hic pñter describit fidei xpi dilatatio: q̄ pmo fuit i hierusalē: ⁊ inde deriuata ē ad alias ptes orbis: sicut pdictū fuit Esaie. ij. De syon exibit lex: ⁊ verbū dñi hierusalē: ppi qđ etiā dixit xps aplis act.j. Eritis mihi testes i hierusalē ⁊ i omi iudea atq; samaria ⁊ vsq; ad vltimū terre. ⁊ hoc est qđ petit sponsa hic: g Ueni dilecte mi egrediamū i agꝝ. p diffusionē fidei i orbe terraꝝ. h Cōmoremur i villis. edificando ecclias in ciuitatibus et villis. i Mane surgam' ad vineā. i. ad cōuertendū gētilitatē ex q̄. p maiori pte. ē eccl'ia xpi q̄ dicit ei' vinea: sic tpe veteris testamēti synagoga dicebat dei viea: Esaie. v. Uinea dñi exercituū domus israhel ē. ⁊ dī: Mane surgam' ad vineā. qz in pmitiua eccl'ia iudeis excecatis p infidelitatē: gētilitas ē illūinata p fidē: Ro. xj. Cecitas ptigit ex pte in isral': vt plenitudo gētiū intraret ⁊c. k Uideam' si floruerit vinea. hic accipit si. p qz: qz gētilitas floruit vbū dei gaudēter accipiēdo: act. xiij. Audiētes aūt gētes gauise sunt ⁊ glorificabāt verbū dñi. l Si flores fructꝰ pturiūt. si pro quia: qz gētes nō solū verbū dei audierūt: sz etiā bonorū opez fructꝰ fecerūt. m Si floruerūt mala punica. p mala punica granis rubicūdis plena intelligit plenitudo martyrū i pmitiua eccl'ia. n Et ibi dabo tibi vbera mea. i. doctrinā vtriusq; testamēti ad tuā glorificationē ordinabo. o Mādragore. poma sī pulchra ⁊ odorifera ⁊ valde rara: ⁊ p hoc intelligūt excellētes viri in eccl'esia xpi odorē fame p sanctā vitā ⁊ sanā doctrinā dātes i eccl'ia dei: iō subdit. p Oia poma noua ⁊ vetera. i. veteris ac noui testamēti testimonia. q Dilecte mi seruaui tibi. i. ad honorē tuū ordinaui: ppi qđ dicit saluator Matth. xiij. Ois scriba doct' i regno celoꝝ similis ē homi pīfamilias q̄ pfert de thesauro suo noua et vetera.

Dixi: Ascēndā i palmā: ēt apphēdā frūctꝰ eiꝰ. Et erūt vbera tua sicut botri vinee ēt odor oris tui sicut odor malorꝝ: gūttur tuū sicūt vinū optimū. Dignū dilecto meo ad potādū: labijsq; ⁊ dentib' illi' ad ruminādū. Egō dilecto meo: ēt ad me conuersio eius. Ueni dilecte mi egrediamur i agrū: pmoremur i villis. Mane surgam' ad vineas: videamus si floruit vinea: si flores fructꝰ parturiūt: si florū erūt mala punica. Ibi dabo tibi vbera mea. Mandragore dederūt odorē in portis nris. Oia poma noua et vetera dilecte mi seruaui tibi.

Capitulū. VIII.

Quis mihi det te fratrem meum sūggentē vbera matris mee: ūt inueniā te solū fōrī: ⁊ deosculer

Quis mihi det. Hic vltimo describit ecclie christi pacificatio. Et diuidit in duas ptes: q; primo ponit hui' pacis desideriū. Secūdo pplemētū: ibi Sorores nr̄a. Pria adhuc in duas: q; pmo desideriū hoc ponit. Secūdo ad ei' pplemētū ratiō inducit: ibi Sub arbore malo. Circa pmū sciēdū q; i pmitiua ecclesia: ecclesie et ei' ministris iniurie multe inferebant ⁊ opprobria. vnde Maximian' augustꝰ ecclesiā a beato Marcello psecratā fecit stabulū publicū: ⁊ beatū Marcellū deputauit ad custodiā aialiū: ppi qđ spōsa petit ab his ⁊ psilib' p pacē ecclie vandā liberari dicens: a Quis mihi det te fratrē meū. rōne hūanitatis assumpte. b Suggētē vbera mris mee. i. vginis marie q̄ nō solū dī mat xpi sz etiā totī ecclie. Quidā aūt hic locus intelligat de xpo ad lrāz: patz p trāslatiōz chaldaicā apō hebreos auctēticā q̄ sic hz: Jn illo tpe q̄ rex messias revelabit se eccl'ie isral': dicēt ei filij isral': tu eris nobis ad fratrē. sed iudei moderni expectāt h' futuꝝ qđ iā diu ē pteritū. c Ut inueniā te solū. latria honoratū. Per hāc aūt dictionē solū nō excludit pr̄ ⁊ spūssanctꝰ: qz tres psone adorant vna

adoratiõe quaꝝ est vna diuinitas: ſz p li ſolũ excludit idoloꝝ seruit. o Foris.i. manifeste absq; infidelium timore: qõ postea fuit ipletũ tpe Cõſtãtini impatoris: q̃ pcessit ecclias licite fabricari p totũ imperiũ romanũ. Antea vo celebrabant diuina i criptis martyrũ ⁊ alijs loc occulti timore paganoꝝ. e Et iã nemo despiciat. qz añ temp cõſtãtini multi cõtempt fiebãt eccle sie ⁊ ei ministris: vt dictũ est: ſz ipe lege ab eo pmulgata phibuit h fieri. f Apphendã te. fidei deuotione. g Et ducã.i. pcib meis faciã te venire p cõdescẽsionẽ bonitatis tue. h In domũ mris mee. idest. i eccleſiã beate vgini pſecratã: ⁊ etiã i cõſecratis alijs ſanctis: qz totũ cedit ad honorẽ vginis cũ i oib eccleſijs honoret. i Ibi me docebis. reuelãdo secreta mysteria eccle mistris: sic patet i beato silueſtro ⁊ in mltis alijs ſanctis doctoribꝫ ⁊ platis. k Et dabo tibi poculũ ex vino pdito.i. ex deuotiõe fideliũ q̃ placet xpo sic vinũ bibẽtib ipm. l Et mustũ maloꝝ granatoꝝ meoꝝ. p mustũ qõ ẽ vinũ nouũ. itelligit deuotõ nouit puersoꝝ: qõ fuit ipletũ tpe cõſtãtini: cui exẽplo multi valde deuote receperunt baptismũ. m Leua eius.i. ſpõſi. n Sub capite meo ⁊c. q. d. tũc ostẽdet mihi amicitiã sic ſpõſus ad ſpõſã pdilectã. Et qz hui amicitie ptinuatio ẽ desiderãda: ⁊ iterruptio abhorrẽda: iõ subdit: o Adiuro vos filie hierlm. i. pſone o eccliа. p Ne ſuscitetis ⁊c. i. qñ ſponſa obtinuerit q̃etẽ pacis q̃ nõ faciatis aliq̃ vñ ſpõſus offendat: ⁊ ſpõse reqes interrũpat: vt sic p admiratiõe ꝓſperitatis sue dicat: q Que ẽ ista q̃ ascẽdit o deserto. i. de aſpitate pſecutiõis tyrãnoꝝ. r Delitijs affluẽs. tpe cõſtãtini ⁊ alioꝝ pncipũ xpianoꝝ. Pax eni ⁊ trãquillitas p pſecutiões magnas delitie reputant: vñ dicit Pristian in minori volumĩe. Si querat: q̃d ẽ sũmũ bonũ in vita: bñ rñdet: pax. ⁊ best. xij. Ut absq; vllo terroꝝ vitã silentio trãsigẽtes. optata cũctis moritalib pace fruerent. s Innixa sup dilectũ suũ. q. d. hãc trãquillitatẽ obtinuit: eo q̃ in xpo totaliter pfidit. t Sub arboꝝ. Expresso ſpõse desiderio: hic pnter ad ei ipletiõez allegat ratio. Circa qõ sciẽdũ q̃ pces ecclie sunt exaudibiles potissime p virtutẽ passiõis xpi: iõ dicit spõsa: t Sub arboꝝ malo. i. p vtutẽ sancte crucis ⁊ tue passiõis. v Suscitaui te. i. ũocaui te i oꝝone: vt cũ i oꝝone dicit ecclesia. Per crucẽ ⁊ passionẽ tuã libera nos dñe. Et sciẽdũ q̃ li malo nõ est hic adiectiuũ: vt credũt alicꝫ: exponẽtes hoc de arboꝝ vetita Ade ⁊ Eue: qz i hebreo pro istis duab dictiõibus: arboꝝ malo: ponit vnica: q̃ significat malogranatũ: iõ expositio illa pcedit ex ignorãtia idiomatis hebrei. Dicit aũt h sancta crux malogranatũ q̃ est arboꝝ fructifera: ad designãdũ fructũ crucis qui est innumerabil. x Ibi corrupta ẽ mai tua. i. synagoga q̃ dicit mr dei rõne supra dicta ca. iij. qz i passiõe xpi cessauerũt legalia tanq̃ mortificata. y Ibi violata est genitrix tua. repetitio ẽ eiusdẽ ad maiorẽ assertionẽ. In hebreo habet: Ibi pturiuit te mr tua: pturijt te genitrix tua. ⁊ hec lra veritati euãgelice ẽ valõ pſona. Dicit eni Joh. xix. Stabãt ãt iuxta crucẽ ⁊c. gladio doloris ppter filiũ transfixa: scõm q̃ pdixerat sanctus Symeõ: Luc. ij. Et tuã ipi aiaz ptrãsibit gladi. Est igit sensus: Ibi. i. iuxta crucẽ pturiuit te mr tua. i. vt pturiẽs doluit p te: per talẽ modũ loquẽdi dic aplus gal. iij. Filioli mei q̃s iterũ pturio donec formet xps in vobis: ibi pturijt te genitrix tua. repetitio ẽ eiusdez ad maiorẽ exps̃ionẽ. Et qz oꝝones eccliе ñ solũ sũt exaudibiles p vtutẽ crucis: ſz etiã per meritũ beate vginis: iõ spõsa pfidẽs o istis suffragijs petit a spõso: z Pone me vt signaculũ super cor tuũ. me pfecte diligẽdo: qõ eni valde diligit sup cor poni dr: a Ut signaculũ sup brachiũ tuũ. me brachio tue potẽtie ptegendo. b Quia fort ẽ vt moꝝs dilectio tua. sic infer. emu. q. d. licet dilectio tua sit tã fortis i filijs ecclie pfectis q̃ pte nõ timẽt penã moritis: vt pz i martyrib: tñ emulatio. i. pſecutio tyrãnoꝝ ex iuidia ⁊ odio pcedẽs xpianoꝝ: Dura ẽ sic infernus infirmis: ppter qõ indigẽt brachio ptectiõis ⁊ bñficio pacis c Lãpades ei. s. tue dilectiõis i mẽtib pfectoꝝ. d Lãpades ignis atq; flãmaꝝ. i. tã fortis ẽ q̃ nõ põt obrui p ecutiõibus tyrãnoꝝ: nõ sic aũt ẽ infirmis: de q̃bus subdit red dẽda singula singul. e Si dederit hõ oẽm substãtiã domus sue. p dilectiõe diuia. f Quasi nihil despiciet eaz. q̃si dicẽt: p amoꝝe tuo pẽnere bona exteriora etiã pñt infirmi ⁊ supplẽdũ ẽ: nõ sic aũt ppriã vitã martyriũ sustinẽdo. Et ẽ hic mod loquẽdi apud hebreos q̃ dr decurtatus: vbi oportz aliq̃d supplẽ ad habẽdũ itellectũ: sic. ij. reg. v. ppoſuerat dauid pmiũ ei q̃ pcussisset iebuzeũ ⁊c. ⁊ supplẽdũ est q̃ illud pmiũ erat q̃ fieret mgr militie: vt expmit. j. par. x. Qui pcusserit iebuzeũ i pmis erit pnceps ⁊ dux. De hac ãt infirmitate ad martyriũ: ⁊ pmptitudie ad dimissiõz tpaliũ dic gregl. homel. xxxiij. Fortasse laboriosũ nõ ẽ homi relinq̃re sua: ſz valde laboriosũ ẽ relinq̃re semetipm: min q̃ppe ẽ abnegare qõ hz: valde eni multũ ẽ abnegare qõ ẽ. Est igit snia i hac pte q̃ spõsa petit tpalẽ pacẽ: q̃ etsi nõ idigẽt pfecti q̃b lucrũ eẽt p xpo mori: tñ ea idigẽt ipfecti q̃z multo maiorẽ nũer i ecclia dei. g Soroꝝ nra. Hic pñt põit adipletio desiderij spõse i pacis largitiõe. Et diuidit i tres ptes: qz pmo põit pacẽ largitõ: scõdo ecclie pacificate ãpliatio: ibi Ui nea fuit: tertio final pclusio: ibi Qui hitas. Circa pmũ dr i pſona spõsi sibi ppatiẽti. g Soroꝝ nra. i. ecclia q̃ dr soroꝝ xpi eadẽ rõne q̃ xps dr ei frat in pncipio h ca. h Parvula. i. hũilis ⁊ abiecta int hoies h seculi: ⁊ h fuit vsq; ad tps cõſtãtini. i Et vbera nõ hz. i. libertatẽ effũdẽdi lac sacre doctrie p fidei catholice pdicatiõz: quã tũc eccliа ñ audebat publice pdicare: ſz tñ i occulto docẽ: excepti aliq̃b p fecti q̃ p pdicatõe fidei vltro se offerebãt morti. k Quid

faciem⁹.p hoc itelligit pat⁹ ⁊ spūssanct⁹ opari cū filio. Opa eni trinitatis sunt indiuisa. l Sozozi nře i die qñ allo-quēda ē.i.a pncipib⁹ aduocāda est:sic patz de cōstātino qui beatū siluestrū papā cū clero suo aduocauit vt p eū pseque ret coꝛpis ⁊ aie sanitatē:⁊ sile fecerūt ei⁹ exēplo mlti pncipes ⁊ potētes p oꝛbē ta-rū. m Si murus est accipit si ꝑ qz:qsi dicēt:qz mur⁹ ē foꝛtis ꝓtra psecutiones: ⁊ hꝰ rone pfectoꝛ q̄z me-ritis subueniēduz est ipfect⁹:ió subdit: n Edificem⁹ sup eū ꝑ-pugnacula argētea.i. adiūgamus ei p susce ptionez fidei pncipes ad defensionē ifirmo-rū. Jn hebꝛeo habet: Edificem⁹ sup eū pa-latiū argētcum.p qꝺ idē designat qꝺ p ꝑ-pugnacula:qz p palatiū etiā fm ꝓmunē modū loquēdi in-telligit regalis potētia. Et oꝛ argenteū:qz cōstātin⁹ ⁊ alij pn cipes i promotioe ecclie multū expēderūt argentū. o Si ostiū.i. qz eccl'ia ē ostiū p qꝺ ingredit ad celeste regnū. p Cōpingam⁹ illud.i.foꝛtificemus. q Tabulis cedrinis.i. doctoꝛib⁹ sacris q̄ dicūt cedri: ꝓpter scie ⁊ vite eminētia et fidei itegritatē:sic cedr⁹ ē aꝛboꝛ valde alta ⁊ a vermib⁹ non pfoꝛat. Aliꝫ pōt etiā exponi. Si mur⁹ ē xč.i.qz vsqz nūc ec-clesia fuit pua ⁊ depssa. Eleuem⁹ eā. ad statū honoꝛificū et magnū:⁊ qz eccl'ia de h⁹ mōi bñficijs fuit grata:ió subdit in ei⁹ psona: r Ego mur⁹. ꝑpugnacul munit⁹ p potētia ꝑn cipū:tñ ex dono xpi pncipalit. s Et vbera mea turr'.sic ꝑdictū ē.p vbera sponse intelligit lactis copia sacre doctrine q̄ abūdauit a ꝓuersioe cōstantini: qz extūc eccl'ia habuit li-bertatē publice ꝓdicādi ⁊ docēdi:⁊ qz hec doctrina nō solū ē ad inꝺoꝛmatioz moꝛ: sz etiā ad ꝓfutationē infidelīū ⁊ he-reticoꝛ:ió subdit: t Sic turris.de q̄ dicit mgr sentētia ꝛ fidē nostrā dauitice turr' clypeis munire vel pot⁹ munitā oñdere studuim⁹:sic supꝛa allegatū ē de doctoꝛib⁹ veter' te-stamēti ca⁹.iij. v Ex quo facta sū coꝛā eo pacē ꝛperies. scz ex tpe cōstātini q̄ tertia die sui baptismi legē promulgauit vt q̄cūq; iniuriā faceret xpiano:bonoꝛ suoꝛ mediā amit-teret facultatē. x Uinca. hic ꝓnter ponit ecclie pacē ha-bētis ampliatio: ⁊ ꝓmo q̄tū ad multiplicatioz credētiū cuz dicit: x Uinea.i.eccl'ia vt supꝛa dictū ē ca⁹.vij. y Fuit pacifico.i. xpo q̄ p sanguinē suū oīa pacificauit q̄ in celis sit ⁊ i terris:col'.j. z Jn ea.s. vrbe q̄ habet ppl'os.i.roma in q̄ habitabāt alicq de oibus terre ppl'is:vel qz oēs populi ro-mano imperio cui⁹ caput ē roma erāt subiecti:vñ dicit Leo papa i sermone apl'oꝛ petri ⁊ pauli:Dispositōi diuini opi⁹ maxie ꝓgruebat vt mlta regna vno ꝓfederarēt impio:⁊ ci-to pulos haberet ppl'os ꝓdicatio generalis q̄s vn⁹ tenebat regimē ciuitat'. a Tradidit eā custodib⁹.i. beato petro ⁊ ei⁹ successoꝛib⁹. b Uir affert ꝑ fructu eius mille argē-teos.vir ille intelligit cōstantinus q̄ fuit virtuosus ꝓ hostes imperij romani de quib⁹ triūphauit:⁊ ꝓtra hostes generis humani.s. demones q̄s p fidē supauit:⁊ ipe c Pro fru-ctu vinee.i. ꝑ fructu eccl'ie multas ⁊ magnas fecit expēsas q̄ p mille argēteos hic designant. Uel pōt dici q⁹ h ponit sin-gulare ꝑ plurali.s. mille ꝑ multis milib⁹:sic exo.viij. Ueit musca grauissima.i.multitudo muscaꝝ. o Uinea mea coꝛā me est. mutat hic modus loquēdi a tertia persona ad primā de domino huius vinee qui est ipse christus:de quo dictum fuerat in tertia psona. Tradidit eam custodibus.

Si mūr⁹ est: ædificem⁹ sup eū ꝑpugnacula argentea. Si ostiū ē:cōpingam⁹ illō tabulis cedrinis. Ego mu-rus: et vbera mea sicut tur-ris:ex quo facta sū coꝛā eo q̄si pacem repiens. Uinea fuit pacifico:in ea q̄ hz po-pulos. Trādidit eaz custo dibus: uir affert pro fructu ei⁹ mille argēteos. Uinea mea coꝛā me est. Mille tui pacifici: ⁊ ducēti his q cu-stodiūt fructus eius. Que habitas i hoꝛtis:amici au-scultāt: fac me audire voce tuaz. Fuge dilecte mi:⁊ as-similare capree hinnuloq; ceruoꝝ sup montes aro matum.

Et ne credat q⁹ p hanc traditionē dimiserit eccl'ie custo-diā:ió dicit: o Uinea mea coꝛā me ē.i. ad ei⁹ custo-diā psentialit ⁊ pncipalit assisto: ꝓpt qꝺ dī in ps.cxxvj Nisi dñs custodierit ciuitatē xč: ꝓpt qꝺ ꝺ hac custodia multo maioꝛes gre debent xpo q̄ platis eccl'ie:ió subdit sponsa: e Mille tui pacifici xč.tui pacifici sunt genitiui casus singularis numeri qꝺ pz p lrāz hebꝛaicā q̄ talis ē:Mille tibi pacifico.⁊ ē sensus q⁹ sic mille est ma-ioꝛ numer⁹ q⁹ ducenti: sic maioꝛes gre debent xpo q̄ pacificus hic dicit de ꝓseruatōne ec-clesie q⁹ platis q̄ sub eo custodes sit hui⁹ vinee: ⁊ ho-noꝛ exhibēdus platis ꝓuenienter itelligit p ducētenariū scōm illud apl'i.j. timo.v. Qui bñ ꝑsunt ꝑsbyteri du-plici honoꝛe digni habeant. Jnferioꝛib⁹ aut simplex cē tenari⁹ ꝓmittit reddēdus: Matth.xix. Centuplum ac-cipiet. f Que habitas. hic vltimo ponit finalis cō-clusio q̄ stat in hoc q⁹ ecclesia de ꝑsenti miseria tollatur ⁊ ad celestem gloriā transferatur:quod fit partialiter in presenti q̄tum ad sanctos qui ad gloriam assumuntur sed generaliter fiet pacto iudicio finali cuz christus tra-diderit regnum deo patri:ꝓma coꝛ.xv. Ad hoc igitur desiderandum et petendū sponsus inducit sponsam di-cens: f Que habitas i hoꝛtis.i. in ecclesijs per oꝛbez dispersis que dicuntur hoꝛti:quia i eis fideles sunt plā-tati:et qz ad litteram frequenter aꝛboꝛes circa ecclesias sunt plantate. g Amici auscultāt te. idest angeli ad quoꝝ consoꝛtium fideles tui sunt transferendi et de tua salute soliciti:desiderant audire tuas oꝛationes de-uotas:ideo subditur: h Fac me audire vocem tuā. idest tui desideriꝫ expressionez in oꝛatione deuota:quā consequenter pꝛofert sponsa dicens: i Fuge dilecte mi.per hanc fugam non intelligitur recessus dilecti ab ea cum dixerit supꝛa cā ꝓcedenti: Ego dilecto meo et ad me conuersio eius.per mutuam inhesionem insepa bilez:scōm illud apostoli Ro.viij. Quis nos sepabit a charitate que est in christo ihesu xč. sed p eaz intelligit velox translatio sponse cuz sponso ad celestia: qꝺ sum-me desiderat ⁊ petit in oꝛationibus suis ecclesia: vt pz in officio ecclesiastico:⁊ per talem modū exponit hanc fugam Ra.sa. trahendo tamē litteram ad errozem iu-daicum:dicens q⁹ plebs iudaica per hoc petit liberari a captiuitate ista in qua est modo per messiam futurum Sed hec expositio fundat super falsum fundamētum: ideo bene exponit modo predicto:vt sit sensus: i Fu-ge dilecte mi.i.educ me tecum de miseria ꝑsentis seculi k Assimilare capree xč.i. fac istud velocit. l Su-per montes aromatum.i.transferendo me tecum ad ce-los qui dicuntur montes psalmo.cxx. Leuaui oculos meos in montes xč. qui dicuntur hic montes aromatū quia ibi est suauissima requies electoꝝ. Ad quā nos pducat qui cū patre et spūsancto viuit ⁊ regnat Almē.

Postilla venerabilis fratri Nicolai de lyra super cantica canticoꝝ finit.

¶ Expositio prologi in librū sapientie incipit.

Liber sapientie ⁊c. Iste prologus diuidit in tres ptes: in prima ondit hieronimus libri originē: qz nō hebraice sz grece est editus. Secūda dicit liber sapie ⁊c. In secūda nomiat eiꝰ auctorē: qz a phylone ē editus: Tertia assignat tituli rationez: qz. s. xpi q ē prīs sapia ibi exprimunt passio ⁊ aduentꝰ: ibi Qui proinde sapia nominat. His visis littere insistamus

¶ Incipit prologus in librū Sapientie.

Liber sapiētie apud hebreos inscribit. Ipse stilꝰ grecaz magis eloquentiā redolet. Hūc iudei philonis ēe affirmāt. Qui proinde sapiētie nomiat: qa in eo xpi aduētus q est sapientie patris: et passio eius euidenter exprimitur.

¶ Incipit liber Sapiētie.

b Et ipe stilus. idest ipz dictamē qz tā eligās ē. c Redolet. i. sapit. c Grecā eloquētiam magis q̄ hebreā: greci enī magis sūt eloquētes: ⁊ in sentētijs plūriores q̄ hebrei: Unō cū iste liber habeat elegātissimū stilū ⁊ inscrutabilē profunditatē sentētiaz: patz ipm potius grece q̄ hebraice fuisse traditū. Philo enī licz natiōe fuerit iudꝰ grece tñ lingue fuit valde pitus: de quo dicit hieronimꝰ in libro illustriū virorz: q fuit iudeus: natiōe alexādrinꝰ de genere sacerdotū. cetera plana sūt.

Explicit qualiscūq; expositio istius prologi.

¶ Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super libros Sapientie incipit.

Diligite iusticiā. Post libros historiales nō canonicos: magis tamē reputatos: qō dico ppter historiā susanne ⁊ belis: ⁊ secūdū Esdre: q̄ historie vltimo ponēt rōne dicta i principio thobie: exponēdi sī duo nō canonici q̄ sunt simpliciter morales. s. liber sapiētie: ⁊ liber ecclīasticus: Inter q̄s p̄mittēdus ē liber sapie: tā ratiōe auctoris q̄ rōne materie. Ratio primi est: qz licz phylo disertissimꝰ iudeoz hunc librū grece scripserit: vt cōmuniꝰ dicūt doctores ⁊ historiographi: tñ ipm ppilauit ex sentētijs salomonis: ppter qō salomon est eiꝰ auctor principalis: loquendo tñ de auctoribꝰ humanis: vñ infra. viij. et. ix. caꝰ. exp̄sse loquit auctor in psona salomonis. Jesus aūt filius sirach scripsit librū ecclīasticus tpe simonis filij onie vel post: qō patz p hoc q̄ infra. l. caꝰ. fit mētio satis plixa de ipo: ⁊ sic fuit posterior salomone tpe ⁊ auctoritate. Ratō secūdi est: qz vterq; ptiz pcedit ratiocinatiue: ⁊ ptim exēplatiue: vt in psecutō ne videbit dño pcedēte. Exempla vō posita in libro sapiētie incipiūt a priori. s. ab a dā: vt habet infra. x. caꝰ. ⁊ terminant in patribus exeūtibꝰ de egypto. Exēpla vō posita i libro ecclīastico incipiūt ab enoch: ⁊ pcedūt vsq; ad simonē filiū onie: vt pz ecclīastici. l. q̄ fuit patz ante tpa machabeorz: ⁊ sic pz ratio secūdi. His igit p̄missis liber iste q̄ nomie sapiētie intitulat i duas ptes diuidit. Nam primo inducit auctor ad sapientiā desiderādā ⁊ habēdā: ⁊ hoc ratiocinando: secūdo ad idē inducit exēplificādo infra. x. ca. Ad intellectū aūt vtriusq; p̄sideradū q̄ i hoc libro vt frequēter sapia ⁊ iusticia p eodē accipiūt. Accipit. n. hic iusticia legalis q̄ sic dicit. v. etb. est ois virt'. Nā lex p̄cipit de actibꝰ oīm virtutū: est eni intētio legis ciues facere bonos ⁊ ethic. q̄ bonitas fit p vtutes. Silr sapientia put h accipit icludit oēm vtutē. Nam ad sapientē ptinet determiare illud qō est formale i qualibz virtute: ppt qō. q̄. ethic. diffinit virt' sic: Uirtꝰ ē habit' electiu' imediate p̄sistēs put sapiens determinauit. Et iō sapia q̄ ē cuiuslibet vtutis dicto modo determinatiua includit oēm vtutez. Et sic pz q̄re iusticia ⁊ sapia: et qualit p eodē frequēter accipiūt i hꝰ libro Sciēdū etiā q̄ sapia vel iusticia hoc mō dicta duplicit accipit. Uno mō put p actus hūanos acquirit. Alio mō put a deo infūdit: ⁊ licet de vtraq; i hoc libro tāgat: tñ de illa q̄ est p infusionē p̄cipalit agit. Igit ad iusticiā vel sapiaz sic intellectā auctor p̄mo nos iducit: secūdo circa hoc errores excludit: ibi Nolite zelare mortē i errore ⁊c. tertō p̄sequēdo ppositū resumit. vj. ca. sic phus i p̄ncipio libri de aia p̄mo ad noticiā habēdā ō aia iducit: ⁊ secūdo errores circa eā excludit i psecutōe p̄mi libri: ⁊ postea ad tractandū de aia ⁊ eiꝰ potētijs pcedit secūdo libro ⁊ tertio. Circa p̄mā ptē sciēdū q̄ sic i mouēte req̄rit debita virt' ad regularit mouēdū: sic in mobili recta dispositio vt obediat mouēti: ⁊ sic ē in hoibꝰ. Nā in platis et p̄ncipibꝰ requirit sapia siue iusticia mō dicto intellecta ad hoc q̄ bñ regāt pplm: ⁊ i pplo ppportionabiliter req̄rit sapia vt bñ sbdat: ⁊ obediat regimi ipoz: qō p̄mo ondit i platis secūdo i subditis: ibi Spūssanctꝰ disciplie. Circa p̄m dī: a Diligite iusticiā. q̄ includit oēm vtutē. b Qui iudicatis terrā. i. hitantes i fra i foro seculari ⁊ eccl'iastico: ⁊ qz i hoc sūt mistri ⁊ vicarij dei a q̄ pcedit ois ptās recte iudicādi: iō subdit: c Sētite ō dño i bonitate. i. p̄formami illi: qz sic omia ordinat i scip̄m tanq̄ i finē vltimū ⁊ optimū: ita vos act' vros ordiate ad p̄mune bonū ⁊ ad honorē diuinū. d Et i simplicitate cordis. i. mūdicia mētis: qz p̄m augm hoc ē simplex cor: qō ē mūdū cor. e Querite illū. i. habete noticiā eiꝰ p sapie donū q̄ oēm vtutē icludit: ⁊ sbdit mod' inueniēdi cū dī: f Qm̄ inuenit ab his q̄ nō tentāt illū. tentat aūt deū q̄ hñs i aliq̄ negocio qō faciat via hūana irrōnabiliter omittit illō expectās effectū p̄uisiōe diuia: ppt qō i actq̄sitiōe sapie omittēs qō pōt agē: vtpote studij exercitiū: expectās eā hīe a deo ē q̄dā ipi' dei tētatio: ppt qō merito sibi denegat. Sz faciētibꝰ qō i se ē p exercitiū vtutis studij et orōnis pcedit: iō bñ dī: Qm̄ inuenit ab his q̄ nō tentāt illū. Et qz tales q̄tū ad id nō p̄nt attingē p̄mittūt se diuine p̄uidētie: iō subdit: g Apparet āt eis q̄ fi. ha. in illū. i. tendētes i ipz p amorē: talibꝰ ei vltra cōem modū alioz manifestāt secreta diuia. h Peruerse enī cogi. sepārt a deo. qz sic bone sūt cū vniōis ad ipz: ita male sepatōis ab ipo: iō p̄cludit: i Probata āt virt'. i. ap̄probata a dō exīs i supiorib'. k Corripit

insipiētes.i.p ignorantiā peccātes: nā p eoꝝ instructionem reducunt ad virtutē:nō aūt sic fit de peccātib⁹ ex certa malicia:ió subdit: l Qm̄ i maliuolā aiam.Dicit aūt maliuola aia cui placet ipa malicia:ꝑpter habitū vitiosū:scòm qd dicit ꝑuer.ij. Qui letant cū malefeccrint ꝛ exultāt i reb⁹ pessimis. m Non introibit sapientia. p supioꝝ correctiōz: nec p diuinā illustratiōz n Nec habitabit i corpe sb̄dito peccatl. idest in hoie subdito carnalib⁹ vitijs q̄ causant hebetudinē mētl nā vita taliū ē brutal sic dr̄.j.eth. o Spiritꝰ enī sanctꝰ. Hic cōsequēter inducit subiectos ad sapiaz sine q̄ non sunt ꝓueniēter regibiles regimie morū. Et diuidit i duas ptes:qꝝ ꝑmo ꝓponit intentū:secūdo ꝓbat ꝓpositū:ibi Qm̄ spiritus dñi. Circa ꝑmū sciēdū:q sic dic pbus ij.physic.idē sūt doctrina vt disciplina. naz sic ibidē dr̄: idem est actꝰ mouētis ꝛ moti:diuersimode tn̄ nomiat⁹. Nā vt egredit a mouēte dr̄ motio actiua:ꝛ vt suscipit i moto dicit motio passiua:ꝛ eodez mō doctoris ꝛ discipuli idē est actꝰ dictus doctrina vt est a docēte: ꝛ disciplina vt efficit i discipulo: ꝛ sic eadē sapiētia specie ē in discipulo ꝛ doctoꝛe:qꝝ pfecti ꝓpriū ē facere altez sibi sile.iij. Metheoꝝ:ꝑpter qd sicut rectoꝛees indigent sapia vt bn̄ regāt: sic subditi vt bn̄ obediāt:ideo dicit: o Spūs enī sanctꝰ disciplīne.i.actoꝛ sapie i discipło. p Effugiet fictū.i.illū q̄ in vtutibꝰ nō q̄rit rem:sz apparentiā tm̄ q Et auferet se.q̄tū ad suū effectū: nā q̄tuz ad psonā necessario est vbiq. r A cogitatiōib⁹ q̄ sunt sine itellectu. idest sine rōne q̄les sunt cogitatiões peccatoꝛis q̄ sequit ipetū sensualitatis. s Et corripiet.i.puniet. t A supueniēte iniqtate.nā peccatū sequēs ē pena p̄cedētis p accidens tn̄:nā p peccatū p̄cedēs tollit iuste gr̄a cui⁹ sb̄tractio ē pena ꝛ p ꝓn̄s illa q̄ sequūt ad hꝰ sit penalia:ꝛ ista si pcā sequētia i q̄bus labit hō ad subtractoz gr̄e q̄ hoiez ipediebat a tali lapsu:ꝛ hꝰ ē qd dic apls: Ro.j. Propiea tradidit illos deꝰ i passiões ignomie.i.dimisit eos cadē i ignomiosa pcā.s.ꝑpter alia mioꝛa p̄cedētia. v Benignꝰ ē ei spi.sa.i.datoꝛ sapie: qꝝ n̄ solū dat eā supioꝛib⁹ ꝛ magnis sz etiā iferioꝛib⁹ ꝛ sb̄iectis dū tn̄ ad hoc debite se disponat:ido alios excludēdo sb̄dit: x Et nō liberabit maledictū.i.hoiem obstinatū i peccatl y A labijs suis.i.a blasphemijs ꝛ alijs labioꝝ motu perpetratis. z Qm̄ renū illꝰ.i.affectionū malaꝝ. a Testis ē deus ꝛ cordis illꝰ.i. cogitatiōis ꝛ intētiōis ipius b Scrutatoꝛ ē verꝰ.qꝝ nihil eū latere pōt. c Et lingue illꝰ auditoꝛ.ꝛ multo fortiꝰ opeꝝ eiꝰ inspectoꝛ. d Qm̄ spūs dñi.Hic ꝓnter ꝓbat dictū suū.s. q affectiões ꝛ cogitatiões ꝛ locutiões peccatoꝛis nō latēt deū: qꝝ spūs eius ē vbiq p essentiā ꝛ p̄sentiā:et hoc ē qd dr̄: d Qm̄ spūs dñi.q̄ oia scrutat:etiā ꝓfunda dei.j. Cor.ij. e Repleuit orbez terraꝝ.nā oia creata sunt ꝛ ꝓducta p ipm: Gen.j. Spūs dñi ferebat sup aq̄s.i.sup materiā informē:sic volūtas artificis sup materiā:vñ sūt aliq̄ formāda:put dictū fuit ibidē. f Et hoc qd ꝓtinet oia.i. spūssanctꝰ oia ꝓseruās i esse sic pater ꝛ filiꝰ:nā indiuisa sunt opa trinitatis. g Sciēentiā hz vocis.i.noticiā cuiuslibet dicti publice vel occulte:ió subdit: h Propt hoc q̄ loquit iniq̄. qualicūq̄ nō pōt latere spm̄ dñi. i Nec ꝑteriet illū.dimittendo impunitū. k Corripies iudiciū.i.diuinū iudiciū puniēs oia mala. l In cogita.eni impij interroga.erit.i.discussio i iudicio diuino. m Sermonū aūt illꝰ rē. repetitio ē eiusdē sentētie ad maiorē assertiōz. Qm̄ auris çeli.i. dei q̄ nō solū çelotes: sz çelus in abstracto pōt dici:ꝓpi singularē ꝛ excellētē animaꝝ çelū. n Custodite g vos a murmu.q̄ nihil ꝑdest. minꝰ dicēdo plꝰ signat.s.qꝝ multū obest. o Et a detractiōe ꝓferenda applicat:

Quoniā i maliuolā aiam nō introibit sapia:nec hītabit i corpe subdito peccatl Spūs enīz scūs disciplīne effugiet fictū: et auferet se a cogitatiōib⁹ q̄ sunt sine itellectu:et corripiet a supueniente iniqtate. Benignꝰ est enī spūs sapie:et nō liberabit maledictū a labijs suis: qm̄ renū illius testis ē deus ꝛ cordis illꝰ scrutatoꝛ ē verus: et lingue eius auditoꝛ Quoniā spūs dñi repleuit orbē terraꝝ:et hoc qd cōtinet oia sciam habet vocis. Propt hoc q̄ loquit iniq̄ nō pōt latere:nec ꝑteriet illū corripies iudiciū. In cogitatiōibus enī impij interrogatio erit: sermōnū aūtē illꝰ auditio ad deū veniet: ad correptionē iniqtatū illius. Qm̄ auris celi audit oia: ꝛ tumultꝰ murmuratiōnū nō abscōdet. Custodite ergo vos a murmuratōne q̄ nihil ꝑdest:et a detractione parcite lingue. Qm̄ sermo obscurꝰ in vacuū nō ibit:os aūt qd mentit occidit aiaz. Nolite çelare mortez in errore vite vr̄e: neqz acquiratis pditionē in operib⁹ manuū vestraꝝ. Qm̄ deus mortem non fecit :

q: p hꝰ penā meret: vñ luc.xvj. dicit de diuite epulone qd grauius ardebat in lingua:eo q inter epulas positꝰ detrahebat de paupibus. p Qm̄ sermo obscurus. idest palliatus apparētia sanctitatis cū interius habeat venenū iniqtatis. q In vacuū nō ibit.i.ipunitū nō transibit. r Os qd mentit occidit aiam.qd est intelligendū de mēdatio pnicioso:nō aūt de iocoso vel officioso. t Nolite çelare. Hic circa appetitū sapiētie remouet triplex erroꝛ ꝓcedēs ex vna radice. Dixerūt eni multi valde ꝛ adhuc dicūt aliqui animā hominis esse mortalē:sicut ꝛ brutoꝝ animaliū:ex quoꝝ psona dicitur:eccli.iij. Unꝰ est eni interitus homis ꝛ iumētoꝝ:et equa vtriusqz ꝓditio. Et ex hoc aliqui angustijs pressi ꝓcedebant ad interfectionē sui ad euadendū illa mala credētes nulla alia post mortē esse:alij vo per oppositū querebant delicijs carnalibus affluere sine freno rōnis sicut ꝛ bestie reputātes: qꝝ post mortē nulla esset punitio:vel p̄miatio opeꝝ hūanoꝝ.Et ex hoc tertij dicebāt q omis pena vite p̄sentis erat ꝓ aliqua culpa p̄cedenti ipius afflicti:cui⁹ erroꝛis fuerunt tres amici iob: vt ibidem diffusius declarauī. Tria autē hec contrariātur appetitui ꝛ acquisitiōi sapientie: que reꝓbat: sui ipi interfectionē: ꝛ bona vite future p̄fert bonis vite p̄sentis: et in p̄senti vita ꝓfert bona virtutis diuitijs: honoribus:et delitijs.Sic ergo ꝓceditur:quia primo remouetur primū:secūdo secūdum:tertio tertium ca.iij. Circa primum dicitur: t Nolite çelare mortez.idest appetere eam. v In erroꝛem vite vestre.idest ꝓ hoc omnē penalitatem credentes euadere: hoc est eni erroneum. Nam maioꝛ punitio sequit in anima separata: ideo subdit: x Neqz acquiratis perditionē.s. gehenne. y In operibus manuū vestraꝝ. idest p manus vestras vos interimendo. z Quoniā deus non fecit mortem.sez hominis quem creauit potentez non mori per donuz originalis iustitie: qd si seruasset sine morte

media ad gloziã anime ⁊ corpis transisset. a Nec letat in pditiõe viuoꝝ. p mortale peccatũ. b Creauit eni vt essent omia. i. ad hoc eni creauit res vt pmaneant i esse icorruptibiles p seipas: vt angelos: aias humanas: corpa celestia: ⁊ etiã elemẽta q̃tum ad totalitatem: licz in aliq̃b' eoꝝ ptibus sit generatio et corruptio: res vo corruptibiles ꝓseruat i esse fm eaꝝ spẽs p ꝓtinuã generationẽ. c Et sanabiles fecit natiões orbis terraꝝ. i. oi uersas natões hominũ: q̃ licz hũana nã ceciderit p peccatũ: tñ nõ est irremediabile sic peccatuz angelice nature: siliter licz hõ p peccatũ incurrit necessitatẽ moriẽdi: non tñ statiz dedit sibi remedia medicinaꝝ ꝯ calamitates infirmitatũ insurgentiũ: vsq̃ ad hũane vite debitã podũ. d Nõ ei. Hic ꝓnter declarat dictũ suum: ⁊ ꝓmo q̃tuz ad remediũ ꝓtra morbos corpales cũ dr Nõ eni est i illis. idest in hoib'. e Medicamẽtũ exterminij. i. remediũ ꝓtra calamitates corpales p exterminationẽ ꝓprie vite: sicut faciũt illi q̃ se interimũt vt liberent a calamitatib' hui' vite: vt pdictũ est. secũdo q̃tũ ad penas spirituales cũ dicit: f Nec inferoꝝ regnũ i terra. i. i ꝑsenti vita. Est aũt lex infernalis regni: q̃ null' ibi a culpa ⁊ pena põt regredi: iz semp in pñti vita pñt hoies a culpa p penitentiã sanari: ⁊ p ꝓnz euadere penã inferni p gratiã iustificantẽ: ⁊ imortalitatẽ glozie ducentẽ: ideo subdit: g Justicia eni. q̃ est p gratiã. h Perpetua est ⁊ imortalis. s. effectiue: q̃ facit homies dignos imortalitate glie. i Iniusticia aũt. q̃ ẽ p peccatũ mortale. i Mortis acq̃sitio. Nã p ipaz incurrit moꝛs gehẽne k Impij aũt manib'. i. opibus. l Et vbis accessierũt illã. s. iniusticiã. m Et estimantes illã amicã. i. sibi q̃uenientẽ ꝓpr habitũ vitiosũ inclinantẽ ad malũ vñ dicit. ij. eth. Qualis est vnusq̃sq̃: talis finis sibi videt. n Defluxerũt. p diuersa vitia. o Et spõsiones posuerũt ad illã. inherẽtes ei insepabiliter sicẽ sponsus spõse. p Qñ morte. s. gehẽne. q Digni sũt. qui sunt ex pte illi': sic illi q̃ sunt ex pte iusticie: digni sunt i imortalitate glozie. Capitulũ. II.

Dixerũt impij cogitantes apud se non recte. Hic ꝓsequenter remouet errozẽ secũdus. s. illoꝝ qui ꝓpter anime mortalitatẽ scõm suũ errozẽ dicebant esse currendũ sine freno rõnis ad vitia carnalia.

nec letat in pditiõe viuoꝝ. Creauit eni vt essent oia: et sanabiles fecit natiões orbis terraꝝ: nõ eni ẽ in illis medicamẽtum exterminij nec inferoꝝ regnũ in terra. Justicia eni ppetua est ⁊ imortalis: iniusticia aũt mortis acq̃sitio. Impij aũt manib': et verbis accersierunt illã: et estimates illã amicã defluxerũt: et spõsiones posuerũt ad illã: q̃oniã morte digni sunt qui sũt ex parte illius. Capitulũ. II.

Dixerũt. n. impij: cogitantes apud se nõ recte. Exiguũ ⁊ cuz tedio est tpus vite nre: et nõ est refrigeriũ i fine homis: et nõ ẽ q̃ agnit' sit reuersus ab inferis. Quia ex nihilo nati sumus: et post hoc erim' tanq̃ nõ fuerim'. Quoniaz fumus afflat' ẽ in narib' nris et sermo scintille ad cõmouendũ coꝛ nrm. Quia extinctus cinis erit corp' nrm: et spus diffundet tanq̃ moll' aer. Et trãsibit vita nra tanq̃ vestigiuz nubis: ⁊ sic nebula dissolueť: q̃ fugata est a radijs solis: ⁊ caloze illi' aggrauata. Et nomẽ nrm obliuionẽ accipiet p tẽpus et nemo memoziã habebit opeꝝ nroꝝ. Umbre. n. trãsit' ẽ tps nrm: et nõ ẽ reuersio finis nostri: qm̃ ꝓsignata ẽ: ⁊ nemo reuertit. Uenite ergo ⁊ fruamur bonis que sunt: et vtamur creatura tanq̃ i iuuẽtute celeriť. Uino pcioso ⁊ vnguẽtis nos impleam': ⁊ non ptereat nos flos tẽpis. Coronem' nos rosis anteq̃ marcescãt: nullum pratuz sit quod non p trãseat luxuria nostra. Nemo vestrum exoꝛs sit lũxurie nre. Ubiq̃ relinq̃m' sig leticie: qm̃ hec est ps nostra

Et p' h erroꝛ ponit: secũdo tollit: ibi Hec cogitauerť. Pria i duas: q̃ p' ponit erroꝛ i intellectu: secũdo i effectu: ibi Uenite g̃. Circa pmũ dr: a Dixerť impij cogitãtes apd se ñ recte. licz eni i ꝑmis pncipijs ñ sit erroꝛ: tñ i deductõe pclusionũ ex illis ꝓtigit errare q̃ minoꝛ ꝓpositio ñ accipit recte sub maioꝛe. b Exiguũ ⁊ cũ tedio ẽ tpus vite nre. q̃ solũ ponebãt isti vitã ꝑsentẽ q̃ cito trãsit: ideo subdit: c Nõ est refrigeriũ i fine hois. q̃ negabant post vitã istã premiũ boni operis. d Et nõ est q̃ agnit' sit reuersus ab inferis. i. a mortuis: sz hoc patz falsuz. iij. reg. xvij. de filio mulieris sarepta ne quẽ suscitauit helias: ⁊ de filio sunamitis quẽ suscitauit helyseus. iiij. reg. iiij. ca. ⁊ de plurib' alijs i no uo testamento. e Quia ex nihilo nati sum'. Nam materia corpis hũani ex nihilo fuit pducta i ꝑma rez creatiõe: ⁊ aia infundit p creatiõez. f Et p' hec erim' tanq̃ nõ fuerimus. hoc nõ sequitur: naz anima homis est imortalis: supposito tñ influxu generali ipi' dei sine q̃ nulla res põt eẽ. g Qñ fum' ⁊ afflatus est in na. nris. viuim' eni p inspiratipoẽ et respiratiõz aeris. h Et fmo scitille. i. res q̃ põt dici scitilla .s. caloꝛ nãlis q̃ ppr sui puitatẽ scitilla põt dici i Ad pmo uẽdũ coꝛ nrm. q̃diu ei caloꝛ nãlis est i corpe: coꝛ ifluit motũ i ptib' alijs: q̃ p' viuit ⁊ vltio moriť. k Quia extinct' cinis erit corp' nrm. deficiẽte nãli caloze stati ei ifrigidat: ⁊ tãdẽ i cineres resoluit. l Et spus. i. aia m Diffundet. i. euanescit sic aia bꝛutoꝝ. n Et trãsiet vita nra tanq̃ vestigiũ nubis. que totaliter dissoluit per radiũ solis. o Et nomen nostrũ obliuionẽ accipiet p tempus. i. p lapsum tẽpis Nã licz post mortẽ hois remaneat nomẽ eius aliquãtulũ: tñ p longitudinẽ tpis euanescit. p Et nemo. pntis vite: q Habebit memoziã opeꝝ nroꝝ. de tñ habebit memoriã ad puniẽdũ mala: ⁊ ad pmiãdũ bona. r Et nõ est reuersio finis nri. q̃ post mortẽ null' reuertit ad vitã de cursu nãli: p miraculũ tñ alicq̃ sũt reuersi: vt pdictũ ẽ. ⁊ oẽs reuertent in iudicio finali qm̃ ꝓsignata ẽ p lapidẽ positũ sup corp' defuncti sepultũ. s Uenite g̃. Hic ꝓnter ponit effectũ dicti erroꝛ. Nã si ꝺ hoie nihil remanet p' mortẽ: nec expectet aliq̃d pmiũ p bonis: vl pena p malis: nõ restat nisi q̃ hoies sñ freo currãt ad ꝓcupiscibilia mũdi ꝓlectabilia carnis: ⁊ h' ẽ q̃d dicẽ: p' ꝺ delectablib' carnis: s Ueite g̃ ⁊ fruamur bonis. ꝓstituẽdo ibi finẽ nrm. t Et vta. crea. tãq̃ i iuuẽte. .i. ita cito sicut poterim'. Cetera patẽt vsq̃ ibi: t Nemo vestrum exoꝛs sit. idest excluſus: x Luxurie nre. ita q̃ sit omibus cõmunis. y Quoniã hec est ps nostra. i. nihil

plus possum⁹ deportare de bonis hui⁹ vite. a Opprimam⁹. Hic ꝓnter exẽplificat de ꝓcupiscibilibus mũdi per oppssionẽ iustoꝝ cũ dicit: Opprimamus pauperẽ iustũ. qz tales nõ pñt se ⁊ sua ptra oppssores defendere. b Nec reuereamur canos. i. homies antiqs: sz eꝛciam⁹ eos ò statu honoꝛis. c Sit ãt foꝛtitudo nr̃a lex iustície. i. quícqd possumus: nobis licitũ reputem⁹. d Quod eni infirmũ ẽ iutile iueniẽ scom iudicium nr̃m. e Circũueniam⁹ g̃ iustũ. i. decipiam⁹ ipm. f Oñi. utilis ẽ nobis. qz non vult cõicare opibus nr̃is. g Et ipꝛoperat nobis pcã legis. semp eni apud oñes fuit lex nãlis cui⁹ trãsgressiõz ipꝛoperabãt iusti peccatoꝛibus. Et loquit̃ h scriptura de tota multitudie iustoꝝ: sic de vno homie: eo mõ loquendi q̃ dr̃ exo. iiij. Fili⁹ me⁹ pꝛimogenit⁹ isr̃l. h Pꝛomittit se sciaz dr̃i hẽ. istò põt referri ad populũ iudaicũ qui habuit legẽ diuinit⁹ datã: exo. xx. i Filiũ dei se noiat. qz sic nomiaꝝ ab eo vt dictũ ẽ k Fact⁹ ẽ nobis in tradu. cogi. nr̃aꝝ. eas

⁊ hec est soꝛs nr̃a. Opprimam⁹ pauperẽ iustũ: et nõ parcam⁹ vidue nec veteranoꝛ: nec reuereamur canos multi tpis. Sit ãutẽ foꝛtitudo nr̃a: lex iustície. Quod eni infirmũ ẽ: iutile iueniẽ. Circũueniam⁹ ergo iustũ: qm̃ iutilis ẽ nobis: ⁊ ꝓtius est opib⁹ nr̃is: ẽt ipꝛoperat nobis peccata legis: ⁊ diffamat in nos pctã discipline nr̃e. Pꝛomittit se sciaz dei hẽ: ẽt filiũ dei se noiat. Factus ẽ nobis i traductionẽ cogitationũ nr̃aꝝ. Grauis ẽ nob etiã ad videndũ: quoniã dissilis ẽ alijs vita illi⁹: ⁊ imutate sũt vie eius. Tãq̃ nugaces ẽstimati sumus ab illo: ẽt abstinet se a vijs nr̃is tanq̃ ab imũdicijs: ẽt ꝓfert nouissima iustoꝝ: et gloriaꝝ pꝛiez se hẽ deũ. Uideam⁹ ergo si sermões illi⁹ vere sint: ⁊ tentem⁹ q̃ ventura sũt illi: ⁊ sciem⁹ q̃ erũt nouissima illi⁹. Si ẽni ẽ ver⁹ filiꝰ dei suscipiet illũ: ⁊ liberabit illũ de manib⁹ ꝓtiozũ. Cõtumelia ⁊ tozmẽto interrogem⁹ eũ: vt sciam⁹ reuerentiã ei⁹: ⁊ ꝓbem⁹ patiẽtiã illi⁹. Morte turpissima ꝓdẽnem⁹ eũ. Erit eni ei respect⁹ ex sermonib⁹ illius. Hec cogitauerũt ẽt erraverũt: excecauit eni illos malítia eoꝝ. Et nescierũt sacramenta dei: nec̃q mercedez sperauerunt iusticie: nec iudicauerunt honoꝛem animaꝝ sanctaꝝ. Oñ deus creauit hominẽ inextermínabilẽ: ẽt ad imaginẽ simílitudinis sue fecit illuz. Inuídia autem diaboli: moꝛs íntroiuit in oꝛbem terraꝝ.

arguẽdo: sic fecerũt multi spũ ꝓphetico. l Grauis ẽ nobis ad videndũ. ⁊ subdit causa: m Oñ dissimilis alijs vita illi⁹. fuerũt eni iudei ab alijs gẽtib⁹ distincti i habitu et victu: nec cõicabãt: alꝰ coutebant gentilib⁹ comedẽdo ⁊ bibendo cũ eis: ⁊ ideo graues erãt eis ad videndũ: ꝓpt̃ qò antiochus epiphanes cogebat iudeos vt trãsferrẽt se ad rituz gentiliũ: vt habet. j. et. ij. mach: et idez voluit facere aman: q̃ ⁊ filia ꝓuidẽs in spũ salomõ: dicit ista: n Tanq̃ nugaces. i. nullius veritat̃ homies. o Estímati sum⁹ ab illo. nã gẽtiles erãt idolatre vbi ẽ maxia falsitas. p Et abstinet se a vijs nr̃is tanq̃ ab imũdicijs. nã modi viuẽdi gentiliũ erãt i comestiõe idolaticoꝝ ⁊ ciboꝝ lege ꝓhibitoꝝ. q Et ꝓfert nouissima iustoꝝ. i. bona a iustis expectata ꝓfert oib⁹ bonis vite pñtis. r Uideam⁹ g̃ tẽ. idest p afflictões expiamur veritatẽ verboꝝ eius. s Si eni ver⁹ ẽ fili⁹ dei. pgratiã iustificantẽ. t Suscipiet illũ. liberãdo ò oppssionib⁹ iniquis: ⁊ sic factũ ẽ frequẽter tpe veteris testamenti: sic̃ pz in pscutiõe aman tpe mardochei: ⁊ tpe machabeoꝝ de pscutiõe antiochi. v Cõtumelia ⁊ tozmẽto iterroge mus eũ. sic̃ patz de septẽ fratrib⁹ q̃ cũ matre ꝓtumeliose et tozmẽtis magnis fuerũt iterrogati si vellẽt obedire regi. ij. mach. vij. Aliter etiã exponit̃ ps ista de xp̃o cui⁹ passionez ꝓuidẽs salomon h descripsit eaz cũ dicit. Circũueniam⁹ g̃ iustũ tẽ. Quesierũt eni iudei pluries xp̃m capere i sermone: vt patz ex decursu euãgelij. Et ipꝛoperat nobis peccata legis. ipꝛoperauit eni eis: Marci. vij. q irrita faciebãt mandata dei ꝓpter traditiões suas. Pꝛomittit se sciaz dei hẽ Job. vij. Est ver⁹ q̃ misit me quez vos nescitis: sed ego scio eũ. Et factus est nobis in traductionẽ cogitationũ nostraꝝ. xp̃s eni eos redarguẽs cogitatiões eoꝝ ꝓpalauit Matth. ix. Et cũ vidisset iesus cogitationes. tẽ. Grauis est nobis etiã ad videndũ. ꝓpter odiũ qò ꝓceperant ptra eũ tẽ. Cetera patent vsqz ibi: Si eni est ver⁹ filius dei tẽ. hoc videt esse ꝓ ista expositione: nã vera dei filiatio ꝓpetit soli xp̃o q̃ est solus dei fili⁹ naturalis alij vo sũt ei⁹ filij adoptiui. Cõtumelia ⁊ tozmẽto interrogem⁹ eum. xp̃o eni pendenti in cruce dicebãt. matth. xxvij. Si fili⁹ dei es descẽde ò cruce tẽ. Mõte turpissima ꝓdẽnem⁹ eũ. nã inter latrones suspẽderũt eum: Matth xxvij. Erit. n. respect⁹ i sermonib⁹ illi⁹. credebãt eni iudei q̃ xp̃o moꝛtuo sermões ipi⁹ p̃cedẽtes reputarent falsi: sz ptrariũ cõtigit. Nam ipo resurgẽte ⁊ in celos ascẽdẽte fuit nomẽ ei⁹ exaltatũ ⁊ doctria ei⁹ p oꝛbẽ vniuersũ. x Hec cogitauerũt. Pꝛemisso erroꝛe circa imoꝛtalitatẽ aie: h ꝓnter erroꝛ remouet cũ dr̃: Hec cogitauerũt. i. q̃ dicta sũt. y Et erraverũt. ⁊ sbdit cã erroꝛis: cũ dr̃: Excecauit eni illos malicia eoꝝ. qò si referaꝝ ad iudeos spẽaliter fm expositiõz sacrãdã: dicendũ q̃ licz periti iudeoꝝ habuerũt noticiã de christo sicut plenius dixi sup illud Matth. xxj. Uidentes aũt agricole dixerũt: Hic ẽ heres. qz cum cepit p̃dicare contra vitia eoꝝ cõceperũt cõtra eũ inuidiã ⁊ odiũ ex quibus obscurata fuit in eis noticia quã habebant ò christo incipientes exponere ꝓphetias ò eo puerse. Si aũt referaꝝ ad impios generaliter: sic similiter est veruz q̃ malicia affectus excecat noticiam intellect⁹ maxime in moꝛalibus: quia qualis est vnusquisq̃ talis finis sibi videtur. ij. ethic. z Et nescierunt sacramenta dei. i. occulta bona que pꝛeparauit diligentibus se: ideo subditur. a Neq̃ mercedem sperauerunt iusticie. nullam retributiponem expectantes. b Nec iudicauerunt honoꝛem animaꝝ sanctarum. q̃ transferende sũt ad consoꝛtiũ angeloꝝ. c Quoniã deus creauit hominẽ inextermínabilẽ. idest imoꝛtalem ex pte anime: ⁊ ꝓtra coꝛruptionẽ coꝛpoꝛis eo q̃ est composituz ex contrarijs elemẽtis dedit donũ oꝛiginalis iusticie quo poterat aia coꝛpus suũ a coꝛruptiõe pseruare. d Et ad imaginẽ simílitudinis sue fecit illum. quia fecit illuz capacẽ dei per cognitionẽ ⁊ amoꝛẽ. e Inuidia aũt diaboli moꝛs ītroiuit in oꝛbẽ ītraꝝ. qz per tentationẽ ipius primi parentes mandatum dei trãsgredientes pdiderũt oꝛigialẽ iusticiã: ⁊ sic icurrerũt necessitatẽ moꝛiẽdi. Hen.

tertio. a Imitant aũt illũ.s. diabolũ. b Qui sũt ex pte illius.i. omnes impĩ: de quibus dicit Joh. viij. Vos ex patre diabolo estis ꝛc. Capitulũ. III.

1 IUstorũ aie in manu dei sunt. Hic ꝓnter remouet tertius terror: qui ẽ circa mortẽ iustoꝝ quã multi ignomiosã ꝑputabãt qñ erũt in afflictiõibus ꝛ tormẽtis: naz dia bolia credebãt esse penas alicuꝰ peccati ꝓcedẽt: vt supra dictũ ẽ. Prio ꝯ ponit huius erroris remotio: scdo cuiusdã dicti declaratio caꝰ sequẽti. Circa ꝑmũ primo ostẽdit mors iustoꝝ quis sit penalis: est tñ gloriosa: secundo mors iniquoꝝ ignominiosa: ibi Impĩ aũt. Circa ꝑmum dr: a Justorũ aie i manu dei si sũt eni imortales vt dictũ ẽ: ꝛ ideo sepate a corpibus ꝑ mortẽ si in manu diuine miseri cordie p securitatẽ glie ꝓsequẽde: nã a tpe passiõis xpi p quã apta est ianua glie si nõ habeãt aliqd purgãdũ: statim euolãt ad gloriã: si aũt habeãt aliqd purgandũ detinent in manu diuine iusticie i pena purgatorij ad tpus: sũt tñ secure ꝺ sua beatitudine ꝓsequẽda: tpe vo qꝺ fluxit añ passionẽ quis eẽnt purgate: nõ recipiebãt ad gloriã: erãt tñ secure de ipa ꝓsequẽda: remoto impedimẽto nature p futuꝝ redẽptorẽ. b Et nõ tãget illos tormẽtũ mortis. Si aũt loq̃mur de tormẽto qꝺ ẽ p sepationẽ aie a corpe: hꝰ est ꝯmune bonis ꝛ malis. Sz tormẽtũ mortis hic dicit illud ad qꝺ p mortẽ deuenit: ꝛ hoc ẽ tormẽtuz gehenne qꝺ nõ tãgit iustos: licz tormẽtũ purgatorij eos tãgat qñ nõ purgant totaliter in vita pñti: verũtamẽ nõ tãgit eos sic iustos: sed vt pctores: nõ tñ peccati remanẽtibꝰ: sed ꝑ teritis: ꝑ quibꝰ remãserũt ad penã tpalez obligati. c Visi sũt oculis insipiẽtiũ mori. totaliter in aia ꝛ corpe: vt patz ex ꝓdictis: d Et estimata ẽ afflictio exitꝰ illoꝝ. idest exitꝰ illoꝝ de hoc mũdo reputatꝰ ẽ mera afflictio ab illis q̃ nullã vitã homĩs credũt post istã. e Et ab itinere iusto. i. a via iusticie quã tenuerũt in hoc mũdo scõm veritatẽ. f Abierũt i exterminiũ. ꝼm insipientiũ errorẽ ꝛ ꝙ a nobis ẽ iter exterminij ꝼm dictũ errorẽ q̃ dic recedẽtes a nobis p mortẽ totaliter exterminari. g Illi aũt. i. iusti q̃ sic erroze credunt eximinati: h Sũt in pace. aia eni remanẽs: eo ꝙ est ꝓncipalior ps homis hic accipit ꝑ toto. i Spes illoꝝ imortalitate plena est. qz nõ ꝑt amitti: imortalitas vo ade nõ fuit plena: nã amitti poterat ꝛ fuit amissa. k Jn paucis vexati. scz i illis q̃ sũt homi ꝯmunia ꝛ brutis. l Jn multis bñ disponent. p gloriã aie ꝛ corpis. m Qñ deꝰ tentauit illos. Est tentare accipere experimentũ de ignorantia: vñ ꝛ illa ps logice q̃ ad hoc ordinat dicit tentatiua deus autẽ nihil ignorat. et ideo non tentat sanctos per

imitãnt aũt illũ qui sunt ex parte illius. Ca. III.

1 IUstorũ aũt aie i manu dei sũt: et nõ tãget illos tormẽtũ mortis. Visi sunt oculis insipiẽtiũ mori: et estimata ẽ afflictio exitꝰ illoꝝ. Et ab itinere iusto abierũt i exterminiũ: ꝛ ꝙ a nobis ẽ iter exterminij: illi aũtẽ sunt i pace. Et si coraz hominibus tormẽta passi sũt spes illoꝝ imortalitate plena est. Jn paucis vexati: in multis bñ disponẽt: qñ deꝰ tentauit eos: ꝛ inuenit illos dignos se. Tanq̃z aurũ in fornace ꝓbauit illos: ꝛ q̃si holocausti hostiã accepit illos: et in tpe erit respectus illoꝝ. Fulgebũt iusti: et tanq̃z scintille in arũdineto discurrẽt. Judicabũt natões ꝛ dñabunt pplis: ꝛ regẽbit dñs illoꝝ i ppetuũ. Qui cõfidũt i illo: intelligẽt veritatẽ: et fideles i dilectiõe acq̃escẽt illi: qm donũ ꝛ pax est electis eius. Jmpij autẽ scõm q̃ cogitauerũt corripetionẽ habebũt: qui neglexerunt iustũ: et a dño recesserunt. Sapietiã. n. ꝛ disciplinã q abijcit infelix ẽ: et vacua ẽ spes illorũ: et labores sine fructu: ꝛ inutilia opera eoꝝ. Mulieres eoꝝ insensate sũt et neqssimi filij illoꝝ. Maledicta creatura eoꝝ: qm felix est sterilis: et icoinq̃nata: que

afflictiones corporis vt accipiat inde aliquã noticiam: sed vt virtus patiẽtie eoꝝ nota fiat alijs ad exemplum imitationis: ꝛ ꝓpter augmentũ sue retributiõis: ideo subdit: n Tanq̃z aurũ in fornace ꝛc. qꝺ ibi nõ deteriorat: sed melioratur. o Et in tpe retri. erit respe. illoꝝ. nõ solũ q̃tum ad animã: sed etiã q̃tuz ad corpꝰ qꝺ resurget gloriosũ: ideo subdit p Fulgebũt iusti. p dotem claritatis. q Et tanq̃ scintille i arũdineto discurrẽt. per dotẽ agilitatis: qz corpus obediet ad nutũ aie quãtũ ad localez motũ. r Judicabũt natiões. nã pfecti iudicabũt cũ christo in iudicio finali. s Qui ꝓfidũt in illo i telligẽt veritatẽ. ꝛ isti sunt q̃ de sensu ꝓprio nõ ꝓsumũt q̃ ꝓsumptio hoiez inuoluit tenebris ignoratie: sz in dubijs confidẽter ad deũ recurrũt: ꝛ sic datur eis lumẽ intelligẽtie. Et qz talis cognitio habet charitatem annexã: iõ subdit: t Et fideles i dilectõne acq̃escent illi. captiuã tes intellectũ suũ in obsequiũ xpi. v Qm donũ. gratie Est electis eius. naz ibi z Impĩ autẽ. Hic ꝓsequẽter ostendit mortẽ impioꝝ ignominiosam: ꝛ secundo mulieres eoꝝ ꝛ prolem: ibi Mulieres. Circa ꝑmũ dicitur: z Impĩ autẽ scõm que cogitauerunt. idest scõm demerita errozis ipsoꝝ. ꝛ Corripties habebunt. idest punitionẽ eternã: cuius ratio subditur: a Qui neglexerunt iustum. i. opus iustuz noluerunt facere. b Et a domino recesserũt. qui est bonitatis infinite: ꝓpter qꝺ eorum pnnitio est infinita non intensiue: quia hoc est impossibile: sed extensiue: ideo subdit: c Sapientiã aũt ꝛ disciplinã qui abijcit infelix est. quia p hoc venit ad hanc punitionẽ. d Et vacua est spes illorum. licz spes sit ꝓprie de futuro bono: tamẽ large accipiendo accipitur de euasione mali futuri inquãtũ euasio mali apprehendit vt quoddã bonum Impĩ vo de quibus loquitur scriptura nullam penam vel ꝑmiationem credebant esse post mortem. Et ideo dicit: ꝙ vacua est spes illorum qua credunt euadere omnem penaz post mortem. e Et labores sine fructu. quia licet frequenter plus laborent in hoc mũdo q̃ iusti: tamen de suis nõ reportant fructũ glorie: sz miseriã pene. f Mulieres. hic ꝓsequẽt oñdit eoꝝ ignomia i psonis ꝓiũctis: ꝛ ꝑmo facꝝ ꝓpositũ: secũdo infert duplex corrolariũ: ibi Qm felix sterilis Circa ꝑmũ dr: f Mulieres insensate sũt. sequẽtes mores viroꝝ suoꝝ. g Et neqssimi filij eoꝝ. sequẽtes vitã ꝛ doctrinã pentũ. h Maledicta creatura eoꝝ. i. ꝑmoti p eos q̃ dicũt eoꝝ creatura et ꝓformãt se illis. i Qm felix sterilis. Hic ex ꝓdicti infert duplex corrolariũ: secũdũ põit: ibi Filij aũt. qz dixerat ꝙ filij iniquoꝝ pentũ cedũt in ignominiã ipoꝝ: iõ subdit: Qm felix sterilis. qz licet sit in matrimonio non tamẽ habet filios in eius ignominiã cedẽtes. k Et in coinq̃nata. qz si eẽt sterilis ꝛ adultera nõ esset felix sed misera.

a Habebit fructū. a deo p̄ sua p̄tinētia p̄iugali me'i' sibi q̄ si essent illi filij. b Et spado. i. ipotēs generare q̄ tñ est sancte vite: iō subdit: c Qui nō opatus est. q̄ tū ad peccatū opis. d Nec cogitauit aduersus deū. q̄ tū ad peccatū cordis. e Dabit enī illi fidei donū. i. donū glie qđ dat p̄ fide formata charitate: ideo subdit: f Bonor̄. n. labor̄ gloriosus ē fruct'. i. q̄m eter' est: subdit: g Et q̄ nō p̄cidat ⁊c. de tli spadōe dī Esa. lvj Nō dicat eunuchus. ecce ego lignū aridū: q̄ hec dic dñs eunuchis: Qui custodierīt sabbata mea ⁊ elegerūt q̄ ego volui ⁊ tenuerūt fed' meū: dabo eis i domo mea et i muris meis locū et nomē melī' a filijs et filiab' nomē sempiternū dabo eis qđ nō p̄ibit. h Filij aūt. Hic infert secūdū corelariū ꝺ filijs iniq̄r̄ dicēs Filij aūt adulterorū: et potissime adultio spūali qđ ē idolatria i In p̄sūmatiōe erūt idest. i eximiatiōe. k Et siquidē longe vite erūt. i p̄nti. l In nihilū p̄putabūt. nā vita p̄ns nulli' ē momēti rīspectu future. m Et sine honore ⁊c.] nesciuit thor̄ i delicto. Habebit fructū i rīspectiōe aiarū sctāṝ. Et spādo qui nō opat' ē p̄ man' suas iniqtatē: nec cogitauit aduersus deū neqssima. Dabit enī illi fidei donū electū: ⁊ sors i tēplo ꝺi acceptissima. Bonor̄. n. labor̄ gloriosus ē fruct': et q̄ nō p̄cidat radix sapie. Filij aūt adulteror̄ i cōsūmatiōe erūt: ⁊ ab iniquo thoro semē extermiabit. Et siquidē longe vite erūt: i nihilū cōputabūt et sine honore erit nouissima senect' illor̄.] Et si celeri' defūcti fuerit: nō habebūt spem: nec i die agnitionis allocutōnem. Natiōes enim inique dire sunt cōsūmationis.

Capitulū. IIII.

Quā pulchra est casta generatio. Erroꝛe remoto circa mortē iustor̄: hic p̄nter declarat qđdā dictū. s. q̄ iusti semp sūt meliozis p̄ditiōis q̄ iniusti. Et hoc p̄mo declarat scōm statū p̄ntis vite: secūdo scōm statū vite future: ca' sequēti. Jsta tñ diuisio nō est sic p̄cisa q̄n de mā vni' ptis aliq̄d ponat i alia ⁊ ecōtra: ꝓpi p̄nexionē. Prima i duas: q̄ p̄mo declarat p̄positū i iustis vite lōgiozis: secūdo i illis q̄ sunt vite breuiozis: ibi Just' aūt si morte. Circa p̄mū p̄mo ponit iustor̄ eminētia cū dī: a Q̄ pulchra ē casta generatio. i. iustor̄ m'titudo q̄ ē casta corpe resciendo illicita carnis ⁊ etiā mēte p̄cauēdo vitiū ifidelitat' ⁊ idolatrie. b Cū claritate. s. sapie q̄ dat iustis. c Immortalis ē enī memoria illi'. ⁊ subdit imortalitat' modus. Q̄m apud deū nota ē. noticia approbatiōis: in deū vo nlla cadit obliuio: ⁊ sic ei' memoria ē imortal' simplicit'. d Et apꝺ hoies. ⁊ sic ē imortalis saltē scōm qđ: nā mēoria iustor̄ fit i eccliā q̄ a p̄mo abel iusto icepit scōz Gregl. homel. vij. Si aūt loquamur ꝺ hoibus sanct' q̄ sunt i patria: sic talis etiā memoria est imortal' simplicit'. e Cum p̄ns est. i. i p̄nti vita exīs. f Imitant illā. q̄r m'lti etiā insolētes p exēpla

sta generatio cū claritate. Immortalis est enī memoria illi': q̄m ⁊ apud deū nota ē: et apud hoies. Cum p̄sens ē imitant illā: et desiderāt eā cū se eduxerit: et in petuū coronata triūphat: i coinq̄natoꝝ certaminū p̄miū vincēs. Multigena aūt ipioꝝ m'titudo nō erit vtil' et adulterie plātatiōes nō dabūt radices altas: nec stabile firmamētū collocabūt Etsi i rāmis in tpe germiauerit: infirmt'er posita a vento p̄mouebūt: ⁊ a nimieta te vētoꝝ eradicabūt. Cōfringēt enī rami incōsūmati: et fruct' illoꝝ iutiles ⁊ acerbi ad māducandū ⁊ ad nihilū apti. Ex iniquis. n. omnes filij qui nascuntur testes sunt nequitie aduersus parentes in interro-

ꝺuce ꝺ p̄nti vita q̄ solū est a p̄ncipio intrinseco: p' mortē vo taliū re cordat frequēt bona vita ipoꝝ tanq̄ desiderata redire si posset cē. Et huic expositōi videt lra sequēs cōcordare cū dī: b Et in ppetuū coronata ⁊c. iūgat sic lra. Et vincēs. carnē: mūdum et dyabolū q̄ pfecte vicunt a iustis in morte ipoꝝ. Triumphat. i. acq̄rit p̄miuz. Incoinq̄natoꝝ certaminū. i. p̄miū qꝺ redditur p certaminibus incoinq̄nat] ꝺ dictos hostes. Imp petuū coronata. s. a ē deo p̄ dicta victōia. i Multigena aūt. Hic cūdo declaratur iniquoruz defici, entia cuz dicitur: Multigena autē impiozum multitudo que dicitur multigena propter eius magnitudinem: Eccles primo: Stultorum infinitus est numerus. k Non erit vtilis. quia non valet ad finem intentum: sicut medicina dicitur inutilis que non inducit sanitatem. Omnes autez homines inquātum sunt ad imaginem dei facti: sunt ad beatitudinem ordinati: propter quod impij ab ea deficientes dicuntur inutiles: ideo subditur: l Et adulterine plantationes. idest omnes impij qui sic nominantur: eo q̄ per adulterium spirituale fiunt filij diaboli. m Nō dabunt radices altas. nam non possunt ascendere ad bona celestia. n Nec stabile firmamentū collocabūt. quia totā suam fiduciam in bonis mundanis et ruinosis ponunt. o Etsi in ramis in tempore germinauerint. idest in bonis temporalib' prosperati fuerint. p Infirmiter posita. idest in confidentia p̄sentis vite que labilis est. q A vento cōmouebuntur. idest a dei sententia super eos irruente. r Eradicabunt. a bonis p̄sentis vite in quibus fixerant radicez. s Confringentur enī rami inconsūmati. quia frequēter taliuz mors acceleratur. t Et fructus illoꝝ inutiles. nam ex eoꝝ operibus non habent exempla bona: sed mala v Ex iniquis enī omnes filij ⁊c. Ex hoc enim q̄ sūt imitatores paternoꝝ scelerū testificant maliciam ipsorū. x Interrogatiōe sua. cum enī interrogant cuius sint filij: respōdent se esse filios illoꝝ de quibus notum est q̄ fuerunt iniqui. a Justus aūt si morte ⁊c. Hic consequēter ostendit p̄eminētia iustoꝝ breuiozis vite.

Et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo facit ꝓpositum. secundo ponit defect' impioꝝ: ibi Populi aũt. Circa primũ dicit: a Just' aũt si morte ꝓoccupatus fuerit. anteq̃ veniat ad senectutẽ: b In refrigerio erit. i. in quiete a miserijs pñtis vite: ⁊ sic ẽ melioris ꝯditiõis q̃ iniqu' diu viuens q̃ frequẽter icurrit tribulatiões corpis ⁊ aie. Sz qz possz obijci q̃ saltẽ priuatus ẽ statu senectutis venerabilis iõ remouet h' dicẽs: c Senect' eni venerabil' ẽ nõ idest venerari digna nõ est i multitudine ãnoꝝ: sz in maturitate morũ quã assecut' ẽ iust': licz sit iuuenis etate: iõ sõdit: d Cani sunt sensus hois. s. iusti: qz sũ bonestate maturi e Et etas senectutis venerabilis f Uita imaculata. siue breuis fuerit siue lõga. Cõsequẽt ponit alia cõditio iusti cito morientis: qz p h' eripit de ꝓsortio impioꝝ a q̃ possz peiorari ꝓpt variabilitatez liberi arbitrij: ꝓpter qõ accelerato sue mõtis videt signũ diuine dilectiõis: et hoc est qõ dr: g Placẽs deo ⁊c. et pz lra paucis exceptis q̃ discurrent h Ne malicia. i. apte mali mutarẽt eũ violẽtia tormẽtoꝝ. i Aut ne fictio. i. hypocrite decipet eũ. p apparẽtiã boni. k Fascinatio eni. Est aũt fascinatio ꝓprie illusio sensuũ: sz tractũ ẽ h' nomẽ ad significãdũ omnẽ deceptiõz. l Nugacitat. i. vbo sitatis ornate. m Obscurat bona. qz frequẽter facit ea apparere mala. n Et incõstãtia ꝓcupiscẽtie transuertit sensũ. qz vehemẽtia passiõis puertit iudiciũ rationis: ⁊ maxie i simplicib' i quib' min' viget rõ: iõ subdit: Sine malicia. o Populi aũt. Hic ꝓnter ponit defectũ ipioꝝ: ⁊ ꝑmo q̃tũ ad intellectũ dicẽs: Populi aũt. i. insipiẽtes q̃z ẽ maioꝝ multitudo vt ꝑdictũ ẽ. p Uidẽtes iustũ. morte ꝓoccupatũ. q Et nõ intelligẽtes. q̃ sit recept' i refrigerio vt ꝑdictũ est: qz nõ credunt aliã vitã p' istã. r Nec ponẽtes i ꝓcordijs. i. in interioribus mentis. s Talia. s. Quoniam gratia dei ⁊ misericordia ẽ in sanctos eius. in pñti vita. t Et respectus. diuine dulcedinis. v Sup electos illi'. i futura x Condẽnat aũt iust' ⁊c. Naz recordatio sue iusticie odit iniquos ꝓdẽnabiles. y Uidebũt eni finẽ sapientis. morte ꝑuẽti. a Et nõ intelli. qõ cogi. de illo deus qz nõ credũt beatitudinẽ futurã quã de' disposuit ei dare. b Et q̃re minuerit illũ de'. breuiãdo vitã ei': cui' rõnes sũt sup' tacte. c Uidebũt eni ⁊ ꝓtemnẽt. reputãt eni fatuos ⁊ isanos exponẽtes se morti ꝓ iustícia. d Illos aũt de' irridebit. i. derisibiles ostẽdet i morte e Et erũt p' hec. i. post delicias ⁊ honores hui' vite. f Decidẽtes sine honore. i manu demonũ. g Et in ꝓtumelia inter mortuos in ꝑpetuũ. Luce. xvj. Mortuus aũt ẽ diues ⁊ sepult' ẽ i inferno. et sic ꝑuantur honore iustoꝝ q̃rũ aie ad requiẽ deferũt ꝓ obsequiũ angeloꝝ vt ibidez dr: Factũ est aũt vt morerer medic' ⁊ portaret ab angel' in sinũ abrahe. h Qm̃ disrũpet illos. aias a corpib' sepando. i Inflatos superbia. k Sine voce. qz nõ potuerũt se defendẽ vel excusare. l Et ꝓmouebit illos a fũdamẽto. i. ab amicis carnalib' ⁊ bonis ꝛenis q̃bus inhitebant sic dom' fundamẽto. m Uenient in cogi. pecca. suoꝝ timidi. sic dr de antiocho epiphane secũdo machabeoꝝ. ix. n Et traducent illos ex aduerso. i. a felicitate tpali ad miseriã sempiternã.

Capitulũ. v.

Tunc stabũt iusti i magna cõstãtia. Declarata premiẽtia iustoꝝ: ⁊ deficiẽtia iniquoꝝ q̃tũ ad statũ pñtis vite: hic ꝓnter hoc facit q̃tũ ad statũ future. Et ꝓmo facit h' ꝓiũctim: secũdo sepatim: ibi Ergo errauimus. Circa primũ dicit: a Tũc. i. tpe iudicij ⁊ ꝓtinuat morti iustoꝝ ⁊ iniquoꝝ de q̃ fact' est sermo in cã' ũmediate ꝓcedẽti: qz qualis in morte q̃s inueniet talis in iudicio ꝓsentabit. b Stabũt iusti in magna ꝓstantia. qz pfecti cũ christo iudicabũt. c Aduersus eos q̃ se angusti. inferẽdo eis nocumentũ in psonis. d Et q̃ abstu. labo. eoꝝ. eis nocẽdo in reb' possessis. e Uidẽtes turbabunt ⁊c. qz videbunt iustos gloriosos in corpe ⁊ aia q̃ nullo modo crediderũt futurũ. f Dicẽtes intra se pniaz agẽtes. infructuosaz tamẽ: tũ qz erit extra statũ meriti ⁊ demeriti: tũ qz nõ erit ꝑpter offensam dei: sz ꝑpter duritiã flagelli. g Hi sunt q̃s habu. ali. derisum. s. in vita pñti. h Et i similitudinẽ improperij. qz improperãtes aliquib' ponebãt fideles p exemplo dicẽtes ita miser fies sic talis xp̃ian' vel inst'. i Nos insensati. p ignoratiã futuroꝝ bonoꝝ. k Uitã il. esti. insaniã. eo q̃ ꝓtenebãt tpalẽ felicitatẽ. l Et finẽ illoꝝ sine honore. qz

moꝛiebãtur i ꝓtẽptu pñtis vite. m Ecce quo ꝓpu. sũt inter fi. dei. i. iter angelos ad quoꝝ cõsoꝛtiũ tũc erũt assũpti. n Ergo errauim⁹. Hic ꝓñt põit iustoꝝ eminẽtia ꝛ iiquoꝝ miseria sepati: ꝛ ꝑ põit iiqꝝ miseria: scdo iustoꝝ eminẽtia ibi Justi aũt. Circa ꝑ'''' dr̃ i ꝑsõa dãnato ꝝ. a vitate r̃dargu toꝝ: n Ergo errauim⁹. a via vitat̃ i mũdo. o Et iusticie lume nõ luxit nobis. lz autẽ luceat oib⁹ quantũ ẽ ex parte sui: nam diuini istictus ad bonũ cõiter fiũt oibus. Sz aliqui eos recipiũt ꝛ sequũtur: alij vero repellũt: ꝛ sic nõ fiunt eis ad eoꝝ vtilitatẽ: lz magis ad dãnationẽ. Et eodẽ mõ intelligẽdũ ẽ qõ sequit: Et sol itelligẽtie ꝛc. p Lassati sum⁹ i via iniqtatis ꝛc. Naz frequẽter plus laboꝛãt hoies ad pficiẽdũ sua pcta q̃ iusti ad iusticie opa: sicut pz ò foꝛnicatoꝛe vel adultero q̃ maioꝛib⁹ laboꝛibus ꝛ periculis se expõit ad habẽdũ itẽtũ: licet frequenter deficiat q̃ bon⁹ religiosus i surgẽdo ad matutinũ pluribus noctib⁹ ad deũ laudãdũ. q Quid nobis pfuit superbia ꝛc. q. d. imo nihil: lz multum nocuit. r Trãsierũt oia illa tã q̃ vmbra. q̃ stati defecit. s Et tãq̃ nũcius pcurrẽs. q̃ stati data obliuioni. Et tanq̃ nauis ꝛc. Seq̃tur: t Neq; semitã carine illius. Est aũt carina media pars nauis q̃ latioꝛ ẽ ꝛ grossioꝛ ꝓpter qõ ei⁹ vestigiũ deberet diuti⁹ appere ꝛ tñ stati disparet post nauis transitũ. v Aut auis ꝛc. seq̃tur: Uerberãs leue vẽtũ. i. aerem ꝛ patẽt cetera vsq; ibi: x Sic nos nati cõtinuo desiuim⁹ ee. ꝓpter ꝓpõnẽ ex ꝓuis elemẽtis hõ nat⁹ stati tẽdit ad coꝛruptionẽ moꝛtis: nã caloꝛ natural ꝓtinue ꝓsumit humiduz radicale in q̃ ꝓsistit vita: qõ fm medicos ꝑ nutrimẽtũ nõ restaurat: fm vero phos nãles restaurat: lz nõ fm eq̃lẽtiam vt habeat. q̃. ò generatiõe: ꝛ sic necessario tãdẽ seq̃t coꝛruptõ sicut vinũ cui iponit modicũ aque ꝓuertit illã i seipm: tñ efficitur min⁹ forte: ꝛ si ꝓtinue apponat tãdẽ vinũ coꝛrũpitur ꝛ efficit aqua. y Et virtutis q̃dẽ. i. stabilitatis. z Nullũ signũ va. ostẽ. lz tñ defectiõis: iõ sõdit: a In malig. aũt nr̃a ꝓsũpti sum⁹. dr̃ aũt malignitas quasi mala igneitas q̃ ꝓsistit in ardoꝛe ꝓcupiscẽtie i qua ꝓsumunt iniq̃. Nã luxuriosi ꝓsumũtur igne carnalis ꝓcupiscẽtie: cupidi igne auaricie: superbi igne ambitiõis mũdane glie. b Talia dixerũt in inferno ꝛc. nã in eis remanet remoꝛsus ꝓscie q̃ ẽ pena valde magna. c Qm̃ spes ipiꝝ. q̃ figit i bõis tpalib⁹. d Tã

Eccẽ quo cõputati sũt iter filios dei: ꝛ iter scos soꝛs illoꝝ ẽ. Ergõ errauim⁹ a via veritatis: et iusticie lumẽ nõ luxit nobis: ꝛ sol itelligẽtie nõ ẽ oꝛt⁹ nobis. Lassati sumus in via iniqtatis ꝛ pditionis: ꝛ ambulauim⁹ vias difficiles: viã aũt dñi ignoauimus. Quid nobis ꝓfuit superbia: aut diuitiaꝝ iactantia quid ꝓtulit nobis: Trãsierũt oia illa tãq̃ vmbra: et tãq̃ nũcius pcurrẽs. Et tãq̃ nauis q̃ pertrãsit fluctuã tẽ aquã cui⁹ cũ pterierit ñ ẽ vestigiũ iuenire: neq; semitã carine illi⁹ i fluctib⁹: aũt auis q̃ trãsuolat i aere cuius nullũ inuenit argumẽtũ itineris illius: lz tm̃ sonit⁹ alaꝝ verberãs leue vẽtũ: ꝛ scidit ꝑ vim itineris aerẽ: ꝓmotis alis trãsuolauit: ꝛ post hoc nullũ signũ inuenit itineris illius: aut tãq̃ sagitta emissa in locũ destinatũ: diuisus aer ꝓtinuo in se reclusus est vt ignoꝛet transit⁹ illi⁹: sic ꝛ nos nati ꝓtinuo desiuimus ee: et virtutis q̃dẽ nullum signũ vaⁱluim⁹ oñdere: i mãligmitate aũt nr̃a ꝓsũpti sum⁹ Talia dixerũt i inferno hi q̃ peccauerũt: qm̃ spes ipiꝝ tãtq̃ lanugo est q̃ a vẽto tollit: ꝛ tanq̃ spuma gracil q̃ a procella dispgit: ꝛ tãq̃ fumus q̃ a vẽto diffusus est: ꝛ tãq̃ memoꝛia hospitis vnius diei ptereũtis. Justi aũt i ꝑpetuũ viuẽt: et apud dñm ẽ merces eoꝝ: et cogitatio illoꝝ apud altissimũ. Jdeo accipient regnũ decoꝛis: et diadema speciei ò mãu dñi ò i sui: qm̃ dextera sua teget eos: et brachio scõ suo defẽdet illos. Et accipiet armaturã zel⁹ illi⁹: et armabit creaturã ad vltionẽ iimicoꝛuz Jndũet ꝓ toꝛace iusticiam: et accipiet ꝓ galea iudiciuz certũ. Sumet scutũ inexpugnabile eq̃tatẽ: acuet autez diraꝝ irã in lanceã: et pugnabit cũ illo oꝛbis terraꝝ contra isẽsatos. Jbũnt directe emissiones fulguꝝ: et tãq̃ a bñ curuato arco nubiũ ex termiabuntur: ꝛ ad certum locũ isiliẽt. Et ã petrosa ira gnũ ꝛ valuim⁹ oñdere: i mãligmitate aũt nr̃a ꝓsũpti sum⁹ Talia dixerũt i inferno hi q̃ peccauerũt: qm̃ spes ipiꝝ tãtq̃ lanugo est q̃ a vẽto tollit: ꝛ tanq̃ spuma gracil q̃ a procella dispgit: ꝛ tãq̃ fumus q̃ a vẽto diffusus est: ꝛ tãq̃ memoꝛia hospitis vnius diei ptereũtis. Justi aũt i ꝑpetuũ viuẽt: et apud dñm ẽ merces eoꝝ: et cogitatio illoꝝ apud altissimũ. Jdeo accipient regnũ decoꝛis: et diadema speciei ò mãu dñi ò i sui: qm̃ dextera sua teget eos: et brachio scõ suo defẽdet illos. Et accipiet armaturã zel⁹ illi⁹: et armabit creaturã ad vltionẽ iimicoꝛuz Jndũet ꝓ toꝛace iusticiam: et accipiet ꝓ galea iudiciuz certũ. Sumet scutũ inexpugnabile eq̃tatẽ: acuet autez diraꝝ irã in lanceã: et pugnabit cũ illo oꝛbis terraꝝ contra isẽsatos. Jbũnt directe emissiones fulguꝝ: et tãq̃ a bñ curuato arco nubiũ ex termiabuntur: ꝛ ad certum locũ isiliẽt. Et ã petrosa ira

ꝛ lanugo ẽ. i. flos tribuli q̃ stati a vẽto tollitur. Et ad idẽ põit exẽplũ ò spuma aque ꝛ fumo ꝛ hospite vni⁹ di ei: q̃ stati dissipant ꝛ dãt obliuioni: ꝛ sic apparet defectibilitas ipioꝝ. e Justi aũt. Hic ꝓñt ponit segregatim stabilitas iustoꝝ cũ dr̃: Justi aũt i perpetuũ viuẽt. vita glozie. f Et apud dñm ẽ merces eoꝛum. a quo sperant premiari nõ a mundo. g Et cogitatio eoꝛum apud altissimuz, ad cuius honoꝛẽ oꝛdinãt facta sua h Jdeo accipient regnum decoris. idest celestis glozie vbi nihil ẽ turpe. i Et diadema speciei de manu domini. repetitio est eiusdez sententie ad maiozem expressionem. k Quoniam dextera sua teget eos. reponẽdo eos in beatitudine que per dexteraz intelligitur vt habet Matthei. xxv. l Et brachio scõ suo defendet illos. in hoc designatur securitas beatitudinis que a nllo potest auferri. m Et accipiet. Hic reuertitur ad describendum miseriam iniquoꝛum segregatim cuzoꝛ citur: Et accipiet armaturã zel⁹ illi⁹ nam ex zelo iusticie ꝓcedit ad punitionem malozum. n Et armabit creaturaz ad vltionem inimicoꝝ. nam omnis creatura infert reꝛobis nocumentuz. o Jnduet ꝓ toꝛace iusticiam. a qua non poterit deflecti cuz ipse sit regula iusticie. p Et accipiet ꝓ galea iudicium certuz. nam iudicando nõ potest deficere. q Sumet scutũ inexpugnabile equitatem. que ita erit euidens q̃ nullus eam poterit impugnare. r Acuet autem iram diram. idest vindictaz suam cui nullius poterit resistere. s Et pugnabit cũ illo oꝛbis terraruz contra insensatos. naz omnibus creaturis vtetur ad afflictionez reꝛoboꝛũ: sicut econuerso omnes creature cedent ad gloziã electoꝛũ. t Jbũt directe emissiones fulguꝝ. ad afflictionẽ maloꝝ v Et tã q̃ a bene curuato arcu ꝛc. quanto eni plus arcus curuatur tãto grauꝛ ferit: ꝓ hoc designat q̃ punitio malozuz erit grauissima. x Et a petrosa ira. i. ab ira christi q̃ dr̃ petra. ſ. Loꝛi. x. Petra aũt erat christ⁹. ꝛ hec expõ vi magl mystica q̃ ꝛalis: iõ dr̃ alit: x Et a petrosa ira. i. ab ira dei q̃ dr̃ petrosa: ñ formaliter sz effectiue iquãtũ

mittit lapides grādinis:iō subdit: x Plene mittent grādines.plene.i.pfecte. y Et cādescet i illos aq̄ maris.que cādes apparet qñ mare ē turbatū. z Lōtra illos stabit spūs vtutis.i.vēt vehemēs. a Et ad erenū.i.inhabitabilē locū. b Perducet omnē terrā iniquitatis illorum.

Nam igne conflagrationis purgabuntur elementa ꝓpter iiquitates factas in illis. c Et malignitas euertet sedes potētiū. ꝓpter supbiā ipsoꝝ. Ca.VI.

a Elior ē sapia. Postq̄ auctor in primo ca. induxit ad amorez sapiētie: z postea remouit errores circa hoc contingentes:z aliqua dcā sua declarauit: hic ꝓsequēt fuerūtur ad ꝓpositus z ad appetitus sapientie inducēdo z prio ad hoc iducit: scdo qualiter acquiratur ostendit:ibi Quid ē sapientia. Prima i duas: naz primo inducit ad sapientiam ꝓpter euasionez mali: scdo ꝓpter consecutionem boni:ibi Ad vos ergo reges. Circa primū iducit pricipaliter reges z pricipes ad sapiam z alios ꝓsecutiue:qz sicut dictū ē supra i principio libri:sicut sapiētia necessaria ē i superioribus vt bñ regāt:ita suo mō conuenit in inferioribus vt bñ obediāt. Dicit g: b Audite ergo reges.aure corporis. c Et itelligite.aure mētis d Discite iudices finiū terre.qz ñ potestis bñ dicē nisi pr̄ discatis. e Prebete aures.ad volūtarie audiēdū f Vos q̄ ptinetis multitudines.eas regēdo. g Et placetis vobis i turbis natōnū.i. delectamini i regimine earū. h Qñ ē data ptās a dño vobis.cui? i hoc est vicarij. i Qui interrogabit opa vīa.i. illa discutiet vsq̄ ad minima:approbādo bñ acta z punīēdo mala: iō sequtur: k Qñ cū essetis ministri regni illius.astricti ō iure ad sequēdū leges ei?: l Nō recte iudicastis. sed leges ei? reliquistis male iudicādo z viuēdo:iō subdit m Horrēde z cito apparebit vobis.i morte q̄ nō tardat. n Qñ iudiciū durissimū.i. pena grauissima. o In his q̄ pīt fiet.qz quāto stat? altior tāto casus grauior:z p̄ qñs maiori pēa digniori. p Exiguo ei.i.hōi pui status z pue scie. q Cōcedit mia.qz talis vt cōit peccat ex ignorātia. r Potentes aūt.stat? dignitate z sciētie magnitudie. s Potēter tormēta patiēt.i.sustinebūt grauissima tormenta rōne iā dicta. t Non ei subtrahz psonā cuiusq̄.quātūcūq̄ sit paup. v Do minus. a bono sibi debito. x Nec verebitur.i.timebit. y Magnitudinem cuiusquā.i. quin debite puniat eum. a Qñ pusillū z magnū ipe fec. sicut ei ex diuersis gradibus creaturaꝝ resultat pulchritudo vniuersi:z sic ex diuersis gradib? hoium resultat pulchritudo reipublice. b Et

plēne mittēt grādines ēt cādescet i illos aq̄ maris:z fluminа ꝓcurrent duriter. Lōtrā illos stabit spūs virtutis z tāq̄z turbo vēti diuidet illos:ēt ad eremū pducēt oēz terrā iniqtatis illoꝝ:ēt malignitas euertet sedes potētiū. Caplm.VI.

Elior est sapia q̄z vires:z vir prudēs q̄z fortis. Audite ergo reges: ēt intelligite:discite iudices finiuz terre. Prebete aures vos q̄ ptinetis multitudines ēt placetis vobis i turbis nationū:qñ data ē a dño potestas vobis:z virtus ab altissimo:q̄ interrogabit opa vra:z cogitatiōes scrutabitur:quōniā cū essetis ministri regni illi? nō recte iudicastis nec custodistis legē iusticie neq̄z sm volūtatē dei ābulastis. Horrēde z cito apparebit vobis: qñ iudicium durissimū in his qui pūt fi

equalit est illi cura de oibus.ista cura idem ē qō ei? pudētia. Si vero accipiat act? diuine ꝓuidētie ꝓut ē i mente diuina: sic ñ ē ibi aliqua distinctiones vnico actu ꝓuidet oibus creaturis.si autē accipiat effect? exterior sic ē ibi distinctiotiōis:nā vnicuiq̄ rei ꝓuidet sm ꝓueniētiā sue nature. Creaturis aūt itelligibilib? que mereri possit z demereri ꝓuidet sup hoc penā z gloriā ꝓ meritoꝝ z demeritoꝝ exigētiā:iō subdit: c Fortioribus aūt fortior i stat cruciat?.nā casus eoꝝ grauior ē: z p cō sequēs grauior tormēto dign?. d Ad vos g. Hic ꝓñt iduc ad sapiētiā ꝓpr̄ ꝓsecutionē boni:z prio pōit suā inductionē:scdo remouet quādā obiectionē ibi clara ē.tertio infert itērā ꝓclusiōz:ibi Cogitare g. Circa p?m dī: d Ad vos g reges sūt hi sermōes mei.s.pncipaliter:z ꝓsecutiue ad

et. Exiguo ei ꝓcedit miseri cordia:potētes aūt potenter tormēta patient. Nō ēi subtrahet ꝓsonā cuiusq̄ dñs q ēst oiuz dñator:nec verebit magnitudinez cuiusq̄z: qñ pusillū z magnū ipse fec: ēt equalit ē illi cura ō omnib? Fortioribus aūt fortior instat cruciatio. Ad vos g reges sī hi sermōes mei: vt discatis sapiaz ēt ne excidatis. Qui ei custodierit iusticiā: iuste iudicabūt: ēt q didicerit iusta: iueniēt qd rndeāt. Lōcupiscite g? sermōes meos:z diligite illos z hēbit? disciplinā. Clāra ē z q̄ nūq̄z marcescit sapia:ēt facile videt ab his q diligūt eā:z inuenit ab his q q̄runt illam. Prēoccupat q se concupiscunt:vt illis se prior ostendant. Qui de luce vigilauerit ad illam non laborabit assistentē ei illā foris? suis ineiet. Lōgitare ergo ō illa

subditos vt dictū ē i principio h? capituli. e Et ne exceda tis.curiose perscrutādo diuina circa q̄ ē ꝓpe sapia: ꝓpr̄ qō dī:ro.xj. Nō plus sapere q̄ oportet:sz sapere ad sobrietatē Uel aliter: e Et ne excidatis.durius debito paupes tractando ꝓpter qō subdit: f Qui ei custodierint iusticiaz. tenēdo debitā mensurā. g Juste iudicabūt.a dño q̄ index ē omniū. h Et q̄ dedicerit iusta.sm leges diuinas z humanas. i Inueniēt quid respōdeāt. cū iterrogant ō iusticia. hoies enī recurrūt ad iudicē sicut ad ius animatuz vt dī.v.ethic. Cetera patēt. k Clara est. Hic ꝓsequenter remouet quādā obiectionē seu excusationez qua posset aliquis dicere q̄ acquisitio sapie ē nimis difficilis ꝓpter qō facit hoies sese retrahere: ꝓpter hoc istud remouet dicēs: Clara ē z q̄ nūq̄ marcescit sapia. ꝓpter qō visibilis ē oculis mētalibus sicut sol oculis corporalibus:z hoc est verū quātū ad prima principia omnibus per se nota:sicut dicit phs.ij. meta.q̄ veritatis cognitio partim est facilis:ideo subditur l Et facile videtur ab his qui diligunt eam. nam affect? trahit intellectum ad interiora sapientie. m Et inueniētur ab his qui querunt illam.per exercitium lectionis z studiū oratiōis. n Preoccupat qui se cōcupiscunt tē.per hoc itelligitur q̄ querentes dicto modo sapientiā in illa ꝓficiūt i breui plus q̄ credebant. a Cogitare ergo ō illa. Hic cōsequēter infert itentā cōclusionē .s. q̄ querere diligēter

sapiam est optimū dicēs: Cogitare ergo ō illa. p sāctas cogitatiōes. a Sēsus ē cōsūmat⁹. i. pfect⁹. b Et q̄ vigilauerit. ppter illā habēdā. c Cito erit securus. ō possessione eius. d Qm̄ dignos seipa circuit ⁊c. repetitio est snie premisse p alia vba ad maiorē expssionē: Nā p hoc intellr velox ꝑfect⁹ in illis q̄ sapientiam querunt fr uēter ⁊ debito modo. e Et in omni prudentia. i. in omnibus agibilibus hūani. f Occurret illis. eos dirigēdo. g Initiū eniz illius. s. sapientie. h Uerissima est disciplīne concupiscentia. qua quis desiderat doceri a do ⁊ doctoribus sanctis i Cura ergo disciplīne i. eius concupiscentia. k Dilectio est. sapie. l Et dilectio. sapie. m Custodia legū illius est. ppt̄ qō cōcludit apostolus ro. xiij. Plenitudo ergo legis est dilectio. n Custodit̄ tio aūt legū ꝓsū. icor. ē. s. spūalis pctī: q: fz aūg. pctm̄ ē transgressio legi diuie. o In corruptio aūt. i. puritas a peccato facit eē primū deo: ppter sīlitudinē ad ipsuz qui est sanct⁹ sanctor: ⁊ sic vlteriūs a prio ad vltimū cōcludit: p Cōcupiscētia itaqz sa. dedu. ad reg. ppet. q: faciet regnare cū deo cuius regni nō erit finis. ⁊ cōclusionē suā applicat ad ꝓpositū dicēs: v Si g̈ dilectamini sedib⁹. iudicantiū. r Et sceptris. dñantiū. s Diligite sapiaz vt i perpetuū regnetis. i. vt a tēpali regno ad eternū transeatis. t Diligite lumē sapie. sine quo i factis vīs dirigi nō potestis. v Quid ē aūt sapia. Posq̄ auct⁹ ad sapiam acq̄rēdā induxit: hic ꝓñi ostendit qualiter haberi possit: tñ ad intellectū dicendor aliqua sūt hic ꝓnotanda. Primū ē q̄ auct⁹ hic loq̄tur i ꝑsona salomōis vt patebit ex nono ca⁰. cui ꝓtinuat̄ littera ab hoc loco: In salomone vero fuit duplex sapia infusa. Pria fuit cognitio creaturar h⁹ mūdi: q̄ lz p investigationē rōnis ⁊ studij exercitiū possit acquiri. hoc tñ ē partialiter ⁊ diminute: nā vnus hō ñ pōt oēs scias sic acq̄rere: lz vix ei⁹ vita sufficit ad vnā sufficiēter acquirēdā. Itē ad hoc req̄rit̄ magn⁹ tract⁹ tpis vt pz: ⁊ hoc mō acq̄rit̄ cū erroribus multis: qō pz p aristotelē q̄ iter alios phos ē famosi⁹ ⁊ tñ i plurib⁹ errauit: vt ō mūdi eternitate: ō numero intelligētiar ⁊ ear felicitate: vt pz. xij. metaphy. Salomō autē hanc spaiaz habuit ex infusione: vt pz. iij. reg. iiij. ppt̄ qō non habuit eā diminute lz itegraliter: qr dei pfecta sūt opa deut. xxxij. nec p tractū tpis lz i instāti in q̄ fit ifusio dei: nec cū admixtione errōr q̄ a deo eē ñ pñt: ista tñ sapia salomonis fuit ei⁹dē rōnis cū illa q̄ p acq̄sitōez potest eē i alīs: sic oculus format⁹ p naturā ⁊ dat⁹ p miraculū sūt ei⁹dē rationis. nec obstat q̄ in alīs acq̄rit̄ cū admixtiōe errōr vt dcm̄ ē: naz hoc ꝓtigit p accidēs ex idebita deductiōe principioꝝ ad cōclusiones maxie remotas: qō aūt ē p accidēs ñ variat spēz nec cadit sub arte. Alia vero fuit i salomōe sapia ifusa ad quā ñ attingit facultas rōnis q̄ ptinet ad cognitōz ꝓphetica: nā aliquos psalmos ꝓphetice ꝓposuit: vt dicit hieronym⁹ in ꝓlogo sup libz psalmorz. libz ēt canticoꝝ p phetice scripsit sicut dictū fuit ibidē ſm expositores hebraicos ⁊ latinos. Cū igit̄ salomon h̄ loquat̄ vt dictū ē p cōsequēs vī q̄ loquat̄ ō sapia, put fuit i ipo. Itē sciēdū q̄ oīs sapia creata ⁊ maxie illa que ē a deo p infusiōez ē q̄dā ipssio sapie diuine ppter qō ē q̄dā relatio vnius ad alterā: sic effectus ad causaz ⁊ ecōuerso: ꝓpt̄ qō salomon aliqñ ō sapia vna: aliqñ trāsit ad aliam ⁊ ecōuerso. Dīs igit̄ p̄missis respectu sequentiū: prio p̄mittit̄ breuis ꝓlog⁹: 2⁰. sōdit̄ tractatus ca. seq. Circa p̄mū dic̄ salomō vel phylo in ꝑsona salomōis. v Quid ē āt sap. fz ꝓperatē sue nate. x Et q̄admodū facta sit. i me. y Referaz. vñi sequētib⁹ dic̄ se ex dono di eā habuisse. z Et ñ abscōdam a vobis sacra dei. i. eius secreta mihi reuelata. ⁊ Sed ab initio natiuitatis mee inuestigabo. vñ i principio sequētis capitl̄i tractat ō sua ꝓceptōe ⁊ natiuitate a Et ponā i lucē. i. i cuidēti. b Sciaz illi⁹. studiosis tñ: et non negligētib⁹: c Et ñ p̄teribo veritatē. omittendo ō ꝓtingētib⁹. d Neqz cū iuidia tabescente iter habebo. talētū a dō mihi traditū absc̄dēdo. e Qm̄ talis ⁊c. sapientie. s. diuine. nā ens diuinū nō est natum inuidere. j. metaphysice. f Multitudo aūt sapiētū sanitas ē orbis terraz. nā sicut p sanitatē bñ disp̄ōitur corpus ad exercendū opera sibi cōuenientia: sic per sapientes bene disponitur orbis ad exercendum ea que sunt humano generi cōuenientia. g Et rex sapiens populi stabilimentuz est. in bono: nam sicut caput bene dispositum influit mēbris sensum ⁊ motuz bene ordinatuz sic rex sapiens subditos suos dirigit ad cōmune bonuz ⁊ sic finaliter concludit: h Ergo accipite disciplinā ⁊c. ⁊ patet. Caplm. VII.

Sensus ē cōsūmatus ēt q vigilauerit ꝑpter illā: citō erit securus. Qm̄ dignōs se circuit ipa querēs: ⁊ i vijs suis oñdet se illis hilariter: ēt in oi ꝓuidētia occurret illis. Initiū ēi illi⁹ vēr̄issima ē disciplīne ꝓcupiscētia. Cura ergo disciplīne dilēctio est: ēt dilectio custōdia legū illi⁹. Cūstoditio aūt leguz cōsūmatio incorruptōis ē: incorruptio aūt facit eē primuz deo. Cōcupiscētia itaqz sapiētie deducet ad regnuz ꝑpetuum. Si g̈ delectamini sedibus ēt sceptris o reges populi: diligitē sapientiam vt in perpetuum regnetis. Diligitē lumē sapie: oñs q̄ pēstis pplis. Quid ē aūt sapia: ēt quēadmoduz facta sit: rēferā: ēt nō abscondā a vobis sacra dei: sz ab initio nat⁹ itatis inuestigabo: ⁊ pō nā i lucē sciām illi⁹: ēt ñ p̄teribo veritatē: nēqz cuz inuidia tabescēte iter habebo: qm̄ tālis hō ñ erit particeps sapie. Multitudo aūt sapiētiū: sanitas ē orbis terraz: ēt rex sapiēs ppli stabilimētū ē. Ergō accipite disciplinā per sermones meos: ⁊ ꝓderit vobis. Ca. VII.

Sum quidēm et ego mortalis homo simil⁹ oīb⁹ ⁊ ex genere terreno illi⁹ q̄ prior fact⁹ ē: ēt i ventre mr̄is figurat⁹ sū caro: dec̄ē

Sum quidez ⁊ ego homo mortalis. hic consequenter accedit ad tractatuz: ⁊ quoniā i sequentibus plura dicturus est de sapientia sua ad remouendum notam superbie: primo declarat humilitatem natiuitatis sue: secundo excellentiam ⁊ acquisitionem sapientie sicut p̄miserat capitulo p̄cedēti dicēs: Quid est autem sapientia ⁊c. secunda ibi Propter hoc optaui. Circa primuz dicit: a Sum quidez ⁊ ego homo mortalis ⁊c. si enim adam stetisset in originali iusticia genera̅sset filios similes. s. sibi: potentes non mori: sz qr propter lapsum per peccatum fuit necesse mori: sic homines ab eo descendentes habent necessitatem moriendi. b Et i vētre mr̄is figurat⁹ sū caro. p virtutē formatiuā. c Decē mensiū tpe. aliqui ei pueri nascunt

in mẽse septio: ⁊ aliqui i nono: ⁊ aliq̃ i decio: ⁊ isti sunt magis vitales ỏ q̃bus fuit salomõ: ỏ Coagulat⁹ suꝫ in sanguine. mestruo mĩis. e Ex semie hois. In generatione ei mas. hꝫ virtutẽ actiuã: ⁊ femia passiuã: vt dicit phs libro ỏ generatiõe aialiũ. Et iõ i semie viri deriuatur virt⁹ activa ⁊ formativa fetus ỏ materia a matre ministrata que ẽ sanguis mẽstru⁹. f Et delectamẽto sõni cõueniente. puer ei animatus adhuc i vtero matris existens ẽ quasi dormiens. g Et ego natus communem accepi aerem. tunc eni puer incipit viuere per propriam respiratõez. h Et i silr factã decidi terram. puer enim nascens in terraꝫ cadẽt nisi accipeẽ ab obstetrice: vel ab alia persona vicẽ eius supplentem. i Ei primã vocem silem oibus emisi plorãs. masculus ei nascẽs gemẽdo pfert a femina vero e quasi cõquerẽtes ỏ pmoꝫ parẽtũ transgressiõe, ppter quã nascũt filij ⁊ filie ire ⁊ miserie. vnde versus: Ois masculus a nascẽs e femia, pfert. A dat adã genitoꝫ e dedit eua prioꝫ. k In iuolumẽtis nutritus sũ. qꝫ pueri nati iuoluũtur pãnis ⁊ pellibus: ⁊ postea i dumentis: qꝫ natura nõ dat eis tegumẽtũ: sicut dat aui bus plumas: ⁊ lanas ouibus: ⁊ ceteris puidet ỏ sufficiẽti tegumẽto. l Et magnis curis. cetera vero aialia paruo tpe nutriunt a parẽtib⁹: nã de victu sibi puidere pñt infra breue tps: sic aũt nõ ẽ possibile i natura hũana que lõgo tractu tpis idiget nutritiõe parẽtũ añ̃q̃ necessaria sibi possit acq̃rere. tũ ppter ipotẽtiã corpis: tũ p pter ignorantiã mẽtis. m Nemo ei ex regib⁹. q̃ sunt excellentiores i pplis. n Aliud habuit natiuitatis iitiũ. qꝫ nascunt ipotẽtes corpe ⁊ ignorãtes mente sicut ⁊ ceteri. aia ei in sua creatiõe est sicut tabula rasa i q̃ nihil ẽ actu scriptũ. iij. ỏ aia. o Unus g̃ itroitus ẽ oib⁹ ad vitã. quãtũ ad ipotẽtiã ⁊ ignorãtiã. f Et silis exit⁹. quãtũ ad ãgustiã ⁊ oiuꝫ tpaliũ expoliatõz. q Propt hoc. Ostẽso q̃d salomon habuit ex natura: hic pñt oñdit q̃d habuit ex sapia diuinitus sibi data: ⁊ diuidit in duas partes. nã prio ostẽdit quãtũ sibi valuit: scõo põit oiõnẽ quã, p ipa hñda ad deũ effudit caplo sequẽti: ibi Puer erã. Pria i duas: qꝫ prio oñdit qualiter sapia euꝫ direxit in vita ptẽplatiua: scõo i vita activa caplo seq. Pria adhuc i duas: qꝫ prio describit pciositatez sapie. scõo qualiter dirigit i actib⁹ vite ptẽplatiue: ibi Ipe eiꝫ. Circa primũ dicit: q Propt hoc. i. qꝫ nat⁹ fui totaliter ignorãs vt dictũ ẽ. r Optaui. sapie donũ. s Et datus ẽ mihi sensus. i. donũ sapie ⁊ itellect⁹: qỏ aliqñ p sensũ itellr: sicut cõit dr: talis bñ sentit ỏ tali qõne. i. bñ capit ⁊ itellit. t Et inuocaui. p oiõnẽ deuotã. v Et venit i me spũs sapie. i. spũs sanct⁹ q̃ dat sapiam. x Et

mensiũ tpe cõagulat⁹ sũ i sãguine: ex semine hois: et delectamẽto somni pueniẽte. Et ego nat⁹ accepi cõem aerẽ: et i silr factã decidi terrã: et primã vocẽ silem oib⁹ emisi plorãs. In iuolumẽtis nutritus sũ: et magnis curis. Neỏ ei ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initium Unus ergo itroitus ẽ oib⁹ ad vitã: et silis exit⁹. Propt hoc optaui et datus ẽ mihi sensus: et inuocaui: et venit i me spũs sapie. Et ppposui illã regnis ⁊ sedib⁹ ⁊c. Nã excellẽtie tpales ⁊ diuitie naturales ⁊ artificiales cõmunes sũt bonis ⁊ malis ⁊ frequẽtius cõcedũtur malis q̃ bonis: vt pz ad sensũ: ppter qỏ nõ sũt vera bona hois: qꝫ sic pcederẽtur solis bonis: vt diffuse deducit boetius libro ỏ psolatiõe. Sapia vero ỏ q̃ sit h sermo solis bonis cõceditur. pficit etiã hominẽ pm excellentiorem sui partẽ: ppter qỏ bona exteriora respectu ipius nullius momẽti sunt reputãda. y Sup salutẽ ⁊ speciẽ. i. sup sanitatẽ corpis ⁊ eius pulchritudinem. z Dilexi illã. qꝫ sanitas ⁊ pulchritudo sũt pfectões corpis: sapia vo mentis: ⁊ iõ q̃n aia ẽ melioꝫ corpe tãto sapia ẽ illis pferẽda. a Et ppposui p luce habẽ illã. qꝫ sic lux corpalis dirigit i corpalib⁹ sic sapia i spũalibus. b Q̃n inextinguibile est lumẽ illius. si loquamur ỏ sapia increata: lumẽ eius ẽ simplicit ⁊ p oẽz moduz incorruptibile: nam est

ppparatiõe illius harena ẽ exigua: ⁊ tanq̃z lutũ estimabit argẽtũ i pspectu illius. Sup salutẽ ⁊ speciez dilexi illam et ppposui p luce habere illã: q̃n inextinguibile ẽ lumen illius. Uenerũt aũt mihi oia bona pariter cũ illa: et innumerabilis honestas p manus illius: et letat⁹ sũ i oib⁹ q̃n ãcedebat me ista sapientia: et ignorabam q̃n bõ norũ oiuꝫ mr̃ ẽ. Quiaꝫ sine fictiõe didici: et sine iuidia cõmunico: ⁊ honestatẽ illius non abscondo Infinit⁹ eniꝫ thesaurus est hominibus: quo qui vsi sunt: participes facti sunt amicitie dei

quoddã necesse esse cũ sit idẽ qỏ ipe de⁹. Si aũt ỏ sapia creata: sic ñ ẽ incorruptibilis p omnẽ modũ: nã ois creatura potest nõ eẽ p subtractionẽ pseruatiõis ipsius dei: sic aũt desinit esse ista sapia p hoc q̃ hñs eã demereẽ diuine pseruationis subtractionẽ: tñ eius natura ẽ incorruptibilis: qꝫ forma corrũpit duplicit̃er: vno mõ per corruptionez subiecti: alio mõ per suuꝫ õriuꝫ: vt dicit phs libro ỏ morte ⁊ vita. Sapia vero creata ỏ qua loquimur nõ ẽ corruptibilis p corruptionẽ subiecti cũ sit in aia itellectiua q̃ ẽ incorruptibilis: nec p suum cõtrariũ: qꝫ nõ hꝫ: nã i hac sapia nõ pliderant nisi tria lumẽ naturale itellectus: ⁊ lumẽ diuinũ supinfusũ: ⁊ spẽs itelligibiles. Lumẽ vero naturale itellectus nõ hꝫ õriũ: ⁊ mr̃ tominus diuinũ: silr nec spẽs itelligibiles: qꝫ spẽs õrioꝫ i intellectu nõ sũt ptrarie: ⁊ hoc mõ lumẽ sapie create põt dici inextimabile sicut ⁊ incorruptibile. c Uenerũt aũt mihi oia bona pariter cũ illa. qỏ pꝫ. iij. reg. ij. vbi dr̃ q̃ salomon petendo sapiam a dño ñ solũ illã obtinuit: sꝫ ẽt cũ illa diuitias ⁊ honores sup oẽs reges. d Et innumerabilis honestas p manus illi⁹. i. p opa ipsius que per manus designãtur: eo q̃ manus est organũ organoꝝ. iij. de anima. e Et letatus sum. iungatur sic littera: quoniã ipsa sapientia antecedebat me in omnibus ostendendo qualiter agere deberez f Et ignorabã. anteq̃ ipsã haberẽ. g Quoniã omniũ bonoꝝ: mr̃ ẽ. sed ipsa habita hoc cognoui: ideo p̃mittitur Uenerũt autẽ mihi omia bona pariter cũ illa. sicut filie cũ matre. h Quã sine fictione didici. a deo a quo ipsaꝫ deuote postulaui. iij. reg. ij. ⁊ a nathã ppheta cui fui traditus ad erudiendũ. ij. reg. xij. i Et sine iuidia cõmunico. verbo ⁊ scripto. Nam omnes reges ⁊ sapientes desiderabãt audire sapientiam salomonis: Scripsit etiam multa ad nostraꝫ instructionem: vnde ⁊ aliqui eius libri sunt in canone pputati. k Infinitus eni thesaurus est. i. iappreciabilis vt predictũ est. l Quo q̃ vsi sũt. opa sapientis exercẽdo m Participes facti sunt amicitie dei. tanq̃ conformes

ꝛ i operibus suis q̄ ꝓsperitas cā ē dilectiōis: Eccl. xiij. Oē
aial diligit sibi simile ꝛc. a Propter disciplinę dona cō
mēdati. s. deo cui' sūt vere discipuli. b Mihi aūt dedit
deus dicere ex sīa ꝛc. i. loq̄ ad honorē dei ꝛ edificatiōez ꝓ
ximi fm gr̄am a dño mihi datā. c Qm̄ ipse sapie dux
est. i. actor ei'. d Et
sapientiū emēdator.
dona sua in ipis ꝓpi
vsū bonū augmētan
do. e In manu ei
illi' ꝛ nos ꝛ sermōes
nr̄i ꝛc. q̄ nullū bonū
sine eo agere possum'
nec ēt loq̄: nec cogita
re. f Ipe ei dedit.
Declarata p̄cipositate
sapie: hic ꝓsequenter
salomon ostēdit qua
liter eū direxit in acti
bus vite cōtemplati
ue: ꝛ prio quātuz ad
ꝓtēplationē rer̄ natu
raliū: scōo supernatu
raliū: ibi Est ei i illa.
Circa primuz dicit:
f Ipe enī dedit mi
hi hor̄. que sūt in na
tura. g Scientiaz
verā. sine admixtiōe
falsitatis q̄ a deo non
pōt eē: scia vero ꝺ ta
libus acq̄sita frequen
ter hz aliqua falsa ad
mixta: vt dictū est su
pra. h Ut sciā di
spositionē orbis terr̄a. quātū ad sitū cor̄por̄ celestiū ꝛ ele
mentariū. h Et virtutē elementor̄. quātuz ad ea q̄ p̄nt
fieri p virtutes eor̄. i Initiū ꝛ ꝓsūmatiōez ꝛ medietatē
tēpor̄. Diuidit enīz ānus i quattuor tpa. s. ver: estatē: autū
nū ꝛ hyemē: ꝛ qōlz istor̄ hz certū p̄cipiū: mediū: ꝛ finem.
k Uicissitudinū permutatiōes. s. ꝺ calore i frigus ꝛ econ
uerso: ꝛ ꝺ die i noctē ꝛ huiusmōi. l Et ꝓsūmatiōes tēpo
rū. q̄libet ei res generabilis hz certā ꝓportiōnē tēpis i qua aug
mētat: decrescit ꝛ tādē corr̄umpit. m Anni cursus. p men
ses hebdomadas ꝛ dies. n Et stellar̄ disp̄ones. quātū ad
sitū planetar̄ ꝛ eor̄ cursū: ꝛ silr octaue spere i q̄ sūt stelle fixe
o Naturas aialiū. quor̄ spēs ꝛ mores sūt valde diuersi.
p Et iras bestiar̄. nā aliq̄ sūt alijs ferociores. q Uim
vētor̄. nā aliqui sūt sereni alij ꝓcelloli ꝛ aliq̄ egrotatiui ꝛ
aliq̄ sanatiui. r Cogitatiōes hoiuz. que p̄nt cognosci du
plr. Uno mō p certitudinē: ꝛ hoc mō cognosci ñ p̄nt nisi ꝺ
uina reuelatione ꝓpter q̄ hec cognitio nō ptinet ad cōtem
plationē q̄ ē rer̄ naturaliū. Alio mō p̄nt cognosci p conie
cturā ex signis exterioribus: ꝛ sic sapientes hoies ꝺ cogitatio
nibus alior̄ frequēter ꝓjecturāt ꝛ ꝺ tali cogitatiōe loq̄t hic
salomon: s Drias virgultor̄. i. arbor̄ quarū sūt multe
spēs ꝛ varie virtutes: ꝛ aliq̄ crescūt i regionib' calidis: aliq̄ i
frigidis: t Et virtutes radicū. diuersar̄ herbar̄. v Et
quecūq̄ sūt abscōsa. sicut virt' p quā magnes trahit ferruz
est abscōsa hoib' licet videant effectū: notitia istor̄ ꝛ supra
dictor̄ saltē p magna pte data fuit salomoni p ifusionē vt
dictū est supra: iō subdit: x Omniū ei artifex docuit me
sapia. iō potuit docē salomonē effectuū suor̄ nāz. y Est
enī in illa. Hic p̄nt oñdit salomō qualit sapia direxit eū i su
pernaturali ꝓtēplatione. Et diuidit i duas ptes: nā prio de
clarat virtutē increate sapie: scōo q̄liter dirigit i supnatura
li ꝓtēplatione: ibi Et p natiōes. Circa p̄mū dr̄: y Est
ei i illa. s. sapia icreata ꝺ q̄ imediate añdixit: Diuz ei ar
tifex ꝛc. z Spūs itelligētie sāctus. s. formalit i se ꝛ effe
ctiue alia sāctificās. b Multiplex. i domis. a Uni
cus. in se: ꝓpi qꝺ apl's. j. corin. xij. cuī eratis varijs spūs
sācti donis sꝺit
Hec aūt oia opa
tur vn' atq̄ idez
spūs diuidēs sin
gulis ꝓut vult c
Subtilis. i. pene
trās oia sua vir
te. vñ p̄ria corin.
2°. dicit: Spiritus
oia scrutat ēt pfū
da dei. ꝺ Diser
tus. effectiue: nam
fac diserte loq̄ ēt
i oi idiomate: vt
pz actuum .ij. de
aplis. e Mobi
lis. silr effectiue:
nā hoies fac mo
biles ꝛ agiles ad
sequēdū istictū su
um: ro. viij. Qui
spū dei agūt hi fi
lij dei sūt. f In
coiq̄nat' formali
ꝛ effectiue: q̄ nul
la coinquinatio
possibilis est ei
nec ab eo causa
ri. g Certus.
silr formaliter ꝛ ef
fectiue: q̄a de nullo pōt dubitare: ꝛ quod reuelat insi
nuat absq̄ ambiguitate: ꝓpter qꝺ ꝓphete sancti verita
tē sibi reuelatā denūciabāt sine hesitatiōe: Hiere. xxvj.
In veritate misit me ad vos dñs. h Suauis. i se: q̄a
ē sūmū bonū: ꝛ in alijs: naz omnia grauia facit suauia.
i Amās bonū. nā ē ipsa bonitas p essētiā. k Qui
nihil vetat bñfacere. min' dicēdo plus significat. s. q̄ ad
oē bonū agēdū inuitat. l Human'. nr̄is defectibus
cōpatiendo. m Benign'. i. bñ igniens ad amorē dei
nos inflāmādo. n Stabilis. q̄ mala p̄ntia nos firmā
do. o Securus. ꝺ futuris malis iminētib' timorē au
ferendo. p Omnē bñs virtutē. i operādo. q Oia
pspiciēs. in cognoscēdo. r Et q̄ capiat oēs spūs itel
ligibiles. q̄: q̄cq̄d pfectiōis ē vel eē pōt i spiritib' creatis
multipliciter ꝛ diuisim: totū i eo simpliciter ē ꝛ vnitū.
s Mūd' subtil'. expositū ē supra vbi dictū ē: Subtil'
icoiq̄nat'. t Oib' ei mobilib' moblior̄ ē sapia. motio
ista, silitudinarie dr̄ iquātū diuia sapia ad oēs effect' dei
disponēdos pertingit vsq̄ ad minima. v Attingit
aūt vbiq̄ ꝓpter suam mūdiciā. i. puritatē: eo enim q̄
nihil habet extraneū admixtū nō habet aliquid restrin
gens ad vnum locū. x Uapor enī est virtutis dei. va
por autē est quoddā eleuatum procedēs ab aqua ꝛ na
ture aque existens: sicut filius in diuinis qui dicitur sa
pientia patris, pcedit ab eo: ꝛ est eiusdē nature cum ipso
y Et emanatiō quedā ē claritatis omnipotentis ꝛc. sic
enī loquitur apostolus hebr. j. Qui cuz sit splendor ꝛ
figura substantie eius ꝛc. z Et ideo nihil inquina
tum ꝛc. hoc est expositū supra. a Landor est enīz lu
cis eterne. quia filius in diuinis est lux de luce. b Et
speculū. in quo oia relucent clarissime. c Et imago

bonitatis illius. propriū ē n. filij dei q̄ sit imago patris angeli. n. ⁊ hoies ad imaginē ei⁹ esse dicūtur. o Et cū sit vna. simplicissima: e Oia pōt. q̄ infinita. f Et permanens in se. oio imutabilis: g Oia inouat. faciēs oēm mutabilitatē: ⁊ hoc mō phs oia mobilia r̄ducit ad vnā cām primā oino imobilē. h Et p natōes. Ostensa virtute sapientie increate: hic cōsequenter idē oñdit qualr dirigit i supnaturali p̄tēplatōe cuz dī: Et per natōes diuersas. sine personarū acceptiōe. i In aias sāctas. i. p conatum liberi arbitrij in bonuz dispositas ad sapientie donū. k Se transfert. hoc donuz p̄ferendo. l Amicos dei. per fidē charitate formatā. m Et pphas. p cognitōem supnaturalez. n Cōstituit. sicut pz in veti testamēto: q̄ mlti fuerūt prophe: non solum de hebreis: sed etiam de gentibus: sicut patet de scō Job: qui fuit gentilis. Sibylla etiam erithrea habuit spūm pphicū: vt dicit Aug⁹. Silr i hist̄ijs romanoz legit: q̄ tēpore Constantini ⁊ Helene mris eius iuentū fuit qdā sepulchrū i quo iacebat hō laminā aureā hēns in pectore suo: in qua scriptū erat: Christus nascet ex vgine ⁊ credo i eū. O sol helene ⁊ cōstantini tpibus itez me videbis. i. facies me videri.

imago bonitatis illius. Et cūm sit vna: oia pōt: et in se pmanēs oia inouat: et p natōes: i aias sanctas se transfert. Amicos dei et pphas cōstituit. Neminez. n. diligit de⁹: nisi eū q̄ cū sapia inhabitat. Est enim hec speciosior sole: et sup oēm dispositōem stellarū lūci cōparāta iuenit prior. Illi enim succedit nox: sapiam aūt non vincit malicia. Attingit ergo a fine vsq̄ ad finē fortiter et disponit oia suauit. .VIII.

o Neminē tē. sapia inhitat. qd̄ pōt intelligi de sapia increata cū qua hitat hō per charitatē. j. Joh. iiij. Qui manet i charitate in deo manet ⁊ de⁹ in eo. Pōt etiā intelligi de sapia creata cū qua hitat hō hūs eā inq̄tum reflectit intellect⁹ sup se ad cognoscendū ⁊ amādū sapie donū: ⁊ hūc diligit de⁹. nā sapia. put ē donū spūssancti: ⁊ p quā hō bñ iudicat de dinis p quādā cōnaturalitatez ad ipa: q̄uis nō hēat noticiā scripturaz: sic vtuosus bene iudicat de ptinentib⁹ ad vtutē q̄uis nō hēat noticiā libri ethicoz: p̄nālitas aūt ad dina est p charitatē que vnit hoiem deo: ⁊ sic sapia de qua loq̄tur hic scriptura p̄supponit charitatē vt ei ānexā: neminē aūt diligit de⁹ nisi sit i charitate. p Est. n. hec speciosior sole. hoc pz vez nō solū de sapia increata: sed etiā ō creata: quia speciositas solis corporalis ē quā pcellit speciositas spiritualis. q Et sup oēm dispōez stellaz. trāscēdit speciositas sapie: ⁊ eadē rōe r Luci. s. corporali s Cōparata iuenit pōr. si intelligat de sapiā increata: sic pōr ē dignitate ⁊ duratōe: nā est etna. lux aūt corporalis fcā ē in tpe: gen̄. j. Fiat lux ⁊ facta ē lux. ⁊ q̄ de ista loq̄tur h pz p hoc qd̄ sb̄dit: t Illi. n. succedit nox. ⁊ gen̄. j. dī: Appellauitq̄ lucē diē ⁊ tenebras noctē. Si aūt itelligatur de sapia creata. put ē donū spūssancti datū hoibus sic pōr ē luce dignitate: nō tm̄ duratōe. nā lux ista facta fuit p̄ma die: nā vo hūana die sexta: gen̄. j. v Sapientiā aūt nō vincit malicia. qd̄ pz vez de sapia increata silr de creata q̄tū ad hoc qd̄ p malicia culpe nō corrūpit effectiue: sed tm̄ demeritorie: q̄ inq̄tū hō peccās demeret vt sibi donū sapie a deo sb̄trahat: vt tm̄ hic scri-

HAnc amaui et exq̄siui a iuuētute mea: et q̄siui spōsā mihi eā assumere: et amator fact⁹ sū forme illi⁹. Generositatē illi⁹ glificat cō tuberniū hūs dei: sed ⁊ omnīū dñs dilexit illam. Doctrix. n. ē disciplie dei ⁊ electrix operū illi⁹. Et si diuitie appetunt i vita: quid sapia locupletior q̄ opat oia? Si aūtē sensus operat: q̄is horū q̄ sit magis q̄z illa est artifex? Et si iustitiā qs diligit: labores hui⁹ magnas hēnt

ptura loqui de sapia increata p hoc qō sb̄dit: x Attingit ergo a fine vsq̄ ad finē fortiter. oia creata penetrādo sua virtute vsq̄ ad minima. y Et disponit oia suauit. quia dat oibus creaturis formas ⁊ inclinatōes p quas mouētur p̄naturalr ad actus ⁊ fines suos: sicut lapidi grauitatē per quā naturalr tendit deorsum. .VIII.

HAnc amaui ⁊ exq̄siui eā a iuuentute mea. Oñso qualr sapientia dirigit i vita cōtemplatiua: hic cō sequēter oñdit qualr dirigit in vita actiua Et diuidit i duas partes: q̄ p̄mo oñdit q̄ sapia est sūme diligēda: scōo qualr dirigit circa agenda: ibi Et si iusticiā. Circa p̄mū dicit salomon: a Hanc amaui. singulariter. b Et exq̄siui eā a iuuētute mea. di scendo a nathan pro phā ⁊ petendo eā deuote a deo mihi dari: vt dictū est. s. Et sic pz q̄ loquit h de sapia creata. Sub eodē. n. cōtextu lr̄e frequenter transit de increata ad creatā: ⁊ ecōuerso rōne supradicta. c. vj. c Et quesiui sponsā mihi eā assumere. i. eius meditatōib⁹ insepabiliter adherere. d Et amator facti⁹ sum forme illi⁹. Est. n. decor aie assimulās eā decori creatoris. e Generositatez illius glorificat cōtuber. ha. dei. i. hō habēs cōtuberniū dei per charitatē per quā homo manet i deo ⁊ deus in eo. Glorificat. i. gloriosam cōfitetur ⁊ laudat. Generositatē illius. s. sapientie create: quā cognoscit esse quādā impressionem ⁊ emanationez a sapia diuina. f Sed ⁊ oium dominꝰ dilexit eam. inquantum facit hoies deo diligibiles: vt predictū est. g Doctrix. n. est. disciplīne dei. nam donuz sapientie facit hominem sb̄di mandatis dinis. h Et electrix operum illius. nam per ipsam eligit homo opera deo placita. Cōsequenter arguit ipsam esse diligibilem p locū a minori dicens: i Et si diuitie appetunt in vita. ⁊ accipitur hic si p quia: quia sic est: vt apparet ad sensū. k Quid sapientia locupletius que operat omnia. quasi diceret sapientia hac rōne diligibilior est: per quam multo plura maiora ⁊ meliora possūt haberi q̄ p diuitias tpales: vñ puer. xvij. Quid pdest stulto habere diuitias cum sapientiam emere nō possit. l Si aūt sensus. i. idustria hūana. m Operatur. in agibilibus humanis. n Quis horum que sūt. .i. operum humanorū. o Magis q̄ illa est artifex. quasi diceret i operibus humanis multo magis operat donuz sapientie q̄ virtus naturalis industrie: ppter quod est magis diligenda. p Et si iusticiam. Ostenso q̄ sapientia sit summe appetenda: hic consequēter ostenditur qualiter dirigit in vita actiua: ⁊ p̄mo quantū ad partem actiue que vocatur mōastica: que respicit bonū regimen vnius persone: secdūo quātum ad illam partē que dicit politica: que respicit bonum regimē multitudis: ibi Habebo ppe hanc claritatem. Monastica vo consistit in acquisitiōe ⁊ exercitio moralium virtutum que reducūtur ad quattuor virtutes cardinales. i. principales: de quibus dicit hic: p Et si iusticiam qs diligit. accipit hic iusticia legalis q̄ icludit oēm vtutē: sicut ocm̄ fuit. s. c. j. q Labores hui⁹. i. opa sapientie. r Magnas hñt vtutes. sibi ānexas: quas explicat dicēs:

q̄ ad ea nō hī demōstratio: sed solū ꝓbabilis rō: que nō facit intellectū assentire simplr̄ vni parti: sz cū formidie alterius: ⁊ hoc ē qd̄ dicit: f Cogitatōes. n. mortaliū timide. qz cū oppositi formidine: vt dcm̄ ē: ⁊ p ꝯn̄s g Incerte ꝓuidentie nr̄e. nisi dirigātur dono sapie diuine. h Corp⁹. n. Hic ponit̄ tertia rō q̄ accipit̄ ex corruptibilitate corporis itellectū ipediēte i suo ope iō dicit: Corp⁹. n. qd̄ corrū. aggra. aiaz. q. .d. hoc nō facit corp⁹ inq̄tū corp⁹: qz n̄ impediebat i statu inocētie: sed inq̄tum corruptibile: quale fcm̄ est peccatū ade. i Et terrena inhitatio deprimit sensū. i. intellectū. k Multa cogitātē. nā ꝓpt̄ hāc inhitatōem hz hō cogitare d̄ necessarijs mltis ex parte corporis. l Et difficile. Hic ponit̄ q̄rta rō: q̄ accipit̄ ex defectu cognitōis nr̄e circa nām sēsibiliū: quoꝝ ꝓprietates n̄ possum⁹ scire pfecte: sicut pz q̄ ꝓpetates minimi folij arboris q̄tū ad v̄tutem: figurā: colorē: ⁊ huiusmodi: ad plenū p rōnē nō possum⁹ inuestigare: eccl̄es. j. Cūcte res difficiles: nec ē qui possit eas explicare ſmone. iō dic̄: l Et difficile estiamus. i. cognitōem debilē habem⁹: ⁊ cū difficultate. m Et que in ꝓspectu sr̄. i. sb̄iecta sensib⁹ hūanis. n Inuenim⁹ cū labore. i. rōes eoꝝ aliquas inuenim⁹ cū laboribus mltis: frequēter cū admixtione erroris: vt pz de ph̄is: qui tn̄ circa talia inueniēda fuerūt valde laboriosi: ⁊ tn̄ in mult̄ erraue runt: sicut dcm̄ est. s̄. de Aristotele. o Que in celis sunt aūt q̄s inuestigabit. q. d. nullus: nisi p sapiam a deo dataz. Sic ex rōnibus p̄positis arguit̄: q̄ sapia diuinitus ifusa necessaria ē hōi: ⁊ maxīe ppl̄i regimē hn̄ti: vn̄ sb̄dit̄: p Sensum aūt tuū. i. ꝯsiliū dinū. q Quis sciet ⁊c̄. nisi p sapiētiā ⁊ spūm tuū. r Et si cor. sr̄ semi. eoꝝ ⁊c̄]. i. hoīuz p reditū a culpa ad gr̄az: p quā placita sūt tibi opa eoꝝ. supple nullus scire pōt: nisi p sapiam ⁊ spūm tuū reuelantē: eccl̄es .ix. Nemo scit vtrū amore vel odio dign⁹ sit. s Nā p sapiam. diuinā. t Sanati sūt oēs q̄ placuerūt tibi. p⁹ lapsuz parentis p̄mi.

Capl̄m. X.

a Hec illū q̄ p̄mus format⁹ ē a deo. In p̄cedentibus induxit auctor ad appetitū sapie rōcinādo: hic cōsequēter iducit ad idē exēplificādo ponendo eoꝝ exēpla qui p sapiam dinā illustrati se bn̄ habuerūt: ⁊ p oppositū illoꝝ qui ꝓpter defectū sapie male se habuerunt: vt opposita iuxta se posita magis elucescāt. Et diuidit̄ i duas partes. Nā p̄mo ponūtur aliq̄ꝝ ꝑsonaꝝ exēpla spāl̄r: scd̄o toti⁹ ppl̄i isrl̄ gnāl̄r. c. seq̄nti. Prima diuidit̄ i septē ptes ſm septē ꝑsonas notabiles: ⁊ patebūt partes ꝓsequēdo. Prima ꝑsona ē ipse adā qui p sapiam dinā penitēs saluatus fuit: ⁊ ecōtrario cayn p isipiētiā perijt: ⁊ hoc ē quod dr̄: a Hec. .i. sapia dina. b Illū ⁊c̄]. s. adā: geñ. j. c Pr̄ orbis terraꝝ. i. oīum hoīum. d Cū solus eēt creat⁹. qz postea formata ē mulier de costa ei⁹: geñ. ij. e Custodiuit. q̄diu in statu innocētie stetit. f Et eduxit illum a delicto suo. postq̄ peccauit. g Et eduxit illū de limo. corp⁹ eius ide formādo: geñ. j. ⁊ hoc fuit añ pctm̄ ei⁹. h Et dedit illi v̄tu. ꝯti. oia. nā dedit illi dn̄ium sup oia iferiora: geñ. j. i Ab hac. s. sapia. k Ut recessit iniustus. s. cayn. l In ira sua. eo q̄ deus ad munera fratris sui respexēat: ⁊ nō ad sua. m Per irā homicidij. i. per peccatū fratricidij. n Fraternitas deperijt. i. amicitia fraterna. o Propter qd̄. Hic pōit̄ scd̄m exēplum d̄ Noe: qui p sapiētiā a deo sibi datā cuz domo sua fuit saluatus meritorie: alijs in diluuio pereūtib⁹: et hoc est qd̄ dr̄: o Propt̄ qd̄. i. ꝓpt̄ sapie donū. p Cū aqua deleret terram. geñ. .vij. q Sanauit iteꝝ sapia p ꝯtē. lignū. i. p arcam de lignis factā: quā ꝯtēnebāt hoīes illi⁹ tp̄is reputātes fatuos noe ⁊ ei⁹ filios. r Justū gubernās. i. sapia gubernās noe iustū cū sua familia. s Hec ⁊ i ꝯsēsu superbie. Hic ponit̄ 3m exēplū de abraā q̄ p dinā sapiētiā fuit liberatus de vr chaldeoꝝ: vt dictū fuit plenius geñ. xj. ⁊ hic breuit̄ repetit̄ cū dr̄: Hec. s. sapia dina: ⁊ in seq̄ntib⁹ silr̄ intelligat̄: Et in ꝯsensu supbie cuz se natōes extulissent. volētes edificare turrim vsz ad celū ad magnificādū nomē suū: geñ. xj. t Sciuit iustū. s. abraā quē sciri fecit p approbatōem. v Et ꝯseruauit sine querela. i. notabili culpa. x Et i filijs. abrae. y Misericordiā fortē custodiuit. nā hostes eoꝝ fortiter d̄bellauit: vt pz i exo. ⁊ libro Josue. z Hec iustū. Hic ponit̄ quartū exēplū de Loth: cū dr̄: Hec iustū. s. Loth. ⁊ A pereūtib⁹ ipijs li. fu. de ciuitate sodomoꝝ: vt hī geñ. xix. a Descēdente igne. sulphureo. b In pētapolim. sic vocabat̄ illa regio: eo q̄ erāt ibi q̄nqz ciuitates q̄ fuerūt subuerse a dn̄o. c Quib⁹ i testi. neq̄. .i. vicij ꝯ nām quo erāt ifecti. d Fumigabūda con. def. tra. nā facta ē ihitabilis: ⁊ inde surgit fum⁹ ⁊ fetor q̄si intolerabilis i testimoniū dānatōis p̄oꝝ hitātium. e Et i cer. tp̄e fru. ha. arbores. i. p̄ter solitū cursū nāe in testimoniū q̄ habitores illi⁹ tp̄is peccauerāt ꝯ nām. dr̄ etiā q̄ ibi sūt arbores pulchros fruct⁹ hn̄tes exteri⁹: q̄ cū manu tangunt̄ incinerant̄: ⁊ fetor exalat ex eis i testimoniū dicti vicij ⁊ dānatōis. f Et icredibi. aie. i. vxoris Loth: q̄ fuit icredibilis āgelo p̄cipienti ne respiceret post tergū suū: ⁊ accipit̄ h̄ aīa p toto ꝯiuncto: sic exo. j. Oēs aie que egresse sūt d̄ femore iacob. g Memoria stās figmētū salis. v̄sa. n. fuit vxor Loth i statuā salis: geñ. xix. vt posteri memores eēnt sue icredulitatis

⁊ incerte ꝓuidētie nr̄e. Corpus. n. qd̄ corrūpit̄ aggrauat aīam: et terrena ihitatō deprimit sensuz multa cogitātē. Et difficile estimamus q̄ i terra sr̄: et que i ꝓspectu sūt iuenim⁹ cū labore. Que i celis sūt āt qs iuestigabit: Sensū aūt tuū quis sciet: nisi tu dederis sapiaz ⁊ miseris spūm scm̄ tuū de altissimis: et si correcte sint semite eoꝝ q sūt i terris:] ⁊ que tibi placēt didicerit hoīes Nām p sapiam sanati sunt qcūqz placuerūt tibi dn̄e a p̄ncipio.

Cap. X.

Hec illūz q p̄mus format⁹ ē a deo] pater orbis t̄raꝝ: cūm solus eēt creat⁹ custodiuit: et eduxit illū a delicto suo. Et eduxit illū de limo t̄re: et d̄dit illi v̄tutē cōtinēdi oīa. Ab hac ut recessit iniust⁹ i irā sua: p iram homicidij r ānitas deperijt. Propt̄ qd̄ cūz aq̄ deleret t̄rā: sanauit iteꝝ sapia: p ꝯtēptibile lignū iustū gubnans. Hec ⁊ i cōsensu supbie cū se natōes extulissent sciuit iustuz: et conseruauit sine querela deo: et in filijs misericordiā fortem custodiuit. Hec iustuz a pereuntib⁹ impijs liberauit fugientem: descendente igne in pentapolim: quibus in testimōiū neq̄tie fumigabūda ꝯstat d̄serta t̄ra: et i certo tempore fruct⁹ hn̄tes arbores: et icredibil̄ aīe mēoria

ad euitandū eā. vnde dicit saluator luc. xvij. Memores estote vxoris Loth. Consequenter oñdit malū illorū q̄ diuina sapia caruerūt cū dr: h Sapiam.n. ptereuntes. i. ipam hēre negligentes. i Non tm̄ in hoc lapsi sunt: vt ignoⁿ. bona. s. vtutū q̄ sūt ꝑ bois bona: qr faciunt hoiez simplr bonū. k Sed r insipiē. sue reli. hoib' memoriā. p suā punitōem: sicut dictuz est de sodomitis r vxore Loth. l Ut i his que peccauerunt. ad hoc.n. fecit deus p punitōnem eoz peccata manifesta: vt alij terroꝛe pene a talibus arcerent. m Sapia autē hos qui se obseruant. p scām conuersatōem r ōuotā ozōem. n A doloribus liberauit. vt pz in exemplis dictis r etiā dicēdis. o Hec aūt pfugū. Hic ponit q̄ntū exemplū de Jacob: cū dicit: Hec aūt p̄fugum ire fratris iustū. s. iacob: qui iustus fuit r i mesopotaniā iuit fugiens iram Esau fratris sui: Gen. xxvij. p De duxit per vias rectas. mozum.

stans figmētū salis. Sapiē tiā.n. ptereuntes nō tm̄ in hoc lapsi sūt vt ignozarent bona: sed r insipiētie sue reliquerūt hoibus memoriā ut in his q̄ peccauerūt nec latere potuissent. Sapia āt hos qui se obseruāt a doloribus liberabit. Hec autez pfugus ire fratris iustū dē duxit p vias rectas: r ostendit illi regnū dei: et dedit illi sciam scōz. Honestauit illū in laborib⁹: et cōpleuit laboꝛes illi⁹. In fraude circūuenientiuz illuz affuit illi et honestū fecit illuz. Cū stodiuit illuz ab inimicis: r a seductoꝛibus tutauit illū Et certamē forte dedit illi: ut vincet r sciret qm̄ oium potentioꝛ est sapia. Hec vēdituz iustuz nō dereliqt: sz a pctōꝛib⁹ liberauit euz: dē scenditq̄z cuz illo i foueā et i viculis nō dereliqt illum: donec afferret illi sceptrum regni: et potentiā aduersus eos q̄ euz depmebāt: et mēdaces oñdit q̄ maculauerāt illū: et ōdit illi claritatē eternā. Hec pplz iustuz r semē sine q̄rela liberauit a natōibus q̄ illuz ōpmebant. In trauit in aiam hui dei: et stetit ꝯ reges horrēdos i portēt r signis. Et rēddidit iustis mercedē laboꝛ suoꝛ: et deduxit illos i via mirabili: r fuit illis i velamēto diei: r i luce stellaꝛ p noctē. Et trās tulit illos p mare rubruz: r trāsuexit illos p aquā nimiam. Inimicos aūt illoꝛ demersit i mare: et ab altitudine inferoꝛum eduxit illos. Ideō iusti tulerunt spolia ipioꝛ et decātauerunt: dñe nomē scm̄ tuum: et victricē manuz tuā laudauerūt pariter. Quōniā sapia apuit os mutoꝛ: r linguas infantiuz fecit disertas. Direxit opa eoz in manibus ꝓphete sancti.

q Et oñdit illi regnū dei. qñ vidit scalā: cuius sūmitas tangebat celū: r oīm̄ inixū scale: gen. xxviij. Tunc .n. habuit reuelatōem de supna hierlm: ꝓpter qō euigilās dixit: Nō est hic aliud nisi domus dei r porta celi: ió subdit: r Et dedit illi sciam scōz. i. noticiā de scis angelis quos vidit ascēdētes r descendētes p illam scalā. s Honestauit illū i laboꝛib⁹. i. reddidit eū iclytū r diuitē p laboꝛib⁹ suis i custodiēdis ouibus Labā: gen. xxx. Ditatusq̄z ē hō vltra modū rē. t Et ꝓfecit laborez illius. qñ deo ptegēte recessit de mesopotamia cū vxoꝛib⁹ r liberis r diuitijs suis. v In fraude circūuenientiū illū. i. Laban r filioꝛ suoꝛ q̄ nitebant euz decipe mutādo freqnt mercedē suā: gen. xxxj. x Affuit. multiplicādo greges: q̄ ꝑm pactū debebāt cedē in mercedē iacob. y Et honestū fecit illū. ditādo eum i tꝛalib⁹ r spūalib⁹ diuitijs. z Custodiuit eū ab inimicis rē. i. a Laban r eius filijs insequētib⁹ Jacob recedentē ad eū spoliandū: gen. xxxj. a Et certamē forte dedit illi. cū āgelo luctāti: gen. xxxij. b Ut vinceret .s. Esau sibi aduersantē: ad hoc.n. fuit illa lucta: vt Jacob assecurareꝛ de Esau quē nimis timebat: ꝓpꝛi quod dixit sibi angelus: Si ꝯ oñm̄ fortis fuisti: quāto magis ꝯ hoies ꝑualebis. c Hec vēditū. Hic pōit sextū exēpluz de Joseph cū dr: Hec venditum iustū. ismaelitis a fratrib⁹ suis: gen. xxxvij. d Sed a peccatoꝛib⁹ liberauit eū. i. a fribus suis eū occidē volētib⁹. e Descēditq̄z cum illo i foueā. i. in carcerē regis egypti: gen. xxxix. vñ dr ibidē: Fuit aūt dñs cū Joseph: deditq̄z ei grām in ꝓspectu rē. f Et in vinculis rē. sceptrū regni. i. dñatōez in regno egypti post regē imediate: gen. xlj. g Et potentiā aduersus eos q̄ eū depmebāt. s. phutiphar r vxorē eius: quib⁹ supioꝛ factꝰ fuit h Et mēda. ostendit q̄ macu. illū. imponēdo sibi adulteriū: nā malicia mulieris fuit detecta. i Et ōdit illi claritatē eternā. s. bōe fame que manet adhuc: r manebit in posteꝛ sp. k Hec pplz. Hic ponit septimū exēplū de moyse q̄ ꝑ sapiam diuinitus sibi datam liberauit populū isrl ab egypti ꝓuisione: cum dr: Hec pplm iustū rē. i. pplz israeliticū colentē dominū. l Liberauit a natōib⁹ egyptioꝛ. que illū oppꝛimebāt nimis grauit: intm̄ q̄ producebant ad amaritudinē vitaz eoꝛ: vt hr exo. j. r subditur modus liberādi cum dicitur: m Intrauit. s. diuina sapia. n In aiaz serui dī. s. moysi. o Et stetit ꝯ reges horrēdos. s. pharaones r ꝓncipes suos. p In portētis r signis. flagellādo egyptū decē plagis. q Et reddidit iustis mercedē laboꝛ suoꝛ. nam de mandato domini filij isrl recedētes spoliauerūt egyptuz petētes mutuo a vicinis vasa aurea r argentea: exo. xij. Et hoc in recōpensatōem laborū: q̄bus iniuste defraudauerāt eos egyptij. r Et eduxit eos in via mirabili. nā colūna nubis ꝓcedebat per diez: r colūna ignis p noctem: exo. xiij. s Et transtulit illos per mare rubrum rē. hoc habetur exo. xiij. t Et ab altitudine inferoꝛū. i. de profūdo maris. v Jdeo iusti tulerunt spolia impioꝛū. viderunt enim egyptios mortuos super litus maris: exo. xiij. Et spoliauerunt eos armis r oibus ꝓciosis: r ꝑm hebreos ista scōa ꝓeda fuit maioꝛ q̄ illa qua ꝓus spoliauerāt egyptum vasis aureis r argenteis. x Et decantauerunt dñe nomē sanctuz tuum. dicētes: Cantemus dño gl̄ose rē. exo. xv. y Et nutricē manum tuam. i. potētiam tuam egyptios submergētē z Quoniā sapia aperuit os mutoꝛ rē. i. hebreoꝛ: q̄ ꝓus existentes in egypto non audebant mutire nec aliq̄d fari cōtra oppꝛimētes se nequiter r iniuste: sed quia hec omnia attribuuntur meritis moysi: ió subditur: r Direxit opera eoruz in manibus ꝓphete sancti. s. moysi: de quo dicitur deutero. vltimo: Et non surrexit ꝓpheta vltra in isrl sic moyses quem nouit dominus facie ad faciem.

Capitulum. XI.

Iter fecerũt. Postq̃ posita sũt exempla spãlia: hic conseqñt ponũtur gnãlia declarãdo bñficia dña circa ppl̃m ysrl̃ p sapiam collata: ꝛ ecõuerso mala ppl̃is alijs inflicta ꝓpt̃ insipiẽtiã. Et diuidit i sex ptes ꝑm sex bñficia ysrl̃ collata: que patebũt ꝓseq̃ndo. Prima vo ps ꝓtinet bñficiuz collatũ in exitu de egypto .s. aq̃ collate ppl̃o sitienti aq̃p venirẽt ad mõtẽ synai: exo. xvij. ꝛ ꝓtinet in hoc. c. qõ diuidit i duas partes: nã ꝑmo põit hoc bñficiũ: ꝛ ꝙ̃ziũ egyptijs inflictũ: ibi Per que .n. Circa ꝑmũ de aq̃ bñficio duo ꝑmittũt .s. ꝓcessus ysrl̃ p̃ exitũ de mari rubro cuz dr̃: a Iter fecerũt p deserta que nõ habitabant. ꝛ iõ nõ inuenie bant ibi victualia: p pter qõ vixit ppl̃s de bis q̃ apportauit de egypto vsq̃z ad tẽpus q̃ data fuit sibi manna de celo: exo. xvj.

b Et in locis desertis fixerũt casas. i. tẽtoria ꝛ tuguria de ramis arborũ facta. Se cũdũ ẽ debellatio hostiũ cũ dr̃: c Stẽterũt ꝓtra hostes nr̃. s. ꝙ̃ regẽ amelech ꝛ socios ei⁹: ꝙ̃ quos pugnauit Josue armis: ꝛ Moyses ꝑcib⁹ deuotis: exo. xvij. ꝛ subdit bñficiũ aque cũ dr̃: d Sitierũt ꝛ iuocauerũt te. moyse. s. n. ꝙ ppl̃o clamauit ad dñz: exo. xvij. e Et data ẽ illis aqua ẽ petra altissima. s. de petra oreb: vt ibidẽ dr̃: que sorte erat in loco alto ꝛ sicco ad maiorẽ declaratõem miraculi. e Et reges sitis de lapide duro. nã aq̃ ista potata populus recreauit a siti. f Per que. n. hic ꝓnter oñdit ꝙ̃ziaz egyptiorũ afflictõem. s. ꝙ puersionẽ flumis i sanguinẽ: vt hr̃ exo. vij. Sciẽdũ aũt q̃ hic loquit cõmixtiz de pena egyptiorũ ꝛ bñficio hebreorũ: ꝛ malis illorũ: ꝛ bonis istorũ: iõ sub vno ꝓtextu lr̃e de egyptijs trãsit ad hebreos: ꝛ ecõuerso. Et diuiditur in tres ptes: q̃ ꝑmo ponit hec egyptiorũ afflictio: ꝛ soluit q̃dã tacita qõ: ibi Cũ. n. tẽtati sũt. Tertio sb̃dit dicti rõ: ibi Pro cogitatõibus. Circa ꝑmũ dr̃: f Per que .n. penã passi sũt inimici illorũ. i. egyptij opp̃ressores hebreorũ. g A defectõe potꝰ sui. ꝙ puersionẽ flumiꝭ potabilis in sanguinẽ: quẽ non poterãt egyptij bibẽ. h In eis. i. in aq̃s flumis. i Cũ abũdarẽt filij ysrl̃ letati sũt. q̃ sic dictũ fuit exo. vij. q̃n hebrei hauriebãt de dicto flumie: statiz qõ haustũ erat reuertebat ad nãm potabilis aque: ꝛ sic letabãtur filij ysrl̃ de dino bñficio. Nã ex eodẽ flumie egyptij affligebãtur ꝛ filij ysrl̃ reficiebãtur: iõ sb̃dit: k Per hoc. i. p aq̃s potabiles. l Cũ illis deesset. i. egyptijs. m Bene cũ illis actũ ẽ. i. cũ hebreis mõ dicto. n Nã ꝙ fonte. i. aq̃ potabili. o Sẽpitrni flumis. i. nili. q̃ dr̃ sempitrn⁹: eo q̃ ẽ a ꝓncipio mũdi: est. n. vn⁹ de q̃ttuor flumib⁹ paradisi: ꝛ vocat alio noie gyon: gen. ij. c. p hũanũ sanguinẽ dedisti iniustis. i. egyptijs: q̃b⁹ aqua flumis erat sãguis: ꝛ dr̃ hũan⁹: q̃ silis erat hũano sanguini. Cõseq̃nr̃ loq̃t de hebreis dicens: q Qui cũ minuerẽt. i numero. r Jn traductõe infantiũ occisorũ. quos pharao ꝑcepit i flumie submergi: exo. j. q̃ si vixissent: maior fuisset numer⁹ filiorũ ysrl̃. s Dedisti. n. illis. i. hebreis. t Abũdãtẽ aquã insperate. per reuersionẽ sanguis hausti ad nãm potabilis aque: vt ꝑ dictũ e: vel ꝙ aquã fluẽtẽ de petra oreb miraculose.

v Oñdẽs ꝙ sitim q̃ tũc fuit. in egyptijs ꝛ hebreis.

Iter fecerũt ꝙ de .xl. sita q̃ nõ habitabãt: et i locis desertis fecerunt casas. Steterũt ꝙ̃ hostes: ꝛ de inimicis se vindicauerũt. Sitierũt ꝛ iuocauerũt te: ꝛ data ẽ illis aqua de petra altissima: et reges sitis de lapide duro. Per q̃. n. penas passi sũt inimici illorũ: ā defectõe potꝰ sui: i eis cuz abundarẽt filij ysrl̃ letati sũt. Per hoc cuz illis deessent bene cũ illis actũ ẽ. Nãz ꝙ sõte qdez sempitrni flumis humanũ sãguinẽ dedisti iniusti. Qui cũ minuerẽt i trãductõe infantiũ occisorũ: dedisti illis ãbũdãtẽ aquã isperate: ostẽdens ꝙ sitiz q̃ tunc fuit qñ ẽ admodũ tuos exaltares: et aduersarios illorũ necares. Cum. n. tẽtati sũt: et qdem cum misericordia disciplinã accipiẽtes: sciẽrũt qñ admodũ cũ ira iudicati impij tormẽta paterẽtur. Nam qdẽ tanq̃z pr̃ monẽs probasti: illos aũt tanq̃z dur⁹ rex iterrogãs condenasti. Absentes. n. ꝛ pntes silr torquebantur. Duplex. n. illos acceperat tedium: et gemitus cum memoria preteritorũz Cum enim audirent per sua tormenta bene secum agi: commemorati sunt dominum: admirantes in finem exitus. Quez. n. i expositõe praua, piectum deriserunt: x Quẽadmodum tuos exaltares. idest hebreos aquã potabilem eis dando. y Et aduersarios illorũ necares. ꝙ aq̃ sanguinẽ eis ꝓpinando. z Cũ eniz. Hic ꝓnter soluit tacita qõ ex dictis orta hẽns: dicta ẽ. n. q egyptij fuerũt afflicti siti ꝙ puersionẽ aq̃ i sanguinẽ i egypto: ꝛ q silr filij ysrl̃ fuerũt afflicti siti ꝙ defectũ aque i deserto. Qualiꝫ g deus fuit magnifica uorabilis istis q̃ illis. Ad hoc rn̄det: q penaz sitis imisit hebreis ad ꝓbatõem eoruz: egyptijs aut̃ ad eorũ dãnatõem: sicut iudex alr punit filiũ ꝓpriũ. s. ad ei⁹ emẽdatõem: ꝛ alr latronẽ extraneũ. s. ad ei⁹ mortẽ: ꝛ hoc est qõ dr̃: z Cũ. n. tẽtati fi. .s. hebrei ꝙ passionẽ siti. a Et qdẽ. i. certe. b Cũ miseri. disciplí. accipiẽtes. q̃ post sitis afflictõem ꝙ dei miam ꝓsecuti sũt aque recreatõem. c Scierũt. per hoc. d Quẽadmodũ cũ ira. diuina. e Judicati ipij. i. egyptij cõdenati. f Tormenta paterẽtur. i. sñ tali dei mia subsequẽte: ꝓpt̃ qõ sb̃dit: g Nos qdẽ. s. hebreos. h Tanq̃ pr̃ monẽs, pbasti. ꝙ afflictõem ad eorũ correctõem. i Illos aũt. i. egyptios. k Tanq̃ durus rex iterrogãs. i. tormẽtis sbjiciẽs. vñ ꝛ cõi sermone talia tormẽta q̃stiones dicũt: l Cõdenasti. nõ solũ pena tpali: sed etiã eina. m Absentes ꝛ pntes silr torq̃bant. Egyptij. n. assistẽtes pharaoni ꝛ absentes ab ei⁹ pntia silr affligebant: sicut vesice turgẽtib⁹: ꝛ alijs plagis silibus. Consequẽter loq̃tur de hebreis dicens: n Duplex. n. illos accepat tediũ. ꝛ qõ fuerit illud duplex tediũ sb̃dit: o Et gemit⁹. ꝛ ꝙ idest. Gemit⁹ ꝙ pr̃ sẽtib⁹ afflictõib⁹: sic dr̃ exo. ij. Et igemiscẽtes filij ysrl̃ ꝓpt̃ opa nr̃. p Cũ memoria ꝑteritorũ. s. bonorũ bitorũz tpe Joseph: hec. n. memoria ẽ valde tediosa ꝛ afflictiua tpe infortunij subseq̃ntis. vñ dic̃ Boeci⁹ li. de ꝓsolatõe: Jnfelicissimũ infortunij gen⁹ ẽ fuisse felicẽ. q Cuz. n. audirẽt. i. itelligerẽt. r Per sua tormẽta. i. ꝙ afflictõnes i egypto sibi illatas. s Bñ secũ agi. in liberatõe sua mirabilit: quã meruerãt ꝙ tribulatõis sufferẽtiam: exo. ij. Ascẽditq̃z clamor eorũ ad deũ ab opibus nr̃.

t Cõmemorati si dñm. de clemẽti, puidẽtia: v Admirãtes eã i finẽ exit⁹. s. sui de egypto. x Quẽ. n. in expõne praua, piectũ. s. moysen: q̃ fuit expositi⁹ i flumine i vase iũceo. y Deriserũt. dicẽdo: q̃s ꝓstituit te iudicem sup nos nr̃. exo. ij. v. dicetes moysi ꝛ aarõ: Fetere

fecistis odorē nostrū cozā pharaōe ⁊ seruis eiꝰ. z In finē euētus mirati sūt. ꝑpt mirabilia: que p moysen fecit deus. a Nō silr iustis faciēs. sic habēt libri correcti: ⁊ dicūtur h iusti ipi hebrei: egyptij vero iniusti quibus non silr fecit deus. Nā egyptios post flagella plagarū i mari submersit: hebreos aūt post afflictōem mirabilr liberauit. b Pro cogitatōib⁹. hic ꝓnter reddit cām dicti .s. q̄re deꝰ se habuit ad hebreos tanq̄ pī monēs: ad egyptios autē sicut rex durus ꝓdēnans. Et ꝓmo facit ꝓpositū: scdo ōclarat itētū: ibi Mltū enim. Proposito cā est: qz licz hebrei in multis peccarent: deū tñ verꝫ colebant: ⁊ ad ipm per pniaz recurrebāt. Egyptij vero in idolatria obstinati erant: ⁊ hoc ē qđ dī: b Pro cogitatōib⁹ aūt insē satis. egyptioꝝ.

c Iniq̄tates illoꝝ. i. opa neqssima ex illis cogitatōibus pcedētia: ⁊ que sunt opera illa subdit: d Qđ quidē errantes colebant mutos serpētes. tāq̄ deos. e Et bestias supuacuas. .i. inutiles: vt talpas ⁊ vespertilliones: sm q̄ dī Esa. c. ŏ. f Immisisti illis mul. muto. aialiū. uilliū ⁊ iutilliū: ranaꝝ. s. ⁊ cinificū: ut hī exo. viij. Iz aūt talia aialia hēant vocē: tñ nō ē articulata: ꝓpt qđ dicūt muta: sicut hō mut⁹ dī: q̄ ꝓfert vocē inarticulatā. g In vindictā. idolatrie: qz colebāt aialia vilia h Ut scirent ⁊c. s. q̄ peccato cozrñdet pena. Non. n. ipossibile erat ⁊c. seqtur: i Ex mā iuisa. nā mā pma p se nō ē cogscibilis: cū sit potētia pura. Immittē illis multitudinē vrsoꝝ ⁊c. seqtur: k Quaꝝ non solū lesura. p morsus vel intoxicatōes ⁊ silia l Poīat illos eximiare. subito: m Sz ⁊ aspe. eaꝝ. i ribilis. n Pertimorē occidē. Timor. n. vehemēs aliq̄n iterficit hoiez o Nā ⁊ sin̄ his. aialibus i ribilib⁹. p Uno spiritu. .i. vno tuo iussu. q Poterāt occidi. iuste: ió sbdit: r Persecutōem passi. i. mortē. s Ab ipsis factis suis. i. p suis enormib⁹ peccatis. t Sz oia i mēsura ⁊c. i. ordinatissime eos punisti p aialia vilia: sicut i vilibus aialib⁹ peccauerāt: vt ꝓdictū ē. v Multi. n. hic declarat qđā dictū. s. q̄ deꝰ imisit aiala vilia egyptijs: nō ꝓpter potētiā. nā alr poīat eos punire sm suā volū

ii⁹ finē euentus mirati sunt. Non silr iustis faciens prō cogitatōibus autē insensatis iniq̄tates illoꝝ. Quod qdā errātes colebāt mutos serpētes: et bestias supuacuas: immisisti illis multitudinē mutoꝝ aialium i indictā: ut scirēt qa per que peccat quis: p hec ⁊ torquetur Non. n. ipossibilis erat oī potens manus tua: q̄ creauit orbē terraꝝ ex materia iuisa: imittere illis multitudinē vrsoꝝ: aut audaces leones: aut noui generis ira plenas ⁊ ignotas bestias: aut vaporē igneū spirātes: aut fumi odorē ꝑferentes: aut horrēdas ab oculis scintillas emittētes: quaꝝ non solū lesura poterat illos exterminare: sz et aspect⁹ pertimorem occidere. Nam ⁊ sin̄ his vno spiritu poterāt occidi psecutōem passi ab ipsis factis suis: ⁊ dispersi p spūm virtutis tue: sed omnia i mensura ⁊ numero ⁊ pondere disposuisti. Mltuz. n. valē tibi sōli superat sp: et vtuti brachij tui qs resistet: Quoniaz tanq̄z momentum statere: sic est añ te orbis terraruz: ⁊ tanq̄z gutta rozis antelucani q descēdit in terram. Et miserēris oiuz: quia omnia potes: et dissimulas peccata hoium propter penitētiā. Diligis enim omnia que sunt: et nihil eoruz odisti que fecisti: nec. n. odiēs aliquid ꝓstitu isti aut fecisti. Quomō aūt posset aliquid pmanē: nisi tu voluisses: aut qđ a te vocatū non esset: cōseruaret? Parcis aūt oibus: qm̄ tua sunt dñe: qui amas aias.

Quā bon⁹ ⁊ sua .xii.

Quis ē dñe spūs tu⁹ in oibus: Idēoq̄z hos qui exerrāt partib⁹ corripis: et ō qui bus peccāt āmones ⁊ allo q̄ris: vt relicta malicia credāt i te dñe. Illos. n. antiq̄s ihitatores tre scē tue: quos exhorruisti: quoniaz odibilia opa tibi faciebāt per medicamia et sacrificia iiusta:

Laplm. XII.

Quā bon⁹ ⁊ suauis ē dñe ⁊c. Post collatū bñficium pplo isrl in exitu de egypto: hic ponit bñficiū ei collatū in introitu terre ꝓmissiōis: a q̄ eiecit chananeos ꝓpt idolatriā: ⁊ fecit ibi habitare hebreos ꝓpt latriaz: ⁊ diuidit in duas partes. s. ꝓncipalē ⁊ incidētalē. q̄ icipit sequenti. c. Prima in duas: qz ꝓmo ondit ꝓpositū: scdo ōclarat suū dcm: ibi Non qz impotēs. Circa ꝓmū dī: a O q̄ bon⁹ ⁊ suauis est dñe spūs tu⁹ i oib⁹. sic hñt libri correcti: spūs. n. dñi attigit a fine vsq̄ ad finem fortit: ⁊ disponit oia suauit: vt hī. ē. c. viij. b Jocq̄. i. ꝓpt bōitatē tuā. c Dos q̄ exerrāt. p diuersa petā. d Partib⁹ corpis. i. ptialr punis ⁊ nō silr eos auferēdo de vita: vt hēant tps penitendi: ió sbditur: e Et de qb⁹ pec. admo. ⁊ allo. aliq̄n p instictuz inimū: aliq̄n p vexatōem corporis q̄ dat intellectū: ⁊ inducē ad hoc exēplū de chananeis cū subdit: f Illos. n. āti. inha. ter. san. tue. i. iudee: q̄ dī sancta: eo q ibi viguit cult⁹ dei tpe veteris testamēti: ⁊ ibi impletū ē xpi mysteriū tēpore noui. g Quos exhor. qm̄ odi. tibi opa faciebāt. i. enormia peccata. h Per medicamenta i. sortilegia ⁊ auguria. i Et sacrificia iniusta. quia demonūs oblata.

k Et filioꝝ suoꝝ necatores. eos idolis sacrificãtes. l Et comestores viscerꝝ hoium ꝛc̃. nõ inuenit in veri testamẽto: q̃ chananei hitatores iudee añ filios isrl̃ comederẽt carnes humanas: ꝛ biberẽt sanguinẽ: iõ vi q̃ h̃ sit metaphorica locutio: sicut de p̃done vl̃ vsurario dr̃ q̃ comedit hoies: q̃ rapit sb̃am eoꝝ: ꝛ hoc mõ dr̃ ps. lxxviij. Comederunt iacob ꝛ locũ eius desolauerũt. isti vo chananei erãt p̃dones ꝛ raptores: ꝛ sic dicũtur hoium comestores. m Et auctores parẽtes aiarũ iauxiliataꝝ. pres .n. tenẽt filios auxiliari: chananei vo filios suos idolis imolabant: vt dem̃ ẽ: ꝛ sic eis auxiliũ debitũ sb̃trahebant: igit iũgat sic lra Et parẽtes .s. chananeos. Auctores aiaꝝ. .i. filioꝝ suoꝝ: in scriptura .n. freq̃nter accipit aia p toto cõposito: sic̃ dem̃ ẽ. s. n Inauxiliataꝝ .i. auxilio debito destitutaꝝ. o Perdẽ. i. destruẽ p Voluisti a me. sacro tuo. i. a iudea: q̃ dr̃ sacra rõe p̃dicta: ꝛ ẽ in medio climate habitabilis ire.

p Per man' parentum nostroꝝ. tpe iosue. q Ut dignaz perciperent. s. iosue ꝛ q̃ cũ eo erãt r Peregrinatõem pueroꝝ dei. s. abrae: isaac: ꝛ iacob: q̃ fuerũt pegrini i terra illa: ꝛ ex hoc fuit p̃missa illa terra eoꝝ semini: vt hẽtur in plibus locis i gen̄. s Que tibi oiuz charior ẽ terra. rõe supradicta. t Sed ꝛ his. i. chananeis. v Tãq̃ hoibus pepcisti. nõ sic aũt ãgelis peccãtibus. x Et misisti añcel. exer. tui vespas. Dicũt. n. expositores aliq̃: q̃ añ ingressũ filioꝝ isrl̃ ad trã p̃missionis: dñs ad lram imisit chananeis vespas h̃tes aculeos venenatos: q̃ plres chananeoꝝ interfecerũt: ꝛ p h' alĩ occasionẽ penitẽdi de peccatis suis habuerũt. Aliq̃ vo dicũt: q̃ vespe iste dicũtur timores: quos dñs imisit chananeis: p quos aliqui recesserũt de tra añ ingressũ filioꝝ isrl̃. s. euei: ꝛ aliqui ad fidẽ vnius dei fuerũt p̃uersi ꝛ pplo isrl̃ p̃iuncti: vt pz de Raab ꝛ eius cognatõe: Josue. vj. ꝛ de gabaonitis Josue. ix. y Nõ qz. Hic p̃nter declarat dictũ suũ dicẽs: q̃ dñs ex sua bonitate chananeos ptialr punivit dans eis locũ penie: ꝛ hoc ẽclarat duplr: p̃mo negatiue: ꝛ affirmatiue: ibi Cũ g̃ sis iustus. Prima i duas: qz p̃mo ondit q̃ deus nõ fecit hoc ex defectu potẽtie: ꝛ q̃ nec ex timore: ibi Nec timẽs aliquẽ. Circa p̃mũ dr̃: y Nõ qz ipo. eras i bel. sb̃jcẽ ipi. iustis. i. chananeos hebreis: quos nõ oẽs p hebreos debellauit: qz multi illoꝝ iter filios isrl̃ remanserũt: vt hi i libro Josue i plib' locis.

z Aut bestijs seuis. que statim eos iugulassent: a Aut vbo duro. s. tuo. b Sil' exterminare. s. chananeos: ꝛ supplẽdũ est: q̃ si ista non feciſti eis: nõ fuit ex ipotẽtia tua: sed ex mia: iõ subdit: c Sz ptib' iudicãs. i. partialr eos puniens. d Dabas lo. penie. lz ẽt scires eos. p maiori pte i malicia pseuerare: iõ subdit: Nõ ignras ꝛc̃. sequit: e Et nãlis malicia ipoꝝ. i. lõga psuetudine idurata: q̃ q̃dẽ psuetudo ẽ q̃dã altera nã: vt dr̃ i libro de memoria ꝛ reminiscẽtia. f Et qm̃ nõ po. mutari ꝛc̃. istud nõ posse nõ est simplex ꝛ absolutũ: nã q̃diu viuit hõ põt reuerti ad bonũ: sz ẽ fm q̃d: qz tales cum difficultate põt redire ppt psuetudinez peccãdi inclinãtẽ p modũ nãe: vñ v. metaphy. ipossibile dr̃ vno mõ quod ẽ difficile: sicut etiã cõi fmone de hoie male vidente dr̃: q̃ nõ põt videre. g Semen eniz erat maledictũ ab initio. gen̄. ix. Maledict' chanaan ꝛc̃. h Nec timẽs. Hic p̃nter ondit q̃ deus nõ puniuit chananeos p̃tialiter ex timore alicui' supiozis: q̃ possz fcã sua corrigere: qz hoc est ipossibile: ꝛ hoc ẽ q̃d dr̃: h Nec timẽs aliquẽ ꝛc̃. ꝛ pz lra vsq̃ ibi: i Aut q̃s tibi iputabit. ad culpã. k Si perierit natões q̃s tu feciſti. q. d. nullus qz sicut mera volũtate p̃duxit ea in eẽ: ita libere põt eas in nihilũ redigere. l Nec ẽ. n. ali' deus q̃ tu. nã etiaz fm phos necesse ẽ eẽ vnã p̃mã cãm oim: m Cui cura ẽ de oibus. nã dina. puidẽtia ad oia se extẽdit q̃tumcũq̃ mima. cetera patet. n Cũ ergo. Hic p̃nter ẽclarat dem̃ suũ affirmatiue: ꝛ diuidit i duas partes: quia p̃mo facit p̃positũ: ꝛ ex hoc infert triplex corrolariũ: ibi Docuisti aũt. Declarat aũt q̃d. s. dem̃ ẽ de punitõe chananeoꝝ: ex hoc q̃ deus ẽ iustitia ꝛ bonitas p ẽntiã: p pter q̃d nõ põt aliq̃d facẽ nisi pie ꝛ iuste: iõ dr̃: n Cuz g̃ sis iust'. p ẽntiã. o Jp̃m q̃z q̃ nõ dz puniri. p̃sidẽrãdo suã inocẽtiã: p Cõdẽnas. i. punis aliq̃n ad sue patientie p̃batõem: sicut pz de scõ Job. q Et extraneoꝝ. i. extraneũ: r Estimas a vtute tua. i. estimari p̃mittis: vñ amici Job reputabãt ip̃m peccatorẽ: ꝛ a deo alienũ: eo q̃ videbãt eũ sic flagellatũ: vt in libro Job plen' fuit declaratũ. s Virt'. n. tua. i. potẽtia tua. t Justicie initiũ ẽ. nã p oipotẽtiã suã iustificat impiũ. Nam sicut dicit Aug': Maius ẽ iustificare impiũ q̃ creare celum ꝛ terram. ꝛ quia iusticiam dei semp cõcomitatur mia: iõ subdit: v Et ob hoc q̃ dñs oium es: oibus te parcere facis. nã semper punit citra cõdignum: etiam i damnatis. x Virtutem. n. ostendis. i. potentiam tuam infinitam. y Tu qui non crederis. ab idolatris. z Esse in virtute consummatus. i. simpliciter perfectus: infideles enim ꝛ idolatre negantes deum verum: non credebant ipsum esse simpliciter perfectum.

Et filioꝝ suoꝝ necatores sine misericordia: Et comestores viscerꝝ hoium: ꝛ deuoratores sanguis: Et auctores parẽtes aiaꝝ inauxiliataꝝ pderdere voluisti a medio sacramẽto tuo: p mãn' parentũ nr̃oꝝ: ut dignã pciperẽt pegrinatõem pueroꝝ dei: q̃ tibi oiuz charior ẽ tra. Sed ꝛ his tãnq̃z hoib' pepcisti: Et misisti añcessores exercitus tui vespas: vt illos paulatiz exterminarẽt. Non qa ipotẽs eras i bello subijcere ipios iusti: aut bestijs seuis: aut vbo duro simul exterminare: sz partibus iudicãs dabas locũ pnie: non ignorans q̃m neq̃z ẽ natio eoꝝ: Et nãl' malicia ipoꝝ: Et q̃m nõ potat mutari cogitatio illoꝝ i ppetuũ. Semẽ .n. erat maledictũ ab initio

Nec timẽs aliquẽ: veniam dabas peccatis illoꝝ. Quis .n. dicet tibi: q̃d fecisti: Aut qs stabit p̃ iudicio tuum: Aut quis i p̃spectu tuo veniet vindex iniq̃ hoium: Aut qs tibi iputabit: si perierint natões quas tu feciſti: Nec ẽ. n. alius de' q̃z tu: cui cura est de oib': vt ostẽdas q̃m nõ iniuste iudicas iudicio. Neq̃z rex neq̃z tyrannus i p̃spectu tuo inqrẽt de his quos p̃didisti. Cuz ergo sis iustus: iuste oia disponis: ip̃m q̃oq̃z qui non debet puniri condemnas: Et exteruz estimas a tua virtute. Virtus enim tua iustitie initium est: Et ob hoc q̃ omnium dominus es: omnibus te parcere facis. Virtutem enim ostendis tu: qui non crederis esse in virtute

a Et hos qui te nesciũt i. infideles. b In audacia traducis. i. traduci pmittis de peccato in peccatũ: ex hõ .n. q deũ ignorãt audacter peccãt. c Tu autez dñator virtutis. i. in vtute pfectus. d Cũ trãqllitate iudicas. i. modeste punis. e Et cũ magna reuerẽtia disponis nos. nõ statim peccata puniendo: sz ad pniaz expectãdo. Et sb dit cã: f Sub est. n. tibi cũ volueris posse. s. pecca ta pũire. g Docuisti aũt. Hic exdictis infert triplex corrolariuz. Primuz ẽ q p hoc q de' in puniẽdo sp se hz iuste z pie: dedit exẽplũ iudicibus hui' mũdi: vt etiã sic se hẽrẽt subditos puniendo. Et hoc est qd dr: g Docuisti aũt pplm tuuz p talia opa. iusta z pia. h Qñ opz iustũ eẽ z humanũ. i. benignũ iudicẽ sclarẽ. i Et bone spei. Hic ponit scoz: p hoc .n. q cũ mia puniuit chananeos: dedit spez filijs isrl colentib' ipm pse quẽdi ab eo mal' bonũ: et hoc est qd dr: i Et bone spei fe. fi. tuos. i. hebreos: vñ exo. iiij. Fili' me' pmogenit' isrl. k Qñ iudicãs. i. puniẽs: l Das locũ in pec. pnie. chananeis: vt pz ex pdict: z ex hoc arguit dicẽs: m Si. n. ini. ser. tuoz. i. chananeos z egyptios. n Et debi. morti. i. obligatos morti ppi pctã sua enormia: vt dcm ẽ. s. o Et liberasti. penã i pte differens: vt hẽrẽt tps penitendi. p Cũ ẽta dili. iudi. fi. tuos. .i. punisti hebreos modeste z pie eoz punitõez ordinãs ad eoz emẽdatõem. q Quoz parẽtib' rẽ. i. abrae: isaac: z iacob: qb' facta fuit dei pmissio. r Cũ ergo. Hic ponit 3m corrolariũ: z declarat qdã dcm: ibi Uñ z illis. Circa pmũ pcludit ex pdict circa hebreos z eoz aduersarios diuersũ dine punitõis modũ: nã vn' modus ẽ medicinalis: alr vo ẽtũ ad obstinatos in malo: z hoc ẽ qd dr: r Cũ g das no. disciplinam. i. flagellas nos ad nraz correctõez: sic vberat magister discipulũ: z pr filiũ. s Inimicos nros. i malo obstiatos. t Mltiplr flagellas. pmo pena tpali: vt p hoc si vellẽt: posset a malicia mutari: vt pdcm est: sz qz abusi sũt p obstinatõem: scõo flagellati sũt p penã eĩna. v Ut bonitatẽ tuã cogi. iudicates. i. vt cũ alios punim' hoc faciamus modeste exẽplo bonitat tue. x Et cũ de no. iudicat. .i. cũ pena nobis iferẽ. y Sperem' miseri. tuã reuertẽtes ad te p pniam. z Uñ z illis. Hic pñter dclarat qdã dcm. s. q pena tpalis obstinatoz nõ ẽ medicialis: q: p hoc nõ euadũt eĩnũ iteritũ: z pmo ponit suã dclaratõem: scõo remouet quãdã falsaz rñsionẽ: ibi Per hec qs putabãt. Circa pmũ dr: z Uñ z illis q i vi. sua insensate. ẽtũ ad deũ: a Et iniuste. ẽtuz ad primos b Uixerunt. vsq ad mortẽ. c Per hec q colucrũt i. p cultũ ido loz: quẽ insensate etiã vilib' creaturis exhibuerũt: vt hz. j. d Dedisti sũma tormenta. i. eĩna. e Et eniz i erro. via diutiu' errauerũt. i. p totam viã. f Deos esti. hec q i aiali. si supuacua. i. hoib' iutilia: sz magis nociua: vt serpẽtes z vesptilione; z talpas: vt dcm est supra. g Infantiuz insen. more viuẽtes. i. bonũ a malo nõ distiguẽtes: h Propt hoc tanq pue. insen. iudi. i deri. dedisti. ire rẽdo eis penã p quaz derisibiles reddebãt: vt cũ egyptij ranis z cinificib' grauit affligebãtur: z chananei vespis pungẽtib' vulnerabãtur. i Qui aũt ludi. z icre. ñ corsũt. sz magl obstinati. k Dignũ dei iudiciũ. i. penã eternã: l Expti sũt. z sbdit h' causam dicẽs: In his .n. q patiebãt. a ranis z vespis: z huiusmõi m Moleste ferebãt. .i. ipatienr. n In q' bus patiẽtes. nõ a patiẽtia: sed a passione: vt sit sensus: In qb'. passionib' z plagis. o Indignabantur. ꝫ deũ blasphemãtes ipm: sile dr apoc. xvj. Et blasphemauerũt nomẽ dr hñt prãtẽ sup has plagas. p Per hec. Hic pñter remouet qdã rñsionẽ falsã: qz possz alicj dicẽ: q ppt hoc punitõem dei ferebãt indignãter z moleste: qz noticiã eius nõ hẽbãt: hoc remouet p hoc q videtes dos suos destrui p filios isrl: qbus deus pcepat deos chananeoz destruere: exo. xxxiiij. Coguerũt q de' hebreoz erat potentioz dijs suis: z sic eũ coguerũt: nõ tñ adorauerũt: sicut ad Ro. .j. dr ò phis: Qui cũ deũ coguisset: ñ sic deũ glorificauerũt: aut grãs egerũt rẽ. z hoc ẽ qd dr: p Per hec qs pu. dos i ipis. i. ini eos. q Cũ exminarent. a filijs isrl. r Uidẽtes. i. aliqlr cogscẽtes. s Illũ quẽ olim negabant se nosse. s. deũ hebreoz. t Uez deũ aguerũt p effectũ: vt dictũ ẽ: nõ tñ sicut deũ glorificauerũt: tõ sbdit: v Propt qd z finis pdenatõis. i. pena eĩna. x Ueniet sup illos. s. in finali iudicio: qñ cruciabũt i aia z corpe pena gehenne. .XIII.

Uani sunt aũt oẽs homes. Hec ẽ pars incidẽtalis in qua occasione idolatrie chananeoz tractat gnãliter de idolatria oium gẽtiũ: z diuidit in duas partes: nã pmo reprobat idolatria gẽtiũ: scõo cõmendat latria deoz. c. xv. Prima in duas: qz pmo reprobat idolatria exhibita mirabilib' creatur: scõo exhibita imaginibus fabricatis: ibi Infelices ãt sũt. Prima adhuc i duas: qz pmo idolatria dicta declarat: scõo reprobat: ibi Quoz etsi specie. Circa primũ dicitur: a Uani sũt aũt. i. a veritate vacui.

b Oēs hoies in q̄bus nō ē scia dei. ⁊ isti sunt idolatre carentes noticia verbi dei. c Et de his que videt bona. p participatōem: sicut sūt sol ⁊ luna ⁊ huiusmōi: ex quoꝝ influētia nobis puenīūt bona. d Nō potuerūt intelligē eū qui ē. s. bon⁹ p eēntiā. e Neq; opib⁹. diuinis. f At tēdētes agnouerūt q̄ esset artifex. s. deus ⁊ rus: q̄ ly a pōt nō posīt cognosci: cognoscibilis tn̄ ē a posteriori .s. ab effectibus. g Sed aut ignē. quem vulcanū dicebāt. h Aut spūz. i. puꝝ ethere vel aerē quē vocabāt iouē. i Aut citatū aerē. i. mobilem quē dicebāt iunonē. k Aut gyꝝ stellaꝝ rū. i. signa in ẓodiaco reuoluta que deos dicebāt. vñ de signo gemino dicebāt: q̄ erat castor ⁊ pollux i deos translati: ⁊ sic de siderib⁹. l Aut nimiā aquā. quā tethim vocabāt. m Aut solem ⁊ lunā. quos vocabāt phebū ⁊ dianā n Rectores orbis terrarū deos putauerūt. i. crediderūt esse deos mūdū regentes o Quoꝝ. hic ꝑsequenter dicit⁹ error remouet: ⁊ ꝑmo remouet erronea opio: 2° q̄dā insufficiēs excusatio: ibi Sed tn̄. Circa ꝑmum dicitur:

ōmnes hoies i q̄b⁹ nō subest scia dei: ēt de his q̄ videtur bona nō potuerūt intelligere eū q est: neq; operibus attēdētes agnouerūt qs eēt artifex: ſz aut ignem: aut spūm: aut citatū aerez: aut gyꝝ stellaꝝ: aut nimiaz aquā: aut solē ⁊ lunā: rectores orbis terrarū deos putauerūt. Quoꝝ ⁊ si ſpēcie dēlectati deos putauerūt: sciant q̄nto his dñator eorū ſpēciosior ē. Spēciei eiz gnātor hec ōia constituit. Aut si virtutē ⁊ opera eoꝝ mirāti sūt: intelligāt ab illis q̄oniā q hec fecit fortiōr ē illis. A magnitudine. n. spēcici ⁊ creature: cognoscibiliter potīt creator horū videri. Sed tn̄ adhuc in his minor ē querela. Et bi enim fortasse errāt deū querētes ⁊ volētes inuenire. Et cnim cū i opib⁹ illius ꝙuersent: in

q̄rūt ⁊ pſuasū hēnt: quoniā bona ſt que vident. Itē rū autē nec his dz ignoſci. Si enim tātū potuerunt scire: ūt possent estimare seculū: q̄omō huius dñm nō facilius inuenerunt: Infelices autē ſt: ēt int̄ mortuos spes illoꝝ est: q̄i appellauerūt deos opa manuū hoium: auꝝ ⁊ argētū arti inuentionē ⁊ silitudines aialiū: aut lapidē iutilē ōpus man⁹ antique. Aut ſiqs artifex faber dē ſilua lignū rectuz secuerit: ⁊ huius docte eradat omnem corticem ⁊ arte sua vsus diligenter fabri cēt vas inutile i cōuersationē vite: rēliquiſs aūt eius operis ād ꝑparationez esce abutatur: ēt relíquum horum q̄od ad nullos vsus facit: lignum curuum ⁊ verticibus plenum sculpat diligenter per vacuitatem su

hec eoꝝ creatorē noluerūt cognoscere: iō subdit: m Iterū aūt nec his dz ignoſci. q⁹ ve sunt culpabiles: cui⁹ cā subdit cum dī: n Si enim tn̄ po. scire. p rōnē nāle: o Ut possent estimare scīm. ⁊ cognoscē creaturaꝝ ordinez. p Quō huius dñm. s. seculi. q Facili⁹ nō inuenerūt. q d. debuerūt statim inuenire. Naz oia mutabilia opz ad vnū ꝑmū ꝑncipiū immutabile reducere: alr eēt ꝓcessus in infinitū: q̄d ē impossibile. cū igit oēs creature visibiles sint mutabiles ſ aliquo mō: potuerūt venire ex illis ad cognitōez ꝑmi motoris oio immobilis: sicut phs ōducit. viij. phyſi. r Infelices. Hic ꝓñter reprobat idolatria imaginib⁹ exhibita: ⁊ diuidit in tres partes: q⁹ ꝑmo reprobat imaginū fabricatio: 2°do eaꝝ adoratio: ibi Et de sba. 3° ad oratōez ichoatio: ibi Initiū. n. Circa ꝑmū dī: r Infelices aūt sūt. .i. ꝑuati va felicitate. s Et int̄ mor. spes illo. ē. q⁹ nulla spes ē de eoꝝ salute: q̄diu ſt tales: t Qui appella. deos opa ma. hoiuz. idola nāq; q̄tū ad figurā fuit per artē: mā vo ē res nāe: vt auꝝ ⁊ argētū ⁊ reliqua de q̄b⁹ fiunt idola. v Op⁹ man⁹ antique. hoc addit: nā idola ab antiq̄ fcā i maiori reuerētia hēbāt: vñ aliq̄ simplices xp̄iani aliq̄s imagines antiq̄s crucifixi: q̄ dicunt facte a Nicodemo magl reuerētur. x Aut ſiqs artifex faber. s. lignari⁹. y De sil. li. re. se. ⁊ h⁹ do. eradat rē. .i. perfecte radat. a Fabricet vas iutile. sic est i libris correctis. i. valde vtile. vt dicūt aliq̄: ⁊ adducūt ꝑ silī dictū Virgilij: Nunq̄ iprudētibus nocuit imber. i. valde prudētib⁹. Posset alr dici. s. q⁹ sint ibi due dictiones. Vas inutile. i. factum ad vtilitatē hūanā: ideo subditur: b In ꝙuersatōem vite. i q̄ necessaria ſt multa vasa lignea. c Reliquiſs aūt et⁹ opis. i. idolaturis. d Ad ꝑparatōem esce. i. ad coquēdū escas. e Et reliquum horz. i. residuū ligni. f Q̄d ad nullos vsus fac. q⁹ ñ ē aptū ad vas aliq̄d fiēdū. g Lignū cur. ⁊ vticib⁹. i. nodis h Plenū. ō tali vo lig⁹ aliq̄n ſit imago: eo q⁹ ē ma

gis duꝛ i Sculpat dili.p vacui.suã.i.ab eo factã. nã sculpẽdo facit aliq̃s vacuitates i ligno. Cetera patẽt vsq; ibi: k Illud cõparet.i.adaptet vl̃ assimilet. l Per liniẽ) rubꝛica.i.colore rubeo. m Et rubicũdine fa.phuco.i.pictura. n Et oẽm ma.q̃ i il.ẽ pliniẽs. colorib' ad hoc aptũ. Aliqui libꝛi hñt hic Terra.sz nõ ẽ i libꝛis correctũ. o Et fa.ei di. hitatõem .i. locũ vbi reponat. ceꝛa patẽt. p Et ò sba. Hic ꝓnter repꝛobat imaginũ adoratio:ꝛ ꝓmo.p negocijs in reb' terrenis: scõo ꝓ negijs marinis.c. seq̃nti. Circa ꝓmũ dꝛ: p Et ò sba. .i.de diuitijs. q Uotũ faciẽs. idolo:ut exaudiat eũ q Inq̃rit.i. petit ab eo diuitias filios: ꝛ nuptias filioꝛ. r Nõ erubescit loq; cuz illo qui sine aĩa est:et ꝓ sanitate quidẽ ifirmuz depcatur: et ꝓ vita rogat moꝛtuũ:ꝛ in adiutoꝛiũ inutilez inuocat:ꝛ ꝓ itinere petit ab eo q ambulare non põt: ꝛ de acgrendo ꝛ de operando ꝛ de oium reruz euentu petit ab eo qui in omnib' est inutilis. Cap.XIIII.

I Terũm ali' nauigare cogitans ꝛ per feros fluct' iter facẽ icipiẽs:lignũ portante se:fragili' lignũ inuocat. Illud .n. cupiditas acgrendi excogitauit ꝛ artifex:sapiẽtia fabꝛicauit sua. Tua autẽ pꝛ, pũidentia ab initio cũcta gubernat:quoniã dedisti in mari viã ꝛ in ter fluctus semitam firmissimã:ondens qm̃ potens es ex oibus sanare:etiã si sine rate aliq̃s adeat mare. Sed vt nõ esset vacua sapie tue opera:,ppter hoc etiã ꝛ exiguo ligno credunt hoies aĩas suas:et transeũtes mare per ratẽ liberati sũt. Sz ꝛ ab initio cum perirent superbi gigantes: spes orbis terraꝝ ad ratem cõfugiẽs remisit seculo semen natiui tatis:quẽ manu tua erat gubernata. Benedictũ ẽ enim lignum: per qd fit iustitia. Per man' aũt qd fit idolũ maledictũ ẽ ꝛ ipm qui fecit illud:qa ille qdem operat' est:illud aũt cum esset fragile deus cognominat' ẽ. Similit aũt odio sunt deo impi' ꝛ impietas ei'. Etenim qd factũ ẽ cuz illo qui fecit tormenta patiet. Propter hoc ꝛ in idolis nationum nõn erit respectus:quoniã creature dei i odiũ facte sũt: et in tẽtationem aie hoiuz: ibi Sz ꝛ ab initio. Utilitas vo ꝓma ẽ:qz p nauigatõez homines deferũt illa q̃ abũdãt i vna ꝛa ad aliã:vbi ẽ talium penuria:ꝛ sic terraꝝ releuãt indigẽtie:ꝛ h'ẽ qd dr: k Sed vt nõ eẽnt va.sa.tue opa.creaturas.n.iferiozes fecẽ de' ,ppt hoiem:ꝛ iõ si nõ defuirẽt ei' necessitatib': viderẽt eẽ vacue q̃tũ ad hoc i suis vtilitatib':p nauigatõez vero fiũt iste vtilitates:vt dictũ ẽ:iõ subdit: l Propt hoc ẽt ꝛ exiguo lig̃.i.naui q̃ ẽ valde pua respectu magnitudis maris. m Credũt ho. aias suas.i.exponũt vitã suã. n Et trãseũtes mare.vt p mercatoes releuent necessitates hũane. o Per ratẽ libe.si. Sz ꝛ ab initõ. Hic põit scõa utilitas q̃ fuit tpe Noe:q cuz vxoꝛe ꝛ filijs ꝛ eoruz vxoꝛib' p nauẽ liberat': multiplicauit p' diluuiũ gen' hũanũ: ꝛ hoc ẽ qd dr:Sed ꝛ ab initio .i. a pꝛima mũdi etate:q ab adã durauit vsq; ad diluuiũ: p Cũ perirẽt superbi gigãtes.,ppt q̃rũ peccata pncipalr inũdauit diluuiũ:ad qd denotãdũ dr gen. vj. Gigãtes aũt erãt sup tꝛã i diebꝰ illis. q Spes oꝛ.tꝛaꝝ.i. noe cũ psonis dict r Ad ratẽ ꝓfugies.i.ad arcã: s Remisit se. se.natiuitatl.qz p ipz ꝛ ei' filios multiplicatũ fuit p' diluuiũ genus hũanũ. t Que mãu tua erat gubernata.s.ocã arca. b Bñdictũ ẽ.n.lignũ.i. arca illa de lignis fcã x Per qd fit iustitia. Per man'. Pꝛima i duas ꝑs multiplicẽ vtilitatẽ:scõa pꝛcludit cõe idoli malũ cũ dr: Per ma. aũt qd fit idolũ.i.idolũ mãu fcm̃. z Maledcm̃ ẽ ꝛ ipm et q̃ fec illõ.ꝛ sbditur cã cũ dr: Silr aũt odio sũt oo ipi' ꝛ ei' ipietas.i.fabꝛicato: idoli ꝛ idolũ ab eo fcm̃:nã vtrũqz ẽ cã idolatrie. a Eteniz qd fa.ẽ cũ il.q̃ fecẽ toꝛ.patiet.hoc ñ põt itel ligi ò idolo absolute:cũ sensũ nõ hẽat p quẽ possit tormẽtũ sẽtire: ,ppt qd itelligit de ò mõe q̃ colebat i idolo: ꝛ ibi rñsa dabat aliq̃n: ,ppt qd dr matth.xxv. Discedite a me maledci i ignẽ eternũ:q pat' ẽ diabolo ꝛ ãgelis ei'. b Propt hoc ꝛ in idol' natõuz i.i demõib' in idol' hitatib': c Nõ erit respect'.s.mie dine:nã pctm̃ demonũ ẽ irremissibile. c Qm̃ crea.dei.i.demões a deo creati q̃tũ ad nam. d In odiuz facte sũt.p eoꝛ culpã:que nõ est a deo actoꝛe:sed a liberi arbitrij defectibilitate. e Et i tẽtatõem aie hoium.nam de celo delecti studẽt homines impedire a sua salute.

I Teruz alius nauigare cogitãs. Hic ꝓnter repꝛobat veneratõez idoli ,p negocijs marinis: ꝛ ꝓmo ponit hec repꝛobatio:scõo declarat ad qd valz nauigatio:ibi Sz vt nõ eẽnt. Circa ꝓmũ dꝛ: J ex ali' naui.cogi.tẽ. b Lig̃ poꝛ.se.i naui. c Fragili' lignũ.i.idolũ ligneũ:qd ad nihil ẽ vtile. d Inuocat.vt nauigatio nẽ suã dirigat. e Illud.n.i.idolũ. f Cupiditas acq̃rẽdi.pecuniã. g Excogitauit.vñ act.xix.dr: q ò mem trix faciẽs edes argẽteas diane ꝓstabat artificib' magnũ q̃stũ. h Tua aũt pꝛ.celestl. h Prouidẽtia tẽ.gubernat.hoiuz nauigatõez:ꝛ nõ ipm idolũ:qd ,pbat per hoc q ẽt sin̄ naui filijs isrl' dedit viã i mari: exo.xiij. ꝛ hoc ẽ qd dr: i Qm̃ dedi.i ma.uiã tẽ.ꝛ pz ex dicti lra. k Sz vt nõ eẽnt. Hic ꝓnter oñdit nauigatõis vtilitas ꝛ ꝓmo facẽ ꝓpositũ:scõo ꝓcludit fabꝛicatõis idoli malũ ibi Per man'. Pꝛima i duas ꝑs multiplicẽ vtilitatẽ:scõa

a Et in muſcipulã pedib' iſipiẽtiũ.q̃ vincũt tẽtatiõib' de monũ:ſapiẽtib' aũt q̃ viriliꝝ reſiſtũt huiuſmõi tẽtatões nõ ſunt in muſcipulã:ſed magꝭ in victoriã ꝛ coronã. b Jnitiũ.n. hic ꝓnter ponit idolatrie inchoatio:c'ꝑmo ponit initiũ:ſcõo ꝓcedẽs ide malũ:ibi Et nõ ſufferat. Prima i duas ſm duplicẽ inchoatõnis cãm:ſcõa ponitur ibi Deinde iterueniẽte. Prima vero cã fabricationis idoloꝝ ꝛ idolatrie fuit affectuſ iordinat' hoiuꝫ ad p'pinquos ſuos defunctos: q̃bus fecerunt imagines ad ſuã ꝓſolatõem:vt ſic in aſpectu imaginũ defũctorũ ꝓſolarent. vñ de Nino rege aſſyrioꝝ ſcribit:q̃ mortuo Belo pr̃e ſuo:imaginem ſuã fecit:cui tantã reuerentiã exhibuit:vt ſuis delinq̃ntib' ꝑ̃ refugiũ ad imaginẽ p̃is pcẽt:ꝑ̃ q̃ hoies illi imagini impẽdẽ ceperunt dinos honores:ꝛ hui' exemplo alĩ potẽtes ceperũt facẽ ſuis charis defunctis imagines: q̃bus ſilem reuerẽtiam exhibebãt. Et ſicut a Belo ichoata ẽ fabricatio idoloꝝ:ſic ꝛ abei' noie denoiatio aliꝝ:ꝑ̃ q̃ aliq̃ idolũ ſuũ noiauerit bel: alĩ baal: alĩ beelzebub: ſꝫ varietatẽ idiomatũ:ꝛ ſicut Ninus ad ſui ꝓſolatõem fecẽ idolũ p̃i ſuo:ita p̃es aliq̃ ꝑmogenitis ſuis añ eos morientib' fecerũt idola:ꝛ ex eadẽ cã:ſic ġ dĩ:

ẽt in muſcipulã pedib' inſipientiũ. Jnitiũꝫ.n. fornicatõis ẽſt exq̃ſitio idoloꝝ: ẽt adinuẽtio illoꝝ corruptio vite ẽ. Nõn.n.erat ab initõ neq̃ erũt i ꝑpetuũ. Supuacuitas.n.hoĩum hec ãdinuenit i orbẽ trarũ: ꝛ iõ breuis illoꝝ finis ẽ inuentus. Acerbo.n.luctu dõlẽs patrapti cito ſibi filij fecit imaginẽ: ꝛ illũ q̃ tunc quaſi hõ mortuꝰ fuerat:nũc tanq̃ deum colere cepit: ẽt cõſtituit inter ſeruos ſuos ſacra ꝛ ſacrificia. Deinde intueniẽte pe:qualeſcẽte antiq̃ conſuetudine:hic error tanq̃ lex cuſtodit' ẽ:ꝛ tyrãnoꝝ ipio colẽbant figmẽta. Et bõs q̃s in palã hoies honorare ñ poterãt ꝑ̃ hoc q̃ lõge eſſent:a longinquo figura eoꝝ allata euidẽtẽ imaginẽ regis:quez honorare volebãt fecerũt:vt illũ q̃ aberat tanq̃ p̃ntẽ colerẽt ſua ſolicitudine. Prouẽxit aũt ad horꝝ culturã ẽt hos q̃ ignorabãt artifices exímia diligentia. Jlle.n. volens plus placere illi q̃ ſe aſſũpſit: ela borauit arte ſua ut ſilitudinẽ in meli' figuraret. Mũltitudo aũt hoĩum abducta ꝓſpẽm opis:ẽuz q̃ ante tps tanq̃ hõ honorat' fuerat: nũnc deũ eſtimauerunt. Et hec fuit vite humane deceptio: q̃oniaz aut affectui: aũt regib' deſeruientes homines:icõmunicabile nomẽ lapidib' ꝛ lignis iposuerũt. Et nõn ſufficeẽat errãſſe eos circa dĩ ſciaz: ſꝫ ẽt in magno viuẽtes iſcie bello: tot ꝛ tã magna mala pacez appellãt. Aũt.n.filioſ ſuos ſacrificãtes:aũt obſcura ſacrificia faciẽtes:aũt inſanie plenaſ vigilias hñtes:neq̃ vitã:neq̃ nuptias mũdas iam cuſtodiunt: ſꝫ ẽt alius aliuz per inuidiaz occidit:

b Jnitiũ.n.fornicatõis.i.idolatrie:q̃ ẽ fornicatio ſpũalis
c Eſt exq̃ſitio idoloꝝ.i fabricatio eoꝝ. d Et adinuẽtio illoꝝ corruptio vite ẽ.ſ.ſpũalis q̃ ꝓſiſtit i vniõe ad deũ: quã intrũpit idolatria. e Nõ.n.erãt ab initio.nã a creatõe mũdi vſq̃ ad diluuiũ:ꝛ ctiã poſt p magnũ tps nõ legit fuiſſe aliq̃ idolũ. f Neq̃ erũt i perpetuũ.iã.n. ceſſauerũt idola q̃ſi p totũ mũdũ. g Supuacuitas.n.hoĩuz.i. defect' ſapie eoꝝ. h Hec adinuenit.ꝛ ſ̃ddit modus cum dicit:Acerbo.n.luctu.i.irrationabili. k Dolens p̃ cito ſibi rapti filĩ.ſ.añ mortẽ p̃ĩ: l Fecit imaginẽ.ad ſuã cõſolatõem: m Et ꝓſtituit inꝫ ſeruos ſuos ſacra ꝛ ſacrificia. illi imagini exhibẽda. n Deinde.hic ponit cã ſcõa inuentõis imaginũ:nã aliqui potẽtes ꝛ tyranni volẽtes honorari non ſolũ in ſua p̃ntia:ſed etiã in ſua abſentia fecerũt ſuam imaginẽ:mittẽtes eã ad loca remota vt venerarent in ea: ſic̃ refert Joſeph' libro antiq̃tatis iudaice.xviij.ꝛ in libro ꝺ iudaico bello de Caio Ceſare:q̃ imaginẽ ſuã miſit p imperiũ romanũ vt adorꝛaret in ea:ꝛ hoc ẽ q̃ dĩ:Deinde ꝛc̃.ꝛ patz ex dictis lr̃a paucis exceptis. o Colebant figmẽta.i.imagines tyrãnoꝝ:ꝛ ſ̃ddit cã: p Hos quos i palã rc̃.ꝛ patz vſq̃ ibi: q Prouexit aũt.vbi ponit alia cã que ẽ adulatio artificũ ꝛ cupiditas. Nã volentes placẽ regib' ꝛ tyrãnis fecerũt eis imagines pulchꝛiores q̃ ẽnt eoꝝ perſone:ꝛ ex tali pulchꝛitudine fuerũt ſimplices magꝭ inducti ad colendũ tales imagines:ꝛ hoc ẽ q̃ dĩ: q Prouexit aũt.i.induxit. r Ad horꝝ culturã.ſ.regũ ꝛ tyrãnoꝝ in ſuis imaginib'. s Et hos q̃ ignorabãt.i. ſimplices.

t Artificis exímia diligẽtia.circa pulchꝛitudinẽ imagis. v Jlle.n.artifex. x Volẽs pluſ placere illi qui ſe aſſũpſit.i.regi q̃ eum ad faciendũ ſibi imaginẽ elegit. y Elaborauit.i. pfecte laborauit. z Ut ſilitudinez.i.imaginẽ. a Jn meliꝰ figuraret.eam faciẽdo rege pulchꝛiorẽ. b Multitudo ãt hoiuz.q̃ cõiũ ẽ ſimpliciũ c Abducta p ſpẽm opis.i.ſeducta p pulchꝛitudinẽ imaginis. d Eũ q̃ añ tp̃ſ.illꝺ. e Tãq̃ hõ.pur' ꝛ mortalis. e Honorat' fuerat. ratione ſue ptãt. f Nũc deũ eſtimauerunt.falſe.ꝛ ex p̃dictis cõcludit: g Et hec fuit vite hũane deceptio. trahenſ ad idolatriã h Q̃m aut affectui.parentuz ad defunctos filios vel alios amicos:qui fugiẽtib' ad eoꝝ imagines parcebãt. i Aut regib' deſer.hoies.mõ p̃dicto. k Incõicabile.nomẽ deitat. l Lapidib' ꝛ lignis ipoſuerũt ipos deos noiantes:hoc.n.nomẽ deꝰ ſignificat nãm dina q̃ nullo mõ eſt multiplicabilis: ꝑ̃ q̃ hoc nomẽ deꝰ ẽ incõicabile ſm rem: eſt tñ cõicabile p ſilitudinẽ:ſicut hoc nomẽ Alexander ẽ icõicabile ſm rẽ:eo q̃ ẽ vnꝰ ſingularis pſone nomẽ:cõicat tñ p ſilitudinẽ hoib' liberalib':liberalitatẽ Alexãdri ptícipatib':ꝛ ſic hoies ptícipãtes aliq̃d diuinũ dr̃ noiant: ſic̃ exo. vñ. de moyſe dĩ:Ego ꝓſtitui te deũ pharaonis. ꝛ pſal. .lxxxj. Ego dixi dr̃ eſtis. m Et nõ ſufficerat. hic cõſeq̃nter declarat malũ mltiplex ex idolatria ꝓcedẽs cuz dĩ:Et nõ ſufficerat.idolatris. n Erraſſe eos circ.dei ſciam.ei' dignitatẽ lignis ꝛ lapidib' attribuẽtes. o Sꝫ ꝛ i ma.vi.iſcie bello.nã bellauerꝫ ꝺ dñz ꝛ ꝺ vtutl bonũ ex defectu ſcie dĩ. p Tot ꝛ tã ma.mala.q̃ ꝑ̃ter expriműt cũ dĩ: q Aut.n.filiſu.ſacrificãtes.idolis:vt dẽz ẽ.ſ. r Aut obſ.ſacri.faciẽtes.i.ꝺ nocte:eo q̃ ꝑ̃ ſuaz turpitudinẽ ñ fiebãt ꝺ die. s Aut iſa.ple.vi.hñteſ.nã aliq̃b' ſacrificiũs fiebãt ſacerdotes arrepticij:i q̃b' ꝺmones loq̃bãt. t Neq̃ vitã.i.vite honeſtatẽ. v Neq̃ nuptias mũdas iã cuſtodiũt.ſꝫ p adulteriũ polluunt. x Sꝫ ꝛ alꝰ aliũ p inuidiã occidit.ſic̃ Layz abel frez ſuũ.

a Aut adulterās ꝓtristat. polluēdo eī vxorē. b Et oia ꝓmixta sī. i. ꝓfusa: ꝛ oi rōis ordie destituta. c Sāguis. in ꝓmi vulneratione. d Homicidiū. in eī occisione. e Furtū. in sue rei ꝑtractōe. f Et fictio. in hypocrisis sīlatōe. g Corruptio. in vginū defloratione. h Infidelitas. in ꝓmi deceptione. i Turbatio. in discordiaꝝ seminatōe. k Periurīū. i falsa iuratione. l Tumultus. in seditionis motōe. m Bonoꝝ dei īmemoratio. i ingratitudine. n Aiaruꝫ inq̄natio. p vicīū gule ꝛ luxurie. o Natiuitatis īmutatio. p vicīū sodomie: nā ex tali ꝯcubitu nō nascīt fetus. p Nuptiaꝝ inconstantia. q̄ aliq̄ ꝓpas vxores adinuicē cōicabāt. q Infandoꝝ. i. nefandoꝝ. r Idolorū cul. ois ma. cā ē. nā p eā hō directe a deo auertīt: ꝛ sic de peccato i pctm̄ ruit ꝛ labīt. s Et finis. i. cōsūmatio: nā idolatria ē malū maximū de genē suo vñ Leuit. xv. dīc glo. Oē pctm̄ est īmundicia aie: sz idolatria maxie. t Aut. n. dū letant. in festis idoloꝝ v Insaniūt. quia fiunt arrepticīj. x Aut certe vani. falsa. de corde suo fingētes ea: sicut faciebāt aliq̄ sacerdotes idoloꝝ denūciātes hoib⁹ ꝓspera ꝓpter questum. y Aut viuunt iuste. iferētes ꝓximis nocumenta. z Aut ꝑiurāt cito. ꝓpi malīciā suā duplicez: ꝓpi qđ sb̄dīt: a Dū. n. ꝓfi. i ido. q̄ sūt sine aia. ꝛ p ꝓñs sine voluntate ꝛ intellectu. b Male iurātes. i. falsum p idolū iurātes. c Noceri se nō sperāt. qz de hoc puniri nō timēt: sīc nec mali xp̄iani peierātes p nomē xp̄i: iō ꝓcludīt eoꝝ punitio cū dī: d Utraq; g̃ illis eueniēt digne. i. iustū ē vt puniant̄ p vicio vtroq;. s. idolatria ꝛ periurio: iō subdīt: e Qm̄ male senserūt de deo. per idolatriā. f Et iurauerūt iniuste. ꝑiurādo ad ꝓximi defraudatōem. g Nō. n. iurātiū ē vt̄. i. iuramētum nō ē appetēdū tanq̄ p se bonū: sed i necessitate tm̄ eo ē vtendū ad vītatis ꝛ fidelītatis īni hoies firmamētum. h Sz pec. pe. pam. sp. i crescit ꝛ augmētat. i In iustoꝝ ꝑuaricatōez. i. i trāsgressionē mādatoꝝ dei: q̄ sūt iusta. nā a deo nō pōt aliq̄d ꝓcedē nisi iustū ꝛc. .XV.

Aut deus. Reꝓbata idolatria gentīū: hīc ꝓñter cōmendat̄ latria iudeoꝝ: ꝛ diuidītur in tres partes. Nā ꝓmo ponīt ve detatis ꝓfessio scōo idolatrie reiectio: ibi Nō. n. z̄ ꝯ idolatras inuectio: ibi Sed ꝛ figulus. Circa ꝓmū dicit phylo ꝓ se ꝛ toto iudeoꝝ ꝓplo: a Tu aūt de⁹. oium p creatōem. b Nr̄. p cultū spālem. c Suauis. p tuā erga nos ꝓdescēsionē. d Et ver⁹ es. ꝯ idoloꝝ falsitatē. e Patiēs ꝛc. p pnie nr̄e expectatōez: iō subd tur:

Etēniz si peccauerim⁹ tui sum⁹: sciētes magnitudinē tuam: et si nō peccauerim⁹: scimus qm̄ apd te sum⁹ cōputati. Nosse. n. te cōsūmata iustitia est: et scire iusticiam ꝛ virtutem tuā: rādix est immortalitatis. Non enim in errorem idūxit nos hominum male artis excogitatio: nec vmbra picture: labor sine fructu: effigies sculpta per varios colores: cuius aspect⁹ dat insensato cōcupiam: et diligit mortue imaginis effigiem sine aia. Maloꝝ amātores digni sunt morte qui spem habēt in talibus: ꝛ q faciūt illos: ꝛ q diligūt ꝛ q colūt. Sed ꝛ figulus mollem terram ꝑmens laborioſe fingit ad vsus nostros vnūquodq; vas: et de eodem luto fingit que munda sunt i vsum vasa: et similiter que his sunt contraria. Horum autem vasorum quis sit vsus:

f Etenim si peccauimus. qz te dñm nr̄m ꝓfitemur. g Scientes magnitudi. tuā. c. nō est finis. h Et si ñ peccauerim⁹. mortali peccato: naz veniale nō pōt totaliter euitari. i Scimus qm̄ apud te sumus cōputati. numero ꝛ merito cū electi: peccatū. n. veniale nō tollit gr̄am. k Nosse. n. te. fide formata charitate: l Cōsūmata ē iustitia. nā dignū facit vita eīna. m Et scire iusticiā ꝛ virtutē tuā. scia practica. n Radix ē īmortalitatis. nam p opera iusticie ptingīt ad īmortalitatē glie. o Nō eiz. Hic ꝓñt ponīt idolatrie reiectio: cū dī: Non. n. in errorez. idolatrie. p Induxit nos ho. male artis excogitatio. i. artis idoloꝝ factiue: q̄ ad malū iducit. q Nec vmbra picture. decorās idolū. Sciendū q phylo loqtur ḃ ꝓ suo tpe: nā ante captiuitatez babylonis ꝑplis iudeoꝝ fuit irretīt⁹ multis idolatrijs: vt pz. iij. regū. ꝛ p⁹ captiuitatē babylonis tpe antiochi epiphanī: vt hī. j. machabe. ꝛ. ij. Sz ꝛ tpe phyloni Cal⁹ iperator mīsit statuā suā p orbē vt adorarēt i ea: quā soli iudei adorare renuerūt: vt dīc Joseph⁹ antiqtat. iudaice li. xviij. ꝛ sub noie iudeoꝝ itel ligit xp̄ianos: q̄ tūc adhuc legalia i multis ꝛuabāt: ꝓpi qđ phylo i eoꝝ laudē libꝝ scriplit: vt dīc Hieronym⁹ i li. illustriū viroꝝ. r Labor sine fructu. in talib⁹. n. magn⁹ ē labor ꝛ nullus fruct⁹: imo finis pessim⁹. s Cui⁹ aspe. isen. dat ꝓcupiam. attrahēs ei⁹ aium ad idoli reuerētiā. t Et diligit mor. imagis. i. vita carentis Effigiem. ꝛ subdit cius penā dicēs: v Maloꝝ. i. idoloꝝ x Amatores di. si morte. tpali ꝛ eīna. y Sz ꝛ figulus. Hic ꝓñt ponīt ꝯ idolatras iuectio: ꝛ ꝓmo ꝯ idoloꝝ fictores: scōo ꝯ eoꝝ cultores: ibi Oēs. n. isipientes. Circa ꝓmū sciēdū. q fingi ꝓpe dī q̄ de ira format: ꝛ ide figulus appellat: ꝛ vasa irea fictilia dicūt. Et qz paupes idola argētea ꝛ aurea hīe nō poterāt: iō figuli ceperūt idola irea facē: q̄ qlibet poīat hīe. ꝛ de eodē luto faciebāt figuli vasa ad varios vsus apta: ꝛ hoc ē qđ dī: Sz ꝛ figulus: ꝛ pz lr̄a vsq; ibi: a Et ō eodē lu. fin. q̄ mū. sī. s. vasa honestis vsibus applicabilia. b Et sīlr que his sunt contraria. i. applicabilia vsibus inhonestis. c Horum autem vasorum quis sit vsus. idest orbeat esse.

a Judex ē figulus. qui vasa formatꝫ sm vsū ad quē debēt applicari. b Et cū labore vano cē. Labor. n. i fingendo vasa nō ē vanꝰ: qz deseruit humanis vtilitatibꝰ: sz labor fictōis idoli ē vanꝰ: qz idolū nō valet alicui vsui. c Ille ḋ paulo añ ȯ terra factꝰ fuerat. s. figulus: nā corpꝰ humanū factū a dño ē terreū.

d Et pꝰ pusillū. qz breuis ē hois vita. e Reducē se vñ acceptꝰ fuerat. s. ad terraz ad quā ducit mutua elemētoꝝ ꝯpoꝝ actio: que sūt i corpore humano. f Repetitꝰ a deo. g Aie ȯbitū. quā deꝰ repetet in morte: sicut eā tradiderat in ifusione. h Sz cura ē illi. s. figulo. i Non qz laboraturus ē cē. i. nō solū ē solicitꝰ de suo labore z uite breuitate. k Sed etiā ꝓcertat aurificibꝰ cē. nō argēto quo opus suuz sit magis ꝑciosum: sed q sit vtile plibꝰ: quia pōt hēri paruo ꝑcio: z p ꝓñs ab oibus. l Sed z erarios imitatur. fingēdo idola factis de ere silia. m Et gl'am artis sue pfert. qz multitudo hominū. p idolis habendis recurrit ad eū. n Oñm res supuacuas. .i. nullius aut parui ꝑcij respectiue ad argēteas vel aureas fingit: quas q̄libet pōt hēre. o Finis ē. n. coꝝ eiꝰ. per affectōem: dicit. n. Augꝰ: Si diligis terrā terra es. iste vo totā attētōem suā ponit ad terre figuratōem: que mixtiōe aque ꝓuata redigētur in puluerē vel cinerē: ppt qȯ coꝝ figuli dī finis. p Et terra supuacua. vñ fingit idola. q Spes illius. qz de hoc sperat viuē: iō subdit: r Et luto vilioꝝ vita illius. que ordinat ad lucrū ex luto sicut ad finē: z finis pstantioꝝ ē his q̄ sūt ad finē: z rō huiꝰ erroris subdit: s Oñm ignorauit eū qui se finxit. s. deū q̄ in formatōe corporis ē actor ꝓncipal'. t Et qui inspirauit illi aiam. solus ifundēdo eam p creatōem. v Et amat que operat. s. idola. x Et q̄ isufflauit ei spiritū vitalē. s. deū ignorauit: z est repetitio eius qȯ dixit: Et qui inspirauit illi aiam. per alia tñ vba: qz dī aia iquātū corpus administrat: spūs vo quāto supnis vacat. y Sed z estimauerūt. idolatre dicti. z Lusū esse. i. carnalē ȯlectatōem. a Uitā nr̄am. vñ in psona taliū dī. s. c. ij. Ubiq; relinquam' signa letitie: qm̄ hec est pars nr̄a. b Et conuersa. vite humane cōpo. ad lucrū. vñ. s. c. ij. subdit in psona taliū: Opprimamus pauperē iustū: nec parcamus viduere piendo bona coꝝ: z iō subdit: c Et oportere vñcunq; ēt ex malo acq̄rere. hec dicebāt hoīes de vita alia nō sperātes: cuiꝰ erroris fuit simonides poeta dicēs: q decet mortalem mortalia sape: de quo reprehendit eū phs. x. ethi. eo q homo sm intellectum est q̄d imortale z dīnū: ex q̄ ꝓcludit phs: q hō se dz ad imortalia z eterna trahere q̄tū pōt per cognitōem z amorē. z ꝓcludit phylo de figulo dicens:

o Hic. n. scit. i. scire dz. e Se sup oēs. idoloꝝ factores f Delinq̄re: q̄ ex ire mā cē. nā tā vilis ē q nullus dz ignorare: q deꝰ nō pōt fieri ex ea. g Oēs ei3.

ūdex ē figulus. Et cū labore vano deū fingit de eo dē luto: illē q paulo añ de terra factus fuerat: ēt pꝰ pusillū rēducē se vnde acceptꝰ ē repetitus ăie debitū quam hēbat. Sed cura ē illi nō qa laboraturus est: nec qm̄ breuis illi vita ē: sz cōcertat aurificibꝰ z argētarijs: sz ēt erarios imitat: ēt gloriā pfert: qūoniaz res supuacuas fingit. Finis ēst. n. coꝝ eiꝰ ēt tra supuacua spēs illiꝰ: ēt luto vilioꝝ vita eiꝰ: qūoniā ignorauit q se finxit: ēt q inspirauit illi aiam ēt amat q̄ operat: ēt q insufflauit ei spūz vitalē. Sed z estimauerunt lusuz eē ūitā nr̄am: ēt puersatōem vite cōpositā ad lucrū: ēt oportere vñcūq; etiā ex malo acqrere. Hic ēniz scit sē sup oēs dēlinquere: q ex terre mā fragilia vasa z sculptilia fingit. Omnēs .n. īsipiētes z īfelices supra modū aie sue sūpbi sūt inimici pōpuli tui: ēt īperātes illi: qūoniam omnia idola nationū dēos estimauerūt: qbus neq; oculoꝝ vsus ē ad vidēdū: neq; nares ad pcipiēdum spūm: neq; aures ad audiēdū: neq; digiti manuū ad tractādum: sz ēt pedes eoꝝ pigri ad ambulādū. Homo .n. fecit illos: ēt q spūm mutuatꝰ est: is finxit illos. Nemo .n. sibi silem hō potit deum fingere. Cum .n. sit mortalis: mortuū fingit mānibus iniquis. Melioꝝ .n. est ipe his quos colit: qa ipse qdez vixit cum esset mortalis: illi autē nunq; Sed z anima lia miserrimi colunt. Inse satā .n. compārata his: illis sūt detioꝝa. Sed nec aspectu aliquis ex his aialibus bona potest conspicere: Et fugerunt autem dei laudez z benedictiōnem eius.

Post inuectōem ꝯ idoloꝝum fictores: hic ponit inuectio ꝯ illoꝝ cultores: et diuidit i duas partes: qz ꝑmo ponit inuectio ꝯ cultores imaginū: scōdo ꝯ cultores aialiū: ibi Sz z aialia. Circa ꝑmū dī: g Oēs .n. insipiētes z infelices. i. idolatre de deo male sentientes: z a felicitate vā deuiātes. h Supra modū aie sue. i. plus q̄ valeāt. i Superbi sūt. de se psumētes. k Inimici ppli tui. oppримēdo cultores dei. l Et ipsoperantes illi. tpre nanq; phylonis Laius erat ipertoꝝ romanꝰ: z misit statuā suā per orbē vt adorareť in ea tanq̄ deus: vt dcm̄ est. s. pcedēti. c. z titulit ȯi cultoribus multa grauamina. m Oñm oia idola

natōum. diuersaꝝ. n Deos estimauerūt. s. romani. vnde dicit leo papa i sermōe de beatis aplis Petro z Paulo: q roma magnā credebat fecisse religionē: cum nulliꝰ gentis respuisset falsitatē. Cetera patēt vsq; ibi: o Sed z pedes eoꝝ pigri ad ābulandū. qz nō pñt se mouere: z subdit rō cū dī: p Hō. n. fecit illos. qui p artē nō pōt facere aliquid viuū. q Et q̄ spūz mutuatus ē. a deo: Is finxit illos. z qz cā effectiua potioꝝ est suo effectu: iō subdit: r Nemo. n. sibi silem poterit deū fingere. qui superioꝝ ē hoie. s Cū .n. sit mortalis. s. hō. t Mortuum fingit. s. idolum vita carēs. v Manibꝰ iniq̄s. nā ad iniq̄tatē opꝰ ei' ordiat. x Melioꝝ ē. n. ipe cē. qz melioꝝ ē viuens nō viuēte. y Sed z aialia. Hic ponit inuectio ꝯ cultores brutoꝝ aialiuz: cū dicit: Sed z aialia. bruta. z Miserrimi. idolatre colunt: qui dicūt miserrimi: eo q inferioꝝ se colunt tāq̄ superioꝝ: iō subdit: z Insensata. n. i. aialia bruta.

a Cōparata his. i. hoibꝰ. b Illis sūt ꝺterioꝝa. qz carēt intellectu. c Sz nec aspectu cē. i. ex his q̄ videbāt i dicti aialibꝰ: nō poterāt aliqȯ bonū arguē: ppt qȯ deberēt ea colē. d Effugerūt aūt dei laudē. brutis aialibus ipendētes ipaz: z p ꝓñs e Bñdictiōez eiꝰ. i. grē sue donū: qȯ freq̄nter i scriptura bñdictio noīat eo mō loquēdi quo dī. j. reg. xv. Accipe bñdictōem hāc cē.

Propi hec ⁊ his silia passi sũt digne .XVI. tormẽta. Hec ẽ tertia pars in qua recolit tertiũ ỏi bñficiũ collatũ hebreis: ⁊ ecõtrario tormẽtũ inflictũ egyptijs. Et est istud bñficiũ de cibo collato iudeis in deserto: ꝓncipalr tñ: nã ⁊ alia q̃daꝫ bñficia scõario i hoc .c. recolũtur. Igitur pñs. c. i duas partes diuidit: qr primo recolit coturnicũ esca: 2° manna celitus data: ibi Pro qbus angelorꝫ esca. Pria in duas: nã ꝓmo bñficiũ dictũ recolit: 2° q̃dã obiectio remouet: ibi Eteniꝫ cum illis. Circa ꝓmũ ꝓtinuando se ad p̃cedẽtia imediate dic: a Propter hec ⁊ his silia .s. idolatrias p̃dictas. b Passi sũt digne tormenta .s. egyptij idolatre. c Et p multitudinẽ bestiarꝫ exterminati sunt .s. ranarũ ⁊ muscarꝫ: exo. viij. Sciẽdũ tñ vbi translatio nra hẽt: Oẽ genꝰ muscarum. exo. viij. In hebreo hĩ: Cõmixtionẽ. ⁊ dic glo. hebraica: q venerũt aialia diuersorꝫ generꝫ ad afflictõez egyptiorꝫ. d Pro qbus tormẽtis. i. loco tormentorꝫ egyptijs iflictorꝫ: ⁊ ecõtrario: e Bñ dispositisti ⁊c. ỏdisti ꝓcu. delec. sui .s. cibũ delectabilẽ ab eis ꝓcupitũ: Nume. xj. f Nouũ saporẽ. nã mãna desipiebat eis: ppr qỏ ꝓcupierũt esũ carnium. g Escã parans eis ortigometrã. i. coturnicẽ: ⁊ ponit h singlare, p plalli: sic exo. viij. Venit musca grauissima .i. multitudo muscarꝫ: ⁊ sic ẽ i ppositio: qr tũc venit coturnicũ maxia mltitudo. h Ut illi q̃dẽ .s. egyptij. i Cõcupiscẽtes escã. ad sui nutrimẽtũ. k Propter q̃ il. oĩsa ⁊ miss. si .s. ranas ⁊ muscas venenatas cibos egyptiorꝫ fedãtes ⁊ venenãtes. l Etiaꝫ a necessaria ꝓcupia .i. a ꝓcupia cibi necessarij. m Auerterẽt. horrẽtes cibos comedẽ fedatos ⁊ venenatos. n Hi aũt. .i. hebrei. o In bre. iopes fci. i. i breui tpe. p Noua gu. escaꝫ .s. ortigometrã. ⁊ sỏdit vtriusq; cã cum dr: q Oportebat ⁊c. ⁊ iũgat sic lra: Oportebat. n. illis. s. egyptijs s Exercẽtib' tyrãnidẽ. i hebreis q̃s affligebãt iniuste: exo. j. r Sine excusatõe q̃dẽ supue. iteritũ. i. sine remedio. t His ãt. i. hebreis. v Tm oñdẽ. ad eorꝫ ꝓsolatõez. x Quẽadmodũ ini. eorꝫ. egyptij: Exterminabãt. seq̃t. y Eteniꝫ. Hic ꝓnter remouet q̃dã obiectio: ⁊ 2° ifert dine ptãtis ꝓfessio: ibi Tu es dñe. Circa

Propi hec ⁊ his .xvi. silia passi sũt digne tormẽta: et p multitudinẽ bestiarꝫ exterminati sunt. Pro qbus tormentis bene disposuisti pplm tuũ: qbus dedisti cõcupiam delectamẽti sui nouuꝫ saporẽ escã parãs eis ortigometrã: ut illi qdẽ ꝓcũ piscẽtes escã: propterea q̃ illis oĩsa ⁊ missa sũt: etiã a necessaria ꝓcupia auerterẽt. Hi aũtẽ i breui iopes facti: nouã gustauerũt escã. Oportebat. n. illis sine excusatõe qdẽ supuenire iteritus exercẽtibus tyrãnidẽ: his aũtẽ tñ ỏsidere qñeadmodum inimici eorꝫ exterminabant. Eteniꝫ cũ illis supuenit seua bestiarꝫ ira: morsib' puersorꝫ colubrorꝫ exterminabãt Sed nõ ippetuus tua ira pmãsit: sed ad correptõez in breui turbati sunt: signũm habentes salutis: ad cõmemoratõem mãdati legis tue. Qui. n. cõuersus est: nõn p hoc qỏ videbat sanabatur sed per te oĩus saluatorẽ. In hoc autẽ ostẽdisti inimicis tuis: qa tu es q liberas ab omni malo. Illos. n. locustarũ ⁊ muscarꝫ occiderũt morsus: et non est inuenta sanitas aie illorus: quia digni erant ab huiusmõi exterminari. Filios autem tuos nec draconũ nec venenatorũ vicerũt dentes. Misericordia. n. tua adueniens sanabat illos. In memoria eniꝫ sermonũ tuorus extermiabantur: et velociter sanabãtur: ne i altã incidentes oblionem: nõn possent tuo vti adiutorio. Etenim neq; herba neq; malagma sanauit eos: sed tuus domine sermo q sanat oĩa. Tu es dñe q vite et mortis habes potestatẽ: et ỏduc vsq; ad portas mortis et reduc. Homo aũt occidit qdẽ p malicia aiam suã: et cũ exierit spũs nõn reuertet nec reuocabit aiam

hoc qỏ videbat sanabatur sed per te oĩus saluatorẽ. In hoc autẽ ostẽdisti inimicis tuis: qa tu es q liberas ab omni malo. Illos. n. locustarũ ⁊ muscarꝫ occiderũt morsus: et non est inuenta sanitas aie illorus: quia digni erant ab huiusmõi exterminari. Filios autem tuos nec draconũ nec venenatorũ vicerũt dentes. Misericordia. n. tua adueniens sanabat illos. In memoria eniꝫ sermonũ tuorus extermiabantur: et velociter sanabãtur: ne i altã incidentes oblionem: nõn possent tuo vti adiutorio. Etenim neq; herba neq; malagma sanauit eos: sed tuus domine sermo q sanat oĩa. Tu es dñe q vite et mortis habes potestatẽ: et ỏduc vsq; ad portas mortis et reduc. Homo aũt occidit qdẽ p malicia aiam suã: et cũ exierit spũs nõn reuertet nec reuocabit aiam

p̃mũ sciẽdũ q Nume. xxj. dr: q dñs misit fpentes pplꝫ istũ murmuratẽ affligẽtes. Et ex hoc possꝫ obijci hebreos nõ fuisse meliorꝫ ꝓditõis q̃ egyptij morsib' aialiũ afflicti: qỏ remouet p hoc: q dñs statiꝫ dedit remediũ hebreis penitẽtib' dicẽs moysi: Fac fpentẽ eneũ: ⁊ pone eũ p sig: ⁊ q̃ aspexerit eũ viuet. ⁊ hoc est qỏ dr: y Eteniꝫ cũ illis. s. hebreis: ⁊ pꝫ ex dictis. z Sꝫ nõ in ppetuũ ira tua pmãsit. nã ỏdisti eis remediũ: vt dcm est: ideo sỏdit: a Sed ad correptõem in breui. tpe. b Turbati sũt. morsib' fpentũ. c Signũ hñtes salutis. serpẽtẽ eneũ. d Ad cõmemoratõem ⁊c. .i. pcussi ⁊ sanati essent memores mãdatorꝫ tuorꝫ ad iplẽdũ ipsa. e Qui. n. cõuersus ẽ. s. de hebreis p pniam. f Nõ p hoc qỏ videbat sanabat. s. p fpẽtẽ eneũ: q̃ nullã vtutẽ hẽbat sanãdi. g Sꝫ p te omniũ saluatorẽ. supple sanabat. h Jn hoc ⁊c. q liberas. clamantes ad te. i Illos .n. s. egyptios. Illos aũt locu. ⁊ mus. occi. morsus. vt p̃dictũ ẽ. k Et nõ ẽ inuẽta sanitas. i. nõ ẽ datuꝫ remediũ. Sꝫ hoc vi qr exo. viij. dr: q dñs illã plagam remouit. Ad qỏ dicẽdũ q hoc nõ fuit ad p̃ces egyptiorꝫ: sꝫ ad p̃ces moysi: ppter quod remediũ nõ fuit datũ egyptijs sicut hebreis: ió subdit: l Filios aũt tuos. i. hebreos. m Nec draconũ nec vena. vi. dentes. nã sanati fuerũt penitẽtes: ió sỏditur: Misericordia. n. tua ⁊c. seq̃t: n Jn memoria eniꝫ. i. vt eẽnt memores. o Sermonũ tuorꝫ extermiabãt. i. affligebant. p Et velociter sanabãt. p tuã miam. q Ne i altã. i. pfũdã r Incidẽtes oblionẽ. dei. s Nõ possent tuo vti adiutorio. ppr ꝓcẽptũ tui: fm q dr puer. xviij. Impius cũ in pfundum peccatorꝫ venerit cõtẽnit. ⁊. xxix. Repẽtinus ueniet ei iterit'. t Eteniꝫ neq; herba. medicinalis. v Neq; malagma. i. emplastrũ x Sanauit illos: sed tuus dñe sermo. qr dicere dei est facere: psal. xxxij. Dixit ⁊ facta sunt. y Tu es domine. ex dictis ifertur dr uine virtutis confessio cum dicitur: Tu es domine q̃ vite. conseruande. z Et mortis. inferẽde: ⁊ habes potestatem. tua voluntate. a Et deducis ad portas mortis. corporalis. b Et reducis. sanando: ad portas vero mortis spiritualis non deducit: quia nõ est actor peccati: sꝫ homo p defectibilitatẽ liberi arbitrij: ideo subditur: c Hõ aũt occidit qdẽ p malicia. moralis culpe. d Aiam suã. q̃ imoralis ẽ morte nãe. e Et cũ exierit spũs. a corpe. f Nõ reuertet. via nãe. g Nec reuocabit aiaꝫ. s. ipꝫ corp'.

a Que recepta ē. i. separata ab eo. b Sed tuā ma. effu. ipossibile ē. nā aie iustoꝝ recipiūtur in manu dīne mīe: pec catoꝝ vero in manu sue iusticie: iō sb̄dit: c Negātes .n. nosse te impij. egyptij. o Nouis aquis ꝛ grandinib' ꝛc. h' hī exo. ix. vbi dī: q̄ sup terrā egypti grādo ꝛ ignis mixta pariter ferebant: ꝛ il le ignis fortiꝰ cōburebat: q̄ si eēt solus: iō subdit: Quod .n. mirabile erat ꝛc. ꝛ subditur cā. e Uidex est .n. orbis. i. creatura orbis. f Justorū. i. hebreoꝝ ab egyptijs iniuste afflictoꝝ ꝓpter quod creatura obediēs creatori mirabilibus modis affligebat egyptios: vnde ꝛ adhuc subdit: g Quodā .n. tpre mansuetabat ignis. p̄dictus. h Ne cōburerent que ad ipios. egyptios. i Missa erant aialia. ad eorum afflictōem: vt dictū ē. s. in p̄ncipio h' capli. k Sed vt ipsi. egyptij. l Uidētes. q̄ aialia eis nocua nō cōburebātur: ꝛ vt eis vtilia: vt boues ꝛ iumenta eodē igne consumerentur. m Scirēt. per hoc n Qm̄ dī iudicio. cui creata obedit ad nutū. o Patiunt psecutōem: ꝛ quodaꝝ tpe in aq̄. supra vtutē nālem. p Ignis ardebat ꝛc. repetitio est ad maiorē expressionē eius qđ dictū ē. s. Quod .n. mirabile erat ꝛc. ꝛ sequit: q Pro dbus. hic p̄ter agit de māna collata: ꝛ p̄mo exp̄mit hebreoꝝ p̄solatio: ꝛ egyptioꝝ afflictio: ibi Nix aūt. Circa p̄mū dī: q Pro dbꝰ. i. p afflictō nibꝰ egyptioꝝ dict̄. r Angeloꝝ esca. i. māna que dī angeloꝝ esca: eo q̄ descēdebat ministerio eoꝝ: nā cibo corpali nō vtunt: Thobie. xij. s Nutristi pplm tuū. exo. xvj. t Et paratū panē de celo. aereo: nā cum rore descendebat Nume. xj. Prestitisti illis sīn̄ laboze suo. v Omne delecta mētū in se hēntē ꝛc. nā bonis sapiebat ꝓut volebāt: vt hēt p̄ter cū subdit: x Subām .n. tuā. i. diuitias tue bonitatis: y Oñdebaꝫ. in cibo mane. z Et defluiens vniuscuiusq̄ voluntati. existēti de numero bonoꝝ: nam malis insipidus erat cibus. vñ dicebant Nume. xxj. Nauseat aia nostra sup cibo isto leuissimo a Ad qđ q̄sq̄ bonꝰ. b Uolebat ꝓuertebaꝫ. sapiēdo sibi sicut volebat: ꝛ hoc non erat ex nā mane: sed dīna vtute. c Nix aūt. Hic reuertit ad egyptioꝝ afflictōem dicēs: Nix aūt ꝛ glacies ꝛc. tabescebāt. .i. liquefiebāt: q̄ mixta pariter ferebātur: vt p̄dictum est. d Ut scirēt q̄m fructꝰ inimicoꝝ. s. egyptioꝝ. e Exterminabat ignis ardēs in grādine. sine grādinis dissolutōe. f Et pluuia corruscās. fulguratōe: exo. ix. Cōsequēt ostēdit effectū oppositū ignis ad p̄solatōem hebreoꝝ dicēs g Hoc aūt iteꝝ. fuit mirabile. g Ut nutrirent .i. viuerēt. h Ignis etiā sue vtutis oblitus ē. s. ignis in camino triū pueroꝝ: dañ. iij. ꝛ etiā in egypto. nam aialia hebreoꝝ de q̄ bus nutriebant: igne ꝛ grādine nō fuerūt lesa: ls .n. i terra gessen i qua fuerūt filij isrl̄: ñ fuerit illa pestilentia grandinis ꝛ ignis: vt dī exo. .ix. tū fuit in circuitu illiꝰ terre: ꝛ sic dī quātum ad hoc ignis oblitus sue vtutis: inq̄tū aialia illius terre non lesit: sicut aliarū i circuitu existentium. ꝛ subditur cā huiꝰ differētie cū dī: i Creatura .n. tibi factori ꝛc. ꝛ p̄z lr̄a vsq̄ ibi: k Propter hoc ꝛ tc oia trās figurata .i. transmutata a ꝓpeta te sue nāe p̄m iperiū volūtatis tue l Oiuꝝ nutrici gre tue deseruiebāt. vt dictum ē ò igne ꝛ manna. m Ut scirēt filij tui. s. hebrei iusti. n Quos dilexisti domine. amoze spāli: ꝓpter qđ data fuit eis lex ꝛ ꝓphe ꝛ alia spālia bñficia dei psal. cxlvij. Non fecit taliꝫ oī natōi ꝛ iudicia sua ñ mānifestauit eis. o Qm̄ ñ nati. fructꝰ. i. nati ò ira. p Pascūt hoies. supple soli. q Sz ser. tuꝰ ꝛc. deuto. viij. Nō i solo pane viuit hō: sz i oī vbo qđ egredit ex ore dī. r Qđ .n. ab igne ñ po. eximiari. s. māna que ad ignē indurabat ꝛ ad solē liqfiebat: iō sb̄dit: s Strati ab exi. ra. ꝛc. vt notū oīb' eēt. s. hebreis. t Qm̄ oz p̄ue. solē. i. ortū solis. v Ad bñdi. tuā. i. ad colligēdū māna q̄ bñdictō dī dī: eo q̄ grati ab eo dabat. x Et ad oz. luc. i. sol'. y Te adorare. ò bñficū tui collatōe: ꝛ sb̄dit cā cū dī: z Ingrati ei. i. ei' q̄ dei bñficiū nō recogscit. ꝛ Spes tāq̄ hyber. gla. tabescet. i. totaliꝫ pibit: sic expōit cōit: sz exo. xvj dī: Cūq̄ icaluisset sol liqfiebat. qđ p̄pe fit i meridie: ꝛ iō ibi dcm̄ fuit p̄m hebreos: q̄ tps colligēdi erat post solis ortum vsq̄ ad horā sextā: ꝛ p̄z h' aliꝫ exponēda ē hec lr̄a: Oportuerit solē. i. feruoꝝ solis ad colligēdū māna: q̄ dī h bñdictio dei. Et ad ortū lucis. i. solis. Te adorare in p̄n collectōis vel collatōis dīni bñficij. Sz ꝯ hoc vī qđ hic p̄mittit: Statiz ab exiguo radio solis ꝛc. hora vo sexta nō est exiguus radi' i vtute sz fortissim': dicēdū q̄ imo

Que recepta ē sed tuā manū effugere ipossibile ē. Negātes .n. nosse te impij p fortitudinē brachij tui flagellati sunt: nouis aquis ꝛ grandinibus ꝛ pluuijs psecutōez passi: ꝛ p ignē cōsummati. Qđ .n. mirabile erat in aq̄ que oia extiguit: plus ignis valebat. Unde ex est .n. orbis iustoꝝ. Quodā .n. tpre mansuetabat ignis: nē cōburerēt que ad ipios missa erant aialia: sed ut ipsi videntes scirēnt: q̄m dei iudicio pātiūtur psecutōem. Et quodā tpe i aqua supra virtutem ignis exardebat vndiq̄: vt iniquā terre natōez exterminaret. Pro qbꝰ angeloꝝ esca nutristi populū tuū: et paratū panē de celo p̄stitisti illis sine labore: omne delectamētū i se hēntez: ꝛ oīs saporis suauitatem. Subam .n. tuaz ꝛ dulcedinē tuā quā in filios hēs ostēdebas: et deseruiēs vniuscuiusq̄ voluntati. Ad quod q̄sq̄ volebat ꝙuertebatur.

Nix aūtē ꝛ glacies sustinebāt vim ignis: ꝛ nō tabescebāt: ut scirent q̄m fructꝰ inimicoꝝ exterminabat ignis ardēs: in grādine et pluuia corruscās. Hoc aūt iteruz ut nutrirēt iusti: ignis etiaz sue vtutis oblitus ē. Creatura .n. tibi factori deseruiēs exardescit in tormētū aduersus iniustos: ꝛ leuior fit ad bñfaciēdū p his q̄ in te p̄fidunt. Propter hoc ꝛ tunc oia trāsfigurata òiuz nutrici gratie tue deseruiebant: ad volūtatē eoꝝ qui a te desiderati sūt: ut scirēt filij tui q̄os dilexisti dñe: q̄oniā nō natiuitatis fructꝰ pascūt hoies: sed ꝛmo tuus hos q̄ in te crediderit: conseruat. Quod .n. ab igne nō potat exterminari: statiz ab exiguo radio solis calefactuz tabescebat: vt notū oibus esset: q̄oniā oportet p̄uenire solem ad benedictionem tuam: et ad ortū lucis te adorare. Ingrati .n. spes tanq̄z hybnalis glacies tabescet:

si cõparet ad seruoꝛẽ ignis: de quo hic loq̃tur ⁊ cõparatiue: vt pz. liber aũt exo. est de canone: nõ aũt liber sapientie: ꝓpt qõ lra huj' libꝛi magis trabẽda est ad libꝛum illũ q̃ ecõuerso ⁊c. Lapl'm. XVII.

Magna. n. sunt iudicia tua dñe. Hec ẽ pars q̃ꝛta i qua ꝛcolitur bñficiũ lucꝛ datũ hebꝛeis: ⁊ ꝓ oppositũ afflictio tenebꝛaꝝ inductaꝝ egyptijs: ⁊ ꝓmo ponit h scõm: 2° ꝓmũ: ibi Scis ãt tuis .c. sequenti. Prima i tres: qꝛ ꝓmo ponit obtenebꝛatio egyptioꝝũ: 2° derisio magoꝝ: ibi Et magice artis. 3° cõis afflictio ãboꝝ: ibi Illi aũt. Circa ꝓmũ dr: a Magna. n. sũt iudicia tua dñe. qꝛ sũt incõprehensibilia: Ro. xj. Quã icõprehẽsibilia sũt iudicia eius. b Et ienarrabilia ẽba tua. i. opa verbo tuo fcã. c Propter hoc idiscipline aie. i. hoies vitatẽ diligẽ nolentes cuiusmodi fuerũt egyptij: q̃ vidẽtes tot dei mirabilia ꝛmãserũt i erroꝛe suo obstinati: iõ sbdit: o Duꝝ. n. psuasum hñt. i. ꝓ firmo tenẽt. d Posse do. na. scẽ. credebãt. n. q̃ de nõ posset hebꝛeos de futuꝛe eoꝝ liberare. f Ui culis tenebꝛaꝝ. palpabiliũ: exo. x. g Et lõ. no. cõpediti. qꝛ trib' diẽb' nemo mouit se de loco i q̃ erat: vt dr ibidẽ. h Inclusi sb tectis fugitiui. ibi. n. fugerãt aliq̃ timoꝛe pcussionis iferẽde. i Perpetue, puidẽtie. s. dei uine: qꝛ deus ab eꝛno puidit troia. k Jacuerũt. de locis i qb' erãt se nõ mouẽtes: vt dcm ẽ. l Et dũ putãt. Hic ꝓter ponit dcẽ obtenebꝛatõis rõ: erãt. n. egyptij tenebꝛis spũalib' peccatoꝝ inuoluti: ꝓpt qõ iustũ fuit vt tenebꝛis coꝛpalib' inuoluerẽtur: vt pena coꝛꝛñdẽt peccato: ⁊ hoc est qõ dr: l Et dũ putãt se latere. a ꝓspectu dino. m In obscuris peccati. q̃ dicũt obscura eo q̃ fiũt i occulto: Joh. iij. Qui male agit odit lucẽ. n Tenebꝛoso obli. vela. disp. st. nã aliq̃ erãt in cãpis: aliq̃ in domib': aliq̃ i villaꝝ plateis: ⁊ supueniẽtib' subito pal pabilib' tenebꝛis: nullus mouẽ se potuit: nec per ꝓꝛis se vl aliũ ꝓsolari: ꝓpt qõ dicũt h: Tenebꝛoso obliuioꝛis velamẽto dispsi. o Pauẽtes horꝛẽde ⁊c. ex tenebꝛatione sbita. p Neq̃. n. q̃ ptinebat illos spelũca. i. tenebꝛa q̃ spelũca dr: eo q̃ i spelũcis pfũdis sũt tenebꝛe dense. q Sine timo. custodiebat. ita q̃ nõ erat timẽdũ ò fuga eoꝝ: ⁊ sbdit rõ: r Quñ so. descẽdẽs. i. fragoꝛ aeꝛ ꝓ modũ tonitrui. s Perturbabat il. ⁊ psone tri. illis apparẽtes. i. fantasmata terribilia: sic aliq̃n fit i sõnis. t Et ignis q̃ nul. vis po. il. lu. pbẽ. ꝓpt dẽsitatẽ tenebꝛe. v Apparebat ãt il. subi. ignis ⁊c. i. i momẽto apparẽs nõ ad eoꝝ ꝓsolatõem: sꝫ mag' ad desolatõem: qꝛ grauioꝛa formidabãt euenire. x Et magice artis. Hic ꝓsequit derisio magoꝝ q̃ a ꝓncipio pꝛecutõis egypti conati sũt facẽ silia operib' moysi: vt hi exo. vij. ⁊ viij. sed defecerunt i tertio signo: ꝓpt qõ merito facti sunt i derisum. Et hoc est qõ dr: x Et magice artis apposite erat derisus. i. pdict' malis accessit ꝛisus magoꝝ pharaonis. y Et sapie ⁊ glorie coꝛꝛeptio cuꝝ ꝓtumelia. i. sapia ò qua magi gloriabãt coꝛꝛepta fuit ꝓtumeliose. nã fuerũt percussi cuꝝ aljs: ita q̃ non poterãt se vel alios iuuare: iõ sbdit Jlli enim ⁊c. ⁊ patet. a Nã etsi nihil eos ex mõstris perturbabat. eo q̃ erãt talib' assueti: sicut de balaã mago dicit glo. Nume. xxij. Balaã assuetus mõstris ad vocẽ asine nõ expauit. b Trãsitu aialiũ ⁊c. nã timoꝛ ex modico fremitu facit formare imaginatõem terribiliũ: sicut multum timens credit adesse hostes ex sonitu foliꝝ: vel aliquo huj' modi. c Et aerem quẽ nulla rõne quis effugere posset. quia nullus potest viuere sine aeris respiratione. d Negantes se videre. ex tenebꝛarũ densitate. e Frequẽter. n. ꝓoccupabant pessima. i. credebant adesse estimatõe falsa. f Redarguente cõscia. erãt. n. conscij maloruꝝ suoꝝ: ꝓ quibus sciebant se dignos punitione diuina: ex hoc estimabant sibi euenire peioꝛa. g Cum sit. n. timida neq̃tia. qꝛ facit timidos: propter quod latrones sũt timidi. h Data est in omnium condemnationeꝫ. i. punitioni. Timoꝛ. n. quem sustinent homines mali est quedam pena ipsoꝝ. i Semper. n. presumit seua. i. preestimat magna mala super se ventura. k Perturbata conscientia. timoꝛe pene ex peccatoꝝ recoꝛdatione. l Nihil enim est timoꝛ: nisi presumptionis adiutoꝝium. i. augmentum existimationis imminentis pene: quam facit credere maioꝛem. m Prodition cogitationis auxiliozum. nam timoꝛ facies pallozem in facie: pdit cogitationem auxilij: qꝛ demõstrat q̃ timens auxilium desiderat. n Et dum ab intro. i. in mente timentis. o Minoꝛ est expectatio. i. spes auxilij. p Maioꝛẽ putat ⁊c. quia credit maioꝛa adesse mala: ⁊ ẽ repetitio eiusdem sententie que predicta est. Actoꝝ. n. huius libꝛi frequenter eandem sententiam repetit per alia verba.

ꝛ disperiet tanq̃ aqua supuacua. Lap. XVII.

Magnã sunt. n. iudicia tua dñe: ⁊ inenarrabilia ẽba tua: ꝓpt hoc indisciplinate aie errauerunt. Duꝝ. n. psuasum habẽt inimici posse dñari natõi sãcte vinculis tenebꝛaꝝ ⁊ lõge noctis cõpediti: inclusi sub tectis fugitiui: ꝑpetue ꝓuidentie iacuerũt: ⁊ dũ putãt se latere i obscuris peccati tenebꝛoso obliuionis vela mẽto dispsi sunt: pauentes horꝛẽde: ⁊ cũ admiratõe nimia pturbati. Neq̃. n. q̃ cõtinebat illos spelũca sine timoꝛe custodiebat: quoniã sonit' descẽdẽs ptũrbabat illos: ⁊ psone tristes illis apparẽtes: pauoꝛe illis prestabant. Et ignis q̃ideẽ nulla vis poꝛat illis lumẽ ꝓbere: nec siderũ limpide flãme illumiare poterãt illã noctẽ horꝛendã. Appãrebat aũt illis subitane' ignis: timoꝛe plen': ⁊ timoꝛe pcussi illius que nõ videbatur faciei esti mabãt ꝛteꝛioꝛa esse que videbãt: ⁊ magice arti appositi erant derisus: ⁊ sapiẽtie glia coꝛꝛeptio cũ ꝓtumelia Jlli enim q̃ ꝓmittebant timoꝛes ⁊ pturbatões expellere se ab aĩa languente: hi cuꝝ derisu pleni timoꝛe languebãt. Nãm ⁊si nihil eos ex mõstris pturbat: trãsitũ aialium ⁊ serpẽtiũ sibilatione cõmoti: tremebũdi peribãt: ⁊ aerẽ quẽ nulla rõne qs effugere posset: negãtes se videre. Freq̃nt. n. ꝓoccupãt pessima: r dãrguẽte ꝓscientia. Liꝫ sit. n. timida neqtia dãta ẽ i oiuꝝ ꝓdẽnatõeꝫ Semp. n. ꝓsumit seua: ptur bãta ꝓscia. Nihil ẽniꝫ est timoꝛ nisi ꝓsũptõis adiutoꝛiuꝫ: ꝓditio cogitatõis auxiliozum. Et dũm ab intro minoꝛ est expectatio: maioꝛem putat potentiam eius cause de q̃ tormentũ ꝓstat.

a Illi aũt. Hic ꝯnter ponit afflictio egyptioꝝ oium ex obtenebratõe: cũ dr: Illi aũt q̃ i potẽtẽ venere noctẽ. i. tenebras densas: que dicũtur nox potẽs ex longa duratõe. s. triũ dierũ: ⁊ ex dẽsitate ꝓpter quã d̃ loco suo nõ poterat q̃s se mouere. b Et ab infimis. i. a terra ⁊ aqua: ex q̃bus ascẽderũt fumi aerẽ ingrossantes. c Et ab altissimis. i. ex densatiõe nubiũ illuminatõem aeris ipediẽte. d Eũdez sõnũ dormiẽtes ⁊c. egyptij nanq̃z qui in illo triduo fuerunt aliq̃tulũ oppssi somno: statim terribilia somnia patiebant intm̃ q̃ aliq̃ moriebãtur: iõ subdit: e Aliquãdo aie deficiebãt traductõe. i. sepatiõe aie a corpore. f Subitaneꝰ. n. ⁊c. ⁊ p consequẽs magis nociuꝰ g Deinde si q̃sq̃ ex illis decidisset. in terrã ex timore. h Custodiebat in carcere. q̃z nõ poterat se mouere. i Si. n. rusticus quis erat ⁊c. naz vbicũq̃z erat aliq̃s occupatꝰ in agro vel in domo tenebris supuenientibꝰ ibi mãsit tribus diebus: iõ subditur: k Una. n. cathena ⁊c. ⁊ pz. l Siueꝰ spũs sibilans. i. vẽtus flans m Aut int spissos ⁊c. aut resonãs de altis. mon. echo. i. sonꝰ reflexus. n Deficiẽtes faciebat illos p̃ timore. repetitio est snie. s. posit. s. q̃ timor faciebat eos estimare magna pericula ex occasione modica. Cõsequẽter oñdit q̃tum ad alios differentia cũ dr: o Ois. n. orbis terrarũ extra egyptioꝝ locũ. p Limpido illumiabat ⁊c. intm̃ q̃ nullus ab opibꝰ suis ipediebat. q Solis ãt illis. s. egyptijs. r Supposita erat gra. nox. dinitꝰ iflicta. s Imago tene. ⁊c. nã p̃figurabat tenebras gehẽne: q̃s icursuri erãt: iõ sbdit: t Ipi g̃ sibi erãt gra. tene. i. cã magis grauiũ tenebraꝝ. s. gehẽne quas merebant p̃ sua peccata.

Illi aũt qui i potẽtẽ venere noctẽ: et ab infimis et ab altissimis supuenientẽ: eundẽ somnũ dormientes aliquãdo mõstroꝝ exagitabãtur timore: aliqñ aie deficiebãt traductõe. Subitaneꝰ. n. illis ⁊ isperatꝰ timor supuenerat. Deinde si q̃sq̃z ex illis d̃cidisset: custodiebat i carcere sine ferro reclusus. Si eniz rusticꝰ q̃s erat: aut pastor: aut agri laboꝝ oparꝰ p̃occupatꝰ esset: ieffugibilẽ sustinebat necessitatẽ. Una. n. cathena tenebraꝝ oẽs erant colligati. Siue spũs sibilãs: aut int spissos arborũ ramos auiũ sonus suauis: aut vis aque decurrentis nimiũ: aut sonꝰ validus p̃cipitarũ petraꝝ: aut ludẽtiũ aialium cursus inuisus: aut mugiẽtiũ valida bestiarũ vox: aut resonãs de altissimis montibꝰ echo: deficientes faciebat illos p̃ timore. Ois eniz orbis terraruz limpido illuminabat lumine: ⁊ nõ ipeditis opibꝰ cõtinebat. Solis aũt illis superposita erat grauis nox: imago tenebraꝝ que supuẽtura illis erat. Ipsi ergo sibi erãt grauiores tenebre.

Capl̃m. XVIII.

Sanctis aũt tuis. Descripta obtenebratõe egyptiorũ: hic ꝯnter describit illustratio hebreoꝝ cũ dr: a Scis aũt tuis. i. hebreis. b Maxia erat lux. vñ dr exo. x. Ubicũq̃z aũt hitabãt filij isrl erat lux. c Et hoꝝ q̃dẽ. i. hebreoꝝ. d Uocẽ ini. audiebãt. s. egyptij: sz figurã nõ videbãt tenebris ipediti. e Et q̃z non ⁊ ipi. s. hebrei. f Eadẽ passi erãt. s. tenebras. g Magnificabãt te. sic grati. h Et q̃ añ lesi erãt. s. ab egyptijs laboribꝰ duris: exo. j. i Et q̃z nõ ledebãtur. decẽ plagis sic egyptij. k Gr̃as agebãt. de bñficijs dei. l Et vt esset diffe. int ipos ⁊ egyptios. m Te deũ petebãt. i sua necessitate: egyptij vo plres deos iuocabãt. ⁊ quia gratitudo de bñficio p̃stito meret aliud p̃stãdũ: sbdit: n Propt q̃d ignis ar. colũ. du. ha. igte vie. d̃ nocte. o Et solẽ sine lesura. per colũnã nubis de die: ⁊ sic dabat bonũ hospitiuz. p Digni q̃dem illi. s. egyptij. q Carere luce. p tenebras dcãs. r Qui iclu. custo. fili. tuos. nõ pmittẽtes eos de egypto exire ad sacrificãdũ dño. s Per q̃s inci. icor. le. lu. sclo dari. a q̃nq̃gesima nãq̃z die exitꝰ illoꝝ data fuit lex i mõte synai. t Cum cogitarẽt. Hec est ps q̃nta i qua ponit q̃ntũ bñficiũ d̃ ꝯsuatõe hebreoꝝ: ⁊ eꝯrio de interfectõe p̃mogenitoꝝ egypti. Et diuidit i duas ptes: q̃z p̃mo d̃scribit hoc bñficiuz: 2ꝰ soluit obiectio i ꝯriũ: ibi Tetigit aũt. Pria adhuc in duas: q̃z p̃mo dictũ beneficium describit: 2ꝰ tps ⁊ hora subdit: ibi Cum. n. q̃etũ. Circa p̃mũ dr: t Cũ cogitarẽt. egyptij. v Iustorũ occidẽ ifãtes. exo. j. x Et vno expo. filio. s. moyse q̃ i fiscella fuit positꝰ i flumie. y Sz liberato. p filiã pharaõis: exo. ij. z In traductõez illoꝝ. i. i eductõe hebreoꝝ d̃ egypto: a Mltitudinẽ filioꝝ. i. p̃mogenitoꝝ egypti. b Abstulisti. de vita pñti. exo. xij. c Et pit illos. i. pres eoꝝ egyptios. d Perdidisti i aq̃ va. rubri mar: exo. xiiij. e Illa. n. nox. i q̃ itfecta st p̃mogẽita egyptioꝝ. f Añ co. est a pri. no. moyse ⁊ aarõ: ex. xj. g Ut ve sci. q̃. iu. cre. i. dinis assertõibꝰ ipis ⁊ pribꝰ fcis. h Aieq̃. es. r spcũ futoꝝ pmissoꝝ. i Suscep. ẽ ãt. ⁊c. q. d. saluasti iustos ⁊ d̃struxisti iiustos. k Sic. n. lesi. ⁊c. egyptios. l Sic ⁊ nos puo. ad grãꝝ actões p bñficijs tuis. m Magnificasti. p ceteri pplis. n Abscõse. n. sacri. agnũ paschalẽ.

Capl̃m. XVIII.

Sanctis aũt tuis maxima erat lux: et hoꝝ q̃dẽ vocẽ inimici audiebant sed figurã non videbãt. Et q̃a nõ ⁊ ipsi eadẽ passi erãt: magnificabãt te: et q añ lesi erant: q̃a nõ ledebãtur: gratias agebãt tibi: et vt eẽt differẽtia: te deũ petebãt. Propter q̃d ignis ardentem colũnam ducem habuerunt ignote vie: et solez sine lesura boni hospitij prestitisti. Digni quidẽ illi carere luce ⁊ pati carcerẽ tenebraꝝ qui inclusos custodiebant filios tuos: per quos incipiebat incorruptũ legis lumẽ seculo dari. Cũz cogitarẽt iustoruz occidere infantes: et vno exposito filio sed liberato in traductõem illorum multitudinẽ filioꝝ abstulisti: et parit illos perdidisti i aqua valida. Illa. n. nox añ cognita est a patribus nostris: ut vere sciẽtes quibus iuramẽtis crediderunt: animequiores essent. Suscepta est autez a populo tuo sanitas quidez iustorum: iniustoꝝ autem exterminatio. Sicut. n. lesisti aduersarios nostros: sic et nos prouocans magnificasti. Abscõnse. n. sacrificabant

a Justi pueri bonoꝝ.i.hebrei filij ꝓlarchaꝝ. b Et iusticie legē. in monte synai datā. c In ꝓcordiā dispoſuerūt.i.ꝓcorditer receperūt dicētes:exo.xxiij. Oīa ẏba dñi que locut⁹ ē faciem⁹. d Silr bona ꝛ mala recepturos iustos.i. ꝓspera ꝛ aduersa ex voluntate dei missa ꝛ mittenda dispoſuerunt eq̄minij recipere ꝓ dei amore. e Pij oīum.ſ.deo. f Decantantes laudes.in ꝓsperis ꝛ aduersis. Cōsentiunt egyptiorū vox lamentabilis cū dī: Resonabat aūt ꝛc. g Planctus ploratoꝝ ifantiū.i.q̄ fiebat ꝓ primogenitis interfectis h Silr autem pena ꝛc. exo.xj. Percussit dñs oē primogenitū in terra egypti a primogenito pharaōis qui sedebat in solio eius vsq; ad primogenitū captiue: que erat in carcere ꝛc. i Qm̄ in uno momēto ꝛc. exterminata est. q; tūc primogenit⁹ regis mortu⁹ est. k De oibus.n. egyptijs. l Nō credentes. deo ꝛ moysi. m Propter beneficia. in amotiōe plagaꝝ eis collata:q; remotis plagis reuertebant ad obstinatōem suam. n Tūc cū primū ꝛc. spopōderūt.i.cōfessi sūt. o Pplm dei se eē. ꝛ refert li se:ad moysen ꝛ hebreos.tūc.n. dimiserūt eos abire tanq̄ dei seruos:exo.xj. Pōt etiā li se: referri ad egyptios:per hoc.n.q; obedierūt mādato dei ō emissione hebreoꝝ:lz hoc fecerit timore:pñt dici quodāmodo ppls dei:sicut obedientes regi terreno timore solo dicūt esse de el⁹ pplo. p Lū.n. hic pñter ōscribit tps ꝛ hora pcussionis primogenitoꝝ egypti:cū dī:Lum.n. q̄etū silentiū ꝓtinēt oia.i. ꝓticinū hora i qua cōiter silēt oia. q Et nox in suo cursu mediū ite hēt. nā hec pcussio fuit inc̄ pncipiū noctis ꝛ finē. r Oipotēs ser.tu⁹ dñe. .i. ꝓceptū de interfectōe primogenitoꝝ. s Exiliēs de celo ꝛc. ex hoc arguūt alicq; q; infectio primogēitoꝝ egypti facta fuit p angelū bonū:sed nō ē efficax argumētū: tū q; liber iste nō ē de canone:tū q; demones frequēt leguṅ executores dīne iusticie: ꝛ q; hec infectio fuerit facta p angelū malū: vī magis pbabile:q; magis ꝓcordat scripture canonice. Dī.n.ps. lxxviij. Misit in eos irā indignatōis sue indignatōem ꝛ irā ꝛ tribulatōem imissio

iūsti pueri bonoꝝ: et iusticie legē i cōcordiaz dispoſuerūt. silr bona ꝛ mala pcepturos iustos:patri oīuz decantantes laudes. Resonabat aūt icōueniēs inimicoruz vox:ꝛ flebilis audiebat planct⁹ ploratoꝝ ifantiū. Silr autē pena seru⁹ cuz dño afflict⁹ ē: ꝛ pplaris hō regi silia passus. Silr ergo oēs vno noie mortis: mortuos hēbant innumerabiles Nec.n.ad sepeliendū viui sufficiebāt:quoniā vno momēto q; erat pclarior natio illoꝝ exterminata est. Bē oī bus.n.nō credētes pp̄t bñficia:tūc cū pmuz fuit exterminiū primogēitoꝝ spopōderūt populū dei se esse Luz.n.qetū silētiuz ꝓtinēt oia:ꝛ nox i suo cursu mediū iter hēret: oipotens sermo tu⁹ dñe exiliēs de celo a regalibus sedib⁹:durus debellator in mediā exterminij trā,psiliuit:gladiū acutus in simulatum ipēriū tuū portās:et stās rpleuit oīa morte:et vsq; ad celū attigebat

stās i tra.] Tunc ꝓtinuo uī sus somnioꝝ maloꝝ turbauerunt illos:ꝛ timores superuenerunt isperati. Et alⁱ alibi,piec⁹ semiuiu⁹: ꝑp̄ quā moriebaī cāz demōstrabat mortis. Visiones.n.q; illos turbauerunt hec pmōebāt ne iscij quare mala patiebā tur perirēt. Tetigit autem tūc ꝛ iustos tētatio mortis et cōmotio i heremo facta est multitudis:sed non diu permansit ira tua. Properans.n.hō sine q̄rela depcari ꝓ populis ꝓferens seruitutis sue scutum orōnem ꝛ per incensum depcatōez allegans:restitit ire: et finez imposuit necessitati: ostendēs qm̄ tuus est famulus. Vicit aūtē turbas nō i vir tute corpor nec armatura potētie:sz vbo illuz q se vexabat subiecit iuramēta patrū ꝛ testamētū cōmemorans:Lum.n.iā aceruatim cecidissent sup alterutrum mortui:interstitit: et amputauit impetuz:et diuisit illā que ad viuos ducebat viā,

a Et stans repleuit oīa morte.q; nō erat dom⁹ egyptioꝝ i qua nō eet mortuus: exo. .xj. b Et vsq; ad celū ꝛc. hoc dī ad ex primēdū q; primogēitorū nullus euadere poterat. c Tūc cōtinuo.i.añ imediate. d Visus somnioꝝ maloꝝ tur. illos. ad ꝓfigurādū dictā pcussionē primogenitoꝝ. e Et alius alibi ꝓiec⁹ semiuiuus.nam varijs modis ꝛ tribi libus moriebant: vt p hoc sinia illi⁹ morti mōstraret: ꝛ nō solū alijs remanentib⁹: sz ꝛ ipsis morietib⁹: io sequtur: Ne inscij ꝛc. f Tetigit aūt. hic ꝓnter mouetur obiectio ꝑ ꝓdicta: ꝛ primo ponit cū dī: Tetigit aūt tūc ꝛ iustos.ſ. hebreos. g Tētatio mortis.i. pūita mortē:ꝛ q; fuit illa sb̄dit: h Et cōmotio.ꝛ p idest.i.cōmotio seditōis excitata p choreꝛ cōplices eius. i In heremo.vt hī Nume.xvj.cui⁹ occasiōe milti ō isrl fuerī mortui:ꝓp̄ qō vī alicui: q; pplis isrl nō fuerit meliozis ꝓditōis q; egyptij. k Sz ñ diu. hic mouet dcā obiectio ꝑ hoc q; statiz appositū fuit remediū: ꝛ hoc ē qō dicitur: k Sed non diu pmansit ira tua.ꝛ sb̄dit causa: l Properās.n.hō sine q̄rela.i. aaron pie viuēs erga dñz: ꝛ iuste ad primū. l Depcari ꝓ populis. morientibus. m Restitit ire.dñi:eum placādo sua depcatōe. n Et finē imposuit necessitati.i.morti. o Ostendēs qm̄ tuus est famulus.ꝑ hoc q; te placauit suis pcibus. p Vicit aūt turbas.i.pestes pplm turbantes. q Nō in vtute corporis ꝛc.sed vbo orōis deuote. r Illū q; se vexabat.ſ.ꝑ ictē diū cōburēs pplm:de c⁹ cōbustione aarō vexabat. s Sub iecit.illud extinguēdo. t Iuramēta parētū ꝛc.vt.n.oro sua esset magis exaudibilis:i ea fecit mētōem de iuramento dei abrae facto:ꝛ testamēto in mōte synai iā dato. v Lū .n.ꝛc.interstitit.i.stetit inē mortuos ꝛ viuētes. x Et amputauit ipetū.incendū. y Et diuisit illā q; ad viuos ducebat viā.nam ignem ꝓcedētē ad ꝓsumēdum adhuc viuentes intercidit: vt dictū est: ꝛ qz tūc aaron fungebat summi pontificis officio:ideo subdit de ipius ornamēto dicens:

a In veste.n. poderis. ⁊ dī a pos qō est pes. nā tunica ei⁹ hiacynthina attingebat vsq; ad pedes. b Tot⁹ erat oꝛ bis terraꝝ. repñtatiue. tunica. n. linea figurabat terrā: qꝛ linū nascit de terra: baltheus cingens illā tunicā oceanū terram cingentē: tunica hiacynthina ratione colozis aerē: baltheus aūt cingens tunicā hiacynthinā figurabat ignem q̄ ambit aerem: suphumerale cū rōnali sibi cōiuncto ex varietate lapidū p̄ciosoꝝ ⁊ diuersoꝝ colozꝝ figurabat celū sidereū stellis ornatuz: duo lapides onychini i suphumerali significabāt duo magna luminaria solem ⁊ lunā: duodeciz gēme rōalis. xij. signa ҫodiaci: mitra que erat in capite: supioꝛez partē mundi. s. celuz crystallinū ⁊ empyreuz: lamia sancta pēdens in fronte repñtabat deū oībus p̄sidētem: ꝓpter qō in illa scriptū erat nomē domini tetragrāmaton quod ē ꝓpriū altissimi creatoꝛis oīuz. Et p hec ornamēta significabatur q̄ pontifex bis ornatus erat creatoꝛis oīum seruus: sicut dictū fuit plenⁿ exo. xxviij. c Et parentū ma. i quat. oꝛ. lapi. erāt sculpta. naz in rōnali erāt quattuoꝛ oꝛdines lapidū distincti p ternariū: ⁊ in illis duodeciz lapidibus erāt sculpta noia duodecim tribuuz. d Et magnificentia tua. i. nomē tetragrāmaton tibi ꝓpriū. e In diademate. i. in lamia aurea que erat tracta admodū semi circuli ab aure vsq; ad aurem attingens p frontē: vt plenⁿ dictū fuit in exo. f Is aūt cessit q̄ exterminabat. s. ignis qui cessauit vt dictū est. g Et hec extimuit. i. ipsuz deū cuius hec erant signa eo modo loquēdi quo creatura irrōalis obedire dicit creatoꝛi. h Erat ⁊c. sufficiēs. i. cā sufficiens vindicte dei contra totū populū: nisi pontifex placasset eum.

Jn vēste.n. poderis quam bēbat: tōt⁹ erat oꝛbis terra rū: ēt parentū magnalia in quattuoꝛ oꝛdibus lapiduz erāt sculpta: ⁊ mag̃nificētia tua i diadēmate capit⁹ illⁿ scripta erat: is aūtē cessit q extermiabat: ēt hec extimuit. Erāt. n. sola tētatō ire sufficiēs.

Capitulum .XIX.

Jmpijs aūt vsq; in nouissimū sinē misericoꝛdia irā superuenit. Prescie bat. n. ⁊ fuꝛa illoꝝ: q̄m cuz ipsi pmisissēt ut se educerēt: ēt cū magna solicitudine p̄misissent illos: ꝓsequebant illos penitētie act⁹. Adhuc .n. int̄ man⁹ bēntes luctuz: ⁊ deploꝛātes ad monumēta mortuoꝝ: aliā sibi assūpserūt cogitatōem insciētie ⁊ quos rogātes, piecerant: hos tanq̄z fugitiuos ꝓsequebant. Ducebat. n. illos ad hunc finē digna necessitas

Jmpijs aūt vsq; in nouissimū sin̄ mia. Hic ē sexta pars i qua recolit sextū bñficiū qō ē de traductōe p mare rubrū: ⁊ submersione egyptioꝝ. Et diuiditur in duas partes: qꝛ pmo ponit huius bñficij recordatio: scdo sbdit itenta ꝓclusio: ibi Jn oībus. Prima adhuc i duas: qꝛ pmo recolitur egyptioꝝ submersio: scdo hebꝛeoꝝ saluatio: ibi Omnis. n. Circa pmū dicitur ꝓtinuādo p̄dicta. s. q hebꝛei i mortalitate a serpentibus habuerūt remediū: non aūt pmogeniti egyptioꝝ: iō dī: a Jmpijs aūt vsq; in nouissimū. i. vsq; ad submersionē eoꝝ. b Sine mia. .i. sine remedio: naiñ nullū dei opus caret mia. c Jra superuenit. i. punitio. d Ꝓsciebat. n. ⁊ fu. illoꝝ. s. ipe dos. e Qñ cū pmisissēt. i. pordinassent. f Ut se educerēt. .i. filios isrl emitterēt de egypto: ita q̄ li se non referꝛet ad egyptios: sz ad hebꝛeos. g Et cū ma. soli. p̄mi. illos. nā egyptij cogebāt hebꝛeos festinanter egredi: exo. xij. h Cōsequbant. n. illos pnie actus. de ppli isrl emissiōe exo. xiiij. i Adhuc. n. int̄ manus. i. i pñti. k Dñtes luctū. de morte ꝑmogenitoꝝ. l Aliā sibi assum. cogi. insscie. de hebꝛeoꝝ reductiōe. m Ducebat ⁊c necessitas. i. moꝛs eis iuste iferēda i mari rubro. n Et hoꝝ que acciderāt. s. plagaruz ꝑteritarum. o Cōmemoratōem amittebant. abiicientes a se timorē dñi. p Ut que deerant toꝛmentis. s. ex iustitia debitis. p Repleret punitō. sbmersionis eoꝝ q Et ꝓpls qdē tu⁹ mirabilr transiꝛz. mare rubrū. r Jlli aūt nomorte iuenirent. p sbmersionez q̄ dī moꝛs noua respectu mortis ꝑmogenitoꝝ q̄ ꝑcesserat. s Dis. n. hic ꝓnter ponit saluatio hebꝛeoꝝ. Et diuidit in duas ptes. qꝛ primo ponit hec saluatio: scdo gꝛaꝝ actio: ibi Tanq̄ .n. Circa pmū dī

ēt hoꝝ que acciderāt commemoratōem amittebant: ut que deerāt toꝛmentis: rē pleret punitio: ēt ꝓpls quidem tuus mirabilr trāsiꝛz: illi aūtē nouā mortē inuenirent. Dis ēniz creatura ad suū genⁿ ab initio refiguraba deseruiēs tuis ꝑceptis: ut pueri tui custodirent illesi. Nam nubes castra eoꝝ obūbrabat: ēt ex aqua que añ erat: terra arida apparuit: ⁊ i mari rubro via sin̄ impediméto: ēt cāpus germinans de profundo nimio: per quem omnis natio trā siuit: qñ tegebatur tua manu videtēs tua mirabilia ⁊ mōstra. Tanq̄z. n. equi depauerūt escā: ēt tanq̄z agni exultauerūt mag̃nificantes te dñe qui liberasti illos. Memores. n. erant adhuc eoꝝ q̄ i colatu illoꝝ fcā fuerāt: quēadmodū ꝑ natōe

s Dis. n. crea. ad suū ge. ab int̄. refiguraba. i. ad obediēdū deo a quo oꝛiginat oīs creatura. t Defuies ꝑceptis tuis. qō patuit in diuisiōe maris ⁊ i colūna ignis ⁊ nubis: iō sbdit: v Nā nubes ca. coꝝ obū. nā āgelus q̄ ꝑcedebat castra hebꝛeoꝝ abiit ꝑ eos: ita q egyptij ñ poterāt ad hebꝛeos accedē: exo. xiiij. x Et ex aq̄ ⁊c. tra arida apuit. in diuisione maris. y Et cāpus germinās. i. maris fūdus desiccat⁹ ad modū cāpi germinātis: ꝑ quē dis natio hebꝛeoꝝ trāsiuit. z Que tegebatur manu tua. i. potētia tua. a Videtes tua mirabilia. in desiccatōe fundi maris: ⁊ i solidatōe aquaꝝ que erāt eis ꝑ muro a dextr⁹ ⁊ a sinistr⁹: exo. xiiij. b Tanq̄ eniz. Hic ꝓnter ponit gꝛaꝝ actio hebꝛeoꝝ: ⁊ ꝑmo ꝺ sua saluatōe cū dī: Tanq̄. n. equi ꝺpauerūt. i. arma egyptō rū acceperūt quos viderūt mortuos sup littus maris: exo. xiiij. c Et tanq̄ agni exultauerūt. de bñficijs sibi collatis. d Magnificantes te dñe. dicentes: Cātemus dño gl̄ose ⁊c. sequit: e Memores. n. hic ꝓnter ponit alia cā gꝛaꝝ actōis. s. vindicta dei de suis aduersarijs. Et diuidit i duas partes: qꝛ ꝑmo ponit pcussiōis actus: scdo mirabilis modus. ibi Jn se eniz. Prima adhuc i duas ꝑm duas egyptioꝝ punitōes: int̄misc̄etur tñ hebꝛeoꝝ alique ꝓsolatōes: vt oppolita iuxta se posita magis eluceꝛcant. Dicit g̃ phylo: e Memores enim erāt adhuc. i. dū gꝛas agerent dicentes: Cātem⁹ dño ⁊c.

Memores erāt eoꝝ que incolatu eoꝝ facta fuerāt. ꝫ egyptios cū adhuc hebrei manerēt i egypto. f Quē admodū ꝓ natiōe aialiū. i. ꝓ generatiōe aialiū vtiliuꝫ. g Eduxit terra muscas ⁊c. Exo. viij. Et ꝓ opposituꝫ subdit hebreoꝝ ꝓsolatio: cū dicit: a Nouissime aūt idest post exitū ō egypto. b Uidērūt nouā creaturā auiū. numeri. xj. c In allocutiōe eni desiderij. i. ad petitionē eoꝝ ſm suū desiderium. d Ascendit illis de mari ortigometra. i. coturnix: et ponit hic singulare ꝓ plurali: quia fuit ibi coturnicū mltitudo magna Si aūt arguat: q̄ dat̄o coturnicuꝫ nō fuit ad bonuꝫ ipoꝝ: q̄ ibi mortuus est ꝑplus q̄ desiderauerat carnes: nūeri. xj. Dicendū q̄ mos nō fuit oim sed pauꝝ respectiue. s. egyptioꝝ qui cuꝫ filijs israhel exierūt de egypto iūctis aliq̄bus de filijs israel: vt ibi dē dicit: qui male ꝓcupierāt carnes attediati ō mānā ſz recreatio coturnicū fuit omibus generalis: ſz ſpēaliter in ꝓsolationē bonoꝝ. e Et vexatiōes. hic pōit secūda ꝑcussio egyptioꝝ: cū dicit: e Et vexatiōes pectatorib' supuenerūt. s. egyptijs. f Nō sine illis que ante facta erant argumentis. i. eoꝝ reꝓhensionib' per flagella: ⁊ que fuerint illa subdit: g Per vim fluminū. fuit eni ꝑma plaga ꝓuersio aquaꝝ i sanguinē: Exo. vij. h Iuste eni patiebant. egyptij. i Scōm suas nequitias: ió subdit: i Eteni detestabiliorē ihospitalitatē instituerūt ꝓtra bonū hospitalitatis institutа facientes. k Alij quidē ignotos. i. extraneos. l Non recipiebāt aduenas. s. ad manendū secū in egypto. m Alij aūt bonos. sicut filios israel. n In seruitutem redigebāt. post mortē ioseph ⁊ fratrū suoꝝ: Exo. j. o Et nō solū hec. mala. p Sed et aliq̄ quidē respectus illoꝝ erat. ꝓtra bonū hospitalitatis. q Qm̄ inuiti. idest cū duritia vultus et verboꝝ. r Recipiebāt extraneos. ad hospitiū: sic aliq̄n ꝓtingit q̄ dantes elemosynā tot vituperia dicūt petētib': q̄ nimis care vendūt eis. s Qui aūt cū leticia ⁊c iungat sic lra. Qui eisdem vsi erant institutis. i. egyptij qui vtebant institutis contra bonū hospitalitatis: vt dictū est. Dos qui cum leticia receperūt. s. hebreos hilariter recipientes extraneos. t Scuissimis affluxerūt doloribus. in tantū q̄ ad amaritudinē ꝑducebant vitam illoꝝ: Exo. j. sed nō impune: ideo subdit: v Percussi sunt aūt cecitate. tribꝰ dieb' i tenebris palpabilib' exñtes: Exo. x. x Sicut illi. i. sodomite. y In foribus iusti. s. loth. z Luz subitaneis coopti essent tenebris. ꝑcussi cecitate ab angelo. a Unusquisq̄ trāsitū ostij sui. s. loth. b Querebat. nec tū inuenire poterat: vt ibidem dicit: c In se eni. Hic ꝓsequēter ponit punitiōis egyptioꝝ mirabilis modus: elemētis deo obediētibus: ió subdit: In se enim elemēta dum ꝓuertunt. murādo modū suuꝫ agendi ex ꝑcepto dei d Sicut in organo idest instrumēto musico. e Qualitatis son' immutat. ſm voluntatē modulātis: q̄ mō ꝑcutit vnā chordā: mō aliā: ⁊ eandez modo fortius: modo remissius. f Et oīa suū sonū custodiunt. ſm dispositionē modulantis: ita supplemutat actio creature in egyptioꝝ punitiōe ſm dispositionē creatoris. g Unde esti mari ex ipo visu certo potest. i. hoc apparebat sensibiliter. h Agrestia eni. i. aialia in agris habitātia: vt boues ⁊ iumēta. i In aquatica cōuertebant. nō ſm substantiā: sed scōm ambulationē. s. ꝑ fundū mari que est habitatio pisciū: hebrei nāq̄ sua animalia eduxerūt secū de egypto: Exo. x. Cūcti greges pergent nobiscū ⁊c. Et q̄ sic intelligat ꝓuersio agrestiū: patꝫ ex hoc q̄ subdit: k Quecūq̄ erāt natātia: in terra transibant gradiēdo. vt patꝫ de ranis intrātib' domos egyptioꝝ Exo. viij. l Ignis i aqua valebat. i. fortiꝰ ꝓburebat. m Supra suā virtutē. naturalē: nā grando ⁊ ignis: pluuie et fulgura discurrebāt ꝑ egyptū: Exo. ix. et vnū ꝓtrariū non impediebat aliud: sed magis acuebat i sua actiōe. n Flāme ecōtrario corruptibiliū aialiū. i. serpentū ⁊ draconum ignē spirantiū: o Nō vexauerūt carnes coambulantiū idest filioꝝ israel simul ambulantiū per desertum: in quo erat serpens flatu adurens: Deut'. viij. et ponit ibi singulare ꝓ plurali. Nam ibi erant tales serpentes multi: sic Exo. viij. Uenit musca grauissima. i. multitudo muscaruꝫ. p Nec dissoluebāt illā. s. mānā q̄ facile dissoluebat: sic glacies ad calorē sol'. q In oib'. Ultio pōit intēta ꝓclu' respectu toti' libri: ex cui' ꝓcessu apparꝫ: q̄ itentō phylois ē declarare ꝓdescēsiones diuinas hebreis factas: ió dicit: q In oib' eni magni. po. tuū dñe. ei' aduersarios flagellādo ⁊ submergēdo. r Et honorasti. eū de fuitute egypti liberādo. s Et nō despexisti. p̄ces ei' denegādo. t In omni tpe ⁊ in omi loco assistēs eis. vt patuit i mari rubro: i deserto ⁊ ceteris lod ad laudē nois tui: q̄ ē bñdictū i secla seculoꝝ Amē.

Explicit liber Sapiētie.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super libros Sapientie finit.

Prologus

Incipit prologus in Ecclesiasticum.

Multoꝝ nobis ⁊ magnoꝝ. Istū ꝓlogū cōposuit Jesus filꝰ sirach hierosolymita: ⁊ ꝓposuit ecclīastico: cuꝰ ipe conditoꝛ fuit. Diuidit aūt iste ꝓlogus in ꝗtuoꝛ ptes. In ꝑma oñdit populus israeliticus laudabilis in duobus in sapiētia. s. ⁊ doctrina. Sapientiā eni de diuinis que ē ſpectu credēdoꝝ habuit ex lege ⁊ ꝓphetis: vnde ḣ dicit: Multoꝝ nobis ⁊ magnoꝝ p legē ⁊ ꝓphas ⁊c. Doctrinā vo de moꝛibus q̄ est respectu agendoꝝ habuit in moꝛalibus libꝛis. Unō dicit hic: Alioſqꝫ q̄ secuti sūt illos ⁊c. vel sapientiā habuit q̄ sibi necessaria erat ad cognitiōz mīstrioꝝ. Uñ dicit ḣ Multoꝝ nobis ⁊ magnoꝝ ⁊c. Doctrinā aūt hūit q̄ necessaria erat ad eruditō nē alioꝝ: vnō sequit: Quia non solū ipos loquētes necesse est peritos esse ⁊c. In secunda pte auū suū quē imitari ꝓponit: i hꝰ imitabilē ostēdit: q; pꝰ vtile studiū vtilia multa scripsit: vñ dicit. Auus meꝰ Jesus ⁊c. In tertia quia de hebꝛeo in grecum translaturus erat difficultatē opis ⁊ vtilitatē latēter insinuat: hortans lectoꝛes benuolos ⁊ attētos esse: ⁊ veniā petens si deficiat in verboꝝ ꝓpositiōe Uñ dicit: Hoꝛtoꝛ itaqꝫ vos ⁊c. Subiūgit aūt rōnem quare pcendū est ei. s. qꝛ verba hebꝛaica melius sonāt in ꝓꝑia lingua quā ad aliā trāslata. Et de hoc ponit multa exēpla vñ dicit: Deficiūt verba hebꝛaica ⁊c. In quarta pte ostēdit qñ: vbi: qualiter: ⁊ quare ꝓposuit libꝝū istū. Qñ: cuz dicit: Nā in octauo ⁊. xxx. anno ⁊c. Ubi: cū dic: Postq̄ pueni in egyptū ⁊c. Qualit: qꝛ diligēter ⁊ labo. iose: vñ dicit: Itaqꝫ bonū et necessariū putaui ⁊c. Quare: vt īformaret eos q̄ ſm deū volūt viuere. Uñ dicit: Dare ⁊ illis q̄ volebāt aīm intēdere ⁊c. Expone litterā sic Sapiētia mltoꝝ ⁊ magnorū. mysterioꝝ aliꝭ natiōib' occultoꝝ: ſm q; dicit in psal'. Nō fecit taliter omni natiōi: ⁊ iudicia sua nō manifestauit eis. o Demōstrata ē. i. maifestata. b Nobis. iudeis. b Per legē ⁊ ꝓphas. i. p pētateuchū: moysi: ⁊ libꝛos ꝓpharū vel. Per legē. i. p legislatoꝛē. s. p moysen: ⁊ p ꝓphas qui in nobis fuerūt: ⁊ p alios doctoꝛes. c Qui secuti sunt illos ideſt qui fuerūt post illos: sicut fuit salomon: ⁊ phylo: ⁊ ceteri. vel: Qui psecuti sunt. i. q̄ imitati sunt illos in scriptis vtilibus faciendis. e In quib'. i. p quibus. s. lege ⁊ pꝛophetis: ⁊ aliꝭ doctoꝛib'. vel: In quib'. i. p quib' multis et magnis mysteriꝭ sibi taliter manifestatis. f Opoꝛtet. i. oppoꝛtunū ē. f Laudare israel. i. ꝑmēdabilē dicere pplm israeliticū. g Doctrine ⁊ sapiētie causa. qꝛ habuit sapiētiā de diuinis quo ad credēda: ⁊ doctrinā de moꝛibus quo ad agenda. Uel qꝛ habuit sapiētiā sibi necessariā ad cogitationē mysterioꝝ: ⁊ doctrinā q̄ necessaria est ad eruditionez alioꝝ. Hec vltima expositio magis ꝓcordat cū sequēti lra qua dicitur: Quia non solum ipos loquētes ⁊c. Continua sic: Opoꝛtet laudare isrl causa sapiētie quā habuit in se: et causa doctrine aliꝭ impēse: ex q̄ potuerūt ꝓficere: ⁊ vtriq; necessariū fuit. i. vtile. b Quia nō solū ipos loquētes. i. ipos doceotes. i Necesse est. i. vtile. k Esse pitos: ſz etiā extraneos. i. alienigenas vtile est. l Posse fieri doctissimos: ⁊ discētes. ab aliꝭ. m Et scribētes. p se. q. d. non expedit: q; soli israelitici sint piti: sed expedit q; discētes ab eis postmodū possint doctoꝛes fieri. aliq̄ liꝛi habēt: Dicētes. ⁊ mltū videt ibi melioꝛ littera: ⁊ planioꝛ q̄ ꝑma. Et respōdet ei qđ ꝑus dixerat: loquētes ⁊ ē sensus: Nō solū ipos loquētes ideſt docētes. Necesse ē pitos esse: etiā extraneos. i. alienigenas: vel alios ab ipis edoctos. Necesse est posse fieri ⁊ dicētes aliꝭ. i. doctoꝛes. Et scribentes doctissimos. scilicet scriptoꝛes vel ꝑditoꝛes liꝛoꝝ pitissimos. Istaz

Incipit prologus liꝛi Jesu filij sirach q̄ Ecclīasticus appellatur.

Multōtuz nōbis ⁊ magnoꝝ p lēgē ⁊ ꝓphas alioſqꝫ q̄ secūti sūt illos: sapia demōſtrāta ēt q̄ūbꝰ opōꝛtet laūdare israel doctrine ⁊ sapie causa: qā non solū ipos loquētes nēcesse ē ēsse peritos sed etiā extraneos pōsse et discētes ēt scribētes doctissimos fieri. Auus meꝰ iesus pōſtq̄z se ampliuſ dēdit ad diligētiā lectiōis legis ⁊ pꝛphaꝝ ⁊ alioꝝ liꝛoꝝ q̄ nobis a parētibꝰ nr̄is traditi sūt: voluit ⁊ ipē scribere aliqđ hoꝝ q̄ ād doctrinā ēt sapiētiā ptinēt. ut desiderātes discē: ēt illoꝝ piti fieri magi māgiſqꝫ attēdāt aīo: ēt ꝓfirmēt ād legittimā vitā. Hoꝛtoꝛ itaqꝫ vēnire vos cū beniuolētia: ēt attentioꝛe studio lectionē facē: ēt veniaz habere in illis in qūibꝰ vidēmur sequētes imaginez sapientie: et dēficere in verboꝝ ꝓpositione. Nam dēficient verba hebꝛaica q̄ūā do fuerint translata ad alteram linguam. Nō autem litterā magis appꝛobo. Uel aliter ab illo loco. Doctrie ⁊ sapientie causa. q̄ſi dicat: laudabiliſ erat de sapia quā habebat: ⁊ de doctria quā aliꝭ īpendere poterat. Quia nō solū ipos loquētes. s. moysen ⁊ ꝓphas: q̄ p ſpm̄ sanctū loquebāt. Necesse ē pitos esse. qꝛ soli docebāt a ſpū sancto imediate. Sed etiā extraneos. i. alios q̄ iſtā gꝛaz nō habebāt. Necesse ē posse fieri discentes ⁊ scribētes. i. doctoꝛes ⁊ scriptoꝛes doctissimos. n Auꝰ meꝰ iesus filꝰ iosedech q̄ fuit vnꝰ de. lxx. iterp̄tibꝰ. cuiꝰ nepos fuit iste iesus filꝰ sirach. o Postq̄ se amplꝰ. q̄ aliꝭ. vel Amplꝰ. p ceteris scripturis. p Dedit ⁊c. voluit ⁊. i. etiā. q Jp̄e scribē aliqđ hoꝝ. i. aliqđ extrahē ⁊ scribē ō liꝛis q̄s legerat. notabilr dixit aliqđ: qꝛ scripſit dūtaxat. i. tātūmodo vel. s. r Que ad doctrinā. moꝝ. s Et sapiētiā. diuinoꝝ ptinēt. t Ut desiderātes discē. sapiētiā ⁊ doctrinā. v Et illoꝝ piti fieri magi. i. habere pitiā de diuinis ⁊ moꝛalibꝰ. x Magiſqꝫ attendant aīo. i. vt de die in diē plꝰ ⁊ plus sint intēti p ea que legerūt i scriptis eiꝰ. y Et ꝓfirmēt. p ea q̄ ibi inuenerūt. z Ad legittimā vitā. i. ad vitā gr̄e lege dei informatā. a Hoꝛtoꝛ itaqꝫ vos lectoꝛes vel q̄cūqz vultis addiscē. b Uenire cū beniuolētia. vt benigne ignoscatis mihi ſi i aliq̄ defeceri: qꝛ opꝰ est difficile. c Et attētioꝛi stu. lec. facē. i. vt attēte studeat ⁊ legat: qꝛ opus est vtile. vel sic: Hoꝛtoꝛ itaqꝫ vos venire cū beniuolētia q̄ ad affectū vt nō iuideatis. Et attētioꝛi stu. lec. facē. q̄ ad intellectū: vt nō erretis. d Et veniā hꝫe. i. mihi ignoſci. e In illis in quibꝰ vi. se. imagi. sapie. q̄ ē in pabolis salomōis quē imitamur in hꝰ liꝛo. Et hoꝛtoꝛ veniā hꝫe. i. mihi ignoſci i illis i qbꝰ videmur f Dēficere i vboꝝ ꝓpositiōe. i. in oꝛdine vel oꝛnatu vboꝝ. Si vo ita oꝛnate nō oꝛdino vba in ope isto: ſic ſunt in hebꝛaico: ⁊ bñ indulgēdū ē mihi. g Nā deficiūt vba hebꝛaica. i. minꝰ elegāt sonāt. h Qñ fue. trāſl. ad aliā liguā. Hoc pōt expiri i ligua sua: mlta ei bñ sonāt i vna liꝫua: q̄ ſat male sonāt i alia: vl ad minꝰ ñ ita bñ sonāt

sicut i ꝓpria: ⁊ de hoc exẽpli'icat dicẽs. i Nõ aũt solũ hec. ẏba q̃ ego trãsfero deficiũt: trãslata enim' elegãt sonãt. k Sz ⁊ lex ⁊ ꝓphe ceteraq; librorꝫ. i. ceteri libri. l Nõ puã hñt differẽtiã. imo magnã habẽt differentiã. m Qñ inꝺ se dicũt ⁊c. trãslati libri originaliꝫ a quib' trãslati sũt ꝓferũt. n Nã in octauo ⁊c. ꝓtinua sic bñ mihi debetis ignoscẽ qz opus est valde vtile: ⁊ h' oñdit. dicẽs: Nã in octauo ⁊. xxx. anno. i. cũ. xxxviij. annorũ eẽm: more hebreorꝫ loquit: qui minorẽ numerꝫ ꝑponũt maiori. o Tpib' ptolemei euergetis regis. q̃ regnauit i egypto p' ptolemeũ philadelfum frẽz suũ sub q̃. lxx. iterp̃tes trãstulerũt bibliothecaꝫ de hebreo in grecũ. Nota q̃ reges egypti dicebãt antiquit' ptolemei: sic mõ pharaones: ⁊ sic imperatores romani appellãt augusti ⁊ cesares. Euerges ꝓpriũ nomẽ ẽ: dicit' ẽ aũt euerges qõ sonat reuocatiõz: qz post vstionẽ syrie ⁊ cilicie deos eorꝫ ãs cambises in psas trãstulerat: euexit. p Postq̃ pueni. de iudea. Jn egyptũ. forte cũ illis ãs ptolemeus sother ãncessor philadelphi captiuos duxit in egyptũ: vel forte ex ꝓposito: vt aliq̃ vtilia trãsferret. q Et cũ multũ tpis ibi fecissez. i. mlto tpe ibi mãsissez. r Jnueni ibi libros relictos. a lxx. iterp̃tib' nõ trãslatos: ò hebreo i grecũ. s Nõ pue neqz ꝓtẽ. doctrie. imo magna ⁊ vtilia ꝓtinebãt: inꝺ ãs erat liber iste. t Jtaqz. qz. s. librũ istũ vidi valꝺ vtilẽ. v Bonũ ⁊ necessariũ. idest vtilẽ Putaui et ipe. exq̃ alĩ reliq̃rãt. x Aliquã add. dili. iterp̃. li. istũ. i. trãsferẽdi ò hebreo i grecũ: p h' dicũt q̃dã: q̃ iesus filꝫ syrach ñ ꝓposuit libꝝ istũ: sz tm̃ transtulit: ꝫriũ tm̃ dicit isido. vj. etymol. vbi ait libꝝ ecclesiasticũ certissime iesus filꝫ syrach hierosolymita ieshu sacerdos magni nepos ꝓposuit: ⁊ cũ hoc qõ iuenerat ordinauit: ⁊ iõ bñ dicit de eo q̃ trãstulit: ⁊ q̃ cõposuit. y Et multa vigilia attuli. i. apposui. z Doctrinã. i. doctrine solicitudinẽ nõ momẽtaneã: sed a Jn spatio tpis. i. lõgo tpe: Attuli iquã doctrinã. b Ad illa q̃ ad finẽ ducũt librũ. i. vt libꝝ istũ fine debito ꝓsũmarẽ: p hoc ãt qõ dicẽ: q̃ doctrinã attulit: isinuat q̃ multa doctrinalit apposuit: ꝺb' apposit op' suũ fine debito ꝓsũmauit c Dare ⁊ illi ⁊c. hic notat q̃re trãstulit librũ istũ ſm diuisionẽ ꝓhabitã. Lõstrue sic: supra dictũ ẽ q̃ bonũ ⁊ necessariũ putauit laborare ad iterp̃tanduz ꝓsũmãdũ librũ istũ: sz illud ꝑuũ eẽt: nisi ⁊ alĩs cõicaret Uñ dicẽ: ⁊ bonũ ⁊ necessariũ putaui. c Dare. i. cõicare libũ istũ nõ generalit oibus ne sanctũ darẽ canib': et margaritas spargerẽ añ porcos: ne forte ꝓculcẽt eas pedib' suis: ⁊ ꝑuersi dirũpãt nos: iõ dicit bonũ ⁊ necessariũ putaui dare illis. d Qui vo. ani. intẽdere. i. itente aim dirigẽ ⁊ applicare ad cognoscẽdũ ea que sibi sũt necessaria ad salutẽ: ⁊ q̃ volũt: e Discere. ab alĩs. f Quẽadmodũ. i. q̃lit ipos: g Oporteat instituere. i. ordinare. h Mores. i. se ⁊ i alĩs: aliq̃ libri hñt. Jnstruere mores. i. se ⁊ alios i moꝛib' ꝛformare: ad qõ ẽ multũ vtil' liber iste. Qui ꝑm legẽ dñi ꝓposuerũt vitã agere ⁊c.

Explicit qualiscũq; expositio istius prologi.

Postilla fratris Nicolai de lyra super Ecclesiasticum incipit feliciter.

Omnis sapia a domio deo est hic incipit liber ecclesiastic' q̃ ꝓmo fuit hebrace scriptus: vt pz ꝑ hiero'm in eius ꝓlogo sup pabolas salomonis. Et dicũt aliq̃: q̃ iste scriptor fuit iesus filꝫ iosedech: ⁊ iesus filꝫ syrach eꝰ nepos trãstulit de hebreo i grecũ. Sz h' ñ videt verꝫ. Nam scriptor h' libri ifra. l. ca. facit mẽtionẽ ò simone filio onie sat' ꝓpe q̃ fuit sũm' sacerdos p' morte iesu filꝫ iosedech ꝑ magnũ tpis. Nã inꝺ ipos fuerũt ꝺnq; sũmi sacerdotes. s. inachim: eliasaph: iudas: iohãnas: onias. Et iõ dicẽdũ q̃ ꝑm' scriptor fuit iesus filꝫ syrach ⁊ nepos eꝰ: q̃ silit fuit iudeꝰ ⁊ sciuit grecũ trãstulit q̃z ò hebr' i grecũ: vt pz i ꝓlogo h' libri. Et h' trãslatoris nomẽ ꝓpriũ ibi tacet: Jgit si in p' cessu h' postille dicat: q̃ auctor h' libri scripsit ipm grece: intelligit de trãslatore p'. Sz ꝑm' ⁊ ꝓncipal' scriptor sub deo tm̃ fuit iesus filꝫ syrach: vt hẽt i ꝓlogo h' libri: ⁊ etiã infra l. ca. Jn q̃ libro nos iducit ad amorẽ sapie: et accipit sapiaz ꝓut icludit oẽm vtutẽ: sic accipit i libro sapie. Diuidit autẽ iste liber i duas ptes. Jn ꝑma iducit ad amorẽ sapie ratiocinãdo: Jn secũda exẽplificãdo: q̃ icipit. xliij. ca. Pria adhuc i duas. Nã p' declarat auctor sapie ꝓncipiũ: 2° iducit ad eꝰ exercitiũ ca. iij. Circa p'm sciẽdũ qõ duplex ẽ ꝓncipiũ sapie. Unũ effectiuũ qõ se tenet ex pte dei. Aliꝺ dispositiuũ qõ se tenet ex pte nr̃i nã ad sapiaz ex pte nr̃i reqrit act' liberi arbitrij: g̃ p' p'o p'm: 2° 2m ibi Timor dñi ⁊c. Ad euidẽtiã ꝑmi ⁊ etiã aliorꝫ dicẽdorꝫ: sciẽdũ q̃ sapia duplr accipit q̃tuz spectat ad ꝓpositũ: scilt ⁊ hũana. Diuia vo accipit duplr. s. eẽntialr: ⁊ psonalit: q̃ ꝓpie sapia geita dr: ⁊ ẽ idẽ qõ vbũ dei uinũ: ⁊ ꝑ ꝓñs ẽ filꝫ ꝓpriũ. Pot igit dubitari de q̃ sapia loq̃tur h' actor ⁊ infra. xxiij. Et dixerũt aliq̃ q̃ de sapia hũana eo q̃ subdit i hac pte: Prior oim creata ẽ sapia. creatio vo nõ hz locũ i deo. Sz ꝫ hoc apparet qõ i textu dr: a Omis sapia a dño deo ⁊c.]q̃ est mẽsura eẽ icorruptibiliũ: ꝓpt qõ añ ipm nõ est alia mẽsura nisi eternitas: ⁊ ꝑ ꝓñs loq̃t de sapiẽtia diuia q̃ sola ẽ eẽna: ꝓpt qõ dixerꝫ aliꝰ q̃ loq̃t de sapia dei eẽntialr dicta. Sz ꝫ h' videt textꝰ cũ dr: Omis sa. a do. do ẽ. esse vo ab aliq̃ nõ ꝓpetit eẽntie diuie: sz tm̃ ꝓcedẽtis psone Jtẽ. j. xxiij. actor loquẽs i ꝑsona h' sapie dicẽ: Ego ex ore altissimi ꝓdij: ꝑmogeita añ oẽm creaturã. Prodire vo ex ore altissimi ⁊ ꝑ modũ geniti vel nati ẽ ꝓpriũ filij: q̃ ẽ sapia genita: ꝓpt qõ ꝫmuni' dr: q̃ actor loq̃t ꝫ de sapia genita: cui' ꝑmo describit emanatio iterior: secũdo exterior: ibi Fõs sapiẽtie. Pria diuidit i tres ptes: qz ꝑ ponit emanatõis ꝓsubstãtialitaſ ⁊ eẽnitaſ: secũdo eꝝ icõprehẽsibilitaſ: ibi Harenã. tertio ꝑmitas: ibi Prior oim. Circa ꝑmũ dr: a Omis sapia .i. filij cui' ꝓpriũ ẽ esse sapia dei geita: ⁊ eꝝ attributũ seu appropriatũ sapia eẽntialit dicta: sic attributũ pris est potentia:

dicit etiã cũ hoc filius: ois sapia: q; ꝓtinet supueniẽter oĩs modos ⁊ altitudines ⁊ noticias sapie create. b Ante dño deo ẽ. i. ꝓcedẽs a deo pie distinct' i ꝑsona. c Et cuꝫ illo fuit. indistinct' i eẽntia. d Semꝑ ⁊ ẽ añ euũ. in q̃ oñdit h' emanatiõis einitas. e Harenã maris. Hic ꝓñter ostẽdit sapie genite incõphẽsibilitas: nã nõ ẽ ꝓmo. i. a ꝓori cognoscibil' a nobis in ꝑnti sꝫ solũ ꝑ posteri'. i. ꝑ effect': q̃ ipꝛoportõnabilit distãt a ꝑfectiõe ipi'. Et iõ si ꝓphenderẽt: nõ tñ ꝑ h' hec sapiẽtia ꝑfecte attigeret ⁊ tñ ei' effect' sit a nobis incõprehẽsibiles: sic plen' fuit ostẽsuꝫ sup illud eccl'iastes. j. Cuncte res difficiles nec ẽ q̃ possit eas explicare sermone: ⁊ multo min' dei sapientiã. Sꝫ qꝛ posset aliq̃s credẽ: q; saltẽ aliq̃ creature eẽnt ab homib' ꝓphẽse: iõ ponit exẽplũ de aliq̃b' de q̃rũ incõprehẽsiõe notũ ẽ oĩb' dicẽs: e Harenã maris ⁊c. q̃s dinumerauit. q̃si dicat: null' hoim: ⁊ de duob' ꝑmis est maifestũ. De tertio vo posset dubitari: nã anni a ꝓncipio mũdi sit numerati: ⁊ ꝑ ꝓñs mẽses ⁊ dies ꝑñt numerari. Ad q̃ dicẽdũ: q; anni nõ sunt numerati certitudinaliꝫ ⁊ ꝑcise: q̃ꝺ ꝑꝫ ꝑmo: qꝛ septuagita iterꝑtes mlto plures ãnos ꝓputãt ab initio mũdi q̃ꝑ i libꝛis hebꝛeis habeat. Itẽ in libꝛis hebꝛaicis ꝓputant anni ſm vitas patrũ: vt habet geñ. v. Et itez ſm tpa regũ: vt ꝑꝫ i libꝛis regũ: ⁊ pal'. in tali vo ꝓputatiõe frequẽter vn' ann' ꝑ duob' ꝓputat: ⁊ ecõuerso. vt frequẽter ostẽsũ est in supioꝛib' libꝛis. Itez a reditu captiuitatis babylonice vsq; xꝑm nõ hẽt aliq̃ numeratio ꝑ sacrã scriptnrã. Eꝺo ꝓpter tantã varietatẽ bñ dicit q; dies secli nõ sũt ab aliq̃ hoie numerati certitudialiꝫ ⁊ ꝑcise. f Altitudinẽ celi ⁊c. ꝑfũdũ abyssi. i. oceani. f Quis dimẽsus ẽ. q̃si dicat: null' hoim Et de duob' ꝑmis ẽ manifestũ. De tertio vo dicẽdũ: q; licet ꝑfũdũ occeani sit mẽsuratũ a nauti i aliq̃bus locꝫ aride ꝑ pinc̃s: nõ tñ in oĩbus: sꝫ i paucis respectiue: in q̃bus ẽ mare nauigabile: iõ ꝓcludit: g Sapiaz dei. genitã. h Precedentẽ oia. qꝛ ꝑ verbũ q̃ ẽ idẽ cũ ipa oia facta sũt. Joh. j. Causa vo effectiua ꝓcedit suos effect'. i Prioꝛ oim. hic ꝓñter oñdit sapie genite ꝓoritas. Sciẽdũ tñ q; aliq̃ istã lꝛaz exponũt de sapie genite icarnatõe: eo q; dicit h. Prioꝛ oim creata ẽ sapia. creari vo sibi nõ ꝓpetit: nisi rõne nature hũane: q̃ creatura ẽ. Sed ꝯ hoc arguit: qꝛ licꝫ sapia genita rõne hũanitatis assumpte possit dici creata: sic dicit: Joh. j. Uerbũ caro factũ ẽ. tñ nõ põt hoc mõ dici ꝓꝛ creatura: vl' ꝓꝛ creata: nã ante tpus incarnatiõis multa fuerũt creata. Ad q̃ rñdent q; nõ accipit hic ꝓoritas durationis: sꝫ auctoꝛitatis ⁊ dignitatis: naꝫ hũanitas xꝑi ꝓꝑ vnionẽ ad verbũ ⁊ plenitudinẽ gr̃e facta ẽ dignioꝛ oibus creaturis. Et hoc modo loquit' beat' Joh. baptista ꝺ xꝑo: Joh. j. Post me venit vir sꝫ xꝑs: q̃ ante me fact' ẽ. nõ tpe sꝫ dignitate: qꝛ fact' ẽ supioꝛ ⁊ ꝑlatus me': vt exponũt sancti. Sꝫ licꝫ h' dictũ habeat bonũ intellectũ: tñ nõ videt ꝓcedere ſm mentẽ auctoꝛis h' libꝛi: nã infra. xxiiij. loquẽs i ꝑsona hui' sapiẽtie dicit: Ab initio ⁊ ante secula creata sum. Ex q̃ ꝑꝫ q; creationẽ hui' sapiẽtie nõ vocat icarnationẽ: q̃ facta ẽ in tpe: sꝫ eius emanationẽ eternã a ꝑe: q̃ large loquẽdo ꝺ creatio inquãtũ filius accipit esse a patre: sic et ꝑ creationẽ accipit esse: nõ aũt q̃tũ ad hoc: q; creatio ẽ de nihilo: ⁊ q; ꝑ eã accipit esse i diuersitate eẽntie. Nã filius in diuinis ẽ de substãtia ꝑis ⁊ accipit idẽ esse cũ patre. Et ẽ aliqualit filius mod' loquẽdi: sicut cũ ẽt cũ illo fuit semꝑ: ⁊ ẽ ante euũ. Harenã maris ⁊ pluuie guttas ⁊ dies seculi: qs dinumerauit: Altitudinez celi ⁊ latitudinẽ terre ⁊ ꝑfũdũ abyssi: qs dimẽsus est: Sapiam dei ꝓcedentẽ oia qs iuestigauit: Prioꝛ oim creata est sapia: et intellect' ꝓudẽtie ab euo. Fons sapiẽtie verbũ dei in excelsis: et ingressus illius mãdata eterna. Radix sapie cui reuelata ẽ: ⁊ astutias illi' qs agnouit: Disciplinã sapie cui reuelata ẽ ⁊ manifestata: ⁊ multiplicationem ingressus illi' quis intellexit: dicit aliq̃s impatoꝛ vel rex creari: q̃ creatio ñ ẽ de nihilo: nec ꝑ hoc accipit aliq̃ esse nouũ absolutũ: vt cõmunius dicit: sꝫ tñ relatio noua dñi ad subditos. Et ꝑ h' patz ab argumẽtũ q̃ fiebat supius ex hac auctoꝛitate. Dicendũ igit: q; sicut ꝓdictũ ẽ: hic ponit emanatiõis sapiẽtie genite q̃daz ꝓmitas respectu ois alteri' emanatiõis: nõ solũ creaturaꝝ: sꝫ etiã spiritussãcti: eo mõ loquẽdi q̃ emanatio filij dꝺ ꝓma: et spũssancti secũda sic spũssanct' dꝺ i trinitate tertia ꝑsona: licꝫ eni in diuinis ꝑsonis ⁊ earũ emanatiõibus nõ sit ꝑus ⁊ posterius duratiõe vel natura: tñ est ibi fm aliq̃s ꝓoritas et posterioꝛitas oꝛiginis: qꝛ vna ꝑsona ẽ ab alia: ⁊ nõ ecõuerso: ⁊ fm oẽs ẽ ibi ꝓoritas ⁊ posterioꝛitas fm nostrũ modũ intelligẽdi: nã emanatio vbi ꝑintelligit emanationi amoꝛis. Sic igit dicit i Prioꝛ oim creata ẽ sapiẽtia. i. ꝑ eternã generationẽ ꝓducta: ⁊ q; iste sit intellectus auctoꝛis: videt ex hoc q̃ ifra. xxiiij. Anteq̃ i ꝑsona hui' sapiẽtie loquẽs dicẽt. Ab initio ⁊ añ secula creata sum. ꝓmisit dicẽs in ꝑsona eiusdẽ sapiẽtie: Ego oꝛe altissimi ꝓdꝺ ꝓmogenita añ omnẽ creaturã. ꝑ hoc insinuans q; h' sapie creatio: nõ ẽ aliud q̃ ei' eterna ꝓcessio Locutiões tñ iste ⁊ ꝑsiles nõ sũt extẽdende: sꝫ magis cauẽde a fidelib': qꝛ fauẽ vident erroꝛi Arrij. q̃ dixit dei filiũ eẽ ꝓmã creaturã: si tñ iueniant i dictis sanctoꝝ: vel libꝛis sacre scripture canonicis: vel nõ canonicis receptis tñ ab eccl'ia ad legendũ: q̃lis ẽ iste: vt dicit hiero' i ꝓlogo galeato: pie sunt exponẽde. k Et intellect' ꝓudẽtie ab euo. Est aũt intellect' habitus ꝓncipioꝝ. Itẽ oẽs mozales vtutes ꝯnectunt ꝓudẽtie: ⁊ iõ ꝓncipia virtutũ mozaliũ dicũt ꝓncipia ꝓudẽtie: igit qꝛ noticia hoꝝ ꝓncipioꝝ supemineꝛ ẽ in sapia genita: iõ dꝺ: Intellectus ꝓudentie ab euo. i. ab eterno: euũ eni ẽ q̃si mediũ inter eternitatẽ ⁊ tpus: ꝓpter q̃ aliq̃n ponit ꝑ tpe: ⁊ aliq̃n ꝑ eternitate: eo q; mediũ ꝑticipat cũ vtroq; extremo. potest etiã dici ab euo ꝓprie dicto: eo q; einitas ꝓpter sui simplicitatẽ assistit euo ⁊ tempi: ⁊ cuilibꝫ eoꝝ ꝑti. l Fõs sapiẽtie. Hic ꝓñter agit de emanatiõe sapie exterioꝛi: ꝑ hoc q; ei' effectus creatur' cõicat. Et hoc ẽ q̃ dꝺ: Fons sapiẽtie. i. ex q̃ deriuant effect' sapie: tanq̃ quidã riuuli: est supple m Uerbũ dei. q̃ idẽ ẽ cũ sapia geita. n In excelsis. nã ꝓmo fuit i angelis sanctis: ⁊ ꝓñter i alijs creaturis. o Et ingressus illi' mãdata eterna. Dicũt aũt ingressus sapie ad hoies ei' reuelatiões: ⁊ maxie notabiles: illa vo fuit valde notabilis: q̃ descẽdit in montẽ synai legẽ dãdo audiẽte cũcto ꝑplo: vt habet exo. xx. iõ sꝺit: Mãdata eterna. tũc eni dedit decalogi ꝑcepta: q̃ dicũt einа: eo q; sũt via deuẽtẽdi ad vitã einã: Matth. xix. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. Sꝫ qꝛ posset aliq̃s credere: q; ꝑ tales reuelationes sapia dei ꝑfecte cognosci posset. Jõ hoc remouet dicẽs: p Radix sapientie cui reuelata ẽ: q. d. null': tũc eni radix alicui' reuelari dꝺ: q̃n ꝑfecte cognoscit. q Et astutias illi'. i. subtilitates ꝯ mala: r Quis agnouit. q. d. null': tanta eni ẽ: q; de malis elicit bona: vt dicit aug'. i enchiridion. s Disciplina sa. cui reue. ⁊ mani. est. s. ꝑfecte. hoc eni ꝓꝛtat maifestatio. q. d. null': qꝛ nulla creatura capax est

talis noticie cū sit infinita. t Et mltiplicationē igressus.i.effectus eī. v Quis intellexit.q.d.nulla creatura:Licet enī xp̄s inquātū hō habeat noticiā creatam oim effectuū dei q̄ facti sunt ⁊ fiēt: nō tñ habet noticiā oim possibiliū a deo fieri:et q̄ talis noticia ē dei ꝓpria ideo subditur: x Unus ē altissimus.

Unus ēst altissim⁹ creator oim: oipotēs: ēt rex potēs ⁊ metuēd⁹ nimis: sedēs sup thronū illi⁹: ⁊ dñans de⁹ Jp̄e creauit illā i spiritūsancto:ēt vidit ⁊ dinumerauit ⁊ mēsus ē. Et effudit illam sup oia opa sua:ēt sup oēm carnē: sm dātū suum p̄bet illā diligētib⁹se. Timor dñi gloria ēt gloriatio:ēt leticia ēt corona exultatiōis. Timor dñi delectabit cor: ēt dabit leticiā ⁊ gaudiū i lōgitudinē dierum. Timēnti dñm bñ erit in extremis:ēt in die defunctiōis sue bñdicet. Dilectio dei honorabilis sapia:qūib⁹ aūt apparuerit i visu:diligūt eam:in visione ēt i agnitiōe magnaliū suor. Initiū sapientie timor dñi: ēt cū fidelibus in vulua ꝓcreatus est: ēt cum electis feminis gradit:ēt cū iustis ⁊ fidelibus agnoscit. Timor dñi scie religiositas Religiositas custodie ⁊ iustificabit cor: iocūditatem ātq; gaudiū dabit. Timēnti deus bñ erit:ēt in diebus ꝓsolatiōis illi⁹ benedicetur

Jn spūsancto. nō p̄ncipiactiu: q̄ spūssanct⁹ nō est p̄ncipiū filij:sz ꝓcomitatiue: q̄ tres p̄sone:sūt coeq̄les ⁊ coeterne. e Et vidit ⁊c.i.pfecte cognouit: pat eni pfecte cognoscit filiū. f Et effudit illā sup oia opa sua. q̄ sapia dei q̄ est attributū filij: relucet in oibus opib⁹ dei ⁊ q̄ natura hūana rōne intellect⁹ sup alia corpalia capax est effect⁹ sapie diuic:iō subdit: g Et sup omnē carnē.i.sup omnē hoiem:quē illūinat naturali lumine itellect⁹: Joh.j. Illūinat oēm hoiez venientē i hūc mūdū sz q̄ sup h⁹ dat iustis lumē gr̄e:iō subdit: g Secm datū suū ⁊c.s.lumis nālis. Prebet illā dilligentib⁹se. Et sequit: h Timor dñi. Postq̄ auctor declarauit p̄ncipiū effectiuū sapie: hic ꝓnter declarat aliud p̄ncipiuz dispositiuū:q̄d dr timor. Nā sic puer ad sapiaz hūanaz disponit:⁊ i ea pficit timēdo mgr̄m:sic hō se habet ad diuinā sapiētiā timēdo deū. Ad cuidētiā dicendor sciendū q̄ timor a doctorib⁹ diuidit in timorē mūdanū: seruilē:initialē:⁊ filialē. Obiectū eni timoris est malū: q̄d ē duplex.s.pene ⁊ culpe.si igit ꝓpr malū pene q̄d aliq̄s timet: auertat a deo p peccatū mortale: dicit timor mūdan⁹ vl hūan⁹. Si āt ꝓpr malū pene q̄d timet ꝓuertat ad deū ei inherēdo:⁊ hoc p̄ncipaliter ꝓpr vitationē hui⁹ mali: hoc nō ē nisi ꝓpter amorē boni ꝓpr̄ū q̄ timet ꝓuari:⁊ q̄d diligit:in eo p̄ncipalit finē ꝓstituēdo:⁊ talis timor dicit seruilis:nec stat cū charitate:q̄ p̄ncipaliter facit diligē bonū diuinū. Si aūt aliq̄s deo inhereat ꝓpter malū culpe q̄d timet: sic dr timor filialis: ꝓpr̄iū ē eni filioꝝ timere offensā pis. Si aūt ꝓpr vtrūq; malū deo inhereat:p̄ncipalit tñ ꝓpter malū culpe ne deus offendat:sic dr timor initialis:differēs a filiali:sic impfectū a pfecto:⁊ sic stat cū charitate min⁹ tñ pfecta:igit q̄ actor iste loquit de timore ꝑut stat cū charitate: vt pz ex suo ꝓcessu: iō loquit h tm̄ de timore filiali ⁊ initiali Sic ꝙ ꝓcedit: q̄ p̄mo declarat timoris dei fructū:secūdo incitat ad ipm timendū:ibi Cōcupiscēs sapiam fili. Pria adhuc i duas: q̄: p̄mo ostendit fructū timoris in adeptiōe boni:secūdo i vitatōe mali:ibi Timor dñi expellit peccatū. Pria adhuc i duas. Naz p̄mo agit de timore filiali:secūdo de initiali:ibi Jnitiū sapie. Circa primū ponit p̄mo fruct⁹ timoris filialis ꝓ statu patrie cū dr: h Timor dñi gloria.q̄ p ipm meret q̄s gloriā. Et dicit h gloria ꝓ glie hitu. i Et gliatio.p ei⁹ actu. k Et leticia. p ei⁹ diffusiōe ad inferiores vires aie:q̄d erit in resurrectōe tūc ei aie gloria redū dabit ad corp⁹:⁊ p cōsequēs ad vires sensitiuas q̄ sī tot⁹ ꝓiūcti: talis aūt diffusio vocat leticia a latitudie dicta:q̄si q̄daz laticia l Et corona exultatiōis.ꝓpr triūphū pfectū de aduersarijs: m Timor dñi delectabit cor. meritorie: q̄ p eū meret fruitōz beatā q̄ ꝓpr̄ie vocat delectatio:q̄si de alio lactatō. Nā bti lactātur vberib⁹ diuine cōsolatiōis. n Et dabit leticiaz ⁊ gaudiū. dicit Gaudiuz ꝓpter gloriā aie: et Leticiā. ꝓpter redādantiā ei⁹ ad corp⁹: vt dictū est

o Jn lōgitudinē dier.i. sine fine. Cōsequēter ponit fruct⁹ timoris filialis ꝓ statu vite:cū dicit: p Timēti deū bene erit i extremis. vite p̄ntis:q̄ talis timor cauere facit dei offensam:et sic excludit demonū ptātez: ⁊ meret sanctoꝝ angelor assistentiā:luc.xvj. Factū ē aūt: vt moreret mendic⁹: ⁊ portaret ab angelis i sinū abrahe. q Et i die defūctionis sue benedicet.a deo:⁊ hom̄ib⁹ sibi bona impcātib⁹. s Quib⁹ aūt apparuerit in visu.p reuelatiōez ꝓphetica t Diligūt eā i visiōe.s.ꝓphetica q̄ ē donū dei. v Et i agnitiōe magnaliū suor. q̄z cognitio ē delectabil. Et q̄ ex supradictis posset aliq̄s credē:q̄ p̄dictoꝝ fructuū timor esset magna causa q̄ charitas:iō h⁹ remouet. d. r Dilectio dei honorabil sapia. i. excellētior i acq̄sitiōe sapie: q̄ accipit hic ꝑut icludit oēm vtutē:vt dictū ē supra. x Jnitiū sapie. hic ꝓnter agit de timore initiali:q̄ de ipfecto ad pfectū ꝓcedit:vt p̄dictū ē:iō dicit:Jnitiū sapie.licet aūt timor seruilis disponat aliq̄lit ad sapiaz: inquātū retrahit a peccato ꝓpr penā:⁊ p h⁹ habilitat hō:vt tandē retrahat a peccato ꝓpter offensā:⁊ sic ē aliq̄ mō p̄ncipiū sapie: tñ istō p̄ncipiū ē extrinsecū a sapia sic⁊ a charitate:sz timor initialis ē p̄ncipiū intrinsecū:sic fūdamētū est p̄mū p̄ncipiū domus itrinsecū: ⁊ similiter domini timor est principiū intrinsecū spiritualis edificatiōis. y Et cū fidelib⁹ ⁊c.i. in baptismo:q̄ ē spūal⁹ generatio in q̄ dat gratia spūssancti. Pōt etiā accipi ad lr̄az de sanctificat⁹ i vtero mr̄is. Pōt etiā exponi de alij⁹ inquātū puer aiat⁹ adhuc exñs i vtero mr̄is hz quādā dispositionē quātus longinq̄ ad gr̄e receptionē. z Et cū electis semis gradit:deducēdo eas ad virtut⁹ augmētū. a Et cū iustis ⁊ fidelibus agnoscit.s.esse per opa exteriora virtutū:ista tñ cognitio ē tm̄ cōiecturalis:q̄r timor iste cōnexus est charitati:q̄ nō cognoscit p certitudinē ab habente:⁊ multo minus ab alijs. b Timor domini scientie religiositas.i. religatio scientie circa deum:ne effluat ad inquirendū curiosa. c Religiositas custodiet:⁊ iustificabit cor.ne effluat ad diligēdū idebite vana et curiosa delectabilia. d Jocūditatē.i pñti ex puritate ꝓscie. e Atq; gaudiū.i fuko p adeptiōez gl̄ie:iō sb̄dit: f Timēti de.bñ erit.nā i pena nullū erit malū. g Et i dieb⁹ ꝓsolatōis illi⁹.i.fruitōis btē. h Bñdicet.

a deo ⁊ angelis. i Plenitudo sapie timor dñi. qz ducit ad gloziã: in q̃ est plenitudo sapie in visiõe beata. k Et plenitudo a fructib⁹ illi⁹. qz fruitio beata insepabilis ẽ a visiõe. l Omne donũ illi⁹ implebit a generatiõib⁹. qz dona dei ꝓplent in patria ad quã ducit timor: vt dictũ ẽ. m Et receptacula. idest vires aie q̃ replebunt in patria ex sũma pfectione. n Corona sapientie timor dñi. qz meret coronaz glozie solis sapiẽtib⁹ debitã o Replẽs pacẽ ⁊ salutis fructũ. qz gloria quã meret timor satiat totaliẽ appetitum. p Uidit ⁊ dinumerauit eã. s. sapiẽtiã ad quã pfecte venire facẽtior. p Utraq̃z ãt .s. sapia ⁊ timor. q Sũt dona dei. h⁹ dicit ne crederet aliq̃s: q̃ solus timor sit dei donũ: ⁊ nõ sapia. r Sciẽtiã. i. noticiã speculabiliũ necessariaz ad salutẽ. s Et intellectũ prudẽtie. i. noticiã moraliũ necessariã ad salutẽ. t Sapiẽtia ꝓpriet. i. diuidet: nõ tñ sic itelligendo q̃ hec duo: scz timor ⁊ sapiẽtia sepent ab inuicẽ: qz sunt cõnexa charitati: sed qz hec duo dant multis homib⁹ ⁊ distinctis:

Plenitudo sapiẽtie: timere deũ: ẽt plenitudo a fructib⁹ illi⁹. Omne domũ illi⁹ iplebit a generationib⁹: ẽt receptacula a thesauris illi⁹. Corona sapie timor dñi: replẽs pacem ⁊ salutis fructũ: ẽt vidit ⁊ dinumerauit eam. Utraq̃z aũt sũt dona dei Scientiã ẽt intellectũ prudẽtie: sapiã ꝓpriet: ⁊ gliã tenentiũ se exaltat. Radix sapie ẽ timere deũ. ẽt rami illi⁹ longeui. In thesauris sapie intellect. ẽt sciẽtie religiositas: execratio aũt peccatozib⁹ sapia. Timor dñi expellit peccatũ. Nam qui sine timore est: non poterit iustificari: iracũdia eni aie sitatis illi⁹ subuersio illi⁹ est Usq̃z in tẽp⁹ sustinebit patiens: ẽt postea redditio iocũditatis. Bonus sensus usq̃z in temp⁹ abscõdet vba illius: ẽt labia multoz enarrabũt sensũ illi⁹. In thesauris sapie significatiõ discipline: execratio aũt peccatozi cultura dei. Fili cõcupiscẽs sapiẽtiã ꝓserua iustitiã: ẽt deus ꝓbebit illã tibi. Sapiẽtia eni ⁊ disciplina timor dñi: ẽt qd̃ bñplacitũ ẽ illi: fides ⁊ mansuetudo: ẽt adiplebit thesauros illiu⁹ Nõ sis incredulus timori dei: ẽt ne accesseris ad illuz dupplici corde. Ne fueris hypocrita i ꝓspectu hoim: ẽt nõ scãdaliçeris in labijs tuis. Attẽdẽ in illis nẽ forte cadas: ẽt adducas aie tue i hõnorationẽ: ẽt reuelet de⁹ absconsa tua: ẽt i medio synagoge ẽlidat te: quoniam accessisti mãligne ad dominum: et cor tuum plenũ est dolo et fallacia.

Capitulũ. II.

rũ enarrabũt sensũ illi⁹. sic pz de dauid: cui⁹ sensũ mlti ꝓmẽdant: eo q̃ patiẽter audiuit verba semei ꝓteruiẽtis ij. reg. xvj. p In thesauris sapie. i. iter ei⁹ pciosa. p Significatio discipline. q̃ aliq̃s patiẽter tolerat molestias: tanq̃ flagella dei sic pñs corripiẽtis: sz qz pctores obstinati ex talibus nõ emẽdant: sz a deo magis elõgant: iõ sbdit: q Execratõ ãt pctorib⁹ cultura dei: q colit: fide: spe: et charitate: vt dic̃ aug⁹. i enchiridiõ r Fili ꝓcupiscẽs Postq̃ ostẽdit timoris fructũ: hic ꝓpter inducit ad timorẽ habẽdũ: ⁊ ꝓmo ex cõsideratiõe mali: secũdo ex ꝓsideratiõe boni: ibi Qui timetis dñm. circa medium capituli. ij. Pria in duas ꝑtes ꝓsiderationẽ dupplicis mali. s. culpe ⁊ pene: secũda incipit i ꝓncipio secũdi capitli. Primo igit̃ inducit ad timorẽ habendũ ex ꝓsideratõe mali culpe: qõ per timorẽ euitat dicẽs r Fili ꝓcupiscẽs sapiaz. cui⁹ initiũ ẽ timor: vt dictũ est. s Cõserua iustitiã. nemi nocẽdo ⁊ deo reuerẽtiã exhibẽdo. t Et de⁹ ꝓbebit illã tibi. qz dat eã omib⁹ se disponẽtib⁹ affluẽter: Jacobi. j. v Sapiẽtia enim ⁊ disciplina timor dñi. s. est initiatiue. Et dicit sapientia q̃tum ad noticiã de diuinis: ⁊ disciplina: q̃tum ad mores. x Et qd̃ bñplacitũ est illi. s. deo. y Fides ⁊ mãsuetudo. s. est ipe timor initiatiue: qz facit acqescere articulis fidei: ⁊ rẽpmere motus iracũdie. z Et adimplebit. s. deus. a Thesauros. bonoz spiritualiũ. b Illius. qui timet deum. c Non sis icredulus timori dñi. i. illis qui incutiũt timorẽ eius: sicut est iudiciũ extremũ: ⁊ dura punitio peccatoz. d Et ne accesseris. ad eũ in ecclesia. e Duplici corde. i. ꝓtendes exterius bonitatem: ⁊ interius habẽs iniquitatẽ: ⁊ qm̃ hoc faciũt hypocrice: subdit: Ne fueris hypocrita cẽ. f Et non scandaliçeris in labijs tuis. q. d. si detegatur veritas mẽdax apparebis: ideo subdit: g Attende i illis. s. labijs tuis: nõ plus dicẽdo de tua bonitate q̃ sit in veritate. g Ne forte cadas i pec. manifestũ. h Et adducas aie tue. i. tibi ipi accipiẽdo ꝓ toto partem nobiliorẽ. i Inhonorationẽ. i. deiectionẽ cazaz deo ⁊ homibus. k Et reuelet deus absconsa tua. i. occulta peccata. l Et in medio synagoge. i. cõgregatione fideliũ. m Elidat te. grauiter puniendo. eo q̃ n Maligne cẽ. sicut pz actuũ. v. de Anania ⁊ Saphira quos in cõuẽtu fideliũ iterfecit subito: eo q̃ mẽtiti sunt fraudãdo de agri ꝓcio. Capitulũ. II.

FIli accedēs ⁊c. Postq̄ auctor induxit ad timē-
dum deū ex ꝓsideratiōe mali culpe qō p dei ti-
morē euitat: hic ꝓnter ad idē inducit ex ꝓsidera-
tiōe mali pene qō p timorē dei leuī tolerat: dicēs: a
fili accedens ad seruitatē dei. p cōceptū melioris ꝓpo-
siti. b Sta in
iustitia. erga ꝓxi-
mū. c Et i timo
re. erga deū. d
Et ꝑpara aīmā
tuā ad tentatiōz.
ꝛ diabolū: q̄ tali-
bus aduersa nititꝫ
procurare. ij. Ti-
mo. iij. Oēs qui
pie viuere volūt i
xpo ꝑsecutiōz pa-
tient. e Depri-
me cor tuū. mor̄
ipatiētie reprimē-
do. f Et sustī-
ne. patiēter aduer
sa tolerādo. g
Inclina au. tu. et
exci. vba itellect⁹.
idest vba ad pati-
entiā inducentia:
vt de passiōe xpi
⁊ h'mōi. h Et
ne festines in tpe
obductōis. i. clau
sionis sensuū: qō
fit tpe mortl. q. d.
ñ desideres mortē
fract⁹ ꝓpt aduer
sitatis plixitatez.
i Sustine ⁊ su-
stētatōes dei. i. ad-
uersa patiēter to-
lerado i qb⁹ deus
sustētabit te. j. cor
x. Fidelis de⁹ q̄ nō
patiet vos tentari
supra id qō potestis: sz faciet cum tentatiōe ꝓuentū vt
possitis sustinere. k Cōiūgere deo. p amorē. l Su
stine. aduersa patiēter. m Ut crescat i nouissimo vi-
ta tua. de vita corruptibili ad eīnā trāseūdo. n Oīne
qō tibi applicitū fuerit. pspex vel aduersuz: o Ac-
cipe. cū grārū actiōe. p Et i dolore corpis. inflicto ti-
bi. q Sustine. patiēter fm aīm: exēplo heleaçari di-
cētis. ij. mach. vj. Tu scis dñe q̄ cū a morte possez libe-
rari: graues corpis sustineo dolores: scōm aīm vō ꝓpt
timorē tuū libēter hec patior. r Et i hūilitate tua. i.
deiectiōe corpali. s Patientiā habe. ⁊ ratio subdit:
t Qm̄ i igne ꝓbat aurū. i. approbat: q̄ purgat et me
liorat. v Homies vō receptibiles. disciplineꝫ dei: x
In camino hūiliatōis. purgant ⁊ a deo approbant. y
Crede deo. pmittēti ꝑmiū ꝓpter patiētie exercitiū. z
Et recupabit te. de tempali afflictiōe ad eīnā ꝓsolatiōez
sz q̄ fides sine opib⁹ mortua ē: ió sb̄dit: a Et dirige
viā tuā. i. opa tua i deū. b Et spera i illū. secuz ꝑmiū
expectādo. c Serua timorē illī⁹. s. castū q̄ cauet offē
sā dei. d Et i illo veterasce. q. d. nō timeas deū tantū
p horā: sic illi q̄ audiūt tonitruū vl̄ vidēt imīnē piculū
q̄ cessante recedūt a dei tiore: ió ꝓcludit: e Metuētes
do. susti. mis. ei⁹. i. patiēt expectate. f Et nō deflectat
ab illo. p ipatiētiā. g Ne cadat. i gehēnā. g Qui timet
do. Postq̄ induxit ad tiorē dñi ex ꝓsideratōe mali: h ꝓnter
ad idē inducit ex ꝓsideratiōe boni. Circa qō ꝑmo facit ꝓpo
situ: secūdo ꝓcludit itentū: ibi Qui timet dñm. Pria in du-
as: qr primo facit ꝓpositū ꝓmittēdo: secūdo ꝓmināndo: ibi

FIli accedēs ad seruī-
tutē dei stā i iusticia ēt
in timore: ēt ꝑpara animāz
tuā ad tentationē. Dēpme
cor tuū ēt sustine: ⁊ inclinā
aurē tuā ⁊ suscipe vba itel-
lectus: ēt ne festines i tpus
obductiōis. Sustine sustē-
tatiōes dei: cōiūgere deo
⁊ sustine: ut crescat i nouissi
mo vita tua. Oīne qō tibi
applicitū fuerit accipe ēt i
dolore sustinē: ēt i hūilitate
tua pātiētiā habe: qñoniaz
in igne ꝓbat aurū ⁊ argen
tū: homies vo receptibiles
in cāmino hūiliatiōis. Crē-
de deo ēt recuperabit te: ēt
dirige viā tuā ēt spera i illū
Serua timorē illī⁹: ēt i illo
veterasce. Metuētes dñm
sustinete misericordiā eius:
ēt nō deflectatis ab illo nē
cadatis. Qui timetis dñm
credite illi: ⁊ nō euacuabit
merces vestra. Qui timet
dñm sperate i illū: ⁊ in ob-
lectationē veniet vobis mi
sericordia. Qui timet dñm
diligite illuz: ēt illūinabunt
corda vestra. Respicite filij
natiōes hoim: ēt scitote qa
null⁹ sperauit i dño: ēt cōfu
sus est. Quis eni pmānsit in
mādatis ei⁹: ēt derelict⁹ est:
Aut qs inuocauit eū: ⁊ de-
spexit illū: Quoniā pius ⁊
misericors ē de⁹: ⁊ remittit i
die tribulatiōis peccata: et
protector est omib⁹ exqrenti
bus se i veritate. Ue duppli-
ci corde: ēt labijs scelestis:
ēt manib⁹ malefaciētib⁹. et
peccatori terrā ingredienti
duab⁹ vijs. Ue dissolutis
corde: q non credūt deo: ēt
ió nō ꝓtegent ab eo. Ue
his q pdiderūt sustinētiā: et
qui dereliquerunt vias re-
ctas: ⁊ diuerterūt i vias pra
uas. Et quid facient cum
inspicere cēperit dominꝰ:
Qui timent dominuz non
erūt incredibiles vbo illi⁹:
ēt qui diligunt illum con-
seruabunt verbum illius.

Ue duplici corde. Lic
ca ꝓmūp⁹ ad dei timo
rē inducit ex ꝓsideratī-
one bonoꝝ. ide sequē
tiū q̄ sunt fidei: spei: ⁊
charitat⁹ augmentū.
Nā timor castus ē ill⁹
annex⁹: ió crescūt ipo
crescēte: ⁊ ꝙtū ad pri-
mū dicit: g Qui
timetis dñm credite
illi. q. d. ꝓsequēs ē: vt
fides in vobis magis
ferueat: ⁊ nō euacua-
bit merces vīa: sz ma-
gis augmētabit: ꝙtuz
ad secūdū subdit: h
Qui timet⁹ dñm spe
rate i illū. q. d. ꝓns ē:
vt certi⁹ expectet⁹ pre-
miū. Est ei spes certa
expectatio future bea
titudinis ex grā ⁊ me
ritis ꝓueniēs: ió subdit: Et in oblectatiōz
⁊c. ꝙtū ad tertiū sub
dit: i Qui timet⁹
dñm diligite illū. fer-
uētius amando. k
Et illūinabūt corda
vīa. clari⁹ cognoscen-
do: nā amor penetra-
re facit intima ipius
amati. l Respicite.
h ꝓnter ad ꝓpositū i-
duc exēplū di. Respi-
cite filij natōes hoim.
p aspectū libroꝝ san-
ctoꝝ: in qb⁹ scribūt facta patrū: vt abzahā isaac ⁊ ceteroꝝ.
m Et scitote qz null⁹ sperauit i dño. veracit: n Et cō-
fusus ē. finaliter: sed reportauit gloriā i pñti: vt frequēter: ⁊ in
futuro sp. o Quis eni pmānsit i mādatis ei⁹. ea custodiē-
do. p Et derelict⁹ ē. i. puat⁹ auxilio diuīo. q Aut q̄s
inuocauit ⁊c. q. d. null⁹: ⁊ subdit ratio: r Qm̄ pi⁹ ē et mi
sericors deus ⁊c. et patz littera. s Ue duplici corde. hic
ꝓnter inducit ad timorē dei ꝓmināndo penam: ⁊ p ꝓns boni
amissionē carētib⁹ dei timore: dicēs: Ue duplici corde. i. pre
tēdēti bonū exteri⁹: ⁊ hñti malū iteri⁹. t Et labijs scelest̄
. i. ꝙ deū blasphemis. v Et manib⁹ malefaciētib⁹. s. hoi-
cidio: rapina: ⁊ h'mōi. Et sic tangit h triplex peccatū. s. cor-
dis: oris: ⁊ opis ꝓcedēs ex defectu diuini timoris. x Ue
dissolutis corde ⁊c. q̄z cor ē solutū ⁊ sepatū p infidelitatē a
deo. y Et ió nō ꝓtegent ab eo. s. a malo culpe i pñti: ⁊ a
malo pene i futuro. z Ue his q̄ pdiderūt sustinētiā. i. pa
tiētie vtutē. a Qui dereliq̄rūt vias rectas ⁊c. Sic eni de
clinare a malo ⁊ facē bonū sūt due ptes iustitie: sic p oppo-
situ deserē bonū ⁊ facē malū sūt due ptes iniusticie. b Et
q̄d faciēt cū inspicere. i. punire c Cepit dñs. licet eni oia
nuda ⁊ apta sint oc̄lis ei⁹: hebr. iij. tñ dī inspicē peccata qñ
punit ea. d Qui timēt. hic ꝓnter ꝓcludit intētū. s. q̄ ex
timore dei ꝓcedit multiplex bonū di. Qui timēt dñm nō

erũt incredibiles verbo illius. sed magᵗ credibiles. e Et q̃ diligũt illũ ꝛc. qz vera fides p dilectionẽ opat. f Qui timẽt dñm inq̃. q̃ bñ pla. si ei. nã de volũtate eiᵒ iplenda sĩt soliciti. g Et q̃ diligũt illũ replebũt lege ipiᵒ. qz pleitudo legis ẽ dilectio: Ro. xiij. g Qui timẽt dñm p̃pa. coꝛ. sua. p mũdiciã interiorẽ.

h Et i ꝓspectu illiᵒ sanctificabũt aias suas. ꝛ nõ i ꝓspectu hominũ tm̃: qõ ẽ ꝓpriũ hypocritaꝝ. i Qui ti. do. custo. mã. eius. coꝛde retinẽdo: ꝛ ope adiplẽdo. k Et patiẽtiã habebũt. in aduersis. l Usq; ad inspectionẽ aie illius. ꝛ accipit h aia ꝓ volũtate diuina: q̃ tunc aspicit patiẽtes q̃n eos liberãdo reddit gaudẽtes. m Si pententiã nõ egerimᵘ de peccatis: a q̃bus hõ nõ põt in pñti vita esse immunis totaliᵗ: iuxta illõ. j. Joh. j. Si dixerimᵘ qz peccatũ ñ habemᵘ ipi nos seducimᵘ. n Incidemᵘ i manᵘ dñi. i. diuinam punitionẽ valde grauẽ: hebr. x. Horrẽduz ẽ incidere i manᵘ dei viuẽtis. o Scõm eni magnitudinẽ ipiᵒ. i. potestatẽ puniendi obstinatos. p Sic ꝛ misericoꝛdia illiᵒ. penitẽtibᵘ pcendo. q Cũ ipo ẽ. nam vtraq; est eadẽ cũ essentia diuina.

Qui timẽt dñm ingrẽt que bñplacita sũt ei: ẽt q diligũt eũ replebũt lege ipiᵒ. Qui timent dñm ꝓparabũt coꝛ daᵃ sua: ẽt i ꝓspectu illiᵒ sanctificabũt aias suas. Qui timẽt dñm: custodiũt mãdata eiᵒ: ẽt patiẽtiã habebunt usq; ad inspectionẽ illiᵒ: dicẽtes: Si pẽnitẽtiã nõ egerimᵘ: incidẽmᵘ i manᵘ dñi: et nõ in manᵘ hoim. Sẽcũdũ eni magnitudinẽ illiᵒ: sic̃ et misericoꝛdia illiᵒ cuj ipo ẽ.

Capitulum. III.

Fili sapiẽtie ecclesiã iustoꝝ: ẽt natio illoꝝ obediẽtia ꝛ dilectio. Judiciũ ꝓis audite filij: ẽt sic facite vt salui sitis. Bẽus eni honoꝛauit patrẽ in filijs: ẽt iudiciũ mris ẽxqrẽs firmauit i filios. Qui diligit deũ exoꝛabit ꝓ peccata: ẽt cõtinebit se ab illis: ẽt in oꝛone diej exaudiet: ẽt sic q thesauriçat: itã ꝛ q honoꝛificat matrẽ suam. Qui honoꝛat patrẽ suũ iocũdabit i filijs ẽt in die oꝛonis sue exaudietur. Qui honoꝛat patrem suũ vita viuet longioꝛe: ẽt q obedit pri refrigerabit matrẽ. Qui timet dñm honoꝛat parẽtes: ẽt q̃si dñs seruiet his q se genuerũt: in ope ꝛ in sermone ẽt omi patientia. Honoꝛa patrem tuũ vt supueniat tibi benedictõ a deo. ẽt bñdictio illiᵒ i nouissimo manet. Benedictio patris firmat domos filioꝝ: maledictio autẽ matris eradicat fũdamẽta. Nẽ glorieris i ꝓtumelia patris tui nõn ei ẽ tibi glia sed ꝓfusio Glꝛia. n. hois ex honoꝛe ꝓis sui: ꝛ dedecᵒ filij: pr̃ sine

Fili sapiẽtie. Postq; auctoꝛ tractauit de oꝛigine virtutũ: hic ꝓnter agit de exercitio eaꝝ. Et diuidit in duas ptes: qz ꝑmo tractat de hᵒ mõi exercitio: secũdo de statibᵘ in quibᵘ fit hec exercitatio. xxiij. ca. Pria adhuc i duas: qz ꝑmo tractat de virtutũ exercitio i oꝛdine ad ꝓximũ: secũdo i oꝛdine ad deũ. xiij. ca. Pria adhuc in tres ꝑm q; ꝓximᵘ ẽ supioꝛ: inferioꝛ: vel equal: qz ꝑmo tractat de vtutũ exercitio ad supioꝛes: secũdo ad inferioꝛes: ibi Ignez ardentẽ: tertio i oꝛdie ad pares. xij. ca. ibi Nõ agnoscit amicus. Parẽtes aũt sũt supioꝛes: q̃ sunt honoꝛãdi: ideo tractat hic de honoꝛe pentũ. Et diuidit i duas ptes. s. pricipalẽ ꝛ icidentalẽ q̃ incipit ibi: Fili i mãsuetudine. Sciẽdũ tñ q; iste diuisiões ꝛ supꝛa ꝓdicte ꝛ subsequẽtes vsq; ad. xliij. caplm excluſiue nõ sũt ita pcise: q̃n de ptinẽtibᵘ ad ptes aliq; tractet aliq̃d i aliꝭ ptibᵘ: ꝛ ecõuerso: ꝛ hᵒ ꝓpter ꝓnexionẽ vtutũ: de quibᵘ agit i hoc libꝛo. Pars aũt pñs i duas diuidit: qz ꝑmo ꝓbat q; pentes sint honoꝛãdi: secũdo filᵘ excitatur ad executionẽ huiᵘ obsequij: ibi Honoꝛa patrẽ ꝛc. Qꝛ autẽ parẽtes sint honoꝛãdi: ꝑmo ꝓbat auctoꝛitate diuini ꝓcepti Exo. xx. Jnꝛpentes vo deᵉ est ꝑmᵒ: ex q̃ ois pietas in celo ꝛ in terra nomiat: Eph̃. iij. iõ dicit: a Filij sapie. i. dei q̃ est ipa sapia p ẽntiã. b Ecclia iustoꝝ: q̃ sunt dei filij p adoptiõis graz. c Et natio illoꝝ obediẽtia ꝛ dilectõ. sic̃ de homie notabiliᵗ liberali nõ solũ dr̃: q; sit liberalis i cõcreto: sed etiã liberalitas i abstracto: ꝓpr̃ q̃ subdit: d Judiciũ ꝓis. i. decretuz dei q̃ pater est ꝓncipalis: vt dictũ est. e Audite filij. aure coꝛpis ꝛ ẽt mẽt. f Et sic facite vt salui sitis. qz nõ auditoꝛes legis. s. tantũ: sed factoꝛes iustificabunt: Ro. ij. g Deus eni honoꝛauit patrẽ. i. honoꝛari ꝓcepit. h Jn filijs. i. p filios. i Et iudiciũ mris. i. decretũ suũ de honoꝛe mris. k Exquirẽs firmauit i filios. qz firmit exquirit obseruatoꝛes ad ꝑmiãdum: ꝛ trãsgressoꝛes ad puniẽdũ: ꝛ quia honoꝛ parẽtũ tũc ẽ meritoꝛiᵘ vite eine: q̃n fit ex charitate: iõ subdit: l Qui diligit deũ exoꝛabit ꝓ peccatis. ꝑteritis. m Et cõtinebit se ab illis. cauẽdo a ꝛcidiuo n Et i oꝛone dierũ. i. quã facit p adeptiõe vite eterne: q̃ p dies significat: puer. iij. Lõgitudo dieꝝ i dextera eius. o Exaudiet. Oꝛo ei sp est exaudibiliᵗ q̃n ẽ pia: p se: ꝛ pseuerãs: sic̃ ẽ in ꝓposito. p Et sicut. Hic ponit secũdarõ q̃ accipit ex pte boni ex honoꝛe pentũ ꝓseq̃ndi cũ dr̃: Et sic̃ q̃ thesauriçat. aggregãs sibi ꝑciosa: q Ita ꝛ q̃ hono. ma. suã. s. cõgregat sibi merita ꝑciosa. r Qui ho. pa. suũ iocũ. i filijs. nam habebit filios sibi obedientes ꝛ se honoꝛates: qõ ꝓtingit vt in pluribᵘ: q̃n filij sunt patrũ imitatoꝛes. s Et i die oꝛonis sue. i. facte pro se. t Exaudiet. hec est eni vna de ꝛditiõibᵘ: q̃ facit oꝛonem semp exaudibilẽ. v Qui honoꝛat patrẽ suũ vita viuet lõgioꝛe. sic eni promittit i ꝑcepto dei: Exo. xx. Honoꝛa patrẽ tuũ ꝛ matrẽ vt sis lõgeuᵒ sup terrã. x Et q̃ obedit patri refrigerabit matrẽ. i. ꝓsolabit eã. y Qui timet dñm honoꝛat pentes. ne sit transgressoꝛ diuini ꝑcepti. z Et q̃si dñis seruiet his q̃ se genuerũt ope ꝛ sermõe. i. veraciter ꝛ sine fraude. a Et omi patiẽtia. bonᵘ eni filiᵘ habz patiẽtiã: etiã si paᵗ euz increpet sine culpa. b Honoꝛa patrẽ tuũ. Hic ꝓnter iducit ad executiõz honoris pa rentũ. Et ꝑmo omi tpe generaliᵗ: secũdo tpe senectutis specialiᵗ: ibi Fili suscipe. Pꝛima i duas: qz ꝑmo inducit filios ad honoꝛẽ parẽtũ: secũdo retrahit eos a ꝓtumelia eoꝝ: ibi Ne glorieris. Circa ꝑmũ dicit: b Honoꝛa patrẽ tuũ: vt veniat tibi benedictio. i. mltiplicatio i bonis tpalibᵘ ꝛ spũalibᵘ. c Et bñdictõ il. i no. manet. i ꝓsecutiõe vite btẽ. d Bñdictõ pa. fir. do. filioꝝ. sic̃ pz de bñbictiõe isaac: geñ. xxvij. e Maledictio aũt matera. fũdamẽta. domoꝝ filioꝝ sibi rebellãtiũ. f Ne glier̃. hic ꝓnter retrahit filios a ꝓtumelia pentũ dr̃. Ne glieris i ꝓtumelia pr̃is tui. ꝛ subdit rõ: g Nõ ẽ ei glia scz tibi. h Sed ꝓfusio. qz pr̃ manet q̃dãmõ i filio. Ex hᵒ ei q; idiuidua coꝛruptibilia nõ pñt ꝑmare in seipis:

honore. Fili ſuſcipe ſenectã pris tui: ⁊ nõ ꝓtriſtes eũ in vita illi⁹: et ſi defecerit ſenſu: veniaz da: ⁊ ne ſpernas eũ in tua vtute. Elemoſyna enī patris nõn erit i obliuione. Paz ꝓ peccato mris reſtituet tibi bonũ: ⁊ i iuſticia edificabit tibi: et i die tribulatiois memorabit tui et ſic in ſereno glacies ſoluent peccata tua. Quã mãle fame ẽ qui dereliqt pres ⁊ eſt maledict⁹ a deo q exaſpat mres. Fili in mãnſuetudine opa tua pfice: et ſup hoim gliã diligeris. Quãto magn⁹ es hũiliã te i omib⁹ et coram deo iuenies gratiã: quoniã magna potẽtia dei ſoli⁹: et ab humilib⁹ honorat. Altioraã te ne q̃sieris: et fortioza te ne ſcrutat⁹ fueris ſed q̃ pcepit tibi de illa cogita ſp: et i plurib⁹ opibus ei⁹ ne fueris curioſus. Nõ eſt enī tibi neceſſariuz ea q̃ abſcõdita ſunt videre oculis tuis. In ſupuacuis reb⁹ noli ſcrutari multiplicit: ⁊ i plurib⁹ ei⁹ opibus nõ eris curioſus. Plurima enī ſup ſenſũ hoim oſtẽſa ſũt tibi Multos enī ſupplãtauit ſuſpicio illoz: et i vanitate detinuit ſenſus illoz. Coꝛ durũ bãbebit male i nouiſſio et q amat piculũ: in illo pibit. Coꝛ igrediẽs duas vias nõn habebit ſucceſſus: et prauicoꝛs in illis ſcãndaliçabit. Coꝛ nequaz grauãbit i doloꝛibus: et peccatoꝛ adijciet ad peccãdũ Synãgoge ſupboꝛ nõ erit ſanitas: frutex enī peccati erãdicabit in illis: et nõ itelliget Coꝛ ſapiẽtis itelliget in ſapientiã: ⁊ aur bona audiet cum omni cõcupiſcẽtia ſapientiam. Sapiens coꝛ ⁊ itelligibile abſtiebit ſe a peccatis: et in operib⁹ iuſticie ſucceſſus habebit. Ignem ardentem extinguit aqua: et elemoſyna reſiſtit peccamelchiſedech q̃s fuiſſet: cũ de h⁹ cepiſſet cogitare pcuſſit os ſuũ dicẽs: Ne tibi coprees: qz q̃ tibi mãdauit deus vt faceres dereliquiſti: ⁊ q̃ a te nõ req̃rit illa ſcrutari pſumis. ió ſubdit i Et i plurib⁹ ei⁹ opi. ne fue. curioſus. nã i talib⁹ eſt magis vanitas q̃ vtilitas. Cetera patẽt ex dict⁹ vſqz ibi: k Plurima enī ⁊c. oñſa ſũt tibi. illa. ſ. q̃ ſanct⁹ pphetis ſũt ꝛuelata ad ſalutẽ hoim: qbus eſt hũiliter ⁊ firmit aſſẽtiẽdũ. l Multos enī ſupplãtauit ſuſpicio illoz. qz pſumẽtes de ſuo ingenio: ſuſpicant ad q̃cũq; ardua cognoſcẽda ſe poſſe pingere. n Et i vanitatẽ detinuit ſenſus illoz. nã p hoc i erroꝛes ⁊ hereſes ceciderẽt o Coꝛ durũ. Hic cõ ſequẽter iducit ad debitũ modũ i intriſecis motib⁹. Circa qõ p⁹ malicia reprobat: ſecũdo bonitatẽ ꝓmendat: ibi Coꝛ ſapiẽtis. Circa ꝓmũ dicit: Coꝛ duꝛ rſiſtit inſtinctui diuio ad bonũ: ſic in coꝛpalib⁹ dicit durũ qõ nõ cedit tangenti ũũ. metheoꝛoꝛ. p Habebit male in nouiſſimo. Nã ſic dicit aug⁹. i ſermone de innocẽtib⁹. hac enī animi aduerſione pcutit peccatoꝛ: vt moziens obliuiſcat ſui: q̃ dum viueret obliti⁹ eſt dei. q Et q̃ amat piculũ. i. occaſiões pctõꝛ. r In illo pibit. ſic auicla volitãs circa laqueũ. s Coꝛ ingrediẽs duas vias. ſ. hñs noticia boni i itellectu: ⁊ malicia i affectu. t Nõ ha. ſucceſſ⁹. pſpos. ſ. ſz aduerſos. v Et prauicoꝛs. i. hñs prauũ coꝛ. x In illi ſcãdaliçabit. Hzauꝛ ei ẽ ſcãdalũ de cãu hois lr̃ati q̃ ſimplic. y Coꝛ nequã. i. iniquũ. z Hzauabit i doloꝛib⁹. iferni. a Et pec. adũ. ad peccãdũ. i. tlis dũ viuit de malo i pei⁹ ꝓcedit. Et ſic ẽ de ſingulari pſona: ſic de ꝓgregatiõe mala: ppt qõ ſeq̃t: b Synagoge ſup. ñ erit ſanitas. ſpũal: q̃ ꝓſiſtit i bona diſpoſitiõe moꝛ: ſic ſaitas coꝛpis i bona diſpoſitiõe humoꝛ. c Frutex ei pcti. i. ois excuſatio pallias pctm̃. d Eradicabit i illi. nã oia nuda ſi dei oculis. e Et nõ itelliget. ſ. a pctoꝛibus q̃ nolũt diuia iudicia cogitare. f Coꝛ ſapiẽt. Hic ꝓnter bonitatẽ oppoſitã ꝓmẽdat di. Coꝛ ſapiẽti itelliget. i. cognoſcet g In ſapia. i. i vbis ⁊ opib⁹ ſapie p q̃ cognoſcit habitus latẽs i mẽte. Cetera patẽt. h Ignẽ ardẽtẽ. Poſtq̃ auctoꝛ tractauit ò exercitõ virtutũ erga ſupioꝛes: ⁊ iterpoſuit vnũ qõ ẽ ꝓmune oim vtutũ: hic ꝓnter agit de vtutũ exercitio erga iferioꝛes: et p⁹ erga iferioꝛes i ſubſtãtia: ſecũdo erga iferioꝛes i ſapia ſeq̃nti ca. ibi Sapia filꝯ ſuis. tertio erga iferioꝛes i potẽtia. vĩ. ca. Inferioꝛes i ſbſtãtia ſi pauper erga q̃s vtuoſe agit: cũ eis p elemoſynã ſbuenit: ió p⁹ elyne vtutẽ oñdit: ſecũdo ad faciẽdũ eã iducit: i pn⁹ ſequẽti ca. Circa p⁹

dicit: h Ignē ardentē extinguit aqua. ex ꝓpꝛietate ſua. Et elemoſyna reſiſtit peccat. penā ꝓ eis debitā auertēdo: ꝓpter qđ̄ daniel dicebat regi nabuchodonoſoꝛ: dañ. iiij. Peccata tua elemoſynis redime ꝛc̄. i Et de' ꝓſpectoꝛ ei' qui reddit gr̄az. de bonis a deo ſibi collatis: elemoſynā faciēs ei' mēbriſ. k Memi

nit in poſteꝝ. augmē tādo ei' bonū. l Et in tpe caſus ſui. i. ſue moꝛtis. m Inue niet firmam̄tū. qꝛ ſic̄ aug' dicit ſola miſeri coꝛdia comes eſt oēſ ctoꝝ. La. IIII.

HJli elemoſynā hic ꝓñter iduc ad el'ynaz faciendaz. Et ꝑmo ꝓſone ſingu lari: ſecūdo ꝓmunita ti: ibi Congregationi paupū. Circa ꝑmū di cit: a Fili elemoſy nā paupis nō defrau des. tibi retinēdo: qđ̄ ē tibi ꝓmiſſuz paupi bus erogare: vl' đ̄ tuo denegās i caſu neceſſi tat̄: in q̄ paupi debeꝛ b Et oculos tuos ne tranſuertas a pau pe. vt ſi ñ potes exhi bere manū: ſaltē exhi beas aīm ꝛ benignuz aſpectū. c Animā eſuriētē ne deſpexeꝛ ſ ꝛc̄. naz afflicto nō eſt dāda afflictio: ſz ꝓſo latio. Leꝛa patēt vſq; ibi: d Ab iope ne auertas oculos tuos ꝓpꝛ irā. i. ſi đ̄ ꝓterito te turbauerit: ñ dimit taſ ꝓpter h' ſibi bñfa cere. e Et nō reli. q̄rē. tibi retro maledi cere. i. nō des occaſio nē paupi p tuā duꝛi tiā: vt maledicat oc culte tibi: ꝛ ſubdit cauſa: f Maledicer ſ eiz tibi ꝛc̄. Sz ꝫ hoc videt: q nō ſit exaudibil': qꝛ maledicē peccatū ē. Dicendū q meledicē nō accipit h ꝓ impcatōe mali culpe: q̄ ſemp ē peccatū: nec ꝓ ipꝛecatiōe mali pene abſolte: ſz ꝓ impcatiōe mali pene: vt vexatio det itellectū ei cui impcat: ꝛ ſic ex ſua afflictiōe ad ꝓpatiēdū alīs moueat. g Cōgregatiōi. Hic ꝓñter monet elemoſynā facē ꝓmunitati di. Cōgregatōi pau perū affabilē te facito. alloquēdo dulciť: ꝛ donū ſi potes cō ferēdo: ꝛ tūc erit duplex elemoſyna. ſ. vbi ꝛ facti: ꝛ tāto me lioꝛ quāto ꝓmunioꝛ ceteris parib': qꝛ bonū quāto ꝓmuni' tāto diuini' ex ꝑmo eth. h Et ꝑſbytero hūilia aīaz tuā ꝛc̄. i. ſeni exhibe reuerētiā debitā: ꝛ nō dimittas ꝓpꝛ ei' pau piē. Liber eni iſte ꝑmo fuit trāſlat' i grecū: ꝛ poſt in latinū. ꝑſbyter aūt grece idē eſt qđ̄ ſenex latine: vñ ꝑmo de aia vbi trāſlatio noua hz. Si ſenex haberet oculū iuuenis: videret vtiq; vt iuuenis. Antiq̄ trāſlatio habz: Si ꝑſbyter haberet oculū iuuenis ꝛc̄. l Libera eū q̄ iuriā patiť. in h' eni eſt paup k Et nō acide

tis: et deus ꝓſpectoꝛ ē eius q reddit gratiā. Memínit ī poſteꝝ: et ín tpe caſus ſui ínuēniet firmamentum.

Capitulū. IIII.

AJli elemoſynā paupiſ ne defraudes: et ocu los tuos ne tranſuertas a paupe Aiām eſurientez ne deſpexeris: ꝛ nō exaſperes pauperē ī inopia ſua. Noꝛ inopis ne afflixeris: ꝛ non ꝓtrahas datū angustianti Rogationē cōtribulati ne abijcias: ꝛ nō auertas faciē tuā ab egeno. Ab iōpe ne auertas oculos tuoſ ꝓpter irā: et nō relinq̄s q̄rentib' ti bi retro maledicē. Maledi ceris eni tibi ī amaritudine aīe exaudiet deꝓcatio illi': exaudiet aūt eū: q fecit illū Cōgregatiōi paupū affabi lē te facito: et ꝑſbytero hūi lia aīaz tuā: ꝛ magnato hu milia caput tuuz. Declina paupi ſine triſticia aurē tuā ꝛ redde debitū tuū: ꝛ rñde illi pacifice ī māſuetudine. Libera euz q iniuriā patiť de manu ſupbi: et nō acide

feras in aīa tua. In iudicā do eſto pupillis miſericoꝛs vt pater: et ꝓ viro mri illoꝝ et eris tu velut fili' altiſſimi obediēs: et miſerebitur tui magi q̄z mat. Sapia filiſs ſuis vitaz iſpirat: et ſuſcipit inq̄rētes ſe: et p̄bit ī via iuſticie. Et q̄ui illa diligit: dili git vitā: et q vigilauerit ad illā: cōplectet placoꝛē ei' Q̄ui tenuerint illā: vitā he rēditabūt: et quo introibit bñdicer deus. Q̄ui ſeruiūt ei obſequētes erūt ſancto: et eos qui diligūt illaz: diligit deus. Q̄ui audit illā iu dicabit gētes: et qui intuet illā: pmanebit ꝓfidens. Si crediderit ei: hereditabit il lam: et erūt in ꝓfirmatione creature illoꝝ: q̄oniā ī tē tatiōe ambulat cū eo: et in ꝑmis elegit euz. Timoꝛē et metum et probationem in dūcet ſuper illum: et cruci abit illum in tribulatione doctrine ſue dōnec tentet eum in cogitationibus ſu is: et credat anime illius. Et firmabit illū: et iter ad

a ꝓñter inducit ad iuuādū iferioꝛes i ſcia: qđ̄ fit p doctrinā: q̄ ſubleuāt ignoꝛātes. Et diuidit i duas ptes Nā oſtēdit p' q̄liť hō ſapiaz habeat a deo: ſecūdo iducit ad ꝓmunicandū eā ꝓximo: ibi Fili ꝓſerua tp̄us. Circa ꝑmū dicit: p Sapia. ſ. icreata. q Filiſ ſuiſ vitā inſpirat. i. ꝓpoſitū ꝛ ꝺſideriū vite meliozis per doctrinā ſuā. r Et ſuſcipit inq̄rētes ſe. ſapie donū eis augmētando. s Et p̄bit i via iuſticie. eā oñendo. t Et q̄ illā diligit: diligit vi tā. nā ē vita p cētiā. v Et q vigilauerit ad illā. p ſtudiū lectōnis ꝛ oꝛationis. x Cō plectet placoꝛē ei' .i. ſuauitatē: et di a placo cas. y Et q tenuerit illā coꝛde ꝛ ope: z Hereditabunt vi tā. gratie i pñti: ꝛ glie i futuro. a Et q introibit. ſa pietia icreata. b Bñdicet de'. ſ. ml tiplicando dona ſua. c Qui ſeruiūt ei obſeqñtes erūt ſcō. nā ipa eſt de' q ē ſanct' ſanctoꝝ. d Et eos q diligūt ꝛc̄. puer. viij. Ego diligētes me diligo. e Qui au. illā iudi. gē tes. qꝛ ſpūalis iudicat oia. j. coꝛ. ij. f Ei q intuet illā. p ſanctā meditationē. g Permanebit ꝓfidēs. de bea titudine. h Si crediderit ei. ſ. ſapie icreate. i Here ditablt illā. i pat̄a: vbi planarie habebiť ꝛ iamiſſabiliť. k Et erūt ī ꝓfir. crea. illo. i. opa eoꝝ ī bono ꝓfirmata l Q̄m i tentatiōe. pñtis vite. m Ambulat cū eo. ipꝛ dirigēdo. n Et i ꝑmis eligit eū. i. cū electi q ſi ꝑmi ꝛ ꝓcipui apd̄ deū: aſcribit ipm. o Timoꝛē. offēſe. p Et metū. gehēne. q Et ꝓbationē. i. tribulatiōz tpa lē q ꝓbat hoies: ſic̄ ignis auꝝ. r Inducet ſup illū. i. pmittet iduci ad el' honū. s Et cruci. illū. i. pmittet cruciari. t In tribulatiōe doctrie ſue: qꝛ talis ve xatio dat intellectū. v Donec tentet illū ī cogi. ſuis .i. maiſeſtet alīs bonitatē ſue mētis: ſic. n. tētauit abꝛaā gen. xxij. vt maiſeſtaret alīs obediētia abꝛae. x Et

credet anime illius. i. credi faciat eius verbis: que p̃ceperunt ex p̃ceptu mētis: vt sic eni fuit de abraā post dictā tentationē.: vñ sibi dixerūt ethei: geñ. xxiij. P̃ceptor dei es apud nos: ac si dicerēt vbis tuis credim⁹ sic vbis dei. y Et firmabit illū. i bono. z Et iter addu. directū ad illū. hypalage est. Et ē sensus ad ducet illū ad iter rectū. a Et letificabit illum. gaudio iterioris p̃scie b Et denudabit abscōsa sua illi. i. reuelabit occulta sue sapie. c Et thesauriçabit sup il. sci. z itel. ustície. vt sciat se et alios dirigē i viā iusticie. d Si aūt oberrauerit. p malicia suā. e Dē dereliquet eū sic p̃tigit sacerdotib⁹ z scribis iude orū: q̄ a veritate quā ō xp̃o cognouerāt per scripturas pphaz: errauerūt p iuidiam quā ꝫ xp̃m p̃ceperunt: eo g̃ p̃dicabat ꝫ eoz vicia: ppt̄ qō tradidit eos dē in manib⁹ romanoz: q̄ ptz eos occiderūt: p̄ti captiuauert: et i manib⁹ inimici p̃misit eos p obstinationē detineri. f Fili ꝑserua tp̃us. Postq̄ auctor oñdit ꝯliter hō sapientia hz a deo: hic ꝑnter iducit habentē sapiaz ad cōmunicādū eā primo. Et diuidit in duas ptes: q̄z p̃mo agit de veritat̄ doctrina: secūdo ō doctoris p̃udētia in p̃ncipio capituli. vj. P̃ria adhuc i duas: q̄z p̃mo inducit doctos ad ꝑmunicādū: secūdo discipulos ad recipiēdū vj. ca. ibi Fili a iuuētute. P̃ria i duas: q̄z p̃mo doctores iducit ad docendū veritatē: secūdo ad rescindendū superfluitatē: sequēti ca. ibi Nō vētiles te. P̃ria adhuc i duas sczi ptē p̃ncipalē z incidētalē: q̄ incipit ibi Nō ꝑfundaris. Circa p̃mā iducit ad docendū veritatē cū debit̄ circūstantijs: quaz vna ē oportunitas tpis: q̄z sic dī ecclesiastes iij. Tempus tacēdi z tp̃us loquēdi: io subdit: f Fili cō serua tp̃us. Doctrina vo veritatis impedit p malā vitā doctoris: io subdit: g Et deuita a malo. Greg̃ homel. xxxvij. Cui⁹ vita despicit: restat vt ei⁹ p̃dicatio ꝓtemnat Impedit etiā vera doctrina: eo g̃ doctor timet vel erubescit tangē vicia magnoz: io subdit: h P̃ro aia tua. idest p tpali exponēda. i Ne ꝑfūdar̄ dicē verū. Et subdit rō: k Est eni ꝑfusio adducēs pctm̄. s. illa qua doctor dimittit dicē verū: ne a maioribus ꝑfusioz patiat i ꝑspectu hoim. l Et ē ꝑfusio adducēs gloriā z grāz scz illa q̄ sustinet patiēter ꝓpter veritatē. Irez impedit a vera doctrina etiā p acceptōez psonaz: io subdit: m Ne accipias faciē. s. homis. Aduersꝰ faciē tuā. i. ꝓ aiam tuā q̄ est facies ad veritat̄ ꝓtēplationē: de q̄ facie dī. ij. cō. iij. Nos vo fuelata facie dñi gliaz speculates ꝛc. n Nec aduersus aiaz tuā mēdaciū. dicēdo falsum sciēter in fauorē alicui⁹ potēt. o Ne reuerearis p̃imū tuū. i. amicū. p In casu suo. malū ipi⁹ palliādo. q Nec retineas verbū. cessando a doctrina veritatis. r In tē pe salut̄. i. cōueniētis doctrie. s Nō abscō. sapi. tu. i ōco. suo vbis curiosis obūbrā do veritatez: z subdit cā: t In ligua eni. lucide loquenti. v Sapia dignoscit. q̄a facile capit ab auditoribus: puer. xiij. Doctrina p̃udētū facilis. x Et firmamētū in opib⁹ iusticie. q̄z doctrina bona ꝑfirmat p opa bona docētis: z q̄z vane glie cupidi dictis alioz: etiā verī vel magī ꝓbabilibus libēter ꝯdicūt: qō cedit i veritat̄ ipedimē tū: io subdit: Nō ꝓtradicas vbo veritat̄ ꝛc z pz. y Et de mēieru. tue ꝑfundere. s. i teipo ō fatuitate tua i alioz reprehēsiōe. z Non ꝑfundaris. Hec est pars incidentalis in q̄ tractat auctor de veritate vite z iusticie eo q̄ imediate tractauerat de veritate doctrie. Et diuidit i duas ptes: q̄z p̃mo ponit aliq̄ ad vtrāq̄z veritatē ptinētia: secūdo excludit aliq̄ q̄ sūt ipediētia: ibi Noli eē sic leo. Circa p̃m⁹ dic: z Nō ꝑfū. ꝑsi. pctā tua. ei q̄ scit z pōt remediū adhibē: hoc enī ptinet ad vitatē vite. a Et ne subij. te oi ho. p pctō sup. remediādo sz tm̄ illi q̄ scit z pōt r̄mediare. b Noli resi. ꝯ fa. potēt̄. s. dei. c Nec coner̄ ꝯ ictū fulmis. i. iusticie diuie: cui r̄sistūt i peccat̄ obstinati. Cōsequēt ponit qō ptinet ad vitatē iusticie di. d P̃ro iusti. agoni. p aia tua. i. p salute aie tue. e Et vsq̄z ad moz. cer. p iustícia. elegibilioz enī ē moz bōa q̄z trāsgressio iusticie. f Et dē expu. p te ini. tuos. spūales sp z coꝛpales frequēt. g Noli cita. eē i ligua tua. i. ꝑceps i ꝑferēdo sniaz. h Et remiss⁹ i opi. tuis. i. i exeqñdo sniaz iuste latā. i Noli eē. Hic ꝑnter excludit ipediētia: q̄z vnū ē crudelitas: quā excludit di. Noli eē sic leo ꝛc. 2m ē cupiditas: circa quā p⁹ ponit itentū: 2° exequit̄ ꝓpositū i ꝑn⁹ ca. sequēt̄. Et qm̄ cupiditas ē radix oim malorum. j. tbi. vj. io dic k Nō sit ꝓtecta. i. ꝓmpta. l Man⁹ tu. ad accipi. mūera iuste vl ihoneste. m Et ad dā. collecta. i. clausa.

Capitulū. v.

Noli ātendere ad possessiones iniquas: et ne dixeris est mihi sufficiens vita. Nihil enim proderit in tempore vindicte et obductiōis. Ne sequr̄ i fortitudie tua ꝑcupiaz cordis tui et ne dixeris, Quo potui: tue ꝑfundere. Non ꝑfundaris ꝑsiteri peccata tua: et ne subijcias te omni homi ꝓ peccato. Noli resistere ꝓtra faciē potētis: nec coneris ꝯ ictū fulminis. Pro iusticia agoniçare ꝓ aia tua: et vsq̄z ad mortē certa ꝓ iusticia: et dē expugnabit ꝓ te inimicos tuos. Noli citat̄ esse i ligua tua: z iutilis et remissus in opibus tuis. Noli eē sic leo in domo tua euertēs domesticos tuos: z opprimēs subiectos tibi. Non sit ꝓtecta mān⁹ tua ad accipiendū: et ad dāduz collecta.

Noli attendere. Hic ꝓsequit̄ itentū de cupiditate di. a Noli attendē ad possess. iniqs. i. iniq̄ acq̄rendas. b Et ne dixer̄: i mihi sufficiēs vita. i. mihi restat lōga vita: io multa mihi sī acq̄rēda. c Nihil ei ꝑde. i tpe vidicte. diuie. d Et obductiōis. i. clausiōis sensuū: q̄ fit i morte. e Ne seq̄ris in fortitudine tua ꝑcupiscētiā cordis tui. p potētiā tuā aliena rapiēdo. f Et ne dixer̄ quō potui.

de ꝓterito: sic. s. potens ero in futuro. g Aut ꝙs me sb̄ꝫciet. q. d. null': sz hoc remouet cū subdit: h Deus eni vindicās vindicabit. cui' potentie nemo resistere pōt. i Ne dixe. pec. t ꝙd mihi acci. triste. q. d. ita bñ vel meli' est mihi sic nō peccāti: et hoc frequēter ꝓtingit ꝗtū ad bona tpalia: ideo subdit punitō di uina. k Altissim' eni ē patiēs redditor. nā aliqñ expectat per totā vitā: t tūc p' hāc infert grauissimā gehēne penā. l De p'piciatu pctōꝝ. s. p penitētiā remissoꝝ. m Noli eē sine metu. qz nescis si pnia sufficiēs fuerit. t si fuerit sufficiēs ad remotiōez culpe: nō ē tn total' pene n Neqz adꝛ̄cias pec catū. p recidiuū. o Sup peccatū. ꝑus dimissū: qz sic ꝙdāmō p ingratitudinē redirz p Et ne di. mise. ꝺi mag. est tē. de dei misericordia nimis ꝑsumēdo: t subdit ratō: q Misericordia eni pcēs. r Et ira. puniēs. s Ab illo cito ꝓximat. sm q hō penitet de peccat': vel idurat i illis: iō sb̄dit t Nō tardes ꝓuerti ad dñm. p pniaz vezā Et reuertit auctor ad icrepationē cupiditatis dicēs: v Noli anxi' eē i diuitijs. m'tis acq̄rēdis vel male retinēdis. Cetera pa' ex dictis. x Nō vē tiles te. Auctor supra iduxit ad docēdū veritatē: hic ꝓnter iducit ad vitādū idecētiā t supfluitatē di. Nō vētiles te i oēm vētū. iactāter t ꝑsūptuose docēdo. y Et ñ eas i oēm viā. i. oēm opinionē recitādo: t nūc vni nūc alteri adherēdo. z Sic eni ois pec. ꝓba. i du. lingua. mō veritatē docēdo: mō ꝓriū veritati asserēdo: qō solēt facere doctores vacillātes i fide: iō subdit: a Esto firm' in via dñi. ꝗtū ad fidē. b Et i veritate sensus tui. i. dictamine rōnis nālis: ꝗtū ad mores. c Et ꝑsequat te ver. pa. t iustīcie. in agibilib' hui' vite. Et qm ad doctorē ptinet de q̄stiōtis rn̄dere veritatē: iō subdit: d Esto mās uet' ad audiendū vbū dei. dulcit audiēdo q̄stionē ꝺ fide vel moꝛib' tibi tactā. e Ut intelligas. q̄renti intētionē. f Et cū sa. ꝑse. rn̄sū verū. sm eni ꝑhm op' ē sapiētis nō mētiri de qb' nouit: iō sb̄dit: g Si ē tibi itellect'. veritat' circa q̄sitū. h Rn̄de ꝓxi. sin aūt ma. tu. sit sup os tuū. tacēdo: t subdit rō i Ne capiaris tē. t ꝑz lra: t qm aliqñ doctor vane gl'ie cupid' verecūdat nō rn̄dere: nec audet i palā: qz nescit vitatē iō rn̄det oculte t male: pp qꝺ sb̄dit: k Nō appel. susurro .i. male loquēs i silētio: vñ ꝺi susurro ab auri' sono: eo q loquit i aure. l Et lingua tu. ne ca. t ꝓfūdaris. cozā deo et cozā homib' aliqñ. s. qñ talia ad hoim' noticiaz deducunt. aūt qs me subiſciet ꝓpter facta mea: Deus eni vindicās vindicabit. Ne dixeris Peccaui: t quid mihi accidit triste: Altissimus eni est patiēs redditor. De ꝓpiciatu pctōꝝ nōli eē sine metu: neqz adiſcias pctm̄ sup peccatū: et ne dicas: Miseratio dñi magna ē: multitudinis peccatorꝝ meorꝝ miserebit. Misericordia eniz et ira ab illo cito ꝓximant t in peccatores respicit ira illi'. Nōn tardes ꝓuerti ad dñm: t ne differas de die i diez. Subito eni veniet ira illi': t i tpe vindicte dispdet te. Noli anxi' eē in diuitijs iniustis: nō eni ꝓderūt tibi in die obductiōis t vindicte Nōn vētiles te i omnē ventū: et ñ eas i onmē viā. Sic eni ois peccator ꝑbat i duplici lingua. Esto firm' in via dñi: et in veritate sensus tui t scia: et ꝑsequat te verbū pacis t iusticie. Esto mā suetus ad audiēdū verbuz dei ut intelligas: et cū sapia ꝑferes responsuz verū. Si est tibi itellectus rēsponde ꝓximo: sin aūt: sit man' tua sup os tuū: ne capiari i verbo indiſciplinato t cōfundaris. Honor t gloria i sermone sensati: lingua vo im prudētis subuersiōe ipius Nōn appelleris susurro in vita tua: et lingua tua ne capiari t ꝓfundaris. Sup furem eni ē ꝓfusiō t penitentia: et denotatio pessima sup bilinguē: susurratori aūt odiū t inimicitia t cōtumelia. Justificā pusillus t magnū silr. Ca. VI.

Noli fieri ꝑ amico inimic' ꝓximo. Imprō periū eni et ꝓtumeliā mal' hereditabit: et omnis peccator inuidus et bilinguis. Nōn te extollas in cogitatione anime tue velut taurus: ne forte elidatur vtus tua per stulticiam: et folia tua cōmedat: et fructus tuos pdat: et relinquaris velut lignum aridū in eremo Alia eni nequa disperdet q

m Sup furē eni est. i. peior fure: q facit fraudem i re possessa: sz iste fraudē facit i veritatis doctria: qō ē deter ri': iō subdit: n Cōfusio t pnia. qz tlis se videt ꝓfusuz penitet ꝺ rn̄siōe sua. o Et denotatio pessima. i. ostē sio ꝓfusibil' cū digito. p Sup bilinguē. qz sic rn̄det ignorās: sic sciēs: iō sb̄dit: q Susurratori aūt odiū tē. qz meret ista mala. Alit aūt pōt exponi lra ab illo loco. Nō appelleris susurro. ꝺ ignaro doctore q nescit doctrinā bonā alteri' i palā impugnare: t iuidia mot' i occulto nitit eā deprauare. Pōt etiaz exponi de q̄libet occulto detractore: in fine ꝓcludit de vo doctore. r Justifi. pusil. t ma. silit. ñ declinādo a veritate doctrie ꝓpter varium statuz hoim t fortunā: qz veritas ē stabil' nec sequit fortūe variabilitatē. VI.

Noli fieri. Superi' actū ē de veritati doctrina hic agit de doctori prudētia q̄ maxie ꝓsistit in h': q acq̄rat t cōseruet dei t hoim amicitiā: nā charitas ē sūmū dei donū j. coi. xiij. Maior aūt hoꝛ ē charitas. ꝓpt qō ꝑmo retrahit ab icursu inimicitie: secūdo iducit ad ꝓfectū amicitie: ibi Uerbū dulce. Circa ꝑm' dr a Noli fieri ꝑ amico inimic' ꝓximo. nā ois ꝓxim' est ex charitate diligēdus: ꝓpter quod inimicitia cōtraria est deo et bonis homibus odienda: ꝓpter qō subditur: b Imprꝛoperium eni. in finali iudicio: in quo chr̄ist' imprꝛoperabit malis t maxime peccātibus ex certa scientia: qualis est doctor malus: c Et contumelia. in inferno a diabolo t angelis eius. d Et ois peccator sciens intelligens: de quo hic agit. e Inuidus. fame aliorum. f Et bilinguis. nam aliqñ scienter loquit ꝓtra veritatē: ad deprauandū alioꝝ doctrinā: t qz hoc ꝓcedit ex supbia: subdit: g Nō te extollas i cogitationibus aie tue velut taurus. sine rōne bonos ꝺ impediēs tuis coznib'. h Ne forte elidat virt' tua. i. subtilitas ingenij tui. i Per stulticiā. i. per abusuz scie tue. k Et folia tua. i. ẏba tua ornata. l Comedat. i. destruat hec stulticia. m Et fruct' tuos pdat. i. bona que fieri poterant p ingeniū t scientiā tuam: n Et relinquaris velut lignum aridum. idest carens humore deuotiōis et fructu bone opatiōis. o Alia eni nequa.

que sclēter ipugnat equitatē. p Dispdet q̄ se habet idest habētē talē aiaz. q Et i gaudiū inimicis.i. dia boli. r Dat illū. diabolus enī magis gaudet de subuersiōe hoīs lr̄ati q̄ simplicī. s Et deducet i sorte ipioz.i. i gehēnā q̄ ē sors ipioz: sic beatitudo ē sors iustoz. t Uerbū dulce. Hic ꝓnter ponit iductio ad augm̄tū amicitie Et diuidit i duas ptes: nā ꝑmo ponit hec iductio: secūdo amicitie distinctio: ibi Est ei amicus. Circa ꝑm dicit: t Uerbū dulce multiplicat amicos. sic legit ō beato clemēte: q̄ ꝓpter dulcedinez eloquij erat dilectus: ñ solū a xp̄ianis: sz etiā a gentilibꝫ z iudeis. v Et mitigat inimicos. hoc pz de gedeone: iudic. vij. q̄ viros ephraim ꝓcitatos ꝑ se mitigauit p v̄bū dulce. x Et lingua eucharis.i. bñ gratiosa. y Jn bono homie abūdauit. qz studet dicē v̄ba gratiosa. z Multi pacifici.i. amicabiles. Sint tibi: a Et ꝓsiliarī tibi vn⁹ de mille. nō enī ē tutū secretū cordis sui: z maxie de ꝓceptiōe meliozis ꝓpositi reuelare: qz frequēter ab amicis carnalibꝫ ipedit. b Si possides amicuz.i. possidere desideras tanq̄ verū. c Jn tentatiōe posside illū.i. in aduersitate tua ꝓba illū: aduersitas enī hꝫ bonū facit: q̄ veros amicos a falsis distinguit. d Et ne facile credas ei teip̄m. reuelādo sibi secretū tuū anteq̄ ꝓbaueris ip̄m. e Est enī. Hic ꝓnter pōit distinctio amicitie: vt videat de q̄ amico sit ꝓfidēdū. Et ꝑmo ponit distictio: z secūdo veritatis amicitie ꝓmēdatio: ibi Amic⁹ si pmāserit. Circa ꝑimū ponit distinctio q̄drimēbris cū dr: e Est enī amicus fm tꝑus suū z̄. i. fm tꝑus aptū ad lucrū suū: qō ē tꝑus ꝓsperitatis amici: ꝓpter qō aduersitate supueniēte recedit ab amicitia. f Et ē amic⁹ q̄ puertit ad inimicitiā. Et hꝫ est hō iuid⁹ q̄ supereuēte amici sui ꝓsperitate: p iuidiā incipit dolere: z eidē ꝓtrarī⁹ esse. g Et ē amic⁹ q̄ odiū z rixā z cōuicia denudabit. Hic est hō falsus: q̄ cū aliq̄ fingit amicitiā: vt sciat suū secretū: vt sic melius possit ipugnare eū: sic i legēda beati tiburcij dr de torq̄to: q̄ iūxit se xp̄ianis vt eos grauī⁹ ipugnaret. h Est aūt amic⁹ soci⁹ mēse. hec ē amicitia q̄ fundat i bono delectabili: q̄ trāseūte soluit amicitia. l Amic⁹. hꝫ ꝓnter ponit amici veri ꝓmēdatio cū dr: Amic⁹ si pmāserit fixus. tecū i amicitia q̄ est fm deū: k Erit tibi q̄si coeq̄lis.i. diliges eū sic teip̄m fm charitatē ꝓceptū. l Et se habet: et i gaudiū inimicis dat illū: et deducet i sortē ipioz. Uerbū dulce mltiplicat amicos: et mitigat inimicos: et lingua eucharis in bono homie abūdabit. Multi pacifici sint tibi et ꝓsiliarī⁹ sit tibi vn⁹ de mille. Si possides amicū i tentatiōe posside eū: et ne facile credas ei teip̄m. Est enī amicus fm temp⁹ suū: z nō nō pmanebit i die tribulatiōis. Et est amic⁹ q̄ cōuertit ad inimicitiā: et ē amic⁹ q̄ odiū z rixā z cōuicia denudabit. Est aūt amic⁹ socius mēse: z nō pmanebit in die necessitatis. Amicus si pmāserit fixus: erit tibi q̄si coeq̄lis: et in domestic⁹ tuis fiducialit aget. Si hūmilia uerit se ꝓtra te: et a facie tua abscōderit se: vnānimē habebis amicitiā bonaz. Ab inimicis tuis separe: et ab amic⁹ tuis attēde. Amicus fidelis: ꝓtectio fortis: q̄i aūt iuenit illū: iuenit thesaurū. Amicō fideli nulla ē cōpatio: z nō est digna pōderatio auri z argēti ꝓ bonitatē fidei illius. Amicus fidelis medicamētū vite z imortalitatis: et q̄ metuūt dominū: iuenient illū. Q̄ui timet deū eq̄ habebit amicitiā bonā: q̄oniā fm illū erit amicus illius. Fili a iuuētute tua excipe doctrinā et vsq̄ ad canos iuenies sapientiā. Q̄uasi is q̄ arat et q̄ seminat accede ad eaz: et sustie bonos fructꝰ illi⁹. Jn ope enī ipi⁹ exiguū laboris et cito edes ō generatiōib⁹ illi⁹. Quā aspa ē nimiū sapientia idocti hoīb⁹: et ñ pmanebit i illa excors. Q̄uasi lapidis vtus ꝓbatiō erit i illi: z nō demorabūt ꝓijcere illam. Sapia enī doctrine in domesticis tuis fiducialit aget. i. in ꝓuatis negocijs tuis fiducialit se habebit. m Si hūiliauerit se ꝓ te. i. coram te i omib⁹ bonis tibi ꝓsentiēs. n Et a facie tu. abscō. se. p curādo bona i absentia tua magis q̄ i pntia. p Unanimē habebis z̄. i. cū eo sis vnū cor z vna aia. p Ab ini. tu. separe. loco: ñ tñ aio p dilectiōz matth. v. Diligite iimicos vr̄os. q Et ab amicis tuis attēde. q̄ sūt veri amici fm ꝓditiōes ꝑmissas r Amic⁹ fidelis ꝓtectio fortis. tpe tribulatiōis. s Qui aūt iue. illū iue. thesauz. idest q̄d valde ꝓciosū qz rarū z optimū. t Amico fideli nulla ē ꝓpatio. etiā i reb⁹ temporalib⁹ quātūcunq̄z ꝓciosis. v Amic⁹ fidel⁹ medica. vite z imortalitatis. nā amic⁹ fidel⁹ diligit ex charitate: z sic solicit⁹ ē de amico q̄tū ad bona gratie: q̄ viuificat spiritualit: z pducit ad i mortalitatē glie. x Et q̄ metuūt dñm. timore initiali. y Jn ueniēt illū. p amorez castum. z Qui timet deū. tiore filiali. a Eque habe. amibonā. s. dei: tñ ñ ē ibi eq̄litas quātitatis: naz dilectio sp ex pte dei maior ē: sz est ibi eq̄litas ꝓportōis: qz q̄ magis diligit deū: magis diligit ab eo: iō seq̄t: b Q̄m fm illū. i. fm decētiā diuie magnificētie. c Erit amic⁹ illi⁹. Sciēdū tñ q̄ si li mag⁹ determiet actū dilectiōis itrinsecū: nō ē ibi mag⁹ nec min⁹: naz vno actu simplicissimo diligit dia. Si aūt determinet effectū extrinsecū. s. bonū qō vult diligentib⁹ se: nā diligē ē velle alicui bonū: sic mag⁹ diligit vnū q̄ aliū volēdo ei maiorē gr̄ē z glie gradū. d Fili a iuuētute. Supi⁹ auctor iduxit doctos ad sapie cōicatōz: h ꝓnter iducit discipl⁹os ad ei⁹ receptōz: et diuidit i duas ptes. Nā ꝑ⁰ ad sapie receptiōz iducit: 2⁰ a qb⁹ accipiē⁹ sit oñdit: ibi Jn multitudie ꝓsbyteroz. Pria adhuc i duas: nā ꝑ⁰ iducit ad dictā receptiōz: 2⁰ ad ei⁹ ꝓtiatōz: ibi Audi fili. Circa ꝑm dr: d Fili a iuuē. tu. exci. doctrinā. qz sic meli⁹ retinet fm illō: Qō noua testa capit iueterata sapit e Et vsq̄ ad canos. i. vsq̄ ad senectutē. d Jnueies sapiaz nā i ea pōt hō sp ꝓficē. e Quasi is q̄ arat z̄. i. q̄re illā cū magna diligētia. f Et sustie. i. expecta. g Bonos fru. illi⁹ q̄ si gr̄a z glia. h Jn o. ei il. exi. labo. respectu boni seq̄ntis Et ci. edes ō gene. illi⁹. Nā hītis sapie ꝓncipiū: icipit eē dulc: q̄ ꝑus ñ sapiebat: iō seq̄t: k Quā aspa ē ni. sa. indoctoib⁹. sic cib⁹ sapidus insecto gustui vr̄ eē amar⁹. l Et ñ pma. i il. excoz. s. hō sine cord: q̄ negligēs ē i acq̄sitiōe sapie. m Quasi la. virt⁹. i. pōd⁹. n Probatō er. i illi. sic enī sustinēs lapidē ponderosum abiicit illū: sic insti quib⁹ grauis est sapientia. o Nō demorabunt ꝓijcere illam. repellendo laborem qui est acquisitiōe eius. p Sapia enī doctrine.

ſiti reuelare: qz frequēter ab amicis carnalibꝫ ipedit.

fm nomē est ei⁹. i. habet nomē a re. Dicit enī sapia a sapore q̄uis stultis vt p̄dictū ē: insipida videat. a Quib⁹ autē agnita ē. nō tm̄ speculatiue: sz etiā practice. b Permanet vsq; ad p̄spectū dei. deducēdo eos ad statū glorie. c Audi fili. hic p̄ñter inducit ad dicte receptiōis p̄tinuatiōz dicēs

Audi fili. aure corpis
z cordis. d Et accipe p̄siliū itellect⁹. in q̄ intra te legas bonū ad p̄sequēdū: z malū ad fugiēdū: e Jnj̄ce pedē tuū. i. affectū. f Jn cōpedes illius scz sapie inseparabilit ei adherēdo. g Et in torques illi⁹ collū tuū vba tua q̄ formāt in gutture sapiēter p̄ferēdo. h Subīce humerū tuū zc. i. labore i ei⁹ acq̄sitiōe libēter portа: z sine tedio. i Jn omi aio tuo accede ad illā. intellectū tuū z affectū sibi totalr applicādo z qz cū hoc redrit bonū op⁹ exteri⁹: subdit k Et in omi vtute tua zc. et est lra per se plana. l Et p̄tinēs fact⁹. i. tenēs sapiam. m Ne dereliquas eā. sic salomon i senectute deprauat⁹ p mulierē indebitū amorē iij. reg. xj. n Jn nouissimis tuis zc. post hāc vitā: in p̄nti etiā vita senes i dulcedie sapie delectāt: p̄pter qđ etiā phi circa finē vite sue dimissis occupatiōibus alīs vacabāt p̄templatiōi cause p̄me: vt dicit Thomas d aquino sup libz d cāis. o Et erūt tibi p̄pedes ei⁹. i. insepabil adhesio cū sapia. p Jn p̄tectiōez fortitudinis. nā initēs sapie nō frāgit aduersitate. q Et torq̄s illi⁹. i. doctria sapie q̄ formāt i gutte. q Jn stolā glie. nā p ipaz acq̄rit duplex stola. s. glia corpis z aie. r Decor enī vite ē in illa. in p̄nti p gr̄az: z p gliaz i futuro. Letera patēt ex dictis. s Jn multitudine. hic p̄ñter oñdit a q̄b⁹ sit accipiēda sapie doctrina scz ab illis q̄z sapia nota ē z approbata: iō subdit: Jn multitudine p̄sbyteroz. i. seniorz: vt dictū ē supra. t Prudētiā. p h⁹ excludūt senes desipientes: z etiā morib⁹ deficientes: nā prudentie p̄nexe sit alie vtutes morales: vt habet. vj. eth. Et pōt etiā h⁹ exponi de sacerdotib⁹ bonis q̄ tenēt legē scire z eā docere: iō sequit: v Ut oēm narratiōz dei. i. p̄tentā i lege dñi. x Possis audire. i. itelligē: nā meli⁹ sciēte⁹ p̄nt clarī⁹ docē. y Et puerbia laudis nō effugiāt te. i. verba notabilia laude digna. z Et si videris sensatū euigila ad illū. i. sis solicit⁹ ip̄m frequētare z ip̄m audire. a Cogitatū habe i p̄cept⁹ dei. qz si de necessitate salut⁹. a Et i mādat⁹ ei⁹ assidu⁹ esto. ea ope adiplēdo. b Et ip̄e dabit tibi cor. intelligendi et opandi.

Capitulum. VII.

Noli facere mala. Supius dictū ē de debito vsu substātie siue diuitiaz z sapie: hic p̄ñter agit de debito vsu potētie: q̄ quidē vsus frequēter impedit p malitiā ip⁹ hñtis potentiā: iō p̄mo remouet h⁹ impedimētū: secūdo accedit ad p̄positū: ibi Noli q̄rere. Circa p̄mū dicit:

a Noli facere mala z deū: z nō apphēdet te. p penā infligēdaz tibi fm iudiciū diuinū. b Discede ab iniq̄tate. z proximuz cui debes eq̄tatē seruare. c Et deficiēt mala abs te. s. mala culpe z gehēne. d Fili ñ semies mala i sulcis iusticie. i. nō des exēpluz male agendi hoib⁹ ad h⁹ p̄nis: sic sulc⁹ patus ad receptiōez semis. e Et nō metes ea. i. pena tibi iferēda. f Jn septuplū. i. multiplicit: naz q̄t homib⁹ ē aliq̄s cā culpe: tot penis ē puniēd⁹ fm ordinem iusticie. g Noli q̄rere. hic p̄ñter accedit ad p̄positum. Circa qđ p̄mo docet debit⁹ potētie vsus in regimie subditoz: secūdo in distributōe bonoꝝ suoz in p̄nci⁹. xij. capituli. Prima i duas: qz p̄mo docet vsū potētie in p̄sidēdo: secūdo i iudicādo. x. ca. Prima adhuc i duas. s. in ptē p̄ncipalē z icidentale q̄ incipit: ibi Noli discedē a muliere sensata. Circa p̄mū notādū: q⁹ vtutes i excellētiori gradu debēt eē in p̄ncipib⁹ ecclīastic⁹ z tpalib⁹ q̄⁹ in subiectis. Sūt enī vtriq; vicarij dei a q̄ est ois ptās i regimie ppli: p̄pē qđ phus. vij. eth. virtutes in excellētiori gradu vocat heroicas z diuinas. p̄fuptuosū est aūt q⁹ aliq̄s se reputet sic eē vtuosuz: p̄pē qđ vitiosuz ē appetē absolute vel q̄rere p̄ncipatū: suscipe tñ i casu necessitat⁹ licitū ē et bonū. s. qñ iponit canonice p p̄muni vtilitate: vñ dic aug⁹: Ociū sanctū q̄rit charitas: negociū iustū suscipit necessitas⁹ charitat⁹: quā sarcinā si null⁹ iponit: p̄templāde veritati vacādū est. Si aūt imponit sustinēda est p̄pter charitatis necessitatē. Et iō auctor huj⁹ libri ambitionē p̄cipat⁹ p̄mo reprimit: secūdo susceptū dirigit: ibi Noli q̄rere. Circa p̄mū dī: g Noli q̄rere ab hoie ducatū. i. q⁹ fias dux alioz spūalib⁹ vl tpalibus rōne dicta. h Neq; a rege cathedrā honoris. i. potestatē alios iudicādi. i Nō te iustifices añ deū. i. nō studeas ad h⁹ q⁹ homies te iustū credāt coram deo sic faciūt hypocrite: vt ascēdāt ad maiora. k Qñ agnitor cordis ipse est. z sic videt talem

fm nomē est eius: z nō est multis manifesta. Quibus autē agnita ē p̄mānet vsq; ad p̄spectū dei. Audi fili et accipe p̄siliū intellect⁹: z ne abijcias p̄siliū meū. Jnjce pedē tuū in cōpedes illius et in torques illi⁹ collū tuuz. Subīce humeꝝ tuū z portа illā: z ne accidieris vicu⁹ lis eius. Jn omi aio tuo accede ad illā: et in omi vtute tua p̄serua vias ei⁹. Jnuesti ga illā z manifestabit tibi: et cōtinēs factus nō derelinquas eā. Jn nouissimis. n. iuenies requiē in ea: et conuertet tibi in oblectationē. Et erūt tibi cōpedes eius i ptectiōz fortitudinis z bases virtutis: et torques illi⁹ in stolaz glorie. Decor enī vite ē in illa: z vincula illius alligatura salut⁹. Stola glorie indues eā: z coronā gratulatiōis ponet tibi. Fili si attenderis mihi: disces eam z si accōmodaueris animū tuū sapiēs eris. Si inclinaueris aurē tuā excipies doctrinā: z si dilexeris audire sapiēs eris. Jn mlt̄itudine p̄sbyteroz p̄rudētiū sta: et sapie illoz ex corde p̄iūgē vt omnē narratiōez dei p̄sis audire: et puerbia laudis nō effugiāt a te. Et si videris sensatū euigila ad eū z gradus ostioz illi⁹ exterat pes tu⁹. Cogitatū tuuz habe i p̄ceptis dei: et in mādatis illi⁹ maxime assidu⁹ esto: et ipe dabit tibi cor: et p̄cupiscētia sapientie dabit tibi.

Capitulū. VII.

Noli facere mala: et non te apprehendet. discede ab iniquo et deficient mala abs te. Fili non semines mala in sulcis iusticie: et non metes ea in septuplū. Noli querere ab homie ducatū: neq; a rege cathedrā honoris. Non te iustifices ante deū: q̄oniā am agnitor cordis ipse est:

fictionē ⁊ puniet. l Et penes regem noli velle videri sapiēs. nō dicit: velle esse sapiēs: q̄ hoc semp bonū est: sed velle videri tm̄. Cū enī ex hoc aliq̄s indignus ꝓmouet ad maiorē statū: apparet eius stulticie effect⁹: q̄ pus erat icognitus: sic simea qñ surſū ascēdit turpitudinem suā plus ostēdit.

m Noli q̄rere. Hic ꝓnter in ꝓncipatu debite ſuſcepto dirigit: et primo i cauēdis: ſecūdo in agendis: ibi Memēto ire. prima i tres: q̄ prio dirigit in cauēdis reſpectu ppli: ſecūdo reſpectu ſui ibi Noli eē puſillanimis. tertio reſpectu vtrorūq̄: ibi Non irrideas Circa ꝓmū dicit:

m Noli q̄rere fieri iudex. i. recipe poteſtatē iudicandi. n Niſi valeas vtute irrūpere iniq̄tates. i. eas punire ſm ordinē iuſticie. o Ne forte extimeſcas faciē potētis. ꝓpter hoc dimittēdo ordinē iuris p Et ponas ſcādalū i agilitate tua. i. ſcandaliçes pplm̄ ex tua leuitate ⁊ incōſtātia.

q Nō pecces in multitudine ciuitatis. agēdo iniuſte ꝓpter fauorē mltitudinis. r Nec te imittas in pplm̄. ei ꝓſentiēdo i malo: ſic pylat⁹ volēs ſatisfacere pplo dimiſit barrabā: ⁊ ihesū tradidit crucifigēdū: Mar. xv. s Neq̄ alliges duplicia peccata. ſ. tuū pctm̄ cū peccato ppli. t Nō enī in vno eris imunis. ſ. a pena: ſed ꝓ vtroq̄ puniēris: q̄ iudex tenet i talib⁹ factuz populi ipedire. v Noli eſſe. Hic ꝓnter dirigit potentē reſpectu ꝓprie ꝓſone dicēs: Noli eſſe puſillanimis i aia tua tē. q. d. nō ſis tā ſolicitus de populi regimie: q̄ negligas ſalutē aie tue facē ꝓ oīones et opa miſericordie: verūtamē q̄ hec nō ſufficiūt niſi a peccatis caueat: ideo ſubdit: x Ne dicas i multitudine munerū meoꝝ reſpiciet deus. intantū q̄ nō puniet peccata mea: nā hoc eſt falſū ſm greg. Nā q̄ eſcā vel veſtimentū paupi largit⁹ ⁊ tñ aie vel corpis iniq̄tate polluit: hic q̄ ſua ſūt dat deo: ⁊ ſeipm̄ diabolo. y Nō irrideas. Hic ꝓnter dirigit potentē reſpectu vtrorūq̄. ſ. ſui ⁊ populi dicēs: Nō irrideas tē. ⁊ ſubdit cauſa: z Eſt enī q̄ hūiliat tē. Nā de⁹ q̄ videt oia cito pōt hūiliare deriſorē: ⁊ erigere lugentē. a Noli amare mendaciū aduerſus fratrē tuū. hoc ē mēdaciū pniciosū: q̄d est peſſimū. Et q̄ nullū mēdaciū pōt bñ ſine peccato fieri: ſubdit: b Noli velle mētiri oīne mēdaciū. etiā iocoſuz ⁊ officioſū. c Aſſiduitas enī illius nō eſt bona. imo mala: tū q̄ de ſe vitioſa: tū q̄ ad pniciosū mendaciū iductiua. d Noli vbosus eſſe in multitudine ꝓſbyteroꝝ idest ſenioꝝ: vel etiā ꝓſbyteroꝝ ꝓprie dictoꝝ. Nā iter tles debēt minores tacere: ⁊ ſapiam eoꝝ audire. e Et nō ītes verbū in oratione tua. hic oratio pōt duplicit accipi: vno mō ꝓ petitiōe vel iterrogatiōe a ſapiētib⁹: q̄ ſic intelligibilit ⁊ pciſe debet ꝓponi: q̄ eā ñ oporteat iterari: Alio mō ꝓ petitiōe a deo: q̄ nō debz fieri i multiloquio: credēdo q̄ ꝓ h⁹ exaudiat: iō dicit ſaluator matth. vj. Orātes nolite multū loqui: ſic ethnici faciūt. putāt enī q̄ i multiloquio ſuo exaudiantur. f Nō oderis laboriosa opa tē. ꝓtenendo vinitores ⁊ agricolas ⁊ h⁹ mōi: nā eoꝝ labori b⁹ alij ſuſtētant: quātūcunq̄ magni. g Nō te repu. i mul. idi ſcipliatoꝝ. ſequē⁹ ſocietatē ⁊ mores eorū h Mñeto ire. Hic ꝓnter iſtruit potētē i agēdis: di. Memēto ire. i. vidicte diuie. i Qm̄ ñ tardabit. imo frequēt repēte venit. Et hec ꝓſideratio potētē dirigit i agēdis: et q̄ potētia frequēt est occaſio ſupbie: q̄ ē pn cip⁹ oīs pcti: ſbdit: k Hūilia valō ſpm̄ tuū ſic dī ē. c. iij. Quāto magn⁹ es hūilia te in omib⁹. l Qm̄ vidicta carnis ipū. q̄ ꝓ ſupbia crudelitatē exercet. m Ignis ⁊ vmis. ſ. ignis eoꝝ nō extiguet: ⁊ vmis eoꝝ ñ morietur. ⁊ qm̄ hō creſcēs i potētia frequēt obliuiſcit amicoꝝ ꝓſtinoꝝ: ideo ſubdit: n Noli ꝓua. i ami. pecu. diſſe. tibi. i. noli rumpe amicitiā el⁹ ꝓſtinā: ſi differat tibi reddē pecuniā ꝓmodatā. Nā amicitia multū ꝓcioſioꝝ ē q̄ pecuia. viij. eth. Mal⁹ vo bonū ñ ē ꝓtenēdū ꝓ mioꝝ: ſz magis ecouerſo. o Neq̄ fratrē charissimū auro ſpreueris. i. ꝓpī aurū: q̄ melioꝝ ē tibi q̄ qcūq̄ aurū. p Noli diſcedē. Hec ē ps icidētal: in q̄ ponunt tria icidētia: ſecūdū ibi Honora ꝓpem. tertiū. viij. ca. Primū vo icidēs ē: Ex h⁹ eni qd dictū ē de vſu potētie i ppli regie: occaſionalr h tractat ō vſu potētie i regie ꝓpe dom⁹ ⁊ fāilie: et ꝓ⁹ q̄tū ad vxorē cū dī: p Noli diſcedē aio vel loco. q A mliere ſen. in regimie familie. r Et bona. i. caſta ⁊ honeſta. s Quā ſoꝝ. eſ i ti. dei. i. ad ꝓcurādā ex ea plē i tioꝝ dei: ⁊ el⁹ cultu nutriēdā. t Sia ei verecū. il. ſup auꝝ. ꝓcioſiſſimū ei ornamētū ē i frōte mlieris verecūdia. vñ p oppoſitū dī: Hiere. iij. de mliere iuerecūda: Fons mlieris meretrīd facta ē tibi: noluiſti erubeſcē: ſecūdo q̄tū ad familiā ſeruiētē cū dī. v Nō le. ſer. i vitate ope. cū eꝫ ſit magl nutriēd⁹. x Neq̄ mercē. dā. aiaz ſuā. i. exponētē vitā ſuā i fuitio tuo. y Seru⁹ ſēſat⁹. pz lra. z Nō defrau. il. libertate. ꝓ⁹ debitū fuitiū ſibi ꝓcedēda. a Neq̄ iopē dereliq̄s illū. emittēdo vacuū: ꝓcipit enī deut⁹. xv. q̄ ſeruus libertati dimiſſ⁹ ñ ꝛcedat a dño ſuo vacu⁹. b Pecora ti. ſi tē. Nā

et penes regē noli velle videri ſapiens. Noli querere fieri iudex niſi valeas vtute irrūpere iniq̄tates: nē forte extimeſcas faciem potētis: et ponas ſcādalū in agilitate tua. Non pecces i multitudine ciuitatis: nec te imittas in populū: neq̄ alliges duplicia peccata. Nec enī in vno eris imunis. Noli eſſe puſillanimis i animo tuo. Exorare: ⁊ facere elemoſynā ne deſpicias. Nē dicas i mltitudine numeꝝ meoꝝ reſpiciet de⁹: ⁊ offerēte me deo altiſſimo munera mea ſuſcipiet. Non irrideas homine i amaritudine aie: eſt enī q̄ humiliat ⁊ exaltat circūſpector deus. Noli amare mendaciū aduerſus fratrē tuū: neq̄ i amicū ſilīter facias. Noli velle mentiri oīne mendaciū: aſſiduitas enī illi⁹ non eſt bona. Noli vbosus eſſe in multitudine ꝓſbyteroꝝ: et nō iteres verbū in oratione tua. Non oderis laboriosa opa ⁊ ruſtica tionē creataz ab altiſſimo. Non te reputes in multitudine indiſciplinatoꝝ. Memētote ire: quoniā nō tardabit. Humilia valde ſpm̄ tuū: quoniā vidicta carnis impij: ignis et vermis. Noli ꝓuaricari in amicū pecuniā differentē: neq̄ fratrem chariſſimū auro ſpreueris Noli diſcedere a mliere ſēſata et bona q̄ſ ſortit⁹ es i timore dñi: grātia enī verecūdie illius ſup aurū. Non ledas ſeruū i veritate opantē: neq̄ mercēnariū dantez animā ſuam. Seruus ſenſatus ſit tibi dilectus quaſi anima tua: non defraudes illum libertate: neq̄ inopē derelinquas illum. Pecora tibi ſunt attende illis:

eoꝝ nutritio multū valet ad ſuſtētationē dom' ⁊ familie: niſi ſint ſterilia vel mozbida: ⁊ tūc ſe debet dñs de ipis expedire. Tertio q̄tum ad ꝑtem cū dicit: a Filij tibi ſunt erudi illos. qz pater tenet filios ꝓuidere de nutrimēto ⁊ documēto. b Et curua illos. ſub diſciplina. c A pueri cia eoꝝ. ſic ram' tener defacili curuatur: nō aūt poſtq̄ induraī ⁊ fortificaī. d Filie tibi ſūt ſerua corpus illaꝝ. vt nō diſcurzāt euagādo: ⁊ ſic corrūpant: ſic dina filia iacob: gen. xxxiij. e Et nō oñdas hilarez faciē tuaz ad illas. ne ex tli blādimēto iſole ſcāt. f Trade filiā. ſcz nuptui. g Et grāde opus feceri. nā ꝑ hoc de cuſtodia ei' eris expedit'. h Et homi ſenſato da illā vñ dicit Temiſtodes Malo filie mee virū q̄ egeat pecunia: q̄ pecuniam q̄ viro egeat. Ultio fuerit ad vxorē a q̄ incepat dicens: i Mulier ſi ē tibi ſm aiaz tuā. i. volūtatē rōnabilē. k Nō ꝓcias illā. aliq̄ occaſiōe turbar' ꝑ illā. l Et odibili nō credas te i toto corde. reuelādo ei ſecretum cordis tui: ſic ſanſon dalide: ꝑ qđ fuit excecat': iudic. xvj. m Honora patrē tuū. Hic ponit ſecūdū incidēs: ex h' eni q̄ aliq̄s creſcit i ⁊ ſi ſunt vtilia: pſeuerēt apō te. Filij tibi ſūt erudi illoſ ēt curua illos ā puericia eorū. Filiē tibi ſunt: ſerua corpus illaꝝ: ēt nō oſtēdas hilarē faciē tuā ad illas. Trā de filiā ēt grāde opus feceris: ēt homi ſenſato da illā Mulier ſi eſt tibi ſm aiam tuā: nōn ꝓcias illā: ēt odibili nō credas te i toto corde tuo. Honora patrē tuū ēt gemit' matris tue ne obliuiſcaris. Memēto q̄m niſi ꝑ illos natus nō fuiſſes: ⁊ retribue illis quō ⁊ illi tibi In tōta aia tua time dñm ⁊ ſacerdotes illi' ſanctifica In omi vtute dilige eū qui te fecit: ⁊ miniſtros eius ne derelinq̄s. Honora deū ex tota aia tua: ēt honorifica ſacerdotes: ēt ꝓpurga te cū brachijs. Dā illis ptē ſic mādatū eſt tibi ꝓmitiaꝝ ēt purgatiōis: ēt de negligē tia tua purga te cū paucis Dātū brachiorū tuoꝝ: ēt ſacrificiū ſāctificatiōis offe res dño: ⁊ initiā ſanctoꝝ: ēt pauperi porrige manū tuā ut pficiaī ꝓpiciatio ⁊ benedictio tua: grātia daī in cōſpectu oīs viuentis: ēt mortuo nō ꝓhibeas gr̄az. Nō deſis plorātib' in ꝓſolatiōe ⁊ cū lugētib' ambula. Nō te pigeat viſitare infirmuz: ex his eni i dilectiōe firmāberis. In ōmib' opib' tuis memorare nouiſſima tua: ēt i eternū ñ peccab. VIII.

Non litigēs cū homie potēte: nē forte incidas in man' illi'. Nōn ꝓtendas cū viro locuplete: nē forte ꝑ te ſtituat litē tibi. Dūl tos eni pdidit aurū ⁊ argētū: ēt vſq ad cor regū extēdit ⁊ cōuertit. Nōn litiges cū homie linguato: ēt non ſtrues in ignē illi' ligna. Nōn cōices homi idocto: nē male de ꝓgenie tua loquaī. Nē deſpicias hoiem auertentem ſe a peccato:

potētia poſſet credere: q̄ nō teneret pentes honorare q̄ ſunt inferioris grad': qđ ē falſuz: nā talis honor ē de lure nāli et diuino: et iō ꝑmo iducit ad honorādum patrē dicēs: m Honora patrē tuū. nō ſolū reuerētiā exhibēdo: ſz etiā ſi indigeat neceſſaria miſtrādo. n Et gemit' mris tue. quos ſuſtinuit i tui pturitiōe. Cetera patēt. o In tota aia tua Hic ꝓcēter iducit ad honorādū patrē ſpūalē ⁊ ꝓncipalē q̄ ē de': et ꝑmo i ſe ⁊ ſuis vicarijs: ſecūdo i ſuis mēbris: ibi Et paupi. Circa ꝑmū dicit: p Honora deū ex tota aiatua. nā diligēdus eſt ſup ſe: ⁊ ſup oia. q Et honorifica ſacerdotes. ei' locū tenētes. r Et ꝓpurga te. de peccatis. s Cū brachijs. i. ꝑ oblatiōes tuo labore acq̄ſitas. t Da illi ptē ſic mādatū ē tibi. i leuitico. v Primitiaꝝ. q̄ ſacerdotibus debebant. x Et purgatiōis. i. decime q̄ debebant leuitis. y Et de negligētia tua purga te cū paucis. quia defectus ꝓprius nō eſt reuelād' multis. z Datū brachiorū tuoꝝ. i. tuo labore acq̄ſitū. a Et ſacrificiū ſanctificatiōis. i. hoſtiā pacificā. b Offeres dño. ad ipetrādū eius gr̄az. c Initia ſanctoꝝ. i. ſanctificatiōes hoim. ſ. ſūt hec ſcz ꝑmitie: decie: ⁊ cetera q̄ dicta ſi. d Et paupi. Hic iducit ad honorādū deū i mēbris ſuis idigētibus dicēs: Et paupi porrige manū tuā. dādo elemoſynā. e Ut pficiaī ꝓpiciatō ⁊ bñdictio tua. i. remiſſio peccatoꝝ tuoꝝ: ⁊ collatio beneficioꝝ q̄ frequēter i ſcriptura bñdictio nomiaī f Hra daī. i. dabit. g In ꝓſpectu oīs viuēt. ſ. i iudicio generali: tūc eni ꝑ pietatis opib' dicet: Uenite benedicti ꝑis mei. ſequit: Eſuriui ⁊ dediſtis mihi māducare ⁊c. Matth. xxv. h Et mortuo nō ꝓhibeas gr̄az. ſed magis ſepeli corpus: ⁊ ora ꝓ aia ei'. Cetera patēt vſq ibi i Ex his eni i dilectiōe dei. ſ. ⁊ ꝓximi. k Firmaberis. et ꝑz Ultio ponit directiuū totius vite hūane oi. l In oi. op. tu. me. no. tua. i. mortē: ſic nauta ſedet i vltima ꝑte nauis: vt dirigat eā: iō ſubdit: m Et i ei. ñ pec. i. nūq̄ peccabiſ: ſic ioh. xij. dixit petr': Non lauabis mihi pedes i etnū. i. nunq̄ lauabis. La. VIII.

Non litiges Hic ponit tertiū incidēs: ad h' eniz datur prās ſupiorib': vt ꝓſeruēt pacē cōmunē. Et qz ſupradictū eſt de vſu potentie: hic occaſiōe hui' agit de pacis ꝓſeruatōe Et diuidit i duas ptes. Nā ꝑmo remouet impedimentū pacis ꝓueniens ex temeritate ꝓpria: ſecūdo ex aliena: ibi Cū audace. Circa ꝑmū ſciendū: q̄ ꝓtentio directe pacē impedit: ꝓpter qđ eaz remouēs dicit: a Nō litiges. i iurgio vel iudicio. b Cū homie potēte. i. eccliaſtico vel ſeculari iudice. c Ne forte incidas i man' illi'. i. ſub iudicio ei'. Et ſic poterit amplius te grauare. d Nō ꝓtendas cū viro locuplete. i. diuite: et dicit locuplex: q̄ſi hñs loculos plures: vel plenos. e Ne forte ꝑ te ſtituat. i. moueat: f Litē. imponēdo tibi crimē furti: vel aliq̄d h' mōi: a q̄ ꝓpter eius pecuniā nō poſſis defendi: iō ſubdit: g Multos eni pdidit aurū et argentū. i. cōcupiſcentia auri et argenti. h Et vſq ad cor regum extendit. ſ. ſe iſta ꝓcupiſcētia: ⁊ ꝑ ꝓſequēs ad iudices inferiores: Et conuertit. ſ. iudicium a veritate i falſitatem. Et ſic multi i' nocentes cōmendati ſunt in rebus ⁊ in corporibus per pecuniā diuitū. i Nō litiges cum homie linguato. idest rixoſo. k Et non ſtrues. i. apponas. l In ignē illi' ligna. i. materiam incēdendi furorē per tuam ꝓtentionē. Et quia non ſolū linguati: ſed etiā ſtulti ſolent male loqui: ſubditur: m Nō ꝓmunices homi indocto. cū eo familiaritatē ꝓtrahēdo. n Ne male loq̄t ⁊c. ſic ſichimite de abimelech: Judic. ix. o Ne deſpicias. ſcōm pad turbatiuū eſt ꝓtēpt': ⁊ potiſſie ſine

causa. Ideo ꝑmo retrahit a ꝓtemptu ꝑsone: secūdo doctrine: ibi Ne despicias. Circa ꝑmū dicit: o Ne despicias hoiem auertentē se a peccato. euz hypocritā vel papelardū vocādo sic faciūt multi. p Memēto qm̄ oēs in corruptiōe sum⁹. i. ad corruptionē tendim⁹: eo q ex elemētis ꝓtrarijs ꝓpositi sum⁹ ió sūdit: q Ne spnas hoiez in senecta. in q̄ appropiquat morti. r Eteni ex nobis senescūt. i. ex iuuenib⁹ q̄les sum⁹: ꝑpter qđ ipos magis reuereri debemus. Et qm̄ ꝓtēptus irrōnabil hz cōiter gaudiū ide cēs annexū ex pte ꝓtēnentis: subdit Noli de mortuo inimico tuo gaudere. ꝛ subdit causa: s Sciens qm̄ oēs morimur quia nihil morte certi⁹. t Et in gaudiū. scz inimi corz nostrorz. v Nolum⁹ venire. nolum⁹ eni q gaudeāt ō nr̄a morte nec p ꝑñs debem⁹ ō morte eorz gaudere. x Ne despicias. hic ꝓñter retrahit a cōtemptu doctrie dicēs Ne despicias narratione ꝑsbyterorū sapiētiū. i. legē dei scientiuz. y Et i puerbijs illorū. i. notabilibus verbis ipoz. z Cōuersare. audiēdo ꝛ retinēdo: et subdit causa. a Ab ipis eni disces sapiaz ꝛ doctrinā intellect⁹. ad seruiēduz deo ꝛ etiā ꝓncipib⁹: ió subdit: b Et seruire magnat⁹ ꝛc. Et q̄ n̄ solū audiēdi sūt ꝑsbyteri: sz etiā senes: i qb⁹ est sapiētia ex lōgi tpis expientia: ió subdit: c Nō te ꝓtereat narratio seniorz ꝛc. ꝛ pz lr̄a. d Nō icendas Tertiū pacis turbatiuū ē indiscretio: ꝓpter qđ ꝛtrahit ꝑmo a vbis indiscretis dicēs: d Nō icendas car. pec. arg. eos. s. qm̄ sunt obstinati vel i passiōe positi: q̄ tunc nō meliorāt sed deteriorant: hoc tm̄ est itelligēdū de correctiōe fraterna q̄ ordinat ad emēdationē correcti: sz nō ē de correctiōe iudiciaria: q̄ ordinat ad bonū multitudinis: multitudo vo meliorat p aspera increpatōnē z punitionē passionati ꝛ obstinati qua terrent alij. e Ne incen. flā. ignis pec. illorz. q̄ correctionē tuā nō ferētes ꝓuocabūt te ad irā: ió subdit: f Ne ꝺ faciē stes cōtumelioſi. i. ad cōuicia ꝓni. g Ne sedeat q̄si insidiator ozi tuo. vt rapiat inde vñ possit te ad irā ꝓuocare. Secūdo retrahit ab indiscretis factis dicēs: h Noli fenerare. i. cōmodare. i Domi fortiori te. sequēti ipe necz ipoperes ei. Memēto qm̄ oēs in corruptiōe sumus. Ne spernas hoiem i sua senectute: etenim ex nobis senescūt. Noli de mortuo inimico tuo gaudere: sciēns qm̄ oēs morimur: et in gaudiū nolum⁹ venire. Ne despicias narrationez ꝑsbyterorz sapiētiū. et i ꝓuerbijs eorz ꝙuersare. Ab ipis eni disces sapiaz ꝛ doctrinā intellectus: et seruire magnatis sine q̄rela. Nō te ꝓtereat narratio seniorū ipi eni didicerūt a patrib⁹ suis. Qm̄ ab ipis disces itellectū: ꝛ in tpe necessitat⁹ da bis respōsū. Nō icendas carbones pctorū arguens eos: ꝛ ne incendaris flāma ignis peccatorz illorū. Ne ꝓtra faciē stes ꝓtumelioſi: ne sedeat q̄si insidiator ozi tuo. Noli fenerare hōmini fortiori te: q̄ si fenerareris q̄si pditū habe. Nō spondeas sup vtutē tuā: q̄si spōponderis q̄si restituēs cogita. Nō iudices ꝺ iudicez qm̄ sim q̄ iustū est iudicat: Cū audace nō eas in via: ne forte grauet mala sua in te. Ipe eni sm̄ voluntatē suā vadit: ꝛ simul cum stultitia ipius peries. Cūz iracūdo nō facias rixā: et cū audace nō eas in desertū: quōniā q̄si nihil est ante illum sanguis: ꝛ vbi nō est adiutoriū elidet te. Cūm fatuis ꝓsiliū nō habeas: nō eni potuerūt diligere nisi que eis placēt. Cōz extraneo ne facies ꝓsiliuz: nescis eni qd pariet. Nō omi hōmi corz tuū manifestes: nē forte inferat tibi gratiā falsam: et cōuiuetur tibi. Ca. IX.

Non ceːles mulierez sinus tui: nē ostēdat super te malitiā doctrine ne quā. Nō des mulieri potestatē aie tue: nē ingrediat in vtute tua: et ꝓfūdari. Ne respicias mlierē multiuolā nē forte icidas i laqos illi⁹ Cūz saltatrice ne assidu⁹ sis nec audias illam: ne forte pereas in efficacia illius. tū fortitudinis sue: ió subdit: k Q̄si fenerareris. q̄si pditū habe. q̄z nō poteris p violētiā recupare. l Nō spōdeas. i. ꝓmittas deo vel hōmi. m Sup vtutē tuā. hoc ē eni idiscreta ꝓmissio. n Q̄si spopōderis q̄si restituens cogita. q̄z teneris facere tuū posse. o Nō iudices ꝺ iudicē. ipugnādo eius sentētiā iustā: hoc est eni ipugnare deū: cui⁹ locū tenet iudex iudicādo iuste. p Cū audace. Postq̄ retraxit ab his q̄ pacē turbāt ꝛ hoc ꝓncipaliꝫ ex temeritate ꝓpria: hic ꝓñter retrahit ab his q̄ eā turbāt: ꝛ hoc ꝓncipali⁹ ex temeritate aliena: et ꝑmo ex pte irascibilis: secūdo rational: ibi Cū fatuis tertio ꝓcupiscibil ca⁹. sequēti. Circa ꝑmum dicit: p Cū audace. i. ceruicoso ex ipetu ire moto. q Nō eas in via ꝛc. Et patz lr̄a. r Cū ira. non fa. rixā. nā ex vbis ꝓcedet ad verbera. s Et cū audace. q̄ seqt̄ ipetū ire. t Nō eas in desertū. i. extra societatē hominū. v Qm̄ q̄si nihil ē ante illū sanguis. i. effusio sanguis inocētis. x Cū fatuis. hic ꝓñter retrahit ab his q̄ pacē turbant ex defectu rōnis i alio. o. Cū fatuis ne ꝓsiliū habeas ꝛ subditur causa: y Nō eni pote. ꝓsiliū nisi q̄ illis placēt. s. fatua. Qualis ē eni vnusq̄sq; tlis finis sibi videt ij. etb. nec p ꝑñs ꝓsulēt nisi fatua. z Corā extra. ne fa. cōsiliū: nescis eni quid piet. q. d. forsitā ꝓsiliū tuū aduersarijs aperiet: ió subdit: a Nō omi hōmi corz tuū manifestes sz solū amico vo ꝛ pbato. b Ne forte inferat tibi gram falsam. i. amicitiā fictā: vt sciat defectū tuū latentē. c Et cōuiciet tibi. corā alijs in palā ad maiorē tui ꝓfusionē

Capitulum. IX.

Non ceːles. Hic ꝓñter retrahit ab his q̄ turbāt pacez ex pte ꝓcupiscibilis dicēs a Non ceːles mulierē sinū tui. i. nō sis nimis suspicios⁹ de castitate vxoris ꝑpr̄e: ꝑpter hoc eā artās indebite. b Ne ostēdat sup te mali. do. nequā. machinādo ad mortē tuā: sic docent tales mulieres a vetulis malis. Et q̄z sic vxor ꝑpria nō ē nimis artāda: ita nec nimis laxāda: ió subdit: c Nō des mulieri potestatē aie tue. i. vt oñet tui. d Ne ingrediat i vtute tua. i. vsurpet sibi qđ ē ꝑprij viri. e Et ꝓfūdaris. tanq̄ effeminat⁹ ꝛ vil. Cōsequēt retrahit a mliere alia nō ꝓiugata. f Ne respi. muli. mltiuolā. i. nūc illū: nūc istū ꝓcupiscē tē. g Ne forz. ici. i la. illi⁹. p signa lasciuie tibi oñsa. h Cū salta. ne assi. sis. nā talis distēsio mēbrorz mliebriū luxurie

ꝓuocat appetitū. i Uirginē ne conſpicias. qz nō licet intueri: qđ nō licet ꝓcupiſci. k Ne des fornicariis. i. meretricib⁹. l Alias tuā in vllo. i. ꝓſenſus tuū i aliq̄. m Ne pdas te. q̄ tū ad bona nature. n Et hereditatē tuā. q̄ tū ad bona fortūe: ſic dī đ filio ꝓdigo: luc. xv. o Noli circūſpicere i vicis ciuitatū ⁊c. nā ocul⁹ gyrouag⁹ eſt ipudici cordis nūciꝰ: ⁊ occaſio ē ruine p Auerte faciem a mliere cōpta. talis ei apparat⁹ ē ad capiendū hoies laqueꝰ: ió ſb dit: q Ꝓpꝛi ſpeciē mulieris ⁊c. Exēplum de ſanſone: ⁊ āmon: ⁊ ſalomōe. r Et ex hoc ꝓcupiſcētia q̄ſi ignis exardeſcit. ſ. ex aſpectibus ⁊ colloquijs ⁊ nutib⁹ ipudicis. s Dis mulier q̄ eſt fornicaria. q̄ tū cūq̄ de nobili genere t Quaſi ſterc⁹ i via ⁊c. cōculcabit. qm̄ libidini plurimū ſuppōit. Leta patēt vſq; ibi: t Et nō altercēris cū illa i vino. potādo cū ea ⁊ ꝓfabulādo: puer. xx. Luxuriosa res ē vinū. v Et ſanguine tuo. ꝓpꝛ illā effuſo: ſic frequēt ꝓtingit ꝓ adulterio. x Labaris i pditionē. q̄ tū ad corpus ⁊ aīaz. y Ne derelinq̄s. hec ē ps icidētal: p deceptionē eni mulierū: hō frequēter deſerit amicitiā bonoꝝ ⁊ ꝓuictū iuſtoꝝ. Ió poſtq̄ docuit decepti ones mulieꝝ vitare: h ꝓñt hortat ab amicitia ⁊ ꝓuictu bonoꝝ nō diſcedē. Et ꝓ⁹ ponit ꝓmū: ſecūdo 2m: ibi Uiri iuſti. Circa ꝓmū dic: y Ne derelinq̄s amicū ātiquū. qz pbat⁹ ē i amicitia. z Nou⁹ ei ñ erit ſilis illi. ſ. q̄diu māſerit nou⁹: qz nō ē adhuc ꝓbat⁹. a Uinū nouū amic⁹ nou⁹. qz ſic đ vino nouo neſcit q̄le finaliť erit: ⁊ ſic de amico nouo neſcit qualē fidelitatē tandē exhibeat. b Uteraſcat. i. in amicitia firmet. c Et cū ſuauitate bibes illud. i. et⁹ amicicia erit tibi ſuauis ⁊ bona. Et q̄m amicicia frequēter cupiditate pditur: ió ſubdit: d Nō ęles. i. nō ꝓcupiſcas. e Gloriā ⁊ opes peccatoris. qz ducūt ad mortē gehēne: ⁊ frequēter ad mortem nature: ꝓpter q̄đ ſubdit: Nō ei ſcis ⁊c. Et qz talia p iniuriā acquirūt: ſb dit: g Nō placeat tibi iniuria iniuſtoꝝ. ipm imitādo. h Sciēs q̄m vſq; ad inferos nō placebit ipius: tūc eni ⁊ nō ante placebit ſanctis i pena: ſic diſplicuit eis i culpa: pſal. lvij. Letabitur iuſtus cū viderit vindictā: man⁹ ſuas lauabit i ſanguie peccatoris. applaudēs iuſticie diuine. i Lōge abeſto ab homine poteſtatē habēte occidēdi. i. a tyrāno crudeli. k Et nō ſuſpicaberis timorē mortis. i. te elōgādo ab eo auferes a te timorem mortis. l Et ſi acceſſeris ad illum. neceſſitate ꝓpulſus: m Noli aliq̄d ꝓmittē. ſ. mali: n Ne forte auferat vitā tuā. ex modica occaſiōe. o Cōmunionē mortis ſcito. ſ. eſſe habitare cum tyrāno. p Q̄m i medio laqoꝝ igredieris. nā tyranni ſemp tendūt laqueos ſubiectis vt habeāt occaſionē rapiēdi bona eoꝝ. q Et ſup dolētiū arma ambulabis. i. tyrāno rū q̄ ſemp ſunt in dolore: nā ꝓpter mala eoꝝ que fecerūt alijs: i oi cibo ⁊ potu timent itoxicari: in omi loco ſibi inſidiari ꝓpter q̄đ neceſſe eſt eos ꝓtinue anxiari: ⁊ qz tyranni habent relatores ad grauādū inno cētes: ſubdit: r Scōm vtutē tuā caue te a ꝓximo tuo. i. quātuz poteſ caue tibi ab eo q̄ ꝓtra te loq̄ pōt tyrāno. s Et cū ſapiētib⁹ ⁊ prudentibus tracta. cōſilia ⁊ negocia tua. t Uiri iuſti. hic ꝓñter hortat ad tenēdū ꝓuictū iuſtoꝝ dicens Uiri iuſti ſint tibi cōuiue. nam in cōuiuio relaxant homies ad loquēdū: ⁊ q̄m ex abundātia cordis os loquit: iuſti loquūt de bonis ⁊ honeſtis: iiuſti vo de cōtrarijs. v Et i timore dei. filiali. x Sit tibi gl̄iatio. Nā gl̄ia magna ē eſſe dei filiū adoptiuū. y Et i ſenſu ſit ti. cogi. dei. i. ſēſū tuū applica ad cogitādū ò deo. z Et ois enarratio tua i ꝓce. altiſſimi. i. doctria tua ñ ſit ò vanis ⁊ curioſis ꝛ de neceſſarijs ad ſalutē. a Jn ma. arti. opa laudabūt. Jpaloge ē: ⁊ ē ſēſus: q̄ artifices laudāt ex opib⁹ manuū ſuaꝝ: q̄ſi artificioſe facta. b Et ꝓnceps po. i ſermōis ſui. ſ. laudabit. ſic ſalomō de ſnia ſapiēter plata. iij. reg. iij. Dare huic ifantē viuū ⁊c. c Jn ſēſu vo senioꝝ vbū. i. vbū breue dictū a ſapiēte pl⁹ ꝓmēdabit q̄ narratio magna ab alio dicta. d Terribilis ē in ciuitate ſua hō linguoſus: et temerari⁹ i vbo ſuo odibilis erit. Capitulū. x.

1 Judex ſapiēs iudicabit ꝓplm ſuū: et ꝓncipatus ſenſati tribilis erit.

Uirginē nē ꝓſpicias: ne forte ſcādaliçeris i decore illi⁹ Nē des fornicariis ānimā tuā i vllo: nē pdas te et hereditatē tuā. Nōli circūſpicere i vicis ciuitatis: ne oberraueris in plateis illius. Auerte faciē tuā a muliere compta: ⁊ ne circūſpicias ſpeciē alienā. Ꝓpꝛ̄opter ſpeciē mulieris multi pierūt: et ex hoc ꝓcupiſcētia q̄ſi ignis exardeſcit. Dis mulier que eſt fornicaria q̄ſi ſtercus in via ab omib⁹ ptereūtibus ꝓculcabit. Speciē mulieri aliene mlti admirati: reprobi facti ſunt: colloquiū eni illi⁹ q̄ſi ignis exardeſcit. Cū aliena muliere ne ſedeas oīno: nec accūbas cū ea ſuper cubitū: et nō alterceris cū illa i vino: ne forte declinet cor tuū in illā: ⁊ ſanguine tuo labaris in pditionē Nē derelinq̄s amicū antiquū: nou⁹ ei nō erit ſilis illi Uinū nouū amic⁹ nouus. Uteraſcat: et cuz ſuauitate bibes illud. Nōn ęles gl̄oriā ⁊ opes peccatoris: nō eni ſcis que futura ſit illius ſubuerſio. Nōn placeat tibi iiuria iniuſtoꝝ: ſciēs q̄m vſq; ad inferos nō placebit impi⁹. Lōnge abeſto ab hoie poteſtatē habente occidēdi: et nō ſuſpicaberis timorē mortis. Et ſi acceſſeris ad illū nōli aliquid cōmittere: nē forte auferat vitā tuā. Cōiōnē mortis ſcito q̄m i mēdio laqoꝝ igredieris: et ſup dolētiū arma ambulabis. Scōm ūirtutē tuā cauete a ꝓximo tuo: et cū ſapiētib⁹ ⁊ prudētibus tracta. Uiri iuſti ſint tibi cōuiue: et in timore dei ſit tibi gl̄oriatō: et i ſenſu ſit tibi cogitat⁹ dei: et ois enarratio tua in ꝓceptis altiſſimi. Jn mānū artificū opa laudabit et ꝓnceps pplī i ſapia ſmonis ſui: in ſēnſu vo seniorū verbū. Terribilis ē in ciuitate ſua hō linguoſus: et temerari⁹ i vbo ſuo odibilis erit.

Capitulū. x.

1 Judex ſapiēs iudicabit pplm ſuū: et ꝓncipatus ſenſati tribilis erit.

Judex ſapiēs. Poſtq̄ tractatū ē de vſu potētie i ꝓſidēdo: hic ꝓñter tractat de vſu ei⁹ i iudicādo Ad h⁹ ät reqrit ſapia ⁊ bona vita. Et ꝓ⁹ tractat de ſapia cū dī: a Judex ſapiēs iudi. pplm. de iiurijs ſibi factis: ió ſb dit: b Et ꝓn. ſē. tri. erit. ho. b⁹ malis.

Scom iudicez populi: sic et ministri ei⁹: et qualis rector ciuitatis: tales et inhabitãtes in ea. Rex insipiens pdet pplm suũ: et ciuitates inhabitabunt p sensũ prudẽtiũ. In mãnu dei potestas terre: et execrabilis ois iniquitas gentiũ: et vtilez rectorẽ suscitabit in tpõe sup illã. In manu dei ptãs bois: et sup faciẽ scribe ipõnet honorẽ suũ. Ois iniurie ꝓximi ne memineri: et nihil agas in opibus iniurie. Odibil cõrã deo ẽ et homib⁹ supbia: et execrabilis omis iniqtas gentiũ. Regnũ a gẽte in gentẽ transfert ꝓpter iusticias et iniurias et cõtumelias ac diuersos dolos. Auaro ãt nihil est sceleste⁹. Quid sup bis terrã et cinis: Nihil est iniqui⁹ qz amare pecuniã. Hic ẽni et animã suã vena

c Scom iudicez populi: sic et ministri ei⁹. qz student exequi volũtatẽ illi⁹. o Rex insipiẽs pdet pplm suũ vt patz de roboã. iij. reg. xij. qui p fatuũ respõsuz pdidit pplũ sui decẽptes. e Et ciuitates inhabitabũt p sẽsum prudentiũ. sicut patz de dauid et salomone. Et qz potestas a deo derivat: subdit: f Jn manu dei. i. in ei⁹ dispositõe. g Potestas terre. secularis et ecclesiastica. h Et execẽbilis ois iniqtas gentiũ. s. scel⁹ idolatrie: naz gẽtiles erãt idolatre: i Et vtilẽ rectorẽ i tpõe suscitabit sup illã. qõ impletũ ẽ tpe xpi et apl̃oz̃ p q̃z pdicationẽ gentiles ab idolatria revocati sunt ad fidẽ: et vni⁹ dei veri culturã. k Et sup faciẽ scribe. i. sapiẽtis i lege l Jmponet honorẽ suũ. nã talis inducit homies ad honorẽ diuinum m Ois iniurie. Hic ꝓnter agit de potẽtis bonitate. Et ꝑmo q̃tuz ad aim: secũdo q̃tuz ad verbũ sequẽtica⁹. ibi Proiuspq̃ interroges. tertio q̃tũ ad factũ: ibi Fili ne i multis. Circa ꝑmũ ꝑmo retrahit aim a motu malignitatis: secũdo a motu cupiditatis: ibi Auaro autẽ. Circa ꝑmũ oz: m Ois iniurie ꝓximi ne memineri. ad vindicãdũ: qñ posit⁹ es sup eũ. n Et nihil agas in opibus iniurie. i. nulli facias iniuriã ꝓpter tui potẽtiã: et qz hoc ꝓcedit ex supbia subdit: o Odibilis cozã deo et homib⁹ supbia. vt patz de sennacherib rege iij. reg. xix. et. ij. mach. ix. ò antiocho epiphane. Et qñ de⁹ supbos et iniuriãtes deijcit sbdit: p Regnũ a gẽte i gentẽ trãsfert ẽ. sic pz de monarchia assyrioz trãslata ad babylonios: et a babylonijs in persas et medos: dan. v. et ab illis in grecos mach. i. et a grecis i romanos luc. ij. q Auaro. Hic ꝓnter ostrahit potẽtis aim a cupiditate. Et qz hõ ex diuitijs supbit: secũdo ostrahit ipz a supbie vanitate: ibi Jnitiũ supbie. Circa ꝑmũ oz: q Auaro nihil ẽ sceleste⁹. hoc dicit nõ q̃ auaricia sit peccatũ ceteris grauꝰ fm suũ gen⁹: sz qz diuitie p auariciã ꝓgregate pstant fomẽtũ omib⁹ vitijs: sicut radix arboris omib⁹ eius ramis: ꝓpter qõ dicit apl̃us. j. timo. vj. Radix oim maloz̃ ẽ cupiditas. r Quid supbis. ex tuis diuitijs s Terra et cinis. i. qui es cito i cinerem redigend⁹. t Nihil iniqui⁹. exponat mõ pdicto. v Hic ei et aiaz suã venalẽ hz. p pecuia exponẽs eã diabo⁹ x Qñ i vita sua ꝓiecit intima sua. i. vtutes p opposita vitia q̃z radix ẽ cupiditas: vt ocm ẽ. Et qz tã potẽtia tpal̃ q̃ pecunia paz̃ sit appetẽde: eo q̃ cito trãseũt: subdit

lem habet: quoniã in vita sua ꝓiecit intima sua. Ois põtentat⁹ breuis vita: langũoz plixioz grauat medicũ. Breuẽ languorẽ pcidit medicus: sicut et rex hodie est et cras morietur. Cũ ẽnim moriet homo: hereditabit serpentes et bestias et vermes. Jnitiũ supbie homis apostatare a deo: quoniaz ab eo p fecit illũ recessit coz eius: quoniã initiũ ois pcti ẽ supbia. Qui tenuerit illã adimplebit maledictis: et subuertet eũ in finẽ. Propterea exhonorauit dñs cõuentus maloz̃: et destruxit eos vsqz in finẽ. Sedes ducũ supboz̃ destruxit deus. et sedere fecit mites pro eis Radices gentiũ supbaruz arefecit deus: et plantauit humiles ex ipsis gentibus Terras gẽtiũ euertit dñs: et

y Ois potẽtat⁹ breuis vita. Nã potẽtes iordinate viuũt cõiter suas ꝓcupiscẽtias sequẽtes: vt dr. j. eth. Et qz mlti machinãt i mortẽ eoz̃: alicq̃ ex ãbitiõe: vt habeãt eoz̃ statũ: alicq̃ ex odio: eo q̃ ab eis reputãt se grauatos: et qñ cupiditas et supbia iueterate ò facili curãt sequi: z Lãguoz pli gra. medicũ. nã difficilioz ẽ ad curãdũ. a Breuẽ lãguo. i. recẽtẽ infirmitatẽ. b Precidit medic⁹. i. cito curat: sic supple pctm̃ defacili curat anteq̃ iueterescat p ꝓsuetudiez: ñ aũt postea. c Sic et rex hodie rẽ. hꝰ refert ad id qõ ꝑmittit: Ois potẽtat⁹ breuis vita. ad oñdẽdum q̃ etiã regia ptãs q̃ ẽ maxia. j. petri. ij. sive regi q̃si ꝓcellẽti: eo q̃ cito trãsit: nõ ẽ multũ appetẽda. Sz qz posset aliqs dicẽ: Nõ p⁹ mõtẽ hz ꝓsilez dignitatẽ sic añ: ꝓpi qõ ptãs ẽ appetẽda: sic credidert aliq̃ gẽtiles: iõ remouet hꝰ d. d Cũ ei morietur hõ. abutẽs sua ptãte. e Hereditabit serpẽtes. i. demones q̃tũ ad aiam. f Et bestias. i. amicos bestialiter viuẽtes: q̃tũ ad substãtiã. g Et vmes. q̃tũ ad corpus. Et est diuisio cõpetenter facta: qz cuilibz sufficit portõ sua

z de alijs duabus nõ curat. h Jnitium. Hic ꝓnter ostrahit aiaz potẽtis a motu supbie et vanitat⁹: oñdens ꝑmo q̃ ẽ detestãda: secũdo ꝓponit ꝯ eam remedia: ibi Semẽ hoim. Circa ꝑmũ dicit: h Jnitiũ supbie homis. i. hũane nature: i Apostatare a deo. i. nolle subdi ei⁹ ꝓcepto. hoc enim peccatũ incepit ab eua qñ tẽtando dixit ei serpẽs: Cur ꝓcepit vobis de⁹: vt nõ comederetis de oi ligno paradisi. q. d. cũ sit inocẽtes nõ deberetis tali ꝓcepto restrigi: maxie cũ oẽs fructꝰ arboz̃ tanq̃ inferiores supponi debeãt vie volũtati: et tũc mulier ꝓrupit i quãdã elationẽ: et sibi displicuit restrictio ꝓcepti: ex q̃ displicẽtia secut⁹ ẽ erroz q̃ credidit fpẽti vlteri⁹ dicẽti. Neq̃quã moriemini rẽ. Et sic trãsgressa fuit ꝓceptũ comedẽdo fructũ vetitũ. Et sic pz q̃ nolle subeẽ ꝓcepto diuino fuit initiũ trãsgressiõis comedẽdo: tñ illud nolle subesse ꝓcessit elatio mẽtis: vt dictũ ẽ: iõ subdit: k Qñ initiũ pcti ois est supbia. iũgẽdo li ois. cũ pcti: l Qui tenuerit illã scz supbiã. m Adiplebit maledictis. diuis. s. et hũanis. n Et subuertet eũ i finẽ. s. supbia q̃ ꝓfudit finaliter ipaz habẽtẽ. o Propẽea exhonorauit dñs. i. ꝓfudit. p Cõuẽt⁹ maloz̃. i. supboz̃: iõ seq̃t: q Sedes du. sup. dest. dñs rẽ. sic pz ò saule quẽ ppi supbiã deiecit: et p ipo dauid mãsuetũ regnare fec̃. r Radices gẽ. supbaz̃. i. diuitias q̃bus nutriebãt et i q̃b⁹ confidebãt. s Arefecit de⁹. eis subtrahẽdo. t Et plãtauit hũi. ex ipis gẽtib⁹. sic pz ò balthasar supbo: cui⁹ regnũ et diuitias dedit dario medo: dan. v. v Terras gentiũ euertit dñs rẽ. sic pz de sodoma et gomorra: gen. xix

a Memoriã supbox ꝑdidit de⁹. inter bonos. b Et reliquit memoriã hũiliũ sensu. i. pax se reputãtiũ. c Nõ est creata homib⁹ supbia. sz magis hũilitas: eo ꝙ formati sunt de vili materia. d Neqz iracũdia natiõi mulierꝫ. i. oibus natis de mulierib⁹. Nã hõ est aial mãsuetũ natura: ꝑpter qđ in ei⁹ corpe nõ sũt feritatis signa vt cornua: dẽtes: z vngues magni: z h⁹ mõi q̃ sunt in alijs aialib⁹ ex ꝑdictis ꝓz supbiaz eẽ detestãdã. e Semẽ hoim. Hic ꝓnter ponunt ꝫ supbiã que dã remedia. Et ꝑmũ est timor dei q̃ est q̃si qđdaz pond⁹ rep̃mẽs hoiem ne ꝑ supbiam eleuet. Et sic honorabil' corã deo reddit q̃ se timẽte) honorificat iõ subdit: Semẽ hominũ honorabit ⁊c. Et ꝑ oppositũ ꝟbdit: f Semẽ aũt h⁹ exhonorabit. i. ꝓfundet g Qđ ꝓterit mãdata dñi. relinquẽs eius timorẽ. h In medio fra. rec. il. i honore. i. honorabil' ẽ corã homib⁹ q̃liscũq; sit. l Et q̃ timẽt dñm erũt i oculis ei⁹. s. honorabiles z placẽtes qđ ẽ meli⁹. k Gloria diuitũ honoratorũ z pauperũ timor dei ẽ. i. taz diuites q̃ paupes q̃ sũt vtuosi: sunt z ꝑ ꝓns honorãdi. iij. etb. Gloriãt de timore dei: nã ꝑ hoc filij dei sũt adoptiui. Et ad hoc sequit: l Nõ despicẽ hoiez iustũ z pauperẽ. q̃ ẽ dei fili⁹ adoptiu⁹. m Et ñ magni. vir pec. diuitẽ. ꝑ diuitijs suis. Et subdit ratio: n Magnus est iudex. int hoies. o Et potẽs ẽ. in honore hũano. p Et nõ ẽ maior illo q̃ timet dñm. corã deo: imo minor: et ꝑ ꝓns min⁹ ẽ honorãdus ꝑm veritatẽ. q Seruo sensato. Hic ponit secũdũ remediũ ꝫ supbiã qđ ẽ hũiliatio sui. Circa qđ ꝑmo ponit hũiliatiõis act⁹: secundo fruct⁹ in ꝓncipio sequẽtis ca. Circa ꝑmũ dicit: q Seruo sensato liberi seruient. qñ ꝑ supbiã insolescũt: et sic aliqñ hereditatẽ patriaz seruis sensatis vendũt. Et hoc exemplũ est hũiliatiõis iuctiuũ. r Et vir prudẽs z disciplinat⁹. i. hũilis. s Nõ murmurabit corrept⁹. Sicut dauid corrept⁹ a nathã non murmurauit: sz statim peccatũ suũ hũiliter recognouit dicẽs Peccaui dño. ij. reg. xij. t Et insci⁹. qui correptionẽ non suscipit. v Nõ honorabit. sz magis ꝓfundet. Et ex istis exẽplis ꝓcludit: x Noli extol. te in fa. ope tuo. qz dcqđ ibi ẽ boni totũ ẽ a deo. y Et noli cũctari. i. pigrũ eẽ. z In tpe angustie. tũc eni magis instãdũ est opatiõi bone. a Melior est qui opat. etiã ope rusticano. b Et abundat in oibus. i. victu z vestitu sufficiẽti statui suo. c Quã q̃ ꝑdidit eas vsqz ad fundamẽtũ. Arefecit de⁹ ex ipis z dispdidit eos: z cessare fecit memoriã eoꝝ a terra. Memoriã supboꝝ ꝑdidit de⁹: ẽt reliqt memoriã humiliũ sensu. Nõn ẽ creata hoib⁹ supbia: neqz iracũdia natiõi mulierꝫ. Semen hoim honorabit h⁹ qđ timet deũ semẽn autẽ hoc exhonorabit qđ ꝑterit mãdata domini. In medio fratruz rectoꝝ illoꝝ in honore: ẽt q timẽt dñm erũt in oculis illi⁹ Gloria diuitũ honoratoꝝ z paupũ timor dei ẽ. Nõn despicẽ hoiem iustũ z pauperẽ: ẽt nõ magnificare virũ pctoꝝz diuitẽ. Magn⁹ est iudex ẽt potẽs est in honore: ẽt nõ est maior illo q timet deũ. Seruo sensato liberi seruiẽt: ẽt vir prudẽs z disciplinat⁹ nõn murmurabit corrept⁹ ẽt insci⁹ nõn honorabit. Noli extollere te in faciẽdo ope tuo: ẽt noli cunctari in tpe angustie. Melioꝝ ẽ q opat ẽt abundat in oibus q̃z qui gliat ẽt eget pane. Fili i mansuetudine seruа aiam tuaz: ẽt da illi honorẽ ꝓm meritũ suũ. Peccantẽ in aiaz suã quis iustificabit: Et qs honorificabit exhonorãtẽ aiaz suã Paup gloriat ꝑ disciplinã z timorez suũ: ẽt est hõ qui glorificat ꝑpter substãtiam Qui aũt gloriat in paupta te: quãto magis i substãtia: Et qui gloriat in substãtia pauptatẽ vereat. Ca. xi.

Sapiẽtiã hũiliati exaltabit caput illius: et i medio magnatoꝝ ꝓsedere illuz faciet. Nõn laudes virũ in spẽ sua: neqz spernas hoiem i visu suo. Breuis i volatilib⁹ est apis: z initiuz dulcoris habz fruct⁹ illius In vestitu ne glorieris vnqz nec i die honoris tui extollaris. Quoniam mirabilia opera altissimi soli⁹: z gloriosa z abscõsa z iuisa opera illius. Multi tyranni sederunt in throno: ẽt insuspicabil' portauit diadema et eget pane. Fili i mansuetudine seruа aiam tuaz: ẽt da illi honorẽ ꝓm meritũ suũ. Peccantẽ in aiaz suã quis iustificabit: Et qs honorificabit exhonorãtẽ aiaz suã Paup gloriat ꝑ disciplinã z timorez suũ. i. hũil q̃ paup ẽ spũ: eo ꝙ est disciplinat⁹ in moribꝫ z timẽs deũ: gl'ificãd⁹ est a deo z ab hoibus m Et ẽ hõ qui gl'iat ꝑpt substãtiã suaz. i. ꝑpt diuitias z nõ ꝑpter vtutẽ: z h honor ẽ falsus: qz sic diuitũ. etb. Sol⁹ bon⁹ ẽ vere honorãdus. n Qui aũt gl'iat i pauptate. i. q̃ vane gl'iatur paup exñs: argumẽtũ ẽ: ꝙ plus vane gloriaret si abũdaret. o Et q̃ gl'iat i substãtia supbiẽs ꝺ diuitijs ꝑ Pauptatem vereat. qz frequẽt paupies i diuitias z ecꝺ trãsmutat: luc. j. Esurientes implet bonis ⁊c. xi.

Sapiẽtia hũiliati. Postꝙ induxit ad hũiliatiõis actũ: hic ꝓnter ondit hũiliatiõis fructũ dicẽs: a Sapia hũiliati exaltabit caput illi⁹. sic ꝑz de daniele: q̃ posit⁹ i captiuitate ꝑpt sapiaz suã fuit exaltat⁹: nõ solũ int pplares: sz etiã int ꝓncipes z hui⁹mũdi potẽtes: Dan. vj. Et siliter ioseph i egypto: Gen. xlj. b Nõ laudes virũ i spẽ sua ⁊c. i. nõ iudices de valore hois ꝓm exteriorẽ apparẽtiã corꝑis: nã frequẽt ille q̃ ẽ miorꝭ apparẽtie: est meliorꝭ existẽtie. Et inducit ad h⁹ exẽplũ cũ dr: c Breuis i volatilib⁹ apis. habz ei corpus valde puũ: z tñ facit melioꝝ fructũ: ꝙ milia hñs corꝑ magnũ. Et si nõ ẽ gl'iandũ de statura corꝑis: multo min⁹ ꝺ decore vestis: q̃ est qđ extrinsecũ: iõ subdit: In vestitu. Et ꝟbdit: d Nec i die honoriꝭ tui. i. ꝟblimatõnis tue tpal. e Extollaris. ꝑ supbiã. f Qm̃ mirabilia opa altissimi. supboꝭ subito deꝟciẽdo z hũiles exaltãdo: luc. j. Deposuit potẽtes de se. z exal. hũiles. iõo subdit: g Multi tyrãni se. i throno. q̃ p̃ea sũt deiecti ꝑpt suã supbiã. h Et insuspicabil' portabit diadema

Multi potẽtes oppꝛessi sũt valide ⁊ gl'osi traditi sũt in manꝰ alteroꝝ. Pꝛiusq; interroges nẽ vitupes quẽq;: et cũ introgaueris: cõꝛipe iuste. Pꝛiusq; audias: nẽ rñdeas ꝟbũ: et i medio ſmonũ ne adijcias loq. Be ea re q̃ te nõ molestat: ne certeris: et in iudicio peccãtium nẽ ꝓsistas. Fili nẽ in multis sint actꝰ tui: et si diues fueris: nõ eris imunis a delicto. Si ẽiz secutꝰ fueris nõn apphendes: et non effugies si pꝛecucurreris. Est hõmo labozãs et festinãs et dolens impiũs: et tanto magis nõ abũdabit. Est hõmo marcidus egẽs recuperatiõe: plus ꝺficiẽs virtute: et abũ dans pauptate: et oculus dei respexit illũ in bono: et erexit eũ ab humilitate ipius ⁊ exaltauit caput eius:

et mũlti sũt in illo multi: et honoꝛauerũt deũ. Bona ⁊ mala: ũita ⁊ moꝛs: pauptas ⁊ honestas ā deo sunt: Sapia disciplina ⁊ scia legis apud dñz: dilectõ ⁊ vie bonoꝝ apud ipm. Errozꝛ tenebꝛe peccatoꝛibus concreata sunt: qui aũt exultãt in malis: conseneſcũt i malo. Bãtio dei pmãet iustis: et ꝓfectꝰ illius successus habebũt in eternũ. Est qui locupletat parce agendo: et hec ẽ pars mercedis illius i eo q̃ dicit: iueni reqz mihi: ⁊ nũc mãducabo ꝺ bonis meis solus: et nescit q̃ tps ptẽreat illũ ⁊ moꝛs appꝛopinquet: ⁊ relinq̃t oia alijs: ⁊ moꝛiat. Stã in tẽsta mẽto tuo et i illo colloquere: et i ope mãdatoꝝ tuoꝝ vẽterasce. Nẽ mãseri i opib' pctõꝝ. Cõfide aũt in deo

ꝛãni delecti: sicut pꝛ hester. vj. ⁊ vij. de Aman suspẽso: ⁊ mardocheo honoꝛẽ illi' adepto: de quo tñ scõ nullus añ suspicabat: vñ ⁊ adhuc sb̃dit: h Multi potẽtes ⁊c. qꝺ pꝛ i plibus exẽplis veteꝛ ac noui testamẽti: ⁊ i hiſtoꝛijs antiquoꝝ. i Pꝛiusq; interroges. Superiꝰ ordinauit iudicẽ quãtũ ad aiam: hic ꝓsequẽter oꝛdinat ipsum q̃tũ ad ꝟbũ dicẽs: i Pꝛiusq; interroges. vitatẽ diligenter inq̃rẽdo. k Ne vitupes quẽq;. ipm ꝓtẽnendo l Et cũ interrogaueris. i. vitatez diligẽter inq̃sieꝛis m Cozꝛipe iuste. ꝯ vitatẽ nulli parcẽdo. n Pꝛiusq; audias. complete loq̃ntẽ. o Ne rñdeas ꝟbũ. qꝛ nõ rñderes ad eius intẽtõem: cꝰ intellectus ex fine locutõis depẽdet p Et in medio ſmonũ ne adijcias loq. intꝛũpendo ꝟbũ loq̃ntis: eadẽ rõne alia lit tera: Et in medio senioꝝ ne adijcias loq. vbi magꝛ tacere debẽt mioꝛes. q De ea re q̃ te non molestat ne certaueriſ. nã hoc ẽ fatuũ ⁊ inutile. s Et in iudicio peccãtiũ. q̃ puertũt iudiciũ: t Ne ꝓsistas. eoꝝ ſniam appꝛobãdo vel ei ꝓsentiẽdo. v Fili ne i multis. Postq̃ oꝛdiauit iudicẽ q̃tũ ad aiuz ⁊ verbũ: hic ꝓnter oꝛdiat q̃tum ad actũ: ⁊ diuidit in duas ptes: qꝛ ꝓmo ipz retrahit ab his q̃ bonũ actũ ipediũt: 2o iducit ea q̃ ꝓ bono actu expediũt: ibi Sta i testamẽto: Pꝛimũ ꝟo qꝺ ipedit bonum actũ iudicis ẽ ꝓfusio negocioꝝ. ſ. qñ mlta icboãt añq̃ aliqꝺ eoꝝ imineꝛ: qꝛ sic vnũ p aliud ipedit: iõ dicitur: v Fili ne i multis. sil' ⁊ ꝓfuse Sint actꝰ tui. subditur: x Et si diues. 2m q̃ ipedit actũ bonũ iudicis: est cupiditas muneꝝ q̃ excecãt etiã sapiẽtes: ⁊ sb̃uertũt ꝟba iustoꝝ: exo. xxiij. a qua retrahit duplr. Pꝛio ꝓpꝛ dilatiõe acq̃sitõis: 2o ꝓpꝛ defraudatõem fruitõis: ibi Et q̃ locupletat. Circa pmũ dꝳ: x Et si diues fueꝛi. i. diuitiaꝝ cupidus imoderate: sicut accipit Matth. xix. Facilꝰ est camelũ p foꝛamẽ acꝰ trãsire: q̃ diuitẽ hoiem itrare in regnũ celoꝝ: iõ sb̃dit: Nõ eris imunis a peccato. ⁊ sb̃dit rõ: y Si. n. se. fue. diuitias. imoderate q̃rẽdo. z Nõ appꝛehẽdes. i. nõ asseq̃ris intẽtũ. ſ. hꝛe sufficiẽtiã: ꝓpter quã diuitie q̃rũt: qꝛ ꝓ eas nõ satiat cupido: sed magꝛ acq̃rit indigẽtia. Nã q̃to plus sic acq̃rit ad hẽndũ: tanto plus hꝛe sitit. a Et nõ effugies. ſ. idigẽtiã. b Si ꝓcucurreris. accipiẽdo diuitias a parẽtib' tuis. Nã si fueris cupidus nõ eris ꝓtẽt': sz ad hẽndũ maioꝛa anxius: vt dictũ ẽ: ⁊ si fueris ꝓdigus: cito ꝓsumes ⁊ idigens fies ⁊ deꝛcupido subdit exẽplũ: c Est hõ laboꝛãs. mẽte ⁊ coꝛpoꝛe ꝺ Et festinãs. ad diuitias. ꝺ Et dolẽs. de aliorũ ꝓsperitate. e Impꝰ. erga deũ ⁊ pximũ. f Et tãto magꝛ nõ abũdabit. i. idiget: nã auaro deest tã qꝺ hz q̃ qꝺ ñ hz: vt dicit hieronyꝰ i epla ad Paulinũ. ⁊ p oppositũ ẽ de nõ cupido: iõ sb̃dit: g Est hõ marcidus. i. debilis viribus. h Egens recupatiõe. i. virtuti coꝛpoꝛee. i Plus deficiẽs ꝟtute. ſ. coꝛpoꝛali q̃ alij cõmunit. k Et abũ dãs pauptate. qꝛ illꝺ modicũ qꝺ hz sufficit sibi: ſm illud apli. ij. coꝛ. vj. Quasi nihil hẽntes ⁊ oia possidẽtes. l Et oculus ꝺi respe. il. i bono. spũali ꝓpter suã patiẽtiã: ⁊ aliq̃n etiã i bono tẽpoꝛali: ꝓpꝛ qꝺ sb̃dit: m Et erexit illũ ab humilitate ipius. i. a statu infimo ipz ꝓpalit exaltãdo. n Et mirati sũt i illo mlti: eo q̃ sit exaltatꝰ absz solicitudine sui. o Et honoꝛauerũt deum. de bono sibi collato. Exẽplũ hꝛ i Job q̃ post maximã pauperatẽ a deo fuit mirabiliꝛ exaltatꝰ: Job vlti. Et sb̃dit ꝑdictoꝝ rõ cũ dꝳ: p Bona ⁊ mala. i. ꝓspa ⁊ aduersa. q Uita ⁊ moꝛs. ſ. coꝛpalis. s Paupertas ⁊ honestas. i. sufficientia bonoꝝ. s A deo. dispẽsãt hoib': ⁊ his oib' iusti bñ vtunt: ꝓpꝛ qꝺ sb̃dit: t Dꝛio dei pma. iuſti. ad merituz. v Et ꝓfectꝰ illi'. i. cumula ꝛ meritoꝝ x Successus ha. i eius. nã eis succedet ꝑmiũ ꝛlioꝝ. y Est q̃ locupletatur. Hic ꝓnter retrahit a cupiditate diuitiaꝝ ꝓpꝛ defraudatõez fruitõis: q̃ fruitio frequenter subtrahit p celerẽ moꝛtẽ diuitiarũ copiã hẽntis: iõ dꝳ: y Est q̃ locupletat pce agẽdo. .i. paꝛ aut nihil alijs tribuẽdo. z Et hec ẽ ps mer. illi'. ſ. q̃ bona ꝓgregata comedat ⁊ bibat solus. a Et nescit q̃ tps. ſ. vite sue. b Pꝛeteat. ⁊ sic nõ poterit vti: sic Luc. xij. dꝳ de illo q̃ dicebat sibi ipſi: Alia mea hẽs multa bona posita in mltos ãnos: q̃esce: comede: bibe: epulare. ⁊ seq̃t: Dictũ ẽ aũt ei: Stulte hac nocte aiam tuã repetẽt a te: q̃ ãt ꝓgregasti cuꝛ erũt: c Sta in testamẽto. Hic ꝓnter iducit ad ea q̃ expediũt ꝓ bono iudicis actu. Et ꝓmo facit ꝓpositũ: 2o ꝏndit asseq̃ndi modũ: ibi Cõfide. Circa ꝑmũ dꝳ: c Sta. imobiliꝛ. ꝺ In testa. tuo. i. i mãdato dei: qꝺ tibi statutũ ẽ fuãdũ: exo. xx. e Et i il. colloq̃re. ſm illud subditos iudicãdo. f Et i ope mã. tuoꝝ. i. mãdatoꝝ ꝺi tibi ꝓpositorũ. g Ueterasce. i. pseuera vsq; i fiñẽ: Matth. x. Qui ãt pseuerauerit vsq; i fiñẽ �various salu' erit. h Ne mã. i opi. peccatoꝝ. eis ꝓtiẽdo: ⁊ si ex hũana fragilitate ꝓsecꝛi: cito peniteas resiliẽdo. i Cõfide aũt. Hic ꝓnter ꝏndit asseq̃ndi modũ. ſ. ꝓ diuinũ adiutoꝛiũ: ⁊ ꝑmo iducit ad dei ꝓfidẽtiã: 2o sb̃trahit ꝓfidẽtiã falsaz: ibi Ne dicas. Circa ꝑmum dicit:

et mane in loco tuo. Facile est.n.i oculis dei subito honestare pauperez. Benedictio dei i mercede iusti festinat et i honore velociꝰ processus illi⁹ fructificat. Ne dicas quid e mihi op⁹: et q erunt mihi ex hoc bona: Ne dicas: Sufficies suz: et qd ex h⁹ pessimabor: In die bonoꝝ: ne ymemor sis malorum: et in die malorum ne ymemor sis bonorum: quoniã facile e coram deo in die obit⁹ retribuere vnicuiqz sm vias suas. Malicia horis obliuionẽ facit luxurie magne: et i fine hois denudatio operum illi⁹. Ante mortẽ ne laudes hoiem quẽqz: quoniã i filiis suis agnoscitur vir. Non oez hoiem iducas i domũ tuã: multe.n. sut insidie dolosi. Sic.n. eructuãt pcordia fetẽtiũ: et sicut pdix iducit i caueã: et vt caprea in laqueum: sic et corã supbos: et sic pspector videns casũ primi sui. Bona.n.i mala cõuertes insidiat⁹: et i electis ponet maculã. Ab scintilla.n. vna auget ignis: et ab vno doloso augetur sanguis: hõ vo peccatoꝝ sãguini insidiat⁹. Attende ergo tibi a pestifero: fabricat.n. mala: ne forte inducat sup te subsanatoez i ppetuũ. Admitte ad te alienigenã: et subuertet te i turbine: et abalienabit te a viis pprijs. .XII.

Si bñfeceris scito cui feceris: et erit gratia i bonis tuis multa: Benefac iusto et inuenies retributoez magnã: et si nõ ab ipso certe a domino. Non est eniz ei bene: qui assiduus est in malis: et elemosynas non danti: quoniam et altissim⁹ odio habet peccatores: et misertus est penitentibus.

Si bñfeceris. Supius auctor informauit potẽtẽ de regimie subditoꝝ: hic pñter eũ informat o distributõe bonoꝝ suoꝝ dicẽs: a Si bñfeceris.tua largiẽdo. b Scito cui feceris.s.q sit dign⁹ i rcipiẽdo. c Et erit gra i bo.tu. multa.q tal largitio i cẽtuplũ retribuit a do: matth. xix. Et qs sit dign⁹ recipe ondit dicẽs: d Bñfac iusto.idigẽti. e Et iue. retri. ma. sic dcm ẽ p oppositũ de nõ tribuẽte bõis idigẽtib⁹. f Nõ ẽ eniz ei bñ q al.ẽ i mal⁹.s.opib⁹: dic.n. phs. viij. ethi. q mal⁹ amicitiã ñ hz ad se nec ad alĩuz. pp qo ibiõ pcludit: Igit si sic miserꝝ ẽ malũ eẽ: fugiẽdũ ẽ maliciã in tẽse. g Et ele.nõ dãti. potẽti tñ dare. h Qm et altissim⁹ odio hz pctoꝝes. inq̃tum huiusmõi: nõ tñ iq̃tũ sũt ei⁹ creature. i Et misr⁹ ẽ penitẽtib⁹. et qm debem⁹

l Confide in deo. de obtinẽdo p ipm actũ meritoriũ i pñti et pmiũ in futuro. k Et mane in loco tuo. s. p amoꝝẽ i deo: qui ẽ loc⁹ aie q̃etatiuus. Aug⁹: Inq̃etũ est coꝝ meũ doñe: donec requiescat in te. l Facile ẽ.n.i oculis dei subito honestare pauperẽ. trãsferẽdo ipm ad glam: iõ sbdit: m Bñ dictio dei. que est per gram. n In mercedẽ iusti festinat. vt ipm ad glam transferat. n Et i honore &c. repetitio ẽ eiusdem sñie ad maioꝝez assertõem. o Ne dicas. Hic pñter subtrahit p fidẽtiã falsaz: et pmo respectu sui: 2° respectu proximi: ibi Nõ oẽm. Cõfidentia vo falsa respectu sui est: qua qs cõfidit de sua potentia: sapia: et huiusmõi: et hoc maxime faciũt illi q tñ credũt vitã pñtez: iõ dicit: p Quid est mihi opus. s. cõsidere de alio: qꝝ mihi sufficio pter ocã. q Et que erũt mihi ex hoc bõa. i. p⁹ hãc vitã. q. dicat: nulla. r Ne dicas suf. suz. ad hãc vitã trãseundum. s Et qd ex hoc. i. p⁹ hãc vitã. t Pessimabor. i. mala sustiebo p peccatis meis. q. dicat nulla. hoc .n. sentiũt q aiam cũ corpore credũt mori: iõ sbdit: v In die bonoꝝ. i. tpe prosperitat⁹ i hac vita. x Ne ymemor sis malorũ. i. punitõis in alia vita. y Et i die malorum. i. aduersitatis i pñti vita: z Ne ymemor sis bonorum. i. pmiatõis i vita celesti. Nã hec memoria facit patiẽt tolerare aduersa: iõ subdit: a Qm facile &c. et pz. b Malicia horis. i. afflictio breuis. c Obliuionẽ facit lu. magne. i. absorbet voluptatẽ magnã pteritã: et multo magis afflictio lõga. vñ in psona afflictoꝝ in iferno dr sap. v. Quid nobis pfuit supbia et diuitiaꝝ iactãtia: qd ptulit nobis: trãsierũt oia velut vmbra. d Et in fine hois. i. in morte. e Denudatio operum illi⁹. qꝝ cognoscũtur certi⁹ q̃ ãñ: ppt qo sequit. f Ãñ mortẽ ne laudes hoiem quẽq̃. s. absolute et finalr. vñ dicebat beatus Frãciscus: Nemo laudãdus cui⁹ incert⁹ ẽ exit⁹. g Qm i filijs suis. i. in opib⁹ suis: q dicũt hic eius filij: sic et fructus: Matth. vij. Ex fructib⁹ coꝝ cognoscet eos. h Agnoscit vir. i. vtuosus. i Nõ oẽm. Remota falsa fiducia respectu sui: hic pñter remouet respectu primi: nã valde cauẽdũ est a cõfidẽtia de doloso: iõ dr: i Nõ oẽm ho. in. i do. tuã. s. ad ꝫhendũ familiaritatẽ tecũ: sz solum in fidelitate pbatum. k Multe.n. insidie. s. sũt l Dolosi. nã freq̃nter q̃rit decipere sub ptextu amicitie. m Sic.n. eructuãt &c. totuz istud vsq; ibi: Et sic pspector. exponit ab aliq⁹ de supbis et dolosis qui ex malo pceptu coꝝdis pferũt vba pessima: et frequẽter capiũtur in laqueis suis: sicut pdix et caprea. Sed mihi vr melius exponi de diuersis sm anteccedentia et sequentia: ad cuius intellectũ sciẽdũ: q scriptura sacra aliqñ sz eodẽ ptextu loq̃tur de diuersis: sicut ps. lxxvij. Cũ occidẽt eos: querebãt .n. &c. Qo. n. dr: Cũ occidẽt eos. intelligit de peccatoꝝib⁹ obstinat⁹ et pter hoc infectis: et qo sbdit: Querebãt eũ. de penitẽtib⁹ iritl punitõe aliorum: sic in pposito. m Sicut.n. eructuant pcoꝝ. fetẽtiũ. intelligit de dolosis: q ex pceptu interiori pferũt verba dolosa: sic homines hẽntes interiora corrupta eructuãt p os fetidũ odoꝝẽ. qo añ sbdit: n Et si cut pdix idu. i caueã. i. i rete i quo capit: o Et vt caprea. intelligit de simplicib⁹ deceptis p dolositatẽ pdictoꝝ: et qo sbdit: p Sic et coꝝ supborum. refertur ad dolosos: q dicũt h superbi: qꝝ quos pt̃ate sup peditare nõ pñt: querũt dolositate sbuertere: de q⁹ adhuc sbdit: q Et sic pspe. vi. casũ pximi sui. i. q attẽte vigilat ad vitandũ casum pximi sui: vt ide gaudeat. r Bona .n. pximi sui i maquertes. dicit ea facta intẽtõe mala. s Insidiat. q̃lit possit nocẽ pximo. t Et in electis. i. pbis viris v Imponet maculã. eis detrahẽdo. Et qꝝ istud lz i pncipio sit paruũ: tñ frequẽter pcedit ad magnũ malũ: sbdit: Ab scintilla.n. vna &c. ppt qo sbdit: x Attẽde tibi a pestifero. i. ab hoie doloso. y Fabricat.n. mala. i. q̃rit tota diligentia subuertere pximũ: et qm hoies aliene gentis: vt frequẽter sũt talis pditoris. seqt: z Admitte ad te alienigenã. q. d. dolebis si eũ admittas ad secreta tua: iõ sbditur: et Et subuertet te i turbie. cõcitãdo iurgia et tumultũ ꝫ te. Caplm. XII.

Dā misericordi: ēt ne suscipias peccatorē: ēt impijs t pctōrib⁹ reddet vidictā: cū stodiēs eos i diem vidicte. Da bono t nō recepis peccatorē. Bñfac humili: t ñ dederis impio. Prohibe panes illi dare: nē i ipis potētior te sit. Nām duplicia mala iuenies in oīb⁹ bonis quecūqz fecer illi: qm̄ t altissim⁹ odio hēt pctōres: t ipijs reddet vidictā. Nōn agnoscet in bonis āmicus: ēt nō abscōdet in malis inimicus. In bōnis viri inimici illi⁹ ām̄ic⁹ āgnit⁹ ē. Nōn credas inimico tuo i etnū. Sicūt.n. eramētū eruginat nequtia illi⁹. Et si būmiliat⁹ vadat curuus: ābijce aiuz tuū t custodi te ab illo. Nōn statuas illū penes te: nec sedeat ad dexterā tuā: nē conuersus stet i loco tuo: ne forte quersus in locū tuū ingrat cathedrā tuā: ēt i nouissimo cognoscas vba mea: t in sermonib⁹ meis stimuleris. Quis medebit incāta tori a serpēte pcusso: ēt omnibus q appropiāt bestijs: Sic t q comitat cum viro iniquo: t obuolutus est in peccat eius. Una hora tecum pmanebit. Si aūt declinaueris a pspitate. Nō supportabit .i. non te adiuuabit. In labijs suis. qñ credit passuz releuari. Indulcat inimic⁹. vbis dulcib⁹ fallēdo. Jn ocu. suis lachrȳ. inimic⁹. cōpassionez fingēdo. Et si inuenerit tē pus. nocēdi. Nō satiabit sanguine. sic patz de ismaele: q occidit veniētes in masphat: hiēr. xlj. Et si incur. tibi mala. in qb⁹ possit tibi nocere Jnuenies eū illic pozē. i. peiorē: qz nulla pestis grauior ad nocēdū q familiaris inimic⁹. Et qsi adiuuās suffo. plā. tuas. i. fingēs te adiuuare machiabit ad maiorē casū tuuz. Caput suū mouebit. p casū te deridendo. Et plaudet mānu. manifeste gaudendo. Et multa susurrās. i. pla mala de te dicēs. Cōmutabit uultū suū. ab amicitia pus ficta ad inimicitiā manifestā.

Dā misericordi: et ne suscipias peccatorē: et impijs t pctōrib⁹ reddet vidictā: cū stodiēs eos i diem vidicte. Da bono t nō recepis peccatorē. Bñfac humili: t ñ dederis impio. Prohibe panes illi dare: nē i ipis potētior te sit. Nām duplicia mala iuenies in oīb⁹ bonis quecūqz fecer illi: qm̄ t altissim⁹ odio hēt pctōres: t ipijs reddet vidictā. Nōn agnoscet in bonis āmicus: et nō abscōdet in malis inimicus. In bōnis viri inimici illi⁹: nō tristicia t i malicia illi⁹ āmic⁹ āgnit⁹ ē. Nōn credas inimico tuo i etnū. Sicūt.n. eramētū eruginat nequtia illi⁹. Et si būmiliat⁹ vadat curuus: ābijce aiuz tuū t custodi te ab illo. Nōn statuas illū penes te: nec sedeat ad dexterā tuā: nē conuersus stet i loco tuo: ne forte quersus in locū tuū ingrat cathedrā tuā: et i nouissimo cognoscas vba mea: t in sermonib⁹ meis stimuleris. Quis medebit incāta tori a serpēte pcusso: et omnibus q appropiāt bestijs: Sic t q comitat cum viro iniquo: t obuolutus est in peccat eius. Una hora tecum pmanebit. Si aūt declinaueris a pspitate. Nō supportabit .i. non te adiuuabit. In labijs suis. qñ credit passuz releuari. Jndulcat inimic⁹. vbis dulcib⁹ fallēdo. Jn ocu. suis lachrȳ. inimic⁹. cōpassionez fingēdo. Et si inuenerit tē pus. nocēdi. Nō satiabit sanguine. sic patz de ismaele: q occidit veniētes in masphat: hiēr. xlj. Et si incur. tibi mala. in qb⁹ possit tibi nocere Jnuenies eū illic pozē. i. peiorē: qz nulla pestis grauior ad nocēdū q familiaris inimic⁹. Et qsi adiuuās suffo. plā. tuas. i. fingēs te adiuuare machiabit ad maiorē casū tuuz. Caput suū mouebit. p casū te deridendo. Et plaudet mānu. manifeste gaudendo. Et multa susurrās. i. pla mala de te dicēs. Cōmutabit uultū suū. ab amicitia pus ficta ad inimicitiā manifestā.

Capm̄ .XIII.

Qui tetigerit picē: inq nabitur ab ea: et q cōicauerit superbo: induet superbiam. Pondus super se tollit qui honestiori se cōmunicat. Et ditiori te ne sociꝰ fueris. Quid cōicabit cacab⁹ ad ollā? Quādo .n. se collisserint pringetur. Diues iniuste egit t fremebit: pauper aūt lesus tacebit. Si largitus fuer: assumet te: et si nō būeris: dereliqt te

Qui tetigerit. Hic cōseqnter docet vitare societatem superbozū t cupidozū: t diuiditur in duas partes. nā primo facit ppositum: scdo recurrere docet ad diuinum subsidium: ibi Humiliare deo. Circa pmum dicit: a Qui tetigerit picem inq̄nabitur ab ea. eo q est magne adherētie. b Et qui cōmunicauerit supbo induet superbiam. nam homies sunt pni ad appetitum indebitum ppie excellentie: in quo consistit superbia: ppter quod de facili adheret homini. c Pondus super se tollit qui honestiori. i. potentiori: d Se cōmunicat. quia semp vult habere melius pro se: t alius non potest bene resistere: ideo subditur: e Quid cōicabit cacabus. creus. f Ad ollam. terream. g Qñ eniz se collisserint confringetur. s. olla que est fragilis. Conse quenter applicat ad ppositū dicens: h Diues iniuste egit. t fremebit. quasi paratus adhuc facere peius. i Pauper autem lesus tacebit. nam si querelam moueat peius habebit. k Si largitus ei fueris. s. munera diuiti. l Assumet te. i. honorabit te iuxta se ponēdo. m Et si nō habuer. vñ sibi facias exenia: n Dereliquet te. nō vocādo.

Si habes ꝓuiuet tecum: ⁊ et euacuabit te: ⁊ ipse nō dolebit sup te. Si necessarius illi fueris: supplātabit te: ⁊ et subridēs spēm dabit narrās tibi oia bōa: ⁊ et dicet: qd op⁹ ē tibi: ⁊ et ꝓfundet te i cibis suis donec te exinaniat bis ⁊ et ter: ⁊ et in nouissimo deridebit te. Postea vides dereliquet te: ⁊ et caput suū mouebit ad te. Humiliare ⁊ deo et expecta man⁹ eius. Attēde ⁊ ne seduct⁹ i stultitia humiliēris. Noli ⁊ eē hūilis i sapiā tua. ne ⁊ humiliat⁹ i stultitia seducaris. Aduocat⁹ a potētiore discede: ⁊ ex hoc.n. magis te aduocabit. Ne ⁊ im probus sis: ne ⁊ ipingaris: ⁊ et ne lōge sis ab eo: nec eas in obliuionē. Ne ⁊ retineas ex equo loq cum illo: nec ⁊ credas multis vbis illius. Ex multa.n. loqla tētabit te: ⁊ subridēs: interrogabit te de absconditis tuis: imitis ⁊ animus illi⁹: ꝓbabit vba tua. ⁊ et nō parcet ō malicia ⁊ et ō vinculis. Caue ⁊ tibi ⁊ et atten de diligēt auditui tuo: quo niā cū subuersione tua ambulas. Audiēs vero verba illa quasi i somnis vide: ⁊ vigilabis. Di ūita tua dilige deū: ⁊ et inuoca illū in salute tua. Omne ⁊ al diligit si mile sibi: sic ⁊ et ois hō ꝓximū sibi. Dis caro ad similē sibi ꝓiūget: ⁊ et ois hō sibi sui sociabit. Sicut cōicabit lup⁹ agno aliqñ: sic pctor iusto. Que cōicatio scō hoi ad canē: aut que ps bona diuiti ad pauperē? Uenatio leonis onager in eremo: sic ⁊ et pascua sūt diuitū pauperes. Et sicut abomiatio ē superbo hūilitas: sic ⁊ et execratio diuitis paup: Di ues cōmot⁹ ꝓfirmat⁹ ab amicis suis: hūilis at cū cecide rit expellet⁹ a not⁹. Diuiti decepto multi recupatores

a Si habes cōuiuet tecū. vocādo te ad mēsā suā. p Et euacuabit te. i. depauperabit te p exenia sibi facta. q Et ipse nō dolebit sup te. de tua pauptate. r Si necessarius illi fueris. in aliq negocio vl ope r Supplātabit te. i. decipiet te s Et subridēs. i. blādiēs t Spem dabit nē. ꝓmittēs tibi facē bona. v Et dicet: qd opus ē tibi. q. d. ō ne cessarijs, quidebo tibi x Et ꝓfundet te in cibis suis. vocādo te ad mēsam suā p exenijs hñdis. y Do nec te exinaniat. i. ad pauptatē deducat. z Bis ⁊ ter. i. qnqes: qz qnqz modis euacuāt paupes a diuitib⁹ cupidis. Uno mō bona paupez violēter auferēdo: 2° mercedē ōbi tā retinēdo: 3° p vba duplicia decipiendo: quarto male eis pōderādo vel mēsurando: ⁊ duplr: vno mō in paupez absentia: qui ꝓfidūt de diuitibus: alio mō in eoz pñtia: qz nō audēt cō tradicere. a Et in nouissimo deridebit te. absq; cōpassione. b Postea vidēs te. de bonis denudatuz c Dereliquet te. qz ñ pōt vlterl⁹ ō tuo q̄cq̄ habere. d Et caput suū mouebit ad te. notādo te de fatuitate. e Humiliare deo. Hic ꝓnter hortatur recurrere ad dīnū auxiliū: qō ē sine fallacia ⁊ deceptiōe dicēs: Humiliare deo. de te nihil psumēdo. f Et expecta man⁹ eius. i. bñficētiā sue mie: qua pat⁹ ē humiles adiuuare. g Attēde. diligēter. h Ne seduct⁹. p verba ad decipiēdū cōpositā. i In stultitia humiliēris. i. ad stultitiā deū ciaris p errorē. k Noli eē hūilis. i. pusillanimis. l In sapia. a deo tibi data. m Ne humiliat⁹. i. pusillanimis fact⁹ n In stultitiā seducaris. vitatē relinquēs ꝓ falsitate verbis cōpositis colorata. Et qm hō cōfidēs de dei adiutorio: pōt securi⁹ agere q̄ añ: iō ꝓnter oñdit qualr se hīe possit cū diuite ⁊ potētiori. s. nō se ingerēdo: nec se nimis elongādo: loqndo reuerēter: ⁊ caute se hēndo: ⁊ hoc ē qō dr:

b Immitis. i. crudelis. c Alius illi⁹ ꝓser. vba tua. ad capiēdū te. d Et nō pcet de malicia. i. pena tibi inferēda. e Et de vinculis. i. incarcerādo te: ppi qō se quit: f Caue tibi. de incauta locutōe. g Et attende diligēter audi. tuo. i. auditis ab eo: ne ꝓcipitāter rñdeas ꝓ te. h Qm̄ cuz subuer. tua ābulas. i. i piculo tue subuersionis i Audiens vo illa. q̄ dicūtur a diuite p captōe tua mō dicto: k Quasi in somnijs vide. i. simula te nō itelligere. l Et vigilabis. i. vigilanter ⁊ prudēter te hēbis m Di vita tua. Exclusa societate maloz hic ꝓnter inducit ad ꝓpositū bonorū: ⁊ diuiditur in tres partes: quia ꝑmo inducit ad ꝓiungēdū se bōis 2° ad retrahēdum se a malis: ibi Si cōicabit. 3° docet distinguē hos ab illis: ibi Coz hoīs. Circa ꝑmū scien dū q cōicatio hominū adinuicem tūc ē bona: qñ depēdet ex charitate diuina: iō dic: m Di vita tua dilige deū. ꝓpter quē ꝓxim⁹ ē diligēdus. o Et iuo. eū i sa. tua. i. p salute tua tpali ⁊ eina. Et qm̄ ꝓxim⁹ ē in deo diligēdus: sequit: p Omne aial dili. sile sibi. in specie. q Sic ⁊ ois ho. ꝓxi. sibi. supple dz diligē: qz fact⁹ ē ad imaginē dei: ⁊ capax beatitudis sicut ipe. r Dis ca. ad silem sibi ꝓiūget. volatilia. n. eiusdē spēi sil cohitāt: ⁊ silr aialia. s Et ois hō sili sui sociabit. i. dz sociari: rōe imagis dine: in qua ꝓuenit cū eo i specie: ⁊ hec societas fūdat in bono rōnis recte ⁊ legis diuie. t Sic cōicabit. Hic ꝓnter inducit ad retrahēdū se a malis: ⁊ ꝑmo ponit suā monitōez: 2° remouet circa dcā falsā opionē: ibi Bona ē. Circa ꝑmū dicit: t Sic cōi. lu. agno. qz malus hō sp ifidiat⁹ iusto. v Que cōi. san. hōi. ad canē. i. caninū hoiez q̄ lis ē rixosus: iracūdus: ⁊ gulosus. q. d. nulla ē cōicatio bona. x Aut q̄ ps bo. diuiti. s. cupido. y Ad paupe rē. q. d. nulla: ⁊ subdit cā: z Uenatio leonis ona. in eremo. i quo leo isequtur onagrū ad ipm deuozanduz. a Sic ⁊ pas. si diuitū. i. cupidoz. b Paupes. quorū bona rapiūt sine cā. c Et sic abo. ē sup. hūilitas. eo q̄ ꝓxiat hitui superbie in q̄ delectat: nā signū hit⁹ gnāti est delectatio i ope. ꝙ. ethi. d Sic ⁊ execratio diuiti. cupidi Est paup. ⁊ subdit: e Diues cōmot⁹. i. turbatus: vel ipulsus. f Cōfirmat ab amicis. sperātib⁹ ꝓticipare i eis bōis. g Diuiti decepto mlti recupatores.

damni sibi illati: qz sperat pticipare sibi. h Locut' ē supba ⁊ iustificauerit illū. adulatores affirmātes: q̄ sic ꝺbeat magnifice loq̄. i Humilis ꝺcept' ē. i. paup est ꝺnificat'. k Insup ⁊ arguit. i. sine cōpassione ꝺ dā no eius vt fatu' increpat. l Locut' ē sen. ⁊ nō ē ei dat' loc'. qz ꝓtēnit ab audiētibus. m Dines locut' est ⁊ oēs tacuerūt. audiēdo reuerenter n Et ꝟbū illi' vsq; ad nubes p̄ducēt. cōmendando eū de sapia excellēti. o Pauper locut' est: ⁊ dicūt: q̄s est hic. eū ꝓtēnēdo. p Et si offenderit subuertēt illū. grauit puniēdo. q Bona ē. hic circa p̄dicta remouet falsam opionē: naz ex dicit posset aliq̄s estimare oēm diuitē esse malū: ⁊ oēm pauperem bonū: qꝺ remouet dicens: q Bona ē sba. i. diuitie. r Cui ñ ē pctm̄ i ꝓscia. s. ꝺ mala acq̄sitiōe p se vel p parentes suos: naz diuitie bite iuste sūt mā exercēde vtutis p opa mie ⁊ libera litatis: Ambro' sup Lucā: Sicut diuitie ipedimēta sunt reꝛobis: ita p bis sūt adiumēta vtutis. s Et neq̄ssima pauptas in oze ipꝯ. q̄ p impatiētiā, p̄rūpit i blasphemiam dei.

Locut' est supba: ⁊ iustifica uerūt illum. Humilis decep tus ē: insup ⁊ arguit. Locut' ē sensate: ⁊ non ē datus ei loc'. Diues locut' est: ⁊ oēs tacuerūt: et verbuz illi' vsq; ad nubes perducent. Pauper locut' ē: ⁊ dicunt: Quis ē hic: Et si offenderit: subuertet illū. Bona ē suba cui nō est pctm̄ i ꝓscia et neqssima pauptas in oze impij. Lꝛ hois ĩmutat faciē illius siue i bono siue in malo. Vestigiū cozdis boni ⁊ faciē bonā difficile iuenies: ⁊ cū labore. XIIII.

Beat' vir q nō ē lapsus verbo ex oze suo: et nō est stimulat' i tristiciā delicti. Felix qui nō habuit animi sui tristiciā: et nō excidit ab spe sua. Viro cupido ⁊ tenaci sine rōe ē suba: et hoi lituido ad qd aurum:

t Loꝛ hois. Hic ꝓnter docet distinguere bonos a malis dicēs: Loꝛ hois ĩmu. faciē illius siue i bono siue i malo. dispō. n. cozdis apparet i facie plusq̄ i alijs partibus coꝛpis: qz vigēt ibi oēs sensus: ⁊ potissime apparet in oculis: eo q vilius plēs rez differētias oñdit. j. metaphy. ꝓpi qꝺ cogitatio cozdis i bonū siue i malū a perit hominib' freq̄nter pcipit in facie. Et qz pauci sunt boni ⁊ vtuosi respectu maloꝛ: fm q̄ dī eccles. j. Stultoꝛ infinit' ē numer'. ió sb̄dit: v Vestigiū cozdis boni ꝛc. i. bonitatē iterioꝛē mētis ⁊ exterioꝛis ꝓuersationis simul p Inueniet. raro ⁊ in paucis. Lapim. XIIII.

Beatus vir q nō ē lapsus vbo. Supius a ꝓncipio tertij capli: ⁊ citra: actū ē de ozdie vtutis i ozdine ad p̄imū: hic ꝓnter agit de vtuti exercitio in ordine ad deū: ⁊ diuidit in duas ptes: qz ꝑmo remouet ipedimētū: 2° accedit ad ꝓpositū: ibi Beatus vir q̄ in sapia. Primū aūt ipedimētū ē loq̄citas: que hz pctm̄ ānexū: puer. x. In multiloq̄o pctm̄ nō deerit. ⁊ p ꝓns in deū ordinari impedit. Hanc igit loq̄citatē excludit dicens: Beatus vir qui nō ē lapsus ꝛc. verūtm̄ qz taciturnitas ē aliq̄n vicios a. s. q̄n tacet illud qꝺ q̄s dicere tenet: ió sb̄dit: b Et nō ē stimulat'. remoꝛsu ꝓscie. c In tristicia delicti, dī aūt delictū q̄si derelictū: per qꝺ itelligit pctm̄ omissiōis tacēdo qꝺ dz dici: de quo dz hō p pniam tristari. 2m impedimētū ē acidia: q̄ reddit hoiem tristē ⁊ ponderosuz ad opa bona p que ordinat q̄s i deum: ⁊ sic ipedit ordinē istū: qꝺ excludit cū dī: d Felix qui nō habuit animi sui tristiciā. in bonis opib' exeq̄ndis. e Et ñ excidit ab spe sua. q̄ ē certa expectatio beatitudis: a qua spe facē acidia decidere. f Viro cupido. hic remouet 3m ipedimētū qꝺ est imoderata cupiditas terrenoꝛ: q̄ radix ē oīum maloꝛ vt dī. j. Timo. vj. p̄pter qꝺ ipedit ordinē i deū. Hoc igit ipedimētū ꝑmo remouet: 2° qꝺda cozzelariū infert: ibi Fili si hē. Lꝛca ꝑmuz dī: f Viro cupido. i male acq̄rēdo. g Et tenaci. male retinēdo. g Sine rōe ē sba. i. diuitie: qz nō ꝓficiunt sibi: eo q̄ auaro tam deest qꝺ hz: q̄ qꝺ nō hz: vt dicit Hieronym' in epla ad Paulinū. Silr nec' alijs qb' nihil dat: ꝓpter qꝺ nocēt auaro q̄tum ad aiam ⁊ coꝛp'. Et qm̄ ex auaricia nascit iuidia seq̄tur: h Et hōi lituido ad qꝺ aurū. q. d. ad malū suū i Qui aceruat ex alio suo iniuste. i. sciēter ⁊ a ꝓposito iniuste acq̄rendo. k Alijs ꝓgregat ꝛc. nā freq̄nter vsu diuitiaꝝ ꝑuat: ⁊ ab alijs male ꝓsumūtur: ideo seq̄tur: l Qui sibi neq̄ ē. iniuste acq̄rēdo: m Cui alij bon' erit. q. d. nulli: nā p hoc alijs nocet: q̄ suis diuitijs abutunt. n Qui sibi inuidet. qualis ē auar': q̄ ex auaricia retrahit sibi necessaria. o Nihil ē illo neq̄us. qz torquet seip̄m q̄tū ad aiam ⁊ coꝛpus. p Et si benefe. igno. ⁊ nō volens fac. sic aliq̄n ꝓtingit q̄ iuidus itēdēs alij nocē, ꝓmouet eius bonū: sic fres Joseph intēdētes eū vēdere in puz: occasionalr fecerūt eū egypti oñm. q Et i nouis. manima. suā. oñdēs se dolē ꝺ ꝓximi ꝓspitate: ió sb̄dit: r Neq̄ ē oculus liuidi ꝛc. qz nō pōt vidē bonū alteri' facie recta.

Qui aceruat ex aio suo iniuste: alijs ꝓgregat: ⁊ in bonis illius alius luxuriabit. Qui sibi nequā est: cui alij bon' erit: Et nō iocūdabit in bonis suis. Qui sibi iui det: nihil est illo nequius: ⁊ hec redditio est malicie illius. Et si bñfecerit ignorant ⁊ nō volens facit: et i nouissimo manifestat maliciā suam. Neq̄z est oculus liuidi ⁊ auertēs faciē suā: et despiciēs aiam suam. Insatiabilis oculus cupidi in pte iniqtatis: nō satiabitur ꝺ nec cōsumat arefaciēs aiaz suam. Oculus malus ad mala: et non satiabit pane: indigens ⁊ i tristicia erit sup mēsam suā. Fili si bñbes bē nefac tecum: et deo dignas oblationes offer. Memoꝛ esto qm̄ moꝛs non tardat: et testamentum inferoꝛum:

s Et despiciēs aiam suā. qz ꝓtinue affligit eā. t Insatiabilis ocu. cupidi. nā ex acq̄sitī nō diminuit eius cupiditas: sed auget: ió sb̄dit: v In pte iniqtatis. i. inique acq̄sitōis. x Nō satiabit. qz sp plus appetit y Donec cō sumat are. aiam suā. i. vitā suā cupiditatis ardoꝛe. z Et nō satiabit pane ꝛc. nā ex auaricia nimia nō pōt bonis habitis vti. a Fili si hēs. Hic ex dictis infert cozzelariū. s. q̄ hō bitis bonis vtat ad bonū vtut dicēs: Fili si hēs. bona tē poralia b Bñfac tecū. inde viuēdo decēter: fm statū tuū c Et deo dig. obla. offer. ad sustentatōes mistroꝛ eccle ⁊ pauperꝛ. d Memoꝛ esto qm̄ moꝛs nō tardat. post quā nullus operari meritoꝛie potit. e Et testamētū iferoꝛ. .i. ordinatio dei de moꝛte singuloꝛ: hebꝛe. ix. Statutū ē hominib' semel moꝛi, ⁊ dī testamētum inferoꝛ: nam tpe quo

scriptꝰ fuit liber iste: iusti descẽdebãt ad limbũ. f Qõ demõstratũ est ibi: dicẽte Jacob genẽ. xxxvij. Descẽdã ad filiuz meũ lugẽs in infernũ. g Testamẽtũ. n. huiꝰ mũdi. i. hereditas hũana filijs a parẽtibꝰ legata. h Morte morieꝛ. .i. cito deficiet: iõ seqtur: i Añ morte bñfac amico tuo. .i. oi ꝓximo indigẽti nã ois ꝓximꝰ ex charitate est diligẽdus. k Nõ defrauderis a die bono. i. festiuo. tunc .n. magis ẽ oblatõibꝰ ꝛ elynis insistenduz. l Et ꝓticula bone diei nõ te ꝓtereat. i. te vacuũ ꝛ ociosũ a bonis operibꝰ non relinquat. m Nonne alijs relinques .q. d. melius ẽ: q expẽdas i bonis vsibus in vita tua. n In diuisione sortis da ꝛ accipe. ordinauit. n. deus: q alicꝙ sint pauperes ꝛ alicꝙ diuites: vt diuites pauperibꝰ dẽt tpalia: ꝛ ꝓ eis recipiãt eterna. o Añ obi. tu. opa. iusticiã. i. opa iusticie legalis: q̃ includit oẽm vtutem. p Qm̃ nõ ẽ apud inferos inuenire cibũ. i. merẽdi locũ. q Dis caro sicꝫ fenũ veterascet. i. dis hõ cito deficiet. r Alia generant ꝛ alia dẽgciũtur. nã gnãtio vnius est corruptio alterius i plãtis ꝛ aialibꝰ. s Sic gnãtio carnis ꝛ sãguinis. i. hoium: nã parẽtibus morientibꝰ filij succedũt in loco eoꝝ fm statũ corpalẽ. t Oẽ opus corruptibile. i. ducẽs ad corruptiõem: qõ ꝓpe ẽ peccatũ. v In fine deficiet. i. deficere faciet a beatitudine. x Et oẽ opꝰ electũ. i. meritoriũ. y Justificabit. i. a deo approbabit tanꝙ iustũ. z Et q̃ opat illud honorabitur i illo. i. ꝓ illo honore celesti ꝛ eterno. a Beatꝰ vir. Remotis ipedimẽtis: hic accedit ad ꝓpositũ tractãdo ꝺ virtutũ exercitio fm ordinẽ in deũ: in quẽ ordinat hõ ꝑ vitaꝛ cognitiõem ꝛ peccatoꝝ detestatiõem: igit ꝓmo agit de ꝓmo: 2ᵒ ꝺ scꝺo. seqnti. c. ibi Non dixeris. Prima in duas. qꝛ ꝓmo circa vitatis sapiam cõmendat acq̃sitõis actꝰ: 2ᵒ acq̃site rei fructus i ꝓncipio seqntis. c. Circa ꝓmũ oꝛ: a Beatꝰ vir. i spe. b Qui in sapia morabit. meditãdo diuina: quoꝝ cognitio ꝓpe dr sapia: q̃si sapida scia. Et qm̃ nõ ẽ tm̃ de dinis meditatio specalatiua: sed etiã extẽsione ad opꝰ fit practica: nã ꝓpter amoꝛ dilecti ꝓcipit opari: ideo sꝺditur: c Et q̃ i iusticia meditabit. reddẽdo deo debitũ cultũ ꝛ ꝓximo suo iustũ cõuictũ. d Et in sensu. i. sensate e Logitabit circũ. dei. i. q deus circũspicit oia: ꝛ vbiqꝫ: hebze. iiij. Oia nuda ꝛ apta sunt oculis eiꝰ. f Qui cogitabit vias illius. i. opa dei que sũt vie deueniẽdi in cognitõem eiꝰ: Ro. j. Jnuisibilia dei a creatura mũdi. i. ab hoie ꝓ ea que facta sũt itellecta cõspiciũtur: sempiterna q̃z vtus eiꝰ ꝛ diuinitas: iõ seqr:

quod demõstratum ẽ tibi. Testamẽtũ. n. huius mũdi morte morieꝛ. Ante morte bñfac amico tuo: ꝛ sz vires tuas exponigẽs da paupi. Nõn defrauderis a die bono: et particula bone diei ñ te ꝓtereat. Nonne alijs relinques dolores ꝛ labores tuos: Jn diuisione sortis da ꝛ accipe: ꝛ iustifica aiam tuam. Ante obitũ tuũ opare iusticiã: quoniã nõ est apꝺ inferos inuenire cibũ. Dis caro sicut fenũ veterascet: ꝛ sicut foliũ fructificãs i arbore viridi. Alia generant ꝛ alia deiciũtur: sic gnãtio carnis ꝛ sanguis alia finit: ꝛ alia nascit. Oẽ opꝰ corruptibile in fine deficiet: ꝛ qui illud opat ibit cum illo. Et oẽ opꝰ electus iustificabit: et q operat illud honorabitur in illo. Beatꝰ vir qui in sapia morabit: et q in iustitia meditabit: et i sensu cogitabit circũspectiõem dei.

Qui cogitat vias illius in corde suo: et in abscondit illius intelligẽs: vadẽs post illã q̃si inuestigator: ꝛ i vijs illius consistẽs. Qui respic per fenestras illius: et in ianuis illi audiẽs. Qui regescit iuxta domũ illi: et i parietibus illi figens palum. Statuet casulã suã ad manus illius et requescent i casula illius bona per euum. Statuet filios suos sub tegmie illius: et sub ramis eius morabit. Protegetur sub tegmie illi a feruor: et i gloria eius requiescet. .xv.

Qui timet deum: faciet illud: et qui ꝓtinens ẽ iusticie apprehẽdet illaz: et obuiabit illi quasi mat honorificata: et qi mulier a virginitate suscipiet illũ. Libabit illũ pane vite ꝛ itellect et aq̃ sapie salutar potabit illuz. Et firmabitur in illo: et non flectetur: et continebit illũ et nõ confundetur: et

g Et in absconsis illi. i. dei ꝓpetatibꝰ q̃ sũt absconse garantibꝰ: h Intelligẽs erit. pre alijs. i Uadẽs pꝰ illã q̃si inuestigator. i. vestigiũ eius secutor: qõ ẽ in creatura k Qui respicit ꝑ fenestras eiꝰ. i. ꝑ reuelatiões factas in nouo ac veteri testamẽto. l Et in ianuis illi audiẽs. i. i eccla militante: ꝓ qua est igressus ad triumphãtez. m Qui regescit iuxta domũ illi. firmiter credẽdo: ꝛ suauiter ꝓteplando. n Et i parietibꝰ illi figens palũ. i. suũ intellectũ: ne ad curiosa ꝛ vana euageꝛ. o Statuet casulaz suã. i. domiciliũ suũ. ꝓ Ad manꝰ illi. ſ. dei expectãdo cõtinue dona gre sue: iõ sequit: q Et requescũt i casula illius bona. i. gre dona. r Per euũ. ſ. deum s Statuet fi. suos. .i. discipulos suos. t Sub tegmine illi. erudiẽdo eos i ꝓdictis. v Et sub ra. illius. i. documẽtis eiꝰ. x Morabit. meditando ꝛ operando. y Protegeꝛ sb tegmine illi a feruore. vicioꝝ. z Et i gla eiꝰ requescet. ꝓ adeptõez ꝓmioꝝ

¶ Qui timet deum. Hic consequenter .xv. describitur acquisite rei fructus: ꝛ diuiditur in duas partes: nam ostenditur ꝓmo quibus ꝛ qualiter iste fructus conceditur: scꝺo quibus denegatur: ibi Homines stulti. Circa ꝓmũ dicitur: a Qui timet deum faciet illud. ſ. qꝺ predictũ est de inquisitione sapiẽtie. b Et qui ꝓtinens est iusticie. i. tenens eã in corde simul ꝛ opere. c Apprehendet illam. ſ. sapientiam diuinã. d Et obuiabit illi. nam preoccupat eos qui se concupiscunt: vt illis ꝓior se ostendat: Sap. .vj. e Quasi mater honorificata. i. omni honore digna: ꝛ qꝛ facit honorabiles illos quibꝰ accedit. f Et q̃si mulier a vginitate suscipiet illum. tanꝙ spõsum gratiosuz. g Libabit illũ pane vite. i. vbo sacre scripture: Matth. iiij. Nõ i solo pane viuit hõ: sz i oi vbo qꝺ ꝓcedit de ore dei. h Et aq̃ sapie salutar. i. gra spũs sancti: de q̃ Joh. iiij. Qui biberit ex aq̃ quã ego dabo ei nõ sitiet i eternũ: sz aq̃ quã ego dabo ei fiet i eo fons aque saliẽtis i vitã eternã. i Et firmabit in illo. deo firmiter adherẽdo. k Et nõ flectet. a rectitudine iusticie. l Et ꝓtine. illũ. i. ds tenebit eũ secũ ꝑ pseuerãtiam in bono. m Et non cõfundet. cum reprobis: sz honorabit cum electis: ideo sequitur: n Et exaltabit illum

exaltabit illū apud ꝓrios suos. Et in medio ecclesie aperiet os eius: et adimplebit eū spiritu sapie ⁊ intellectus: et stola glie vestiet illū. Jocūditatē ⁊ exultationez thesauriçabit sup illū: ⁊ nomine eterno hereditabit illū. Hoies stulti ñ ăpprehēdent illā: et hoies sensati ob uiabūt illi. Hoies stulti ñ videbūt eā: longe .n. abest a supbia ⁊ dolo. Uiri mēdaces nō erūt illius memores: et viri veraces inuenientur in illa: et successum bābebūt vsqz ad inspectōem dei. Nō ē speciosa laus in ore peccatoris: qz non est a dño missus: qm̄ a deo ꝓfecta est sapia. Sapie .n. dei astābit laus: et in ore fideli abūdabit: et dñator dabit eaz illi. Non dixeris: p deum abest: qūe .n. odit: ne feceris. Nō dicas: ille me imꝑplanauit: non .n. necessarij sunt ei hoies impij. Omne execramentuz erroris odit dñs: et nō erit amabile timētibus eū. Deus ab initio cō stituit hoiem: et reliqt illuz in manu ꝓsilij sui. Adiecit mandata ⁊ p̄cepta sua. Si uolueris mādata ꝓseruare cōseruabūt te: ⁊ i ꝑpetuū fidē placitā seruare. Appō suit tibi aquā ⁊ ignē: ad qd̄ volueris porrige manum tuam. Antē hoiem vita et mors: bonū et malū. Qd̄ plācuerit ei dabit illi: quōniā multa sapia dei et fortis i potētia uidēs omnes sine

a Apud ꝓrios suos. i. apud scōs suos qui sūt deo ꝓpinqui: ⁊ qz talis nō solum sibi ꝓficit ad salutē: sz etiā alijs: seqtur: o Et in medio eccle aperiet os ei⁹. ad docēdū pplm. p Et adimplebit eū spū sapie. ad degustādū diuina. q Et intellect⁹. ad ꝓponēdū ea lucide in ecclesia. r Et stola glie. i. sacerdotali⁹ dignitate. s Uestiet illum. qd̄ freqnter in eccla ꝓtingit. vel Stola glie. i. glia corꝓoris ⁊ aie: qd̄ sp̄fit ꝓseuerātib⁹ i exēplari vita ⁊ salutari doctrina: ⁊ qm̄ ex salute auditoꝝ augeē glia doctoꝝ: seqtur: t Jocūditatē ⁊ exul. thesauriça. sup illū. i. multiplicabit: ⁊ quoniam hec glia nō ē trāsitoria: subdit Et noie eius ⁊c. v Hoies stulti. Hic ꝓnter oñdit quib⁹ diuina sapia denegat: ⁊ qm̄ op posita iuxta se posita magis elucescūt: iō cū hoc oñditur qb⁹ ex suo merito ꝓcedit: dicit igit: v Ho mines stulti. i. supbi: vñ dr stult⁹ ab extollo is: qm̄ inaniter se extollit. x Non appre. illā. ꝓpt suā supbiam. y Et hoies sēsati. i. recurrētes ad auxiliū dei. z Ob uiabunt illi. Matth. xj. Cōfiteor tibi pr̄ dñe celi ⁊ tre: qm̄ abscōdisti hec a sapiētib⁹ ⁊ prudētib⁹ i oculis suis: ⁊ reuelasti ea puulis. ex hoc pz qd̄ sb̄dit: Hoies stulti ⁊c. ⁊ pz. a Uiri mēdaces nō erūt illi⁹ memores. qz non cogitāt de illa. Freqns āt meditatio de aliq̄ firmat memoriā de illo. b Et viri veraces inueniēt i illa. nā ab ipsa ē ois vitas vite: iustitie ⁊ doctrie. c Et successuz. i. ꝓsperitatē d Hēbūt vsqz ad inspectōez dei. i. clarā visionē i pria. e Nō ē speciosa laus. i. deo placita. f In ore pctōris. qd̄ ē pollutū: qz nō ē a dño missus: ps. xlix. peccatori aūt dic⁹ de⁹: Quare tu enarras iustitias meas ⁊c. g Sapie .n. dei. i. date a deo doctori. h Astabit laus. nā laudabilis ē a deo ⁊ hoib⁹. i Et in ore fideli abūdabit. nā sibi ⁊ alijs ꝓfic. k Et dña. da. eam illi. augendo in ipso donū spūssancti. l Nō dixeris. Postq̄ auctor iduxit ad dei cognitōem: hic cō seqnt inducit ad pcti detestatōez: ⁊ diuidit i duas ptes: qz ꝓmo iducit ad hoc rōcinādo: 2° depcando .c. xxiij. Pria adhuc i duas: qz ꝓmo iducit ad hoc ex cā peccati: scdo ex actu peccādi. xix. c. Prima adhuc i duas: qz ꝓmo declarat cāz peccati siue ꝓncipiū: scdo ponit pcti remediū. xvij. c. ibi Elyna viri. Prima adhuc in duas: qz ꝓmo rmouet errorē: scdo docet vitatē: ibi De⁹ ab initō. Circa ꝓmā cām pcti alicq̄ errauerūt attribuētes eā deo: Uno mō negatiue. s. eo q̄ nō dedit hoi vtutē p quā posset ꝓcm̄ cauē: qd̄ remouet dicēs: l Nō dixeris: p deum abest. s. mihi vtas vitādi pcm̄. m Que .n. odit deus. s. pctā. n Ne feceris. hoc errore decept⁹. Alio mō positiue: eo q̄ de⁹ ōdēit hōi fomitē peccādi: qd̄ remouet dicens: o Nō dicas ille me iplanauit. i. errare me fecit: ⁊ dicit ab in ⁊ planos: qd̄ ē error siue deceptio: ad qd̄ sb̄dit rō: p Non .n. ⁊c. ipij. i. peccatores: ꝓpt qd̄ nō dedit fomitem peccādi: sed hō incurrit illū ex sua culpa: ꝓpt quā sblata est ei iuste originalis iustitia: que ꝓseruabat inferiores vires aie ab oi rebellione ꝑ rōem: hō etiā destitut⁹ originali iustitia p rōnem pōt repmere iordinatos mot⁹ partis sensitiue: que nata ē rōni obedire: vt pz non solū p dicta sanctoꝝ: sz etiā phoꝝ: vt. j. ethi. q Oē execramētū erroris. i. ois error q̄ ē deo execrabilis: ⁊ et hoibus bonis: iō subditur: q Et non erit amabile ⁊c. s. hoibus pijs ⁊ iustis. r De⁹ ab initio. Hic cō sequēter de cā peccati determinat veritatem: circa qd̄ oñdit ꝓmo: q̄ a deo ē potētia cōseruādi iustitiā: scdo oñdit hoiem esse peccati cām: ibi Apposui tibi. 3° remouet a deo causalitatē istā: ibi Nemini. Circa ꝓmū dic⁹ r Deus ab initio ꝓstituit hoiem. sup creaturā iferiorē. s Et relict illū i manu ꝓsilij sui. nō ē p h⁹ itelligēdū: q̄ sb̄traxerit ei cōseruatōem suā ⁊ gubernatōem: qz stati cecidisset i nihilū: sz qz fec eū arbitrio libez q̄ libertas ē cōseruādi iustitiā ptās: nā posse peccare non ē libertas: nec pars libertat⁹: sed ē defectus sequēs libez arbitriū: eo q̄ ē de nihilo. t Adiecit mādata ⁊ p̄cepta. i. sup libez arbitriū q̄ pōt iustitia ꝓseruari: addidit legē nālē ipressā hōi q̄ dirigit ad ꝓseruatōem iustitie: ⁊ sic adiuuat. v Si vo. mā. ꝓser. q. d. h⁹ ē i tua potestate. x Cōseruabūt te. ad vitā glorie: Matth. xix. Si vis ad vitā igredi serua mādata. y Apposuit tibi. Hic ꝓnter oñdit pctm̄ ee ab hoie dicēs: Apposuit tibi aquam ⁊ ignē. i. refrigeriū glie ⁊ penā gehēne. ꝓmū ꝓmittendo ⁊ per ꝓns attrahēdo ad ipm: scom vo cōminādo: ⁊ p ꝓns ab ipo pctō terrēdo ⁊ retrahēdo: ⁊ sic itelligēdū est de seqntibus cum dicit: z Añ hoiem vita. gratie. ⁊ Et mors. culpe. a Bonū. meritoriū. b Et malum. demeritoriuz. c Quod placuerit ei ⁊c. i. in potestate eius est ad bonum tendere ⁊ a malo declinare: ⁊ sb̄ditur cā: d Qm̄ multa sapientia dei. ex magnitudine .n. sue sapientie ꝓcessit: q̄ natura angelica ⁊ humana bona sed mutabilem fecit: vt qui pmanere nollent ruerēt: ⁊ qui i condītōe inocentie ꝓsisterēt tāto i ea ia dignā: q̄to ⁊ ex arbitrio starēt firmius: ⁊ eo maioris meriti apud deū fierēt: quo mutabilitatē sue motū voluntatis sue studio fixissent: ꝓm q̄ dicit Gregorius de angelis moral. libro. v. e Et fortis in potentia. ad premiandum stantes ⁊ puniendum cadentes. f Uidens omnes sine intermissione. nude ⁊ clare: speciali tamen modo iustos: nam videt ad bonum ipsorum: ideo sequitur:

g Oculi dñi.i.oculi sue mie. h Ad timẽtes eũ. timore filiali. i Nemini. Hic ꝓñter oñdit deũ nõ esse cãz peccati:ꝛ hoc oñdit duplici via:2ª ponit.c.seqnti:ibi In synagoga. Prima adhuc i duas:qꝛ ꝑmo ꝓbat ꝓpositũ: 2° infert qõdam corrolariũ in ꝓncipio sequẽtis.c. Circa ꝑmũ facit talem rõem: Peccatuz subditi iputat dño: vel ꝓcipiẽdo illud fieri:vel licẽtiãdo de fiẽdo:neutrũ cõpetit ẽo g ꝛc. Dicit igit: i Nemini mãdauit impie agẽ. bñ tñ ꝓcipit fieri aliq̃d qõ ẽ iustũ: qõ tñ impie agit: sic ꝙ Nabuchodonosoꝛ captiuauit filios isrl i penã sue idolatrie:nabuchodonosoꝛ tamẽ hoc fecit ipia volũtate:que q̃dẽ impietas nõ fuit a deo: sz a malicia nabuchodonosoꝛ. k Et nemini dedit spaciũ.i. licẽtiã l Peccãdi.sed sp̃ habuit:ꝛ ſbditur cãm Nõ.n.ꝓcupiscit multitudinẽ filioꝝ infideliũ.i.imitãtiũ patres in infidelitate respectu dei. n Et inutiliũ.i.nociuoꝝ respectu ꝓximi:minus.n. dicẽdo plus significat. Nõ obstantibꝫ aũt ꝓdictis posset argui ꝙ deus sit cã peccati:qꝛ id qõ ẽ cã cause ẽ cã cãti:deus aũt est cã efficiens liberi arbitrij:qõ est cã peccati:vt dictũ est:g ꝛc. Et ꝓfirmat rõ:qꝛ liberũ arbitriũ equalr se hẽt ad virtutẽ ꝛ viciũ: vt videt ex ꝓdictis:actus aũt ipius vtuosus reducit i deũ: sicut in cãm:g ꝛ vicios⁹. Dicẽdũ:ꝙ deus nullo mõ ẽ cã peccati:nec in se cũ sit ꝑma regula iusticie:nec i altero. Aliq̃d ẽ tñ cã peccati alterius duplr: Uno mõ directe inducẽdo ipz ad pctm̃:alio mõ indirecte:cũ ipz a peccato nõ retrahit cũ tñ possit. Primo mõ deus nõ põt ee cã peccãdi hoibus: qꝛ pctm̃ ꝓsistit in recessu a deo:cuiꝰ recessus deus nõ põt ee cã: nã oiꝰ cã suos effectꝰ ad seipz quertit. Silr nec scdo mõ:qꝛ carẽtia ꝑseruatõis alterius a pctõ non iputat nisi ei qui ad hoc obligat. Sicut periclitatõ nauis p absentiã gubernatoris nõ iputat nisi ei qui ad eꝰ gubernatoem aliquo mõ tenetur:deus aũt nulli obligat:ꝛ iõ si nõ ꝑseruat aliquẽ a pctõ quẽ posset ꝑseruare:nullo mõ est ꝓpter hoc cã pcti: qꝛ totũ hoc facit fm ordinatoem sue sapie ꝛ iusticie: per quam ex malis elicit bona. Ad ꝑmũ dicendũ:ꝙ effectꝰ cãe medie nõ reducit i cãm primã: nisi effectꝰ ꝓcedat a cã media fm ordinẽ fm quẽ ẽ a cã ꝑma:sicut factũ serui nõ iputat dño:nisi ꝓcedat ab eo fm ordinẽ institutũ a dño:pctm̃ aũt nõ egredit a libero arbitrio fm ordinẽ quo libez arbitriũ ẽ a deo: qõ a deo nõ ẽ ordinatũ nisi ad bonũ:qõ aũt ꝓcedit ad malum hoc ẽ ex defectibilitate ꝓpa:ꝛ p hoc pz ad 2m. Nã libez arbitriũ ꝓut ẽ a dõ nõ vniformit se hẽt ad bonũ actũ ꝛ vicium. Sciẽdũ tñ ad maiorẽ declaratoem ꝙ pctm̃ seu actus viciosus duo dicit. s. actualitatẽ ꝛ viciositatẽ. Primũ est a deo qui ẽ actꝰ purꝰ ꝛ ꝑmus. 2m aũt a libero arbitrio ꝛ non a deo:sicut in claudicatõe quicq̃d ẽ ãbulatõis est a virtute motiua:defectus aũt claudicatõis reducit in curuitatẽ tibie sicut in cãm ꝛ nõ in vtutẽ motiuã.

Lapl̃m .XVI.

a Nec iocũderis. Jn fine ꝓcedẽtis capl̃i dixit: ꝙ deꝰ nõ ꝓcupiscit multitudinẽ filioꝝ maloꝝ: ideo ꝓcludit ex hoc corrolariũ. s. ꝙ parẽtes boni sive corꝑales sive spũales:cũ in hoc deo debeãt ꝓformari:nõ debẽt de multitudine taliũ filioꝝ letari: ꝛ pz lra vsz ibi: b Nõ credas vite illoꝝ. credẽdo ꝙ emendari debeãt i senectute: nã hoc est valde raro: prouer. xxij. Adolescẽs iuxta viã suam gradit:ꝛ cum senuerit: nõ recedet ab ea. c Et ne r̃spe. i la.eoꝝ. .i. ꝙ ỏbeãt ꝑ tela bozare in senectute tua rõne dicta. d Melioꝛ est vnus. hec ẽ ꝓpatio abusiua:quia q̃to plꝰ sit mali: tanto peius:iõ seqũtur: e Et vtile ẽ ꝛc.i. vtilꝰ. f Ab vno sensato inhabitabit ꝓia .i. hẽditas a ꝑe derelicta. g Et a tribus ipijs deseret. qꝛ q̃to plꝰ sunt tales:tãto citꝰ alienabit ꝑ venditionem foꝛe facturaz. h Mta ta. vidit ocu. meus ꝛc̃. q.d. mihi credẽdũ est:nã in talibꝰ ꝛ maioribus sum exptus. i Jn synagoga. Hic ꝓñter ponit 2ª via ad ꝓbandũ ꝙ deus nõ sit peccati cã:q̃ ꝓcedit ex diuina iustitia: ꝓpter quod ꝑmo ponitur iusticie diuine rigoꝛ: 2° circa hoc remouet erroꝛ:ibi Nõ dicas. Prima adhuc i duas:nã ꝑmo declarat rigoꝛ dine iusticie:scdo ſbditur tempamẽtũ sue misericordie:ibi Misericordia.n. Circa ꝑmũ põit talis rõ: Nullus sapiẽs ꝛ iust⁹ punit id qõ facit. deus aũt punit peccatores ꝛ puniet:vt pz ex decursu veter ac noui testamẽti:igit cũ sit sapiẽs ꝛ iust⁹ nõ ẽ cã pcti. Huius rõis supponit maiorẽ tanq̃ notã:ꝛ põit minorẽ dicẽs: i Jn synagoga pec. exardebit ignis. diuine punitõis:ꝛ iducit ad hoc exẽplũ de diluuio dicẽs: k Nõ exoꝛauerũt ꝙ peccatis suis ãtiq̃ gigates. q̃ erãt tpe noe:vt hz geñ. vj. l Qui destructi sũt. i diluuio m Cõfidẽtes sue vtuti. ꝙ nõ possent p diluuiũ sic puniri:ꝓpter qõ nõ credebãt Noe ꝑdicãti. n Et non pepcit pegrinatõi illoꝝ. i. eoꝝ vite:q̃ est q̃dã pegrinatio super terrã. o Sed pcussit eos. in diluuio sbmergẽdo. p Sentẽ totã pdens. qꝛ solus noe remãsit cũ filijs suis ꝛ vxoꝛibꝰ eoꝝ: Gen. vij. Cõseq̃nter ponit aliud exẽplum de filijs isrl in deserto:qui ꝓpter rebellionem suam moꝛtui sunt i deserto:vt habet Nume. xiiij. dicẽs q Et sicut sexcẽta milia peditũ. Exo. xij. r Qui congregati sunt in duricia coꝛdis sui. volentes i egyptũ reuerti: Nume. xiiij. Sed qꝛ posset aliqs dicere: ꝓpter hoc puniti fuerũt:qꝛ erãt in tãta multitudine:subditur s Et si vnus fuisset ceruicatus. i. si vnꝰ solus fuisset deo rebellis. t Mirũ si fuisset imunis. s. a pena: nã ꝛ chayz q̃ fuerat solus peccatoꝛ fuit a deo punitus. v Misericoꝛdia. Hic ꝓñter ponit temperamẽtũ diuine mificoꝛdie:cũ dicit: Misericoꝛdia enim. parcens.

ta talia vidit oculus meus: ꝛ fortioꝛa hoꝝ audiuit auris mea. Jn synagoga peccatiũ exardebit ignis ꝛ in gente incredibili exardescet ira. Nõ exoꝛauerũt ꝙ pctis suis antiq gigãtes: qui destructi sũt ꝓfidẽtes sue vtuti:et nõ pepcit pegrinatõi illoꝝ:sz pcussit eos ꝛ execratus ẽ eos ꝑ ſpbia verbi illoꝝ. Nõ miserꝰ est illis gẽtẽ totã perdẽs: ꝛ extollentem se in peccatis suis. Et sicut sexcẽta millia peditus q̃ cõgregati sunt i duritia coꝛdis sui. et si vnus fuisset ceruicat⁹: mirũm si fuisset imunis. Misericoꝛdia

p Et ira. punis. y Est cū illo. s. i dō in quo mia r
r iustícia sp cōmutatur. z Potēs exoratio. i. depca
tio iustoꝝ potēs est apud deū: qz relaxat vl saltē tempe
rat penā cōminatā: iō sb̄ditur: a Et effundēs iram.
.i. faciens inferre penā. b Scōm miam suā. i. cū tē
peramēto diuine
mie. c Sic cor
rectio illius hoīs.
.i. punitio cuiuſ
cunqz hois: nam
illiꝰ) hominiſ po
nitur hic p indi
uiduo vago. d
Scōz opa sua iu
dicat. idest punit.
e Nō effugiet.
punitōem dei f
In rapina pecca
toz. i. homo cru
delis exercēs pec
catū rapine. g
Et non tardabit
sufferētia miam
faciētis. i. patien
tiā miſericordis
viri aduerſa pati
entis: qn a dō re
mūeretur tēpoze
oppoztuno. h
Dis miſicordia.
tā maioz q̄ mioz
i Faciet locum
vnicuiqz. cozam
deo ſm meritum
opeꝝ suoꝝ: qbuſ
cozrīdet pmiuz.
k Et ſm itelle
ctū pegrinatōis ipius. i. ſm intētōem quā hēt i pñti vi
ta: q dz pegrinatio hois. l Non dicas. Hic circa di
uinā iusticiā remouet error: q pmo dissuadēdo ꝓponit
scōo ꝓpositꝰ destruit: ibi Ecce celū. z° ad ꝫriā veritatem
discipulus inducit: ibi Audi me fili. Circa pmū sciēdū: q
aliq errātes dixerūt dinā puidētiā ad hec inferioza ex
tendi: nec p ꝓñs eꝰ iusticiā: ex quoꝝ ꝓsona dr Job. xxij.
Circa cardies celi pambulat: nec nra ꝓsiderat. Alij vo
dixerūt: q lz eius puidētia se extēdat ad hec iferioza: hꝰ
tñ ē in gnāli tñ: qz ſm eos nō hz noticiā singulariū: ne
vilescat eius intellectꝰ: r ſm pmū errorē silr r scōm tol
leret punitio pctōꝝ: que respicit facta pticularia: dissua
dēdo igz pmū errorē dr: l Non dicas: A deo abscō
dar. qz non hz mei noticiā: r sb̄dit rō ſm errorē eoꝝ.
m Et ex sūmo. i. de celo. n Quis mei memorabi
tur. q. d. deus hz noticiā tm̄ de supioꝛib' dissuadendo.
Scōm dr: o In pplo rē. resumat: Nō dicas: in po
pulo magō nō agscar. q. d. deus nō hz noticiā singulariū
p Que ē. n. aia mea i tā imē. creatura. q. d. nihil ꝓpt
quod videret itellectꝰ dei vilescē: si cogsceret eā i singla
ri. q Ecce celū. Hic remouet errorꝰ p̄dictꝰ: p hoc q
dei effectꝰ attingit a sūmo celo vsqz ad cētrū terre q̄tuz
ad oia que i eis sunt pticularit: ipe vo nō agit a casu: qz
scies r cogscēs: g rē. Et hoc ē qd dr: q Ecce celū. ae
reū. r Et celi celoꝝ. i. celū sidereū: crystallinū: r em
pyreū. s Abyssus. i. ocean'. t Et vni. ira rē. r q
cōmouebūtur. nā eꝰ actio ptingit ad oia. v Et cum
ꝓspe. illa deꝰ. ex sua ordinatōe volēs aliq̄d agē. x Tre
moze ꝓcutiēt. i. obediēt ei ad nutū. vñ freqnter visuz est
aliq̄ fieri i ipis ꝫ nāe solitū cursū: vt i descēsu ignis in sodo
moꝝ punitōe: gen. xix. Et i eleuatōe aque grauis. xv. cubit
sup cacumina mōtiū diluuij iundatōe: gen. vij. y Et in
oibus his insen. ē coz. s. hois negātis dinā sciam r iusticiam
extēdi ad pctōꝝ punitōem. z Et oē coz. iustū r iniustū.

eniz ēt ira ē cum illo: potēs
exoratio ēt effundēs iram.
Sēcūdū miſericordiā suaz
sic correctio illiꝰ: hoiem ſm
ōpa sua iudicat. Non ēffu
giet in rāpina pctōr ēt non
retardabit sufferēntia miſi
cordiā facientī. Dis miā fa
ciet locū vnicuiqz ſm meri
tū opeꝝ suoꝝ: ēt ſm intelle
ctū pegrinatōis ipsiꝰ. Nōn
dicas: A deo abscōdar: ēt
ex sūmo qūis mei memora
bitur: In pōpulo magno
nō agnoscar. Quē est enim
aia mea i tā imensa creatu
ra: Eccē celū ēt celi celoꝝ:
ābyssus ēt vniuersa terra: r
que in eis sunt in ꝓspectu il
lius cōmouebūtur: mōtes
sil r colles r fundamēta ter
re: ēt cū ꝓspexerit illa deus:
trēmore ꝓcutientur. Et i ōi
bus his isensatū ē coz: ēt oē
coz itēlligit ab illo: ēt vias il
lius qūis itelligit: Et ꝓcella
quā nec oculus vidit hois:
Nām plurima illius opera
sunt in abscōsis: sed opa iu
sticie eiꝰ qs enunciabit: aūt
qs sustinebit: Lōge. n. est
testamētū ā qbusdā: ēt iter
rogatio hoium i ꝓsūmatō
ne ē. Qui minoratur corde
cōgitat inania: ēt vir impru
dēs ēt errās cogitat stulta:
Audi me fili: ēt disce disci
plinā sensus: r i vbis meis
attēde i corde tuo: ēt dicaz i
eqtate disciplinaz: ēt scruta
boz enarrare sapiaz: ēt i ver
bis meis attēde i corde tuo
ēt dico i eqtate spūs: vtutēs
quas posuit deꝰ in opa sua
ab initio r i vitate enuncio
sciaz eiꝰ. In iudicio di ōpa

a Intelligit ab illo.
pfecte. b Et vias
illiꝰ. s. dei c Quis
intelligit. q. d. nullus:
nisi valde iperfecte.
d Et ꝓcella quam
nec oculus vidit ho
mis. qz freqnter sit tē
pestas i locis ab oni
hitatōe hoium remo
tis: r sic nō pōt vide
ri ab eis. e Nam
plima opa illiꝰ sūt in
abscōsis. i. celata hōi
bus. f Sed opa
iu. eiꝰ qs ānuciabit. q.
.d. nullus: qz iudicia
dei sūt abyssus mlta.
g Aut qs susti. q.
.d. pauci: qz iusti qui
pñt sustinē sūt i nūe
ro minoꝛi: iō sb̄dit:
h Lōge. n. est testa
mētū. vetꝰ r nouum.
i Aqbusdaz. i. ab
oibus infidelibꝰ: r a
plibus credētibꝰ ē lō
ge q̄tum ad cōpatio
nē: lz nō q̄tum ad co
gnitōem. k Et in
troga. ho. i ꝓsū. est. i.
ffuat i finali iudicio:
vbi de oi verbo reddent hoies ratōem: vt dr Matth. xij.
Et multo fortius ō omni facto. l Qui minoraf corde.
ille corde minoratur qui finē in bonis temporalibus constitu
it que sunt hoie minora. m Cogitat inania. nā cogitatō
nes sue deficiunt a debito fine: r sic sūt inanes: sicut medici
na dr inanis que deficit a sanitate itroducēda. n Et vir
iprudens. i. in agibilibus deficiens: quoꝝ agibilium prudē
tia est: que est recta rō rerum agibiliuz. o Et errans. in
speculabilibus. p Cogitat stulta. a sapiētia vera oberr
rans quantum ad diuinoꝝ cognitionem. q Audi me.
Hic consequenter discipulus inducit ad ꝓtrariam veritatē
que ex hoc apparet: maxime q deus est creator oium: r sic
omnia perfecte cognoscit vsqz ad mima queqz agit ꝓcogno
scens. Sic g ꝓceditur: qz pmo ponitur excitatio discipuli:
scōo doctrina magistri: ibi Et dico in equitate. Circa pmuz
dr: q Audi me fili. aure corporis r aure mētis. r Et
dicē discipulinā sensus. r nō vba ad mulcēdū aures cōposi
ta. s Et dicā i eqtate. absqz psonaꝝ acceptōe. t Disci
plinā. circa mores. v Et scrutaboz enarrare sapiaz. q̄tū
ad dinoꝝ cognitōem. x Et i vbis meis rē. pluries repe
tit excitatōez discipuli ad maioꝛē impssionē. y Et dico.
Hic ꝓñter ponitur doctrina magistri: r pmo de ꝓductione
creaturaꝝ in gnāli: scōo de ꝓductōe hois in speciali: in pn
cipio seqntis. c. Circa pmum dr: y Et dico in eqtate spi
ritus. i. absqz depssione aliqua veritatis. z Virtutes qs
posuit deus i opa sua. nā oibꝰ creaturis dedit vtutes p qs asse
quūtur suos fines: vt igni leuitatē: terre grauitatē: p q) ferū
tur nāliter ad sua loca: r sic de aliis. a Et in iudicio dei. re
cto: lz nobis occulto. b Opa ipius ab initio. nam oia

dispoſuit in pondere:numero:ꝛ mẽſura:ſap.xj. c Et ab inſtitutõe ho.ipoꝛ diſtinxit partes illoꝛ.ſicut pꝛ geñ.j. qꝛ ꝑma die diuiſit lucẽ a tenebꝛis:2° ỽo die aquas q̃ ſũt ſup firmamẽtñ .ſ.celũ cryſtallinũ ab aq̃s que ſũt ſub firmamẽto .ſ.a mã quattuoꝛ eloꝛ ꝑ celũ ſidereũ inmediũ.3° die diſtinxit elemẽta ab inuicẽ ꝑ cõgregatõem aquarũ in locũ vnũ: ꝛ ſic apparuit arida: vt aeris elemẽtũ:ſicut fuit pleniꝰ ibi dictũ. d Et initia ipoꝛ in gẽtibus ſuis.ſupple diſtinxit:nam initiales poſſeſſiones ptiuꝫ terre ꝑ tres filios noe diſtincte ſeminauit: ſic exponũt aliq̃. ſed qꝛ poſtea ſ̃bditur: Poſt hec deus in terrã reſpexit ꝛc̃. vi mihi q̃ iſtud ſit intelligendũ de angelis:ꝑ quos ad miniſtrat tota coꝛporalis creatura:ſic dic̃ Aug⁹ ſuper geñ.ꝛ fm phos intelligẽtie mouẽt oꝛbes:eſt igit̃ ſenſus: d Et initia ipſoꝛ i gentib⁹ ſuis ꝛc̃. qꝛ coꝛpa ſupioꝛa ꝛ inferioꝛa aſſignauit deꝰ diſtinctis angelis per eos regenda: nec obſtat qꝺ dr̃: Hẽtib⁹ ſuis.nã angeli dicuntur in ſcriptura filij dei:Job.j. Quadam aũt die cũ veniſſent filij dei vt aſſiſterẽt coꝛã dño ꝛc̃. Dicũt etiã eius milites Job.xv. Nũquid ẽ numer⁹ militũ eius. ꝛ Luc.ij. Facta ẽ cũ angelo multitudo celeſtis militie ꝛc̃. Milites aũt ꝛ filij alic⁹ ſũt ꝑpe gentes eius. e Ornauit i eternũ opera eoꝝ.nã celos oꝛnauit ſtellis ꝛ luminarib⁹: aerem auib⁹:aquã piſcib⁹:ꝛ terrã aialibus.ꝛ dicũtur celi ꝛ elementa angeloꝝ opa:nõ qꝛ ſint eoꝝ factoꝛes: ſed adminiſtratoꝛes:eo mõ loq̃ndi quo vinea dr̃ opus vinitoꝛis:ꝛ dom⁹ gubernãda opus diſpẽſatoꝛis:ꝛ ponit hic einũ ꝑpe q̃tum ad celos:quoꝝ oꝛnamẽta pmanebũt. Quãtũ aũt ad gnãbilia ꝛ coꝛruptibilia que ceſſabũt in fine mũdi:accipit ꝑ tempoꝛe longo:ſicut dicũt mõtes eini:p̃ſ.lxxv. Illumĩãs tu mirabiliter a mõtibus eternis. f Nec eſurierũt.nã angeli nõ ſũt cibo coꝛpali indigẽtes. g Nec laboꝛauerũt. qꝛ ſine fatigatõe adminiſtrãt coꝛpoꝛalẽ creaturã:ꝛ etiã ptinue: iõ ſ̃bdit: h Et nõ deſtiterũt. ſiue moleſtia ſiue diſcoꝛdia ꝑturbati ꝛ ſubdit: i Unuſq̃ſq̃ ꝑ primũ ſuũ ꝛc̃. vñ dr̃ ꝛ Job.xxv. Qui facit ꝑcoꝛdiã in ſublimibus ſuis. k Poſt hec deus ꝛc̃.impleuit illã bonis ſuis.multiplicãdo hoies in ea ꝛ ex ea fructꝰ ꝑducendo ad ſuſtentatõem hoium ꝛ aialiũ:iõ ſ̃bdit l Aia oĩs vitalis.tã rõalis q̃ ſenſibilis. m Denuncia uit añ faciẽ ipius.i.facto oñdit q̃ ꝑpter eã erant illa bona a deo ꝑducta:qꝛ vſa eſt ipſis. n Et in ipa itex reuerſio illoꝝ.nã per aiam rõalẽ iſta reducũtur in deũ:iꝑm de bonis ſuis laudãdo:ꝛ ꝑ aiam ſenſitiuã ſuo modo:qꝛ ẽ materia diuine laudis.

Laplm. XVII.

DEus creauit. Hic ꝓnter agit de formatõne homis ſp̃alr:ꝛ ꝑmo q̃tũ ad pfectõem nãe:2° q̃tũ ad pfectõem legis ſupaddite:ibi Addidit illi⁹. Circa ꝑmũ dicitur: a Deus creauit.i.formauit:nã creatio ꝑpe dicta eſt de nihilo. b De ira hoiem. q̃tũ ad coꝛp⁹:geñ.j. c Et fm imaginẽ ſuã fecit illũ. q̃tum ad aiam intellectiuaꝫ: ꝑ quã hõ capax ẽ ipſi⁹ dei ꝑ cognitõeꝫ ꝛ amoꝛẽ. d Et itex cõuertit illũ in ipam.ſ.imaginẽ:dando ei cognitõnem dei actualẽ.nã imago pfect⁹ attẽdit fm actũ q̃ fꝫ potẽtiã. e Et fm ſe.i.fm decentiã humane nature. f Veſtiuit illũ vtute.ad quã humana natura hꝫ aptitudinẽ: ſic .n. deus formauit hoiꝫ pfectũ q̃tũ ad coꝛp⁹: vt in q̃titate ꝏbita:ꝛ hꝰmõi:ſic q̃tum ad aiaꝫ ſciẽtijs ꝛ virtutibus pficiẽdo illã: vñ ꝛ adã ſtatim impoſuit nomia aialibus fm nature ſue ꝓpietatẽ:geñ.ij. qõ non feciſſet niſi hũiſſet eoꝝ cognitionẽ. f Numex dierꝝ ꝛ tps dedit illi.quo viueret i padiſo terreſtri: ꝛ inde trãſferret ad gl̃am ſuam ſine moꝛte: ſi ſtetiſſet in ſtatu innocentie. g Et dedit illi ptãtẽ eoꝝ q̃ ſũt ſup trã:geñ.j. h Creauit ex ipſo ꝛc̃. de coſta eius mulierẽ formãdo:que mulier eſt i adiutoꝛiũ viri in ꝓcreatõe,plis ꝛ eius nutritõe:ꝛ etiam in cohabitatõe:nã aliqua opa ſtatim apparẽt per viros fienda:ꝛ aliq̃ ꝑ mulieres. i Cõſiliũ.i.potẽtiã deliberãdi. k Et liguã.ad ꝓceptũ mẽtis ſignificãdũ alteri. l Et oculos ꝛ aures.i.potẽtiã vidẽdi ꝛ audiẽdi: hos aũt ſenſus pre ceteris exꝑmit:qꝛ maxime deſeruiũt doctrine:vt hꝫ.j.metaph̃. m Et coꝛ.i.itellectũ n Dedit illis excogitãdi.ea q̃ ſũt neceſſaria ꝛ expediẽtia ſibi. o Et diſciplina intellect⁹ repleuit illos.ſ.vix ꝛ mulierẽ dãdo eis noticiã oĩum que ꝓpetit eis ſcire ꝑ naturã: ꝛ ad idẽ facit qõ ſubdit: p Creauit illis ſciam ſpũs. .ſ.intellect⁹: qui tñ ꝑpe refert ad noticiã ꝓncipioꝝ: ſcia vo ad noticiã ꝓcluſionũ. q Senſu.q̃tũ ad certitudinẽ vtriuſq̃ notitie: vñ ꝛ clare cognoſcẽs aliq̃d dr̃ illud bene ſentire. r Et ma.ꝛ bo.oñ.eis. bona ad ꝓſeq̃ndũ:mala ad vitãdũ. s Poſuit ocu.ip.ſup coꝛ.eoꝝ. nã dedit itellectui vtutẽ ſup ſe reflectẽdi. t Oñdẽ illis.i.ad oñdẽdũ illis v Magnalia opex ſuoꝝ. ꝑ hꝰ .n.q̃ aia intellectiua ẽ ſup ſe reflexiua:maxime pficit in ſcia. x Ut nomẽ ſanctificatõis.i.nomẽ dñi in q̃ bñdicũtur ꝛ ſanctificant oĩa. y Collaudẽt. ex noticia nãq̃ opex dei oꝛ hõ aſſurgẽ in laudẽ ꝓditoꝛis:ꝛ alios ad hoc inducẽ:iõ ſubdit:Ut magnalia enarrẽt ꝛc̃. z Addidit illis. Hic ꝓnter agit de pfectõe hoiꝭ q̃tũ ad addituõem legis dicẽs: Addidit illis diſciplinã.i.legẽ dñitus datã. a Et legẽ vite.i.ad vitã ducẽtẽ: Matth̃. .xix. Si vis ad vitã ingredi:ſerua mãdata.tñ hic igreſſus retardabat tpe legis moſaice:quouſq̃ ꝑ xp̃m amoueret impedimẽtũ nature. b Hereditauit illos.ſ. fi-

los ĩsrl̃ ſpāl̃r ⁊ oēſ generalr: qz nulli denegabat illa lex: q̃tū ad ea que ptinēt ad ſalutē: ⁊ multi gētiles receperĕt illā. c Teſtamētū eter. pſti. cū illis. q̃tum ad p̄cepta moralia q̃ manēt in lege noua. d Et iuſticiā ⁊ iudi. ſua oñ. eis. q̃tū ad p̄cepta iudicialia. e Et magna. ho. ei⁹ vi. ocu. ip ſoz. in ceremoni is ⁊ cultu dei. f Et honorē vociſ. .ſ. dine. g Au dierūt au. eoz. in datōe. x. precepto rū: Exo. xx. h Et dixit illis: At tēdite ab oi iniq̃. .ſ. in p̄ceptis nega tiuis dicēs: Non hēbis deos alie nos. i Et mā dauit illis vni. ꝺ p̄rimo ſuo. vt ui uat iuſte cū illo: ⁊ hoc i p̄ceptis ſe cūde tabule: q̃ or dināt hoiem ad p̄rimū. k Uie illoz co. ip̄ſi ſp. qz nihil latet eū. l In vnāquāq; gen. po. rectorē. i. angelū regentez: vñ ſupremus or do iuferioris hie rarchie dī ordo p̄ncipatuū. i. āge loz qui p̄ſunt di uerſis regnis: gen tibus: ⁊ puicūs. Pōt etiā hoc itel ligi de regib⁹ ⁊ p̄n cipibus terrenis: quoz ptās ē a deo. m Et pars ꝺei iſrl̃ facta ē mani feſta. nā regimē illi⁹ ppli attribuebat a p̄ncipio ipi deo mō ſpāli: ꝑter quod cū petiuiſſet regē dixit dñs Sa mueli. j. reg. viij. Nō te abiecerūt: ſed me ne regnem ſu per eos. n Et oia opera illoz. ſ. hebreoz. o Ue lut ſol i ſpe. dei. nā in illo pplo vigebat cult⁹ dei: ceteri ad idolatriā declinātib⁹. p Et oculi ei⁹ ſine intermiſſi one cē. nā pplo iſrl̃ dedit p̄phas ⁊ alia bñficia multa: p̄ſ. cxlvij. Nō fecit taliter oi natōi cē. q Nō ſūt abſcō ſa teſta. ꝓp̄ iniq̃. illoz. Lz. n. in pplo iſrl̃ fuerint plēs reges idolatre conantes legē deſtruere: tñ in bonis fuit lex ⁊ latria reſeruata. r Et oīs iniq̃. eoz i ſpe. dei. ad puniendū eas: qz decē trib⁹ captiuauit p reges aſſyri oꝝ ⁊ reſiduas p regē babylonis: vt p̄z. iiij. reg. s Ele moſyna. Supius actū ē de cā peccati ſiue p̄ncipio: hic p̄ñter agit de eius remedio: qō potiſſime ē elemoſyna ⁊ pnia: ꝑter quod p̄mo agit de elemoſyna: 2° de pnia: ibi Penitentib⁹. Qz aūt el̃yna ſit remediū p̄ peccatum p̄z dañ. iiij. vbi daniel dixit nabuch. Peccata tua el̃yni redime. iō dī: s El̃yna viri q̃ſi ſacculus. i. pera: nam in pera ip̄a viaticū hō reponit: ad qō in neceſſitate re currit: ſic el̃yna i morte hōi ſuenit: Aug⁹: Sola mia comes ē defunctoz. t Et grām hoiſ. i. hōi a deo da tam. v Quaſi pupillā p̄ſeruabit. in p̃ñti: nā recipiē tes el̃ynā orāt p vantibus: vt in gr̃a p̄ſeruētur. x Et

loſ. Teſtamētū eternū cō ſtituit cum illis: et iuſticiam ⁊ iudicia ſua oſtendit illis. Et mag̃nalia honoris eius vidit oculus illoz: et hono rem vocis aūdierūt aures illoz: et dixit illis: Attendi te ab omni iniquo. Et mā dauit illis vnicuiq; de p̄xi mo ſuo. Uie illoz cora ꝫ il lo ſunt ſemp: non ſūt abſcō ſe ab oculis ip̄ſi⁹. In unam quāq; gētē ꝑpoſuit rectorē et pars dei iſrl̃ facta eſt ma niſeſta. Et omnia opa illo rum vel̃ut ſol in conſpectu dī: et oculi ei⁹ ſin̄ intermiſſiōe inſpicientes in viis eoꝝ. Non ſūt abſcōſa teſtamēta ꝓpter iniqtatē illoz: et om nes iniqtates eoꝝ in ꝓſpe ctu dei. Elemoſyna viri q̃ſi ſacculus cum ipſo: et gr̃az hominis q̃aſi pupillā cō ſeruabit: et poſtea reſurget ⁊ retribuet illis retributio

nē vnicuiq; i caput ip̄oz: et p̄ũtet i iferiores ptes terre. Pēnitētib⁹ ãt dedit ũiã iuſtīcie: et p̄firmauit ōficien tes ſuſtinē: et deſtiauit illis ſortē vitat̃. Conũtē ad dñz ⁊ relique pctã tua: p̄care añ facie dñi: et minue offendi cula. Reuertē ad dñz: ⁊ aũ tere ab iniuſticia tua: et ni mis ōdito execratōez: ⁊ cō gnoſce iuſticiaſ ⁊ iudicia ōi et ſta in ſorte ꝓpoſitiōis et oro̅is altiſſimi dei. In ptes vade ſcli ſancti: cū viuis et dātib⁹ p̄feſſionē deo. Non demoreris in errore ipioz: ante mortē p̄fitere. A mor tuo q̃ſi nihil perit cōfeſſiō. Cōfiteberis viuens: vi uus ⁊ ſanus confiteberis: ⁊ laudabis deum: ⁊ gloria beris in miſerationibus ei⁹ Quam magna miſericor dia domini: et propiciatio illius conuertētibus ad ſe.

poſtea reſurget. nā in reſurrectione generali dicet ſaluator: Uenite benedicti patris mei ꝑcipite vobis paratū regnū a p̄ſtitutōe mūdi. Eſurīui. n. ⁊ dediſtis mihi māducare cē. y Et ꝓuertet i iferiores ptes terre. nā el̃yna valet exñtib⁹ i purgatorio: qō a ſctis etiā doctorib⁹ ē idem cū inferno: qui ē ſub terra. dicit enīz Grego⁹: Qz ſicut i eo dem igne auruz rutilat ⁊ palea fumat: ſic idē eſt ignis q̃ cruciat p̄probos ⁊ purgat ele ctos. z Penitenti bus autez. Hic p̄ñter agit de pnia que ē ſūmū remediū p̄ pctñ: ⁊ qz datur ex dei mi ſericordia: ꝓpter hoc ex p̄ñti agit de ipſa: ibi Quã magna mia Circa p̄mū ſciēdū: q̃ el̃yna ad pniaz diſpo nit: iō q̃ſi p̄tinuando p̄cedentibus dī: z Penitētib⁹ aūt dedit. el̃ynā. ſ. a Uiã iu ſticie. ad eā diſponen do. b Et p̄ſir. de. ſuſtinere. i. debiles ad ſuſtinēdū labores pe nitentie. c Et de ſtinauit illis ſor. vitatis. q̃ p̄ſiſtit i clara dī viſione: ⁊ qz ve peni tentib⁹ p̄ferūtur iſta: ſ⁹ditur exhortando ad pniam: Conuertē cē. ⁊ pz. d Et mi nue offendicula. non ſolū cauendo a pecca tis: ſed etiā ab occaſi onibus pctoꝝ. e Et nimis. i. valde f Odito execratōem. i. culpam execra bilem. g Et cognoſce. non ſolum ſpeculatiue: ſed etiam practice. h Juſticias ⁊ iudicia dei. contenta in ſcriptura veteris ac noui teſtamenti. i Et ſta in ſorte ꝓpoſitionis. .i. in ꝓpoſito bono. k Et orationis altiſſimi dei. vt te te neat in firmitate ꝓpoſiti. l In partes vade ſeculi ſancti. .i. cum viris iuſtis: qui dicuntur ſeculum ſanctū: m Cū viuis. vita gratie: n Et vantibus cōfeſſionem deo. ip̄m deuote laudādo. o Nō demoreris in errore impioꝝ. i. cum eis: ne ab eis inficiaris. j. cor. xv. Corrumpunt bonos mores colloquia praua. p Ante mortē confitere. ⁊ ſ⁹di tur cauſa: q Α mortuo quaſi nihil perit. ſ. r Confeſ ſio. qz inutilis eſt ſibi: ſicut dī ſapie. v. in ꝑſona exñtiū i in ferno: Quid nobis ꝓfuit ſuperbia: ⁊ diuitiarum iactantia quid ꝓtulit nobis: iō ſ⁹dit: s Confiteberis viuēs cē. tūc .n. meli⁹ pōt hō ꝓſciam ſuā purgare: qz nō ip̄edit infirmitatis grauitate. t Quam magna. Dic conſequenter agitur ō miſericordie dei magnitudine: ⁊ primo ſpecialiter erga pe nitentes: 2° generaliter erga omnes: ſequenti capitulo. Circa p̄mum oſtenditur p̄mo ꝓpoſitū: 2° declarat qōdā dictū ibi Quid lucidius. Circa p̄mum dicit: t Quã magna miſericordia domini. i. valde magna eſt. v Et ꝓpciatio illi⁹ ꝑuer. ad ſe. i. vē penitētibus: nam de filiis diaboli fi unt filij dei: ⁊ cohēdes regni: eo q̃ ꝓdonantur eis ſil̃ omnia peccata: ⁊ cum hoc aliquando tota pena debita: ſic tenet de

magdalena: ⁊ sp vtute sacrí pnie remittit aliqua pars pene: iō sb̄dit a Nec.n. oia pñt esse in hoibus. i. nō pōt satisfacere de suis peccatis oibus. b Qm̄ nō ē imortalis. ppt̄ qō ex carne corruptibili fragilis ē ⁊ pnus ad pctā. c Et i vanitate. vite pñtis. d Malicie. i. pctā. e Placuerūt. f Quid lucidi⁹. hic cō sequēter declarat fragilitatē hoīs: ⁊ hoc p mutabilitatē magis stabiliū dicēs: Quid lucidi⁹ sole. q. d. nihil iter visibilia. g Et deficiet. nō fm sb̄am sed fm apparētiā qñ patit eclipsim. h Aut qd ne. q̄ qō ex co. ca. ⁊ sāguis. i. hō: est. n. hō peccator pessimū aialiū: vt dicit phs. j. politi. i Et hoc argueṫ. a deo ⁊ acriter punietur. k Virtutē altitudis celi. i. vtutē āgelor i celo empyreo exñtiuz. l Ipse. s. deus. m Cōspicit. tanq̄ nullā respectu sue vtutis: ⁊ multo fragilior ē hō iō subdit: Et ois hō terra ⁊ cinis ⁊c.

Lapīm. XVIII.

QUi viuit in eternū. hic pñter agit d magnitudine diuine misericordie erga oēs de qua pmo tractat: 2° de opibus p que ipetrat ⁊ pseruat: ibi Fili in bonis. Prima i duas: qz pmo tractat de magnitudine mie dei absolute: 2° cōparatiue: ibi Miseratio homis. Prima adhuc in duas: qz pmo ppositū oñdit ex parte dei miserātis: scōo ex parte hoīs ea idigētis: ibi Quid ē hō. Circa pmū dr: a Qui viuit i eternū creauit oia sīl. ex h° apparet infinitas sue potētie: qz creare ē de nihilo aliqd facē. Intelligunt aūt oia creata sīl duplr: Uno mō q celū empyreū angelis repletū creatū sit cū isormi mā corporali: que post formata est p distinctōes formarū sb̄aliū in opere sex dierū. Alio mō: q oēs partes pncipales mūdi sīl. producte fuerint in suis formis sb̄alib⁹: ⁊ formatio seqns intelligat quātum ad formas accidētales: put in pncipio gen. plenī⁹ expli cauī. b De⁹ solus iustificabit. qz solus iustus ē p eēntiā: sicut ⁊ bon⁹. c Quis sufficiet enarrare opa ei⁹. s. creationis: gubernatōis: recreatōis: ⁊ glificatōis. q. d. nullus: ⁊ eo dē mō de sequētib⁹: cū dr: d Quis. n. iuestigabit ⁊c. Et qm̄ oia ista sūt ad bonū humane nāe: seqtur: e Et quis adiciet enarrare miam ei⁹. erga hūanā nām. q. d. nullus nisi ipse. f Nō ē minuē nec adjcē. nā in eius opib⁹ nihil est superfluū nec diminutū. g Nec ē iuenire ma. dei. nam ad eor cognitōem nō ascendit nisi p creaturas q̄ in ifinitū deficiūt a pfectōe creatoris: iō sb̄dit: h Cū psumauerit hō. iuestigatōem de deo. i Tūc incipiet. i. pcipit qō ē in pncipio. k Et cū qeuerit opabit. i. cū erit i senectute que tps ē qescēdi: ad bonū opus magis aiabit: vñ beat⁹ Frācisc⁹ iam senex dicebat suis frībus: Fratres icipiam⁹ seruire dño: nā vsq nūc paz pfecim⁹. ⁊ hec est monitio saluatoris Luc. xvij. Cū oia feceritis q̄ pcepta sūt vobis dicite: seruī inutiles sum⁹ ⁊c. l Quid ē hō. Hic pñter oñditur magnitudo mie dine ex pte hoīs: q fm se nihil ē in pspectu dei: nec hz a se aliquid: ppt̄ qō qcqd a deo sibi fit dz magnū reputari: iō dr: l Quid ē hō. q. d. nihil. m Et que gra illius. ⁊c. q. d. a se nō hēt aliqō bonū gre vel nāe. n Aut qd neq̄ illi⁹ ⁊c. q. d. qcqd neqcie ē in eo: totū ē ab ipo: Oseē xiij. Perditō tua ex te isrl: tātūmō ex me auxiliū tuum. o Numerus dierz hoīum ⁊c. q. d. si viueret cētū annis: h° nihil ē respectu eternitatis: p q̄ hic accipit euū cum dr: p In die eui. i. in duratōe eternitatis: hoc etiā vez ē: si accipiat euuz ppe qō ē mēsura esse incorruptibilū: ⁊ iō si tota vita sua eēt in bōis opibus occupata tñ nihil eēt nisi ex dei gra: iō sb̄dit: q Propi h°paties de⁹ ē in illis. r Et effundit sup eos miam suā. dādo largit gram suā: hoc. n. iportat effusionis verbū. s Uidit psumptōez cordis eor. in turris babel edificatōe. t Et co. sub. illor. nā oēs fere declinerūt ad idolatriā. v Iō adimpleuit ppiciatōez suam in illis. eos ab idolatria retrahēdo. x Et oñdit eis viā eqtatis. oidelicz directōem legis: quā dedit legē nāli iā obscurata p peccādi psuetudinē: que qdē lex inducit ad cultū ⁊ amorē vn⁹ veri dei: ⁊ pseruādā eqtatē cū pximo. Lz āt illa lex fuerit data pplo isrl: spālr tñ data fuit oibus inq̄tum admittebant ad eā in his que sūt necessaria ad salutē. y Miseratio. Hic pñter agit de magnitudine dei compatiue cū dr: Miseratio hoīs circa primū suū. q. d. pua est: qz se extēdit ad hoiez tm. z Misericordia aūt dei sup oēm carnem. ps. cxxv. Qui dat escā oi carni. ppt̄ qō icōpabilr maior est dei misericordia: ⁊ qz misereri magis tenētur illi qui sūt i statu regēdi: sb̄ditur: ⁊ Qui misericordiā habet. i. misericordie statum. a Docet ⁊ erudit. idest habēs docendi officium. b Misereatur. in effectu. b Excipiens doctrinam misericordie. idest confirmans doctrinam suam per exercitium operis: nam in moralibus magis mouent facta q̄ verba. c Et qui festinat in iudicijs eius. scilicet misericordie desiderans audire illam sententiam in finali iudicio: Uenite benedicti patris mei. sequitur: Esurīui enim ⁊ dedistis mihi māducare ⁊c. Matth. xxv.

Nec. n. oia possūt eē in hominib⁹: quoniā nō ē imortalis fili⁹ hoīs: et in vanitate malicie placuerūt. Quid lucidi⁹ sole: et hic deficiet. Aut qd nequs q̄z qō exco gitauit caro ⁊ sanguis: et hoc argueṫ. Uirtutē altitudinis celi ipe cōspicit: ⁊ omnes hoīes terra ⁊ cinis.

QUi viuit i eternū. xviii. creauit oia simł. Deus solus iustificabit: ⁊ manet iuict⁹ rex in eternū. Quis sufficiet enarrare opera illius: Quis. n. iuestigabit magnalia ei⁹: Uirtutē aūt magnitudis ei⁹ quis enunciabit: Et quis adjciet enarrare misericordiā eius: Non est minuē neq̄z adjcere: nec ē iuenire magnalia dei. Cūz psumauerit hō: tunc incipiet et cū qeuerit opabit. Quid est hō: et q̄ gratia illius: ⁊ qd est bonū: aut qd neq̄z illius: Numer⁹ dierz hoīum vt multū: centū annī q̄si gutte aque maris deputati sūt Et sicut calculus harene: sic exigui anni i die eui. Propter hoc patiens ē deus i illis: et effundit sup eos miaz suaz. Uidit presumptōez cordis eor: qm̄ mala ē: et cognouit subuersionem illorum: qm̄ nequa est. Ideo adiplevit ppiciationem suam in illis: et ostendit eis viaz eqtatis. Miseratio hominis circa proximum suum: misericordia autem dei super omnem carnem. Qui misericordiam habet: docet ⁊ erudit quasi pastor gregez suū. Misereatur excipiens doctrinam misericordie: ⁊ qui festinat in iudicijs eius

Fili in bonis. Postq̃ actū ē de magnitudine mie: h ꝑter agit de illis p que impetrat ⁊ ꝓseruat: ⁊ diuidit i duas partes: qr ꝑmo fit ꝓpositū: 2° tollit impedimẽtuz: ibi Post ꝓcupias tuas. Circa ꝑmū ponũtur q̃tuor ipetratiua ⁊ ꝓseruatiua mie diuie. Primū est ꝓximi vera cõpassio cũ dicit.

Fili in bõnis nõ des q̃relaz: ẽt in oi dato nõ des tristiciã verbi mali. Nõne ardorez refrigerabit ros? Sic ẽt verbum meli⁹ q̃z datuz. Nõne ecce vbũ sup̃ datũ bonũ Sed ũtraq̃z cũ hoie iustifi' cato. Stult⁹ acrit̃ ꝑoperabit: ẽt dat⁹ idisciplinati tabescere facit oculos. Ante iudiciũ para iusticiam tibi: ẽt anteq̃z loq̃ris: discẽ. Ante lãguorẽ adhibe medicinã: ẽt añ iudiciũ itẽrroga teip̃z ⁊ i ꝓspectu dei iuenies ꝓpiciatõem. Ante languorem hũmilia te: ẽt i tpe infirmitat⁹ ostẽde ꝓuersatõem tuã. Nõ ipẽdiaris orare semp: ẽt ne veteris vsq̃z ad mortẽ iustificari: q̃m merces dei mãet in etnũ. Ante orõez ꝑpara aiam tuã: ẽt noli esse q̃si hõ q tentat deũ. Memẽto ire in die ꝓsumatõis: ẽt tps re' tributionis i ꝓuersatiõe facies. Memẽto pauptatis i tẽpore abũdãtie: ẽt necessitatem pauptatis i die diuitiaruz. A mane vsq̃z ad vesperã imutabit tẽpus ẽt hec oia citata oculis dei. Homo sapiẽs in oib⁹ metuit: ẽt in diebꝰ delictoꝝ attẽdet ab inertia. Omnis astut⁹ agnoscit sapiam ẽt inueniẽti eaz dabit cõfessionem. Sensati in verbis: ẽt ipsi sapienter egerũt ẽt intellexerũt veritatẽ ⁊ iusticiã: ẽt imploraue runt prouerbia ⁊ iudicia. Post ꝓcupias tuas nõ eas ⁊ a volũtate tua auertẽ. Si ꝑstes aie tue ꝓcupiscentias eius: faciet te in gaudiũ inimicis tuis. Nec oblecteris i turbis: nec i modicis. Assidua enim est commissio illoꝝ. Ne fueris mediocris in cõtentione ex fenore: tpalibus curis. v Orare sp. i. tẽporib⁹ ad hoc institut. x Et ne veteris. i. phibearis. y Justificari. sp: apocl. vltio: Et q̃ iustus ē iustificet adhuc ⁊c. pcedẽdo de vtute in virtutẽ. z Añ orõem ꝑpara aiam tuã. videndo q nihil omittas i periculis ꝑcauẽdis. p quib⁹ vis orare de his q̃ sal tẽ fieri possũt p hũa nã puidẽtiã. a Et noli eẽ quasi hõ q tẽtat deũ. deũ. n. tẽtare ẽ periculo se cõmittere: qõ agẽ põt puisio nem omittẽdo: expectans liberari a deo. b Memento. hic ꝓpter ponit q̃rtũ mie ipetratiuũ: qõ ẽ extremi iudicij trepidatõ: cũ dr: Memẽto ire. i. vindicte dei. c In die cõsũmatõis mundi. que erit tpe iudicij. d Et tps retributõis. eterne. e In ꝓuersatõe facies. ꝓsideratio. n. finalis iudicij inducit ad bene ꝓuersandũ. p retributõe ꝑmij: que tũc fiet: ⁊ qz ad hoc multũ facit op⁹ mie: vt ꝑdictũ ē: subdit: f Memẽto pauptatis. reluãde i alijs. g In die abũdantie tue. q̃ potes eã releuare. h Et necessitatẽ pauptatis ⁊c. q. d. magi idigẽtib⁹ debes ꝑus succurrere. i A mãe vsq̃z ad vesperã imutatꝰ. tps. i. aliq̃n iter mane ⁊ vesperã mutat de diuitijs i pauptatẽ. k Et hec oia citata. i. cito trãseũtia. q. d. oĩ hẽs elynã facere nõ tardes. l Hõ sa. i oibus metuit. iudicia dina. m Et i dieb⁹ delictoꝝ. i. hui⁹ vite tpe: qõ ẽ delictis plenũ. n Attẽdet ab inertia. i. a pigritia bñfaciendi: qz timoz di ẽ initiũ sapie: subdit: o Dis astut⁹. i. ex timore dei ad caũedũ mala intẽt⁹. p Agnoscit sapiam. i. acq̃rit ⁊ diligit eã. q Et inueniẽti eã dabit ꝓfessionẽ. s. laudis. r Sensati i vbis. i. pcipiẽtes sensũ vboꝝ. s Et ipi sapiẽter egerũt. extẽdẽdo ad op⁹ suã noticiã. t Et intellexerũt vitatẽ. de ꝑmiatõe boni. t Et iusticiã. de punitõe mali. v Et iploraverũt. i. iploraõdo cognouerũt. x Prouerbia ⁊ iudicia. i. intelligẽtiã occultoꝝ. a Post ꝓcupias. hic ꝓpter remouet ipedimẽtũ ipetratõis mie dine cũ dicit: Post ꝓcupias tuas nõ eas. secutoz. n. ꝓcupie auertit a regla legis dine: ⁊ p ꝑs nõ põt a deo mifficordiã ipetrare: iõ sequitur: b Faciet te in gaudiũ inimicis tuis. spũalib⁹ q̃ sunt spũs maligni. c Ne oblecteris in turbis. i. in multitudine familie. d Nec i modicis. i. i minoꝛi familia: ⁊ subdit cã. e Assidua. n. est cõmissio illoꝝ. i. freq̃nter peccant: ⁊ sic turbant dõm si bonus fuerit: ⁊ impediunt a bono: ⁊ si non turbatur: fouet eos in malo: ⁊ sic auertit a deo. Scõm quod impedit dictam impetrationem misericordie est duritia erga proximum: quam remouet dicens: f Ne fueris mediocris. idest negligens ⁊ remissus: sed magis diligens ⁊ viuidus. g In contentione ex fenore. idest vt

a Fili in bonis. Postq̃ actū ē de magnitudine mie: h ꝑter agit de illis p que impetrat ⁊ ꝓseruat: ⁊ diuidit i duas partes: qr ꝑmo fit ꝓpositū: 2° tollit impedimẽtuz: ibi Post ꝓcupias tuas. Circa ꝑmū ponũtur q̃tuor ipetratiua ⁊ ꝓseruatiua mie diuie. Primū est ꝓximi vera cõpassio cũ dicit.

a Fili in bonis ne deꝰ querelam. plãgẽdo qõ dedisti ad releuãdũ ꝓximi miseriã. b Et in oi dato nõ des tristiciaz vbi mali. icrepando vel pungẽdo pauperẽ: cui das elynã: sicut faciunt multi p hoc pdẽtes saltem i parte bonũ meriti. c Nõne ar. refrigeros. q. d. sicut manifeste apparet in estate: d Sic ⁊ vbũ melius q̃ datũ. dupl⁹. n. aliquis petit elynã. vno mõ magi ex cupiditate q̃ necessitate: ⁊ tũc nõ expedit dare qõ petit: sed magi rõnabil⁹ ipm instruere q cessare ẽbeat a tali petitiõe: ⁊ sic dicit Aug⁹ ō sermõe dñi i mõte: Aliq̃n aliquid melius dabis cũ iniuste petentem conꝛexeris: ⁊ fm hoc dr: e Nõne ardorẽ ⁊c. q. d. sicꝛos refrigerat ardorẽ temporis: sic vbũ bonũ refrigerat ꝓcupiam inordinatã petẽti. Alio mõ ex necessitate quã tñ petens fert moleste: ⁊ sic dãdũ est qõ petit ad releuãdũ indigentiã corporis: ⁊ capit hoc vbum consolatõis ꝑ ꝓsolatõe mentis: ⁊ q̃tum ad hoc sb̃ditur: e Nõne ecce vbũ. ꝓsolatiuũ. f Sup datũ bonũ. q. d. sic: qz melioꝛ ē elyna spũalis q̃ corpalis: q̃to spũalia tempalibus ꝑferunt. g Sed vtraq̃z cũ hoie iustificato. quia cũ dono dat etiã verbum dulce. h Stultus acriter ꝓperabit. paupi donũ suũ. i Et dat⁹ indisciplinati tabescere facit oculos. recipiẽtis q̃ vecũdat ex opprobrijs sibi illatis. k Añ iudiciũ. Hic ponit scõm qõ ē innocẽtie ꝓseruatio: cũ dr: Añ iudiciũ para iusticiã tibi. i. añq̃ iudices aliũ de ꝛfectu aliquo: videas q si) immunis ab illo: als te cõdẽnares: Ro. ij. Jn quo .n. iudicas aliũ teip̃m ꝓdẽnas. eadẽ. n. agis q̃ iudicas. l Et ãteq̃ loq̃ris. alios docẽdo. m Disce. a magistro. n Añ lãguorẽ ⁊c. sicut. n. infirmitas; corpalis redditur incurabilis p diuturnitatẽ: sic spũalis p ꝓsuetudinẽ que q̃dẽ ē altera nã. o Et añ iudiciũ. i. horã mortis: qr talis in iudicio pñtabit: q̃lis i morte reperiet. p Jnteroga teip̃m. p diligẽtẽ ꝓscie discussionẽ q Humilia te. corã sacerdote. r Et in tpe infirmitat⁹. spũalis. s Oñde ꝓuer. tuã. p nudã ⁊ aptã ꝓfessionẽ. t Nõ ipediaris. Hic ponit 3ᵐ qõ ē duota oꝛo: cũ dr: Nõ ipedia

ptēdas supare alios in datōe elemosyne: qua dans dño fenerat: puer. xix. Fenerat dño q̄ miserē pauperi xē. b Et non ē tibi nihil. sz aliq̄d: qz due negatões equipollēt vni affirmatōi. i In seculo alia lra: In sacculo. z in idē redit: z est sensus: Ex quo hēs bona huī seculi: vel bonare posita in sacculo: vñ potes ꝓuenienī viuere: non debes esse negligēs in elynaz datōe: eris. n. inuidus aie tue sōtra hēdo sibi bonuz mie si negligens fueris in elyne datōe: sic exponit cōiter passus iste. Sed qm̄ hec expō accipit intentōem valde extraneā: z fenus non lsalr exponit: sz mystice vī mihi alit dicēdū: z sic: Ne fueri mediocris in ꝓtentōe ex fenore. i. nō solum multū: sz etiā parum ꝓtēdas dure repetendo debitū: qđ cōmodasti ꝓximo indigenti: Exo. xxij. Si pecuniaz mutuo dederis pplo meo pauperi: ñ vzgebis eū q̄si actor xē. Q̄ ār accōmodatio fenus dicat in scriptura: pz dute. xxviij Fenerabis gētib' multis. z ipe a nullo fen' accipies. z in multis alijs locis. Et nō est tibi nihil xē. i. dū habes vñ possis aliunde viuere: nō debes dure repetere debitū. k Eris. n. inuidus aie tue. sōtra hēdo sibi bonum mie: si debitū repetas nimis dure ꝓtra ꝓceptum allegatum Exo. xxij.

et nō est tibi nihil in seclo. Eris ēniz inuidus aīe tue.

Capln. XIX.

Operarius ebrioſus non locupletabitur: et q spernit modica paulatim decidit. Vinuz z mulieres apostatare faciūt sapiētes: et arguūt sensatos: et q se iungit fornicarijs: erit ne q̄z. Putrēdo z vermes hereditabunt illū: et extollet in exēplū maius: et tollet de numero aīa eius. Qui creditcito leuis corde ē: et minorabit: et q dilingit in aiaz suam: isup hēbit. Qui gaudet iniqtate: denōtabit: et q odit correptōem: minuetur vita: z qui odit loq̄citatem extinguit malicia. Qui peccat in aiam suā penitebit: z q iocundat in malicia onō tabitur. Ne iteres verbum neq̄z et duxz: z nō minorabert. Amico z inimico nō li narrare sensū tuū: et si ē tibi delictū nōli denudare. Audiet. n. te et custodiet te: et q̄si defendēs pctm̄ odiet te: et sic aderit tibi semper. Audisti verbuz aduersus ꝓximū tuum: cōmoriatur in te: fidens quoniā non te dirupet. A facie verbi parturit fatuus: tāq̄z gemitus partus infantis. Sagitta in fixa femori canis: sic uerbū in corde stulti. Corripe amicū: ne forte nō itellexerit: z dicat: non feci: aut si fecerit: ne iterum addat facere.

Capitulum .XIX.

Operarius ebrioſus. Superi' ab illo loco: Nō dixeris p deum abest. xv. c. Ibi induxit auctor ad peccati detestatōem ex cā peccati: que est liberū arbitriū hois: hic ꝓnter ad idē iducit ex actu peccādi: z diuidit in duas partes: qz ꝑmo facit hoc in peccatis cōmissiōis: 2° i peccatis omissionis. c. xxij. Et qm̄ peccata carnala sūt magis turpia z maiori infamie: iō ab illis icipit dicēs: a Operari' ebrio. nō locu. nā per ebrietatē lucrū ꝓsumit: z ab opere pedit. b Et q̄ spernit modica. i. peccata leuia: c Paulatim decidit. i grauiora. nā abyssus abyssū inuocat. d Vinū z mu. apostata. sapiētes. ō vino hētur exēplū gen. xix. in Loth q̄ inebriat' suas filias stupraūit. de mulierib' āt. iij. reg. xj. vbi dr̄ de salomone: Lūq; eēt senex deprauatū ē cor eius p mulieres. e Et arguūt sensatos. i. faciūt eos arguēdos. f Et qui se iungit fornicarijs erit neq̄. nā p fornicatōem trahit ad alia neqora: sicut salomō fuit tractus p mulieres ad seq̄nda idola. iij. reg. xj. g Putredo z ver. heredi. illū. post mortē. h Et extollet. i. extra ꝓsortium bonoz tollet i In exēplū maius. i. ad terrēduz nō solū minores: sz etiā maiores. k Et tol. de numero. electoz l Aia ei'. rapta a demonib'. m Qui credit. Hic ꝓsequēter accedit ad detestatōem peccatoz spūaliū: circa qđ ꝑmo detestatur eoz originē: scdo multitudinē. c. xxj. Est aūt duplex origo peccati. s. leuitas cordis: z loq̄citas oris: ō q̄ loquit ibi: Ne iteres. Circa ꝑmā dicit: m Qui credit cito. malū de ꝓximo. n Leuis ē corde. i. istabilis. s. in bono z labilis ad malū: nā de quolibet tenēdū ē z ꝑsumēdum q̄ sit bon': nisi appareat ꝓriū. o Et minorabit. i vita z fama. p Et qui deliquit i aiam suā. peccati occultis inficiēs eam. q Insup hēbitur. i. extra manifestabit: sicut qđ ē in corporis superficie. r Qui gaudet iniqtate. habituatus i malo ex peccādi consuetudine: signū. n. habitus gnāti ē delectatio i opere. ij. ethi. s Denotabit. i. de malo notabit oñsus ab alijs cum digito. t Et qui odit corre. mi. vita. p suspendiū vl alia mortis penā. t Qui odit loq̄citatē. Hic ꝓnter detestat secūdā peccatoz originē q̄ est loq̄citas. Et quia opposita iuxta se posita magis eluescūt: iō ꝑmo reprobat locutōem idiscretā: scdo cōmēdat discretam ibi Corripe amicū. Circa ꝑmū dicit: t Qui odit loquacitatē extinguit malicia. quā loq̄citas accēdebat. v Qui pec. i aiam suā xē. exponat vt. s. x Ne iteres vbū neq̄. i. detractōis. y Et duxz. i. obiurgatōis siue fuerit a te dictū illud reiterādo siue ab alio illud referēdo ꝓpalando: nā hec est maloz multiplicatio. z Et nō minoraberis. i fama z vtute. Cōsequēter reprobat idiscretā locutōem de seipso dicēs a Amico z inimico. indifferēter b Noli nar. sensū tuū. i. secretū tuū. c Et si est tibi delictū. occultū. d Noli denudare. cozā inimico maxime. e Audiet. n. te. libenter. f Et custodiet te. i. obfuabit verba tua ad capiēdū te. g Et quasi defendēs pctm̄. s. tuū fraudulēter cozā te excusans ipm. h Odiet te. hoc .n. nō facit ex amore: sz odio. i Et sic aderit tibi sp. vt magis possit mala tua cognoscē: z te p hoc sōuertē. Cōsequēter reprobat idiscretā locutōem de alio dicens: k Audisti vbū aduer. ꝓxi. tuū cōmoriat in te. i. nūq̄ reueles: sz sit sepultū apud te. l Fidēs qm̄ te non dirūpet. i. q̄ talis celatio tibi malū non faciet. m A facie vbi pturit fatuus. qz nō pōt illud celare: z si ad horā celet hoc est cum doloze: iō subdit: n Sagitta ifixa femori canis. quā nitit extrahere. o Sic vbū in cor. stulti. qz nō q̄escit donec ꝓpalauerit. p Corripe amicū. Hic ꝓnter cōmēdat locutōem discretā: z diuidit in duas ptes: qz ꝑmo inducit ad discrete locutionis actū: 2° oñdit ei' fructū: seq̄nti. c. Pria adhuc i duas ptes. s. pncipalē z icidētalē: q̄ icipit ibi: Et ñ ē sapia. Circa ꝑmū sciēdū q̄ locutio bōa maxie locū hz i correctōe frna iō dic: p Corripe ami. ne forte cū fecēit iuriā q Nō itellexēit. i. ñ cōsuerit se malū fecisse: z p tuā correctōez cōsecet z cauebit. r Aut si fecēit. scienī iniuriam: supple corripe eū s Ne iteꝛ ad. facē. qz forte p te ītrahet.

Lōrripe ꝓximū:ne forte nō dixerit:ēt si dixerit: nē forte iteret. Lōrripe amicū: sepē.n.fit cōmissio: ēt nō oī verbo credas. Est qui labi tur lingua sua:sz nō ex aio. Quis.n.ē q non ōliquerit in lingua sua:Lōrripe ꝓxi mū ānteqz cōminer: ēt da locū timori altissimi: quia oīs sapia timor dei:Et in illa timere deū:ēt in oī sapia dispositio legi. Et nō ē sapientia neqtie disciplina: t nō est cogitat⁹ bon⁹ peccatoꝝ prudētia. Est prudētie neqtia:t in ipa execratio:ēt est isipiēs qui minuit sapia Melior est hō q minuit sapiētia:ēt deficiēs sensu in timore dei:qz qui abūdat se su t trānsgredit legē altissimi. Est solertia certa t ipsa iniqua:ēt est qui emittit verbum certū enarrans vitatē. Est qui neqter hūiliat se: t interiora eius plena sūt dolo:ēt ē iust⁹ q se nimiū sub mittit ā multa hūmilitate: ēt ē iustus qui iclinat faciez suā:t fingit non vidē se qō ignoratū ē. Et si ab ibecillitate viriū veteꝝ peccare:si inuenerit tps malefaciēdi malefaciet. Ex uisu cognoscit vir: t ab occursu faciei cognoscit sensatus. Amictus corpis:ēt risus dentiū: ēt ingressus hoīs enūciāt de illo. Est cōreptio mēdax in ira ꝓtumelioſi:ēt est iudiciū qō nō ꝓbat eē bonū: t ēt tacēs:ēt ipe ē prudens.

Quām bonuz ē :xx. arguē qz irāsci: ēt ꝓsi tētē i ōrōe nō prohibere.

a Lorripe ꝓximū. ne forte cū iniuriā fecerit te sciēte. b Nō dixerit.i. negauerit ptinaciā pctī augmētādo c Et si dixerit.pctm cōfitēdo. d Ne forte iteret. a qua iteratōe retrahet tua correctōe. e Lorripe amicū.nō solū semel sed pluries:t sb̄dit rō. f Sepe.n. fit cōmissio.s.peccati ex fragilitate humana. g Et ñ oi vbo credas. qō i malū dī ō ꝓximo:qz freqnter defectus ꝓtingit i loqndo. h Est q labit.i. peccat. i Lingua sua. eo q situat in lubrico. k Sed nō ex aio.i. sciens t a ꝓposito. l Quis ē.n. q non ōli.i lin.sua.q.d. pauci sūt valde. Lōseqnter tangit ordinē fraine correctōis dicēs: m Lorripe ꝓximū. int̄ te t ipm. n Añqz ꝓminer.i. iudici denuncies ad puniēdū. o Et da lo. ti. altissimi. q sic ꝓcipit correctōem fieri: ut saluetur si fieri pōt bono mō fama fratris. p Qz oīs sapia timor dei ē.i. a timore dei ꝓcedit:nā est initium sapie. s. j. c. q Et i illa.s.sapia. r Timere deū. qz sicut sapia oīt a timore:ita docet ampli⁹ deū timere. s Et in oī sapia dispō legis.i.lex dīna dispōsita ē a deo:in quo ē oīs sapia. t Et nō ē sapia. Hec ē pars incidētalis i qua ponit tria incidētia. Primū ē de sapia ficta t falsa:eo q partē imediate ꝓcedētē in ỽa sapia terminauit. dicit igit: Et nō ē sapia. ỽa. v Neqtie disciplina. qua qs caute scit facere malū:hoc.n.mō bonū ad mala trāsferim⁹: vt dī. v. metaphy. Sicut dī bon⁹ latro vel sapiens q caute facit latrocinia. Et eodē mō exponit qō sb̄dit: Et non ē cogitat⁹ bon⁹ pctōz t̄. vsqz ibi: x Et ē insipiēs.i.simplex t pauz sciēs. x Qui mi. sapia. modicū sciēs de subtilib⁹:scit tn sufficiēter de ptinētib⁹ ad salutē:iō sb̄dit de ipo: z Melior ē hō q minuit sapia.i. sb̄tiliū cognitōe. a Et deficiēs sēsu.i. occultoꝝ intellectu. b In timore dei.i. timēs deū timore filiali. c Quā q abū.sensu.i.scripturaꝝ intellectu. d Trāsgredit legē altissimi. t hic grauī⁹ puniet. Luc. xij. Seruus q cognouit volūtatē dñi sui:t nō fecit: vapulabit multis.s. plagis. e Est solertia certa t̄. Est aūt solertia ꝑm ꝑm subtilitas inueniēdi mediū i non pspecto tpe. Et si ordinet ad ꝓclusionē malā:sic ē iniqua. si aūt ad bonū:sic ē solertia bona:de qua sb̄dit: f Et ē q emittit.soleꝝ t ꝓpte g Uerbū certū.ad ꝓclusionē bonā:iō sb̄dit: h Enarrās veritatē.iusticie: vite:t doctrine. i Est q neqter. Hic ponit 2m incidens de humilitate:q connectit sapie: puer. xj. Ubi humilitas:ibi sapia. Et qz imediate ocur⁹ fuerat auctor de sapiētia va t falsa:hic ꝓnter idē facit de humilitate dicens: i Est qui neqter humiliat se. vt homies magis decipiat. k Et est iu.q se nimiū.i. valde l Submittit.se m A multa.i. abūdāti n Humilitate.ꝗlis ē q nō solū sbmittit se supioꝝib⁹ t equalib⁹:sed etiā inferioꝝib⁹:sicut xps submisit se Marie t Joseph:Luc.ij. Descendit cū eis t venit nazareth t erat sbditus illis. o Et ē iust⁹. ficte. p Qui inclinat faciē t̄.ꝗsi auertens oculos a mulīere pulchra:quā tamē ardēter ꝓcupiscit:sed hoc ab alijs ignorat: t de ipso subdit: q Et si ab ibe. vi. veteꝝ peccare.qz nō habet opportūitatē. r Si iue.tps male. malefaciet. sic ꝓ Dañ.xiij. de duob⁹ senib⁹:q voluerūt cū Susāna cōcubere: qua recusāte conati sunt eā inficē s Ex visu. hic ponit 3m incidēs:qz locutus ē auctor de hoīb⁹ veris t ficti q ad euidentiā t apparētiam vtutū:iō ꝓnter ponit signa quib⁹ freqnter cogscit ꝓditio hōis in trinseca dicēs: s Ex visu cog. uir t̄. cordis.n. dispō magl apparet in facie:in qua magis vigent oēs sensus q i alijs ptibus:t potissime i oculis:q citi⁹ imutant a corde ꝓpi humiditatē cōplexionis:t iō si i istis appareat magna maturitas t honestas:iudicat hō sensat⁹:t ecōtrario. t Amict⁹ corporis.i. dissoluta vestis. v Et risus dētiū.i. in quo apparēt dentes:qō ē leuitatis t fatuitatis signū. x Et ingressus hoīs.lasciuus t leuis. y Enūciāt ō illo. fatuitatē ei⁹ oñendo. Lōseqnter ponūt signa veri ceti t falsi cū dicitur: z Est correptio mēdax in ira ꝓtumelioſi. qua aliqs dicit alīi vituperia sub specie zeli ipm corrigēdi. a Et ē iudi. qō nō ꝓbat eē bonū. imo malū. s. cū aliqs ex leuib⁹ signis iudicat t dicit ꝓximū suū esse malū:ꝗsi sub specie zeli iusticie: iudiciū.n.tale ē ꝛ ꝓximi charitatē. b Et ē tacēs.i.nō sic iudicās:nec dicēs malū de ꝓximo donec hēat certitudo. c Et ipse ē prudēs.tps loqndi debitū expectās t̄. .xx.

Quam bonū. Postqz auctor induxit ad discrete locutōis actū:hic ꝓnter oñdit ipsius fructū. Et qm opposita iuxta se posita magis elucescūt: iō ꝑmo oñdit fructū locutōis discrete:t dānum oppositū indiscrete cōiunctim: 2° separatim:ibi Homo acharis. Prima i tres: qz ꝑmo oppositū ostendit in verbo correctōis: 2° in verbo eruditōis :ibi Et tacēs .3° in verbo humane cōmunicatōis: ibi Sapiens in verbis. Circa ꝑmum dicitur: a Quam bonū est arguere. dulciter t charitatiue delinquentem. b Quam irasci. ipm arguēdo indiscrete:nam per h⁹ impeditur fructus correctōis. c Et confitentem. humiliter peccata sua. d Jn oratione. vt sibi dimittantur a deo. e Non prohibere. ideſt ipsum ad hoc inducere: minus enim dicit t plus significat.

f Cōcupia spadonis deuir. iuuēculā. polluēs ip̄am absq; fructu plis. g Sic q̄ facit p vim iudiciū iniquū .i. idiscretā correctōem ⁊ idebitā: q⁊ maculat iusticiā absq; fructu emēdatōis: ⁊ qm̄ nō solū corripiēs oz se discrete hīe: sz etiaz corrept⁹: sb̄dit: h Quā bonū ē correptū manifestare penitētiā. i. oñdere q⁹ sit vere penitēs vbo ⁊ facto. i Sic enīz .i. si sic feceris k Effugies volūtariū pectm̄. Est tacēs. hic p̄nter ostēdit ꝓpositū i vbo doctrie dicēs: Est tacēs. a doctrina vsq; ad tēpus conueniēs. m Qui inueniet sapiēs. nā dī ecclastes. iij. Tēpus tacēdi ⁊ tps loq̄ndi. n Et ē odibil⁹ deo ⁊ hoibus. o Qui pcax ē. ad loq̄ndū. pueniēs tps debitū: ⁊ sic facit scādalū. p Est āt ta. ⁊ nō habēs sensū loq̄le. ⁊ tal⁹ ex defectu sensus n̄ sit cōmēdabilis: tm̄ ex hoc q⁹ tacet: ne loq̄ndo deficiat ē laudabilis. p Et ē tacens. ad hoz̄ā q Sciēs tps apti tpis. i. hēpus aptū ad docendū: iō sb̄dit: r Hō sapiens tē. ⁊ pz ex dictis. s Qui multū vtit verbis. i. supfluis ⁊ inanib⁹ t Ledet aiaz suā. nā in multiloq̄o pctm̄ nō deerit: puer. x. v Et q̄ ptātē. docendi vel corrigēdi. x Sibi assumit. iniuste. y Odiet. a deo ⁊ hoīe. z Est pcessio. qm̄ imediate mētōem fecit de assumente sibi potestatē iniuste in quo male pcedit: iō huⁱ occasione tractat de pcessu i malis dicēs: z Est pcessio i malis. de malo in peius: sicut i bonis de vtute in vtutē fit pcessus. a Viro indisciplinato. hic. n. pus vult eē magister q̄ discipulus. b Et ē inuētio. q⁊ talis nitit̄ inuenire noua c In detrimētū. sui ⁊ alioz: q⁊ cōiter sūt erronea que inuenit: ⁊ sic male pcessit docēdo: sic ⁊ sua dispēsando: iō sb̄dit: d Est datū q̄ nō ē vtile. q⁊ caret debit̄ circūstātijs ⁊ replet malis: vt q⁊ fit ppt̄ vanā gl̄am vel aliā prauā intentōem ⁊ huiusmōi. e Et ē datū. sapiētis p oppositum. f Lui⁹ retributio ē duplex. s. augmētū gr̄e i p̄nti: ⁊ donū gl̄e in futuro. g Est ppt̄ gl̄am. assumētis sibi idebite protestatē. i Minoratio. q⁊ cōit deiicit a statu suo. k Et ē. sapiēs: l Qui ab humilitate le. caput. meritorie: ⁊ ab aliīs sblimat effectiue: q⁊ sic dr̄ hebre. v. Nec q̄s q̄ assumat sibi honorē: sed q̄ vocat a deo. m Est q̄ mul. redimat. s. pctā. n Modico p̄cio. i. parua pnia respectu pctoz: que merebāt̄ penā eternā: sed pnia cōmutat eā in tpalem.

o Et restituēs in septuplū ea. i. multiplr. vl̄ Septuplū .i. septēnariū gr̄az spūssancti: nā vbi abūdauit delictū: aliq̄n supabūdat gr̄a. p Sapiēs in verbis. hic ponit fructus

Cōcupiscētia spadonis deuirginauit iuuēculā: sic q̄i facit p vim iudiciū iniquuz Quā bonū ē correptū mālifestare pniam: sic enīz effugiēs voluntariū pctm̄. Est tacēs q̄i iuenit sapiēs: et ē odibilis q̄i pcax est ad loquēdū. Est āutē tacēs ⁊ nō habēs sensuz loq̄le: ⁊ est tacēs sciēns tps apti tpis. Homo sapiēs tacebit vsq; ad tps: lasciuus aūt ⁊ ip̄rudēs nō seruabit tps. Q̄i multū vtit vbis: ledet aiam suā: et q ptātez sibi assūmit iniuste odiet. Est p̄ocessio i malis viro indisciplinato: et est iuētio i detrimētū. Est dātum q̄ nō ē vtile: et ē datū cui⁹ retributio duplex. Est p̄ pter gloriā minoratio: et ē q ab humilitate leuabit caput. Est q̄i multa redimat modico p̄cio: et restituēs ea i septuplum. Sapiēs i verbis seipsum amabilē facit: grātie autem fatuorum effundentur. Bātus insipiens non erit vtilis tibi: oculi. n. illius septemplicēs sūt. Exigua dabit ⁊ multa impropabit: ⁊ aptio oris illi⁹ inflāmatō ē. Hodie fenerat q⁹: et cras expetit: ⁊ odibil⁹ ē hō huiusmōi. Fatuo nō erit amic⁹: et nō erit grā i bonis illius. Q̄i. n. edūt panē illius falsē lingue sūt. Quotiens ⁊ quanti irridebūt eu⁹: Neq; n. quod habēdū erat: directo sensu distribuit: silr ⁊ qđ nō erat habendū. Lapsus falsē lingue quasi q in pauimēto cadēs sic cāsus malor festinanter veniet. Homo achari quā si fabula vana in ore indisciplinatorum assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enim dicit illam in tempore suo.

bis seipsum amabilē facit: grātie autem fatuorum effundentur. Bātus insipiens non erit vtilis tibi: oculi. n. illius septemplicēs sūt. Exigua dabit ⁊ multa impropabit: ⁊ aptio oris illi⁹ inflāmatō ē. Hodie fenerat q⁹: et cras expetit: ⁊ odibil⁹ ē hō huiusmōi. Fatuo nō erit amic⁹: et nō erit grā i bonis illius. Q̄i. n. edūt panē illius falsē lingue sūt. Quotiens ⁊ quanti irridebūt eu⁹: Neq; n. quod habēdū erat: directo sensu distribuit: silr ⁊ qđ nō erat habendū. Lapsus falsē lingue quasi q in pauimēto cadēs sic cāsus malor festinanter veniet. Homo achari quā si fabula vana in ore indisciplinatorum assidua erit. Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enim dicit illam in tempore suo.

locutōis discrete ⁊ dānū idiscrete i vbo cōicatōis hūane cū oz: Sapiēs in vbis seipm ama. fac. q⁊ cauet dicē odiosa: ⁊ studet p̄ferre deo ⁊ hoib⁹ gratiosa. q Hīe aūt fatuoz effūdent. p indiscretā locutōem: p quā deo ⁊ hoibus odiosi reddūt: lz aliq̄s gr̄as gratis datas habeant: vt robur corporis: decorez ⁊ nobilitatē generis: ⁊ huiusmōi. r Dat⁹ insipientis nō erit vtil⁹ tibi. recipiēti: ⁊ sb̄dit rō: s Oculi. n. illi⁹ septē. sc. .i. ei⁹ intētio ē multiplex ⁊ varia: p pter qō ex paruo dono ad vanitates ⁊ alia mala vult hīe pl̄a obsequia: vel dicet recipienti ip̄ropria: iō sb̄dit: t Exigua dabit tē. ⁊ sicut male dat: ita male accōmodat iō sb̄dit: v Hodie fenerat. q̄s. accōmodādo p̄ximo. x Et cras expetit. debitū ⁊ cum iurgio: iō sb̄dit: Et odibilis tē. y Et non erit grā i bonis illi⁹. q⁊ non cōicat ea gratiose: sed magis odiose mō dicto. z Qui. n. edūt pa. illi⁹. p̄sumēdo bona ei⁹.

a Falsē lingue sc̄i. i. hoies adulatores ei⁹ stulticiā p̄mēdātes. b Quotiēs ⁊ q̄ti irrideū. q. d. oēs sapiētes ⁊ boni. c Neq; n. qđ hīdū erat tē. i. sua male distribuit: ⁊ aliena q̄ rapit: ⁊ q⁊ tales adulatores punientur. d Lapsus fal. lin. q̄si q̄ i pauī. cadēs. grauī⁹. n. ledit p pter pauimēti duritiā: q̄ si cadēt sup mollē terram.

e Sic ca. ma. festi. veniēt. i. ex ip̄rouiso: sic lubricans cadit i pauimēto. f Hō acharis. hic ponit fructus locutōis discrete ⁊ dānū idiscrete sepatiz: ⁊ p̄mo dānuz idiscrete: 2° fructū discrete: ibi Sapiēs i vbis. p̄ima i duas: nā p̄mo ponit dānū indiscrete locutōis i docēdo: 2° fatue, p̄mittēdo: ibi Est q̄ p̄ p̄fusiōe. p̄ima i duas: q⁊ p̄mo facit, ppositū: 2° remouet qdā erroneū dictū: ibi Est q̄ vetat. Circa p̄mū oz: f Hō acharis. i. siñ grā dei ⁊ hoīs. g Quasi fa. va. in ore idi. assidua. nā in disciplinati i fabulis vanis sūt assueti. h Erit. s. hō acharis: nam de ip̄o fit divisio ⁊ fabulatio cōis: et si aliquādo dicat bona: iō subdit: i Ex ore fatui reprobabula. i. snia vā ⁊ magna: ⁊ subdit rō: k Nō. n. dicet illā i tpe suo. i. tpe p̄gruo: sz inepto. a Est q̄ vetatur. Quia locut⁹ fuerat auctor de pctō oris: hic p̄nter remouet errorē circa peccatū cordis. dixerūt. n. aliq̄: quorum Josephus fuit vnus: vt patet. xij. libro antiquitatis iudaice: q⁹ actus interior cordis non est peccatum: nisi exeat aliqualiter in opere: quod manifeste patet

falsum: qz actꝰ exterior nõ hz rõem peccati: nisi qz ꝓcedit ab actu interiori: pctm̃. n. sic ẽ volũtariũ: qõ si nõ ẽ volũtariũ nõ ẽ pctm̃: ꝓpt qõ hũc errorẽ remouet dicẽs a Est q̃ vetat. i. phibet peccare: b Pre inopia. sic paup nõ põt exercere vsurã: hz velit ꝓpt inopiã regz. Si milr debilis z infirmus nõ põt exercere rapinas z homicidia ꝓpter inopiã viriũ: q̃uis facẽt hoc libẽter. c Et in requie sua. i. i cessatõe a malo: d Stimulabitur. i. amaricabit: eo q̃ maliciam suã ducere nõ ꝑualet ad effectum: ꝓpt qõ talꝭ volũtas mala ꝑ scõ malo reputat. z qz talis exit in opꝰ malum qñ põt: subdit: e Est q̃ perdet aiaz suã pre ꝓfusione. .i. pre timore cõfusionis si appareat paup: ꝓpter qõ ad latrocinia ꝙuertitur. f Et ab iprudẽti psõa pdet eã. i. a psuasione mali hois: cui de facili assentit in latrocinijs: iõ sbdit: g Per sone aũt acceptione. i. accep tando persuasionẽ iniq̃ psone. h Perdet se. q̃tũ ad aiam ꝑ pctm̃ mortale: z q̃tũ ad corꝑ frequẽter suspẽsione vel decapitatiõe.

Est qũi vetat peccare prẽ inopia: ẽt i reqe sua stimũla bit. Est qũi ꝑdet aiam suaz pre ꝓfusiõe: ẽt ab iprudenti psona pdet eã: ꝑsone aũt acceptõe ꝑdet se. Est qui pre ꝓfusione prõmittit amico: ẽt lucrat ẽ eũ inimicum grat. Oppꝛobriũ nequaz i hoie mẽdaciũ: z i ore idisciplinatoꝝ assidue erit. Põtior fur: q̃z assiduitas viri mẽdacis: pditõem aũt ambo hereditabunt. Mores hoium mẽdaciũ sibi bonore: z ꝓfusio illoꝝ cũ ipsis sine intmissione. Sapiẽs in verbis ꝓducet seipm: ẽt hõ prudẽs placebit magnatis Qui opat terrã suã: inalta bit aceruũ frugũ: z q opat iusticiã ipse exaltabit: qui vo placet magnatis: effugiet iniqtatẽ. Exenia z dona excecãt oculos iudicũ: ẽt q̃ si murꝰ i ore auertit correctiones eoꝝ. Sapia absconsa: z thesaurus inuisus: q̃ vtilitas i vtrisq̃z? Melior ẽ q celat insipientiã suam: q̃z homo q absco dit sapiam suã.

Fili peccasti: nõ .XXI. adijcias itez: sz ẽt de pristinis depcare vt tibi dimittãtur: Quasi a facie colubri fuge pctã: ẽt si accesseris ad illa: suscipiẽt te: Dentes leonis dentes eiꝰ: interficiẽtes aias hoium. Quasi rũ phea bis acuta bois iniqtas: plage illius non ẽ sanitas. Obiurgatio ẽt iniurie ãnullabũt subam: ẽt domꝰ que nimis locuplex ẽ ãnullabit supbia: sic substantia superbi eradicabitur. Depcatio pauperis ex ore iusq̃z ad aures perueniet: ẽt iudiciuz festinato adueniet illi. Qui odit correptionez altati: vnꝰ i egypto: ali i babylone. t Qui vo placere magnatis. dicto mõ. s. ꝓpt suã iusticiã z sapiam. v Effugiet iniqtatẽ. qz nõ accipiet dona ad sbuertẽdũ iusticiã: de qbꝰ sbdit: Exenia z dona zc. x Et q̃si mutꝰ i ore zc.]Est aũt mutꝰ q̃dã spes rane q̃ ꝓiecta i os canis facit eũ tacentẽ z nõ potentẽ latrare: sic exeniuz datũ ꝑ sbuersione iusticie facit iudicẽ tacẽ z a punitõe mali cessare: z qz dcm̃ ẽ: q̃ sapiẽs in vbis manifestat sapiam suã: iõ sbdit: y Sapia abscõsa zc. q̃ vti. i vtrisz. q̃si dicat nulla: z hoc verũ ẽ q̃tũ ad vtilitatẽ alioꝝ: sz nõ q̃tũ ad ꝓpriã: thesaurꝰ. n. inuisus nec sibi nec alijs valet: sz sapia absconsa valet hẽnti q̃tum ad actꝰ vite ꝓtẽplatiue: lz non valeat alijs ꝑ opa vite actiue. z Melior ẽ q celat insipietiã suã. qz ꝑcauet sibi a ꝓfusione. z Quã bo q absco. sa. suã. tpe q manifestanda ẽ ꝑ doctrinã vl ꝑ iusticiã: talis. n. absco dit i terra talẽtũ dñi sui: qõ ꝑ ipm ꝏbebat multiplicari: sz q̃ dr Matth. xxv. ꝓpt qõ ibidẽ dr: Seruus piger z malus. .XXI.

Fili peccasti. Supra dete status ẽ auctor pctoꝝ originẽ: hic ꝓnter detestat eoꝝ multitudinẽ. Nã humanũ ẽ peccare: sed diabolicũ ẽ i pctõ pseuerare. Primo igit detestat hoc de oibus peccati i gnãli: z de aliqb' i spãli: ibi Obiurgatio. Circa ꝓmũ dr: a Fili peccasti. humana fragilitate. b Non adijcias itez. addendo pctm̃ pctõ. c Sz z põsti. ꝏpecare. ꝑ te z ꝑ alios. d Quasi a facie. fuge pctã. q statim intoxicãt aiam: sicut coluber sibi appropiquãtẽ. e Et si ac. ad illa. ꝑ ꝓsensum. f Suscipient te. inuoluẽdo z ligãdo ꝑ actũ z ꝓsuetudinẽ. g Dentes leonis dentes eiꝰ. nã deuorat totalr bonũ grẽ z diminuit bonũ nãe. h Quasi rumphea bis acuta. ois iniqtas. qz ledit aiaz z corpus: z ledit etiã in pñti subtrahẽdo grãm: z i futuro ꝑ gehẽne penã: q̃ ẽ inimiabilis: ꝓpt qõ sbdit: Plage illius nõ ẽ sanitas. i Obiurgatio. Hic ꝓnter detestant pctã magis i spãli: z ꝓmo pctm̃ supbie: qõ est alioꝝ initiũ: vt dcm̃ ẽ. s. .x. cap. dicit igitur: i Obiurgatio. in verbis. k Et iniurie. in factis. l Annullabunt substantiam. i. diuitias temporales: nam ista frequenter puniuntur pena pecuniaria. z etiam spirituales que ãnihilantur per vicia: z quoniã iniurie ꝓcedunt ex superbia. sequitur: m Et domus q̃ nimis locuplex est. z patet ex dictis sententia: z subditur dictorum causa: cum dicitur: n Deprecatio pauperis iniuriati. verbis z factis superbi. o Ex ore. suo ꝑ Usq̃ ad aures dei pueniet. i. exaudietur. q Et iudiciuz. i. vindicatio: r Festinato adueniet illi. per deiectõem superbi s Qui odit correptionem. qualis est superbus.

a Uestigiū ē pctōris. i. imitator est diaboli: q̄ dī peccator antonomatice: tuz qz peccauit p̄mo: tū qz obstinat' ē i pctō b Et q̄ timet deū ꝓuertit ad cor suū. corr̄eptōem recipiendo: ⁊ a peccat' cauēdo. c Nor'a lōge po. ligua audaci. potēs h̄ accipit p̄ supbo: q̄ magna estimat de seipo: ⁊ iste cognoscit a lōge p ligua audacē: nā alte loq̄t ⁊ supbe. d Et sen satus scit labi se ab ipso prudēter e' ꝓsortiū euitādo. e Qui edificat. Hic in spāli detestat viciū auaricie: ⁊ diuidit in duas partes: qz p̄mo facit ppositū: ⁊ 2° declarat q̄dā dictū: ibi Nō erudietur. Circa p̄mum dī: Qui edificat domuz suā impēdūs alienis. .i. expēsis p rapinam collectis. f Quasi qui colligit lapides suos. edificatōem adinuicē cōponēdo. g In hyeme. nā edificiuz tale ñ ē stabile: nec silr dom' p rapinam edificata: ⁊ qz pena corr̄ndet pctō: subdit: h Stuppa collecta. ad incēdiū apta. i Synagoga peccātiū. .i. raptor. k Et ꝓsūmatio illor. i. cōsūmata ⁊ vltima illorū pena. l Flāma ignis. ifernalis: sicut i pñti arserūt flāma cupiditatis: ppi q̄ subdit: m Uia peccātiū cōplātata lapidib'. nā etiā in pñti affligunt malis plib': ppt q̄ in eor psona dī sap. v. Lassati sum' i via iniq̄tatis ⁊ pditōis: ambulauim' vias difficiles rē. n Et i fi. illor iferi. oī i plāli: eo q̄ plā loca sī ibi. o Et tenebre. iferiores ⁊ exteriores. p Et pene. s. pena sensus: ⁊ pena dāni: ⁊ qz rapine de qua dictū ē opponit iustitia ad primuz: ⁊ timor ad deū: iō de ipsis subdit vt magis ppositū eluceſcat: q Qui custodit iustitiā. ad primū. r Cōtinebit sen. ei'. i. firmit tenebit iustitie dictamē i suis opib'. s Cōsūmatio ti. dei. i. pfectio: cui' initiū ē dei timor. t Est sapia. p quā hō bñ disponit ad deū. v Et sensus. p quē bñ disponit ad primū mō dcō. Raban' aūt h̄ icipit vsuz: Sensus ei' nō erudiet rē. ⁊ planior ē lra. x Nō erudiet. Hic ōclarat q̄dā dcm: dixit. n. añ imediate: q̄ sapia ē cōsūmatio timoris dei: iō declarat de q̄ sapia itelligit. Nā q̄dā ē sapia terrena aialis ⁊ diabolica: Jaca. iij. ⁊ de illa nō itelligit: iō dic: Nō erudiet q̄ nō est sapiēs i bono. sed i malo: de q̄ sapia subdit: y Est aūt isipietia q̄ abū. i malo. q̄ magl ppe astutia spentina dī: que media reperit ad malā pclusionē: q̄lis ē sapietia iudicū ⁊ aduocator iniq̄r: ⁊ tales hoies nō recipiūt eruditōem: qz reputāt pdicatores ideotas ⁊ simplices: ⁊ sic eor monita vilipēdūt. z Et nō ē sensus. bon' a Ubi ē amaritudo. pscie remorderis: sic i pdict. Nā synderesis q̄ nō totalr extinguit in pñti: murmurat malo saltē aliquādo b Scia sapietis. sapia que desursuz ē: Jacobi. iij. de qua intellexit: q̄ sit cōsūmatio timoris dei. c Tanq̄ inundatio abūdabit. qz pfic ppriū sm̄ p verā noticiā: ⁊ redūdat p sanā doctrinā. d Et ꝓsi illi'. in agēdis bonis. e Sicut fōs vite pmanet. i. sic fons viu': q̄ non desiccat ardore tpis: sic nec ꝓsiliū bonū sapientis ppt ardorē cupiditatis. f Cor fatui. Hic detestat viciū incōtinētie dicens: Cor fatui. hic nō accipitur fatuitas ex ōfectu nālis industrie: sz moz ⁊ vite bone. g Quasi vas ꝓfractū. fractura vicioz. h Et oēz sapiam non tenebit. i. nullā: nam oīs non: ⁊ nullus eq̄pollent. Et accipit hic sapia p bono gr̄e ⁊ mor̄ i Uerbū sa. qō cūq̄. au. scius. ad bonum pn' k Laudabit. ⁊ ad se l Adūciet. .i. corde retinēs ⁊ ope iplēs. m Audiuit luxuriosus ⁊ dis. sibi. naz ꝓriat sue iclinatōni. n Et proñciet illud p' dorsū suum. renuēs facere ⁊ etiā audire o Narratio fatui. Hec ē q̄rta ps pncipalis h'. c. in qua ōtestat temē p̄sūptōis viciū: ⁊ approbat oppositū bonū: vt oppositā iuxta se posita magis eluceſcāt: ⁊ p̄mo i vbo cuz dī: Narratio fa. q̄si sar. i via. qz molestat audiētes: sic sarcina gradiētes. p Nā i la. sen. iue. grā. qz studet dicē deo ⁊ hoīb' gratiosa. q Os prudēt q̄rit i eccl̄ia. ad docēdū vtilia. r Tāq̄ do. exi. sic fatuo sa. ⁊ scia. nā si hz aliquā vitat noticiā ppt idebitū modū docēdi ex defectu bonaz circūstantiaz pdet eā. s Insensati inenar. vba. qz ꝓfuse ⁊ itelligibilr pfert ea. t Cōpedes i pe. stul. doctria rē. nā sic ē itricat': q̄ nescit exire ò ipa v Fatuus. Hic p̄nter approbat sapientē: ⁊ iprobat ūsipientē q̄tū ad signa dicēs: v Fatu' i ri. exal. vo. suā. p risu cachinū emittēdo in q̄ apparet corr̄dis dissolutē. x Uir aūt sapiēs vir tacite ridebit. ⁊ sic maturitas sapientiei signum est ordinationis corr̄dis. y Ornamentū aureum prudenti doctrina rē. nam optime sedet in eo. a Pes fatui facilis in domum proximi. quod est signum corr̄dis vagi. b Et hō peritus confundetur a psona potentis. i. erubescet corr̄z eo loqui: nisi necessitas aut euidens vtilitas hoc requirat. c Stultus a fenestra respiciet in domum. si inueniat ostium clausum. d Uir aūt eruditus foris stabit. patienter donec aperiatur ostium: nam intra frequenter absconduntur aliqua q̄ nō expedit ab alīs videri. e Stultitia hois auscultare p ostiū. nā malū est sic inuestigare alīa' secretū.

ūestigiū ē pctōris: ēt q̄ timet deū ꝓūtēt ad cor suuz. Nō tus a longe potēs ligua audaci: ēt sensatus scit labi se ab ipso. Qui edificat domū suā impendijs alienis: q̄si q̄ colligit lapides suos in hyēme. Stuppa collecta synagōga peccātiū: ēt ꝓsūmatō illoz flāma ignis Uia peccātiū cōplantata lapidib': ēt in fīnē illoz iferi ēt tenebre ēt pene. Qui custodierit iustitiā: ptinēbit sensuz eius: ꝓsūmātio timoris dī: sapiā ēt sensus. Non erudiet: qui nō est sapiens i bono. Est āutē insipientia q̄ abūdat in malo: ēt nō est sensus: ūbi est amaritudo. Scia sapiētis tāncz ūnda tio abūdabit: ēt ꝓsiliū illius sicūt fons vite pmāet. Cor fatui q̄si vas ꝓfractū: ēt oēz sapiaz nō tenebit. Uerbum sapiēs q̄cūq̄ audierit sci' laūdabit: ⁊ ad se ādūciet: aūdiuit luxuriosus: ⁊ displicebit illi: ēt pisciet illō post dorsum suū. Narratō fatui q̄si sarcina i via. Naz in labijs sensati inuenietur gratia. Os prudentis q̄rit in ecclesia: ⁊ vba illi' cogitabunt i cordib' suis. Tāncz domus extīmiata: sic fatuo sapia: ⁊ scia insensati ienarrabilia verba. Compēdes in pedib': doctrina stulto: ⁊ q̄si vincula manuū super manū dextrā. Fatuus in risu exaltat vocē suā: vir āūt sapiens vix tacite ridebit. Ornamentū aureum prudenti doctrina: ⁊ quasi bracchiale in brachio dextro. Pes fatui facilis i domuz proximi: ēt hō pit' ꝓfundet a psona potēti. Stult' a fenestra respiciet in domū: ūir āt erudit' foris stabit. Stultitia hōis auscultare p ostiū:

a Et prudēs. interi' exñs. b Erubescit ꝓtumelia. i. si auscultās audiat aliqua q̄ referat in cōtumeliā prudē tis: ió ſbdit: c Labia imprudētium rē. ꝛ pz vlq; ibi: d In ore fatuoꝝ cor illoꝝ. qz statim ꝓnūciāt ſuū cō ceptū. e Et in corde sapiētū os illoꝝ. qz nihil ꝓnun ciāt niſi p̄cedente bona deliberatione. f Dū maledicit ipi' diabolū. dicēs ipm iuſte dānatuz ꝛ punitū. g Maledicit aiam ſuā. nā in factis ē imitator diaboli: ꝛ ſic denūciat ſe debere dānari. h Suſurro. i. detractor in ſilētio ꝛē. ꝛ dr a vocis ſono i Coinq̄nabit aiam ſuā. ꝑmo. k Et i oīb' odietur. ꝛ ſic deo ꝛ hoībus odibilis reddit. l Et q̄ ꝑmāſerit. cum ſuſurrōe. m Odioſus erit. i. ei' vicio inquinabitur n Tacit' ꝛ ſenſatus. i. tacēs tpe debito ꝛ loq̄ns tātū tpe opportuno. o Honorabit. a deo ꝛ hoibus: eccl̄aſtes. ix. Verba sapiētiū audiūt in ſilētio magis: q̄ clamor ꝓncipis inter ſtultos.

ꝛ prudēs grauabit cōtumelia. Labia imprudētiū ſtulta narrabūt: verba aūt prudentiū ſtatera pōderabūt. In ore fatuoꝝ: cor illoꝝ: et in corde sapiētuz os illorum. Cum maledicit ipi' diabolū: maledicit ipſe aiam ſuaz Sūſurro coinq̄nabit aiaz ſuā: et i oībus odiet': et qui ꝑmanſerit odioſus erit: tacitus ꝛ ſenſat' honorabit.

In lapide luteo .XXII. lapidat' ē piger: et oēs loquētur ſup aſpnatōem illius. Dē ſtercore bouz lapidat' ē piger: et oīs q tetigēit eū: excutiet man'. Cōfuſio p̄ris eſt de filio idiſciplinato: filiā aūt fatua i dēminoratōe fiet. Filiā prudēs: hereditas viro ſuo: nam que ꝓfundit: i ꝓtumeliā fit genitoris. Patrem ꝛ virū confundit audax: ꝛ ab impijs nō minorabitur: ab vtriſq; aūt inhonorabit. Muſica in luctu importuna narratō flagella ꝛ doctrina in oi tpre ſapia. Qui docet fatuū: q̄ſi qui ꝙglutinat teſtam. Qui narrat verbū non audiēti q̄aſi qui excitat dormientem de graui ſomno. Cum dormiēte loqtur q enarrat ſtulto ſapiētia: et in fine narratōis dicit: Quis eſt hic? Supra mortuuz plora: defecit. n. lux eius: et ſupra fatuum plora: defecit. n. ſenſu Modicū plora ſupra mortuū: qm̄ rēq̄uit. Neq̄ſſimi. n. neq̄ſſima vita ſup mortē fatui. Luctus mortui ſeptē dies: fatui aūt ꝛ ipij oēs dies vite illoꝝ. Cum ſtulto

Lapīm. XXII.

In lapide luteo. Supra induxit auctor ad detestatōem petōꝝ cōmiſſionis: hic ꝓnter inducit ad detestatōem petōꝝ omiſſionis: q̄ ꝓtigūt ex negligētia circa bonū: ꝛ ꝑmo detestat negligentiā bone opatōis: 2° neceſſarie eruditōis: ibi Cōfuſio p̄ris. 3° charitatiue ꝓpaſſiōis: ibi Sup mortuū plora. 4° ꝓfuāde dilectōis: ibi Pungēs oculū rē. Circa ꝑmū dr: a In lapide luteo lapi. ē piger. i. negligēs ꝛ remiſſus i opatiōe boni ad q̄d tenet. Per duriciā aūt lapidis ꝛ vilitatē luti: deſignat q̄ debeat dure ꝛ cōfuſibiliꝛ puniri. b Et oēs loquētur. ipm ꝓtēnēdo. c De ſtercore boū. repetitio ē eiuſdē ſnie q̄tū ad pene ꝓfuſionē ad maiorē aſſertōem. d Et ois q̄ tetigerit eū. i. ſe aſſociauerit. e Excutiet man'. reputās ſe inq̄natū ex ſocietate ei'. f Cōfuſio p̄ris. hic detestat negligētiā eruditōis: ꝛ ꝑmo ex parte docētis: 2° ex pte doctrinā recipiētis: ibi Muſica. Circa ꝑmū dr: f Cōfuſio p̄ris ē de filio idiſcipliato. p̄. n. dz filio nutrimētū ꝛ documētū: ió negligētia circa hoc ꝛ defect' reuertit i caput ſuū. ꝛ idē intellegēdum de pie ſpūali: ſpāliꝛ q̄tū ad defectū documēti. g Filia aūt fatua. i. vaga ꝛ diſſoluta. h In ōmioratōe fiet. ſ. honoris parētū. i Filia prudēs hereditas ē viro ſuo. i. amabilis: ſicut hereditas ſua: imo amabilior q̄to vxor bona charior ē re poſſeſſa: nā vir ꝛ vxor ſūt vna caro. k Nā q̄ ꝓfūdit. vir ſuū. l In ꝓtumeliā ſit genitoris. ꝑ defectū caſtigatōis. m Patrem ꝛ virū ꝓfūdit audax. i. mulier q̄ ē effrōs ꝛ iuerecūda. n Et ab ipijs nō minorabit. i. nō erit minor i vicijs q̄ viri peſtiferi. o Ab vtriſq; aūt inhonorabit. nā p̄ ꝛ vir eā vilipēdūt: ꝛ viri mali de ei' corpe ſatiati eā ꝓtēnūt. p Muſica. hic reprobat negligētia diſcipline ex pte recipiētis cū dr: Muſica i luctu. i. melodia nō ē ꝓueniēs lugētib': qz nō ſūt diſpoſiti ad gaudēdū. q Importūa narratō. .i. ſilis narratio: lz de ſe ſit bona: tñ iportuna reddit ꝑ malicia ipſi' audiētis: ꝑpter q̄d dr Matth. vij. Nolite ſcm̄ dare canib'. i. doctrinā bonā ipam ꝓtēnētib': ió ſbdit: r Flagella ꝛ doctri. i oi tpre ſapia. .i. caſtigatio p flagellū vel p vbū ſp idiget vt ſapiēter fiat: ꝛ cuz debit' circūſtātijs: ꝑpter q̄d ad hoc ſbdit s Qui do. fa. q̄ſi q̄ ꝙglu. teſtā. i. pdit operā ſuā: qz fatu' doctrinā nō recipit: ſz ꝓtemnit. t Qui nar. verno audiēti i. intellige nolēti. t Quaſi q̄ exci. dor. ꝺ gra. ſom. .i. nolēte excitari. v Cū dor. lo. q̄ nar. ſtulto ſapiaz. i. fruſtra: qz neuꝛ itelligit. x Et i fi. nar. dic: q̄s ē hic. .i. ad eū nō ptinet me corripe: ita dixit hebreus moyſi ipz corripiēti: Quis te ꝓſtituit ꝓncipē ꝛ iudicē ſup nos? exo. ij. x Supra mor. plora. hic r̄mouet negligētiā circa actū cōpaſſiōis: ꝛ diuidit i duas: qz ꝑmo facit ꝓpoſitū. 2° infert corrolariū: ibi Si cū ſtulto. Circa ꝑmū ſciēdū: q̄ maxie cōpatiēdū ē mortuis: q̄m nō pñt ap̄li' ſe iuuare: ió dic: x Supra mor. plora. ei mirificor dū exeq̄as ipēdēdo: ꝛ p ipo orādo. z Defecit. n. lux eius. i. merendi tps: q̄d ſignificat p diē Joh. ix. Veniet nox i q̄ nemo pōt opari. ſ. meritorie: vt diffuſi' dictū fuit: ibi Et p noctē. itelligit tps poſt mortē. y Et supra fatuū plora: defec. n. ſenſu. bono: q̄ ē maxim' defect': ió ſbdit: a Modicū plo. ſup mortuuz. reſpectu fatui: magis. n. plāgēdus ē defect' bois i morib': q̄ ē mors ſpūal': q̄ mors iuſti corpal': de q̄ ſbdit: b Q̄m requieuit. a laboribꝰ vite pñtis i ſpe retributōis eēne. c Neqſſimi. n. neqſſi. vi. ſup mor. fatui. i. vita neq̄ fatui peior eſt ꝛ magis plangenda q̄ mors ipi': ꝛ ē h ꝓpatio abuſiua: nā de morte ipius nō eſt lugendū: ſed magis gaudēdū: eo q̄ vita eius erat i impedimētuz bonorum: ideo ſbditur: d Luctus mortui. iuſti d Septem dies. ſupple durat: ſic enim tēporibus ſcriptoris huius libri erat. e Fatui autem ꝛ impij. fatuus autē hic dicitur qui non eſt fatuus ex defectu naturalis induſtrie: ſed ex defectu bone vite per abundantiam malicie. Et ſimilit impius qui eſt idolatra: quia pietas eſt cultus diuinus. f Omnes dies vite illoꝝ. ſupple ſūt lamentabiles ratōe predicta. g Cum ſtulto. hic ex dictis cōcludit corrolarium: ex hoc. n. q̄ dixit: omnes dies vite fatui lamentabiles: concludit q̄ eius ſocietas ſit fugienda dicens: h Cum ſtulto ne multum loquaris: nam ex tali colloquio familiaritas contrahitur.

a Et cū īnsensato ne abieris. ꝛ ſbdit rō: b Ut nō molestiā hēas. ex ei⁹ societate: ſic illi q cū latronib⁹ iueniuntur: aliqñ ſine culpa ſua molestāt. c Et nō coīnq. i pec. illi⁹. nā ex societate maloꝝ freq̄nter corrūpit bon⁹: ſicut pomuz bonū ex ptactu putrefactoꝝ tabefit. d Deflecte ab illo. eius societatē declīnā do. e Et īnuenies requiē. ſupple a dict̄ periculis. f Et nō acidiaberis. i. tepidus ꝛ remissus fies in bo no. g In ſtultícia illi⁹. i. p ei⁹ ſtlticiā: q ē īpeditiua boni. h Sup plūbuz q̄d grauabit. i. grauꝫ iudicabit. i Et qō illi. i. ſtulto. k Aliud no mē q̄ fatu⁹. q. d. nullū: noiat .n. aliqs ab opere: ſicut aliqs oī faber: vel lathom⁹: ꝛ huiuſmōi. In opibus aūt talis nō apparet niſi fatuitas: ꝛ ſic nō pōt ꝑpe niſi fatu⁹ nominari: ꝛ p ꝓñs eius societas ē mirabiliter onerosa: iō oī: Hare nā ꝛ ſalez ꝛc. l Sic lozamētū ligneū ꝛc. Eſt aūt lozamētū cōgeries ligноꝝ adinui cē ꝑglutinatoꝝ: ꝛ ponit in fundamēto domus: eo q̄ eſt ō difficili ſolubil. m Sic ꝛ coꝛ ꝓfirmatū i cogitatōe ꝓſilij. i. ꝓud ntie ꝛ boni: ſupple nō diſſoluit facilr a bono: iō ſbdit. n Cogitat⁹ ſenſati in oī tpe vl me. nō ōprauabit. nec p ꝓñs alia tētatione: q̄ ſic dicit Aug⁹: Non ē ꝓſentaneū rōni eū cupiditate frangi: q̄ metu nō frāgi. Et q̄ ꝛiū ē de ſtulto q̄ nullaten⁹ ſtabilis ē i bono: ſubditur: o Sic ozna. harenoſus. i. linitio harenoſa p Jn pariete lympido. eo q̄ ē de lapidib⁹ our| ꝛ polit̄ talis linitio ſibi non adheret q Et ſic palee i excelſis. q̄ ſtatiz tollūt a vento r Et cemēta ſine īpenſa. i. ſabulū ſine admixtione calcis s Poſita ꝫ ſa. vē. nō pmanebūt. ſz ſtatiz diſpgūt t Sic ꝛ coꝛ timidū. timoꝛe mūdano v Jn cogitatōe ſtulti. i. q̄le ē coꝛ ſtulti: q̄ cogitat tm̄ de vanis. x Contra ipe. ti. nō reſiſtet. malo: ſz tm̄ acq̄eſcit p ꝓſenſū. Sequēs aūt lr̄a p trāſlatoꝛes ſiue ſcriptoꝛes vī viciata: pōt tm̄ ſic exponi y Sic ꝛ coꝛ trepidū. timoꝛe mūdano z Jn cogi. fatui. q̄ tm̄ cogitat de vanis a Oīni tpe ñ metuet. ſ. timoꝛe diuino. b Sz ꝛ q̄ i p̄cept̄ dei pma. ſp. ſupple timet timoꝛe diuino. ſic hēnt libri coꝛrecti: aliq̄ tm̄ hñt ſic: Et q̄ in p̄ceptis dei ꝛc. ꝛ eſt cōparatio p oppoſitū: qz ſicut fatuus nullo tpe ſtat i timoꝛe diuino: ſic p oppoſitū ſtabil⁹ i p̄ceptis dei ſemp manet i ei⁹ timoꝛe filiali. c Pungēs oculū. Hic ꝓñter reꝓbat negligētiā amicitie ꝓſeruāde dicēs: Pūgēs oculum deducit lachꝛymas i. facit. exire. d Et q̄ pungit coꝛ amici ſui vbo iniurioſo. e Pꝛofert ſēſuz. i. fac māifestare ei⁹ offensā ꝛ amicitie leſionē: ꝛ ad idē ſbdit: f Mittēs lapi. i volatilia. ſil̄ ꝓgregata g Deijciet illa. i. diſpgz. h Sic ꝛ q̄ qui. ami. diſ. amicitiā. qō ē magnū malū: nā amicitia multo p̄cioſioꝝ ē q̄ pecunia. Uerūtm̄ qz repabilis ē: ſubdit: i Ad amicū et ſi ꝑdu. gladiū. volēs eū pcutē. k Nō deſperes. de amicitie recupatione. l Eſt .n. regreſ. ad amicū. .ſ. vez. m Si aperuerit oſ. ſuū. n Triſte. ꝓgrēs de te o Non timeas. ꝛ ſubdit rō: p Eſt. n. cō coꝛdatio. facil ad amicū vez: excipit tm̄ aliqs caſus i q̄bus nō ē facil ꝓcoꝛdatio dicēs: q Excepto cō. ꝛ iꝓꝛopio. ꝛ differūt iſta duo: nā ꝓuiciari ē iponē vel irrogare alicui; crimē vicioſū vt q̄ ſit latro vel ribaldus. Jmpꝛo pare vo eſt aliq̄d turpe irrogare: qō tm̄ nō ē vicū: vt q̄ aliqs ſit ſpuri⁹ vl ꝓditōis fuilis. r Et ſupbia. i amici ꝓcul catōe. s Et myſterij. idest ſecreti amico ꝓmiſſi Reuelatōe. t Et plaga doloſa. i. ꝑditoꝛie iflicta. v Jn his oīb⁹ ef. amic⁹. i. nō recōciliabit de facili. ꝑpē qō ꝓñter iducit ad fidelitatē amicitie ꝓſeruandā dicēs: x Fidē poſ. cū ami. i paup. illi⁹ ꝛc. puer. xvij. Oi tpe diligit q̄ amicus ē: ꝛ i angustijs cōꝓbat. y Ut ꝛ i hereditate illius coheres ſis. fideliū. n. amicoꝝ bona ſi adinuicē cōia ꝛ qz amicitie diſſoluūtur p lites ꝛ bella: ſbdit: z Añ ignē camini ꝛc. ꝛ pz: ꝛ p oppoſitū amicitie reꝓmātur ꝛ ꝓfuant̄ p dulcia vba: ſbdit: a Amicū ſalu. nō cō fūdaris ꝛc. etiā ſi ini te ꝛ ipm fuerit aliq̄ vba diſſensionis. b Et a facie illi⁹ nō me abſcōdā. ſic hñt libri coꝛrecti. i. ſocietatē illi⁹ nō effugiā vt dem exēplū tibi ſile ſa ciēdi. c Et ſi mala mihi euenerīt p illū. i. ꝑpē illuz. d Suſtinebo. patiēter, ꝑpē amicitie bonū. e Oiſ qui audiet cauebit ſe ab eo. i. ab offensione amici caſtigatus mei exēplo: iō ſbdit optando: f Quis dabit oꝛi meo cuſtodiam. vt amicū nō offēdā. g Et ſup labia mea ſignaculū certū. vt nō aperiāt niſi debito mō ad loq̄ndū. h Ut nō cadā i ipis. i. labioꝝ meoꝝ peccatis. i Et lingua mea perdet me. i. idest dignum faciet perditione.

ne multū loq̄ris: ꝑt cū inſensato ne abieri. Serua te ab illo ut nō moleſtiā habeas ꝑt nō coīnqnaberis i pctō illi⁹. Deflecte ab illo: ꝑt iuenies requiē: ꝑt nō acidiaberis i ſtultícia illi⁹. Sup plūbū q̄d grauabit: Et quid illi aliud nomē q̄z fatu⁹? Harenā ꝛ ſalē: ꝛ maſſaz ferri facili⁹ ē ferre: q̄z boiez iꝓrudētē ꝛ fatuū ꝛ ipiuz. Sic lozamētū ligneū colligatū fundamēto edificij non diſſolueť: ſic ꝑt coꝛ cōfirmatū i cogitatōe ꝓſilij. Cogitat⁹ ſenſati i oī tpe vel metu nō ōprauabit. Sicut ornatus hare noſus i pariete lympido: ꝑt ſicut palee in excelſis: ꝑt cemēta ſine īpenſa poſita ꝫ ſacie vēti nō pmanebūt: ſic ꝑt coꝛ timidū i cogitatōe ſtulti ꝫ ipētū timoꝛis nō ſiſtet: ſic ꝑt coꝛ trepidū i cogitatōe fatui: omni tpe nō metuet: ſz ꝑt q̄ in p̄cept̄ dei pmanet semp. Pungēs oculū odu cit lachꝛymas: ꝑt q̄ pungit coꝛ ꝓfert ſenſum. Mittens lapidē i volatilia deijciet illa: ſic ꝑt qui ꝓuiciat amico: diſſoluit amicitiā. Ad amicū etſi ꝑduxeris gladium: non deſpes: ꝑt n. regreſſus ad amicū. Si aperuerit os triſte: nō timeas. Eſt ēiz cō coꝛdatio excepto ꝓuicio ꝛ iꝓꝛperio: ꝑt ſupbia: ꝑt myſterij reuelatōe: ꝑt plaga doloſa. Jn his oībus effugiet amic⁹. Fidē poſſide cum amico i pauptate illi⁹: vt ꝛ i bonis illius ꝑeteris. Jn tpe tribulatōis illi⁹ pmane illi fidelis: ut ꝛ in hereditate illius coheres ſis. Antē ignez camini vapoꝝ ꝛ fum⁹ ignis ſaltat: ſic ꝛ añ ſanguinē maledicta ꝛ ꝓtumelie ꝛ mine. Amicū ſalutare non ꝓfundar: ꝑt a facie illi⁹ nō me abſcōdaz: ꝑt ſi mala mihi euenerit ꝑ illū: ſuſtinebo. Oīs q̄ audiet: cauebit ſe ab eo. Quis dabit oꝛi meo cuſtodiaz: ꝑt ſup labia mea ſignaculum certum: ut non cadā in ipis: ꝑt lingua mea perdat me:

Capitulū.XXIII.

Omie pr̃. Supr̃ ab illo loco: Nō dixerī. xv. ca. auctor induxit ad detestationē peccati ratōcinā do: hic ꝓnter idez facit depcādo: vt peccata que detestat' ē in alīs: nō repiant in ipo: z vt exēplo sui alī studeāt deū exora re ꝑ euitatione z detestatione pcti. Sic igit ꝓcedit: qr̃ ꝑmo ponit suā oīonez: secūdo se ꝓuertit ad aliorū īformatiōez: ibi Doctrinam oīs. Circa p'm dicit de pcādo. a Dñe pat. oim p creatiōnē. b Et domiator vite mee. p spēalē ꝓdescēsionē. c Ne dereli. me i cogi. z psi. illor. s. fatuor z ipior ō qb' locut' ē ca'. pcedēti. d Nec sinas me cadē i illa exprobratiōe. in quā cecide runt. e Quis supponit i cogitatu meo .q.d. vtinaz alīqs supponat. f Flagella. diuina q̄r cogitatio retrahit a malo. g Et in corde meo doctrinā sapie. q̄ firmat i bono. h Ut ignoratiōib' eor̃. i. delictis cogitationū i Nō pcat mihi. sz stati timore vel pena repmat. k Et nō appareāt delicta illor̃. i. cogitatuuz p exitū i op' malū. l Et ne adincrescāt ignorātie mee r̃c. i. ne peccatis cogitatiōis addant peccata oīs z opis z psuetudinis. m Et inci. i pspe. aduer. meor̃. i. demonū. n Et gaudeat inimic' me'. s. diabol' q̄ gaudet de peccatis hominū: z maxīe doctor̃. o Dñe pr̃. exponat vt pus. p Extollētiā oculor̃ meor̃ ne dederis mihi. i. supbiā nō pmittas mihi dñari. q Et oīe desidera uū auer. a me. phibēs me tali desiderio pstare. r Aufer a me vētris ꝓcupiscētias. i. gulā: z qr̃ mistrat luxurīā malā: subdit. Et ꝓcubitus ꝓcupiscētie r̃c. sequit: s Et aie irreuerēti z ifrunite ne tradas me. i. insipido vel indiscreto: q̄ caret sapia a sapore dicta. Et dr̃ infrunit' ab in qō ē sine z frumē nis. qō ē ps gutturis q̄ sapor sentit: Est igit sensus. s Et aie irreuerēti r̃c. i. ne pmittas aīm meū incidere i irreuerētiā z insipiētiā. t Doctri nā oīs. Hic se ꝓuertit ad alior̃ iformationē: et ꝑmo ad fugiēdo pctm̄ oīs: secūdo operis: ibi Duo genera. Prima i duas: qr̃ p' docet vitare iurationē: secūdo aliā ma lā locutionē: ibi Et alia' loqla. Circa pmū excitat ꝑmo attentionē audiētiū dr̃. t Doctrinā oīs audite filī. aure corꝑis z cordis. v Et q̄ custodierit illā. corde re tinēdo z opeiplendo. x Nō piet labīs suis. male lo quēdo. y Nec scādaliçabit. i. ruet In opib' neq̄ssimis. z ꝓriū ē de malis: iō subdit: z In vanitate sua appē hēdit pctōr. a diabolo sibi laqueū tendēte. a Et supbus. corde. b Et maledict'. ore. c Scādaliçabit i illis. i. cadet i diaboli laqueis. d Juratiōi. Postq̄ excitauit audiētiū attentiōz: hic ꝓnter ponit suā monitōez: tñ ad maiorē sequētiū itelligētiam querit: vtr̃ assuefactio iuramēti sit bona: et videt q̄ sic: qr̃ iuramētū ad reuerētiā nominis dei introductū est: qō īuocat' tanq̄ infallibile testimoniū veritat' ꝑ r̃c. hoc ꝓfirmat dicto hiero. sup matth. Qui iurat venerat' aut diligit eū p quē iurat: sz assuefacitio vtriusq̄ act'. s. venerādi z dilīgēdi ē bona ergo r̃c. Ad ꝓtrariū arguit: q̄ nulla iuratō sit bona Matth. v. dic salvator. Ego aūt dico vobis nō iurare oīno r̃c Ad hoc dicēdū: q̄ alīq̄d est bonū fm se: qō tñ est nociuū: eo q̄ ql vtit eo male. Sic sumere eucharistiā bonū est: tñ q̄ sumit indigne iudiciū sibi mā ducat z bibit. j. cor. xj sic ē in ꝓposito. Juramētū eni fm se ē licitū z honestū: qō patz ex ei' origīne. Nā ex h' itroductū ē q̄ homines credūt deū habere infallibilē veritatē z oīm certā cogniti onē z ꝓuidentiā: silr patz ex fine. Ad h'eni iuramētū iducit: q̄ lites z ꝓtrouersie inter homies termient: vt dr̃ hebr̃. vj. Oñs ꝓtrouersie eor̃. s. hominū finis ad ꝑfirmatōez ē iuramtū. Ledit tñ ad malū illi' q̄ eo idebite vtit. s. qñ sine necessitate z cautela debita h' facit: videt tñ puā reuerētiā hīe ad deū: q̄ ipm i leui aut nulla rōnabili cā vocat i testē: qō fieri nō debz etiā ō aliquo viro honesto: eo q̄ videt in hoc ei' irreuerētia: hoc aūt fit i assuefactiōe iuramēti ergo r̃c. Itē qr̃ ꝑ assuefactionē iuramēti i minet piculū piurī: naz hō de facili deliquit i vbo: eo q̄ lingua sita ē in lubrico: iurare tñ ad declarationē veritatis occulte ne pereat iustīcia: bonū est z sanctū: sic sumē medicinā i casu necessitat' bonū ē: qō tñ extra casū illū nō expedit Per dicā patēt argumēta: nā assuefactio magr̃ cedit i irreuerētiā nomis dei rōnib' dictis: z sic pz ꝓmū. Ad secūdū dicē dū: q̄ hiero' loquit i casu in q̄ cū cautela z reuerētia debita iurat. Ad vbū dñi: Matth. v. dicēdū: q̄ nō oīe: z qōdam nō: equipollēt. Per hoc aūt qō dr̃: Ego aūt dico vobis nō iurare oīno: nō ꝓhibet oīe iuramētū: sz iuramētū carens necessitate z cautela debita rōnib' ꝓdictis. d Juratiōi. Hic ꝓnter pōit suā monitiōz. d. Jurationi r̃c. et pz ex dictis sentētia. e Nomiatio vo dei nō sit assidua i ore tuo. s. ad iurādū: vt ꝓdictū ē: debet tñ cē frequēs i ore ad depcandū z ꝓdicandū. f Et nomib' sanctor̃ nō admiscearis. iurando frequēter in ipis. g Qm̄ non eris imunis ab eis. i. ab offensa eor̃. h Sicut eni seru' interrogat' assidue. i. questionatus p flagella. i Al liuore nō minuitur. i. non carebit liuore cutis ꝓpter flagellatiōz corꝑis sui. k Sic omnis iurās. p deū. l Et nomias. i. iurās p nomia sanctor̃: z hoc assidue. m Jn toto a peccato nō purgabit. quia per talem consuetudinem malam in iuramentuz illīcitum labitur: ideo subditur: n Vir multum iurans replebitur iniquitate: nam ex hoc incurrit periurīū per iura-

Lapitulum.XXIII.

Omine pater et dña tor vite mee: ne dereliquas me i cogitatu z psilio illor̃: nec sinas me cadere in illis. Quis suppōit i cogitatu meo flagella et i corde meo doctrinaz sapie ut ignoratiōib' eor̃ nō pcat mihi: et ñ appareāt delicta eor̃: et ne adincrescāt ignorātie mee: z mltiplicent delicta mea: z pctā mea abūdent: et incidā i ꝓspectu aduersarior̃ meor̃: et gaudeat inimic' me'. Dñe pat et deus vite mee ne dereliquas me in cogitatu illor̃ Extollētiā oculor̃ meorū ne dederis mihi: et omne desideriū auerte a me. Aufer a me ventris ꝓcupiscētias z ꝓcubit' ꝓcupiscētie ne appēdāt me. Et aie irreuerenti et infrunite ne tradas me. Doctrinā oīs audite filij: et qui custodierit illam nō periet labijs suis: nec scādaliçabit i opib' neqssimis. Jn vanitate sua appre hendit pctōr: et supbus et maledict' scandaliçabit in illis. Jurationi nō assuescat os tuū: multi eni cas' i illa Nomiatio vo dei nō sit assidua i ore tuo: et nomibus sactor̃ nō admiscearis: quōniā nō eris imunis ab eis. Sic eni seru' iterrogat' assidue: a liuore nō minuit: sic ois iurās et noians: i tōto a pctō ñ purgabit. Vir mūl-

mentū falsuz:qō est ꝓtra veritatē: ⁊ iuramentū iniquū: qō est ꝓtra iustitiā. Et nō discedet a domo illi⁹ plaga.i. diuina vindicta saltē in futuro: ⁊ etiā aliqñ in pñti grauiter puniūt ꝑ notorio homies piurio. p Et si frustrauerit fratrē. ex piurio sibi damnū inferēdo. q Delictū ipi⁹ sup ipm erit. qz tenet ad restituendū: ⁊ debet ad h⁹ cogi:si ꝓbatuz fuerit ꝓtra eum. r Et si dissimulauerit.tacendo vitatē: ꝑ c⁹ declaratiōe adducit i testez iurans se nescire. s Deliquet duplicit.scz ꝓtra se falsū iurando ⁊ ꝑ ꝓmū dānificādo retinentē alienū i ꝓscia: ⁊ aliū in bursa scz illū cui⁹ pecunia retinet. t Et si i vacuū iurauerit. iurando sine causa: vl ex leui causa. v Nō iustificabit. Nā in h⁹ irreuerēter vtit iuramēto: vt dictū est supra. x Replebit enī ſtributiōe pessima.i. pena debita: y Dom⁹ illi⁹. Nā filij aliqñ puniūt pena tpali ꝑ parentibus: ⁊ maxie qñ sūt imitatores delicti patz:frequēter enī h⁹ fit:nam filius audiēs patrē frequēter vane iurantē: ex hoc accipit modū ꝓsilez: z Est et alia. Hic ꝓñter detestat quedā alia peccata locutiōis Et ꝑmo pctm blasphemie: cū dicit: Est et alia loqla ꝯria.s. ꝓcedēti. Nā in iuramēto inuocat dē⁹ vt testis infallibilis veritatis. In blasphemia vo sibi magis iponit crimē falsitatis a In morte.blasphemia enī meret mortē gehēne: ⁊ etiaz mortē nature. Nam blasphem⁹ i lege ꝑcipit lapidari: leui. xxiij. Aliq libri habēt Mozti:⁊ sbitelligit obligata:et sic est eadē sentētia. b Nō iueniat i hereditate iacob. quia sic dictū ē blasphem⁹ ꝑcipit auferri de hereditate iacob per mortē. c Eteni a misericordib⁹ hec oia auferent.s. falsa ⁊ idiscreta iuratio ⁊ blasphemia. d Et i delictis nō voluptabūt.i. nō delectabūt:sz magis i opib⁹ vtuosis. Signū enī habit⁹ generati ē delectatio in ope.ij.eth. Cōsequēter detestat peccatū locutiōis irreuerētis di. e Indisciplinose loqle.q ē ꝑpe loqla irreuerētie. f Nō assuescat os tuū. nā act⁹ talis ē malus:⁊ ꝓsuetudo peioz. Et qñ parētib⁹ maxie debet reuerētia:⁊ p ꝓñs irreuerētia ad ipos ē pessima: subdit: g Memēto pris ⁊ mris tue. exhibēdo eis debitā reuerētiā:⁊ omnē irreuerētiā ꝑcauendo. h In medio enī magnatoz ꝓsistis.q.d. licz ad maiorē statū fueris eleuatus q̄ pentes tui:nō debes eoz reuerētie obliuisci. i Ne forte obliuiscat te dē⁹. gratiā suā tibi subtrahēdo:⁊ te cōfusibiliter deijciēdo. k Assiduitate tua.circa parētū irreuerētiā. l Infatuat⁹ iproperiū patiaris.a deo ⁊ homib⁹. n Et maluisses nō nasci.ex ipatiētia tue delectiōis:sic faciunt multi. Cōsequēter detestat peccatū locutiōis iniuriose dicēs p Homo assuet⁹ in vbis iproperij.sic fuit semei:vt habet .ij.reg.xvj. p In omib⁹ dieb⁹ suis nō erudiet.qz cōtēnit tū iurās iplebit iniqtate: et nō discedet a domo illius plaga. Et si frustrauerit fratrē: delictū illi⁹ sup ipm erit et si dissimulauerit delinqt dupliciter:et si in vacuū iurauerit nō iustificabit. Replebit enī retributiōe pessima dom⁹ illius. Est et alia loquela ecōtrario i mortē: nō iueniat i hereditate iacob. Et ceteni a misericordib⁹ oia hec auferēt:et i delictis nō voluptabūt. Indisciplinose loquele nō assuescat os tuū:est enī i illa vbū peccati. Memēto pris ⁊ mris tue: in medio enī magnatorū ꝓsistis:nē forte obliuiscatur te dē⁹ in ꝓspectu illoz: et assiduitate tua ifatuatus iproperiū patiaris:et maluisses nō nasci:⁊ die natiuitatis tue maledicas. Homo assuet⁹ in vbis iproperij:in omib⁹ diebus suis nō erudiet. Duo genera abūdāt i peccatis: et tertiuz adducit irā ⁊ pditionē. Aia callida q̄si ignis ardēs nō extinguet donec aliqd glutiat: et hō nequā in ore carnis sue:nō desinet donec incē dat ignē. Homi fornicario omis panis dulc: nō satigabit trāsgrediēs usqz ad finē. Omis homo q trāsgredit lectū suū cōtēnens i aiam suā:et dicēs: quis me videt tenebre circūdant me:⁊ parietes coopiūt me:⁊ nemo circūspicit me quē vereor: delictoz meoz nō memorabit altissimus: ⁊ nō intellexit qñ oia videt oculus: illi⁹:quoniā expellit a se timorē dei h⁹ mōi homis timor:et oculi homīm timētes illū:et ñ monita alioz. q Duo genera. Posito peccato locutiōis:hic ꝓñter detestat triplex peccatū opis. Et primo ponit duo breuiter se expediēdo:secūdo tertiū magis imorādo:ibi Homi fornicario. Circa ꝑm dicit: q Duo genera abundāt i peccatis. qz sūt causa pluriū seqñtiū.s. cupiditas:q̄ est radix oim maloz. j.thimo.vj.⁊ gulositas:q̄ est occasio multoz malo: ⁊ spēaliter per ebrietatē. r Et tertiū adducit irā. vindicte oiuine:⁊ pditionē gehēne: ⁊ istud est adulterium:de q postea magis ꝓsequet: et de primo subdit: s Ania callida q̄si ignis ardens. ardore cupiditatis de q dicit boeci⁹ libro.ij. de ꝓsolatōne metro.v. Seuior ignib⁹ ethne ardet amor habēdi. t Nō extinguet donec aliqd glutiat.alioz bona male acq̄rēdo ⁊ subdit ō secūdo v Et hō nequā in ore carnis sue.i. gulosus q̄ sibi nequā ē p os suū:qz gulositas nō solū nocet aie ꝓprie:sz etiā corpi:generās multas passiones ⁊ infirmitates. x Nō desinet donec incēdat ignē.s.luxurie.nā virtus nutritiua materiā ministrat generatiue:vnde dicit hiero⁹. Uenter mero estuans statim spumat in libidinez. y Homni fornicario. Hic ponit tertiū:et ꝑmo q̄tum ad virū:secūdo q̄tum ad mulierē:ibi Sic ⁊ mulier. Circa ꝑmū dicit: y Homi fornicario.i.luxurioso. z Omis panis dulcis.i.omis aliena mulier appetibilis. a Nō satigabit trāsgrediēs.i.nō cessabit transgredi mandatū dei: Exo.xx. Nō mechaberis. b Usqz ad finem vite sue. ⁊ qz pctm luxurie hebetat mentē: eo q̄ reddit hominē bestialē:subdit: c Omis homo q̄ transgredit lectū suū.p adulteriū. d Cōtemnēs in animā suā.i. ꝓtemptū aie sue inferēs ꝓpter carnis voluptatē. e Et dicens.execat⁹ voluptate: f Quis me videt cē.q.d. nullus:nec homo nec deus. ⁊ patz lra. Et subdit erroris causa cū dicit: g Qm expellit a se timorē dei h⁹ mōi homis timor.i. timor adulteri q̄ timet voluptate priuari:expellit a se timorē dei: motus enī maiores depellūt miores:fm phm. Adulter vo nimis fortiī trahit a voluptate: ⁊ sic retrahit a dei timore. h Et oculi homīm timētes illū.i.homies ꝓscq̄ sui adulterij:q̄ in hoc sibi seruiūt timore ducti ne eius offensam incurrant:et adulando defacinoribus suis eum ꝓmendant: et sic in ipis eum nutriunt: ⁊ per cōsequens timorē dei ab ipso expellunt ꝓpter quod non ꝓsiderat: q⁹ deus ipm videat ad puniendū:ideo sequit: i Et nō cognouit.i. cogscere neglexit: k Qm oculi dñi multo lucidiores

sunt. l Sup solē. Claritas enī solis nō est nisi q̄dam effectus: ⁊ modica scintilla diuine claritatis. m Cir cūspiciētes oīa vias hoim. q̄tūcūq; occultas. n Et pfundū abyssi. ad q̄ nō ptingit lux solis. o Et ho minū corda. q̄ soli deo sunt nota. p Dño enim deo ātēq; crearēt: oia sūt agnita. nā est agēs p intellectū: ⁊ sic p̄cognoscēs. q Sic ⁊ post p fectū. i. p⁹ creatiōz rez cognoscit oia exq̄ eni p̄cognouit anteq; essent i effectu: sequit: Et q; postea sp̄ditur aūt adulteri pena cū dicit: r Hic i pla. ciui. vindicabit. i. puniet: qz in palā lapidari p̄cipit: vt p̄dictū est. s Et q̄si pullus equin⁹. i. indomitus voluptati dedit⁹. t Fugabit vt sic capt⁹ punia tur. v Et erit dedecus omibus. amicis suis ex vilitate crimis ⁊ punitiōis. x Sic ⁊ mulier. Hic ꝓse quēt detestat pec catū adulterij q̄ tū ad mulierē dicens: x Sic ⁊ mulier ois relin. vi. suū. peccabit: qz te net ei obedire: ⁊ debitū reddere. b Statues heredi tatē. i. heredē viri sui. z Ex alieno matrimonio. q̄n adulter ei⁹ ē vxori alligat⁹: ⁊ sic filiū quē ex eo ꝓcipit pri uat hereditate patna: ⁊ ip̄m instituit i aliena. a Pri mo ei i lege alti. dē. Inque dicit exo. xx. Nō mechaberis. b Secūdo viz. suū derelict. abutēs corpe suo ꝓprio cū nō habeat ei⁹ potestatē: sed vir. j. coī. vij. c Tertio in adulterio fornicata ē. i. polluta. d Et ex alio viro filios statuit sibi. s. marito suo. Et qz sm legē debet pub lice puniri: subdit: e Hec i ecclesia adducet. i. i ꝓsilio corā iudicib⁹. f Et i filios ei⁹ respiciet. vtrū sint legitimi: vel illegittimi: ⁊ si ꝓbent illegittimi: eȳcient de domo mariti: iō subdit: g Nō tradēt filij ei⁹ radices. qz nō stabilient i hereditate mariti. h Et rami ei⁹. i. filij filioz. i Nō dabūt fructū. i. nō ꝓsperabunt: iōo subdit: k Derelinquēt i maledictū memoriā ei⁹. scz matris adultere: cui maledicēt homies miseriā filiorū adulterinoz videtes: l Et dedecus illi⁹ nō delebit. corā deo si pseueret in malo: nec etiā corā homib⁹ vsq; ad magnū tp̄us. Cōsequēter ex dictis de adultero ⁊ adultera ꝓcludit itentū dicēs: m Et agnoscēt q̄ derelicti sunt. s. ceteri viri ⁊ mulieres. n Qm̄ nihil melⁱ est q̄ timor dei. s. filialis q̄ cauet offensam dei. o Et nihil dulc⁹. aie palatū bn̄ dispositū habēti. p Quā respiere i mādatis dei. nō solū speculatiue cognoscēdo sz etiā practice ope adimplēdo. q Gloria magna est sequi dñm. p viā iusticie. r Longitudo ei diez. i. eina vita. s Assumet ab eo. i. a deo qui dat illā seq̄ntib⁹ ip̄m p viam mandatoz suoz. Capitulū. XXIIII.

cognouit: quoniā oculi domini multo pl⁹ lucidiores sūt sup solē: circūspiciētes oīs vias hoim: et ꝓfundū abyssi: et hoim corda intuentes in absconditas ptes. Dñs eni deo anteq; crearent oia sūt agnita: sic ⁊ p⁹ pfectū respicit oia. Hic in plateis ciuitat⁹ vindicabit: et q̄si pullus eqn⁹ fugabit: ⁊ vbi non spauit ap̄phendet. Et erit dedecus omib⁹: eo q; nō itellexerit timorē dñi Sic ⁊ mulier ois relinquēs virū suū: ⁊ statuēs hēditatē ex alieno matrimonio. Primo eni i lege altissimi icredibilis fuit: ⁊ secūdo viruz suū dereliqt. tertio i adulterio fornicata ē: et ex alio viro filios statuit sibi. Hec in ecclesiam adducet: et in filios eius respiciet. Non tradent filij eius radices: et rami eius non dabūt fructū. Derelinquet in maledictū memoriā eius: et dedecus illi⁹ nō delebit. Et agnoscēt q derelicti sūt quoniā nihil melⁱ est q̄z timor dei: et nihil dulc⁹ q̄z respicē i mādatis dñi. Gloria magna ē sequi dñm: longitudo enī dierū assumet ab eo. XXIIII.

Apietiā laudabit. Supius a tertio ca⁹. ⁊ cⁱra actū est de exercitio virtutū: hic ꝓnter agit de statib⁹ ecclesie: in q̄bus fit hoc exercitiū. ⁊ qz h⁹ mōi stat⁹ fm ordinē diuine sapie distinguūt: ideo ꝓmo ponit sapie cōmēdatio: secūdo subdit h⁹ mōi statuū distinctio ca⁹ sequēti. Ad euidētiā aūt dicēdoz sciendū: q; aliq̄ exponūt hoc capitulū ō lege veteri ⁊ noua: q̄ dī sapia diuia: qz nō humanit⁹ inuēta: sz diuinit⁹ reuelata. Ad hoc aūt allegāt q̄ dī ifra eodē ca: Hec oia liber vite ⁊ testamētū altissimi. sed saluo meliori iudicio h⁹ nō videt rōnabilit dictū. Naz in psona sapie ō qua fit hic sermo dicit in hoc ca⁹: Ego feci i cel: vt oriret lumē indeficiēs. q̄ factum fuit a ꝓncipio creatiōis mūdi. Lex aūt vet⁹ postea fuit data: Exo. xx. q̄si p duo milia annoz: ⁊ noua postea p tātū tp̄us ⁊ ampli⁹: ꝓterea de eadē sapia de q̄ fit hic mentio dicit: Ab initio ⁊ añ secula creata suz. q̄ nō pōt dici de lege veteri vl̄ noua. Itē hec expositio fauere videt errori iudeoz: qui fingūt legē veterē creatā fuisse ante mūdū: vt ifra plenⁱ dicet. Propter q̄ dicendū: q; hic agit de sapia diuia psonaliter dicta: que est sapientia genita. Unde in eius psona dicit hic. Ego ex ore altissimi ꝓdū. Et de h⁹ plenius fuit dictū in principio huius libri. Sic ergo ꝓceditur: qz ꝓmo ponitur huius sapientie cōmendatio: secūdo describit eius generatio: ibi Ego ex ore dē. tertio soluitur tacita questio: ibi Adhuc doctrinā. Circa primū dicit: a Sapietia laudabit animā suam. i. seip̄am eo modo loquēdi quo dicitur Hiere. ij. Jurauit dominⁿ exercituū p aiam suaz. i. p seip̄m Gen. xxij. Per memetip̄m iurauī dicit dñs. laudauit enī sapientia genita q̄ est idez q̄ verbū diuinū seip̄am p angelos ⁊ ꝓphetas ⁊ alios sanctos: ⁊ etiam p seip̄am in humanitate assumpta exp̄imens excellentiā quam habebat a patre Joh. x. Ego ⁊ pater vnū sum⁹. b Et in dño honorabit. idest in deo patre venerabitur: quia sicut pater est in filio et ecōuerso: vt dicitur: Joh. xiij. sic filius honoratur in patre: et pater in filio. c Et in medio populi sui gloriabit. idest in medio sanctorum angelorum ⁊ etiam hominū: qui sunt eius populus. d Et in ecclesijs altissimi aperiet os suum. scilicz in ecclesia triumphante: illuminando angelos ⁊ docendo: ⁊ militante in humanitate assumpta p̄dicando in templo ⁊ apostolos docendo. e Et in cōspectu virtutis illius. i. in operibus miraculosis virtute altissimi factis qz fiebant ad declarationē sue deitatis. f Et in medio populi sui exaltabit. Nā de medio apostoloz ⁊ ip̄is videntib⁹ eleuatus fuit in celum: Mar. vlti. et act. ꝓmo. g Et in plenitudine sancta admirabitur. de qua dicit: Joh. ꝓmo Vidimus eum quasi vnigenitu a patre: plenum gratia et veritatis: et ibidem subditur: Et de plenitudine ei⁹ omnes

nos accepim⁹. h Et in mlt̃itudine electoꝝ habebit laudē. Nā a ſanctis angelis ⁊ electis laudabit i celis. i Et i⁹ter bñdictos benedicet. i. bona dicet: dicēdo illud qđ ſequit de ſua emanatiõe eīna: p quā habet bonitatē infinitā a patre: ſic ⁊ deitatē: nõ tñ aliā numero: ſed eandē. k Ego ex ore. Hic ꝓñter deſcribit ſapie genite generatio: et ꝓmo generatio eternalis ex patre ſecũdo tpaliſ ex virgine: ibi Poſuit dauid ꝓria i duas: q⁹ ꝓmo deſcribit generatõ v̄bi ſecũdo p verbũ creatio mũdi: ibi Ego feci. Et ſilem ꝓceſſum tenet beat⁹ Joh. in ꝓncipio euãgelij ſui: vbi v̄bi dei in ꝓmo ponit emanatiões dicẽs: In ꝓncipio erat v̄bũ ⁊c. ēt i multitudine electoꝝ habebit laudē: ēt in medio ecclie aperiet os eius: ēt in cõſpectu virtutis eius glorificabit eum: ēt in plebe ſancta laudem habebit: ēt in benedictis benedicet ei: dicẽs. Egõ ex ore altiſſimi p̄odij: ꝓmogenita añ omnẽ creaturã: Egõ feci in celis vt oriret lumẽ indeficiẽs: ēt ſicut nebula texi omnẽ terrã. Egõ in altiſſimis habitaui: ēt thronus meus in cõlũna nubis. Gyrũꝝ celi circuiui ſola: ēt ꝓfundũ abyſſi penetraui: ēt in fluctib⁹ maris ambulaui: ēt in omni terra ſteti. Et in ōmi populo ⁊ i omi gẽte ꝓmatũ habui: ēt omniũ excellẽtiũ ⁊ humiliũ colla v̄tute calcaui. Et i his ōmib⁹ r̄eq̄ q̄ſiui: ēt in hēditate dñi morabor. Tũc ꝓcepit

secũdo mũdi creationẽ dicẽs: Oia p ipm facta ſi ⁊c. tertio v̄bi incarnationẽ cũ ſubdit: Et verbũ caro factũ ē ⁊c. Circa ꝓmũ in ꝓſona verbi vel ſapiẽtie genite dicit: k Ego ex ore altiſſimi. i. dei patris. l Prodũ. ⁊ dicit h̄ os altiſſimi potentia generatiua p̄ris: q̄ ꝓducit verbũ incarnatũ ſpũale qđ eſt filⁱ dei: ſic ore carnali ꝓducit verbũ ſenſibile: nã itelligibilia ſignificanẽ p ſil̃itudines ſenſibiliũ. m Prioge nita añ omnẽ creaturã. Ex hoc p̄z: q⁹ ſcriptura nõ loquit h̄ de ſapia diuina eſſentialit dicta: q⁹ hec nõ eſt generãſ nec genita: nec etiã de ſapia quacũq⁹ creata: p hoc qđ dicit: Ante omnẽ creaturam. Sciendũ tñ q⁹ iudei moderni i ſuo errore obſtinati negãdo diuinitatẽ xp̄i: habẽt p ꝓñs negare diſtinctionẽ ꝓſonalẽ i deo genitoris ⁊ geniti: q̄ tñ hic exꝑmit: ſed de hoc libro nõ curãt: q⁹ ipm nõ recipiũt. Libũ aũt puerꝝ ioꝝ ſalomonis iter ſanctos libros recipiũt: vbi octauo ca⁹ de ſapia diuia ponit eadẽ ſentẽtia: Nõdũ erãt abyſſi: ⁊ ego iaz ꝓcepta erã. ⁊ ibidẽ Añ oẽs colles ego pturiebar. vbi v̄o ē ꝓcept⁹ ⁊ ptus ibi ẽ generãs ⁊ genit⁹: ratio v̄o et natura nõ patiũt: q⁹ eadẽ ſimpler ꝓſona reſpectu ſuiꝑius ſit generans ⁊ genita: nulla enī res ſeipam gignit vel ad eſſe ꝓducit. Ad euitãdũ igit in deo diſtinctionẽ genitoris ⁊ geniti: finxerunt q⁹ lex fuit creata añ mũdũ p duo milia annoꝝ: vt ſic ō ipa dicat: Ante oms colles ego pturiebar. i. creabar: ſed h⁹ patz manifeſte falſum: q⁹ lex nõ potuit p ſe creari: ſz in mẽte aliq̃ angelica: vel humana: vel i ſcripto: vt i lapidib⁹ ſcripta fuit lex moyſi: vel i aliq̃ alia materia: ⁊ vterq⁹ mod⁹ ꝓſupponit alteri⁹ creationẽ. Hoc etiã dictũ eſt ita irrõnabile: q⁹ nõ eſt ꝓtra ipm diſputãdũ. n Ego feci. Hic ꝓñter deſcribit ꝓceſſus creaturaꝝ p ſapientiã genitã ſiue verbũ. Et ꝓmo ꝓceſſus iſte declarat: ſecũdo p ſcripturã ꝓfirmat: ibi Hec oia liber. Pria adhuc in duas: q⁹ ꝓmo declarat ꝓceſſus creaturaꝝ q̃tũ ad eſſe nature: ſecũdo q̃tũ ad eſſe grẽ: ibi Et i his omibus. Circa ꝓmũ dicit in ꝓſona ſapiẽtie genite ſiue verbi n Ego feci i celis vt oriret lumẽ ideficiẽs. ⁊ de lumie corꝑali patz Geñ. j. Dixit deꝰ fiat lux: ⁊ facta ē lux. ſic ibidez plenius explicaui. o Et ſic nebula texi oẽm carnẽ. Duobus eni ꝓmis dieb⁹ formatiõis rerũ elemẽta q̃ttuoꝝ nõ fuerũt abinuicẽ plene diſtincta: nã aqua tũc nõ habuit ꝓpletã denſitatẽ: ſed q̃ſi vaporabilit erat eleuata p totũ aerẽ. Et ſic p modũ nebule tegebat totã terrã. Tertia v̄o die q̄ diſtincta fuerũt elemẽta accepit a deo debitã denſitatẽ: q̄ et fecit i terra ꝓcauitates ad recipiẽdũ aque ptez: et ſic apparuit arida ⁊ elemẽta diſtincta: put dictũ fuit plen⁹: Geñ. j. p Ego in altiſſimis habitaui. diſponẽdo celũ empyreũ: qđ q̃ ſtati factũ fuit: fuit angelis repletũ. q Et thron⁹ meus. i. potestas mea. r In colũna nubis. p ipam enī diſponit generatio nubiũ in aere. s Gyrũ celi. i. celũ ſidereũ lumiaribus ⁊ ſtellis ornatũ. t Circuiui ſola. diſponẽdo motũ orbiũ. Sciẽdũ tñ q⁹ p li ſola: nõ excludit p̄i ⁊ ſpũſſanct⁹: nã ꝑm phm. ij. Elẽcoꝝ. ſolus. i. qđ cũ non alio. Et iõ qñ determiat aliqđ ſ̃biectũ in ordine ad p̄dicatũ nõ excludit a ꝓſortio p̄dicati illđ qđ habz ꝑfectitatẽ cũ ſubiecto: ſed qđ habet alietatẽ: pat aũt ⁊ filⁱ⁹ ⁊ ſpũſſanctus ſũt vnũ ſimplicit in eẽntia: ⁊ diſtinguũt in ꝓſona: p. pi qđ dictio excluſiua addita vni ꝓſone in ordine ad p̄dicatũ ꝓſonale facit excluſionẽ aliaꝝ ꝓſonaꝝ: vt cum dicit: ſolus pater generat: filⁱ⁹ eni ⁊ ſpũſſanct⁹ nõ generãt. Si aũt p̄dicatũ ſit eẽntiale nõ excludũt alie ꝓſone: ſed magis includunt: eo q⁹ ſit vnũ i eſſentia: ſic eſt i ꝓpoſito: q⁹ circuire celũ p diſpoſitionẽ mot⁹ orbiũ ē ꝓmune toti trinitati: ſic ⁊ creare: et iõ cũ dicit i ꝓſona ſapientie genite: Gyrũ celi circuiui ſola. p li ſola: nõ excludũt pat ⁊ ſpũſſanct⁹: ſz magis ĩcludunt. v Et ꝓfundũ abyſſi penetraui. ꝓpando ꝓcauitates i terra: vt ibi cõgregatis aquis appareret arida: q̃ ꝓgregatio vocat oceanus vel abyſſus. x Et in fluctib⁹ maris ambulaui. ſaluãdo noe ⁊ q̃ cũ eo erãt in arca inter aquas ⁊ fluctus diluuij y Et i omi terra ſteti. ſtabilitatẽ ei dando vndiq⁹ circa centr̃ mũdi. z Et in omi gen. ⁊ in omi pplo ꝓmatũ tenui. naz oĩs ptãs hoĩm a deo eſt. a Et oĩm excel. ⁊ hũi. col. v̄tu. calcaui. ſic habent libri correcti: ⁊ p̄z ſenſus. Nã oms tam magni q̃ parui dei filio ſunt ſ̃biecti: q⁹ toti trinitati. b Et i his omibus. Hic ꝓñter ponit effectus ſapiẽtie in creaturis q̃tum ad eſſe gratie: hic aũt effect⁹ habet locũ in angelis ⁊ homib⁹: et de angelis h̄ tacet de quoꝝ ꝓfirmatione in bonũ paꝝ loquit ſcriptura. Juſtificatio v̄o hoĩm p gratiã facta eſt a tota trinitate: p cognitõnẽ dei ⁊ amorẽ ſupnaturalẽ: ad quã eleuati ſunt patres ſancti ex electiõe diuia: et iõ ꝓmo ponit hec electio: 2° electiõis ꝓfirmatio: ibi Ab initio. 3° ꝓfirmatõis fructificatio: ibi Quaſi cedrus. Circa ꝓmũ ſciendũ: q⁹ nulli homi gratia dei denegat: cũ velit oms homines ſaluos fieri: ⁊ ad agnitionẽ veritatis venire: vt dicitur. j. timo. ij. ſed aliqui ea carent: quia non ſequũtur diuinum inſtinctum ad ſupnaturale bonum. Et ſic non datur eis gratia habitualis que datur ſequẽtibus ipm: ſicut alias diffuſius declaraui in pluribus locis. Dicit igitur dei ſapientia: b Et in his omnib⁹ ſcz homibus. c Requiem queſiui. in ipis habitãdo per gratiã: vnde ꝓuer. viij. dicit hec ſapientia: Delitie mee eſſe cum filijs hominũ. Uerũtamẽ quia multiplicatis homib⁹ poſt diluuiũ declinauerũt cõmuniter ad idolatriam: Abraam tamẽ ⁊ qui ab eo deſcenderunt p iacob nepotem ſuum in fide vnius veri dei ſteterunt: ꝓpter qđ hereditas dñi vocat: Deut⁹. xxxij. Pars autẽ dñi pplus eius: iacob funicul⁹ hereditatis ei⁹. iõ ſubdit d Et i hereditate dñi morabor. p gratiã patres illos ſanctificando. e Tunc ꝓcepit et dixit mihi creator omniũ. ſ. illud qđ poſtea ſubdit. Uel aliter: Tunc ꝓcepit ⁊ dixit mihi, ideſt figure mee: ſicut imago herculꝭ

dicit hercules. Creator oim. s. illud qō postea subditur: In iacob inhabita ⁊c. et interponit: Et qui creauit me ⁊c. Ad intellectū huius sciēdū: q̄ lz tota trinitas iustificet homies p gr̄am: tn̄ ad faciēdū hāc iustificationē nō dicit pater missus: sed tn̄ filius et spūssanct⁹: qz inuisibil' missio persone diuine duo includit. s. q̄ persōa illa nouo mō inhabiet mē tem rōnalē p gratiā: et q̄ ista psōa p̄cedat ab alia. Istud secūduz nō ꝓuenit patri: ꝑ qō nō ꝓuenit sibi mitti. vnde dicit Aug. ij. de tri. Pi nusq̄ legit missus ſz filio et spūi scō ꝓuenit mitti: non solū visibiliē sicut filius apparuit i carne et spūssc̄us i columbe specie: ſz etiaz inuisibiliē p dona quib⁹ inhabitāt mentē. s. spūssanct⁹ p donū charitatis et alia q̄ pficiunt voluntatē: filius autē p donū sapie: et alia q̄ pficiūt intellectū: eo q̄ spūssanct⁹ pcedit p modū volūtatis: et filius p modū intellect⁹. Hec igit missio sapie genite a p̄e pōt dici p̄ceptū loquēdo large: et sic dicit: e Tūc p̄cepit ⁊ dixit mihi creator oim. i. deus pr̄ mittēs dicto modo filiū: ⁊ qz posset aliqs credere: q̄ p talē missionē filius separet a p̄e: ꝓpter hoc anteq̄ vltra ꝓcedat istud remouet: cū dicit: f Et q̄ creauit me. i eternaliē generādo dedit esse: qō large quidē pōt dici creatio: vt diffusi⁹ dictū fuit supra p̄mo ca⁹. exponēdo illud: Prior oim creata ē sapia. g Requieuit i tabernaculo meo. i. in me ipa: qz ꝓpter dictā missionē filius q̄ est sapia genita non desinit esse i patre: nec pat̄ in filio. Cōsequēter resumit ꝓpositū dicēs: h Et dixit mihi. deus pat̄: i In iacob inhabita: ⁊ i isrl̄ hereditare. i. i pplo descēdēte a iacob q̄ alio nomie dictus ē israel: Gen̄. xxxij. In hoc eni pplo remānsit fides ⁊ cultus vni⁹ veri dei: ceteris cōmuniter ad idolatriā declinātib⁹. Sciēdū tn̄: q̄ iste popul⁹ magis denomiat a iacob ⁊ israel: q̄ ab abrāā ⁊ isaac: qz nō oīs eoz filij fuerūt fideles: vt pz de Ismaele ⁊ esau ſz oīs filij iacob fuerūt dei cultores: ꝓpter qō ⁊ tribus illi⁹ ppli denomiat⁹ ab eis. k Et in electis meis mitte radices. i. p̄cepta decalogi: ⁊ alia ceremonialia ⁊ iudicialia: q̄ fuerūt illi pplo data: vt p eoz obseruātiā radicaret i sapia diuia. l Ab initio. Hic ꝓnter ponit electiōis p̄dicte ꝓfirmatio q̄ fuit facta p stabilitatē regni: ⁊ edificationē tēpli tpibus dauid ⁊ salomonis. Premittit tn̄ hic sapie genite einitas: vt p hoc oñdat causa sufficiens stabilitat⁹ i alijs. Dicit igit: l Ab initio. p hoc ñ pōt itelligi initiū tpis: qz subdit: m Et ante secula. ſz intelligit ipe pat̄: q̄ est p̄ncipiū emanatiōis psonaz. m Et ante secula. i. eternaliē: qz filius eternaliē ꝓcedit a p̄e. n Creata sum. i. ab eo accipiēs esse p generatiōez que large loquēdo pōt dici creatio: vt pleni⁹ est dictū supra p̄mo ca⁹. Aliē exponūt alicᵹ: n Creata sum. i. puisa creari ſz hūanā naturā i vnitate psone assumēdā. Licz aūt hec expositio ꝓtineat veritatē: nō tn̄ videt eē fm auctoris libri hui⁹ itentionē: vt dictū ē supra p̄mo ca⁹. hoc etiā videt ex ꝓcessu hui⁹ capituli: in q̄ a p̄ncipio vsq̄ ad finē ponūt p̄rogatiue sapie genite: sic aūt ꝓuideri nō est aliq̄ ei⁹ p̄rogatiua: qz ꝓuenit omi creature q̄tūcūq̄ minute. Nā ab eterno puisum ē qōcūq̄ ꝓducit i tpe. o Et vsq̄ ad futurū seculū nō desinā. i. eternaliē psistam.

⁊ dixit mihi creator oim: et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo: et dixit mihi: In iacob inhabita: ⁊ in israel hereditare: et in electis meis mitte radices. Ab initio et añ secula creata sū et vsq̄ ad futurū seculū nō desinā: et in habitatiōe sancta coram ipo ministraui. Et sic in syon formata sum et i ciuitate sanctificata silr̄ requeui: et i hierusalē potestas mea. Et radicaui in ꝑpulo honorificato: et in ptes dei mei hereditas illi⁹ et i plenitudine sctoz detētio mea. Quasi cedrus exaltata in libano: et quasi cupressus in mōte syon: et quasi palma exaltata cades: et quasi plantatio rose in iericho: et quasi oliua speciosa in campis: et quasi platanus exaltata sum iuxta aquam in platheis: sicut cinamomum et balsamum aromatizans odorē dedi: quasi murra electa dedi suauitatē odoris: et quasi galbanum et onix et stacte: et quasi vapor thimiame in tabernaculo. Sicut terebinthus ego extendi manus meas celo: et quod ego. a Hereditas illi⁹. i. beatitudo populi honorificati: ⁊ vtroq̄ mō ꝓtinet veritatē: nā electoz beatitudo consistit obiectiue i p̄e ⁊ filio: Joh. xvij. Hec ē vita eīna vt cognoscāt te solū deū: ⁊ quē misisti iesū christū: p hoc tn̄ non excludit spūssanct⁹: ſz magis includit: vt patz ex supradictis. sed remanet q̄stio quō pat̄ dicit deus filij. Ad qō dicendū: q̄ habēdo respectū ad hūanitatē est manifeste verū: vñ dr̄ Joh. xx. Ascendo ad patrē meū ⁊ patrē vestrū: deū meū et deū vestrū. habendo vō respectū ad naturā diuinam: potest etiā verificari. dicitur enim filius fm diuinam naturam deus de deo: sicut dicitur in symbolo de ipso: Lumen de lumine: deum verum de deo vero. et sic vt videtur in psona filij de patre potest dici: In partes dei mei. idest patris qui est deus a quo sum: idem tamē deus cū ipo in essentia: distinctus tn̄ in persona. b Et in plenitudine sanctoz. i. in congregatione eorum. c Detentio mea. idest mansio mea per gratiam: Matth. xviij. Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo: in medio eorum sum. d Quasi cedrus. Hic consequēter ponitur dicte confirmatiōis fructificatio: et primo q̄tum ad fructum vite actiue: secundo contemplatiue: ibi Ego mater. Prima in duas: quia p̄mo ponitur dicta fructificatio: secūdo fame diffusio: ibi Sicut cinamomum. Circa primū sciendum q̄ terrenascentia diuersarum specierū magis fructificant in vna terra q̄ i alia:

p Et in habitatiōe sancta. i. in mētib⁹ sanctoz. q Loc ā ipo. deo p̄e. r Ministraui. i. missionē meā inuisibilē p eaz sanctificatiōz ipleui mō supradicto. Uel aliē: p Et in habitatiōe sancta. i. i congregatiōe iustoz. q Locā ipo ministraui. i. ministrare feci p aaron ⁊ alios sacerdotes bonos. sicut dr̄ gen̄. xxij. in p̄sona oñi: Nūc cognoui q̄ timeas oñm. i. alios cognoscere feci. r Et sic i syon. Hic ꝓnter ponit electiōis dicte ꝓfirmatio. s. per edificatiōz tēpli: ⁊ cōfirmatiōez regni tēpe dauid ⁊ salomonis: et sic dicit sapiētia dei: Et sic i syon firmata sum. ista tn̄ firmatio nō dicit aliquā mutationē i deo ſz in creatura inq̄ firmi⁹ stabiliunt̄ dona diuina: Dicit aūt dei sapia firmata i mōte syon: eo q̄ ibi fuit edificatū templū. iij. reg. vj. in q̄ archa ⁊ ppiciatoriū q̄ repsentabāt seōē dei: vt dictū fuit exo. xxv. habuerūt stabilē māsionē: nec vltra fuerūt portata de loco ad locū sic añ fuerāt p desertū: ⁊ postea i terra ꝓmissiōis: vt patz i pluribus locis p̄mi regū. s Et in ciuitate sanctificata. s. hierusalē ad diuinū cultū electa. iij. reg. viij. t Siliter receui. p spēalē habitatiōz: eo q̄ vigebat ibi cultus dei. v Et in hierusalē potestas mea. qz facta fuit ciuitas metropol' ⁊ regia: ⁊ hoc ex ordinatiōe spēali diuina. x Et radicaui. i. dona mea firmi⁹ stabiliui. y In ppło honorificato. i. i ppło israel: q̄ fuit honorificat⁹ a deo p ceteris: eo q̄ disposuerat ab eterno ex illo carnē assumere ꝓpter qō dedit ei legē ⁊ ꝓphetas sacerdotiū ⁊ regimē: ꝓpt qō dr̄ deut⁹. iij. Que ē eni alia gēs sic inclyta: et psal. cxlvij. Nō fecit taliē omi natiōi ⁊c. z Et i ptes dei mei hereditas illius. s. populi honorificati. Ad cui⁹ intellectū sciēdū q̄ li mei: pōt esse genitiu⁹ hui⁹ ꝓnomis ego: et sic ē sensus: z Et i ptes dei mei. i. in ptes dei: q̄ deus sū ego. a Hereditas illi⁹. q. d. vita beata q̄ ē electoz hereditas vera ē in ptes meas. i. apud me. alio mō potest esse genitiu⁹ hui⁹ ꝓnomis me⁹: et sic ē sensus. z In ptes dei mei. i. apud patrē qui ē deus me⁹. a Hereditas illi⁹. i. beatitudo populi honorificati: ⁊ vtroq̄ mō ꝓtinet veritatē: nā electoz beatitudo consistit obiectiue i p̄e ⁊ filio: Joh. xvij. Hec ē vita eīna vt cognoscāt te solū deū: ⁊ quē misisti iesū christū: p hoc tn̄ non excludit spūssanct⁹: ſz magis includit: vt patz ex supradictis. sed remanet q̄stio quō pat̄ dicit deus filij. Ad qō dicendū: q̄ habēdo respectū ad hūanitatē est manifeste verū: vñ dr̄ Joh. xx. Ascendo ad patrē meū ⁊ patrē vestrū: deū meū et deū vestrū. habendo vō respectū ad naturā diuinam: potest etiā verificari. dicitur enim filius fm diuinam naturam deus de deo: sicut dicitur in symbolo de ipso: Lumen de lumine: deum verum de deo vero. et sic vt videtur in psona filij de patre potest dici: In partes dei mei. idest patris qui est deus a quo sum: idem tamē deus cū ipo in essentia: distinctus tn̄ in persona. b Et in plenitudine sanctoz. i. in congregatione eorum. c Detentio mea. idest mansio mea per gratiam: Matth. xviij. Ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo: in medio eorum sum. d Quasi cedrus. Hic consequēter ponitur dicte confirmatiōis fructificatio: et primo q̄tum ad fructum vite actiue: secundo contemplatiue: ibi Ego mater. Prima in duas: quia p̄mo ponitur dicta fructificatio: secūdo fame diffusio: ibi Sicut cinamomum. Circa primū sciendum q̄ terrenascentia diuersarum specierū magis fructificant in vna terra q̄ i alia:

Et sic ponunt hic exẽpla pluriũ arboꝝ vel terrenascentiũ i diuersis locis notabiliter fructificatiũ cũ dicit: Quasi cedr⁹ exaltata sũ in libano. i. sic cedrus notabiliꝫ crescit in mõte libani: sic exaltata sũ in populo israel p augmẽtationẽ cultus diuini: p quã diuina sapia dicit exaltari: nõ in se: qz nõ põt augeri vel minui cuz sit infinita: sz i donis z effectib⁹ suis: sic dicit deus magnificari cuz deuote laudat a nobis: psal. xxxiij. Magnificate dñm mecũ. hec aũt diuini cultus augmẽtatio facta fuit maxie tpe dauid et salomonis: ezechie: et iosie: vt patz ex libris regũ z paral. et eodem mõ exponũt exẽpla q sequunt: e Et q̃si cupressus zc. i. sic ista fructificãt notabiliꝫ i locis h exposis: sic sapiẽtia diuina exaltata est mõ pdicto. Sciendũ tñ q cũ dicit hic: f Quasi palma exaltata sũ in cades. cades nõ est h loc⁹ deserti: vbi manserũt filij israel p aliqđ tpus vt dicit Deut⁹. j. Et sedistis i cades barne zc. sed est alia sita i sorte iude: et ad distinctiõz alteri⁹ dr cades absolute: iosue. xv. alia vo cades barne. Sciendũ aũt q hic ponunt exẽpla corpalia ad exprmendũ augmẽtũ donoꝝ spũaliũ: qđ ẽ excellenti⁹ augmẽto corpali: sicut mat ad exprmẽdũ excellentẽ amorẽ quẽ hz ad filiũ vtit plibus noib⁹: vocãs eũ aliqñ filiũ suũ: aliqñ cor suũ: aliqñ dñm suuz. et sic de plib⁹ alijs. g Sicut cinnamomũ. hic pnter põit dilatatio fame diuini cult⁹ i hierlm augmẽtati ppter qđ multi nõ solũ de iudeis: sz etiã đ gẽtilib⁹ veniebãt adorare deũ i hierlm: vt hz. iij. Reg. viij. et Joh. xij. que đdẽ fame diffusio significat h p bonũ odorẽ: fz q dr Cañ. j. Currem⁹ i odore vnguẽtoꝝ tuoꝝ. et. ij. Cor. ij. Quia christi bon⁹ odor sum⁹ deo zc. Et ponũt hic plures arbores et species aromatice: qꝝ ppetates explicare nõ ẽ ad ppositũ. Nã hic solũ introducunt ad designãdũ diffusionẽ bone fame p suauitatẽ sui odoris: sicut et arbores exposse in pte pcedẽti: ad exprmendũ augmẽtuz cult⁹ diuini. Et silr ponũt h plura aromatica et odorifera ad maiorem exposse diffusiõis bone fame. Unũ tñ vocabuluz ẽ hic exponẽdũ cũ dr: Et vngula. q ẽ species aromatica hũano vngui silis: ppter qđ latine noiata ẽ vngula: Exo. vero xxx. noiat onycha. Onyx eni grece vnguis ẽ latine: et ẽ vna de q̃tuor specieb⁹ ex quib⁹ pficiebat thymiama boni odoris ad cremãdũ corã dño in altari thymiamatis: vt dr ibidez. h Ego mat. Hic pnter ponit fructificatio i vita ptemplatiua: tpe nãqz vete. testa. fuerũt aliq in ptemplatiõe diuinorũ notabiliter eleuati: sicut pz de moyse q loqbat cũ dño sicut homo cũ amico suo: Exo. xxxiij. z de alijs pphetis: z h⁹ erat p sapie donũ: iõ dicit sapia dina: h Ego mater pulchre dilectiõis. Contẽplatiua nãqz vita mũdior et pulchrior ẽ q̃ vita activa: ppter qđ significat p rachel q erat decora facie et venusto aspectu. Activa vo p lyam q lippis erat oculis: gen. xxix. i Et timoris. filialis. k Et agnitionis. supnaturalꝭ. l Et sancte spei. p expectatõez future beatitudis. Ista nãqz dona et alia intellectũ pficiẽtia attribuũt filio q ẽ sapia genita: in cui⁹ etiã psona adhuc subdit: m Jn me ois gr̃a vite. i. a me ꝓcedit vita gratiosa z noticia lumiosa: ideo subdit: Et vitatis. n Jn me omis spes vite. gloriose o Et vtutis. q̃ possũ ea dare. p Trãsite ad me. p cognitõez et amorẽ. q Oñs q̃ ꝓcupiscitis me. nã oibus possum satisfacere: iõ subditur: r Et a generatõib⁹ meis implemi. i. illũinationibus dinis. s Spũs eñ meus. i. degustatio mee bonitatis. t Sup mel dulci. ipaz eni ñ adequat aliqua delectatõ corpalis. v Et hereditas mea. q̃ est vita beata. x Sup mel z fauũ. qz quietat totaliꝫ appetitum. y Memoria mea i generatiõe seculorũ. qz nunq̃ delebit de mẽtib⁹ sanctoꝝ. z Qui edũt me. in pñti sibi spũaliter icorporãdo. a Adhuc esuriẽt. vt pleni⁹ habeãt i celo. b Et q̃ bibũt me. Exponat eodẽ modo: refectio eni spũalis z celestis exprimit p cibũ z potũ: eo q in corpalib⁹ faciũt vnã refectionẽ pfectã. c Qui audit me. aure mẽtis. d Nõ ꝓfundet. in ꝓspectu sũmi iudicis. e Et q̃ operant i me. i. fm regulã doctrine mee. f Nõ peccabũt. nã ẽ regula infallibilis. g Qui elucidãt me. occulta sapie mysteria i lege z pphetis ꝓtẽta fideliꝫ exponẽdo. h Vitã eternã habebũt. i pmiũ. i Hec oia. Hic ponit ꝓfirmatio pdictoꝝ p sacrã scripturã cũ dicit: Hec oia liber vite. supple ꝓtinet exposse: z dicit hic sacra scriptura liber vite: eo q̃ est instrumẽtũ veniẽdi ad vitã veram vl beatã. Illa vo q̃ dicta sunt de ꝓcessu creaturaꝝ a vbo q̃tũ ad esse nature: z q̃tũ ad esse gratie: z cetera dona h dicta: exprmũt in genesi z alijs libris legalib⁹ z pphetalib⁹ z agiographis: vt patz intuẽti. k Et testa. altis. z agni. vitatis. Hec oia ꝓpetũt sacre scripture. s. q ẽ liber vite: z testañ tũ altissimi z agnitio vitatis. i. ptẽtiua h⁹ agnitiõis. l Legẽ mandauit moyses. non auctoritate ppria: sed diuina. m Jn ꝑceptis iusticiaꝝ. Nã aliqua ꝑcepta cõtinẽt iusticiã in ordine homis ad deũ: alia vo iusticiam in ordine homis ad primũ. n Et hereditatem dñi iacob. ꝑcepit eni filijs israel intrare terram ꝓmissionis sub iosue duce. o Et israel ꝓmissiões. qz nõ solũ ꝓmisit deus illam terram filijs israel: sed etiam multa bona alia: si fideliter ei seruirent: z sub promissione illi⁹ terre principaliter intelligebat promissio terze viuentiũ qz sicut dixi frequẽter in supioribus libris: bona tpalia

altata sum i libano: z quasi cupressus in monte syon. Quasi palma exaltata suz in cades: z q̃si plãtatio rose i hiericho. Quasi oliua speciosa i campis: z q̃si platanus exaltata sũ iuxta aquã in plateis. Sicut cinnamomũ z balsamũ aromatizãs odorem dedi. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoris: z q̃si storax z galban⁹ z vngula z gutta. Quasi liban⁹ nõ incisus vaporaui habitationẽ meã: z q̃si balsamũ nõ mixtũ odor meus. Ego q̃si terebinth⁹ extendi ramos meos: z rami mei honoris z gr̃e. Ego q̃si vitis fructificaui suauitatẽ odoris z flores mei fructus honoris z honestatis. Ego mr̃ pulchre dilectiõis: et timoris: et agnitiõis: et sancte spei. Jn mẽ ois gratia vite z veritatis: in mẽ ois spes vite et virtutis. Trãsite ad me oñs q̃ ꝓcupiscitis me: et a generationibus meis ipleminí. Spiritus eni me⁹ sup mel dulce: et hereditas mea sup mel z fauũ. Memoria mea in generatõe seculoꝝ. Qui edũt me adhuc esurient: et q̃ bibũt me adhuc sitient. Qui audit me nõn ꝓfundet: et q̃ operant i me nõn peccabũt. Qui elucidãt me vitã eternã habebũt. Hec oia liber vite: et testamentũ altissimi z agnitio veritatis. Legem mãdauit moyses in ꝑceptis iusticiaꝝ: et hereditatẽ domui iacob: et israel ꝓmissiões

nō ꝓmittunt ꝑncipaliter in ꝑmiū ꝓ opibus virtutū: q̄ sunt meliora q̄ tpalia bona. ꝑmiū aūt diuinū maī est merito hoīm: et ideo sub ꝓmissiōe bonoꝝ tpaliū semp intelligūt spūalia bona ꝑncipalit̄ ꝓmissa: q̄ sūt tpalib⁹ meliora. p Posuit. Postq̄ actū ē de sapiētie eterna-

lī generatiōe a patre: hic ꝓnter agit de tpali generatione ex vgine. Et ꝑmo ponit h⁹ sapiētie dignitas: secundo sue doctrine preclaritas: ibi Qui implet. Circa ꝑmū dicit: p Posuit. i. statuit vl̄ ꝓmisit ipe de⁹ q Dauid puero suo. i. sibi seruiēti hūiliter ⁊ deuote r Excitare. i. ꝓducere s Regē ex ipo fortissimū. qđ intelligit de xp̄o: q̄ descēdit de semine dauid: fm carnē ꝓ vginē mariā: Matth. j. Et ipe est rex fortissim⁹: psal. xxiij

Posuit dauid puero suo excitare regē ex ipo fortissimū: ⁊ i throno honoris sedentē in sempiternū. Qui iplet q̄si physon sapiētiā: et sicut tigris in diebꝰ nouoꝝ Qui adiplet q̄si euphrates sensū. Qui multiplicat q̄asi iordanis i tpe messis. Qui mittit disciplinā sicut lucē: ⁊ assistens q̄asi gyon i die vindemie. Qui pficit ꝑmus scire illā: et infirmior nō inuestigabit eam. A mari eni abūdabit cogitatio eius: et cōsiliū illi⁹ i abysso magna Ego sapiētia effudi flumina: Ego quasi trames aque imense de fluuio. Ego q̄si fluuius dorix: et sicut aqueductus exiui de paradiso. Dixi: Rigabo hortū meū plātationū: et inebriabo partus mei fructū. Et factus ē mihi trames abundans: et fluuius meus appropiquauit ad mare. Quoniā doctrinā quasi antelucanū illumino omibus: et enarrabo illam usq̄ i longinquū Penetrabo inferiores ptes terre: et inspiciā oēs dormientes: ⁊ illūinabo oēs sperātes in dño. Adhūc doctri-

Quis ē iste rex glorie: dns fortis ⁊ potēs: dns potens in plio. t In throno honoris sedētē in sempiternū. sic ꝓdixit Esaias. ix. Parul⁹ nat⁹ est nobis: ⁊ fil⁹ dat⁹ est nobis: ⁊ factꝰ est ꝑncipat⁹ sup humerū ei⁹: ⁊ vocabit nomē ei⁹ admirabilis: ꝓsiliarius: de⁹ fortis ⁊c. sequit: Sup soliū dauid: ⁊ sup regnū ei⁹ sedebit: vt cōfirmet illud et corroboret i iudicio ⁊ iustitia amō vsq̄ in sempiternū. Et gabriel loquēs marie: Luc. j. ostēdit hoc i ei⁹ filio cē ꝓplēdū dicēs: Hic erit magn⁹: ⁊ fil⁹ altissimi vocabit: ⁊ dabit illi dns de⁹ sedē p̄ris ei⁹: ⁊ regnabit i domo iacob in eternū: ⁊ regni ei⁹ nō erit finis. v Qui iplet. Hic ꝓnter describit doctrine xp̄i ꝓclaritas: et ꝑmo ad viuentes: secūdo ad dormiētes: ibi Penetrabo. Circa adhuc i duas. Nā ꝑmo ponit doctrie xp̄i eminētia: secūdo eminētie causa: ibi Qui pficit. Circa ꝑmū sciēdū: q̄ ad ostēdendū affluentiā doctrie xp̄i ponit exēplū de q̄tuor fluminib⁹ paradisi: q̄ in aquis valde abūdant. Et p hec quatuor flumia intelligit fecūda xp̄i doctria i q̄ttuor euāgelijs descripta. Per cetera vo flumia ⁊ aqueductꝰ h⁹ posita intelligunt doctrie apl̄oꝝ ⁊ alioꝝ sanctoꝝ a xp̄o tm̄ sicut a fonte deriuata: sic ergo dicit de xp̄o. v Qui iplet q̄si physon sapientiā. eā multiplicādo ꝓ doctrinā: sic physon effundit aquā. x Et sic tigris i diebꝰ nouoꝝ. licet eni sit magn⁹ fluuꝰ: tm̄ in vere qo est tempus renouatiōis terrenascentiū magis abundat aquis. y Qui adimplet q̄si euphrates sensū. s. sacre scripture: nā ante doctrinā xp̄i iudei solū vtebant sensu litterali: sz ꝓ doctrinā xp̄i apti sunt sensus mystici. s. moral: allegoricus: ⁊ anogogic⁹: isti tres fluuij dicti sūt de flumib⁹ paradisi: vt pz gen. ij. z Qui multiplicat. doctrinā euangelicā. a Quasi iordanis in tpe messis. tūc eni ex resolutōe niuiū iundat sup ripas aluei sui: vt habet iosue iij. b Qui mittit disciplinas sic lucē. i. clarā ⁊ abundantē: sic lux clara ē ⁊ se diffundēs ꝓ totū aerē. c Et assistēs. omib⁹ indifferēter sine psonaꝝ acceptiōe. d Quasi gyon i die vindemie. hic ē quart⁹ paradisi fluuius qui licet sit aquis abūdans valde: tm̄ magis abūdat aquis vindemiaꝝ tpe. e Qui pficit. Hic ꝓnter describit abundātie dicte causa: q̄ est ex hoc q̄ patris ⁊ filij vna ē sapiētia: ꝓpter qđ sapiētia filij ē infinita in se: iccirco pōt abūdanter doctrinā influere: sic g̃ dicit: e Qui pficit. i. pfecte facit.

f Prim⁹ scire illaz. scz sapiētiā. Nā ante xp̄m sapia fuit homibus ꝓmunicata sb̄ velaminibus ⁊ figuris i lege ⁊ pphetis: sed ipe ꝓ doctrinā suā abundāter ⁊ lucide declarauit vitatē. g Et infirmior nō inuestigabit eā. hō eni pur⁹ et infirm⁹ nō potuit h⁹ facere: Matth. xj. Nemo nouit filiū nisi p̄ neq̄ patrez q̄s nouit nisi fil⁹: ⁊ cui voluerit fil⁹ reuelare. h A mari eni abūdabit cogitatio ei⁹. i. ei⁹ noticia est abundantior mari: qz noticia xp̄i diuina ē simplicit̄ infinita: noticia vo eius hūana ē etiā fm qđ infinita: inq̄tū se extendit ad omia que cognoscit de⁹ noticia visiōis: ideo subdit: i Et ꝓsiliū illi⁹ i abysso magna. qz nō ē ꝓphensibile a pura creatura. Ex q̄ sequit q̄ abūdanter effundē pōt sapie dona: ꝓpter qđ subdit in ei⁹ psona: k Ego sapientia effudi flumia. sapie. l Ego q̄si trames aque. i. cursus fortis: ⁊ ē eadē sentētia replicata plurib⁹ exēplis ad maiorē assertionē m Et sic aqueduct⁹ exiui de padiso. i. a patre: in q̄ ē omē bonū: ⁊ oīs dulcedo: Joh. xvj. Exiui a p̄re ⁊ veni in mūdū. n Dixi rigabo hortū plātationū. i. hortū militātis ecclie in quo apl̄i fuerūt plātule ꝑme: ꝑut ecclia diuidit ꝑ synagogā: has vo plantulas rigauit xp̄s frequēter sua doctrina: vt pz in euāgelijs. o Et inebriabo ptus mei fructū. i. cetuz apl̄oꝝ ⁊ alioꝝ credentiū i die pentecostes abundāter mittēdo spūssancti donū: q̄ abūdātia ebrietatis nomie aliq̄n designat in scriptura: Cāticoꝝ. v. Inebriami charissimi. vnō et tc reputati fuerūt ebrij: vt pz act. ij. p Et factꝰ ē mihi trames abundās. i. diffusio doctrine ꝓ pdicationē apl̄oꝝ: ⁊ aliorū discipuloꝝ. q Et fluuꝰ meus. i. doctrina mea. r Appropiquauit ad mare. i. ad multitudinē gentiū ⁊ populoꝝ: nā mare est congregatio aquaꝝ: ⁊ apoc. xvij. dicit: Aque multe populi multi. hāc aūt pdicationē iniūxit xp̄s apl̄is: Actuū. j. dicēs: Eritis mihi testes i hierusalē ⁊ i omi iudea atq̄ samaria: ⁊ vsq̄ ad vltimū terre. s Qm̄ doctrinaz q̄si antelucanū. i. aurorā q̄ lucet añ solē. t Illūino oīb⁹. sine psonaꝝ acceptiōe. v Et enarrabo illā. ꝓ apostolos alios q̄z discipl̄os. x Usq̄ i lōginquū. i. vsq̄ ad vltimū terre: vt dictū est. y Penetrabo. Hic ponit doctrine xp̄i claritas ad defūctos. Nā aia xp̄i a corpe sepata: diuinitati tm̄ ꝓiūcta descēdit ad inferos: ⁊ illūinauit ꝑes illic detētos: ⁊ ꝗtū ad hoc dixit: Penetrabo inferioreſ ptes ire. Et i fine mū di⁹ oēs mortuos suscitabit ad iudiciū: et ꝗtū ad h⁹ subdit: z Et inspiciā oēs dormiētes. ⁊ qz soli iusti tūc illūinabūt lumie glie: subdit: Et illumiabo oēs sperātes in dño. iniusti vo i inferni tenebris retrudent. a Adhuc doctrinā. Hic soluit tacita q̄stio: qz scriptor huī⁹ libri imediate locutus est de iudicio finali. Posset aliq̄s dubitās querere: intendis tu

hic libꝝ tuū finire. Ad qō reſpōdet dicēs: a Adhuc cū pdictis. b Doctrinā q̄ſi ꝓphetiā effundā. i. doctrinā certā ⁊ verā: ſic eſt ꝓphetia: vera ē cui nulla ſubeſt falſitas: cū ſit a deo reuelata: ⁊ ſic ps iſta ꝓtinuat p̄cedētib⁹ ſeq̄ntia. c Et relinquā illā. in ſcripto. d Querētib⁹ ſapientiā. iſtis eni et nō alijs ꝓficiūt libri ſapiētiales. e Et nō deſinā. eos inſtruere p ſcriptū. f Uſq; i euū ſanctū. i. ſeculū futurū: tūc eni ceſſabit omis hūana doctria: ſm q̄ ſcribit biere. xxxj. Et ñ doce būt vltra vir p̄ximū ſuū: ⁊ vir frēz ſuū di. Cognoſcite dñm: oēs eni cognoſcēt me a mini mo eoꝝ vſq; ad maximū ait dñs. g Uidete. i. ꝓſiderate vos ſtudioſi. h Quī nō ſoli mihi laborauī ⁊c. q̄ſi dicat: in hoc vos hortor ad ꝓſimilia faciēda. La. XXV.

1 IN trib⁹. Superius a p̄ncipio tertij capituli actū ē de exercitio virtutū: hic agit de ſtatib⁹ quibus ꝓpetit hoc exercitiū: et diuidit in tres ptes: ſcōm tres ſtat⁹ fideliū. Naz p̄mo agit ō ſtatu actiuoꝝ: ſecūdo de ſtatu platoꝝ. xxxij. ca. tertio de ſtatu ꝓtēplatiuoꝝ ca. xxxix. Prima i duas: nā auctor p̄mo p̄mittit quedā p̄ambula ad ꝓpoſitū: ſecūdo ꝓſequit itentū: ibi Ois plaga. Prīa adhuc i tres ptes: qz p̄mo ponit quedā ad ſtatū actiuoꝝ expediētia: ſecūdo quedā ipediētia: vt oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcāt: ibi Tres ſpēs. tertio quedā ꝓficiētia: ibi Noue in ſuſpicabilia. Circa p̄mū ſciendū: q̄ actiu⁹ hz agere cū ꝓſanguineis ſpēaliter: ⁊ cū p̄ximis generalit: ⁊ cū vxore ſua ſingularit: ⁊ ſic dicit: a In trib⁹ placitū eſt ſpūi meo. tanq̄ expediētib⁹ ad ſtatū actiuoꝝ. b Que ſī ꝓbata. i. approbata. c Lorā deo ⁊ homib⁹. tanq̄ bona. d Cōcordia fratrū. i. ꝓſanguineoꝝ: q̄ dicūt fratres i ſcriptura: Ben. xiij. Ne queſo ſit iurgiū inī me et te fratres eni ſum⁹. hoc dixit abraam ad loth q̄ tñ erat nepos ſuus. e Et amor p̄xiorū. ſm dñi p̄ceptū: Diliges p̄ximū tuū: ſic teipm. f Et vir ⁊ mulier ſibi ꝓſentiētes. in bona dom⁹ diſpoſitiōe. g Tres ſpēs. Hic ꝓnter ponūt tria ipediētia: qz nō euitat malū: niſi p̄cognitū. Tres ſpēs odit aia mea. q̄uis eni natura ſit diligēda: vicia tñ ſi odiēda. h Et aggrauor valde aie illoꝝ. i. malitie eoꝝ: q̄ grauit ē portāda. i Pauperē ſupbū. qz nō hz materiā ſupbiēdi: ſz magis ſe hūiliādi. k Et diuitē mēdacē. q̄ p̄mittit ⁊ ñ ſoluit: cū tñ bñ poſſit. l Et ſenem fatuū ⁊ inſenſatū. Et nō loquit de ſene ꝓpter nature defectū deſipiēte: ſed ꝓpter defectū ſapiētie p negligētiā ignorate: qz neglexit addiſcere: iō ſequit: m Que in iuuētute tua nō ꝓgregaſti. ſ. ſapiētiā addiſcēdo. n Quō i ſenectute tua inuenies ea. q. d. nullo mō: qz tūc ſenſus interior ⁊ exterior hebetat. Et p oppoſitū de ſene ſapiēte dicit: o Quā ſpecioſū canicie iudiciū. i. iudiciū diſcretiōis ē valde ſpecioſum in canicie. i. in cano capite. p Et p̄ſbyteris. qui legē debēt ſcire. q Cognoſcē p̄ſiliū. i. habere certum bonū. r Quā p̄cioſa ⁊c. Repetitio ē eiuſdē ſentētie ad maiorē aſſertionē. s Corona ſenū i multa peritia. idest abundās ſciētia. t Et glia illoꝝ timor dei. ſine quo ſciētia inflat ⁊ p quē edificat: qz timor filialis ē annex⁹ charitati. v Nouez. Hic breuiter p modū p̄fatiōis ponūtur decē: ſtatū actiuorū p̄ficiētia: q̄ pleni⁹ i ſequētib⁹ explicant. dicit igit: v Nouē ſuſpicabilia cordis. i. ō q̄z bonitate nullū cor debet dubitāe. x Magnificaui. idest magna bona reputaui. y Et decimū dicā i lingua. idest intelligibiliter ⁊ apte homib⁹ ratōne vtētib⁹. z Hō qui iocūdat i filijs viuēs. qz videt eos bñ morigeratos p doctrinā ſuā: hō ē p̄mū. a Et vidēs ſubuerſionē inimicorū. reipublice: naz p hō boni ſm manēt in quiete: hoc eſt ſecūdū. b Beat⁹ q̄ habitat cū muliere ſenſata. nā p hō delectabiliter ⁊ ſancte viuit i domo p̄pria: hoc ē tertiū. c Et q̄ lingua ſua nō ē lapſus. nā hoc ē valde pfectū: Jac. iij. Qui nō offendit i verbo hic pfectus ē vir: hoc ē quartū. d Et q̄ nō ſeruiuit i dignis ſe. i. peccatoribꝰ eis i aliq̄ malo ꝓſentiēdo: hoc eſt quītū. e Beat⁹ q̄ inuenit amicū verū. nā amicitia vera ē p̄cioſior quacūq; re poſſeſſa: hō eſt ſextū. f Et q̄ enarrat iuſticiā. tanq̄ doctor. g Auri audiēti. id homini corde retinēti: ⁊ ope adimplēti: hoc eni totū redūdat i bonū magiſtri: hoc ē ſeptimū. h Quā magn⁹ q̄ inuenit ſapiētiā. i. ſapidā noticiā ō diuinis: hoc ē octauū. i Et ſciētiā. i. noticiā inferioꝝ: p quā recte dirigit in hūanis: hoc ē nonū. k Sed nō ē ſup timentē dñm. q. d. timor dei filialis ē mai⁹ bonū: ió ſubdit: l Timor dñi ſup oia ſe ſuppoſuit. qz alia p̄dicta excellit: ⁊ hoc ē decimū: de q̄ adhuc ſubdit: m Beat⁹ ⁊c. in ſpe: etſi nō ad huc i re. n Qui tenet illū. firmit⁹ vſq; in finē. o Cui aſſimilabit. q. d. ſimilis ei raro inuenit p Timor dñi initiū dilectiōis ei⁹. nā timor filialis refugit ſeparationē a deo: ⁊ p ꝓns eſt initiū maioris vniōis cū ipo p augmētū charitatis. q Fidei aūt initiū agglutinādū eſt ei. ſ. timori: qz timor ſubijcit hoiem deo. Et ſilr fides: qz captiuat intellectū in dei obſequiū. r Ois plaga. Premiſſis p̄ambulū: h ꝓnter auctor ꝓſequit intentū ō ſtatu actiuoꝝ: ad quē ſic dictū ē ſpectat ꝓmunicatio cū vxore: p̄ximis ⁊ ꝓſanguineis: inī quos ꝓles tenet p̄mum locum: ideo p̄mo agit de vxore: ſecūdo de p̄ximis: ca⁹. xxvij. ītio ō filijs: ca⁹. xxxiij. quarto de

nām q̄ſi ꝓphetiā effundā: et relinquā illā q̄rentib⁹ ſapiētiā: et nō deſinā i ꝓgenies illoꝝ uſq; in euū ſanctū. Uidete quōniā ñ ſoli mihi laborauī ſz oīb⁹ exq̄rentib⁹ veritatē. La. XXV.

1 IN trib⁹ placitū eſt ſpūi meo: quē ſī ꝓbata cōrā deo ⁊ hoib⁹ Cōcordia fratrū: et amor p̄xiorū: et vir ⁊ mlier ſibi bñ ꝓſentiētes. Trēs ſpēs odiuit aia mea ⁊ aggḡuor valō aie illorū: Pauperē ſupbū: et diuitē mēdacē: et ſenē fatuū ⁊ inſenſatū. Quē i iuuētute tua nō ꝓgregaſti: quō in ſenectute tua inueniesꝰ: q̄z ſpecioſū canicie iudiciū: et p̄ſbyteris cognoſcere ꝓſiliū. Quā ſpeciosa veteranis ſapia: ⁊ glioſis itellectus ⁊ ꝓſiliū. Corona ſenū in multa peritia: et glia illoꝝ timor dei. Noue inſuſpicabilia cordis magnificaui: et decimū dicā i lingua homib⁹. Homo q ioc̄udat i filijs: viuēs: et videſ ſubuerſionē inimicoꝝ ſuorū. Beatus q habitat cum muliere ſenſata: et q lingua ſua nō eſt lapſus: et q ñ ſeruiuit idignis ſe. Beat⁹ qui inuenit amicū veruz: et qui enarrat iuſticiā auri audiēti. Quā magnus q inuenit ſapiaz et ſciam: ſed nō ē ſup timētē dñm. Timor dei ſup oia ſe ſuppoſuit. Beatus hō cui donatū ē hre timorē dei. Cui tenet illū: cui aſſimilabit: Timor dei initiū dilectōis ei⁹: fidei aūt initiū agglutinandū eſt ei. Omis plaga triſticia cordis eſt:

psone sue ꝑprijs. xxx. ca. ibi Melior ē paup. Pria i duas: nā ꝓmo tractat de vxore mala: secūdo de bona: ca⁹. sequēti. Pria in duas: qz ꝓmo agit de mulieris malignitate: secūdo ò ei⁹ ꝓsūptuosa temeritate: ibi Ascēsus hareno sus. Circa ꝑmū ꝓmo ꝓponit itentū dicēs: r Qis plaga tristicia cordis est rē. i. sic tristicia cordis siue dolor eius excedit omnē plagaz cor poris siue dolorē sic malicia mulieris excedit omnē homis maliciaz. Qz aūt dolor cordis excedat omnē dolorē corpis: pz ex hoc q homies boni sustinēt magnas plagas r dolores corpis: ne incurrāt dolorē mētis p offensaz sui creatoris: vt de martyrib⁹ pz. s Et omnē. Hic cōsequēter declarat ꝓpositū. s. q malicia mulier excedit maliciā alioz. Qò prio declarat ex ei⁹ latentia: nā malicia apta pōt cauerī: nō sic autē latēs: r sic ē peior malicia aūt mulieris ceteri est latētior ꝓmunit: et hoc ē qò dicit: s Et omnē plagā r nō plagā videbit cordis. iūgat sic littera. Et oēm plagā. s. corporis. Videbit. supple medic⁹: quia pōt illā videre. Et nō plagā cordis. q̄ est tristicia: qz nō ē sic visibilis. t Et oēm neqtiā rē. q. d. silr oēm nequitiā pōt hō pcipe: ꝑter neqtiā mlieris: qz magi ipam palliat apparēti amicitia ad virū suū: iō subdit: t Et oēm obductū rē. i. omnē palliatōnē malicie pōt homo pcipe: ꝑter palliatiōez ꝓditoriā odiētiū: sic Amasa nō pcepit odiū Joab: q̄ sub signo salutatiōis r osculi interfecit eū. ij. reg. xx. q. d. sic ē de mliere mala: q̄ signis fict⁹ amicitie opit odiū qò hz ad virū. v Et oēm vindictā rē. i. omnē vindictā pōt hō ante pcipe ꝑter vindictā inimicoz latētiū: sic Amon nō pcipiēs odiū Absalon ꝓ ipm latēs: fuit occisus i cōuiuio i vindictā stupri cum thamar sorore sua cōmissi. ij. reg. xiij. q. d. sic: mulier quasi amicabiliter cū viro suo comedēs r bibēs: i eius mortē aliqn machinat: iō subdit: x Nō est caput nequius sup caput colubri. q̄ venenū ꝓgregat in capite: vt mordēdo magi noceat. y Et nō ē ira. supple piculosior. z Sup irā mulier⁹. coluber enī mordēdo sibilat p hoc oñdens irā suā: sz mlier mala intoxicat virū suū ꝓtendēs amicitiā: ꝓpter qò subdit: a Cōmorari leoni r draconi placebit. s. magi. b Quā habitare cū muliere nequā. qz leo r draco anteq̄ noceāt: postendūt irā suā: ipa vo postēdit amicitiā: iō subdit: c Neqtia mlier⁹ imutat faciē ei⁹. nā p inimicitia ꝓtendit amicitiā: et vñ ꝓcedat hoc subdit: d Et obcecauit vultū suū tanq̄ vrsus. q̄ excecat p patellā accēsaz corā oculis ei⁹ positā: sic mlier excecat a cognitōe boni r ei⁹ opatōe

Omnis malicia nequitia mulier⁹. Et ōmnē plagaz r nō plagā uidebit cordis: et omnē neqtiā r nō neqtiaz mulier⁹: et omnē obductū r nō obductū odiētium: et oēm vindictā r ñ vindictā inimicoz. Non ē caput nequus sup caput colubri: et ñ est ira sup̄ irā mulier⁹. Cōmorari leoni r draconi placebit: qz habitare cū mulere nequā. Neqtia mulieris imutat faciē ei⁹: et obcecauit vultū suū tanq̄ vrsus: et q̄si saccū oñdet i médio ꝓximoz. Ingemuit vir eius et audiēs suspirauit modicū. Breuis ois malicia sup maliciā mulier⁹: sors pctōz cadat sup illā. Ascēs⁹ hareno sus in pedibus veterani

ꝑ libidinis ardorē. e Et q̄si saccū oñdet. s. vultū suū. f In medio ꝓximoz. i. i aspectu viri sui r domesticoz. Saccus eni sic oñdit: q illud qò ē interi⁹ nō videt: sic i facie mulier⁹ nequā amicitia ꝓtendit ad virū: cū interi⁹ lateat ꝓtrariū: ꝓpter qò subdit adhuc: g Ingemuit vir ei⁹. ex infirmitate supueniente a casu: vel ex vxoris intoxicatōne: h Et audiēs. vxor eius nequā: i Suspirauit. q̄si vir ꝓpatiens: sed qm̄ hoc suspiriū ñ est verū: sz fictū: subdit: Modicū. Et iō ꝓcludit: Breuis ois malitia rē. k Sors peccatoz cadat sup illā. idest pena gehenne q̄ ē sors⁹ peccatoz: sic vita glie sors ē iustoz. l Ascēsus. Hic ꝓsequēter describit mulieris male ꝓsūptuosa temeritas. Et primo ponit hec ꝓsumptio: secūdo ei⁹ repssio: ibi Nō des aq̄. Circa ꝑm oñdit ei⁹ ꝓsumptō ex loq̄citate. Prio cū sb dit: sic l Ascensus hareno. i pedib⁹ veterani. cui graue ē ascēdere montē ꝓpr corpis debilitatē: sz q̄n mōs ē hareno sus: r p ꝓns lubric⁹: grauior ē sibi

XXVI.

Mulier⁹ bone beat⁹ vir

ascēsus. m Sic mlier liguata. grauis ē. Viro ḡeto. que loquacitas ꝓuenit ex ꝓsūptiōe. et q̄n ex pulchritudine corporali solēt mulieres in ꝓsūptiōez eleuari subdit: n Ne respicias i mlieris speciē rē. Et qz mulier ꝓsumptuosa ò facili ꝫ virū irascit: sequit: o Mulieris ira r irreuerētia. ad virū suū: p Cōfusio magna. est supple viro suo: cui oz subesse: Gen. iij. Mulier sub viri ptāte erit. q Mulier si ꝑmatū habeat. i domo ex sua ꝓsūptiōe: r Cōtraria ē viro suo. i vbis r fact⁹: iō ꝓcludit ex ꝓdictis. s Cor humile. i. ociectū interi⁹. t Et facies trist⁹. exteri⁹. v Et plaga mort⁹ ē mulier nequā. viro suo. x Man⁹ debiles. ad opandū bñ. y Et genua dissoluta. i. adulteri ꝓcubitū pata ē supple z Mulier q̄ nō btificat virū suū. i. q̄ ipm vilificat: naz min⁹ dicēdo pl⁹ significat. r A mliere ini. fa. ē pcti. vt pz gen. iij. a Et p illā oēs mori. nā mors ē pena pcti ꝑmoz pentū: Gen. iij. b Nō des. Hic ꝓnter ponit ꝓsūptuose mlieris repssio: cū dicit: Nō des aq̄ tue exitū nec modicū rē. q. d. sic si aq̄ i cisterna collecte: vel i vase ꝓtēte detur modicū forame p qò possit exire: euacuat tota: sic mlier mala a bono vacuat tota: si laxent ei⁹ habene. c Si nō ābulauerit ad manū tuā. i. ꝑm tuū regimē. d Cōfundet te i ꝓspe. inimicoz. q̄ deridēt te: iō subdit: e A carnis absci. illā. qò fiebat p repudiū tpe veteri⁹ testamēti: r p sepatiōez a thoro tpe noui: r loquit ò mliere incorrigibili: iō subdit: t Ne sp te abutat. supponēdo se alteri. Eaz nāq̄ retinere: est peccato suo fauere. Capl'm. XXVI.

Mulier⁹ bone. Hic de mliere bona ꝓnter agit: et 2° ad loquēdū ò mala ꝑmo ꝓuertit: ibi A trib⁹. 3° ad tractādū de bōa reuertit: ibi Bta mlier⁹. Circa ꝑmū dī a Mulieris bone beatus vir. in ꝓuersatione domestica.

b Numer⁹ enī annoꝝ illoꝝ duplex. ꝓlongat enī amboꝝ vita ex bonitate ⁊ dilectiõe mutua: et ad idē facit qđ sequit: c Mulier fortis. ꝫ peccata. d Oblectat virū suū. qz facit eū delectabiliꝰ viuere. e Et annos vite illiꝰ in pace iplebit. vsqz i finē cū eo pacifice ꝙuersando. f Pars bona. ꝓiugij. g Mulier bona. supple est. h In pte bona timētiū deū. i. ꝑ bona pte inī timētes deum i Dabit viro. a deo k Pro factis bonis. idest ꝑ suis meritis: vñ dicit ꝓmuniter: q vxor bona ē speciale dei donū. l Diuitis aūt ⁊ paupis cor bonū. si hēat vxorez bonā: nā paupi sufficit qđ hz i alijs: eo q vxor bona ē maī bonū ⁊ diues ꝓsuadēte vxore bona bñ vtitur diuitijs: ideo subdit: m In omi tpe. ꝓ spitatis ⁊ aduersitatl m Ulcꝰ illoꝝ hilaris. eo q habēt sāctas vxores. n A trib⁹. Hic iterponit de muliere mala: vt oppositꝫ iuxta se posita magis eluceſcāt. Sic enī ꝓmunit ꝓcedit i hoc libro: put ex p̄cedētibus ⁊ sequētib⁹ satis pz. Et diuidit i duas ptes. s. ꝑncipalē ⁊ incidētalē: secūda: ibi In filia. dicit igit: n A trib⁹ timuit cor meū tanꝯ a periculosis. o Et i ḡrto facies mea metuit. q. d. tātū ē malū: q timor de ipo nō pōt latere i corde: qn appareat i facie. subdit illa dicēs: p Delaturā ciuitatis. i. eī ꝓditiōz. q Et collectionē pplī. i. ꝓspirationē eī ꝫ ꝑncipē. r Et calūniā mēdacē. i. falsā crimis ipositiōz. s Sup mortē oīa. ista tria Hrauia. Et ponit ꝓnter quartū qđ est grauī: v Dolor cordis ⁊ lucꝰ. ꝓtinuꝰ. x Mulier çelotipa. supple ē viro suo: a q̄ fraudari suspicat: ⁊ sic ꝫ eū ꝓtinue machinat: iō sequit. y In mliere çelotipa flagellū ligue. ꝓtra virū suum. z Omibz coicans. i. alijs se exponēs. a Sic boū iugū qđ mouet. ꝓtinue ꝓpter motū boū. b Ita ⁊ mulier nequā. ꝓtinue mouet ad malū. c Qui tenet illā. secū i domo. d Quasi q̄ apprehendit scorpionē. q facie blandit ⁊ cauda pūgit: sic ⁊ mulier nequā blanditijs allicit: ⁊ vsqz ad mortē pungit: sic pz de dalida: Judic. xvj. Que sanſonē p blāditias i manꝰ philistinoꝝ tradidit. Et qz talis mulier ꝺ ꝓmuni cursu gule ⁊ ebrietati se exponit: subdit: e Mlier ebriosa ira magna. i. causa ē ire magne viro suo: nā ꝓsumit eius bona: ⁊ reuelat eī secreta: qz nullū ē secretū vbi regnat ebrietas: puer. vlti. Et ē etiā adultera. f Et ꝓtumelia. q̄ litigat cū viro suo. g Et turpitudo illi ñ tegēt. i. oīb⁹ appebit: et qz tlis ē inerecūda. sequit: h Fornicatō muli. i extol. oculoꝝ. casta nāqz oculos hz inclinatos ad trā. i Et i palpe. il. aſpicet. Nā ihoneste circūspicit ⁊ turpia loqt. k In filia. Hec ē ps incidētal⁹ in q̄ loqt de filia occasiõe mris cui coiter

nūmerus enī annoꝝ illoꝝ duplex. Mulier fortis oblectat virū suū: et annos vite illius i pace iplebit. Pars bona mulier bona: i pte bona timētiuz deū dabit viro ꝓ factis bonis. Diuitis aūt ⁊ paupis cor bonū: in oī tpe vultꝰ illoꝝ hilaris. A tribus timuit cor meū: et in quarto facies mea metuit. Delaturā ciuitatis: et collectionē pplī: et calūniā mendacē: sup mortē oīa grauia Doloz cordis ⁊ lucꝰ: mulier çelotipa. In mulliere çelotipa flagellū ligue: omib⁹ coicans. Sic boū iugū qđ mouet: ita ⁊ mulier nequā. Qui tenet illā: quasi q apprehendit scorpionē. Mulier ebriosa ira magna: et cōtumelia et turpitudo illi ñ tegeť. Fornicatio mulieris in extollētia oculoꝝ: et in palpebris illi agnoscet. In filiā nō auertente se: firmā custodiā: nec inuēta occasione abutat se. Ab omi irreuerētia oculoꝝ eiꝰ caue: et ne mireris si te neglexerit. Sic viator sitiēs ad fontē os opiet et ab omi aq̄ ꝓxia bibet: et ꝓtra oēm palū sedebit: et ꝫ oēm sagittā apiet pharetrā donec deficiat. Hratia mulieris sedule delectabit virū suū: et ossa illi⁹ ipinguabit. Disciplina illi⁹ datū dei est Mulier sensata et tacita: non ē imutatio erudite aie Hrā sup grāz: mlier sancta ⁊ pudorata. Dis aūt pōderatio nō ē digna ꝓtinēti aie Sic sol oriēs mūdo i altissimis dei sic mulieris bone spēs in ornamētū domꝰ eī Lucerna splendens super candelabrum sanctū: et speciēs faciei sup etatem stabilem. Columne auree super bases argēteas: ⁊ pedes firmi sup plātas stabil⁹ mlier. Fundamenta eterna supra

ad loquēdū de bona mliere dicēs: Hza mlieris sedule. i. diligēt erga domū: ⁊ deuote circa deū. z Delectabit virū suū. videntē eī bonū in q̄ delectabit sic i ꝓprio bono: qz vir ⁊ vxor sī vna caro. a Et ossa illi⁹ ipinguabit. qz sic spūs tristis exiccat ossa: puer. xvij. sic spūs leꝰ medullis ipinguat ea. b Disciplina illi⁹. in bonis moribꝰ. c Datū dei. i. donū dei ē spēale. d Mulier sensata. corde. e Et tacita. ore. f Nō est imutatio erudite aie. i. viri eruditi: q̄ ꝑ nulla re vellet eā cōmutare. g Hratia sup grām mlier scā ⁊ pudorata. i. verecūda: nā verecūdia decorat sanctitatē. h Dis aūt pōderatio ꝛc. Hoc dicit ad reddēdū rationē de hoc qđ dictū fuerat: q vir erudit⁹ nollet vxorē sanctā ꝓmutare: qz ñ possz ꝑ ea rē equalētē hīe: ⁊ accipit h aia ꝑ totꝫ ꝓiūcto: totū a pte nobiliori ꝺnoiando: sic exo. j. Oēs aie q̄ egresse sī ꝺ femore iacob ꝛc. i Sic sol ori. mūdo ꝛc. mūdū illūinat. k Sic mlier ꝛc. qz vitꝫ ⁊ familiā dirigit ad vtutē. l Lucerna splendēs. sup cādelabrū sanctū illumiat totā eccliaz. m Et spēs sa. sup etatē stabilē. i. pfectā ⁊ maturā ipaz valde decorat: sic supple mlier bona domū suā. n Colūne auree ꝛc. i. sic colūne auree situate sup bases argēteas sūt pulchre ⁊ firme sic pedes mlier stabil⁹ i vtute ⁊ q̄ nō ē discursiua de domo i domū: ē exēplū pulchritudis spūal⁹: ⁊ exterior⁹ honestat. o Fūdamēta eīna ꝛc. i. sic fūdamēta situata

ꝓfortat: iō dr: In filia ñ auertēte se. a iuuentib⁹ dissoluti: ⁊ a spectaculis ihonestis. l Firma custodia. Et sequit cā: m Ne iuenta occasiõe. i. oppoꝛtunitate. n Abutat se. fornicatori cōsentiendo. o Ab omni irreuerentia oculoꝝ eius caue. i. ne habeat oculos irreuerētes ⁊ vagos: nā hoc ē pessimū signū in puella. p Et ne mireris si te neglexerit. i. ꝓtēpserit nisi refrenes eī irreuerētia ⁊ euagationē: iō subdit q Sic viator sitiens ad fontē os apiet. statī cū iuenerit. r Et ab oi aq̄ ꝓxia bibet. idest quā de ꝓximo iueniet ⁊ si sit turbida: bibet eā ad sitis refrigeratiōz s Et ꝫ oēm palū. i. in quēlibz locū fornicatiōi aptū. t Sedebit. filia dicta vt satisfaciat sue libidini sic viator sue siti. v Et ꝫ oēm sagittā apiet pharetrā. i. fuelabit sua pudēda omi petēti. Scriptor huī libri fuit hebreus apud q̄s vga viralis sagitta coiter nominat. x Donec ꝺficiat. i. vsqz ad mortē suā. y Hza mlieris. hic reuertitur auctor

super petrã solidã imobilitant: sic mãdata dei in corde mlieris sancte firmiter radicant. Capitulũ. XXVII.

1 IN duobus ꝓtristatũ est cor meũ. Postꝫ actũ ẽ de statu actiuoꝝ ꝯtuz ad vxorẽ: hic ꝓnter agit de ipo in respectu ad ꝓximũ: et diuidit in duas ptes: qz ꝓmo ostẽdit quõ actiuus se hõe debeat ad ꝓximũ generaliter secũdo ad amicũ spãliter: ibi Qui denudat. Ꝓdia in duaꝫ: nã ꝓmo oñdit q ꝓximo ꝓpatiẽdũ est i infortunijs: secũdo q cuz eo agẽdũ ẽ iuste i negocijs: ibi Due spes. Circa ꝓmuz dr: a In duobus cõtristatũ est cor meũ. p ꝓpassionẽ. b Et i tertio iracũdia mihi aduenit. p maiorẽ tristicia: eo q ẽ malꝰ infortuniũ. c Uir bellator. q fideliter pugnauit ꝓ republica. d Deficiẽs p inopiã. victꝰ z vestitus q sibi debẽt a ꝓmunitate ꝓ suis laborib⁹: ꝓpi qõ ꝓpatiẽdũ est sibi: si deficiat a talibus. e Et vir sensatꝰ. ꝓtẽptuꝫ: qz sibi debeꝫ honor: z iõ ꝓdolẽdũ est: si ꝓriũ sibi fiat. f Et q trãsgredit a iustícia. in q̃ diu vixit. g Ad peccatũ. hꝰ est eni maius infortunium: q̃to iusticia a qua cadit est maius donũ q̃ duo ꝑdicta. Et quãto peccatũ est malꝰ malũ: q̃ priuatio honoꝝ: z necessarioꝝ: z iõ magis est dolendũ. h Due spes. Hic ꝓnter oñdit qõ cũ ꝓprio est iuste agendũ. Et diuidit i duas ptes: nã ꝓmo ponit quedã ꝓ q̃ facilit a iustícia declinat: secũdo subdit alia ꝓ q̃ cõseruat: ibi Si nõ in timore dñi. Circa ꝓmũ dicit: h Due spes. i. duo mõi viuẽdi. i Difficiles. ad seruãdũ iusticiã. k Et piculose. ꝓpter eꝰ trãsgressionẽ z subdit q̃ sunt ille dices: l Difficile exuit negocias a negligentia. sue salutis: qz nimis inhiat terrenis lucris. m Et ñ iustificabit caupo. i. tabernariꝰ. n A peccatis labioꝝ. nã ex frequẽti iuratiõe incurrit piurium. o Propter inopiã. que frequẽter portat impatiẽter. p Multi deliq̃rũt. in aia: puertẽtes se ad latrocinia: rapinas z silia: z aliq̃n i corpe: nã aliq̃n captiũt z suspẽdunt. q Et q̃ querit locupletari. appetitu iordinato r Auertit oculũ suũ. a iusticia. s Sic in me. ꝓpalꝰ figit tẽ. i. sic in medio ꝓgeriei lapidũ fixꝰ hinc z inde pódere lapidũ ꝓmit. t Sic z inter me. ven. z empti. angu. peccat. s. vendẽs q̃ nitit vẽdere vltra iustũ ꝓciũ: z emẽs q̃ nitit diminuere de ꝓcio iusto. v Cõteret cũ deliquẽte delictũ. Nã in morte peccatoꝝ cõterit z actꝰ peccãdi termiat: qz tẽ cessat tꝑus merẽdi. x Si nõ in timore. Hic ꝓnter ponunt aliqua: ꝑ que iusticia ꝓseruat z ꝓfirmat. Et diuidit i tres ptes: qz ꝓmo ponit iusticie ꝓseruatio: secũdo ꝓseruate ꝓbatio: ibi Uasa figuli. tertio iusti decoratio: ibi Si sequeris. Circa primũ dr: x Si nõ in timore dñi te tenueris instãter. i. fortit z diligẽter. y Cito subuertet dom⁹ tua. i. edificiũ vtutũ ꝓpter ꝓnitatẽ ad malũ: Ecc. viij. Sensus z cogitatio hũani cordis ꝓna si ad malũ ab adolescẽtia sua. Est eni hõ sic nauis i flumie currẽte: q̃ nisi fortit sursum ipellat seu detineatur statim descẽdit ꝑ impetũ fluminis: sic hõ de facili labit ad vitia nisi fortiter ꝑ timorẽ dñi se teneat ꝯ ipulsum fomitis: et sic patz q timor iste ẽ ꝓseruatiuꝰ iusticie. Sed qz possz aliqs dicẽ de peccato nõ est multũ curãdũ: qz stati trãsit actꝰ peccandi: ideo subditur: z Sic i ptusura cribri. i. in foramib⁹ ei⁹. a Remanebit puluis. i. res iutiles: z accipit ꝟ si pro qz. Naz ibi remanent lapides festuce z similia. b Sic apozia hois. i. angustia peccatoris. c In cogitatu illiꝰ. nã in eꝰ ꝓsciẽtia ñmanet remorsus peccati q̃ dicit vermis ꝓscientie: q̃uis trãsierit peccati actꝰ. d Uasa figuli. Hic ꝓnter describit iusticie ꝓbatõ cum dicit: Uasa figuli ꝓbat fornax. Nam illa que sunt bona z probata remanent et non dissoluunt: sed ibi solidantur: que vo reproba crepant z dissipantur. e Et homines iustos tentatio tribulatiõis. naz per eam electi informant: z reprobi per impatientiã frangunt. et quia patientia latens i corde manifestatur in sermone. subditur: f Sicut rusticatio de ligno. ideꝫ labor rustici circa lignum ad cuius radicem fodit z mittit fimum: vt magis fructificet: g Ostendit fructum illius. ideꝫ facit apperere in effectu. h Sic verbum. iustum procedit i Ex cogitatu hominis. scz iusti: sed quia intentio loquẽtis nõ apparet plane ante finẽ sermonis: suditur: k Ante sermonem. scilicz completum: l Non laudes virum. et subditur causa: Hec enim tentatio est hominũ. ideꝫ probatio eius per hoc q̃ apparet sua intentio. m Si sequaris. Hic consequẽter ponitur iusticie decoratio: qua decoratur iustus: sicut ꝑciosissimo ornamento cum dicitur: Si sequaris iusticiam. illam exercendo. n Apprehendes illã. habitum consequẽdo. Nam habitus acquiritur per exercitium actus. o Et indues quasi poderem honoris. Et dicitur a pos quod est pes: nam est vestis longa attingens vsqz ad pedes. p Et inhabitabis cum ea. ideꝫ ipa tecũ habitabit in corde: ore: et opere. q Et proteget te in sempiternũ. i. a morte eterna. r Et i die agnitiõis. i. extremi iudicij in q̃ manifestabũt oia occulta. s Inuenies firmamẽtũ. i. firmũ iusticie ꝓmiũ. t Uolatilia ad sibi silia cõueniũt. Hec est eni ꝓprietas nature ipoꝝ. v Et veritas. vite et iusticie. x Ad eos q̃ opant illã reuertet. qz christus qui est veritas et vita eis in ꝑmium dabitur: et econuerso operantibus iniusticiã pena reddet eterna: ideo subditur:

domini tenueris te instant citõ subuertet domus tua. Sicut in ꝑcussura cribri remanebit puluis: sic apozia hominis in cogitatu illius. Uasa figuli ꝑbat fornax: et homines iustos tentatio tribulatiõis. Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius: sic verbũ ex cogitatu cordis hominis. Ante sermonem non laude virum: hec. n. tentatio est hominũ Si sequaris iusticiam: apprehendes illam: et indues quasi poderez honoris: et inhabitabis cũ ea et proteget te i sempiternũ: et in die agnitionis inuenies firmamentum. Uolatilia ad sibi silia cõueniũt: et veritas ad eos q operant illã reuertet

Leo venatiõi insidiat semp. qz viuit de carnibus aliozꝝ aialiũ. a Sic peccata. i. demones ad peccatũ inducẽtes b Opantib⁹ iniqtatẽ. insidiant donec ducãt ad gehennã: sed qm̃ homies sancti firmiꝫ stãt ꝫ tentatões diaboli: sequiẽ c hõ sensat⁹ in sapia manet sic̃ sol. cui⁹ lumẽ nõ minuit. d Nã stult⁹ sic̃ luna mutat. de uolito i uolitũ: ꝛ de pcto i pctm̃. e In medio insensatoꝝ serua vbũ tpi. cõgruo ad docẽdũ: nã i sensati nõ sũt doctrie bone ꝛceptiui. f In medio aũt cogitãtiũ. scz legẽ dei: hoc. s. legẽ dei. in aliq̃b⁹ libris ponit: sz nõ ẽ de textu subintelligit tm̃: ꝛ fuit ꝓmo quedã glosa inꝫlinear: ꝛ ꝓ ignorãtiã scriptoꝝ inserta fuit textui. g Narratõ peccãtiũ odiosa. qz loquũtur ꝺ malis: eo q ex abũdantia cordis os loqt̃: Matth. xij. h Et risus illoꝝ in delictis peccati. qz letantur de malis. Uni cuiq; eni delectabile ẽ qꝺ ꝓsonat el⁹ habitui i Loq̃la multũ iu. horꝛi. ca. statuet. incutit eni horꝛorẽ bonis audiẽtib⁹: ꝛ ꝓ ꝓns facit horꝛipilatões. k Et irreuerẽtia ipius. nã ibi ẽ nomis dei abusus. l Obturatõ auriũ. boni ei horꝛẽt hoc audire: ꝛ sic auertũt aures suas vl obturant: ꝛ qz sic loquẽtes estimãtes se ꝓtẽni insurgũt ꝛ bonos: sb̃dit: m Effusio sãguinis i rixa supboꝝ ꝛc̃.] in rixa nãq̃ sua frequẽter ꝓferũt blasphemias: q̃s audire pñs auri⁹ ẽ valde graue. n Qui denudat. Dic ꝓnter oñdit: q̃liter actiuus se habeat ad amicos. Et diuidit i duas ptes: qz ꝑmo iducit auctor ad ꝓsecutionẽ amicitie: secũdo ad opa misericordie. xxix. ca. Prima adhuc i duas: nã ꝑmo iducit ad amicitiã ꝓseruãdã: secũdo ad vindictã euitandã: ca⁹. sequẽti. Pria adhuc i duas: qz p⁹ oñdit: q amicitia nõ est soluẽda p vba: secũdo q nec p alia signa: ibi Annuẽs oculo. Circa ꝑmũ dicit: n Qui denudat archana amici pdit fidẽ. i. fidelitatẽ cũ amico. o Et nõ iueniet amicũ ad aim suũ. nã alij timẽtes sic p eũ scãdalizari merito refugiũt ipm. Ex q̃ patz: q fidelitas i secreti cõseruatiõe: custos ẽ amicitie: iõ subdit: p Dilige ꝓximũ. veraciter. q Et ꝓiũgere fide cũ illo. i. fidelitate. r Qꝺ si denu. abscõ. illi⁹ ñ pseq̃. p⁹ eũ. i. nõ asseq̃ris pfecte recuperatõz amicitie: iõ subdit: s Sic̃ eni hõ q̃ pdit amicũ. in morte ipi⁹: qz ñ põt ipm recuperare ampli⁹. t Sic q̃ pdit amicitiã ꝓximi sui. p denudationẽ sui secreti: qz nõ recupat pfecte: et subdit exẽplũ de auicula de manu dimissa: et patz lra vsq; ibi: v Qm̃ vulnerata ẽ aia ei⁹. s. amici ex reuelatione sui secreti. x Ultra eni nõ poteris colligare. ipm tibi vinculo amicitie pfecte. y Et maledicti ẽ cõcordatio. qz nõ solũ Iesus maledicit sibipi: si pfecte recõciliet̃ suũ secretũ reuelãti: sed etiã alij homies idẽ dicũt: maledicat talis si ultra reuelãti suũ secretũ sit familiaris ideo subdit: z Denudare ãt amici mysteria. i. secreta ꝓfilia. a Desperatio ẽ aie infelicis. i. homis secretũ ꝓdentis: qz nõ debz spare ꝑstine reformationẽ per fectã amicitie. b Annuens oculo. Dic ꝓnter agit de solutiõe amicitie p signa dicẽs: Annuẽs oculo fabricat iniq̃. ꝓtra illũ q̃ credit illũ amicũ vez: iõ subdit c Et nemo euz abꝫciet. qz credẽs eũ esse suũ amicũ tenet eũ secũ. d In ꝓspe. ocu. tu. ꝓculca. os suũ. loquẽs tibi placẽtia e Et sup ꝑmo. tu. admirabit. i. ad modũ mirari se finget tanq̃ diceris vba sapiẽtie ꝓfũde: vt sic magis te decipiat. f Nouissime aũt ꝑuertet os suũ. ad ꝓtrariũ. g Et in vbis tuis dabit scãdalũ. vitupando ea tanq̃ stulta ꝛ mala: q̃ pus videbat fꝛputare arꝺua ꝛ bona. h Multa audiui. s. mala: ꝛ i h⁹ loquit auctor. i Et nõ coequi ei. i. malicie isti⁹. s. ꝓditoris nõ reputaui aliã eq̃ualere: ꝛ qz tales ꝓditões solent redire sup capita ꝓditoꝝ subdit: k Qui i altũ mittit lapidẽ. directe sup se. l Sup caput eius cadet. sic eni aliq̃n ꝓtingit. m Et plaga dolosa. i. damnũ qꝺcunq; a doloso ꝓcuratũ alteri. n Dolosi diuidet vulnera. i. mltiplicabit sup eũ mala. o Et q̃ foueã fodit ꝛc̃. Repetitio ẽ eiusdez sniẽ p alia exẽpla: et patz sentẽtia vsq; ibi: p Et nõ agnoscet. ipe dolosus. q Uñ aduenient illi. nã hoc fit ꝓmunit ex diuina ꝓuidẽtia ꝛ ꝑter opinionẽ hoim. r Illusio ꝛ iꝓperiũ supboꝝ. i. q̃ a supbis hũilib⁹ ꝛ paupibus inferunt in verbis ꝛ vindicta in factis. s Sic̃ leo insidiabit illis. ad penã gehẽne. t Laqueo. s. dyaboli. v Peribũt q̃ oblectãt casu iustoꝝ. corꝑali siue spũali: nã tlis letitia ẽ directe ꝛria charitati ꝓximi. x Dolor aũt ꝓsumet illos. anteq̃ moriãt: hoc ei aliq̃n ꝓtigit: sicut pz de antiocho epiphane. q̃. machabeoꝝ. ix. et ꝺ herode: Act. xij. y Ira. q̃ ẽ ꝑ vicium. z Et furor. q̃ ẽ excess⁹ notabil⁹ ire. a Utraq; execra. Nã hõ ẽ aial

mãsuetũ natura. b Et vir pctõr ptinẽs erit illoꝝ. i. ptiebit ĩtra se vtrũq; nã vas ẽ ptinuũ malicie. XXVIII.

Qui vindicari vult rc. Hic pñter auctor inducit ad euitationẽ vindicte: et diuidit ĩ duas ptes: qꝝ ꝑmo inducit ad vitãdũ vindictã: secũdo ad vitandũ aliq̃ que sequũt ad ipaz: ibi Abstinete. Circa pm̃ dic: a Qui vindicari vult. ꝺ illatis sibi iurijs: hoc eni malũ est: si fiat ẓelo vidicte Si aũt aliqs hoc velit ẓelo iusticie: ꝛ cũ debitis circũstãtijs: nõ ẽ malũ loquit tñ hic scriptura ꝺ ꝑmo tm̃ ideo subdit: b A dño iueniet vindictam. i. recipiet c Et pctã illius seruãs seruabit. p suã iusticiã grauius puniẽda. d Relinque ꝓximo tuo nocẽti te. s. offensã q̃ sp ẽ remittẽda. Remittẽ vo iniuriã nõ est necessitatis: sz supererogatõis: ꝛ aliqñ nõ expedit eaz remittere. s. qñ iniurias accipit maiorẽ audaciã iniuriandi: ꝛ alĳ occasionẽ sibĳa faciẽdi: scriptura tñ ꝺ loquit de offensa: et patz sentẽtia vsq; ibi: e Memẽto nouissimoꝝ. idest mortis. f Et desine inimicari. inimicitia eni semp ẽ mala: qz charitati ꝓximi ꝓtraria. Omis eni ꝓxim̃ ex charitate ẽ diligẽd̃: et ex hoc pz qꝺ dictũ ẽ. s. q̃ scriptura loquit de remissiõe offense: nã retinẽs offensam retinet inimicitiã. g Tabitudo eni. i. defectio in bono. h Et mors. i. peccatũ mortale. i Imminẽt ĩ mandatiſ. s. dei: sz magꝭ ꝓtrariũ: qz mãdata affirmatiua iducunt ad ꝓfectũ ĩ bono: negatiua vo ad declinãdũ a malo. k Memorare ti. oñi: ꝛ nõ iras. ꝓximo. ira q̃ est ꝑ viciũ: timor eni dei est q̃si qꝺaz frenũ ab ipa retinẽs aĩm. l Memorare rẽ. ꝛ despice igno. ꝓximi. i. offensam tibi illatã a ꝓximo iputabis ei⁹ ignorãtie ignoscẽdo ꝛ dando eã obliuioni: Leui. xix. Nõ queras vltionẽ nec memor eris iniurie ciuiũ tuoꝝ. m Abstine te. Hic pñter inducit ad euitãdũ aliq̃ que sequũt ad appetitũ vindicte: q̃ sũt ꝓtentio i apto: ꝛ detractio i occulto. Igit ꝑmo inducit ad euitationẽ ꝑmi: secũdo secũdi: ibi Susurro. Circa ꝑmũ dicit: n Abstine te a lite ꝛ minues peccata. nã hoc ẽ superogatõis: vt dictũ ẽ supra. n Hõ eni iracũdus. i. ad irã ꝓnus. o Incẽdit litẽ. ipam ꝓmouẽdo: ꝛ cõmotam augmẽtãdo. o Et vir peccator. i. discordiaꝝ semiator q̃ dicit peccator absolute: q̃si antonomatice loquẽdo de peccati q̃ sũt ꝺ ꝓximũ eo q̃ amicitia est maximũ bonũ. q Turbabit amicos. quod est detestabile apud deũ: qz maxie ꝓtriatur charitati ꝓximi. r Scõm eni ligna silue: sic ignis exardescit. pluralitas eni lignoꝝ facit maiꝰ incẽdiũ. s Et ſm vtutẽ homis. i. excellẽtiã ei⁹ ab eo estimatã: t Sic iracũdia illius erit. Dicit eni pbus. q̃. rhetorice. Q; puipẽsio iusta ſm estimationẽ puipensi est causa ire: ꝓpi qꝺ q̃libet excellẽs in aliq̃ re ſm veritatẽ vl̃ suã estimationẽ: magꝭ ira scit si puipẽdat in illa vt miles i militia: clericus i lr̃atura: ꝛ sic ꝺ alĳs. v Et ſm suã substãtiã. i. quãtitatẽ opulẽtie sue. x Exaltabit irã suã. deducẽdo eã ad effectũ per vindictã: nã ira ẽ appetitus vindicte. y Certamẽ festinatũ. i. ꝓtentio cito ꝓrũpens ad oppꝛobria ꝛ cõuicia. z Incẽdet ignẽ. iracũdie ꝛ furor. a Et lis festinãs. i. prũpẽs de vbis ad vbera. b Effundit sanguinẽ. p vulneratiõz. c Et lingua testificans. dicẽs vindica te bene meruit. d Adducet mortẽ. ex talib⁹ eni vbis aliqs ꝓcedit ad mortẽ alteri⁹ q̃ verberatiõe fuisset ꝓtentus e Si sufflaueris. i. verbũ ad excitationẽ irati ꝓtuleris. f Quasi ignis exardebit. i. irã magis inflabit. g Et si expuer sup illã. s. liguã ꝓtestãtẽ vel excitantẽ oñdẽdo q̃ sit mala. h Extinguet. s. ignis iracũdie ꝛ furoris. i Utraq; ex ore pficiscunt. s. vbũ irã accẽdẽs ꝛ verbũ eã refrenãs: sic venenũ ꝛ triaca ex eodẽ ꝓcedũt. k Susurro. Hic pñter iducit ad detestatiõz ꝛ fuga detractõis oñdẽdo malũ ipi⁹: et ꝺ ex pte detrahẽtis: 2ꝺ ex pte audiẽtis ibi: Sepi aures. pm̃ facit cũ ꝺr̃: k Susurro q̃ detra. alit. latẽter. l Et biliguis. q̃ dic vnũ i pñtia: ꝛ ꝺriũ i absentia. m Maledict⁹ erit. a deo ꝛ hoib⁹. n Multos ei turba. pa. hñtes. ĩt ipos discordias semiando. o Lingua tertia. q̃ semiat discordias. Est ei ĩtia seu media ĩt liguas illoꝝ q̃s discordat. p Multos cõmouit. s. ad dissensiõez: ñ solũ duos vel tres: sz aliq̃ totã ciuitatẽ: ꝛ aliq̃ totũ ppl̃m siue gentẽ. q Et dispsit illos ꝺ gẽte i gentẽ. Nã p tales dissensiões plẽs fugiũt de ciuitatib⁹ ꝛ terris. r Ciuitates; muratas diuitũ destruxit. sic pz i lombardia: ꝛ pluribus alĳs terris. s Et dom⁹ magnatoꝝ effodit. sic patz i ciuitatibus lombardie: vbi dom⁹ illoꝝ q̃ de ciuitatib⁹ fugant a remanentibus destruunt. t Virtutes populoꝝ concidit. i. ad nihiluz reducit. v Lingua tertia. vetule mediatricis ad ulterorum. x Mulieres veritas. i. honestas: et dicitur veritus ta. tũ. a vereor eris: quasi timens verecundia. Alĳ libri habent: Uiratas. idest habentes viros: y Eiecit. de domibus virorum suorum sequendo adulterium. z Et pꝛiuauit illas laboribus suis. i. bonis dom esticis i quibus

Et vir peccatoꝝ continens erit illorum.

Capitulũ. XXVIII.

Qui vindicari vult: a dño iueniet vindictã: et pctã illi⁹ seruãs seruabit. Relinq̃ ꝓximo tuo nocẽti te: ꝛ tũc depcanti tibi pctã soluẽt. Hõ homi reseruat irã: ꝛ a deo querit medelã: In hoiem silez sibi nõ habet misericordiã: ꝛ de pctis suis depcat: Ipe duz caro sit reseruat irã ꝛ ppiciatiõz petit a deo: Quis exorabit ꝓ delict⁹ illi⁹: Memẽto nouissimoꝝ: et desine inimicari. Tabitudo eni et mors iminẽt i mãdatis ei⁹. Memorare timorẽ dei: ꝛ ñ irascaris ꝓximo. Memorare testamẽtũ altissimi: ꝛ despice ignorãtiã ꝓximi. Abstinẽte a lite: ꝛ minues pctã. Homo. n. iracũd⁹: icẽndit litẽ: et vir peccator turbabit

Qui respicit illa:non habebit requiē:nec habebit amicū i quo regescat. Flagelli plaga liuoꝛē facit: plaga aūt ligue cōminuet ossa. Multi ceciderūt in oꝛe gladij: sed nō sic q̄si q̄ interierūt per linguā suā. Beatus q̄ tect⁹ est ā lingua nequā:qui i ira cūdia illi⁹ nō trāsiuit:et qui nō attraxit iugū illi⁹:ꝛ i vinculis ei⁹ nō est ligat⁹. Jugū ei illi⁹ iugū ferreū ē: ꝛ vinculū illi⁹ vinculū ereū ē. Moꝛs illi⁹ moꝛs neq̄ssima: et vtil⁹ poti⁹ infer⁹ q̄ illa. Perseuerātia illi⁹ nō pmanebit:sed obtinebit vias iustoꝝ. In flāmā sua ñ cōburet iustos Qui derelinquūt dñm: incident in illā: et exardebit i illis ꝛ nō extiguet:ꝛ imittet in illos q̄si leo: ꝛ q̄si pard⁹ ledet illos. Sepi aures tuas spinis: ꝛ linguā nequaz noli audire: et oꝛi tuo facito ostia:et seras auribus tuis. Aurū tuū et argētū tuū confla:ꝛ verbis tuis facito

Qui facit misericoꝛdiā. Postq̄ auctoꝛ iduxit ad obseruatiōez amicitie:hic ꝓnter inducit ad opa misericoꝛdie. Et diuidit i duas ptes. Nā p⁹ ponit hec iductio:secūdo cautele adhibitō:ibi Initiū vite. Pria in tres:nā pmo inducit ad subueniēdū ꝓximo p accōmodatiōz:secūdo per elemosyne datiōz: ibi Multi. tertio p fideiussionē:ibi Uir bonus. Circa primū dicit: a Qui facit mise. fene. ꝓximo suo.i. accōmodat i sua necessitate. Frequēter eni in h⁹ libꝛo ꝛi puerbiꝝ salomonis accipit fenerari p accōmodare vt supꝛa dictū ē. Qñ nāq̄ ꝓxim⁹ nō ē sic depauperatus: q̄n ꝓbabilit appareat:q̄ poterit restituere sibi subueniri oꝛ p accōmodationē. b Et q̄ p̄ualet manu.i. in ptāte ad dandū largit. c Mādata seruat. nō solū accōmodando: sz etiā tribuēdo. d Et iterū redde ꝓximo. tu q̄ accepisti p accōmodatiōz. e Confirma vbū.q̄ ꝓmisisti sibi reddere p effectū. f Et in omi tpe iuenies qd tibi necessariū ē. Nā hoies libēter accōmodāt:illis q̄ bñ reddūt: sz qꝝ plurimi ꝛriū faciūt:subdit: g Multi q̄si iuentioꝝ.rei vage:q̄ cōcedit occupāti:in quā nō cadit restitutio. h Estimauerunt fenus.i. rem accōmodatam: restituere nolentes ipam. i Et pstiterunt molestiam:his qui se adiuuerunt.reddentes malum pro bono. k Donec accipiant osculantur manus.idest faciunt reuerentiam et pro missiones magnas illi a quo volunt aliq̄d accipere mutuo:vt extoꝛquere possint. l Et in tempe redditionis.idest in q̄ sic accipiens promisit reddere. m Postulabit tempus. sz dilationis. n Et loquet verba tedij. idest verba tediosa accōmodanti. o Et murmurationū.dicēs q̄ nimis aspere repetat debituz. p Et tempus causabit.dicens: q̄ fuit nimis carū: vel aliquid h⁹ mōi ad retardandū solutionē debiti. q Solidi vix reddet dimidium. ꝓxima vice:cum tamen receperit simul magnam summā. r Et cōputabit illud quasi inuentionē. idest quasi non tenet ad restitutionē. s Sin autem. idest si non possit sic detinere quod est sibi accōmodatum. t Fraudabit illuz pecunia sua. falsam pecuniā pro vera sibi reddendo:vel debitū totaliter negādo. v Et possidebit illū inimicū grat. accō-

Qui facit misericoꝛdiā fenerat ꝓximo suo:et q̄ p̄ualet manu: mādata seruat. Fenerare ꝓximo tuo i tpe necessitatis illi⁹: et iterū redde ꝓximo i tpe suo. Cō firmā verbū ꝛ fideliter age cū illo: et i omi tpe iuenies qd tibi necessariū ē. Multi q̄si iuentioꝝ estimauerūt fen⁹ et pstiterūt molestiā his q se adiuuerūt. Donec accipiāt:osculant manꝰ dantiꝝ i ꝓmissiōib⁹ humiliāt vocem suā. Et i tpe redditiōis postulabit tpus: et loquet vba tedij et murmuratōnū et temp⁹ causabit. Sin aūt potuerit reddē aduersabit. Solidi vix ꝛddet dimidiū: et ꝓputabit illd q̄si iuētioꝝ. Sin autem:fraudabit illuz pecunia sua: et possidebit

staterā:ꝛ frenos oꝛi tuo rectos: et attende ne forte labaris in lingua:et cadas in ꝓspectu inimicoꝝ insidiantiū tibi:et sit casus tuus insanabilis in morte. XXIX.

Qui facit misericoꝛdiā fenerat ꝓximo suo:et q̄ p̄ualet manu: mādata seruat. Fenerare ꝓximo tuo i tpe necessitatis illi⁹: et iterū redde ꝓximo i tpe suo. Cō firmā verbū ꝛ fideliter age cū illo: et i omi tpe iuenies qd tibi necessariū ē. Multi q̄si iuentioꝝ estimauerūt fen⁹ et pstiterūt molestiā his q se adiuuerūt. Donec accipiāt:osculant manꝰ dantiꝝ i ꝓmissiōib⁹ humiliāt vocem suā. Et i tpe redditiōis postulabit tpus: et loquet vba tedij et murmuratōnū et temp⁹ causabit. Sin aūt potuerit reddē aduersabit. Solidi vix ꝛddet dimidiū: et ꝓputabit illd q̄si iuētioꝝ. Sin autem:fraudabit illuz pecunia sua: et possidebit

Qui respicit illa.i. qui attēdit ad linguā tertiā. b Nō habebit requiē.nā lingua tertia dissoluere nitit verā amicitiā:ideo subdit: c Nec habebit amicū i q̄ requescat.i. in q̄ veraci ꝓfidat: ꝓpter qd sequit: d Flagelli plaga liuoꝛē facit.exteri⁹ i cute. e Plaga aūt lingue cōminuet ossa.i. grauioꝛ ē:qz vulnerat iteri⁹ i coꝛde. f Multi ceciderūt in oꝛe gladij.i.moꝛtui sūt ꝓ gladium materialē. g Sed nō sic q̄si q̄ interierūt p liguā suā. qz isti moꝛtui sūt moꝛte culpe:q̄ peioꝛ est moꝛte coꝛpali:ꝛ cū h⁹ moriunt si nō penitent moꝛte gehēne: ꝓpter qd subdit: h Beatus q̄ tectus ē. clypeo prudētie. i A lingua nequā. ipam repellēdo. k Qui i iracūdia illi⁹ nō trasiuit.i. in pctm qd ē ire dei ꝓuocatiuū:qd oꝛ etiaz iracūdie lingue nequā:inq̄tū ipa ducit ad peccatū. l Et q̄ ñ attraxit iugū ei⁹. supponēdo se ei⁹ psuasiōi. m Jugū eni illi⁹ iugū ferreū est.i. duruū:qz ducit ad ifernū: ideo subdit: n Moꝛs illi⁹ moꝛs neq̄ssima. naz moꝛs gehenne ē pessima. o Et vtilis poti⁹ infer⁹ q̄ illa.i. min⁹ mal⁹ q̄ illa:nā nomine inferi significat ꝟ pena tm̄: q̄ min⁹ malū ē q̄ peccatū moꝛtale ꝟ significatū nomie lingue male:malū eni culpe moꝛtalis ē ꝓpatio boni diuini:qd ē infinitū:malū aūt pene sensibil⁹ est ꝓpatio boni creati: ꝓpt qd min⁹ hz de rōne mali. p Perseuerātia illi⁹.i. lingue male. q Nō pmanebit.s.diu i vita p̄nti: q̄ breuis ē. r Sz obtinebit vias iniustoꝝ. descēdēdo ad toꝛmētū eternū. s In flāma sua ñ ꝓburet iustos.i. nō in flāmabit eos ad peccatū:sz iniq̄s tm̄:iō subdit: Et q̄ derelinquūt deū ꝛc. t Et exardebit i illis.i. pfecte ardebit i inferno: ꝓpt qd diues epulo magꝭ cruciabat i lingua: Luce. xvj. qz ini epulas pcedebat ad vba detractōis ꝛ blasphemie. v Sepi aures tuas. Hic inducit ad euitādū detractiōez ex pte auditoꝛis dicēs: Sepi aures tuas spinis. detractōes declinādo:ꝛ detractoꝛes acrit arguēdo. x Et oꝛi tuo faci. ostia. discreti silētij vt loquar⁹ ꝛ taceas tpe ꝓpetēti. y Et seras aurib⁹ tuis.ne intrēt ibi vba mala. z Aurū,tuū ꝛc.i. aurū tue sapie. a Et argētū. tue eloquētie. b Confla.i. sic tēpoꝛa ꝛ dispone: q̄ taceas ꝛ loq̄ris ea q̄ sūt tacēda ꝛ dicēda:ꝛ cū debitis circūstātijs. c Et attēde. diligēter i verbis tuis. d Ne forte labar⁹ i ligua.q̄ cito labit ꝛ deficit i loquēdo:eo q̄ sita ē in lubꝛico. e Et cadas i ꝓspe.ini. insidi.tibi.s.demonū:vñ subdit: f Et sit casus tu⁹ insana. in moꝛtē.gehēne:a q̄ nulla ē redēptio. Lapim. XXIX.

libēter accōmodāt:illis q̄ bñ reddūt: sz qꝝ plurimi ꝛriū faciūt:subdit: g Multi q̄si iuentioꝝ.rei vage:q̄ cōcedit occupāti:in quā nō cadit restitutio. h Estimauerunt fenus.i. rem accōmodatam: restituere nolentes ipam. i Et pstiterunt molestiam:his qui se adiuuerunt.reddentes malum pro bono. k Donec accipiant osculantur manus.idest faciunt reuerentiam et pro missiones magnas illi a quo volunt aliq̄d accipere mutuo:vt extoꝛquere possint. l Et in tempe redditionis.idest in q̄ sic accipiens promisit reddere. m Postulabit tempus. sz dilationis. n Et loquet verba tedij. idest verba tediosa accōmodanti. o Et murmurationū.dicēs q̄ nimis aspere repetat debituz. p Et tempus causabit.dicens: q̄ fuit nimis carū: vel aliquid h⁹ mōi ad retardandū solutionē debiti. q Solidi vix reddet dimidium. ꝓxima vice:cum tamen receperit simul magnam summā. r Et cōputabit illud quasi inuentionē. idest quasi non tenet ad restitutionē. s Sin autem. idest si non possit sic detinere quod est sibi accōmodatum. t Fraudabit illuz pecunia sua. falsam pecuniā pro vera sibi reddendo:vel debitū totaliter negādo. v Et possidebit illū inimicū grat. accō-

modans habebit illū cui accōmodauit inimicū sine cā. a Et ꝓuicia ꝛ maledicta ꝛc̄. i. reddet accōmodāti mala ꝓ bonis. b Multi. Hic ꝓnter iducit ad subueniēdū ꝓximo p elemosyne dationē: ꝛ cōtinuādo se ad predicta dicit: Multi nō causa nequitie. i. ouritie ad ꝓximū: c Nō fenerati sūt. i. denegarūt accōmodare ꝓximo. d Sz fraudari gratis timuerūt. sic dictū est i pte imediate p̄cedēti. e Ue rūtamē sup hūilē aio. i. paupiorem debitorē. f Fortior esto. largitate. g Et ꝓ elemosyna. i. p debito qō i tali casu i elemosynā ē ꝓuertendū. h Nō trahas illū. ad iudiciū: vt cōpellat reddē debitū. i Propt̄ mādatū. scz dn̄i: qui mādauit vnicuiqz de ꝓximo suo sōleuādo. k Assume pauperem. ipm adiuuādo. l Per de pecuniā ꝓpter fratrē ꝛ amicū. cōsumēdo eā i necessitate eoꝝ: licz eni in hoc ꝓsumet: tn̄ maius bonū ꝓ ea reddet. m Et nō abscōdas illaz sō lapide. thesauriçando in terra: sed in celo p elemosyne dationē: ideo subdit: Pone the. tuū i p̄ce. alti. ꝛ pde. tibi magis q̄ ꝓ aurū. et patz. n Cōclude elemosynā i corde pauperis. ipm desolatū p elemosynā tuā ꝓsolādo. o Et hec ꝓ te exorabit ab omi malo. s. te liberari a deo. p Elemosyna viri q̄si saccul' cū ipo. In sacculo reponunt ea q̄ in tpe necessitat̄ resumūtur: sic in morte qn̄ deficiūt bona pn̄tis vite: subuenit meritū elemosyne: qz sic dicit Aug'. Sola misericordia comes ē defunctoꝝ. q Et gratiā homis. i. grāz dei datā homi: r Quasi pupillā ꝓseruabit. in pn̄ti vita. s Et postea resurget. p repetitionē p̄mij i alia vita. t Et retribuet illis retributionē. i. faciet a deo retribui. v Unicuiqz i caput illoꝝ. qz ꝑm maioritatez ꝛ minoritatē misericordie in ꝓmio retribuet plus ꝛ min' vnicuiqz. x Sup scutū potētis. qō ē armatura ad defendēdū. y Et sup lanceā. que ē armatura ad inuadēdū. z Aduersus inimicū tuū. s. diabolū. a Pugnabit. te ꝓtegēdo i eius tētatiōibus: ꝛ etiā ipm p victoriā repellēdo. b Uir bonus. Hic ꝓnter ondit q̄liter subueniēdū sit ꝓximo p fideiussionē. nā p hoc aliqn̄ ꝓximus euadit damnū magnū: vel ꝓfusionē. Dicit igit̄: b Uir bonus fidē facit ꝓximo suo. p ipo i necessitate fideiubēdo. c Et q̄ pderit. s. fidē erga ꝓximū. intantū discredēs ei q̄ nō vult fideiubere ꝓ ipo. d Cōfusionē dereliquet sibi. i. dimittet ꝓximū suū ꝓfundi. si aūt li sibi referat ad nolentē fideiubere: sic est sensus: Cōfusionē derelinq̄t sibi. i. peccatū incurret: p qō ꝓfundet coꝝ deo: ꝛ etiā coꝝ homib' ē sibi ꝓfusibile ꝓximo i necessitate sic diffidere. Cōsequēter informat illū ꝓ q̄ fideiubet dicēs: e Gratiā fideiussoris ne obliuiscaris. sed cogita d' eī liberatiōe. f Dedit enī ꝓ te aiaz suā. obligando ꝓ te illud qō ē sibi necessariū ad vitā sustētandā: ꝛ qn̄ ingrati faciūt ꝓtrariū: subdit: g Reprōmissorē. i. fideiussorē. h Fugit pec. ꝛ imūdus. nolēs eū liberare l Bona ꝛpromissoris sibi ascribit peccator. dicēs q̄ fideiussor tenebat ei intātū vel h' mōi. k Et ingratus sensu. q̄ non recognoscit bona fideiussoris. l Derelict̄ li. se. dimittēs fideiussorē suū tractari dure ab ipo creditore. m Uir repro. d' ꝓxi. suo. i. fideiubet ꝓ eo. n Et cū pdiderit. s. ꝓximꝰ ꝓ q̄ fideiussit. o Reuerentiā. i. verecundiā coꝝ deo ꝛ hoib' p Dereliquet ab eo. scz fideiussor mō p̄dicto: iō subdit: q Repmissio neq̄ssima. q̄ ꝓximꝰ pmittebat fallaci liberare fideiussorē. r Multos pdidit diliḡtes. i. destruxit bona amicoꝝ fideiubētiū. s Et ꝓmo. il. q̄si flu. mariś. nā p h' icurrūt sepe fideiubētes tēpestates tribulatiōis. t Uiros po. gy. migra. fecit. nā p h' expellūt aliqn̄ de suis hēditatib' v Et vagati sē i gē. alienis. naz aliqn̄ fugiūt d' ira ne capiāt ꝛ icarcerēt ꝓ debit̄ illoꝝ ꝓ qb' fideiusserūt: ꝛ qz de' aliqn̄ dimittit hoiez talē icurrē tribulatiōz ꝓ pctis suis p̄teritis: subdit: x Pctōz trasgre. mā. dn̄i ici. i. pmiss. nequā. qō fit p fideiussionē: in q̄ ꝓmittit se ꝓ alio soluē si deficiat. ꝛ dr: pmissio nequā: q̄tū ex ea ꝓtigūt sibi mala. y Et q̄ conat̄ multa agē. vltra possibilitatē suā. z Incidet i iudiciū. ad qō trahit̄ ꝓpr̄ obligatōz fcāz: iō subdit: ꝛ Recupa ꝓxi. tuū ꝑm vtu. tuā. subueniēdo ei ꝓ fideiussiōez: ita tn̄ q̄ ꝓ hoc nō icurras dictā tribulationē: iō subdit: a Et attēde tibi ne icidas. i. p̄dicta mala: et sic pz q̄ fideiussio ñ ē leuis sz cū magno pondē faciēda. b Initiū vite. Hic ꝓnter circa misericordie opa ponit cautela: ꝛ maxie circa hospitalitatē nā p hospites fictos ꝛ malos multi recipiētes eos fuerūt defraudati. Igit̄ ꝓmo inducit hoiem ad sic viuendū sobrie: q̄ non incurrat necessitatem discurrendi: ꝛ apud extraneos hospitari dicens: b Initium vite hominis aqua et panis. idest potus et cibus moderatus. Nam frequēter in scriptura nomine panis ꝛ aque intelligitur cibus et potus generaliter: vnde quarto. Regum. vj. Appone eis panem et aquam. et subditur: Et apposita est eis magna ciborum preparatio. loquitur tamen hic scriptura de cibo et potu

simplici. a Et vestimētū. simplex ad necessitatē: ⁊ nō ad curiositatē. b Et dom⁹ ptegēs turpitudinē. i. illa q̄ turpe esset facere in palā: licz nō sint mala: vt reddere debitum vxori ⁊ h'mōi. c Melior ē victus paupis. i. vict⁹ tenuis. d Sub tegmie asserū. i. in pua domo ꝓpria. e Quā epule splēdide i pegre. idest aliena pria. f Sine domicilio. s. p' prio. g Minimū p magno placeat tibi. i. illud modicū qđ habes i domo tua reputa magnū. h Et iproperiū pegrinatōnis. i. euagatiōis per terrā. i Nō audies. Tales enī sic euagantes frequēter vocant trutani ⁊ ribaldi: et h'mōi: iō subdit. k Uita nequā hospitādi de domo in domū p talē euagatiōz ⁊ discursum. l Et vbi hospitabit. etiā aliqs p sua pecunia: sic viator ⁊ mercator i taberna. m Non fiducialit aget. dubitās ne i illa domo sint ali qui fures vel h'mōi. n Nec apiet os. nō audens de hoc loqui o Hospitabit. i domo aliena. p Et pascet ⁊ potabit ingratos. s. oñm domus et ei⁹ vxorē: mittēdo eis exeniū de cibis ⁊ potibus suis. q Et adhuc amara audiet. et q̄ sint illa subdit: r Transi hospes ⁊c. qz qñ supueniūt alie p'sone potētiores: dicit sibi q̄ đ hospitio sibi ꝓpideat alibi: Et h' ē qđ dicit: Trāsi hospes: de domo ista ad aliā. s Et ozna mēsam. i. ꝓparādo tibi cōmestionē. t Et q̄ in manu habes ciba ceteros. exeniū mittēdo dño illi⁹ dom⁹ ⁊ ei⁹ vxori. Et licet hoc nō dicat sibi vbo: dicit tn̄ sibi facto: nā oportet eū facere i secūda domo sic i pma. v Exi. de domo mea x A facie honozis ⁊c. q̄si nō possem honorifice suscipe i domo mea illos q̄ supuenerūt: qui sūt amici mei notabiles ⁊ honorabiles p'sone nisi tu exires. y Hospitio factus es mihi frat. q. d. ex hoc q̄ intrasti hospitiū meū: nō es sic mihi ꝓiūctus familiaritate: q̄ debeā ꝓpter te amicos meos potētiozes recipe male. z Grauia hec homi habēti sensū. scz ad audiēdū ipa. a Correptio dom⁹. i. mutatō hospitij. b Et iproperiū feneratoris. i. hospitis: q̄ dicit hic feneratoz: quia vendit hospitibus res suas ꝑm cursum cōmunem hospitū vltra iustum preciū. Capitulū. XXX.

Qui diligit filiū. Postq̄ auctor ostēdit q̄liter actiuus habere se debeat ad vxorē ⁊ primū: hic ꝓcēter ostēdit q̄liter hīe se debeat ad filiū. s. ipm tenēdo sb disciplina dicēs: a Qui diligit filiū suū. amore discreto. b Assiduat illi flagella. i. laborēs: ne per ocium ꝛepescat aqua ⁊ panis ⁊ vestimētū ⁊ dom⁹ ꝓtegēs turpitudinē. Melior ē vict⁹ paupis sub tegmie asserū: q̄z epule splēdide i pegre sine domicilio. Minimū z p magno placeat tibi: et iproperiū pegrinatōis nō audies. Uita nequā hospitādi de domo i domū: et vbi hospitabit: nō fiducialit aget: nec apiet os. Hospitabit: et pascet ⁊ potabit ingratos: et adhuc amara audiet. Trānsi hospes: et ozna mēsam: et que i manu habes ciba ceteros exi a facie honozis amicorū meoz: necessitudine domus mee: hospitio mihi factus es frater. Grauia hec homi habēti sensuz: correptio dom⁹ et iproperiū feneratoris. La. XXX.

Qui diligit filiū suum assiduat illi flagella: vt letet in nouissimo suo: et nō palpet proximoz ostia. Qui docet filiū suū: laudabit in illo: et i medio domesticoz i illo gloriabit. Qui docet filiū suū i çelū mittit inimicum: ⁊ in medio amicorū gloriabit i illo. Mortuus ē pat eius: ⁊ q̄si nō est mortu⁹. Simile enī reliqt sibi post se: in vita sua. Uidit ⁊ letat⁹ est in illo. In obitu suo nō est ꝓtristat⁹: nec cōfusus ē cora inimicis. Reliquit enī defensorē dom⁹ ꝑ inimicos: ⁊ amicis redden tē gratiā. Pro aiabus filio rū colligabit vulnera sua: et sup oēm vocē turbabūt viscera ei⁹. Equus indomitus euadet durus: et filius remissus euadet precepſ. Lacta filiū: ⁊ pauentē te faciet lude cū eo: ⁊ contristabit te Nō corrides illi ne ꝓdoleas: et in nouissimo obstupescent dētes tui. Nō des illi potestatem in iuuētute: et ne despicias cogitat⁹ illius Curua ceruicē eius i iuuentute: et tūde latera eius dū infans est: ne forte induret et non credat tibi: et erit tibi dolor anime. Doce filiū tuum ⁊ operare in illo: ne i turpitudinē illi⁹ offendas. Melior ē paup san⁹ ⁊ fortis Benedicat pr̄ qui genuit eū. b Et i medio domesticoz i illo gloriabit. vidēs q̄ hēat bonū successorē i domo. i Qui docet filiū suum. mō dco. k In çelū. i. in iuidia q̄ tristat de bono alteri⁹. l Mittit inimicū. q̄ de bono suo tristatur. m Mortu⁹ est pat illi⁹: ⁊ q̄si non ē mortu⁹. qz q̄dāmō remanet in filio nō solū in tpali hereditate: sed etiā i moribꝫ ⁊ fide: sic pz lra vsq; ibi: n Pro aiabus filioz. i. pro ipis defendēdis i vita corpali: ⁊ spirituali q̄tum ad mozes. o Colligabit vulnera sua exponēdo se mortis piculis p salute filioz. p Et sup oēm vocē. familie plāgēti ipm q Turbabunt viscera ei⁹. p ꝓpassionē: ⁊ eos ꝓsolabit de infirmitate sua vl̄ morte imminēte Et qñ opposita iuxta se posita magis elucescūt: sb

dit de filio idisciplinato. r Equ⁹ indomit⁹ euadet durus. i. dure potās ⁊ piculose. s Et filius remissus. a disciplina. t Euadet ꝓceps. ad vicia. v Lacta filiū. adulatiōibus. x Et pauētē te faciet. ne forte pro suis maleficijs suspendat. y Lude cū eo. q̄si de pari. z Et ꝓtristabit te. postea te ptēnendo. a Nō corrideas illi. de fatuitatib⁹ ei⁹ simul cū eo ridēdo. b Ne ꝓdoleas. cū postea p iustitiā publicā puniet. c Et in nouī. stupe. dē. tui. p amaritudie cordis tui. d Non des illi po. i iuuētute. in q̄ dz subesse disciplie. e Et ne despi. co. illi⁹. i. nō solū vbera eū ꝓ facti malitia ēt ꝓ cogitatiōib⁹ nephādis cū tibi appuerit p aliq̄ signa qđ đ facili fit i iuuenib⁹ f Curua cer. ei⁹. ne p superbiā eleuet. g Et tūd. la. illi⁹. vgis: dū infans ē: q̄ tc ē bñ corrigibil. h Ne for. iduret. caput suū i malo. i Et nō cre. tibi. monita tua ptēnēdo. k Et erit ti. do. aie. i. ptigēs vsq; ad intima cordis. l Doce fi. tuū. vbis. m Et ope. i illo. bonis exemplis. n Ne i turpitudinē illi⁹. per defectū in moribus. o Offendas. disciplinā debitam omittendo. a Melior est. Postq̄ auctor ostēdit qualiter

actiuus habere se debeat ad vxorez: primũ: & plẽ. hic ostẽdit vltimo ãliter habere se debeat ad ppria psonã. Debet eni esse solicitus de bona sui corpis psistẽtia: ad agendũ que sunt statui suo necessaria: ita tñ q aie nõ rebellet &c. igit̃ primo agit̃ de primo: secũdo de secũdo ca° sequẽti. Sciẽdũ tñ q iste diuisiões ñ sũt sic pcise ẽn in vna pte ponãt ali qua de ptinẽtibus ad aliã: & ecõuer° & hoc ppter cõnexionẽ vtutũ put apparuit i pcedẽtib°: & i sequẽtib° apparebit. Igitur primo ppositũ icipit: secũdo icidẽs interponit: ibi Bona abscõdita. tertio ad ppositum auctor ruertit: ibi Tristiciaz. Dicit igit̃ circa p^m^: a Melior est paup san° & for. viri. q di. ibellicis. corpe q bona nature pcellũt bonis fortune. b Et flagellat° malicia. i mẽte: Esa. xlviij. Nõ est pax impijs dic dñs. c Salus aie i sanctitate iustitie. Sic eni sal° corpis cõsistit in

viribus: qz diues ibecillis & flagellat° malicia. Salus aie i sanctitate iustitie: & melior est omi auro & argẽto: & corp° validũ qz census imẽsus. Nõ est cẽsus sup cẽsum salutis corpis: & nõ est oblectamẽtum sup cordis gaudiũ. Melior est mors qz vita amara: & reges eterna qz lánguor perseuerãs. Bona abscõdita i ore clauso: quasi appositiões epularuz circũposite sepulchro. Quid pderit libatio idolo nec ei mãducabit nec adorabit. Sic q effugat a dño & portãs mercedes iniqtatis. Videns oculis & ingemiscens: sicut spado cõplectẽs virginẽ & suspirãs. Tristiciaz nõn des aie tue: & ñ affligas temetipm in psilio tuo. Jocũditas cordis hec est vita homis: & thesaur° sine defectiõe sanctitatis: & exultatio viri est lõgeuitas. Miserere aie tue placens deo: & cõtine: & pgrega cor tuũ i sanctitate eius: et tristiciã lõge expelle a te. Multos eni occidit tristicia: & ñ est vtilitas i illa. Zelus & ira cũdia minuet dies: & ante tpus senectã adducet cogitatus. Splendidũ cor: bonũ in epulis est: epule enim illius diligenter fiunt.

Capm. XXXI.

Vigiliã honestatis tabefaciet carnes: & cogitatus illius auferet somnum. Cogitatus prescientie auertit sensum: & infirmitas grauis sobriam facit aiam. Laborauit diues pa claudebat. r Et igemiscẽs. de omissiõe multiplicatõnis talenti. s Sicut spado &c. q nõ põt generare corpaliter: sic nec iste spualiter p doctrinã. t Tristiciã. Hic ad ppositũ reuertit monẽs vitare tristiciã: q bone psistẽtie corporis aduersat dicẽs: Tristiciã. irratõnabilẽ. v Nõ des aie tue. Talis eni tristicia nõ solum nocet corpi: sz etiã aie. x Et nõ affligas temetipm in psilio tuo. sic faciũt illi q p tristiciã despantes interimũt semetipos. y Jocũditas cordis. bñ ordinata. z Hec ẽ vita homis. i. hũane vite pseruatiua. a Et thesaur° &c. iũgat sic lra. Et thesaur° sanctitatis sine defectõe. supple ẽ: Nã gra sanctificãs nunq deficit homi: sz hõ aliqñ deficit gre dei. b Et exultatio viri ẽ lõgeuitas. i. eius causa: qz sic tristicia est passio mortificatiua: sic letícia ẽ dispositio viuificatiua: secũdo rhetorice: iõ subdit: c Miserere aie tue placens deo. a tristicia seculi q mortẽ opat̃ pcauẽdo. d Et cõgrega cor tuũ in sanctitate eius. sensus exteriores diligẽter custodiẽdo: ne p eos aliqd itret qõ sit ꝓriũ sanctitati. Cetera patẽt ex dictis vsq ibi: e Zelus. i. iuidia q est tristicia de bono alteri°: f Et iracũdia minuẽt dies. qz corrodũt cor a q pcedit vita. g Et añ tpus. demiatũ a natura: h Senectã adducẽt cogitat°. distorquẽtes aim circa curã tpaliũ. i Splẽdidũ cor. i. letũ & largum. k Bonũ i epulis. supple ẽ qs dat paupib° & psonis honestis. l Epule eni illi° diligẽter fiũt. i. mũde ac splendide ppant predictis personis. Capitulũ. XXXI.

Vigilia honestat̃ tabefaciet carnes. Post̃q induxit ad diligẽtiã circa bonã psistẽtiã corpis: hic ꝓnter inducit ad ei° moderãtiã p quã corp° remanet subdit̃ legi: qd maxie fit p debitã sobrietatẽ. Circa quã primo p ponit breuit̃ itentũ: secũdo diffusi° psequit̃ ppositũ: ibi Supra mẽsã. Pria i duas ptes. s. in ptẽ ꝓncipalẽ & incidẽtalẽ: q icipit: ibi Laborauit diues. Circa p^m^ dic: a Vigilia honestat̃. s. in ozone & sacre scripture lectiõe. b Tabefaciet carnes. i. repmet eas a carnalibus vicijs: Hiero° ad rusticũ monachũ: Ama sanctaz scripturaz studia: & carnis vicia nõ amabis. c Et cogitat° illi° aufert somnũ. pigritie aie & corpis. d Cogitat° pscie. s. diuie q de° oia videt apte. e Auertit sensũ. ab omi malo: Boeti°. v. d ꝓsolatiõe. O viri magna idicta vobis ẽ necessitas pbitat̃: si dissimlare ñ vultis: qm̃ cũcta agit̃ añ oculos iudicis cũcta cernẽtis. f Et infir. gra. sobri. fa. aiaz. naz q diu durat aufert appetitũ cõmedẽdi. Et i pualescẽtia oportet q hõ sobrie viuat: ne recidiuũ incurrat: et sic p talẽ psuetudinẽ disponit ad sobrietatẽ. g Laborauit. Hec est ps incidentalis in qua tractatur de vita diuitis: & q diuites solent laute viuere: sicut

dicit: Luc. xvj. de diuite qui epulabat quotidie splēdide: et ex occasiōe diuitis tractat de paupe. Mod' est eni hui' auctoris simul tractare de oppositis: vt patz p dicta. Sic igit procedit: qz primo tractat ō diuite z paupe bono z malo: secūdo singularit de diuite bono: ibi Beat' diues. Circa p'm dic:

a Laborauit diues scz bon'. b In cōgregatōe substātie. ad viuēdū fm statū suū honeste: z ad agendū opa misericordie. c Et i requie sua replebit bonis. i. in senecta q est tpus quietis a laboribus. Uel in requie sua. i. i morte: in q recipiet eterna bona p tpalib'. d Laborauit paup. in expendēdo fatu'. e Jn diminutiōe vict'. qz pl' expēdit q lucrat. f Et i fine inops fit. qz nō pōt laborare sicut pus. Uel in fine. i. in morte: qz fit vacu' bonis spūalib': z qz cōmēdauit diuitem: ne credat q ois diues sit bonus: oñdit ꝯriū di. g Qui auz diligit. imoderate: h Nō iustificabit. Nam frequēter acqrit iniuste: z custodit impie. i Et q insequit ꝓsūptiōnē. bonoz tpaliū p pdigalitatē. k Replebit ex ea. s. idigētia ppter qō mediū ē tenendū. Naz liberalitas tenet mediū int pdigalitatē et auaricia

in cōgregatiōe sube: et in requie sua replebit bonis suis. Laborauit paup i diminutiōe victus: et i fine inops fit. Qui aurum diligit nō iustificabit: et q insequit ꝓsumptionē replebit ex ea. Multi dati sūt i auri casus et facta ē in specie ipius perditio illoz. Lignum offensiōis ē aurū sacrificātiū: vel illis q sectant illud: z ois i prudēs depiet in illo. Beatus diues qui inuent' ē sine macula: et q post aurū non abijt: nec sperauit i pecunia z thesauris. Quis est hic z laudabim' eū: Fecit eni mirabilia i vita sua. Quis p'batus ē i illo: et pfectus iuē tus est: et erit illi gloria eterna. Qui potuit trāsgredi et nō est trāsgressus: z facere mala z nō fecit. Jdeo stabilita sunt bona illi' i dño: et elemosynas illi' enarrabit ois ecclia sanctoz. Supra mēsam magnā sedisti: non

l Multi dati sunt i auri casus. i. multi ceciderūt in peccata ppter auz. m Et facta ē in spē ipi'. quā nimis ꝓcupierūt. n Perditio illoz. p iniusticiā male acqrēdo: z per auaricia male ꝓseruādo. o Lignū offensiōis ē auz sacrificantiū. Lignū offensionis hic dr lignū vetitū: p cui' ꝓcupiscentia humanū gen' incurrit morte: Gen. iij. Sic p cōcupiscentia auri incurrūt cupidi morte peccati. Et dr auz sacrificantiū. nā cupid' colit auz sicut deuz suuz: ppter quod apls Col. iij. Dicit q auaricia ē idoloz seruit'. p Ue illi q sectant illud. male ꝓcupiscēdo. q Et ois imprudēs deperiet i illo. Dicit aūt prudēs quasi porro. i. lōge videns: et p oppositū cupid' dr imprudēs: qz nō videt nisi bona p̄sentis vite: ppt qō sibi nō prouidet ō bonis future vite. r Beat' diues. Hic psequit de bono diuite singularit dicēs: Beatus diues. ex acqsitiōe iusta. s Qui inuentus ē sine macula. cupiditatis et auaricie. t Et q post auz nō abijt. p cōcupiscentia malā: sz magis auz secutū ē eū cuius obsequo vsus ē in opibus pijs et honestis. v Nec sperauit i pecunia et thesauris. ibi ꝓstituēdo finē suū. x Quis ē hic rē. q. d. rarus ē z laude dignus. y Fecit eni mirabilia i vita sua. illa eni q rara sunt mirant hoies: et nō ꝓsueta. z Quis p'batus ē in illo. s. auro. a Et pfectus inuētus ē. i opib' liberalitatis et misericordie. a Et erit illi gloria eterna.

Matth. xxv. Uenite bñdicti patris mei rē. Et subdit: Esuriui et dedistis mihi manducare. c Qui potuit trāsgredi. Nā diuitie dāt opportunitatē et occasiōz malefaciēdi. d Et nō ē trāsgressus. p stabilitatē volūtatis eius i bono. e Jdeo sta. sunt bo. il. in dño. Nam

apias sup illā faucē tuā ꝓr Nōn dicas si multa sunt: q sup illā sunt. Memēto qm mal' ē oculꝰ nequā. Nequa oculo qd creatū est: Jdeo ab omi facie sua lachrymabit: cuz videit. Ne extēdas manū tuā ꝓr: et iuidia cōtaminat' erubescas. Ne cō prima i cōuiuio vino. Jn tellige q sunt ꝓximi tui ex teipso. Utere qsi hō frugi bis quē tibi apponūt: vt si cuz māducas multū: ōdio habear. Lessa prior causa disciplie: z noli nimi' ee ne forte offendas: z si i medio multoz sedisti: ꝓr illis ne extēdas manū tuā: nec ꝓr poscas bibere. Qua suffici ens est homi erudito vinū exiguū: et in dormiēdo nō laborabis ab illo z nō sentiens dolorem. Uigilia et cholera: et tortura uiro ifrunito: somnus sanitatis in homine parco. Dormiet vsq mane: et anima illius

ꝓ tēpalibus recepit eīna. f Et elemo. illi' enarois ec. sanctoz. ad informatōem aliorū. g Supra mēsaz. hic reuertit ad ꝓpositū tractās diffusi' de sobrietate. Et primo circa cibuz et potū generaliter. secundo circa potū spēalit: ibi Diligentes in vino. Prima i duas: qz prio facit ꝓpositū. secundo remediū dat ꝓtra excessū: ibi Et si coactus. Circa primū dic.

g Supra mensa magnā sedisti rē. i. cū vocat' fueris ad mensā magne psone nō inci pias primꝰ comedere. h Non dicas rē. i. nō queras de ferculoz multitudine sz accipe qō tibi appo nit i gratitudine. i Memento q nia malus ē oculꝰ nequā. q maior ē ꝙ vēter: qz frequēter pl' cupit ꝙ vēter recipe possit. k Ab omi facie sua lachrymabit. idest grauit portabit. l Cū videit. paucitatē fercloz vl qz nō sūt fm suā ꝓcupiam. m Ne extēdas manū tuā ꝓr. ad cibū z potū. n Et iuidia. i. ipoperio alicui' tibi inuidet. o Cōtaminat'. i. de gulositate notat'. p Erubescas. cozā epulātib'. q Ne ꝓmaris i ꝓuiuio vino. vltra mēsurā accipiēdo. r Intelli ge q sūt ꝓximi tui. i. qlit sētit ꝓxim' tu' de se effundētib' sup vinū. s Ex teipso. i. sic tu ebriosos aliqn ꝓtempsisti. t Utere qsi hō frugi. i. cū discretiōe et tpate. Est eniz frugi nomē cōis gener z indecliabile: z signat idē qō tē pat' et modest'. v Dis q tibi apponūt. et modū debitū nō excedas. x Odio habear. sic gulosus canis y Lessa ꝓr. i. sic dictū ē. q nō debes ꝓm' comedē. silr nec debes vltim' ꝓtiuare. z Cā disciplie. i. vt appareaz disciplinat' z moderat'. Leia patēt ex dictis vsq ibi: z Et i dor. nō la. ab illo. vinū ei potatū excessiue impedit op' nāe: z silr excess' cibi: iō sbdit: a Uigilia. i. puatio soni suauis z q̄etis. b Et cholera. i pectore z gutture. c Et tortura. i. torsiōes vētr. d Uiro ifrunito. i. gulose sup cibū z potū effuso. e Sōnus sa. i ho. pco. qz nā ñ grauat i digerēdo. f Dormiet vl. ma. i. pacifice z q̄ete g Et aia il. cū ip. dele. Nā ex idigestiōe ñ grauabit.

cũ ip̃o delectabit̃. Et si coactus fuerl in edendo multũ surge e medio ⁊ vome: ⁊ refrigerabit te: ⁊ nõ adduces corpi tuo ĩfirmitatẽ. Audi me fili et nõ spernas me: et ĩ nouissimo ĩuenies verba mea. In oĩbus opib⁹ tuis esto velox: et oĩs infirmitas nõn occurret tibi. Splẽdidũ ĩ panib⁹ bñdicent labia multoꝝ: et testimoniũ veritatl illi⁹ fidele. In neqssimo pane murmurabit ciuitas: et testimoniuz nequitie illi⁹ verũ ẽ. Diligẽtes ĩ vino: nõ li ꝓuocare: multos enĩ extmiauit vinũ. Ignis prõbat ferrũ durũ: sic vinũ corda supboꝝ arguet in ebrietate potatũ. Equa vita homib⁹ uinũ ĩ sobrietate: si bibas illud moderate: eris sobrius Que est vita que minuit vino? Quid defraudat vitã? Mors. Uinũz ĩ iocũditatẽ creatũ ẽ: ⁊ nõ ĩ ebrietatẽ ab initio. Exultatio aĩe ⁊ cordis vinũz moderate potatũ. Sanitas est aĩe ⁊ corpi: sobrius pot⁹. Uinũz mltuz potatũ: irritationẽ et iraz et ruinas multas facit. Amaritudo aĩe: vinũ multũ potatũ. Ebrietatl aĩositas ĩprudentl offensio. minorãs virtutem ⁊ faciẽs vulnera. In cõuiuio vini nõ arguas ꝓximũ: et nõ despicias eũ in iocũditate illi⁹ Uerba ĩproperij nõ dicas illi: et nõ premas illũ in repetẽdo.

Capl̃m. XXXII.

Rectorem te posuerũt noli extolli: esto ĩ illis qsi vn⁹ ex ip̃is. Curã illorũ habe: et sic ꝯsidera: et oĩ cura tua explicita recũbe: ut leteris ꝓpter illos: et ornamentũ gratie accipias coronam: ⁊ dignationem cõsequaris corrogatõis. Loquere maior natu: decet enim te. Primum verbum diligenti scientiã: et nõ ĩpedias musicã. Ubi auditus non est: non effundas sermonem: et importune noli

a Et si coactus. Hic docet qdaz remediũ ꝯtra cibi ⁊ pot⁹ excessum dicẽs: Et si coactus fueris in edẽdo ⁊c̃. sic fit in aliquib⁹ terris more barbarico vbi homies ĩuitãt ꝯ mẽsales suos ad ꝯmedendũ ⁊ bibẽdũ vltra mẽsurã ⁊ modũ. b Surge e medio ⁊ vome. extra societatẽ illã ne forte nimis int̃ illos sedendo tibi ꝯtigat talis passio ⁊ cũ h⁹ corpis mala dispositio. c Audi me fili. diligẽter ⁊ attẽte. d Et nõ spernas me .i. doctrinã meã. e Et in nouissimo inuenies vba mea fuisse vera. f In oĩbus opib⁹ tuis esto velox. Scdm eniz ph̃m libro eth. Cõsiliari debem⁹ morose sed exequi velocit̃ bene ꝯsiliata. g Et oĩs infirmitas .i. defect⁹ opis. h Nõ occurret tibi q̃ frequẽt̃ supueit qñ differt̃ executõ boni ꝯsilij: vñ poeta: Nocuit differre patis. i Splẽdidũ ĩ panib⁹ bñdicẽt labia multorũ. sibi bona ĩprecantiũ ꝓ sua liberalitate ⁊ misericordia. k Et testimoniũ vitatis illi⁹. s. veritatl vite l Fidele. i. verax m In neqssimo pane. i. nequit̃ acqsito et male dato. o Murmurabit ciuitas. q̃ in h⁹ grauat̃. p Diligẽtes. Hic spẽaliter agit̃ de sobrietate circa potũ di. Diligẽtes ĩ vino. q̃rẽdo ⁊ potãdo. q Noli ꝓuocare ad bibendũ. nam sine hoc sũt ad hoc nimis ꝓni. Uel: Noli ꝓuocare. ad iracũdiã: qꝛ cito ꝓuocant̃ ad hõicidiũ: iõ subdit̃: Multos eni ⁊c̃. r Ignis ꝓbat ferrũ duꝝ. ip̃m mollificando. s Sic vinũ corda supboꝝ arguet ⁊c̃. totalit̃ eos sopiẽdo ⁊ deijciẽdo: sic pz de holoferne: Judith. xiij. t Equa vita hoĩb⁹. i. vita ĩ eq̃litate humorũ seruata. v Uinũ ĩ sobrieate. supple potatũ. x Que ẽ vita. hũana. y Que minuit̃ vino. q̃si diceret ñ ẽ vita hũana: sz porcina ⁊ bestialis: z Quid defraudat vitã? mors. Nã mors nature defraudat vitam nature: mors culpe vitam gratie: mors gehenne vitam glie. a Uinũ in iocũditatẽ. moderata rõne b Creatũ ẽ. Nã letificat cor hoĩs: ps. ciij. c Exultatio aĩe ⁊ corpis. i. appetit⁹ sensitiui ⁊ itellectiui. d Uinũ moderate potatũ. qꝛ ꝯfert vtuti mẽtis: ⁊ sanitati corpis: iõ subdit̃: Sanitas est ⁊c̃. e Uinũ multũ potatũ. i. in magna quãtitate: vel multa fortitudine: f Irritationẽ. i. euacuationẽ sensus: g Et irã. i. appetitũ vidicte: h Et ruinas multas facit. corpales ⁊ spũales. Ex dictis patet qd̃ sequit̃ vsqꝫ ibi: i In cõuiuio vini nõ arguas ꝓximũ. i. qñ ẽ bñ potatus: tũc eni nõ est correctiõis susceptiu⁹. k Et nõ despi. eũ ĩ iocũ. illi⁹. i. ĩ ebrietare sua eadẽ rõne. l Uerba ĩproperij nõ dicas illi. nã insurget ꝯ te. m Et non p̃mas illũ ĩ repetẽdo. s. debitum aspere: qꝛ exasperaret̃ ꝯ te: ⁊ redderet tibi malũ ꝓ bono ⁊c̃

Capl̃m. XXXII.

Rectorẽ te posuerũt noli extolli. Supi⁹ a ca⁹. xxv. ⁊ citra actũ ẽ de statu actiuoꝝ: hic ꝯñter agit̃ de statu p̃latoꝝ: Et diuidit̃ in duas ptes: nã p̃⁹ agit̃ d̃ eoꝝ officio: secũdo d̃ honore sibi ĩpẽdendo ca⁹. xxxviij. Circa p̃m sciendũ q̃ sic dicit greg. ĩpastorali: Prelat⁹ debz eẽ ĩ actiõe p̃cipu⁹: ⁊ p̃ ceteris ĩ ꝯtẽplatiõe suspẽsus: ĩdo p̃mo agit̃ de ei⁹ actiõe secũdo de ei⁹ cõtẽplatiõe ca. xxxv. Prima adhuc ĩ duas: nã prĩo agit̃ de eius actiõe tpe pac: secũdo tpe tribulatõis ca. sequẽti. Prima adhuc ĩ duas: nã p̃⁹ agit̃ de actiõe p̃lati secũdo de mõ agendi ibi Fili sine consilio. Prĩa adhuc ĩ duas: Nã p̃mo ĩformat̃ p̃latus: secũdo sbdit⁹: ibi Audi tacẽs. Circa p̃m dicit̃: a Rectorẽ te posuert̃ noli extolli. ex honore tibi ĩpenso sz magis hũiliari saluo tñ honore officij. b Curã illoꝝ habe. sic pr̃ bon⁹ sue familie. c Et sic cõsidera que sunt subditis vtilia. d Et omni cura tua explicita. q̃tum ad officiũ tuuz spectat. e Recũbe. recreationẽ tuã accipiẽdo modeste. f Ut leteris ꝓpter illos. i. ꝓpter illoꝝ bonã dispositionẽ: ꝓfect⁹ eni subditoꝝ est gloria p̃latoꝝ. g Et ornamẽtũ gr̃e accipias coronã. s. glorie: q̃ est gratia ꝯsũmata: ⁊ p ꝯñs gratie ornamentũ. h Et dignatiõz ꝯsequaris corrogatiõis. i. cõgregatiõis p te bñ disposite: vñ versus de ꝯposit̃ hui⁹ verbi rogo. Si rogat addideris cõ: ꝯgregat: e dat: in infert: De minuit: sub substituit: ꝓ ꝓtrahit: int̃ Querit: p̃ supat: ab destruit: atqꝫ supbit. i Loquere maior natu. i. tu p̃late: qui debes esse maturus morib⁹: ⁊ sic senex venerabili senectute vt habet̃ sapie. iiij. Etas senectut̃ vita ĩmaculata. k Decet eni te p̃mũ. i. p̃ncipalit̃. l Uerbũ diligẽt̃ sciaz. i. verbũ dei q̃ diligit sciẽtes ⁊ sciaz. m Et non ĩpedias musicã. i. ꝯsonãtiã vbi ad vitã: qꝛ cui⁹ vita despicit̃: restat vt ei⁹ p̃dicatio ꝯtemnat̃: Greg⁹ homel. xxxvij. et sic accipit̃ hic musica methaphorice. ⁊ qꝛ doctria bona ꝓpt̃ maliciã auditoꝝ ẽ dimttẽda: sbdit̃. n Ubi audit⁹ nõ ẽ. nõ effũdas ſmonẽ. qꝛ mag eẽt vbi dei ꝯtẽpt⁹ q̃ ꝓfect⁹ o Et ĩpor. no. extol. sapia

tua. arroganter te iactãdo de ipa. a Hẽmula carbũculi ⁊c̃. i. sic in coꝛpalib⁹ gẽma optime ꝓiũgit auro i ornamẽto b Et ꝓpatio musicoꝝ i cõuiuio. i. sic ẽ melodia i cõuiuio qꝛ sic̃ cibus reficit coꝛp⁹: ita melodia sensus. c Sic in fabꝛicatiõe ⁊c̃. Repetitio ẽ ꝑdicte sentẽtie. Et ẽ sensus: ꝙ sicut ista gratiose ꝓiũgunt sic bona vita ⁊ sana doctria i doctoꝛe vel ꝓlato. d Audi tacens. Hic ꝓñt instruit subdit⁹. Et primo ad audiẽdũ reuerenꝫ doctrinã doctoꝛis ⁊ ꝓlati dicens: d Audi tacẽs. nõ garrulãs nec cõtradicens: e Et ꝓ reue. acce. tibi bo. gr̃a. dei sꝛz et hoium. f Adolescẽs loq̃re i tua cã. nõ in aliena. g Uix. i. tarde. g Cũ nece fuẽrit. ⁊ ñ añ h Si bis interroga tus fueris hẽat ⁊c̃. i. tunc incipias rñdere. i Jn multis esto q̃i inscius. i. non loquẽs. k Et audi tacẽs sil⁹ et q̃rẽs. ad mel⁹ intelligẽ dũ. Sicut enim legit de xp̃o cũ eẽt annoꝝ. xij Luc. ij. Jnuenerunt illũ in templo i medio doctoꝝ audiẽtẽ illos et interrogantẽ: nõ tñ interrogabat. vt per hoc mel⁹ intelligeret qꝛ ab instãti ꝓceptõis aia xp̃i fuit repleta oĩbus sciẽtijs et vtutib⁹ sꝛz vt iuuenib⁹ exẽplũ querendi daret. et vt assistentes magis intelligerent. l Et vbi sunt senes non multum loquaꝛis. i. si oꝑtet te loqui: bꝛeuiter te expedias m Añ grandinẽ ꝑibit coꝛuscatio. sic videm⁹ freq̃nt accidẽ ꝙ i tonitruo aliq̃n cadit grãdo: et p⁹ sonitũ tonitrui ꝓcedit coꝛuscatio. n Et añ ve. q̃ ꝓcedit ex reuerẽtia. o Preibit gr̃a. dña: q̃ ẽ ꝓncipiũ illi⁹ reuerẽtie. o Et ꝓ reuerentia accedet tibi bona gr̃a: gr̃a enꝛz sicut et charitas mereꝫ augeri vt aucta mereaꝫ ⁊ ꝑfici: igit gr̃a i minoꝛi gradu ꝓcedit actũ meritoꝛiũ reuerẽtie: ⁊ illũ actũ seq̃t gr̃a i gradu maioꝛi. p Et hoza. Secũdo subdit⁹ instruit de diligentia circa seip̃m cũ dꝛ: Et hoza surgẽdi. de lecto. q Nõ te tristeꝫ. i. nõ ꝓtrahas mozã i ꝓpẽsiõe alias ꝓpositiõe capillоꝝ: vel h⁹ mõi: sic faciũt mulieres: vñ dicit poeta: Sint ꝓcul a nobis iuuenes: vt femia cõpti. r Precurre aũt ꝓꝛi i domũ tuã. recurrẽdo ad ꝓꝛia ꝓsciaz. s Et illic aduocare. q̃si respondeꝛ de facti tuis cozã sũmo iudice. t Et sic il. lude. i. rñsi one facta p hoc ꝙ nõ es ꝓscius de moꝛtali culpa: lude cũ sapiẽtia bonis meditatiõib⁹: q̃ sunt delectabiles. v Et age ꝓceptiões tuas. i. bonũ ꝓpositũ ibidẽ ꝓceptũ deduc ad effectũ. x Et nõ i delicti ⁊ vbo supbo. occupes te: ⁊ qm̃ ista ꝓcedũt de gr̃a dei: subdit: y Sup his omi. bñdi. dñm q̃ se. te. tanꝙ de bñficijs ei⁹ grat⁹: ⁊ qꝛ debz hõ sp tẽdere ad ꝓfectũ: sequit: z Qui timet deuz excipiet doctrinã ei⁹. qꝛ timoꝛ dñi ꝓncipiũ ẽ sapie: vt dictũ ẽ supꝛa ca. j. a Et qui

exꝛtolli in sapia tua. Hẽmũla carbũculi in ornamento auri: ẽt ꝓpatio musicoꝝ in cõuiuio vini. Sicũt i fabꝛicatione auri signũ est smaragdi: sic numer⁹ musicoꝝ in iocũdo ⁊ moderato vino. Audi tacẽs: ẽt ꝓ reue' rẽtia accedet tibi bona gr̃a Adolescẽs loquẽ i tua causa ũix cũ neccesse fuerit. Si bis ĩterrogat⁹ fueꝛi: habeat caput rñsuz tuũ. Jn multis esto q̃si insci⁹: ⁊ audi tacens simul ⁊ querẽs. Jn medio magnatoꝝ loqui non ꝑsumas: ẽt vbi sũt senes ñ multũ loq̃ris. Antẽ grãdinẽ ꝑibit coꝛuscatio: ẽt ante vere cũdiã ꝑibit gr̃a: ẽt ꝓ reuerẽtia accedet tibi bona gr̃a. Et hoꝛa surgẽdi nõn te tristes. Precurre aũt ꝓꝛi in domũ tuã: ẽt illic aduocare ẽt sic illic lude: ẽt age ꝓcepti ones tuas: ẽt nõ in delictis ⁊ vbo supbo. Sup his oĩbus bñdicito dñz q̃ fecit te ⁊ iebꝛiantẽ te ab oĩbus bonis suis. Qui timet deũ excipiet doctrinã ei⁹: ẽt qui vigilauerint ad illũ ũenient bñdictionẽ illius. Qui querit legẽ rẽplebit ab ea: ẽt q̃ insidiose agit scãdaliçabit ab ea. Qui timẽt deũ inuẽniẽt iudiciũ iustum: ẽt iusticias q̃si lumẽ accẽdent. Peccatoꝛ hõ vitabit coꝛreptionem. ẽt scõm voluntatem suã inueniet cõparatiõnem. Vir cõsilij nõn diſperdet intelligẽtiã: ãlien⁹ ẽt superbus nõn ptimescet timoꝛẽ. Etiã pꝛ̃sq̃z fecit cũ eo sinẽ ꝓsilio: ẽt suis ĩsecta tõib⁹ argueẽ. Fili sinẽ ꝓsilio nihil facias: ⁊ p⁹ factũ non penitebis. Jn viã ruine nõ eas: ẽt ñ offendes i lapides nec credas te vie laboꝛiose nẽ ponas aie tue scandalũ. Et ãꝛ filijs tuis caue: ẽt a domestici tuis attẽnõ. Jn õmi

vigilauerint ad illũ. oꝛãdo ⁊ legẽdo. b Jnueniẽt bñdictionẽ illi⁹. gratie in ꝑnti ⁊ glie i futuro. c Qui q̃rit legẽ. hũiliter a sciẽtib⁹ ipm. d Replebit ab ea. noticia sancta q̃ nõ inflat sꝛz edificat. e Et qui insidioſe agit. q̃rẽs cape doctoꝛẽ i vbo: sic pharisei faciebãt xp̃o. f Scãdaliçabit ab ea. tales eiz insidie sũt sibi causa ruie. g Qui timẽt deuz. timore filiali. h Jnueniẽt iudiciũ iustũ. i. ꝑmiũ recipient in iudicio. i Et iusticiaſ. i. opa iusticie. k Quasi lumẽ accendẽt. alios in viã iusticie diꝛigendo. l Peccatoꝛ homo: idest obstinat⁹ in pctõ. m Uitabit coꝛreptiõez. tã q̃ sibi abominabilẽ. n Et scõm volũ. su. ma. iue. ꝓpatõez. i. aliquẽ sibi silẽz vel peioꝛẽ: ipm allegãdo ad sui excusatiõz ⁊ defensionẽ. o Uir ꝓsilij. i. acqescẽs ꝓsilio bono. p Nõ diſpdet intelligẽtiã. ꝓsilij sibi dati: sed ponet ad executionẽ. q Alien⁹. a deo. r Et supbus. ꝓtemnẽs ꝓsiliũ alteri⁹. s Nõ ptimesc timoꝛẽ. i. flagellorũ dei ꝓminatiõz. t Etiã posq̃z fecit cũ eo. i. cũ timore diuino. s. aliq̃d boni: alien⁹ eni a deo ⁊ supbus i periculo moꝛtis posit⁹: aliq̃n facit aliq̃d boni de genere ex illo timoꝛe. v Sine ꝓsilio. i. sine habitu mẽtis: nam facit ex passiõe timoꝛis trãseũtis: iõ sb̃dit: x Et suis insectatoꝛibus argueẽ. qꝛ timoꝛe trãseũte: ad ꝓsuetudinẽ ꝑstinã malã reuerteẽ: ⁊ sic arguẽd⁹ efficit. y Fili sine ꝓsilio. Posq̃z egit de actiõe ꝑlati: hic ꝓñter agit de mõ agẽdi: qui debet esse p ꝓsiliũ bonũ. Uñ ꝓncipes quãtũcũq̃z sapiẽtes: ⁊ ꝑlati quãtũcũq̃z lr̃ati: debẽt hz̃e secum aliquos sapiẽtes: cũ quibus ꝓferãt de agendis: ideo subdit: fili sine consilio ⁊c̃. debẽt etiã vitare piculosa: ideo subdit: z Jn via ruine nõ eas. i. occasionib⁹ peccandi nõ te exponas. a Et nõ offendes i lapides. i. graviter nõ peccabis. s. moꝛtaliter. Nã talis sic offendẽs in lapides grauiter ledit: secus est de pecato veniali: quod non exiꝛitaꝫ totaliter in vita ꝑsenti. b Nec credas te vie laboꝛiose. confidẽs de tuo ingenio: ipm altioꝛib⁹ te applicãdo: quoꝝ inquisitio ẽ inutilis ⁊ laboꝛiosa: ⁊ freq̃ter noxia: ideo subdit: c Ne ponas aie tue scandalũ. qꝛ frequẽter ꝑ talẽ inquisitionẽ hõ cadit i errozẽ. d Et a filijs tuis caue. ne illoꝝ amoꝛe tractus: acqꝛas male bona alteri⁹. e Et a domestic⁹ tuis. i. seruis. f Attẽde. vt nõ tractent ĩfidelit̃ bona tua. g Jn omni

opere tuo crede. i. fidei fundamētū ſuppone: ſine q̄ nullus opus deo placet: heb. xj. Sine fide impoſſibile ē placere deo. h Ex fide aie tue. i. cordis tui ⁊ nō tm̄ oris Ro. x. Corde creditᵗ ad iuſticiā: ore aūt ꝓfeſſio fit ad ſalutē. i Hec ē. n. ꝓſeruatio mādatoꝝ. ſ. fides operās p dilectōem. k Qui credit deo. fide formata charitate l Attendit mandatis. ne transgrediat ea. m Et q̄ ꝓfidit in illo. p ſpem firmā: que eſt certa expectatio future beatitudis ex grā ⁊ meritis pueniēs. n Nō minorabᵗ erit. i. ñ dēficiet a p̄mio expectato.

opere tuo crede ex fide aie tue: hec ē. n. ꝓſeruatio mandatoꝝ. Qui credit deo attēdit mādatis: et qui ꝓfidit in illo nō minorabᵗ erit.

.XXXIII. Timēti deū nō occurrent mala ⁊c. Poſtq̄ actum eſt de actiōe p̄lati in pace: hic ꝓſequēter agit de ea i tribulatōe: ⁊ p̄mo i tribulatōe ab extraneis: 2° ab itraneis: ibi Et ego. Prima i tres: qꝝ p̄mo ponit in tribulatōe ꝓſtantia boni p̄lati: 2° per oppoſitū vt ꝓpoſitū magis appareat iconſtantia mali: ibi Precordia fatui. 3° ſolutio ꝓſurgentis dubiū: ibi Quare dies. Circa p̄mū dī: a Timēti deū. i. p̄lato timēti deū timore caſto. b Non occurrēt mala. ſ. culpe: lz occurrāt mala pene in tribulatōe: ꝓpter quod ſubdit: c Sed in tentatione tribulationis d Deus illū ꝓſeruabit. in vtute patientie. e Et liberabit a malis culpe: ⁊ aliqñ cū hoc a malis pene eripiens eū a tribulatōe. f Sapiēs. p̄latus g Non odit mādata. ſed magis diligit ⁊ ꝑplet ea. h Et nō illidet. i. nō frangēt p impatiētiā. i Quaſi in ꝓcella nauis. frangit quādo eſt fragilis. k Homo ſenſat⁹ credit legi dei. que p merito patiētie p̄mittit bona gle: Matth. v. Beati q̄ pſecutōem patiunt ꝓpter iuſticiā: qm̄ ipſoꝝ ē regnū celoꝝ. l Et lex illi fidelis. qꝝ vaciter ei reddit qđ p̄mittit. m Qui interrogatōem manifeſtat. i. p̄latus q̄ a ſbditis interrogat de lege dꝫ vitatē manifeſtare: Malach. ij. Labia ſacerdotis custodiūt ſciam ⁊ legē ex eius ore requirēt ⁊c. n Parabit vbū. fꝫ capacitatē auditoꝝ. o Et ſic deꝑcat⁹. dñm vt illuminet eū ad rñdendū veritatē. p Exaudiet. a dño: q Et ꝓſeruabit diſciplinā. i. aptū modū docēdi diſcipulos. r Et tunc rñdebit. ad interrogata de moribus ⁊ fide: ⁊ ex hoc hētur documētū. q̄ doctor ⁊ p̄latus de talib⁹ rñſurus vel p̄dicatur⁹ dꝫ p̄mo dñm deꝑcari. s Precordia. Hic ꝓnter agit de incōſtātia mali p̄lati: q̄ ſm̄ dictū ſaluatoris Joh. x. videns lupum venientē fugit ⁊ dimittit oues. ⁊ hoc ē quod dī: s Precordia fatui. i. intellect⁹ ⁊ affectus mali p̄lati. t Quaſi rota carri. qꝝ non hꝫ ſtabilitatē in bono: ideo ſbdit: v Et quaſi axis vſa. co. illi⁹. q̄ voluuntur de vno ad aliud p incōſtantiā mētis. x Equ⁹ emiſſa. ſic ⁊ amiſſarius: ſic ⁊ amic⁹ ſubſannatoꝝ ſub oi ſupraſedente. hiinit. Quare dies diez ſupat. et itez lux lucē: et annus ānū a ſole: A dōmini ſcia ſepati ſunt. Facto ſole ⁊ p̄ceptū cuſtodiente per dei ſapientiam diuiduntur. Et imutauit tempora et dies feſtos ipſoꝝ: et illis dies feſtos celebrauerūt ad horā. Ex ipſis exaltauit ⁊ magnificauit deus: et ex ipſis poſuit in numerum dieruꝫ: et omnes homines de ſolo ⁊ ex terra vnde creatus ē adā In multitudine diſcipline domini ſeparauit eos: et imutauit vias eorū. Et ex ipſis benedixit: et exaltauit:

ſubſannatoꝝ. i. deriſoꝝ: ⁊ iſte ē malus p̄latus: q̄ dꝫ deū diligere vſq; ad mortē ſe exponēdo p pplī ſalute: ⁊ tm̄ deū deridet accipiēs officiū vicarie ipſi⁹: ⁊ nō curās de honore ei⁹. y Sub oi ſupraſedente. ſ. deo ⁊ angelis ei⁹ z Hinnit. p ſolentiā viciorū. a Quare dies. Hic ꝓnter pōit ſolutio dubiū: qꝝ poſſet aliquis admirari ⁊ querere q̄lr deus p̄mittit malos doctoreſ ⁊ p̄latos ad eccle regimē p̄moueri. Ad cui⁹ ſolutōez p̄mo p̄mittit exēpluꝫ in nālibus: 2° applicatur ad p̄poſitū i hoibus: ibi Et oēs hoies. 3° confirmat p ſile in artificialibus: ibi Quaſi lutuꝫ. et 4° ſoluit dubiū de malis p̄lat⁹ ⁊ doctoribus: ibi Cōtra malū. Circa p̄mū dī: a Quare dies die ſupat. in longitudine: ſicut dies eſtatis ſunt longiores q̄ dies hyemis. b Et iterū lux lucē. lux. n. ſolis maior ē q̄ lux lune ⁊ aliaꝝ ſtellaꝝ. c Et annus ānum. naz annus ſolaris excedit annū lunarē i. xj. diebus. Sol ſolē. nō qꝝ ſint plures ſoles: ſed qꝝ idē ſol excedit ſeipm̄ i cauſando calorē: nā i eſtate cāt maiorē calorē in hitatōe nra q̄ in hyeme: qꝝ tunc magis approprquat ad tropicū eſtiualez. ⁊ rñdet vñ talis variatio ſurgat dicens: d A dñi ſcia ſepati ſunt. i. diſpoſiti effectuſ dicti e Facto ſole ⁊ p̄ceptū. i. ordinatōem dei f Cuſtodiēte. nā p ipm illuminātur cetere ſtelle: ⁊ p motū eius i obliquo circulo fit dicta variatio diez: annoꝝ: ⁊ caloris. Qđ autez ſbditur in aliq̄b⁹ libris: Per dei ſapiam diuidūtur. nō eſt de textu: ſed imediate ſbditur: g Et imutabit tpa. ſ. ſol: per cuius motū diſtiguūtur q̄ttuor āni tpa. ſ. eſtas: hyems: ver ⁊ autūnus. h Et dies feſtoſ ipoꝝ. ſ. tēpoꝝ. i Et in illis ſ. tpibus k Dies feſtos celebrauerūt. ſ. hebrei: de q̄b⁹ loquit auctor iſte: qui fuit hebreus: ⁊ aduētū xp̄i longo tpe p̄ceſſit. l Ad horā. in lege deīminatā: leuit. xxiij. c. A veſpere in veſperā celebrabit ſabbata vra. m Ex ipis. diebus feſtiuis. n Exaltauit ⁊ magnificauit de⁹. p̄cipiendo maiorē ſolēnitatē ⁊ maiora ſacrificia fieri in aliq̄b⁹ q̄ i alijs: ſicut in paſcha te: ⁊ pēthecoſte: ⁊ ſiliabuſ: q̄ celebrātur ſemel i anno tm̄: q̄ in neomenijs: que celebrabātur quolibet menſe ⁊ ſabbatis in qualibet hebdomada. o Et ex ipſis. ſ. diebus anni. p Poſuit in numerā dierū. i. diuiſit ſiñ tali ſolēnitate i q̄ hoies vacarēt opib⁹ ſuis. qđ ſbdit i aliq̄b⁹ libris: Et āños. nō ē de textu. q Et oēs. Hic magr applicat ad ꝓpoſitū i hoib⁹ dī. Et oēs hoies de ſolo ⁊ ex tra. idē ſignificāt: lz dī ſolū a ſoliditate: ⁊ tra: qꝝ tūt pedib⁹ hoiuꝫ ⁊ aialiū ſupplefecit deuſ r Un̄ creat⁹ ē adā. i. format⁹ q̄tū ad corpus: Heñ. j. s In mul. diſ. dñi ſe. eos. ſ. hoies ſup terraꝫ multiplicatos poſt diluuiū: ⁊ vnitos in edificatōe turris babel ꝯ deū: ꝓpi qđ de⁹ repmēs eos a tali temeritate ꝓfudit liguas eoꝝ: Heñ. xj. et ſic diuiſi ſūt p diuerſas terras: iō ſbdit: t Et imu. vi. eoꝝ. fꝫ diſtictōez liguaꝝ. v Et ex ipſis bñdixit. ſ. abrahā: iſaac: ⁊ iacob: ⁊ q̄ ꝺſcēderēt ex ill. x Et

exaltauit.educēdo ppl'm ísr'l de egypto in signis ⁊ mirabilibus:vt pz in exodo. y Ex his sanctificauit ⁊ ad se applicauit.s.tribū leui:que deputata fuit ad cultū dñi:⁊ potissime aaron ⁊ filios ei⁹. z Et ex ipsis maledixit.s.chore cū eius cōplicibus:Nume.xvj. a Et humiliauit.eoz rebellionē ⁊ supbiā deūciē do. b Et cōuertit illos.in ifernū terraz subuertēdo:vt illos viuēres absoꝛberet.

c A sepatōe eoz.i. statim cū fuerint ab alīs sepati:moyses .n. vídēs penam eoz iminētē:dixit alīs: Recedite a tabēnaculis impioꝛ hoiuz ⁊c. ⁊ sb'dit ibidē:Cōfestiz igit vt cessauit loqui dirupta ē terra sb̄ pedibus eoz: ⁊ aperiēs os suū ꝺuoꝛauit illos ꝺ Quasi lutū.hic ꝓnter ꝓfirmat p exēplū in artificialibus: sicut.n.figulus ꝑz voluntatē suam formatvasa de luto:aliqua i honoꝛē:vt in illis seruiat in mēsa: ⁊ alia i ꝓtumeliā:vt illis vtātur hoies ad vrinaz ⁊ egestiōes:⁊ ꝓsilia. e Sic hō i manu illius qui se fecit.nā electos ꝓparat ad gl'am:⁊ repꝛobos reseruat ad penā:iō subdit: f Et reddet illi fm iudiciū suū.i. fm regulā dine iusticie:fm quā reddit bonis gl'a:malis gehenne pena. g Cōtra malū. hic ex pcedētib' soluit pdictuz dubiū.s.qual'r deus pmittit aliquos malos doctoꝛes ⁊ platos cū bonis i regimine ppli. Ad cuius intellectū sciēdū:q ꝺiuersitates ⁊ inequalitates iducte de nālibus ⁊ artificialibus:nō sūt oio sīles distinctōi ⁊ inequalitati que ē in bonis ⁊ malis hoibus:nā inequalitas in rebus nālibus ē per se intenta ⁊ facta a ꝺo:vt ex ꝺiuersis gradib' creaturaꝝ ꝓlurgat admirabilis pulchꝛitudo vniuersi. Sil'r ex intētōe figuli p se ⁊ directe ē:q faciat aliqua vasa in ꝓtumeliā:⁊ aliqua in honoꝛē:ad diuersas necessitates hoiuz supplēdas:ad quod oꝛdinat directe ars fictilis: sed q aliq hoies sint mali per culpā non est ex oꝛdinatōe ꝺina:cū de' nullo modo sit actoꝛ mali culpe:vt declaratū est diffusius .s. xv.c. nec p ꝑns ex eius intētōe ⁊ volūtate oino ꝓma est:q aliqui reseruent ad gehennā:nā volūtate ei⁹ ꝓma siue añcedente vult oēs hoies saluos fieri.j.Timo.ij.sed volūtate ꝓnter ꝓuisionē peccatoꝝ in malicia pseuerātiū vult ipsos dānari. Sic.n.malū culpe reducit ad oꝛdinē iusticie:ꝓpter qō lz de' nullo mō sit cā efficiēs maloꝝ:sed tm̄ bonoꝝ:est tm̄ actoꝛ oꝛdinationis tazbonoꝝ q̄ maloꝝ:qz dedec' culpe punit p decoꝛē iusticie: ⁊ ꝑz q dicit beatus Aug' in enchiridion: Deus ē adeo oipotēs ⁊ bon':q non sineret mala fieri:nisi ex eis elicēt maioꝛa bona: ⁊ sic pmittit malos cū bonis tā in sb̄ditis q̄ in platis vsq ad iudiciū:i quo separabūt hi totalr ab illis.⁊ sic patz solo qōnis.dicit igit: g Cōtra malū bonū ē.qz ꝺ maluznāe ē bonū nāe:⁊ ꝺ malū culpe bonū gratie:⁊ ꝺ malū gehēne bonū gloꝛie. h Et ꝺ vitā moꝛs.qz ꝺ triplicē vitam.s. nāe:gr̄e:⁊ gl'e:ē triplex moꝛs.s.nāe:culpe:⁊ gehēne. i Sic ⁊ ꝺ viz iustū.sb̄ditū vel ꝓlatū. k Peccatoꝛ.subdit' vel ꝓlatus. l Et sic intuere in oia opa altissimi.i. si ꝓsideres opera dei:in oibus iuenies quādā oppositōez:diuersimode tm̄ mō ꝑdicto. m Duo ꝺ duo.i.duo mala ꝺ duo bōa:Et vnū ꝺ vnū:seq̄tur: n Et ego. hic ꝓnter agit auctoꝛ de actōe boni ꝓlati i tribulatōe a domesticis:circa qō ꝓmo ꝓmittit bꝛeuē ꝓlogū: 2° ꝓsequitur ꝓposituz: ibi Audite me. Circa ꝓmū dicit: n Et ego nouissim⁹ euigilaui.s.ad intelligēdū ⁊ scribēdū sapiam p' doctoꝛes ⁊ scriptoꝛes ꝑcedētes:scriptoꝛ.n.h' libꝛi fuit tpe ptholemei euergetis q regnauit i egypto p' tēpoꝛa Alexaudri magni. o Et quasi qui colligit racemos.i.remanētes racemos:⁊ in hoc se būliat ꝓponēs sibi alios doctoꝛes ⁊ scriptoꝛes:nō solū tēpoꝛe:sed etiā scia ⁊ auctoꝛitate. p In bñdictiōe dei ⁊ ipse spaui.i. ꝓfi

ui:sz ēt oīb' exqrētib' disciplinā. Audite me magnati ēt oēs ppli:ēt rectoꝛes ecclesie aurib' percipite. Filiō ⁊ mulieri fratri ⁊ amico non ꝺes ptātē super te i vita tua ēt nō ꝺederis alij possessionē tuā:nē forte peniteat te ⁊ deꝑceris p illis. Dum adhuc supes ⁊ aspiras:nō immutabit te ois caro. Deli us est.n.vt filij tui te rogēt: q̄z tē respicē in manus filioꝝ tuoꝝ. In ōibus opibus tuis ꝑcellēs esto. Nē ꝺederis maculā i gloziā tuā. In diē cōsummatiōis ꝺierum vite tue ⁊ i tempoꝛe exitus tui distribue hereditatem tuā. Libaria ⁊ virga ⁊ on' asino: pānis ēt disciplina:

ꝺēs de eius adiutoꝛio scribere cepi. q Et quasi q vindemiat repleui toꝛcular.i ego ex adiutoꝛio dei descripsi sapiam abūꝺanter:sicut etiā ꝑcedētes scriptoꝛes. r Respicite qm̄ nō mihi soli laboꝛaui.acquirēdo meritū p hanc scripturā: s Sz ⁊ oībus exq̄rentib' disciplinā:qz possunt ꝓficē i studio hui⁹ doctrine. t Audite me. hic ꝓnter ꝓsequit ꝓpositū. Circa ꝓmū sciēdum: q hō ꝺupl'r a ꝺomesticis tribulat:vno modo ab vxoꝛe:filīs:⁊ ꝓpinquis:q aliqñ nimis volūt dñari:⁊ ideo ꝓmo ostendit quid circa hoc sit agēꝺuz dicens: t Audite me magnati.i. ꝓncipes. v Et oēs ppli.iferioꝛes. x Et re. eccl'ie.i. ꝓlati ⁊ doctoꝛes. y Aurib' pcipite.i. aure coꝛpis ⁊ aure mētis. z Filio ⁊ mu.sr̄i ⁊ ami.ñ ꝺes ptātē sup te.sz magl a tali tribulatōe tua ipos repri me. a Et nō ꝺederis alū pos.tuā. vñ debes viuere. b Ne foꝛ.pe.te ⁊ deꝑ.p illis.s.p necessitatib' tue vite. c Dū adhuc supes ⁊c.i.q̄diu viuis:nullus hō te moueat ab hoc ꝓpositō:⁊ sb̄dit rō: ꝺ Melius ē.n. vt filij te rogēt.tāq̄ inferioꝛes:qz nālr tibi debēt sb̄esse: e Quā te respicē in man' filioꝝ tuoꝝ.tanq̄ ad supioꝛes. f In oib' opib' tuis excellēs esto.pdonis pdcis g Et ne ꝺederis maculā i gl'am tuā.supponēdo te ill' q̄bus debes pesse. h In ꝺie ꝓsūmatōis ⁊c.i.tpe moꝛtis. i Distribue hereditatē tuā.hēdib' tuis:ita q nō possideāt illā te viuēte. k Libaria. 2° tribulat pfa milias a seruis suis rebellib':malic:⁊ ifidelib':p pi qō hic oñdit quid agēꝺū sit cū eis:cū dr: Libaria ⁊ virga ⁊ onus asino.⁊ sicut ista ꝓueniūt ad bonū regimē asini.s. pabulū p ei' sustentatōe:⁊ virga p pigritie sue excitatōne:⁊ on' pro domini necessitate:sic sint tria que sequūtur ad bonum serui regimen. l Panis.idest victus: vt viuat. m Et disciplina. ne superbiat.

n Et opus. ne per ociū tepescat. o Operat. ꝓueni enter. p Jn disciplina. i. ḡdu sub disciplina tenet. q Et querit reqescē ⁊c. i. si querat requiē a laboribus sine cā rōabili. r Laxa man' illi. s. requiē ei ꝓcedendo. s Querit libertatē. s. a te totalr liberari. t Jugū ⁊ loꝝ curuāt colluz duꝝ. equi vel bubali. v Et seruū iclināt. .i. humiliāt. x Operatiōes assidue. qz tunc non habēt tps machinādi ad rebellionē. y Seruo maliuolo. i. rebelli' ⁊ infideli. z Tortura. vt eius infidelitas reuelet tur. a Et cōpedes. ne fugiat ⁊ euaget. b Multā. n. malicia machinādi. ꝑ dños. c Docuit ociositas. seruoꝝ. cetera patēt vsqz ibi: d Et nō amplificet sup oēm carnē. i. nō des ei potestatē sup aliquē hoiem: qz non debent ꝑesse sed sbesse. Et hoc est ꝑ aliquos ꝓncipes xpianos: q̄ iudeos faciūt baliuos ⁊ ꝓpositos sup xpianos: cū tñ inter xpianos debeant esse serui. e Uerū sin iudicio. debite discretiōis.

ēt opus seruo. Opātur in̄ disciplina ēt q̄rit regescere: laxa man' illi ⁊ q̄erit libertatē. Jugum ⁊ loꝝ curuāt collū durū: ēt seruū iclināt ōpationes assidue. Seruo maliuolo tortūra ēt cōpedes: mitte illū in opatōem ne vacet. Multam. n. malitiam dōcuit ociositas. Jn opa cōstitue eū: sic. n. cōdecet illū. Nō si nō obaudierit: curua illum cōpedibus ēt nō amplifices sup oēm carnē. Uerū sine iudicio nihil facias graue. Si est tibi seruus fidelis: sit tibi q̄si aia tua. Quasi fratrē sic eū tracta: quoniā in sanguine aie cōparasti illū. Si lceris eū iniuste i fugam ꝓuertet: ēt si extollēs discesserit quē queras: ⁊ i qua via queras illū nescis. .XXXIIII.

Mana spes ⁊ mēdaciuz viro insensato: ēt sōnia extollūt ip̄udētes. Quasi qui apprehendit vmbraz ēt

e Nihil facias graue. seruis tuis: ꝓpt quod sbdit de bonis: f Si est seruus fi. sit tibi q̄si aia tua. ipm ex corde diligēdo. g Quasi fratrez sic eū tracta. dulcit ⁊ māsuete. h Qm i sanguie aie cōparasti eū. i. emisti eū ꝓ necessitate vite tue: qz vita cōsistit i sanguie: Leuit. xvij. Aia ois carnis in sanguie ē. i Si leseris eū iniuste. i fugā ꝓuertet: ⁊ sic carebis tua necessitate. k Et si extollēs discesserit. .i. secū exportās aliqd de domo tua fugiet ad locū remotū ⁊ occultū: ⁊ sic eū nō poteris inuenire. .XXXIIII.

Mana spes. Postq̄ actū ē de platoꝝ actōe: hic ꝓnter agit de eoꝝ cōtēplatōe: que ꝓsistit i duobus. s. i meditatōe sacre scripture: de qua agit ꝓmo: ⁊ in cultu latrie: de quo agit scdo: ibi Jmmolātī. Prima i duas: qz ꝓmo ponit remotio ipedimenti: scdo executio ꝓpositi: ibi Sine mēdacio. Illud aūt qō impedit maxime meditatōem vitatis sacre scripture: est intēdere somnijs: diuinatōibus ⁊ augurijs que sunt plena mēdacijs: iō dicit: a Uana spes ⁊ mē. vi. insensato. qz nō hēt sensum discernēdi que sperāda sūt: ⁊ que non: b Et sōnia extol. ipz. qz sōnia de ꝓsperi credūt eē reuelatōes: iō seqtur: c Quasi q̄ appre. vmbrā. q̄ nō ē palpabilis. d Et ꝓsequit vētū. q̄ nō ē cōprehēsibilis

psequit ventū: sic ēt q attendit ad visa mēdacia. Secūdum hoc ūisio somniozuz: Ante faciē homis similitudo alteri' hois. Ab imūndo qd mūdabit: Et a mēdace quid verū dicetur: Diuinatio errozis: ⁊ auguria: mendacia: ⁊ sōnia malefaciētiū vanitas ē. Et sicūt parturiētis cōz tuū fantasias patit: nisi ab altissimo fuerit emissa visitatio. Ne dederis i illis cōz tuū. Multos. n. errare fecerūt somnia: ⁊ exciderunt sperātes in illis. Sine mēdacio consūmabitur verbū legis: ēt sapia in ōre fidelis cōplānabitur. Qui non est tēt' : qd scit: Uir i multis expertus: cōgitabit mlta: ēt q mlta didicit ēnarrabit intellectū. Qui nō est expertus: pauca recognoscit: qui aūt i multis fatu' ē multiplicabit maliciam. Qui tentatus nō est: qualia scit: Qui implantatus est:

e Sic ⁊ q̄ attēdit ad visa mēdacia. i vanis sōnijs. f Secūdū hoc. quod seqtur: g Uisio som. añ fa. hois ⁊c. nā in somniādo apparet aliqñ similitudo alteri' hois: q̄ nō est hō ver': sed tm̄ fātastic': iō nō pōt aliqd docē: ⁊ si aliqñ ibi de mō appeat i similitudie illa: nō docet vitatē: sz falsitatē: qz mēdax ē: iō sbditur: h Ab imundo qd mundabit. q. d. nihil: sed magis inq̄nabit. i Et a mēdace qd verū dicetur. q. d. nihil: nā etsi diabolus aliquādo vera dicat: hoc est vt postea magis decipiat: ⁊ sic illud verum ex fine pōt dici mēdacium: nā vbi vnū ꝓpter alterū vtrobiq̄ vnuz tm̄: iō sbditur: Diuinatio errozis ⁊c. ⁊ pz. k Et sicut parturientis. i. sic parturiens dolet. l Coz tuuz fantasias patit. i somnijs terribilib': q̄ frequēter igerūt magnā passionē: ⁊ maxie qñ fiūt p artē magicam. m Nisi ab altis. fuerit emis. visitatio. diuine ꝓsolatōis ⁊ repsionis taliū: iō ꝓcludi tur: Ne dederis i illis coz tuū. ⁊ pz. n Sine mēdacio. Hic ꝓnit ponit executio ꝓpositi: circa qō sciēdū: q̄ veritas sacre scripture aliqñ cognoscit p dei exercitatōem: aliqñ p hois intelligētis instructōem: ⁊ aliqñ per diuinā illumiatōnē: igit ꝓmo ponitur ꝓmū cū dr: n Sin̄ mēdacio ꝓsūmabit vbū leg. ⁊ ppharū: nā hitū ē p diuinā reuelatōem: cui nō pōt sbesse falsū: cuz de' sit vitas ꝓma. q. d. auctor: h plat' oz applicare suū itellectū p studij diligēti exercitiū. o Et sapia. Hic ponit 2m̄ .s. cognitio p istructōez: cū dr: Et sapia. i sacra scriptura ꝓtēta. p Jn ore fidel. doctoris. q Cōplanabit. i. plane docebit: nā occulta scripturaꝝ scit apire ⁊ explanare: q̄ i talib' exercitat': iō sbdit: r Qui ñ ē tēt' . i. expt': qō pz ex hoc qō seqtur: s Uir i mltis expt'. i. i mltis scripturis exercitat' t Cogitabit mlta. nā p vnū passū scripture sibi notū declarat aliū mag occultū: iō sbdit: v Et q̄ mlta didic. p studij exercitiū x Enarrabit intellectū. scripture veꝝ. y Qui nō ē expt'. i scripturis z Pauca recogscit. quia pauca p se pōt inuenire: ꝓpt qō q̄ alioꝝ docā studē ōdignant vacui vitate reperiūt. a Qui aūt i mltis fatu' ē. itellectum suū applicādo multis vanijs ⁊ curios. b Multiplicabit malicia. nā freqnt fabricat erronea doctrinā. Aliq̄ libri hēnt: Qui aūt i multis fact' ē. discurrēs p multa cogscēda: sic gallus ābulat sup blada: ⁊ nō figit itellectū suū i aliq̄ sufficiēter exq̄rēdo. Multiplicabit malicia. nā in nullo hz sufficiētez noticiā: ⁊ per ꝓseqns hz inutile ⁊ falsā doctrinā. c Qui tēt' ñ ē ⁊c. exponat vt. s. d Qui iplāt' ē. i. q̄ nō fixit

intellectus radicē ⁊ affectus in bono e Abundabit neq̄cia. multiplicādo vicia. Cōsequnter ponit auctor exēplū ō se ipo dicēs: f Multa vidi. i. intellexi g Enarrādo. s. p doctrinā alioꝝ. h Et plimas vboꝝ ꝓsuetudies. supple cognui. Alius ē. n. modus loq̄ndi i lingua greca ⁊ hebrea: ⁊ auctor hui⁹ libri sciuit vtrāq; qz fuit iudeus natōe: ⁊ hunc librum scripsit grece. i Ali quotiēs vsq; ad mortē peri. suz hoꝝ cā. vt .n. addisceret linguas istas ⁊ etiā scripturas ad diuersos magros pgrexit i diuersis terris ꝙb⁹ fuit aliq̄n i pricio mortis: sicut de platōe dicit hiero. i epla ad Paulinum de oib⁹ sacre hist̄orie libris: De nicq; cū lras q̄si toto orbe fugiētes psequit capt⁹ a pyratis ⁊ venūdat⁹ tyrāno crudelissimo paruit rē. k Et liberat⁹ suz gra di. ista dicit auctor iste: vt magis credat sue scripture: qz p̄miserat q; hō i scriptur⁹ exercitat⁹ pōt alios vitatem docere. l Spūs. hic ponit 3m qō docet vitatē. s. illustratō dina cū dr: Spūs timētiū deū. timore filiali m Querit. a deo. ipm pfectū illuminātē: ió sb̄dit: n Et i ꝓspectu illi⁹ bñdicet. ꝑ. pliori dono gre.

ābūdabit neqcia. Multa vidi enārrādo: ⁊ plurimas verboꝝ ꝓsuetudines. Alíquotiēs vsq; ad mortē periclitat⁹ suz hoꝝ cā: ⁊ liberatus suz gra dei. Spiritus timētiū deū q̄rit: ⁊ in conspectu illi⁹ benedicet. Spes .n. illoꝝ in saluamē illos: ⁊ oculi dñi i diligētes se. Q̄ui timet dñm nihil trepidabit ⁊ nō pauebit qm ipe ē spes ei⁹. Timētis dñm beata ē aia eius: ad quē respicit: ⁊ q ē fortitudo eius. Oculi domini sup timētes eum: ꝓtector potētie: firmamētū virtutis: tegimē ardoris: ⁊ ūm bracliū meridiani: deprecatio offensiōis: ⁊ adiutoriuz casus: exaltās aiam: ⁊ illuminās oculos: dāns sanitatē ⁊ vitā ⁊ bñdictōem. Immolātis ex iniquo ōblatio ē maculata: ⁊ nō sunt bene placite substannatōes iniusto

rū. Dominus solus sustinē tibus se i via veritatis ⁊ iusticie. Bona iniquoꝝ non ꝓbat altissimus: nec respicit in oblatōibus iniquoꝝ: nec in multitudine sacrificiorū: eoꝝ ꝓpiciabitur peccatis. Q̄ui offert sacrificiū ex substantia paupeꝝ: q̄asi q victimat filiū i cōspectu ꝑis sui. Panis egētiū vita pauperis est: q̄ui defraudat illū homo sanguinis est. Q̄ui aufert in sudore panē: q̄a si qui occidit ꝓximum suū. Q̄ui effundit sanguinem: ⁊ q̄ui fraudem facit mercēnario: frātres sunt. Unus edificās ⁊ vnus destruens: q̄uid ꝓdest illis nisi labor? Unus orās ⁊ vn⁹ maledicēs: cui⁹ vocē exaudiet de⁹? Q̄ui baptiçat a mortuo: ⁊ iteꝝ tāgit mortuū: q̄uid ꝓficit lauatio illi⁹? Sic hō⁹ q ieiunat i pctis suis: ⁊ iteꝝ

luxuriosus voluptatē tact⁹: ⁊ huiusmodi: ꝓpt̄ qō eoꝝ sacrificia nō sunt deo accepta: ió sequit: l Dona iniquoꝝ nō ꝓbat. sed magis reprobat: ió sb̄dit: l Qui of. sacrifi. ex sub. pauerū. subtrahēs eis victū. m Quasi rē. i conspectu ꝑis sui. lz .n. desit ꝑ oium p creatōem: tñ spāli modo ē ꝑ pauperuz per hereditat⁹ ei⁹ ne prouisionem: Matth. v. Beati pauperes spiritu: qm ipoꝝ ē regnū celoꝝ. n Panis egētiū. i. cibus qualiscunq; o Vita pauperis ē. .i. sustētatio vite ipsi⁹. p Qui defrau. illū hō sā. ē. Aug⁹: Pasce fame morientē: si nō paueris occidisti. ⁊ multo fortiꝰ si subtraxeris ei victum. q Qui aufert in sudore panē. i. panē acquisitū in sudore laborantiū. r Quasi q occidit ꝓximū. qui aufert eis victū. s Qui effundit sanguinē. p homicidiū. t Et qui fraudē facit mercēnario. retinēdo debitū salarium: v Fres sūt. i. siles in scelere supradicta rōe. x Un⁹ edificās. hic rmouet quedā falsa cauillatio: qua possz aliquis dicē: q defraudās aliena recōpensat deo p afflictōes sui corꝑis i ieiuuiꝝ ⁊ huiusmōi: vel p orōnes religiosoꝝ quib⁹ bñfaciat: ⁊ vtrūq; remouet: ⁊ ꝓmo scōm cū dr: x Un⁹ edificās ⁊ al⁹ destruēs. qō edificatū est ab alio. y Quid ꝓdest illis nisi laboꝝ. qz nulla reporta inde vtilitatē: sed tm afflictōem: ⁊ applicat ad ꝓpositū dicens: z Un⁹ orās. p raptore. s. ille cui bona facit. a Et vn⁹ maledicēs. raptori: eo q bōa sua abstulit. b Cui⁹ vocē ex. dñs: q. d. nulli⁹: nā exauditio ꝓmi impedit ꝓpter malicia illi⁹ p quo orat. Silr scōi p pctō p prio: nā maledicēdo ꝓximo peccat: ꝓpter qō dic salvator Matth. v. Orate p persequētib⁹ ⁊ calūniantib⁹ vos. tñ talis raptor p malis suis a dño puniet. Cōsequnter remouet ꝓmū dicēs: c Qui baptiçat a mortuo. i. emū dat a tactu mortui p aquā expiatōis de qua hr Nume. .xix. d Et iteꝝ tangit eū. s. mortuū. e Quid ꝓdest lauatio ei⁹. q. d. nihil: nā imūdus efficit sic añ. f Sic hō q ieiunat i pec. suis. i. p peccatis suis remittēdis g Et iteꝝ eadē faciēs. qz de peccatis ꝑteritis non ē ve

penitẽs. b Quid ꝓficit humiliãdo se. i. se affligẽdo p ieiunia ꝛ huiusmõi. q. d. ista nihil faciũt ad remissiõnẽ culpe perpetrate. i Orõem illi⁹ ꝙs exaudiet: q. d. deus nõ exaudit. Laplm. XXXV.

QUi ꝓseruat verbũ. alꝫ Legẽ. hic ꝓnter sacrificium ꝙ probat: ꝛ docet in duas ptes: qꝛ primo agit de ei⁹ approbatõe: 2° reuertitur auctor ad reprobatõem oblationis iniuste: ibi Noli offerre. Circa pmũ dr: a Qui ꝓseruat verbũ. alꝫ Legẽ. s. õi: b Multiplicat oratõem. nã orat mẽte ꝛ ore: que q̃ dẽ ozo dispõit ad sacrificãdũ obtinere dr: c Sacrificiũ salutare. ẽ attendere mãdatis. s. õi ne ꝓtingat circa illa trãsgressio. d Et discedẽ ab oi iniqtate. cozdis: oris: ꝛ operis. e Et ꝓpicia. litare sacrificiũ. s. p iniusticiꝫ remittẽdis que facte sũt ꝙ primuꝫ. f Et depcatio p peccatis. ꝙ deũ ppetratis. g Recedere ab iniusticia. p debitam ꝓtritõem sacrificiũ p peccatis oblatũ deo acceptũ facit: et sic̃r oratõnem p peccatis factã exaudiri. h Retribuet gr̃am. i. exhibebit ꝺo gratũ obsequm. i Qui offert similaginẽ. i. purissimam tritici farinã: de qua fiebãt panes ꝓpositõis i tẽplo tpe huiꝰ auctoris. k Et qui facit miam. ꝓximo l Offert sacrificiũ. deo. m Bñplacitũ ẽ dño ꝛc. pꝛ ex dictis. n Nõ apparebis añ ꝓspectũ dñi. i. in tẽplo vbi colebat deus. o Uacuꝰ. ad oblatõem. p Nec. n. oia ꝓpter mãdata dei. iplẽda q Fiunt. p̃cipit. n. exo. xxiij. q oẽ masculinũ appareat cozã dño ter i ãno. s. i festo pasche: penthecostes: ꝛ tabernaculoꝝ: vt ibidem dr: Nõ apparebis in ꝓspectu meo vacuus. r Oblatio iusti ipinguat altare ꝛc. talis. n. nõ solũ offert quod in lege p̃cipit: sed etiã vltra: ꝛ ex hoc pꝛ quod seq̃tur: s Et odoꝛ suauis. ẽ i ꝓspectu altissimi. nã oblatiões illius tpis nõ erant accepte deo: nisi ex fide ꝛ deuotõe offerẽtiũ. t Bono aio. i. mũdo ꝛ ꝺuoto. v Hliam redde deo. munera sibi offerendo. x Et nõ minuas ꝓmitias. q̃ sacerdotib⁹ debebãt. y In omni dato fac hilarẽ vultũ tuũ. hoc. n. est bone voluntatis signũ: ex q̃ mun⁹ est deo gratũ: vt dictũ est. z Da altiss. ꝑm datũ eadẽ faciẽs qñid ꝓficiet humiliãdo se: Oratõem illius qs exaudiet: .XXXV.

QUi cõseruat v̊bum: můltiplicat ozõez. Såcrificiũ salutare est attendẽ mandatis: e̊t discedere ab oi iniqtate. e̊t ꝓpitõem lita re sacrificijs sup iniusticias e̊t depꝛecatio ꝓ peccatis re̊cedere ab iniusticia. Re̊tribuet gr̃az qui offert similaginẽ: e̊t q facit misericordiã o̊ffert sacrificiũ. Be̊neplacitũ est dño recedere ab iniqtate: ꝛ depcatio ꝓ pctis recedere ab iniusticia. No̊n apparebis añ cõspectũ domini v̊acuus. Hec. n. oia ꝓpter mãdata dei fiũt. Ob̊latio iusti impinguat altare e̊t odoꝛ suauitatis ẽ i ꝓspectu altissimi. Sacrificiuꝫ iusti acceptũ est: ꝛ memoriaꝫ eius non obliuiscetur dñs. Bo̊no aio glo̊riam redde deo: e̊t non minuas p̊mitias manuũ tuaꝝ. In o̊mni dato hilarẽ fac vultũ tuuꝫ: ꝛ in exultatõe sanctifica decimas tuas. Då altissimo ꝑm donatũ eius: ꝛ in bo̊no oculo ådinuentõem facito manuũ tuaꝝ: qůoniã dñs retribuens est: e̊t septies tã tũ re̊ddet tibi. No̊li offerre munera prava: no̊n. n. suscipiet illa. Et no̊li inspicẽ sacrificiũ iniustũ: qůoniã dominus vindex est: e̊t non ẽ apud illũ gl̃a pson̊e. No̊n accipiet dñs personam in paůperẽ: e̊t depcatõem lesi e̊xaudiet. No̊n despiciet p̃ces pupilli: nec viduam si effundat loquelam gemit⁹. No̊nne lachꝛyme vidue ad maxillaꝫ descendunt: åt exclamatio eius sup̃ de ducẽteꝫ eas: A måxilla. n. ascendunt vsqꝫ ad celum: e̊t dñs exauditoꝛ no̊n delectabit i ill. Qui adoꝛat deũ i o̊blectatõe sůscipiet: e̊t depcatio illi⁹ vsqꝫ ad nubes ꝓpinq̃bit. Oratio hũiliãt se nubes penetrabit: e̊t donec ꝓpiquet no̊n ꝓsolabit: e̊t ñ discedꝫ do̊nec altissim⁹ aspiciat. Et do̊min⁹ ñ elõgabit:

b Adinuẽtõem facito ma. tuaꝝ. opa bona q̃ fac ordinãdo ad laudẽ dei ꝛ nõ hoium. c Oñ dñs retri. ẽ. illis q̃ bona faciũt ꝓpter ipsum: q̃ aũt faciũt ꝓpi hoies: iã receperunt mercedẽ suã: matth. .v. d Et septies tñ. .i. multiplicies. ꝛ ponitur hic numer⁹ determinat⁹ ꝓ numero indeterminato. e Redꝺet tibi. .s. dñs. f Noli offerre. hic reuertit auctoꝛ ad ꝓpobãdũ sacrificiuꝫ iniustũ dicẽs: f Noli of. mune. praua. i. iuste acq̃sita. g Nõ. n. suscipiet illa. i. nõ acceptabit. h Et noli ꝛspi. sacri. iniustũ. credẽs q⁹ deo sit acceptũ ꝛ remunerãdũ: cũ tñ sit magis puniẽdũ: iõ sꝺit: i Oñ dñs iudex ẽ. alꝫ Uindex. dãnificatoꝝ iniuste. k Et nõ ẽ apꝺ illũ gl̃a. pson̊e. i. acceptio. l Nõ ac. dñs pson̊ã. potẽt. m In pauperẽ. i. ꝺ pauperẽ. n Et depcatõem lesi. in iuste. n Exaudiet. ipm vindicãdo. o Nõ despi. pꝛe. pupilli ꝛẽ. pupill⁹. n. ꝛ vidua ꝺstituti sꝛ auxilio humano: ille pie: ꝛ ista marito: ꝓpi qꝺ magis indiget auxilio diuino: ꝛ deus sꝺuenit vnicuiq̃ ꝛm ꝓditõez necessitatis sue: nã. n. nõ deficit i necessarijs: ꝛ multo minus actoꝛ nãe. p Nõne lachꝛy. vi. ad maxil. descẽ. fluẽtes ab oculis ei⁹. q. d. sic. q Et excla. ei⁹. ad deũ ꝓ oppꝛssiõe sibi facta: r Sup deducẽtẽ eas. i. sup oppꝛssoꝛẽ q̃ lachꝛymari facit eã. s A maxilla. n. ascẽdũt vsqꝫ ad celũ. p angelũ pñtantẽ eas añ deũ. t Et dñs exauditoꝛ. vidue. v Nõ delectabit i illis. sꝛ magis ꝓcitabit ꝺ oppꝛssoꝛẽ: qui fecẽ viduã lachꝛymari. x Qui ado. deũ. Postq̃ actũ est de sacrificio plati: hic ꝓnter agit de ei⁹ ozõe: ꝛ ꝓmo in gnãli: scꝺo in spãli. c. seq̃nti. Circa pmũ dr: x Qui adoꝛat deũ. adoratõe latrie: qꝺ ptinet ad plato⁹ maxime y In oblectatõe. .i. i acceptatõe z Suscipiet. s. a deo. a Et depꝛ. il. vsqꝫ ad nu. ppin. i. vsqꝫ ad deũ cui ãgeli sci pñtãt ozõnes scoꝝ: Tobie. xꝛ. Et maxie plato ꝝ q̃ medũ sꝛ ini deũ ꝛ pplꝫ. b Ozo hu. se nu. pene. i. ꝗto hũilioꝛ ẽ ozo: tãto maioꝛẽ effectũ hẽbit cozã deo. c Et do. ꝓpinq̃. ad deũ ꝓndo effectum d Nõ ꝓsolabit. ozãs: e Et nõ discedet. ab ozõne. f Donec altis. aspi. eũ. oculo mie p̃bẽs ozõis sue effectũ: sp. n. ozo exaudit a deo qñ est pia ꝓ se ꝛ pseuerãs: iõ subdit: g Et dñs nõ elongabit. effectũ differendo: nisi ad vtilitatem

postulãtis. g Sed iudicabit iustos. de oppressoribus in pñti vel in futuro ſm rectitudinẽ sui iudicij: nobis tñ occulti. h Et fortissim⁹ nõ habebit in illis. ſ. oppримẽtib⁹ iniuste i Patientiã. dimittẽdo eoꝝ iniusticiã sine vltõe. k Ut ꝓtribulet dorsum eoꝝ. affligẽdo eos in posteꝝ: sic dorsum est pars hois posterior. l Et gẽtib⁹ .i. gentiliꝝ viuentibus m Reddet vidictã. .i. punitõez. n Donec tollat plẽitudinez supboꝝ de pñti vita. o Et sceptra iniq⁹rũ ꝓtribulet. sic alios tribulauerũt. p Donec retribuet hoibus. tã bonis q̃ malis. q Scõm act⁹ suos. bonos ꝑmiando et malos puniẽdo. r Et ſm opa ade. i. hois: adã. n. ẽ nomẽ cõmune apũd hebreos significãs idẽ quod hõ: ſz tractũ ẽ ad significandũ hoiez ꝑmũ. Scriptor aũt hui⁹ libri fuit natõe hebre⁹: et posuit hic nomẽ ade ſz ꝑmariã eius significatõem. s Et ſm ꝑsumptõem illi⁹. qua hoiem sibi sĩlem i specie oppримit iniuste. t Donec iudicet iudiciũ. plebis sue a gentilib⁹ idolatris oppressi: tempore. n. scriptoris hui⁹ libri iudei qui erãt dei cultores: fuerũt a gentilibus multipliꝝ oppressi. v Et oblectabit iustos mia sua. i. effectus sue mie. x Speciosa dei mia. i. mie sue effect⁹. y In tpe tribulatõis. na vnũ ꝑticũ iuxta aliud magis elucescit et ad hoc subdit exẽplũ sensibile cũ dr: z Quasi nu. plu. i tpe siccitatis. post. n. magnã siccitatẽ tpis supueniẽs nubes pluuiosa: ẽ hoibus magis gratiosa. Lapſm. XXXVI.

Miserẽ nri deus oium. Hic ꝑnter agit de orõe plati spãliꝝ: nã hic ponit oro scriptoris hui⁹ libri: q̃ int iudeos fuit doctor magn⁹ et plat⁹: naz apud eos doctores hẽnt ꝑ pzib⁹: Sic g̃ pcedit: nã hec oro ꝑmo ponit: 2° correlariũ infertur: ibi Oẽm escã. Prima in duas: nã primo orat ꝑ iudeis et gẽtilib⁹ gnãliꝝ: 2° ꝑ iudeis spãliꝝ: ibi Miserẽ plebi tue. Prima adhuc i duas: q: ꝑmo orat ꝑ iudeis et gẽtilib⁹ cõuertẽdis: 2° ꝑ obstinatis i idolatria puniendis: ibi Innoua signa. Circa ꝑmũ orat ꝑmo ꝑ ppło iudaico dicẽs: a Miſere nri deus oium. i. tu q̃ es de⁹ oium ꝑ creatõem Miſere nri. quoꝝ es de⁹ spãliꝝ ꝑ latriã et legẽ datã. b Et respice nos. oculo tue clemẽtie. c Et oñde no. lu. miſa. tua aꝝ. erãt. n. tũc iudei i tenebꝛis tribulatõis: q: ptholeme⁹ soter rex egypti sub specie sacrificãdi itrauit hierlm i die sabbati: sciẽs q: tũc nõ arriperẽt arma iudei: et multa mília iudeoꝝ captiuos duxit: quoꝝ multi erãt in carcerib⁹ tenebꝛosis: reliq̃ vo in tenebꝛis tribulatõis et grauis seruitut⁹: a q̃b⁹ petit ppłm suũ liberari. d Et imitte ti. tuũ sup gen. q̃ nõ exq̃. te. eos ꝑ penã educẽdo ad tue deitat⁹ cognitõem: et ideo subdit: e Ut cog̃. q: nõ ẽ de⁹ nisi tu. ſz q: sicut corde creditur ad iusticiã: ita fit oze ꝓfessio ad salutẽ: Ro. x. subditur:

ſz iudicabit iustos et faciet iudiciũ: et fortissim⁹ nõ habebit i illis pãtiẽtiã: ut ꝓtribulet dorsuz ipsoꝝ: et gentibus reddet vidictã: donec tollat plenitudinẽ supboꝝ et sceptra iniquoꝝ ꝓtribulet: donec rẽdat hoib⁹ secũdũ actus suos: et ſm opera ade: et ſm ꝑsumptõez illi⁹: donec iudicet iudiciuz plebis sue: et oblectabit iustos miſicordia sua. Speciosa miſicordia dei i tpe tribulatõis: quasi nubes pluuie in tpe siccitatis. .XXXVI.

Miserẽre nostri de⁹ oiuz et respice nos: et ostende nobis lucẽ miſeratõum tuaꝝ: et imitte timorẽ tuuz sup gentes que non exquſierũt te: ut cognoscãt qa non est deus nisi tu: ut enarrent magnalia tua. Alleua manũ tuam sup gẽtes alienas vt videãt potẽtiã tuam. Si cũt. n. i ꝓspectu eoꝝ sanctificat⁹ es in nobis: sic in ꝓspectu nro magnificaberis in eis: ut cognoscãt te: sicut et nos cognouim⁹: qz non est de⁹ ꝑter te dñe. Innoua signa: et immuta mirabilia. Glorifica manũ: et brachium dextrũ. Excita furorez et effũde irã. Extolle aduersariũ et afflige inimicũ. Festinã temp⁹ et memẽto finis ut enarrent mirabilia tua. In irã flamme deuorẽtur qui saluatur: et q̃ pessimãt plebem tuam iueniant perditionem. Contere caput principum et inimicorum: dicẽtiũ nõ est alius ꝑter nos. Congrega oẽs tribus

f Ut enarrẽt magnalia tua. sicut de heliodoro dr. ij. mach. iij. q̃ flagellat⁹ a deo ꝓfitebat oibus opa magna dei. et ad idẽ fac q̃d subdit: Alleua manũ tuã etc. g Sic̃ .n. i ꝓspe. eoꝝ sctificat⁹ es i nobis. nos ab idolatria reducens ad cultũ tuũ ꝑ flagella: nã añ captiuitatẽ babyloni cã iudei fuerunt multuz idolatrie dediti: vt pz. iij. reg. et. ij. pal. sed postea nõ fuerũt idolatre nisi aliq̃ pauci machabeorũ tpre: et adhuc ples eoꝝ hoc faciebãt mortiſ timore. h Sic i cõspectu nro mag. in eis. i. magnus apparebis. i Ut cogſcãt te. per verã fidẽ et debitũ cultũ. Sicut et nos etc. k In noua signa. hic ꝑnter orat ꝑ gentilibus obstinatis i idolatria disperdẽdis: et ꝑ ꝑñs ꝑ iudeis detẽt⁹ apũd eos liberandis: et hoc orat nõ ex ẓelo vindicte: ſz ex ẓelo diuine iusticie dicens: Innoua signa. q̃b⁹ egyptios obstinatos flagellasti: eadem renoua sup obstinatos in idolatria. l Et immuta mirabilia. vnã plagam post aliã inducẽdo sicut fecisti in egypto. m Glorifica manũ. tue iusticie sup eos. n Et brachiũ dextꝝ. .i. dexterã clemẽtie tue sup nos. o Excita furorem. in punitõis eoꝝ grauitate. p Et effũde irã. in eis⁹ multiplicatã: hoc. n. importat nomẽ effusionis. q Extolle aduersariũ. i. extra vitã istã tolle eũ. r Festina tẽpus. sue punitõis et nre liberatõis. s Et memẽto finis. qui apud hebreos dicebat: et adhuc dr apũd modernos aduẽt⁹ messie: vñ dicit Ra. sa. sup ẓachariã: q̃ vniuersi ꝓphete non sunt locuti nisi ad dies messie: ita q̃ eoꝝ verba ad aduentum messie sicut ad finem sunt ordinata: expectabant. n. iudei et adhuc expectãt moderni in aduẽtum messie a seruitute gentium liberari: et si auctor huius libri qui longo tempore precessit aduentum christi idem sensit non est mirabile: quia discipuli christi post eius resurrectõem querebãt ab eo: si tunc restitueret regnum iudeoꝝ: vt patz act. j. t Ut enarrẽt mirabilia tua. liberati ab idolatraꝝ potentia. v In ira flamme. gehennalis x Deuorẽt. in futuro: y Qui saluatur. i. non punit⁹ in pñti de idolatriis. z Et q̃ pessimant plebem tuam. i. pessime tractant. et In ueniant ꝑditionem. eternã. a Conuerte caput ꝑncipum et inimicoꝝ. i. populorum sibi subditorum b Dicentium. ex magna supbia et infidelitate: c Non est alius. ſ. de⁹: d Preter nos. sic. n. dicebat nabuch. rex assyrioꝝ: qui ꝑcepit oẽs deos exterminari: vt solus ipse de⁹ diceret: Judith. iij. et sennacherib ꝓsilr loquebat

,liij.reg.xviij. Uel alr: Nõne ẽ alĩ p̃ter nos.ſ.ppls alĩ valoris aut momẽti. o Cõgrega oẽs trib' iacob.q̃ extũc erãt mltũ diſperſe p terras ⁊ regna. e Et cog. qz nõ ẽ de' niſi tu.ſ.ver': g Ut enarrẽt mag.tua. de liberatõe ſua. g Et hẽditabis eos i iudea.i. hẽdites: hebrei.n.nõ hẽnt modũ optatiuũ: ſed p eo vtuntur futuro indicatiui modi. h Sic ab initio,terrã,p̃miſſionis intraue rũt tpe ioſue. Sciendũ q̃ congregatõ filiorz iſrl i,pphis p̃miſſa intelligit de vniuerſis ad fidẽ xpi conuertẽdis: ſm q̃ declarat beatus Johes i euã ge. ſuo.xj. q̃ xps moritur' erat nõ ſolũ p gente.ſ. iudeorz: ſz vt filios dei q̃ erãt diſperſi p mũdũ ſb diuerſis culturi idolorz congregaret in vnũ.i.i vnã eccleſiã ex iudeis ⁊ gẽtilib' congregatam: ſicut dic̃ ſaluator Joh.x. Alias oues hẽo que nõ ſũt ex hoc ouili: ⁊ illas opz me adducere: ⁊ vocẽ meã audiẽt: ⁊ fiet vnũ ouile ⁊ vn' paſtor. Utrũ aũt ſcriptor hui' libri hoc,pphice cognouerit vel nõ:ignoro:ſaluo tñ meliori iudicio ,pbabilius mihi vr̃:q̃ nõ cognouerit: tuz qz nec a iudeis nec grecis:nec latinis reponit inr̃ pphas: tũ qz iudei credẽtes in xp̃m poſt eĩ reſurrectõem:aſcẽſionẽ ad celos:⁊ ſpũſſancti miſſionẽ in die pentecoſtes mirabant de hoc:q̃ gra ſpũſſancti dabat gentilib': ſicut ⁊ ipſis:vt hẽtur actl.x.⁊.xj. Ex quo vr̃ q̃ adhuc ignorabãt vnã eccl̃am ex iudeis ⁊ gentilib' foze congregandã:,ppter qd̃ magis vr̃ ſicut dixi:q̃ auctor iſte orabat,p congregatõne iudeorz in iudea p reditũ iporz de terris:i quib' erãt diſperſi ⁊ in captiuitate detẽti. i Miſerere. Poſtq̃ orauit,p iudeis ⁊ gentilib' gnãliter:hic p̃ter orat,p iudeis ſpãliter dicẽs: Miſerere plebi tue.quã elegiſti a ceteris in datõe legis. k Sup quã iuocatũ ẽ nomẽ tuũ. ſz.n. diceret de' oĩum:ſpãli tñ mõ iudeorz:eo q̃ erat naſcitur̃ ex eis ſm carnẽ.vel alr: k Sup quã iuocatũ eſt nomẽ tuũ.nã gentiles idola iuocabãt ad ſuũ auxiliuz: hebrei vo deũ verũ. l Et iſrl quẽ coequaſti p̃mogenito tuo.vocãs eũ p̃mogenitũ tuũ:exo.iiij. m Miſerere ci.tue ſan.hierlm.q̃ dr̃ ciuitas ſctificatoris ei':eo q̃ ibi vigebat cult' dinus. n Ciuitati re.tue.nã ibi erat tẽplũ in quo dicebat deus hitare mõ ſpãli. o Reple ſyon ienar.vir.tuis.qd̃ fuit ipletũ de xp̃o ibi miracula faciẽte:vt hr̃ in euãgelio:⁊ ſpũmſcñ mittẽte ſup aplos aliosq̃ diſcipulos:vt dicit Iero': in epla ad Paulinũ p Et gla tua.reſumat: Repple pplm tuũ.qd̃ fuit impletũ in oblatõe xp̃i in tẽplo:ſicut p̃dixerat Aggeus p̃pha: Ueniet deſiderat' cũctis gentib':⁊ replebo domum iſtã gla. Sz.n. auctor iſte ⁊ alĩ iudei ignorarẽt modum iplẽdi myſteriũ xp̃i q̃ũ ad p̃ditões pticulares:tñ credebãt in quodã gnãli:q̃ multa mirabilia in aduẽtu meſſie fierẽt i iudea:⁊ ſic orabat iſte ꝺ eorz ipletõe. q Da iacob:⁊ cognoſcãt qa nõ ẽ deus niſi tu:ut enarrẽt magnalia tua: et hereditabis eos ſicut ab initio. Miſerere plebi tue:ſuper quã iuocatum eſt nomẽ tuũ: et iſrl quẽ coequaſti p̃mogenito tuo. Miſerere ciuitati ſanctificatoris tue hierlm: ciuitati requiei tue. Reple ſyon ienarrabilibus vtutib' tuis:et glia tua pplm tuuz. Da teſtimoniuz qa ab initio creature tue ſunt:et ſuſcita p̃ecationes quas locuti ſunt in noie tuo,pphete pri ores.Da mercedẽ ſuſtinentibus te:ut,pphete tui fideles inueniantur: ⁊ exaudi orõnes ſeruorũ tuorz. Secundum benedictõez aarõ da populo tuo: et dirige nos in viam iuſticie: ut ſciant omnes qui habitãt terrã:qa tu es deus cõſpector ſeculorũ. Omnẽm eſcam mãducabit venẽ:et ẽ cib' cibo melior. Fauces ꝓtigũnt cibum:et cor inſenſatũ verba mẽdacia. Lor prauum dabit triſticiã:et hõ peritꝰ reſiſtet illi. Omnẽz maſculuz excipiet mulier:⁊ ẽ filia melior filio. Speies mulieris exhilarat faciẽ viri ſui: et ſuper oẽz ꝓcupiam hominis teſtimoniũ qz ab initio. electõis ppli iſrl ⁊ creature tue ſũt. ſpãles filĩ iſrl:qd̃ fuit ipletũ qñ in hũana nã ini eos exiſtens:⁊ de ipis nat' ſm carnẽ faciebat miracula:ſuã deitatẽ teſtificãtia:et q̃ erat xp̃s vẽ,p̃miſſus in lege ⁊ pphis: Joh. .v. Opa que ego facio teſtimoniũ phibẽt de me. s Et ſuſcita.p impletõem. t Precatoes q̃ſ lo.ſi noie tuo,pphete pores.q̃ aduẽtũ xp̃i pro nũciauerũt p moduz depcatõis: Eſa. xvj. Emitte agnũ dñe dominatorẽ terre ⁊c. ⁊ i multis alĩs locis dicunt,pphe ſilia. v Da mercedẽ ſuſti. te. .i.expectãtib' tuaz redemptiõez in aduẽtu meſſie. x Ut prophete tui fideles inueniant.i ipletõe eorz q̃ p̃dixerunt. y Se cũdũ bñdictõez aarõ da pplo tuo. q̃ bñdictio ꝓtinet Nume. vj. vbi dr̃: Loqre aaron ⁊ filijs eius ſic bñdicetis filijs iſrl: ⁊ dicetis eis: Bñdicat tibi dñs ⁊ cuſtodiat te: oñdat dñs faciẽ ſuam tibi:⁊ miſereat tui:⁊uertat dñs vultũ ſuũ ad te:⁊ det tibi pacem. z Et dirige nos in viã iuſticie.p lucẽ tue gre. a Ut ſciant oẽs q̃ hitãt terrã.p effectũ gre tue circa nos. b Qz tu es de' ꝓſpector ſclorz.intuẽs p̃ntialiter nõ ſolũ p̃ntia: ſed etiã p̃terita ⁊ futura:nã eĩnitas que mẽſura ẽ diuine cognitõis ambit oia tpa. c Oẽm eſcã. Hic p̃ter circa p̃dicta infert q̃dã corrolaria:nã ea que p̃dicta ſũt de bono ſtatu actiuorz ⁊ platorz:indigẽt neceſſario diſcretõe:,ppter qd̃ ponit hic q̃dã diſcretõis ipeditiua:vt caueant:2° q̃dã ipſi' ꝓmotiua: vt teneant.c.ſeq̃nti:ibi Sz cũ viro ſcõ. Impeditiua vo ſi q̃nqz.ſ.induſtrie defect': amor vxoris exceſſiuus: vagus diſcurſus:amic' fict': ⁊ malus ꝓſiliar': ⁊ ſm hoc diuiditur in q̃nqz partes:que patebũt ꝓſeq̃ndo. Circa p̃mã p̃mo ponitur induſtrie defect' i viro:cũ dr̃: c Oẽm eſcam mãducabit venẽ.ſ.famelic' ,ppter paſſionẽ famis:nõ diſtinguens cibũ vtilẽ a nociuo:q̃uis ſit ibi diſtinctio:iõ ſb̃dit: d Et ẽ cib' cibo melior.q.d.alicꝰ eſt aſſumẽdus:⁊ alr reũciẽdus. e Fauces.famelici g Cõtingũt cibũ. ipm aſſumẽdo:ſz nõ maſticãt ſufficiẽter:ſed trãſglutiũt ſine debita maſticatõne ⁊ ꝓbatõe. h Et cor inſenſatũ vba mẽdacia.ſtatim recipit ſine diſcretione verorum a falſis. i Lor prauum. quod idem eſt qd̃ inſenſatum. k Dabit triſticiam. ideſt occaſionem triſticie bonis. l Et homo peritus reſiſtet illi.per ſuam ſapientiam. Conſequenter oſtendit defectum induſtrie in muliere dicens: m Omne maſculum excipiet mulier. ideſt gratanter accipiet in partu: quia ſemper vellet parere maſculum: ⁊ tamen aliquando magis expediret ſibi parere femellam:ideo ſubditur: Et eſt filia melior filio. n Species. Hic ponitur ſecundum impedimẽtum quod eſt amor vxoris exceſſiuus cum dicitur: Species mulieris exhilarat faciem viri ſui. ⁊ frequenter letitia inconuenienti: ideo ſubditur: o Et ſuper omnem concupiſcentiam hominis ſuperducet deſiderium. ideſt attrahit cor viri ad diligendum ipſam ſuper omnia: etiam aliquando ſupra deum. p Si eſt lingua curationis. ideſt

reprehēsionis in viro: ornatū excessiuū vxoris ad leuē eius modū arguēdo. q Et mitigatōis. si videat eā turbatam statim ei blandiēdo: sicut dr̄. ij. Esdre. iiij. Si arriserit ei ridet: nā si īdignata fuerit ei blādit donec recōciliet in gr̄am. r Non ē vir illi' ſm filios hoium. i. virilis ꝛ discret': sed mollis ꝛ infatuat'. ij. Esdre. iiij. Multi dementes facti sūt ꝓpter suas vxores: ꝛ qz cōtrariū ē de bona vxore: subdit: s Qui possidet. tanq̄ dñs. t Mulierē bonaz. .i. humilē ꝛ modestā v Inchoat possessionē. i. incipit esse diues: etiā si nō hꝫet amplius. x Adiutoriū ſz illū est. i. ſz voluntatē viri ad bona ꝓcurāda. y Et colūna. ad sustētatōem dom' cū viro. z Ut reqes. nā pacifica ē cū viro ꝛ familia. a Ubi nō est sepes rē. pz ad sensū. b Et vbi nō ē mulier. bōa. c Ingemiscit egēs. qz negat sibi el'yna: mulieres. n. sūt cōiter viris misericordiores d Qui credit. hic pōit ꝫm discretōis impeditiuū: qđ ē discursus vagus: cū dr̄: Qui credit q̄ non habz nidz. i. stabilē mansionē. q. d. non credit alicui sapiēti: ꝓpt quod deficit i discretōe boni ꝛ mali. e Et deflectēs vbicūq̄z obscurauerit. i. diuertens vbi latere poterit. f Quasi succinct' latro. i. parat' ad malefaciēdū. g Exiliēs de ciuitate i ciuitatē. i. vagus ꝛ ꝓfug' sup terrā: sic Laym gen. iiij. ꝛ ꝓ ꝑñs maledict' a dño

OMnis amic'. hic ponit q̄rtū impedi .XXXVII. mētū ꝓueniēs ex amicitie fictōe: ex qua freq̄nt homines etiā discreti in factū suis impediūt. dicit igitur: a Omis amic' dicet. tā ver' q̄ fict': b Et ego amicitiam copulaui. i. firmit' statui: hi magis dicūt ficti q̄ vi q̄ diligūt facto: ficti vo vbo: iō sb̄dit: d Sz ē amic' solo noie amicus. ꝛ non re. e Nōne tristicia ineſt vsq̄z ad mortē. ex tali amicitia. q. d. sic: qz nulla pestis efficacioꝛ ad nocēdū q̄ familiaris inimic'. f Sodalis aūt. i. soc' mēse: ꝛ dr̄ a sede q̄si sedalis: qz sedet cū alio in mēsa. g Et amicus. fictus: h Ad inimicitiā ꝓuertētur. freq̄nt. n. ꝓtingit: q̄ sil' sedētes in mēsa añq̄ recedāt abinuicē rixant ꝛ pugnāt. i O prēsumptio neqssima vñ creata es. q. d. a nullo: nā oīs creatura bona ē ꝛ a deo: pctm aūt ē boni defect': nec hz cām per se positiuā: Dion'ysi'. iiij. c. de diui. no. Nullus intēdēs ad malū opat. k Cooperire. amicitie silatōe. l Aridā malicia. i. sine humoꝛe boni. m Sodalis amico ꝓiocū. in oblectatiōib'. i. ꝓspitatis tpe. n Et i tpe tri. aduer. erit. deficiēte ꝓsperitate: ppt qđ fingebat se amare. o Sodolis amico ꝓdolet. i. silat se ꝓdolere i el' infirmitate. p Lā ventris. i. cōmessatōis. q Et ꝫ hostē. amici. r Accipi

supducet ō sideriū. Si ēst lingua curatōis ēt mitigatōis ꝛ mie: nō ēst vir illi' ſz filios hoium. Cūi possidet mulierē bonā inchoat possessionē: ādiutoriū ſm illū est: ēt colūna ut r̄qel. Ubi nōn ē sepes diripiet possessio: ēt vbi nō ē mulier ingemiscit egēs. Cui credit q non hēt nidū: Et deflectēs vbicūq̄z obscurauerit: quasi succinctus latro exiliēs de ciuitate i ciuitatē. .XXXVII.

OMnis amicus dicz: ēt ego amicitiā copulaui ſz ēst amic' solo noie amic'. Nōne tristicia ieſt vsq̄z ad mortē. Sodalis aūt ēt amicus ād inimicitiā ꝓuertent. O prēsumptio nequissima vnde creata es cooperire āridā maliciaz ꝛ dolositatē illi': Sodalis amico ꝓiocū dabit in oblectatōib': ēt in tpe tribulatiōis aduersari'

et scutū. quasi eū defensurus. i. si hoc aliqñ faciat: ꝛ hoc facit ex gula: ꝛ nō ex vā amicitia: ꝛ ꝫiū iducit de vero amico dicēs: s Nō obliuiscaris amici tui. veri. t In aio tuo. ita q̄ nō diligas eū tm̄ oze: sed etiā corde: ꝛ opere: ppter qđ sb̄dit: v Et nō imemoꝛ sis illius in

erit. Sodalis amico cōdolet cāusa ventris: ēt contra hostem accipiet scutū. Nō obliuiscaris amici tui i animo tuo: ēt nō imemoꝛ sis illius in operib' tuis. Noli cōsiliari cum socero tuo: ēt a celantibus te absconde consiliuz. Omnis cōsiliarius ꝓdit consilium: ſz ēst consiliarius in semetipso. A cōsiliario serua animā tuam. Priūs scito quē scit illius necessitas: ēt quid ip'se in animo suo cogitabit. Ne fozte mittat sudem i terram: ēt dicat tibi: bona est via tua: ēt stet ecōtrario videre qđ tibi eueniat. Cūm viro irreligioso tracta de sanctitate: ēt cum iniusto de iustitia: ēt cum muliere ō his que emulatur. Cūz timido de bello: cūz negociatoze ō traiectione. Cūm ēptoze de vēditiōe: cūz viro liuido dē

opibus tuis. ſz diligas eū in effectu x Noli ꝓsiliari. hic ponit ſm ipedimētū discretionis: qđ ē malum cōsilium: ꝛ ꝑmo agit de ꝓsilio malo p fraudulētiaz 2° p ignorantiā: vel cām aliā: ibi Cuz viro. Circa ꝑmū dr̄: x Noli cōsiliari cuz socero tuo. s. de his que ptinēt ad r̄strictōnem vxoris tue: qz sp stabit ꝓ filia sua diuertēs a veritate ex carnali affectōe. y Et a celātib' te. i. inuidētibus tibi. z Abscōde ꝓsiliuz. nam illud reuelarent ex inuidia vl impedirēt. a Oīs ꝓsiliari'. infidelis: b Prodit ꝓsiliū. i. ꝓponit sub specie boni illius q̄ qrit cōsiliū. c Sed ē ꝓsiliari' in semetipso. i. itendēs ꝓpria vtilitatē: ꝛ ñ illius cui dat ꝓsiliū: ꝛ hoc freq̄nter ꝓtingit i ꝓsiliarijs ꝑncipū ꝛ platoꝛ: iō sb̄dit: d A ꝓsiliario. s. infideli e Serua aiam tuam. i. caueas tibi. f Priius scito. p diligētē iquisitōem g Que sit illi' necessitas. nā si ad illā dirigit suū ꝓsiliū: signū est: q̄ non ꝓsulit ꝓ te sed ꝓ se: iō sb̄dit: h Et quid ipe in aio suo cogitabit. s. de subueniendo sue necessitati: ꝛ nō tibi: iō sb̄ditur: i Ne fozte mittat sudē in terrā. ꝓsulens tibi aliq̄d periculosū k Et dicat tibi: bona est via tua. incitās te ad ꝓseq̄ndū suū ꝓsiliū in opa. l Et stet ecōtrario. corde. m Videre qđ tibi eueniat. vt ꝓ hoc hēat intētū si possit. n Cū viro. hic ꝙnter agit de ꝓsilio malo p ignorantiā ꝛ aliquas alias cās dicēs: Cū viro irreligioso tracta de sanctitate. ironice loqtur: ꝛ ē sensus p cōtrariū. q. d. male ꝓsulet tibi. o Et cū iniusto de iustitia. silis est locutio: vt patebit i fine hui' ptis. p Et cū muliere ō his que emulat. i. odit. q. d. male ꝓsulet q Cū timido de bello. qui nūq̄ vellet bellum videre. r Cuz negociatoze de traiectōe. i. de merciū transpoztatōe ad forū: qui vellet q̄ nullus ibi hēret merces: nisi ipe: vt charius venderet. s Cū emptoze de venditōe. i. de ptio rei vendende: qui semp quantū potest minuit ptium iustum. t Cuz viro liuido. idest inuido. v De gratijs agendis. idest de dando alijs gratis: qui semper hoc impedit: ꝛ similiter quod sequitur: Cuz impio rē. vsq̄

ibi: x Cū operario agrario.qui nihil scit nisi ō operurali. y De oīi ope.vt de militia:studio:7 huiusmōi. a Cū opario ānuali.i.ꝓducto ad ānum. b De ꝓsūmatōe āni.i.de ope ꝓsūmādo infra ānū:q dic infra duos ānos hoc nō posse fieri:qō tñ imediate i āno posset fieri. c Cū seruo pigro. ad operādū. d De multa opatione.quā sp refugit 7 sic male ꝓsulit: iō de oīb' ꝑdictis cōcluditur: No attēdas his i omni ꝓsilio. e Sz cū vi.scō. Remotis ipedimētis discretōis:hic ꝓponūt ei' ꝓmotiua:7 ponūt .b. ḡtuor.s.ꝓsilij sanitas:vbi vitas: sapiētie claritas: 7 repssa sensualitas ini q ꝓmo ponit ꝓsilij sanitas: vt fiat qdā ꝓtinuatō ad imediate ꝑdicta:cum dr: e Sed cū viro scō. .i.in bonitate stabili 7 firmo. f Assiduus esto.cū eo morādo:7 de tuis secretis tractādo. g Quēcūqz cognoueris. ꝓpa h Obs uātē tīmorē dei. ne trāsgrediat ei' mādata. i Cuius aia ē sm aiaz tuā.i.q̄ diligit te sicut seipm:7 ecōtrario:de talib'.n.dr q̄ sunt vnū cor 7 vna aia. k Quicūqz titubauerit i tenebris.ignorātie 7 culpe. l Nō ꝓdolebit tibi.vacat ex corde:nec tibi p ꝓsequēs bñ ꝓsulet in tua necessitate. m Et cor boni ꝓsilij.i.volūtatē ipm sequēdi. n Statue tecū.firmit. o Nō ē.n.tibi aliud plus illo.i. melius:7 quis possit tale ꝓsiliū dare sbdit: p Alia viri sancti enūciat aliqñ vera 7c.est.n.i deū eleuata:7 per ꝓns ab eo illuminata ad enūciādū veritatē: verūtñ qz de' ē ꝓncipalis actor directōis humāe:sbditur: Et i his oībus deꝑcare altissimū 7c. q Añ oia. Hic ponitur 2m discretōis ꝓmotiuū:qō ē verbi veritas cū dr: Añ oia opa vbū verax ꝓcedat te.i.pmissis 7 respōsis. r Et añ oēm actū ꝓsiliū stabile.s.sapiētū 7 sacre scripture. s Uerbū neq̄.qō ē vbū mēdax t Immutabit cor. ō bono ad malū: v Ex q̄.s.corde v Partes q̄ttuor oriūtur.sicut riuuli a fōte. x Bonū 7 malū. ō genere. y Uita. gr̄e. z Et mors.culpe: vita tñ gr̄e nō ꝓcedit ab eo nisi dispositiue:sz a deo effectiue: mors vo culpe ecōtrario sic ꝓcedit a corde humano:qō nullo mō ē effectiue a deo:vt dcm ē.ē.xv.c. 7 Et dñatrix illoz ē assidua lingua.i.assiduitas bone monitōis:que repmit malū ex genē:7 amouet morē culpe: ꝓmouet aūt bonū de genere 7 vitā gr̄e:iō sbdit: a Uir peritus.in sacra scriptura b Multos erudiuit.ad bonū. c Et aie sue suauis ē.p augmētū meriti. d Qui sophistice loqtur.i.deceptorie. e Odibilis ē. deo 7 hoibus. f In oī re ꝺfraudabit.qz sibi plus nocet q̄ alijs hoīb'. g Nō.n.est illi a dño gratia data. veracit 7 vtilr loquēdi. h Oi.n.sapia. va. i Defraudat' ē. licz aliqñ ab impientib' sapiēs videat. k Est sapiēs. Hic ponit 3m discretōis ꝓmotiuū: qō ē sapie claritas:cū dr: Est sapiēs aie sue sapiēs.i.ille vē sapiēs ē:q ꝓmo cogitat ō salute aie sue:qz charitas ē ordinata. l Et fructꝰ sensus illi'.i. sapie sue. m Laudabilis.corā ōo 7 angelis:7 qz bonū ē sui ipsi' diffusiuū subdit: n Uir sapiens plebē suā erudit.de salute aie sue. o Et fructꝰ sensus illi'.i.doctrine ei'. p Fideles sē. .i.digni fide:tuz qz a vitate ꝓma ꝓcedunt: tū qz ad ipm finalit dirigūt. q Uir sapiens iplebit bñdictōnib'.dei 7 hoīum:nā deus multiplicat illi dona sua:7 hoīes ipcant sibi bona:ideo subditur: Et videntes illū laudabunt. 7 qm̄ hec laus nō ē horaria sz diuturna: iō sbdit: r Uita viri i nūero diez.i.breuis ē:qz dies ei' possunt numerari facilr. s Dies aūt isr'.i. populi isr' t Innumerabiles sunt.i.diuturni:lz.n. ꝓsone singulares moriātur 7 nascant sibi succedētes: remanet tñ vnitas ppli:sicut in fluuio aque sūt i ꝓtinuo fluxu:remanet tñ idētitas fluuij:laus vo sapiētis nō solū durat suo tpe sz trāsit ad posteros:ppt qō ē diuturna:7 maxime in pplo suo:qui magis nouit ei' opera:iō sbdit: v Sapiens i populo 7c.7 pz: x Fili i vita. Hic ponit q̄rtū discretōis ꝓmotiuū:qō ē repssa sensualitas:vñ dicit phs. vū. phy. Sedēdo 7 q̄escendo fit aia sciēs 7 prudēs:qz sedat 7 q̄etat passionib' fit clare vidēs.sic g dr: x Fili i vita tua tēta aiaz tuā i.diligēter ꝓsidera ei' ꝓnitatē ex appetitu sensitiuo ꝓcedentē. y Et si fuerit neq̄.i.inclinās ad malū: z Ne des illi ptātē.laxādo sibi habenas:sz magis eam repme per orōem. a Nō.n.omnib' oia expediūt.etiā si essent licita de se:nā magis ꝓni ad malū indigēt maiori restrictōe: etiaz ab aliq̄bus licitis:ne ad illicita ꝓcedāt ex illis. b Et non oī aie oē genus.delectationis c Placet.sed sm diuersitatem ꝓnitatis:nam ꝓno ad auaricīā placet ꝓseruatio pecunie: ꝓno ad ꝓdigalitatē placet eius effusio:7 sic de alijs. Et quoniam multi valde sunt ꝓni ad concupiscentiam cibi: quo quotidie indigemus:subditur: d Noli auidus esse 7c.7 patet:7 ratio subditur: e In multis enim escis.etiā sanis. f Erit infirmitas.ratione superfluitatis.

g Et auiditas appropiquat vsq; ad colerã. ipam cãdã.
h Propter crapulã multi obierũt. q; suffocat nãe vtutẽ.
i Qui aũt abstinẽs ẽ adiçiet vitã. i. plongabit: nã abstinẽtia est sũma medicina. Caplm. XXXVIII.

Honora medicũ. Postq; actũ ẽ de platoz officio: hz ꝑter agit ꝺ honore eis exhibẽdo: q; medꝰ si iter ꝓpm z deum. Et qm ex sẽsibilib' z magis notis ꝓcedẽdũ est ad spũalia que sũt minus nota: z plat' ẽ spiritualis medic': iõ primo agit ꝺ honore medici corpalis: 2° spũal' ibi Fili i tua infirmitate. Circa ꝑmũ dicitur a Honora medicũ. corporalẽ: b Propter necessitatem. corporis tui. c Eteni illũ creauit altissim'. nõ solũ inq̃tũ ẽ hõ: sz etiã inq̃tũ medic': nã de' ẽ actor ꝓncipal' artis medicine: iõ sb̃dit: d A deo. n. est oĩs medela. h tñ non accipit creatio ꝓpe: q̃ ẽ de nihilo: sed large: sicut rex dr̃ creari qñ ꝓmouet ad dignitatẽ regni. e Et a rege accipiet donatõez. nã potẽtes hui' scli cõiter sũt magi solliciti de sanitate corpali q̃ spũali: iõ sb̃dit: f Disciplina medici. i. eius ars Exaltabit caput illi' ẽ. g Altissim' de terra creauit medicinã. q; de terrenis scẽtibus. s. herbis z radicib' z huiusmõi ꝓficiũtur medicie: z ad hoc inducit exẽplũ dicẽs: h Nõne a ligno. i. per lignum i Indulcata ẽ aqua amara. q. d. sic: vt pz exo. xv. vbi dr̃: q; dñs ostẽdit lignũ moysi: qõ cũ misisset i aq̃s amaras i dulcedinẽ vse sunt. k Ad agnitõem hoium vtus illoz. puenit p experiẽtiã: ex hoc. n. q; talis herba sanauit socratẽ z platonẽ: z ꝓles alios: accipit vna ꝓpositio vniuersalis que ẽ ꝓncipiũ artis z scie: vt dr̃. j. metaphy. l Et dedit hoibus sciam altissim'. nã aliq̃n reuelat virtutes herbarũ z radicũ sine tali experiẽtia: sicut factũ fuit salomoni. iij. reg. iiij. Et disputauit sup ligniſ a cedro q̃ i libano ẽ vsq; ad isopũ que egredit de pariete. m Honorari i mirabilib' suis. i. vt honoret ab hoibus ꝓpt̃ virtutes mirabiles: quas dedit creaturis. n In his curãs. medic' o Mitigabit dolorẽ. infirmi. p Et vnguẽtari'. i. apothecari' q Faciet. ex terrenascẽtib' r Pigmẽta suauitatis. nam i talib' species aromatice frequent ponũt. s Et vnctões ꝓsi. sanita. i. ad ꝓferẽdũ z ꝓseruãdũ sanitatẽ. t Et nõ ꝓsũma bunt opa ei'. i. nõ hẽbunt itentũ effectũ p ipm medicus vel apothecariũ: nã ad hoc reqrit actio dei: qui ẽ medicus ꝓncipalis: iõ sequtur: v Pax. n. dei sup faciẽ terre. i. reges a dolore infirmitatis ẽ a deo in hoibus: qui hitant super terrã x Fili. Dic ꝓsequẽter agit de honore impendẽdo medico spirituali: z diuidit i tres ptes fm tres cãs ipm honorandi

infirmitas: ẽt auiditas apꝓpinq̃bit vsq; ad colerã Propter crapulã multi obierũt: qui aũt abstinẽs ẽ adiçiet vitam. XXXVIII.

Honora medicũ: propt̃ necessitatẽ: ẽteniz illum creauit altissim'. A deo est .n. oĩs medela: ẽt a rege accipiet donatõez. Disciplinã medici exaltabit caput illi' z i ꝓspectu magnatoz collaudabit. Altissimus creauit de terra medicinã: z vir prudẽs nõ abhorrebit illã. Nõne a ligno idulcata est aqua amara: Ad agnitõez hoium: virt' illoz. Et dedit hoibus sciam altissim': honorari i mirabilib' suis. In his cũrãs mitigabit dolorẽ: ẽt vnguẽtarius faciet pigmenta suauitat: ẽt vnctões ꝓficiet sanitat: ẽt nõ ꝓsũma bunt opa ei'. Pax. n. dr̃ super faciẽ terre. Fili i tua infirmitate nõn dispicias teipz: sz ora dñm: ẽt ipse curabit te. Auerte a delicto: ẽt dirige man': ẽt ab oi delicto mũda cor tuũ. Da suauitatem ẽt memoriã similaginis: ẽt impingua oblatõem: ẽt da locum medico. Etenim illum dñs creauit: ẽt non discedat a te: q; opa eius necessaria. Est enim tps q̃ in manibus illoz icurras: ipi vero dominũ deprecabuntur: vt dirigat requiẽ eoz: ẽt sanitatem propt̃ quersati onẽ illorũ. Qui delingt in ꝓspectu eius qui fecit eũ: incidet in man' medici. Fili i mortuũ ꝓduc lachrymas: z quasi dira passus incipe plorare: ẽt fm iudiciũ cõtege corp' illius: z nõ despicias sepulturã illius. Propt̃ delaturã aũt amare fer luctũ illius vno die: ẽt ꝓsolare propter tristiciã: z fac luctũ

a Honora medicũ. corporalẽ: b Propter necessitatem. corporis tui. c Et dirige manus tuas. s. opera tua ad deũ. d Et ab oi delicto mũda cor tuũ. p veram z puram ꝓpitionẽ. e Da suauitatẽ. i. fac oblationẽ deo de spẽbus aromatic': quib' ꝓficiebat thymiama suauis odoris f Et memoriã similaginis. i. oblatõem farine tritici delicatissime g Et impigua oblatõem. offerẽdo oleũ de lignis oliuarum purissimũ ad ꝓtinuandas lucernas. h Et da locuz medico. honorãdo sacerdotẽ p te orãtẽ: vñ in leuit. vbi agit de oblatõibus varijs p peccato: semp addit in fine Et orabit p eo sacerdos: z dimittet ei. i Eteniz dñs illũ creauit. i. ad officiũ sacerdotij ꝓmouit. k Et nõ discedat a te. i. a corde tuo: q; sp debes eũ diligẽ z venerari. l Qr opa ei' si necessaria. s. offerre sacrificia: z orare p pctis ꝑpli. m Est. n. tps. q; siñ pctis nõ trãsitur pñs vita. n Ipi vo dñm deprecabunt. ex h° apparet q; nõ loqt̃ h de medic' corpis q̃ nõ curãt infirmos p orões: sed de sacerdotib': o Ut dirigat requiẽ eorũ. nõ requiẽ corpis: sz requiẽ cordis ipoz: qa gaudent ꝺ curatõe pctoz. p Et sanitatẽ. s. aie tue. q Propter ꝑuer. eoz. i. ꝓpt̃ bonã vitã ipoz: ꝓpt̃ quã orones eoz exaudiũt. r Qui delingt ẽ. icidet i man' medici. s. spũalis: ad quẽ ptinet cura delicti. s Fili i mor tuũ. Hec ẽ pars icidẽtalis i quo ꝑmo ex hoc qõ induxit ad honorẽ plati ꝓpter eius excellẽtẽ statũ: h occasionaliter z q̃si p oppm̃ iducẽ ad fletũ mortui ꝓpt̃ vite pñtis õfectũ. Et 2° in psona mortui loq̃ns iducit ad bonum: ibi Memor esto. Circa ꝑmũ dicẽ: s Fili i mortuũ. i. sup mortuũ t Produc lachrymas. cõpassiõis. v Et sz iu. pte. cor. illi'. i. discrete z hõeste sz more pũie: z merita õfũcti corp' illi' sepeli. x Propt̃ õla. aũt ẽ. i. pp ꝺtractõez vitãdã: ne dicat q̃ te: q; odisti viuẽtẽ: si nõ luges defũctũ. y Et ꝑso. ꝓpt̃ tristiciã. ne nimia tristicia

scõa ponit ibi: Saplam scribe. tertia ibi: Qui tenet arcũ. Prima i duas. s. i partẽ ꝓncipalẽ z incidẽtalez: que incipit ibi: Fili i mortuũ. Prima cã honorãdi medicuz spũalẽ est sanitas aie: que melioz ẽ corpis sanitate: z p ꝑns plat' magis honorãdus ẽ q̃ medic' corpalis: iõ dr̃:

tibi noceat: ió sequit: z Attristicia.n. festinat mors. est .n. tristicia passio mortificatiua. a Et cooperit virtu tē. i. suffocat virtutē nāe. b Et tristicia cor. flectit cerui cē. nā debilitata virtute nāe caput flectit: sicut p fortitudi nez eī erigit. c In abductōe. i. duiatōe a bono. d

Permāet tristi cia. ita q nō nocz solū corpori: sed etiā aie inducens aliqñ ad desperatōem: r alia mala. e Et sba inopis fm cor eī. qz si hēt cor gaudens r virile dr diues r diues lāguidus r tristr dr paup: puer. xiij. Et ē quasi diues cū nihil hēat: r ē qsi paup cū i mltis diuitijs sit. ió sequr: f Ne dederis i tristicia. .s. nimia g Cor tuū. ppi mortuū r sbdit cā cū dr: h Et memēto nouissimorum. i. mortis tue r oiuz aliorz: a q nullus reuertit ad vitaz pñtem: ió sbdit: i Neqz.n. ē cōuersio rē.]. i. per afflictōem tuā ip sum mortuū nō reuocabis: k Et teipz pessimabis. nimio dolorē affecr: ppi quod dolor de morte amici dz eē moderatus. sic.n. fecit dauid. ij. reg. xij. Audita.n. morte filij sui surrexit ab afflictōe r luctu dicēs: Cū adhuc viueret puer ieiunaui r fleui: dicebā.n. qs scit si forte donet mihi eū deus r viuat? nūc aūt qz mortuus est qre ieiuno: nūqd potero eū reuocare amplr: ego vadā magl ad eū. l Memor esto. Hic ponit 2m icidēs occasiōe dictorz ex psona mortui exhortās ad bonū. l Memor esto iudicij mei. i. mortr mee: q dr hois iudiciū: qz ēlis i morte reperit: talis i iudicio pñtabit. m Sic.n. erit r tuum. q. d. festines opari bonū dū viuis: qz p? mortē non poteris: n Mihi heri. i. de ptērito. o Et tibi ho die. i. in pñti: qz nullus hz aliqd certū de futuro. p In reqe mortui. i. i sepulchro eī: vbi requiescit corpus suum: q Requiescē fac memoriā eī. i. pone qd stabile ad memoriā eī. vñ. j. macha. xiij. dr q sumō machabe sup sepulchrū pris sui r fratrū suorz fecit edificiū altuz visu: r circūposuit colūnas magnas: r sup colūnas arma ad memoriā sempitnā. s. q pr r fratres sui fuissent i exercitio armorz ppli sui. r Et psolare illū in exitu spūs sui. dicēdo ei bona vba de futura vita ad quā trā seūt morientes. s Sapiam. Hic ponit scda cā honorādi platū siue doctorē: nā ad eī officiū nō solū ptinet docere pñtes vbo: sed etiā absentes r futuros scripto: p pter qō ei dr: s Sapiam scribe. i. libros sapiam ptinentes. t In tpe vacuitat. i. in tpe q vacas ab alijs opib' necessitat. Allio': Tpe vacuitat. i. ieiun' a cibo r potu: qz tūc magis viget itellect' ad scribēdū ardua de qb' ē sapia. vel alr: Tpe vacuitatis. i. pauptatis: vñ dicē Secūdus phs: q pauptas ē scie reptrix: vñ videm' q a lōgo tpe religiosi medicātes pla scripserūt i theologia: q ē va sapia: q alij: r aliqñ pcurrunt iste tres pditōes in eodez scriptore. v Et q mīnorat actu. i. se retrahit q̄tū pōt bono mō ab exīōib' actib' p Sapiaz pcipiet. r sic potit eā docē vbo r scripto. y Qui tenet. Hic pōit tertia cā honorādi platuz: q ē solicitudo ipsi' circa regimē ppli: ad bonū statū. n. ciuitat requirit solicitudo diuersorz artificū i artibus suis: sine quarū vsu nō posset ciuitas bñ stare: vt carpētarii ozū: lathomorz: pānificū: r huiusmodi: r mlto fortr requrit diligētia regētis ciuitatē i tpalib' vel spūalib'. Primo igit ponit exē plū de artificib' icipiēdo ab agricolis dicēs: y Qui tenz aratrz: r q̄ glat in iaculo. i. i virga longa: i cui' extremitate ē stimulus ad pungēduz boues. z Et narratio eius in filijs taurorz. i. i bobus: qs freqnter noiat opib' eorz: et narratio eius in filijs taurorz. Cor suū dabit ad versandos sulcos: et vigilia eius i sagina vaccarū. Sic ois faber et architect': qui nocte tanqz die trā sigit: qui sculpit signaculo sculptilia: et assiduitas eius variat picturā. Cor suū dabit i similitudinē picture: r vigilia sua perficiet opus. Sic faber ferrari' sedēs iuxt incudē: et psiderās op' ferri. Ua por ignis uret carnes eī': et i caloze fornacis pcertatur. Uox mallei inouat aurem eī': et p̄ similitudinē vasis oculus eī'. Cor suū dabit i pfm matōez opez: et vigilia sua ornabit impfectōem. Sic si gulus sedēs ad op' suū: cōuertēs pedib' suis rotā: qui in solicitudine positus est semp propter opus suū: et innumera ē ois opatō eius.

fim meritū eius vno die vl duobus ppter detractōez. Atristicia.n. festinat mors et cooperit virtutē: et tristicia cordis flectit ceruicem. In abductōe pmanet tristicia: et substātia inopis fm cor eius. Ne dederis in tristicia cor tuū: sed repelle eā a te: et memēto nouissimorū: noli obliuisci: neqz .n. ē cōuersio: r huic nihil pderis:] et teipm pessimabis. Memor esto iudicij mei: sic enim erit r tuuz. Mihi heri: et tibi hodie. In reqe mortui requiescere fac memoriā eius: et consolare illum i exitu spūs sui. Sapiētiaz scribe i tpe vacuitatis: et q mīnoratur actu sapiaz percipiet: quia sapia replebitur. Qui tenet aratrū: r qui gloriat in iaculo: stimulo boues agitat: r pversat i

a In brachio suo formabit lutū. i. manu ꝓpa a brachio mota. b Et añ pedes suos curuabit virtutē suā. i. fortis curuabit se ad mouēdū rotā. c Cor suū dabit: vt ꝓsum met linitōem. que fit de plūbo sup lutū appositō. d Et vigilia sua mūdabit fornacē. a lapillis: cinerib⁹: ⁊ huiusmodi. e Oēs hi. artifices f In manib⁹ suis sperauerūt. ꝓsecꝫ victū ⁊ vestitū ꝓ opa manuū suaꝝ. g Sine his oibus non edificat ciuitas. nam eoꝝ artes sūt necessarie ciuitati. h Et non inhitabunt. hic ꝓnter ostēditur solicitudo ꝓlati: vel rectoris magis necessaria ꝓdictis. h Et nō inhitabūt. ꝓdicti artifices inī ꝓncipes ⁊ cōsules ciuitatis. i Nec iambulabūt. ad consilia iter eos. k Et i eccl'iam. i. sapiētū ꝓuocatōem. l Nō trāsiliēt. quia nō sunt ad h⁹ apti. m Sup sellā iudicis nō sedebūt. ad iudicādū n Et testamētū iudicū non intelligēt. i. sniaz diffinitinā. o Et in paraboliſ nō inueniēt. i. ne'ciūt occulta declarare. p Sz creaturā eui cōsūmabunt. alias confirmabunt. non accipit hic euū ꝓpe: ꝓut ē mēsura esse icoꝛruptibiliū que ad sui ꝓseruatōez nō indigēt artib⁹ ꝓdictis: sed accipit ꝓ etate hois: q̄ ꝓseruat ꝓ opa artiū ꝓdictaꝝ: que necessaria sunt ad ꝓseruatōez humane vite. q Et depcatio illoꝝ i opatōe artis. deum. n. orāt vt opatōes sue bñ ꝓcedāt. r Accōmodātes aias suas. cure sacerdotū ⁊ ꝓlatoꝝ. s Et ꝓgrētes i lege altissimi. quia querunt ab eis de modo sue salutis: ex quo patet q̄ sūt ab omnibus ꝓdictis honorandi. Capl'z. XXXIX.

SApiam antiq̄rum. Supius actū ē de statu actiuorū ⁊ ꝓlatoꝝ: hic ꝓnter agit de statu ꝓtēplatiuoꝝ: ⁊ diuidit i duas ptes: q̄ ꝓmo ponit quedā ad cōtēplatōem ꝓparātia: 2° ſb̄dit ꝓtēplatōi mā: seq̄nti. c. Ad cōtēplatōem vo quattuor inī cetera disponūt. s. acq̄sitō sapie: ꝓseruatio mūdicie: humiliatio intelligētie: ⁊ ꝓsideratio remuneratōis dine. 2ᵐ ponit ibi: Adhuc ꝓsiliabo. 3ᵐ ibi: Date nōi. q̄rtū ibi: Bñdictio illi⁹. Pria i duas: nā sapia duplicit acq̄rit. s. ꝓ viā humanā ⁊ diuinā: 2ª ponit ibi: Cor suuz tradet. Circa ꝓmū dr: a Sapiam oiuz antiquoꝝ exq̄ret sapiēs. eoꝝ dicta diligēter studēdo: ⁊ que nō itelligit ab aliis q̄rendo. b Et i ꝓphis vacabit. eoꝝ dicta ꝓsiderando. c Narratōem viroꝝ noiatoꝝ. in scientiꝫ ⁊ vtutib⁹ d Conseruabit. memoriter retinēdo. e Et i vsutias parabolaꝝ. i. varias ⁊ occultas snias eaꝝ. f Simī introibit. ad intelligēdū cū illis q̄ eas ꝓtulerūt. g Occulta. puerbioꝝ exq̄ret. i. sensus mysticos ⁊ latētes. h Et i abscōditis

In brachio suo formabit lutum: et ante pedes suos curuabit virtutem suam. Cor suum dabit vt cōsummet linitōem: et vigilia sua mūdabit fornacē. Omnes hi i mánib⁹ suis sperauerūt ⁊ vnusqsqz in arte sua sapiens est. Sine his oibus nō edificat ciuitas. Et non inhabitabūt nec inambulabūt: et i ecclesiā non transilient. Super sellā iudicis nō sedebūt: et testamētū iudicij nō intelligēt: neqz palā facient iudiciū ⁊ disciplinā: et i parabolis nō inuenient: sz creaturam eui ꝓfirmabūt: et de ꝓcatō illoꝝ i opatōe artis: accōmodātes aias suas: et ꝓgrentes in lege altissimi.

SApiētiāz om .XXXIX. Sniuz ātiquoꝝ exqret sapiēs: et in ꝓphis vacabit. Narratōem viroꝝ noiatorū ꝓseruabit: et i vsutias parabolaruz simūl introibit.

Occulta puerbioꝝ exqret: et i abscōditis parabolaꝝ cōuersabit. In medio magnatoꝝ ministrabit: et i cōspectu ꝓsidis apparebit. In terrā alienigenaꝝ gētiū pertransiet. Bona. n. ⁊ mala i oibus tētabit. Cor suuz tradet ad vigilādū diluculo ad dñm qui fecit illuz: et in ꝓspectu altissimi ōpreca bit. Aperiet os suū in oratione: et ꝓ delictis suis dēpcabitur. Si enim dñs magn⁹ voluerit: spiritu intelligētie replebit illum: et ipse tanqz imbres mittet eloquia sapientie sue: et in oratōe confitebit dño. Et ipse dirigēt consilium ei⁹ et disciplinā: et in absconditis suis ꝓsiliabit. Ipse pālā faciet disciplinaz doctrine sue: et in lege testaméti dñi gloriábit. Collaudabūt multi sapiētiā ei⁹: et vsz i sclz ñ ōlebit. Non recedet mēoria ei⁹: et nomen ei⁹

m In terrā alienigenaꝝ gētiū ptrāsiet. ad augmētuz sue sapie: sic dicit Iero⁹ in epla ad Paulinū de Pythagoza ⁊ Platone: q̄ cū eēnt magni phi mltas terras pagrauerūt: vt doctrinā alioꝝ addiscerēt: iō ſb̄dit: n Bōa .n. ⁊ mala i oibus tētabit. i. ꝓbabit doctrinā veraz ⁊ falsā: verā accipiēdo ⁊ falsā reꝛiciendo. o Cor suum. hic ꝓsequenter ponit scōa via acq̄rēdi sapiaz. s. ꝓ dinā infusionez cū dr. Cor suum tradet. volūtarie p Ad uigilādū diluculo. i. a iuuētute. q Ad dominū q̄ fecit illū. ad ipm itētōez dirigēs deuote ⁊ attente. r Et in ꝓspectu altissimi depcabit. ꝓ sapie ipetratōe. Et q̄ sicut sapie. j. dr: In maliuolā aiam ñ itrabit sapia. subdit: s Et ꝓ delictis suis. emēdādis. als emūdādis. t Depcabit. vt sic ad receptōem dine sapie disponat. v Si. n. dñs magn⁹ voluerit ⁊c. hic ponit si ꝓ q̄: nā oīo semp exaudit qñ ē pia: ꝓ se: ⁊ pseuerās. sic aūt ē in ꝓposito: vt ꝓz. x Et ipe. repleb⁹ spiritu sapiētie y Tanqz imbres. i. abundanter z Mittet eloq̄a sapie sue. ad docēdū ignoratēs. a Et i oratōe confitebit dño. totū ꝓfectū attribuēs honori dīno. b Et ipse. s. de⁹ c Diriget ꝓsiliū eius. i agēdis. d Et disciplinā. in docendis. e Et in absconditis suis consiliabit. obscura sibi clarius reuelādo. f Ipse. a deo illuminatus g Palam faciet disciplinā doctrie sue. sibi reuelatā alīs ꝓpalādo. h Et i lege testamenti. dñi. i Gloriabit. hec ē. n. gla sapiētis: i lege dñi meditari. b Collaudabūt multi sapiam ei⁹. non dicit oēs: nā hoies mundani ipm reputāt imprudentē: eo q̄ nō querit sciam lucratiuā. l Et vsqz i sclm non delebitur. doctrina sapie: Matth. xxiiij. Celū ⁊ terra trāsibūt: verba aūt mea non trāsibūt. m Non recedet memoria ei⁹. s. sapiētis: q̄ ꝓ doctrinā ab eo scriptā: remanebit inī hoies: ⁊ ꝓ redditōem ꝓmiū apud deum. n Et nomen eius req̄ret a gnātōe in gnātōem. sicut iam a multis generationibus quesitus est Aug⁹ de tri. ⁊ Aug⁹ de ciui. dei: ⁊ sic de alīs libris ab eo denominatis in quibus queritur nomen eius.

a Sapiam eĩ⁹ enarrabũt gentes. auditã ab eis p ꝓ̃dicatores. b Et laudẽ eĩ⁹ enũciabit eccl'a .i. ꝯgregatõ iusto⁊: intñ q̃ de aliq̃b⁹ fit in eccl'a festũ. c Si ꝓmanserit nomẽ eĩ⁹. i. si diu vixerit. d Derelinq̃t plus q̃ mille. s. discipulos edoctos: qui post ipm poterũt docẽ. e Et si r̃qeuẽit. .i. morte ꝓuentus fuerit. f Ꝓderit illi. q⁊ citius trãslibit ad gl'iam paradisi: ꝓp̃r q̃ dẽ etiã Paulus desiderabat dissolui ⁊ eẽ cũ xp̃o. phil. .j. g Adhuc ꝑsiliabo⁊. Hic ponit 2ᵐ ad cõtẽplatõem dispositiuũ q̃ dẽ ꝓbatio mũdicie: ꝓmittit tñ plog⁹ dicẽs: Adhuc ꝑsiliabo⁊ .i. meditabo⁊. h Ut enarrẽ. vtilia ad ꝓtẽplatõem. i Ut furore. n. repletus suꝫ. i. feruore loq̃ndi qui nõ põt retineri: hiere. xx. Factꝰ est ſmo dñi in corde meo quasi ignis estuans rẽ. ⁊ actꝫ. .iij. Nõ. n. possumus q̃ vidimus ⁊ audiuim⁹ nõ loqui. k Et in voce. exterio⁊i. l Dicit. spũs me⁹ interio⁊: ex cui⁹ vtute vox exterio⁊ format. m O baudite me diuini fructus. i. discipuli volẽtes deo fructificare per opa ꝓtemplatiua. n Et quasi rosa plãtata sup riuos aquaꝝ. que ẽ pulchra ⁊ mũda: sic vita ꝓtẽplatiua puri⁊ ⁊ pulchri⁊ ẽ q̃ vita actiua: iõ signata ẽ p Rachel q̃ erat decora facie ⁊ venusto aspectu: Actiua vo p Lyam q̃ erat lippis oculis: gen. xxix. o Quasi liba. odo. sua. hẽte. .i. deuotõem odori ferã coram deo. p Florete flores quasi liliũ. p obſuãtiã ꝓtinẽtie. q Date odorẽ. bone fame. r Et frõdete i gr̃am. p melioratõem vite. s Et collaudate cãticũ. i. ipm corde ⁊ ore, pnũciate. t Et bñdicite dñm. i. ipm dicite bonũ. v In operib⁹ suis. creatõis: recreatõis: ⁊ ꝓseruationis. x Date nõi eĩ⁹. Hic ponit 3ᵐ ad ꝓtemplatõem dispositiuũ: qõ ẽ humiliatio intelligẽtie: nã p̃sumẽtes de suo ingenio ibi deficiũt: ⁊ humiles ꝓficiũt: Matth. xj. Abscõdisti hec a sapiẽtib⁹ ⁊ prudẽtib⁹: ⁊ reuelasti ea paruulis. iõ sb̃dit: x Date nõi eĩ⁹ magnificẽtiã. cogitates q̃ excellit i infinitũ oẽs creaturas: ⁊ etiã creatas intelligẽtias: ⁊ nõ solũ hoc cogitate: ſz etiã ꝓfitemini ore: iõ sb̃dit: Et ꝓfitemini illi rẽ. y Opa dñi vniuersa bona valde. plus q̃ hõ possit itelligere: qui minime rei nõ põt oẽs ꝓpetates cõphendere: ⁊ hoc multũ facit ad repssionẽ ꝓsumptionis hũane: que credit oia q̃tũcũq; ardua posse attingẽ: ⁊ si dei effect⁹ nãles nõ põt hõ ad plenũ cõprehẽdẽ: multo min⁹ põt effect⁹ supnãles cõprehẽdere: de q̃bus sb̃ditur:

regret a generatõe in generatõem. Sapiaz eius enarrabũt gentes: et laudẽ eius enũciabit ecclesia: Si permãserit nomẽ ei⁹: derelinq̃t plus q̃z mille: et si requieuerit: prodẽrit illi. Adhuc cõsiliabo⁊ ut enarrẽ: ut furore .n. repletus suꝫ. Et in voce dicit: O baudite me diuini fructus: et q̃si rosa plantata sup riuos aquaꝝ fructificate. Quasi liban⁹ odorẽ sua uitatis hẽte. Florete flores q̃si liliũ ⁊ date odorẽ: ⁊ frõdete i gr̃am: et collaudate canticũ: et bñdicite dñm in operibus suis. Date nõi eius magnificẽtiã: ⁊ ꝓfitemini illi i voce labioꝝ vioꝝ: ⁊ i cãticis labiorum ⁊ citharis: ⁊ sic dicetis in ꝓfessiõe: Opa dñi vniuersa bona valde. In v̄bo. n. eius stetit aq̃ sicut ꝓgeries: et i sermone

z In vbo ei⁹ stetit aqua sicut ꝓgeries. lapidũ i muro. i trãsitu. n. rubri maris aque erãt filiꝫ isr̃l q̃si p muro a dextris ⁊ a sinistris: exo. xiiij. a Et i ser. oris illi⁹ sic excep. aq̃ꝫ. i iordane: vbi aq̃ steterũt recipiẽtes aq̃s supueniẽtes: ita q⁹ vlteri⁹ nõ trãsibãt: iosue. iij. b Qñ i ꝓcepti illi⁹ placo⁊ fit. .s. tẽpestas i mari: cũ sibi placuerit: vt patz ione. j. c Et non ẽ minoratio. i. defectus d In salute ipius. .i. i saluatõe p ipꝫ facta: vt pz in ipo iosue e Opa ois carnis coram illo. oia. n. occulta p̃terita ⁊ p̃ntia respicit clare ⁊ p̃ntialr: nã ei⁹ cognitio mẽsurat nunc einitatis q̃ cõplectit oẽ tps. f Et nihil ẽ mirabile i ꝓspectu ei⁹. i. difficile sibi. g Nõ ẽ dicẽ. .i. nõ expedit querere h Quid ẽ hoc: aut quid est illud. i. ad q̃d valet hoc vl illud. q. .d. ad nihil: sic dicũt hoies fatui de aialib⁹ venenosis: ⁊ ꝓsilibus: eo q⁹ aliq̃n nocẽt hõi sile. n. ẽ ac si aliq̃s offẽdat ad securim artifi cis: ⁊ ex sua plagatõe dicat eã nõ solũ eẽ inutilẽ: ſz etiã malã: cuz tñ sit ad bonũ ordiata: ⁊ sic vtit ea carpentato⁊: deꝰ aũt oia bõa ĩstituit: ⁊ ad bonũ vtitur oibus creaturis.

oris illius sicut exceptoria aq̃ꝫ: quoniã i ꝓcepto ipsi⁹ placo⁊ fit: et nõ est minoratio i salute ipsius. Opa ois carnis coram illo: ⁊ nõ ẽ qcq̃z abscõditum ab oculis eius. A seculo vsq; i seculũ respicit: et nihil ẽ mirabile i cõspectu eius. Nõn ẽ dicẽ quid est hoc: aut qd ẽ illud ois. n. in tpe suo querentur Benedictio illi⁹ quasi fluuius inundabit: et quo cataclysm⁹ aridam iebriauit: sic ira ipsi⁹ gẽtes q̃ non exqsierunt eũ hereditabit. Quo ꝓuertit aquas in siccitatem ⁊ siccata est terra: et vie illi⁹ ũiꝫ illoꝝ directe sũt: sic pec catoribꝰ offensiones in ira eius. Bona bonis creata sunt ab initio: sic nequissimis bona ⁊ mala. Initiũz necessarie rei vite hominuz aqua: ignis: et ferrũ: sal: lac:

i Oia. n. i tpe suo querẽtur. sicut serpes aliquãdo querit a medico: vt eius carnib⁹ vtat ad curatõem leprosi: ⁊ buffo vt hẽatur lapis pciosus i ipo nutrit⁹. k Bñdictio illius. Hic ponit q̃rtũ ad ꝓtẽplatõem dispositiuũ: ⁊ ꝓclarat qõ dã dictũ: ibi Sũt spũs. 3° infert corrolariũ: ibi Propter ea ab initio. Quartũ dispositiuũ ad ꝓtẽplatõem ẽ ꝓseruatio remuneratois dine: q̃ accedẽtib⁹ ad deũ p ꝓtẽplatõem reddit pmiũ: ⁊ recedẽtib⁹ penã: nã illi bñ vtũt creatur⁹: ⁊ isti abutũtur: ⁊ hoc est qõ dr: k Bñdictio illi⁹. s. dei. l Quasi fluui⁹ inundabit. sup q̃rentes eũ i ꝓtẽplatõe. m Et quo cataclysm⁹. i. diluuiũ n Aridã inebriauit. i. sup mẽsurã repleuit: gen. vij. o Sic ira ipius. i. punitio ei⁹. p Hẽtes q̃ nõ exqsierũt eũ hereditabit. i. ppetuo tenebit. q Quo ꝓuertit aq̃s in siccitatẽ. exo. xiiij. vbi dr: Filij aũt isr̃l prexerũt p mediũ sicci mar⁹ rẽ. r Et vie illi⁹. i. ab eo facte. s Ujs illoꝝ directe sũt. nã p illas filij isr̃l trãsierũt directe. t Sic peccatoribꝰ offensiones i ira ei⁹. nã aq̃ occurrerũt egyptijs sb̃mergẽtes eos: vt dr ibidẽ. v Bona bonis creata sũt ab initio. q⁹ bñ vtunt eis. x Sic neq̃ssimis bona ⁊ mala. .i. illa que sũt bona de natura sua facta si eis nociua ꝓpter suũ abusũ: ⁊ que sint illa sb̃dit: y Initiũ necessarie rei vite hoium. tñ post lapsũ. z Aqua. ad se lauãdũ: ⁊ ad farinã cõmiscẽdũ: ⁊ cetera necessaria.

a Ignis. ad coquendum cibum. b Et ferrum. ad habendum instrumenta diuersarum artium. c Sal. ꝓ condimento ciborum. d Lac. ꝓ nutritõe paruuloꝝ.

a Et panis similagine⁹. i. de simila fact⁹ p sustētatōe adultoꝛ. b Et mel. p pfectōe medicinaꝛ. c Et botrus vue. ad exp̄mēdū inde potū. d Et oleū. p lucernis ꝛ cōdimēto potagioꝛ. e Et vestimētū. ꝯ intēperiē aeris: ꝛ turpitudinē ꝓtegendā. f Hec oīa ꝛc. qz boni bñ vtunt: ꝛ mali male. g Sūt spūs. Hic ꝺclarat qꝺ dā dictū: dictū ē. n. i parte ꝓcedenti: q ira dei gentes que nō exquisierūt eū hereditabit. i. perpetuum tenebit: ıō ꝺeclarat h quō erit: ꝛ ꝓmo p creaturā spūalez cū ꝺi: Sūt spūs. maligni: h Qui ad vindictaz .i. penā i Creati sūt. Sciēdū aūt q oēs angeli creati fuerūt boni ꝛ beatitudinis capaces si stetissent: sed alīq ꝓcātes sua voluntate defectibili facti sunt mali: ꝛ sic ad penā sustinēdā deputati ex ordine diuine iusticie: que nō ꝓmittit dedec⁹ culpe sūi ꝺe coꝛe iusticie: ꝛ ex ꝓnīti p eandē iusticiā deputati sunt ad affligēdū hoies peccatoꝛes: vt qui fuerūt eis volūtarie subiecti in culpa: eis inuolūtarie subꝯciāt i pena: ꝛ sic accipit h Creati ad vidictā. largo mō: sic freq̄nter accipit i h⁹ libꝛo. i. deputati ad penā dicto mō. k Et i furoꝛe suo. q̄ rebellauerūt ꝺeo. l Cōfirmauerūt toꝛ. sua. naz sic peccatū eoꝛ ē irremediabile: sic ꝛ toꝛmētū inimiabile. m Et i tpe ꝓsūmatōis. mūdi n Effūdēt vtutē. ad affligēdū dānatos: q̄ cū eis retrudēt i iferno: nā vsq̄z tūc hītabunt spūs maligni: saltē multi i hoc aere caliginoso ad exercitium hominū. o Et furoꝛē ei⁹ q̄ fecit illos. i. vidictā a ꝺeo dispositā ꝯ peccatoꝛes. p Cōfūdēt. exeq̄ntes pessima volūtate qꝺ oꝛdiatū ē a ꝺeo iuste: hoc ipoꝛtat nomē ꝓfusiōis. q Ignis. Hic ꝓnter ꝺeclarat penam dānatoꝛ p creaturaz coꝛporalē: cū dicit: Ignis: grādo: fames: ꝛ moꝛs: oīa hec ad vindictā creata sūt. Ois creatura coꝛpalis a ꝺeo bona creata ē ꝛ ad bonū hois oꝛdinata. Q aūt ꝺe⁹ ipa vtit ad punitōem maloꝛ: hoc ē ex ꝓnīti ꝛ ex ꝓsuppositōe lapsus hūani: ꝛ iō creatio hic accipit large. p tali ꝺeputatōe. Sciēdū etiā q⁹ p⁹ iudiciū: qz cessabit gnātio ꝛ trāsmutatio el⁹ꝛ: nō erūt aliq̄ coꝛpa mixta: nisi coꝛpa hūana: ꝓpter quod ꝺe coꝛpalib⁹ h posit⁹ ad afflictōem dānatoꝛ erit ibi tm̄ ignis formal⁹r: cetꝛa vo vtual⁹r inq̄tū pena gehēne ꝓtinebit in se eminēt⁹ q̄cquid afflictōis ꝓtinet i ist⁹. r Jn mādat⁹ ei⁹. i. q̄n ꝺns voluerit s Epulabūtur. i. ꝺeuoꝛabūt ipios: ipos affligendo. t Sup terrā in necessitate ꝓparabūt. i. q̄n ꝺns iusserit: cuius mādatū opz ipleri: ꝛ dic⁹: Sup trā. nā ignis ꝓflagratōis purgabit oīa q̄ sūt sup terrā: ꝛ pacto iudicio iuoluet dānatos cū ꝺemōib⁹ retrudēs eos i iferno. v Et i tpib⁹ suis. a ꝺeo ꝺisposit⁹ x Nō p̄teriēt vbū. circa afflictōem dānatoꝛ. y Propꝛea. Hic ex dict⁹ infert auctoꝛ coꝛrelariū i pꝛona p pa dicēs: Propꝛea. i. qz punitio peccatoꝛ erit seuissima. z Ab initio. quo itellexi ista: a Cōfirmat⁹ suꝛ. i. firmiter statui vitare q̄tū posseꝛ peccata. b Et ꝓsiliat⁹ sū. h⁹ idē alijs psuadēdo: c Et cogitatui ꝛ scripta dimisi. ad docendū de p̄dictis ꝛ seq̄ntibus absentes ꝛ futuros. d Oīa opa dñi bona. formal⁹r ꝛ ad bonū oꝛdiata: iō sb̄dit: e Et oē op⁹. diuinū f Hora sua sōmistrabit. i. tpe suo seruiet ꝺo i aliquo: nā oīb⁹ vtit ad glaz sui ꝛ electoꝛum.

et panis similagine⁹: et mel et botꝰ vue: et oleū: et vestimētū. Hec oīa sanctis i bona: sic ꝛ ipijs ꝛ peccatoꝛib⁹ i mala ꝙuertētur. Sūnt spiritꝰ q̄ūi ad vindictaz creati sūt: et i furoꝛe suo ꝓfirmauerūt toꝛmēta sua. Et i tpe cōsūmatōis effundēt vtutē et furoꝛē eius q̄ fecit illos cōfūdēt. Jgnis: grādo: fames ꝛ moꝛs: oīa hec ad vidictā creata sūt. Bestiaꝛ dētes: ꝛ scoꝛpij: ꝛ serpentes: ꝛ rūphea vindicās i exterminiuz ipios. Jn mandatꝰ ei⁹ epū labūtur: ꝛ sūp terrā i necessitate ꝓparabūt: et i tpibus suis nō ꝓteriēt vbū. Propꝛea ab initio cōfirmatus sū: et ꝓsiliat⁹ sū: et cogitaui: ꝛ scripta dimisi. Omnia opa dñi bona: et oē opus hoꝛa sua submināstrabit. Non est dicere: hoc illo neq̄⁹ ē. Oīa. n. in tpe suo cōprobabūtur. Et nunc i ōmni coꝛde ꝛ oꝛe collaudate ꝛ bñdicite nomen dñi.

Caplm. XL.

Occupatio magna creata ē oībus hoib⁹: et iugū graue sup filios adaz ab die exitus de ventre mr̄is eoꝛum usq̄z in diem sepulture in matrem omnium. Cogitationes eoꝛum et timoꝛes coꝛdis: adiuētōes expectatōis: et dies finitōis: a p̄sidēte sup sedē glorioſam

Occupatio magna. p⁹ q̄ posita sunt ad ꝓtemplatōem dis positiua: hic ꝓnter ponit cōtēplatōis mā que duplex ē. s. humana miseria: vt ꝓtēplans se humiliet: vñ Ezechieli dīna sb̄limit ꝓtēplāti freq̄nt dicebat: filij hois ꝛc. ad fcoꝛdationē sue fragilitat⁹: ꝛ dīna excellētia: vt ꝓtēplās q̄tū pōt ipm magnificet. 2° ponit. c. xlij. ibi Memoꝛ ero. Prima i duaa ꝑm duplicē hois miseriā: vnā i vite pgressu: alterā i egressu. 2° ponit. c. seq̄nti: ibi O moꝛs ꝛc. Pria in duas: qz ꝓmo ponit vite p̄nt⁹ miꝛia: 2° ad ei⁹ releuatōez dīna gra: ibi Bria sic̄ padisus. Est. n. modus auctoꝛis h⁹ libꝛi tractare de opposit⁹ iuxta se iuicē: vt magis elucescāt: sic freq̄nt patuit i p̄dict⁹. Pria adhuc i duas: qz primo pōit hois miꝛia ꝯcta: 2° miꝛia p ipm acta: ibi furoꝛ ꝛ zelus). Circa ꝓmū ꝺi: a Occupatō magna. i. solicitudo ꝯ miserias vite p̄nt⁹. s. ifirmitat⁹: famis: sit⁹: frigoris: ꝛ huiusmōi. b Creata ē. i. supiducta oīb⁹ hoib⁹. Sciēdū tñ q⁹ hō a ꝓma. creatōe fact⁹ ē potēs nō moꝛi p donū oꝛigialis iusticie: ꝛ p ꝑs liber ab oīb⁹ istis miseriis: sz ipso peccāte iuste subtractū ē ab eo donū oꝛigial⁹ iusticie: ꝛ sic sb̄iectus ē miseriis ꝛ penalitatib⁹ hui⁹ vite c Et iugū graue. i. grauis labor: quē opz sustinē ad puidēdū sibi: vxoꝛi: pli: ꝛ familie de necessarijs hui⁹ vite d A die exitus de vētre mr̄is eoꝛ. vnde exeunt nudi ꝛ lugētes. e Usq̄z in ꝛc. in matrē oīum. i. in terrā ad quam reuertuntur i anxietate ꝛ nuditate. f Logitatō es eoꝛū. de agendis coꝛ toꝛq̄ntes. g Et timoꝛes coꝛdis. de malis futur⁹ ipm affligētes. h Aduentōes expectatōis. i. fictōes maioꝛ maloꝛuz i futuro q̄ sint ventura: quia sicut dicitur sap̄. xvij. Sēper p̄sumit seua perturbata conscientia: homo. n. in timoꝛe positus ex sonitu foliorū imaginatur adesse hostes ei⁹. i Et dies finitionis. idest moꝛtis. qui p̄cognitus est causa afflictionis. k A p̄sidente super sedem gloriosam. idest p̄lato: doctoꝛe: ꝛ iudice magno.

l Usq; ad humiliatũ i terrã ⁊ cinerẽ.i. hoiem totaliʳ deiectũ. m Ab eo qui vtit hiacyntho .i. serico vestibus. n Et portat coronã. vt reges magni. o Usq; ad eũ q̃ cooperit lino crudo.i. vili sacco. p Furor. Hic ꝓnter ponit miseria acta ex homis malicia: ⁊ ꝓmo mẽtalis: 2° corpal' ibi Ad hec mors. Circa ꝓmũ, dr: p Furor.i. ira excessiua. q Zelus. .i. inuidia. r Tumultus. cogitatõum cor multiplr ipellentiuz. s Fluctuatõ .i. mẽtis perplexitaʃ t Et timor mortis. vbiq; insidiãʃ hõi. v Iracũdia pseuerãs. inimici. x Et cõtentio.i. metꝰ litigij. y Et in tẽpore refectiõis .i. q̃etis. z Incubili somn' noctis imu. sciam eiuʃ.i. disponẽs ꝓuiũ eiꝰ qđ facere cogitauerat: iõ dr cõiter nox hẽt ꝓsilium: ex quo sequtur inquietatio: ppt qđ sbdit: a Modicũ aũt tanq̃ nihil in reqe. quod .n. modicũ est q̃si nihil cõputat: vt dr.ij. phyc. b Et ab eo i somnis q̃si i die respectꝰ. nã fiũt ei sõnia de his que viderat i die: eo q̃ fiũt p fantasmata: q̃ remanẽt abeũtib' sensibilib': vt dr.ij. de aia. c Cõturbat' ẽ in visu cordis sui. p somnia terribilia. d Tanq̃ q̃ eua. i die belli. p totã. n. diẽ illã remanet trepidus ⁊ anxiꝰ ex piculo i quo fuit: ⁊ timet ũsequi ab hostib'. e In tpe salu. sue. i. ꝓsperitatiʃ f Exurrexit. miser hõ p supbiã: g Et admirãs. Ad intellectũ huiʃ lre que vz iuoluta ꝓsiderãdũ: q̃ admirãs dubitat .j. metaphy. Itẽ q̃ euasit magnũ periculũ: lz tũc timeat vt dictũ ẽ: tn postea trãsacta passione nihil aut modicũ timet pericula: sperãs q̃ euadet sicut ãtea: ⁊ hoc est quod dr: g Et admirans rẽ. iungat tn sic littera: Et ad nullũ timorẽ. i. ad nullũ terribile. h Cũ oi carne ab hoie vsq; ad pecꝰ. i. siue illud terribile sit hõ q̃cunq; siue bestia: g Admirãs. i. timẽs vel dubitãs: q̃ per suã supbiã nõ timet hoiem vel bestiã. i Et sup peccatores. sic p supbiã obstinatos: k Septuplũ. i. grauis punitio veniet: sic dr gen. iiij. Qui occiderit Laym septuplũ puniet. i. grauit. l Ad hec. Hic ꝓnter põit miseria siue pena corpalis: quã debẽt ꝓsiderare ꝓplatiui: ⁊ ꝓmo i, ppriꝰ corpib' cũ dr: l Ad hec. i. ꝓter p̃dicta. m Mors. violenta. n Sãguis. i. plagatõ o Lõtẽtio. p vba dura. p Et rũphea. i. gladiꝰ. q Oppssiões. tyrãnoz. r Famis. p sbtractões cibario rũ s Et ꝓtritio. carcez ⁊ vinculoz. t Et flagella. virgaz sup iniquos creata sũt. v Hec oia. nã freqn ter. p suis iniqtatib' sic puniũt. x Et ppt illos factꝰ ẽ cataclysmꝰ. i. diluuiũ: vt pz gen. vj. cetera patent. y Oẽ munꝰ. Hic 2° ponit pena iniquoz in bonis tpalib' cũ dicit: O ẽ munꝰ datũ, p sũuersione iusticie. z Et iniqtas. ppt munꝰ facta. a Delebit. i. datores munez ⁊ subuersores iusticie ppt munera delebũt de pñti vita: ita q̃ nihil apparebit de possessiõib' eoz ⁊ pompa: sicut i ỏlet tabulis nil apparet. b Et fides .i. fidelitas iustoz. c In scla stabit. i effectu suo. d Substãtie iniustoz. i. diuitie eorũ e Sic fluuiꝰ siccabũt. accipit h fluuiꝰ ꝓ torrẽte: q̃ sbito itu mescit niuiũ dissolutõe: ⁊ cito desiccat: sic iniustoz diuitie velociter acqrunt: ⁊ velocius freqntẽ ab eis auferũt. f Et sic toma. i plu. psonabũt. qđ tn p pluuiam cito cessat: sic põpa diuitũ iniq̃z cito tollit a pncipibus ex modica occasiõe. g In apema. suas. ad accipiendũ male h Letabitur. iniquꝰ. i Sic ꝓuaricatores. dinoz mãdatoz k In cõsũmatõe tabescẽt. qz freqntẽ cũ credũt se eẽ securos sbito dficiũt: sic pz Luc. xij. de illo q̃ dicebat aie sue: Da

cꝰ ẽ cataclysmꝰ. Oia. n. que de tra sũt i terrã ꝓuertent: ⁊ aq̃ oes in mare ꝓuertent. Omnẽ munꝰ et iniqtas ỏlẽbit: et fides i sẽculuz stabit. Subẽ iustoz sicut fluuius siccabũt: et sic tonitruũ magnũ i pluuia psonabũt. In aperiẽdo manꝰ suas lẽtabit sic pꝛeuaricatores i ꝓsũmãtõe tabescẽt. Nepotes ipiorũ nõ mltiplicabũt ramos: et radices imũde sup cacumẽ petre sonãt. Sup oẽm aquã viriditas: et ad oram flumis añ oẽ senũ euellet. Oia sicut paradisus i bndictõibus: ⁊ mia i seclo pmanet. Vitã sibi sufficiẽtl operariꝰ condulcabitur: et in ea inuenies thesaurum. Fili edificatio ciuitatis confirmabit nomen: et super hãc

ũsq; ad humiliatũ i terraz ⁊ cinerẽ: ab eo q̃ vtitur hiacyntho et portat coronam ũsq; ad eũ q̃ opit lino crudo. Furor: çelus: tumultus: fluctuatio: et timor mortis: ira cũdia pseuerãs: et ꝓtẽtio et i tpe refectõis i cubili sõnus nocti imutat sciam eiꝰ. Modicũ aũt tanq̃ nihil i rege: et ab eo in somnis q̃si in die respectꝰ. Cõturbat ẽ i visu cordis sui: tanq̃ qui euaserit i die belli. In tpe salutꝰ sue exurrexit: ⁊ admirans ad nullũ timorẽ: cuz oi carne ab hoie vsq; ad pecus: et super pctores septuplũ. Ad hec: mors: sãguis: ꝓtẽtio: et rũphea: oppressiones: fames: et ꝓtritio: et flagella. Sup iniquos creata sũt hec oia: et ppter illos fa

bes multa bona reposita in multos ãnos: qesce: comede: bibe: epulare. dictũ ẽ aũt ei: Stulte hac nocte repetẽt aiaz tuã a te. l Nepotes. Hic 3° ponit iniq̃z pena i suis successoribus: cũ dr: Nepotes ipioz nõ mul. ramos. i. filios. q. d. eoz ꝓgenies nõ diu durabit. m Et ra. imũde. i. parẽtes eoz ex qb' sẽ ortꝰ. n Sup ca. pe. sonãt. i. sic arbor plãtata su per petras nõ figit ibi firmit radicẽ. ppt qđ cito cadit super petras sonitũ faciẽdo: ⁊ sic freqntẽ iniq̃ diuites cadũt cũ sõitu mag: nã ex hoc casu mlti loqnt adiuicẽ ꝓgaudendo. Ad hoc etiã iducit aliꝰ exẽplũ cũ dr: o Sup oẽz aquã. etiã stagnalẽ p Viriditas. i. herba viridis crescit: ⁊ accipitur h sup. p iuxta: q: crescit i ripis ppter humiditatẽ ire: sic dr: q̃ pariter ẽ sup sequanã. i. iuxta. q Et ad oram flumis. sic mlr crescit eadẽ rõe. r Añ oẽ se. euellet. i. citiꝰ ⁊ facilꝰ: qz radix ẽ in humido: p hoc itelligit: q̃ gnãtio malorz cito deficit. s Oia. Postq̃ actũ ẽ de miseria hoiem depmente: hic ꝓnter agit de dei gra ipm releuãte: ⁊ didit i duas partes: pncipalẽ ⁊ icidentalẽ: que icipit ibi: Oiam. Circa ꝓmuz ponit multiplex bonũ, pueniẽs ex gra cũ dr: s Oia sic paradisus i bndictõib'. i. sicut paradisus ẽ locꝰ amen' ⁊ bonis fructib' plen': sic gra dei gratiosã facit aiam ad dei hitationẽ ⁊ bonis operib' plenã. t Vita sibi operariꝰ sufficiẽtl. .s. ad acqrẽdum sibi victũ ⁊ vestitum p laborem suũ. v Condulcabitur. per gratiã dei que mitigat suum laborem. x Et in ea inuenies thesauz. s. glẽ cꝰ gra est arra. y Fili edificatio ciuitatis cõfirmabit nomen. s. edificantis: sicut nomen Romuli confirmatum est in memoria hominũ ex edificatõe ciuitatis romane. z Et sup hãc. firmitatem.

mûlier imaculata cõputabitur. Uinûm ⁊ musica letificãt cor: ⁊ sup vtraq; dilectio sapie. Tibiẽ ⁊ psalterium suauẽ faciũt melodiaz: ⁊ sup vtraq; lingua suauis Grãtiã ⁊ speciẽ dẽsiderabit oculus tu⁹: ⁊ sup hoc virides satões. Amicus ⁊ sodalis in tempore ꝓueniẽtes: ⁊ sup vtroq; mulier cũ viro Frãtres in adiutoriũ in tpe tribulatõis: ⁊ sup eos mia liberabit. Aurũ ⁊ argẽtũ: ⁊ ꝓstitutõ pedũ: ⁊ sup vtrũq; ꝓsiliũ bñplacitũ. Facultates ⁊ vtutes exaltãt cor: ⁊ sup hoc timor dñi. Non ẽ in timore dñi minoratio: ⁊ nõ est in eo ingrẽ adiutoriuz. Timor dñi sicut paradisus bñdictõis: ⁊ sup oẽm glam tpalem b Operuerũt illũ. Fili i tpe vite tue ne idigeas. Melius ẽ. n. mori q; idigere. Uir rẽspiciẽs in mẽsaz aliena: non est vita eius in cogitatõe victus. Alit enim aiam suã cibis alienis. Uir autẽ disciplinat⁹ ⁊ erudit⁹ custodiet se. In ore iprudẽtis ꝓculcabit inopia: ⁊ in ventre eius ignis ardebit.

Caplm. XLI.

O Mors q; amara ẽ memoria tua hõi pacẽ habẽti in substãtijs suis: uiro quieto: ⁊ cui⁹ vie directe sunt in oibus: ⁊ adhuc valenti accipere cibum. O mors bonũ ẽ iudiciũ tuũ hõi indigẽnti: ⁊ qui minorat viribus: defecto etate: ⁊ cui de oibus cura ẽ ⁊ incredibili:

a Mulier imaculata. qõ ꝓcedit ex dina gra. b Lõputabit. qz firmitas ei⁹ stabit in eĩnũ: nõ sic aũt ciuitatis edificiũ. c Uinũ ⁊ musica letificãt cor. qõ pz ad sensũ. d Et super vtraq; dile. sapie. nã leticia ex vino ⁊ musica cãta est in pte sensitiua: delectatio ꝓueniẽs ex sapia ẽ in parte itellectiua que ẽ superior ⁊ melior. vñ phs ponit felicitatẽ hois. x. ethi. i ꝓtẽplatõe sapiẽtie: ⁊ accipit hic sapia ifusa que ẽ douũ spũs sancti: ⁊ sic ꝓcedit ex gra. e Tibie ⁊ psalteriũ suauẽ faciũt melodiã. qñ ꝓcordãt ad inuicẽ. f Et super vtraq; ligua suauis. .s. doctoris vel pdicatoris ò fide ⁊ moribꝰ docẽtis: que sil⁹ suauitas ex gra dei ꝓcedit. g Hȳam. hec ẽ pars icidẽtalis: que diuiditur i duas partes: fz duplex icidẽs: 2ª ibi: Fili in tpe. Primũ ẽ qz tractauit de gra dei: hic ex incidẽti ponit aliqua que sit hõi gratiosa dicens: g Hȳam ⁊ spẽm. i. rẽ artificialẽ gratiosã ⁊ pulchrã h Desiderabit oculus. naz i hoc delectat. i Et sup hoc virides sationes. magis. n. delectãt visum ⁊ ꝓfortãt: op⁹. n. nãe efficacius ẽ opere artis. k Amicus ⁊ so. i tpe ꝓue. sunt adinuicẽ delectabiles. l Et sup vtroq; mulier cũ viro. qñ ꝓcordes sĩt: sũt magis delectabiles: tũ qz si vna caro: tũ quia indisso lubilis p totã vitã suã est eoz cõiũctio: nõ sic aũt sodalium ꝓiũctio: fz freq̃nter cito dissoluit. m Fres i adiutoriũ. mutuũ n In tpe tribulatõis. ẽ valde gratiosũ. o Et sup eos mia liberabit. a tribulatõe: ⁊ vificat hoc nõ solum de mia oci: fz etiã de mia hois aliq̃: p Aurũ ⁊ argẽtuz. .i. diuitie. q Et ꝓstitutio pedũ. i. sanitas corporis p quã hõ stat sup pedes suos: ista sũt hoibus gratiosa. r Et super vtrũq; ꝓsiliũ bñplacitũ. deo: qõ ẽ de dñis mandatis: ⁊ ꝓsilijs adimplẽdis. s Facultates ⁊ vtutes. corpales t Exaltant cor. p supbiã. v Et sup hec timor dñi. reprimens hanc exaltatõem: x Nõ est in timore dñi. filiali y Minoratio. i. defectus boni. z Et nõ ẽ in eo ingrẽ adiutoriũ. s. hũanũ: nã timẽs dñm hz pñs adiutoriũ dinũ: p hoc tñ nõ intelligit: q; ꝓtẽni debeat adiutoriũ hũanũ: nã hoc eẽt tẽtare deũ: fz q; deficiẽte humano sbsidio ꝓfidẽduz ẽ firmit⁹ de dino: ió subdit: ⁊ Timor dñi sicẽ padisus bñ dictõis. vbi. n. est deus: ibi ẽ paradisus: sicut roma vbi ẽ papa: luc. xxiij. Hodie mecũ eris i paradiso. a Et sup oẽm glam tpalem b Operuerũt illũ. s. bñdictões dei operuerũt timẽtes dñm. c Fili i tpe. hic ponit 2ᵐ incidẽs: eo q; in parte imediate ꝓcedẽti dixit: q; i timore dñi nõ ẽ defectus boni: hic iducit ad exercitiũ boni opis: quo tollit egestas spũalis ⁊ corpalis: dicit igit: c Fili in tpe vite tue. i. tpe vite pñtis tibi ꝓcesse ad bñ operãdũ. d Ne idigeas. .i. ne sis ociosus: nã ad ociũ sequit spũalis ⁊ tpalis egestas: ita q; hic ponit ꝓhs ꝓ añcedẽte. e Melius ẽ. n. mori. corpalis. f Quã indigẽ. i. ociosũ ẽ: p quod q̃s moritur spũlit. s. xxxiij. Multã malicia docuit ociositas: ⁊ alñ corporalr: qz frequẽter hõ p ociũ ꝓuertit ad latrociniũ ꝓpter quod suspẽdit. g Uir respiciẽs i mẽsam alienã. sicut sunt histriones: ⁊ mẽdicãtes validi a bonis opibꝰ ociosi. h Nõ ẽ vita ei⁹ i cogi. victus. i. nõ cogitat aliq̃d facẽ vñ debeat rõabilr viuẽ illis aũt qui itendũt diuinis obsequijs ⁊ doctrinis debẽt victꝰ: de q̃bus dicit saluator Matth. x. Dignꝰ ẽ operarius cibo suo. i Alit. n. aiam suã. i. vitã k Cibis alienis. histrio ⁊ mẽdicans validus qui vacui si bonis opibus. l Uir aũt disciplinat⁹. q̃tum ad mores. m Et erudit⁹. q̃tum ad sciaz n Custodiet se. ab ociositate. o In ore iprudẽtis. i. pigri ⁊ ociosi p Lõculcabit inopia. qz frequẽter hẽt parũ ad comedẽdũ. q Et i vẽtre eius ignis ardebit. i. fames.

Caplm. XLI.

O Mors. Postq; actũ ẽ de miseria hois respicientis statũ vite pñtis: hic ꝓnter agit de misia eius que respicit statũ mortis: vtrũq; vo. oz ꝓtẽplatiu⁹ ꝓsiderare: ⁊ ꝓmo agit de morte pene: scõo de morte culpe: ibi Disciplinã i pace. Prima in duas: qz ꝓmo agit de morte tpalis pene: scõo de morte eterne: ibi Filij abominationum. Circa ꝓmũ dicit: a O mors q; amara est memoria tua. qua q̃s cogitat se moriturũ corporalr. b Hõi. s. iniusto: ꝓpter qõ in aliquib⁹ libris in textu ponit: fuit tñ primo quedam interlinearis glosa postea textui p scriptores inserta. b Pacez habenti i sbstantijs suis. i. in mobilibus ⁊ imobilibus diuitijs que non diripiuntur ab alijs. c Uiro quieto. qui non molestatur litigijs. d Et cuius vie directe sunt in omnibus. temporalibus fortuna sibi fauente. e Et adhuc valenti accipere cibum. i. sano corpore: ⁊ potenti comedere ⁊ bibere laute: nec mirum si mors est amara tali: quia de paradiso terrestri suo vadit ad infernum: nam Luc. xvj. dicitur de diuite epulone: Mortuus est diues ⁊ sepultus in inferno. f O mors bonum est iudicium tuum homini. ⁊ subintelligitur iusto g Indigenti. victu ⁊ vestitu. g Et qui minoratur viribus. corporis ex infirmitate. h Defecto etate. ⁊ sic hẽt duplicem causam debilitatis. i Et cui de omnibus cura est. idest solicitudo de omnibus mandatis dei adimplendis: vt exponunt aliqui. potest tamen magis litteraliter exponi de omnibus necessarijs vite querendis: sicut Lazarus vlceribus plenus querebat refici de micis q̃ cadebãt de mẽsa diuit. k Et incredibili

qz nō acḉelcit ſue petitōi: ſicut de Lazaro dr: Et nemo illi dabat. a Qui pdit ſapiam. i. incipit deſipere ex etate z infirmitate: merito nāq; iudiciū mortis ē iſti bonū: qz per hoc trāſit ad reḉem beatoz: Luc. xvj. Factū ē aūt vt morereſ mēdic⁹: z portareſ ab angelis i ſinum abrae. iō ſb̄ditur:

qui pdit ſapiam. Nōli metuere iudiciū mortis. Dē mēto q añ te fuerunt: z que ſupuenture ſūt tibi: hoc iudiciū a dño oi carni: et q ſupueniet tibi i bēneplacito altiſſimi: ſiue decē ſiue cētum ſiue mille anni. Nō eſt. n. in iſerno accuſatio vite. Filij abominationuz fiūt filij pccatoz: et q ꝓuerſant ſecus domos ipioz. Filioꝝ pctoz periet hēditas: et cū ſemie illoz aſſiduitas oprobrij. Bē patre ipio que runt filij: quoniā ꝓpter illū ſūt i opprobrio. Uē vobis viri impij: qui dereliqſtis legē dñi altiſſimi. Et ſi nati fueritis i maledictōe naſcemini: z ſi mortui fueritis: i maledictōe erit pars via. Oia que de terra ſunt i terrā cōuertētur: ſic ipij a maledcō i pditōem. Lucr⁹ hoium

i cōꝛpoꝛe ipoz: nōmē autē ipioz delebit. Cūrā habe de bono noie: hōc. n. magꝭ pmanebit tibi: qz millē theſauri pcioſi z magni. Bōne vite numer⁹ dieꝝ: bonū aūt nomē pmanebit i euū. Diſciplinaz i pace cōſeruate filij. Sapia. n. abſcōdita ēt theſaur⁹ inuiſus: q vtilitas i vtriſqz? Melioꝛ ē hō q abſcondit ſtulticiā ſuā: qz homo q abſcōdit ſapiam ſuam. Uerūtn reuertimini i his q̄ ꝓcedunt de oꝛe meo. Nōn eſt. n. bonū oēz irreuerētiaz obſeruare: ēt nō oia oībus bn̄ placēt i fide. Erubeſcite a pꝛe z a mre ō fornicatōe: ēt a pſidēte z a potēte ō mēdacio: a ꝓncipe z a iudice de ōlicto: a ſyna goga z plebe ō iniqtate: a ſocio z amico ō iuſticia: et de loco i q̄ bitas de furto:

rōabilr viuētiū. y In coꝛpoꝛe ipoz. q. d. ſi affligant h⁹ ē in pnti vita q̄diu ſunt i hoc mortali coꝛpe. z Nomē āt ipioz delebit. de libro vite: z ſic perpetuo cruciabūtur mꝛte gehēne. a Curā habe. Hic ex dictis iſert coꝛrelariū. ſ. q hō dz eē multū ſolicit⁹ de iuſticia ꝓſeruāda p quā euadit eternū ſuppliciū: z acquirit pmiū eternuz: z hoc ē quod dr: a Curam habe ō bono noie. i. de re boni nomis: que ē iuſticia legalis: nā includit oēz vtutē. b Hoc. n. magis pmānebit tibi. q iuſticia perpetua ē z imortalis: ſap. j. ca. c Quā mille theſauri. tpales q ſi trāſitoꝛij. d Bone vite numer⁹ dieꝝ. i. vita bōa meritoria breuis eſt: z cito poſſunt dies ei⁹ numerari. e Bonū aūt nomē. i. iuſticia que eſt res boni nois ſ Permanebit in euo. i. eternalr in pmio. g Diſciplinā. Poſtq̄ actū eſt ō mꝛte pene: h pnter agit de mꝛte culpe: quā ſilr dz ꝓtēplatiu⁹ ꝓſiderare: z dicitur i tres partes: nā inducē pmo ad eius noticiaz 2° ad ipius erubeſcentiā: ibi Erubeſcite. 3° ad ei⁹ fugā ſeu cautelā: ibi Ne auertaſ. Circa pmū dic: g Diſciplinā. moꝛ coꝛreptiuā. h In pace. pector⁹ i Cōſuate filij. memoriē retinēdo: z vacit operādo: z ſb̄dit rō: k Sapia. n. abſcōdita. i. q̄ ñ oñdit i ope z doctria. l Et theſaur⁹ rē. q. d. ſic nō pficit tpalr: ſic nec talr ſapia ſpūalr: imo nocet hn̄ti inq̄tū abſcōdit i ira talētū oñi ſui: Matth. xxv. iō ſb̄dit: m Melioꝛ ē hō rē. i. min⁹ malus. n Uerū tn̄ reuertimini. vos filij. o In his q̄ pcr. ō oꝛe meo. ꝓſide rādis z retinēdis. p Nō ē. n. bo. oēz irre. obſeruare. i. nō ē bonū diſcipło alicui irreuerētiā hīe ad doctoꝛē: ei⁹ doctrinaz ꝓtēnēdo vel negligēdo. q Et ñ oia. doctoriſ ocā r Oi b⁹ diſcipulis s Bn̄ placēt i fide. i. lz ſint fidei ꝓuenientia: tn̄ eis ñ placēt: qz ſi ibuti opione alia. q. d. ꝓpi tn̄ huiuſmōi diſplicētiā oñdē nō debēt aliquā irreuerētia. t Erubeſcite. Hic ꝓnter iduc ad culpe erubeſcētiā: eſt. n. de ſe turpis: z p ꝓns erubeſcibil. Aliq tn̄ culpe ſi ſpālr erubeſcibiles coꝛaz aliq⁹ pſonis magl̄ coꝛā alijs: z h⁹ ē qō dr: t Erubeſcite a pꝛe z a mre de foꝛni. vi eiz exeoꝝ icōtinētia ꝓcedē: q. p lem genuerunt luxuriosā. v Et a preſidente z a potente de mēdacio. ne coꝛam illis mentiamini: quia punitoꝛes ſūt mendacij. x A ꝓncipe z a iudice de delicto. quod ꝓcepe runt facere omittendo: dicit. n. delictū quaſi derelictū. y A ſynagoga z plebe de iniquitate. contra deum vel ꝓximū nam ſic efficitur homo infamis in populo. z A ſocio z amico de iniuſticia. ad quos eſt iuſticia maxime conſeruanda. a Et de loco in quo habitas. de furto. ſ. faciendo: nam ibi debet homo pꝛe ceteris locis fideliter ſe habere.

qui pdit ſapiam. Nōli metuere iudiciū mortis. i. ponas te i tali ſtatu: vt iudicium mortis ſit tibi bonum: z ſb̄dit modum: c Memento que añ te fuerūt rē. nam ex memoria ſanctorū patrū qui pꝛeceſſerūt: z ꝑmiorū iuſtoꝛ: z penarū iniquoꝛ: que vētura ſūt diſponit hō ad mortis iudiciū ſecure expectādū. d Et qui ſupueniēt tibi. de numero annoꝛ pluriuz vel paucoꝛ. e In bn̄placito altiſſimi. i. ſm eius volūtatē ſufficiat tibi: z adimpleaſ illud i exercitio boni: z ſb̄ditur cā: f Non eſt. n. in inferno accuſatō vite. nō. n. aliq⁹ ibi pōt ſe excuſare allegādo breuitatē vite ꝫ deum dicens: Si diu vixiſſem multa bona feciſſez. g Filij abominationū. Hic ꝓnter agit de mꝛte culpe: z ꝑmo fit ꝓpoſitū: 2° infert coꝛrelariū: ibi Curā habe. Circa ꝑmū dr: Filij abominationū. i. abominatōe digni: ſicut. j. reg. xxvj. dr: Filij mortis eſtis vos q̄ nō cuſtoditis dñm veſtrū. Sunt. n. abominabiles i ſpectu dei z iuſtoꝛ. h Filij peccatoꝛ. i. imitatoꝛes paꝛnoꝛ ſceleꝛ i Et qui ꝓuerſant ſecus domos ipioꝛ. nā imitant actꝰ eoꝛ: ꝓl. xvij. Cū peruerſo puerteris. k Filioꝝ peccatoꝛ periet hereditas. ſ. eterna: qz lz ſit ideficiens in ſe: tn̄ perit ab iſtis: inq̄tū repellunt ab ea ꝓ ſuis demeritis.

l Et cū ſemie illoꝛ aſſiduitas opprobrij. nā eternalr ſunt reꝛprobati. m De pꝛe ipio querūtur filij. i. ꝓque. runt in iſerno. n Qm̄ ꝓpter illū ſunt i opprobrio. i. dānati: eo q male fuerūt informati ab ipo: q̄bus tn̄ tenebat de bono documēto: iō ſb̄dit: o Ue vobiſ viri impij. eſt aūt ve cōminatio maledictōis eterne. p Qui dereliqſtis legē altiſſimi. ꝓ inobediētiā. q Et ſi nati fueritis in maledictōe rē. i. natiuitas via facta ē ad maledictōem culpe: z moꝛs via ad maledictōem gehēne: nō ex actoꝛe nāe: ſed ex defectu parētalis diſcipline. r Oia que de terra ſunt. ꝓducta s In terraz ꝓuertētur. ſicut pz ad ſenſū. t Sic ipij a maledicto. culpe q̄ ē a diabolo. v In pditōem. gehēne: que eſt cū diabolo: Matth. xxv. Ite maledicti in ignē eternū: q̄ parat⁹ ē diabolo z angelis eius rē. x Luctr⁹ hoiuz.

b De vitate dei ⁊ testamēto. trāsgrediēdo oz hō erubescē qz deus videt vbiqz. c De discubitu in panib⁹. i. a pma sede in mēsa alteri⁹: Luc. xiiij. Cū inuitat⁹ fueris ad nuptias recūbe in nouissimo loco ⁊c. pmū. n. locū accipe ꝓpa auctoritate signū ē ambitōis magne. o Et ab obfuscatōe dati qō fit qñ datur ꝓ remuneratōe turpi: vt ꝓ fornicatōe vel aliquo huiusmōi e Et accepti. quando accipit sīn gratitudine vl' ꝓ negocio turpi. f A salutātib⁹ de silentio. qz signum ē odij eos nō resaluta re. g A respectu mulieris fornicarie. qz signū ē incōtinētie h Et ab auersione vl' cognati. ppt pauperiē suā nolendo eū cogīscere: quod est manifeste signū supbie. Ab oibus. n. istis faciendis oz hō tanq̄ a turpibus erubescē. i Ne auertas. Hic ꝓnter inducit ad culpe fugā seu cautelaz: ⁊ ꝑmo facit h° de ꝑlibus vicijs breuit̄ transeundo: 2° de vicio incontinētie diuti⁹ imorādo: seqnti. c. ibi Filia pīs. Prima i duas: qz ꝑmo facit hoc i vicijs factoz ⁊ vboz seꝑatim: 2° ꝓiunctiz: sequēti. c. ibi Ne pro his. Prima adhuc i duas: qz ꝑmo inducē ad fugā culpe in factis: 2° in vbis: seqnti. c. Circa ꝑmum dicit: i Ne auertas faciē a ꝓximo tuo. indigēti: qō petit denegādo: k Et ab auferēdo partē. i. aliqd de bonis alterius: l Et nō restituēdo. i. sub ꝓposito nō restituendi: ⁊ supplēdum est: caueas oino. nā peccatū est iniusticie manifeste. m Ne respicias⁹ mulierē alieni viri. eā ꝓcupiscēdo: qz iā mechatus⁹ es eā in corde tuo: Matth. v. n Et ne scruteris ancillā eius. inq̄rēdo ꝑ eā qualr̄ posses ōcipe dominā. o Neq3 stetes⁹ ad lectū ei⁹. nā h° ē signū iflāmati appetit⁹.

AB amicis. Hic ꝓnter iducit ad fugā culpe .XLII. i vbis: ⁊ ꝑmo in verbis ip̄roperij dicēs: a Ab amicis de sermōib⁹ imꝓperij. supple caue: nā ei⁹ imꝓperiū reuertit in te: ⁊ sic nō solū pctm̄ est: sed etiā turpe b Et cū dederis. aliqd alicui c Ne imꝓperes. qz sic nō solū meritū amitteres: sed etiā peccares ꝓximū cōtēnendo: 2° de vbis ꝓsilij: cū dicit: d Nō duplices sermonē audit⁹ ⁊c. i. qō in secreto dictū est tibi: nō iteres sermonē reuelādo alteri. e Et eris vere sine ꝓfusione. i. sine nota ꝓditōis: que est in reuelatōe secreti. f Et inuenies grām in ꝓspectu oīuz hoiuz. q̄ reputabāt te fidēlē. g Ne ꝓ his. Hic iducit ad fugā culpe in vbis ⁊ factis ꝓiūctim: ⁊ ꝑmo ꝓpositū facit: 2° quedā correlaria ꝓcludit: ibi Sup mulierē. Circa ꝑmū ponit pla vba ⁊ facta culpabilia: de q̄bus oibus ꝓmittit dicēs: g Ne ꝓ his oibus ꝓfundaris. corā do ⁊ hominib⁹ bonis. h Et ne accipias psonā vt deliquas. faciēdo ꝯ iusticiā distributiuā bonoz vel punitiuā malorum. i De lege altissimi ⁊ testamēto. trāsgrediēdo. k De iudicio iustificare impiū. qō est iniquū. l De vbo socioz ⁊ viatoz. q̄ aliquis soc⁹ tuus vel ābulās tecū in via dixerit tibi ex familiaritate aliqua reuelando in eoz opprobriū. m De datōe hereditatis amicoz. i. qō debes amicis dare: si detur ꝑ te extraneis est signū infidelitatis. j. Timoth. j. Si quis suoz curā nō hēt ⁊ maxie domesticoz fidē negauit: ⁊ ē infideli ōterioz. n De equalitate statere ⁊ ponderū. a te nō seruata. o De acq̄sitōe mltoz. .s. ꝑ tuā rapinaz. p Et paucoz. ꝑ tuā pigritiā. q De corruptōne emptiōis ⁊ negociatoz. ꝑ tuaz ꝺceptōem ⁊ fraudē. r Et ꝺ mlta .i. nimis dura s Disciplina filioz. per quā efficiūtur fugitiui. t Et seruo pessimo lat⁹ sanguinare. i. vsq3 ad effusionē sanguinis notabilē verbera re: hoc. n. ē signuz crudelitat⁹ nimie ꝓpter qō Plato seruū suū deliqntē in psona ꝓpria noluit flagellare: sed ei⁹ correptōem cōmilit alteri: ne ipse modū excederet: ⁊ notarē de crudelitate: in oibus .n. dictis homo faciens ea reddit ꝑdicto modo ꝓfusibilis. v Sup mulierē. Hic ex ꝑdictis infert quedā corrolaria: lz. n. homo debeat vitare notā ꝓfusionis: vt dictū est: nō tamē ꝓpter hoc oz omittere rerū suaz diligētē custodiā: etiā si ꝓpter hoc aliquis irrōabil⁹ dicat ipsum de alijs nimis diffidētē. ⁊ qm̄ inē cetera vxoz ē magis custodiēda dicit: v Sup mulierē neq̄. i. lasciuā ⁊ petulātē: vel bona mariti sui dissipātē: x Bonum ē signū. i. clausura bn̄ signata: ⁊ h° corꝑis sui ꝯ lasciuiā ⁊ rez mariti ꝯ dissipatōem: ⁊ qz nō solū cauēdum ē ab ea: sed etiā ab alijs: subdit: y Ubi man⁹ multe sī. ad capiēdū parate: z Claude. res tuas ꝑ diligētē custodiā. a Et quodcūq3 trades. famulis tuis: b Numera ⁊ appēde. ei sub certo numero ⁊ pōdere trade: vt scias rōem debitā repetere. c Datū vo. tuū alteri. d Et acceptū. a te ab altero: e Omne describe. vt scias cui debeas esse grat⁹: ⁊ quis tibi. f De disciplina insensati ⁊ fatui. qui nō est doctrine receptibilis: supple abstine: sicut dcm̄ ē. s. xxxij. c. Ubi nō ē audit⁹: ibi ñ effūdas ꝓmonē. g Et ꝺ senioꝛib⁹. moꝛib⁹ vl' etate. h Qui iu. ab adolescētib⁹. supple si⁹ solicit⁹: ut hec abusio tollat. i Et eris. i oib⁹ q̄ ꝑtinēt ad moz disciplinā. k Et ꝓbabil'. i. ꝑmdabil': l In ꝓspe. oiuz viroz. rōabil⁹ viuētiū. m Filia pīs. Hic agit de cautela ꝯ luxuriā diuti⁹ imorādo cū dr: Filia pīs. prudēt⁹. n Absc̄dita ē. i domo: ne corꝛūpat extrauagan⁹: sic dina filia iacob: gen. xxxiij. o Uigilia ⁊ solicitudo ei⁹. i. ꝑ custodia ei⁹. ꝑ Aufert sōnū. pīs custodiēt⁹. ceta patēt vsq3 ibi:

a Ne forte cū viro cōmorata trāsgrediat. lectū mariti. b Aut certe sterilis efficiat. ꝑpt nimiā frequntiam ꝓcubit': vñ & meretrices cōes rarissime ingregnant: ideo sb̄dit: Super filiā luxuriosā &c. ꝑz vsq; ibi: c A detractōe in ciuitate. i. ne pplis ciuitatis detrahat de te: dicēdo q̄ lubrica facta est ex defectu tue custodie. d Et abiectiōe plebis &c. i. te faciat abiectū & ꝓfusuz in medio populi. e Oi hōi noli itēdere in specie. i aspectu sue pulchritudis delectādo: hoc dicit ad euitatōem vicij ꝑ nām: ad qd̄ plurimi erāt pni. f Et i medio mulierū noli cōmorari. & sb̄ditur causa cū dr: g De vestimētis. n. ꝓcedit tinea. corrum pēs ipsa. h Et a muliere iniqtas viri. sic ꝑz i adā: dauid: & salomone: cuius cor per mulieres fuit deprauatū. iij. reg. xj. i Melior ē. n. iniqtas viri. i. min' mala. k Quaz bñfaciens mulier. s. ad cohitādū: vñ istud refert ad id qd̄ premittit: In medio mulierū noli cōmorari. magis. n. periculosum ē hōi cohitare cū muliere extranea etiā bona: q̄z cū viro iniquo. l Memor ero. sicut dcm̄ fuit in ꝓncipio. c. xl. duplex ē. n. mā ꝓteplatiui. s. hūana milia vt se humiliet: & excellētia dina vt deū magnificet. Igit̄ termiata ꝑma: hic ꝓnter agit̄ de 2ª: excellētia vo dina a viatorib' nō vt in seipa: exo. xxxiij. Non videbit me hō & viuet. sed cognscit̄ per suos effect': sap̄. xiij. A magnitudine spēi & creature poſſat cognoscibiliꝝ creator eorr videri. Sic g̃ ꝓcedit: q̄ ꝑmo declarat̄ p creaturas ei' excellentia: 2° infert ꝓclusio intēta. c. seqnti: ibi Multa dicimus. Prima in duas: q̄ ꝑmo declarat excellētia dei ex corporib' celestib': 2° ex elemētarib': sequēti. c. ibi Uide arcū. Prima i tres: q̄ ꝑmo declarat ꝓpositū ex ꝓpetate solari: 2° ex ꝓpetate lunari: seqnti. c. ibi A luna. 3° a specie stellarr: ibi Spēs celi. Prima adhuc i tres: q̄ ꝑmo a sole dicē incipit: 2° ad magnificādū deū ꝓcedit: ibi Non ne dns. 3° ꝓpositū de sole resumit: & pn̄ seqntis. c. Circa p mū p modū pfatōis dic: l Memor ero igit̄ operuz dni. p que pōt aliqualr cognsci. m Et que vidi. iungat sic lra: Et opa ei'. magnifica: Que vidi. i sermōib' dni. i. in scriptur sacris dinitus reuelat̄ Annūciabo. vt audiētes noticiā aliquā hēant de ptāte dina. n Sol illuminās p oia respexit. i. oia visibilia fecit: nā ab eo illuminant corpa celestia & terrestria: ꝑpt qd̄ dr pi virorū deorūq; ij. de aia. o Et gla dni plenū ē op' ei'. nam aufert sonū: ne forte i adolescētia sua adultera efficiat: & cū viro cōmorata odibil' fiat: neq; polluat i virginitate sua & i patnis suis grauida iueniatur: nē forte cuz viro cōmorata transgrediatur: aut certe sterilis efficiat Super filiā luxuriosaz confirma custodiā: neq; faciat te in opprobriū venire inimicis: ā detractōe in ciuitate & abiectōe plebis: & confundat te i multitudie pplī Omni hōi noli itendē i specie: & i medio mulierr noli cōmorari. Dē vestimentis. n. ꝓcedit tinea: & a muliere iniqtas viri. Dēlior est. n. iniqtas viri q̄z bēnefaciens mulier: & mulier ꝓfundēs i opprobrium. Dēmor ero igit̄ operr dni: & q vidi ānū ciabo: in sermōib' dni opa ei'. Sol illuminās p oia respexit: & gla dni plenū ē op' ei'. nam aufert sonū: ne forte i adolescētia sua adultera efficiat: & cū viro cōmorata odibil' fiat: neq; polluat i virginitate sua & i patnis suis gra'uida iueniatur: nē forte cuz viro cōmorata transgrediatur: aut certe sterilis efficiat Super filiā luxuriosaz confirma custodiā: neq; faciat te in opprobriū venire inimicis: ā detractōe in ciuitate & abiectōe plebis: & confundat te i multitudie pplī Omni hōi noli itendē i specie: & i medio mulierr noli cōmorari. Dē vestimentis. n. ꝓcedit tinea: & a muliere iniqtas viri. Dēlior est. n. iniqtas viri q̄z bēnefaciens mulier: & mulier ꝓfundēs i opprobrium. Dēmor ero igit̄ operr dni: & q vidi ānū ciabo: in sermōib' dni opa ei'. Sol illuminās p oia respexit: & gla dni plenū ē op' ei'. Nōne dns fecit sanctos ad narrare oia mirabilia sua: quē ꝓfirmauit dns omnipotēs stabilis i gla sua: Abyssum & cor hoiuz iuestigauit: & i astutia eorr excogitauit. Cognouit. n. dominus oēm sciam: & inspexit in signum eui: annuncians q̄ pterierūt & que supuentura sunt: revelās vestigia occultorr. Non pterit illū ois cogitatus: & non abscōdit se ab eo vllus sermo. Dā'gnalia sapiētie sue decora'uit: q̄ue est añ sclm & vsq; in sclm: nec; adiectum ē neq; minuet: & nō eget alicui' cōsilio. Quam desiderabilia sūt oia opa ei': & tanq̄z scintilla que ē cōsiderare. Oia hec viuūt & manēt in sclm: & i oi necitate oia obaudiūt ei. Oia duplicia: unū ꝓ vnū potētia dei gloſa relucet i solis operib': q̄ sūt illumiare ceia corpa: renouare ira herbis & floribus: terrenascentia solijs & fructib': & sic de alijs ei' effectib'. p Nōne dns. Hic ꝓnter ꝓcedit ad dei magnificētiā dicēs: Nōne dns fecit scōs. suos .s. pphas q Enarrare oia mirabilia sua. eis reuelata: nā tales reuelatōes fiūt scis: vt per eos alijs manifestētur ad gla ꝓditoris. r Que ꝓfirmauit dns oipotens. iplendo q̄ dixit p pphas. s Stabilis i gla sua. q. d. lz faciat mutabilia: tn̄ ppzie ipe ē imutabil' oio. t Abyssuz. i. diabolū: v Et cor hoium. qd̄ alijs est ig̃tum x Inuestigauit. i. pfecte cognouit. y Et i astutia eorr. .i. malicia: fraude: & volūtate iniqua. z Excogitauit. ex illis eiciēdo bōa. a Cognouit. n. dns oēz scientiā. creataz & icreatā. b Et ispexit in signū eui. sil' ituens ocursū toti' mundi: ió sb̄dit: c Annuncians q̄ pterierūt & que supuētura sī. p moysen. n. ānunciauit creatōem mūdi ptritā: gen. j. & p ipm & alios pphas denunciauit mlta futura: vt patz eorr scripturas intuēdo. d Reuelans vestigia occultorr. p silitudines impressas mētib' pphar: & reuelās intellectū figurarr veteris testamēti. e Nō pterit illū ois cogitat'. i. nullus cogitatus hois: angeli: demōis latet eū. f Magnalia sapie sue decorauit. i. decora oñdit p decorē suorr effectū: vt solis: & lune: & stellarr. g Que ē añ sclm &c. lz. n. effect' dine sapie sint tpales: ipa tn̄ ē eterna. h Neq; adiectū est neq; minuet. dina nanq; sapia minui nō pōt nec augeri: q̄ est ifinita. i Quā desiderabilia oia opa eius. s. ad cognscēdū. q. d. valde: vt ꝑz p humanū desiderīū ad sciendū ipsa. j. metaphy. Oēs hoies nā scire desiderant. k Et tanq̄ scintilla q̄ ē ꝓsiderare. i. valde bonū est cōsiderare: q hec opera dina lz sint mirabilia: tn̄ non sūt nisi qdā modica scintilla bonitat̄ & excellentie dine. l Oia hec viuūt & manēt i sclm. oēs. n. creature viuūt i deo: qm̄ p modū itelligibilem sunt in eo: ideo dicitur Joh. ꝑmo: Qd̄ factum est in ipso vita erat. s. ab eterno: & sic sunt ibi permanenter. m Et i omni necessitate. idest quando est vtile. n Omnia obediunt ei. i effectu: q̄ creatura merito obedit creatori. o Omnia duplicia. hoc apparz sensibiliter i elementis: quorum quodlibet habet duplicem qualitatez loquendo de qualitatibus actiuis & passiuis: terra nanq; frigida est & sicca: & per frigiditatem conuenit cum aqua: & per siccitatem ei opponitur: ideo subditur: p Unum contra vnum. quia per vnam qualitatem ei contrariatur: similiter est de aqua respectu aeris: quia aqua frigida est & humida: & per humiditatem conuenit cum aere: & per

frigiditatē ei ꝓriat. Et sil'r ē de aere respectu ignis: nā aer calidus ē ⁊ humidus: ⁊ p caliditatē ꝓuenit cū ign e: ⁊ p humditatē ei ꝓriat: nā ignis calidus ē ⁊ siccus. Lz aūt in corpib' celestib' nō sit ꝓrietas ꝓpe: cū sint incorruptibilia: tn ē ibi q̄dā oppositio: ⁊ ꝓueniētia: ꝓuenūt. n. inḡtū sunt oia sperica ⁊ est ibi quedā oppositio inḡtū mouēt ab oriēte in occidētē motu diurno: ⁊ econtrario ab occidēte in oriēte motu ꝓpo. q Et nō fecit quicq̄ deesse. i. non fecit aliqđ iperfectū: qz dei pfcta sūt opa: deut. xxxij. r Uniuscuiusq̄ cōseruabit bona. qz sic ē actor oīs boni: ita ⁊ eius ꝓseruator: iō sequitur: s Et q̄s satiabit videns gl'am eius. .i. excellētiā sue maiestatis relucētē in suis creaturis. q. d. nullus qz q̄to quis magis cogscit eū p creaturas: tanto magis accendit ad ipm āplius cogscēdū quousq̄ ꝓueniat ad cogscendū eum facie ad faciē: i quo ꝓsistit humane cognitōis termin': ⁊ vꝫ beatitudo: Joh. xvij. Hec ē vita eina: vt cogscāt te solū deū: ⁊ quē misisti Jesū xp̄z tē.

et nō fecit qcq̄ deesse. Uniuscuiusq̄ ꝓseruabit bona. Et q̄is satiabit videns gloriā eius: .XLIII.

Altitudinis firmamētū pulchritudo ei': species celi i visione gl'e. Sol i aspectu ānūciās in exitu: vas admirabile: op' excelsi. In meridiano exurit trā: et i cōspectu ardoris ei' q̄is poterit sustinere: Fornacē custodiēs in opibus ardoris. Triplicit'er sol exurēs mōtes: radios igneos exufflās et refulgēs: radijs suis obcecat oculos. Magn' dns q fecit illū: ⁊ i semonib' eius festinauit iter. Et lūna i oīb' tp̄ suo: ostēsio tpis et signū eui. A lūna signūz dies festi: lūminare q̄ minuit i cōsūmatione. Mensis fz nomē eius ē: crescens mirabiliter in cōsūmatōe. Uas castroz in excelsis: i firmamēto celi resplendēs gl'ose. Species celi gloria stellaz mundū illuminās in excelsis dom'. In verbis sanctī stabūt ad iudiciū: ⁊ nō deficiēt in vigilijs suis. Uide arcum et benedic qui fecit illum. Valde speciosus est in splendore suo. Gyrauit celum in circuitu glorie suo. i. i suo cursu. v Oīsio tpis. tps. n. cōiter magis muratur fm ei' cursū: vñ nouiluniū vlgariť dī tps nouū. x Est signū eui. i. etatis mūdi: qz iudei duratōez mūdi cōputāt p ānos lunares: vt exponūt aliq̄. sed hoc ē falsū: vt oñdi sup dan. c. ix. ⁊ iō dī: Signū cui. qz per eius motū numerant mēses apud hebreos: de q̄bus fuit auctor iste. Duratio vo mūdi nō solū currit per annos: sz etiā p mēses. y A luna. supple accipit z Signuz diei festi. s. pasche q̄ festū celebrari ꝓcipit exodi. xij. .xiij. luna primi mēsis icipiēdo a vesp: ⁊ festi neomenie: q̄ celebrari dr apud hebreos i ꝓncipio cuilibet lunatōis. ⁊ Lumināre. q̄ minuit i cōsūmatōe sui cursus qui terminat i cō iunctōe cuz sole. a Mēsis. fz nomen eius est. nam cū exit a sole icipit nouus mēsis. b Crescēs mirabil'r i cōsūmatōe. i. vsq̄ ad pleniluniū. c Uas castroz i excelsis. sicut. n. ordo stellarum noiatur militia celi i pluribus locis veteris testamenti: ita dī hic castra. Jn hoc autem ordie siue castris luna post solem tenet locum ꝓncipalem. d Jn firmamento celi resplēdens. prē ceteris stellis: vnde Gen. primo: Sol ⁊ luna dicuntur duo lumiaria magna. e Species celi. Hic consequenter ex stellis declarat imensitatem dine magnitudis dicens: Species celi gloria stellarum. i. claritas stellarum est species siue pulchritudo celi: sicut patet ō nocte serena. s. cum stellis celum ornatum est. ⁊ dicitur hec claritas gloria: qz gloria a claritate deriuatur: dicta quasi claria. c. mutato in. g. vnde dicit Tullius: q̄ gloria est clara cum laude noticia. f Mundum illuminans i excelsis dominus. q. d. lz stelle celi sint tam pulchre: tamen non sunt latria venerande: quod tamen faciebant aliqui gentiles: sed solus deus est latria colēdus q̄ est ꝓncipalis mundi illumiator: nam ab eo procedit claritas solis ⁊ stellarum. g Jn verbis sancti stabūt ad iudicium. i. stelle i iussu dei: q̄ est sanctus sanctorum: cessabūt a motu tempore iudicij completo numero electorum: ad quem finaliter eorum motus ordinatur. h Et non deficient. vsq̄ ad tempus iudicij. i Jn vigilijs suis. idest in exercitio sui motus ad continuatōnez generationis. k Uide arcum. Hic consequenter declaratur dina magnificentia ex his que fiunt i elemētis: ⁊ ꝓmo i aere: secūdo in aqua: ibi Jn sermone eius. Jn ꝓma tanguntur plures ipressiones notabiles que fiunt i aere: iter quas ꝓmo tractat de iride dicens: k Uide arcum. idest considera eius apparitionem mirabilem. l Et benedic qui fecit illum. nam in infinitū est pulchrior ⁊ mirabilior. m Valde speciosus est. iris. n Jn splendore suo. idest i coloribus suis: quia resplendent in nigredine nubis: sicut in speculo.

Altitudis firmamētū. Hic resumit ꝓ .XLIII. positū de sole ad declaratōem magnitudinis diui ne dicēs: a Altitudis firmamētū. i. celū videre um cōprehēdēs sub se orbes septē planetaz: q̄ dr ee celum altitudis: eo q̄ est alt' celo aereo. b Pulchritudo ei'. est effective. c Sol i aspectu. qz suo lumie illustrat alia luminaria celi sidereī: iō sb̄dit: c Spēs celi i visione glorie. i. valde gratiosa ⁊ admirabili: nec itelligit hoc de visione vera ⁊ beatifica: sed de visiōe solis māli: que ē valde pulchra: ⁊ sic dī: Spēs celi. sicut nobilior ⁊ sapientior ciuis dicit spēs ⁊ decor ciuitatis. e Annūciās in exitu. i. in suo occasu: q̄n exit ō hemisperio nr̄o. tūc. n. alia lumiaria celi que nō apparebāt añ ꝓpter pñtiā maioris lumis ip'i' solis: ⁊ hec apparitio dicit annūciatio. f Uas admirabile ē. ip̄e sol q: ptinet in se vtual'r varios effect' q̄ fiūt in elemētis formalit. g Op' excelsi. qz fact' ē p creatōem: que ē op' sol' dei. h Jn meridiano exurit terrā. qz tūc cāt intensiorē caloꝛē i Et i ꝓspe. ardo. ei'. qn recte sup terrā cadūt radij eius. k Quis poterit sustinē. q. d. nullus hō: nā i ꝓna torrida nō ponit aliqua hitatio humana: qz sol trāsiret sup capita eor: iō sb̄dit: Fornacē custodiens tē. l Triplr sol exurēs. s. citius: eo q̄ i ortu suo pcutit capita montiū: et diutius: qz vsq̄ ad occasū: et breui': qz radi' solis pcutiēs capita montiū breuior ē q̄ radi' descēdēs ad pfunda vallium. m Radios igneos. nō formalr sz effective n Exufflās. .i. emittēs. o Refulgēs radijs suis obcecat oculos. quia nō pōt ꝓspici ab hoīb' oculis irreuerberatī. Et ex dcis ꝓcludit magnitudo dine maiestatī cū dī: p Magn' dns tē. excedit. n. ip̄z portō abil'r oēm effectū suū cū sit cā eq̄uoca. q Jn sermōib' eius. i. ex ordinatōe dei r Festinauit iter. .i. cursū suū: nā in vna die nāli circuit celū. s Et luna. Hic ꝓnter ex ꝓpetatibus lune declarat magnitudo potētie dine cū dr: Et luna i oīb'. i. apud oēs gētes. t Jn tpre

sue:mãꝰ excelsi aperuerũt illũ. Imperio suo accelerauit niuẽ: et accelerat coꝛruscatiões emittere iũdicij sui. Propterea apti sũt thesauri et euolauerũt nebule sicut aues. In mãgnitudine sua posuit nubes: et ꝓfracti sũt lapides grãdinis. In ꝓspectu eiꝰ ꝓmouebunt mõtes et in voluntate eiꝰ aspirabit nothus. Uox tonitrui eius vberauit terrã: tẽpestas aq̃lonis et ꝓgregatio spũs: et sic auis deponẽs ad sedendum aspgit niuẽ: et sic locusta demergẽs descẽsus eiꝰ. Pulchritudinẽ coloꝛis eiꝰ admirabit oculꝰ: et sup imbrẽ eiꝰ expauescit coꝛ. Belu sicut salẽ effundet sup terrã: et duꝫ flauerit fiet tanq̃ cacumia tribuli. Frigidus ventus aquilo flauit: et gelauit crystallꝰ ab aqua. Sup per oẽm ꝓgregationẽ aq̃ꝫ requescit: et sicut loꝛica induit se aquis. Et deuoꝛabit mõtes: et exuret desertũ: et extinguet viride sicut ignis. Medicina oim infestinatiõe nebule: et rõs obuians ab ardoꝛe venieti: humilẽ efficiet eũ. In sermone eiꝰ siluit ventꝰ: et cogitatiõe sua placauit abyssum: et plantauit illum dñs ieſus. Qui nauigãt mare: enarrãt pericula eius: et audietes auribꝰ nostris admirabimur. Illic ꝑ clara opa et mirabilia: varia bestiarũ genera et oim pecoꝛ: et creatura beluarũ Propt ipm cõfirmat ẽ iti-

p Manus excelsi aperuerũt eũ. i. fecerũt ipm apparẽ in signũ federi inter ipm et terrã: q̃ decetero ñ pdet aquis diluuiũ oẽm terrã: Beñ. ix. Tractare tñ ō coloꝛibꝰ iridis et figura magi disquisite ptinet ad libꝝ metheoꝛeoꝝ. et siliter ō sequẽtibꝰ impssionibꝰ. q Imperio suo. Hic ꝑñter tractat de niue: nubibꝰ: coꝛruscatiõe: grandine: et terremotu dicens: Imperio suo accelerauit niuẽ. i. celeriẽ descẽdere fecit eã q̃ causat ex exalatiõibꝰ hũidis anteq̃ reſoluant i aquã cõgelatis: et dr Accelerauit. qz in oibus effectibꝰ deus est agẽs ꝓncipale. r Et accelerat coꝛruscationes emittere. qz celeriẽ imo i instanti apparẽt alonge. s Judicij sui. Dicunt ãt coꝛruscatiões iudicij diuini: qz ꝓcedũt i effectu ſm iudiciuꝫ sue sapientie. t Propterea. i. ex eodẽ iudicio. t t Apti sũt thesauri. i. occulte cause ipssionũ hꝰ mõi: v Et euolauerunt nebule. i. nubes tenues: q̃ a vento mote ꝑ aerẽ vidẽt volare. t Jn magnitudie sua. i. i vtute sue ptãt. v Posuit nubes. i. disposuit. x Et ꝓfracti sũt lapides grãdinis. qñ reſoluũt in aquã. Sunt aũt grãdines gutte pluuie a frigoꝛe ꝓgelate in descẽsu a nube. y Jn ꝓspectu eiꝰ ꝓmouebunt mõtes. vt ꝑz in terremotu: qui aliq̃n fit ex causa naturali. s. ex exalatiõi bus calidis et siccis i terre viscerib' inclusis. Aliq̃n vo ex supnaturali: sic fuit i deuoꝛatiõe dathan et abiron a terra: vt habet numeri. xvj. Et oꝛãtibꝰ aplis locus i quo ꝓgregati erãt: motꝰ est: act. iiij. z Et in volũtate eius aspirabit. i. flabit. a Nothus. i. australis ventꝰ. b Uox tonitrui. Hic agit de tonitruo: et cũ hoc reſumit de niue: et ꝺbusdã alijs dicẽs: Uox tonitrui eiꝰ vberauit terrã. ipellẽdo aerẽ vsq̃ ad ipam: sic enim i ꝓiectiõe lapidis intra aquã fiũt quedã gyratões aque: et vna ps ipellit aliã vsq̃ ad locũ remotũ: sic in foꝛmatiõe soni q̃ est ex ꝓcussiõe aeris vna ps aeris ipellit aliã vsq̃ ad locuꝫ vbi termiat audit': vt habet. ij. de aia. Et accipit h vox tonitrui large ꝓ sono: qz vox ꝓꝓie nõ est nisi aiatoꝝ. c Tẽpestas aq̃lonis. i. q̃ ꝓcedit ab aquilone. e Et ꝓgregatio spũs. i. vẽti q̃ causat tẽpestatẽ: supple oĩa hec sunt a deo actoꝛe: Reſume. s. d Uerberauit terram. affligẽdo habitãtes sup eã. f Et sic auis ponẽs. alas suas. g Ad sedendũ. sup arboꝛẽ. h Aspgit niuẽ. faciẽs eã requiescẽ sup terrã. i Et sic locusta demergẽs. i. sup viridia descẽdẽs ad coꝛrodẽdũ. k Descensus eiꝰ. s. niuis: cui' floccelli descẽdũt i magna multitudine: sic locuste. l Pulchritudinẽ coloꝛis eiꝰ. sic habẽt libri coꝛrecti: Admirabit oculꝰ, et multo pꝰ admirabit est actoꝛ eius. m Et sup imbrẽ eiꝰ expauescit coꝛ. naz ex reſolutiõe subita niuiũ i aquã frequẽter ptingit submersio hoim. n Belu sic salẽ effundet sup terrã. vocat hic gelu pruina et grãdo parua: q̃ habẽt quãdã sili'tudinẽ cuz sale in apparẽtia: et etiã sic sal in aqua calida: sic et ꝓdicta liq̃fiũt et reſoluunt cũ flauerit ventꝰ reſolutiuꝰ. o Et duꝫ flauerit: Fiet tanq̃ cacumia tribuli. q̃ sũt alba: et dispaꝛẽt ad modicũ flatuz venti. p Frigidus. Hic ꝓñter tractat de vẽto aq̃lonari dicẽs: Frigidꝰ ventꝰ aquilo flauit. p imperiũ dei. q Et gelauit crystallus ab aq̃. i. crystallꝰ fit ex aqua cõgelata. Est eni crystallus glacies idurata ꝑ plures ãnos: q Sup oẽm cõgregationẽ aq̃ꝫ requiescit frigiditas vẽti aq̃lonaris. qz facit aquas i supficie cõgelari. r Et sicut loꝛica induit se aquis. Aque ei i supficie cõgelate ad modũ vesti mẽti opiunt frigiditatem de subter latentẽ s Et deuoꝛabit mõtes. i. terrenascẽtia in mõtibus. t Et exuret desertũ. i. viridia que sunt i deserto: ideo subdit: v Et extiguet viride. i. destruet. x Sic igne. sic habẽt hic libri coꝛrecti. i. sic cõbureret ab igne: sz qm̃ sic ventꝰ aq̃lonaris facit terrã sterilẽ: vt dictũ ẽ: sic ecõtrario ventꝰ australis q̃ est calidꝰ inducẽs pluuiã et roꝛẽ fecũdat terrã: ideo subdit: y Medicina oim. scz exustoꝝ ꝑ ventũ aq̃lonarẽ. z Jn festinatiõe nebule. q̃ ꝑ ventũ australẽ adducit: et i pluuiã terre fecũdatiuã cõuertit sz qz austro flãte fit aliq̃n caloꝛ nimꝰ: et terrenascẽtiũ ipediti'u': ideo subdit remediũ cũ dicit: a Ros obuiãs. dicto caloꝛi. b Ab ardoꝛe venienti. i. causato a sole et vẽto australi. c Humilẽ efficiet eũ. i. tempabit caloꝛis excessuz. d Jn sermõe eiꝰ. Hic ex effectibꝰ q̃ fiũt i aq̃ declarat excellẽtia diuina cũ dicit: Jn sermõe eiꝰ. s. dei. e Siluit ventuſ. vt ꝑz Jone. j. et Matth. viij. Marc. iiij. et Luc. viij. f Cogitatiõe sua. i. volũtate sua. g Placauit abyssũ. i. oceanũ ab eiꝰ ꝓmotiõe. h Et plãtauit illũ dñs ieſus. i. deꝰ q̃ ẽ saluatoꝛ oim. i Jesus eni interptat salꝰ. Auctoꝛ eni huiꝰ libri q̃ fuit hebꝛeꝰ: licz scripsit hũc libũ grece: iterseruit tñ h nomẽ hebꝛaicũ: plãtauit aũt deꝰ oceanũ qñ ꝓgregauit aquas q̃ sub celo sunt in locũ vnũ: Beñ. j. k Qui nauigat mare. sic habent libri coꝛrecti. Enarrant picula eius. que sunt valde multa. l Et audietes auribꝰ nris admirabimur. qz talia nõ vidimꝰ. m Illic ꝑclara opa. i. diuine vtutis declaratiua. n Uaria bestiaꝝ genera. nã sũt ibi pisces aialibꝰ terrestribꝰ silles i figura. o Et creatura beluaꝝ. i. mõstruosoꝝ piscium: sic sũt balene et hꝰ mõi. p Propt ipm. s. oceanũ restrigẽdũ. q Cõfirmat ẽ itinerꝰ finis. i. posit ẽ terminꝰ a deo: vltra quẽ nõ ꝓgredit sup aridaz: Job. xxxviij. Quis ꝓclusit ostijs mare: seq̃t: Circũdedi illũ termis meis et posui vectem et ostia et dixi vsq̃ huc venies: nõ procedes

amplius ꝛc̃. r Et in sermone eī. s. oci. s Cōpositā sē oia. i. dispositā i pondere: numero: ꝛ mēsura: vt dicit sapie xj. t Multa dicim⁹. Hic ꝓnter ponit ꝓclusio itenta. s. q licet ex creaturis aliquā cognitiōez habeam⁹ de deo. illa tn̄ est valde impfecta: iō quicq̄d dicē aut cogitare ō deo possumus i infinitū deficit ab eī excellētia: ppi q̄ ipz laudare ꝛ glorificare debem⁹ q̄tuz possumus). Dicit igit: t Multa dicimus. de deo ex eī effectib⁹ v Et deficim⁹ verbis. Na eī excellētia est incōprehēsibilis a nobis: ꝛ p ꝓnās ienarrabilis: Un̄ dicit sexta ꝓpositōe ō causis: ꝓma causa supioz est omi narratiōe: ꝛ non deficiūt ligue a narratiōe eī: nisi ꝓpter narratōnē ipī: qm̄ ē sup oēm causā: ꝛ nō narrat nisi p causas secūdas: q̄ illuminant a lumine cause ꝓme. x Cōsūmatio aūt sermonū ipe est. naz ipe solus se ꝓphēdit pfecte: ꝛ exꝑmit i verbo suo sibi cōsubstātiali ꝛ coeterno. y In omib⁹ gloriātes. que possum⁹ ex creaturis cognoscē. z Ad q̄d valebim⁹. s. attigere ō diuina maiestate. q̄si dicēt: ad modicū valde: ꝛ subditur causa:

neris finis: ēt i sermone eī ꝓpositā sūt oia. Multa dicim⁹: ēt deficim⁹ vbis: ꝓsum mātio aūt sermonū: ipe est In ōmib⁹ gloriātes: ād q̄d valebim⁹: Ipe enī oipotēs sup oia opa sua. Terribilis dns ēt magn⁹ vehemēter: ēt mirabilis potētia ipius. Glorificātes dnm q̄tūcunq; potuerit⁊ supualebit ad huc: ꝛ admirabilis magnificētia eī. Benedicētes dominū exaltate illū q̄tū potestis: maioz ē enī omi laude. Exaltātes eū replemini vtute. Nē laboretis: nō. n. cō phendetis. Quis videbit eū: ēt enarrabit: ꝛ q magnificabit euz sic est ab initio: Multā absc̄dita sūt mā ioza his. Pauca enim vidimus operū eī. Omia aūtē dns fecit: ēt pie agētib⁹ dedit sapientiā. Ca. XLIIII.

a Ipe enī oipotēs sup oia opa sua. i. in infinitū trāscendēs ipa: ppter q̄ p ea de deo cognoscim⁹ pauca. b Terribilis dns. i. ab omib⁹ tumēdus. c Et magn⁹ vehemēter. q magnitudinis eī nō ē finis: psal. cxliij. o Et mirabil⁹ potētia ipī q̄ nō possum⁹ totaliī cognoscē minimū effectū eī iō ꝓcludit. e Glorificātes dnm q̄tūcunq; potuerit⁊ cē: Et ꝑ vsq; ibi: f Exultātes eū replebimi vtute. q dat grām ꝛ vtutē laudātib⁹ eū deuote. g Ne laboretis. ad cognoscēdū eū pfecte: q hoc ē ipossibile. h Quis vidit eū. sicuti ē. i Et enarrabit⁊c̄. Ad hoc tndet: Joh. j. Deū nemo vidit vnq̄: vnigenit⁹ fili⁹ q̄ ē in sinu pīs: ipe vidit ꝛ enarrauit ⁊c̄. k Multa dei opa absc̄dita sunt. a nobis. l Maioza his. s. sole ꝛ luna ꝛ ceteri p̄dictis: nā oēs angeli q̄ sūt i maxio numero: si icogniti nobis: iō sb̄dit: m Pauca enī vidim⁹ operū eī. nā etiā de coꝛpalib⁹ maioz ps ē hominib⁹ ignota. n Et pie agētib⁹. i. ipm colētib⁹: nā pietas est diuin⁹ cult⁹. o Dedit sapiētiā. i. cognitiōez diuinoz q̄tum ptinet ad salutē. Capitulū. XLIIII.

Laudem⁹ viros. Supius actū est de vtutib⁹ ratiocinādo: hic idē agit exēplificādo: q hic ponūt exēpla patrū vtuosoz q̄ videm⁹ imitari: et diuidit i duas ptes. na auctoꝛ ꝓmo ponit exēpla patrū: secūdo gr̄as agēdo termiat libū istū ca⁹. lj. Pria i duas: q ꝓ cōmendat vtutes patz generaliī: secūdo spāliī: ibi Enoch placuit deo. Pria adhuc i duas: q ꝓmo ꝓmēdat vtutes patrū i psoniꝭ ppijs secūdo i eoz filijs: ibi Qui de illis nati sūt. Lira ꝓm⁹ dicit:

a Laudem⁹ viros glorioſos. i. omi honoꝛe dignos: ſm ꝓmētatoꝛē. s. eccl. honoꝛ ē reuerētia exhibita alicui in testimoniū sue vtutis. sed si hoc fiat secrete vel coꝛaz paud: sic ē honoꝛ tn̄. si aūt i palā ꝛ coꝛā multi: sic dicit gloria. b Et parētes nr̄os i generatiōe sua. i. p generatiōez suā. s. carnalē q̄tū ad genitos ex eis: ꝛ spūalē: q̄tum ad edoctos ab eis. Apō hebꝛeos enī de q̄b⁹ fuit auctoꝛ iste doctoꝛ alicui⁹ habet sic pī eī: vnō dicit aplus. j. coꝛ. iiij. In xpo iesu p euāgeliū ego vos genui. i. p ꝓdicatiōnē euāgelij. c Multā gloriā. idest multa opa gl̄iosa. d Fecit dns. p viros istos e Magnificentia sua. i. largitate sua. f Al seculo dominantes in ptātib⁹ suis. i. virtutibus ꝓpꝛijs a deo sibi tn̄ collatis vn̄ filij hebꝛ dixerunt ad abꝛaam: Gen. xxiij. Princeps dei es apud nos. g Homines magni vtute. Tēpoꝛe enim diluuij fuerūt homines magni coꝛpe. s. gigantes: Gen. vj. sz erāt parui vtute aut nulli: nā erāt moꝛib⁹ incōpositi. h Et prudētia sua p̄diti. nā prudētia ē auriga vtutū. i Nūciātes i ꝓphetis. i. in ꝓphaꝛ scriptis. k Dignitatē ꝓphetaꝛ. i. q̄ debz exhiberi ꝓphetis: ꝛ hoc verificat ō studiosis i scriptur⁊ ꝓphetaꝛ: q̄les fuerūt plurimi ō quib⁹ infra ꝓsequit. l Et iperantes in pñti pplo. s. dauid Machabei: ꝛ plures alij. m Et virtute sue prudētie pplis sanctissima vba. supple nūciātes n In puericia sua. sic habēt libri coꝛrecti. o Reqrētes modos musicos. nō ad dissolutionē: sz ad deuotioz: sic patz de dauid: q̄ laudes diuinas a sua iuuētute canebat i cithara. p Et narrātes carmia scriptaꝛ. i. psalmos ꝛ cātica metrice ꝓposita. q Homines diuites i vtute. vtutes enī vere diuitie sūt: qꝛ violēter auferri nō possūt. r Pulchꝛitudinis studiū hn̄tes. i. legis ꝛ phetaꝛ: quoꝛ studiū ē pulchꝛū. s Pacificātes i domib⁹ suis. i. ista milijs et homib⁹ sibi subiectis. t Oēs isti i generatiōibus gētis sue. i. ūter gētes generatiōis sue. v Gloriā. bone fame. x Adepti sūt. p opa sancte vite. y Qui de illis. Hic ꝓnter ponit laus patrū i filijs suis: ē enī fili⁹ de substātia pīs: iō laus patz redūdat i filios: ꝛ ecōuerso. dicit igit: Qui ō ill⁹ nati sī. moꝛes patz imitātes. z Reliq̄rūt nomē. bonū: a Narrādi laudes eorū. ad ifoꝛmatiōez moꝛ: ꝛ p oppositū subdit ō mal: b Et sī q̄z nō ē memoꝛia: i bono. c Perierūt q̄si q̄ n̄ fuerit. nihil boni p⁹ se reliquētes. d Et nati sī q̄si nō

nati. nã eoꝝ natiuitas alĩs nõ ꝓfuit: sed magis nocuit. e Et filĩ eoꝝ cũ ipĩs. pierũt: eo ꝙ imitatores patrũ scelerũ fuerũt. f Sed illi vi. mise. sũt. i. misericordes ⁊ dei misericordia digni. g Quoꝝ pietates ñ defuerũt: alĩs desecerũt. erga idigẽtes. h Et cũ semi. ipoꝝ pseue. bo. hereditas. i. ꝓmissionis terra: in q̃ mãserũt iudei q̃diu seruauerũt mãdata dei. Uel hereditas eĩna. que ꝓmanet i spe certa obseruãtib⁹ diuia mãdata: ⁊ q̃ i ꝓmissiõe facta abrae: Geñ. xv. ca. fuit ꝓncipaliter intellecta: sic ibidez diffusi⁹ declaraui. i Nepotũ eoꝝ ⁊ i testamẽt stetit semẽ. deo firmiẽ obediẽdo. k Et filĩ eoꝝ ꝓpter illos. s. ꝓpt merita ipoꝝ patrũ. l Usq; in eternũ manẽt. scz hereditas ꝓdicta. Et ex hoc videt: ꝙ ꝓncipaliter intelligit de hereditate beatoꝝ: vt dictũ ẽ. m Semen eoꝝ ⁊ gloria eoꝝ nõ derelinquetur. qz remanebit i memoria bonoruz. n Corpa ipoꝝ i pace sepulta sũt. i. in expectatiõe pad pfecte: q̃ habit i resurrectiõe o Et nomẽ eoꝝ viuet. p bonã famã ꝓtinuatã. p Sapiẽtiã ipoꝝ narrãt ppli. ad informationẽ moꝝ. q Et lau. eoꝝ nũci. eccl̃ia. i. eoꝝ exẽpla nõ solũ nũciẽt i secreto: sz etiã i publico. r Enoch. Hic ꝑnter ponit laus patrũ spẽaliẽ ad psonas aliq̃s descẽdendo: et ꝓmo ad patres legẽ p̃cedẽtes: secũdo ad patres tpe legis existẽtes: ca⁹. sequẽti. Igit incipit ab enoch: eo ꝙ ꝓpter sanctitatẽ singularẽ trãslat⁹ ẽ: fuit eni missus viu⁹ ad padisuz terrestrẽ: ⁊ hoc ẽ qd dicit: r Enoch placuit ⁊c. inde tñ reditur⁹ ẽ circa finẽ mũdi cũ helia ad p̃dicandũ ꝓtra antixp̃m: iõ subdit: s Ut det gentib⁹ sapiẽtiã. antixp̃i pfidiã detegẽdo. ꝑnter subdit ꝺ noe dicẽs: t Noe inuẽtus ẽ pfect⁹: iustus. sic dicit: Geñ. vj. Noe vir iustus atq; pfectus ⁊c. v Et in tpe iracũdie. q̃ dñs puniens hoim pctã: misit diluuiũ sup terrã. x Fact⁹ est recõciliatio. i. causa rcõciliatois diuie: sic dicit gen. viij. Obtulit holoca. sup altare odoratusq; ẽ dñs odorẽ suauitatis: ⁊ ait ad eũ: Nequaq̃ maledicã terre ⁊c. y Ideo dimissuz ẽ reliquũ terre. i. octo psone ad multiplicãdũ gen⁹ hũanũ sup terrã. z Testamẽta seculi. i. ꝓmissiones de seculo p diluuiũ nõ delẽdo. a Posita sunt apud illũ. vt ꝑz gen. ix. Hoc ẽ signũ federis qd do inter me ⁊ vos ⁊c. b Abrãã. Hic ꝑnter ponit laus vtutũ abrae cũ dicit: Abrãã magn⁹ pr̃ multitudinis gentiũ. ꝓpter h⁹ vocat⁹ est abraam: vt habet gen. xvij. Est eni pr̃ et filij ipoꝝ cũ ipis. Sed illi viri misericordie sũt: quoꝝ pietates nõ defuert. Et cũz semie eoꝝ pseuerat bona: hereditas sancta: nepotum eoꝝ. Et in testamẽtis stetit semẽ eoꝝ: et filij eoꝝ ꝓpter illos usq; i etnũ manet. Sẽmẽ eoꝝ ⁊ gl̃ia eoꝝ nõ derelinquet. Corpa ipoꝝ i pace sepulta sũt: et nomẽ eoꝝ viuet i generationẽ ⁊ generationẽ. Sapiẽtiã ipsoꝝ narrẽt ppli: et laudẽ eoꝝ nũciet ecclesia. Enoch placuit deo: ⁊ trãslat⁹ ẽ in padisum ut det gẽtib⁹ sapiẽtiã. Noe inuent⁹ est pfect⁹ iustus: et in tpe iracũdie fact⁹ ẽ recõciliatio. Ideo dimissũ est reliquũ terre: cũ factũ est diluuiũ. Testamẽta seculi posita sunt apud illũ: ne deleri possit diluuio omis caro. Abrãam magn⁹ pr̃ multitudinis gentiũ: et nõ est inuent⁹ silis illi i gloria. Qui ꝓseruauit legẽ excelsi: et fuit i testamẽto cũ illo. In cãrne eius stare fecit testamẽtũ et in tentatiõe iuent⁹ ẽ fidel. Ideo iureiurãdo dedit illi gloriã in gente sua: crescere illum q̃si terre cumulũ: ⁊ vt stellas exaltare semẽ eius: ⁊ hẽditare illos a mari ad mare: ⁊ a flumie vsq; ad termios ire. Et isaac eodez mõ fecit: ꝓpter abrãã pr̃ez eius. Bñdictiõnẽ oim gentiũ dedit illi dñs: et testamẽtũ suũ ꝓfirmauit sup caput iacob. Agnouit eũ in benedictiõibus suis: et dedit illi hereditatẽ: et diuisit illi ptẽ in tribubus duodecim. Et cõseruauit illi homines misericordie: inuenientes gratiam in oculis omnis carnis.

tudinis gentiũ: et nõ est inuent⁹ silis illi i gloria. Qui ꝓseruauit legẽ excelsi: et fuit i testamẽto cũ illo. In cãrne eius stare fecit testamẽtũ et in tentatiõe iuent⁹ ẽ fidel. Ideo iureiurãdo dedit illi gloriã in gente sua: crescere illum q̃si terre cumulũ: ⁊ vt stellas exaltare semẽ eius: ⁊ hẽditare illos a mari ad mare: ⁊ a flumie vsq; ad termios ire. Et isaac eodez mõ fecit: ꝓpter abrãã pr̃ez eius. Bñdictiõnẽ oim gentiũ dedit illi dñs: et testamẽtũ suũ ꝓfirmauit sup caput iacob. Agnouit eũ in benedictiõibus suis: et dedit illi hereditatẽ: et diuisit illi ptẽ in tribubus duodecim. Et cõseruauit illi homines misericordie: inuenientes gratiam in oculis omnis carnis.

oim fideliũ q̃ fuerũt post ipm. c Et nõ est inuent⁹ silis illi in gl̃ia. i. in ope vtuoso: et hoc ꝙtũ ad duo. s. qz pm⁹ fidem vni⁹ dei publice p̃dicauit post diluuiũ ppl̃is ad idolatriam declinãtib⁹: ⁊ in h⁹ ꝙ filiũ suũ vnigenitũ dilectũ tã ꝓmpte voluit imolare: vt ipleret dei p̃ceptũ: Geñ. xxij. d Qui ꝓseruauit legẽ excelsi. legez. s. naturalẽ mẽti hũane imꝑssam. e Et fuit i testamẽto cũ illo. nam dñs pepigit fedus cũ illo: Geñ. xv. f In carne ei⁹ stare fecit testamẽtũ. idest circũcisionẽ: Geñ. xvij. q̃ est signuz distinguẽs israel a gẽtilibus. g Et i tentatiõe. qz de⁹ tentauit eũ: Geñ. xxij. vt oñderet alĩs obediẽtiã ei⁹. h Inuẽtus ẽ fidel. idest obediẽs ꝓmpte vt dictũ ẽ. i Ideo iureiu. de. illi glo. i gẽte sua. sic ibidẽ subdit Per memetipm iurauit dicit dñs: qz fecisti rem hanc: ⁊ nõ pepcisti vnigenito tuo ꝓpt̃ me: Benedicaz tibi et multiplicabo semen tuũ sicut stellas celi: ⁊ sic harenã q̃ est i littore mar̃ ⁊c. iõ subdit: k Crescere illũ ⁊c. ⁊ hereditare illos a mari ⁊c. Isti sũt quattuor termini ire ꝓmissionis. s. mare mediterraneũ ab occidẽte: et mare mortuũ ab oriẽte: fluuius euphrates ab aq̃lone: ⁊ desertũ egypti a meridie. l Et isaac. Hic ꝑnter ponit laus virtutis isaac ⁊ iacob filĩ sui cũ dicit: Et isaac eodẽ mõ fec. idest bñdixit eũ: eidẽ ꝓmittẽdo qõ ꝓmisit abrãã. m Propter abrãã patrẽ ei⁹. i. ꝓpter merita ei⁹: ⁊ etiã ꝓpter merita isaac q̃ fuit imitator paterne vtutis. n Bñdictionẽ oim gentiũ dedit illi dñs. i. fecit eũ gratiosũ i ꝓspectu oim gẽtiũ: int̃ q̃s habitauit intãtũ: ꝙ oñs impẽcabant sibi bonũ: vt exponũt aliq. Szꝫ h⁹ videt qd dicit: Geñ. xxvj. ꝙ isaac dixit abimelech ⁊ his q̃ venerãt cũ eo: Quid venistis ad me hominẽ quẽ odistis ⁊ expulistis a vobis. ꝓpt h⁹ alit exponẽdũ ẽ: n Bñdictionẽ oim gentiũ ⁊c. s. dedit illi: ⁊ nõ ismaeli: vt xp̃s ex eo nasceret in q̃ bñdicerent oẽs gẽtes ire. o Et testamẽtũ suũ. i. pactũ qd fecit ad abrãã. p Cõfirmauit sup caput iacob. ⁊ nõ sup caput esau: licet isaac ꝓmo voluerit facẽ ꝓtrariũ: Geñ. xxvij. q Agnouit eũ in bñdictiõibus suis. i. approbauit eũ tanq̃ dignũ suis bñdictiõib⁹: sic approbauerat abrãã ⁊ isaac: Geñ. xxvij. Terrã i q̃ dormis tibi dabo: ⁊ semi tuo: ⁊ seqt: Et bñdicent i te ⁊ in semie tuo cũcte trib⁹ ire. r Et diui. illi ptẽ i tribu. duodeci. Terra eni ꝓmissa abrae isaac: ⁊ iacob: fuit diuisa i duodeci ptibus duodeci tribub⁹: ⁊ ex duodeci filĩs israel descẽdẽtib⁹: vt habet iosue. xviij. ⁊ sic q̃libet trib⁹ habuit ptẽ suã. s Et cõseruauit il. ho. misericordie. i. filios suos duodeci ꝓtriarchas q̃ dicũt homies misericordie. i. homies misericordiã ꝓsecuti de ioseph vẽditõe. t Inuenientes gr̃az i oculis ois carnis.

inuenerũt eni grãtiam in conspectu pharaonis ⁊ egyptiorũ Gen̄. xlvij.

Capitulũ. XLV.

Dilectus a deo. Hic ponit laus patrũ qui fuerũt i tpe legis date: et ꝑmo laus patrũ q̄ ꝑcesserũt ire ꝑmissionis ingressũ: secũdo eorũ q̄ ingressi fuerũt: ⁊ etiã ꝑ ingressũ: ca°. sequẽti. Circa ꝑmũ incipit a moyse: q̄ sub deo fuit legislator dicens: a

Dilect° a deo ⁊ hominibus moyses. Fuit eni moyses a puericia sic gratiosus: vt esset diligibilis omib°: ꝓpter qđ filia regis ipm in filium adoptauit: Exo. ij. b Cuius memoria in bñdictione est. i. in omni bono. c Similẽ fecit illũ in gl̃ia sanctorũ. videdo diuinã essentiã: sicut dicit Aug°. ad paulinũ ò videdo deũ. d Et magnificauit eũ in timore inimicorũ. i. egyptiorũ inter q̄s fuit magnus valde: Exođ. xj. e

Et in vbis suis mõstra placauit. q̄ plage egypti monstruose cessauerũt ad eius orationes: vt patz Exo. vj. vij. et. viij. f Glorificauit illũ in ꝓspectu regũ. s. pharaonis regis egypti: seon: ⁊ og numeri. xxj. g Et iussit illi coram populo suo. i mõte synai: vbi ꝑplus loquentẽ dñm audiuit: Exodi. xx. h Et oñdit illi gliaz suã. in visiõe ꝑ essentiã: vt dictũ ẽ. i Jn fide. i. in fidelitate. fuit eni valde fidelis. k Et lenitate ipius. vñ dicit numeri. xij. Erat enim moyses vir mitissim° sup oñs homies: qui morabant i tra. l Sanctũ fecit illũ. i. mũdũ ⁊ firmũ. m Et elegit eum ex omi carne. ad educendũ filios israel de egypto: ⁊ vt esset legislator veteris testamẽti. n Audiuit eni eũ ⁊ vocẽ ipi°. deꝑcantẽ ꝑ relaxatõe peccati i fabricatõe vituli: Exo. xxxij o Et iduxit illũ i nube. Exo. xxiij. p Et dedit illi coram ad ꝑcepta. dei ope adimplẽda ⁊ alijs docẽda. q Excelsum. Hic secũdo ponit laus aaron: et diuidit in tres ptes: q̄ ꝑmo agit de eius electiõe: secũdo de ei° ꝓsecratiõe: ibi Cõpleuit. tertio de eius ꝓuisiõe: ibi Et addidit. Circa ꝑmũ dicit q Excelsum fecit dñs aaron fratrẽ suũ. fuerũt eni ambo filij amrham: Exo. vj. r Et similẽ sibi. in eductiõe ꝑpli de egypto: ⁊ signis faciẽdis i terra egypti. s De tribu leui. de q̄ erat amrham ꝑ eorũ: Exo. ij. t Statuit ei testamẽtũ eternũ. i. pactũ sacerdotij: qđ dicit eternũ inq̃ntum significabat siue figurabat sacerdotiũ xp̃i qđ est eternũ. v

Et beatificauit illũ in gloria. i. beatũ fecit eũ dici: ꝑ gl̃ia sacerdotij. x Et circũcinxit eũ ẓona iusticie. i. baltheo diuersis colorib° facto: q̄ dicit ẓona iusticie: q̄ restringebat ve

Capitulũ. XLV.

Dilectus deo ⁊ hoib° moyses: cui° memoria i bñdictiõe est. Similẽz illũ fecit i gl̃ia sctõrũ: et magnificauit eũ i timore inimicorũ: et i verbis suis monstra placauit. Glorificauit illũ in ꝓspectu regũ: et iussit illi coram ꝑplo suo: et oñdit illi gloriã suã. Jn fide et lenitate ipius sanctũ fecit illũ et elegit eũ ex omni carne. Audiuit eni eũ ⁊ vocẽ ipi° et iduxit illũ i nubẽ. Et dedit illi coram ad ꝑcepta: ⁊ legẽ vite ⁊ disciplinę: docere iacob testm̃ suũ: ⁊ iudicia sua israel. Excelsũ fecit aarõ fratrẽ suũ: et silez sibi de tribu leui. Statuit ei testamẽtum eternũ: ⁊ dedit illi sacerdotiũ gẽtis: et beatificauit illũ in gl̃ia. Et circũcinxit eum ẓona iusticie: et induit eum stola gl̃ie: et coronauit eũ i vasis vtutis. Circũpẽdes et femoralia et humerale põsuit ei: et cinxit illũ tintinabulis aureis plurimis i gyro dare sonitũ i incessu suo auditũ facere sonitũ i tẽplo in memoriã filijs gentis sue. Stolã sanctã auro ⁊ hyacintho ⁊ purpura: opꝰ texti le: viri sapiẽtis iudicio et veritate prediti. Torto cocco opus artifici: gẽmmis ꝑciosis figurati i ligatura auri: ⁊ ope lapidarij sculpti in memoriã: sm numerꝫ tribuũ israel. Coronа aurea sꝰper mitrã ei° expssa signo scitatis: gl̃ia honoris ⁊ op° virtutis: desiderio oculorꝫ ornata. Sic pulchra ãte ipm nõ fuerũt talia: usq̄ ad originẽ. Non ẽ indut° illa alienigena aliq̄s: sed tm̃ filij ipi° soli ⁊ nepotes eius p omẽ tꝑus. Sacrificia ipius consummata sunt igni quotidie. Cõpleuit moyses manus eius: et vnxit illũ oleo sancto. Factũ est illi in testamẽtum eternũ: ⁊ semini ei° sic dies celi: fungi sacerdotio: et hie laudẽ: et glificari

stes sacerdotales: sicut iusticia legis modos inordinatos

y Et induit eũ stolã glorie. i. tunicã hyacinthinã: que erat honorabilis valde. z Et coronauit eum i vasis vtutis. i. ornamẽtis q̄ apud hebreos frequẽter vasa nominant. Corona vo aaron erat mitra in q̄ pẽdebat lamina sancta: habẽs insculptũ nomen dñi tetragrãmaton virtuosũ. a

Circũpedes. i. sandalia. b Et femoralia. linea. c Et hũerale. i. suphumerale: in q̄ erant duo lapides onychini. d

Posuit ei. i. disposuit ad ei° ornatũ. e Et cinxit eũ tintinabul' aureis. que posita erãt in circuitu inferioris ptis tunice. f Dare sonitũ i incessu suo. ad rememorãdũ: q̄ lex data fuit in buccine sonitu: Exo. xx. ió sb̃dit: g Jn memoriã filijs gentis sue stolã sanctã. i. rõnale qđ erat i sacerdotis pectore h

Opus textile viri sapiẽtis. s. beseleel. i Judicio et veritate ꝑditi. idest pleni discretiõe ⁊ peritia artis Exo. xxxv. Ecce vocauit dominꝰ ex nomie beseleel filiũ vri: ipleuitq̄z eũ spũ sapientie ⁊ intelligẽtie ⁊ scie oiꝝ doctrina ad excogitãdũ ⁊ faciẽdũ op°. l Torto cocco. i. filo rubeo. Erat ei rõnale textũ ex q̃tuor filis. s. aureo: hyacithino: purpureo: ⁊ coccineo. m Gẽmis ꝑciosis figurati. Erãt ei i eo duodeci lapides ꝑciosi isculpti noib°. xij. tribuũ isrl'. n Jn ligatura auri. nã illi lapides erãt auro iclusi. o Corona aurea. qđ supꝰ dictũ ẽ bzeuit. Corona vit eũ i vasis vtutis. Exponit h magis diffuse: ⁊ ꝑz ex ꝑdicta lra h° excepto

p Sup mitrã ei°. nã ibi dictũ est: q̄ pẽdebat a mitra qđ videt eẽ ꝓriũ: vtrũq̄ tm̃ ẽ verũ: nã posita mitra lamina ponebat desup: ita q̄ ps ei° supior erat sup mitrã: et ps ei° inferior a mitra dependebat sup põtifical frõtẽ. q

Usq̄ ad oriẽtẽ. i. vsq̄ ad extremũ ire: exꝑmit tm̃ h orientes: q̄ magis distat a deserto in q̄ fuerit facta ista q̄ occidẽs ire hitabil'. r Nõ ẽ idu. il. aliẽigna. a ꝓgenie aarõ s Sacrificia ip. ꝓsũ. si igni. i. ꝓsupta q̃tidie: nã sp mane ⁊ vespe offerebat holocaustũ qđ dicebat iuge sacrificiũ. t Cõpleuit moyses. Hic ꝓnter agit de ꝓsecratiõe aarõ: cũ dr: Cõpleuit moy. ma. ei°. i. ꝓsecrauit. v Et vnxit eũ oleo scõ. vt hẽt diffuse: Leui. viij. x Factũ ẽ il. i testa. cinũ. exponat vt s. y Et hie laudẽ. i. officiũ

populū suū in nomie suo. Ipm elegit ab omi viuēte: offerre sacrificiū deo: icēnsum ⁊ bonū odorē i memoriā placare pro pplo suo. Et dedit illi i pceptis suis potestatē: in testamētis iudicioꝝ: docere iacob testimonia: et i lege sua lucem dare isrl. Quia ꝯ illū steterūt alieni: ⁊ ꝓpter iuidiā circūdederūt illū hoies in deserto q erāt cū dathan ⁊ abiron ⁊ ꝯgregatio chore in iracūdiā. Uidit dominꝰ deꝰ ⁊ nō placuit illi: et ꝯsūpti sūt i impetu iracundie. Fecit illis mōstra: et ꝯsūpsit illos i flāmā ignis. Et addidit aarō gloriā: et dedit illi hereditatē: et pmitias frugū terre dimisit illi. Panē ipiꝰ in pmis parauit i satietatē: nāz ⁊ sacrificia dñi edēt: q dedit illi ⁊ semini eiꝰ. Cēterū int gentes nō hereditabit: ⁊ ps nō est illi i gente. Ipe ē eni ps eiꝰ ⁊ hereditas. Phinees filiꝰ eleaçari tertiꝰ in gloria imitando eū in timore dñi: et stare i reuerētia gentis: in bonitate ⁊ alacritate aie sue placuit deo isrl. Idō statuit illi testamētū pacis: et pncipē sanctoꝝ et gentis sue: vt sit illi ⁊ semini eiꝰ sacerdotij dignitas in eternū. Et testamentū dauid regi filio iesse de tribu iuda hereditas ipi ⁊ semini eiꝰ: ut daret sapiāz in cor nostrū: iudicare gentē suā i iusticia: ne abolerēt bona ipoꝝ: et gloriā ipoꝝ i gentē eoꝝ eternā fec. XLVI.

Fortis in bello iesus naue successor moysi in prophis: qui fuit magnꝰ sm nomē suū: maximꝰ i salutē electoꝝ dei: expugnare insurgētes hostes ut cōsequeret hereditatez israel. Quā gloriā adeptus est in tollēdo manꝰ suas: et iactādo cōtra ciuitates rhōpheas: Quis añ illū sic restitit: Nāz hostes ipe dñs pcussit

laudandi deū: put ꝯpetit psone cōmuni. z Et glorificari populū i nomie tuo. i. dei. Sūmus eni sacerdos i nomie dñi tetragrāmatō bñdicebat pplm. ⁊ Ipsuz elegit ab omi viuēte: offerre sacrificiū deo. tanq̄ pōtifex sūmus: alij nāq̄z sacerdotes bñ offerebāt aliq̄ sacrificia. a Incēsuz ⁊ bonū odorē i memoriā. fidei ⁊ deuotionis abrae ⁊ aliorum patruz. b Placare. idest ad placandū deū c Pro populo suo. peccatore. d Et dedit illi in pcepti suis potestatē. discernēdi iter sanctū ⁊ pphanū leprā ⁊ nō leprā. e In testamētis iudicioꝝ. nā que alijs iudicibꝰ dubia videbant: referebant ad sūmuz sacerdotē: vt eius sentētia iuiolabilit teneret: Deutꝰ. xvij. f Docere iacob. i. pplm israel denomiatū a iacob: qui alio nomie vocat isrl. g Testimonia. Licet aūt oia precepta dei dicant testimoia: inq̄tuz eoꝝ veritas ē miraculis testificata tñ illa etiā quibꝰ addit pmiū vl pena: sic dicit deutꝰ. xxviij. Si audieris vocez dñi dei tui: faciet te excelsiorē cūctis gentibꝰ. dicunt ꝓprie testimonia: qz sunt quedā ptestatiōes diuine iusticie pmiantis bonos ⁊ malos puniētis. h Et in lege sua lucem dare israel. dubia declarādo: vt dictū est. i Quia ꝯ illū steterūt alieni. a genere sacerdotali. s. chore ⁊ eiꝰ cōgregatio: numeri. xvj. k In iracūdiā. s. dei ꝓuocatā ideo subdit: l Uidit dñs. rebellionē eoꝝ oculo sue iusticie. m Et ꝯsūpti sunt. absorbuit eni eos terra: ⁊ descēderūt viui i infernū: iō subdit: n Fecit illis mōstra. pcutiēdo eos insolita plaga. o Et ꝯsupsit illos. qui fauerūt chore ⁊ eiꝰ sequacibꝰ. p In flāma ignis sic ibidē subdit: q aarō cucurrit ad multitudinē: quā iā vastabat incendiū. q Et addidit. Hic ꝯnter agit de ipius aaron ꝓuisiōs: Nā tribꝰ leuitica hereditatē sicut alie tribꝰ nō habuit: ꝓpt qd deꝰ alit de victu sacerdotibus ⁊ leuitis ꝓuidit. dicit igit: q Et addidit aaron gloriā. i virge sue floritiōe ad ꝯfirmatiōz sacerdotij ꝑ se ⁊ suo semie: numeri. xvij. r Et dedit illi hēditatē. et q sit illa subdit: s Et. pro idest. t Primitias frugū tre diuisit illi. qz debebāt sacerdotibꝰ: decime vo leuitis: v Panē ipiꝰ. i. victū. x In pmis. i. pmitijs. y Parauit in satietatē. i. i ꝯueniētē refectionē z Nā ⁊ sacrificia dñi edēt. s. sacrificia ꝑ pctis: ⁊ etiā sacrificia pacifica: q̄ꝝ ps cedebat in vsū sacerdotū: holocausta vo incēdebant totalit ad honorē diuinū. a Ceterū int gētes, sacerdotū ⁊ leuitaꝝ. b Nō hēditabit. ⁊ subdit rō: Ipse, scz deus. Est eteni ps eiꝰ ⁊c. c Phinees. Hic ꝯnter ponit laus phinees nepotis aarō cū dicit: d Tertiꝰ i glia. est. s. in honore pōtificali. e Imitādo eū. s. eleaçarū patrē suū. f In timore dñi. eius precepta custodiēdo. g Et stare. i officio pōtificis. h In reuerētia gentis. erat eni in magna pplī reuerētia eo q liberauerat populū a dñi plaga: numēi. xxv. i In bōitate ⁊ alacri. aie sue. q seruiuit deo letāter ⁊ deuote. k Placuit deo isrl. ex feruenti çelo quē hūit ad ipm nume. xxv. Phinees filius eleaçari auertit irā meā a filijs isrl: qz çelo meo ꝯmotꝰ ē ⁊c. l Iō sta. illi test. pacis. i. dignitatē sacerdotij pacifice possidēdam sibi ⁊ filijs suis. m Et pncipē sctōꝝ. idest sacerdotū: q dicebant sci: eo q erant diuinis obsequijs deputati: nā etiā res inaiate q deputate sunt diuio cultui: vt calix ⁊ hꝰ mōi dicūt scē. n Et gentis sue. s. iudaice: cui i spūalibꝰ psidebat. o Et testa. dauid regi. i. ordinatōez eiꝰ de āpliatiōe diuini cultꝰ: vt habet. j. pal. xxiij. quā ordinatiōez posuit sub regimie sūmi pōtificis: p Ut daret. ipe phinees ꝑ se ⁊ suos successores. q Sapiaz in cor nostrū. i. doctrinā legis et ꝓphetaꝝ: r Judicare gentē suā i iusticia. i. ad iudicādū pplm iudaicū iuste: s Ne abolēnt. bona ipoꝝ ꝑ fortitudinē maioꝝ iiuste minores depmētiū: t Et gloriā ipoꝝ idest dignitatē sacerdotij i se ⁊ filijs suis: v In gēte eoꝝ. i. in pplo iudaico: x Eternā fecit. i. diu pmanē: sic montes dicunt eterni: psalꝰ. lxxv. Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis. Capitulū. XLVI.

Fortis i bello. Hic ponit laus patꝝ pꝰ tre ꝓmissiōis igressū: ⁊ pꝰ tpe iudicū: 2ꝰ tpe regū: caꝰ. seqnti. Circa pmū incipit a iosue q filios isrl i terrā ꝓmissiōis introduxit di. a Fortis i bello iesꝰ naue. nā. xxxj. reges debellauit: Josue. xij. b Successor moysi. ad regimē pplī. c In ꝓphis. i. de nūero ꝓphaꝝ: hūit ei ꝓphie spm. d Qui fu. ma. sz no. suū. i. sz ꝓpetatē sui nois: qd iterptat salꝰ siue saluator: ꝓpt qd exponēs dictū suū sbdit: Maximꝰ i sa. ele. dei ⁊c. e Ut ꝯse. here. isrl. hitatores chanaā debellādo. f Quā glo. adep. ē i tollēdo. i. extollēdo. g Manꝰ suas. leuādo clypeū ꝯ regē hay: Josue. viij. h Et iactā. ꝯ ciui. rhōpheas. i. sagittas acutas. i Quis añ illū sic rstitit. s. q ab eo se defēdē potuēit: q. d. nullꝰ: ⁊ sbdit rō: k Nā hostes

ipe dñs ꝓcussit. cui nullꝰ resistere potest. l Aut nō i iracūdia eiꝰ .s. dei ꝓtra hostes israel. m Impeditꝰ ē sol rē. a cursu suo ꝑ spaciū vnꝰ diei: vt habet Josue. x. n Inuocauit altissimū potentē in cuius ꝓfidētia pugnabat ꝛ audiuit illum o In saxis grādinis rē. et in desce. pdi. ꝓtrarios. Josue. x. Lunqz fugerēt filios israel ꝛ essent in descēsu bethoron: dñs misit sup eos magnos lapides de celo. et cetera q̄ patēt. p

Et i diebus. Hic ponitur laus iosue ꝛ caleph simul cū dicitur Et i diebꝰ moysi. qui misit exploratores de cades barne: numeri xiij. q Misericordiā fecit ipe. ioſue. r

Et caleph. ꝛ que sit illa misericordia subdit: s Stare ꝓtra hostē. i. stādo ꝓ alios exploratores populū deterrētes: ꝛ isti econtrario pl̄m cōfortabant ei ꝓstātiā ingerēdo: numeri. xiiij. t

Et ꝓhibere gentē. iudaicā. v A peccatis. rebellionis ꝓ deū dicētes: Nolite rebelles esse ꝓ dñm neqz ti meatis populū hui⁹ terre: qz sic panez: ita possumꝰ eos deuorare. x Et ipi duo cōstituti. i. stabiles ꝛ firmi. y A periculo. mortis. z Liberati sunt nā oēs alij q̄ in egressu de egypto numerati fuerāt a vigiti annis: ꝛ supra mortui fuerūt in deserto: q̄rū numerꝰ fuit sexcenta milia: tū excipiūt ide leuite. a Inducere illos i hereditatē. i. ad inducēdū filios israel in hereditatē sibi ꝓmissam: fuerunt isti duo reseruati. b

Aut nō in iracūdia eiꝰ ipē ditus ē sol: ꝛ vna dies facta ē q̄si duo: Inuocauit altissimū potentē in opugnādo inimicos vndiqz: ꝛ audiuit illū magnꝰ ꝛ sanctꝰ deus: in saxis grādinis vtutis valō fortl. Impetū fecit ꝓ gentē hostilem: ꝛ i descēsu pdidit ꝓtrarios: vt cognoscāt gentes potētiā eiꝰ: qa ꝓ deū pugnare nō est facile: et secutꝰ est a tergo potētes. Et i diē bus moysi misericordiā fecit ipe ēt caleph filiꝰ iephone: stāre ꝓtra hostē: ēt ꝓhibere gentē ā peccati: ꝛ pfringere murmur malitie. Et ipi dño ꝓstituti: ā piculo liberati sūt: a numero sexcētoꝝ miliū peditū indūcere illos i hereditatē: in terrā q̄ mānat lac et mel. Et dedit dñs ipi caleph fortitudinē: ꝛ ūsqz i senectutē pmānsit illi virt⁹: ut ascēderet i excelsuz terre locū: ꝛ semē ipiꝰ obtinuit hereditatē. Et viderūt oēs filij israel qa bonū ē obsequi sancto deo. Et iudices singuli suo nomie: quoꝝ nō ē corruptū cor: quī ñ auersi sunt a dño: ut sit memoria illoꝝ in bñdictione. Et ossa eoꝝ pullulāt de loco suo: ēt nomē eoꝝ pmanet i eternū: pmānēte ad filios sctoꝝ viroꝝ glia. Dilectus a dño deo suo samuel ꝓpha dñi: rēnouauit ipiū: ēt vnxit ꝓncipes in gente sua. In lege dñi ꝓgregationē iudicauit: ꝛ uidit deū iacob: ēt i fide sua ꝓphā eꝰ est ꝓpha. Et cognitꝰ ē in verbis suis fidelis: qa vidit deū lucis. Et inuocauit dñm omipotentē i oppugnādo hostes circūstātes vndiqz in ꝺblatiōe viri iuiolati. Et intonuit de celo dñs: ꝛ i sonitu magno auditam fecit vocē suā: ꝛ ꝓtriuit ꝓncipes tyrioꝝ ꝛ oēs duces philistiim. Et ante tpus finis vite sue ꝛ seculi testimoniū ꝑbuit in cōspectu dñi et xpi. Pecunias ꝛ vsqz ad calci ameta ab omi carne nō accepit: ꝛ nō accusauit illum homo. Et post hec dormiuit: ēt notū fecit regi: ꝛ ostēdit illi finem vite sue: ēt exaltauit vocem eius de terra in ꝓphetia delere impietatem gentis.

Que manat lac ꝛ mel. nā abūdat in pascuis aialiū: ꝛ arboribus i quibꝰ apes mellificāt abūdanter. c Et dedit. Hic ponit laus caleph p se cū dicit: Et dedit dñs ipi caleph fortitudinē. corpis ꝛ animi ꝓ hostes. d Et vsqz in senectutē pmānsit illi virt⁹. vñ dixit ioſue. xiiij. Octogintaqnqz ānoꝝ sū: sic valēs rē. et sbdit: Fortitudo i me vsqz hodie p̄seuerat: taz ad belladū q̄ ad gradiēdū. e Ut ascēderet i excelsū terre locū rē. ꝺ subdit ibidē: Da mihi montē istum ꝛ cetera q̄ patēt. f Et iudices. Hic ponit laus iudicū et ꝓmo pluriū i generali: cū dicit: Et iudices singuli suo nomie. scz Othoniel: Aioth: Sangar: ꝛ sic de alijs. g Quoꝝ nō est corruptū cor. p auaricia ꝛ infidelitatē. h Qui nō auersi sunt a dño. p idolatria. i Ut sit memoria illoꝝ i bñdictiōe. ꝓpter bona q̄ fecerūt gēti sue: sic dicit iūdicū. ij. Suscitauitqz dñs iudices: q̄ liberarēt eos a deuastantiū manibus. k Et ossa eoꝝ pullulāt de loco suo. erant eni sepulta i celebri loco ad memoriā bone fame: ꝺ subdit l Et nomē eoꝝ pmanet in eternū. ꝛ nō solū ꝑ celebrē sepulturā: sed etiā ꝑ successoꝝ bonitatē: qui fuerūt imitatores virtutū paternaꝝ: ꝺ subdit: m Permanēte ad filios eoꝝ sanctoꝝ viroꝝ glia. q̄ nō ꝓsistit i diuitijs: sed in opibus vtuosis. n Dilectus a dño. Hic ꝓnter ponit laus samuelis qui fuit vltimꝰ iudex di. Dilectꝰ a dño suo samuel ꝓpha domini. j. reg. ij. Loguit vniuersꝰ isral a dan vsqz ad bersabee: qꝝ fidelis samuel ꝓpha esset dñi. o Renouauit imperiū. de mādato dñi trāsferēs regnū ꝺ tribu beniamin ad tribū iuda. j. regum xvj. p Et vnxit ꝓncipes i gēte sua. s. saulē. j. reg. x. ꝛ dauid. xvj. q Uidit deū iacob. i. cognouit i reuelatiōe ꝓphetica: audiuit ei eū loquētez sibi. j. regū in pluribꝰ locꝭ ꝺo hic accipit vidit ꝑ audiuit: sic Exo. xx. Lūctus aūt ppls videbat voces rē. r Et i fide sua. i. i fidelitate sua. s Probatꝰ est ꝓpha. qz vba sua fuerūt ipleta. t Et inuocauit dñm oipo. in oppug. hostes. j. reg. vij. v In oblatiōe viri iuiolati. i. in oblatiōe sua: dicit ei ibidez: Tulit aūt agnū lactentē vnū ꝛ obtulit illud holocaustū integrū dño. ꝛ hꝰ ē qꝺ dī hic: Samuel vir iuiolatꝰ. qz ꝑ auaricia vel aliud vitiū a rectitudine iusticie nō discessit x Et itonuit ꝺ celo dñs rē. j. reg. vij. y

Et añ tem. fi. vi. sue ꝛ seculi. i. reuelatiōis ānoꝝ suoꝝ z Testimoniū ꝑbuit i ꝓspe. dñi ꝛ xpi. i. saulis in regē vncti. j. reg. xij. dicēs: Loquimi ad me coram dño ꝛ coraz xpo eiꝰ: vtrū bouē cuiusq̄ tuleri rē. ꝛ subdit ibidez: Et dixerūt nō es calūniatꝰ nos rē. ꝺ subdit: a Pecunias ꝛ vsqz ad calciamēta rē. i. vsqz ad rē mīmā. b Et pꝰ hꝰ dormiuit. j. reg. xxv. Mortuꝰ ē aūt samuel rē. c

Et notū fec regi rē. sauli: cui dixit mortē suā imminere i crastino di. j. reg. xxviij. Eras aūt tu ꝛ filij tui eritis mecū. d Et exaltauit vo. eiꝰ ꝺ ter. i. ꝓphia. apparuit ei q̄si surgēs de ira ad denūciādū sauli mortē suā: ꝛ pplī:

sequit eni ibi: Sed ⁊ castra israel tradet dñs in manus philistiim: iō subdit: Delere iniquitatē gētis ⁊c. XLVII.

Post hec surrexit. Hic ꝓnter ponit laus patruz tpe regū: qō ꝓphie incipit a dauid: in q̄ regnum fuit stabilitū: et diuidit i tres ptes. Nā ꝑmo ponitur laus patrū trāsmigratiōz babylonis ꝓcedētiū secūdo tpe trāsmigratiōis existētiū ca°. xlix. ibi Ꝓter dauid. tertio trāsmigrationē sequētiū: ibi Quō amplificem° çorobabel. Prima i tres q2 ꝑmo de regib° aliquib° loquit: secūdo de ꝓphetis aliquib°: sequēti capi°. tertio ad loquēdū de regibus reuertit: ibi Ezechias. Prima in tres: q2 ꝑmo ponit dauid cōmendatio: secūdo salomonis laus et vituperatio: ibi Post ipm. tertio roboā fatuitas: ⁊ hieroboam enormis ꝓuaricatio: ibi Et finē habuit: vt vtutes) bonorū magl elucescāt iuxta vitia malorū. Circa ꝑmū dicit: a Post h̄c surrexit nathā ꝓpheta. ad dandū pplo vtutis exempla. b In diebus dauid. vt pz secūdo libro regū in pluribus locis: et subdit de dauid: c Quasi adeps sepatus a carne sic dauid ⁊c. in sacrificijs eni deo oblatis ꝓ peccato: ⁊ sacrificijs pacificoz̄ q̄ non totaliter cremabant: adeps sepatim ad honorē dei cremabat: De ceteris carnib° vna ps erat sacerdotuz: et alia offerentiū in hostijs pacificis. In sacrificijs aūt ꝓ peccato totū erat sacerdotū: excepto eo q̄ erat incēsum p h° innuēs q̄ licet tot° pplus israel seruiret deo: dauid tamē multo deuotior alijs. d Cū leonib° lusit quasi cū agnis ⁊c. i. ita facilit eos iterfecit: sic agnos. j. reg. xvij. Veniebat leo vel vrsus ⁊ tollebat arietē de medio gregis: ⁊ psequebar eos ⁊ ꝓcutiebā ⁊c. e In iuuētute sua nūqd nō occidit gigantē ⁊c. s. goliath: vt patz. j. regum xvij. f Et abstulit oppꝛobriū de gēte sua. Nam goliath exprobrabat eis: eo q̄ null° audebat cū eo pugnare ad certamē singulare. g Et dedit i dextera ei° tollere hoiem. s. de vita pñti ꝑ mortē. h Sic i decē milibus glorificauit eū. i. laudari fecit. j. regū. xviij. Percussit saul mille: ⁊ dauid decē milia ⁊c. Et q2 ipe solus ꝑ decē milibus ꝓputabat. ij. regū. xviij. i Et laudauit eum i benedictiōibus dñi. i. laudabilē eū fecit ex bonis q̄ sibi tribuit. k In offerēdo illi coronā glorie. i. ꝓferēdo sibi dignitatē regni ꝑ ceteris fratrib° suis maiorib° l Cōtriuit eni inimicos vndiq3. vt patz. ij. regū. v. et. viij. m Cōtriuit cornu ipoz̄. i. supbiā eoz̄ ⁊ potestatē deiecit n In omi ope dedit ꝓfessionē sancto. i. deo qui ē sanctus sanctoz̄. o In vbo glorie. i. gloriā de omibus sibi attribuēdo: cetera patent vsq3 ibi: p Et stare fecit cantores ꝓ altare. s. holocaustorū: vbi canebant laudes diuinas qñ offerebat ibi sacrificiū. q Et in sono eoz̄ dulces fecit modos. q2 fecit psalmos: quos canebāt cātores i musicis instrumēti. r Et dedit i celebꝛatiōibus decus. q2 diuinū cultū augmētauit i sacerdotib°: leuitis: ⁊ cātoribus. ij. par°. xxv. s Et ornauit tpa. i. solēnitates q̄ fiebāt diuersis animi tpibus t Et amplifi. mane dei sanctitatem. laudibus ⁊ hymnis. v Xp̄s purgauit peccata ipi°. sic habēt libri correcti: licz enim xp̄s ꝑm hūanitatē p° dauid fuerit: tñ scōm diuinitatē est etern°: hebꝛeoz̄. xiij. Jesus xp̄s heri ⁊ hodie ipse ⁊ in secula. Uñ et auctoꝛ hui° libri supꝛa. xviij. tractauit de incarnatiōe sapie icreate: vt ibi dictū fuit: et sic loqt̄ h. v Xp̄s. qui ē sapiētia icreata x Purgauit peccata ipius. s. adulterij: ꝓditiōis ⁊ hōicidij i facto vrie. y Et exaltauit i eternū cornu ei°. i. potestatē ⁊ dignitatē regni q̄ maxie verificatū ē in xp̄o: cui° regni nō erit finis: Luc. j. ⁊ q̄ factus ē ex semie dauid ꝑm carnē: ad ro. j. a Post ipsū. Hic ꝓsequit de salomone: cui° ꝑmo ponit cōmēdatio cum dicit: Post ipm surrexit fili° sensat°. ij. reg. iij. Dedi tibi coꝛ sapiēs ⁊ itelligēs intñ: vt null° ante te similis tibi fuerit ⁊c. b Et ꝓpter illū. s. dauid. c Deiecit. dñs. d Omnē potētiā inimicoꝛ. ppli israel. e Salomō iperauit i diebꝰ pacis. vt edificaret templū dñi: ad qō requirebat paꝛ populi ꝓpter magnitudinē expensaꝛ ⁊ multitudinē opariozuz vt patz. iij. regū: et ij. par°. f Quēadmodū eruditus est in iuuētute sua. a dauid patre suo: qui dedit sibi exemplar ⁊ descriptionē oim fiendoꝛ in templo: vt habet ꝑmo par°. xxviij. g Et impletus est quasi flumen sapiētia. ex infusione diuina. h Et terrā retexit anima sua. disserēdo de animalibus ⁊ iumentis gressibilibus in terra: et disputando de lignis a cedro que est in libano vsq3 ad isopum: que egreditur de pariete: vt habetur. iij. regū. iiij. i Et replesti. mutat modum loquēdi de tertia persona ad secunda. k In compationibus enigmata. dilucidando ea regine Saba: que venit in nomine domini tentare eū in enigmatibus

Capīm. XLVII.

Post hēc surrexit nathan ꝓpha in diēb° dauid. Et quasi adeps separat° a carne ē: sic dauid a filijs israel. Cūm leonib° lusit q̄si cū agnis: ⁊ i vsis silit fecit: sicut i agnis ouiū. In iuuētute sua nūqd nō occidit gigātē ⁊ abstulit oppꝛobriū de gente: In tollendo manū i saxo funde deiecit exultationē golie: vbi inuocauit deū oipotentē. Et dedit i dextera ei° tollē hoiez fortē in bello ⁊ exaltare cornu gentl sue. Sic in decem milib° glorificauit eū: ⁊ laudauit eū in bñdictiōib° dñi in offerēdo illi coronā glie Cōtriuit. n. inimicos vndiq3 ⁊ extirpauit philistijm ꝓtrarios vsq3 in hodiernū diē. Cōtriuit cornu ipoz̄ vsq3 in eternū. In oī ope dedit ꝓfessionē sancto: ⁊ excelso i vbo glie. De oī corde suo laudauit dñm: ⁊ dilexit deū q̄ fecit illū: ⁊ dedit illi ꝓtra inimicos potentiā. Et stare fecit cātoꝛes ꝓ altare: et i sono eoz̄ dulces fecit modos. Et dedit i celebꝛatiōibus decus: et ornauit tpa vsq3 ad ꝓsummationē vite: vt lapidarēt nomē scm̄ dñi: et amplificarēt mane dei sanctitatē. Xp̄us purgauit pccata ipius: et exaltauit in eternū cornu eius. Et dedit illi testamētū regni: ⁊ sedem glorie i israel. Post ipm surrexit fili° sensatus: et ꝓpter illū deiecit omnē potentiā inimicoz̄. Salomō iperauit in diēb° pacis: cui subiecit deus oīs hostes vt cōderet domū in nomie suo: ⁊ pararet sanctitatē in sempiternū quēadmoduz eruditus ē in iuuētute sua. Et iplet̄us est q̄si flumē sapientia: et terrā retexit anima sua. Et repleſti i ꝓpatiōib° enigmata ad insulas longe diuulgatū ē nomē tuū: ⁊ dilect°es i pace tua. In cātilenis ⁊ puerbijs ⁊ ꝓpatiōib°

iij.regū.x. cetera patent vsq; ibi: l Mirate sunt terre. i. habitores terre de his q̄ fecisti ⁊ dixisti: m Et in nomie dñi. s. dei mirate sūt: sciētes q; oia tibi data a deo ꝓcesserūt n Cui ē cognomē de⁹ israel. cognomē eni alicui⁹ deimiat nomē ꝑncipale: sic ē in ꝓposito. Est eni de⁹ oīm ꝑ creationē sed cognomiabat de⁹ israel ꝑ specialē cultū o Collegisti. Hic cō sequēter ponit eī⁹ vituperatio cū dicit: o Collegisti q̄si auri chalcū auꝛ ⁊c. licz ei hoc fecerit ex magna industria: tñ fuit auaricie nota: ⁊ maxie q; grauabat ꝓpl'm: hoc nō obstāte: q; aurū in multa haberet copia sic dixerūt filio ei⁹. iij regū. xij. Pater tuus durissimū nobis iugū iposuit ⁊c. p Et inclinasti femoꝛa tua mulierib⁹. iij. reg. xj. Rex aūt salomon ad amauit mlieres alienigenas mltas: et seq̄tur ibidē: Et auerterūt mulieres coꝛ ei⁹. q Potestatē habuisti i coꝛpe tuo. i. ad iplēdum coꝛpis tui voluptatem. r Dedisti maculā. infamie. s In gloꝛia tua. quaꝛ habuisti ante ex magnitudine sapie ⁊ vtutis tue. t Et ꝓphanasti semē tuū. i. filiū tuū abominabilez et odibilē fecisti demerēdo. v Et i ceteris. de populo israł. x Stulticiā tuā. induxisti ꝑ effectū. y Ut faceres ipeꝛiū biptitū. nā ꝓpter ei⁹ peccata regnū ei⁹ fuit diuisū in regnū israel ⁊ iuda. iij. reg. xij. z Et ex ephꝛez impare. Fuit eni hieroboā ꝓm⁹ rex israel de tribu ephꝛaim: vt habet. iij. regū. xj. a Imperiū durū. nā ad colendū vitulos aureos iduxit ꝓpl'm. iij. reg. xij. Sed q; ꝓpter merita dauid remāserūt filio salomonis due trib⁹: sequit: b Deus autē nō dereli. mise. suā. erga dauid ꝓgeniē: iō sequit: c Neq; perdet a stirpe. regia. d Nepotes electi sui. scz dauid quē elegit ad regimē. j. reg. xvj. cetera patēt ex dictł: e Et finē habuit. Hic ponit roboā ⁊ hieroboā vituperatio cū dꝛ: Et finē habuit salomō. iij. reg. xj. f Et dereliq̄t ꝑ se de semie suo gētis stulticiā. i. roboā filiū ei⁹ stultū. g Qui auertit gentē ꝓsilio suo. relinquēs eni ꝓsiliū senū ⁊ adherēs ꝓsilio iuuenū qui secū nutriti fuerūt: rñdit ꝓpło fatue ⁊ dure dicēs: Pater me⁹ cecidit vos flagellis: ego aūt cedaz vos scoꝛpionib⁹. ꝓpter q̄ recesserūt ab eo decē trib⁹. iij. reg. xij. h Et hieroboaz filiū nabath q̄ pec. fe. israł. ꝑ idolatriā vt dictū est. i Et dedit viā pec. ephꝛaim. i. suis successoꝛib⁹ eo q; ad idolatriā itroduxit ꝓm⁹. k Et plima redū. pec. ipoꝛ. abyssus eni abyssum inuocat: ideo ex idolatria declinauerūt ad vitia multa ⁊ enoꝛmia. l Ualde eni auerterūt illos a ira sua. i. ista pctā enoꝛmia fecerūt eos captiuari longe a ira sua. iij. reg. xvij. m Et q̄siuit oīs neq̄tias. tribus ephꝛaim ad instinctū hieroboā. n Usq; dū ꝓueniꝛet ad illos defensio. i. licētia cyri regis ꝓsaꝛ: vt possent redire i iudeā: que licētia fuit publicata: nō solū i babylonia: sed etiā in regno ꝓsarū ⁊ medoꝛ: in quib⁹ regnabat cyrus. j. esdre. j. Et in illis terris erāt multi de regno israel captiuati: sic patz de tobia qui fuit captiuus in niniue: ⁊ gabelus in rhages ciuitate medoꝛ: vt habet tobie. j. o Et ab omib⁹ peccatł. idest captiuitate eis inducta ꝑ suis peccatis. p Liberauit eos. ipse cyrus q̄tum fuit in se: tñ pauci de decē tribub⁹ redierūt: qꝛ plures satis remāserūt detēti amoꝛe vxoꝛū q̄s ibi accepeāt: ⁊ ꝓlis quā genueāt ⁊ possessionū quas acquisieāt ꝓpt qō dicūt hebꝛei: q; illi de decē tribub⁹ nō redieꝛūt de captiuitate qꝛ qō modicū est q̄si nihil reputat: vt hēt. ij. physic.

Ca. XLVIII.

ET surrexit helias ꝓpheta q̄si ignis: ⁊ verbuz ipi⁹ q̄si facula ardebat Qui induxit i illos famē: ⁊ imitātes illū iuidia sua pauci facti sunt. Non eni poterāt sustinē ꝓcepta dñi. Uerbo dñi ꝓtinuit celū: ⁊ deiecit a se ignē ⁊re. Sic amplificatus ē helias i mirabilib⁹ suis. Et qūis pōt silit glozari tibi: Qui sustulisti moꝛtuū ab inferis de soꝛte moꝛtis in vbo dñi dei: qui deiecisti reges ad ꝓnitiē: ⁊ ꝓfre-

Hic cōsequēter iterscritur laus quoꝛūdā ꝓphetaꝛ: ⁊ primo helie: secūdo helisei: ibi Helias qui ⁊c. Circa ꝓmū dicit: a Et surrexit helias ꝓpheta q̄si ignis. i. ardēs ζelo dei: vñ dixit. iij. reg. xix. Zelo ζelatus sū ꝓ dño exercituū ⁊c. b Et verbū illi⁹ q̄si facula ardebat. accēdendo auditoꝛes ad amoꝛē diuinū. c Qui iduxit i illos famē. i. i regnū. iij. reg. xvij. d Et imitātes illū iuidia sua pauci facti sūt. i. sacerdotes baal: qui querebāt ꝑ ignē exaudiri in ꝓsūptiōe sui holocausti: sic helias. iij. reg. xviij. ⁊ qꝛ non potuerūt: a ꝓpło interfecti fuerūt. e Nō poterāt eni sustinere ꝓcepta dñi. i. eius relistere volūtati: q̄ moꝛtē coꝛ ꝓcepit ꝑ heliā. f Uerbo dñi ꝓtinuit celū. trib⁹ annis ⁊ sex mēsib⁹ a roꝛe ⁊ pluuia: Jac. v. g Et deiecit a se ignē terre. i. oꝛonis sue vtute fecit ignē ad terrā de celo descēdere sup holocaustum suū. iij. reg. xviij. et. iij. regū. ꝓmo. super duos q̄nquagenarios ꝓncipes. h Sic amplificatus est helias. idest declaratus laude dignus. i In mirabilib⁹ suis. idest i miraculis suis ad ꝓeces eius factis: ideo subditur: k Et quis potest similiter glozari tibi. quasi diceret: pauci. l Qui sustulisti moꝛtuū ab inferis. s. filium vidue sareptane: quem suscitauit a moꝛte. m Qui deiecisti reges ad pniciem. scilicz achab cui dixit tertio regū. xxj. In loco hoc i quo linxerunt canes sanguinez naboth: lambent quoq; sanguinē tuū. Et ochoziam cui dixit. iij. regū ꝓmo: Quia misisti nuncios ad colendū beelzebub deum acharon: ideo de lectulo sup quem ascendisti non descendes: sed moꝛte moꝛieris.

n Et glorioſos de lecto ſuo. i. duos q̃nquagenarios p̃ncipes miſſos ad eū ochozĩa iacẽte in lecto ſuo: ſup q̃s fecit ignē deſcẽdere: vt dicit ibidē. o Qui audis i ſyna iudiciū. i. ſecretū dei p̃ſiliū: quo ſeptē milia viroꝝ reſeruauerat qui nō coluerāt baal: helia tñ opinãte ſe ſolū fidelē fr̃mãſſe iij. regū. xix. p Et i oreb iudicia defenſionis. i. diuine vltiōis: quib⁹ oñs p̃cepit helie iungi heliſeū in ꝓphetā z aſahel i regē ſyrie z iheu filium nanſi in regez iſrl̃ ad infectiōz idolatrarꝝ. iij. reg. xix q Qui vngis reges ad penitẽtiā. i. ad punitionem idolatrarꝝ. Et eſt repetitio eius q̃ dictū ẽ de aſahele z iheu ad maiorem exp̃ſſionē. r Et ꝓphas fac ſucceſſores p⁹ te. ſcz heliſeū z ionā quē ſuſcitauit helias: vt p̃dictū eſt s Qui recepi⁹ es. in padiſo terreſtri. t In turbine ignis ⁊c. iij. regū. ij. v Qui ſcript⁹ es i iudicijs tẽpoꝝ. i. venire tẽporib⁹ ante iudiciū ad tegẽdū pfidiā antixp̃i: Malach. vlti. Mittā vobiſ heliā ꝓphetaz anteq̃ veniet dies dñi magn⁹ et horribilis: vt cõuertat cor patrū ad filios ⁊c. x Beati q̃ te viderũt. videtes ſanctā ꝙuerſationē tuā: z tuā audiētes doctrinā y Et in amicitia tua decorati ſunt. decore virtutum. z Nã nos vita viuim⁹ tñ. i. in vita p̃ſti habem⁹ famã. a Poſt mortē aũt nō erit tale nomẽ nr̃m. ſ. q̃le tuū: q⁹ nec vita nr̃a: nec doctrina: nec facta ſũt tuis ſĩlia b Helias. Hic ponit laus heliſei: z ad ꝓtinuatiōez cũpte p̃cedẽti p̃mittit: Helias ⁊c. c Et in heliſeo cõpletus ẽ ſpũs eius. i. donũ ꝓphetie z miraculoꝝ. iij. regū ij. Spiritꝰ helie requieuit ſup heliſeū. d In diebus ſuis nō p̃timuit p̃ncipē. Un̄ dixit regi iſrael. iij. reg. iij. Uade ad ꝓphetas patris tui z mr̃is tue: et ſequit ibidē Si nō vultū ioſaphath regis iude erubeſcerē nō attendiſſem quidē te neq⁹ reſpexiſſem. p̃ncipes etiam miſſos ad capiendū eū a rege ſyrie nō timuit: ſed i mediū ſamarie eos duxit ſuis p̃cibus acriſia p̃cuſſos. iij. regum. vj. e Nec ſupauit illū vbũ aliq̃d. ſ. ꝓminatiōis vel adulatiōis ipm a veritate retrahẽdo. f Et mortuū ꝓphetauit corp⁹ eⁱ. i. ipm fuiſſe ꝓphetā ſanctū oſtẽdit: nam mortu⁹ iu ſepulchro eius p̃iectus ſtatim vt tetigit oſſa heliſei: reuixit. iij. reg. xiij. g In vita ſua fecit mon-

giſti facile potẽtiā ipſoꝝ: et glorioſos ỏ lecto ſuo. Qui audis in ſyna iudiciū: et in oreb iudicia defenſionis: Qui vngis reges ad penitentiā: et ꝓphetas facis ſucceſſores poſt te. Qui receptus es in turbine ignis in curru equoꝝ igneoꝝ: qui inſcript⁹ es i iudiciis tẽporꝝ lenire iracũdiā dñi: cõciliare cor patris ad filiū: z reſtituere tribus iacob. Beati ſunt q te viderũt: et i amicitia tua decorati ſunt. Nam nos vita viuimus tñ: poſt mortẽ aũt ñ erit tale nomẽ nr̃m. Helias q in turbine tect⁹ eſt: et in heliſeo ꝙplet⁹ eſt ſpũs eius. In diēb⁹ ſuis nõ p̃timuit p̃ncipē: z potẽtia nemo vicit illū. Nec ſupauit illum verbū aliq̃d: et mortuū ꝓphauit corp⁹ eⁱ⁹ In ũita ſua fecit mõſtra: et in morte mirabilia opatus eſt. In ỏmib⁹ iſtis nõ penituit pplus: z nõ receſſerũt a peccatis ſuis ũſq⁹ dũ abie-

cti ſunt de terra ſua: z diſpſi ſunt in omnẽ terram: et relicta eſt gens ꝑpauca: et p̃nceps in domo dauid. Qui dam ipſoꝝ fecerũt q̃d placeret deo: ãlij autem multa cõmiſerũt peccata. Eẽchias munit ciuitatẽ ſuã: et iduxit in mediū ei⁹ aquã: et fodit ferro rupem: et edificauit ad aquã pũteū. In diēbus ipius aſcendit ſennacherib et miſit rapſacen et ſuſtulit manū ſuam contra illos: et extulit manū ſuam in ſyon: z ſupbus fact⁹ eſt potẽtia ſua. Tũc mota ſũt corda z man⁹ ipoꝝ: z doluerũt q̃ſi parturientes mlieres Et iuocauerũt dñm miſericordē: z expãdentes manus ſuas extulerunt ad celũ: et ſanct⁹ dñs de⁹ audiuit cito vocẽ ipoꝝ. Hõn ẽ ꝑmẽora ei⁹ p̃ccatoꝝ ipoꝝ: neq⁹ dedit illos ũimici ſuis: ſed purgauit illos i mãu eſaie ſci ꝓphe. Bẽiecit caſtra aſſyriorũ: et ꝓtriuit illos ãgel⁹ dñi.

cibus ſyriam pcutiendam a rege iſrael p̃dixit. iij. regum. xij. i In omibus iſtis ⁊c. z non receſſerũt a peccatis ſuis. ſcz idolatria z alijs malis. k Uſq⁹ dum abiecti ſunt. de terra ſua p regem aſſyrioꝝ. iij. reg. xvij. l Et relicta eſt gens ꝑpauca. ſcz trib⁹ iuda: ben iamĩ: z leui. m Et p̃nceps in domo dauid. ſ. eẽchias in cui⁹ anno quarto decem tribus iſrael fuerunt captiuate. n Quidã ipoꝝ. ſ. regũ iuda o Fecerũt q̃d placeret deo. ſ. eẽchias et ioſias. p Alij aũt multa cõmiſerũt peccata. ſ. Joram: achaz: manaſſes: z alij plures. q Eẽchias. Hic reuertit auctor ad loquẽdū de regib⁹ z p̃mo de eẽchia: ſecũdo de Joſia: ſeq̃nti ca⁹. Pria in duas: q⁹ p̃imo ponit laus eẽchie p ſe: ſecũdo ſimĩl cũ laude eſaie ꝓphete ibi Nõ eſt ꝓmemorat⁹. Circa p̃mũ dicit: q Eẽchias muniuit. armis z victualibus r Ciuitatem ſuã. ſ. hieruſalẽ: q̃ metropolis erat in regno ſuo. s Et induxit in mediũ eius aquã. ſ. fontẽ ſyloe quẽ fecit intra ciuitatẽ fluere: qui ꝑus extra fluebat: vt ſic i ciuitate eſſet aque copia: z exercitui regis aſſyrioꝝ penuria. t Et fodit ferro rupẽ. i. fodere fecit: vt fluxꝰ fonꝭ haberet canalẽ. v Et edificauit ad aquã. recipiẽdã. x Puteũ. i. piſcinã magnã. y In diebꝰ ipi⁹ aſcẽdit ſennacherib. ad deuaſtãdũ iudeã. z Et miſit rapſacẽ. ỏ lachis i hierl̃m. iij. reg. xvij. z ſbdit: z Et ſuſtulit manũ ſuã ꝺ illos. eẽchie z ei⁹ pplo ꝓminãdo. a Et extulit manũ ſuã i ſyon. ꝓminãdo deſtructiōz regie dom⁹ z tẽpli q̃ erãt i mõte ſyon. b Tũc ꝓmota ſũt corda ipoꝝ. ex magnitudine. c Et iuocauerũt dñm. hũilit z deuote. d Et ſan. do. de⁹ au. ci. vocẽ ipoꝝ. q⁹ fecit recedẽ de iudea regẽ aſſyrioꝝ p regẽ ethiopie iuadentẽ regnũ ſuũ. iij. reg. xix. e Nõ ẽ ꝓmemorat⁹. Hic ponit ꝓnter eẽchie laus ſil z eſaie cũ dr̃: Nõ eſt cõmemorat⁹. ſ. dñs. f Peccatoꝝ illoꝝ. ad puniendũ ipa p regem aſſyrioꝝ. g Sed purgauit illos in manu eſaie. i. p eſaiam p ipis orantez ad eẽchie petitionē. h Deiecit caſtra aſſyriorum. et ſubdit modũ dicens: Et continit illos angelus domini. q⁹ vna nocte pcuſſit in caſtris aſſyrioꝝ. clxxxv. milia pugnatorum:

ꝑpter qꝺ sennacherib fuit ꝓpulsus fugere turpiter ad terrā suā: vbi filij ꝑprij iterfecerūt eū. iij. regū. xix. a Nā fecit ezechias qꝺ placuit dño. purgādo hierusalē ab idolatria: ⁊ iuitādo sacerdotes: leuitas: ⁊ ꝑplm ad diuinū cultū. ij. paral. xxix. et. xxx. b Et fortiter. i. ꝓstanter c Iuit i via dauid patris sui. imitādo eū in bonis. d Quā mādauit illi esaias. cui hūiliter obediuit ezechias. e In diebus ipi⁹. ezechie et siliter esaie f Retro redijt sol. decem gradib⁹ in horologio achā p ꝑces esaie ad postulationē ezechie. g Et addidit regi. ezechie esaias denūciando: sed de⁹ faciēdo h Uitā. plongādo eā. xv. annis. iij. reg. xx. i Spū magno vidit vltima. i. gratie tpa: nā esaias de ꝓceptiõe xpi ꝑphetauit dicēs: Ecce vgo ꝓcipiet: Esaie. vij. Et de ei⁹ natiuitate dicēs: Parvulus nat⁹ est nobis: Esaie. ix. et de ei⁹ passione dicēs: Ipe vulnerat⁹ ē ꝑpter iniqtates nr̄as ⁊c. Esaie. liij. k Et ꝓsolat⁹ ē lugētes in syon vsqꝫ i sempiternū. Eius eni ꝓphetie sūt ad magnā ꝓsolationē fideliū vsqꝫ ad finē mūdi. l Ostēdit futura ⁊ absc̄o. anteq̄ cuenirēt. vt captiuitatē futurā p regē babylonis: ⁊ ei⁹ liberationē p cyrum regem ꝑsaꝝ: Esaie. xlv. ⁊ alia multa valde.

Capitulū. XLIX.

Memoria iosie. hic ponit laus iosie regis cū dicitur: a Memoria iosie in ꝓpositõe odoris facta. i. in omi bono. b In omi ore q̄si mel idulcabit. i. sic est suauis ad audiendū: ita dulcis ad referēdū. c Et vt musica i cōuiuio vini. i. sic armonia instrumētoꝝ musicoꝝ valde delectat i cōuiuio splēdido ⁊ copioso: sic delectabilis ē memoria iosie. d Ipe ē direct⁹ diuinit⁹ in penitētia gētis. nā gentē regni sui induxit ad penitētiā de peccatis suis: ⁊ ad cultū vni⁹ veri dei destruēs cultū idolatrie. iij. regum xxiij. e Et gubernauit ad dñm coꝝ ipi⁹. i. coꝝ iosie gubernationē regni totaliter ordinauit ad honorē dei. f Et in dieb⁹ peccatoꝝ. i. tpe quo regnabat idolatrie peccatū: eo q̄ pater suus amō ⁊ au⁹ suus manasses fuerūt idolatre maximi. g Corroborauit pietatē. i. cultū dei restituit: ⁊ firmiter statuit obseruādū. h Preter dauid. Supi⁹ posite sūt laudes patrū tp̄us trāsmigratōis p̄cedētiū: hic ꝓpter ponitur laus eoꝝ q̄ fuerūt tpe trāsmigratiōis. Circa qꝺ p̄mo ponit trāsmigratiōis seu captiuitatis causa cū dicit: Preter dauid ⁊ ezechiā ⁊ iosiā oēs reges. tam iuda q̄ israel. i Cōmiserūt peccatū. s. idolatrie aliq̄ mō: non eni dauid excusat ab alijs peccat: vt a peccato adulterij: homicidij: ⁊ pditiōis in facto vrie: ⁊ a pctō iniusticie dādo medietatē hereditatis miphiboset seruo suo sibe: nec ezechias a peccato vane glorie oñendo magnificētiā suā nūcijs regis babylonis. k Nā reliq̄rūt legē potētis. s. dei cui⁹ ē infinita potentia. l Reges iuda. sicut reliquerāt reges israel. m Dederūt eni regnū suū alijs. demerēdo q̄ alijs daret vtpote babylonijs. n Incēderūt electā ciuitatē. s. hierusalē ad diuinū cultū electā: q̄ fuit incēsa ꝑ eoꝝ demēita. o Et desertas fecerūt vias ip̄i⁹. nā ciuitate destructa nullus illuc ueiebat. p In manu hieremie. i. ꝑm ei⁹ prophetiā: q̄ frequēt dixit eis ciuitatē destruendā nisi se subijcerēt regi babylonis: hieremie xxxviij. q Nā male tractauerūt illū ⁊c. s. hieremiā de q̄ dixit dom̄in⁹: hiere. j. Anteqū exires de vtero mr̄is sanctificaui te: ⁊ ꝓphetā in gentibus dedi te: hūc aūt male tractauerūt ponētes eū in lacu vbi nō erat aq̄: s. lutū vt ibi morcret in angustia. r Euertere ⁊ eruere ⁊c. Ad h⁹ eni ꝓsecratus fuit ꝓpha: vt denūciaret euersiōnē ciuitatis ⁊ templi: ⁊ destructiōꝝ ꝑli⁹ p chaldeos: et iterū reedificationē p reges ꝑsarum: ⁊ non solū hoc ꝑphetauit de filijs israel: sed etiaꝫ de multis alijs gentibus et regnis: hieremie ꝑmo. Ecce constitui te hodie super gentes et super regna: vt euellas ⁊ destruas et dissipes: et edifices et plantes ⁊c. Consequēter ponitur laus ezechielis cum dicitur: s Ezechiel qui vidit conspectum glorie. illa visio ponitur Ezechielis capitulo primo. que fuit ibi exposita diffuse de quattuor regnis principalibus: et de omnibus presidente. t Nam cōmemoratus est inimicoꝝ in imbre. idest in verbis ꝓphetie sue: Deut⁹. xxxij. Concrescat vt pluuia doctrina mea ⁊c. Ezechiel enim mala futura illis gentibus que filios israel inuste afflixerant ꝓphetauit: et bona illis qui eos misericorditer et iuste tractauerant: vt patet eius prophetiam intuenti specialiter a xxj. capitulo. vsqꝫ ad. xxxij. Consequēter ponitur laus duodecim ꝓphetarū simul: quoꝝ tamē aliqui fuerūt ante transmigrationē babylonis: et aliqui post: scilicet Aggeus: Zacharias: malachias: propter quod eoꝝ laus ponit hic cum eoꝝ laudibus qui fuerunt tempore intermedio cum dicit: v Et duodecim ꝓphetarum ossa pullulant de loco suo. tum quia sepulti fuerūt honorifice ad plongationē bone memorie: tum quia veri simile est: qꝺ ad sepulchra eoꝝ saltem aliquoꝝ fiebant miracula: sicut dictū est de sepulchro helisei ca⁹ p̄cedenti. x Naz corroborauerūt iacob. i. populū israel in fide ⁊ moribus suis sancti exēplis ⁊ exhortatiōib⁹. y Et redemerūt. se a pena ⁊ culpa peccātiū. z In fide vtutis sue. idest in fidelitate p̄dicatiōis sue de cōtingentibus nihil omittendo: et hoc modo dicit ezechielis. iij.

Memoria ioſie in ꝓpoſitõe odoris facta. i. in omi bono. b In omi ore q̄ſi mel idulcabit. i. ſic eſt ſuauis ad audiendū: ita dulcis ad referēdū. c Et vt muſica i cōuiuio vini. i. ſic armonia inſtrumētoꝝ muſicoꝝ valde delectat i cōuiuio ſplēdido ⁊ copioſo: ſic delectabilis ē memoria ioſie. d Ipe ē direct⁹ diuinit⁹ in penitētia gētis. nā gentē regni ſui induxit ad penitētiā de peccatis ſuis: ⁊ ad cultū vni⁹ veri dei deſtruēs cultū idolatrie. iij. regum xxiij. e Et gubernauit ad dñm coꝝ ipi⁹. i. coꝝ ioſie gubernationē regni totaliter ordinauit ad honorē dei. f Et in dieb⁹ peccatoꝝ. i. tpe quo regnabat idolatrie peccatū: eo q̄ pater ſuus amō ⁊ au⁹ ſuus manaſſes fuerūt idolatre maximi. g Corroborauit pietatē. i. cultū dei reſtituit: ⁊ firmiter ſtatuit obſeruādū. h Preter dauid. Supi⁹ poſite ſūt laudes patrū tp̄us trāſmigratōis p̄cedētiū: hic ꝓpter ponitur laus eoꝝ q̄ fuerūt tpe trāſmigratiōis. Circa qꝺ p̄mo ponit trāſmigratiōis ſeu captiuitatis cauſa cū dicit: Preter dauid ⁊ ezechiā ⁊ ioſiā oēs reges. tam iuda q̄ iſrael. i Cōmiſerūt peccatū. ſ. idolatrie aliq̄ mō: non eni dauid excuſat ab alijs peccat: vt a peccato adulterij: homicidij: ⁊ pditiōis in facto vrie: ⁊ a pctō iniuſticie dādo medietatē hereditatis miphiboſet ſeruo ſuo ſibe: nec ezechias a peccato vane glorie oñendo magnificētiā ſuā nūcijs regis babylonis. k Nā reliq̄rūt legē potētis. ſ. dei cui⁹ ē infinita potentia. l Reges iuda. ſicut reliquerāt reges iſrael. m Dederūt eni regnū ſuū alijs. demerēdo q̄ alijs daret vtpote babylonijs. n Incēderūt electā ciuitatē. ſ. hieruſalē ad diuinū cultū electā: q̄ fuit incēſa ꝑ eoꝝ demēita. o Et deſertas fecerūt vias ip̄i⁹. nā ciuitate deſtructa nullus illuc ueiebat. p In manu hieremie. i. ꝑm ei⁹ prophetiā: q̄ frequēt dixit eis ciuitatē deſtruendā niſi ſe ſubijcerēt regi babylonis: hieremie xxxviij. q Nā male tractauerūt illū ⁊c. ſ. hieremiā de q̄ dixit dom̄in⁹: hiere. j. Anteqū exires de vtero mr̄is ſanctificaui te: ⁊ ꝓphetā in gentibus dedi te: hūc aūt male tractauerūt ponētes eū in lacu vbi nō erat aq̄: ſ. lutū vt ibi moreret in angustia. r Euertere ⁊ eruere ⁊c. Ad h⁹ eni ꝓſecratus fuit ꝓpha: vt denūciaret euerſiōnē ciuitatis ⁊ templi: ⁊ deſtructiōꝝ ꝑli⁹ p chaldeos: et iterū reedificationē p reges ꝑſarum: ⁊ non ſolū hoc ꝑphetauit de filijs iſrael: ſed etiaꝫ de multis alijs gentibus et regnis: hieremie ꝑmo. Ecce conſtitui te hodie ſuper gentes et ſuper regna: vt euellas ⁊ deſtruas et diſſipes: et edifices et plantes ⁊c. Conſequēter ponitur laus ezechielis cum dicitur: s Eze chiel qui vidit conſpectum glorie. illa viſio ponitur Ezechielis capitulo primo. que fuit ibi expoſita diffuſe de quattuor regnis principalibus: et de omnibus preſidente. t Nam cōmemoratus eſt inimicoꝝ in imbre. ideſt in verbis ꝓphetie ſue: Deut⁹. xxxij. Concreſcat vt pluuia doctrina mea ⁊c. Ezechiel enim mala futura illis gentibus que filios iſrael inuſte afflixerant ꝓphetauit: et bona illis qui eos miſericorditer et iuſte tractauerant: vt patet eius prophetiam intuenti ſpecialiter a xxj. capitulo. vſqꝫ ad. xxxij. Conſequēter ponitur laus duodecim ꝓphetarū ſimul: quoꝝ tamē aliqui fuerūt ante tranſmigrationē babylonis: et aliqui poſt: ſcilicet Aggeus: Zacharias: malachias: propter quod eoꝝ laus ponit hic cum eoꝝ laudibus qui fuerunt tempore intermedio cum dicit: v Et duodecim ꝓphetarum oſſa pullulant de loco ſuo. tum quia ſepulti fuerūt honorifice ad plongationē bone memorie: tum quia veri ſimile eſt: qꝺ ad ſepulchra eoꝝ ſaltem aliquoꝝ fiebant miracula: ſicut dictū eſt de ſepulchro heliſei ca⁹ p̄cedenti. x Naz corroborauerūt iacob. i. populū iſrael in fide ⁊ moribus ſuis ſancti exēplis ⁊ exhortatiōib⁹. y Et redemerūt. ſe a pena ⁊ culpa peccātiū. z In fide vtutis ſue. ideſt in fidelitate p̄dicatiōis ſue de cōtingentibus nihil omittendo: et hoc modo dicit ezechielis. iij.

Jpe quidē i iniquitate sua moriet: tu aūt aiaz tuā libe-rasti. a Quō. Hic ponit laus patrz tpus trāsmigra-tiōis sequētiū: et secūdo p modū breuis recapitulatiōis laus q̄rūdā p̄cedentiū: ibi Nemo nat⁹. Circa p̄mū dicit Quō amplificem⁹. i. digne laudem⁹. Zorobabel. et sub-dit ratio cū dicit:

b Nā r ipe q̄si signū i dextra ma-nu. s. dei. c Jsrl in datiuo casu. i. populo israeliti-co ad ei⁹ ꝓsolatio-nē. Ad intellectū hui⁹ sciendū: q̄ h⁹ accipit de fine ag-gei ꝓphete: vbi dī Jn die illa dic do-min⁹ exercitū: as-sumaz te zoroba-bel fili salathiel r ponā te q̄si signa-culuz: qz te elegi. r sic fuit ibidē ex-positū fm Rab. sa. cōtra illud qō dicit de Jechonia auo zorobabel: Hiere. xxij. Uiuo ego dicit dns: qz si fuerit iechonias fil⁹ ioachim regis iuda: anulus i manu dextera mea i die euellā eū: hic āt accipit signū r aggei vltio signaculū ꝓ anulo: eo q̄ an-tiquit⁹ lre p̄cipū suis anul⁹ signabant: vt pz hester. viij Est igit sensus fm Ra. sa. q̄ sic iechonias fuit a deo re-pulsus ꝓpter suā malitiā: sic zorobabel nepos eius deo accept⁹ ꝓpt suā iusticiā: sz sic dictū fuit aggei vltio scri-ptura illa melī⁹ exponit ō xp̄o: auct⁹ aūt iste q̄ fuit he-bre⁹ videt seq̄ expositiōz hebreoz. Potest tn dici: q̄ illa lra aggei vltimo intelligit de vtroq; de zorobabel mīn⁹ pfecte qui edificauit templū materiale: r pfect⁹ de xp̄o qui edificauit templū spūale: fm illud. ij. reg. vij. Ego ero illi i patrē: r ipe erit mihi i filiū. intelligit ō salomo-ne r de xp̄o etiā ad lram: sicut dixi diffusius sup epl̄am ad hebre. j. ca⁹. vbi hec auctoritas allegat dicta de xp̄o.

d Et iesum filiū iosedech. q̄ fuit sacerdos magn⁹ i re-ditu captiuitatis babylonice. e Qui. s. zorobabel et iesus. f Jn dieb⁹ suis edificauerūt domū eā fundādo tpe cyri p̄mo esdre. iij. g Et exaltauerūt templū. naz opus ipeditū p plures annos refūpserunt anno secūdo darij regis pſaz: r ꝓsumauerūt anno ei⁹ sexto. j. Esdre vj. cōsequēter ponit laus neemie cū dicit: h Et nee-mias i memoria multi tpis. supple debet esse apud bo-nos. i Qui erexit nobis muros hierusalē. euersos a chaldeis. k Et stare fecit portas r seras. Neemie se-ptimo. l Qui erexit domos nr̄as. qz nō solū muros hierusalē repauit: sz etiā int̄ muros plura edificia. m Nemo. Hic p modū recapitulatōis ponit laus quorū dā patrū trāsmigrationē p̄cedētiū: et p̄mo ipius enoch a quo incepit laudare patres i speciali. ē. xlviij. ca⁹. dicit igit: m Nemo nat⁹ ē in terra q̄lis enoch. s. i omibus bonis ꝓditiōibus: quilibz eni sanct⁹ hz aliquā gr̄am spe-cialē a deo: quā nō habet alius saltē in equali r simili gradu p oia: ꝓpter qō de quolibz ꝓfessore canit ecclesia Nō ē inuent⁹ filis illi q̄ ꝓseruaret legē excelsi rē. n Nā r ipe recept⁹ est a terra. nostre habitatiōis r translatus ad paradisum terrestrē: vt dictū ē supra. xlviij. ca⁹. ꝓsequēt ponit laus Joseph cū dicit: o Et ioseph q̄ natus est

virtutis sue. Quō amplifi-cem⁹ zorobabel: Naz r ipe q̄si signū in dextera manu israēl. Et iesū filiū iosedech Qui i diebus suis edifica-uerūt domū: et exaltauerūt templū scm dn̄o: patū i glo-riā sempiternā. Et neemias in memoria multi tpis: qui erexit nobis muros euer-sos: et stare fecit portas r se-ras: qui erexit domos nr̄as Nemo nat⁹ ē in terra q̄lis enoch: nam et ipe receptus est a terra. Et ioseph q nat⁹ est hō: p̄nceps fratrū: firma

mētū gentis: rector fratrū: stabilimētū populi: et ossa ipius visitata sūt: et p⁹ mor-tē ꝓphauerūt Seth r sem apō homies gloriā adepti sūt: et sup oem animā i ori-gine adam. La. L.

Symon onie fil⁹ sacer-dos magn⁹: qui i vita sua suffulsit domū: et i die-bus suis corroborauit tem-plū. Templi etiā altitudo ab ipo fundata: est duplex edificatō: et excelsi parietes templi. Jn diebus ipsius emanauerūt putei aquaz:

homo p̄nceps fratrū. i. ad hoc nat⁹ est vt esset p̄nceps fratr suor: p hoc eni ꝓseruauit patrē r totā cognationē suā: Gen xlv. io sbdit: Firmamētū gētis rē. p Et ossa ip⁹ visita-ta sunt. nā filij israēl recedentes de egypto ea secū portauerūt: Exo. xlij. Tulit q̄z moyses ossa ioseph. q Et post mor-tē ꝓphetauerūt. i. io-seph fuisse verū pro-phetā oñderūt: nā h⁹ p̄dixerat: Gen. vltio. dicēs: Deus visitauit vos: asportate vobis-cū ossa mea. Cōsequēt ponit laus Seth filij ade: r sem filij noe cū dī: r Seth r sem apud homies gloriā adepti sūt. virtutis r p-sidētie: io subdit: s Et sup oēm aiaz in origine adaz. i. super oēm hoiem ab adaz descēdentē. Dicit eniz h glosa q̄ isti duo ha-buerūt dominiū sup oēs homies sui tpis saltē pro aliq̄ pte vite sue: seth ante diluuiū r sem post ip̄m: nō ei est verisimile: q̄ toto tpe vite sue habuerūt dominiū tale: qz nō p̄misissent mala sic augmētari i terra. Lap̄m. L.

Symon onie fil⁹. Hic vltio ponit laus symonis onie filij qui fm oēs historiographos fuit summ⁹ pon-tifex hebreoz tpe ptholemei euergetis regi egypti: illa vo que hic dicunt de laudib⁹ eius nō habēt ex libris sa-cre scripture tam canonicis q̄ nō canonicis: q̄ de ipo nullā vident facere mentiōz: sed dicūt expositores aliq̄ hui⁹ libri q̄ Josephus eā narrat: sed vbi: nō dicūt: ꝓpter qō reuolui librū Josephi q̄ dicit antiq̄tatis iudaice: in q̄ sperabā ea re-perire: sed ō isto nihil plus repperi: nisi q̄ defuncto p̄ce-cessit ei in sacerdotij p̄ncipatū. xij. libro: qō ē mihi satis mi-rabile: nam ibi scribunt facta notabilia pontificū alioz il-lius tempis: Et de isto cui⁹ describit hic excellētia valde no-tabilis: nihil ampli⁹ q̄ illud qō dictū ē ꝓtinet. Presens igit capitulū in tres ptes diuidit: nā p̄mo ponit hui⁹ simonis p̄mēdatio: secūdo triū gentiū detestatio: ibi Duas gentes. tertio scriptoris hui⁹ libri ꝓclusio: ibi Doctrinā sapie. Pria adhuc in tres: quia p̄mo cōmendatur de ciuitatis et tem-pli fulcimento: secūdo de virtutum ornamento: ibi Quasi stella. tertio de diuini cultus augmento: ibi Circa illū. Cir-ca p̄imū dicitur: a Symon onie filius. Iste onias non est ille de quo fit mentio. ij. mach. iij. sed fuit ante illū. b Qui i vita sua suffulsit domū. i. templū inueterata ip⁹ resartiendo. c Et in diebus suis rē. repetitio est eiusdez sententie ad maiorē exp̄ssionem. e Templi etiā altitudo ab ipo fundata est. non potest hic accipi altitudo ꝓput signi-ficat ꝓfunditatē: sic dicit Joh. iij. Puteus altus est: templū enim illud fundatum fuit p zorobabel r iesum filium iose-dech tempore cyri r per eosdem consūmatum anno sexto darij: vt dictū est capitulo p̄cedenti: ꝓpter quod sic exponē dum est: e Templi etiaz altitudo ab ipo fundata est. i. resarcita r ad firmitatem reducta: erat enim exposita ven-tis et pluuijs magis q̄ partes cetere: ꝓpter quod indige-bat reparatione. f Duplex edificatio. Nam ibi repan-da erant aliqua de lignis: et aliqua de lapidibus. g Et excelsi parietes templi. quos fecit resarciri in parte superio-ri vbi magis indigebant ratione p̄dicta. h Jn diebus

ipius emanauerũt putei aquaꝝ ꝛc. nã aqueductũ ꝛ piscinã que fecerat ezechias): vt dictũ ẽ supra ca°. xlviij. restituit i meliorẽ statũ. i Qui curauit gentẽ suã. iudaicã: ipaz instruendo debite ꝛ regẽdo. k Et liberauit eã a pditiõe. ſ. peccatoꝝ: vel a tribulatiõe circũstãtiũ aduersarioꝝ. l Qui ꝓualuit amplíare: als amplificare ciuitatẽ. numerositate habitãtiũ: ꝛ copia victualiũ m Qui adept° est gloriã. i. virtutẽ ꝛ honorẽ. n Jn ꝓuersatiõe gẽtis sue. p melioratiõnẽ vite. o Et ingressũ dom°. i. vestibulũ templi. p Et atrij. sacerdotũ. q Amplificat° ẽ. antiquata resartiẽdo ꝛ in meli° reformãdo. r Quasi stella. Hic ꝓnter ꝓmẽdat de virtutũ ornamẽto: cũ dr Quasi stella matutina. q̃ clarior ẽ ceteris. s Jn medio nebule. q̃si dicẽr: etiã inẽ malos refulsit: doctrinis ꝛ exẽplis. t Et q̃si luna plena. q. d. in eo nihil appuit defectus ꝛ obscuritat. v Et q̃si sol refulgẽs. lumie suo illustrãs alios: et ad feruorẽ charitatis inducẽs. x Quasi arcus refulgẽs. diuerſ° colorib°: sic iste refulsit varijs vtutib° y Et q̃si flos rosaꝝ in dieb° vernis. tunc eni redolent maxie: p qõ notat diffusio bone fame. ñ. cor. ñ. Christi bon° odor sum° in omi loco. z Et quasi lilia. in q̃ notat virt° castitatis. ꝛ Et q̃si thus redolẽs. in q̃ notat virt° sue oronis: psal°. cxl. Dirigat oro mea sic incensũ i ꝓspectu tuo. a Quasi ignis effulgens. fulgore doctrine. b Et thus ardens. exponat vt ꝓus. c Quasi vas auri. ꝓtẽtiuũ sapie: q̃ p auꝝ designat. d Solidũ. p virtutẽ patiẽtie. e Ornatũ omi lapide ꝑcioso. i. omi genere vtutũ. f Quasi oliua pullulãs. i. opa misericordie multiplicãs: nã oleũ orit ꝺ oliua: qõ misericordiã significat: Luc. x. ca. Alligauit vulnera ei° infundẽs oleũ ꝛ vinũ. g Et cupressus in altitudinẽ se extollẽs. p ꝓtẽplationẽ celestiũ. h Jn accipiẽdo ipm stolaz glie. q. d. ex ꝓdictis patz: q̃ dign° fuit accipe stolã glie. i. tunicã hyacinthinã: qua solus sacerdos summ° vtebat. i Et vestiri eũ in ꝓsũmatiõe vtutis. i. suphumerali ꝛ rõnali ꝛ mitra: ꝛ lamina sancta: q̃ erãt ꝓsummate virtutis signa. k Jn ascẽsu altaris sancti gloriã dedit. i. significauit. l Sanctitatis amictũ. i. amict°: accipiẽdo neutrũ p masculino: sic eni dictũ ẽ: hec ornamẽta significabãt excellẽtiã sanctitatis q̃ in pontifice debet esse p̃ ceter: qz sequester ẽ ꝛ medius inẽ ꝓplm ꝛ deũ. m Jn accipiẽdo aũt ptes ꝺ mãu sacerdotũ. i. decimã decimaꝝ q̃s accipiebãt sacerdotes a ꝓplo ꝛ de illis decimã ptẽ offerebãt sũmo sacerdoti. n Et ipe stãs iuxta arã. i. ſp patus ad exercitiũ sui officij. o Circa illũ. Hic ꝓmẽdat de diuini cultus augmẽto: et p̃mo in ministroꝝ collegio: secũdo in toto ꝓplo: ibi Tũc omis Circa p̃mũ dicit: o Circa illũ corona fratrũ. i. societas magna minoꝝ sacerdotũ ꝛ leuitaꝝ sibi ministrãtiũ p Et quasi plantatio cedri in monte libano. ideſt sic cedri in monte libano plãtate sũt in magna multitudine: q Sic circa illum stetẽrunt. sacerdotes et leuite: r Quasi rami palme. ideſt sicut rami palme circundant stipitem: sic isti pontificẽ. s Et omnes filij aaron in glia sua Isti erant minores sacerdotes: q̃ erant nobilius ornati q̃ leuite: naz habebãt tunicas lineas baltheos: ꝛ mitras. t Oblatio autem domini in manibus ipsoruz. ideſt per manus ipsorum fiebat i altari holocaustorũ: ideo subdit: v Coram omni synagoga israel. ideſt coram multitudine plebis: que nõ admittebat ad videndum oblationem incensi: que fiebat intra templum: vnde dicit: quasi mare adimpleti sũt supra modũ. Qui curauit gentẽ suã: et liberauit eaz a pditõe. Qui ꝓualuit amplificare ciuitatẽ: q̃ adeptus ẽ gloriã i cõuersatiõe gentis: et ingressum dom°: et atrij amplificat° est. Quasi stella matutina in medio nebule Et quasi luna plena i dieb° suis lucet. Et quasi sol refulgẽs: sic ille effulsit i templo dei. Quasi arcus refulgẽs inẽ nebulas glie: et q̃si flos rosaꝝ i dieb° vnis: et quasi lilia q̃ sũt in trãsitu aque: et q̃si thus redolẽs in diebus estat. Quasi ignis effulgẽs et thus ardẽs i igne. Quasi vas auri solidũ: ornatum omi lapide ꝑcioso. Quasi oliua pullulãs: et cupressus in altitudine se tollens. Jn accipiẽdo ipm stolã glorie et vestiri eum in ꝓsũmatiõe virtutis: in ascẽsu altaris sancti gloriã dedit scitatis amictũ. Hic ꝓmẽdat de diuini cultus augmẽto: et p̃mo in ministroꝝ collegio: secũdo in toto ꝓplo: ibi Tũc omis Circa p̃mũ dicit: o Circa illũ corona fratrũ. i. societas magna minoꝝ sacerdotũ ꝛ leuitaꝝ sibi ministrãtiũ p Et quasi plantatio cedri in monte libano. ideſt sic cedri in monte libano plãtate sũt in magna multitudine: q Sic circa illum stetẽrunt. sacerdotes et leuite: r Quasi rami palme. ideſt sicut rami palme circundant stipitem: sic isti pontificẽ. s Et omnes filij aaron in glia sua Isti erant minores sacerdotes: q̃ erant nobilius ornati q̃ leuite: naz habebãt tunicas lineas baltheos: ꝛ mitras. t Oblatio autem domini in manibus ipsoruz. ideſt per manus ipsorum fiebat i altari holocaustorũ: ideo subdit: v Coram omni synagoga israel. ideſt coram multitudine plebis: que nõ admittebat ad videndum oblationem incensi: que fiebat intra templum: vnde dicit: Jn accipiẽdo aũt ptes de manu sacerdotũ et ipse stans iuxta arã. Circa illuz corona fratrũ et q̃si plãtatõ cedri in mõte libano: sic circa illũ steterunt quasi rami palme et omes filij aaron in glia sua. Oblatõ aũt dñi manibus ipoꝝ: coram omi synagoga israel: et ꝓsũmatiõe fungens i arã: amplificare oblationẽ excelsi regi: poꝛrexit manũ suã in libatõe. ꝛ libauit de sanguie vue. Effudit in fundamẽto altaris odorem diuinũ excelso ꝓncipi Tũc exclamauerũt filij aarõ in tũbis ductilib° sonuerũt ꝛ auditã fecerũt voce magnã in memoriã coram domino. Tũc ois popul° simul ꝓperauerũt: et ceciderũt in faciem sup terram adorare dominũ deũ suũ: ꝛ dare ꝑces omipotẽti deo excelso. Et amplificauerũt psallẽtes in vocibus suis: multitudo populi erat foris orans: Luce. j. Et omnis hora incensi. x Et consummatione fungens i arã. i. sup aram incensi i altari oblato nanq̃ sacrificio holocaustoruz quod erat sub diuo: cremabatur thymiama super altare incensi in templo: ꝛ tunc erat sacrificium cõsummatum: vt habetur hebreoꝝ. ix. y Amplificare oblationem regis excelsi. ideſt ad offerendum amplam et perfectaz oblationem excelso regi. z Poꝛrexit manum suam in libatione. ideſt liquidoruz oblatione: ꝛ potissime de vino: ideo subditur: Et libauit ꝛc. a Effudit in fundamento altaris ꝛc. nam vinuz oblatum super altare in odorem suauitatis domino: decurrebat ad basim altaris ꝛc. b Tunc exclamauerunt filij Aaron. ideſt minores sacerdotes. x Jn tubis ductilibus sonuerunt. Dicit enim Rabbi salomõ q̃ quando fiebat libatio de vino in magnis solennitatibus minores sacerdotes incipiebant buccinare: et leuite cantores canere. c Tunc omnis populus. Hic cõmendatur de diuini cultus augmento in populo: cũ dicitur: c Tunc omnis populus simul ꝓperauerunt. laudare deum scõm modum suum: ideo subdit: d Et ceciderunt in faciẽ sup terram adorare. ſ. hũilit ꝛ deuote. e Et amplificauerunt. ideſt ample deum laudauerũt. f Psallẽtes i vocib° suis. leuite cãtores

a Et in magna domo. i. in templo. Et accipit h̄ templū large: ꝑ atrio sacerdotū: ī quo erat altare holocaustoꝝ. b Usqꝫ dū ꝑfect⁹ ē honor dñi. i. obsequiū pōtificis ⁊ mistroꝝ ad honorē dei. c Tūc descēdēs. pōtifex symon de altari. d Manus suas extulit. ad regratiādū dño: iō subdit: e Dare gloriam deo. et ad bñdicendū populo: ido subdit: f Et in nomie ipi⁹ gl̄iari. nā ī nomie dñi tetragrāmaton: qd̄ dr̄ gloriosuz: bñdicebat pontifex populū. g Et iterauit orationē ⁊c̄. q̄ totiēs ꝑatus ē dare quotiēs deꝑcat hūilit ⁊ deuote cū alijs ꝯditiōibus reqsitis ad exauditiōz orōnis. h Et plus orauit. qd̄ in aliq̄bus libris int̄ ponit: Post rursuz. nō ē in libris correct. i Deū oim. i. creatorem oim ⁊ gubernatorē. k Qui magna fecit ī omī terra. in omī nanqꝫ t̄ra apparēt effect⁹ dei mirabiles: et magni. l Qui auxit dies nostros ⁊c̄. alimētū ⁊ augmētū ꝯferēdo: et in vita ꝯseruādo. m Et fecit nob. ſm suā misericordiā. peccata nr̄a remittēdo. n Det nobis iocūditatē cordis. dona spūssancti ꝯferendo. o Et fieri pacem in diebus nostris in israel. vt liberius sibi seruiamus. p Per dies sempit̄nos credere israel nobiscū esse misericordiam dei. idest vt filij israel per alia regna dispersi: semper credant nobis adesse misericordiā dei: vt sic magis desiderent venire in iudeam: ⁊ super hoc deum orent: ideo subditur: q Ut liberet nos in diebus suis. a gentilium seruitute. r Duas gentes. Hic consequēter ponit trium gentiū detestatio cum dicit: Duas gentes odit anima mea. ꝓpter mala q̄ fecerunt populo israel. s Tertia aūt nō ē gēs quā oderi. s. q̄tū duas p̄mas: ita exponūt aliqui: sz videt mihi ꝑ ꝯtrariū exponendū sic s Tertia. s. gens quā odio: t Non est gens. aliq̄ alia v Quā oderim. supple tantū quātū ip̄am: vt postea videbit. x Qui sedēt in mōte seyr. hec ē gens p̄ma. s. idumeoꝝ ab Esau descēdentiū: q̄ fuit dñs mōtis seyr: Gen̄. xxxij. ⁊ sic ille ꝑsecutor fuit iacob fratris sui: Gen̄. xxvij. sic idumei ab eo descēdētes ꝑsecutores fuerunt filioꝝ israel a iacob descēdentiū. y Et philistijm. qui multū ꝑsecuti fuerūt filios israel: vt patz p̄mo regū ī plurib⁹ locis. z Et stultus po. q̄ habi. in sychimis. Isti sunt samaritani: q̄s rex assyrioꝝ adduxit de regno suo ad habitādum samariā: ⁊ alia loca circa ip̄am: vt habet. iiij. reg. xvij. ⁊ aliqui de istis habitāt in sychem vsqꝫ ad temp⁹ xp̄i: vt patz Joh. iiij. ⁊ isti semꝑ fuerunt iudeis contrarij ⁊ infesti: vt patet. j. esdre: ⁊ neemie in pluribus locis: ⁊ magis q̄ alij post reditū captiuitat̄ babylonice: quo tp̄e script⁹ fuit liber iste: Ido dicūt magis odiosi q̄ alij qui illo tp̄e nō legunt iudeis sic fuisse molesti: ⁊ qꝛ magnā ꝑtem occupabant terre iudeoꝝ. dicūt aūt hic pplus stultus: qꝛ cuz dñm colerent: dijs q̄ꝫ suis seruiebant. iiij. regū. xvij. a Doctrinam. Hic ponit doctoris huius libri ꝯclusio cū dicit: Doctrinā sapie. q̄tuz ad cognitionē diuinorū. b Et disciplie. q̄tū ad informationē moꝝ. c Scripsit in codice isto iesus filius syrach. ad distinctionem iesu filij iosedech. d Hierosolymita. fuit eni iude⁹ natiōe. e Qui renouauit sapiētiā. mlta eni accepit d̄ dictis antiquoꝝ ⁊ maxie d̄ ꝓuerbijs salomonis. f De corde suo. i. ꝑ studiū cordis sui: vel qꝛ nō ab alio fuit ad hoc excitat⁹: sz ꝓpria volūtate fecit: cū auxilio tamen diuino. g Beat⁹ qui in istis versat bonis. meditādo ⁊ opādo: iō sbdit: Qui ponit ⁊c̄. h Si eni hec fecerit ad oia valebit. i. valēs erit ī omib⁹ ad salutē suā spectātib⁹ ⁊ etiā alioꝝ ꝑ suā doctrinā. i Quia lux dei. i. sapia in h⁹ codice d̄scripta: q̄ ē quedā imp̄ssio diuini lumis. k Uestigium eius est. i. via ad ip̄m ꝑducens. Ca. LI.

ēt in magna d̄omo fact⁹ est son⁹ suauitat̄ plenus. Et rogauit pplus dñm excelsuz in p̄ce usqꝫ dū ꝑfect⁹ est honor dñi: ⁊ mun⁹ suū ꝑfecerit Tūnc descēdēs mān⁹ suas extulit ī oēm ꝯgregationē filioꝝ isrl: dare gloriā deo a labijs suis: et ī nomie ip̄ius gloriari. Et iterauit orōnē suā: volēs oñdere v̄tutē dei Et plus orauit deum oim. Qui magna fecit ī omī t̄ra qui auxit dies nr̄os a vētre matris nr̄e: et fecit nobiscū ſm suam misericordiā: det nobis iocūditatē cordis: et fieri pacē in dieb⁹ nr̄is ī isrl per dies sempiternos: credē israel nobiscū esse dei misericordiaz: ut liberet nos in diebus suis. Duas gentes odit aīa mea: tertia aūt nō est gens quā oderi. Qui sedent ī monte seyr: et philistijm: et stult⁹ pplus q habitat ī sychimis. Doctrinā sapiētie et discipline scripsit ī codice isto iesus fili⁹ syrach hierosolymita: qui renouauit sapientiaz de corde suo. Beatus q in istis versat bonis. Qui ponit illa ī corde suo: sapiēs erit sp. Si enim hec fecerit: ad oia valebit: qa lux dei vestigiū ei⁹ ē.

Confitebor tibi .LI. domine rex: et collaudabo te deū saluatorē meū Cōfitebor nomini tuo qm̄ adiutor ⁊ ꝓtector factus es mihi: et liberasti corp⁹ meū a perditione: a laqueo lingue inique: et a labijs operantium mendacium: et in conspectu astantiū factus es mihi adiutor. Et liberasti me scd̄m multitudinem misericordie nominis tui a rugientibus preparatis ad

Confitebor. In hoc vltimo capitulo scriptor huius libri gratias ⁊ laudes reddit deo: sic procedens: q̄ primo deum laudat: secundo ad sapientiam alios inuitat: ibi Cum adhuc sum iunior. Prima in duas: quia primo ponitur huius laudis inchoatio: secundo eius continuatio: ibi Laudabit vsqꝫ ad mortem. Circa primuz dicit: a Confitebor tibi domine. omniū per creationem. b Rex. per eorum gubernationem. c Et collaudabo te deum saluatorem meum. per specialem mei protectionem. d Confitebor nomini tuo. cōfessione laudis. e Quoniam adiutor ⁊ protector factus es mihi. protector in tentatione diaboli: ⁊ adiutor in promotie boni. k Et liberasti corpus meum a perditione. idest a vitio gule ⁊ luxurie. g A laqueo lingue iuique. idest a vitio detractionis. h Et a labijs operantium mendacium. perniciosum. i Et in conspectu astantium. scilicz angelorum: qui tibi astant: Danielis. vij. Milia milium ministrabant ei: et decies milies centena milia assistebant ei. k Factus es mihi adiutor. contra hostes spirituales ⁊ corporales: ideo subditur: l Et liberasti me ſm multitudinem misericordie nominis tui a rugiētibus ⁊c̄. p̄ma Petri quinto. Aduersa sarius vester diabolus tanquā leo rugiens circuit querens

quem deuoret. m A pſſura flãme. incẽtiuoꝝ libidinis. n Que circũdedit me. p fomitẽ exiſtentẽ i carne. o Et in medio ignis. libidinoſi ardoris. p Nõ ſũ eſtuat⁹. p cõ ſenſũ mortalis peccati. q De altitudine. i. de ꝓfunditate: Joh. iiij. Puteꝰ altꝰ eſt ꝛc. r Uẽtris inferi. in q̃ ptes ſũt dãnati: ſed ad lymbũ patrũ deſcẽdebãt tũc ſancti. s Et a lingua coinq̃nata. ỽbis ſcurrilib⁹ ꝛ imundis. t Et a ỽbo mendacij. pnicioſi. v A rege iniq̃. i. a diabolo qui ẽ rex ſup oẽs filios ſupbie. x Et a ligua iniuſta. i. calũniãte alios ſine cauſa ꝛ hec oia referunt ad illud quod ſupra ponit: Liberaſti me ſm mltitudinẽ miſericoꝝ die nomis tui ꝛc. y Laudabit. Hic ꝓponit laudis ꝓtinuatio cum dicit. Laudabit vſq; ad mortẽ aĩa mea dñm. i. p totã vitã meã. z Et vita appropi. erat i infer. deorſũ. ſ. niſi mihi aſſuiſſz diuinũ auxiliũ ꝛ Circũdederũt me vndiq;. ſpũs maligni q̃ tentãt ex omni pte. a Et nõ erat q̃ adiuuaret. ſ. ex homib⁹: iõ ſubdit: Reſpiciens erã ꝛc. b Memorat⁹ ſũ miſe. tue. q̃ ſp pata eſt adiuuare. c Et coopatiõis tue. qꝛ liberaſti ſperãtes i te p homies: ſic liberauit filios iſrael per cyrũ regẽ pſarũ ò babylonica captiuitate: ꝛ in talib⁹ deꝰ coopat homib⁹: ſed qñ liberat p ſeipm imediate eſt liberatoꝛ ꝛ opatoꝛ ſolus. d Et liberas eos de manib⁹ gentiũ. idolatraꝝ. e Exaltaſti ſu. ter. habi. meã. ꝓcedẽdo mihi vite, ꝓſperitatẽ. f Et p morte defluẽti. i. corpali ad quã oẽs homies fluũt ex q̃ ſũt nati: Sapie. v. Nos nati ꝓtinuo deſinim⁹ eſſe g Depcatus ſũ. vt habeã finẽ bonũ. h Jnuocaui dominũ patrẽ dñi mei. i. meſſie: de cui⁹ generatiõe eĩa ꝛ tpali locut⁹ ẽ auctoꝛ iſte ſupra. xxiij. ca. i Ut nõ derelinq̃s me in die tribu. mee. i. in die mortis mee. k Et in tpe ſupboꝝ. i. demonũ q̃ tũc maxie ipugnãt hoiez: eo q̃ ſi tũc euadat maiꝰ coꝝ nõ pñt vltra eũ ipugnare. l Laudabo nomẽ tuũ aſſidue. i. horis ad hꝰ ordinatis. m Et collaudabo illud i ꝓfeſſiõe. pctõꝝ meoꝝ: nã oꝛo humilis añ deũ ẽ exaudibilis: ſupra. xxxv. Oratio humiliãtis ſe nubes penetrabit. ideo ſubdit: n Et exaudita eſt oꝛo mea. in ſpe firma: ꝛ ſic itelligit de hoc qõ ſubdit: o Et liberaſti me de pditiõe. gehenne. p Et eripuiſti me ò tpe iniq̃. i. pñtis vite in quo regnat iniquitas. q Propꝛea confitebor. hũiliter peccata mea. r Et laudẽ dicã tibi. in oꝛione deuota. s Et bñdicã nomẽ dñi. i. bonũ dicã. t Cũ adhuc. Hic ꝓponit ad deũ laudandũ alios iuitat: ꝛ ꝑmo facto: exẽplũ ſui i ducẽs: ſecũdo verbo: ibi Appropiate. Circa ꝑmũ dicit: t Cũ adhuc iunioꝛ ſũ. i. tpe quo ſenſus ſunt viuaces. v Priuſq; oberrarez. p vicia intellectũ obſcurantia. x Queſiui ſapientiã palã i oratiõe mea. deuote ꝛ hũiliter depcãdo vt aperiret mihi theſauros veritatis ſue abſcõditos y Ante temp⁹. etatis ꝓuecte. z Poſtula. p illa. conſequnda. a Et vſq; i nouiſſimis inquirã. p ſtudiũ ꝛ oꝛionem: nã hõ ſemp põt ꝓficere in ea. b Et florebit. in me ſe manifeſtando. c Tanq̃ pꝛecoꝛ vua. q̃ ꝓuenit generalẽ maturitatẽ. d Letatũ ẽ coꝛ meũ. nã meditatiões ſapie ſunt delectabiles valõ e Ambulauit pes meꝰ iter rectũ. iuſticie p directoz ſapiẽtie. f Jnclinaui modice aurez meã. ad ſapie doctrinã audiendã. Et dicit modice: qꝛ licz i acquirẽdo ſapientiã ſit magnus labor: tñ reſpectu boni magni qõ inde ꝓuenit ẽ modicꝰ reputãdus. g Multã iuueni in meipo ſapiẽtiã. a deo mihi ꝓceſſam: iõ ſubdit: h Dãti mihi ſapientiã dabo gloriã. ſibi totũ attribuẽdo. i Cõſiliat⁹ ſũ eni vt facerem illã. nã ſapiẽtia q̃ eſt dei donũ nõ ẽ tm ſpeculatiua: ſed etiã practica. k Zelatus ſũ bonũ ꝛ nõ ꝓfundar. corã deo. l Colluctata ẽ aĩa mea in illa. ſ. ſapiẽtia: nã in acq̃ſitiõe eius ẽ quedã colluctatio aie. m Et i faciẽdo eã ꝓfirmatus ſum. nã habit⁹ p exercitiũ operis cõfirmat. n Manus meas extendi in altũ. i. opera mea animã meã p rectitudinẽ intentiõis direxi in deũ. o Et in ſapiẽtia eius luxi. luce cognitiõis diuinoꝝ: ꝛ etiã humanoꝝ: qõ aũt ſubdit: p Aĩa mea ꝛc. nõ ẽ in libris correctis. p Animã meã direxi ad eã. acq̃rendã ꝛ implendã. q Et i agnitiõe. mee mẽtis illũinate r Jnueni eã. a deo mihi datã. s Poſſedi cũ ipis. ſ. effectoribus vel illuminatoribus ſapientie. t Loꝛ ab initio. a iuuentute eam diligendo: et eam exquirendo. v Propter hoc non derelinquar. ab ipa ſapientia que dicit: Ego diligentes me diligo: ꝓuer. viij. x Uenter meꝰ. idest animꝰ meus. a Coturbatus eſt.

querendo illā: nam in principio anteq̄ eius initium habeatur: anima quandā difficultatē patitur: b Propterea bonā possidebo possessionē. nā ipa acquisita facit delectabiles meditatiōes ⁊ etiā opatiōes ⁊ locutiōes iō subdit: c Dedit eni mihi linguā. ad ꝓferēdū verba sapiētie dispositā: ido in aliquibus libris scribit: Linguā eruditā. sed li eruditā non est d̄ textu. est eni quedā glosa iterlinearis inserta textui p scriptores. d Mercedem meā. i. p quā possū acq̄rere mercedē eternā fideliter docēdo ⁊ hūiliter exorādo: iō sbdit Et i ipa laudabo eū. e Appropiate. Hic ꝯnter iducit alios ad sapiētiā vbo. d. Appropiate ad me idocti. vt efficiamini docti. f Et ꝯgregate vos i domū disciplie. nā plures auditores simul magl ꝓficiūt q̄ vn⁹ solus qꝛ qd̄ vnus nō capit a mgr̄o: alius capit: ⁊ sic possūt vtilit adinuicē cōferre. g Quid adhuc retardati. q̄si dicēt hec r̄tardatio ē nociua dicente poeta: Qui non est hodie nec cras min⁹ aptus erit. h Et q̄d dicitis i his. q. d. nō habetis excusationē hui⁹ tarditatis. i Anime vr̄e sitiunt vehemēter. nā om̄s hoies nāliter scire desiderāt: vt dr̄ in p̄ncipio metaphysice: licz istud desideriū p occupationē circa iutilia in aliq̄bus retundat. k Aperui os meū ⁊ locut⁹ sum. i. patus sū gratis vos docere ꝓpter deū: iō sbdit: Cōparate vobis ⁊c̄. et patz: sed qꝛ posset se aliq̄s excusare ꝓpter difficultatē acq̄sitiōis sapiētie: ideo hoc remouet dicēs: l In ꝓxio ē eni iuenire eā. q̄tū ad ei⁹ principia q̄ sunt p se nota: ⁊ inducit exēplū de seipo dicens: m Uidete qꝛ modicū laboraui. respectu magnitudis boni ꝯsecuti: ideo subdit: n Et iueni mihi multā requiē. i. sapiētie iocūditatē. o Assumite disciplinā in multo numero argēti. i. illā p̄ponētes multe pecunie numerositati: Sapie. vij. Tanq̄ lutū estimabit argentum in conspectu illius. p Et copiosum aurum possidete in ea. i. eius possessio melior est multo auro: Sapiētie. vij. Omne aurū in comparatiōe illius harena ē exigua. q Letetur anima vestra in misericordia eius. s. qui ē sapiētia increata: r Et non confundedemini in laude eius. sed magis honorabimini. s Operami opus vestrum. idest vobis a deo iniūctū. t Ante tempus. scz mortis in qua cessabit tempus meritorie actiōis. v Et dabit vobis mercedem vestram. scz vitā eternam. x In tempore suo. idest in tempore a deo disposito: q̄ attingit a fine vsq̄z in finez fortiter: ⁊ disponit omnia suauiter: cuius nomen est benedictum in secula seculorum Amen.

querēdo illaz: ꝓpterea bonā possidebo possessionez Dedit enim mihi domin⁹ linguam mercedem meaz: ⁊ in ipa laudabo eum. Appropiate ad me indocti: et cōgregate vos in domū discipline. Quid adhuc retardatis: ⁊ quid dicitis in his: Anime vestre sitiunt vehemēter: aperui os meū: ⁊ locutus sum. Comparate vobis sine argētosapientiā: et collū vestrū subijcite iugo eius: ⁊ suscipiat anima vr̄a disciplinā. In ꝓxio est eniz iuenire eam. Uidete oculis vestris: qꝛ modicū laboraui: et inueni mihi multā requiem. Assumite disciplinā in multo numero argēti: et copiosum aurū possidete i ea Letetur anima vestra i misericordia eius: et nō cōfundemini in laude eius. Operamini opus vestrū ante tēpus: et dabit vobis mercedem vestrā in tpe suo.

Incipit oratio salomonis. .LII.

Et inclinauit salomō genua sua in ꝯspectu totius ecclesie israel: ⁊ aperuit manus suas ad celū et dixit: Domine deus israel: non est similis deus in celo sursum: neq̄z in terra deorsum: qui custodis testamentuz tuū ⁊ misericordiā pueris tuis euntibus in cōspectu tuo i toto corde: seruās puero tuo dauid que locutus es illi: et locutus es in ore tuo: ⁊ in manu tua iplesti quasi dies iste. Et nunc dn̄e deus israel custodi puero tuo dauid patri meo q̄ locutus es illi dicens: Nō deerit tibi vir a facie mea: sedens in throno israel: verūtamē si custodierint filij tui legē meaz: et in p̄ceptis meis ambulēt: sicut ambulauerūt in cōspectu meo fideles. Et nūc dn̄e de⁹ israel creditū est verbū qd̄ locut⁹ es puero tuo dauid: qm̄ si vere hītauit de⁹ cū homib⁹ in terra. Si celū ⁊ celi celorū nō sufficiāt tibi: q̄zto magis dom⁹ hec quaz edificaui: Sed respicias ad orationē serui tui ⁊ dep̄cationez eius: vt exaudias dn̄e placationē or̄onis: quaz puer tuus orat corā te hodie: vt sint ocl'i tui sup domū hāc die ac nocte in locū quē dixisti iuocari nomen tuū: et exaudias or̄onē quā puer tu⁹ orat i hoc loco: ⁊ exaudias p̄cationez pueri tui et populi tui isrl': si orauerit in loco isto: ⁊ exaudias i loco habitatiōis de celo: ⁊ exaudias et ꝓpicius sis: si peccauerit vir in te.

Explicit liber eccl'iastic⁹.

Postilla venerabilis fratris Nicolai de lyra super ecclesiasticum finit feliciter.